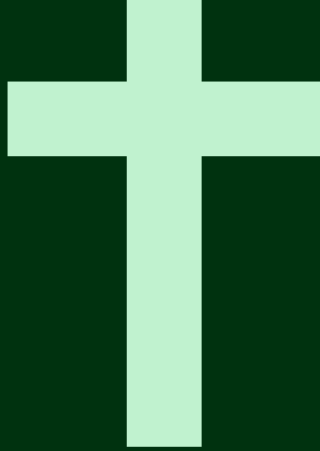

Biblica® Kiugo
Gĩtheru Kĩa Ngai
Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of
Kenya

Biblica® Kiugu Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre Gikuyu: Biblica® Kiugu Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God’s Word involves a great responsibility to be true to God’s Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63

Contents

Kĩambĩrĩria	1
Thaama	56
Alawii	100
Ndari	132
Gũcookerithia	178
Joshua	216
Atiirĩrĩri	243
Ruthu	268
1 Samũeli	272
2 Samũeli	305
1 Athamaki	336
2 Athamaki	370
1 Maũndũ Ma Matukũ Ma Tene	403
2 Maũndũ ma Matukũ ma Tene	440
Ezara	476
Nehemia	488
Esiteri	505
Ayubu	514
Thaburi	555
Thimo	672
Kohelethu	714
Rwĩmbo	726
Isaia	734
Jeremia	822
Macakaya	902
Ezekieli	913
Danieli	970
Hosea	987
Joeli	1001
Amosi	1007
Obadia	1018
Jona	1020
Mika	1023
Nahumu	1032
Habakuku	1036
Zefania	1040
Hagai	1045
Zekaria	1047
Malaki	1057
Mathayo	1060
Mariko	1096
Luka	1119
Johana	1157
Atũmwo	1185
Aroma	1221
1 Akorinitho	1238
2 Akorinitho	1253
Agalatia	1263
Aefeso	1269
Afilipi	1274

Akolosai	1278
1 Athesalonike	1282
2 Athesalonike	1286
1 Timotheo	1288
2 Timotheo	1293
Tito	1296
Filemona	1298
Ahibirania	1299
Jakubu	1311
1 Petero	1315
2 Petero	1320
1 Johana	1323
2 Johana	1327
3 Johana	1328
Judasi	1329
Kūguūrīrio	1331

KĨAMBĨRĨRIA

¹ Kĩambĩrĩria-inĩ kĩa maũndũ mothe, Ngai nĩombire igũrũ na thĩ. ² Hĩndĩ iyo thĩ ndĩarĩ ũrĩa yatarĩ na ndĩarĩ na kĩndũ, nayo nduma yarĩ igũrũ rĩa kũrĩa kũriku, nake Roho wa Ngai aareereite igũrũ rĩa maaĩ.

³ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe ũtheri,” na gũkĩgĩa ũtheri. ⁴ Ngai akĩona atĩ ũtheri ũcio warĩ mwega, nake akĩgayũkania ũtheri na nduma. ⁵ Ngai agũta ũtheri ũcio “mũthenya,” nayo nduma akĩmũita “ũtukũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ, na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa mbere.

⁶ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe warĩ mũnene gatagatĩ ka maaĩ ũgayũkanie maaĩ na marĩa mangĩ.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩkĩra warĩ ũcio na akĩgayũkania maaĩ marĩa maarĩ thĩ ya warĩ ũcio na maaĩ marĩa maarĩ igũrũ rĩraguo. Na gũgĩtuĩka o ũguo. ⁸ Ngai agũta warĩ ũcio “matu mairũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa keerĩ.

⁹ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Maaĩ marĩa marĩ thĩ ya matu mairũ nĩ mongane handũ hamwe na kũgĩe thĩ nyũmũ.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹⁰ Ngai agũta kũrĩa kũmũ “thĩ,” namo maaĩ marĩa maacookanĩrĩre akĩmeeta “maria.” Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

¹¹ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nĩ ĩmere mũmera: Mĩmera ĩrĩa ĩciaraga mbeũ, na mĩtĩ ĩrĩa ĩciaraga matunda marĩ na mbeũ thĩinĩ, kũringana na mũthemba yayo.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹² Thĩ ĩkĩmera mũmera: Mĩmera ĩgũciara mbeũ kũringana na mũthemba yayo, na mĩtĩ ĩgũciara matunda marĩ na mbeũ thĩinĩ kũringana na mũthemba yayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ¹³ Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatatu.

¹⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe imũri warĩ-inĩ wa matu mairũ cia kũgayũkania mũthenya na ũtukũ, na irekwo itũike imenyithania cia imera, na mũthenya na miaka. ¹⁵ Na itũike imũri warĩ-inĩ ũcio wa matu mairũ, itũmage thĩ kũgĩage na ũtheri.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹⁶ Ngai nĩombire imũri ĩgĩrĩ nene. Kĩmũrĩ kĩrĩa kinenanene, nĩkio rĩua, kĩarage mũthenya; nakio kĩmũrĩ kĩrĩa kĩninanini, nĩkio mweri, kĩarage ũtukũ. O na ningĩ akĩũmba njata. ¹⁷ Ngai agĩciiga warĩ-inĩ wa matu mairũ itũmage thĩ kũgĩe ũtheri, ¹⁸ ciarage mũthenya na ũtukũ, na ĩgayũkanagie nduma na ũtheri. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

¹⁹ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa kana.

²⁰ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Maaĩ nĩmaiyrwo nĩ ciũmbe ĩrĩ muoyo, nacio nyoni nĩciũmbũkagire igũrũ rĩa thĩ gũtuĩkania warĩ wa matu mairũ.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba ciũmbe ĩria nene cia ĩria-inĩ na kĩũmbe o gĩothe kĩrĩ muoyo na kĩongoyaga, ĩkĩiyũra maaĩ-inĩ kũringana na mũthemba yacio, na nyoni o yothe ĩrĩ mathagu kũringana na mũthemba wayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ²² Ngai agĩcirathima akiuga atĩrĩ, “Ciaranaĩ mũingĩhe, mũiyũre maaĩ-inĩ marĩa marĩ maria-inĩ, nacio nyoni nĩcingĩhe thĩ.” ²³ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. ũcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatano.

²⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nĩgĩe ciũmbe ĩrĩ muoyo kũringana na mũthemba yacio: mahiũ, na ciũmbe ĩria ithiiagĩra thĩ, na nyamũ cia gĩthaka, o nyamũ kũringana na mũthemba wayo.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ²⁵ Ngai akĩũmba nyamũ cia gĩthaka kũringana na mũthemba yacio, na mahiũ kũringana na mũthemba yamo, na ciũmbe ciothe ĩria ithiiagĩra thĩ kũringana na mũthemba yacio. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

²⁶ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩtũũmbei andũ na mũhianĩre witũ, mahaanane na ithuĩ, nao maathage thamaki cia ĩria na nyoni cia rĩera-inĩ, na mahiũ ma thĩ yothe, na maathage ciũmbe ciothe ĩria ithiiagĩra thĩ.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba mũndũ

na mũhianĩre wake mwene,

akĩmũmba na mũhianĩre wa Ngai;

akĩmomba marĩ mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja.

²⁸ Ngai akĩmarathima, akĩmeera atĩrĩ, “Ciaranaĩ mũingĩhe, mũiyũre thĩ na mũmĩtoorie. Athagai thamaki cia ĩria na nyoni cia rĩera-inĩ, na mwathage ciũmbe ciothe ĩrĩ muoyo ĩria ithiiagĩra thĩ.”

²⁹ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Nĩndamũhe mĩmera yothe ya thĩ ĩrĩa ĩciaraga mbeũ, na mĩtĩ o wothe ũria ũciaraga matunda marĩ mbeũ thĩnĩ. Iyo ĩgũtuika irio cianyu. ³⁰ Na kũrĩ nyamũ ciothe cia gũkũ thĩ, na nyoni ciothe cia rĩera-inĩ, o na ciũmbe ciothe iria ithiĩagĩra thĩ, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ ya muoyo-rĩ, ndaaciche mĩmera mĩruru yothe ĩtuĩke irio ciacio.” Na gũgĩtuika o ũguo.

³¹ Ngai akĩona atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩothe oombĩte kĩarĩ kĩega mũno. Nakuo gũkĩgĩa hwai-inĩ na gũkĩgĩa rũciĩnĩ. Ūcio ũgĩtuika mũthenya wa gatandatũ.

2

1 Igũrũ na thĩ ikĩrĩka na ũgemu wacio wothe.

² Naguo mũthenya wa mũgwanja wakinya, Ngai agĩkorwo arĩkĩtie wĩra ũcio aarutaga; nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩhurũka mũthenya ũcio wa mũgwanja kuuma wĩra-inĩ wake wothe. ³ Nake Ngai akĩrathima mũthenya ũcio wa mũgwanja na akĩwamũra, tondũ nĩ mũthenya ũria we aahurũkire kuuma wĩra-inĩ wothe ũria aarutite wa ũũmbi.

Adamu na Hawa

4 Ūcio nĩguo ũhoru ũria wĩgĩĩ igũrũ na thĩ rĩrĩa ciombirwo.

Rĩrĩa Jehova Ngai ombire thĩ na igũrũ-rĩ, ⁵ gũtiarĩ kahinga o na kamwe ga gĩthaka koonekete thĩ kana mũmera wa gĩthaka ũkamera. Nĩ tondũ Jehova Ngai ndoirĩtie mbura thĩ na gũtiarĩ mũndũ wa kũrĩma mũgũnda, ⁶ no tũrũũ twoimaga na thĩ na tũkaihũgia thĩ igũrũ guothe. ⁷ Nake Jehova Ngai akĩũmba mũndũ kuuma rũkũngũ-inĩ rwa thĩ, na akĩmũhuhĩra mĩhũmũ ya muoyo maniũrũ-inĩ make, nake mũndũ ũcio akĩgĩa na muoyo.

⁸ Ningĩ Jehova Ngai nĩathondekete mũgũnda mwena wa irathĩro, o kũu Edeni; na kũu nĩkuo agire mũndũ ũcio oombĩte. ⁹ Nake Jehova Ngai agĩtũma thĩ ĩmere mĩtĩ ya mĩthemba yothe na ĩkũre. Yarĩ mĩtĩ mĩega ĩkĩoneka na maitho na yaciaraga matunda mega ma kũrĩa. Gatagatĩ ka mũgũnda ũcio nĩ haarĩ na mũtĩ wa muoyo, na mũtĩ wa ũmenyo wa gũkũũrana wega na ũũru.

¹⁰ Na nĩ kwarĩ rũũĩ rwathereraga ruumĩte Edeni rũkaihũgia mũgũnda ũcio; ruoima Edeni rũkagayũkana rũgatuika njũũĩ inya. ¹¹ Rũũĩ rwa mbere rwĩtagwo Pishoni; na nĩruo rũthiũrũrũkaga bũrũri wothe wa Havila, kũrĩa kũrĩ thahabu. ¹² (Thahabu ya bũrũri ũcio nĩ njega; ningĩ kũu no kũrĩ maguta manungĩ wega metagwo bendora, na tũhiga twa goro twĩtagwo onigithi.) ¹³ Rũũĩ rwa keerĩ rwĩtagwo Gihoni; naruo rũthiũrũrũkaga bũrũri wothe wa Kushi.* ¹⁴ Rũũĩ rwa gatatũ rwĩtagwo Hidekela naruo rũgeragĩra mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Ashuri. Naruo rũũĩ rwa kana rwĩtagwo Farati.

¹⁵ Jehova Ngai akĩoya mũndũ ũcio oombĩte, akĩmũiga mũgũnda-inĩ ũcio wa Edeni aũrĩmage na aũmenyagĩrĩre. ¹⁶ Nake Jehova Ngai agĩathatha mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “No ũrĩe maciaro ma mũtĩ o wothe ũrĩ mũgũnda ũyũ; ¹⁷ no rĩrĩ, ndũkanarĩe maciaro ma mũtĩ ũria wa ũmenyo wa gũkũũrana wega na ũũru, nĩgũkorwo rĩrĩa ũkaamarĩa, ti-itherũ no gũkua ũgaakua.”

¹⁸ Ningĩ Jehova Ngai akiuga atĩrĩ, “Ti wega mũndũ ũyũ aikare arĩ wiki. Nĩngũmũmbĩra mũteithia ũria ũmwagĩrĩre.”

¹⁹ Na rĩrĩ, Jehova Ngai nĩ oombĩte nyamũ ciothe cia gĩthaka na nyoni cia rĩera-inĩ kuuma tũri-inĩ. Agĩcĩrehe kũrĩ mũndũ ũcio one marĩtwa marĩa egĩcutua; na ũria mũndũ ũcio aatũire kũmbe o gĩothe kĩ muoyo, riu rĩgĩtuika rĩtwa riakio. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio akĩhe mahiũ mothe marĩtwa, o na nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ ciothe cia gĩthaka.

No Adamu ndooneirwo mũteithia ũmwagĩrĩre. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai agĩtũma mũndũ ũcio akome toro mũnene mũno; na rĩrĩa aakomete, Jehova Ngai akĩruta rũbaru rũmwe rwa mũndũ ũcio na agĩcookia nyama hau rwarĩ. ²² Hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai akĩũmba mũndũ-wa-nja kuuma rũbaru rũria aarutite kũrĩ mũndũ ũcio na akĩrehe mũndũ-wa-nja ũcio kũrĩ we.

²³ Mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ,
“Hi! Rĩu-rĩ, rĩrĩ nĩ ĩhĩndĩ kuuma mahĩndĩ makwa,
na nyama cia mwĩrĩ wakwa.

* 2:13 Kushi thĩnĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ nĩ rĩtwa rĩa Kĩhibirania rĩa Sudani kana Ethiopia.

Arĩitagwo mũndũ-wa-nja,

tondũ aarutirwo kuuma kũrĩ mũndũ mũrũme.”

²⁴ Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.

²⁵ Acio eerĩ, mũndũ ũcio na mũtumia wake, maarĩ njaga, na matiaconokaga.

3

Kũgũa kwa Mũndũ Mehia-inĩ

¹ Na rĩrĩ, nyoka yarĩ na wara mũingĩ gũkĩra nyamũ ciothe cia gĩthaka iria Jehova Ngai oombĩte. Nyoka iyo ikũria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩ oigire mũtikanaarĩ maciaro kuuma mũtĩ o wothe wa mũgũnda ũyũ?”

² Mũndũ-wa-nja ũcio agĩcookeria nyoka iyo atĩrĩ, “No tũrie matunda ma mũtĩ irĩa rĩ mũgũnda ũyũ, ³ no Ngai aatwĩrĩre atĩrĩ, Mũtikanaarĩ matunda ma mũtĩ ũria ũri gatagatĩ ka mũgũnda ũyũ, na mũtikanaũhutie, nĩguo mũtigakue.”

⁴ No nyoka ikũria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Ti-itherũ mũtingĩkua. ⁵ No Ngai nĩoi atĩ rĩria mũkaarĩ matunda macio, maitho manyu nĩmakahingũka, mũtuũke o ta Ngai, mũmenyage wega na ũru.”

⁶ Rĩria mũndũ-wa-nja ũcio onire atĩ matunda ma mũtĩ ũcio maarĩ mega ma kũria, na ma kwendeka makĩonwo na maitho, o na ma kwĩrĩrĩo nĩ ũndũ wa kũũhĩgia mũndũ, agĩtua mamwe, akĩria. Agĩcooka akĩhe mũthuuri wake, ũria maarĩ nake, nake akĩria.

⁷ Hindĩ iyo maitho mao eerĩ makĩhingũka, nao makĩmenya atĩ maarĩ njaga; nĩ ũndũ ũcio magĩtumania mathangũ ma mũkũyũ, magĩthondekera kĩndũ gĩa kũhumbĩra njaga yao.

⁸ Hwai-inĩ rĩria riũa rĩarurĩte-rĩ, mũndũ ũcio na mũtumia wake makĩguua makinya ma Jehova Ngai agĩceera kũu mũgũnda-inĩ, nao makĩhitha mũtĩ-inĩ ya mũgũnda nĩguo Jehova Ngai ndakamone. ⁹ No Jehova Ngai agĩta mũndũ ũcio, akĩmũria atĩrĩ, “Ūrĩ ha?”

¹⁰ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ngũiguire ũgĩceera mũgũnda-inĩ ndeetĩgĩra tondũ nyuma njaga; nĩ ũndũ ũcio ndeethitha.”

¹¹ Nake Jehova akĩmũria atĩrĩ, “Nũ ũkwĩrĩre atĩ ũrĩ njaga? Kaĩ ũrĩite matunda ma mũtĩ ũria ndagwaathire ngĩkwĩra ndũkanaũrie?”

¹² Mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Mũndũ-wa-nja ũria waheire ndũũranie nake nĩwe ũũheire matunda mamwe ma mũtĩ ũcio, na nĩ ndarĩa.”

¹³ Nake Jehova Ngai akĩria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Atĩ nĩ atĩa wĩkĩte?”

Mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Nĩ nyoka iheenire na nĩ ndarĩa matunda macio.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai akĩria nyoka atĩrĩ, “Tondũ nĩwĩkĩte ũguo-rĩ,

“Wee ũrogwatwo nĩ kĩrumi gũkĩra mahiũ mothe

na gũkĩra nyamũ ciothe cia gĩthaka!

Ūrĩthiaga na nda,

na ũrĩrĩaga rũkũngũ matukũ mothe ma muoyo waku.

¹⁵ Na nĩngũtũma kũgĩe ũthũ gatagatĩ gaku na mũndũ-wa-nja ũyũ,

na gatagatĩ ka rũciarũ rwaku na rwake;

nake nĩagakũhehenja mũtwe,

nawe nĩũkamũgũtha ndũira ya kũgũrũ gwake.”

¹⁶ Ningĩ akĩria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ,

“Nĩngũkũingĩhĩria ruo mũno hĩndĩ ya gũciara;

ũrĩciaraga ciana na ruo.

Merĩrĩria maku marĩkoragwo marĩ harĩ mũthuurĩguo,

nake nĩarĩgwathaga.”

¹⁷ Ningĩ Ngai akĩria Adamu atĩrĩ, “Tondũ nĩwathĩkĩre mũtumia waku, na warĩa matunda ma mũtĩ ũria ndagwaathire, ngĩkwĩra atĩ, ‘Ndũkanaarĩ,’

“Thĩ nĩyarumwo nĩ ũndũ waku;

ũrĩrĩaga irio ciayo na ruo rwa mũnoga matukũ mothe ma muoyo waku.

¹⁸ Īrĩgũciaragĩra mũiguua na mahiũ ma nyeki-inĩ,

nawe ũrĩrĩaga mũmĩra ya mũgũnda.

¹⁹ Ūrĩrĩaga irio cia thithino ya mũnoga yaku,

o nginya rĩria ũgaacooka tũri-inĩ,

tondũ nokuo warutĩtwo;

tondũ wee ũrĩ rũkũngũ

na ũgaacooka o rũkũngũ-inĩ.”

²⁰ Adamu agĩta mũtumia wake Hawa, tondũ nĩwe watuĩkire nyina wa arĩa othe matũũraga muoyo.

Ngai kũingata Adamu na Hawa kuuma Edeni

²¹ Jehova Ngai agĩthondekera Adamu na mütumia wake nguo cia njũua, akĩmahumba. ²² Nake Jehova Ngai akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ niatuikite o ta ũmwe witũ, akamenya wega na ũuru. Ndagĩrĩre gwĩfĩkĩrio atue matunda ma mütĩ wa muoyo o namo, amarĩe nake atũre nginya tene.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai akĩmũngata kuuma Mũgũnda wa Edeni athĩ akarĩmage tĩri-inĩ kũria arutũtwo. ²⁴ Ngai aarĩkia kũrutũra mũndũ ũcio-rĩ, akĩga akerubi mwena wa irathĩro wa Mũgũnda wa Edeni, o na rũhiũ rwa njora rwarĩmbũkaga mwaki na rwahenagia mbarĩ ciothe, nĩ ũndũ wa kũgitĩra njĩra ya gũthĩ mütĩ-inĩ ũcio wa muoyo.

4*Kaini na Habili*

¹ Nake Adamu agĩkoma na mütumia wake Hawa, nake akĩgĩa nda, agĩciara Kaini. Nake akiuga atĩrĩ, “Ndikũgia na mwana wa kahĩ nĩ ũndũ wa gũteithio nĩ Jehova.” ² Thuutha ũcio agĩciara Habili, mūrũ wa nyina.

Habili aarĩ mūrĩithi wa mbũri nake Kaini aarĩ mūrĩmi. ³ Maikarĩte kwa ihinda-rĩ, Kaini akĩrehe maciario mamwe ma mũgũnda marĩ igongona kũrĩ Jehova. ⁴ No Habili akĩrehe marigithathi mamwe maria manoru ma rũuru rwake. Nake Jehova agĩkenio nĩ Habili na igongona rĩake, ⁵ no ndaakenirio nĩ Kaini na igongona rĩake. Nĩ ũndũ ũcio Kaini akĩrakara mũno, na agĩtukia gĩthiithi.

⁶ Nake Jehova Ngai akĩũria Kaini atĩrĩ, “Ūrakarĩte nĩkĩ? Na nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi? ⁷ Ūngĩka ũria kwagĩrĩre-rĩ, no wage gwĩtĩkĩrika? No ũngĩaga gwĩka ũria kwagĩrĩre-rĩ, mehia makuoheirie mūrango-inĩ waku makienda gũgwatha; no wee no nginya ũmatoorie.”

⁸ Thuutha ũcio Kaini akĩũria mūrũ wa nyina Habili atĩrĩ, “Nĩtumagare tũthĩ mũgũnda.” Na rĩrĩa maarĩ kũu mũgũnda, Kaini agĩtharĩkĩra mūrũ wa nyina Habili, akĩmũruga.

⁹ Nake Jehova akĩũria Kaini atĩrĩ, “Arĩ ha mūrũ-wa-nyũkwa Habili?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ, kaĩ arĩ nĩ mũmenyereri wa mūrũ-wa-maitũ?”

¹⁰ Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atia wikite? Ta thĩkĩrĩa! Thakame ya mūrũ-wa-nyũkwa nĩrangaĩra irĩ tĩri-inĩ. ¹¹ Na rĩrĩ, nĩũgwatũtwo nĩ kĩrumi na ũkaingatwo mũgũnda ũria waathamirĩe kanua kaguo kwamũkĩra thakame ya mūrũ-wa-nyũkwa kuuma guoko-inĩ gwaku. ¹² Rĩrĩa ũrĩũrĩmaga-rĩ, ndũgacooka gũgũciarĩra maciario maguo. Ūgũtuĩka mũndũ ũtakindagĩria, wa kũũrũruga gũkũ thĩ.”

¹³ Nake Kaini akĩũria Jehova atĩrĩ, “Iherithia rĩakwa nĩ inene gũkĩra ũria ingĩhota gwĩtiiria. ¹⁴ Ūmũthĩ ũyũ nĩũranyingata kuuma mũgũnda ũyũ na ndũũre hithĩtwo ũthiũ waku; ngũtuĩka mũndũ ũtakindagĩria, wa kũũrũruga gũkũ thĩ, na ũria wothe ũkaanyona nĩakanjũraga.”

¹⁵ No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, ti ũguo; mũndũ o na ũrĩkũ angĩkooraga Kaini, nĩakarĩhio maita mũgwanja.” Jehova agĩcooka agĩkĩra Kaini rũũri nĩgeetha ũria wothe ũngĩmuona ndakamũũrage! ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Kaini akĩehera akiuma harĩ Jehova, na agĩtũura bũrũri-inĩ wa Nodu, mwena wa irathĩro rĩa Edeni.

¹⁷ Kaini agĩkoma na mütumia wake, na akĩgĩa nda, agĩciara Enoku. Hĩndĩ iyo Kaini nĩakaga itũũra inene, na aarĩkia kũrĩaka, akĩrĩta Enoku o ta ũria mũriũ eetagwo. ¹⁸ Nake Enoku agĩciarĩro Iradu, nake Iradu aarĩ ithe wa Mehujaeli, nake Mehujaeli aarĩ ithe wa Methushaeli, nake Methushaeli aarĩ ithe wa Lameku.

¹⁹ Lameku ũcio akĩhĩkia andũ-a-nja eerĩ, ũmwe eetagwo Ada na ũria ũngĩ eetagwo Zila. ²⁰ Ada agĩciara Jabali; na nĩwe ithe wa andũ arĩa matũũruga hema-inĩ na marĩithagia mahiũ. ²¹ Mūrũ-wa nyina eetagwo Jubali; nake nĩwe ithe wa andũ arĩa othe mahũũruga inanda cia mũgeeto na makahuha mĩtũrĩrũ. ²² Zila o nake aarĩ na mũriũ, nake eetagwo Tubali-Kaini, na nĩwe waturaga indo cia mĩthemba yothe cia gĩcango na cia kĩgera. Tubali-Kaini aarĩ na mwarĩ wa nyina wetagwo Naama.

²³ Lameku akĩũria atumia ake atĩrĩ,

“Ada na Zila, taa thĩkĩrĩriai;

inyũũ atumia a Lameku, ta iguai ciugo ciakwa.

Nĩnjũragĩte mũndũ nĩ ũndũ wa kũndiĩhia,

ngooraga mũndũ mwĩthĩ nĩ ũndũ wa kũnguraria.

²⁴ Angĩkorwo Kaini arĩhagĩrio maita mũgwanja-rĩ,

Lameku nake akarĩhĩrio maita mĩrongo mũgwanja na mũgwanja.”

²⁵ Nake Adamu agĩkoma na mūtumia wake rĩngĩ, nake agĩciara kaana ga kahĩ, na agĩgatua Sethi, akiuga afĩrĩ, “Ngai nĩaheete mwana ũngĩ handũ ha Habili, ũrĩa Kaini ooragire.” ²⁶ Sethi o nake aarĩ na mũriũ wake, nake akĩmũtua rĩitwa Enoshu.

Hĩndĩ iyo nĩrĩo andũ mambĩrĩrie gũkaĩra rĩitwa rĩa Jehova.

5

Njjarwa cia Adamu

1 Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa wandĩkĩtwo wĩgĩ njjarwa cia Adamu.

Hĩndĩ ĩrĩa Ngai oombire mũndũ-rĩ, amũumbire na mũhianĩre wa Ngai. ² Ngai aamooombire mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja na akĩmarathima. Na aarĩkia kũmomba, akĩmeeta “mũndũ.”

³ Adamu aakinyia mũaka igana na mĩrongo ĩtatũ-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wamũtũkĩtie na wa mũhianĩre wake; nake akĩmũtua Sethi. ⁴ Na thuutha wa Sethi gũciarwo-rĩ, Adamu agĩtũũra muoyo mũaka ĩngĩ magana manana, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ⁵ Mũaka yothe ĩrĩa Adamu aatũũrĩre muoyo yarĩ mũaka magana kenda na mĩrongo ĩtatũ, agĩcooka agĩkua.

⁶ Sethi aakinyia mũaka igana na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Enoshu. ⁷ Na thuutha wa Enoshu gũciarwo-rĩ, Sethi agĩtũũra muoyo mũaka ĩngĩ magana manana na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ⁸ Mũaka yothe ĩrĩa Sethi aatũũrĩre muoyo yarĩ mũaka magana kenda na ikũmi na ĩrĩ, agĩcooka agĩkua.

⁹ Enoshu aakinyia mũaka mĩrongo kenda-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Kenani. ¹⁰ Na thuutha wa Kenani gũciarwo-rĩ, Enoshu agĩtũũra muoyo mũaka ĩngĩ magana manana na ikũmi na ĩtano, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹¹ Mũaka yothe ĩrĩa Enoshu aatũũrĩre muoyo yarĩ mũaka magana kenda na ĩtano, agĩcooka agĩkua.

¹² Kenani aakinyia mũaka mĩrongo mũgwanja-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Mahalaleli. ¹³ Na thuutha wa Mahalaleli gũciarwo-rĩ, Kenani agĩtũũra muoyo mũaka ĩngĩ magana manana na mĩrongo ĩna, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹⁴ Mũaka yothe ĩrĩa Kenani aatũũrĩre muoyo yarĩ mũaka magana kenda na ikũmi, agĩcooka agĩkua.

¹⁵ Mahalaleli aakinyia mũaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Jaredi. ¹⁶ Na thuutha wa Jaredi gũciarwo-rĩ, Mahalaleli agĩtũũra muoyo mũaka ĩngĩ magana manana na mĩrongo ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹⁷ Mũaka yothe ĩrĩa Mahalaleli aatũũrĩre muoyo yarĩ mũaka magana manana na mĩrongo kenda na ĩtano, agĩcooka agĩkua.

¹⁸ Jaredi aakinyia mũaka igana na mĩrongo ĩtandatũ na ĩrĩ-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Enoku. ¹⁹ Na thuutha wa Enoku gũciarwo-rĩ, Jaredi agĩtũũra muoyo mũaka ĩngĩ magana manana, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²⁰ Mũaka yothe ĩrĩa Jaredi aatũũrĩre muoyo yarĩ mũaka magana kenda na mĩrongo ĩtandatũ na ĩrĩ, agĩcooka agĩkua.

²¹ Enoku aakinyia mũaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Methusela. ²² Na thuutha wa Methusela gũciarwo-rĩ, Enoku agĩtũũra atwaranaga na Ngai mũaka magana matatũ, akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²³ Mũaka yothe ĩrĩa Enoku aatũũrĩre muoyo yarĩ mũaka magana matatũ na mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano. ²⁴ Enoku agĩtwarana na Ngai nginya akĩagwo tondũ Ngai nĩamuire.

²⁵ Methusela aakinyia mũaka igana na mĩrongo ĩnana na mũgwanja-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Lameku. ²⁶ Na thuutha wa Lameku gũciarwo-rĩ, Methusela agĩtũũra muoyo mũaka ĩngĩ magana mũgwanja na mĩrongo ĩnana na ĩrĩ, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²⁷ Mũaka yothe ĩrĩa Methusela aatũũrĩre muoyo yarĩ mũaka magana kenda na mĩrongo ĩtandatũ na kenda, agĩcooka agĩkua.

²⁸ Lameku aakinyia mũaka igana na mĩrongo ĩnana na ĩrĩ-rĩ, akĩgĩa mwana wa kahĩ. ²⁹ Nake agĩgatua Nuhu, akiuga afĩrĩ, “Nĩarĩtũhooragĩria ruo rwa wĩra na mĩnoga ya moko maitũ rĩrĩa tũkũrĩma, tondũ Jehova nĩarumire thĩ.”

³⁰ Thuutha wa Nuhu gũciarwo-rĩ, Lameku agĩtũũra muoyo mũaka ĩngĩ magana matano na mĩrongo kenda na ĩtano, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu.

³¹ Mũaka yothe ĩrĩa Lameku aatũũrĩre muoyo yarĩ mũaka magana mũgwanja na mĩrongo mũgwanja na mũgwanja, agĩcooka agĩkua.

³² Nuhu aakinyia ũkũrũ wa mũaka magana matano-rĩ, akĩgĩa na ariũ ake na nĩo Shemu, na Hamu na Jafethu.

6

Mũiyũro wa Maaĩ

¹ Rĩria andũ maambĩrĩrie kũingĩha thĩ na magĩciarĩwo airĩtu-rĩ, ² ariũ a Ngai makĩona atĩ airĩtu a andũ maarĩ athaka, nao makĩhikia o ũria mũndũ ethuuragĩra. ³ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Roho wakwa ndegũtũũra agianaga na mũndũ nginya tene, tondũ mũndũ nĩ wa gũkua; matukũ make marĩkoragwo marĩ mĩaka igana na mĩrongo ũrĩ.”

⁴ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio, o na thuutha ũcio, rĩrĩ Anefilĩ matũũraga gũkũ thĩ, nĩrĩo ariũ a Ngai maakomire na airĩtu a andũ na magĩciara ciana nao. Ciana icio nĩcio ciarĩ njamba cia tene na andũ arĩa maarĩ igweta.

⁵ Jehova akĩona ũria waganu wa andũ waingĩhite gũkũ thĩ, na atĩ merirĩria ma meciiria ma ngoro ciao maarĩ mooru hĩndĩ ciothe. ⁶ Jehova akĩnyitwo nĩ kĩaha nĩ ũndũ wa kũmba mũndũ gũkũ thĩ, na ngoro yake ikĩyũrwo nĩ ruo. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngũniina andũ, o arĩa nĩ ndombire, mathire kuuma thĩ, andũ na nyamũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, o na nyoni cia riera-inĩ, nĩgũkorwo ndĩ na kĩaha nĩ ũndũ wa gũciũmba.” ⁸ No Nuhu agĩtikĩrĩka maitho-inĩ ma Jehova.

⁹ Ũyũ nĩguo ũhoro wa Nuhu.

Nuhu aarĩ mũndũ mũthingu, ũtaarĩ na ũcuuke kũrĩ andũ a hĩndĩ yake, na nĩatwaranaga na Ngai. ¹⁰ Nuhu aarĩ na ariũ atatũ: nĩo Shemu, na Hamu na Jafethu.

¹¹ Thĩ nayo yarĩ thũku maitho-inĩ ma Jehova na yayiũrĩtwo nĩ maũndũ ma ũhinya. ¹² Ngai nĩonire ũria thĩ yathũkĩte, nĩgũkorwo andũ othe a thĩ nĩmathũkĩtie mũthiire yao. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩra Nuhu atĩrĩ, “Nĩndũite itua kũniina andũ aya othe, nĩgũkorwo thĩ nĩ ũyũrĩtwo nĩ maũndũ ma ũhinya nĩ ũndũ wao. Ti-itherũ nĩngũmaniinanĩria hamwe na thĩ. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, wĩyakĩre thabina ya mĩti ya mĩthithinda; na ũthondeke tũnyũmba thĩnĩ, na ũmĩhake rami thĩnĩ na nja. ¹⁵ Na ũkũmiaka ũũ: Ũraihu wa thabina ũkorwo ũrĩ buti magana mana na mĩrongo itano, na wariĩ wa buti mĩrongo mũgwanja na ithano na buti mĩrongo ina na ithano, kũraiha na igũrũ.” ¹⁶ Ũmĩgite igũrũ, no ũtigie buti imwe na nuthu mwena wa igũrũ wa thingo. Wĩkĩre mũrango mwena-inĩ wa thabina, na ũmĩake ĩrĩ na ngoroba ya thĩ, na ya gatagatĩ, na ya igũrũ. ¹⁷ Nĩngũrehe mũiyũro wa maaĩ gũkũ thĩ wa kũniina kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ, kũmbe o gĩothe kĩrĩ na mĩhũmũ ya muoyo thĩnĩ wakĩo. Indo ciothe ĩrĩ thĩ nĩkũniinwo. ¹⁸ No nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro nawe. Wee nũgatoonya thabina, wee mwene na ariũ aku na mũtumia waku, na atumia a ariũ aku. ¹⁹ Nĩngĩ nũkũkaingĩria ciũmbe cia mĩthemba yothe thĩnĩ wa thabina, o mũthemba ciũmbe igĩrĩ, wa njamba na wa nga, nĩguo itũũre muoyo, o hamwe nawe. ²⁰ O mũthemba wa nyoni, na o mũthemba wa nyamũ ciothe na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, nĩgooka kũrĩ we igĩrĩ igĩrĩ nĩguo itũũre muoyo. ²¹ Nĩũkamaatha mĩthemba yothe ya irio iria irĩagwo, ũciĩge ĩrĩ irio ciaku na ciacio.”

²² Nuhu agĩka maũndũ mothe o ta ũria Ngai aamwathĩte eeke.

7

¹ Nĩngĩ Jehova akĩra Nuhu atĩrĩ, “Toonya thabina thĩnĩ, wee na nyũmba yaku yothe, tondũ nĩnyonete ũrĩ mũthingu rũciaro-inĩ rũrũ. ² Na ũtoonye thĩnĩ na nyamũ mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothe ĩria ĩtarĩ thaahu, o njamba na nga yayo, na igĩrĩ igĩrĩ cia mĩthemba yothe ĩria ĩrĩ thaahu, o njamba na nga yayo, ³ o na nĩngĩ ũtoonye na nyoni mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothe, o njamba na nga yayo, nĩgeetha mĩthemba yacio itũũrio muoyo thĩ yothe. ⁴ Thĩkũ mũgwanja kuuma rĩu, nĩnguuria mbura, yure gũkũ thĩ matukũ mĩrongo ina mũthenya na ũtukũ, na niine ciũmbe ciothe iria ĩrĩ muoyo iria nĩ ndombire, ithire thĩ.”

⁵ Nake Nuhu agĩka ũria wothe Mwathani aamwathĩte eeke.

⁶ Nuhu aarĩ na mĩaka magana matandatũ rĩrĩ mũiyũro ũcio wa maaĩ waiyũrĩre thĩ. ⁷ Nake Nuhu na ariũ ake na mũtumia wake na atumia a ariũ ake magĩtoonya thabina morĩre mũiyũro ũcio wa maaĩ. ⁸ Nyamũ igĩrĩ igĩrĩ iria ĩtarĩ thaahu na iria ĩrĩ thaahu cia nyoni o na cia ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, ⁹ njamba na nga-rĩ, igũka kũrĩ Nuhu igĩtoonya thabina, o ta ũria Ngai aathĩte Nuhu. ¹⁰ Na thuutha wa matukũ mũgwanja mũiyũro wa maaĩ ũkĩyũra thĩ.

* 6:15 nĩ ta mita 140 kũraiha, mita 23 kwarama, na mita 13.5 kũraiha na igũrũ.

¹¹ Na rirĩ, mūthenya wa ikūmi na mūgwanja, mweri wa keerĩ, mwaka ūria Nuhu akinyirie mīaka magana matandatū-rĩ, mūthenya ūcio nīguo ithima cia maaĩ ciothe cia kūrĩa kūrīku ciatuthūkire, nacio ihingo cia mūiyūro wa igūrū ikĩhingūrwo. ¹² Nayo mbura ikiura thĩ matukū mĩrongo ĩna, mūthenya na ūtukū.

¹³ Mūthenya o ro ūcio nīguo Nuhu na ariū ake, Shemu, na Hamu na Jafethu, hamwe na mūtumia wake na atumia a ariū ake atatū maatoonyire thabina. ¹⁴ Nao maarĩ na mīthemba yothe ya nyamū cia gĩthaka, o nyamū kūrīngana na mūthemba wayo, na mahiū mothe kūrīngana na mīthemba yamo, na ciūmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ kūrīngana na mīthemba yacio, na nyoni ciothe kūrīngana na mīthemba yacio, na kīndū gĩothe kīrĩ mathagu. ¹⁵ Ciūmbe ciothe iria irĩ mīhūmū ya muoyo igĩka kūrĩ Nuhu igĩtoonya thabina igĩrĩ igĩrĩ. ¹⁶ Nyamū iria ciatoonyire thīnĩ ciarĩ njamba na nga cia mīthemba yothe ya indo iria irĩ muoyo, o ta ūria Ngai aathĩte Nuhu. Nake Jehova akīmūhingĩrĩa thīnĩ.

¹⁷ Handū ha matukū mĩrongo ĩna, mūiyūro ūcio ūgĩthĩ na mbere kuongerereka thĩ, na o ūria maaĩ macio maingĩhaga makĩoya thabina ĩyo na igūrū mūno na ikĩreera igūrū rĩa maaĩ. ¹⁸ Maaĩ macio makĩambatĩra na makĩongerereka mūno gūkū thĩ, nayo thabina ikĩreera maaĩ igūrū. ¹⁹ Maaĩ macio makĩambatĩra mūno igūrū wa thĩ, nacio irĩma ciothe iria ndaaya na igūrū gūkū mūhuro wa matu gothe ikĩhumbĩro nĩmo. ²⁰ Maaĩ macio maambatare makĩhumbĩra irĩma na makĩria ma buti mĩrongo ĩrĩ.* ²¹ Kīndū gĩothe kīarĩ muoyo na gĩathiiaga gūkū thĩ gīgĩkua, nyoni, na mahiū na nyamū cia gĩthaka, na ciūmbe ciothe iria ciahunjĩte thĩ, o na andū othe. ²² Kīndū gĩothe kīarĩ thĩ nyūmū na kīarĩ na mīhūmū ya muoyo maniūrū-inĩ makĩo gīgĩkua. ²³ Kīndū gĩothe kīarĩ muoyo gūkū thĩ gothe gikīnĩnwo biū; andū na nyamū na ciūmbe iria ithiagĩra thĩ na nyoni cia rĩera-inĩ ikīnĩnwo ciothe gūkū thĩ. No Nuhu watigarire hamwe na andū arĩa maarĩ nake thīnĩ wa thabina.

²⁴ Maaĩ macio magĩkara mahumbĩrite thĩ matukū igana rĩmwe na mĩrongo ĩtano.

8

¹ No rirĩ, Ngai nĩaririkanire Nuhu o hamwe na nyamū ciothe cia gĩthaka o na mahiū marĩa mothe aarĩ namo thīnĩ wa thabina, na agĩtuma rūhuho rūhurutane gūkū thĩ, namo maaĩ makĩambirĩa kūhūa. ² Nacio ithima cia kūrĩa kūrīku na ihingo cia mūiyūro wa igūrū ikĩhingwo, nayo mbura igĩtiga kuura. ³ Namo maaĩ magĩthĩ makĩhūūaga, magĩthiraga thĩ. Thuutha wa matukū igana na mĩrongo ĩtano-rĩ, maaĩ magĩkorwo manyihanyihĩte, ⁴ nago mūthenya wa ikūmi na mūgwanja wa mweri wa mūgwanja, thabina ikĩrūgama irĩma-inĩ cia Ararati. ⁵ Maaĩ macio magĩthĩ na mbere na kūhūa o nginya mweri wa ikūmi, na mūthenya wa mbere wa mweri wa ikūmi-rĩ, tūcūmbĩrĩ twa irĩma tūkĩambirĩa kuoneka.

⁶ Na thuutha wa matukū mĩrongo ĩna, Nuhu akĩhingūra ndirica ĩria aakĩte thabina-inĩ, ⁷ na akĩrekereria ihuru na nja, narĩo rĩgītūūra rĩumbūkaga kīndū na kīndū o nginya rĩria maaĩ maahūire thĩ. ⁸ Ningĩ akĩrekereria ndutura ĩthiĩ ikarore kana maaĩ nĩmahūite gūkū thĩ. ⁹ No ndutura ĩyo ndĩonire handū ha kūūmba tondū thĩ yothe yaiyūrĩtwo nĩ maaĩ; nĩ ūndū ūcio igĩcooka thabina-inĩ kūrĩ Nuhu. Nake agĩtambūrũkia guoko akīmĩoya, akīmĩtoonya thabina thīnĩ kūu we aarĩ. ¹⁰ Ningĩ agĩeterera matukū mangĩ mūgwanja, na maathira akĩrekereria ndutura rĩngĩ yume nja ya thabina. ¹¹ Rĩria ndutura ĩyo yamūcookerere hwaĩ-inĩ-rĩ, yakūūite ithangū rĩa mūtamaiyū na mūkanye wayo, rĩratūtwo o hĩndĩ ĩyo! Nuhu agĩkĩmenya atĩ maaĩ nĩmahūite thĩ. ¹² Nuhu agĩeterera matukū mangĩ mūgwanja, agĩcooka akĩrekereria ndutura ĩyo yume nja rĩngĩ, no hĩndĩ ĩno ndĩigana kūmūcookerera.

¹³ Na rirĩ, mūthenya wa mbere, mweri wa mbere wa mwaka ūria Nuhu akinyirie mīaka magana matandatū na ūmwe-rĩ, mūthenya ūcio nīguo maaĩ maahūire biū gūkū thĩ. Nake Nuhu akĩeheria kīrĩa kīagĩtite thabina, agĩkĩona atĩ thĩ nĩyanĩarĩte. ¹⁴ Gūgĩkinya mūthenya wa mĩrongo ĩrĩ na mūgwanja wa mweri wa keerĩ-rĩ, thĩ nĩyanĩarĩte biū.

¹⁵ Ningĩ Ngai akĩra Nuhu atĩrĩ, ¹⁶ "Uma thabina, wee na mūtumia waku, na ariū aku na atumia ao. ¹⁷ Hingūrĩra mīthemba yothe ya ciūmbe iria irĩ muoyo icio ūrĩ nacio: irĩ nyoni, na nyamū, na ciūmbe iria ithiagĩra thĩ, nĩgeetha ciongerereke thĩ, na iciarane cingĩhe gūkū thĩ."

¹⁸ Nĩ ūndū ūcio Nuhu akiuma thabina hamwe na ariū ake, na mūtumia wake, na atumia a ariū ake. ¹⁹ Nyamū ciothe na ciūmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na nyoni ciothe, na kīndū o gĩothe gĩthiagĩra gūkū thĩ, ciothe cikiuma thabina, mūthemba o mūthemba.

* 7:20 nĩ ta mita 7.

²⁰ Nake Nuhu aḡakĩra Jehova kĩgongona, na akĩoya nyamũ imwe cia iria ciothe itarĩ thaahu, na nyoni iria itarĩ thaahu, akĩrutĩra Ngai igongona rĩa njino ho.* ²¹ Nake Jehova aḡikenio nĩ mũtararĩko ũcio, akiuga atĩrĩ na ngoro yake: “Ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũruma thĩ rĩngĩ nĩ ũndũ wa mũndũ, o na gũtuĩka merirĩria ma ngoro yake nĩ mooru kuuma ũnini-inĩ wake. Na ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũniina ciũmbe ciothe iria irĩ muoyo ta ũguo njĩkĩte.

²² “Mahinda mothe marĩa thĩ ĩḡũtũũra-rĩ, kũrĩkoragwo na hĩndĩ ya kũhaanda na ya magetha, na hĩndĩ ya heho na ya ũrugarĩ, na hĩndĩ ya themithũ na ya gathano, na mũthenya na ũtukũ.”

9

Kĩrĩkanĩro kĩa Ngai na Nuhu

¹ Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩrathima Nuhu na ariũ ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ciaranai na mũingĩhe na mũiyũre thĩ. ² Nyamũ ciothe cia thĩ, na nyoni cia riera-inĩ, ciothe nĩ irĩmwĩtigagĩra na imakage nĩ inyuĩ, ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na thamaki ciothe cia iria-inĩ; nĩndacineana moko-inĩ manyu. ³ Kĩndũ ḡiothe ḡitũũraga muoyo na ḡĩthiaga-rĩ, ḡḡũtuĩka irio cianyu. O ta ũrĩa ndamũheire mĩmera ĩrĩa mĩruru mũrũage, rĩu nĩ ndamũhe indo ciothe itũike irio cianyu.

⁴ “No rĩrĩ, mũtikanarĩe nyama irĩ na thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo. ⁵ Na titherũ nĩngarĩhanĩria ḡuitwo gwa thakame yanyu. Ndimĩrĩhanĩrie o na kuuma kũrĩ nyamũ o na ĩrĩkũ. Nake mũndũ aḡĩta thakame ya mũndũ ũngĩ, o nake nĩakarĩhio thakame ĩyo.

⁶ “Mũndũ o wothe ũgaita thakame ya mũndũ ũngĩ, thakame yake o nayo ĩgaitwo nĩ mũndũ;

nĩḡũkorwo Ngai ombire mũndũ na mũhianĩre wake.

⁷ No inyuĩ-rĩ, ciaranai na mũingĩhe; muongerereke thĩ na mũiyũre kuo.”

⁸ Nĩngĩ Ngai akĩũra Nuhu hamwe na ariũ ake atĩrĩ, ⁹ “Rĩu nĩ nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro ḡakwa na inyuĩ, na njiaro cianyu iria igooka thuutha wanyu, ¹⁰ o na hamwe na kũmbe ḡiothe kĩrĩ muoyo kĩa iria mũraarĩ nacio; nĩcio nyoni, na mahiũ o na nyamũ cia ḡĩthaka ciothe iria cioimire thabina hamwe na inyuĩ, ici nicio ciũmbe ciothe irĩ muoyo ḡũkũ thĩ. ¹¹ Nĩndathondeka kĩrĩkanĩro ḡakwa na inyuĩ: ḡũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ muoyo wothe ũkaaniinwo na mũiyũro wa maaĩ; ḡũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ ḡũkaagĩa mũiyũro wa maaĩ wa kũniina thĩ.”

¹² Nĩngĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Ḡĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia ḡĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndĩrarĩkanĩra na inyuĩ na ciũmbe ciothe irĩ muoyo irĩ hamwe na inyuĩ, kĩrĩkanĩro kĩa njiarwa ciothe iria igooka: ¹³ Nĩndekĩra mũkũnga-mbura wakwa matu-inĩ, na nĩguo ũḡũtuĩka kĩmenyithia ḡĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa na andũ a thĩ. ¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa yothe ngaarehe matu igũrũ rĩa thĩ, naguo mũkũnga-mbura woneke matu-inĩ macio, ¹⁵ nĩndĩrĩrĩkanaga kĩrĩkanĩro ḡakwa gatagatĩ kanyu na nĩ, na gatagatĩ ga ciũmbe cia mũthemba yothe iria itũũraga muoyo. Ḡũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ maaĩ magatuĩka mũiyũro wa kũniina mĩoyo yothe. ¹⁶ Rĩrĩa rĩothe mũkũnga-mbura ũrĩonekaga itu-inĩ-rĩ, ndĩwĩonaga ngarĩrĩkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa ḡĩa ḡũtũũra ngĩnya tene gatagatĩ ka Ngai na ciũmbe cia mũthemba yothe iria itũũraga muoyo ḡũkũ thĩ.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũra Nuhu atĩrĩ, “Ḡĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia ḡĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndathondeka gatagatĩ gakwa na kĩndũ ḡiothe kĩrĩ muoyo ḡũkũ thĩ.”

Ariũ a Nuhu

¹⁸ Ariũ a Nuhu arĩa moimire thabina maarĩ Shemu, na Hamu na Jafethu. (Hamu nĩwe warĩ ithe wa Kaanani). ¹⁹ Acio atatũ nĩo maarĩ ariũ a Nuhu, na kuuma kũrĩ o ḡũkũma andũ arĩa othe maahurunjirwo thĩ yothe.

²⁰ Nuhu aarĩ mũrĩmi, na nĩhaandire mũḡũnda wa mũthabibũ. ²¹ Rĩrĩa aanyuire ndĩbei ya mũthabibũ ĩyo, akĩrĩo, na aḡĩkoma thĩnĩ wa hema yake atehumbĩrite. ²² Hamu, ithe wa Kaanani, nĩonire njaga ya ithe, na akĩũra ariũ a nyina eerĩ arĩa maarĩ nja. ²³ No Shemu na Jafethu makĩoya nguo makĩḡĩrĩra ciande; magĩthĩ na kĩhũtaatĩ, makĩhumbĩra njaga ya ithe. Mothiũ mao maahũḡũkĩte na kũngĩ nĩguo matikoone njaga ya ithe wao.

²⁴ Rĩrĩa Nuhu aarĩũkirwo na akĩmenya ũrĩa mũriũ wake ũrĩa mũnini aamwĩkĩte-rĩ, ²⁵ akiuga atĩrĩ,

* 8:20 ĩhinda rĩrĩ norĩo iruta rĩa njino rĩcinĩtwo rĩrĩ rĩothe thĩnĩ wa Kĩrĩkanĩro.

“Kaanani aronyiitwo nĩ kĩrumi!

Agaatuĩka ngombo ya kũhinyĩrĩrio biũ nĩ ariũ a nyina.”

²⁶ Ningĩ akiuga atĩrĩ,

“Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Shemu!

Kaanani arotuĩka ngombo ya Shemu.

²⁷ Ngai aroaramia mĩhaka ya Jafethu;

Jafethu arotũũra hema-inĩ cia Shemu,

na Kaanani arotuĩka ngombo yake.”

²⁸ Thuutha wa mũiyũro wa maaĩ gũthira-rĩ, Nuhu aatũũrire muoyo mĩaka magana matatũ na mĩrongo itano. ²⁹ Mĩaka yothe irĩa Nuhu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo itano, agĩcooka agĩkua.

10

Mũtaratarwa wa Ndũrĩrĩ

¹ Ūyũ nĩguo ũhoru wa njarwa cia Nuhu, nĩo Shemu, na Hamu, na Jafethu, arĩa o ene maagiire na ariũ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

Ariũ a Jafethu

² Ariũ a Jafethu nĩ aya:

Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi.

³ Ariũ a Gomeri nĩ aya:

Ashikenazu, na Rifathu, na Togarima.

⁴ Ariũ a Javani nĩ aya:

Elishahu, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu. ⁵ (Kuuma kũrĩ o gũkiuma andũ arĩa matũũranga ndwere-inĩ cia iria, o andũ na rũgongo rwao kũringana na mĩhĩrĩga yao, mabũrũri-inĩ mao, na o andũ na rũthiomi rwao.)

Ariũ a Hamu

⁶ Nao ariũ a Hamu nĩ aya:

Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.*

⁷ Ariũ a Kushi nĩ aya:

Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Nao ariũ a Raama nĩ:

Sheba, na Dedani.†

⁸ Kushi nĩwe warĩ ithe wa Nimurodi, ũrĩa wakũire agĩtuĩka njamba ya hinya ya ita gũkũ thĩ. ⁹ Aarĩ mũguĩmi warĩ hinya mbere ya Jehova; na nĩkĩo kwiragwo atĩrĩ, “O ta Nimurodi, mũguĩmi ũrĩ hinya mbere ya Jehova.” ¹⁰ Matũũra ma mbere ma ũthamaki wake maarĩ Babeli, na Ereku, na Akadi na Kaline, kũu Shinaru.‡ ¹¹ Kuuma bũrũri ũcio wa Shinaru agĩthĩ bũrũri wa Ashuri, nakuo kũu agĩaka matũũra ma Nineve, na Rehobothu-Iru, na Kala, ¹² na Reseni, itũũra rĩrĩ gatagati ka Nineve na Kala; riu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene.

¹³ Nake Miziraimu nĩwe warĩ ithe wa

Aludi, na Aanami, na Alehabi, na Anafituhi, ¹⁴ na Apathirusi, na Akasuluhi (Afilisti moimire kuuma harĩ o), na Akafitori.

¹⁵ Kaanani nĩwe warĩ ithe wa

Sidoni irigithathi rĩake, na Ahiti, ¹⁶ na Ajobusi, na Aamori, na Agirigashi, ¹⁷ na Ahivi, na Ariki, na Asiniti, ¹⁸ na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.

Thuutha ũcio mĩhĩrĩga ya Kaanani ikĩhurunjũka, ¹⁹ mĩhaka ya Akaanani yoimĩte Sidoni irorete Gerari igakinya Gaza, ningĩ ikarora Sodomu, na Gomora, na Adima, na Zeboimu, o nginya Lasha.

²⁰ Acio nĩo ariũ a Hamu kũringana na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao, marĩ ng’ongo ciao, na mabũrũri-inĩ mao.

Ashemu

²¹ Shemu o nake nĩaciariũro ariũ ake. Mũrũ wa nyina na Shemu ũrĩa warĩ mũkũrũ eetagwo Jafethu. Shemu nĩwe warĩ ithe wa rũruka ruothe rwa ariũ a Eberi.

* **10:6** Miziraimu nĩ bũrũri wa Misiri, Putu nakuo kwahoteka gũkorwo nĩ bũrũri wa Libia kana bũrũri wa Somalia ũmũthĩ. † **10:7** Mabũrũri maya mũgwanja ma ariũ a Kushi maakoragwo Arabia. ‡ **10:10** Shinaru nĩ rĩitwa rĩa tene rĩa bũrũri wa Babuloni.

- ²² Ariũ a Shemu nĩ aya:
Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludi, na Aramu.
- ²³ Nao ariũ a Aramu nĩ aya:
Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.
- ²⁴ Arafakasadi nĩwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.
- ²⁵ Eberi nake nĩaciarĩrwo ariũ eerĩ:
Ūmwe eetagwo Pelegu, tondũ hĩndĩ yake thĩ nĩyagayũkanire; mūrũ wa nyina eetagwo Jokitani.
- ²⁶ Jokitani nĩwe warĩ ithe wa
Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²⁷ na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, ²⁸ na Obali, na Abimaeli, na Sheba, ²⁹ na Ofiri, na Havila, na Jobabu. Acio othe nĩo maarĩ ariũ a Jokitani.
- ³⁰ Rũgongo rũrĩa maatũũraga ruoimĩte Meshu rũgathiĩ rũrorete Sefari, kũu mwena wa irathĩro wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma.
- ³¹ Acio nĩo ariũ a Shemu kũringana na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao, marĩ ng'ongo ciao na mabũrũri-inĩ mao.
- ³² Īyo nĩyo mĩhĩrĩga ya ariũ a Nuhu kũringana na njaro ciao, marĩ mabũrũri-inĩ mao. Kuuma kũrĩ o, ndũrĩrĩ ikĩhurunjũka thĩ yothe thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

11

Mũthiringo wa Babeli

- ¹ Hĩndĩ ĩyo ya tene-rĩ, andũ othe a thĩ maarĩ na rũthiomi rũmwe na mwario o ũmwe.
- ² Na rĩrĩa andũ maathĩaga na mwena wa irathĩro, magĩkinya werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Shinaru, na magitũũra kuo.
- ³ Nao makĩirana atĩrĩ, “Ūkai tũũmbe maturubarĩ na tũmacine wega.” Magitũũmĩra maturubarĩ handũ ha mahiga, na rami handũ ha thĩmiti. ⁴ Ningĩ magĩcooka makiuga atĩrĩ, “Ūkai, rekei twĩyakĩre itũũra inene, rĩna mũthiringo mũraaya na igũrũ, ũkinye o matu-inĩ, nĩgeetha twĩgũire igweta, na nĩguo tũtikaanahurunjwo thĩ yothe.”
- ⁵ No rĩrĩ, Jehova agĩkũrũka oke one itũũra rĩu na mũthiringo ũcio andũ acio maakaga.
- ⁶ Jehova akiuga atĩrĩ na ngoro yake, “Angĩkorwo na ũndũ wa ũrũmwe wa kwaria rũthiomi rũmwe andũ aya nĩmambĩrĩria gwĩka ũũ-rĩ, gũtirĩ ũndũ makaabanga gwĩka ũkaamarema. ⁷ Ūkai, tũkũrũke tũkahĩngĩcanie rũthiomi rwao, nĩgeetha matigacooke kũiguithania mĩario mũndũ na ũrĩa ũngĩ.”
- ⁸ Nĩ ũndũ ũcio, kuuma hau Jehova akĩmahurunja thĩ yothe, nao magitiga gwaka itũũra rĩu inene. ⁹ Na nĩkĩo itũũra rĩu rĩetirwo Babeli,* tondũ nĩkuo Jehova aahĩngĩcanĩrie rũthiomi rwa andũ a thĩ yothe. Kuuma kũu, Jehova akĩmahurunja thĩ yothe.

Njjarwa cia kuuma Shemu nginya Aburamu

- ¹⁰ Ūyũ nĩguo ũhoru wa Shemu.
- Mĩaka ĩrĩ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ-rĩ, rĩrĩa Shemu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe-rĩ, nĩguo aatũkĩre ithe wa Arafakasadi. ¹¹ Shemu aatũũrire muoyo mĩaka magana mațano thuutha wa gũtũka ithe wa Arafakasadi, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.
- ¹² Nake Arafakasadi aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtano, agĩtũka ithe wa Shela.
- ¹³ Na thuutha wa gũtũka ithe wa Shela, Arafakasadi agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.
- ¹⁴ Nake Shela aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ, agĩtũka ithe wa Eberi. ¹⁵ Na thuutha wa gũtũka ithe wa Eberi, Shela agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.
- ¹⁶ Nake Eberi aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩna, agĩtũka ithe wa Pelegu. ¹⁷ Na thuutha wa gũtũka ithe wa Pelegu, Eberi agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na mĩrongo ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.
- ¹⁸ Nake Pelegu aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ, agĩtũka ithe wa Reu. ¹⁹ Na thuutha wa gũtũka ithe wa Reu, Pelegu agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na kenda na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

* 11:9 Rĩtwa Babeli rĩgĩtaũrwo na rũthiomi rwa Kĩhibirania nĩ ta kuuga “kĩrigĩcano.”

²⁰ Nake Reu aakinyia mĩaka mĩrongo itatũ na ĩĩrĩ, agĩtuĩka ithe wa Serugu. ²¹ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Serugu, Reu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu.

²² Nake Serugu aakinyia mĩaka mĩrongo itatũ, agĩtuĩka ithe wa Nahoru. ²³ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Nahoru, Serugu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁴ Nake Nahoru aakinyia mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na kenda, agĩtuĩka ithe wa Tera. ²⁵ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Tera, Nahoru agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ igana na ikũmi na kenda, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁶ Thuutha wa Tera gũkinyia mĩaka mĩrongo mũgwanja, agĩtuĩka ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani.

Njiarwa cia Tera

²⁷ Ũyũ nĩguo ũhoru wa Tera.

Tera nĩwe warĩ ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani. Nake Harani agĩtuĩka ithe wa Loti. ²⁸ Ithe wao Tera arĩ o muoyo-rĩ, Harani nĩakuire arĩ bũrũri-inĩ wa Uri-kwa-Akalidei, kũrĩa aaciarĩrwo. ²⁹ Aburamu na Nahoru o eerĩ nĩmahikanirie. Mũtumia wa Aburamu eetagwo Sarai, nake mũtumia wa Nahoru eetagwo Mĩlika; Mĩlika aarĩ mwarĩ wa Harani. Harani nĩwe warĩ ithe wa Mĩlika na Isika. ³⁰ Na rĩrĩ, Sarai aarĩ thaata; ndaarĩ na ciana.

³¹ Nake Tera akĩoya mũriũ wake Aburamu, na Loti mũrũ wa mũrũwe Harani, na Sarai mũtumia wa mũriũ wake Aburamu; nao makiumagara hamwe moime bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei mathĩi Kaanani. No rĩrĩa maakinyire bũrũri wetagwo Harani,[†] magĩtũũra kuo.

³² Tera agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ na itano, na agĩkuĩra kũu Harani.

12

Ngai gwĩta Aburamu

¹ Nake Jehova nĩeerĩte Aburamu atĩrĩ, “Thaama uume bũrũri wanyu na ũtuge andũ anyu, na nyũmba ya thoguo, ũthĩi bũrũri ũrĩa ngaakuonia.

² “Nĩi nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene,
na nĩngakũrathima;

nĩngatũma rĩitwa rĩaku rĩgĩe igweta,
nawe nĩũgatuĩka kĩrathimo.

³ Nĩngarathima arĩa ũgaakũrathima,
na ũrĩa o wotho ũgaakũruma na nĩi nĩngatũma anyiitwo nĩ kĩrumi;
nao andũ othe a thĩ
nĩmakarathimwo nĩ ũndũ waku.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akiumagara agĩthĩ, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; nake Loti agĩthĩ nake. Aburamu aarĩ na mĩaka mĩrongo mũgwanja na itano rĩrĩa oimire Harani. ⁵ Nake nĩathĩre na mũtumia wake Sarai, na Loti, mũriũ wa mũrũ wa nyina, na indo ciothe iria maagĩte nacio, na andũ arĩa maagĩte nao kũu Harani, na makiumagara marorete bũrũri wa Kaanani, na magĩkinya kuo.

⁶ Aburamu agĩtuĩkanĩria bũrũri ũcio agĩkinya handũ haarĩ na mũtĩ mũnene wa More kũu Shekemu. Hĩndĩ ĩyo Akaanani nĩo maatũũraga bũrũri ũcio. ⁷ Nake Jehova akiumĩrĩra Aburamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Bũrũri ũyũ nĩguo ngaathe rũciaro rwaku.” Nĩ ũndũ ũcio Aburamu agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, o we Jehova ũcio wamuumĩrĩre.

⁸ Kuuma hau agĩthĩ erekeire irĩma iria irĩ mwena wa irathĩro wa itũũra rĩa Betheli, na akĩamba hema yake, Betheli ĩgĩkorwo irĩ mwena wa itũũro na itũũra rĩa Ai rĩrĩ mwena wa irathĩro. Hau nĩho aakũre Jehova kĩgongona na agĩkaĩra rĩitwa rĩa Jehova.

⁹ Thuutha-inĩ Aburamu akiumagara rĩngĩ agĩthĩ na mbere na rũgendo arorete Negevu.*

Aburamu gũthĩi Misiri

¹⁰ Na rĩrĩ, nĩ kwagĩre ng’aragu bũrũri ũcio, nake Aburamu agĩkũrũka athĩ Misiri agaikare kuo kwa ihinda, tondũ ng’aragu nĩ yarĩ nene mũno.[†] ¹¹ Arĩ o hakuĩ gũtoonya Misiri-rĩ, akĩra mũtumia wake Sarai atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ ũrĩ mũndũ-wa-nja kĩrorerwa.

[†] **11:31** Harani rĩarĩ itũũra thĩnĩ wa bũrũri wa Mesopotamia, na andũ akuo nĩmahoooyaga mweri o ta ũrĩa andũ a Uri meekaga. * **12:9** Rĩitwa Negevu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “bũrũri mũũmũ”; ũyũ warĩ bũrũri mwaraganu watambũrũkĩte nginya Jerusalem werekire werũ-inĩ.

[†] **12:10** Bũrũri wa Misiri ndwagĩre na ng’aragu nĩ ũndũ wa ũrĩma wago wa kunithia maaf ma Rũũ rwa Nĩli.

12 Na rĩrĩ, andũ a Misiri makuona mekuuga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩ mūtumia wake,’ tondũ ūcio manjũrage no wee makũreke ūtũre muoyo, makuoe. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio wee uga atĩ ūrĩ mwarĩ wa baba, nĩgeetha ūhonokie muoyo wakwa na manjĩke wega nĩ ūndũ waku.”

¹⁴ Rĩrĩa Aburamu aakinyire Misiri, andũ a Misiri makĩona atĩ mūtumia wake aarĩ kĩrorerwa biũ. ¹⁵ Nao anene a Firaũni mamuona, makĩmũgaathĩrĩa kũrĩ Firaũni, na makĩmuoya makĩmũtwara nyũmba-inĩ yake ya ūthamaki. ¹⁶ Nake Firaũni agĩtuga Aburamu nĩ ūndũ wa Sarai, na Aburamu akĩgĩa na mbũri na ng’ombe, na ndigiri cia njamba na cia nga, ndungata cia arũme na cia airĩtu, na ngamĩra.

¹⁷ No Jehova akinyamaria Firaũni na nyũmba yake na mĩrimũ mĩuru nĩ ūndũ wa Sarai, mūtumia wa Aburamu. ¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio Firaũni agĩtũmanĩra Aburamu akĩmũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ūũ ūnjĩkĩte? Nĩ kũ kiagiririe ūnjĩre atĩ ūyũ nĩ mūtumia waku? ¹⁹ Nĩ kũ gĩatũmire uuge, ‘Ūyũ nĩ mwarĩ wa baba,’ na nĩkĩo ndaamuoire atũke mūtumia wakwa? Mūtumia waku nĩwe ūyũ! Muoye mũthĩ!” ²⁰ Hĩndĩ iyo Firaũni agĩathana akĩra andũ ake ūrĩa megwĩka Aburamu, nao makĩmumagaria arĩ na mūtumia wake na indo ciothe iria aarĩ nacio.

13

Gũtigana kwa Aburamu na Loti

¹ Nĩ ūndũ ūcio Aburamu akĩambata akiuma Misiri agĩthĩ Negevu, arĩ na mūtumia wake na indo ciothe iria aarĩ nacio, na Loti agĩthĩ hamwe nake. ² Aburamu nĩatongete mũno na ūtonga wa mahiũ, na wa betha, na wa thahabu.

³ Kuuma kũu Negevu nĩathiire kũndũ na kũndũ o nginya agĩkinya Betheli, o harĩa aambĩte hema yake rĩa mbere gatagatĩ ka Betheli na Ai, ⁴ na hau niho aakĩte kĩgongona ihinda rĩa mbere. Na Aburamu agĩkaira rĩtwa rĩa Jehova ho.

⁵ Na rĩrĩ, Loti, ūrĩa matwaranaga na Aburamu, o nake aarĩ na ndũuru cia mbũri, na cia ng’ombe, na ndungata nyingĩ. ⁶ Nĩ ūndũ ūcio bũrũri ūcio ndũngĩahotire kũmaigania ūrĩthio marĩ hamwe, nĩ tondũ indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno, ūndũ matangĩahotire gũikarania hamwe. ⁷ Na nĩ kwagĩire ngũĩ gatagatĩ ka arĩthi a Aburamu na arĩthi a Loti. Akaanani na Aperizi o nao maatũuraga o bũrũri-inĩ ūcio hĩndĩ iyo.

⁸ Nĩ ūndũ ūcio Aburamu akĩra Loti atĩrĩ, “Nĩtũtuge kũgĩa na ngũĩ gatagatĩ gaitũ nawe, kana gatagatĩ ka arĩthi aku na arĩthi akwa, nĩ tondũ tũrĩ andũ a nyũmba imwe. ⁹ Githĩ bũrũri ūyũ wothe ndũrĩ mbere yaku? Reke tũtigane. Wathĩ mwena wa ūtho, na nĩ ngũthĩ mwena wa ūrĩ; wathĩ mwena wa ūrĩ, na nĩ ngũthĩ mwena wa ūtho.”

¹⁰ Loti nĩatiirire maitho, akĩbaara, akĩona atĩ kiaragana gĩothe kĩa Jorodani kiarĩ na maai maingĩ, gĩgakĩhaana o ta mũgũnda ūrĩa wa Jehova, na o ta bũrũri wa Misiri, ūrĩa ūng’etheire Zoari. (Hĩndĩ iyo nĩ mbere ya Jehova kũnũha Sodomu na Gomora.)

¹¹ Nĩ ūndũ ūcio Loti agĩthuurĩra kiaragana kĩa Jorodani gĩothe na akiumagara erekeire irathĩro. Andũ acio eerĩ magĩtigana: ¹² Aburamu agĩtũura bũrũri wa Kanaanani, nake Loti agĩtũura matũura-inĩ ma kiaragana kũu, akĩamba hema ciake hakuhi na Sodomu. ¹³ Na rĩrĩ, andũ a Sodomu maarĩ aaganu, na makehagĩria Jehova mũno.

¹⁴ Aburamu na Loti maatigana-rĩ, Jehova akĩra Aburamu atĩrĩ, “Ta tiira maitho maku na igũrũ ūrĩ o hau ūrĩ, ūrore mwena wa gathigathini na gũthini, irathĩro na ithũro. ¹⁵ Bũrũri ūrĩa wothe ūkuona nĩngũkũhe ūtũke waku, na wa rũciaro rwaku nginya tene. ¹⁶ Nĩngaatũma rũciaro rwaku rũngĩhe o ta rũkũngũ rwa thĩ, na kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ūngĩhota gũtara rũkũngũ rwa thĩ-rĩ, o na rũciaro rwaku no rũgĩarĩke. ¹⁷ Ūkĩra ūthĩ, ūtũkanie bũrũri ūyũ ūraiho wago na warĩ wago, tondũ nĩngũkũhe guo.”

¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio Aburamu akĩambũra hema ciake, agĩthĩ gũtũura hakuhi na mĩtĩ irĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure kũu Hebironi, na agĩakĩra Jehova kĩgongona hau.

14

Aburamu gũteithũra Loti

¹ Ihinda-inĩ rĩu, Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasaru, na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, ² nĩmathiire ita kũrĩa na Bera mũthamaki wa Sodomu, na Birisha mũthamaki wa Gomora, na Shinabu mũthamaki wa Adima, na Shemeberi mũthamaki wa Zeboimu na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari). ³ Athamaki acio othe a gĩkundi gĩa keerĩ nĩmacookanĩrĩre hamwe Gĩtũamba-inĩ gĩa Sidimu (na nokuo Iria rĩa Cumbĩ). ⁴ Ihinda rĩa miaka ikũmi na iĩrĩ maatũire matungatagĩra Mũthamaki Kedorilaomeri, no mwaka-inĩ wa ikũmi na itatũ makĩregana na watho wake.

⁵ Mwaka-ini wa ikumi na ina-ri, Muthamaki Kedorilaomeri na athamaki ariā maarī hamwe nake magithi makihoota Arefai* kuu Ashiterothu-Karinaimu, na Azuzi kuu Hamu, na Aemi kuu Shave-Kiriathaimu, ⁶ nao Ahori makimahootera bururi-ini wa irima wa Seiru, o nginya Eli-Parani gukuhi na weru. ⁷ Ningi athamaki acio makigaruruka, magithi Eni-Mishipatu (na nokuo Kadeshi), magitooria rugongo ruothe rwa Amaleki,[†] o hamwe na Aamori ariā maatūruga kuu Hazazoni-Tamaru.

⁸ Ningi muthamaki wa Sodomu, na muthamaki wa Gomora, na muthamaki wa Adima, na muthamaki wa Zeboimu, na muthamaki wa Bela (na nokuo Zoari) magithi makihariria ita riao ria mbaara o kuu Gituamba-ini gia Sidimu, ⁹ mahūrane na Kedorilaomeri muthamaki wa Elamu, na Tidali muthamaki wa Goimu, na Amurafeli muthamaki wa Shinaru, na Arioku muthamaki wa Elasaru, athamaki acio ana mahūrane na athamaki acio angī atano. ¹⁰ Na riri, Gituamba kuu gia Sidimu kaiyurite marima ma rami, na riria athamaki a Sodomu na Gomora mooraga-ri, andu amwe ao makigua kuo nao ariā angī makirira irima-ini. ¹¹ Athamaki acio ana magitunyana indo ciothe cia Sodomu na Gomora o na irio ciakuo ciothe; magicooka magithiira. ¹² Ningi magitaha Loti, mūriū wa mūrū wa nyina na Aburamu, na indo ciake, tondu aatūruga kuu Sodomu.

¹³ Na riri, mūdū ūmwe wahonokete gutahwo-ri, agiuka na akira Aburamu ūria Mūhbirania ūhoru ūcio. Na riri, Aburamu aatūruga hakuhi na miti iria minene ya migandi ya Mamure ūria Mūamori, mūrū wa nyina na Eshikoli na Aneri, na othe maarī rūmwe na Aburamu. ¹⁴ Riria Aburamu aiguire ati mūdū ūcio wao nānyititwo agatahwo-ri, agita andu magana matatu na ikumi na anana ariā maarutitwo kūrūa mbaara na maaciarirwo gwake mūci, makūngatithia thū cio o nginya Dani. ¹⁵ Utukū-ri, Aburamu akigayania andu ake mamatharikire, nake akimahoota na akimaingatithia nginya Hoba, itūra riri gathigathini wa Dameski. ¹⁶ Aburamu agicookithia indo ciothe iria ciatahitwo, na Loti mūdū ūcio wao, na indo ciake ciothe, hamwe na andu-a-nja na andu ariā angī.

¹⁷ Aburamu acooka kuuma kūhota Kedorilaomeri na athamaki ariā maarī rūmwe nake-ri, muthamaki wa Sodomu agithi kumūtunga Gituamba-ini gia Shave (na no kio gutagwo Gituamba-kiā-Muthamaki).

¹⁸ Nake Melikisedeki muthamaki wa Salemu[‡] akirehe migate na ndibe. We aari mūthinjiri wa Mūrungu ūria-ūri-Igūrū-Mūno. ¹⁹ Na akirathima Aburamu, akiuga atiri, “Aburamu arorathimwo ni Mūrungu ūria-ūri-Igūrū-Mūno,
o we Mūmbi wa igūrū na thi.

²⁰ Ningi Mūrungu ūria-ūri-Igūrū-Mūno arogaathwo,
o ūcio ūraneanire thū ciaku moko-ini maku.”

Nake Aburamu akihe Melikisedeki gicunjī gia ikumi kiā indo ciothe iria aatunyite athamaki ariā ana.

²¹ Nake muthamaki wa Sodomu akira Aburamu atiri, “Ni nengera o andu tu, ūrigie na indo itūke ciaku.”

²² No Aburamu akira muthamaki ūcio wa Sodomu atiri, “Ninyambararitie guoko gwakwa na igūrū na ngehita na mwihitwa kūrī Jehova Mūrungu ūria-ūri-Igūrū-Mūno, Mūmbi wa igūrū na thi, ²³ ati ndingitikirā kuoya kindū o na kimwe giaku, o na karurigi kana kamūkwa ga kiraatū, nigeetha ndūkanoige atiri, ‘Ni ni ndatongirie Aburamu.’ ²⁴ Ndingitikirā kuoya kindū, o tiga kirā kiritwo ni andu akwa, na igai ria andu ariā tūrathite nao, na nio Aneri, na Eshikoli, na Mamure. Acio nimooe rugai rwao.”

15

Kirikaniro kia Ngai na Aburamu

¹ Thuutha wa maūdū macio, ndūmiriri ya Jehova igikinyira Aburamu na kioneke, akimwira atiri:

“Aburamu, ndūgetigire.

Ni ni ni ngo yaku,
na ni ni kīheo giaku kinene.”

² No Aburamu akimūria atiri, “Mwathani Jehova, hihi ni kī ūkūhe, kuona ati ndiri mwana, na ūria ūkaagaya mūci ūyū wakwa ni Eliezeri wa Dameski?” ³ Ningi Aburamu

* **14:5** Arefai rigitaūrwo ni kuuga andu anene mūno kūga. † **14:7** Amaleki maarī ruriri rwa andu maatūruga Negevu na bururi ūria ūrigicirie Kirima gia Sinai. ‡ **14:18** Kwahoteka ati Salemu ni rilitwa ria tene ria Jerusalemu.

akiuga atĩrĩ, “Nĩwagĩte kũũhe ciana; nĩ ùndũ ùcio ndungata ya mũciĩ wakwa nĩyo ikaangaya.”

⁴ Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova Igĩkinyĩra Aburamu, akĩrwo atĩrĩ, “Aca, Eliezeri tiwe ũgaakũgaya, no mũrũguo ũrĩa ũkoima mũthiimo waku nĩwe ũgaakũgaya.” ⁵ Akiumia Aburamu nja, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tiira maitho ũrore igũrũ na ũtare njata, angĩkorwo ti-itherũ no ũcitare.” Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūguo nĩguo rũciaro rwaku rũkaigana.”

⁶ Aburamu agĩtũkia Jehova. Nake Jehova agikeno nĩ witũkio ùcio, akimũtua mũthingu.

⁷ Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jehova ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei, nĩgeetha ngũhe bũrũri ũyũ ũtuĩke igai rĩaku.”

⁸ No Aburamu akimũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, ũngĩmenyithia nakĩ atĩ nĩugatuĩka igai rĩakwa?”

⁹ Nĩ ùndũ ùcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta ndeehera moori, na mbũri, na ndũrũme, na o imwe yacio ikorwo irĩ na mũaka Itatũ, o hamwe na ndutura, na gĩcui kĩa ndirahũgĩ.”

¹⁰ Aburamu akĩrehera Jehova indo icio ciothe, agĩciatũrania njatũ igĩrĩ, na agĩciara mũhari, o rwatũ rũkaringana na rwatũ rũrĩa rũngĩ; no nyoni-rĩ, aaciũraga ndaaciatũranirie.* ¹¹ Nacio nderi ikĩharũrũkĩra nyama icio, no Aburamu agĩcingata, agĩciũmbũra.

¹² Rũa rĩgĩthũa-rĩ, Aburamu agĩkoma toro mũnene, nayo nduma nene na ya kũmakania ikĩmũnyiita. ¹³ Ningĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya na ma atĩ njiaro ciaku nĩgatũra irĩ ageni bũrũri ũtarĩ wacio, na nĩgatũuo ngombo na inyariirwo mũaka magana mana. ¹⁴ No nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igatungata irĩ ngombo, na thuutha ùcio nĩkoima kuo irĩ na ũtonga mũngĩ. ¹⁵ No wee-rĩ, ũgaakua na thayũ, na ũgaathikwo ũrĩ na ũkũrũ mwega. ¹⁶ Rũciaro-inĩ rwa kana-rĩ, njiaro ciaku nĩgacooka gũkũ, nĩgũkorwo mehĩa na Aamori matikinyĩte harĩa ho.”

¹⁷ Na rĩrĩ, rũa rĩathũa na kwagĩa nduma-rĩ, hakĩoneka nyũngũ ya mwaki yatoogaga irĩ na kĩmũrĩ gĩkĩrĩmbũka gĩgĩtuĩkanĩria gatagatĩ ka njatũ icio. ¹⁸ Mũthenya ùcio, Jehova akĩrũkanĩra na Aburamu kĩrũkanĩro, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndahe njiaro ciaku bũrũri ũyũ, kuuma rũtũ rwa Misiri nginya rũtũ rũrĩa rũnene rwa Farati: ¹⁹ bũrũri wa Akenĩ, na wa Akenizi, na wa Akadimoni, ²⁰ na wa Ahiti, na wa Aperizi, na wa Arefai, ²¹ na wa Aamori, na wa Akaanani, na wa Agirigashi, na wa Ajobusi.”

16

Hagari na Ishumaeli

¹ Na rĩrĩ, Sarai mũtumia wa Aburamu ndaamũciarĩre ciana. No nĩ aarĩ na mũirĩtu Mũmisiri wamũtungatagĩra wetagwo Hagari; ² tondũ ùcio Sarai akĩra Aburamu atĩrĩ, “Jehova nĩagĩrĩtie ngĩe na ciana. Thiĩ ũkome na ndungata yakwa ya mũirĩtu; hihi kwahoteka ngĩe na rũciaro nĩ ùndũ wake.”*

Nake Aburamu agĩtũkĩkana na ũrĩa Sarai oigire. ³ Nĩ ùndũ ùcio, thuutha wa Aburamu gũkorwo atũũrite Kaanani mũaka ikũmi-rĩ, mũtumia wake Sarai akĩoya Hagari Mũmisiri ũrĩa warĩ ndungata yake ya mũirĩtu, akimũneana kũrĩ mũthuurĩwe atũũke mũtumia wake. ⁴ Nake Aburamu agĩkoma na Hagari, nake akĩgĩa nda.

Na rĩrĩa aamenyire atĩ nĩagĩite nda-rĩ, akĩambiriria kũnyarara Sarai mwathi wake. ⁵ Hĩndĩ iyo Sarai akĩra Aburamu atĩrĩ, “Ūũru ũyũ ũrathĩnia-rĩ, ũrogũcookerera arĩ we. Nďaneanire ndungata yakwa moko-inĩ maku, na rĩu tondũ nĩmenyete atĩ irĩ na nda, no kũũnyarara. Jehova arotũtuithania nĩ nawe.”

⁶ Aburamu akimũcookeria atĩrĩ, “Nďungata yaku irĩ moko-inĩ maku. Īka nayo ũrĩa ũkuona kwagĩrĩre.” Nake Sarai akĩnyamaria Hagari mũno; nĩ ùndũ ùcio Hagari akimũũrĩa.

⁷ Mũraika wa Jehova agĩkora Hagari hakuĩ na handũ haatherũkaga maaĩ werũ-inĩ; gathima kau kaarĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra irĩa ya gũthĩ Shuri. ⁸ Mũraika akimũũria atĩrĩ, “Hagari ndungata ya Sarai, uuma kũ na wathiĩ kũ?”

Hagari akimũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kũũrĩa ndĩoorĩra Sarai ũrĩa mwathi wakwa.”

⁹ Ningĩ mũraika wa Jehova akimũwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ mũtumia ùcio mwathi waku na ũmwĩnyĩhĩrie.” ¹⁰ Ningĩ mũraika agĩcooka akimũwĩra atĩrĩ, “Nĩngaingĩhia njiaro ciaku ùndũ itagaatarĩka.”

* **15:10** Kĩrũkanĩro o gĩothe kĩarĩkia kũiguithanĩrio nĩ kwarutagwo igongona rĩa nyamũ irĩa yatinanagio maita meerĩ, nao arĩa maathondekaga kĩrũkanĩro kũu makagera gatagatĩ ga icunjĩ icio cieri. * **16:2** Kwaga kũgĩa ciana kuonekaga taarĩ iherithia kuuma kũrĩ Ngai. Mũtugo wa mahinda macio nĩwetĩkĩrĩtie mũtumia athuurĩwe mũthuurĩwe mũtumia, no ciana irĩa maagĩa igakorwo irĩ cia mũtumia ùcio thata.

¹¹ Mūraika wa Jehova ningi akimwira atiri:

“Riu uri na nda,

na niugaciara kaana ga kahii,

na ugaagatua Ishumaeli.

Nigukorwo Jehova niaiguite uhoro wa mnyamaro yaku.†

¹² Muruguo agaatuika wa mbururu ta ndigiri ya githaka;

guoko gwake gugookagirira andu othe,

nao andu othe mamukagiri:

agaatua na utu na ariu a ithe othe.”

¹³ Nake Hagari akihe Jehova ucio wamwaririe riitwa riri: “Wee niwe Ngai uria unyonaga,” nigukorwo oigire atiri, “Riu ni ndikuona Uria unyonaga.” ¹⁴ Nikiio githima kiu getirwo Biri-Lahai-Roi, na kiri o ho, kuu gatagati ga Kadeshi na Beredi.

¹⁵ Ni undu ucio Hagari agiciarira Aburamu mwana wa kahii, nake Aburamu agitua kaana kau aciarirwo Ishumaeli. ¹⁶ Aburamu aari wa miaka mirongo inana na itandaturi rira Hagari aamuciarire Ishumaeli.

17

Kirikaniro gia Kuru

¹ Na riri, riria Aburamu aari na ukuru wa miaka mirongo kenda na kenda-ri, Jehova niamuumirire, akimwira atiri, “Nii ni ni Murungu Mwene-Hinya-Wothe; tura unjathikagira, na utari na ucuke. ² Na ni ninguturia kirikaniro gatagati gakwa nawe, na ningaingia muingana waku muno.”

³ Aburamu agiturumithia uti wake thi, nake Ngai akimwira atiri, ⁴ “Hakwa-ri, giki nikiio kirikaniro giakwa nawe: Wee niugatuika ithe wa nduri nyingi. ⁵ Ndugucoka gwitwo Aburamu; uritagwo Ibrahimo, nigukorwo ningutu ithe wa nduri nyingi. ⁶ Ningutuma uciare muno; na ndume utu ithe wa nduri nyingi, nao athamaki nimakoima thini waku. ⁷ Ninguthondeka kirikaniro giakwa kiri kirikaniro gia gutuura tene na tene gatagati gakwa nawe na njaro ciaku iria igooka thuutha waku, na nginya njiarwa ciaku cia thuutha, nigu ndu ke Ngai waku na Ngai wa njaro iria igooka thuutha waku. ⁸ Ningakuhe bururi uy wothe wa Kaanani, kura uri mugeni riu, utu ure uri igai raku na ria njaro ciaku iria igooka thuutha waku; na ningatuika Ngai wao.”

⁹ Ningi Ngai agicoka akira Ibrahimo atiri, “Wee-ri, no nginya umenyagiri kirikaniro giakwa, wee na njaro iria igooka thuutha waku, hari njiarwa na njiarwa iria igooka. ¹⁰ Giki nikiio kirikaniro giakwa nawe na njaro iria igooka thuutha waku, kirikaniro kira urimenyagira: Arume othe thini wanyu namaruaga. ¹¹ Muruuga nigu undu ucio ningia kimenyithia gia kirikaniro gatagati gakwa nawe. ¹² Hari njiarwa iria igooka thuutha, mundu murume wothe thini wanyu no nginya arue ari na ukuru wa thiku inyanya, kurutia ari macaritwo thini wa nyumba yaku kana ari maguritwo na mbeeca kuuma kuri andu a kungi-aria magari ruciaro rwaku. ¹³ Mundu ucio, waguciarirwo nyumba-ini yaku kana wakugurwo na mbeeca ciaku-ri, no nginya arue. Kirikaniro giakwa kia miri wanyu gigtuika kirikaniro gia gutuura tene na tene. ¹⁴ Mundu murume wothe utari muru, uria utaruithio miri wake-ri, niakeherio hari andu ao; ucio ndahingitie kirikaniro giakwa.”

¹⁵ Ningi Ngai akira Ibrahimo atiri, “Ha uhoro wa Sarai mutumia waku-ri, ndugucoka kumwita Sarai; aritagwo Sara. ¹⁶ Ningumurathima, na ti-itheru ningukuhe mwana wa kahii ucirirwo niwe. Ningumurathima nigu atuika nyina wa nduri; athamaki a nduri makoima harawe.”

¹⁷ Ibrahimo agiturumithia uti wake thi, agicoka agitheka, akiryuria na ngoro atiri, “Mundu uri na miaka igana nenguciarira mwana wa kahii? Sara no aciara mwana ari na miaka mirongo kenda?” ¹⁸ Nake Ibrahimo akira Ngai atiri, “Naari korwo Ishumaeli atura arathimago niwe!”

¹⁹ Nake Ngai akimucokeria atiri, “Ti nigu, no mutumia waku Sara niaguciarira kahii, na niugaagatua Isaaka. Ningathondeka kirikaniro nake gia gutuura tene na tene hari njaro ciake iria igooka thuutha wake. ²⁰ Na ha uhoro wa Ishumaeli, nindakugua: Ti-itheru ningumurathima; ningutuma aciarane, aingihe muno. Niagatuika ithe wa aathani ikumi na eeri, na ningamutua ruri runene. ²¹ No kirikaniro giakwa ngaathondeka na Isaaka, uria Sara eguciarira mwaka uy uguka, ihinda-ini ta riri tiri.” ²² Ngai aaria kwaria na Ibrahimo, akimbata, akimutiga.

† 16:11 Riitwa Ishumaeli rigituruo ni kuuga “Ngai niaiguaga.”

²³ Mũthenya o ro ũcio, Iburahĩmu akĩoya mũriũ wake Ishumaeli, na arĩa othe maciarĩrwo gwake, o na arĩa magũrĩtwo na mbeeca ciake, mũndũ mũrũme wothe wa nyũmba yake, akĩmaruithia, o ta ũrĩa Ngai aamwĩrĩte. ²⁴ Iburahĩmu aarĩ wa mĩaka mĩrongo kenda na kenda rĩrĩa aaruire, ²⁵ nake mũriũ wake Ishumaeli aarĩ wa mĩaka ikũmi na itatũ. ²⁶ Iburahĩmu na mũriũ wake Ishumaeli maaruire hamwe mũthenya o ro ũcio. ²⁷ Na mũndũ mũrũme wothe thĩnĩ wa nyũmba ya Iburahĩmu, arĩa maciarĩrwo gwake, kana mũndũ wagũrĩtwo kuuma kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, maaruanĩre hamwe nake.

18

Ageni arĩa Atatũ

¹ Mũthenya ũmwe Jehova nĩ oimĩrĩre Iburahĩmu rĩrĩa aikarĩte mũromo-inĩ wa hema yake hakuhi na miti irĩa minene ya mĩgandi ya Mamure, ihinda rĩa miaraho. ² Na rĩrĩ, Iburahĩmu aatiira maitho-rĩ, akĩona andũ atatũ marũgamĩte o hakuhi nake. Rĩrĩa aamoonire, akĩhiũha akiuma mũromo-inĩ wa hema yake, agĩthĩ kũmatũnga, na agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ.

³ Akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, angĩkorwo nĩndetĩkĩrka maitho-inĩ maku, ndũkahĩtũke ndungata yaku. ⁴ Reke tũũ tũnini tũrehwo, na inyuĩ inyuothere mwĩthambe magũrũ na mũhurũke kũruru-inĩ kĩa mũti ũyũ. ⁵ Na nĩ thĩ ndimũrehere kindũ gĩa kũrĩa, nĩgeetha mũcookwo nĩ hinya, kuona atĩ nĩmwagũka kwa ndungata yanyu, nĩguo mũcooke mwĩthĩre.”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ wega mũno, ĩka o ũguo woiga.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu akĩhiũha agĩthĩ hema-inĩ kũrĩ Sara, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ibaba ithatũ* cia mũtu ũrĩa mũhinyu wega, ũũkande na ũruge mĩgate naihenya.”

⁷ Nĩngĩ Iburahĩmu agĩteng’era rũũru-inĩ, agĩthũura njaũ njega na njororo, akĩmĩnengera ndungata, nayo ĩkĩmĩthĩnja naihenya. ⁸ Nĩngĩ Iburahĩmu akĩmarehera irĩa imata na irĩa rĩa mwĩtha, na nyama cia njaũ ĩyo yathĩnjĩtwo, agĩciiga hau mbere yao. Nake akĩrũgama hakuhi nao mũti-inĩ rĩrĩa maarĩaga.

⁹ Maarĩkia kũrĩa makĩmũũria atĩrĩ, “Sara mũtũmia waku-rĩ, arĩ kũ?”

Iburahĩmu akĩmacookeria atĩrĩ, “Arĩ kũrĩa hema thĩnĩ.”

¹⁰ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩngooka kũrĩ we rĩngĩ hĩndĩ o ta ĩno mwaka ũyũ ũroka, na Sara mũtũmia waku nĩagaciara kaana ga kahĩ.”

Nake Sara nĩathikagĩrĩa arĩ hau mũromo-inĩ wa hema irĩa yarĩ thuutha wa Iburahĩmu. ¹¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu na Sara maarĩ akũrũ na magatĩndika mĩaka yao ma, nake Sara akahĩtũkia mĩaka ya gũciara. ¹² Nĩ ũndũ ũcio, Sara agĩthekera, akĩyũria atĩrĩ, “Thuutha wa gũkũra ũũ-rĩ, na mwathi wakwa nĩ mũkũrũ-rĩ, no ngĩgĩe na gĩkeno kũ?”

¹³ Nake Jehova akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma Sara atheke na eyũrie, ‘Ti-itherũ no ngĩe na mwana ndĩ mũkũrũ ũguo?’ ¹⁴ Kaĩ kũrĩ ũndũ ũngĩrema Jehova? Mwaka ũyũ ũroka-rĩ, nĩngacooka ihinda rĩrĩa rĩamũre, nake Sara nĩagaciara kaana ga kahĩ.”

¹⁵ Sara agĩtigĩra mũno, nĩ ũndũ ũcio akĩheenania, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndinatheka.”

Nowe Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ ma nĩwatheka.”

Iburahĩmu Gũthaithanĩra Sodomu

¹⁶ Rĩrĩa andũ acio mookĩrĩre mathĩ-rĩ, makĩerekera na Sodomu,† nake Iburahĩmu agĩtwarana nao amoiagarie. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩyũria atĩrĩ, “No hithe Iburahĩmu ũria ndĩrenda gwĩka? ¹⁸ Ti-itherũ Iburahĩmu nĩagatuĩka rũrĩrĩ rũnene na rwa hinya, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo nĩ ũndũ wake. ¹⁹ Nĩgũkorwo nĩndimũthũrĩte nĩgeetha onagĩrĩre ciana ciake, na nyũmba yake, na arĩa magooka thuutha wake, kũrũmagia mĩthĩre ya Jehova na ũndũ wa gwĩkaga ũrĩa kwagĩrĩre, na kĩhooto, nĩgeetha Jehova akaahingĩria Iburahĩmu ũrĩa aamwĩrĩre.”

²⁰ Nĩngĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Mũkayo wĩgĩĩ Sodomu na Gomora nĩ mũnene mũno, nagu wĩhia wao nĩ mũũru mũno. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩngũikũrũka thĩ nyone kana ũũru ũrĩa mekĩte nĩũigana ikaya rĩrĩa rĩnginyĩre. Na aakorwo tĩguo-rĩ, nĩngũmenya ũrĩa ngwĩka.”

²² Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makiuma hau magĩthĩ merekeire Sodomu, no Iburahĩmu agĩtigwo arũgamĩte mbere ya Jehova. ²³ Nake Iburahĩmu agĩkuhĩrĩa Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa athĩngu ũkũmaniinanĩria hamwe na arĩa aaganu? ²⁴ ĩ kũngĩkorwo kũrĩ na andũ mĩrongo itano athĩngu itũũra-inĩ rĩu inene? Ti-itherũ no ũrĩniine na

* 18:6 nĩ ta kilo 22. † 18:16 Itũũra rĩa Sodomu rĩrĩ o harĩa rĩarĩ mwena wa gũthini wa Iria rĩa Cumbĩ.

ndũrĩhonokie nĩ ùndũ wa andũ acio mĩrongo ìtano athingu marĩ kuo? ²⁵ Ūroaga gwĩka ùndũ ta ùcio, wa kũũraganĩria arĩa athingu hamwe na arĩa aaganu, arĩa athingu na arĩa aaganu ùmataranĩrie ùndũ ùmwe. Ūroaga gwĩka ùndũ ta ùcio! Mũtuanĩri ciira wa thĩ yothe-rĩ, githĩ ndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ùrĩa kwagĩrĩre?”

²⁶ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ingĩkora andũ mĩrongo ìtano athingu kũu itũũra rĩu inene rĩa Sodomu-rĩ, nĩngũhonokia kũndũ kũu guothe nĩ ùndũ wao.”

²⁷ Ningĩ Iburahĩmu akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: “Rĩu tondũ nĩngĩũmĩrĩrie nginya ndaaria na Mwathani, o na gũtuĩka ndĩ o rũkũngũ na mũhu-rĩ, atĩrĩ, ²⁸ ĩ hangĩaga andũ atano a acio mĩrongo itano athingu? Nĩ ùngĩniina itũũra rĩu inene rĩothe nĩ ùndũ wa kwaga acio atano?”

Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ingĩkora andũ mĩrongo ìna na atano kuo, ndikũrĩniina.”

²⁹ O rĩngĩ Iburahĩmu akĩmwarĩria akĩmũũria atĩrĩ, “Ī ùngĩkora andũ mĩrongo ìna tu kuo?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ ùndũ wa acio mĩrongo ìna-rĩ, ndikũrĩniina.”

³⁰ Ningĩ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara, no areke njarie. Ī ùngĩkora andũ mĩrongo ìtatũ kuo?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndikũrĩniina ingĩkora andũ mĩrongo ìtatũ kuo.”

³¹ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, “Rĩu tondũ nĩngĩũmĩrĩrie nginya ndaaria na Mwathani-rĩ, ĩ kũngĩoneka o andũ mĩrongo ìrĩ kuo?”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ ùndũ wa acio mĩrongo ìrĩ, ndikũrĩniina.”

³² Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara no areke njarie rĩngĩ rĩmwe. Ī kũngĩoneka o andũ ikũmi kuo?”

Nake Jehova agĩcookia, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ùndũ wa acio ikũmi-rĩ, ndikũrĩniina.”

³³ Rĩrĩa Jehova aarĩkirie kwaria na Iburahĩmu, agĩthĩira, nake Iburahĩmu agĩcookia mũcũ.

19

Kwanangwo gwa Sodomu na Gomora

¹ Nao araika acio eerĩ magĩkinya Sodomu hwaĩ-inĩ, nake Loti aikarĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Rĩrĩa aamoonire-rĩ, agĩũkĩra nĩguo amatũnge, na agĩturumithia ùthũũ wake thĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Aathi akwa, ndamũthaita ùkai mũtoonye nyũmba ya ndungata yanyu. No mwĩthambe magũrũ na mũraarĩrĩre, na rũciinĩ tene mũrooke gũthĩ na mbere na rũgendo rwanyu.”

No-o makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ithuĩ tũkũraara nja kĩa haaro-inĩ.”

³ Nowe Loti akĩmarĩngĩrĩria na hinya mũno mathũ gwake mũcũ, nginya magĩtũkĩra. Magĩthĩ nake, magĩtoonya nyũmba gwake. Nake akĩmathondekera irio, akĩruga mĩgate ĩtaarĩ ndawa ya kũimba, nao makĩrĩa. ⁴ Matanathĩ gũkoma-rĩ, arũme othe a kuuma ituri ciothe cia itũũra rĩa Sodomu, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, makĩrigĩicĩria nyũmba ya Loti. ⁵ Nao magũita Loti, makĩmũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa mookire gwaku ùtũkũ ùyũ-rĩ, marĩ-kũ? Marehe na gũkũ nja, tũkome nao.”

⁶ Loti akiuma na nja amatũnge, na akĩhinga mũrango, ⁷ akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa; mũtĩgeke ùndũ ùcio wa waganu. ⁸ Atĩrĩrĩ, ndĩ na airĩtu akwa eerĩ matarĩ maakoma na mũndũ mũrũme. Rekei ndĩmarehe na gũkũ nja, na inyuĩ mwĩke o ùrĩa mũkwenda nao. No mũtĩgeke ùndũ o na ùrĩkũ kũrĩ andũ aya, tondũ mokĩte gwakwa na no nginya ndĩmagĩrĩre.”

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ehera.” Na makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ùyũ ookire gũkũ arĩ mũgeni, na rĩu arenda gũtũciirithia! Wee nĩwe tũgwĩka ùũru gũkĩra acio!” Magĩrĩrĩria kũhatĩrĩria Loti, na magĩkũhĩrĩria nĩguo moinance mũrango.

¹⁰ No ageni acio maarĩ thĩinĩ magĩtambũrũkia moko, makĩguucia Loti, makĩmũcookia nyũmba na makĩhinga mũrango. ¹¹ Magĩcooka makĩhũũra andũ acio maarĩ nja ya mũrango wa nyũmba, ethĩ na akũrũ, na ùtumumu nĩgeetha mage kuona mũrango.

¹² Andũ acio eerĩ makĩũria Loti atĩrĩ, “Ūrĩ na andũ angĩ aku gũkũ, ta arĩa mahĩkĩtie airĩtu aku, aanake kana airĩtu aku, kana mũndũ ùngĩ waku o wotho ùrĩ itũũra-inĩ rĩrĩ inene? Moimagarie muume gũkũ, ¹³ tondũ nĩtũkwananga kũndũ gũkũ. Mũkayo ùria ùkaiĩrwo Jehova okĩrĩre andũ a gũkũ nĩ mũnene mũno, na nĩatũtũmite tũũke tũrĩanange.”

¹⁴ Nĩ ùndũ ùcio Loti akiumagara, agĩthĩ akĩaria na athoni ake, arĩa maarĩ mahĩkie airĩtu ake. Akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhĩkei muume kũndũ gũkũ, nĩ ùndũ Jehova arĩ hakuĩ kwanaga itũũra rĩrĩ inene!” No athoni ake magĩciiria nĩ itherũ aamarĩngaga.

¹⁵ Rũciinĩ ruoro rūgĩtema-rĩ, araika acio makĩhĩkahĩka Loti, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhĩke! Oya mĩtumia waku na airĩtu aku eerĩ arĩa marĩ gũkũ, kana mũniinanĩrio na itũũra rĩrĩ rĩkĩherithio.”

¹⁶ Rĩrĩa Loti aahindahindire-rĩ, andũ acio makĩmũnyũita guoko, na moko ma mĩtumia wake na ma airĩtu ake eerĩ, na makĩmoimagaria o wega nginya nja ya itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo Jehova nĩamaiguĩrĩre tha. ¹⁷ Na maarĩkia kũmaruta nja ya itũũra, ũmwe wao akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩthareĩ mũhonokie mĩoyo yanyu! Mũtikehũgũre, na mũtikarũgame handũ o na ha gũkũ kĩaragana-inĩ gĩkĩ! Ūrĩrai irĩma-inĩ, kana mũniinwo!”

¹⁸ No Loti akĩmeera atĩrĩ, “Aca, aathi akwa, ndamũthaita!” ¹⁹ Tondũ ndungata yanyu nĩ itĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ manyu, na nĩmũnyonetie ũtugi mũnene wa kũhonokia muoyo wakwa, no ndingĩhota kũũrĩra irĩma-inĩ; mwanangĩko ũyũ nĩũkũngorerera, na nĩngũkua. ²⁰ Ta rorai, haarĩ harĩ na itũũra rĩrĩ hakuhi ingĩũrĩra, na nĩ inini. Reke nĩjũrĩre kuo, nĩ itũũra inini mũno, githĩ tigo? Naguo muoyo wakwa nĩũkũhonoka.”

²¹ Nake mũraika akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega mũno, nĩngũkũguĩra ihooya rĩu o narĩo; Ndĩkũharagania itũũra rĩu waria ũhoru warĩo. ²² No rĩrĩ, ũrĩra kuo na ihenya, nĩ ũndũ gũtirĩ ũndũ ingĩka nginya ũkinye kuo.” (Nĩkĩo itũũra rĩu rĩitagwo Zoari.)

²³ Loti agĩkina Zoari-rĩ, rĩua nĩrĩarĩkĩtie kũratha. ²⁴ Nake Jehova akiurĩria Sodomu na Gomora mwaki wa ũbiriti uumĩte igũrũ kũrĩ Jehova. ²⁵ Nake akĩharagania matũũra macio manene, na kĩaragana kũ gĩothe, o hamwe na arĩa othe maatũire matũũra-inĩ macio manene, o na mĩmera yothe ya bũrũri ũcio. ²⁶ No mĩtumia wa Loti nĩehũgũrire na thuutha, nake agĩtuĩka gĩtuĩgĩ gĩa cumbĩ.

²⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene-rĩ, Iburahĩmu agĩũkĩra na agĩcooka handũ harĩa aarũgamĩte mbere ya Jehova. ²⁸ Agĩcũthĩrĩria mwena wa Sodomu na Gomora, bũrũri wothe wa kĩaragana kũ, nake akĩona ndogo ndumanu yambatĩte na igũrũ kuuma bũrũri-inĩ ũcio, ihaana ta ndogo yumĩte icua-inĩ.

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa Jehova aanangire matũũra macio manene ma kĩaragana kũ, nĩarĩrikanire Iburahĩmu, na akĩruta Loti mwanangĩko-inĩ ũcio waharaganĩre matũũra macio manene kũrĩa Loti atũire.

Loti na Airĩtu ake

³⁰ Thuutha ũcio Loti akiuma Zoari, agĩthĩ gĩtũũra kĩrĩma-inĩ arĩ hamwe na airĩtu ake eerĩ, tondũ nĩetigĩrĩre gũkara Zoari. We na airĩtu ake eerĩ magĩtũũra ngurungana-inĩ. ³¹ Mũthenya ũmwe-rĩ, mũirĩtu ũrĩa warĩ mũkũrũ akĩra ũrĩa warĩ mũnini atĩrĩ, “Ithe witũ nĩ mũkũrũ, na gũtirĩ mũndũ mũrũme ũrĩ hakuhi wa gũkoma na ithuĩ, ta ũrĩa arĩ mũtugo kũndũ guothe gũkũ thĩ. ³² Reke tũhe ithe witũ ndĩbei anyue nĩgeetha tũkome nake, na tũtũurie rũciaro rwitũ na ũndũ wa ithe witũ.”

³³ ũtukũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndĩbei, na mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ agĩtoonya na agĩkoma nake. Nowe Loti ndaamenyire rĩrĩa mũirĩtu aakomire kana rĩrĩa ookĩrĩre.

³⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ, mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ akĩra ũrĩa mũnini atĩrĩ, “Hwaiĩ ũtukũ nĩ nĩ ndĩrakomire na ithe witũ. Reke tũmũhe ndĩbei rĩngĩ anyue ũtukũ wa ũmũthĩ, nawe ũthĩ ũkome nake, nĩgeetha tũtũurie rũciaro rwitũ na ũndũ wa ithe witũ.” ³⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndĩbei ũtukũ ũcio o naguo, nake mũirĩtu ũrĩa warĩ mũnini agĩtoonya agĩkoma nake. O rĩngĩ Loti ndaamenyire rĩrĩa mũirĩtu aakomire kana rĩrĩa ookĩrĩre.

³⁶ Nĩ ũndũ ũcio airĩtu acio eerĩ a Loti makĩgĩa nda na ithe wao. ³⁷ Mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ agĩcĩara kahĩ na agĩgatua Moabi, na nĩwe ithe wa andũ a Moabi gwata ũmũthĩ. ³⁸ Mũirĩtu ũrĩa mũnini o nake agĩcĩara kahĩ, nake agĩgatua Beni-Ami, na nĩwe ithe wa Aamoni arĩa marĩ kuo nginya ũmũthĩ.

20

Iburahĩmu na Abimeleku

¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu nĩoimire kũu aarĩ, agĩthĩ mwena wa Negevu, na agĩtũũra gatagafĩ ga Kadeshĩ na Shuri. Gwa kahinda nĩatũũrĩre Gerari ² na arĩ kũu Iburahĩmu oigaga atĩrĩ ha ũhoru wa mĩtumia wake Sara, “Ūyũ nĩ mwarĩ wa baba.” Tondũ ũcio Abimeleku mũthamaki wa Gerari agĩtũmanĩra Sara na akĩmuoya.

³ No rĩrĩ, Ngai akĩumĩrĩra Abimeleku ũtukũ na kĩroto, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, no ta ũkũite tondũ mũndũ-wa-nja ũcio woete nĩ mĩtumia wene.”

⁴ No Abimeleku ndaakoretwo akũhĩrĩrie Sara, nĩ ũndũ ũcio akĩũria atĩrĩ, “Mwathani, no wanange rũrĩrĩ rũtehĩtie? ⁵ Githĩ ti we wanjĩrĩre, ‘Ūyũ nĩ mwarĩ wa baba?’ Na

ningi o nake Sara githi ndoigire atiri, 'Uyu ni muru wa baba?' Njike undu ucio na urungiruru wa ngoro na moko matari ucuuke."

⁶ Ngingi Ngai akimwira atiri kiroto-ini, "Ii, ninjuii urekite uguo na urungiruru wa ngoro, na nikio ndirakugiririe unjhirie. Nikio itanareka umuhutie. ⁷ Riu-ri, cookeria mundu ucio mutumia wake, nigukorwo ni munabii, nake niegukuhooera, na niugutuura muoyo. No waga kumucookia-ri, umenye ti-itheru wee niugukua, na andu aku othe nimegukua."

⁸ Muthenya uyu ungi rucini tene, Abimeleku agitumanira anene ake othe, na aarikia kumeera maundu maria mothe meekikite, andu acio magitigira muno. ⁹ Abimeleku agicooka agita Ibrahima na akimuria atiri, "Ni atia uguo utwikite? Ni atia ngwihirie, nigu undeherere ni na uthamaki wakwa uru mune uguo? Unjike maundu mataagiriire gwikwo." ¹⁰ Ngingi Abimeleku akuria Ibrahima atiri, "Ni kii giatumire wike uguo?"

¹¹ Ibrahima akimucookeria atiri, "Ndeirire atiri, 'Kundu guku andu matiitigirite Ngai, na nimekunjiraga ni undu wa mutumia wakwa.' ¹² O na kuri uguo, ti-itheru ni mwaru wa-baba, muritu wa baba; no tutiri a nyina umwe, nikio aatukire mutumia wakwa. ¹³ Na riria Ngai aandutire kuuma nyumba-ini ya baba thii ngorurage, ndeerire mutumia wakwa atiri, 'Uu nigu urinyonagia wendo waku: Kuria guothe turthiiga, uugage atiri uhoroni unjigii, 'Uyu ni muru wa baba.' "

¹⁴ Ibrahima aarika kwaria, Abimeleku akiruta ng'onde na ng'ombe, na ngombo cia arume na cia andu-a-nja, na agicuhe Ibrahima, na akimucookeria Sara mutumia wake. ¹⁵ Ngingi Abimeleku akimwira atiri, "Buri wakwa uru mbere yaku; tura haria hothe ungienda."

¹⁶ Nake Abimeleku akira Sara atiri, "Ningue muru-wa-thoguo cekeru 1,000 cia betha* ituke cia kurihiria ihitia riria uhithiro mbere ya andu aya othe muri nao; we nduri uru wikite."

¹⁷ Nake Ibrahima akihooza Ngai, nake Ngai akihonia Abimeleku, na mutumia wake, na ngombo ciake cia airitu nigu mahote giacara ciana ringi, ¹⁸ nigukorwo Jehova niahingite nda cia andu-a-nja othe a nyumba ya Abimeleku, makaaga kugia ciana, ni undu wa Abimeleku kuoya Sara mutumia wa Ibrahima.

21

Guciarwo kwa Isaaka

¹ Nake Jehova agituga Sara o ta uria oigite, na Jehova akihingira Sara kirikaniro kiria aamwiriire. ² Sara akigia nda, na agiciarira Ibrahima kaana ga kahii ukuru-ini wake, o ihinda riria Jehova aamwiriire. ³ Ibrahima agitua kaana kau ga kahii aaciarwo ni Sara, Isaaka. ⁴ Na riria muriu ucio wake Isaaka akinyirie thiku inyanya-ri, Ibrahima akimuruithia, o ta uria Ngai aamwathite. ⁵ Ibrahima aari na miaka igana rimwe riria muriu wake Isaaka aaciarwo.

⁶ Sara akiuga atiri, "Ngai niatumite theke, na mundu o wotho uriguaga uhoru ucio narithekaga hamwe na ni." ⁷ Agicooka akiuga atiri, "Nuu ungiere Ibrahima ati Sara niakongithia ciana? No riri, nindimuciarire kaana ga kahii ukuru-ini wake."

Hagari na Ishumaeli Kuingatwo

⁸ Nako kaana kau gagikura na gagitigithio kuonga; nago muthenya uria Isaaka aatigithio kuonga-ri, Ibrahima akirugithia iruga inene. ⁹ No Sara akiona ati muriu wa Hagari uria Mumisiri aaciarire Ibrahima aari na kinyururi. ¹⁰ Nake akira Ibrahima atiri, "Ingata ngombo ino ya mundu-wa-nja hamwe na muriu, tondu muriu ucio wa ngombo iyo ya mundu-wa-nja ndakagayana igai na muriu wakwa Isaaka."

¹¹ Nago uhoru ucio ugithiina Ibrahima muno tondu wakonii muriu. ¹² No Ngai akimwira atiri, "Tiga guthiika muno ni undu wa kimwana kiu, na ndungata iyo yaku ya mundu-wa-nja. Thikiriria uria wotho Sara egukwira, tondu ruciaro riria rugeetanio nawe rukoima haru Isaaka. ¹³ O na ningi ningatuma muriu wa ndungata iyo ya mundu-wa-nja atuke ruriu rinene, tondu ni ruciaro rwaku."

¹⁴ Muthenya uyu ungi rucini tene Ibrahima akioya irio na mondo ya ruua iri na maa, na agcinengera Hagari. Akimugirira ciande-ini ciake, agicooka akimugaria hamwe na kimwana kiu. Nake Hagari aguthira, na agiturwo ni njira ari kuu weru-ini wa Birishiba.

¹⁵ Na riria maa maria maaru ruua-ini maathirire-ri, Hagari akiuga kimwana kiu rungu rwa kihinga kimwe. ¹⁶ Nake agithiathia, agikara thi handu hataari haraihu, ta ha

* 20:16 ni ta kilo ikumi na imwe na nuthu (11.5).

rīkia rīa mūguī, tondū eeciiririe atīrī, “Ndingīrorera kīmwana gīakwa gīgikua.” Na aikarīte hau hakuhi, akīambiriria kūgirīka.

¹⁷ Nake Ngai akīgua kīmwana kīu gīkīrīra, nake mūraika wa Ngai agīta Hagari arī kīu igūrū akīmūuria atīrī, “Nī kī kīragūthīnia Hagari? Tiga gwītīgīra; Ngai nīaiguīte kīrīro gīa kīmwana kīu kīrī o hau kīrī. ¹⁸ Tiira kīmwana kīu na igūrū, na ūkīnyīitīrīre na guoko, nīgūkorwo nīngagītua rūrūrī rūnene.”

¹⁹ Hīndī ūyo Ngai akīmūhingūra maitho, nake akīona gīthima kīa maaī. Agīthī ho, akīiyūria rūua maaī, na akīhe kīmwana kīu kīnyue.

²⁰ Ngai nīakorirwo hamwe na kīmwana kīu o ūrīa gīakūruga. Gīatūūrire werū-inī, na gīgītūika mūrathi na ūta. ²¹ Hīndī ūyo aatūūruga Werū-inī wa Parani-rī, nyina akīmwethera mūtumia kuuma Misiri.

Kīrīkanīro kīa Iburahīmu na Abimeleku

²² Ihinda-inī-rīu Abimeleku na Fikolu mūnene wa mbūtū ciake cia ita makīira Iburahīmu atīrī, “Ngai arī hamwe nawe maūndū-inī mothe marīa wīkaga. ²³ Rīu-rī, wīhīte ūrī mbere ya Ngai atī ndūkanjuukanīrīra, kana ūcuukanīre ciana ciakwa, o na kana njiaro ciakwa. Nyonagia ūtugi nīi na būrūrī ūyū we ūtūūruga ūrī mūgeni o ta ūrīa nīi nguonetie ūtugi.”

²⁴ Iburahīmu agīcookīa atīrī, “Nīndehīta.”

²⁵ Nīngī Iburahīmu agītetīa Abimeleku nī ūndū wa gīthima kīa maaī kīrīa ndungata cia Abimeleku ciamūtunyīte. ²⁶ No Abimeleku akiuga atīrī, “Ndiū nūū wīkīte ūndū ūcio. Wee ndwanjūrīre, na ndaigua ūhoro ūcio ūmūthī.”

²⁷ Nī ūndū ūcio Iburahīmu akīrehe ng’ondū na ng’ombe akīhe Abimeleku, nao andū acio eerī makīgīa na kīrīkanīro. ²⁸ Iburahīmu akīamūra mīatī mūgwanja kuuma rūūru-inī rwake. ²⁹ Nake Abimeleku akīūria Iburahīmu atīrī, “Mīatī ūno mūgwanja-rī, wamīamūra kuuma rūūru-inī nīkī?”

³⁰ Iburahīmu akīmūcookerīa atīrī, “Ītīkīra kuoya mīatī ūno mūgwanja kuuma kūrī nīi, Ītūike ūira atī nī nīi ndenjire gīthima gīkī.”

³¹ Tondū ūcio handū hau hagītūtwo Birishiba tondū hau nī ho andū acio eerī mehītīire mwīhītwa.

³² Thuutha wa kūrīkanīra kīrīko kīu kīu Birishiba, Abimeleku na Fikolu mūnene wa mbūtū ciake cia ita, magīcooka būrūrī wa Afīlisti. ³³ Nake Iburahīmu akīhaanda mūtī wa mūbinde kīu Birishiba, na agīkaīra rītūwa rīa Jehova, o we Mūrungu ūrīa-Ūtūūruga-Tene-na-Tene, arī handū hau. ³⁴ Nake Iburahīmu agīikara būrūrī-inī ūcio wa Afīlisti ihinda irāya ma.

22

Kūgerio kwa Iburahīmu

¹ Thuutha wa maūndū macio-rī, Ngai nīageririe Iburahīmu. Ngai akīmwīta atīrī, “Iburahīmu!”

Nake agīcookīa atīrī, “Nīi ūyū haha.”

² Nake Ngai akīmwīra atīrī, “Oya mūrīū waku, o we ūrīa wa mūmwe Isaaka, ūrīa wendete, ūthī rūgongo rwa Moria, na ūmūrute ta igongona rīa njino kuo kīrīma-inī kīmwe kīa iria ngaakuonia.”

³ Nī ūndū ūcio mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, Iburahīmu agīkīra, agītandīka ndigiri yake. Akīoya ndungata ciake igīrī na mūrīū wake Isaaka. Aarīkia gwatūra ngū cia kūigana igongona rīa njino-rī, akīumagara erekeire handū harīa Ngai aamwīrīte. ⁴ Mūthenya wa gatātū, Iburahīmu agītīira maitho na akīona handū hau harī o kūrāya. ⁵ Akīra ndungata ciake atīrī, “Ikāragai haha na ndigiri ūno, na nūi na kīmwana gīakwa tūthī haarīa tūkahooe Ngai, na tūcooke tūmūcookerere.”

⁶ Iburahīmu agīkīoya ngū icio cia igongona rīa njino, agīciigīrīra mūrīū wake Isaaka, nake agīkuua mwaki na kahiū. Na rīrīa o eerī mathīiaga hamwe, ⁷ Isaaka akīaria, agītīa ithe Iburahīmu atīrī, “Baba!”

Iburahīmu akīmūcookerīa atīrī, “Nīi ūyū, mūrū wakwa.”

Isaaka akiuga atīrī, “Ndīrona tūrī na mwaki na ngū! No rīrī, gatūrūme ka igongona rīa njino karī ha?”

⁸ Iburahīmu agīcookīa atīrī, “Mūrū wakwa, Ngai we mwene nīekūheana gatūrūme ka igongona rīa njino.” Nao eerī magīthī na mbere marī hamwe.

⁹ Maakīnya handū harīa Ngai aamwīrīte-rī, Iburahīmu agīaka kīgongona ho na akīara ngū igūrū rīakīo. Agīcooka akīoha mūrīū wake Isaaka na akīmūkomia kīgongona-inī kīu igūrū rīa ngū. ¹⁰ Nīngī akīoya kahiū, agītambūrūkia guoko gwake,

oorage mūriū. ¹¹ No mūraika wa Jehova akīmŵita kuuma igūrū, akiuga atīrī, “Iburahīmu! Iburahīmu!”

Nake Iburahīmu agīcookia atīrī, “Niī ūyū haha.”

¹² Akīmŵira atīrī, “Ndūkahutie kīmwana kīu na guoko gwaku, na ndūgagīke ūndū o na ūrīkū. Rīu nīndamenya atī nīwītīgīrite Ngai, tondu ndūnarega kūruta mūrūguo, o we mūrūguo waku wa mūmwe, arī igongona.”

¹³ Nake Iburahīmu agītīra maitho, na hau kīhinga-inī akīona ndūrūme īnyīitītwo hīa nī mūrīta. Agīthī ho, akīoya ndūrūme īyo na akīmūruta īrī igongona rīa njino handū ha mūrīū. ¹⁴ Nī ūndū ūcio Iburahīmu agītīa handū hau Jehova-Nīarīheanaga. Na ngīnya ūmūthī kuugawo atīrī, “Kīrīma-inī kīa Jehova-rī, nīarītūheaga.”

¹⁵ Nake mūraika wa Jehova arī igūrū, agītīa Iburahīmu hīndī ya keerī, ¹⁶ akīmŵira atīrī, “Jehova ekuuga ūū: Nīndīhītīte na nī mwene, atī tondu nīwīkīte ūndū ūyū na ndūnarega kūndutīra mūrūguo, o mūrūguo waku wa mūmwe-rī, ¹⁷ ti-itherū nīngakūrathīma na ndūme njīaro ciaku cingīhe ta njata cia matu-inī na ta mūthanga ūrīa ūrī hūgūrūrū-inī cia irīa. Njīaro ciaku nī ikegwatīra matūūra marīa manene ma thū cīacio, ¹⁸ na nī ūndū wa rūciaro rwaku, ndūrīrī ciothe cia thī nūkarathimwo, tondu wee nīnūjathīkīire.”

¹⁹ Nake Iburahīmu agīcookerera ndungata ciake, magīthī hamwe marorete Birishiba. Nake Iburahīmu agītūūra kūu Birishiba.

Ariū a Nahoru

²⁰ Thuutha wa maūndū macio Iburahīmu agīkinyīrwo nī ūhoro, akūrwo atīrī, “Milika o nake nīagītīte na ciana; nīaciārīre mūrū-wa-nyūkwa Nahoru ciana: ²¹ Uzu nīwe wa irīgīthathi, na mūrū wa nyīna nī Buzu, na Kemueli (ithe wa Aramu), ²² na Kesedu, na Hazo, na Pilidashu, na Jidilafu, na Bethueli.” ²³ Bethueli nīwe watūkīre ithe wa Rebeka. Acio nīo ariū arīa anana Milika aaciārīre Nahoru, mūrū wa nyīna na Iburahīmu. ²⁴ Thuriya yake, īrīa yetagwo Reuma, o nayo yarī na ariū ake, nīo Teba, na Gahamu, na Tahashu na Maaka.

23

Gīkuū gīa Sara

¹ Sara aatūūrire muoyo agīkinyīa mīaka igana rīmwe na mīrongo īrī na mūgwanja.

² Nake aakuīrīre Kiriathu-Ariba (na nokuo Hebironi), būrūrī-inī wa Kaanani; nake Iburahīmu agīthī, agīcakaīra Sara na akīmūrīra.

³ Nīngī Iburahīmu agīūkīra akīuma hau mwīrī wa mūtumia wake warī, agīthī akīarīria Ahiti akīmeera atīrī, ⁴ “Niī ndī mūgeni na mūgendi gūkū kwanyu. Nyenderīa handū gūkū ha gūthikana nīgeetha hote gūthika mūtumia wakwa ūrīa ūkuīte.”

⁵ Nao Ahiti magīcookeria Iburahīmu atīrī: ⁶ “Mūthuuri ūyū, ta tūthikīrīrie. Wee ūrī mūthamaki ūrī hīnya gatagatī-inī gaitū. Thika mūtumia waku mbīrīra-inī īmwe ya irīa njega ciitū. Gūtīrī mūndū witū ūngīkūgīria mbīrīra ya gūthika mūtumia waku.”

⁷ Iburahīmu agīūkīra akīnamīrīra mbere ya Ahiti, andū acio ene būrūrī. ⁸ Akīmeera atīrī, “Angīkorwo nīmwtīkīrīte thike mūtumia wakwa-rī, gūthikīrīrie, na mūthaihanīrīre kūrī Efironi mūrū wa Zoharu, ⁹ nīguo anyenderie ngurunga ya Makipela, īrīa yake īrī mūthīa-inī wa gīthaka gīake. Mūūrie anyenderie na thogora ūrīa ūmūgana, itūike handū hakwa ha gūthikana gūkū kwanyu.”

¹⁰ Nake Efironi ūcio Mūhiti aikarīte thī o hau gatagatī-inī ka andū arīa angī; tondu ūcio agīcookeria Iburahīmu akūguagwo nī Ahiti othe arīa mookīte kīhingo-inī gīa itūūra rīu rīake. ¹¹ Akīmŵira atīrī, “Aca, mwathi wakwa, thikīrīria; nīndakūhe gīthaka kīu, na nīndakūhe ngurunga īyo īrī thīnī wakīo. Ndakūhe andū akwa makīonaga. Thika mūtumia waku.”

¹² O rīngī Iburahīmu akīnamīrīra mbere ya andū acio ene būrūrī, ¹³ na akīarīria Efironi andū acio makīguaga, akīmŵira atīrī, “Ītīkīra gūthikīrīria. Nīngūrīha thogora wa gīthaka kīu. Amūkīra mbeeca kuuma kūrī nī, nīgeetha hote gūthika mūtumia wakwa kuo.”

¹⁴ Efironi agīcookeria Iburahīmu atīrī, ¹⁵ “Ta thikīrīria, mwathi wakwa; gīthaka kīu kīngīuma cekerī magana mana ma betha,* no rīrī, kīu nī kī gatagatī gaku na nī? Thī ūthike mūtumia waku.”

¹⁶ Iburahīmu agītīkīra thogora wa Efironi na akīmūthīmīra betha irīa aagwetete andū a Ahiti othe makīguaga; cekerī magana mana cia betha cia mūigana wa gīthimo kīa onjorīthīa.

* 23:15 nī ta kilo inya na nuthu (4.5).

¹⁷ Nĩ ùndũ ùcio, gĩthaka kĩa Efironi kũu kiarĩ Makipela hakuhi na Mamure-gĩthaka na ngurunga iyo, na mitĩ yothe irĩa yarĩ mihaka-inĩ ya gĩthaka kũu ikĩgarũrũwo
¹⁸ Iburahĩmu mbere ya Ahiti othe arĩa mookĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene.
¹⁹ Thuutha wa ùguo, Iburahĩmu agĩthika Sara mütumia wake ngurunga-inĩ iyo yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela hakuhi na Mamure (irĩa irĩ Hebironi), bũrũri-inĩ wa Kaanani.
²⁰ Nĩ ùndũ ùcio gĩthaka kũu na ngurunga iyo yarĩ kuo ikĩgarũrũwo Iburahĩmu nĩ Ahiti irĩ handũ ha gũthikanaga.

24

Isaaka na Rebeka

¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu aarĩ mũkũrũ na agatindĩka miaka. Nake Jehova nĩamũrathimĩte maũndũ-inĩ make mothe. ² Nake akĩra ndungata irĩa yarĩ nene mũciĩ-inĩ wake, o irĩa yarũgamĩrũire indo ciothe irĩa aarĩ nacio atĩrĩ, “Ta iga guoko gwaku rungu rwa kiero giakwa. ³ Nĩngwenda wĩhĩte na rĩtwa rĩa Jehova, o we Ngai wa igũrũ na Ngai wa thĩ, atĩ ndũgethara mũrũ wakwa mütumia kuuma kũrĩ airĩtu a Akaanani aya ndũũraga thĩinĩ wao, ⁴ no nĩũgathĩ bũrũri-inĩ wakwa na kũrĩ andũ a nyũmba iitũ, na wethere mũrũ wakwa Isaaka mütumia kũu.”

⁵ Ndungata iyo ikĩmũũria atĩrĩ, “I mũndũ-wa-nja ùcio angĩkaarega gũũka na nĩ bũrũri-inĩ ùyũ? Ngaacookia mũrũguo bũrũri irĩa woimire?”

⁶ Iburahĩmu akĩmwĩra atĩrĩ, “Menyerera, ndũkanacookie mũrũ wakwa kũu! ⁷ Jehova, o we Ngai wa igũrũ irĩa wandutire kuuma nyũmba ya baba na kuuma bũrũri irĩa ndaciariĩrwo na akĩnjarĩria na akĩnjũira na mwĩhĩtwa atĩrĩ, ‘Rũciaro rwaku nĩngarũhe bũrũri ùyũ’ we nĩwe ùgaatũma mũraika wake mbere yaku nĩguo ùkoonera mũrũ wakwa mütumia kuuma kuo. ⁸ Mũndũ-wa-nja ùcio angĩkaarega gũũka nawe-rĩ, ndũkoochoo nĩ mwĩhĩtwa ùyũ wakwa; no ndũkanacookie mũrũ wakwa kũu.” ⁹ Nĩ ùndũ ùcio ndungata iyo ikĩga guoko kwayo rungu rwa kiero kĩa Iburahĩmu ùcio mwathi wayo, na ikĩhĩta na mwĩhĩtwa harĩ we kũringana na ùhoro ùcio.

¹⁰ Ndungata iyo igĩcooka ikĩoya ngamũira ikũmi cia mwathi wayo na ikiumagara ikuĩte mĩthemba yotha ya indo njega kuuma kũrĩ mwathi wayo. Igĩthĩ igĩkinya itũũra rĩria Nahoru aatũũraga mwena wa gathigathini-ithũũro wa Mesopotamia. ¹¹ Nayo igĩtũma ngamũira ikome nja ya itũũra hakuhi na gĩthima kĩa maaĩ; kwari kĩhwaĩ-inĩ rĩria andũ-a-nja maathũiga gũtaha maaĩ.

¹² Igĩcooka ikĩhooya, ikiuga atĩrĩ, “Wee Jehova, Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, tũma ngaacire ùmũthĩ na ùtuge mwathi wakwa Iburahĩmu. ¹³ Rora, ndũgamĩte haha gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, nao airĩtu a ene itũũra nĩ maroka gũtaha maaĩ. ¹⁴ Kũrotũka atĩrĩ, atĩ rĩria ndrĩria mũirĩtu atĩrĩ, ‘Ndakũhooya, he ndigithũ yaku nyue maaĩ,’ nake oige atĩrĩ, ‘Nyua na nĩngũtahĩra o na ngamũira ciaku,’ reke ùcio atuĩke nĩwe ùthuurĩre ndungata yaku Isaaka. Na ùndũ ùcio ùtũme nĩ menye atĩ nĩtũgĩte mwathi wakwa.”

¹⁵ Itanarĩkia kũhooya-rĩ, Rebeka agĩtũka akuũte ndigithũ kĩande-inĩ. Aarĩ mũirĩtu wa Bethueli mũrũ wa Milika, irĩa warĩ mütumia wa Nahoru mũrũ wa nyina na Iburahĩmu. ¹⁶ Mũirĩtu ùcio aarĩ mũthaka mũno, mũirĩtu gathirange; gũtirĩ mũndũ mũrũme wakomete nake. Agĩkũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, akĩyũria ndigithũ yake maaĩ, agĩcooka akĩambata rĩngĩ.

¹⁷ Ndungata iyo ikĩhiũha ikamũtũnge, na ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaiha, he tũũ tũnini twa kũnyua kuuma ndigithũ-inĩ yaku.”

¹⁸ Nake agĩcooka atĩrĩ, “Mwathi wakwa, nyua,” nake akĩruta ndigithũ mütwe na ihena, akĩmĩnyĩta na moko, na akĩmũhe maaĩ.

¹⁹ Na aarĩka kũmũhe maaĩ ma kũnyua, agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Nĩngũtahĩra ngamũira ciaku, o nacio o nginya ciigania kũnyua.” ²⁰ Agĩkĩonoreria maaĩ marĩa maarĩ ndigithũ yake mũharatĩ-inĩ na ihena, agĩcooka agĩteng’era gĩthima-inĩ gũtaha maaĩ mangĩ, agĩtaha ma kũigana ngamũira ciake ciothe. ²¹ Mũndũ ùcio akĩmwĩrorera atekwaria, nĩguo amenye kana Jehova nĩagacĩrithĩte rũgendo rwake kana ndaarũgacĩrithĩte.

²² Rĩria ngamũira ciarĩkirie kũnyua maaĩ-rĩ, mũndũ ùcio akĩruta gĩcũhĩ kĩa inĩrũ gĩa thahabu kĩa ùritũ wa nuthu cekeri,* na bangiri igĩrĩ cia thahabu cia ùritũ wa cekeri ikũmi,† akĩmwĩkĩra. ²³ Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ùrĩ mwarĩ wa ù? Ndagũthaiha ta njĩra atĩrĩ, mũciĩ gwa thogu-rĩ, he handũ tũngĩrarĩria?”

²⁴ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mwarĩ wa Bethueli, mũriũ irĩa Milika aaciariire Nahoru.” ²⁵ Nĩngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũrĩ na riya na nyeki nyingĩ, o na handũ wee ùngĩrarĩria.”

* 24:22 nĩ ta giramu ithano na nuthu (5:5). † 24:22 nĩ ta giramu 110.

²⁶ Mündü ūcio akīnamirira thī, akīhooya Jehova, ²⁷ akiuga atirī, “Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Iburahimu mwathi wakwa, o ūcio ūtatigite kuonania ūtugi na wīhokeku wake kūrī mwathi wakwa. Hakwa-rī, Jehova nīandongoretie rūgendo-inī, akanginyia kwa andū a nyumba ya mwathi wakwa.”

²⁸ Nake mūrītu ūcio agīteng’era, agīthīi akīhe andū a nyumba ya nyina ndeto icio. ²⁹ Na rīrī, Rebeka aarī na mūrū wa nyina wetagwo Labani, nake akiumagara ahiūhite, agīthīi kūrī mündü ūcio hau gīthima-inī kīa maaī. ³⁰ Rīrīa onire gīcūhī kīu kīa inīūrū na bangiri irī moko-inī ma mwarī wa nyina, na aigua Rebeka akiuga ūrīa mündü ūcio aamwīrīte-rī, agīthīi kūrī mündü ūcio, akīmukora arūgamite harī ngamīra ciake hakuhi na gīthima kīa maaī. ³¹ Akīmwīra atirī, “Ūka tūthīi mūciī, wee ūrathimītwo nī Jehova. Ūrūgamite haha nja nīkī? Nīhaarīrie nyumba yaku na handū ha ngamīra.”

³² Nī ūndū ūcio mündü ūcio agītoonya nyumba, nacio ngamīra ikīaūrwo mūrigo. Ngamīra ikīreherwo riya na nyekī, nake mündü ūcio na andū arīa aarī nao makīreherwo maaī ma gwīthamba magūrū. ³³ Ningī akīreherwo irio, nowe akiuga atirī, “Nī ndingīrīa, itambīte kūmwīra ūndū ūrīa ūndehete gūkū.”

Nake Labani akīmwīra atirī, “Gītīwe.”

³⁴ Nake agīkiuga atirī, “Nī ndī ndungata ya Iburahimu.” ³⁵ “Jehova nīarathimīte mwathi wakwa mūno, na nī atongete mūno. Nīamūheete ng’ōndu na ng’ombe, betha na thahabu, ndungata cia arūme na cia andū-a-nja, na ngamīra o na ndigiri. ³⁶ Nake Sara mūtumia wa mwathi wakwa nīamūciarīrie kīmwana arī o mūkūrū, nake nīakīheete indo ciake ciothe. ³⁷ Nake mwathi wakwa agītūma ndīhīte akīnjīra atirī, ‘Ndūkanethere mūrīū wakwa mūtumia kuuma kūrī airītu a Akaanani, a gūkū būrūrī ūyū ndūūruga, ³⁸ no ūthīi kūrī nyumba ya baba na kūrī mūhīrīga wakwa, na ūrutīre mūrīū wakwa mūtumia kuo.’

³⁹ “Ningī ngīūrīa mwathi wakwa atirī, ‘Ī mündü-wa-nja ūcio angīrega gūūka na nī?’

⁴⁰ “Nake akīnjookeria atirī, ‘Jehova ūrīa ndūire thīiaga mbere yake, nīagātūma mūrīaika wake athīi nawe, na atūme rūgendo rwaku rūgaacīre, nīgeetha ūkaarūtīra mūrīū wakwa mūtumia kuuma kūrī mūhīrīga wakwa na kuuma kūrī andū a nyumba ya baba. ⁴¹ Ningī wathīi kūrī mūhīrīga wakwa-rī, nīūkohorwo kuuma kūrī mwīhitwa wakwa; o na mangīkaarega kūmūnengerana kūrī we, nīūkohorwo kuuma kūrī mwīhitwa ūcio wakwa.’”

⁴² Agīthīi na mbere, akiuga atirī, “Ūmūthī rīrīa nginyire gīthima-inī kīa maaī, njugire atirī, ‘Wee Jehova Ngai wa Iburahimu mwathi wakwa, ūngīenda, ndagūthaita, gaacīrithia rūgendo rūrū njūkīte. ⁴³ Ta kīone, nūngīi haha gīthima-inī kīa maaī; mūrītu angīūka gūtaha maaī na nī ndīmwīre atirī, ‘Ītīkīra nyue tūūi tūnini kuuma ndigithū-inī yaku,’ ⁴⁴ nake angīnjīra atirī, ‘Nyua na nīngūtahīra ngamīra ciaku o nacio,’ nīagītūike nīwe mündü-wa-nja ūrīa Jehova athuurīre mūrīū wa mwathi wakwa.’

⁴⁵ “Itanarīkia kūhooya ūguo na ngoro-rī, Rebeka oka arī na ndigithū yake kīande. Nake aikūrīka gīthima-inī kīa maaī, aataha maaī na nī ndamwīra atirī, ‘Ndagūthaita he maaī nyue.’

⁴⁶ “Aaruta ndigithū yake kīande o naihenya anjīra atirī, ‘Nyua, na nīngūnyuithia o na ngamīra ciaku.’ Nī ūndū ūcio ndanyua maaī na ahe ngamīra o nacio.

⁴⁷ “Na nī ndamūrīa atirī, ‘Ūrī mwarī wa ū?’

“Nake anjookeria atirī, ‘Ndī mwarī wa Bethueli mūrū wa Nahoru, ūrīa Milika aamūciarīre.’

“Na nī ndakīmwikīra gīcūhī inīūrū, na bangiri moko, ⁴⁸ ndacooka ndainamīrīra ndahooya Jehova. Ndagatha Jehova, o we Ngai wa Iburahimu mwathi wakwa, ūrīa ūndongoretie na njira irīa njagīrīru nyonere mūrū wa mwathi wakwa mwarī wa mūrīū wa mūrū wa nyina nake. ⁴⁹ Na rīrī, angīkorwo nī mūkuonania ūtugi na wīhokeku kūrī mwathi wakwa, njīrai; na angīkorwo tīguo, mūnjīre nīgeetha na nīi menye na kūrīa ngūrora.”

⁵⁰ Labani na Bethueli magīcookīa atirī, “Ūndū ūyū uumīte kūrī Jehova; ithūi tūngīgīkwīra atīa? ⁵¹ Rebeka nīwe ūyū; muoe mūthīi agatūike mūtumia wa mūrīū wa mwathi waku, o ta ūrīa Jehova oigīte.”

⁵² Rīrīa ndungata ya Iburahimu yaigūire ūrīa moigīre, ikīnamīrīra, īgīturumithia ūthīū wayo thī mbere ya Jehova. ⁵³ Ningī ndungata īyo ikīruta thahabu, na mathaga ma betha na nguo, na īgīcihe Rebeka; īgīcookīa ikīhe Labani mūrū wa nyina, o na nyina, iheo cia goro. ⁵⁴ Ndungata īyo na andū arīa yarī nao makīrīa na makīnyua, na makīraara kūu ūtukū ūcio.

Na rĩria mookĩrĩre mũthenya ũyũ ũngĩ rūciinĩ tene, ikiuga atĩrĩ, “Rekei ndĩthĩre kũrĩ mwathi wakwa.”

⁵⁵ No Labani mũrũ wa nyina na mũirĩtu, o na nyina, makiuga atĩrĩ, “Reke mũirĩtu ũyũ aikare na ithuĩ ta matukũ ikũmi; mũcooke mũthĩi.”

⁵⁶ No yo ikĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũngiria thĩi, kuona atĩ Jehova nĩagacĩrithĩtie rūgendo rwakwa. Rekei ndĩthĩre kũrĩ mwathi wakwa.”

⁵⁷ Nao makiuga atĩrĩ, “Rekei twĩte mũirĩtu tũmũurie ũhoru ũcio.” ⁵⁸ Nĩ ũndũ ũcio magĩta Rebeka, makĩmũuria atĩrĩ, “Nĩũgũthĩi na mũndũ ũyũ?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũthĩi.”

⁵⁹ Nĩ ũndũ ũcio magĩtikĩria Rebeka mwarĩ wa nyina ũcio ethĩire, hamwe na mũmũrori, na ndungata ya Iburahĩmu na andũ ake. ⁶⁰ Nao magĩkĩrathima Rebeka makĩmwĩra atĩrĩ,

“Mwarĩ wa maitũ,

ũroingĩha ũtuĩke nyina wa ngiri maita ngiri, naruo rūciaro rwaku rūroĩgwatĩra ihingo cia thũ ciao.”

⁶¹ Nake Rebeka na ndungata ciake, cia andũ-a-nja, makĩhaaria na makĩhaica ngamĩra, na magĩthĩi na mũndũ ũcio. Nĩ ũndũ ũcio ndungata iyo ikĩoya Rebeka igũthĩira.

⁶² Na rĩrĩ, Isaaka nĩoimĩte Biri-Lahai-Roi, nĩ ũndũ aatũũraga Negevu. ⁶³ Hwaĩ-inĩ ũmwe-rĩ, nĩathiire na kũu mũgũnda-inĩ agecũũranganie, na aatiira maithe, akĩona ngamĩra ciũkĩte. ⁶⁴ O nake Rebeka agĩtiira maithe akĩona Isaaka. Akiuma ngamĩra igũrũ, ⁶⁵ na akĩuria ndungata iyo atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũrĩ kũũria mũgũnda ũroka gũtũtũnga nũũ?”

Ndungata iyo igĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mwathi wakwa.” Nake Rebeka akĩoya taama wake akĩhumbĩra.

⁶⁶ Nayo ndungata iyo ikĩria Isaaka ũria wothe yekĩte. ⁶⁷ Nake Isaaka agĩtoonyia Rebeka hema-inĩ ya nyina Sara, akĩmũhikia. Nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka mũtumia wake, na akĩmwenda; nake Isaaka akĩhoorerio ihooru rĩa gĩkuũ kĩa nyina.‡

25

Gĩkuũ kĩa Iburahĩmu

¹ Thuutha ũcio Iburahĩmu nĩ aahikirie mũtumia ũngĩ, wetagwo Ketura. ² Nake akĩmũciarĩra ariũ atandatũ, na nĩo Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku na Shua. ³ Jokishani nĩwe warĩ ithe wa Sheba na Dedani; nacio njiaro cia Dedani nĩcio ciarĩ Aashuri, na Aletushi na Aleumi. ⁴ Nao ariũ a Midiani maarĩ Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida na Elidaha. Acio othe maarĩ njiaro cia Ketura.

⁵ Nake Iburahĩmu akĩgaĩra Isaaka indo ciothe iria aarĩ nacio. ⁶ No arĩ o muoyo-rĩ, akĩhe ariũ a thuriya* ciake iheo, agĩcooka akĩmeheranĩria na mũriũ Isaaka magĩthĩi na kũu bũrĩ wa irathĩro.

⁷ Miaka yothe rĩa Iburahĩmu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo mũgwanja na itano. ⁸ Iburahĩmu agĩtuĩkana na agĩkua arĩ mũthuuri mũniaru, arĩ mũkũrũ na akaingĩha mĩaka, agĩthikwo hamwe na andũ ao aria maakuĩte. ⁹ Nao ariũ ake, Isaaka na Ishumaeli, makĩmũthika ngurunga-inĩ ya Makipela hakuĩ na Mamure, gĩthaka-inĩ kĩa Efironi mũrũ wa Zoharu ũrĩa Mũhiti, ¹⁰ gĩthaka kĩa Iburahĩmu aagũrite kuuma kũrĩ Ahiti. Hau nĩho Iburahĩmu aathikirwo hamwe na Sara mũtumia wake. ¹¹ Thuutha wa gĩkuũ kĩa Iburahĩmu-rĩ, Ngai nĩarathimire mũriũ Isaaka ũrĩa watũũraga hakuĩ na Biri-Lahai-Roi.

Ariũ a Ishumaeli

¹² ũyũ nĩguo ũhoru wa Ishumaeli mũrũ wa Iburahĩmu, ũrĩa waciariĩrwo Iburahĩmu nĩ Hagari ũrĩa Mũmisiri, ndungata ya Sara.

¹³ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Ishumaeli, maandĩkĩtuo kũringana na ũrĩa maarũmanĩrĩre gũciarwo: Irigithathi rĩa Ishumaeli rĩarĩ Nebaiothu, rĩkarũmirĩrwo nĩ Kedari, na Adubeeli, na Mibisamu, ¹⁴ na Mishima, na Duma, na Masa, ¹⁵ na Hadadi, na Tema, na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. ¹⁶ Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli, na macio nĩmo marĩtwa ma aathani ikũmi na eerĩ a mĩhĩrĩga yao kũringana na kũria maatũũraga na kambĩ ciao. ¹⁷ Miaka yothe rĩa Ishumaeli aatũũrire muoyo yarĩ

‡ 24:67 Mĩaka itatũ nĩyathĩrite kuuma Sara aakua (17:17; 23:1; 25:20).

* 25:6 Thuriya yarĩ mũndũ-wa-nja ũtahikĩtio na mũtugo wa ndũire; aikaranagia na mũndũ mũrũme arĩ wa gwĩkenia nake, kana aheetwo nĩ mũtumia wake aciare nake ciana handũ ha mũtumia ũcio wake.

mīaka igana rīmwe na mīrongo ĩtatū na mūgwanja. Agĩcooka agĩtuĩkana agĩkua, na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. ¹⁸ Njaro cia Ishumaeli igĩtũra kuuma Havila nginya Shuri, gũkuhĩ na mũhaka wa Misiri werekeire bũrũri wa Ashuri. Nao magĩtũra na rĩmena na ariũ arĩa angĩ othe a ithe wao.

Jakubu na Esaũ

¹⁹ Ūyũ nĩguo ũhoru wa Isaaka mũrũ wa Ibrahĩmu.

Ibrahĩmu nĩwe waciarire Isaaka, ²⁰ nake Isaaka aarĩ na mīaka mĩrongo ĩna rĩrĩa aahĩkirie Rebeka, mwarĩ wa Bethueli ũrĩa Mũsuriata wa Padani-Aramu, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Labani ũrĩa Mũsuriata.

²¹ Isaaka agĩthaita Jehova nĩ undũ wa mĩtumia wake tondũ aarĩ thaata. Nake Jehova akĩgũua mahooya make, na Rebeka mĩtumia wake akĩgĩa nda. ²² Natuo twana tũu tũkĩgianĩra kũu nda yake, nake akĩyũria atĩrĩ, “Undũ ũyũ ũrekĩka kũrĩ nĩ nĩkĩ?” Nĩ undũ ũcio agĩthĩ gĩtuĩria ũhoru harĩ Jehova.

²³ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ,

“Ndũrĩrĩ igĩrĩ irĩ nda yaku,

na andũ a mĩthemba ĩrĩ kuuma nda yaku nĩmagatigithanio;

gĩthemba kĩmwe nĩgĩgakĩria kĩrĩa Kingĩ hinya,

na ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũrĩa mũnini.”

²⁴ Na rĩrĩa ĩhinda riake riakinyire rĩa gũciara, agĩkorwo nĩ tũhĩrĩ twa mahatha aarĩ natuo nda. ²⁵ Karĩa kaambire gũciarwo kaarĩ gatune na mwĩrĩ wako wothe wahaanaga ta nguo ya maguoya; tondũ ũcio magĩgatua Esaũ. ²⁶ Thuutha ũcio mũrũ wa nyina agĩciarwo guoko gwake kũnyĩtite ndiira ya Esaũ; tondũ ũcio agĩtũuo Jakubu. Isaaka aarĩ na mīaka mĩrongo ĩtandatũ rĩria Rebeka aaciarire twana tũu.

²⁷ Natuo tũmwana tũu tũgĩkũra, nake Esaũ agĩtuĩka mũguĩmi mũũgĩ, mũndũ wa werũ, no Jakubu aarĩ mũndũ mũhooreri, waikaraga hakuhi na mũciĩ. ²⁸ Isaaka eendete Esaũ tondũ nĩ eendete nyama cia ũguĩmi, no Rebeka eendete Jakubu.

²⁹ Mũthenya ũmwe Jakubu nĩarugaga gĩtoero kĩa ndengũ ndune, nake Esaũ agĩũka kuuma werũ-inĩ ahũtĩ mũno. ³⁰ Akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta he gĩtoero kũ ũraruga! Ndi mũhũtu mũno!” (Nĩkĩo gĩatũmire acooke gwĩtwo Edomu.)

³¹ Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Amba ũnyenderie ũrigithathi waku!”

³² Nake Esaũ akiuga atĩrĩ, “Ngirie gũkua, ũrigithathi ũyũ ũkaang’una na kĩ?”

³³ No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Amba wĩhĩte kũrĩ nĩ.” Nake akĩhĩta na mwĩhitwa, akĩenderia Jakubu ũrigithathi wake.

³⁴ Nake Jakubu akĩhe Esaũ mũgate na gĩtoero kĩa ndengũ. Nake akĩria na akĩnyua, agĩcooka agĩũkĩra agĩthĩra.

Tondũ ũcio Esaũ akĩnyarara ũrigithathi wake.

26

Isaaka na Abimeleku

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwagĩre ng’aragu ĩngĩ bũrũri-inĩ ũcio, tiga ĩria ya mbere ya hĩndĩ ya Ibrahĩmu, nake Isaaka agĩthĩ Gerari kũrĩ Abimeleku mũthamaki wa Afilisti.* ² Jehova akĩmũrĩra Isaaka, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgaikũrũke ũthĩ Misiri; tũra bũrũri o ũrĩa ndĩrĩkwĩra ũtũũre. ³ Ikara bũrũri-inĩ ũyũ kwa ĩhinda, na nĩngũkorwo hamwe nawe na nĩngũkũrathima. Nĩgũkorwo nĩwe na njaro ciaku ngũhe mabũrũri maya mothe na ĩngie mwĩhitwa ũria ndehĩtĩre kũrĩ thoguo Ibrahĩmu. ⁴ Nĩngatũma njaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ na nĩngamahe mabũrũri maya mothe, na nĩ undũ wa rũciaro rwaku, ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo, ⁵ tondũ Ibrahĩmu nĩanjathĩkiire na akĩrũmia ũria ndendaga, akĩrũmĩra maathani makwa, na matũiro makwa na kũrũmĩrwo, na mawatho makwa.” ⁶ Nĩ undũ ũcio Isaaka agĩkara o kũu Gerari.

⁷ Rĩria andũ a kũu maamũririe ũhoru wa mĩtumia wake-rĩ, we akiuga atĩrĩ, “Nĩ mwarĩ wa baba,” tondũ nĩetigĩrĩre kuuga, “Nĩ mĩtumia wakwa.” Eeciĩrĩre atĩrĩ, “Andũ a gũkũ mahota kũnjũraga nĩ undũ wa Rebeka, tondũ aarĩ mũthaka.”

⁸ Na thuutha wa Isaaka arĩkĩtie gũikara kũu kahinda karaihu-rĩ, Abimeleku mũthamaki wa Afilisti nĩacũthĩrĩre nja na ndirica, nake akĩona Isaaka akĩhambata mĩtumia wake Rebeka. ⁹ Nĩ undũ ũcio Abimeleku agĩtũmanĩra Isaaka, akĩmũria atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩ mĩtumia waku! Nĩ kĩ gĩatũmire uuge atĩ, ‘Ūyũ nĩ mwarĩ wa baba?’” Isaaka akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tondũ ndeciĩrĩre ndahota kũrũragwo nĩ undũ wake.”

* **26:1** Ūyũ aarĩ Mũthamaki Abimeleku ũngĩ; Abimeleku wa hĩndĩ ya Ibrahĩmu nĩakuĩte ta mīaka mĩrongo ĩnana yahitũkĩte.

¹⁰ Ningĩ Abimeleku akĩmũuria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũguo ũtwĩkĩte? Ī mũndũ mũrũme ũmwe wa gũkũ angĩrakorirwo akomete na mĩtumia waku, nawe ũgĩtũme tũnyitwo nĩ ihĩtia?”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku akĩruta watho kũrĩ andũ othe, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩthĩnia mũndũ ũyũ kana mĩtumia wake no kũũragwo akooragwo.”

¹² Nake Isaaka akĩhaanda irio bũrũri ũcio, na mwaka o ro ũcio akĩgetha maita igana, tondũ Jehova nĩamũrathimire. ¹³ Nake Isaaka agĩtonga, naguo ũtonga wake ũgĩthĩ o ũkĩingĩhaga o nginya agĩtonga mũno. ¹⁴ Aarĩ na ndũũru nyingĩ cia mbũri na cia ng’ombe, na ndungata nyingĩ, o nginya Afilisti makĩmũiguĩra ũuru. ¹⁵ Tondũ ũcio, ithima iria ciothe ndungata cia ithe cienjete hĩndĩ ya ithe Iburahĩmu-rĩ, Afilisti magĩcithika, magĩciyũria tĩri.

¹⁶ Ningĩ Abimeleku akĩra Isaaka atĩrĩ, “Ūkĩra ũthĩ, ũtweherere, tondũ nĩũgũite na hinya mũno gũtũkĩra.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Isaaka agĩthaama, akĩehera kũu, agĩthĩ kwamba hema Gĩtuamba-inĩ kĩa Gerari, na agĩtũura kuo. ¹⁸ Isaaka agĩthikũria ithima iria cienjetwo hĩndĩ ya ithe Iburahĩmu, o icio Afilisti maathikĩte thuutha wa Iburahĩmu gũkua, na agĩciita marĩtwa o marĩa ithe aacihete.

¹⁹ Na rĩrĩ, ndungata cia Isaaka nĩcienjire kũu gĩtuamba-inĩ na igĩkora gĩthima kĩa maaĩ mega kuo. ²⁰ No rĩrĩ, arĩithi a Gerari makĩnegenania na arĩithi a Isaaka, makĩmeera atĩrĩ, “Maaĩ maya nĩ maitũ!” Nake agĩta gĩthima kũu Eseku, tondũ nĩmakararanirie nake. ²¹ Ningĩ ndungata icio ciake ikĩenja gĩthima kingĩ, no-o nakĩo makĩnegenanĩria, nake Isaaka agĩgĩta Sitina. ²² Nake agĩthaama kũu, agĩthĩ akĩenja gĩthima kingĩ, na matianegenanirie na mũndũ. Nake agĩgĩta Rehobothu, akiuga atĩrĩ, “Rĩu Jehova nĩatũheete ũikaro mũiganu, na nĩtũgũtheeremera bũrũri-inĩ ũyũ.”

²³ Agĩcooka akiuma kũu, agĩthĩ Birishiba. ²⁴ Ūtukũ ũcio aakinyire kũu, Jehova akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ Ngai wa thoguo Iburahĩmu. Ndũkanetigĩre, tondũ ndĩ hamwe nawe; nĩngũkũrathima na nyingĩhie njiaro ciaku nĩ ũndũ wa Iburahĩmu ndungata yakwa.”

²⁵ Isaaka agĩaka kĩgongona kũu, na agĩkaĩra rĩtwa rĩa Jehova. Akĩamba hema yake o kũu, nacio ndungata ciake ikĩenja gĩthima o kuo.

²⁶ Hĩndĩ iyo Abimeleku agĩthĩ kũrĩ Isaaka oimĩte Gerari, marĩ na Ahuzathu ũria wamũtaaraga, na Fikolu mũnene wa ita ciake. ²⁷ Isaaka akĩmooria atĩrĩ, “Muoka kũrĩ nĩ nĩkĩ, kuona atĩ nĩmwathũũrĩre na mũkĩnyingata?”

²⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩtonete hatarĩ njanja atĩ Jehova arĩ hamwe nawe, na nĩ ũndũ ũcio tuoiga atĩrĩ, ‘Nĩ kwagĩrĩre tũgĩe na mwĩhitwa wa ũiguano gatagatĩ gaitũ’: ĩ, gatagatĩ gaitũ nawe. Reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro nawe, ²⁹ atĩ ndũgatwĩka ũũru, o ta ũria o na itũhũ tũtaagũthĩnirie, no hĩndĩ ciothe twagwĩkaga wega, na tũgĩkumagarĩa ũthĩ na thayũ. Na rĩu nĩũrathimitwo nĩ Jehova.”

³⁰ Isaaka akĩmarugĩthĩria iruga, nao makĩria na makĩnyua. ³¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, rũciini tene, andũ acio na Isaaka makĩhĩtanĩra mwĩhitwa mũndũ na ũria ũngĩ. Isaaka agĩcooka akĩmoimagaria, magĩthĩria, makĩmũtiga na thayũ.

³² Mũthenya o ro ũcio maathĩre, ndungata cia Isaaka igĩũka, ikĩmwĩra ũhoru wa gĩthima kĩria cienjete, ikiuga atĩrĩ, “Nĩtwakinyĩra maaĩ!” ³³ Nake agĩta gĩthima kũu Shiba, na nginya ũmũthĩ itũũra rĩu rĩtũũraga rĩitagwo Birishiba.

³⁴ Esaũ aakinyia mĩaka mĩrongo ĩna, akĩhĩkia Judithi mwarĩ wa Beerĩ ũria Mũhiti, o na ningĩ akĩhĩkia Basemathu mwarĩ wa Elonĩ ũria Mũhiti. ³⁵ Nao magĩtũika kĩhumo gĩa kĩa kĩa kũrĩ Isaaka na Rebeka.

27

Jakubu Kwĩgũra na Irathimo cia Isaaka

¹ Rĩria Isaaka aakũrĩre na maitho make makĩaga hinya ũndũ atangĩahotire kuona-rĩ, agĩtũmanĩra Esaũ mũriũ wake ũria mũkũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa.”

Nake Esaũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

² Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndĩ mũkũrũ na ndiũ mũthenya ũria ingĩkua. ³ Rĩu-rĩ, oya indo ciaku cia ũguĩmi; ũta na mĩguĩ yaku, na uumagare ũthĩ werũ-inĩ ũkanguĩmire nyamũ cia gĩthaka. ⁴ Thondekera irio njega iria nyendete na ũndehere ndĩe, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa itanakua.”

⁵ Na rĩrĩ, Rebeka agĩkorwo nĩathikĩrĩrie Isaaka akĩhe mũriũ Esaũ ũhoru ũcio. Na rĩria Esaũ aathĩre werũ-inĩ kũguĩma nyamũ nĩguo amĩnũkie-rĩ, ⁶ Rebeka akĩra mũriũ Jakubu atĩrĩ, “Nĩ ndaigua thoguo akĩra Esaũ mũrũ wa nyũkwa atĩrĩ, ⁷ ‘Ndehere nyamũ ya kũguĩma na ũthondekere irio njega ndĩe, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo

gĩakwa ndĩ mbere ya Jehova itanakua.’⁸ Rĩu, wee mūrũ wakwa-rĩ, thikĩrĩria wega na wĩke ũrĩa ngũkwĩra: ⁹ Thĩĩ rũuru-inĩ rwa mbũri ũndehere tũuri twĩrĩ twa mbũri tũria twega biũ, nĩguo thondekere thoguo irio njega, o ta ũrĩa endaga ithondekwo. ¹⁰ Ūcooke ũcioe ũcitwarĩre thoguo arĩe nĩgeetha akũrathime na kĩrathimo gĩake atanakua.”

¹¹ No Jakubu akĩra nyina Rebeka atĩrĩ, “Esaũ mūrũ wa maitũ nĩ wa mwĩrĩ ũrĩ guoya, na mwĩrĩ wakwa ndũrĩ guoya. ¹² Ī baba angĩhaambata? Ingĩonekana ngĩmũheenia na nĩ ndũreherere kĩrumi handũ ha kĩrathimo.”

¹³ Nyina akĩmwĩra atĩrĩ, “Mūrũ wakwa, reke kĩrumi kũu kĩnjookerere, wee ĩka o ũrĩa ndĩrakwĩra; thĩĩ ũndehere tũuri tũu.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩthĩi, akĩgĩra tũuri, na agĩtũreherere nyina, nake agĩthondeka irio njega o ta iria ithe eendete. ¹⁵ Ningĩ Rebeka akĩoya nguo iria ciarĩ njega cia Esaũ mũriũ wake ũrĩa mũkũrũ iria aarĩ nacio nyũmba agĩchumba Jakubu mũriũ wake ũrĩa mũnini. ¹⁶ Agĩcooka akĩhumbĩra moko make na ngingo kũria gũtaarĩ guoya na njũũa cia tũuri tũu. ¹⁷ Agĩcooka akĩnengera Jakubu mũriũ wake irio icio ciarĩ njega na mũgate ũrĩa aathondekete.

¹⁸ Nake Jakubu agĩthĩi kũrĩ ithe, akiuga atĩrĩ, “Baba.”

Nake Isaaka agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ, mūrũ wakwa; wee nĩwe ũ?”

¹⁹ Jakubu akĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ nĩ Esaũ mũriũ waku wa irigithathi. Njikĩte o ta ũrĩa ũnjĩrĩre. Ndagũthaita wĩiire ũrĩe nyama imwe cia ũgũmi wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.”

²⁰ Nake Isaaka akĩũria mũriũ atĩrĩ, “Mūrũ wakwa, kaĩ waciona narua atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ Jehova Ngai waku nĩaheire ũhootani.”

²¹ Ningĩ Isaaka akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta ũka hakuhi mūrũ wakwa, nĩguo ngũhambate menye kana ti-itherũ nĩwe Esaũ mūrũ wakwa kana tiguu.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩkuhĩrĩria ithe Isaaka, nake akĩmũhambata, akiuga atĩrĩ, “Mũgambo nĩ wa Jakubu, no moko nĩ ma Esaũ.” ²³ Na ndaigana kũmũkũũrana tondũ moko make maarĩ na guoya ta ma mūrũ wa nyina Esaũ; nĩ ũndũ ũcio akĩmũrathima.

²⁴ O rĩngĩ akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe mūrũ wakwa Esaũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ī nĩ nĩ.”

²⁵ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mūrũ wakwa ndehere nyama imwe cia ũgũmi waku ndĩe nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa.”

Jakubu akĩmũrehera nake akĩrĩa, na akĩmũrehera ndibei na akĩnyua. ²⁶ Ningĩ ithe Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mūrũ wakwa, ũka haha ũmumunya.”

²⁷ Nake agĩthĩi harĩ we na akĩmũmumunya. Rĩria Isaaka aigũire kĩheera kĩa nguo ciake, akĩmũrathima, akiuga atĩrĩ,

“Hĩ, kĩheera kĩa mūrũ wakwa nĩ ta kĩheera gĩa gĩthaka
kĩria kĩrathimĩtwo nĩ Jehova.

²⁸ Ngai arokũhe ime rĩa igũrũ o na ũnoru wa thĩ,

na ũngĩ wa ngano na wa ndibei ya mũhahano.

²⁹ Ndũrĩrĩ irogũtungatagĩra nayo mĩhĩrĩga ya andũ ĩkũinamagĩrĩre.

Tũka mwathi wa ariũ a thoguo,

nao ariũ a nyũkwa marokũinamagĩrĩra.

Aria mangĩkũruma na kĩrumi marocookererwo nĩkĩo,

nao aria magaakũrathima marorathimagwo.”

³⁰ Na rĩrĩ, Isaaka aarĩkia kũmũrathima na Jakubu aarĩkia kuuma harĩ ithe o ro ũguo-rĩ, mūrũ wa nyina Esaũ agĩũka kuuma kũguĩma. ³¹ O nake agĩthondeka irio njega na agĩcwehere ithe. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Baba, wĩiire ũrĩe nyama imwe cia ũgũmi wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.”

³² Nake ithe Isaaka akĩmũũria atĩrĩ, “We nĩwe ũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ Esaũ, mūrũ waku wa irigithathi.”

³³ Isaaka agĩkĩnaina mũno akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũcio ũngĩ ũkũguĩmĩte, na andehera nyama? Ndacĩria o ro rĩu ũtanooka, na ndamũrathima, na ti-itherũ nĩ mũrathime.”

³⁴ Rĩrĩa Esaũ aigũire ciugo cia ithe, agĩtumũka na kĩrĩro kĩnene na kĩa ruo, akĩra ithe atĩrĩ, “Ndaathima! O na nĩ baba ndaathima!”

³⁵ No ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Mūrũ wa nyũkwa okire na wara, aheenia, na oya kĩrathimo gĩaku.”

³⁶ Esaũ akiuga atĩrĩ, “Githĩ nĩ ma nĩkĩo etagwo Jakubu? Arĩ kũũheenia maita maya meeri,* nĩoire ũrigithathi wakwa, na rĩu nĩoya kĩrathimo gĩakwa!” Agĩcooka akĩũria ithe atĩrĩ, “Ndũnandigĩria kĩrathimo o na kĩmwe?”

* 27:36 Rĩitwa Jakubu rĩgĩtaũrwo nĩ ta kuuga “mũheenania.”

³⁷ Isaaka agĩcookeria Esaũ atĩrĩ, “Ndĩmũtuire mwathi waku na andũ ao othe ndaamatua ndungata ciae, na ndamũhe ngano na ndibeĩ ya mũhiano imũtũuragie. Nĩ undũ ũcio nĩ atĩa ingĩhota gũgũwikĩra, mũrũ wakwa?”

³⁸ Esaũ akiũria ithe atĩrĩ, “Baba, ndũrĩ na kĩrathimo o na kĩmwe undigĩrie? Ndaathima o na niĩ, baba!” Na hĩndĩ iyo Esaũ akĩrĩra anĩrĩre.

³⁹ Nake ithe Isaaka akĩmũcookeria atĩrĩ,
“Wee ũgaatũuraga kũraihu na ũnoru wa thĩ,
kũraihu na ime rĩrĩa riumaga igũrũ.†

⁴⁰ Ũgaatũuragio nĩ rũhiũ rwa njora
na nĩũgatungataga mũrũ wa nyũkwa.

No rĩrĩ, rĩrĩa ũkaaremwo nĩgũkirĩrĩra-rĩ,
nĩũkeruta icooki rĩake ngingo, ũrĩte.”

Jakubu Kũũrĩra kwa Labani

⁴¹ Esaũ agĩthũũra Jakubu nĩ undũ wa kĩrathimo kũu aaheirwo nĩ ithe. Nake akiuga na ngoro atĩrĩ, “Matukũ ma gũcakaira baba makirĩi gũkinya; maathira nĩguo ngooraga mũrũ wa maitũ Jakubu.”

⁴² Rĩrĩa Rebeka eerirwo ũria Esaũ mũriũ ũcio wake mũkũrũ oigĩte, agĩtũmanĩra Jakubu mũriũ wake ũria mũnini, akĩmwĩra atĩrĩ, “Esaũ mũrũ wa nyũkwa arehooreria marakara na gwĩciiria ũria egũkũuraga. ⁴³ Rĩu mũrũ wakwa-rĩ, ika o ũria ngũkwĩra. Thĩ o ro rĩu ũũrĩre Harani, kwa mũrũ wa maitũ Labani. ⁴⁴ Nawe ũikare nake kwa ihinda nginya mang’ũrĩ ma mũrũ wa nyũkwa mahũahũe. ⁴⁵ Rĩrĩa mũrũ wa nyũkwa agaataiga gũkũrakarĩra, na ariganĩrwo nĩ ũria wamwikire-rĩ, nĩngagũtũmanĩra ũcooke mũcio. Ingĩkũrwo nĩ inyuĩ mũrĩ eeri mũthenya o ro ũmwe nĩkĩ?”

⁴⁶ Nĩngĩ Rebeka akĩra Isaaka atĩrĩ, “Nĩnogetio nĩ mũtũũrĩre nĩ undũ wa andũ-a-nja aya a Ahiti. Jakubu angĩhikania kuuma kũrĩ andũ-a-nja aya a Ahiti a bũrũri ũyũ-rĩ, ta andũ-a-nja aya Esaũ ahikĩtie-rĩ, hatirĩ bata wa gũtũũra muoyo.”

28

¹ Tondũ ũcio, Isaaka agĩta Jakubu akĩmũrathima na akĩmwatha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani. ² Ũkĩra ũthĩĩ Padani-Aramu, kwa nyũmba ya Bethueli ithe wa nyũkwa. Wĩcarĩrie mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Labani, mũrũ wa nyina na nyũkwa. ³ Ngai Mwene-Hinya-Wothe arokũrathima na atũme ũciarane mũno na ũingĩhe o nginya ũgaatuika rũrĩrĩ rwa andũ aingĩ. ⁴ Ngai arokũhe kĩrathimo kĩrĩa aaheire Iburahĩmu hamwe na njiaro ciaku, nĩgeetha wĩgwatĩre bũrũri ũyũ ũratũũra rĩu ũrĩ ta mũgeni, o bũrũri ũyũ Ngai eerĩre Iburahĩmu.” ⁵ Isaaka akĩra Jakubu athĩi, nake agĩthĩĩ Padani-Aramu kwa Labani mũrũ wa Bethueli ũria Mũsuriata, mũrũ wa nyina na Rebeka, nyina wa Jakubu na Esaũ.

⁶ Na rĩrĩ, Esaũ nĩamenyire atĩ Isaaka nĩarathimĩte Jakubu na akamũtũma Padani-Aramu akahikanie kuo, na atĩ rĩrĩa aamũrathimire nĩamwathire, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani.” ⁷ O na akĩmenya atĩ Jakubu nĩathĩkũire ithe na nyina na nĩathiite Padani-Aramu. ⁸ Nĩngĩ Esaũ agĩkũũrana atĩ andũ-a-nja acio a Ahiti matiakenagia ithe, Isaaka; ⁹ nĩ undũ ũcio, agĩthĩĩ gwa Ishumaeli na akĩhikia Mahalathu, mwarĩ wa nyina na Nebaiothu, mũrĩtu wa Ishumaeli mũriũ wa Iburahĩmu, akĩmuongerera harĩ atumia arĩa angĩ aarĩ nao.

Kĩroto kĩa Jakubu kũu Betheli

¹⁰ Jakubu oima Birishiba aathĩre erekeire Harani. ¹¹ Na aakinya handũ hana-rĩ, akĩraarĩra ho tondũ rĩua nĩ riathũite. Akĩoya ihiga rĩmwe hau, agĩtiira narĩo mũtwe nĩguo akome. ¹² Nake akĩroota, akĩona ngathĩ iturumĩte thĩ, na mũthia wayo ũgakinya igũrũ matu-inĩ, nao araiika a Ngai mambataga magũkũrũkaga nayo. ¹³ Jakubu akĩona Jehova arũgamĩte igũrũ rĩa ngathĩ iyo akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ niĩ Jehova, Ngai wa thoguo Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka. Bũrũri ũyũ ũkomete nĩngakũhe, wee hamwe na njiaro ciaku. ¹⁴ Njiaro ciaku ikaingĩha ta rũkũngũ rwa thĩ, na nĩũgatambũrũka na mwena wa ithũiro, na mwena wa irathĩro, na wa gathigathini, o na wa gũthini. Andũ a mũhĩrĩga yothē ya thĩ nĩmakarathimwo nĩ undũ waku, na nĩ undũ wa rũciaro rwaku. ¹⁵ Na niĩ ndĩ hamwe nawe, na nĩndĩkũmenyagĩrĩra kũria guothe ũrithiiga, na nĩngagũcookia bũrũri ũyũ. Ndigagũtiganĩria nginya ngaahingia maũndũ marĩa ndakwĩrĩa.”

† 27:39 Bũrũri wa Edomu ũria watũuragwo nĩ njiaro cia Esaũ warĩ wa mahiga, na ndwarĩ mũnoru ta bũrũri wa Kaanani.

¹⁶ Ririra Jakubu ookirire, agiiciiria atiri, "Ti-itheru Jehova ari handu haha, na ndiikuu." ¹⁷ Agikigua guoya, akiuga atiri, "Kai handu haha ni ha kumakania-i! Haha niho nyumba ya Ngai; na giki niki kilingo kia iguru-kwa-Ngai."

¹⁸ Muthenya uyū ūngi rucini tene, Jakubu akioya ihiga riria etiirite nario mutwe, akirirugamia ta gitugi, akiriririria maguta. ¹⁹ Agicooka agita handu hau Betheli, o na gutuika mbere iyo itura riu rietagwo Luzu.

²⁰ Ningi Jakubu akihita na mwihitwa, akiuga atiri, "Ngai angikorwo hamwe na ni, na aamenyerere rugendo-ini ruru ndirathii, na aahege irio cia kuria na nguo cia kwihumba, ²¹ niguoga ngaacooka nyumba-ini ya baba na thayu-ri, Jehova niagatuika Ngai wakwa, ²² nario ihiga riri ndaarugamia ta gitugi rigaatuika nyumba ya Ngai, na kiria o githothe ukaahe, ningakuhe gicunji gia ikumi."

29

Jakubu Gukinya Padani-Aramu

¹ Thuutha ucio Jakubu agithii na mbere na rugendo rwake, agikinya bururi wa andu a mwena wa irathiro. ² Na riri, akiona githima weru-ini, na nduru ithatu cia mburi ikomete hakuhi nakio, tondū cianyuithagio maa kuuma githima-ini kiu. Nario ihiga riria riakunikite mromo wa githima kiu riarini enene muno. ³ Na nduru ciothe ciarikia kururungana hau, arithi nao maagaragaragia ihiga rikeherio mromo-ini wa githima, makahe nduru maa. Magacooka magacooka ihiga handu hario mromo-ini wa githima.

⁴ Jakubu akiria arithi acio atiri, "Arii a baba, muumite ku?"

Nao makimucokeria atiri, "Tuumite Harani."

⁵ Akimooria atiri, "Ni muu Labani muru wa Nahoru?"

Nao magicooka "Ii, ni tumuu."

⁶ Ningi Jakubu akimooria atiri, "No mwega?"

Makiuga atiri, "Ii, ni mwega. Na riri, mwarirakeli-ri, niwe uria uroka na ng'andu."

⁷ Nake Jakubu akimeera uu, "Auriri, riua riri o iguru; na ti ihinda ria gicookaniriria nduru. Heei ng'andu maa, mucooke muthii mugacirithie."

⁸ Nao makimucokeria atiri, "Tutingika uguo o nginya nduru ciothe icookaniriro, nario ihiga rigaragario kuuma mromo wa githima, tucooke tuhe ng'andu maa."

⁹ O akimaragiria-ri, Rakeli agikinya na ng'andu cia ithe, tondū aari murithi. ¹⁰ Riria Jakubu onire Rakeli mwarirakeli wa Labani, muru wa nyina na nyina, na ng'andu cia Labani, agithii, akigaragara ihiga, akiricheheria mromo-ini wa githima na akihe ng'andu cia mamawe maa. ¹¹ Ningi Jakubu akimunya Rakeli, na akirira anirire. ¹² Jakubu nireerite Rakeli ati ni metainwo na ithe, na ati aari muru wa Rebeka. Ni undu ucio Rakeli agiteng'era akira ithe ugoro ucio.

¹³ Labani aarikia kigua ugoro wa Jakubu, muriu wa mwarirakeli wa nyina, akihiha agithii kumutunga. Akimuhimbiria akimunya, na akimutwara mucii, na ari kuu mucii Jakubu akihe Labani ugoro ucio wotho. ¹⁴ Nake Labani akimwira atiri, "Ti-itheru, uri wa muthiimo wakwa na thakame yakwa."

Jakubu Kuhikia Lea na Rakeli

Thuutha wa Jakubu guikara nake mweri mugima, ¹⁵ Labani akimuria atiri, "Urindutagira wira o uguo tuhū tondū uri wa mbari ciitu? Njira mucaara uria ukwenda."

¹⁶ Na riri, Labani aari na airitu eeri; uria mukuru eetagwo Lea, nake uria munini eetagwo Rakeli. ¹⁷ Lea aari na maitho mataari na hinya, no Rakeli oombitwo ari kirorerwa na aari muthaka. ¹⁸ Jakubu eendete Rakeli, nake akiuga atiri, "Ningugitungatira miaka mugwanja, undihe na kuhe Rakeli, mwarigu uria munini."*

¹⁹ Labani agicooka atiri, "Ni kaba ndimuhanite kuri we gikira ndimuhe mundu ūngi. Ikara guku na ni, undungate." ²⁰ Ni undu ucio Jakubu agitungata miaka mugwanja niguoga aheo Rakeli, no haru we yari o ta matuku manini ni undu wa uria aamwendete.

²¹ Miaka iyo yathira Jakubu akira Labani atiri, "Riu kiihe mutumia wakwa ndimuhikie, tondū nindirarikirie ihinda riakwa ria gutungata."

²² Ni undu ucio Labani agikungania andu a kuu othe, akimaruigira iruga. ²³ No riria hwa-ini wakinyire-ri, akioya mwarirakeli Lea, akimunengera Jakubu, nake Jakubu

* **29:18** Mühikania aarhaga ruracio kuri ithe wa muritu (34:12). Angiakorirwo atari na indo cia kuraacia, niangiarhire ruracio na njira ya kurutira ithe wa muritu wira.

agikoma nake. ²⁴ Ningi Labani akiheana Zilipa, ndungata yake ya muiiritu kuri mwarĩ imitungatagire.

²⁵ Na gwakia ruciini-rĩ, Jakubu akiona ati aaheetwo Lea! Tondũ ucio Jakubu akiuria Labani atiri, "Hi ni atia uu wanjika? Githi ndiragitungatagira ni undũ wa Rakeli? Uuheetie niki?"

²⁶ Labani akimucokeria atiri, "Ti mutugo witu guku kũheana muiiritu uria munini ahike mbere ya uria mukuru: ²⁷ Rikia kumia kia muiiritu uyũ wahikia, na nitugucooka tukũhe o na ucio ungĩ munini, nawe undutire wira miaka ingi mugwanja."

²⁸ Nake Jakubu agiika o uguo. Akirikia kumia kia Lea, nake Labani akimunengera mwarĩ Rakeli atũke mutumia wake. ²⁹ Labani akiheana Biliha, ndungata yake ya muiiritu, kuri Rakeli imitungatagire. ³⁰ Jakubu agikoma na Rakeli o nake, na akienda Rakeli gũkĩra Lea. Na akirutira Labani wira miaka ingi mugwanja.

Ciana cia Jakubu

³¹ Riria Jehova onire ati Lea ndendeetwo-rĩ, akihingũra nda yake, no Rakeli aari thaata. ³² Lea akigia nda na agiciara kahĩ. Nake agigatua Rubeni, akiuga atiri, "Ni tondũ Jehova nionete minyamaro yakwa. Ti-itherũ, riu mũthuuri wakwa nĩekũnyenda."

³³ Na akigia nda ringi, na riria aaciarire kahĩ, akiuga atiri, "Tondũ Jehova nĩaguire ati ndiri mwende-rĩ, nĩheete gaka o nako." Nake agigatua Simeoni.

³⁴ O ringi akigia nda na riria aaciarire kahĩ, akiuga atiri, "Ihinda riri mũthuuri wakwa no ekwĩohania na ni tondũ nĩndĩmũciarire ihĩ ithatũ." Ni undũ ucio agigatua Lawi.

³⁵ Agicooka akigia nda ringi, agiciara kahĩ kangĩ, akiuga atiri, "Ihinda riri ni ngũgocooa Jehova." Ni undũ ucio agigatua Juda. Agicooka akirũgama kũgia ciana.

30

¹ Riria Rakeli onire ati ndaraciarira Jakubu ciana-rĩ, akiguira mwarĩ wa nyina uiru. Ni undũ ucio akira Jakubu atiri, "He ciana kana ngue!"

² Jakubu akirakario ni Rakeli akimũuria atiri, "Kaarĩ ni ndi ithenya ria Ngai uria ukũimite ciana?"

³ Rakeli akimwira atiri, "Biliha ndungata yakwa ya muiiritu iri haha; koma nayo nĩgeetha injiarire ciana, na ni ngie na nyũmba na undũ wayo."*

⁴ Ni undũ ucio akimũhe Biliha ndungata yake ya muiiritu iri ta mutumia wake. Jakubu agikoma nayo, ⁵ nake Biliha akigia nda, akimũciarira kahĩ. ⁶ Rakeli akiuga atiri, "Ngai nĩandihiria na nĩaguĩte gũthaithana gwakwa, na nĩheete kahĩ." Na tondũ ucio, agigatua Dani.

⁷ Biliha ndungata iyo ya Rakeli ikigia nda ingi, na igiciarira Jakubu kahĩ ga keerĩ. ⁸ Nake Rakeli akiuga atiri, "Ni ngoretwo na kũgiana kũnene na mwarĩ wa maitũ, na ni hootanite." Ni undũ ucio agigatua Nafitali.

⁹ Na riria Lea onire ati nĩarũgamite kũgia ciana-rĩ, akioya Zilipa ndungata yake ya muiiritu akimũhe Jakubu iri ta mutumia wake. ¹⁰ Nake Zilipa, ndungata iyo ya Lea, igiciarira Jakubu kahĩ. ¹¹ Nake Lea akiuga atiri, "Hi, kaũ uyũ ni mũnyaka-ĩ!" Ni undũ ucio agigatua Gadi.

¹² Zilipa ndungata iyo ya Lea igiciarira Jakubu kahĩ ga keerĩ. ¹³ Ningi Lea akiuga atiri, "Kaũ ndi mukenu-ĩ! Andũ-a-nja marĩnjĩtaga 'mukenu.'" Ni undũ ucio agigatua Asheri.

¹⁴ Na riri, hĩndi ya kũgetha ngano-rĩ, Rubeni agithi mugũnda-inĩ na akiona mĩmera ya mandariki,† na akirehera nyina Lea. Nake Rakeli akira Lea atiri, "Ndagũthaita he mandariki mamwe ma mũrũguo."

¹⁵ Nake Lea akimucokeria atiri, "Kaũ arĩ undũ munini kũndunya mũthuuri wakwa? Riu ningi nũkuoya mandariki ma mũriũ wakwa o namo?"

Rakeli akimwira atiri, "He mandariki ma mũrũguo, nake Jakubu akome nawe umũthĩ."

¹⁶ Na riria Jakubu ookire hwaĩ-inĩ oimite mugũnda-rĩ, Lea agithi kũmũtũnga. Akimwira atiri, "No nginya ukome na ni, tondũ nĩngũgũrĩre na mandariki ma mũriũ wakwa." Ni undũ ucio agikoma nake utukũ ucio.

* **30:3** Mutugo uyũ woirwo ni mbarĩ ya Ibrahĩmu kuuma kuri mitugo ya ndũriri cia tene. † **30:14** Matunda ma mandariki mahaana ndongu, na meeciiragĩrio ati nĩmongagĩra hinya wa mũndũ uhoro-inĩ wa gũciara.

¹⁷ Nake Ngai akĩigua mahooya ma Lea, nake akĩgĩa nda na agĩciarĩra Jakubu kahĩ ga gatano. ¹⁸ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩaheete kĩaheo nĩ ùndũ wa kũheana ndungata yakwa ya mũirĩtu kũrĩ mũthũuri wakwa.” Nĩ ùndũ ùcio agĩgatua Isakaru.

¹⁹ Lea agĩcooka akĩgĩa nda ìngĩ, na agĩciarĩra Jakubu, kahĩ ga gatandatũ. ²⁰ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Ngai ekũhe kĩaheo kĩa goro mũno. Rĩu mũthũuri wakwa nĩarĩheega gĩtũo tondũ ndĩmũciarĩire ihĩ ithathatũ.” Nĩ ùndũ ùcio agĩgatua Zebuluni.

²¹ Thuutha ùcio agĩciara mũirĩtu na akĩmũtua Dina.

²² Thuutha ùcio Ngai akĩrĩrikana Rakeli, akĩmũigua, na akĩhingũra nda yake. ²³ Nake akĩgĩa nda na agĩciara kahĩ, akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩanjehereria thoni.” ²⁴ Nake agĩgatua Jusufu, akiuga atĩrĩ, “Ngai arohe kahĩ kangĩ!”

Ndũuru cia Jakubu Kũingĩha

²⁵ Thuutha wa Rakeli gũciara Jusufu, Jakubu akĩra Labani atĩrĩ, “Ndekereria ndĩthĩre, nĩguo njooke bũrũri witũ. ²⁶ Nengera atumia akwa na ciana ciakwa, arĩa ngũtungatiire nĩ ùndũ wao, na nĩ ndĩthĩre. Wee nĩũũ wĩra ũria ngũrutĩire.”

²⁷ No Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtũkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, ndagũthaitha ikaranga. Nĩmenyete na ùndũ wa ũragũri atĩ Jehova nĩandathimĩte nĩ ùndũ waku.” ²⁸ Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Njĩra mũcaara ũria ũkwenda na nĩ ngũkũrĩha.”

²⁹ Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩũũ ũria ngũrutĩire wĩra na ũria menyereire mahĩu maku nginya makaingĩha. ³⁰ Kĩrĩa kĩnini warĩ nakĩo itaanoka nĩkĩngĩhĩte mũno, nake Jehova nĩakũrathimĩte kũrĩa guothe ngoretwo. No rĩrĩ, ngeekĩra nyũmba yakwa ùndũ rĩ?”

³¹ Labani akĩmũũria atĩrĩ, “Ŭkwenda ngũhe kĩ?”

Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkahe kĩndũ o na kĩ. Korwo no ũnjĩkĩre ùndũ ũyũ ũmwe tu, no thĩ na mbere na kũrĩithia ndũuru ciaku na gũcimenyerera: ³² Naguo ùndũ ùcio nĩ ũyũ: Njĩtũkĩria thĩ ndũuru-inĩ ciaku ciothe ũmũthĩ, na njeherie thĩnĩ wacio ng’ondũ iria ciothe irĩ maara kana irĩ maroro, na ndũrũme ciothe iria njirũ na mbũri ciothe iria irĩ maara na irĩ maroro. Icio nĩcio igĩtuika mũcaara wakwa. ³³ Naguo wĩhokeku wakwa nĩguo ũkaanjarĩrĩria thuutha-inĩ, rĩrĩa rĩothe ũngĩũka kuona mũcaara ũria ùndĩhĩte. Mbũri o yothe itarĩ maara kana maroro, kana ndũrũme o yothe itarĩ njirũ, ìngĩgaakorwo nacio, ìgaatuũka nĩ cia ũici.”

³⁴ Nake Labani akiuga atĩrĩ, “Nĩndetĩkĩra; reke gũtuũke o ro ũguo woiga.”

³⁵ Mũthenya o ro ùcio-rĩ, Labani akĩheheria thenge ciothe iria ciarĩ maara na iria ciarĩ na maroro, na mĩgoma yothe ĩria yarĩ maara na ĩria yarĩ na maroro (iria ciothe ciarĩ na handũ herũ), na ndũrũme ciothe iria ciarĩ njirũ agĩcineana kũrĩ ariũ ake macĩrĩthagie.

³⁶ Ningĩ agĩcieheranĩria na iria ìngĩ na ũraihu wa rĩgendo rwa mĩthenya itatũ gatagati gake na Jakubu. Nake Jakubu agĩthĩ na mbere kũrĩithia ndũuru iria ìngĩ cia Labani ciatigarire.

³⁷ No rĩrĩ, Jakubu agĩtema thanju njigũ cia mũribina, na mũrothi, na cia mũarimaũ, agĩciũkĩra mĩcoora mĩerũ na ùndũ wa kũnũra igoko agatũma werũ wa thĩnĩ wa thanju icio wonekane. ³⁸ Agĩcooka akĩga thanju icio oonũrĩte mũtaro-inĩ yothe ĩria yanyuagĩrwo maaĩ, nĩgeetha ikoragwo irĩ mbere ya mbũri rĩrĩa cioka kũnyua maaĩ. Rĩria ndũuru icio ciakorwo irĩ na mũrukĩ na cioka kũnyua maaĩ-rĩ, ³⁹ igakĩhaicanĩra hau mbere ya thanju icio. Thuutha ùcio igaciara tũrĩ tũrĩ na manyaga, kana maata, kana maroro. ⁴⁰ Jakubu akĩamũrania tũrĩ tũu kuuma rũuru-inĩ rwa Labani, na tũgetindia, no agatũma icio ìngĩ ìng’ethere iria ciarĩ na maroro na iria njirũ cia Labani. Nĩ ùndũ ùcio agĩthondeka ndũuru ciake mwene, na ndaacituranĩre na cia Labani.

⁴¹ Hindĩ ĩria yothe mbũri iria ciarĩ na hinya ciagĩa na mũrukĩ-rĩ, Jakubu aigaga thanju icio mũtaro-inĩ ya maaĩ mbere yacio, nĩgeetha cihacanĩre hakuĩ na thanju icio; ⁴² no ìngĩakorwo nĩ iria itaarĩ na hinya, ndaigaga thanju icio ho. Nĩ ùndũ ùcio mbũri iria ciarĩ mocu igĩtuũka cia Labani, na iria ciarĩ hinya igĩtuũka cia Jakubu. ⁴³ Nĩ ùndũ wa gwĩka ũguo, mũndũ ùcio ti Jakubu agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na indo nyingĩ, akĩgĩa na mahĩu maingĩ, na ndungata cia airĩtu na cia arũme, o na ngamũra na ndigiri.

31

Jakubu Kũũrĩra Labani

¹ Jakubu nĩaiguire ariũ a Labani makiuga atĩrĩ, “Jakubu nĩoete indo iria ciothe iraarĩ cia baba na ũtonga ũria wothe arĩ naguo eyoneire kuuma indo-inĩ cia baba.” ² Ningĩ Jakubu akĩona atĩ Labani ndaamwendete ta ũria aamwendete mbere iyo.

³ Nake Jehova akĩra Jakubu atĩrĩ, “Cooke bũrũri wa maitha manyu na kũrĩ andũ anyu, na nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe.”

⁴ Nĩ ùndũ ùcio Jakubu agĩtũmanĩra Rakeli na Lea mathiĩ kũrĩ we kũu werũ-inĩ kũrĩa mahiũ make maarĩ. ⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete atĩ wendo wa thoguo harĩ nĩ ti ta ùrĩa ararĩ naguo hau mbere, no Ngai wa baba nĩakoretwo hamwe na nĩ. ⁶ Inyũ eerĩ nĩmũũ atĩ ndũfire thoguo wĩra na hinya wakwa wothe, ⁷ no thoguo nĩaheenete na akagarũra mũcaara wakwa maita ikũmi. No rĩrĩ, Ngai ndarĩ aamwĩtkĩria anjike ùũru. ⁸ Thoguo angioigire atĩrĩ, ‘Mbũri iria irĩ maara nĩcio mũcaara waku,’ hĩndĩ iyo mahiũ mothe magaciara tũũri tũrĩ na maara; na angioigire atĩrĩ, ‘Iria irĩ marooro nĩcio mũcaara waku,’ namo mahiũ magaciara tũũri tũrĩ na marooro. ⁹ Nĩ ùndũ ùcio, Ngai nĩatunyĩte thoguo mahiũ make na akamaheana kũrĩ nĩi.

¹⁰ “Thĩnda rĩria mahiũ maahaicanaga, rĩmwe nĩndarootire kiroto na ndarora na igũrũ ngĩona atĩ thenge iria ciahacaga mahiũ ciarĩ na manyaga, na ciarĩ na maara, o na ciarĩ na marooro. ¹¹ Nake mũraika wa Ngai akĩnjarĩria ndĩ kiroto-inĩ, akĩnjũra atĩrĩ, ‘Jakubu.’ Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Nĩ ùyũ haha.’ ¹² Nake akĩnjũra atĩrĩ, ‘Ta tũra maitho na igũrũ wone atĩ thenge iria ciothe irahaica mahiũ nĩ iria irĩ na manyaga, na iria irĩ na maara, na iria irĩ na marooro; nĩgũkorwo nĩnyonete maũndũ marĩa mothe Labani agwĩkĩte. ¹³ Nĩ nĩ Ngai wa Betheli, kũria waitĩrĩrie gĩtugĩ maguta, na nokuo wehĩtũre na mwĩhĩtwa nĩ ùndũ wakwa. Rĩu uma bũrũri ùyũ narua ùcooke bũrũri ùrĩa waciariĩro.’”

¹⁴ Nake Rakeli na Lea makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithũ-rĩ, no anga tũrĩ na kĩndũ kana igai indo-inĩ cia baba? ¹⁵ Gĩhĩ ndatũtuaga o ta tũrĩ andũ a kũngĩ? To gĩtwendia aatwendirie, no rĩu nĩarĩkĩtie kũhũthĩra indo iria twagũrirwo nacio. ¹⁶ Ti-itherũ ùtonga ùria wothe Ngai atunyĩte baba nĩ witũ na ciana ciitũ. Nĩ ùndũ ùcio ika ùria wothe Ngai akwĩrite wĩke.”

¹⁷ Nĩ ùndũ ùcio Jakubu akĩhaariĩria, akĩgĩrĩria ciana ciake na atumia ake igũrũ rĩa ngamũra, ¹⁸ na akĩumagaria mahiũ make mothe mathiĩ mbere yake hamwe na indo ciake ciothe iria aagĩte nacio kũu Padani-Aramu, nĩguo athiĩ kũrĩ ithe Isaaka o kũu bũrũri wa Kaanani.

¹⁹ Hĩndĩ iyo, Labani aathiĩte kwenja ng’õndu ciake guoya-rĩ, Rakeli akĩiia ngai cia ithe cia mĩhianano. ²⁰ Nĩ ùndũ ùcio Jakubu akĩheenia Labani ùcio Mũsuriata tondũ ndaamwĩrĩre nĩ kũũra aroora. ²¹ Nake akĩũra na kĩria gĩothe arĩ nakĩo, na aringa Rũũ rwa Farati, akĩerekera bũrũri wa irĩma wa Gileadi.

Labani Kũingatana na Jakubu

²² Mũthenya wa itatũ kuuma Jakubu oora, Labani akĩũrwo atĩ Jakubu nĩorĩte. ²³ Agĩkĩoya andũ a nyũmba yao, akĩingatana na Jakubu matukũ mũgwanja na akĩmũkinyĩra kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi. ²⁴ No Ngai akĩumĩrĩra Labani ùcio Mũsuriata kiroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya wĩre Jakubu ùndũ o na ùrĩkũ, ùrĩ mwega kana ùrĩ mũũru.”

²⁵ Na rĩrĩ, Jakubu aambĩte hema yake kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi rĩria Labani aamũkinyĩrĩre, nake Labani na andũ a nyũmba yao makĩamba hema ciao kuo. ²⁶ Nake Labani akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Nĩ atĩa ùũ wĩkĩte? Nĩũheenetie, na ùgathĩ na airĩtu akwa ta andũ matahĩtwo mbaara-inĩ. ²⁷ Nĩ kĩ gĩatũmire ùre na hitho, na ùũheenie? Waregĩre kũnjũra nĩkĩ, nĩguo ngumagarie na gĩkeno na gũkũnĩra nyĩmbo na ihembe na inanda cia mũgeeto? ²⁸ O na ndwarekire mumunye ciana cia ciana ciakwa, kana njugĩre airĩtu akwa ùhoru. Nĩwĩkĩte ùndũ wa ùrimũ. ²⁹ Nĩ na hinya wa gũkũgera ngero; no rĩrĩ, ùtukũ wa ira Ngai wa thoguo aranjũrĩre atĩrĩ, ‘Menya wĩre Jakubu ùndũ, ùrĩ mwega kana ùrĩ mũũru.’ ³⁰ Rĩu-rĩ, nĩumagarĩte nĩ ùndũ nĩũrerĩria gũcooka nyũmba-inĩ ya thoguo. No rĩrĩ, ùrakĩyire ngai ciakwa nĩkĩ?”

³¹ Jakubu agĩcookeria Labani atĩrĩ, “Nĩndetigĩrĩre tondũ ndeciirĩre wahota kũndunya airĩtu aku na hinya. ³² No rĩrĩ, ùrĩa ùgũkora arĩ na ngai ciaku-rĩ, ndegũtũra muoyo. Tũria wone kana kũrĩ kĩndũ gĩaku ndĩ nakĩo andũ aya aitũ marĩ ho; na wakĩona-rĩ, ùkĩoe.” No Jakubu ndooĩ atĩ Rakeli nĩaiyĩte ngai icio.

³³ Nĩ ùndũ ùcio Labani agĩtoonya hema ya Jakubu, na hema ya Lea, o na hema ya ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja, no ndaigana kuona kĩndũ. Oima hema ya Lea, agĩtoonya ya Rakeli. ³⁴ Rakeli oete ngai icio cia mĩhianano na agacikia matandĩko-inĩ ma ngamũra thĩnĩ na akamaikarĩra. Labani akiururia kĩrĩa gĩothe kĩarĩ hema-inĩ iyo na ndaigana kuona kĩndũ.

³⁵ Nake Rakeli akĩũra ithe atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ndũkandakarĩre nĩ ùndũ ndi-nakũrũgamĩra; nĩgũkorwo nĩ maũndũ ma andũ-a-nja ndĩ namo.” Nĩ ùndũ ùcio akiururia no ndaigana kuona ngai icio.

³⁶ Jakubu agĩkĩrakara na agĩtetia Labani, akĩmũũria atĩrĩ, “Ihĩtia rĩakwa nĩ rĩrĩkũ? Nĩ rĩhia rĩrĩkũ njĩkĩte rĩtũmĩte ùnyingatithie ùguo? ³⁷ Rĩu tondũ nĩwoiruria indo ciakwa

ciothe-rĩ, nĩ kĩĩ wona kĩa indo cia gwaku mũciĩ? Kĩige haha mbere ya andũ aya anyu na mbere ya andũ akwa nĩguo matũtũthanie ciira.

³⁸ “Ngũrutũire wĩra mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ. Ng’ondũ ciaku na mbũri ciaku itĩrĩ ciahuna, na ndĩrĩ ndarĩa ndũrũme cia mahiũ maku. ³⁹ Ningĩ ndĩrĩ ndakũrehera iria ciatambuuragwo nĩ nyamũ cia gĩthaka; no nĩ nĩ ndaarĩhaga ngathĩi hathara. Ningĩ-rĩ, nĩwandĩhagia irĩa yothe yaiywo kũrĩ mũthenya kana kũrĩ ũtukũ. ⁴⁰ Ũguo nĩguo ndũũrite: Ndaarugagwo nĩ ũrugari wa mũthenya na ngarĩo nĩ heho ya ũtukũ, naguo toro ũkĩnjũrĩra. ⁴¹ Ũguo nĩguo ndũũrite gwaku mũciĩ handũ-inĩ ha mĩaka ĩyo mĩrongo ĩĩrĩ. Ndakũrutũire wĩra mĩaka ikũmi na ĩna nĩ ũndũ wa airĩtu aku eerĩ, na mĩaka ĩtandatũ nĩ ũndũ wa mahiũ maku; no rĩrĩ, wagarũrĩre mũcaara wakwa maita ikũmi. ⁴² Korwo Ngai wa baba, o we Ngai wa Iburahĩmu na nĩwe wĩtigĩrĩtwo nĩ Isaaka, ndaraakoragwo hamwe na nĩ-rĩ, ti-itherũ ũngĩranymagaririe moko matheri. No Ngai nionete gũthĩnĩka gwakwa na wĩra wa moko makwa, na nĩkĩo arakũrũthirie ũtukũ wa irĩa.”

⁴³ Nake Labani agĩcookeria Jakubu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atumia aya aku nĩ airĩtu akwa, ciana ici o nacio nĩ ciana ciakwa, namo mahiũ maya-rĩ, no mahiũ makwa. Kĩrĩa gĩothe ũroona nĩ gĩakwa. No rĩrĩ, nĩ atĩa ingĩhota gwĩka airĩtu aya akwa kana njĩke ciana ici maciarĩte ũmũthĩ? ⁴⁴ Rĩu gĩũke, reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro nĩ nawe, na ũreke gĩtũike mũira gatagatĩ gaitũ.”

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda ta gĩtugĩ. ⁴⁶ Akĩra andũ a nyũmba yake atĩrĩ, “Cookanĩrĩriai mahiga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩũngania mahiga makĩmaiganĩrĩra hĩba, magĩcooka makĩrĩanĩra irio hau hakahĩ na hĩba ĩyo. ⁴⁷ Labani akĩmũita Jagari-Sahadutha, nake Jakubu akĩmũita Galeedi.

⁴⁸ Labani akiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ hĩba ĩno nĩ mũira gatagatĩ gakwa nawe.” Kĩu nĩkĩo gĩatũmire hetwo Galeedi. ⁴⁹ O na ningĩ hagĩtũtwo Mizipa, tondũ oigire atĩrĩ, “Jehova arotũmenyagĩrĩra rĩrĩa tũraihanĩrĩrie. ⁵⁰ Wee ũngĩgaathĩnĩna airĩtu akwa kana ũmahikĩrĩrie atumia angĩ, o na hangĩakorwo hatarĩ mũndũ ũngĩ-rĩ, rĩrĩkana atĩ Ngai nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe.”

⁵¹ Ningĩ Labani akĩra Jakubu atĩrĩ, “Īno nĩ hĩba, na gĩkĩ nĩ gĩtugĩ kĩrĩa ndahaanda gatagatĩ gaku na nĩ. ⁵² Hĩba ĩno nĩ mũira, na gĩtugĩ gĩkĩ nĩ mũira, atĩ ndigakĩra hĩba ĩno njũke mwena waku ngũgere ngero, na atĩ nawe ndũgakĩra hĩba ĩno, kana ũkĩre gĩtugĩ gĩkĩ ũũke mwena wakwa ũngere ngero. ⁵³ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Nahoru,* o we Ngai wa ithe wao-rĩ, arotũtũthania ciira.”

Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩhĩta na mwĩhĩtwa rĩtwa-inĩ rĩa ũcio Wĩtigĩrĩtwo nĩ ithe Isaaka. ⁵⁴ Jakubu akĩruta igongona kũu bũrũri-inĩ ũcio wa irĩma, na agĩta andũ a nyũmba yake marũanire. Na marĩkia kũrĩra-rĩ, makĩraa o kũu.

⁵⁵ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Labani akĩmumunya ciana cia ciana ciake o na airĩtu ake, akĩmoigira ũhoru na akĩmarathima. Agĩcooka akĩmatiga agĩcooka gwake mũciĩ.

32

Jakubu Kwĩhaarĩria Gũcemanĩa na Esaũ

¹ Jakubu nĩathĩire na mbere na rũgendo rwake, na agĩtũngwo nĩ araike a Ngai. ² Na rĩrĩa Jakubu aamoonire, akiuga atĩrĩ, “Īno nĩ mbũtũ ya Ngai!” Nĩ ũndũ ũcio agĩta handũ hau Mahanaimu.

³ Ningĩ Jakubu agĩtũma andũ mathĩi mbere yake kũrĩ mũrũ wa nyina Esaũ kũu Seiru, bũrũri-inĩ wa Edomu. ⁴ Akĩmataara, akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũgũthĩi kwĩra mwathi wakwa Esaũ: ‘Ndungata yaku Jakubu ĩkuuga atĩrĩ, ndĩraikaraga na Labani, na ngoretwo kuo nginya rĩu. ⁵ Ndĩ na ng’ombe na ndigiri, na ng’ondũ na mbũri, ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja. Na rĩu ndagũtũmĩra ndũmĩrĩri, we mwathi wakwa, nĩgeetha njĩtikĩrĩke maitho-inĩ maku.’”

⁶ Rĩrĩa atũmwwo maacookire kũrĩ Jakubu makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũrathĩire kũrĩ mũrũ wa nyũkwa Esaũ, na rĩu nĩarooka gũgũtũnga, na arĩ na andũ magana mana.”

⁷ Jakubu akĩmaka mũno na akĩnyamarĩka, akĩgayania andũ arĩa aarĩ nao ikundi igĩrĩ, o na ndũũru cia mbũri na ndũũru cia ng’ombe o na ngamĩra nacio. ⁸ Agĩciirĩa atĩrĩ, “Esaũ angĩũka atharĩkĩre gĩkundi kĩmwe-rĩ, gĩkundi kĩu kĩngĩ no kĩũre.”

⁹ Ningĩ Jakubu akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Wee Ngai wa baba Iburahĩmu, o Wee Ngai wa baba Isaaka, Wee Jehova ũrĩa wanjũrĩre atĩrĩ, ‘Cooka bũrũri waku na wa andũ anyu, na ningatũma ũgaacĩre,’ ¹⁰ ndĩrĩ mwagĩrĩru wa kuonio ũtugi ũyũ wothe na wĩhokeku

* **31:53** Nahoru aarĩ mũrũ wa nyina na Iburahĩmu (11:26), na aarĩ gukawe wa Labani (24:24, 29).

ũrĩa ũnyonetie nĩ ndungata yaku. Ngĩringa Jorodani-rĩ, ndaarĩ o na rũthanju rwakwa rwiki, no rĩu ndũkĩte ikundi igĩrĩ. ¹¹ Ndagũthaita honokia kuuma moko-inĩ ma mũrũ wa maitũ Esaũ, nĩgũkorwo nĩndĩretigĩra ndagoke gũũtharĩkĩra, nĩ hamwe na ciana ici, na manyina maacio. ¹² No nĩ uugĩte atĩrĩ, "Ti-itherũ nĩngatũma ũgacĩre na ndũme njiaro ciaku cingĩhe ta mũthanga wa iria-inĩ, ũrĩa ũtangĩtarĩka." "

¹³ Akĩraara hau ũtukũ ũcio, na kuuma kũrĩ kĩrĩa aarĩ nakĩo, agĩthuurĩra mũrũ wa nyina Esaũ kĩheo gĩkĩ; ¹⁴ mbũri magana meerĩ cia mĩgoma na thenge mĩrongo ĩrĩ, ng'ondũ magana meerĩ na ndũrũme mĩrongo ĩrĩ, ¹⁵ ngamĩra mĩrongo ĩtatũ cia mĩgoma na njaũ ciacio, ng'ombe mĩrongo ina na ndegwa ikũmi, na ndigiri mĩrongo ĩrĩ cia mĩgoma na ikũmi cia njamba. ¹⁶ Agĩcinengera ndungata ciake, o rũũru mwanya, na akĩra ndungata icio ciake atĩrĩ, "Thiagai mbere yakwa, na mũtigithũkanie rũũru na rũũru rũrĩa rũngĩ."

¹⁷ Ningĩ agĩtaara ũrĩa wamatongoretie, akĩmwĩra atĩrĩ, "Rĩrĩa mũrũ wa maitũ Esaũ arĩgũtũnga na akũurie atĩrĩ, 'Wee ũrĩ waũ? Na wathĩ kũ? Na ũhiũ ũyũ wothe ũrĩ mbere yaku nĩ waũ?' ¹⁸ Nawe nĩrĩmũcookeria ũmwĩre atĩrĩ, 'Nĩ cia ndungata yaku Jakubu. Nĩ kĩheo gĩa kũhe mwathi wakwa Esaũ, na Jakubu arĩ thuutha witũ agĩũka.' "

¹⁹ Agĩcooka agĩtaara wa keerĩ na wa gatatũ, na arĩa othe marũmagũrĩra ndũũru icio, akĩmeera atĩrĩ, "Ūguo nĩguo mũrĩraaga Esaũ mwamũtũnga. ²⁰ Na mũtikanaage kũmwĩra atĩrĩ, 'Jakubu ndungata yaku arĩ thuutha witũ agĩũka.' " Tondũ eeciirire atĩrĩ, "Ngũmũhooreria na iheo ici ngũtũma mbere yakwa; thuutha-inĩ ndamuona-rĩ, hihi ahota kũnyamũkĩra." ²¹ Nĩ ũndũ ũcio iheo icio Jakubu aaheanĩte igĩthiagaa mbere yake, nowe akĩraara kũu kambĩ ũtukũ ũcio.

Jakubu Kũgiana na Ngai

²² Na ũtukũ o ro ũcio, Jakubu agĩũkĩra, akĩoya atumia ake eerĩ, na ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja, na arĩũ ake ikũmi na ũmwe, na akĩmarĩngĩria irĩngĩro rĩa Jaboku. ²³ Aarĩkia kũmarĩngia, akĩringia indo iria ciothe aarĩ nacio. ²⁴ Nake Jakubu agĩtigwo arĩ o wiki, na hagĩũka mũndũ maagianire nake o nginya gũgĩthererũka. ²⁵ Na rĩria mũndũ ũcio onire atĩ ndangĩmũhoota-rĩ, akĩmũhutia ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, nakuo kũgũrũ kwa Jakubu gũgĩthenyũkĩra hau gĩtina-inĩ, o makĩgianaga na mũndũ ũcio. ²⁶ Na mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Reke ndĩthĩre tondũ nĩ gwatharerũka."

No Jakubu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndingĩreka ũthĩ ũtandathimĩte."

²⁷ Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, "Wĩtagwo atĩa?"

Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Njĩtagwo Jakubu."

²⁸ Ningĩ mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũgũcooka gwĩtuo Jakubu, no ũrĩtagwo Isiraeli, tondũ nĩũgianĩte na Ngai o na andũ, na ũkahootana."

²⁹ Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndagũthaita, njĩra rĩitwa rĩaku."

Nowe akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ūranjũria rĩitwa rĩakwa nĩkĩ?" Agĩcooka akĩmũrathima marĩ o hau.

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩta handũ hau Penieli, akiuga atĩrĩ, "Tondũ nĩnyonete Ngai ũthĩũ kwa ũthĩũ, na akahonokia muoyo wakwa."

³¹ Nariũ riũa rĩkĩmũrathĩra akĩhĩtũka hau Penieli, na nĩathuaga nĩ ũndũ nĩathenyũkĩtuo nĩ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ. ³² Nĩ tondũ ũcio, nginyagia ũmũthĩ ũyũ andũ a Isiraeli matĩrĩaga mũkiha ũrĩa ũnyĩtanĩte na ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, tondũ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ kwa Jakubu rĩahutĩrio hakuhĩ na mũkiha ũcio.

33

Jakubu Gũtũngana na Esaũ

¹ Na rĩrĩ, Jakubu agĩtiira maituo, akĩona Esaũ agĩũka arĩ na andũ ake magana mana; nĩ ũndũ ũcio akĩganyana ciana kũrĩ Lea na Rakeli na kũrĩ ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja. ² Akĩga ndungata cia andũ-a-nja na ciana ciacio mbere, nake Lea na ciana ciake makĩrũmĩrĩra, nake Rakeli na Jusufu makĩrigia thuutha. ³ Nake we mwene akĩmatongoria, na rĩria aakuhĩrĩrie mũrũ wa nyina, akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ maita mũgwanja.

⁴ No Esaũ akĩhanyũka agatũnge Jakubu na akĩmũnyĩta, akĩmũhĩmbĩria, akĩmũmumunya. Nao makĩrĩranĩra. ⁵ Ningĩ Esaũ agĩtiira maituo akĩona atumia na ciana. Akĩũria Jakubu atĩrĩ, "Andũ aya mũrĩ nao nĩ a ũ?"

Jakubu agĩcookia atĩrĩ, "Ici nĩ ciana iria Ngai aheete ndungata yaku nĩ ũndũ wa ũtuũgi wake."

⁶ Hĩndĩ ìyo ndungata icio cia andũ-a-nja na ciana ciacio igĩkuhĩrĩria na makĩnamĩrĩria. ⁷ Lea na ciana ciacie makĩrũmĩrĩria, magĩũka na makĩnamĩrĩria. Marigĩrĩrio, Jusufu na Rakeli magĩũka, o nao makĩnamĩrĩria.

⁸ Esaũ akiũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmi gĩa kũndũmĩra ikundi icio ndatũnga?”

Nake Jakubu agĩcookia atĩrĩ, “Nigeetha njĩtikĩrike maitho-inĩ maku, wee mwathi wakwa.”

⁹ No Esaũ akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũ, nĩ ndĩ na indo cia kũnjigana. Ikara na icio ũrĩ nacio wee mwene.”

¹⁰ Jakubu akiuga atĩrĩ, “Aca, ndagũthaitha! Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrikĩte maitho-inĩ maku-rĩ, amũkĩra kĩheo gĩkĩ kuuma kũrĩ nĩ. Nĩ ũndũ kuona ũthiũ waku no ta kuona ũthiũ wa Ngai, tondũ nĩ wanyamũkĩra na gĩkeno. ¹¹ Ndagũthaitha ìtikĩra kĩheo kũ ũreheirwo, tondũ Ngai nĩanjĩkĩte wega, na ndĩ na indo cia kũnjigana.” Na tondũ Jakubu nĩamũringĩrĩrie-rĩ, Esaũ agĩciĩtikĩra.

¹² Nĩngĩ Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ; nĩngũtwarana nawe.”

¹³ No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi wakwa nĩoĩ atĩ twana tũtũ tũtirĩ na hinya, na no nginya menyerere ng’ondũ na ng’ombe iria irongĩthia. Ingĩtwarwo na ihinya o na mũthenya ũmwe, nyamũ ciothe no ikue. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwathi wakwa nĩathiage mbere ya ndungata yake, na nĩ thĩ o kahora kũringana na mũthiire wa ikundi ici, o na wa ciana, nginya rĩrĩa ngaakĩnya kwa mwathi wakwa kũu Seiru.”

¹⁵ Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, “No kireke ngũtigĩre ndungata imwe ciakwa.”

Jakubu akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgwĩka ũguo nĩkĩ? Reke nĩ njĩtikĩrike maitho-inĩ ma mwathi wakwa.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Esaũ akĩhũndũka mũthenya o ro ũcio agĩthiĩ arorete Seiru. ¹⁷ Nowe Jakubu, agĩthiĩ Sukothu, kũria eyakĩre nyũmba, na agĩthondeka ciugũ cia mahiũ make. Nĩkĩo handũ hau hetagwo Sukothu.

¹⁸ Thuutha wa Jakubu kuuma Padani-Aramu, agĩkĩnya o wega itũũra-inĩ rĩrĩa inene rĩa Shekemu kũu Kaanani, na akĩamba hema hakuĩ na itũũra rĩu inene. ¹⁹ Nake akĩgũra gĩcunjĩ kĩa mũgũnda na betha igana rĩmwe kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru ithe wa Shekemu, harĩa aambire hema yake. ²⁰ Agĩaka kĩgongona handũ hau, na agĩgĩta Eli-Elohe-Isiraeli.

34

Dina na Andũ na Shekemu

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, Dina mũirĩtu ũrĩa Lea aaciarĩre Jakubu, nĩathiire gũceerera andũ-a-nja a bũrũri ũcio. ² Na rĩrĩa Shekemu mũrũ wa Hamoru ũrĩa Mũhivi, mũnene wa gĩcigo kũu aamuonire, akĩmũnyĩta, agĩkoma nake na hinya. ³ Na ngoro yake ikĩguucĩrĩrio nĩ Dina mwarĩ ũcio wa Jakubu, na akĩenda mũirĩtu ũcio na akĩmwarĩria wega. ⁴ Nake Shekemu akĩra ithe Hamoru atĩrĩ, “Njarĩrĩa harĩ ithe wa mũirĩtu ũyũ atũke mũtumia wakwa.”

⁵ Rĩrĩa Jakubu aigũire atĩ mwarĩ Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, na tondũ ariũ ake maarĩ gĩthaka-inĩ na mahiũ make, agĩkĩra na ũhoru ũcio o nginya rĩrĩa mainũkire.

⁶ Hĩndĩ ìyo Hamoru ithe wa Shekemu agĩthiĩ kwaria na Jakubu. ⁷ Nao ariũ a Jakubu nĩmainũkĩte kuuma mĩgũnda-inĩ maigua ũrĩa gwekĩkĩte. Nao makĩyũrwo nĩ kĩa na mang’ũrĩ, tondũ Shekemu nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩinĩ wa Isiraeli, nĩ gũkoma na mwarĩ wa Jakubu, ũndũ ũrĩa ũtagĩrĩrwo nĩ gwĩkwo.

⁸ No Hamoru akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro ya mũrũ wakwa Shekemu nĩguucĩrĩrio nĩ mwarĩ wanyu. Ndamũthaitha ìtikĩrai amũhikie atũke mũtumia wake. ⁹ Rekei tũhikanagie; mũtũheage airĩtu anyu na inyuĩ tũkamũheaga airĩtu aitũ. ¹⁰ Inyuĩ no mũtũũre hamwe na ithuĩ; bũrũri ũyũ gũtirĩ handũ mũrigĩrĩrio. Tũũrai kuo, mwonjorithagie kuo, na mwĩgĩre na indo ciaguo.”

¹¹ Nĩngĩ Shekemu akĩra ithe wa Dina na ariũ a ithe atĩrĩ, “Rekei njĩtikĩrike maitho-inĩ manyu na nĩngũmũhe o kĩa gĩothe mũngĩnjĩta. ¹² Njĩtia rũracio rwa mũhiki na kĩa kĩa ingĩrehe, o mũigana ũrĩa mũngĩenda, na nĩngũrĩa o kĩa gĩothe mũngĩnjĩta. No ndamũthaitha mũũhe mũirĩtu ũyũ atũke mũtumia wakwa.”

¹³ Na tondũ mwarĩ wa nyina Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, ariũ a Jakubu rĩrĩa maaragia na Shekemu na ithe Hamoru, magĩcookia ũhoru ũcio na njira ya maheeni. ¹⁴ Makĩmeera atĩrĩ, “Tũtingĩka ũndũ ta ũcio; tũtingĩheana mwarĩ witũ kũrĩ mũndũ ũtarĩ mũruu. ũndũ ũcio no ũtũũke wa gũtũnyararithia. ¹⁵ Tũkũmwĩtikĩria tondũ wa gĩtũmi o kĩmwe tu; inyuĩ mũtũũke ta ithuĩ na ũndũ wa kũruithia arũme anyu othe. ¹⁶ Hĩndĩ ìyo nĩmũrĩhikagĩa airĩtu aitũ na nĩtũrĩhikagĩa airĩtu anyu. Nĩtũgũtũũra nĩ

inyuŋ na tũtuŋke andũ amwe. ¹⁷ No angĩkorwo mũtigwĩtikira kũrua-rĩ, tũkuoya mwarĩ witũ twĩthĩre.”

¹⁸ Ūhoru ūcio ūkĩoneka ūrĩ mwega nĩ Hamoru na mũriũ Shekemu. ¹⁹ Tondũ nĩwe warĩ mũthĩe mũno kũrĩ andũ othe a nyũmba ya ithe, mwanake ūcio ndaateire ihinda rĩa gwĩka ūrĩa moigire, tondũ nĩakenetio nĩ mwarĩ wa Jakubu. ²⁰ Nĩ ūndũ ūcio Hamoru na mũriũ Shekemu magĩthĩ kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩa o inene makaaire na andũ ao a itũũra rĩu.* ²¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ arata aitũ; rekei matũũre bũrũri-inĩ witũ na monjorithagie kuo; bũrũri ūyũ nĩ mũnene wa kũmaigana. Ithuĩ no tũhikie airĩtu ao, nao no mahikie airĩtu aitũ. ²² No andũ acio mangĩtikira gũtũũrania na ithuĩ ta rũrĩrĩ rũmwe angĩkorwo arũme aitũ othe nĩmekũrua, o ta ūrĩa o maruĩte. ²³ Githĩ mahũ mao, na indo ciao ciothe, o na nyamũ iria ingĩ ciao ciothe itigũgũtuika ciitũ? Nĩ ūndũ ūcio rekei tũmetĩkire, na nĩ megũtũũrania na ithuĩ.”

²⁴ Arũme arĩa othe maathĩite kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene magĩtikania na Hamoru na mũriũ Shekemu, na arũme othe a itũũra rĩu makĩrua.

²⁵ Thuutha wa mũthenya itatũ, hĩndĩ irĩa othe maarĩ na ruo ariũ eerĩ a Jakubu, Simeoni na Lawi, ariũ a nyina na Dina, makĩoya hiũ ciao cia njora magĩtharĩkĩra itũũra rĩu hĩndĩ irĩa rĩtekũũaga makĩũraga arũme othe. ²⁶ Ningĩ makĩũraga Hamoru na mũriũ Shekemu na rũhiũ rwa njora, na makĩruta Dina nyũmba-inĩ ya Shekemu, magĩthĩra. ²⁷ Ariũ arĩa angĩ a Jakubu magĩkinya kũu ciimba ciarĩ, na magĩtahĩra indo cia itũũra rĩu mwarĩ wa ithe wao aathũkĩrio. ²⁸ Nao magĩtaha ndũũru cia mbũri na cia ng’ombe na ndigiri, na indo iria ingĩ ciao ciothe iria ciarĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na iria ciarĩ mĩgũnda-inĩ. ²⁹ Na magĩkuua ūtonga wothe wa itũũra, na atumia othe na ciana, magĩtaha indo ciothe iria ciarĩ nyũmba-inĩ icio.

³⁰ Nake Jakubu akĩra Simeoni na Lawi atĩrĩ, “Nĩmwandehera thĩna nĩ ūndũ wa gũtũma menwo nĩ Akaanani na Aperizi, andũ arĩa matũũraga bũrũri ūyũ. Ithuĩ tũrĩ anini tũgĩtarwo, na mangĩnyuitana manjũkĩrĩre na matharĩkĩre-rĩ, nĩ na nyũmba yakwa no tũniinwo.”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩkũraagĩrĩre atue mwarĩ wa maitũ ta mũmaraya?”

35

Jakubu Gũcooka Betheli

¹ Thuutha wa ūguo Ngai akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ambata, ūthĩ Betheli ūgatũũre kuo, na wakĩre Ngai kĩgongona kuo, o we ūrĩa wakuumĩrĩre rĩrĩa woragĩra mũrũ wa nyũkwa Esaũ.”

² Nĩ ūndũ ūcio Jakubu akĩra andũ a nyũmba yake, na arĩa othe maarĩ nao, atĩrĩ, “Eheriaŋ ngai cia mĩhianano iria mũrĩ nacio, na mwĩtherie inyuŋ ene, na mwĩkĩre nguo ingĩ. ³ Mũcooke mũũkĩre, mũreke tũthĩ twambate Betheli, ngaakĩre Ngai kĩgongona kuo, ūrĩa wanjĩtikire mũthenya ūrĩa ndaarĩ thĩna-inĩ, na ūrĩa ūkoretwo na nĩ kũrĩa guothe ndanathĩ.” ⁴ Nĩ ūndũ ūcio makĩnengera Jakubu ngai cia mĩhianano iria maarĩ nacio, na irengeeri iria ciarĩ matũ mao,* nake Jakubu agĩcithika gĩtina-inĩ kia mũgandi kũu Shekemu. ⁵ Nao makĩumagara, magĩthĩra, namo matũũra maria maamathĩrũrũkĩrie makĩnyitwo nĩ guoya wa Ngai, nĩ ūndũ ūcio gũtirĩ o na ūmwe wamaingatĩthirie.

⁶ Jakubu na andũ arĩa othe aarĩ nao magĩkinya Luzu (na nĩkuo Betheli), bũrũri-inĩ wa Kaanani. ⁷ Agĩaka kĩgongona kũu, na agĩta handũ hau Eli-Betheli, tondũ hau niho Ngai aamwĩguũrĩrie rĩrĩa ooragĩra mũrũ wa nyina.

⁸ Nake Debora mũreri wa Rebeka agĩkua na agĩthikwo gĩtina-inĩ kia mũgandi mũhuro wa Betheli. Nĩ ūndũ ūcio handũ hau hagĩtũwo Aloni-Bakuthu.

⁹ Thuutha wa Jakubu gũcooka kuuma Padani-Aramu, Ngai akĩmuumĩrĩra rĩngĩ na akĩmũrathima. ¹⁰ Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩitwa riaku nĩ Jakubu, no ndũgũcooka gwĩtwo Jakubu rĩngĩ; ūrĩtagwo Isiraeli.” Nĩ ūndũ ūcio akĩmwĩta Isiraeli.

¹¹ Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Ngai Mwene-Hinya-Wothe; ciaranai na mũingĩhe. Rũrĩrĩ na gĩkundi kia ndũrĩrĩ nĩkoima hariwe, na athamaki nĩmakoima mwĩrĩ-inĩ waku. ¹² Bũrũri ūrĩa nĩ ndaheire Iburahĩmu na Isaaka, o nawe nĩngakũhe guo, na nĩngaheana bũrũri ūyũ kũrĩ njaro ciaku iria igooka thuutha waku.” ¹³ Hĩndĩ iyo Ngai akĩambata akĩmweherera kuuma handũ hau aamwaragĩra.

¹⁴ Jakubu akĩhaanda gĩtũgĩ kia ihiga handũ hau Ngai aarĩtie nake, agĩgũitĩrĩria ndibei; agĩcooka agĩgũitĩrĩria maguta. ¹⁵ Jakubu agĩta handũ hau Ngai aamwarĩrie Betheli.

* **34:20** Kĩhingo-inĩ gĩa itũũra niho athuuri maacemanagia. **34:20** Kĩhingo-inĩ gĩa itũũra niho athuuri maacemanagia.

* **35:4** Irengeeri cia matũ ciahũthagĩrwo irĩ ta njĩra ya kũgitĩra mũndũ.

Gĩkuũ kĩa Rakeli na kĩa Isaaka

¹⁶ Thuutha ũcio Jakubu na andũ ake makiuma Betheli magĩthĩĩ na mbere na rŭgendo. Na matigairie hanini makinye Efiratha-rĩ, Rakeli akiambiriria kŭrŭmwo na agĩkorwo arĩ na thĩĩna mũingĩ mũno. ¹⁷ Na tondũ aarĩ na thĩĩna mũingĩ mũno wa gũciara, mũmũciarithia akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigira, tondũ ũrĩ na kahĩ kangĩ.” ¹⁸ Na atanatũkana, tondũ nĩ gũkua aakuaga, agĩtua kahĩ kau Beni-Oni. No ithe agĩgatua Benjamini.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Rakeli agĩkua na agĩthikwo mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthĩĩ Efiratha (na nokuo Bethlehemu.) ²⁰ Jakubu akĩhaanda gĩtuĩgĩ igĩrũ rĩa mbĩrĩra yake, na nginya ũmũthĩ ũyũ gĩtuĩgĩ kũu nĩkĩo kĩonanagia mbĩrĩra ya Rakeli.

²¹ Isiraeli agĩthĩĩ o na mbere na rŭgendo na akiamba hema yake mwena ũrĩa ũngĩ wa Migidali-Ederi. ²² Hĩndĩ iyo Isiraeli aatũũraga bũrũri ũcio-rĩ, Rubeni agĩthĩĩ, agĩkoma na Biliha, thuriya ya ithe, nake Isiraeli akĩguua ũhoru ũcio.

Jakubu aarĩ na ariũ ikũmi na eerĩ:

²³ Ariũ a Lea maarĩ:

Rubeni irigithathi rĩa Jakubu,
na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebuluni.

²⁴ Ariũ a Rakeli maarĩ:

Jusufu na Benjamini.

²⁵ Ariũ a Biliha ndungata ya mũirĩtu ya Rakeli maarĩ:

Dani na Nafitali.

²⁶ Ariũ a Zilipa ndungata ya mũirĩtu ya Lea maarĩ:

Gadi na Asheri.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Jakubu, arĩa aaciarĩrwo arĩ kũu Padani-Aramu.

²⁷ Na Jakubu agĩkinya mũciĩ kũrĩ ithe Isaaka kũu Mamure, hakuhi na Kiriathu-Ariba (nĩkuo Heberoni), kũria Iburahĩmu na Isaaka maatũũrite. ²⁸ Isaaka aatũũrire muoyo mũaka igana na mĩrongo inana. ²⁹ Agĩcooka agĩtuĩkana agĩkua na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte, arĩ mũkũrũ na arĩ na mũaka mũingĩ. Nao ariũ ake Esaũ na Jakubu makĩmũthika.

36*Njĩaro cia Esaũ*

¹ Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoru wa Esaũ (na nowe Edomu).

² Esaũ ahikirie atumia ake kuuma kũrĩ andũ-a-nja a Kaanani: Ada aarĩ mwarĩ wa Eloni ũrĩa Mũhiti, na Oholibama mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni ũrĩa Mũhivi, ³ o na ningĩ Basemathu ũrĩa warĩ mwarĩ wa Ishumaeli na mwarĩ wa nyina na Nebaiothu.

⁴ Ada agĩciarĩra Esaũ Elifazu, na Basemathu agĩciara Reueli, ⁵ nake Oholibama agĩciara Jeushu, na Jalamu na Kora. Acio nĩo maarĩ ariũ a Esaũ, arĩa aaciarĩrwo kũu Kaanani.

⁶ Na rĩrĩ, Esaũ akĩoya atumia ake na ariũ ake na airĩtu ake na andũ othe a nyũmba yake, o na mahiũ make na nyamũ iria ingĩ ciake, na indo ciothe iria aagĩte nacio kũu Kaanani, na agĩthĩĩ bũrũri waraihanĩrĩrie na mũrũ wa nyina Jakubu. ⁷ Indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno ũndũ matangĩahotire gũikaranja hamwe; bũrũri ũrĩa maatũũraga ndũngĩahotire kũmagana eerĩ nĩ ũndũ wa mahiũ mao. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Esaũ (na nowe Edomu) agĩthĩĩ gũtũura bũrũri wa irĩma wa Seiru.

⁹ Ũyũ nĩguo ũhoru wa Esaũ ithe wa andũ a Edomu kũu bũrũri-inĩ wa irĩma wa Seiru.

¹⁰ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Esaũ:

nĩ Elifazu, mũrũ wa Ada mũtumia wa Esaũ, na Reueli, mũrũ wa Basemathu mũtumia wa Esaũ.

¹¹ Ariũ a Elifazu nĩ aya:

nĩ Temani, na Omari, na Zefo, na Gatamu, na Kenazu.

¹² Elifazu mũrũ wa Esaũ o nake nĩ aarĩ na thuriya yetagwo Timina, irĩa yamũciarĩre Amaleki. Acio nĩo maarĩ ariũ a mũrũ wa Ada mũtumia wa Esaũ.

¹³ Ariũ a Reueli nĩ aya:

nĩ Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza. Acio nĩ maarĩ ariũ a mūrũ wa Basemathu mūtumia wa Esaũ.

14 Ariũ a Esaũ arĩa aaciarĩrwo nĩ Oholibama mūtumia wake mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni:

nĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora.

15 Nao aya nĩ maarĩ anene thĩinĩ wa njiaro cia Esaũ:

Ariũ a Elifazu irigithathi rĩa Esaũ:

Anene maarĩ Temani, na Omari, na Zefo, na Kenazu, ¹⁶ na Kora, na Gatamu, na Amaleki. Acio nĩ anene arĩa Elifazu aaciarĩre kũu Edomu; maarĩ a mūrũ wa Ada.

17 Ariũ a Reueli mūrũ wa Esaũ:

Anene maarĩ Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza. Aya nĩ anene arĩa Reueli aaciarĩre kũu Edomu; maarĩ a mūrũ wa Basemathu mūtumia wa Esaũ.

18 Ariũ a Oholibama mūtumia wa Esaũ:

Anene maarĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora. Aya nĩ anene arĩa maaciarirwo nĩ Oholibama mūtumia wa Esaũ mwarĩ wa Ana.

19 Aya nĩ maarĩ ariũ a Esaũ (na nowe Edomu), na acio nĩ maarĩ anene ao.

20 Aya nĩ maarĩ ariũ a Seiru ũrĩa Mũhori arĩa maatũuraga bũrũri ũcio:

Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, ²¹ na Dishoni, na Ezeri, na Dishani. Ariũ acio a Seiru nĩ maarĩ anene a Ahori kũu Edomu.

22 Ariũ a Lotani maarĩ:

Hori, na Homani. Timina aarĩ mwarĩ wa nyina na Lotani.

23 Ariũ a Shobali maarĩ:

Alivani, na Manahathu, na Ebali, na Shefo, na Onamu.

24 Ariũ a Zibeoni maarĩ:

Aia, na Ana. Ũyũ nĩwe Ana ũrĩa wonire ithima cia maaĩ mahiũ werũ-inĩ rĩrĩa arĩithagia ndigiri cia ithe Zibeoni.

25 Ciana cia Ana ciarĩ:

Dishoni, na Oholibama mwarĩ wa Ana.

26 Ariũ a Dishoni maarĩ:

Hemudani, na Eshibani, na Itharani, na Cherani.

27 Ariũ a Ezeri maarĩ:

Biliani, na Zaavani, na Akani.

28 Ariũ a Dishani maarĩ

Uzu, na Arani.

29 Aya nĩ maarĩ anene a Ahori:

nĩ Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, ³⁰ na Dishoni, na Ezeri, na Dishani. Acio nĩ maarĩ anene a Ahori, kũringana na ikundi ciao kũu bũrũri wa Seiru.

Aathani a Edomu

31 Aya nĩ maarĩ ahamaki arĩa maathamakaga Edomu o mbere ya Isiraeli gũtanagĩa na mũthamaki o na ũmwe:

³² Bela mūrũ wa Beori nĩwe watuĩkire mũthamaki wa Edomu. Itũura rĩake inene rietagwo Dinhaba.

33 Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu mūrũ wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

34 Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu wa kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

35 Rĩrĩa Hushamu aakuire, Hadadi mūrũ wa Bedadi, ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũura rĩake inene rietagwo Avithu.

36 Rĩrĩa Hadadi aakuire, Samala wa kuuma Masereka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

37 Rĩrĩa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu, kũu gũkuhĩ na Rũũ rwa Farati, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

38 Rĩrĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani mūrũ wa Akibori agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

39 Rĩrĩa Baali-Hanani mūrũ wa Akibori aakuire, Hadadi agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũura rĩake inene rietagwo Pau, na mūtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa Mezahabu.

⁴⁰ Aya nĩo maarĩ anene kuuma kũrĩ njiaro cia Esaũ, kũringana na marĩitwa mao, na mĩhĩrĩga, na ng'ongo ciao:

Timina, na Aliva, na Jethethu, ⁴¹ na Oholibama, na Ela, na Pinoni, ⁴² na Kenazu, na Temani, na Mibizaru, ⁴³ na Magidieli, na Iramu. Acio nĩo maarĩ anene a Edomu, kũringana na kũrĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũrĩa watuĩkĩte wao.

Esaũ ũcio nĩwe warĩ ithe wa andũ a Edomu.

37

Irooto cia Jusufu

1 Jakubu nĩatũũrire bũrũri-inĩ ũrĩa ithe aakarĩte, nĩguo bũrũri wa Kaanani.

2 Ũyũ nĩguo ũhoru wa Jakubu.

Jusufu arĩ mwanake mũnini wa mĩaka ikũmi na mũgwanja aarĩthagia mbũri marĩ na ariũ a ithe, na ariũ a Biliha, na ariũ a Zilipa, atumia a ithe, nake agĩtwarĩra ithe wao ũhoru mũũru ũkonĩ ariũ a ithe.

³ Na rĩrĩ, Isiraeli nĩendeete Jusufu gũkĩra ariũ arĩa angĩ ake othe, tondũ aamũciarire arĩ mũkũrũ; na nĩamũtumithĩirie kanjũ ya goro ng'emie wega mũno. ⁴ Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire atĩ ithe nĩamwendete kũmakĩra-rĩ, makĩmũmena na matingĩamwarĩirie kiugo o na kĩmwe kĩa.

⁵ Ũtukũ ũmwe Jusufu nĩarootire kĩroto, na rĩrĩa eerire ariũ a ithe ũhoru wakĩo, makĩmũmena makĩria. ⁶ Akĩmeera atĩrĩ, "Thikĩrĩriai ũhoru wa kĩroto gĩkĩ ndootete: ⁷ Tũrohaga itĩia cia ngano tũrĩ mũgũnda-inĩ, na o rĩmwe gĩtũia gĩakwa kĩrehaanda na igũrũ, nacio itĩia cianyu irathiũrũrũkĩria gĩakwa, na irakĩnamĩrĩra."

⁸ Ariũ a ithe makĩmũria atĩrĩ, "Anga nĩũrenda gũtũthamakĩra? Anga ti-itherũ nĩũgatwatha?" Nao magĩkĩrĩria kũmũmena nĩ ũndũ wa kĩroto kũu gĩake, na nĩ ũndũ wa ciugo ciake.

⁹ Nĩngĩ Jusufu akĩroota kĩroto kĩngĩ, na akĩra ariũ a ithe ũhoru wakĩo. Akĩmeera atĩrĩ, "Thikĩrĩriai, nĩndĩrarootire kĩroto kĩngĩ, na ihinda rĩrĩ, ndĩrarootire riũa, na mweri, na njata ikũmi na imwe ikĩnyĩnamĩrĩra."

¹⁰ Rĩrĩa eerire ithe o na ariũ a ithe ũhoru ũcio, ithe akĩmũkũma, akĩmũria atĩrĩ, "Nĩ kĩroto kĩa mũthemba ũrĩkũ kũu ũrotete? Anga nyũkwa, na nĩ, na ariũ a thoguo nĩtũgooka, na tũnamĩrĩre thĩ mbere yaku?" ¹¹ Ariũ a ithe nĩmamũguĩrĩre ũiru, no ithe agĩikara agĩciiragia ũhoru wa irooto icio.

Jusufu kwendio nĩ Ariũ a Ithe

¹² Na rĩrĩ, ariũ a ithe nĩmathĩite kũrĩithia mbũri cia ithe wao gũkuhĩ na Shekemu, ¹³ nake Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, "O ta ũrĩa ũũ, ariũ a thoguo nĩmararĩithia mbũri gũkuhĩ na Shekemu. ũka, nĩngũgũtũma kũrĩ o."

Nake akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũguo noguo."

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, "Thĩ ũkarore kana ariũ a thoguo marĩ o ho o wega, o ũndũ ũmwe na mbũri, na ũnjookerie ũhoru." Nake akĩmũtũma kuuma Gĩtuamba-inĩ kĩa Hebironi.

Rĩrĩa Jusufu aakinyire Shekemu, ¹⁵ mũndũ ũmwe akĩmuona akĩũrũura mĩgũnda-inĩ, akĩmũria atĩrĩ, "Nĩ kũ ũracaria?"

¹⁶ Nake Jusufu agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ ariũ a baba ndĩracaria. No ũnjũre kũrĩa mararĩithia mbũri ciao?"

¹⁷ Mũndũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩmoimĩte gũkũ. Ndĩraiguire makiuga atĩrĩ, 'Rekei tũthĩ Dothani.'"

Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩrũmĩrĩra ariũ a ithe, na akĩmakora hakuhĩ na Dothani. ¹⁸ No makĩmuona arĩ haraaya, na ataanakinya harĩa maarĩ, magĩciirĩra kũmũũraga.

¹⁹ Makĩrana atĩrĩ, "Mũroti ũrĩa nĩokĩte! ²⁰ ũkai; rekei tũmũũrage na tũmũkie irima rĩmwe rĩa maya, na tuuge atĩ nĩ nyamũ njũru imũrĩite. Nĩtũkĩone ũrĩa irooto icio ciake ikaahinga."

²¹ No rĩrĩa Rubeni aigũire ũguo, akĩgeria kũhonokia Jusufu kuuma moko-inĩ mao. Akiuga atĩrĩ, "Rekei tũtĩge kũmũũraga. ²² Mũtĩgaite thakame. Mũkiei irima-inĩ rĩrĩ rĩ gũkũ werũ-inĩ, no mũtikamwĩke ũũru." Rubeni oigaga ũguo nĩgeetha amũhonokie kuuma kũrĩ o, nĩguo amũcookie kũrĩ ithe.

²³ Na rĩrĩa Jusufu aakinyire harĩ ariũ a ithe, makĩmũruta kanjũ yake rĩa eekĩrĩte, o rĩrĩa yarĩ ya goro na ng'emie wega mũno. ²⁴ Makĩmũnyiita, makĩmũikia irima rĩu. Na rĩrĩ, irima rĩu rĩarĩ rĩmũ; rĩrĩarĩ na maai.

²⁵ Magĩcooka magĩkara thĩ kũria irio ciao, magĩtiira maito makĩona gikundi kĩnene kĩa Aishumaeli gĩgũka kiumite Gileadi. Ngamĩra ciao ciakuithĩtio mahuti manungi wega, na ũbani, na ũkĩ-wa-ngoma ũria witagwo manemane, na maikũrũkĩte mathĩ matware indo icio Misiri.

²⁶ Juda akĩra ariũ a ithe atĩri, "Nĩ uumithio ũrĩkũ tũkuona tũngũruga mũrũ wa ithe witũ na tũhithe gĩkuũ giake?" ²⁷ Rekei tũmwenderie Aishumaeli aya, no tũtikamwĩke ũũru na moko maitũ, tondũ ũyũ nĩ mũrũ wa ithe witũ, tũri a mũthiimo ũmwe na thakame o imwe." Nao ariũ a ithe magĩtũkĩra.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ irĩa onjorithia acio Amidiani maahĩtũkagĩra hau, ariũ a ithe makĩruta Jusufu irima, na makĩmwendia cekeri mĩrongo ĩrĩ cia betha* kũri Aishumaeli acio, nao makĩmũtwara Misiri.

²⁹ Rĩria Rubeni aacookire irima-inĩ na akĩona atĩ Jusufu ndaarĩ ho, agĩtembũranga nguo ciake. ³⁰ Agĩcooka kũri ariũ a ithe akĩmeera atĩri, "Kamwana karĩa gatĩri ho! Nĩ ngwĩka atĩa?"

³¹ Nao makĩoya kanjũ ya Jusufu, magĩthĩnja mbũri na magĩtobokia kanjũ ĩyo thĩini wa thakame ĩyo. ³² Magĩcooka makĩoya kanjũ ĩyo yagemetio, makĩmĩtwarĩra ithe wao makĩmwĩra atĩri, "Kanjũ ĩno nĩ kũmĩona tũramĩonire. Mĩrore wega wone kana hihĩ nĩ kanjũ irĩa ya mũrũguo."

³³ Nake akĩmĩmenya, akiuga atĩri, "Nĩ kanjũ ya mũrũ wakwa! Nyamũ njũru nĩmũrĩte. Ti-itherũ Jusufu nĩarĩkĩtie kũũragwo, agatambuuro icunji."

³⁴ Nĩngĩ Jakubu agĩtembũranga nguo ciake, agĩkĩra nguo ya ikũnia, na agĩcakaĩra mũriũ matukũ maingi. ³⁵ Ariũ ake othe na airĩtu ake magĩũka kũmũhooreria, no akĩrega kũhoorerio, akiuga atĩri, "Aca! Ngathĩ mbĩrĩra kũri mũrũ wakwa ngĩrĩraga." Nĩ ũndũ ũcio ithe agĩthĩ na mbere kũmũrĩrĩra.

³⁶ Nao Amidiani acio makĩendia† Jusufu kũ Misiri kũri Potifaru, ũmwe wa anene a Firaũni, nake aarĩ mũrũgamĩrĩri wa arangĩri a Firaũni.

38

Juda na Tamaru

¹ Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, Juda agĩtiga ariũ a ithe agĩkũrũka agĩthĩ gũikara na mũndũ wa Adulamu wetagwo Hira. ² Juda ari kũu agicemania na mwarĩ wa Mũkaanani wetagwo Shua. Akĩmũhikia na agĩkoma nake; ³ nake akĩgĩa nda na agĩciara kahĩ, gagĩtuuo Eri. ⁴ Akĩgĩa nda ingĩ, agĩciara kahĩ kangĩ gagĩtuuo Onani. ⁵ O na nĩngĩ agĩciara kahĩ kangĩ, agĩgatua Shela. Aagaciariire kũu Chezibu.

⁶ Maagimara Juda akĩgũrĩra Eri ũria warĩ irigithathi rĩake, mũtumia wetagwo Tamaru. ⁷ No Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu maito-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga.

⁸ Nake Juda akĩra Onani atĩri, "Koma na mũtumia wa mũrũ wa nyũkwa, ũmũhingĩrie ũria wagĩrĩrwo nĩkũmwĩka ũri mũrũ wa nyina na mũthuri wake, nĩguo ũciarĩre mũrũ wa nyũkwa rũciaro." ⁹ Nake Onani nĩamenyaga atĩ rũciaro rũu rũtigatũika rwake; nĩ ũndũ ũcio o akoma na mũtumia wa mũrũ wa nyina, agaita mbeũ ya ũciari thĩ, nĩguo ndagaciariire mũrũ wa nyina rũciaro. ¹⁰ ũndũ ũcio eekire warĩ mũũru maito-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio o nake akĩũragwo nĩ Jehova.

¹¹ Juda akĩra Tamaru mũtumia wa mũriũ atĩri, "Thĩi ũtũũre ũri wa ndigwa gwa thoguo mũciĩ nginya mũrũ wakwa Shela agimare." Tondũ eeciiririe atĩri, "O nake Shela ahota gũkua ta ariũ a nyina." Nĩ ũndũ ũcio Tamaru agĩthĩ gũtũũra mũciĩ gwa ithe.

¹² Thuutha wa ihinda irayya, mũtumia wa Juda, mwarĩ wa Shua, agĩkua. Na kahinda ka macakaya gaathira na Juda athirwo nĩ kĩa, akĩambata agĩthĩ Timina kũri andũ arĩa meenjaga ng'ondũ ciake guoya, na agĩthĩ hamwe na mũrata wake, Hira wa Adulamu.

¹³ Na rĩria Tamaru eerirwo atĩri, "Ithe wa mũthuurĩguo erekeire Timina kwenja ng'ondũ ciake guoya," ¹⁴ akĩruta nguo ciake cia mũtumia wa ndigwa, akĩhumbĩra na taama nginya ũthĩũ nĩguo ndakae kũmenyeka, agĩkara thĩ itoonyero-inĩ rĩa Enaimu, rĩria rĩarĩ njĩra-inĩ ya gũthĩ Timina. Nĩgũkorwo nĩonire atĩ, o na gũtũika Shela aarĩ mũndũ mũgima, Juda ndaheanĩte Tamaru kũri we atũike mũtumia wake.

* **37:28** nĩ ta giramu 220. † **37:36** Wonjoria wa kwendia ngombo nĩwekĩrĩrwo mũno nĩ andũ arĩa maatũũraga werũ-inĩ.

¹⁵ Rirĩa Juda aamuonire-rĩ, agĩciiria atĩ Tamaru aarĩ mũmaraya* tondũ nĩehumbĩrĩte ũthĩũ. ¹⁶ Na tondũ ndooĩ atĩ aarĩ mũtumia wa mũriũ, agĩthĩ harĩ we mũkĩra-inĩ wa njĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, itĩkĩra ngome nawe.”

Mũtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Na nĩ kĩĩ ũkũũhe nĩguo ngome nawe?”

¹⁷ Juda akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngũgũtũmĩra koori kuuma rũuru-inĩ rwakwa.”

Mũtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũkũndigĩra kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩa kĩranĩro giaku nginya rĩria ũgaakaneana?”

¹⁸ Juda akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngũtigĩre kĩĩ gĩa kũrũgamĩrĩa?”

Mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndigĩra gĩcũhĩ kĩa rũuri rwaku na rũrigi rwakĩo, o na rũthanju rũu rũrĩ guoko-inĩ gwaku.” Nĩ ũndũ ũcio Juda agĩtigĩra mũtumia ũcio indo icio na agĩkoma nake; na Tamaru akĩgĩa nda yake. ¹⁹ Mũtumia ũcio aarĩkia gwĩthĩra, akĩaũra taama wake, akĩhumba nguo ciake cia mũtumia wa ndigwa rĩngĩ.

²⁰ Rirĩa Juda atũmire mũratawe ũcio wa kũu Adulamu na koori nĩgeetha acookerio indo icio cia kũrũgamĩrĩa kuuma kũrĩ mũtumia ũcio-rĩ, ndaamuonire. ²¹ Nake akĩũria andũ arĩa maatũũraga kũu atĩrĩ, “Arĩ ha mũmaraya ũria ũraarĩ haha mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthĩ Enaimu?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Haha hatĩrĩ hakorwo na mũmaraya.”

²² Nĩ ũndũ ũcio agĩcooka kũrĩ Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩĩ ndinamuona. Hamwe na ũguo-rĩ, andũ arĩa maatũũraga hau moigire atĩrĩ, ‘Haha hatĩrĩ hakorwo na mũmaraya.’”

²³ Nake Juda akiuga atĩrĩ, “Nĩakĩrekwo aikare na kĩrĩa arĩ nakĩo, kana tũtũike a gũthekererwo. Nĩngĩ-rĩ, nĩngũmũtũmĩre koori gaka, no ndũnamuona.”

²⁴ Thuutha wa mĩeri itatũ, Juda akĩrwo atĩrĩ, “Tamaru mũtumia wa mũrũguo nĩehĩtie, akahũura ũmaraya, na nĩ ũndũ ũcio arĩ na nda.”

Juda akiuga atĩrĩ, “Mumieĩ mũmũrehe, acinwo akue!”

²⁵ Na rĩria oimagio-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩrĩ kũrĩ ithe wa mũthuuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩ na nda ya mũndũ ũria mwene indo ici.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ta rora kana no ũmenye nũũ mwene gĩcũhĩ gĩkĩ kĩ na mũhũuri, na rũrigi rũrũ, o na rũthanju rũrũ.”

²⁶ Juda agĩciminya, na akiuga atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ nĩ mũthingu kũngĩra; ekĩte ũguo nĩgũkorwo ndiamũheanire kũrĩ mũrũ wakwa Shela.” Juda ndaacookire gũkoma nake rĩngĩ.

²⁷ Rirĩa ihinda riake riakinyire rĩa gũciara-rĩ, kwarĩ na tũhĩ twĩrĩ twa mahatha nda yake. ²⁸ Na rĩria aaciaraga-rĩ, kamwe gatuo gagicomora guoko; nake mũmũciarithia akĩoya uthi mũtune, akĩwoherera guoko-inĩ gwako, na akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe woima mbere.” ²⁹ No rĩria aacookire guoko na thĩnĩ, mũrũ wa nyina akiuma, nake mũciarithania akiuga atĩrĩ, “Gĩthĩ nĩguo weturĩra njĩra!” Nake agĩtuo Perezũ.† ³⁰ Nake mũrũ wa nyina ũria warĩ na uthi mũtune guoko-inĩ gwake akiuma, nake agĩtuo Zera.

39

Jusufu na Mũtumia wa Potifaru

¹ Na rĩrĩ, Jusufu nĩaikũrũkĩrio o nginya bũrũri wa Misiri. Nake Potifaru, Mũmisiri ũmwe wa anene a Firaũni, na mũrũgamĩrĩrĩ wa arangĩri a Firaũni, akĩmũgũra kuuma kũrĩ Aishumaeli arĩa maamũtwarĩte kũu.

² Nake Jehova aarĩ hamwe na Jusufu, nake akĩgaacĩra, na agĩtũũra nyũmba-inĩ ya Mũmisiri ũcio mwathi wake. ³ Na rĩria mwathi wake onire atĩ Jehova aarĩ hamwe nake, na atĩ Jehova nĩatũmĩte Jusufu agaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga-rĩ, ⁴ Jusufu agĩtikĩrĩka maitho-inĩ make na agĩtuika wa kũmũtungatĩra. Potifaru akĩmũtua mũrori wa nyũmba yake na akĩmwĩhokera ũmenyereri wa kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo. ⁵ Kuuma hindĩ irĩa aamũtuire mũrori wa nyũmba yake na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo, Jehova akĩrathima nyũmba ya Mũmisiri ũcio nĩ ũndũ wa Jusufu. Kĩrathimo kĩa Jehova kĩarĩ igũrũ wa indo ciothe cia Potifaru, irĩa ciarĩ nyũmba o na irĩa ciarĩ mũgũnda. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio agĩtigĩra Jusufu indo ciothe irĩa aarĩ nacio acimenyagĩrĩre; rĩria rĩothe Jusufu aarĩ mũrũgamĩrĩrĩ-rĩ, Potifaru ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ tĩga o irio irĩa aarĩaga.*

Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũthaka na wa mwĩrĩ mwega, ⁷ na thuutha wa ihinda, mũtumia wa mwathi wake akĩmwĩrĩrĩa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka ũkome na nĩ!”

⁸ No Jusufu akĩrega. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩĩ ndũ mũrori-rĩ, mwathi wakwa ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ kĩa nyũmba, indo irĩa ciothe arĩ nacio nĩanjĩhokeire

* 38:15 Maraya maya maahũthagĩrwo mahooero-inĩ ma matukũ ma tene, na maakonainie na ngai ya ũciari.

† 38:29 Perezũ aarĩ ũmwe wa maithe ma tene ma Daudi. * 39:6 Irio cia andũ a Misiri ciarĩ na ũtiganu na irio cia andũ a Isiraeli (43:32), na nĩ kwarĩ magongona maarutagwo rĩria irio cia andũ a Misiri ciarugagwo.

ndicimenyagĩrĩre. ⁹ Gũtirĩ mũndũ ũngĩ mũnene nyũmba ĩno ũngĩrĩte. Mwathi wakwa ndangirĩrĩrie kĩndũ o nakĩ, tiga wee wiki, tondũ ũrĩ mũtũmia wake. Ndaakĩhota afa gwĩka ũndũ ta ũyũ wa waganu njĩhĩrie Ngai?" ¹⁰ Na o na gũtuĩka nĩaringagĩrĩria Jusufu mũthenya o mũthenya akome nake-rĩ, Jusufu nĩaregĩre gũkoma nake o na kana gũkorwo hamwe nake.

¹¹ No mũthenya ũmwe Jusufu nĩaingĩrĩre nyũmba kũruta wĩra wake, na gũtiarĩ ndungata o na ĩmwe ya nyũmba yarĩ kũu thĩnĩ. ¹² Mũtũmia ũcio akĩnyĩta nguo ya Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ūka ũkome na nĩ!" No Jusufu agĩtiga nguo yake guoko-inĩ kwa mũtũmia ũcio, akiuma nyũmba akĩũra.

¹³ Na rĩrĩa mũtũmia ũcio onire atĩ Jusufu nĩatiga nguo yake guoko-inĩ gwake na oora-rĩ, ¹⁴ agĩta ndungata cia nyũmba yake, agĩciĩra atĩrĩ, "Ta kĩonei Mũhibirania ũyũ aarehirwo kũrĩ ithuĩ nĩgeetha atũnyarare! Egũũkĩte haha nĩguo akome na nĩ, na nĩ ndakaya. ¹⁵ Na rĩrĩa aigua ngĩkaya ndeithio, aatiga nguo yake haha, oima nyũmba na oora."

¹⁶ Nake agũikara na nguo ĩyo nginya rĩrĩa mwathi wa Jusufu aainũkire. ¹⁷ Nake mũtũmia ũcio akĩmũhe rũgano rũu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ngombo ĩrĩa ya Mũhibirania, ĩrĩa watũreheire ĩgũũkĩte kũrĩ nĩ kũnyarara. ¹⁸ No rĩrĩa njugire mbu ndeithio, yatiga nguo ĩno harĩ nĩ, yoima nyũmba na yora."

¹⁹ Rĩrĩa mwathi wa Jusufu aigũire rũgano rũu aarehirwo nĩ mũtũmia wake, rĩrĩa aamwĩrĩre, "Ūguo nĩguo ngombo yaku ĩnjĩkire," agĩcinwo nĩ marakara. ²⁰ Nake mwathi wa Jusufu akĩnyĩta Jusufu akĩmũkia njeera, kũndũ kũrĩa gwaikagio andũ arĩa oohe a mũthamaki.

No hĩndĩ ĩyo Jusufu aarĩ kũu njeera-rĩ, ²¹ Jehova aarĩ hamwe nake; akĩmũtuga na agĩtũma etĩkĩrĩke maitho-inĩ ma mũnene wa njeera. ²² Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa njeera agĩtua Jusufu mũrori wa arĩa othe moohetwo njeera, na agĩtũuo mũmenyereri wa maũndũ mothe marĩa meekagwo kũu. ²³ Mũnene ũcio wa njeera ndaarũmbũyagia ũndũ o na ũmwe wa marĩa maamenyagĩrĩrwo nĩ Jusufu, tondũ Jehova aarĩ hamwe na Jusufu na akĩmũhe ũgaacĩru maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.

40

Mũheani Ndibei na Mũthondeki wa Mĩgate

¹ Thuutha ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei, na mũndũ ũrĩa wathondekagĩra mũthamaki wa Misiri mĩgate-rĩ, makĩhĩtĩria mwathi wao, ũcio mũthamaki wa Misiri. ² Firaũni mũthamaki ũcio akĩrakario nĩ anene acio ake eerĩ, mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate, ³ na akĩmahingĩrĩthia nyũmba ya mũnene wa arĩa arangĩri njeera, o ĩrĩa Jusufu oheetwo. ⁴ Mũnene wa arangĩri akĩmaneana kũrĩ Jusufu amarorange, nake Jusufu akĩmatungatĩra.

Na thuutha wa gũikara kĩoho-inĩ kwa ihinda-rĩ, ⁵ o ũmwe wa acio eerĩ, ũrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei na mũthondeki wa mĩgate ya mũthamaki wa Misiri, o acio maahingĩrwo njeera, makĩrooto irooto ũtukũ ũmwe, na o kĩroto kĩarĩ na mũtaũrĩre wakĩo.

⁶ Rĩrĩa Jusufu aathiire kũrĩ o rũciĩnĩ rwa mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, akĩona marĩ na kĩahe. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio akĩũria anene acio a Firaũni, o acio moohetwo hamwe nake nyũmba-inĩ ya mwathi wake, atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũtukie ithiithi cianyu ũmũthĩ?"

⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Ithuĩ ithuerĩ nĩtũrotete irooto, na gũtirĩ mũndũ wa gũcitaũra."

Jusufu akĩmooria atĩrĩ, "Githĩ ũtaũri ti wa Ngai? Njĩrai irooto cianyu."

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa arĩa maatwaragĩra mũthamaki ndibei akĩra Jusufu kĩroto gĩake. Akĩmwĩra atĩrĩ, "Kĩroto-inĩ gĩakwa ndĩronire mũthabibũ ũrĩ mbere yakwa, ¹⁰ na ũraarĩ na hong'e ithatũ. Nacio iraaruta kĩro o ũguo iracanũka, nacio imanĩka cia thabibũ irerua. ¹¹ Na nĩ ndĩrakorwo nyiĩtĩte gĩkombe kĩa Firaũni na guoko, ndĩrooya thabibũ icio, ndĩraacihĩra gĩkombe-inĩ kĩa Firaũni, na ndĩramũnengera."

¹² Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, "Ūtaũri wakĩo nĩ ũyũ: Hong'e icio ithatũ nĩ mũthenya ĩtatũ. ¹³ Mũthenya ĩtatũ ĩtanathira-rĩ, Firaũni nĩegũgũtũũgĩria na agũcooke wĩra-inĩ waku, na ũcooke kũnengagĩra Firaũni gĩkombe gĩake, o ta ũria wekaga rĩrĩa warĩ mũmũheĩ ndibei. ¹⁴ No rĩrĩa maũndũ maku makaagaacĩra-rĩ, ũkandirikana ũnjiguĩre tha, ũngweete harĩ Firaũni, ũndute gũkũ njeera. ¹⁵ Tondũ nĩkũnyĩtũwo ndaanyĩtũrwo na hinya, ngĩrutwo bũrũri wa Ahibirania, na ningĩ o na gũkũ gũtirĩ ũndũ mũũru ndeekĩte wa gũtũma njikio njeera."

¹⁶ Na riria münene wa arĩa athondeki mĩgate onire atĩ Jusufu nĩataũra kiroto kũ wega-rĩ, akĩra Jusufu atĩrĩ, “O na nĩ nĩndĩrarootete: Ndirakuũite ikabũ ithatũ cia mĩgate na mĩtwe. ¹⁷ Gĩkabũ kĩa kĩrarigĩtie igũrũ kĩaarĩ na mĩgate ya mĩthemba yothe ithondekeirwo Firaũni; no nacio nyoni iramĩrĩaga irĩ o gĩkabũ-inĩ ndĩgĩkuũite na mĩtwe.”

¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtaũri wakĩo nĩ ũyũ: Ikabũ icio ithatũ nĩ mĩthenya itatũ. ¹⁹ Mĩthenya itatũ itanathira-rĩ, Firaũni nĩagagũtinithia mĩtwe na akwambithie mĩtĩ igũrũ. Nacio nyoni nĩkarĩa nyama cia mwĩrĩ waku.”

²⁰ Na rĩrĩ, mĩthenya wa gatatũ warĩ wa kũrĩrikana gũciarwo kwa Firaũni, nake akĩrugithĩria anene ake iruga inene. Nake akĩrĩrikana münene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na münene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate mbere ya anene arĩa angĩ ake: ²¹ Agĩcookia münene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei wĩra-inĩ wake, nĩgeetha acooke gũtwarĩra Firaũni gĩkombe rĩngĩ. ²² No rĩrĩ, münene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate-rĩ, akĩmũcuria mĩtĩ igũrũ o ta ũria Jusufu aamerĩte ũtaũri-inĩ wake.

²³ No münene ũcio wa arĩa maatwaragĩra Firaũni ndibei ndaigana kũrĩrikana Jusufu; nĩariganĩrwo nĩwe.

41

Irooto cia Firaũni

¹ Na rĩrĩ, mĩaka irĩ mĩgima yathira-rĩ, Firaũni akĩroota kiroto: Akĩona arũgamĩte rũteere-inĩ rwa Rũũ rwa Nili; ² na rĩrĩ, gũkiũmĩra ng’ombe mũgwanja njega na noru kuuma thĩnĩ wa rũũ rũu, na igĩtũka kũria nyeki ithanjĩ-inĩ. ³ Thuutha wacio rĩ, hakũmĩra ng’ombe ingĩ mũgwanja, njong’i na hĩnju, kuuma rũũ rũu rwa Nili, na ikĩrũgama mwena-inĩ harĩa icio ingĩ ciarũgamĩte hũgũrũ-inĩ cia rũũ. ⁴ Na rĩrĩ, ng’ombe icio njong’i na hĩnju ikĩria ng’ombe irĩa mũgwanja njega na noru. Hĩndĩ iyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro.

⁵ Nĩngĩ Firaũni agĩkoma rĩngĩ na akĩroota kiroto gĩa keerĩ: Magira mũgwanja mega na ngano, maiyũrite ngano, maakũraga kamũtĩ-inĩ kamwe ka ngano. ⁶ Thuutha wamo gũgĩthethũka magira mangĩ mũgwanja ma ngano mahĩnju, mahaana ta macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. ⁷ Magira macio mahĩnju ma ngano makĩmeria magira marĩa mũgwanja maarĩ mega na maiyũrite ngano. Hĩndĩ iyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro, agĩũkĩra agĩkora nĩ kũroota ekũrootaga.

⁸ Rũciĩnĩ agĩtangĩka meciĩra, na nĩ ũndũ ũcio agĩtũmanĩra andũ-ago othe na andũ arĩa oogĩ a Misiri. Firaũni akĩmeera irooto ciake, no gũtirĩ wao o na ũmwe wahotire kũmũtaũrĩa.

⁹ Hĩndĩ iyo münene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei akĩra Firaũni atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩndarĩkano mahĩtia makwa. ¹⁰ Hĩndĩ imwe-rĩ, Firaũni nĩarakarĩtio nĩ ndungata ciake; na nĩ hamwe na münene wa arĩa athondeki mĩgate-rĩ, agĩtuohithia njeera nyũmba-inĩ ya münene wa arangĩri. ¹¹ Ūtukũ ũmwe-rĩ, o ũmwe witũ akĩroota kiroto, na o kiroto kĩa rĩ ũtaũri wakio mwanya. ¹² Na rĩrĩ, kũu njeera twarĩ na mwanake Mũhibirania, ndungata ya münene wa arangĩri. Na ithũ tũkĩmwĩra irooto ciitũ, nake agĩtũtaũrĩa; akĩhe o mũndũ ũtaũri wa kiroto gĩaake. ¹³ Namo maũndũ magĩkĩka o ta ũria aatũtaũrĩre. Nĩ ngĩcookio wĩra-inĩ wakwa, nake mũndũ ũcio ũngĩ agĩcuurio mĩtĩ igũrũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtũmanĩra Jusufu, nake akĩrutwo kũu njeera narua. Na aarĩkia kwĩyenja* na kũruta nguo irĩa arĩ nacio na gwĩkĩra ingĩ-rĩ, agĩthĩ mbere ya Firaũni.

¹⁵ Nake Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndirarootire kiroto na gũtirĩ mũndũ ũrahota gũgĩtaũra. No nĩnjiguũite gũkĩrwo atĩrĩ, wee ũngĩrwo kiroto no ũhote gũgĩtaũra.”

¹⁶ Jusufu agĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Nĩ mwene ndingĩhota, no Ngai nĩekũhe Firaũni macookio marĩa arenda.”

¹⁷ Hĩndĩ iyo Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Kiroto-inĩ gĩakwa-rĩ, ndĩrarũgamĩte hũgũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Nili, ¹⁸ rĩa haroimĩrĩre ng’ombe mũgwanja njega na noru kuuma rũũ, na iraitũka kũria kũu ithanjĩ-inĩ. ¹⁹ Thuutha wacio kũracooka kũroimĩra ng’ombe ingĩ mũgwanja hinyaru, njong’i mũno na hĩnju. Ndirĩ ndona ng’ombe njong’i ta icio bũrũri-inĩ wotha wa Misiri. ²⁰ Nacio ng’ombe icio hĩnju na njong’i irarĩa ng’ombe irĩa mũgwanja noru irĩa iroimĩrĩte mbere. ²¹ No rĩrĩ, o na ciarĩkia gũcĩria-rĩ, gũtirĩ

* **41:14** Warĩ mũtugo wa andũ a Misiri kwenjwo njuĩrĩ na nderu, no Ahibirania matiekaga ũguo.

mündü ũngiramenyire atĩ nĩrarĩite; tondũ ironekaga irĩ o njong'i o ta mbere. Hĩndĩ iyo ndĩrokĩra.

²² “Nĩngĩ irooto-inĩ ciakwa-rĩ, nĩndĩronire magira mũgwanja mega ma ngano na maiyũrite ngano, magĩkũũra kamũtĩ-inĩ ka ngano. ²³ Thuutha wamo, magira mangĩ mũgwanja marathethũka, marĩ mahoohe na macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. ²⁴ Namo magira macio mahĩnju marameria magira marĩa mũgwanja mega. Nĩraheire andũ-ago ũhoro ũcio, no gũtirĩ o na ũmwe ũrahatire kũndaũrĩra irooto icio.”

²⁵ Nake Jusufu akĩra Firaũni atĩrĩ, “Irooto cia Firaũni cieri no kiroto kĩmwe. Ngai nĩaguũrĩrie Firaũni ũria akirĩ gwĩka. ²⁶ Ng'ombe iria mũgwanja njega nĩ mĩaka mũgwanja, na magira marĩa mũgwanja mega ma ngano nĩ mĩaka mũgwanja; kiroto kũ no kĩmwe. ²⁷ Nacio ng'ombe icio mũgwanja hĩnju na njong'i iria cioimĩrire thuutha nĩ mĩaka mũgwanja, na no taguo magira marĩa mũgwanja matarĩ ngano macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro: iyo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng'aragu.

²⁸ “Na o ta ũria ndera Firaũni: Ngai nĩ oneetie Firaũni ũria akirĩ gwĩka. ²⁹ Nĩgũgũkorwo na mĩaka mũgwanja ya bũthi mũnene bũrũri wothe wa Misiri, ³⁰ no nĩgũgũcoka kũrũmĩrĩro nĩ mĩaka mũgwanja ya ng'aragu. Naguo bũthi ũcio wothe wa Misiri nĩkariganĩra, nayo ng'aragu nĩkananga bũrũri ũyũ. ³¹ Bũthi wa bũrũri ndũkaririkanwo, tondũ ng'aragu irĩa ĩgacooka kũgĩa nĩgakorwo irĩ nene mũno. ³² Gĩtũmi kĩa Firaũni aheo kiroto kũ maita meerĩ, nĩ tondũ Ngai nĩatuĩte nĩegwĩka ũndũ ũcio, na ekũwĩka o narua.

³³ “Rũ Firaũni nĩacarie mündũ ũĩ gũkũũrana maũndũ na mündũ mũũgĩ, amũtue mũrũgamĩrĩ wa bũrũri wa Misiri. ³⁴ O na nĩngĩ Firaũni nĩagĩthuure atabarĩri a bũrũri a kuoyaga gĩcunjĩ gĩa ithano kĩa magetha ma Misiri mĩaka-inĩ iyo mũgwanja ya bũthi. ³⁵ Nao nĩmacookanĩrĩrie irio icio ciothe cia mĩaka iyo mĩega irooka, na ngano iyo ĩkorwo watho-inĩ wa Firaũni, ĩgwo matũũra-inĩ irĩ irio. ³⁶ Nacio irio icio ciagĩrĩre kũigwo irĩ mũthiithũ wa bũrũri, ikaahũthĩro hĩndĩ irĩa ya mĩaka mũgwanja ya ng'aragu irĩa ikaagĩa Misiri, nĩgeetha bũrũri ndũkanathũkio nĩ ng'aragu iyo.”

³⁷ Firaũni na anene ake makĩona mũbango ũcio ũrĩ mwega. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni akĩmooria atĩrĩ, “No tuone mündũ ũngĩ ta ũyũ, mündũ ũrĩ na roho wa Ngai thĩni wake?”

³⁹ Firaũni agĩkũra Jusufu atĩrĩ, “Kuona atĩ Ngai nĩakũmenyithĩtie maũndũ maya mothe-rĩ, gũtirĩ mündũ ũngĩ ũngĩkũũrana maũndũ na mũũgĩ ta we. ⁴⁰ Wee nĩwe ũkũrũgamĩrĩra nyũmba yakwa ya ũthamaki, na andũ akwa othe marĩathikagira watho waku. ũndũ ngũgũkĩra naguo no atĩrĩ, nĩ nĩ nĩ Mũthamaki.”

Jusufu Kũrũgamĩrĩra Misiri

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Kuuma rĩu nĩndagũtua mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wothe wa Misiri.” ⁴² Nĩngĩ Firaũni akĩruta gĩcũhĩ gĩa kĩa mũhũiri kuuma kĩara gĩake agĩgĩkĩra kĩara-inĩ kĩa Jusufu.† Agĩcoka akĩmũhumba nguo cia gatani njega, na kĩrengeri gĩa thahabu ngingo. ⁴³ Nĩngĩ agĩtũma akuuo na ngaari yake ya ita, arĩ mündũ wa keerĩ harĩ we wathani-inĩ, nao andũ magĩthĩ makĩanagĩrĩra marĩ mbere yake atĩrĩ, “Eherai njĩra-inĩ!” Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtua Jusufu mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wothe wa Misiri.

⁴⁴ Nĩngĩ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Nĩ nĩ Firaũni, no rĩrĩ, hatarĩ na rũtha rwaku, gũtirĩ mündũ ũgeeka ũndũ atarĩ na rũtha rwaku gũkũ Misiri guothe.” ⁴⁵ Nake Firaũni agĩta Jusufu Zafenathu-Panea, na akĩmũhe Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩrĩngai wa Onu, atũke mũtumia wake. Nake Jusufu agĩtuĩkania bũrũri wothe wa Misiri.

⁴⁶ Jusufu aarĩ na mĩaka mĩrongo itatũ rĩria atoonyire ũtungata-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa Misiri. Nake Jusufu akĩehera mbere ya Firaũni, agĩtuĩkania bũrũri wothe wa Misiri. ⁴⁷ Na rĩrĩ, ihinda rĩa mĩaka iyo mũgwanja ya bũthi, bũrũri ũcio ũgĩciara maciaro mainĩ mũno. ⁴⁸ Nake Jusufu agĩcokaanĩrĩra irio ciothe cia bũrũri wa Misiri iria ciagĩrĩre kuo mĩaka iyo mũgwanja ya bũthi, na agĩciigĩthia matũũra-inĩ marĩa manene. O itũũra inene akaiga irio iria ciakũragio mĩgũnda-inĩ irĩa yarĩthiũrũkĩrie. ⁴⁹ Jusufu agĩkũgĩthia ngano nyingĩ mũno, o ta mũthanga wa iria-inĩ; yarĩ nyingĩ mũno, o nginya agĩtiga kũiga maandĩko ma mũigana wayo tondũ ndĩngĩathimĩkire.

⁵⁰ Mĩaka ya ng'aragu itaanakinya-rĩ, Jusufu nĩaciarĩrwo tũhĩ twĩrĩ nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩrĩngai wa Onu. ⁵¹ Jusufu agĩta irigĩthathi rĩake Manase, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ Ngai nĩatũmĩte ndiganĩrwo nĩ thĩna wakwa wothe na nyũmba

† 41:42 Gĩcũhĩ gĩa guoko nĩkio kĩaahũthĩrwo nĩ athamaki kũhũũra mũhũiri.

ya baba yothe.” ⁵² Nako kahũ ga keerĩ, agĩgeeta Efraimu, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ Ngai nĩatũmĩte ngĩe na maciario bũrũri-inĩ wa mĩnyamaro yakwa.”

⁵³ Nayo miaka mũgwanja ya bũthi kũu Misiri igĩthira, ⁵⁴ na miaka mũgwanja ya ng’aragu ikĩambĩrĩria, o ta ũria Jusufu oigĩte. Kwarĩ na ng’aragu mabũrũri-inĩ marĩa mangĩ mothe, no bũrũri wa Misiri wothe warĩ na irio. ⁵⁵ Na rĩrĩa andũ a Misiri othe maambĩrĩrie kũguua ng’aragu-rĩ, magĩkaĩra Firaũni amahe irio. Nake Firaũni akĩmeera atĩrĩ, “Thiũĩ kũrĩ Jusufu na mwĩke ũria ekũmwĩra.”

⁵⁶ Rĩrĩa ng’aragu yagĩire bũrũri wothe-rĩ, Jusufu akĩhingũra makũmbĩ ma irio, akienderia andũ a Misiri ngano, nĩgũkorwo ng’aragu yarĩ nene mũno Misiri guothe. ⁵⁷ Namo mabũrũri mothe magĩũka Misiri kũrĩ Jusufu kũgũra ngano, tondũ ng’aragu iyo yarĩ nene mũno thi yothe.

42

Ariũ a ithe na Jusufu Gũthiĩ Misiri

¹ Rĩrĩa Jakubu aamenyire atĩ Misiri nĩ kwarĩ na ngano, akĩra ariũ ake atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũikare o ro ũguo mũcũthanĩrĩrie?” ² Agĩthiĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjiguĩte atĩ Misiri kũrĩ na ngano. Ikũrũkai kuo mũgatũgũrĩre irio, nĩgeetha tũtũre muoyo tũtigakue.”

³ Nao ariũ ikũmi a ithe na Jusufu magĩkũrũka, magĩthiĩ kũgũra ngano Misiri. ⁴ No Jakubu ndaatũmire Benjaminĩ mũrũ wa nyina na Jusufu athiĩ na arĩa angĩ, tondũ nĩetigagĩra ndakone mũtino. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Isiraeli magĩthiĩ marĩ hamwe na arĩa angĩ maathĩte kũgũra ngano Misiri, tondũ bũrũri wa Kaanani o nago warĩ na ng’aragu.

⁶ Na rĩrĩ, Jusufu nĩwe warĩ mwathi wa bũrũri wa Misiri na nĩwe wendagĩria andũ othe a bũrũri ngano. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ariũ a ithe maakinyire kuo-rĩ, makĩmũinamĩrĩa, magĩturumithia mothiũ mao thi. ⁷ Na rĩrĩa Jusufu onire ariũ a ithe, o ro rĩmwe akĩmamenya, no agĩtua ndamooĩ na akĩmaarĩria arĩ na ũũru, akĩmooria atĩrĩ, “Mumĩte kũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tuumĩte bũrũri wa Kaanani tũgooka kũgũra irio.”

⁸ O na gũtuĩka Jusufu nĩamenyire ariũ a ithe-rĩ, o matiigana kũmũmenya. ⁹ Nĩngĩ akĩrĩrikana irooto ciake iria aarootete imakonĩ, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ athigaani! Mũũkĩte kũrora bũrũri witũ kũrĩa ũtarĩ mũgitĩre.”

¹⁰ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, mwathi witũ! Ndongata ciaku ciũkĩte o kũgũra irio tu. ¹¹ Ithuĩ ithuothe tũrĩ ariũ a mũthuuri ũmwe. Ithuĩ ndongata ciaku tũrĩ andũ ehokeku, tũtirĩ athigaani.”

¹² Nake Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Aca! Mũũkĩte kũrora bũrũri witũ kũrĩa ũtarĩ mũgitĩre.”

¹³ No makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndongata ciaku ciarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuuri ũmwe, ũria ũtũũraga bũrũri wa Kaanani. ũria mũnini biũ nĩwe ũrĩ na baba rĩu, na ũmwe witũ ndarĩ ho.”

¹⁴ Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “No ta ũria ndamwĩra: Inyuĩ mũrĩ athigaani! ¹⁵ Na ũũ nĩguo mũkũmenyeka atĩ mũrĩ andũ a ma: Ti-itherũ, o ta ũria Firaũni atũũraga muoyo-rĩ, mũtingiuma kũndũ gũkũ nginya ũria mũnini wanyu oke. ¹⁶ Tũmai ũmwe wanyu athiĩ agĩire mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ; inyuĩ aya angĩ nĩ mũgũikio njeera nĩgeetha ciugo cianyu icio mwarĩtie irorwo kana nĩ ũhoru wa ma. Mũngĩkorwo ũguo muugĩte tiguorĩ, o ta ũria Firaũni atũũraga muoyo, inyuĩ mũrĩ athigaani!” ¹⁷ Nake akĩmaikia othe njeera, magĩkara kuo mĩthenya itatũ.

¹⁸ Mũthenya wa itatũ Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Tondũ ndĩ mwĩtigĩri Ngai-rĩ, ikai ũũ nĩguo mũtũũre muoyo: ¹⁹ Angĩkorwo mũrĩ andũ ehokeku, itĩkĩrai ũmwe wanyu aikare gũkũ njeera, na inyuĩ arĩa angĩ mũthiĩ mũtwarĩre andũ anyu ngano nĩ ũndũ wa ng’aragu rĩra marĩ nayo. ²⁰ No rĩrĩ, no nginya mũndehere mũrũ wa thoguo ũcio mũnini biũ, nĩgeetha ciugo cianyu ciĩtikĩrĩke kũna atĩ nĩ cia ma, na nĩguo mũtigakue.” Nao magĩka o ũguo.

²¹ Nao makĩĩrana atĩrĩ, “Ti-itherũ tũraherithio nĩ ũndũ wa mũrũ wa ithe witũ. Nĩtuonire ũria aarĩ na thiĩna rĩrĩa atũthaitaga tũhonokie muoyo wake, no tũkĩrega kũmũguia; na no kio tũnyiiĩtuo nĩ thiĩna ũyũ.”

²² Rubeni akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ ndiamwĩrĩre mũtikehĩrie kamwana kau? No inyuĩ mũkĩrega gũũthikĩrĩria! Riu no nginya tũrĩhio thakame yake.” ²³ No matiamenyaga atĩ Jusufu nĩaiguaga ũria moigaga, tondũ we aatũmagĩra mũtabuti akĩmaarĩria.

²⁴ Jusufu akimahunatira akimeherera, akiambiriria kurira; ningi agicooka agithii akimaariria ringi. Akinyiitithia Simeoni akieherio hario na akioho makionaga.

²⁵ Jusufu agiathana makunia mao maiyurio ngano, na betha cia o mundu icookio ikunia-ini riake, na maheo ringu wa rugendo. Thuutha wa gwikirwo maundu macio, ²⁶ makiigirira ndigiri ciao mirigo iyo ya ngano na makiumagara.

²⁷ Haria maarugamire mararirire-ri, umwe wao agitumira ikunia riake ahe ndigiri yake irio, nake akiona betha ciake hau muiromoni wa ikunia riake. ²⁸ Akira ariu a ithe atiri, "Haya, ninjookeirio betha ciakwa; i ici haha ikunia-ini riakwa."

Ngoro ciao ikinyiitwo ni ihooru na makirorana makiinainaga, makurania atiri, "Ni atia uu Ngai atwikite?"

²⁹ Na riria maakinyire kuri ithe wao Jakubu kuu bururi wa Kaanani-ri, makimwira maundu maria mothe monete. Makimwira atiri, ³⁰ "Mundu uria mwathi wa bururi ucio aatwaririe na uru muingi na agitutua ta twathite guthigaana bururi ucio. ³¹ No ithui tukimwira atiri, 'Ithui turi andu ehokeku; tutiri athigaani. ³² Twaru andu ikumi na eeri, ariu a mthuuri umwe. Umwe ndari ho, na uria munini biu ari na ithe witu kuu Kaanani.'

³³ "Ningi mundu ucio mwathi wa bururi agitwira atiri, 'Giki niki gigituma meny kana muri andu ehokeku: Ndirai muri wa thogu umwe guku, muoe irio muthi mucitarire andu a nyumba cianyu acio mari na ng'aragu. ³⁴ No mundeheri muri wa thogu uria munini biu na noguo ngaamenya ati mutiri athigaani, muri andu ehokeku. Hindi iyo ningamucokeria muri wa thogu, na nimugetikio kuonjorithagia bururi-ini uyü."

³⁵ Na riria moonoragia makunia mao-ri, o mundu agikora kiohe kia betha ciake ikunia-ini riake! Nao na ithe wao mona ciohe icio cia mbeeca, makimaka. ³⁶ Ithe wao Jakubu akimeera atiri, "Muri kuniinira ciana ciakwa. Jusufu ndari ho, na Simeoni ndari ho, na riu murenda kuoya Benjamini. Maundu maya mothe ni ni mokiri!"

³⁷ Hindi iyo Rubeni akira ithe atiri, "Nikooraga ariu akwa eeri ingkaaga gicookia Benjamini harawe. Reke akorwo umenyere-ri-ini wakwa, na ningamucokia."

³⁸ No Jakubu akiaga atiri, "Muri wakwa ndegukuruka athi na inyu; muri wa nyina ni muku na nowe wiki utigarite. Anginyiitwo ni mutino muna rugendo-ini riu murathi-ri, mwatuma mbu ici ciakwa ithi mbirira-ini na kieha."

43

Rugendo rwa Keeri rwa Guthii Misiri

¹ Na riri, ng'aragu iyo ikineneha muno bururi-ini wa Kaanani. ² Ni undu ucio riria maarire ngano yothe iria maagurite Misiri igithira-ri, ithe wao akimeera atiri, "Cookai Misiri ringi mugatugurire irio ingi nini."

³ No Juda akimwira atiri, "Mundu ucio aatwihitire agitwira atiri, 'Mutikoona ithi wakwa ringi tika muri wa thogu ucio ungi akorirwo ari hamwe na inyu.' ⁴ Akorwo nungituma hamwe na muri wa ithe witu Benjamini, nitugukuruka tuthi tukugurire irio. ⁵ No akorwo ndukumutuma na ithui, tutigukuruka, tondu mundu ucio aatwirire atiri, 'Mutikoona ithi wakwa ringi tika no muri wa thogu akorirwo ari hamwe na inyu.'"

⁶ Nake Isiraeli akimooria atiri, Mwandehereire thina uyü niki, na undu wa kwira mundu ucio ati ni muri na muri wa ithe wanyu ungi?

⁷ Makimucokeria atiri, "Mundu ucio aatugagia ciuria itukoni ithui ene o na cia nyumba ciitu abariri muno. Agituria atiri, 'Ithe wanyu ari o muoyo? Ni muri na muri wa thogu ungi?' Ithui no gicookia twacookagia ciuria ciake. Tungiamenyire atia ati no oige, 'Thi murehe muri wa thogu guku?'"

⁸ Nigi Juda akira Isiraeli ithe atiri, "Njitikiria thi na kamwana gaka, na nituguthi o ro rimwe, nigeetha wee na ithui na ciana ciitu tutuure muoyo, na tutigakue. ⁹ Ni mweni ningumurugamirira wega; na ni ni ukoria uhoro wake. Ingkaaga kumucokia kuri wee, na ndimurugamie mbere yaku-ri, ni ngaacokererwo ni ihitia riu matuku ma muoyo wakwa wothe. ¹⁰ Uria kuri ni ati, korwo tutinatindirira uhoro uyü tungithite ria keeri na tugacooka."

¹¹ Nake Isiraeli, ithe wao akimeera atiri, "Kungikorwo no nginya athi-ri, ikai uu: Kirai maciaro maria mega muno ma bururi uyü mondo-ini cianyu, mukurukirie mundu ucio mari kicho, na mahuti manini maria manungi wega na kaiki kanini, na ubani na uiki-wa-ngoma uria wtagwo manemane, na njothi na rothi. ¹² Na mukuue betha maita meeru, tondu no nginya mucokie betha iria ciacooketio uiromoni wa makunia manyu. No gikorwo undu ucio wekirwo na mahitia. ¹³ Oyai muri wa thogu

o nake, mūcooke kūrī mūdū ūcio o narua. ¹⁴ Nake Ngai Mwene-Hinya-Wothe arotūma mūguirwo tha nī mūdū ūcio, nigeetha efikire mūcooke na mūrū wa thogu wanyu ūcio ūngī o na Benjamini. Hakwa-rī, akorwo nī ngūkuirwo-rī, nī nguirwo.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio andū acio makioya iheo icio na betha maita meerī, na magithī na Benjamini. Magīkūrūka na ihenya Misiri na makīneana kūrī Jusufu. ¹⁶ Rīrīa Jusufu onire Benjamini arī hamwe nao-rī, akīra mūnene wa nyūmba yake atīrī, “Twarā andū aya gwakwa mūciī, ūthīnje na ūthondeke irio cia mīarahō; tondū nī mekūrīanīra na nī mīarahō.”

¹⁷ Nake mūdū ūcio agīka o ta ūrīa Jusufu aamwīrite, na akīmatwara kwa Jusufu mūciī. ¹⁸ Nao andū acio nūmamakire maatwarwo gwake mūciī. Magīciiria atīrī, “Twarehwo gūkū nī ūndū wa betha iria ciacookirio makūnia-inī maitū hīndī ya mbere. Arenda gūtūtharīkīra atūtōorie na atūtue ngombo ciake, na oe ndigiri ciitū.”

¹⁹ Tondū ūcio makīambata magithī kūrī mūnene wa nyūmba ya Jusufu, makīmwarīra marī hau mūromo-inī wa nyūmba. ²⁰ Makīmwīra atīrī, “Twagūthaita mwathi witū, nī tuokire gūkū hīndī ya mbere kūgūra irio. ²¹ No harīa twarūgamire tūrārīrīre-rī, twatumūra makūnia maitū o mūdū agīkora betha yake, o ūrīa yoheetwo īrī mūromo-inī wa ikūnia. Nī ūndū ūcio nī twacooka nacio. ²² Na ningī nītuoka na betha ingī cia kūgūra irio. Tūtūū nū wekīrīre betha ciitū makūnia-inī maitū.”

²³ Nake akīmeera atīrī, “Gūtīrī na thīna, tigai gwītīgīra. Ngai wanyu, o we Ngai wa ithe wanyu, nīwe wamūheire kīgīna makūnia-inī manyu; betha cianyu nīndacīamūkīre.” Agīcooka akīmarehera Simeoni.

²⁴ Ningī mūnene ūcio wa nyūmba ya Jusufu akīmatwara mūciī kwa Jusufu, akīmahe maaī na gwīthamba magūrū, na akīhe ndigiri ciao gīa kūrīa. ²⁵ Nao makīhaarīra iheo ciao cia kūhe Jusufu ooka mīarahō, tondū nīmaiguīte atī nīmekūrīa irio kuo.

²⁶ Rīrīa Jusufu ookire mūciī-rī, makīmūhe iheo iria maarehete kūu nyūmba-inī, na makīnamīrīra, magīturumithia mothiū mao thī mbere yake. ²⁷ Nake akīmahooya ūhoro, akīmooria, “Mūkūrū ūrīa mwaheire ūhoro wake-rī, nī mūhoro? Arī o muoyo?”

²⁸ Makīmūcookeria atīrī, “Ndungata yaku ūcio ithe witū arī o muoyo na ndarī na ūūru.” Nao makīnamīrīra mamūhe gītīo.

²⁹ Na aarōnga akīona mūrū wa nyina Benjamini, ūrīa maaciaranīrwo nake; akīmooria atīrī, “Ūyū nīwe mūrū wa thogu ūrīa mūnini biū, ūrīa mwaheire ūhoro wake?” Agīcooka akīmwīra atīrī, “Mūrū wakwa, Ngai arogūtuga.” ³⁰ Na rīrī, aigua ta ekumwo nī ngoro nī kuona mūrū wa nyina Benjamini-rī, Jusufu agīkīuma na ihenya agithī gūcaria handū angīrīrīra. Nake agithī kanyūmba gake ga thīnī akīrīrīra kuo.

³¹ Na aarīkia gwīthamba ūthiū akīuma, akīyūmīrīra, akiuga atīrī, “Igai irio metha-inī.”

³² Makīgīra Jusufu irio ciake arī wiki, na ariū a ithe marī oiki, nao andū a Misiri marī oiki, tondū andū a Misiri matīngīarīanīire na Ahībirania tondū warī thaahu harīo.

³³ Andū acio maakarītio mbere yake kūrīngana na ūkūrū wao, kuuma irīgithathi nginya ūrīa warī mūnini biū; nao makīrorana o mūdū na mūdū nī kūgega. ³⁴ Rīrīa maihūrīrwo irio kuuma metha-inī ya Jusufu-rī, rwīga rwa Benjamini rwarī maita matano gūkīra rwa arīa angī. Nao makīrīra na makīnyuanīra nake mategwītīgīra.

44

Gikombe kīa Betha Ikūnia-inī rīa Benjamini

¹ Nake Jusufu agīatha mūnene wa nyūmba yake, akīmwīra atīrī, “Iyūria makūnia ma andū aya irio nyingī o ta ūrīa mangīhota gūkuua, na wīkīre betha ya mūdū o mūdū mūromo-inī wa ikūnia rīake. ² Ningī wīkīre gīkombe giakwa kīrīa kīa betha mūromo-inī wa ikūnia rīa ūrīa mūnini biū wao, hamwe na betha cia ngano yake.” Nake mūnene ūcio agīka o ūrīa Jusufu aamwīrite.

³ Rūciinī gwakīa-rī, andū acio makīumagarīo hamwe na ndigiri ciao. ⁴ Matanathī kūrāya na itūra rīu inene-rī, Jusufu akīra mūnene wa nyūmba yake atīrī, “Rūmīrīra andū acio o rīu, na wamakīnyīra ūmoorie atīrī, ‘Mwarīha wega na ūru nīkī?’ ⁵ Githī gīkombe gīkī tikīo mwathi wakwa anyuuaga nakīo na akaragūra nakīo? Ūndū ūyū mwīkīte nī ūndū mūru mūno.’”

⁶ Na rīrīa aamakīnyīrīre-rī, agīcookeria ciugo icio kūrī o. ⁷ Nao makīmūria atīrī, “Mwathi witū ekwaria maūdū ta macio nīkī? Ithūi ndungata ciaku tūroaga gwīka ūndū ta ūcio! ⁸ Ithūi o na nītūragūcookeirie betha iria twakorire mīromo-inī ya makūnia maitū kuuma būrūrī wa Kaanani; nī kī kīngītūma tūye betha kana thahabu kuuma nyūmba ya mwathi waku? ⁹ Ndungata o na īmwe yaku yakorwo īrī nakīo-rī, no īgūkua, na ithūi aya angī tūtūike ngombo cia mwathi witū.”

¹⁰ Nake akiuga atírí, “Ní wega, nígútuíke o úguo mwoiga. Úría úgúkorwo nakío níwe úgútuíka ngombo yakwa; inyuí aría angí mútirí na úcuuke.”

¹¹ O mündü o mündü agíkürúka ikúnia ríake thí na ihenya na akírítumúra. ¹² Nake múnene úcio wa nyumba ya Jusufu akíambիրiia gúcaria gíkombe, ambիրiie harí úría múkürü wao na akíríkիրiia harí úría múnini biú. Nakío gíkombe kú gíkoneka ikúnia-iní ría Benjaminí. ¹³ Nao moona úguo-rí, magítembúranga nguo ciao. Magícooka makíhaicia mիրigo yao ndigiri igúrú magícooka na thuutha kúu itúúra-iní inene.

¹⁴ Jusufu aarí o kúu nyumba ríría Juda na ariú a ithe maatoonyire kuo. Nao makígúithia thí mbere yake. ¹⁵ Jusufu akímooria atírí, “Ní úndü úrikú úyü mwíkíte? Kai mútooi atí mündü ta ní no ahote kúmenya maúndü na njíra ya úragúri?”

¹⁶ Juda akímúcookeria atírí, “Ní atía túngúira mwathi witú? Túngiuga atía? Túngíhota atía kuonania atí tútíihítie? Ngai níwe úguúrítie mahítia ma ndungata ciaku. Ríu ithuí túrí ngombo cia mwathi witú, ithuothe úndü úmwe na úría úkorirwo na gíkombe kúu.”

¹⁷ No Jusufu akiuga atírí, “Ndíroaga gwíka úndü ta úcio! Mündü úría úkorirwo na gíkombe kúu nowe úgútuíka ngombo yakwa. Inyuí aya angí, cookai kúrí ithe wanyu na thayü.”

¹⁸ No Juda agíthí harí we, akiuga atírí, “Ndagúthaita mwathi wakwa, itíkíría ndungata yaku yarírie mwathi wakwa. Ndúkarakaríre ndungata yaku o na gútuíka úiganaine na Firaúni we mwene. ¹⁹ Mwathi wakwa, wee worírie ndungata ciaku atírí, ‘Ní múrí ithe wanyu kana múrú wa thoguo wanyu úngí?’ ²⁰ Na ithuí túgígúcookeria atírí, ‘Túrí na ithe witú múthuuri múkürü muno, na kúrí kamwana kanini aaciaríirwo úkürü-iní wake. Múrú-wa-nyina na kamwana kau ní múkuú, na nowe wiki wa ariú a nyina útigaríte, na ithe níamwendete muno.’

²¹ “Híndí iyo úkúra ndungata ciaku atírí, ‘Thíi múmúikürúkie múmúrehe ndímwánere.’ ²² Na ithuí túkúra mwathi witú atírí, ‘Kamwana kau gatingiama harí ithe; wangiama harí we, ithe no gúkua angíkua.’ ²³ No wee werire ndungata ciaku atírí, ‘Tiga múúkire na múrú wa thoguo úcio múnini biú, mútikoona úthíu wakwa ríngí.’ ²⁴ Na twainúka kúrí ndungata yaku úcio ithe witú, túkímwíra úría wee mwathi witú woigíte.

²⁵ “Níngí ithe witú agítwíra atírí, ‘Cookai, múthíi múgúre irio ingí nini.’ ²⁶ No ithuí túkímwíra atírí, ‘Tútingíkürúka kuo. No gúkorirwo nígúthíi na múriú waku úyü múnini biú. Tútingíona úthíu wa mündü úcio tiga múriú waku úyü akorirwo na ithuí.’

²⁷ “Nayo ndungata yaku úcio ithe witú agítwíra atírí, ‘Inyuí ní múú atí mútúmia wakwa Rakeli aanjaríire ariú eerí. ²⁸ Úmwe wacio níthiire na ndacooke, na ní ngiuga atírí, ‘Ti-itherú níatambuúrtwo ní nyamú!’ Na kuuma híndí iyo ndírí ndamuona ríngí. ²⁹ Múngíoya úyü úngí nake akoone mútino-rí, mwatúma mbuí ici ciakwa ithí mbիրiia na kíeha.’

³⁰ “Na ríri, kamwana gaka kangíaga gúthíi na ní túgacooka kúrí ndungata yaku úcio baba, o baba úcio muoyo wake wohanítio na muoyo wa kamwana gaka-rí, ³¹ oone atí kamwana gaka tútirí nako, no gúkua agaakua. Ithuí ndungata ciaku túgíkürúkie mbuí cia ithe witú mbիրiia-iní na kíeha. ³² Ní ndungata yaku-rí, nínderutíire kúrí baba gúkamenyerera. Ngíuga atírí, ‘Ingíkaaga gúgacooka kúrí we-rí, níngacookererwo ní ihítia rírí ndí mbere ya baba, matukú mothe ma muoyo wakwa!’

³³ “Na ríu ndagúthaita úreke ní ndungata yaku ndigwo gúkú ndúike ngombo ya mwathi wakwa handú ha kamwana gaka, na wítíkirie kamwana gaka kainúke na ariú a ithe. ³⁴ Ingíhota atía kúinúka kúrí baba itarí na kamwana gaka? Aca! Ndúkareke ngoone kíeha kíria kíngínyiita baba.”

45

Jusufu Kwímenyithia kúrí Ariú a Ithe

¹ Híndí iyo Jusufu akíremwo ní kwíyúmիրiia mbere ya aría othe maamútungataga, akíambիրiia na múgambo múnene, akiuga atírí, “Andü othe nímehere harí níi!” Tondü úcio, hatiarí mündü o na úmwe warí na Jusufu ríría emenyithanirie kúrí ariú a ithe. ² Na akírira aníríire o nginya andü a Misiri makímúigua, o na andü a nyumba ya Firaúni makígua úhoro wa kíriro kúu.

³ Jusufu akíra ariú a ithe atírí, “Ní ní Jusufu! Baba arí o muoyo?” No ariú a ithe matiahotire kúmúcookeria, nígúkorwo nímamakíte muno marí mbere yake.

⁴ Níngí Jusufu akíra ariú a ithe atírí, “Ta nguhíríria.” Meeka úguo-rí, akímeera atírí, “Ní ní múrú wa thoguo Jusufu, úría mwendirie Misiri! ⁵ Na ríu, mútigathíinike kana mwírarakíre níkúnyendia gúkú, tondü ní Ngai wandúmire njúke mbere yanyu

nĩgeetha honokie mĩoyo. ⁶ Handũ-inĩ ha mĩaka ĩĩrĩ rĩu gũkoretwo na ng'aragu bũrũri-inĩ, na mĩaka ĩtano ĩgũũka gũtigũkorwo na kũrĩma kana kũgetha. ⁷ No Ngai aandũmire mbere yanyu nĩguo ndũme matigari manyu matũũre gũkũ thĩ, na honokie mĩoyo yanyu na kũhonokania kũnene.

⁸ "Nĩ undũ ũcio-rĩ, ti inyuĩ mwandũmire gũkũ, no nĩ Ngai. Na nĩanduĩte ta ithe wa Firaũni, na mwathi wa nyũmba yake yothe o na mwathi wa bũrũri wothe wa Misiri. ⁹ Na rĩu hiũhai mũcooke kũrĩ baba mũmwĩre atĩrĩ, 'Ūũ nĩguo mũrũguo Jusufu ekuuga: Ngai nĩanduĩte mwathi wa bũrũri wa Misiri guothe. Ikũrũka ũũke kũrĩ nĩ; ndũgaikare. ¹⁰ Ūgũtũũra bũrũri wa Gosheni* na ũkorwo ũrĩ hakũhĩ na nĩ, wee na ciana ciaku, na ciana cia ciana ciaku, na ndũũru ciaku cia mbũri na cia ng'ombe, na kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo. ¹¹ Kũu nĩkuo ndĩrĩgũteithagĩria tondũ kũrĩ na mĩaka ĩngĩ ĩtano ya ng'aragu ĩtigarĩte. Kwaga ũguo wee na nyũmba yaku na andũ arĩa othe makwĩgĩ nĩmũgũtuũka athĩnĩki.'

¹² "Inyuĩ nĩmũreyonera, o na Benjamini mũrũ wa maitũ akeyonera, atĩ nĩ nĩ mwene ndĩramwarĩria. ¹³ Na mwĩre baba ũhoru wa gĩũũo kĩrĩa gĩothe heetwo gũkũ Misiri, na ũrĩa wothe mwĩoneire, na mũikũrũkie baba gũkũ narua."

¹⁴ Ningĩ akĩhĩmbĩria mũrũ wa nyina Benjamini na akĩrĩra, o nake Benjamini akĩmũhĩmbĩria akĩrĩraga. ¹⁵ Na akĩmumunya ariũ a ithe othe na akĩmahĩmbĩria akĩrĩraga. Thuutha ũcio ariũ a ithe makĩaranĩria nake.

¹⁶ Na rĩria ũhoru ũcio waigũrwo nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Firaũni, atĩ ariũ a ithe na Jusufu nĩmokĩte-rĩ, Firaũni na anene ake othe magĩkena. ¹⁷ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, "Ĩra ariũ a thoguo atĩrĩ, 'Ĩkai ũũ: ĩgĩrĩrai nyamũ cianyu mĩrigo mũcooke bũrũri wa Kaanani, ¹⁸ na mũndehere ithe wanyu na andũ a nyũmba cianyu. Na nĩ nĩngamũhe kũndũ kũria kwega mũno bũrũri-inĩ wa Misiri, na mũkenagĩre ũnoru wa bũrũri ũyũ.'

¹⁹ "Ningĩ nĩwathĩrĩrio ũmeere atĩrĩ: 'Ĩkai ũũ: Oyai makaari mamwe kuuma gũkũ Misiri nĩ undũ wa ciana na atumia anyu, mũgĩre ithe wanyu mũũke. ²⁰ Na mũtigatindanĩre na indo cianyu tondũ maũndũ mothe marĩa mega mũno ma Misiri megũtuũka manyu.'"

²¹ Nĩ undũ ũcio ariũ a Isiraeli magĩka o ro ũguo. Jusufu akĩmahe makaari o ta ũrĩa Firaũni aathanĩte na agĩcooka akĩmahe rĩgu wa rũgendo rwao. ²² Ningĩ akĩhe o mũndũ o mũndũ wao nguo njerũ, no Benjamini-rĩ, akĩmũhe betha magana matatũ,† na nguo ĩthano cia kũgarũrĩra. ²³ Na indo ici nĩcio aatũmĩre ithe: Ndigiri ikũmi ikuũite indo iria njege mũno cia Misiri, na ndigiri ĩngĩ ikũmi cia mĩgoma ikuũite ngano na mĩgate na rĩgu wake wa rũgendo. ²⁴ Agĩcooka akĩmagaria ariũ a ithe, na magĩthĩ akĩmeera atĩrĩ, "Mũtikanegenanie mũrĩ njĩra-inĩ!"

²⁵ Nĩ undũ ũcio makĩambata makiuma Misiri, magĩthĩ magĩkinya kũrĩ ithe wao Jakubu kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani. ²⁶ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Jusufu arĩ o muoyo! Na nĩwe mwathi wa bũrũri wothe wa Misiri." Jakubu akĩgegeara; akĩaga kũmetĩkia. ²⁷ No rĩria maamwĩrĩre maũndũ marĩa mothe Jusufu aamerite, na rĩria onire makaari marĩa Jusufu aatũmĩte ma kũmũkuua mamũtware Misiri-rĩ, roho wa Jakubu ithe wao ũkĩarahũka. ²⁸ Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, "Nĩndetĩkia! Mũrũ wakwa Jusufu arĩ o muoyo. Nĩngũthĩ ngamuone itanakua."

46

Jakubu Gũthĩ Misiri

¹ Nĩ undũ ũcio Isiraeli akĩumagara na indo ciothe iria aarĩ nacio, na aakinya Birishiba-rĩ, akĩrutĩra Ngai wa ithe Isaaka magongona.

² Nake Ngai akĩarĩria Isiraeli na kĩoneki ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Jakubu! Jakubu!"

Nake agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ ũyũ haha."

³ Ngai akiuga atĩrĩ, "Nĩ nĩ Ngai, Ngai wa thoguo. Ndũgetigĩre gũikũrũka ũthĩ Misiri, tondũ nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene mũno kũu. ⁴ O na nĩngũikũrũkania nawe kũu Misiri, na ti-itherũ nĩ ngagũcookia gũkũ rĩngĩ. Nakuo guoko kwa Jusufu kuo kwene nĩkuo gũgaakũhinga maithe wakua."

⁵ Hĩndĩ ĩyo Jakubu akiuma Birishiba, nao ariũ a Isiraeli magĩkuua ithe wao Jakubu na ciana ciao na atumia ao na makaari marĩa Firaũni aatũmĩte ma kũmũkuua. ⁶ O na ningĩ magĩthĩ na mahĩũ mao na indo iria ciothe maagĩte nacio marĩ kũu Kaanani, na Jakubu na rũciaro rwake ruothe magĩthĩ Misiri. ⁷ Aathiire Misiri na ariũ ake na tũmwana twa

* 45:10 Bũrũri wa Gosheni warĩ mũthia-inĩ wa Rũũ rwa Nili na nĩ kũndũ kwarĩ kũnoru mũno. † 45:22 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3.5).

ariũ ake, agĩthiĩ na airĩtu ake na tũirĩtu twa airĩtu ake, ũguo nĩ kuuga rũciaro rwake ruothe.

⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Isiraeli (Jakubu na njiaro ciake) arĩa maathiire Misiri:

Rubeni irigithathi rĩa Jakubu.

⁹ Ariũ a Rubeni maarĩ:

Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi.

¹⁰ Ariũ a Simeoni maarĩ:

Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Zoharu, na Shauli mũrũ wa mĩtumia ũrĩa Mũkaanani.

¹¹ Ariũ a Lawi maarĩ:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹² Ariũ a Juda maarĩ:

Eri, na Onani, na Shela, na Perezu, na Zera (no Eri na Onani nĩmakuĩrĩre bũrũri wa Kaanani.)

Nao ariũ a Perezu maarĩ:

Hezironi na Hamuli.

¹³ Ariũ a Isakaru maarĩ:

Tola, na Puya, na Jashubu, na Shimuroni.

¹⁴ Ariũ a Zebulun maarĩ:

Seredi, na Eloni, na Jahaleeli.

¹⁵ Acio nĩo ariũ arĩa Lea aaciariĩre Jakubu kũu Padani-Aramu, hamwe na mwarĩ Dina. Ariũ acio na airĩtu ake othe maarĩ mĩrongo ĩtatũ na atatũ.

¹⁶ Ariũ a Gadi maarĩ:

Zifoni, na Hagi, na Shuni, na Eziboni, na Eri, na Arodi, na Areli.

¹⁷ Nao Ariũ a Asheri maarĩ:

Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria.

Mwarĩ wa nyina aarĩ Sera.

Ariũ a Beria maarĩ:

Heberi na Malikieli.

¹⁸ Icio nĩcio ciana iria ciaciariĩrwo Jakubu nĩ Zilipa, ũrĩa Labani aaheete mwarĩ Lea; ciothe ciarĩ ciana ikũmi na ithathatũ.

¹⁹ Ariũ a Rakeli mĩtumia wa Jakubu maarĩ:

Jusufu na Benjamini. ²⁰ Nake Jusufu arĩ kũu Misiri, nĩaciariĩrwo Manase na Efraimu nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu.

²¹ Nao ariũ a Benjamini maarĩ:

Bela, na Bekerĩ, na Ashibeli, na Gera, na Naamani, na Ehi, na Roshu, na Mupimu, na Hupimu, na Aradi.

²² Acio nĩo ariũ a Rakeli arĩa maaciariĩrwo Jakubu othe maarĩ andũ ikũmi na ana.

²³ Mũriũ wa Dani aarĩ:

Hushimu.

²⁴ Nao Ariũ a Nafitali maarĩ:

Jahazeeli, na Guni, na Jezeri, na Shilemu.

²⁵ Acio nĩo ariũ arĩa maaciariĩrwo Jakubu nĩ Biliha ũrĩa Labani aaheete mwarĩ Rakeli, othe maarĩ mũgwanja.

²⁶ Andũ othe arĩa maathiire na Jakubu Misiri, arĩa maarĩ a njiaro ciake tũtegeũtara atumia a ariũ ake, maarĩ andũ mĩrongo ĩtandatũ na atandatũ. ²⁷ Hamwe na ariũ arĩa eerĩ a Jusufu arĩa aaciariĩre Misiri, andũ a nyũmba ya Jakubu arĩa maathiire Misiri maarĩ mĩrongo mũgwanja.

²⁸ Nake Jakubu agĩtũma Juda athĩ mbere yake kũrĩ Jusufu nĩgeetha athĩrĩrwo njĩra ya gũthĩ Gosheni. Rĩrĩa maakinyire bũrũri wa Gosheni, ²⁹ Jusufu akũhaarĩria ngaari yake ya mbarathi, na agĩthĩ Gosheni gũtũnga ithe Isiraeli. Na Jusufu aakinya o ũguo harĩ ithe, akimũhĩmbiria na akĩrĩra ihinda inene.

³⁰ Nake Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, "Rũ no ngĩkue, kuona atĩ nĩndeyonera nĩ mwene atĩ ũrĩ o muoyo."

³¹ Hĩndĩ ìyo Jusufu akĩĩra ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe atĩrĩ, Nĩngwambata thĩĩ njarie na Firaũni, ndĩmwĩre atĩrĩ, Ariũ a baba, na nyũmba ya baba, ariã maratũũraga bũrũri wa Kaanani, nĩmokĩte kũrĩ nĩ. ³² Andũ acio nĩ arĩithi; marĩthagia mahiũ, na mokĩte na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe, na indo ciothe ciao. ³³ Na rĩrĩa Firaũni arĩmwĩta na amũũrie atĩrĩ, "Inyuĩ mũrutaga wĩra ũrĩkũ?" ³⁴ mwagĩrĩrwo mũmũcookerie atĩrĩ, "Ithuĩ ndungata ciaku tũtũũraga tũrĩthagia mahiũ kuuma ũnini witũ, o ta ũrĩa maithe maitũ meekaga." Hĩndĩ ìyo nĩmũgetĩkĩrio mũtũũre mwena wa Gosheni, tondũ arĩithi othe moonagwo marĩ thaahu nĩ andũ a Misiri.

47

¹ Jusufu agĩthĩĩ akĩĩra Firaũni atĩrĩ, "Baba na ariũ a baba hamwe na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe na indo ciao ciothe nĩmokĩte kuuma bũrũri wa Kaanani, na rĩu marĩ Gosheni." ² Nĩngĩ agĩthũura ariũ a ithe atano na akĩmatwara mbere ya Firaũni.

³ Firaũni akĩmoooria atĩrĩ, "Mũrutaga wĩra ũrĩkũ?"

Nao magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, "Ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ arĩithi, o ta ũrĩa maithe maitũ maarĩ." ⁴ Nĩngĩ makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũũkĩte gũikara gũkũ kwa ihinda, tondũ ng'aragu ìno nĩ nene kũu Kaanani, na ndũũru cia ndungata ciaku nĩ ciagĩte ũrĩithio. Nĩ ũndũ ũcio twagũthaita wĩtũkĩrie ndungata ciaku itũũre Gosheni."

⁵ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, "Thoguo na ariũ a thoguo mokĩte kũrĩ we, ⁶ na bũrũri wa Misiri ũrĩ mbere yaku; he thoguo na ariũ a thoguo mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũyũ. Reke maikare Gosheni. Na rĩrĩ, angĩkorwo niũũ amwe ao marĩ na ũũgĩ wa mwanya-rĩ, matue arũgamĩrĩ a mahiũ makwa."

⁷ Nĩngĩ Jusufu akĩrehe ithe Jakubu mbere ya Firaũni. Na Jakubu aarĩkia kũrathima Firaũni-rĩ, ⁸ Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, "Ūrĩ na mĩaka ìgana?"

⁹ Nake Jakubu akĩra Firaũni atĩrĩ, "Mĩaka yakwa ya kũũrũra nĩ igana rĩmwe na mĩrongo ìtatũ. Mĩaka yakwa ìkoretwo ìrĩ mĩnini na ya mĩtangĩko, na ndũigana mĩaka ya kũũrũra kwa maithe makwa." ¹⁰ Jakubu agĩcooka akĩrathima Firaũni na akĩehera akĩuma hau Firaũni aarĩ.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩhe ithe na ariũ a ithe ũtũũro kũu Misiri na akĩmahe mĩgũnda mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũcio, rũgongo rwa Ramesese o ta ũrĩa Firaũni aathanĩte. ¹² Nĩngĩ Jusufu nĩaheaga ithe na ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe othe irio kũringana na mũigana wa ciana ciao.

Jusufu na Ng'aragu

¹³ Na rĩrĩ, gũtiarĩ irio mwena ũcio wothe, tondũ ng'aragu yarĩ nene mũno; na Misiri na Kaanani cieri nĩ ciahinyĩrĩkĩte nĩ ũndũ wa ng'aragu ìyo. ¹⁴ Jusufu akĩũngania mbeeca iria ciothe ingĩonekire bũrũri wa Misiri na wa Kaanani, irĩ irĩhi rĩa ngano ìrĩa andũ maagũraga, nake agĩcitwara nyũmba-ĩnĩ ya ũthamaki ya Firaũni. ¹⁵ Na rĩrĩa mbeeca cia andũ a Misiri na cia andũ a Kaanani ciathĩre-rĩ, andũ a Misiri othe magĩthĩĩ kũrĩ Jusufu, makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũhe irio. Tũngĩgĩkua ũtwĩroreire nĩkĩ? Mbeeca ciitũ nĩithĩrĩte biũ."

¹⁶ Nake Jusufu akĩmacookeria atĩrĩ, "Ndeherai mahiũ manyu, na nĩngũmwenderia irio nĩ ũndũ wa mo tondũ mbeeca nĩ thĩru." ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩtwarĩra Jusufu mahiũ mao, nake akĩmakũũranĩra irio na mbarathi ciao, na ng'onde na mbũri ciao, na ng'ombe na ndigiri ciao. Nake Jusufu akĩmateithĩrĩra mwaka ũcio wothe na irio, magĩcũũrania na mahiũ mao mothe.

¹⁸ Naguo mwaka ũcio wathĩra-rĩ, magĩũka kũrĩ we mwaka ũyũ ũngĩ, makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũtũngĩhota kũhitha mwathi witũ ũndũ, kuona atĩ mbeeca ciitũ nĩithĩrĩte, na mahiũ maitũ rĩu nĩ maku, na gũtirĩ kĩndũ gĩtigaire kĩa mwathi witũ tĩga mĩrĩ iitũ na ithaka ciitũ. ¹⁹ Tũngĩgĩkua ũtwĩroreire nĩkĩ, ithuĩ na ithaka ciitũ hamwe? Tũgũranĩre hamwe na ithaka ciitũ, ũtũhe irio, na ithuĩ na ithaka ciitũ tũtũũke ngombo cia Firaũni. Tũhe mbeũ nĩgeetha tũtũũre muoyo, tũtigakue, na nĩguo bũrũri witũ ndũkanangĩke."

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩgũrĩra Firaũni bũrũri wothe wa Misiri. Nao andũ a Misiri makĩendia ithaka ciao, mũndũ o mũndũ, nĩ ũndũ ng'aragu nĩyamahatĩrĩrie mũno. Naguo bũrũri wothe ũgĩtũũka wa Firaũni. ²¹ Nake Jusufu agĩgĩtua andũ ngombo kuuma mwena ũmwe wa Misiri nginya ũrĩa ũngĩ. ²² No rĩrĩ, ndaigana kũgũra ithaka cia athĩnjĩri-ngai akuo, tondũ o maarĩ na igai maaheagwo nĩ Firaũni, na maarĩ na irio cia kũmaigana kuuma kũrĩ igai rĩu Firaũni aamaheaga. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire mage kwendia ithaka ciao.

²³ Nake Jusufu akĩra andũ acio atĩrĩ, "Rĩu tondũ ũmũthĩ nĩndamũgũra hamwe na ithaka cianyu mũtũũke a Firaũni-rĩ, mbeũ cianyu nĩcio ici; oyai mũkahaande mĩgũnda. ²⁴ No rĩrĩa mũkaagetha, mũkaaha Firaũni gĩcunjĩ gĩa gatano. Iacunjĩ icio ingĩ inya harĩ

ithano no mwĩgĩre irĩ mbeũ cia kũhaanda na irio cianyu ene na cia nyũmba cianyu, na cia ciana cianyu.”

²⁵ Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩwahonokia mĩoyo iitũ. Tũroogĩtikĩrika maitho-inĩ na mwathi witũ; ithuĩ tũgũtũũra tũrĩ ngombo cia Firaũni.”

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩruta watho ũkonĩ ithaka cia Misiri, na nĩtũũire nginya ũmũthĩ, atĩ gĩcunjĩ gĩa gatano kĩa magetha nĩ kĩa Firaũni. No ithaka cia athĩnjĩri-ngai akuo itaatuũkire cia Firaũni.

²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩtũũra Misiri bũrũri-inĩ wa Gosheni. Makĩgĩa na indo kuo na magĩciarana, makĩngĩha mũno.

²⁸ Jakubu aikarire Misiri mĩaka ikũmi na mũgwanja, nayo mĩaka yake írĩa aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ina na mũgwanja. ²⁹ Na rĩria ihinda rĩa Isiraeli rĩa gũkua riakuhĩrĩrie-rĩ, agĩtũmanĩra mũriũ wake Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, iga guoko gwaku rungu rwa kĩero gĩakwa, na ũnjũire atĩ nũkanjĩka maũndũ ma ũtugi na ma wĩhokeku. Ndũkanaathike gũkũ Misiri, ³⁰ no rĩria ngaahurĩka hamwe na maithe makwa, ũkanguua, ũndute Misiri, ũgaathike o harĩa mathikĩtwo.”

Nake Jusufu akiuga atĩrĩ, “Nĩngeeka o ũguo woiga.”

³¹ Nake Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhite na mwĩhitwa.” Nake Jusufu akĩhĩta harĩ we na mwĩhitwa, nake Isiraeli akĩhooya enyĩtĩrĩre mũthigi wake.

48

Manase na Efiraimu

¹ Thuutha-inĩ ũcio Jusufu akĩrwo atĩrĩ, “Thoguo nĩ mũrũaru.” Nĩ ũndũ ũcio akĩoya ariũ ake eerĩ, Manase na Efiraimu, agĩthĩ kũmũrora. ² Na rĩria Jakubu eerirwo atĩrĩ, “Mũrũguo Jusufu nĩoka gũkuona,” Isiraeli akĩyũmĩrĩra, agĩkara thĩ ũrĩri-inĩ.

³ Jakubu akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩanyumĩrĩre ndĩ Luzu bũrũri-inĩ wa Kaanani, na akĩndathima, ⁴ akĩnjũra atĩrĩ, ‘Nĩngatũma ũciarane na ũingĩhe. Nĩngagũtua kĩrĩndĩ kĩa andũ, na nĩngaheana bũrũri ũyũ kũrĩ njiaro ciaku iria igooka thuutha waku ũtũke wacio tene na tene.’

⁵ “Rũ-rĩ, ariũ aku eerĩ ariã maaciarĩrwo gũkũ Misiri itanooka kũrĩ we-rĩ, megũtuuo ta marĩ akwa; Efiraimu na Manase meegũtuũka akwa, o ta ũria Rubeni na Simeoni marĩ akwa. ⁶ Ciana iria ingĩ ũngĩciarĩrwo thuutha wao nĩ ciaku; kũria makagaya mageetanagio na marĩtwa ma ariũ a ithe wao. ⁷ Na rĩria ndacookaga kuuma Padani, ngĩnyitwo nĩ kĩahe gĩa gũkuĩrwo nĩ Rakeli kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani tũrĩ o rũgendoinĩ, hakuhĩ na Efiratha. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũthika hau mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthĩ Efiratha” (na nokuo Bethlehemu).

⁸ Na rĩria Isiraeli onire ariũ a Jusufu, akĩũria atĩrĩ, “Aya nĩ a?”

⁹ Jusufu akĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ ariũ akwa ariã Ngai aaheete ndĩ gũkũ.”

Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Mareharehe harĩ nĩ ndĩmarathime.”

¹⁰ Na rĩrĩ, maitho ma Isiraeli nĩmoorĩte nĩ gũkũra, na ndoonaga wega. Jusufu agĩkĩrehe ariũ ake hakuhĩ na Isiraeli, nake Jakubu akĩmamumunya na akĩmahĩmbĩria.

¹¹ Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndieciragia nĩngona ũthĩũ waku rĩngĩ, na rĩũ Ngai nĩanjĩtikĩrĩtie nyone o na ciana ciaku.”

¹² Nake Jusufu akĩmaruta maru-inĩ ma Isiraeli, akĩnamĩrĩria ũthĩũ akĩũturumithia thĩ. ¹³ Jusufu akĩoya ariũ ake eerĩ, Efiraimu arĩ mwena wake wa ũrio aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũmotho gwa Isiraeli, na Manase arĩ mwena wake wa ũmotho aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũrio gwa Isiraeli, akĩmarehe hakuhĩ nake. ¹⁴ No Isiraeli agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũrio agĩkũgĩrĩra mũtwe wa Efiraimu, o na gũtuũka nĩwe warĩ mũnini, na akĩhĩtũkania moko make, akĩgĩrĩra guoko gwake kwa ũmotho mũtwe-inĩ wa Manase, o na gũtuũka Manase nĩwe warĩ irigithathi.

¹⁵ Nĩngĩ akĩrathima Jusufu, akiuga atĩrĩ,

“Ngai ũria maithe makwa Iburahĩmu na Isaaka maatungatagĩra,
Ngai ũria ũkoretwo arĩ mũrĩthi wakwa mũtũũrĩre-inĩ wakwa wothe nginya ũmũthĩ,

¹⁶ na Mũraika ũria ũũhonoketie kuuma mũtino-inĩ yothe,
arorathima imwana ici.

Iroetanagio na rĩtwa riakwa,

na ciĩtanagio na marĩtwa ma maithe makwa, Iburahĩmu na Isaaka,
na maroingĩha mũno gũkũ thĩ.”

¹⁷ Na rĩria Jusufu onire atĩ ithe agĩrĩre guoko gwake kwa ũrio mũtwe-inĩ wa Efiraimu-rĩ, ndaakenire; akĩnyĩta guoko gwa ithe akweherie kuuma mũtwe-inĩ wa Efiraimu,

akũigĩrĩre mĩtwe-inĩ wa Manase. ¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, baba ũyũ nĩwe irigithathi; mũigĩrĩre guoko gwaku kwa ũrĩo mĩtwe.”

¹⁹ No ithe akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Nĩnjũũĩ ũguo mũrũ wakwa, nĩnjũũĩ. O nake nĩagatũka rũrĩrĩ, na nĩakaneneha. No rĩrĩ, mũrũ wa nyina ũrĩa mũnini nĩakaneneha kũmũkĩra, nacio njiaro ciake ituĩke gĩkundi kĩa ndũrĩrĩ.” ²⁰ Akĩmarathima mũthenya ũcio, akiuga atĩrĩ,

“Isiraeli akaarathimanaga akĩgwetaga rĩtwa rĩaku akoiga atĩrĩ:

‘Ngai arotũma ũtuĩke o ta Efiraĩmu na Manase.’”

Nĩ ũndũ ũcio akĩgweta Efiraĩmu mbere ya Manase.

²¹ Nĩngĩ Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndi hakuhi gũkua, no Ngai nĩegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩakamũcookia bũrũri-inĩ wa maithe manyu. ²² Nawe, ũrĩ ta mwathi wa ariũ a thoguo-rĩ, nĩndakũhe rũgongo rwa bũrũri ũrĩa ndaatunyire Aamori na rũhiũ rwakwa rwa njora na ũta wakwa.”

49

Jakubu Kĩrathima ariũ Ake

¹ Nĩngĩ Jakubu agĩtũmanĩra ariũ ake, akĩmeera atĩrĩ: “Cookanĩrĩrai haha nĩgeetha ndĩmwĩre ũrĩa gũgekĩka kũrĩ inyuĩ matukũ-inĩ marĩa magooka.

² “Ūnganai na mũthikĩrĩrie, inyuĩ ariũ a Jakubu; thikĩrĩriai Isiraeli ithe wanyu.

³ “Rubeni, ũrĩ irigithathi rĩakwa, ũhoti wakwa, kĩonithania kĩa mbere kĩa hinya wakwa; ũkĩrĩte arĩa angĩ na gũtũka, ũkamakĩra na hinya.

⁴ Wagagĩte ta maaĩ, na nĩ ũndũ ũcio ndũgũcookaa gũkĩra arĩa angĩ, tondũ nĩwahaicire ũrĩrĩ wa thoguo, ũgĩthaahia ũrĩrĩ wakwa.

⁵ “Simeoni na Lawi nĩ a nyina ũmwe, hũ ciao cia njora nĩ indo cia mbaara cia ũhinya.

⁶ Ngoro yakwa ndũkanatoonye ndundu-inĩ yao, ndũkananyĩitane na kĩũngano kĩa, nĩgũkorwo nĩmooragĩte andũ marakarĩte, na magatemanga ndegwa magũrũ macithuithie o ũrĩa mangĩendire.

⁷ Marakara mao mahiũ mũno, na mang’ũrĩ mao matarĩ tha, maronyĩitwo nĩ kĩrumi.

Ngaamaharagania thĩinĩ wa Jakubu na ndĩmahurunjĩre thĩinĩ wa Isiraeli.

⁸ “Juda, ariũ a thoguo nĩmagagũkumia; nakuo guoko gwaku nĩgũgatooria thũ ciaku; ariũ a thoguo nĩmagakũinamĩrĩra.

⁹ Juda, we ũrĩ kĩana kĩa mũrũũthi, mũrũ wakwa; we ũcookaga kuuma ũguĩmi-inĩ ũhũũnĩte ũguĩmi waku.

O ta mũrũũthi-rĩ, ethunaga na agakoma thĩ, o ta mũrũũthi wa mũgoma-rĩ, nũũ ũngĩthĩgĩrĩria kũmwarahũra?

¹⁰ Rũthanju rwa ũthamaki rũtikoima harĩ Juda, o na kana rũthanju rwa ũnene rũthenge gatagatĩ-inĩ ka magũrũ make, o nginya agooka ũrĩa mwene ruo, o we ũrĩa ũgaathĩkagĩrwo nĩ thĩ.

¹¹ Akoohagĩrĩra ndigiri yake mũthabibũ-inĩ, nayo njaũ yake ya ndigiri amĩohagĩrĩre rũhonge-inĩ rũrĩa rwega mũno.

Agaathambagia nguo ciake na ndibei, na kanjũ ciake na ũtune wa thabibũ.

¹² Maitho make makaira gũkĩra ndibei, namo magego make merũhe gũkĩra iria.

¹³ “Zebuluni agaatũra hũgũrũrũ-inĩ cia iria, na atũike handũ hega ha gũikaragwo nĩ marikabu; mĩhaka yake igaakinya o Sidoni.

14 “Isakaru nĩ ndigiri ĩrĩa ĩrĩ hinya ĩkomete gatagatĩ ka mĩrigo ĩĩrĩ.

15 Rĩrĩa akoona ũrĩa ũhurũko wake ũrĩ mwega,
na ũrĩa bũrũri wake wagĩrĩte-rĩ,
no rĩo akainamĩrĩria kĩande gĩake akuue mĩrigo,
na etĩkĩre kũruta wĩra ũtarĩ mũcaara.

16 “Dani agaaciirĩrĩa andũ ake na kĩhooto,
arĩ ta mũhĩrĩga ũmwe wa Isiraeli.

17 Dani agaatuĩka ta nyoka ĩrĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra,
atuĩke ta nduĩra ĩrĩ gacĩra-inĩ,
ĩrĩa ĩrũmaga ndiira cia mbarathi,
na tondũ ũcio mũmĩtwarithia akagũa na ngara.

18 “Wee Jehova-rĩ, njetereire kũhonokania gwaku.

19 “Gadi nĩagatharĩkĩrwo nĩ ikundi cia atunyani,
nowe nĩagacitharĩkĩra aciingatithie.

20 “Irio cia Asheri nĩ cia kũguna mwĩrĩ;
na akaaheanaga irio njega ingĩkenia mũthamaki.

21 “Nafitali nĩ ta thiiya ya mũgoma ĩrekereirio,
ĩrĩa ĩciaraga tũthiia tũthaka.

22 “Jusufu nĩ mũthabibũ ũrĩa ũciaraga,
mũthabibũ ũrĩa ũciaraga ũrĩ hakuhĩ na gĩthima,
ũrĩa honge ciaguo itambagĩra rũthingo.

23 Aikia a mĩguĩ nĩmamũtharĩkĩire marĩ na marũrũ;
makĩmũkĩria mĩguĩ marĩ na ũũru mũingĩ.

24 No ũta wake ndwenyenekire,
moko make marĩ hinya magũikara merũmĩtie nĩ ũndũ wa guoko kwa Mwene-Hinya
wa Jakubu, na nĩ ũndũ wa Mũrĩithi,
o we Ihiga rĩa Isiraeli,

25 nĩ ũndũ wa Ngai wa thoguo, ũrĩa ũgũteithagia,
na tondũ wa Mwene-Hinya-Wothe,

ũrĩa ũkũrathimaga na irathimo cia igũrũ,
na irathimo cia kũrĩa kũrĩku mũhuro wa thĩ,
o na irathimo cia nyondo na cia nda.

26 Irathimo cia thoguo nĩ makĩria ma irathimo cia irĩma iria cia tene,
na nĩ makĩria ma ũtonga wa tũrĩma tũrĩa tũkũrũ.

Ici ciothe nũirekwo ihurũke mũtwe-inĩ wa Jusufu,
o thĩithi-inĩ wa ũcio ũhaana ta mwana wa mũthamaki harĩ ariũ a ithe.

27 “Benjamini ahaana ta njũũ ĩrĩa ngoroku;
kĩroko-inĩ atambuura kĩa kĩa aguĩmĩte,
hwaĩ-inĩ akagayania kĩa atahĩte.”

28 ĩyo yothe nĩyo mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩĩrĩ ya Isiraeli, na ũguo nĩguo ithe wao
aameerire rĩria aamarathimaga, akĩhe o mũndũ kĩrathimo kĩa kĩa kĩaamwagĩrĩre.

Gĩkuũ kĩa Jakubu

29 Ningĩ Jakubu akĩmahe mawatho maya: “Ndĩ hakuhĩ gũkua. Mũgaathika harĩa
maithe makwa mathikĩtwo, ngurunga-inĩ ĩrĩa ĩrĩ gĩthaka-inĩ kĩa Efironi ũrĩa Mũhiti,
30 ngurunga ĩrĩa ĩrĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela hakuhĩ na Mamure kũu Kaanani, ĩrĩa
Iburahĩmu aagũranĩrie na gĩthaka kũu, ĩrĩ handũ ha gũthikana, kuuma kũrĩ Efironi
ũrĩa Mũhiti. 31 Hau nĩho Iburahĩmu na mũtumia wake Sara maathikĩrwo, na no ho
Isaaka na Rebeka mũtumia wake maathikĩrwo, na no ho ndaathikire Lea. 32 Gĩthaka
kũu na ngurunga ĩyo ciagũrĩrwo kuuma kũrĩ Ahethi.”

33 Nake Jakubu aarĩkia kũhe ariũ ake ũhoru ũcio-rĩ, agĩthuna magũrũ make arĩ o
gĩtanda-inĩ, agĩtuĩkana, agĩcookanĩrĩrio kũrĩ andũ ao arĩa maakuĩte.

50

1 Nake Jusufu agĩkũgũthia thĩ mbere ya ithe, akĩmũrĩrĩa na akĩmũmumunya.

2 Ningĩ agĩcooka agĩathatha athondekani arĩa maarĩ ndungata ciale mathondeke mwĩrĩ

wa ithe Isiraeli nĩguo ndũkabuthe. Nĩ undũ ũcio athondekani makĩmũthondeka, ³ handũ ha ihinda rĩa thikũ mĩrongo ina, tondũ rĩu nĩrĩo ihinda rĩrĩa riabatarainie rĩa kũũthondeka. Nao andũ a Misiri makĩmũcakaĩra matukũ mĩrongo mũgwanja.

⁴ Namo matukũ ma kũmũcakaĩra maathira-rĩ, Jusufu akĩra kĩa kĩa Firaũni atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maithe-inĩ manyu-rĩ, njarĩrĩriai kũrĩ Firaũni. Mwĩrei atĩrĩ, ⁵ ‘Baba nĩatũmire ndĩĩhite na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Ndĩ hakuĩ gũkua; na ndakua ũgaathika mbĩrĩra-inĩ ĩrĩa nĩ mwene ndeyenjeire bũrũri-inĩ wa Kaanani.” Rĩu rekei nyambate thĩ ngathike baba; na nĩngũcooka hũndũke.’”

⁶ Nake Firaũni akĩmũtũmanĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ũthĩ ũgathike thoguo, o ta ũrĩa aatũmire wĩhĩte.”

⁷ Nĩ undũ ũcio Jusufu akĩambata agĩthĩ gũthika ithe. Nao anene othe a Firaũni magĩthĩ nake, andũ a gĩtũo othe a kĩa kĩa Firaũni o na andũ arĩa atĩku a Misiri othe, ⁸ o hamwe na andũ othe a nyũmba ya Jusufu, na arĩu a ithe, na arĩa othe maarĩ a nyũmba ya ithe. No ciana ciki na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe ciatigĩtuo Gosheni. ⁹ Thigari cia ngaari cia ita na cia mbarathi o na cio igĩthĩ nake. Kĩarĩ gĩkundi kĩnene mũno kĩa andũ.

¹⁰ Nao maakinya ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, hakuĩ na Jorodani, makĩrĩra manĩrĩre marĩ na ruo; na hau Jusufu agĩcakaĩra ithe matukũ mũgwanja. ¹¹ Na rĩrĩa Akaanani arĩa maatũũraga kũu moonire macakaya macio hau ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, makĩrĩra atĩrĩ, “Andũ a Misiri marĩ na igongona rĩa macakaya ma kĩa kĩa.” Na nĩkĩo handũ hau hakuĩ na Jorodani heetagwo Abeli-Miziraimu.

¹² Nĩ undũ ũcio arĩu a Jakubu magũka o ũrĩa aamaathĩte: ¹³ Makĩmũkuua makĩmũtwara bũrũri wa Kaanani, na makĩmũthika ngurunga-inĩ ĩrĩa yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela, hakuĩ na Mamure, ĩrĩa Iburahĩmu aagũranĩrie na gĩthaka kũu kũrĩ handũ ha gũthikanwo kuuma kũrĩ Efroni ũrĩa Mũhiti. ¹⁴ Thuutha wa gũthika ithe-rĩ, Jusufu agĩcooka Misiri hamwe na arĩu a ithe na arĩa othe maathĩte nake gũthika ithe.

Jusufu Kũmĩrĩria Ariũ a Ithe

¹⁵ Na rĩrĩa arĩu a ithe moonire atĩ ithe wao nĩakua, makiuga atĩrĩ, “Ī angĩkorwo Jusufu nĩatũũire atũiguagĩra ũũru, na atũrĩhie maũru marĩa mothe twamwĩkire?”

¹⁶ Nĩ undũ ũcio magĩtũmana kũrĩ Jusufu makiuga atĩrĩ, “Thoguo atanakua nĩatigire oiga atĩrĩ: ¹⁷ ‘Ŭũ nĩguo mũkeera Jusufu: ndagũthaithe ũrekere arĩu a thoguo mehia na mahĩtia marĩa meekire nĩ undũ nĩmagwĩkire ũũru mũno.’ Na rĩu twagũthaithe wohere ndungata cia Ngai wa thoguo mehia macio.” Na rĩrĩa ndũmĩrĩri yao yamũkinyĩre, Jusufu akĩrĩra.

¹⁸ Ariũ a ithe magĩcooka magĩthĩ kũrĩ we, makĩgũithia thĩ mbere yake, makiuga atĩrĩ, “Tũrĩ ngombo ciaku.”

¹⁹ No Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Kaĩ nĩ akĩrĩ nĩ Ngai? ²⁰ Inyũ mwaciĩrĩte kũnjika ũũru, no Ngai aanjĩrĩre undũ mwega nĩguo akinyanĩrie ũrĩa kũrekĩka rĩu, ũhoru wa kũhonokia mĩoyo ya andũ aingĩ. ²¹ Nĩ undũ ũcio-rĩ, mũtĩgetigĩre. Nĩndũmũheaga irio cianyu na cia ciana cianyu.” Nake akĩmomĩrĩria na akĩmarĩria wega.

Gĩkuũ kĩa Jusufu

²² Jusufu agĩkara Misiri, hamwe na andũ othe a nyũmba ya ithe. Aatũũrĩre muoyo mĩaka igana rĩmwe na ikũmi, ²³ na akĩona rũciaro rwa gatatu rwa ciana cia Efraimu. O na ciana cia Makiru mũrũ wa Manase ciaciarwo nĩciaigĩrĩrwo maru-inĩ ma Jusufu.

²⁴ Ningĩ Jusufu akĩra arĩu a ithe atĩrĩ, “Ndĩ hakuĩ gũkua. No rĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũrora amũteithie na amũrute kuuma bũrũri ũyũ, amũtwara bũrũri ũrĩa erĩre Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa.” ²⁵ Nake Jusufu agĩtũma arĩu a Isiraeli mehite na mwĩhĩtwa, akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũteithia, na hĩndĩ ĩyo yakinya no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ gũkũ.”

²⁶ Nĩ undũ ũcio Jusufu agĩkua, arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe na ikũmi. Thuutha wa kũmũthondeka ndakabuthe, makĩmũiga ithandũkũ-inĩ rĩa gũthikwo narĩo o kũu Misiri.

THAAMA

Kühinyĩrĩrio kwa Andũ a Isiraeli

¹ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Isiraeli ariã maathiire bũrũri wa Misiri hamwe na Jakubu, o mũndũ na andũ a nyũmba yake: ² Nao nĩ Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na Juda; ³ Isakaru, na Zebuluni na Benjamini; ⁴ Dani na Nafitali; Gadi na Asheri. ⁵ Njiaro cia Jakubu ciothe ciarĩ mĩrongo mũgwanja; nowe Jusufu, aarĩ bũrũri wa Misiri o na mbere iyo.

⁶ Na rĩrĩ, Jusufu na ariũ a ithe othe, na rũciaro rũ ruothe rwa ihinda rũu magĩkua, ⁷ no andũ a Isiraeli magĩciarana na makĩingĩha mũno, magĩtuĩka aingĩ makĩria, o nginya makĩyũra bũrũri ũcio.

⁸ Na rĩrĩ, mũthamaki ũngĩ ũtooĩ ũhoru wa Jusufu akĩambĩrĩria gũthamaka kũu bũrũri wa Misiri. ⁹ Nake akĩira andũ ake atĩrĩ, “Onei, andũ a Isiraeli nĩmaingĩhite mũno makĩria, magatũkĩria hinya. ¹⁰ Gĩũkei, no nginya tũmathĩĩ na wara nĩguo matikae kũingĩha mũno gũkĩra ũũ, tondũ kũngĩgĩa mbaara, no manyiitane na thũ ciitũ na marũe na ithuĩ, na macooke moore moime bũrũri ũyũ.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩmaigĩra arori a ngombo mamahinyĩrĩrie na ũndũ wa kũmarutithia wĩra wa hinya, nao andũ a Isiraeli magĩaka Pithomu na Ramesese marĩ matũũra manene ma kũigwo indo cia Firaũni. ¹² No o ũria maathiire na mbere kũhinyĩrĩrio-rĩ, noguo maaciaranire na makĩyũra bũrũri-inĩ ũcio; nĩ ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩambĩrĩria gwĩtigĩra andũ a Isiraeli mũno, ¹³ na makĩmahinyĩrĩria na wĩra matekũmaiguĩra tha. ¹⁴ Andũ a Misiri magĩtũma mũtũũrĩre wa andũ a Isiraeli ũgĩe na ruo rũkĩru nĩ ũndũ wa wĩra mũritũ wa gũthondeka maturubarĩ na thimiti, hamwe na mawĩra ma mũthemba yothe mĩgũnda-inĩ; andũ a Misiri maamahinyagĩrĩria matekũmaiguĩra tha mawĩra-inĩ nao mothe.

¹⁵ Mũthamaki wa bũrũri wa Misiri akĩira Shifira na Pua, aciarithania ariã maateithagia atumia a Ahibirania,* atĩrĩ, ¹⁶ “Rĩria mũrĩteithagia atumia a Ahibirania makĩgĩa ciana, na mwamarora marĩ gĩtanda-inĩ gĩa kũgĩira mwana-rĩ, mũngĩona nĩ kahĩ kooragei, no kangikorwo karĩ kairĩtu, mũkareka gatũũre muoyo.” ¹⁷ Na rĩrĩ, aciarithania acio tondũ nĩmetigĩrĩte Ngai, matiigana gwĩka ũria mũthamaki wa bũrũri wa Misiri aamerĩte meke; makĩreka tũhĩ tũu tũtũũre muoyo. ¹⁸ Nake mũthamaki ũcio wa bũrũri wa Misiri agĩtũa aciarithania acio, akĩmooria atĩrĩ, “Mwĩkĩte ũũ nĩkĩ? Nĩ kũ gĩtũĩte mũreke tũhĩ tũtũũre muoyo?”

¹⁹ Nao aciarithania acio magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Atumia a Ahibirania matihaana ta atumia a Misiri; o nĩ ahiũ magĩaga ciana aciarithania matanakinya.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩgĩtanahĩra aciarithania acio, nao andũ a Isiraeli makĩongerereka o na makĩingĩha makĩria. ²¹ Na rĩrĩ, tondũ aciarithania acio nĩmetigĩrĩte Ngai, akĩmahe ciana ciao kũũmbe.

²² Nake Firaũni agĩatha andũ ake othe atĩrĩ: “Kahĩ o gothe gaaciarwo nĩ Mũhibirania no nginya mũgagaikia Rũũ rwa Nili, no mũreke kairĩtu o gothe gatũũre muoyo.”

2

Gũciarwo kwa Musa

¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa nyũmba ya Lawi nĩahikirie mũtũmia wa mũhĩrĩga wa Alawii, ² nake akĩgĩa nda, agiciara kahĩ. Rĩria onire kaarĩ kaana gathaka-rĩ, agĩkahitha nyũmba mĩeri itatũ. ³ No rĩria aaremĩro nĩgũkahitha rĩngĩ-rĩ, agĩgathondekera gĩkabũ gĩa ithanjĩ na agĩgĩthinga na rami. Agĩcooka agĩkomia kaana kau thĩnĩ wakĩo, agĩkahitha mathanjĩ-inĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Nili. ⁴ Mwarĩ wa nyina na kaana kau aarũgamaga haraaya nĩguo one ũndũ ũria ũngĩgakora.

⁵ Na rĩrĩ, mwarĩ wa Firaũni agĩkũrũka Nili nĩguo agethambe, nacio ndungata ciaceciacerangaga kũu hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ rũu. Nake akĩona gĩkabũ kũu kũu ithanjĩ-inĩ, na agĩtũma ngombo yake ya mũrĩtu ikĩgĩre. ⁶ Agĩkunũra gĩkabũ kũu na akĩona kaana kau. Agĩkaiguĩra tha tondũ nĩkarĩraga. Nake akiuga atĩrĩ, “Gaka nĩ kaana kamwe ga twana twa Ahibirania.”

⁷ Nake mwarĩ wa nyina na kaana kau akĩũria mwarĩ wa Firaũni atĩrĩ, “Ngacarie mũtũmia ũmwe Mũhibirania akũrerere kaana gaka?”

* **1:15** Shifira na Pua maarĩ atumia a Misiri ariã maaciarithanagia, na nĩo maateithagĩrĩria atumia a Ahibirania gũciara.

⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, thĩ.” Nake mũirĩtu ũcio agĩthĩ, akĩgĩra nyina wa kaana kau. ⁹ Mwarĩ wa Firaũni akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya kaana gaka ũkanderere, nĩndĩrĩkũrĩhaga.” Nĩ ũndũ ũcio mũtumia ũcio akĩoya kaana kau agĩkarera. ¹⁰ Rĩrĩa kaana kau gaakũrĩre-rĩ, agĩgatwarĩra mwarĩ wa Firaũni nako gagĩtuĩka ta mũriũ. Agĩgeeta Musa, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ ndakarutire maaĩ-inĩ.”

Musa Kũũrĩra Midiani

¹¹ Thuutha wa Musa gũtuĩka mũndũ mũgima-rĩ, mũthenya ũmwe nĩathiire gũceera harĩa andũ ao maarĩ, nake akĩmabaara makĩrutithio wĩra na hinya. Nĩngĩ akĩona Mũmisiri akĩhũũra Mũhibirania, ũmwe wa andũ ake mwene. ¹² Nake acũthĩrĩria mĩena yothe na ndone mũndũ-rĩ, akĩũraga Mũmisiri ũcio, na akĩmũthika mũthangainĩ. ¹³ Mũthenya ũyũ ũngĩ akiumagara na akĩona Ahibirania eerĩ makĩrũa. Akĩũria ũrĩa wogitanĩte atĩrĩ, “Ũraringa Mũhibirania wanyu nĩkĩ?”

¹⁴ Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ wagũtuire mwathi na mũtuithania wa macĩra maitũ? Anga nĩũreeciiria kũnjũraga o ta ũrĩa ũrooragire Mũmisiri?” Nake Musa agĩũtigĩra na agĩũciiria atĩrĩ, “Ũrĩa ndĩrekiro no gĩnya ũkorwo nĩũmenyekete.”

¹⁵ Rĩrĩa Firaũni aigũire ũhoru ũcio, akĩgeria kũũragithia Musa, nowe Musa akĩũrĩra Firaũni agĩthĩ gũtũũra Midiani,* kũrĩa aikarire thĩ hakũhĩ na gĩthima. ¹⁶ Na rĩrĩ, Jethero mũthĩnjĩri-ngai wa Midiani aarĩ na airĩtu ake mũgwanja, nao magĩũka gũtaha maaĩ na kũiyũria mĩharatĩ manyuithie rũũru rwa mbũri rwa ithe wao. ¹⁷ Arĩthi amwe nĩmookire na makĩngata airĩtu acio, no Musa agĩũkĩra, akĩmateithũra na akĩhe ũhĩũ wao maaĩ.

¹⁸ Rĩrĩa airĩtu acio maainũkiro kũrĩ ithe wao Reueli-rĩ,† akĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma mũcooke narua ũguo ũmũthĩ?”

¹⁹ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũmisiri ũmwe nĩatũteithũrĩre kũrĩ arĩthi; o na nĩwe ũtũtahĩre maaĩ na atũheera mbũri ciitũ maaĩ.”

²⁰ Jethero akĩmoooria atĩrĩ, “Na akĩrĩ kũ?” “Mũmũtigĩre nĩkĩ? Thĩĩ mũmwĩte, oke arĩanĩre na ithũ.”

²¹ Nake Musa agĩũtikĩra gũikara kwa mũndũ ũcio, nake akĩmũhe mwarĩ wetagwo Zipora amũhikie. ²² Zipora agĩciara kaana ga kahĩ, nake Musa agĩgeeta Gerishomu, tondũ oigire atĩrĩ, “Nduĩkĩte mũgeni bũrũri wene.”

²³ Thuutha wa ihinda iraaya-rĩ, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri nĩakũire. Andũ a Isiraeli magĩcaaya nĩ ũndũ wa ũkombo, na makĩrĩra Ngai; nakĩo kĩrĩro kĩaŋo atĩ mateithio nĩ ũndũ wa ũkombo gĩgĩkinyĩra Ngai. ²⁴ Nake Ngai akĩũgua gũcaaya kwao nake akĩrĩrikana kĩrĩkanĩro gĩake na Ibrahĩmu, na Isaaka na Jakubu. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩona gũtangĩka kwa andũ a Isiraeli, nake akĩrũmbũyĩya ũhoru wao.

3

Musa na Kĩhinga Gĩakanaga Mwaki

¹ Na rĩrĩ, Musa nĩ kũrĩithia arĩithagia rũũru rwa mbũri rwa mũthoni-we Jethero, mũthĩnjĩri-ngai wa Midiani, nake agĩtongoria rũũru rũũru rwa mbũri mwena ũũria ũngĩ wa werũ kũraya ma, na agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai.* ² Arĩ kũũ-rĩ, akiumĩrĩro nĩ mũraika wa Jehova arĩ nĩnĩmbĩ-inĩ cia mwaki ikiuma kĩhinga-inĩ. Musa akĩona atĩ o na gũtuĩka kĩhinga nĩgĩakanaga-rĩ, gĩtiahĩaga. ³ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩũciiria atĩrĩ, “Nĩngũthĩ ho nĩgeetha nyone ũndũ ũyũ mũgeni, menye kĩrĩa kĩragĩria kĩhinga kĩhĩe.” ⁴ Rĩrĩa Jehova onire atĩ niathĩ hau gũcũthĩrĩria, Ngai akĩmwĩta arĩ kĩhinga-inĩ, “Musa! Musa!”

Nake Musa agĩũtika, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

⁵ Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgakuhĩrĩre haha. Ruta iraatũ ciaku magũrũ, nĩgũkorwo handũ hau ũrũgamĩte nĩ handũ hatheru.” ⁶ Nĩngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Ngai wa thoguo, Ngai wa Ibrahĩmu, Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu.” Kahinda kau Musa akĩhitha ũthũũ wake, tondũ nĩetigĩrĩre kũrora Ngai.

⁷ Jehova akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩnyonete mĩnyamaro ya andũ akwa kũũ bũrũri wa Misiri. Nĩnjũũte kĩrĩro kĩaŋo nĩ ũndũ wa arũgamĩrĩra nĩ ngombo arĩa mamahinyagĩrĩria, na nĩngũrũmbũyĩya ũhoru wa kũnyamarĩka kwao. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio nĩnjũkũrũkĩte nĩguo ndĩmateithũre kuuma moko-inĩ ma andũ a Misiri, ndĩmarute bũrũri ũcio, ndĩmatware bũrũri mwega na mwarĩ, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, kũrĩa gũtũũragwo nĩ Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ⁹ Na rĩũ kĩrĩro kĩa andũ

* **2:15** Midiani aarĩ ũmwe wa arĩũ a Ibrahĩmu (Kĩam 25:2); andũ a Midiani maatũũraga gathigathini wa Kĩrĩma gĩa Sinai. † **2:18** Reueli nowe wetagwo Jethero, na nĩ we warĩ mũthoni-we wa Musa. * **3:1** Kĩrĩma gĩa Sinai kĩa kĩa Sinai ta kĩrĩma kĩa Ngai.

a Isiraeli nīkīnginyīire, na nīnyonete ūrīa andū a būrūri wa Misiri maramahinyīrīria. ¹⁰ Nī ūndū ūcio, thīi. Ndīragūtūma kūrī Firaūni ūkarute andū akwa a Isiraeli moime būrūri wa Misiri.”

¹¹ No Musa akūrīa Ngai atīrī, “Nīi ndī ū wa gūthīi kwa Firaūni ngarute andū a Isiraeli moime būrūri wa Misiri?”

¹² Nake Ngai agīcookia atīrī, “Ndīrīkoragwo hamwe nawe. Naguo ūndū ūyū nīguo ūgaatuika kīmenyithia gīa atī nī nū ngūtūmīte: Rīrīa ūkaaruta andū a Isiraeli moime būrūri wa Misiri, nīmūkaahooayagīra Ngai kīrīma-inī gīkī.”

¹³ Musa akūrīa Ngai atīrī, “Ingīthīi kūrī andū a Isiraeli ndīmeere atīrī, ‘Nī Ngai wa maithe manyu wandūma kūrī inyuī,’ nao manjūurie atīrī, ‘Ngai ūcio etagwo atīa?’ ngaamacookeria atīa?”

¹⁴ Ngai akūrīa Musa atīrī, “NĪ NDŪIRE O TA ŪRĪA NDŪIRE. Īra andū a Isiraeli atīrī, Ūrīa wītagwo ‘NĪ NDŪIRE nīwe ūndūmīte kūrī inyuī.’”

¹⁵ Ningī Ngai agīcooka akūrīa Musa atīrī, “Īra andū a Isiraeli atīrī, ‘Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahīmu, na Ngai wa Isaaka na Ngai wa Jakubu nīandūmīte kūrī inyuī.’ Rīrī nīrīo rītwa rīakwa nginya tene, rītwa rīrīa ndīrīrikanagwo narīo kuuma njjarwa na njjarwa.

¹⁶ “Thīi, ūcookanīrīrie athuuri a Isiraeli, ūmeere atīrī, ‘Jehova, Ngai wa maithe manyu o we Ngai wa Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu nīanyumīrīre akanjūra atīrī: Nīndorete na ngoona maūndū marīa mwīkītwo kūu būrūri wa Misiri, ¹⁷ na nīndūite nīngūmūruta kuuma mīnyamaro-inī yanyu kūu būrūri wa Misiri, ndīmūtware būrūri wa Akaanani, na Ahīti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi, būrūri ūrī būthi wa iria na ūlūkī.’

¹⁸ “Athuuri acio a Isiraeli nīmagagūthīkīrīria. Ningī wee na athuuri acio nīmūgathīi kūrī mūthamaki wa būrūri wa Misiri na mūmwīre atīrī, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nīarītie na ithuī. Nī ūndū ūcio twītīkīrie tūthīi rūgendo rwa mīthenya itatū werū-inī tūkarutīre Jehova Ngai wītū magongona.’ ¹⁹ No nīnjūū atī mūthamaki ūcio wa būrūri wa Misiri ndakamwītīkīria mūthīi, tīga guoko gwakwa kwa hīnya kūmūhatīrīrie gwīka ūguo. ²⁰ Nī ūndū ūcio nīngatambūrūkia guoko gwakwa hūire andū a Misiri na maūndū mothe ma magegania marīa ngeeka thīnī wao. Thuutha ūcio, nīakamwītīkīria mūthīi.

²¹ “Na nīngatūma mwītīkīrīke nī andū a Misiri, nīgeetha rīrīa mūkoimagara, mūtikanathīi moko matheri. ²² Mūndū-wa-nja o wothe Mūsiraeli nīakahooya mūndū wa itūūra rīake, na ahoee mūndū-wa-nja o wothe matūūranagia nake gwake nyūmba indo cia betha na thahabu o na nguo, iria mūkaahumba ciana cianyu cia aanake na cia airītu. Na nī ūndū ūcio nīmūgataha andū acio a Misiri.”

4

Musa Kuona Ciama

¹ Musa akīmūcookeria atīrī, “Ī mangīrega kūnjītīkia kana kūnjigua, na manjūire atīrī, ‘Jehova ndakuumīrīre?’”

² Nake Jehova akīmūrīa atīrī, “Nī kī kīu ūrī nakīo guoko?”

Nake agīcookia atīrī, “Nī rūthanju.”

³ Jehova akīmwīra atīrī, “Rūikie thī.”

Musa akīrūikia thī, naruo rūgītūika nyoka, nake akīmūrīra. ⁴ Nake Jehova akīmwīra atīrī, “Tambūrūkia guoko ūmīnyīite mūting’oe.” Nī ūndū ūcio Musa agītambūrūkia guoko akīmīnyīita, nayo ikīgarūrūka, īgītūika rūthanju guoko-inī gwake. ⁵ Nake Jehova akiuga atīrī, “Ūndū ūyū nīguo wa gūtūma metīkie atī Jehova, o we Ngai wa maithe mao Ngai wa Iburahīmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu nīakuumīrīre.”

⁶ Ningī Jehova akiuga atīrī, “Ikīa guoko nguo-inī yaku.” Nī ūndū ūcio Musa agīkīia guoko nguo-inī yake, na rīrīa aakūrūtire kwarī na mangū, gūkeerūha ta ira.

⁷ Jehova agīcooka akīmwīra atīrī, “Cookia guoko nguo-inī yaku.” Nī ūndū ūcio Musa agīcookia guoko nguo-inī, na rīrīa aakūrūtire kwagarūrūkīte gūkahaanana na mwīrī ūcio ūngī wake.

⁸ Ningī Jehova akiuga atīrī, “Mangīaga gūgwītīkia na kūrūmbūiya kīama kīa mbere, no gūkorwo nīmagetīkia gīa keerī. ⁹ No mangīaga gwītīkia ciama ici cīerī kana mage gūkūigua-rī, ūgaataha maafī kuuma Rūūi rwa Nīli na ūmaite thī. Maaī macio ūgaataha kuuma rūūi nīmagatuika thakame maitwo thī.”

¹⁰ Musa akūrīa Jehova atīrī, “Wee, Mwatani, nīūūi nī ndīrī ndatuika mūndū mwaria wega, kuuma o tene o na kuuma wambīrīria kwaria na nīi ndungata yaku. Nīi ndīrī mītūkī ya mīario, na ndī rūrīmī rūrītū.”

¹¹ Jehova akimwira atiri, "Nuu waheire mundu kana? Nuu utumaga mundu aage kugua kana aremwo ni kwaria? Nuu utumaga mundu one kana atuike mutumumu? Githi ti ni, Jehova?" ¹² Na riri, thi; ningakuhotithia kwaria na ngurute uria ukoiga."

¹³ No Musa akiuga atiri, "Mwathani, ndaguthaitha tuma mundu ungi akaarie."

¹⁴ Namu marakara ma Jehova makiririmbukira Musa, akimuria atiri, "I muru wa nyukwa Haruni, uria Mulawii-ri, ndangaria? Ninjui no aarie wega. Ari njira-ini aguka gugutunga, na niegukena akuona. ¹⁵ Urimwaragira na ukamwira uria ekuuga, na ningamuhotithia inyu eeri kwaria, na ndimurute uria mugeeka. ¹⁶ Nikaarira andu handu haku, na agaatuika taari we kana gaku, nawe utuike ta uri Ngai hari we. ¹⁷ No oya rathanju ruru nigu uhotage kuringa ciana naruo."

Musa Gucooka Bururi wa Misiri

¹⁸ Nake Musa agicooka kwa Jethero muthoni-we, akimwira atiri, "Njithiria njooke bururi wa Misiri kuri andu aitū, ngarore kana ni kuri matuire muoyo."

Jethero akiuga atiri, "Thi, ndakuoera thayu."

¹⁹ Na riri, Jehova nariire Musa ari o kuu Midiani, akimwira atiri, "Cooke bururi wa Misiri, nigukorwo andu othe ari meendaga gukuraga nimakuite." ²⁰ Ni undu ucio Musa akioya mutumia wake na ariu ake, akimahaicia ndigiri na makimbirira rugendo rwa gucoka bururi wa Misiri. Nake akioya rathanju rwa Ngai akirunyiita na guoko.

²¹ Jehova akira Musa atiri, "Wacooka bururi wa Misiri-ri, tigirira ni weka moriru mothe maria nguhotithie gwika mbere ya Firauni. No ningomia ngoro yake nigeetha ndagetikirie andu mathi. ²² Ningi wire Firauni atiri, 'Uu nigu Jehova ekuuga: Isiraeli niwe muriu wakwa wa irigithathi, ²³ na ndakwirire atiri, 'Reke muriu wakwa athi akaahooe.' No niwaregire kumwikiria athi; ni undu ucio ningooraga muriu waku wa irigithathi.' "

²⁴ Mari handu haria mararire mari rugendo-ini-ri, Jehova akimwira Musa, na aari hakuhi kumuraga. ²⁵ No Zipora akioya kahiga kaari kogi ta kahi, akiruithia muriu, na akihutithia gikonde kiu nyariri cia Musa. Agicooka akimwira atiri, "Ti-itheru uri mthuuri wakwa wa thakame." ²⁶ Ni undu ucio Jehova agitigana nake. (Hindi iyo mutumia ucio wake oigire "uri mthuuri wakwa wa thakame" aaragia ugoro wa irua.)

²⁷ Nake Jehova akira Haruni atiri, "Thi weru-ini ugathaagane Musa." Ni undu ucio Haruni agitunga Musa kirima-ini kia Ngai, akimuhimbira. ²⁸ Nake Musa akira Haruni uria wothe Jehova amutumite akoige, o na ningi ugoro wa ciana ciothe iria aamwathite aringe.

²⁹ Musa na Haruni magicookanirira athuuri a Isiraeli othe, ³⁰ nake Haruni akimeera uria wothe Jehova eerite Musa. O na ningi Musa akiringa ciana mbere yao; ³¹ nao magitikia. Na rira maiguire ati Jehova niameciirite na akona niyamaro yao-ri, makinamirira, magithathaiya.

5

Githondeka Maturubari

¹ Thuutha-ini Musa na Haruni nimathii kuri Firauni, makimwira atiri, "Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, oigite uu: 'Reke andu akwa mathi, nigeetha makagie na githi giakwa weru-ini.' "

² Nake Firauni akimooria atiri, "Jehova niwe u, ati ndimwathikire na ndekererie andu a Isiraeli mathi? Ni ndiui Jehova na ndikurekereria andu a Isiraeli mathi."

³ Ningi makimwira atiri, "Ngai wa Ahibirania niatwaririe. Ni undu ucio twitikirie tuthi rugendo rwa mithenya itatu weru-ini tukarutire Jehova Ngai witu magongona, kwaga ugo no aturehithire mithiro kana atuniine na ruihu rwa njora."*

⁴ No muthamaki wa bururi wa Misiri akimooria atiri, "Musa na Haruni, ni kii kiratuma murute andu wira-ini wao? Cookai wira-ini wanyu!" ⁵ Nake Firauni akiuga atiri, "Ta rorai, andu a bururi riu nimaingithe, na inyu nimugagira marute wira."

⁶ Muthenya o ucio Firauni agitha arugamiriri a ngombo o na nyabaara cia andu,† akimeera atiri, ⁷ "Mutigacooke kuche andu a Isiraeli nyeki ya githondeka maturubari; nimathii magecaririe nyeki o ene. ⁸ No numeere ati no nginya mathondeke maturubari mugana o ta wa mbere; mutikamanyihirie githimo. Ni iguta; nikio mararira makoiga atiri, 'Niturekwo tuthi tukarutire Ngai witu igongona.' ⁹ Marituhirie wira

* 5:3 Gitumi kia andu a Isiraeli guthi kurutira magongona kuraihu na andu a Misiri ni tondū kuri andu a Misiri, ng'ombe ciari nyamū nyamūre (8:22). † 5:6 Arugamiriri ari maaroraga andu a Isiraeli maarī andu a Misiri, nacio nyabaara ciari andu a Isiraeli.

nĩgeetha makoragwo makĩruta wĩra hĩndĩ ciothe, na mĩtuge gũthikĩrĩria ũhoro wa maheeni.”

¹⁰ Nao arũgamĩrĩri a ngombo na nyabaara cia andũ magĩthĩ makĩra andũ atĩrĩ, “Firaũni ekuuga ũu: ‘Ndigũcoka kũmũhe nyeki rĩngĩ. ¹¹ Thĩĩ mũgecarĩrie nyeki yanyu kũria guothe mũrĩmĩona, no wĩra wanyu ndũkũnyihanyihio o na hanini.’”

¹² Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩhurunjũkĩra bũrũri wa Misiri guothe kũngania makoni ma ngano mamatũmĩre ta nyeki. ¹³ Arũgamĩrĩri a ngombo makĩmahinyĩrĩria mũno, makameeraga atĩrĩ, “Rĩkĩai wĩra ũria mwagĩrĩrwo wa o mũthenya, o ta ũria mwekaga rĩria mwahagwo nyeki.” ¹⁴ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara arĩa maathuurĩtwo nĩ anene a ngombo a Firaũni magakĩhũuragwo, makoorio atĩrĩ, “Nĩ kĩ kiragĩrĩrie mũhingie mũgana wa maturubarĩ ma ira kana ma ũmũthĩ, ta ũria mũrekaga mbere?”

¹⁵ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara magĩthĩ kũrĩ Firaũni kũmũthaita, makĩmũria atĩrĩ: “Nĩ kĩ gĩtũmĩte wĩke ndungata ciaku maũndũ maya? ¹⁶ Ndungata ciaku itiraho nyeki, na no tũrerwo, ‘Thondekai maturubarĩ!’ Ndungata ciaku nĩrahũrwo, no andũ aku nĩo marĩ na mahĩtia.”

¹⁷ Nake Firaũni agĩcokia atĩrĩ, “Igũta ici! Inyũ mũrĩ igũta! Nĩkĩo mũraikara mũkiugaga atĩrĩ, ‘Nĩtũrekwo tũkarũtĩre Jehova igongona.’ ¹⁸ Cookai wĩra-inĩ. Mũtikũheo nyeki, na no nginya mũthondeke mũgana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩrwo.”

¹⁹ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara makĩmenya atĩ maarĩ thĩina-inĩ rĩria meerirwo atĩrĩ, “Mũtikũnyihĩrio mũgana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩrwo gũthondeka o mũthenya.” ²⁰ Rĩria moimire harĩ Firaũni-rĩ, magĩkora Musa na Harũni arĩa maameterere, ²¹ nao anyabara acio makĩmeera atĩrĩ, “Jehova aromuona na amũtũire ciira! Mũtũmĩte tũtũke kĩndũ kĩnungu kũrĩ Firaũni na anene ake, na mũkamane rũhiũ rwa njora moko-inĩ mao matũũrage.”

Ngai Kwĩranĩra Gũkũra Andũ Ake

²² Musa agĩcoka kũrĩ, Jehova akĩmũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ kĩ gĩtũmĩte ũrehithĩrie andũ aya thĩina? Gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmĩre ũndũme? ²³ Kuuma rĩria ndaathĩrie kũrĩ Firaũni kũmwarĩria thĩinĩ wa rĩtwa rĩaku, nĩareheire andũ aya thĩina, nawe ũkaaga gũteithũra andũ aku o na hanini.”

6

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Rĩu nĩkuona ũria ngwĩka Firaũni: Nĩ tondũ wa guoko gwakwa kũrĩ hinya-rĩ, nĩakamarekereria mathĩ; na ningĩ nĩ tondũ wa guoko gwakwa kũrĩ hinya, nĩakamaingata moime bũrũri wake.”

² Ngai agĩcoka akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jehova. ³ Nĩ nĩ ndoimĩrĩrie Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu ndĩ Mũrunu Mwene-Hinya-Wothe, no matiamenyire na rĩtwa rĩu rĩakwa Jehova. ⁴ O na nĩndathondekire kĩrĩkanĩro gĩakwa nao atĩ nĩngamahe bũrũri wa Kaanani, kũria maatũruga marĩ ageni. ⁵ Na makĩria-rĩ, nĩnjiguĩte gũcaaya kwa andũ a Isiraeli, arĩa matũtwo ngombo nĩ andũ a Misiri, na nĩndirikanĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa nao.

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova, na nĩngamwaũra icooki rĩu mũgĩrĩrwo nĩ andũ a Misiri. Nĩngamuohora mũtuge gũcoka gũtũka ngombo ciao, na nĩngamũkũra ndambũrũkĩtie guoko na ciiko nene cia ũtuanĩri ciira. ⁷ Ngaamuoya ta andũ akwa kũmbe, na ndũke Ngai wanyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu ũria wamũrutire icooki-inĩ rĩa andũ a Misiri. ⁸ Na nĩngamũtwara bũrũri ũria ndeeranĩre na mwĩhĩtwa nyambararĩtie guoko atĩ nĩngaahe Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu. Nĩguo ngũmũhe mũwĩgwatĩre ũtũke wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

⁹ Musa agĩkĩheana ũhoro ũcio kũrĩ andũ a Isiraeli, no matiamũguire nĩ ũria maakuĩte ngoro nĩkũhinyĩrĩrio nĩ ũkombo.

¹⁰ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹¹ “Thĩ wĩre Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri arekererie andũ a Isiraeli moime bũrũri wake.”

¹² No Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Angĩkorwo andũ a Isiraeli matingĩnjigua-rĩ, nĩkĩ kingĩtũma Firaũni anjigwe, kuona njaragia ngĩtondoiraga?”

Andũ a Nyũmba ya Musa na Harũni

¹³ Ngai nĩacookire akĩria na Musa na Harũni ũhoro wĩgĩ andũ a Isiraeli na Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri na akĩmaatha marute andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri.

¹⁴ Aya nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao:

Ariũ a Rubeni ũrĩa irigithathi rĩa Isiraeli maarĩ Hanoku na Palu, na Hezironi, na Karimi. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Rubeni.

¹⁵ Ariũ a Simeoni maarĩ Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Sohari, na Shauli ũrĩa warĩ mũriũ wa mũtunia Mũkaanani. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Simeoni.

¹⁶ Maya nĩmo maarĩ marĩitwa ma ariũ a Lawi kũringana na maandĩko mao: Gerishoni, na Kohathu, na Merari. Lawi aatũũire muoyo mĩaka 137.

¹⁷ Ariũ a Gerishoni kũringana na mbarĩ ciao maarĩ Libini na Shimei.

¹⁸ Ariũ a Kohathu maarĩ Amuramu, na Iziharu, na Heberoni, na Uzieli. Kohathu aatũũire muoyo mĩaka 133.

¹⁹ Ariũ a Merari maarĩ Mahali na Mushi. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Lawi kũringana na maandĩko mao.

²⁰ Amuramu nĩahikirie mwarĩ wa nyina na ithe wetagwo Jokebedi, ũrĩa wamũciarĩre Harũni na Musa. Amuramu aatũũire muoyo mĩaka 137.

²¹ Ariũ a Iziharu maarĩ Kora, na Nefegu, na Zikiri.

²² Ariũ a Uzieli maarĩ Mishaeli, na Elizafani, na Sithiri.

²³ Harũni nĩahikirie Elisheba, mwarĩ wa Aminadabu, o ũrĩa warĩ mwarĩ wa nyina na Nahashoni, nake akĩmũciarĩra Nadabu na Abihu, na Elezaru, na Ithamaru.

²⁴ Ariũ a Kora maarĩ Asiri, na Elikana, na Abiasafu. Acio nĩo mbarĩ cia Akora.

²⁵ Elezaru mũrũ wa Harũni nĩahikirie mũirĩtu ũmwe wa Putieli, nake akĩmũciarĩra Finehasi.

Acio nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, o mbarĩ o mbarĩ.

²⁶ Harũni o ũcio, marĩ na Musa, nĩo meerirwo nĩ Jehova atĩrĩ, “Rutai andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri kũringana na ikundi ciao.” ²⁷ Nĩo maarĩire Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, ũhoru wa kũruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri. Maarĩ Musa o ũcio na Harũni.

Harũni Kwaria Ithenya rĩa Musa

²⁸ Na rĩrĩ, hĩndĩ rĩa Jehova aarĩire Musa arĩ kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, ²⁹ aamwĩire atĩrĩ, “Nĩĩ nĩ nĩ Jehova. Īra Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri ũrĩa wothe ngũkwĩra.”

³⁰ No Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Kuona njaragia ngĩtondoiraga-rĩ, Firaũni angĩkinjigua nĩkĩ?”

7

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “We ngũtuĩte ta Ngai harĩ Firaũni, nake mũrũ wa nyũkwa Harũni egũtuĩka mũnabii waku. ² Wee ũriugaga ũrĩa wothe ndĩgwithaga, nake mũrũ wa nyũkwa Harũni nĩwe ũrĩraga Firaũni arekererie andũ a Isiraeli moime bũrũri wake. ³ No nĩngũtũma ngoro ya Firaũni yũme, na o na ndaingĩhia ciama ciakwa na morirũ gũkũ bũrũri wa Misiri-rĩ, ⁴ ndakamũigua. Ningĩ nĩngatambũrũkia guoko gwakwa kũu bũrũri wa Misiri, na ndute ikundi cia andũ akwa a Isiraeli moime kuo na ũndũ wa ciĩko nene cia ũtuanĩri ciira. ⁵ Nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngataambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre bũrũri wa Misiri na ndute andũ a Isiraeli moime kuo.”

⁶ Musa na Harũni magĩka o ũrĩa Jehova aamaathĩte meke. ⁷ Musa aarĩ na mĩaka mũrongo ĩnana nake Harũni mĩaka mũrongo ĩnana na ĩtatũ hĩndĩ rĩa maaragia na Firaũni.

Rũthanju rwa Harũni Gũtuĩka Nyoka

⁸ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ⁹ “Rĩrĩa Firaũni arĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ringai kĩama,’ nawe Musa wĩre Harũni atĩrĩ, ‘Oya rũthanju rwaku, ũrũkie thĩ o hau mbere ya Firaũni,’ naruo rũtuĩke nyoka.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni magĩthĩ kũrĩ Firaũni, nao magĩka o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Jehova. Harũni agĩkia rũthanju rwake thĩ mbere ya Firaũni na anene ake, naruo rũgĩtuĩka nyoka. ¹¹ Nake Firaũni agĩta andũ arĩa oogĩ o na ago, na arĩngĩ ciama a Misiri, nao magĩka o ũguo magĩtũmĩra maũgĩ mao ma ũgo. ¹² O mũndũ agĩkia rũthanju rwake thĩ na rũgĩtuĩka nyoka. No rũthanju rwa Harũni rũkĩmeria thanju ciao. ¹³ No rĩrĩ, ngoro ya Firaũni ikĩũma nake akĩrega kũmaigua, o ta ũrĩa Jehova oĩgte.

Mũthiro wa Thakame

14 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ngoro ya Firaũni ndĩngĩororoo; nĩaregete kũrekereria andũ mathĩ. 15 Nĩũgathĩĩ kũrĩ Firaũni rũciĩnĩ agĩthĩĩ rũũ. * Weterere mũcemanie nake hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Nili, na ũthĩ na rũthanju rũria rwa-garũrũkĩte rũgatuĩka nyoka. 16 Ūcooke ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nĩandũmite ngwĩre ũũ: Rekereria andũ akwa mathĩ nĩgeetha makandungatĩre marĩ werũ-inĩ. No nginya rĩu nĩũregete gũthikĩrĩria. 17 Jehova ekuuga atĩrĩ: Ūndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma ũmenye atĩ nĩ nĩ Jehova: Ngũgũtha maaĩ ma Rũũĩ rwa Nili na rũthanju rũrũ rũrĩ guoko-inĩ gwakwa, namo magarũrũke matuĩke thakame. 18 Thamaki iria irĩ thĩnĩ wa Rũũĩ rwa Nili nĩngũkua, naruo rũũĩ rũnunge; andũ a Misiri maremwo nĩ kũnyua maaĩ maruo.’”

19 Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Oya rũthanju rwaku na ũtambũrũkie guoko igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, na igũrũ rĩa tũrũũĩ, na mĩtaroo, na tũmaria o na kũrĩa guothe kũhingĩrĩrie maaĩ nakuo guothe gũtuĩke thakame. Thakame ikaiyũra kũndũ guothe bũrũri wa Misiri, o na kũu ndoo-inĩ cia mitĩ na mĩtũngĩ-inĩ ya mahiga.’”

20 Musa na Harũni magũka o ũria Jehova aathanĩte. Agĩkĩambararia rũthanju rwake arĩ mbere ya Firaũni na anene ake, nake akĩgũtha maaĩ ma Rũũĩ rwa Nili, namo maaĩ mothe makĩgarũrũka magĩtuĩka thakame. 21 Thamaki iria ciarĩ Rũũĩ rwa Nili igĩkua, naruo rũũĩ rũkĩnunga ũuru mũno, nginya andũ a bũrũri wa Misiri makĩremwo nĩ kũnyua maaĩ maruo. Bũrũri wa Misiri wothe ũkĩyũra thakame.

22 No aringĩ ciama a bũrũri wa Misiri magũka maũndũ o ta macio na ũndũ wa maũgĩ mao ma ũgo, nayo ngoro ya Firaũni ikĩũma; akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũria Jehova oigĩte. 23 Handũ ha kũigua-rĩ, akĩhũndũka agĩthĩĩ nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, na ndaigana kũrũmbũiya ũhoroo ũcio ngoro-inĩ yake. 24 Nao andũ othe a Misiri makĩenja ithima gũkuho-inĩ na Rũũĩ rwa Nili nĩguo mone maaĩ ma kũnyua, tondũ matingĩahotire kũnyua maaĩ ma rũũĩ rũu.

Mũthiro wa Ciũra

25 Mĩthenya mũgwanja nĩyahĩtũkire thuutha wa Jehova kũgũtha maaĩ ma Nili.

8

1 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Thĩĩ kũrĩ Firaũni ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova oigĩte ũũ: Rekereria andũ akwa mathĩ, nĩgeetha makandungatĩre. 2 Ūngĩrega kũmarekereria mathĩ, nĩngũhũra bũrũri waku wothe na mũthiro wa ciũra. 3 Rũũĩ rwa Nili rũkũiyũra ciũra. Igũũka ciambate o nginya nyũmba yaku ya ũthamaki o na nyũmba yaku ya toro o nginya ũrĩrĩ waku igũrũ, itoonye nyũmba cia anene aku, o na irũgĩrĩre andũ aku o ene, ikorwo kuo o na mariiko-inĩ maku na mĩharatĩ-inĩ ya gũkandĩrwo mũtu. 4 Ciũra icio ikũrũgĩrĩre na irũgĩrĩre andũ aku o na anene aku.’”

5 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku na rũthanju igũrũ rĩa tũrũũĩ, na mĩtaroo, na tũmaria, ũtũme ciũra ciũke bũrũri-inĩ wa Misiri.’”

6 Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, nacio ciũra ikũmĩra ikĩyũra bũrũri. 7 No aringĩ ciama a bũrũri wa Misiri magũka maũndũ o ta macio na ũndũ wa maũgĩ mao ma ũgo, o nao magĩtũma ciũra ciũke bũrũri wa Misiri.

8 Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai Jehova anjehererie na ehererie andũ akwa ciũra ici, na nĩngũrekereria andũ anyu mathĩ makarũtĩre Jehova magongona.”

9 Musa akĩira Firaũni atĩrĩ, “Wee nĩwe ngũhe gĩtũũ gĩa gũtua ihinda rĩa gũkũhoera, wee na anene aku o na andũ aku nĩguo inyuĩ na nyũmba cianyu mwehererwo nĩ ciũra, itigare o iria irĩ thĩnĩ wa Rũũĩ rwa Nili.”

10 Firaũni akiuga atĩrĩ, “Mũkaahooera rũciũ.”

Nake Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩgũtuĩke ũguo woiga, nĩgeetha ũmenye atĩ gũtirĩ mũndũ ũhaana ta Jehova Ngai witũ. 11 Ciũra nĩcigũkweherera na ciehere nyũmba ciaku, cieherere anene aku na andũ aku; itigare o iria irĩ rũũĩ-inĩ rwa Nili.”

12 Na rĩria Musa na Harũni mehereire Firaũni, Musa agĩkaĩra Jehova ũhoroo wĩgĩ ciũra iria aarehithĩrie Firaũni. 13 Nake Jehova agĩka o ũria Musa aahooete. Ciũra iria ciarĩ nyũmba, na iria ciarĩ nja na iria ciarĩ mĩgũnda igĩkua. 14 Ikiũnganio ikĩgwo irũndo, nacio ikĩnungia bũrũri. 15 No rĩria Firaũni onire atĩ marĩkũhoorerwo nĩ thĩna-rĩ, akĩũmia ngoro na akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũria Jehova oigĩte.

* 7:15 Warĩ mũtugo wa Firaũni gũthĩĩ kũhooya ngai ya Rũũĩ rwa Nili, na nĩyo yoĩkaine ta ithe wa ngai ciothe.

Mũthiro wa Rwagi

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, “Tambũrũkia rũthanju rwaku ũgũthe rũkũngũ rũria rũri thĩ,’ na bũrũri-inĩ wothe wa Misiri-rĩ, rũkũngũ rũu rũgũtuĩka rwagi.” ¹⁷ Nao magũka ũguo; na rũria Harũni aatambũrũkirie guoko anyiĩtite rũthanju-rĩ, agũtha rũkũngũ naguo, rwagi rũgĩtambĩrira andũ na nyamũ. Rũkũngũ ruothe bũrũri-inĩ wa Misiri rũgĩtuĩka rwagi. ¹⁸ No hĩndĩ ĩria aringi a ciama a bũrũri wa Misiri maageririe kũrehe rwagi na maũgi mao ma ũgo-rĩ, nĩmaremirwo. Naruo rwagi rũgĩtambĩrira andũ na nyamũ.

¹⁹ Aringĩ acio a ciama makĩra Firaũni atĩrĩ, “Ūyũ nĩ hinya wa kĩara kĩa Ngai.” No Firaũni akĩũmia ngoro akĩrega kũigua, o ta ũria Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Ngĩ

²⁰ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ūkĩra rũciĩnĩ tene, uumĩrĩre Firaũni agĩthĩ Rũũ rwa Nĩlĩ, ũmwire atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũu: Rekereria andũ akwa mathiĩ nĩgeetha makandungatĩre. ²¹ Ūngĩaga kũreka mathiĩ-rĩ, ngũkũrehera mĩrumbĩ ya ngĩ, ndehere anene aku na andũ aku, o na ndĩcirehe nyũmba-inĩ cianyu. Nyũmba cia andũ a Misiri ikĩiyũra ngĩ, o na ningĩ ciyũre thĩ kũria guothe marĩ.

²² “No rĩrĩ, mũthenya ũcio ngeeka ũndũ ũrĩ ngũrani bũrũri-inĩ wa Gosheni, kũria andũ akwa matũũraga; gũtikagĩa na mĩrumbĩ ya ngĩ kũu, nĩgeetha ũmenye atĩ nĩ, Jehova, ndĩ bũrũri-inĩ ũyũ. ²³ Nĩngekĩra ngũũrani gatagatĩ ka andũ akwa na aku. Rũciũ nĩrĩo kĩama gĩkĩ gĩgekĩka.’”

²⁴ Na ũguo noguo Jehova eekire. Ngĩ mĩrumbĩ mĩnene ikĩiyũra nyũmba ya ũthamaki ya Firaũni na igĩtoonya nyũmba cia anene ake, naguo bũrũri wa Misiri wothe ũkĩanangwo nĩ ngĩ icio.

²⁵ Ningĩ Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũkarutĩre Ngai wanyu iruta gũkũ bũrũri-inĩ.”

²⁶ No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtingĩagĩrĩra gwĩka ũguo. Magongona marĩa tũkũrutĩra Jehova Ngai witũ nĩ mekuoneka marĩ magigi nĩ andũ a Misiri. Tũngĩkĩruta magongona marĩ magigi maitho-inĩ mao-rĩ, githĩ matigũtũhũra na mahiga nyuguto? ²⁷ No nginya tũthiĩ rũgendo rwa mũthenya ĩtatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, o ta ũria atwathĩte.”

²⁸ Firaũni akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmũrekereria mũthiĩ mũkarutĩre Jehova Ngai wanyu magongona werũ-inĩ, no mũtigathĩ kũraya mũno. Na rĩu, hooera!”

²⁹ Musa agĩcookia atĩrĩ, “Ndaarĩkia kuuma hariwe, nĩngũhooya Jehova, na rũciũ ngĩ nĩikoima kũrĩ Firaũni na anene ake, na andũ ake. No ũkĩmenyerere atĩ Firaũni ndageke ũndũ wa kũheenania rĩngĩ, na ũndũ wa kwaga kũrekereria andũ mathiĩ makarutĩre Jehova magongona.”

³⁰ Musa agĩkiama harĩ Firaũni, akĩhooya Jehova, ³¹ nake Jehova agũka ũria Musa aamũhoire; nacio ngĩ ikĩherera Firaũni, na anene ake, na andũ ake, na gũtirĩ ngĩ yatĩgarire. ³² No rĩrĩ, o na ihinda rĩrĩ Firaũni akĩũmia ngoro yake akĩrega kũrekereria andũ mathiĩ.

9*Mũthiro wa Kũniina Ūhiũ*

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni ũkamwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahĩberania ekuuga ũu: “Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre.”

² Ūngĩrega kũmarekereria, na ũthiĩ na mbere kũmarigĩrĩria-rĩ, ³ guoko kwa Jehova nĩgũkũrethĩria ũhiũ waku ũria ũrĩ ũrĩthio-inĩ mũthiro mũũru mũno kũrĩ mbarathi cianyu na ndigiri, na ngamĩra, na ng’ombe cianyu, na ng’ondũ na mbũri. ⁴ No Jehova nĩagekĩra ngũũrani gatagatĩ ka ũhiũ wa andũ a Isiraeli na andũ a Misiri, nĩgeetha gũtikagĩa nyamũ ya Mũisiraeli igũkua.’”

⁵ Jehova agĩtua ihinda, na akiuga atĩrĩ, “Rũciũ Jehova nĩageeka ũndũ ũyũ gũkũ bũrũri-inĩ.” ⁶ Na mũthenya ũyũ ũngĩ Jehova agĩgĩka o ũguo: Ūhiũ wothe wa andũ a Misiri ũgĩkua, no gũtirĩ nyamũ o na ĩmwe ya Mũisiraeli yakuire. ⁷ Firaũni agĩtũma andũ magatuĩrie ũhoro, nao makĩona atĩ gũtiarĩ nyamũ o na ĩmwe ya andũ a Isiraeli yakuite. No rĩrĩ, ngoro yake ndĩoroire na ndaigana kũrekereria andũ mathiĩ.

Mũthiro wa Mahũha

⁸ Ningĩ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Oyai ngundi cia mbiro kuuma riiko rĩria inene, nake Musa amũkie igũrũ mbere ya Firaũni. ⁹ Mbiro ĩyo nĩgatuĩka rũkũngũ rũhinyu, naruo rũiyũre bũrũri wothe wa Misiri, rũcooke rũtuĩke mahũha ma ironda mĩrĩ-inĩ ya andũ na ya nyamũ bũrũri-inĩ ũcio wothe.”

¹⁰ Nĩ ùndũ ùcio magĩkĩoyia mburo kuuma riiko inene, makĩrũgama mbere ya Firaũni. Musa akĩmũkia igũrũ, namo mahũha ma ironda makiumĩra mũĩrĩ-inĩ ya andũ o na ya nyamũ. ¹¹ Aringi ciama a Misiri matingĩahotire kũrũgama mbere ya Musa nĩ ùndũ wa mahũha marĩa maarĩ namo,* hamwe na andũ othe a bũrũri wa Misiri. ¹² No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũria Jehova eerĩte Musa.

Mũthiro wa Mbura ya Mbembe

¹³ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ūkĩra rũciinĩ tene, ũkarũgame mbere ya Firaũni ũmwĩre atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga: Rekereria andũ akwa mathĩ, nĩgeetha makahooe, ¹⁴ kana ihinda rĩrĩ ngũtũmĩre mũthiro yakwa yothe ya hinya, we o hamwe na anene aku na andũ aku, nĩguo ũmenye atĩ gũtirĩ ũngĩ ũhaana ta nĩ gũkũ thĩ guothe. ¹⁵ Nĩgũkorwo nginya rĩu nĩingĩhotete gũtambũrũkia guoko gwakwa, ngakũhũra na ngahũra andũ aku na mũthiro ũria ũngĩmũniinĩte inyothe thĩ. ¹⁶ No ngũrũgamĩtie nĩ ùndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kĩũmbe, atĩ nguonie hinya wakwa, na atĩ rĩtwa riakwa rihunjo thĩ yothe. ¹⁷ No wĩyũmĩtie kũhinyĩrĩria andũ akwa na ũkagĩria mathĩ. ¹⁸ Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, rũciũ ihinda ta rĩrĩ ngoiria mbura ya mbembe njũru mũno, itarĩ yoiria ingĩ tayo gũkũ bũrũri wa Misiri kuuma rĩria Misiri kwambĩrĩrie gũtũrwo nginya rĩu. ¹⁹ Giathane rĩu atĩ ũhiũ waku na indo ciothe iria ũrĩ nacio mũgũnda itoonyio handũ ingĩgitia, tondũ mbura iyo ya mbembe yoirĩra mũndũ o wothe ũrĩ nja kana nyamũ itarehetwo mũciũ o yothe na irĩ kũu mũgũnda no igũkua.’”

²⁰ Anene acio a Firaũni arĩa meetigĩrĩte kiugo kĩa Jehova makĩhũha gũtoonyia ngombo ciao na ũhiũ wao nyũmba thĩinĩ. ²¹ No arĩa mateetigĩrĩre kiugo kĩa Jehova maatigĩre ngombo ciao na ũhiũ wao mũgũnda-inĩ.

²² Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũkũroretie matu-inĩ nĩgeetha mbura ya mbembe yure bũrũri wa Misiri guothe; yurĩre andũ, na nyamũ na yurĩre kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ ya bũrũri wa Misiri.” ²³ Rĩria Musa aatambũrũkirie rũthanju arũroretie matu-inĩ, Jehova agĩtũma kũgĩe na marurumĩ hamwe na mbura ya mbembe, naruo rũheni rũkĩhenũka thĩ. Nĩ ùndũ ùcio Jehova akiuria mbura ya mbembe kũu bũrũri wa Misiri; ²⁴ mbura ya mbembe igĩkiura, naruo rũheni rũkĩhenũka kũndũ guothe. Nĩkĩo kĩarĩ kĩhuhũkanio kĩria kĩũru mũno kĩonekanĩte bũrũri wothe wa Misiri kuuma wambĩrĩria gũtũrwo nĩ andũ. ²⁵ Mbura iyo ya mbembe ikiura bũrũri wothe wa Misiri, ikiurĩra kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda, andũ o hamwe na nyamũ; igĩthũkia kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda na igĩkahũra mĩti yothe. ²⁶ Kũndũ kũria mbura iyo ya mbembe itoirire no bũrũri wa Gosheni, kũria andũ a Isiraeli maarĩ.

²⁷ Nake Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ nĩnjĩhĩtie. Jehova nĩwe wa ma; nĩ na andũ akwa nĩtũhĩtĩtie. ²⁸ Hooyai Jehova, nĩgũkorwo nĩtũganĩtie marurumĩ na mbura ya mbembe iria tuonete. Nĩngũmũrekereria mũthĩ; mũtigũkara gũkũ rĩngĩ.”

²⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndoima itũra rĩrĩ inene, nĩngũtambũrũkia moko hooe Jehova. Marurumĩ nĩmegũthira, na gũtigũkorwo na mbura ingĩ ya mbembe, nĩgeetha ũmenye atĩ thĩ nĩ ya Jehova. ³⁰ No nĩnjũũ atĩ wee na anene aku mũtirĩ mũretigĩra Jehova Ngai.”

³¹ (Ūguta na cairi nĩciathũkirio, nĩ ùndũ cairi nĩyarutĩte magira, naguo ũguta ũkaruta kĩro. ³² No rĩrĩ, ngano o na gũthemethu itĩathũkirio, tondũ itĩarĩ ngũrũ.)

³³ Hĩndĩ iyo Musa akĩehera harĩ Firaũni na akiuma nja ya itũra inene. Agĩtambũrũkia moko amaroretie na kũrĩ Jehova; marurumĩ na mbura ya mbembe igĩthira, na gũtiacookire kuura. ³⁴ Rĩria Firaũni onire atĩ mbura ya mbembe na marurumĩ nĩciathira akĩhia rĩngĩ; we na anene ake makũmia ngoro ciao. ³⁵ Nĩ ùndũ ùcio ngoro ya Firaũni yarĩ nyũmũ na ndangĩarekereirie andũ a Isiraeli mathĩ, o ta ũria Jehova aarĩtie na kanua ka Musa.

10

Mũthiro wa Ngĩgĩ

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thĩ kũrĩ Firaũni, nĩgũkorwo nĩnyũmĩtie ngoro yake na ngoro cia anene ake nĩgeetha nĩnge ciama ici ciakwa gatagatĩ-inĩ kao; ² nĩguo mũkeeraga ciana cianyu na ciana ciacio ũria ndokĩrĩre andũ a Misiri, na ũria ndaringire ciama ciakwa gatagatĩ-inĩ kao, nĩguo mũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

* 9:11 Mũthiro ũyũ wahũũrĩre aringi a ciama a bũrũri wa Misiri, no iyo ingĩ yerekeirio kũrĩ indo iria ciahoooyagwo nĩ andũ a Misiri.

³ Nĩ ùndũ ùcio Musa na Harũni magĩthĩ kũrĩ Firaũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga ùũ: Ûgũikara nginya rĩ ùregete kũnjĩnyihĩria? Rekereria andũ akwa mathĩ, nĩgeetha makandungatĩre. ⁴ Warega kũmarekereria-rĩ, rũciũ nĩngarehithia ngigĩ bũrũri ùyũ wanyu. ⁵ Ikaiyũra thĩ, imĩhumbĩre yage kuoneka. Nĩkaria kĩa gĩothe gĩgĩgĩtio nĩ mbura ya mbembe, o na irie mĩti yothe irĩa irakũra mĩgũnda-inĩ yanyu. ⁶ Ikaiyũra nyũmba ciaku, na cia anene aku, na cia andũ othe a Misiri, ùndũ maithe manyu kana maguuka manyu matarĩ mona kuuma rĩria mambĩrĩrie gũtũura bũrũri ùyũ nginya rĩu.” Nake Musa akĩgarũrũka akĩeherera Firaũni.

⁷ Anene a Firaũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũndũ ùyũ egũtũura arĩ mũtego harĩ ithuũ? Rekereria andũ aya mathĩ, nĩgeetha makahooe Jehova Ngai wao. Ndũramenya atĩ bũrũri wa Misiri nĩwanangĩtwo?”

⁸ Musa na Harũni magĩcookio kũrĩ Firaũni. Nake akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũkahooe Jehova Ngai wanyu; no rĩrĩ, nĩ arĩkũ megũthĩ?”

⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthĩ na andũ aitũ arĩa ethĩ o na arĩa akũrũ, tũthĩ na aanake na airĩtu aitũ, na tũthĩ na ùhiũ witũ wothe, tondũ tũrathĩ gũkũngũra Jehova na iruga inene.”

¹⁰ Firaũni akiuga atĩrĩ, “Hĩ! Kaĩ Jehova arogĩkara na inyuĩ ingĩmũrekereria mũthĩ na atumia anyu na ciana cianyu-ĩ! Hatĩrĩ njanja mũrĩ na muoroto mũuru. ¹¹ Aca! Thĩĩ o arũme oiki, mũthĩ mũhooe Jehova, nĩgũkorwo ùguo nĩguo mũkoretwo mũkienda.” Nao Musa na Harũni makĩingatwo, makĩehera mbere ya Firaũni.

¹² Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku igũrũ rĩa bũrũri wa Misiri nĩgeetha ngigĩ ciũke ciyũre bũrũri ùyũ wothe, nacio irie kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ, kĩa gĩothe gĩatigĩrio nĩ mbura ya mbembe.”

¹³ Nĩ ùndũ ùcio Musa agĩtambũrũkia rũhanju rwake igũrũ rĩa bũrũri wa Misiri, nake Jehova agĩtũma rũhuho ruumĩte irathĩro rũhurutane kũu bũrũri ùcio mũthenya wothe na ùtukũ wothe. Gũgĩkinya rũciĩnĩ rũhuho rũu nĩ rwarehete ngigĩ. ¹⁴ Nacio ngigĩ icio ikĩhithũkĩra bũrũri wa Misiri wothe na igũikara kũndũ guothe bũrũri-inĩ irĩ nyingĩ mũno. Mbere iyo gũtiagĩte mũthiro wa ngigĩ ta ùcio na gũtikagĩa ùngĩ ta ùcio. ¹⁵ Ikĩhumbĩra thĩ yothe o nginya ikĩra. Ikĩria kĩa gĩothe gĩatigarĩtio nĩ mbura ya mbembe, kĩa gĩothe gĩakũraga mĩgũnda o na matunda maria maarĩ mĩti-inĩ. Gũtirĩ kĩndũ kĩgũ gĩatigarire mũti-inĩ kana mũmera bũrũri-inĩ wothe wa Misiri.

¹⁶ Nake Firaũni agĩta Musa na Harũni narua, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩrie Jehova Ngai wanyu, o na inyuĩ nĩndĩmwiĩrie. ¹⁷ Rũ ndekeri mehia makwa o rĩngĩ na mũhooe Jehova Ngai wanyu anjehererie mũthiro ùyũ mũuru.”

¹⁸ Hĩndĩ iyo Musa akĩeherera Firaũni agĩthĩ akĩhooya Jehova. ¹⁹ Nake Jehova akĩgarũra rũhuho, akĩrũta rũhuho rũnene rwa kuuma ithũro, naruo rũkĩumbũra ngigĩ icio, rũgĩcitwara Iria-inĩ Itune. Gũtirĩ gakigĩ o na kamwe gaatigarire bũrũri wa Misiri. ²⁰ No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, nake akĩrega kũrekereria andũ a Israeli mathĩ.

Mũthiro wa Nduma

²¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ùkũroretie igũrũ matu-inĩ nĩgeetha nduma iĩyũre bũrũri wa Misiri, nduma ingĩhutĩka.” ²² Nĩ ùndũ ùcio Musa agĩtambũrũkia guoko akũroretie igũrũ matu-inĩ, nayo nduma nene ikĩyũra bũrũri wa Misiri mũthenya itatũ. ²³ Gũtirĩ mũndũ ùngĩahotire kuona ùria ùngĩ kana oime gwake handũ ha mũthenya itatũ. No andũ a Israeli, othe kũria maikaraga kwarĩ na ùtheri.

²⁴ Ningĩ Firaũni agĩta Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ mũkahooe Jehova. O na atumia anyu na ciana no mathĩ na inyuĩ; no rĩrĩ, mũtĩge ndũuru cianyu cia mbũri na cia ng’ombe.”

²⁵ No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “No nginya ùtwĩtikĩrie tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona na maruta ma njino. ²⁶ Ùhiũ witũ no nginya tũthĩ naguo; gũtirĩ o na ihũngũ tũgũtiga na thuutha. No nginya tũhũthĩre imwe ciacio tũkĩhooya Jehova Ngai witũ, na tũtingĩmenya nĩ rĩkũ irĩbatarania mahooya-inĩ nginya tũkinye kũu.”

²⁷ No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, nake akĩrega kũmarekereria mathĩ. ²⁸ Firaũni akĩra Musa atĩrĩ, “Uma, ùnjeherere! Wĩmenyerere ndũkanooke mbere yakwa rĩngĩ! Mũthenya ùria ùkoona ùthũ wakwa, no gũkua ùgaakua.”

²⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “O ta ùguo woiga, ndigooka mbere yaku rĩngĩ.”

* **10:11** Arũme no-o metĩkĩrĩtio kũhooya thĩnĩ na ndini ya andũ a Misiri.

11

Mũthiro wa Marigithathi

¹ Na rĩrĩ, Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “Nĩngũrehere Firaũni na bũrũri wa Misiri mũthiro ũngĩ ũmwe. Thuutha ũcio, nĩakamũrekereria mũthĩ mume gũkũ, na rĩria ageeka ũguo, nĩkũmũingata akaamũingata biũ. ² Īra arũme othe, o hamwe na andũ-a-nja mahooe andũ a matũũra mao indo cia betha na cia thahabu.” ³ (Jehova agĩtũma andũ acio metũkĩrike nĩ andũ a Misiri, na Musa we mwene aarĩ mũtũku mũno kũu bũrũri wa Misiri nĩ anene a Firaũni o na andũ arĩa angĩ.)

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Kũrĩ ta ũtukũ gatagatĩ nĩngatuĩkania bũrũri wa Misiri wothe. ⁵ Mwana wothe wa kahĩ wa irigithathi gũkũ bũrũri wa Misiri nĩagaakua, kwambĩrĩria irigithathi rĩa Firaũni, rĩria rĩkaragĩra gĩtĩ kia ũnene, nginya irigithathi rĩa ngombo ya mũrĩtu, ũria ũrutaga wĩra gĩthĩ-inĩ, na marigithathi mothe ma ng’ombe o namo. ⁶ Nĩgũkaagĩra kĩrĩro kĩnene bũrũri wa Misiri wothe, kĩrĩro kĩuru gĩtarĩ gĩakorwo kuo, na gĩtakagĩra kuo ringĩ o na rĩ. ⁷ No gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, gũtirĩ ngui ĩgaakũgĩra mũndũ, kana ikũgĩre nyamũ.’ Hĩndĩ iyo nĩukamenya atĩ Jehova nĩekĩrĩte ngũũrani harĩ andũ a Misiri na andũ a Isiraeli. ⁸ Anene aya aku othe magooka kũrĩ nĩ, manyinamĩrĩre makiugaga atĩrĩ, ‘Thĩĩ, we mwene o na andũ arĩa makũrũmĩrĩre!’ Thuutha ũcio nĩngathĩ.” Hĩndĩ iyo Musa, acinĩtwo nĩ marakara, akĩeherera Firaũni.

⁹ Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “Firaũni nĩakarega gũkũigua, nĩgeetha morirũ makwa gũkũ bũrũri wa Misiri mongerereke.” ¹⁰ Musa na Harũni nĩmarĩngĩre morirũ maya mothe mbere ya Firaũni, no Jehova akũmia ngoro ya Firaũni, na ndaigana kũrekereria andũ a Isiraeli moime bũrũri-inĩ wake.

12

Gĩathĩ kĩa Bathaka

¹ Jehova akĩra Musa na Harũni marĩ kũu bũrũri wa Misiri atĩrĩ, ² “Mweri ũyũ nĩguo ũgũtuika mweri wa mbere harĩ inyuĩ, ũtuĩke mweri wa mbere wa mwaka wanyu. ³ Īrai andũ othe a Isiraeli atĩ mũthenya wa ikũmi mweri ũyũ, o mũndũ akanyĩtĩra andũ a nyũmba yake gatũrũme; o nyũmba gatũrũme kamwe. ⁴ Nyũmba ĩngĩgakorwo ĩrĩ nini mũno, ũndũ ĩtangĩniina gatũrũme kamwe-rĩ, nĩmanyiitanĩre gatũrũme kamwe na nyũmba ĩria mahakanĩte nayo, marikĩtie gwĩtara mũigana wao meturanĩre. Rorai na mũtue wega nĩ tũtũrũme tũigana tũkabatarania kũringana na mũrĩre wa o mũndũ. ⁵ Nyamũ ĩria mũgũthuura no nginya ikorwo ĩrĩ tũtũrũme twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na ĩtarĩ na kaũtũgũ, na mũgaaciruta kuuma harĩ ng’ondũ kana mbũri. ⁶ Cimenyererei nginya mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri, hĩndĩ ĩria andũ othe a Isiraeli magaacithĩnja hwaĩ-inĩ. ⁷ Hĩndĩ iyo makooya thakame ĩmwe ya tũtũrũme tũu, nao mamĩhake hĩngĩro-inĩ cia ĩgũrũ na cia mĩena ya mũrango wa nyũmba ĩria makaarĩra tũtũrũme tũu. ⁸ ũtukũ o ũcio makaarĩa nyama ĩcio ĩhĩhĩtio na mwaki, marĩanĩre na nyeni ndũrũ na mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia. ⁹ Mũtikanarĩe nyama ĩrĩ njĩthĩ kana ĩtherũkĩtio na maaĩ, no ĩhĩhio na mwaki, mũtwe, na magũrũ o na nyama cia nda. ¹⁰ Mũtikanatigie ĩmwe ciacio ikinyĩrie rũciinĩ; ĩria ĩngĩtigara nginya rũciinĩ, no nginya mũgaacicina. ¹¹ ũũ nĩguo mũkaarĩa nyama ĩcio: mũkorwo mwĩhotorete mĩcibi yanyu njohero, na iraatũ cianyu ĩrĩ magũrũ,* na mũtirima yanyu ĩrĩ moko. Mũgaacirĩa naihenya; ĩyo nĩyo Bathaka ya Jehova.

¹² *O ũtukũ ũcio nĩngatuĩkanĩria bũrũri wa Misiri, na nĩngooraga marigithathi mothe ma andũ na ma nyamũ, na nĩngatuĩra ngai cia bũrũri wa Misiri ciothe ciira. Nĩĩ nĩ nĩ Jehova. ¹³ Thakame iyo ĩgaatũka rũrũ rwanu nyũmba-inĩ ĩria mũgaakorwo mũrĩ, na rĩria ngoona thakame-rĩ, no kũmũhĩtũka ngaamũhĩtũka. Gũtirĩ mũthiro ũkamũhutia hĩndĩ ĩria ngaahũra bũrũri wa Misiri.

¹⁴ “Mũthenya ũcio nĩmũrĩrĩkanaga; ũkũngũyagĩrei harĩ njjarwa ĩria igooka ũrĩ wa gĩathĩ kĩa Jehova, ũrĩ ũndũ wathanĩtwo wa gũtũũra. ¹⁵ ĩhinda rĩa mũthenya mũgwanja, mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia. Mũthenya wa mbere mũkeeheria ndawa ya kũmbia kuuma nyũmba cianyu,† nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũngĩrĩa kĩndũ kĩrĩ ndawa ya kũmbia kuuma mũthenya wa mbere nginya wa mũgwanja-rĩ, nĩakaingatwo ehero harĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶ Gĩai na kũngano gĩtheru mũthenya wa mbere, na mũgĩe na kĩngĩ mũthenya wa mũgwanja. Mũtikanarute wĩra

* **12:11** Ndwarĩ mũtugo wa andũ hĩndĩ iyo kũria mekĩrĩte iraatũ na makeyoha mĩcibi, nĩ tondũ maarutaga iraatũ magĩtoonya nyũmba kana hema. † **12:15** Gĩathĩ kĩa Bathaka no kĩa kĩaĩkaine na rĩtwa ringĩ ta Gĩathĩ kĩa Mũgate ĩtarĩ mwĩkĩre ndawa ya kũmbia.

o na ūrīkū mīthenya ūyo, tīga o wa kūhaarīria irio cia kūrīio nī mūndū wothe, ūguo noguo mūngūka.

¹⁷ “Kūngūrai Gīathī kīa Mīgate Ītarī Ndawa ya Kūmbia, tondū nī mūthenya ūyū kūmbe ndamūrutire mūrī ikundi kuuma būrūrī wa Misiri. Kūngūrai mūthenya ūyū ūrī ūndū wathanitwo wa gūtūūra nginya njarwa iria igooka. ¹⁸ Mweri wa mbere mūrīrīaga mīgate Ītarī na ndawa ya kūmbia, kwambīrīria hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na ina, nginya hwaī-inī wa mūthenya wa mirongo ĩrī na ūmwe. ¹⁹ Handū ha matukū mūgwanja, gūtikonēke ndawa ya kūmbia mīgate nyūmba-inī cianyu. Na rīrī, mūndū o wothe ūngīria kīndū kīrī na ndawa ya kūmbia nīakaingatwo athengio mūingī-inī wa Isiraeli, arī mūgeni, kana aciarītwo arī Mūisiraeli. ²⁰ Mūtikanarīe kīndū gūkīrītwo ndawa ya kūmbia. Kūrīa guothe mūgaatūūra, mūkaarīaga mīgate Ītarī ndawa ya kūmbia.”

²¹ Nake Musa agīta athuuri a Isiraeli othe, akīmeera atīrī, “Thīi o narua mūgathuure nyamū nī ūndū wa nyūmba cianyu na mūthīnje gatūrūme ka Bathaka. ²² Oyai kīohe kīa mahuti ma mūthobi, mūgītobokie karaī-inī karī na thakame, mūcooke mūmīhake hīngīro ya igūrū ya mūrango, o na mīena yeerī ya hīngīro cia mūrango. Gūtīkagīe mūndū o na ūmwe wanyu ūkuuma nja ya nyūmba yake nginya rūciini. ²³ Hīndī ĩrīa Jehova arītūkānia būrūrī nīguo orage andū a Misiri-rī, nīarīona thakame ūyo ĩrī igūrū na mīena ya hīngīro cia mūrango, nake ahītūke mūrōmo wa nyūmba ūyo, na nīakagīria mūniinani atōnyē nyūmba cianyu amūūrage.

²⁴ “Athīkīrai ūrutani ūyū taarī watho wa gūtūūra wathīkagīrwo nī inyuū na njiaro cianyu. ²⁵ Rīrīa mūgaatoonya būrūrī ūrīa Jehova akaamūhe ta ūrīa eraniire-rī, mūkaamenyagīrīra gīathī gīkī. ²⁶ Na rīrīa ciana cianyu ikamūūrīa atīrī, ‘Gīathī gīkī kiugīte atīa harī inyuū?’ ²⁷ Mūgaaciīra atīrī, ‘Nī igongona rīa Bathaka rīa kūrūtīra Jehova, ūrīa waagararīre nyūmba cia andū a Isiraeli kūu būrūrī wa Misiri, na akīhonokia andū a nyūmba ciitū hīndī ĩrīa ooragire andū a Misiri.’” Nao andū makīnamīrīria mothīū mao, makīhooya. ²⁸ Andū a Isiraeli magīgīka o ūrīa Jehova aathire Musa na Harūni.

²⁹ O ūtukū gatagatī Jehova akīūrāga marīgithathi mothe kūu būrūrī wa Misiri, kwambīrīria irīgithathi rīa Firaūni, ūrīa waikaragīra gītī kīa ūnene, nginya irīgithathi rīa mūndū muohe ūrīa warī njeera na marīgithathi ma mahiū mothe. ³⁰ Firaūni na anene ake othe o na andū a Misiri othe, magīūkīra kūrī o ūtukū, nakuo gūkīgīa kīrīro kīnene kūu būrūrī wa Misiri, nīgūkorwo gūtīarī nyūmba ĩtaarī na mūndū wakuīte.

Thaama

³¹ O ūtukū ūcio, Firaūni agīta Musa na Harūni, akīmeera atīrī, “Ūkīrai! Ehererai andū akwa, inyuū o na andū a Isiraeli othe! Thīi mūgatungatīre Jehova o ta ūrīa mūūrītie. ³² Oyai ndūuru cianyu cia mbūrī na cia ng’ombe o ta ūrīa mūrōigīte na mūthī. Na mūndathime o na nī.”

³³ Nao andū a Misiri makīhīka andū acio moime būrūrī ūcio na ihenya, nīgūkorwo moigīre atīrī, “Kwaga ūguo, tūgūkua ithuothe!” ³⁴ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli makīoia kīmere kīao gītanekīrwo ndawa ya kūmbia, na magīgīkuua na ciande, nayo mīharatī yoohereirwo nguo-inī. ³⁵ Nao andū a Isiraeli magīka o ta ūrīa meerītwo nī Musa na makīhooya andū a Misiri mamahe indo cia betha na cia thahabu, o na nguo. ³⁶ Jehova agītūma andū acio metīkīrīke nī andū a Misiri nao makīmahe kīria gīothe meetīre; nī ūndū ūcio magītaha indo cia andū a Misiri.

³⁷ Andū a Isiraeli makīambīrīria rūgendo kuuma Ramesese magīthīi Sukothu. Arūme arīa metwaraga na magūrū maarī ta 600,000 hategūtārwo atumia na ciana. ³⁸ Na andū angī aingī nīmathiire na makīambatanīa nao, hamwe na ndūuru nene cia mahiū ma mbūrī na ng’ombe. ³⁹ Kīmere kīria maarūtīte būrūrī wa Misiri nīkīo maatūmīrīre gūthondeka mīgate ĩtarī ndawa ya kūmbia. Kīmere kīu gītīarī na ndawa ya kūmbia tondū nīkūingatwo maingatīrwo būrūrī wa Misiri, na matiigana kūgīa na ihinda rīa kūhaarīria irio cio.

⁴⁰ Ihinda rīrīa andū a Isiraeli maatūūrīre būrūrī wa Misiri nī mīaka 430. ⁴¹ Harīa mīaka ūyo 430 yathīrīre-rī, mūthenya o ro ūcio, nīguo ikundi ciothe cia andū a Jehova cioimire būrūrī wa Misiri. ⁴² Tondū ūtukū ūcio nīguo Jehova aikarīre eiguīte nīguo amarute būrūrī wa Misiri-rī, na ūtukū ūyū nao andū a Isiraeli othe nīmarīkaraga meiguīte nīguo matīage Jehova njarwa-inī ciothe iria igooka.

Mīhingo ya Bathaka

⁴³ Jehova akīra Musa na Harūni atīrī, “Maya nīmo mawatho ma Bathaka: “Gūtīrī mūgeni ūngīria Bathaka ūyo. ⁴⁴ Ngombo o yothe ūgūrīte no ĩrīe Bathaka ūyo thuutha wa kūmīrūithia, ⁴⁵ no mūrārīrīri kana mūruti wīra wa mūcaara ndakanamīrīe.

⁴⁶ “No nginya ĩrĩagĩrwo thĩinĩ wa nyũmba o ĩmwe, mũtikanoimie nyama o na ĩrĩkũ nja ya nyũmba. Mũtikanoine ihĩndĩ o na rĩmwe rĩayo. ⁴⁷ Mũingĩ wotho wa Isiraeli no nginya ũkũngũire Bathaka.

⁴⁸ “Mũgeni ũtũũrite thĩinĩ wanyu na nĩekwenda gũkũngũira Bathaka ya Jehova, no nginya aruithie arũme othe a nyũmba yake; thuutha ũcio nĩrĩo angĩkũngũira Bathaka ta mũndũ ũciarĩrwo bũrũri-inĩ. Gũtĩri mũndũ mũrũme ũtarĩ mũruo ũngĩria Bathaka. ⁴⁹ Watho o ũcio noguo ũgwatha arĩa maciarĩtuo marĩ a bũrũri, o na ageni arĩa matũũranagia na inyuũ.”

⁵⁰ Andũ a Isiraeli othe magĩka o ũria Jehova aathĩte Musa na Harũni. ⁵¹ Na mũthenya o ro ũcio, Jehova akĩruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri na ikundi ciao.

13

Kwamũrwo kwa Marigithathi

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩri, ² “Nyamũrĩra marigithathi mothe ma twana twa tũhĩ. Maciaro ma mbere ma nda o yotho gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli nĩ makwa, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ.”

³ Nake Musa akĩra andũ atĩri, “Ririkanagai mũthenya ũyũ, mũthenya ũria mwoimire bũrũri wa Misiri, mũkiuma bũrũri wa ũkombo, tondũ Jehova nĩamũrutire kuo na guoko kwa hinya. Mũtikarĩage kĩndũ kĩri na ndawa ya kũmbia. ⁴ Ũmũthĩ, mweri-inĩ ũyũ wa Abibu, nĩguo mũroimagara mũthĩ. ⁵ Rĩria Jehova akaamũkinya bũrũri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Ahivi, na Ajobusi bũrũri ũria eehĩtira mbere ya maithe manyu ma tene atĩ nĩakamũhe bũrũri ũri bũthi wa iria na ũkĩ-rĩ, mũkaamenyagĩrĩra gĩathĩ gĩkĩ mweri-inĩ ũyũ. ⁶ Ihinda rĩa mũthenya mũgwanja mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia na mũthenya wa mũgwanja mũthondeke iruga inene nĩ ũndũ wa Jehova. ⁷ Rĩagai mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia ihinda rĩa mũthenya ĩyo mũgwanja; gũtikoneke kĩndũ kĩri na ndawa ya kũmbia gatagatĩ kanyu, kana ndawa ya kũmbia yoneke handũ o hothe mĩhaka-inĩ yanyu. ⁸ Mũthenya ũcio o mũndũ ere mũriũ atĩri, ‘Ndĩreka ũũ tondũ wa ũria Jehova aanjĩkĩre rĩria ndoimire bũrũri wa Misiri.’ ⁹ Kũmenyerera mũthenya ũyũ nĩkuo kũritũkaga ta rũri guoko-inĩ gwaku, na kĩrĩkĩria ũthiũ-inĩ waku, atĩ watho wa Jehova nĩũrikaraga iromo-inĩ ciaku. Nĩgũkorwo Jehova nĩakũrutire bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya. ¹⁰ No nginya mũrũmie watho ũyũ mwathane ihinda rĩago rĩakinya, mwaka o mwaka.

¹¹ “Thuutha wa Jehova kũmũkinya bũrũri wa Akaanani na amũhe guo, o ta ũria eeranĩre na mwĩhĩtwa kũri inyuũ o na maithe manyu ma tene-rĩ, ¹² nĩmũkahe Jehova maciaro ma mbere ma nda ciothe. Marigithathi ma njamba mothe ma ũhiũ wanyu nĩ ma Jehova. ¹³ Mũgaakũruga irigithathi o rĩothe rĩa ndigiri na gatũrũme,* no mũngĩaga kũrĩkũra-rĩ, mũriune ngingo. Kũuragai marigithathi mothe manyu ma aanake.

¹⁴ “Matukũ-inĩ marĩa magooka, rĩria mũrũguo agaakũria atĩri, ‘Ũũ nĩ kuuga atĩa?’ mwĩre atĩri, ‘Jehova aatũrutire bũrũri wa Misiri, agĩtũruta bũrũri wa ũkombo, na guoko gwake kwa hinya. ¹⁵ Rĩria Firaũni omĩrie mũtwe akĩrega gũtũrekereria-rĩ, Jehova nĩooragire marigithathi ma bũrũri wa Misiri mothe, andũ o na nyamũ. Ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga ndũtĩre Jehova igongona rĩa njamba ciothe iria ciambaga kuuma nda, na ngakũra mũriũ wakwa wotho wa irigithathi. ¹⁶ Naguo ũndũ ũcio ũritũkaga ta rũri guoko-inĩ gwaku, o na ũtũkage kĩonania gĩkĩrĩtuo ũthiũ-inĩ waku, atĩ Jehova nĩatũrutire bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya.’”

Kũringa Iria Itune

¹⁷ Rĩria Firaũni aarekereirie andũ a Isiraeli mathĩ-rĩ, Ngai ndaamatongoreirie njĩra-inĩ ya kũhĩtũkĩra bũrũri wa Afilisti,[†] o na gũtũka ĩyo nĩyo yarĩ njĩra ĩria ngũhĩ. Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩri, “Mangĩcemanĩa na mbaara-rĩ, maahota kwĩrĩcũkwo, macooke bũrũri wa Misiri.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩgĩtongoria andũ acio mathiũrũrũkĩre njĩra ya werũ-inĩ merekeire Iria Itune. Andũ a Isiraeli maambatire makiuma bũrũri wa Misiri meeohete indo cia mbaara.

¹⁹ Musa nĩakuire mahĩndĩ ma Jusufu, nĩ ũndũ Jusufu nĩehĩthĩthĩtie arĩũ a Isiraeli na mwĩhĩtwa. Oigĩte atĩri, “Ti-itherũ Ngai nĩakamũteithia, na inyuũ hĩndĩ ĩyo no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ gũkũ.”

* **13:13** Ndigiri ndĩngĩarũtĩrwo Ngai ta igongona, no watho nĩwetĩkĩrĩtie ikũũranio na ndũrũme. † **13:17** Njĩra ĩno nĩyo yarĩ ngũhĩ kuuma Gosheni gũthĩ Kaanani, na nĩyarangagĩrwo nĩ andũ a Misiri.

²⁰ Thuutha wa kuuma Sukothu maambire kambĩ ciao Ethamu ndeere-inĩ cia werũ. ²¹ Mũthenya, Jehova aathiiaga mbere yao arĩ gĩtugĩ-inĩ gĩa itu gĩa kũmoonereria njira, na ūtukũ-rĩ, aathiiaga mbere yao arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki amamũrĩkiire njira, nĩgeetha mahote gũthĩ mũthenya o na ūtukũ. ²² Gĩtugĩ gĩa itu mũthenya kana gĩtugĩ kĩa mwaki ūtukũ, gũtirĩ kĩaheraga handũ hakĩo mbere ya andũ acio.

14

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli macooke na thuutha, na mambe hema gũkuhĩ na Pi-Hahirothu, gatagatĩ ka Migidoli na iria. Nĩmambe hema hũgũrũrũ-inĩ cia iria, kũng’ethanĩra na Baali-Zefoni. ³ Firaũni nĩageciiria atĩrĩ, ‘andũ a Isiraeli marĩ na kirigiicano no kũrũũra marorũũra bũrũri-inĩ, mahingĩrĩrio nĩ werũ.’ ⁴ Na nĩngomia ngoro ya Firaũni, nake niakamaingatithia. No nĩ mwene nĩngegĩra na riiri nĩ ūndũ wa Firaũni na mbũtũ yake yothe ya ita, nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.” Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli magũka o ūguo merĩtwo.

⁵ Rĩrĩa mũthamaki wa bũrũri wa Misiri eerirwo atĩ andũ acio nĩmorĩte-rĩ, Firaũni na anene ake makĩricũkwo ūhoru ūcio, magĩkiuga atĩrĩ, “Hĩ! Tweka atĩa? Twarekereria andũ a Isiraeli mathĩ na ithuĩ tuorĩrwo nĩ ūtungata wao?” ⁶ Nĩ ūndũ ūcio akiuga ngaari yake ya ita ihaarĩrio, na agĩthĩ na mbũtũ yake ya ita. ⁷ Agĩthĩ na ngaari cia ita 600 iria njega mũno, o hamwe na ngaari cia ita iria ingĩ ciothe cia bũrũri wa Misiri, ciothe irũgamĩrũrwo nĩ anene. ⁸ Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na nĩ ūndũ ūcio akĩrũmĩrĩra andũ a Isiraeli na ihenya arĩa moimagarĩte makinyũkĩtie na ūcamba. ⁹ Andũ a Misiri, hamwe na mbarathi ciothe cia Firaũni na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi, na thigari, makĩrũmĩrĩra andũ a Isiraeli na ihenya makĩmakinyĩra harĩa maambĩte hema rũteere-inĩ rwa iria, hakuhĩ na Pi-Hahirothu kũng’ethera Baali-Zefoni.

¹⁰ Firaũni akuhĩrĩra-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhũgũra, makĩona andũ a Misiri mamoiĩte thuutha makĩmaka mũno, magĩkaĩra Jehova. ¹¹ Makĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ mbĩrĩra gũtaarĩ bũrũri wa Misiri, nĩguo ūtũrehe tũkiire gũkũ werũ-inĩ? Nĩ atĩa ūũ ūtũwikite ūgatũruta bũrũri wa Misiri?” ¹² Githĩ tũtiakwĩrĩre tũrĩ o bũrũri wa Misiri atĩ ūtigane na ithuĩ, ūreke tũtungatĩre andũ a bũrũri wa Misiri? Kũngĩarĩ wega tũtungatĩre andũ a Misiri kũrĩ gũkũra werũ-inĩ!”

¹³ Musa agĩcookeria andũ acio atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Mwĩhaandei wega, na nĩmũkuona ūhonokio ūrĩa Jehova ekũmũrehere ūmũthĩ. Andũ a Misiri aya mũrona ūmũthĩ, mũtikamona rĩngĩ. ¹⁴ Jehova nĩekũmũrũrĩra, mũbatie o gũikara mũhooreire.”

¹⁵ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ūrangĩra nĩkĩ? ĩra andũ a Isiraeli mathĩ na mbere. ¹⁶ Oya rũthanju rwaku, na ūtambũrũkie guoko igũrũ wa iria ūganyie maai nĩgeetha andũ a Isiraeli matũkanĩrie iria-inĩ, mathĩrĩre thĩ nyũmũ. ¹⁷ Nĩngũũmia ngoro cia andũ a Misiri nĩgeetha o nao mamarũmĩrĩre. Na nĩngegĩra riiri nĩ ūndũ wa Firaũni na mbũtũ yake ya ita, o na nĩ ūndũ wa ngaari ciake cia ita, o na andũ ake arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi. ¹⁸ Nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova hĩndĩ iyo ngegĩra riiri nĩ ūndũ wa Firaũni, na ngaari ciake cia ita na andũ ake arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi.”

¹⁹ Hĩndĩ iyo mũraika wa Ngai ūrĩa wathiiaga atongoretie mbũtũ wa thigari cia Isiraeli, akĩehera agĩcooka thuutha wao. Gĩtugĩ gĩa itu nakĩo gĩkiuma hau mbere, gĩkĩrũgama thuutha wao, ²⁰ gĩkĩgĩa gatagatĩ ga thigari cia Misiri na cia Isiraeli. Ūtukũ wothe itu riũ rĩgĩĩkĩra nduma mwena ūmwe, na ūtheri mwena ūrĩa ūngĩ; nĩ ūndũ ūcio gũtirĩ andũ makuhĩrĩrie arĩa angĩ ūtukũ wothe.

²¹ Ningĩ Musa agĩtambũrũkia guoko igũrũ wa iria, na ūtukũ wothe Jehova agĩtĩndĩka iria na thuutha na ūndũ wa rũhuho rwa kuuma mwena wa irathĩro, na agĩtũma hau hatũke thĩ nyũmũ. Maaĩ macio makĩgayũkana, ²² nao andũ a Isiraeli makĩringa iria mahĩtũkiire thĩ nyũmũ, maaĩ marũgamĩte mwena wao wa ūrĩo na wa ūmotho.

²³ Nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ihenya, nacio mbarathi ciothe cia Firaũni na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi makĩmarũmĩrĩra nginya iria-inĩ. ²⁴ Rũciĩnĩ ruoro rũgĩtema-rĩ, Jehova agĩcũthĩrĩra mbũtũ ya ita ya andũ a Misiri arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki na gĩa itu, nake akĩmĩrigiica. ²⁵ Agĩtũma magũrũ ma ngaari ciao cia ita macomoke nĩgeetha makorwo na thĩna wa gũcitwarithia. Nao andũ a Misiri makiuga atĩrĩ, “Nĩtũũrei twehera harĩ andũ aya a Isiraeli! Jehova nĩwe ūramarũrĩra kũrĩ andũ a Misiri.”

²⁶ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko igũrũ wa iria nĩgeetha maai macooke mahubaniire andũ a Misiri na ngaari ciao cia ita, na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi.” ²⁷ Musa agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ wa iria, na gũgĩkĩra-rĩ,

iria rĩgĩcooka gũtherera o ta mbere. Nao andũ a Misiri makĩgeria kũrũrĩra, no Jehova akĩmahubanĩria iria-inĩ thĩnĩ. ²⁸ Maaĩ magĩcookana, magũthika ngaari cia ita na andũ arĩa mathiiaga mahaicĩte mbarathi; nĩo mbũtũ yothe ya Firaũni irĩa yarũmirĩire andũ a Isiraeli iria-inĩ. Gũtirĩ o na ũmwe wao wahonokire.

²⁹ No andũ a Isiraeli maaringire iria magereire njĩra nyũmũ, rũthingo rwa maaĩ rũrũgamĩte mwena wao wa ũrĩo na wa ũmotho. ³⁰ Mũthenya ũcio Jehova akĩhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma andũ a Misiri, nao andũ a Isiraeli makĩionera ciimba cia andũ a Misiri kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³¹ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli moonire hinya mũnene ũrĩa Jehova onirie andũ a Misiri-rĩ, andũ acio magũitĩgĩra Jehova na makĩmwĩhoka o na makĩlhoka Musa ndungata yake.

15

Rwĩmbo rwa Musa na Miriamu

¹ Hĩndĩ ũyo Musa na andũ a Isiraeli makĩinĩra Jehova rwĩmbo rũrũ:

“Nĩngũinĩra Jehova,

nĩgũkorwo nĩwe ũtũũgĩrĩtio mũno.

Mbarathi amũikĩtie iria-inĩ hamwe na mũmĩhaici.

² Jehova nĩwe hinya wakwa na rwĩmbo rwakwa;

nĩwe ũtuũkĩte ũhonokio wakwa.

Nĩwe Ngai wakwa na nĩndĩmũgoocaga,

Nĩwe Ngai wa baba na nĩndĩmũtũũgagĩria.

³ Jehova nĩ njamba ya ita;

Jehova nĩrĩo rĩtwa rĩake.

⁴ Ngaari cia ita cia Firaũni na mbũtũ yake aamũikirie iria-inĩ.

Anene arĩa ega mũno a Firaũni moorĩire maaĩ-inĩ ma Iria Itune.

⁵ Maaĩ marĩa mariku nĩmamathikĩte;

Nao magakĩrikĩra kũrĩa kũriku ta ihiga.

⁶ “Wee Jehova, guoko gwaku kwa ũrĩo kwarĩ gwa kũgegania, gũkagĩa hinya.

Wee Jehova, guoko gwaku kwa ũrĩo nĩ gwathuthangire thũ.

⁷ Nĩ ũndũ wa ũnene waku wa magegania,

nĩwakurumanirie arĩa magũũkĩrĩire.

Nĩwaitũrũrĩre marakara maku mahiũ;

makĩmacina taarĩ mahuti.

⁸ Na ũndũ wa mũrurumo wa mĩhũmũ ya maniũrũ maku-rĩ,

maaĩ nĩmeiganĩrĩire hĩba.

Makũmbĩ ma maaĩ makĩrũgama ta rũthingo;

maaĩ ma kũrĩa kũriku makĩnyitana gatagatĩ ka iria.

⁹ “Thũ nayo yetĩite, ikoiga atĩrĩ,

‘Nĩngamarũmirĩra na ihenya, ndĩmakinyĩre.

Ngagayania indo iria matahĩte,

ndũhũnĩrĩrie nacio.

Nĩngũcomora rũhiũ rwakwa rwa njora,

nakuo guoko gwakwa kũmaniine.’

¹⁰ No wahuhire rũhuho rũkĩhurutana,

narĩo iria rĩkĩmathika,

makĩrika ta kĩgera maaĩ-inĩ maingĩ.

¹¹ “Wee Jehova-rĩ, nũ ũhaana tawe harĩ ngai ciothe?

Nũ ũhaana tawe,

wee ũrĩ ũtheru wa magegania,

wee wĩtigĩrĩtwo nĩ ũndũ wa riiri waku,

wee wĩkaga maũndũ ma magegania?

¹² Watambũrũkirie guoko gwaku kwa ũrĩo, nayo thĩ ikĩmameria.

¹³ “Nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga,

nĩũgũtongoria andũ arĩa ũkũrĩte.

Nĩũkamatongoria na ũndũ wa hinya waku,

ũmatware nginya gũikaro gĩaku gĩtheru.

¹⁴ Ndũrĩrĩ ikaigua, nacio ciinaine;

ruo rũnyiite andũ a Filistia.

¹⁵ Aathani a Edomu nĩmakamaka mũno,
na atongoria a Moabi manyiitwo nĩ kũinaina,
andũ a Kaanani makaiyũrwo nĩ maaĩ nda;

¹⁶ guoya na kĩmako nĩkamakinyĩrĩra.

Na ũndũ wa hinya wa guoko gwaku-rĩ,
makahaana ta ihiga matekwĩnyagunya,
nginya andũ aku, Wee Jehova, maringe,
nginya andũ arĩa wegũrĩre maringe.

¹⁷ Ūkaamarehe thĩinĩ na ũmahaande
kĩrĩma-inĩ kĩa igai rĩaku,

o handũ harĩa, Wee Jehova,
wombire hatũike gĩkaro gĩaku,
handũ-harĩa-haamũre, harĩa Wee Jehova,
wahaandire na moko maku.

¹⁸ Jehova agaathamaka tene na tene.”

¹⁹ Hĩndĩ irĩa mbarathi cia Firaũni, na ngaari cia ita, na andũ arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi maatoonyire irĩa-inĩ-rĩ, Jehova agĩcookania maaĩ ma irĩa, makĩmathika. No rĩrĩ, andũ a Isiraeli maatuĩkanirie irĩa-inĩ mathũrĩre thĩ nyũmũ. ²⁰ Hĩndĩ iyo Miriamu ũrĩa mũnabii mũndũ-wa-nja, mwarĩ wa nyina na Harũni, akĩoya kĩhembe gĩa kũinio, nao atumia othe makĩmuuma thuutha marĩ na ihembe ciao makĩinaga. ²¹ Miriamu akĩmainĩra atĩrĩ:

“Inĩrai Jehova,

nĩgũkorwo nĩwe ũtũgĩrĩtio mũno.

Mbarathi amũikĩtie irĩa-inĩ, hamwe na mũmĩhaici.”

Maai ma Mara na ma Elimu

²² Ningĩ Musa agĩtongoria Isiraeli kuuma Iria Itune magĩthĩĩ Werũ wa Shuri. Magĩthĩĩ rũgendo rwa mũthenya itatũ werũ-inĩ na matekuona maaĩ. ²³ Rĩrĩa maakinyire Mara, matingĩahotire kũnyua maaĩ makuo tondũ maarĩ marũrũ. (Nĩkĩo handũ hau hetagwo Mara.) ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ magĩtetia Musa, makiuga atĩrĩ, “Tũkũnyua kĩ?”

²⁵ Nake Musa agĩkaĩra Jehova, nake Jehova akĩmuonia kamũtĩ. Agĩgaikia maaĩ-inĩ, namo makĩgĩa mũcamo mwega.

O hau Jehova agĩathana, akĩmathondekera watho na uuge wa kũrũmagĩrũrwo, na akĩmagereria ho. ²⁶ Akiuga atĩrĩ, “Mũngĩthikĩrĩria mũgambo wa Jehova Ngai wanyu wega, na mwĩke maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ make, mũngĩrũmbũiya maathani make na mũmenyerere wathani wake wothe-rĩ, ndikamũrehera mũrimũ o na ũmwe wa irĩa ndareheire andũ a Misiri, nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Jehova, ũrĩa ũmũhonagia.”

²⁷ Ningĩ magĩkinya Elimu, harĩa haarĩ ithima ikũmi na igĩrĩ, na mũtende mũrongo mũgwanja, nao makĩamba hema hau hakuhi na maaĩ.

16

Mana na Tũmakia-Arũme

¹ Mũngĩ wothe wa Isiraeli nĩwoimagararire ũkiama Elimu ũgĩkinya Werũ wa Sini, ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka Elimu na kĩa rĩma gĩa Sinai, mũthenya wa ikũmi na itano wa mweri wa keerĩ thuutha wao kuuma bũrũri wa Misiri. ² Kũu werũ-inĩ, mũngĩ ũcio wothe nĩwatetirie Musa na Harũni. ³ Andũ a Isiraeli makĩmeera atĩrĩ, “Naarĩ korwo Jehova aatũũragĩre bũrũri wa Misiri na guoko gwake! Kũu twaikaraga tũthiũrũrũkĩrie nyũngũ cia nyama, na tũkariaga o kĩa gĩothe twendaga, no inyuũ mũtũreheeta gũkũ werũ-inĩ nĩguo mũũrage kũngano gĩkĩ gĩothe na ng’aragu.”

⁴ Hĩndĩ iyo Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ngũmuurĩria mĩgate kuuma igũrũ ta mbura. Andũ mariumaga nja o mũthenya makongania mĩgate ya kũmaigana o mũthenya ũcio. Ngũmageria na njĩra iyo nyone kana nĩmekũrũmirĩra ũrutani wakwa. ⁵ Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, marĩharagĩria kĩa mainũkia, nakĩo gĩkoragwo kĩrĩ maita meerĩ ma kĩa manganaga mũthenya irĩa ingĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni makĩra andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Hwaĩ-inĩ-rĩ, nĩmũrĩmenya atĩ nĩ Jehova wamũrutire bũrũri wa Misiri, ⁷ na rũciinĩ nĩmũkona riiri wa Jehova, tondũ nĩaiguĩte ũrĩa mũmũtetetie. Ithuĩ tũkĩrĩ a, atĩ nĩguo mũtũtetie?”

⁸ O na ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũkamenya atĩ ũcio nĩ Jehova, rĩrĩa akaamũhe nyama mũrĩe hwaĩ-inĩ na amũhe mĩgate irĩa yothe mũkwenda rũciinĩ, tondũ nĩaiguĩte ũrĩa mũmũtetetie. Ithuĩ tũkĩrĩ a? Tĩ ithuĩ mũratetia, no nĩ Jehova mũratetia.”

⁹ Ningĩ Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “Ĩra mũingĩ wothe wa Isiraeli atĩrĩ, ‘Ūkai mbere ya Jehova, nĩgũkorwo nĩauĩte gũteta kwanyu.’”

¹⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Harũni aaragĩria mũingĩ wothe wa Isiraeli-rĩ, makĩrora na mwena wa werũ-inĩ, na kũu makĩona riiri wa Jehova ũrĩ itu-inĩ.

¹¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹² “Nĩnjũũte gũteta kwa andũ a Isiraeli. Meere atĩrĩ, ‘Hwaĩ-inĩ mũrĩĩaga nyama na rũciinĩ mũkarĩa mĩgate mũkahũna. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ, nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’”

¹³ Hwaĩ-inĩ ũcio gũgũka tũnyoni tũria twĩtagwo tũmakia-arũme tũkũyũra kambĩ ciao. Naguo rũciinĩ kwarĩ ime riathiũrũrũkũrie kambĩ ciao. ¹⁴ Ime riaitĩka-rĩ, gũkĩoneka tũthendũ twa gũthiũrũrĩ tũhaana maaĩ magandie nĩ mbaa, tũgũwite thĩ kũu werũ-inĩ. ¹⁵ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maatuonire, makĩũrania atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩ?” nĩgũkorwo matiamenyaga nĩ kĩ.

Musa akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mĩgate ĩrĩa Jehova amũheete mũrĩe. ¹⁶ Jehova aathanĩte ũũ: ‘O mũndũ nĩonganie o ĩria ikũmũigana. Oyagai o kĩbaba kĩmwe kĩa omeri* kĩa o mũndũ wothe ũrĩ hema-inĩ cianyu.’”

¹⁷ Andũ a Isiraeli magũka o ta ũria meerirwo; amwe makĩũngania mũingĩ, na amwe makĩũngania mũnini. ¹⁸ Na rĩria yathimirwo na kĩbaba kĩa omeri, gũkĩoneka atĩ ũria wonganĩte mũingĩ-rĩ, ndaarĩ na mũingĩ makĩria; nake ũria wonganire mũnini, ndaarĩ na mũnini makĩria. O mũndũ oonganĩte mũigana wa ũria aabataire.

¹⁹ Ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Gũtikagĩte mũndũ ũkũiga kĩndũ o na kĩnini kĩaoyo nginya rũciinĩ.”

²⁰ No rĩrĩ, amwe matiigana kũrũmbũiya ũria Musa oigire; makĩũgĩra ĩmwe yayo nginya rũciinĩ, nayo ĩgĩkorwo ĩyũrĩte ĩgunyũ na ikambĩrĩria kũnunga. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrakario nĩo.

²¹ O rũciinĩ mũndũ o mũndũ nĩoyaga ĩria abatairio nĩyo, narĩo riũa riahiũha ĩgatweka. ²² Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, nĩmoonganagĩa maita meeri; ibaba ĩgĩrĩ cia omeri harĩ o mũndũ. Nao atongoria a mũingĩ magũka makĩra Musa ũhoro ũcio.

²³ Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Jehova aathanĩte, ‘Rũciinĩ nĩ mũthenya wa kũhurũka, Thabatũ Theru ya Jehova. Nĩ ũndũ ũcio rugai ĩria yotho mũkwenda kũruga, na mũcamũkie kĩria gĩothe mũkwenda gũcamũkia. Kĩria gĩgũtigara-rĩ, mũkũige nginya rũciinĩ.’”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio makĩiga imwe nginya rũciinĩ, o ta ũria maathĩtwo nĩ Musa, nacio itiigana kũnunga, kana kũgia na ĩgunyũ. ²⁵ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Cĩrĩe ũmũthĩ, tondũ ũmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ ya Jehova. ũmũthĩ mũtigũcionia ĩgũwite thĩ. ²⁶ Mũthenya ĩtandatũ nĩguo mũrĩciũnganagĩa, no mũthenya wa mũgwanja-rĩ, ũcio wa Thabatũ, gũtirĩkoragwo kũrĩ kĩndũ o na kĩ.”

²⁷ No rĩrĩ, andũ amwe makĩumagara mũthenya ũcio wa mũgwanja, magĩthĩ gũciũngania, nao matiigana kuona kĩndũ. ²⁸ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩkũ mũgũtũra mũregete kũmenyerera maathani makwa na kũigua ũrutani wakwa? ²⁹ Menyai atĩ Jehova nĩamũheete Thabatũ; na nĩkĩo amũheaga mĩgate ya mũthenya ĩrĩ mũthenya ũcio wa gatandatũ. Mũndũ o wothe nĩaikarage harĩa arĩ mũthenya ũcio wa mũgwanja; gũtikanaagĩte mũndũ ũkumagara.” ³⁰ Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩhurũka mũthenya wa mũgwanja.

³¹ Andũ a Isiraeli magũta mĩgate ĩyo mana. Maarĩ merũ ta mbegũ cia korianda, na maacamaga ta tũmĩgate tũthondeketwo na ũũkĩ. ³² Musa akiuga atĩrĩ, “Jehova aathanĩte atĩrĩ; ‘Oyai kĩbaba kĩa omeri ĩmwe ya mana na mũkũige nĩ ũndũ wa njiarwa ĩria igooka thuutha, nĩgeetha makoona mĩgate ĩria ndaamũheire mũrĩe mũrĩ werũ-inĩ, rĩrĩa ndamũrutire bũrũri wa Misiri.’”

³³ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “Oya ndigithũ na wĩkĩre omeri ĩmwe ya mana thĩnĩ wayo. Ningĩ ũcooke ũmĩge mbere ya Jehova ĩgĩrwo njiarwa ĩria igooka thuutha.”

³⁴ O ta ũria Jehova aathire Musa-rĩ, Harũni akĩiga mana mbere ya ithandũkũ rĩa ũira, nĩguo matũũre ho. ³⁵ Andũ a Isiraeli maarĩre mana mĩaka mĩrongo ĩna nginya magĩkinya bũrũri ũria watũũragwo nĩ andũ; maarĩre mana nginya rĩrĩa maakinyire mũhaka-inĩ wa Kaanani.

³⁶ (Omeri ĩmwe ĩgana ta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe.)

17

Maai Kuuma Rwaro-inĩ rwa Ihiga

* 16:16 nĩ ta lita ĩgĩrĩ na robo (2:25) † 16:22 nĩ ta lita inyia na nuthu (4:5)

¹ Mũingĩ wothe wa Isiraeli ũkiomagara kuuma Werũ wa Sini, ũkoimaga handũ hamwe ũgathiĩ harĩa hangĩ o ta ũria Jehova aathanaga. Makĩamba hema ciao Refidimu, no gũtiari maaĩ ma kũnyuuo nĩ andũ acio. ² Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩnegenia Musa, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe maaĩ ma kũnyua.”

Nake Musa akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũranegenia nĩkĩ? Nĩ kĩ gĩgĩtũma mũgerie Jehova?”

³ No andũ nĩmanyootire marĩ kũu, nao magĩtetia Musa makĩmũũria atĩrĩ, “Watũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, tũũke ũtũũrage na nyoota ithuĩ na ciana ciitũ na ũhiũ witũ?”

⁴ Nake Musa agĩkaĩra Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Ngwĩka atĩa na andũ aya? Marĩ hakuhi kũhũũra na mahiga nyuguto.”

⁵ Jehova agĩcokeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ mbere ya andũ aya. Thĩĩ na athuuri amwe a Isiraeli na ũkuue rũthanju rũria wagũthire Nili naruo. ⁶ Nĩ ngũrũgama hau mbere yaku, o hau hakuhi na rworo rwa ihiga kũu Horebu. Gũtha ihiga, na maaĩ nĩmekuuma thĩĩnĩ warĩo nĩguo andũ manyue.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩka ũguo athuuri a Isiraeli makĩonaga. ⁷ Nake agĩta handũ hau Masa na Meriba, tondũ nĩho andũ a Isiraeli maanegenirie na makĩgeria Jehova, makĩũragia atĩrĩ, “Ĩi Jehova arĩ hamwe na ithuĩ kana aca?”

Kũhootwo kwa Amaleki

⁸ Andũ a Amaleki nĩmookire makĩhithũkĩra andũ a Isiraeli kũu Refidimu. ⁹ Musa akĩra Joshua atĩrĩ, “Thuura andũ amwe aitũ mumagare mũkahũũrane na andũ a Amaleki. Rũciũ ngaarũgama kĩrĩma igũrũ nyiĩtĩe rũthanju rwa Ngai na guoko.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩhũũrana na andũ a Amaleki o ta ũria Musa aathanĩte; nake Musa, na Harũni na Huri makĩhaica kĩrĩma-inĩ. ¹¹ Rĩria rĩothe Musa akoragwo oete moko make na igũrũ-rĩ, andũ a Isiraeli makahootana, no rĩria agũithia moko make, andũ a Amaleki makahootana. ¹² Rĩria Musa aanogire moko-rĩ, makĩoya ihiga makĩiga thĩ akĩrĩkarĩra. Harũni na Huri magĩkĩnyitĩra moko make, o ũmwe akanyitĩra guoko kũmwe, na ũcio ũngĩ kũu kũngĩ. Nĩ ũndũ ũcio moko ma Musa magĩkara mambarario nginya riũa rĩgĩthũa. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩhoota mbũtũ cia andũ a Amaleki na rũhiũ rwa njora.

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Andĩka ũndũ ũyũ ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũrĩ ũndũ wa gũtũũra ũrĩkanagwo na ũreke Joshua aũigwe, tondũ nĩngeheria rĩtwa rĩa Amaleki biũ nao matigacooka kũrĩkanwo gũkũ thĩ.”

¹⁵ Musa agĩaka kĩgongona na agĩgĩta atĩrĩ “Jehova Nĩwe Bendera yakwa.” ¹⁶ Akiuga atĩrĩ, “Nĩgũkorwo moko nĩmambarario na igũrũ kwerekeria gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene kĩa Jehova. Jehova arĩhũũranaga na andũ a Amaleki kuuma njjarwa na njjarwa.”

18

Jethero Gũceerera Musa

¹ Na rĩrĩ, Jethero, ũria warĩ mũthĩnjĩri ngai wa Midiani na mũthoni-we wa Musa, akĩigua maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩire Musa na andũ ake a Isiraeli, na ũria Jehova aarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri.

² Thuutha wa Musa gũcokia mũtumia wake Zipora, mũthoni-we Jethero nĩamwamũkĩrĩre, ³ hamwe na ariũ ake eerĩ. Mũriũ ũmwe eetagwo Gerishomu, nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, “Nĩndũkĩte mũgeni bũrũri-inĩ wene”; ⁴ mũriũ ũcio ũngĩ eetagwo Eliezeri, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, “Ngai wa baba nĩwe warĩ mũteithia wakwa; nĩahonokirie kuuma rũhiũ-inĩ rwa Firaũni.”

⁵ Jethero, mũthoni-we wa Musa, hamwe na mũtumia wa Musa na ariũ ake, magĩũka kũrĩ we kũu werũ-inĩ, kũria aambĩte hema hakuhi na kĩrĩma kĩa Ngai. ⁶ Jethero nĩamũtũmanĩre akoiga atĩrĩ, “Nĩ, mũthoni-guo Jethero, nĩndĩrooka kũrĩ we tũrĩ na mũtumia waku na ariũ ake eerĩ.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkiomagara agatũnge mũthoni-we, akĩĩnamĩrĩra, akĩmũmumunya. Makĩgeithania, na magĩcoka magĩtoonya hema thĩĩnĩ. ⁸ Musa akĩhe mũthoni-we ũhoru wothe wa ũria Jehova eekire Firaũni na andũ a Misiri nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli na, akĩmwĩra mathĩina mothe marĩa moonete rũgendo-inĩ, na ũria Jehova aamahonokete.

⁹ Jethero nĩakenirio nĩ kũigua maũndũ macio mothe mega marĩa Jehova eekĩire Isiraeli, nĩ ũndũ wa kũhonokia andũ a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri.

¹⁰ Jethero akiuga atĩrĩ, “Jehova arogocwo, ũria wamũteithũrĩre kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri na gwa Firaũni, na agĩteithũra andũ kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri.

¹¹ Rĩu nĩ nĩmenyete atĩ Jehova nĩ mũnene gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe, nĩgũkorwo ũguo

nĩguo eekire arĩa maahatĩrĩrie Isiraeli metũite.” ¹² Hĩndĩ ñyo Jethero, mũthoni-we wa Musa, akĩrehe maruta ma njino na magongona mangĩ ma kũrutĩra Ngai, nake Harũni agĩũka marĩ na athuuri othe a Isiraeli nĩguo marĩanĩre irio na mũthoni-we wa Musa, marĩ mbere ya Ngai.

¹³ Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa agĩkarĩra gĩtĩ nĩguo atuithanie andũ ciira, nao andũ makĩrũgama mamũthiũrũkĩrie kuuma rũciinĩ nginya o hwaĩ-inĩ. ¹⁴ Rĩria mũthoni-we onire wĩra ũria wothe Musa aarutagĩra andũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ wĩra ũrĩkũ ũyũ ũrarutĩra andũ aya? Nĩ kũ gĩgũtũma ũrute wĩra wa gũtuithania ciira ũrĩ o wiki, nao andũ aya othe matindage marũngĩ magũthiũrũkĩrie kuuma rũciinĩ nginya o hwaĩ-inĩ?”

¹⁵ Musa akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ andũ aya marokaga kũrĩ nĩ nĩguo mamenye wendi wa Ngai. ¹⁶ Rĩria rĩothe marĩ na ũndũ matekũiguanĩra, ũrehagwo kũrĩ nĩ, na nĩ ngamatuithania na ngamamenyithia uuge wa Ngai na mawatho make.”

¹⁷ Mũthoni-we wa Musa akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūria ũreka ti wega. ¹⁸ Wee, na andũ aya marooka kũrĩ we nĩmũkwĩnogia na mĩnoga. Wĩra ũyũ nĩ mũritũ mũno makĩria harĩwe; ndũngũhota ũrĩ wiki. ¹⁹ Rĩu-rĩ, ta thikĩrĩria ngũtaare, na Ngai aroikara nawe. Wee tuĩka mũtũmwo wa Ngai kũrĩ andũ aya, na ũkamũtwaragĩra maũndũ marĩa matekũiguanĩra. ²⁰ Marute uuge wa Ngai na mawatho make, na ũmoonie njĩra njega ya mũtũũrĩre na mawĩra marĩa magĩrĩre kũruta. ²¹ No rĩrĩ, thuura andũ marĩ na ũhoti kuuma andũ-inĩ aya, andũ etigĩri Ngai, na andũ ehokeku arĩa mathũire kwamũkĩra ihaki, na ũmatue anene a kũrũgamaagĩrĩra ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mĩrongo ĩtano, na ikundi cia makũmi. ²² Reke matũke a gũtuithania andũ aya ciira mahinda mothe, no makũrehagĩre maciira marĩa maritũ; marĩa mahũthũ makamatuithanagia arĩ o. ũndũ ũcio nĩũgũkũhũthĩria mũrigo, tondũ nĩmarĩgayanaga nawe. ²³ ũngĩka ũguo na Ngai agwathe, nĩũrĩhotaga gwĩtiiria mĩnoga, na andũ aya othe marĩnũkaga maiganĩre.”

²⁴ Musa nĩathikĩrĩrie mũthoni-we na agĩka ũria wothe aamũtaarire. ²⁵ Agĩthuura andũ marĩ na ũhoti kuuma Isiraeli guothe, akĩmatua atongoria a andũ acio; akĩmatua anene a ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mĩrongo ĩtano, na ikundi cia makũmi. ²⁶ Magĩtuĩka a gũtuithanagia andũ ciira hĩndi ciothe. Maciira marĩa maritũ magatwarĩra Musa, no marĩa mahũthũ magatuithanagia arĩ o.

²⁷ Musa agĩcooka akiugĩra mũthoni-we ũhoro, nake Jethero agĩcooka bũrũri wake mwene.

19

Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai

¹ Mweri wa gatatũ thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, mũthenya o ũcio-rĩ, magĩkinya Werũ wa Sinai. ² Thuutha wa kuuma Refidimu, magĩtoonya werũ wa Sinai, nao andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao kũu werũ-inĩ, magĩrũ-inĩ na kĩrĩma kũu kĩa Sinai.

³ Ningĩ Musa akĩambata kĩrĩma-inĩ harĩ Ngai, nake Jehova akĩmwĩta arĩ kĩrĩma-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūũ nĩguo ũkwĩra nyũmba ya Jakubu, na wĩre andũ a Isiraeli: ⁴ ‘Inyuĩ ene nĩmweyoneire ũria Ndeekire bũrũri wa Misiri, o na ũria ndahaanire ta ndamũkuuire na mathagu ma nderi, ngĩmũrehe harĩ nĩ. ⁵ Na rĩrĩ, mũngĩnjathĩkĩra biũ na mũmenyerere kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe, inyuĩ mũgaatuĩka andũ akwa a goro. O na gũtuĩka thĩ yothe nĩ yakwa-rĩ, ⁶ inyuĩ mũgaatuĩka ũthamaki wakwa wa athĩnjĩri-Ngai na rĩrĩrĩ rwamũre.’ Ciugo icio nĩcio ũkwĩra andũ a Isiraeli.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcooka, na agĩta athuuri arĩa matongoragia andũ, akĩmahe ũhoro wothe ũria Jehova aamwathĩte ameere. ⁸ Nao andũ acio magĩtĩkanĩria hamwe makũgia atĩrĩ, “Nĩtũgũka ũria wothe Jehova oigĩte.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcookeria Jehova ũhoro ũria moigĩre.

⁹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩngũka kũrĩ inyuĩ ndĩ thĩinĩ wa itu itumanu, nĩgeetha andũ maanjigũe ngĩaria nawe, nao nĩ megũtũra makwĩhokete.” Musa agĩcooka akĩra Jehova ũria andũ moigĩte.

¹⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thĩi kũrĩ andũ ũmatherie ũmũthĩ na rũciũ. Meere mathambie nguũ ciao, ¹¹ na makorwo mehaarĩrie mũthenya wa gatatũ, tondũ mũthenya ũcio Jehova nĩagaikũrũka igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai andũ othe makĩonaga. ¹² ĩkĩra mĩhaka ĩthiũrũrũkĩrie kĩrĩma, na ũmeere ũũ, ‘Mwĩmenyererei mũtikahaice kĩrĩma kana mũhutie magũrũ-inĩ ma kĩo. Ūria wothe ũkaahutia kĩrĩma ti-itherũ nĩakoaragwo. ¹³ Ti-itherũ nĩakahũrwo na mahiga nyuguto, kana arathwo na mĩguũ;

hatiri guoko gũkaamũhutia. Ndagetĩkĩrio atũire muoyo, arĩ mũndũ kana nyamũ.' No rĩria coro wa rũhĩa rwa ndũrũme ũrĩgamba, no rĩo marihaica kĩrĩma igũrũ."

¹⁴ Thuutha wa Musa gũikũrũka oimite kĩrĩma-inĩ agĩthĩ kũrĩ andũ, akĩmatheria, nao magĩthambia nguo ciao. ¹⁵ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩhaarĩriei nĩ undũ wa mũthenya wa gatatũ. Mũtigakome na andũ-a-nja."

¹⁶ Rũciinĩ rwa mũthenya wa gatatũ, gũkĩgĩa ngwa o na heni, na itu itumanu rĩgũikara igũrũ rĩa kĩrĩma, gũkĩguuo mũgambo mũnene wa coro. Andũ othe arĩa maarĩ kambĩ, makĩinaina. ¹⁷ Hĩndĩ iyo Musa agĩtongoria andũ kuuma kambĩ magacemanie na Ngai, nao makĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma. ¹⁸ Kĩrĩma gĩa Sinai kĩaumbĩrĩtwo nĩ ndogo, tondũ Jehova aikũrũkire igũrũ wakĩo arĩ mwakĩ-inĩ. Nayo ndogo igĩtoogororoka kuuma igũrũ rĩa kĩrĩma ta ndogo ikuuma riiko-inĩ inene; nakĩo kĩrĩma gĩgĩthingĩtha na hinya, ¹⁹ naguo mũgambo wa coro ũgĩkĩrĩrĩa kũneneha. Nake Musa akĩaria, naguo mũgambo wa Ngai ũkĩmũcookeria.

²⁰ Jehova agĩkũrũka igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai na agũita Musa ahaice kũu kĩrĩma igũrũ. Nĩ undũ ũcio Musa akĩhaica, ²¹ nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Ikũrũka na ũkaanie andũ matikehatĩrĩrie kwambata gũka kuona Jehova, nĩguo aingĩ ao matigakue. ²² O na athĩnjĩri-Ngai arĩa me gũthengerera Jehova, no nginya metherie kana Jehova amahithũkĩre, amaniine."

²³ Musa akĩria Jehova atĩrĩ, "Andũ matingĩhaica Kĩrĩma gĩa Sinai tondũ we mwene nĩwatũkaanirie, ũgĩtwĩra atĩrĩ, 'Ikĩra mũhaka ũthiũrũrũkĩrie kĩrĩma, na ũkĩamũre gĩtuĩke gĩtheru.' "

²⁴ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ikũrũka, mwambate na Harũni. No athĩnjĩri-Ngai na andũ matikehatĩrĩrie kwambata mathĩ kũrĩ Jehova kana amahithũkĩre amaniine."

²⁵ Nĩ undũ ũcio Musa agũikũrũka kũrĩ andũ acio, akĩmahe ũhoru ũcio.

20

Maathani Marĩa Ikũmi

¹ Nake Ngai akĩaria ciugo ici ciothe, akiuga atĩrĩ:

² "Nĩ nĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo.

³ "Ndũkanagie na ngai ingĩ tiga nĩ.

⁴ "Ndũkanethondekere mũhianano mũicũhie wa mũhianire wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũũria igũrũ kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ.

⁵ Ndũkanacanamĩrĩre kana ũcihoee, nĩgũkorwo nĩ, Jehova Ngai waku, ndĩ Ngai ũrĩ ũiru, herithagĩa ciana nĩ undũ wa mehĩa ma maithe mao nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa maathũire, ⁶ no ngonania wendo kũrĩ njiarwa ngĩri na ngĩri cia andũ arĩa manyendete na magaahtĩkĩra maathani makwa.

⁷ "Ndũkanagwete rĩtwa rĩa Jehova Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ mũndũ ndehĩtie ũrĩa ũgwetaga rĩtwa riake na itherũ.

⁸ "Rirĩkanaga mũthenya wa Thabatũ ũwamũrage. ⁹ Rutaga wĩra waku wothe mũthenya itandatũ, ¹⁰ no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mũthenya ũcio ndũkanarute wĩra o na ũrĩkũ, wee mwene, kana mũrũ-guo, kana mwarĩ-guo, kana ndungata yaku wa mũndũ mũrũme, kana ya mũndũ-wa-nja, kana ũhiũ waku, kana mũgeni ũrĩ gwaku mũciĩ. ¹¹ Nĩgũkorwo Jehova ombire igũrũ na thĩ, na irĩa rĩrĩa inene na indo ciothe irĩa irĩ kuo, na mũthenya itandatũ, no akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja. Nĩ undũ ũcio Jehova akĩrathima mũthenya ũcio wa Thabatũ, akiwaamũra.

¹² "Tĩia thoguo na nyũkwa, nĩgeetha ũtũire matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

¹³ "Ndũkanoragane.

¹⁴ "Ndũkanatharanie.

¹⁵ "Ndũkanaiye.

¹⁶ "Ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyoy.

¹⁷ "Ndũkanacumĩkĩre nyũmba ya mũndũ ũrĩa ũngĩ. Ndũkanacumĩkĩre mũtumia wa mũndũ ũngĩ, kana ũcumĩkĩre ndungata yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, o na kana kĩndũ gĩothe gĩake."

¹⁸ Rĩrĩa andũ maiguire marurumĩ, na makĩona rũheni, na makĩigua coro ũkĩgamba, na makĩona kĩrĩma gĩgĩtoga ndogo, makĩinaina nĩ guoya. Magũikara o haraaya, ¹⁹ na

makĩra Musa atĩrĩ, “Twarĩrie arĩ we, na nĩtũgũkũigua, no tiga kũreka twarĩrio nĩ Ngai, tũtigakue.”

²⁰ Musa akĩra andũ acio atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Ngai okĩte kũmũgeria, nĩgeetha mũtũire mwĩtigĩrite Ngai, mwagage kwĩhia.”

²¹ Andũ acio magĩgũkara o haraaya, nowe Musa agĩthengerera harĩa haarĩ nduma ndumanu, harĩa Ngai aarĩ.

Mĩhianano na Magongona

²² Nĩngĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra andũ a Isiraeli undũ ũyũ: ‘Nĩmweyenera inyuĩ ene atĩ ndaaria na inyuĩ ndĩ o igũrũ: ²³ Mũtikanathondeke ngai ingĩ cia kũhooyagwo hamwe na nũ; mũtikanethondekere ngai cia betha kana ngai cia thahabu.

²⁴ “Njakĩrai kĩgongona gĩa tũri, na mũrutĩre ng’ondũ na mbũri na ng’ombe cianyu ho irĩ magongona manyu ma njino na ma ũguano. Kũria guothe ngaatũma rĩitwa riakwa rĩtũagwo, nĩndũkaga kũri inyuĩ na ngamũrathima. ²⁵ Mũngĩnjakĩra kĩgongona kĩa mahiga, mũtigagĩake na mahiga marĩa maacũhie, nĩgũkorwo mũngĩgaatũmĩra kindũ gĩa gwacũhia nĩmũgagĩthaahia. ²⁶ Mũtikanahaice kĩgongona giakwa na ngathĩ, nĩguo njaga yanyu ndĩkanonekanĩre ho.’

21

¹ “Maya nĩmo mawatho marĩa ũkũhe andũ a Isiraeli:

Ndungata cia Ahibirania

² “Ũngĩgũra Mũhibirania arĩ ndungata, agaakũrutĩra wĩra mĩaka itandatũ. No mwaka wa mũgwanja, nĩũkamũrekereria athĩ, na ndagakũriha kindũ. ³ Angĩgooka arĩ wiki, akaarekererio athĩ arĩ o wiki; no angĩgooka arĩ na mũtumia, makaarekererio mathĩ marĩ hamwe. ⁴ Mwathi wa ndungata ĩyo angĩmĩhe mũtumia nake mũtumia ũcio amũciarĩre ciana cia aanake na airĩtu, mũtumia ũcio na ciana ciake magaatũka a mwathi ũcio wake, na no ndungata ĩyo ya mũndũ mũrũme ikaarekererio ĩthĩ.

⁵ “No ndungata ĩyo ingĩkaaria, ĩmwĩre atĩrĩ, ‘Nĩnyendete mwathi wakwa, na mũtumia wakwa na ciana na ndikwenda kũrekererio thĩ,’ ⁶ hĩndĩ ĩyo mwathi wa ndungata ĩyo nĩakamĩtwara mbere ya atuithania ciira. Akaamĩtwara mũrango-inĩ, kana hĩngĩro-inĩ ya mũrango, na amĩtũre gũtũ na mũkuha.* Nayo ndungata ĩyo ĩgaatũka ya mwathi ũcio matukũ ma muoyo wayo wothe.

⁷ “Mũndũ angĩndia mwarĩ agatũke ndungata, ndĩkarekererio ĩthĩ ta ũria ndungata cia arũme ciikagwo. ⁸ Ingĩaga gũkenia mwathi ũria wamĩthuurĩte, no nginya efĩkĩre ndungata ĩyo ikũurwo. Ndarĩ na kĩhooto gĩa kwendia ndungata ĩyo kũri ageni, tondũ nĩagĩte kwĩhokeka harĩ yo. ⁹ Angĩmũrĩria mũriũ, no nginya amĩtue ta irĩ mwarĩ wake mwene. ¹⁰ Mũriũ angĩhikia mũtumia ũngĩ, ndakaime ũria wa mbere irio na nguo, na ndakamũime kĩhooto gĩaake ta mũtumia wake. ¹¹ Angĩaga kũmũhingĩria maũndũ maya matatũ-rĩ, akĩrekererio athĩ, gũtarĩ na mbeeca ikũrĩthwo.

Watho Ũkonĩ Gũthia Mũndũ

¹² “Mũndũ ũria ũngĩgũtha mũndũ amũũrage, ti-itherũ o nake no akooragwo. ¹³ No rĩrĩ, angĩkorwo ekĩte ũguo atekwenda-rĩ, no gũtũike nĩ Ngai ũtũmĩte undũ ũcio wĩkĩke, nake mũndũ ũcio nĩakoorĩra kũndũ kũria ngaathuura. ¹⁴ No mũndũ angĩtũmĩra mawara na oorage mũndũ ũria ũngĩ akiendaga-rĩ, mweherieĩ kĩgongona-inĩ gĩa kwa, na mũmũũrage.

¹⁵ “Mũndũ ũria ũngĩtharĩkĩra ithe kana nyina no nginya ooragwo.

¹⁶ “Mũndũ ũngĩya mũndũ ũngĩ na hinya akamwendie, kana o na anyiitwo arĩ nake atanamwendia-rĩ, no nginya ooragwo.

¹⁷ “Mũndũ ũria ũngĩruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.

¹⁸ “Andũ mangĩũgitana na ũmwe arĩngĩ ũria ũngĩ na ihiga kana na ngundi na aage gũkua, no akome ũrĩrĩ kwa ihinda-rĩ, ¹⁹ ũcio mũringani ndagacookererwo nĩ mahĩtia angĩkorwo ũria waringĩtuo nĩakehota na etware nja na mũtirima wake. No rĩrĩ, no nginya arĩhe mahinda ma mũndũ ũcio mũtihie marĩa morĩte na one atĩ nĩahona biũ.

²⁰ “Mũndũ angĩhũura ngombo yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja na rũthanju, nayo ngombo ĩyo ikue nĩ ihũura riu-rĩ, no nginya aherithio, ²¹ no ndangherithio ngombo ĩyo ingĩarahũka thuutha wa mũthenya ũmwe kana ĩrĩ, tondũ ngombo ĩyo nĩ kindũ gĩaake.

* **21:6** Ngombo ciatũragwo matũ ĩrĩ njira ya kuonania wĩrutĩri wa gũtungata aathani aacio. ũyũ warĩ mũtugo thĩnĩ wa bũrũri wa Ashuri na mabũrũri marĩa maariganĩtie.

²² “Andũ mangĩkorwo makĩrũa, maringe mũtunia ũrĩ nda, ahune no ndagĩe na thũina ũngĩ-rĩ, ũrĩa ũmũringĩte nĩakarĩha kĩrĩa gĩothe mũthuuri wa mũtunia ũcio ageetia, igooti rĩetĩkĩria. ²³ No mũtunia ũcio angĩtihio ũuru, muoyo nĩũrĩhagio na muoyo, na ²⁴ riitho rĩrĩhagio na riitho, na igege rĩrĩhagio na igege, na guoko kũrĩhagio na guoko, na kũgũrũ kũrĩhagio na kũgũrũ, na ²⁵ ihĩa rĩrĩhagio na ihĩa, na itihia rĩrĩhagio na itihia, naruo rũhara rũrĩhagio na rũhara.

²⁶ “Mũndũ angĩgũtha ndungata ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja riitho narĩo rĩthũke-rĩ, no nginya akaarekereria ndungata ũyo iĩthĩire, ũndũ ũcio ũtuĩke nĩguo irĩhi rĩa riitho. ²⁷ Na angĩkũũra igege rĩa ndungata ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, no nginya arekererie ndungata ũyo iĩthĩire, ũndũ ũcio ũtuĩke nĩguo irĩhi rĩa igege.

²⁸ “Ndegwa ĩngĩtheeca mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja na rũhĩa akue, ndegwa ũyo no nginya ihũũrwo na mahiga nginya ĩkue, na nyama ciayo itikarĩio. No mwene ndegwa ndangũrio. ²⁹ No rĩrĩ, angĩkorwo ndegwa ũyo nĩmenyerete gũtheeca andũ na rũhĩa, na mwene nĩamenyithĩtio ũhoru ũcio nake akaaga kũmĩhingĩra, nayo ĩcooke yũrage mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja-rĩ, ndegwa ũyo no nginya ihũũrwo na mahiga ĩkue, na mwene o nake no nginya ooragwo. ³⁰ Na rĩrĩ, angĩtuĩka nĩ gwĩtio irĩhi-rĩ, no akũũre muoyo wake na kũrĩha kĩrĩa gĩothe angĩtio. ³¹ Watho ũyũ noguo ũrũgamĩrĩire ndegwa ĩngĩtheeca mwanake kana mũirĩtu wa mũndũ na rũhĩa. ³² Ndegwa ĩngĩtheeca ngombo ya mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, mwene no nginya arĩhe cekeri mĩrongo itatũ cia betha kũrĩ mwathi wa ngombo ũyo,[†] nayo ndegwa ũyo no nginya ihũũrwo na mahiga.

³³ “Mũndũ angĩkunũra irima, kana enje rĩmwe na aage kũrĩkunĩka, nayo ndegwa kana ndigiri ĩgwe thĩĩni warĩo, ³⁴ mwene irima rĩu no nginya arĩhe hathara ũyo; no nginya arĩhe mwene nyamũ, nayo nyamũ ũyo ĩkuĩte ĩtuĩke yake.

³⁵ “Ndegwa ya mũndũ ĩngĩthia ndegwa ya mũndũ ũngĩ ĩkue, andũ acio nĩmakendia ndegwa ĩrĩa ĩrĩ muoyo, magayane mbeeca na magayane nyamũ ũyo ĩkuĩte. ³⁶ No rĩrĩ, kũngĩkorwo nĩkũmenyekete atĩ ndegwa ũyo nĩmenyerete gũtheecana na rũhĩa, nake mwene akaaga kũmĩhingĩra-rĩ, no nginya mwene arĩhe, nyamũ ĩrĩhio na nyamũ ĩngĩ, na ĩrĩa ĩkuĩte ĩtuĩke yake.

22

Ūgĩtĩri wa Indo

¹ “Mũndũ angĩya ndegwa kana ng’ondũ, na amĩthĩnje kana amĩendie-rĩ, no nginya arĩhe ndegwa ithano nĩ ũndũ wa ndegwa ũyo na ng’ondũ inya nĩ ũndũ wa ng’ondũ ũyo.

² “Mũici angĩnyitwo agĩtua nyũmba nake agũthwo akue-rĩ, mũmũgũthi ndarĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame; ³ no ũndũ ũcio ũngĩkĩka thuutha wa riũa kũratha, mũndũ ũcio wagũthana arĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame.

⁴ “Mũici no nginya arĩhe kĩrĩa aiyĩte, no angĩkorwo ndarĩ na kĩndũ, no nginya endio nĩguo kĩrĩa aiyĩte kĩrĩhwo.

⁵ “Nyamũ ĩrĩa ĩyĩtwo ĩngĩonekana ĩrĩ muoyo moko-inĩ make, ĩrĩ ndegwa kana ndigiri kana ng’ondũ no nginya arĩhe maita meerĩ.

⁶ “Mũndũ angĩrĩthia ũhũũ wake mũgũnda wene o na kana arĩthie mũgũnda wene wa mĩthabĩbũ, aũrekererie ũrĩe mũgũnda wa mũndũ ũngĩ-rĩ, no nginya arĩhe na indo ĩria njega cia mũgũnda wake o na arĩhe na thabĩbũ ĩria njega mũno cia mũgũnda wake.

⁷ “Mwaki ũngĩtuthũka na ũcine ihinga cia mũĩgua nginya ũkinyĩre itĩia cia ngano kana ngano ĩrũngĩ, kana ũcine mũgũnda wothe, mwakia wa mwaki ũcio no nginya arĩhe ngano ũyo.

⁸ “Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũũra rĩake betha kana indo amũĩgĩre-rĩ, nacio indo ĩcio ciyo kuuma nyũmba yake, mũici ũcio angĩnyitwo no nginya arĩhe indo ĩcio maita meerĩ. ⁹ No mũici ũcio angĩaga kũnyitwo, mwene nyũmba no nginya atho mbera ya aciirithania nĩguo kũmenyeye kana nĩwe ũyĩte indo ĩcio cia mũndũ ũcio ũngĩ. ¹⁰ Ha ũhoru o wothe wa mũndũ gũkorwo na kĩndũ na njĩra ĩrĩa ĩtagĩrĩre, kĩrĩ ndegwa, kana ndigiri, kana ng’ondũ, kana nguo, kana kĩndũ kĩngĩ gĩothe kĩrĩte kĩrĩa mũndũ ũngĩ angĩaga atĩrĩ, ‘Kĩndũ gĩkĩ nĩ giakwa,’ andũ acio eerĩ no nginya marehe ũhoru wao mbera ya aciirithania. Mũndũ ũrĩa aciirithania magatua atũ nĩehĩtie-rĩ, no nginya arĩhe mũndũ ũcio ũngĩ maita meerĩ.

¹¹ “Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũũra rĩake ndigiri, kana ndegwa, kana ng’ondũ kana nyamũ o yothe amũĩgĩre, nayo ĩkue, kana ĩthio, kana ĩywo, hatarĩ mũndũ ũroona-rĩ, ¹² ũhoru ũcio wao ũgaatuuo na njĩra ya kwĩhĩta mwĩhĩtwa mbera ya Jehova

[†] 21:32 Thogora wa ngombo warĩ icunji mĩrongo itatũ cia betha.

aŵi ūria ūhithĩtio tiwe ūiyĩte indo icio. Mwene nake etĩkĩre mwĩhĩtwa ūcio, na hatikagĩa ūhoro wa kũrihania. ¹² No angĩkorwo nyamũ nĩkũiywo yaiirwo kuuma kũria yahithĩtio-rĩ, no nginya mũndũ ūcio arihe mwene. ¹³ Angĩkorwo yatambuuirwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, nĩakonania matigari matuĩke ūira, na ndakaarĩhio nyamũ iyo itambuuirwo nĩ nyamũ.

¹⁴ “Mũndũ angĩgwatio nyamũ ya mũndũ ūngĩ, nayo ithio kana ikue mwene atarĩ hakuhĩ, no nginya amĩrihe. ¹⁵ No nyamũ iyo ingĩkorwo irĩ na mwene-rĩ, ūria ūgwatĩtio ndangĩmirĩha. Angĩkorwo nyamũ nĩgũkomborithio yakomborithĩtio, mbeeca iria ikomboretwo nĩirĩhite hathara iyo.

Maũndũ makonũ Gũkarania

¹⁶ “Mũndũ angũha mũirĩtu gathirange ūtoorĩtio kũhikio, nake akome nake, no nginya arihe rũracio, nake mũirĩtu ūcio atũke mũtumia wake. ¹⁷ Ithe wa mũirĩtu angĩrega biũ kũmũheana kũrĩ mũndũ ūcio, no nginya mũndũ ūcio arihe rũracio rwa airĩtu gathirange.

¹⁸ “Mũtĩgetĩkĩrie mũndũ-wa-nja mũrogi atũũre muoyo.

¹⁹ “Mũndũ ūngĩgwata nyamũ no nginya ooragwo.

²⁰ “Mũndũ ūkaarutĩra ngai ingĩ iruta tiga Jehova nĩakaniinwo.

²¹ “Mũtĩgeke mũgeni ūuru kana mũmũhinyĩrĩrie, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwarĩ ageni bũrũri wa Misiri.

²² “Mũtĩkanahinyĩrĩrie mũtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai. ²³ Mũngĩka ūguo nao mangaire, hatĩrĩ nganja nĩngaugua kĩrĩro kĩa. ²⁴ Nĩngacinwo nĩ marakara, na nĩngamũũraga na rũhiũ rwa njora, nao atumia anyu matuĩke a ndigwa na ciana cianyu itũke cia ngoriai.

²⁵ “Ūngĩkombera mũndũ ūmwe wakwa gatagati-inĩ kanyu mbeeca abatairio nĩcio-rĩ, ndũgatuĩke ta mũkombanĩri wa mbeeca; ndũkamũrĩhie uumithio wacio. ²⁶ Mũndũ ūngĩ angĩkũnengera nguo yake ya igũrũ irũgamĩrĩre thĩrĩ, mũcookerie riũa rĩtanathũa, ²⁷ tondũ noyo arĩ nayo ya kwĩhumbĩra. Angĩkĩhumbĩra nakĩ agĩkoma? Angaĩra, nĩngamũigua, nĩgũkorwo ndĩ mũigua tha.

²⁸ “Ndũkanarume Ngai kana ūrume mũnene wa andũ anyu.

²⁹ “Ndũgacerithĩrie maruta kuuma makũmbĩ-inĩ maku kana mahihĩro-inĩ maku ma ndibeĩ.

“No nginya ūũheage marigithathi ma ariũ aku. ³⁰ Wĩkage o ūguo mwena-inĩ wĩgĩĩ ng’ombe na ng’onda ciaku. Iria ciaciirwo ūrekage igaikara na manyina mũthenya mũgwanja, mũthenya wa Inana ūgacineana kũrĩ nĩ.

³¹ “Inyuĩ mũgũtuĩka andũ akwa aamũre. Nĩ ūndũ ūcio mũtĩkanarĩe nyama cia nyamũ ndamburange nĩ nyamũ cia gĩthaka; ciikagĩriei ngui.

23

Mawatho ma Kĩhooŵo na Kũiguanĩra Tha

¹ “Ndũkanamemerekie ndeto cia maheeni. Ndũgateithĩrĩrie mũndũ mwaganu na ūndũ wa kũrũgamĩrĩra ūira wa maheeni.

² “Ndũkarũmanĩrĩre na mũingĩ gwĩka ūũru. Ūngĩruta ūira igooti-inĩ, ndũkogomie kĩhooŵo ūkĩnyiitanĩra na mũingĩ, ³ na ndũkonanie kĩmenyano harĩ mũndũ mũthĩni ciira-inĩ wake.

⁴ “Ūngĩona ndegwa kana ndigiri ya mũndũ mũrĩ ūthũ nake yũrĩte-rĩ, tigĩrĩra aŵi nĩwamĩcokia kũrĩ we. ⁵ Ūngĩona ndigiri ya mũndũ ūgũthũire igwĩte ikaremererwo nĩ mũrigo wayo-rĩ, ndũkamĩtĩge hau; no nginya ūmũteithie kũmĩũkĩria.

⁶ “Ndũkanaima andũ anyu arĩa athĩni kĩhooŵo ciira-inĩ wao. ⁷ Ndũkahutanie na thĩtango ya maheeni, na ndũkooorage mũndũ ūtarĩ na mahĩtia kana mũndũ mwĩhokeku, nĩgũkorwo ndikarekereria mũndũ mwĩhia.

⁸ “Ndũkoe ihaki, nĩgũkorwo ihaki nĩrĩtũmaga arĩa monaga matuĩke atumumu, na rĩkoogomia ciugo cia andũ arĩa athĩngu.

⁹ “Ndũkahatĩrĩrie mũgeni; inyuĩ nĩmũũ ūria mũgeni aiguga, tondũ mwarĩ ageni bũrũri wa Misiri.

Mawatho ma Thabatũ

¹⁰ “Haandaga irio mĩgũnda yaku mĩaka itandatũ, na ūkagetha irio iria iciarĩte mĩaka iyo, ¹¹ no mwaka wa mũgwanja ūkarekaga mĩgũnda ūikare ūguo ūtarĩmitwo na ūtekũhũthĩrwo. Nao arĩa athĩni gatagati ka andũ anyu makonaga irio kuuma mĩgũnda ūcio, nacio nyamũ cia gĩthaka ikarĩaga kĩrĩa marĩtigagia. Īkaga o ūguo na mĩgũnda waku wa mĩthabibũ na wa mĩtamaiyũ.

¹² “Rutaga wīra waku mīthenya itandatū, no mūthenya wa mūgwanja ndūkanarute wīra, nigeetha ndegwa na ndigiri yaku ihurūke, nayo ngombo irīa icīarīrwo gwaku, kana mūgeni, o nao magīage na ihinda rīa kūnogoka.

¹³ “Menyagīrīra wīkage maīndū marīa mothe ngwīrīte. Ndūkanagwete marītwa ma ngai ingī; ndūkareke maiguu makīgwetwo na kanua gaku.

Ciathī Ithatū cia o Mwaka

¹⁴ “Giagai na giathī gīa gūkūngūira maita matatū o mwaka.

¹⁵ “Kūngūyagīra Giathī kīa Migate Itarī na Ndawa ya Kūmbia; handū ha mīthenya mūgwanja ūrīage migate itarī na ndawa ya kūmbia, o ta ūrīa ndagwaathire. Īkaga ūndū ūyū hīndī irīa ituītwo mweri-inī wa Abibu, tondū nī mweri-inī ūcio waimire būrīri wa Misiri.

“Gūtikanagīe mūdū ūrīkaga mbere yakwa moko matheri.

¹⁶ “Kūngūyagīra Giathī kīa Magetha* na maciaro ma mbere ma irio iria ūhaandīte mīgūnda yaku.

“Kūngūyagīra Giathī kīa Igetha mūthia-inī wa mwaka, rīrīa ūgūcookanīrīria irio ciaku kuuma mīgūnda.

¹⁷ “Arūme othe nīmarīthiiga mbere ya Mwathani Jehova maita matatū o mwaka.

¹⁸ “Ndūkanandutīre thakame ya igongona hamwe na kīndū kīrī na ndawa ya kūmbia.

“Maguta ma maruta makwa ma giathī matikaigwo nginya rūciinī.

¹⁹ “Rehaga indo iria njega cia maciaro ma mbere nyūmba-inī ya Jehova Ngai waku.

“Ndūkanaruge koori na iria rīa nyina.†

Mūraika wa Ngai Kūhaarīria Njira

²⁰ “Na rīrī, nī nīndīratūma mūraika athī mbere yanyu, amūrangīre njīra-inī na amūkinyie handū harīa ndīmūhaarīrie. ²¹ Iguagai na mwathīkagīre ūrīa ekūmwīra. Mūtikanamūkararie tondū ndakamūrekerā ūremi wanyu, nīgūkorwo Rīitwa rīakwa rīrī thīnī wake. ²² Mūngīmūigua kūna ūrīa aroiga, na mwīke ūrīa wothe ngaamwīra, nīngatuīka thū kūrī thū cianyu, na njūkīrīre arīa makaamūkīrīra. ²³ Mūraika wakwa nīagathī mbere yanyu, na amūkinyie būrīri wa Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Akaanani, na Ahivi, na Ajobusi, na nī nīngamaniina biū. ²⁴ Mūtikanainamīrīre ngai ciao, kana mūcihoee, kana mūrūmīrīre mītugo yao. No nginya mūcianange, nayo mīhianano ya ngai ciao cia mahiga mūmiunange tūcunjī. ²⁵ Hooyagai Jehova Ngai wanyu nake, nīarīrathimaga irio cianyu na maaī manyu. Nīndīmweheragīria mūrīmū gatagatī-inī kanyu, ²⁶ na gūtīrī mūdū ūkaahuna kana atuīke thaata būrīri-inī wanyu. Nīndīmūkinyagīria matukū marīa mwathīrīrio ma gūtūira muoyo.

²⁷ “Nīngūtūma kīmakania giakwa mbere yanyu, na ndūme ndūrīrī iria mūrīkoragīrīra inyitwo nī kīrigiicano. Nīndītūmaga thū cianyu imūrāgīre. ²⁸ Nīngatūma magi mbere yanyu, maingate Ahivi, na Akaanani na Ahiti mamweherere. ²⁹ No rīrī, ndikamaingata o mwaka ūmwe, tondū būrīri wahota gūcooka gīthaka, nacio nyamū cia gīthaka imūngīhīre mūno. ³⁰ Ndīmaingataga o kahora o kahora, nginya rīrīa mūkaingīha mūhote kwīnyīitīra būrīri ūcio.

³¹ “Nīngēkīra mīhaka yanyu kuuma Iria Itune, ndīmīkūrūkie nginya Iria rīa Afilisti, na kuuma werū-inī nginya Rūūi rwa Farati. Andū arīa maikaraga kū nīngamaneana moko-inī manyu, na inyuī mūmaingate mamweherere. ³² Mūtīkagīe na kīrīkanīro nao kana na ngai ciao. ³³ Mūtīkareke matūre būrīri-inī wanyu; nī tondū no matūme mūnjīhīrie, nī tondū kūhooya ngai icio ciao ti-itherū nīgūkamūtoonyia mūtego-inī.”

24

Kīrīkanīro Gwīkīrwo Hinya

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Ambata, ūuke kūrī Jehova, wee na Harūni, na Nadabu, na Abihu, na athuuri mīrongo mūgwanja a Isiraēli, mūinamīrīre mūhoee mūrī haraaya, ² no Musa wiki ūgaakuhīrīria Jehova; acio angī matigooke hakuhi. Nao andū acio angī a Isiraēli matikambate nawe.”

³ Nake Musa agīthī na akīra andū ciugo ciothe cia Jehova na mawatho make, nao andū magītīkanīria na mūgambo ūmwe, makiuga atīrī, “Ūrīa wothe Jehova oigīte, nītūgwīka.” ⁴ Nake Musa akīakuhīrīria ūhorō wothe ūrīa Jehova aarītie.

Mūthenya ūyū ūngī agīkīra rūciinī tene, agīaka kīgongona magūrū-inī ma kīrīma, na akīrūgamia itugī ikūmi na igīrī cia mahiga irūgamīrīre mīhīrīga ikūmi na iirī

* **23:16** Giathī kīa Magetha no kīo kīokīaine ta Giathī kīa Ciumia (34:22), na giakūngūyagīrwo ciumia mūgwanja thuuha wa Bendegothito. † **23:19** Kūruga kori na iria rīa nyina warī mītugo wa andū a Kaanani.

ya Isiraeli. ⁵ Ningĩ agĩtũma aanake amwe a Isiraeli, nao makĩruta magongona ma njino, na magĩthinja tũtegewa tũri igongona rĩa ũiguano kũri Jehova. ⁶ Musa akĩoya nuthu ya thakame yatuo akĩmĩĩkĩra mbakũri-inĩ, na nuthu ĩria ĩngĩ akĩmĩminjaminjĩria kigongona kũ. ⁷ Ningĩ akĩoya lbuku rĩa Kĩrĩkanĩro, na akĩrĩthomera andũ. Nao andũ magĩtũkanĩria, makiuga atĩri, "Nĩtũgwĩka ũria wothe Jehova oigĩte; nĩtũgwathĩka."

⁸ Musa agĩcooka akĩoya thakame ĩyo, akĩmĩminjaminjĩria andũ, na akiuga atĩri, "Ĩno nĩ thakame ya kĩrĩkanĩro kĩria Jehova aarĩkanĩire na inyuĩ kũringana na ciugo ici ciothe."

⁹ Musa na Harũni, na Nadabu na Abihu hamwe na athuuri acio mĩrongo mũgwanja a Isiraeli makĩambata, ¹⁰ na makĩona Ngai wa Isiraeli. Rungu rwa makinya make haarĩ handũ haakitwo wega na mahiga ma yakuti ya bururu, matherete o ta igũrũ rio riene. ¹¹ No Jehova ndaigana kũhũura atongoria acio a Isiraeli; nĩmoonire Ngai, na makĩria na makĩnyua.

¹² Nake Jehova akĩra Musa atĩri, "Ambata, ũuke kũri nĩ kĩrĩma igũrũ, na ũikare ho, na nĩngũcooka ngũnengere ihengere cia mahiga, irĩ na maandĩko ma watho na maathanĩ marĩa nyandĩkĩte nĩguo ũmarutage andũ a Isiraeli."

¹³ Ningĩ Musa akiumagara marĩ na mũteithĩrĩria wake Joshua, nake Musa akĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. ¹⁴ Akĩra athuuri acio atĩri, "Twteterere haha nginya rĩria tũgaacooka. Harũni na Huri marĩ hamwe na inyuĩ, mũndũ o wothe ũria ũngĩgĩa na ciira nĩathĩiage kũri o."

¹⁵ Rĩria Musa aambatire kĩrĩma-inĩ, itu rĩkĩhumbĩra kĩrĩma, ¹⁶ naguo riiri wa Jehova ũgĩkara igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai. Kĩrĩma gĩkĩhumbĩrwo nĩ itu rĩu mũthenya itandatũ, na mũthenya wa mũgwanja Jehova agĩta Musa arĩ itu-inĩ rĩu. ¹⁷ andũ a Isiraeli moonaga riiri wa Jehova ũtarĩ ta mwaki wa kũniinana ũrĩ kĩrĩma igũrũ. ¹⁸ Hĩndĩ ĩyo Musa agĩtoonya itu-inĩ o akĩambataga kĩrĩma. Agĩkara kũu kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, ũtukũ na mũthenya.

25

Maruta ma Hema ĩria Nyamũre

¹ Jehova akĩra Musa atĩri, ² "Ĩra andũ a Isiraeli mandehere iruta. Nĩwe ũkwamũkĩra iruta rĩu handũ hakwa kuuma kũri mũndũ o wothe ũria ngoro yake ikwenda kũheana. ³ Maruta marĩa ũriamũkagĩra kuuma kũri o nĩmo maya: thahabu, na betha na gĩcango; ⁴ na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakaraku, na gatani ĩria njega, o na guoya wa mbũri; ⁵ na njũ cia ndĩrũme itoboketio rangi-inĩ mūtune, na njũ cia pombo, na mbaũ cia mũgaa; ⁶ na maguta ma mũtamaiyũ ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gũthondeka maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba ũria mũnungi wega; ⁷ na tũhiga twa onigithi, na tũhiga tũngĩ twa goro twa gwĩkĩrwo ebodi-inĩ na gakuo ga gĩthũri.*

⁸ "Ningĩ ũnjakithĩrie handũ haamũre, na nĩ nĩngatũuranagia nao. ⁹ Thondekai hema ĩno nyamũre, na mwĩkĩre indo cia thĩnĩ kũringana na mũhano ũria ngũkuonia.

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹⁰ "Nĩmathondekere ithandũkũ rĩa mbaũ cia mũgaa. ũraihu warĩo ũkorwo ũrĩ mĩkono ĩrĩ na nuthu,† na kwarama kwarĩo gũkorwo kũrĩ mũkono ũmwe na nuthu,‡ na kũraihu na igũrũ kwarĩo gũkorwo nĩ mũkono ũmwe na nuthu. ¹¹ Ithandũkũ rĩu rĩgemio na thahabu therie mĩena yeerĩ nja na thĩnĩ, na mũrĩrĩrie na mũcibi wa thahabu mĩena yothe. ¹² Rĩtwekerie icũhĩ inya cia thahabu, na ũcioherere magũrũ-inĩ marĩo mana, icũhĩ igĩrĩ mwena ũmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ũria ũngĩ. ¹³ ũcooke ũthondeke mĩtĩ mĩraaya ya mũgaa ũmĩgemie na thahabu. ¹⁴ Toonyia mĩtĩ ĩyo mĩraaya icũhĩ-inĩ ĩria irĩ mĩena ya ithandũkũ nĩgeetha rĩkuuĩkage. ¹⁵ Mĩtĩ ĩyo mĩraaya ĩrekwo ĩikarage icũhĩ-inĩ cia ithandũkũ rĩrĩ, na ndĩkeheragio. ¹⁶ ũcooke wĩkĩre thĩnĩ wa ithandũkũ rĩu ũira, ũria ngũkũhe.

¹⁷ "Thondeka gĩtĩ gĩa tha gĩa thahabu therie, gĩkorwo kĩrĩ kĩa ũraihu wa mĩkono ĩrĩ na nuthu,§ na warĩ wa mũkono ũmwe na nuthu.* ¹⁸ Na ũture makerubi meerĩ ma thahabu, ũmekĩre mĩthia-inĩ ya gĩtĩ kũu gĩa tha. ¹⁹ Thondeka ikerubi rĩmwe rĩikare mũthia-inĩ ũmwe, na ikerubi rĩu rĩngĩ rĩikare mũthia-inĩ ũria ũngĩ wa gĩtĩ gĩa tha; thondeka makerubi macio maanyiitanĩte na gĩtĩ gĩa tha mĩthia-inĩ yeerĩ. ²⁰ Makerubi macio makorwo matambũrũkĩtie mathagu mamu na igũrũ, magathĩka gĩtĩ kũu gĩa tha

* 25:7 Ebodi yarĩ nguo nyamũre na yekagĩrwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene (28:6-14). † 25:10 nĩ ta mita imwe ‡ 25:10 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) § 25:17 nĩ ta mita imwe * 25:17 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

namo. Makerubi macio makorwo maroranite, na marorete giti kiu gia tha. ²¹ Igirira giti kiu gia tha iguru ria ithanduku, na wikire thini wa ithanduku riu Uira uria ngukuhe. ²² Na hau iguru wa giti gia tha, gatagati ka makerubi macio meer mar iguru wa ithanduku ria Uira ningacemania nawe nguhe maathani makwa mothe ni undu wa andu a Isiraeli.

Metha

²³ "Thondeka metha na mbaui cia mugaa, uraihu wayo ukorwo uri wa mikono iri,† na warii wayo ukorwo uri wa mikono umwe,‡ na kuraiha na iguru ikorwo iri na mikono umwe na nuthu.§ ²⁴ Umigemie na thahabu therie, na umitirihe na mucibi wa thahabu. ²⁵ Mithondekere karubaui gaceke ka warii wa ruhi* gathiururukirie metha iyo, na ugatirihe na mucibi wa thahabu. ²⁶ Thondekera metha iyo icuhi inya cia thahabu, ucioherere koonaini iria inya o hari maguru macio mana mari. ²⁷ Icuhi icio ikorwo iri hakuhi na mucibi wa karubaui kari gaceke, nigeetha inyiitagirire miti iria ya gukuuaga metha iyo. ²⁸ Thondeka miti miraaya ya mbaui cia mugaa, umigemie na thahabu na ukuuage metha nayo. ²⁹ Na uthondeke thaani ciayo, na thaani nene cia thahabu therie na ndigithu, na mbakuri cia gutaga maruta. ³⁰ Iga migate iria iigagwo mbere yakwa iguru ria metha iyo, nayo iikarage hau mbere yakwa mahinda mothe.

Muti wa Kugirirwo Matawa

³¹ "Thondeka muti wa kugirirwo matawa ma thahabu therie, kirugamo o na gitina kiaguo iturwo inyiitanite; ikombe ciaguo ihaana ta mahua, na tukonyo twaguo o na mahua ikorwo iri kindu kimwe inyiitanite naguo. ³² Honge ithathatu ciumire mienaini ya murugamo wa muti ucio wa kugirirwo matawa, ithatu mwena umwe na ithatu mwena uria ungi. ³³ Ikombe ithatu ituritwo na mihiano wa mahua ma murothi iri na tukonyo na mahua ikorwo iri ruhonge-ini rumwe, nacio ithatu ikorwo ruu rungi; honge icio ciothe ithathatu ikorwo ihaana o uguo, ciumite muti-ini ucio wa kugirirwo matawa. ³⁴ Na muti-ini ucio wa kugirira matawa hagi ikombe inya cia mihiano wa mahua ma murothi iri na tukonyo na mahua. ³⁵ Gakonyo kamwe gakorwo kari rungu rwa honge cia mbere igiri ciumite murugamo-ini wa muti ucio wa kugirirwo matawa, nako gakonyo ga keeri kagi rungu rwa honge cia keeri igiri, nako gakonyo ga gatatu kagi thi wa honge cia gatatu igiri, ciothe ni honge ithathatu. ³⁶ Tukonyo tuu na honge icio ikorwo iri kindu kimwe na muti ucio wa kugirirwo matawa, ituritwo na thahabu therie.

³⁷ "Ningi uthondeke matawa mugwanja maguo na umaagirire iguru riaguo nigeetha mamurike hau mbere ya guo. ³⁸ Magathi ma gutinia ndaambi na thaani cia murari wa ndaambi ikorwo iri cia thahabu therie. ³⁹ Taranda† ya thahabu therie ihuthirwo guthondeka muti wa kugirirwo matawa o na indo icio ciothe. ⁴⁰ Utigirire ati niwacithondeka kuringana na mihianire uria wonirio uri kirima-ini.

26

Hema iria Nyamure

¹ "Thondeka hema nyamure iri na itambaya ikumi cia gucuurio itumitwo na gatani yogothetwo wega ya ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mutune ta gakaraku, na igemio na makerubi ni mutumi mugui na wira ucio. ² Itambaya icio cia gucuurio ciothe ikorwo ciiganaine, mikono mirongo iri na inana* kuraiha na mikono ina† kwarama. ³ Itambaya ithano-ri, itumano hamwe, na icio ingi ithano itumano hamwe. ⁴ Kundika ciana cia gitambaya kia rangi wa bururu muthia-ini wa gitambaya gia gucuurio kiria kiri muico wa mwena umwe, na wike o ro uguo hari gitambaya kia muico kia mwena ucio ungi. ⁵ Kundika ciana mirongo itano gitambaya-ini kimwe gia gucuurio, na ingi mirongo itano gitambaya-ini kia muico kia mwena ucio ungi, na uringithanie o kiana na kiria kingi. ⁶ Ningi uthondeke ngathika mirongo itano cia thahabu, na ucihuthire na kuohithania itambaya icio cia gucuurio niguu hema iyo nyamure ituike kindu kimwe.

⁷ "Tuma itambaya ikumi na kimwe cia guoya wa mburi ituike hema ya kuhumbira hema iria nyamure. ⁸ Itambaya icio ciothe ikumi na kimwe ikorwo ciiganaine, ikorwo iri mikono mirongo itatu‡ kuraiha na mikono ina§ kwarama. ⁹ Tumania itambaya ithano

† 25:23 ni ta mita imwe ‡ 25:23 ni ta nuthu mita § 25:23 ni ta mita robo ithatu (0.75) * 25:25 ni ta centimita 8 † 25:39 ni ta kilo 34 * 26:2 ni ta mita ikumi na igiri na nuthu (12:5) † 26:2 ni ta mita imwe na robo ithatu (1:75) ‡ 26:8 ni ta mita ikumi na ithatu na nuthu (13:5) § 26:8 ni ta mita imwe na robo ithatu (1:75)

cia icio cia gūcuurio ituīke kīndū kīmwe, nacio icio ingī ithathatū itumano hamwe. Kūnja gītambaya gīa gatandatū maita meerī mwena wa mbera wa hema. ¹⁰ Kundika ciana mīrongo itano mūthia-inī wa itambaya cia gūcuurio cia mwena ūmwe, ningī wīke o ūguo mūthia-inī wa itambaya icio cia mwena ūria ūngī. ¹¹ Ningī ūthondeke ngathika mīrongo itano cia gīcango, na ūcitoonyie ciana-inī nīgeetha hema iyo ituīke kīndū kīmwe. ¹² Harī ūraihi wa gītambaya gīa gūcuurio ūria ūngītigara, nuthu ya gītambaya kīrīa gītigaire nī gīcunjuure mwena wa thuutha wa hema iyo nyamūre. ¹³ Itambaya cia gūcuurio cia hema ikorwo iraihiite kūrī icio ingī na mūkono ūmwe* mīena yeerī; kīrīa gīgūtigara gīcunjuure kīhumbire mīena ya hema iyo nyamūre. ¹⁴ Thondekera hema iyo kīandarūa kīa njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, na igūrū wakīo ūkīhumbire na njūa cia pombo.

¹⁵ "Thondeka mbaū cia kūrūgama cia mūtī wa mūgaa cia gwaka hema iyo nyamūre. ¹⁶ O rūbaū-inī rūkorwo rūrī rwa mūkono ikūmī† kūrāiha na mūkono ūmwe na nuthu‡ kwarama, ¹⁷ mbaū icio igīe na tūhocio tūcomokete tūgananiirie. Thondeka mbaū icio ciothe cia Hema-īria-Nyamūre na njira iyo. ¹⁸ Thondeka mbaū mīrongo ūrī cia mwena wa gūthini wa hema iyo nyamūre, ¹⁹ na ūthondeke itina cia betha mīrongo ina cia gūkarīrwo nī mbaū icio mīrongo ūrī, o rūbaū rūmwe rūgaikarīra itina igīrī, o rūmwe rūkorwo rūrī rungu rwa kahocio. ²⁰ Ningī mwena ūcio ūngī, mwena wa gathigathini wa hema iyo nyamūre, thondeka mbaū mīrongo ūrī ²¹ na itina mīrongo ina cia betha o igīrī igaikarīrwo nī rūbaū rūmwe. ²² Thondeka mbaū ithathatū cia mwena wa na thuutha, nūguo mwena wa mūthia wa ithūiro wa hema iyo nyamūre, ²³ na ūthondeke mbaū igīrī cia koine cia mwena wa na thuutha. ²⁴ Koine-inī icio cieri nō nginya ikorwo irī mbaū igīrī igīrī kuuma thī nginya igūrū, na ciohanio na mūrīnga ūmwe; koine cieri igakorwo itariī ūguo. ²⁵ Nī ūndū ūcio hegūkorwo na mbaū inyanya, na itina ikūmī na ithathatū cia betha, o igīrī igaikarīrwo nī rūbaū rūmwe.

²⁶ "Ningī ūthondeke mīgamba ya mbaū cia mūgaa: itano yayo nī ūndū wa mbaū cia mwena ūmwe wa hema iyo nyamūre, ²⁷ na itano nī ūndū wa mbaū cia mwena ūcio ūngī, na itano nī ūndū wa mbaū cia mwena wa ithūiro mūthia-inī ūria wa na thuutha wa hema iyo nyamūre. ²⁸ Mūgamba wa gatagatī uume mūthia ūmwe nginya ūria ūngī, ūgereire gatagatī ka mbaū icio. ²⁹ Gemia mbaū icio na thahabu, na ūthondeke mīrīnga ya thahabu ya kūnyitīrīra mīgamba iyo. O nayo mīgamba iyo nūgemio na thahabu.

³⁰ "Aka hema iyo nyamūre kūrīngana na mūhianīre ūria wonirio rīrīa warī kīrīma-inī.

³¹ "Tuma gītambaya gīa gūcuurio kīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarakū, na cia gatani īria yogothetwo wega na ikagemio na makerubi nī mūbundi mūūgī. ³² Cuuria gītambaya kīu na tūcuurio twa thahabu ikīngī-inī inya cia mūgaa īria igemetio na thahabu, na ikarūgama igūrū rīa njikarīro inya cia betha. ³³ Cuuria gītambaya kīu gīa gūcuurio na ngathika, na ūcooke ūige ithandūkū rīa ūria thuutha wa gītambaya kīu gīa gūcuurio. Gītambaya kīu gīa gūcuurio kīhakanie Handū-harīa-Hatheru na Handū-harīa-Hatheru-Mūno. ³⁴ Igīrīra gītī gīa tha igūrū rīa ithandūkū rīa ūria thīnī wa Handū-harīa-Hatheru-Mūno. ³⁵ Iga metha nja ya gītambaya kīu gīa gūcuurio mwena wa gathigathini wa hema iyo nyamūre, nāguo mūtī wa kūgīrīra matawa ūūige mwena wa gūthini ūng'ethanīre na metha iyo.

³⁶ "Toonyero-inī rīa hema, thondeka gītambaya gīa gūcuurio kīa rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īria yogothetwo wega, kīgemetio nī mūgemia mūūgī. ³⁷ Thondekera gītambaya kīu gīa gūcuurio tūcuurio twa thahabu na itugī ithano cia mūgaa igemetio na thahabu. Na ūcitwekerie itina ithano cia gīcango.

27

Kīgongona kīa Iruta rīa Njino

¹ "Aka kīgongona na mbaū cia mūgaa, kīa mūkono itatū* kūrāiha na igūrū; gīkorwo kīganganine mīena yothe, mūkono itano† kūrāiha na mūkono itano kwarama. ² Thondeka hīa inya, o rūmwe koine-inī imwe ya kīgongona, nīgeetha hīa icio na kīgongona ikorwo irī kīndū kīmwe, nakīo kīgongona kīu ūkīgemie na gīcango. ³ Thondeka indo ciothe cia kīgongona irī cia gīcango, ūgīthondekere nyūngū cia kūrutaga mūhu, na icakūrī

* 26:13 nī ta nuthu mita † 26:16 nī ta mita inya na nuthu (4.5) ‡ 26:16 nī ta mita robo ithatū (0.75) § 26:33 Mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene nowe wīkī wēfīkīrītio gūtoonya Harīa-Hatheru-Mūno, na eekaga ūguo rīita rīmwe o mwaka hīndī īria ekūhoroheria andū mehīa mao. * 27:1 nī ta mita imwe na robo (1:25) † 27:1 nī ta mita igīrī na robo (2:25)

na mbakūri cia gwīkīrwo thakame ya kūminjaminja, na njibe cia kūnyiita nyama, na ngio cia mwaki. ⁴ Thondekera kīgongona kīu gītara, na ningī ūthondeke mūkwa wa gīcango, na ūthondeke mūrīnga ya gīcango, o ūmwe wīkīrwo koine-inī iria inya cia mūkwa ūcio. ⁵ Ūige gītara kīu rungu wa muoho wa kīgongona nīgeetha rūkinye nuthu ya ūraihi wa kīgongona. ⁶ Thondeka itugī cia mūгаа nī ūndū wa kīgongona na ūcigemie na gīcango. ⁷ Itugī icio itoonyio mūrīnga-inī iyo nīgeetha īgakoragwo īikarīre mīena-inī yeerī ya kīgongona hīndī ya gūgīkuua. ⁸ Thondeka kīgongona kīu na mbaū nīguo kīgīe na irima gatagatī. Ūgīthondeke o ta ūrīa wonirio rīrīa warī kīrīma-inī.

Nja ya Hema īrīa Nyamūre

⁹ "Thondeka nja ya hema īrīa nyamūre; mwena wa gūthini ūkorwo ūrī wa mīkono īgana[‡] kūrīaha na ūgīe na itambaya cia gūcuurio cia gatani ūrīa mwogothē wega, ¹⁰ ūkorwo na itugī mīrongo īrī na itina mīrongo īrī cia gīcango, irī na tūcuurio na tūmīkwa twa betha itugī-inī. ¹¹ Mwena wa gathigathini o naguo ūkorwo ūrī na mīkono īgana kūrīaha na ūgīe na itambaya cia gūcuurio, ūgīe na itugī mīrongo īrī na itina mīrongo īrī cia gīcango, irī na tūcuurio na tūmīkwa twa betha itugī-inī.

¹² "Mwena wa ithūro wa nja iyo ūkorwo ūrī wa mīkono mīrongo ītano[§] kwarama na ūgīe na itambaya cia gūcuurio na itugī ikūmi na itina ikūmi. ¹³ Mwena wa irathīro, kwerekera kūrīa rīua rīrathagīra, nja iyo īkorwo īrī ya warīi wa mīkono mīrongo ītano. ¹⁴ Itambaya cia gūcuurio īkorwo irī cia ūraihi wa mīkono ikūmi na ītano[¶] na īkorwo irī mwena ūmwe wa itoonyero rīa nja iyo, na īkorwo na itugī ithatū na itina ithatū, ¹⁵ na itambaya īngī cia gūcuurio cia ūraihi wa mīkono ikūmi na ītano īkorwo mwena ūcio ūngī wa itoonyero, na īkorwo irī na itugī ithatū na itina ithatū.

¹⁶ "Naguo ūhoro wa itoonyero rīa nja iyo, wīkīre gītambaya gīa gūcuurio gīkorwo kīrī kīa ūraihi wa mīkono mīrongo īrī,[†] kīa ndigī cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa yogothetwo wega, wīra wa mūgemia mūūgī, na gīkorwo na itugī inya na itina inya. ¹⁷ Itugī ciothe gūthīūrūrūkīria nja iyo, īgīe na tūmīkwa na tūcuurio twa betha na itina cia gīcango. ¹⁸ Nja iyo īkorwo na ūraihi wa mīkono īgana,[‡] na mīkono mīrongo ītano kwarama,[§] na īkorwo na itambaya cia gūcuurio cia gatani yogothetwo wega ya mīkono ītano kūrīaha na īgūrū, na īrī na itina cia gīcango. ¹⁹ Indo iria īngī ciothe cia gūtūmīrwo wīra-inī wa hema īrīa nyamūre, irī cia wīra o na ūrīkū, o hamwe na hīgī cia kwamba hema na cia nja ciothe, nīkorwo irī cia gīcango.

Maguta ma Mūtī wa Kūīgīrīrwo Matawa

²⁰ "Atha andū a Isiraeli makūrehere maguta marīa makeere wega ma ndamayū hihe ma gūkūheaga ūtheri, nīgeetha matawa maikarage maakanīte. ²¹ Thīinī wa Hema-ya-Gūtūnganwo, nja ya gītambaya gīa gūcuurio kīrīa kīrī mbere ya ithandūkū rīa Ūira, Harūni na arīū ake nīmaigage matawa maakanīte mbere ya Jehova kuuma hwaī-inī o nginya rūciinī. Ūndū ūyū ūtūike watho wa kūrūmagīrīrwo tene na tene thīinī wa Isiraeli njarwa-inī ciothe iria īgooka.

28

Nguo cia Athīnjīri-Ngai

¹ "Tūmanīra Harūni mūrū wa nyūkwa oke harīwe kuuma gatagatī ka andū a Isiraeli, hamwe na arīū ake Nadabu na Abihu, na Eleazaru na Ithamaru, nīgeetha mandungatagīre marī athīnjīri-Ngai. ² Tumīra Harūni mūrū wa nyūkwa nguo nyamūre, cia kūmūnenehagia na kūmūtīithagia. ³ Arīria mabundi marīa marī na ūūgī wa gūtuma, nguo arīa nīi heete ūūgī maūndū-inī ta macio, nīguo matumīre Harūni nguo cia kwīhumba akīamūrwo, nīguo andungatagīre arī mūthīnjīri-Ngai. ⁴ Nacio ici nīcio nguo iria megūtuma: gakuo ga gīthūri, na ebodi, na nguo ndaaya, na kanjū ya taama ng'emie wega, na kīremba, na mūcibi. Nguo ici nyamūre megūcitumīra Harūni mūrū wa nyūkwa na arīū ake nīguo mandungatagīre marī athīnjīri-Ngai. ⁵ Nī mahūthire thahabu, na ndigī cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, hamwe na gatani īrīa njega.

Ebodi

‡ 27:9 nī ta mita 46 § 27:12 nī ta mita 23 * 27:14 nī ta mita 7 † 27:16 nī ta mita 9 ‡ 27:18 nī ta mita 46 § 27:18 nī ta mita 23

⁶ “Tuma ebodi ya ndigi cia rangi wa thahabu na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarakū na ya gatani iria yogothetwo wega, wira wa mubundi mūūgī. ⁷ Nĩ wega ebodi iyo igīe na tūmikwa twīrī twa kūmīnyitithanīria ciande-inĩ, tūtumīrīrwo mīthia-inĩ yeerī yayo nīgeetha ndaamĩ ciayo cierī inyiitane. ⁸ Naguo mūcibi wayo wa njohero ūria mūtume wega ūkorwo ūhaana tayo na ūrī wa gīcunjī kīmwe na ebodi iyo na ūthondeketwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, hamwe na gatani njogothē wega.

⁹ “Oya tūhiga twīrī twa onigithi ūkurure marītwa ma ariū a Isiraēli igūrū rīatuo ¹⁰ marūmanīrīre ūria maaciariirwo, ūkurure marītwa matandatū kahiga-inĩ kamwe, na matandatū kau kangī. ¹¹ Kurura marītwa ma ariū a Isiraēli tūhiga-inĩ tū twīrī ta ūria mūrengi wa tūhiga twa goro akururaga kahengere ga gwīkīra mūhūiri. Ūcooke ūtūtumīrīre tūkonyo-inĩ twa thahabu, ¹² na ūtuohereere ndaamĩ-inĩ cia kīande cia ebodi, tūrī tūhiga twa kīrīkania kīa ariū a Isiraēli. Harūni nīarīkuuaga marītwa macio ciande-inĩ ciake matuīke kīrīkania mbere ya Jehova. ¹³ Thondeka tūkonyo tūgemu twa thahabu ¹⁴ na irengeeri igīrī cia thahabu therie, ihaana ta mūkanda, nacio ūcinyiitithanie na tūkonyo tūu.

Gakuo ga Gīthūri

¹⁵ “Thondekithia gakuo ga gīthūri ga gwīkagīrwo ituīro-inĩ rīa ciira, nako gatumwo nĩ mūtumi mūūgī. Gathondeke ta ebodi: karī ka ndigi cia rangi wa thahabu na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū na gatani iria yogothetwo wega. ¹⁶ Gakuo kau gakorwo kaiganaine mīena yothē ina inji kenda* kūrāiha na inji kenda kwarama, na koinanīrwo maita meerī. ¹⁷ Ūcooke ūgatumīrīre mīhari ina ya tūhiga twa goro. Mūhari wa mbere hakorwo kahiga ka wakiki iria mūtune, na ka yakuti iria ihaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹⁸ mūhari wa keerī ūtumīrīre kahiga ga thumarati, na ka yakuti iria ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹⁹ mūhari wa gatātū ūtumīrīre kahiga ka wakiki ūria wa bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ²⁰ naguo mūhari wa kana ūtumīrīrwo kahiga ga thumarati iria theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Ūtūtumīrīre tūkonyo-inĩ tūgemu twa thahabu. ²¹ Hagīkorwo harī na tūhiga ikūmi na twīrī, o kamwe karūgamīrīre marītwa ma ariū a Isiraēli, o kamwe gakururwo rītwa rīa mūhīrīga ūmwe wa iria ikūmi na īrī ya Isiraēli, o ta ūria kahengere ka mūhūiri gakururagwo.

²² “Thondekera gakuo kau ga gīthūri irengeeri njogothē cia thahabu therie ihaana ta mūkanda. ²³ Gathondekere mīrīnga īrī ya thahabu, ūmīohereere mīthia-inĩ īrī ya gakuo kau ga gīthūri. ²⁴ Ohania irengeeri igīrī cia thahabu mīrīnga-inĩ hau mīthia-inĩ ya gakuo ga gīthūri, ²⁵ nayo mīthia iria ingī ya irengeeri yohithanio na tūkonyo tūrīa twīrī, ūmīnyitithanie na ndaamĩ cia kīande cia ebodi mwena wa na mbere. ²⁶ Thondeka mīrīnga īrī ya thahabu ūmīnyitithanie na mīthia iria ingī īrī ya gakuo ga gīthūri mwena wa na thīnī kūrigania na ebodi. ²⁷ Thondeka mīrīnga ingī īrī ya thahabu na ūmīnyitithanie magūrū-inĩ na ndaamĩ cia kīande mwena-inĩ wa mbere wa ebodi, hakuhi na rūtumo, igūrū hanini wa mūcibi wa njohero ya ebodi. ²⁸ Mīrīnga ya gakuo ga gīthūri īrīohithanagio na mīrīnga ya ebodi na rūrigi rwa bururu, na inyiitithanio na mūcibi wa njohero, nīgeetha gakuo ga gīthūri gatikarekanie na ebodi.

²⁹ “Rīria rīothe Harūni arītoonyaga Handū-harīa-Hatheru, arīkuuaga marītwa ma ariū a Isiraēli marī gīthūri-inĩ giake gakuo-inĩ ga gīthūri ga ituīro rīa ciira, arī kīrīkania gīa gūtūura mbere ya Jehova. ³⁰ Ningī wīkīre Urimu na Thumimu† thīnī wa gakuo kau ga gīthūri, nīgeetha ciikarage gīthūri-inĩ kīa Harūni rīria rīothe arītoonyaga agathū mbere ya Jehova. Ūguo nīguo Harūni arīkuuaga ūhoti wa gūtūagīra andū a Isiraēli ciira gīthūri-inĩ giake arī mbere ya Jehova.

Nguo ingī cia Athīnjīri-Ngai

³¹ “Tuma nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mūtheri, ³² na īkorwo na harūkīrio ya mūtwe gatagatī kayo. Īkorwo itirihītwo mīthia-inĩ ta kara ya ngingo gūthiūrūrūkīria iharūkīrio rīu rīa mūtwe, nīgeetha ndīgatarūke. ³³ Thondeka tūcunjuura tūtārī ta matunda ma makomamanga twa ndigi cia rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mūtune ta gakarakū gūthiūrūrūka rūtumo rwa magūrū-inĩ rwa nguo iyo, tūhakanītio na ngengere cia thahabu. ³⁴ Ngengere cia thahabu na makomamanga macio mathī mahakanītio gūthiūrūrūka rūtumo rwa magūrū-inĩ rwa

* 28:16 nĩ ta centimita 22 † 28:30 Urimu na Thumimu twarī tūnyamū twahūthagīrwo kūmenya wendi wa Ngai; no ūria twahūthagīrwo kana ūria twarutaga wīra, gūtīrī mūdndū ūūi.

nguo iyo ndaaya. ³⁵ Harūni no nginya ehumbage nguo iyo hīndī ciothe rīrīa egūtungata. Ngen gere nīrīguagwo ikīgamba rīrīa egūtoonya Handū-harīa-Hatheru o hau mbere ya Jehova na rīrīa ekuuma ho, nīgeetha ndagakue.

³⁶ “Thondeka gatanji ga tahabu therie, na ūgakurure ta ūrīa mūhūiri ūkururagwo, ūkurure ciugo ici: MŪTHERU MWAMŪRĪRE JEHOVA. ³⁷ Koherere rūrigi rwa rangi wa bururu nīguo ūkanyitithanie na kīremba, gakorwo karī mwena wa mbere wa kīremba. ³⁸ Karīkoragwo karī thiithi-inī wa Harūni, nake agakuuaga mahītia makoniī iheo iria theru, iria andū a Isiraeli mangīkorwo mamūrīre Jehova, o na irī cia mūthemba o na ūrīkū. Gatanji kau gakoragwo karī thiithi-inī wa Harūni hīndī ciothe nīgeetha magetīkīrikaga nī Jehova.

³⁹ “Kanjū nītumwo irī ya gatani rīrīa njega mūno, o na ūtume kīremba na gatani rīrīa njega mūno. Mūcibi ūtumwo nī mūgemia ūrīa mūgī na wīra ūcio. ⁴⁰ Tumīra ariū a Harūni kanjū, na mīcibi, na tūmīcibi twa kīongo, cia gūtūma manenehagio na maheagwo gītīo. ⁴¹ Warīkia kūhumba mūrū wa nyūkwa na ariū ake nguo icio-rī, ūmatīrīrie maguta na ūmaamūre. Ūmaamūre nīgeetha mandungatagīre marī athīnjīri-Ngai.

⁴² “Matumithīrie thuruarī cia thīnī cia gatani, cia kūhumbīra njaga ya mūrī yao kuuma njohero nginya ciero-inī. ⁴³ Harūni na ariū ake no nginya maciuhumbage rīrīa rīothe marītoonyaga Hema-ya-Gūtūnganwo kana magīthengerera kīgongona marutīre wīra Handū-harīa-Hatheru nīgeetha matikahītie, nao makue.

“Ūyū nītūike watho wa kūrūmagīrīrwo tene na tene nī Harūni na njiaro ciake.

29

Kwamūrwo gwa Athīnjīri-Ngai

¹ “Na rīrī, ūū nīguo ūgwīka nīgeetha wamūre Harūni na ariū ake, nīguo mandungatagīre marī athīnjīri-Ngai: Oya gatagwa kamwe na ndūrūme igīri itarī kauūgū.

² Na kuuma mūtu-inī mūhinyu mūno wa ngano ūtarī ndawa ya kūmbia, ūthondeke mīgate na keki itukanītio na maguta na tūmīgate tūhūthū tūhakītwo maguta. ³ Ikīra indo icio gīkabū-inī na ūcinenganīre ūguo hamwe na ndegwa iyo na ndūrūme icio cieri. ⁴ Ūcooke ūrehe Harūni na ariū ake itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, ūmathambie na maaī. ⁵ Oya nguo icio, ūhumbe Harūni kanjū, na nguo ndaaya ya ebodi, na ebodi yo nyene na gakuo ga gīthūri. Muohe ebodi na mūcibi wayo wa njohero ūrīa mūtume wega. ⁶ Mwīkire kīremba mūtwe, nako gatanji karīa kaamūre ūgekīre kīremba-inī kīu. ⁷ Oya maguta ma gūtānīrīrio ūmūtīrīrie mūtwe ūmwamūre. ⁸ Rehe ariū ake na ūmahumbe kanjū, ⁹ na ūmoche tūmīcibi twa mūtwe. Ningī wohe Harūni na ariū ake mīcibi. Ūthīnjīri-Ngai nī wao ūrī watho wa kūrūmagīrīrwo tene na tene. Ūguo nīguo ūkaamūra Harūni na ariū ake.

¹⁰ “Rehe ndegwa iyo mwena wa mbere wa Hema-ya-Gūtūnganwo, nake Harūni na ariū ake mīgīrīre moko mao mūtwe wayo. ¹¹ Ūcooke ūmīthīnjīrie mbere ya Jehova o hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. ¹² Ningī woe thakame īmwe ya ndegwa iyo, ūmīhake hīa cia kīgongona na kīara gīaku, iyo ingī ūmīite gītina-inī gīa kīgongona. ¹³ Ningī woe maguta mothe marīa mahumbīre nyama cia nda, na marīa mahumbīre ini, na higo cieri na higo maguta ma cio ūmacinīre hau kīgongona-inī. ¹⁴ No nyama cia ndegwa iyo hamwe na rūūa na mahu ūcinīre nja ya kambī. Rīu nī iruta rīa mehīa.

¹⁵ “Oya ndūrūme īmwe nake Harūni na ariū ake mamīgīrīre moko mao mūtwe igūrū wayo. ¹⁶ Mīthīnje na woe thakame, ūmīminjāminjīrie kīgongona mīena yothe. ¹⁷ Tinangia ndūrūme tūcunjī, na ūthambie nyama cia nda, na magūrū mayo, ūciige hamwe na mūtwe na tūcunjī tūu tūngī. ¹⁸ Ūcooke ūcinīre ndūrūme iyo yothe igūrū wa kīgongona. Rīu nī iruta rīa njino rīa kūrūtīra Jehova, rīrī mūtārarīko mwega rīrutīrwo Jehova, rīrī iruta rīrutīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki.

¹⁹ “Oya ndūrūme iyo ingī, nake Harūni na ariū ake mamīgīrīre moko mao mūtwe. ²⁰ Mīthīnje, woe thakame īmwe yayo ūmīhake moni cia matū ma ūrīo ma Harūni na ariū ake o na ciara iria nene cia moko mao ma ūrīo, na ciara iria nene cia magūrū mao ma ūrīo. Ūcooke ūminjāminjīrie kīgongona thakame mīena yothe. ²¹ Na woe thakame īmwe kuuma kīgongona-inī na maguta ma gūtānīrīrio ūcinjāminjīrie Harūni na nguo ciake, na ariū ake na nguo ciao. Hīndī iyo Harūni na ariū ake hamwe na nguo ciao nīmagatuīka aamūre.

²² “Oya maguta mamwe ma ndūrūme iyo, maguta ma mūtīng’oe ūrīa mūnoru, na maguta marīa mahumbīre nyama cia nda, na maguta marīa mahumbīre ini, na higo

cierĩ na maguta ma cio, na kiero kĩa mwena wa ũrĩo. (Iyo n̄yo ndũrũme ya igongona rĩa kwamũrana.) ²³ Kuuma gikabũ-inĩ kĩa mĩgate itarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia kĩrĩa kĩrĩ mbere ya Jehova, oya mũgate ũmwe na keki ithondeketo na maguta, na woe kamũgate kahũthũ. ²⁴ Indo ici ciothe cineane moko-inĩ na Harũni na ariũ ake, ũcooke ũcithũngũthie mbere ya Jehova irĩ Igongona rĩa gũthũngũthio. ²⁵ Ningĩ ũcooke woe indo icio kuuma moko-inĩ mao, ũcicinĩre kĩgongona-inĩ igĩrũ hamwe na iruta rĩa njino, ituĩke mũtararĩko mwega harĩ Jehova, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ²⁶ Warĩkia kũruta gĩthũri kĩa ndũrũme iyo ya kĩamũrano kĩa Harũni, gĩthũngũthie mbere ya Jehova rĩrĩ iruta rĩa gũthũngũthio, nakĩo gĩtuĩke rwĩga rwaku.

²⁷ "Amũra icunjĩ cia ndũrũme iyo ya kĩamũrano iria irĩ cia Harũni na ariũ ake nacio nĩ: gĩthũri kĩrĩa gĩathũngũthĩtio na kiero kĩrĩa kĩaheanĩtwo. ²⁸ Indo icio ituĩke rwĩga rwa kũheagwo Harũni na ariũ ake nĩ andũ a Isiraeli hĩndĩ ciothe. Nĩrĩo iruta rĩrĩa andũ a Isiraeli marĩrutagĩra Jehova kuuma maruta-inĩ ma ũiguano.

²⁹ "Nguo iria nyamũre cia Harũni igĩtuĩka cia njiaro ciake, nĩgeetha magaitagĩrĩro maguta na makaamũragwo maciĩhumbĩte. ³⁰ Mũriũ ũrĩa ũkamũgaya atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai na oke gũtungata thĩinĩ wa Handũ-Harĩa-Hatheru, Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo arĩhumbaga nguo icio mĩthenya mũgwanja.

³¹ "Oya ndũrũme iyo ya kĩamũrano ciayo ũcirugĩre handũ harĩa hatheru. ³² Harũni na ariũ ake marĩrĩagĩra nyama cia ndũrũme iyo na mĩgate kuuma gikabũ-inĩ o hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ³³ Nĩmarĩrĩaga indo icio irutĩtwo cia horohio nĩ ũndũ wa kwamũrwo kwao na gũtherio. No itikanarĩo nĩ mũndũ ũngĩ, nĩ ũndũ nĩ theru. ³⁴ Na rĩrĩ, nyama cia ndũrũme iyo ya kĩamũrano kana mĩgate ingĩtigara nginya rũciinĩ-rĩ, nũcinwo. Itikanarĩo tondũ nĩ theru.

³⁵ "Ika Harũni na ariũ ake maũndũ mothe marĩa ngwathĩte, na ũniine mĩthenya mũgwanja ũkĩmaamũra. ³⁶ Rutagai ndegwa ĩmwe o mũthenya, irĩ iruta rĩa mehĩa rĩa kũhorohanĩria. Theria kĩgongona na ũndũ wa gũkĩhoroheria na gũgĩtĩrĩa maguta, ũkĩamũre. ³⁷ Gĩa na horohio ya kĩgongona mĩthenya mũgwanja ya gũkĩamũra. Thuutha ũcio kĩgongona kũu nĩgĩgũtuĩka gĩtheru mũno, nakĩo kĩrĩa gĩothe kĩrĩkĩhutagĩa kĩrĩtuĩkaga gĩtheru.

³⁸ "Oya nĩkĩo kĩndũ kĩrĩa ũrĩrutaga hĩndĩ ciothe kĩgongona-inĩ o mũthenya: tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe. ³⁹ Gatũrũme kamwe gakarutwo rũciinĩ na karĩa kangĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia. ⁴⁰ Gatũrũme ka mbere gakarutanagĩrio na mũtu mũhinyu mũno gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba* ũtukanĩtio na maguta ma mũtamaiyũ gacunjĩ ka inya ka hini ĩmwe† na ndibei gacunjĩ ka inya ka hini ĩmwe, irĩ kĩndũ gĩa kũnyuuo. ⁴¹ Ruta gatũrũme kau kangĩ igongona hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, hamwe na iruta rĩa mũtu na rĩa kĩndũ gĩa kũnyuuo o ta cia rũciinĩ, arĩ guo mũtararĩko mwega, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki.

⁴² "Harĩ njiaro iria igooka, iruta rĩrĩ rĩa njino rĩkaarutagwo hĩndĩ ciothe itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo mbere ya Jehova. Hau nĩho ndĩcemanagĩa nawe na njaragie nawe; ⁴³ ningĩ hau no ho ndĩcemanagĩa na andũ a Isiraeli, naho nĩhakaamũrwo nĩ riiri wakwa.

⁴⁴ "Nĩ ũndũ ũcio nĩngamũra Hema-iyoy-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona na nyamũre Harũni na ariũ ake mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. ⁴⁵ Ningĩ nĩngatũũrania na andũ a Isiraeli na ndũke Ngai wao. ⁴⁶ Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao, ũrĩa wamarutire bũrũri wa Misiri nĩgeetha ndũuranagie nao. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao.

30

Kĩgongona kĩa ũbumba

¹ "Thondeka kĩgongona kĩa mbaũ cia mũgaa gĩa gũcinagĩra ũbumba. ² Nĩgĩkorwo kĩganaine mĩena yothe mũkono ũmwe* kũraiha na mũkono ũmwe kwarama na mũkono ĩrĩ† kũraiha na igũrũ, hĩa ciakĩo ituĩke kĩndũ o ro kĩmwe na kĩgongona. ³ Kĩgemie igũrũ, o na mĩena yothe, o na hĩa ciakĩo, na thahabu therie, na ũgĩtirĩhe na mũcibi wa thahabu ũgĩthĩrũrũkĩrie. ⁴ Thondekera kĩgongona kũu mĩrĩnga ĩrĩ, ũmĩohererie thĩ wa mũcibi ũcio, ĩrĩ mwena ũmwe, na ĩrĩ mwena ũrĩa ũngĩ ĩnyĩtagĩrĩre mĩtĩ rĩa miraaaya itũmagĩrwo gũgĩkuua. ⁵ Thondeka mĩtĩ mĩraaya ya mbaũ cia mũgaa, na ũmĩgemie na thahabu. ⁶ Iga kĩgongona kũu mbere ya gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩa ũira, mbere ya gĩtĩ gĩa tha kĩrĩa kĩrĩ igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa ũira, harĩa ngaacemania nawe.

* 29:40 nĩ ta kilo 2 † 29:40 nĩ ta lita ĩmwe * 30:2 nĩ ta nuthu mita † 30:2 nĩ ta mita ĩmwe

⁷ “Harūni no nginya acinire ūbumba mūnungi wega hau igūrū rīa kīgongona o rūciini rīrīa egūthondeka matawa. ⁸ No nginya acine ūbumba rīngī agīakia matawa hwaī-inī kūrī mairia, nīgeetha ūbumba ūikarage ūgīcinagwo mahinda mothe mbere ya Jehova, njarwa na njarwa iria igooka. ⁹ Ndūkanacinire ūbumba wa mūthemba ūngī kīgongona-inī gīkī kana ūrutire ho iruta rīa njino, kana rīa mūtu, na ndūkanaitīrīrie iruta rīa kūnyuuo igūrū rīakīo. ¹⁰ Harūni njarutage horohio hīa-inī cia kīgongona kīu o mwaka riita rīmwe. Horohio īno ya o mwaka no nginya irutagwo na thakame ya iruta rīa kūhoroheria mehia, nginya njarwa iria igooka. Horohio īyo nī igongona itheru mūno harī Jehova.”

Mbeeca cia Horohio

¹¹ Hīndī īyo Jehova akīra Musa atīrī, ¹² “Rīrīa ūgūtara andū a Isiraēli-rī, o mūdū no nginya arutagire Jehova kīndū gīa gūkūra muoyo wake rīrīa egūtawo. Na gūtīrī mūthiro ūkaamakora ūkīmatara. ¹³ Mūdū o wothē ūrīkīraga agathī mwena wa andū arīa marīkītie gūtawo, njarūtutaga nuthu ya cekerī[‡] kūringana na ūrīa cekerī ya harīa haamūre itarī īrīa īrī na ūrītū wa geera mīrongo īrī. Nuthu īyo ya cekerī nī iruta kūrī Jehova. ¹⁴ Arīa othe marīkīraga magathī mwena wa arīa marīkītie gūtawo, marī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īrī na makīria, no nginya maheage Jehova iruta rīu. ¹⁵ Arīa atongu matīrīheanaga makīria ya nuthu ya cekerī, nao arīa athīni matīrīheanaga kīndū kīnini gūkīra nuthu ya cekerī hīndī ya kūrūtīra Jehova horohio ya mīoyo yao. ¹⁶ Amūkīra mbeeca cia horohio kuuma kūrī andū a Isiraēli nawe ūcīhūthīre ūtungata-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. Ūguo ūgaatuīka kīrīrikano kīa andū a Isiraēli mbere ya Jehova makīrutīra mīoyo yao horohio.”

Kīraī gīa Gwīthambīra

¹⁷ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, ¹⁸ “Thondeka kīraī gīa gwīthambagīra gīa gīcango, kūrī na kīgūrū gīakīo gīa gīcango. Ūkīge gatagatī ka Hema-ya-Gūtūnganwo na kīgongona, na ūgīkīre maaī. ¹⁹ Harūni na arīū ake marīthambaga moko mao na nyarīrī na maaī macio. ²⁰ Rīrīa rīothe marītoonyaga Hema-ya-Gūtūnganwo, marīthambaga na maaī nīgeetha matigakue. O na nīngī rīrīa mathengerera kīgongona nīguo marūtīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwakī, ²¹ marīthambaga moko na nyarīrī nīgeetha matigakue. Ūndū ūcio ūgaatuīka watho wa kūrūmīrīrwo tene na tene nī Harūni na njiaro ciake, na njarwa ciao ciothe iria igooka.”

Maguta ma Gūitanīrīria

²² Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, ²³ “Oya mahuti maya manungi wega: cekerī 500[§] cia manemane īrīa ndwekie, nuthu yamo (nacio icio nī cekerī 250) cia ndarathīni nungi wega, na cekerī 250 cia karamathi nungi wega, ²⁴ cekerī 500 cia mwīnū, ciothe kūringana na cekerī ya handū-harīa-haamūre, na hīnī* ya maguta ma mītamaiyū. ²⁵ Indo icī ūcīthondeke itūike maguta matheru ma gūitanīrīrio matukanītio makanunga wega marūtīrwo wīra nī mūthondekī mūūgī wa maguta. Macio matūike maguta matheru ma gūitanagīrīrio. ²⁶ Nīngī ūhūthīre maguta macio gūtīrīria Hema-ya-Gūtūnganwo, na ithandūkū rīa Ūira, ²⁷ na metha na indo ciayo ciothe, na mūtī wa kūgīrīrwo matawa na indo ciaguo, na kīgongona gīa gūcinīra ūbumba, na ²⁸ kīgongona kīa iruta rīa njino na indo ciakīo ciothe, na kīraī na kīgūrū gīakīo. ²⁹ Nīugaciamūra nīgeetha itūike theru mūno makīria, nakīo kīrīa gīothe gīgacīhutia nīgīgatūka gītheru.

³⁰ “Tīrīria Harūni na arīū ake maguta ūmaamūre nīgeetha mandungatagīre marī athīnjīri-Ngai. ³¹ Īra andū a Isiraēli atīrī, ‘Maya nīmo maguta makwa marīa matheru ma gūitanagīrīrio ma njarwa iria igooka. ³² Ndūkanamaitīrīrie mūrī ya arūme, na ndūkanathondeke maguta mangī na mūthondekere ūcio. Nī matheru na nī wega ūmatuaga afī nī matheru. ³³ Mūdū wothē ūrīthondekaga maguta manungi wega mahaana ta maya, na mūdū o wothē ūngīmaitīrīria mūdū ūtarī mūthīnjīri-Ngai, nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao.’”

Ūbumba

³⁴ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, “Oya mahuti manungi wega marīa metagwo thitakiti, na onuka na garibane, hamwe na ūbani ūrīa mwega mūno, mothe mathīmītwo maiganaine, ³⁵ na ūthondekithie magie na mūtārārīko mwega wa ūbumba; wīra ūcio ūrutwo nī mūthondekī mūūgī wa maguta. Makorwo mekūrītwo cumbī, na marī matheru na makaamūrwo. ³⁶ Thūithia mahuti mamwe matūike mūtu, nago ūūige

mbere ya ithandūkū rīa Ūira thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo, harīa ndīcemanagia nawe. Ūgaakorwo ūrī mūtheru mūno harīwe. ³⁷ Mūtikanethondekere ūbumba wa mūthemba ūyū nī ūndū wa inyuī ene; ūtuagei mūtheru nī ūndū wa Jehova. ³⁸ Mūndū o na ūrīkū ūrīa ūgathondeka ūngī taguo nīguo ekenagie na mūtārārīko wago nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao.”

31

Bezaleli na Oholiabu

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² “Ta rora wone, nīthuurīte Bezaleli mūrū wa Uri ūrīa mūrīū wa Huri wa mūhīrīga wa Juda, ³ na nīndīmūiyūrītīe na Roho wa Ngai, na ūūgī na ūhoti na ūmenyo mawīra-inī ma mūthemba yothe ya moko; ⁴ ya gūcora mīcoro ya ūūgī indo-inī cia thahabu, na betha na gīcango, na ⁵ gwacūhia tūhiga tra goro tra gūthecererwo indo-inī, na kūruta wīra wa gūkaaya mbaū, na kūruta mawīra ma mūthemba yothe ya ūbundi. ⁶ O na rīrī, nīthuurīte Oholiabu mūrū wa Ahisamaku, wa mūhīrīga wa Dani, nīguo athethagie Bezaleli wīra. Ningī nīheete mabundi mothe ūūgī wa gūthondeka indo ciothe iria ngwathīte: ⁷ nacio nī Hema-ya-Gūtūnganwo, na ithandūkū rīa Ūira, na gīfī gīa tha kīrīa kīrī igūrū rīarīo, na indo iria ingī ciothe cia hema, ⁸ nacio nī metha na indo ciayo, na mūtī wa thahabu therie wa kūigīrīrwo matawa na indo ciaguo ciothe, na kīgongona gīa gūcinīra ūbumba, na ⁹ kīgongona kīa iruta rīa njino na indo ciakīo, na kīraī na kīgūrū gīakīo, ¹⁰ o na nguo iria ndume, iria theru cia kwīhumbwo nī Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai na nguo cia kwīhumbwo nī ariū ake rīrīa megūtungata marī athīnjīri-Ngai, ¹¹ na maguta ma gūitanīrīrio, na ūbumba mūnungi wega wa Handū-harīa-Hatheru. Mathondeke indo icio o ta ūrīa ngwathīte.”

Thabatū

¹² Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ¹³ “Īra andū a Isiraēli ūū: ‘No nginya mūrūmagie Thabatū ciakwa. Rūrū nīruo rūgatuīka rūūrī gatagatī gakwa na inyuī njiarwa iria igooka, nīguo mūmenye atī nī nī Jehova ūrīa ūmūtheragia.

¹⁴ “ ‘Menyagīrīrai Thabatū tondū nī mūthenya mūtheru harī inyuī. Mūndū ūngūthaahia no nginya ooragwo; mūndū ūngūruta wīra mūthenya ūcio nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao. ¹⁵ Wīra nīurutagwo mūthenya itandatū, no mūthenya wa mūgwanja nī Thabatū theru ya Jehova ya andū kūhurūka. Ūrīa wothe ūkaaruta wīra mūthenya wa Thabatū no nginya ooragwo. ¹⁶ andū a Isiraēli nīmathīkagīre Thabatū, mamīkūngūyagīre itūike kīrīkanīro gīa gūtūūra njiarwa iria igooka. ¹⁷ Rūrū nīruo rūgaatuīka rūūrī gatagatī gakwa na andū a Isiraēli nginya tene, nīgūkorwo Jehova ombire igūrū na thī na mūthenya itandatū na mūthenya wa mūgwanja ndaigana kūruta wīra, akūhurūka.’”

¹⁸ Rīrīa Jehova aarīkirie kwaria na Musa kūu igūrū rīa Kīrīma gīa Sinai, akīmūnengera ihengere icio igīrī cia Ūira, o ihengere icio cia mahiga, o icio ciandīkītwo na kīara kīa Ngai.

32

Njaū ya Thahabu

¹ Rīrīa andū moonire atī Musa nīaikarire mūno ataikūrūkīte kuuma kīrīma-inī, magīcookanīrīra harī Harūni makīmīra atīrī, “Ūka, tūthondekere ngai iria irītūtongoragia. Ha ūhoro wa mūndū ūyū ūgwītwo Musa, ūrīa watūrūtire būrūrī wa Misiri, tūtīū ūrīa oonete.”

² Harūni akīmacookia akīmeera atīrī, “Rutai icūhī cia thahabu iria irī matū ma atumia anyu, na aanake na airītu anyu mūndehere.” ³ Nī ūndū ūcio andū othe makīruta icūhī cia thahabu icio ciarī matū-inī mao magīcirehere Harūni. ⁴ Nake akīoya indo iria maamūreheire, agīcitwekia agītūmīra indo cia ūbundi gūcithondeka mūhianano wa njaū. Nao andū makiuga atīrī, “Ici nīcio ngai ciaku, wee Isiraēli, iria ciakūrūtire būrūrī wa Misiri.”

⁵ Rīrīa Harūni onire ūguo, agīaka kīgongona mbere ya njaū iyo, na akīanīrīra, akiuga atīrī, “Rūciū nīgūgakorwo na gīathī kīa Jehova.” ⁶ Nī ūndū ūcio mūthenya ūyū ūngī andū magīkīra rūciinī tene, makīruta magongona ma njino na ma ūiguanō. Thuutha ūcio magīkīra thī kūrīa na kūnyua, magīcooka magīkīra kūina na gwīkenia.

⁷ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Ikūrūka, tondū andū aku arīa warūtire būrūrī wa Misiri nīmethūkīte. ⁸ Nīmagarūrūkīte narua magatiga ūrīa ndaamathīte, na nīmethondekeire mūhianano wa gūtwekio ūhaana njaū. Nīmaūinamīrīre na

makaūrūtīra iruta makiugaga atīrī, ‘Ici nīcio ngai ciaku, wee Isiraeli, iria ciakūrutire būrūri wa Misiri.’”

⁹ Jehova akīra Musa atīrī, “Nīnyonete andū aya, nī andū momītie ngingo. ¹⁰ Rīu tigana na nī nīgeetha marakara makwa mamarīrīmbūkire, nīgeetha ndīmaniine. Nīngacooka ngūtue rūrīrī rūnene.”

¹¹ No Musa agīthaita Jehova Ngai wake, akīmwīra atīrī, “Wee Jehova, ūngīcinwo nī marakara ūkūrīre andū aku nīkī, o arīa warutire kuuma būrūri wa Misiri na guoko gwaku kūrī ūhoti na ūkīmaruta kuo na hinya mūnene? ¹² Nī kī kīngītūma andū a Misiri moige atīrī, ‘Aamarutire būrūri wa Misiri arī na muoroto wa kūmeka ūuru amooragīre irīma-inī, na amaniine mathire gūkū thī?’ Tiga kūrakara mūno; wīricūkwo ndūkarehere andū aku mwanangīko. ¹³ Rīrīkana ndungata ciaku Iburahīmu, na Isaaka, na Isiraeli, arīa wee wehītire kūrī o na mwīhītwa ūkīgwetaga, ūkiuga atīrī: ‘Nīngatūma njiaro ciaku cingīhe ta njata cia matu-inī, na nīngaahē njiaro ciaku būrūri ūyū wothe ūrīa ndaamerīre, nago ūgaatuīka igai rīao nginya tene.’” ¹⁴ Hīndī iyo Jehova akīricūkwo, na ndaigana kūrēhere andū ake mwanangīko ūrīa oigīte atī nīekūmarehera.

¹⁵ Musa akīhūdūka, agīkūrūka kuuma kīrīma igūrū akuuīte ihengere icio igīrī cia Ūira na moko make. Ciarī nyandīke mīena yeerī, mbere na thuutha. ¹⁶ Ihengere icio ciarī wīra wa Ngai; maandīko macio maarī maandīko ma Ngai makururītwo ihengere-inī icio.

¹⁷ Rīrīa Joshua aigūire inegene rīa andū makiugīrīria akīra Musa atīrī, “Kūrī mbugīrīrio ya mbaara kambī-inī.”

¹⁸ Musa akīmūcookeria atīrī,
“Ti mīgambo ya ūhootani,
na ti mīgambo ya kūhootwo;
nī mīgambo ya kūina ndīraigua.”

¹⁹ Rīrīa Musa akuhīrīrie kambī, na akīona njaū na ndūrūhī irīa yarī kūdūndū kūu, agīcinwo nī marakara, nake agīkia ihengere icio thī, ikīumīkanga icunji o hau magūrū-inī ma kīrīma. ²⁰ Nake akīnyīita njaū iyo maathondekete, akīmīcina na mwaki, agīcooka akīmīthīa, igītūka mūtu, akīūkia maai-inī na agīatha andū a Isiraeli manyue maaf macio.

²¹ Nake Musa akīūria Harūni atīrī, “Andū aya maragwīkire atīa nīgeetha ūmatoonyie mehīa-inī manene ū?”

²² Nake Harūni akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Tiga kūrakara, mwathi wakwa; wee nīūū ūrīa andū aya mendete gwīka ūuru. ²³ Maanjīrīre atīrī, ‘Tūthondekere ngai iria irītūtongoragia. Ha ūhoro wa mūdū ūyū ūgwītwa Musa, ūrīa watūrutire būrūri wa Misiri-rī, tūtīū ūrīa oonire.’” ²⁴ Nī ūndū ūcio ngīmeera atīrī, ‘Ūrīa wothe ūrī na mathaga ma thahabu, nīarute.’ Nao makīnengera indo icio cia thahabu, ngīciikia rīiko, nacio ikīuma njaū īno!”

²⁵ Musa akīona atī andū nīmakararītie, na atī Harūni nīamarekereirie meke ūrīa mekwenda, nginya magaatuīka andū a gūthekagīrīrwo nī thū ciao. ²⁶ Nī ūndū ūcio akīrūgama itoonyero-inī rīa kambī, akiuga atīrī, “Ūrīa wothe ūrī mwena wa Jehova-rī, nīoke hāha.” Nao Alawīi othe makīrūgama mwena wake.

²⁷ Nake akīmeera atīrī, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī, ‘O mūdū nīeyohe rūhīū rwa njora njohoro. Hungurai kambī īno kuuma mwena ūmwe nginya ūrīa ūngī, o mūdū nīoorage mūrū wa nyina na oorage mūratawe na mūdū wa itūūra rīake.’” ²⁸ Alawīi magīka ta ūrīa maathīrwo nī Musa, na mūthenya ūcio gūkūrāgwo andū ta 3,000. ²⁹ Nake Musa akiuga atīrī, “Nīmwarīkia kwamūrīrwo Jehova ūmūthī, nīgūkorwo nīmwareganire na arīu anyu na mūkīregana na arīa mūciarānīrwo nao, na Jehova nīamūrathīma ūmūthī.”

³⁰ Mūthenya ūyū ūngī Musa akīra andū atīrī, “Nīmwīhītīe mūno. No rīu, nīngwambata kūrī Jehova; hīhi no kūhoteke ndīmūrūtīre horohio nī ūndū wa rīhīa rīanyu.”

³¹ Nī ūndū ūcio Musa agīcooka kūrī Jehova, akīmwīra atīrī, “Hī, kaī andū aya nīmekīte rīhīa inene-ī! Nīmethondekeire ngai cia thahabu. ³² No rīu-rī, ndagūthaita marekere mehīa mao; angīkorwo ndūkūmarekera, o na nī tharia ibuku-inī rīrīa wandīkīte andū aku.”

³³ Nake Jehova agīcookeria Musa atīrī, “Ūrīa wothe ūnjīhīrie, nīngamūtharia ibuku-inī riakwa. ³⁴ Rīu gīthī, ūtongorie andū acio mathī būrūri ūrīa ndaarīre ūhoro wago, nake mūrāika wakwa nīakamūtongoria. Na rīrī, hīndī ya kūmaherīthīa yakinya-rī, no nīgaamaherīthīa nī ūndū wa mehīa mao.”

³⁵ Nake Jehova akĩhũũra andũ acio na mũthiro nĩ tondũ wa ũrĩa meekire na njaũ ĩyo yathondeketwo nĩ Harũni.

33

¹ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Umai handũ haha, wee na andũ arĩa warutire kuuma bũrũri wa Misiri, mwambate bũrũri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩngaũhe njiaro ciaku.’ ² Nĩngũtũma mũraika mbere yanyu na nĩngaingata Akaanani, na Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi. ³ Ambatai mũthũĩ bũrũri ũcio ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. No nũ ndigathiĩ na inyuĩ, tondũ mũrĩ andũ momĩtie ngingo na ndahota kũmũniĩra njĩra-inĩ.”

⁴ Rĩrĩa andũ acio maiguire ciugo icio cia kũmathĩĩnia ngoro, makĩambĩrĩa gũcakaya na gũtirĩ mũndũ wacookire kwĩhumba mathaga. ⁵ Nĩgũkorwo Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ andũ momĩtie ngingo. Ingĩtwarana na inyuĩ o na kahinda kanini, ndahota kũmũniina. Rĩu rutai mathaga manyu, na nĩngũmenya ũrĩa ngwika na inyuĩ.’” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩrutĩra mathaga mao hau kĩrĩma-inĩ kĩa Horebu.

Hema-ya-Gũtũnganwo

⁷ Na rĩrĩ, Musa nĩamenyerete kuoya hema akamĩamba nja ya kambĩ ĩyo handũ haraaya na kambĩ, akamĩta “Hema-ya-Gũtũnganwo.” Mũndũ o wotho ũngĩndire gũtũrĩa ũgoro kũrĩ Jehova, aathiiaga hema-inĩ ĩyo ya gũtũnganwo kũu nja ya kambĩ. ⁸ Na rĩrĩa rĩothe Musa aathiiaga hema-inĩ, andũ othe mookĩraga makarũgama nja ya hema ciao, magacũhĩrĩa Musa nginya rĩrĩa arĩtoonya hema ĩyo. ⁹ Musa agĩtoonya hema ĩyo, gĩtugĩ gĩa itu gĩaikũrũkaga gĩaikara itoonyero-inĩ Jehova akĩaria na Musa. ¹⁰ Rĩrĩa andũ mona gĩtugĩ kũu gĩa itu kĩrũgamĩte itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo, othe maarũgamaga makahooya o mũndũ arĩ itoonyero-inĩ rĩa hema yake. ¹¹ Jehova agakĩaria na Musa makĩonanaga ũthiũ kwa ũthiũ o ta ũrĩa mũndũ maaragia na mũratawe. Thuutha ũcio Musa agacooka kambĩ, no Joshua mũrũ wa Nuni, mwanake ũrĩa wamũteithagia, ndoimaga hema-inĩ ĩyo.

Musa na Riiri wa Jehova

¹² Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Ũkoretwo ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Tongoria andũ aya,’ no ndũmenyithĩtie ũrĩa ũkũndũmĩra tũthĩ nake. Nĩũnjĩrite atĩrĩ, ‘Nĩngũũ na rĩitwa, na wĩ mwĩtikĩrĩku harĩ nĩ.’” ¹³ Angĩkorwo nĩũkenetio nĩ nũ, menyithia njĩra ciaku nĩgeetha ngũmenye na thĩ na mbere gwĩtikĩrĩka nĩwe. Ririkana atĩ rũrĩrĩ rũrũ nĩ andũ aku.”

¹⁴ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Mwene nĩngũtwarana na inyuĩ na ndĩmũhe ũhurũko.”

¹⁵ Nake Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ndũgũtwarana hamwe na ithuĩ, ndũgatũme tuume haha. ¹⁶ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkĩmenya atĩa atĩ nĩũkenetio nĩ nũ, na ũgakenio nĩ andũ aku, tiga no ũtwaranire na ithuĩ? Nĩ kũ kingĩ kingĩonania ngũũrani yakwa na ya andũ aku kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ othe marĩ thĩ ĩno?”

¹⁷ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩngwĩka o ũrĩa ũnjuũrĩtie njike, tondũ nĩngenetio nĩwe, na nĩngũũ na rĩitwa rĩaku.”

¹⁸ Ningĩ Musa akiuga atĩrĩ, “Nyonia riiri waku ũrĩa ũtarĩ.”

¹⁹ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũtũma wega wakwa wotho ũhĩtũkĩre mbere yaku, na nĩngwanĩrĩa rĩitwa rĩakwa, Jehova, mbere yaku: Nĩndĩguagĩra tha ũrĩa ndenda kũiguĩra tha, na nĩndĩcaayaagĩra ũrĩa ndenda gũcaĩra.” ²⁰ No Jehova akiuga atĩrĩ, “Ndũngĩona ũthiũ wakwa, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩona ũthiũ wakwa na acooke atũũre muoyo.”

²¹ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ harĩ handũ hakuĩ na nĩ, harĩa ũngĩrũgama igĩrũ rĩa mwaro rwa ihiga. ²² Rĩrĩa riiri wakwa ũrĩkorwo ũkĩhĩtũkĩra hau-rĩ, nĩndĩgũtoonyia mwanya-inĩ wa rwaro rũu rwa ihiga, ngũhumbĩre na guoko gwakwa nginya hĩtũke handũ hau. ²³ Rĩrĩa ndĩrĩeheria guoko gwakwa, nawe nĩũrĩnyona na thuutha; no ũthiũ wakwa ndũngĩonwo.”

34

Ihengere Njerũ cia Mahiga

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Icũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere, na nĩngũciandika ciugo iria ciaandĩkitwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. ² Wĩhaarĩrie rũciiniĩ, ũcooke wambate kĩrĩma gĩa Sinai. ũrũgame mbere yakwa hau kĩrĩma igĩrũ. ³ Gũtikagie mũndũ ũkwambatania hamwe nawe kana onekane handũ

o hothe kũu kĩrĩma-inĩ; o na gũtikagĩe ndũũru cia mbũri kana cia ng'ombe ingĩrĩithio kũu mbere ya kĩrĩma."

⁴ Nĩ ùndũ ùcio Musa agĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere na akĩroka kwambata kĩrĩma gĩa Sinai rũcinĩ tene, o ta ùrĩa Jehova aamwathĩte; agĩthĩ akuuĩte ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁵ Nake Jehova agĩkũrũka arĩ itu-inĩ, akĩrũgama hau harĩ we, na akĩanĩrĩa rĩtwa rĩake, Jehova. ⁶ Agĩkĩhĩtũkĩra mbere ya Musa akĩanagĩrĩa akoiga atĩrĩ, "Jehova, Jehova, Ngai ùrĩa mũcaayanĩri na mũtugi, ùtahiũhaga kũrakara, ùyũrĩtuo nĩ wendani na wĩhokeku, ⁷ ùtũũragia wendani kũrĩ andũ ngĩri na ngĩri, na akohanagĩra waganu, na ùremi, o na mehia. No rĩrĩ, ndaagaga kũherithia arĩa mehĩtie; nĩaherithagia ciana na ciana ciacio nĩ ùndũ wa mehia ma maithe mao, nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana."

⁸ Musa agĩkĩnamĩrĩa thĩ o rĩmwe, akĩhooya. ⁹ Akiuga atĩrĩ, "Wee Mwathani, angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku, ndagũthaita Mwathani twarana na ithuĩ. O na gũtuĩka aya nĩ andũ momĩtie ngingo-rĩ, tuohere waganu witũ o na mehia maitũ, na ùtũme tũtuĩke igai rĩaku."

¹⁰ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, "Nĩngũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. Nĩndĩrĩkaga morĩrũ matarĩ mekwo rũrĩrĩ-inĩ o na rũrĩkũ thĩnĩ wa thĩ yotho mbere ya andũ aya aku othe. Andũ arĩa mũtũũranagia nao nĩmakeyonera ùrĩa nĩ, Jehova, ngeeka ùndũ wa kũmakania nĩ ùndũ waku. ¹¹ Athĩkĩra ùrĩa ngũgwatha ùmũthĩ. Nĩngarutũrũra Aamori, na Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi na Ajebusi mbere yaku makweherere. ¹² Wĩmenyerere ndũkagĩe kĩrĩko na andũ arĩa matũũraga bũrũri-inĩ ùcio ùrathĩ, matigatũke mũtego harĩwe. ¹³ Nĩmũkoinanga igongona ciao, na mũthethere mahiga mao maamũre, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera. ¹⁴ Mũtikanahooe ngai ĩngĩ o na ĩrĩkũ, nĩgũkorwo Jehova, ùrĩa rũtwa rĩake arĩ Mũigua Ùiru, nĩ Ngai ùrĩ ùru.

¹⁵ "Mwĩmenyererei mũtikagĩe kĩrĩko na andũ arĩa matũũraga bũrũri-inĩ ùcio; nĩgũkorwo rĩrĩa maahũra ùmaraya na ngai ciao na magacirufira iruta, nĩmarĩmwĩtaga, na inyũ nĩmũrĩrĩaga indo cia magongona macio mao. ¹⁶ Na rĩrĩa mũngĩthũura airĩtu amwe ao matũke atumia a aanake anyu, nao airĩtu acio mahũre ùmaraya na ngai ciao, nĩmakonereria arĩũ anyu gwika ũguo.

¹⁷ "Ndũkanathondeke mĩhianano ya gũtwekio.

¹⁸ "Kũngũyagĩra Giathiĩ kia Migate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia. Handũ-inĩ ha mĩthenya mũgwanja, rĩagai mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia, o ta ùrĩa ndaamwathire. ĩkagai ùndũ ùyũ ihinda rĩaguo rĩakinya mweri-inĩ wa Abibu, nĩgũkorwo nĩguo mweri ùrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri.

¹⁹ "Irigithathi rĩa nda o yotho nĩ rĩakwa, hamwe na marigithathi mothe ma njamba ma mahiũ manyu, marĩ ma kuuma ndũũru-inĩ cia ng'ombe kana cia mbũri. ²⁰ Irigithathi rĩa ndigiri ùrĩrĩkũũraga na gatũrũme, no ũngĩaga kũrĩkũũra, riune ngingo. Nao arĩũ aku a marigithathi ùmakũũrage.

"Gũtikanagie mũndũ o na ùmwe ùrĩkaga mbere yakwa moko matheri.

²¹ "Rutaga wĩra mĩthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ùhurũkage; o na hĩndĩ ya icimba na ya magetha no nginya ùhurũke.

²² "Kũngũyagĩra Giathiĩ-gĩa-Ciumia, na maciaro ma mbere ma magetha ma ngano, na Giathiĩ-gĩa-Gũcookereria irio makũmbĩ-inĩ mũthia-inĩ wa mwaka. ²³ Arũme anyu othe no nginya mokage mbere ya Mwathani Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, maita matatũ o mwaka. ²⁴ Nĩngarutũrũra ndũrĩrĩ imweherere, na nĩnganenehia mĩhaka ya bũrũri wanyu na gũtirĩ mũndũ ũgaacumĩkĩra bũrũri wanyu rĩrĩa mũrĩkoragwo mũkĩambata maita matatũ o mwaka mbere ya Jehova Ngai wanyu.

²⁵ "Ndũkanandutĩre thakame ya igongona ĩtukanĩte na kĩndũ gĩkĩre ndawa ya kũmbia, na mũtikanareke kĩndũ kĩa igongona rĩa Bathaka kĩaare nginya rũciini.

²⁶ "Rehagai maciaro ma mbere marĩa mega mũno ma mĩgũnda yanyu, mũmarehage nyũmba ya Jehova Ngai wanyu.

"Mũtikanaruge koori na iria rĩa nyina."

²⁷ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, "Andĩka ciugo ici, nĩgũkorwo kũringana na ciugo ici, nĩndagĩa na kĩrĩkanĩro nawe o na Isiraeli." ²⁸ Musa aikarire na Jehova hau matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ùtukũ, atekũrĩa irio kana akanyua maaĩ. Na agĩkĩandĩka ihengere-inĩ icio ciugo cia kĩrĩkanĩro kũu, na nĩcio Maathani marĩa ĩkũmi.

Ùthiũ Ùgũkenga wa Musa

²⁹ Rĩrĩa Musa aikũrũkire kuuma kĩrĩma gĩa Sinai arĩ na ihengere igĩrĩ cia Ùira moko-inĩ make, ndaamenyaga atĩ ùthiũ wake nĩwakengaga nĩ ùndũ nĩarĩtie na Jehova. ³⁰ Rĩrĩa Harũni na andũ a Isiraeli othe moonire Musa, ùthiũ wake nĩwakengaga, nao magĩtigira kũmũkuhĩrĩa. ³¹ No Musa akĩmeeta; nĩ ùndũ ùcio Harũni na atongoria

othe a mūngī magīcooka harī we, nake akīmaarīria. ³² Thuutha ūcio andū a Isiraeli othe makīmūkihīria, nake akīmahe mawatho mothe marīa Jehova amūheete kūu Kīrīma-inī gīa Sinai.

³³ Rīria Musa aarīkirie kūmaarīria, akīhumbīra ūthiū wake na taama wa kwihumbīra ūthiū. ³⁴ No rīria rīothe aatoonyaga harī Jehova maranīrie, nīarutaga taama ūcio wa kwihumbīra ūthiū nginya oime ho. Na rīria oka kūrī andū a Isiraeli na aameera ūria aathītwo, ³⁵ makona ūthiū wake o ūkengete. Nake Musa agacookia taama ūcio wa kwihumbīra ūthiū nginya rīria rīngī agaathīi kwaria na Jehova.

35

Mawatho ma Thabatū

¹ Musa nīonganirie mūngī wothe wa andū a Isiraeli, akīmeera atīrī, “Maya nīmo maundū marīa Jehova aamwathīte mwīkage: ² Wīra nīurutagwo mīthenya itandatū, no mīthenya wa mūgwanja ūrīkoragwo ūrī mīthenya wanyu mūtheru, Thabatū ya Jehova ya kūhurūka. Ūria ūkaaruta wīra mīthenya ūcio no nginya ooragwo. ³ Mūtigaakagie mwaki mīthenya ūcio wa Thabatū kūrīa guothe mūrītūruga.”

Indo cia gwaka Hema īria Nyamūre

⁴ Musa akīra mūngī wothe wa andū a Isiraeli atīrī, “Ūū nīguo Jehova aathanīte: ⁵ Rutīrai Jehova maruta kuuma indo-inī iria mūrī nacio. Mūdū ūria wothe ūkūgua akīenda, nīarehere Jehova iruta rīa thahabu, na rīa betha na rīa gīcango; ⁶ na rīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū; o na gatani īria njega; na guoya wa mbūri; ⁷ njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, na njūa cia pombo; na mbaū cia mūgaa; ⁸ na maguta ma mūtamaiyū ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gwīkīrwo maguta-inī ma gūitanīrīrio, na ma ūbumba ūria mūnungi wega; ⁹ na tūhiga twa onigithi na tūhiga tūngī twa goro twa gūtumīrīrwo nguoya ya ebodi na gakuo ga gīthūri.

¹⁰ “Arīa othe marī na ūgī wa ūbundi gatagatī-inī kanyu, nīmoke mathondeke indo ciothe iria Jehova aathanīte, nacio nī: ¹¹ Hema īria nyamūre na hema yayo o na kīndū gīa kūmīhumbīra, na ngathīka cia kūnyīta, na mbaū ciakīo, na mīgamba yakīo, na itugī na itina ciayo; ¹² na ithandūkū rīa kīrīkanīro hamwe na mītī yarīo, na gītī gīa tha, hamwe na gītambaya gīa gūcuurio kīrīa gīa kūhakanīa; ¹³ metha na mītī yayo, na indo ciayo ciothe, hamwe na mīgata ya kūigwo mbere ya Jehova, ¹⁴ na mūtī wa kūigīrīrwo matawa ma kūmūrīkaga, hamwe na indo ciaguo, na matawa hamwe na maguta ma kūmaakīa; ¹⁵ na kīgongona kīa ūbumba na mītī yakīo, na maguta ma gūitanīrīrio, na ūbumba mūnungi wega; na gītambaya gīa gūcuurio mūrango-inī wa itoonyero-inī rīa hema īyo nyamūre; ¹⁶ na kīgongona kīa iruta rīa njino hamwe na gītara gīakīo gīa gīcango, na mītī yakīo, na indo ciakīo ciothe; na kīraī gīa gīcango na kīgūrū gīakīo; ¹⁷ na itambaya cia gūcuurio cia itoonyero rīa nja hamwe na itugī na itina ciacio na gītambaya gīa gūcuurio gīa itoonyero rīa kuuma nja ya hema ¹⁸ na hīgī cia hema īria nyamūre, na cia nja yayo, na mīkanda yayo; ¹⁹ na nguoya ndume cia kwihumbagwo mūdū agītungata arī handū-harīa-haamūre; nīcio nguoya iria nyamūre cia Harūni ūria mūthīnjīri-Ngai o na cia arīū ake rīria megūtungata marī athīnjīri-Ngai.”

²⁰ Naguo mūngī wothe wa andū a Isiraeli ūkīehera harī Musa, ²¹ na mūdū o wothe ūria weyendeire na ngoro yake yahīahīaga, nīokire na akīrehera Jehova kīndū gīa kūmūrūtīra nī ūndū wa wīra wa hema-ya-Gūtūnganwo na mawīra mayo mothe, o na nī ūndū wa nguoya iria nyamūre. ²² Arīa maiguire metīkīra ūhorō ūcio, arūme na andū-a-nja o ūndū ūmwe, nīmookire na makīrehe mathaga ma thahabu ma mīthemba yothe: namo nī mbini ngēmie cia gwīkīrwo nguoya-inī, na icūhī cia matū, na icūhī cia ciara na mathaga mangī. Othe nīmarehire thahabu yao ītuīke iruta rīa gūthūngūthio harī Jehova. ²³ Ūria wothe warī na ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mūtune ta gakarakū, kana gatani īria njega, kana guoya wa mbūri, kana njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, kana njūa cia pombo, nīacireehire. ²⁴ Andū arīa maarehire iruta rīa betha kana rīa gīcango, maarīrehire rīrī iruta harī Jehova, na ūria wothe warī na mbaū cia mūgaa nī ūndū wa wīra ūcio nīacireehire. ²⁵ Mūdū-wa-nja o wothe warī mūngī wīra-inī wa kuogotha ndigi na moko make, akīrehe kīrīa ogothete, ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mūtune ta gakarakū, kana gatani īria njega. ²⁶ Nao andū-a-nja othe arīa meyendeire na nī maarī na ūgī ūcio, nīmoogothire ndigi cia guoya wa mbūri. ²⁷ Atongoria marehire tūhiga twa onigithi na tūhiga tūngī twa goro tūtumīrīrwo nguoya-inī ya ebodi na gakuo ga gīthūri. ²⁸ Nīmacookire makīrehe mahuti manungi

wega, na maguta ma mītamaiyū ma gwakia tawa, na maguta ma gūitanīrīrio o na ma gūthondeka ūbumba ūria mūnungi wega. ²⁹ Andū a Isiraēli othe, arūme na andū-a-nja arīa meyendeire, nīmareheire Jehova maruta ma kwīyendera nī ūndū wa wīra ūria Jehova aamaathīte na kanua ka Musa marute.

Bezaleli na Oholiabu

³⁰ Ningī Musa akīra andū a Isiraēli atīrī, “Onei, Jehova nīathuurīte Bezaleli mūrū wa Uri ūria mūrū wa Huri, wa mūhīrīga wa Juda, ³¹ na nīamūiyūrītie na Roho wa Ngai, na ūgī, na ūhoti, na ūmenyo wa mawīra mothe ma ūbundi ³² nīgeetha athugunde mīcoro ya ūgī ya indo-inī cia thahabu, na betha, na gīcango, ³³ na gwacūhia tūhiga twa goro twa gūthecererwo indo-inī, na kūruta wīra wa gūkaaya mbaū, na kūruta mawīra ma mīcoro ma mīthemba yothe ya ūbundi. ³⁴ Na eerī, we marī na Oholiabu mūrū wa Ahisamaku wa mūhīrīga wa Dani, nīamaheete ūhoti wa kūruta andū arīa angī. ³⁵ Nīamaiyūrītie na ūgī wa kūruta mawīra mothe, marī mabundi, na acorī, na agemia na ndigī cia rangī wa bururu, na cia rangī wa ndathi, na cia rangī mūtune ta gakarakū, na gatani irīa njega, o na atumi: othe marī mabundi moogī, na acorī oogī.

36

¹ “Nī ūndū ūcio Bezaleli, na Oholiabu, na mūdū o wothe warī mūgī na wīra, arīa Jehova aheete ūgī na ūhoti wa kūmenya kūruta wīra ūcio wothe wa gwaka handū-harīa-haamūre, makīruta wīra ūcio o ta ūria Mwathani aathanīte ūrutwo.”

² Ningī Musa agīta Bezaleli na Oholiabu na mūdū o wothe warī mūgī, ūria Jehova aheete ūhoti, na ūria warī na wendo wa gūka kūruta wīra ūcio. ³ Nao makiamūkīra kuuma kūrī Musa maruta mothe marīa andū a Isiraēli maarehete ma kūruta wīra wa gwaka handū-harīa-haamūre. Nao andū magīthīi o na mbere kūrehe maruta ma kwīyendera rūciinī o rūciinī. ⁴ Nī ūndū ūcio mabundi mothe marīa maarī na ūgī, arīa maarutaga wīra wothe wa gwaka handū-harīa-haamūre, makīamba gūtiga wīra wao, ⁵ na makīra Musa atīrī, “Andū nīmararehe indo makīria ya iria ibatarainie wīra-inī ūria Jehova aathanīte ūrutwo.” ⁶ Nake Musa akīruta watho, nao magītware ūhorō ūcio kambī-inī guothe: “Gūtīrī mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja ūgūcooka kūrehe iruta ringī nī ūndū wa handū-harīa-haamūre.” Nī ūndū ūcio andū makīrīgīrīrio gūcooka kūrehe indo ingī, ⁷ tondū indo iria maarī nacio ciarī nyingī makīria ma iria ciabatarainie kūruta wīra ūcio wothe.

Hema Nyamūre

⁸ Andū othe arīa maarī oogī thīnī wa aruti a wīra magīthondeka hema nyamūre na itambaya ikūmi cia gūcuurio itumītwo na gatani yogothetwo wega na ndigī cia rangī wa bururu, na cia rangī wa ndathi, na cia rangī mūtune ta gakarakū, na ikīgemo na makerubi nī mūtumi mūgī wa wīra ūcio. ⁹ Itambaya ciothe cia gūcuurio nīciaiganaine, ciarī cia mīkono mīrongo īrī na Inana* kūrīha, na mīkono ina† kwarama. ¹⁰ Makīnyīithania itambaya ithano hamwe, na magīka o ro ūguo na icio ingī ithano. ¹¹ Ningī magīkundīka ciana cia gītambaya kīa rangī wa bururu mūthia-inī wa gītambaya gīa gūcuurio kīrīa kīrī mūico-inī wa mwena ūmwe, na magīka o ro ūguo harī gītambaya gīa gūcuurio kīa mūico kīa mwena ūcio ūngī. ¹² Magīcooka magīkundīka ciana ingī mīrongo itano gītambaya-inī kīmwe gīa gūcuurio kīa mwena ūmwe, na ingī mīrongo itano gītambaya-inī gīa gūcuurio kīa mūico kīa mwena ūcio ūngī, o kīana kīringaine na kīria kīngī. ¹³ Ningī magīthondeka ngathīka mīrongo itano cia thahabu na magīcīhūthīra kūohithania itambaya icio cia gūcuurio cia mīena yeerī, nī ūndū ūcio hema iyo nyamūre igītuika kīndū kīmwe.

¹⁴ Ningī magītuma itambaya cia gūcuurio ikūmi na kīmwe cia guoya wa mbūrī igītuika cia kūhumbīra hema irīa nyamūre. ¹⁵ Itambaya icio ciothe cia gūcuurio ikūmi na kīmwe nīciaiganaine; ciarī cia mīkono mīrongo itatū‡ kūrīha, na mīkono ina§ kwarama. ¹⁶ Magītumithania itambaya ithano cia gūcuurio igītuika kīndū kīmwe, na cio icio ingī ithathatū igītumithanio hamwe. ¹⁷ Ningī magīkundīka ciana mīrongo itano mūthia-inī wa gītambaya gīa gūcuurio kīa mūico kīa mwena ūmwe, na magīka o ūguo mūthia-inī wa gītambaya gīa gūcuurio kīa mūico kīa mwena ūria ūngī. ¹⁸ Ningī magīthondeka ngathīka mīrongo itano cia gīcango cia kuohania hema itūike kīndū kīmwe. ¹⁹ Magīcooka magīthondekera hema kīhumbīri kīa njūa cia ndūrūme

* 36:9 nī ta mita ikūmi na igīrī na nuthu (12.5) † 36:9 nī ta mita imwe na robo ithatū (1.75) ‡ 36:15 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13.5) § 36:15 nī ta mita imwe na robo ithatū (1.75)

itoboketio rangi-inĩ mütune igatunĩha, na igürũ wakĩo hakĩhumbĩrwo na njũa cia pomboo.

²⁰ Ningĩ magĩthondeka buremu cia kũmĩrũgamia cia mbaũ cia mütĩ wa mũgaa nĩ ùndũ wa hema ìyo nyamũre. ²¹ O buremu yarĩ ya mĩkono ikũmi* kũraiha, na mũkono ùmwe na nuthu† kwarama, ²² natuo tũhocio tũgĩcomoka tũigananĩrie. Maathondekire buremu ciothe cia hema ìyo nyamũre na njĩra ìyo. ²³ Ningĩ magĩthondeka buremu mĩrongo ìrĩ cia mwena wa gũthini wa hema ìyo nyamũre, ²⁴ na magĩthondeka itina mĩrongo ìna cia betha cia gwĩkĩrwo rungu rwacio; o itina igĩrĩ ikanyitĩrĩra buremu ìmwe, rungu rwa kahocio kamwe. ²⁵ Cia mwena ùcio ùngĩ, mwena wa gathigathini wa hema ìyo nyamũre, magĩthondeka buremu mĩrongo ìrĩ ²⁶ na itina mĩrongo ìna cia betha, o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ buremu ìmwe. ²⁷ Ningĩ magĩthondeka buremu ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena wa mũthia wa ithũiro wa hema ìyo nyamũre, ²⁸ na buremu igĩrĩ igĩthondekwo nĩ ùndũ wa tũkoine-inĩ twa hema ìyo nyamũre cia mwena wa na thuutha. ²⁹ Koine-inĩ ici cieri, buremu ciarĩ igĩrĩ igĩrĩ, kuuma thĩ nginya igürũ, ikoohanio na mürĩnga ùmwe; nacio cieri igakorwo ihaanaine. ³⁰ Nĩ ùndũ ùcio haarĩ na buremu inyanya na itina ikũmi na ithathatũ cia betha; o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ buremu ìmwe.

³¹ Magĩcooka magĩthondeka mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ìtano yayo nĩ ùndũ wa buremu cia mwena ùmwe wa hema ìyo nyamũre, ³² na ìtano nĩ ùndũ wa buremu cia mwena ùcio ùngĩ, na ìtano nĩ ùndũ wa buremu cia mwena wa ithũiro, mũthia-inĩ wa na thuutha wa hema ìyo nyamũre. ³³ Maathondekire mũgamba wa gatagatĩ uumite mũthia ùmwe nginya ùrĩa ùngĩ hau gatagatĩ ga buremu icio. ³⁴ Nĩmagemirie buremu icio na thahabu, na magĩthondeka mürĩnga ya thahabu ya kũnyitĩrĩra mĩgamba ìyo. Magĩcooka makĩgemia mĩgamba ìyo na thahabu.

³⁵ Nĩmatumire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mütune ta gakarakũ, na gatani ìrĩa njogothē wega, na gĩkĩgemio na makerubi nĩ mũbundi mũũgĩ. ³⁶ Makĩmĩthondekera itugĩ inya cia mbaũ cia mũgaa na magĩcigemia na thahabu. Magĩcooka magĩthondeka tũcuurio twa thahabu, na magĩtwekia itina inya ciacio cia betha. ³⁷ Itoonyero-inĩ rĩa hema makĩrĩthondekera gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mütune ta gakarakũ, na gatani ìrĩa njogothē wega, nakĩo kĩagemetio nĩ mũgemia mũũgĩ; ³⁸ na magĩthondeka itugĩ ithano ìrĩ na tũcuurio twacio. Makĩgemia itugĩ icio na igürũ na mũcibi yacio na thahabu, na magĩcithondekera itina ithano cia gĩcango.

37

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹ Bezaleli nĩathondekire ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa mbaũ cia mũgaa, mũigana wa mĩkono ìrĩ* kũraiha, na mũkono ùmwe na nuthu† kwarama, na mũkono ùmwe na nuthu kũraiha na igürũ. ² Akĩrĩgemia na thahabu therie thĩinĩ na nja, na akĩrĩtirihā na mũcibi wa thahabu mĩena yothe. ³ Nĩarĩtwekeirie icũhĩ inya cia thahabu na agĩciohania na magürũ marĩo mana, o icũhĩ igĩrĩ mwena ùmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ùrĩa ùngĩ. ⁴ Ningĩ agĩthondeka mĩtĩ mĩraaya ya mũgaa na akĩmĩgemia na thahabu. ⁵ Agĩcooka agĩtoonyia mĩtĩ ìyo mĩraaya mĩrĩnga-inĩ ìyo yarĩ mĩena-inĩ ya ithandũkũ ìrĩ ya kũrĩkuua.

⁶ Nĩarĩthondekeire gĩtĩ gĩa tha gĩa thahabu, therie kĩa ùraihu wa mĩkono ìrĩ na nuthu,‡ na wariĩ wa mũkono ùmwe na nuthu.§ ⁷ Agĩcooka agĩtura makerubi meerĩ na thahabu akĩmekĩra mũthia-inĩ ya gĩtĩ kũ gĩa tha. ⁸ Nĩathondekire ikerubi rĩmwe rĩikare mũthia-inĩ ùmwe na ikerubi rĩu rĩngĩ rĩikare mũthia-inĩ ùrĩa ùngĩ; mũthia-inĩ ìyo yeerĩ akĩmathondeka marĩ kindũ kĩmwe na gĩtĩ gĩa tha. ⁹ Mathagu ma makerubi macio matambũrũkĩtio na igürũ, magathũka gĩtĩ kũ gĩa tha. Makerubi macio maathondeketo maroranite, na marorete gĩtĩ kũ gĩa tha.

Metha

¹⁰ Nĩmathondekire metha ya mbaũ cia mũgaa, ùraihu wayo warĩ mĩkono ìrĩ,* na wariĩ wayo warĩ mũkono ùmwe,† na kũraiha na igürũ kwayo kwarĩ mũkono ùmwe na nuthu.‡ ¹¹ Ningĩ makĩmĩgemia na thahabu therie, na makĩmĩtirihā na mũcibi wa thahabu. ¹² Magĩcooka makĩmĩthondekera karũbaũ gaceke ka wariĩ wa rũhĩ,§

* 36:21 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5) † 36:21 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) * 37:1 nĩ ta mita 1 † 37:1 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) ‡ 37:6 nĩ ta mita 1 § 37:6 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) * 37:10 nĩ ta mita 1 † 37:10 nĩ ta nuthu mita ‡ 37:10 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) § 37:12 nĩ ta centimĩta 8

gag̃ithiūrūrūk̃iria metha ūyo, na mag̃igatiriha na m̃ucibi wa thahabu. ¹³ Mag̃itwekeria metha ūyo m̃r̃inga ūna ya thahabu, na mak̃im̃ioherera koine-iñi inya ciayo, o har̃ia mag̃ūrū mayo mana maar̃i. ¹⁴ Ic̃uh̃i icio ciek̃irirwo hakuhi na m̃ucibi wa kar̃ubaũ kar̃ia gaceke, ñgeetha iñyitag̃ir̃ire m̃iti ūria m̃iraaya yah̃uthag̃irwo g̃ukuua metha ūyo. ¹⁵ M̃iti ūyo m̃iraaya ya g̃ukuua metha yar̃i ya m̃baũ cia m̃ugaa, na ikagemio na thahabu. ¹⁶ Ning̃i mag̃ithondeka indo cia thahabu therie, cia k̃uigag̃irirwo metha, na nacio ñi: thaani, na thaani nene, na mbak̃uri, na ndigithũ cia g̃uitaga iruta r̃ia k̃unyuuo.

M̃iti wa K̃uig̃irirwo Matawa

¹⁷ Ñimathondekire m̃iti wa k̃uig̃irirwo matawa wa thahabu therie. M̃ur̃ugamo wago na g̃itina kiaguo ig̃iturwo iñyitañite o hamwe na ikombe ciaguo na mah̃ua maguo, na t̃ukonyo twaguo; ciothe ig̃ikorwo ir̃i k̃indũ k̃imwe naguo. ¹⁸ M̃iti ūcio war̃i na honge ithathatũ cium̃ite m̃iena-iñi ya m̃ur̃ugamo wa m̃iti ūcio wa k̃uig̃irirwo matawa; ithatũ mwena ūmwe, na ithatũ mwena ūria ūng̃i. ¹⁹ Ikombe ithatũ ciatur̃itwo ihaana ta mah̃ua ma m̃urothi, ir̃i na t̃ukonyo na mah̃ua, igakorwo r̃uhonge-iñi r̃umwe, nacio ithatũ igakorwo r̃uhonge-iñi r̃u r̃ung̃i; honge icio ciothe ithathatũ ciahana ūguo cium̃ite m̃iti-iñi ūcio wa k̃uig̃irirwo matawa. ²⁰ Na m̃iti-iñi ūcio wa k̃uig̃irirwo matawa haar̃i na ikombe inya ciathondeketwo ihaana ta mah̃ua ma m̃urothi, ir̃i na t̃ukonyo na mah̃ua. ²¹ Gakonyo kamwe kaar̃i rungu rwa honge ig̃ir̃i cium̃ite m̃ur̃ugamo-iñi wa m̃iti ūcio wa k̃uig̃irirwo matawa, nako gakonyo ga keer̃i kaar̃i rungu rwa honge cia keer̃i ig̃ir̃i, na gakonyo ga gatatũ kaar̃i rungu rwa honge cia gatatũ ig̃ir̃i; ciothe ciar̃i honge ithathatũ. ²² T̃ukonyo na honge ciar̃i k̃indũ k̃imwe na m̃iti ūcio wa k̃uig̃irirwo matawa, itur̃itwo kuuma thahabu therie.

²³ Ñimathondekire matawa m̃ugwanja maguo, o ūndũ ūmwe na magath̃i ma g̃utinia ndaambi, na thaani cia m̃urar̃i wa ndaambi, cia thahabu therie. ²⁴ Maah̃uth̃ir̃ire taranda ūmwe* ya thahabu therie g̃uthondeka m̃iti ūcio wa k̃uig̃irirwo matawa na indo ciaguo ciothe.

K̃igongona k̃ia Ūbumba

²⁵ Ñimathondekire k̃igongona g̃ia g̃uciñira ūbumba na m̃baũ cia m̃ugaa. K̃iaiganaine m̃iena yothe, m̃uigana wa m̃ukono ūmwe† k̃ur̃aiha, na m̃ukono ūmwe kwarama, na m̃ikono ūr̃i‡ k̃ur̃aiha na ig̃ur̃u. H̃ia ciak̃io ciar̃i k̃indũ k̃imwe na k̃igongona. ²⁶ Mag̃ik̃igem̃ia ig̃ur̃u na m̃iena yothe o na h̃ia ciak̃io na thahabu therie na mag̃ig̃itiriha na m̃ucibi wa thahabu ūg̃ig̃ithiūrūrūk̃iria. ²⁷ Mag̃ithondeka m̃r̃inga ūr̃i ya thahabu m̃uhuro wa m̃ucibi ūcio, ūr̃i mwena ūmwe na ūr̃i mwena ūria ūng̃i. M̃r̃inga ūyo ñyo yatoonyagio m̃iti ūria m̃ir̃ihu yat̃umag̃irwo g̃ug̃ikuaa. ²⁸ Mag̃icooka mag̃ithondeka m̃iti ūng̃i m̃iraaya ya m̃ugaa na mak̃im̃igem̃ia na thahabu.

²⁹ O na ning̃i mag̃ithondeka maguta matheru ma g̃uitañir̃irio na ūbumba m̃unungi wega ūria m̃utherie, w̃ira wa m̃uthondeki m̃uug̃i wa maguta.

38

K̃igongona k̃ia Iruta r̃ia Njino

¹ Ñimakire k̃igongona k̃ia iruta r̃ia njino k̃ia m̃baũ cia m̃ugaa, k̃ia m̃ikono itatũ* k̃ur̃aiha na ig̃ur̃u; k̃iaiganaine m̃iena yothe; m̃ikono itano† k̃ur̃aiha na m̃ikono itano kwarama. ² Ñimathondekire h̃ia inya, o r̃umwe koine-iñi ūmwe ya k̃igongona, ñi ūndũ ūcio h̃ia icio na k̃igongona ig̃ituika k̃indũ k̃imwe, na mak̃igem̃ia k̃igongona k̃iu na g̃icango. ³ Ñimathondekire indo ciak̃io ciothe ir̃i cia g̃icango; na ñicio nyungũ, na icak̃uri, na mbak̃uri cia w̃ira wa k̃uminjamiñj̃iria, na njibe cia nyama, na ng̃io cia mwaki. ⁴ Ñimathondekire k̃ir̃utara g̃ia k̃igongona g̃ia g̃icango, g̃ia k̃uigwo rungu rwa muoho wak̃io, r̃ukinye nuthu ya ūr̃ihu wa k̃igongona. ⁵ Mag̃itwekia m̃r̃inga ya g̃icango ya k̃unyit̃ir̃ira m̃iti ūria m̃iraaya ya koine inya cia k̃ir̃utara g̃ia g̃icango. ⁶ Mag̃ithondeka m̃iti m̃iraaya ya m̃baũ cia m̃ugaa na mag̃icigem̃ia na g̃icango. ⁷ Mag̃itoonyia itug̃i icio m̃r̃inga-iñi ñiguo ikoragwo m̃iena-iñi ya k̃igongona ñi ūndũ wa g̃ug̃ikuaa. Mag̃ithondekire na m̃baũ, k̃iri na ihoro th̃iiñi.

K̃ir̃a g̃ia Gw̃ithamb̃irwo

⁸ Ñimathondekire k̃ir̃a g̃ia gw̃ithamb̃ira g̃ia g̃icango na k̃igur̃u g̃iak̃io g̃ia g̃icango kuuma icicio-iñi cia andũ-a-nja ar̃ia maarutaga w̃ira itoonyero-iñi r̃ia Hema-ya-G̃ut̃unganwo.

* 37:24 ñi ta kilo 34 † 37:25 ñi ta nuthu mita ‡ 37:25 ñi ta mita ūmwe * 38:1 ñi ta mita ūmwe na robo (1.25) † 38:1 ñi ta mita ig̃ir̃i na robo (2.25)

Nja ya Hema ĩria Nyamũre

⁹ Thuutha ũcio magĩthondeka nja ya hema ĩyo nyamũre. Mwena wa gũthini ũgĩkĩrwo ũrĩ wa mĩkono igana[‡] kũraiha, na warĩ na itambaya cia gũcuurio cia gatani yogothetwo wega. ¹⁰ Itambaya icio ciarĩ na itugĩ mĩrongo ĩrĩ, na itina ciacio mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha, twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ icio. ¹¹ Mwena wa gathigathini o nago warĩ wa mĩkono igana kũraiha, na warĩ na itugĩ mĩrongo ĩrĩ na itina ciacio mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, na warĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ.

¹² Mwena wa ithũiro wa nja ĩyo warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano[§] kwarama na warĩ na itambaya cia gũcuurio, na itugĩ ikũmi na itina ikũmi na warĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha twĩkĩrĩtwo itugĩ-inĩ. ¹³ Mwena wa irathĩro o nago warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano kwarama. ¹⁴ Itambaya cia gũcuurio ciarĩ cia ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano,^{*} na ciarĩ mwena ũmwe wa itoonyero rĩa nja ĩyo, irĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ; ¹⁵ na itambaya cia gũcuurio ciarĩ cia ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano na ciarĩ mwena ũcio ũngĩ wa itoonyero, irĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ. ¹⁶ Itambaya ciothe cia gũcuurio iria ciathiũrũrũkĩrie nja ciarĩ cia gatani yogothetwo wega. ¹⁷ Itina cia itugĩ icio ciarĩ cia gĩcango. Tũcuurio na tũmĩkwa tũria twekĩrĩtwo itugĩ-inĩ twarĩ twa betha na igũrũ wacio ciagemetio na betha; Nĩ ũndũ ũcio itugĩ ciothe cia nja ĩyo ciarĩ na tũmĩkwa twa betha.

¹⁸ Itambaya cia gũcuurio cia itoonyero rĩa nja ĩyo ciarĩ cia ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩria njogothetwo wega; wĩra wa mũgemia mũũgĩ. Yarĩ ya mĩkono mĩrongo ĩrĩ[†] kũraiha, na mĩkono ĩtano[‡] kũraiha na igũrũ, o ta ũria itambaya cia gũcuurio cia nja ĩyo ciatarĩ. ¹⁹ na ĩgĩkorwo na itugĩ inya na itina inya cia gĩcango. Tũcuurio na tũmĩkwa twacio twarĩ twa betha, na igũrũ wacio ciagemetio na betha. ²⁰ Higĩ ciothe cia hema ĩyo nyamũre na cia nja ĩria yamithiũrũrũkĩrie ciarĩ cia gĩcango.

Indo cia Mwako iria Ciahũthĩrwo

²¹ Ūyũ nĩguo mũigana wa indo iria ciahũthĩrwo gwaka hema ĩyo nyamũre, Hema-ĩria-ya-Ūira, iria ciandĩkirwo nĩ Alawii o ta ũria Musa aathanite matongoretio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harũni ũria mũthĩnjĩri-Ngai. ²² (Bezaleli mũrũ wa Uri, ũria warĩ mũrũ wa Huri, wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩathondekire kĩria gĩothe Jehova aathite Musa; ²³ nake aarĩ hamwe na Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku, wa mũhĩrĩga wa Dani, ũria warĩ mũbundi na mũcori mũũgĩ, na wamenyete kũgemia na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩria njega.) ²⁴ Mũigana wa thahabu yothetwo ĩria yarutirwo kuuma kũrĩ iruta rĩa gũthũngũthio ĩria yahũthĩrwo kũruta wĩra wothe wa handũ-harĩa-haamũre, yarĩ taranda 29 na cekeri 730,[§] kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre.

²⁵ Betha ĩria yarehirwo nĩ mũingĩ ũria watarirwo hĩndĩ ya itarana yarĩ taranda 100 na cekeri 1,775,^{*} kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, ²⁶ o mũndũ aarutite beka ĩmwe,[†] nayo nĩ ũndũ ũmwe na nuthu ya cekeri, kũringana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, nayo yarutirwo nĩ mũndũ o wothe wakĩraga agathiĩ harĩ arĩa maatarĩtwo, arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, nao othe maarĩ arũme 603,550. ²⁷ Taranda icio 100 cia betha[‡] ciahũthĩrwo gũtwekia itina cia handũ-harĩa-haamũre na itina cia itambaya cia gũcuurio; taranda 100 igĩaka itina 100, ũguo nĩ ta kuuga taranda ĩmwe ĩgaaka gĩtina kĩmwe. ²⁸ Nĩmahũthĩrwo cekeri icio 1,775[§] gũthondeka tũcuurio twa itugĩ, na kũgemia itugĩ na igũrũ, na gũthondeka tũmĩkwa twacio.

²⁹ Gicango kĩa kiarutĩtwo kuuma iruta rĩa gũthũngũthio kĩa gĩa taranda 70 na cekeri 2,400.^{*} ³⁰ Maahũthĩrwo gĩcango kũ na gũthondeka itina cia itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na gwaka kĩgongona gĩa gĩcango hamwe na kĩrũtara gĩakĩo gĩa gĩcango na indo ciakio ciothe, ³¹ na gwaka itina cia nja ĩria yamithiũrũrũkĩrie na itina iria cia itoonyero rĩayo, na higĩ ciothe cia hema ĩyo nyamũre, na higĩ cia nja ĩria yamithiũrũrũkĩrie.

39

Nguo cia Athĩnjĩri-Ngai

[‡] 38:9 nĩ ta mita 46 [§] 38:12 nĩ ta mita 23 ^{*} 38:14 nĩ ta mita 7 [†] 38:18 nĩ ta mita 9 [‡] 38:18 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) [§] 38:24 nĩ ta kilo 1,000 ^{*} 38:25 nĩ ta kilo 3,400 [†] 38:26 nĩ ta giramu ithano na nuthu (5:5) [‡] 38:27 nĩ ta kilo 3,400 [§] 38:28 nĩ ta kilo 20 ^{*} 38:29 nĩ ta kilo 2,400

¹ Nīmatumire nguo na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, cia kūrutaga wīra nacio handū-harīa-haamūre. Magīcooka magītumīra Harūni nguo theru, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

Ebodi

² Nīmatumire ebodi na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarakū, na cia gatani īrīa yogothetwo wega. ³ Nīmahūūrire thahabu makīmītua tūbaati tūhūthu, magītūtinaŋgia nguucio cia gūtumanio na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa njega, wīra wa mūbundi mūūgī. ⁴ Ningī nīmatumire ndaamī cia ciande cia ebodi, nacio ikōhererwo koine-inī igīrī ciayo, nīguo inyīitithanio nayo. ⁵ Naguo mūcibi wayo wa njohero watumītwo wega ūkahaanana nayo, na warī o gīcunjī kīmwe na ebodi, na ūgathondekwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa yogothetwo wega, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

⁶ Nao magītumīrīra tūhiga twa onigithi tūkonyo-inī twa thahabu, na magītūkurura marītwa ma ariū a Isiraeli, o ta ūrīa mūdndū akururaga kahengere ka mūhūūri. ⁷ Magīcooka magītuoherera ndaamī-inī cia ciande cia ebodi tūrī twa kīrīrīkīania kīa ariū a Isiraeli, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

Gakuo ga Gīthūri

⁸ Magīthondeka gakuo ga gwīkīrwo ga gīthūri; karī wīra wa mūbundi mūūgī. Magīgathondeka o ta ebodi īyo: karī ga thahabu, na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa yogothetwo wega. ⁹ Gakuo kau kaiganaine mīena yothe īna, karī ka inji kenda* kūrīa na inji kenda kwarama, na gakoinanīrwo maita meerī. ¹⁰ Ningī magīgatumīrīra mīhari īna ya tūhiga twa gorō. Mūhari wa mbere magītumīrīra kahiga ka wakiki ūrīa mūtune, na ka yakuti īrīa īhaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹¹ mūhari wa keerī magītumīrīra kahiga ga thumarati, na ka yakuti īrīa ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹² mūhari wa gatati magītumīrīra kahiga ka wakiki ūrīa wa bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ¹³ mūhari wa kana magītumīrīra kahiga ga thumarati īrīa theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Natuo tūgītumīrīrwo tūkonyo-inī tūgemie twa thahabu. ¹⁴ Tūgīkorwo tūrī tūhiga ikūmi na twīrī, o kamwe gakarūgamīrīra rīmwe rīa marītwa ma ariū a Isiraeli, o kamwe gagakururwo rītwa rīa mūhīrīga ūmwe wa īrīa ikūmi na īrīrī a Isiraeli, o ta ūrīa kahengere ka mūhūūri gākururagwo.

¹⁵ Nīmathondekeire gakuo kau ga gīthūri mīgathī ya thahabu therie, īhaana ta mūkanda. ¹⁶ Ningī magīthondeka tūkonyo twīrī tūgemie twa thahabu, na mīrīŋga īrīrī ya thahabu, na makīoherera mīrīŋga īyo koine-inī igīrī cia gakuo kau ga gīthūri. ¹⁷ Makīnyīitithania mīgathī īyo īrīrī ya thahabu na mīrīŋga īrīrī ya koine-inī cia gakuo kau ga gīthūri, ¹⁸ na mīthia īrīa īngī ya mīgathī makīmīnyīitithania na tūkonyo tūu twīrī twarī tūgemie twa thahabu, magītuoŋgia na ndaamī cia kīande kīa ebodi mwena wa mbere. ¹⁹ Magīthondeka mīrīŋga īrīrī ya thahabu na makīmīnyīitithania na koine igīrī cia gakuo ga gīthūri mūico-inī wa na thīnī, kūrīgania na ebodi. ²⁰ Magīcooka magīthondeka mīrīŋga īngī īrīrī ya thahabu na makīmīnyīitithania na mwena wa magūrū-inī ma ndaamī cia kīande mwena-inī wa mbere wa ebodi, hakuhī na rūtumo, igūrū hanini wa mūcibi wa ebodi. ²¹ Makīoŋgia mīrīŋga ya gakuo ga gīthūri kūrī mīrīŋga ya ebodi na rūrigi rwa rangi wa bururu, magīcīnyīitithania na mūcibi wa njohero nīgeetha gakuo ga gīthūri gatīkarekanie na ebodi, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

Nguo Ingī cia Ūthīnjīrī Ngai

²² Nīmatumire nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mūtheri, nayo yatumītwo nī mūtumi mūūgī. ²³ Yarī na harūkīrīo ya gūtoonyeria mūtwe gatagatī kayo, ningī igītīrīhwo mīthia-inī ta kara, nīgeetha ndīgatarūke. ²⁴ Ningī magīthondeka tūcunjuura tūtārīrī ta matunda ma makomamanga, twa ndigi cia rangi wa bururu, na twa ndigi cia rangi wa ndathi, na twa rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa yogothetwo wega, tūgīthīūrūka rūtumo rwa magūrū-inī ma nguo īyo ndaaya. ²⁵ Magīcooka magīthondeka ngengere cia thahabu therie magīcītumīrīra rūtumo-inī rūu gatagatī ga tūcunjuura tūu tūhaana matunda ma makomamanga. ²⁶ Ngengere na tūcunjuura tūu tūhaana matunda ma makomamanga igīthī ihakanītio gūthīūrūka rūtumo rwa nguo īyo ndaaya; ya kwīhumbwo nī mūdndū agītungata, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

* 39:9 nī ta centimīta 22

²⁷ Nĩmatumĩre Harũni na ariũ ake kanjũ cia gatani njega, itumĩtwo nĩ mĩtumi mũũgĩ. ²⁸ Makĩmatumĩra iremba cia gatani njega, na tũkũbia twa gatani, na thuruarĩ cia thĩĩnĩ cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ²⁹ Mũcibi warĩ wa gatani ĩrĩa njogotho wega na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mũtune ta gakarakũ, wĩra wa mũgemĩa mũũgĩ, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁰ Magĩthondeka gatanji kaamũre ga thahabu therie, na igũrũ rĩako magĩkurura, o ta ũrĩa mũhũũri ũkururagwo, ciugo ici: MŪTHERU MWAMŪRIRE JEHOVA. ³¹ Ningĩ makĩoherera gatanji kau na rũrigi rwa rangi wa bururu, magĩkanyĩitithania na kiremba, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Kũrĩka kwa Wĩra

³² Nĩ ũndũ ũcio wĩra wothe wa gwaka hema ĩyo nyamũre na Hema-ya-Gũtũnganwo ũkĩrĩka. Andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. ³³ Ningĩ makĩrehe hema ĩyo nyamũre kũrĩ Musa: hema na indo ciayo ciothe na ngathĩka ciayo, na buremu, na mĩgamba, na itugĩ na itina ciayo; ³⁴ na kĩhumbĩrĩ kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune, igatunĩha, na kĩhumbĩrĩ kĩa njũa cia pombo, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakanĩa; ³⁵ ithandũkũ rĩa ũira na mĩtĩ mũraaya yarĩo, hamwe na gĩtĩ gĩa tha; ³⁶ metha na indo ciayo ciothe, na mĩgate ya kũigwo Mbere ya Jehova; ³⁷ mũtĩ wa thahabu therie wa kũigĩrĩrwo matawa, hamwe na mĩhari ya matawa na indo ciayo ciothe, o na maguta ma kũmaakĩa; ³⁸ kĩgongona gĩa thahabu, na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungĩ wega, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero-inĩ rĩa hema; ³⁹ kĩgongona gĩa gĩcango hamwe na kĩrũtara gĩakĩo gĩa gĩcango na itugĩ ciakĩo na indo ciakĩo ciothe; na kĩraĩ gĩa gwĩthambĩra na kĩgũrũ gĩakĩo; ⁴⁰ itambaya cia gũcuurio cia nja, na itugĩ ciacio, na itina ciacio, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa kuuma nja wa hema; na mĩkanda na hĩgi cia nja; na indo ciothe cia hema ĩrĩa nyamũre, na Hema-ya-Gũtũnganwo; ⁴¹ na nguo ndume cia kwĩhumbwo nĩ mũndũ agĩtungata thĩĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre, nguo iria theru cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na cia ariũ ake cia kwĩhumba rĩrĩa mekũruta wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai.

⁴² Andũ a Isiraeli maarutire wĩra wothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. ⁴³ Musa akĩona wĩra ũrĩa warutĩtwo nake akĩona atĩ nĩmaũrutĩte o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩmarathima.

40

Gwaka Hema ĩrĩa Nyamũre

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ² “Ūgaaka hema ĩyo nyamũre, nĩo Hema-ya-Gũtũnganwo, mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere. ³ Nĩũkaiga ithandũkũ rĩa ũira thĩĩnĩ wayo, na ũhakanie ithandũkũ rĩu na gĩtambaya gĩa gũcuurio. ⁴ Ningĩ nĩũgatoonyia metha na ũmũgĩrĩre indo ciayo, na ũcibange wega. Ningĩ ũtoonyie mũtĩ wa tawa, na ũũgĩrĩre matawa maguo. ⁵ Ningĩ ũige kĩgongona gĩa thahabu gĩa gũcinĩrwo ũbumba mbere ya Ithandũkũ rĩu rĩa ũira, na wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre.

⁶ “Iga kĩgongona kĩa maruta ma njino mbere ya itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, na nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo; ⁷ ũige kĩraĩ gĩa gwĩthambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona, na ũgĩkĩre maaĩ. ⁸ Aka nja imĩthiũrũrũkĩrie, na wĩkĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa nja ĩyo.

⁹ “Oya maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũĩrĩrie hema ĩyo nyamũre na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩĩnĩ wayo; mĩamũre na indo ciayo ciothe, na nĩĩgatuĩka theru. ¹⁰ Ningĩ ũĩrĩrie maguta kĩgongona kĩa maruta ma njino na indo ciakĩo ciothe; wamũre kĩgongona kũ, nakĩo nĩgĩgatuĩka gĩtheru mũno. ¹¹ Iĩrĩria kĩraĩ gĩa gwĩthambĩrwo na kĩgũrũ gĩakĩo maguta, ũciamũre.

¹² “Rehe Harũni na ariũ ake itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũmathambie na maaĩ. ¹³ Ningĩ ũhumbe Harũni nguo iria theru, ũmũtĩrĩrie maguta, na ũmwamũre nĩguo andungatĩre arĩ mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁴ Rehe ariũ ake, ũmahumbe kanjũ. ¹⁵ Maitĩrĩrie maguta o ta ũrĩa ũĩrĩrie ithe wao, nĩguo mandungatĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. Gũtĩrĩrio maguta kwao nĩkũmatoonyia ũtungata-inĩ wa ũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũgũtũra nĩjarwa-inĩ ciothe iria igooka.” ¹⁶ Nake Musa agĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio hema ĩyo nyamũre ĩgĩakwo mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, mwaka-inĩ wa keerĩ. ¹⁸ Rĩrĩa Musa aakire hema ĩyo nyamũre, nĩaigire itina handũ ha cio, na akĩrũgamia buremu, agĩtoonyia mĩgamba na akĩrũgamia itugĩ. ¹⁹ Ningĩ agĩtambũrũkia hema igũrũ rĩa hema ĩyo nyamũre na akĩgĩrĩra kĩhumbĩrĩ igũrũ rĩa hema o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁰ Agĩcooka akĩoya ihengere cia Ūira, na agĩciiga thĩinĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro. Akĩnyĩtithania mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya na ithandũkũ, na akĩiga gĩtĩ gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ rĩu. ²¹ Ningĩ akĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro thĩinĩ wa hema ĩyo nyamũre, na agĩkĩra gĩtambaya gĩa kũhakania na akĩhakania ithandũkũ rĩa Ūira o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²² Musa akĩiga metha thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio ²³ na akĩgĩrĩra mĩgate igũrũ rĩayo o hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁴ Akĩiga mĩtĩ wa kũigĩrĩro matawa thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo ũng'etheire metha mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ²⁵ na agĩakia matawa macio mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁶ Musa agĩtoonya kĩgongona gĩa thahabu thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo hau mbere ya gĩtambaya gĩa gũcuurio, ²⁷ na agĩcinĩra ũbumba ũrĩa mũnungĩ wega ho o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ²⁸ Ningĩ agĩcuuria gĩtambaya itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre.

²⁹ Ningĩ akĩiga kĩgongona kĩa maruta ma njino hakuhi na itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra magongona ma njino igũrũ rĩakĩo o na magongona ma ngano, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

³⁰ Nĩagĩre kĩa gĩa gũthambĩrwo gatagaĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona na agĩgũkĩra maaĩ ma gũthamba, ³¹ nake Musa na Harũni na ariũ ake magĩtũmĩra maaĩ macio gũthamba moko na magũrũ. ³² Nĩmethambaga hĩndĩ ciothe magĩtoonya Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩkũhĩrĩa kĩgongona o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³³ Ningĩ Musa agĩaka nja gũthiũrũrũka hema ĩyo nyamũre na kĩgongona na agĩkĩra gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa nja ĩyo. Na nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrĩkia wĩra ũcio.

Riiri wa Jehova

³⁴ Hĩndĩ ĩyo itu rĩkĩhumbĩra Hema-ya-Gũtũnganwo, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra hema ĩyo nyamũre. ³⁵ Musa ndangĩahotire gũtoonya Hema-ya-Gũtũnganwo tondũ itu rĩaikarĩte igũrũ rĩayo, naguo riiri wa Jehova ũkaiyũra hema ĩyo nyamũre.

³⁶ Ng'endo-inĩ ciothe cia andũ a Isiraeli-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa yothe itu rĩoyagwo na igũrũ kuuma hema ĩyo nyamũre, nĩguo moimagaraga; ³⁷ no itu rĩĩaga kuoywo na igũrũ, nao makaaga kuomagara, nginya mũthenya ũrĩa rĩkoywo na igũrũ. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio itu rĩa Jehova rĩaikaraga igũrũ wa hema ĩyo nyamũre mũthenya, naguo mwaki wakoragwo itu-inĩ rĩu ũtukũ, rĩgakĩonagwo nĩ nyũmba yothe ya Isiraeli mahinda mothe ng'endo-inĩ ciao ciothe.

MAÜNDŨ MA ALAWII

Iruta rĩa Njino

¹ Nake Jehova agĩta Musa akimwarĩria arĩ Hema-inĩ-ya-Gütunganwo, akimwĩra atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩria mündũ wanyu o na ũrĩkũ arĩrutagĩra Jehova iruta, niarehage maruta ma nyamũ kuuma rũũru-inĩ rwa ng’ombe o na kana rwa mbũri.

³ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu nĩ iruta rĩa njino kuuma rũũru-inĩ rwa ng’ombe-rĩ, niarutage nyamũ ya njamba itarĩ na kaũũgũ.* No nginya amĩneane mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gütunganwo nĩgeetha etĩkĩrĩke harĩ Jehova. ⁴ Mündũ ũcio akaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mütwe wa nyamũ iyo ya iruta rĩa njino, nayo nũgetĩkĩrwo handũ-inĩ hake, itũike ya kũmũhoroheria. ⁵ Nake niagethĩnjĩra gategwa kau arĩ mbere ya Jehova, nao arĩũ a Harũni arĩa athĩnjĩri-Ngai moe na marehe thakame yako, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona mĩena yothe mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gütunganwo. ⁶ Nĩakaruta nyamũ iyo ya iruta rĩa njino rũũa na amĩtinangie tũcunjĩ. ⁷ Ariũ a Harũni ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩmagaakia mwaki igũrũ rĩa kĩgongona na maare ngũ igũrũ rĩa mwaki ũcio. ⁸ Ningĩ arĩũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, matandaiye tũcunjĩ tũu twa gategwa, o ro hamwe na mütwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kĩgongona-inĩ. ⁹ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiwo na maaĩ nake mũthĩnjĩri-Ngai acicinĩre ciothe hau kĩgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

¹⁰ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino nĩ kuuma rũũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa ng’ondũ kana rĩa mbũri, akaaruta nyamũ ya njamba itarĩ na kaũũgũ. ¹¹ Nake akaamĩthĩnja arĩ mbere ya Jehova, hau mwena wa gathigathini wa kĩgongona, nao arĩũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, moe thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona kũu mĩena yothe. ¹² Niagatinangia nyamũ iyo tũcunjĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai atandaiye tũcunjĩ tũu twa nyamũ iyo, o ro hamwe na mütwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kĩgongona-inĩ. ¹³ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiwo na maaĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩrehe yothe na amĩcinĩre hau kĩgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

¹⁴ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova nĩ rĩa nyoni-rĩ, akaaruta ndirahũgĩ, kana kĩana kĩa ndutura. ¹⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamĩrehe kĩgongona-inĩ, amĩthiore ngingo itĩnĩke mütwe, amĩcinĩre kĩgongona igũrũ; nayo thakame yayo iitwo hau mwena-inĩ wa kĩgongona. ¹⁶ No ambe arute kabutu kayo hamwe na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wako, agaikie mwena-inĩ wa irathĩro wa kĩgongona, harĩa mũhu ũitagwo. ¹⁷ Nĩakamĩatũrania, na ũndũ wa kũguucia mathagu atekũmĩtinania biũ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩcinĩre igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra igũrũ rĩa kĩgongona. Nĩ iruta rĩa njino, rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

2

Iruta rĩa Ngano

¹ “ ‘Hĩndĩ rĩa mündũ arĩrehagĩra Jehova iruta rĩa ngano-rĩ, iruta rĩaake no nginya rĩkorwo rĩrĩ rĩa mütũ ũria mũhinyu mũno. Nĩauĩtĩrĩrie maguta na awĩkĩre ũbani, ² acooke aũtwarĩre arĩũ a Harũni acio athĩnjĩri-Ngai. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarũma ngundi ya mütũ ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta hamwe na ũbani ũcio wothe, na aũcinĩre igũrũ rĩa kĩgongona ũtũike gĩcunjĩ gĩa kĩrĩrikano, ũrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ³ Mütũ ũria ũrĩtigaraga wa iruta rĩa rĩa mütũ nĩ wa Harũni na arĩũ ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩa rĩa rĩrutĩrwo Jehova na mwaki.

⁴ “ ‘Mũngĩrehe iruta rĩa mütũ rĩhĩhĩrio riiko, nĩrĩkorwo rĩrĩ rĩa mütũ mũhinyu mũno, keki irugĩtowo itarĩ na ndawa ya kũmbia, itukanĩtio na maguta, kana tũmĩgate tũhũthũ tũtarĩ na ndawa ya kũmbia tũhakĩtowo maguta. ⁵ Angĩkorwo iruta rĩanyu rĩa mütũ nĩ mũgate ũkarangĩrwo igũrũ wa rũgĩo-rĩ, no nginya ũthondekwo na mütũ ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, na ũtarĩ na ndawa ya kũmbia. ⁶ ũwenyũrange cienyũ, ũũtĩrĩrie maguta; rĩu nĩ iruta rĩa mütũ. ⁷ Igongona rĩanyu

* **1:3** Kwarĩ nyamũ maita matatũ ciarutagwo magongona ma njino kũringana na ũria mũruti wa igongona aatarĩ. Andũ arĩa maaĩ atongu maarutaga ndegwa, nacio ng’ondũ na mbũri ikarutwo nĩ andũ arĩa maaĩ atongu mũno (1:10), nao andũ arĩa athĩni makaruta nyoni (5:7; 12:8).

rĩa mĩtu rĩngĩgakorwo nĩ mũgate ũkarangĩrwo igũrũ rĩa rũgĩo-rĩ, igongona rĩu nĩrĩthondekwo na mĩtu ũrĩa mũhinyo mũno na maguta. ⁸ Reherai Jehova iruta rĩa mĩtu rĩthondeketwo na indo icio; rĩneanwo kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nake arĩtware kigongona-inĩ. ⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta gĩcunjĩ gĩa kĩrĩrĩkano kuuma iruta rĩu rĩa mĩtu na arĩcinĩre igũrũ rĩa kigongona kũu, rĩrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mĩtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ¹⁰ Mĩtu ũrĩa ũrĩtagaraga wa iruta rĩu rĩa mĩtu nĩ wa Harũni na arĩu ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩrĩa rĩrutĩrwo Jehova na mwaki.

¹¹ “ Iruta o rĩothe rĩa mĩtu rĩrĩa mũrĩrehagĩra Jehova no nginya rĩthondekagwo rĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, nĩgũkorwo mũtigaacina ndawa ya kũmbia kana ũũkĩ mũkĩrutĩra Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. ¹² Indo icio no mũcirutĩre Jehova irĩ iruta rĩa maciaro ma mbere, no itikarutwo kigongona-inĩ irĩ ta mĩtararĩko mwega. ¹³ Nĩ mũgekĩragaga cumbĩ* maruta-inĩ manyu mothe ma mĩtu. Mũtikanaage gwĩkĩra cumbĩ wa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai wanyu maruta-inĩ manyu ma mĩtu; ikĩragai cumbĩ maruta-inĩ manyu mothe.

¹⁴ “ Mũngĩkarehere Jehova iruta rĩa mĩtu rĩa maciaro ma mbere-rĩ, heanai mĩtu wa ngano ya mũgethano irĩ hĩhie na mwaki. ¹⁵ Na mwĩkĩre maguta na ũbani igũrũ rĩayo; rĩu nĩ iruta rĩa mĩtu. ¹⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacina gĩcunjĩ gĩa kĩrĩrĩkano kĩa ngano thĩye irĩ na maguta hamwe na ũbani wothe, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova na mwaki.

3

Iruta rĩa ũiguano

¹ “ Iruta rĩa mũndũ rĩngĩkorwo nĩ iruta rĩa ũiguano-rĩ, nake arute nyamũ rũuru-inĩ rwa ng'ombe, irĩ ya njamba kana ya nga, nĩakĩnengere Jehova nyamũ itarĩ na kaũũgũ. ² Mũndũ ũcio nĩagĩrĩre guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wa nyamũ iyo ya iruta rĩake, na acooke amĩthĩnjĩre hau mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Nao arĩu a Harũni, athĩnjĩri-Ngai, nĩmakaminjaminjĩria kigongona thakame yayo mĩena yothe. ³ Kuuma iruta-inĩ rĩa rĩa ũiguano, nĩakarutĩra Jehova nyama imwe cia gũcinwo na mwaki: nacio nĩ rũambũ rũrĩa ruothe rũhumbĩire nyama cia nda na rũrĩa rũnyiitaine nacio, ⁴ higo cieri hamwe na maguta marĩa macihumbĩire hakuhi na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio. ⁵ Nao arĩu a Harũni macicinĩre kigongona-inĩ igũrũ, ciigĩrĩrwo igũrũ rĩa iruta rĩa njino rĩrĩa narĩo rĩigĩrĩrwo igũrũ rĩa ngũ irakana, rĩrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mĩtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

⁶ “ Mũndũ angĩkaaruta nyamũ rũuru-inĩ rwa mbũri, irĩ ya kũrutĩra Jehova iruta rĩa ũiguano, nĩakaruta ndũrũme kana mwatĩ itarĩ na kaũũgũ. ⁷ Angĩkaaruta gatũrũme-rĩ, nĩagakaneana mbere ya Jehova. ⁸ Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wa nyamũ iyo ya iruta rĩake, na acooke amĩthĩnjĩre mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Nao arĩu a Harũni moe thakame yako mamĩminjaminjĩrie kigongona kũu mĩena yothe. ⁹ Kuuma harĩ iruta rĩu rĩa ũiguano, nĩakarutĩra Jehova nyama imwe cia gũcinwo na mwaki: nacio nĩ maguta mako, na mũting'oe wothe ũrĩa mũnoru ũtinĩrio gĩtina-inĩ kĩa rũcutĩ, na maguta ma rũambũ mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa manyiitaine nacio, ¹⁰ higo cieri hamwe na maguta marĩa macihumbĩire hakuhi na honge, na marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio. ¹¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacicinĩra kigongona-inĩ irĩ irio, rĩrĩ nĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki.

¹² “ Na angĩkorwo iruta rĩake nĩ mbũri, nĩamĩneane mbere ya Jehova. ¹³ Nĩagĩrĩre guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wayo, na acooke amĩthĩnjĩre mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Nao arĩu a Harũni moe thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kigongona mĩena yothe. ¹⁴ Kuuma harĩ kĩrĩa akaaheana, nĩakarutĩra Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki: na nĩ maguta mothe ma rũambũ marĩa mahumbĩirĩte nyama ciothe cia nda na marĩa manyiitaine nacio, ¹⁵ higo cieri hamwe na maguta marĩa macihumbĩire hakuhi na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio. ¹⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacicinĩra kigongona-inĩ irĩ irio, rĩrĩ nĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mĩtararĩko mwega. Maguta mothe nĩ ma Jehova.

¹⁷ “ Ũndũ ũyũ ũgaatuĩka watho wa gũtũra ũrũmagĩrĩrwo nĩ njiaro iria igooka, kũrĩa guothe mũgaatũra: Mũtikanaarĩe maguta kana thakame.’”

4

Iruta rĩa Kũhoroherio Mehia

* 2:13 Bata wa cumbĩ nĩ kũgĩrĩrĩria kũbutha.

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ² “Ĩra andũ a Isiraeli ũu: ‘Rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ angĩhia atekwenda, na eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩnĩ wa maathani mothe ma Jehova:

³ “ ‘Kũngĩkorwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wĩhĩtie na atũme andũ mahĩtie-rĩ, no nginya arehere Jehova ndegwa itarĩ ngũrũ na itarĩ na kaũũgũ, ĩrĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia macio ekĩte. ⁴ No nginya aneane ndegwa ĩyo mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo arĩ mbere ya Jehova. Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wayo, na acooke amĩthĩnjĩre hau mbere ya Jehova. ⁵ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũitĩrĩrie maguta nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo amĩtware thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁶ Na nĩagatobokia kĩara gĩake thakame-inĩ ĩyo, aminjaminje ĩmwe yayo mbere ya Jehova maita mũgwanja, hau mbere ya gĩtambaya kĩria gĩa gũcuurio kĩa handũ-harĩa-haamũre. ⁷ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoya thakame ĩmwe ahake hĩa cia kigongona kĩa ũbani ũrĩa mũnungi wega kĩria kĩrĩ mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Thakame ya ndegwa ĩyo ĩria ĩgaatigara nĩakamĩta thĩ gĩtina-inĩ gĩa kigongona kĩa iruta rĩa njino hau mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁸ Nĩakaruta maguta mothe ma ndegwa ĩyo ya igongona rĩa kũhoroherio mehia, namo nĩmo rũambũ rũria ruothe rũhumbĩre nyama cia nda na rũria rũnyĩitaine nacio, ⁹ higo cieri hamwe na maguta marĩa macihumbĩre hakuĩ na hongwe, na maguta marĩa mahumbĩre ini, amarutanĩre na higo icio, ¹⁰ akaaruta maguta macio o ta ũria marutagwo ndegwa ĩria ĩthĩnjagwo ĩrĩ iruta rĩa ũguano. Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacicinĩra kigongona-inĩ kĩa igongona rĩa njino, ¹¹ na rũua rwa ndegwa ĩyo, na nyama ciayo ciothe hamwe, na mũtwe na mathagiro, na nyama cia nda na mahu, ¹² ũguo nĩ ta kuuga nyama icio ingĩ ciothe cia ndegwa ĩyo, no nginya agaaciruta nja ya kambĩ, acitware handũ hatarĩ thaahu, harĩa mũhu ũitagwo, na acicinĩre na mwaki wa ngũ hau mũhu-inĩ ũcio.

¹³ “ ‘Na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa Isiraeli kĩngĩkehia gĩtekwenda, gũke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩnĩ wa maathani mothe ma Jehova, o na angĩkorwo kĩrĩndĩ kũu gĩtiũũ ũndũ ũcio, nĩkĩhĩtĩtie. ¹⁴ Rĩrĩa gĩkaamenya mehia marĩa gũkĩte, kũngano kũu nĩgĩkaruta gategwa ka igongona rĩa kũhoroherio mehia, kaneanwo mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁵ Athuuri a kĩrĩndĩ kũu nĩmakaigĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wa ndegwa ĩyo mbere ya Jehova, nayo ndegwa ĩyo ĩthĩnjĩrwo o ro hau mbere ya Jehova. ¹⁶ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũitĩrĩrie maguta nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo amĩtoonyie thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁷ Nĩagatobokia kĩara gĩake thakame-inĩ ĩyo, amĩnjaminje mbere ya Jehova maita mũgwanja hau mbere ya gĩtambaya kĩria gĩa gũcuurio. ¹⁸ Nĩakoya thakame ĩmwe ahake hĩa cia kigongona kĩria kĩrĩ hau mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Thakame ĩria ĩgaatigara nĩakamĩta thĩ gĩtina-inĩ gĩa kigongona kĩa iruta rĩa njino hau mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁹ Nĩakamĩruta maguta mayo mothe amacinĩre igũrũ rĩa kigongona, ²⁰ na eke ndegwa ĩyo o ta ũria eekire ndegwa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia. ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akamahoroheria mehia mao, nao nĩmakarekerwo. ²¹ Ningĩ nĩakoimia ndegwa ĩyo amĩtware nja ya kambĩ na amĩcine o ta ũria acinĩre ndegwa ĩria ya mbere. Rĩu nĩrio igongona rĩa kũhoroheria mehia ma kĩrĩndĩ kũu.

²² “ ‘Rĩrĩa mũtongoria angĩhia atekwenda, na eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩnĩ wa maathani mothe ma Jehova Ngai wake, nĩahĩtĩtie. ²³ Rĩrĩa angĩmenyithio mehia marĩa ekĩte, no nginya arehe thenge itarĩ na kaũũgũ ĩrĩ iruta riake. ²⁴ Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa thenge ĩyo na acooke amĩthĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo hau mbere ya Jehova. Rĩrĩ nĩrio iruta rĩa kũhoroherio mehia. ²⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia na kĩara gĩake, na amĩhake hĩa cia kigongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame ĩyo ingĩ amĩte gĩtina-inĩ gĩa kigongona. ²⁶ Ningĩ nĩagacicinĩra maguta mothe kigongona-inĩ igũrũ o ta ũria acinĩre maguta ma iruta rĩa ũguano. ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mehia ma mũndũ ũcio, nake nĩakarekerwo.

²⁷ “ ‘Mũndũ ũmwe thĩnĩ wa kĩrĩndĩ angĩhia atekwenda na eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩnĩ wa maathani mothe ma Jehova, nĩahĩtĩtie. ²⁸ Rĩrĩa angĩmenyithio amenye mehia marĩa ekĩte, no nginya arehe harika itarĩ na kaũũgũ arĩ iruta riake nĩ ũndũ wa mehia macio ekĩte. ²⁹ Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa harika ĩyo ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na amĩthĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo. ³⁰ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe na kĩara gĩake, na amĩhake hĩa cia kigongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame ĩyo ingĩ amĩte gĩtina-inĩ gĩa kigongona. ³¹ Nĩakaruta

maguta mothe o ta ūria maguta marutagwo kuuma iruta rīa ūiguano, nake mūthīnjīri-Ngai nīakamacinīra kīgongona-inī igūrū matuīke mūtārarīko mwega wa gūkenia Jehova. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria mūdū ūcio, nake nīakarekerwo.

³² “ ‘Angīkaarehe kagondū karī iruta rīake rīa kūhoroherio mehīa, nīakarehe kamwatī gatarī na kauūgū. ³³ Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wako, na agathīnje gatūke iruta rīa kūhoroherio mehīa, agathīnjīre harīa iruta rīa njino rīthīnjagīrwo. ³⁴ Nake mūthīnjīri-Ngai nīakoya thakame īmwe ya iruta rīa rīa mehīa na kīara gīake, nayo amīhake hīa cia kīgongona kīa iruta rīa njino, nayo thakame īyo īngī amūite gītina-inī gīa kīgongona. ³⁵ Nīakaruta maguta mothe, o ta ūria maguta marutagwo kuuma kūrī kagondū ka iruta rīa ūiguano, na mūthīnjīri-Ngai nīakamacinīra kīgongona-inī, maigīrīrwo igūrū rīa maruta marīa marutīrwo Jehova na mwaki. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaamūhoroheria nī ūndū wa mehīa marīa ekīte, nake nīakarekerwo.

5

¹ “ ‘Mūdū angīaga kūruta ūira rīrīa eītwo arute ūira igūrū rīa ūndū oonete kana akaigua, mūdū ūcio nīehītie, na nīagacookererwo nī wīhia ūcio wake.

² “ ‘Kana mūdū angīhutia kīndū o nakī kīrī thaahu, kīrī kīimba kīa nyamū ya gīthaka rīrī thaahu kana kīa ūhīū ūrī thaahu, kana gīa ciūmbe irīa itambaga thī rīrī thaahu, o na aakorwo ndooī ūndū ūcio, mūdū ūcio nīanyiitītwo nī thaahu na nīahītītie.

³ “ ‘Kana angīhutia kīndū kīrī thaahu kīumīte harī mūdū, kīndū o nakī kīrīa kīngīmūthaahīa, o na akorwo ūndū ūcio ndaūū-rī, hīndī rīa akaaūmenya, nīagatuīka nīahītītie.

⁴ “ ‘Kana mūdū angīhīta gwīka ūndū o na ūrīkū atawīcīrītīe wega, ūrī ūndū mwega kana mūūru, ūndū-inī o wothē ūrīa mūdū angīhīūha kwīhīta, o na angīkorwo atekūūmenya-rī, rīrīa akaaūmenya, nīagatuīka nīahītītie ūndū-inī ūcio.

⁵ “ ‘Rīrīa mūdū ahītītie na njīra īmwe ya macio-rī, no ngīnya oimbūre ūndū ūrīa ehītīe nāguo, ⁶ na nī ūndū wa rīhīa rīu ekīte, no ngīnya arehere Jehova kamwatī kana mbūrī kuuma rūūru-inī, rīrī iruta rīa kūhoroherio mehīa; nake mūthīnjīri-Ngai nīakamūhoroheria mehīa make.

⁷ “ ‘Angīkorwo ndangōna kagondū, nīakarehera Jehova ndīrahūgī igīrī kana tūtutuura twīrī, rīrī rīhī rīa wīhia wake, īmwe rīrī ya iruta rīa kūhoroherio mehīa na rīa īngī rīrī ya iruta rīa njino. ⁸ Nīagacirehera mūthīnjīri-Ngai, ūrīa ūkaamba kūruta rīrī ya iruta rīa kūhoroherio mehīa. Nīakamīthīora ngīngo yunīke no ndakamītīnīe, ⁹ na nīagacooka aminjāminje thakame īmwe ya iruta rīu rīa mehīa mwena-inī wa kīgongona, na thakame īyo īngī amūite thī gītina-inī gīa kīgongona. Rīu nīrīo iruta rīa kūhoroherio mehīa. ¹⁰ Mūthīnjīri-Ngai nīagacooka arute īyo īngī rīrī iruta rīa njino o ta ūrīa gūtūitwo, na amūhoroherie mehīa marīa ekīte, nake nīakarekerwo.

¹¹ “ ‘No rīrī, angīkorwo ndangōna ndīrahūgī igīrī kana tūtutuura twīrī, nīakīrute gīcunjī gīa ikūmi kīa eba* ya mūtu ūrīa mūhīnyu mūno ūrī iruta rīa mehīa make. Ndakawīkīre maguta kana ūbani, nī ūndū rīu nī iruta rīa kūhoroherio mehīa. ¹² Nīakaūtwarīra mūthīnjīri-Ngai, nake arūme ngundi yaguo ūtuīke gīcunjī gīa kīrīkano acooke aūcinīre kīgongona-inī igūrū rīa maruta marīa marutīrwo Jehova na mwaki. Rīu nīrīo iruta rīa kūhoroherio mehīa. ¹³ Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria mūdū ūcio rīhīa o rīothe rīa macio angīkorwo ekīte, nake nīakarekerwo. Matigari ma iruta rīu magaatūka ma mūthīnjīri-Ngai, o ta ūrīa gwīkagwo hīndī ya iruta rīa mūtu.’ ”

Iruta rīa Rīhī rīa Mahītia

¹⁴ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī: ¹⁵ “ ‘Hīndī rīa mūdū angīhītīa na ehīe atekwenda wīhia ūkonīi indo irīa nyamūrīre Jehova-rī, nīakarehera Jehova ndūrūme rīrī iruta rīa rīhī rīa ihītīa kuuma rūūru-inī, ndūrūme itarī na kauūgū, īkorwo rīrī ya thogora ūrīa mūiganīru wa betha, kūringana na cekerī† ya handū-harīa-haamūre. Rīu nīrīo iruta rīa ihītīa. ¹⁶ No ngīnya arīhe rīhī nī ūndū wa ūndū ūrīa aagīte kūhīngīa ūkonīi indo irīa nyamūre, na ongerere gīcunjī gīa ithano gīa thogora wa kīndū kīu ararīha, na acīnengere mūthīnjīri-Ngai ciothe, ūrīa ūkamūhoroheria na ndūrūme īyo ya iruta rīa mahītīa, nake nīakarekerwo.

¹⁷ “ ‘Mūdū angīhīa eke ūndū ūrīa mūkananie thīnī wa maathani mothe ma Jehova o na angīkorwo ndaraūmenya-rī, nīagacookererwo nī mahītīa macio ekīte. ¹⁸ Nīakarehera mūthīnjīri-Ngai ndūrūme ya iruta rīa mahītīa kuuma rūūru-inī,

* 5:11 nī ta kīlo 2 † 5:15 nī ta gīramu ikūmi na īmwe na nuthu (11:5)

ndürume itarī na kaūūgū na ya thogora ūrīa wagīrīre. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria mūdū ūcio nī ūndū wa mahītia marīa ekīte atekwenda, nake nīakarekerwo. ¹⁹ Rīu nīrīo iruta rīa mahītia; ti-itherū mūdū ūcio nīahītīrie Jehova.”

6

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī. ² “Mūdū o wothē angūhia aage kwīhokeka harī Jehova na ūndū wa kūheenia mūdū ūrīa ūngī igūrū rīa kīndū ehokeirwo kana atīgūrwo amenyerere, kana kīndū kīyītwo, kana amūheenie, ³ kana angīona kīndū kīūrīte na aheenanīe ūhorō wakīo, kana ehīte na maheeni, kana eke rīhia o rīothe rīrīa rīrhagio nī andū, ⁴ rīrīa angīkorwo ehīte ūguo na atūike mūhītia-rī, no ngīya acookie kīrīa aiyīte, kana atunyanīte, kana kīrīa ehokeirwo, kana kīndū kīōrīte agīkīona, ⁵ kana ūndū wothē ehīte na maheeni ūhorō-inī wakīo. No ngīya agaacookia kīndū kīū gīothe o ūrīa kīaiganaga, na ongerere gīcunjī gīa ithano gīa thogora wakīo, na ciothe acinengere mwene mūthenya ūrīa akaaneana iruta rīake rīa mahītia. ⁶ Nīakarehera mūthīnjīri-Ngai irīhi, ūguo nī kuuga arute kīndū gīake gīa kūrūtīrwo Jehova nī ūndū wa mahītia make, arute ndürume kuuma rūuru-inī, ndürume itarī na kaūūgū na ya thogora ūrīa wagīrīre. ⁷ Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria mūdū ūcio mehīa hau mbere ya Jehova, nake nīakarekerwo ūndū o wothē wa marīa ekīte wa gūtūma atūike mūhītia.”

Iruta rīa Njino

⁸ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ⁹ “Atha Harūni na ariū ake, ūmeere ūū: ‘Īno nīyo mītabarīre ya iruta rīa njino: Iruta rīa njino rīrīraaraga rīiko hau kīgongona-inī igūrū ūtukū wothē o ngīya rūciinī, nāguo mwaki ūikare ūgīakanaga hau kīgongona-inī. ¹⁰ Ningī mūthīnjīri-Ngai nīakehumba nguo ciāe cia gatani, o na nguo cia thīnī cia gatani iriganīte na mwīrī wake; nake nīakeheria mūhu wa iruta rīu rīa njino rīrīa rīcinītwo nī mwaki wa kīgongona na aūige mwena-inī wa kīgongona kīu. ¹¹ Ningī acooke arute nguo icio, ehumbe ingī, ehērie mūhu ūcio aūtware nja ya kambī handū hatarī thaahu. ¹² Mwaki ūrīa ūrī kīgongona-inī no ngīya ūikare o ūgīakanaga; ndūkanarekwo ūhore. Hīndī ciothe o rūciinī, mūthīnjīri-Ngai nīarīongagīrīra ngū, na nīarītandayagia iruta rīu rīa njino igūrū rīa mwaki ūcio, na acinīre maguta ma maruta ma ūiguano ho. ¹³ Mwaki ūcio no ngīya ūikare o ūgīakanaga kīgongona-inī hīndī ciothe; ndūkanarekwo ūhore.

Iruta rīa Ngano

¹⁴ “Īno nīyo mītabarīre ya iruta rīa mūtu: Ariū a Harūni nīmarīūrehaga mbere ya Jehova, hau mbere ya kīgongona. ¹⁵ Mūthīnjīri-Ngai nīarīrūmaga ngundi ya mūtu ūcio mūhinyu mūno ūrī na maguta, hamwe na ūbani wothē ūrī iruta-inī rīu rīa mūtu, na acinīre gīcunjī gīa kīrīrīkano hau kīgongona-inī kīrī mūtararīko mwega wa gūkenia Jehova. ¹⁶ Nake Harūni na ariū ake marīage ūrīa ūrītigaraga, no ūrīagwo ūtarī na ndawa ya kūmbia, na ūrīagīrwo handū hatheru; maūrīagīre nja ya Hema-ya-Gūtūnganwo. ¹⁷ Mūtu ūcio ndūkanarugwo na ndawa ya kūmbia; ndīmaheete ūrī gīcunjī kīao kīa maruta marīa nīnagīrwo na mwaki. O ta ūrīa iruta rīa kūhoroherio mehīa na iruta rīa mahītia marī matheru mūno makīria, no taguo iruta rīrī rīrī itheru mūno makīria. ¹⁸ Mūdū mūrūme o wothē wa rūciaro rwa Harūni no aūrīe. Nī gīcunjī gīake kīa hīndī ciothe kīa maruta marīa marīcinagīrwo Jehova na mwaki harī njiarwa irīa igooka. Kīrīa gīothe gīkaahutia maruta macio nīgīgatuika gītheru.”

¹⁹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²⁰ “Rīrī nīrīo iruta rīrīa Harūni na ariū ake marīrehagīra Jehova mūthenya ūrīa egūtīrīrio maguta: nī gīcunjī gīa ikūmi kīa eba īmwe ya mūtu ūrīa mūhinyu mūno, ūrī iruta rīrīa rīrutagwo rīa mūtu, nuthu īmwe rūciinī na irīa ingī hwaī-inī. ²¹ Ūūkarange na maguta rūgīo-inī; ūūrehe ūtukanītio wega, na ūneane iruta rīu rīa mūtu rīenyūrāngītō cienyū, rītūike mūtararīko mwega wa gūkenia Jehova. ²² Mūrīū ūrīa ūgaacooka ithenya rīake arī mūthīnjīri-Ngai mūtīrīrie maguta nīwe ūkaarīrīa. Gīkī nī gīcunjī kīa Jehova kīa hīndī ciothe, nakīo kīrīcinagwo biū. ²³ Iruta o rīothe rīa mūtu rīrutītwo nī mūthīnjīri-Ngai rīrīcinagwo biū; rītikanarīo.”

Iruta rīa Kūhoroherio Mehīa

²⁴ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²⁵ “Īra Harūni na ariū ake atīrī, ‘Īno nīyo mītabarīre ya iruta rīa kūhoroherio mehīa: Iruta rīu rīrīthīnjagīrwo mbere ya Jehova o harīa iruta rīa njino rīthīnjagīrwo; rīrī nī iruta itheru mūno makīria. ²⁶ Nake mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūkaahorohanīria mehīa narīo nīwe ūkaarīrīa; na rīrīagīrwo handū harīa hatheru, nja ya Hema-ya-Gūtūnganwo. ²⁷ Kīrīa gīothe gīkaahutia nyama icio gīgaatuika

githeru, na thakame o yothe ikaaminjūkīra nguo no nginya ūkaamīthambīria handū hatheru. ²⁸ Nayo nyūngū ya rīumba irīa ikaaruga nyama icio no nginya yūragwo; no ingīkaarugwo na nyūngū ya gīcango-rī, nyūngū iyo nīngakumuthwo, icooke ikamūrwo na maaī. ²⁹ Mūdū mūrūme o wothē wa nyūmba ya mūthīnjīri-Ngai no arīe nyama icio; iruta rīu nī itheru mūno makīria. ³⁰ No iruta o rīothe rīa mehīa rīrīa thakame yarīo itwarītwo thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo, irī ya kūhorohanīria thīnī wa Handū-Harīa-Hatheru-rī, rītikanarīo; no nginya rīcinwo.

7

Iruta rīa Irīhi rīa Mahītia

¹ “ İno nīyo mītabarīre ya iruta rīa irīhi rīa mahītia, narīo nī itheru mūno makīria: ² Iruta rīu rīa irīhi rīa mahītia rīgaathīnjagīrwo o harīa iruta rīa njino rīthīnjagīrwo, na thakame yarīo īminjaminjīrio kīgongona mīena yothe. ³ Nake mūthīnjīri-Ngai nīarīrutaga maguta mothe marīo: maguta ma mūting’oe ūrīa mūnoru, na maguta marīa mahumbūire nyama cia nda, ⁴ higo cīerī na maguta ma cio marīa macihumbūire hakuhi na honge, na maguta marīa mahumbūire ini, marutanagīrio na higo icio. ⁵ Nake mūthīnjīri-Ngai nīakamacinīra kīgongona-inī, matuīke iruta rīrutīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki. Rīu nīrīo iruta rīa irīhi rīa mahītia. ⁶ Mūdū mūrūme o wothē wa nyūmba ya mūthīnjīri-Ngai no arīe nyama cia iruta rīu, na no nginya rīrīrwo handū hatheru; nī iruta itheru mūno makīria.

⁷ “ Watho wa iruta rīa kūhoroherio mehīa na wa iruta rīa irīhi rīa mahītia no ūmwe: nyama ciamo nī cia mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūkūhorohanīria nacio. ⁸ Mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūraruta iruta rīa njino rīa mūdū o wothē we no arīgie na rūa. ⁹ Iruta rīothe rīa mūtu rīrugīrwo rīiko-inī kana rīgakarangwo na rūgīo kana na kībaati nī rīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūrīrīrutagīra Jehova, ¹⁰ narīo iruta o rīothe rīa mūtu ūtukanītio na maguta kana rītarī maguta o narīo nī rīa arīū othe a Harūni, marīgayane rīiganaine.

Iruta rīa Ūiguano

¹¹ “ İno nīyo mītabarīre ya iruta rīa ūiguano rīrīa mūdū angīneana kūrī Jehova: ¹² “ ‘Angīkorwo ekūruta nī ūndū wa gūcookīa ngaatho-rī, nī arutanīrie iruta rīu rīa gūcookīa ngaatho hamwe na tūmīgate tūrugītwo tūtārī na ndawa ya kūmbia tūtukanītio na maguta na tūmīgate tūrīa tūhūthū tūrugītwo tūtārī na ndawa ya kūmbia tūrī tūhake maguta, na tūmīgate twa mūtu ūrīa mūhinyu mūno, ūkimanītio wega na ūgatukano na maguta. ¹³ Ningī hamwe na iruta rīake rīa ūiguano rīa gūcookīa ngaatho-rī, nīakarīrutanīria na tūmīgate tūrugītwo na ndawa ya kūmbia. ¹⁴ Nīakarehe o kīndū kīmwe kīmwe kīrī iruta, kīheo kīheanītwo harī Jehova; nī kīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūminjaminjaga thakame iyo ya iruta rīu rīa ūiguano. ¹⁵ Nyama icio cia iruta rīu rīake rīa ūiguano rīa gūcookīa ngaatho no nginya irīo mūthenya o ro ūcio ikaarūtīrwo Jehova; ndakanatīgie gīcunjī o na kīmwe gīkinyie rūcīnī.

¹⁶ “ ‘No rīrī, angīkorwo iruta rīake rīumanīte na ūndū wa mwīhītwa ehītīte, kana nī rīa kwīyendera-rī, iruta rīu rīkaarīo mūthenya o ro ūcio akaarīruta, no kīrīa gīothe gīgaatigara no kīrīo mūthenya ūyū ūngī. ¹⁷ Nyama ciothe cia igongona rīu ingītigara ikīnyie mūthenya wa gatātū-rī, no nginya icinwo na mwaki. ¹⁸ Nyama cia iruta rīa ūiguano ingīrīo mūthenya wa gatātū-rī, iruta rīu rītīgetīkīrīka. Mūdū ūcio ūrīrutīte agaatarwo ta atarūtīte kīndū, tondū ti rītheru; ūrīa wothē ūkaarīa o na kanīni karīo nīagacookererwo nī wīhia ūcio.

¹⁹ “ ‘Nyama irīa ingīhutanīa na kīndū o ro gīothe kīrī na thaahu itikanarīo; no nginya icinwo na mwaki. No nyama icio ingī mūdū o ro wothē ūtethaahītīe no acīrie. ²⁰ No mūdū o wothē wīthaahītīe angīkaarīa nyama cia iruta rīu rīa ūiguano rīrutīrwo Jehova-rī, mūdū ūcio no nginya akaingatwo kuuma kūrī andū ao. ²¹ Mūdū o wothē angīkaahutīa kīndū kīrī na thaahu, arī thaahu uumīte harī mūdū, kana nyamū irī na thaahu, kana kīndū o ro gīothe kīūru bīū kīrī na thaahu, na acooke arīe nyama o yothe ya iruta rīu rīa ūiguano rīrutīrwo Jehova-rī, mūdū ūcio no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao.’ ”

Kūgīrio kūrīa Maguta na Thakame

²² Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²³ “ İra andū a Isīraelī atīrī, ‘Mūtikanarīe maguta o na marīkū, ma ng’ombe kana ma ng’ondū, o na kana ma mbūrī. ²⁴ Mūngīgaakora nyamū īkuīte, kana īkooragwo nī nyamū cia gīthaka, maguta mayo no mahūthīrwo na ūndū ūngī o wothē, no mūtikanamarīe. ²⁵ Mūdū o wothē angīrīa maguta ma nyamū irūtīrwo Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki, no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao. ²⁶ Na kūrīa guothe mūgaatūūra-rī, mūtikanarīe thakame ya mūthemba o na ūrīkū, irī

ya nyoni kana ya nyamũ. ²⁷ Mũndũ o wothe angĩkaarĩa thakame, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.' "

Rwĩga rwa Athĩnjĩri-Ngai

²⁸ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁹ "Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, 'Mũndũ o wothe ũngĩrehere Jehova iruta rĩa ũiguano, akaarehe gĩcunjĩ kiarĩo kĩrĩ igongona riake mwene kũrĩ Jehova. ³⁰ Kĩrĩa akaaruta agaakĩrehe na moko make we mwene gĩtuike iruta rĩa kũrutĩrwo Jehova na gũcinwo na mwaki; niakarehe maguta, hamwe na gĩthũri, na agĩthũngũthie mbere ya Jehova gĩtuike iruta rĩa gũthũngũthio. ³¹ Mũthĩnjĩri-Ngai niagaacinĩra maguta macio kigongona-inĩ, no gĩthũri gĩtuike kĩa Harũni na ariũ ake. ³² No nginya mũheage mũthĩnjĩri-Ngai kiero kĩa ũrĩo kĩa maruta manyu ma ũiguano kĩrĩ kiheo kĩanyu kũrĩ o. ³³ Mũriũ wa Harũni ũria ũrahorohanĩria na thakame na maguta ma iruta rĩu rĩa iruta rĩa ũiguano-rĩ, niakaheo kiero kĩa mwena wa ũrĩo kĩrĩ rwĩga rwake. ³⁴ Kuuma harĩ iruta rĩa ũiguano rĩa andũ a Isiraeli, ninjoete gĩthũri kĩa gĩthũngũthio, na kiero kĩa kineanĩtwo kũrĩ niĩ, ngacihe Harũni ũria mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ ariũ ake itũike rwĩga rwao rwa hĩndĩ ciothe kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli.' "

³⁵ Gĩkĩ nĩkĩo gĩcunjĩ kĩa maruta marĩa maarutagĩrwo Jehova macinĩtwo na mwaki, kĩa kĩa gĩagaĩrwo Harũni na ariũ ake mũthenya ũria maamũrirwo matungatagĩre Jehova marĩ athĩnjĩri-Ngai. ³⁶ Mũthenya ũria maaitĩrĩrio maguta, Jehova niathanire atĩ andũ a Isiraeli mamaheage nyama icio hĩndĩ ciothe itũike rwĩga rwao nginya njiarwa iria igooka.

³⁷ ĩno nĩyo mĩtabarĩre ya maruta ma njino, na ma mũtu, na ma kũhoroherio mehia, na ma mahĩtia, na ma kĩamũrano, na ma ũiguano, ³⁸ marĩa Jehova aaheire Musa arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, mũthenya ũria aathire andũ a Isiraeli marehagĩre Jehova maruta mao kũu Werũ-inĩ wa Sinai.

8

Kwamũrwo kwa Harũni na Ariũ Ake

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² "Rehe Harũni na ariũ ake, na nguo ciao, na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ndegwa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme igĩrĩ, na gĩkabũ kĩa mĩgate ĩrugĩtwo ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, ³ ũcooke ũcookanĩrĩrie kũngano gĩothe kĩa andũ a Isiraeli mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtunganwo." ⁴ Musa agĩka o ta ũria Jehova aamwathĩte, nakĩo kũngano kũu gĩgĩcookanĩrĩra mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtunganwo.

⁵ Nake Musa akĩra kũngano kũu atĩrĩ, "Ūũ nĩguo Jehova aathanĩte gwĩkwo" ⁶ Nake Musa akĩrehe Harũni na ariũ ake hau mbere, akĩmathambia na maaĩ. ⁷ Agĩcooka akĩhumba Harũni kanjũ, na akĩmuoha mũcibi, na akĩmũhumba nguo ĩria ya igũrũ ndaaya, na akĩmwĩkĩra ebodi. Ningĩ akĩmuoherera ebodi na mũcibi wa njohero ũria watumĩtwo wega; nĩ ũndũ ũcio ũkiohererwo harĩ we, akĩmũhotora naguo. ⁸ Agĩcooka akĩmwĩkĩra gakuo ga gĩthũri, na gakuo-inĩ kau agĩkĩra Urimu na Thumimu. ⁹ Ningĩ akĩoha Harũni kiremba mũtwe, na agĩkĩra gathuuma ga thahabu, nako nĩ tanji nyamũre, akĩmũkĩra mwena wa mbere wa kiremba o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Ningĩ Musa akĩoya maguta marĩa ma gũitanĩrĩrio na akĩmaitĩrĩria Hema-ĩria-Nyamũre na kĩa gĩothe kiarĩ thĩnĩ wayo, na nĩ ũndũ ũcio agĩciamũra. ¹¹ Niaminjaminĩrĩrie kigongona kũu maguta mamwe ma macio maita mũgwanja, agĩtĩrĩria kigongona kũu maguta hamwe na indo ciakĩo ciothe, na mbakũri hamwe na mĩrũgamo yakĩo, agĩciamũra. ¹² Nĩaitĩrĩrie Harũni maguta mamwe mũtwe akĩmũitĩrĩria maguta nĩgeetha amwamũre. ¹³ Ningĩ akĩrehe ariũ a Harũni hau mbere na akĩmahumba kanjũ, akĩmooha mũcibi na akĩmekĩra tũkũbia mũtwe, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁴ Ningĩ akĩneana ndegwa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, nake Harũni na ariũ ake makĩgĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wa ndegwa ĩyo. ¹⁵ Musa agĩhĩnja ndegwa ĩyo, na akĩoya thakame ĩmwe yayo na kĩa gĩa, akĩmĩhaka hĩa ciothe cia kigongona nĩgeetha atherie kigongona. Agĩcooka agĩta thakame ĩyo ĩngĩ gĩtina-inĩ gĩa kigongona. Nĩ ũndũ ũcio agĩkĩamũra nĩguo akĩhoroherie. ¹⁶ Ningĩ Musa akĩoya maguta mothe marĩa maahumbĩre nyama cia nda, na marĩa maahumbĩre ini, na higo cieri na maguta ma cio, akĩmacinĩra kigongona-inĩ. ¹⁷ No ndegwa ĩyo, hamwe na rũũa rwayo na nyama ciayo na mahu mayo agĩcicinĩra nja ya kambĩ, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁸ Agĩcooka akĩneana ndũrũme ya iruta rĩa njino, nake Harũni na ariũ ake makĩgĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mĩtwe wa ndũrũme iyo. ¹⁹ Musa agĩcooka agĩthĩnja ndũrũme iyo, na akĩminjaminjĩria thakame yayo mĩena yothe ya kĩgongona. ²⁰ Agĩcooka agĩtinangia ndũrũme iyo icunjĩ, na agĩcina mĩtwe na icunjĩ icio na maguta. ²¹ Musa nĩathambirie nyama cia nda na mathagirowo na maaĩ, na agĩcinĩra ndũrũme iyo yothe kĩgongona-inĩ, igĩtuika iruta rĩa njino rĩri na mĩtararĩko mwege, narĩo nĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gĩcinwo na mwaki, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

²² Ningĩ Musa akĩneana ndũrũme iyo ĩngĩ, nĩyo ndũrũme ya kĩamũrano, nake Harũni na ariũ ake makĩgĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mĩtwe wayo. ²³ Musa agĩthĩnja ndũrũme iyo, na akĩoya thakame ĩmwe yayo akĩmĩhaka moni ya gũtũ kwa ũrĩo kwa Harũni, na kĩara gĩake kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa ũrĩo, na kĩara gĩake kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo. ²⁴ Ningĩ Musa akĩrehe ariũ a Harũni hau mbere, na akĩmahaka thakame ĩmwe moni cia matũ mao ma ũrĩo, na ciara ciao iria nene cia moko mao ma ũrĩo, na ciara ciao iria nene cia magũrũ mao ma ũrĩo. Ningĩ akĩminjaminjĩria kĩgongona thakame mĩena yothe. ²⁵ Agĩcooka akĩoya maguta, maguta ma mũting'oe mũnoru, na maguta mothe marĩa mahumbĩre nyama cia nda, na marĩa mahumbĩre ini, na higo cieri na maguta ma cio, o na kĩero kĩa mwena wa ũrĩo. ²⁶ Ningĩ kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa mĩgate rĩa yarugĩtwo ĩtarĩ ndawa ya kũmbia, kĩria kĩarĩ hau mbere ya Jehova, akĩoya kamũgate, na kamũgate kangĩ kaarugĩtwo na maguta, na kamũgate kangĩ kahũthũ; agĩtũgĩrĩra igũrũ rĩa icunjĩ cia maguta macio na kĩero-inĩ kũ kĩa ũrĩo. ²⁷ Indo icio ciothe agĩciigĩrĩra moko-inĩ ma Harũni na ma ariũ ake, agĩcithũngũthĩria mbere ya Jehova ĩtuike iruta rĩa gũthũngũthio. ²⁸ Ningĩ Musa agĩcooka agĩciyoa kuuma moko-inĩ mao, agĩcinĩra kĩgongona-inĩ igũrũ rĩa iruta rĩa njino, irĩ iruta rĩa kĩamũrano rĩri na mĩtararĩko mwege, nĩrĩo iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gĩcinwo na mwaki. ²⁹ Musa agĩcooka akĩoya gĩthũri kĩrĩ rwĩga rwake thĩnĩ wa ndũrũme iyo ya kĩamũrano, agĩgĩthũngũthĩria mbere ya Jehova gĩtuike iruta rĩa gũthũngũthio, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

³⁰ Ningĩ Musa akĩoya maguta mamwe ma macio ma gũitanĩrĩrio, na thakame ĩmwe kuuma kĩgongona-inĩ agĩciminjaminjĩria Harũni hamwe na nguo ciake, na ariũ ake hamwe na nguo ciao. Nĩ ũndũ ũcio akĩamũra Harũni na nguo ciake, na ariũ ake na nguo ciao.

³¹ Ningĩ Musa akĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, "Rugĩrai nyama icio itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo na mũcirĩre o hau hamwe na mĩgate kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa iruta rĩa kĩamũrano, o ta ũria njathanĩte ngoiga atĩrĩ, 'Harũni na ariũ ake nĩmacirĩage.' ³² Ningĩ mũcooke mũcine nyama na mĩgate rĩa ĩgũtigara. ³³ Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, nginya matukũ manyu ma kwamũrwo mahinge, nĩ ũndũ kwamũrwo kwanyu gũgaikara mĩthenya mũgwanja. ³⁴ ũria gwĩkĩtwo ũmũthĩ, gwathanĩtwo nĩ Jehova nĩguo mũhoroherio. ³⁵ No nginya mũikare itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo mĩthenya mũgwanja, mũthenya na ũtukũ, nĩguo mũhingie ũria Jehova arenda, nĩguo mũtigakue; nĩgũkorwo ũguo nĩguo njathĩtwo." ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio Harũni na ariũ ake magũka maũndũ marĩa mothe Jehova aathĩte Musa mekwo.

9

Athĩnjĩri-Ngai Kwambĩrĩria Wira Wao

¹ Mũthenya wa ĩnana wakinya, Musa agĩta Harũni na ariũ ake, na athuuri a Isiraeli. ² Akĩra Harũni atĩrĩ, "Oya njaũ ya ndegwa ya iruta rĩaku rĩa kũhoroherio mehĩa na ndũrũme ya iruta rĩaku rĩa njino, cieri ĩtigakorwo na kaũũgũ, ũcineane hau mbere ya Jehova. ³ ũcooke wĩre andũ a Isiraeli atĩrĩ: 'Oyai thenge ya iruta rĩa kũhoroherio mehĩa, na gacaũ na gatũrũme, twerĩ twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe na tũtarĩ na kaũũgũ, tũtuĩke iruta rĩa njino, ⁴ na muoye ndegwa na ndũrũme cia iruta rĩa ũguano irutwo igongona mbere ya Jehova, hamwe na iruta rĩa mũtu ũtukanĩtio na maguta. Nĩgũkorwo ũmũthĩ Jehova nĩekũmuumĩra.'"

⁵ Nao magĩtwara indo icio Musa aathanĩte irutwo mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, nakĩo kũngano kĩa andũ a Isiraeli gĩothe gĩgĩkuhĩrĩria, gĩkĩrũgama hau mbere ya Jehova. ⁶ Musa agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, "Ūũ nĩguo Jehova aathanĩte mwĩke, nĩguo rĩiri wa Jehova ũmuumĩre."

⁷ Musa akĩra Harũni atĩrĩ, "Ūka kĩgongona-inĩ ũrute igongona rĩaku rĩa kũhoroherio mehĩa na iruta rĩaku rĩa njino, wĩhoroherie wee mwene na ũhoroherie andũ aya; ũcooke ũrute igongona rĩa indo iria andũ marehete ũmahoroherie, o ta ũria Jehova aathanĩte."

⁸ Nĩ ùndũ ùcio Harũni agũũka kĩgongona-inĩ, agĩthĩnja gacaũ ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, nĩ ùndũ wake mwene. ⁹ Ariũ ake makĩmũrehere thakame ìyo, nake agĩtobokia kĩara gĩake thakame-inĩ ìyo, akĩmĩhaka hĩa cia kĩgongona; nayo thakame ìyo ìngĩ akĩmũita hau gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. ¹⁰ Agĩcooka agĩcinĩra maguta hau kĩgongona igũrũ, na higo cieri na maguta marĩa mahumbĩire ini, ma kuuma iruta-inĩ rĩu rĩa kũhoroherio mehia, o ta ùria Jehova aathĩte Musa; ¹¹ nacio nyama cia iruta rĩu na rũũa agĩcinĩra nja ya kambĩ.

¹² Ningĩ agĩthĩnja iruta rĩa njino. Nao ariũ ake makĩmũnengera thakame ìyo, nake akĩmĩminjaminjĩria kĩgongona mĩena yothe. ¹³ Nao makĩmũnengera iruta rĩu rĩa njino gĩcunjĩ kĩmwe gwa kĩmwe, o hamwe na mũtwe, nake agĩcinĩra kĩgongona-inĩ. ¹⁴ Ningĩ agĩthambĩa nyama cia nda na mathagirowo na agĩcinĩra igũrũ rĩa iruta rĩa njino hau kĩgongona-inĩ.

¹⁵ Ningĩ Harũni akĩrehe iruta rĩria rĩarĩ rĩa kũrutĩrwo andũ. Akĩoya thenge ìria ya kũrutĩrwo andũ ìri iruta rĩa kũmahoroheria mehia akĩmĩthĩnja akĩmĩruta nĩ ùndũ wa iruta rĩa kũhoroheria mehia, o ta ùria ekĩte ìyo ya mbere.

¹⁶ Harũni akĩrehe iruta rĩu rĩa njino akĩrĩruta o ta ùria gwaũtũwo. ¹⁷ Agĩcooka akĩrehe iruta rĩa mũtu, akĩrũma ngundi yaguo, na akĩũcinĩra igũrũ rĩa kĩgongona hamwe na iruta rĩa njino rĩa rũciĩni.

¹⁸ Ningĩ agĩthĩnja ndegwa na ndũrũme irĩ iruta rĩa ùiguano nĩ ùndũ wa andũ. Ariũ ake makĩmũnengera thakame yacio, nake akĩmĩminjaminjĩria kĩgongona mĩena yothe. ¹⁹ No maguta ma ndegwa, na ma ndũrũme, na ma mũting'oe mũnoru, na ma rũambũ, na higo cieri na maguta marĩa mahumbĩire ini, ²⁰ icio magĩciigĩrĩra ithũri-inĩ, nake Harũni agĩcinĩra maguta macio kĩgongona-inĩ. ²¹ Harũni agĩcooka agĩthũngũthia ithũri icio na kiero kĩa mwena wa ùrĩo mbere ya Jehova ìrĩ iruta rĩa gũthũngũthio, o ta ùria Musa aathanĩte.

²² Ningĩ Harũni akĩambararia moko make amaroretie na kũrĩ andũ akĩmarathima. Na tondũ nĩarĩkĩtie kũruta iruta rĩu rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩa njino, na iruta rĩa ùiguano, agĩkũrũka kuuma kĩgongona-inĩ.

²³ Musa na Harũni magĩthĩ magĩtoonya Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Rĩria moimire nja, makĩrathima andũ; nago riiri wa Jehova ùkiumĩrĩra andũ othe. ²⁴ Mwaki ùkiuma hari Jehova ùgĩcina iruta rĩu rĩa njino na maguta marĩa maarĩ kĩgongona-inĩ. Na rĩria andũ othe maawoonire makĩanĩrĩra nĩ gũkena, makĩinamĩrĩra maturumithĩtie mothũĩ mao thi.

10

Gĩkuũ kĩa Nadabu na Abihu

¹ Na rĩrĩ, ariũ a Harũni, nĩo Nadabu na Abihu, nĩmoire ngĩo ciao cia ùbani, magĩciũkĩra mwaki na makĩongerera ùbani; na makĩrehe mwaki ùteetũkĩrĩtio mbere ya Jehova, ùria wareganĩte na watho wa Jehova. ² Nĩ ùndũ ùcio mwaki ùkiuma kũrĩ Jehova, ùkĩmaniina, nao magĩkuira o hau mbere ya Jehova. ³ Ningĩ Musa akĩra Harũni atĩrĩ, "Ùndũ ùyũ nĩguo Jehova aaririe, rĩria oigire atĩrĩ:

" Gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa marĩthengagĩrĩra,

nĩndĩrĩĩonagĩa ndĩ mũtheru;

nĩndĩrĩĩagwo mbere ya andũ othe.' "

Nake Harũni agĩkira ki.

⁴ Musa agĩta Mishaeli na Elizafani, ariũ a Uzieli, ithe mũnini wa Harũni, akĩmeera atĩrĩ, "Ùkai haha, muoye ciimba cia ariũ a ithe wanyu, mũciumie nja ya kambĩ haraihu na itoonyero rĩa handũ-haria-haamũre." ⁵ Nĩ ùndũ ùcio magũũka, makĩmakuua, marĩ o na kanjũ ciao, makĩmatwara nja ya kambĩ, o ta ùria Musa aathanĩte.

⁶ Ningĩ Musa akĩra Harũni na ariũ ake Eleazaru na Ithamaru atĩrĩ, "Mũtikanareke njuĩrĩ cianyu cikare itarĩ njanũre, kana mũtembũrange nguwo cianyu, nĩguo mũtigakue, na mũtũme Jehova arakarĩre kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe. No rĩrĩ, rekei andũ a nyũmba yanyu, nyũmba yothe ya Isiraeli, macakaire acio Jehova aniĩnĩte na mwaki. ⁷ Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩguo mũtigakue, tondũ nĩmũitĩrĩrio maguta ma Jehova." Nĩ ùndũ ùcio magũũka o ta ùria Musa aameerire.

⁸ Ningĩ Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, ⁹ "Wee na ariũ aku-rĩ, mũtikananyue ndĩbei kana kindũ o gĩothe kingĩtũma mũndũ arĩo rĩria rĩothe mũrĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo, nĩguo mũtigakue. Ùndũ ùcio nĩ ùtuĩke watho mwandĩke wa gũtũũra nginya njiarwa-inĩ iria igooka. ¹⁰ No nginya mũkũũranage indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre, o na iria ìrĩ thaahu na iria itarĩ thaahu, ¹¹ na no nginya mũrutage andũ a Isiraeli watho wothe wa kũrũmagĩrĩrwo, ùria Jehova aamaheire na kanua ka Musa."

¹² Ningi Musa akĩra Harũni na ariũ ake arĩa maatigaire, nĩo Eleazaru na Ithamaru, aĩrĩ, "Oyai iruta rĩu rĩa mũtu rĩatigarĩte kuuma harĩ maruta marĩa maarutĩrwo Jehova ma gũcinwo na mwaki, mũrĩrĩe rĩthondeketwo rĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, mũrĩre hau mwena-inĩ wa kigongona, nĩ undũ nĩ iruta rĩtheru mũno makĩria. ¹³ Mũrĩre handũ hatheru, tondũ nĩ rwĩga rwaku na rwa ariũ aku kuuma maruta-inĩ marĩa marutĩrwo Jehova ma gũcinwo na mwaki; tondũ ũguo nĩguo njathĩtwo. ¹⁴ No wee, na ariũ aku na airĩtu aku no mũrĩe gĩthũri kĩrĩa gĩathũngũthĩtio, na kĩero kĩrĩa kĩaheanĩtwo. Mũcirĩre handũ hatarĩ thaahu; icio nĩwe ũheetwo hamwe na ciana ciaku itũike rwĩga rwanyu rwa maruta ma ũiguano ma andũ a Isiraeli. ¹⁵ Kĩero kũu kiarutĩtwo, na gĩthũri kũu gĩathũngũthĩtio, no nginya irehanĩro na maguta ma maruta ma gũcinwo na mwaki, na ithũngũthio mbere ya Jehova, itũike igongona rĩa gũthũngũthio. Rũrũ nĩruo rwĩga rwaku na rwa ciana ciaku hĩndĩ ciothe, o ta ũria Jehova aathanĩte."

¹⁶ Rĩrĩa Musa oorĩrĩrie ũhoru wa mbũri ĩrĩa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na akĩmenya atĩ nĩyarĩkĩtie gũcinwo biũ-rĩ, akĩrakarĩra Eleazaru na Ithamaru, ariũ a Harũni arĩa maatigaire, akĩmooria aĩrĩ, ¹⁷ "Nĩ kĩ kigiririe mũrĩre iruta rĩu rĩa kũhoroheria mehia handũ-harĩa-haamũre? Nĩ iruta itheru mũno makĩria; mwaheirwo iruta rĩu rĩa kweheragia mahĩtia ma kĩrĩndĩ rĩria mũkũmahoroheria hau mbere ya Jehova. ¹⁸ Kuona atĩ thakame yayo ndĩnatoonyio thĩnĩ wa Handũ-hau-Hatheru-rĩ, nĩmũkwagĩrĩrwo nĩkũrĩra mbũri ĩyo Handũ-hau-Haamũre, o ta ũria ndaathanire."

¹⁹ Harũni agĩcookeria Musa, akĩmwĩra aĩrĩ, "Ūmũthĩ nĩmarutire igongona rĩa rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩa rĩa njino hau mbere ya Jehova, no maĩndũ ta macio o na nĩ manangora. Ingĩkũrĩte iruta rĩu rĩa kũhoroherio mehia ũmũthĩ-rĩ, undũ ũcio nĩũngĩkenirie Jehova?" ²⁰ Hĩndĩ ĩria Musa agĩuire ũhoru ũcio-rĩ, akĩganĩra.

11

Iria iria irĩ Thaahu na iria itarĩ Thaahu

¹ Nake Jehova akĩra Musa na Harũni aĩrĩ, ² "Īrai andũ a Isiraeli ũũ, 'Gatagatĩ-inĩ ka nyamũ ciothe iria irĩ bũrũri-inĩ-rĩ, ici nĩcio mũngĩria: ³ No mũrĩe nyamũ o yothe ĩri mahũngũ marekanĩtie gatagatĩ biũ na ĩcookagia ithagumia.

⁴ " Nĩ kũrĩ nyamũ imwe icookagia o ithagumia tu, na ingĩ irĩ o mahũngũ marekanĩtie; icio mũtikanacĩre. Ngamũra o na aakorwo nĩcookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁵ Gĩkama o na aakorwo nĩgĩcookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ makĩo matirekanĩtie; kũu kĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁶ Mbũkũ o na aakorwo nĩcookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁷ Nayo ngũrwe o na akorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndĩcookagia ithagumia; ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁸ Mũtikanarĩe nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio; icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

⁹ " Harĩ ciũmbe ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ ma iria na ma tũrũũ-rĩ, no mũrĩe ciothe iria irĩ mathagu manyĩitane na nĩ irĩ ngaracũ mwĩrĩ. ¹⁰ No ciũmbe ciothe iria irĩ iria-inĩ kana tũrũũ-inĩ, na itirĩ mathagu manyĩitane o hamwe na ngaracũ mwĩrĩ, irĩ imwe cia iria ithiiga irĩ hamwe, kana irĩ ciothe cia iria irĩ muoyo kũu maaĩ-inĩ; no nginya mũcithũũre biũ. ¹¹ Na tondũ no nginya mũcithũũre-rĩ, mũtikanarĩe nyama ciacio, na no nginya mũthũũre ciimba ciacio biũ. ¹² Kĩndũ o gĩothe gĩtũũraga maaĩ-inĩ na gĩtirĩ mathagu manyĩitane kana ngaracũ mwĩrĩ, nĩciagũthũũrwo nĩ inyuĩ biũ.

¹³ " Īci nĩcio nyoni iria mwagĩrĩrwo nĩgũthũũra na mũtangĩria tondũ nĩ thũũre; nacio nĩ nderĩ, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ, ¹⁴ na hũngũ ĩria ndune, na mũthemba o wothe wa hũngũ iria njirũ, ¹⁵ na mahuru mothe, ¹⁶ na ndundu ĩria ĩrĩ rũhĩa, na ndundu ĩria ĩgambaga, na nyoni ya iria-inĩ ĩria ĩrĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wothe wa rwĩgĩ, ¹⁷ na gatundu karĩa kanini, na nyoni ya iria-inĩ ĩria ĩrĩ ngingo ndaaya, na ndundu ĩria nene, ¹⁸ na ndundu ĩria njerũ, na ndundu ya werũ-inĩ, na hũngũ ya iria-inĩ, ¹⁹ na karoga-ngunũ, na mũthemba yothe ya cũcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rũhuhu.

²⁰ " Tũnyamũ tuothe tũria tũmbũkaga na tũthiagira thĩ na magũrũ mana nĩ mwagĩrĩrwo nĩ gũtũthũũra mũno. ²¹ No nĩ kũrĩ tũnyamũ tũmwe tũrĩ mathagu na tũthiaga na magũrũ mana tũria mũngĩria; natuo nĩ tũria tũrĩ na magũrũ marĩ nyunĩro ma gũtũteithia kũrũga. ²² Thĩnĩ wa tuo no mũrĩe mũthemba yothe ya ngĩgĩ, na ndararĩki, na ngiria, o na kana ndaahi. ²³ No tũnyamũ tũu tũngĩ tuothe tũrĩ mathagu na tũrĩ na magũrũ mana no nginya mũtũthũũre mũno.

²⁴ " Nĩmũgethaahia na maĩndũ maya; ũria wothe ũngĩhutia ciimba ciatuo agaatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁵ Mũndũ o wothe ũkooya kũimba gĩatuo no nginya athambie nguo ciake, na nĩagatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁶ “Nyamū o yothe ìrekanītie mahūngū no matirekanītie biū, kana ìrīa ìtacoockagia ithagumia, ìyo ìrī thaahu harī inyuī; mūdū o wothe ūkaahutia kīimba kīa ìmwe yacio nīakanyiitwo nī thaahu. ²⁷ Harī nyamū ciothe iria ithiiaga na magūrū mana-rī, iria ikinyaga na ithu ìrī thaahu harī inyuī; mūdū ūrīa wothe ūkaahutia ciimba ciacio agaatinda arī na thaahu o nginya hwaī-inī. ²⁸ Mūdū o wothe ūngīoya ciimba ciacio no nginya athambie nguo ciake, na atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī. Icio ìrī thaahu harī inyuī.

²⁹ “Harī nyamū ciothe iria ithiiagīra thī, ici nīcio ìrī thaahu harī inyuī: mūrūngūrū na mbīa, na njagathi iria nene cia mīthemba yothe, ³⁰ na gīthenyūka, na kīgurumūki, na njagathi, na gīcagathi kīrīa kīa mahiga-inī, na kīmbu. ³¹ Harī iria ciothe ithiiagīra thī, ici ìrī thaahu harī inyuī. Mūdū o wothe ūngīcihutia ikuīte-rī, agaatinda arī na thaahu o nginya hwaī-inī. ³² Rīrīa ìmwe yacio ìngīkua na ìgūire kīndū, kīndū kīu o na kīngikorwo kīrī kīa wīra ūrīkū, nīgīkanyiitwo nī thaahu, o na aakorwo gīthondeketwo na mbaū, kana gītambaya, kana rīka kana kīunia. Nīkīrīndwo maaī-inī; gīgaakorwo kīrī na thaahu o nginya hwaī-inī, na nīgīgacooka gīthirwo nī thaahu. ³³ Nyamū ìmwe ya icio ìngīgūia thīinī wa nyūngū ya rīumba-rī, kīndū kīrīa gīothe kīrī thīinī wayo nīgīkanyiitwo nī thaahu, na no nginya mūūrage nyūngū ìyo. ³⁴ Irio o ciothe ìngīrīo no ikorwo ìrī na maaī moimīte nyūngū-inī ta ìyo ìrī na thaahu, na kīndū o gīothe gīa kūnyuuo kiumīte thīinī wayo kīrī na thaahu. ³⁵ Kīndū o gīothe kīngīkaagwīrwo nī kīimba kīmwe gīacio, nīgīkanyiitwo nī thaahu; riiko kana nyūngū ya kūruga no nginya ciūrāgwo. Indo icio ìrī na thaahu, nacio indo icio nīgīatuīka thaahu harī inyuī. ³⁶ No rīrī, gīthima kana irima rīa maaī, icio ìtingīnyitwo nī thaahu, no mūdū o wothe ūkaahutia kīimba kīmwe kīa indo icio ìrī thaahu nīakanyiitwo nī thaahu. ³⁷ Kīimba kīngīkaagwīra mbeū o na ìrīkū cia kīhaandwo, ìtikanyiitwo nī thaahu. ³⁸ No mbeū icio ìngīkorwo ìrīndītwo maaī-inī, nakīo kīimba gīcīgūire, mbeū icio ìrī na thaahu harī inyuī.

³⁹ “Nyamū ìrīa mwītkīrītio kūrīa ìngīkua, mūdū o wothe ūkaahutia kīimba kīayo agaatinda arī na thaahu o nginya hwaī-inī. ⁴⁰ Mūdū o wothe ūngīrīa nyama cia kīimba kīu no nginya athambie nguo ciake, nake agaatinda arī na thaahu o nginya hwaī-inī. Mūdū o wothe ūngīoya kīimba kīu no nginya athambie nguo ciake, nake atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī.

⁴¹ “Kūmbe gīothe kīrīa gītambaga thī nīgīthūūre; ti gīa kūrīo. ⁴² Mūtikanarīe kīumbe gīothe kīrīa gītambaga thī, kana gīthiiaga na nda, kana na magūrū mothe mana, kana magūrū maingī; icio mūcithūūre mūno. ⁴³ Mūtikanethaahie na kīumbe o na kīmwe gīacio. Mūtikanekīre thaahu nī ūndū wacio kana mūreke ìmūgwatie thaahu. ⁴⁴ Nī nī nī Jehova Ngai wanyu; mwīamūrei na mwītherie, tondū nī ndī mūtheru. Mūtikanethaahie na kīumbe o gīothe kīrīa gītambaga thī. ⁴⁵ Nī nī nī Jehova ūrīa wamūrutire kuuma būrūri wa Misiri ndūike Ngai wanyu; nī ūndū ūcio mwītheriei, tondū nī ndī mūtheru.

⁴⁶ “Macio nīmo mawatho marīa makonī nyamū, na nyoni, na kīndū gīothe kīrī muoyo kīrīa gīthiiagīra maaī-inī, na kīumbe o ro gīothe kīrīa gītambaga thī. ⁴⁷ No nginya mūkūranage nyamū iria ìrī thaahu na iria ìtarī thaahu, na mūkūranage cīumbe iria ìrī muoyo ìngīrīo na iria ìtangīrīo.”

12

Gūtherio Thuutha wa Kūgīa Mwana

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Īra andū a Isiraēli ūū: ‘Mūdū-wa-nja angīgīa nda aciare kahī, nīagaikara arī na thaahu mīthenya mūgwanja o ta ūrīa aikaraga arī na thaahu ìhinda rīake rīa mweri. ³ Na mūthenya wa kanana wakinya, kahī kau nīgakaaruithio. ⁴ Nake mūdū-wa-nja ūcio no nginya eterere mīthenya mīrongo ìtatū na ìtatū nīguo atherio thaahu wa kuura thakame. Ndakanahutie kīndū kīamūre kana atoonye handū-harīa-haamūre o nginya matukū ma gūtherio gwake mathire. ⁵ No angīciara mwana wa kairītu, agaaikara arī na thaahu ciunia ìgīrī, o ta ūrīa aikaraga arī na thaahu ìhinda rīake rīa mweri. Ningī no nginya eterere mīthenya mīrongo ìtandatū na ìtandatū nīguo atherio thaahu wa kuura thakame.

⁶ “Īhīndī ìrīa matukū make ma gūtherio, marī ma kahī kana ma kairītu, makahingārī, nīakarehera mūthīnjīri-Ngai gatūrūme ka mwaka ūmwe hau ìtoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, karī iruta rīa njino, na atware gatutura kana ndirahūgī ya iruta rīa kūhoroherio mehīa. ⁷ Nake mūthīnjīri-Ngai nīagacirutīra hau mbere ya Jehova nīguo amūhoroherie, nake mūdū-wa-nja ūcio nīagathirwo nī thaahu wa kuuma gwa thakame.

“Macio nîmo mawatho ma mündû-wa-nja ûrîa ùciarîte kahîi kana kairîtu. ⁸ Angîkorwo ndangîhota kûruta gatûrûme, nîakaruta ndirahûgî igîrî kana tûtutuura twîrî, kamwe ka iruta rîa njino na karîa kangî ka iruta rîa kûhoroherio mehîa. Ûguo nîguo mûthînjîri-Ngai akaamûhoroheria, nake mündû-wa-nja ùcio nîagathera.’”

13

Mawatho Makonîi Mîrimû ya Ngoothi

¹ Ningî Jehova akîira Musa na Harûni atîrî, ² “Hîndî îrîa mündû o wothê angîgîa na handû haimbu, kana mûtûnda, kana handû hakaragacûku ngoothi-inî yake, harîa hangîtuîka mûrimû wa ngoothi ûngîgwatanio-rî, no ngînya atwarwo kûrî Harûni, ûrîa mûthînjîri-Ngai, kana kûrî ùmwe wa ariû ake ûrîa mûthînjîri-Ngai. ³ Nake mûthînjîri-Ngai arore kîronda kûu kîrî ngoothi-inî yake, na angîkorwo njuîrî ya handû hau harûaru nîgarûrûkîte îkerûha, na kîronda kûu kîonwo kîrikîre thîinî wa mwîrî gûkîra harîa ngoothi yakînya-rî, ùcio nî mûrimû wa ngoothi ûngîgwatanio. Nake mûthînjîri-Ngai aarîka kûmûrora, nîagacooka atue atî mündû ùcio arî na thaahu. ⁴ Angîkorwo kîmeni kûu arî nakîo ngoothi-inî yake nîkîerûhîte na gîtirikîre ngoothi-inî, nayo njuîrî yaho ndîerûhîte-rî, mûthînjîri-Ngai nîakaiga mündû ùcio mûrûaru handû mwanya mîthenya mûgwanja. ⁵ Mûthenya wa mûgwanja, mûthînjîri-Ngai nîakamûrora na angîkoono atî kîronda gîtigarûrûkîte na gîtithegeete-rî, nîakamûiga handû mwanya mîthenya îngî mûgwanja. ⁶ Mûthenya wa mûgwanja mûthînjîri-Ngai, nîakamûrora o ringî, na angîkorwo kîronda kûu nîkîrathira na gîtithegeete ngoothi-inî-rî, mûthînjîri-Ngai nîagatua atî mündû ùcio ndarî na thaahu; îyo no mûtûnda. Mündû ùcio no ngînya athambie nguô ciake, nake nîagathera, athirwo nî thaahu. ⁷ No mûtûnda ùcio ûngîthegea ngoothi-inî yake thuutha wa kwîonania harî mûthînjîri-Ngai, nîguo atuîke ndarî na thaahu, no ngînya acooke kûrî mûthînjîri-Ngai ringî. ⁸ Mûthînjîri-Ngai ùcio nîakamûrora, na angîkorwo mûtûnda ùthegeete ngoothi-inî, nîakamûtua atî arî na thaahu; ùcio nî mûrimû wa ngoothi ûrîa ûngîgwatanio.

⁹ “Rîrîa mündû o wothê angîgîa na mûrimû wa ngoothi ûngîgwatanio-rî, no ngînya atwarwo harî mûthînjîri-Ngai. ¹⁰ Mûthînjîri-Ngai nîakamûrora, na hangîkorwo harî na handû haimbu hakeerûha ngoothi-inî hagatûma njuîrî yerûhe, na angîkorwo handû hau haimbu nîhatûrîkîte hakagîa kîronda-rî, ¹¹ ùcio nî mûrimû wa ngoothi ûtangîhona, nake mûthînjîri-Ngai nîagatua atî mündû ùcio arî na thaahu. Ndakamûiga handû mwanya, tondû mündû ùcio nîarîkîtie kûgîa na thaahu.

¹² “No rîrî, mûrimû ùcio ûngîhunja ngoothi-inî yake yothe, na harîa hothe mûthînjîri-Ngai angîhota kuona oone atî mûrimû ùcio ùiyûrîte ngoothi-inî ya mündû ùcio mûrûaru kuona mûtwe ngînya magûrû-rî, ¹³ mûthînjîri-Ngai ùcio nîakamûrora, na aakorwo mûrimû ùcio nî ùiyûrîte mwîrî wake wothê, nîagatua atî mündû ùcio ndarî na thaahu. Kuona atî nîerûhîte kûndû guothe-rî, ndarî na thaahu. ¹⁴ No hîndî îrîa yothe mündû ùcio angîonwo arî na ironda-rî, nîagatuîka arî na thaahu. ¹⁵ Rîrîa mûthînjîri-Ngai angîona kîronda-rî, nîagatua atî mündû ùcio arî na thaahu. Kîronda kûu kîrî na thaahu; mündû ùcio arî na mûrimû ûngîgwatanio. ¹⁶ No kîronda kûu kîngîgarûrûka kîerûhe, no ngînya mündû ùcio athî harî mûthînjîri-Ngai. ¹⁷ Nake mûthînjîri-Ngai ùcio nîakamûrora, na aakorwo ironda nîcierûhîte-rî, mûthînjîri-Ngai nîagatua atî mündû ùcio mûrûaru ndarî na thaahu, nake nîagatuîka ndarî na thaahu.

¹⁸ “Rîrîa mündû angîgîa na ihûha ngoothi-inî yake na rîcooke rîhone, ¹⁹ naho hau ihûha rîraarî haimbe na herûhe, kana hagîe na kameni gatune-rî, no ngînya athîi akeyonanie kûrî mûthînjîri-Ngai. ²⁰ Mûthînjîri-Ngai ùcio nîakarora handû hau, na hangîoneka nî harîkîre gûkîra ngoothi, na njuîrî ciaho îkerûha, mûthînjîri-Ngai nîagatua atî mündû ùcio arî na thaahu. Nî mûrimû wa ngoothi ûngîgwatanio ùtuthûkîte harîa ihûha rîu rîraarî. ²¹ No, mûthînjîri-Ngai angîrora handû hau one hatîrî na njuîrî njerû thîinî waho, na hatîrikîre gûkîra ngoothi, na nîhahohete-rî, hîndî îyo mûthînjîri-Ngai nîakamûiga handû mwanya ihînda rîa mîthenya mûgwanja. ²² Kûngîkorwo kîronda kîa ihûha rîu nîkîrathegea ngoothi-inî, mûthînjîri-Ngai nîagatua atî mündû ùcio arî na thaahu; ùcio nî mûrimû ûngîgwatanio. ²³ No handû hau hangîkorwo hatîgarûrûkîte na hatithegeete, kûu no kîrema kîa ihûha, nake mûthînjîri-Ngai nîagatua atî mündû ùcio ndarî na thaahu.

²⁴ “Mündû angîgîa na ihîa ngoothi-inî yake, narîo ihîa rîu rîgîe na kîronda gîtunîhe kana kîerûhe-rî, ²⁵ mûthînjîri-Ngai ùcio nîakarora handû hau, na angîkorwo njuîrî ciaho nîcierûhîte, na hakorwo hakîoneka harîkîre gûkîra ngoothi-rî, ùcio nî mûrimû ûngîgwatanio ùtûrîkîre ihîa-inî rîu. Nake mûthînjîri-Ngai nîagatua atî mündû ùcio arî na thaahu; ùcio nî mûrimû wa ngoothi ûngîgwatanio. ²⁶ No mûthînjîri-Ngai

angikaarora one atĩ hatiriĩ na njuiriĩ njerũ kirema-inĩ kũu na ti harikĩru gũkĩra ngoothi yake na nihahohete-rĩ, thuutha ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũga handũ mwanya mũthenya mũgwanja. ²⁷ Mũthenya wa mũgwanja mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora ringĩ, naguo mũrimũ ũcio ũngĩkorwo nĩurathegea ngoothi-inĩ-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. ²⁸ No handũ hau hangĩkorwo hatigarũrũkĩte, na hatithegeete ngoothi-inĩ, no nihahohete, ũcio nĩ ũĩmbu wa ihĩa rĩu, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu; kũu no kirema kĩa ihĩa.

²⁹ "Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩkorwo na kironda mũtwe kana kĩreru-rĩ, ³⁰ mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarora kironda kũu, na kĩngĩoneka kĩrikĩre gũkĩra ngoothi, nayo njuiriĩ yaho ikorwo nĩ ya rangi wa ngoikoni, na ikorwo irĩ njeke, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ ũhere, nĩ mũrimũ wa mangũ ma mũtwe kana ma kĩreru. ³¹ No hĩndĩ irĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kironda kĩa mũthemba ũcio, na gĩkorwo ti kĩrikĩru gũkĩra ngoothi, na hatiriĩ njuiriĩ njĩrũ thĩĩĩ wakĩo, hĩndĩ iyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga mũndũ ũcio mũrũaru handũ mwanya mũthenya mũgwanja. ³² Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora kironda kũu ringĩ na angĩkorwo ũhere ũcio ndũthegeete na hatiriĩ njuiriĩ cia rangi wa ngoikoni, na gĩtikuoneka kĩrikĩre gũkĩra ngoothi-rĩ, ³³ no nginya mũndũ ũcio enjwo tĩga o harĩa harũaru, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũga handũ mwanya mũthenya ingĩ mũgwanja. ³⁴ Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora ũhere ũcio o ringĩ, na angĩkorwo ndũthegeete ngoothi-inĩ na ndũkuoneka ũrikĩre gũkĩra ngoothi-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. No no nginya athambie nguo ciake, na nĩagatũka ndarĩ na thaahu. ³⁵ No, ũhere ũcio, ũngĩthegea ngoothi-inĩ thuutha wa mũndũ ũcio gĩtuuo atĩ ndarĩ na thaahu-rĩ, ³⁶ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora na angĩkorwo ũhere ũcio nĩũthegeete ngoothi-inĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio ndakabataro nĩkũrora njuiriĩ cia rangi wa ngoikoni; mũndũ ũcio arĩ na thaahu. ³⁷ No mũthĩnjĩri-Ngai angĩkoona atĩ hatiriĩ na ũgarũrũku na nihamerete njuiriĩ njĩrũ, ũhere ũcio nĩũhonete. Mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu, nake Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũtua ndarĩ na thaahu.

³⁸ "Hĩndĩ irĩa mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩgĩa na tũmeni twerũ ngoothi-inĩ-rĩ, ³⁹ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatũrora, na tuo tũngĩkorwo ti twerũ mũno-rĩ, ũcio nĩ mũtũnda ũtangĩrwarĩa mũndũ ũtuthũkĩte ngoothi-inĩ; mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu.

⁴⁰ "Hĩndĩ irĩa mũndũ angĩmunyũka njuiriĩ na agĩe na kĩhara-rĩ, ũcio ndarĩ na thaahu. ⁴¹ Angĩkorwo amunyũkĩte njuiriĩ irutĩtie na thiithi akağĩa kĩhara kĩa na mbere, ũcio ndarĩ na thaahu. ⁴² No angĩkorwo arĩ na kironda gĩtune kĩhara-inĩ kana thiithi-inĩ wake-rĩ, ũcio nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio ũratuthũka kĩhara-inĩ kana thiithi-inĩ wake. ⁴³ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora, na angĩkorwo kironda kũu kĩĩmbĩte kĩhara-inĩ kana thiithi-inĩ nĩ gĩtune gĩkahaana ta mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ, ⁴⁴ mũndũ ũcio nĩ mũrũaru na arĩ na thaahu. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũtua arĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kironda kũu kĩrĩ mũtwe wake.

⁴⁵ "Mũndũ ũrĩ na mũrimũ ta ũcio ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya ehumbe nguo ndarũku, na arekererĩe njuiriĩ yake, na ahumbĩre kanua gake, athĩĩ akĩanagĩrĩra akiugaga atĩrĩ, 'Ndĩ na thaahu! Ndĩ na thaahu!' ⁴⁶ Rĩrĩa rĩothe mũndũ ũcio arĩ na mũrimũ ũcio, arĩkoragwo arĩ na thaahu. No nginya atũũrage wiki, na no nginya atũũrage nja ya kambĩ.

Mawatho Makoniĩ Ũgumu

⁴⁷ "Nguo o na irĩkũ ingĩguma, irĩ ya guoya wa ng'ondũ kana ya gatani, ⁴⁸ kana ya taama o wothe ũtũmĩtuo na ndigi njogothĩ kana taama wa gatani, kana guoya wa ng'ondũ, kana rũũa o ruothe, kana kĩndũ o gĩothe gĩthondeketwo na rũũa-rĩ, ⁴⁹ na angĩkorwo ũgumu ũcio ũrĩ nguo-inĩ, kana rũũa-inĩ, kana taama-inĩ wa ndigi njogothĩ, kana taama-inĩ o wothe mũtume, kana kĩndũ-inĩ o gĩothe gĩtũmĩtuo na rũũa-rĩ, ũgumu ũcio ũngĩkorwo na rangi ta wa nyekĩ nduru kana mũtune, ũcio nĩ ũgumu ũrathegea, na no nginya wonio mũthĩnjĩri-Ngai. ⁵⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarora ũgumu ũcio, na aige kĩndũ kũu kĩrĩ na ũgumu handũ mwanya mũthenya mũgwanja. ⁵¹ Mũthenya wa mũgwanja nĩakarora kĩndũ kũu, na angĩkorwo ũgumu ũcio nĩũthegeete nguo-inĩ, kana ndigi-inĩ njogothĩ, kana taama-inĩ mũtume, kana rũũa-inĩ, rũrĩ rwa kũrutĩrwo wĩra o na ũrĩkũ, ũcio nĩ ũgumu wa kwananga; kĩndũ kũu kĩrĩ na thaahu. ⁵² No nginya acine nguo iyo, kana ndigi icio njogothĩ, kana taama ũcio mũtume na guoya wa ng'ondũ kana gatani, kana kĩndũ kĩngĩ gĩothe kĩa rũũa rũrĩa rũgwatĩe ũgumu ũcio, nĩ ũndũ ũgumu ũcio nĩ wa kwananga; kĩndũ kũu no nginya gĩcinwo.

⁵³ “No rīrī, rīrīa mūthīnjīri-Ngai angīrora kīndū kīu, ūgumu ūcio ūkorwo ndūthegeete nguo-inī iyo, kana ndigi-inī icio njogothē kana taama-inī ūcio mūtume, kana kīndū kīa rūūa-rī, ⁵⁴ nīagaathana kīndū kīu kīgwatītio ūgumu gīthambio. Nīngī nīagakīga handū mwanya mīthenya īngī mūgwanja. ⁵⁵ Thuutha wa kīndū kīu kīgwatie ūgumu gīthambio-rī, mūthīnjīri-Ngai nīagakīrora, na angīkorwo ūgumu ūcio ndūrī ūndū ūgarūrūkīte, o na gūtūka ndūthegeete-rī, kīndū kīu kīrī na thaahu. Nīgīcinwo na mwaki, o na aakorwo ūgumu ūnyīitē mwena ūmwe kana ūrīa ūngī. ⁵⁶ Hīndī rīa mūthīnjīri-Ngai angīrora kīndū kīu na akore ūgumu ūcio ūnyihanyīhīte thuutha wa kīndū kīu gīthambio-rī, nīagatembūra nguo iyo ehērie hau he na ūgumu kuuma nguo-inī iyo, kana rūūa-inī, kana ndigi-inī icio njogothē, kana taama-inī ūcio mūtume. ⁵⁷ No ūgumu ūcio ūngīcooka woneke nguo-inī, kana harī ndigi icio njogothē, kana taama ūcio mūtume, kana kīndū kīa rūūa, ūgumu ūcio nīgūthegea ūrathēgea, na kīrīa gīothē kīrī na ūgumu ūcio no ngīnya gīcinwo na mwaki. ⁵⁸ Nguo iyo, kana ndigi icio njogothē, kana taama mūtume, kana kīndū kīa rūūa kīrīa gīthambītio gīkaniinwo ūgumu ūcio no ngīnya gīthambio rīngī, na nī gīgaathirwo nī thaahu.”

⁵⁹ Macio nīmo mawatho marīa makonīi indo inyīitītwo nī ūgumu, irī cia guoya wa ng’ōndu, kana taama wa gatani, kana ndigi njogothē, kana taama mūtume, kana kīndū o gīothē kīa rūūa, nīmo mawatho ma gūtua kana indo icio irī na thaahu kana itirī na thaahu.

14

Gūtherio Thaahu wa Mīrimū ya Ngoothi

¹ Nīngī Jehova akīra Musa atirī, ² “Maya nīmo mawatho makonīi mūndū mūrūaru hīndī yake ya gūtherio thaahu, rīrīa aarehwo kūrī mūthīnjīri-Ngai: ³ Mūthīnjīri-Ngai nīakoima nja ya kambī amūrōre. Angīkorwo mūndū ūcio nīahonete mūrīmū ūcio wa kūgwatanio wa ngoothi, ⁴ mūthīnjīri-Ngai nīagaathana aherewo nyoni īgīrī irī muoyo na itarī na thaahu, na kamūtī ka mūtarakwa, na rūrīgi rwa rangi wa gakarākū, na mūthobi irehwo nī ūndū wa mūndū ūcio ūgūtherio. ⁵ Mūthīnjīri-Ngai acooke aathane atī nyoni īmwe yacio īthīnjīrwo īgūrū rīa nyūngū, ya rūmba īrī na maaī matahītwo o hīndī iyo. ⁶ Nīngī acooke oe nyoni iyo irī muoyo, amītobokie, hamwe na kamūtī kau ka mūtarakwa, na rūrīgi rūu rwa gakarākū na mūthobi thīnī wa thakame ya nyoni iyo īthīnjīrwo īgūrū wa maaī macio matahītwo o hīndī iyo. ⁷ Mūthīnjīri-Ngai nīakaminjīria mūndū ūcio ūrathērio mūrīmū ūcio ūngīgwatanio thakame iyo maita mūgwanja, na acooke oige atī mūndū ūcio ndarī na thaahu. Nīngī acooke arekererie nyoni iyo īngī irī muoyo yūmbūke īthīi werū-inī.

⁸ “Mūndū ūcio ūtheretio no ngīnya athambie nguo ciake, no ngīnya enjwo njuīrī yake yothe na ethambe na maaī nīguo athirwo nī thaahu. Thuutha ūcio, no atoonye kambī, no rīrī, no ngīnya aikare nja ya hema yake mīthenya mūgwanja. ⁹ Mūthenya wa mūgwanja no ngīnya enjwo njuīrī yake yothe; no ngīnya enjwo mūtwe, na nderu, na ngobe, na njuīrī iria īngī ciake ciothe. Na no ngīnya athambie nguo ciake na ethambe na maaī, nake nīagathirwo nī thaahu.

¹⁰ “Mūthenya wa kanana wakīnya, no ngīnya atwarīre mūthīnjīri-Ngai tūtūrūme twīrī na kamwatī, o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, na ciothe ikorwo itarī na kaūngū, atware hamwe na icunjī ithatū cia ikūmi cia eba* ya mūtu mūhinyu ūtukanītio na maguta nī ūndū wa iruta rīa mūtu, na kabakūrī kamwe ka maguta. ¹¹ Mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūgaatua atī mūndū ūcio ndarī na thaahu nīagatwara mūndū ūcio ūrathērio hamwe na maruta make mbere ya Jehova hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūngwanwo.

¹² “Nīngī mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya gatūrūme kamwe gatuo, akarute karī iruta rīa mahītia, hamwe na kabakūrī kau ka maguta; nīagacithūngūthīria hau mbere ya Jehova itūke iruta rīa gūthūngūthio. ¹³ Nīagathīnjīra gatūrūme kau handū harīa hatheru, harīa iruta rīa kūhoroherio mehīa na iruta rīa njino ithīnjagīrwo. O ta ūrīa iruta rīa kūhoroherio mehīa rīrī rīa mūthīnjīri-Ngai-rī, no taguo iruta rīa mahītia rīrī rīake, rūu nī iruta itheru mūno makīria. ¹⁴ Mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya thakame īmwe ya iruta rīu rīa mahītia na amīhake moni ya gūtū kwa ūrīo kwa mūndū ūcio ūrathērio, na kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo, na kīara kīrīa kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo. ¹⁵ Mūthīnjīri-Ngai nīagacooka oe maguta mamwe marīa marī kabakūrī-inī amaitīrīre rūhī rwake rwa mwena wa ūmotho, ¹⁶ acooke atobokie kīara gīake kīa muoroto kīa ūrīo maguta-inī macio marī rūhī rwake, aminjamine maguta mamwe ma macio marī kīara gīake mbere ya Jehova maita mūgwanja. ¹⁷ Mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya maguta mamwe ma marīa matigaire rūhī rwake amahake moni ya gūtū kwa

* 14:10 nī ta kīlo ithathatū na nuthu (6.5)

ũrío kwa mündũ ũcio ũratherio, na kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ũrío, na kīara kīrīa kīnene gīa kũgũrũ gwake kwa ũrío, igũrũ rīa thakame iyo ya iruta rīa mahītia. ¹⁸ Namo maguta macio mangī marī rūhī rwake, mũthĩnjĩri-Ngai nīakamahaka mūtwe wa mündũ ũcio ũratherio nĩguo amũhoroherie hau mbere ya Jehova.

¹⁹ “Ningī mũthĩnjĩri-Ngai nīakaruta igongona rīa kũhoroherio mehia ahoherie mündũ ũcio ũratherio thaahu wake. Thuutha ũcio, mũthĩnjĩri-Ngai nīagathĩnja iruta rīa njino ²⁰ na arĩrutire kīgongona-inĩ, hamwe na iruta rīa mũtu nĩguo amũhoroherie, nake athirwo nĩ thaahu.

²¹ “No rĩrĩ angĩkorwo mündũ ũcio nĩ mũthĩni na ndangĩhota kũruta indo icio, no nginya arute gatũrũme kamwe gatũke iruta rīa mahītia rīa gũthũngũthio nĩguo rĩmũhoroherie, hamwe na gĩcunjĩ gīa ikũmi kīa eba† ya mũtu ũrīa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, rĩtuĩke iruta rīa mũtu, na kabakũri ka maguta, ²² na ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, o iria angĩhota kũruta, ĩmwe ĩtuĩke ya iruta rīa kũhoroherio mehia, na iria ĩngĩ ya iruta rīa njino.

²³ “Mũthenya wa kanana wakinya no nginya acirehe kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero rīa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩgeetha athererio hau mbere ya Jehova. ²⁴ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nīakoya gatũrũme kau ka iruta rīa mahītia, hamwe na kabakũri ka maguta, acithũngũthĩrie mbere ya Jehova ĩtuĩke iruta rīa gũthũngũthio. ²⁵ Nīagathĩnja gatũrũme ka iruta rīa mahītia na acooke oe thakame ĩmwe yako amĩhake moni ya gũtũ kwa ũrío kwa mündũ ũcio ũratherio, na amĩhake kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ũrío na kīara kīrīa kīnene gīa kũgũrũ gwake kwa ũrío. ²⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai nīagekĩra maguta mamwe rūhĩ rwa mwena wake wa ũmotho, ²⁷ na aminjamine maguta mamwe ma macio marī rūhĩ rwake na kīara kīa muoroto gīa guoko gwake kwa ũrío, hau mbere ya Jehova, maita mũgwanja. ²⁸ Maguta mamwe ma macio marī rūhĩ rwake amahake o harĩa aahakĩte thakame ya iruta rīa mahītia, moni-inĩ ya gũtũ kwa ũrío kwa mündũ ũcio ũratherio, na kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ũrío na kīara kīrīa kīnene gīa kũgũrũ gwake kwa ũrío. ²⁹ Namo maguta macio mangī marī rūhĩ rwake, mũthĩnjĩri-Ngai nīakamahaka mūtwe wa mündũ ũcio ũratherio, nĩguo amũhoroherie hau mbere ya Jehova. ³⁰ Ningī nīakaruta igongona rīa ndirahũgĩ kana tũtutuura, o iria mündũ ũcio angĩhota kũruta, ³¹ ĩmwe ĩrĩ iruta rīa kũhoroherio mehia na iyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rīa njino, o hamwe na iruta rīa mũtu. ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mündũ ũcio ũratherio hau mbere ya Jehova.”

³² Macio nĩmo mawatho makoni mündũ o wothe ũrīa ũrĩ na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwanio, na ndangĩhota kũruta iruta rīrīa rīathanĩtwo rīa gũtherio gwake.

Gũtherio ũgumu wa Nyũmba

³³ Ningī Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ³⁴ “Rĩrĩa mũgaakinya bũrũri wa Kaanani, ũrĩa ngũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu, na nĩ njĩkĩre ũgumu ũgũthegea nyũmba thĩnĩ bũrũri-inĩ ũcio-rĩ, ³⁵ mwene nyũmba iyo no nginya athĩ akeere mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ‘Nĩnyonete kĩndũ kĩaana ta ũgumu thĩnĩ wa nyũmba yakwa.’ ³⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nīagaathana indo ciothe irutwo nyũmba iyo atanatoonya kũrora ũgumu ũcio, nĩgeetha gũtikagĩe kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ nyũmba iyo kĩngĩtuuo atĩ kĩrĩ na thaahu. Thuutha wa ũguo mũthĩnjĩri-Ngai nīagatoonya arore nyũmba iyo. ³⁷ Nīakarora ũgumu rũthingo-inĩ, na aakorwo rũrĩ na tũrima twa rangi ta wa nyeki nduru kana wa rangi mũtune tũhaana ta tũtoonyete thĩnĩ wa rũthingo-rĩ, ³⁸ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nīakoima nja ya nyũmba iyo na acooke amĩhinge gwa kahinda ka mĩthenya mũgwanja. ³⁹ Mũthenya wa mũgwanja wakinya, mũthĩnjĩri-Ngai nīagacooka athĩ arore nyũmba iyo. Angĩona ũgumu ũcio nĩthegeete thingo-inĩ, ⁴⁰ nīagaathana mahiga marĩa marĩ na ũgumu mamomorwo na mateo handũ hatarĩ hatheru na kũu nja ya ĩtũra. ⁴¹ Nīagaathana thingo ciothe ikũrũrwo mwena wa na thĩnĩ, namo makũrũro macio mateo kīara-inĩ na kũu nja ya ĩtũra. ⁴² Ningī moe mahiga mangĩ make namo mathenya macio mamomoretwo, na macooke moe rĩũmba rĩerũ mathinge nyũmba iyo narĩo.

⁴³ “ũgumu ũcio ũngĩcooka woneke rĩngĩ nyũmba-inĩ iyo, thuutha wa mahiga macio kũmomorwo, na thingo icio gũkũrũrwo na igathiingwo rĩngĩ-rĩ, ⁴⁴ mũthĩnjĩri-Ngai nīagacooka athĩ amĩrore rĩngĩ, na angĩona ũgumu ũcio nĩthegeete nyũmba-inĩ iyo, ũcio nĩ ũgumu wa kwananga; nyũmba iyo ĩrĩ na thaahu. ⁴⁵ No nginya ĩmomorwo: mahiga mayo, na mbaũ, na thingo ciothe, nacio indo icio itwarwo handũ hatarĩ hatheru na kũu nja ya ĩtũra.

⁴⁶ “Mündũ o wothe ũngĩtoonya nyũmba iyo hĩndĩ iyo ĩrĩ hinge nīakanyiitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁴⁷ Mündũ o wothe ũngĩkoma kana arĩre irio nyũmba iyo, no nginya athambie nguo ciake.

† 14:21 nĩ ta kũlo 2

⁴⁸ “No rirĩ, mũthĩnjĩri-Ngai angĩũka kũmĩrora akore atĩ ũgumu ũcio ndũthegeete thuutha wa nyũmba ĩyo gũthingwo rĩngĩ-rĩ, nĩagatua atĩ nyũmba ĩyo ndĩrĩ na thaahu, nĩgũkorwo ũgumu ũcio nĩũthĩrĩte. ⁴⁹ Nĩgeetha atherie nyũmba ĩyo, nĩakoya nyoni igĩrĩ, na kamũtĩ ka mũtarakwa, na rĩrĩgi rwa rangi wa gakarakũ, na mũthobi. ⁵⁰ Nĩagathĩnjĩra nyoni ĩmwe ya icio igĩrũ rĩa nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩ na maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo. ⁵¹ Acooke oe kamũtĩ ka mũtarakwa, na mũthobi, na rĩrĩgi rwa rangi wa gakarakũ na nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo, acitobokie thĩĩnĩ wa thakame ĩyo ya nyoni ĩyo thĩnje, na maaĩ-inĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, aminjaminjĩrie nyũmba ĩyo maita mĩgwanja. ⁵² Nĩagatheria nyũmba ĩyo na thakame ya nyoni ĩyo, na maaĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, na nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo, na kamũtĩ kau ka mũtarakwa, na mũthobi ũcio, na rĩrĩgi rĩu rwa rangi wa gakarakũ. ⁵³ Acooke arekererie nyoni ĩyo ĩrĩ muoyo yũmbũke ĩthĩĩ na kũu werũ-inĩ, nja ya itũũra. ũguo nĩguo akaahoroheria nyũmba ĩyo, nayo nĩgathirwo nĩ thaahu.”

⁵⁴ Macio nĩmo mawatho makoniĩ mũrimũ o ro wotho wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio, na ũhere, ⁵⁵ na ũgumu ũrĩ nguoinĩ kana thĩĩnĩ wa nyũmba, ⁵⁶ na handũ haimbu, na handũ harĩ na mũtũnda, kana handũ hakaragacũku, ⁵⁷ nĩguo kũmenyekage rĩrĩa kĩndũ gĩtarĩ na thaahu na rĩrĩa kirĩ na thaahu.

Macio nĩmo mawatho makoniĩ mũrimũ ya ngoothi ĩrĩa ĩngĩgwatanio, na makoniĩ ũgumu.

15

Kuura Kũngĩrehe Thaahu

¹ Nake Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, mũmeere ũũ: Rĩrĩa mũndũ mũrũme o wotho angĩkorwo akiura kuuma njaga-inĩ yake, kuura kũu nĩ thaahu. ³ Mũndũ ũcio arĩkoragwo arĩ na thaahu hĩndĩ ĩrĩa angĩkorwo akiura hĩndĩ ciothe, o na kana angĩtiga kuura. Kuura kũu arĩ nakuo kũrĩtũmaga athaaha na njĩra ici:

⁴ “Ūrĩrĩ o wotho mũndũ ũcio ũkuura angĩkomera nũkanyĩtwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩa angĩkarĩra nĩgĩkanyĩtwo nĩ thaahu. ⁵ Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia ũrĩrĩ ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atĩinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁶ Mũndũ o wotho ũngĩkarĩra kĩndũ gĩkarĩrwo nĩ mũndũ ũcio ũroira, no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atĩinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁷ “Mũndũ o wotho ũngĩhutia mũndũ ũcio ũroira no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atĩinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁸ “Mũndũ ũcio ũroira angĩtũra mũndũ ũtarĩ na thaahu mata-rĩ, mũndũ ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atĩinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁹ “Matandĩko mothe marĩa mũndũ ũcio ũroira angĩkarĩra akuuĩtwo nĩ nyamũ, nĩmakanyĩtwo nĩ thaahu, ¹⁰ nake mũndũ o wotho ũngĩhutia kĩndũ o na kĩmwe gũkarĩre nĩ mũndũ ũcio, nĩakanyĩtwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ; ũrĩa wotho ũngĩũngania indo icio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atĩinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹¹ “Mũndũ ũcio ũkuura angĩhutia mũndũ atethambĩte moko na maaĩ, mũndũ ũcio ahutia no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atĩinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹² “Nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩa mũndũ ũcio angĩhutia, no nginya yũragwo, na kĩndũ gĩothe kĩa mbaũ no nginya gĩkamũrwo na maaĩ.

¹³ “Rĩrĩa mũndũ ũcio angĩthonio mũrimũ ũcio wa kuura, nĩageterera mĩthenya mĩgwanja nĩguo ambĩrĩrie gũtherio gwake; no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, matahĩtwo o hĩndĩ ĩyo, nake nĩagathirwo nĩ thaahu. ¹⁴ Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, athĩ mbere ya Jehova hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo na acinengere mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaciruta igongona, ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia na ĩrĩa ĩngĩ irĩ iruta rĩa njino. ũguo nĩguo akaahoroheria mũndũ ũcio hau mbere ya Jehova, nĩ ũndũ wa kuura gwake.

¹⁶ “Rĩrĩa mũndũ mũrũme angiumwo nĩ hinya wa arũme, no nginya ethambe mwĩrĩ wotho na maaĩ, na atĩinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ¹⁷ Nguo o yotho kana rũũa ĩngĩtũkĩrwo nĩ hinya wa arũme handũ, no nginya ithambio na maaĩ, na itĩinde irĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ¹⁸ Rĩrĩa mũndũ mũrũme akomania na mũndũ-wa-nja, nake

oimwo nĩ hinya wa arũme, o eerĩ no nginya methambe na maaĩ, nao matiinde marĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹⁹ “Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ekuura ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, nĩagaikara mĩthenya mũgwanja arĩ na thaahu, nake mũndũ o wothe ũngĩmũhutia, atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁰ “Kĩndũ o gĩothe angĩkomera ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe angĩkarĩra nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu. ²¹ Mũndũ o wothe ũngĩhutia ũrĩrĩ wake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²² Mũndũ o wothe ũngĩhutia kĩndũ o gĩothe aikarĩire no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²³ Kĩndũ kũu kĩngĩkorwo nĩ ũrĩrĩ, kana o kĩndũ kĩngĩ mũndũ-wa-nja ũcio aikarĩire, hĩndĩ iyo mũndũ wothe angĩkĩhutia, nĩagatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁴ “Mũndũ mũrũme angĩkoma nake na ahutio nĩ thakame ya ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja; nague ũrĩrĩ o wothe angĩkomera nũkanyitwo nĩ thaahu.

²⁵ “Rĩrĩa mũndũ-wa-nja angiura thakame ategũtigithĩria mĩthenya mĩngĩ ihinda rĩtarĩ rĩake rĩa mweri, kana kuura kũngĩ gũkĩrĩte ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu rĩrĩa rĩothe ekuura ũguo, o ta ũrĩa akoragwo arĩ na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. ²⁶ ũrĩrĩ wothe ũrĩa angĩkoma rĩrĩa rĩothe ekuura ũguo, nũkanyitwo nĩ thaahu, o ta ũrĩa ũrĩrĩ wake ũkoragwo na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, na kĩrĩa gĩothe angĩkarĩra nĩ gĩkaanyitwo nĩ thaahu, o ta ũrĩa gũkoragwo ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. ²⁷ Mũndũ o wothe angĩcĩhutia nĩakanyitwo nĩ thaahu; nake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁸ “Aarĩkia gũtiga kuura, nĩagererera mĩthenya mũgwanja, na thuutha ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu. ²⁹ Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, acirehere mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ³⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia, nayo iyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino. ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria hau mbere ya Jehova nĩ ũndũ wa thaahu wa kuura kũu gwake.

³¹ “No nginya mwehanĩrĩrie andũ a Isiraeli na indo iria ĩngĩmagwatia thaahu, nĩgeetha matikanakue marĩ na thaahu nĩ ũndũ wa gũthaahia gũkaro gĩakwa kĩrĩa kĩrĩ gatagatĩ kao.”

³² Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ mũndũ ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ o wothe ũrĩa ũnyititwo nĩ thaahu nĩ ũndũ wa kuumwo nĩ hinya wa arũme. ³³ na ma mũndũ-wa-nja nĩ ũndũ wa ihinda rĩake rĩa mweri, na ma mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ mũrũme ũrĩa ũngĩkoma na mũndũ-wa-nja ũrĩa ũrĩ na thaahu.

16

Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia

¹ Nake Jehova akĩarĩria Musa thuutha wa gĩkuũ kĩa arĩrĩ arĩa eerĩ a Harũni arĩa maakuire rĩrĩa mookire magĩkuhĩrĩria mbere ya Jehova. ² Jehova akĩira Musa atĩrĩ: “Ĩra mũrũ wa nyũkwa Harũni ndagatoonyage o rĩria enda Handũ-haria-Hatheru-Mũno, hau thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuuria kĩrĩa kĩrĩ mbere ya gĩtĩ gĩa tha kĩrĩa kĩrĩ igũrũ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro ndakae gũkua, tondũ hau nĩho ndĩyomagĩria ndĩ thĩnĩ wa itu hau igũrũ wa gĩtĩ gĩa tha.

³ “Ũũ nĩguo Harũni arĩtoonyaga harĩa haamũre: arĩtoonyaga na gategwa ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ĩmwe ya iruta rĩa njino. ⁴ Nĩarĩhumbaga kanjũ ya gatani ĩrĩa nyamũre, na thuruarĩ cia thĩnĩ cia gatani iriganie na mwĩrĩ wake, nĩarĩhotoraga mũcibi ũrĩa wa gatani, na akeoha kĩremba kĩrĩa gĩa gatani. ĩcio nĩcio nguo iria nyamũre; nĩ ũndũ ũcio no nginya ethambe na maaĩ mbere ya gũcĩhumba.* ⁵ Nĩakoya thenge igĩrĩ cia iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ya iruta rĩa njino kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli.

⁶ “Harũni nĩakaruta ndegwa iyo ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia make mwene nĩguo ehoroherie we mwene na nyũmba yake. ⁷ Nĩngĩ nĩakoya thenge ĩcio cieriĩ acineane hau mbere ya Jehova itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁸ Nĩagacuukĩra thenge ĩcio cieriĩ mĩtĩ, ũmwe nĩ wa Jehova, nague ũcio ũngĩ nĩ wa mbũri ya kũrekererio ikuuithĩtio mehia. ⁹ Harũni nĩakaruta thenge ĩria ĩkaagũrwo nĩ mũtĩ wa mwena wa Jehova,

* 16:4 Nguo cia athĩnjĩri-Ngai ciaigagwo thĩnĩ wa hekarũ (Ezek 44:17-19).

amirute iri igongona ria kuhoroherio mehia. ¹⁰ No thenge iria ikaaguirwo ni muti ituike ya kurekererio ikuiithio mehia nikananwo mbere ya Jehova iri muoyo, ituike ya kuhorohaniria, na undu wa kumirekereria ithiire weru-ini, iri yo ya kurekererio ikuiithio mehia.

¹¹ "Haruni niakarehe ndegwa iyo ituike ya iruta ria mehia make mwene, nguo ehoroherie we mwene na nyumba yake, na niagathinja ndegwa iyo ni undu wa iruta ria kuhoroherio mehia make mwene. ¹² Niakoya rugio rwa ubani ruyurio makara ma mwaki marutitwo kigongona-ini mbere ya Jehova, na ngundi igiri cia ubani muhinyu uria utararikaga wega, na acitware na kuu thuutha wa gitambaya gia gucurio. ¹³ Niagekira ubani ucio mwaki-ini mbere ya Jehova, nayo ndogo ya ubani ucio nighathiika giti kiu gia tha, kiu kiri iguru ria ithanduku ria Uira, niguu ndagakue. ¹⁴ Ningi niakoya thakame imwe ya ndegwa iyo na kiara giake, amiminjaminje mwena wa mbere wa giti kiu gia tha; ningi niakaminjaminja imwe yayo na kiara giake maita mugwanja hau mbere ya giti kiu gia tha.

¹⁵ "Ningi niagathinja thenge iria ya iruta ria kuhoroherio mehia makoni andu acio, na atware thakame yayo thuutha wa gitambaya gia gucurio, eke nayo o ta uria eekire thakame ya ndegwa iyo: amiminjaminje iguru ria giti kiu gia tha o na mbere yakio. ¹⁶ Uguo niguu akaahoroheria Handu-haria-Hatheru-Muno tondū wa thaahu na uremi wa andu a Isiraeli, kuringana na mehia mao mothe. Na uguo noguo ageeka ni undu wa Hema-ya-Gutunganwo, iria iri gatagati kao na thaahu wao. ¹⁷ Gutiri mundu o na uriku ugaakorwo thini wa Hema-ya-Gutunganwo kuuma ihinda riria Haruni agaathi kuhoroheria Handu-haria-Hatheru-Muno nginya hinda iria akoima ho, arikitie kwihoroheria we mwene, na akahoroheria nyumba yake na akahoroheria kirindi giothe gia Isiraeli.

¹⁸ "Ningi niakoima athi kigongona-ini kiria kiri hau mbere ya Jehova akihoroherie. Niakoya thakame imwe ya ndegwa iyo, na thakame imwe ya thenge, amihake hia ciothe cia kigongona kiu. ¹⁹ Niakaminjaminja thakame imwe na kiara giake iguru riakio maita mugwanja, agitherie na akiamure niguu githirwo ni thaahu wa andu a Isiraeli.

²⁰ "Haruni aarika kuhoroheria Handu-haria-Hatheru-Muno, na Hema-ya-Gutunganwo na kigongona kiu, niakarehe thenge iria iri muoyo. ²¹ Niakaigirira moko make meeri iguru ria mutwe wa thenge iyo iri muoyo, na oimburi hau iguru riayo waganu wothe na uremi wa andu a Isiraeli, oimbure mehia mao mothe, amacokererie iguru ria mutwe wayo. Niakarekereria thenge iyo ithiire weru-ini imenyereirwo ni mundu uria ithuuriirwo wira ucio. ²² Thenge iyo niguu ikuiithio mehia mao mothe, imatware kundū kuria gutatuiragwo ni Andu; nake mundu ucio niakarekereria thenge iyo na kuu weru-ini.

²³ "Haruni niagacooka atonye Hema-ya-Gutunganwo arute nguo icio cia gatani iria eekire mbere ya guoonya Handu-haria-Hatheru-Muno, nake acitige kuo. ²⁴ Niagethamba mwiri na maa, ari handu hatheru na acooke ehumbere nguo ciake cia nduire. Acooke oime nja na erutire iruta ria njino ni undu wake mwene, na arute iruta ria njino ni undu wa andu, niguu ehoroherie we mwene na ahoroherie andu ari ang. ²⁵ Ningi niagacinira maguta ma iruta ria kuhoroherio mehia iguru ria kigongona.

²⁶ "Mundu ucio urekagirira thenge iyo ya gukuuithio mehia no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwiri na maa; thuutha ucio acooke atonye kamb. ²⁷ Ndegwa iyo na thenge, iria cia iruta ria kuhoroherio mehia, iria thakame yacio yatwaritwo Handu-haria-Hatheru-Muno ya kuhorohaniria, no nginya ciuio nja ya kamb; njua ciacio na nyama, na mahu ciothe icinwo ihe biu. ²⁸ Mundu uria ugacicina no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe mwiri na maa; thuutha ucio no acooke atonye kamb.

²⁹ "Undu iyo ugutuika watho mwandike wa kurumagirirwo hinda ciothe ni inyu: Muthenya wa ikumi mweri-ini wa mugwanja no nginya mwimage irio, na mutikarutage wira o na uriku, ari mundu uciarirwo bururi wanyu, kana ari mugeni uria uturanagia na inyu, ³⁰ tondū muthenya ucio nimukahoroherio, niguu mutherio. Hinda iyo nimagatherio kuuma kuri mehia manyu mothe muri hau mbere ya Jehova. ³¹ Iyo ni Thabatu ya kuhurika, na no nginya mwimage irio; iyo ni watho mwandike wa kurumagirirwo hinda ciothe. ³² Muthinjiri-Ngai uria mutiririe maguta na akaamurwo gucooka ithenya ria ithe ta muthinjiri-Ngai uria munene niwe ukaahoroheria andu. Niakumbaga nguo iria nyamure cia gatani ³³ na ahoroherie Handu-haria-Hatheru-Muno, na Hema-ya-Gutunganwo, na kigongona, na athinjiri-Ngai, na andu othe a muingi wa Isiraeli.

³⁴ “Ündü üyü ügütũika watho mwandike wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe nĩ inyuĩ; horohio ĩrĩrutagwo riita rĩmwe o mwaka nĩ ündũ wa mehia mothe ma andũ a Isiraeli.” Na gũgũkwo o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkagwo.

17

Kũgĩrio Kũrĩa Thakame

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria Harũni, na ariũ ake na andũ othe a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Üü nĩguo Jehova aathanĩte: ³ Mũndũ o wothe Mũisiraeli ũrĩrutaga igongona rĩa ndegwa, kana rĩa gatũrũme, kana rĩa mbũri thĩĩnĩ wa kambĩ kana nja ya kambĩ, ⁴ handũ ha kũrĩrehe itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, arĩrute rĩrĩ igongona rĩa kũrutĩrwo Jehova hau mbere ya Hema-ĩria-Nyamũre ya Jehovah-ĩ, mũndũ ũcio nĩagatuuo arĩ na mahĩtia ma gũita thakame; mũndũ ũcio nĩaitĩte thakame, na no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ⁵ Ündũ üyü nĩwagũtũma andũ a Isiraeli matwaragĩre Jehova magongona marĩa rĩu mararutĩrwo werũ-inĩ. No nginya mamarehagĩre mũthĩnjĩri-Ngai, ũguo nĩ kuuga kũrĩ Jehova, hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, marutwo marĩ maruta ma ũguano. ⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaminjaminja thakame kigongona-inĩ kĩa Jehova hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na acine maguta marĩ mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ⁷ Matikanacooke o na rĩ kũruta magongona mao o na marĩkũ kũrĩ mũhianano ya mbũri ĩrĩa mahũũraga ũmaraya nayo. Üyũ nĩ watho mwandike wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe kũrĩ o, na kũrĩ njiarwa iria igooka.’

⁸ “Meere atĩrĩ: ‘Mũisiraeli o wothe, kana mũgeni o na ũrĩkũ ũtũũranagia nao, ũkaaruta iruta rĩa njino, kana arute igongona, ⁹ na ndarĩtware hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo arĩrutĩre Jehova-ĩ, mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.

¹⁰ “ ‘Mũisiraeli wothe kana mũgeni o wothe ũtũũranagia nao ũkaarĩa thakame o yothe, nĩngahũgũkĩra mũndũ ũcio ũrĩite thakame, na nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao. ¹¹ Nĩgũkorwo muoyo wa kũmbe ũrĩ thĩĩnĩ wa thakame, na nĩyo ndĩmũheete mwĩhorohagĩrie nayo kigongona-inĩ; thakame nĩyo ĩhorohagĩria muoyo wa mũndũ. ¹² Nĩ ündũ ũcio ngwĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe thĩĩnĩ wanyu wagĩrĩrwo nĩ kũrĩa thakame, o na mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ ndakanarĩe thakame.”

¹³ “ ‘Mũisiraeli o wothe, kana mũgeni o wothe ũtũũranagia na inyuĩ, ũkaaguĩma nyamũ kana nyoni o yothe ĩngĩrĩĩo, no nginya agaita thakame yayo thĩ, acooke amĩthike na tĩrĩ, ¹⁴ tondũ muoyo wa kũmbe gĩothe nĩ thakame yakĩo. Nĩkĩo njĩrĩite andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Mũtikanarĩe thakame ya kũmbe o gĩothe, tondũ muoyo wa kũmbe nĩ thakame yakĩo; mũndũ o wothe ũngĩmĩrĩa no nginya aingatwo.”

¹⁵ “ ‘Mũndũ o wothe, arĩ wa gũciarĩrwo bũrũri wanyu kana arĩ mũgeni, angĩkaarĩa nyamũ ikuĩte kana ĩtambuurangĩtwo nĩ nyamũ cia gĩthaka-ĩ, no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atĩinde na thaahu nginya o hwaĩ-inĩ; thuutha ũcio nĩagathĩrwo nĩ thaahu. ¹⁶ No angĩkaaga gũthambia nguo ciake na aage gwĩthamba-ĩ, nĩagacookererwo nĩ ũũru ũcio wake.’”

18

Gũkomania kũrĩa Kũgĩrie

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu. ³ Mũtikaneke maũndũ marĩa andũ a Misiri, kũrĩa mwatũũraga, meekaga, na mũtikaneke maũndũ marĩa meekagwo bũrũri wa Kaanani, kũrĩa ndĩramũtwara. Mũtikarũmĩrĩre mĩthĩire yao. ⁴ No nginya mwathĩkagĩre mawatho makwa na mũmenyagĩrĩre gwathĩkĩra kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu. ⁵ Tũũrai mũrũmĩtie kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho makwa, nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa ũrĩmathĩkagĩra nĩarĩtũũrio muoyo nĩmo. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁶ “ ‘Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũgaathengerera mũndũ wa nyũmba yake nĩguo makomanie; nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁷ “ ‘Ndũkanaconrithie thoguo nĩ ündũ wa gũkoma na nyũkwa. Ücio nĩ nyũkwa; ndũkanakome nake.

⁸ “ ‘Ndũkanakome na mũtumia wa thoguo; ũguo nĩ gũconrithia thoguo.

⁹ “ ‘Ndũkanakome na mwarĩ wa nyũkwa, kana mwarĩ wa thoguo ũrĩa mũciarĩtwo nĩ ithe ũmwe kana mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũtarĩ a ithe ũmwe.

10 “Ndūkanakome na mwarī wa mūrūguo kana mwarī wa mwarīguo; ūguo nī gwīconorithia.

11 “Ndūkanakome na mwarī wa mūdū-wa-nja wa thoguo, ūrīa ūciarītwo nī thoguo; ūcio no ta mwarī wa nyūkwa.

12 “Ndūkanakome na mwarī wa nyina na thoguo; ūcio nī mūdū wa nyūmba ya thoguo.

13 “Ndūkanakome na tataguo, ūcio nī mūdū wa nyūmba imwe na nyūkwa.

14 “Ndūkanaconorithie mūrū wa nyina na thoguo, na ūndū wa gūthengerera mūtumia wake nīguo mūkomanie; ūcio nī tataguo.

15 “Ndūkanakome na mūtumia wa mūrūguo. Ūcio nī mūtumia wa mūrūguo; ndūkanakome nake.

16 “Ndūkanakome na mūtumia wa mūrū wa nyūkwa; ūguo nīgūconorithia mūrū wa nyūkwa.

17 “Ndūkanakome na mūdū-wa-nja ūcooke ūkome na mwarī. Ndūkanakome na mwarī wa mūrū, kana mwarī wa mwarī; acio nī andū a nyūmba yake. Ūcio nī waganu.

18 “Ndūkanahikie mwarī wa nyina na mūtumia waku atuīke mūrū wa mūtumia waku, ūkomage nake mūtumia waku arī muoyo.

19 “Ndūkanathengerere mūdū-wa-nja mūkomanie rīrīa arī na thaahu wa hīndī yake ya mweri.

20 “Ndūkanakome na mūtumia wa mūdū ūngī, ndūgethaahie nake.

21 “Mūtikananeane ciana cianyu irufīrwo Moleku igongona, mūtikanathaahie rītwa rīa Ngai wanyu. Nī nī nī Jehova.

22 “Ndūkanakome na mūdū mūrūme ta ūrīa mūdū akomaga na mūdū-wa-nja; ūndū ūcio ūrī magigi.

23 “Ndūkanakome na nyamū nawe wīthaahie nayo. Mūdū-wa-nja ndakanetware harī nyamū akome nayo; gwīka ūguo nī waganu mūkīru njano.

24 “Mūtikanethaahie na ūndū o na ūmwe wa macio, tondū ūguo nīguo ndūrīrī iria ngūingata imweherere ciethaahirie. ²⁵ O naguo būrūrī nīwathaahirio; nī ūndū ūcio ngūherithīria mehia maguo, naguo būrūrī ūcio ūgītahīka arī maatūrāga kuo.

²⁶ No inyuī, no nginya mūrūmie kīrīra kīa watho wa kūrūmīrīrwo, na mawatho makwa. Andū arī maciarīrwo būrūrī wanyu, kana ageni arī maatūrānāgia na inyuī, matikaneke ūndū o na ūrīkū wa macio marī magigi, ²⁷ nīgūkorwo maūdū macio mothe nīmo meekagwo nī andū arī maatūrāga būrūrī ūcio mbere yanyu, naguo būrūrī ūcio ūkīnyītwo nī thaahu. ²⁸ O na inyuī mūngīgwātia būrūrī ūcio thaahu, nīkamūtahīka o ta ūrīa watahīkire arī maatūrāga kuo mbere yanyu.

²⁹ “Mūdū o wothē ūngīka ūndū o na ūmwe wa maūdū macio marī magigi, andū ta acio no nginya maingatwo kuuma kūrī andū ao. ³⁰ Rūmiai maūdū marīa ndīmwahtē na mūtikanarūmīrīre mītugo ūyo irī magigi, irīa yekagwo mūtaanoka, na mūtikanethaahie nayo. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

19

Mawatho ma Mīthemba Mīthemba

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Arīria kīungano gīothe kīa Isiraeli, ūmeere atīrī, ‘Tuīkai atheru tondū nī, Jehova Ngai wanyu, ndī mūtheru.

³ “O mūdū wanyu no nginya atīe nyina na ithe, na no nginya mūrūmagie Thabatū ciakwa. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

⁴ “Mūtikanandirike, mūhooyage mīhianano kana mwīthondekere ngai cia kīgera gītweketio. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

⁵ “Rīria mūkūrūfīra Jehova igongona rīa ūguano, rīrutagei na njīra irīa ingītūma igongona rīu rīanyu rītīkīrīke. ⁶ Igongona rīu mūrūrīage o mūthenya ūcio rīarutwo, kana mūthenya ūyū ūngī; kīndū o gīothe kīa rīo kīngītīgara gīkinyie mūthenya wa gatātū, no nginya gīcinwo kīhīe biū. ⁷ Kīndū o na kīrīkū kīarīo kīngīkaarīo mūthenya wa gatātū, igongona rīu ti rītheru na rītigetīkīrwo. ⁸ Mūdū o wothē ūngīrīria mūthenya wa gatātū, nīagacookererwo nī ūuru ūcio ekīte, tondū nīathaahītīe kīndū kīarutīrwo Jehova kīrī gītheru; mūdū ūcio no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao.

⁹ “Rīrīa mūkūgetha irio būrūrī-inī wanyu, mūtikanagethe nginya ndeere-inī cia mīgūnda yanyu, o na mūtikanonganīe rūtīki rwa magetha manyu. ¹⁰ Mūtīgacookage rīngī kūhaara mīgūnda-inī yanyu ya mīthabībū, o na mūtīkahaarage thabībū iria igūite thī. Citīgāgīriei andū arīa athīni na arīa ageni. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

¹¹ “Mūtikanaiye.

“Mūtikanahēenanie.

- “ Mündü ndakanahenie ūria ūngī.
- 12 “ Mütikanehite na maheeni mükigwetaga rītwa riakwa, na nī ūndū ūcio mūthaahie rītwa rīa Ngai wanyu. Nīi nī nīi Jehova.
- 13 “ Mütikaheenie mündū ūria ūngī, muoe indo ciake kana mūmūtunye indo ciake.
- “ Mütikanaikarie mūcaara wa mūruti wa wīra ūkinyie rūciū.
- 14 “ Mütikanarume mündū ūtaiguaga, kana mūigire mūtumumu kīndū gīa kūmūhīnga, no mwītigaḡirei Ngai wanyu. Nīi nī nīi Jehova.
- 15 “ Mütikanooomie kīhooto; ndūkanacaire mündū tondū nī mūthīini kana mündū mūnene ūri igweta, no taḡirai mündū ūria ūngī ciira na kīhooto.
- 16 “ Mütikanorūre mūḡicambanagia gatagaī-inī ka andū anyu.
- “ Mütikaneke ūndū ūngirehere mündū ūria ūngī ūgwati. Nīi nī nīi Jehova.
- 17 “ Ndūkanathūre mūrū wa thoguo ngoro-inī yaku. Kaanagia mündū ūria ūngī maūndū ūtekūhithīria nigeetha ndūkanagwatanire nake mahītia-inī make.
- 18 “ Ndūkanerīhie kana ūtume mündū wanyu ūthū, no endaga mündū ūria ūngī o ta ūria wiyendete wee mwene. Nīi nī nīi Jehova.
- 19 “ Rūmagiai uge wakwa.
- “ Ndūkanaciarithanie nyamū itarī cia kīruka kīmwe.
- “ Ndūkanahaande mūḡūnda waku mbeū mīthemba īrī.
- “ Ndūkanehumbe nguo itumitwo na ndigi mīthemba īrī itahaanaine.
- 20 “ Mündū mūrūme angikoma na mündū-wa-nja ngombo, nake aakorwo nīmūurie nī mündū ūngī, no ndakūūrītwo kana akarekererio, no nginya maherithio ta ūria kwaḡīire. No matikooragwo, tondū mündū-wa-nja ūcio ndatigīte ḡūtuika ngombo.
- 21 Nake mündū mūrūme ūcio-rī, no nginya arute ndūrūme, amītware itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo itūike iruta rīa kūrūtītwo Jehova rīa kūhoroherio mahītia.
- 22 Mūthīnjīri-Ngai nīakahoroheria mündū ūcio na ndūrūme iyo ya iruta rīa mahītia, īrutītwo hau mbere ya Jehova nī ūndū wa rīihia rīu ehītie, nake nīakarekerwo rīihia rīake.
- 23 “ Rīria mūgaatoonya būrūri ūcio wa Kaanani, na mūhaande mīti ya mīthemba yothe icīaraga maciaro-rī, nī mūgaatua atī maciaro macio marī na thaahu. Ihinda rīa mīaka itatū nīmūkamata atī marī na thaahu, na matikanarīo. 24 Mwaka wa kana, maciaro mothe mayo nīmagatūika matheru, matūike maruta ma kūgoocithia Jehova. 25 No mwaka wa gatano, no mūrīe maciaro mayo. Ūguo nīguo magetha manyu makoongerereka. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu.
- 26 “ Mütikanarie nyama īrī na thakame thīnī wayo.
- “ Mütigekage maūndū ma kūragūra kana ma kūrogana.
- 27 “ Mütikanenje njuīrī cianyu thikīrīrio-inī kana mūrenge mīthia ya nderu cianyu.
- 28 “ Mütikanetemange mūrī yanyu nī ūndū wa andū arīa akuū, kana mwīkīre marūrī mūrī-inī yanyu. Nīi nī nīi Jehova.
- 29 “ Ndūkanaagithie mwarūrāna na inyuī būrūri-inī wanyu, mütikanamwīke ūuru.
- 34 Mūgeni ūria ūtūūranagia na inyuī no nginya atuagwo taarī mündū ūciarīrwo būrūri wanyu. Mwendei ta ūria mwīendete inyuī ene, nīgūkorwo o na inyuī mwarī ageni būrūri wa Misiri. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu.
- 35 “ Mütikahūthagīre ithimi itarī cia kīhooto rīria mūḡūthima ūraihi, kana ūritū, kana ūngī. 36 Hūthagīrai ithimi cia kīhooto, na mahiga ma ḡūthima ma kīhooto, na eba ya kīhooto, na hini ya kīhooto. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu ūria wamūrutire būrūri wa Misiri.
- 37 “ Rūmagiai īrīra ciakwa cia watho ciothe na mawatho makwa mothe, na mūmarūmagīire. Nīi nī nīi Jehova.’ ”

20

Kūherithio nī Ūndū wa Mehia

¹ Ningī Jehova akīra Musa atūrī, ² “Īra andū a Isiraēli atūrī: ‘Mūisiraēli o wothē kana mūgeni o wothē ūria ūtūūraga būrūri wa Isiraēli ūkaaheana ūmwe wa ciana ciake

kūrī ngai irīa itagwo Moleku, no nginya akooragwo. Mūingī wothe nī ūkaamūhūūra na mahiga nyuguto. ³ Nīngahūgūkīra mūdū ūcio, na nīngamūingata kuuma kūrī andū ao; tondū wa kūheana ciana ciake kūrī Moleku, nīathaahītie handū hakwa harīa haamūre na agathaahia rītwa rīakwa itheru. ⁴ Mūingī ūcio wa andū ūngīkaaga kūherithia mūdū ūcio ūheanītie ūmwe wa ciana ciake kūrī Moleku, mage kūmūiragari, ⁵ nīngahūgūkīra mūdū ūcio, hamwe na andū a nyūmba yake, na ndīmaingate kuuma kūrī andū ao, we mwene na arīa othe mamūrūmagīrīra na kūhūūra ūmaraya na Moleku.

⁶ “Nīngahūgūkīra mūdū ūrīa ūtuīragia maūdū kuuma kūrī andū arīa marī na maroho ma kūragūra na kuuma kūrī arogi, nīguo ahūūre ūmaraya na ūndū wa kūmarūmīrīra, na nīngamūingata kuuma kūrī andū ao.

⁷ “Mwīyamūrei mūtūike atheru tondū nī nī nī Jehova Ngai wanyu. ⁸ Rūmagiai irīra ciakwa cia watho na mūcirūmagīrīre. Nī nī nī Jehova, ūrīa ūmūtheragia.

⁹ “Mūdū o wothe ūngūrūma ithe kana arume nyina, no nginya ooragwo. Nīarumīte ithe kana akaruma nyina, na thakame yake nīkamūcookerera.

¹⁰ “Mūdū mūrūme angītharia na mūtumia wa mūdū ūngī, atharie na mūtumia wa mūdū wa itūūra rīake, itharia icio cieri, mūdū mūrūme ūcio na mūtumia, no nginya mooragwo.

¹¹ “Mūdū mūrūme angīkoma na mūtumia wa ithe, nīaconorithītie ithe. Mūdū mūrūme ūcio na mūtumia ūcio eerī no nginya mooragwo; thakame yao nīkamacookerera.

¹² “Mūdū mūrūme angīkoma na mūtumia wa mūrū, eerī no nginya mooragwo. Ūndū ūcio mekīte nī waganu ūkīrīte njano; thakame yao nīkamacookerera.

¹³ “Mūdū mūrūme angīkoma na mūdū mūrūme ūngī ta ūrīa mūdū akomaga na mūdū-wa-nja-rī, andū acio eerī nīmekīte ūndū ūrī magigi. No nginya mooragwo; thakame yao nīkamacookerera.

¹⁴ “Mūdū mūrūme angīhikia mūdū-wa-nja na ahikie nyina, ūcio nī waganu. Mūdū mūrūme ūcio na andū-a-nja acio eerī no nginya macinwo na mwaki, nīgeetha gūtikanakorwo na waganu thīnī wanyu.

¹⁵ “Mūdū mūrūme angīkoma na nyamū-rī, no nginya mūdū ūcio ooragwo, na no nginya mūrūrage nyamū ūyo.

¹⁶ “Mūdū-wa-nja angītwarīrīra harī nyamū nīguo akome nayo-rī, nīmūkooraga mūdū-wa-nja ūcio hamwe na nyamū ūyo. No nginya mūdū-wa-nja ūcio ooragwo na nyamū ūyo yūragwo; thakame yake nīkamūcookerera, na thakame ya nyamū ūyo imīcookerere.

¹⁷ “Mūdū mūrūme angīhikia mwarī wa ithe, arī mwarī wa ithe kana wa nyina, na makomanie, icio nī njono. No nginya maingatwo mehere kuuma kūrī andū ao. Nīaconorithītie mwarī wa ithe. Na nīagacookererwo nī ūru ūcio ekīte.

¹⁸ “Mūdū mūrūme angīkoma na mūdū-wa-nja hīndī yake ya mweri, nīaguūria riurīro rīake, o nake mūdū-wa-nja ūcio agakīguūria riurīro rīa thakame yake. Andū acio eerī nīmakaingatwo kuuma kūrī andū ao.

¹⁹ “Ndūkanakoma na tataguo kana mwarī wa nyina na thoguo, nī ūndū gwīka ūguo nī gūconorithia mūdū ūrīa mūrī rūrīra; inyuī eerī nīmūgacookererwo nī ūru ūcio mwīkīte.

²⁰ “Mūdū angīkoma na tatawe-rī, nīaconorithītie mamawe. Nīmagacookererwo nī ūru ūcio mekīte; magaaakua matarī magīa mwana.

²¹ “Mūdū angīhikia mūtumia wa mūrū wa nyina ūcio nī thaahu, nīaconorithītie mūrū wa nyina. Megūtūūra matarī magīa mwana.

²² “Rūmagiai irīra ciakwa ciothe cia watho, na mawatho makwa mūmarūmagīrīre, nīguo mūtūre būrūri ūrīa ndīramūtware, na nīgeetha ndūkanamūtahike. ²³ Mūtikanatūre kūringana na mītugo ya ndūrīrī iria ngūingata imweherere. Ndacimenire nī tondū nīciekire maūdū macio mothe. ²⁴ No nī ngīmūwīra atīrī, “Nīmūkegwatīra būrūri wao; nīngamūhe guo ūtūike igai rīanyu, būrūri ūrī būthi wa iria na ūkī.” Nī nī nī Jehova Ngai wanyu, ūrīa wamwūrīre kuuma kūrī ndūrīrī.

²⁵ “Nī ūndū ūcio no nginya mūkūuranage nyamū iria itarī thaahu na iria irī thaahu, na nyoni iria itarī thaahu na iria irī thaahu. Mūtikanethaahie na nyamū kana nyoni o na irīkū, kana kīndū o gīothe gīthiagiara thī, iria ciothe ndaamūranirie tondū irī thaahu harī inyuī. ²⁶ No nginya mūtūike atheru harī nī, tondū nī, Jehova, ndī mūtheru, na nīndīmūmūranītie na ndūrīrī iria ingī mūtūike akwa kūmbe.

²⁷ “Mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja ūrī maroho marīa maragūraga kana mūrōgi thīnī wanyu, no nginya makoaragwo. Mūmahūre na mahiga nyuguto. Thakame yao nīkamacookerera.’ ”

21

Mawatho ma Kūrūmūrwo nī Athīnjīri-Ngai

¹ Nake Jehova akīra Musa atīri, “Arīria athīnjīri-Ngai, nīo ariū a Harūni, ūmeere atīri: ‘Mūthīnjīri-Ngai ndakanethaahie nī ūndū wa mūdū wao ūkuite, ² tiga no akorirwo arī mūdū wa nyūmba yake, ta nyina kana ithe, kana mūrīū kana mwarī, kana mūrū wa nyina, ³ kana mwarī wa nyina ūtarī mūhiku ūrīa ateithagia nī ūndū ndarī na mūthuuri, nī ūndū wake-rī, no ethaahie. ⁴ Ndakanethaahie nī ūndū wa athoni ake, na nī ūndū ūcio anyiitwo nī thaahu.

⁵ “Athīnjīri-Ngai matikanenjwo mūtwe, kana marengerere mūthia ya nderu ciao kana metemange mūrī yao nī ūndū wa gūkuirwo. ⁶ No nginya makorwo marī atheru harī Ngai wao, na matikanathaahie rītwa rīa Ngai wao. Tondū nīo matwaragīra Jehova indo iria arufīrwo irī iruta rīa njino, nīcio irio cia Ngai wao, no nginya makorwo marī atheru.

⁷ “Athīnjīri-Ngai matikanahikie andū-a-nja arīa methaahītie na ūmaraya, kana arīa matiganīte na athuuri ao, tondū athīnjīri-Ngai nī atheru harī Ngai wao. ⁸ Matuagei atheru, tondū nīo marutagīra Ngai wanyu irio iria arufīrwo igongona. Matuagei atheru, tondū nī Jehova ndī mūtheru, o nī ūrīa ūmūtheragia.

⁹ “Mwarī wa mūthīnjīri-Ngai angīthaahia na gūtuika mūmaraya, nīaconorithītie ithe; no nginya acinwo na mwaki.

¹⁰ “Mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, ūrīa ūrī gatagatī ka ariū-a-ithe, na ūitīrīrio maguta mūtwe na akaamūrwo nīguo ehumbage nguō cia ūthīnjīri-Ngai, ndakanarekererie njuirī yake īikare ītarī njanūre kana atembūrango nguō ciake. ¹¹ Ndakanatoonye handū harī kīimba. Ndakanethaahie o na aakorwo nī ūndū wa ithe kana nyina, ¹² o na ndakanoime handū-harīa-haamūre ha Ngai wake, kana ahathaahie, tondū nīamūrītwo, agaitīrīrio maguta ma Ngai wake. Nī nī nī Jehova.

¹³ “Mūdū-wa-nja ūrīa akaahikia no nginya agaakorwo arī mūrītwo gathirango. ¹⁴ Ndakanahikie mūtumia wa ndigwa, kana mūtumia matiganīte na mūthuuriwe, kana mūdū-wa-nja wīthaahītie na ūmaraya, no akaahikia mūrītwo gathirango wa andū ao, ¹⁵ nīgeetha ndakanathaahie rūciaro rwake gatagatī ka andū ao. Nī nī nī Jehova, ūrīa ūmūtheragia.”

¹⁶ Ningī Jehova akīra Musa atīri, ¹⁷ “Īra Harūni atīri: ‘Harī njiarwa iria igooka, gūtīrī mūdū wa njiaro ciaku ūrī na kaūgū ūgaakuhīrīria nīguo arutīre Ngai wake irio cia igongona. ¹⁸ Gūtīrī mūdū o na ūmwe ūrī na kaūgū ūgaakuhīrīria: mūdū mūtumumu kana gīthua, kana mūdū mūthūku ūthiū, kana ūrī na wonje, ¹⁹ mūdū mwonju kūgūrū kana guoko, ²⁰ mūdū ūrī iguku kana mūhomu, mūdū ūrī na kaūgū ka riitho, kana mūdū ūrī na ironda iratogota kana iroira, kana mūthūku nyee. ²¹ Gūtīrī mūdū wa njiaro cia Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai ūrī kaūgū ūgaakuhīrīria nīguo atware maruta marīa marufīrwo Jehova ma njino. Ūcio ūrī na kaūgū ndakanakuhīrīrie atī nīguo arute irio icio cia Ngai wake cia igongona. ²² We no arīe irio iria theru mūno cia Ngai wake, o na irio iria theru; ²³ no rīrī, nī ūndū wa ūgū ūcio wake, ndakanakuhīrīrie gītambaya gīa gūcuurio kana athengerere kīgongona, nīgeetha ndagathaahie handū hau hakwa harīa haamūre. Nī nī nī Jehova, ūrīa ūmatheragia.’”

²⁴ Nī ūndū ūcio Musa akīra Harūni na ariū ake ūguo, o na akīra andū a Isiraēli othe.

22

Maruta marīa Ngai Angītīkīra

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīri, ² “Īra Harūni na ariū ake matīage maruta marīa matheru marīa andū a Isiraēli maanyamūrīre, nīgeetha matikanathaahie rītwa rīakwa itheru. Nī nī nī Jehova.

³ “Meere atīri, ‘Njiarwa iria igooka thuutha, mūdū o na ūrīkū wa njiaro cianyu angīgakorwo ethaahītie, nake akuhīrīrie maruta marīa matheru marīa andū a Isiraēli maamūrīre Jehova, mūdū ūcio no nginya aingatwo, ehēre mbere yakwa. Nī nī nī Jehova.

⁴ “Mūdū wa njiaro cia Harūni angīkorwo arī na mūrīmū wa ngoothi ūngīgwatanio, kana mwīrī wake ūkoira, ndakaarīa indo iria theru irufītwo cia maruta, nginya agaathirwo nī thaahu. Ningī nīakanyitwo nī thaahu angīkaahutia kīndū gīthaahie nī kīimba, kana ahutie mūdū o wothē ūrīa uumītwo nī hinya wa arūme, ⁵ o na kana angīhutia kīndū o gīothe kīrīa gītambaga thī kīrīa kīngīmūgwatia thaahu, kana ahutie mūdū o na ūrīkū ūngītūma anyiitwo nī thaahu, o na thaahu ūcio ūngīkorwo nī ūrīkū.

⁶ Mündü ūria ūngihutia kindü o na kīrīkū ta kīu nīakanyiiwo nī thaahu o nginya hwaī-inī. Ndakanarie kindü o na kīrīkū kīa maruta marīa maamūre, no akorirwo ethambīte mwīrī na maaī. ⁷ Riūa rīathūa nīagathirwo nī thaahu, na thuutha ūcio no arīe maruta marīa maamūre, tondū nīcio irio ciake. ⁸ Ndakanarie nyama cia nyamū ikuīte, kana nyama cia nyamū itambuūrītwo nī nyamū cia gīthaka, nīguo ndakae gūthaahio nīcio. Nīi nī nīi Jehova.

⁹ “Athīnjīri-Ngai nīmarūmagie mawatho makwa nīgeetha matikahītagie, nao makue nī ūndū wa kwaga gūthīa mawatho macio. Nīi nī nīi Jehova ūria ūmatheragia.

¹⁰ “Gūtīrī mündü o na ūrīkū ūtarī wa nyūmba ya mūthīnjīri-Ngai wagīrīrwo nī kūrīa maruta marīa matheru, o na mūgeni wa mūthīnjīri-Ngai, kana mūruti wa wīra gwake o nao matigacīrīe. ¹¹ No mūthīnjīri-Ngai angīgūra ngombo na mbeeca, kana ngombo iciarīrwo gwake mūciī, ngombo iyo no īrīe irio ciake. ¹² Mwarī wa mūthīnjīri-Ngai angīhīkio nī mündü ūtarī mūthīnjīri-Ngai, ndakanarie kindü o na kīmwe kīa maruta macio matheru. ¹³ No mwarī wa mūthīnjīri-Ngai angītūika mūtumia wa ndigwa, kana matigane na mūthuuriwe na ndarī ciana, nake acooke agaikare gwa ithe o ta rīrīa aarī mwīthī, no arīe irio icio nyamūre cia ithe. No mündü ūtetikīrītio, ndakanarie kindü o na kīmwe gīacio.

¹⁴ “Mündü o wothe angīrīa maruta matheru atekūmenya, no nginya acookerie mūthīnjīri-Ngai kindü kīu kīamūre arīite na ongerere gīcunjī gīa gatano gīa thogora wakīo. ¹⁵ Athīnjīri-Ngai matikanathaahie maruta marīa matheru marīa andū a Isiraēli maruta gīra Jehova, ¹⁶ na ūndū wa kūmetīkīria marīe maruta macio matheru, na ūguo ūtūme mūcookererwo nī mahītia marīa mūngīrīhio. Nīi nī nīi Jehova ūria ūmatheragia.’”

Magongona marīa Matangūtīkīrīka

¹⁷ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ¹⁸ “Arīria Harūni na ariū ake, na warīre andū a Isiraēli othe, ūmeere atīrī: ‘Mündü o na ūrīkū thīinī wanyu, arī Mūisiraēli kana arī mūgeni ūtūūraga Isiraēli, angīkaarūtīra Jehova kīheo kīa iruta rīa njino nī ūndū wa kūhingia mwīhītwa, kana kīrī kīa iruta rīa kwīyendera, ¹⁹ no nginya akaaruta njamba itarī na kaūūgū kuuma kūrī ng’ombe, kana ng’ondū, kana mbūrī, nīgeetha kīheo kīu gūtīkīrīke handū-inī hanyu. ²⁰ Mūtikanarehe kindü o na kīrīkū kīrī na kaūūgū, tondū gītīgeetīkīrīka handū-inī hanyu. ²¹ Rīrīa mündü arīrūtaga kindü kīumīte rūrū-inī rwake rwa ng’ombe kana rwa mbūrī, kīrī kīa iruta rīa ūguano rīa kūrūtīrwo Jehova, nīguo ahingie mwīhītwa wa mwanya, kana kīa iruta rīa kwīyendera, no nginya gīkoragwo gītārī na kaūūgū kana kameni nīguo gūtīkīrīke. ²² Mūtikanarūtīre Jehova nyamū ndumumu kana ndihie, kana īrathua, kana kindü o gīothe kīrī na mbatata, kana kīrī na ironda iratogota kana iroira. Mūtikanai gīrīre o na īmwe ya icio kīgongona-inī itūike ya iruta rīa gūcinwo na mwaki harī Jehova. ²³ No rīrī, no mūrute ndegwa, kana ng’ondū nyonju kana homu, īrī ya igongona rīa kwīyendera, no iyo ndīngītīkīrwo itūike ya kūhingia mwīhītwa. ²⁴ Mūtikanarūtīre Jehova nyamū īria itihītio nyee, kana ikamendereka, kana ndarūre, kana hakūre. Mūtikanarute magongona ta macio būrūrī-inī wanyu, ²⁵ na mūtikanamūkīre nyamū ta icio kuuma kūrī mündü mūgeni atī nīguo mūcirute itūike irio cia Ngai wanyu. Nyamū ta icio itingītīkīrīka handū-inī hanyu, nī ūndū nī nyonju, na īrī na ūūgū.’”

²⁶ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²⁷ “Rīrīa gacaū, kana gatūrūme, kana koori gaaciawo, karīkaraḡa na nyina mīthenya mūgwanja. Kuuma mūthenya wa kanana na thuutha ūcio, nīgagetīkīrīka gatūike iruta rīa gūcinwo na mwaki harī Jehova. ²⁸ Mūtikanathīnje ng’ombe kana ng’ondū hamwe na mwana wayo mūthenya ūmwe.

²⁹ “Rīrīa mūkūruta igongona rīa gūcookeria Jehova ngaatho, rīrutagei na njīra ya gūtūma rītīkīrīke nī ūndū wanyu. ³⁰ No nginya rīrīto mūthenya o ro ūcio rīarutwo; mūtikanatīgie kindü kīarīo gīkinyie rūciinī. Nīi nī nīi Jehova.

³¹ “Rūmagiai maathani makwa na mūmarūmagīrīre. Nīi nī nīi Jehova. ³² Mūtikanathaahie rītwa rīakwa itheru. No nginya andū a Isiraēli mamenyage atī ndū mūtheru. Nīi nī nīi Jehova ūria ūmūtheragia, ³³ na ūria wamūrūtire būrūrī wa Misiri ndūike Ngai wanyu. Nīi nī nīi Jehova.”

23

Ciathī iria Njathane

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Arīria andū a Isiraēli, ūmeere atīrī: ‘Cī nīcio ciathī ciakwa iria ciathanītwo, o iria ciathanītwo cia Jehova, iria mūkaahunjanīria ūhoro wacio atī nī ciūngano theru.

Thabatū

³ “Kūrī na mīthenya itandatū rīrīa mūngīruta wīra, no mūthenya wa mūgwanja nī Thabatū ya kūhurūka, mūthenya wa kīūngano gītheru. Mūtikanarute wīra o na ūrīkū; kūrīa guothe mūgaatūūra, iyo nī Thabatū ya Jehova.

Bathaka na Mīgate itarī Mūkīre Ndawa ya Kūmbia

⁴ “Ici nīcio ciathī iria ciathanitwo cia Jehova, nīcio ciūngano iria theru, iria mūrīhunjanagīria mahinda ma cio makinya. ⁵ Bathaka ya Jehova īrīambagīrīria hwaī-inī kwaira, mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri wa mbere. ⁶ Mūthenya wa ikūmi na itano, wa mweri ūcio nīguo gīathī kīa Jehova kīa Mīgate itarī Mūkīre Ndawa ya Kūmbia kīrīambagīrīria, na kwa ihinda rīa mīthenya mūgwanja no ngīnya mūrīage mīgate itarī na ndawa ya kūmbia. ⁷ Mūthenya wa mbere mūgīe na kīūngano gītheru, na mūtīkarute wīra ūrīa mūrutaga. ⁸ Mīthenya mūgwanja rutagīrai Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. Na mūthenya wa mūgwanja, mūgīage na kīūngano gītheru, na mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga.’ ”

Magetha ma Mbere

⁹ Ningī Jehova akīira Musa atūrī, ¹⁰ “Arīria andū a Isiraēli, ūmeere atūrī: ‘Rīrīa mūgaatoonya būrūrī ūcio ngūmūhe na mūgethe magetha maguo, nīmūkarehere mūthīnjīri-Ngai kīohe kīa mbere kīa ngano īrīa mūkaagetha. ¹¹ Nake athūngūthie kīohe kīu mbere ya Jehova nīguo gūtīkīrīke handū-inī hanyu; mūthīnjīri-Ngai agagīthūngūthia mūthenya ūrīa ūrūmīrīre Thabatū. ¹² Mūthenya ūcio mūgaathūngūthia kīohe kīu, no ngīnya mūkaarutīra Jehova iruta rīa njino rīa gatūrūme ka ūkūrū wa mwaka ūmwe gatarī na kaūūgū, ¹³ hamwe na iruta rīarīo rīa mūtu wa gīthimi gīa icunjī igīrī cia ikūmi cia eba īmwe* ya mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukaniitwo na maguta, nīrīo iruta rīrutūrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtīrarīko mwega, na iruta rīa kūnyuuo, rīrī gacunjī kamwe ka inya ka hini īmwe† ya ndbei. ¹⁴ Mūtīkanarie mūgate o na ūrīkū, kana ngano ya kūhīhio, kana ya mūgethano, o ngīnya mūthenya ūrīa mūkaarehera Ngai wanyu iruta rīrī. Ūndū ūyū ūtūike watho mwandike wa gūtūūra ngīnya kūrī njiarwa iria īgooka, kūrīa guothe mūgaatūūra.

Gīathī kīa Magetha

¹⁵ “Kuuma mūthenya ūrīa ūrūmīrīre Thabatū, mūthenya ūrīa mwatwarire kīohe kīa iruta rīa gūthūngūthio, mūgatara ciunia ingī mūgwanja. ¹⁶ Mūtare matukū mīrongo itano kuuma mūthenya ūrīa ūrūmīrīre Thabatū ya kūhingithia mūgwanja, mūcooke mūrūtīre Jehova iruta rīa mūtu wa ngano ya mūgethano. ¹⁷ Kuuma kūrīa guothe mūtūūra, mūrehe mīgate īrī īthondeketo na tūcunjī twīrī twa ikūmi twa eba īmwe ya mūtu ūrīa mūhinyu mūno, īrugītwo na ndawa ya kūmbia, itūike ya iruta rīa gūthūngūthio rīa maciaro ma mbere marutūrwo Jehova. ¹⁸ Rutanīriai mīgate iyo na tūtūrūme mūgwanja, o kamwe karī na ūkūrū wa mwaka ūmwe, na tūtārī na kaūūgū, na gategwa kamwe, na ndūrūme igīrī. Nacio īgaatuika iruta rīa njino rīrutūrwo Jehova, hamwe na maruta macio ma mūtu na ma kūnyuuo, rīrī nī iruta rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtīrarīko mwega wa gūkenia Jehova. ¹⁹ Mūcooke mūrute thenge īmwe ya īgongona rīa kūhoroherio mehīa, na tūtūrūme twīrī, o kamwe karī na ūkūrū wa mwaka ūmwe, twa iruta rīa ūiguanō. ²⁰ Mūthīnjīri-Ngai nīagathūngūthia tūtūrūme tū tweerī mbere ya Jehova, tūtūike iruta rīa gūthūngūthio, hamwe na mīgate iyo ya maciaro ma mbere. Macio nī maruta matheru marutūrwo Jehova nī ūndū wa mūthīnjīri-Ngai. ²¹ Mūthenya o ro ūcio, nīmūkahunjanīria kīūngano gītheru, na mūtīkanarute wīra ūrīa mūrutaga. Ūyū nīguo ūgaatuika watho mwandike wa gūtūūra ngīnya harī njiarwa iria īgooka, o kūrīa guothe mūgaatūūra.

²² “Rīrīa mūkaagetha irio būrūrī-inī wanyu, mūtīkanagethe ngīnya ndeere-inī cia mīgūnda yanyu, o na mūtīkanonganīe rūitīki rwa magetha manyu. Rūtīgagīriei andū arīa athīni na arīa agenī. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.’ ”

Gīathī gīa Kūhuha Tūrumbeta

²³ Ningī Jehova akīira Musa atūrī, ²⁴ “Īra andū a Isiraēli atūrī: ‘Mūthenya wa mbere wa mweri wa mūgwanja-rī, nīmūrīgīaga na mūthenya wa kūhurūka, kīūngano gītheru, na ūrīrikanagwo na ūndū wa kūhuha tūrumbeta. ²⁵ Mūtīkanarute wīra ūrīa mūrutaga, no mūrutagīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki.’ ”

Mūthenya wa Kūhoroherio Mehīa

* 23:13 nī ta kilo inya na nuthu (4:5) † 23:13 nī ta lita 1

²⁶ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁷ “Mũthenya wa ikũmi wa mweri ũyũ wa mũgwanja, nĩguo Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia. Mũgiage na kũngano gĩtheru na mwĩimage irio, na mũrutagĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. ²⁸ Mũtikanarute wĩra mũthenya ũcio, tondũ nĩguo Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia, hĩndĩ ĩria mũrahoroherio mehia mbere ya Jehova-Ngai wanyu. ²⁹ Mũndũ o na ũrikũ ũria ũtakeima irio mũthenya ũcio nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ³⁰ Mũndũ o wotho ũkaaruta wĩra mũthenya ũcio nĩngamũniina kuuma thĩinĩ wa andũ ao. ³¹ Mũtikanarute wĩra o na ũrikũ. ũyũ ũgũtuĩka watho mwandĩke wa gũtũura nginya harĩ njarwa iria igooka, o kũria guothe mũgaatũura. ³² ĩyo nĩ Thabatũ yanyu ya kũhurũka, na no nginya mwĩime irio. Kuuma hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa kenda wa mweri o ro ũcio nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya ũcio ũngĩ, nĩmũrimenyagĩrĩra Thabatũ yanyu.”

Giathĩ gĩa Ithũnũ

³³ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ³⁴ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa mũgwanja nĩguo Giathĩ kĩa Jehova gĩa Ithũnũ gĩkaambĩrĩria, na gĩgaaikara mũthenya mũgwanja. ³⁵ Mũthenya wa mbere nĩ wa kũngano gĩtheru; mũtikanarute wĩra ũria mũrutaga. ³⁶ Mũthenya mũgwanja mũkaarutagĩra Jehova maruta ma gũcinwo na mwaki, naguo mũthenya wa ĩnana-rĩ, mũgie na kũngano gĩtheru, na mũrutĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. Mũthenya ũcio nĩguo wa kũhinga kũngano; mũtikanarute wĩra ũria mũrutaga.

³⁷ (“ ‘Ici nĩcio ciathĩ cia Jehova iria ciathanĩtwo, iria mũkaahunjanĩria irĩ ciũngano theru cia kũrehere Jehova maruta ma gũcinwo na mwaki, na nĩmo maruta ma njino, na maruta ma mũtu, na magongona na maruta ma kũnyuuo marĩa marĩbataranagia o mũthenya. ³⁸ Maruta maya nĩ wa kuongererwo harĩ marĩa mangĩ ma Thabatũ cia Jehova na nyongerera ya iheo cianyu na kĩa gĩothe mwĩranĩire na mwĩhitwa, na maruta mothe ma kwĩyendera marĩa mũrutagĩra Jehova.)

³⁹ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio, kwambĩrĩria mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa mũgwanja, mwarĩkia kũgetha irio bũrũri-inĩ, nĩ mũgaakũngũria giathĩ kũ kĩa Jehova mũthenya mũgwanja. Mũthenya wa mbere nĩ wa kũhurũka, na mũthenya wa ĩnana o naguo no wa kũhurũka. ⁴⁰ Mũthenya wa mbere nĩmũkooya maciaro marĩa mega mũno ma mũtĩ, na mathĩgĩ ma mũtende, na honge cia mũtĩ ĩria ĩrĩ na mathangũ maingĩ, na cia mũtĩ ĩria ĩmeraga tũrũũ-inĩ, na mũkene mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu mũthenya mũgwanja. ⁴¹ Kũngũyagĩrai ũndũ ũyũ arĩ giathĩ kĩa Jehova mũthenya mũgwanja o mwaka. ũndũ ũyũ nĩ ũtuĩke watho mwandĩke wa gũtũura nginya harĩ njarwa iria igooka; kũngũyagĩrai ũndũ ũcio mweri-inĩ wa mũgwanja. ⁴² Ikaragai ithũnũ-inĩ mũthenya mũgwanja. Andũ a Isiraeli arĩa othe maciarĩrwo Isiraeli magaaikaraga ithũnũ-inĩ, ⁴³ nĩ ũndũ ũcio njaro cianyu nĩkamenya atĩ nĩ nĩ ndaatũmire andũ a Isiraeli maikare ithũnũ-inĩ hĩndĩ ĩria ndaamarutire bũrũri wa Misiri. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.”

⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩanĩrĩra kũrĩ andũ a Isiraeli ũhoro wa ciathĩ icio ciathanĩtwo cia Jehova.

24

Maguta na Migate ya Kũigwo Mbere ya Jehova

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli makũrehere maguta marĩa makeere wega ma ndamayiũ hihe ma gũkũheaga ũtheri, nĩgeetha matawa maikarage maakanĩte hĩndĩ ciothe. ³ Nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa kĩa mbere ya ithandũkũ rĩa ũira o kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo-rĩ, Harũni nĩamenyagĩrĩre matawa macio mbere ya Jehova kuuma hwaĩ-inĩ o nginya rũciinĩ, hĩndĩ ciothe. ũndũ ũyũ ũgaatuĩka watho mwandĩke wa gũtũura wa njarwa iria igooka. ⁴ Matawa macio marĩ mbere ya Jehova, o macio maigĩrĩrwo mũtĩ-inĩ wa matawa wa thahabu ĩria therie no nginya mamenyagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe.

⁵ “Oya mũtu ũria mũhinu mũno, ũthondeke migate ikũmi na ĩrĩ, o migate ũmwe ũrugwo na tũcunjĩ twĩrĩ twa ikũmi twa eba ĩmwe.* ⁶ ũcooke ũmĩare mũhari ĩrĩ, o mũhari migate ĩtandatũ, ũmĩgĩrĩre igũrũ rĩa metha ya thahabu therie hau mbere ya Jehova. ⁷ Na o mũhari-inĩ nĩhaigwo ũbani ũria mũtherie ũtuĩke gĩcunjĩ gĩa kĩrĩrikano ũrũgamĩrĩre migate ĩyo, na ũtuĩke iruta rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova na mwaki. ⁸ Migate ĩyo nĩ ĩigagwo mbere ya Jehova hĩndĩ ciothe, o Thabatũ o Thabatũ, ĩrũgamagĩrĩre andũ a Isiraeli, ĩtuĩke kĩrĩkanĩro gĩa gũtũura. ⁹ Migate ĩyo nĩ ya Harũni

* 24:5 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5)

na ariū ake, nao mamīriagīre handū hatheru, nī tondū mīgate iyo nī gīcunjī gītheru mūno harī rwāga rwao rwa maruta marīa marufīrwo Jehova na gūcinwo na mwaki.”

Mūrumi Ngai Kūhūūrwo na Mahiga

¹⁰ Na rīri, mūrū wa mūtumia Mūisiraēli, no ithe aarī Mūmisiri, nīathiire gūceerera andū a Isiraēli, nake mūdū ūcio na Mūisiraēli makīrūa marī kūu kambī.† ¹¹ Ūcio mūrū wa mūtumia Mūisiraēli nīarumire Rītwa rīa Ngai na kīrumi; nī ūndū ūcio makīmūtwarīra Musa. (Nyina wa mūdū ūcio eetagwo Shelomithu, mwarī wa Dibiri ūrīa Mūdani.) ¹² Makīmūikia thīnī, makīmūrangīra nginya rīrīa mangīamenyire wega wendī wa Jehova.

¹³ Nake Jehova akīra Musa atīrī: ¹⁴ “Twarā mūrumani ūcio nja ya kambī. Andū arīa othe maamūigūire akīrumana mamūigūirīre moko mūtwe, nakīo kīungano gīothe kīmūhūūre na mahiga nyuguto. ¹⁵ Ira andū a Isiraēli atīrī, ‘Mūdū o na ūrīkū angīkaaruma Ngai wake, no nginya agaacookererwo nī ūru ūcio ekīte: ¹⁶ Mūdū o na ūrīkū ūkaaruma rītwa rīa Jehova no nginya akooragwo. Kīungano gīothe gīa Isiraēli no nginya gīkaamūhūūra na mahiga nyuguto. Aakorwo arī mūgeni kana arī mūdū ūciarīrwo būrūrī-inī wanyu, rīrīa akaaruma Rītwa rīu rīa Jehova, no nginya akooragwo.

¹⁷ “Mūdū o na ūrīkū angīkooraga mūdū ūngī, no nginya nake akooragwo. ¹⁸ Mūdū o na ūrīkū angīūruga nyamū ya mūdū ūrīa ūngī, no nginya akaamīrīha, nyamū irīhwo na nyamū īngī. ¹⁹ Mūdū o na ūrīkū angīgatīhīa ūrīa ūngī, o ūrīa ekanīte no nginya nake ekwo o ūguo: ²⁰ Mūdū oina mūdū ūrīa ūngī ihīndī, nake akoinwo ihīndī, riitho rīrīhagio na riitho, igego rīrīhagio na igego. O ūrīa mūdū atīhītie mūdū ūngī, o nake atīhīo o ro ūguo. ²¹ Mūdū ūrīa ūkooraga nyamū nīakamīrīha, no ūrīa ūkooraga mūdū ūrīa ūngī no nginya akooragwo. ²² Mūrīkoragwo na watho o ro ūmwe ūkonī mūgeni na mūdū ūrīa ūciarīrwo būrūrī wanyu. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

²³ Nake Musa akīarīra andū a Isiraēli, nao magītwarā mūdū ūcio warumīte Ngai nja ya kambī, makīmūhūūra na mahiga nyuguto. Nao andū a Isiraēli magīka o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

25

Mwaka wa Thabatū

¹ Nake Jehova akīra Musa Kīrīma-inī gīa Sinai atīrī, ² “Arīra andū a Isiraēli, ūmeere atīrī, ‘Hīndī irīa mūgaatoonya būrūrī ūrīa ngaamūhe-rī, būrūrī ūcio guo mwene no nginya ūkaagīaga na Thabatū irīa yamūrīrwo Jehova. ³ Mūkaahaandaga mīgūnda yanyu mīaka itandatū, na mūcehage mīgūnda yanyu ya thabībū mūkamīcehaga mīaka itandatū mūgīcooranagīrīra maciaro mayo. ⁴ No mwaka wa mūgwanja wakinya, būrūrī ūcio nūkaagīa na Thabatū ya kūhurūka, Thabatū yamūrīrwo Jehova; mūtikanahaande kīndū mīgūnda kana mūcehe mīthabībū yanyu. ⁵ Irio iria ikeemeria, nīcio cia maitīka-rī, mūtikanacigethe kana mūgethe thabībū cia mīthabībū yanyu iyo itarī mūrūtire wīra. Būrūrī ūcio no nginya ūkaagīa na mwaka wa kūhurūka. ⁶ Kīrīa gīothe būrūrī ūcio ūgaaciara mwaka-inī ūcio wa Thabatū gīgaatuīka irio cianyu, inyuī ene na cia ndungata cianyu cia arūme na cia andū-a-nja, na cia aruti anyu a wīra wa mūcaara, na mūrāarīrī ūrīa mūikaranītie nake, ⁷ o hamwe na mahiū manyu na nyamū cia gīthaka iria itūruga būrūrī wanyu. Kīrīa gīothe būrūrī ūcio ūgaaciara no kīrīo.

Mwaka wa Jubili

⁸ “Tarai Thabatū mūgwanja cia mīaka, mīaka mūgwanja maita mūgwanja, nīguo Thabatū icio mūgwanja cia mīaka ihinge mīaka mīrongo ina na kenda. ⁹ Ningī mūcooke mūhuhe karumbeta kūdū guothe mūthenya wa ikūmi wa mweri wa mūgwanja; Mūthenya wa Kūhoroherio Mehia, mūkaahua karumbeta kūdū guothe būrūrī-inī wanyu. ¹⁰ Amūrai mwaka ūcio wa mīrongo itano, na mūhunjanīrie ūhorō wa kūohorwo kwa andū othe arīa matūruga būrūrī ūcio wothe. Mwaka ūcio ūgaatuīka wa Jubili* nī ūndū wanyu; o mūdū wanyu nīagacooka kūrīa ithaka cia nyūmba yao irī, na kūrīa andū a mūhīrīra wao marī. ¹¹ Mwaka ūcio wa mīrongo itano ūgaatuīka wa Jubili kūrī inyuī; mūtikanahaande na mūtikanagethe kīrīa gīkūrītīe kīo kiene,

† **24:10** Hīndī irīa andū a Isiraēli moimaga būrūrī wa Misiri, nī kūrī na andū maatwaranire nao, makīmaruta mītugo mūrū (Thaam 12:38). * **25:10** Jubili nī kuuga “ūtoorania.”

kana mūgethe mīthabībū ĩrīa ĩtarī mūrūtīre wīra. ¹² Nīgukorwo ĩyo nī Jubilii, na nīyo ĩgaatuika theru kūrī inyuī; rīāgai o kīrīa gīlkūrītie mīgūnda-inī.

¹³ “Mwaka-inī ūyū wa Jubilii, o mūdū no nginya acooke gīthaka-inī gīake.

¹⁴ “Mūngikenderia mūdū wa būrūri wanyu mīgūnda kana mūgūre mīgūnda kūrī we, mūtikanahaenania mūdū na ūrīa ūngī. ¹⁵ Mūrīgūrāga mīgūnda wa mūdū wa būrūri wanyu kūrīngana na ūrīa mīaka ĩthirīte thuutha wa Jubilii. Nake mwendia akaawendāgia kūrīngana na mīaka ĩrīa ĩgakorwo ĩtigarīte ya magetha. ¹⁶ Mīaka ĩngīkorwo ĩtigarīte mūngī, mūkongerera thogora, na mīaka ĩngīkorwo ĩtigarīte mīnini, mūkanyīhia thogora, nī ūndū kīrīa arakwenderia nī mūigana wa magetha. ¹⁷ Mūtikanahaenania mūdū na ūrīa ūngī, no mwītīgagīre Ngai wanyu. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu.

¹⁸ “Rūmagīrīrai kīrīra kīa watho wakwa na mwīmenyagīrīre nīguo mwathīkagīre mawatho makwa, na inyuī nī mūgaatūra būrūri ūcio mūrī na thayū. ¹⁹ Naguo būrūri ūcio nīūgaciara maciara maguo, na inyuī nīmūkarīāga mūkahūna na mūtūre kuo mūrī na thayū. ²⁰ Mwahota kūrīa aūrī, “Tūkaarīa kī mwaka wa mūgwanja aakorwo tūtīkahaanda kana tūgethe?” ²¹ Nīngamūtūmīra kīrathimo mwaka-inī ūcio wa gatandatū nīguo mīgūnda wanyu ĩgaaciara maciara ma kūmūigana mīaka ĩtatū. ²² Mūkīhaanda mwaka-inī wa kanana, mūkaarīāga ĩrio ĩria ĩmwaigīte mūthīthū, na mūgaacīrīa nginya mūgethe maciara ma mwaka wa kenda.

²³ “Mīgūnda ndīkanendio bīū, tondu būrūri nī wakwa na inyuī mūrī o ageni kuo, na nī nīi ndīmūkomborīthīte. ²⁴ Būrūri wothe ūrīa mwīnyīitīre ūgaatuika wanyu, no nginya kūgīe na mweke wa gūkūūrāga mīgūnda ĩyo.

²⁵ “Mūdū wa būrūri wanyu angīthīna na endie gīcunjī kīa mīgūnda wake, mūdū ūrīa wa hakuhī mūno wa nyūmba yake nīagooka na akūre mīgūnda ūcio mūdū wao eendetie. ²⁶ No rīrī, mūdū angīkorwo ndarī na mūdū wa kūmūkūrīra mīgūnda, na we mwene atonge agīe na indo cīganīte kūūkūra, ²⁷ nīwe ūgaatua thogora kūrīngana na mīaka ĩrīa mīthīru kuuma rīrīa aawendīre, na acooke mbeeca ĩcio ĩngī kūrī mūdū ūrīa eendeirīe; thuutha ūcio no acooke mīgūnda-inī wake. ²⁸ No angīaga kūgīa na indo cia kūmūrīha-rī, gīcunjī kīrīa eendīre gīgūtūra kīrī kīa mūgūrī nginya Mwaka wa Jubilii. Gīgaacookio hīndī ya Jubilii, na hīndī ĩyo no acooke gīthaka-inī gīake.

²⁹ “Mūdū angīkeendīa nyūmba ĩrī itūūra-inī inene rīrīgīre, nīarīkoragwo arī na kīhootho gīa kūmīkūra ĩhīnda rīa mwaka mūgīma kuuma amīendīa. Thīnī wa ĩhīnda rīu no amīkūre. ³⁰ ĩngīaga gūkūūrwo mwaka ūmwe ūtanathīra, nyūmba ĩyo ĩrī itūūra-inī inene rīrīgīre nīngatūka ya mūmīgūrī na nījaro cīake nginya tene. Nyūmba ĩyo ndīgaacookerio mwene Mwaka wa Jubilii. ³¹ No nyūmba cia tūtūūra-inī tūrīa tūtārī tūrīgīre, ĩrītuagwo ta mīgūnda ya kūdū gūtārī kūrīgīe. ĩcio no ĩkūrwo, na nī ĩgaacookio Mwaka wa Jubilii.

³² “Alawii hīndī cīothe nī marī na kīhootho gīa gūkūūrāga nyūmba cīao ĩria ĩrī matūūra-inī ma Alawii, marīa megwatīre. ³³ Nī ūndū ūcio indo cia Alawii no ĩkūrwo, ūguo nī ta kuuga aī, nyūmba nyendīe itūūra-inī o rīothe rīao, nīngacookio Mwaka wa Jubilii, tondu nyūmba ĩria ĩrī matūūra-inī ma Alawii nīcio ĩgai rīao thīnī wa andū a ĩsīraeli. ³⁴ No ĩthaka cia ūrīthīo cia matūūra mao ĩtikanendio; ĩcio nī cīao nginya tene.

³⁵ “Mūdū wa būrūri wanyu angīthīna nginya aremwo nī kwīrīgūgamīrīra gatagatī kanyu, mūteīthagīe o ta ūrīa mūngīteīthīa mūgeni kana mūdū ūrarīrīre kwanyu, nīgeetha ahote gūtūūrāna na inyuī. ³⁶ Mūtikanamūrīhie uumīthīo o na ūrīkū, no mwītīgagīre Ngai wanyu, nīgeetha mūdū wa būrūri wanyu ahote gūtūūrāna na inyuī. ³⁷ Mūtikanamūkombere mbeeca nīguo acooke na maciara, kana mūmwenderie ĩrio nīguo muone uumīthīo. ³⁸ Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu, ūrīa wamūrūtīre būrūri wa Mīsīrī nīguo ndīmūhe būrūri wa Kaanani na ndūike Ngai wanyu.

³⁹ “Mūdū wa būrūri wanyu angīthīna arī gatagatī kanyu, nake eyendīe harī inyuī, mūtikanamūrūtīthīe wīra ta ngombo. ⁴⁰ Mūkaamūtua ta mūrūtī wa wīra wa mūcaara kana ta mūdū ūrarīrīre kwanyu; mūdū ūcio akaamūrūtīra wīra nginya Mwaka wa Jubilii. ⁴¹ Thuutha ūcio mūdū ūcio na cīana cīake nīmākererīro, nake acooke kūrī andū a mūhīrīgā wake, na gīthaka-inī kīa maithe make ma tene. ⁴² Tondu andū a ĩsīraeli nī ndungata cīakwa, ĩria ndaarūtīre būrūri wa Mīsīrī, matīkanendio matūike ngombo. ⁴³ Mūtīkamaathage mūtekūmaīguīra tha, no mwītīgagīre Ngai wanyu.

⁴⁴ “Ngombo cīanyu cīa arūme na cīa andū-a-nja ĩrīumaga ndūrīrī-inī ĩria ĩmūrīgīcīrīe; kuuma kūrī ndūrīrī ĩcio no mūgūrāge ngombo. ⁴⁵ O na nīngī no mwīgūrīre ngombo kuuma kūrī andū arīa mararīrīre kwanyu na kuuma kūrī andū a mūhīrīgā yao arīa maciārīrwo būrūri wanyu, nao matūike indo cīanyu. ⁴⁶ Andū ĩcio no mūmeegaīre kūrī cīana cīanyu matūike ĩgai rīrīa mūmagāīre, na no mūmatue ngombo rīrīa rīothe marī muoyo, no mūtīkanaathe andū anyu a ĩsīraeli mūtekūmaīguīra tha.

47 “No rĩrĩ, mūgeni kana mūndū ūrĩa ūrarĩrĩre kwanyu angĩtonga arĩ gatagatĩ kanyu, nake mūndū wa bŭrŭri wanyu athĩne na eyendie kŭrĩ mūgeni ūrĩa ūtŭŭranĩtie na inyuĩ, kana kŭrĩ mūndū wa mŭhĩrĩga wa mūndū ūcio mūgeni-rĩ, 48 mūndū ūcio no arĩkoragwo arĩ na kĩhooto gĩa gŭkŭŭrwo thuutha wa kwiyendia. Mūndū wa nyŭmba yao no amŭkŭtŭre: 49 Ithe mŭnini kana ithe mŭkŭrŭ, kana mŭrŭ wa ithe, kana mūndū wa rŭrĩra rwa mŭhĩrĩga wao no amŭkŭtŭre; kana we mwene angĩgaacĩra, no ekŭtŭre. 50 Mūndū ūcio na mŭmŭgŭri magaatara ihinda rĩrĩa rĩthiru kuuma mwaka ūrĩa eyendirie nginya rĩrĩa Mwaka wa Jubiliĩ ūgaakinya. Thogora wa kŭrekererio gwake ūkaaringana na irĩhi rĩa mūndū wa mŭcaara thĩnĩ wa mĩaka iyo. 51 Angĩkorwo nĩ mĩaka mŭngĩ itigarĩte, nĩakarĩha gĩcunji kĩnene gĩa thogora ūrĩa aagŭrĩtuo naguo. 52 No angĩkorwo no mĩaka mŭnini itigarĩte Mwaka wa Jubiliĩ ūkinye, iyo noyo agaataara arĩhe gŭkŭŭranio gwake kŭringana na ūrĩa kwagĩrĩre. 53 Agaatuuo ta mūndū wa mŭcaara mwaka o mwaka; na no nginya mŭmenyagĩrĩre atĩ mŭmŭgŭri ndarĩmwathaga atekmŭũguĩra thaga.

54 “O na angĩaga gŭkŭŭrwo na njĩra ĩmwe ya icio, we na ciana ciake no nginya makaarekererio Mwaka wa Jubiliĩ wakinya, 55 nĩgŭkorwo andũ a Isiraeli nĩ ndungata ciakwa. Acio nĩ ndungata ciakwa, iria ndaarutire bŭrŭri wa Misiri. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

26

Irĩhi rĩa Gwathĩka

1 “Mŭtikanethondekere mŭhianano kana mwĩrŭgamirie mŭhianĩre wa kĩndũ kana ihiga rĩamŭre rĩa kŭhooywo, mŭtikaige ihiga rĩacŭhie bŭrŭri-inĩ wanyu atĩ nĩguo mŭrĩnamagĩrĩre. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

2 “Menyagĩrĩrai Thabatũ ciakwa na mŭtĩage handũ hakwa harĩa haamŭre. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

3 “Mŭngĩrŭmĩrĩra kĩrĩra kĩa watho wakwa na mŭmenyagĩrĩre gwathĩkagĩra maathani makwa, 4 nĩngamuuragĩra mbura imera ciayo ciakinya, na mĩgŭnda yanyu nĩrĩciaraga irio, nayo mĩtĩ ya mĩgŭnda yanyu ĩciarage maciaro mayo. 5 Mŭrĩhũrĩraga ngano yanyu mŭgakinĩrĩa magetha ma thabibũ, namo magetha ma thabibũ magakinĩrĩa hĩndĩ ya mahaanda, na mŭrĩrĩaga irio mŭkahũna, na mŭtũre bŭrŭri wanyu mŭrĩ na thayũ.

6 “Nĩngatũma bŭrŭri wanyu ūgĩe na thayũ, na mŭrĩkomaga gŭtarĩ mūndũ ūngĩtũma mwĩtigĩre. Nĩnganiina nyamũ njũru ciehere bŭrŭri-inĩ wanyu. Nacio itigacooka kuoneka bŭrŭri-inĩ wanyu. 7 Nĩmũkaingatithia thũ cianyu, na mŭcihoote mbaara-inĩ. 8 Andũ atano anyu makaahũra andũ igana, nao andũ anyu igana makaahũra andũ ngiri ikũmi, nacio thũ nĩ mŭgaacihoota mŭciũrage na rŭhiũ rwa njora.

9 “Nĩngamuonia ūtugi wakwa, na ndũme mŭciarane na mŭngĩhe, na nĩngatũria kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ. 10 Mŭgaakoragwo o mŭkĩrĩa magetha ma mwaka mŭthiru nginya rĩrĩa mŭkaamaruta nja nĩguo mŭgĩe na handũ ha kũga magetha marĩa maragethwo. 11 Ngaiga gũkaro gĩakwa gatagatĩ kanyu, na ndikamũthũra. 12 Ngaathĩaga ndĩ gatagatĩ kanyu, ndũike Ngai wanyu, na inyuĩ mŭtũike andũ akwa. 13 Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ūrĩa wamŭrutire bŭrŭri wa Misiri, nĩguo mŭtĩge gũtũka ngombo cia andũ a Misiri; ndoinangire macooki ma ngingo cianyu ngĩtũma mŭhotage gũthĩ mwĩhaandĩte wega.

Kũherithio nĩ Ūndũ wa Kwaga Gwathĩka

14 “No mŭngĩkaaga kŭnjigua, mwage kũhingia maathani macio mothe, 15 na mŭngĩrega kĩrĩra gĩakwa kĩa watho na mŭthũre mawatho makwa, na mwage kũhingia maathani makwa, na nĩ ūndũ ūcio mŭthũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, 16 Nĩ na nĩ nĩngamwĩka maũndũ maya: Nĩngamũrehere kĩmako, na ndĩmũrehere ndwari cia kŭmũniina na ūndũ wa kũhiũha kwa mĩrĩ kŭrĩa gũkaamũte maithe, na gũtũme mŭrwo nĩ hinya. Mŭkaahaanda mbeũ tũhũ, nĩ ūndũ ikaarĩagwo nĩ thũ cianyu. 17 Nĩngamũrũthia ndĩmũkĩrĩre nĩguo mŭhootwo nĩ thũ cianyu; arĩa mamũthũire nĩo makaamwathaga, na mŭkooraga hatarĩ mūndũ ūmŭngatithĩtie.

18 “Angĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio mŭtikanjigua-rĩ, ngaakĩrĩrĩa kŭmũherithia nĩ ūndũ wa mehia manyu maita mŭgwanja. 19 Nĩnganiina rŭng’athio rwa mwĩtũo wanyu, na ndũme matu matũike ta cuuma, nayo thĩ yũme itũike ta gĩcango. 20 Mŭkaahũthĩra hinya wanyu o tũhũ, tondu tũri wanyu ndũkagethwo kĩndũ, kana mĩtĩ ya bŭrŭri wanyu ĩciarage maciaro mayo.

²¹ “ ‘Ningĩ mũngĩthĩ na mbere na mĩthiire ya kũnemera, na mwage kũnjigwa, nĩngakĩrĩria kũmũingĩthĩria mahũũra mangĩ maita mũgwanja o ũria mehia manyu magĩrĩrwo nĩ kũherithio. ²² Nĩngamũrehere nyamũ cia gĩthaka imũũkĩrĩre, nacio imũtunye ciana cianyu, na iniine ng’ombe cianyu, o na itũme mũigana wanyu ũnyuihe ũũ atĩ barabara cianyu ciage andũ.

²³ “ ‘Ningĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio no mũkaarega kũnjookerera na mũgĩthĩ na mbere kũnjũkĩrĩra-rĩ, ²⁴ nĩ na nĩ nĩngamũũkĩrĩra, na nĩngakĩrĩrĩria kũmũhũũra nĩ ũndũ wa mehia manyu maita mangĩ mũgwanja. ²⁵ Nĩngamũrehithĩria rũhiũ rwa njora rũrĩhĩrie kĩrĩkanĩro kĩrĩa mũthũkĩtie. Muorĩra matũũra-inĩ marĩa manene manyu, nĩngamũrehithĩria mũthiro thĩnĩ wanyu, na ndĩmũrekererie moko-inĩ ma thũ cianyu. ²⁶ Rĩria ngaamwehereria makũmbĩ manyu ma irio, andũ-a-nja ikũmi makaarugagĩra mĩgate yanyu riiko rĩmwe, nao macooke kũmũrehera mĩgate iyo ithimĩtwa na ratiri. Mũkaamĩrĩaga na mũthĩũne.

²⁷ “ ‘Ningĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio mũtikanjigwa-rĩ, no mũthĩ o na mbere kũnjũkĩrĩra, ²⁸ nĩ na nĩ nĩngamũũkĩrĩra na marakara na nĩ mwene ngĩrĩrĩrie kũmũherithia maita mangĩ mũgwanja nĩ ũndũ wa mehia manyu. ²⁹ Mũkaarĩaga nyama cia arĩũ na aarĩ anyu. ³⁰ Ningĩ nĩngananga kũndũ kwanyu kũrĩa gũtũũgĩru, na ndemange magongona manyu ma ũbani na njooke njigĩrĩre ciimba cianyu igũrũ rĩa mĩhianano iyo yanyu itarĩ muoyo, na ndĩmũthũũre. ³¹ Matũũra manyu marĩa manene nĩngamananga na handũ hanyu harĩa haamũre ndihoonũhe, o na ndigakenio nĩ mũtarariko mwega wa maruta manyu. ³² Nĩngonũha bũrũri ũcio, nginya thũ cianyu iria itũũraga kuo igege. ³³ Nĩngamũharaganĩa ndũrĩrĩ-inĩ na njomere rũhiũ rwakwa rwa njora ndĩmũingathĩe. Naguo bũrũri wanyu ndĩũnũhe, namo matũũra manyu marĩa manene ndĩmanange. ³⁴ Thuutha ũcio, bũrũri ũcio nĩũgakenera mĩaka ya Thabatũ hĩndĩ iyo yothe ũgaakorwo ũkirĩte ihooru, na inyuũ mũrĩ bũrũri-inĩ wa thũ cianyu; naguo bũrũri nũkahurũka, na ũkenere thabatũ ciaguo. ³⁵ Ihinda rĩrĩa bũrũri ũcio ũgaakorwo ũkirĩte ihooru, nũkahurũka kũrĩa wagĩte kũhurũka hĩndĩ ya Thabatũ iria mwatũũrĩte kuo.

³⁶ “ ‘Nao arĩa anyu magaatigara, nĩngatũma ngoro ciao inyitwo nĩ guoya marĩ mabũrũri-inĩ macio ma thũ ciao, o nginya ithangũ riabarabario nĩ rũhuho rĩgatũma moore. Nao makoorage o ta ũria mũndũ ooragĩra rũhiũ rwa njora, na nĩmakagũũaga o na gũtarĩ mũndũ ũmaingathĩtie. ³⁷ Makaahĩnganaga makũũra o ta andũ maroorĩra rũhiũ rwa njora o na gũtarĩ mũndũ ũmaingathĩtie. Nĩ ũndũ ũcio mũtikahota gwĩthĩria thũ cianyu. ³⁸ Mũgaathĩrĩra kũu ndũrĩrĩ-inĩ; bũrũri wa thũ cianyu ũkaamũria ũmũniine. ³⁹ Nao andũ anyu arĩa magaatigara nĩmakoorwo nĩ hinya marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio wa thũ ciao nĩ ũndũ wa mehia mao; o na ningĩ nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nĩ makoorwo nĩ hinya.

⁴⁰ “ ‘No mangĩkoimbũra mehia mao na mehia ma maithe mao, o na mehia ma kũnemera na ma kũnjũkĩrĩra, ⁴¹ kũrĩa gwatũmire ndĩmookĩrĩre nginya ngĩmatwarithia bũrũri wa thũ ciao, thuutha ũcio rĩria ngoro icio ciao nyũmũ ikenyĩhĩa na ciĩtikĩre ihũũra rĩa mehia mao-rĩ, ⁴² nĩngarĩrikana kĩrĩkanĩro gĩakwa na Jakubu, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na Isaaka, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na Iburahĩmu, na ndĩrikane bũrũri ũcio. ⁴³ Nĩgũkorwo bũrũri ũcio nĩũgatiganĩrio nĩo, naguo nĩũgakenera Thabatũ ciaguo rĩrĩa ũgaakira ihooru ũtarĩ nao. Nĩmakarĩhio mehia mao nĩ ũndũ nĩmaregĩre mawatho makwa na magĩthũũra kĩrĩa gĩakwa kĩa watho. ⁴⁴ No rĩrĩ, o na gũtarĩ ũguo, hĩndĩ iyo marĩ bũrũri-inĩ wa thũ ciao, ndĩkamarega kana ndimathũũre biũ ũndũ ũngĩtũma ndĩmaniine biũ, thũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa nao. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao. ⁴⁵ No nĩ ũndũ wao, nĩngarĩrikana kĩrĩkanĩro gĩakwa na maithe mao, arĩa ndaarutire bũrũri wa Misiri mbere ya ndũrĩrĩ nĩgeetha ndũke Ngai wao. Nĩ nĩ nĩ Jehova. ”

⁴⁶ Icio nĩcio irĩa cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na matũiro ma ciira na mawatho marĩa Jehova aarĩkanĩre na andũ a Isiraeli Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, akũira Musa amamenyithanie kũrĩ andũ a Isiraeli.

27

Gũkũũra Kĩndũ Kĩamũrĩrwo Jehova

¹ Ningĩ Jehova akũira Musa atĩrĩ, ² “ ‘Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ o wothe angĩkeehĩta mwĩhĩtwa wa mwanya wa kwamũrĩra Jehova andũ, na ũndũ wa kũruta indo iria ciiganĩre iruta rĩu, ³ nĩũgaatua irĩhi rĩa mũndũ mũrũme wa kuuma mĩaka mĩrongo ũrĩ nginya mĩaka mĩrongo itandatũ rĩkorwo rĩrĩ cekerĩ mĩrongo itano cia betha, * kũringana na cekerĩ† ya handũ-harĩa-haamũre, ⁴ na aakorwo nĩ mũndũ-

* 27:3 nĩ ta nuthu kilo (0.5) † 27:3 nĩ ta giramu ikũmi na ĩmwe na nuthu (11:5)

wa-nja, ūgaatua irīhi rīkorwo rīrī cekerī mīrongo itatū.‡ 5 Aakorwo nī mūdū wa kuuma māka itano nginya mīrongo īrī, ūgaatua irīhi rīa mūdū mūrūme rītūike nī cekerī mīrongo īrī,§ na irīhi rīa mūdū-wa-nja nī cekerī ikūmi.* 6 Aakorwo nī mūdū wa kuuma mweri ūmwe nginya māka itano, ūgaatua irīhi rīa kahī rītūike nī cekerī ithano cia betha,† na irīhi rīa kairītu nī cekerī ithatū cia betha.‡ 7 Aakorwo nī mūdū wa māka mīrongo itandatū kana makīrīa, ūgaatua irīhi rīa mūdū mūrūme rītūike nī cekerī ikūmi na ithano,§ na rīa mūdū-wa-nja nī cekerī ikūmi.* 8 Angīkorwo mūdū ūrīa wīhītīte mwīhītwa nī mūthīni mūno ndaangihota kūrīha irīhi rīrīa rītūitwo, nīagatwara mūdū ūcio kūrī mūthīnjīri-Ngai, ūrīa ūgaatua irīhi rīrīa mūdū ūcio wīhītīte mwīhītwa angīhota kūrīha.

9 “ ‘Angīkorwo kīndū kīrīa eeranīre na mwīhītwa nī nyamū īngītīkīrīka īrī iruta kūrī Jehova, nyamū ta īyo īheanītwo kūrī Jehova īrītūikaga nī nyamūre. 10 Ndakanamīkūūranie kana amīgarūranie, aige īrīa njega ithenya rīa īrīa njīru, kana aige īrīa njūru ithenya rīa īrīa njega; angīgakūūranie nyamū īyo na īngī, cieri īyo ya mbera na īyo ya gūkūūranio nīagatūka nyamūre. 11 Angīkorwo kīndū kīu ehītīte kūrīta nī nyamū īrī na thaahu, īrīa itangītīkīrīka īrī iruta kūrī Jehova,† nyamū īyo no nginya itwarīrwo mūthīnjīri-Ngai, 12 ūrīa ūgaatua kana nī njega kana ti njega. Thogora ūrīa mūthīnjīri-Ngai agaatua, ūcio nīguo ūgaatūka thogora wayo. 13 Angīkorwo mwene no ende gūkūūra nyamū īyo, no nginya ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora ūrīa ūtūtītwo.

14 “ ‘Mūdū angīamūra nyūmba yake īrī kīndū kīamūrīrwo Jehova, mūthīnjīri-Ngai nīagatua itua kana nī njega kana ti njega. Thogora ūrīa mūthīnjīri-Ngai agaatua, ūcio nīguo ūgaatūka thogora wayo. 15 Mūdū ūrīa wamūrīte nyūmba yake angīmīkūūra-rī, no nginya ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano gīa thogora wayo, nayo nyūmba īyo nīagatūka yake rīngī.

16 “ ‘Angīkorwo mūdū nīakamūrīra Jehova gīcunjī kīa mūgūnda wa nyūmba yao, thogora wago ūgaatūo kūrīngana na mbeū iria īngīhaandwo, nacio nī cekerī mīrongo itano cia betha, iria arī kībaba kīmwe kīa omerī‡ ya mbeū cia cairi. 17 Angīkaamūra mūgūnda wake Mwaka-inī wa Jubīlii, thogora ūrīa ūtūtītwo nīguo ūgaatūka thogora wago. 18 No angīamūra mūgūnda wake thutha wa Jubīlii, mūthīnjīri-Ngai nīagatua thogora kūrīngana na māka īrīa itigarīte Jubīlii īrīa īngī īgīgaakinya, nago thogora wago nīūkanyihanyīhio. 19 Mūdū ūcio wamūrīte mūgūnda wake angīanda kūkūūra, nīakongerera gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora wago, mūgūnda ūcio ūcooke ūtūike wake rīngī. 20 No rīrī, angīkorwo ndegūkūūra mūgūnda ūcio, kana aakorwo nīawendeirie mūdū ūngī, mūgūnda ūcio ndūrī hīndī ūgaakūūrwo o na rī. 21 Rīrīa mūgūnda ūcio ūkaarekererio Mwaka-inī wa Jubīlii, nīagatūka mwamūre, o ta mūgūnda wamūrīrwo Jehova; ūgaatūka mūgūnda wa athīnjīri-Ngai.

22 “ ‘Nīngī mūdū angīkaamūrīra Jehova mūgūnda ūrīa agūrīte, na ti mūgūnda wa nyūmba yao, 23 mūthīnjīri-Ngai nīagatua thogora wago nginya Mwaka wa Jubīlii, nake mūdū ūcio nīakarīha irīhi rīu mūthenya ūcio taarī kīndū kīamūrīrwo Jehova. 24 Mwaka-inī wa Jubīlii, mūgūnda ūcio nīūgacookerera mwene ūrīa wamwendeirie, ūrīa warī mwene mūgūnda ūcio. 25 Thogora wothe ūrītūagwo kūrīngana na cekerī ya handū-harīa-haamūre, nacio nī geera mīrongo īrī harī cekerī īmwe.

26 “ ‘Na rīrī, gūtīrī mūdū ūngīamūrīra Jehova irīgīthathi rīa nyamū, nī ūndū marīgīthathi mothe nī ma Jehova; arī ndegwa, kana ng’ondū, icio nī cia Jehova. 27 Angīkorwo nī nyamū īmwe ya iria īrī thaahu, no amīgūre na thogora ūrīa itūrīrwo, ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora ūcio. Aakorwo ndekūmīkūūra, nyamū īyo nīlkeendio na thogora ūrīa ūtūtītwo.

28 “ ‘No gūtīrī kīndū kīa mūdū kīrīa aamūrīre Jehova, arī mūdū, kana nyamū, kana mūgūnda wa nyūmba yao, kīngīendio kana gīkūūrwo; īndo ciothe cīamūrīrwo Jehova nī nyamūre harī Jehova.

29 “ ‘Na rīrī, gūtīrī mūdū wamūrīrwo kūrīragwo ūngīkūūrwo; no nginya ooragwo.

30 “ ‘Gīcunjī gīa ikūmi kīa īndo ciothe cia kuuma mūgūnda, arī ngano ya mūgūnda kana maciaro ma mītī, nī kīa Jehova; gīcunjī kīu kīamūrīrwo Jehova. 31 Mūdū angīgakūūra gīcunjī gīake gīa ikūmi, no nginya akongerera gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora ūrīa ūtūtītwo. 32 Gīcunjī gīa ikūmi gīothe kīa rūuru rwa ng’ombe kana rwa mbūrī, nyamū ya ikūmi yothe īrīa īhītūkagīra rungu rwa rūthanju rwa

‡ 27:4 nī ta giramu 330 § 27:5 nī ta giramu 220 * 27:5 nī ta giramu 110 † 27:6 nī ta giramu 55 ‡ 27:6 nī ta giramu 33 § 27:7 nī ta giramu 165 * 27:7 nī ta giramu 110 † 27:11 Nyamū iria cīarī thaahu nī ta ngamūrīa, mbarathi, na ndīgīrī. ‡ 27:16 nī ta kilo 220

mũrĩithi nĩkamũrĩrwo Jehova. ³³ Mũndũ ndagathuure ĩrĩa njega kana ĩrĩa njũru, kana akũũranie. Angĩgakũũrania nyamũ ĩyo na ĩngĩ, cieri, ya mbere na ĩyo ya gũkũũranio, nĩ igaatuĩka nyamũre, na icio ĩtingĩkũũrwo.' ”

³⁴ Macio nĩmo maathani marĩa Jehova aaheire Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai makoniĩ andũ a Isiraeli.

NDARI

Gútarwo kwa Andũ a Isiraeli

¹ Na riri, Jehova akĩarĩria Musa ari Hema-inĩ ya Gütũnganwo kũu Werũ-inĩ wa Sinai mũthenya wa mbere wa mweri wa keeri, mwaka-inĩ wa keeri kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri. Akĩmwira atiri: ² “Tara kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, ũmatare na mbarĩ ciao, na nyũmba ciao ũria itariĩ, mũndũ mũrũme o mũndũ mũrũme andikwo rĩitwa riake. ³ Wee mũri na Harũni mũtare ikundi cia arũme othe ari marĩ Isiraeli, ari makinyĩtie miaka mĩrongo iĩri na makĩria, ari mangĩhota gũthĩi ita-inĩ. ⁴ Mũndũ ũmwe kuuma o mũhĩrĩga, na akorwo ari mũtongoria wa nyũmba yao, nĩ mekũmũteithia. ⁵ Maya nĩmo marĩitwa ma andũ ari marĩmũteithagĩria:

kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru;

⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni, nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai;

⁷ kuuma mũhĩrĩga wa Juda, nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu;

⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru, nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru;

⁹ kuuma mũhĩrĩga wa Zebulunĩ, nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni;

¹⁰ kuuma ariũ a Jusufu:

kuuma Efiraimu, nĩ Elishama mũrũ wa Amihudu;

kuuma Manase, nĩ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru;

¹¹ kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini, nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni;

¹² kuuma mũhĩrĩga wa Dani, nĩ Ahiezeri mũrũ wa Amishadai;

¹³ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, nĩ Pagieli mũrũ wa Okirani;

¹⁴ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, nĩ Eliasafu mũrũ wa Deueli;

¹⁵ kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, nĩ Ahira mũrũ wa Enani.”

¹⁶ Acio nĩ andũ ari maathuurirwo kuuma kũri kĩrĩndĩ gĩa Isiraeli, marĩ atongoria a mũhĩrĩga ya maithe mao na tene. Nĩ maarĩ atongoria a mũhĩrĩga ya Isiraeli.

¹⁷ Musa na Harũni makĩoya andũ acio maaheetwo marĩitwa mao. ¹⁸ Magĩcoka magĩta kĩrĩndĩ gĩothe hamwe mũthenya wa mbere wa mweri wa keeri. Andũ makĩonania rũruka rwao kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao, nao arũme ari maakinyĩtie miaka mĩrongo iĩri na makĩria makĩandikwo, o mũndũ o mũndũ na rĩitwa riake, ¹⁹ o ta ũria Jehova aathite Musa. Nĩ ũndũ ũcio akĩmatara marĩ kũu Werũ-inĩ wa Sinai:

²⁰ Kuuma njiaro-inĩ cia Rubeni, mũriũ wa irigithathi wa Isiraeli:

Arũme othe ari maakinyĩtie miaka mĩrongo iĩri na makĩria, ari mangĩahotire gũthĩi ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa riake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ na nyũmba ciao. ²¹ Kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni maarĩ andũ 46,500.

²² Kuuma njiaro-inĩ cia Simeoni:

Arũme othe ari maakinyĩtie miaka mĩrongo iĩri na makĩria, ari mangĩahotire gũthĩi ita-inĩ, magĩtarwo na makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa riake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ na nyũmba ciao. ²³ Kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni maarĩ andũ 59,300.

²⁴ Kuuma njiaro-inĩ cia Gadi:

Arũme othe ari maakinyĩtie miaka mĩrongo iĩri na makĩria, ari mangĩahotire gũthĩi ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa riake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁵ Kuuma mũhĩrĩga wa Gadi maarĩ andũ 45,650.

²⁶ Kuuma njiaro-inĩ cia Juda:

Arũme othe ari maakinyĩtie miaka mĩrongo iĩri na makĩria, ari mangĩahotire gũthĩi ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa riake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁷ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda maarĩ andũ 74,600.

²⁸ Kuuma njiaro-inĩ cia Isakaru:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandīkwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandīko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ²⁹ Kuuma mūhīrīga wa Isakaru maarī andū 54,400.

³⁰ Kuuma njiaro-inī cia Zebuluni:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī kana makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandīkwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandīko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ³¹ Kuuma mūhīrīga wa Zebuluni maarī andū 57,400.

³² Kuuma kūrī arīu a Jusufu:

Kuuma njiaro-inī cia Efiraimu:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandīkwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandīko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ³³ Kuuma mūhīrīga wa Efiraimu maarī andū 40,500.

³⁴ Kuuma njiaro-inī cia Manase:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandīkwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandīko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ³⁵ Kuuma mūhīrīga-ini wa Manase maarī andū 32,200.

³⁶ Kuuma njiaro-inī cia Benjamini:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandīkwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandīko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ³⁷ Kuuma mūhīrīga wa Benjamini maarī andū 35,400.

³⁸ Kuuma njiaro-nī cia Dani:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandīkwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandīko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ³⁹ Kuuma mūhīrīga wa Dani maarī andū 62,700.

⁴⁰ Kuuma njiaro-inī cia Asheri:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandīkwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandīko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ⁴¹ Kuuma mūhīrīga wa Asheri maarī andū 41,500.

⁴² Kuuma njiaro-inī cia Nafitali:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī kana makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandīkwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandīko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ⁴³ Kuuma mūhīrīga wa Nafitali maarī andū 53,400.

⁴⁴ Acio nīo andū arīa maatarirwo nī Musa na Harūni na atongoria arīa ikūmi na eerī a Isiraeli, o ūmwe wao arūgamīrīre nyūmba yake. ⁴⁵ Andū othe a Isiraeli arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī kana makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, magītarwo kūringana na nyūmba ciao. ⁴⁶ Andū acio othe marī hamwe maarī 603,550.

⁴⁷ No rīrī, andū a nyūmba ya mūhīrīga wa Lawi matiataranīrio hamwe na andū arīa angī a Isiraeli. ⁴⁸ Jehova nīeerīte Musa atīrī, ⁴⁹ "Mūtīgatare andū a mūhīrīga wa Lawi kana mūmataranīrie na andū arīa angī a Isiraeli. ⁵⁰ Handū ha ūguo-rī, amūrai Alawii matūike arori a hema ya Ūira, mamenyagīrīre indo ciothe ciayo, na kīndū o gīothe kīa hema īyo. Nīo marīkuuaga hema īyo o na indo ciothe ciayo; na mamīmenyagīrīre na mamīthiūrūrūkagīrie na hema ciao. ⁵¹ Rīrīa rīothe hema īyo īgūthaamio, Alawii acio nīo marīmīambūrāga, na rīrīa rīothe hema īyo īkwambwo-rī, Alawii acio nīo marīmīambāga. Mūdū ūngī o na ūrīkū angīkamīkuhīrīria nīakooragwo. ⁵² Andū a Isiraeli marīambāga hema ciao kūringana na ikundi ciao, o mūdū kambī-inī yake harīa bendera yake īrī. ⁵³ No rīrī, Alawii marīambāga hema ciao mathiūrūrūkīrie

hema ya Ūira n̄igeetha k̄ir̄ind̄i k̄iu k̄ia Isiraeli ḡitigakorererwo n̄i mang'ūr̄i ma Ngai. Alawii n̄io mar̄ihokaḡirwo ūmenyereri wa hema ūyo ya Ūira.”

⁵⁴ Nao andũ a Isiraeli maḡũka maũndũ macio o ta ūria Jehova aathite Musa.

2

Kũbangwo gwa Kambĩ cia M̄ih̄ir̄iga

¹ Nake Jehova ak̄ĩra Musa na Har̄ũni at̄ir̄i, ² “Andũ a Isiraeli n̄imambage hema ciao irigiic̄ir̄ie Hema-ya-Ḡũtunganwo no ir̄i haraaya nayo, o m̄undũ ar̄i har̄ia bendera yake ir̄i ir̄ia ir̄i na mar̄ũri ma nyũmba yao.”

³ Mwena wa irath̄iro, k̄ur̄ia riũa r̄irathaḡira-r̄i, n̄iho ikundi cia kambĩ ya m̄uh̄ir̄iga wa Juda ikaamba hema har̄ia bendera yao ir̄i. M̄utongoria wa andũ a Juda n̄i Nahashoni m̄urũ wa Aminadabu. ⁴ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 74,600.

⁵ M̄uh̄ir̄iga wa Isakaru ūkaamba hema ciao marigan̄itie na andũ a Juda. M̄utongoria wa andũ a Isakaru n̄i Nethaneli m̄urũ wa Zuaru. ⁶ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 54,400.

⁷ M̄uh̄ir̄iga wa Zebuluni n̄iguo ūgaacookerera. M̄utongoria wa andũ a Zebuluni n̄i Eliabu m̄urũ wa Heloni. ⁸ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 57,400.

⁹ Andũ othe ar̄ia maagāirwo ḡũkara kambĩ ya Juda, k̄uringana na ikundi ciao-r̄i, n̄i andũ 186,400. Acio n̄io makaamba kuumagara.

¹⁰ Mwena wa ḡũthini n̄iho ikundi cia kambĩ ya m̄uh̄ir̄iga wa Rubeni igaakorwo, har̄ia bendera yao ir̄i. M̄utongoria wa andũ a Rubeni n̄i Elizuru m̄urũ wa Shedeuru.

¹¹ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 46,500.

¹² M̄uh̄ir̄iga wa Simeoni ūkaamba hema ciao marigan̄itie na Rubeni. M̄utongoria wa andũ a Simeoni n̄i Shelumieli m̄urũ wa Zurishadai. ¹³ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 59,300.

¹⁴ M̄uh̄ir̄iga wa Gadi n̄iguo ūgũcookerera. M̄utongoria wa andũ a Gadi n̄i Eliasafu m̄urũ wa Deueli. ¹⁵ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 45,650.

¹⁶ Andũ othe ar̄ia maḡāirwo ḡũkara kambĩ ya Rubeni, k̄uringana na ikundi ciao-r̄i, n̄i andũ 151,450. Acio n̄io maḡaatuika a keer̄i kuumagara.

¹⁷ Nayo Hema-ya-Ḡũtunganwo na kambĩ ya Alawii moimagare mar̄i gatagat̄i ga kambĩ icio inḡi. Makoimagara mar̄uman̄ir̄ire k̄uringana na ūria hema cia kambĩ ciao ciamb̄itwo, o kambĩ ir̄i handũ hayo nyene o har̄ia bendera yao ir̄i.

¹⁸ Mwena wa ithũiro n̄ikuo ikundi cia kambĩ ya m̄uh̄ir̄iga wa Efraimu igũkorwo, o har̄ia bendera yao ir̄i. M̄utongoria wa andũ a Efraimu n̄i Elishama m̄urũ wa Amihudu. ¹⁹ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 40,500.

²⁰ M̄uh̄ir̄iga wa Manase n̄iguo ūk̄urigan̄ia nao. M̄utongoria wa andũ a Manase n̄i Gamalieli m̄urũ wa Pedazuru. ²¹ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 32,200.

²² M̄uh̄ir̄iga wa Benjamini n̄iguo ūgũcookerera. M̄utongoria wa andũ a Benjamini n̄i Abidani m̄urũ wa Gideon. ²³ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 35,400.

²⁴ Andũ othe ar̄ia maagāirwo ḡũkara kambĩ ya Efraimu, k̄uringana na ikundi ciao-r̄i, n̄i andũ 108,100. Acio n̄io mar̄ithiiga mar̄i a gatatũ.

²⁵ Mwena wa gathigathini n̄ikuo ikundi cia kambĩ ya m̄uh̄ir̄iga wa Dani igũkorwo, har̄ia bendera yao ir̄i. M̄utongoria wa andũ a Dani n̄i Ahiezeri m̄urũ wa Amishadai.

²⁶ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 62,700.

²⁷ M̄uh̄ir̄iga wa Asheri ūkaamba hema ciao marigan̄itie nao. M̄utongoria wa andũ a Asheri n̄i Pagieli m̄urũ wa Okirani. ²⁸ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 41,500.

²⁹ M̄uh̄ir̄iga wa Nafitali n̄iguo ūgũcookerera. M̄utongoria wa andũ a Nafitali n̄i Ahira m̄urũ wa Enani. ³⁰ Ḡikundi ḡiake n̄i k̄ia andũ 53,400.

³¹ Andũ othe ar̄ia maḡāirwo ḡũkara kambĩ ya Dani n̄i andũ 157,600. Acio n̄io maḡaakorwo mar̄i a m̄ũhia kuumagara, mar̄i har̄ia bendera ciao ir̄i.

³² Acio n̄io andũ a Isiraeli, ar̄ia maatarirwo k̄uringana na nyũmba ciao. Ar̄ia othe maar̄i kambĩ-in̄i k̄uringana na ikundi ciao-r̄i, maar̄i andũ 603,550. ³³ No r̄ir̄i, Alawii matiataran̄ir̄io na andũ ar̄ia anḡi a Isiraeli, ta ūria Jehova aathite Musa.

³⁴ Nĩ ùndũ ùcio andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe marĩa Jehova aathĩte Musa, na tondu ùcio maambire hema harĩa bendera ciao ciarĩ, na ùguo noguo moimagarire, o mütongoria na andũ a mũhĩrĩga wake na nyũmba yake.

3

Alawii

¹ Ùyũ nĩguo ùhoru wa njiaro cia Harũni na Musa hĩndĩ irĩa Jehova aaririe na Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai.

² Marĩtwa ma ariũ a Harũni maarĩ Nadabu ũrĩa warĩ irigithathi, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. ³ Macio nĩmo marĩtwa ma ariũ a Harũni, nao maarĩ athĩnjĩri-Ngai aĩtĩrĩrie maguta, arĩa maamũrĩtwo matungatage marĩ athĩnjĩri-Ngai. ⁴ Na rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire marĩ mbere ya Jehova rĩrĩa maarutaga igongona na mwaki ũtarĩ mwĩtikĩrie mbere yake Werũ-inĩ wa Sinai. Matiarĩ na ciana cia aanake; nĩ ùndũ ùcio, Eleazaru na Ithamaru nĩo maatungataga marĩ athĩnjĩri-Ngai hĩndĩ irĩa yothe ithe wao Harũni aarĩ muoyo.

⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁶ “Rehe andũ a mũhĩrĩga wa Lawi ũmaneane kũrĩ Harũni mũhĩnjĩri-Ngai, nĩguo mamũteithagie.* ⁷ Marĩrutaga wĩra wa kũmũtungatĩra, na matungatagĩre kĩrĩndĩ kũ gĩothe hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na ùndũ wa kũruta wĩra wa hema iyo. ⁸ Nao marĩmenyagĩrĩra indo ciothe cia Hema-ya-Gũtũnganwo, mahingagie maũndũ marĩa magĩrĩre nĩ gwĩkwo nĩ andũ a Isiraeli na ùndũ wa kũruta wĩra wa hema iyo. ⁹ Neana Alawii acio kũrĩ Harũni na ariũ ake; nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũneanwo kũrĩ we biũ. ¹⁰ Amũra Harũni na ariũ ake matungatage marĩ athĩnjĩri-Ngai; mũndũ ũngĩ o wothe ũrĩa ũrĩkuhagĩrĩra harĩa haamũre no nginya ooragwo.”

¹¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹² “Nĩ nĩ nĩ thuurĩte Alawii kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli ithenya rĩa marigithathi ma arũme arĩa marigithathĩtwo nĩ andũ-a-nja othe a Isiraeli. Alawii nĩ akwa, ¹³ nĩgũkorwo marigithathi mothe nĩ makwa. Hĩndĩ irĩa ndooragire marigithathi mothe ma Misiri, noguo ndeyamũrĩre marigithathi mothe ma Isiraeli, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ. Macio nĩ makwa kũmbe. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai atĩrĩ, ¹⁵ “Tara Alawii† kũringana na nyũmba ciao na mbarĩ ciao. Tara arũme othe arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria.” ¹⁶ Nĩ ùndũ ùcio, Musa akĩmatara o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova.

¹⁷ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Lawi:

Nĩ Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma mbarĩ cia Agerishoni:

Nĩ Libini na Shimei.

¹⁹ Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ:

Amuramu, na Iziharu na Hebironi, na Uzieli.

²⁰ Mbarĩ cia Amerari:

ciarĩ Mahali na Mushi.

Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Alawii, kũringana na nyũmba ciao.

²¹ Gerishoni aarĩ na mbarĩ cia Alabini na Ashimei; ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Agerishoni.

²² Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria arĩa maatarirwo maarĩ andũ 7,500. ²³ Mbarĩ icio cia Agerishoni ciarĩ ciambe hema ciao mwena wa ithũiro, thuuha wa Hema-ĩria-Nyamũre. ²⁴ Mütongoria wa nyũmba cia Agerishoni aarĩ Eliasafu mũrũ wa Laeli. ²⁵ Hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo-rĩ, Agerishoni nĩo maarĩ na wĩra wa kũmenyerera Hema-iyoy-Nyamũre na hema, na ciandarũcia cia kũmĩhumbĩra, na gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ²⁶ na itambaya cia gũcuurio cia kũirigĩra nja, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa nja irĩa ithiũrũkĩrie Hema iyo nyamũre na kĩgongona na mĩhĩndo, na indo ciothe iria ikonainie na wĩra wacío.

²⁷ Kohathu aarĩ na mbarĩ cia Aamuramu, na Aiziharu, na Ahebironi, na Auzieli; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Akohathu. ²⁸ Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ andũ 8,600. Wĩra wa Akohathu warĩ wa kũmenyerera harĩa haamũre. ²⁹ Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ ciambage hema mwena wa gũthini wa Hema-ĩria-Nyamũre.

³⁰ Mütongoria wa nyũmba cia mbarĩ cia Akohathu aarĩ Elizafani mũrũ wa Uzieli.

* 3:6 Alawii nĩo maateithagĩrĩra athĩnjĩri-Ngai. † 3:15 Alawii matiathĩgiaga mbaara-inĩ. Kĩu nĩkĩo kĩagiragia matarwo maakinyia mĩaka mĩrongo ĩrĩ ta andũ arĩa angĩ.

³¹ Wira wao warĩ wa kũmenyerera ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, na metha, na mũtũ ũrĩa wa kũgĩrĩrwo matawa, na igongona, na indo cia gũtũmĩrwo harĩa haamũre, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakania, o na indo ciothe ciakonainie na mũhũthĩrĩre wacio. ³² Mũtongoria mũnene wa Alawii aarĩ Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe watuirwo mũrũgamĩrĩri wa arĩa maamenyagĩrĩa harĩa haamũre.

³³ Merari aarĩ na mbarĩ cia Amahali na Amushi; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Merari. ³⁴ Arũme arĩa othe maatarĩrwo arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ andũ 6,200. ³⁵ Mũtongoria wa nyũmba cia mbarĩ ya Merari aarĩ Zurieli mũrũ wa Abihaili; nao maarĩ maambage hema mwena wa gathigathini wa Hema-ĩria-Nyamũre. ³⁶ Amerari maamũrĩrwo mamenyagĩrĩre buremu ya hema ĩria yaamũrĩtwo, na mĩgĩko yayo, na itugĩ, na itina ciacio, o na indo ciothe ciayo cia wira, na indo ciothe ciakonainie na mũhũthĩrĩre wacio, ³⁷ o na mamenyagĩrĩre itugĩ iria ciirigĩte nja yayo hamwe na itina ciacio, na higĩ cia hema na mĩhũndo yayo.

³⁸ Musa na Harũni na ariũ ake maarĩ mambage hema ciao mwena wa irathĩro wa Hema-ĩyo-Nyamũre, mang'etheire irathĩro, o hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Wira wao warĩ wa kũmenyerera harĩa haamũre ithenya rĩa andũ a Isiraeli. Mũndũ ũngĩ o wotho ũngĩakuhĩrĩrie hau haamũre aarĩ ooragwo.

³⁹ Alawii arĩa othe maatarĩrwo ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa na Harũni kũringana na mbarĩ ciao, hamwe na arũme othe arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, maarĩ andũ 22,000.

⁴⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, "Tara marigithathi ma arũme othe ma andũ a Isiraeli arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, na wandĩke marĩtwa mao. ⁴¹ Nyamũrĩa Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli; o naguo ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha marigithathi mothe ma mahiũ ma andũ a Isiraeli. Nĩ nĩ nĩ Jehova."

⁴² Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtara marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ⁴³ Marigithathi mothe ma arũme arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, maandĩkwo na marĩtwa mao, maarĩ andũ 22,273.

⁴⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁴⁵ "Amũra Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli, naguo ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha mahiũ mao. Alawii megũtuika akwa. Nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁴⁶ Gũkũra marigithathi macio 273 ma andũ a Isiraeli, acio makĩrite mũigana wa Alawii-rĩ, ⁴⁷ oya cekerĩ ithano² irũgamĩrĩre o mũndũ, kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, ĩria ũritũ wayo ũrĩ gera mĩrongo ĩrĩ. ⁴⁸ Mbeeca icio cia gũkũra andũ a Isiraeli acio makĩrite-rĩ, cinengere Harũni na ariũ ake."

⁴⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩũngania mbeeca cia gũkũra andũ acio maakĩrite mũigana wa andũ arĩa maakũrĩtwo nĩ Alawii. ⁵⁰ Kuuma kũrĩ marigithathi ma andũ a Isiraeli, akĩũngania betha ya ũritũ wa cekerĩ 1,365^S kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre. ⁵¹ Musa akĩnengera Harũni na ariũ ake mbeeca icio ciakũrĩte andũ, o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ kiugo kia Jehova.

4

Akohathu

¹ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ: ² "Thĩnĩ wa Alawii-rĩ, tarai rũhonge rwa Akohathu kũringana na mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³ Mũtare arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mũaka mĩrongo itatũ nginya mũaka mĩrongo itano arĩa mokaga gũtungata wira-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

⁴ "Ūyũ nĩguo wira wa Akohathu thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo: wira wao nĩ kũmenyerera indo iria theru mũno. ⁵ Rĩria kambĩ igũthaama-rĩ, Harũni na ariũ ake marĩtoonyaga thĩnĩ wa hema ĩyo makaruta gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakania na makahumbĩra ithandũkũ rĩa Ūira nakĩo. ⁶ Ningĩ marĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pombo, na maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũtheri igũrũ rĩacio, na matoonyie mĩtĩ ya kũrĩkuua handũ hayo.

⁷ "Nao maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu igũrũ rĩa metha ya mĩgate ĩria ĩigagwo mbere ya Jehova, na mamĩgĩrĩre thaani, na thaani, nene na mbakũri, na ndigithũ cia magongona ma kũnyuuo; na mĩgate ĩria ĩigagwo hau hĩndĩ ciothe ĩikare o hau

igürü. ⁸ Macooke maigirire gītambaya kīa rangi wa gakarakū igürü rīa indo icio na ningī mahumbire gītambaya kīu na njūūa cia pomboo, na matoonyie mīfī ya kūrīkuua handū hayo.

⁹ “Ningī moe gītambaya kīa rangi wa bururu, mahumbire mūtī ūria wa kūigirirwo matawa marīa mamūrīkaga, hamwe na matawa maguo, na magathī ma gūtīnia ndaambī, na thaani cia mūrari wa ndaambī, na ndigithū cia gwīkīrwo maguta ma matawa macio. ¹⁰ Ningī makūnje mūtī ūcio na indo ciaguo ciothe ciohetwo na gīthii kīa njūūa cia pomboo, na macigirire igürü rīa gīkuui gīacio.

¹¹ “Nī maare gītambaya kīa rangi wa bururu igürü rīa kīgongona gīa thahabu, na makhumbire na gīthii kīa njūūa cia pomboo, na matoonyie mīfī irīa ya gūgīkuua handū hayo.

¹² “Ningī moe indo ciothe iria ihūthagirwo ūtungata-inī wa handū-harīa-haamūre, macikūnje na gītambaya kīa rangi wa bururu, macihumbire na gīthii kīa njūūa cia pomboo, na macigirire igürü rīa gīkuui gīacio.

¹³ “Ningī nī marute mūhu kuuma kīgongona-inī gīa gīcango, na maare gītambaya kīa rangi wa ndathi igürü riakīo. ¹⁴ Ningī maigirire indo ciothe iria ihūthagirwo gūtungata kīgongona-inī, nacio nī hamwe na ngō cia mwaki, na njibe, na icakūri, na mbakūri cia kūminjaminjīria. Igürü riakīo nī maare gīthii kīa njūūa cia pomboo na matoonyie mīfī ya gūgīkuua handū hayo.

¹⁵ “Thuutha wa Harūni na ariū ake kūrīkia kūhumbira indo ciothe theru o na indo ciothe nyamūre, na rīria andū a kambī mehaarīria gūthaama-rī, ariū a Akohathu nao moke makuu indo icio. No matikanahutie indo icio nyamūre matigakue. Akohathu acio nīo magaakuua indo iria iri thīni wa Hema-ya-Gūtūnganwo.

¹⁶ “Eleazaru mūrū wa Harūni, ūria mūthīnjīri-Ngai, nīwe ūrīmenyagīrīra maguta ma gwakia tawa, na ūbumba ūria ūnungaga wega, na mūtu ūria ūrutagwo hīndī ciothe, o na maguta marīa maitanagīrīrio. Nīwe ūrīmenyagīrīra Hema-īyo-Nyamūre irī yothe na indo iria ciothe irī thīni wayo, nīcio indo iria nyamūre ciikīrītwo kuo, na indo cia wīra.”

¹⁷ Jehova akīra Musa na Harūni afīrī, ¹⁸ “Menyererai mbarī cia mūhīrīga wa Akohathu matikaneherio kuuma kūrī Alawii. ¹⁹ Nīguo matūre muoyo na matikae gūkuua rīria mangīkuhīrīria indo iria theru mūno-rī, mekagirei ūū: Harūni na ariū ake nīo marītoonyaga handū harīa hatheru, na makagaīra o mūndū wīra wake na kīria egūkuua. ²⁰ No ariū a Kohathu matikanatoonye thīni kuona indo iria theru o na hanini, nīguo matigaakue.”

Agerishoni

²¹ Jehova akīra Musa afīrī, ²² “Tara Agerishoni o nao kūringana na nyūmba ciao na mbarī ciao. ²³ Ūtare arūme othe a ūkūrū wa kuuma mīaka mīrongo itatū nginya mīaka mīrongo itano arīa mokaga gūtungata wīra-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo.

²⁴ “Ūyū nīguo ūtungata wa mbarī cia Agerishoni rīria mekūruta wīra na gūkuua mīrigo: ²⁵ Nīo marīkuuaga itambaya cia gūcuurio cia Hema-īria-Nyamūre, na Hema-ya-Gūtūnganwo, na indo cia kūmīhumbīra, o na gīthii kīa njūūa cia pomboo cia kūmīhumbīra na igürü, na itambaya cia gūcuurio cia itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, ²⁶ na itambaya cia gūcuurio iria cia kūrīgīra nja irīa ithiūrūrūkīrie Hema-īyo-Nyamūre na kīgongona, na gītambaya gīa gūcuurio gīa itoonyero-inī, na mīhīndo na indo ciothe itūmagirwo ūtungata-inī wayo. Agerishoni acio nīo marīrutaga wīra wothe ūria wagīrīre kūrutwo na indo icio. ²⁷ Ūtungata wao wothe, ūrī wa gūkuua mīrigo kana wa kūruta wīra ūngī, ūrīrutagwo ūtungoretio nī Harūni na ariū ake. Nī inyuī mūrīmagayagīra wīra wao wa kīria gīothe marīkuuaga. ²⁸ Ūcio nīguo ūtungata wa mbarī ya Agerishoni Hema-inī-ya-Gūtūnganwo. Wīra wao ūrīrutagwo ūtungoretio nī Ithamaru mūrū wa Harūni, ūria mūthīnjīri-Ngai.

Amerari

²⁹ “Tara Amerari kūringana na mbarī na nyūmba ciao. ³⁰ Tara arūme othe a ūkūrū wa kuuma mīaka mīrongo itatū nginya mīaka mīrongo itano arīa mokaga gūtungata wīra-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. ³¹ Ūyū nīguo wīra wao ūria marīrutaga magītungata Hema-inī-ya-Gūtūnganwo: wīra wao nī gūkuuaga buremu cia Hema-īyo-Nyamūre, na mīgīko yayo, na itugi na itina ciacio, ³² o ūndū ūmwe na itugi iria ciirigīte nja hamwe na itina ciacio, na hīgī cia hema na mīhīndo, na indo ciothe ciacio na kīndū gīothe gīkonainie na kūruta wīra ūcio. Gayagīra o mūndū indo iria agīrīrwo nī gūkuua. ³³ Ūcio nīguo ūtungata wa mbarī ya Amerari rīria marīrutaga wīra Hema-inī-ya-Gūtūnganwo, matongoretio nī Ithamaru mūrū wa Harūni, ūria mūthīnjīri-Ngai.”

Gūtara Mbari cia Alawii

³⁴ Na riri, Musa, na Haruni, na atongoria a kirindi nīmatarire Akohathu acio kuringana na mbari na nyumba ciao. ³⁵ Arume othe a ukuru wa kuuma miaka mirongo itatu nginya miaka mirongo itano ariā mookire gutungata wira-ini wa Hema-ya-Gutunganwo, ³⁶ mataritwo na mbari ciao, maarī andū 2,750 ³⁷ Ūcio nīguo warī mūigana wa andū othe ariā maarī a mbari cia Akohathu ariā maatungataga thini wa Hema-ya-Gutunganwo. Musa na Haruni maamatarire kuringana na ūria Jehova aathite Musa.

³⁸ Agerishoni maatarirwo kuringana na mbari na nyumba ciao. ³⁹ Arume othe a ukuru wa kuuma miaka mirongo itatu nginya miaka mirongo itano ariā mookire gutungata wira-ini wa Hema-ya-Gutunganwo, ⁴⁰ mataritwo na mbari na nyumba ciao, maarī andū 2,630. ⁴¹ Ūcio nīguo warī mūigana wa mbari cia Agerishoni ariā maatungataga thini wa Hema-ya-Gutunganwo. Musa na Haruni maamatarire kuringana na watho wa Jehova.

⁴² Amerari maatarirwo kuringana na mbari na nyumba ciao. ⁴³ Arume othe a ukuru wa kuuma miaka mirongo itatu nginya miaka mirongo itano ariā mookire gutungata wira-ini wa Hema-ya-Gutunganwo, ⁴⁴ mataritwo na mbari ciao, maarī andū 3,200. ⁴⁵ Ūcio nīguo warī mūigana wa mbari cia Amerari. Musa na Haruni maamatarire kuringana na ūria Jehova aathite Musa.

⁴⁶ Ni undū ūcio, Musa na Haruni na atongoria a Isiraēli magītara Alawii othe kuringana na mbari ciao na nyumba ciao. ⁴⁷ Arume othe a ukuru wa kuuma miaka mirongo itatu nginya miaka mirongo itano ariā mookire kūrta wira wa gutungata na gūkuua Hema-ya-Gutunganwo, ⁴⁸ mūigana wao warī andū 8,580. ⁴⁹ Kuringana na watho wa Jehova ūria aathite Musa, mūdū o mūdū niagayagirwo wira wake, na akeerwo kiria egūkuua. Ūguo nīguo maatarirwo, o ta ūria Jehova aathite Musa.

5*Gūtherio gwa Kambi*

¹ Nake Jehova akūira Musa atiri, ² “Atha andū a Isiraēli maingate kuuma kambī-ini yao mūdū o wothē ūrūarite mūrimū wa ngoothi ūria ūngigwatanio, kana mūdū ūri na handū o na ha he kuura, kana mūdū ūri na thaahu ni undū wa kūhutia kīimba. ³ Ingata arume o na andū-a-nja; ūmaingate nja ya kambī nīguo matigathaahie kambī yao kūrīa nī ndūuranagia na inyu.” ⁴ Ūguo noguo andū a Isiraēli meekire; makīruta andū acio nja ya kambī. Magīka o ūria Jehova aathite Musa gwīkwo.

Irīhi rīa Mahitia

⁵ Ningi Jehova akūira Musa atiri, ⁶ “Ūria andū a Isiraēli atiri, ‘Ririā mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja anghitiria mūdū ūria ūngi na njira o yothē, na ni undū ūcio aage kwīhokeka harī Jehova-rī, mūdū ūcio ni mūhītia, ⁷ na no nginya oimbūre mehīa marīa ekite. No nginya arute irīhi rīothe ni undū wa mahitia macio make, na ongerere gicunjī gīa ithano kūrī irīhi rīu, anengere mūdū ūcio ahītīrie. ⁸ No mūdū ūcio anghikorwo ndari na mūdū wa nyumba yao ūria ūngirīhwo ni undū wa ihitia rīu, irīhi rīu rīrītūkaga rīa Jehova, na no nginya rīnengerwo mūthīnjiri-Ngai riri hamwe na ndūrūme ya kūrutwo igongona rīa horohio ni undū wake. ⁹ Maruta mothe maamūre marīa andū a Isiraēli marirehagira mūthīnjiri-Ngai-rī, marītūkaga make. ¹⁰ Iheo cia o mūdū iria nyamūre ni ciake we mwene, no kirīa anghīe mūthīnjiri-Ngai, gīgaatūka kīa mūthīnjiri-Ngai ūcio.’”

Ūhoro Ūkonii Mūtumia Ūtarī Mwīhokeku

¹¹ Ningi Jehova akūira Musa atiri, ¹² “Ariria andū a Isiraēli, ūmeere atiri: ‘Mūtumia wa mūdū anghīngīcania mīthiire yake, atūike ti mwīhokeku harī we ¹³ na undū wa gūkoma na mūdū ūngi, na undū ūcio ūhithwo mūthuuriwe na thaahu wake wage kūmenyeka (tondū hatiri mūira wa kūmuumbūra, na ndaakorereirwo agīka undū ūcio-rī), ¹⁴ na mūthuuriwe aigūire mūtumia wake ūiru na amwīkūūire atī niethaahītie, kana amūiguire ūiru na amwīkūūire o na akorwo atethaahītie, ¹⁵ hīndi ūyo niatware mūtumia wake harī mūthīnjiri-Ngai. Ningi no nginya atware gicunjī gīa ikūmi kīa eba imwe* ya mūtu wa cairi ni undū wa mūtumia wake. Ndagaitirīe mūtu ūcio maguta kana awīkire ūbumba, ni undū rīu ni iruta rīa mūtu rīrutagwo ni undū wa ūiru, iruta rīa mūtu rīa kiririkano, rīa kūririkanania ihitia rīu.

* 5:15 ni ta kilo 2

¹⁶ “Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatwara mũtumia ũcio amũrũgamie mbere ya Jehova. ¹⁷ Acooke oe maaĩ maamũre marĩ ndigithũ-inĩ ya rĩũmba, na ahakũre rũkũngũ hau thĩ ya Hema-ĩria-Nyamũre arwĩkĩre maaĩ-inĩ macio.[†] ¹⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai aarĩkia kũrũgamia mũtumia ũcio mbere ya Jehova, nĩakamuohora njuĩrĩ yake, acooke amũnengere iruta rĩu rĩa kĩririkano rĩa mũtu nĩ ũndũ wa ũiru arĩnyiite na moko, nake mũthĩnjĩri-Ngai we mwene akorwo anyiĩtĩte maaĩ macio marũrũ marĩa marehaga kĩrumi. ¹⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke ehĩtithie mũtumia ũcio, amwĩre atĩrĩ, “Angĩkorwo hatĩrĩ mũndũ ũngĩ ũkomete nawe, na ndũhĩngĩcanĩtie mũthĩire yaku ũgethaahia hĩndĩ rĩa ũrĩ na mũthũuri-rĩ, maaĩ maya marũrũ marĩa marehaga kĩrumi maroaga gũgwĩka ũũru. ²⁰ No angĩkorwo nũhĩngĩcanĩtie mũthĩire yaku ũrĩ na mũthũuri na ũgethaahia nĩ ũndũ wa gũkoma na mũndũ ũngĩ tĩga mũthũurĩguo-rĩ,” ²¹ hĩndĩ iyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakehĩtithia mũtumia ũcio na mwĩhĩtwa ũyũ ũrehanagĩra kĩrumi, oige atĩrĩ, “Jehova arotũma andũ anyu makũrume na magũkaane, rĩrĩa agaatumĩ kĩero gĩaku kĩhinyare na nda yaku iĩmbe. ²² Namo maaĩ maya marehaga kĩrumi marotoonya mwĩrĩ waku, nayo nda yaku iĩmbe na kĩero gĩaku kĩhinyare.”

“Nake mũtumia ũcio acooke oige atĩrĩ, “Ameni, nĩgũtuĩke ũguo.”

²³ “Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakandĩka irumi icio ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, acooke acithambĩrie maaĩ-inĩ macio marũrũ. ²⁴ Nĩagatumĩ mũtumia ũcio anyue maaĩ macio marũrũ marehaga kĩrumi, namo maaĩ macio mamũtoonye na matũme aigue ruo rũnene mũno. ²⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke oe iruta rĩu rĩa mũtu nĩ ũndũ wa ũiru kuuma moko-inĩ na mũtumia ũcio, arĩthũngũthie mbere ya Jehova, na acooke arĩrehe kĩgongona-inĩ. ²⁶ Nĩngĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio arũme ngundi iĩmwe ya mũtu ũcio ũrũtũwo ũrĩ wa kĩririkano na aũcinĩre igũrũ rĩa kĩgongona; thuutha ũcio atũme mũtumia ũcio anyue maaĩ macio. ²⁷ Angĩkorwo nĩethaahĩtie na ti mwĩhokeku harĩ mũthũuriwe-rĩ, rĩrĩa akaanyũthio maaĩ macio marehaga kĩrumi, nĩ makaamũtoonya matũme aigue ruo rũnene mũno, na nda yake iĩmbe na kĩero gĩake kĩhinyare, nake atũke thaahu kũrĩ andũ ao. ²⁸ No rĩrĩ, angĩkorwo mũtumia ũcio ndethaahĩtie na akorwo nĩ mũthingu-rĩ, ndagatuuo mũhĩtia, na nĩakahota kũgĩa na ciana.

²⁹ “Ŭyũ nĩguo watho wa ũiru rĩrĩa mũtumia angĩhĩngĩcania mũthĩire yake, ethaahie o arĩ na mũthũuri, ³⁰ kana rĩrĩa mũndũ mũrũme angĩnyĩtwo nĩ ũiru nĩ ũndũ nĩegwĩkũũa mũtumia ũcio wake. Mũthĩnjĩri-Ngai arĩmũrũgamagia mbere ya Jehova na arũmĩrĩre watho ũcio wothie. ³¹ Mũthũuriwe nĩagatuuo ndarĩ na ihĩtia o na rĩrĩkũ, no mũtumia ũcio nĩwe ũgaacookererwo nĩ mehĩa make.’”

6

Mũnaziri

¹ Nake Jehova akũira Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩenda kwĩhĩta mwĩhĩtwa wa mwanya, ũrĩ mwĩhĩtwa wa kwĩyamũrĩra Jehova atũke Mũnaziri,’ ³ no nginya atige kũnyua ndibei o na indo irĩa nĩngĩ ngagatu cia kũnyua, na ndakananyue thiki ithondeketwo kuuma kũrĩ ndibei kana kĩndũ kĩngĩ kĩgagatu gĩa kũnyua. Ndakananyue maaĩ ma thabibũ, kana arĩe thabibũ, kana thabibũ irĩa nyũmĩthie. ⁴ Hĩndĩ rĩa yothie arĩkoragwo arĩ Mũnaziri, ndakanarĩe kĩndũ gĩa kuuma he mũthabibũ, irĩ mbegũ kana makoni.

⁵ “Thĩnda rĩothe rĩa mwĩhĩtwa ũcio wa kwĩyamũra, ndakananjwo mũtwe. No nginya aikarage arĩ mũtheru o nginya ihĩnda rĩake rĩa kwĩyamũrĩra Jehova rĩthire; no nginya areke njuĩrĩ cia mũtwe wake ikũre iraihe. ⁶ Ihĩnda rĩu rĩothe eyamũrĩre Jehova ndakanakuhĩrĩrie kĩimba. ⁷ O na ithe, kana nyina, kana mũrũ wa nyina, kana mwarĩ wa nyina angĩkua, ndakanethaahie nĩ ũndũ wao, tondũ arĩ na rũũri rwa kwĩyamũrĩra Ngai mũtwe. ⁸ Ihĩnda rĩothe rĩa kwĩyamũra gwake arĩkoragwo aamũrĩrwo Jehova.

⁹ “Mũndũ angĩkua gĩkuũ kĩa narua arĩ ho, nũguo ũndũ ũcio ũthaahie njuĩrĩ rĩa aamũrĩte, no nginya enjwo mũtwe mũthenya wake wa gũtherio, na nĩguo wa mũgwanja. ¹⁰ Nĩngĩ mũthenya wa iĩnana no nginya atware ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtũtuura twĩrĩ harĩ mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai arute iĩmwe itũke igongona rĩa kũhoroherio mehĩa, nayo iyo nĩngĩ itũke nĩ iruta rĩa njino nĩguo ahoroherio, nĩ ũndũ nĩehĩtie nĩgũkorwo arĩ hamwe na kĩimba. Mũthenya o ro ũcio no nginya aamũrĩre Jehova mũtwe wake rĩngĩ. ¹² No nginya eyamũrĩre Jehova ihĩnda rĩu rĩa kwĩyamũra, na no nginya arute gatũrũme ka

[†] **5:17** Maaĩ matheru hamwe na rũkũngũ monanagia itũiro rĩa Ngai kũrĩ mũndũ ũrĩa ũhĩtithie. * **6:2** Mũndũ nĩangĩehĩtĩre mwĩhĩtwa wa gũtuĩka Mũnaziri kwa ihĩnda, kana mũtũũrĩre wake wothie. Acĩari nĩmangĩehĩtĩre mwĩhĩtwa handũ ha ciana ciao. Mũnaziri ndetũkĩrĩtio kũnyua kĩndũ kĩgagatu, kwenja njuĩrĩ kana nderu, o na kana kũhutia kĩndũ gĩkuũ.

mwaka ūmwe gatũke ka igongona rĩa mahĩtia. Mĩthenya ĩrĩa mĩhĩtũku ndĩgũtarwo, tondũ niathaahirio ihinda rĩa eyaamũrite.

¹³ “Na rĩrĩ, ūyũ nĩguo watho wa Mũnaziri ihinda riake rĩa kwĩyamũrĩra Ngai riathira. Niakarehwo itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁴ Hau nĩho akaarehe maruta make harĩ Jehova, namo nĩ: gatũrũme ka mwaka ūmwe gatarĩ na kaũũgũ gatũke ka iruta rĩa njino, na kamwatĩ ka mwaka ūmwe karĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia, na ndũrũme ĩmwe ĩtarĩ na kaũũgũ ĩrĩ iruta rĩa ũiguano, ¹⁵ hamwe na maruta ma mũtu na maruta ma kũnyuuo, na gĩkabũ kĩa mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, na keki cia mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, na tũmĩgate tũhũthũ tũhakĩtwo maguta.

¹⁶ “Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga indo icio mbere ya Jehova, na acooke arute igongona rĩa kũhoroheria mehia o na iruta rĩa njino. ¹⁷ Niakarehe gĩkabũ kũu kĩa mĩgate ĩtarĩ mũmbie na arute ndũrũme iyo ĩrĩ igongona rĩa ũiguano kũrĩ Jehova, hamwe na igongona riayo rĩa mũtu na rĩa indo cia kũnyuuo.

¹⁸ “Nĩngĩ hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, Mũnaziri no nginya enjwo njuĩrĩ ĩrĩa aamũrite. Niakoya njuĩrĩ iyo na amĩkie mwaki-inĩ ũrĩa ũrĩ rungu rwa igongona rĩu rĩa ũiguano.

¹⁹ “Thuutha wa Mũnaziri ũcio kwenjwo njuĩrĩ yake ya kwĩyamũra, mũthĩnjĩri-Ngai nĩ akoya kĩande gĩtherũkĩtio kĩa ndũrũme iyo, na keki na tũmĩgate tũria tũhũthũ kuuma gĩkabũ-inĩ kũu, cieri ĩtarĩ ndawa ya kũmbia. ²⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke acithũngũthie mbere ya Jehova, ĩtũke igongona rĩa gũthũngũthio; nĩ nyamũre, na nĩ cia mũthĩnjĩri-Ngai, hamwe na gĩthũri kĩa gĩthũngũthio, o na kiero kĩa kĩrutĩtwo. Thuutha ũcio Mũnaziri no anyue ndibei.

²¹ “Ūcio nĩguo watho wa Mũnaziri ũrĩa wĩhĩtaga kũrutĩra Jehova indo kũringana na ũria eyaamũrite, hamwe na kĩa kĩngĩ gĩothe angĩhota kũruta. No nginya ahĩngie mwĩhĩtwa ũria ehĩtũe, kũringana na watho wa Mũnaziri.’”

Kĩrathimo kĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

²² Nĩngĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²³ “Ĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo mũrĩrathimaga andũ a Isiraeli. Meragei atĩrĩ:

²⁴ “ ‘Jehova arokũrathima,
na akũmenyagĩrĩre;

²⁵ Jehova arotũma ũthiũ wake ũkwarĩre,
na agũkinyagĩrie wega wake;

²⁶ Jehova arogũtiĩrĩa gĩthiithi gĩake,
na akũhe thayũ.”

²⁷ “Nĩ ũndũ ũcio athĩnjĩri-Ngai nĩmarĩgwetaga rĩtwa riakwa kũrĩ andũ a Isiraeli, na nĩ nĩndĩmarathimaga.”

7

Maruta Hĩndĩ ya Kwamũrwo kwa Hema-ĩrĩa-Nyamũre

¹ Rĩrĩa Musa aarĩkirie kũhaanda Hema-ĩrĩa-Nyamũre, nĩamĩtĩrĩrie maguta o na akĩmĩamũrĩra Jehova hamwe na indo ciayo ciothe. Nĩngĩ agĩtĩrĩria kĩgongona maguta, na agĩkĩamũra hamwe na indo ciakĩo ciothe. ² Nĩngĩ atongoria a Isiraeli, atongoria a nyũmba ciao aĩa maarĩ atongoria a mĩhĩrĩga aĩa maarũgamĩrĩre andũ aĩa maatarĩtwo, makĩrehe maruta. ³ Maareheire Jehova iheo ikuuĩtwo nĩ ngaari ithathatũ cia ng'ombe ĩrĩ hambĩre, hamwe na ndegwa ikũmi na ĩgĩrĩ, ndegwa ĩmwe ĩkarutwo nĩ o mũtongoria, na ngaari ĩmwe ĩkarutwo nĩ atongoria eerĩ. Indo icio nĩcio maarehire mbere ya Hema-ĩrĩa-Nyamũre.

⁴ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ⁵ “Ītĩkĩra indo icio kuuma kũrĩ o, nĩguo ihũthĩrwo wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Ūciheane kũrĩ Alawii o ta ũrĩa wĩra wa mũndũ o mũndũ ũkũbatara.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya ngaari icio na ndegwa icio agĩciheana kũrĩ Alawii. ⁷ Aaheire Agerishoni ngaari ĩgĩrĩ na ndegwa inya, o ta ũrĩa wĩra wao wabataraga, ⁸ nĩngĩ akĩhe Amerari ngaari inya na ndegwa inyanya, o ta ũrĩa wĩra wao wabataraga. Othe maatongoragio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. ⁹ No Musa ndaigana kũhe Akohathu kĩndũ o nakĩ, tondũ wĩra wao warĩ wa gũkuuaga indo iria nyamũre na ciande ciao, nĩgũkorwo ũcio nĩguo warĩ wĩra ũria meehokeirwo.

¹⁰ Rĩrĩa kĩgongona gĩaitĩrĩrio maguta, atongoria nĩmarehire maruta mao nĩguo kiamũrwo, na makĩmaiga mbere ya kĩgongona kũu. ¹¹ Nĩ ũndũ Jehova nĩeerĩte Musa

atĩrĩ, “O mũthenya, mũtongoria ũmwe arĩrehaga maruta make nĩ ũndũ wa kwamũrwo gwa kigongona.”

¹² Mũndũ ũrĩa warehira maruta make mũthenya wa mbere aarĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu wa mũhĩrĩga wa Juda.

¹³ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ,* na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja,† cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ¹⁴ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi,‡ ĩyũritio ũbumba; ¹⁵ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, Nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ¹⁶ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ¹⁷ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu.

¹⁸ Mũthenya wa keerĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru, mũtongoria wa Aisakaru, nake akĩrehe maruta make.

¹⁹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ²⁰ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩyũritio ũbumba; ²¹ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ²² na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ²³ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru.

²⁴ Mũthenya wa gatatũ Eliabu mũrũ wa Heloni, mũtongoria wa andũ a Zebuluni, nake akĩrehe maruta make.

²⁵ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ²⁶ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩyũritio ũbumba; ²⁷ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ²⁸ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ²⁹ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni.

³⁰ Mũthenya wa kana, Elizuru mũrũ wa Shedeuru, mũtongoria wa andũ a Rubeni, nake akĩrehe maruta make.

³¹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya kũminjaminjĩria ya betha ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ³² na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩyũritio ũbumba; ³³ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ³⁴ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ³⁵ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru.

³⁶ Mũthenya wa gatano, Shelumieli mũrũ wa Zurishadai, mũtongoria wa andũ a Simeoni, nake akĩrehe maruta make.

³⁷ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ³⁸ na

* 7:13 nĩ ta kilo ĩmwe na nuthu (1:5) † 7:13 nĩ ta kilo robo ithatũ (0:75) ‡ 7:14 nĩ ta giramu 110

thaani ìmwe nene ya thahabu ya ùritù wa cekeri ikùmi, ìiyùrítio ùbumba; ³⁹ na gategwa kamwe, na ndùrùme ìmwe, na gatùrùme kamwe ka mwaka ùmwe, nì ùndù wa iruta rìa njino; ⁴⁰ na thenge ìmwe ya igongona rìa kùhoroherio mehia; ⁴¹ na ndegwa igírì, na ndùrùme ithano, na thenge ithano, na tùtùrùme tùtano twa mwaka ùmwe, irutwo irì igongona rìa ùiguano. Ici nìcio indo iria ciarutirwo nì Shelumieli mùrù wa Zurishadai.

⁴² Mùthenya wa gatandatù Eliasafu mùrù wa Deueli, mùtongoria wa andù a Gadi, nake akìrehe maruta make.

⁴³ Indo iria aarutire ciarì thaani ìmwe ya betha ya ùritù wa cekeri igana rìa mìrongo ìtatù, na mbakùri ìmwe ya betha ya kùminjaminjìria ya ùritù wa cekeri mìrongo mùgwanja, ciarì kùringana na gìthimo gìa cekeri ya harìa haamùre, na o ìmwe ìiyùrítio mùtu ùria mùhinyu mùno ùtukanítio na maguta, ùrì iruta rìa mùtu; ⁴⁴ na thaani ìmwe nene ya thahabu ya ùritù wa cekeri ikùmi, ìiyùrítio ùbumba; ⁴⁵ na gategwa kamwe, na ndùrùme ìmwe, na gatùrùme ka mwaka ùmwe, nì ùndù wa iruta rìa njino; ⁴⁶ na thenge ìmwe ya igongona rìa kùhoroherio mehia; ⁴⁷ na ndegwa igírì, na ndùrùme ithano, na thenge ithano, na tùtùrùme tùtano twa mwaka ùmwe, irutwo irì igongona rìa ùiguano. Ici nìcio indo iria ciarutirwo nì Eliasafu mùrù wa Deueli.

⁴⁸ Mùthenya wa mùgwanja Elishama mùrù wa Amihudu, mùtongoria wa andù a Efiraimu, nake akìrehe maruta make.

⁴⁹ Indo iria aarutire ciarì thaani ìmwe ya betha ya ùritù wa cekeri igana rìa mìrongo ìtatù, na mbakùri ìmwe ya betha ya kùminjaminjìria ya ùritù wa cekeri mìrongo mùgwanja, ciarì kùringana na gìthimo gìa cekeri ya harìa haamùre, na o ìmwe ìiyùrítio mùtu ùria mùhinyu mùno ùtukanítio na maguta, ùrì iruta rìa mùtu; ⁵⁰ na thaani ìmwe nene ya thahabu ya ùritù wa cekeri ikùmi, ìiyùrítio ùbumba; ⁵¹ na gategwa kamwe, na ndùrùme ìmwe, na gatùrùme kamwe ka mwaka ùmwe, nì ùndù wa iruta rìa njino; ⁵² na thenge ìmwe ya igongona rìa kùhoroherio mehia; ⁵³ na ndegwa igírì, na ndùrùme ithano, na thenge ithano, na tùtùrùme tùtano twa mwaka ùmwe, irutwo irì igongona rìa ùiguano. Ici nìcio indo iria ciarutirwo nì Elishama mùrù wa Amihudu.

⁵⁴ Mùthenya wa kanana Gamalieli mùrù wa Pedazuru, mùtongoria wa andù a Manase, nake akìrehe maruta make.

⁵⁵ Indo iria aarutire ciarì thaani ìmwe ya betha ya ùritù wa cekeri igana rìa mìrongo ìtatù, na mbakùri ìmwe ya betha ya kùminjaminjìria ya ùritù wa cekeri mìrongo mùgwanja, ciarì kùringana na gìthimo gìa cekeri ya harìa haamùre, na o ìmwe ìiyùrítio mùtu ùria mùhinyu mùno ùtukanítio na maguta, ùrì iruta rìa mùtu; ⁵⁶ na thaani ìmwe nene ya thahabu ya ùritù wa cekeri ikùmi, ìiyùrítio ùbumba; ⁵⁷ na gategwa kamwe, na ndùrùme ìmwe, na gatùrùme kamwe ka mwaka ùmwe, nì ùndù wa iruta rìa njino; ⁵⁸ na thenge ìmwe ya igongona rìa kùhoroherio mehia; ⁵⁹ na ndegwa igírì, na ndùrùme ithano, na thenge ithano, na tùtùrùme tùtano twa mwaka ùmwe, irutwo irì igongona rìa ùiguano. Ici nìcio indo iria ciarutirwo nì Gamalieli mùrù wa Pedazuru.

⁶⁰ Mùthenya wa kenda, Abidani mùrù wa Gideoni, mùtongoria wa andù a Benjamini, nake akìrehe maruta make.

⁶¹ Indo iria aarutire ciarì thaani ìmwe ya betha ya ùritù wa cekeri igana rìa mìrongo ìtatù, na mbakùri ìmwe ya betha ya kùminjaminjìria ya ùritù wa cekeri mìrongo mùgwanja, ciarì kùringana na gìthimo gìa cekeri ya harìa haamùre, na o ìmwe ìiyùrítio mùtu ùria mùhinyu mùno ùtukanítio na maguta, ùrì iruta rìa mùtu; ⁶² na thaani ìmwe nene ya thahabu ya ùritù wa cekeri ikùmi, ìiyùrítio ùbumba; ⁶³ na gategwa kamwe, na ndùrùme ìmwe, na gatùrùme kamwe ka mwaka ùmwe, nì ùndù wa iruta rìa njino; ⁶⁴ na thenge ìmwe ya igongona rìa kùhoroherio mehia; ⁶⁵ na ndegwa igírì, na ndùrùme ithano, na thenge ithano, na tùtùrùme tùtano twa mwaka ùmwe, irutwo irì igongona rìa ùiguano. Ici nìcio indo iria ciarutirwo nì Abidani mùrù wa Gideoni.

⁶⁶ Mùthenya wa ikùmi Ahiezeri mùrù wa Amishadai, mùtongoria wa andù a Dani, nake akìrehe maruta make.

⁶⁷ Indo iria aarutire ciarì thaani ìmwe ya betha ya ùritù wa cekeri igana rìa mìrongo

itatū, na mbakūri imwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekeri mīrongo mūgwanja, cieri kūringana na gīthimo gīa cekeri ya harīa haamūre, na o imwe iyyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁶⁸ na thaani imwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekeri ikūmi, iyyūrītio ūbumba; ⁶⁹ na gategwa kamwe, na ndūrūme imwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁷⁰ na thenge imwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁷¹ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Ahiezeri mūrū wa Amishadai.

⁷² Mūthenya wa ikūmi na ūmwe, Pagieli mūrū wa Okirani, mūtongoria wa andū a Asheri, nake akīrehe maruta make.

⁷³ Indo iria aarutire ciarī thaani imwe ya betha ya ūritū wa cekeri igana rīa mīrongo itatū, na mbakūri imwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekeri mīrongo mūgwanja, cieri kūringana na gīthimo gīa cekeri ya harīa haamūre, na o imwe iyyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁷⁴ na thaani imwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekeri ikūmi, iyyūrītio ūbumba; ⁷⁵ na gategwa kamwe, na ndūrūme imwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁷⁶ na thenge imwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁷⁷ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Pagieli mūrū wa Okirani.

⁷⁸ Mūthenya wa ikūmi na ūrī Ahira mūrū wa Enani, mūtongoria wa andū a Nafitali, nake akīrehe maruta make.

⁷⁹ Indo iria aarutire ciarī thaani imwe ya betha ya ūritū wa cekeri igana rīa mīrongo itatū, na mbakūri imwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekeri mīrongo mūgwanja, cieri kūringana na gīthimo gīa cekeri ya harīa haamūre, na o imwe iyyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁸⁰ na thaani imwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekeri ikūmi, iyyūrītio ūbumba; ⁸¹ na gategwa kamwe, na ndūrūme imwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁸² na thenge imwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁸³ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Ahira mūrū wa Enani.

⁸⁴ Maya nīmo maarī maruta ma atongoria a andū a Isiraēli nī ūndū wa kwamūrwo gwa kīgongona rīrīa gīaitagīrīrio maguta: ciarī thaani cia betha ikūmi na igīrī na mbakūri cia betha cia kūminjaminjīria ikūmi na igīrī na thaani nene cia thahabu ikūmi na igīrī.

⁸⁵ Thaani o imwe ya betha yarī na ūritū wa cekeri igana rīa mīrongo itatū, na mbakūri o imwe ya kūminjaminjīria yarī na ūritū wa cekeri mīrongo mūgwanja. Thaani cia betha ciothe ciarī na ūritū wa cekeri ngiri igīrī na magana mana, § kūringana na gīthimo gīa cekeri ya harīa haamūre. ⁸⁶ Thaani iria nene ikūmi na igīrī cia thahabu ciyūrītio ūbumba ciarī na ūritū wa cekeri ikūmi o imwe, kūringana na gīthimo gīa cekeri ya harīa haamūre. Thaani icio nene cia thahabu ciothe ciarī na ūritū wa cekeri igana rīa mīrongo ūrī.* ⁸⁷ Mūigana wothe wa nyamū cia kūrutwo igongona rīa njino warī tūtegwa ikūmi na twīrī, na ndūrūme ikūmi na igīrī na tūtūrūme ikūmi na twīrī twa mwaka ūmwe, hamwe na maruta ma cio ma mūtu. Thenge ikūmi na igīrī ciarutirwo irī igongona rīa kūhoroherio mehia. ⁸⁸ Mūigana wa nyamū ciothe cia igongona rīa ūiguano ciarī ndegwa mīrongo ūrī na inya, na ndūrūme mīrongo itandatū, na thenge mīrongo itandatū, na tūtūrūme mīrongo itandatū twa mwaka ūmwe. Macio nīmo maarī maruta ma kwamūrwo gwa kīgongona thuutha wa kīarīkia gūitīrīrio maguta.

⁸⁹ Rīrīa Musa atoonyire Hema-ya-Gūtūnganwo kwaria na Jehova-rī, nīaiguire mūgambo ūkīmwarīria kuuma gatagatī ka makerubi marīa meerī maarī igūrū rīa gītī gīa tha, igūrū rīa ithandūkū rīa Ūira. Nake Jehova akīmwarīria.

8

Kūgwatia Matawa

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria Harũni, ũmwĩre atĩrĩ, ‘Hĩndĩ ĩria ũrĩbangaga matawa marĩa mũgwanja, mabangage nĩguo ũtheri wamo waragĩre mwena wa na mbere wa mĩtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa.’”

³ Harũni agĩka o ta ũguo; akĩbanga matawa macio amaroretie mwena ũria ũtheri wamo watheragĩra hau mbere ya mĩtĩ ũcio maaigagĩrĩrwo, o ta ũria Jehova aathite Musa gwĩkwo. ⁴ Mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa wathondeketwo ũũ: wathondeketwo na thahabu ya gũturwo, kuuma gĩtina-inĩ kiaguo o nginya kũria mahũa maguo maari. Mũhianĩre wa mĩtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa wathondeketwo o ta ũria mũhianĩre wago wonetio Musa nĩ Jehova.

Kwamũra Alawii

⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ⁶ “Oya Alawii ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ũmatherie mathirwo nĩ thaahu. ⁷ Ũkĩmatheria ũgeekaga ũũ: Maminjaminjĩrie maaĩ na kũmatheria thaahu; macooke menje njuĩrĩ cia mĩĩrĩ yao kũndũ guothe na mathambie nguio ciao, nĩguo metherie. ⁸ Ningĩ ũreke moe gategwa hamwe na iruta rĩako rĩa mũtu ũria mũhinyu mũno ũtukaniĩtio na maguta; nawe ũcooke woe gategwa kangĩ ga keerĩ ga kũrutwo igongona rĩa kũhoroherio mehia. ⁹ ũrehe Alawii acio mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũcooke wite kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli hamwe. ¹⁰ ũrehe Alawii acio mbere ya Jehova, nao andũ a Isiraeli mamaigĩrĩre moko mĩtwe. ¹¹ Nake Harũni arutĩre Jehova Alawii acio hau mbere yake taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio rĩrutĩtwo nĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maikarage mehaarĩrie kũruta wĩra wa Jehova.

¹² “Thuutha ũcio Alawii maigĩrĩre moko mao mĩtwe ya ndegwa acio, ũciritĩre Jehova, ĩmwe ĩtũke ya igongona rĩa kũhoroherio mehia na ĩyo ĩngĩ ĩtũke iruta rĩa njino, nĩgeetha Alawii mahoroherio. ¹³ Reke Alawii marũgame mbere ya Harũni na ariũ ake, na ũcooke ũmarutĩre Jehova taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio. ¹⁴ ũguo nĩguo ũkaamũra Alawii, ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ a Isiraeli, nao Alawii acio matũke akwa.

¹⁵ “Warĩkia gũtheria Alawii acio na kũmaruta matũke ta igongona rĩa gũthũngũthio-rĩ, nĩmarutage wĩra wao Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ¹⁶ Acio nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũheanwo kũrĩ nĩ biũ. Ndĩmeyerie marĩ akwa ĩthenya rĩa marigithathi ma ciana cia tũhĩ kuuma kũrĩ mĩtumia o wothe Mũisiraeli. ¹⁷ Irigithathi o rĩothe rĩa njamba gũkũ Isiraeli, kana nĩ rĩa mũndũ kana nĩ rĩa nyamũ-rĩ, nĩ riakwa. Rĩria ndooragire marigithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩguo ndaamaamũrire matũke akwa mwene. ¹⁸ Na nĩ nĩ njoete Alawii ĩthenya rĩa marigithathi mothe ma ciana cia tũhĩ thĩnĩ wa Isiraeli. ¹⁹ Thĩnĩ wa andũ a Isiraeli othe-rĩ, nĩheanĩte Alawii matũke iheo kũrĩ Harũni na ariũ ake, na marutage wĩra Hema-inĩ-ino-ya-Gũtũnganwo handũ ha andũ a Isiraeli, na mamahorohagĩrie nĩgeetha andũ a Isiraeli matikae kũniinwo na mũthiro hĩndĩ ĩria mangĩkũhĩrĩria handũ-harĩa-haamũre.”

²⁰ Musa, na Harũni marĩ na kĩrĩndĩ kũu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli magĩka Alawii o ta ũguo Jehova aathite Musa. ²¹ Alawii acio magĩtheria na magĩthambia nguio ciao. Harũni nake agĩcooka akĩmaruta ta igongona rĩa gũthũngũthio mbere ya Jehova, na akĩmahoroheria nĩguo amatherie. ²² Thuutha ũcio, Alawii magĩtoonya Hema-inĩ-ĩyo-ya-Gũtũnganwo marutage wĩra wao marũgamĩrĩrwo nĩ Harũni na ariũ ake. Magĩka Alawii acio o ta ũria Jehova aathite Musa gwĩkwo.

²³ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ũndũ ũyũ nĩguo ũkonĩ Alawii: Atĩrĩ, arũme othe arĩa mahingĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano na makĩria nĩo marĩkaga kũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, ²⁵ no mahingia mĩaka mĩrongo ĩtano-rĩ, no nginya mahurũke kuuma wĩra ũcio wao wa gũtungata, matigacooke kũruta wĩra. ²⁶ No rĩrĩ, no mateithagĩrĩrie ariũ a ĩthe wao rĩria mekũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, no-ene matikarute wĩra ũcio. ũguo nĩguo ũrĩgayagĩra Alawii wĩra ũria marĩrutaga.”

9

Giathĩ-gĩa-Bathaka

¹ Nake Jehova akĩarĩria Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai mweri-inĩ wa mbere wa mwaka wa keerĩ thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, akĩmwĩra atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli makũngũyagĩre Giathĩ-kĩa-Bathaka ihinda rĩria rĩtuĩtwo. ³ Kũngũyagĩrai giathĩ kũu ihinda rĩria rĩtuĩtwo, hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri ũyũ, kũringana na mawatho makĩo mothe na mũtabarĩre wakĩo.”

⁴ Nĩ ùndũ ùcio Musa akĩĩra andũ a Isiraeli makũngũire Giathĩ-kĩa-Bathaka. ⁵ Nao magĩĩka o ro ũguo kũu Werũ-inĩ wa Sinai hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere. Andũ a Isiraeli magĩĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁶ No amwe ao matingĩakũngũire Giathĩ-kĩa-Bathaka mũthenya ùcio nĩ ùndũ nĩmagwatĩtwo nĩ thaahu nĩ ùndũ wa kũhutania na kũimba kĩa mũndũ. Nĩ ùndũ ùcio magĩũka kũrĩ Musa na Harũni mũthenya o ro ùcio ⁷ makĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ tũnyitĩtwo nĩ thaahu nĩ ùndũ wa kũhutania na kũimba kĩa mũndũ, no nĩ kũ gĩgũtũma tũgĩrio kũneana indo cia kũrutĩra Jehova tũrĩ hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo?”

⁸ Musa akĩmacookeria atĩrĩ, “Etererai nyambe ndũirie ũhoru wa ũrĩa Jehova egwathana ũhoru wanyu.”

⁹ Jehova agĩcooka akĩĩra Musa atĩrĩ, ¹⁰ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũndũ wanyu o na ũrĩkũ kana njaro cianyu marĩ na thaahu nĩ ùndũ wa kũhutania na kũimba kĩa mũndũ, kana akorwo arĩ rũgendo-inĩ-rĩ, mũndũ ùcio o nake no akũngũire Giathĩ-kĩa-Bathaka ya Jehova. ¹¹ Marĩkũngũyagĩra gĩathĩ kũu hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa keerĩ. Marĩrũaga gatũrũme na mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia na nyeni ndũrũ. ¹² Matikanatigie gacunjĩ o na kamwe karaare nginya rũciinĩ kana moine ihĩndĩ rĩako o na rĩmwe. Rĩrĩa megũkũngũira Giathĩ-kĩa-Bathaka ĩyo no nginya marũmagĩrĩre mũtabarĩre wakĩo wothe. ¹³ No mũndũ angĩkorwo ndarĩ na thaahu, na ndathĩte rũgendo, na aage gũkũngũira Giathĩ-kĩa-Bathaka, mũndũ ùcio nĩakaingawo athengio kuuma kũrĩ andũ ao, nĩ ùndũ ndaareheire Jehova indo iria arutagĩrwo ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo. Mũndũ ùcio nĩagacookererwo nĩ mehĩa make mwene.

¹⁴ “Mũgeni ũikaranĩte na inyuĩ na ende gũkũngũira Giathĩ-kĩa-Bathaka ya Jehova-rĩ, no nginya eke ũguo kũringana na watho na mũtabarĩre wakĩo. No nginya mũgĩage na mũtabarĩre ya mũthemba ũmwe kũrĩ mũgeni na kũrĩ mũndũ ũrĩa ũciarĩrwo bũrũri wanyu.”

Itu Igũrũ rĩa Hema-ĩrĩa-Nyamũre

¹⁵ Mũthenya ũrĩa Hema-ĩrĩa-Nyamũre, o Hema-ĩyo-ya-Ūira yaambirwo-rĩ, itu rĩkĩmĩhumbĩra. Kuuma hwaĩ-inĩ nginya rũciinĩ itu rĩu rĩarĩ igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre na itu rĩu rĩkoonagwo rĩhaana ta mwakĩ. ¹⁶ Ũguo nĩguo gwathiire na mbere gũikara; itu rĩkamĩhumbĩra ũtukũ na rĩkoonagwo rĩhaana ta mwakĩ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa yothe itu rĩu rĩheheraga kuuma harĩ hema ĩyo, andũ a Isiraeli makoimagara magathĩ; na rĩrĩ, itu rĩu rĩarũgamĩra handũ, andũ a Isiraeli makaamba hema ciao ho. ¹⁸ Jehova aathana-rĩ, andũ a Isiraeli makoimagara magathĩ, na aathana rĩngĩ makaamba hema ciao. Hĩndĩ ĩrĩa yothe itu rĩu rĩaikara igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre, maikaraga o hau kambĩ. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa itu rĩaikara igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre kahinda karaaya-rĩ, andũ a Isiraeli magathĩkĩra Jehova na makaaga kuumagara. ²⁰ Mahinda mamwe itu rĩu rĩaikaraga igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre o matukũ manini; no Jehova aathana makaamba hema, na ningĩ aathana, makoimagara magathĩ. ²¹ Mahinda mamwe itu rĩu rĩaikaraga o kuuma hwaĩ-inĩ nginya rũciinĩ, na itu rĩhehera rũciinĩ-rĩ, makoimagara magathĩ. Kana nĩ mũthenya kana nĩ ũtukũ, hĩndĩ o yothe itu rĩu rĩhehera nao makoimagara magathĩ. ²² Itu rĩu rĩngĩaikarire igũrũ rĩa hema ĩyo mũthenya ĩrĩ, kana mweri, kana mwaka, andũ a Isiraeli maikaraga kũu kambĩ, na matingĩomagarire mathĩ, no itu rĩu rĩhehera makoimagara magathĩ. ²³ Jehova aathana makaamba hema, na ningĩ Jehova aathana makoimagara magathĩ. Maathĩkagĩra watho wa Jehova kũringana na ũrĩa aathaga Musa.

10

Tũrumbeta twa Betha

¹ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: ² “Thondeka tũrumbeta twĩrĩ, ũtũthondeke na betha ndure, tũhũthagĩrwo gwĩtaga kĩrĩndĩ hamwe, o na twa gwĩta andũ moime kambĩ moimagare mathĩ. ³ Hĩndĩ ĩrĩa tũrumbeta tweerĩ twahuhwo hamwe, kĩrĩndĩ gĩothe gĩkongana harĩwe hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁴ Angĩkorwo no karumbeta kamwe kahuhwo-rĩ, atongoria, nĩo anene a mbarĩ cia Isiraeli, nĩo marĩũnganaga harĩwe. ⁵ Rĩrĩa karumbeta kahuhwo na mũgambo mũnene, mĩhĩrĩga ĩrĩa ĩkarĩte mwena wa irathĩro ĩkoimagara. ⁶ Karumbeta ga keerĩ kahuhwo na mũgambo mũnene, andũ a kambĩ cia mwena wa gũthini makoimagara. Mũgambo ùcio mũnene nĩguo kĩmenyithia gĩa kuumagara. ⁷ Nĩgeetha kĩrĩndĩ kũngane-rĩ, huhagai tũrumbeta, no ti na mĩhũhĩre ta ĩyo ĩngĩ.

⁸ “Ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, nĩ marĩhuhaga tũrumbeta tũu. Ũndũ ũcio ũtuĩke watho wa gũtũurio nĩ inyuĩ na njiarwa iria igooka. ⁹ Rĩria mũgũthĩĩ mbaara ĩrĩ bũrũri wanyu kĩũmbe mũkarũe na thũ iria imũhinyagĩrĩria-rĩ, huhagai tũrumbeta na mũgambo mũnene. Hĩndĩ iyo Jehova Ngai wanyu niakamũiririkana na amũhonokie kuuma kũrĩ thũ cianyũ. ¹⁰ Nĩngĩ mahinda manyu ma gũkena, nĩmo ma ciathĩ cianyũ iria njathane, na ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, nĩ mũrĩhuhaga tũrumbeta nĩ ũndũ wa maruta ma njino na maruta ma ũguano, na nĩmo magatuĩka kĩririkano kĩanyu mbere ya Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai Wanyu.”

Andũ a Isiraeli Kuuma Sinai

¹¹ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ wa mweri wa keerĩ mwaka-inĩ wa ĩrĩ, itu nĩrĩeherire kuuma hema-inĩ ĩria nyamũre ya Ũira. ¹² Nao andũ a Isiraeli makiumagara kuuma Werũ wa Sinai magĩthĩĩ kuuma handũ hamwe nginya harĩa hangĩ, o nginya rĩria itu rĩu rĩarũgamire Werũ-inĩ wa Parani. ¹³ Nao makiumagara, arĩ riita rĩa mbere, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁴ Ikundi cia kambĩ ya Juda nĩcio cioimagarire mbere, irũmĩrĩre bendera yao. Nake Nahashoni mũrũ wa Aminadabu nĩwe warĩ mũtongoria wao. ¹⁵ Nethaneli mũrũ wa Zuaru nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, ¹⁶ nake Eliabu mũrũ wa Heloni nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Zebuluni. ¹⁷ Nĩngĩ Hema-ĩria-Nyamũre ikĩambũrwo, nao Agerishoni na Amerari, arĩa maamĩkuuaga, makiumagara.

¹⁸ Nacio ikundi cia kambĩ ya Rubeni ikĩrũmĩrĩra ikundi cia Juda, irũmĩrĩre bendera yao. Elizuru mũrũ wa Shedeuru nĩwe warĩ mũtongoria wao. ¹⁹ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Simeoni, ²⁰ nake Eliasafu mũrũ wa Develi nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Gadi. ²¹ Nao Akohathu makiumagara makuũite indo iria nyamũre. Hema-ĩria-Nyamũre yarĩ ĩkorwo yaambĩtwo matanakinya.

²² Nacio ikundi cia kambĩ ya Efiraimu ikĩrũmĩrĩra ikundi cia Rubeni, irũmĩrĩre bendera yao. Elishama mũrũ wa Amihudu nĩwe warĩ mũtongoria wao. ²³ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Manase, ²⁴ nake Abidani mũrũ wa Gideoni nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Benjamini.

²⁵ Kũrigĩrĩria-rĩ, ikundi cia kambĩ ya Dani ikiumagara irĩ thuutha wa icio ingĩ ciothe, ikiumagara ĩrũmĩrĩre bendera yao. Ahiezeri mũrũ wa Amishadai nĩwe warĩ mũtongoria wao. ²⁶ Pagieli mũrũ wa Okirani nĩwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Asheri, ²⁷ nake Ahira mũrũ wa Enani nĩwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Nafitali. ²⁸ Ũguo nĩguo ikundi cia andũ a Isiraeli ciarũmanĩrĩre ikiumagara.

²⁹ Na rĩrĩ, Musa akĩra Hobabu mũrũ wa Reueli ũria Mũmidiani ũria warĩ mũthoni-we atĩrĩ, “Nĩtũroimagara tũthĩĩ kũria Jehova aatwĩrĩre ũhoru wakuo atĩrĩ, ‘Nĩngamũhe kũndũ kũu.’ Ũka tũthĩĩ nawe, na nĩtũgũgwĩka maũndũ mega, nĩ ũndũ Jehova nĩerĩre Isiraeli maũndũ mega.”

³⁰ Hobabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ndigũũka; no ngũcooka bũrũri witũ na kũrĩ andũ aitũ.”

³¹ No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ndũgatũtĩge. Wee nĩũũĩ kũndũ kũria tũngĩamba hema ciitũ gũkũ werũ-inĩ, na no ũtuĩke maitho maitũ. ³² Ũngĩtarana na ithũrĩ-rĩ, nĩtũrĩkũgayagĩra kĩria gĩothe kĩega Jehova arĩtũheaga.”

³³ Nĩ ũndũ ũcio makiumagara moimĩte hau kĩrima-inĩ kĩa Jehova, magĩthĩĩ rũgendo rwa mũthenya ĩtatũ. Nario ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩgĩthĩĩ rĩmatongoretie mũthenya iyo ĩtatũ, nĩguo rikamacarĩrie handũ ha kũhurũka. ³⁴ Nario itu rĩa Jehova rĩakoragwo igũrũ rĩao o mũthenya makiumagara kuuma kambĩ.

³⁵ Hĩndĩ ĩria yothē ithandũkũ rĩoimagario, Musa akoiga atĩrĩ, “Jehova, arahũka!

Thũ ciaku irohurunjũka;
thũ ciaku irokũrĩra.”

³⁶ Hĩndĩ ĩria rĩaigwo thĩ, akoiga atĩrĩ, “Jehova cookerera ngiri ici cia Isiraeli itangĩtarĩka.”

11

Mwaki Kuuma kũrĩ Jehova

¹ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩteta nĩ ũndũ wa moritũ mao, nakuo gũteta kwao gũkĩguuo nĩ Jehova, na rĩria aamaiguire, agĩakanwo nĩ marakara, naguo mwaki

ũkiama kũrĩ Jehova, ũgĩakana gatagatĩ kao, na ũgĩcina ndeere imwe cia kambĩ. ² Rĩrĩa andũ acio maakaiire Musa, Musa akĩhooya Jehova, nague mwaki ũcio ũkĩhora. ³ Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwa Tabera, tondũ mwaki ũcio woimĩte kũrĩ Jehova nĩwakanĩte gatagatĩ kao.

Tũmakia-arũme Tuumĩte kũrĩ Jehova

⁴ Kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩarũmanĩrĩre nao makiuma bũrũri wa Misiri gĩkĩambĩrĩria kwĩrĩrĩria irio cia mĩthemba ĩngĩ, na o rĩngĩ andũ a Isiraeli makĩambĩrĩria kũrĩra, makiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! ⁵ Nĩtũkĩrĩrikana thamaki iria twarĩĩaga kũu bũrũri wa Misiri tũtekũgũra, o na marenge ma mĩthemba mĩthemba, na itũngũrũ cia mahuti, na itũngũrũ iria ndungu, o na itũngũrũ thumu. ⁶ No rĩu, tũtirĩ na wendo wa kũrĩa; na tũtirĩ kindũ o nakĩ tuonaga, tige o mana maya moiki!”

⁷ Mana macio maahaanaga ta mbegũ cia mũtĩ ũrĩa wĩtagwo korianda, na mũhianĩre wamo watarĩ ta bedola. ⁸ Andũ maathĩĩaga makamongania, magacooka makamathĩa na gĩthũ kĩa moko, kana makamahũrĩra ndĩrĩ-inĩ na mũũthĩ. Maamarugaga na nyũngũ kana magathondeka tũmĩgate. Na maacamaga ta kindũ gĩthondeketwo na maguta ma mũtamaiyũ. ⁹ Rĩrĩa kwagĩa ime ũtukũ kũu kambĩ-inĩ, mana macio makagũanĩra narĩo.

¹⁰ Musa nĩagũire andũ a nyũmba ciothe makĩrĩra, o mũndũ arĩ mũromo-inĩ wa hema yake. Nake Jehova nĩarakarire mũno makĩria, na Musa agĩthĩĩnĩka. ¹¹ Akũrĩa Jehova atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte ũrehere ndungata yaku thĩĩna ũyũ? Nĩ atĩa njĩkĩte ũkaaga gũgũkenia nĩguo ũnjĩgĩrĩre mũrigo wa andũ aya othe? ¹² Kai arĩ nĩ ithe wao? Kai arĩ nĩ ndaamaciarire? Nĩ kũ kiratũma ũnjĩre ndĩmakuae na moko makwa, ta ũrĩa mũreri wa mwana akuuaga kaana ka rũkenge, ndĩmatwenge bũrũri ũrĩa werĩre maithe mao ma tene na mwĩhĩtwa? ¹³ ĩngĩruta nyama cia kũhe andũ aya othe kũ? Marandĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Tũhe nyama tũrĩe!” ¹⁴ Ndingĩhota gũkuua andũ aya othe ndĩ nyiki; mũrigo ũyũ nĩ mũrĩtũ mũno kũrĩ nĩ. ¹⁵ Angĩkorwo ũguo nĩguo ũkũnjĩka-rĩ, njũraga o ro rĩu, angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe, na ndũkareke nyone mwanangĩko wakwa mwene.”

¹⁶ Nake Jehova akũra Musa atĩrĩ: “Ndehere athuuri mĩrongo mũgwanja a Isiraeli arĩa wee ũũĩ atĩ nĩ atongoria na anene thĩĩni wa andũ aya. ũmarehe Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩguo marũgame hau hamwe nawe. ¹⁷ Nĩ na nĩ nĩngũkũrũka ngwarĩre ho, njoe Roho ũrĩa ũrĩ nague na ndĩmekĩre Roho ũcio. Nao nĩmarĩgũteithagia gũkuua mũrigo wa andũ aya nĩgeetha ndũkaũkuuaga ũrĩ wĩki.

¹⁸ “Nĩngĩ wĩre andũ atĩrĩ, ‘Mwĩtherieĩ, mwĩhaarĩre nĩ ũndũ wa rũciũ, rĩrĩa mũkaarĩa nyama. Jehova nĩaramũgũire rĩrĩa mũrarĩraga, mũkiugaga atĩrĩ, “Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! Maũndũ maitũ maarĩ mega rĩrĩa twarĩ bũrũri wa Misiri!” Rĩu-rĩ, Jehova nĩekũmũhe nyama, na nĩmũgũcĩrĩa. ¹⁹ Na rĩrĩ, mũtigũcĩrĩa o mũthenya ũmwe, kana mĩthenya ĩrĩ, kana ĩtano, kana ikũmi, kana mĩthenya mĩrongo ĩrĩ, ²⁰ no mũgũcĩrĩa mweri mũgĩma, o nginya ciume na maniũrũ manyu, na inyuĩ mũcĩnyire, nĩ ũndũ nĩmũregete Jehova ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ, na mũkarĩra mũrĩ mbere yake, mũkiugaga atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩatũmĩre tuume bũrũri wa Misiri?” ‘ ‘

²¹ No Musa akũra Jehova atĩrĩ, “Andũ arĩa ndĩ nao haha nĩ ngĩri magana matandatũ arĩa maretwara na magũrũ, nawe woiga atĩ, ‘Nĩngũmahe nyama cia kũrĩa mweri mũgĩma!’ ²² Andũ aya o na mangĩthĩnjĩrwo ndũũru cia mbũri na cia ng’ombe-rĩ, no imaigane? O na mangĩtegerwo thamaki ciothe cia iria-inĩ-rĩ, no imaigane?”

²³ Jehova agĩcookeria Musa atĩrĩ, “Anga hinya wa guoko kwa Jehova nĩnyũyĩhĩte? Rĩu wee, nĩũkuona kana ũrĩa njugĩte nĩũkahingĩo kana ndũkahingĩo.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akiuma nja, akũra andũ acio ũrĩa Jehova oigĩte. Nake agĩcookanĩrĩria athuuri amwe ao mĩrongo mũgwanja, akĩmarũgamia marĩgĩcĩrĩre Hema ĩyo. ²⁵ Nake Jehova agĩkũrũka na itu akĩaria na Musa, akĩoya Roho ũrĩa warĩ thĩĩni wa Musa, na agĩkĩra Roho ũcio thĩĩni wa athuuri acio mĩrongo mũgwanja. Rĩrĩa Roho okire igũrũ rĩao-rĩ, makĩratha mohoro, no matiacookire gwĩka ũguo hĩndĩ ĩngĩ.

²⁶ No rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Elidadi na Medadi, nĩmatĩgĩtwa kambĩ. Nao nĩmandĩkĩtwa hamwe na athuuri acio angĩ no matiathĩite Hema-inĩ ĩyo. No rĩrĩ, Roho nĩ okire igũrũ rĩao, nao makĩratha mohoro marĩ kũu kambĩ. ²⁷ Mwanake ũmwe agĩteng’era akũra Musa atĩrĩ, “Elidadi na Medadi nĩmararatha mohoro kũu kambĩ.”

²⁸ Joshua mũrũ wa Nuni, ũrĩa wateithagia Musa kuuma arĩ mũnini, akĩarĩria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Musa, mwathi wakwa, makaanie!”

²⁹ No Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kai ũkũigua ũru nĩ ũndũ wakwa? Nĩ ĩngĩenda andũ othe a Jehova makorwo marĩ anabii, na atĩ Jehova amekĩre Roho wake!”

³⁰ Thuutha ũcio Musa na athuuri acio a Isiraeli magĩcooka kambĩ.

³¹ Na rīrī, rūhuho rūkiuma harī Jehova, rūkīrehe tūmakia-arūme kuuma iria-inī. Rūgītūgūithia tūthiūrūrūkīrie mīena yothe ya kambī buti ithatū kuuma thī, handū ha itīna rīa rūgendo rwa mūthenya mūgima mbarī ciothe. ³² Mūthenya ūcio wothe na ūtukū, na mūthenya ūcio ūngī wothe, andū acio makiumagara makīungania tūmakia-arūme. Gūtīrī mūdū wonganirie thuutha wa homeri ikūmi.* Ningī magītwanīka gūthiūrūrūkīria kambī yothe. ³³ No rīrī, rīrīa nyama icio ciarī tūnua-inī twao, o na itarī ndanuke-rī, marakara ma Jehova magīakanīra andū acio, akīmahūra na mūthiro mūnene. ³⁴ Tondū ūcio handū hau hagīttwo Kibirothu-Hataava, nī ūndū hau nīho maathikire andū arīa maaiguīte thutī ya irio ingī.

³⁵ Kuuma Kibirothu-Hataava, andū acio nīmathiire rūgendo, magīkinya Hazerothu, magīkara kuo.

12

Miriamu na Harūni Gūkararia Musa

¹ Nao Miriamu na Harūni magītetia Musa, nī ūndū wa mūtumia wake Mūkushi, nīgūkorwo Musa nī ahikītie Mūkushi. ² Ningī nao mooragia atīrī, “Anga Jehova angīaria o na Musa wiki? Githī o na ithuī to atwarīrie?” Nake Jehova akīgua ndeto icio.

³ (Na rīrī, Musa aarī mūdū mwīnyiihia mūno, mwīnyiihia gūkīra andū arīa angī othe gūkū thī).

⁴ O rīmwe Jehova akīra Musa na Harūni na Miriamu atīrī, “Inyuī atatū umai mūūke Hema-inī ūyo-ya-Gūtūnganwo.” Nī ūndū ūcio othe atatū makiuma magīthī ho.

⁵ Ningī Jehova agīkūrūka arī thīnī wa gītugī gīa itu, akīrūgama itoonyero-inī rīa Hema ūyo, na agīta Harūni na Miriamu. Na eerī magīthiathia harī we, ⁶ nake akīmeera atīrī, “Thikīrīriai ciugo ciakwa:

“Rīrīa mūnabii wa Jehova arī gatagatī-inī kanyu-rī,
nī nīndīmwiḡuūragīria na cioneki,
na ngamwarīria na irooto.

⁷ No ha ūhoru wa Musa ndungata yakwa ndīkaga ūguo;
we nī mwīhokeku thīnī wa nyūmba yakwa yothe.

⁸ Musa-rī, twaranagīria nake ūthiū kwa ūthiū,
tūkaaranīria ūhoru mūtaūku,
na ndimwaragīria na thimo;
na nīwe wonaga ūria Jehova atarīi.

Nī kī kīgīrie mwītīgīre gūtetia Musa ndungata yakwa?”

⁹ Nake Jehova agīcinwo nī marakara nī ūndū wao, agīthī akīmatiga.

¹⁰ Rīria itu rīu rīeherire igūrū rīa Hema ūyo, Miriamu agīkorwo aarūgamīte o ro hau, arī na mangū, akerūha o ta ira. Nake Harūni ehūgūra akīona atī Miriamu aarī na mangū; ¹¹ nake akīra Musa atīrī, “Ndagūthaiha, mwathi wakwa, ndūgatūrūthīrie wīhia ūcio twīkīte na ūrimū. ¹² Ndūkareke ahaane ta kīhuno kiumīte nda ya nyina mwīrī wakīo ūbuthīte mwena ūmwe.”

¹³ Nī ūndū ūcio Musa agīkaīra Jehova, akiuga atīrī, “Wee Ngai, ndagūthaiha, mūhonie!”

¹⁴ Nake Jehova agīcookeria Musa, akīmwīra atīrī, “Korwo ithe nīamūtūirīre mata ūthiū-rī, githī ndangīaikarire na thoni matukū mūgwanja? Mūhingīrīrie na kūu nja ya kambī matukū mūgwanja; na thuutha ūcio no acooko kambī.” ¹⁵ Nī ūndū ūcio Miriamu akīhingīrīrio na kūu nja ya kambī ūyo matukū mūgwanja, nao andū acio angī matiathiire na mbere na rūgendo nginya rīrīa Miriamu aacookīrio kambī.

¹⁶ Thuutha ūcio, andū acio a Isiraēli makiuma Hazerothu magīthī makīamba hema ciao Werū-inī wa Parani.

13

Gūthigaana Kaanani

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² “Tūma arūme amwe mathīi magathigaane būrūri wa Kaanani, ūria ngūhe andū a Isiraēli. Tūma mūtongoria ūmwe wao, kuuma o mūhīrīga o mūhīrīga wa maithe mao.”

³ Nake Musa agīathīkīra watho wa Jehova, na agītūma andū acio kuuma Werū wa Parani. Andū acio othe maarī atongoria a andū a Isiraēli. ⁴ Maya nīmo marītwa ma atongoria acio:

kuuma mūhīrīga wa Rubeni, aarī Shamua mūrū wa Zakuri;

* 11:32 nī ta kilo 2,200

- ⁵ kuuma mūhīrīga wa Simeoni, aarī Shafati mūrū wa Hori;
⁶ kuuma mūhīrīga wa Juda, aarī Kalebu mūrū wa Jefune;
⁷ kuuma mūhīrīga wa Isakaru, aarī Igali mūrū wa Jusufu;
⁸ kuuma mūhīrīga wa Efiraimu, aarī Hoshea mūrū wa Nuni;
⁹ kuuma mūhīrīga wa Benjamini, aarī Paliti mūrū wa Rafu;
¹⁰ kuuma mūhīrīga wa Zebuluni, aarī Gadieli mūrū wa Sodi;
¹¹ kuuma mūhīrīga wa Manase (na nīguo mūhīrīga wa Jusufu), aarī Gadi mūrū wa Susi;
¹² kuuma mūhīrīga wa Dani, aarī Amieli mūrū wa Gemali;
¹³ kuuma mūhīrīga wa Asheri, aarī Sethuri mūrū wa Mikaeli;
¹⁴ kuuma mūhīrīga wa Nafitali, aarī Nahabi mūrū wa Vofisi;
¹⁵ kuuma mūhīrīga wa Gadi, aarī Geuli mūrū wa Maki.

¹⁶ Macio nīmo marūtwa ma andū arīa Musa aatūmire magathigaane būrūri ūcio. Nake Musa akīgarūra rītwa rīa Hoshea mūrū wa Nuni akīmūtua Joshua.

¹⁷ Rīrīa Musa aatūmire andū acio magathigaane būrūri wa Kaanani, aameerire atūrī, “Ambatai mūtūkaniīrie Negevu, mūthīl būrūri ūcio ūrī irīma. ¹⁸ Tuīriai būrūri ūcio ūrīa ūtariī, muone kana andū akuo marī na hinya kana matirī hinya, o na kana nī aingī kana nī anini. ¹⁹ Ningī mūmenye būrūri ūcio matūūruga ūhaana atīa? Nī mwega kana nī mūrū? Matūūruga matūūra ma mūthemba ūrīkū? Nī mairigīre na thingo cia hinya kana ti mairigīre? ²⁰ Tīiri wakuo ūtariī atīa? Nī mūnoru kana nī mūhīnju? Kūrī mīti kana gūtīrī? Geriai mūno mūrehe maciaro mamwe ma būrūri ūcio.” (Hīndī iyo nīguo mīthabībū yaambagīrīria kwīrua.)

²¹ Tondū ūcio makīambata magīthigaana būrūri ūcio kuuma Werū wa Zini nginya Rehobu, merekeire Lebo-Hamathu. ²² Mambatire matūkaniīrie Negevu na magikinya Hebironi kūrīa Ahimani, na Sheshai, na Talimai, njiaro cia Anaki, maatūūruga. (Itūūra rīa Hebironi riakītwo miaka mūgwanja mbere ya itūūra rīa Zoani gwakwo būrūri-inī wa Misiri.) ²³ Rīrīa maakinyire Kīanda gīa Eshikoli, magītema rūhonge rwarī na kīmanjīka kīmwe gīa thabībū. Andū eerī ao makīrūkuuanira na mūtī, hamwe na makomamanga mamwe, na ngūyū. ²⁴ Naho handū hau hagūtūwo Kīanda gīa Eshikoli nī ūndū wa kīmanjīka kīu gīa thabībū kīria andū a Isiraeli acio maatemire ho. ²⁵ Matukū mīrongo īna mathira magīcooka kuuma gūthigaana būrūri ūcio.

Gūcookia Ūhoro wa Ūthigaani

²⁶ Nao magīcooka kūrī Musa, na Harūni na kīrīndī gīothe kīa andū a Isiraeli kūu Kadeshi o kūu Werū-inī wa Parani. Kūu makīhe Musa na Harūni, na kīungano gīothe ūhoro ūcio na makīmooonia maciaro ma būrūri ūcio. ²⁷ Makīhe Musa ūhoro ūyū: “Nītwaatonyire būrūri ūrīa watūtūmire, naguo nī būrūri ūrī būthi wa iria na ūkū! Maya nīmo maciaro maguo. ²⁸ No rīrī, andū arīa matūūruga kūu marī hinya, na matūūra mao nīmairigīre na thingo cia hinya, na nī manene mūno. O na ningī nītuoire njiaro cia Anaki kuo. ²⁹ Aamaleki matūūruga kūu Negevu; Ahiti, na Ajobusi, na Aamori matūūruga būrūri ūrīa ūrī irīma; Akaanani nao matūūruga ndwere-inī cia iria na hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Jorodani.”

³⁰ Nake Kalebu agīkiria andū acio o hau mbere ya Musa, akiuga atūrī, “Nītwaagīrīrwo nī kwambata tūthī twīnyīitire būrūri ūcio, nī ūndū no tūhote gwīka ūguo.”

³¹ No andū arīa maambatīte nake makiuga atūrī, “Tūtīngītharīkīra andū acio, marī na hinya gūtūkīra.” ³² Nao makīhunjīa ūhoro mūrū kūrī andū a Isiraeli ūkonīi būrūri ūcio maathigaanīte. Makiuga atūrī, “Būrūri ūcio tūrathigaanire nī būrūri ūgūtambuura andū arīa matūūruga kuo ūkamaniina biū. Andū arīa othe tuonire kuo nī anene mūno. ³³ Nītuoire Anefilī kuo (njiaro cia Anaki, a kīruka kīa Anefilī). Tweyonaga tūhaana ta ndaahi, o nao moonaga tūhaana o ta cio.”

14

Andū Kūrema

¹ Ūtukū ūcio andū othe a kīrīndī gīa Isiraeli makīrīra maanīrīre na mūgambo mūnene. ² Andū acio othe a Isiraeli makīnuguna nī ūndū wa Musa na Harūni, na kīungano kīu gīothe gīkīmeera atūrī, “Naarī korwo twakūrīrīre Misiri! Kana werū-inī ūyū! ³ Nī kī gīgūtūma Jehova atūrehe būrūri ūyū atūrekererie tūuragwo na rūhīu rwa njora? Atumia aitū na ciana ciitū megūtūka a gūtahwo. Gīthī wega ti tūcooke būrūri wa Misiri?” ⁴ Nao makīrīrana mūndū na ūrīa ūngī atūrī, “Twaagīrīrwo nī tūthuure mūtongoria tūcooke būrūri wa Misiri.”

⁵ Hĩndĩ ĩyo Musa na Harũni makĩgũithia maturumithĩtie mothiũ mao thĩ mbere ya kiũngano kũu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩa kĩagomanĩtie hau. ⁶ Joshua mũrũ wa Nuni na Kalebu mũrũ wa Jefune, arĩa maarĩ hamwe na arĩa maathiĩte gũthigaana bũrũri ũcio magĩtembũranga nguo ciao.* ⁷ Makũira kiũngano kũu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli atĩrĩ, "Bũrũri ũria twatuĩkanĩirie na tũkũũthigana, nĩ bũrũri mwega mũno makĩria. ⁸ Jehova angĩkorwo nĩakenetio nĩ ithuĩ, nĩegũtũtongoria tũtoonye bũrũri ũcio, bũrũri ũcio ũiyũrĩte bũthi wa iria na ũũki, na nĩegũtũthe guo ũtuĩke witũ. ⁹ No rĩrĩ, mũtikaremere Jehova. Na mũtigetigĩre andũ a bũrũri ũcio, nĩ ũndũ tũkũmameria biũ. Ũgitĩri wao nĩ mweherie, no Jehova arĩ hamwe na ithuĩ. Mũtikametigĩre."

¹⁰ No kiũngano kũu gĩothe gĩkĩaria ũhoru wa kũmahũũra na mahiga nyuguto. Hĩndĩ ĩyo riiri wa Jehova ũkũmĩrĩra andũ othe a Isiraeli hau Hema-inĩ ya Gũtũnganwo. ¹¹ Nake Jehova akũĩra Musa atĩrĩ, "Andũ aya megũtũũra maanyararĩte nginya-rĩ? Megũtũũra maregete kũnjĩtikia nginya-rĩ, o na ningĩte ciama nyingĩ ũguo gatagatĩ kao? ¹² Nĩngũmahũũra na mũthiro ndimaniine, no wee ngũgũtua rũrĩrĩ rũnene na rũrĩ na hinya kũmakĩra."

¹³ Musa akũira Jehova atĩrĩ, "Andũ a Misiri nĩmakaigua ũhoru ũcio! Nĩwe warutire andũ aya makiuma gatagatĩ kao na ũndũ wa ũhoti waku. ¹⁴ Nao nĩmakeera aikari a bũrũri ũyũ ũhoru ũcio. Nĩmaĩũte atĩ Wee, O Wee Jehova-rĩ, ũkoragwo na andũ aya, na atĩ Wee Jehova, wanonwo ũthiũ kwa ũthiũ, na atĩ itu rĩaku rĩikaraga igũrũ rĩao, o na atĩ Wee ũthiigua mbere yao thĩni wa gĩtuĩgĩ kĩa itu mũthenya na ũrĩ thĩni wa gĩtuĩgĩ kĩa mwaki ũtukũ. ¹⁵ Ũngũũraga andũ aya othe o ro rĩmwe-rĩ, ndũrĩrĩ iria ciiguĩte ũhoru ũyũ waku nĩkoiga atĩrĩ, ¹⁶ 'Jehova nĩaremirwo nĩgũkinya andũ aya bũrũri ũria aamerĩre na mwĩhĩtwa; nĩ ũndũ ũcio akĩmooraĩra werũ-inĩ.'

¹⁷ "Na rĩrĩ, hinya wa Mwathani ũrokĩonekana o ta ũria ugĩte, atĩrĩ: ¹⁸ 'Jehova ndahiũhaga kũrakara, aiyũrĩtwo nĩ wendo, na nĩohanaĩra mehia na ũremi. No ndaagaga kũherithia mũndũ ũria wĩhĩtie; nĩaherithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana.' ¹⁹ Kũringana na wendo waku mũnenerĩ, ohera andũ aya mehia mao, o ta ũria wanamarekera kuuma hĩndĩ ĩria moimire bũrũri wa Misiri nginya rĩu."

²⁰ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ ndamarekera o ta ũguo woria. ²¹ No rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, na ti-itherũ o ta ũria riiri wa Jehova ũiyũrĩte thĩ yothe-rĩ, ²² gũtirĩ o na ũmwe wa andũ arĩa moonire riiri wakwa na ciama iria ndaringĩre kũu bũrũri wa Misiri o na gũkũ werũ-inĩ, no makĩnemera na makĩngeria maita ikũmi-rĩ, ²³ gũtirĩ o na ũmwe wa acio ũkoona bũrũri ũcio nderĩire maithe mao ma tene na mwĩhĩtwa. Gũtirĩ o na ũmwe wao wa arĩa maanyararĩte ũkaawona. ²⁴ No tondũ ndungata yakwa Kalebu arĩ na roho wa mũthemba ũngĩ na cianũmagĩrĩra na ngoro yake yothe, nĩngamũtwara bũrũri ũcio aathiĩte, nacio njiaro ohera nĩkaũgaya. ²⁵ Na tondũ andũ a Amaleki na a Kaanani matũũruga cianda-inĩ-rĩ, rokai kũgarũrũka mumagare mũrorete na werũ-inĩ, mũthiĩ na njĩra ya Iria Itune."

²⁶ Nake Jehova akũira Musa na Harũni atĩrĩ: ²⁷ "Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩkũ kĩrĩndĩ gĩki kĩaaganu gĩgũtũũra kũnugunagira? Nĩnjiguĩte mateta ma anuguniki aya a Isiraeli. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, 'Jehova ekuuga ũũ: Ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩ ngũmwĩka o maũndũ macio njiguĩte mũkĩaria. ²⁹ Ciimba cianyu ikaagũa werũ-inĩ ũyũ, inyuĩ arĩa othe mũrĩ na ũkũrũ wa miaka mũrongo ĩrĩ na makĩria arĩa mwatarĩwũ hĩndĩ ya itarana na arĩa manugunite nĩ ũndũ wakwa. ³⁰ Gũtirĩ o na ũmwe wanyũ ũgatoonya bũrũri ũcio ndehĩtire nyambararĩtie guoko atĩ nĩũgatuĩka wanyũ, tiga o Kalebu mũrũ wa Jefune, na Joshua mũrũ wa Nuni. ³¹ No ha ũhoru wa ciana cianyu iria mwoirige atĩ nĩ igaatahwo-rĩ, nĩngamakinya kuo makenagĩre bũrũri ũcio mũregete. ³² No inyuĩ-rĩ, ciimba cianyu ikaagũa werũ-inĩ ũyũ. ³³ Ciana cianyu igũtuĩka arĩthi gũkũ werũ-inĩ miaka mũrongo ĩna, igĩthĩnikaga nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka kwanyũ, nginya rĩrĩa kĩimba kĩaanyũ kĩa mũthia gĩkaagũa werũ-inĩ. ³⁴ Miaka mũrongo ĩna, o mwaka ũmwe ũrũgamĩrĩre mũthenya ũmwe wa mũthenya mũrongo ĩna ĩria mwathigaanire bũrũri ũcio, miaka ĩyo nĩyo mũgaathĩnika nĩ ũndũ wa mehia manyũ, na mũmenye ũũru wa gũũkĩrĩrwo nĩ nĩ.' ³⁵ Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na ti-itherũ nĩngeeka maũndũ macio kũrĩ kĩrĩndĩ gĩki gĩothe kĩaaganu, kĩa gĩcookanĩrĩrie hamwe kĩnjũkĩrĩre. Gĩgaathĩrĩra werũ-inĩ ũyũ; gũkũ nĩkuo gĩgaakuĩra."

³⁶ Nĩ ũndũ ũcio, andũ arĩa Musa aatũmĩte magathigaane bũrũri ũcio wa Kaanani, o acio macookire na magĩtũma kĩrĩndĩ gĩothe kĩnugunire Musa nĩkũmemerekia ũhoru mũũru wa bũrũri ũcio, ³⁷ andũ acio mamemerekirie ũhoru ũcio mũũru wa bũrũri

* 14:6 Gũtarũranga nguo yarĩ njĩra ya gũcakaya kana kuonania marakara.

ũcio makĩhũũrwo na mũthiro, magĩkuĩra hau mbere ya Jehova. ³⁸ Harĩ andũ arĩa maathĩte gũthigaana bũrũri ũcio, no Joshua mũrũ wa Nuni, na Kalebu mũrũ wa Jefune maatigarire.

³⁹ Rĩrĩa Musa aaheire andũ othe a Isiraeli ũhoro ũcio, makĩgirĩka mũno. ⁴⁰ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene makĩambata marorete bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma. Makiuga atĩrĩ, “Nĩtwĩhtie, nĩtũkwambata tũthĩĩ nginya kũrĩa Jehova aatwĩrĩre.”

⁴¹ No Musa akĩmooria atĩrĩ, “Mũraremera watho wa Jehova nĩkĩ? Ũndũ ũyũ ndũngĩgaacĩra! ⁴² Mũtikambate tondũ Jehova ndarĩ hamwe na inyuĩ. Nĩmũkũhootwo nĩ thũ cianyu, ⁴³ nĩngũkorwo andũ a Amaleki na Akaanani nĩmakarũa na inyuĩ kũu. Nĩ ũndũ nĩ mũhutatĩre Jehova, nake ndegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩmũkũuragwo na rũhiũ rwa njora.”

⁴⁴ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa mwĩiro wao, makĩambata marorete bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma o na gũkorwo Musa ndoimire kambĩ o na kana ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkiuma kambĩ. ⁴⁵ No rĩrĩ, andũ a Amaleki na Akaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio ũrĩ irĩma, magĩkũrũka, makĩmatharĩkĩra, na makĩmahũra mamaikũrũkĩtie o nginya Horoma.

15

Maruta ma Mĩthemba Mĩthemba

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Thuutha wa gũtoonya bũrũri ũrĩa ngũmũhe ũtũike mũciĩ wanyu, ³ na mũrutĩre Jehova maruta ma njino kuuma rũũru rwa ng’ombe kana rwa mbũri, matũike mũtararĩko wa gũkenia Jehova, marĩ maruta ma njino, kana magongona, nĩ ũndũ wa mũhitwa ya mwanya, kana maruta ma kwĩyendera kana maruta ma ciathĩ-rĩ, ⁴ ũrĩa ũrĩrehaga iruta rĩake, arĩrutagĩra Jehova iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe† ya maguta. ⁵ Harĩ o gatũrũme ka iruta rĩa njino kana igongona, haaragĩria gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo.

⁶ “ ‘Igongona rĩa ndũrũme-rĩ, haarĩria igongona rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe§ ya maguta, ⁷ na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo. Rĩrutei rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova.

⁸ “ ‘Rĩrĩa mũkũhaarĩria gatagwa nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino kana igongona, nĩ ũndũ wa mwĩhitwa wa mwanya kana iruta rĩa ũguano rĩrutĩrwo Jehova-rĩ, ⁹ rehagai hamwe na ndegwa ĩyo iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na nuthu ya hini ĩmwe† ya maguta. ¹⁰ O na ningĩ rehagai nuthu ya hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo. Narĩo igongona rĩu rĩgatuĩka iruta rĩa njino rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹¹ Ndegwa kana ndũrũme o yothe, kana gatũrũme kana koori o gothe, irĩhaaragĩro o ro ũguo. ¹² ĩkagai ũguo harĩ o ĩmwe yacio ya iria ciothe mũrĩharagĩria.

¹³ “ ‘Mũndũ wotho ũciarĩrwo kwanyu no nginya ekage maũndũ macio ũguo rĩrĩa arĩrehaga iruta rĩa gũcinwo na mwakĩ rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹⁴ Nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka, rĩrĩa rĩothe mũgeni kana mũndũ ũngĩ o wotho ũtũuranĩtie na inyuĩ arĩrutaga iruta rĩa gũcinwo na mwakĩ rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova-rĩ, no nginya ekage o ta ũrĩa inyuĩ mwĩkaga. ¹⁵ Kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩrĩkoragwo na watho o ũmwe wanyu na harĩ mũgeni ũrĩa ũtũuranĩtie na inyuĩ; ũyũ nĩ watho wa gũtũũra nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka. Inyuĩ na mũgeni mũrĩkoragwo mũrĩ o ũndũ ũmwe maitho-inĩ ma Jehova. ¹⁶ Mawatho mamwe na mwathanĩre ũmwe nĩguo ũrĩhũthagĩrwo harĩ inyuĩ na harĩ mũgeni ũrĩa ũtũuranĩtie na inyuĩ.’”

¹⁷ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹⁸ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũgatoonya bũrũri ũrĩa ndĩramũtwara, ¹⁹ na mũrĩre irio cia bũrũri ũcio, heanaĩ ĩmwe ciacio irĩ iruta harĩ Jehova. ²⁰ Nĩ mũkaaruta tũmĩgate kuuma mũtu-inĩ wanyu ũrĩa mũgaathĩa rĩa mbere na mũtũheane tũrĩ iruta kĩhũhĩro-inĩ kĩa ngano. ²¹ Nĩmũkaheanaga iruta rĩrĩ rĩa mũtu ũrĩa mũgathĩa rĩa mbere kũrĩ Jehova njiarwa-inĩ cianyu ciothe iria igooka thuutha.

Maruta nĩ ũndũ wa Mehia Matarĩ ma Rũtũrĩko

²² “ ‘Na rĩrĩ, mũngĩkaaga kũrũmĩrĩra rĩathani o na rĩmwe rĩa maya Jehova aaheire Musa mũtekwenda-rĩ, ²³ rĩathani o rĩothe Jehova aamũheire na kanua ka Musa kuuma

* 15:4 nĩ ta kilo 2 † 15:4 nĩ ta lita 1 ‡ 15:6 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) § 15:6 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1:25) * 15:9 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6:5) † 15:9 nĩ ta lita 2

mūthenya ūria Jehova aamaheanire na kūrūmīrīra nginya njarwa iria igooka, ²⁴ na ūndū ūcio ūngīkorwo wīkītwo mūtekwenda, kīrīndī gītekwēnya ūhorō ūcio, hīndī īyo kīrīndī gīothe nīgīkaruta gategwa gatūike igongona rīa njino rīna mūtārārīko wa gūkenia Jehova, hamwe na maruta ma mūtu na ma kūnyuuo, marīa matuītwo, na thenge ya igongona rīa kūhoroheria mehīa. ²⁵ Mūthīnjīri-Ngai nīakahoroheria kīrīndī kīu gīothe kīa andū a Isiraēli, na nīmakarekerwo, nīgūkorwo ūndū ūcio ndwarī wa rūtūrīko, na nī ūndū wa kūrūtīra Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki rīa mahītia mao, na iruta rīa kūhoroherio mehīa. ²⁶ Kīrīndī gīothe kīa andū a Isiraēli na ageni arīa matūūranagia nao nīmakarekerwo, nī ūndū andū othe mehītie matekwenda.

²⁷ “No kūngīkorwo no mūndū ūmwe wīhītie atekwenda, no nginya arehe kaharika ka mwaka ūmwe ka igongona rīa kūhoroherio mehīa. ²⁸ Mūthīnjīri-Ngai nīakahoroheria mūndū ūcio wīhītie atekwenda hau mbere ya Jehova na aarīkia kūhoroherio, nīakarekerwo. ²⁹ Watho o ro ūmwe nīguo ūrīhūthagīrwo harī mūndū o wothe ūkehīa atekwenda, arī Mūisiraēli ūciarīrwo kwanyu kana arī mūgeni.

³⁰ “No mūndū ūria ūkehīa na rūtūrīko akīendaga, arī wa gūciarīrwo kwanyu kana arī mūgeni, ūcio nīarumīte Jehova, na mūndū ūcio no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao. ³¹ Nī ūndū nī amenete kiugo kīa Jehova na akoina maathani make, mūndū ūcio ti-itherū no nginya aingatwo biū naguo wīhia wake nīkāmūcokerera.”

Mūthūkia wa Thabatū Kūūragwo

³² Hīndī īria andū a Isiraēli maarī werū-inī, kūrī mūndū wonirwo akiuna ngū mūthenya wa Thabatū. ³³ Arīa maamuonire akiuna ngū makīmūtware kūrī Musa na Harūni, o na kūrī kīūngano kīu gīothe gīa Isiraēli, ³⁴ na makīmūhingīra nī ūndū gūtiamenyekaga ūria agīrīrwo nī gwīkwo. ³⁵ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Mūndū ūcio no nginya akue. Kīūngano gīothe kīa Isiraēli no nginya kīmūhūre na mahiga nyuguto nja ya kambī.” ³⁶ Nī ūndū ūcio kīūngano kīu gīkīmūtware nja ya kambī gīkīmūhūra na mahiga nyuguto agīkua, o ta ūria Jehova aathīte Musa.

Ciohe cia Ndigi Nguo-inī

³⁷ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ³⁸ “Arīria andū a Isiraēli, ūmeere atīrī: ‘Njarwa-inī ciothe iria igooka, nīmūgatmagīrīra ciohe cia ndigi koine-inī ka nguo cianyu, o kīohe gīkohererwo na rūrigi rwa rangi wa bururu. ³⁹ Ciohe icio nīcio mūrīroraga nīguo mūrīrīkanage maathani mothe ma Jehova, nīguo mūmathīkagīre, mūtīkanahūre ūmaraya na ūndū wa kūrūmīrīra merīrīra ma ngoro o na kana maitho manyu. ⁴⁰ Nīngī nīmūkarīkanaga gwathīkagīra maathani makwa mothe na mūtūike andū mamūrīrwo Ngai wanyu. ⁴¹ Nī nī nī Jehova Ngai wanyu, ūria wamūrūtire būrūrī wa Misiri nīguo ndūke Ngai wanyu. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.’”

16

Kora na Dathanī na Abiramu

¹ Na rīrī, Kora mūrū wa Iziharu, mūrū wa Kohathu, ūria warī mūrū wa Lawī, marī na andū amwe a mūhīrīga wa Rubeni nīo Dathanī na Abiramu, arīu a Eliabu, na Oni mūrū wa Pelethu, magītuika a kūng’athīa. ² Nao magīūkīrīra Musa. Hamwe nao haarī arūme a Isiraēli 250, atongoria mooīkaine a kīrīndī kīu arīa maathuurītwo marī a kīama. ³ Nao magīūka marī gīkundi makararīe Musa na Harūni, makīmeera atīrī, “Inyuī nīmwtūgīrītīe mūno! Kīrīndī gīkī gīothe nī gītheru, mūndū o mūndū, nake Jehova arī hamwe nao. Nī kī gītūmite mwītūgīrīe Igūrū rīa kīūngano gīkī kīa Jehova?”

⁴ Rīrī Musa aigūire ūguo-rī, akīgūa, agīturumithīa ūthīu thī. ⁵ Nīngī agīcooka akīra Kora na arūmīrīri ake othe atīrī: “Rūciinī, Jehova nīakonania nūū wake na nūū mūtheru, na nīakareka mūndū ūcio amūkuhīrīrie. Mūndū ūria agaathuura, ūcio nīwe akaareka amūkuhīrīrie. ⁶ Wee Kora na arūmīrīri aku othe, ūū nīguo mūgeeka: mūkoya ngīo cia gūcinīra ūbumba, ⁷ na rūciū mūciikīre mwaki na ūbumba mūrī mbere ya Jehova. Mūndū ūria Jehova agaathuura-rī, ūcio agaatuika nīwe mūtheru. Inyuī Alawīi nīmwtūgīrītīe mūno!”

⁸ Nīngī Musa akīra Kora atīrī, “Ta thīkīrīriai inyuī Alawīi! ⁹ Anga mūtiganīre nī Ngai wa Isiraēli kūmwamūrania na kīrīndī kīrīa kīngī gīothe kīa andū a Isiraēli, akamūrehe hakuhī nake nīgeetha mūrūtage wīra hema-inī īria nyamūre ya Jehova, na mūrūgamage mbere ya kīrīndī mūgītungatagīre? ¹⁰ Inyuī hamwe na Alawīi othe a thīrītū yanyu nīamūrehe hakuhī nake, no rīu mūragerīa kuoya wīra wa ūthīnjīri-Ngai o naguo. ¹¹ Wee na arūmīrīri aku othe mūnganīte hamwe mūūkīrīre Jehova. Harūni nūū atī nīguo mūnugune nī ūndū wake?”

¹² Musa agĩcooka agĩta Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu. No-o makiuga atĩrĩ, “Tütigũuka! ¹³ Anga ti kũiganu atĩ nĩwatũrutire bũrũri warĩ bũthi wa iria na ũũkĩ ũũke ũtũũragĩre werũ-inĩ ũyũ? Rĩu ningĩ ũrenda gũtũwatha? ¹⁴ Ningĩ-rĩ, ndũrĩ ũratũkinyia bũrũri ũrĩ na bũthi wa iria na ũũkĩ, kana ũgatũhe igai rĩa ithaka na mĩgũnda ya mĩthabibũ. Nĩ ũgũkũũra andũ aya maito ũmaheenie? Aca, tütigũuka!”

¹⁵ Nake Jehova akĩrakara mũno, akĩra Jehova atĩrĩ, “Ndũgetĩkĩre maruta mao. Nĩ ndioete o na ndigiri kuuma kũrĩ o, o na ndihĩtũirie mũndũ wao o na ũmwe.”

¹⁶ Ningĩ Musa akĩra Kora atĩrĩ, “Wee na arũmĩrĩri aku othe mũgooka mbere ya Jehova rũciũ, wee, nao, na Harũni. ¹⁷ O mũndũ nĩakoya rũgĩo rwake na arwĩkĩre ũbumba, ngĩo ciothe nĩ 250, na mũcĩrehe mbere ya Jehova. Wee, na Harũni, o na inyũ mũrehe ngĩo cianyũ.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio o mũndũ akĩoya rũgĩo rwake, akĩrwĩkĩra mwaki na ũbumba, na makĩrũgama mbere ya Musa na Harũni itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁹ Rĩrĩa Kora aarĩkĩre gũcookereria arũmĩrĩri ake othe nĩguo makararia Musa na Harũni marũngĩ itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo-rĩ, riiri wa Jehova ũkĩumĩrĩra kũngano kũ gĩothe. ²⁰ Nake Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ²¹ “Mwĩyamũranie na kũngano gĩkĩ nĩguo ndĩkĩniine o ro rĩmwe.”

²² No Musa na Harũni makĩgũithia magĩturumithia mothiũ mao thĩ makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Wee Ngai, Ngai wa Maroho ma andũ othe, kaĩ ũngĩrakarĩra kũngano gĩkĩ gĩothe hĩndĩ rĩa arĩ o mũndũ ũmwe wĩhĩtie?”

²³ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ĩra kũngano gĩothe atĩrĩ, ‘Eherai kuuma hema-inĩ cia Kora na Dathani na Abiramu.’”

²⁵ Musa agĩũkĩra, agĩthĩ kũrĩ Dathani na Abiramu, nao athuuri a Isiraeli makĩmũrũmĩrĩra. ²⁶ Nake agĩkana kũngano kũ, agĩkĩra atĩrĩ, “Ehererai hema cia andũ aya aaganu! Mũtikahutie kĩndũ o na kĩmwe kĩa, nĩguo mũtikaniinwo nĩ ũndũ wa mehia mao mothe.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩeherera hema icio cia Kora na Dathani na Abiramu. Dathani na Abiramu nĩ moimĩte makarũgama na atumia ao, na ciana cia ngenge itoonyero-inĩ rĩa hema ciao.

²⁸ Ningĩ Musa akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma mũmenye atĩ Jehova nĩwe ũndũmĩte nĩke maũndũ maya mothe, na atĩ rĩtĩarĩ ithugunda rĩakwa: ²⁹ Andũ aya mangĩkua gĩkuũ kĩa ndũire-rĩ, o na kana mone maũndũ o ta maria makoraga andũ othe-rĩ, nĩmũkũmenya atĩ ti Jehova ũndũmĩte. ³⁰ No Jehova angĩrehe ũndũ ũngĩ mwerũ biũ, nayo thĩ yathamie kanua kayo imamerie hamwe na indo ciao ciothe, na mathiĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ muoyo, nĩmũkamenya atĩ andũ aya nĩ manyararĩte Jehova.”

³¹ Na rĩrĩ, Musa aarĩkia kuuga ũguo wothe, thĩ igĩatũka hau maarĩ. ³² Nayo thĩ igĩathamia kanua kayo ikĩmameria, hamwe na andũ ao na arũmĩrĩri othe a Kora, na indo ciao ciothe. ³³ Nao magĩkũrũka mbĩrĩra marĩ muoyo hamwe na indo ciao ciothe; nayo thĩ ikĩmahumbĩra, magĩkua, magĩthengio kĩrĩndĩ-inĩ kũ. ³⁴ Nĩ ũndũ wa kĩrĩro kĩa, andũ othe a Isiraeli arĩa maamarigĩcĩrie makiũra, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “O na ithiũ thĩ nĩgũtũmeria!”

³⁵ Naguo mwaki ũkiama kũrĩ Jehova ũgĩcina andũ acio 250 arĩa maarehete ũbumba.

³⁶ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ³⁷ “Ĩra Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, oe ngĩo icio cia gũcinĩrwo ũbumba, acieherie hau irahĩra, na ahurunje makara macio handũ haraaya, nĩ ũndũ ngĩo icio nĩ nyamũre, ³⁸ ngĩo icio cia andũ acio makuĩte nĩ ũndũ wa mehia mao. Ngĩo icio nĩturwo ituĩke mabati ma kũhumbĩra kĩgongona, nĩ ũndũ nĩciarehetwo mbere ya Jehova, na igatuĩka nyamũre. Nacio nĩ ituĩke kĩmenyithia harĩ andũ a Isiraeli.”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩoya ngĩo icio cia gĩcango ciarehetwo nĩ andũ acio maacinĩtwo, nake agĩciturĩthia ituĩke cia kũhumbĩra kĩgongona, ⁴⁰ agĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩrĩre Musa. ũndũ ũyũ warĩ wa kũrĩkania andũ a Isiraeli atĩ gũtĩrĩ mũndũ o na ũrĩkũ, tiga wa rũciaro rwa Harũni, wagĩrĩrwo nĩ gũka gũcina ũbumba mbere ya Jehova, kana atuĩke ta Kora na arũmĩrĩri ake.

⁴¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩtetia Musa na Harũni, gĩkĩmeera atĩrĩ, “Inyũ nĩ mũũragĩte andũ a Jehova.”

⁴² Na rĩrĩa kũngano kũ gĩcookanĩrĩrie gĩkĩrĩre Musa na Harũni, o na gĩkĩerekera na kũria Hema-ya-Gũtũnganwo yarĩ-rĩ, o rĩmwe itu rĩkĩhumbĩra hema iyo, naguo riiri wa Jehova ũkĩonekana. ⁴³ Nao Musa na Harũni magĩthĩ hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁴ nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁴⁵ “Ehererai mume kũngano-inĩ gĩkĩ nĩguo ndĩkĩniine o ro rĩmwe.” No-o makĩgũithia thĩ, na magĩturumithia mothiũ mao thĩ.

⁴⁶ Ningĩ Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “Oya rũgĩo rwaku ũrwĩkĩre ũbumba hamwe na mwaki wa kuuma kĩgongona-inĩ, na ũthĩ narua kũngano-inĩ kũ ũkĩhoroherie.

Mang'ūrī moimīte kūrī Jehova; mūthiro nīwambīrīrie kūmaniina." ⁴⁷ Nī ūndū ūcio Harūni agīka o ta ūria Musa aamwīrire, agīteng'era agītoonya thīnī wa kīngano kīu. Mūthiro nīwarīkītie kwambīrīria thīnī wa andū, no Harūni akīruta ūbumba akīmahoroheria. ⁴⁸ Akīrūgama gatagatī ka andū ariā maarī muoyo na ariā maakūite, naguo mūthiro ūgīthira. ⁴⁹ No andū 14,700 magīkua nī ūndū wa mūthiro ūcio, kuonganīrīria na andū ariā maakūite nī ūndū wa Kora. ⁵⁰ Thuutha ūcio Harūni agīcooka kūrī Musa itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, tondū mūthiro ūcio nīwathīrite.

17

Rūthanju rwa Harūni Gūthundūka

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² "Arīria andū a Isiraēli, wītie thanju ikūmi na igīrī, rūmwe kuuma kūrī o mūtongoria wa mūhīrīga ya maithe mao. Andīka rītwa rīa o mūdū rūthanju-inī rwake. ³ Rūthanju rwa Lawi ūrwandike rītwa rīa Harūni, nī ūndū no nginya kūgīe na rūthanju rūmwe rwa mūtongoria wa o mūhīrīga wa maithe mao ma tene. ⁴ Igaai thanju icio thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo hau mbere ya ithandūkū rīa Ūira, harīa ndūnganaga nawe. ⁵ Rūthanju rwa mūdū ūrīa nī ngaathuura nīrūgūthundūka, na nī ndīyehererie kūnuguna gūkū ūnugunagīrwo hīndī ciothe nī andū a Isiraēli."

⁶ Nī ūndū ūcio Musa akīarīria andū a Isiraēli, nao atongoria ao makīmūnengera thanju ikūmi na igīrī, o rūmwe kuuma mūtongoria wa o mūhīrīga wa maithe mao ma tene, naruo rūthanju rwa Harūni rwarī hamwe nacio. ⁷ Nake Musa akīga thanju icio mbere ya Jehova kūu Hema-inī-ya-Ūira.

⁸ Mūthenya ūyū ūngī-rī, Musa agītoonya thīnī wa Hema-ya-Ūira akīona atī rūthanju rwa Harūni, rūrīa rwarūgamīrīre nyūmba ya Lawi, to gūthundūra rwathundūrīte, no nī rwathuunīte rūkaruta kīro, na rūgaciara ndothi. ⁹ Nake Musa akīruta thanju icio nja, kuuma hau mbere ya Jehova, agīciiga mbere ya andū a Isiraēli othe. Nao magīcirora, o mūdū akīoya rūthanju rwake mwene.

¹⁰ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, "Cookia rūthanju rwa Harūni hau mbere ya Ithandūkū rīa Ūira, rūigwo rūrī kīmenyithia kūrī andū acio aremi. Ūndū ūyū nīguo ūkaaniina kūnuguna kwao kūrī nī, nīgeetha matigakue." ¹¹ Nake Musa agīka o ta ūrīa Jehova aamwathīte.

¹² Andū a Isiraēli makīra Musa atīrī, "Nītūgūkua! Ithuothe nītūūrīte! ¹³ Mūdū o wothe o na ūngīkuhīrīria Hema-īyo-Nyamūre ya Jehova nīegūkua. Kaī tūgūgīkua ithuothe?"

18

Mawīra ma Athīnjīri-Ngai na Alawīi

¹ Nake Jehova akīra Harūni atīrī, "Wee, na ariū aku, na andū a nyūmba ya thoguo, nī inyuī mūrīcookagīrīrwo nī mahītia marīa mangīkwo makonī handū-harīa-haamūre, na wee na ariū aku inyuī nī inyuī mūrīcookagīrīrwo nī mahītia marīa mangīkwo makonī wīra wa ūthīnjīri-Ngai. ² Rehe Alawīi a mbarī yanyu, a mūhīrīga wa maithe manyu, nīguo manyīitane na inyuī na mamūteithagīrīrie rīrīa wee na ariū aku mūgūtungata mbere ya Hema-ya-Ūira. ³ Acio nīwe marīathīkagīra na marutage wīra wothe wa Hema īyo, no matikanakuhīrīrie indo cīa handū hau haamūre kana kīgongona, kana wee hamwe nao mūkue. ⁴ Marīrutithanagia wīra na inyuī na mamenyagīrīrie Hema-ya-Gūtūnganwo, marutage wīra wothe wa Hema īyo na gūtīkagīe na mūdū ūngī o wothe ūngīkuhīrīria harīa mūrī.

⁵ "Nī wīra wanyu kūmenyerera handū hau haamūre o na kīgongona, nīguo mang'ūrī ma Jehova matikanakinyīre andū a Isiraēli rīngī. ⁶ Nīi mwene nīthuurīte Alawīi athīritū anyu kuuma thīnī wa andū a Isiraēli matūike kīheo kīanyu, maamūrīrwo Jehova nīguo marutage wīra wa Hema-ya-Gūtūnganwo. ⁷ No rīrī, no wee na ariū aku mūrīitungataga ta athīnjīri-Ngai maūdū-inī mothe ma kīgongona, na mūtungatage o na mwena ūcio ūngī wa gītambaya kīu gīa kūhakanīa. Nīi nīndamūhe ūtungata wa ūthīnjīri-Ngai ta kīheo. Mūdū ūngī o wothe ūngīkuhīrīria handū hau haamūre no nginya ooragwo."

Maruta nī ūndū wa Athīnjīri-Ngai na Alawīi

⁸ Ningī Jehova akīra Harūni atīrī, "Nīi mwene nīngūtūite mūmenyereri wa maruta marīa ndehagīrwo; maruta mothe maamūre marīa andū a Isiraēli marīndutagīra nī ndakūhe wee na ariū aku matūike gīcunjī giaku na rūgai rwaku rwa mahinda

mothe.* ⁹ Wee ūriheagwo gĩcunji kĩa maruta marĩa maamũre mũno marĩa matarĩ ma gũcinwo na mwaki. Kuuma kũrĩ iheo ciothe iria andũ a Isiraeli marĩndutagĩra irĩ maruta maamũre mũno, marĩ ma mũtu, kana ma kũhoroherio mehia, kana maruta ma mahĩtia, gĩcunji kũ nĩ giaku na ciana ciaku. ¹⁰ Rĩĩaga gĩcunji kũ ta kindũ kĩamũre mũno; mũndũ mũrũme o wothe wa nyũmba yaku niagakĩrĩĩaga. Wee no nginya ūtuage atĩ gĩcunji kũ nĩ kĩamũre.

¹¹ “O na ningĩ ici no ciaku: kĩrĩa gĩothe kĩamũritwo kuuma iheo ciothe cia gũthũngũthio cia andũ a Isiraeli. Icio nĩndakũhe wee, na ariũ aku, na airĩtu aku, itũike rũgai rwaku rwa hĩndĩ ciothe. Mũndũ o wothe wa nyũmba yaku ūtarĩ na thaahu no acirĩe.

¹² “Nĩndakũhe maguta mothe marĩa mega mũno ma mũtamaiyũ na ndibei yothe irĩa njega mũno ya mũhahano, na ngano irĩa maheaga Jehova irĩ maciaro ma mbere ma magetha mao. ¹³ Maciaro mothe ma bũrũri ma mbere marĩa marĩrehaagĩra Jehova marĩtuikaga maku. Mũndũ o wothe wa nyũmba yaku ūtarĩ thaahu no amarĩe.

¹⁴ “Kĩndũ gĩothe kĩrĩ Isiraeli kĩrĩa kĩamũrĩrwo Jehova nĩ giaku. ¹⁵ Marigithathi mothe, marĩ ma andũ kana ma nyamũ, marĩa marĩrutagĩrwo Jehova nĩ maku. No rĩrĩ, no nginya ūkũũrithagie irigithathi rĩothe rĩa kahĩ, na ūkũũrithagie irigithathi rĩa njamba rĩa nyamũ iria irĩ thaahu. ¹⁶ Marigithathi macio marĩ ma mweri ūmwe, no nginya ūkaamakũũrithia na thogora wa gũkũũrana ūrĩa ūtuĩtwo wa cekerĩ ithano cia betha,[†] kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, irĩa irĩ na ūritũ wa geera mĩrongo irĩ.

¹⁷ “No mũtikanakũũrithie marigithathi ma ndegwa, kana ma ng’ondo, kana ma mbũri; icio nĩ nyamũre. Thakame yacio nĩminjamingagwo kigongona-inĩ igũrũ, na maguta ma cio macinwo na mwaki nĩguo matũike igongona rĩ na mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹⁸ Nyama ciacio nĩ ciaku, o ta ūrĩa gĩthũri kĩa igongona rĩa gũthũngũthio na kũero kĩa ūrĩ irĩ ciaku. ¹⁹ Kĩrĩa gĩothe kĩamũragĩrwo Jehova nĩ andũ a Isiraeli kĩrĩ kĩamũre nĩndakũhe wee mwene, na ariũ aku, na airĩtu aku, kĩrĩ rũgai rwaku rwa hĩndĩ ciothe. Nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩa tene na tene gĩa cumbĩ mbere ya Jehova kũrĩ wee na njaro ciaku.”

²⁰ Ningĩ Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, “Wee ndũgakorwo na igai bũrũri-inĩ wao, kana ūgie na rũgai thĩnĩ wao; nĩ nĩ nĩ rũgai rwaku o na igai rĩaku thĩnĩ wa andũ a Isiraeli.

²¹ “Nĩndahe Alawii icunji ciothe cia ikũmi thĩnĩ wa Isiraeli, arĩ rĩo igai rĩao nĩ ūndũ wa wĩra ūrĩa marutaga rĩra megũtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ²² Kuuma rĩu andũ a Isiraeli matigakuhagĩrĩrie Hema-ya-Gũtũnganwo, kana macookererwo nĩ mehia mao, nao makue. ²³ Alawii nĩo marĩrutaga wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na nĩo marĩcookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa meekĩrwo hau. Ūyũ nĩ watho wa gũtũũrio nĩ njaro iria igooka. Matikagia na igai thĩnĩ wa andũ a Isiraeli. ²⁴ Handũ ha ūguo-rĩ, ngũhe Alawii icunji cia ikũmi iria andũ a Isiraeli marehaga irĩ maruta kũrĩ Jehova itũike igai rĩao. Nĩkĩo ndoigire igũrũ rĩao atĩrĩ: ‘Matikagia na igai thĩnĩ wa andũ a Isiraeli.’”

²⁵ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁶ “Arĩria Alawii, ūmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mwamũkĩra icunji cia ikũmi kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli iria ndĩmũheete arĩ cio igai rĩanyu-rĩ, no nginya mũrehage gĩcunji gĩa ikũmi gĩa gĩcunji kũ, kĩrĩ iruta kũrĩ Jehova. ²⁷ Maruta manyu marĩtuikaga ta ngano irĩa irutĩtwo kĩhũhĩro-inĩ, kana ndibei irĩa irutĩtwo kĩhĩhĩro-inĩ. ²⁸ Ūguo nĩguo o na inyuĩ mũrĩrutagĩra Jehova iruta kuuma kũrĩ icunji cia ikũmi iria mũrĩamũkagĩra ciũmĩte kũrĩ andũ a Isiraeli. Kuuma kũrĩ icunji icio cia ikũmi, no nginya mũnengagĩre Harũni mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunji kĩa Jehova. ²⁹ No nginya mũkarutagĩra Jehova gĩcunji kĩrĩa kĩega mũno na kĩrĩa kĩamũre mũno kĩa indo ciothe iria mũheetwo.’

³⁰ “Ira Alawii atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwaruta gĩcunji kĩrĩa kĩega mũno-rĩ, kĩrĩtuikaga ta iruta rĩanyu rĩumĩte kĩhũhĩro-inĩ kĩa ngano kana kĩhĩhĩro-inĩ kĩa ndibei. ³¹ Inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu no mũrĩre icio ingĩ handũ o hothe, nĩgũkorwo ūcio nĩ mũcaara wanyu nĩ ūndũ wa wĩra wanyu kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ³² Nĩ ūndũ wa kũruta gĩcunji kũ kĩega mũno giacio, mũtigatũrwo mahĩtia nĩ ūndũ wa ūndũ ūyũ; na ningĩ mũtigathaahia maruta marĩa maamũre ma andũ a Isiraeli, na nĩ ūndũ ūcio mũtigaaakua.’”

19

Maaĩ ma Kũniina Thaahu

¹ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Ūndũ ūyũ nĩ wa kũrũmĩrĩrwo thĩnĩ wa watho ūrĩa Jehova aathanĩte: Ira andũ a Isiraeli makũrehere moori ndune itarĩ kauũgũ

* **18:8** Alawii matiarĩ na igai thĩnĩ wa Isiraeli, no nĩmagalĩrwo matũũra manini na kũndũ gwa kũrĩthia kũrĩa kwariganĩte na matũũra macio. Athĩnjĩri-Ngai maarĩ mateithagĩrĩrio wĩra-inĩ wao wa ūtungata. [†] **18:16** nĩ ta giramu 55

kana kamani, na itarī yekīrwo icooki. ³ Mūmīnengere Eleazaru, ūrīa mūthīnjīri-Ngai; itwarwo nja ya kambī, na ithīnjīrwo hau mbere yake. ⁴ Nake Eleazaru, ūcio mūthīnjīri-Ngai, oe thakame na kīara gīake, na amīmīnjaminje maita mūgwanja amīroretie na mwena wa mbere wa Hema-ya Gūtūnganwo. ⁵ Nayo moori ūyo īcinwo yothe akīonaga, ūguo nī kuuga rūūa rwayo, na nyama, na thakame, o na taatha wayo. ⁶ Mūthīnjīri-Ngai ūcio oe rūkū rwa mūtarakwa, na mūthobi, na guoya wa rangi wa gakarakū, aciikie igūrū wa moori ūyo īrahīa. ⁷ Thuutha wa ūguo mūthīnjīri-Ngai ūcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwīri na maaī. Thuutha ūcio no acooke kambī, no arī na thaahu o nginya hwaī-inī. ⁸ Mūdū ūrīa ūrīcinaga moori ūyo no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwīri na maaī, na o nake atiinde arī na thaahu nginya hwaī-inī. ⁹ “Mūdū ūtarī na thaahu acooke ahakūre mūhu ūcio wa moori ūyo na aūige handū hatarī na thaahu nja ya kambī. Mūhu ūcio ūgagwo nī kīrīndī kīa andū a Isiraēli, nīgeetha ūhūthagīrwo maaī-inī na kūniina thaahu; ūcio nīguo wa gūtheranagia kuuma mehīa-inī. ¹⁰ Mūdū ūrīa ūrīhakūruga mūhu wa moori ūyo, no nginya athambie nguo ciake, o nake atiinde arī na thaahu nginya hwaī-inī. Ūndū ūyū nī watho wa gūtūūra harī andū a Isiraēli na ageni arīa matūūranagia nao.

¹¹ “Mūdū ūrīa ūngīhutia kīimba kīa mūdū o na ūrīkū arīkaraga arī na thaahu mīthenya mūgwanja. ¹² No nginya etherie na maaī mīthenya wa gatatu, na mūthenya wa mūgwanja; hīndī ūyo athirwo nī thaahu. No angīaga gwītheria mīthenya wa gatatu na wa mūgwanja, ndagaathirwo nī thaahu. ¹³ Mūdū o wothe ūngīhutia kīimba kīa mūdū o na ūrīkū na aage gwītheria, ūcio nīathaahītie Hema-īrīa-Nyamūre ya Jehova. Mūdū ūcio no nginya aingatwo oime Isiraēli. Tondū ndaminjaminjīrio maaī ma kūniina thaahu, mūdū ūcio arī na thaahu; thaahu wake ndūthirite.

¹⁴ “Ūyū nīguo watho wa kūrūmīrīrwo rīrīa mūdū akuīra hema-inī: Mūdū o na ūrīkū ūngītoonya hema ūyo, mūdū o na ūrīkū ūrīa ūgaakorwo thīnī wayo-rī, nīakanyiitwo nī thaahu mīthenya mūgwanja, ¹⁵ nakīo kīndū o gīothe kīa nyūmba gīgaakorwo gītarī gīkunike nīgīkanyiitwo nī thaahu.

¹⁶ “Mūdū o na ūrīkū ūrī na kūu nja ūngīhutia mūdū ūragītwo na rūhīū rwa njora kana mūdū ūkuīte gīkuū kīa ndūire, kana mūdū o wothe ūngīhutia ihīndī rīa mūdū kana mbīrīra, ūcio nīakanyiitwo nī thaahu mīthenya mūgwanja.

¹⁷ “Nī ūndū wa mūdū ūrī na thaahu, īkīra mūhu wa moori īrīa yacinītwo īrī ya gūtherania ndigithū-inī, naguō ūtīrīrio maaī matahītwo o hīndī ūyo. ¹⁸ Nake mūdū ūtarī na thaahu nīoe mūthobi aūtobokie maaī-inī macio, na aminjaminjīrie hema ūyo na indo ciayo ciothe, na andū arīa maarī kūu thīnī. Nīngī no nginya aminjaminjīrie mūdū ūrīa wothe ūhutītie ihīndī rīa mūdū, kana mbīrīra, kana mūdū ūragītwo, kana mūdū ūkuīte gīkuū kīa ndūire. ¹⁹ Mūdū ūrīa ūtarī na thaahu nīakaminjaminjīria mūdū ūcio ūrī na thaahu maaī macio mūthenya wa gatatu na wa mūgwanja, naguō mīthenya wa mūgwanja nīguo akamūtheria. Nake mūdū ūcio ūgūtherio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwīri na maaī, naguō hwaī-inī ūcio nīagakorwo athirītwo nī thaahu. ²⁰ No rīrī, mūdū ūrī na thaahu angīaga gwītheria, no nginya aingatwo kuuma kūrī kīrīndī, nī ūndū nīathaahītie handū-harīa-haamūre ha Jehova. Nīgūkorwo ndaminjaminjīrio maaī ma kūniina thaahu, nī ūndū ūcio arī na thaahu. ²¹ Ūyū nī watho wao wa gūtūūra.

“Mūdū ūcio wakūminjaminjanīria maaī macio ma kūniina thaahu no nginya o nake athambie nguo ciake, na mūdū o wothe ūngīhutia maaī macio ma kūniina thaahu nīagatinda arī na thaahu nginya hwaī-inī. ²² Kīndū gīothe mūdū ūrī na thaahu akaahutia nīgīkanyiitwo nī thaahu, na mūdū ūrīa ūngīhutia kīndū kīu nīagatinda arī na thaahu nginya hwaī-inī.”

20

Maai kuuma Rwaro rwa Ihiga

¹ Na rīrī, mweri wa mbere, kīrīndī gīothe kīa andū a Isiraēli gīgīkina kūu Werū-inī wa Zini, na gīgīkara Kadeshi. Nake Mirīamu agīkuīra kūu na agīthikwo o ro kuo.

² Na rīrī, handū hau hatiarī maaī ma kūnyuuo nī kīrīndī, nao andū acio makīūngana, magīūkīrīra Musa na Harūni. ³ Makīnegenia Musa, makiuga atīrī, “Naarī korwo nītwaquire rīrīa arīū a ithe witū maakuire marī mbere ya Jehova! ⁴ Nī kī gīatūmire mūrehe kīrīndī kīa Jehova werū-inī ūyū, nīguo ithūī na mahīū maitū tūkuire gūkū? ⁵ Mwatūrutire būrūrī wa Misiri nīkī, mūgītūrehe kīndū gūkū kūrū ūū? Gūkū gūtīrī ngano kana ngūyū, kana thabībū, kana makomamanga. O na gūtīrī maaī ma kūnyua!”

⁶ Musa na Harūni makīuma hau kīungano kīarī, magīthī nginya o itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo makīgūithia na magīturmithia mothūū Mao thī, naguō rīiri

wa Jehova ukimoimiriira. ⁷ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁸ “Oya rũthanju rwaku, nawe na mũrũ wa nyũkwa Harũni mũcokanĩrie kĩrĩndĩ kũu hamwe. Arĩra rwaro rũrũ rwa ihiga makwĩroreire, na nĩrũkuuma maaĩ. Nawe ũrutĩre kĩrĩndĩ maaĩ rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga, nĩgeetha kĩnyue hamwe na mahiũ ma kũo.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya rũthanju akĩrũruta hau mbere ya Jehova, o ta ũria Jehova aamwathĩte. ¹⁰ Nake Musa na Harũni magĩcokanĩria kĩrĩndĩ kũu hamwe hau mbere ya rwaro rwa ihiga, na Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria, inyuĩ aremi aya, no nginya tũmũrutĩre maaĩ kuuma rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga?” ¹¹ Musa agĩcokoa akĩoya guoko gwake na igũrũ, akĩgũtha rwaro rũu rwa ihiga na rũthanju rwake maita meerĩ. Maaĩ makĩbororoka, nakĩo kĩrĩndĩ kũu gĩkĩnyua, o na mahiũ makĩo makĩnyua.

¹² No Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Tondũ mũtinanjĩtũkia nĩguo muonanie atĩ nĩ ndĩ mũtheru, mũtũme heo gĩtũo maito-inĩ ma andũ a Isiraeli, inyuĩ mũtigaakinya kĩrĩndĩ gĩkĩ bũrũri ũria ndĩmaheete.”

¹³ Macio nĩmo maarĩ maaĩ ma Meriba, kũria andũ a Isiraeli maatetanirie na Jehova na kũria eyonanirie atĩ nĩ mũtheru thĩnĩ wao.

Edomu Kũgiria Isiraeli Njira

¹⁴ Musa agĩtũma andũ kuuma Kadeshi mathiũ kũri mũthamaki wa Edomu,* makamwĩre atĩrĩ:

“Mũrũ wa nyũkwa Isiraeli oiga atĩrĩ: Wee nĩũũ mathũna marĩa mothe tũkoretwo namo. ¹⁵ Maithe maitũ ma tene nĩmaikũrũkire magĩthĩ bũrũri wa Misiri, na ithuĩ tũgĩtũra kuo mĩaka mũingĩ. Andũ a Misiri nĩmatũhiinyĩrie mũno ithuĩ ene o na maithe maitũ, ¹⁶ no rĩria twakĩire Jehova-rĩ, nĩaiguire kĩrĩro gĩitũ nake agĩtũma mũraika agĩtũruta kũu bũrũri wa Misiri.

“Na rũu tũri gũkũ Kadeshi, itũra rĩria rĩ mũthia-inĩ wa bũrũri waku. ¹⁷ Ndagũthaita ũtũtũkĩrie tũtũkanĩrie bũrũri waku. Tũtikũgerera mũgũnda-inĩ ya irio, kana ya mũthabibũ, kana tũnyue maaĩ ma gĩthima o na kĩmwe. Tũkũgerera njira irĩa nene ya mũthamaki, na tũtigũkerũra na mwena wa ũrĩo o na kana wa ũmũtho, o nginya tũtũkanie bũrũri waku.”

¹⁸ No Edomu akĩmũcokeria atĩrĩ:

“Ndũgũtũkanĩria gũkũ; na ũngĩgeria-rĩ, tũkuumagara tũmũtharĩkire na rũhiũ rwa njora.”

¹⁹ Andũ a Isiraeli acio makĩmũcokeria atĩrĩ,

“Ithuĩ tũkũgerera o njira irĩa nene, na ithuĩ ene kana mahiũ maitũ tũngĩnyua maaĩ manyu-rĩ, nĩtũkũrĩha. Tũrenda o tũtũkanie tũthĩte na magũrũ tu hatarĩ ũndũ ũngĩ.”

²⁰ Ningĩ Edomu agĩcokoa atĩrĩ:

“Aca, mũtigũtũkanĩria gũkũ.”

Hĩndĩ iyo Edomu akiumagara akamatharĩkire, arĩ mbũtũ nene ina hinya mũingĩ.

²¹ Tondũ Edomu ndaametikĩrie matũkanĩrie bũrũri wao-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhũndũka, magĩtigana nao.

Gĩkuũ kĩa Harũni

²² Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkiuma kũu Kadeshi na magĩkinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu. ²³ Marĩ kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, hakuhi na mũhaka wa Edomu, Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ²⁴ “Rĩu Harũni nĩegũkua. Ndegũtoonya bũrũri ũria ngũhe andũ a Isiraeli, nĩ ũndũ inyuĩ eerĩ nĩmwaremeire watho wakwa kũu maaĩ-inĩ ma Meriba. ²⁵ Oya Harũni na mũriũ Eleazaru, ũmatware Kĩrĩma-igũrũ kĩa Horu. ²⁶ ũrute Harũni nguo ciake, ũcihumbie mũriũ Eleazaru, nĩ ũndũ Harũni nĩegũkua, na egũkuira o ro kũu.”

²⁷ Musa agĩka o ta ũria Jehova aamwathĩte; makĩambata Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu makĩonagwo nĩ kĩrĩndĩ kũu gĩothe. ²⁸ Musa akĩruta Harũni nguo ciake, agĩcihumba mũriũ Eleazaru. Nake Harũni agĩkuira kũu kĩrĩma igũrũ. Nake Musa na Eleazaru magĩkũrũka makiuma kũu kĩrĩma igũrũ, ²⁹ na rĩria kĩrĩndĩ kũu kĩamenyire atĩ Harũni niakuĩte, andũ othe a nyũmba ya Isiraeli makĩmũcakaĩra mũthenya mũrongo itatũ.

* **20:14** Andũ a Edomu maarĩ njaro cia Esaũ.

21

Kwanangwo kwa Aradi

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa mũthamaki Mũkaanani wa Aradi, ũrĩa watũuraga Negevu, aiguire atĩ Isiraeli niokagĩra njĩra ya Atharimu, agĩthĩ agĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na agĩtaha amwe ao. ² Nao andũ Isiraeli makĩhĩta na mwĩhĩtwa ũyũ harĩ Jehova makiuga atĩrĩ: “Ūngĩneana andũ aya moko-inĩ maitũ-rĩ, nĩtũkananga matũũra mao marĩa manene biũ.” ³ Nake Jehova akĩgũa ihooya rĩa andũ a Isiraeli na akĩneana andũ acio a Kaanani kũrĩ o. Nao makĩananga andũ acio biũ hamwe na matũũra mao; nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwa Horoma.

Nyoka ya Gĩcango

⁴ Nao andũ a Isiraeli makĩnyiita rũgendo kuuma Kĩrĩma kĩa Horu magereire njĩra ya gũthĩ Iria Itune, nĩguo mathiũrũrũke bũrũri wa Edomu. No andũ acio magĩthethũka marĩ njĩra-inĩ; ⁵ nao magĩũkĩrĩra Ngai o na Musa na mĩario makiuga atĩrĩ, “Mwatũrutire bũrũri wa Misiri tũũke tũũke gũkũ werũ-inĩ nĩkĩ? Gũkũ gũtirĩ irio! Na gũtirĩ maa! O na nĩtũthũire irio ici itarĩ kĩene!”

⁶ Nake Jehova akĩmatũmĩra nyoka ciarĩ na thumu; ikĩrũma andũ a Isiraeli, na aingĩ ao magĩkua. ⁷ Andũ acio magĩthĩ kũrĩ Musa makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtwehirie rĩrĩa twaaririe tũgũũkĩrĩra Jehova hamwe nawe. Hooya nĩguo Jehova atwehererie nyoka ici.” Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩhoera andũ acio.

⁸ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thondeka nyoka ũmĩcuurie gĩtuĩ igũrũ; mũndũ o wothe ũrĩrũmagwo-rĩ, aamĩroa nĩarĩtũũraga muoyo.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩthondeka nyoka ya gĩcango, akĩmĩcuuria gĩtuĩ igũrũ. Na rĩrĩ, hĩndĩ rĩa mũndũ o wothe aarũmwo nĩ nyoka na aarora nyoka iyo ya gĩcango, agatũũra muoyo.

Rũgendo rwa Gũthĩ Moabi

¹⁰ Andũ a Isiraeli makĩmagara, magĩthĩ makĩamba hema ciao Obothu. ¹¹ Ningĩ makĩuma Obothu magĩthĩ Iye-Abarimu, makĩamba hema ciao werũ-inĩ ũrĩa ũng'ethanĩre na Moabi mwena wa irathĩro. ¹² Kuuma kũu magĩthĩ na mbere, makĩamba hema ciao Kĩanda kĩa Zeredi. ¹³ Moimagara kuuma kũu makĩamba hema kũrigania na Rũũ rwa Arinoni, kũu werũ ũrĩa ũthĩite nginya bũrũri wa Aamori; nĩgũkorwo Rũũ rwa Arinoni nĩruo rwarĩ mũhaka wa Moabi na Aamori. ¹⁴ Na nĩkĩo Ibuku rĩa Mbaara cia Jehova riugĩte atĩrĩ:

“... Wahebu thĩinĩ wa Sufa, na mĩkuru,

Arinoni ¹⁵ na igaragaro-inĩ cia mĩkuru

ĩrĩa ithĩite o nginya kũu Ari,

na igatwarana na mũhaka wa Moabi.”

¹⁶ Kuuma kũu magĩthĩ na mbere nginya kũu Biri, gĩthima-inĩ harĩa Jehova erire Musa atĩrĩ, “Cookereria andũ hamwe na nĩngũmahe maaĩ.”

¹⁷ Hĩndĩ iyo Isiraeli makĩina rwĩmbo rũrũ:

“Therũka maaĩ, wee gĩthima gĩkĩ!

Inyuĩ na inyuĩ inai ũhoro wakĩo,

¹⁸ ũhoro wa gĩthima kĩrĩa anene menjete,

kĩrĩa gĩathĩkũrĩrio nĩ andũ arĩa marĩ igweta,

andũ arĩa marĩ igweta marĩ na njũgũma cia ũnene na mĩthĩgi yao.”

Ningĩ makĩuma werũ-inĩ magĩthĩ Matana, ¹⁹ kuuma Matana magĩthĩ Nahalieli, kuuma Nahalieli magĩthĩ Bamothu, ²⁰ na kuuma Bamothu magĩthĩ kĩa Moabi, kũrĩa gacũmbĩrĩ ka Pisiga kang'etheire werũ ũrĩa ũtarĩ kĩndũ.

Kũhoola Sihoni na Ogu

²¹ Isiraeli nĩatũmire andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori makamwĩre atĩrĩ:

²² “Tũtĩkĩrie tũtũkanĩrie bũrũri wanyu. Tũtigũtoonya mĩgũnda yanyu ya irio, kana ya mũthabĩbũ, kana tũnyue maaĩ kuuma gĩthima o na kĩmwe. Tũkũgerera njĩra rĩa nene ya mũthamaki o nginya tũtũkanie bũrũri wanyu.”

²³ No Mũthamaki Sihoni akĩgĩria andũ a Isiraeli mahĩtũkĩre bũrũri wake. We onganirie mbũtũ ciake ciothe cia ita, akĩumagara agĩthĩ werũ-inĩ agatharĩkĩre andũ a Isiraeli. Rĩrĩa aakinyire Jahazu-rĩ, akĩhũũrana na andũ a Isiraeli. ²⁴ No andũ a Isiraeli makĩmooraga na hũ cia njora na magĩtunya mũthamaki ũcio bũrũri wake kuuma Arinoni nginya Jaboku, no maakinyire o mũhaka-inĩ wa andũ a Amoni, tondũ warĩ mũirige na hinya mũno. ²⁵ Isiraeli agĩtunya Aamori matũũra mothe mao marĩa manene na magĩtũũra kuo, o hamwe na Heshiboni na tũtũũra tuothe tũrĩa twarigainie nakuo. ²⁶ Heshiboni nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa warũite na

mūthamaki wa Moabi ūrīa waathanaga mbere iyo, na akamūtunya būrūri wake wothe o nginya Arinoni.

²⁷ Kū nīkīo gītūmaga aini a marebeta moige atīrī:

“Ūkaai Heshiboni nīgeetha rīakwo rīngī;
itūūra inene rīa Sihoni nīrīcokererio.

²⁸ “Mwaki nīwoimire kū Heshiboni,
rūrīrīmī rūkiuma itūūra inene rīa Sihoni.

Ūkīniina itūūra rīa Ari Moabi,
o atūūri a kūrīa gūtūūgīru kwa Arinoni.

²⁹ Kaī ūrī na haaro, wee Moabi-ī!
Inyuī andū a Kemoshu! Kaī mūrī aanange-ī.

Nīarekereirie ariū ake magatuika eethari,
o na airītu ake akīmarekereria matahwo
nī Sihoni mūthamaki wa Aamori.

³⁰ “No ithuī nītūmang’āūranīte;
Heshiboni kwanangītuo guothe nginya o Diboni.

Tūmamomorete tūgakinya Nofa,
itūūra rīrīa rīkuhanīrīrie na Medeba.”

³¹ Nī ūndū ūcio andū a Isiraēli magītūūra būrūri ūcio wa Aamori.

³² Thuutha wa Musa gūtūma andū magathigaane Jazeri, andū a Isiraēli magītunyana tūtūūra tūrīa twarigiicīrie itūūra rīu, na makīngata Aamori arīa maarī kuo. ³³ Nīngī makīgarūrūka, makīambata na nīra marorete Bashani, nake Ogu mūthamaki wa Bashani na mbūtū ciake ciothe cia ita makīumagara makahūūrane na Isiraēli kūu Edirei.

³⁴ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Ndūkamwītīgīre, nī ūndū nīndīmūneanīte moko-inī maku, hamwe na mbūtū ciake ciothe cia ita, o na būrūri wake. Mwīke o ūrīa wekire Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrīa waathanaga Heshiboni.”

³⁵ Nī ūndū ūcio makīūraga Mūthamaki Ogu hamwe na ariū ake, o na mbūtū ciake ciothe cia ita, mategūtīgīa mūdū o na ūmwe muoyo. Nao andū a Isiraēli makīgwatīra būrūri wake.

22

Balaki Gūtūmanīra Balamu

¹ Nīngī andū a Isiraēli makīnyīta rūgendo marorete werū wa Moabi na makīamba hema ciao hūgūrūrū-inī cia Rūū rwa Jorodani mūrīmo wa itūūra rīa Jeriko.

² Na rīrī, Balaki mūrū wa Ziporu nīonete maūdū marīa mothe Isiraēli meekīte Aamori. ³ nao andū a Moabi magītīgīra mūno nī ūndū nī kwarī na andū aingī mūno. Ti-itherū, andū a Moabi maiyūrītuo nī guoya nī ūndū wa andū a Isiraēli.

⁴ Andū a Moabi makīra athuuri a Midiani atīrī, “Mūngī ūyū ūkūrīa indo ciothe iria itūrigiicīrie, o ta ūrīa ndegwa irīaga nyeki ya gīthaka.”

Nī ūndū ūcio Balaki mūrū wa Ziporu, ūrīa warī mūthamaki wa Moabi ihinda rīu, ⁵ agītūmanīra Balamu mūrū wa Beori, ūrīa warī Pethori, hakuhi na Rūū rwa Farati, kūu būrūri wao. Balaki akīmwīra atīrī:

“Harī na andū mokīte moimīte būrūri wa Misiri; nao maiyūrīte būrūri ūyū wothe, na maikarīte o hakuhi na nī. ⁶ Ndagūthaiha ūka ūnumīre andū aya manyiitwo nī kīrumi, nī ūndū marī na hinya mūno kūngīra. Ūngīmaruma kwahoteka ndīmahoote na ndīmarutūrūre moime būrūri ūyū. Nī ūndū nīnjūū atī arīa warathima nīmarathimagwo, nao arīa waruma nī manyiitagwo nī kīrumi.”

⁷ Nao athuuri a Moabi na a Midiani magīthī makuūte irīhi rīa kūragūrīro. Maakīnya kūrī Balamu, makīmūhe ūhoro ūrīa Balaki oigīte.

⁸ Nake Balamu akīmeera atīrī, “Raraai gūkū ūmūthī, na nīngamūcookeria macookio marīa Jehova ekūhe.” Nī ūndū ūcio anene a Moabi makīraarania nake.

⁹ Nake Ngai agīkora Balamu akīmūūria atīrī, “Andū aya mūrī nao nī a?”

¹⁰ Balamu agīcookeria Ngai atīrī, “Balaki mūrū wa Ziporu, mūthamaki wa Moabi, nīwe ūrandeheire ndūmūrī ino: ¹¹ ‘Kūrī andū moimīte būrūri wa Misiri makaiyūra būrūri ūyū wothe. Ndagūthaiha ūke ūnumīre o manyiitwo nī kīrumi, no gūkorwo no hūūrane nao ndīmainingate moime būrūri ūyū!’”

¹² No Ngai akīra Balamu atīrī, “Ndūgūthī nao. Ndūkarume andū acio, tonḍū nī andū arathime.”

¹³ Rūciini rūrū rūngī, Balamu agūkīra, akīra anene acio a Balaki atīrī, “Cookai būrūri wanyu kīumbe, nī ūndū Jehova niarega kūnjīkīria tūthī na inyuī.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio anene a Moabi magīcooka kūrī Balaki makīmwīra atīrī, “Balamu niarega gūka na ithuī.”

¹⁵ Ningī Balaki agītūma anene angī aingī makīria na maarī igweta gūkīra acio a mbere.

¹⁶ Nao magīthī kūrī Balamu makīmwīra atīrī:

“Ū ūguo Balaki mūrū wa Ziporu ekuuga: Ndūgetikīre ūndū o na ūrīkū ūgirie ūke kūrī nī, ¹⁷ tondū nīngūkūrīha wega mūno, na nīke ūria wothe ūngiuga. Ndagūthaitha ūka ūnumire andū aya.”

¹⁸ No Balamu akīmacookeria atīrī, “O na Balaki angīhe nyūmba yake ya ūnene iyūrītio betha na thahabu-rī, ndingūka ūndū o na ūrīkū, mūnene kana mūnini, wagararīte watho wa Jehova Ngai wakwa. ¹⁹ Na rīrī, raraai gūkū ūmūthī, o ta ūria acio angī mareekire, na nīngūtuīria ūndū ūria ūngī Jehova ekūnjīra.”

²⁰ Ūtukū ūcio Ngai nīakorire Balamu, akīmwīra atīrī, “Tondū andū aya nī mokīte gūgwīta, thīi nao, no wīke o ūria wiki ngūkūwīra.”

Ndigiri ya Balamu

²¹ Balamu agūkīra rūciini, agītandīka ndigiri yake, na agīthī na anene acio a Moabi. ²² No Ngai nīarakarire mūno athī, na mūraika wa Jehova akīrūgama njīra nīguo amūgirīrie gūthī. Balamu aahaicīte ndigiri yake, na ndungata ciake igīrī ciarī hamwe nake. ²³ Na rīrī ndigiri yoonire mūraika wa Jehova arūngī njīra, acomorete rūhiū rwa njora, na arūnyītīte na guoko, ikīgarūrūka, igītoonya mūgūnda. Nake Balamu akīmīhūra nīguo īcooke njīra.

²⁴ Nake mūraika wa Jehova akīrūgama njīra-inī yarī njeke gatagatī ka mīgūnda ūrī ya mīthabībū, na o mūgūnda warī mūrige. ²⁵ Rīrī ndigiri yoonire mūraika wa Jehova-rī, ikīhatīrīria rūthingo-inī, ikīhinyīrīria kūgūrū kwa Balamu rūthingo-inī rūu. Nī ūndū ūcio akīmīhūra rīngī.

²⁶ Ningī mūraika wa Jehova agīthī mbere akīrūgama handū haarī haceke hataarī na handū ha kwīgarūrīra, na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho. ²⁷ Rīrī ndigiri yoonire mūraika wa Jehova hau, igīkoma thī Balamu arī o igūrū rīayo, nake akīrakara akīmīhūra na rūthanju rwake. ²⁸ Nake Jehova agītūmūra kanua ka ndigiri, nayo ikīūria Balamu atīrī, “Nīatia ngwīkīte tondū wahūura maita maya matatū?”

²⁹ Balamu akīmīcookeria atīrī, “Wee ūndūite kīrimū! Korwo nyuma na rūhiū rwa njora guoko-inī, ingīakūraga o ro rūu.”

³⁰ Nayo ndigiri ikīūria Balamu atīrī, “Githī nī ti nī ndigiri yaku, īria ūtūire ūhaicaga ngīnya ūmūthī? Nīmenyerete gūgwīka ta ūū?”

Balamu akiuga atīrī, “Aca.”

³¹ Nake Jehova akīhingūra maitho ma Balamu, nake akīona mūraika wa Jehova arūngī njīra-inī acomorete rūhiū rwa njora. Nī ūndū ūcio akīnamīrīra na akīgūithia, agīturumithia ūthīu wake thī.

³² Mūraika wa Jehova akīmūria atīrī, “Nī kī gīatūma ūhūure ndigiri yaku maita macio matatū? Njūkīte haha ngūhingīrie nī ūndū mīthīire yaku nī ya ūremi maitho-inī makwa. ³³ Ndigiri īnyonire, yanjeherera maita macio matatū. Korwo ndīnanjeherera, hatīrī nganja nīngīgūkūragīte, no yo nīngīamīhonokia.”

³⁴ Balamu akīra mūraika ūcio wa Jehova atīrī, “Nīnjīhtie. Ndikūū atī nīkūrūgamīte njīra-inī ūhingīrīrie. Na rīrī, ūngīkorwo ndūkenete-rī, nīngūhūndūka.”

³⁵ Mūraika ūcio wa Jehova akīra Balamu atīrī, “Thīi na andū acio, no uuge o ro ūria ngūkūwīra.” Nī ūndū ūcio Balamu agīthī na anene acio a Balaki.

³⁶ Rīrī Balaki aigūire atī Balamu nīarooka, agīthī kūmūtūnga itūura-inī rīa Moabi, mūhaka-inī wa Arinoni, o kūu mūhaka wa būrūri wake. ³⁷ Balaki akīūria Balamu atīrī, “Githī ndiagūtūmaniire ūke narua? Nī kī kiagirīrie ūke? Anga ndīngīhota gūkūrīha?”

³⁸ Balamu agīcookia atīrī, “Nī wega, nīndagīūka. No rīrī, nī no njuge o ūria ngwenda? Nī ngwaria o ūria Ngai angīnjīra njarie.”

³⁹ Hīndī iyo Balamu na Balaki magīthī Kiriathu-Huzothu. ⁴⁰ Balaki akīruta igongona rīa ng’ombe na ng’ondu, na akīhe Balamu na anene arīa maarī nake nyama imwe.

⁴¹ Kwarooka gūkīa-rī, Balaki akīoya Balamu makīambata ngīnya Bamothu-Baali,* na marī kūu Balamu akīona gīcunjī kīmwe kīa andū acio.

* 22:41 Baali nī kuuga “mūhonokia”. Ino yarī ngai ya marurumī yahooyagwo nī andū arīa maatūuraga Suriata na Kaanani.

23

Ūrathi wa Mbere wa Balamu

¹ Nake Balamu akĩira Balaki atĩrĩ, “Njakĩra igongona mũgwanja haha, na ũhaarĩrie ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja.” ² Balaki agĩka o ũria Balamu oigite, na igũrũ rĩa o kĩgongona-inĩ makarufĩra igongona rĩa ndegwa imwe na ndũrũme imwe.

³ Ningĩ Balamu akĩira Balaki atĩrĩ, “Wee ikara haha hakuhi na iruta riaku nyambe thiĩ keheri-inĩ. Hihi Jehova nĩegũka acemanie na niĩ. Ūndũ ũria wotho ekũnguũria nĩngũkwĩra.” Nake agĩthĩ handũ hatheri hatũgĩru.

⁴ Ngai agĩcemanie nake hau, nake Balamu akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩhaarĩrie igongona mũgwanja, na o kĩgongona-inĩ ngaruta ndegwa imwe na ndũrũme imwe.”

⁵ Nake Jehova agĩkĩra ndũmĩrĩri yake kanua ka Balamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ino.”

⁶ Tondũ ũcio Balamu agĩcooka kũrĩ Balaki, akĩmũkora arũngĩ hakuhi na igongona riake, marĩ hamwe na anene othe a Moabi. ⁷ Nake Balamu akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Balaki andehithĩtie kuuma bũrũri wa Aramu,
mũthamaki wa Moabi akanduta kuuma irĩma-inĩ cia mwena wa irathĩro.
Akoiga atĩrĩ, ‘Ūka ũnumĩre Jakubu;
ũka ũthitange Isiraeli.’

⁸ Ndaakĩhota atĩa kũruma arĩa Ngai atarumĩte?
Ndaakĩhota atĩa gũthitanga arĩa Jehova atathitangĩte?

⁹ Kuuma tũcũmbĩrĩ twa ndwaro cia mahiga nĩndĩramoona,
kuuma kũria gũtũgĩru nĩndĩramoona.

Ndĩrona andũ matũũraga meikarĩtie,
nao matũitaraga atĩ o nĩ amwe a ndũrĩrĩ.

¹⁰ Nũũ ũngĩhota gũtara rũkũngũ rwa Jakubu,
kana atare gĩcunjĩ kĩa inya kĩa Isiraeli?

Rekei ngue gĩkuũ kĩa arĩa athingu,
na marigĩrĩrio makwa-rĩ, marotuĩka ta mao!”

¹¹ Balaki akĩũria Balamu atĩrĩ, “Wanjĩka atĩa? Ngũrehire ũnumĩre thũ ciakwa, no ndũrĩ ũreka ũndũ o tĩga kũmarathima!”

¹² Balamu akĩmũũria atĩrĩ, “Githĩ ndiagĩrĩrwo njarie o kĩria Jehova ekĩrĩte kanua-inĩ gakwa?”

Ūrathi wa Keerĩ wa Balamu

¹³ Ningĩ Balaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthĩ nawe handũ hangĩ harĩa ũkũmoona; ũkũmoona o gĩcunjĩ kĩmwe kĩa, no ti othe hamwe. Na ũrĩ hau ũnumĩre andũ acio.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmũtware gĩthaka-inĩ gĩa Zofimu, gacũmbĩrĩ ga Kĩrĩma kĩa Pisiga, naho hau agĩaka igongona mũgwanja, na o kĩgongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa imwe na ndũrũme imwe.

¹⁵ Balamu akĩira Balaki atĩrĩ, “Wee ikara haha hakuhi na iruta riaku nyambe thiĩ ngacemanie nake haarĩa.”

¹⁶ Jehova agĩcemanie na Balamu, agĩkĩra ndũmĩrĩri kanua gake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ino.”

¹⁷ Tondũ ũcio Balamu agĩcooka kũrĩ Balaki na akĩmũkora arũngĩ hakuhi na iruta riake, marĩ hamwe na anene a Moabi. Balaki akĩmũũria atĩrĩ, “Jehova oiga atĩa?”

¹⁸ Balamu agĩcooka akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Arahũka, wee Balaki na ũigue;
Thikĩrĩria, wee mũrũ wa Ziporu.

¹⁹ Ngai ti mũndũ, atĩ nĩguo aheenanie,
o na ti mũrũ wa mũndũ, atĩ nĩguo ericũkwo.

No oige ũndũ na ndawĩike?
No eranĩre ũndũ na ndaũhingie?

²⁰ Nĩ njathĩtwo ndathimane;
nake arathimanĩte-rĩ, ndingĩhota kũgarũra ũndũ ũcio.

²¹ “Gũtirĩ mũtino wonekete harĩ Jakubu,
gũtirĩ ihooru rĩonetwo thĩnĩ wa Isiraeli.

Jehova Ngai wao arĩ hamwe nao;
kayũ ka mũthamaki karĩ thĩnĩ wao.

²² Ngai nĩamarutire bũrũri wa Misiri;
marĩ na hinya o ta ndegwa ya gĩthaka.

23 Gütirī ūrogi ūngīūruga Jakubu,
gütirī ūragūri ūngīthūkia Isiraēli.
Rīu ha ūhoro wa Jakubu na wa Isiraēli kūrīranagwo atīrī,
‘Ta kīonei ūrīa Ngai ekīte!’

24 Andū acio maarahūkaga ta mūrūūthi wa nga;
mookagīra ta mūrūūthi wa njamba,
ūrīa ūtangīhurūka ūtarīite kīrīa ūnyīitite,
na ūkanyua thakame ya kīrīa ūragīte.”

25 Ningī Balaki akīra Balamu atīrī, “Ndūkamarume o na atīa, na ndūkamarathime o na atīa!”

26 Balamu akīmūcookeria atīrī, “Githī ndiakwīrire no nginya njike ūrīa wothe Jehova oigīte?”

Ūrathi wa Gatatū wa Balamu

27 Ningī Balaki akīra Balamu atīrī, “Ūka tūthī ngūtware handū hangī. Hihi Ngai no agwītīkirie ūnumīre andū aya ūrī hau.” 28 Balaki akīoya Balamu akīmūtware kīrīma igūrū kīa Peoru, kūng’ethera Werū ūrīa ūtarī kīndū.

29 Nake Balamu akīmwīra atīrī, “Njakīra igongona mūgwanja haha, na ūhaarīrie ndegwa mūgwanja na ndūrūme mūgwanja.” 30 Balaki agīka o ta ūrīa Balamu oigīte, na o kigongona-inī agīthīnjira ndegwa imwe na ndūrūme imwe.

24

1 Na rīrī, rīrīa Balamu onire atī Jehova nīakenaga nī kūrathima Isiraēli-rī, ndaa-cookire kūrūmīrīra ūragūri ta ūrīa ekaga mahinda macio mangī, no ehūgūrīre akīrora werū-inī. 2 Rīrīa Balamu eroreire akīona ūrīa Isiraēli maambīte hema kūrīngana na mīhīrīga yao-rī, akīyūrwo nī Roho wa Ngai, 3 nake akīaria ndūmīrīri yake, akiuga atīrī: “Īno nīyo ndūmīrīri ya Balamu mūrū wa Beori,

ndūmīrīri ya mūdū ūrīa rīitho rīake rīonaga wega,

4 ndūmīrīri ya mūdū ūrīa ūiguaga ciugo cia Ngai,
ūrīa wonaga kīoneki kuuma kūrī Mwene-Hinya-Wothe,
ūrīa ūgūūaga agakoma thī, namo maitho make makahingūka:

5 “Kaī hema ciaku, wee Jakubu, nī thaka-ī,
o na ciikaro ciaku igagīthakara, wee Isiraēli-ī!

6 “Igītambūrūkīte o ta cianda,
ikahaana ta mīgūnda īrī hūgūrūrū cia rūū-inī,
itarīi ta mīti ya thubiri ihaandītwo nī Jehova,
o na ta mītarakwa īrī hakuhi na maaī.

7 Maaī makaiyūra ndoo ciao nginya maitīke;
o nayo mbegū yao īgakorwo na maaī maingī.

“Mūthamaki wao akaaneneha gūkīra Agagi;
ūthamaki wao nīugaatūgīrio.

8 “Ngai aamarutire būrūri wa Misiri;
marī na hinya ta wa ndegwa ya gīthaka.

Matambuuraaga ndūrīrī iria imathūire,
na makoinanga mahīndī ma cio tūcunjī;
macītheecaga na mīguī yao.

9 O ta mūrūūthi, methunaga magīkoma,
o ta mūrūūthi wa mūgoma, nū ūngīgeria kūmaarahūra?

“Arīa makūrathimaga marorathimwo,
nao arīa makūrūmaga maronyītwo nī kīrumi!”

10 Nake Balaki agīcinwo nī marakara nī ūndū wa Balamu. Akīhūūra hī ciake, akīmwīra atīrī, “Ndagwītire ūnumīre thū ciakwa, no wee ūcirathimīte maita macio matatū. 11 Na rīrī, ūkīra o rīu ūnūke! Ndoigīte ningūkūrīha wega mūno, no Jehova nīagirītie ūrīhwo.”

12 Balamu agīcookeria Balaki atīrī, “Githī ndierire andū arīa wandūmīre atīrī, 13 ‘O na Balaki angīhe nyūmba yake ya ūthamaki īyūrītio betha na thahabu, ndingīhota gwīka ūndū wakwa mwene, mwega kana mūūru, njagarare watho wa Jehova; no nginya njuge

ūrĩa Jehova oigĩte? ¹⁴ Na rĩrĩ, nĩ nĩngũcooka o kūrĩ andũ aitũ, no ũka, ngũmenyithie ũrĩa andũ aya mageeka andũ aku matukũ marĩa magooka.”

Ndũmĩrĩri ya Balamu ya Kana

¹⁵ Ningĩ akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Ino nĩyo ndũmĩrĩri ya Balamu mūrũ wa Beori,
ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa riitho rĩake rĩonaga wega,
¹⁶ ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo cia Ngai,
ūrĩa ũrĩ na ũmenyo uumĩte kūrĩ Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
ūrĩa wonaga kĩoneki kuuma kūrĩ Mwene-Hinya-Wothe,
ūrĩa ũgũũaga agakoma thĩ, namo maitho make makahingũka, ekuuga ũũ:

¹⁷ “Nĩndĩramuona, no ti rĩũ;
nĩndĩmũcũthĩrĩrie, no ndarĩ hakuhi.

Njata nĩkoima kūrĩ Jakubu;
njũgũma ya ũnene yume kūrĩ Isiraeli.

Nĩakahehenja mothiũ ma Moabi,
na ahehenje, mahĩndĩ ma mĩtwe ya ariũ othe a Shethu.

¹⁸ Edomu nĩgũkahootwo;
Seiru, thũ yake, nĩakahootwo,
no Isiraeli agakĩrĩrĩa kũgĩa na hinya.

¹⁹ Mwathani mũnene akoima kūrĩ Jakubu
na aanange andũ arĩa magaakorwo matigaire a itũũra inene.”

Ndũmĩrĩri ya Balamu ya Mũthia

²⁰ Ningĩ Balamu akĩona Amaleki, na akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Amaleki nĩwe warĩ wa mbere harĩ ndũrĩrĩ,
no marigĩrĩrio-inĩ nĩakanangwo.”

²¹ Ningĩ akĩona Akeni, na akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Gĩkaro gĩaku nĩ kĩgitĩre,
gĩtara gĩaku gĩakĩtuo thĩinĩ wa rwaro rwa ihiga;

²² no rĩrĩ, inyuĩ andũ a Akeni nĩmũkanangwo
hĩndĩ irĩa Ashuri makaamũtaha.”

²³ Ningĩ akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Hĩ! Nũũ ũngĩtũũra muoyo rĩrĩa Ngai areka ũguo?

²⁴ Meeri nĩgooka ciũmĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Kitimu;
nĩgatooria Ashuri o na Eberi,

no rĩrĩ, o nacio nĩkaanangwo.”

²⁵ Nake Balamu agĩgũkĩra, akĩinũka gwake mũciĩ, nake Balaki agĩthĩ na njĩra ciake.

25

Moabi Kũguucĩrĩria Isiraeli Waganu-inĩ

¹ Hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli maikaraga Shitimu-rĩ, arũme a Isiraeli makĩambĩrĩria gũtharia na andũ-a-nja a Moabi, ² arĩa mameetaga magongona-inĩ ma ngai ciao. Andũ acio a Isiraeli makĩrĩa na makĩnamĩrĩa mbere ya ngai icio. ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩnyitĩrĩa nao kũhooya ngai ya Baali ya Peori. Namo marakara ma Jehova makĩmarĩrĩmbũkĩra.

⁴ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Oya atongoria othe a andũ aya, ũmoorage na ũmaanĩke mũthenya barigici mbere ya Jehova, nĩguo marakara mahiũ ma Jehova matigakinyĩrĩre andũ a Isiraeli.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩra aciirithania a Isiraeli atĩrĩ, “O mũndũ wanyu no nginya oorage arũme anyu arĩa manyitĩrĩre na andũ a Moabi kũhooya Baali ya Peori.”

⁶ O hĩndĩ iyo mũndũ mũrũme Mũsiraeli akĩrehe mũndũ-wa-nja Mũmidiani mũciĩ gwake akĩonagwo nĩ Musa na kũngano kũ gĩothe gĩa Isiraeli, o hĩndĩ irĩa maarĩragĩra itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũngano. ⁷ Rĩrĩa Finehasi mũrũ wa Eleazar, mũrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, onire ũndũ ũcio-rĩ, akĩuma kũngano-inĩ kũ, akĩoya itimũ, ⁸ akĩrũmĩrĩa Mũsiraeli ũcio nginya hema-inĩ yake. Akĩmatheeca na itimũ rĩũ, akĩmatũrĩkania eerĩ, itimũ rĩũ rĩgĩtũrĩkania Mũsiraeli ũcio o na rĩgĩtheeca mũndũ-wa-nja ũcio. Hĩndĩ iyo mũthiro ũcio wokĩrĩre andũ a Isiraeli ũgĩthira; ⁹ no andũ arĩa maakuire nĩ ũndũ wa mũthiro ũcio maarĩ andũ 24,000.

¹⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹¹ “Finehasi, mũrũ wa Eleazar, mũrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩatũmĩte marakara makwa meherere andũ a Isiraeli; nĩ ũndũ

nīahīahīire ngoro o ta ūrīa ndaiguite nī ūndū wa gītīio gīakwa thīinī wao, na nī ūndū ūcio o na ndahīahīa ndiamaniinire. ¹² Nī ūndū ūcio īra Finehasi atīrī, nī ngūthondeka kīrīkanīro gīakwa gīa thayū nake. ¹³ We na njiaro ciake nī makagīa na kīrīkanīro gīa gūtūūra kīa ūthīnjīri-Ngai, nī ūndū nīahīahīire ngoro nī ūndū wa gītīio kīa Ngai wake, na akīhoroheria andū a Isiraēli.”

¹⁴ Mūisiraēli ūcio woragirwo marī na mūndū-wa-nja Mūmidiani eetagwo Zimuri mūrū wa Salu, mūtongoria wa nyūmba ya Asimeoni. ¹⁵ Nake mūndū-wa-nja ūcio Mūmidiani woragirwo, eetagwo Kozibi mwarī wa Zuru, mūnene wa mūhīrīga thīinī wa nyūmba īmwe ya Amidiani.

¹⁶ Jehova akīra Musa atīrī, ¹⁷ “Tua andū a Midiani thū cianyū na ūmoorage, ¹⁸ tondū nīmamūtuire thū ciao rīrīa maamūheenirīe ūhorō-inī wa kūhoera kūu Peori na wa mwarī wa nyina wao Kozibi, mwarī wa mūtongoria Mūmidiani, mūndū-wa-nja ūrīa woragirwo rīrīa mūthiro wokire nī ūndū wa Peori.”

26

Gūtaranwo gwa Keerī

¹ Na rīrī, thūutha wa mūthiro ūcio Jehova akīra Musa na Eleazarū mūrū wa Harūni, ūrīa mūthīnjīri-Ngai atīrī, ² “Tarai kīrīndī gīothe kīa andū a Isiraēli kūringana na nyūmba ciao, andū arīa othe maakinyītie mīaka mīrongo īirī na makīria, arīa mangīhota gūthīi ita-inī marī mbūtū cia Isiraēli.” ³ Nī ūndū ūcio, Musa na Eleazarū ūrīa mūthīnjīri-Ngai makīarīria andū a Isiraēli kūu werū-inī wa Moabi hakuhī na Rūū rwa Jorodani mūrīmo wa Jeriko, makīmeera atīrī, ⁴ “Tarai andū arīa makinyītie mīaka mīrongo īirī na makīria, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.”

Aya nīo andū a Isiraēli arīa moimire būrūri wa Misiri:

⁵ Njiaro cia Rubeni, irigithathi rīa Isiraēli ciarī ici:

kuuma kūrī Hanoku, nī mbarī ya Ahanoku;

kuuma kūrī Palu, nī mbarī ya Apalu;

⁶ kuuma kūrī Hezironi, nī mbarī ya Ahezironi;

kuuma kūrī Karimi, nī mbarī ya Akarimi.

⁷ Icio nīcio mbarī cia Rubeni; arīa maatarirwo maarī andū 43,730.

⁸ Mūrū wa Palu arī Eliabu, ⁹ nao ariū a Eliabu maarī Nemueli, na Dathani, na Abiramū. Dathani na Abiramū nīo maarī anene a kīrīndī, na nīo maaremeire Musa na Harūni na maarī amwe a arūmīrīri a Kora rīrīa maaremeire Jehova. ¹⁰ Nayo thī īgīathamia kanua kayo ikīmameria hamwe na Kora, ūrīa arūmīrīri ake maakuire rīrīa mwaki wacinire arūme arīa 250. Nao magītuika kīonereria gīa gūkaania arīa angī. ¹¹ No rīrī, rūciario rwa Kora rūtiathirire.

¹² Nacio njiaro cia Simeoni kūringana na mbarī ciao nī ici:

kuuma kūrī Nemueli, nī mbarī ya Anemueli;

kuuma kūrī Jamini, nī mbarī ya Ajamini;

kuuma kūrī Jakini, nī mbarī ya Ajakini;

¹³ kuuma kūrī Zera, nī mbarī ya Azera;

kuuma kūrī Shauli, nī mbarī ya Ashaulu.

¹⁴ Icio nīcio ciarī mbarī cia Simeoni; nao maarī andū 22,200.

¹⁵ Nacio njiaro cia Gadi kūringana na mbarī ciao nī ici:

kuuma kūrī Zefoni, nī mbarī ya Azefoni;

kuuma kūrī Hagi, nī mbarī ya Ahagi;

kuuma kūrī Shuni, nī mbarī ya Ashuni;

¹⁶ kuuma kūrī Ozini, nī mbarī ya Aozini;

kuuma kūrī Eri, nī mbarī ya Aeri;

¹⁷ kuuma kūrī Arodi, nī mbarī ya Aarodi;

kuuma kūrī Areli, nī mbarī ya Aareli.

¹⁸ Icio nīcio ciarī mbarī cia Gadi; arīa maatarirwo maarī andū 40,500.

¹⁹ Eri na Onani, maarī ariū a Juda, no maakuīrīre Kaanani.

²⁰ Nacio njiaro cia Juda kūringana na mbarī ciao nī ici:

kuuma kūrī Shela, nī mbarī ya Ashela;

kuuma kūrī Perezū, nī mbarī ya Aperezu;

kuuma kūrī Zera, nī mbarī ya Azera.

- 21 Nacio njiaro cia Perezu ciarĩ ici:
kuuma kũrĩ Hezironi, nĩ mbarĩ ya Ahezironi;
kuuma kũrĩ Hamuli, nĩ mbarĩ ya Ahamuli.
- 22 Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Juda; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 76,500.
- 23 Nacio njiaro cia Isakaru kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:
kuuma kũrĩ Tola, nĩ mbarĩ ya Atola;
kuuma kũrĩ Puva nĩ mbarĩ ya Apuva;
24 kuuma kũrĩ Jashubu, nĩ mbarĩ ya Ajashubu;
kuuma kũrĩ Shimuroni, nĩ mbarĩ ya Ashimuroni.
- 25 Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Isakaru; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 64,300.
- 26 Nacio njiaro cia Zebuluni kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:
kuuma kũrĩ Seredi, nĩ mbarĩ ya Aseredi;
kuuma kũrĩ Eloni nĩ mbarĩ ya Aeloni,
na kuuma kũrĩ Jahaleeli, nĩ mbarĩ ya Ajahaleeli.
- 27 Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Zebuluni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 60,500.
- 28 Nacio njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ ciao kuuma kũrĩ Manase na Efraimu ciarĩ ici:
- 29 Njiaro cia Manase:
kuuma kũrĩ Makiru, nĩ mbarĩ ya Amakiru (Makiru nĩwe warĩ ithe wa Gileadi);
kuuma kũrĩ Gileadi nĩ mbarĩ ya Agileadi.
- 30 Ici nĩcio njiaro cia Gileadi:
kuuma kũrĩ Iezeri, nĩ mbarĩ ya Aiezele;
kuuma kũrĩ Heleku, nĩ mbarĩ ya Aheleku;
31 kuuma kũrĩ Asirieli, nĩ mbarĩ ya Aasirieli;
kuuma kũrĩ Shekemu, nĩ mbarĩ ya Ashekemu;
32 kuuma kũrĩ Shemida, nĩ mbarĩ ya Ashemida;
kuuma kũrĩ Heferi, nĩ mbarĩ ya Aheferi.
33 (Zelofehadi mũrũ wa Heferi ndaarĩ na aanake, no airĩtu atheri, namo marĩtwa mao maarĩ Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza.)
- 34 Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Manase, arĩa maatarirwo maarĩ andũ 52,700.
- 35 Ici nĩcio njiaro cia Efraimu kũringana na mbarĩ ciao:
kuuma kũrĩ Shuthela, nĩ mbarĩ ya Ashuthela;
kuuma kũrĩ Bekerĩ, nĩ mbarĩ ya Abekerĩ;
kuuma kũrĩ Tahani nĩ mbarĩ ya Atahani.
- 36 Ici nĩcio ciarĩ njiaro cia Shuthela;
kuuma kũrĩ Erani, nĩ mbarĩ ya Aerani.
- 37 Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Efraimu; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 32,500.
- Icio nĩcio njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ ciao.
- 38 Nacio njiaro cia Benjamini kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:
kuuma kũrĩ Bela, nĩ mbarĩ ya Abela;
kuuma kũrĩ Ashibeli, nĩ mbarĩ ya Aashibeli;
kuuma kũrĩ Ahiramu, nĩ mbarĩ ya Aahiramu;
39 kuuma kũrĩ Shefufamu, nĩ mbarĩ ya Ashefufamu;
kuuma kũrĩ Hufamu, nĩ mbarĩ ya Ahufamu.
- 40 Nacio njiaro cia Bela kuuma kũrĩ Aridi na Naamani ciarĩ ici:
kuuma kũrĩ Aridi, nĩ mbarĩ ya Aaridi;
na kuuma kũrĩ Naamani nĩ mbarĩ ya Anaamani.
- 41 Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Benjamini; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 45,600.
- 42 Nacio njiaro cia Dani kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:
kuuma kũrĩ Shuhamu nĩ mbarĩ ya Ashuhamu.
- Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ ya Dani. 43 Acio othe maarĩ a mbarĩ cia Ashuhamu: na arĩa maatarirwo maarĩ andũ 64,400.
- 44 Nacio njiaro cia Asheri kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:
kuuma kũrĩ Imuna, nĩ mbarĩ ya Aimuna;

- kuuma kūrī Ishivi, nī mbarī ya Aishivi;
kuuma kūrī Beria, nī mbarī ya Aberia;
⁴⁵ nao aya nō maarī a njiaro cia Beria:
kuuma kūrī Heberi, nī mbarī ya Aheberi;
na kuuma kūrī Malikieli, nī mbarī ya Amalikieli.
⁴⁶ (Asheri aarī na mwarī wetagwo Sera.)
⁴⁷ Icio nīcio ciarī mbarī cia Asheri; arīa maatarirwo maarī andū 53,400.
- ⁴⁸ Nacio njiaro cia Nafitali kūringana na mbarī ciao ciarī ici:
kuuma kūrī Jahazeeli, nī mbarī ya Ajahazeeli;
kuuma kūrī Guni, nī mbarī ya Aguni;
⁴⁹ kuuma kūrī Jezeri, nī mbarī ya Ajezeri;
kuuma kūrī Shilemu, nī mbarī ya Ashilemu.
⁵⁰ Ici nīcio ciarī mbarī cia Nafitali; arīa maatarirwo maarī andū 45,400.
- ⁵¹ Mūigana wa arūme acio othe a Isiraeli maarī andū 601,730.

⁵² Jehova akūira Musa atīrī, ⁵³ “Būrūri ūyū nīguo makagaīrwo ūtuīke igai rīao kūringana na mūigana wa marūtwa mao. ⁵⁴ Andū arīa aingī ūmagaīre igai inene, nao arīa maanyīha ūmagaīre igai inini; o mūhīrīga ūheo igai rīaguo kūringana na mūigana wa andū arīa maandīkītwo. ⁵⁵ Na ūmenyerere wega atī, būrūri ūyū ūkaaheanwo na ūndū wa gūcuuka mītī. Kīrīa o gīkundi gīkaagaya gīkaringana na marūtwa ma mīhīrīga ya maithe mao ma tene. ⁵⁶ O igai rīkaheanwo na ūndū wa gūcuuka mītī kūrī ikundi iria nene na iria nini.”

- ⁵⁷ Aya nō Alawii arīa maatarirwo kūringana na mbarī ciao:
kuuma kūrī Gerishoni, nī mbarī ya Agerishoni;
kuuma kūrī Kohathu, nī mbarī ya Akohathu;
kuuma kūrī Merari, nī mbarī ya Amerari.
⁵⁸ O nacio ici ciarī mbarī cia Alawii:
mbarī ya Alibini,
na mbarī ya Ahebironi,
na mbarī ya Amahali,
na mbarī ya Amushi,
na mbarī ya Akora.

(Kohathu aarī guka wa Amuramu; ⁵⁹ nake mūtumia wa Amuramu eetagwo Jokebedi, wa rūciaro rwa Lawi, waciaīrwo Alawii kūu būrūri wa Misiri. Nake Jokebedi agīciarīra Amuramu Harūni, na Musa, na mwarī wa nyina wao Miriamu. ⁶⁰ Harūni nīwe warī ithe wa Nadabu na Abihu na Eleazaru na Ithamaru. ⁶¹ No Nadabu na Abihu nīmakuire rīrīa maarūtīre Jehova igongona na mwaki ūtaarī mwītīkīrie.)

⁶² Alawii othe arūme a ūkūrū wa mweri ūmwe na makīria arīa maatarirwo maarī andū 23,000. Matiataranīrio hamwe na andū a Isiraeli arīa angī tondū matiagaire kīndū hamwe na andū arīa angī.

⁶³ Acio nō maatarirwo nī Musa na Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai rīrīa maatarīre andū a Isiraeli werū-inī wa Moabi hūgūrūrū-inī cia Rūū rwa Jorodani, mūrīmo ūyū wa Jeriko. ⁶⁴ Hatīarī o na ūmwe wa arīa matarītwo nī Musa na Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai, hīndī rīa maatarīre andū a Isiraeli werū-inī wa Sinai. ⁶⁵ Nī ūndū Jehova nīeerīte andū a Isiraeli atī ti-itherū no nginya makuīre werū-inī, na gūtīrī o na ūmwe wao watīgarire, tīga no Kalebu mūrū wa Jefune, na Joshua mūrū wa Nuni.

27

Airītu a Zelofehadi

¹ Na rīrī, airītu acio a Zelofehadi mūrū wa Heferi mūrū wa Gileadi, mūrū wa Makiru, mūrū wa Manase maarī a mbarī cia Manase mūrū wa Jusufu. Marūtwa ma airītu acio maarī Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. Nīmathiire, magīkūhīrīria ² itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, makīrūgama mbere ya Musa, na Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na mbere ya atongoria, o na kīūngano gīothe gīa Isiraeli, makiuga atīrī, ³ “Ithe witū aakuīrīre werū-inī. Ndaarī ūmwe wa arūmīrīri a Kora, arīa manyītanire mokīrīre Jehova, no aakuire nī ūndū wa mehīa make mwene na ndaarī

na aanake. ⁴ Nĩ kũĩ gĩgũtũma rĩitwa rĩa awa rĩniinwo mbarĩ-inĩ yao, nĩ ùndũ atĩ ndaarĩ na mwanake? Tũhei igai hamwe na andũ a nyũmba ya ithe witũ.”

⁵ Nĩ ùndũ ùcio Musa agĩtwarĩra Jehova ùhoro ùcio wao, ⁶ nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, ⁷ “Ūguo airĩtu a Zelofehadi maroiga nĩ kĩhooito. Ti-itherũ nĩ wega ùmaheanĩrie igai rĩao na andũ a nyũmba ya ithe wao, o narĩo igai rĩa ithe wao ùmahe.

⁸ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũndũ angĩkua na ndatige mwana wa kahĩ, mwarĩ nĩaheo igai rĩake. ⁹ Angĩgakorwo atarĩ na mũirĩtu-rĩ, heagai ariũ a nyina igai rĩake. ¹⁰ Angĩgakorwo atarĩ na ariũ a nyina-rĩ, heagai ariũ a nyina na ithe igai rĩake. ¹¹ Angĩkorwo ithe ndaarĩ na ariũ a nyina-rĩ, heagai mũndũ wa mbarĩ yao ùrĩa marĩ a igai rĩake, nĩguo rĩtuĩke rĩake. Ùndũ ùcio ùgũtuĩka watho wa kũrũmagĩrĩrwo nĩ andũ a Isiraeli, o ta ùrĩa Jehova aathire Musa.’”

Joshua Gũcooka Ithenya rĩa Musa

¹² Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ūkĩra wambate kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, kũu rũgongo rwa Abarimu, wĩrorere bũrũri ùrĩa heete andũ a Isiraeli. ¹³ Warĩkia kũwona, we nĩũgũkua o ta ùrĩa Harũni mũrũ wa nyũkwa aakuire, na ùcookanĩrĩrio na andũ anyu, ¹⁴ nĩgũkorwo rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩa nemeire hau maaĩ-inĩ ma Werũ wa Zini, wee na Harũni inyuĩ eerĩ mũtiathĩkĩre watho wakwa, nĩmwagire kũndĩithia nĩguo muonianie atĩ ndĩ mũtheru mbere ya maitho mao.” (Maaĩ macio nĩ marĩa ma Meriba Kadeshi, Werũ-inĩ wa Zini.)

¹⁵ Musa akĩra Jehova atĩrĩ, ¹⁶ “Jehova-Ngai wa maroho ma andũ othe, nĩagĩthuure mũndũ atũke mũrori wa kĩrĩndĩ gĩkĩ, ¹⁷ atwaranage nakĩo gĩkiomagara na gĩkĩnũka, ùrĩa ùrĩgĩtongoragĩa gĩgĩthĩ na gĩgĩcooka, nĩguo kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩa Jehova gĩtigatuĩke ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi.”

¹⁸ Nĩ ùndũ ùcio Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Oya Joshua mũrũ wa Nuni, mũndũ ùrĩ na roho thĩnĩ wake, na ùmũigĩrĩre guoko gwaku. ¹⁹ Mũrũgamie mbere ya Eleazarũ ùrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na mbere ya kĩũngano gĩothe ùmũtue mũtongoria wao hau mbere yao. ²⁰ Ùmũthe ùhoti ùmwe waku, nĩgeetha kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩmwathĩkagĩre. ²¹ Nake arũgamage mbere ya Eleazarũ ùcio mũthĩnjĩri-Ngai, ùrĩa ùrĩmũtuĩragĩria ùhoro na ùndũ wa kũũria Urimu mbere ya Jehova. Rĩrĩa aathana, hamwe na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli makoimagara, ningĩ aathana rĩngĩ makainũka.”

²² Musa agĩlka o ta ùguo Jehova aamwathĩte. Akĩoya Joshua, na akĩmũrũgamia mbere ya Eleazarũ ùrĩa mũthĩnjĩri-Ngai o na mbere ya kĩũngano kũu gĩothe. ²³ Ningĩ akĩmũigĩrĩra moko make na akĩmũtua mũtongoria wao o ta ùrĩa Jehova aathite Musa.

28

Maruta ma o Mũthenya

¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “He andũ a Isiraeli watho ùyũ, ùmeere atĩrĩ: ‘Menyagĩrĩrai muone atĩ nĩ mwandehere irio cia maruta makwa ma gũcinwo na mwaki ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩre, irĩ mũtararĩko mwega wa kũngenia.’ ³ Meere atĩrĩ, ‘Rĩrĩrĩ nĩrĩo iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩa mũrĩrehagĩra Jehova: nĩ tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ùkũrũ wa mwaka ùmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, rĩtuĩke igongona rĩa kũrutagwo rĩa njino hĩndĩ ciothe o mũthenya. ⁴ Haaragĩraĩ gatũrũme kamwe rũciĩnĩ, na karĩa kangĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, ⁵ hamwe na iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ìmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ùtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ìmwe† ya maguta mahihĩtwo kuuma kũrĩ ndamaiyũ. ⁶ Riu nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe rĩrĩa rĩaathanirwo Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, rĩrĩ mũtararĩko mwega, igongona rĩrutũrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ⁷ Nakĩo kĩndũ gĩa kũnyuuo kĩa kĩrĩrutanaĩgĩrio na igongona rĩu kĩrĩkoragwo kĩrĩ gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ìmwe‡ ya ndibei ngagatu harĩ o gatũrũme kamwe. Itagĩrai Jehova iruta rĩu rĩa kũnyuuo handũ-harĩa-haamũre. ⁸ Haragĩraĩ gatũrũme ga keerĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia hamwe na iruta rĩa mũtu o na iruta rĩa kĩndũ gĩa kũnyuuo o ta ùrĩa mũharagĩria rĩa rũciĩnĩ. Riu nĩrĩo igongona rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

Maruta ma Thabatũ

⁹ “Mũthenya wa thabatũ-rĩ, rutagai iruta rĩa tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ùkũrũ wa mwaka ùmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, hamwe na kĩndũ kĩa iruta rĩa kũnyuuo, na iruta rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ìmwe§ ya mũtu mũhinyu mũno ùtukanĩtio na

* 28:5 nĩ ta kilo 2 † 28:5 nĩ ta lita 1 ‡ 28:7 nĩ ta lita 4 § 28:9 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5)

maguta. ¹⁰ Rĩrĩ nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa kũrutagwo o mũthenya wothe wa Thabatũ, hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, na iruta rĩa kĩndũ kĩa rĩo gĩa kũnyuuo.

Maruta ma o Mweri

¹¹ “Kiambĩrĩria kĩa o mweri-rĩ, rutagĩrai Jehova igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tuothe tũtarĩ na kaũũgũ. ¹² Harĩ o ndegwa hagĩage na iruta rĩa mũtu icunji ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na maguta; na harĩ ndũrũme hagĩe iruta rĩa mũtu icunji igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe† ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; ¹³ na harĩ o gatũrũme hagĩage na iruta rĩa mũtu gĩcunji gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta. Rĩrĩ nĩ igongona rĩa njino, rĩrĩ na mũtararĩko mwege, rĩrutĩrwo Jehova na ũndũ wa gũcinwo na mwaki. ¹⁴ Harĩ o ndegwa nĩ harĩkoragwo na iruta rĩa kũnyuuo rĩa nuthu ya hini ĩmwe§ ya ndibei; na harĩ ndũrũme, nĩ gĩcunji gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe;* na harĩ o gatũrũme, nĩ gĩcunji kĩa inya kĩa hini ĩmwe.† Rĩu nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa o mweri rĩrĩa rĩrĩrutagwo o karũgamo ka mweri, mwaka wothe. ¹⁵ Hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na kĩndũ kĩa rĩo gĩa kũnyuuo, Jehova nĩarĩrutagĩrwo thenge ĩmwe ĩrĩ ya igongona rĩa kũhoroheria mehia.

Bathaka

¹⁶ “Mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere nĩrĩo mũrĩkoragwo na Bathaka ya Jehova. ¹⁷ Mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri ũcio nĩguo mũrĩgĩaga na gĩathĩ; mũthenya mũgwanja mũrĩage mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia. ¹⁸ Mũthenya wa mbere mũgĩage na kĩngano kĩa mũre na mũtikarutage wĩra wa ndũire. ¹⁹ Rehagĩrai Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki, igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ, na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe ĩtarĩ na kaũũgũ. ²⁰ Harĩ o ndegwa ĩmwe haaragĩrai iruta rĩa mũtu gĩcunji gĩa ithatũ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; harĩ ndũrũme gĩcunji kĩa igĩrĩ gĩa ikũmi,§ ²¹ na harĩ o gatũrũme gĩcunji kĩmwe gĩa ikũmi.* ²² Na mũrutage thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. ²³ Haaragĩrai ĩcio hamwe na maruta ma rũciĩnĩ ma njino marĩa ma hĩndĩ ciothe. ²⁴ ũguo nĩguo mũrĩharagĩria irio cia gũcinwo na mwaki o mũthenya matukũ mũgwanja nĩguo ĩtuĩke mũtararĩko mwege wa gũkenia Jehova; rĩrĩharagĩrio hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na iruta rĩa rĩarĩo rĩa kũnyuuo. ²⁵ Mũthenya wa mũgwanja mũgĩage na kĩngano kĩa mũre, na mũtikarutage wĩra wa ndũire.

Gĩathĩ gĩa Ciumia

²⁶ “Mũthenya wa kũruta maciaro ma mbere, rĩrĩa mũrehagĩra Jehova maruta ma ngano ya mũgethano hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Ciumia-rĩ, gĩagai na kĩngano kĩa mũre, na mũtikarutage wĩra wa ndũire. ²⁷ Rehagai igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ, na ndũrũme ĩmwe, na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, rĩtuĩke mũtararĩko mwege wa gũkenia Jehova. ²⁸ Na harĩ o ndegwa hakorwo na iruta rĩa mũtu rĩa icunji ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe† ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nayo ndũrũme ĩrutanĩrio na icunji igĩrĩ cia ikũmi,‡ ²⁹ na gĩcunji kĩmwe gĩa ikũmi§ kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. ³⁰ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ya kũmũhoroheria mehia. ³¹ Haaragĩrai ĩcio hamwe na indo ciacio cia kũnyuuo, hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na maruta marĩo ma mũtu. Na mũmenyagĩrĩre nyamũ ĩcio itikanakorwo na kaũũgũ.

29

Gĩathĩ gĩa Tũrumbeta

¹ “Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja, gĩagai na kĩngano kĩa mũre na mũtikarute wĩra wa ndũire. Nĩ mũthenya wanyu wa kũhuhaga tũrumbeta. ² Haaragĩrai igongona rĩa njino, rĩa gategwa kamwe na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩrĩ ta mũtararĩko mwege wa gũkenia Jehova. ³ Na harĩ o ndegwa ĩyo hakorwo na iruta rĩa

* 28:12 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6:5) † 28:12 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) ‡ 28:13 nĩ ta kilo 2 § 28:14 nĩ ta lita 2 * 28:14 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1.25) † 28:14 nĩ ta lita 1 ‡ 28:20 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) § 28:20 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) * 28:21 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) † 28:28 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) ‡ 28:28 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) § 28:29 nĩ ta kilo 2

mūtu icunji ithatū cia ikūmi cia eba imwe* ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanitio na maguta; nayo ndūrume irutanirio na icunji igiri cia ikūmi;† 4 na o gicunji kīmwe gīa ikūmi‡ kīrutagwo harī o gatūrume ga tūu mūgwanja. 5 Mūcirutanirie na thenge imwe iri igongona rīa kūmūhoroheria mehīa. 6 Icio nī cia kuongererwo harī magongona ma njino ma o mweri, na ma o mūthenya, hamwe na maruta macio ma mūtu na ma indo cia kūnyuuo o ta ūria ūtuītwo. Macio nī maruta marufirwo Jehova macinītwo na mwaki, marī na mūtaraŕiko wa kūnunga wega.

Mūthenya wa Kūhoroherio Mehīa

7 “ Mūthenya wa ikūmi wa mweri ūyū wa mūgwanja, gīagai na kīngano gītheru. No ngīya mwīimage irio na mūtīkarute wīra. 8 Rehagai igongona rīa njino rīna mūtaraŕiko mwega wa gūkenia Jehova rīa gategwa kamwe na ndūrume imwe, na tūtūrume mūgwanja o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūgū. 9 Hamwe na ndegwa iyo haragīriai iruta rīa mūtu icunji ithatū cia ikūmi cia eba imwe§ ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanitio na maguta; nayo ndūrume irutanirio na icunji igiri cia ikūmi;* 10 na gīcunji kīmwe gīa ikūmi† kīrutagwo harī o gatūrume ga tūu mūgwanja. 11 Mūcirutanirie na thenge imwe iri igongona rīa kūhoroheria mehīa, yongererwo harī igongona rīa horohio, na igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu, na maruta mao ma kūnyuuo.

Gīathī gīa Ithūnū

12 “ Mūthenya wa ikūmi na itano mweri wa mūgwanja, gīagai na kīngano kīamūre na mūtīkarute wīra wa ndūire. Kūngūirai Jehova na gīathī mīthenya mūgwanja. 13 Rehagai maruta wa gūcinwo na mwaki marī na mūtaraŕiko mwega wa gūkenia Jehova, igongona rīa njino rīa tūtegwa ikūmi na tūtātū, na ndūrume igiri, na tūtūrume ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūgū. 14 Harī o ndegwa icio ikūmi na ithatū-rī, haragīriai iruta rīa mūtu icunji ithatū cia ikūmi cia eba imwe‡ ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanitio na maguta; harī o ndūrume imwe ya icio igiri, irutanirio na icunji igiri cia ikūmi;§ 15 na gīcunji kīmwe gīa ikūmi* kīrutagwo harī o gatūrume ga tūu ikūmi na tūna. 16 Mūcirutanirie na thenge imwe iri igongona rīa kūhoroherio mehīa, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

17 “ Mūthenya wa keerī, haaragīriai tūtegwa ikūmi na twiri, na ndūrume igiri, na tūtūrume ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūgū. 18 Hamwe na ndegwa na ndūrume, na tūtūrume tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūria ūtuītwo. 19 Mūcirutanirie na thenge imwe iri igongona rīa kūhoroherio mehīa, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa rīao rīa kūnyuuo.

20 “ Mūthenya wa gatātū-rī, haaragīriai ndegwa ikūmi na imwe, na ndūrume igiri, na tūtūrume ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūgū. 21 Hamwe na ndegwa, na ndūrume, na tūtūrume tūu, mūhaaragīriai maruta macio ma mūtu, na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūria ūtuītwo. 22 Mūcirutanirie na thenge imwe iri igongona rīa kūhoroherio mehīa, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

23 “ Mūthenya wa kana-rī, haaragīriai ndegwa ikūmi, na ndūrume igiri, na tūtūrume ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūgū. 24 Hamwe na ndegwa, na ndūrume, na tūtūrume tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūria ūtuītwo. 25 Mūcirutanirie na thenge imwe iri igongona rīa kūhoroherio mehīa, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

26 “ Mūthenya wa gatano, haaragīriai ndegwa kenda, na ndūrume igiri, na tūtūrume ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūgū. 27 Hamwe na ndegwa na ndūrume, na tūtūrume tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūria ūtuītwo. 28 Mūcirutanirie na thenge imwe iri igongona rīa kūhoroherio mehīa, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa kūnyuuo.

29 “ Mūthenya wa gatandatū-rī, haaragīriai ndegwa inyanya, na ndūrume igiri, na tūtūrume ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūgū.

* 29:3 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5) † 29:3 nī ta kilo inya na nuthu (4.5) ‡ 29:4 nī ta kilo 2 § 29:9 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5) * 29:9 nī ta kilo inya na nuthu (4.5) † 29:10 nī ta kilo 2 ‡ 29:14 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5) § 29:14 nī ta kilo inya na nuthu (4.5) * 29:15 nī ta kilo 2

³⁰ Hamwe na ndegwa, na ndūrūme, na tūtūrūme tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūria ūtuītwo. ³¹ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrī igongona rīa kūhoroherio mehīa, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

³² “Mūthenya wa mūgwanja, haaragīriai ndegwa mūgwanja, na ndūrūme igīrī, na tūtūrūme ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū.

³³ Hamwe na ndegwa, na ndūrūme, na tūtūrūme tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūria ūtuītwo. ³⁴ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrī igongona rīa kūhoroherio mehīa, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

³⁵ “Mūthenya wa kanana-rī, gīagai na kīūngano na mūtīkarute wīra wa ndūire.

³⁶ Rehagai iruta rīa gūcinwo na mwaki rīrī mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova, igongona rīa njino rīa ndegwa ĩmwe, na ndūrūme ĩmwe, na tūtūrūme mūgwanja o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ³⁷ Hamwe na ndegwa, na ndūrūme, na tūtūrūme tūu, haaragīriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kūringana na mūigana ūria ūtuītwo. ³⁸ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrī igongona rīa kūhoroherio mehīa, yongererwo harī igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu na iruta rīa kūnyuuo.

³⁹ “Hamwe na mwīhītwa na maruta manyu ma kwīyendera-rī, haaragīriai indo icio nī ūndū wa Jehova ciathī-ĩnī cianyu iria ciathanītwo: na nīcio maruta manyu ma njino, na maruta ma mūtu, na maruta ma kūnyuuo, na maruta ma ūiguano.’”

⁴⁰ Musa akīra andū a Isiraeli maūndū marīa mothe Jehova aamwathīte.

30

Mwīhītwa

¹ Musa akīra atongoria a mīhīrīga ya Isiraeli atīrī: “Ūū nīguo Jehova aathanīte: ² Rīrīa mūndū angīhīta mwīhītwa harī Jehova kana ehīte mwīhītwa wa kwīhinga mūhingo na ūndū wa kīranīro, ndakanericūkwo, na no ngingya eke maūndū marīa mothe ehītīte.

³ “Rīrīa mūirītu ūrī gwa ithe mūciī angīhīta mwīhītwa kūrī Jehova, kana ehinge na mūhingo na ūndū wa kīranīro, ⁴ nake ithe aigue ūhoro wa mwīhītwa ūcio wake, kana kīranīro kīu, no aage kūmwīra ūndū hīndī iyo, mūhītwa yake yothe, na kīranīro kīrīa gīothe ehingīte nakīo we mwene, nīgatūūra. ⁵ No ithe angīmūkaania aigua ūhoro wa mūhītwa iyo, hatīrī o na kīmwe kīa mūhītwa iyo yake, kana cīranīro icio ehingīte nacio we mwene, igatūūra; nake Jehova nīakamūrekera nī ūndū ithe nīamūgirītīe eke ūndū ūcio.

⁶ “No angīhīka arīkītīe kwīhītā, kana thuutha wa kwīranīra ūndū na kanua gake ateciirītīe ūhoro wa kīranīro kīu ehingīte nakīo, ⁷ nake mūthuuriwe aigue ūhoro ūcio na aage kūmwīra ūndū, hīndī iyo mūhītwa yake kana cīranīro icio ehingīte nacio we mwene nīgatūūra. ⁸ No mūthuuriwe angīmūkaania rīrīa aigua ūhoro wa mūhītwa iyo, nīakeheria mwīhītwa ūcio ūmuohete, kana kīranīro kīrīa ehingīte nakīo we mwene ateciirītīe, nake Jehova nīakamūrekera.

⁹ “Mwīhītwa o wothe kana ūndū ūrīa mūtumia wa ndigwa kana mūtumia ūrīa ūtiganīte na mūthuuriwe angīkorwo ehītīte niatūūre aūrūmītīe.

¹⁰ “Mūtumia ūrī na mūthuuriwe angīhīta kana ehinge we mwene na kīranīro kīa mwīhītwa, ¹¹ nake mūthuuriwe aigue ūhoro ūcio, no aage kūmwīra ūndū kana aage kūmūgīrīa, hīndī iyo mūhītwa yake yothe, kana cīranīro iria ehingīte nacio we mwene, nīgatūūra. ¹² No mūthuuriwe angīregana na ūhoro ūcio hīndī iyo aūiguarī, hatīrī o na kīmwe kīa mūhītwa kana cīranīro iria ciumīte kanua gake igaatūūra. Mūthuuriwe nīareganīte nacio, nake Jehova nīakamūrekera. ¹³ Mūthuuriwe no etīkīre kana aregane na mwīhītwa o wothe ūrīa angīhīta kana kīranīro kīrīa eranīre na mwīhītwa gīa kwīrega we mwene. ¹⁴ No mūthuuriwe angīaga kūmwīra ūndū igūrū rīa ūhoro ūcio mūthenya o mūthenya, nīetīkīrītīe mūhītwa yake kana cīranīro iria imuohete. Nīetīkīrītīe maūndū macio nī ūndū wa kwaga kūmwīra ūndū rīrīa aigua ūhoro ūcio. ¹⁵ No angīrega maūndū macio thuutha hanini, aarīkia kūmaigua, nīwe ūngīcookererwo nī mahītīa ma mūtumia wake.”

¹⁶ Macio nīmo mawatho marīa Jehova aaheire Musa makonī mūndū na mūtumia wake, na makonī ithe na mwarī ūrīa ūrī gwake mūciī.

31

Kwīrīhīra harī Amīdiani

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ² “Rihĩria andũ a Isiraeli harĩ andũ a Midiani. Na thuutha ũcio nĩngũcocoa ũkue.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩira andũ acio atĩrĩ, “Andũ amwe anyu nĩmeohe indo ciao cia mbaara mathĩ makahũũrane na andũ a Midiani nĩguo marĩhĩrie Jehova kũrĩ o. ⁴ Tũmai andũ 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli mbaara-inĩ.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ 12,000 meehete indo cia mbaara, o 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, makĩneanwo kuuma mũhĩrĩga ya Isiraeli. ⁶ Musa akĩmatũma mbaara-inĩ, o 1,000 kuuma harĩ o mũhĩrĩga, marĩ hamwe na Finehasi mũrũ wa Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai, ũria wakuuire indo cia handũ-harĩa-haamũre, o na tũrumbeta twa kũhuhwo.

⁷ Nao makĩhũũrana na andũ a Midiani o ta ũria Jehova aathĩte Musa, na makĩũraga arũme othe. ⁸ Gatagatĩ ka arĩa mooragire nĩ Evi, na Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, athamaki arĩa atano a Midiani. O na ningĩ nĩmooragire Balamu mũrũ wa Beori na rũhiũ rwa njora. ⁹ Nao andũ a Isiraeli magĩtaha andũ-a-nja a Midiani na ciana, na magĩkuua ndũũru ciothe cia andũ a Midiani cia ng’ombe na cia mbũri, na magĩtaha indo iria ingĩ ciothe. ¹⁰ Magĩcina matũũra mothe kũria andũ a Midiani maatũũrite, o ũndũ ũmwe na kambĩ ciao. ¹¹ Magĩkuua indo ciothe iria maatahĩte na iria maatunyanĩte hamwe na andũ na nyamũ, ¹² na magĩtwara andũ arĩa matahĩtwo na indo icio maatunyanĩte, na iria maatahĩte kũrĩ Musa na kũrĩ Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ kũngano kĩa andũ a Isiraeli kũu kambĩ yarĩ werũ-inĩ wa Moabi, hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko.

¹³ Musa, na Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria othe a kĩrĩndĩ magĩthĩ kũmatũnga nja ya kambĩ. ¹⁴ Musa akĩrakarĩra anene a mbũtũ icio cia ita na atongoria a mbũtũ cia o ngĩri, ngĩri, na atongoria a mbũtũ cia o igana, igana, arĩa moimĩte mbaara-inĩ.

¹⁵ Akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mwĩtikĩrĩtie andũ a nja othe matũũre muoyo? ¹⁶ Acio nĩ maarũmĩrĩre mataoro ma Balamu, na nĩo maatũmire andũ a Isiraeli matirike Jehova ũhoro-inĩ ũria wekĩkire kũu Peorĩ, naguo ũndũ ũcio ũkĩrehithĩria andũ a Jehova mũthiro. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ũragai tũhĩ tuothe. Na ningĩ mũũrage mũndũ-wa-nja wothe ũrĩ wakoma na mũndũ mũrũme, ¹⁸ no mwĩhonokerie mũirĩtu o wothe ũria ũtarĩ wakoma na mũndũ mũrũme.

¹⁹ “Inyuothe arĩa mũũragĩte mũndũ o wothe kana mũkahutia mũndũ o wothe mũũrage no nginya mũikare nja ya kambĩ mũthenya mũgwanja. Mũthenya wa itatũ na wa mũgwanja, no nginya mwitherie inyuĩ ene na arĩa mũtahĩte. ²⁰ Theriaĩ nguociothe, o ũndũ ũmwe na kĩndũ gĩothe gĩthondeketwo na rũũ, kana guoya wa mbũri kana mbaũ.”

²¹ Ningĩ Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai akĩira thigari iria ciathĩte mbaara-inĩ atĩrĩ, “Watho ũria Jehova aaheire Musa uugĩte atĩrĩ: ²² Thahabu, na betha, na gĩcango, na kĩgera, na ibati, na rũbũũa ²³ na kĩndũ o gĩothe kĩngĩhota gwĩtiiria mwaki, no nginya kĩhĩtũkagĩrio mwaki-inĩ nĩgeetha gĩthirwo nĩ thaahu. No rĩrĩ, no nginya gĩcooke gĩtherio na maaĩ marĩa ma kũniina thaahu. Nakĩo kĩndũ gĩothe gĩtangĩtiiria mwaki no nginya kĩhĩtũkĩrio maaĩ-inĩ macio. ²⁴ Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, thambiaĩ nguocianyu na inyuĩ nĩ mũgaathirwo nĩ thaahu. Thuutha ũcio no mũtoonye kambĩ.”

Kũganyania Indo iria Ndahe

²⁵ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁶ “Wee na Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria a nyũmba cia kĩrĩndĩ gĩkĩ no nginya mũtare andũ othe na nyamũ iria ciatahirwo. ²⁷ Ganyaniaĩ indo cia iria ndahe gatagatĩ ga thigari iria ciathĩte mbaara-inĩ na kĩrĩndĩ kĩa kĩngĩ. ²⁸ Kuuma kũrĩ thigari iria ciarũire mbaara, rutai gĩcunjĩ kĩa Jehova, kĩndũ kĩmwe thĩnĩ wa indo magana matano, marĩ andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’ondũ, o na kana mbũri. ²⁹ Oya gĩcunjĩ gĩkĩ kuuma harĩ nuthu ya igai rĩao mũkĩnengere Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai kĩrĩ gĩcunjĩ kĩa Jehova. ³⁰ Kuuma kũrĩ nuthu ya gĩcunjĩ kĩa andũ a Isiraeli, thuura kĩndũ kĩmwe kuuma harĩ o gĩkundi kĩa mĩrongo itano, kĩrĩ kĩa andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’ondũ, kana mbũri o na kana nyamũ ingĩ. Cinengere Alawii arĩa wĩra wao ũrĩ kũmenyerera Hema-ĩria-Nyamũre ya Jehova.” ³¹ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai magĩka o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

³² Indo cia gũtahwo cia iria ciatigarĩte kuuma kũrĩ indo iria ciatunyanĩtwo nĩ thigari ciarĩ ng’ondũ 675,000, ³³ na ng’ombe 72,000, ³⁴ na ndigiri 61,000 ³⁵ na andũ-a-nja 32,000 arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme.

³⁶ Nuthu ya igai rĩa andũ arĩa maarũite mbaara-inĩ ciarĩ:

ng’ondũ 337,500, ³⁷ na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng’ondũ 675;

³⁸ nacio ng'ombe ciarĩ 36,000 na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng'ombe 72;

³⁹ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ndigiri 61;

⁴⁰ andũ maarĩ 16,000, na kuuma kũrĩ o Jehova akĩrutĩrwo andũ 32.

⁴¹ Musa akĩnengera Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunjĩ kĩa Jehova, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁴² Nuthu ĩrĩa yarĩ ya andũ a Isiraeli, ĩrĩa Musa aamũranĩtie na arĩa maathĩite mbaara-inĩ, ⁴³ nuthu ĩrĩa yaheirwo kĩrĩndĩ ciarĩ ng'ondũ 337,500, ⁴⁴ nacio ng'ombe ciarĩ 36,000, ⁴⁵ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, ⁴⁶ nao andũ maarĩ 16,000. ⁴⁷ Kuuma kũrĩ nuthu ĩrĩa yaheirwo andũ a Isiraeli, Musa agĩthuura mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ mĩrongo ĩtano, na nyamũ ĩmwe kuuma kũrĩ nyamũ mĩrongo ĩtano, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte, na agĩcihe Alawii arĩa wĩra wao warĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova.

⁴⁸ Ningĩ anene arĩa matongoragia mbũtũ cia ĩta, acio maathaga ikundi cia o ngĩri ngĩri, na ikundi cia o igana igana, magĩthĩ harĩ Musa, ⁴⁹ nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Ndungata ciaku nĩitarĩte thigari iria twathaga na hatĩrĩ o na ũmwe ũtarĩ ho. ⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwarehe indo ici cia thahabu ĩtuĩke iruta riitũ kũrĩ Jehova iria o ũmwe witũ eegwatĩre, nacio nĩ icũhĩ cia moko na bangiri cia moko, na icũhĩ cia ciara, na cia matũ, na mĩgathĩ ya ngingo, nĩguo twĩhoroherie mbere ya Jehova."

⁵¹ Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ o, indo icio ciothe ciaturĩtwo wega. ⁵² Thahabu yothe ĩrĩa yomĩre kũrĩ anene a ikundi cia o ngĩri, ngĩri na anene a ikundi cia o igana, igana ĩrĩa Musa na Eleazaru maatwarĩire Jehova kĩrĩ kĩheo, yarĩ ya ũritũ wa cekerĩ 16,750.* ⁵³ O mũthigari nĩetahĩre indo ciake. ⁵⁴ Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ anene a ikundi cia o ngĩri, ngĩri na anene a ikundi cia o igana, igana magĩcirehe Hema-inĩ ya Gũtũnganwo ĩtuĩke kĩrĩrikania harĩ andũ a Isiraeli mbere ya Jehova.

32

Mhĩrĩga ya Mũrĩmo wa Jorodani

¹ Na rĩrĩ, andũ a mĩhĩrĩga ya Rubeni na Gadi, arĩa maarĩ na ndũũru nene cia ng'ombe na cia mbũri, nĩmoonire atĩ mabũrũri ma Jazeri na Gileadi maarĩ mega na mahiũ mao. ² Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ kũrĩ Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ atongoria a kĩrĩndĩ, makiuga atĩrĩ, ³ "Atarothu, na Dibonĩ, na Jazeri, na Nimura, na Heshibonĩ, na Eleale, na Sebamu, na Nebo, o na Beonĩ, ⁴ bũrũri ũyũ Jehova aatooririe andũ akuo mbere ya andũ a Isiraeli, nĩ kũndũ kwega kwa mahiũ, na ĩthũ ndungata ciaku tũrĩ na mahiũ." ⁵ Makiuga atĩrĩ, "Angĩkorwo nĩtwĩtkĩrĩkĩte harĩ inyuĩ-rĩ, reke bũrũri ũyũ ũheo ndungata cianyu ĩtuĩke witũ. Mũtigatũme tũringe Rũũ rwa Jorodani."

⁶ Musa akĩũria andũ a Gadi na a Rubeni atĩrĩ, "Andũ anyu no mathĩ ĩta-inĩ mamũtĩge mũkarĩte gũkũ? ⁷ Nĩ kĩ gĩgũtũma mũũrage ngoro cia andũ a Isiraeli nĩguo matikaringe rũũ matonye bũrũri ũrĩa Jehova amaheete? ⁸ Ūguo noguo maithe manyu meekire hĩndĩ rĩa naaamarekirie kuuma Kadeshi-Barinea mathĩ magathigaane bũrũri ũcio. ⁹ Thuutha wa kwambata, magĩkinya kĩaanda kĩa Eshikoli na makĩĩrorera bũrũri ũcio-rĩ, nĩmatũmire andũ a Isiraeli makue ngoro makĩaga gũtoonya bũrũri ũrĩa Jehova amaheete. ¹⁰ Jehova agĩcinwo nĩ marakara mũthenya ũcio, akĩhĩta na mwĩhĩtwa ũyũ: ¹¹ 'Nĩ ũndũ nĩmagĩte kũnũmĩrĩra na ngoro ciao kũna, hatĩrĩ mũndũ o na ũmwe wa ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria wa arĩa moimire bũrũri wa Misiri ũkoona bũrũri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu na Isaaka, o na Jakubu na mwĩhĩtwa, ¹² gũtĩrĩ o na ũmwe tĩga Kalebu mũrũ wa Jefune, ũrĩa Mũkenizi,* na Joshua mũrũ wa Nuni, nĩ ũndũ nĩmarũmĩrĩre Jehova na ngoro ciao kũna.' ¹³ Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake agĩtũma morũũre werũ-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna, o ngĩnya rĩrĩa rũciaro rũu ruothe rwehĩtie maithe-inĩ make rwathĩre.

¹⁴ "Na rĩrĩ, mũrĩ haha inyuĩ, inyuĩ rũciaro rũrũ rwa ehia, mũcookete ĩthenya rĩa maithe manyu nĩguo mũtũme Jehova akĩrĩrĩre kũrakarĩra Isiraeli. ¹⁵ Mũngĩgarũrũka mũtĩge kũmũrũmĩrĩra-rĩ, nake Jehova nĩegũtiganĩria andũ aya othe gũkũ werũ-inĩ rĩngĩ, na inyuĩ mũtuĩke gĩtũmi gĩa kũmaniinithia."

¹⁶ Nao magĩthĩ kũrĩ Musa makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithũ tũkwenda gwakĩra ũhiũ witũ ciugũ gũkũ, na twakĩre andũ-a-nja aitũ na ciana matũũra manene. ¹⁷ No rĩrĩ, nĩtwĩhaarũrũke kuoya indo ciitũ cia mbaara na tũthĩ mbere ya andũ a Isiraeli ngĩnya tũmakinye kwao. Hĩndĩ ĩyo, andũ-a-nja aitũ na ciana maikarage matũũra manene mairĩgĩre na hinya,

* **31:52** nĩ ta kilo 190 * **32:12** Kũringana na ũhoro ũrĩa wandĩkĩtwo Kĩambĩrĩria 15:19; na 36:11, Akenizi o nao maarĩ Akaanani, no maarĩ njiaro cia Esaũ.

nĩgeetha magitũrwo kuuma kũrĩ atũũri a bũrũri ũyũ. ¹⁸ Tũtigacooka mĩcĩĩ iitũ o nginya hĩndĩ irĩa Mũisiraeli o wotho akaamũkĩra igai rĩake. ¹⁹ Ithũ tũtikaamũkĩra igai hamwe nao mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, nĩ ũndũ igai riitũ tũrĩ narĩo mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani.”

²⁰ Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, “Mũngũka ũguo-rĩ, na mwĩohe indo cianyu cia mbaara mbere ya Jehova nĩguo mũkarũe, ²¹ na inyuotho mũngĩthĩĩ mwĩohete indo cia mbaara, mũringe Rũũ rwa Jorodani mũri mbere ya Jehova o nginya rĩria akaingata thũ ciake ciame mbere yake, ²² hĩndĩ irĩa bũrũri ũcio ũgaakorwo ũtooretio mbere ya Jehova, hĩndĩ iyo no mũcooke mĩcĩĩ yanyu na muohorwo kuuma kũiranĩro kĩanyu kũrĩ Jehova o na kũrĩ Isiraeli. Naguo bũrũri ũyũ nĩũgatuĩka wanyu maito-inĩ ma Jehova.

²³ “No mũngĩkaaga gwĩka ũguo, nĩmũkehĩria Jehova; na mũmenye na ma atĩ mehia manyu nĩmakamũcookerera. ²⁴ Akĩrai andũ-a-nja anyu na ciana matũũra manene na ciugũ cia ndũũru cianyu, no hingiai ũguo mweranĩra.”

²⁵ Andũ a Gadi na a Rubeni makĩĩra Musa atĩrĩ, “Ithũ ndungata ciaku nĩtũgwĩka o ta ũguo mwathi witũ aathana. ²⁶ Ciana ciitũ na atumia aitũ megũikara gũkũ matũũra-inĩ manene ma Gileadi, ũndũ ũmwe na ndũũru ciitũ cia mbũri na cia ng’ombe. ²⁷ No ithũ ndungata ciaku-rĩ, o mũndũ eyohete indo ciake cia mbaara, nĩtũkũringa mũrĩmo ũrĩa tũkarũe tũrĩ mbere ya Jehova, o ta ũguo mwathi witũ oiga.”

²⁸ Nake Musa akĩruta watho nĩ ũndũ wao, akĩarĩria Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a nyũmba cia mĩhĩrĩga ya andũ a Isiraeli, ²⁹ akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo andũ a Gadi na a Rubeni nĩmekũringa Jorodani, o mũndũ wao eyohete indo cia mbaara, marĩ hamwe na inyuĩ marĩ mbere ya Jehova-rĩ, hĩndĩ irĩa bũrũri ũcio ũgatoorio mbere yanyu, nĩmũkamahe bũrũri wa Gileadi ũtuũke wao. ³⁰ No mangĩaga kũringa hamwe na inyuĩ meeohete indo ciao cia mbaara, no nginya metĩkĩre igai rĩao hamwe na inyuĩ bũrũri wa Kaananĩ.”

³¹ Andũ a Gadi na a Rubeni makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata ciaku nĩ igwĩka o ta ũguo Jehova oigĩte. ³² Nĩtũkũringa tũrĩ mbere ya Jehova tũtoonye bũrũri wa Kaananĩ twĩohete indo cia mbaara, no kũndũ kũria ithũ tũkaagaya-rĩ, gũgaakorwo kũrĩ mbarĩ ĩno ya Jorodani.”

³³ Musa akĩhe andũ a Gadi na a Rubeni na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase mũrũ wa Jusufu, bũrũri ũrĩa wotho wathamakagwo nĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori, na ũrĩa wotho wathamakagwo nĩ Ogu mũthamaki wa Bashani, akĩmahe bũrũri ũcio wotho, na matũũra manene makuo o na ng’ongo iria ciamarigiĩciirie.

³⁴ Andũ a Gadi nĩmakire Diboni, na Atarothu, na Aroeri, ³⁵ na Atarothu-Shofani, na Jazeri, na Jogibeha, ³⁶ na Bethi-Nimira, na Bethi-Harani, maarĩ matũũra manene mairĩgĩre na hinya na magĩakĩra ndũũru ciao cia mbũri ciugũ. ³⁷ Nao andũ a Rubeni magĩaka Heshiboni, na Eleale, na Kiriathaimu rĩngĩ, ³⁸ o ũndũ ũmwe na Nebo na Baali-Meoni (marĩĩtwa macio nĩmagarũrirwo) na Sibima. Nao makĩhe matũũra macio manene maakire marĩĩtwa mangĩ.

³⁹ Nacio njiaro cia Makiru mũrũ wa Manase igĩthĩ Gileadi, magĩkwĩnyĩitĩra na makĩingata Aamori arĩa maarĩ kuo. ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩheana Gileadi kũrĩ andũ a Makiru, acio njiaro cia Manase, nao magĩtũũra kuo. ⁴¹ Na rĩrĩ, Jairu wa rũciaro rwa Manase, akĩnyĩitĩra tũtũũra twa Gileadi na agĩtwĩta Havothu-Jairu. ⁴² Nake Noba akĩnyĩitĩra Kenathu, na tũtũũra tũria twagũthiũrũrũkũirie agĩtwĩta Noba, o ta ũrĩa we etagwo.

33

Matĩna ma Rũgendo rwa Isiraeli

¹ Maya nĩmo matĩna ma rũgendo rwa andũ a Isiraeli rĩrĩa moimire bũrũri wa Misiri marĩ ikundi matongoretio nĩ Musa na Harũni. ² Musa nĩandĩkire matĩna ma rũgendo rwao o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ Jehova. Maya nĩmo matĩna ma rũgendo rwao.

³ Andũ a Isiraeli moimagarire kuuma Ramesese mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri wa mbere, mũthenya ũrĩa warũmirĩre Bathaka. Makĩumagara momĩrĩrie, makĩonagwo nĩ andũ othe a Misiri, ⁴ arĩa maathikaga marigithathi mao mothe, marĩa Jehova ooragĩte gatagatĩ kao; nĩgũkorwo Jehova nĩatuĩrĩre ngai ciao ciira.

⁵ Andũ a Isiraeli moima Ramesese, maambire hema Sukothu.

⁶ Moima Sukothu, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Ethamu, ndeere-inĩ cia werũ.

⁷ Moima Ethamu, maacookire na thuutha magĩthĩĩ Pi-Hahirothu, mwena wa irathĩro wa Baali-Zefoni, makĩamba hema ciao hakuĩ na Migĩdoli.

8 Moima Pi-Hahirothu, magĩtuĩkanĩria iria-inĩ gatagatĩ, magĩkinya werũ-inĩ, na maarĩkia gũthĩ rūgendo rwa mĩthenya itatũ werũ-inĩ ũcio wa Ethamu, makĩamba hema ciao Mara.

9 Moima Mara maathiire Elimu, kũria kwarĩ na ithima ikũmi na igĩrĩ, na mĩtende mĩrongo mũgwanja, na makĩamba hema kuo.

10 Moima Elimu magĩthĩ makĩamba hema ciao hakuĩ na Iria Itune.

11 Moima Iria Itune, magĩthĩ makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Sini.

12 Moima werũ ũcio wa Sini, magĩthĩ makĩamba hema ciao Dofika.

13 Moima Dofika, magĩthĩ makĩamba hema ciao Alushu.

14 Moima Alushu, magĩthĩ makĩamba hema ciao Refidimu, handũ hataarĩ na maai ma kũnyuuo nĩ andũ.

15 Moima Refidimu, magĩthĩ makĩamba hema ciao Werũ-inĩ wa Sinai.

16 Moima kũu Werũ-inĩ wa Sinai, magĩthĩ makĩamba hema ciao Kibirothu-Hataava.

17 Moima Kibirothu-Hataava magĩthĩ makĩamba hema ciao Hazerothu.

18 Moima Hazerothu, magĩthĩ makĩamba hema ciao Rithima.

19 Moima Rithima, magĩthĩ makĩamba hema ciao Rimoni-Perezu.

20 Moima Rimoni-Perezu magĩthĩ makĩamba hema ciao Libina.

21 Moima Libina, magĩthĩ makĩamba hema ciao Risa.

22 Moima Risa, magĩthĩ makĩamba hema ciao Kahelatha.

23 Moima Kahelatha, magĩthĩ makĩamba hema ciao Kĩrĩma-inĩ gĩa Sheferu.

24 Moima Kĩrĩma-inĩ gĩa Sheferu, magĩthĩ makĩamba hema ciao Harada.

25 Moima Harada, magĩthĩ makĩamba hema ciao Makelothu.

26 Moima Makelothu magĩthĩ makĩamba hema ciao Tahathu.

27 Moima Tahathu, magĩthĩ makĩamba hema ciao Tera.

28 Moima Tera, magĩthĩ makĩamba hema ciao Mithika.

29 Moima Mithika, magĩthĩ makĩamba hema ciao Hashimona.

30 Moima Hashimona, magĩthĩ makĩamba hema ciao Moserothu.

31 Moima Moserothu, magĩthĩ makĩamba hema ciao Bene-Jaakani.

32 Moima Bene-Jaakani, magĩthĩ makĩamba hema ciao Horu-Hagidigadi.

33 Moima Horu-Hagidigadi, magĩthĩ makĩamba hema ciao Jotibatha.

34 Moima Jotibatha, magĩthĩ makĩamba hema ciao Abirona.

35 Moima Abirona, magĩthĩ makĩamba hema ciao Ezioni-Geberi.

36 Moima Ezioni-Geberi, magĩthĩ makĩamba hema ciao Kadeshi, Werũ-inĩ wa Zini.

37 Moima Kadeshi, magĩthĩ makĩamba hema ciao Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, mũhaka-inĩ wa Edomu. 38 O ta ũria aathitwo nĩ Jehova-rĩ, Harũni ũria mũthĩnjĩri-Ngai akĩambata Kĩrĩma kĩa Horu, harĩa aakũrĩre mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, mwakainĩ wa mĩrongo ĩna kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri. 39 Harũni aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩria aakũrĩre kũu Kĩrĩma kĩa Horu.

40 Nake Aradi mũthamaki wa Kaanani ũria watũũraga Negevu ya Kaanani, akĩguga atĩ andũ a Isiraeli maarĩ njira magĩthĩ kuo.

41 Moima Kĩrĩma kĩa Horu, magĩthĩ makĩamba hema ciao Zalimona.

42 Moima Zalimona, magĩthĩ makĩamba hema ciao Punoni.

43 Moima Punoni, magĩthĩ makĩamba hema ciao Obothu.

44 Moima Obothu, magĩthĩ makĩamba hema ciao Iye-Abarimu, mũhaka-inĩ wa Moabi.

45 Moima Iyimu, magĩthĩ makĩamba hema ciao Diboni-Gadi.

46 Moima Diboni-Gadi, magĩthĩ makĩamba hema ciao Alimoni-Dibilathaimu.

47 Moima Alimoni-Dibilathaimu, magĩthĩ makĩamba hema ciao irĩma-inĩ cia Abarimu hakuĩ na Nebo.

48 Moima irĩma-inĩ cia Abarimu, magĩthĩ makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ũria ũngĩ wa Jeriko. 49 Maambire hema hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani kuuma Bethi-Jeshimothu nginya Abeli-Shitimu, kũu werũ-inĩ wa Moabi.

50 Kũu werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ũria ũngĩ wa Jeriko, nĩkuo Jehova erĩre Musa atĩrĩ, 51 "Arĩria andũ a Isiraeli, na ũmeere atĩrĩ: 'Rĩria mũkaaringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye Kaanani-rĩ, 52 mũkaaingata andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũcio, mehene mbere yanyu. Mũkaananga mĩhianano yao yothe ĩria mũcũhie, na mĩhianano yao ĩria ya gũtwekio, o na mũmomore mahooero mao mothe ma kũndũ kũria gũtũũgĩru. 53 Mwĩnyiitĩrei bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu na mũtũũre kuo, nĩgũkorwo nĩ ndĩmũheete bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu. 54 Mũkaagayania bũrũri ũcio na ũndũ wa kũucukĩra mũtĩ, kũringana na mĩhĩrĩga yanyu. Kũrĩ gĩkundi kĩnene

mūheane igai inene, na gīkundi kīnini mūkīhe igai inini. Kīrīa gīkaamagūīra na ūndū wa gūcuuka mītī nīkīo gīgaatuīka kīao. Nīmūgakūgayania kūringana na mīhīrīga ya maithe manyu ma tene.

⁵⁵ “No mūngīkaaga kūngata atūūri a būrūri ūcio-rī, arīa mūgeetīkīria matigwo magaatūka ngaracū cia kūmūtūrāga maithe, o na matuīke mīguu ya kūmūtheecaga mbaru. Nao nīmākamūthīnāgia kūu būrūri ūcio mūgaatūūra. ⁵⁶ Na rīrī, ūndū ūrīa ndaciirīre kūmekā-rī, ūtuīke nīguo ngaamwīka inyu.”

34

Mīhaka ya Kaanani

¹ Nake Jehova akūīra Musa atīrī, ² “Atha andū a Isiraēli, ūmeere atīrī: ‘Rīrīa mūgaatoonya Kaanani-rī, būrūri ūcio mūkaagairwo ūtuīke igai rīanyu ūgaakorwo na mīhaka īno:

³ “Mwena wanyu wa gūthini ūkoima Werū-inī wa Zini kūrigania na mūhaka wa Edomu. Mwena wa irathīro, mūhaka wanyu wa mwena wa gūthini ūkaambīrīria mūthia-inī wa Iria rīa Cumbī, ⁴ ūtuīkanīrie mwena wa gūthini ūrorete Mwanya wa Akirabimu, ūthīite na mbere o nginya Zini, na ūkūrūke na mwena wa gūthini wa Kadeshi-Barinea. Nīngī ūcooke ūkinye Hazoru-Adari, na uumīrīre Azimoni, ⁵ kūrīa ūkaarīgūcūka, ūnyitane na karūū ka Misiri, na ūrīkīrie Iria-inī.

⁶ “Mūhaka wanyu wa mwena wa ithūiro ūgaakorwo ūrī hūgūrūrū cia Iria rīrīa Inene. Ūcio nīguo ūgaatuīka mūhaka wanyu wa mwena wa ithūiro.

⁷ “Nāguo mūhaka wanyu wa mwena wa gathigathini uumīte Iria rīrīa Inene ūgaakinya Kīrīma-inī kīa Horu, ⁸ na kuuma Kīrīma kīa Horu ūgaakinya Lebo-Hamathu. Nīngī mūhaka ūcio ūgaakinya Zedadi, ⁹ ūthīi na mbere nginya Zifroni, na ūgaathirīra Hazoru-Enani. Ūcio nīguo ūgaatuīka mūhaka wanyu wa mwena wa gathigathini.

¹⁰ “Na rīrī, mūhaka wanyu wa mwena wa irathīro, ūkoima Hazoru-Enani ūkinye Shefamu. ¹¹ Mūhaka ūcio ūgaakūrūka kuuma Shefamu nginya Ribila, mwena wa irathīro wa Aini, na ūthīi na mbere ūtwaranīte na hurūrūka cia mwena wa irathīro wa Iria rīrīa rīa Kinerethu. ¹² Nīngī mūhaka ūcio ūkūrūkanie na Rūūi rwa Jorodani, ūrīkīrie Iria-inī rīa Cumbī.

“ Ūcio nīguo ūgaatuīka būrūri wanyu, na mīhaka yāguo mīena yothe.”

¹³ Musa agīatha andū a Isiraēli, akīmeera atīrī: “Mūkaagaya būrūri ūcio na ūndū wa kūcūkīra mītī ūtuīke igai rīanyu Jehova nīathanīte akoiga ūkaaheeo mīhīrīga īrīa kenda na nuthu, ¹⁴ Tondū nyumba cia mūhīrīga wa Rubeni, na mūhīrīga wa Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase nīmarīkītie kwamūkīra igai rīao. ¹⁵ Mīhīrīga īyo yeerī na nuthu nīrīkītie kwamūkīra magai mayo mwena wa irathīro wa Rūūi rwa Jorodani ya Jeriko, kwerekera irathīro rīa rīua.”

¹⁶ Nīngī Jehova akūīra Musa atīrī, ¹⁷ “Maya nīmo marītwa ma andū arīa makaamūgayania būrūri ūcio ūtuīke igai rīanyu: nī Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai na Joshua mūrū wa Nuni. ¹⁸ Na ūthūure mūtongoria ūmwe kuuma kūrī o mūhīrīga nīgeetha matehīrīrie kūgayania būrūri ūcio. ¹⁹ Maya nīmo marītwa mao:

nī Kalebu mūrū wa Jefune,

kuuma mūhīrīga wa Juda;

²⁰ na Shemueli mūrū wa Amihudu,

kuuma mūhīrīga wa Simeoni;

²¹ na Elidadi mūrū wa Kisiloni,

kuuma mūhīrīga wa Benjamini;

²² na Buki mūrū wa Jogili,

ūrīa mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Dani;

²³ na Hanieli mūrū wa Efodi,

ūrīa mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Manase mūrū wa Jusufu;

²⁴ na Kemueli mūrū wa Shifitani,

ūrīa mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Efraimu mūrū wa Jusufu;

²⁵ na Elizafani mūrū wa Paranaki,

ūrīa mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Zebuluni;

²⁶ na Palitieli mūrū wa Azani,

ūrīa mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Isakaru;

²⁷ na Ahihudu mūrū wa Shelomi,

ūrīa mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Asheri;

²⁸ na Pedaheli mūrū wa Amihudu,
ūrīa mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Nafitali.”

²⁹ Acio nō andū arīa Jehova aathanire makaagaīra andū a Isiraēli magai mao kūu
būrūri wa Kaanani.

35

Matūūra ma Alawii

¹ Na rīrī, kūu werū-inī wa Moabi gūkuhī na Rūūi rwa Jorodani mūrīmo ūrīa ūngī wa
itūūra rīa Jeriko, Jehova akūūra Musa atīrī, ² “Atha andū a Isiraēli mahe Alawii matūūra
mao ma gūtūūruga kuuma kūrī igai rīrīa andū a Isiraēli makegwatīra. Na macooke
mamahe ithaka cia kūrīithia mahiū mao gūkuhī na matūūra macio. ³ Nao Alawii
nīmakaagīa na matūūra ma gūtūūra, na magīe na kūdū gwa kūrīithagia ng’ombe
ciao, na mbūrī, o na ūhiū ūrīa ūngī wao.

⁴ “Nacio ithaka cia kūrīithia mahiū mao iria ithiūrūrūkīrie matūūra marīa mūkaahe
Alawii, Igaatambūrūka buti 1,000 na magana matano* kuuma rūthingo-inī rwa itūūra.
⁵ Kuuma nja ya itūūra-rī, mūthime buti 3,000† mwena wa irathīro, na buti 3,000 mwena
wa gūthini, na buti 3,000 mwena wa ithūūro, na buti 1,000 mwena wa gathigathini,
narīo itūūra rīgīe gatagatī. Gīcunjī kūu kīa būrūri nīkīo gīgaatuīka ūrīithio wa matūūra
macio.

Matūūra Manene ma Kūūrīrwo

⁶ “Matūūra matandatū ma macio mūkaahe Alawii magaaatūka ma kūūrīrwo,
kūrīa mūdū ūraganīte angūūrīra. Hamwe na macio matandatū, mahei matūūra
mangī mīrongo ina na meerī. ⁷ Matūūra mothe marīa mūkaahe Alawii no nginya
magaakorwo marī mīrongo ina na manana, hamwe na ithaka cia kūrīithia mahiū mao.
⁸ Matūūra marīa mūkaahe Alawii kuuma kūrī būrūri ūcio andū a Isiraēli makegwatīra,
makaahanwo kūrīngana na ūrīa igai rīa o mūhīrīga rīgana: Oyai matūūra maingī
kuuma kūrī mūhīrīga ūrīa ūrī na matūūra maingī, na muoe matūūra manini kuuma
kūrī mūhīrīga ūrīa ūrī matūūra manini.”

⁹ Ningī Jehova akūūra Musa atīrī: ¹⁰ “Arīria andū a Isiraēli, ūmeere atīrī: ‘Rīrīa
mūkaaringa Rūūi rwa Jorodani mūtoonye būrūri wa Kaanani-rī, ¹¹ nīmūgathuura
matūūra mamwe matūke matūūra manene manyu ma kūūrīrwo, kūrīa mūdū
ūraganīte ataciūrīre gwīka ūguo angūūrīra. ¹² Macio magaaatūka kūdū gwa
kūūrīrwo kuuma kūrī mūdū ūrīa ūrīhanagīria,‡ nīgeetha mūdū ūrīa ūthitangīrwo
kūūrāgana ndagakue ataambīte gūciirithio mbere ya kīrīndī. ¹³ Matūūra macio
matandatū mūkaaheana nīmo magaaatūka matūūra manyu manene ma kūūrīrwo.
¹⁴ Heanai matūūra matatū mwena ūyū wa Rūūi rwa Jorodani na matatū kūu Kaanani
matūke matūūra manene ma kūūrīrwo. ¹⁵ Matūūra macio matandatū magaaatūka
kūdū gwa kūūrīrwo nī andū a Isiraēli, na ageni, o na andū arīa angī matūūruga thīnī
wao, nīgeetha mūdū ūraganīte ataciūrīre gwīka ūguo ooragīre kuo.

¹⁶ “ Mūdū angīgūtha ūrīa ūngī na kīndū gīa kīgera, nake ūcio wagūthwo akue-rī,
ūcio ūgūthanīte nī mūūrāgani; mūūrāgani ūcio no nginya ooragwo. ¹⁷ Kana mūdū o
wothe ūngīkorwo na ihiga rīngīūrāgana guoko, nake agūthe mūdū narīo, mūdū ūcio
akue-rī, ūcio ūgūthanīte nī mūūrāgani; mūūrāgani ūcio no nginya ooragwo. ¹⁸ Kana
mūdū o wothe ūngīkorwo na mūtī ūngīūrāgana guoko, nake agūthe mūdū naguo
acooke akue-rī, ūcio ūgūthanīte nī mūūrāgani; mūūrāgani ūcio no nginya ooragwo.
¹⁹ Mūrīhanīria wa thakame no nginya oorage mūūrāgani ūcio; angīmūtūnga no nginya
amūūrāge. ²⁰ Mūdū o wothe angīkorwo aciūrīre rūmena na athīnīkanie ūrīa ūngī,
kana amūūkīrie kīndū akiendaga nake mūgūthwo akue, ²¹ kana amūgūthe ngundi
arakarīte amūūrāge, mūdū ūcio no nginya ooragwo; ūcio nī mūūrāgani. Mūrīhanīria
wa thakame no nginya akooraga mūūrāgani ūcio rīria angīmūtūnga.

²² “ No rīrī, mūdū angīkorwo atarī na rūmena, na o rīmwe athīnīkanie mūdū
ūngī kana amūūkīrie kīndū atekwenda, ²³ kana amūgūthīrie ihiga rīngīmūūrāga
atekūmuona, nake mūdū ūcio akue, no tondū ti thū yake na ningī ndaciūrīre
kūmūgera ngero-rī, ²⁴ hīndī ūyo kīūngano kūu no nginya kīmūtūithanie ciira na
mūrīhanīria wa thakame kūrīngana na mawatho maya. ²⁵ Kīūngano kūu no nginya
kīgītīre mūdū ūcio ūthitangīrwo kūūrāgana kuuma kūrī mūrīhanīria wa thakame,
na kīmūcookie itūūra rīu inene rīa kūūrīrwo rīria oorīre. Nake no nginya aikare kuo
o nginya rīria mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene agaakua, o ūcio waitīrīrio maguta marīa
maamūre.

* 35:4 nī ta mita 450 † 35:5 nī ta mita 900 ‡ 35:12 Mūrīhanīria wa thakame aarī mūdū wa hakuhī na
mūdū ūcio ūragītwo.

²⁶ “No rĩrĩ, mũthitangwo ūcio ūraganĩte angĩgaathĩ nja ya itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire, ²⁷ nake mũrĩhanĩria wa thakame amũkore na kũu nja ya itũũra rĩu inene, mũrĩhanĩria ūcio wa thakame no oorage mũndũ ūcio mũthitange, na ndatuĩrwo ihĩtia rĩa kũũragana. ²⁸ Mũndũ ūcio mũthitange no nginya aikare thĩĩni wa itũũra rĩu rĩake inene rĩa kũũrĩrwo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene agaakua; thuutha wa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ūcio mũnene, no acooke gĩthaka-inĩ kĩrĩa eegwaũire.

²⁹ “Maya nĩmo megũtuĩka mawatho manyu ma kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe njarwainĩ iria igooka, o kũrĩa mũgaatũũra.

³⁰ “Mũndũ o wothe angũũraga mũndũ no nginya akooragwo ta mũũragani, no no nginya hagĩe na ūira wa aira aingĩ. No gũtirĩ mũndũ o na ũ ũkooagwo nĩ ūndũ wa ūira wa mũndũ ūmwe.

³¹ “Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo wa mũũragani, ūrĩa wagĩrĩrwo nĩ gũkuu. Ti-itherũ ūcio no nginya ooragwo.

³² “Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo wa mũndũ o wothe ūrĩa ūũrĩre itũũra inene rĩa kũũrĩrwo, aĩ nĩguo mũmwĩtĩkĩre acooke agatũũre mũgũnda-inĩ wake mbere ya gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene.

³³ “Mũtikanathaahie bũrũri ūrĩa mũrĩ. Ūiti wa thakame nĩ ūthaahagia bũrũri, na horohio ndĩngĩrutĩrwo bũrũri ūrĩa thakame ĩrĩkĩtie gũitwo, tĩga no ĩrutĩrwo na thakame ya mũndũ ūcio wamũĩre. ³⁴ Mũtikanathaahie bũrũri ūrĩa mũtũũraga na kũrĩa nĩ ndũũraga, nĩ ūndũ nĩ Jehova ndũũraga gatagatĩ ka andũ a Isiraeli.’”

36

Igai rĩa Airĩtu a Zelofehadi

¹ Atongoria a nyũmba cia mbarĩ ya Gileadi mũrũ wa Makĩru, mũrũ wa Manase, arĩa maarĩ a mbarĩ cia njiaro cia Jusufu, nĩmathĩre na makĩria marĩ mbere ya Musa na atongoria arĩa matongoragia nyũmba cia andũ a Isiraeli. ² Makiuga atĩrĩ, “Rĩrĩa Jehova aathire mwathi wakwa aheane bũrũri ūtuĩke igai rĩa andũ a Isiraeli na ūndũ wa gũcuukĩra mĩtĩ-rĩ, Jehova nĩagwathire ūheane igai rĩa mũrũ wa ithe witũ Zelofehadi kũrĩ airĩtu ake. ³ Na rĩrĩ, mangĩkaahikio nĩ andũ a mũhĩrĩga ĩyo ingĩ ya andũ a Isiraeli, hĩndĩ ĩyo igai rĩao nĩrĩkeherio igai-inĩ rĩa maithe maitũ rĩonganĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ūrĩa makaahikĩra. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, gĩcunjĩ kĩa igai rĩrĩa twagaĩrwo nĩrĩkeherio. ⁴ Rĩrĩa mwaka wa Jubilii wa andũ a Isiraeli ūgaakinya-rĩ, igai rĩao nĩrĩkonganiĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ūrĩa makaahikĩra, narĩo igai rĩao rĩeherio kuuma kũrĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa maithe maitũ.”

⁵ Nake Musa, kũringana na watho wa Jehova, agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ, “Ūguo mũhĩrĩga wa njiaro cia Jusufu ūroiga nĩ ūndũ wa kĩhooto. ⁶ Ūũ nĩguo Jehova athanĩte nĩ ūndũ wa airĩtu a Zelofehadi: No mahĩkĩre mũndũ o wothe ūrĩa mangũendera, angĩkorwo mekũhika thĩĩni wa mũhĩrĩga wa ithe wao. ⁷ Gũtirĩ igai thĩĩni wa Isiraeli rĩkoima mũhĩrĩga ūmwe rĩtuĩke rĩa mũhĩrĩga ūngĩ, nĩgũkorwo Mũsiraeli o wothe nĩagatũũria gĩthaka kĩa mũhĩrĩga kĩrĩa maagaire kuuma kũrĩ maithe mao ma tene. ⁸ Mũĩrĩtu o wothe ūkaagaya gĩthaka mũhĩrĩga-inĩ o wothe wa Isiraeli, no nginya ahĩkĩre mũndũ wa nyũmba ya mũhĩrĩga wa ithe, nĩgeetha Mũsiraeli o wothe atũũre enyĩtĩre igai rĩa maithe. ⁹ Gũtirĩ igai rĩkoima mũhĩrĩga ūmwe rĩtuĩke rĩa mũhĩrĩga ūngĩ, nĩgũkorwo o mũhĩrĩga wa andũ a Isiraeli ūrĩtũũragia gĩthaka kĩa ūgaĩte.”

¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio airĩtu acio a Zelofehadi magĩka o ta ūrĩa Jehova aathĩte Musa. ¹¹ Airĩtu a Zelofehadi, nĩo Mahala, na Tĩriza, na Hogĩla, na Milika, na Noa, maahĩkĩrio nĩ arĩũ a mũrũ wa nyina na ithe wao. ¹² Maahĩkĩre thĩĩni wa mbarĩ cia njiaro cia Manase mũrũ wa Jusufu, narĩo igai rĩao rĩgũkara mbarĩ-inĩ na mũhĩrĩga-inĩ wa ithe wao.

¹³ Macio nĩmo mawatho na matuĩro ma kũrũmĩrĩrwo marĩa Jehova aathire Musa eere andũ a Isiraeli marĩ kũu werũ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ūrĩa ūngĩ wa Jeriko.

GÜCOOKERITHIA MAATHANI

Andū a Isiraeli Gwathwo Moime Horebu

¹ Üyü nġuo ūhoro ūria Musa aarīrie andū a Isiraeli othe kūu werū-inī mwena wa irathīro wa Rūūi rwa Jorodani, na kūu nġkuo Araba, kūng'ethera Sufi, gatagatī ka Parani na Tofeli, na Labani, na Hazerothu na Dizahabu. ² (Kuuma Horebu* gūthīi Kadeshi-Barinea, kugerera njira ya kīrīma gīa Seiru, nī rūgendo rwa mīthenya ikūmi na ūmwe.)

³ Mwaka-inī wa mīrongo ĩna kuuma andū a Isiraeli moima būrūri wa Misiri mūthenya wa mbere wa mweri wa ikūmi na ūmwe-rī, Musa akīarīria andū a Isiraeli akīmeera ūria wothe Jehova aamwathīte ameere. ⁴ Ūndū ūyū wekīkire thuutha wake gūkorwo atooretie Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūria wathamakaga Heshiboni, na ningī nīatooretie Ogu mūthamaki wa Bashani, ūria wathamakaga Ashitarothu arī kūu Edirei.

⁵ Musa arī kūu mwena wa irathīro wa Rūūi rwa Jorodani būrūri-inī wa Moabi, nīambīrīrie gūtaarīria ūhoro wa watho ūyū, akiuga atīri:

⁶ Jehova Ngai witū aatwīrire tūrī kūu Horebu atīri, "Ihinda rīria mūikarīte kīrīma-inī gīkī nīrīganīte. ⁷ Thariai kambī mūthīi būrūri ūria ūrī irīma wa Aamori; mūthīi kūrī ndūrīri iria ciothe iriganītie cia Araba, na irīma-inī, na magūrū-inī ma irīma cia mwena wa ithūiro, na Negevu o na gūtwarana na hūgūrūrū cia iria, gūthīi o ngīnya būrūri wa Akaanani, o na kūu Lebanoni, o ngīnya rūūi rūrīa rūnene rwa Farati. ⁸ Atīrīri, nīndīmūheete būrūri ūyū. Thīii kuo mwīgwatīre būrūri ūcio Jehova eehītire na mwīhītwa akiuga nīakaūhe maithe manyu Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu, o na aūhe njiaro ciao iria igooka thuutha wao."

Gūthuurwo gwa Atongoria

⁹ Hīndī iyo ndaamwīrire atīri, "Wīra wa kūmūrora nī mūrītū mūno, ndingīūhota ndī o nyiki. ¹⁰ Jehova Ngai wanyu nīamūngīhītie mūno ngīnya ūmūthī mūrī aingī o ta njata cia igūrū. ¹¹ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, aromūngīhītie maita ngiri, na amūrathime o ta ūria eeranīre! ¹² No rīri, ingīhota atīa gūkuua mathīina manyu, na mūrigo yanyu, o na maciira manyu ndī o nyiki? ¹³ Thuurai andū oogī, na amenyi maūdū, o na atīku kuuma kūrī mīhīrīga yanyu ndīmatue anene mamūrorage."

¹⁴ Inyuī mwanjookerīe atīri, "Ūndū ūcio watua nī ūgwīka nī mwega."

¹⁵ Nī ūndū ūcio ngīoya atongoria a mīhīrīga yanyu, acio maarī oogī na atīku, ngīmatua a kūmwathaga, marī atongoria a ikundī cia andū ngiri ngiri, na cia igana igana, na cia mīrongo ĩtano na cia ikūmi, matūike anene a mīhīrīga. ¹⁶ Na nīndathire atuithania ciira anyu ihinda-inī rīu ngīmeera atīri: Thikagīrīria maciira gatagatī-inī ka ariū a ithe wanyu, na mūmatuithanagie na kīhooito, kana nī ciira ūrī gatagatī ka Mūisiraeli na Mūisiraeli ūngī, kana Mūisiraeli na mūdū wa kūngī. ¹⁷ Mūtikanathutūkanie mūgītua ciira; thikagīrīria andū arīa anene na arīa anini o ūndū ūmwe. Mūtikanetigīre mūdū o na ūrīkū, nīgūkorwo ūtuanīri ciira nī wa Ngai. Ndehagīrai ciira ūria wothe wamūrītūhīra, na nīndīūthikagīrīria. ¹⁸ Na hīndī iyo ngīmwīra maūdū mothe marīa mwagīrīrwo nī gwīka.

Athigaani Gūtūmwō

¹⁹ Ningī o ta ūria Jehova Ngai witū aatwathire-rī, nītwoimire Horebu, tūgīthīi twerekeire būrūri ūria ūrī irīma wa Aamori tūtuikaniire werū-inī ūcio mūnene na wa gwītīgīrwo, o ūcio mweyoneire, na nī ūndū ūcio tūgīkīnya Kadeshi-Barinea. ²⁰ Hīndī iyo ngīmwīra atīri, "Nīmūkinyīte būrūri ūria ūrī irīma wa Aamori, ūria Jehova Ngai witū arātūhe. ²¹ Atīrīri, Jehova Ngai wanyu nīamūheete būrūri ūcio. Ambatai mūthīi mūwīgwatīre ūtūke wanyu, o ta ūria Jehova Ngai wa maithe manyu aamwīrire. Mūtikanetigīre; kana mukue ngoro."

²² Ningī inyuī, inyuothe mūgīūka harī nī mūkīnjīra atīri, "Reke tūtūme andū mathīi mbere iitū magatūthigaanīre būrūri ūcio, matūcookerie ūhoro ūkonīi njira irīa twagīrīrwo kūgerera na matūūra marīa tūgūkora."

²³ Rīciirīa rīu ngīona rī-riega; nī ūndū ūcio ngīthuura andū ikūmi na eerī thīini wanyu, o mūhīrīga hakiuma mūdū ūmwe. ²⁴ Makiumagara makīambata būrūri ūcio, wa irīma, magīkīnya Gītuamba kīa Eshikoli na magītūiria ūhoro wakīo. ²⁵ Nīmakuire

* 1:2 Kīrīma kīa Horebu kīoikaine na rītwa rīngī ta Kīrīma gīa Sinai.

matunda mamwe ma бүрүри үcio, magitürehere, na magitücookeria ühoru atiri, “Bүрүри үcio Jehova Ngai witü aaratühe ni mwega.”

Üremi wa Güükirira Jehova

²⁶ No inyuü mütiendaga kwambata müthii kuo; ni mwaremeire riathani ria Jehova Ngai wanyu. ²⁷ Mükünugunika müri thini wa hema cianyu, mükiuga atiri, “Jehova niatüthüre; nikiö aaturutire бүрүри wa Misiri oke atüneane moko-ini ma Aamori niguo matüniine. ²⁸ Tüngigithii na kü? Ariü a ithe witü nimatümite tüürwo ni hinya tondü maroiga atiri, ‘Andü acio marü na hinya gütükira, na ni araihu küri ithui; matüura mao ni manene müno, na mairigirwo na thingo ikinyite o matu-ini. O na nitüronire ariu a Anaki† kuo.’”

²⁹ Nii na ni ngimwira atiri, “Mütikamake, na mütikametigire. ³⁰ Jehova Ngai wanyu, üria ürathii amütongoretie, niekümürürira, o ta üria aamürürüre küu бүрүри wa Misiri müküionagira na maitho manyu, ³¹ na küu werü-ini küu nimumonire Jehova Ngai wanyu üria aamütwaraga amükuuüte, o ta üria mündü athiaga akuuüte müriu, akimükuua küria guothe mwagereire nginya mügikinya gükü.”

³² No o na muonete üguo-ri, mütiigana kwihoka Jehova Ngai wanyu, ³³ üria wathiiaga amütongoretie müri rügendero-ini rwanyu ari gütuü-ini kia mwaki ütükü, na ari itu-ini müthenya, na akamücaragiria küria müngiamba hema o na akamuonagia njira iria mükügera.

³⁴ Riria Jehova aaguire üria mwoigire, akirakara na akilihita, akiuga atiri: ³⁵ “Gütiri mündü o na ümwe wa rüciaro rürü rwaganu ükoona бүрүри үcio mwega üria ndehitire ari ningaühe maithe manyu ma tene, ³⁶ tiga o Kalebu müru wa Jefune. Niakawona, na ningamühe бүрүри үcio aakinyite na magürü make, marü na njiaro ciake, tondü niarümürüre Jehova na ngoro yake küna.”

³⁷ O na ni Jehova niandakarire akinjira atiri, “O nawe ndügatoonya бүрүри үcio. ³⁸ No ndungata yaku, Joshua müru wa Nuni niakaütoonya. Mümagiririe, tondü niwe ügaatongoria Isiraeli mathii makaügae. ³⁹ Na riri, andü anyu ari anini ari mwoigire ari nimagatahwo, na ciana cianyu o icio itaküuranite wega na üuru, nüगतoonya бүрүри үcio. Ningaüheana küri o, nao megwatire ütuüke wao. ⁴⁰ No inyuü-ri, hündukai, mumagare müthii na njira ya werü-ini mürorete Iria Itune.”

⁴¹ Händi iyo mükinjookeria atiri, “Nitühitirie Jehova. Nitükwambata tükarüe, o ta üria Jehova Ngai witü aatwathite.” Ni ündü ücio inyuü inyothe o mündü o mündü akioha indo ciake cia mbaara, mwiciiritie ari ni ündü mühüthü kwambata müthii бүрүри үcio üri irima.

⁴² No Jehova akinjira atiri, “Meere üü, ‘Tigai kwambata mükarüe, tondü ndigükorwo hamwe na inyuü. Nimügütoorio ni thü cianyu.’”

⁴³ Ni ündü ücio na ni ngimwira, no mütiigana künjigua. Nimwaremeire watho wa Jehova, na ni ündü wa rünoo rwanyu müküambata mügithii бүрүри үcio üri irima. ⁴⁴ Nao Aamori ari maatüuraga küu irima-ini makimütharükira, makimüingata ta mirumbi ya njüki, nao makimühüura kuuma Seiru o nginya Horoma. ⁴⁵ Mwacookire mügüka mükiriraga mbere ya Jehova, no ndaigana kürümbüya kiriro kianyu, na akirega kümüthikiriria. ⁴⁶ Na ni ündü ücio mügükara küu Kadeshi matukü maingü, ihinda riu riöthe mwaikarire kuo.

2

Kürüura Werü-ini

¹ Thuutha ücio tükihündüka, tükiomagara türorete na werü-ini, tügithii na njira iria yerekeire Iria Itune, o ta üria Jehova anjirite. Tükürüura бүрүри үcio üri irima wa Seiru ihinda iriaya.

² Nake Jehova agicooka akinjira atiri, ³ “Nimürürüte бүрүри үcü üri irima ihinda ria küigana; riu garürüka mürorete mwena wa gathigathini. ⁴ Atha andü, ümeere atiri: ‘Müri hakuhü gütuukaniria бүрүри wa ariu a ithe wanyu, njiaro cia Esaü, ari maatüuraga Seiru. Nimekümwätigira, no inyuü mwimenyererei müno. ⁵ Mütikamoogite niguo mürüe, nigükorwo ndikümühe бүрүри wao o na hanini, o na handü müngikinyithia kügürü. Niheete Esaü бүрүри үcio üri irima wa Seiru ütuüke wake mwene.* ⁶ Irio iria müriüaga na maai maria müriüuuga mürimarüha na betha.’”

⁷ Jehova Ngai wanyu niamürathimite wira-ini wothe wa moko manyu. Niamümenyerere rügendero-ini rwanyu werü-ini üyü münene. Miaka iyo mirongo ina

† 1:28 Aanaki nio maatüuraga Kaanani, na nio magwetetwo ta marimü ma andü.

* 2:5 Andü a Edomu, na a Moabi, na a Amoni niamahatanitie na andü a Isiraeli, na Ngai niamahaete бүрүри wa gütüura.

ĩthirĩte, Jehova Ngai wanyu akoretwo hamwe na inyuĩ, na mũtirĩ mwaga kĩndũ o na kĩ.

⁸ Nĩ ùndũ ùcio tũgĩkĩhĩtũkĩra kũu kwa ariũ a ithe witũ, njiaro cia Esaũ, acio maatũire kũu Seiru. Nĩwatigire barabara ya gũthĩĩ Araba ĩria yumĩte Elathu na Ezioni-Geberi, tũkĩnyiita barabara ya werũ ya gũthĩĩ Moabi.

⁹ Nĩgĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nũgathĩĩnie andũ a Moabi kana ùmogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri wao o na hanĩni. Nĩndĩkĩtie kũheana Ari kũrĩ njiaro cia Loti gũtũike igai rĩao.”

¹⁰ (Aemi nĩo maatũũraga kuo tene, andũ maarĩ hinya na aingĩ mũno, na makaraiha ta ariũ a Anaki. ¹¹ O nao andũ acio maatuĩtwo Arefai, o ta Anaki, no andũ a Moabi maameetaga Aemi. ¹² Aahori tene maatũũraga Seiru, no njiaro cia Esaũ ikĩmarutũũra, makĩuma kuo. Njiaro cia Esaũ ikĩniina Aahori, ikĩmeeheria mbere yao, na magtũũra kuo ithenya rĩao, o ta ũria andũ a Isiraeli meekire bũrũri-inĩ ũria Jehova aamaheire megwatĩre ũtũike wao.)

¹³ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Rĩu ũkĩrai mũringe Kĩanda gĩa Zeredi.” Nĩ ùndũ ùcio tũgĩkĩringa karũũ kau.

¹⁴ Mĩaka mĩrongo itatũ na ĩnana nĩyathirire kuuma hĩndĩ ĩria tuoimire Kadeshi-Barinea nginya rĩria twarĩngire Kĩanda kũu gĩa Zeredi. Ihinda-inĩ rĩu rũciaroro ruothe rwa andũ arĩa maathĩiaga ita rũgĩkorwo rũthirĩte kũu kambĩ-inĩ, o ta ũria Jehova aamerĩte na mwĩhitwa. ¹⁵ Guoko kwa Jehova nĩ kwamokĩrĩre nginya hĩndĩ ĩria aamaniĩre biũ, magĩthira kũu kambĩ-inĩ.

¹⁶ Na rĩrĩ, rĩria mũndũ wa mũthia gatagatĩ-inĩ ka andũ acio arĩa maathĩiaga ita aakũire-rĩ, ¹⁷ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, ¹⁸ “Ūmũthĩ nĩmũkũhĩtũkĩra Ari, bũrũri-inĩ wa Moabi. ¹⁹ Mwakinya kũrĩ Aamoni, mũtikamathĩĩnie kana mũmoogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri o na ùmwe wa Aamoni. Nĩndĩũheanĩte kũrĩ njiaro cia Loti ũtũike igai rĩao.”

²⁰ (O nago ũcio watũtwo ta bũrũri wa Arefai, arĩa matũũrĩte kuo, no Aamoni maametaga Azamuzumi. ²¹ Maarĩ andũ marĩ hinya na aingĩ na makaraiha ta Aanaki. Jehova nĩamaniĩre makĩeherera Aamoni, nao makĩmaingata magtũũra kuo ithenya rĩao. ²² Ūguo noguo Jehova eekũire njiaro cia Esaũ arĩa matũũrĩte Seiru, hĩndĩ ĩria aaniĩre Aahori mehene mbere yao. Nĩmamarutũũrĩre, na nĩo maatũũraga kuo ithenya rĩao nginya ũmũthĩ. ²³ Nao Aavi arĩa maatũũraga tũtũũra-inĩ gũthĩĩ o nginya Gaza, nĩmaniĩrwo nĩ Akafitori arĩa moimĩte Kafitori, nao magtũũra kuo ithenya rĩao.)

Sihoni Mũthamaki wa Heshiboni Kũhootwo

²⁴ “Umagarai mũringe Kĩanda kĩa Arinoni. Na atĩrĩ, nĩneanĩte Sihoni ũria, Mũamori mũthamaki wa Heshiboni, na bũrũri wake moko-inĩ manyu. Ambĩrĩriai kũrũa nake, mwĩgwatĩre bũrũri ùcio. ²⁵ Mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ nĩngwambĩrĩria gũtũma andũ a ndũrĩrĩ ciothe iria itũire gũkũ thĩ inyiitwo nĩ guoya na kĩmako nĩ ùndũ wanyu. Ciaigua ũhoro wanyu nĩkũinaina na inyiitwo nĩ kĩgirĩko kĩnene nĩ ùndũ wanyu.”

²⁶ Tũrĩ werũ-inĩ wa Kedemwo nĩndatũmire andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni ngĩmũũria tũgie na thayũ, na ngĩmwĩra atĩrĩ, ²⁷ “Twĩtikĩrie tũtũkanĩrie bũrũri waku. Tũkũrũmĩrĩra barabara ĩria nene tũtikwahũka na mwena wa ũro kana wa ũmoho. ²⁸ Twenderieie irio cia kũria na maaĩ ma kũnyua, tũrĩhe na betha. No rĩrĩ, ũtwĩtikĩrie tũtũkanĩrie kũu na magũrũ, ²⁹ o ta ũria njiaro cia Esaũ iria itũũraga Seiru, na andũ a Moabi arĩa maatũũraga Ari maatũkĩre, nginya tũringe Rũũ rwa Jorodani tũkĩnye bũrũri ũria Jehova Ngai witũ araathũe.” ³⁰ No Sihoni mũthamaki wa Heshiboni nĩaregire tũtũkanĩrie kuo. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩatũmire roho wake ũng’athie, na akĩũmia ngoro yake, nĩgeetha amũneane moko-inĩ manyu, o ta ũria ekĩte rĩu.

³¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩndambĩrĩria kũneana Sihoni na bũrũri wake kũrĩ inyuĩ. Ambĩrĩriai kũmahũra mũmatoorie, nĩgeetha mwĩgwatĩre bũrũri ùcio wake.”

³² Hĩndĩ ĩria Sihoni oimagarie na mbũtũ yake yothe nĩguo acemanie na ithũ mbaara-inĩ kũu Jahazu, ³³ Jehova Ngai witũ nĩamũneanire moko-inĩ maitũ na ithũ tũkĩmũhũũra, tũkĩmũũraga hamwe na ariũ ake na mbũtũ yake yothe. ³⁴ Hĩndĩ ĩyo tũkĩnyiita matũũra make mothe tũkĩmaananga biũ, o na tũkĩniina arũme, na andũ-a-nja, o na ciana. Tũtiatigirie mũndũ o na ùmwe. ³⁵ No mahiũ na indo iria twaatahine kuuma matũũra macio twanyiitire nĩtweyoeire tũgĩthĩĩ nacio. ³⁶ Kuuma Aroeri mũthia-inĩ wa kĩaanda kĩa Arinoni, na kuuma itũũra rĩria rĩarĩ kĩaanda-inĩ kũu, nginya o Gileadi, gũtirĩ itũũra o na rĩmwe rĩatũkĩrĩre hinya. Jehova Ngai witũ nĩneanire matũũra mothe kũrĩ ithũ. ³⁷ No kũringana na watho wa Jehova Ngai witũ, mũtiigana gũkũhĩrĩria bũrũri o na

ürükü wa Aamoni, kana mügikuhiriria бүрүри ұрға wariganitie na Rүүi rwa Jaboku, o na kana бүрүри ұрға üthiürürükirie matüura maria marı irıma-ini.

3

Ogu Múthamaki wa Bashani Kúhootwo

¹ Nıtwaçookire tükigarürüka na tükıambata na nıra türorete Bashani, nake Ogu müthamaki wa Bashani akiumagara na mbütü ciake ciothe cia ita oke ahüürane na ithuí kúu Edirei. ² Nake Jehova akınjıra atiri, “Ndükamwıtigire, ni ündü nındimüaneanite hamwe na mbütü ciake ciothe cia ita na бүрүри wake moko-ini maku. Mwıke o ұрға wekire Sihoni müthamaki wa Aamori, ұрға waathanaga Heshiboni.”

³ Ni ündü ücio Jehova Ngai witu akıneana Ogu müthamaki wa Bashani moko-ini maitü na mbütü yake yothe. Tükımooraga na tütiatigirie mündü o na ümwe. ⁴ Ihında-ini riu tükımatunya matüura mao mothe. Gütiri itüura o na rımwe rıa matüura mao mırongo itandatü tütaamatunıre, maria maarı бүрүри-ini ücio wothe wa Arigobu, üthamaki-ini wa Ogu kúu Bashani. ⁵ Matüura macio mothe maarı mairigire na hinya, na thingo ndaaya na igürü, na ihingo ciarı na mıgıko, na ningi no kwarı tütüura tüngi tütaarı tüirigire. ⁶ Nıtwanangire biü, o ta ұрға twekite Sihoni müthamaki wa Heshiboni, tükıananga matüura mothe manene, o na tükıniina arüme na andü-anja o na ciana. ⁷ No mahiü mothe na indo iria twatahire kuuma matüura macio mao manene nıtwaçioire tügithi nacio.

⁸ Ni ündü ücio ihında-ini riu nıtwatunyanire бүрүри ұрға warı irathıro rıa Rүүi rwa Jorodani, kuuma küri athamaki acio eerı a Aamori, nagu uumite kıanda kıa Arinoni nginya kirıma-ini kıa Herimoni. ⁹ (Kirıma kıa Herimoni gıttagwo Sirioni ni Asidoni; nao Aamori magıttaga Seniru.) ¹⁰ Nıtwatchire matüura mothe maria maarı kündü kwaraganu, na Gileadi guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka na Edirei, matüura ma küria Ogu aathanaga kúu Bashani. ¹¹ (No Ogu müthamaki wa Bashani wiki watigarire harı matigari ma Arefai. Gıtanda gıake kıarı gıa cuuma, na kıarı na uraihu wa makıria ma buti ikümi na ithatü,* na wariı wa buti ithathatü.† Gıtanda kü kirı o kúu Raba kwa Aamoni.)

Kügayania Bűruri

¹² Naguo бүрүри ұрға twatunyanire hındi iyo-rı, nındagaıre andü a Rubeni na a Gadi бүрүри ұрға warı gathigathini wa Aroeri künyiitana na kıanda kıa Arinoni, hamwe na nuthu ya бүрүри ұрға irıma wa Gileadi, o hamwe na matüura makuo. ¹³ Nakuo küria küngi guothe gwatigaire kúu Gileadi o na Bashani guothe, küria Ogu aathanaga, ngıkühe nuthu ya mühirıga wa Manase. (Bűruri wothe wa Arigobu kúu Bashani hındi imwe wetagwo бүрүri wa Arefai. ¹⁴ Jauru, wa rüciaro rwa Manase, nıegwatıre бүрүri wothe wa Arigobu o nginya mühaka-ini wa Ageshuru na Amaakathi; nakuo gügıtanio nake, ni ündü ücio Bashani gwıttagwo Havothu-Jauru o nginya ümüthi.) ¹⁵ Na nındaheanire Gileadi küri Makiru. ¹⁶ No andü a Rubeni na a Gadi ndaamaheire бүрүri ұрға uumite Gileadi ügaikürüka nginya kıanda kıa Arinoni (mühaka warı gatagatı ga kıanda kü), ügacooka ügakinya rüü-ini rwa Jaboku, arı ruo mühaka wa Aamoni. ¹⁷ Mühaka wakuo wa mwena wa ithüiro warı Rүүi rwa Jorodani kúu Araba, kuuma Kinerethu nginya Iria-ini rıa Araba (nırıo Iria rıa Cumbi), mühuro wa iharürüka cia Pisiga.

¹⁸ Hındi iyo nındamwathire ngımwıra atiri, “Jehova Ngai wanyu nıamüheete бүрүri üyü müwıgwatıre. No andü anyu arıa marı na hinya, arıa meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mürimo ұрға üngi mbere ya andü a Israeli arıü a ithe wanyu. ¹⁹ No rırı, atumia anyu, na ciana cianyu, o na ühiü wanyu (nınjüü ni müri na ühiü müngi) no maikare matüura-ini maria ndımüheete, ²⁰ nginya rıra Jehova akaahe arıü a thoguo ühurüko ta ұрға amüheete inyuı, nao makorwo meyoieire бүрүri ұрға Jehova Ngai wanyu ekümahe, mürimo ұрға üngi wa Rүүi rwa Jorodani. Thuutha ücio-rı, o mündü wanyu no acooke handü harıa ndımüheete mwıgwatıre hatuıke hanyu.”

Musa Kügirio Küringa Rүүi rwa Jorodani

²¹ Ningi ngıatha Joshua ngımwıra atiri: “Niwıoneire na maithe maku ұрға wothe Jehova Ngai wanyu ekite athamaki acio eerı. Üguo noguo Jehova ageeka mothamaki maria mothe marı kündü kúu mürathı. ²² Ndükanametigire; Jehova Ngai wanyu nıwe ürımürüagırıra.”

²³ Hındi iyo nındathaire Jehova ngımwıra atiri: ²⁴ “We Mwathani Jehova, nıwambırırie kuonia ndungata yaku ünene waku na hinya wa guoko gwaku. Ni ündü-rı, ni ngai irıkü igürü kana thı ingıka ciiko cia hinya ta iria wee wıkaga? ²⁵ Reke ninge

* 3:11 ni ta mita 4 † 3:11 ni ta mita imwe na robo ithatü (1:75)

kündü kuu mürimo wa Rũũ rwa Jorodani ngeyonere bürüri mwega, bürüri ücio mwega üri irima o na bürüri wa Lebanoni."

²⁶ No ni undü wanyu-rĩ, Jehova nĩandakarĩre na ndangĩathikĩrĩrie. Jehova akiuga atĩrĩ, "Reke ũhoro ücio ũkinye hau, ndũkanjarĩrie rĩngĩ undũ wigĩ ũhoro ücio. ²⁷ Ambata gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩa Pisiga wĩrorere mwena wa ithũiro, na wa gathigathini, na wa gũthini, o na wa irathĩro. Wĩrorere bürüri ücio na maitho maku, nĩ undũ ndũkũringa rũũ rürũ rwa Jorodani. ²⁸ No rĩrĩ, taara Joshua, na ũmũmĩrĩrie, na ũmwĩkĩre hinya, nĩgũkorwo nĩwe ũgaatongoria andũ aya maringe mathĩ mürimo ũria ũngĩ, na atũme magae bürüri ücio ũkuona." ²⁹ Nĩ undũ ücio tũgũikara kuu gĩtuamba-inĩ hakuhi na Bethi-Peori.

4

Andũ a Isiraeli Gwathwo Maathĩkĩre Jehova

¹ Atĩrĩrĩ, inyuũ andũ a Isiraeli, iguai watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũruta. Marũmagĩrĩre nĩgeetha mütũire muoyo na nĩguo mũthĩ mũtoonye mwĩgwatĩre bürüri ũria Jehova Ngai wa maithe manyu aramũhe. ² Mütikanongerere ũria ngũmwatha kana mürutarute, no rũmagiai maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ngũmũhe.

³ Nĩmweyoneire na maitho manyu ũria Jehova eekire kuu Baali-Peori. Jehova Ngai wanyu nĩaniinire gatagatĩ-inĩ kanyu ũria wotho warũmagĩrĩra Baali ya Peori, ⁴ no arĩa othe anyu maarũmĩrĩre Jehova Ngai wanyu, marĩ muoyo nginya ũmũthĩ.

⁵ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũrutĩte watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ta ũria Jehova Ngai wakwa aanjathire, nĩgeetha mũmarũmagĩrĩre bürüri-inĩ ücio mũgũtoonya mũwĩgwatĩre. ⁶ Menyagĩrĩrai maathani macio wega, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ũkoonania ũũgĩ na ũmenyo wanyu kũrĩ ndũrĩrĩ iria irĩguaga ũhoro wa watho ũyũ wa kũrũmĩrĩrwo, ciugage atĩrĩ, "Ti-itherũ rürĩrĩ rürũ rũnene nĩ rũũgĩ na nĩ andũ marĩ na ũmenyo wa maũndũ." ⁷ Nĩ rürĩrĩ rürĩkũ rũngĩ rũnene ũũ, rürĩ na ngai ciao irĩ hakuhi nao ta ũria Jehova Ngai witũ akoragwo hakuhi na ithuĩ rĩria rĩothe tũkũmũhooya? ⁸ Nĩngĩ nĩ rürĩrĩ rürĩkũ rũngĩ rũnene ũũ rürĩ na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ma kũhoo to maaya ndĩramũhe ũmũthĩ?

⁹ Mwĩmenyererei, na mũikare mwĩguĩte nĩgeetha mütikanariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa muonete na maitho manyu, kana mũreke mehere ngoro-inĩ cianyu matukũ marĩa mothe mũgũtũũra muoyo. Marutagei ciana cianyu o na ciana cia ciana cianyu iria igooka thuutha. ¹⁰ Ririkanai mũthenya ũria mwarũgamire mbere ya Jehova Ngai wanyu kuu Horebu, rĩria anjĩrĩre atĩrĩ, "Cookanĩria andũ mbere yakwa nĩguo maigwe ciugo ciakwa, nĩgeetha mamenye kwĩndigĩra rĩria rĩothe megũtũũra muoyo bürüri ücio, na marute ciana ciao maũndũ macio." ¹¹ Nĩmwakuhĩrĩrie na mũkĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma hĩndĩ iria kĩarĩrĩmbũkaga mwaki wakinyĩte o igũrũ, gũkĩgĩa na matu mairũ na nduma ndumanu. ¹² Hĩndĩ iyo Jehova nĩamwarĩrie arĩ thĩnĩ wa mwaki ücio. Nĩmwaigũre mũgambo, no gũtirĩ kindũ muonire; mũgambo noguo warĩ ho. ¹³ Nĩamũmenyithirie ũhoro wa kĩrĩkanĩro gĩake, na nĩmo Maathani marĩa Ikũmi, marĩa aamwathire mürũmagĩrĩre, na agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga. ¹⁴ Na rĩrĩ, Jehova nĩanjathire o ihinda rĩu ndĩmũrute watho ücio wa kũrũmagĩrĩrwo, o na mawatho marĩa mürũmagĩrĩra mürĩ bürüri ücio müraringa Rũũ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.

Kũgĩrio Kũhooya Mĩhianano

¹⁵ Mũthenya ũria Jehova aamwarĩrie o kuu Horebu arĩ thĩnĩ wa mwaki, mũtionire mũhianĩre o na ũrĩkũ. Nĩ undũ ücio mwĩmenyagĩrĩrei mũno, ¹⁶ nĩgeetha mütikanethũkie na gwĩthondekera mũhianano mũcũhie, mũhiano wa kindũ o gĩothe, ũthondeketwo ũrĩ mũhianĩre wa mũndũ mürũme kana wa mũndũ-wa-nja, ¹⁷ kana wa nyamũ o yothe irĩ gũkũ thĩ, kana wa nyoni o yothe iria yũmbũkaga riera-inĩ, ¹⁸ kana mũhianĩre wa nyamũ o na irĩkũ itambaga thĩ, kana mũhianĩre wa thamaki o na irĩkũ iria irĩ maai-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ. ¹⁹ Na rĩria mwarora igũrũ, muona riũa, kana mweri na njata, arĩ cio mbũtũ ciothe cia igũrũ, mütikanaguucĩrĩrio mũciĩnamĩrĩre, kana mũhoee indo iria Jehova Ngai wanyu aagaĩre ndũrĩrĩ iria ciothe irĩ gũkũ thĩ. ²⁰ No inyuũ-rĩ, Jehova nĩamũrutire icua-inĩ rĩu rĩa gũtwekia igera akĩmũruta bürüri wa Misiri, nĩgeetha mũtũike andũ ake kũmbe, o ta ũria mũtarĩ rĩu.

²¹ Jehova nĩandakarĩre nĩ undũ wanyu, na akĩhĩta na mwĩhĩtwa akiuga atĩ ndikaringa Rũũ rwa Jorodani, ndonye bürüri ücio mwega ũria Jehova Ngai wanyu aramũhe ũrĩ igai rianyu. ²² Nĩĩ ngaakuĩra bürüri ũyũ; ndikaringa Rũũ rwa

Jorodani; no inyuĩ mũkirie kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mwĩgwatĩre bũrũri ũcio mwega. ²³ Mwĩmenyererei mũtikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩrĩa aarĩkanĩire na inyuĩ; mũtikanethondekere mũhianano wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩa Ngai akaananĩtie. ²⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mwaki ũniinanaga, na nĩ Ngai ũrĩ ũiru.

²⁵ Thuutha wa kũgĩa na ciana, o na ciana cia ciana cianyu, na mũkorwo mũtũũrĩte bũrũri ũcio ihinda iraaaya, mũngĩgacooka mwĩthũkie mwĩthondekere mũhianano mũicũhie wa mũthemba o na ũrĩkũ, na mwĩke maũndũ mooru maitthonĩ ma Jehova Ngai wanyu, mũtũme arakare-rĩ, ²⁶ ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ itũike aira atĩ nĩmũkaniinwo o narua kuuma bũrũri ũcio mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre. Mũtigatũũra kũndũ kũu ihinda iraaaya na hatĩrĩ njanja nĩ mũkaaniinwo. ²⁷ Jehova nĩakamũharagania kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ, na no andũ anini anyu magaatigara gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ irĩa Jehova akaamũharaganĩria. ²⁸ Mũrĩ kũu, nĩmũkahooyaga ngai ithondeketwo nĩ andũ cia mĩthĩ na cia mahiga, o irĩa itangĩhota kuona, kana ciigue, kana irĩe, o na kana ciigue mũrukĩ. ²⁹ No mũngĩgaacaria Jehova Ngai wanyu mũrĩ kũu, nĩmũkamuoona, angĩkorwo nĩmũkamũrongoria na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe. ³⁰ Rĩrĩa mũgaakorwo mũrĩ mathĩina-inĩ na maũndũ maya mothe mekĩe kũrĩ inyuĩ, nĩmũgacookerera Jehova Ngai wanyu na mũmwathĩkĩre matukũ-inĩ ma thuutha. ³¹ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ Ngai ũrĩ-tha; ndakamũtiganĩria, kana amũniine, kana ariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro gĩake na maithe manyu ma tene kĩrĩa aarĩkanĩire nao na mwĩhĩtwa.

Jehova nĩwe Ngai

³² Na rĩrĩ, ũriai ũhoru wa matukũ marĩa mahĩtũku, o marĩa maarĩ mbere wanyu, kuuma mũthenya ũria Ngai ombire mũndũ gũkũ thĩ; ũriai kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ. Nĩ kũrĩ kwahaana ũndũ mũnene ta ũyũ, kana nĩ kũrĩ kwaiguika ũndũ ũngĩ taguo? ³³ Nĩ kũrĩ andũ angĩ marĩ maigua mũgambo wa Ngai akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki, ta ũria inyuĩ mũiguĩte, na magatũũra muoyo? ³⁴ Nĩ kũrĩ ngai yanageria kwĩyoera rũrĩrĩ irũrutĩte thĩinĩ wa rũria rũngĩ, na ũndũ wa magerio, na kũringa ciana, na morirũ, na kũhũũrana mbaara, na gwĩka maũndũ na njara irĩ na hinya na guoko gũtambũrũkĩtio; o na kana ciiko ingĩ nene na cia gwĩtigĩrwo ta maũndũ marĩa mothe Jehova Ngai wanyu aamwĩkĩire kũu bũrũri wa Misiri mũkũĩonagĩra na maithe?

³⁵ Muonirio maũndũ macio nĩgeetha mũmenye atĩ Jehova nĩwe Ngai; tĩga o we wiki gũtirĩ ũngĩ. ³⁶ Nĩatũmire mũigũe mũgambo wake kuuma igũrũ nĩguo amũrute. Nakuo thĩ akĩmuonia mwaki wake mũnene, na mũkũigũa ciugo ciake ikiuma mwaki-inĩ ũcio. ³⁷ Tondũ nĩendeete maithe manyu ma tene, na agĩthũura njiaro irĩa igooka thuutha wao, nĩamũrũtĩre bũrũri wa Misiri na hinya mũnene, na agĩtwarana na inyuĩ, ³⁸ nĩgeetha amũingatĩre ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra, amũrehe bũrũri wacio, amũhe guo ũtũike igai rĩanyu, ta ũria gũtarĩ ũmũthĩ.

³⁹ Nĩyenai na mũnyiite na ngoro cianyu ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai kũu igũrũ na gũkũ thĩ. Gũtirĩ ũngĩ. ⁴⁰ Rũmiai watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na maathanĩ make marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, nĩgeetha muonage maũndũ mega inyuĩ ene na ciana cianyu irĩa igooka thuutha wanyu, na nĩguo mũtũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe nginya tene.

Matũũra Manene na Kũũrĩa

⁴¹ Hĩndĩ iyo Musa akĩamũra matũũra matatũ manene mwena wa irathĩro wa Jorodani, ⁴² marĩa mũndũ o na ũrĩkũ ũragĩte mũndũ angĩorĩire angĩkorwo oragĩte mũndũ wa itũũra rĩake atathugundĩte, na atarĩ na rũthũũro. Nĩangĩorĩire itũũra rĩmwe rĩa macio ahonokie muoyo wake. ⁴³ Matũũra macio nĩmo maya: Bezeri kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni; na Ramothu kũu Gileadi, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa Gadi; na Golani kũu Bashani, nĩ ũndũ wa mũhĩrĩga wa Manase.

Kĩambĩrĩria gĩa Kũrutana Watho

⁴⁴ ũyũ nĩguo watho ũrĩa Musa aaheire andũ a Isiraeli maũrũmagĩrĩre. ⁴⁵ Ici nĩcio irĩkanĩro na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa Musa aamaheire rĩria moimire bũrũri wa Misiri, ⁴⁶ na maarĩ gĩtuamba-inĩ gũkuhĩ na Bethi-Peori, irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, bũrũri-inĩ wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũria waathanaga Heshiboni, nĩwe wahootirwo nĩ Musa na andũ a Isiraeli hĩndĩ irĩa moimaga bũrũri wa Misiri. ⁴⁷ Nĩmegwatĩre bũrũri wake na makĩigwatĩra bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani, athamaki acio eerĩ a Aamori a kũu irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani. ⁴⁸ Bũrũri ũcio uumĩte Aroeri, mũthia-inĩ wa kĩanda kĩa Arinoni ũgakinya kĩrĩma-inĩ kĩa Sirioni (na nĩkio

Herimoni), ⁴⁹ na ùkanyiiita Araba guothe mwena wa irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, o nginya iria rĩa Araba, mũhuro wa iharũrika cia Pisiga.

5

Maathani marĩa Ikũmi

¹ Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ: Inyuĩ Aisiraeli, ta kĩguei irĩa cia watho wa kũrũmirĩro, na mawatho marĩa ngũmwĩra ùmũthĩ mũkĩguaga. Mũmeerute na mũtigĩrĩre nĩ mwamarũmĩra. ² Jehova Ngai witũ nĩarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na ithuĩ kũu Horebu. ³ Jehova ndarĩkanĩire kĩrĩkanĩro gĩkĩ na maithe maitũ oiki, no nĩarĩkanĩire na ithuĩ, ithuothe arĩa tũrĩ muoyo ùmũthĩ. ⁴ Jehova aaranĩirie na inyuĩ ùthũi kwa ùthũi arĩ thĩĩni wa mwaki kĩrima igũrũ. ⁵ (Hĩndĩ iyo nĩ ndarũgamĩte gatagatĩ kanyu na Jehova nĩguo ndĩmwĩre ùhoro wa Jehova, nĩ tondũ nĩmwetigagĩra mwaki ùcio, na mũtiigana kwambata kĩrima igũrũ.) Nake akĩmwĩra atĩrĩ:

⁶ “Nĩ nĩ Jehova Ngai waku, ùrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ùkombo.

⁷ “Ndũkanagĩe na ngai ĩngĩ tiga nĩ.

⁸ “Ndũkanethondekere mũhianano mũicũhie wa mũhianĩre wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũũria igũrũ, kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ.

⁹ Ndũkanacinamĩrĩre kana ùcihoee, nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai waku ndĩ Ngai ùrĩ ùiru, herithagia ciana nĩ ùndũ wa mehia ma maithe mao nginya rũciarũ rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa maathũire, ¹⁰ no nĩ ngonania wendo kũrĩ njjarwa ngiri na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra maathani makwa.

¹¹ “Ndũkanagwete rĩtwa rĩa Jehova Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ mũndũ ndehĩtie ùria ùgwetaga rĩtwa rĩake na itherũ.

¹² “Menyagĩrĩra mũthenya wa Thabatũ ùwamũrage, o ta ùria Jehova Ngai waku agwathĩe. ¹³ Rutaga wĩra waku wothe mũthenya ĩtandatũ, ¹⁴ no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mũthenya ùcio ndũkanarute wĩra o na ùrĩkũ, wee mwene, kana mũrũguo, kana mwarĩguo, kana ndungata yaku ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yaku, kana ndigiri yaku kana nyamũ o na ĩrĩkũ yaku, kana mũgeni ùrĩ gwaku mũciĩ, nĩgeetha ndungata yaku ya mũndũ mũrũme o na ya mũndũ-wa-nja o ta ùria Jehova Ngai waku agwathĩe, nĩgeetha ùtũũre matukũ maingĩ, na maũndũ maku magĩrĩre bũrũri-inĩ ùria Jehova Ngai waku egũkũhe.

¹⁶ “Tĩia thoguo na nyũkwa o ta ùria Jehova Ngai waku agwathĩe, nĩgeetha ùtũũre matukũ maingĩ, na maũndũ maku magĩrĩre bũrũri-inĩ ùria Jehova Ngai waku egũkũhe.

¹⁷ “Ndũkanoragane.

¹⁸ “Ndũkanatharanie.

¹⁹ “Ndũkanaiye.

²⁰ “Ndũkanaigĩrĩre mũndũ ùria ùngĩ kĩgeenyũ.

²¹ “Ndũkanacumĩkĩre mũtumia wa mũndũ ùria ùngĩ. Ndũkanerĩrĩre nyũmba ya mũndũ ùria ùngĩ kana gĩthaka gĩake, kana ndungata yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, kana kĩndũ o nakĩ kĩa mũndũ ùria ùngĩ.”

²² Macio nĩmo maathani marĩa Jehova aarĩirie ùngano wanyu wothe na mũgambo mũnene kĩrima-inĩ kũu arĩ thĩĩni wa mwaki, o na itu-inĩ, o na nduma ndumanu; na ndoongereire ùndũ ùngĩ. Agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga, akĩĩnengera.

²³ Rĩria mwaiguire mũgambo ùkĩuma nduma-inĩ iyo, na kĩrima gĩgĩakanaga mwaki, athuuri na atongoria a mĩhĩrĩga yanyu yothe nĩmookire kũrĩ nĩ. ²⁴ Mũkiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai witũ nĩatuonetie riiri wake na ùnene wake, na nĩtũiguĩte mũgambo wake ùkĩuma mwaki-inĩ. Ùmũthĩ nĩtwonete atĩ mũndũ no atũũre muoyo o na Ngai aarĩtie nake. ²⁵ No rĩrĩ, tũgũkua nĩkĩ? Mwaki ùyũ mũnene ùũ nĩ ùgũtũnina, na nĩtũgũkua tũngũguu mũgambo wa Jehova Ngai witũ hĩndĩ ĩngĩ. ²⁶ Nĩ ùndũ-rĩ, nĩ mũndũ ùrĩkũ ùrĩ muoyo ùrĩ waigua mũgambo wa Ngai ùria ùtũũraga muoyo akĩaria arĩ thĩĩni wa mwaki ta ùria ithuĩ tũguĩte, na agatũũra muoyo? ²⁷ Wee thĩ ùkuhĩrĩre, ùigue ùria wothe Jehova Ngai witũ ekuuga. Ùcooke ùũke ùtũũre ùria wothe Jehova Ngai witũ egũkwĩra. Nĩtũkũigua na twathĩke.”

²⁸ Jehova niamüiguire rîrîa mwanjaragîria, nake Jehova akînjîira atîrî, “Nînjiguîte ûrîa andü aya makwîrîte. Ûhoro ücio wothe maarîtie nî mwega. ²⁹ Naarî korwo magia na ngoro ya gütüma meindigagîre na matüüre marümitie maathani makwa hîndî ciothe, nîguo matüüre monaga maündü mega o ene o na ciana ciao nginya tene!

³⁰ “Thîi ümeere macooke hema-inî ciao. ³¹ No wee-rî, ikara haha harî nî nîgeetha ngühe ûhoro wa maathani mothe, na irîra cia watho wa kûrümîrîwo, na mawatho marîa ûrîmarutaga nîguo mamarümagîrîre marî bûrûri ûrîa ngümahe mawîgwatîre ütûike wao.”

³² Nî ündü ücio, mwîmenyererei nîguo mwîkage ûrîa Jehova Ngai wanyu amwathîte; mütikarore na mwena wa ûrîo kana wa ümotho. ³³ Thiigai na mîthiire îrîa yothe Jehova Ngai wanyu amwathîte, nîguo mütüüre muoyo na mûgaacîre, na nîguo mütüme matukü manyu maingîhe ma gütüura bûrûri ücio mûkegwatîra.

6

Enda Jehova Ngai Waku

¹ Na rîrî, maya nîmo maathani, na watho wa kûrümîrîwo na mawatho marîa Jehova Ngai wanyu aanjathire ndîmürute nîgeetha mûmamenyagîrîre mûrî bûrûri ücio mükûringa Rûüi rwa Jorodani mûthîi mükawîgwatîre ütûike wanyu. ² Nîgeetha inyuî na ciana cianyu, na ciana ciao irîa igooka thuutha mwîtigagîre Jehova Ngai wanyu rîrîa rîothe mûgütüura muoyo, na ündü wa kûmenyerera watho wake wothe wa kûrümîrîwo, na maathani marîa mothe ngûmühe, na nîguo mütüüre mûkenete matukü maingî. ³ Atîrîrî wee Isiraeli, thîkîrîria na ümenyagîrîre gwathîkaga nîgeetha ütüüre wonaga maündü mega, na ningî nîgeetha mûingîhe mûno mûrî bûrûri ûrî bûthi wa irîa na üükî, o ta ûrîa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwîrîre.

⁴ Atîrîrî, wee Isiraeli, thîkîrîria: Jehova Ngai witü, we wiki nowe Jehova. ⁵ Endaga Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe. ⁶ Maathani maya ndîrakühe ümüthi üreke matüüre ngoro-inî yaku. ⁷ Umarutage ciana ciaku na kîyo. Aragia ûhoro wamo rîrîa ûikarîte gwaku mûcîi na rîrîa ügüthîi na njîra, o na rîrîa ükomete na rîrîa wokîra. ⁸ Mohagîrîre guoko-inî gwaku marî imenyithia, na ûmohagîrîre üthîü-inî waku. ⁹ Maandîke hingîro-inî cia mîrango ya nyûmba ciaku, o na ûmaandîke ihingo-inî ciaku.

¹⁰ Na rîrî, hîndî îrîa Jehova Ngai waku agaagükinyia bûrûri ücio erîre maithe maku na mwîhitwa: akîrîra Iburahîmu, na Isaaka, na Jakubu, atî niagakühe bûrûri ûrî na matüura manene, mega, ütaakite wee mwene, ¹¹ na akühe nyûmba ciyûrîte indo njega cia mîthemba yothe, no tiwe mwene üciyûrîtie kuo, na ithima üteenjete wee mwene, na mîgûnda ya mîthabîbü na ya mîtamaiyü îrîa ütaahandîte wee mwene; hîndî îyo warîa na wahûuna, ¹² ûkaamenyerera ndûkanariganîrwo nî Jehova, ûrîa wakûrutire bûrûri wa Misiri, agîkûruta bûrûri wa ükombo.

¹³ Witigagîre Jehova Ngai waku, ümütungatîre o we wiki, na rîrîa ükwîhîta ügwetage rîitwa rîake. ¹⁴ Ndûkanarümîrîre ngai ingî, ngai cia andü arîa makûrigiicîrîre; ¹⁵ nîgûkorwo Jehova Ngai waku, ûrîa ûrî gatagatî-inî kanyu, nî Ngai ûrî üiru, na marakara make nîmagagütûkîrîra magücine, na makûniine biü üthîre bûrûri-inî ücio. ¹⁶ Mütikanagerie Jehova Ngai wanyu ta ûrîa mwekîre kûu Masa. ¹⁷ Mütikanaage kûmenyerera maathani ma Jehova Ngai wanyu, na irîkanîro, na kîrîra kîa watho wake wa kûrümîrîwo, marîa aküheete ûrümagîrîre. ¹⁸ Îkaga maündü marîa moonagwo nî Jehova magîrîre na mega, nîgeetha ütüüre wonaga maündü mega, nîguo üthîi ükegwatîre bûrûri ücio mwega ûrîa Ngai eerîre maithe manyu ma tene na mwîhitwa, ¹⁹ atî nîakaingata thû cianyu ciothe ciehere mbere yaku, o ta ûrîa Jehova oigîte.

²⁰ Matukü-inî ma thuutha, rîrîa mûrûguo agaaküuria atîrî, “Gîtümi kîa irîkanîro icio, na kîrîra kîa watho wa kûrümîrîwo na mawatho marîa Jehova Ngai aamwathîte mûrümagîrîre, nî kîi?” ²¹ Ükaamücookeria atîrî: “Ithuî twarî ngombo cia Firaüni kûu bûrûri wa Misiri, no Jehova agîtûruta bûrûri ücio wa Misiri na ündü wa guoko gwake kwa hinya. ²² Nîtweyoneire na maithe maitü Jehova akîringa ciama na agîka maündü ma kûgeganîa, maündü manene mûno na ma kûmakania, akîmeeka kûu bûrûri wa Misiri, o na kûrî Firaüni na andü a nyûmba yake yothe. ²³ No niatûrutire kuuma kûu nîgeetha atûrehe gükü nîguo atûhe bûrûri üyü eerîre maithe maitü ma tene na mwîhitwa. ²⁴ Nake Jehova agîwatha twathîkagîre kîrîra kîa watho wothe wa kûrümîrîwo, na twîtigagîre Jehova Ngai witü, nîgeetha tûgaacagîre hîndî ciothe, na tütüüre muoyo o ta ûrîa gütârîi ümüthî. ²⁵ Na ithuî tungîmenyerera gwathîkîra watho

üyü wothe türî mbere ya Jehova Ngai witü, o ta ürîa atwathîte-rî, ücio nî ügaatuika üthingu witü.”

7

Küingata Ndürîrî

¹ Rîrîa Jehova Ngai waku agaagükinyia бүрүрi үрiа үратоonya үкawіgwatіre na aingate ndürîrî nyingî ikweherere, nacio nî Ahiti, na Agirigashi, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi na Ajebusi, ndürîrî mügwanja nene na irî hinya gügükîra-rî, ² na rîrîa Jehova Ngai waku agaacineana күрi we nawe үkorwo үcotooretie, hîndî iyo no nginya үgaciniina biü. Ndükanagie na kirîkanîro nacio na ndükanaciguire tha. ³ Mütikanagürane nacio. Mütikanaheane airütu anyu күрi aanake ao kana aanake anyu mahikie airütu ao, ⁴ nügukorwo nîmakagarüra aanake anyu matige gücooka күнүмiрiра, na matuіke a gütungatіra ngai ingi, namo marakara ma Jehova nîmakamükîrîra, mamücine na mamüniine o narua. ⁵ Üü nıguo mükaameeka: Mükoinanga igongona ciao, na müharaganie mahiga ma igongona ciao, na mütemange itugî ciao cia Ashera, o na мүсiне mühianano yao na mwaki. ⁶ Nügukorwo inyuî мүрi рiрiрi rwamürirwo Jehova Ngai wanyu. Jehova Ngai wanyu aamüthurire kuuma ndürîrî-inî ciothe cia thî mütuіke рiрiрi rwake, рiрiрi рiрi bata müno harî we.

⁷ Jehova ndaamwendire na akimüthuura tondü mwarî aingi gükîra ndürîrî iria ingi, nügukorwo nî inyuî mwarî anini müno gükîra andü arîa angî othe. ⁸ No nî ündü wa Jehova күmwenda na күmenyerera mwihitwa үрiа eehitire maithe manyu ma tene, nıkiо aamürutire na guoko gwake күрi hinya, na akimüküra akimüruta бүрүрi wa үkombo, kuuma hinya-inî wa Firaüni müthamaki wa бүрүрi wa Misiri. ⁹ Nî ündü үcio kimenyei atî Jehova Ngai wanyu nıwe Ngai; o we Mürungu үрiа mwіhokeku, үmenyagırıra kirîkanîro giake kia wendo күрi njiaro ngiri cia andü arîa mamwendete, na makamenyerera maathani make. ¹⁰ No rîrî, arîa mamüthüre nîakerihîria na njîra ya күmaniina biü makîonaga;

ndakagîa thieya kwîrîhîria harî andü arîa mamüthüre, makîonaga.

¹¹ Nî ündü үcio, mwimenyerere mürumagîre maathani na kirîra kia watho wake wa күрүмiрiрi, na mawatho marîa ngümühe ümüthî.

¹² Mungürümbüiya mawatho macio na mümamenyerere mümarümîrîre, nake Jehova Ngai wanyu nîarîgaga kirîkanîro giake kia wendo na inyuî, o ta үрiа eehitire mbere ya maithe manyu. ¹³ Nîarîmwendaga na amürathimage na atümage müingihage. Nîarîrathimaga maciaro ma nda cianyu, na maciaro ma mîgünda yanyu, marî ma ngano, na ma ndibeі ya mühihano, na ma maguta, na ma njaü cia ndüuru cianyu na ma tütürüme twa ndüuru cia ng'onda cianyu küu бүрүрi-inî үрiа eehitire harî maithe manyu atî nîakamühe. ¹⁴ Inyuî nîmükarathimwo gükîra рiрiрi рiрi ngî o ruothe; gütirî mündü mürüme kana mündü-wa-nja wanyu ükaaga mwana, o na kana ühiü wanyu o wothe wage güciara. ¹⁵ Jehova nîakamügîrîra kuuma күрi mîrimü yothe. Ndakamürehithîria mîrimü müru ta rîra muoi rîrîa mwarî küu бүрүрi wa Misiri, no rîrî, nîakamîrehithîria andü arîa othe mamüthüre. ¹⁶ No nginya mükaaniina ndürîrî ciothe iria Jehova akaarekereria acineane күрi inyuî; mütikanaciguire tha kana mütungatîre ngai ciacio, nügukorwo ündü үcio no ütuіke mütego күрi inyuî.

¹⁷ Mwashota kwîra atîrî, “Ndürîrî ici irî na hinya gütkîra. Tüngîhota atîa gücingaga?” ¹⁸ No mütikanacitigîre; ririkanagai wega үрiа Jehova Ngai wanyu eekire Firaüni, o na үрiа eekire бүрүрi wa Misiri guothe. ¹⁹ Nîmweyoneire na maithe manyu maündü manene marîa andü acio maageririo namo, o na ciamarîa iria ciaringirwo, na maündü na күgeganîa marîa meekirwo; ningî müririkane үрiа Jehova Ngai wanyu aamürutire бүрүрi wa Misiri na guoko kwa hinya na gütamбүрүкiтiо. Üguo noguo Jehova Ngai wanyu ageeka ndürîrî icio ciothe müretigîra rîu. ²⁰ O na ningî, Jehova Ngai wanyu nîagatüma magi ma mboora gatagatî ga cio, nginya o na matigari ma cio marîa makaamwîhitha makorwo mathirite. ²¹ Mütikamakio nicio, nügukorwo Jehova Ngai wanyu, үрiа үrî hamwe na inyuî, nî Mürungu münenе na wa gwitigirwo. ²² Jehova Ngai wanyu nîakarutürüra ndürîrî icio ciehere mbere yanyu hanini o hanini. Mütigetikîrio мүсiниine o rîmwe, nıguo nıyamü cia güthaka itikamüingihîre imürigiicîrie. ²³ No Jehova Ngai wanyu nîakaneana ndürîrî icio күрi inyuî, atüme igîe na kirigiicano kînene o nginya ininwo. ²⁴ Athamaki ao nîakamaneana moko-inî manyu, na inyuî nîmükaniina marîitwa mao biü mehere gükü thî mühuro wa riüa. Gütirî mündü ükaahota күmwitîria; nî mükaamaniina. ²⁵ Mühiano ya ngai ciao nîmükamîcina na mwaki. Mütikanacumîkîre betha na thahabu iria ciikîritwo igürü riayo, kana nümioe ituіke yanyu, mütikaguucîrîrio nıyo müheeneke, nügukorwo nîrî magigî күрi

Jehova Ngai wanyu. ²⁶ Ndükanarehe kindü kirí thaahu nyumba-iní yaku, nigeetha ndükaamürwo hamwe na kindü kiu müniinwo. Kirege biü na ügithüüre, nigükorwo nigütuütwo gĩa küniinwo.

8

Ndükanariganürwo nĩ Jehova

¹ Maathani maya mothe ndiramühe ümüthĩ ma kürümürira mamenyagürrei nigeetha mütüüre, na müngiŋhe, na mütoonye mwigwatire büürü üria Jehova eriire maithe manyu ma tene na mwihitwa. ² Ririkanai üria Jehova Ngai wanyu aamütongoririe njira-iní yothe küu werü-iní mäka iyo mirongo ina, akienda mwinyihie na amügerie nigo amene maündü maria maarĩ ngoro-iní cianyu, kana hihĩ nímükamenyagürira maathani make kana aca. ³ Niatümiri mwinyihie, na akireka mühüte agicooka akimühüunia na mana, maria mütaamenyete kana makamenywo nĩ maithe manyu, nigeetha amürute atĩ ti irio ciki ingitüüría mündü muoyo, no nĩ kiugo o gíothe kiria kingiama kanua ka Jehova. ⁴ Nguo cianyu itiigana gütuika kana magürü manyu makümba ihinda-iní riu rĩa mäka mirongo ina. ⁵ Kímenyei na ngoro cianyu atĩ o ta üria mündü ahüüraga müriü akimürunga, üguo noguo Jehova Ngai wanyu amühüüraga.

⁶ Menyagürirai maathani ma Jehova Ngai wanyu, müthiage na njira ciake na mümwitigagire. ⁷ Nigükorwo Jehova Ngai wanyu aramütwara büürü mwega müno, büürü üri türüü, na üri türía twa maai, na ithima cia maai megütherera küu cianda-iní o na irima-iní; ⁸ büürü üri na ngano na cairi, na üri na mĩthabibü na miküyü, na mĩkomamanga, ningĩ nĩ büürü üri na maguta ma mitamaiyü na üükĩ; ⁹ nĩ büürü ütakananyihia irio, na inyuü mütirĩ kindü mükaaga, büürü üria mahiga maguo arĩ igera, na no mwenje icango irima-iní ciagu.

¹⁰ Rirĩa mükaaria mühüüne, mükaagooa Jehova Ngai wanyu nĩ ündü wa büürü ücio mwega amüheete. ¹¹ Mwímenyagürrei mütikariganürwo nĩ Jehova Ngai wanyu, mwage kümenyerera maathani make na mawatho make, na kiria kĩa watho wake wa kürümürwo üria ndiramühe ümüthĩ. ¹² Kwaga üguo, mwarĩa mwahüuna, na mwaka nyumba njega na mücitüüre, ¹³ na rirĩa ndüuru cianyu cia ng'ombe na cia mburi ikaaneneha, nacio betha na thahabu ciongerereke, na indo ciothe iria müri nacio ikorwo ciongerereke müno-rĩ, ¹⁴ hĩndĩ iyo ngoro cianyu nĩkaagia na mwitüo, na nímükariganürwo nĩ Jehova Ngai wanyu, o we üria wamürutire büürü wa Misiri, akimüruta büürü wa ükombo. ¹⁵ Niamütongoririe mügütükaniiria werü ücio münene na wa kümakania, büürü ücio müng'aru utari maai, na warĩ na nyoka njüru, o na tung'aurü. Niamürutire maai ihiga-iní rĩa nyaigĩ. ¹⁶ Niamüheire mana mürire küu werü-iní, maria maithe manyu mataamenyete ühoro wamo, nigo atüme mwinyihie, na akimügeria nigeetha thuutha-iní maündü manyu makaagürira. ¹⁷ Mwahota gükeüra atüri, "Ühoti witü na hinya wa moko maitü nicio ituoneire ütonga üyü." ¹⁸ No riri, ririkanagai Jehova Ngai wanyu, nigükorwo nĩwe ümüheaga ühoti wa kwigüra na ütonga, na nĩ ündü ücio agakihingia kirikanüro giake, kiria akirianiire na maithe manyu ma tene na mwihitwa, o ta üria gütarĩ ümüthĩ.

¹⁹ Müngikariganürwo nĩ Jehova Ngai wanyu müürümürire ngai ingĩ, mücihoee na müciinamürire, ngümbürira müthenya wa ümüthĩ atĩ ti-itherü no mükaaniinwo. ²⁰ Mükaaniinwo o ta ndürürĩ iria Jehova aaniinire agicieheria mbere yanyu, nĩ ündü wa kwaga gwithikira Jehova Ngai wanyu.

9

Üremi wa Andü a Isiraeli

¹ Ta thikürria wee Isiraeli. Riu ürorete kuringa Rüü rwa Jorodani üthĩ ügatunye ndürürĩ nene na irĩ hinya gügükira, büürü üri na matüura manene müno mathiürürükürro na thingo ikinyite o igürü. ² Andü akuo marĩ hinya na nĩ araihu, nio Aanaki! Nüüü ühoro wao, na nüüigüite gükürwo atĩri: "Nüü üngihota gwütiiria andü a Anaki?" ³ No menya wega ümüthĩ atĩ Jehova Ngai waku nĩwe üküringata athĩ mbere yaku ahaana ta mwaki wa küniinana. Nĩakamaniina; amatoorie mbere yaku. Nawe nüükamarutürüra ümaniine biü o narua, o ta üria Jehova aakwürire.

⁴ Jehova Ngai waku aarikia kümaingata mehere mbere yaku-rĩ, ndükaneüre atüri, "Jehova andehete gükü ndügwatire büürü üyü nĩ ündü wa üthingu wakwa." Aca, ti üguo, no nĩ tondü wa waganu wa ndürürĩ icio, nĩkio Jehova egüciingata ciehere mbere yaku. ⁵ Ti üthingu waku o na kana ürüngürü waku ügütüma ükegwatire büürü wacio; no nĩ tondü wa waganu wa ndürürĩ icio-rĩ, Jehova Ngai waku nĩekumarutürüra mehere mbere yaku nigo ahingie üria eehitire kürĩ maithe maku, nio lburahimu, na Isaaka, na

Jakubu. ⁶ Nĩ ùndũ úcio, kĩmenye atĩ ti úthingu waku útũmĩte Jehova Ngai waku akũhe bũrũri úcio mwega úwĩgwaĩre útuĩke waku, nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ andũ momĩtie ngingo.

Njaũ ya Thahabu

⁷ Ririkanaga na ndũkanariganĩrwo nĩ ũrĩa warakaririe Jehova Ngai waku kũu werũ-inĩ. Kuuma mũthenya ũrĩa woimire bũrũri wa Misiri nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ, mũkoretwo mũkĩremera Jehova. ⁸ Mũrĩ kũu Horebu nĩmwatũmire marakara ma Jehova maarahũke akĩrakara nginya akienda kũmũniina. ⁹ Rĩrĩa ndaambatire kĩrĩma-inĩ nganengerwo ihengere cia mahiga, ihengere irĩa ciandĩkĩtwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na inyuĩ, nĩndaikarire kũu kĩrĩma igũrũ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na útukũ; ndiariĩre irio kana ngĩnyua maaĩ. ¹⁰ Jehova nĩanengerire ihengere igĩrĩ cia mahiga ciandĩkĩtwo na kĩara kĩa Ngai. Ciandĩkĩtwo maathani mothe marĩa Jehova aamwariĩre kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩnĩ wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte.

¹¹ Hĩndĩ irĩa matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na útukũ, maathirire-rĩ, Jehova nĩanengerire ihengere icio igĩrĩ cia mahiga, ihengere icio cia kĩrĩkanĩro. ¹² Jehova agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Ikũrũka narua uume gũkũ nĩ ùndũ andũ aku arĩa warutire bũrũri wa Misiri nĩmethũkĩtie. Nĩmagarũrũkĩte o na ihenya magatĩganĩria maathani marĩa ndamaathire na nĩmethondekeire mũhianano wa gũtwekio.”

¹³ Nĩngĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩndĩmoonete, ngoona atĩ nĩ andũ momĩtie ngingo mũno! ¹⁴ Ndekereria, nĩguo ndĩmaniine na tharie rĩĩtwa rĩao gũkũ thĩ mũhuro wa rĩua. Thuutha wa ũguo njooke ngũtue rũrĩrĩ rũrĩ hinya na rũrĩ na andũ aingĩ kũmakĩra.”

¹⁵ Nĩ ùndũ úcio ngĩhũndũka ngũkũrũka kuuma kĩrĩma igũrũ o gĩkĩrĩrĩmbũkaga mwaki. Nacio ihengere icio igĩrĩ cia kĩrĩkanĩro ciarĩ moko-inĩ makwa. ¹⁶ Rĩrĩa ndaacũthĩrĩrie, nĩndonire atĩ nĩmwahĩrie Jehova Ngai wanyu; nĩ mwethondekeire mũhianano wa gũtwekio ũhaana ta njaũ. Nĩmwagarũrũkĩte o narua mũgatiga kũrũmĩrĩra njĩra irĩa Jehova aamwathĩte mũrũmagĩrĩre. ¹⁷ Nĩ ùndũ úcio ngĩnyũta ihengere icio igĩrĩ ngĩcirekania kuuma moko-inĩ makwa, nacio ikĩenyũkanga icunjĩ mũkĩĩonagĩra na maĩtho manyu.

¹⁸ Nĩngĩ ngĩgũthĩa thĩ mbere ya Jehova matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na útukũ; ndiigana kũrĩa irio kana ngĩnyua maaĩ, nĩ ùndũ wa mehĩa marĩa mothe mwekĩte, mũgeeka maĩndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, mũgĩtũma arakare. ¹⁹ Nĩndetigagĩra marakara na mang’ũrĩ ma Jehova, nĩgũkorwo nĩamũrakarĩre o kũigana ùndũ angĩamũniĩre. No Jehova nĩathĩkĩrĩrie o rĩngĩ. ²⁰ Nake Jehova nĩarakarĩre Harũni o kũigana ùndũ angĩamũniĩre, no ihinda rĩu, nĩndahooeire Harũni o nake. ²¹ Nĩngĩ ngĩcooka ngĩoya kĩndũ kũu kĩanyu kĩa wĩhia, nakĩo nĩkĩo njaũ iyo mwathondekete, na ngĩmĩcina na mwaki. Ngĩcooka ngĩmĩthethera ngĩmĩthĩa igĩtuĩka mũtutu mũhĩnyu ta rũkũngũ, naruo rũkũngũ rũu ngĩrũikia karũũ gaathereraga koimĩte kĩrĩma-inĩ.

²² O na nĩngĩ nĩmwarakaririe Jehova mũrĩ kũu Tabera, na Masa, na Kibirothu-Hataava.

²³ Na rĩrĩa Jehova aamũtũmire kuuma Kadeshi-Barĩnea, aamwĩrĩre atĩrĩ, “Ambatai mũthĩĩ mũkegwatĩre bũrũri ũrĩa ndĩmũheete.” No nĩ mwaremeire watho wa Jehova Ngai wanyu. Mũtiigana kũmwĩhoka kana kũmwathĩkĩra. ²⁴ Kuuma rĩrĩa ndamũmenyire, mũtũũraga mũremeire Jehova.

²⁵ Nĩndegũthĩrie thĩ mbere ya Jehova matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na útukũ, tondũ Jehova nĩoigĩte atĩ nĩekũmũniina. ²⁶ Ngĩhooya Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova, tĩga kũniina andũ aya aku, o aya igai rĩaku kũmbe arĩa wakũrĩre na ùndũ wa hinya waku mũnene, ũkĩmaruta bũrũri wa Misiri na guoko gwaku kwa hinya. ²⁷ Ririkana ndungata ciaku Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Tĩga kũrora ũmũ wa ngoro cia andũ aya, na waganu wao, o na mehĩa mao. ²⁸ Kwaga ũguo, bũrũri ũrĩa wee watũrutire ũkoiga atĩrĩ, “Tondũ Jehova ndangĩahotire kũmakinyia bũrũri ũrĩa aamerĩre, na nĩ tondũ nĩamamenete-rĩ, nĩkĩo aamatwarire werũ-inĩ amooragĩre kuo.” ²⁹ No andũ aya nĩ aku, o igai rĩaku kũmbe, arĩa warutire kũu na ùndũ wa hinya waku mũnene, na guoko gwaku gũtambũrũkĩtio.”

10

Ihengere Ihaana ta Iria cia Mbere

¹ Hĩndĩ iyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Acũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaana ta irĩa cia mbere, ũcooke wambate gũkũ kũrĩ nĩ kĩrĩma-inĩ. Na ũcooke ũthondeke ithandũkũ rĩa mbaũ. ² Nĩngwandĩka ciugo irĩa ciaandĩkĩtwo ihengere-inĩ irĩa cia mbere, irĩa woragire. Nawe nĩũgũcooka ũcĩkĩre thĩnĩ wa ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro.”

³ Nĩ ündũ ücio ngĩgĩthondeka ithandũkũ rĩu na mbaũ cia mũtĩ wa mũgaa, na ngĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaanaine na iria cia mbere, ngĩambata kĩrĩma-inĩ nguũite ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁴ Jehova akĩandĩka Maathani macio Ikũmi ihengere-inĩ icio, o ta ũrĩa maandĩkitwo hĩndĩ ya mbere, o marĩa aamwarĩrie kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte. Jehova agĩcooka akĩinengera ihengere icio. ⁵ Na nĩ ngĩcooka ngĩgarũrũka, ngĩkũrũka, ngĩuma kĩrĩma igũrũ, ngĩkũrĩa ihengere icio ithandũkũ-inĩ rĩu ndaathondekete o ta ũrĩa Jehova aanjathĩte, na niho irĩ o na rĩu.

⁶ (Andũ a Isiraeli nĩmathiire rũgendo moimĩte ithima-inĩ cia andũ a Jaakani, magĩkinya Mosera. Kũu nĩkuo Harũni aakuĩrĩre, na nokuo aathikirwo; nake mũriũ Eliazaru agĩtuika mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩake. ⁷ Kuuma kũu magĩthĩi nginya Gudugoda, na magĩcooka magĩthĩi magĩkinya Jotibatha, bũrũri ũrĩ tũrũũ. ⁸ Ihinda-inĩ rĩu Jehova nĩamũrire mũhĩrĩga wa Lawi ũkuuenge ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na ũrũgamage mbere ya Jehova, ũtungatage na ũrathimange ũkĩgwetaga rĩitwa rĩake, o ta ũrĩa meekaga ũmũthĩ. ⁹ Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩa Alawii gũkorwo matarĩ na igai rĩao kũmbe gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu aameerire.)

¹⁰ Nĩndaikarire kũu kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, o ta ũrĩa ndeekĩte hĩndĩ ya mbere, na ihinda rĩrĩ o narĩo Jehova nĩanjigũire. Ndwarĩ wendo wake amũniine. ¹¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Thĩi ũgatongorie andũ aya kũrĩa megũthĩi, nĩguo mathĩi megwatĩre bũrũri ũrĩa nderĩre maithe mao na mwĩhĩtwa atĩ nĩngamahe.”

Mwĩtigagĩrei Jehova

¹² Na rĩrĩ, wee Isiraeli, nĩ ündũ ũrĩkũ Jehova Ngai waku endaga wĩke, tiga o wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, na ũthiĩage na njĩra ciake ciothe, na ũmwendage, na ũtungatagĩre Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe o na muoyo waku wothe, ¹³ na ũmenyagĩrĩre maathani ma Jehova, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ngũkũhe ũmũthĩ nĩguo maũndũ maku magĩrĩre?

¹⁴ Jehova Ngai waku nĩwe mwene igũrũ, o na igũrũ rĩrĩa rĩrĩ kũraya kũu matu-inĩ, o na thĩ no yake na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁵ No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, Jehova nĩakenirio nĩ maithe manyu ma tene na akĩmeenda, na akĩmũthuura inyuĩ njĩaro ciao harĩ ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ. ¹⁶ Nĩ ündũ ücio, ruithiĩ ngoro cianyu na mũtigacooke kũũmia ngingo cianyu rĩngĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na Mwathani wa aathani, o we Mũrungu ũrĩa mũnene, ũrĩa ũrĩ hinya mũno na wa kũmakania, ũrĩa ũtathutũkanagia, na ndoyaga mahaki. ¹⁸ Nĩarũagĩrĩra ciira wa ciana cia ngoriai na wa atumia a ndigwa, na nĩendaga mũndũ wa kũngĩ, akamũheaga irio na nguo. ¹⁹ O na inyuĩ no nginya mwendage andũ a kũngĩ, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwatũũire mũrĩ andũ a kũngĩ bũrũri-inĩ wa Misiri. ²⁰ Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku na ũmũtungatagĩre. Wĩnyĩitanagie nake, na ũkũhĩta ũgwetage rĩitwa rĩake. ²¹ Ücio nowe ũrĩgocaga; na nĩwe Ngai waku, ũrĩa wagwĩkĩre maũndũ macio manene na ma kũmakania marĩa weyoneire na maitho maku. ²² Maithe manyu ma tene arĩa maikũrũkire magĩthĩi bũrũri wa Misiri maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja, na rĩu Jehova Ngai waku nĩakũngĩhĩtie o ta njata cia matu-inĩ.

11

Endaga Jehova na ũmwathikagĩre

¹ Endaga Jehova Ngai waku na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa endaga, arĩ kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make, na maathani make hĩndĩ ciothe. ² Rĩrikana ũmũthĩ atĩ ciana ciaku itionire na itiamenyire kũherithania kwa Jehova Ngai waku: o na itionire ũnene wake na guoko gwake kũrĩa kũrĩ hinya, o na guoko gwake gũtambũrũkĩtio; ³ o na ciana iria aaringire, na maũndũ marĩa eekire kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na bũrũri wake wothe; ⁴ na ũrĩa eekire mbũtũ cia ita cia bũrũri wa Misiri, na mbarathi ciao, na ngari ciao cia ita, na ũrĩa aamahũkanirĩre na maafĩ ma Iria Itune hĩndĩ iyo maathingatanĩte nao, na ũrĩa Jehova aamarehithĩrie mũthiro wa gũtũra. ⁵ Ciana cianyu ticio cionire ũrĩa aamwĩkĩre mũrĩ kũu werũ-inĩ, nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ; ⁶ o na ũrĩa eekire Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu ũrĩa Mũrubeni, rĩrĩa thĩ yamaathamĩrie kanua kayo marĩ gatagatĩ ka andũ a Isiraeli othe, thĩ ikĩmameria hamwe na nyũmba ciao, na hema ciao, na kĩrĩa giothe maarĩ nakĩo. ⁷ No nĩ maitho manyu meeyoneire maũndũ macio mothe manene marĩa Jehova ekĩte.

⁸ Nĩ ündũ ücio menyagĩrĩrai maathani mothe marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ, nĩgeetha mũgĩe na hinya wa gũtoonya na wa gũtunyana bũrũri ũrĩa mũraringa Rũũ rwa

Jorodani mükawigwatire, ⁹ na nigeetha mügaatüura matukü maingí bürüri ücio Jehova eehitire na mwihitwa atí nîakahe maithe manyu ma tene na njiaro ciao, bürüri ürî bûthi wa iria na üükî. ¹⁰ Bürüri ürîa mürathii mükaütunyane ndühaana ta bürüri wa Misiri, kürîa muumite, kürîa mwahaandaga mbegü cianyu na mügaciunithagîria maaî na magürü taarî mügûnda wa mboga. ¹¹ No rîrî, bürüri ürîa müraringa Rûü rwa Jorodani mükegwatire nî bürüri ürî irîma na cianda iria inyuuga maaî ma Rûua kuuma igürü. ¹² Nî bürüri ümenyagîrîrwo nî Jehova Ngai wanyu; maithe ma Jehova Ngai wanyu maikaraga maücüthîrîrie kuuma kîambîrîria kîa mwaka nginya müthia waguo.

¹³ Nî ündü ücio müngîathîkîra maathani marîa ndîramûhe ümüthî mürî na wîhokeku, na mwendage Jehova Ngai wanyu, na mûmütungatagîre na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe-rî, ¹⁴ hîndî iyo nîngoiria mbura bürüri wanyu kîmera kîayo gîakinya, mbura ya mûringo na ya gükürîa irio, nigeetha mügaacookagîrîria ngano yanyu, na ndibeî ya mühîhano na maguta. ¹⁵ Nîngatüma kügîe na nyeki ithaka-inî nî ündü wa ng'ombe cianyu, na mûkarîiaga mûkahüüna.

¹⁶ Mwîmenyagîrîrei mütkanaguucîrîrio, mügarürûke mühoee ngai ingî na müciinamîrîre. ¹⁷ Müngîkaguucîrîrio, marakara ma Jehova nîmakamüükîrîra mamüçine, na nîakahinga igürü nigeetha gütikoire nayo thî yage küruta maciaro, na inyuî nîmügathira o narua mwehere bürüri ücio mwegu Jehova aramûhe. ¹⁸ Igaai ciugo ici ciakwa ngoro-inî cianyu na mecîria-inî manyu; ciohagîrîrei moko-inî manyu irî imenyithia, na müciohagîrîre mothiü-inî manyu. ¹⁹ Cirutagei ciana cianyu, na müciarage rîria mükarîite kwanyu müçîî na rîria mürathii na njîra, na rîria mükomete na rîria muokîra. ²⁰ Ciandîkei hingîro-inî cia mîrango ya nyûmba cianyu o na müciandîke ihingo-inî cianyu, ²¹ nigeetha matukü manyu na matukü ma ciana cianyu maingîhe kûu bürüri-inî ücio Jehova eehitire na mwihitwa atí nîakahe maithe manyu ma tene; maingîhe o ta matukü marîa igürü rîgütüura rî igürü wa thî.

²² Müngîmenyerera wega maathani maya mothe ndîramûhe mümarûmagîrîre, mwendage Jehova Ngai wanyu, na müthiage na njîra ciake ciothe na müikarage mwîgwatanîtie nake-rî, ²³ hîndî iyo Jehova nîakaingata ndürîrî icio ciothe ciehere mbere yanyu, na inyuî mwîgwatîre kûndü kûu kwa ndürîrî nene na irî hinya kûmükîra. ²⁴ Kûndü gothe kürîa mügaakinyithia makinya manyu gûgaatuika kwanyu; bürüri wanyu ükoima werü-inî ükinye Lebanoni, na uume Rûü rwa Farati ükinye iria-inî rîa mwena wa ithüiro. ²⁵ Gütîrî mündü ükaahota kûmwîtiiria. O ta ürîa aamwîrîire, Jehova Ngai wanyu nîagatüma mwîtigîrwo nî andü a bürüri wothe kürîa gothe mügaathî.

²⁶ Atürîrî, ümüthî ndîramüigîra kîrathimo mbere yanyu na ngamüigîra kîrumi, ²⁷ ndîramüigîra kîrathimo angîkorwo nîmügwathîkîra maathani ma Jehova Ngai wanyu marîa ndîramûhe ümüthî; ²⁸ na ngamüigîra kîrumi angîkorwo nîmürîagaga gwathîkîra maathani ma Jehova Ngai wanyu mügatiga gûthîi na njîra irîa ngûmwatha ümüthî, na ündü wa kûrûmîrîra ngai ingî, iria mütooi. ²⁹ Rîria Jehova Ngai wanyu akaamükinyia bürüri ürîa mürathii mükawigwatire, nîmükanîrîra ühoru wa kîrathimo kûu kîrîma-inî kîa Gerizimu, nakîo kîrumi müheanîre ühoru wakîo kîrîma-inî kîa Ebalî. ³⁰ O ta ürîa müüi, irîma icio irî kûu mürîmo wa Rûü rwa Jorodani, mwena wa ithüiro wa njîra kwerekeru na kürîa riüa rîthüagîra, gûkuhî na mîti irîa mînene ya More, kûu bürüri wa andü a Kaanani arîa matüüraga Araba gûkuhî na Giligalî. ³¹ Mürî hakuhi kürînga Rûü rwa Jorodani mütoonye mükegwatire bürüri ücio Jehova Ngai wanyu aramûhe. Rîria mügaakorwo müwoete na mügatüura kuo-rî, ³² menyagîrîrai gwathîkîra kîrîra kîa watho wa kûrûmîrîrwo, na mawatho marîa ndîramûhe ümüthî.

12

Handü Hamwe tu ha Kûhoerwo

¹ Ici nîcio irîa cia watho wa kûrûmîrîrwo, na mawatho marîa mwagîrîrwo nî kûmenyerera mümarûmagîrîre mürî bürüri ürîa Jehova Ngai wa maithe manyu amûheete müwigwatire, rîria rîothe mügütüura bürüri-inî ücio. ² Mükaananga biü kûndü gothe kûu igürü wa irîma iria ndaaya na türîma na rungu rwa mütî o wothe müruru kürîa ndürîrî icio mükegwatîra bürüri wacîo ihooyagîra ngai ciacîo. ³ Mükoinanga igongona ciacîo, na müharaganîe mahîga mao marîa maamûre, na müçine itugî cia Ashera ciacîo; mütemange mîhianano ya ngai ciao, na mütharie marîitwa ma cio mehere kûndü kûu.

⁴ Mütîkanahoe Jehova Ngai wanyu ta ürîa ndürîrî icio ihooyaga ngai ciacîo. ⁵ No rîrî, no nginya mügaacaria handü harîa Jehova Ngai wanyu agaathuura thîinî wa

mũhĩrĩga yanyu yothe, nĩguo haamũrĩrwo rĩitwa rĩake, harĩ gũkaro gĩake. Hau nĩho mũrĩthiiaaga; ⁶ na nĩho mũrĩtwaraga maruta manyu ma njino na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta ma mwanya, na kĩrĩa gĩothe mũrĩrutaga kĩa mũhĩtwa yanyu, o na maruta manyu ma kwĩyendera, na marigithathi ma ndũuru cianyu cia ng'ombe na cia ng'andu. ⁷ Mũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu nĩmũkarĩaga na mũgakenera maũndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu, nĩ undũ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte.

⁸ Mũtikaneke ta ũrĩa tũreka tũrĩ gũkũ ũmũthĩ, o ũrĩa mũndũ aroona kwagĩrĩre, ⁹ tondũ mũtirĩ mũraakinya ũhurũko-inĩ kana igai-inĩ rĩrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe. ¹⁰ No nĩmũkaringa Rũtĩ rwa Jorodani mũtũũre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu, na nĩakamũhurũkia harĩ thũ cianyu ciothe iria imũthiũrũrũkiirie, nĩgeetha mũtũũre mũtarĩ na ũgwati. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura haamũrwo ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, niho mũgaatwaraga indo ciothe iria ngũmũwatha mũtwarage: nacio nĩ maruta manyu ma njino, na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta manyu ma mwanya, na indo ciothe njega iria mwĩrĩre Jehova na mwĩhĩtwa. ¹² Na mũrĩ hau, mũkenage mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ ene, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu arĩa matarĩ na mĩgũnda kana igai rĩa ene. ¹³ Mwĩmenyererei mũtikananarũtĩre magongona manyu ma njino handũ harĩa hothe mũngĩenda. ¹⁴ Marutagĩrei o handũ harĩa Jehova agaathuura mũhĩrĩga-inĩ ũmwe wa mũhĩrĩga yanyu, niho mũgeekagĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte.

¹⁵ No rĩrĩ, no mũthĩnjĩre nyamũ cianyu itũũra-inĩ rĩanyu o rĩothe na mũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa mũngĩenda, o taarĩ nyama cia thwariga kana cia thũiya, mũrĩe kũringana na kĩrathimo kĩrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete. Andũ othe, arĩa marĩ na thaahu o na arĩa matarĩ, no marĩe nyama icio. ¹⁶ No mũtikananarĩe thakame; mũitagei thĩ o taarĩ maai. ¹⁷ Mũtikananarĩre matũũra-inĩ manyu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndĩbei ya mũhĩhano, na maguta, kana marigithathi ma ndũuru cianyu cia ng'ombe na cia ng'andu, kana kĩndũ o gĩothe mwĩhĩtĩte kũrutaga, kana maruta manyu ma kwĩyendera, o na kana maruta ma mwanya. ¹⁸ Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, mũrĩrĩagĩra indo icio mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura, inyuĩ ene, na ariũ anyu na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu, na nĩmũrĩkenagĩra maũndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu. ¹⁹ Menyererai mũtikananarekererie Alawii hĩndĩ ĩria yothe mũgũtũũra bũrũri ũcio wanyu.

²⁰ Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaakwaramĩria bũrũri waku o ta ũrĩa aakwĩrĩre, nawe wende kũrĩa nyama na uuge atĩrĩ, "Nĩngwenda nyama," hĩndĩ ĩyo no ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda. ²¹ Kũngĩkorwo handũ harĩa Jehova Ngai waku athuurĩte haamũrĩrwo Rĩitwa rĩake nĩ hakũrĩhĩrĩrĩre-rĩ, no ũthĩnje nyamũ kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng'ombe na cia ng'andu iria Jehova akũheete, ta ũrĩa ngwathĩte, na ũrĩ o kũu matũũra-inĩ maku, no ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda. ²² Rĩa nyama icio o ta ũrĩa ũngĩrĩa nyama cia thwariga kana cia thũiya. Andũ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ no marĩe nyama icio. ²³ No ũmenyerere ndũkanarĩe thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo, ndũkanarĩanĩrie muoyo ũcio na nyama. ²⁴ Ndũkanarĩe thakame; mũite thĩ o ta maai. ²⁵ Ndũkanamĩrĩe, nĩguo maũndũ maku magĩrĩre, o na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku, tondũ ũrĩkoragwo ũgũka maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova.

²⁶ No rĩrĩ, nĩũkoya indo ciaku iria nyamũre na kĩndũ kĩrĩa gĩothe wĩhĩtĩte atĩ nĩũkaruta, ũthĩ handũ harĩa Jehova agaathuura. ²⁷ Rutĩra magongona maku ma njino, ma nyama na ma thakame kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai waku. Thakame ĩyo ya magongona macio maku no nginya ĩitwo hau mwena-inĩ wa kĩgongona kĩa Jehova Ngai waku, no nyama no ũcirĩe. ²⁸ Menyerera wathĩkĩre mawotho maya mothe ndrĩagwatha, nĩgeetha maũndũ maku na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku maagagĩrĩre hĩndĩ ciothe, tondũ ũrĩkoragwo ũgũka wega na ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

²⁹ Jehova Ngai waku nĩakeheria mbere yaku ndũrĩrĩ iria ũkĩrĩ kũhithũkĩra ũcitunye bũrũri. No rĩrĩa ũgaacingata na ũtũũre bũrũri wacio, ³⁰ na ciarĩkia kũniinwo ciehere mbere yaku, wĩmenyerere ndũkanategwo na undũ wa gũtũũria ũhoru wa ngai ciacio ũkĩũria atĩrĩ, "Ĩ ndũrĩrĩ ici itungatagĩra ngai ciacio atĩa? Tũgũka o ta ũrĩa ciĩkaga." ³¹ Ndũkanahooe Jehova Ngai waku na njĩra icio ciacio, nĩ undũ ikĩhooya ngai icio ciacio, nĩciĩkaga maũndũ mothe marĩa marĩ magĩgĩ marĩa Jehova athũire. O na nũcinaga ariũ

ao na airĩtu ao na mwaki marĩ magongona ma ngai ciacio. ³² Tigĩrĩra atĩ nĩ weka maũndũ mothe marĩa ngwathĩte; ndũkanongerere ũndũ kana ũrutarute.

13

Kũhooya Ngai Ingĩ

¹ Mũnabii kana mũroti wa irooto angĩkeyumĩria thĩnĩ wanyu, nake amwĩre ũhoru wa kĩama kana wa ũrirũ, ² naguo ũhoru ũcio aarĩtie wa kĩama kana wa ũrirũ wĩkĩkerĩ, acooke oige atĩrĩ, “Nĩtũrũmĩrĩrei ngai ingĩ (ngai iria mũtooĩ) mũreke tũcihooe,” ³ mũtikanathikĩrĩrie ndeto cia mũnabii ũcio, kana cia mũroti ũcio wa irooto; Jehova Ngai wanyu nĩkũmũgeria aramũgeria amenye kana nĩmũmwendete na ngoro cianyu ciothe na mĩoyo yanyu yothe. ⁴ Jehova Ngai wanyu nĩwe mũrĩrũmagĩrĩra, na nĩwe mũrĩtĩgagĩra. Menyagĩrĩrai maathani make na mũmathĩkagĩre; mũtungatagĩrei na mwĩgwatanagie nake. ⁵ Mũnabii ũcio kana mũroti ũcio no nginya ooragwo, tondũ nĩahunjĩtie ũhoru wa kũremera Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, akĩmũkũũra kuuma bũrũri wa ũkombo; nĩageretie kũmũgarũra mwehere njĩra ĩrĩa Jehova Ngai wanyu aamwathire mũrũmagĩrĩre. No nginya mũniine ũuru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁶ Mũrũ wa nyũkwa ũrĩa mũciaraniĩrwo, kana mũrũguo kana mwarĩguo, kana mũtumia waku ũrĩa wendete, kana mũrataguo ũrĩa mumĩranĩtie ngoro nake angĩkũheeneria, akwĩre atĩrĩ, “Nĩtũthĩi tũkahooe ngai ingĩ” (ngai iria wee kana maithe manyu matooi), ⁷ ngai cia andũ arĩa mamũthĩũrũrũkĩrie, marĩ gũkuhĩ, kana marĩ kũraya, kuuma mwena ũmwe wa bũrũri nginya ũrĩa ũngĩ), ⁸ ndũkanetĩkĩre ũhoru ũcio wake, kana ũmũthĩkĩrĩrie. Ndũkanamũguĩre tha. Ndũkanamũtĩge arĩ muoyo kana ũmũhĩthĩrĩre. ⁹ No nginya ũkaamũũraga. Guoko gwaku nĩkuo gũgaakorwo kũrĩ kwa mbere ũhoru-inĩ ũcio wa kũmũũraga, gũcooke kũrũmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. ¹⁰ Mũhũũrei na mahiga nyuguto nginya akue, nĩ ũndũ nĩageretie kũmũgarũra amũrute njĩra-inĩ ya Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli nĩmakaigua ũhoru ũcio nao nĩmagetigĩra, na gũtirĩ mũndũ gatagatĩ kanyu ũgeeka ũndũ mũũru ta ũcio rĩngĩ.

¹² Mũngĩkaigua ũhoru ũkĩheanwo ũkonĩ itũũra rĩmwe rĩa marĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũtũũre kuo-rĩ, ¹³ atĩ andũ aaganu nĩmeyumĩrĩtie thĩnĩ wanyu na makahĩtithia andũ a itũũra rĩa njĩra, makameera atĩrĩ, “Nĩtũthĩi tũkahooe ngai ingĩ” (ngai iria inyuĩ mũtooĩ), ¹⁴ hĩndĩ ĩyo no nginya mũkooorĩrĩa ũhoru ũcio, na mũũthuthuurie na mũtũũrie wega biũ. Mũngĩona nĩguo kũrĩ na kũmenyeke wega atĩ ũndũ ũcio ũrĩ magĩgi ũguo nĩwĩkĩkĩte thĩnĩ wanyu-rĩ, ¹⁵ no nginya mũkoooraga andũ arĩa othe matũũraga itũũra rĩu na rũhiũ rwa njora. Itũũra rĩu nĩmũkarĩniina biũ, mũniine andũ a rĩo o na mahiũ makuo. ¹⁶ Mũgaacookanĩrĩria indo ciothe irĩa ndahe cia itũũra rĩu handũ hamwe o kũu gatagatĩ ga kĩaaro gĩa itũũra, mũcine itũũra rĩu biũ hamwe na indo ciario cia gũtahwo, itũũke igongona rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova Ngai wanyu. Rĩgaatũũra rĩrĩ rĩanange nginya tene, na rĩtigaakwo rĩngĩ. ¹⁷ Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio itũũrĩrwo kũniinwo gĩgaakorwo kĩrĩ moko-inĩ manyu, nĩgeetha Jehova atige gũcinwo nĩ marakara make mahiũ; nake acooke amũguĩre tha, na amwĩke maũndũ ma ũtugi, na atũme mũingĩhe, o ta ũrĩa erĩere maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, ¹⁸ nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu na kũmenyerera maathani make mothe marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, na gwĩka maũndũ marĩa magĩrĩre maithe-inĩ make.

14

Irio iria itarĩ Thaahu na iria irĩ Thaahu

¹ Inyuĩ nĩ inyuĩ ciana cia Jehova Ngai wanyu. Mũtikanetemange* kana mwenjwo ihara ũthĩũ-inĩ nĩ ũndũ wa mũndũ mũkuũ, ² nĩgũkorwo mũrĩ andũ mamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu. Kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ, Jehova nĩamũthuurĩte mũtũũke andũ ake a bata.

³ Mũtikanarĩe kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu. ⁴ Ici nĩcio nyamũ iria mwgĩrĩrwo kũrĩa: nĩ ndegwa, na ng'ondũ, na mbũri, ⁵ na thwariga, na thwara, na thwara, na mbũri ya werũ, na ndoo, na ngondi, o na ng'ondũ cia irĩma-inĩ. ⁶ No mũrĩe nyamũ o yothe irĩ mahũngũ maatũku na makarekania na nĩcookagia ithagumia. ⁷ No rĩrĩ, harĩ nyamũ iria ĩcookagia ithagumia kana irĩ mahũngũ maatũku marekanĩtie biũ, mũtikanarĩe

* 14:1 Gwĩtemanga mwĩrĩ rĩarĩ igongona rĩa andũ a Ndũrĩrĩ hĩndĩ ya macakaya.

ngamñira, kana mbükü, kana ikami. O na gütuika nñicookagia ithagumia, mahüngü ma cio ti maatüku, icio ñri thaahu harí inyuí. ⁸ Nayo ngürwe, o na akorwo mahüngü mayo nñmarekanñtie biü-ñri, ndñicookagia ithagumia; ñyo ñri thaahu harí inyuí. Mütikanarñe nyama ciacio kana mühutie ciimba ciacio.

⁹ Thñini wa nyamü ciothe ñria itüüraga maai-ñni, no müññage ñria yothe ñri mathagu manyiitaine na ñri ngaracü mwñri. ¹⁰ No ñria yothe itarñ tüthagu na ngaracü, mütikanamñrie; nñgükorwo ñri thaahu harí inyuí.

¹¹ No müñe nyoni o yothe ñria itarñ thaahu. ¹² No ici mütikanarñe: nderi, na ndiyü, na ndiyü ñria njirü, ¹³ na hüngü ñria ndune na müthemba o wothe wa hüngü ñria njirü, ¹⁴ na müthemba o wothe wa mahuru ¹⁵ na ndundu ñria ñri rñña, na ndundu ñria ñgambaga, na nyoni ya ñria-ñni ñria ñri mathagu maraaya, na müthemba o wothe wa rwñgi, ¹⁶ na gatundu karñ kanini, na ndundu ñria nene, o na ndundu ñria njerü, ¹⁷ na ndundu ya werü, na rwñgi rñnene rñria rññaga thamaki, na nyoni ya ñria-ñni ñria ñri ngingo ndaaya, ¹⁸ na karoga-ngunü, na müthemba yothe ya cücü-wa-njoka, na hudihuda, o na rñhuhu.

¹⁹ Tñnyamü tuothe türñ türñ mathagu tümbükaga türñ gñtutu türñ thaahu harí inyuí, mütikanatürñe. ²⁰ No nyamü yothe ñri mathagu na ndrñi thaahu no mümñrie.

²¹ Mütikanarñe kindü o na kñrikü kñria mügaakora gñkuite. No mükihe müñdü wa kñngñ ñria itüüraga itüür-ñni o riothe rñ matüürä manyu, nake no akñrie, kana ükñenderie müñrñrñ. No inyuí müñ andü maamñrñrwo Jehova Ngai wanyu.

Mütikanaruge koori na ñria rñ nyina.

Icunñi cia Ikñmi

²² Menyererai müñrutage gñcunñi gñä ikñmi kñä maciaro mothe ma mügñnda wanyu mwaka o mwaka. ²³ Rñagñrai gñcunñi gñä ikñmi kñä ngano wanyu, na ndibei wanyu ya müñhano, na maguta manyu, na marigithathi manyu ma ndüüru cianyu cia ng'ombe na cia mbñri mbere ya Jehova Ngai wanyu müñ handü harñ agaathuura ha gütüürä Rñitwa rñake, nñgeetha mwñrute gwñtigñra Jehova Ngai wanyu hñndi ciothe. ²⁴ No rñri, handü hau hangñkorwo nñ haraihu müno, na Jehova Ngai wanyu nñamñrathimñe na müñgñhota gükuua gñcunñi kñanyu gñä ikñmi mütwäre handü hau (nñ üñdü handü hau Jehova agaathuura ha gütüürä Rñitwa rñake nñhamñraihñrñrie müno-ñri), ²⁵ hñndi ñyo mügaakñürania gñcunñi kñanyu gñä ikñmi na betha, na inyuí mütwäre betha ñyo handü harñ Jehova Ngai wanyu agaathuura. ²⁶ Hüthñrai betha ñyo na kügñra kñria gñothe müñgñenda: ng'ombe, kana ng'öndu, kana ndibei o na kana kindü kñgagate gñä künyua, kana o kindü gñothe kñria müñgñenda. Nñngñ inyuí na andü a nyñmba cianyu mükaarñra indo icio o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu mükenete. ²⁷ Na mütikanarekererie Alawii arñä matüüraga matüür-ñni manyu, nñgükorwo matñri gñthaka kana igai rñao ene.

²⁸ Na rñri, o müñka itatü yathira, müñrutage icunñi cia ikñmi cia uumithio wanyu wothe wa mwaka ücio, mügaaciga küu matüür-ñni manyu, ²⁹ nñgeetha Alawii (arñä matarñ agaire gñthaka kana igai rñao ene), na andü a kñngñ, na ciana cia ngoriai, na atumia a ndigwa arñä matüüraga matüür-ñni manyu, magookaga makarñä na makahñña, nñguo Jehova Ngai wanyu amñrathimage wñra-ñni wothe wa moko manyu.

15

Mwaka wa Kñrekanñra Mathiirñ

¹ Na rñri, müñka mügwanja yathira, no ngñya mükarekanagñra mathiirñ. ² Üñdü ücio müñrñwikaga üü: mükombithania o wothe nñarñrekanagñra thiirñ o wothe üñä akombeire Müsiraeli üñä üngñ. Ndakarandüra Müsiraeli üñä üngñ thiirñ kana müñü wa ñthe, nñ üñdü ñhinda rñä Jehova rñä kñrekanñra mathiirñ nñrññunjanñrio. ³ No müñrandüre müñdü wa kñngñ thiirñ, no rñri, no ngñya mürekanñre thiirñ o wothe üñä müñü wa thoguo arñ naguo.* ⁴ No rñri, gütiagññre gñkorwo na müñdü müthñni thññi wanyu, nñgükorwo müñi büññri-ñni ücio Jehova Ngai wanyu ekñmñhe müwñgwatñre ütuñke igai rñanyu-ñri, nñakamñrathima müno, ⁵ angñkorwo nñmügwathikñra Jehova Ngai wanyu biü, o na mümenyagññre kñrñmagññra maathani maya mothe ngñmñhe ümñthñ. ⁶ Nñgükorwo Jehova Ngai wanyu nñakamñrathima ta üñä eeranñre, na nñmügakombagñra ndññrñ nyingñ, no inyuí müñtigaakombaga harñ cio. Nñmügaaathaga ndññrñ nyingñ, no cio itikamwathaga.

* **15:3** Andü a mabñññri mangñ matiatigaga kññma mügñnda yao mwaka-ñni wa mügwanja ta andü a Isiraeli. Nñ üñdü wa gññmi küu o matiatigaga mbeeca cia kññra thiirñ.

⁷ Kungügaakorwo na mündü müthiini gatagati-ini ka ariü a ithe wanyu itüüra-ini o riothe küu büürü-ini ücio Jehova Ngai wanyu ekümühe-ri, mütikanamümirie ngoro, kana mütüike akari küri mürü wa ithe wanyu ücio müthiini. ⁸ No riri, ni kaba mümütambürükirie guoko, na mümükombithie kiria giothe akaabataro nikio. ⁹ Mwimenererei mütikanagie na meciiria mooru, mükoiga atiri: "Mwaka wa mügwanja, mwaka üria wa kürekanira mathiiri üri hakuhi," niguio mütikagie na ngoro njuru, mwage gütaanahira mürü wa ithe wanyu üria übataire, kana mwage kümühe kindü. Nake händi iyo no akaire Jehova ni ündü wanyu, na inyuü nimükonwo mwihitie. ¹⁰ Heagai mündü ta ücio na ütaana, na mwikage ündü ücio na ngoro itari na üuru; na ni ündü wa üguo-ri, Jehova Ngai wanyu niarimürathimaga mawira-ini manyu mothe, o na maündü-ini mothe maria mürikaga. ¹¹ Nikürikoragwo na andü athiini händi ciothe büürü-ini. Ni ündü ücio ngümwatha mütüike ataana küri ariu a ithe wanyu, na küri andü ariä athiini o na abataro ariä marikoragwo büürü-ini wanyu.

Kürekereria Ndungata

¹² Mürü wa ithe wanyu Mühibirania, ari mündü mürüme kana mündü-wa-nja, angüyendia küri we na agütungatire miaka itandatü-ri, mwaka wa mügwanja wakinya no nginya ükaamürekereria athi. ¹³ Na riria ükaamürekereria, ndükanareke athi moko matheri. ¹⁴ Nükamühe indo na ütaana kuuma rüuru-ini rwaku, o na kuuma kihüro-ini giaku kia ngano o na kihihiro-ini kia ndibe. Ükaamühe indo kuringana na üria Jehova Ngai waku akürathimite. ¹⁵ Ririkanaga ati o na we warü ngombo küu büürü wa Misiri, no Jehova Ngai waku agigüküura. Küu nikio giatüma ngühe riathani riu ümüthi.

¹⁶ No riri, ndungata yaku ingigakwira atiri, "Ni ndikwenda gügütiga," ni ündü nilkwendete na ikenda andü a nyumba yaku, na ni ündü niyonaga gwaku gwü kwegari, ¹⁷ händi iyo nügakinyiita mukuha, ümitürkie gütü iri hau mürango-ini, ituike ndungata yaku mütüüre wayo wothe. Üguo noguo ügeeka ndungata yaku ya mündü-wa-nja.

¹⁸ Ndükone taari ündü üri hinya kürekereria ndungata yaku ithi, ni ündü ütungata üria igütungatire miaka iyo itandatü ni ta maita meerü ma mücaara wa mündü wa kwandikwo. Nake Jehova Ngai waku niarikürathimaga maündü-ini mothe maria ürükaga.

Marigithathi ma Nyamü

¹⁹ Rutagira Jehova Ngai waku marigithathi mothe ma njamba kuuma ndüuru-ini ciaku cia ng'ombe na cia mburi. Ndükanatware marigithathi maku ma ndegwa wira-ini, na ndükanamure marigithathi maku ma ng'onda guoya. ²⁰ O mwaka, wee na andü a nyumba yaku nimügaciriagira mbere ya Jehova Ngai waku handü haria agaathuura. ²¹ Nyamü ingigakorwo iri na kaüügü, ikorwo igithua kana iri ndumumu, kana ikorwo na üügü o na ürikü-ri, mütikanamirutire Jehova Ngai wanyu igongona. ²² Mükaamirüra o küu matüüra-ini manyu. No iriio ni ariä marü na thaahu na ariä matari na thaahu, o taari thiiya kana thwariga maraaria. ²³ No mütikarüage thakame; mütagai thi o ta maai.

16

Bathaka

¹ Menyagiriwai mweri wa Abibu na müküngüyagire Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, ni ündü mweri-ini wa Abibu niguio aamurutire büürü wa Misiri küri ütuku. ² Nimügathinjira Jehova Ngai wanyu igongona ria Bathaka ria nyamü kuuma rüuru-ini rwanyu rwa mburi kana rwa ng'ombe, mücithinjire handü haria Jehova agaathuura ha gütüüria Riitwa riake. ³ Mütikanamirüanirie na migate mükire ndawa ya kümbia, no ihinda ria mithenya mügwanja mürie migate itari mümbie, ari yo migate ya mnyamaro, ni ündü mwoimire büürü wa Misiri na ihenya, na nigeetha matukü-ini mothe ma muoyo wanyu müirikanage müthenya ücio mwoimire büürü wa Misiri. ⁴ Ihinda ria mithenya mügwanja mütikanakorwo müri na ndawa ya kümbia büürü-ini wanyu wothe. Mütikanareke nyama o ciothe cia iria müküruta igongona hwai-ini wa müthenya wa mbere iraare nginya rüciini.

⁵ Mütikanathinjire igongona ria Bathaka itüüra-ini o riothe küria Jehova Ngai wanyu ekümühe, ⁶ tiga o haria agaathuura ha gütüüria Riitwa riake. Hau niho mükaarutira igongona ria Bathaka hwai-ini riria riua rithüaga, rituike ria küririkana ihinda riria mwoimire büürü wa Misiri. ⁷ Mükaarühiria na müriüre handü hau Jehova Ngai wanyu agaathuura. Ningi kwarooka gükia mücooke hema-ini cianyu. ⁸ Ihinda ria

mĩthenya itandatũ mũkaarĩaga mĩgate itarĩ mũimbie, nago mũthenya wa mũgwanja mũgĩe na kũngano kĩamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu, na mũtikarute wĩra o na ũrĩkũ.

Giathĩ gĩa Ciumia

⁹ Taragai ciumia mũgwanja kuuma mwambĩrĩria kũgetha ngano irĩa itarĩ ngethe. ¹⁰ Mũcooke mũkũngũire Giathĩ gĩa Ciumia nĩ ũndũ wa Jehova Ngai wanyu, na ũndũ wa kũruta maruta ma kwiyendera maringaine na irathimo iria Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte nacio. ¹¹ Na mũkenagĩre Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩtwa rĩake, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii arĩa marĩ matũũra-inĩ manyu, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũranagia na inyuĩ. ¹² Ririkanai atĩ mwarĩ ngombo kũu bũrũri wa Misiri, na mũrũmagĩrĩre wega irĩa icio cia watho wa kũrũmĩrĩrwo.

Giathĩ gĩa Ithũnũ

¹³ Kũngũyagĩrai Giathĩ gĩa Ithũnũ mũthenya mũgwanja thuutha wa gücookereria maciaro marĩa moimĩte ihuhĩro-inĩ cianyu cia ngano, na ihihĩro-inĩ cianyu cia ndibei. ¹⁴ Kenagĩrai Giathĩ kũu kĩanyu, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii arĩa marĩ matũũra-inĩ manyu, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu. ¹⁵ Kũngũyagĩrai Giathĩ kũu kĩamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu ihinda rĩa mũthenya mũgwanja mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrathima magetha-inĩ manyu mothe, na mawĩra-inĩ mothe ma moko manyu, nakĩo gĩkeno kĩanyu nĩgĩkaiganĩra.

¹⁶ Arũme othe anyu no nginya makeyumĩria mbere ya Jehova Ngai wanyu maita matatũ o mwaka marĩ handũ hau agaathuura: hĩndi ya Giathĩ kĩa Mĩgate itarĩ Mũimbie, na ya Giathĩ gĩa Ciumia, na ya Giathĩ gĩa Ithũnũ. Gũtikanagie mũndũ ũkoimĩra mbere ya Jehova moko matheri: ¹⁷ O ũmwe wanyu no nginya akarehaga kũheo kiringaine na ũria Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte.

Aciiri

¹⁸ Mũgaathuura aciiri, o na anene a o mũhĩrĩga kuuma mũhĩrĩga-inĩ yothe yanyu o itũũra-inĩ o rĩothe Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, nao nĩmagatuagĩra andũ ciira wega. ¹⁹ Mũtikanahotomie ciira kana mũgĩe na gũthutũkania. Mũtikanamũkĩre ihaki, nĩgũkorwo ihaki nĩrĩtũmaga maitho ma mũndũ mũũgĩ matũũke matumumu, na rĩkoogomia ciugo cia mũndũ ũria mũthingu. ²⁰ Rũmagĩrĩrai kũhooto kũo giiki, nĩgeetha mũtũũre muoyo na mwĩgwatĩre bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe.

Kũhooya Ngai Ingĩ

²¹ Mũtikanahaande gĩtugĩ kĩa Ashera mwena-inĩ wa kĩgongona kĩrĩa mũgaathondekera Jehova Ngai wanyu, ²² na mũtikanaake ihiga rĩa kũhooyagwo, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire maũndũ macio.

17

¹ Mũtikanarũtĩre Jehova Ngai wanyu igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'ondũ irĩ na kaũũgũ kana ũũgũ, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ũrĩ thaahu harĩ Jehova.

² Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũtũũranagia na inyuĩ itũũra-inĩ rĩmwe rĩa kũrĩa Jehova ekũmũhe, angĩoneka agũka ũũru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wanyu na ũndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro gĩake, ³ na agakararia rĩathani rĩakwa akahooya ngai ingĩ, na agaciinamĩrĩra kana akainamĩrĩra riũa, kana mweri, kana njata cia matu-inĩ, ⁴ na mũmenyithio ũhoru ũcio-rĩ, hĩndĩ iyo no nginya mũgaatuũria ũhoru ũcio wega. Kũngĩkorwo ũhoru ũcio nĩ wa ma, na hakorwo na ũira atĩ ũndũ ũcio ũrĩ thaahu nĩwĩkĩtwo thĩnĩ wa Isiraeli, ⁵ oyai mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũcio wĩkĩte ũndũ ũcio mũũru mũmũtware kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩanyu inene na inyuĩ mũmũhũre na mahiga nyuguto nginya akue. ⁶ Na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ, mũndũ no oragwo, no gũtirĩ mũndũ ũkooragwo na ũndũ wa ũira wa mũndũ ũmwe. ⁷ Moko ma aira acio no nginya makorwo marĩ ma mbere ũhoru-inĩ ũcio wa kũmũũraga, na thuutha ũcio marũmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

Magooti ma Ciira

⁸ Kũngĩkaagia maciira magooti-inĩ manyu mũtangĩhota gũtua, marĩ ma ũiti wa thakame, o na ma gũtuithania mũndũ na mũndũ ũria ũngĩ, kana mũndũ ũhũũrite ũria ũngĩ, matwaragei handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura. ⁹ Thĩĩ kũrĩ Alawii arĩa

athñjiri-Ngai, na küri mütuithania ciira ũria ũri wira-inĩ ihinda riu. Mũmooorie ũhoro ũcio nao mamuonie ũria ciira ũcio wagĩĩre gütuuo. ¹⁰ No nginya mwĩke kũringana na matua marĩa makaamũhe mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Menyagĩĩrai mwĩkage ũria wothe marĩmwathaga mwĩke. ¹¹ Īkagai kũringana na watho ũria mamũrutĩte, na mũrũmirĩre matua mao marĩa mekũmũhe. Mũtikanehũgũre mwena wa ũrio kana wa ũmotho, mũtigane na ũria mamwĩrite. ¹² Mũndũ ũria ũngĩonania kũnyarara mũtuithania ciira kana mũthñjiri-Ngai, ũria ũrũgamaga agĩtungatĩra Jehova Ngai wanyu, no nginya ooragwo. No nginya mũniine ũuru ũcio wehere Isiraeli. ¹³ Andũ othe nimakaigua ũhoro ũcio nao metĩgĩre, na matigacooka gükorwo marĩ na kũnyararo rĩngĩ.

Mũthamaki

¹⁴ Rĩria mũgaathĩ bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, na mũkorwo mũwĩgwatĩire na mũgaatũura kuo, na muuge atĩrĩ, “Rekei tũgĩe na mũthamaki witũ ta ndũrĩrĩ iria ciothe itũthiũrũrũkiĩre,” ¹⁵ Menyererai wega mũgaathuura mũthamaki ũria Jehova Ngai wanyu amwamũrĩire. No nginya akoima gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu. Mũtigathuure mũndũ wa kũngĩ atũĩke mũthamaki wanyu, mũndũ ũtarĩ mũrũ wa thoguo Mũisiraeli. ¹⁶ Mũthamaki ũcio, o nake ndakaneingĩhĩrie mbarathi, kana atũme andũ macooke bũrũri wa Mĩsiri makamũgũĩrĩre ingĩ, nĩgũkorwo Jehova amwĩrite atĩrĩ, “Mũtikanaooke na thuutha, mũgere njĩra ĩyo rĩngĩ.” ¹⁷ Nake ndakanahĩkie atumia angĩ, nĩguo ngoro yake ndĩkanagarũrũke. Nĩngĩ ndakaneingĩhĩrie betha na thahabu.

¹⁸ Rĩria agaakarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũthamaki, akoya ibuku rĩa gĩkũnjo, eyandĩkĩre watho ũyũ, aũrutĩte ibuku-inĩ rĩria riumĩte harĩ athñjiri-Ngai, arĩ o Alawii. ¹⁹ Narĩo ibuku rĩa nĩakarage narĩo, arĩthomage matukũ marĩa mothe egũtũura muoyo nĩguo erutage gwĩtigĩra Jehova Ngai, na arũmagĩrĩre wega ciugo ciothe cia watho ũyũ na irĩra cia watho wa kũrũmagĩrĩrwo, ²⁰ na ndagetuage mwega gũkĩra ariũ a ithe agarũrũke mwena wa ũrio kana wa ũmotho atigane na watho. Hĩndĩ ĩyo, we na njiaro ciake nĩmagathamaka ihinda iraya ũthamaki-inĩ wake kũu Isiraeli.

18

Maruta nĩ undũ wa Athñjiri-Ngai na Alawii

¹ Athñjiri-Ngai, arĩa Alawii, hamwe na mũhĩrĩga ũcio wothe wa Lawi, matikagĩa na gĩthaka kana igai hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ. Magaatũuragio nĩ indo iria irutũrwo Jehova cia igongona rĩa njino, nĩgũkorwo riu nĩrĩo igai rĩao. ² Matikagaya igai gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; nĩgũkorwo Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũria aamerĩre.

³ Indo ici nĩcio athñjiri-Ngai magĩrĩrwo nĩ kũheagwo ciumĩte kũrĩ andũ arĩa marĩrutaga igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'õndu: nĩ guoko, na thĩia cieri, na nyama cia nda. ⁴ No nginya mũmaheage maciaro ma mbere ma ngano wanyu, na ma ndibei wanyu ya mũhĩhano, na maguta, o na guoya wa mbere wa ng'õndu cianyu cienjwo, ⁵ nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuurĩte hamwe na njiaro ciao kuuma harĩ mũhĩrĩga wanyu yothe, nĩgeetha marũgamage magatungataga thĩnĩ wa Rĩitwa rĩa Jehova hĩndĩ ciothe.

⁶ Mũlawii angĩthaama, oime kũrĩa atũũraga itũũra-inĩ rĩmwe rĩa matũũra manyu thĩnĩ wa Isiraeli, na oke endete mũno gũkinya handũ harĩa Jehova agaathuura-rĩ, ⁷ no atungate thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, o ta Alawii arĩa angĩ arĩa matungataga hau mbere ya Jehova. ⁸ Nake akaagaĩrwo indo ciiganaine na cia arĩa angĩ, o na gũtuĩka nĩamũkĩrĩte mbeeca ciumanĩte na kwendia indo cia nyũmba yao.

Mĩtugo ĩria ĩrĩ Magigi

⁹ Rĩria mũgaathĩ bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, mũtikanerute maũndũ na kwĩgerekania na mũhĩire ĩria ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ iria ĩrĩ kuo. ¹⁰ Rekei gũtikanoneke mũndũ thĩnĩ wanyu ũkũruta igongona rĩa gũcina mũrũĩ kana mwarĩ, kana ũkũragũra, kana ũkũrogana, kana mũtuĩria wa nyoni ya mũndũ, kana mũndũ-mũgo, ¹¹ kana mũrogani wa ithitũ, kana mũndũ ũrĩ na maroho ma kũragũra, kana mũrogi, o na kana mũndũ ũkaragũra na maroho ma andũ akuũ. ¹² Mũndũ ũria wĩkaga maũndũ macio nĩonagwo arĩ magigi nĩ Jehova, na nĩ undũ wa maũndũ macio marĩ magigi, nĩkĩo Jehova Ngai wanyu ekũrutũrũra ndũrĩrĩ icio ciehere mbere wanyu. ¹³ Inyũ no nginya mũtuĩke andũ matarĩ ũcuuke mbere ya Jehova Ngai wanyu.

Mũnabii

¹⁴ Ndũrĩrĩ iria mũgaatunya bũrũri-rĩ, nĩthikagĩrĩria arogi na andũ arĩa maragũraga. No inyũ, Jehova Ngai wanyu ndamwĩtĩkĩrĩtie gwĩka ũguo. ¹⁵ Jehova Ngai wanyu

nĩakamütümĩra mūnabii o ta nĩ kuuma harĩ ariũ a thoguo. No nginya mūmũiguage. ¹⁶ Nĩgũkorwo ũguo nĩguo mworirie Jehova Ngai wanyu mūrĩ kũu Horebu mũthenya ũria muonganĩte, rĩria mwoigire atĩrĩ, “Ndũkareke tũigwe mũgambo wa Jehova Ngai witũ, kana tuone mwaki ũcio mūnene rĩngĩ, nĩgeetha tũtigakue.”

¹⁷ Jehova aanjĩire atĩrĩ: “Ūguo moiga nĩ wega. ¹⁸ Nĩngamarahũrĩra mūnabii o tawe oime thĩĩnĩ wa ariũ a ithe wao; na nĩngekĩra ciugo ciakwa kana gake, nake nĩakameera ũria wothe ngaamwatha. ¹⁹ Mũndũ o wothe ũkaarega kũigua ciugo ciakwa iria mūnabii ũcio akaaria thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ mwene nĩ nĩ ngamũũria ũhoru ũcio. ²⁰ No rĩrĩ, mūnabii ũria ũkaaria ũndũ o na ũrĩkũ na mwĩgerero akĩgwetaga rĩitwa rĩakwa, oige ũndũ itamwathĩte, kana mūnabii ũria ũkaaria akĩgwetaga rĩitwa rĩa ngai ingĩ, no nginya akooragwo.”

²¹ Mwahota kwĩyũria atĩrĩ, “Tũngĩkĩmenya atĩa rĩria ndũmĩrĩ itaarĩtio nĩ Jehova?”

²² ũndũ ũria mūnabii angĩaria rĩitwa-inĩ rĩa Jehova, naguo ũndũ ũcio wage kuoneka kana kũhinga, iyo nĩ ndũmĩrĩ itaarĩtio nĩ Jehova. Mūnabii ũcio aarĩtie na mwĩgerero. Mũtikanamwĩtigĩre.

19

Matũũra ma Kũũrĩrwo

¹ Rĩria Jehova Ngai wanyu agaakorwo aniĩnĩte ndũrĩrĩ iria ekũmũhe bũrũri wacio, na rĩria na inyuũ mũgaakorwo mũrĩkĩtie kũingata ndũrĩrĩ icio, na mũgaatũũra matũũra ma cio na nyũmba ciacio. ² hĩndĩ iyo nĩmũkamũra matũũra matatũ marĩ handũ gatagafĩ ka bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre. ³ Mũgaathondeka barabara cierekeire matũũra macio, naguo bũrũri ũcio Jehova ekũmũhe ũtuũke igai rĩanyu, mũwatũre icunjĩ ithatũ, nĩgeetha mũndũ o wothe ũngĩũraga mũndũ oragĩre kuo.

⁴ Ūyũ nĩguo watho ũkonĩ mũndũ ũria ũngĩũraga mũndũ ũngĩ na oorĩre kuo nĩguo ahonokie muoyo wake, nake nĩ mũndũ ũria ũngĩũraga mũndũ wa itũũra rĩake ataciĩrĩre gwĩka ũndũ ũcio, na akorwo ndaamũthũire mbere iyo. ⁵ Ta rĩria mũndũ angĩthĩ mũtitũ marĩ na mũndũ wa itũũra rĩake makoine ngũ, na akĩhiũria ithanwa ateme mũtĩ-rĩ, ithanwa rĩrũke, rĩrũũge, rĩringe mũndũ ũcio wa itũũra rĩake, rĩmũũrage. Mũndũ ũcio no orĩre itũũra rĩmwe rĩa macio nĩguo ahonokie muoyo wake. ⁶ Angĩaga gwĩka ũguo-rĩ, mũrĩhanĩria wa thakame ahota gũthingatana nake arĩ na marakara amũnyĩite, angĩkorwo itũũra rĩa kũũrĩrwo nĩrĩraihĩrĩire mũno, amũũrage o na gũtuũka ndagĩrĩre kũũragwo nĩ ũndũ ndaathũire mũndũ ũcio mbere iyo. ⁷ Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩria gĩatũma ndĩmwashe mwĩyamũrĩre matũũra manene matatũ ma kũũrĩrwo.

⁸ Jehova Ngai wanyu angĩkongerera mĩhaka ya bũrũri wanyu o ta ũria erĩire maithe manyu na mwĩhitwa, amũhe bũrũri wothe ũria aamerĩire, ⁹ nĩ ũndũ wa ũria mũgaakorwo mũmenyereire wega maathani maya ndĩramwatha ũmũthĩ, atĩ mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthiage na njĩra ciake hĩndĩ ciothe, hĩndĩ iyo nĩmũkamũra matũũra mangĩ matatũ ma kũũrĩrwo. ¹⁰ Mũgeeka ũguo nĩgeetha gũtikanaitwo thakame ya mũndũ ũtarĩ na ũũru bũrũri-inĩ wanyu, ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuũke igai rĩanyu, na nĩngĩ nĩgeetha mũtikagĩe na mahĩtia ma gũita thakame.

¹¹ No mũndũ angĩkorwo athũire mũndũ wa itũũra rĩake, nake amuoherie njĩra-inĩ, amũtharĩkĩre amũũrage, acooke orĩre itũũra-inĩ rĩmwe rĩa macio-rĩ, ¹² athuuri a itũũra rĩake nĩmakamũtũmanĩra, arehwo kuuma kũu itũũra-inĩ, mamũneane kũrĩ mũrĩhanĩria wa thakame nĩguo ooragwo. ¹³ Mũtikanamũũguĩre tha. No nginya mũnĩine wĩhia wa ũiti wa thakame itarĩ na ũũru bũrũri-inĩ wa Isiraeli, nĩgeetha maũndũ manyu magĩrĩre.

¹⁴ Mũndũ ndakaneherie ihiga rĩa mũhaka rĩa mũndũ ũria mariganĩtie, rĩria rĩahaandĩrwo nĩ arĩa maarĩ mbere wanyu igai-inĩ rĩria mũkaamũkĩra bũrũri-inĩ ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre.

Aira

¹⁵ Mũira ũmwe ti mũiganu wa gũtũma mũndũ atuĩrwo nĩ ũndũ wa ngero kana wa ihĩtia rĩria angĩkorwo ekĩte. No nginya ũhoru ũtuuo nĩ wa ma na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ.

¹⁶ Mũira ũrĩ na rũthũũro angĩrũgama gũthitangĩra mũndũ ngero, ¹⁷ andũ acio eerĩ magĩte na ngarari, no nginya marũgame harĩ Jehova, mbere ya athĩnjĩri-Ngai na acirithania arĩa magaakorwo makĩruta wĩra ihĩnda-inĩ rĩu. ¹⁸ Acirithania acio no nginya matũũre ũhoru na kĩyo, na mũira ũcio angĩoneka nĩ wa maheeni, nĩaraigĩrĩra mũrũ wa ithe kĩgeenyo-rĩ, ¹⁹ hĩndĩ iyo mũmwĩke o ta ũria acĩrĩire gwĩka mũrũ wa

ithe. No nginya müniine üüru ücio thüinĩ wanyu. ²⁰ Andũ arĩa angĩ nĩmakaigua ühoro ücio nao metigire, naguo ündũ ücio müüru ndügacooka gwikwo rĩngĩ thüinĩ wanyu. ²¹ Mütikanaigie tha; muoyo uumage muoyo, na riitho riumage riitho, na igege riumage igege, na guoko kuumage guoko, o na kügürũ kuumage kügürũ.

20

Güthii Mbaara-inĩ

¹ Rĩria mügaathii kũrũa na thũ cianyu na muone irĩ na mbarathi na ngaari cia ita na mbütũ cia ita nyingĩ gũkĩra cianyu, mütikanaciitigire, nĩ ündũ Jehova Ngai wanyu, üria wamürutire bũrũri wa Misiri, agaakorwo hamwe na inyuĩ. ² Rĩria mügaakorwo mũkühĩrie güthii mbaara, müthĩnjĩri-Ngai nĩagakuhĩria mbütũ cia ita na aciarĩrie. ³ Acĩre atĩri, “Thikĩria wee Isiraeli, ümũthĩ nĩ ügũthii mbaara-inĩ ükarũe na thũ ciaku. Ndügakue ngoro kana wĩtigire na ndũkamake kana üinaine üri mbere yacio. ⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai waku niwe ügũtwarana nawe nĩguo akũrũrĩre kũri thũ ciaku, akũhootanĩre.”

⁵ Anene nao nĩmakooria mbütũ ya ita atĩri: “Nĩ harĩ mündũ wakĩte nyũmba njerũ na ndamĩrugũrĩtie? Nĩarekwo acooke müciĩ, ndagakuire mbaara-inĩ, nake mündũ üngĩ atuĩke wa kũmĩrugũria. ⁶ Nĩ harĩ mündũ ühaandĩte mügũnda wa mĩthabibũ na ndambĩrĩrie gũkenera matunda maguo? Nĩarekwo ainũke ndagakuire mbaara-inĩ nake mündũ üngĩ atuĩke wa gũkenera matunda macio. ⁷ Nĩ harĩ mündũ marĩkanĩre na mündũ-wa-nja atĩ nĩekũmũhikia na ndamũhikĩtie? O nake nĩ ainũke ndagakuire mbaara-inĩ nake mündũ-wa-nja ücio ahikio nĩ mündũ üngĩ.” ⁸ Nĩngĩ anene nĩmagacooka morie atĩri, “Nĩ harĩ mündũ üretigĩra kana agakua ngoro? Ücio nĩarekwo ainũke nĩgeetha ariũ a ithe o nao matigakue ngoro.” ⁹ Rĩria anene makaarĩkia kwarĩria mbütũ cia ita-rĩ, nĩmagathuura anene a ita a gũtongoria mbütũ icio.

¹⁰ Rĩria mükaambata mũkahũre itũura inene, mükaamba kũũria andũ a rĩo metĩkĩre kũgie thayũ. ¹¹ Mangĩgetũkĩra na mahingũre ihingo ciao-rĩ, andũ a itũura rĩu othe magaatũka a kũrutithio wĩra na hinya, mamũrutagire wĩra. ¹² Mangĩkaarega kũgie thayũ na mambĩrĩrie kũrũa na inyuĩ, mügaathiürũkĩria itũura rĩu. ¹³ Rĩria Jehova Ngai wanyu akaarĩeana moko-inĩ manyu-rĩ, mũkooraga arũme othe arĩa marĩ thüinĩ warĩo. ¹⁴ No ha ühoro wa andũ-a-nja, na ciana, na mahiũ, o na kĩndũ kĩria kĩngĩ gĩothe kĩri thüinĩ wa itũura rĩu, no mücitahe ituĩke cianyu. Na rĩri, no mühũthire indo icio Jehova Ngai wanyu amũheete kuuma kũri thũ cianyu. ¹⁵ Üguo nĩguo mügeeka matũura manene mothe marĩa marĩ kũraya na kũria mürĩ no ti ma ndũrĩri iria irĩ gũkuhĩ na inyuĩ.

¹⁶ No rĩri, thüinĩ wa matũura manene ma ndũrĩri marĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe matũke igai rĩanyu, mütikanatigie kĩndũ o nakĩ, kĩhiahagia kana kĩri muoyo. ¹⁷ Mükaamaniina biũ; andũ a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi o ta üria Jehova Ngai wanyu aamwathĩte. ¹⁸ Kwaga üguo nĩmakamũruta kũrũmĩra maündũ mothe marĩ magĩgi marĩa mekaga makĩhooya ngai ciao, na inyuĩ nĩmũkehĩria Jehova Ngai wanyu.

¹⁹ Müngĩgaakorwo müthiürũkĩrie itũura ihinda iraa, mükĩrĩhũura nĩguo mürĩtahe, mütikanathũkangie mĩti yarĩo na kũmĩtemanga na ithanwa, nĩ ündũ no mürĩe matunda mayo. Mütikanamĩteme. Mĩti ya gĩthaka ikĩri andũ, atĩ nĩguo mũmĩthiürũkĩrie? ²⁰ No rĩri, no müteme mĩti irĩa mũkũmenya atĩ ti ya matunda, na mũmĩtũmĩre gwĩthondeka mwĩgitio wa rũirigo nginya itũura rĩu rĩrarũa na inyuĩ rĩgwe.

21

Horohio ya Gĩkuũ gĩtoĩo Müüragani

¹ Mündũ angĩkooneka oragĩtuo, na akorwo akomete gĩthaka-inĩ kũu bũrũri ücio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe müwĩgwatĩre, na kwage kũmenyeka mündũ rĩa ümũüragĩte-rĩ, ² athuuri anyu na acirithania nĩmakoimagara magathĩme itĩna rĩa kuuma harĩa mwĩri üri nginya matũura-inĩ marĩa marĩ hakuhĩ naguo. ³ Nĩngĩ athuuri a itũura rĩria rĩkühĩrĩrie mũno na harĩa mwĩri ücio üri nĩmakanyĩta moori itarĩ yarutithio wĩra na itarĩ yohwo icooki, ⁴ nao mamũkũrũkie gĩtuamba-inĩ gĩtarĩ kĩarĩmwo kana gĩkahaandwo, na kĩri na karũũgi gegũtherera. Nĩmakoinĩra moori iyo ngingo kũu gĩtuamba-inĩ kũu. ⁵ Nao athĩnjĩri-Ngai, o acio ariũ a Lawi, nĩmakeyumĩria nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuurĩte nĩguo matungatage na makarathĩmana makĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova na magatuithanagia maciira ma andũ arĩa marĩ na ngarari o na ma andũ maangĩrũa. ⁶ Nĩngĩ athuuri othe a itũura rĩria rĩkühĩrĩrie mũno

harĩa mwĩrĩ ũcio ũrĩ nĩmagethamba moko* igũrũ rĩa moori iyo yunĩtwo ngingo o kũu gĩtuamba-inĩ, ⁷ na moige atĩrĩ, “Moko maitũ timo maaitire thakame ñno, o na kana maitho maitũ makĩona ũndũ ũcio ũgũkwo. ⁸ Ītĩkĩra horohio ñno nĩ ũndũ wa andũ aku a Isiraeli, arĩa Wee Jehova ũkũũrĩte, na ũtĩge kũmatua ahĩtia ũndũ-inĩ wa thakame ñno ya mũndũ ũtarĩ na ũũru.” Nayo thakame iyo ĩtĩtĩtwo nĩnkahoroherio. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgetheria ihĩtia-inĩ rĩu rĩa gũita thakame ya mũndũ ũtarĩ na ũũru, kuona atĩ nĩmwĩkĩte ũndũ ũria wagĩĩre maitho-inĩ ma Jehova.

Kũhikia Mũndũ-wa-Nja Mũtahe

¹⁰ Rĩria mũngĩthĩ kũria na thũ cianyu, nake Jehova Ngai wanyu acirekererie moko-inĩ manyu mũcitahe-rĩ, ¹¹ mũngĩcooka muone thĩĩnĩ wa andũ acio atahe harĩ na mũndũ-wa-nja mũthaka na ũmwe wanyu aguucĩrĩrio nĩwe, no amũhikie atũĩke mũtumia wake. ¹² Nĩakamũinũkia gwake mũcĩi acooke atũme enjwo mũtwe na arenge ndwara ¹³ na arute nguo irĩa eekĩrĩte rĩria aatahagwo. Thuutha wa gũikara gwake mũcĩi na acakaĩre ithe na nyina ihinda rĩa mweri mũgĩma-rĩ, hĩndĩ iyo no athĩ harĩ we, atũĩke mũthuuri wake nake atũĩke mũtumia wake. ¹⁴ Angĩkaaga gũkenio nĩwe, nĩakamwĩtĩkĩria athĩ o kũria guothe angĩenda. Ndakanamwendie kana amũtue ngombo, kuona atĩ nĩamwagĩthĩte gĩũto.

Kĩhooito kĩa Mwana wa Irigithathi

¹⁵ Mũndũ angĩkorwo na atunia eerĩ, na akorwo endete ũmwe na akaaga kwenda ũcio ũngĩ, na eerĩ mamũciarĩre ciana cia ihĩ, no mwana wa irigithathi akorwo nĩ wa mũtumia ũria atendete-rĩ, ¹⁶ angĩkorwo akĩgaĩra arĩu ake indo, ndakanahaane kĩhooito kĩa irigithathi kũrĩ mũriũ wa mũtumia ũria eendete, handũ ha kũhe mũriũ ũria arĩ we irigithathi kũna, mũriũ ũcio wa mũtumia ũria atendete. ¹⁷ No nginya onanie atĩ mũriũ ũcio wa mũtumia ũcio atendete nĩwe irigithathi na ũndũ wa kũmũhe indo maita meerĩ thĩnĩ wa indo irĩa ciothe arĩ nacio. Mũriũ ũcio nĩwe kĩonereria kĩa mbere kĩa hinya wa ithe. Kĩhooito kĩa mwana wa irigithathi nĩ gĩake.

Mwana ũria Mũremi

¹⁸ Mũndũ angĩkaagĩ na mũriũ ũtangĩguwa na mũremi, ũtaathĩkagĩra ithe na nyina, na ũtangĩmaigua o na mamũhũũra-rĩ, ¹⁹ ithe na nyina nĩmakamũnyiita mamũtware kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra. ²⁰ Nao meere athuuri atĩrĩ, “Mũriũ ũyũ witũ ndatũiguaga na nĩ mũremi, ndangĩtathĩkĩra. Atũũraga arĩ mũmaramari na arĩ mũrĩũ.” ²¹ Hĩndĩ iyo andũ othe a itũũra nao nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. No nginya mũliene ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu. Ũhoro ũcio nĩũkaiguwo nĩ andũ a Isiraeli othe nao meetĩgĩre.

Mawatho Matiganĩte

²² Mũndũ angĩthia wihia ũngĩtũma ooragwo, nake ooragwo na mwĩrĩ wake ũcuurio mũtĩ igũrũ-rĩ, ²³ mũtikanareke mwĩrĩ ũcio ũraare mũtĩ igũrũ ũtukũ ũcio wotho. Tigĩrĩrai nĩ mwamũthika mũthenya o ro ũcio, tondũ mũndũ o na ũrĩkũ mũcuurie mũtĩ-inĩ nĩ mũrume nĩ Ngai. Mũtikanathaahie bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtũĩke igai rĩanyu.

22

¹ Ũngĩkoona ndegwa kana ng'ondũ wa mũrũ wa ithe wanyu yũrĩte, ndũkamĩtiganĩrie, no tigĩrĩra wona nĩwamĩcookia kũrĩ we. ² Mũrũ wa ithe wanyu ũcio angĩkorwo ndaĩkaraga hakuhi nawe, kana ũngĩkorwo ndũmũ, ũkaamĩtware gwaku mũcĩi nginya rĩria agooka kũmĩcaria; hĩndĩ iyo ũmũcookerie. ³ Ũgeeka o ũguo, ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana kabuti gake, kana o kĩndũ gĩothe atete, ndũkanetue ta ũtacionete.

⁴ Ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana ndegwa yake igũite njĩra-inĩ, ndũkanamĩtiganĩrie; mũteithĩrĩrie kũmĩrũgamia.

⁵ Mũndũ-wa-nja ndakanehumbe nguo cia arũme, kana mũndũ mũrũme ehumbe nguo cia andũ-a-nja, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mũndũ o wotho wĩkaga ũguo.

⁶ Ũngĩgaakorera gitara kĩa nyoni mũkĩra-inĩ wa njĩra, kĩrĩ mũtĩ igũrũ kana kĩrĩ thĩ, nayo nyoni iyo ikorwo ikomereire tũcui twayo kana matumbi, ndũkanoe nyoni iyo na tũcui twayo. ⁷ No woe tũcui, no no nginya ũkaarekereria nyina yũmbũke, nĩgeetha wonage maĩndũ mega na ũtũire hĩndĩ ndaaya.

* 21:6 Gwĩthamba moko kwari ũndũ wa kuonania atĩ mũndũ ndaari na ihĩtia rĩa ũragani.

⁸ Hĩndĩ ĩria ũngĩaka nyũmba njerũ, ũkaamĩkĩra rũirigo rũmĩthiũrũrũkĩirie igũrũ nĩgeetha ndũkarehithĩrie andũ a nyũmba yaku ũũru wa ũiti wa thakame, mũndũ angĩkaagũa kuuma nyũmba igũrũ.*

⁹ Ndũkahaande mbegũ cia mĩthemba ĩrĩ mũgũnda waku wa mĩthabĩbũ; ũngĩgeeka ũguo nĩugathaahia mĩmera ĩria ũhaandĩte, o na maciaro ma mũgũnda ũcio wa mĩthabĩbũ.

¹⁰ Ndũkanarĩmĩthie ndegwa na ndigiri ciohanĩtio mũraũ ũmwe.

¹¹ Ndũkanehumbe nguo cia guoya wa ng'ondũ na cia gatani ciogothanĩtio hamwe.

¹² Ohagĩrĩra ciohe cia ndigi mĩthia-inĩ ĩria ĩna ya kabuti karĩa wĩhumbaga.

Gũthũkia Kĩhiko

¹³ Mũndũ angĩhikia mĩtumia na thuutha wa gũkoma nake acooke amũthũũre, ¹⁴ na aarie ndeto cia kũmũcambia, nake amũthũkĩrie rĩtwa, oige atĩrĩ, "Ndahikirie mĩtumia ũyũ, no rĩrĩ, ndamũkuhĩrĩria ndionire imenyithia cia atĩ nĩ mũĩrĩtu gathirange," ¹⁵ hĩndĩ ĩyo ithe na nyina nĩmagatwara maũndũ ma kuonania atĩ nĩ mũĩrĩtu gathirange harĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra. ¹⁶ Ithe wa mũĩrĩtu nĩakeera athuuri atĩrĩ, "Ndaheanire mũĩrĩtu wakwa ahikio nĩ mũndũ ũyũ, no rĩrĩ, rĩu nĩamũthuurĩte. ¹⁷ Nĩamũcambĩtie akoiga atĩrĩ, 'Ndiakorire mwarĩguo arĩ mũĩrĩtu gathirange.' No rĩrĩ, ici nĩcio imenyithia cia kuonania atĩ mũĩrĩtu wakwa arĩ mũĩrĩtu gathirange." Hĩndĩ ĩyo aciari a mũĩrĩtu ũcio nĩmagatambũrũkia gĩtambaya kũu mbere ya athuuri a itũũra, ¹⁸ nao athuuri acio nĩmakanyiita mũndũ ũcio mamũherithie. ¹⁹ Nĩmakamwĩtia thĩnjo ya cekeri igana rĩmwe cia betha,† macineane kũrĩ ithe wa mũĩrĩtu, nĩ ũndũ mũndũ ũcio nĩacambĩtie mũĩrĩtu gathirange wa Isiraeli. Mũĩrĩtu ũcio agaathĩ na mbere gũtuĩka mĩtumia wake; ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo.

²⁰ No rĩrĩ, kũngĩgaatuĩka atĩ thitango ĩyo nĩ ya ma, na kwage kĩmenyithia gĩa kuonania atĩ mũĩrĩtu ũcio aarĩ gathirange, ²¹ nĩakarehwo mũrango-inĩ wa nyũmba ya ithe, nao arũme a itũũra rĩake nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. Nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩnĩ wa Isiraeli nĩkũhũũra ũmaraya arĩ o nyũmba gwa ithe. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

²² Mũndũ mũrũme angĩnyitwo akomete na mĩtumia wa mũndũ ũngĩ, o eerĩ, mũndũ mũrũme ũcio na mĩtumia ũcio, no nginya makue. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere Isiraeli.

²³ Mũndũ angĩcemanĩa na mũĩrĩtu gathirange itũũra-inĩ orĩtio ahikio, na mũndũ ũcio akome nake, ²⁴ nĩmũkamanyiita eerĩ, mũmoimagarie kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu, mũmahũũre na mahiga nyuguto nginya makue; mũĩrĩtu ũcio acooragwo tondũ aarĩ thĩnĩ wa itũũra na ndoigire mbu nĩguo ateithio, nake mũndũ mũrũme ũcio acooragwo tondũ wa gũthũkia mĩtumia wa mũndũ ũngĩ. No nginya mũniine ũũru wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

²⁵ No rĩrĩ, mũndũ mũrũme angĩcemanĩa na mũĩrĩtu ũrĩtio ahikio arĩ na kũu nja ya itũũra, na amũnyĩite na hinya, mũndũ mũrũme ũcio wĩkĩte ũguo nowe wiki ũgaakua. ²⁶ No rĩrĩ, mũĩrĩtu ũcio mũtikanamwĩke ũndũ; ndeekĩte rĩhia rĩa gũtũma ooragwo. ũndũ ũcio nĩ ta wa mũndũ ũria ũtharĩkagĩra acooraga mũndũ wa itũũra rĩake, ²⁷ nĩgũkorwo mũndũ ũcio aacemanĩrie na mũĩrĩtu ũcio na kũu nja ya itũũra, o na gũtuĩka mũĩrĩtu ũcio ũrĩtio nĩoigire mbu, hatiarĩ na mũndũ wakũmũteithũra.

²⁸ Mũndũ angĩgacemanĩa na mũĩrĩtu gathirange ũtoorĩtio ahikio, amũnyĩite na hinya nao mamenyeke-rĩ, ²⁹ mũndũ ũcio nĩakarĩha ithe wa mũĩrĩtu ũcio cekeri mĩrongo ĩtano cia betha.‡ Mũndũ ũcio no nginya ahikie mũĩrĩtu ũcio, nĩgũkorwo nĩamũthũkĩtie. Ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo.

³⁰ Mũndũ mũrũme ndagĩrĩrwo nĩkũhĩkia mĩtumia wa ithe; ndakanaconorithie ũrĩrĩ wa ithe.

23

Kweherio Kĩũngano-inĩ

¹ Gũtirĩ mũndũ mũhakũre na ũndũ wa kũhĩhinywo kana gũtinio kũiga gĩake gĩa ũciari ũgaatoonya kũũngano-inĩ kĩa Jehova.

² Gũtirĩ mwana ũciarĩtwo kuuma ũhiki-inĩ mũgĩrie, kana mũndũ o wothe wa rũciaro rwake ũgaatoonya kũũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rũciaro rwa ikũmi.

³ Gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi, kana mũndũ o wothe wa rũciaro rwake, ũgaatoonya kũũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rũciaro rwa ikũmi. ⁴ Nĩgũkorwo

* 22:8 Nyũmba cia tene ciakagwo na rũirigo igũrũ, na mũndũ nĩangĩagereire kuo. † 22:19 nĩ ta kilo 1 ‡ 22:29 nĩ ta nuthu kilo

matiigana güüka kümütünga na mĩgate na maaĩ mürĩ njĩra mũkiama bürũri wa Misiri, na ningĩ nĩmarĩhire Balamu mürũ wa Beori kuuma Pethori kũu Mesopotamia nĩguo oke amũrume. ⁵ O na kũrĩ o ro ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu ndaigana güthĩkĩrĩria Balamu, no aagarũrire kĩrumi kũu gĩgĩtuĩka kĩrathimo harĩ inyuĩ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamwendete. ⁶ Mütikanagĩe kĩrĩko gĩa gütũũra ũrata nao hĩndĩ ĩria yothe mũgütũũra muoyo.

⁷ Mütikanamene Mũedomu nĩgũkorwo nĩ mürũ wa ithe wanyu. Mütikanamene Mũmisiri, nĩ ũndũ nĩmwatũire mürĩ ageni bürũri wake. ⁸ Andũ a rũciaro rwa gatatu aria magaaciawo nĩo, no matoonye kiũngano-inĩ kĩa Jehova.

Kwaga Ũtheru Kambĩ-inĩ

⁹ Hĩndĩ ĩria mũngĩamba kambĩ mũng'ethanĩire na thũ cianyu, mütikahutanie na kĩndũ kĩrĩ thaahu. ¹⁰ Mũndũ mürũme ũmwe thĩnĩ wanyu angĩkorwo nĩathaahĩte nĩ ũndũ wa ũndũ ũria ũmũkorete ũtukũ, nĩakoima na kũu nja ya kambĩ aikare kuo. ¹¹ No rĩrĩ, gwatua gũtuka nĩethambe, na rĩua rĩgĩthũa no acooke kambĩ-inĩ.

¹² Thondekai handũ nja ya kambĩ harĩa mürĩthiiaaga gwĩteithia. ¹³ Harĩ indo cianyu cia wĩra-rĩ, gĩagai na kĩndũ gĩa gücimbaga nakĩo, na rĩria mũndũ athĩ gwĩteithia, akenja irima agathika kĩoro gĩake. ¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩaceraceeraga kũu kambĩ-inĩ wanyu nĩguo amũgĩtĩre na aneane thũ cianyu kũrĩ inyuĩ. Kambĩ wanyu no nginya ĩtuĩke theru, nĩgeetha ndakanooone ũndũ ũtagĩrĩire gatagatĩ-inĩ kanyu, nake amweherere.

Mawatho Mangĩ Ngũũrani

¹⁵ Ngombo ĩngĩgakorwo yũrĩire gwaku, ndũkanamĩneane kũrĩ mwathi wayo. ¹⁶ Reke ĩtũire gatagatĩ kanyu kũria guothe ĩngĩenda na ĩtũũra-inĩ o rĩothe rĩria ĩngĩthũra. Ndũkanamĩhinĩrĩrie.

¹⁷ Gũtirĩ Mũisraeli, mũndũ mürũme kana mũndũ-wa-nja, ũgaatuĩka mũmaraya wa ihooero. ¹⁸ Mütikanarehe thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova Ngai wanyu mbeeca ĩthũkũmĩtwo na njĩra ya ũmaraya wa andũ-a-nja kana wa arũme ĩrĩ cia kũhingia mwĩhitwa o na ũrĩkũ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩathũire maũndũ macio meerĩ.

¹⁹ Ndũkanarĩhie mürũ wa ithe wanyu uumithio wa kĩndũ ũmũheete, ũrĩ wa mbeeca kana ĩrio kana wa kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩngĩrehe uumithio. ²⁰ No ũrĩhie mũndũ wa kũngĩ uumithio wa kĩndũ ũmuohoreire, no ti mürũ wa ithe wanyu Mũisraeli, nĩgeetha Jehova Ngai wanyu amũrathimage maũndũ-inĩ mothe marĩa mürĩkaga bürũri-inĩ ũria mũrathĩĩ mũwĩgwatĩre.

²¹ ũngĩkeehĩta mwĩhitwa kũrĩ Jehova Ngai waku, ndũgekĩre mũhũthia kũhingia mwĩhitwa ũcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai waku ndarĩ hĩndĩ atagakũũria ũndũ ũcio, na nĩũgatuuo nĩwĩhĩtie. ²² No ũngĩaga kwĩhĩta mwĩhitwa, ndũgaakorwo wĩhĩtie. ²³ ũndũ ũria wothe miromo yaku ĩriugaga no nginya ũũhingagie, nĩ ũndũ wehĩtĩre mwĩhitwa kũrĩ Jehova Ngai waku na kanua gaku wĩyendeire.

²⁴ ũngĩtoonya mũgũnda wa mĩthabĩbũ wa mũndũ ũngĩ, no ũrĩe thabĩbũ nginya ũhũũne, no ndũgekĩre o na ĩmwe kĩondo-inĩ gĩaku. ²⁵ ũngĩtoonya mũgũnda wa ngano wa mũndũ ũngĩ, no ũbute magira mayo na moko, no ndũkanagethe ngano ĩyo yake.

24

¹ Mũndũ angĩhikia mũtũmia na age gũkenio nĩwe nĩ ũndũ wa kũmuona na ũndũ ũtagĩrĩire, nake mũndũ ũcio amwandĩkĩre marũa ma ndigano, amũnengere na amũingate oime gwake mũciĩ, ² na thuutha wa kuuma gwake mũciĩ, mũtũmia ũcio atũĩke mũtũmia wa mũndũ ũngĩ, ³ nake mũthũuriwe ũcio wa keerĩ age kũmwenda, na amwandĩkĩre marũa ma ndigano, amũnengere na amũingate oime gwake mũciĩ, kana mũthũuri ũcio wa keerĩ akue, ⁴ mũthũuri wake ũria warĩ wa mbere, ũria wamũingatire, ndetũkĩrĩtio kũmũhikia rĩngĩ thuutha wa gũkorwo arĩkĩtie güthũkio. ũcio ũngĩtuĩka ũndũ ũrĩ thaahu maĩtho-inĩ ma Jehova. Mütikanarehe wĩhia bürũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu aramũhe ũtuĩke ĩgai rĩanyu.

⁵ Mũndũ angĩkorwo no hĩndĩ arahikanirie, ndakanatũmwo mbaara-inĩ kana aheo wĩra ũngĩ o wothe. ĩhinda rĩa mwaka mũgĩma, niarekwo aikare mũciĩ ambe akenie mũtũmia wake ũcio ahĩkĩtie.

⁶ Ndũkanoe mahiga meerĩ ma gĩthũ ma mũndũ ũrĩ na thĩrĩ waku, o na kana ũthĩĩ na ihiga rĩa ĩgũrũ riiki atĩ nĩguo rĩrũgamĩrĩre thĩrĩ ũcio, nĩ ũndũ gwĩka ũguo no ta kuoya muoyo wa mũndũ ũcio.

⁷ Mündü anginyiitwo ayite mürü wa ithe Müisiraeli akamütua ta ngombo kana akamwendia, müci ücio no nginya ooragwo. No nginya müniine üuru wehere gatagati-ini kanyu.

⁸ Ha ühoro wa mirimü ya mangü, mwimenyagirirei müno gwika o üria athinjiri-Ngai, o acio Alawii, makaamüruta. No nginya mürümirire wega üria ndimathite. ⁹ Ririkanai üria Jehova Ngai wanyu eekire Miriamu mürü njira-ini mwarikia kuuma bürüri wa Misiri.

¹⁰ Händi iria üngikombithia mündü wa itüura kindü o göthe, ndükanatoonye nyumba yake, ügüre kiria eranüre afi niakaruta kirügamirire. ¹¹ Ikara nja üreke mündü ücio ükombithitie kindü akühehere kiria eranüre hau nja. ¹² Mündü ücio angikorwo ari müthiini, ndükanaraarie kü eeranüre. ¹³ Mücookerie kabuti gake riüa ritanathüa nigeetha ehumbe agikoma. Händi iyo niagagücookeria ngaatho, nago ündü ücio nükonwo üri giko kia üthingu maitho-ini ma Jehova Ngai waku.

¹⁴ Ndükanahinyirire mündü wa kürüho üria müthiini na mübarati, ari mürü wa ithe wanyu Müisiraeli kana mündü wa küngi ütüraga itüura rimwe ria matüura manyu. ¹⁵ Mürüthe mücaara wake wa o müthenya riüa ritanathüa, ni ündü ni müthiini na mücaara ücio nigo ehokete. Kwaga üguo, aahota gükaifra Jehova igürü riaku, nawe woneke wihitie harü Jehova.

¹⁶ Maithe ma ciana matikoaragwo ni ündü wa mahitia ma ciana ciao, kana ciana ciuragwo ni ündü wa mahitia ma maithe; o mündü arikuaga ni ündü wa mehia make mwene.

¹⁷ Ndükanaagithie mündü wa küngi kana mwana wa ngoriai kihooto ciira-ini, kana woe kabuti ka mütumia wa ndigwa karügamirire thiiri. ¹⁸ Ririkanaga warü ngombo bürüri wa Misiri, na Jehova Ngai waku niagükürire ükiama kuo. Nikiö ndiragwatha wikage üguo.

¹⁹ Riria ükügetha mügünda waku, üngiriganirwo ni gitia, ndügagicookere. Gitigire mündü wa küngi, na mwana wa ngoriai, na mütumia wa ndigwa, nigeetha Jehova Ngai waku akürathimage wira-ini wothe wa moko maku. ²⁰ Händi iria ükühürüa ndamayiü kuuma miti-ini yaku, tigaga gücookera honge ciaguo riita ria keeri. Tigagiria andü a küngi, na ciana cia ngoriai, na mütumia wa ndigwa matigari. ²¹ Händi iria ükügetha thabibü mügünda waku wa mithabibü, ndügacooke kühaara ringi iria ciatigwo. Tigagira mündü wa küngi, na ciana cia ngoriai, na mütumia wa ndigwa matigari. ²² Ririkanaga ari warü ngombo bürüri wa Misiri. Nikiö ndiragwatha wikage üguo.

25

¹ Hangigia ngarari gatagati ka andü eeri, nimatware ciira ücio igooti-ini, nao atuihania a ciira mamatuithanie, marekererie mündü üria utari na mahitia, nake üria üri na mahitia mamüüre itua. ² Kungioneke ari üria üri na mahitia niagürire kühürwo, mütuithania wa ciira niagaathana akome ahürwo iboko iringaine na mahitia make, müciiri ücio akionaga, ³ no riri, ndakamühürithie iboko makiria ya mirongo ina. Angihürwo makiria ya iboko ücio, mürü wa thoguo aahota kuoneka ari mümene maitho-ini maku.

⁴ Ndükanoohe ndegwa kanua händi iria iküranga ngano ikimihüra.*

⁵ Mündü na mürü wa nyina mangikorwo matüuranagia hamwe, na ümwe wao akue atari na mwana wa kahii, mütumia ücio wake ndakanahike nja ya nyumba iyo. Mürü ücio wa nyina na müthuuriwe niakamuoya amühikie, na amühingirie bata wake o ta mürü wa nyina na müthuuriwe. ⁶ Mwana wa mbere wa kahii üria agaaciara niwe ügaatüuria riitwa ria ücio ükuite, nigeetha riitwa riake ritikanathario riehere Isiraeli.

⁷ No riri, mündü angikorwo ndekwenda kühikia mütumia wa mürü wa nyina, mütumia ücio niagathiü kürü athuuri hau kihingo-ini gia itüura, ameere atiri, "Mürü wa nyina na müthuuri wakwa niaregete gütüuria riitwa ria mürü wa nyina gükü Isiraeli. Niaregete kühingia bata üria mürü wa nyina na müthuuri wa mütumia agürüro ni kühingia." ⁸ Händi iyo athuuri acio a itüura riake nimageta mündü ücio mamwaririre. Mündü ücio angwatiria kuuga atiri, "Ndirenda kümühikia," ⁹ mütumia ücio wa mürü wa nyina niakambata athii harü we o hau harü athuuri acio, amürute kiraate kimwe giake, acooke amüüre mata üthiü, amwäre atiri, "Üü nigo mündü üria warega gwaka nyumba ya mürü wa nyina ekagwo." ¹⁰ Ruciaro rwa mündü ücio kü Isiraeli rügeetagwo Nyumba ya Mündü Ürutitwo Kiraatü.

* 25:4 Ndegwa nicio ciarangaga ngano nigo imitigithükanie na mahuti.

¹¹ Andũ eeri mangikorwo makĩrũa, nake mũtumia wa ũmwe wao oke gũteithũra mũthuuri wake kuuma kũrĩ ũcio maraarũa nake, nake amũnyũite kĩga gĩake gĩa ũciari, ¹² nĩagatinio guoko kũu gwake. Ndakanaiguĩrwo tha.

¹³ Mũtigaakoragwo na mahiga ma gũthima meeri mataiganainie ũritũ mondo-inĩ cianyũ, rĩmwe iritũ na rĩngĩ ihũthũ. ¹⁴ Mũtigakoragwo na igeri igĩrĩ itaiganainie nyũmba-inĩ cianyũ, kĩmwe kĩnene na kĩmwe kĩnini. ¹⁵ No nginga mũkoragwo na ithimi na igeri iria ciagĩrĩre na cia kwĩhokwo, nĩgeetha matukũ manyu maingĩhe ma gũtũũra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe. ¹⁶ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mũndũ o wotho wĩkaga maũndũ macio, mũndũ o wotho wĩkaga maũndũ matarĩ ma wĩhokeku.

¹⁷ Ririkanaga ũrĩa Aamaleki maamwĩkire mũrĩ nĩjira-inĩ rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. ¹⁸ Hĩndĩ irĩa mwarĩ anogu na mũgathirwo nĩ hinya, nĩmacemanirie na inyũĩ rĩrĩa mwarĩ rũgendo-inĩ na makĩũraga andũ othe arĩa maarigĩtie na thuutha; makĩaga gwĩtigĩra Ngai. ¹⁹ Hĩndĩ irĩa Jehova Ngai wanyu akaamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ iria ciothe imũrigiicĩrie bũrũri-inĩ ũrĩa ekũmũhe mũwĩgwatĩre ũtuĩke igai rĩanyurĩ, mũkaaniina kĩndũ o gĩothe kĩngĩtũma Aamaleki maririkanwo gũkũ thĩ guothe. Mũtikanariganĩrwo nĩ ũndũ ũcio.

26

Maciaro ma Mbere na Iacunjĩ cia Ikũmi

¹ Rĩrĩa ũgaatoonya bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe ũrĩ igai, na ũwĩgwatĩre na ũtũũre kuo, ² nĩũkoya maciaro mamwe ma mbere ma kĩrĩa gĩothe ũgaakũria tĩri-inĩ wa bũrũri ũcio Jehova Ngai arakũhe na ũmekĩre kĩondo. Ũcooke ũthĩĩ handũ harĩa Jehova Ngai waku agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa riake, ³ wire mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩ wĩra-inĩ hĩndĩ iyo atĩrĩ, “Nĩndoiga ũmũthĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai wakwa atĩ nĩndĩkĩtie gũkinya bũrũri ũrĩa Jehova eerĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhitwa atĩ nĩagatũhe.” ⁴ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũkĩra kĩondo kũu kuuma moko-inĩ maku, akĩge hau mbere ya kĩngogona kĩa Jehova Ngai waku. ⁵ Nĩngĩ nĩũkoiga ũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai waku atĩrĩ: “Baba aarĩ Mũsuriata watũũraga orũũraga,* nake agũikũrũka agĩthĩ bũrũri wa Misiri marĩ na andũ mataarĩ aingĩ, nao magĩtũũra kuo na magĩtuĩka rũrĩrĩ rũnene rũrĩ hinya na rwa andũ aingĩ. ⁶ No andũ a Misiri nĩmatũnyamaririe na magĩtũma tũthĩnĩke, na magĩtũrutithia wĩra wa hinya. ⁷ Hĩndĩ iyo tũgĩkaĩra Jehova, o we Ngai wa maithe maitũ, nake Jehova akĩigua mũgambo witũ, na akĩona mũtangĩko iitũ, na wĩra mũritũ na ũrĩa twahĩnyagĩrĩrio. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩtũruta bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya, na gũtambũrũkĩtio, akĩhũthĩra maũndũ manene ma kũmakania, na akĩringa ciama, o na agĩka maũndũ ma magegania. ⁹ Nĩatũrehire kũndũ gũkũ na agĩtũhe bũrũri ũyũ, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ; ¹⁰ na rĩrĩ, nĩndarehe maciaro ma mbere ma tĩri ũrĩa, Wee Jehova, ũheete.” Nawe ũkĩge kĩondo kũu mbere ya Jehova Ngai waku na ũinamĩrĩre mbere yake. ¹¹ Wee mwene, na Alawii, o na andũ a kũngĩ arĩa marĩ thĩnĩ wanyu, nĩmũgakenera maũndũ mothe mega marĩa Jehova Ngai wanyu amũheete na akahe andũ a nyũmba cianyũ.

¹² Rĩrĩa ũgaakorwo ũrĩkĩtie kwamũra gĩacunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro maku mothe mwaka-inĩ wa gatatu, mwaka ũcio wa kũrutwo gĩacunjĩ gĩa ikũmi, nĩũgakĩheana kũrĩ Alawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, o na kũrĩ mũtumia wa ndigwa, nĩgeetha marĩe mahũũne marĩ kũu matũũra-inĩ manyu. ¹³ Ũcooke wĩre Jehova Ngai waku atĩrĩ, “Nĩndĩkĩtie kũruta gĩacunjĩ kĩrĩa kĩamũre kuuma nyũmba-inĩ yakwa, na nĩ ndĩkĩheanĩte kũrĩ Mũlawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, na kũrĩ mũtumia wa ndigwa o ta ũrĩa wotho wathanĩte. Nditiganĩrie maathani maku o na kana ngariganĩrwo nĩ rĩmwe rĩamo. ¹⁴ Ndirĩte gĩacunjĩ o na kĩmwe gĩa kĩrĩa kĩamũre hĩndĩ ya macakaya, kana ngeheria o na kĩmwe gĩakĩo rĩrĩa ndaarĩ mũthaahu, o na kana ngarũtũra arĩa akuũ kĩmwe gĩakĩo. Nĩnjathĩkĩre Jehova Ngai wakwa, nĩnjĩkĩte o ta ũrĩa wotho ũnjathĩte. ¹⁵ Kĩrore ũrĩ o kũu igũrũ, o kũu gĩtũũro gĩaku gĩtheru, ũrathime andũ aku a Isiraeli na bũrũri ũyũ ũtũheete o ta ũrĩa werĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhitwa, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.”

Rũmagĩrĩra Maathani ma Jehova

¹⁶ Jehova Ngai waku egũgwatha ũmũthĩ ũrũmagĩrĩre irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; ũmenyerere kũmaathĩkĩra na ngoro yaku yotho na muoyo waku wotho. ¹⁷ Nĩmbũrĩte ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai waku, na atĩ nĩũrĩthiaga na njira ciake, na nĩũrĩathĩkagĩra irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani make, o na

* 26:5 Jakubu nĩwe ũgwetewo haha arĩ Mũsuriata ũrĩa worũũraga.

mawatho, na atĩ nĩürĩmwathĩkagĩra. ¹⁸ Nake Jehova nĩoimbũrite ũmũthĩ atĩ wee ũrĩ rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rwa bata mũno o ta ũria eeranĩre, na nĩ ũrĩmenyagĩrĩra maathani make mothe. ¹⁹ Nĩoimbũrite atĩ nĩagagũtũũgĩria, ũgĩe na ngumo na gĩtĩo gũkĩra ndũrĩrĩ ciothe iria oombĩte, na nĩũgatuĩka rũrĩrĩ rũtheru kũrĩ Jehova Ngai waku, o ta ũria eeranĩre.

27

Kĩgongona Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali

¹ Musa na athuuri a Isiraeli nĩ maathire andũ, makĩmeera atĩrĩ: “Rũmiai maathani maya mothe ndĩramũhe ũmũthĩ. ² Mwarĩkia kũringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mũkaahaanda mahiga manene na mũmathinge na rĩũmba. ³ Mũkaandĩka igũrũ rĩamo ciugo ciothe cia watho ũyũ mwarĩkia kũringa mũrĩmo ũũria ũngĩ mũtoonye bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, o ta ũria Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩre. ⁴ Na mwarĩkia kũringa Rũũ rwa Jorodani, mũkaahaanda mahiga macio kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali, ta ũria ndĩramwatha ũmũthĩ, na mũmathinge na rĩũmba. ⁵ Ningĩ mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kĩgongona, kĩgongona kĩa mahiga. Mũtikanahũthire kĩndũ o gĩothe gĩa kĩgera mahiga-inĩ macio. ⁶ Mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kĩgongona na mahiga moimĩte mũgũnda, na mũrutĩre Jehova Ngai wanyu maruta ma njino igũrũ wakĩo. ⁷ Mũkarũfira indo cia magongona ma ũiguano o hau, mũcĩrĩe mũgĩkenagĩra o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu. ⁸ Na nĩmũkandĩka ciugo ciothe cia watho ũyũ mahiga-inĩ macio mũkaahaanda na ndemwa ikuoneka wega.”

Irumi kuuma Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali

⁹ Nake Musa na athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, makĩra andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Ta kirai, inyũ andũ a Isiraeli, na mũthikĩrĩrie! Rĩu nĩmũtuĩkĩte andũ a Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Athĩkĩrai Jehova Ngai wanyu na mũrũmĩrĩre maathani make na kĩrĩa kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩro ũria ndĩramũhe ũmũthĩ.”

¹¹ Mũthenya o ro ũcio, Musa agĩatha andũ acio, akĩmeera atĩrĩ:

¹² Mwarĩkia kũringa Rũũ rwa Jorodani, mũhĩrĩga ĩno nĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Gerizimu ĩrathime andũ: Nĩ mũhĩrĩga wa Simeoni, na wa Lawi, na wa Juda, na wa Isakaru, na wa Jusufu na wa Benjamini. ¹³ Nayo mũhĩrĩga ĩno nĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Ebali yanĩrĩre irumi: Nĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Asheri, na wa Zebulun, na wa Dani na wa Nafitali.

¹⁴ Nao Alawii nĩmakoiga ciugo na mũgambo mũnene, meere andũ othe a Isiraeli atĩrĩ:

¹⁵ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũicũhagia mũhianano kana agatwekia mũhianano, kĩndũ kĩ magigi harĩ Jehova, wĩra wa moko ma mũbundi, na akahaanda kĩndũ kũ na hito.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁶ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũtatĩaga ithe kana nyina.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁷ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũria weheragia ihiga rĩa mũhaka wake na mũndũ wa itũũra.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁸ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũhĩthithagia mũtumumu njira.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

¹⁹ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũtaciragĩra mũndũ wa kũngĩ, kana mwana wa ngoriai, kana mũtumia wa ndigwa na kĩhooto.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²⁰ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũkomaga na mũtumia wa ithe, nĩgũkorwo nĩ ũrĩrĩ wa ithe aagĩre gĩtĩo.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²¹ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũngĩkoma na nyamũ o yothe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²² “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũkomaga na mwarĩ wa nyina, kana na mwarĩ wa ithe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

²³ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũkomaga na nyina wa mũtumia wake.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

24 “Kügwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mündũ ũrĩa ũragaga mündũ wa itũura rĩake na hitho.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

25 “Kügwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mündũ ũrĩa wamükagĩra ihaki nĩguo oorage mündũ ũtarĩ na ihĩtia.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

26 “Kügwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mündũ ũrĩa ũtarĩrũmagia ciugo cia watho ũyũ na undũ wa güchĩngia.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

28

Irathimo nĩ undũ wa Gwathĩka

¹ Ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku kũna na ũmenyerere maathani make mothe marĩa ngũkũhe ũmũthĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũtũgũgĩra igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ.

² Irathimo ici ciothe nĩ igagũkinyĩra na itwaranage nawe ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku:

³ Nĩũkarathimĩrwo kũu itũura-inĩ inene, na ũrathimĩrwo mĩgũnda-inĩ.

⁴ Ũciari wa nda yaku nĩũkarathimwo, o na ũrathimĩrwo maciario ma mũgũnda waku na maciario ma mahiũ maku, nĩmo njaũ cia ng’ombe ciaku na tũuri twa ndũuru ciaku cia mbũri.

⁵ Kĩondo gĩaku o na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩra mũtu nĩũkarathimwo.

⁶ Nĩũrĩrathimagwo rĩnũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ o na riumagarĩro-inĩ.

⁷ Jehova nĩarĩtũmaga thũ iria ingĩarahũka igũũkĩrĩre ihootagĩrwo mbere yaku. Irĩkũhithũkagĩra na njĩra ĩmwe, no irĩkũũragĩra na njĩra mũgwanja.

⁸ Jehova nĩagatũma kĩrathimo kũu makũmbĩ-inĩ maku o na undũ-inĩ o wothe ũngĩka na moko maku. Jehova Ngai waku nĩagakũrathimĩra bũrũri-inĩ ũcio arakũhe.

⁹ Jehova nĩagakũhaanda agũtue rũrĩrĩ rwake rũtheru o ta ũrĩa aakwĩrĩre na mwĩhitwa, ũngĩmenyerera maathani ma Jehova Ngai waku na ũthiĩage na njĩra ciake.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo nacio ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ nĩcikoona atĩ wĩtanĩtio na rĩtwa rĩa Jehova, nacio nĩagagwĩtigĩra. ¹¹ Jehova nĩagakũhe ũgaacĩru mũingĩ, akũgaacĩrithie ũciari-inĩ wa nda yaku, na maciario-inĩ ma ũhiũ waku, na maciario-inĩ ma mĩgũnda yaku, kũu bũrũri-inĩ ũrĩa erĩre maithe manyu ma tene na mwĩhitwa atĩ nĩagakũhe.

¹² Jehova nĩakahingũra igũrũ, o kũu kũrĩ nyũmba cia mũthiithũ wa indo iria aheanaga, nĩguo oirĩrie bũrũri waku mbura hĩndĩ yayo yakinya, na arathime wĩra wothe wa moko maku. Nĩũgakombagĩra ndũrĩrĩ nyingĩ indo, no wee ndũgakomba kuuma kũrĩ mündũ o na ũrĩkũ. ¹³ Jehova agaagũtua wa gũtongoria, no ti wa kũrigia. Ũngĩrũmbũiya maathani ma Jehova Ngai waku marĩa ndĩrakũhe ũmũthĩ, na ũmenyerere ũmarũmĩrre, ũrĩkoragwo hĩndĩ ciothe ũrĩ wa mbere na ndũgatuĩka wa kũrigagia. ¹⁴ Ndũkanehũgũre mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho ũtigane na rĩathani o na rĩmwe rĩa maya ndĩrakũhe ũmũthĩ, kana ũrũmagĩrĩre ngai ingĩ na ũcitungatagĩre.

Irumi nĩ undũ wa Kwaga Gwathĩka

¹⁵ No rĩrĩ, ũngĩaga gwathĩkĩra Jehova Ngai waku, na wage kũrũmĩrĩra wega maathani make mothe na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo iria ndĩrakũhe ũmũthĩ, irumi ici ciothe nĩagagũkinyĩrĩra:

¹⁶ Nĩũkanyĩitwo nĩ kĩrumi ũrĩ itũura-inĩ inene o na ũnyĩitwo nĩ kĩrumi ũrĩ mĩgũnda-inĩ.

¹⁷ Kĩondo gĩaku na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩrwo mũtu nĩũkanyĩitwo nĩ kĩrumi.

¹⁸ Ũciari wa nda yaku nĩũkanyĩitwo nĩ kĩrumi, o na irio cia mũgũnda waku, na mahiũ maku, ma njaũ cia ng’ombe na tũuri twa ndũuru ciaku cia mbũri.

¹⁹ Nĩũkanyĩitwo nĩ kĩrumi rĩnũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ, na ũnyĩitwo nĩ kĩrumi ũkiumagara.

²⁰ Jehova nĩagakũrehithĩria irumi, na kĩrigiicano, na ikũma undũ-inĩ ũrĩa wothe ũrĩkaga na guoko gwaku, nginya akũniine ũthire na ihenya nĩ undũ wa wĩhia ũrĩa wĩkĩte wa kũmũtiganĩria. ²¹ Jehova nĩagakũhũura na mĩrimũ nginya akũniine wehere bũrũri ũrĩa ũratoonya ũwigwatĩre. ²² Jehova nĩagakũhũura na mĩrimũ wa kũhũrũrũka mwĩrĩ, na wa kũhiũha mwĩrĩ, na wa kũrugĩka, na agũcine na ũrugarĩ mũingĩ, na kwaga mbura, na mbaa na mbuu, maundũ macio makũhũre nginya

maküniine. ²³ Matu marīa marī igūrū wa mütwe waku nīmagatuika gīcango, nakuo thī waku gütuike kīgera. ²⁴ Jehova nīagatūma mbura ya būrūri waku ituike rüküngū na mütutu; igaakuurīra yumīte igūrū nginya ūniinwo.

²⁵ Jehova nīagatūma ūhootwo nī thū ciaku. Ūgaacihithūkīra na njīra īmwe, no ūciūrīre na njīra mūgwanja, na nī ūgaatuika kīndū kī magigi harī mothamaki mothe ma thī. ²⁶ Ciimba ciaku igaatuika irio cia nyoni ciothe cia rīera-inī na cia nyamū cia gūkū thī, na gütikagīa mūdū wa gücihahūra ciüre. ²⁷ Jehova nīagakūhūūra na mahūha marīa ma būrūri wa Misiri, na mīrimū ya ngaaī, na ironda iratogota, na ūhere, na ndūkahona. ²⁸ Jehova nīagakūhūūra na ūgūrūki na ūtumumu, na kīrigiicano kīa meciiria. ²⁹ Nīügathī ūkīhambatagīria kūrī mūthenya barigici ta mūdū mütumumu arī nduma-inī. Ndūkagaacira ūndū-inī o wothe ūgeeka; mūthenya o mūthenya nīūkahinyagīrīrio na ūgatunywo indo ciaku, hatarī mūdū ūngīgūteithūra.

³⁰ Nī ūkaagīa kīrīko na mūdū-wa-nja gīa kūmūhīkia, no mūdū ūngī nīakamuoya akome nake. Nīügaka nyūmba no ndūkamītūra. Nīūkaahaanda mūgūnda wa mīthabībū no ndūkambīrīria gükenera maciaro mayo. ³¹ Ndegwa yaku nīgathīnjwo ūkīonaga na maitho maku, no ndūkamīria. Ūgaatunywo ndigiri yaku na hinya na ndīgacookio. Ng'ondū ciaku nīikaneanwo kūrī thū ciaku na gütirī mūdū ūgaaciteithūkīa. ³² Aanake aku na airītu aku nīmakaneanwo kūrī rūrīrī rūngī, namo maitho maku mathire hinya ūkīmacūthīrīria mūthenya o mūthenya, na ndūkahota gwīka ūndū na guoko gwaku. ³³ Rūrīrī ūtooī nīrūkarīa irio cia būrūri iria ūrutīire wīra, na gütirī kīndū ūkaagīa nakīo, tīga o kūhinyīrīrio gükīru matukū maku mothe. ³⁴ Maūdū marīa ūkoona nī magaatūma ūgūrūke. ³⁵ Jehova nīakahūūra maru maku na magūrū maku na mahūha marī ruo matangīhona, namo mahunje kuuma makinya maku nginya ruototia rwa mütwe waku.

³⁶ Jehova nīagagūtwarā hamwe na mūthamaki ūria wīrūgamīrie agwathage kūrī rūrīrī ūtooī kana rūkamenywo nī maithe manyu. Ūrī kūu nīūkahooyaga ngai ingī, ngai cia mītī na cia mahīra. ³⁷ Ūgaatuika kīndū kī magigi, na kīndū gīa güthekererwo na kūnyararwo nī ndūrīrī ciothe kūu Jehova agaagūtwarā.

³⁸ Ūkaahaanda mbegū nyingī mūgūnda-inī no ūkaagetha o tūnini, nī ūndū nīikarīio nī ngīgī. ³⁹ Ūkaahaanda mūgūnda ya mīthabībū na ūmīrīmīre, no ndūkanyua ndibei yayo kana ūtue thabībū, nī ūndū igunyū nīgacirīa. ⁴⁰ Ūgaakorwo na mītī ya mītamaiyū būrūri-inī waku wothe, no ndūkahūthīra maguta mayo, nī ūndū ndamaiyū nīgaitīka thī. ⁴¹ Ūkaagīa na aanake na ūgīe na airītu no ndūgatūūra nao, nī ūndū nīmagatahwo mathī ūkombo-inī. ⁴² Mīrumbī ya ngīgī nīkegwatīra mītī yaku yothe na īrīe irio cia būrūri waku.

⁴³ Mūdū wa kūngī ūria ūtūuranagīa na inyuī agaakīrīrīria kwambatīra igūrū riaku, na we ūkīrīrīrie o kūnyīiha. ⁴⁴ Nī agagūkombagīra nowe ndūkamūkombagīra. Agaatuika wa gütongoria nawe ūtuīke wa kūrīgīa.

⁴⁵ Irumi ici ciothe nīgagūkinyīrīra. Nīgathingatana nawe igūtoorie nginya ikūniine, nī tondu ndwathīkīre Jehova Ngai waku, na ndūmenyereire maathani na irīra cia watho wa kūrūmīrīrwo iria aakūheire. ⁴⁶ Igaatuika kīmenyithia na igeiania harīwe, o na harī njīaro ciaku nginya tene. ⁴⁷ Tondū ndūigana gütungatīra Jehova Ngai waku ūrī na gīkeno na ūcanjāmūkīte hīndī ya ūgaacīru, ⁴⁸ tondū ūcio ūgaatungatīra thū ciaku iria Jehova agaagūtūmīra igūkīrīre, ūrī mūhūtu na ūnyootī, na ūrī njaga na ūrī mūthīnīku mūno. Nīagagwīkīra icooki rīa kīgera ngingo nginya akūniine.

⁴⁹ Jehova nīagakūrehithīria rūrīrī ruumīte kūrāya, rūgūkīrīre, kuuma ituri-inī cia thī, rūmbūkīte o ta nderi, rūrīrī ūtangīmenya rwarīo rwa ruo, ⁵⁰ rūrīrī rwa gwītīgīrwo, rūtangītīa andū akūrū kana rūguīre andū ethī tha. ⁵¹ Nīmakarīa njaū cia mahīū maku, na marīe maciaro ma būrūri waku nginya makūniine. Matīgagūtīgīria ngano, kana ndibei ya mūhīhano, kana maguta, o na kana magūtīgīre njaū o na īmwe ya ndūūru cia ng'ombe ciaku kana tūūri twa rūūru rwa mbūrī ciaku, nginya ūthīnīke biū. ⁵² Nīmakarīgīcīria matūūra mothe manene guothe būrūri-inī waku, o nginya thingo icio ndaihu ciakītwo na hinya na wīhokete imomoke. Nīmakarīgīcīria matūūra manene mothe marīa marī būrūri-inī ūria Jehova Ngai waku egūkūhe.

⁵³ Tondū wa thīina ūria ūkaareherwo nī thū yaku hīndī ya kūrīgīicīrio, nī ūkaarīa maciaro ma nda, ūrīe nyama cia arīū na airītu arīa Jehova Ngai waku akūheete. ⁵⁴ O na mūdū ūria mūhooreri mūno na ūrī tha gatagatī-inī kanyu ndakaigūra mūrū wa nyina tha, kana mūtumia wake ūria endete, kana ciana ciake iria itigaire, ⁵⁵ na ndarī mūdū o na ūmwe wao akaahe nyama cia ciana ciake icio araarīa. Icio nocio kīndū kīria agaakorwo atīgītīe nī ūndū wa thīina ūria thū yaku igaakūrehere hīndī īria ikaarīgīcīria matūūra maku manene mothe. ⁵⁶ Mūdū-wa-nja ūria mūhooreri mūno

na ūrī tha gatagatī-inī kanyu, ūcio ūrī tha mūno na mūhooreri nginya ndangūmīrīria kūhūtia thī na ikinya riake, nīakaima mūthuurīwe ūria endete, na mūrīū kana mwarī, ⁵⁷ njogu irīa yumīte nda yake na ciana iria agaciara. Nīgūkorwo no ende gücīrīa na hitho hīndī iyo ya kūrīgīcīrio na ya thīna ūria thū ciaku igaakūrehere kūu matūūra-inī manene manyu.

⁵⁸ Ūngāga kūrūmīrīra wega ciugo ciothe cia watho ūyū, iria ciandīkītwo ibuku-inī rīrī, na wage gūtīia rītwa rīrī rīrī riiri na rīa gwītīgīrwo, rīa Jehova Ngai waku, ⁵⁹ Jehova nīagakūrehithīria mīthiro ya kūmakania, wee na njiaro ciaku, na thīna mūnene na wa ihinda iriaya, o na mīrimū mīūru na ya güikara mūno. ⁶⁰ Nīagakūrehithīria mīrimū yothe ya būrūri wa Misiri irīa wetīgīrīte, nayo nīgakwīgwatīrīra. ⁶¹ O na nīngī Jehova nīagakūrehithīria mīrimū ya mīthemba yothe o na mathīna marīa matarī maandīke Ibuku-inī rīrī rīa Watho, nginya ūniinwo. ⁶² Inyuī mwarī aīngī ta njata cia igūrū, mūgaatigara o andū anini mūgītarrowo, nī ūndū wa kwaga gwathīkīra Jehova Ngai wanyu. ⁶³ O ta ūria Jehova aakeneire kūmūgaacīrīthia na kūmūngīhia, noguo agaakena akīmūharaganīa na akīmūniina. Nīmūkamunywo mweherio būrūri ūria mūrathīi mūwīgwatīre.

⁶⁴ Nīngī Jehova nīagakūhurunja ndūrīrī-inī ciothe, kuuma gīturi kīmwe gīa thī nginya kīrīa kīngī. Ūrī kūu ūkaahooyaga ngai ingī, ngai cia mīti na cia mahiga, iria wee o na maithē manyu mūtōō. ⁶⁵ Ūrī gatagatī-inī ka ndūrīrī icio ndūkoona ūndū mūgama, kana wone handū ha kūhurūkia ikinya rīa kūgūrū gwaku. Mūrī kūu Jehova nīagatūma ūtangīke meciirīa na maitho mage kuona, o na ūūrwo nī hinya. ⁶⁶ Ūgatūūra na wagaga, ūiyūrītwo nī guoya ūtukū na mūthenya, ūtarī na ma ya ūtūūro waku. ⁶⁷ Rūciinī ūkoiga atīrī, “Naarī korwo nī hwaī-inī!” Naguo hwaī-inī ūkoiga atīrī, “Naarī korwo nī rūciinī!” Tondū wa kīmakania kīrīa gīgaakorwo kīmūyūrīte ngoro cianyu, na maūndū marīa maitho manyu makeyonera. ⁶⁸ Jehova akaamūcookīa būrūri wa Misiri na meeri, rūgendo rūria ndoigire mūtikanarūthīi rīngī. Mūrī kūu nīkuo mūkeneana mūgūrwo nī thū cianyu, mūrī ngombo cia arūme na cia andū-a-nja, no gūtīrī mūndū ūkaamūgūra.

29

Kwerūhio gwa Kīrīkanīro

¹ Ici nīcio ciugo cia kīrīkanīro kīrīa Jehova aathire Musa arīkanīre na andū a Isiraēli kūu Moabi, hamwe na kīrīkanīro kīrīa aarīkanīre nao marī Horebu.

² Musa nīetire andū a Isiraēli othe, akīmeera atīrī:

Maitho manyu nīmeyoneire ūria wothe Jehova eekire Firaūni kūu būrūri wa Misiri, na ūria eekire anene ake othe na būrūri wake wothe. ³ Nīmweyoneire na maitho manyu magerio macio manene, o na cīama na maūndū manene ma kūgegania. ⁴ No nginya ūmūthī Jehova ndamūheete meciirīa marī na ūmenyo, kana maitho me kuona, kana matū me kūigua. ⁵ Ihinda rīu rīa mīaka mīrongo ina ndamūtongorīrie werū-inī, nguo cianyu itīigana gūtūika, o na kana iraatū iria ciarī magūrū manyu igītārūka. ⁶ Mūtiigana kūrīa irio, kana mūkīnyua ndibei kana kīndū kīngī o gīothe kīgagatu. Ndeekire ūndū ūcio nīgeetha mūmenye atī nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

⁷ Rīrīa mwakīnyire gūkū, Sihoni mūthamaki wa Heshiboni, na Ogu mūthamaki wa Bashani nīmookire kūhūūrana na ithuī, no nītwwamatoorīrie. ⁸ Nītwwegwatīire būrūri wao na tūkīūheana ūtūike igai rīa andū a mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase.

⁹ Rūmīrīrai wega ciugo cia kīrīkanīro gīkī, nīguo mūgaacīre maūndū-inī mothe marīa mūrīkaga. ¹⁰ Inyuī inyuothe mūrūgamīte ūmūthī mbere ya Jehova Ngai wanyu, na atongoria anyu, na atongoria a mīhīrīga yanyu, na athuuri anyu, na anene anyu, na arūme arīa aīngī othe a Isiraēli, ¹¹ hamwe na ciana cianyu, na atumia anyu, na andū a kūngī arīa matūūruga kambī-inī cianyu, arīa mamunagīra ngū na makamūtahīra maaī. ¹² Mūrūgamīte haha nīguo mūgīe na kīrīkanīro na Jehova Ngai wanyu, kīrīkanīro kīrīa Jehova ekūgīa na inyuī ūmūthī, na akīhūūre mūhūūri na ūndū wa mwīhītwa, ¹³ na agūkīre hinya kūna atī mūrī andū ake ūmūthī, na atī atūike Ngai wanyu, o ta ūria aamwīrīre, na nīngī o ta ūria eehītire kūrī maithē manyu Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu. ¹⁴ Ndirathondeka kīrīkanīro gīkī na mwīhītwa na inyuī inyuiki, ¹⁵ o inyuī mūrūgamīte haha na ithuī ūmūthī mbere ya Jehova Ngai witū, no nī hamwe na arīa matarī haha ūmūthī.

¹⁶ Inyuī ene nīmūūī ūria twatūūruga būrūri wa Misiri na ūria twatūikanīrie mabūrūri-inī tūgūka gūkū. ¹⁷ Gatagatī-inī kao nīmūonire mīhianano yao irī thaahu, na

ngai cia kühooywo cia mĩti na cia mahiga, na cia betha na cia thahabu. ¹⁸ Menyererai wega hatigakorwo mündü müürume kana mündü-wa-nja, kana andü a nyumba imwe kana mühĩrĩga gatagati-inĩ kanyu ümũthĩ, üngĩgĩa na ngoro ya kühutatĩra Jehova Ngai witü athĩ akahooe ngai cia ndürĩri icio; menyererai wega gütikagĩe müri müürü gatagati kanyu üngĩciara maciaro marürü ta nyongo.

¹⁹ Rĩria mündü ta ücio aigua ciugo cia mwĩhĩtwa üyü, eĩtagĩria kĩrathimo, na nĩ ündü ücio ageciiria atĩri, “Ndikona ügwati o na ingĩkĩrĩria güthĩ na njĩra yakwa mwene.” Ündü ücio nükkarehe mwanangĩko бүрүri üria üri maai, o na üria müng’aru. ²⁰ Jehova ndarĩ hindĩ akenda kümürekera; marakara make na kiyu gĩake nükarĩmbükĩra mündü ücio. Irumi ciothe iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩri nükkamũkinyĩria, nake Jehova nĩakahuura rĩtwa rĩake rĩehere gükü thĩ. ²¹ Jehova nĩakamwamũra kuuma mühĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, anyiitwo nĩ mwanangĩko, kuringana na irumi ciothe cia kĩrikanĩro kĩa kĩaandĩke thĩni wa lbuku rĩri rĩa Watho.

²² Ciana cianyu iria ikaamürümĩria njiaro-inĩ iria igooka thuutha, o na ageni arĩa magooka moimite mabürüri ma kũraya nĩmakona mathĩna marĩa makorete бүрүri o na mĩrimü rĩa Jehova ahũrĩte бүрүri nayo. ²³ Бүрүri wothe ügaatuĩka күндү гүtangĩkũra күндү, küiyũrite cumbi na übiriti, gütirĩ күндү gĩkahaandwo na gütirĩ riyi rĩgaakũra kuo, kana күндү kĩmere kuo. Gükahaana ta mwanangĩko wa matũura ma Sodomu na Gomora, na Adima o na Zeboimu, marĩa Jehova aaharaganirie arĩ na marakara mahiü. ²⁴ Ndürĩri ciothe ikooria atĩri, “Nĩ kĩ gütmĩte Jehova eke бүрүri üyü üguo? Marakara maya mahiü üü, nĩ ma kĩ?”

²⁵ Nariĩ icookio rĩgaakorwo rĩri atĩri, “Nĩ tondü andü aya nĩmatiganĩrie kĩrikanĩro kĩa Jehova, Ngai wa maithe mao, kĩrikanĩro kĩa aagĩre nao rĩria aamarutire бүрүri wa Misiri. ²⁶ Nĩmamwehereire magĩthĩ kühooya ngai ingĩ na magĩciinamĩria, ngai matooi, na ngai Jehova ataamaheete. ²⁷ Nĩ ündü ücio marakara ma Jehova makĩrĩmbükĩra бүрүri üyü, akĩkinyĩria irumi iria ciothe ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩri. ²⁸ Nĩngĩ Jehova, arĩ na marakara mahiü na mang’ürĩ manene, nĩmamunyire kuuma бүрүri wao akĩmaikia бүрүri üngĩ, ta üria gütarĩ rĩu.”

²⁹ Maündü ma hito nĩ ma Jehova Ngai witü, no maündü marĩa maguũrie nĩ maitü na ciana ciitü nginya tene, nĩguo türümagĩrĩre ciugo ciothe cia watho üyü.

30

Ügaacĩru Thuutha wa Gücookerera Jehova

¹ Rĩria irathimo na irumi ici ciothe njĩgĩte mbere yaku igaagũkinyĩria, nawe üciamũkĩre ngoro-inĩ yaku kũria guothe Jehova Ngai waku agaakũhurunjĩra ndürĩri-inĩ, ² na rĩria wee mwene na ciana ciaku ügaacookerera Jehova Ngai waku na ümwathĩkĩre na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe, kuringana na üria wothe ngũgwatha ümũthĩ-ri, ³ hindĩ iyo Jehova Ngai waku nĩagagũcookeria irathimo ciaku na akũguire tha, na nĩagagũcookanĩria rĩngĩ, akürute ndürĩri-inĩ ciothe kũria aakũhurunjĩre. ⁴ O na üngĩgaakorwo üthaamĩrio бүрүri üria üri kũraya müno gükü thĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũcookanĩria, akürute kuo agũcookie бүрүri-inĩ waku. ⁵ Nĩagagũcookia бүрүri üria warĩ wa maithe maku, na we nükkawĩgwatĩra. Nĩgatũma ügaacĩre na üngĩhe gükĩra maithe maku. ⁶ Jehova Ngai waku nĩakarũthia ngoro yaku na arũthie ngoro cia njiaro ciaku, nĩgeetha ümwendage na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe, nĩguo ütüre muoyo. ⁷ Jehova Ngai waku nĩagakinyĩria irumi ici ciothe kũrĩ thĩ ciaku iria igũthũre na ikũnyarĩra. ⁸ Nĩgũcooka gwathĩkĩra Jehova rĩngĩ, na ürümĩrĩre maathani make, o maya ndĩrakũhe ümũthĩ. ⁹ Hindĩ iyo Jehova Ngai waku nĩgatũma ütheereme müno wĩra-inĩ wothe wa moko maku na maciaro-inĩ ma nda yaku, o na njaü cia mahiü maku na maciaro ma mĩgũnda yaku. Jehova nĩagakena rĩngĩ nĩ ündü waku, na atũme ügaacĩre, o ta üria aakenire nĩ ündü wa maithe maku, ¹⁰ üngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai waku, na ümenyagĩrĩre maathani make na irĩra cia watho wake wa kũrümĩrĩwo üria wandĩkĩtwo lbuku-inĩ rĩri rĩa Watho, na ücookerere Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe.

Kũheo Güthuura Muoyo kana Gĩküü

¹¹ Na rĩri, üria ndĩragwatha ümũthĩ ti ündü üri hinya, üngĩkürema, kana ündü ütangĩhota gwĩka. ¹² Ndürĩ igürü matu-inĩ, atĩ no ürie atĩri, “Nüü ükwambata igürü, aũgũre atũrehere, na awanĩrĩre kũrĩ ithuĩ nĩguo tũwathĩkĩre?” ¹³ O na ndürĩ mürimo üria üngĩ wa iria, atĩ no ürie atĩri, “Nüü ükũringa iria, aũgũre atũrehere, na awanĩrĩre kũrĩ ithuĩ nĩguo tũwathĩkĩre?” ¹⁴ Aca, ti üguo, kiugo kĩrĩ hakuĩ müno nawe; kĩrĩ o kanua-inĩ gaku na ngoro-inĩ yaku, nĩguo ügĩathĩkĩre.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ũyũ nĩndaiga ũhoru wa gütũura muoyo na wa ũgaacĩru mbere yaku, o na wa gĩkuũ na wa mwanangĩko. ¹⁶ Nĩgũkorwo ndagwatha ũmũthĩ wendage Jehova Ngai waku, na ũthiiaage na nĩĩra ciae, na ũmenyagĩrĩre maathani make, na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; hĩndĩ iyo nĩũgatũura muoyo na ũingĩhe, nake Jehova Ngai waku nĩagakũrathima ũrĩ bũrũri-inĩ ũrĩa ũratoonya ũwĩgwatĩre.

¹⁷ No ngoro yaku nĩgĩkagarũka wage gwathĩka, na ũguucĩrĩro, ũnamĩrĩre ngai ingĩ ũcihooe, ¹⁸ ngũkwĩra na ma ũmũthĩ atĩ na ũkaaniinwo. Ndũgatũura matukũ maingĩ bũrũri-inĩ ũrĩa ũraringa Rũũ rwa Jorodani ũũtoonye na ũwĩgwatĩre.

¹⁹ ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ itũike aira atĩ nĩnjigĩte mbere yaku ũhoru wa gütũura muoyo na wa gĩkuũ, na wa irathimo na wa irumi. Na rĩrĩ, thuura muoyo, nĩguo wee na ciana ciaku mütũure muoyo, ²⁰ na nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthikagĩrĩre mũgambo wake, na mũnyitane nake. Nĩgũkorwo Jehova nĩwe muoyo waku, na nĩagakũhe mĩaka mũingĩ ya gütũura bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩtĩre atĩ nĩakaũhe maithe maku, nĩo Iburahĩmu, na Isaka, na Jakubu.

31

Joshua Gücooka Ithenya rĩa Musa

¹ Nake Musa akiumagara agĩthĩ akĩarĩria andũ othe a Isiraeli na ciugo ici akĩmeera atĩrĩ, ² “Rũ ndĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na mĩrongo ũrĩ, na ndingĩhota kũmũtongoria rĩngĩ. Jehova nĩanjĩrĩte atĩrĩ, ‘Wee ndũkũringa Rũũ rwa Jorodani.’ ³ Jehova Ngai wanyu we mwene nĩakaringa arĩ mbere yanyu. Nĩakaniina ndũrĩrĩ icio mbere yanyu na inyuĩ nĩmũkegwatĩra bũrũri wacio. Joshua o nake nĩakaringa arĩ mbere yanyu ta ũrĩa Jehova oigire. ⁴ Nake Jehova nĩakameka o ta ũrĩa eekĩre Sihoni na Ogu, athamaki a Aamori, arĩa aaniĩnĩre hamwe na bũrũri wao. ⁵ Jehova nĩakamaneana kũrĩ inyuĩ, na inyuĩ no nginya mũkaameeka ũrĩa wothe ndĩmwathĩte. ⁶ Gĩa na hinya na mũmĩrĩrie. Mũtĩgetigĩre kana mũmake nĩ ũndũ wao, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ egũthĩ hamwe na inyuĩ; ndakamũtiga kana amũtirĩke.”

⁷ Nake Musa agĩta Joshua, akĩmwĩra arĩ mbere ya andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Gĩa na hinya, nĩgũkorwo no nginya ũthĩ na andũ aya bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova eehĩtĩre kũrĩ maithe mao ma tene atĩ nĩakamahe, nawe no nginya ũkaaũganyania gatagatĩ-inĩ kao, ũtũike igai rĩa. ⁸ Jehova mwene nĩegũthĩ mbere yaku na nĩarĩkoragwo hamwe na we; ndarĩ hĩndĩ agaagũtiga kana agũtirĩke. Ndũkanetiigĩre, o na kana ũke ngoro.”

Gũthoma Watho

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩandĩka watho ũcio, agĩcooka akĩũnengera athĩnjĩri-Ngai, arĩrĩ a Lawi, arĩa maakuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, o na akĩũnengera athuuri othe a Isiraeli. ¹⁰ Nĩngĩ Musa akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “O mũthia-inĩ wa mĩaka mũgwanja, mwaka-inĩ ũrĩa ũtuĩtwo wa kũrekanĩra mathĩrĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Ithũnũ-rĩ, ¹¹ nĩrĩo andũ othe a Isiraeli mariumagĩra mbere ya Jehova Ngai wanyu handũ harĩa we mwene agaathuura, nĩmũrĩmathomagĩra watho ũyũ mũrĩ mbere yao makĩiguaga. ¹² Cookanagĩrĩria andũ othe hamwe: arũme, na andũ-a-nja, na ciana, na andũ a kũngĩ arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu,* nĩgeetha mathĩkĩrĩrie na merute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu, na marũmagĩrĩre ciugo cia watho ũyũ. ¹³ Ciana ciao irĩa itooĩ watho ũyũ, no nginya ciũgue, na ciĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu rĩrĩa rĩothe mũgũtũura bũrũri ũcio mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũthĩ mũkawĩgwatĩre.”

Ūrathi wa Ūremi wa Isiraeli

¹⁴ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũthenya wa gũka gwaku ũrĩ hakuĩ. Īta Joshua mũũke nake na mũrũgame Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, niho ngũnengerera Joshua wĩra.” Nĩ ũndũ ũcio Musa na Joshua magũka makĩrũgama Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo.

¹⁵ Hĩndĩ iyo Jehova akiumĩra Hema-inĩ iyo arĩ thĩnĩ na gĩtuĩ gĩa itu, narĩo itu rĩu rĩkĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa Hema. ¹⁶ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Wee nĩũkũhurũka hamwe na maithe maku, nao andũ aya ihinda rĩtarĩ kũraihu nĩmekũhũra ũmaraya na ngai cia kũngĩ cia bũrũri ũrĩa mũratoonya. Nĩmakandĩrika na mathũkie kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaathondekete nao. ¹⁷ Mũthenya ũcio nĩngamarakarĩra na ndĩmatĩrike; nĩngamahitha ũthĩu wakwa, nao nĩmakaniinwo. Nĩmagakorwo nĩ mĩanangĩko mũingĩ na moritũ maingĩ, nao mũthenya ũcio nĩ makooria atĩrĩ, ‘Gĩthĩ mĩanangĩko ĩno ndĩtũkorete nĩ ũndũ Ngai ndakoretwo hamwe na ithũ?’ ¹⁸ Na hatarĩ

* 31:12 Atumia na ciana nĩmetĩkĩrĩtio gũthĩ gũthĩkĩrĩria watho ũgĩthomwo.

nganja nĩngamahitha ũthiũ wakwa mũthenya ũcio, nĩ ũndũ wa waganu wao wothe wa gũcookerera ngai ingĩ.

¹⁹ “No rĩrĩ, wĩyandĩkire rwĩmbo rũrũ, na ũrũrute andũ a Isiraeli, na ũreke marũine, nĩguo rũtuĩke ũira wakwa wa kũmookĩrĩra. ²⁰ Ndaarĩkia kũmatoonyia bũrũri ũcio ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, bũrũri ũcio nderĩire maithe mao ma tene, na rĩrĩa makaarĩa na mahũũne na matheereme, nĩmakagarũrũkĩra ngai ingĩ macihooe, maamene na mathũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa. ²¹ Na rĩrĩa mĩanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ makaamakora, rwĩmbo rũrũ nĩrũgatũĩka ũira wa kũmookĩrĩra, nĩ ũndũ njiaro ciao itikariganĩrwo nĩruo. Nĩnjũũ ũrĩa maciĩre gwĩka, o na itarĩ ndĩramatoonyia bũrũri ũrĩa ndaamerĩire na mwĩhĩtwa.” ²² Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩandĩka rwĩmbo rũu o mũthenya ũcio, na akĩrũruta andũ a Isiraeli.

²³ Jehova nĩaheire Joshua mũrũ wa Nuni rĩathani rĩrĩ: “Gĩa na hinya na ũũmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ũgũkinia andũ a Isiraeli bũrũri ũrĩa ndamerĩire na mwĩhĩtwa, na Nĩ mwene nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe.”

²⁴ Thuutha wa Musa kũrĩkia kwandĩka ciugo cia watho ũcio ibuku-inĩ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, ²⁵ nĩaheire Alawii arĩa maakuuaga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova watho ũyũ, ²⁶ akĩmeera atĩrĩ, “Oyai Ibuku rĩrĩ rĩa Watho mũrĩge mwena-inĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu. Rĩgũtũura hau rĩrĩ ũira wa kũmũkagĩrĩra. ²⁷ Nĩgũkorwo nĩnjũũ ũrĩa mũrĩ aremi na mũkoomia ngingo. Angĩkorwo mũkoretwo mũremeire Jehova ndĩ muoyo na ndĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, mũgaakĩrĩrĩria kũrema atĩa ndakua! ²⁸ Cookanĩrĩriai athuuri othe a mĩhĩrĩga wanyu, na anene anyu othe mbere yakwa, nĩgeetha njarie ciugo ici makĩiguagĩra, na njĩte igũrũ na thĩ irute ũira wa kũmookĩrĩra. ²⁹ Nĩgũkorwo nĩnjũũ ndaarĩkia gũkua inyuĩ nĩ mũgethũkia biũ, na mũgarũrũke mũtĩge gũthĩ na njĩra rĩria ndimwathĩte. Matukũ marĩa magooka mwanangĩko nĩũkamũkora, nĩ ũndũ nĩmũgeeka maũndũ mooru maitho-inĩ na Jehova, mũtũme arakario nĩ kĩrĩa mũthondekete na moko manyu.”

Rwĩmbo rwa Musa

³⁰ Nake Musa agĩcookerera ciugo ici cia rwĩmbo rũrũ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, akĩiguagwo nĩ kũngano gĩothe gĩa Isiraeli:

32

¹ Ta thikĩrĩria, wee igũrũ, ngũhe ũhoru;

o na we thĩ-rĩ, ta igua ciugo cia kanua gakwa.

² Reke ũrutani wakwa uure ta mbura,

nacio ciugo ciakwa igwe ta ime,

ituĩke ta rũthuthuũ rũkiurĩra nyeki ya mũmerano,

o na ituĩke ta mbura nyingĩ ikĩurĩra mĩmera mũthĩ.

³ Nĩngũhunja ũhoru wa Rĩitwa rĩa Jehova.

Hĩ, kĩgoocei ũnene wa Ngai witũ!

⁴ We nĩwe Rwaro rwa Ihiga, mawĩra make nĩ makinyanĩru,

nacio njĩra ciake ciothe nĩ cia kĩhoo.

Nĩ Ngai mwĩhokeku na ndahĩtagia,

nĩ mũrũngĩrĩru, na nĩ wa kĩhoo.

⁵ Nĩmethaahĩtie harĩ we;

ũndũ wa thoni nĩ atĩ ti ciana ciake rĩngĩ,

no nĩ rũciaro rũremi na rwaganu.

⁶ ũũ nĩguo mũngĩrĩha wega wa Jehova,

inyuĩ andũ aya akĩigu na mwagĩte ũũgĩ?

Githĩ tiwe lthe wanyu, o we Mũmbi wanyu,

ũrĩa wamũmbire na agĩtũma mwĩhaande wega?

⁷ Ririkana matukũ ma tene;

wĩciirie ũhoru wa njiaro iria ihĩtũkĩte.

ũrĩa thoguo na nĩegũkwĩra,

O na athuuri anyu na nĩmegũgũtaarĩria.

⁸ Rĩria ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno aaheire ndũrĩrĩ igai rĩacio,

rĩrĩa aagayanirie iruka ciothe cia andũ,

nĩekĩrĩre andũ othe mĩhaka,

- küiringana na müigana wa ariü a Isiraeli.
⁹ Nĩ gükorwo igai rĩa Jehova nĩ andũ ake,
 Jakubu nĩwe igai rĩake rĩrĩa eegaĩire.
- ¹⁰ Aamuonire arĩ kũndũ werũ-inĩ,
 werũ ũtarĩ kũndũ, ũgambagwo nĩ nyamũ.
 Nake akĩmũgitĩra na akĩmũmenyerera;
 aamũrangagĩra o ta kũma kĩa riitho rĩake,
¹¹ o ta ũrĩa nderi yarahũraga tũcui twayo gĩtara-inĩ kĩayo,
 ikareera igũrũ rĩa tũcui twayo,
 itambũrũkĩtie mathagu mayo nĩguo ituo,
 na igatũkuua mathagu-inĩ mayo.
¹² Jehova o we wiki nĩwe wamũtongoririe;
 gũtiarĩ ngai ng'eni yarĩ hamwe nake.
- ¹³ Atũmire ahaice kũndũ kũrĩa gũtũgũru bũrũri-inĩ,
 na akĩmũhũunia na matunda ma mĩgũnda.
 Nĩamũheire ũũkĩ uumĩte ihiga-inĩ,
 na akĩmũhe maguta moimĩte ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ;
¹⁴ akĩmũhe ngorono na iria kuuma ndũũru-inĩ cia ng'ombe,
 na cia mbũri na tũtũrũme tũnoru.
 o na mbũri na ndũrũme iria njega mũno cia Bashani,
 na ngano irĩa njega mũno.
 Nĩwanyuire thakame irĩ mũhũyũ ya thabibũ, nĩyo ndibei yacio.
- ¹⁵ Jeshuruni nake aanorire, agĩkia haati;
 aahũũnire, agĩtunguha, na agĩkenga mwĩrĩ.
 Agĩgĩtigana na Ngai ũrĩa wamũmbire,
 na akĩrega Rwaro rwa Ihiga, o ruo Mũhonokia wake.
¹⁶ Nĩmatũmire aigue ũru nĩ ũndũ wa ngai icio ciao ng'eni,
 na makĩmũrakaria na mĩhianano yao irĩ magigi.
¹⁷ Nĩmarutũire ndaimono magongona, iria itarĩ Ngai:
 ngai iria matooĩ,
 ngai iria cieyũnĩrĩtie o ica-ikuhĩ,
 ngai iria iteetigĩrĩtwo nĩ maithe manyu.
¹⁸ Nĩwatiganĩirie Rwaro rwa Ihiga, rũrĩa rwagũciarire;
 ũkĩriganĩrwo nĩ Mũrungu ũrĩa wagũciarire.
- ¹⁹ Jehova nĩonire ũndũ ũcio
 nake akĩmarega nĩ ũndũ nĩarakarĩtio nĩ ariũ ake na airĩtu ake.
²⁰ Nake akiuga atĩrĩ, "Nĩngũmahitha ũthiũ wakwa,
 nyone ũrĩa marigĩrĩrio mao magaakorwo matarĩ;
 nĩgũkorwo nĩ rũciaro rũremi,
 ciana itaangĩhoheka.
²¹ Manjigũithirie ũru nĩ ũndũ wa ngai itarĩ bata,
 na makĩndakaria na ngai ciao itarĩ Kiene.
 Ngaamaiguithia ũru na rũrĩrĩ hatarĩ;
 ngaatũma marakario nĩ rũrĩrĩ rũtarĩ na ũmenyo.
²² Nĩ gükorwo mwaki nĩwakĩtio nĩ mang'ũrĩ makwa,
 ũrĩa wakanaga ũgakinya mũhuro wa kwa ngoma.
 Nĩũkaniina thĩ na magetha mayo,
 na ũmundie itina cia irĩma mwaki.
- ²³ "Nĩngamombĩrĩa mĩtino
 na mĩguĩ yakwa ndĩmĩhũthĩre ngĩmahũũra nayo.
²⁴ Nĩngamarehithĩria ng'aragu ya kũmahinyaria,
 ndĩmarehithĩrie gĩthĩna gĩa kũmaniina na mũthiro wa kũmooraga;
 Ngaamarehithĩria nyamũ cia gĩthaka irĩ magego moogĩ,
 ndĩmarehithĩrie ũrũrũ wa ndũira iria inyororokaga rũkũngũ-inĩ.
²⁵ Rũhiũ rwa njora nĩrũkaniina ciana ciao njĩra-inĩ ya itũũra;
 kĩmako gĩkaamaiyũra marĩ kwao mĩciĩ.
 Aanake na airĩtu nĩmagathira,

o hamwe na ngenge, na andũ arĩa marĩ na mbuĩ.

26 Ndoigire nĩngamaharagania,
na tharie kũririkanwo kwao kuuma kũrĩ andũ,
27 no nĩndetigĩrĩre kĩnyararo gĩa thũ,
nĩguo mũmuku ndakaage gũtaũkĩrwo,
oige atĩrĩ, 'Guoko gwitũ nĩgũtooranĩtie;
Jehova tiwe wĩkĩte ũũ wothe.'"

28 Nĩ rũrĩrĩ rũteciiragia,
matĩrĩ na gũkũũrana thĩnĩ wao.
29 Naarĩ korwo maarĩ oogĩ mahote kũmenya ũguo
na makũũrane ũrĩa ũhoru wao wa kũrigĩrĩria ũgaakorwo ũtariĩ!
30 Mũndũ ũmwe angĩhota atĩa gũteng'eria andũ ngiri,
kana andũ eerĩ matũme andũ ngiri ikũmi moore,
tiga makorirwo meendetio nĩ Rwaro rwa Ihiga,
tiga Jehova akorirwo amatiganĩirie?
31 Nĩ gũkorwo ihiga rĩao rĩtihaana ta Rwaro rwa Ihiga riitũ,
o ta ũrĩa o na thũ ciitũ ciũ.
32 Mũthabibũ wao uumĩte mũthabibũ-inĩ wa Sodomu,
na ũkoima mĩgũnda-inĩ ya Gomora.
Thabibũ ciayo ciyũrĩte thumu,
nacio ikũmba ciacio ikarũra.
33 Ndibei yacio nĩ ũrũrũ wa ndũira,
o guo thumu ũrĩa mũũru mũno wa ndũira.

34 "Githĩ ndikoretwo njigĩte ũndũ ũyũ wega
ngaikara ndũmenyereire mũthiithũ-inĩ wakwa?
35 Kũrĩhanĩria nĩ gwakwa; nĩ nĩ ngaarĩhanĩria.
Ihinda rĩakinya, kũgũrũ kwao nĩ gũgaatenderũka;
mũthenya wao wa mwanangĩko ũrĩ hakuhĩ,
naguo mũtino wao ũhiũhĩte ũmakore."

36 Jehova nĩagaciirithia andũ ake,
na aigũire ndungata ciake tha,
rĩrĩa akoona nĩmathirĩtwo nĩ hinya,
na gũtirĩ o na ũmwe wao ũtigarĩte, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.
37 Nike nĩ akoiga atĩrĩ, "Rĩu ngai ciao ikĩrĩ ha,
ihiga rĩu meehithaga harĩ rĩo,
38 ngai irĩa ciarĩaga maguta ma magongona mao,
na ikanyua ndibei ya indo irĩa ciarutagwo cia kũnyuuo?
Reke cigũkĩre imũteithie!
Reke imũhe kũgitio!

39 "Rĩu menyai atĩ nĩ mwene nĩ nĩ Ngai!
Gũtirĩ ngai ũngĩ tiga nĩ.
Nĩ nĩ njũraganaga na nĩ ndũũranagia muoyo,
nĩndiihanĩtie na nĩngũhonia,
na gũtirĩ o na ũmwe ũngĩhonokania kuuma guoko-inĩ gwakwa.
40 Nguoya guoko gwakwa na igũrũ njuge atĩrĩ:
O ta ũrĩa ndũũraga muoyo nginya tene,
41 rĩrĩa ngaanoora rũhiũ rwakwa rwa njora rũkahenia
na ndĩrũnyiite na guoko gwakwa ngĩtua ciira,
nĩngerĩhĩria kũrĩ thũ ciakwa,
na ndĩrĩhĩrie kũrĩ arĩa maathũire.
42 Nĩngatũma mĩguĩ yakwa ĩnyue thakame ĩrĩio,
Naruo rũhiũ rwakwa rwa njora rũrĩage nyama:
Īyo nĩ thakame ya arĩa moragĩtwo na arĩa matahĩtwo,
na mĩtwe ya atongoria a thũ."

43 Īnyũ ndũrĩrĩ, kenai hamwe na andũ ake,
nĩgũkorwo nĩakarĩhanĩria thakame ya ndungata ciake;
acirĩhĩrie harĩ thũ ciake,

na ahoroherie bürüri wake, o na andü ake.

⁴⁴ Musa nímookire na Joshua mürü wa Nuni, na makíaria ciugo ciothe cia rwímbo rürü andü makíguaga. ⁴⁵ Ríría Musa aaríkirie kúhe andü a Isiraeli úhoro úcio, ⁴⁶ akímeera atírí, “Ciugo ici ciothe ndaamwíra úmúthí itarí na ítherü, rekei ciikare ngoro-iní cianyu, nígeetha mûgaatha ciana cianyu gwithíkíra wega ciugo icio ciothe cia watho úyü. ⁴⁷ To ciugo o úguo harí inyuü, no nício muoyo wanyu. Níigatúma mütüüre matukü maingí bürüri úría müraringa Rûüí rwa Jorodani mükawígwatíre.”

Musa Güküira Kíríma-iní kía Nebo

⁴⁸ Múthenya o ro úcio Jehova akíira Musa atírí, ⁴⁹ “Ambata, úkinye mwambato wa Abarimu o, kúu kíríma kía Nebo bürüri-iní wa Moabi, kúng’ethaníra na Jeriko, wírorere Kaanani, bürüri úría ndírahe andü a Isiraeli útuúke igai ríao. ⁵⁰ Kíríma kú úkúhaica níkio úgaakuúra, nawe úcookaníríro hamwe na andü anyu, o ta úría mürü wa nyúkwa Harúni aakuíríre kíríma-iní kía Horu, nake agícookaníríro hamwe na andü aría manakua. ⁵¹ Gítúmi kía úguo ní tondü inyuü eerí nímwagire kúnjítíkia mürí mbere ya andü a Isiraeli o kúu maaí-iní ma Meriba Kadeshi werü-iní wa Zini tondü mütígana kúrúgamíríra útheru wakwa harí andü a Isiraeli. ⁵² Ní undü úcio, ní úkuona bürüri úcio úrí o haraaya; no ndúgatoonya bürüri úcio ndírahe andü a Isiraeli.”

33

Musa Kúrathima Míhíríga

¹ Gíkí níkio kírathimo kíría Musa mündü wa Ngai aarathimire andü a Isiraeli atanakua. ² Akiuga atírí:

“Jehova níokire kuuma Sinai,

na akímathererúkíra kuuma Seiru;

akímaaríra kuuma kíríma gía Parani.

Ookire na ikundi cia aría atheru kuuma gúthini,

akiuma íharúrúka-iní cia írma ciake.

³ Ti-ítherü wee níwe wendete andü;

aría othe atheru marí guoko-iní gwaku.

Othe mainamagíríra magúrú-iní maku,

makaamúkíra úrutani kuuma haríwe,

⁴ watho úría twaheirwo ní Musa,

níguo igai ría úngano wa Jakubu.

⁵ Níwe warí múthamaki wa Jeshuruni,

ríría atongoria a andü moonganíte,

marí hamwe na míhíríga ya Isiraeli.

⁶ “Rubeni arotúúra na ndagakue,

o na kana andü ake manyíihe.”

⁷ Na ha úhoro wa Juda akiuga atírí,

“Wee Jehova, thikíríria kíríro kía Juda;

múrehe kúrí andü ake.

Níarúagíríra maündü make na guoko gwake.

Wee-rí, tuúka wa kúmúteithia akírúa na thü ciake.”

⁸ Úndü wígíí Lawi oigire atírí:

“Thumimu yaku na Urimu yaku

ní cia mündü úría úkenagio níwe.

Níwamúgeririe arí kúu Masa;

úkímúrúithia kúu maaí-iní ma Meriba.

⁹ Úhoro wa íthe na nyina oigire atírí,

‘Ndirameciiria.’

Ndaigana kúmenya aríü a íthe,

kana akírúmbúiya ciana ciake mwene,

no níamenyereire kiugo gíaku,

na akígítíra kíríkáníro gíaku.

¹⁰ Níarutaga Jakubu kíríra kía watho waku,

na akaruta Isiraeli watho waku.

Níarutagíra úbumba mbere yaku,

na akarutíra magongona ma njino marí magima kíngongona-iní gíaku.

¹¹ Rathima úmenyi wake wa wíra, Wee Jehova,

na úkenagíre wíra wa moko make.

Gũtha njohero cia arĩa mekũmũkĩrĩra;
ringa thũ ciake itigacooke kwarahũka rĩngĩ.”

¹² Ũndũ wĩgĩĩ Benjamini oigire atĩrĩ:

“Reke ũrĩa wendetwo nĩ Jehova ahurũke atarĩ na ũgwati harĩ we,
nĩgũkorwo amũgitagĩra mũthenya wothe,
nake ũrĩa Jehova endete ahurũkaga gatagatĩ-inĩ ga ciande ciake.”

¹³ Ũndũ wĩgĩĩ Jusufu oigire atĩrĩ:

“Jehova arorathima bũrũri wake
na ime rĩega rĩa kuuma igũrũ,
na maaĩ ma kũrĩa kũriku marĩa marĩ na thĩ;
¹⁴ hamwe na indo iria njega mũno ireehagwo nĩ rĩũa,
na kũrĩa kĩega mũno kĩngiũma kũrĩ mweri;
¹⁵ aũrathime na iheo iria thuurĩre cia irĩma-inĩ cia tene,
na maciaro ma tũrĩma twa tene na tene;
¹⁶ hamwe na iheo iria njega mũno cia thĩ,
na indo iria ciyũrĩte kuo, na ũtugi ũrĩa waikarĩte kĩhinga-inĩ kũrĩa kĩaĩhaga.

Maũndũ maya mothe maroikara mũtwe-inĩ wa Jusufu,
maroikara ũthiũ-inĩ wa mũriũ wa mũthamaki arĩ harĩ ariũ a ithe.

¹⁷ Ũnene-inĩ wake ahaana ta ndegwa ya irigithathi;
hĩa ciake igakĩhaana ta cia ndegwa ya gĩthaka-inĩ.

Nĩagatheeca ndũrĩrĩ na cio,
o na ndũrĩrĩ iria irĩ ituri cia thĩ.

Ũguo nĩguo kũrĩ makũmi-inĩ ma ngiri ma Efraimu;
ũguo noguo kũrĩ harĩ ngiri na ngiri cia Manase.”

¹⁸ Ũndũ wĩgĩĩ Zebuluni oigire atĩrĩ:

“Kena, wee Zebuluni, ũkiomagara,
nawe Isakaru ũkene ũrĩ hema-inĩ ciaku.

¹⁹ Nĩmagatũmanĩra andũ moke irĩma-inĩ
marufĩre magongona ma ũthingu kuo;
nĩmakaarĩa indo nyingĩ cia iria-inĩ,
na marĩe mĩthithũ irĩa mĩhithe mũthanga-inĩ.”

²⁰ Ũndũ wĩgĩĩ Gadi oigire atĩrĩ:

“Kũrathimwo nĩ ũrĩa ũkwaramia mĩhaka ya Gadi!
Gadi atũũraga kuo ta mũrũũthi,
atambuura guoko kana mũtwe.

²¹ Ethuurĩre bũrũri ũrĩa mwega mũno;
akĩgĩrwo gĩcunjĩ kĩa mũtongoria.

Rĩrĩa anene a andũ moonganire,
nĩ eekire maũndũ ma kĩhooito kĩa Jehova,
na matua makoniĩ Isiraeli.”

²² Ũndũ wĩgĩĩ Dani oigire atĩrĩ:

“Dani nĩ kĩana kĩa mũrũũthi,
kĩguthũkĩte kiumĩte Bashani.”

²³ Ũndũ wĩgĩĩ Nafitali oigire atĩrĩ:

“Nafitali nĩaingĩhũrwo nĩ ũtugi wa Jehova,
na aiyũrĩtwo nĩ kĩrathimo gĩake;
nĩakagaya mwena wa gũthini o nginya iria-inĩ.”

²⁴ Ũndũ wĩgĩĩ Asheri oigire atĩrĩ:

“Mũriũ ũrĩa mũrathime gũkĩra arĩa angĩ othe nĩ Asheri;
ariũ a ithe maroomwendaga,
na arothambagia nyarĩrĩ ciake na maguta.*

²⁵ Hingĩro cia ihingo ciaku
igaakorwo irĩ cia kĩgera na cia gĩcango,
naguo hinya waku
ũkaaiganana na matukũ maku.

²⁶ “Gũtirĩ ngai ũhaana ta Mũrungu wa Jeshuruni,
o we ũgeragĩra igũrũ oke agũteithie,
na agaikarĩra matu onanie ũnene wake.

* 33:24 Maguta maarĩ kionereria kĩa ũtonga ũrĩa woimanaga na ũrĩmi.

27 Ngai ūrĩa ūtũūrāga tene na tene nīwe kīlhitho gīaku,
 namo moko make matũūrāga nginya tene na tene marĩ mūhuro waku.
 Nīakarutũūrā thũ yaku yehere mbere yaku,
 akiugaga atĩrĩ, 'Mīniine!'

28 Nĩ ūndũ ūcio Isiraeli agaatũūra arĩ wiki atarĩ na ūgwati;
 gĩthima kĩa Jakubu nĩkĩgitĩre
 o kũu bũrũri wa ngano, na ndibei ya mūhihano,
 kũrĩa ime rĩa igũrũ rĩtataga.

29 Kũrathimwo-rĩ, nīwe Isiraeli!
 Nũũ ūkĩhaana ta we,
 rũrĩrĩ rũhonoketio nĩ Jehova?
 Nīwe ngo yaku na mũgũteithia,
 na nowe rũhiũ rwaku rwa njora rũrĩ riiri.
 Thũ ciaku nĩkaaigua guoya irĩ mbere yaku,
 nawe nĩũkarangĩrĩa kũndũ gwacio kũrĩa gũtũũgĩru."

34

Gĩkuũ kĩa Musa

¹ Thuutha wa ūguo Musa akĩambata kĩrĩma kĩa Nebo oimĩte werũ-inĩ ūrĩa mwaraganu wa Moabi, agĩkinya gacũmbĩrĩ ka Pisiga, kũng'ethera Jeriko. Arĩ hau, Jehova akĩmuonia bũrũri wothe wa Kaanani, kuuma Gileadi nginya Dani, ² na Nafitali guothe, na bũrũri wa Efiraimu na wa Manase, na bũrũri wothe wa Juda wothe nginya iria-inĩ rĩa mwena wa ithũĩro, ³ na akĩmuonia kũu Negevu na rũgongo ruothe kuuma Gĩtuamba kĩa Jeriko, na Itũūra inene rĩa Mĩkĩndũ, gũthiĩ o nginya Zoari. ⁴ Ningĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Ūyũ nĩguo bũrũri ūrĩa nderĩre Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, 'Nĩngaũhe njaro cianyu.' Nĩndareke ūwone na maitho maku, no ndũkũringa ūtoonye kuo."

⁵ Nake Musa, ndungata ya Jehova agĩkuĩra kũu Moabi, o ta ūrĩa Jehova oigĩte. ⁶ Nake akĩmũthika kũu Moabi gĩtuamba kĩrĩa kĩaang'etheire Bethi-Peori, no nginya ūmũthĩ gũtirĩ mũndũ ūũ harĩa mbĩrĩra yake irĩ. ⁷ Musa aarĩ na ūkũrũ wa miaka igana rĩa mĩrongo ĩrĩ agĩkua, na maitho make matiorĩtwo nĩ hinya kana akoorwo nĩ hinya wa mwĩrĩ. ⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcakaĩra Musa kũu werũ-inĩ ūrĩa mwaraganu wa Moabi ihinda rĩa matukũ mĩrongo ĩtatũ, nginya matukũ ma kũmũrĩrĩa na kũmũcakaĩra magĩthira.

⁹ Na rĩrĩ, Joshua mũrũ wa Nuni nĩaiyũrĩtwo nĩ roho wa ūũgĩ, tondũ Musa nĩamũgĩrĩre moko make. Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli makĩmũthikĩrĩa, na magĩka ūrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Kuuma hĩndĩ ĩyo, gũtirĩ kwagĩa mũnabii ūngĩ ta Musa kũu Isiraeli, ūrĩa Jehova aamenyanĩte nake ūthiũ kwa ūthiũ, ¹¹ na ūrĩa waringire ciama na agĩka maũndũ ma magegania marĩa Jehova aamũtũmĩte ageeke kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni, na kũrĩ anene ake othe, na kũrĩ bũrũri wake wothe. ¹² Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ūrĩ wonania hinya mũnene kana ageeka ciĩko cia kũmakania ta iria Musa eekire maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe.

JOSHUA

Jehova Gwatha Joshua

¹ Na riri, thuutha wa gikuu kia Musa ndungata ya Ngai, Jehova akira Joshua muru wa Nuni, uria watungatagira Musa, atiri: ² "Musa ndungata yakwa niakuite. Na riri, wee na andu aya othe, mwihariririe kuringa Ruru rwa Jorodani mutoonye bururi uria ngumuhe, o ucio nguhe andu a Israeli.* ³ Na riri, handu o hothe haria mugaakinya na makinya manyu ningamuhe, o ta uria ndeerire Musa. ⁴ Bururi wanyu ugaatamburuka kuuma weru-ini o nginya Lebanoni, na kuuma ruru ruria rnene rwa Farati, nigu bururi wothe wa Ahiti, o nginya Iria-ini riria Inene rwa mwena wa ithuro. ⁵ Gutika gita mundu ukaahota gugwitiiria matuku mothe ma muoyo waku. O ta uria ndaari na Musa, uguo noguo ngukorwo hamwe nawe; ndigagutiganiria kana gutirike.

⁶ "Gia na hinya na umiririe, nigukorwo nwe ugutongoria andu aya mathi makagae bururi uria ndehitire na mwihitwa kuri maithe mao ati ningamahe. ⁷ Gia na hinya na umiririe muno. Menyagirira gwachagira watho wothe uria ndungata yakwa Musa aagwathire wikage; ndukanagaruruke na mwena wa urio kana wa umotho utige, nigeetha ugugae na uhootani kuria guothe urithiiga. ⁸ Ciugo cia Ibuku riri ria Watho itikanatige kwario ni kanua gaku; no wicuiranagie uhoro wario muthenya na utuku, nigeetha umenyagirire gwika maundu maria mothe maandiktwo thini wario. Hinda iyo ni ukaagaacira, na ugie na uhootani. ⁹ Githi ti-ni ngwathite? Wee gia o na hinya na umiririe. Ndukanetigire o na kana; urwo ni hinya, nigukorwo Jehova Ngai waku ari hamwe nawe kuria guothe urithiiga."

¹⁰ Ni undu ucio Joshua agiatha anene ari maaroraga andu atiri: ¹¹ "Tuikaniriai kambini mukiraga andu atiri, 'Haririai rigu muge, ni undu mithenya itatu kuuma umthi yathira nigu mukaaringa Ruru rwa Jorodani nigeetha muthi mutoonye na mwigwathire bururi uria Jehova Ngai wanyu ekumuhe utuika wanyu.'"

¹² Ningi Joshua akiarira andu a mhiriga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mhiriga wa Manase, akimeera atiri, ¹³ "Ririkanai watho uria mwaheirwo ni Musa ndungata ya Jehova, akiuga atiri, 'Jehova Ngai wanyu niamuheete uhuriko na niamuheete bururi uyū.' ¹⁴ Atumia anyu, na ciana cianyu, na uhiu wanyu no maikare bururi uria mwaheirwo ni Musa mwena wa irathiro ria Ruru rwa Jorodani, no arume othe anyu othe ari njamba cia ita meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe murimo uria ungi matongoretie ari a ithe wanyu. No nginya mugateithie ari a ithe wanyu. ¹⁵ Nginya riria Jehova akaamahe uhuriko o ta uria amuheete inyu, na nginya riria o nao makegwathira bururi uria Jehova Ngai wanyu ekumahe. Thuutha ucio, no mucooke mugaikare bururi wanyu inyu ene, uria mwaheirwo ni Musa ndungata ya Jehova mwena wa irathiro wa Jorodani, ucio urorere mwena uria riira rirathagira."

¹⁶ Hinda iyo magicookeria Joshua, makimwira atiri, "Nitugwika uria wothe ugutwatha na ni tuguthi kuria guothe ugututuma. ¹⁷ O ta uria waathikire Musa maundu-ini mothe-ri, uguo noguo turigwathikagira. No riri, Jehova Ngai waku arokorwo hamwe nawe o ta uria aari hamwe na Musa. ¹⁸ Mundu wothe ukaamera uuge waku na arege gwathikira maundu mothe maria ukaamatha, no nginya mundu ucio akooragwo. No riri, gia na hinya na umiririe!"

2

Rahabu na Athigaani

¹ Nake Joshua muru wa Nuni agituma athigaani eeri kuuma Shitimu na hito; akimeera atiri, "Thii mubaare bururi ucio, na makiria Jeriko."* Ni undu ucio magithi, magitoonya nyumba ya mumaraya wetagwo Rahabu, magikara kuo.

² Nake muthamaki wa Jeriko akirwo atiri, "Ni kuri andu amwe a Israeli mokire guku utuku uyū guthigaana bururi uyū uria uhaana." ³ Ni undu ucio muthamaki wa Jeriko agitumana kuri Rahabu, akimwira atiri, "Andu acio mokire gwaku nyumba maruturire na nja, tondū mokiite guthigaana bururi uyū wothe."

⁴ No riri, mundu-wa-nja ucio narikitie kuoya andu acio eeri na akamahitha. Nake akiuga atiri, "Ii nigu, andu acio nimegukite gwakwa, no ndinamenya kuria

* 1:2 Hinda Ino andu a Israeli maarī Shitimu (2:1), weru-ini wa Moabi (Gucook 34:3) gukuhī na Ruru rwa Jorodani.

* 2:1 Jeriko riarī itūra ria tene, na riarigītwo na thingo cia hinya. Riarī ta kilomita 8 mwena wa ithuro wa Ruru rwa Jorodani.

mekuumite. ⁵ Hwai-ini riria kihingo gĩa itũura inene kihingagwo-rĩ, andũ acio nĩmathiire. Ndinamenya na kũria mathiire. Marũmirĩrei na ihenya. Mwahota kũmakinyĩra.” ⁶ (No rĩrĩ, nĩamatwarĩte nyũmba igũrũ, na akamahitha rungu rwa ũguta ũria aarĩte kũu nyũmba igũrũ). ⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio maatũmitwo nĩ mũthamaki makiumagara, makĩmarũmirĩra na njĩra ĩria ĩthiiga mariũko-inĩ ma Rũũ rwa Jorodani, na rĩria andũ acio mamarũmirĩre moimire na nja o ũguo-rĩ, kihingo gĩkihingwo.

⁸ Athigaani acio eerĩ matanakoma, mũndũ-wa-nja ũcio akĩambata kũu nyũmba igũrũ, ⁹ na akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Jehova nĩamũheete bũrũri ũyũ, na atĩ nĩtũnyitĩtwo nĩ guoya mũnene nĩ ũndũ wanyu, o nginya ithuothe andũ arĩa tũtũruga bũrũri ũyũ tũkaiyũrwo nĩ maaĩ nda nĩ ũndũ wanyu. ¹⁰ Nĩtũiguĩte ũria Jehova aahũithirie maaĩ ma ĩria ĩtune nĩ ũndũ wanyu rĩria mwoimire bũrũri wa Misiri, na ũria mwekire Sihoni na Ogu, athamaki arĩa eerĩ a Aamori o kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, arĩa mwanĩre biũ. ¹¹ Rĩria twaiguire ũhoru ũcio, ngoro ciitũ nĩciarĩngĩkire na ũmirũru wa mũndũ o mũndũ akĩũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wanyu, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa kũu igũrũ o na wa gũkũ thĩ. ¹² Na rĩrĩ, ndamũthaitha mwĩhite na mwĩhitwa mũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova atĩ nĩmũkaiguĩra andũ a nyũmba iitũ tha, na mũmũike wega, tondũ o na nĩ ndamũiguĩra tha na ndamũka wega. Na mũnyonie ndũ ũcio na kĩmenyithia kĩa ma ¹³ kĩa atĩ nĩmũkahonokia baba na maitũ, na ariũ a baba o na aarĩ a baba, na andũ ao othe ciana ciao ciothe, na atĩ nĩmũgatũhonokia kuuma harĩ gĩkuũ.”

¹⁴ Nao andũ acio makĩmũmirĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrokua tũngĩkaaga kũhonokia mĩoyo yanyu! Waga kuuga ũria tũreeka, nĩtũkaamũka maũndũ ma ũtugi na ma kĩhooto rĩria Jehova agaatũhe bũrũri ũyũ.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩmaikũrũkia na mũkanda, akĩmoimĩria ndirica tondũ nyũmba ĩria aikaraga yaakitwo rũthingo-inĩ rwa itũura rĩu inene. ¹⁶ Na rĩrĩ, nĩameerĩte atĩrĩ, “Thiĩ kũria irĩma-inĩ nĩgeetha andũ acio mamũrũmirĩre matikamuone. Mwĩhitheĩ kũu mũthenya ĩtatũ o nginya makorwo macookete, mũcooke mwĩthiire.”

¹⁷ Nao andũ acio makĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Mwĩhitwa ũyũ watwĩhitithia ndũgatũcookerera kana ũtwĩke ũuru, ¹⁸ o tiga wĩkire ũũ: rĩria tũgaatoonya bũrũri ũyũ-rĩ, ũgaakorwo woherire rũrigi rũrũ rũtune ndirica-inĩ o ĩno watũharũrũkĩria, nawe ũkorwo ũreheite thoguo na nyũkwa, na ariũ a thoguo, na andũ anyu othe gũkũ gwaku nyũmba. ¹⁹ Mũndũ o wothe ũkoima nja ya nyũmba yaku athiĩ na kũu barabara-inĩ-rĩ, thakame yake ĩkamũcookerera we mwene; no ithuĩ tũtigacookererwo nĩ ũuru nĩ ũndũ wake. No ũhoru wa mũndũ o wothe ũgaakorwo nyũmba hamwe nawe, thakame yake nĩgatũcookerera angĩgeekwo ũuru nĩ guoko kwa mũndũ o na ũrĩkũ. ²⁰ No rĩrĩ ũngĩaria ũhoru ũyũ witũ twĩ nago, tũtigacookererwo nĩ ũuru ũkonĩ mwĩhitwa ũria watwĩhitithia.”

²¹ Nake agĩcookia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndetĩkĩra; nĩgũtuĩke o ta ũguo mwoiga.” Nĩ ũndũ ũcio agĩkĩmoigĩra ũhoru, nao magĩthĩ. Na akĩoherera rũrigi rũu rũtune hau ndirica-inĩ.

²² Maarĩkia kuumagara-rĩ, magĩthĩ irĩma-inĩ na magĩkara kuo mũthenya ĩtatũ, nginya rĩria andũ arĩa maamarũmirĩre maahũndũkire. Andũ acio maamacarĩtie kũu njĩra-inĩ ĩyo yothe kũria maathĩrĩre, no matiigana kũmona. ²³ Thuutha wa ũguo Hĩndĩ ĩyo nao andũ acio eerĩ makĩambĩrĩria gũcooka. Magĩkũrũka moimite na irĩma-inĩ, makĩngira Rũũ rwa Jorodani, magĩkinya harĩ Joshua mũrũ wa Nuni, na makĩmũhe ũhoru wa maũndũ marĩa mothe maamakorete. ²⁴ Makĩira Joshua atĩrĩ, “Ti-itherũ Jehova nĩatũheete bũrũri ũcio wothe, akaũneana moko-inĩ maitũ; andũ othe a kũu nĩmaiũrĩtwo nĩ guoya mũnene nĩ ũndũ witũ.”

3

Kũringa Rũũ rwa Jorodani

¹ Rũciĩnĩ tene Joshua na andũ othe a Isiraeli makĩuma hau Shitimu, magĩthĩ nginya Jorodani, na matanarĩnga mũrĩmo ũcio ũngĩ magĩkara hau. ² Thuutha wa mũthenya ĩtatũ-rĩ, anene magĩthĩ kũndũ guothe gũikaro-inĩ kũu, ³ magĩatha andũ, makĩmeera atĩrĩ: “Rĩria mũrĩona ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu, na muone athĩnjĩri-Ngai, o acio Alawii, marĩkuũite-rĩ, mumagare muume harĩa mũrĩ na mũrĩrũmirĩre. ⁴ Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũrĩmenya njĩra ĩria mũrĩngera, nĩgũkorwo mũtirĩ mwagera njĩra ĩyo ringĩ. No rĩrĩ, gatagatĩ-inĩ kanyu na ithandũkũ rĩu, nĩhagĩe itĩĩna ta rĩa mĩkono ngiri igĩrĩ*”; mũtikarĩkuhĩrĩre.”

* 3:4 nĩ ta mita 900

⁵ Nake Joshua akĩra andũ acio atĩrĩ, “Mwĩtherie, nĩgũkorwo rũciũ Jehova nĩageeka maũndũ ma magegania gatagati-inĩ kanyu.”

⁶ Nake Joshua akĩra athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro mũthĩ mbere ya andũ aya.” Nĩ undũ ũcio makĩrĩoya, magĩthĩ mbere yao.

⁷ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩngwambĩrĩria gũgũtũgũria maithe-inĩ ma andũ othe a Isiraeli, nĩguo mamenye atĩ ndĩrĩkoragwo hamwe nawe o ta ũrĩa ndaari hamwe na Musa. ⁸ Īra athĩnjĩri-Ngai arĩa megũkuua ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro atĩrĩ: ‘Mwakinya hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani, mũthĩ mürũgame Jorodani thĩini.’”

⁹ Nake Joshua akĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Ūkai haha mũiguo ciugo cia Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Ūhoru ũyũ nĩguo ũrĩmũmenyithia atĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo arĩ hamwe na inyũ, na atĩ hatĩrĩ nganja nĩakamũingatĩra Akaanani, na Ahiti, na Ahivi, na Aperizi, na Agirigashi, na Aamori, na Ajobusi. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa Mwachani wa thĩ yothe nĩrĩkũringa Rũũ rwa Jorodani mbere yanyu. ¹² Na rĩrĩ, thuurai andũ ikũmi na eerĩ kuuma mũhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli, o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe. ¹³ Na rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, o we Mwachani wa thĩ yothe, marĩtoboka thĩini wa Rũũ rwa Jorodani-rĩ, maaĩ maruo marĩa maratherera maikũrũkĩte nĩmarĩtinika na meyũmbe hĩba.”

¹⁴ Nĩ undũ ũcio rĩrĩa andũ moimagarire makiuma kambĩ nĩguo maringe Rũũ rwa Jorodani, athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro magĩthĩ mbere yao. ¹⁵ Na rĩrĩ, nĩgũkorwo Rũũ rwa Jorodani nĩrũiyũraga mũno rũgakĩra hũgũrũrũ ciaguo hĩndĩ ya magetha. No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩu maakinĩyire Rũũ rwa Jorodani, namo magũrũ mao magĩtoboka hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ, ¹⁶ maaĩ marĩa moimaga mwena wa na igũrũ wa rũũ magĩtiga gũtherera maikũrũkĩte; makĩyũmba hĩba kũndũ kũraya mũno nginya itũũra-inĩ rĩetagwo Adamu rĩrĩa rĩ gũkuhĩ na Zarehani, namo maaĩ marĩa maathereraga marorete Iria-inĩ rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ) magĩtinika biũ. Nĩ undũ ũcio andũ makĩringa mang’etheire Jeriko. ¹⁷ Athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova makĩrũgama mehaandĩte wega kũndũ kũmũ gatagati ka Rũũ rwa Jorodani, nao andũ a Isiraeli othe makĩhitũka makĩringagĩra thĩ nyũmũ o nginya rĩrĩa rũrĩrĩ rũu ruothe rwarĩkirie kũringa rũũ rũu rwa Jorodani.

4

¹ Rĩrĩa andũ othe a rũrĩrĩ rũu maarĩkirie kũringa Rũũ rwa Jorodani, Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ² “Thuura andũ ikũmi na eerĩ kuuma gatagati-inĩ ka andũ aya o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe, ³ na ũmeere moe mahiga ikũmi na meeri kuuma gatagati ka Rũũ rwa Jorodani handũ harĩa athĩnjĩri-Ngai maarũgamĩte, mamakuue maringe namo mürĩmo mũkamaige harĩa mürĩraara ũtukũ ũyũ.”

⁴ Nĩ undũ ũcio Joshua agĩta andũ acio ikũmi na eerĩ arĩa aathuurĩte kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli, o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe, ⁵ akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mbere ya ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu, mũthĩ o gatagati ka Rũũ rwa Jorodani. Mũndũ o mũndũ kũringana na mũigana wa mũhĩrĩga ya Isiraeli, oe ihiga rĩmwe arĩgĩrĩre kĩande, ⁶ rũtũike rũuri gatagati-inĩ kanyu. Mahinda marĩa magooka, rĩrĩa ciana cianyũ ikaamũrĩa atĩrĩ, ‘Gĩtũmi kĩa mahiga maya nĩ kĩ?’ ⁷ Mũgaaciĩra atĩ gũtherera kwa maaĩ ma Jorodani nĩ gwatinithirio mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. Hĩndĩ rĩa ithandũkũ rĩu rĩaringaga Jorodani-rĩ, maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani nĩmatinithirio. Mahiga maya megũtũka kĩrĩkiania gĩa kũrĩkanagĩa andũ a Isiraeli ũhoru ũcio nginya tene.”

⁸ Nĩ undũ ũcio andũ a Isiraeli magĩka o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Joshua. Makĩoya mahiga ikũmi na meeri kuuma gatagati ka Rũũ rwa Jorodani, kũringana na mũigana wa mũhĩrĩga ya andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eerĩte Joshua; nao magĩkuua mahiga macio nginya kambĩ yao, makĩmaiga kuo. ⁹ Nake Joshua akĩhaanda mahiga macio ikũmi na meeri, akĩmaiganĩrĩa hau gatagati ka Rũũ rwa Jorodani harĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro maarũgamĩte. Namu marĩ ho nginya ũmũthĩ.

¹⁰ Nĩgũkorwo athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro maikarire marũngĩ hau gatagati ka Rũũ rwa Jorodani nginya hĩndĩ rĩa andũ meekire maũndũ marĩa mothe Jehova aathĩte Joshua, na magĩkwo o ta ũrĩa Musa aathĩte Joshua mekwu. Nao andũ magĩkĩhiũha, makĩringa mürĩmo, ¹¹ na andũ othe maarĩkia kũringa o ũguo, ithandũkũ rĩa Jehova o narĩo na athĩnjĩri-Ngai makĩringa makĩonagwo nĩ andũ othe. ¹² Andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase makĩringa mürĩmo, meeohete indo cia mbaara, marĩ mbere ya andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Musa aamaathĩte.

13 Andũ ta 40,000 methagathagĩte na meeohete indo cia mbaara makĩringa mũrĩmo ũcio, marĩ mbere ya Jehova, magĩkina werũ-inĩ wa Jeriko.

14 Mũthenya ũcio, Jehova agĩtũgĩria Joshua maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe; nao makĩmwĩtigĩra matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo, o ta ũria meetigĩrite Musa.

15 Ningĩ Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, 16 “Atha athĩnjĩri-Ngai arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩa ũria mambate moimĩre Rũũ rwa Jorodani.”

17 Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩatha athĩnjĩri-Ngai acio, akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mumĩre Jorodani.”

18 Nao athĩnjĩri-Ngai makĩambata, makiuma rũũ makuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. Maarĩkia gũkinyithia magũrũ mao thĩ nyũmũ o ũguo-rĩ, maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani magĩcookana handũ hamo, ningĩ makĩyũra hũgũrũrũ ciaruo o ta mbere.

19 Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa mbere, andũ acio makĩambata, makiuma Jorodani na makĩamba kambĩ mwena wa irathĩro wa Jeriko, o kũu Giligali. 20 Nake Joshua akĩga mahiga marĩa ikũmi na meerĩ maarũtũwo Rũũ rwa Jorodani kũu Giligali. 21 Akĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Mahinda marĩa magooka, rĩria njiaro cianyu ikooria maithe ma cio atĩrĩ, ‘ĩ gĩtũmi kĩa mahiga maya nĩ kũ?’” 22 Hĩndĩ iyo nĩmũkamenyithia ciana cianyu ũhoru, mũmeere atĩrĩ, ‘Andũ a Isiraeli maaringire Rũũ rwa Jorodani rũhũte rũgatũka thĩ nyũmũ.’” 23 Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩahũithirie maaĩ ma Jorodani mbere yanyu nginya rĩria mwarikire kũringa. Jehova Ngai wanyu eekire Rũũ rwa Jorodani o ta ũria eekire Iria Itune rĩria aarĩhũithirie mbere iitũ nginya rĩria twarĩkirie kũringa. 24 Eekire ũguo nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye atĩ guoko kwa Jehova kũrĩ hinya mũno, na nĩgeetha mũtũũre mwĩtigĩrite Jehova Ngai wanyu nginya tene.”

5

Andũ a Isiraeli Kũruĩra Giligali

1 Na rĩrĩ, rĩria athamaki othe a Aamori arĩa maarĩ kũu mwena wa ithũiro wa Rũũ rwa Jorodani, na athamaki othe a andũ a Kaanani arĩa maarĩ kũu ndwere-inĩ cia iria maiguire ũria Jehova aahũithĩte maaĩ ma Jorodani mbere ya andũ a Isiraeli nginya tũkĩrĩkia kũringa mũrĩmo ũria ũngĩ, ngoro ciao ikĩyũrwo nĩ guoya, na matiacookire kũgĩa na ũmĩrĩru wa kũng’ethanĩra na andũ a Isiraeli.

2 Hĩndĩ iyo Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Thondeka tũhiũ twa mahiga ma nyaigĩ, ũroke kwerũhia ũhoru wa irua harĩ andũ a Isiraeli.” 3 Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩthondeka tũhiũ twa mahiga ma nyaigĩ na akĩruithia arũme a Isiraeli kũu Gibeathi-Haaralothu.

4 Na rĩrĩ, kĩria gĩatũmire Joshua aruithanie nĩ rĩrĩ: arũme arĩa othe moomĩre bũrũri wa Misiri, o acio othe maakinyĩtie mĩaka ya gũthĩi mbaara-rĩ, nĩmakuĩrĩre werũ-inĩ marĩ rũgendo-inĩ thũutha wa kuuma bũrũri wa Misiri. 5 Arũme othe arĩa moomĩre bũrũri wa Misiri nĩmarũite, no andũ othe arĩa maaciarĩrwo werũ-inĩ marĩ rũgendo-inĩ rwa kuuma bũrũri wa Misiri matiarũite. 6 Andũ a Isiraeli moorũũrire werũ-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna nginya rĩria andũ othe arĩa maakinyĩtie mĩaka ya gũthĩi mbaara rĩria moimaga bũrũri wa Misiri maakuire, tondu nĩmaregire gwathĩkĩra Jehova. Nĩgũkorwo Jehova nĩameerire na mwĩhĩtwa atĩ matikoona bũrũri ũria eerĩre maithe mao na mwĩhĩtwa atĩ nĩagatũhe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũkũ. 7 Nĩ ũndũ ũcio akĩarahũra arĩũ ao ithenya rĩao, na acio nĩo maarũithirio nĩ Joshua. Maakoretwo matarĩ aruu nĩ ũndũ matiarũithĩtio marĩ rũgendo-inĩ. 8 Na rĩria maarĩkirie kũruithia arũme a rũrĩrĩ rũu ruothe, magĩkara o kũu maakĩte kambĩ-inĩ o nginya andũ acio makĩhona.

9 Ningĩ Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩguo ndeheria rũmena rwa andũ a Misiri kuuma kũrĩ inyuĩ.” Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtũwo Giligali nginya ũmũthĩ.

10 Hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri ũcio, o maambĩte hema kũu Giligali werũ-inĩ wa Jeriko, andũ a Isiraeli magĩkũngũra Giathĩ kĩa Bathaka. 11 Mũthenya ũria warũmĩrĩre Bathaka-rĩ, mũthenya oro ũcio, makĩrĩa maciaro mamwe ma bũrũri ũcio; mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia, na ngano hĩhie. 12 Maarĩa irio cia bũrũri ũcio-rĩ, mana makĩrooka kwaga mũthenya ũyũ ũngĩ; andũ a Isiraeli matiacookire kuona mana ringĩ, no rĩrĩ, mwaka ũcio nĩmarĩre maciaro ma Kaanani.

Joshua na Mũnene wa Mbũtũ ya Ita rĩa Jehova

13 Rĩria Joshua aarĩ hakuhĩ na Jeriko, agĩtiira maitho akĩona mũndũ warũgamĩte mbere yake acomorete rũhiũ njora, akarũnyĩta na guoko. Nake Joshua agĩthĩ o harĩa aarĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũrĩ mwena witũ kana ũrĩ mwena wa thũ ciitũ?”

14 Nake agĩcooka atĩrĩ, “Ndirĩ mwena wanyu o na kana wa thũ cianyu, no njũkĩte ndĩ mũnene wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova.” Nake Joshua akĩgũũthia, agĩturumithia ũthiũ thĩ,

akĩhooya, akĩmũria atĩrĩ, “Wee, Mwathi wakwa, nĩ ndũmĩrĩrĩ ĩrĩkũ ũkwenda kũhe nĩ ndungata yaku?”

¹⁵ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Amba ũrute iraatũ ciaku magũrũ, nigũkorwo handũ hau ũrũgamĩte nĩ haamũre.” Nake Joshua agũka o ta ũguo.

6

Kwanangwo kwa Jeriko

¹ Riu-rĩ, itũura riu rĩa Jeriko rĩahingĩtwo biũ nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli. Gũtirĩ mũndũ woimaga nja kana agatoonya kuo.

² Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Nĩeanĩte itũura rĩrĩ rĩa Jeriko moko-inĩ maku, o hamwe na mũthamakĩ wakuo, o na njamba cia hinya ciakuo. ³ Thiũrũkai itũura riu inene hamwe na andũ anyu othe a ita riita rĩmwe. Mwĩke ũguo mũthenya itandatũ. ⁴ Na athĩnjĩri-Ngai mũgwanja matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, makuũite macoro mũgwanja mathondeketwo na hĩa cia ndũrũme. Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, mũgaathiũrũka itũura riu maita mũgwanja, nao athĩnjĩri-Ngai mathĩ makĩhuhaga macoro. ⁵ Rĩria mũkaigwa mahuha macoro na mũgambo mũnene, ĩra andũ othe makaanĩrĩra na rĩanĩrĩra inene mũno; naruo rũthingo rwa itũura riu nĩrũkamomoka, nao andũ othe matoonye itũura riu, o mũndũ athĩte na mbere na kũria arorete.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Joshua mũrũ wa Nuni agũta athĩnjĩri-Ngai, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na mũreke athĩnjĩri-Ngai mũgwanja thĩnĩ wanyu makuue macoro mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme, matongorie ithandũkũ riu.” ⁷ Nake agĩatha andũ akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mbere! Mũthĩ mũthiũrũkĩire itũura, andũ arĩa meeohete indo cia mbaara matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.”

⁸ Rĩria Joshua aarĩkie kwarĩria andũ, na athĩnjĩri-Ngai acio mũgwanja maakuũite macoro marĩa mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthĩ marĩ mbere ya Jehova, makĩhuhaga macoro mao, narĩo ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkĩmarũmĩrĩra. ⁹ Nacio thigari ĩria ciarĩ na indo cia mbaara igĩthĩ itongoretie athĩnjĩri-Ngai acio maahuhaga macoro, nacio thigari ingĩ ikĩrũmĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kuuma na thuutha. Hĩndĩ ĩyo yothe macoro no maahuhagwo. ¹⁰ No rĩrĩ, Joshua nĩathĩte andũ akameera atĩrĩ, “Mũtikananĩrĩre na mũgambo wa mbaara, o na kana mũreke mũgambo yanyu ĩguo, o na mũtikoige ũndũ o na ũrĩkũ nginya mũthenya ũria ngamwĩra mwanĩrĩre. Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaanĩrĩra!” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio akiuga ithandũkũ riu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkuuo, rĩthiũrũkio itũura-inĩ riu inene, riita rĩmwe. Andũ magĩcooka kambĩ na makĩraara kuo ũtukũ ũcio.

¹² Rũcinĩ rũrũ rũngĩ, Joshua agũkĩra tene, nao athĩnjĩri-Ngai makĩoya ithandũkũ riu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. ¹³ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa mũgwanja makuũite macoro mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthĩ na mbere, makinyũkĩtie matongoretie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova o makĩhuhaga macoro. Thigari ĩria ciarĩ na indo cia mbaara ikĩmatongoria, nacio thigari ingĩ ikĩrũmĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma na thuutha, o macoro makĩgambaga. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mũthenya wa keerĩ magĩthiũrũka itũura riu inene riita rĩmwe, magĩcooka kambĩ. Meekire ũguo mũthenya itandatũ.

¹⁵ Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, magĩũkĩra ruoro rũgĩtema na magĩthiũrũka itũura riu maita mũgwanja o ta ũria meekaga mũthenya ĩyo ingĩ, tiga atĩ mũthenya ũcio, maathiũrũkire itũura riu inene maita mũgwanja. ¹⁶ Nao makĩrĩthiũrũka riita rĩa mũgwanja-rĩ, rĩria athĩnjĩri-Ngai maahuhire macoro, Joshua akĩra andũ atĩrĩ, “Anĩrĩrai mũno! Nigũkorwo Jehova nĩamũheete itũura rĩrĩrĩ! ¹⁷ Itũura rĩrĩ inene na kĩndũ kĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ warĩo nĩkwamũrĩrwo Jehova, cianangwo. No Rahabu ũria mũmaraya wiki, na andũ arĩa othe marĩ hamwe nake thĩnĩ wa nyũmba yake, mekũhonokio, tondu nĩahithire athigaani arĩa twatũmĩte. ¹⁸ Na rĩrĩ, mwĩmenyerere mũtikahutie indo icio ciamũrĩtwo cia kũniinwo, nĩgeetha mũtikerehere mwanangĩko nĩ ũndũ wa kuoya kĩndũ o na kĩrĩkũ gĩacio. Mũngĩchutia nĩmũgatũma kambĩ ya Isiraeli ĩtuĩke ya kũniinwo, na mũmĩrehere thĩina. ¹⁹ Betha yothe na thahabu, na indo cia gĩcango na kĩagera, nĩ nyamũrĩre Jehova na no nginya ciigwo kĩgĩna-inĩ gĩake.”

²⁰ Rĩria coro wahuhirwo, andũ makĩanĩrĩra, na rĩria andũ maaiguire mũgambo wa coro, makĩanĩrĩra rĩanĩrĩra inene, naruo rũthingo rũkĩmomoka; nĩ ũndũ ũcio o mũndũ o mũndũ agĩtoonya itũura riu, na makĩrĩtunyana. ²¹ Nao makĩamũrĩra Jehova itũura riu, na makĩananga kĩndũ o gĩothe kĩa kĩa rĩrĩ muoyo kuo na rũhiũ rwa njora, arũme na andũ-a-nja, andũ ethĩ na akũrũ, na ng'ombe, na ng'ondũ, na ndigiri.

²² Joshua akĩira andũ arĩa eerĩ maathiite gũthigaana bũrũri ũcio atĩrĩ, “Thĩĩ mũtoonye nyũmba ya mũtumia ũrĩa mũmaraya, mũmuumie nja hamwe na andũ ao othe, o ta ũrĩa mwamwĩrĩre na mwĩhitwa.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio aanake acio maarĩ athigaani magĩtoonya na makĩumia Rahabu na nja, hamwe na ithe na nyina, na ariũ a nyina na andũ ao othe. Magĩkumia andũ a nyũmba yake othe, makĩmaiga handũ kũu nja ya kambĩ ya Isiraeli.

²⁴ Magĩcooka magĩcina itũũra rĩu inene rĩothe, na kĩrĩa gĩothe kĩarĩ thĩĩnĩ warĩo, no betha na thahabu, na indo cia gĩcango na cia kĩgera, magĩciiga kĩgĩĩna-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova. ²⁵ No rĩrĩ, Joshua nĩahonokirie Rahabu ũrĩa mũmaraya, hamwe na andũ a nyũmba yake na andũ ao othe, tondũ nĩahithire andũ arĩa Joshua aatũmĩte magathigaane Jeriko nake atũũranagia na andũ a Isiraeli nginya ũmũthĩ.

²⁶ Ihinda o ro rĩu, Joshua akĩhĩthithia andũ acio na mwĩhitwa, akiuga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi maitho-inĩ ma Jehova-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkaageria gwaka itũũra rĩrĩ inene rĩa Jeriko rĩngĩ:

“Mũndũ ũrĩa ũgaaka mĩthingi ya itũũra rĩrĩ,
nĩagakuĩrwo nĩ mũrĩũ wake wa irigithathi;
na akĩrũgamia ihingo cia itũũra rĩrĩ,
akuĩrwo nĩ mũrĩũ wake wa kĩhinga-nda.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkorwo arĩ hamwe na Joshua, nayo ngumo yake ikĩhunja kũndũ guothe bũrũri ũcio.

7

Rũhia rĩa Akani

¹ No rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmagire kwĩhokeka ũhoroni-inĩ ũkonĩ indo iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩoire imwe ciacio. Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli.

² Nĩngĩ Joshua agĩtũma andũ kuuma Jeriko mathĩ Ai, itũũra rĩakuhanĩrĩrĩre na Bethi-Aveni mwena wa irathĩro wa Betheli, akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũthĩĩ mũgathigaane bũrũri ũcio.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩthĩĩ na magĩthigaana Ai.

³ Nao magĩcooka kũrĩ Joshua na makĩmwĩra atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa andũ othe mambate makahũũre itũũra rĩa Ai. Rekia andũ 2,000 kana ithatũ makarĩtunyane; tiga kũnogia andũ othe, nĩgũkorwo no andũ anini marĩ kuo.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio no andũ ta 3,000 maambatire, no magĩtoorio nĩ andũ a Ai, ⁵ nao andũ acio a Ai makĩũraga ta andũ mĩrongo itatũ na atandatũ a Isiraeli. Nĩmaingatiire andũ a Isiraeli kuuma kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu makĩmakinya o kũrĩa kwenjagwo mahiga, na makĩmahũũrĩra kũu igaragaro-inĩ. Ihũũra rĩu rĩgĩtũma ngoro cia andũ a Isiraeli iringĩke, na makĩyũrwo nĩ maai nda.

⁶ Nake Joshua agĩtembũranga nguo ciake, akĩgũithia thĩ, agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, agĩkara hau nginya hwaĩ-inĩ. Nao athuuri a Isiraeli magĩka o ta ũguo na makĩthurĩria rũkũngũ mĩtwe. ⁷ Nake Joshua akiuga atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova, nĩ kĩ gĩatũmire ũrehe andũ aya mũrĩmo ũyũ wa Rũũ rwa Jorodani nĩguo ũtũneane moko-inĩ ma Aamori, matũniine? Naarĩ korwo nĩtwaiganĩre tũtũũre mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani! ⁸ Wee Mwathani, ingĩkiuga atĩa, kuona atĩ Isiraeli nĩmatooretio nĩ thũ ciao? ⁹ Andũ a Kaanani na andũ arĩa angĩ a bũrũri ũyũ nĩmarĩguwa ũhoroni ũcio, nao matũthiũrũrũkĩrie, matũniine biũ, meherie rĩtwa rĩitũ gũkũ thĩ. Nawe ũgaagĩka atĩa nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩu rĩaku inene?”

¹⁰ Nake Jehova akĩira Joshua atĩrĩ, “Ūkĩra! Ūkwĩgũithia ũturumithĩtie ũthĩũ waku thĩ nĩki? ¹¹ Isiraeli nĩmehtie; nĩmathũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩrĩa ndamaathire marũmagĩrĩre. Nĩmoete indo imwe iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nĩmaiĩte, na makaheenania, o na magaciiganĩria hamwe na indo ciao o ene. ¹² Kũu nĩkio gĩtũmi kĩrĩa kĩgĩrĩtie andũ a Isiraeli meetĩre thũ ciao; na nĩkio marorĩra thũ ciao tondũ nĩmatũkĩte a kũniinwo. Na nĩ ndigũcooka gũkorwo hamwe na inyuĩ o tiga mũniinire kĩndũ kũu kĩaamũrĩtwo gĩa kũniinwo kĩahehe thĩĩnĩ wanyu.

¹³ “Ūkĩra, ũthĩũ ũtherie andũ acio. Thĩũ ũmeere atĩrĩ, ‘Mwĩtherieĩ mwĩhaarĩre nĩ ũndũ wa rũciũ; nĩgũkorwo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ. Nĩ harĩ kĩndũ kĩaamũre gĩa kũniinwo kĩrĩ thĩnĩ wanyu, inyuĩ Isiraeli. Mũtingĩhota gwĩtĩria thĩ cianyu o nginya rĩrĩa mũgaakĩheheria kũme thĩnĩ wanyu.

¹⁴ “Tondũ ũcio rũciũ kiroko mũkeyumĩria inyuĩ ene o mũhĩrĩga, o mũhĩrĩga. Na rĩrĩ, mũhĩrĩga ũrĩa Jehova agaathuura nĩũkeyumĩria o mbarĩ, o mbarĩ; nayo mbarĩ rĩa Jehova agaathuura nĩũkeyumĩria o nyũmba, o nyũmba; nayo nyũmba rĩa Jehova

agaathuura nūkeyumīria o mündū, o mündū. ¹⁵ Mündū ūrīa ūkūnyitwo na indo icio ciamūrītwo cia kūniinwo nīagacinwo na mwaki hamwe na indo ciake ciothe. Nīgūkorwo nīathūkītīe kīrīkanīro kīa Jehova, na nīekīte ūndū wa thoni thīnī wa Isiraeli! ”

¹⁶ Mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, Joshua akīra andū a Isiraeli moimīre o ta ūrīa mīhīrīga yao yatarīi, nago mūhīrīga wa Juda ūgīthuurwo. ¹⁷ Mbarī cia Juda ikiumīra, nake agīthuura mbarī ya Azera. Agīcooka akiumīria mbarī cia Azera mbere kūringana na nyūmba ciao, nake Zabedi agīthuurwo. ¹⁸ Nake Joshua akiumīria nyūmba yake mündū o mündū, nake Akani mūrū wa Karimi, mūrū wa Zimuri, mūrū wa Zera, wa mūhīrīga wa Juda, agīthuurwo.

¹⁹ Nake Joshua akīra Akani atīrī, “Mūrū wakwa, gooca Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, na ūmūkumie. Njīra ūrīa wīkīte na ndūkaahithe.”

²⁰ Nake Akani agīcookia akīra Joshua atīrī, “Ti-itherū nīnjīhīrie Jehova Ngai wa Isiraeli. Na ū nīgo nīkīte: ²¹ Rīrīa ndonire kabutī gathaka koimīte Babuloni, na cekerī magana meerī* cia betha, na gīkama gīa thahabu kīa ūrītū wa cekerī mīrongo itano† thīnī wa indo iria twatahīte, nīndaciīrīrīrie na ngīcioya, na ithikītwo thī kūu hema-inī yakwa, nayo betha īrī rungu wacio.”

²² Nī ūndū ūcio Joshua agītūma andū, nao makīhanyūka magīthī nginya hema-inī yake, na magīkora indo icio ihithītwo thīnī wa hema iyo, nayo betha iyo yaigītwo rungu rwacio. ²³ Nao andū acio makīruta indo icio kuuma hema-inī iyo, magīcitwarīra Joshua o hamwe na andū a Isiraeli othe, nao magīciaragania thī mbere ya Jehova.

²⁴ Nake Joshua, hamwe na Isiraeli othe, makīnyīta Akani mūrū wa Zera, na makīoya betha iyo, na kabutī, na gīkama gīa thahabu, na ariū ake na ariū ake, na ng’ombe ciake, na ndigiri na ng’onda ciake, na makīoya hema yake o na indo ciothe iria arī nacio, magīcitwara Gītuamba kīa Akori. ²⁵ Nake Joshua akīmūrīa atīrī, “Nī kī gītūmīte ūtūrehere thīna ūyū? Wee nawe ūmūthī nūkuonio thīna nī Jehova.”

Nao andū a Isiraeli othe makīmūhūra na mahiga nyuguto, na maarīkia kūhūra acio angī na mahiga, makīmacina. ²⁶ Magīcooka makīhūmbīra Akani na hība nene mūno ya mahiga, namo mahiga macio marī o ho nginya ūmūthī. Nake Jehova agīthirwo nī marakara marīa maamūcinīte. Nī ūndū ūcio handū hau hagīcooka gwītwo Gītuamba kīa Akori o nginya ūmūthī.

8

Kwanangwo kwa Ai

¹ Ningī Jehova akīra Joshua atīrī, “Ndūgetigīre na ndūgakue ngoro. Thīi na mbūtū yothe ya ita, mwambate mūgatharīkīre itūūra rīa Ai. Nīgūkorwo nīneanīte mūthamaki wa Ai moko-inī manyu, hamwe na andū ake, na itūūra rīake rīu inene na būrūrī wake. ² Ikai itūūra rīa Ai na mūthamaki warīo o ta ūrīa mwekīre itūūra rīa Jeriko na mūthamaki warīo, o tīga atīrī, no muoye indo iria mūgūtaha, o na mahīū matūike manyu. Oheriai andū a itūūra rīu inene na mwena wa na thuutha.”

³ Nī ūndū ūcio Joshua na mbūtū yothe ya ita makīmagara magatharīkīre Ai. Nake agīthuura andū 30,000 arīa maarī njamba mūno akīmatūma mathīi kūrī ūtukū, ⁴ akīmeera atīrī: “Ta thīkīrīria wegā. Inyuū mūkuoheria andū a itūūra rīu inene na mwena warīo wa na thuutha. Mūtigaikare haraaya narīo. Inyuothe mūikare mwīguīte. ⁵ Nīi na arīa othe tūrī nao tūgūthengerera itūūra rīu inene kuuma na mbere na rīrīa andū acio mariumagara gūtūhūra o ta ūrīa meekīre hīndī ya mbere-rī, tūmoorīre. ⁶ Nao matūingathīe o nginya tūmaguucīrīrie biū moime itūūra rīu inene, nīgūkorwo mariuga atīrī, ‘Nī ithūi maroorīra ta ūrīa meekīre rīa mbere.’ Nī ūndū ūcio rīrīa tūrīmoorīra-rī, ⁷ inyuū na inyuū mūkīre muume kūrīa mūmoheirie, mūtharīkīre itūūra rīu inene na mūrītunyane. Jehova Ngai wanyu nīekūrīneana moko-inī manyu. ⁸ Na rīrī, mwarīkia kwīgwatīra itūūra rīu inene-rī, mūrīcīne. Ikai o ta ūrīa Jehova aathanīte gwīkwo. Mūtīgīrīre nī mweka ūguo ndamwatha.”

⁹ Nake Joshua akīmeera moimagare, nao magīthī harīa maathīaga kuoheria andū a itūūra rīu, na makīhitha metereire gatagatī ka Betheli na Ai, mwena wa ithūro wa Ai, no Joshua araarānīrie na andū arīa angī ūtukū ūcio.

¹⁰ Mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, Joshua agīcookanīrīria andū ake, nake we mwene hamwe na atongoria a Isiraeli makīmatongoria marorete Ai. ¹¹ Mbūtū yothe ya ita irīa yarī hamwe nake īgīthīi yambatīte, īgīkūhīrīria itūūra rīu inene mariumīte na mbere. Nao makīamba hema mwena wa gathigathini wa Ai, na hagīkorwo nī haari gītuamba

* 7:21 nī ta kilo 2 † 7:21 nī ta nuthu kilo

gatagati kao na itũura rĩu inene. ¹² Joshua nĩakoretwo oete andũ ta 5,000 na akamaiga moheirie andũ kũu gatagati ka Betheli na Ai, mwena wa ithũiro wa itũura rĩu inene. ¹³ Magĩgiatha thigari ciikare cihaarĩrie o andũ handũ hao, iria ciothe ciarĩ kambĩ igũkara mwena wa gathigathini wa itũura rĩu inene, na iria cioheirie andũ mwena wa ithũiro warĩo. Naguo ũtukũ ũcio Joshua agĩthĩ kũraara kũu gĩtuamba-inĩ.

¹⁴ Rĩria mũthamaki wa Ai onire ũndũ ũcio, agĩũkĩra na ihanya rũciinĩ tene, akiumagara na ihanya hamwe na andũ othe a itũura rĩu inene nĩguo agacemanie na Isiraeli marũe mbaara handũ hana haang'ethanĩre na Araba. No rĩrĩ, ndaigana kũmenya atĩ nĩmehithĩrwo na mwena wa thuutha wa itũura rĩu inene. ¹⁵ Nake Joshua na andũ a Isiraeli othe magĩtũta ta mahũũrĩtwo magatoorio, nao makũra marorete na werũ-inĩ. ¹⁶ Nao andũ othe a itũura rĩa Ai magĩtwo nĩguo mamarũmĩrĩre, nao magĩteng'eria Joshua makĩguucĩrĩrio makiuma itũura rĩa. ¹⁷ Gũtirĩ mũndũ mũrũme o na ũmwe wa Ai kana Betheli ũtoimire gũthĩ gũkinyĩra andũ a Isiraeli. Magĩtiga itũura rĩu rĩtaahingĩtwo magĩteng'eria andũ a Isiraeli.

¹⁸ Nake Jehova akũra Joshua atĩrĩ, "Ambararia itimũ rĩu ũnyitĩte na guoko, ũrĩrorie mwena wa Ai, nĩgũkorwo nĩngũneana itũura rĩu inene moko-inĩ manyu." Nĩ ũndũ ũcio Joshua akiambararia itimũ rĩake akĩrĩroria Ai. ¹⁹ Na rĩrĩ, Joshua aarĩkia gwĩka ũguo, arũme arĩa moohetie andũ magĩũkĩra narua, magĩteng'era na ihanya, magĩtoonya itũura rĩu na makĩrĩtunyana, nĩngĩ makĩrĩgwatia mwaki o narua.

²⁰ Na rĩria andũ acio a Ai maarorire na thuutha na makĩona ndogo yumĩte itũura rĩu yambafũte na igũrũ-rĩ, nao makĩaga mweke wa gwĩthara na mwena o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli arĩa morĩte marorete werũ-inĩ nĩmagarũrũkĩre acio maamateng'eragia. ²¹ Rĩria Joshua na Isiraeli othe moonire atĩ andũ ao arĩa moheirie andũ thuutha wa itũura nĩmarĩtunyanĩte, na makĩona ndogo igĩtoga kuuma itũura, makĩgarũrũka na makũraga andũ acio a Ai. ²² Nao andũ arĩa maamohetie makiuma itũura rĩu inene matharĩkĩre. Andũ a Ai magĩgũkĩrwo gatagati ka andũ a Isiraeli, makĩmagĩa mbera na thuutha. Andũ a Isiraeli makĩmaniina, na matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, kana makĩreka o na ũmwe ahonoke. ²³ No nĩmanyitire mũthamaki wa Ai arĩ muoyo, makĩmũtwarĩra Joshua.

²⁴ Rĩria andũ a Isiraeli maarĩkirie kũũraga andũ othe a Ai arĩa maarĩ gĩthaka-inĩ na kũu werũ-inĩ, kũria maamateng'ereirie-rĩ, na rĩria andũ acio othe maarĩkirie kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, andũ a Isiraeli othe magĩcoka Ai na makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo. ²⁵ Andũ arĩa mooragirwo mũthenya ũcio maarĩ andũ 12,000, arũme na andũ-a-nja; nao nĩo andũ othe a itũura rĩa Ai. ²⁶ Nĩgũkorwo Joshua ndaigana gũthuna guoko kũria kwambararĩtie itimũ rĩake nginya rĩria aarĩkirie kũniina andũ arĩa othe maatũũraga Ai. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkuũra ũhiũ na indo iria maatahĩte kuuma itũura rĩu inene, o ta ũria Jehova aathĩte Joshua.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩcina Ai na akĩrĩtua hĩba ya mwanangĩko ya gũtũura, gũgĩtuũka kũndũ gũkirĩte ihooru nginya ũmũthĩ. ²⁹ Joshua agĩcoka agĩcuuria mũthamaki ũcio wa Ai mũtĩ igũrũ, akĩreka aikare ho o nginya hwaĩ-inĩ. Rĩua rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana atĩ mwĩrĩ ũcio ũrutwo mũtĩ igũrũ, ũikio hau itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũura rĩu, magĩcoka makĩũgĩrĩra hĩba nene ya mahiga, nayo irĩ o ho nginya ũmũthĩ.

Kwerũhia Kĩrĩkanĩro Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali

³⁰ Thuutha wa ũguo Joshua agĩakĩra Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, kĩgongona o kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali, ³¹ o ta ũria Musa ndungata ya Jehova aathĩte andũ a Isiraeli. Agĩakire o ta ũria kwandĩkĩtwo thĩnĩ wa Ibuku rĩa Watho wa Musa, kĩgongona kĩrĩ kĩa mahiga matarĩ maicũhie, hatarĩ indo cia wĩra cia kĩgera ikũhũthĩrwo ho. Igũrũ rĩakĩo makĩrutĩra Jehova maruta ma njino na magongona ma ũiguano. ³² Nake Joshua akiandĩka watho wa Musa igũrũ rĩa mahiga macio, aandĩkire andũ a Isiraeli marĩ ho makĩonagĩra. ³³ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe, na andũ a kũngĩ na ene bũrũri o ũndũ ũmwe, hamwe na athuuri ao, na anene na atũthania ciira, makĩrĩgama miena yeerĩ ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova mang'etheire athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii na nĩo maarĩkuuaga. Nuthu ya andũ yarũgamĩte mbera ya kĩrĩma kĩa Gerizimu, na nuthu iyo ingĩ ikarũgama mbera ya kĩrĩma kĩa Ebali, o ta ũria Musa ndungata ya Jehova aathanĩte mbera iyo rĩria aarutanire ũhoro wa kũrathimaga andũ a Isiraeli.

³⁴ Thuutha ũcio, Joshua agĩthoma ciugo ciothe cia Watho, agĩthoma irathimo o na agĩthoma irumĩ, o ta ũria kwaandĩkĩtwo lbuku-inĩ rĩa Watho. ³⁵ Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe kĩa iria ciothe Musa aathanĩte Joshua ataathomeire kũngano kũu gĩothe kĩa Isiraeli, o hamwe na andũ-a-nja na ciana na andũ o kũngĩ arĩa maatũranagĩa nao.

9

Wara wa Andũ a Gibeoni

¹ Na rĩria athamaki othe arĩa maarĩ mwena wa ithũiro wa Rũũ rwa Jorodani maiguire maũndũ macio, na arĩa maarĩ bũrũri ũria ũri irĩma, na arĩa maarĩ ituamba-ini ciikũrũko cia irĩma cia mwena wa ithũiro, na kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩria Inene guothe o nginya Lebanoni (nĩo athamaki a andũ a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi), ² magĩcookanĩra hamwe nĩguo mahũũrane na Joshua na Isiraeli.

³ No rĩri, rĩria andũ a Gibeoni* maiguire ũria Joshua ekĩte itũura rĩa Jeriko o na rĩa Ai, ⁴ magĩka ũndũ wa wara. Magĩthĩ marĩ ta andũ matũmitwo marĩ na ndigiri ciao ikuuithĩtio makũnia matarũkangu, na mondo ngũrũ mũno cia ndibei irĩ nduĩkangu na igatumwo. ⁵ Nao arũme acio meekĩrite iraatũ ciarĩ ndarũku, ciarĩ na iraka, na makehumba nguo ngũrũ. Irio ciao ciothe iria meekuũfire rĩgu ciarĩ nyũmũ na ikagĩa mbuu. ⁶ Nao magĩthĩ kũri Joshua kambĩ-inĩ o kũu Giligali, makĩmwĩra atĩri we mwene hamwe na andũ a Isiraeli, "Tũũkĩte kuuma bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ; tondu ũcio gĩa kĩrĩkanĩro na ithuĩ."

⁷ Nao andũ a Isiraeli makĩra Ahivi† acio atĩri, "Hihi no gũkorwo mĩtũũraga o gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ, tũngĩhota atĩa kũgĩa kĩrĩkanĩro na inyuĩ?"

⁸ Nao magĩcookeria Joshua atĩri, "Ithuĩ tũri ndungata ciaku."

Ningĩ Joshua akĩmoooria atĩri, "Inyuĩ mũri a, na muumĩte kũ?"

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩri, "Ithuĩ ndungata ciaku tuumĩte bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ, tũũkĩte nĩ ũndũ wa ngumo ya Jehova Ngai wanyu. Nĩgũkorwo nĩtũguĩte ũhoru wake: o na maũndũ mothe marĩa eekire bũrũri wa Misiri, ¹⁰ na ũria wothe eekire athamaki arĩa eerĩ a Aamori kũu irathiro rĩa Rũũ rwa Jorodani, nao nĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na Ogu mũthamaki wa Bashani, ũria wathamakaga Ashitarothu. ¹¹ Nao athuuri atongoria aitũ na andũ arĩa othe matũũraga bũrũri witũ nĩmatwĩrire atĩri, 'Kuuai irio nĩ ũndũ wa rũgendo rwanyu, mũthĩ mũcemanie na andũ acio, na mũmeere atĩri, "Ithuĩ tũri ndungata cianyu; gĩa kĩrĩkanĩro na ithuĩ." ' ¹² Irio ici ciitũ cia rĩgu ciarĩ hiũ mũthenya ũria tuoimire gwitũ tũke kũri inyuĩ. No rĩu ta kĩonei ũria ciũmĩte na ikagĩa mbuu. ¹³ Nacio mondo ici ciarĩ njerũ tũgĩciyũria ndibei, no rĩu ta kĩonei ũria ituĩkangĩte. Nacio nguo ciitũ na iraatũ nũkũrite nĩ ũndũ wa rũgendo kũraihai mũno."

¹⁴ Nao andũ a Isiraeli makĩroro irio imwe cia andũ acio, no matiigana kũhooya kĩrĩra kuuma harĩ Jehova. ¹⁵ Nake Joshua akĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao atĩ areke matũũre muoyo, nao atongoria a kũngano kũu kĩa andũ a Isiraeli magĩkĩra ũhoru ũcio hinya na mwĩhitwa.

¹⁶ Mĩthenya itatũ thuutha wa kũgĩa na kĩrĩkanĩro kũu na andũ acio a Gibeoni, andũ a Isiraeli makĩgũua atĩ andũ acio maahakanĩte nao, na maatũũraga o hakuhi nao. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩumagara, na mũthenya wa gatatu magĩkinya matũũra-inĩ mao manene, na nĩmo: Gibeoni, na Kefira, na Beerothu, na Kiriathu-Jearimu. ¹⁸ No andũ a Isiraeli matiigana kũmahũura, nĩ ũndũ atongoria a kũngano kĩa nĩmehĩtite na mwĩhitwa makĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli.

Nakĩo kũngano kũu gĩothe gĩkinuguna nĩ ũndũ wa atongoria acio, ¹⁹ no atongoria acio othe makĩmacookeria atĩri, "Nĩtwĩhitite na mwĩhitwa tũkĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, na tondu ũcio tũtingĩmahutia. ²⁰ ũria tũngĩmeeka nĩ atĩri: Nĩ tũkũreka matũũre muoyo, nĩgeetha tũtikanacookererwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa kuuna mwĩhitwa ũria twehitire nĩ ũndũ wao." ²¹ O na ningĩ makĩmeera atĩri, "Rekei matũũre muoyo, no matũũke a kuunaga ngũ na a gũtahagĩra kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe gĩa Isiraeli maal." Nĩ ũndũ ũcio atongoria makĩga kĩrĩko kĩa kũri andũ acio a Gibeoni.

²² Ningĩ Joshua agĩta andũ acio a Gibeoni akĩmoooria atĩri, "Nĩ kũ gĩatũmire mĩtũheenie rĩria mwoigire atĩri, "Tũtũũraga kũndũ kũraya mũno na inyuĩ," o rĩria mĩtũũraga o gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ? ²³ Tondũ ũcio nĩmwagwatwo nĩ kĩrumi, na inyuĩ mĩtigatiga gũtũka ndungata cia kuuna ngũ na gũtahagĩra nyũmba ya Ngai wakwa maal."

²⁴ Nao magĩcookeria Joshua makĩmwĩra atĩri, "Ithuĩ ndungata ciaku nĩtwerirwo o wega ũria Jehova Ngai waku aathire ndungata yake Musa akamũhe bũrũri ũyũ wothe, na atĩ anĩene andũ othe arĩa matũũraga kuo mehere mbere yanyu. Nĩ ũndũ ũcio tũgĩtigĩra mũno, tweciria ũria mũngĩtũũraga, na nĩkĩo twekire ũndũ ũcio. ²⁵ Na rĩri, rĩu tũri moko-inĩ maku. Twĩke ũndũ ũria wothe ũkuona ũri mwega na wa kĩhooto."

* 9:3 Itũura rĩa Gibeoni rĩarĩ kilomita 10 kuuma Jerusalem. † 9:7 Ahivi maarĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa kĩhumo kĩa kĩarĩ Mesopotamia. Andũ aya nĩo moĩkaine ta Aamori thĩnĩ wa ibuku rĩa Samũeli wa Keerĩ.

²⁶ Nĩ ùndũ ùcio Joshua akĩmahonokia kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli, na matiamoragire. ²⁷ Mũthenya o ro ùcio Joshua agĩtua andũ acio a Gibeoni oini a ngũ na atahĩri mũingĩ wa Isiraeli maaĩ, o na atahĩri kĩgongona kĩa Jehova maaĩ o harĩa hothe Jehova angĩathuurire. Ùguo nĩguo matũire nginya ùmũthĩ.

10

Riũa Kũrũgama

¹ Na rĩria, Adoni-Zedeki mũthamaki wa Jerusalemu aigwire atĩ Joshua nĩarĩkĩtie gũtunyana itũũra rĩa Ai na akarĩananga o biũ, na ageeka Ai na mũthamaki warĩo o ta ũria ekĩte itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki warĩo, na atĩ andũ a Gibeoni nĩmagĩte kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na Isiraeli na atĩ maatũũraga hakuhĩ nao-rĩ. ² Nake, we na andũ ake makĩmaka mũno nĩ ùndũ wa ũhoru ùcio, nĩgũkorwo Gibeoni rĩarĩ itũũra inene na rĩa bata, o ta rĩmwe rĩa matũũra marĩa maakoragwo marĩ ma ũthamaki; na rĩarĩ inene gũkĩra Ai, o na nĩngĩ andũ a rĩo othe maarĩ njamba cia ita. ³ Nĩ ùndũ ùcio Adoni-Zedeki mũthamaki wa Jerusalemu agĩtũmanĩra Hohamu mũthamaki wa Hebironi, na Piramu mũthamaki wa Jaramuthu, na Jafia mũthamaki wa Lakishi, o na Debiri mũthamaki wa Egiloni, ⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũũke mũndeithie kũhũũra Gibeoni, nĩ ùndũ nĩmagĩte kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na Joshua na andũ a Isiraeli.”

⁵ Nao athamaki acio atano a Aamori, nao nĩ athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi, na Egiloni, magĩcookanĩra hamwe. Makĩambata na mbũtũ ciao ciothe cia ita, nao makĩamba hema ciao mang'etheire itũũra rĩa Gibeoni, makĩrĩtharĩkĩra.

⁶ Nao andũ a Gibeoni magĩtũmanĩra Joshua o kũu Giligali kambĩ-inĩ yake, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgatanĩrie ndungata ciaku. Ambata, ũũke gũkũ narua nĩguo ũtũhonokie! Tũteithie nĩ ùndũ athamaki othe a Aamori arĩa matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma nĩmacookanĩrĩre matũũkĩrĩre.”*

⁷ Nĩ ùndũ ùcio Joshua akĩambata akiuma Giligali arĩ na ita rĩake rĩothe hamwe na njamba ciake cia ita iria irĩ hinya. ⁸ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũkametigĩre, nĩ ùndũ nĩndĩmaneanĩte moko-inĩ maku. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wao ũkũhota gũgwĩirĩa.”

⁹ Thuutha wa gũthĩ ũtũkũ wothe kuuma Giligali, Joshua akĩmahithũkĩra o rĩmwe. ¹⁰ Nake Jehova akĩmarehere kĩrigiicano mbere ya Isiraeli, nao makĩmatooria o biũ kũu Gibeoni. Nĩngĩ andũ a Isiraeli makĩmateng'eria na njĩra irĩa yathĩite yambatĩte nginya Bethi-Horoni, magĩthĩ makĩmooragaga o nginya Azeka na Makeda. ¹¹ Hĩndĩ iyo moragĩra andũ a Isiraeli maikũrũkĩte kuuma Bethi-Horoni marorete Azeka-rĩ, Jehova akĩmagũthĩria mahiga manene ma mbura kuuma igũrũ, nao andũ aingĩ makĩũragwo nĩ mahiga macio ma mbura o na gũkĩra arĩa mooragĩtwo nĩ andũ a Isiraeli na rũhiũ rwa njora.

¹² Mũthenya ũrĩa Jehova aaneanire Aamori kũrĩ a Isiraeli-rĩ, Joshua akĩarĩria Jehova, andũ a Isiraeli makĩguaga, akĩmwĩra atĩrĩ:

“We riũa-rĩ, rũgama o ũguo wĩhaande igũrũ rĩa Gibeoni,

O nawe mweri-rĩ, rũgama o ro ũguo wĩhaande igũrũ rĩa Gĩtũamba kĩa Aijaloni.”

¹³ Nĩ ùndũ ùcio riũa rĩkĩrũgama o ro ũguo,

naguo mweri ũkĩrũgama,

o nginya rĩrĩa rũrĩrĩ rũu rwerĩhĩrie harĩ thũ ciao,

o ta ũria kwandĩkĩtwo lbuku-inĩ rĩa Jasharu.

Riũa rĩarũgamire o kũu matu-inĩ gatagatĩ na rĩkĩamba gũtiga gũthũa handũ ha mũthenya mũgima. ¹⁴ Gũtirĩ kwagia mũthenya ũngĩ ta ùcio mbere iyo kana thuutha ùcio, mũthenya ũrĩa Jehova aacookirie mahooya ta macio. Ti-itherũ Jehova nĩwe warũagĩrĩra andũ a Isiraeli!

¹⁵ Nake Joshua agĩcooka hamwe na andũ othe a Isiraeli kambĩ-inĩ kũu Giligali.

Athamaki Atano a Aamori Kũũragwo

¹⁶ Na rĩrĩ, athamaki acio atano nĩmoorĩte na magathĩ makehĩtha thĩnĩ na ngurunga kũu Makeda. ¹⁷ Rĩrĩa Joshua eerirwo atĩ athamaki acio nĩmonetwo mehĩthĩte ngurunga-inĩ kũu Makeda, ¹⁸ akiuga atĩrĩ, “Garagariai mahiga manene mũhĩnge mũromo wa ngurunga iyo na mũige arangĩri ho. ¹⁹ No inyuũ mũtĩgatĩthie. Teng'eriai thũ cianyu, mũcitharĩkĩre mũcirutĩtie na thuutha, na mũtikareke itoonye matũũra macio manene, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩacianeanĩte moko-inĩ manyu.”

* **10:6** Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Joshua aagĩre nakĩo na andũ a Gibeoni kĩarĩ atĩ mangĩtharĩkĩrwo Aisiraeli nĩmarĩmateithagia.

²⁰ Nĩ ūndũ ūcio Joshua hamwe na andũ a Isiraeli makĩmaniina biũ, hakuhi kwage mũndũ o na ūmwe ūgũtigara, no anini arĩa maatigarire nĩmahotire kũũrĩra matũũra mao manene marĩa maarĩ mairigĩre. ²¹ Mbũtũ yothe ya ita igĩgĩcoka kambĩ kũrĩ Joshua o kũu Makeda na thayũ, na gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wacookire kwaria kiugo gĩa gũũkirĩra andũ a Isiraeli.

²² Joshua agĩcoka akiuga atĩrĩ, “Hingũrai mũromo wa ngurunga-inĩ na mũndehere athamaki acio atano.” ²³ Nĩ ūndũ ūcio magũka o ūguo, makĩruta athamaki acio atano kuuma ngurunga-inĩ, na nĩo athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi o na Egiloni. ²⁴ Athamaki acio marĩkia kũrehwo harĩ Joshua, agĩta andũ othe a Isiraeli na akũira anene a ita arĩa mathiite nake atĩrĩ, “Ūkai haha, mũkinye athamaki aya ngingo.” Nĩ ūndũ ūcio makĩmĩra, magĩkinya athamaki acio ngingo.

²⁵ Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigitigĩre kana mũkue ngoro. Gĩai na hinya na mũmĩrĩrie. Ūũ nĩguo Jehova arĩkaga thũ cianyu ciothe iria mũrĩũaga nacio.” ²⁶ Nake Joshua akĩringa athamaki acio akĩmooraga, agĩcoka akĩmacuuria igũrũ rĩa mĩti itano, nao magĩtinda macunjurĩte mĩti-inĩ iyo nginga hwaĩ-inĩ.

²⁷ Rĩũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana, nayo mũrĩ ya andũ acio igĩcuurĩro kuuma mĩti-inĩ, igũkio ngurunga rĩa meehithĩte; na hau mũromo-inĩ wa ngurunga iyo hakũigwo mahiga manene mũno, namo matũire ho o na ūmũthi.

²⁸ Mũthenya ūcio, Joshua agĩtunyana itũũra rĩa Makeda; akĩniina andũ othe arĩa maarĩ thiĩnĩ warĩo biũ. Ndaatigirie mũndũ o na ūmwe arĩ muoyo; na agũka mũthamaki wa Makeda o ta ūrĩa eekire mũthamaki wa Jeriko.

Gũtoorio kwa Matũũra ma Mwena wa Gũthini

²⁹ Ningĩ Joshua na Isiraeli rĩothe arĩa maarĩ hamwe nake makĩuma kũu Makeda magĩthĩ nginya itũũra rĩa Libina na makĩrĩtharĩkĩra. ³⁰ Nake Jehova akĩneana itũũra rĩu o narĩo na mũthamaki warĩo moko-inĩ ma andũ a Isiraeli. Nake Joshua akĩniina itũũra rĩu na andũ arĩa maarĩ kuo na rũhiũ rwa njora. Ndaigana gũtigĩa mũndũ o na ūmwe thiĩnĩ warĩo arĩ muoyo. Nake agũka mũthamaki warĩo o ta ūrĩa eekire mũthamaki wa Jeriko.

³¹ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩuma kũu Libina magĩthĩ nginya Lakishi; makĩring'ethera, makĩrĩtharĩkĩra. ³² Nake Jehova akĩneana Lakishi kũrĩ Isiraeli, nake Joshua akĩrĩtunyana mũthenya wa keerĩ. Itũũra rĩu akĩrĩniina na rũhiũ rwa njora o hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thiĩnĩ warĩo, o ta ūrĩa eekire Libina. ³³ O hĩndĩ iyo, nake Horamu mũthamaki wa Gezeri nĩokĩte gũteithia Lakishi, no Joshua akĩmũhootha hamwe na mbũtũ yake, o nginya gũkiaga mũndũ watigarire muoyo.

³⁴ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩuma kũu Lakishi magĩthĩ nginya Egiloni; makĩring'ethera makĩrĩtharĩkĩra. ³⁵ Nao magĩtunyana itũũra rĩu mũthenya o ro ūcio, na makĩrĩniina biũ na rũhiũ rwa njora, na makĩniina andũ othe arĩa maarĩ thiĩnĩ warĩo, o ta ūrĩa meekĩte Lakishi.

³⁶ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake, makĩambata kuuma Egiloni magĩthĩ nginya Hebironi, makĩrĩtharĩkĩra. ³⁷ Magĩtunyana itũũra rĩu, na makĩrĩniina na rũhiũ rwa njora hamwe na mũthamaki warĩo, na tũtũura twarĩo, na arĩa othe maarĩ thiĩnĩ watuo. Matiatigirie mũndũ o na ūmwe arĩ muoyo. Nao makĩrĩananga biũ hamwe na arĩa othe maarĩ thiĩnĩ warĩo, o ta ūrĩa meekĩte Egiloni.

³⁸ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ nake makĩhũndũka, magĩtharĩkĩra Debiri. ³⁹ Magĩtunyana itũũra rĩu, na mũthamaki warĩo, na tũtũura twarĩo, makĩmaniina na rũhiũ rwa njora. Makĩananga arĩa maarĩ thiĩnĩ warĩo biũ. Matiatigirie mũndũ o na ūmwe arĩ muoyo. Nao magũka Debiri na mũthamaki warĩo o ta ūrĩa meekĩte Libina na mũthamaki warĩo, na noguo meekĩte Hebironi.

⁴⁰ Nĩ ūndũ ūcio Joshua agĩtooria mwena ūcio wothe, naguo bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma, o na Negevu, na ituamba-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũiro, o na kũu ciikũrũko-inĩ cia irĩma, hamwe na athamaki othe akuo. Ndaatigirie mũndũ o na ūmwe arĩ muoyo. Nĩanangire arĩa othe maarĩ na mĩhũmũ, o ta ūrĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli aathanĩte. ⁴¹ Joshua akĩmatooria kuuma Kadeshi-Barinea nginya Gaza na kuuma mwena ūcio wothe wa Gosheni† nginya Gibeoni. ⁴² Athamaki acio othe hamwe na mabũrũri mao-rĩ, Joshua aamahootire na itharĩkĩra rĩmwe, nĩ ūndũ Jehova, Ngai wa Isiraeli nĩwe warũagirĩra Isiraeli.

⁴³ Nake Joshua agĩcoka hamwe na andũ othe a Isiraeli kambĩ-inĩ kũu Giligali.

† 10:41 Bũrũri ūyũ wa Gosheni tĩguo ūrĩa watũũragwo nĩ andũ a Isiraeli hakuhi na Rũũĩ rwa Nili.

11

Athamaki a Mwena wa Gathigathini Kūhootwo

¹ Na rīrī, rīrīa Jabini mūthamaki wa Hazoru aigire ūhoro wa maūdū macio, agītūma ūhoro kūrī Jobabu mūthamaki wa Madoni, kūrī athamaki a Shimuroni na Akishafu, ² o na kūrī athamaki a mwena wa gathigathini arīa maarī irīma-inī, o kūu Araba mwena wa gūthini wa Kinerethu, o na ituamba cia mwena wa ithūiro, o na kūu Nafothu-Dori mwena wa ithūiro; ³ na kūrī Akaanani arīa matūire mwena wa irathīro na wa ithūiro; na kūrī Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ajobusi o kūu būrūri ūcio wa irīma; o na kūrī Ahivi kūu mūhuro wa Herimoni rūgongo rwa Mizipa. ⁴ Nao magīūka na mbūtū ciao ciothe cia ita, na gikundi kīnene kīa mbarathi na ngaari cia ita, maarī mbūtū nene mūno, makaingīha o ta mūthanga ūrīa ūrī hūgūrūrū-inī cia iria. ⁵ Athamaki acio othe magīturanīra mbūtū ciao, na makīamba kambī hamwe gūkuhī na maaī ma Meromu, nīgeetha mahūūrane na Isiraeli.

⁶ Nake Jehova akīra Joshua atīrī, “Ndūkametiḡire, tondū rūciū ihinda ta rīrī nīngamaneana othe kūrī Isiraeli, moragītwo. Mūgaatinia mbarathi ciao mītari ithue, na mūcine ngaari ciao cia ita na mwaki.”

⁷ Nī ūndū ūcio Joshua na mbūtū yake yothe ya ita, makīmakorera o rīmwe kūu maaī ma Meromu, makīmatarīkīra, ⁸ nake Jehova akīmaneana moko-inī ma Isiraeli. Nao makīmahoota makīmaingatithia o nginya Sidoni irīa Nene, makīmakinia Misirefothu-Aimu, o na makīmakinia Gītumba kīa Mizipa kīrīa kīrī mwena wa irathīro, o nginya hakīaga mūdū watigirwo arī muoyo. ⁹ Joshua akīmeeka o ta ūrīa Jehova aathanīte: Agītīnia mbarathi ciao mītari, na agīcina ngaari ciao cia ita na mwaki.

¹⁰ Nīngī Joshua akīhūdūka na agītunyana itūūra rīa Hazoru na akīūraga mūthamaki warīo na rūhiū rwa njora. (Hazoru nīrīo rīarī itūūra inene mothamaki-inī macio). ¹¹ Nao makīūraga andū arīa othe maarī kuo na rūhiū rwa njora. Makīmaniina biū na matiigana gūtīgīa kīndū o na kīmwe kīarī na mīhūmū, nake agīcina Hazoru na mwaki.

¹² Nake Joshua agītunyana matūūra macio mothe ma ūthamaki na athamaki a mo, na akīmooraga na rūhiū rwa njora. Akīmaniina biū, o ta ūrīa Musa ndungata ya Jehova aathanīte. ¹³ No rīrī, Isiraeli matiigana gūcina itūūra o na rīmwe rīa marīa maakītwo ihumbu-inī, o tīga itūūra rīa Hazoru, rīrīa Joshua aacinire. ¹⁴ Andū a Isiraeli nīmekuūire indo ciothe iria maatahire, na mahūū ma matūūra macio, no makīūraga andū othe na rūhiū rwa njora o nginya makīmaniina biū, na matiigana gūtīga mūdū o na ūmwe warī na mīhūmū. ¹⁵ O ta ūrīa Jehova aathire ndungata yake Musa-rī, ūguo noguo nake Musa aathire Joshua; nake Joshua agīka o ta ūguo; gūtīrī ūndū o na ūmwe atekire wa maūdū marīa Jehova aathīte Musa mekwo.

¹⁶ Nī ūndū ūcio Joshua agītunyana būrūri ūcio wothe: nīguo būrūri ūrīa ūrī irīma, na būrūri wothe wa Negevu, na mwena wa Gosheni wothe, na ituamba cia irīma cia mwena wa ithūiro, na būrūri wa Araba, na irīma cia kūu Isiraeli o na ituamba ciacio, ¹⁷ na kuuma kīrīma kīa Halaku, kīrīa kīrorete mwena wa Seiru, nginya Baalī-Gadī kūu Gītumba kīa Lebanoni mūhuro wa kīrīma kīa Herimoni. Akīnyīta athamaki ao othe, na akīmahūūra, akīmooraga. ¹⁸ Joshua nīarūire mbaara na athamaki acio othe ihinda irāya. ¹⁹ Na tīga o Ahivi arīa maatūūraga Gibeoni, gūtīrī itūūra inene o na rīmwe rīagīre kīrīkanīro gīa thayū na andū a Isiraeli, nao andū a Isiraeli magītunyana matūūra macio mothe na ūndū wa kūrūa mbaara nao. ²⁰ Nīgūkorwo nī Jehova we mwene watūmire, momie ngoro ciao nīguo makarūe mbaara na andū a Isiraeli, nīgeetha amaniine biū, amaniine o kūmaniina atekūmaiguīra tha, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

²¹ O hīndī īyo Joshua agīthī akīniina andū a Anaki kuuma būrūri ūrīa ūrī irīma: kuuma Hebironi, na Debiri na Anabu, na kuuma būrūri wothe ūrīa wa irīma wa Juda, na kuuma būrūri wothe ūrīa wa irīma wa Isiraeli. Joshua akīmaniina biū hamwe na matūūra mao. ²² Na gūtīrī mūdū o na ūmwe wa Anaki būrūri ūcio wa Isiraeli; no itūūra rīa Gaza, na rīa Gathu, na rīa Ashidodi nī gwatigarire andū amwe ao. ²³ Nī ūndū ūcio Joshua agītunyana būrūri ūcio wothe, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa, nake akūhe andū a Isiraeli ūtūike igai rīao na ūgaywo kūrīgana na ūrīa mīhīrīga yagayanītio.

Nāguo būrūri ūkīhoorera, gūkīaga mbaara.

12

Mūtatarata wa Athamaki arīa Maahootirwo

¹ Na rīrī, aya nīo athamaki a būrūri arīa maahootirwo nī andū a Isiraeli na makīnyītīra būrūri wao wa mwena wa irathīro mūrīmo ūcio ūngī wa Jorodani, kuuma

mūkuru wa Rūūi rwa Arinoni nginya kīrīma kīa Herimoni, o hamwe na mwena wothe wa irathīro wa Araba:

² Athamaki acio nī Sihoni wa Aamori, ūrīa wathamakaga Heshiboni. Aathanaga kuuma itūūra rīa Aroeri rīrīa rīrī rūteere-inī rwa mūkuru wa Arinoni, o na kuuma itūūra rīrīa rīarī gatagatī ka mūkuru ūcio o na nuthu ya Gileadi nginya Rūūi rwa Jaboku, rūrīa rūrī mūhaka-inī wa Aamoni. ³ O na nīathanaga mwena wa irathīro wa Araba, kuuma Iria rīa Kinerethu nginya iria rīa Araba (nīrīo Iria rīa Cumbī), nginya Bethi-Jeshimothu, na ningī gūthīi na mwena wa gūthini agakinya mūhuro wa kīanda kīa iharūrūka cia Pisiga.

⁴ Ningī andū a Isiraeli magītunyana būrūri wa Ogu mūthamaki wa Bashani, ūmwe wa matigari ma andū a Refaimu arīa maatūūruga kūu Ashitarothu na Edirei. ⁵ Aathanaga Kīrīma kīa Herimoni, na Saleka, na Bashani guothe, o nginya mūhaka-inī wa andū a Geshuru, na wa Maaka, na nuthu ya Gileadi o nginya mūhaka-inī wao na Sihoni mūthamaki wa Heshiboni.

⁶ Musa ndungata ya Jehova hamwe na andū a Isiraeli nīmamotoorie. Nake Musa ndungata ya Jehova akīheana būrūri wao kūrī andū a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase, gūtuīke igai rīao.

⁷ Acio nīo athamaki a būrūri ūrīa Joshua na andū a Isiraeli maatoorie kūu mwena wa ithūiro wa Rūūi rwa Jorodani, kuuma Baali-Gadi, Gītuamba-inī kīa Lebanoni, nginya Kīrīma kīa Halaku, kīrīa kīrore na mwena wa Seiru (mabūrūri mao nīmaheanītwo nī Joshua kūrī mīhīrīga ya Isiraeli matuīke magai mao kūrīngana na ūrīa mīhīrīga yao yagayanītio, ⁸ būrūri ūrīa ūrī irīma, na ituamba cia mwena wa ithūiro, na Araba, na kūrīa kūrī ciikūrīko cia irīma, na kūu werū-inī, o na Negevu, nī mo mabūrūri ma Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi):

- ⁹ mūthamaki wa Jeriko, ūmwe,
na mūthamaki wa Ai (hakuhi na Betheli), ūmwe,
 - ¹⁰ na mūthamaki wa Jerusalemu, ūmwe,
na mūthamaki wa Hebironi, ūmwe,
 - ¹¹ na mūthamaki wa Jaramuthu, ūmwe,
na mūthamaki wa Lakishi, ūmwe,
 - ¹² na mūthamaki wa Egiloni, ūmwe,
na mūthamaki wa Gezeri, ūmwe,
 - ¹³ na mūthamaki wa Debiri, ūmwe,
na mūthamaki wa Gederi, ūmwe,
 - ¹⁴ na mūthamaki wa Horoma, ūmwe,
na mūthamaki wa Aradi, ūmwe,
 - ¹⁵ na mūthamaki wa Libina, ūmwe,
na mūthamaki wa Adulamu, ūmwe,
 - ¹⁶ na mūthamaki wa Makeda, ūmwe,
na mūthamaki wa Betheli, ūmwe,
 - ¹⁷ na mūthamaki wa Tapua, ūmwe,
na mūthamaki wa Heferi, ūmwe,
 - ¹⁸ na mūthamaki wa Afeku, ūmwe,
na mūthamaki wa Lasharoni, ūmwe,
 - ¹⁹ na mūthamaki wa Madoni, ūmwe,
na mūthamaki wa Hazoru, ūmwe,
 - ²⁰ na mūthamaki wa Shimuroni Meroni, ūmwe,
na mūthamaki wa Akishafu, ūmwe,
 - ²¹ na mūthamaki wa Taanaka, ūmwe,
na mūthamaki wa Megido, ūmwe,
 - ²² na mūthamaki wa Kedeshi, ūmwe,
na mūthamaki wa Jokineamu itūūra rī kūu Karimeli, ūmwe,
 - ²³ na mūthamaki wa Dori (kūu Nafothu-Dori), ūmwe,
na mūthamaki wa Goimu kūu Giligali, ūmwe,
 - ²⁴ na mūthamaki wa Tiriza, ūmwe;
- athamaki acio othe maarī mīrongo itatū na ūmwe.

13

Būrūri ūrĩa Watigaire Gūtahwo

¹ Na rīrī, rīrĩa Joshua aarī mūdū mūkūrū na mīaka yake ikaingīha-rī, Jehova akīmwīra atīrī, “Ūrī mūkūrū mūno,* na no gūtigarīte būrūri mūnene mūno wa kwīgwaŵīrwo ūtūike wanyu.

² “Ūyū nīguo būrūri ūrĩa ūtigarīte: nī ng’ongo ciothe cia Afilisti na cia Agheshuru:

³ kuuma Rūūi rwa Shihoru mwena wa irathīro wa būrūri wa Misiri, o nginya būrūri wa Ekironi ūrĩa ūrī mwena wa gathigathini, ūrĩa wonagwo ūrī būrūri wa Akaanani (nīguo būrūri wa aathani arĩa atano a Afilisti arĩa maathanaga kūu Gaza, na Ashidodi, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi, nīguo būrūri wa Aavimu); ⁴ kuuma gūthini, būrūri wothe wa andū a Kaanani, kuuma Ara kwa Asidoni gūthīi nginya Afeku, rūgongo rwa Aamori, ⁵ na būrūri wa a Gebali; na Lebanoni guothe nginya mwena wa irathīro, kuuma Baali-Gadi mūhuro wa kīrīma kīa Herimoni nginya Lebo-Hamathu.

⁶ “Andū othe arĩa matūūruga būrūri ūrĩa ūrī irīma kuuma Lebanoni nginya Misirefothu-Maimu, na nīo Asidoni othe, nī nī ngaamaingata mehere mbere ya andū a Isiraeli. Nawe ūtigīrīre nīwagaīra Isiraeli būrūri ūcio ūtūike igai rīao o ta ūrĩa ngwathīte, ⁷ na ūūgae ūtūike igai harī mīhīrīga ūyo kenda, hamwe na nuthu ya mūhīrīga wa Manase.”

Kūgaywo kwa Būrūri wa Mwena wa Irathīro rīa Jorodani

⁸ Nuthu ūyo īngī ya andū a mūhīrīga wa Manase, na wa Rubeni na wa Gadi nīmarīkītie kwamūkīra igai rīrĩa Musa aamaheete kūu mwena wa irathīro rīa Rūūi rwa Jorodani, ta ūrĩa we Musa ndungata ya Jehova aamaheete.

⁹ Naguo mūhaka ūcio woimīte Aroeri rūteere-inī rwa mūkuru wa Arinoni, na kuuma itūūra rīrĩa rīarī gatagatī ka mūkuru ūcio, hamwe na werū ūrĩa mūtūūgīru kūu Medeba, nginya o Diboni, ¹⁰ na matūūra mothe ma Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrĩa wathamakaga Heshiboni, nginya o mūhaka wa Aamoni. ¹¹ Nīngī ūgakinya Gileadi, būrūri wa andū a Geshuru na Maaka, o na kīrīma kīa Herimoni guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka, ¹² ūguo nī kuuga ūthamaki wothe wa Ogu kūu Bashani, ūrĩa waathanaga Ashitarothu na Edirei, nake ūcio nīwe warī wa mūico wa matigari ma Arefaimu. Musa nīamatooretie na agataha būrūri wao. ¹³ No rīrī, andū a Isiraeli matiīgana kūingata andū a Geshuru na Maaka; nī ūndū ūcio matūūruga hamwe na andū a Isiraeli nginya ūmūthī.

¹⁴ No ndaigana kūhe Alawii igai, kuona atī maruta mothe ma njino marīa maaru-gatīrwo Jehova, Ngai wa Isiraeli, nīmo maarī igai rīao, o ta ūrĩa aamerīire.

¹⁵ Nake Musa akīgaīra mūhīrīga wa Rubeni, kūringana na ūrĩa mbarī ciao ciatarīi:

¹⁶ Būrūri ūrĩa uumīte Aroeri rūteere-inī rwa mūkuru wa Arinoni, na kuuma itūūra rīrĩa rīarī gatagatī ka mūkuru ūcio, na kūrĩa guothe gūtūūgīru kūhītuka Medeba, ¹⁷ nginya Heshiboni na matūūra marīo marīa maarī werū-inī ūcio mūtūūgīru, na nīmo Diboni, na Bamothu Baali, na Bethi-Baali-Meoni, na ¹⁸ Jahazu, na Kedemothu, na Mefaathu, na ¹⁹ Kiriathaimu, na Sibima, na Zerethu-Shaharu rīrĩa rīrī kīrīma igūrū kīrĩa kīarī kūu gītūamba kūu, ²⁰ na Bethi-Peoru, na iharūrūka cia Pisiga, na Bethi-Jeshimothu, ²¹ o na matūūra mothe marīa maarī werū-inī ūcio mūtūūgīru o hamwe na ūthamaki wothe wa Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrĩa waathanaga Heshiboni. Musa nīamūtooretie na agatooria anene a Midiani, na Evi, nao nī Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, anene maanyiitanīte na Sihoni arĩa maatūire būrūri ūcio. ²² Hamwe na arĩa mooragūrwo mbaara-inī, andū a Isiraeli nīmooragīte Balamu mūrū wa Beori ūrĩa warī mūrāgūrī na rūhiū rwa njora. ²³ Mūhaka wa mūhīrīga wa Rubeni warī hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Jorodani. Matūūra macio hamwe na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa mūhīrīga wa Rubeni, kūringana na ūrĩa mbarī ciao ciatarīi.

²⁴ Ūyū nīguo būrūri ūrĩa Musa aaheete mūhīrīga wa Gadi, kūringana na ūrĩa mbarī ciao ciatarīi:

* **13:1** Ihinda-inī rīrī Joshua aarī na ūkūrū wa gatagatī ka mīaka 90 na 100, nake Kalebu aarī wa mīaka 85.

²⁵ Nĩ bŭrŭri wa Jazeri, na matŭūra mothe ma Gileadi, na nuthu ya bŭrŭri wa andũ a Amoni o nginya Aroeri, gŭkuhĩ na Raba; ²⁶ na kuuma Heshiboni nginya Ramathu-Mizipe na Betonimu, na kuuma Mahanaimu o nginya bŭrŭri wa Debiri; ²⁷ na kũu gĩtuamba-inĩ, na Bethi-Haramu, na Bethi-Nimira, na Sukothu, na Zafoni hamwe na kũu kŭngĩ gwithanagwo nĩ Sihoni mŭthamaki wa Heshiboni (mwena wa irathĩro wa Rŭũĩ rwa Jorodani, bŭrŭri ũria ũkinyĩte mŭthia-inĩ wa Iria rĩa Kinerethu). ²⁸ Matŭūra macio hamwe na tŭtŭūra twamo nĩmo maatuĩkire igai rĩa mŭhĩrĩga wa Gadi, kŭringana na ũria mbarĩ ciao ciatarĩ.

²⁹ Ũyũ nĩguo bŭrŭri ũria Musa aaheete nuthu ya mŭhĩrĩga wa Manase, ũguo nĩ kuuga nuthu ya nyũmba ya njiaro cia Manase, kŭringana na ũria mbarĩ ciao ciatarĩ:

³⁰ Nĩ bŭrŭri ũria uumĩte o Mahanaimu, hamwe na Bashani guothe, kŭria guothe gwithanagwo nĩ Ogu mŭthamaki wa Bashani, o na matŭūra mothe ma Jairu kũu Bashani, namo mothe nĩ matŭūra mĩrongo itandatũ, ³¹ nuthu ya Gileadi, na Ashitarothu na Edirei (matŭūra ma mŭthamaki ma Ogu marĩa maarĩ kũu Bashani). Kũu nĩkuo kwarĩ kwa njiaro cia Makiru mŭrũ wa Manase, ũguo nĩ kuuga nuthu ya ariũ a Makiru, kŭringana na ũria mbarĩ ciao ciatarĩ.

³² Rĩrĩ nĩrio igai rĩa Musa aaheanĩte hĩndĩ ĩria aarĩ kũu werũ-inĩ wa Amoabi mŭrĩmo wa Rŭũĩ rwa Jorodani, mwena wa irathĩro wa Jeriko. ³³ No rĩrĩ, mŭhĩrĩga wa Lawi ndwaheirwo igai nĩ Musa; Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩwe igai rĩa, o ta ũria aamerĩre.

14

Kũgawyo kwa Bŭrŭri wa Mwena wa Ithũiro rĩa Rŭũĩ rwa Jorodani

¹ Maya nĩmo mabŭrŭri marĩa andũ a Isiraeli maheirwo matuĩke igai rĩa bŭrŭri-inĩ wa Kaanani, ũria Eleazaru mŭthĩnjĩri-Ngai,* na Joshua mŭrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mŭhĩrĩga ya Isiraeli maamagaĩre. ² Magai mao maagairwo na njira ya gũcuukĩra mĩtĩ kŭrĩ o mŭhĩrĩga ĩyo kenda na nuthu, o ta ũria Jehova aathĩte Musa, ³ nĩgũkorwo Musa nĩaheete mŭhĩrĩga ĩrĩ na nuthu igai rĩa mwena wa irathĩro wa Rŭũĩ rwa Jorodani. No rĩrĩ, ndaheete Alawii igai hamwe na andũ acio angĩ, ⁴ nĩgũkorwo ariũ a Jusufu nĩmatuĩkite mŭhĩrĩga ĩrĩ, nĩyo mŭhĩrĩga wa Manase, na wa Efiraimu.† Alawii matũgana kũgaĩrwo ithaka tĩga o matŭūra ma gŭtũūra, na ithaka irĩa ciarigiĩcĩrie matŭūra macio cia kŭrĩithagia ndũuru ciao cia mbũri na ng'ombe. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩgayania bŭrŭri ũcio o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

Kalebu Kũheo Heberoni

⁶ Na rĩrĩ, andũ a mŭhĩrĩga wa Juda magĩthĩ kŭrĩ Joshua kũu Giligali, nake Kalebu mŭrũ wa Jefune ũria Mũkenizi akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee nĩũũ ĩhoru ũria Jehova eerire Musa mŭndũ wa Ngai ũkonĩ nĩ nawe tũrĩ kũu Kadeshi-Barinea. ⁷ Nĩ ndaarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna hĩndĩ ĩria Musa ndungata ya Jehova aandũmire kuuma Kadeshi-Barinea thĩ ngathigaane bŭrŭri ũcio. Nĩdamũcookeirie ũhoru o ta ũria warĩ ngoro-inĩ yakwa, ⁸ no rĩrĩ, ariũ a ithe witũ arĩa twaambatanĩte nao nĩmatũmire ngoro cia andũ ciyũrwo nĩ guoya. No o na kŭrĩ ũguo-rĩ, nĩ nĩ ndarũmĩrĩre Jehova Ngai wakwa na ngoro yakwa yothe. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Musa akĩhĩta na mwĩhĩtwa mŭthenya o ro ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, "Ti-itherũ bŭrŭri ũcio makinya maku marakinyangire ũgaatuĩka igai rĩaku na rĩa ciana ciaku nginya tene, nĩ ũndũ nĩrũmĩrĩre Jehova Ngai wakwa na ngoro yaku yothe."

¹⁰ "Na rĩrĩ, o ta ũria Jehova eranĩre nĩageeka-rĩ, nĩandũrĩtie muoyo mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtano kuuma hĩndĩ ĩria aarĩrie Musa akĩmũhe ũhoru ũcio, hĩndĩ ĩyo yothe Isiraeli moorũũraga werũ-inĩ. Na rĩrĩ, ndĩ haha ũmũthĩ, ndĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtano! ¹¹ Ndĩ na hinya ũmũthĩ o ta ũria ndarĩ naguo mŭthenya ũria Musa aandũmire; ndĩ na hinya wa gũthĩ mbaara-inĩ o ta ũria ndaarĩ naguo hĩndĩ ĩyo, hinya wa gũthĩ rŭgendo kana wa kũinũka mũcĩ. ¹² Tondũ ũcio rĩu kũhe bŭrŭri ũyũ wa ĩrima, o ũria Jehova aaririe ũhoru waguo mŭthenya ũcio. Wee mwene nĩwaigũire mŭthenya ũcio atĩ andũ a Anaki maarĩ kũndũ kũu, namo matŭūra mao maarĩ manene na makairĩgĩrwo na hinya mũno, na rĩrĩ, Jehova angĩkorwo hamwe na nĩ andeithie-rĩ, nĩngũmaingata o ta ũria oigire."

* 14:1 Eliazaru aarĩ mŭrũ wa Harũni. † 14:4 Jakubu nĩoire Manase na Efiraimu, ciana cia Jusufu, na akĩmatua ciana ciake (Kĩam 48:5); ũndũ ũyũ nĩguo watũmire Jakubu amagaĩre igai ta ciana ciake.

¹³ Nake Joshua agikīrathima Kalebū mūrū wa Jefune, na akīmūhe Hebironi gūtuīke igai riake. ¹⁴ Nī ūndū ūcio Hebironi gūtūūire kūrī gwa Kalebū mūrū wa Jefune ūcio Mūkenizi kuuma hīndī ūyo, nī ūndū nīarūmīrīire Jehova Ngai wa Isiraeli na ngoro yake yothe. ¹⁵ (Hebironi gwetagwo Kiriathu-Ariba nī ūndū gwetanītio na Ariba, ūria warī mūdū mūnene mūno gūkīra arīa angī othe thīnī wa andū a Anaki).

Naguo būrūri ūkīhoorera, gūkīaga mbaara.

15

Igai rīa Juda

¹ Naguo būrūri ūria wagaīrwo mūhīrīga wa Juda, kūrīngana na ūria mbarī ciao ciatarī, wakinyīte o mūhaka-inī wa būrūri wa Edomu, o na ūgakinya werū-inī wa Zini gīturi-inī kīa mwena ūcio wa gūthini.

² Mūhaka wao wa mwena wa gūthini wambīrīire gīcongoco-inī kīa mwena wa gūthini kīa Iria rīa Cumbī, ³ mūhaka ūcio ūkahītūkīra mwena wa gūthini wa Mwanya wa Akirabimu, ūgathiī na mbere o nginya Zini, na ūkambatīrīra na mwena wa gūthini wa Kadeshi-Barinea. Ningī ūgathiī wīgīritanītie na Hezironi, ūkambata ūgakinya Adari, ningī ūkarīgīcūka ūgakinya Karika. ⁴ Ningī wacookete ūgathiī o ro ūguo nginya Azimoni, ūkoimīrīra karūū ka būrūri wa Misiri, ūkarīkīrīria iria-inī. Ūyū nīguo mūhaka wao wa mwena wa gūthini.

⁵ Mūhaka wa mwena wa irathīro warī Iria rīa Cumbī nginya mūthia wa Rūū rwa Jorodani.

Naguo mūhaka wa mwena wa gathigathini wambīrīire gīcongoco-inī kīa iria mūthia-inī wa Rūū rwa Jorodani, ⁶ ūkambatīrīra nginya Bethi-Hogila, na ūgathiī ūhītūkīire mwena wa gathigathini wa Bethi-Araba, na ūkambata ūgakinya Ihiga-inī rīa Bohani mūrū wa Rubeni. ⁷ Ningī mūhaka ūcio wacookete ūkambata nginya Debiri uumīte Gītuamba kīa Akori, ūgacooka ūkerekera gathigathini o nginya itūūra-inī rīa Giligali, rīrīa rīang'ethanīire na Mwanya wa Adumimu, mwena wa gūthini wa mūkuru ūcio. Wacookete ūgathiī na mbere ūgakinya maaī-inī ma Eni-Shemeshu, na ūkoimīrīra o kūu Eni-Rogeli. ⁸ Ningī ūkambatania na Gītuamba kīa Beni-Hinomu ūikūrūkanītie na kīharūrūka kīa mwena wa gūthini wa itūūra inene rīa Mūjebusi (na nīro Jerusalemu). Kuuma hau ūkambata nginya gacūmbīrī ga karīma karīa karī mwena wa ithūiro wa Gītuamba kīa Hinomu o kūu mūthia wa gathigathini wa Gītuamba kīa Refaimu. ⁹ Kuuma gacūmbīrī ga karīma mūhaka ūcio werekeire gīthima kīa maaī ma Nefīto, ūkiumīrīra matūūra-inī ma kīrīma kīa Efironi, na ūgaikūrūka ūgakinya Baala (na nokuo Kiriathu-Jearimu). ¹⁰ Ningī mūhaka ūcio ūkarīgīcūka na mwena wa ithūiro uumīte Baala ūgakinya Kīrīma kīa Seiru, ūgacooka ūgaikūrūkanītie na kīharūrūka kīa mwena wa gathigathini wa kīrīma gīa Jearimu (nīkīo Kesaloni), ūgathiī na mbere ūikūrūkīte nginya Bethi-Shemeshu, na ūgakīra nginya Timina. ¹¹ Ningī mūhaka ūcio ūkoima hau, ūgathiī nginya kīharūrūka-inī kīa mwena wa gathigathini wa Ekironi, ūkehiūria werekeire Shikeroni, ūkahītūka, ūgathiī kīrīma-inī kīa Baala, na ūgakinya Jabuneeli. Mūhaka ūcio wathīrīire o iria-inī.

¹² Naguo mūhaka wa mwena wa ithūiro wegīritanītie na hūgūrūrū cia Iria rīrīa Inene.

Ūyo nīyo mīhaka ūria yathiūrūrūkīire andū a mūhīrīga wa Juda, o ta ūria mbarī ciao ciatarī.

¹³ O ta ūria Jehova aamwathīte-rī, Joshua nīaheire Kalebū wa Jefune igai thīnī wa mūhīrīga wa Juda, akīheo Kiriathu-Ariba, na nokuo Hebironi. (Ariba nīwe warī ithe wa Anaki). ¹⁴ Nake Kalebū akīngata Anaki arīa atatū kuuma Hebironi, nīo Sheshai, na Ahimani, na Talimai, arīa njiaro cia Anaki. ¹⁵ Ningī agīcōoka agīthīī kūrūa na andū arīa maatūūruga itūūra inene rīa Debiri (kūrīa tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.) ¹⁶ Nake Kalebū akiuga atīrī, "Mūdū ūria ugūtharīkīra na atunyane Kiriathu-Sefari, ūcio nīwe ngūhe mwarī wakwa Akisa, amūhīkie." ¹⁷ Nake Othinieli mūrū wa Kenazu, mūrū wa ithe na Kalebū, nīwe watunyanire itūūra rīu; nī ūndū ūcio Kalebū akīmūhe mwarī Akisa atuīke mūtumia wake.

¹⁸ Mūthēnya ūmwe rīrīa Akisa aathīre kūrī Othinieli-rī, akīrīngīrīria Akisa ahoōe mūgūnda kūrī ithe Kalebū. Aarīkia kuuma igūrū rīa ndigiri yake, Kalebū akīmūria atīrī, "Ūkwenda ngwīkīre atīa?"

¹⁹ Nake akimūcookeria atīrī, “Ndagūthaita ūndathime. Tondū nīūūheete būrūri wa Negevu, he ithima cia maaī o nacio.” Nī ūndū ūcio Kalebu akimūhe ithima cia mwena wa rūgongo na cia mwena wa kīanda.

²⁰ Rīrī nīrīo igai rīa mūhīrīga wa Juda, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi.

²¹ Matūūra marīa maarī mūthia wa gūthini ma mūhīrīga wa Juda thīnī wa Negevu kwerekera mūhaka wa Edomu maarī maya:

Kabizeeli, na Ederi, na Jaguri, ²² na Kina, na Dimona, na Adada, ²³ na Kedeshi, na Hazoru, na Ithinani, ²⁴ na Zifu, na Telemu, na Bealothu, ²⁵ na Hazoru-Hadata, na Keriothu-Hezironi (na norīo Hazoru), ²⁶ na Amamu, na Shema, na Molada, ²⁷ na Hazoru-Gada, na Heshimoni, na Bethi-Peletu, ²⁸ na Hazoru-Shuali, na Birishiba, na Biziothia, ²⁹ na Baala, na Iimu, na Ezemu, ³⁰ na Elitoladi, na Chesili, na Horoma, ³¹ na Zikilagi, na Madimana, na Sanisana, ³² na Lebaothu, na Shilihimu, na Aini, na Rimoni; mothe nī matūūra mīrongo īrī na kenda na tūtūūra twamo.

³³ Namō matūūra marīa maarī ituamba-inī cia irīma cia mwena wa ithūiro:

maarī Eshitaoli, na Zora, na Ashina, ³⁴ na Zanoa, na Eni-Ganimu, na Tapua, na Enamu, ³⁵ na Jaramuthu, na Adulamu, na Soko, na Azeka, ³⁶ na Shaaraimu, na Adithaimu, na Gedera (kana Gederothaimu); mothe maarī matūūra ikūmi na mana na tūtūūra twamo.

³⁷ Zenani, na Hadasha, na Migidali-Gadi, ³⁸ na Dilani, na Mizipe, na Jokitheeli, ³⁹ na Lakishi, na Bozikhathu, na Egiloni, ⁴⁰ na Kaboni, na Lahamasu, na Kitilishu, ⁴¹ na Gederothu, na Bethi-Dagoni, na Naama, na Makeda; mothe maarī matūūra ikūmi na matandatū na tūtūūra twamo.

⁴² na Libina, na Etheri, na Ashani, ⁴³ na Ifita, na Ashina, na Nezibu, ⁴⁴ na Keila, na Akizibu, na Maresha; mothe maarī matūūra kenda na tūtūūra twamo.

⁴⁵ Na Ekironi na mīcīi rīra yarīthiūrūrūkīrie, na tūtūūra twamo; ⁴⁶ ningī itūūra rīa Ekironi, nginya iria-inī na kūrīa guothe gwakuhīrīrie Ashidodi, hamwe na tūtūūra twakuo; ⁴⁷ o na Ashidodi na mīcīi rīra yarīthiūrūrūkīrie, na tūtūūra twarīo; na Gaza na mīcīi rīra yarīthiūrūrūkīrie, na tūtūūra twa rīo, nginya karūūi ka būrūri wa Misiri, na hūgūrūrū cia Iria rīrīa Inene.

⁴⁸ Namō matūūra ma būrūri ūrīa ūrī irīma nī:

Shamīru, na Jatīri, na Soko, ⁴⁹ na Dana, na Kiriathu-Sana (na no kuo Debiri), ⁵⁰ na Anabu, na Eshītemo, na Animu, ⁵¹ na Gosheni, na Holoni, na Gilo; mothe maarī matūūra ikūmi na rīmwe na tūtūūra twamo.

⁵² Na Araba, na Duma, na Eshani, ⁵³ na Janimu, na Bethi-Tapua, na Afeka, ⁵⁴ Humuta, na Kiriathu-Ariba (na no kuo Heberoni), na Zioru; mothe maarī matūūra kenda na tūtūūra twamo.

⁵⁵ Maoni, na Karimeli, na Zifu, na Juta, ⁵⁶ na Jezireeli, na Jokideamu, na Zanoa, ⁵⁷ na Kaini, na Gibeā, na Timīna; mothe maarī matūūra ikūmi na tūtūūra twamo.

⁵⁸ Na Halihuli, na Bethi-Zuru, na Gedoru, ⁵⁹ na Maarathu, na Bethi-Anothu, na Elitekoni; mothe maarī matūūra matandatū na tūtūūra twamo.

⁶⁰ Kiriathu-Baali (na nīkuo Kiriathu-Jearimu), na Raba; matūūra meerī na tūtūūra twamo.

⁶¹ Nakuo kūu werū-inī matūūra maarī:

Bethi-Araba, na Midīni, na Sekaka, ⁶² na Nibushani, na itūūra inene rīa Cumbī, na Eni-Gedi; mothe maarī matūūra matandatū na tūtūūra twamo.

⁶³ No rīrī, andū a Juda matiahotire kūingata Ajebusi, arīa maatūūruga Jerusalemu; na Ajebusi matūūranagia na andū a Juda kūu Jerusalemu nginya ūmūthī.

16

Igai rīa Efiraīmu na rīa Manase

¹ Būrūri ūrīa wagaīrwo ciana cia Jusufu wambīrīrie kuuma Jorodani o kūu Jeriko, mwena wa irathīro wa maaī ma Jeriko, ūkambata kuuma kūu Jeriko, ūgatuīkanīria kūu werū-inī nginya būrūri ūrīa ūrī irīma ūgakinya Betheli. ² Wacookete ūgathīi na mbere kuuma Betheli (na nokuo Luzu), ūkaringa ūgakinya būrūri wa Aariki o kūu Atarothu, ³ ningī ūgaikūrūka na mwena wa ithūiro, ūgakinya mūhaka-inī wa būrūri wa Ajafileti, nginya rūgongo rwa Bethi-Horoni ya Mūhuro, na ūgacooka ūgathīi ūgakinya Gezeri, ūkarīkīrīria iria-inī.

⁴ Nĩ ùndũ ùcio Manase na Efraimu, njiaro cia Jusufu, ikĩgwatĩra igai rĩao.

⁵ Ũyũ nĩguo warĩ bũrũri wa Efraimu, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi:

mwena wa irathĩro, mũhaka wa igai rĩao woimĩte Atarothu-Adari ũgathiĩ nginya Bethi-Horoni ya Rũgongo, ⁶ ũgathiĩ na mbere nginya iria-inĩ. Kuuma Mikemethathu mwena wa gathigathini, ũkarigiicũka na mwena wa irathĩro ũgakinya Taanathu-Shilo, ũkahitũkĩra kuo ũrorete na mwena wa irathĩro wa Janoa. ⁷ Ũgacooka ũgaikũrũka kuuma Janoa nginya Atarothu na Naara, ũkahutia Jeriko, na ũkoimirĩra Rũũ rwa Jorodani. ⁸ Kuuma Tapua mũhaka ùcio ũgathiĩ ũrorete na mwena wa ithũiro, ũgakinya mũkuru wa Kana, na ũkarikĩrĩra iria-inĩ. Rĩĩri nĩrio riarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Efraimu, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi. ⁹ Bũrũri ùcio wothe warĩ hamwe na matũũra mothe na tũtũũra twamo tũrĩa Efraimu maagaĩrwo thĩĩni wa igai rĩa andũ a mũhĩrĩga wa Manase.

¹⁰ No andũ a mũhĩrĩga wa Efraimu matiigana kũrutũrũra andũ a Kaanani arĩa maatũũraga Gezeri; nginya ũmũthĩ andũ a Kaanani matũũranagia hamwe na andũ a Efraimu, nao magĩtuĩka ndungata marutage wĩra o ũrĩa mangiathwo marute.

17

Nuthu irĩa ingĩ ya Mũhĩrĩga wa Manase

¹ Rĩĩri nĩrio riarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Manase arĩ we irigithathi rĩa Jusufu, na rĩa Makiru, ũrĩa warĩ irigithathi rĩa Manase. Makiru nĩwe warĩ ithe wa andũ a Gileadi, arĩa maaheirwo Gileadi na Bashani nĩ ùndũ andũ a Makiru maarĩ njamba cia hinya. ² Nĩ ùndũ ùcio igai rĩĩri nĩrio riarĩ rĩa andũ acio angĩ a Manase, na nĩo mbarĩ cia Abiezeri, na cia Heleku, na cia Aisiraeli, na cia Shekemu, na cia Heferi, o na cia Shemida. Icio nicio ciarĩ njiaro iria ingĩ cia arũme cia Manase mũrũ wa Jusufu kũringana na mbarĩ ciao.

³ No rĩrĩ, Zelofehadi mũrũ wa Heferi, mũrũ wa Gileadi, mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase ndaarĩ na ciana cia aanake o tiga cia airĩtu, nao marĩitwa mao maarĩ Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. ⁴ Nao airĩtu acio magĩthĩ kũrĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria makĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩathire Musa atĩ o na ithuĩ tũheo igai hamwe na ariũ a ithe witũ.” Nĩ ùndũ ùcio Joshua akĩmahe igai mariganĩtie na ariũ a ithe wao o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. ⁵ Igai rĩa gĩhaka kĩa Manase riarĩ thanju ikũmi tũtegũtara Gileadi na Bashani iria ciarĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, ⁶ Na tondũ airĩtu acio a mũhĩrĩga wa Manase nĩmaheirwo igai hamwe na ariũ a mũhĩrĩga ùcio, bũrũri wa Gileadi ũgĩtuĩka wa njiaro iria ingĩ cia Manase.

⁷ Naguo bũrũri wa Manase woimĩte o kũu Asheri nginya Mikemethathu mwena wa irathĩro wa Shekemu. Mũhaka wagereire mwena wa gũthini kuuma kũu ũgakinya kwa andũ arĩa maatũũraga Eni-Tapua. ⁸ (Bũrũri wa Tapua warĩ wa Manase, no itũũra rĩa Tapu, rĩrĩa riarĩ mũhaka-inĩ wa Manase, riarĩ rĩa andũ a Efraimu). ⁹ Ningĩ mũhaka ùcio ũgĩthĩ na mbere ũrorete mwena wa gũthini ũgĩkinya mũkuru wa karũũ ga Kana. Kũu kwarĩ na matũũra ma Efraimu o hamwe na matũũra ma Manase, no mũhaka wa Manase warĩ mwena wa gathigathini wa mũkuru ùcio, na warĩkĩrĩrie o iria-inĩ. ¹⁰ Mwena wa gũthini bũrũri warĩ wa Efraimu, naguo mwena wa gathigathini warĩ wa Manase. Bũrũri wa Manase wakinyĩte iria-inĩ, na ũkahakana na bũrũri wa Asheri mwena wa gathigathini, na Isakaru mwena wa irathĩro.

¹¹ Kũu Isakaru na Asheri, Manase no aarĩ na matũũra, namo nĩ Bethi-Shani, na Ibileamu, na andũ a Dori, na Endori, na Taanaka na Megido, hamwe na mĩcĩ irĩa yamathiũrũrũkĩirie (rĩa gatatũ mũtaratara-inĩ nĩ Nafothu).

¹² No rĩrĩ, andũ a Manase matiahotire kũingata andũ arĩa maatũũraga matũũra macio, nĩgũkorwo andũ a Kaanani nĩmehotorete gũtũũra rũgongo rũu. ¹³ No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagĩre hinya mũno, makĩhatĩrĩra andũ acio a Kaanani, makamarutithagia wĩra na hinya o ta ũrĩa mangĩamaathire, no matiigana kũmaingata moime kũu biũ.

¹⁴ Ningĩ andũ a Jusufu* makĩũria Joshua atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtũhe o igai rĩmwe na gĩcunjĩ o ro kĩmwe kĩrĩ igai riitũ? Tũrĩ andũ aingĩ na Jehova nĩatũrathimĩte mũno.”

¹⁵ Nake Joshua akĩmacookeria atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo nĩguo mũingĩhite-rĩ, na angĩkorwo bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu nĩ mũnini mũno harĩ inyuĩ-rĩ, ambatai

* 17:14 Andũ a mĩhĩrĩga ya Manase na Efraimu nĩo magwetetwo haha ta andũ a Jusufu.

mũthiĩ kũũria mũtitũ-inĩ na mwĩthererie bũrũri inyuĩ ene kũu bũrũri-inĩ wa Aperizi na wa Arefaimu.”

¹⁶ Andũ a Jusufu makĩmũcookeria atĩrĩ, “Bũrũri ũria wa irima ndũngĩtũigana, nao andũ a Kaanani arĩa othe matũũraga werũ-inĩ marĩ na ngaari cia ita cia igera, o ũndũ ũmwe na arĩa marĩ Bethi-Shani na matũũra makuo, na arĩa matũũraga gĩtuamba-inĩ kĩa Jezireeli.”

¹⁷ No Joshua akĩra nyũmba ya Jusufu, nĩo Efiraimu na Manase, atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ aingĩ mũno na mũkağĩa na hinya mũno. Mũtingĩheo o igai rĩmwe, ¹⁸ no nĩmũkũheo mũtitũ wa bũrũri ũria ũrĩ irĩma o naguo. Gũtheriei, nginya o kũria guothe ũkinyĩte gũgaatuĩka kwanyu; o na akorwo andũ a Kaanani marĩ na ngaari cia ita cia igera, o na makorwo marĩ na hinya mũno-rĩ, no mũhote kũmaingata.”

18

Kũgawyo kwa Bũrũri ũria Watigaire

¹ Nakĩo kũngano gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkũngana kũu Shilo na gĩkĩamba Hema-ya-Gũtũnganwo kuo,* tondu nĩmarĩkĩtie gũtooria bũrũri ũcio ũgakorwo ũrĩ rungu rwa, ² no nĩ gwatigaire mĩhĩrĩga mũgwanja ya Isiraeli irĩa itegwatĩre igai rĩayo.

³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩũria andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũgweterera mũtegũthiĩ kwĩgwatĩra bũrũri ũria Jehova Ngai wa maithe manyu aamũheire? ⁴ Thuurai andũ atatũ kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, na nĩ nĩngũmatũma magatuĩre ũria bũrũri ũcio ũtariĩ na maandĩke ũhoru wago, wa ũria ũngĩgairwo o mũhĩrĩga. Thuutha ũcio macooke moke kũrĩ nĩ. ⁵ Na inyuĩ nĩmũkagayania bũrũri ũcio icunji mũgwanja. Mũhĩrĩga wa Juda ũgaikara o kũu bũrũri wago mwena wa gũthini, nayo nyũmba ya Jusufu iikare bũrũri wayo mwena wa gathigathini. ⁶ Mwarĩkia kwandĩka ũria ng’ongo icio mũgwanja ingĩgayano-rĩ, mundehere ũhoru o haha, na nĩ ndĩmũcuukĩre mĩtĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai witũ. ⁷ No rĩrĩ, Alawii matikagaya igai gatagatĩ kanyu, nĩgũkorwo igai rĩao nĩ gũtungatĩra Jehova na wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai. Nao andũ a Gadi, na a Rubeni, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie kwĩgwatĩra igai rĩao kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, kũria Musa ndungata ya Jehova aamaheire.”

⁸ Nao andũ acio makĩambĩrĩria kuumagara magatuĩre bũrũri ũcio. Nake Joshua akĩmaatha, akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũgatuĩre ũria bũrũri ũcio ũtariĩ na mwandĩke ũhoru wago. Thuutha ũcio mũcooke kũrĩ nĩ, na nĩ ndĩmũcuukĩre mĩtĩ o gũkũ Shilo ndĩ mbere ya Jehova.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩumagara magĩtuĩkania bũrũri ũcio, na makĩandĩka ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũria bũrũri ũcio watariĩ, o itũũra, maũgaite icunji mũgwanja, na magĩcooka kũrĩ Joshua kambĩ-inĩ, o kũu Shilo. ¹⁰ Nake Joshua akĩmacuukĩra mĩtĩ o kũu Shilo mbere ya Jehova, na hau nĩho aagaĩre andũ a Isiraeli bũrũri ũcio kũringana na ũria mũhĩrĩga yao yagayanĩtio.

Igai rĩa Benjaminini

¹¹ Na rĩrĩ, Joshua aacuukĩra bũrũri ũcio mĩtĩ-rĩ, wa mbere wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Benjaminini, kũringana na ũria mbarĩ ciao ciatarĩ. Bũrũri ũria maagaĩrwo warĩ gatagatĩ ka mũhĩrĩga wa Juda na wa Jusufu:

¹² Naguo mũhaka wa mwena wa gathigathini waambĩrĩrie Rũũ rwa Jorodani, ũkahĩtũkĩra kĩharũrũka-inĩ kĩa mwena wa gathigathini wa Jeriko, ũrorete mwena wa ithũiro ũgakinya bũrũri ũria ũrĩ irĩma, ũkoimĩrĩra werũ wa Bethi-Aveni. ¹³ Kuuma kũu ũgakĩrania ũrorete na mwena wa kĩharũrũka kĩa gũthini kĩa Luzu (na norĩo Betheli) na ũgaikũrũka nginya Atarothu-Adari gũkuhĩ na kĩrĩma kĩa mwena wa gũthini wa itũũra rĩa Bethi-Horoni ya Mũhuro.

¹⁴ Kuuma kĩrĩma kĩria kĩng’etheire Bethi-Horoni mwena wa gũthini, mũhaka ũcio ũkarigiicũka na mwena wa na gũthini ũgereire na mwena wa ithũiro, ũkiumĩrĩra Kiriathu-Baali (na norĩo Kiriathu-Jearimu), itũũra rĩmwe rĩa andũ a Juda. ũguo nĩguo mũhaka ũcio watariĩ mwena wa ithũiro.

¹⁵ Naguo mwena wa gũthini mũhaka waambĩrĩrie gĩturi-inĩ kĩa Kiriathu-Jearimu, ũgathĩrĩ ũrorete mwena wa ithũiro, ũkoimĩrĩra gĩthima-inĩ kĩa maai ma Nefitoa. ¹⁶ Nĩngĩ mũhaka ũcio waikũrũkĩte o nginya magũrũ-inĩ ma kĩrĩma kĩa kĩa kĩa ng’etheire Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, gathigathini wa Gĩtuamba kĩa Refaimu. Naguo ũgũkũrũka na kĩanda gĩa Gĩtuamba kĩa Hinomu, wĩgiritanĩtie na kĩharũrũka kĩa mwena wa gũthini wa itũũra inene rĩa Ajebusi, ũgũkũrũka nginya Eni-Rogeli.

* **18:1** Shilo nĩkuo gwatuĩkĩre itũũra rĩa maũndũ ma thirikari na ma ndini ma andũ a Isiraeli. Hema-ya-Gũtũnganwo yaikarĩre kũu nginya hĩndĩ ya Samũeli (1Sam 1-11) mbere ya gũthaamĩrio Gibeoni (1Maũ 21:29).

¹⁷ Mũhaka ūcio wacookete ūkegonya na mwena wa gathigathini, ūgathiĩ nginya Eni-Shemeshu, na ūgathiĩ na mbere nginya Galilothu, itũūra rĩrĩa rĩng'etheire Mwanja wa Adumimu, ūgaikũrũka nginya Ihiga-inĩ rĩa Bohani mũrũ wa Rubeni. ¹⁸ Mũhaka wathiite na mbere nginya kĩharũrũka-inĩ gĩa gathigathini kĩa Bethi-Araba na ūgaikũrũka nginya Araba. ¹⁹ Ningĩ ūgacooka ūkarora kĩharũrũka kĩa mwena wa gathigathini kĩa Bethi-Hogila, na ūkoimĩrĩa gĩcongoco-inĩ kĩa mwena wa gathigathini kĩa Iria rĩa Cumbĩ, o kũu mũthia-inĩ wa Rũũ rwa Jorodani mwena wa gũthini. Ūcio nĩguo warĩ mũhaka wa mwena wa gũthini.

²⁰ Rũũ rwa Jorodani nĩruo rwarĩ mũhaka wa mwena wa irathĩro.

Īyo nĩyo yarĩ mũhaka ĩrĩa yathiũrũrũkĩte igai rĩa mbarĩ cia Benjamini mĩena ĩyo yothe.

²¹ Mũhĩrĩga wa Benjamini, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ, warĩ na matũūra maya:

Jeriko, na Bethi-Hogila, na Emeki-Keziza, ²² na Bethi-Araba, na Zemaraimu, na Betheli, ²³ na Avimu, na Para, na Ofira, ²⁴ Kefari-Amoni, na Ofini, na Geba; mothe maarĩ matũūra ikũmi na meerĩ na tũtũura twamo.

²⁵ O na ningĩ warĩ na Gibeoni, na Rama, na Beerothu, ²⁶ na Mizipe, na Kefira, na Moza, ²⁷ na Rekemu, na Iripeeli, na Tarala, ²⁸ na Zela, na Elefu, na Itũūra inene rĩa Ajebusi (na nĩro, Jerusalemu), na Gibeathi, na Kiriathu; mothe maarĩ matũūra ikũmi na mana na tũtũura twamo.

Rũu nĩro riarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Benjamini kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

19

Igai rĩa Simeoni

¹ Mũtĩ wa keerĩ wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Simeoni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. Igai rĩao rĩarĩ thĩinĩ wa bũrũri wa Juda. ² Igai rĩu rĩao rĩarĩ na matũūra maya:

Birishiba (kana Shiba), na Molada, ³ na Hazari-Shuali, na Bala, na Ezemu, ⁴ na Elitoladi, na Bethulu, na Horoma, ⁵ na Zikilagi, na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susa, ⁶ na Bethi-Lebaothu, na Sharuheni; mothe maarĩ matũūra ikũmi na matatũ na tũtũura twamo.

⁷ Matũūra marĩa mangĩ maarĩ Aini, na Rimoni, na Etheri, na Ashani, matũūra mana na tũtũura twamo, ⁸ hamwe na tũtũura tũria tũngĩ tuothe twathiũrũrũkĩrie matũūra macio o nginya Baalathu-Biri (norĩo Rama ya kũu Negevu).

Rũu nĩro rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa andũ a Simeoni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. ⁹ Igai rĩu mũhĩrĩga wa Simeoni wagaiĩrwo rĩarutirwo kuuma igai rĩa andũ a Juda, nĩ undũ gĩconjĩ kĩa Juda kiarĩ kĩnene gũkĩra ũrĩa maabataire. Nĩ undũ ūcio andũ a mũhĩrĩga wa Simeoni makĩgwatĩra igai rĩao thĩinĩ wa bũrũri wa Juda.

Igai rĩa Zebuluni

¹⁰ Mũtĩ wa gatatũ wagũrĩre mũhĩrĩga wa Zebuluni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

Mũhaka wa igai rĩao wathiite nginya Saridi. ¹¹ Mũhaka ūcio ūkĩambata ūrorete na mwena wa ithũiro ūgĩkinya Marala, ūkĩhutia Dabeshethu na ūgĩtambũrũka ūgĩkinya karũũ karĩa kaarĩ hahũ na Jokineamu. ¹² Ūgĩcooka ūkĩrigiicũka na mwena wa irathĩro kuuma Saridi werekeire mwena ũrĩa rĩua rĩrathagĩra, ūrorete bũrũri wa Kisilothu-Taboru, na ūkereka Daberathu, ūkambata ūgakinya Jafia.

¹³ Ningĩ mũhaka ūcio ūgĩthĩĩ na mbere ūrorete mwena wa irathĩro, ūgĩkinya Gathi-Heferi na Ethĩ-Kazini; ūkĩumĩrĩa Rimoni, na ūkĩrigiicũka mwena wa Nea. ¹⁴ Kuuma hau mũhaka ūcio ūgĩthiũrũrũka na mwena wa gathigathini, ūgĩkinya Hanathonĩ, na ūkĩrĩkĩrĩa gĩtuamba-inĩ kĩa Ifita-Eli. ¹⁵ Matũūra marĩa maanyĩtũtwo nĩ mũhaka ūcio maarĩ Katathu, na Nahalali, na Shimuroni, na Idala, na Bethilehemu.* Mothe maarĩ matũūra ikũmi na meerĩ na tũtũura twamo.

¹⁶ Matũūra macio na tũtũura twamo nĩmo maarĩ igai rĩa Zebuluni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

Igai rĩa Isakaru

¹⁷ Mũtĩ wa kana wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Isakaru kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. ¹⁸ Bũrũri wao warĩ na matũūra maya:

Jezireeli, na Kesulothu, na Shunemu, ¹⁹ na Hafaraimu, na Shioni, na Anaharathu, ²⁰ na Rabithu, na Kishioni, na Ebezu, ²¹ na Remethu, na Eni-Ganimu, na Eni-Hada, na

* **19:15** Bethilehemu ĩno ĩgwetetwo maandiko-inĩ maya ti ĩmwe na Bethilehemu ya Juda (1Sam 17:21; Ruth 1:1).

Bethi-Pazezu. ²² Mũhaka wahuŧítie Taboru, na Shahazuma, na Bethi-Shemeshu, na ũkarĩkĩrĩra Jorodani. Mothe maarĩ matũũra ikũmi na matandatũ na tũtũũra twamo. ²³ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

Igai rĩa Asheri

²⁴ Mũtĩ wa gatano wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. ²⁵ Bũrũri wao warĩ na matũũra maya:

Helikathu, na Hali, na Beteni, na Akishafu, ²⁶ na Alameleki, na Amadi, na Mishali. Mwena wa ithũũro mũhaka wahuŧítie Karimeli na Shihoru-Libunathu. ²⁷ Ũgacooka ũkarigiicũka ũrorete na mwena wa irathĩro, ũgakinya Bethi-Dagoni, ũkahutia Zebuluni na Gĩtuamba kĩa Ifita-Eli, ũgacooka ũkerekerwa mwena wa gathigathini ũgakinya Bethi-Emeki na Neieli, ũhĩtũkĩre Kabuli mwena wa ũmotho. ²⁸ Mũhaka ũcio ũgĩthĩ nginya Abudoni, na Rehobu, na Hamoni, na Kana, ũgĩkinya Sidoni rĩa Nene. ²⁹ Mũhaka ũcio ũgĩcocoa ũkĩrigiicũka werekeire Rama, ũgĩthĩ nginya itũũra inene rĩrĩa rĩirige na hinya rĩa Turo, ũgĩcocoa ũkĩrigiicũka ũgĩkinya Hosa, na ũkiumĩrĩra rĩa rĩrĩa rĩrĩ gũkuhĩ na Akizibu, ³⁰ o na matũũra ma Uma, na Afeku, na Rehobu. Macio maarĩ matũũra mĩrongo ũrĩ na meerĩ na tũtũũra twamo.

³¹ Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

Igai rĩa Nafitali

³² Mũtĩ wa gatandatũ wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Nafitali, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

³³ Mũhaka wao woimire Helefu o kũu mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene thĩnĩ wa Zaananimu, ũkĩhĩtũkĩra Adami-Nekebu na Jabineeli, ũgĩkinya Lakumu, na ũkĩrĩkĩrĩra Jorodani. ³⁴ Mũhaka ũcio ũkĩrigiicũka ũrorete mwena wa ithũũro ũhĩtũkĩre Azinothu-Taboru, na ũkiumĩrĩra Hukoku. Nĩwahuŧítie Zebuluni mwena wa gũthini, na ũkahutia Asheri mwena wa ithũũro, na ũkahutia Jorodani mwena wa irathĩro. ³⁵ Matũũra marĩa maarĩ mairĩgĩre na hinya maarĩ Zidimu, na Zeri, na Hamathu, na Rakathu, na Kinerethu, ³⁶ na Adama, na Rama, na Hazoru, ³⁷ na Kedeshi, na Edirei, na Eni-Hazoru, ³⁸ na Ironi, na Migidali-Eli, na Horemu, na Bethi-Anathu, na Bethi-Shemeshu. Mothe maarĩ matũũra ikũmi na kenda na tũtũũra twamo.

³⁹ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Nafitali, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

Igai rĩa Dani

⁴⁰ Mũtĩ wa mũgwanja wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Dani, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. ⁴¹ Bũrũri wa igai rĩao warĩ na matũũra maya:

Zora, na Eshitaoli, na Iri-Shemeshu, ⁴² na Shaalabini, na Aijaloni, na Ithila, ⁴³ na Eloni, na Timina, na Ekironi, ⁴⁴ na Eliteke, na Gibethoni, na Baalathu, ⁴⁵ na Jehudu, na Bene-Beraka, na Gathi-Rimoni, ⁴⁶ na Me-Jarikoni, na Rakoni, hamwe na gĩcunjĩ kĩa kĩng'etheire Jopa.

⁴⁷ (No rĩrĩ, andũ a Dani nĩmaremirwo nĩ kwĩgwaŧira bũrũri wao; nĩ ũndũ ũcio makĩambata magĩtharĩkĩra itũũra rĩa Leshemu, makĩrĩtunyana na makĩũraga andũ arĩa maatũũraga kuo na rũhiũ rwa njora, narĩo rĩgĩgĩtuĩka rĩao. Nao magĩtũũra kũu Leshemu. Makĩrĩtua Dani o ta ũrĩa ithe wao eetagwo.)

⁴⁸ Matũũra macio na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Dani, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ.

Igai rĩa Joshua

⁴⁹ Rĩrĩa maarĩkirie kũgaya bũrũri ũcio kũringana na ũrĩa icunjĩ ciaheanĩtwo-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhe Joshua mũrũ wa Nuni igai gatagatĩ-inĩ kao, ⁵⁰ o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. Nao maamũheire itũũra rĩrĩa oorĩtie aheo narĩo nĩ Timuna-Sera o kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ rĩrĩa wa Efiraimu. Nake agĩaka itũũra rĩu agĩtũũra kuo.

⁵¹ Maya nĩmo mabũrũri marĩa Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mũhĩrĩga ya Isiraeli maaheanire na njira ya gũcuuka mũtĩ kũu Shilo o mbera ya Jehova itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. Na nĩ ũndũ ũcio makĩrĩkia kũgaya bũrũri ũcio.

¹ Nake Jehova akĩira Joshua atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli mathuure matũũra manene ma kũũrĩrwo, marĩa ndamũheire ũhoro wamo rĩrĩa ndaarire na Musa, ³ nĩgeetha mũndũ o wothe ũrĩa ũngĩũraga mũndũ na njĩra ya mũtino na atekwenda-rĩ, no orĩre kuo na agĩe na ũgitĩri kuuma kũrĩ mũrĩhĩria wa thakame ĩrĩa ĩtĩtwo.

⁴ “Rĩrĩa orĩra itũũra rĩmwe rĩa macio manene-rĩ, nĩarĩrũgamaga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene, nake akoiaga ũrĩa ekĩte arĩ mbere ya athuuri a itũũra rĩu inene. Nao makamwĩtikĩria atũũre itũũra rĩu rĩao na makamũhe handũ atũũranie nao. ⁵ Nake mũrĩhĩria wa thakame ĩyo ĩtĩtwo angĩmuuma thuutha, matikaneane mũndũ ũcio mũthitange, tondu oragĩte mũndũ wa itũũra rĩake atekwenda na ataciĩrĩre gwĩka ũguo. ⁶ Mũndũ ũcio nĩarekwo aikare itũũra rĩu inene nginya hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio, kana nginya rĩrĩa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene ũcio ũratungata hĩndĩ ĩyo gĩgaakinya. Thuutha ũcio no acooke mũciĩ gwake o itũũra-inĩ rĩrĩa oimĩte akĩũra.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩamũra Kedeshi itũũra rĩrĩa rĩrĩ kũu Galili bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Nafitali, na Shekemu itũũra rĩa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu, na Kiriathu-Ariba (na nĩkuo Hebironi) itũũra rĩa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Juda. ⁸ Naguo mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko magĩthuura Bezeri kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu mũhĩrĩga-inĩ wa Rubeni, na Ramothu kũu Gileadi mũhĩrĩga-inĩ wa Gadi, na Golani thĩnĩ wa Bashani mũhĩrĩga-inĩ wa Manase. ⁹ Mũndũ o wothe Mũisiraeli o na kana mũndũ wa kũngĩ ũtũũranagia nao ũrĩa ũngĩũraga mũndũ ataciĩrĩre gwĩka ũguo no oorĩre matũũra-inĩ macio manene maathuurĩtwo nĩguo ndakooragwo nĩ mũrĩhanĩria wa thakame ĩyo ĩtĩtwo atanarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio.

21

Matũũra ma Alawii

¹ Na rĩrĩ, atongoria a nyũmba cia Alawii magĩthĩ kũrĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia mũhĩrĩga ĩrĩa ĩngĩ ya Isiraeli ² kũu Shilo bũrũri wa Kaanani makĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩathanire na kanua ka Musa atĩ tũkaaheo matũũra ma gũtũũra, marĩ na kũndũ gwa kũrĩthagĩria mahiũ maitũ.” ³ Nĩ ũndũ ũcio, andũ a Isiraeli makĩhe Alawii matũũra o hamwe na kũndũ gwa kũrĩthio kuuma magai-inĩ mao o ta ũrĩa Jehova aathanĩte:

⁴ Na rĩrĩ, mĩtĩ yacuukwo-rĩ, mũtĩ wa mbere wagwĩrĩre mbarĩ ya Akohathu, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. Alawii arĩa maarĩ a rũciarwo rwa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai maaheirwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma mũhĩrĩga ya Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini. ⁵ Acio angĩ a rũciarwo rwa Kohathu maaheirwo matũũra ikũmi kuuma mbarĩ ya mũhĩrĩga wa Efraimu, na wa Dani, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁶ Njiaro cia Gerishoni ciaheirwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma mbarĩ cia mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase kũu Bashani.

⁷ Njiaro cia Merari, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ, ciaheirwo matũũra ikũmi na meerĩ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩkĩhe Alawii matũũra macio na kũndũ kũrĩa kwamathiũrũrũkĩirie kũrĩ ũrĩthio wao o ta ũrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Musa.

⁹ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda na wa Simeoni andũ a Isiraeli makĩheana matũũra maya magwetetwo na marĩtwa ¹⁰ (matũũra maya maaheirwo njiaro cia Harũni arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii, nĩ ũndũ nĩo magwĩrĩrwo nĩ mũtĩ wa mbere):

¹¹ Magĩkĩmahe Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), hamwe na kũndũ kũrĩa gwathiũrũrũkĩirie gwa kũrĩthĩrio mahiũ kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Juda. (Ariba nĩwe warĩ ĩthe wa Anaki). ¹² No rĩrĩ, mĩgũnda na tũtũũra tũrĩa twathiũrũrũkĩirie itũũra rĩu inene nĩmaheete Kalebũ mũrũ wa Jefune gũtũke igai rĩake.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai magĩcihe Hebironi (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na ikĩheo Libina, ¹⁴ na Jatiri, na Eshitemoa, ¹⁵ na Holoni, na Debiri, ¹⁶ na Aini, na Juta, na Bethi-Shemeshu, o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩthio; matũũra mothe maarĩ kenda kuuma kũrĩ mũhĩrĩga ĩyo ĩrĩ.

¹⁷ Na kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini makĩheo Gibeoni, na Geba, ¹⁸ na Anathothu, na Alimoni o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩthio; mothe maarĩ matũũra mana.

¹⁹ Matũũra mothe ma athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ njiaro cia Harũni, maarĩ ikũmi na matatũ o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩthio.

²⁰ Nacio mbarĩ icio ingĩ ciatigarĩte cia Kohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii* ciaheirwo matũura kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Efiraimu ta ũu:

²¹ Kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itũura inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Gezeri, ²² na Kibizaimu, na Bethi-Horoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

²³ Ningĩ kuuma mũhĩrĩga wa Dani makĩheo Eliteke, na Gibethoni, ²⁴ na Aijaloni, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

²⁵ Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Taanaka, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra meerĩ.

²⁶ Matũũra macio mothe ikũmi hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio nĩmo maheirwo mbarĩ icio ingĩ cia Kohathu.

²⁷ Na rĩrĩ, mbarĩ cia Agerishoni cia mũhĩrĩga wa Alawii ciaheirwo ta ũu:

kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase,

nĩ itũura rĩa Golani kũu Bashani (itũura inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Be-Eshitara, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra meerĩ;

²⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru,

ikĩheo Kishioni, na Deberathu, ²⁹ na Jaramuthu, na Eni-Ganimu, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³⁰ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri,

ikĩheo Mishali, na Abidoni ³¹ na Helikathu, na Rehobu hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³² kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali,

ikĩheo Kedeshi kũu Galili (itũura inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Hamothu-Dori na Karitani, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra matatũ.

³³ Matũũra mothe ma mbarĩ cia Agerishoni maarĩ ikũmi na matatũ hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio.

³⁴ Nacio mbarĩ cia Amerari (nao nĩo Alawii arĩa angĩ maatigaire) makĩheo:

kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni,

nĩ itũura rĩa Jokineamu, na Karita, ³⁵ na Dimuna, na Nahalali, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni,

ikĩheo Bezeri, na Jahazu, ³⁷ na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi,

ikĩheo Ramothu kũu Gileadi (itũura inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Mahanaimu, ³⁹ na Heshiboni, na Jazeri, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

⁴⁰ Matũũra mothe marĩa maaheirwo mbarĩ cia Amerari, nao nĩo Alawii arĩa maatigaire, maarĩ ikũmi na meerĩ.

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio matũũra ma Alawii thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa wegwatĩrwo nĩ andũ a Isiraeli maarĩ mĩrongo ĩna na manana marĩ mothe, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio.

⁴² O itũura rĩarĩ na ũrĩithio ũrĩa warĩthiũrũkĩirĩe; ũguo nĩguo matũũra macio mothe maatarĩĩ.

⁴³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩhe Isiraeli ũhurũko mĩena yothe, o ta ũrĩa eerĩte maithe mao na mwĩhitwa. Maarĩkia kwĩgwatĩra bũrũri ũcio ũgĩtuĩka wao, magĩtũũra kuo. ⁴⁴ Nake Jehova akĩmahe ũhurũko na mĩena yothe o ta ũrĩa eerĩte maithe mao na mwĩhitwa. Gũtirĩ thũ o na ĩmwe yao yahotire kũmeetiiria, nĩgũkorwo Jehova nĩaciheanĩte moko-inĩ mao. ⁴⁵ Gũtirĩ kirĩkanĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa mega Jehova aameerĩre gĩtaahingirio; ciĩranĩro icio ciothe nĩciahingirio.

22

Mĩhĩrĩga ya Mwena wa Irathĩro Kũinũka

¹ Ningĩ Joshua agĩta andũ a Mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi. na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, ² akĩmeera atĩrĩ, "Nĩmwĩkĩte maũndũ marĩa mothe Musa ndungata ya Jehova aamwathire, na nĩmũnjathĩkĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ndĩmwathĩte.

* 21:20 Akohathu matiarĩ athĩnjĩri-Ngai tondu matiarĩ njiaro cia Harũni.

³ Matukũ macio mothe mathirĩte o nginya ũmũthĩ-rĩ, mũtirĩ mwatiganĩria ariũ a thoguo, no nĩmũrutĩte wĩra ũria Jehova Ngai wanyu aamũheire. ⁴ Na rĩrĩ, kuona atĩ Jehova nĩaheete ariũ a thoguo ũhurũko o ta ũria eeranĩire-rĩ, cookai mũthiĩ mĩciĩ kwanyu bũrũri-inĩ ũria Musa ndungata ya Jehova aamũheire mũrimo ũũria ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani. ⁵ No rĩrĩ, menyerera mũno mũtikanaage kũhingia maathani na watho ũria Musa ndungata ya Jehova aamũheire; akimwĩra mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũrũmagie nĩra ciake ciothe, na mwathĩkagĩre maathani make, na mũtũre mwĩgwatanĩtie nake, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na mũoyo yanyu yothē.”

⁶ Nake Joshua akĩmarathima, akĩmeera mathiĩ, nao magĩthiĩ, makĩinũka kwao mĩciĩ. ⁷ (Musa nĩaheete nuthu imwe ya mũhĩrĩga wa Manase gĩthaka kũu Bashani, nayo nuthu iyo ingĩ ya mũhĩrĩga ũcio Joshua akĩmihe gĩthaka mwena wa ithũro wa Rũũ rwa Jorodani hamwe na ariũ a ithe wao.) Rĩria Joshua aameerire mainũe-rĩ, nĩamarathimire, ⁸ akĩmeera atĩrĩ, “Cookai mĩciĩ kwanyu hamwe na ũtonga wanyu mũnene, wa mahiũ maingĩ, na betha, na thahabu, na icango, na igeria, na nguo nyingĩ mũno cia kwĩhumba, na mũthiĩ mũgayane indo icio mũtahĩte kuuma kũrĩ thũ cianyu na ariũ a ithe wanyu.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase magĩtiga andũ a Isiraeli Shilo kũu Kaanani nĩguo macooke Gileadi, bũrũri wao kũmbe, ũria meegwatĩre naguo o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Rĩria maakinyire Gelilothu gũkuhĩ na Rũũ rwa Jorodani kũu bũrũri wa Kaanani-rĩ, mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmakire kĩgongona kinene biũ o kũu hũgũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani. ¹¹ Na rĩria andũ a Isiraeli maaiguire atĩ nĩmakĩte kĩgongona kũu mũhaka-inĩ wa Kaanani kũu Gelilothu gũkuhĩ na Rũũ rwa Jorodani mwena wa andũ a Isiraeli-rĩ, ¹² kũngano gĩothe gĩa Isiraeli gĩkĩungana Shilo nĩguo gĩkarũe nao.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũma Finehasi mũrũ wa Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai athiĩ bũrũri wa Gileadi; athiĩ kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi na nuthu ya Manase. ¹⁴ O hamwe nake, magĩtũma atongoria ikũmi o mũtongoria ũmwe akarũgamĩrĩra mũhĩrĩga o mũndũ ũmwe wa Isiraeli, o ũmwe wao nĩwe warĩ mũnene wa nyũmba ya ithe thĩnĩ wa mbarĩ cia andũ a Isiraeli.

¹⁵ Rĩria maathiire Gileadi, magĩthiĩ kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na Gadi, na nuthu ya Manase, makĩmeera atĩrĩ, ¹⁶ “Kĩungano gĩothe kĩa Jehova gĩkũmũria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte mwage kwĩhokeka harĩ Ngai wa Isiraeli? Mwahota atĩa kũhutatĩra Jehova mũkeyakĩra kĩgongona nĩguo mũũkĩrĩre Jehova mũmũremere? ¹⁷ Mehia marĩa meekĩrwo Peori matitũiganite? Nginya ũmũthĩ ũyũ tũtirĩ twetheria mehia macio, o na gũtuĩka mũthiro nĩwokire igũrũ rĩa kĩrĩndĩ kĩa Jehova! ¹⁸ Rĩu na inyuĩ nĩ Jehova mũrahutatĩra?’

“ ‘Mũngĩremera Jehova ũmũthĩ, rũciũ nake nĩakarakarĩra kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli. ¹⁹ Angĩkorwo bũrũri ũria mwĩgwatĩre nĩmũthaahu-rĩ, ringai mũũke bũrũri wa Jehova, kũria hema ya Jehova irĩ, mũgayane bũrũri na ithuĩ. No rĩrĩ, mũtikaremere Jehova kana mũtũremere na ũndũ wa kwĩyakĩra kĩgongona kĩanyu inyuĩ ene, o tiga kĩgongona kĩa kĩa kĩa Jehova Ngai witũ. ²⁰ Rĩria Akani mũrũ wa Zera aagire kwĩhokeka maũndũ-inĩ makonĩ indo irĩa ciamũrĩtuo rĩa kũinĩnwo-rĩ, githĩ mang’ũri matiakinyĩrĩre kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli? Mũndũ ũcio to we wiki wakuire nĩ ũndũ wa mehia make.’”

²¹ Hĩndĩ iyo andũ a Rubeni, na a Gadi, na a nuthu ya Manase magĩcookeria anene a mbarĩ cia Isiraeli makĩmeera atĩrĩ: ²² “Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Nĩwe ũũ! Nario Isiraeli nĩrimenye! Angĩkorwo ũndũ ũyũ nĩ wa ũremi o na kana kwaga gwathĩkĩra Jehova, mũtigatũtigie muoyo ũmũthĩ. ²³ Angĩkorwo nĩtwakĩte kĩgongona giitũ ithuĩ ene nĩguo tũhutatĩre Jehova, na tũrutage maruta ma njino na ma mũtu, o na kana tũkarutagĩra igongona rĩa ũiguano igũrũ rĩakĩo-rĩ, Jehova aroĩyũrĩria gĩtũmi kĩa ũhoro ũcio harĩ ithuĩ.

²⁴ “Aca! Ithuĩ tweekire ũguo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra atĩ mũthenya ũmwe njiaro cianyu ciahota gũkeera ciitũ atĩrĩ, ‘Inyuĩ nĩ ũhoro ũrĩkũ mũrĩ naguo na Jehova Ngai wa Isiraeli? ²⁵ Jehova nĩekĩrĩte mũhaka wa Rũũ rwa Jorodani ũtuĩke wa gũtũhakanĩa ithuĩ na inyuĩ, na andũ aya a Rubeni na Gadi! Gũtirĩ ũndũ mwĩtainwo na Jehova.’ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cianyu ciahota gũtũma ciitũ itige gũcooka gwĩtigĩra Jehova.

²⁶ “Kĩu nĩkĩo gĩatũmire tuuge atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhaarĩre twĩakĩre kĩgongona, no ti kĩa maruta ma njino o na kana magongona mangĩ.’ ²⁷ No rĩrĩ, nĩ gĩtuĩke ũira gatagatĩ gaitũ na inyuĩ na njiarwa irĩa igooka, atĩ tũrĩhooyagĩra Jehova hema-inĩ yake tũrĩ na maruta

maitū ma njino, na magongona na maruta ma ūiguano. Ningī matukū ma thuutha njiaro cianyu itikeera njiaro ciitū atīrī, 'Mūtīrī na igai harī Jehova.'

²⁸ "Na ithuī tūkiuga atīrī, 'Mangīgaatwīra ūguo, o na kana meere njiaro ciitū ūguo-rī, nītūkamacookeria, tūmeere atīrī: Ta rorai muone mūhianīre wa kīgongona kīa Jehova, kīrīa maithe maitū maakire, gītiakirwo nī ūndū wa maruta ma njino na magongona mangī, no giakirwo nīguo gītuīke ūira gatagatī gaitū na inyuī.'

²⁹ "Kūroaga gūtūika ūguo, atī no tūremere Jehova tūmūhutatīre ūmūthī na ūndū wa gwaka kīgongona kīngī gīa keerī gīa kūrūtīra maruta ma njino, na maruta ma mūtu na magongona mangī, tīga o kīgongona kīa Jehova Ngai witū kīrīa giakītwo hema-inī yake."

³⁰ Rīrīa Finehasi, mūthīnjīri-Ngai hamwe na atongoria a kīrīndī, o acio atongoria a mbarī cia andū a Isiraēli maaiguire ūrīa Rubeni, na Gadi, na Manase moigire-rī, magīkena. ³¹ Nake Finehasi mūrū wa Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai akīra Rubeni, na Gadi, na Manase atīrī, "Ūmūthī nītwamenya atī Jehova arī hamwe na ithuī, tondū mūthītīrie Jehova ūndū-inī ūyū. Rīu nīmūteithūkītie andū a Isiraēli kuuma guoko-inī kwa Jehova."

³² Nake Finehasi mūrū wa Eleazaru, ūrīa mūthīnjīri-Ngai, hamwe na atongoria magīcooka Kaanani thuutha wa gūcemanīa na andū a Rubeni na Gadi kūu Gileadi, nao magīcookeria andū a Isiraēli ūhorō. ³³ Nīmakenire nī kūigua ūhorō ūcio, na makīgooca Ngai. Na matiigana gūcooka kwaria ūhorō wa kūrūa nao atī nīguo maharaganie būrūrī ūrīa andū a Rubeni na Gadi matūūraga.

³⁴ Nao andū a Rubeni na Gadi magīta kīgongona kīu ūū: Mūira Gatagatī Gaitū atī Jehova nīwe Ngai.

23

Joshua kuugīra Atongoria Ūhorō

¹ Thuutha wa ihinda inene gūthīra na Jehova agīkorwo aheete andū a Isiraēli ūhurūko kuuma kūrī thū ciao ciothe iria ciamathīūrūrūkīrie, na Joshua agīkorwo aarī mūkūrū mūno na akaingīhia mīaka-rī, ² agīta andū a Isiraēli othe, na athuuri ao, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene, akīmeera atīrī: "Rīu nī ndī mūkūrū na ngaingīhia mīaka. ³ Inyuī ene nīmūwioneire maūndū marīa mothe Jehova Ngai wanyu ekīte ndūrīrī ici ciothe Nī ūndū wanyu, nīgūkorwo nī Jehova Ngai wanyu wamūrūrīre. ⁴ Rīrikanai ūrīa ndamūgaīre ndūrīrī iria ciatarīte itūike igai rīa mīhīrīga yanyu, hamwe na mabūrūrī ma ndūrīrī iria nī mwene ndatoorīre, kuuma Rūū rwa Jorodani o nginya Iria rīrīa Inene rīa mwena wa ithūro. ⁵ Jehova Ngai wanyu we mwene nīagaciingata imweherere. Nīagacieheria mbere yanyu, na inyuī nīmūkegwatīra būrūrī wao ūtuīke wanyu, o ta ūrīa Jehova Ngai wanyu aamwīrīre.

⁶ "Gīai na hinya mūno; mūrūmie na mwathīkagīre watho wothe ūrīa wandīkītwo lbuku-inī rīa watho wa Musa, mūtekūgarūrūka na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho. ⁷ Mūtikanagwatanīre na ndūrīrī ici itigaire thīnī wanyu; mūtikanagwete marītwa ma ngai ciacio kana mwīhīte nacio. Mūtikanacitungatīre kana mūciinamīrīre. ⁸ No inyuī no nginya mūrūmie kwīgwatanīa na Jehova Ngai wanyu, o ta ūrīa mūkoretwo mūgīka nginya ūmūthī.

⁹ "Jehova nīamūngatīre ndūrīrī nene na irī hinya mūno ikamweherera; na nginya ūmūthī ūyū gūtīrī mūndū o na ūmwe ūhotete kūmwītīria. ¹⁰ Mūndū ūmwe wanyu atooragia andū ngiri, Nī ūndū Jehova Ngai wanyu nīwe ūmūrūagīrīra, o ta ūrīa eeranīre. ¹¹ Nī ūndū ūcio mwīmenyererei mūno nīguo mwendage Jehova Ngai wanyu.

¹² "No rīrī, mūngīgarūrūka na mūnyīitanagīre na matigari ma ndūrīrī ici itigaire thīnī wanyu na mūhikanie nacio na mūgwatanīre nacio, ¹³ hīndī iyo na inyuī mūmenye wega atī Jehova Ngai wanyu ndagacooka kūngata ndūrīrī ici ciothe mbere wanyu. No rīrī, igaatūika cia kūmūheenereria o na itūike ta mītego ya kūmūgwatia, na itūike iboko cia kūmūhūra, na mīguu ya kūmūtūra maitho, nginya mūthire būrūrī-inī ūyū mwega, ūrīa Jehova Ngai wanyu amūheete.

¹⁴ "Rīu nī ngirie gwīthīra na njīra rīra andū othe a thī mathīiaga. Nīmūūi na ngoro cianyu ciothe, na maroho manyu atī gūtīrī kīranīro o na kīmwe kīa maūndū marīa mothe mega Jehova Ngai wanyu aamwīrīre atahingīte. Irīkanīro ciothe nīhingītio, na gūtīrī o na kīmwe gītahingīte. ¹⁵ No rīrī, o ta ūrīa cīranīro ciothe njega iria Ngai eeranīre ihingīte-rī, ūguo noguo Jehova akaamūrehithīria ūuru ūrīa wothe oigīte nīakamūrehere, o nginya amūniine mwehere būrūrī-inī ūyū mwega amūheete. ¹⁶ Mūngīthūka kīrikanīro kīa Jehova Ngai wanyu kīrīa aamwathire mūrūmagīrīre, na mūcooke gūtungatagīra ngai ingī na mūgaciinamīrīra-rī, marakara

ma Jehova nĩmakamũrĩrĩmbũkĩra, na inyuĩ nĩmũgakua narua mũthire bũrũri ũyũ mwega amũheete.”

24

Kwerũhia Kĩrĩkanĩro kũu Shekemu

¹ Ningĩ Joshua agĩcookanĩrĩria mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli kũu Shekemu. Agĩta athuuri, na atuithania na maciira, na anene a Isiraeli, nao magĩthĩĩ makĩrũgama mbere ya Ngai.

² Nake Joshua akĩra andũ othe atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Tene mũno maithe manyu, nĩo Tera ithe wa Iburahĩmu na Nahoru, maatũuraga mũrĩmo ũria ũngĩ wa Rũũ rwa Farati na makahooyaga ngai ingĩ. ³ No nĩndarutire ithe wanyu Iburahĩmu, oime bũrũri ũcio ũrĩ mũrĩmo wa rũũ rũu rwa Farati, ngĩmũtongoria kũu Kaanani guothe, na ngĩmũhe njaro nyingĩ. Nĩndamũheire Isaaka, ⁴ nake Isaaka ngĩmũhe Jakubu na Esaũ. Nĩndagaire Esaũ bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Seiru, na Jakubu na arĩũ ake magĩkũrũka magĩthĩĩ Misiri.

⁵ “ Ningĩ ngĩcooka ngĩtũma Musa na Harũni, na ngĩhũura andũ a Misiri na maũndũ marĩa mothe ndeekire kũu, ngĩcooka ngĩmaruta kuo. ⁶ Rĩrĩa ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri, nĩmwakinyire irĩa-inĩ, nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ngaari cia ita, na andũ mahaicĩte mbarathi o nginya Iria Itune. ⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkaira Jehova amateithie, nake agĩkĩra nduma gatagatĩ kanyu na andũ a Misiri; ningĩ agĩtũma iria rĩmakorere, akĩmathika narĩo. Nĩmweyoneire na maithe manyu ũria ndeekire andũ a Misiri. Ningĩ mũgĩcooka mũgĩtũura werũ-inĩ matukũ maingĩ.

⁸ “ Ningĩ ngĩmũtwara bũrũri wa Aamori arĩa maatũuraga mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani. Nao makĩrũa na inyuĩ na nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. Nĩndamaanangire mamweherere, na inyuĩ mũkũgwatĩra bũrũri wao ũgĩtuika wanyu. ⁹ Na rĩrĩa Balaki mũrũ wa Ziporu mũthamaki wa Moabi eeharagĩria kũrũa na Isiraeli-rĩ, nĩatũmanĩre Balamu mũrũ wa Beori nĩguo oke amũrume. ¹⁰ No nĩ ndingĩathikĩrĩrie Balamu; nĩ ũndũ ũcio agĩkĩrĩrĩria kũmũrathima maita maingĩ, na nĩ ngĩmũhonokia kuuma moko-inĩ make.

¹¹ “ Ningĩ mũkĩringa Rũũ rwa Jorodani na mũgĩkinya Jeriko. Nao andũ a Jeriko makĩrũa na inyuĩ, o ta ũria Aamori, na Aperizi, na Akaanani, na Ahiti, na Agirigashi, na Ahivi, na Ajebusi o nao nĩmarũire na inyuĩ, no nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. ¹² Ngĩcooka ngĩreikia magi marĩ mboora mathĩĩ mbere wanyu, marĩa maamaingatire mamweherere, o hamwe na athamaki arĩa eerĩ a Aamori. Ti inyuĩ mwamaingatire na rũhiũ rwanyu rwa njora kana na ũta wanyu. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũhe bũrũri mũtaanogeire na matũũra mũtaakĩte; na nĩkuo mĩtũũruga, mũkĩrũaga maciaro ma mĩgũnda ya mĩthabibũ na mĩtamaiyũ irĩa mũtaahaandire.’

¹⁴ “Na rĩrĩ, mwĩtigĩrei Jehova na mũmũtungatagĩre mũtarĩ na ũhinga, na mũrĩ ehoheku kũna. Eheriai ngai iria maithe manyu ma tene maahooyaga kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Farati, o na kũu bũrũri wa Misiri, na mũtungatagĩre o Jehova. ¹⁵ No rĩrĩ, mũngĩona ũhoro ũcio wa gũtungatagĩra Jehova ta ũtamwagĩrĩre-rĩ, thuurai ũmũthĩ ũria mũrĩtungatagĩra, mũmenye kana nĩ ngai iria maithe manyu maatungatagĩra kũu mũrĩmo wa rũũ, kana nĩ ngai cia Aamori arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũũruga. No ha ũhoro wakwa mwene na nyũmba yakwa-rĩ, tũrĩtungatagĩra Jehova.”

¹⁶ Nao andũ acio magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtuika ũguo, atĩ tũtiganĩrie Jehova atĩ nĩguo tũtungatĩre ngai ingĩ! ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai witũ we mwene watũrutire bũrũri wa Misiri hamwe na maithe maitũ, tũkiama bũrũri ũcio wa ũkombo, na akĩringa ciamia icio nene ũguo na tũgĩciona na maithe maitũ. Nĩaatũgĩrĩre rũgendo-inĩ rwitũ ruothe kũria twagereire, o na tũrĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ ciothe kũria twatuĩkanĩrie. ¹⁸ Nake Jehova nĩaingatire ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere iitũ, o hamwe na Aamori arĩa maatũũruga bũrũri-inĩ ũcio. Tondũ ũcio o na ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova, nĩ ũndũ nĩwe Ngai witũ.”

¹⁹ Nake Joshua akĩra andũ acio atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũtungatũra Jehova. Jehova nĩ Ngai Mũtheru; we nĩ Ngai ũrĩ ũiru. Ndakamũrekera ũremi wanyu o na kana mehia manyu. ²⁰ Mũngĩgaatiganĩria Jehova na mũtungatĩre ngai cia kũngĩ, nĩakamũgarũrũka na amũrehere mwanangĩko amũniine, o na amwĩkĩte maũndũ mega.”

²¹ No andũ acio makũra Joshua atĩrĩ, “Aca! Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova.”

²² Nake Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ ene mũrĩ aira a ũguo mwogga, atĩ nĩmwathuura gũtungatagĩra Jehova.”

Nao makĩmũcookeria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩ, ithuĩ tũrĩ aira.”

²³ Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, kĩeheriei ngai cia kũngĩ iria irĩ thĩinĩ wanyu, na mũheane ngoro cianyũ biũ harĩ Jehova Ngai wa Isiraeli.”

²⁴ Nao andũ acio makĩra Joshua atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova Ngai witũ na tũmwathĩkagĩre.”

²⁵ Mũthenya o ro ũcio Joshua agĩthondekera andũ kĩrĩkanĩro, na akĩmandĩkĩra kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho, marĩ o kũu Shekemu. ²⁶ Nake Joshua akĩandĩka maũndũ macio Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Ngai. Agĩcooka akĩoya ihiga inene, akĩrĩrũgamia hau gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũgandi hakuhĩ na handũ-harĩa-haamũre ha Jehova.

²⁷ Akĩra andũ acio othe atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ! Ihiga rĩrĩ nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira witũ wa ũrĩa tuoiga. Nĩrĩguĩte ciugo ciothe iria Jehova atwĩrĩte. Nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira wanyu mũngĩkaaga kwĩhokeka harĩ Ngai wanyu.”

Gũthikwo Bũrũri-inĩ wa Kĩranĩro

²⁸ Nake Joshua agĩcooka akĩra andũ acio mathũ, o mũndũ acooke kũrĩa igai rĩake rĩarĩ.

²⁹ Thuutha wa maũndũ macio Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, agĩkua arĩ na ũkũrũ wa mũaka igana na ikũmi. ³⁰ Nao makĩmũthika kũu gĩthaka kĩa igai rĩake, o kũu Timinathu-Sera bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu gathigathini wa kĩrĩma kĩa Gaashu.

³¹ Nao andũ a Isiraeli magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri arĩa maatĩgĩrwo muoyo Joshua akua, o arĩa maamenyete maũndũ mothe marĩa Jehova ekĩte Nĩ ũndũ wa Isiraeli.

³² Namo mahĩndĩ ma Jusufu, marĩa andũ a Isiraeli maarehete kuuma bũrũri wa Misiri, magĩthikwo kũu Shekemu gacigo-inĩ ga gĩthaka kĩrĩa Jakubu aagũrĩte kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru, ithe wa Shekemu. Rĩu nĩrĩo rĩatuĩkire igai rĩa njiaro cia Jusufu.

³³ Nake Eleazarũ mũrũ wa Harũni agĩkua na agĩthikwo kũu Gibe, kũrĩa kwagaĩrwo mũrĩũ Finehasi, o kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu.

ATIIRĨRĨRI BŪRŪRI

Andũ a Isiraeli Kũhũũrana na Andũ a Kaanani arĩa Maatigaire

¹ Thuutha wa Joshua gũkua, andũ a Isiraeli makũũria Jehova atĩrĩ, “Nĩ a mekwambata mathiĩ mbere magatũhũũranĩre kũrĩ andũ a Kaanani?”

² Nake Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Andũ a Juda nĩo megũthiĩ, tondũ nĩneanĩte bũrũri ũcio moko-inĩ mao.”

³ Hĩndĩ iyo andũ a Juda makĩĩra andũ a Simeoni, ariũ a ithe wao,* atĩrĩ, “Ūkai mwambatanie na ithuĩ tũtoonye bũrũri ũrĩa twagaĩirwo, tũkahũũrane na andũ a Kaanani, na ithuĩ nĩtũgaacooka tũthiĩ na inyuĩ tũkahũũranĩre igai rĩanyu.” Nĩ ũndũ ũcio andũ a Simeoni magĩthiĩ hamwe nao.

⁴ Rĩrĩa andũ a Juda maamatharĩkĩire-rĩ, Jehova akĩneana andũ a Kaanani na Aperizi moko-inĩ mao, nao andũ a Juda makĩũraga arũme 10,000 kũu Bezeki. ⁵ Kũu nĩkuo maakorire Adoni-Bezeki, makĩhũũrana nake, magĩtooria andũ a Kaanani na Aperizi. ⁶ Adoni-Bezeki akĩũra, no makĩmũteng’eria, makĩmũnyiita, makĩmũtinia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ.†

⁷ Nake Adoni-Bezeki akiuga atĩrĩ, “Athamaki mĩrongo mũgwanja‡ matinĩtio ciara ciao iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ, moonganagia rũitĩki rwa irio rungu rwa metha yakwa. Na rĩrĩ, Ngai nĩandĩhite nĩ ũndũ wa ũrĩa ndeekire.” Nao makĩmũtwara Jerusalemu, na agĩkuĩra kuo.

⁸ Ningĩ andũ a Juda magĩtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu, o narĩo makĩrĩtunyana, makĩũraga andũ a itũũra rĩu na hiũ cia njora, magĩcookia makĩrĩcina na mwaki.

⁹ Thuutha wa ũguo, andũ a Juda magĩkũrũka makahũũrane na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Negevu na magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũĩro. ¹⁰ Ningĩ magĩthiĩ kũhũũrana na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Hebroni (kũrĩa tene gwetagwo Kiriathu-Ariba) maathĩ makĩhootha Sheshai, na Ahimani, na Talimai.

¹¹ Kuuma kũu magĩthiĩ kũrũa na andũ arĩa maatũũraga Debiri (kũrĩa tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.) ¹² Nake Kalebu akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũgũtharĩkĩra na atunyane Kiriathu-Sefari-rĩ, ũcio nĩwe ngũhe mwarĩ wakwa Akisa, amũhikie.” ¹³ Nake Othinieli, mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu ũrĩa mũnini, nĩwe watunyanire itũũra rĩu. Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe mwarĩ Akisa atuĩke mũtumia wake.

¹⁴ Mũthenya ũmwe Akisa nĩathĩre kũrĩ Othinieli, nake akĩringĩrĩria Akisa ahooe mũgũnda kũrĩ ithe Kalebu. Aarĩkia kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake, Kalebu akĩũria mwarĩ atĩrĩ, “Ūkwenda ngwĩkĩre atĩa?”

¹⁵ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndagũthaita ũndathime. Tondũ nĩũũheete bũrũri wa Negevu, he ithima cia maai o nacio.” Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe ithima cia mwena wa rũgongo na cia mwena wa kĩanda.

¹⁶ Nacio njaro cia mũthoni-we wa Musa, ũrĩa Mũkeni, ikĩambata ikiuma Itũũra Inene rĩa Mĩkĩndũ irĩ hamwe na andũ a Juda, igĩthiĩ gũtũũrania na andũ a werũ wa Juda ũrĩa ũrĩ Negevu gũkuhĩ na Aradi.

¹⁷ Nao andũ a Juda magĩthiĩ hamwe na andũ a Simeoni ariũ a ithe wao, na magĩtharĩkĩra andũ a Kaanani arĩa maatũũraga Zefathu, nao makĩananga itũũra rĩu inene biũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩgĩtwo Horoma. ¹⁸ O na ningĩ andũ a Juda magĩtunyana matũũra manene na Gaza, na Ashikeloni, na Ekironi, o itũũra inene na bũrũri warĩo.

¹⁹ Jehova aarĩ hamwe na andũ a Juda. Magĩkĩnyĩĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, no matiahotire kũingata andũ arĩa maatũũraga kũrĩa kwaraganu, nĩgũkorwo maarĩ na ngaari cia ita cia igeru. ²⁰ Na o ta ũrĩa Musa eeranĩre, Hebroni kwaheirwo Kalebu, nake akĩingata ariũ atatũ a Anaki kuuma kuo. ²¹ No rĩrĩ, andũ a Benjamini nĩmaremirwo nĩ kũingata andũ a Jebusi arĩa maatũũraga Jerusalemu. Andũ a Jebusi matũũranagia na andũ a Benjamini kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ.

²² Na rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Jusufu magĩtharĩkĩra Betheli, nake Jehova aarĩ hamwe nao. ²³ Rĩrĩa maatũũmire andũ magathigaane Betheli (kũrĩa mbere iyo gwetagwo Luzu), ²⁴ athigaani acio makĩona mũndũ akiuma kũu itũũra-inĩ rĩu inene, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tuonie ũrĩa tũngĩtoonya itũũra rĩrĩ inene, na nĩtũgaagwĩka maũndũ mega.” ²⁵ Nĩ

* 1:3 Andũ a Simeoni na a Juda maarĩ a rũciaro rwa Lea. † 1:6 Mũtugo wa gũtinia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ ma mĩgwate ya mbaara warĩ wa kũmagiria gũthiĩ mbaara. ‡ 1:7 Bũrũri wa Kaanani wagayanĩtio tũtũũra tũngĩ tũnini tũrĩa twathiũrũkũĩre itũũra inene; o gatũũra kaarĩ na mũthamaki wako.

ũndũ ũcio akĩmoonia, nao makĩũruga andũ a itũũra rĩu inene na rūhiũ rwa njora, no makĩhonokia mũndũ ũcio na nyũmba yake yothe. ²⁶ Mũndũ ũcio agĩcokoa agĩthĩĩ bũrũri wa Ahiti, kũrĩa aakire itũũra inene, na akĩrĩta Luzu, na nĩrĩo rĩitwa rĩarĩo o na ũmũthĩ.

²⁷ No andũ a Manase matiaingatiire andũ a Bethi-Shani, kana andũ a Taanaka, kana andũ a Dori kana andũ a Ibleamu, kana andũ a Megido na matũũra marĩa maamarigiĩciĩrie, tondũ andũ a Kaanani nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra bũrũri ũcio. ²⁸ Na rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagĩire na hinya, makĩrutithia andũ a Kaanani wĩra wa hinya, no matiigana kũmaingata biũ. ²⁹ O nao andũ a Efraimu matiigana kũingata andũ a Kaanani arĩa maatũũruga kũu Gezeri, no andũ acio a Kaanani maathiire o na mbere gũtũũrania hamwe nao. ³⁰ O nao andũ a Zebuluni matiigana kũingata andũ a Kaanani arĩa maatũũruga kũu Kitironi kana Nahaloli, arĩa maatigaire gatagatĩ kao; no nĩmamarutithirie wĩra na hinya. ³¹ O na andũ a Asheri matiigana kũingata andũ othe arĩa maatũũruga Ako, kana arĩa maatũũruga Sidoni, kana arĩa maatũũruga Ahalabu, kana arĩa maatũũruga Akizibu, kana arĩa maatũũruga Heliba, kana arĩa maatũũruga Afeku, kana arĩa maatũũruga Rehobu, ³² na tondũ wa ũguo andũ a Asheri magĩtũũrania na andũ a Kaanani arĩa maatũũruga bũrũri ũcio. ³³ O nao andũ a Nafitali matiigana kũingata andũ arĩa maatũũruga kũu Bethi-Shemeshu, o na kana arĩa maatũũruga Bethi-Anathu; no andũ a Nafitali o nao maatũũranirie na andũ a Kaanani arĩa maatũũruga bũrũri ũcio, nao andũ arĩa maatũũruga Bethi-Shemeshu na Bethi-Anathu magĩtuĩka andũ ao a kũrutithagio wĩra wa hinya. ³⁴ Andũ a Aamori makĩhingĩrĩria andũ a Dani kũu bũrũri ũria ũrĩ irĩma, makĩmagĩrĩrĩria gũikũrũka kũrĩa kwaraganu. ³⁵ Ningĩ Aamori nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra Kĩrĩma-inĩ kĩa Herezu, na kĩa Aijaloni, na kĩa Shaalubimu, no rĩrĩa andũ a nyũmba ya Jusufu maagĩire na hinya, o nao Aamori magĩtuĩka a kũrutithio wĩra wa hinya. ³⁶ Mũhaka wa Aamori woimĩte Ituĩkanĩrio rĩa Akirabimu, ũgakinya Sela na ũkahĩtũka.

2

Mũraika wa Jehova kũu Bokimu

¹ Na rĩrĩ, mũraika wa Jehova nĩambatiire agĩkinya Bokimu oimĩte Giligali, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ndaamwambatiire ngĩmũruta bũrũri wa Misiri na ngĩmũtongoria nginya bũrũri-inĩ ũria ndeerĩre maithe manyu na mwĩhitwa atĩ nĩngamahe. Ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩrĩ hĩndĩ ngaathũkia kĩrĩkanĩro giitũ na inyuĩ, ² na inyuĩ mũtikanaagiĩ na kĩrĩkanĩro na andũ a bũrũri ũyũ, no nĩmũkoinanga igongona ciao.’ No inyuĩ mũtinjathĩkiire. Mwikĩte ũguo nĩkĩ? ³ Nĩ ũndũ ũcio, ndamwĩra atĩrĩ, ndikũmaingata mamweherere; no megũtuĩka ta miĩgua imũtheecage mĩena, nacio ngai ciao itũĩke mũtego harĩ inyuĩ.”

⁴ Rĩrĩa mũraika wa Jehova aarĩkirie kwarĩria andũ a Isiraeli maũndũ macio mothe, andũ makĩrĩra manĩrĩre, ⁵ nao magĩita handũ hau Bokimu. Nao makĩrutĩra Jehova magongona hau.

Kwaga Gwathĩka na Kũhootwo

⁶ Thuutha wa Joshua kũrekereria andũ a Isiraeli-rĩ, andũ acio magĩthĩĩ kwĩgwatĩra bũrũri, o mũndũ igai rĩake. ⁷ Nao andũ acio magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri arĩa maatigĩrwo marĩ muoyo Joshua akua, arĩa meyoneire maũndũ mothe manene marĩa Jehova eekĩire Isiraeli.

⁸ Nake Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, aakuire arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na ikũmi. ⁹ Nao makĩmũthika kũu gĩthaka-inĩ gĩake o kũu Timinathu-Heresi bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Efraimu, mwena wa gathigathini wa Kĩrĩma kĩa Gaashu.

¹⁰ Thuutha wa rũciaro rũu ruothe gũkua, gũkĩgia na rũciaro rũngĩ rũtooĩ Jehova kana rũkamenya maũndũ marĩa eekĩire Isiraeli. ¹¹ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mooru maithe-inĩ ma Jehova na magĩtungatĩra ngai cia Baali. ¹² Nao magĩtirika Jehova, Ngai wa maithe mao ũria wamarutĩte bũrũri wa Misiri. Nao makĩrũmirĩra na makĩhooya ngai cia mĩthema mĩngĩ cia andũ arĩa maamarigiĩciĩrie, magĩtũma Jehova arakare ¹³ tondũ nĩmatirikĩte Jehova, magatungatagĩra Baali na Maashitarothu. ¹⁴ Nake Jehova akĩrakarĩra andũ a Isiraeli, akĩmaneana kũrĩ atharĩkanĩri arĩa maatahire indo ciao. Akĩmarekereria thũ ciao iria ciamathiũrũrũkiĩrie, na maticookire gũciĩtiria. ¹⁵ Rĩrĩa rĩothe andũ a Isiraeli maathiiaga kũrũa, guoko kwa Jehova kwamookagĩrĩra magatoorio, o ta ũria eehĩite na mwĩhitwa kũrĩ o. Nao makĩnyamarĩka mũno.

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩmaarahũrĩra atiirĩrĩri bũrũri arĩa maamahonokirie moko-inĩ ma andũ acio maamatharĩkaagĩra. ¹⁷ No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, matiigana kũigua atiirĩrĩri bũrũri acio ao, no nĩmahũrĩre ũmaraya na ũndũ wa kũhooya ngai ingĩ. Matiigana gwĩka ta maithe mao, no nĩmagarũrũkire narua, magĩtiga gũthĩĩ na mĩhiire irĩa maithe

mao maathiiaga nayo, n̄yo m̄thiire ya gwaht̄k̄ira maathani ma Jehova. ¹⁸ R̄ir̄ia r̄iothe Jehova aamaarah̄uraḡia m̄tiir̄ir̄i b̄ur̄i-r̄i, Jehova aakoragwo hamwe na m̄tiir̄ir̄i b̄ur̄i ūcio, akamahonokagia moko-in̄i ma th̄u ciao h̄ind̄i ir̄ia yothe m̄tiir̄ir̄i b̄ur̄i ūcio aar̄i muoyo; n̄ḡukorwo Jehova n̄amaiguaḡira tha n̄i ūnd̄u wa ūria macaayaga n̄i k̄uhinȳir̄io n̄i ar̄ia mamanyariiraga. ¹⁹ No m̄tiir̄ir̄i b̄ur̄i akua, and̄u magacokerera maũnd̄u mooru mak̄ira k̄ur̄i mar̄ia ma maithe mao, makar̄umaḡir̄a ngai inḡi, magacihooyaga na magacitungat̄ira. Mak̄irega ḡutiga m̄tugo iyo yao m̄uru na m̄thiire yao ya ūremi.

²⁰ Tond̄u ūcio, Jehova agik̄irakario m̄no n̄i and̄u a Isiraeli, akiuga at̄ir̄i, “Tond̄u r̄ur̄ir̄i r̄ur̄u n̄r̄uth̄k̄itie k̄ir̄ikan̄iro k̄ir̄a ndaar̄ikan̄iire na maithe mao ma tene, na n̄i rwaḡite k̄unjigua-r̄i, ²¹ ndiḡucooka k̄ur̄ut̄ur̄a r̄ur̄ir̄i o na r̄umwe rwa iria Joshua aatigire kuo aḡikua. ²² N̄icio nḡuh̄uth̄ira k̄igeria and̄u a Isiraeli, n̄igo menȳe kana n̄imek̄ur̄umia m̄thiire ya Jehova, na mathiige nayo o ta ūria maithe mao meekaga.” ²³ Jehova n̄etik̄ir̄irie nd̄ur̄ir̄i icio itigare kuo, na ndaigana ḡucir̄ut̄ur̄a o r̄imwe na ūnd̄u wa ḡucineana moko-in̄i ma Joshua.

3

¹ Ici n̄icio nd̄ur̄ir̄i iria Jehova aatigire kuo n̄igo ageragie and̄u a Isiraeli ar̄ia mataamenyerete ūhoro wa mbaara cia k̄u Kaanani. ² (Eekire ūguo n̄igeetha arute njaro cia and̄u a Isiraeli ūhoro wa mbaara tond̄u njaro icio itiamenyete ūhoro wa k̄ur̄ia mbaara). ³ Nd̄ur̄ir̄i icio n̄icio ici: aathani ar̄ia atano a Aflisti, na Akaanani othe, na Asidoni, na Ahivi ar̄ia maat̄ur̄aga ir̄ima-in̄i cia Lebanoni kuuma K̄ir̄ima k̄ia Baali-Herimoni o nḡinya Lebo-Hamathu. ⁴ Ciatiḡirio n̄igeetha igerie and̄u a Isiraeli, n̄igo monwo kana n̄imariathikaḡira maathani ma Jehova mar̄ia aaheete maithe mao ma tene na guoko kwa Musa.

⁵ And̄u a Isiraeli magt̄ur̄ania na Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ⁶ Nao mak̄ihika air̄itu ao, na mak̄iheana air̄itu ao mahikio n̄i aanake a and̄u acio, na magitungat̄ira ngai ciao.

Othinieli

⁷ And̄u a Isiraeli n̄imekire ūuru maithe-in̄i ma Jehova; mak̄irigan̄rwo n̄i Jehova Ngai wao, na magitungat̄ira ngai cia Baali na cia Ashera. ⁸ Namo marakara ma Jehova maḡakan̄ira and̄u a Isiraeli o nḡinya ak̄imarekereria moko-in̄i ma Kushani-Rishathaimu m̄thamaki wa Aramu-Naharaimu, ūria and̄u a Isiraeli maatungat̄ire m̄iaka inana. ⁹ No r̄ir̄ia maar̄ir̄ire Jehova, ak̄imaarah̄ur̄ira m̄nd̄u wa k̄umahonokia wetagwo Othinieli m̄r̄u wa Kenazu, m̄r̄u wa ithe na Kalebu ūria m̄nini, nake ak̄imahonokia. ¹⁰ Roho wa Jehova aḡũka iḡur̄u riake, aḡituika m̄tiir̄ir̄i b̄ur̄i wa Isiraeli na aḡith̄i ita-in̄i. Nake Jehova ak̄ineana Kushani-Rishathaimu m̄thamaki wa Aramu moko-in̄i ma Othinieli, nake ak̄im̄utoria. ¹¹ N̄i ūnd̄u ūcio b̄ur̄i ūḡikorwo na thaȳu m̄iaka m̄rongo ina, nḡinya r̄ir̄ia Othinieli m̄r̄u wa Kenazu aakuire.

Ehudu

¹² O r̄inḡi and̄u a Isiraeli maḡika ūuru maithe-in̄i ma Jehova, na tond̄u wa gw̄ika ūuru ūcio Jehova ak̄ihe Egiloni m̄thamaki wa Moabi hinya wa ḡutooria Isiraeli. ¹³ Egiloni ak̄iḡir̄a and̄u a Amoni na Amaleki,* mak̄iungana hamwe nake maḡithar̄ik̄ira and̄u a Isiraeli, na mak̄imatunya It̄ũura r̄ir̄ia Inene r̄ia Mik̄ind̄u. ¹⁴ And̄u a Isiraeli maḡit̄uika ndungata cia Egiloni m̄thamaki wa Moabi m̄iaka ik̄umi na inana.

¹⁵ O r̄inḡi and̄u a Isiraeli mak̄ir̄ir̄ira Jehova, nake ak̄imahe m̄nd̄u wa k̄umahonokia wetagwo Ehudu, war̄i wa k̄imotho; m̄r̄u wa Gera ūria M̄ubenjamini. Nao and̄u a Isiraeli mak̄im̄ut̄uma na ir̄ih̄i r̄ia igooti k̄ur̄i Egiloni m̄thamaki wa Moabi. ¹⁶ Na r̄ir̄i, Ehudu n̄iathondekete r̄uhiu rwa njora r̄ũḡi m̄iena yeer̄i, ta rwa buti imwe na nuthu† k̄ur̄aiha r̄ur̄ia oohereire njohero-in̄i yake mwena wa ūrio nguo-in̄i th̄iin̄i. ¹⁷ Nake aḡitwar̄ira Egiloni m̄thamaki wa Moabi igooti, na r̄ir̄i, Egiloni aar̄i m̄nd̄u m̄noru m̄no. ¹⁸ Thuutha wa Ehudu k̄um̄nengera igooti, ak̄iumagaria and̄u ar̄ia maar̄ikuūite, maḡith̄i. ¹⁹ Nowe mwene aakinya m̄hianano-in̄i ir̄ia yar̄i hakuhi na Giligali, ak̄ih̄und̄uka, aḡith̄i ak̄ira m̄thamaki ūcio at̄ir̄i, “Nd̄i na nd̄um̄ir̄i yaku ya hitho.”

Nake m̄thamaki akiuga at̄ir̄i, “Kirai!” Nao ar̄ia othe maam̄utungat̄ira mak̄iehera har̄i we.

* **3:13** And̄u a Amoni na a Moabi maar̄i njaro cia Loti (K̄iam 19:38), nao Amaleki maar̄i njaro cia Esaũ (K̄iam 36:12, 16). And̄u aya n̄io maahakan̄ite na and̄u a Isiraeli, na n̄io maar̄i th̄u ciao iria njuru. † **3:16** n̄i ta nuthu m̄ta

²⁰ Nake Ehudu akĩmũkuhĩrĩria rĩrĩa aikarĩte arĩ o wiki nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki ya igũrũ, ũrĩa aikaraga hĩndĩ ya rĩa. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndĩ na ndũmĩrĩri yaku kuuma kũrĩ Ngai.” Na rĩrĩa mũthamaki ookagĩra kuuma gĩtĩ-inĩ kĩrĩa aikarĩre, ²¹ Ehudu agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũmũtho, akĩruta rũhiũ rwa njora kuuma njohero-inĩ yake mwena wa ũrĩ, agĩtheeca mũthamaki ũcio nda. ²² O na mũtĩ waruo ũgĩtoonya na rũhiũ rũkiumanĩra na thuutha. Ehudu ndaacomorire rũhiũ, namo maguta makĩrũhumbĩra. ²³ Ningĩ Ehudu agĩthĩ gĩthaku-inĩ, akĩhinga mĩrango ya nyũmba iyo ya igũrũ, akĩmũhingũrĩria kuo.

²⁴ Ehudu aarĩkia gũthĩ, ndungata cia mũthamaki igĩũka igĩkora mĩrango ya nyũmba ya igũrũ ũrĩ mĩhinge, ikiuga atĩrĩ, “No nginya akorwo nĩ gwĩteithia areteithia kanyũmba-inĩ ka na thĩinĩ.” ²⁵ Nacio igĩeterera o nginya igĩconoka, no rĩrĩa aagire kũhingũra mĩrango ya nyũmba, ikĩoya hingũro ikĩhingũra mĩrango. Na hau ikĩona mũnene wao agũite thĩ arĩ mũkuũ.

²⁶ Na rĩrĩ, hĩndĩ iyo cietereire ihingũrĩrwo-rĩ, Ehudu akũyũrĩra. Akĩhĩtũkĩra mĩhianano-inĩ akĩũrĩra Seira. ²⁷ Aakinya kuo akĩhuha karumbeta kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu, nao andũ a Isiraeli magĩkũrũkania nake moimĩte irĩma-inĩ, amatongoretie.

²⁸ Akĩmaatha atĩrĩ, “Nũmĩrĩrai, nĩgũkorwo Jehova nĩaneanĩte Moabi thũ yanyu moko-inĩ manyu.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkũrũka makĩmũrũmĩrĩra, makĩnyiita mariũko ma Rũũrĩ rwa Jorodani mariĩ maaringagĩrĩra bũrũri wa Moabi, na matiigana gwĩtĩkĩria mũndũ o na ũrĩkũ aringe rũũ rũu. ²⁹ Na hĩndĩ iyo makĩũraga andũ ta 10,000 a Moabi, na othe maarĩ andũ njamba na maarĩ na hinya; na gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire. ³⁰ Mũthenya ũcio andũ a Moabi magĩtũka ndungata cia andũ a Isiraeli, naguo bũrũri ũgĩkorwo na thayũ mĩaka mĩrongo ĩnana.

Shamigari

³¹ Thuutha wa Ehudu hagĩũka mũndũ wetagwo Shamigari mũrũ wa Anathu, ũrĩa woragire Afilisti magana matandatũ na mũcengi ũrĩa ũtindĩkaga ndegwa. O nake akĩhonokia andũ a Isiraeli.

4

Debora

¹ Thuutha wa Ehudu gũkua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. ² Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmarekereria moko-inĩ ma Jabini, mũthamaki wa bũrũri wa Kaanani ũrĩa waathanaga kũu Hazoru. Nake mũnene wa mbũtũ ciake cia mbaara eetagwo Sisera, ũrĩa watũũraga kũu Haroshethu-Hagoyimu. ³ Jabini aarĩ na ngaari cia ita cia igera magana kenda, na nĩahinyĩrĩrie andũ a Isiraeli atarĩ na tha ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩrĩ, nao andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie.

⁴ Na rĩrĩ, Debora, mũnabii mũndũ-wa-nja, mũtumia wa Lapidothu, nĩwe watongoria Isiraeli hĩndĩ iyo. ⁵ Nake aarĩ na handũ ha gũciirĩra rungu rwa Mũkĩndũ wa Debora, gatagatĩ ka Rama na Betheli kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu, nao andũ a Isiraeli maathĩaga harĩ we nĩgeetha amatuithanie maciira. ⁶ Debora agĩtũmanĩra Baraka mũrũ wa Abinoamu kuuma Kedeshi ya Nafitali, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaragwatha agakwĩra atĩrĩ, ‘Thĩ, woe andũ 10,000 a kuuma Nafitali na Zebuluni, na ũmatongorie nginya Kĩrĩma-inĩ kĩa Taboru. ⁷ Nĩ nĩngũguucĩrĩria Sisera, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Jabini, hamwe na ngaari ciake cia ita na thigari ciake nginya rũũ-inĩ rwa Kishoni, ndĩmũneane moko-inĩ maku.’”

⁸ Nake Baraka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthĩ aakorwo nĩngũtwarana hamwe na nĩ; no aakorwo ndũgũtwarana hamwe na nĩ-rĩ, o na nĩ ndĩgũthĩ.”

⁹ Nake Debora akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩngũtwarana nawe. No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa ũroya ũhoro ũyũ-rĩ, gĩtĩo gĩtigatũka gĩaku, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana Sisera moko-inĩ ma mũndũ-wa-nja.” Nĩ ũndũ ũcio Debora agĩtwarana na Baraka nginya Kedeshi, ¹⁰ na kũu Baraka agĩta andũ a Zebuluni na a Nafitali. Andũ 10,000 makĩmũrũmĩrĩra, o na Debora agĩthĩ hamwe nake.

¹¹ Na rĩrĩ, Heberĩ ũrĩa Mũkeni nĩeyamũrĩte agatigana na Akeni arĩa angĩ a rũciaro rwa Hobabu, mũthoni-we wa Musa,* na akaamba hema yake mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene kũu Zaananimu gũkuhĩ na Kedeshi.

¹² Nao andũ makĩhe Sisera ũhoro, atĩ Baraka mũrũ wa Abinoamu nĩambatĩte agakinya Kĩrĩma gĩa Taboru. ¹³ Sisera agĩcookanĩrĩria ngaari ciake cia ita cia igera

* **4:11** Akeni maarĩ athiritũ ya andũ a Isiraeli kuuma hĩndĩ ya Musa (Thaam 3:1), no Heberĩ rĩu nĩatuĩkĩte mũthiritũ wa Jabini (4:17).

magana kenda, hamwe na andũ othe arĩa maarĩ hamwe nake, kuuma Haroshethu-Hagoyimu nginya Rũũ rwa Kishoni.

¹⁴ Nake Debora akũra Baraka atĩrĩ, “Thiĩ! Ūyũ nĩguo mũthenya ũrĩa Jehova aneanĩte Sisera moko-inĩ maku. Githĩ Jehova tiwe ũthiite arĩ mbere yaku?” Nĩ ũndũ ũcio Baraka agĩkũrũka oimite Kĩrĩma-inĩ gĩa Taboru, arũmirũro nĩ andũ 10,000. ¹⁵ Rĩrĩa Baraka aamakuhĩrĩrie, Jehova akĩngatithia Sisera hamwe na ngaari ciake cia ita ciothe, na mbũtũ yake yothe, akĩmahũra na rũhiũ rwa njora, nake Sisera agĩtiganĩria ngaari yake ya ita, akĩũra na magũrũ. ¹⁶ No Baraka akĩngatithia ngaari icio cia ita o hamwe na mbũtũ cia ita nginya Haroshethu-Hagoyimu. Nacio thigari ciothe cia Sisera ikĩũragwo na rũhiũ rwa njora; na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe watigarire.

¹⁷ No rĩrĩ, Sisera agĩthara na magũrũ, akĩũrĩa hema-inĩ ya Jaeli, mũtumia wa Heberi ũrĩa Mũkeni, nĩ ũndũ kwarĩ na ũrata gatagatĩ-inĩ ka Jabini mũthamaki wa Hazoru na mbarĩ ya Heberi ũcio Mũkeni.

¹⁸ Jaeli akiumagara agatũnge Sisera, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, mwathi wakwa, toonya thĩinĩ. Ndũgetigire.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya hema thĩinĩ nake Jaeli akĩmũhumbĩra.

¹⁹ Sisera akiuga atĩrĩ, “Ndĩ mũnyootu, ndagũthaita he maaĩ nyue.” Jaeli agĩkunũra mbũthũ ya iria, akĩmũhe anyue, agĩcooka akĩmũhumbĩra.

²⁰ Sisera akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama mũrango-inĩ wa hema, na hangũka mũndũ akũũrie atĩrĩ, ‘Kũrĩ mũndũ ũrĩ gũkũ?’ uuge atĩrĩ, ‘Aca.’”

²¹ No Jaeli ũcio mũtumia wa Heberi akĩoya hĩgĩ ya hema na nyondo, agĩthĩ acemete harĩa Sisera aakomete anogete mũno. Akĩhũrĩrĩa hĩgĩ iyo thikĩrĩrio-inĩ, igĩtũrĩkania nginya igĩtoonyerera thĩ, nake agĩkua.

²² Baraka agũka aingatithĩtie Sisera, nake Jaeli agĩthĩ kũmũtũnga. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, nĩngũkuonia mũndũ ũrĩa ũracaria.” Nĩ ũndũ ũcio Baraka agĩtoonya hamwe na Jaeli, na agĩkora Sisera akomete thĩ arĩ mũkuũ nayo hĩgĩ imũtũrĩkanĩtie thikĩrĩrio.

²³ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩguo Ngai aatooririe Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, mbere ya andũ a Isiraeli. ²⁴ Nakuo guoko kwa andũ a Isiraeli gũgĩkĩrĩria kũgĩa na hinya igũrũ rĩa Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, nginya makĩmũniina biũ.

5

Rwĩmbo rwa Debora

¹ Mũthenya ũcio Debora na Baraka mũrũ wa Abinoamu makĩina rwĩmbo rũrũ:

² Rĩrĩa anene a Isiraeli maatongoria,
rĩrĩa andũ meheana meyendeire-rĩ,
goocai Jehova!

³ Iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ aathamaki! Thikĩrĩriai, inyuĩ aathani!
Nĩngũnĩra Jehova, nĩngũina;
nĩngũtungĩra Jehova rwĩmbo, o we Ngai wa Isiraeli.

⁴ Rĩrĩa Wee Jehova woimire Seiru,
rĩrĩa woimire bũrũri wa Edomu,
thĩ nĩyainainire, igũrũ rĩkiura,
namo matu magĩita maaĩ.

⁵ Irĩma nĩciathingithire mbere ya Jehova, o we Ngai wa Sinai,
ikĩinaina mbere ya Jehova, Ngai wa Isiraeli.

⁶ Matukũ-inĩ ma Shamigari mũrũ wa Anathu,
o na matukũ-inĩ ma Jaeli, njĩra nĩciagĩte andũ a kũgerera;
agendi maageraga tũcĩra twa mĩkĩra.

⁷ Tũtũra tũkĩaga andũ kũu Isiraeli,
tũkĩaga andũ, o nginya rĩrĩa nũ, Debora, ndaarahũkire,
ngĩarahũka ngĩtuũka ta nyina wa Isiraeli.

⁸ Hĩndĩ irĩa maathuurire ngai ng’eni,
mbaara nĩyokire o ihingo-inĩ cia itũũra inene,
na gũtionekire ngo kana itimũ
harĩ andũ 40,000 kũu Isiraeli.

⁹ Ngoro yakwa irĩ hamwe na anene a Isiraeli,
o hamwe na andũ arĩa merutĩre na kwĩyendera gatagatĩ-inĩ ka andũ.
Goocai Jehova.

10 “Inyuĩ mũhaicaga ndigiri njerũ,
mũikarĩre matandĩko manyu,
na inyuĩ mũthiiaga na njĩra,
cũraniai, ¹¹ kũrĩ na mĩgambo ya aini itahĩro-inĩ rĩa maaĩ.
Mainaga ciĩko cia ũthingu cia Jehova,
ciĩko cia ũthingu cia njamba ciake kũu Isiraeli.

“Ningĩ andũ a Jehova magĩkũrũka nginya ihingo-inĩ cia itũura inene.
12 ‘Wee Debora, ũkĩra! Ī ndũgũĩkĩre!
Ūkĩra, ũkĩra, ũkũye rwĩmbo!
Arahũka wee Baraka!
Wee mũrũ wa Abinoamu-rĩ, wĩnyiitĩre mĩgwate yaku.’

13 “Ningĩ andũ arĩa maatigaire,
magĩkũrũka kũrĩ andũ arĩa maarĩ igweta;
andũ a Jehova magĩũka kũrĩ nĩ
hamwe na andũ arĩa maarĩ hinya.
14 Amwe mookire kuuma Efraimu, arĩa iruka ciao ciarĩ kũu Amaleki;
Benjamini aarĩ hamwe na andũ arĩa maakũrũmĩrĩire.
Anene a ita cia mbaara nĩmaikũrũkire kuuma Makiru,
nakuo Zebuluni gũkiuma arĩa maanyiitaga rũthanju rwa mũnene wa mbũtũ cia ita.
15 Anene a Isakaru maarĩ hamwe na Debora;
Ī-ni, Isakaru maarĩ na Baraka,
mamumĩte thuutha na ihenya o nginya kĩanda-inĩ.
Ng’ongo-inĩ cia Rubeni
nĩ kwarĩ na ũhoru mũnene wa gwĩcookera.
16 Nĩ kũ gĩatũmire mũikare mĩaki-inĩ
mũiguage mahiũ makĩhuhĩrwo mĩrũri?
Ng’ongo-inĩ cia Rubeni
nĩ kwarĩ ũhoru mũnene wa gwĩcookera.
17 Gileadi aikarire o kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani.
Nake Dani-rĩ, nĩ kũ gĩagĩtũmire atiindage marikabu-inĩ?
Asheri aikarire o kũu ndwere-inĩ cia iria,
agũikara icukĩro-inĩ ciake cia marikabu.
¹⁸ Andũ a Zebuluni nĩmetwarĩrĩire ũgwati-inĩ wa gĩkuũ;
o nake Nafitali agũika o ũguo kũu gũtũũgĩru werũ-inĩ.

19 “Athamaki magĩũka, makĩrũa;
athamaki a Kaanani makĩrũra kũu Taanaka, gũkuhĩ na maaĩ ma Megido,
no matiakuuire betha, o na kana ndaho.
20 Kũu igũrũ njata nĩciarũire,
o kũu njĩra-inĩ ciacio ikĩrũa mbaara na Sisera.
21 Rũũ rwa Kishoni nĩ rwamathereririe,
rũu rũũ rwa tene, Rũũ rwa Kishoni.
Wee ngoro yakwa wĩtware, na ũgĩe na hinya!
22 Ningĩ mahũngũ ma mbarathi makĩrumia thĩ,
iteng’erete, mbarathi ciake irĩ hinya igathiĩ iteng’erete.
23 Nake mũraika wa Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Merozu ĩrogwatwo nĩ kĩrumi.*
Arĩa matũũraga kuo marogwatwo nĩ kĩrumi kĩrĩa kĩũru,
nĩ ũndũ matiokire gũteithia Jehova,
gũteithia Jehova kũrũa na arĩa marĩ hinya.’
24 “Jaeli mũtumia wa Heberi ũrĩa Mũkeni,
arorathimwo gũkĩra atumia arĩa angĩ,
o we mũrathime mũno harĩ atumia arĩa matũũraga hema-inĩ.
25 Sisera aamũhoire maaĩ, nake akĩmũhe iria;
akĩmũrehera iria imata na mbakũri ĩngĩnyũirwo nĩ andũ arĩa me igweta.
26 Aatambũrũkirie guoko gwake akĩoya hĩgĩ ya hema,
akĩnyiita nyondo ya bundi na guoko kwa ũrĩo.
Akĩringa Sisera, akĩmũhehenja mũtwe,

* 5:23 Itũura rĩa Merozu rĩarumirwo nĩ kwaga kũnyiitanĩra na ita rĩa Jehova; itũura rĩrĩrĩ rĩarĩ rĩa Nafitali.

- akĩmũtheeca na agĩthethera thikĩrĩrio yake.
 27 Akĩinama magũrũ-inĩ make,
 akĩgũa; agĩkoma hau.
 Akĩinama magũrũ-inĩ make, akĩgũa;
 o hau ainamire, no ho agũire arĩ mũkuũ.
- 28 “Nyina wa Sisera agĩcũthĩrĩria na ndirica;
 akĩanĩrĩra arĩ gatĩrica-inĩ kau, akiuga atĩrĩ,
 ‘Nĩ kũ gĩtũmĩte ngaari yake ya ita ĩikare ũguo ĩtookĩte?
 inegene rĩa magũrũ ma ngaari cia ita-rĩ, rĩcereirwo kũ?’”
- 29 Atumia ake arĩa oogĩ mũno makamũcookagĩria;
 o nake agecookagĩria na ngoro yake atĩrĩ,
 30 ‘Githĩ ti gwetha mareetha na makagayana indo cia ndaho:
 mũirĩtu ũmwe kana eerĩ harĩ o mũndũ,
 na nguo cia marangi maingĩ itahĩrwo Sisera,
 nguo cia marangi maingĩ iria ng’emie,
 nguo iria ng’emie mũno cia ngingo yakwa,
 icio ciothe nĩ cia gũtahwo?’”
- 31 “Nĩ ũndũ ũcio thũ ciaku iroothira, Wee Jehova!
 No arĩa makwendete-rĩ, marotuĩka ta riũa
 rĩkĩratha rĩrĩ na hinya warĩo.”
 Naguo bũrũri ũcio ũkĩgĩa na thayũ ihinda rĩa mũaka mĩrongo ĩna.

6

Gideoni

1 Andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ihinda rĩa mũaka mũgwanja Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Amidiani.* 2 Na tondũ hinya wa andũ a Midiani nĩwamahatĩrĩrie mũno, andũ a Isiraeli nĩmethondekeire kũndũ gwa kwĩhitha mũanya-inĩ ya irĩma, na ngurunga-inĩ, na ciigitĩro-inĩ iria mũno. 3 Rĩria rĩothe andũ a Isiraeli maahaandaga irio-rĩ, Amidiani, na Aamaleki, na andũ angĩ a mwena wa irathĩro nĩmatharĩkagĩra bũrũri ũcio. 4 Nao nĩmambĩte hema ciao kũu bũrũri-inĩ, na magĩthũkia irio iria ciarĩ mĩgũnda kũndũ guothe o nginya Gaza, na matiigana gũtigĩria andũ a Isiraeli kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ muoyo, arĩ ng’onda kana ng’ombe, o na kana ndigiri. 5 Nĩgũkorwo maambataga kuo na mahiũ mao na hema ciao mahaana ta ngĩ kũingĩha. Andũ na ngamĩra ciao matingĩatarĩkire; magĩtharĩkĩra bũrũri ũcio nĩgeetha mawanange biũ. 6 Amidiani makĩnyariira andũ a Isiraeli o nginya andũ a Isiraeli magĩkĩra Jehova amateithie.

7 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩrĩre Jehova nĩ ũndũ wa Amidiani-rĩ, Jehova akĩmatũmĩra mũnabii, ũria wameerire atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩ ndamũrutire bũrũri wa Misiri, ngĩmũruta bũrũri wa ũkombo. 9 Nĩ nĩ ndaamũtharire kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri, na kuuma guoko-inĩ kwa arĩa othe maamũhinyagĩrĩria. Ngĩmarutũrũra mbere yanyu na ngĩmũhe bũrũri wao. 10 Ngĩmwĩra atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; Mũtikanahooe ngai cia Aamori, arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũire.’ No inyũ mũtiigana kũnjigua.”

11 Nake mũraika wa Jehova agĩũka agĩkara thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũgandi o kũu Ofira, mũgandi wa Joashu ũria Mũabiezeri, harĩa mũriũ Gideoni aahũũragira ngano kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibe nĩguo amĩhithe ndĩkonwo nĩ Amidiani. 12 Nake mũraika ũcio wa Jehova akĩumĩrĩra Gideoni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova arĩ hamwe nawe, njamba ĩno ĩrĩ hinya.”

13 Nake Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “No rĩrĩ, mwathi wakwa, angĩkorwo Jehova arĩ hamwe na ithu-rĩ, nĩ kũ gĩtũmĩte maũndũ maya mothe matũkore? Makĩrĩ ha morirũ make mothe marĩa maithe maitũ maatwĩra ũhoro wamo atĩrĩ, ‘Githĩ ti Jehova watwambatarie agĩtũruta bũrũri wa Misiri?’ No rĩu-rĩ, Jehova nĩatũtiganĩrie agatũneana guoko-inĩ kwa Midiani.”

14 Nake Jehova akĩmũgarũrũkĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ na hinya ũcio ũrĩ naguo ũkahonokie Isiraeli, ũmarute guoko-inĩ kwa Midiani. Githĩ ti nĩ ndĩragũtũma?”

15 Gideoni akĩmũũria atĩrĩ, “No rĩrĩ, Mwathani, ingĩkĩhota atĩa kũhonokia Isiraeli? Mũhĩrĩga witũ nĩguo ũtarĩ hinya thĩnĩ wa Manase, na ningĩ nĩ nĩ mũnini mũno nyũmba-inĩ iitũ.”

* 6:1 Amidiani maarĩ njiaro cia Iburahĩmu iria aaciarire na Keturu (Kĩam 25:2).

¹⁶ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe, na nĩkũhũira Amidiani ũmaniine othe me hamwe.”

¹⁷ Nake Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maito-inĩ maku-rĩ, kĩnyonie kĩmenyithia atĩ ti-itherũ nĩwe ũranjarĩria. ¹⁸ Ndagũthaita ndũkae kuuma haha nginya njooke na ndeehe iruta riakwa na ndĩrĩge mbere yaku.”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngweterera nginya ũcooke.”

¹⁹ Gideoni agĩtoonya nyũmba, agĩhĩnja koori, nĩngĩ agĩthondeka mĩgate itarĩ na ndawa ya kũmbia kuuma eba ĩmwe† ya mũtu. Agĩkĩra nyama icio gĩkabũ-inĩ, naguo thathi wacio akĩwĩkĩra nyũngũ-inĩ, agĩtwarĩra mũraika na akimũigĩra hau gĩtina-inĩ kĩa mũgandi.

²⁰ Nake mũraika wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya nyama na mĩgate ĩyo itarĩ na ndawa ya kũmbia, ũciigĩrĩre ihiga-inĩ rĩrĩ, na ũciitĩrĩre thathi ũcio.” Nake Gideoni agĩka ũguo.

²¹ Nake mũraika wa Jehova akĩhutia nyama na mĩgate ĩyo itaarĩ na ndawa ya kũmbia na mũthia wa rũthanju rwake. Mwaki ũgĩakana uumĩte ihiga-inĩ, ũgĩcina nyama icio o hamwe na mĩgate ĩyo. Nake mũraika wa Jehova akĩbuĩria na ndaacookire kuonwo.

²² Rĩria Gideoni aamenyire atĩ oima mũraika wa Jehova-rĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Īya wakwa-ĩ! Mwachani Jehova! Nĩnyonete mũraika wa Jehova ũthiũ kwa ũthiũ!”

²³ Nowe Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩa na thayũ! Tiga gwĩtigĩra. Wee-rĩ, ndũgũkua.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, agĩgũta Jehova nĩ Thayũ. Nakĩo gĩtũire kũ Ofira kwa Aabiezeri nginya ũmũthĩ.

²⁵ O ũtukũ ũcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ndegwa ya keerĩ kuuma rũuru-inĩ rwa thoguo ya miaka mũgwanja. ũcooke ũgũithie kĩgongona gĩa thoguo kĩa Baali, na ũtemange gĩtuğĩ kĩa Ashera kĩria kĩrĩ mwena-inĩ wakĩo. ²⁶ ũcooke wakĩre Jehova Ngai waku kĩgongona kĩria kĩağĩrĩre hau igũrũ rĩa harĩa hambafĩru. Hũthĩra ngũ cia gĩtuğĩ kĩa Ashera kĩria ũtemangire, ũndũtĩre ndegwa ĩyo ya keerĩ ĩtuĩke igongona rĩa njino.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni akĩoya ndungata ciae ikũmi, agĩka o ta ũria Jehova aamwĩrite. No rĩrĩ, tondu nĩetigagĩra andũ a nyũmba yao na andũ a itũura rĩu-rĩ, eekire maũndũ macio ũtukũ handũ ha mũthenya.

²⁸ Rũciini kwarooka gũkĩa rĩria andũ a itũura mookĩrĩre-rĩ, kĩgongona kĩa Baali kĩarĩ kĩmomore, hamwe na gĩtuğĩ kĩa Ashera gĩtemangĩrwo hau mwena-inĩ wakĩo, nayo ndegwa ĩyo ya keerĩ ĩrutĩrwo kĩgongona-inĩ kũ kierũ gĩakĩtuo!

²⁹ Makĩũrania atĩrĩ, “Nũũ wĩkĩte ũũ?”

Rĩria maatũirĩre wega, makĩrwo atĩrĩ, “Nĩ Gideoni mũrũ wa Joashu wĩkĩte ũguo.”

³⁰ Andũ acio a itũura makĩra Joashu atĩrĩ, “Umia mũrũguo na nja. No nginya akue, nĩ ũndũ nĩoinangĩte kĩgongona kĩa Baali na agatemenga gĩtuğĩ kĩa Ashera kĩria kĩrĩ mwena-inĩ wakĩo.”

³¹ Nowe Joashu agĩcookeria kĩrĩndĩ kũ kĩamũrigĩcĩrĩre kĩ na ũuru atĩrĩ, “Anga nĩmũkwenda kũrũrĩra Baali? Mũrageria kũmũhonokia? Mũndũ ũria ũkũmũrũrĩra, ũcio ekũragwo gũtanakĩa! Angĩkorwo Baali nĩ ngai-rĩ, no ahote kwĩrũrĩra rĩria mũndũ angĩunanga kĩgongona gĩaake.” ³² Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũcio magĩtua Gideoni “Jerubu-Baali,” makiuga atĩrĩ, “Baali niarekwo arũe nake we mwene,” nĩ ũndũ nĩoinangĩte kĩgongona kĩa Baali.

³³ Na rĩrĩ, Amidiani othe, na Amaleki, na andũ angĩ a mwena wa irathĩro magĩcookanĩrĩra mbũtũ ciao cia ita, makĩringa mũrĩmo wa Jorodani, na makĩamba hema ciao Kĩanda-inĩ kĩa Jezireeli. ³⁴ Hĩndĩ ĩyo Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Gideoni, nake akĩhuha karumbeta, agĩta Aabiezeri mamũrũmĩrĩre. ³⁵ Agĩtũma andũ bũrũri wothe wa Manase, akĩmeera meehe indo cia mbaara, o na agĩtũmana mabũrũri ma Asheri, na Zebuluni, na Nafitali, o nao makĩambata makamatũnge.

³⁶ Nake Gideoni akĩra Ngai atĩrĩ, “Ũngĩkorwo nĩkũhonokia Isiraeli na guoko gwakwa o ta ũria weranĩre-rĩ, ³⁷ atĩrĩ, nĩngũiga rũũa rwa ng’ondũ kĩhũhĩro-inĩ kĩa ngano. Ime rĩngĩkorwo rũũa-inĩ rwiki na kũu kũngĩ thĩ gũkorwo kũrĩ kũmũ-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩngamenya atĩ nĩkũhonokia Isiraeli na ũndũ wa guoko gwakwa, o ta ũria uugĩte.”

³⁸ Na ũguo noguo gwatũkĩre. Gideoni akĩroka gũũkĩra rũciini tene mũthenya ũyũ ũngĩ; akĩhiha rũũa rũu ime rũkiuma maaĩ mbakũri ĩmwe.

³⁹ Nĩngĩ Gideoni akĩra Ngai atĩrĩ, “Ndũkae kũrakario nĩ nĩ. Ngĩrĩrĩra ngũhooe ũndũ ũngĩ ũmwe. Njĩtikĩria o igeria rĩngĩ rĩmwe na rũũa rũrũ. Ihinda rĩrĩ reke rũũa rũrũ rũkorwo rũrĩ rũmũ, nakuo thĩ gũkorwo kũhumbĩrwo nĩ ime.” ⁴⁰ ũtukũ ũcio Ngai agĩka o ro ũguo. No rũũa rwiki rwari rũmũ; nakuo thĩ guothe kwari kũhumbĩre nĩ ime.

† 6:19 nĩ ta kilo 22

7

Gideoni Gũtooria Andũ a Midiani

¹ Rũciini tene, Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) na andũ ake othe nĩmambire hema gĩthima-inĩ kĩa Harodi. Kambĩ ya Amidiani yarĩ mwena wao wa gathigathini kũu gĩtũamba-inĩ, hakuhi na karĩma ka More. ² Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Ūrĩ na andũ aingĩ mũno gũkĩra arĩa ngwenda nĩgeetha neane Amidiani moko-inĩ mao. Nĩgeetha Isiraeli matikanjĩtĩre atĩ nĩ hinya wao wamahonokia, ³ Na rĩrĩ, anĩrĩra kũrĩ andũ, ũmeere atĩrĩ, ‘Mũndũ o wothe ũrainaina nĩ guoya no ahũndũke, ehene Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi.’” Nĩ ũndũ ũcio andũ 22,000 na igĩrĩ makĩehera, magĩtigara 10,000.

⁴ No Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “O na rĩu andũ no aingĩ mũno. Maikũrũkie maaĩ-inĩ, na nĩngũgũthuurĩria andũ acio ho. Ingiuga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩegũthĩĩ hamwe nawe,’ ũcio nĩwe ũrĩthĩĩ nawe; no ingiuga atĩrĩ, ‘Ūyũ ndegũthĩĩ hamwe nawe,’ ũcio ndegũthĩĩ nawe.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩkũrũkia andũ acio maaĩ-inĩ. Marĩ hau Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Amũrania arĩa mekũnyua maaĩ na rũrĩmĩ ta ũrĩa ngui ĩnyuuga na arĩa mekũnyua maaĩ na hĩ ciao maturĩtie ndu.” ⁶ Andũ magana matatũ makĩnyua maaĩ na hĩ ciao. Acio angĩ othe magĩturia ndu makĩnyua maaĩ.

⁷ Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Nĩngũmũhonokia na ũndũ wa andũ magana matatũ arĩa manyuire maaĩ na hĩ, neane Amidiani moko-inĩ manyu. Reke andũ acio angĩ othe mathĩ, o mũndũ ainũke gwake.” ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni akĩra andũ acio angĩ a Isiraeli macooke hema-inĩ ciao, no agĩtigwo na andũ magana matatũ, arĩa mooire rĩgu na tũrumbeta twa acio mainũkire.

Na rĩrĩ, kambĩ ya Amidiani yarĩ mũhuro wake o kũu kĩaanda-inĩ. ⁹ Ūtukũ ũcio Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Ūkĩra, ũikũrũke ũtharĩkĩre kambĩ ĩyo ya Amidiani, tondũ nĩndĩmĩneanĩte moko-inĩ maku. ¹⁰ No angĩkorwo nĩngũgũtigĩra gũtharĩkĩra-rĩ, gũkũrũke kambĩ-inĩ mũrĩ na Pura ndungata yaku, ¹¹ na ũthĩkĩrĩre ũrĩa maroiga. Thuutha ũcio nĩũkũgĩa na hinya wa gũtharĩkĩra kambĩ ĩyo.” Nĩ ũndũ ũcio Gideoni na Pura ndungata yake magĩkũrũka nginya tũnyũmba-inĩ twa arangĩri a kambĩ ĩyo. ¹² Nao Amidiani, na Aamaleki na andũ othe a mwena wa irathĩro maikarĩte kĩaanda kũu maingĩhĩte ta ngĩgĩ. Ngamũira ciao itingĩatarĩkire nĩ ũndũ ciarĩ nyĩngĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ-inĩ cia iria ũrĩa ũtangĩtarĩka.

¹³ Gideoni aakinyire ho o hĩndĩ ĩria mũndũ ũmwe eeraga mũratawe ũhoro wa kiroto gĩake. Nake oigaga atĩrĩ, “Ndootete kiroto ngoona mũgate wa cairi wa gĩthiũrũrĩ ũũkĩte ũkagwĩra kambĩ ya Amidiani. Ūragũthire hema na hinya mũnene mũno, nginya hema ĩrang’auka, ĩragũa.”

¹⁴ Mũrata wake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūyũ ti ũndũ ũngĩ tiga rũhiũ rwa Gideoni mũrũ wa Joashu, ũrĩa Mũisiraeli. Ngai nĩaneanĩte Amidiani na kambĩ yao yothe moko-inĩ make.”

¹⁵ Rĩrĩa Gideoni aiguire ũhoro wa kiroto kũu na ũtaũri wakĩo, akĩhooya Ngai. Agĩcooka nginya kambĩ-inĩ ya Isiraeli akĩmeeta akĩmeera atĩrĩ, “Ūkĩrai! Jehova nĩaneanĩte kambĩ ya Amidiani moko-inĩ manyu.” ¹⁶ Akĩgayania andũ acio magana matatũ ikundi ithatũ, akĩmanengera othe o mũndũ karumbeta na nyũngũ therĩ, ĩrĩ na kĩmũrĩ thĩnĩ.

¹⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ndoraai. Mwĩke o ũrĩa ngwĩka. Hĩndĩ ĩria ndĩrikinya mũthia-inĩ wa kambĩ, mwĩke o ũrĩa ndĩrĩka. ¹⁸ Hĩndĩ ĩria nĩ na arĩa othe ndĩ nao tũrĩhuha tũrumbeta twitũ, hĩndĩ ĩyo inyothe mũthiũrũrũkĩrie kambĩ mũhuhe twanyu na mwanĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa Jehova o na wa Gideoni.’”

¹⁹ Gideoni na andũ acio igana rĩmwe arĩa maarĩ nake magĩkinya mũthia wa kambĩ o kĩaambĩrĩria-inĩ kĩa ũtukũ gatagatĩ, thuutha hanini wa gũcenjania arangĩri. Makĩhuha tũrumbeta twao na makĩũraga nyũngũ iria ciarĩ moko-inĩ mao. ²⁰ Ikundi icio ithatũ ikĩhuha tũrumbeta, na ikĩũraga nyũngũ. Maanyĩĩte mũrĩ na moko mao ma ũmũtho, na makanyĩita tũrumbeta twao twa kũhuha na moko mao ma ũrĩo, nao makĩanĩrĩra atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rwa Jehova na rwa Gideoni!” ²¹ Na rĩrĩa o mũndũ aarũgamire handũ hake gũthiũrũrũkĩria kambĩ-rĩ, Amidiani othe magĩteng’era, magĩkayaga morĩte.

²² Hĩndĩ ĩria tũrumbeta tũu magana matatũ twahuhirwo, Jehova agĩtũma andũ arĩa maarĩ kambĩ-inĩ yothe mahũũrane na hiũ ciao cia njora mũndũ na mũndũ ũrĩa ũngĩ. Nayo mbũtũ ĩyo yothe ikĩũrĩra Bethi-Shita ĩrorete Zerera o nginya mũhaka-inĩ wa Abeli-Mehola gũkuhi na Tabathu. ²³ Andũ a Isiraeli kuuma Nafitali, na Asheri na Manase guothe nĩmetirwo nao magĩteng’eria Amidiani. ²⁴ Nake Gideoni agĩtũmana bũrũri

wothe ūria wa irĩma wa Efraimu, akiuga atĩrĩ, “Ikūrũkai mũhũurane na Amidiani na mwĩnyiĩre maaĩ ma Jorodani mbere yao o nginya Bethi-Bara.”

Nĩ ūndũ ūcio andũ othe a Efraimu nĩmetirwo, na makĩnyĩĩra maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani o nginya Bethi-Bara. ²⁵ O na ningĩ nĩmanyĩĩre atongoria eerĩ a Midiani, nĩo Orebu na Zeebu. Nao makĩũragĩra Orebu ihiga-inĩ rĩa Orebu, nake Zeebu makĩmũũragĩra kihĩhĩro-inĩ kĩa ndĩbei kĩa Zeebu. Nao magĩthingatana na Amidiani, na magĩtwara mĩtwe ya Orebu na Zeebu kũrĩ Gideoni, ūria warĩ mũrĩmo ūria ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani.

8

Zeba na Zalimuna

¹ Na rĩrĩ, andũ a Efraimu makĩũria Gideoni atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ūtũwĩke ūguo? Wagire gũtũwĩta ūgĩthĩ kũhũũrana na Amidiani nĩkĩ?” Nao makĩmũtetia mũno.

² Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩtia nĩ njĩkĩte ngerekanĩtio na inyuĩ? Gĩthĩ kũhaara thabĩbũ cia Efraimu ti kwega gũkĩra magetha mothe ma thabĩbũ cia Abiezeri? ³ Ngai nĩaneanire Orebu na Zeebu, atongoria a Amidiani moko-inĩ manyu. Nĩtia nĩ hotete gwĩka ngerekanĩtio na inyuĩ?” Maigua ūguo, marakara marĩa maamũrakarĩre namo magĩthira.

⁴ Gideoni na andũ ake magana matatũ, o na marĩ anogu, magĩteng’eria thũ ciao magĩkinya Jorodani na makĩringa rũũ rũu. ⁵ Nake akĩra andũ a Sukothu atĩrĩ, “Heeĩ ita rĩakwa kĩndũ gĩa kũria; nĩ ūndũ nĩ anogu biũ, na no ndeng’eretie Zeba na Zalimuna, athamaki a Midiani.”

⁶ No anene a Sukothu makĩmũũria atĩrĩ, “Rũu-rĩ, ūkĩrĩ ūranyiita Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe thigari ciaku irio nĩkĩ?”

⁷ Nake Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ūndũ wa ūguo mwoiga, rĩria Jehova arĩneana Zeba na Zalimuna moko-inĩ makwa, ndĩtembũranga mũrĩ yanyu na mĩigua ya werũ-inĩ na mahiũ ma nyeki-inĩ.”

⁸ Oima kũu akĩambata nginya Penieli,* akĩmooria o ta ūguo oorĩtie andũ a Sukothu, nao magĩcokia o ta ūria andũ a Sukothu maamũcookeirie. ⁹ Nĩ ūndũ ūcio akĩra andũ a Penieli atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa ngaahũndũka hootanite-rĩ, nĩ nĩngamomora mũthiringo ūyũ mũraihu na igũrũ.”

¹⁰ Nao Zeba na Zalimuna maarĩ kũu Karikori marĩ na ita rĩa andũ ta 15,000, acio oiki no-o maagitaira kuuma kũrĩ mbũtũ ya andũ a irathĩro; andũ 100,000 rĩa mirongo ĩrĩ arĩa maarũaga na hiũ cia njora nĩ moragĩtwo. ¹¹ Gideoni akĩambata na njĩra ya andũ arĩa maikaraga hema-inĩ mwena wa irathĩro rĩa Noba na Jogibeha, akĩumĩrĩra mbũtũ iyo hĩndĩ irĩa itegeragĩria kũrĩ na ūgwati. ¹² Zeba na Zalimuna, athamaki acio eerĩ a Midiani, makĩũra, nowe akĩmateng’eria, akĩmanyiita, na akĩhota mbũtũ iyo yao yothe.

¹³ Gideoni mũrũ wa Joashu akĩhũndũka oimĩte mbaara-inĩ, agereire Ihĩtũkĩro rĩa Heresi. ¹⁴ Nake akĩnyĩita mwanake wa Sukothu, na akĩmũhooya ūhoru, nake mwanake ūcio akĩmwandĩkĩra marĩtwa ma anene mirongo mũgwanja na mũgwanja a Sukothu, na nĩo athuuri a itũũra rĩu. ¹⁵ Hĩndĩ iyo Gideoni agĩũka, akĩra andũ a Sukothu atĩrĩ, “Aya nĩo Zeba na Zalimuna, arĩa mwanyũrũrĩre ūhoru wao, mũkiuga atĩrĩ, ‘Anga nũkĩnyĩite Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe andũ aya aku anogu irio nĩkĩ?’” ¹⁶ Agĩkĩnyĩita athuuri acio a itũũra, nake akĩherithia andũ acio a Sukothu na mĩigua ya werũ-inĩ, na mahiũ ma nyeki-inĩ. ¹⁷ Ningĩ akĩmomora mũthiringo ūcio mũraihu na igũrũ wa Penieli, na akĩũraga andũ a itũũra rĩu.

¹⁸ Hĩndĩ iyo akĩũria Zeba na Zalimuna atĩrĩ, “Andũ arĩa mworagĩre kũu Tabori-rĩ, maahaanaga atĩa?”

Nao magĩcokia atĩrĩ, “Nĩ andũ tawe, o ũmwe wao aahaanaga ta mũrũ wa mũthamaki.”

¹⁹ Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, “Acio maarĩ ariũ a baba, o na ariũ a maitũ. O ta ūria Jehova atũũraga muoyo-rĩ, korwo nĩmwahonokirie mĩoyo yao-rĩ, ndĩngĩamũũraga.”

²⁰ Akĩgarũrũkĩra Jetheri, mũriũ wake wa irigithathi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Moorage!” Nowe Jetheri ndaigana gũcomora rũhiũ rwa njora, tondũ aarĩ o kamwana kanini, na nĩetigagĩra.

²¹ Zeba na Zalimuna makĩũra Gideoni atĩrĩ, “Ūkĩra, ūtũũrage arĩ we. Tondũ o ta ūria mũndũ atariũ noguo hinya wake ũigana.” Nĩ ūndũ ūcio Gideoni agĩũkĩra, akĩmooraga, na akĩruta irengeeri irĩa ciagemetie ngĩngo cia ngamũra ciao, agĩthĩ nacio.

* 8:8 Penieli nĩho Jakubu aagianĩre na Ngai.

Ebodi ya Gideoni

²² Andũ a Isiraeli makĩra Gideoni atĩrĩ, “Tũthamakĩre, wee, na mũrũguo, na mũrũ wa mũrũguo o nake, nĩgũkorwo wee nĩtũthonoketie, ũgatũruta moko-inĩ ma Midiani.”

²³ Nowe Gideoni akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndikũmũthamakĩra, o na kana mũrũ wakwa. Jehova nĩwe ũkũmũthamakĩra.” ²⁴ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ ũndũ ũngĩ ũmwe ngũmũhooya, nago nĩ atĩ o ũmwe wanyu aahē gĩcũhĩ kĩmwe gĩa gũtũ kĩa iria aatahire.” (Ūcio warĩ mũtugo wa Aishumaeli, gwĩkĩra icũhĩ cia thahabu matũ.)

²⁵ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtũgũciheana tũkenete.” Nĩ ũndũ ũcio makĩara nguo thĩ, na o mũndũ agĩkia gĩcũhĩ ho kuuma kũrĩ indo iria aatahite. ²⁶ Nago ũritũ wa icũhĩ icio cia thahabu aahoete wakinyire cekerĩ 1,700,[†] mathaga marĩa mangĩ matatarĩtwo, na nimo mĩgathĩ, na nguo cia rangi wa ndathi iria ciehumbugwo nĩ athamaki a Amidiani, kana mĩnyororo ĩrĩa yarĩ ngingo cia ngamĩra ciao. ²⁷ Gideoni agĩthondeka thahabu ĩyo ĩgĩtuĩka ebodi, ĩria aigire kũu Ofira, itũura riake. Isiraeli othe makĩhũura ũmaraya na ũndũ wa kũmĩhooya marĩ kũu, nayo ĩgĩtuĩka mũtego harĩ Gideoni na nyũmba yake.

Gĩkuũ kĩa Gideoni

²⁸ Ūguo nĩguo andũ a Midiani maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli, na matiacookire kwambararia mĩtwe rĩngĩ. Matukũ-inĩ marĩa Gideoni aatũurire muoyo, bũrũri ũcio ũkĩgĩa na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna.

²⁹ Jerubu-Baali mũrũ wa Joashu nĩacookire gwake mũciĩ gũtũura kuo. ³⁰ Na aarĩ na ariũ mĩrongo mũgwanja ake mwene, nĩ ũndũ nĩ aarĩ na atumia aingĩ. ³¹ Nayo thuriya yake ĩrĩa yaikaraga Shekemu, nĩyamũciarĩire mwana wa kahĩĩ, ũrĩa aature Abimeleku. ³² Gideoni mũrũ wa Joashu aakuire arĩ mũkũrũ mũno, na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya ithe Joashu kũu Ofira ya Abiezere.

³³ Gideoni akua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmahũurire ũmaraya na Mabaali. Makĩrũgamia Baali-Berithu[‡] ĩtuĩke ngai yao, ³⁴ na matiacookire kũrĩrikana Jehova Ngai wao, ũrĩa wamahonoketie akamaruta moko-inĩ ma thũ ciao ciothe iria ciarĩ miēna-inĩ yao yothe. ³⁵ O na ningĩ nĩmagire gũcookia ngaatho kũrĩ nyũmba ya Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe mega aamekĩre.

9*Abimeleku*

¹ Abimeleku mũrũ wa Jerubu-Baali nĩathiire kũrĩ aa mamawa na andũ othe a mbarĩ ya kũrĩa nyina oimĩte kũu Shekemu, akĩmeera atĩrĩ, ² “Ūriai atũuri othe a Shekemu atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega na inyuĩ. Nĩ mwathwo nĩ ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-Baali, kana mũthamakĩrwo nĩ mũndũ ũmwe?’ Ririkanai ndĩ wanyu, tuumĩte mũthiimo ũmwe.”

³ Rĩrĩa aa mamawa meerire atũuri a Shekemu ũhoro ũcio wothe, andũ a Shekemu makĩenda kũrũmĩrĩra Abimeleku nĩ ũndũ nĩmoigire atĩrĩ, “Ūcio nĩ mũrũ wa ithe witũ.”

⁴ Nao makĩmũhe cekerĩ mĩrongo mũgwanja cia betha^{*} irutĩtwo hekarũ-inĩ ya Baali-Berithu, nake Abimeleku agĩcihũthĩra kwandĩka andũ matarĩ kiene na a mbũkĩrĩra, arĩa maatuĩkire arũmĩrĩri ake. ⁵ Agĩthĩĩ gwa ithe mũciĩ o kũu Ofira na akĩũragĩthĩria ariũ a ithe mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, nĩo ariũ a Jerubu-Baali. No Jothamu, mũrũ wa Jerubu-Baali ũrĩa warĩ kĩhinga-nda, nĩahonokire nĩ ũndũ nĩehithire. ⁶ Nao atũuri othe a Shekemu na a Bethi-Milo makĩũngana mũti-inĩ ũria mũnene o hau gĩtugĩ-inĩ kũrĩa kũrĩ Shekemu, magĩtua Abimeleku mũthamaki.

⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Jothamu aahairwo ũhoro ũcio-rĩ, akĩhaica Kĩrĩma-igũrũ kĩa Gerizimu na akĩanĩrĩra, akĩmeera atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩriai inyuĩ atũuri a Shekemu, nĩgeetha o nake Ngai amũthĩkĩrĩrie. ⁸ Mũthenya ũmwe mũti nĩyoimagarire ĩgaitĩrĩrie ũmwe wayo maguta atũike mũthamaki wayo. Nayo ĩkĩra mũtamaiyũ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

⁹ “No mũtamaiyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na maguta makwa marĩa matũmaga ngai o na andũ matũio, ngariũnge ũu na ũu igũrũ rĩa mũti ĩria ĩngĩ?’

¹⁰ “Thuutha ũcio mũti ĩyo ĩkĩra mũkũyũ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹¹ “No mũkũyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na ngũyũ ciakwa njega ũguo na ĩrĩ mũrĩo, ngariũnge ũu na ũu igũrũ rĩa mũti ĩria ĩngĩ?’

¹² “Ningĩ mũti ĩkĩra mũthabibũ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹³ “No mũthabibũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na ndibei yakwa ĩria ĩkenaglia ngai o na andũ, ngariũnge ũu na ũu igũrũ rĩa mũti ĩria ĩngĩ?’

[†] 8:26 nĩ ta kilo 20 [‡] 8:33 Baali-Berithu yarĩ ngai ya andũ a Kaanani, na hekarũ yayo yarĩ Shekemu. ^{*} 9:4 nĩ ta kilo robo ithatũ (0.75)

¹⁴ “Kũrikĩrĩria mĩtĩ yothe ikĩira mũtare wa gĩthaka-inĩ atĩrĩ, ‘Ūka ūtuĩke mũthamaki witũ.’

¹⁵ “Naguo mũtare ūcio wa gĩthaka ūkĩira mĩtĩ ĩyo atĩrĩ, ‘Kũngĩkorwo ti-itherũ nĩ mũkwenda kũnjitĩrĩria maguta ndũike mũthamaki wanyu-rĩ, giũkei mwĩhithe kũruru-inĩ gĩakwa; no kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma mũtare-inĩ wa gĩthaka ūcine mĩtarakwa ya Lebanoni!’

¹⁶ “No rĩrĩ, angĩkorwo mwekire ūndũ ūcio na kĩhooto, na mũrĩ na ngoro njega rĩria mwatuire Abimeleku mũthamaki, na angĩkorwo nĩmwĩkĩte Jerubu-Baali na nyũmba yake maũndũ mega, mũkamwĩka ũrĩa agĩrũro nĩ gwĩkwo-rĩ, ¹⁷ tondu baba nĩwe wamũrũrĩre, agĩtarĩrĩria muoyo wake ũgwati-inĩ nĩgeetha amũhonokie moko-inĩ na Amidiani, ¹⁸ (no ūmũthĩ nĩmũũkĩrĩre nyũmba ya baba, mũkooagĩra ariũ ake mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, na mũgatua Abimeleku, mũrũ wa ngombo yake ya mũrĩtu, mũthamaki wa atũũri a Shekemu tondu nĩ mũrũ wa ithe wanyu), ¹⁹ mũngĩkorwo mwĩkĩte ūndũ ūcio na kĩhooto, na mũrĩ na ngoro njega kũrĩ Jerubu-Baali na nyũmba yake ūmũthĩ-rĩ, Abimeleku arotũika gĩkeno kĩanyu, o na inyuũ mũgĩtuĩke gĩkeno gĩake! ²⁰ No kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma harĩ Abimeleku ūmũcine, ūmũniine biũ, atũũri aya a Shekemu na Bethi-Milo, o na mwaki ũrokiuma harĩ inyuũ atũũri a Shekemu na Bethi-Milo, ūcine Abimeleku, ūmũniine biũ.”

²¹ Hĩndĩ ĩyo Jothamu agĩthara, akũrĩra kũu Biri, nake agĩtũura kuo nĩ ūndũ nĩetigagĩra mũrũ wa ithe, Abimeleku.

²² Thuutha wa Abimeleku gwithana Isiraeli mĩaka ĩtatũ-rĩ, ²³ Ngai agĩtũma roho mũũru gatagatĩ ka Abimeleku na atũũri a Shekemu, arĩa meekire maũndũ mooru ma ũhinga kũrĩ Abimeleku. ²⁴ Ngai eekire ūndũ ũyũ nĩgeetha ngoro ĩria yagerĩro ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-Baali, ya gũitwo thakame yao, ĩrĩhio mũrũ wa ithe wao, Abimeleku, na ĩrĩhio atũũri a Shekemu arĩa maamũeithirie kũũraga ariũ a ithe. ²⁵ Nĩ ūndũ wa kũregana nake-rĩ, atũũri acio a Shekemu nĩmaigire andũ ĩrĩma-inĩ nĩguo mohie na matunye o mũndũ ũrĩa wahĩtũkaga indo ciake, naguo ũhoru ūcio ūkĩmenyithio Abimeleku.

²⁶ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi hamwe na ariũ a ithe magĩthaamĩra kũu Shekemu, nao atũũri akuo makĩmwĩhoka. ²⁷ Thuutha wa gũthĩ mĩgũnda-inĩ na gũcookereria thabĩbũ na gũcihiha, makĩgĩa na iruga hekarũ-inĩ ya ngai yao. Rĩria maarĩaga na makĩnyuuga, makĩruma Abimeleku. ²⁸ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi akiuga atĩrĩ, “Abimeleku nũũ, na Shekemu nũũ, nĩguo tũtuĩke ndungata ciake? Gĩthĩ ti mũrũ wa Jerubu-Baali, nake Zebuli gĩthĩ tiwe mũnini wake? Tungatĩrai andũ a Hamoru, ithe wa Shekemu! Tũgũgĩtungatĩra Abimeleku nĩkĩ? ²⁹ Naarĩ korwo andũ aya me rungu rwa wathani wakwa! Hĩndĩ ĩyo nĩ no ndĩmweherie. No njĩre Abimeleku atĩrĩ, ‘Ita ita rĩaku rĩothe!’”

³⁰ Rĩria Zebuli ūcio mwathi wa itũũra aigũire ũrĩa Gaali mũrũ wa Ebedi oigĩte-rĩ, akĩrakario nĩ ũhoru ūcio mũno. ³¹ Agĩtũmĩra Abimeleku andũ na hito, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gaali mũrũ wa Ebedi na ariũ a ithe nĩmokĩte gũkũ Shekemu, na nĩmararahũra andũ a itũũra magũũkĩrĩre. ³² Nĩ ūndũ wa ũguo-rĩ, ũtukũ wakĩnya wee na andũ aku mũũke mũmoohie mĩgũnda-inĩ. ³³ Rũciini tene rĩua rĩkĩritha-rĩ, ũthĩ ũtharĩkĩre itũũra inene. Na rĩria Gaali na andũ ake mariumĩra magũtharĩkĩre-rĩ, ĩka ũrĩa wothe guoko gwaku kũngĩhota gwĩka.”

³⁴ Nĩ ūndũ ūcio Abimeleku marĩ hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita makĩumagara ũtukũ, makĩhĩtha gũkuhĩ na Shekemu marĩ ikundi inya. ³⁵ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi nĩoimagarĩte akarũgama itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene, o hĩndĩ ĩyo Abimeleku na thigari ciake moimagĩra kũria meehĩhĩte.

³⁶ Rĩria Gaali aamoonire-rĩ, akũira Zebuli atĩrĩ, “Ta rora, harĩ na andũ maroka maikũrũkĩte kuuma ĩrĩma ĩgũrũ!”

Nake Zebuli agĩcookĩte atĩrĩ, “Wee ũroona ciĩruru cia ĩrĩma taarĩ andũ.”

³⁷ No Gaali akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: “Ta rora wone andũ maroka maikũrũkĩte moimĩte gatagatĩ ka bũrũri, na mbũtũ ĩria ĩngĩ yũkĩte yumĩte na mwena wa mũtĩ wa mũragũri.”

³⁸ Nĩngĩ Zebuli akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩgaatho waku ũkĩrĩ ha rĩu, wee woigĩre atĩrĩ, ‘Abimeleku nũũ atĩ nĩguo atwathe?’ Gĩthĩ andũ aya ti o wanyũrũrĩre. Umagara ũkarũe nao!”

³⁹ Nĩ ūndũ ūcio Gaali agĩtongoria atũũri a Shekemu makĩhũũrana na Abimeleku. ⁴⁰ Abimeleku akĩmũteng’eria, nao andũ aingĩ makĩgũa maguarĩtio makĩũra kũu guothe o ngĩnya itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo. ⁴¹ Abimeleku agĩtũura Aruma, nake Zebuli akĩrutũrũra Gaali hamwe na ariũ a ithe kuuma Shekemu.

⁴² Mũthenya ũyũ ũngĩ andũ a Shekemu magĩthĩ mĩgũnda-inĩ, nake Abimeleku akimenyithio ũhoru ũcio. ⁴³ Nĩ undũ ũcio akĩoya andũ ake, akĩmagayania ikundi ithatũ, akĩmaiga moherie andũ mĩgũnda-inĩ. Hĩndĩ ĩrĩa onire andũ acio magĩũka moimĩte itũũra-inĩ rĩrĩa inene, agĩũkĩra amatharĩkĩre. ⁴⁴ Abimeleku na ikundi iria aarĩ nacio makĩgũthũka mbere nginya hau itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene, nacio ikundi icio ingĩ igĩri ikĩgũthũkĩra arĩa maarĩ mĩgũnda-inĩ, ikĩmooraga. ⁴⁵ Abimeleku akĩhũũrana na itũũra rĩu inene mũthenya wothe nginya akĩrĩtaha na akĩũraga andũ a rĩo othe. Ningĩ akĩananga itũũra rĩu inene, na akĩrĩtũrĩa cumbĩ.

⁴⁶ Rĩrĩa maiguire ũhoru ũcio, andũ arĩa maatũũraga mũthiringo-inĩ wa Shekemu magĩtoonya kĩhitho-inĩ kĩa hinya kĩa hekarũ ya Eli-Berithu. ⁴⁷ Rĩrĩa Abimeleku aiguire atĩ nĩmacookanĩrĩre kuo-rĩ, ⁴⁸ we na andũ ake othe makĩambata Kĩrĩma-inĩ gĩa Zalimuna. Akĩoya ithanwa, agĩtema hong'e, na agĩciigũrĩa ciande. Agĩatha andũ arĩa maarĩ nake, akĩmeera atĩrĩ, "Narua! Īkai ũguo muona ndeka!" ⁴⁹ Nĩ undũ ũcio andũ acio othe magĩtema hong'e, na makĩrũmĩrĩa Abimeleku. Magĩciũmba hĩba kũnyitana na kĩhitho kĩa hinya magĩciwatia mwaki andũ marĩ thĩinĩ. Nĩ undũ ũcio andũ acio othe maarĩ thĩinĩ wa mũthiringo ũcio wa Shekemu, ta andũ 1,000, arũme na andũ-a-nja, o nao magĩkua.

⁵⁰ Abimeleku agĩthĩ itũũra rĩa Thebezu, akĩrĩrigũcĩria na akĩrĩtunyana. ⁵¹ No rĩrĩ, thĩinĩ wa itũũra rĩu inene nĩ kwarĩ na mũthiringo mũrũmu kũrĩa arũme othe na andũ-a-nja, na andũ othe a itũũra rĩu inene, moorũre. Makĩhingĩra thĩinĩ, na makĩhaica mũthiringo igũrũ. ⁵² Abimeleku agĩthĩ mũthiringo-inĩ ũcio, akĩũhithũkĩra. No rĩrĩa akũhĩrĩre itoonyero rĩa mũthiringo nĩguo aũgwatie mwaki-rĩ, ⁵³ mũtumia ũmwe akĩmũgũthĩria ihiga rĩa gĩthĩ mũtwe, rĩkĩmũhehenja mũtwe.

⁵⁴ Nake agĩta mũkuui wake wa indo cia mbaara na ihenya, akĩmwĩra atĩrĩ, "Comora rũhiũ rwaku rwa njora ũnjũrage, nĩgeetha matikoigage atĩrĩ, 'Ooragirwo nĩ mũndũ-wanja.'" Nĩ undũ ũcio ndungata yake ĩkĩmũtheeca, agĩkua. ⁵⁵ Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli moonire atĩ Abimeleku nĩakuĩte-rĩ, makĩinũkĩra.

⁵⁶ ũguo nĩguo Ngai aarĩhirie Abimeleku nĩ undũ wa waganu ũrĩa ekĩte ithe, wa kũũraga arĩu-a-ithe mĩrongo mũgwanja. ⁵⁷ Ningĩ Ngai akĩrĩhia andũ a Shekemu nĩ undũ wa waganu wao wothe. Kĩrumi kĩa Jothamu mũrũ wa Jerubu-Baali gĩkĩmacookerera.

10

Tola

¹ Thuutha wa Abimeleku, mũndũ wa mũhĩrĩga wa Isakuru wetagwo Tola mũrũ wa Pua, mũrũ wa Dodo, akĩarahũka ahonokie Isiraeli. Nake agĩtũũra Shamiru, kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩma wa Efiraĩmu. ² Agĩtiirĩrĩa Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ; agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Shamiru.

Jairu

³ Nake Tola akĩrũmĩrĩro nĩ Jairu wa kuuma Gileadi, ũrĩa watiirĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ. ⁴ Jairu aarĩ na arĩu mĩrongo ĩtatũ arĩa mathiaga mahacĩte ndigiri mĩrongo ĩtatũ. Maathaga matũũra mĩrongo ĩtatũ kũu Gileadi, marĩa nginya ũmũthĩ metagwo Havothu-Jairu. ⁵ Jairu akua aathikirwo kũu Kamonu.

Jefitha

⁶ O rĩngĩ andũ a Isiraeli nĩmekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Magĩtungatĩra Mabaali na Maashitoretu, na ngai cia Aramu, na ngai cia Sidoni, na ngai cia Moabi, na ngai cia Aamoni, o na ngai cia Afilisti.* Na tondu andũ a Isiraeli nĩmatiganĩrĩre Jehova na matiacookire kũmũtungatĩra-rĩ, ⁷ akĩrakario nĩo. Akĩmaneana moko-inĩ ma Afilisti na moko-inĩ ma Aamoni, ⁸ arĩa maamanyariirire na makĩmahinyĩrĩa mwaka-inĩ ũcio. Nao makĩhinyĩrĩa andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani kũu Gileadi, bũrũri wa Aamori, mĩaka ikũmi na inana. ⁹ Ningĩ Aamoni makĩringa Rũũ rwa Jorodani nĩguo makarũe na andũ a Juda, na andũ a Benjamini, o na nyũmba ya Efiraĩmu; nakuo Isiraeli gũkĩgĩa na kĩnyariĩrĩko kĩnene. ¹⁰ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova makĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩtwhĩtie, tũgatiganĩra Ngai witũ, tũgatungatĩra Mabaali."

¹¹ Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, "Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Misiri na Aamori, na Aamoni, na Afilisti, ¹² na Asidoni, na Aamaleki, o na Amaoni maamũhinyĩrĩre na

* **10:6** Ngai cia Aramu ciarĩ Hadadi (kana Baali), Motu, Anathi, na Rimoni; ngai ĩrĩa nene ya andũ a Moabi yarĩ Kemoshu, nayo ya andũ a Amoni yarĩ Moleku.

mũkĩngaira ndĩmũteithie-rĩ, githĩ ndiamũhonokirie kuuma moko-inĩ mao? ¹³ No inyuĩ nĩmwandiganĩrie na mũgĩtungatĩra ngai ingĩ, tondũ ũcio ndigacooka kũmũhonokia o na rĩ. ¹⁴ Thĩĩ mũgakaĩre ngai icio mwĩthuurĩre. Nĩmũhonokagie hĩndĩ ĩria mũranyamarĩka!”

¹⁵ No andũ a Isiraeli makĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩwĩhĩtie. Īka na ithuĩ o ta ũria ũkuona kwagĩre, no rĩrĩ, twagũthaiha ũtũhonokie rĩu.” ¹⁶ Hĩndĩ iyo magĩkieheria ngai icio cia kũngĩ gatagatĩ-inĩ kao, na magĩtungatĩra Jehova. Nake ndangĩakirĩrĩrie rĩngĩ kuona Isiraeli makĩnyariirĩka.

¹⁷ Rĩria Aamoni meerirwo moe indo cia mbaara na makĩamba hema ciao kũu Gileadi-rĩ, andũ a Isiraeli makĩwũngana na makĩamba hema ciao kũu Mizipa. ¹⁸ Atongoria a andũ a Gileadi makĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ũria ũkwambĩrĩria kũria na Aamoni-rĩ, ũcio nĩwe ũgũtuĩka mũnene wa andũ arĩa matũũraga Gileadi.”

11

¹ Na rĩrĩ, Jefitha aarĩ Mũgileadi warĩ njamba yarĩ hinya. Nake ithe wa Jefitha eetagwo Gileadi, na nyina aarĩ mũmaraya. ² Mũtumia wa Gileadi o nake akĩmũciarĩra aanake, na rĩria maagimarire makĩngata Jefitha. Nao makiuga atĩrĩ, “Wee ndũkagaya igai thĩĩnĩ wa nyũmba iitũ, tondũ ũrĩ wa mũtumia ũngĩ.” ³ Nĩ ũndũ ũcio Jefitha akĩũrĩra arĩũ a ithe, agĩthĩ gũtũũra bũrũri wa Tobu, kũria gĩkundi kĩa andũ matarĩ kiene kĩa mũrigiicĩrie na gĩkĩmũrũmĩria.

⁴ Thuutha wa ihinda inini, hĩndĩ ĩria Aamoni maahaarĩrie mbaara na Isiraeli, ⁵ athuuri a Gileadi magĩthĩ kũgĩra Jefitha kuuma bũrũri wa Tobu. ⁶ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, ũtuĩke mũnene witũ wa ita, nĩgeetha tũhũũrane na Aamoni.”

⁷ Jefitha akĩmeera atĩrĩ, “Githi mũtiathũũrĩre mũkĩnyingata kuuma nyũmba ya baba? Nĩ kĩĩ kiratũma mũũke kũrĩ nĩ rĩu mũrĩ na thĩĩna?”

⁸ Athuuri a Gileadi makĩmwĩra atĩrĩ, “O na kũrĩ ũguo, nĩtwagũcookerera; twarana na ithuĩ tũkahũũrane na Aamoni, na nĩgũtuĩka mũnene witũ wa gwathaga andũ othe arĩa matũũraga Gileadi.”

⁹ Jefitha akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩnjookia ngahũũrane na Aamoni nake Jehova amaneane kũrĩ nĩ-rĩ, ti-itherũ nĩ nĩngatuĩka mũnene wanyu?”

¹⁰ Athuuri acio a Gileadi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova nĩwe mũira witũ; nĩtũgwĩka o ta ũria ũkuuga.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jefitha agĩthĩ hamwe na athuuri a Gileadi, na andũ acio makĩmũtua mũnene na mwathi wao. Nake agĩcookerera ciugo ciake ciothe mbere ya Jehova o kũu Mizipa.

¹² Nĩngĩ Jefitha agĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Aamoni na kũria gĩkĩ: “Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũrĩ naguo na ithuĩ nĩgeetha ũtharĩkĩre bũrũri witũ?”

¹³ Mũthamaki wa Aamoni agĩcookeria andũ a Jefitha atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩria Isiraeli maambatire kuuma Misiri, nĩmooire bũrũri wakwa kuuma Arinoni nginya Jaboku, o na nginya Jorodani. Rĩu njookeriai bũrũri ũcio na thayũ.”

¹⁴ Nake Jefitha agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ mũthamaki wa Aamoni, ¹⁵ akiuga atĩrĩ: “Ūũ nĩguo Jefitha oiga: Isiraeli ndooire bũrũri wa Moabi kana bũrũri wa Aamoni. ¹⁶ No rĩria maambatire makiuma Misiri, Isiraeli maatuikanĩrie werũ-inĩ nginya Iria Itune, magĩkinya Kadesi. ¹⁷ Nĩngĩ Isiraeli agĩtũma andũ kũrĩ mũthamaki wa Edomu, makamwĩre atĩrĩ, ‘Twĩtĩkĩrie tũtuikanĩrie bũrũri-inĩ waku,’ no mũthamaki wa Edomu ndaigana gũthĩkĩrĩria. Nĩngĩ magĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Moabi, nake akĩrega. Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli magĩkara kũu Kadesi.

¹⁸ “Magĩcookeria magĩtuikanĩria werũ-inĩ, magĩthĩũrũka bũrũri wa Edomu na Moabi, makĩgerera mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Moabi, na makĩamba hema ciao mũrimo ũrĩ ũngĩ wa Arinoni. Nao matiatonyire bũrũri wa Moabi, nĩgũkorwo Rũũ rwa Arinoni nĩruo rwarĩ mũhaka wakuo.

¹⁹ “Nĩngĩ Isiraeli agĩtũma andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũria waathanaga Heshiboni, makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Twĩtĩkĩrie tũhĩtũkĩre bũrũri-inĩ waku tũthĩ bũrũri witũ.’ ²⁰ Na rĩrĩ, Sihoni ndaigana kwĩhoka Isiraeli mahĩtũkĩre bũrũri wake. Akĩũngania ita rĩake rĩothe na akĩamba hema kũu Jahazu, na akĩhũũrana na Isiraeli.

²¹ “Nake Jehova, Ngai wa Isiraeli, akĩneana Sihoni na andũ ake othe moko-inĩ ma Isiraeli, makĩmahoota. Isiraeli makĩyoera bũrũri wothe wa Aamori arĩa maatũũraga bũrũri ũcio, ²² magĩtũnyana guothe kuuma Arinoni nginya Jaboku, na kuuma werũ-inĩ nginya Jorodani.

²³ “Na rĩrĩ, kuona atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli nĩwe ũingatiĩe Aamori akameheria mbere ya andũ ake Isiraeli-rĩ, wee ũkĩrĩ na kĩhooito kĩrĩkũ gĩa kũwĩgwatĩra? ²⁴ Kaĩ ũtangĩoya kĩria Kemoshu ngai yaku ikũheete? Ithuĩ na ithuĩ twĩgwatĩre kĩria gĩothe

Jehova Ngai witū atūheete. ²⁵ Anga wee nūkīrīte Balaki mūrū wa Ziporu, mūthamaki wa Moabi? Ni kūrī hīndī arī ahaarana na Isiraeli kana akīrūa nao? ²⁶ Handū ha māka magana matatū Isiraeli matūūrīte kūu Heshiboni, na Aroeri, na matūūra marīa mothe magūthiūrūrūkīrie, na matūūra mothe marīa marī hūgūrūrū-inī cia Arinoni. Ni kīi kīagīrie ūmeyerē rīngī hīndī iyo? ²⁷ Nī ndikūhītīrie, no wee nūranjīka ūuru nī ūndū wa kūdehera mbaara. Reke Jehova, ūrīa mūtūithania, atūithanie ciira ūyū ūmūthī gatagatī ka andū a Isiraeli na Aamoni.”

²⁸ O na kūrī ūguo, mūthamaki wa Amoni ndaigana kūrūmbūiya ndūmīrī iyo aatūmīrwo nī Jefitha.

²⁹ Hīndī iyo Roho wa Jehova agīka igūrū rīa Jefitha. Akīringa Gileadi na Manase, akīhītūkīra Mizipa ya Gileadi, na kuuma kūu agīthī gūkora Aamoni. ³⁰ Nake Jefitha akīhīta mwīhīta mbere ya Jehova, akiuga atīrī, “Ūngīneana Aamoni moko-nī makwarī, ³¹ o kīrīa gīkoima nja na mūrango wa nyūmba yakwa kīndūnge rīga ngaacooka hootanīte kuuma kūrī Aamoni, gīgaatūka kīa Jehova, na nīngakīrūta gītūke igongona rīa njino.”

³² Nake Jefitha agīthī kūhūrana na Aamoni, nake Jehova akīmaneana moko-inī make. ³³ Agīthūkīngia matūūra mīrongo īrī kuuma Aroeri ngīya gūkuhī na Minithu, o ngīya Abeli-Karamimu. Ūguo nīguo Isiraeli maatoorīe Aamoni.

³⁴ Hīndī īrīa Jefitha aacookire gwake mūcī kūu Mizipa-rī, nūu wagīkīre kūmūtūnga tiga mwarī, akīmūnagīra na akīhūūraga tūhembe! Nake aarī mwana wa mūmwe. Tiga o we wiki, Jefitha ndaarī na kahī kana kairītu. ³⁵ Rīrīa aamuonire-rī, agītembūranga nguō ciake agīkaya, akiuga atīrī, “Ūtī! Mwarī wakwa! Nīwandua mūndū mūthīnīku na mūnyamarīku nī ūndū nīndīhītīte mwīhītwa harī Jehova ūrīa itangīaga kūhingīa.”

³⁶ Nake akīmūcookeria atīrī, “Baba, wee nīweehītīre mwīhītwa kūrī Jehova. Njīka o ta ūrīa weranīre, kuona atī Jehova nīakūrīhīra harī Aamoni thū ciaku.” ³⁷ Nīngī akiuga atīrī, “No nīngūkūria ūnjītīkīrie ūndū ūyū ūmwe: Ūhe mīeri īrī ngacangacange īrīma-inī na ndīre hamwe na arata akwa, tondū ndīkaahika.”

³⁸ Akīmwīra atīrī, “No ūthī.” Akīmwtīkīria athī mīeri īrī. We marī na airītu acio angī magīthī īrīma-inī, makīranīra tondū ndarī hīndī angīkaahika. ³⁹ Thuutha wa mīeri iyo īrī, agīcooka kūrī ithe, nake akīmwīka o ta ūrīa eehītīte. Nake aarī mūrītu gathirange.

Kuumanagia na ūndū ūcio, ūgītūka mūtugo wa andū a Isiraeli, ⁴⁰ atī o mwaka airītu a Isiraeli mathīage nja mīthenya īna kūrīkana mwarī wa Jefitha ūcio Mūgileadi.

12

Jefitha na Efraimu

¹ Na rīrī, andū a Efraimu magīcookanīrīra ikundi ciao cia ita, na makīringa mūrīmo wa Zafoni makīra Jefitha atīrī, “Wathiire kūhūrana na Aamoni na ndwatwītīre tūthī nawe nīkī? Tūgūgūcina hamwe na nyūmba yakwa.”

² Jefitha akīmacookeria atīrī, “Nī na andū akwa tūraarī na kīgiano kīnene na Aamoni, na o na gūtūka nīndetanire, inyuī mūtīahonokīrie kuuma moko-inī mao. ³ Rīrīa ndonire atī mūtīndēthīa-rī, ngītwarīrīra ūgwatī-inī wa gīkuū, ngīringa mūrīmo ūrīra ūngī ngahūūrane na Aamoni, nake Jehova akīhotanīra kūrī o. Rīu-rī, mūgītūkīte ūmūthī kūhūrana na nī nīkī?”

⁴ Jefitha agīcookanīrīra andū a Gileadi, makīhūūrana na andū a Efraimu. Nao andū a Gileadi makīmahūūra mūno tondū andū a Efraimu nīmoigīte atīrī, “Inyuī Agīleadi aya nī kūūra mworīre kuuma kūrī Efraimu na Manase.” ⁵ Nao Agīleadi makīgwatīra marīuko ma Rūū rwa Jorodani marīa maaringīrīre kūu Efraimu, na rīrīa rīothe mūndū wa Efraimu ūrīa watīgaire oiga atīrī, “Reke nīngē mūrīmo ūrīa ūngī,” Nao andū a Gileadi makāmūūria atīrī, “Wee ūrī Mūefrīaimu?” Nake angīacookīrie oige, “Aca,” ⁶ makāmwīra atīrī, “Nī wega, kiuge, ‘Shibolethu’.” Nake angīoigīre, “Sibolethu,” tondū ndangīahotīre kūgweta kiugo kūu wega, makāmūnyīta na makāmūragīra kūu marīuko-inī na Rūū rwa Jorodani. Aefrīaimu 42,000 makīūrāgwō ihīnda-inī rīu.

⁷ Jefitha agītīrīrīra Isiraeli māka ītandatū. Jefitha ūcio Mūgileadi agīcooka agīka, na agīthīkwo itūūra-inī rīmwe rīa kūu Gileadi.

Ibizani, na Eloni, na Abidoni

⁸ Thuutha wake, Ibizani wa kūu Bethlehemu agītīrīrīra Isiraeli. ⁹ Nake aarī na aanake mīrongo ītatū na airītu mīrongo ītatū. Akīheana airītu ake mahīkio nī arīa maarī nja wa mūhīrīga wake, nao aanake ake akīmārehere airītu mīrongo ītatū kuuma nja

ya mũhĩrĩga wake matũike atumia ao. Ibizani agĩtiirĩra Isiraeli mĩaka mũgwanja. ¹⁰ Ibizani agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Bethlehemu.

¹¹ Thuutha wake, Eloni ũria Mũzebuluni agĩtiirĩra Isiraeli mĩaka ikũmi. ¹² Eloni agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Aijaloni bũrũri-inĩ wa Zebuluni.

¹³ Thuutha wake, Abidoni mũrũ wa Hileli, kuuma Pirathoni, agĩtiirĩra Isiraeli. ¹⁴ Nake aarĩ na aanake mĩrongo ĩna na ciana ciao mĩrongo ĩtatũ, nao maakuuagwo nĩ ndigiri mĩrongo mũgwanja. Agĩtiirĩra Isiraeli mĩaka ĩnana. ¹⁵ Abidoni mũrũ wa Hileli agĩcooka agĩkua, agĩthikwo Pirathoni kũu Efraimu, bũrũri ũria ũrĩ ĩrĩma wa Aamaleki.

13

Gũciarwo gwa Samusoni

¹ O rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mooru maito-inĩ ma Jehova, na nĩ ũndũ wa ũguo Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Afilisti handũ ha mĩaka mĩrongo ĩna.

² Mũndũ ũmwe warĩ wa Zora, wetagwo Manoa kuuma mũhĩrĩga wa Adani, aarĩ na mũtumia warĩ thaata watũũrite atarĩ na mwana. ³ Mũraika wa Jehova akĩmuumĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũrĩ thaata na ndũrĩ mwana, no nĩũkũgĩa nda ũciare kahĩ. ⁴ Na rĩrĩ, wĩmenyerere ndũkananyue ndibei kana kĩndũ o gĩothe kĩgagatu, na ndũkanarĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu, ⁵ tondũ wee nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩ. Gũtirĩ kanyũĩ gakaahũthĩrwo mũtwe-inĩ wake, nĩ ũndũ kahĩ kau gagaatuika Mũnaziri wamũrĩrwo Ngai kuuma gũciarwo, na nĩakambĩrĩria kũhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma Afilisti.”

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio agĩthĩ kũrĩ mũthuuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ wa Ngai nĩokire kũrĩ nĩ. Ekuonekaga ahaana ta mũraika wa Ngai wa gwĩtigĩrwo mũno. Ndinamũria kũria oimĩte, nake ndananjũra rĩtwa rĩake. ⁷ No nĩanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩ. Nĩ ũndũ wa ũguo, ndũkanyue ndibei kana kĩndũ kĩgagatu, o na ndũkarĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu, tondũ kahĩ kau gagaakorwo karĩ Mũnaziri wa Ngai kuuma gũciarwo nginya mũthenya wako wa gũkua.’”

⁸ Hĩndĩ ĩyo Manoa akĩhooya Jehova: “Mwathani nĩndagũthaita, reke mũndũ ũcio wa Ngai ũgũtũmĩte kũrĩ ithuĩ oke rĩngĩ nĩguo atũrute ũria tũkũrera kahĩ karĩ gagaaciawo.”

⁹ Ngai akĩgwa Manoa, na mũraika wa Ngai agĩũka rĩngĩ kũrĩ mũtumia rĩria aarĩ mũgũnda-inĩ; no mũthuuriwe Manoa ndaarĩ hamwe nake. ¹⁰ Nake mũtumia akĩhiũha gũthĩ kwĩra mũthuuriwe, “Mũndũ ũria wanyumĩrĩre mũthenya ũria ũngĩ-rĩ, arĩ haha!”

¹¹ Manoa agĩũkĩra, akĩrũmĩrĩra mũtumia wake. Rĩria aakinyire harĩ mũndũ ũcio-rĩ, akĩmũria atĩrĩ, “We nĩwe warire na mũtumia wakwa?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Ī, nĩ nĩ.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Manoa akĩmũria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩria ciugo ciaku ikaahinga-rĩ, watho wa mũtũũrĩre wa kahĩ gaka na wĩra wako ũgaakorwo ũrĩ ũrĩkũ?”

¹³ Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Mũtumia waku no nginya eeke ũria wothe ndĩmwĩrite. ¹⁴ Ndakarĩe kĩndũ o gĩothe kiumĩte mũthabibũ-inĩ, kana anyue ndibei o yothe, kana kĩndũ kĩngĩ gĩa kũnyua kĩgagatu kana arĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu. No nginya eeke maũndũ mothe marĩa nĩ ndĩmwathĩte.”

¹⁵ Manoa akĩra mũraika wa Jehova atĩrĩ, “No twende ũikare nginya tũgũthĩnjĩre koori.”

¹⁶ Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “O na wangiria thĩ, ndikũria irio ciaku. No wahaarĩra igongona rĩa njino-rĩ, rĩu rĩrutĩre Jehova.” (Manoa ndaigana gũkũũrana atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.)

¹⁷ Nake Manoa agĩtũria ũhoro kuuma kũrĩ mũraika wa Jehova akĩmũria atĩrĩ, “Wee wĩtagwo atĩa, nĩguo tũgaagũtĩia hĩndĩ ĩria kiugo giaku gĩgaatuika kĩa ma?”

¹⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũnjũurie rĩtwa rĩakwa? Ndũngĩhota kũrĩmenya, nĩ rĩa magegania.” ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Manoa akĩoya koori hamwe na mũtu wa igongona, agĩcirutĩra Jehova igũrũ rĩa ihiga. Nake Jehova agĩka ũndũ wa magegania o Manoa na mũtumia wake meroreire: ²⁰ O rũrĩrĩmbĩ rũkĩrĩrĩmbũkaga kuuma kigongona-inĩ rũrorete igũrũ-rĩ, mũraika wa Jehova akĩambatĩra rũrĩrĩmbĩ-inĩ rũu. Nake Manoa na mũtumia wake mona ũguo, makĩgũithia magĩturumithia mothĩu mao thĩ. ²¹ Rĩria mũraika ũcio wa Jehova aagire gũcooka kwiyonithania kũrĩ Manoa na mũtumia wake, Manoa akĩmenya atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.

²² Akĩra mũtumia wake atĩrĩ, “Ithuĩ rĩu no tũgũkua, tondũ nĩtuonete Ngai!”

²³ No mütumia wake akimūcookeria atĩrĩ, “Korwo Jehova nĩegũtuĩte gũtũũraga-rĩ, ndangĩtikĩre igongona rĩa njino na igongona rĩa mĩtu kuuma moko-inĩ maitũ, o na kana atuonie maĩndũ maya mothe kana gũtwĩra ũguo aatwĩra rĩu.”

²⁴ Mütumia ũcio agĩciara kahĩ na agĩgatua Samusoni. Gagikũra, nake Jehova agĩkarathima, ²⁵ nake Roho wa Jehova akiambĩrĩria gũkaarahũra o hĩndĩ iyo kaarĩ kũu Mahane-Dani, gatagati ga Zora na Eshitaoli.

14

Ũhiki wa Samusoni

¹ Na rĩrĩ, Samusoni agĩkũrũka agĩthĩ Timina,* na kũu akĩona mũĩritu Mũflisti. ² Acooka mũciĩ, akĩra ithe na nyina atĩrĩ, “Nĩnyonete mĩndũ-wa-nja Mũflisti kũu Timina; rĩu-rĩ, ngũrĩrai we atuĩke mütumia wakwa.”

³ Ithe na nyina makimūcookeria atĩrĩ, “Kaĩ gũtarĩ mĩndũ-wa-nja ũngũtikĩrĩka gatagati-inĩ ka andũ a mũhĩrĩga wanyu o na kana gatagati-inĩ ka andũ aitũ othe? No nginya ũthĩi kwa Aflisti acio mataruaga ũgũre mütumia kuo?”

No Samusoni akĩra ithe atĩrĩ, “Ngũrĩra ũcio. ũcio nowe ũnjagirĩre.” ⁴ (Aciari ake matiamenyaga atĩ ũndũ ũcio woimĩte kũrĩ Jehova, ũrĩa wacaragia handũ ha kũrutia Aflisti amokĩrĩre, nĩ ũndũ hĩndĩ iyo Aflisti nĩo maathaga Isiraeli.) ⁵ Samusoni agĩkũrũka Timina marĩ hamwe na ithe na nyina. Na rĩrĩa makuhĩrĩrie mĩgũnda ya mĩthabĩbũ ya Timina-rĩ, o rĩmwe kĩana kĩa mũrũũthĩ† gĩgĩũka na kũrĩ we kĩmũraramĩire. ⁶ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake na hinya nginya agĩtarũranga mũrũũthĩ ũcio na moko matheri o ta ũrĩa angĩtarũranga koori. No ndaigana kwĩra ithe o na kana nyina ũrĩa ekĩte. ⁷ Nake agĩcooka agĩkũrũka makĩaranĩria na mĩndũ-wa-nja ũcio, na akĩmwenda.

⁸ Thuutha ũcio, rĩrĩa aacookaga akamũhikie-rĩ, agĩkerũra oone kĩimba kĩa mũrũũthĩ ũcio. Thĩĩnĩ wakĩo haarĩ na mũrumbĩ wa njũkĩ na ũũkĩ, ⁹ ũrĩa aatahire na hĩ, agĩthĩ akĩrĩĩaga. Na rĩrĩa aakinyĩrĩre aciari ake, akĩmagaĩra ũũkĩ ũcio o nao makĩũria. Nowe ndaigana kũmeera atĩ aarufite ũũkĩ ũcio kĩimba-inĩ kĩa mũrũũthĩ.

¹⁰ Na rĩrĩ, ithe agĩkũrũka akoone mĩndũ-wa-nja ũcio. Nake Samusoni akĩrugithia iruga kũu, o ta ũrĩa warĩ mũtugo wa ahikania. ¹¹ Na rĩrĩa andũ maamuonire, makimũhe aanake mĩrongo itatũ maikare nake.

¹² Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Rekei ndĩmũgwatie ndaĩ, muona mwamĩtaũra mĩthenya-inĩ ĩno mũgwanja ya iruga-rĩ, nĩngamũhe nguo cia gatani mĩrongo itatũ na nguo cia kũgarũrĩra mĩrongo itatũ. ¹³ Mwaremwo nĩ kũmĩtaũra-rĩ, no nginya mũũhe nguo cia gatani mĩrongo itatũ, na nguo cia kũgarũrĩra mĩrongo itatũ.”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta gĩtũgwatie ndaĩ iyo yaku, tũmĩigwe.”

¹⁴ Nake akĩmeera atĩrĩ,
 “Kuuma nyamũ ndĩani, gũkĩuma kĩndũ kĩngĩrĩĩo;
 kuuma kũrĩ nyamũ ĩrĩ hinya, gũkĩuma kĩndũ kĩrĩ mũrĩo.”
 Na handũ ha mĩthenya itatũ, matiahotete kũmĩtaũra.

¹⁵ Naguo mũthenya wa ĩna wakinya, makĩra mütumia wa Samusoni atĩrĩ, “Heenere-ria mũthuurĩguo nĩguo atũtaũrĩre ndaĩ iyo, kana tũgũcine wee na nyũmba ya thoguo nginya mũkue. Anga mũtwĩtĩte gũkũ nĩguo mũtũtũnye indo ciitũ?”

¹⁶ Nake mütumia wa Samusoni akĩgũũthia harĩ we, akĩrĩraga akiugaga atĩrĩ, “Wee nĩũũthũire! Wee ndũnyendete o na atĩa. ũgwatĩtie andũ aitũ ndaĩ, na nĩũregete kũndaũrĩra ndaĩ iyo.”

Nake akimūcookeria atĩrĩ, “O na baba na maitũ ndimataũrĩre, wee-rĩ, ngũgĩgũtaũrĩra niki?” ¹⁷ Akĩrĩra mĩthenya iyo yothe mũgwanja ya iruga rĩu, na mũthenya wa mũgwanja Samusoni akĩmumbũrĩra, nĩ ũndũ wa ũrĩa aikarire akĩmũringagĩrĩria. Nake mütumia ũcio agĩcooka agĩtaarĩria andũ ao ndaĩ iyo.

¹⁸ Rĩũa rĩtanathũa mũthenya ũcio wa mũgwanja, andũ a itũũra rĩu makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩrĩ kĩrĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ?”

Nĩ kĩrĩ kĩrĩ hinya gũkĩra mũrũũthi?”

Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ,
 “Korwo mũtinarĩma na moori yakwa-rĩ,
 mũtingĩahota gũtaũra ndaĩ yakwa.”

¹⁹ Nake Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Samusoni na hinya mũno. Nake agĩkũrũka nginya Ashikeloni,‡ akũũraga andũ mĩrongo itatũ akuo, akĩmatunya indo ciao, na

* **14:1** Timina rĩarĩ itũũra thĩĩnĩ wa Dani (Josh 19:43); Aflisti nĩo maikaraga kuo gũtanatũnyanwo nĩ andũ a Isiraeli.

† **14:5** ĩhinda rĩrĩrĩ nĩ gwakoragwo na mũrũũthĩ mĩngĩ mwena wa gũthĩni wa Palestina. ‡ **14:19** Ashikeloni rĩarĩ itũũra rĩa Aflisti.

akĩheana nguo ciao kũrĩ arĩa maataũrĩte ndaĩ iyo. Na akĩambata agĩthiĩ gwa ithe mũciĩ arakarĩte mũno. ²⁰ Nake mũtumia ũcio wa Samusoni akĩheanwo kũrĩ mũratawe ũria wamũrũgamĩrĩre ũhiki-inĩ wake.

15

Samusoni Kwĩrĩhĩria kũrĩ Afilisti

¹ Thuutha ũcio, ihinda-inĩ rĩa magetha ma ngano-rĩ, Samusoni akĩoya koori na agĩthiĩ gũceerera mũtumia wake.* Akiuga atĩrĩ, “Ngũthiĩ ndoonye kanyũmba-inĩ ka mũtumia wakwa.” No ithe wa mũtumia ũcio akĩmũgĩria atoonye kuo.

² Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndaarĩ na ma atĩ nĩwamũthũũrĩre biũ, ngĩkĩmũheana kũrĩ mũrataguo. Githĩ mwarĩ wa nyina ũria mũnini ndakĩrĩ mũthaka kũrĩ we? Kimuo e ithenya rĩake.”

³ Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu ndĩ na kĩhooto gĩa kwĩrĩhĩria hari Afilisti; ti-itherũ nĩngũmeka ũũru biũ.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, akĩnyiita mbwe magana matatũ, agĩciohithania mũting’oe igĩrĩ igĩrĩ. Agĩcooka akĩoherera gĩcinga harĩ o mũting’oe iyo ĩrĩ ĩrĩ, ⁵ akĩgwatia icinga icio mwaki na akĩrekereria mbwe icio ngano-inĩ ya Afilisti ĩria yarĩ mĩgũnda. Agĩcina itĩia cia ngano ĩria yarũgamĩtio mĩgũnda na ngano ĩria ĩtaarĩ ngethe, na agĩcina mĩgũnda ya mũthabĩbũ na ya mũtamaiyũ.

⁶ Rĩria Afilisti mooririe atĩrĩ, “Nũũ wikĩte ũũ?” Makĩrwo atĩrĩ, “Nĩ Samusoni, mũthoni-we wa mũndũ ũria Mũtimina, tondũ mũtumia wake nĩaheirwo mũratawe.”

Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩambata na magĩcina mũtumia ũcio o na ithe nginya magĩkua. ⁷ Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Kuona atĩ nĩ ũguo mweka, ndikũmũtigĩthĩria nginya ndĩrĩhĩrie kũrĩ inyuĩ.” ⁸ Agĩkĩmatharĩkĩra na ũũru mũnene na akĩũraga aingĩ ao. Agĩcooka agĩkũrũka na agĩkara ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu.

⁹ Nao Afilisti makĩambata na makĩamba hema kũu Juda, makĩaragana gũkuhĩ na Lehi. ¹⁰ Nao andũ a Juda makĩũria atĩrĩ, “Mũũkĩte kũhũũrana na ithuĩ nĩkĩ?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Tũũkĩte kũnyiita Samusoni, tũmwĩke o ta ũria aatwĩkire.”

¹¹ Hĩndĩ iyo andũ ngiri ithatũ kuuma Juda magĩkũrũka nginya ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu na makĩra Samusoni atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtakũũranĩte atĩ Afilisti nĩo matwathaga? Nĩ atĩa ũtwĩkĩte?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndĩmekĩte o ta ũria maanjĩkire.”

¹² Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũkĩte gũkuoha tũkũneane kũrĩ Afilisti.”

Samusoni akiuga atĩrĩ, “Mwĩhĩtei atĩ ti inyuĩ mũkũnjũraga.”

¹³ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtwetĩkĩra, ithuĩ no gũkuoha tũgũkuoha tũkũneane kũrĩ o. Ithuĩ tũtigũkũũraga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha na mĩkanda ĩrĩ mĩerũ na makĩmwambatia kuuma rwaro-inĩ rũu rwa ihiga. ¹⁴ Rĩria aakuhĩrĩrie Lehi-rĩ, Afilisti acio magĩũka na kũrĩ we makĩanagĩrĩra. Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake na hinya mũno. Mĩkanda ĩria oohetwo moko nayo igĩtuĩkanga o ta ũguta mũhũũ, nayo mĩhindo iyo ĩkĩgũa kuuma moko-inĩ make. ¹⁵ Akĩona rũkambucu rwa ndigiri rũtaarĩ rũkũrũ, akĩrũhuria na akĩũraga andũ ngiri ĩmwe.

¹⁶ Hĩndĩ iyo Samusoni akiuga atĩrĩ,

“Njũragĩte andũ na rũkambucu rwa ndigiri†

hĩba na hĩba.

Njũragĩte andũ ngiri ĩmwe

na rũkambucu rwa ndigiri.”

¹⁷ Rĩria aarĩkirie kwaria-rĩ, agĩte rũkambucu rũu; naho handũ hau hagĩtwo Ramathu-Lehi.

¹⁸ Na tondũ aarĩ mũnyootu mũno, agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Nĩũheete ndungata yaku ũhootani mũnene ũũ. No nginya rĩu ngue nĩ nyoota ngwe moko-inĩ ma andũ arĩa mataruaga?” ¹⁹ Hĩndĩ iyo Ngai agĩthĩkũria irima kũu Lehi, rĩkiuma maaĩ. Rĩria Samusoni aanyuire, agĩcookererwo nĩ hinya na akĩarahũka. Nĩ ũndũ ũcio gĩthima kũu gĩgĩtwo Eni-Hakore. Na kĩrĩ o ho kũu Lehi.

²⁰ Samusoni aatiirĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ matukũ-inĩ ma Afilisti.

16

Samusoni na Delila

* 15:1 Kĩhiko kĩa mũthemba ũyũ kĩaheanagĩrwo koori ka mbũri, na mũĩrĩtu aikaraga gwa ithe. Ithe wa mũĩrĩtu ndaaracagĩrio, no nĩarehagĩrwo iheo rĩria mũthũuri wa mũĩrĩtu wake oka gũceera. † 15:16 Na Kĩhĩbirania, kiugo ndigiri gĩtamũkagwo ta kiugo hĩba

¹ Mũthenya ũmwe Samusoni nĩathiire Gaza, akĩona mũmaraya kuo. Agĩtoonya gwake nĩguo akome nake. ² Andũ a Gaza makĩrwo atĩrĩ, "Samusoni arĩ gũkũ!" Nĩ undũ ũcio magĩthiũrũrũkĩria handũ hau, makĩraara mamuohetie ũtukũ wothe kĩhingoinĩ gĩa itũũra rĩu inene. Nao matigana kwehera ho ũtukũ ũcio, nĩ undũ moigite atĩrĩ, "Rũciinĩ gwakĩa, nĩtũkaamũũraga."

³ Nowe Samusoni aakomire kuo nginya ũtukũ gatagatĩ. Agĩcooka agĩũkĩra akĩnyĩita mũrango ya kĩhingoo gĩa itũũra rĩu inene, hamwe na itugĩ ciayo cieri, agĩcimunyanĩria na igera ciothe. Agĩciigĩrĩra ciande, agĩcitwara kĩrĩma-igũrũ kĩria kĩng'etheire Hebroni.

⁴ Thuutha ũcio, nĩagĩire ũrata na mũndũ-wa-nja kũu gĩtuamba-inĩ gĩa Soreki na rĩtwa rĩake eetagwo Delila. ⁵ Nao aathani a Afilisti* magĩthiũ kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, "Rora kana wahota kũmũheenereria, akwĩre hitho ya hinya ũcio wake mũnene, na ũria tũngĩmũkĩria hinya nĩguo tũmuohe, tũmũtoorie. O ũmwe witũ nĩagakũhe cekeri ngĩri imwe na igana rĩmwe cia betha.†"

⁶ Nĩ undũ ũcio Delila akĩra Samusoni atĩrĩ, "Njũra hitho ya hinya waku mũnene, na ũria ũngĩohwo na ũtoorio."

⁷ Nake Samusoni akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ o na ũrĩkũ angĩnjoha na nga mũgwanja cia mwogothano itarĩ nyũmithie-rĩ, nĩ ngwaga hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe."

⁸ Hĩndĩ iyo aathani a Afilisti makĩmũrehere nga mũgwanja iria itaarĩ nyũmithie, nake akĩmuoha nacio. ⁹ Nao andũ mehithite thĩinĩ wa nyũmba-rĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!" Nowe agĩtuanga nga icio na ũhũthũ o ta ũria rĩrigi rĩtuũkaga rwahutia rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki. Nĩ undũ ũcio hitho ya hinya wake ndĩamenyekire.

¹⁰ Nake Delila akĩra Samusoni atĩrĩ, "Nĩndũite mũndũ mũkĩgu; ũkaheenia. Ndagũthaitha njũra kĩria ũngĩohwo nakĩo."

¹¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ o na ũrĩkũ angĩnjoha wega na mũhĩndo mũerũ itarĩ yahũthĩrwo, nĩngwaga hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe."

¹² Nĩ undũ ũcio Delila akĩoya mũhĩndo mũerũ na akĩmuoha nayo. Hĩndĩ iyo, andũ mehithite nyũmba thĩinĩ-rĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!" Nowe agĩtuanga mũhĩndo iyo kuuma moko-inĩ make o ta ũria angĩtuanga uthi.

¹³ Delila agĩcooka akĩra Samusoni atĩrĩ, "Nginya rĩu ũkoretwo ũkĩndua mũndũ mũkĩgu, ũkaheenia. Njũra kĩria ũngĩohwo nakĩo."

Nake agĩcookia atĩrĩ, "Ũngĩogotha makundo maya mũgwanja ma njuĩrĩ ya mũtwe wakwa ndigi-inĩ, ũciigĩrĩre mũtambo-inĩ wa gũtuma taama na ũcirũmie na higĩ, nĩ nĩngwaga hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe." Nĩ undũ ũcio rĩria aakomete-rĩ, Delila akĩoya makundo mũgwanja ma njuĩrĩ cia mũtwe wake, agĩciogothania na ndigi, ¹⁴ na agĩcirũmia na higĩ.

Agĩcooka akĩmwĩra o rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!" Nake Samusoni akĩarahũka toro, na akĩguucia higĩ iyo, o na mũtambo ũria warĩ na ndigi.

¹⁵ Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, "Wahota atia kuuga atĩ nĩnyendetē, rĩria ũtangĩhoka? Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ ũndũite mũndũ mũkĩgu, na ndũrĩ wanjũra hitho ya hinya ũcio waku mũnene." ¹⁶ Nĩ undũ wa ũria aamũgiaga na akamũtĩndĩrĩra mũthenya o mũthenya, akĩmũnogia o nginya hakuhi gũkua.

¹⁷ Nĩ undũ ũcio Samusoni akĩmwĩra maũndũ mothe. Akiuga atĩrĩ, "Mũtwe ũyũ wakwa ndũrĩ wenjwo nĩ undũ-rĩ, nĩ ndũire ndĩ Mũnaziri wamũrĩrwo Ngai kuuma rĩria ndaciirirwo. Ingĩenjwo-rĩ, hinya wakwa no ũnjeherere, na njage hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe."

¹⁸ Na rĩria Delila aamenyire atĩ nĩamwĩra maũndũ make mothe, agĩtũmanĩra aathani a Afilisti akĩmeera atĩrĩ, "Cookai riita rĩngĩ rĩmwe, nĩ undũ nĩanjũrĩte maũndũ mothe." Nĩ undũ ũcio aathani acio a Afilisti magĩcooka makuũite betha na moko. ¹⁹ Nake Delila agĩtũma Samusoni akome ciero-inĩ ciake, agĩta mũndũ ũmwe amwenje makundo mothe mũgwanja ma njuĩrĩ yake, nao makĩambĩrĩria kũmũtooria. Naguo hinya wake ũkĩmuuma.

²⁰ Hĩndĩ iyo akĩmwĩra atĩrĩ, "Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!"

Nake agĩũkĩra kuuma toro, agĩciiria atĩrĩ, "Nĩnguuma nja o ta tene na ndĩrĩbaribe, ndĩiohore." No rĩrĩ, ndaamenyete atĩ Jehova nĩamwehereire.

²¹ Hĩndĩ iyo Afilisti makĩmũnyĩita na hinya, makĩmũkũũra maitho na makĩmũikũrũkia Gaza. Makĩmuoha na mũnyororo ya gĩcango, na makĩmũiga athĩage ngano arĩ kũu njera. ²² No rĩrĩ, njuĩrĩ ya mũtwe wake ikĩambĩrĩria gũkũra rĩngĩ, thuutha wa kwenjwo.

* 16:5 Bũrũri wa Afilisti warĩ wa ngwatanĩro ya matũũra matano, namo matũũra macio maathagwo nĩ aathani atano. † 16:5 nĩ ta kilo 13

Gĩkuũ gĩa Samusoni

²³ Na rĩrĩ, aathani a Afilisti makũngana nĩguo marufire Dagoni ngai yao[‡] igongona inene na makũngũire, makiugaga atĩrĩ, “Ngai iitũ nĩneanĩte Samusoni thũ iitũ, moko-inĩ maitũ.”

²⁴ Rĩrĩa andũ maamuonire, makĩgocooa ngai iyo yao makiugaga atĩrĩ, “Ngai iitũ nĩneanĩte thũ iitũ moko-inĩ maitũ, thũ ĩrĩa yathũkangirie bũrũri witũ na ikĩũraga andũ aitũ aingĩ.”

²⁵ Na rĩrĩa ngoro ciao ciacanjamũkĩte, makĩanĩrĩa makiuga atĩrĩ, “Rehei Samusoni nĩguo oke atũkenia.” Nĩ ũndũ ũcio makĩruta Samusoni njeera, nake agĩka maũndũ ma mathekania.

Rĩrĩa maamũrũgamirie gatagatĩ-inĩ ga itugĩ-rĩ, ²⁶ Samusoni akĩra ndungata ĩrĩa yamũnyĩĩte guoko atĩrĩ, “Njiga harĩa ingĩhota kũhuta itugĩ iria inyitĩrĩre hekarũ, nĩgeetha ndĩtiirania nacio.” ²⁷ Na rĩrĩ, hekarũ iyo yaiyũrite arũme na andũ-a-nja; na aathani othe a Afilisti maarĩ kuo, na nyũmba igũrũ kwari na arũme na andũ-a-nja ta ngiri ithatũ meroreire Samusoni agĩka maũndũ ma kũmakenia. ²⁸ Samusoni akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Mwanani Jehova, ndirikana. Wee Ngai, ndagũthaita ũnjĩkĩre hinya o ihinda rĩngĩ rĩmwe, na ũreke ndĩrĩhĩrie kũrĩ Afilisti na igũtha rĩmwe nĩ ũndũ wa maitho makwa meerĩ.” ²⁹ Hĩndĩ iyo Samusoni akĩnyĩta itugĩ icio cieri cia gatagatĩ iria ciarũgamĩtie hekarũ iyo. Agĩtiirania nacio, kĩmwe agĩkĩnyĩta na guoko gwake kwa ũrĩo na kĩrĩa kĩngĩ na guoko gwake kwa ũmotho, ³⁰ Samusoni akiuga atĩrĩ, “Reke ngue hamwe na Afilisti!” Agĩcocoa agĩcitĩndĩka na hinya wake wothe, nayo hekarũ ikĩgwĩra aathani acio hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thĩni wayo. Nĩ ũndũ ũcio akĩũraga andũ aingĩ agĩkua gũkĩra arĩa ooragire arĩ muoyo.

³¹ Nao arĩu a ithe na nyũmba yothe ya ithe magĩkũrũka makamũgũire. Makĩmũkuua makĩmũnũkia na makĩmũthika gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli mbĩrĩa-inĩ ya ithe Manoa. Nake aatĩrĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ.

17*Mĩhianano ya Mika*

¹ Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Mika wa kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu ² akĩra nyina atĩrĩ, “Cekeri ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha* iria cioirwo kuuma kũrĩ we, na iria ndaiguire ũkĩrumaĩra kĩrumi-rĩ, nĩ nĩ ndĩ nacio; nĩ nĩ ndacioire.”

Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Jehova arokũrathima.”

³ Rĩrĩa aacookirie cekeri icio ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha kũrĩ nyina-rĩ, nyina akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩndamũrĩa Jehova betha yakwa kũna nĩgeetha mũrũ wakwa athondeke mũhianano mũicũhie na mũhianano wa gũtwekio. Nĩngũgũcookeria.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio agĩcokia betha iyo kũrĩ nyina, nake nyina akĩoya cekeri magana meerĩ cia betha† na agĩcineana kũrĩ mũturi wa betha, ũrĩa wacithondekire mũhianano wa gwacũhio na mũhianano wa gũtwekio. Nayo ikĩgwo thĩni wa nyũmba ya Mika.

⁵ Na rĩrĩ, mũndũ ũcio wetagwo Mika nĩ aarĩ na ihoero, nake agĩthondeka ebodi, na mũhianano ĩmwe ya gũtwekio na agĩtua mũriũ ũmwe wake mũthĩnjĩri-ngai wake.

⁶ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ mũthamaki; o mũndũ ekaga ũrĩa oonaga kwagĩrĩre.

⁷ Mũlawii ũmwe mwanake kuuma itũũra rĩa Bethlehemu ya Juda, watũũraga thĩni wa mũhĩrĩga wa Juda, ⁸ akiuma itũũra-inĩ rĩu agĩthĩ gwetha kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra. Arĩ njĩra-inĩ agĩkora nyũmba ya Mika ĩrĩa yarĩ bũrũri-inĩ ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu.

⁹ Mika akĩmũũria atĩrĩ, “Wee uumĩte kũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Mũlawii kuuma Bethlehemu ya Juda, na ndĩreetha kũndũ gwa gũtũũra.”

¹⁰ Nake Mika akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũrania na nĩ ũtuĩke baba na mũthĩnjĩri-ngai wakwa, na nĩndĩrĩkũheaga cekeri ikũmi cia betha‡ o mwaka, na nguo ciaku cia kwĩhumba na irio cia kũrĩa.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Mũlawii ũcio agĩtĩkĩra gũtũũrania hamwe nake, na mwanake ũcio agĩtuĩka ta ũmwe wa arĩu ake. ¹² Nĩngĩ Mika akĩamũra Mũlawii ũcio, nake mwanake ũcio agĩtuĩka mũthĩnjĩri-ngai wake na agĩtũũra gwake mũciĩ. ¹³ Nake Mika akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ Jehova nĩekũnjĩka wega, nĩgũkorwo Mũlawii ũyũ nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩri-ngai wakwa.”

18*Andũ a Dani gũtũũra Laishi*

‡ 16:23 Dagoni nĩyo yarĩ ngai nene ya Afilisti; Dagoni na Kĩhibirania nĩ kuuga “ngano.” * 17:2 nĩ ta kilo 13

† 17:4 nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2:25) ‡ 17:10 nĩ ta giramu 110

1 Na riri, matukū-ini macio Isiraeli gūtiari na mūthamaki.

Na matukū-ini macio mūhīrīga wa Dani nīwacaragia kūdū kwo gwa gūtūūra, tondū matiegwatīre igai rīao gatagati-ini ka mīhīrīga wa Isiraeli. 2 Nī ūndū ūcio andū a Dani magīthuura njamba cia ita ithano kuuma Zora na Eshitaoli ithi igathigaane būrūri ūcio na itūirie ūhorō. Andū a mūhīrīga wa Dani makīmeera atīri, “Thiī, mūgatuīrie ūhorō wa būrūri ūcio.”

Andū acio magītoonya būrūri ūria ūri irīma wa Efraimu na magīkinya mūciī wa Mika kūrīa maararīriire ūtukū ūcio. 3 Na rīria maakuhīriire nyūmba ya Mika, magīkūrāna mūgambo wa mwanake ūcio Mūlawii; nī ūndū ūcio magītoonya kuo makīmūūria atīri, “Nūū wakūrehire gūkū? Nī kīi ūreka kūdū gūkū? Nī kīi gītūmite ūkorwo ūri gūkū?”

4 Nake akīmeera ūria Mika aamwīkūire, akīmeera atīri, “We nīanyandīkite na nīi ndi mūthīnjīri-Ngai wake.”

5 Nao magīcooka makīmūūria atīri, “Twagūthaita ūtūtuīriire ūhorō kūrī Ngai tūmenye kana rūgendo rwitū nīrūkūgaacīra.”

6 Nake mūthīnjīri-Ngai ūcio akīmacookeria atīri, “Thiī na thayū. Rūgendo rwanyu nī rwitūkīriku nī Jehova.”

7 Nī ūndū ūcio andū acio atano makiuma kuo na magīkinya Laishi, kūrīa maakorire atī andū maatūūraga na thayū matari na ūgwati, o ta andū a Sidoni, mategwīkūūa na mategwītīgīra. Na tondū būrūri wao ndwarī kīndū waagaga, maarī atongu. Ningī maatūūraga kūrāya na andū a Sidoni, na matiatarainie na mūdū o na ūrīkū.

8 Na rīria maacookire Zora na Eshitaoli, ariū a ithe makīmooria atīri, “Mūronire atīa?”

9 Magīcookia atīri, “Ūkīrai tūthīi tūkamatharīkire! Nītuonete atī būrūri ūcio nī mwega mūno. Anga gūtīri ūndū mūgwīka? Mūtīgatithie gūthīi mūkaūtunyane. 10 Mwakinya kuo, nīmūgūkorerera andū mategwīkūūa ūgwati o na ūrīkū. Būrūri ūcio nī mūnene ūria Ngai aneanīte moko-ini manyu, būrūri ūtagaga kīndū o na kīrīkū.”

11 Hīndī iyo andū magana matandatū a kuuma mūhīrīga wa Dani, meeohete indo cia mbaara, makiumagara kuuma Zora na Eshitaoli. 12 Marī njīra-ini, makīamba hema ciao gūkuhī na Kiriathu-Jearimu kūu Juda. Nīkio gītūmaga handū hau he mwena wa ithūiro rīa Kiriathu-Jearimu heetwo Mahane-Dani nginya ūmūthī. 13 Kuuma kūu magīthīi na mbere nginya būrūri ūria ūri irīma wa Efraimu na magīkinya mūciī wa Mika.

14 Ningī andū acio atano arīa maathigaanīte būrūri ūcio wa Laishi makīra ariū a ithe atīri, “Inyuū nīmūū atī nyūmba imwe ya ici irī na ebodi, na ngai ingī cia nyūmba, na mūhianano mūciūhie, na mūhianano wa gūtwekio? Rīu nīmwenyena ūria mūgwīka.”

15 Nī ūndū ūcio magītoonya nyūmba ya mwanake ūcio Mūlawii o kūu mūciī kwa Mika na makīmūgeithia. 16 Nao andū acio a Dani magana matandatū meeohete indo cia mbaara makīrūgama hau kīhingo-ini. 17 Andū acio atano arīa maathigaanīte būrūri ūcio magītoonya thīni, makīoya mūhianano ūria mūciūhie, na ebodi, na ngai icio ingī cia nyūmba na mūhianano wa gūtwekio, nake mūthīnjīri-Ngai o na andū acio magana matandatū meeohete indo cia mbaara maarūgamīte hau kīhingo-ini.

18 Rīria andū acio maatoonyire nyūmba ya Mika na makīoya mūhianano wa gwacūhio, na ebodi, na ngai icio ingī cia nyūmba, na mūhianano wa gūtwekio-rī, mūthīnjīri-ngai ūcio akīmooria atīri, “Nī atīa mūreka?”

19 Nao makīmūcookeria atīri, “Kira ki! Ndūkoige ūndū. Ūka ūtwarane na ithūi, ūtūike ithe witū na mūthīnjīri-Ngai witū. Githī ti wega ūgītungatīra rūrīri na mūhīrīga thīni wa Isiraeli ūri mūthīnjīri-Ngai, handū ha gūtungatīra nyūmba ya mūdū ūmwe?” 20 Nake mūthīnjīri-Ngai ūcio agīkena. Akīoya ebodi, na ngai iria ingī cia nyūmba, na mūhianano ūria mūciūhie, nake agīthī na andū acio. 21 Nao makīhūdūka magīthī matongoretio nī ciana ciao iria nini na mahiū mao, na indo ciao.

22 Rīria maakorirwo mathiite handū haraaya kuuma nyūmba ya Mika-rī, andū arīa maatūūraga hakuhi na Mika makīūngana hamwe na magīkinyira andū acio a Dani. 23 O andū acio makīmōigagīrīria-rī, andū a Dani makīhūgūra makīūria Mika atīri, “Kai wona atīa tondū weta andū aku othe marūe?”

24 Akīmacookeria atīri, “Muoiere ngai iria ndethondekeire, o na mūthīnjīri-ngai wakwa, na mwathīi. Nī kīi kīngī ngīri nakio? Mwakīhota atīa kūrīa atīri, ‘Kai wona atīa?’”

25 Andū acio a Dani magīcookia atīri, “Tiga gūkararania na ithūi, kana ūtharīkīrwo nī andū amwe arīa me marakara, nawe hamwe na nyūmba yaku mūrwo nī mīoyo yanyu.” 26 Nī ūndū ūcio andū acio a Dani magīthīra, nake Mika, ona atī maarī na hinya mūnene mūno kūmūkīra, akīhūdūka agīcooka mūciī.

27 Ningī makīoya kūrīa Mika aathondekete, na mūthīnjīri-Ngai wake, magīthī nginya Laishi, magīkūrīra andū maarī na thayū na matekūūaga ūndū. Makīmatharīkīra na rūhiū rwa njora na magīcina itūūra rīao inene. 28 Gūtīari na mūdū wa kūmahonokia

tondũ maatũraga kũraiha na Sidoni na matiatarainie na mũndũ o na ũrĩkũ. Itũura rĩu inene rĩarĩ gĩtuamba-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hakuhi na Bethi-Rehobu.

Andũ acio a Dani magĩaka itũura rĩu inene rĩngĩ na magĩthaamĩra kuo. ²⁹ Makĩrĩta Dani o ta ithe wao Dani ũria waciariĩtwo nĩ Isiraeli o na gũtuĩka itũura rĩu inene rĩetagwo Laishi mbere iyo. ³⁰ Andũ a Dani makĩthaandĩra mĩhianano kũu, nake Jonathani mũrũ wa Gerishomu, mũrũ wa Musa, na ariũ ake magĩtuĩka athĩnjĩri-Ngai mũhĩrĩga-inĩ wa Dani nginya hĩndĩ ĩrĩa andũ acio maatahirwo makĩrutwo bũrũri ũcio. ³¹ Magĩthĩ na mbere kũhũthĩra mĩhianano ĩrĩa Mika aathondekete, ihinda rĩrĩa rĩothe nyũmba ya Ngai yarĩ Shilo.

19

Mũlawii na Thuriya Yake

¹ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki. Na rĩrĩ, Mũlawii watũuraga kũndũ kũraya thĩinĩ wa bũrũri ũria ũri irĩma wa Efraimu nĩagire thuriya ya kuuma Bethlehemu kũu Juda. ² No thuriya iyo ikĩaga kwĩhokeka kũri we. Nayo ikĩmũtiga ĩgĩcooka mũciĩ gwa ithe kũu Bethlehemu ya Juda. Thuutha wa gũkorwo kũu mĩeri ĩna, ³ mũthuuri wake agĩthĩ kũri we kũmũringĩrĩa acooke. Aathiire na ndungata yake na ndigiri igĩrĩ. Nake mũtumia ũcio akĩmũtoonya nyũmba ya ithe, na rĩrĩa ithe aamuonire, akĩmũnyiita ũgeni akenete. ⁴ Mũthoni-we, ithe wa mũirĩtu ũcio, akĩmũringĩrĩa aikare; nĩ ũndũ ũcio agĩkara hamwe nake mũthenya ĩtatũ, arĩaga na akanyua, na agakoma kuo.

⁵ Mũthenya wa ĩna magĩũkĩra tene na akĩhaarĩria oimagare, no ithe wa mũirĩtu akĩra mũthoni-we ũcio atĩrĩ, “Wikenie na kĩndũ gĩa kũria; ũgĩcooke ũgĩthĩ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio eerĩ magĩkara thĩ kũria na kũnyua. Thuutha-inĩ ithe wa mũirĩtu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaiha raara na wikenie.” ⁷ Na hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio okĩrie athĩ, mũthoni-we akĩmũringĩrĩa araare; nĩ ũndũ ũcio akĩraara ũtukũ ũcio. ⁸ Rũciinĩ rwa mũthenya wa gatano, okĩra athĩ, ithe wa mũirĩtu ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Wikenie. Eterera nginya mĩaraho!” Nĩ ũndũ ũcio eerĩ makĩrĩanĩra.

⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio, hamwe na thuriya yake na ndungata yake, mookĩrire mathĩ, mũthoni-we, ithe wa mũirĩtu ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu ta thĩkĩrĩria, nĩ hakuhi hwaĩ-inĩ raarĩrĩra nĩ ũndũ gũkirie gũtuka. Ikara ũhurũke. Rũciũ rũciinĩ tene no ũũkĩre ũinũke.”

¹⁰ No rĩrĩ, tondũ ndendire gũikara ũtukũ ũngĩ, mũndũ ũcio akĩuma kuo agĩthĩ erekeire mwena wa Jebusi (na nĩkuo, Jerusalemu), arĩ na ndigiri ciake cieri cioletwo matandĩko na thuriya yake.

¹¹ Rĩrĩa maakuhĩrĩrie Jebusi na kũri hakuhi gũtuka-rĩ, ndungata iyo ikĩra mwathi wayo atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, reke tũtithie gũkũ itũura-inĩ rĩrĩ inene rĩa Ajobusi tũraarĩrĩre kuo.”

¹² Mwathi wayo agĩcookia atĩrĩ, “Aca. Tũtigũtoonya itũura inene rĩa andũ ageni, andũ a rĩo ti Aisiraeli. Tũgũthĩ nginya tũkinye Gibe.” ¹³ Nake akiaga o rĩngĩ atĩrĩ, “Nĩtũthĩ tũgerie gũkinya Gibe kana Rama na tũrarĩrĩre itũura rĩmwe rĩamo.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ na mbere, narĩo rĩua rĩgĩthũa magĩkorwo maakuhĩrĩria Gibe, kũu Benjaminĩ. ¹⁵ Kũu nĩkuo maatithirie maraarĩrĩre. Nao magĩthĩ magĩkara thĩ kĩhaaro-inĩ kĩnene gĩa itũura rĩu inene, no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wamanyĩtĩre ũgeni mararĩrĩre gwake.

¹⁶ Hwaĩ-inĩ ũcio, mũthuuri ũmwe mũkũrũ wa kuuma bũrũri ũria ũri irĩma wa Efraimu, watũuraga Gibe, (andũ a kũu maarĩ Abenjaminĩ), agĩũka oimĩte wĩra mĩgũnda-inĩ. ¹⁷ Na rĩrĩa aarorire akĩona mũgendi ũcio hau kĩhaaro-inĩ gĩa itũura inene, mũthuuri ũcio akĩmũria atĩrĩ, “Wathĩ kũ na uumĩte kũ?”

¹⁸ Agĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte Bethlehemu ya Juda twerekeire kũndũ kũraya thĩinĩ wa bũrũri ũria ũri irĩma wa Efraimu kũria ndũuraga. Ndĩrarĩ Bethlehemu ya Juda na rĩu ndĩrathĩ nyũmba ya Jehova. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũnyũitĩte ũgeni gwake. ¹⁹ Ithũ tũrĩ na mahuti na irio cia ndigiri ciitũ na mĩgate na ndĩbei nĩ ũndũ witũ ithũ ndungata ciaku, niĩ, na ndungata yaku ya mũirĩtu, na mwanake ũyũ tũrĩ nake. Tũtikũbatario nĩ kĩndũ o na kĩ.”

²⁰ Nake mũthuuri ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩnyũitĩtwo ũgeni nyũmba-inĩ ĩno yakwa, reke ngũhe kĩrĩa gĩothe ũbatarĩtio nĩkĩo, no ndũkaraare kĩhaaro.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio akĩmũtoonya nyũmba yake na akĩhe ndigiri ciake gĩa kũria. Maarĩkia gwĩthamba magũrũ-rĩ, makĩrĩa na makĩnyua.*

²² Na hĩndĩ o iyo meekenagia-rĩ, andũ amwe aaganu a itũura rĩu inene makĩrigiicĩria nyũmba iyo. Makĩhũra mũrango, na makĩgũthũkĩra mũthuuri ũcio mũkũrũ ũria

* 19:21 Gĩko gĩa gũthambia mũndũ magũrũ kĩarĩ gĩko gĩa kũnyiita mũndũ ũgeni.

warĩ mwene nyũmba ñyo, makiuga atĩrĩ, “Ruta mũndũ ũcio ũũkire nyũmba yaku nĩguo tũkome nake.”

²³ Mwene nyũmba ñyo akiuma na nja akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa, mũtigeke ũndũ wa waganu ũguo. Kuona atĩ mũndũ ũyũ nĩ mũgeni wakwa-rĩ, tigai gwĩka ũndũ ũyũ wa thoni ũguo. ²⁴ Thĩkĩrĩrai, haha harĩ mũirĩtu wakwa gathirange, na thuriya ya mũgeni ũyũ. Nĩngũmaruta na nja kũrĩ inyuĩ rĩu, na no mũmahũthĩre na mũmeke o ũria mũngĩenda. No mũndũ ũyũ-rĩ, mũtikamwĩke ũndũ wa thoni ta ũcio.”

²⁵ No andũ acio matiigana kũmũthĩkĩrĩria. Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio akĩoya thuriya yake na akĩmĩruta na nja kũrĩ o, nao makĩmĩnyĩta na hinya na makĩmĩnyariira ũtukũ wothe, na gwakĩa makĩreka ñĩthĩre. ²⁶ Na gũgĩthererũka-rĩ, mũndũ-wa-nja ũcio agĩcooka nyũmba kũria mwathi wake aarĩ, akĩgũa thĩ hau mũrango-inĩ, na agĩkoma ho nginya gũgĩkĩa.

²⁷ Na rĩria mwathi wake ookĩrĩre rĩciĩnĩ na akĩhingũra mũrango wa nyũmba akiuma nja nĩguo ethũire-rĩ, thuriya yake yakomete hau igwĩte mũromo-inĩ wa nyũmba, namo moko mayo maarĩ hingiro-inĩ. ²⁸ Nake akĩmĩra atĩrĩ, “Ũkĩra; reke tũthĩ.” No ndĩacookirie. Nake mũndũ ũcio agĩcooka akĩmĩoya, akĩmũgĩrĩra igũrũ rĩa ndigiri yake, makĩnũka.

²⁹ Hĩndĩ ñria aakinyire mũciĩ-rĩ, akĩoya kahiũ agĩtinangia thuriya yake kũga o kũga icunjĩ ikũmi na igĩrĩ, agĩcitũma ng’ongo ciothe cia Isiraeli, ³⁰ na mũndũ o wothe ũria wonire ũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ta ũyũ ndũrĩ wonwo kana ũgũkwũ, kuuma mũthenya ũria andũ a Isiraeli moimire bũrũri wa Misiri. Tecirĩe ũhoro ũcio na mũwĩcũuranie, mũtwĩre ũria tũgwĩka!”

20

Andũ a Isiraeli Kũrũa na Andũ a Benjamini

¹ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe kuuma Dani nginya Birishĩba, na kuuma bũrũri wothe wa Gileadi magũũka o taarĩ mũndũ ũmwe, makũngana mbere ya Jehova kũu Mizipa. ² Atongoria a andũ othe a mĩhĩrĩga ya Isiraeli makĩrũgama handũ hao kũu kũngano-inĩ kĩa andũ a Ngai, marĩ thigari ngiri magana mana meeohete hiũ cia njora. ³ (Nao andũ Benjamini makĩgũa atĩ andũ a Isiraeli nĩmambatũte nginya Mizipa.) Hĩndĩ ñyo andũ a Isiraeli makiuga atĩrĩ, “Ta twĩre ũria ũndũ ũcio mũũru wekĩkire.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Mũlawii ũcio mũthũuri wa mũtumia ũria woragĩtwo akiuga atĩrĩ, “Nĩ na thuriya yakwa tuokire Gibeaa ya andũ a Benjamini tũraarĩrĩre kuo. ⁵ ũtukũ ũcio andũ a Gibeaa nĩmaanũmĩrĩre, na magĩthiũrũrũkĩria nyũmba, mehaarĩrie kũnjũraga. Makĩnyĩta thuriya yakwa na hinya, nginya igĩkua. ⁶ Ngĩoya thuriya yakwa, ngĩmĩtinaangia icunjĩ, na ngĩtũma o gĩcunjĩ o rũgongo rwa igai rĩa Isiraeli, nĩ ũndũ nĩmekĩte ũndũ wa thoni na wa gĩconoko thĩnĩ wa Isiraeli. ⁷ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli inyuotho, kĩarĩe, mũheane itua rĩanyu.”

⁸ Andũ acio othe magũũkĩra o taarĩ mũndũ ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe witũ ũkũinũka. Aca, gũtirĩ o na ũmwe witũ ũgũcooka gwake mũciĩ. ⁹ No rĩrĩ, ũndũ ũria tũgwĩka Gibeaa nĩ ũyũ: Tũkwambata kuo tũmookĩrĩre o ta ũria ũcuuki wa mĩtĩ ũgũtuonia. ¹⁰ Tũkũruta andũ ikũmi thĩnĩ wa o andũ igana a mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli, na andũ igana thĩnĩ wa o andũ ngiri, na andũ ngiri thĩnĩ wa o andũ ngiri ikũmi, nĩguo magĩrĩre mbũtũ cia ita irio. Nĩgeetha rĩria mbũtũ cia ita igaakinya Gibeaa ya Benjamini, ikaameka maũndũ maringaine na waganu wa andũ akuo ũria meekĩte thĩnĩ wa Isiraeli.” ¹¹ Tondũ ũcio andũ othe a Isiraeli makĩũngana na makĩnyĩtana o ta maarĩ mũndũ ũmwe mahũũre itũũra rĩu inene.

¹² Mĩhĩrĩga ya Isiraeli igĩtũma andũ mathĩ kũrĩ mũhĩrĩga wothe wa Benjamini, makamoorie atĩrĩ, “Nĩ ngero ñrĩkũ ñno njũru ũũ ñkĩtwo gatagatĩ-inĩ kanyu? ¹³ Na rĩrĩ, tũngereĩ andũ acio aaganu a Gibeaa nĩgeetha tũmooorage tweherie ũũru ũcio thĩnĩ wa Isiraeli.”

No andũ a Benjamini matiigana kũgũga andũ acio angĩ a Isiraeli. ¹⁴ Moimire matũũra-inĩ mao, makĩũngana hamwe kũu Gibeaa nĩguo mahũũrane na andũ a Isiraeli. ¹⁵ O ro rĩmwe andũ a Benjamini magĩcokanĩrĩria andũ arĩa marũaga na hiũ cia njora 20,060 kuuma matũũra-inĩ mao, mongereirwo harĩ andũ magana mũgwanja arĩa maathuurĩtwo kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũũraga kũu Gibeaa. ¹⁶ Gatagatĩ-inĩ ga thigari icio ciothe nĩ kwarĩ na andũ magana mũgwanja maathuurĩtwo a kĩmotho, na o ũmwe wao nĩahotaga gũkia ihiga na kĩgũtha ũndũ angĩringa rũcuĩrĩ na ndahĩte.

¹⁷ Tĩga andũ a Benjamini-rĩ, Isiraeli nĩmacookanĩrĩrie thigari 400 arĩa marũaga na hiũ cia njora, na othe maarĩ andũ a ita.

¹⁸ Andũ a Isiraeli makĩambata nginya Betheli na magĩtũria ũhoro harĩ Ngai makĩũria atĩrĩ, “Nũũ thĩinĩ witũ ũkwambĩrĩria kũhũũrana na andũ aya a Benjamini?”

Nake Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Juda nĩwe ũkwambĩrĩria.”

¹⁹ Rũciinĩ rũrũ rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩũkĩra na makĩamba hema ciao gũkuhĩ na Gibe. ²⁰ Andũ a Isiraeli makiumagara makahũũrane na andũ a Benjamini, na makĩga andũ o handũ hao mbaara-inĩ marũe nao kũu Gibe. ²¹ Nao andũ a Benjamini makiuma kũu Gibe na makĩũraga andũ a Isiraeli 22,000 kũu mbaara-inĩ mũthenya ũcio. ²² No andũ a Isiraeli makĩũmanĩrĩria mũndũ na ũria ũngĩ na makĩrũgama handũ hao rĩngĩ o harĩa meigĩte mũthenya wa mbere. ²³ Nao andũ a Isiraeli makĩambata makĩrũra mbere ya Jehova nginya hwaĩ-inĩ, nao magĩtũria ũhoro harĩ Jehova atĩrĩ, “Hihi twambate rĩngĩ tũkahũũrane na andũ a Benjamini, aya arĩũ a ithe witũ?”

Nake Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Ambatai mũkahũũrane nao.”

²⁴ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli magĩkuhĩrĩria andũ a Benjamini mũthenya wa keerĩ. ²⁵ Mũthenya ũcio, rĩria Abenjamini mookire moimĩte Gibe mahũũrane nao-rĩ, makĩũraga andũ a Isiraeli angĩ 18,000, othe meeohete hiũ cia njora.

²⁶ Nĩngĩ andũ a Isiraeli, marĩ othe, makĩambata nginya Betheli, na kũu magĩkara kuo makĩrĩra marĩ mbere ya Jehova. Makĩĩhinga kũria irio mũthenya ũcio o nginya hwaĩ-inĩ, na makĩruta maruta ma njino na maruta ma ũguano kũrĩ Jehova. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli, magĩtũria ũhoro harĩ Jehova. (Matukũ-inĩ macio ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai rĩarĩ kũu. ²⁸ nake Finehasi mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni, nĩwe watungataga mbere yarĩo.) Nao makĩũria atĩrĩ, “Nĩtũkwambata rĩngĩ tũkahũũrane na Abenjamini arĩũ a ithe witũ, kana tũtĩge?”

Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩĩi, nĩ ũndũ rũciũ nĩngamaneana moko-inĩ manyu.”

²⁹ Nao andũ a Isiraeli makĩmoheria mathiũrũrũkĩrie Gibe. ³⁰ Nao makĩambata makahũũrane na andũ a Benjamini mũthenya wa gatatũ na makĩrũgama handũ hao nĩguo mahũũrane na Gibe o ta ũria meekĩte hau mbere. ³¹ Nao Abenjamini makiumĩra mamatũnge na makĩguocĩrĩrio kũraihu na itũũra rĩu inene. Makĩambĩrĩria kũhũũra andũ a Isiraeli o ta mbere iyo, na andũ ta mĩrongo itatũ makĩrũndĩrwo werũ-inĩ na njĩra-inĩ rĩa ithiiga Betheli na rĩa ingĩ Gibe.

³² Rĩria andũ a Benjamini meeranaga atĩrĩ, “Nĩtũramahoota o ta mbere,” noguo nao andũ a Isiraeli meeranaga atĩrĩ, “Rekei tũcooke na thuutha tũmaguocĩrĩrie moime itũũra-inĩ inene moke njĩra-inĩ.”

³³ Andũ othe a Isiraeli makĩehera harĩa maarĩ na makĩrũgama handũ hao kũu Baali-Tamaru, nao andũ a Isiraeli arĩa meehithĩire andũ a Benjamini makiumĩra kũria meehithĩite mwena wa ithũũro wa Gibe. ³⁴ Hĩndĩ iyo andũ ngiri ikũmi arĩa maarĩ njamba arĩa thuure cia Isiraeli magĩtharĩkĩra Gibe kuuma na mbere. Nayo mbaara yarĩ nene ũũ atĩ andũ a Benjamini matũgana gũkũũrana ũria mwanangĩko wamakuhĩrĩrie. ³⁵ Nake Jehova akĩhootera andũ a Benjamini mbere ya Isiraeli, na mũthenya ũcio andũ a Isiraeli makĩũraga andũ a Benjamini 25,100, arĩa meeohete hiũ cia njora. ³⁶ Tondũ ũcio andũ a Benjamini makĩona atĩ nĩmaatooretio.

Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmooĩire andũ a Benjamini, nĩ ũndũ nĩmehokete andũ arĩa magĩte a kuoheria andũ a Benjamini gũkuhĩ na Gibe. ³⁷ Nao andũ acio moohete andũ makĩguthũka o rĩmwe magĩtoonya Gibe, makĩaragana kuo na makĩhũũra itũũra rĩu inene rĩothe na rũhiũ rwa njora. ³⁸ Nao andũ a Isiraeli nĩ mabangĩte na andũ acio moohete andũ atĩ matoogĩe ndogo nene ithĩĩ na igũrũ yumĩte itũũra rĩu inene, ³⁹ nĩgeetha hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli magarũrũke na macooke mbaara-inĩ.

Andũ a Benjamini maakorĩrwo maambĩrĩria kũũraga andũ a Isiraeli (ta andũ mĩrongo itatũ), nao makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũramatooria o ta ũria twamekire mbaara-inĩ ya mbere.” ⁴⁰ No rĩria ndogo yambĩrĩrie kwambata na igũrũ yumĩte itũũra-inĩ rĩu inene-rĩ, andũ a Benjamini makĩhũgũra makĩona ndogo itũũra-inĩ rĩu inene rĩothe yambatĩte na igũrũ matu-inĩ. ⁴¹ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli makĩmagarũrũkĩra nao andũ a Benjamini makĩnyitwo nĩ guoya mũnene, nĩ ũndũ nĩmakũũranire atĩ mwanangĩko nĩwarĩkĩtie kũmakora. ⁴² Nĩ ũndũ ũcio makĩũrĩra andũ a Isiraeli marorete na werũ-inĩ, no matingahotire kũũrĩra mbaara. Nao andũ a Isiraeli arĩa mookire moimĩte matũũra-inĩ makĩmooagĩra kuo. ⁴³ Magĩthiũrũrũkĩria andũ a Benjamini acio, makĩmateng’eria, na makĩmakinyĩra na njĩra hũthũ kũu gũkuhĩ na Gibe mwena wa irathĩro. ⁴⁴ Andũ a Benjamini ngiri ikũmi na inyanya magĩkua, nao othe maarĩ arũ njamba. ⁴⁵ Na rĩria maagarũrũkire marorete na werũ-inĩ nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, andũ a Isiraeli makĩũragĩra andũ 5,000 njĩra-inĩ icio. Nao magĩkĩrĩrĩria kũrũmĩrĩra andũ a Benjamini o nginya Gidomu na makĩũraga 2,000.

⁴⁶ Mũthenya ũcio andũ a Benjamini 25,000 arĩa maarũga na hiũ cia njora makĩũragwo, na othe maarĩ arũ njamba. ⁴⁷ No andũ magana matandatũ makĩgarũrũka

na makĩũrĩra werũ-inĩ o nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, na magũkara kuo mĩeri ĩna. ⁴⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcooka nginya bũrũri wa andũ a Benjamini na makĩhũũra matũũra mothe na rũhiũ rwa njora, o gwata nyamũ na kĩndũ o gĩothe kĩngĩ kĩrĩa maakorereire. Na matũũra mothe marĩa maakorire makĩmacina na mwaki.

21

Andũ a Benjamini Gwetherwo Atumia

¹ Andũ acio a Isiraeli nĩmehĩtĩte mwĩhĩtwa marĩ kũu Mizipa makoiga atĩrĩ, “Gũtirĩ o na ũmwe wĩtũ ũkaaneana mũrĩtu wake ahikio nĩ Mũbenjamini.”

² Andũ acio nĩmathiire Betheli, kũrĩa maikarire mbere ya Ngai o nginya hwaĩ-inĩ, makianĩrĩra na mũgambo makĩrĩra na kĩgirĩko kĩnene. ³ Nao makiuga atĩrĩ, “Hi! Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũndũ ũyũ woneke Isiraeli? Nĩ kĩĩ gĩgĩtũma mũhĩrĩga ũmwe ũkorwo ũtarĩ ho thĩnĩ wa Isiraeli ũmũthĩ?”

⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ rĩciinĩ tene andũ magĩaka kĩgongona na makĩruta maruta ma njino o na maruta ma ũguano.

⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, “Mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli-rĩ, nũ ũtokĩte kũngana haha mbere ya Jehova?” Nĩgũkorwo nĩmehĩtĩte mwĩhĩtwa mũrũmu atĩ ũria ũkwaga gũũka kũngano mbere ya Jehova kũu Mizipa ti-itherũ nĩagĩrĩre kũũragwo.

⁶ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩcakaya nĩ ũndũ wa arĩu a ithe wao, andũ a Benjamini, na makiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ mũhĩrĩga ũmwe nĩmweherie kuuma Isiraeli. ⁷ Tũngĩhota atĩa kuonera arĩa matigarĩte atumia, kuona atĩ nĩtwĩhĩtĩte mwĩhĩtwa mbere ya Jehova atĩ tũtikaamahe airĩtu aitũ mamahikie?” ⁸ Magĩcooka makĩũria atĩrĩ, “Nĩ mũhĩrĩga ũrĩkũ wa Isiraeli ũtokĩte kũngano-inĩ mbere ya Jehova kũu Mizipa?” Nao makĩmenya atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi wokĩte kambĩ-inĩ ĩyo nĩ ũndũ wa kũngano kũu. ⁹ Tondũ rĩrĩa maatarire andũ, nĩmamenyire atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi warĩ kuo.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio kũngano kũu gĩgĩtũma andũ a kũrĩa 12,000 marĩ na mawatho mathĩĩ nginya Jabeshi-Gileadi na moorage arĩa maatũũraga kuo na rũhiũ rwa njora, gwata atumia na ciana. ¹¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũgwĩka, ũragai mũndũ mũrũme o wothe na mũndũ-wa-nja o wothe ũria ũtarĩ gathirange.” ¹² Nao magĩkora gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa maatũũraga kũu Jabeshi-Gileadi airĩtu magana mana arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme, makĩmatwara kambĩ ĩrĩa yarĩ Shilo kũu Kaanani.

¹³ Nĩngĩ kũngano gĩothe gĩgĩtũma ihooya rĩa thayũ kũrĩ andũ a Benjamini o hau rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Rimoni. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Benjamini makĩhũndũka ihinda o rĩu na makĩheo andũ-a-nja a Jabeshi-Gileadi arĩa matooragĩtwo. No matingĩamaiganire.

¹⁵ Nao andũ magĩcakaĩra andũ a Benjamini, tondũ Jehova nĩatũmire hagĩe na ithenya mũhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli. ¹⁶ Nao athuuri arĩa akũrũ a kũngano makiuga atĩrĩ, “Tondũ andũ-a-nja a Benjamini nĩaniine-rĩ, tũkuonera arũme arĩa matigaire atumia kũ?” ¹⁷ Makiuga atĩrĩ, “Abenjamini arĩa maahonokire no nginya magĩe na a kũmagaya, nĩguo gũtikagĩe mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli ũkũnĩnũkio. ¹⁸ Tũtingĩmahe airĩtu aitũ matũke atumia ao, nĩgũkorwo ithuĩ andũ a Isiraeli nĩtwehĩtĩre mwĩhĩtwa ũyũ: ‘Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũngĩhe Mũbenjamini mũtumia.’ ¹⁹ No rĩrĩ, nĩkũgĩaga gĩathĩ kĩa Jehova o mwaka kũu Shilo, mwena wa gathigathini wa Betheli, na mwena wa irathĩro wa njĩra ĩrĩa ĩthiiga kuuma Betheli nginya Shekemu, na mwena wa gũthini wa Lebona.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩatha andũ a Benjamini, makĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mwĩhithe kũu mĩgũnda-inĩ ya mĩthabĩbũ ²¹ na mũikare mũkĩroraga. Rĩrĩa airĩtu a Shilo mariumĩra meturanĩre na arĩa angĩ rwĩmbo-inĩ-rĩ, mũgũthũke kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabĩbũ, na o mũndũ ehurĩre mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu acio a Shilo, na mũthĩ bũrũri wa Benjamini. ²² Rĩrĩa maithe mao kana arĩu a maithe mao magaatũrehera thĩtango, tũkaameera atĩrĩ, ‘Tũkei wega na kũmateithia, tondũ tũtiamoooneire atumia hĩndĩ ya mbaara, no ĩnyũ mũtirĩ na mahĩtia, tondũ mũtiamahẽire airĩtu anyũ.’”

²³ Ũguo nĩguo andũ a Benjamini meekire. O rĩrĩa airĩtu maainaga-rĩ, o mũndũ akĩnyĩta ũmwe, na akĩmũkuua agatũke mũtumia wake. Hĩndĩ ĩyo magĩcooka kũrĩ igai rĩao, magĩaka matũũra mao rĩngĩ, na magĩtũũra kuo.

²⁴ Na ihinda rĩu andũ a Isiraeli makĩuma kũndũ kũu, makĩnũka mũciĩ kũrĩ mũhĩrĩga yao na nyũmba ciao, o mũndũ kũrĩ igai rĩake.

²⁵ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki; o mũndũ ekaga ũria oonaga kwagĩrĩre.

RUTHU

Elimeleku na Andū ake Gūthi Moabi

¹ Na rīrī, matukū-inī marīa atīrīrīrī būrūri maathanaga, nī kwagiire na ng'aragu būrūri-inī, nake mūdū ūmwe wa Bethilehemu kūu Juda, marī na mūtumia wake, na ariū ake eerī, magīthī gūkara būrūri wa Moabi kwa ihinda. ² Mūdū ūcio eetagwo Elimeleku, nake mūtumia wake eetagwo Naomi, namo marīitwa ma ariū acio ake eerī nī Mahaloni na Kilioni. Nao maarī Aefiratha kuuma Bethilehemu kūu Juda.* Nao magīthī būrūri wa Moabi magītūra kuo.

³ Na rīrī, Elimeleku mūthuuri wa Naomi agīkua, nake Naomi agītigwo na ariū acio ake eerī. ⁴ Nao makīhikia andū-a-nja a Moabi, ūmwe eetagwo Oripa, na ūria ūngī Ruthu. Thuutha wa gūtūra kūu ta ihinda rīa mīaka ikūmi, ⁵ Mahaloni na Kilioni o nao magīkua, nake Naomi agītigwo atarī na ariū ake eerī, o na kana mūthuuri.

⁶ Rīrīa Naomi aiguire arī kūu Moabi atī Jehova nīateithītie andū ake akamahe irio-rī, akīhaariia hamwe na atumia acio a ariū ake oime būrūri wa Moabi acooke kwao. ⁷ We na atumia acio eerī a ariū ake makiumagara kuuma kūu maatūraga, makīnyiita njīra nīguo macooke būrūri wa Juda.

⁸ Nake Naomi akīra atumia acio eerī a ariū ake atīrī, “Cookai, o mūdū athī mūciī kwa nyina.† Jehova aromwīka maūdū mega, o ta ūria o na inyūi mwekire acio maakuire, o na nī mwene. ⁹ Jehova arotūma o ūmwe wanyu eyonere ūhurūko mūciī wa mūthuuri ūngī.”

Agīcooka akīmamumunya, nao makīrīra maanīrīre, ¹⁰ makīmwīra atīrī, “Ithuī tūgūcooka nawe kūrī andū anyu.”

¹¹ No Naomi akīmeera atīrī, “Aarī akwa, cookai mūciī kwanyu. Mūgūgīthī na nī nīkī? Nīngūkīgīa na ariū angī nīguo macooke matūke athuuri anyu? ¹² Aarī akwa, cookai kwanyu mūciī; nī ndī mūkūrū mūno wa kūgīa na mūthuuri ūngī. O na ingīciiria atī harī na mwīhoko harī nī, na ngīe na mūthuuri ūtukū ūyū na njīare aanake-rī, ¹³ mwakīmeterera o nginya hīndī rīa makaagimara? No mūikare mūtahikīte mūmeterire?‡ Aca, aarī akwa. Nī ndī na ruo kūmūkīra, nīgūkorwo guoko kwa Jehova nīgūtambūrūkīte gūkanjūkīrīra!”

¹⁴ Nao maigua ūguo makīrīra rīngī. Nake Oripa akīmumunya nyaciarawe, akīmuugīra ūhorō. No Ruthu akīrūmanīrīra na nyaciarawe.

¹⁵ Nake Naomi akīmwīra atīrī, “Ta rora, mūtumia wa mūrū wa nyina na mūthuuriguo nīahūdūka acooke kūrī andū ao, o na kūrī ngai ciake. Cooka mūthī nake.”

¹⁶ No Ruthu akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Tiga kūningīrīra ngūtige kana ngarūrūke ndige gūkūrūmīrīra. Kūrīa ūgūthī nīkuo ngūthī, na kūrīa ūgaatūra nīkuo ngaatūra. Andū anyu ngaatuika andū aitū, nake Ngai waku atuike Ngai wakwa. ¹⁷ Kūrīa ūgaakuīra nīkuo ngaakuīra, na nokuo ngaathikwo. Jehova aronjīka ūuru makīria, kūngīkaagia ūndū o na ūmwe ūgaatūgithania nī nawe, tiga o gīkuū giiki!” ¹⁸ Rīrīa Naomi onire atī Ruthu nīatuite itua rīa gūthī nake, agītiga kūmūringīrīra acooke.

¹⁹ Nī ūndū ūcio andū acio a nja eerī magīthī nginya magīkinya Bethilehemu. Rīrīa maakinyire Bethilehemu-rī, andū a itūra rīu othe makīgega nī ūndū wao, nao andū-a-nja makīūrania atīrī, “Hī! Ūyū no akorwo arī Naomi?”

²⁰ Nake akīmeera atīrī, “Tigai gūcooka kūnjīta Naomi, njītagaai Mara, nī ūndū Ngai Mwene-Hinya-Wothe niatūmite mūtūrīre wakwa ūtuike wa ruo mūno. ²¹ Ndoimire gūkū njīyūrīrīre, no Jehova anjookia itarī kīndū. Mūngīcooka kūnjīta Naomi nīkī? Jehova nīanyariīre; Mwene-Hinya-Wothe nīandehithīrie mathīna.”

²² Nī ūndū ūcio Naomi agīcooka kuuma Moabi marī hamwe na Ruthu ūcio Mūmoabi, mūtumia wa mūrū, magīkinya Bethilehemu hīndī rīa cairi yaambagīrīra kūgethwo. §

2

Ruthu Gūcemanīa na Boazu

* **1:2** Efiratha rīarī rītwa rīa nyūmba rīa Elimeleku oimite, na nīrīo rīahetwo būrūri ūria wathiūrūrūkīrie Bethilehemu. † **1:8** Airītu na atumia a ndigwa maikaraga na manyina mao (Kīam 24:28). Ihinda rīrī ithe wa Ruthu aarī muoyo (2:11). ‡ **1:13** Warī mītugo wa Ayahudī atī mūthuuri angīakuire na atige mūtumia wake atarī na mwana, mūtumia ūcio aahikagio nī mūrū wa nyina na mūthuuriwe (Kīam 38:6-8; Gūcook 25:5-10). § **1:22** Magetha ma cairi nīmo maambagīrīra, magacookerewo nī magetha ma ngano (2:23).

1 Na rīrī, Naomi nīarī na mūdū wa mbarī yao mwena wa mūthuuriwe, kuuma mūhīrīga wa Elimeleku, mūdū warī igweta, wetagwo Boazu.

2 Nake Ruthu ūcio Mūmoabi akīra Naomi atīrī, “Reke thiī mīgūnda-inī ngahaare cairi īrīa itīgītio; * ndī thuutha wa mūdū o wothe ūrīa ingūtīkīrīka maitho-inī make.”

Nake Naomi akīmwīra atīrī, “Thiī, mwarī wakwa.” 3 Nī ūndū ūcio akiumagara agīthī, akīambīrīria kūhaara cairi kū mīgūnda-inī arī thuutha wa arīa maagethaga. Na gūgīkinya atīrī, Ruthu ekorire akīruta wīra mīgūnda wa Boazu, ūcio warī wa mūhīrīga wa Elimeleku.

4 O hīndī īyo Boazu agīkinya oimīte Bethlehemu, na akīgeithia acio maagethaga, akīmeera atīrī, “Jehova arokara na inyu!”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Jehova arokūrathima!”

5 Boazu akīrīa mūrūgamīrīri wa acio maagethaga atīrī, “Mūrītu ūrīa nī wa ū?”

6 Nake mūrūgamīrīri akīmūcookeria atīrī, “Nī Mūmoabi ūrīa wokire na Naomi kuuma būrūri wa Moabi. 7 Nake oigire atīrī, ‘Ndagūthaiha ūnjītīkīrie haare cairi, na nyūnganie īrīa itīgītio itīa-inī ndī thuutha wa agethi.’ Nake aathī mīgūnda, na arūtīte wīra ategūtīgīthīria kuuma o rūciinī nginya rīu, tīga o ihinda inini ekūhurūkīte haarīa kīruru-inī.”

8 Nī ūndū ūcio Boazu akīra Ruthu atīrī, “Mwarī wakwa, ta thīkīrīria, ndūgathī kūhaara cairi mīgūnda ūngī, na ndūkae kuuma gūkū. Ikara gūkū mūrī na ndungata ciakwa cia airītu. 9 Ūrorage mīgūnda ūrīa arūme aya megūkorwo makīgetha, na ūtwaranage na airītu ayo. Nindakaanī arūme aya matīgakūhutīe. Na rīrīa rīothe ūngīnyoota, ūthī ūnyue maaī kuuma ndīgīthū-inī irīa arūme aya matahīrīre.”

10 Rīrīa Ruthu aigūre ūguo, akīnamīrīra, agītūrumithīa ūthīu thī. Akiuga atīrī, “Nī kī gīatūma nītīkīrīka maitho-inī maku na wenda kūnjīka maūdū mega, ndī o mūdū wa kūngī?”

11 Boazu akīmūcookeria atīrī, “Nīnjīrītwo maūdū marīa mothe wīkīte nyacıaraguo kuuma hīndī īrīa mūthuuriyūgo aakuire, na ūrīa watiganire na thoguo na nyūkwa, o na būrūri wanyu, ūgīka kūrī andū ūtaamenyanīte nao mbere īyo. 12 Jehova arokūrīha nī ūndū wa ūguo wīkīte. Jehova Ngai wa Isiraeli, o ūrīa wee ūkīte kwīhītha mathagu-inī make, arokūrīha na irīhi inene.”

13 Nake Ruthu akiuga atīrī, “Mwathi wakwa, ndīrookīrīria gwītīkīrīka maitho-inī maku. Nīūhooreretie, na ūkaarīria ndungata yaku ndeto njega cia tha, o na gūtuika nī ndirī ta ūmwe wa ndungata ciakwa airītu.”

14 Hīndī ya kūrīa irio yakinya, Boazu akīmwīra atīrī, “Ūka haha. Oya mūgate ūtobokie thīki-inī ya ndībei.”

Rīrīa Ruthu aikarīre thī na agethi, Boazu akīmūhe cairi hīhie. Nake akīrīa akīhūna, o nginya agītīgīa. 15 Na hīndī īrīa ookīrīre akahaare-rī, Boazu agīatha andū ake akīmeera atīrī, “O na ahaara kūu itīa-inī, mūtīkamūtetie. 16 O na nī kaba mūrūtage cairi īmwe kuuma itīa-inī, mūmīrekie thī nī ūndū wake, mūmūtīgīre nīguo oke akīmīhaaraga, no mūtīkamūtetie.” 17 Nī ūndū ūcio Ruthu akīhaara kūu mīgūnda ūcio nginya o hwaī-inī. Agīcooka akīhūra cairi īrīa aahaarīte, īgīkinya mūgana wa eba īmwe.† 18 Akīmīkuua, agīcooka itūra-inī, nake nyacıarawe akiona cairi īrīa yothe aahaarīte. Ruthu agīcooka akīmūrūtīra kīrīa aatīgītīe aahūna, akīmūnengera.

19 Nyacıarawe akīmūrīa atīrī, “Ūmūthī uuma kūhaara kū? Uuma kūruta wīra kū? Kūrathimwo nī mūdū ūcio ūkūmenyire, agwīka maūdū mega!”

Nake Ruthu akīhe nyacıarawe ūhoro ūkonīi mwene mīgūnda ūcio aatīndīte akīruta wīra, akiuga atīrī, “Mwene mīgūnda ūcio ngūrutaga wīra gwake ūmūthī-rī, etagwo Boazu.”

20 Naomi akīra mūtūmia ūcio wa mūrīu atīrī, “Jehova aromūrathima! We ndatīgīte gwīka maūdū ma ūtugi kūrī arīa me muoyo, o na arīa makuīte.” Nīngī Naomi akīra Ruthu atīrī, “Mūdū ūcio nī wa mbarī iūtū; o na nī ūmwe wa arīa mangītūmenyerera.”‡

21 Nake Ruthu ūcio Mūmoabi akiuga atīrī, “O na anjīrīre atīrī, ‘Ikara na aruti akwa a wīra o nginya marīkie kūgetha cairi yakwa yothe.’”

22 Naomi akīra Ruthu ūcio mūtūmia wa mūrīu atīrī, “Ūndū ūcio wa gūtwarana na airītu ake nīgūtūka mwega harīwe, wee mwarī wakwa, tondū mīgūnda-inī wa mūdū ūngī wahota kūgerwo ngero.”

* 2:2 Atumia a ndigwa, na ciana iria itaarī aciari a cio, hamwe na ageni nio metīkīrītio kūhaara ngano īrīa yatīgagio (Alaw 19:9; 23:22; Gūcook 24:19). † 2:17 nī ta kilo 22 ‡ 2:20 Mūmenyereri aakoragwo arī mūdū wa nyūmba ya mūthuuri ūcio ūkuite (Gūcook 25:5-10).

²³ Nĩ ùndũ úcio Ruthu agĩikara hakuhi na ndungata cia airĩtu cia Boazu akĩhaaraga nginya magetha ma cairi na ma ngano magĩthira. Nake agĩtũura na nyaciarawe.

3

Ruthu na Boazu Kĩhuhĩro-inĩ kĩa Ngano

¹ Mũthenya ùmwe-rĩ, Naomi, nyaciarawe wa Ruthu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, githĩ ndiagĩrĩrwo ngũcarĩrie muciũ waku, kũria wee ùngĩona maùndũ mega? ² Githĩ Boazu úcio wee ùkoretwo na ndungata ciake cia airĩtu ti mùndũ wa rũrĩra rwiitũ? Ûtukũ ùyũ nĩguo ekũhuha cairi kũhuhĩro-inĩ.* ³ Wĩthambe na wĩhake maguta mekũnunga wega, ningĩ wĩhumbe nguo ciaku iria njega mũno. Ûcooke ùikũrũke ùkinye kũhuhĩro-inĩ, no ndũkeyonithie mùndũ úcio nginya arĩkie kũria na kũnyua. ⁴ Rĩria arĩkoma, wone harĩa akoma. Ningĩ ùthĩi ho na ùhumbũrie magũrũ make, ùkome ho. Nake nĩegũkwĩra ùria wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁵ Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Maùndũ macio mothe wanjĩra no mo ngwĩka.” ⁶ Nĩ ùndũ úcio agĩkũrũka agĩkinya kũhuhĩro-inĩ kũ, na agĩka ùria wothe nyaciarawe aamwĩrite eeke.

⁷ Na rĩria Boazu aarĩkirie kũria na kũnyua, na agĩkorwo arĩ mũkenu, agĩthĩi agĩkoma mũthia-inĩ biũ wa hĩba ya cairi. Nake Ruthu agĩthĩi acemete, akĩmũhumbũria magũrũ, agĩkoma ho. ⁸ Ûtukũ gatagatĩ, kĩndũ gĩkĩhahũra Boazu, nake egarũra, agĩkora nĩ mùndũ-wa-nja wakomete magũrũ-inĩ make.

⁹ Akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe ù?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ ndungata yaku Ruthu. Tambũrũkia gĩcurĩ kĩa nguo yaku ùhumbũre, nĩ ùndũ wee nĩwe ùngĩtũmenyerera.”†

¹⁰ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova arokũrathima mwarĩ wakwa. Ûtugi ùria wonania nũkĩrĩte ùria wonanirie kiambĩria-inĩ, nĩ ùndũ ndũnenda kũrũmanĩria na aanake, marĩ athĩni kana marĩ itonga. ¹¹ Na rĩrĩ, mwarĩ wakwa, ndũgetigĩre. Nĩngũgwĩkĩra ùria wothe ùkũũhooya. Andũ othe a itũura rĩrĩ riitũ nĩmooi atĩ wee ùrĩ mùndũ-wa-nja ngatha. ¹² O na gũtuĩka nandũ ùmwe wa arĩa mangĩkũmenyerera-rĩ, nĩ harĩ mùndũ ùngĩ ùngĩkũmenyerera wa hakuhi kũngĩra. ¹³ Rĩu kĩaare haha ùtukũ ùyũ, na rũciinĩ gwakĩa angĩkorwo nĩekwenda gũkũmenyerera, nĩ wega; nĩagakũmenyerera. No angĩkorwo ndekwenda, o ta ùria Jehova atũũraga muoyo, nĩngakũmenyerera. Kĩaare haha nginya rũciũ rũciinĩ.”

¹⁴ Nĩ ùndũ úcio Ruthu agĩkoma hau magũrũ-inĩ make nginya rũciinĩ, no akĩroka gũũkĩra rũciinĩ tene kũrĩ mairia, nake Boazu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkareke kũmenyeke atĩ nĩ kũrĩ mùndũ-wa-nja ùrokĩte kũhuhĩro-inĩ.”

¹⁵ Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Rehe nguo òyo wĩgĩrĩre wanĩrĩrie.” Rĩria eekire ùguo, Boazu agĩtũrĩra ibaba ithathatũ cia cairi, akĩmũigĩrĩra. Nake Ruthu agĩcooka itũura-inĩ.

¹⁶ Na rĩria Ruthu aacookire kũrĩ nyaciarawe-rĩ, Naomi akĩmũũria atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, kũraathĩre atĩa?”

Nake akĩmwĩra maùndũ marĩa mothe Boazu aamwĩkũire. ¹⁷ Ningĩ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ibaba ici ithathatũ cia cairi nĩwe ùũheire, na anjĩra atĩrĩ, ‘Tiga kũinũkĩra nyaciaraguo moko matheri.’”

¹⁸ Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, “Eterera o ro ùguo, mwarĩ wakwa, nginya ùmenye ùria ùhoro úcio ùgũthĩi, nĩgũkorwo mùndũ úcio ndangĩhurũka nginya rĩria anĩne ùhoro úcio ùmũthĩ.”

4

Boazu Kũhikia Ruthu

¹ Na rĩrĩ, Boazu akiambata agĩthĩi nginya kĩhingo-inĩ gĩa itũura, agĩkara thĩ ho. Rĩria mùndũ ùria wa mbarĩ yao, ùria Boazu aarĩtie ùhoro wake ookire-rĩ, Boazu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrata wakwa, ùka haha ùikare thĩ.” Nĩ ùndũ úcio agĩthĩi hau agĩikara thĩ.

² Boazu agĩta athuuri ikũmi a itũura akĩmeera atĩrĩ, “Ta ikarai thĩ haha!” Nao magĩka o ùguo. ³ Ningĩ akĩũra mùndũ úcio wa mbarĩ yao atĩrĩ, “Naomi ùria ùracookire kuuma bũrũri wa Moabi-rĩ, nĩarendia gĩthaka kĩria kĩarĩ kĩa Elimeleku, mùndũ wa mbarĩ ciitũ. ⁴ Ndagũciiria ngũhe ùhoro úcio na ngwĩre ùgũre gĩthaka kũ ùrĩ mbere ya andũ aya maikarĩte haha o na mbere ya athuuri a andũ aitũ. Ûngĩkorwo nĩngũgĩkũra,

* **3:2** Cairi yahuhagwo hwaĩ-inĩ thuutha wa kũrangwo nĩ ng’ombe, kana kũrangwo nĩ magũrũ ma ngaari mũthenya; mwene yo aakomaga kũhuhĩro-inĩ kũmirangĩra. † **3:9** Njira ya gũtambũrũkia gĩcurĩ kĩa nguo kũhumbũre mũirĩtu yarĩ ya kuonania kũmũgĩra, kana kũhooya kũhiko.

ūgikūüre. No angikorwo ndūgwika ūguo-rī, ūnjīire nīguo menye. Nīgukorwo hatirī mūdū ūngī ūrī na kihooto gīa gwika ūguo tiga wee, na nī ngāgūcooka.”

Nake akiuga atīrī, “Nīngūgīkūūra.”

⁵ Boazu nake akiuga atīrī, “Mūthenya ūrīa ūkaagūra gīthaka kūu kuuma kūrī Naomi, na kuuma kūrī Ruthu ūrīa Mūmoabi, nīūkahikia mūtumia wa ndigwa wa mūdū ūcio wakuire, nīgeetha ūtūurie rīitwa rīa ūcio ūkuite o hamwe na indo ciake.”

⁶ Na rīrīa mūdū ūcio wa mbarī yao aiguire ūguo-rī, akiuga atīrī, “Ndikūhota gūgīkūūra, nī ūndū ndahota gwīthūkīria ūgai wakwa nī mwene. Gīgīkūüre arī we. Nīi ndingīhota gwīka ūguo.”

⁷ (Matukū-inī ma tene thīnī wa Isiraēlī-rī, mūtugo wa gūkūūra kana gūkūūrania indo nīguo maūdū mothe marīkio wega, mūdū ūmwe wa eene ūhoro aarutaga kīraatū gīake agakīnengera mūdū ūcio ūngī. Kūu Isiraēlī ino nīyo yarī njira ya gwīkīra ūira atī ūndū ūrīa mūiguanīre nīwarīkīrīra wega biū.)

⁸ Nī ūndū ūcio mūdū ūcio wa mbarī yao akīra Boazu atīrī, “Kīgūre wee mwene.” Na akīruta kīraatū gīake, akīmūnengera.

⁹ Hīndī īyo Boazu akīra athuuri acio na andū othe atīrī, “Ūmūthī mūrī aira akwa atī nīndagūra indo ciothe cia Elimeleku, na cia Kilioni, na cia Mahaloni kuuma kūrī Naomi. ¹⁰ Nīngī nīndahikia Ruthu ūrīa Mūmoabi, mūtumia wa ndigwa wa Mahaloni, atūike mūtumia wakwa, nīguo ndūurie rīitwa rīa ūcio ūkuite hamwe na indo ciake, nīguo rīitwa rīake rītikaanoore nyūmba-inī yao, kana rīehere maandīko-inī marīa maigītwo ma itūūra. Ūmūthī nīmwatūika aira!”

¹¹ Nīngī athuuri acio, o na andū arīa othe maikarīte hau kīhingo-inī, makiuga atīrī, “Tūrī aira. Jehova arotūma mūdū-wa-nja ūcio ūroka gwaku mūciī atūike o ta Rakeli na Lea, andū-a-nja arīa eerī maakire nyūmba ya Isiraēlī. * Ūromenyeka kūu Efiratha, na ūgīe igweta inene kūu Bethlehemu. ¹² Ciana iria Jehova egūkūhe kuuma kūrī mūrīrītu ūcio irotūma nyūmba yaku īhaane ta ya Perezū,† ūrīa Tamaru aaciariire Juda.”

Rūruka rwa Daudi

¹³ Nī ūndū ūcio Boazu akīhikia Ruthu, agītūika mūtumia wake. Nīngī aakoma nake, Jehova agītūma Ruthu agīe nda, na agīciara kahī. ¹⁴ Nao andū-a-nja makiira Naomi atīrī, “Jehova arogocwo, ūrīa ūtagūtīgīte ūtarī na mūkūmenyereri. Kahī kau karogīa ngumo njega Isiraēlī guothe! ¹⁵ Kau nīko gakerūhia mūtūūrire waku, na gagūtūurie ūkūrū-inī waku. Nī ūndū mūtumia wa mūrūguo, ūrīa ūkwendete na wa bata harī we gwīkīra aanake mūgwanja, nīwe ūgaciariite.”

¹⁶ Nake Naomi akīoya kaana kau, agīkaigīrīra ciero-inī ciake, agīkarera. ¹⁷ Nao andū-a-nja arīa maatūūraga kūu makiuga atīrī, “Naomi arī na kahī.” Nao magīgatua Obedi. Nake nīwe warī ithe wa Jesii, ūrīa warī ithe wa Daudi.

¹⁸ Ici nacio nīcio njaro cia Perezū:

Perezū nīwe warī ithe wa Hezironi,

¹⁹ nake Hezironi aarī ithe wa Ramu,

²⁰ nake Ramu aarī ithe wa Aminadabu,

nake Aminadabu aarī ithe wa Nahashoni,

nake Nahashoni aarī ithe wa Salimoni,

²¹ nake Salimoni aarī ithe wa Boazu,

nake Boazu aarī ithe wa Obedi.

²² nake Obedi aarī ithe wa Jesii,

nake Jesii aarī ithe wa Daudi.

* 4:11 Andū a Isiraēlī moimire harī Rakeli na Lea. Daudi na Solomoni maatūkīre a rūciaro rwa Ruthu. † 4:12 Boazu aarī wa rūciaro rwa Perezū (Math 1:3; Luk 3:33).

IBUKU RĪA MBERE RĪA SAMŪELI

Gūciarwo gwa Samuēli

¹ Na rīrī, nī kwarī na mūdū ūmwe wa kuuma Ramathaimu, Mūzofimu kuuma būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efraimu, nake eetagwo Elikana mūrū wa Jerohamu, mūrū wa Elihu, mūrū wa Tohu, mūrū wa Zufu, Mūefiraimu. ² Aarī na atumia eerī; ūmwe eetagwo Hana na ūrīa ūngī eetagwo Penina. Penina aarī na ciana, no Hana ndaarī na ciana.

³ Mwaka o mwaka mūdū ūcio nīambataga kuuma itūūra rīake agathī Shilo kūhooya na kūrūtira Jehova Mwene-Hinya-Wothe igongona.* Shilo nīkuo Hofini na Finehasi, ariū eerī a Eli, maarī athīnjīri-Ngai a Jehova. ⁴ Rīrīa rīothe mūthenya wa Elikana wakinyaga wa kūruta igongona-rī, nīagayagīra mūtumia wake Penina nyama, hamwe na aanake ake othe o na airītu. ⁵ No nīaheaga Hana rūgai maita meerī, tondū nīamwendete, nowe Jehova nīamūhingite nda. ⁶ Na tondū Jehova nīamūhingite ndarī, mūiruwe nīaikaraga akīmūthīrīkagia nīguo amūng'ūrīkie. ⁷ Naguo ūndū ūcio ūgīthī na mbere mwaka o mwaka. Rīrīa rīothe Hana aambataga athī nyūmba ya Jehova-rī, mūiruwe nīamūthīrīkagia nginya akarīra, akaaga kūrīa irio. ⁸ Nake Elikana mūthuuriwe akamūūria atīrī, "Hana, ūrarīra nīkī? Ūraaga kūrīa nīkī? Ūkuite ngoro nīkī? Githī nīi ndīkīrite ihī ikūmi harīwe?"

⁹ Hīndī ūmwe maarīkia kūrīa na kūnyua marī kū Shilo-rī, Hana agīūkīra. Na rīrī, Eli, mūthīnjīri-Ngai, aikarīire gītī itoonyero rīa hekarū ya Jehova. ¹⁰ Hana akīrīra mūno na akīhooya Jehova, arī na ruo rwa ngoro. ¹¹ Nake akūhīta mwīhītwa, akiuga atīrī, "Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūngūtīkīra kūrora thīna wa ndungata yaku na ūndīrikane, na ndūkariganīrwo nī ndungata yaku, no ūmīhe mwana wa kahī-rī, hīndī ūyo na nīi nīngamūheana kūrī Jehova matukū mothe ma muoyo wake, na gūtīrī hīndī rwenjī rūkaahutia mūtwe wake o na rī."

¹² Na rīrīa aathīiaga na mbere kūhooya Jehova, Eli akīmūbara kanua. ¹³ Hana aahooyaga na ngoro yake, nacio iromo ciake nīciainainaga, no mūgambo wake ndwaigūkaga. Eli agīciiria atī nī kūrīo arīitwo, ¹⁴ akīmūūria atīrī, "Nī nginya rī ūgūikara ūrī mūrūu? Eheria ndibeī ūyo yaku."

¹⁵ Hana akīmūcookeria, akiuga atīrī, "Tīguo mwathi wakwa, nīi ndī mūdū-wa-nja ūthīnīkīte mūno. Nīnyūite ndibeī kana njoohi; no nī ngoro yakwa ndīraitūrūrīra Jehova. ¹⁶ Tīga kuona ndungata yaku ta īrī mūdū-wa-nja mwaganu; ngoretwo gūkū ngīhooya ndī na ruo rūingī o na kīeha."

¹⁷ Eli akīmūcookeria atīrī, "Thīi na thayū, na Ngai wa Isiraēli aroītīkīra gūkūhe kīrīa ūmūhoote."

¹⁸ Nake akiuga atīrī, "Ndungata yaku īroītīkīrīka maitho-inī maku." Nake Hana agīthīi na akīrīa irio, na ndaacookire gūtuka gīthīithi.

¹⁹ Magīūkīra mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, makīhooya marī mbere ya Jehova, na magīcooka magīthīi kwao mūciī kū Rama. Elikana agīkoma na Hana mūtumia wake, nake Jehova akīmūrīrikana. ²⁰ Nī ūndū ūcio ihinda rīgīkinya Hana akīgīa nda na agīciara kahī. Agīgatua Samuēli, akiuga atīrī, "Nīgūkorwo nī kūhooya ndakahooire harī Jehova."

Hana Kūheana Samuēli kūrī Jehova

²¹ Rīrīa mūdū ūcio wetagwo Elikana aambatire hamwe na nyūmba yake yothe kūrūtīra Jehova igongona rīa mwaka o mwaka na akahingie mwīhītwa wake-rī, ²² Hana ndaathīre. Eerire mūthuuriwe atīrī, "Kahīi gaka gaatiga kuonga-rī, nīngagatwara na ndīkaneane kūrī Jehova,† na gagaatūrāga kūu hīndī ciothe."

²³ Mūthuuriwe Elikana akīmūwīra atīrī, "Īka o ūrīa ūkuona kwagīrīire. Ikara gūkū o nginya rīrīa gagaatiga kuonga; we Jehova arotūma kiugo gīake kīhinge." Nī ūndū ūcio mūdū-wa-nja ūcio agīkara mūciī na agīkongithia nginya rīrīa aagatigithirie kuonga.

²⁴ Gaatiga kuonga, Hana akīoya kahīi kau o karī kanīni, hamwe na ndegwa ya mīaka ītatū, na eba ūmwe‡ ya mūtu, na gītete kīa ndibeī agīgatwara nyūmba ya Jehova kū Shilo. ²⁵ Maarīkia gūthīnja ndegwa-rī, magītware kahīi kau kūrī Eli, ²⁶ Nake Hana akīmūwīra atīrī, "Ti-itherū o ta ūrīa wee mwathi wakwa ūtūrāga muoyo-rī, nī nīi

* 1:3 Ithandūkū rīa kīrīkanīro na Hema-ya-Gūtūnganwo (3:3; Josh 18:1) ciakoragwo Shilo kilomita 30 gathigathini wa Jerusalemu. Andū a Isiraēli nīmagīrīrwo nīgūthīi kuo maita matatū o mwaka (Gūcook 16:16-17; Thaam 23:14-19).

† 1:22 Ciana ciatigaga kuonga irī na mīaka ītatū kana makīria. ‡ 1:24 nī ta kilo 22

mündū-wa-nja ūrīa warūgamīte haha hakuhī nawe akīhooya Jehova. ²⁷ Ndahooire heo kahī gaka, nake Jehova nīetīkīrite kūūhe kīrīa ndamūhooire. ²⁸ Tondū ūcio o na nīi nīndakaamūrīra Jehova. Matukū mothe marīa gegūtūūra muoyo-rī, gegūtūūra kaamūrīrwo Jehova.” Nake akīhooya Jehova arī o hau.

2

Ihooya rīa Hana

¹ Ningī Hana akīhooya, akiuga atīrī:

“Ngoro yakwa nīkeneire Jehova;
na rūhīa rwakwa rūkaambarario thūinī wa Jehova.
Kanua gakwa gakeerahīra thū ciakwa,
nīgūkorwo nīngenete nī ūhonokio waku.

² “Gūtīrī mündū o na ū mūtheru ta Jehova;
gūtīrī ūngī tiga wee wiki,
kana gūkaḡa Rwaro rūngī rwa Ihiga rūtariī ta Ngai witū.

³ “Mūtigacooke kwaria na mwīkīrīro ūguo
kana mūreke tūnua twanyu twarie na mwītīo,
nīgūkorwo Jehova nīwe Ngai ūrīa ūūi maündū,
na agacūūrania ciiko cia andū.

⁴ “Mota ma njamba cia ita nīmoinangīku,
nao arīa mataarī hinya makaheo hinya.
⁵ Arīa maarī ahūūnu meyandīkithagia nīguo mone irio,
no arīa maarī ahūtu nīmathirītwo nī ng’aragu.
Thaata nīciarīte ciana mūgwanja,
no ūrīa warī na aanake aingī nīmūhinyīrīrīku.

⁶ “Jehova nīwe ūrehaga gīkuū, na nīwe ūtūūragia muoyo;
nīwe ūharūrūkanagīa mbīrīra-inī, na akambatia mündū oime kuo.

⁷ Jehova nīwe ūtūmaga andū mathīine na arīa angī matonge;
nīwe ūnyīhanagīa na agatūūganīria.

⁸ Ooyaga mūthīini akamūruta rūkūngū-inī,
na akaruta mūbatari kuuma kīara-inī kīa mūhu;
amaikaragīa hamwe na anene, na agatūma magae gītī kīa ūnene.

“Nīgūkorwo mīthingi ya thī nī ya Jehova; igūrū rīayo nīho aigīrīre thī.

⁹ Nīakamenyerera makīnya ma andū ake arīa atheru,
no arīa aaganu nīakamaikīa kūu nduma-inī.

“Mündū ndahootanaga na ūndū wa hinya wake;
¹⁰ arīa makararagīa Jehova nīmagathuthwo.
Nīakamookīrīra na marurumī arī o kūu igūrū;
Jehova nīwe ūgatuīra ituri cia thī ciira.

“Nīakahe mūthamaki wake hinya,
a na ambararie rūhīa rwa ūrīa wake mūtīrīrie maguta.”

¹¹ Nake Elīkana akīnūka mūcī gwake Rama, no kahī kau gagītungatīra Jehova karī harī Eli ūcio mūthīnjīri-Ngai.

Aanake Aaganu a Eli

¹² Na rīrī, arīu a Eli maarī andū aaganu; matiatīte Jehova. ¹³ Na rīrī, warī mūtugo wa athīnjīri-Ngai harī andū, atī rīrīa mündū o wothe aruta igongona, na rīrīa nyama ikīrugwo, ndungata ya mūthīnjīri-Ngai yokaga na njibe ya mītheecee itatū irī guoko-inī. ¹⁴ Yaikagīa njibe īyo nyūngū-inī ya kīgera, kana thaburia-inī, kana gīteng’ū-inī, kana nyūngū-inī ya rīumba, nake mūthīnjīri-Ngai akeyoera o kīrīa gīothe njibe ingīarutire. Ūguo nīguo meekaga andū othe a Isiraeli arīa mookaga Shilo. ¹⁵ Na o na mbere ya magata gūcinwo-rī, ndungata ya mūthīnjīri-Ngai nīyokaga na ikeera mündū ūrīa

ūraruta igongona atīrī, “He mūthīnjīri-Ngai nyama imwe ahīhie; ndegwītīkīra nyama nduge kuuma kūrī we, tīga o nyama njīthī.”*

¹⁶ Mūndū angīamwīrīre atīrī, “Reke maguta mambe macinwo, ūcooke woe kīrīa gīothe ūkwenda,” ndungata yacookagia atīrī, “Aca, nengera o ro rīu; kwaga ūguo, ndīmīoe na hinya.”

¹⁷ Wīhia ūcio wa aanake a Eli warī mūnene mūno maitho-inī ma Jehova, nīgūkorwo nīmanyararaga magongona marīa andū maarutagīra Jehova.

¹⁸ Nowe Samūeli aatungataga mbere ya Jehova arī o mwana mūnini, ehumbīte ebodi ya gatani. ¹⁹ O mwaka nyina nīamūtumagīra gakanjū, akamūtwarīra rīrīa megūthīi na mūthuuriwe kūrūta igongona rīa mwaka o mwaka. ²⁰ Eli nīarathimaga Elikana na mūtuma wake, akoiga atīrī, “Jehova arokūhe ciana na mūndū-wa-nja ūyū icooke ithenya rīa mwana ūyū aahooete, na agīcooka kūmūheana harī Jehova.” Nao magacooka makainūka kwao mūciī. ²¹ Nake Jehova akīguīra Hana tha; akīgia nda agīciara aanake atatū na airītu eerī. Nake mwana ūcio ti Samūeli agīkūrīra hau mbere ya Jehova.

²² Na rīrī, Eli aarī mūkūrū mūno, na nīaiguaga maūndū mothe marīa ariū ake meekaga Isiraēli guothe, na ūrīa maakomaga na andū-a-nja arīa maatungataga itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. ²³ Nī ūndū ūcio akīmoorīa atīrī, “Nī kīi gītūmaga mwīke maūndū ta maya? Nīndīraigua kuuma kūrī andū othe ūhoro wa cīko ici cianyu cia waganu. ²⁴ Aca, ariū akwa; ūhoro ūrīa ndīraigua ūkīhunja gatagatī ka andū a Jehova ti mwega. ²⁵ Mūndū angīhīria mūndū ūrīa ūngī-rī, Ngai no amateithūrane; no mūndū angīhīria Jehova-rī, nūū ūngīmūthaitanīra?” No rīrī, aanake ake matiigana kūigua magīkaanio nī ithe wao, nīgūkorwo Jehova nīatuīte nīekūmooraga.

²⁶ Nake mwana ūcio ti Samūeli agīkūra, akīnenehaga, akīendagwo nī Jehova o na andū.

Ūrathi wa Gūūkīrīra Nyūmba ya Eli

²⁷ Na rīrī, mūndū wa Ngai nīokire kūrī Eli, akīmwīra atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Gīthī nīi ndieguūrīrie nyūmba ya thoguo rīrīa maarī Misiri watho-inī wa Firaūni?’

²⁸ Ndathuurie thoguo kuuma mīhīrīga-inī yothe ya Isiraēli atuīke mūthīnjīri-Ngai wakwa, aambatage kīgongona-inī gīakwa, na acinage ūbumba, na ehumbage ebodi arī mbere yakwa. Nīngī nīndaheire nyūmba ya thoguo indo iria ciothe irutagwo nī andū a Isiraēli cia maruta ma gūcinwo na mwaki. ²⁹ Nī kīi gītūmīte mūnyarare igongona rīakwa na iruta, iria ndaathanire irutagwo irī cia gīkaro gīakwa? Nī kīi gītūmīte ūtīie ariū aku kūngīra, mwīnoragie na icunjī iria njega cia iruta o rīothe rīrīa ndutagīrwo nī andū akwa a Isiraēli?’

³⁰ “Tondū wa ūguo-rī, Jehova, Ngai wa Isiraēli, oigīte atīrī, ‘Nīnderanīire atī nyūmba yaku na nyūmba ya thoguo nīgūtūūra indungatagīra nginya tene.’ No rīu Jehova oigīte atīrī, ‘Ūndū ūcio ūronдайhīrīria! Arīa mandūite nīndīrīmatīlaga, no arīa maamenete nīmarīmenagwo. ³¹ Hīndī nīiroka rīrīa ngaaniina hinya waku na niine hinya wa andū a nyūmba ya thoguo, nīgeetha gūtikanakorwo na mūndū mūkūrū thīnī wa nyūmba yaku, ³² nawe nūkōna mīnyamaro gīkaro-inī gīakwa. O na gūtūika ūndū mwega nūgeekwo Isiraēli, thīnī wa nyūmba yaku gūtīrī hīndī gūgaakorwo mūndū mūkūrū. ³³ O mūndū waku ūrīa itakeheria kīgongona-inī gīakwa-rī, agaatigio no geetha agūtue mūtumumu na maithori, na aiguihagie ngoro yaku kīeha, nacio njiaro ciaku ciothe irīkuuaga o rīrīa ciatūika andū agima.

³⁴ “ ‘Naguo ūndū ūrīa ūkūhaana kūrī ariū aku eerī, Hofini na Finehasi, ūgaatuīka kīmenyithīa kūrī wee na ariū aku, o eerī magaakua mūthenya ūmwe. ³⁵ Na nīi nīngethuurīra mūthīnjīri-Ngai mwīhokeku, ūrīa ūgeekaga kūrīngana na ūndū ūrīa ūrī ngoro-inī na meciirīa-inī makwa. Nīngahaanda nyūmba yake itūūre irūmīte, nake nīagatungataga mbere ya ūrīa wakwa mūtīrīrie maguta hīndī ciothe. ³⁶ Nīngī mūndū wothe ūrīa ūgaatigara wa nyūmba yaku, nīagooka amūinamīrīre nī ūndū wa gīcunjī kīa betha na kenjū komū ka mūgate, amūthaithe amwīre atīrī, “Ta he wīra ūmwe wa ūthīnjīri-Ngai nīguo nyonage gīa kūrīa.” ”

3

Jehova gwīta Samūeli

* 2:15 Kūrīngana na watho, maguta hamwe na nyama cia maguta ciacinagīrwo igūrū wa kīgongona (Alaw 3:16; 4:8-10).

¹ Nake mwana ūcio ti Samūeli aatungataga mbere ya Jehova arī harī Eli. Matukū-inī macio kiugo kīa Jehova gītiaiguagwo kaingī, na gūtionekaga cioneki kaingī.

² Ūtukū ūmwe Eli, ūrīa maitho make maambīrīrie kwaga hinya akaaga kuona wega, aakomete o harīa aamenyerete. ³ Tawa wa Ngai ndwahorete, * nake Samūeli aakomete kūu thīnī wa hekarū ya Jehova, harīa ithandūkū rīa Ngai rīarī. ⁴ Hīndī ūyo Jehova agīta Samūeli.

Samūeli agīcookia atīrī, “Nīī ūyū haha.” ⁵ Nake agīteng’era kūrī Eli, akiuga atīrī, “Nī wanjīta; nīī ūyū haha.”

No Eli akiuga atīrī, “Nīī ndīitanīte; cooka ūgakome.” Nī ūndū ūcio Samūeli agīthīī agīkoma.

⁶ Jehova agītana rīngī, “Samūeli!” Nake Samūeli agīūkīra, agīthīī kūrī Eli, akiuga atīrī, “Nī wanjīta; nīī ūyū haha.”

Eli akiuga atīrī, “Mūrū wakwa, nīī ndīitanīte; cooka ūgakome.”

⁷ Hīndī ūyo Samūeli ndaakoretwo amenyete Jehova, kana akaguūrīrio kiugo kīa Jehova.

⁸ Jehova nīetire Samūeli riita rīa gatatū, nake Samūeli agīūkīra agīthīī kūrī Eli, akiuga atīrī, “Nī wanjīta; nīī ūyū haha.”

Nake Eli akīmenya atī nī Jehova wetaga mwana ūcio. ⁹ Nī ūndū ūcio Eli akīra Samūeli atīrī, “Thīī ūgakome, na wona aagwīta uuge atīrī, ‘Jehova, aria, nī ūndū ndungata yaku nīithikīrīrie.’” Nī ūndū ūcio Samūeli agīthīī, na agīkoma harīa aakomaga.

¹⁰ Nake Jehova agīūka akīrūgama hau, agītana o ta mahinda macio mangī atīrī, “Samūeli! Samūeli!”

Nake Samūeli akiuga atīrī, “Aria, nī ūndū ndungata yaku nīithikīrīrie.”

¹¹ Nake Jehova akīra Samūeli atīrī, “Rora, nīī ndī hakuhī gwīka ūndū thīnī wa Isiraeli ūrīa ūgaatūma matū ma mūdū o wothē ūrīa ūkaūigua mararake. ¹² Hīndī ūyo maūdū marīa mothe ndoigire ma gūūkīrīra Eli na nyūmba yake nīngamahingia kuuma kīambīrīria nginya mūthia. ¹³ Nīgūkorwo nīndamwīre nīngatūira nyūmba yake ciira nginya tene nī ūndū wa mehīa marīa we oī ūhorō wamo; ariū ake nīmetuire andū a kūmeneka, nake akīremwo nī kūmakaania. ¹⁴ Nī ūndū ūcio nīndehītire igūrū rīa nyūmba ya Eli ngiuga atīrī, ‘Waganu wa nyūmba ya Eli ndūrī hīndī ūkaahoroherio na igongona kana iruta.’”

¹⁵ Samūeli agīkoma o nginya rūciinī, na okīra akīhingūra mīrango ya nyūmba ya Jehova. Nīetigagīra kwīra Eli ūhorō wa kīoneki kīu, ¹⁶ no Eli akīmwīta, akiuga atīrī, “Samūeli, mūrū wakwa.”

Nake Samūeli agīcookia atīrī, “Nīī ūyū haha.”

¹⁷ Eli akīmūūria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ūcio Jehova arakwīrīre? Ndūkae kūuhitha ūndū ūcio. Ngai arogwīka ūndū mūrū makīria, ūngūhitha ūndū o na ūmwe ūrīa arakwīrīre.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio Samūeli akīmwīra maūdū mothe, na ndaamūhithire ūndū o na ūmwe. Eli agīcookia akiuga atīrī, “Ūcio nī Jehova; nīeke ūndū ūrīa ekuona wagīrīre maitho-inī make.”

¹⁹ Jehova nīakoragwo hamwe na Samūeli o ūrīa aakūraga, na ndaarekire kiugo o na kīmwe gīake kūrīre thī. ²⁰ Nakuo Isiraeli guothe kuuma Dani nginya Birishiba magīkūrāna atī Samūeli aarī mūthuure atuīke mūnabīi wa Jehova. ²¹ Nake Jehova agīthīī na mbere kuonekana kūu Shilo, na kūu nīkūo eguūrīrie kūrī Samūeli na ūndū wa kiugo gīake.

4

Nakīo kiugo gīa Samūeli gīgīkinya Isiraeli guothe.

Afilisti Gūtaha Ithandūkū rīa Kīrīkanīro

¹ 20 Na rīrī, andū a Isiraeli nīmoimagarire makarūe na Afilisti. Andū a Isiraeli makīamba hema ciao kūu Ebeni-Ezerī, nao Afilisti makīamba ciao kūu Afeku. ² Afilisti magītūma ita rīao rīgacemanie na Isiraeli, na o ūrīa mbaara yathīiiga na mbere-rī, noguo Isiraeli maahootagwo nī Afilisti, arīa mooragire andū ta 4,000 kūu maarūagīra. ³ Rīrīa mbūtū ciacookire kambī-inī-rī, athuuri a Isiraeli makīūria atīrī, “Jehova atūma tūhootwo nī Afilisti ūmūthī nīkī? Nī tūgīrei ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova kuuma Shilo, nīgeetha tūthīī narīo rītūhonokie kuuma moko-inī ma thū ciitū.”

⁴ Nī ūndū ūcio andū acio magītūma andū kūu Shilo, nao makīrehe ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūrīa ūikarīre gītī kīa ūnene gatagatī ka

* 3:3 Tawa wa thahabu ūrīa waigagwo Handū-harīa-Hatheru waakanaga ūtukū wothē (Thaam 27:20-21; 30:7-8). Samūeli eetīrwo mathaa ma rūciinī gūtākīte.

makerubi. Nao ariũ eeri a Eli, Hofini na Finehasi, maarĩ hamwe na ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai.

⁵ Rĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩakinyire kambĩ-inĩ-rĩ, andũ a Isiraeli othe makiugĩrĩria na mũgambo mũnene o nginya thĩ ikũnaina. ⁶ Na rĩrĩa Afilisti maaignire mbugĩrĩrio iyo makiũrania atĩrĩ, “Mbugĩrĩrio iyo ĩrĩ kambĩ-inĩ ya Ahibirania nĩ ya kũĩ?”

Hĩndĩ ĩria maamenyire atĩ nĩ ithandũkũ rĩa Jehova rĩakinyĩte kambĩ-inĩ-rĩ, ⁷ Afilisti magĩtigĩra makiuga atĩrĩ, “Ngai nĩyũkĩte kambĩ-inĩ, ithuĩ tũrĩ thũina-inĩ! Gũtirĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ mbere ĩno. ⁸ Wũ-ĩiya-witũ-ĩ! Nũũ ũgũtũhonokia moko-inĩ ma ngai ici irĩ hinya ũũ? Ici nĩcio ngai iria ciahũũrĩre andũ a Misiri na mĩthiro ya mĩthemba yothe werũ-inĩ. ⁹ Mwĩyũmĩrĩriei, Afilisti aya! Tuĩkai arũme ki, kana mũtuo ngombo cia Ahibirania, ta ũrĩa matũire mari ngombo cianyu. Tuĩkai arũme ki, na mũrũe!”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩrũa nao, na andũ a Isiraeli makĩhootwo, nake o mũndũ akĩũrĩra hema-inĩ yake. Nayo njũragano yarĩ nene mũno; thigari cia Isiraeli ngĩri mĩrongo itatũ iria ciathiaga na magũrũ ikĩũragwo. ¹¹ Narĩo ithandũkũ rĩa Ngai rigĩtahwo, nao ariũ eeri a Eli, Hofini na Finehasi, magikua.

Gĩkuũ kĩa Eli

¹² Mũthenya o ro ũcio Mũbenjamini ũmwe akĩhanyũka oimĩte mbaara-inĩ, agĩthĩ nginya Shilo, nguo ciake irĩ ndembũkangu na aarĩ na tũrĩ mũtwe. ¹³ Na rĩrĩa aakinyire-rĩ, agĩkora Eli aikariire gĩti giake mũkĩra-inĩ wa njĩra, acũthĩrĩrie, tondũ ngoro yake yarĩ na guoya nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩa Ngai. Hĩndĩ ĩria mũndũ ũcio atoonyire itũũra-inĩ, na akũheana ũhoru ũria gwekĩkĩte-rĩ, itũũra rĩothe rigĩkayũrũka.

¹⁴ Rĩrĩa Eli aiguire mũkayũrũrũko ũcio akĩũria atĩrĩ, “Gĩtũmi kĩa inegene rĩu nĩ kũĩ?” Nake mũndũ ũcio agĩthĩ narua harĩ Eli, ¹⁵ ũrĩa warĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo kenda na ĩnana, ũrĩa maitho make moorĩte, akaagaga kuona. ¹⁶ Akĩra Eli atĩrĩ, “No hĩndĩ ndooka nyũmie mbaara-inĩ; ndoora kuuma kuo o ũmũthĩ.”

Eli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa gwĩkĩkĩre mũrũ wakwa?”

¹⁷ Mũndũ ũcio warehire ũhoru agĩcookia atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli nĩmoorĩre Afilisti, nayo mbũtũ ya ita nĩyũragĩtuo mũno. O na ariũ aku eeri, Hofini na Finehasi, nĩ akuũ, narĩo ithandũkũ rĩa Ngai nĩtahe.”

¹⁸ Rĩrĩa aagwetire ithandũkũ rĩa Ngai, Eli akĩgũa na ngara oimĩte gĩti-inĩ giake hau mwena-inĩ wa kĩhingo. Ngingo yake ikiũnika, agĩkua, nĩ ũndũ aarĩ mũndũ mũkũrũ na akaritũha. Aatongoretie Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna.

¹⁹ Mũtumia wa mũriũ wake Finehasi aarĩ na nda na aatigĩtie hanini aciare. Na rĩrĩa aaignire ũhoru ũcio wa atĩ ithandũkũ rĩa Ngai nĩrĩtahĩtuo, na atĩ iciciarawe hamwe na mũthuuriwe nĩmakuĩte-rĩ, akĩnyĩtuo nĩ ruo rwa kũrũmwo na agĩciara, no agĩtoorio nĩ ruo rwa gũciara. ²⁰ Na rĩrĩa aakuaga, atumia arĩa maamũteithagĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gũkua ngoro; nĩwaciara kahĩ.” No ndaacookirie ũndũ o na kana kũrũmbũiya ũhoru o na ũrĩkũ.

²¹ Nake agĩtua kahĩ kau Ikabodu, akiuga atĩrĩ, “Riiri nĩweherete Isiraeli,” nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩa Ngai gũtahwo, na gũkua gwa iciciarawe na mũthuuriwe. ²² Akiuga atĩrĩ, “Riiri nĩweherete ũkoima Isiraeli, nĩ ũndũ ithandũkũ rĩa Ngai nĩrĩtahĩtuo.”

5

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro rĩrĩ Ashidodi na Ekironi

¹ Na rĩrĩ, Afilisti maarĩkia gũtaha ithandũkũ rĩa Ngai, makĩrĩruta kũu Ebeni-Ezeri, makĩrĩtwaru Ashidodi. ² Magĩcooka magĩtwaru ithandũkũ rĩu thĩnĩ wa hekarũ ya ngai yao ĩria yetagwo Dagoni, na makĩrĩga rĩrganĩtie na Dagoni. ³ Rĩrĩa andũ a Ashidodi mookĩrĩre rũciinĩ tene mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, magĩkora Dagoni ĩgũite ĩgakoma na nda hau mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova! Makĩoya Dagoni makĩmĩcookia handũ hayo. ⁴ No mookĩra rũciinĩ rũrũ rũngĩ-rĩ, magĩkora Dagoni ĩgũite ĩgakoma na nda hau mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova! Mũtwe na moko mayo meerĩ nĩcioinĩkĩte, ikagũa hau hingĩro-inĩ ya mũrango wa nyũmba; no mwĩrĩ wayo watigarĩte. ⁵ Nĩkio nginya ũmũthĩ gũtirĩ athĩnjĩri-ngai a Dagoni kana andũ angĩ matoonyaga hekarũ ya Dagoni kũu Ashidodi magereire hingĩro-inĩ iyo ya mũrango.

⁶ Nakuo guoko kwa Jehova gũkũmĩra andũ a Ashidodi na kũndũ kũrĩa kwariganĩtie nakuo; akĩmarehere mwanangĩko na akĩmahũũra na mĩrimũ ya mahũha. ⁷ Na rĩrĩa andũ a Ashidodi moonire ũrĩa gwekĩka, makiuga atĩrĩ, “Ithandũkũ rĩa ngai ya Isiraeli rĩtigũkara na ithuĩ gũkũ gwitũ, nĩgũkorwo guoko gwake nĩgũtũũmĩre mũno hamwe na ngai iitũ Dagoni.” ⁸ Nĩ ũndũ wa ũguo magĩcookanĩrĩria aathani othe a Afilisti, makĩmooria atĩrĩ, “Tũgwĩka atĩa na ithandũkũ rĩrĩ rĩa ngai ya Isiraeli?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Rekei ithandũkũ rĩrĩ rĩa ngai ya Isiraeli rĩthaamĩrio Gathu.” Nĩ ùndũ ùcio magĩthaamia ithandũkũ rĩu rĩa Ngai wa Isiraeli.

⁹ No rĩrĩ, maarĩkia kũrĩthaamĩria kuo, guoko kwa Jehova gũgũkĩrĩra itũũra rĩu inene, gũkĩgĩa kimako kĩnene. Akĩhũũra andũ a itũũra rĩu inene, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, akĩmarehere mĩrimũ ya mahũha. ¹⁰ Nĩ ùndũ ùcio magĩtwara ithandũkũ rĩu rĩa Ngai Ekironi.

Na rĩrĩa ithandũkũ rĩu rĩatoonyaga Ekironi-rĩ, andũ a Ekironi makĩanĩrĩra na mũgambo makiuga atĩrĩ, “Nĩmaarehe ithandũkũ rĩa ngai ya Isiraeli gũkũ gwitũ nĩguo matũũrage ithuĩ hamwe na andũ aitũ.” ¹¹ Nĩ ùndũ wa ùguo magĩcookanĩrĩra aathani othe a Afilisti makĩmeera atĩrĩ, “Cookiai ithandũkũ rĩrĩ rĩa ngai ya Isiraeli rĩehere gũkũ; nĩrĩcookio kũrĩa riumĩte kana rĩtũũrage hamwe na andũ aitũ.” Nĩgũkorwo gĩkuũ nĩkĩaiyũrĩtie itũũra rĩu inene kimako; guoko kwa Ngai nĩ kwariũmiire mũno. ¹² Nao arĩa mataakuire makĩhũũrwo na mĩrimũ ya mahũha, nakĩo kĩrĩro gĩa itũũra rĩu inene gĩgĩkinya o igũrũ kwa Ngai.

6

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Gũcookio Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, ithandũkũ rĩa Jehova rĩarĩkia gũikara bũrũri wa Afilisti mĩeri mũgwanjari, ² Afilisti magĩta athĩnjĩri-ngai na aragũri, makĩmooria atĩrĩ, “Tũgwĩka atĩa na ithandũkũ rĩrĩ rĩa Jehova? Twĩrei ũria tũngĩrĩcookia kũria rioimĩte.” ³ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Mũngĩkorwo nĩ mũgũcookia ithandũkũ rĩa ngai ya Isiraeli, mũtikarĩcookie rĩrĩ itherĩ, no nginya mũrĩtũme na kĩndũ gĩa kũrutwo iruta rĩa mahĩtia. Hĩndĩ ñyo nĩmũkaahona, na mũmenye kĩria gĩtũmĩte guoko gwake kwage kweherio igũrũ rĩanyu.”

⁴ Afilisti makĩũria atĩrĩ, “Nĩ iruta rĩrĩkũ rĩa mahĩtia tũngĩmĩrutĩra?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Tũmĩhiano tũtano twa thahabu tũhaana mahũha, na tũtano twa thahabu tũhaana tũbĩa* o ta ũria aathani a Afilisti maigana, nĩ ùndũ inyuĩ na aathani anyu mũhũũrĩtwo na mũthiro mũthemba o ũmwe. ⁵ Thondekai tũmĩhiano twa mahũha na twa tũbĩa iria irathũkia bũrũri, na mũtũie ngai ya Isiraeli. No gũkorwo nĩakeheria guoko gwake kuume igũrũ rĩanyu, o na igũrũ rĩa ngai cianyu, o na bũrũri wanyu. ⁶ Nĩ kũ gĩtũmĩte mũmie ngoro cianyu ta ũria andũ a Misiri na Firaũni meekire? Rĩria aamahinyĩrĩrie-rĩ, githĩ matiarekereire andũ a Isiraeli nĩguo mathĩĩ?”

⁷ “Na rĩrĩ, haarĩriai ngaari njerũ, na ng’ombe igĩrĩ njiairĩ itarĩ ciohwo icooki. Muoherere ng’ombe icio ngaari-inĩ ñyo, no mweherie njaũ ciacio mũcihingĩre kiugũ. ⁸ Oyai ithandũkũ rĩa Jehova mũrĩgĩrĩre igũrũ rĩa ngaari, na mũgie gathandũkũ mwena-inĩ warĩo na mũgekirĩ indo icio cia thahabu icio mũramĩcookeria irĩ cia iruta rĩa mahĩtia. Rekei rĩthĩ, ⁹ no mũikare mũrĩrorete. Rĩngĩambata rĩkinye bũrũri warĩo, rĩerekeire Bethi-Shemeshu-rĩ, nĩgũgatuĩka atĩ nĩ Jehova ùtũrehereire mũtino ùyũ mũnene ũũ. No kũngĩkorwo ti ùguo, nĩtũkamenya atĩ ti guoko gwake gwatũhũirire, no nĩ ùndũ watũkorire o ũguo.”

¹⁰ Nĩ ùndũ ùcio magĩka ùguo. Makĩoyu ng’ombe icio igĩrĩ magĩcioherera ngaari-inĩ, na makĩhingĩra njaũ ciacio kiugũ. ¹¹ Makĩgĩrĩra ithandũkũ rĩa Jehova igũrũ rĩa ngaari, na hamwe narĩo makĩgĩrĩra gathandũkũ karĩa kaarĩ na tũbĩa tũu twa thahabu na tũmĩhiano tũu twahaanaga mahũha. ¹² Nĩngĩ ng’ombe icio ikĩambata irũngĩrĩrie irorete Bethi-Shemeshu, igĩthĩ na njĩra yothe ikĩanagia; itiaakerũrĩre na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. Nao aathani a Afilisti magĩcirũmĩrĩra o nginya mũhaka-inĩ wa Bethi-Shemeshu.

¹³ Hĩndĩ ñyo andũ a Bethi-Shemeshu nĩ kũgetha maagethaga ngano yao kĩanda-inĩ, na rĩrĩa maatiirire maitho makĩona ithandũkũ rĩa Ngai, magĩkena nĩkũrĩona. ¹⁴ Nayo ngaari igĩkinya mũgũnda-inĩ wa Joshua wa kũu Bethi-Shemeshu, nayo ikĩrũgama hakuĩ na ihiga inene. Andũ acio magĩatũranga mũti ya ngaari ñyo, na makĩrutĩra Jehova ng’ombe icio igongona rĩa njino. ¹⁵ Nao Alawii makĩruta ithandũkũ rĩa Jehova hamwe na gathandũkũ ka mĩhiano ñyo ya thahabu, makĩmũgĩrĩra igũrũ rĩa ihiga rĩu inene. Mũthenya ùcio andũ a Bethi-Shemeshu† makĩruta ng’ombe icio irĩ igongona rĩa njino harĩ Jehova. ¹⁶ Aathani acio atano a Afilisti makĩõnera maũndũ macio mothe, na magĩcooka Ekironi mũthenya o ro ùcio.

¹⁷ Ñno nĩyo mĩhiano ya mahũha ma thahabu irĩa Afilisti maatumĩre irĩ igongona rĩa mahĩtia rĩa kũrutĩrwo Jehova: Mũhiano o ũmwe warutagwo nĩ ùndũ wa o itũũra:

* 6:4 Afilisti maahũthagĩra indo ici kũhooreria ngai ciao. † 6:15 Itũũra rĩa Bethi-Shemeshu rĩarĩ rĩa Alawii (Josh 21:16). Alawii no-o meetikĩrĩtio gũkuua ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro (Gũcook 10:8).

Ashidodi, na Gaza, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi. ¹⁸ Naguo mūigana wa mbīa cia thahabu waiganaga o ta matūūra ma Aflisti ma aathani acio atano, matūūra macio maairigiirwo na thingo cia hinya hamwe na tūtūūra twa būrūri wao. Narīo ihiga rīu inene harīa maigīrīre ithandūkū rīa Jehova, nī mūira nginya ūmūthī rīrī kūu mūgūnda-inī ūcio wa Joshua wa kūu Bethi-Shemeshu.

¹⁹ No Ngai akīūruga andū amwe a kūu Bethi-Shemeshu, akīūruga andū mīrongo mūgwanja nī ūndū nīmarorire ithandūkū rīa Jehova thīinī. Andū makīrīra nī ūndū wa ihūūra rīu inene Jehova aamahūūrīte narīo, ²⁰ nao andū a Bethi-Shemeshu makīūra atīrī, “Nūū ūngīkīrīgama mbere ya Jehova, Ngai ūyū mūtheru? Ithandūkū rīkwambatio kūrī ū rīoima haha?”

²¹ Ningī magītūmana kūrī andū a Kiriathu-Jearimu, makīmeera atīrī, “Aflisti nīmacookia ithandūkū rīa Jehova. Ikūrūkai mūrīgīre mūrīambatie kwanyu.”

7

¹ Nī ūndū ūcio andū a Kiriathu-Jearimu magīthī, makīgīra ithandūkū rīa Jehova, makīrīambatie. Makīrītwara mūcīi wa Abinadabu kīrīma-igūrū, na makīamūra mūrīū Eleazaru aikaragie ithandūkū rīa Jehova.*

Samūeli Kūhoota Aflisti kūu Mizipa

² Ithandūkū rīa kīrīkanīro nīrīaikarire Kiriathu-Jearimu ihinda irāyā, ihinda rīa mīaka mīrongo īrī īrī yothe, nao andū othe a Isiraēli magīcakaya na makīrongooria Jehova. ³ Nake Samūeli akīra nyūmba yothe ya Isiraēli atīrī, “Mūngīkorwo nīmūgūcookerera Jehova na ngoro cianyu ciothe-rī, tiganai na ngai ng’eni na Maashitarothu, na mwīneane kūrī Jehova, na mūmūtungatīre o we wiki, nake nīakamūkūūra amūrute guoko-inī kwa Aflisti.” ⁴ Nī ūndū ūcio andū a Isiraēli magītigana na Mabaali na Maashitarothu, magītungatīra Jehova o we wiki.

⁵ Ningī Samūeli akiuga atīrī, “Cookanīrīraī Isiraēli othe kūu Mizipa, na nī nīngamūthaihanīrīra harī Jehova.” ⁶ Na rīrīa maagomanīte kūu Mizipa, magītaha maai makīmaita mbere ya Jehova. Mūthenya ūcio makīhingā kūrīa irio, na makīumbūra mehīa mao makīgīra kūu atīrī, “Nī twīhūrīe Jehova.” Nake Samūeli nīwe warī mūtongoria wa Isiraēli kūu Mizipa.

⁷ Rīrīa Aflisti maaiguire atī Isiraēli maagomanīte kūu Mizipa, aathani a Aflisti makīambata magīthī makamatharīkīre. Na rīrīa andū a Isiraēli maaiguire ūhorō ūcio, makīnyitwo nī guoya nī ūndū wa Aflisti. ⁸ Makīra Samūeli atīrī, “Ndūgaatige gūkaīra Jehova Ngai witū nī ūndū witū, nīgeetha atūhonokie kuuma guoko-inī kwa Aflisti.” ⁹ Nake Samūeli akīoya kagōndu koongaga na agīkarutīra Jehova igongona rīa njino karī kagima o ro ūguo. Agīkaīra Jehova nī ūndū wa Isiraēli, nake Jehova akīmūcookeria ūhorō.

¹⁰ Na hīndī īrīa Samūeli aarutaga igongona rīa njino-rī, Aflisti magīkuhīrīra nīguo marūe na Isiraēli. No mūthenya ūcio Jehova akīruruma na marurumī manene mūno ma gūkīrīra Aflisti, na agītūma mamake mūno o nginya magītōorio mūno mbere ya andū a Isiraēli. ¹¹ Nao andū a Isiraēli makīuma kūu Mizipa naihenya, magīteng’eria Aflisti makīmooragaga kūu njīra-inī, makīmakinīya mūhuro wa Bethi-Kari.

¹² Ningī Samūeli akīoya ihiga na akīrīhaanda gatagatī ka Mizipa na Shenī. Akīrīta Ebeni-Ezeri, akiuga atīrī, “Nginyagia hau nī Jehova ūtūteithīte.” ¹³ Nī ūndū ūcio Aflisti magītōorio mūno na matiacookire gūtharīkīra būrūri wa andū a Isiraēli rīngī.

Ihinda rīothe rīrīa Samūeli aatūūrīre muoyo, guoko kwa Jehova gwatūūrīre gūkīrīre Aflisti. ¹⁴ Namo matūūra marīa Aflisti maatahīte kūrī Isiraēli kuuma Ekironi nginya Gathu magīcookerera Isiraēli, nao andū a Isiraēli magīkūūra būrūri ūrīa wariganīte na matūūra macio naguo kuuma kūrī watho wa Aflisti. Na gūkīgīa thayū gatagatī ka Isiraēli na Aamori.

¹⁵ Samūeli agīthī na mbere gūtīrīrīra Isiraēli matukū mothe ma muoyo wake.† ¹⁶ Mwaka o mwaka nīathiūrūrūkaga kuuma Betheli nginya Giligali na Mizipa,‡ agatūithanīa andū a Isiraēli ciira kūndū guothe. ¹⁷ No nīacookaga Rama hīndī ciothe, kūrīa mūcīi wake warī, o na kūu agatūithanīa ciira kūrī andū a Isiraēli arī kūu. Nake agīakīra Jehova kīgongona kūu.

* 7:1 Ithandūkū rīa kīrīkanīro rīaikarire Bethi-Shemeshu nginya rīrīa Daudi aarītwarire Jerusalemu (2Sam 6:2-3).

† 7:15 Samūeli aarī mūnabīi (3:20) na mūtīrīrī būrūri wa Isiraēli. ‡ 7:16 Matūūra ma Betheli, na Giligali, na Mizipa maarī rūgongo rwa Benjamīni, na nīkūo andū maathiīaga kūhoera (Josh 4:19).

8

Isiraeli Gwitia Mūthamaki

¹ Rirĩa Samūeli aakūrire, nĩathuurire ariũ ake matũke atiriĩrĩri bũrũri wa Isiraeli. ² Mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Joeli, nake wa keerĩ eetagwo Abija, nao maatungataga kũu Birishiba. ³ No rĩrĩ, ariũ ake matiathiire na mũthiire ta yake. Nĩmagarũrũkire makĩirĩria ũtonga ũtarĩ wa ma, na makaamũkagĩra mahaki, na makoogomagia kihooto.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio athuuri othe a Isiraeli makĩũngana, magĩthĩĩ kũrĩ Samūeli o kũu Rama. ⁵ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũkũrũ, nao ariũ aku matirathiĩ na mũthiire ta yaku; rĩu thũura mũthamaki atũtongoragie o ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe.”

⁶ No rĩrĩa maamwĩrĩre atĩrĩ, “Tũhe mũthamaki atũtongoragie.” Ũndũ ũcio ndwak-enirie Samūeli; nĩ ũndũ ũcio akĩhooya Jehova. ⁷ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Thikĩrĩria ũria wothe andũ aya marakwĩra; tiwe mararega, no nĩ nĩ mararega ndũike mũthamaki wao. ⁸ O ta ũria matũire mekaga ũguo kuuma mũthenya ũria ndamambatirire ngĩmaruta bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ, makandiganĩria magatungatĩra ngai ingĩ, ũguo noguo maragwĩka. ⁹ Na rĩrĩ, kimathikĩrĩrie; no ũmataare, ũtĩrithie na ũreke mamenye ũria mũthamaki ũcio ũkaamathamakagĩra ageekaga.”

¹⁰ Nake Samūeli akĩra andũ acio maamwĩtagia mũthamaki ũhoro wothe wa Jehova. ¹¹ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũthamaki ũria ũkaamũthamakagĩra ageekaga: Nĩakoya ariũ anyu amatue a gũtungataga na ngaari ciake cia ita, na mbarathi, na mahanyũkage mbere ya ngaari ciake cia ita. ¹² Amwe ao nĩakamatua aathani a thigari ngiri, na aathani a thigari mĩrongo itano, na arĩa angĩ marĩmage mĩgũnda yake na makamũgethera, o na angĩ mathondekage indo cia mbaara na cia ngaari ciake cia ita. ¹³ Nĩakoya airĩtu anyu amatue athondeki a indo iria inungaga wega, na arugi na athondeki a mĩgate. ¹⁴ Nĩakoyaga mĩgũnda yanyu, na mĩgũnda ya mũthabibũ, na ya mĩtamaiyũ irĩa mĩega mũno mũthe ndungata ciake. ¹⁵ Nĩakoyaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu na gĩa thabibũ cianyu akĩhe anene ake na ndungata ciake. ¹⁶ Ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na ng’ombe cianyu iria njega na ndigiri nĩagacioya ituĩke cia kũmũrutagĩra wĩra. ¹⁷ Nĩakoyaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa mahiũ manyu, o na inyuĩ ene nĩ mũgaatuĩka ngombo ciake. ¹⁸ Mũthenya ũcio wakinya-rĩ, nĩmũgakaya nĩ ũndũ wa mũthamaki ũcio mwĩthuurĩire, nake Jehova ndarĩ ũndũ akaamũcookeria mũthenya ũcio.”

¹⁹ No andũ acio makĩrega gũthikĩrĩria Samūeli makiuga atĩrĩ, “Aca! Ithuĩ tũkwenda mũthamaki wa gũtũthamakagĩra. ²⁰ Ningĩ tũtuĩke ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, tũrĩ na mũthamaki wa gũtũtongoragia na wa gũthiia mbere iitũ na wa kũrũaga mbaara ciitũ.”

²¹ Rirĩa Samūeli aiguire ũhoro ũria wothe andũ acio moigire-rĩ, akũcookeria mbere ya Jehova. ²² Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maigue, ũmahe mũthamaki.”

Nake Samūeli akĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “O mũndũ nĩacooke itũũra-inĩ rĩake.”

9

Samūeli Gũitĩrĩria Saũlũ Maguta

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ Mũbenjamini ũmwe, mũndũ warĩ igweta wetagwo Kishu mũrũ wa Abieli, mũrũ wa Zeroru, mũrũ wa Bekorathu, mũrũ wa Afia wa Benjamini. ² Mũndũ ũcio aarĩ na mũriũ wetagwo Saũlũ, mwanake kũrorerwa na gũtirĩ ũngĩ mangiaigananirio nake harĩ andũ a Isiraeli, nake aarĩ mũraihu gũkĩra andũ arĩa angĩ othe, kuuma ciande ciake gũthĩĩ na igũrũ aakĩrite andũ arĩa angĩ othe.

³ Na rĩrĩ, ndigiri cia Kishu, ithe wa Saũlũ, ikĩũra, nake Kishu akĩra mũriũ Saũlũ atĩrĩ, “Oya ndungata imwe mũthĩĩ nayo mũgacarie ndigiri.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩhitũkĩra bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Efiraimu na bũrũri wa Shalisha, no matiacionire. Magĩthĩĩ o na mbere magĩkinya rũgongo rwa Shaalimu no ndigiri icio itarĩ kũu. Agĩcooka akĩgera rũgongo rwa Benjamini, no matiacionire.

⁵ Rirĩa maakinyire rũgongo rwa Zufu, Saũlũ akĩra ndungata irĩa aarĩ nayo atĩrĩ, “Ũka, reke tũhũndũke; baba ahota gũtiga gwĩciiria ũhoro wa ndigiri ambĩrĩrie gũtũmakĩra.”

⁶ No ndungata igĩcookia atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, itũũra-inĩ rĩrĩrĩ nĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai; na nĩ mũtĩie mũno, na ũria wothe oigaga nĩũhingaga. Nĩtũthĩĩ kuo o rĩu. Hihi no atwĩrĩre kũrĩa tũngĩcionia.”

⁷ Saũlũ akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Tũngĩthĩĩ-rĩ, nĩ kĩ tũngĩhe mũndũ ũcio? Irio nĩ thiru makũnia-inĩ maitũ. Tũtirĩ na kĩheo gĩa gũtwarĩra mũndũ wa Ngai. Nĩ kĩ tũrĩ nakĩo?”

⁸ Ndungata iyo ikimūcookeria o rīngī, ikiuga atīrī, “Atūrīrī, ndī na gīcunji gīa kana gīa cekerī ya betha.* Nīngūmīhe mūdū wa Ngai nīgeetha atwīrīre kūrīa tūngīcīona.”
⁹ (Tene thīnī wa Isiraeli, mūdū angīathiire kūhooya kīrīa kuuma kūrī Ngai, oigaga atūrī, “Ūka, tūthīi kūrī muoni-maūdū,” nī ūndū ūrīa wītagwo mūnabīi matukū maya hīndī iyo eetagwo muoni-maūdū.)

¹⁰ Saūlū akīra ndungata yake atūrī, “Nī wega, nī tūgīthīi.” Nī ūndū ūcio magīthīi merekeire itūra rīrīa mūdū ūcio wa Ngai aarī.

¹¹ Na rīrīa maambataga kīrīma marorete itūra-inī, magīcēmania na airītu amwe magīthīi gūtaha maai, makīmōoria atūrī, “Mūdū ūrīa muoni-maūdū arī gūkū?”

¹² Nao magīcookia atūrī, “Ekuo, arī hau mbere yanyu. Hīūhai, ooka itūra-inī riitū o ūmūthī, nī ūndū andū marī na igongona rīkūrūtīrwo handū harīa hatūgīru. ¹³ O mwarīkia gūtoonya itūra-rī, nīmūkūmuona atanambata handū hau hatūgīru kūrīa.† Andū matīngīambīrīrīa kūrīa ngīnya arīkīnya, tondū no ngīnya arathīme igongona; thuutha-inī arīa metītwo marīe. Rīu ambatai; ihīnda rīrīi nīrīo mūngīmuona.”

¹⁴ Nao makīambata itūra-inī, na rīrīa maatoonyaga kuo-rī, makīona Samuēli agīka na kūrī o akīambata athīi handū harīa hatūgīru.

¹⁵ Na mūthenya ūmwe mbere ya Saūlū gūka-rī, Jehova nīaguūrīrīe Samuēli ūndū ūyū akamwīra atūrī, ¹⁶ “Rūciū ihīnda ta rīrī nīngagūtūmīra mūdū kuuma būrīrī wa Benjamīnī. Mūtīrīrīe maguta atūke mūtongoria wa andū akwa a Isiraeli; nīagakūūra andū akwa kuuma guoko-inī kwa Afīlisti. Nīndorete andū akwa, nī ūndū kīrīro kīao nīkīngīnyīre.”

¹⁷ Hīndī rīrīa Samuēli onire Saūlū, Jehova akīmwīra atūrī, “Ūyū nīwe mūdū ūrīa ndrīakwīrīre ūhoro wake; nīwe ūgaatha andū akwa.”

¹⁸ Saūlū agīkuhīrīrīa Samuēli hau itoonyero-inī rīa itūra, akīmūria atūrī, “Ndagūthāitha no ūnjīrīre harīa nyūmba ya muoni-maūdū rīrī?”

¹⁹ Nake Samuēli agīcookia atūrī, “Nīi nī nī muoni-maūdū. Ambata, ūthīi mbere yakwa ngīnya handū harīa hatūgīru, nīgūkorwo ūmūthī nīkūrīanīra na nīi, na rūciinī nīngakūrekereria ūthīi, na ngwīre maūdū mothe marīa me ngoro-inī yaku. ²⁰ Ha ūhoro wa ndigiri irīa wateire mūthenya itatū mīhītūku-rī, ndūkamake nī ūndū wacio; nīrīkītīe kuoneka. Na nī kūrī ū wendi wothe wa Isiraeli werekeirīo, angīkorwo tī kūrī wee na nyūmba ya thoguo yothe?”

²¹ Nake Saūlū agīcookia atūrī, “Githī ndīkīrī Mūbenjamīnī, kuuma mūhīrīga ūrīa mūnīnī wa Isiraeli? Anga mbarī iitū tiyo nīnī gūkīra mbarī irīa ingī cia mūhīrīga wa Benjamīnī? Nī kī gīgūtūma ūnjīrīre ūndū ta ūcio?”

²² Nīngī Samuēli akīrehe Saūlū na ndungata yake, akīmatoonyia nyūmba rīa yarīagīrwo, na akīmaikaria thī handū ha andū arīa atūku arīa meetītwo; nao othe maarī ta andū mīrongo itatū. ²³ Samuēli akīra ūrīa warugaga atūrī, “Rehe gīcunji kīa nyama kīrīa ngūnengerire, kīrīa ngwīrīre ūige handū mwanya.”

²⁴ Nake ūcio warugaga akīoya kīgūrū kūu na kīrīa kīarī kīgūrū-inī, agīkūiga mbere ya Saūlū. Samuēli akīmwīra atūrī, “Gīkī nīkīo ūraigīrwo. Rīa, tondū nīwe ūkūigīrwo nī ūndū wa ihīnda rīrīi, kuuma hīndī rīrīa ndoigire atūrī, ‘Nīnjītīe ageni.’” Nake Saūlū akīrīanīra na Samuēli mūthenya ūcio.

²⁵ Maikūrūka kuuma handū hau hatūgīru na maakīnya itūra-inī-rī, Samuēli akīaranīrīa na Saūlū marī nyūmba igūrū. ²⁶ Nao makīrooka gūkīra rūciinī tene, nake Samuēli agīta Saūlū kūu nyūmba igūrū akīmwīra atūrī, “Ūkīra wīhaarīrīe na nīngūkūrekereria ūthīi.” Hīndī rīrīa Saūlū ehaarīrīe, we hamwe na Samuēli makīuma nja. ²⁷ Hīndī rīrīa maikūrūkaga makīnye mūthīa wa itūra-rī, Samuēli akīra Saūlū atūrī, “Rīa ndungata īno ithīage mbere iitū, no wee ūthīe hanīe ngūhe ndūmīrīrī ya Ngai.” Nayo ndungata igīka o ūguo.

10

¹ Nīngī Samuēli akīoya kīandū kīa maguta, akīmaitīrīrīa Saūlū mūtwe, na akīmūmumunya, akīmwīra atūrī, “Githī Jehova ndagūtīrīrīe maguta ūtūke mūtongoria wa igai rīake? ² Ūmūthī twatigana, nīngūcēmania na andū eerī hakuhī na mbīrīra ya Rakeli, kūu Zelīza mūhaka-inī wa Benjamīnī. Nīmarīkwīra atūrī, ‘Ndigiri irīa wathīre gūcaria-rī, nīcīonekete. Na rīu thoguo nīatīgīte gwīcīrīa ūhoro wacio na nīamakīte nī ūndū waku. Aroria atūrī, ‘Ngwīka atīa nī ūndū wa mūrū wakwa?’”

³ “Nīngī kuuma kūu nīngūthīi na mbere ūkīnye mūtī-inī ūrīa mūnene wa Taboru. Nīngūcēmania na andū atatū makīambata mathīi kūu Betheli kūrī Ngai. Ūmwe

* 9:8 nī ta giramu 3 † 9:13 Magongona-inī mamwe nī gwakoragwo na ndīa.

arikorwo akuuïte tûuri tûtatû, ûrîa ûngî mîgate îtatû, na ûrîa ûngî mondo ya ndibei. ⁴ Nao makûgeithie na makûhe mîgate ïrî, ïrîa ûrîamûkîra kuuma kûrî o.

⁵ “Thuutha ùcio ùthîi nginya Gibeaa ya Ngai, kûrîa kûrî kambî ya Afilisti ya arangîri. Na wakuhîrîria itûûra rîu-rî, nîûgúcemanîa na mûtongoro wa gîkundi kîa anabii maikûrûkîte makiuma handû hau hatûûgîru marî na inanda cia kînûbi, na tûhembe, na mîtûrîrû, na inanda cia mûgeeto ikîgambio mbere yao, na nîmegûkorwo makîratha mohoro. ⁶ Roho wa Jehova nîegûûka igûrû rîaku na hinya, na nîkûratha mohoro hamwe nao; nawe nîkûgarûrwo ûtuïke mûndû ûngî. ⁷ Marûûri macio maarîkia kûhingio-rî, ïka o ûrîa guoko gwaku kûngîhota gwîka, nîgûkorwo Ngai arî hamwe nawe.

⁸ “Ikûrûka mbere yakwa nginya Giligali. Ti-itherû nîngaikûrûka njûke kûrî we ndute magongona ma njino na maruta ma ûiguano. No no nginya weterere mîthenya mûgwanja nginya njûke harî we ngwîre ûrîa wagîrîrwo nî gwîka.”

Saûlû gûtuuo Mûthamaki

⁹ Na rîrîa Saûlû aahûndûkaga matigane na Samuëli-rî, Ngai akîgarûra ngoro ya Saûlû, namo marûûri macio mothe makîhingio mûthenya o ro ùcio. ¹⁰ Rîrîa maakinyire Gibeaa-rî, mûtongoro wa anabii ûkîmûtûnga; nake Roho wa Ngai agîûka igûrû rîake na hinya, agîturânîra nao, na akîratha mohoro. ¹¹ Rîrîa andû arîa othe maamûûi maamuonire akîratha mohoro me hamwe na anabii, makîûrania atîrî, “Nî ûndû ùrîkû ùyû wikîkîte kûrî mûrû wa Kishu? Kaî Saûlû atûkîte wa thiritû ya anabii?”

¹² Mûndû watûûruga kûu agîcookia atîrî, “Nake ithe wao nûû?” Naguo ûndû ùcio ùgîtuïka ûndû ùngîtuïka thîmo, gûkooraigio atîrî, “Saûlû o nake nî wa gîkundi kîa anabii?” ¹³ Thuutha wa Saûlû gûtiga kûratha mohoro, agîthîi handû hau hatûûgîru.

¹⁴ Hîndî ïyo ithe mûnini wa Saûlû akîûria Saûlû na ndungata yake atîrî, “Mûraarî kû?”

Nake agîcookia atîrî, “Gwetha ndigiri, no rîrîa twaciagire tûgîthîi kûrî Samuëli.”

¹⁵ Ithe mûnini wa Saûlû akiuga atîrî, “Njîra ûrîa Samuëli aakwîrîre.”

¹⁶ Saûlû agîcookia atîrî, “Niatwîrîre o wega afî ndigiri nîcionekete.” No ndeerire ithe mûnini ûrîa Samuëli aamwîrîre ûhoro ûkonii ùthamaki.

¹⁷ Samuëli agîtûmanîra andû a Isiraeli mongane harî Jehova kûu Mizipa,* ¹⁸ akîmeera atîrî, “Ûû nîguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Nîi nî nî ndaarutire Isiraeli, ngîmambatia kuuma bûrûri wa Misiri, na nî nî ndaamûkûrîre kuuma watho-inî wa Misiri, na mothamaki-inî mothe marîa maamûhinyagîrîria.’” ¹⁹ No rîrî, nîmûregete Ngai wanyu, ûrîa ùmûhonokagia kuuma kûrî mûnyamaro na mathîna manyu mothe, na mûkoiga atîrî, ‘Aca, tûhe mûthamaki atûthamakagîre.’ Nî ûndû ùcio rîu mwîneanei mbere ya Jehova ta ûrîa mîhîrîga yanyu na mbarî cianyû itarîi.”

²⁰ Rîrîa Samuëli aarehire mîhîrîga yothe ya Isiraeli hakuhî-rî, mûhîrîga wa Benjamini nîguo wathuurirwo. ²¹ Ningî akîrehithia mûhîrîga wa Benjamini hau mbere, mbarî o mbarî, na mbarî ya Matiri nîyo yathuurirwo. Mûthia-inî Saûlû mûrû wa Kishu agîthuurwo. No maamwetha matiigana kûmuona. ²² Nî ûndû ùcio magîtuîria ûhoro makîria harî Jehova, “Mûndû ùcio nîokîte gûkû?”

Nake Jehova akiuga atîrî, “Ïi, ehithîte harîa indo ciigîtwo.”

²³ Nao magîteng’era, makîmûgîra, na aarûgama gatagatî ka andû-rî, nîwe warî mûrîihu gûkîra andû arîa angî othe. ²⁴ Samuëli akîra andû othe atîrî, “Nîmuona mûndû ûrîa Jehova athuurite? Gûtirî mûndû ûhaana take harî andû aya othe.”

Nao andû makânîrîra makiuga atîrî, “Mûthamaki arotûûra ihinda iraya!”

²⁵ Samuëli agîtaarîria andû mawatho ma ùthamaki. Nake akîmaandîka gîkûnjo-inî akîmaiga mbere ya Jehova. Ningî Samuëli akîra andû mathîi, o mûndû gwake mûci.

²⁶ Saûlû o nake agîthîi gwake mûciî kûu Gibeaa, oimagarîtio nî andû njamba arîa ngoro ciao ciahufîtio nî Ngai. ²⁷ No andû amwe a thogotho makiuga atîrî, “Mûndû ùyû aahota atîa gûtûhonokia?” Makîmûnyarara na matiigana kûmûrehera iheo. Nowe Saûlû agîkirîra ki.

11

Saûlû Kûhonokia Itûûra-Inene rîa Jabeshi

¹ Na rîrî, Nahashu ûrîa Mûamoni nîambatire agîthîi akîrigiicîria Jabeshi-Gileadi. Nao andû othe a Jabeshi makîmwîra atîrî, “Gîa na kîrîko kîa ûiguano, na ithuî nî tûrîgûtungatagîra.”

* **10:17** Mizipa nîkuo andû maacemanagia kwarîrîria maûndû ma bata.

² Nowe Nahashu ūcio Mūamoni agĩcookia atĩrĩ, “Nītūkũgĩa na kĩrĩko kĩa ũiguano na inyuĩ mwetĩkĩra ūndũ ũyũ ūmwe: atĩ ngũire riitho rĩa ūrĩo rĩa o mũndũ wothe nĩgeetha nyararithie andũ a Isiraeli othe.”

³ Athuuri acio a Jabeshi makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe mĩthenya mũgwanja nĩguo tūtũme andũ Isiraeli guothe, kũngĩaga mũndũ wa gūtũhonokia-rĩ, nītūkũwĩneana kũrĩ we.”

⁴ Rĩrĩa andũ acio matũmĩtwo maakinyire Gibeaa gwa Saũlũ na makĩheana ũhoro ūcio kũrĩ andũ-rĩ, andũ othe makĩrĩra maanĩrĩire. ⁵ Na rĩrĩ, Saũlũ nĩgũcooka aacookaga oimĩte mĩgũnda-inĩ, oimĩte ndegwa ciake thuutha, akũria atĩrĩ, “Kaĩ andũ aya moonete ũũru ũrĩkũ? Nĩ kĩ kĩratũma marĩre?” Nao magĩcookera ũhoro ūcio makĩmwĩra ũria andũ a Jabeshi moigĩte.

⁶ Rĩrĩa Saũlũ aiguire ũhoro ūcio, Roho wa Ngai agĩũka igũrũ rĩake na hinya mũno, nake agĩcinwo nĩ marakara. ⁷ Akĩnyĩta ndegwa igĩrĩ, agĩcitiangia icunjĩ, na agĩtũma andũ Isiraeli guothe nacio, makĩanagirira atĩrĩ, “Ūũ nĩguo ndegwa cia mũndũ o wothe igwĩkwo ũria ũtekũrũmĩrĩra Saũlũ na Samūeli.” Naguo guoya woimĩte harĩ Jehova ũkĩnyĩta andũ acio, nao makiumagara ta maarĩ o mũndũ ūmwe. ⁸ Hĩndĩ rĩa Saũlũ aamatarire hamwe marĩ kũu Bezeki, andũ a Isiraeli maarĩ andũ ngiri magana matatũ na andũ a Juda ngiri mĩrongo itatũ.

⁹ Nao makĩra andũ acio maatũmĩtwo atĩrĩ, “Ĩrai andũ acio a Jabeshi-Gileadi atĩrĩ, ‘rũciũ ihinda rĩrĩa rĩũa rĩgaakorwo rĩhiũhĩte, nĩguo mũkaahonokio.’” Rĩrĩa andũ acio maatũmĩtwo mathiire makĩheana ũhoro ūcio kũrĩ andũ a Jabeshi-rĩ, andũ acio makĩyũrwo nĩ gĩkeno kĩnene. ¹⁰ Nao makĩra andũ a Amoni atĩrĩ, “Rũciũ nītũkeneana kũrĩ inyuĩ, na inyuĩ no mūtũwe ũria wothe mũkoona kwagĩrĩire.”

¹¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ Saũlũ akĩgayania ita rĩake akĩga andũ ikundi ithatũ; na hĩndĩ ya ituanĩra rĩa arangĩri rĩa gũgĩkia makĩhithũka kambĩ-inĩ ya Aamoni makĩmooraga nginya rĩrĩa rĩũa rĩakoretwo rĩhiũhĩte. Arĩa maatigarire makĩharaganio. Nĩ ūndũ ūcio gũtiarĩ andũ ao eerĩ maatĩgĩtwo me hamwe.

Saũlũ Gũkiindĩrwo atĩ nĩwe Mũthamaki

¹² Andũ acio magĩcooka makĩra Samūeli atĩrĩ, “Nĩ a acio mooragia atĩrĩ, ‘Saũlũ no atũthamakĩre?’ Tũrehere andũ acio tũmoorage.”

¹³ Nowe Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũũ ũkũũragwo ũmũthĩ, nĩ ūndũ mũthenya ũyũ Jehova nĩahonoketie Isiraeli.”

¹⁴ Hĩndĩ iyo Samūeli agĩcooka akĩra andũ acio atĩrĩ, “Ūkai, tũthĩ Giligali na tũrĩ kũu tũkindĩre ũthamaki.” ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio andũ othe magĩthĩ Giligali na magĩkindĩra atĩ Saũlũ nĩwe mũthamaki marĩ mbere ya Jehova. Nao marĩ kũu makĩruta maruta ma ũiguano marĩ mbere ya Jehova, nake Saũlũ na andũ othe a Isiraeli magĩkũngũra na njĩra nene.

12

Samūeli Kuugĩra Andũ ũhoro

¹ Na rĩrĩ, Samūeli akĩra andũ a Isiraeli othe atĩrĩ, “Nĩndĩkĩtie gũthĩkĩrĩra ũria wothe mwanjĩrĩre, na nĩndĩmũthuurĩre mũthamaki wa kũmũthamakagĩra. ² Rĩu mũrĩ na mũthamaki wa kũmũtongoria. Hakwa-rĩ, ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na mbuĩ, nao arĩũ akwa me hamwe na inyuĩ. Noretwo ndĩ mũtongoria wanyu kuuma ndĩ mwĩthĩ nginya ũmũthĩ. ³ Nĩ nũngĩ haha. Rutai ũira wa kũnyuna mũtĩ mũrĩ mbere ya Jehova, na mũrĩ mbere ya mũndũ ũyũ wake ũitĩrĩrio maguta. Nũũ ndaanatunya ndegwa yake? Nũũ ndaanatunya ndigiri yake? Nũũ ndaanahenia? Nũũ ndaanahinyĩrĩra? Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũ ndĩ ndaamũkĩra ihaki nĩguo nyune maithe nĩ ūndũ warĩo? Kũngĩkorwo ndaneeka ũmwe wa maya-rĩ, nĩngũmũcookeria.”

⁴ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ndũrĩ watũheenia kana ũgĩtũhinyĩrĩra; ndũrĩ woya kĩndũ kuuma guoko-inĩ kwa mũndũ o na ũrĩkũ.”

⁵ Samūeli akĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩwe mũira ũhoro-inĩ wanyu, o na mũndũ ũyũ aĩrĩrĩre maguta nĩ mũira ũmũthĩ, atĩ gũtirĩ ūndũ o na ũmwe mũngĩnjuukĩra.”

Nao makiuga atĩrĩ, “Ĩĩ we nĩ mũira.”

⁶ Samūeli agĩcooka akĩra andũ atĩrĩ, “Jehova nĩwe waamũrĩre Musa na Harũni, na akĩambatia maithe manyu ma tene kuuma bũrũri wa Misiri. ⁷ Na rĩrĩ, ta rũgamai haha, tondũ nĩngũmũciirithia na ũira mbere ya Jehova nĩ ūndũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa Jehova anamwĩkĩra inyuĩ ene o na maithe manyu.

⁸ “Rĩrĩa ciana cia Jakubu ciathiire Misiri, nĩmakĩire Jehova amateithie, nake Jehova agĩtũma Musa na Harũni arĩa maarutire maithe manyu ma tene kuuma bũrũri wa Misiri, makĩmathaamĩria kũndũ gũkũ.

⁹ “No nīmariganīrwo nī Jehova Ngai wao; nī ūndū ūcio nīameendirie guoko-inī gwa Sisera, mūnene wa mbūtū cia ita cia Hazoru, na moko-inī ma Aflisti, na mūthamaki wa Moabi ūria warūire nao. ¹⁰ Nao magīkaīra Jehova makiuga atīrī, ‘Nītūwīhītīe; nītūtiganīrie Jehova tūgatungatīra Mabaali na Maashitarothu. No rīu gītūhonokie kuuma moko-inī ma thū ciūtī, na nītūrīgūtungatagīra.’ ¹¹ Jehova agīcooka agītūma Jerubu-Baali, na Baraka, na Jefitha, na Samūeli, na akīmūhonokia kuuma moko-inī ma thū cianyu mīena-inī yothe; nī ūndū ūcio mūgītūūra mūtārī na ūgwati.

¹² “No hīndī īria muonire atī Nahashu mūthamaki wa Amoni nīookaga kūmūhūūra-rī, mūkīnjīra atīrī, ‘Aca, tūkwenda mūthamaki wa gūtūthamakagīra,’ o na gwatūka atī Jehova Ngai wanyu nīwe warī mūthamaki wanyu. ¹³ Rīu ūyū nīwe mūthamaki ūria mūthuurīte, o ūria mwetirie; onei, Jehova nīarūgamītīe mūthamaki amūthamakagīre. ¹⁴ Mūngūtīgīra Jehova, mūmūtungatīre, na mūmwathīkīre, na mūtīkaremere maathani make, na angīkorwo inyuī na mūthamaki ūria ūkūmūthamakīra nīmūrīrūmagīrīra Jehova Ngai wanyu-rī, nī wega! ¹⁵ No mūngīaga gwathīkīra Jehova, na mūremere maathani make-rī, guoko gwake nīgūkamūtūkīrīra ta ūria guokīrīre maithe manyu.

¹⁶ “Na rīrī, rūgamai muone ūndū ūyū mūnene Jehova akirī gwīka maithe-inī manyu! ¹⁷ Githī rīu ti hīndī ya magetha ma ngano? Nīngūkaīra Jehova atūme marurumī na mbura. Na inyuī nīmūkamenya atī nī ūndū mūuru mwekire maithe-inī ma Jehova rīrīa mwetirie mūthamaki.”

¹⁸ Nīngī Samūeli agīkaīra Jehova, na mūthenya o ro ūcio Jehova agītūma marurumī na mbura. Nī ūndū ūcio andū othe makīmaka mūno nī ūndū wa Jehova na wa Samūeli.

¹⁹ Nao andū ūcio othe makīra Samūeli atīrī, “Hooya Jehova Ngai waku nī ūndū wa ndungata ciaku nīguo tūtīgakue, nīgūkorwo igūrū rīa mehīa maitū mothe nītuongereire ūuru wa gwītīa mūthamaki.”

²⁰ Samūeli agīcookīa atīrī, “Tigai gwītīgīra, inyuī nīmūwīkīte ūuru ūyū wothe; no rīrī, mūtikanahutatīre Jehova, no tungatīrai Jehova na ngoro cianyu ciothe. ²¹ Mūtikanagarūrūkīre mīhianano ya kūhooywo ya tūhū. Nīngīmūgūna, o na ndīngīmūhonokia, nī ūndū nī ya tūhū. ²² Nī ūndū wa rītwa rīake inene, Jehova ndagatirīka andū ake, nī ūndū Jehova nīakenirio nī kūmūtua andū ake. ²³ No hakwa nī mwene-rī, ndīroaga kwīhīria Jehova nī ūndū wa kwaga kūmūhoera. Na nīngūmūruta njīra īria njega na njagīrīru. ²⁴ No mwītīgagīrei Jehova na mūmūtungatagīre mūrī na wīhokeku ngoro-inī cianyu ciothe; cūranīaī maūndū manene marīa amwīkīre. ²⁵ No mūngīkorwo nīmūkūrūmanīrīra gwīkaga ūuru-rī, inyuī hamwe na mūthamaki wanyu nīmūkaniinwo biū.”

13

Samūeli Kūrūithia Saūlū

¹ Na rīrī, Saūlū aarī wa mīaka mīrongo itatū rīrīa aatuīkire mūthamaki, na agīthamakīra Isiraēli mīaka mīrongo ina na īrī.

² Saūlū nīathuurire andū ngiri ithatū kuuma Isiraēli; ngiri igīrī magīkara nake kūu Mikimashi na būrūrī ūria ūrī irīma wa Betheli, nao andū ngiri maarī na Jonathani kūu Gibeā ya Benjamīni. Andū arīa angī akīmeera mainūke kwao mīcī.

³ Jonathani agītharīkīra irangīro rīa Aflisti kūu Geba, nao Aflisti makīgūa ūhorō ūcio. Hīndī iyo Saūlū akīhuhithia karumbeta būrūrī wothe, akiuga atīrī, “Ahibirania nī maigue!” ⁴ Nī ūndū ūcio ūhorō ūyū ūkīguuo Isiraēli guothe, gūkīrwo atīrī, “Saūlū nīatharīkīre irangīro rīa Aflisti, na rīrī, andū a Isiraēli nīmatuīkīte kīndū kīnungu harī Aflisti.” Nao andū magītūwo nīguo mongane na Saūlū kūu Giligali.

⁵ Nao Aflisti makīūngana nīguo marūe na andū a Isiraēli, marī na ngaari cia ita ngiri ithatū, na atwarithia a ngaari icio ngiri ithatū, nacio thigari ciao ciarī nyingī ta mūthanga ūria ūrī hūgūrūrū-inī cia irīa. Nao makīambata magīthī makīamba hema ciao kūu Mikimashi, mwena wa irathīro wa Bethi-Aveni. ⁶ Hīndī īria andū a Isiraēli moonire atī maarī handū hooru mūno, na ita rīao nīrīahatīrīrio mūno, makīhitha ngurunga-inī na ihinga-inī, na gatagatī ka ndwaro cia mahiga, na thīnī wa marīma, o na marīma-inī ma maai. ⁷ O na Ahibirania amwe nīmarīngire mūrīmo wa Jorodani, magīkīnya būrūrī wa Gadī na Gileadi.

Saūlū we mwene aatīgītwo Giligali, nacio mbūtū ciothe cia ita irīa ciarī hamwe nake nīciainainaga nī guoya. ⁸ Nake agīeterera mīthenya mūgwanja īria yatuītūwo nī Samūeli; no Samūeli ndaigana gūka Giligali, nao andū a Saūlū makīambīrīra kūhurunjūka. ⁹ Nī ūndū ūcio Saūlū akiuga atīrī, “Ndeherai maruta ma igongona rīa njino na maruta ma ūiguano.” Nake Saūlū akīruta igongona rīa njino. ¹⁰ O

rīria aarikirie kūruta igongona rīu, Samūeli agikinya, nake Saūlu agithi kūmūtūnga amūgeithie.

¹¹ Samūeli akīmūuria atīrī, “Nī atīa weka?”

Nake Saūlu akīmūcookeria atīrī, “Rīria nyonire atī andū nīmarahurunjūka, nawe ndūnooka ihinda rīria rīatūtīwo, na atī Afilisti nīmegwīcookanagīrīria kūu Mikimashī-rī, ¹² ndeciiria atīrī, ‘Rīu Afilisti nīmegūkūrūka moke manjūkirīre gūkū Giligali, na ndithaithie Jehova nīguo twītīkirīke nīwe.’ Nī undū ūcio ndaigua nīnjagīrīrwo nīkūruta igongona rīa njino.”

¹³ Samūeli akīmwīra atīrī, “Nīwīkīte undū wa ūkīgu. Ndūmenyereire rīathani rīria Jehova Ngai waku aakūheire; korwo nīwīkīte ūguo-rī, nīangīahaanda ūthamaki waku thīnī wa Isiraēli ūtūre tene na tene. ¹⁴ No rīu ūthamaki waku ndūgūtūūra; Jehova nīacarītie mūdū moimīranītie ngoro, na akamūthuura atūike mūtongoria wa andū ake, nī undū ndūmenyereire watho wa Jehova.”

¹⁵ Hīndī ūyo Samūeli akiuma Giligali akīambata Gibeā ya Benjamīni, nake Saūlu agītara andū arīa aarī nao. Nao maarī ta andū magana matandatū.

Isiraēli Matarī na Indo cia Mbaara

¹⁶ Saūlu na mūrīu Jonathani na andū arīa maarī nao maikaraga Gibeā ya Benjamīni, rīria Afilisti maambīte hema ciao kūu Mikimashī. ¹⁷ Nacio ikundi cia atharīkīrī ikiuma kambī-inī ya Afilisti irī ikundi ithatū. Kīmwe gīkīerekera mwena wa Ofara gūkuhī na Shuali, ¹⁸ kīrīa kīngī gīkīerekera Bethi-Horoni, na gīa gatatū gīkīerekera mūhaka-inī ūrīa ūng’etheire Kīanda gīa Zeboimu kīrorete werū-ini.

¹⁹ Gūtīarī mūturi ūngīonekire būrūri wothe wa Isiraēli, tondū Afilisti moigīte atīrī, “Mangīgīa nake, Ahīberania no mathondeke hiū cia njora na matimū!” ²⁰ Nī undū ūcio andū othe a Isiraēli maikūrūkaga magathī kūrī Afilisti, makanoorerwo hiū ciao cia mīraū, na thururu, na mathanwa, na hiū cia igetha. ²¹ Thogora wa kūnoora hiū cia mīraū na thururu warī cekerī icunjī igīrī cia ithatū, * naguo thogora wa kūnoora theeci, na mathanwa, na kūrūnga mīcengi warī cekerī gīcunjī kīmwe gīa ithatū. †

²² Nī undū ūcio mūthenya wa mbaara gūtīrī mūthigari o na ūmwe wa arīa maarī na Saūlu na Jonathani warī na rūhīu rwa njora kana itimū guoko-inī gwake; ‡ Saūlu na mūrīu Jonathani no-o maarī nacio.

Jonathani Gūtharīkīra Afilisti

²³ Na rīrī, gīkundi gīa thigari cia Afilisti nīgīathiite nginya kīhunguro-inī kūu Mikimashī.

14

¹ Mūthenya ūmwe Jonathani mūrū wa Saūlu akīra mwanake ūrīa wamūkuuagīra indo cia mbaara atīrī, “Ūka tūthīi kambī-inī ya Afilisti mūrīmo ūrīa ūngī.” No ndaigana kwīra ithe.

² Saūlu aikarīte ndeere-inī cia Gibeā rungu rwa mūtī wa mūkomamanga kūu Migironi. Nao andū arīa aarī nao maarī ta andū magana matandatū, ³ ūmwe wao aarī Ahīja, ūrīa wehumbīte ebodi. Aarī mūrū wa Ahitubu mūrū wa nyina na Ikabodu, mūrū wa Finehasi, ūrīa mūrū wa Eli, mūthīnjīri-Ngai wa Jehova kūu Shilo. Gūtīarī mūdū wamenyete atī Jonathani nīathiite.

⁴ Mīena yeerī ya kīhunguro kīrīa Jonathani endaga gūkīrīra nīguo akinye irangīro-inī rīa Afilisti nī haarī na hurūrūka cia ihiga; imwe yetagwo Bozezi, na irīa ingī Senehe. ⁵ Hurūrūka imwe yarī mwena wa gathigathini kūng’ethera Mikimashī, na ūyo ingī yarī gūthini kūng’ethera Geba.

⁶ Jonathani akīra mwanake ūcio wamūkuuagīra indo cia mbaara atīrī, “Ūka tūthīi irangīro-inī rīa andū acio mataruaga. Hīhi no gūkorwo Jehova nīegwīka undū nī undū witū. Gūtīrī kīndū kīngīgīria Jehova ahonokanie, andū marī aingī, kana marī anini.”

⁷ Mūkuui wake wa indo cia mbaara akīmwīra atīrī, “Īka maūdū mothe marīa wīcīrītīe gwīka, ūgīthī na mbere tondū nī ndī hamwe nawe maūdū-inī mothe.”

⁸ Jonathani akīmwīra atīrī, “Ūka tūrīnge mūrīmo ūrīa ūngī twerekeire harī andū acio tūmeonithie. ⁹ Mangītūwīra atīrī, ‘Etererai hau nginya tūūke kūrī inyuī,’ tūgūkara o hau tūrī na tūtīkwambata tūthīi kūrī o. ¹⁰ No mangītūwīra atīrī, ‘Ambatai mūūke kūrī ithuī,’ tūkīambate, nī undū kīu nīkīo gīgūtūika kīmenyithia giitū atī Jehova nīamaneanīte moko-inī maitū.”

* 13:21 nī ta giramu 8 † 13:21 nī ta giramu 4 ‡ 13:22 Andū a Isiraēli maahūthagīra mota na mīguī rīria mekūrūa.

¹¹ Nao eerī makīonithania irangīro-inī rīa Afilisti. Nao Afilisti makiuga atīrī, “Hī, ta rorai! Ahibirania makiuma marima-inī makurumite kūrīa marehithite.” ¹² Nao andū a irangīro-inī makīgūthūkīra Jonathani na mūkuui wake wa indo cia mbaara makīmeera atīrī, “Ambatai mūūke kūrī ithuī na mūtīrī ūndū mūtekuona.”

Nī ūndū ūcio Jonathani akīra mūkuui wake wa indo cia mbaara atīrī, “Ambata, ūnyume thuutha; Jehova nīamaneanite guoko-inī gwa Isiraeli.”

¹³ Jonathani akīambata, agīthīi akurumite, na mūkuui wake wa indo cia mbaara amuumite thuutha. Nao Afilisti makīgūa mbere ya Jonathani, nake mūkuui wake wa indo cia mbaara akīmooraga arī thuutha wake. ¹⁴ Itharīkīra rīu rīa mbere rīa Jonathani marī na mūkuui wake wa indo cia mbaara rīoragire andū mīrongo īrī gacigo-inī ka nuthu ya īka.

Afilisti Kūhootwo nī Isiraeli

¹⁵ Hīndī īyo kīmako gīkīnyīita andū othe a ita, arīa maarī kambī-inī na mīgūnda-inī, o na arīa maarī irangīro-inī, na ikundi cia atharīkīrī, nayo thī īgīthingitha. Kīmako kīu kīarehetwo nī Ngai.

¹⁶ Arangīrī a Saūlū arīa maarī Gibeā ya Benjamīni makīona andū a ita rīu maharaganite mīena yothe. ¹⁷ Hīndī īyo Saūlū akīra andū arīa maarī nake atīrī, “Tarai andū a ita mūmenye nū ūtarī ho.” Rīrīa meekire ūguo, magīkora nī Jonathani na mūkuui wake wa indo cia mbaara mataarī ho.

¹⁸ Saūlū akīra Ahija atīrī, “Rehe ithandūkū rīa Ngai.” (Mahinda macio ithandūkū rīu rīarī na andū a Isiraeli). ¹⁹ O hīndī īyo Saūlū aaragīria mūthīnjīrī-Ngai-rī, ironja rīrīa rīarī kambī-inī ya Afilisti rīgīkīrīrīa kūingīha. Nī ūndū ūcio Saūlū akīra mūthīnjīrī-Ngai ūcio atīrī, “Eheria guoko gwaku.”

²⁰ Ningī Saūlū na andū ake othe makīūngana, magīthīi mbaara-inī. Magīkorerera Afilisti marī na kīhīngīcano kīnene, magītemangana o ene na hīu cia njora. ²¹ Ahibirania arīa maarī na Afilisti mbere īyo na arīa maambite magathīi hamwe nao kambī-inī ciao, makīgarūrūka magīcooka mwena wa andū a Isiraeli arīa maarī hamwe na Saūlū na Jonathani. ²² Rīrīa andū a Isiraeli arīa meehithite būrūrī ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu maiguire atī Afilisti nī kūrīa mooraga-rī, nao makīngīra mbaara-inī, makīmāteŋ’eria. ²³ Ūguo nīguo Jehova aahonokirie Isiraeli mūthenya ūcio, nayo mbaara īgīthīi na mbere ngīya ikīhītūka Bethi-Aveni.

Jonathani kūrīa Ūūkī

²⁴ Na rīrī, andū a Isiraeli maarī thīna-inī mūnene mūthenya ūcio, nī ūndū Saūlū nīamehītīthīte na mwīhīta, akameera atīrī, “Kūgwatwo nī kīrumi nī mūdū ūrīa ūkūrīa irio gūtanatuka, iterīhīrie harī thū ciakwa!” Nī ūndū ūcio gūtīrī mūdū o na ūmwe wa ita rīu wacamire irio.

²⁵ Ita rīothe rīgītoonyā mūtītū, na kūu nī kwarī na ūūkī handū thī. ²⁶ Rīrīa maatoonyire mūtītū nīmoonire ūūkī ūgītaata, no gūtīrī mūdū o na ūmwe waucamire na kanua nī ūndū nīmetigagīra mwīhīta ūcio. ²⁷ No Jonathani ndaiguite atī ithe nīehītīthīte andū na mwīhīta; nī ūndū ūcio agītambūrūkia rūthanju rūrīa aanyītīte akīrūtobokia igua-inī rīa ūūkī. Akīūcama na kanua, namo maithe make magīthera. ²⁸ Nake ūmwe wa thīgari icio akīmwīra atīrī, “Thoguo nīehītīthīte andū aya a ita na mwīhīta mūrūmu, akoiga atīrī, ‘Kūgwatwo nī kīrumi nī mūdū ūrīa ūkūrīa irio ūmūthī!’ Nīkīo andū aya moorītwo nī hīnya.”

²⁹ Jonathani akiuga atīrī, “Baba nīatūmīte būrūrī ūgīe na thīna. Ta kīonei ūrīa maithe makwa matherire rīra njamire kauūkī gaka kanini. ³⁰ Githī gūtingiuma wega makīria korwo ūmūthī andū nīmekūrīte indo imwe cia iria matahīte kuuma kūrī thū ciao? Githī rūrāga rīu rīa Afilisti rītingiuma inene makīria?”

³¹ Mūthenya ūcio, thuutha wa andū a Isiraeli kūhūra Afilisti kuuma Mikimashi ngīya Aijaloni, magīkorwo manogeete mūno. ³² Nao makīgūthūkīra indo iria maatahīte, makīoya ng’ondū, na ng’ombe, na tūcaū, magīcithīnjīra hau thī, na magīcīrīanīria na thakame. ³³ Hīndī īyo mūdū ūmwe akīra Saūlū atīrī, “Atīrīrī, ta kīone andū aya nīmehīrie Jehova nī kūrīa nyama irī na thakame.”

Nake akiuga atīrī, “Nīmwaragara watho. Garagarai ihiga inene mūrīrehe haha o rīu.” ³⁴ Agīcooka akīmeera atīrī, “Thīi kūrī andū, mūmeere atīrī, ‘O mūdū wanyu nīandehere ng’ombe yake na ng’ondū, mūcithīnjīre haha na mūcīrīe. Tigai kwīhīria Jehova nī kūrīa nyama irī na thakame.’”

Nī ūndū ūcio o mūdū akīrehe ndegwa yake ūtukū ūcio na akīmīthīnjīra hau. ³⁵ Ningī Saūlū agīakīra Jehova kīgongona; rīu nīrīo rīarī ihinda rīake rīa mbere gwīka ūguo.

³⁶ Saülū akiuga atīrī, “Nītūikūrūkei tūrūmīrīre Afilisti ūtukū, tūmatahe nginya rūciinī, na tūtīgatigie mūdū o na ūmwe wao arī muoyo.” Nao magīcookia atīrī,

“Īka o ūrīa ūkuona wagīrīre mūno harīwe.”

No mūthīnjīri-Ngai akiuga atīrī, “Rekei tūtūirīe ūhoro kuuma kūrī Ngai o haha.”

³⁷ Nī ūndū ūcio Saülū akīūria Ngai atīrī, “Nī wega njikūrūke, nūmīrīre Afilisti? Nītūkūmaneana moko-inī ma andū a Isiraeli?” No Ngai ndaigana kūmūcookeria ūhoro mūthenya ūcio.

³⁸ Nī ūndū ūcio Saülū akiuga atīrī, “Ūkai haha, inyuothe atongoria a ita, tūmenye wīhia ūrīa wīkitwo ūmūthī. ³⁹ Ti-itherū o ta ūrīa Jehova ūrīa ūhonokagia Isiraeli atūūruga muoyo-rī, o na kūngītūika nī Jonathani mūrū wakwa wīkīte ūguo-rī, no nginya akue.” No gūtīrī mūdū o na thīnī wao woigire ūndū.

⁴⁰ Saülū agīcooka akīra andū othe a Isiraeli atīrī, “Inyuū rūgamai haarīa; na nī na Jonathani mūrū wakwa tūrūgama haha.”

Nao andū magīcookia atīrī, “Īka ūrīa ūkuona kwagīrīre.”

⁴¹ Hīndī iyo Saülū akīhooya Jehova Ngai wa Isiraeli, akiuga atīrī, “He icookio rīrīa rīagīrīre.” Mītī yacuukwo yagwīrīre Jonathani na Saülū, nao andū acio makīoneka matiarī na ūcuuke. ⁴² Saülū akiuga atīrī, “Tūcuukīrei mītī nī na Jonathani, mūrū wakwa.” Nake Jonathani akīgīwīrwo nī mūtī.

⁴³ Hīndī iyo Saülū akīra Jonathani atīrī, “Ta njīra nī atīa wīkīte.”

Nī ūndū ūcio Jonathani akīmīra atīrī, “No gūcama njamire kaūkī kanini na mūthia wa rūthanju rwakwa. Na rīrī, no nginya nī nge?”

⁴⁴ Saülū akiuga atīrī, “Ngai arothūūra na anjīke ūndū mūuru makīria, kūngīkorwo wee Jonathani ndūgūkua.”

⁴⁵ No andū acio makīūria Saülū atīrī, “Jonathani nīagīrīrwo nī gūkua, arī we ūreheire Isiraeli ūhootani mūnene ūū? Aca, kūrōaga gūtūika ūguo! Ti-itherū, o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, gūtīrī rūcuīrī o na rūmwe rwa mūtwe wake rūkūgūa thī, nīgūkorwo eekire ūguo ūmūthī na ūteithio wa Ngai.” Nī ūndū ūcio andū acio makīhonokia Jonathani, na ndaigana kūūruga.

⁴⁶ Hīndī iyo Saülū agītīga kūngatana na Afilisti, nao magīcooka būrī-inī wao.

⁴⁷ Saülū aambīrīria gūthamakīra Isiraeli, nīarūire na thū ciao ndwere-inī ciothe: akīrūa na Moabi, na Amoni, na Edomu, na athamaki a Zoba na a Afilisti. Kūrīa guothe eerekagīra, nīamanyarīruga akamaherithia. ⁴⁸ Akīrūa na ūcamba, akīhoota Aamaleki, na akīhonokia Isiraeli kuuma moko-inī ma arīa maamatahīte indo.

Andū a Nyūmba ya Saülū

⁴⁹ Ariū a Saülū maarī Jonathani, na Ishivi, na Maliki-Shua. Mwarī wake ūrīa mūkūrū eetagwo Merabu, na ūrīa mūnini eetagwo Mikali. ⁵⁰ Mūtumia wake eetagwo Ahinoamu mwarī wa Ahimaazu. Mūnene wa ita rīa Saülū eetagwo Abineri mūrū wa Neri, nake Neri aarī ithe mūnini wa Saülū. ⁵¹ Kishu ithe wa Saülū, na Neri ithe wa Abineri maarī arī a Abieli.

⁵² Matukū-inī mothe ma Saülū nī kwarī na mbaara ndūrū cia kūrūa na Afilisti, na rīrīa rīothe Saülū angīonire mūdū ūrī hinya kana njamba, aamuoyaga, akamūtoonyia ita-inī rīake.

15

Jehova Kūrega Saülū ta Mūthamaki

¹ Na rīrī, Samuēli akīra Saülū atīrī, “Nī nī nī nī ndatūmirwo nī Jehova ngūtīrīre maguta ūtūke mūthamaki wa andū ake a Isiraeli; nī ūndū ūcio rīu thikīrīria ndūmīrīri kuuma kūrī Jehova. ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: ‘Nīngaherithia Aamaleki nī ūndū wa ūrīa meekire Isiraeli rīrīa maamoheirie njīra-inī makīambata moimīte būrīri wa Misiri. ³ Na rīrī, thī ūgatharīkīre Aamaleki, na ūniine biū kīrīa gīothe marī nakīo. Ndūkamatigie; ūraga arūme na andū-a-nja, na ciana na ngenge, na ng’ombe na ng’ondū, na ngāmīra na ndigiri.’”

⁴ Nī ūndū ūcio Saülū agītīa andū, akīmacookanīrīria kūu Telaimu; nao maarī thigari cia magūrū ngiri magana meerī na andū ngiri ikūmi kuuma Juda. ⁵ Saülū agīthī itūūra inene rīa Amaleki, agīkara ooheirie andū kīanda-inī. ⁶ Nīngī akīra Akeni atīrī, “Thīū mweherere Aamaleki nīgeetha ndīkamūniinanīre nao; nī ūndū inyuū nīmwekire andū othe a Isiraeli maūdū mega rīrīa maambataga moimīte Misiri.” Nī ūndū ūcio Akeni acio makīeherera Aamaleki.

⁷ Nake Saülū agītharīkīra Aamaleki amarūtīte kuuma Havila nginya Shuri, o nginya mwena wa irathīro wa Misiri. ⁸ Akīnyīta Agagi mūthamaki wa Aamaleki arī muoyo, nao andū ake othe akīmāniina biū na rūhīū rwa njora. ⁹ No Saülū na ita rīake makīhonokia

Agagi na ng'onde imwe cia iria njega, na ng'ombe, na njaũ iria ciarĩ noru, na tūtũrũme, na kĩndũ gĩothe kĩria kiarĩ kĩa. Indo icio njega makĩaga gũciniina biũ, no kĩndũ gĩothe kĩria gĩtangĩendekire na kĩhinyaru magĩkiniina biũ.

¹⁰ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova igĩkinyĩra Samūeli, akĩrwo atĩrĩ, ¹¹ "Ndĩ na kĩaha nĩ gĩtua Saũlũ mũthamaki, nĩ undũ nĩagarũrũkĩte na akaaga kũhingia mawatho makwa." Samūeli agĩtangĩka na agĩkaira Jehova ũtukũ ũcio wotho.

¹² Rũciinĩ tene-rĩ, Samūeli agĩũkĩra agĩthĩ agatũnge Saũlũ, no akĩrwo atĩrĩ, "Saũlũ nĩathĩte Karimeli. Kũu nĩakĩte gĩtugĩ gĩa gĩtũma aririkanagwo, na nĩahũndũkĩte agaikũrũka agathĩ Giligali."

¹³ Rĩria Samūeli aakinyire harĩ we, Saũlũ akiuga atĩrĩ, "Jehova arokũrathima! Nĩhingĩtie mawatho ma Jehova."

¹⁴ No Samūeli akĩmũuria atĩrĩ, "Naguo mwanio ũcio wa ng'onde ndĩraigua nĩ wa kĩ? Mwanio ũcio ndĩraigua wa ng'ombe-rĩ, ũkĩrĩ wa kĩ?"

¹⁵ Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Thigari ici nĩcio ciacirutire kwa Aamaleki; magĩtigia ng'onde imwe cia iria njega na ng'ombe cia kũrutĩra Jehova Ngai waku igongona, no icio ingĩ nĩtwaciniinire biũ."

¹⁶ Samūeli akĩra Saũlũ atĩrĩ, "Ta thikĩria! Reke ngwĩre ũria Jehova anjĩrĩte ũtukũ ũyũ."

Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Njĩra."

¹⁷ Samūeli akiuga atĩrĩ, "O na gĩtuũka hĩndĩ imwe nĩweiraga-rĩ, githĩ ndwagĩtuũkĩre mĩtongoria wa mĩhĩrĩga ya Isiraeli? Jehova nĩagũitĩrĩre maguta ũtuũke mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁸ Nake agĩgũtũma ũthĩ ũkarute wĩra, agĩkwĩra atĩrĩ, 'Thĩ ũkaniine andũ acio aaganu biũ; ũrũe na Aamaleki acio nginya ũmaniine biũ.' ¹⁹ Waregire gwathĩkĩra Jehova nĩkĩ? Nĩ kĩ gĩatũmire ũguthũkĩre indo cia ndaho, ũgũka ũũru maitho-inĩ ma Jehova?"

²⁰ Nake Saũlũ akiuga atĩrĩ, "No nĩ nĩndathĩkĩre Jehova; nĩndathĩre kũruta wĩra ũria Jehova aandũmire ngarute. Nĩndaniinire Aamaleki biũ, na ngĩrehe Agagi mũthamaki wao gũkũ. ²¹ Thigari nĩcio cioire ng'onde na ng'ombe kuuma kũrĩ indo iria ciatahitwo, iria ciarĩ njega ikĩamũrĩrwo Ngai, nĩguo irufĩrwo Jehova Ngai waku igongona kũu Giligali."

²² No Samūeli akĩmũcookeria atĩrĩ, "Anga Jehova nĩakenagio nĩ maruta ma njino na magongona ta ũria akenagio nĩ gwathĩkĩra mũgambo wa Jehova?"

Gwathĩka nĩ kwegu gũkĩra igongona, na kũmũigua nĩ kwegu gũkĩra maguta ma ndũrũme.

²³ Nĩ undũ ũremi ũhaana ta mehia ma ũragũrĩ, nakuo kwaga gwathĩka kũhaana ta wĩhia wa kũhooya mĩhianano.

Tondũ nĩuregete kiugo kĩa Jehova, nake nĩakũregete ta mũthamaki."

²⁴ Nake Saũlũ akĩra Samūeli atĩrĩ, "Nĩnjĩhĩtie. Nĩnjagararĩte watho wa Jehova na uuge waku. Nĩ andũ ndeetigĩrĩre ngĩkĩmaathĩkĩra. ²⁵ Rĩu ndagũthaita, ndekera mehia makwa, na ũhũndũke ũtwarane na nĩ, nĩgeetha ngahooe Jehova."

²⁶ No Samūeli akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩdigũcooka hamwe nawe. Nĩuregete kiugo kĩa Jehova, nake Jehova nĩakũregete ũtuũke mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli!"

²⁷ Rĩria Samūeli aagarũrũkaga athĩ-rĩ, Saũlũ akĩnyĩta ruuno rwa nguo yake, nayo igĩtarũka. ²⁸ Samūeli akĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova nĩatarũra ũthamaki wa Isiraeli kuuma kũrĩ we ũmũthĩ na nĩaũnengera mũndũ ũngĩ wa andũ a itũũra rĩaku, mwega gũgũkĩra. ²⁹ ũria we Rĩri wa Isiraeli ndaheenania kana akericũkwo; nĩ undũ we ti mũndũ, atĩ nĩguo ericũkwo."

³⁰ Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Nĩnjĩhĩtie, no ndagũthaita ndũithia harĩ athuuri a andũ akwa na harĩ Isiraeli; cookania na nĩ, nĩgeetha ngahooe Jehova Ngai waku." ³¹ Nĩ undũ ũcio Samūeli agĩcookania na Saũlũ, nake Saũlũ akĩhooya Jehova.

³² Samūeli agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndehera Agagi mũthamaki wa Aamaleki." Agagi agĩũka kũrĩ we arĩ na ũmĩrĩru, agĩciiragia atĩrĩ, "Ti-itherũ ruo rwa gĩkuũ nĩrũthengu."

³³ No Samūeli akiuga atĩrĩ, "O ta ũria rũhiũ rwaku rwa njora rũtũmĩte andũ-a-nja moorwo nĩ ciana-rĩ, noguo nyũkwa egũikara thĩnĩ wa andũ-a-nja atarĩ na mwana."

Nake Samūeli akĩũragĩra Agagi mbere ya Jehova kũu Giligali.

³⁴ Samūeli agĩcooka agĩthĩ Rama, no Saũlũ akĩambata mũciĩ gwake Gibe a itũũra rĩake. ³⁵ Nginya mũthenya ũria Samūeli aakuire, ndaathĩre kuona Saũlũ rĩngĩ, o na

gūtuika Samūeli nīamūcakayaḡira. Nake Jehova akūigua kīeha nī ūndū nīatuūte Saūlū mūthamaki wa ḡūthamakīra Isiraēli.

16

Samūeli Gūitīrīria Daudi Maguta

¹ Nake Jehova akūiria Samūeli atīrī, “Nī nginya rī ūkūrīrīra Saūlū, nīḡūkorwo nīndīmūregete ta mūthamaki wa Isiraēli? Iyūria rūhīa rwaku maguta, na umagare, ūthīi; ndrīragūtūma ūthīi kwa Jesii wa itūūra rīa Bethilehemu. Nīthuurīte ūmwe wa ariū ake atuūke mūthamaki.”

² No Samūeli akīmūūria atīrī, “Ingīthīi kūu atīa? Saūlū nīarīigua ūhoru ūcio nake anjūrage.”

Jehova akīmwīra atīrī, “Oya moori, ūthīi nayo na uuge atīrī, ‘Njūkīte kūrūtīra Jehova igongona.’ ³ Na wīte Jesii oke igongona-inī rīu, na nīndīrīkuonia ūria ūrika. Nawe ūitīrīrie maguta mūndū ūria ndrīkuonia.”

⁴ Samūeli agīka o ta ūria Jehova aamwīrīte eeke. Rīrīa aakinyire Bethilehemu, athuuri a itūūra makīmūtūnga makīnainaga. Makīmūūria atīrī, “Ūūkīte na thayū?”

⁵ Samūeli akīmacookeria atīrī, “Īi, njūkīte na thayū; njūkīte kūrūtīra Jehova igongona. Mwītheriei, mūūke hamwe na nīi igongona-inī.” Agīcooka agītheria Jesii na ariū ake, akīmeeta igongona-inī rīu.

⁶ Rīrīa ariū a Jesii maakinyire-rī, Samūeli akīona Eliabu, agīciiria atīrī, “Ti-itherū, ūria Jehova aītīrīrie maguta arūngīi haha mbere ya Jehova.”

⁷ No Jehova akīra Samūeli atīrī, “Tiga kūmūrora ḡīthiithi kana ūraihi wake, nīḡūkorwo nīndīmūregete, tondū Jehova ndaroraga maūndū marīa mūndū aroraga. Mūndū wa ḡūkū thī aroraga mūndū ḡīthiithi, no Jehova aroraga ngoro thīnī.”

⁸ Nīngī Jesii agīta Abinadabu akīmūhītūkīria mbere ya Samūeli. No Samūeli akiuga atīrī, “O na ūyū tiwe Jehova athuurīte.” ⁹ Nīngī Jesii akīhītūkīthia Shama, no Samūeli akiuga atīrī, “O na ūyū tiwe Jehova athuurīte.” ¹⁰ Jesii akīrehe ariū ake mūḡwanja ariā maahītūkīre harī Samūeli, no Samūeli akīmwīra atīrī, “Jehova ndathuurīte aya.” ¹¹ Nī ūndū ūcio akūiria Jesii atīrī, “Ariū aku othe marī haha?”

Jesii agīcookia atīrī, “Nī harī ūria mūnini wao; no arī rūuru akīrīithia ng’ondū.”

Samūeli akīmwīra atīrī, “Mūtūmanīre; tūtingīkara thī atookīte.”

¹² Nī ūndū ūcio agītūmana, nake akīrehwo. Aarī mūtune, akaḡira ḡīthiithi na agathakara mūno akīoneka.

Jehova agīcooka akiuga atīrī, “Ūkīra ūmūitīrīrie maguta; ūyū nīwe.”

¹³ Nī ūndū ūcio Samūeli akīoya rūhīa rwa maguta akīmūitīrīria maguta ariū a nyina makionaga; kuuma mūthenya ūcio Roho wa Jehova agīka igūrū rīa Daudi na hinya. Nake Samūeli agīcooka agīthīi Rama.

Daudi Gūtungata Saūlū

¹⁴ Na rīrī, Roho wa Jehova nīeherete kūrī Saūlū, na roho mūuru uumīte kūrī Jehova nīwamūnyariiraga.

¹⁵ Nacio ndungata cia Saūlū ikīmwīra atīrī, “Atīrīrī, nī roho mūuru uumīte kūrī Ngai ūrakūnyariira. ¹⁶ Reke mwathi witū aathe ndungata ciake iria irī haha icarie mūndū ūria ūngīkūhūrīra kīnanda kīa mūgeeto. Nīarīhūrāga kīnanda rīrīa roho mūuru uumīte kūrī Ngai wagūkora, nawe nūrīguaga wega.”

¹⁷ Nī ūndū ūcio Saūlū akīra ndungata ciake atīrī, “Cariāi mūndū ūūi kūhūrā kīnanda wega na mūmūrehe harī nīi.”

¹⁸ Ndungata īmwe yake igīcookia atīrī, “Nīnyonete mūrīū ūmwe wa Jesii kuuma Bethilehemu ūūi kūhūrā kīnanda kīa mūgeeto. Nī mūndū mūmūrūru na nī njamba ya ita. Nīoi kwaria wega na nī mūndū kīrorerwa. Nake Jehova arī hamwe nake.”

¹⁹ Nī ūndū ūcio Saūlū agītūma andū kūrī Jesii, akīmwīra atīrī, “Ndūmīra mūrūguo Daudi, ūria ūrarīithia ng’ondū.” ²⁰ Nī ūndū ūcio Jesii akīoya ndigiri ikūūite mīgate, na mondo ya ndibeī, na koori, agīcinengera mūrūwe Daudi atwarīre Saūlū.

²¹ Daudi agīthīi kūrī Saūlū, akīngīra ūtungata-inī wake. Saūlū akīmwenda mūno, nake Daudi agītūka ūmwe wa kūmūkuagīra indo cia mbaara. ²² Nīngī Saūlū agītūma ūhoru kūrī Jesii, akīmwīra atīrī, “Tīkīria Daudi aikare ūtungata-inī wakwa nīḡūkorwo nīngenetiō nīwe.”

²³ Hīndī rīa yothe roho ūcio mūuru uumīte kūrī Ngai wakoraga Saūlū, Daudi nīoyaga kīnanda ḡīake kīa mūgeeto na agakīhūrā. Nake Saūlū akahoorera; akaigua wega, nagu roho ūcio mūuru ūkamweherera.

17

Daudi na Goliathū

¹ Na rīrī, Afilisti nīmoonganirie mbütü ciao cia mbaara, na magīcicookanīrīria kūu Soko thīini wa Juda. Makīamba hema ciao Efesi-Damimu, gatagatī ga Soko na Azeka. ² Saülū na andū a Isiraēli makīūngana, makīamba hema ciao kīanda-inī kīa Ela, makīhaarīria ūria mekūrūa na Afilisti. ³ Afilisti magīkara kīrīma-inī kīmwe, nao andū a Isiraēli magīkara kīrīa kīngī, hagakīgīa kīanda gatagatī kao.

⁴ Njamba ĩmwe yetagwo Goliathū, ūria woimīte Gathu,* akiumīra hau kambī-inī ya Afilisti. Nake aarī na ūriahu wa makīria ma buti kenda.† ⁵ Eekīrīte ngūbia ya gīcango mūtwe, na akehumba nguo ya mbaara ya gīcango ĩrī na ūritū wa cekerī ngiri ithano;‡ ⁶ eyohete indo cia kūgītira mūthiimo cia gīcango, na agacuuria kīberethi gīa gīcango gatagatī ga ciande ciake. ⁷ Mūtī wa ĩtimū rīake waiganaga ta mūtī wa mūtumi ngoora, nakīo kīgera kīa mūtwe warīo kīarī na ūritū wa cekerī magana matandatū.§ Nake mūkuui wa ngo yake akamūthīi mbere.

⁸ Goliathū akīrūgama, akīanīrīra kūrī ĩtungati cia Isiraēli, akiuga atīrī, “Nī kī gītūmīte mūtūke mwīyaare mīhari ya mbaara? Githī nī ndikīrī Mūfilisti, na ĩnyuī githī mūtīkīrī ndungata cia Saülū? Thuurai mūdū ūmwe mūreke aikūrūke oke kūrī nī. ⁹ Angihota kūrūa na nī na anjūrage-rī, ĩthuī tūgūtūika ndungata cianyu; no ndamūtooria na ndīmūūrage-rī, ĩnyuī mūgūtūika ndungata ciitū na mūtūtungatagīre.” ¹⁰ Ningī Mūfilisti ūcio akiuga atīrī, “Ūmūthī nīndoogita ĩtungati cia Isiraēli! Heei mūdū tūrūe nake.” ¹¹ Rīrīa maiguire ciugo cia Mūfilisti ūcio, Saülū na andū othe a Isiraēli makīmaka, magītīgīra mūno.

¹² Na rīrī, Daudi aarī mūrū wa Mūefiratha wetagwo Jesii, woimīte Bethlehemu ya Juda. Jesii aarī na ariū anana, na matukū-inī ma Saülū aarī mūdū mūkūrū, agatīndīkanga mīaka. ¹³ Ariū atatū a Jesii ariā akūrū nīmathiite na Saülū mbaara-inī: Wa mbere eetagwo Eliabu; na wa keerī Abinadabu; na wa gatatū Shama. ¹⁴ Daudi nīwe warī mūnini wao. Acio atatū akūrū nīmarūmīrīre Saülū, ¹⁵ no Daudi agathiia ga gwī Saülū, na agacooka nīguo akarīthie ng’ondū cia ithe kūu Bethlehemu.

¹⁶ Ihinda rīa matukū mīrongo ĩna Mūfilisti ūcio nīomagīra o rūciinī na hwaī-inī, akarūgama akeyonithania harīo.

¹⁷ Na rīrī, Jesii akīira mūrīū Daudi atīrī, “Oya eba* ĩno ya ngano hīhie, na mīgate ĩno ikūmi nī ūndū wa ariū a nyūkwa, ūhiūhe ūcitware kūu kambī-inī. ¹⁸ Nacio cienyū ĩci ikūmi cia ngorono ūcitware kūrī mūnene wa gīkundi kīao. Ūkīrore ūria ariū a nyūkwa matarī ūnjookerie ūhorō wao wa kūnyūmīrīria. ¹⁹ Na rīrī, marī hamwe na Saülū na andū othe a Isiraēli kīanda-inī kīa Ela makīrūa na Afilisti.”

²⁰ Kwarooka gūkīa-rī, Daudi agītiga mbūrī ĩrī na mūrīithi, akīoya mīrigo, akiumagara agītīhi, o ta ūria Jesii aamwathīrīre. Nake agīkinya kambī-inī o rīrīa mbütü cia ĩta cioimagaraga ikang’ethanīre, ĩrī na mbugīrīrio ya mbaara. ²¹ Andū a Isiraēli na Afilisti maaharagīria ĩta ciao igaikara ĩng’ethanīre. ²² Nake Daudi agītiga indo ĩria aakuuīte harī mūdū ūria wamenyagīrīra indo, agīteng’era harīa ikundi ĩcio cia mbaara ciarī na akīgeithia ariū a nyina. ²³ Rīrīa aaragia nao, Goliathū, njamba ĩyo ya Afilisti kuuma Gathu, ikiumīra gīkundi-inī kīayo ikīanagīrīra ciugo cia kūmoogita o ta ūria yamenyerete, nake Daudi akīgua. ²⁴ Rīrīa andū a Isiraēli moonire mūdū ūcio, othe makīmūrīra marī na guoya mūnene.

²⁵ Na rīrī, andū a Isiraēli mooranagia atīrī, “Nīmūkuona ūria mūdū ūyū aikaraga akiumagīra? Oimagīra nīgeetha oogite Isiraēli. Mūthamaki nīekūheana ūtonga mūingī kūrī mūdū ūria ūngimūraga. Nīegūcooka ahe mūdū ūcio mūīrītu wake amūhīkie, nayo nyūmba ya ithe ndīgūcooka kūrīha igooti thīnī wa Isiraēli.”

²⁶ Daudi akīūria andū ariā maarūngīi hakuhi nake atīrī, “Atī mūdū ūria ūkūūruga Mūfilisti ūyū, na ehererie Isiraēli thoni ĩci egwīkwo atīa? Mūfilisti ūyū ūtarī mūrūu nake nūū, atī nīguo oogite ĩta cia Ngai ūria ūrī muoyo?”

²⁷ Nao magīcookera ūhorō ūcio maaragia, makīmwīra atīrī, “Ūguo nīguo gūgwīkwo kūrī mūdū ūria ūkūmūruga.”

²⁸ Hīndī ĩrīa Eliabu, mūrū wa nyina ūria mūkūrū, aamūguire akīaria na andū acio-rī, agīcinwo nī marakara nī ūndū wake, akīmūrīra atīrī, “Nī kī gītūmīte ūikūrūke gūkū? Na nūū ūratīgīre ng’ondū ĩcio ĩtarī nyingī kūu werū-inī? Nīnjūū ūria ūrī mwītīni, na ūria ngoro yaku ĩrī maramari; ūikūrūkīte gūkū no ūndū wa kwīrorera mbaara.”

* 17:4 Goliathū aarī wa rūciaro rwa Anaki, tondū Joshua ndaamaniire othe. † 17:4 nī ta mita 3 ‡ 17:5 nī ta kilo 57 § 17:7 nī ta kilo 7 * 17:17 nī ta kilo 22

²⁹ Daudi akiuga atĩrĩ, “Kaĩ ndagĩka atĩa? Anga ndiagĩrĩrwo nĩ kwaria?” ³⁰ Nake agĩcoka akĩhũgũkĩra mũndũ ũngĩ na akĩmwarĩria ũhoro o ro ũcio, nao andũ makĩmũcookeria ũhoro o ta mbere. ³¹ Ũhoro ũcio Daudi oigire nĩwairwo, ũkĩmenyithio Saũlũ, nake Saũlũ agĩtũmana ageetwo.

³² Daudi akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Ndũkareke mũndũ o na ũmwe akue ngoro nĩ ũndũ wa Mũfilisti ũyũ; ndungata yaku nĩgũthĩ ikarũe nake.”

³³ Saũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩhota gũthĩ kũria na Mũfilisti ũyũ; wee ũrĩ o mũndũ mũnini, nake atũire arũaga mbaara kuuma arĩ o mũnini.”

³⁴ No Daudi akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Nĩ ndungata yaku ndũire ndũithagia ng’ondũ cia baba. Na rĩria mũrũthi kana nduba ĩngĩnyiita na ĩkuue ng’ondũ kuuma rũuru-inĩ, ³⁵ ndĩmĩrũmagĩra, ngamĩgũtha, ngateithũra ng’ondũ ĩyo kuuma kanua-inĩ kayo. Na rĩria yenda kũndũgĩra ngamĩnyiita nderu, ngamĩgũtha, ngamĩũraga. ³⁶ Ndungata yaku yanooraga mũrũthi na nduba o cieri; Mũfilisti ũyũ ũtarĩ mũruu o nake egĩtuika o ta ĩmwe yacio, tondũ nĩogitĩte ita rĩa Ngai ũria ũrĩ muoyo. ³⁷ Jehova ũria wahonokirie harĩ gĩthu kĩa mũrũthi o na gĩthu kĩa nduba-rĩ, nĩekũhonokia guoko-inĩ kwa Mũfilisti ũyũ.”

Saũlũ akĩra Daudi atĩrĩ, “Thĩ, na Jehova arokorwo hamwe nawe.”

³⁸ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩhumba Daudi nguo ciake na, akĩmwĩra nguo ya kĩgera na ngũbia ya gĩcango mũtwe. ³⁹ Daudi akĩhoia rũhiũ rwake rwa njora igũrũ rĩa nguo icio, na akĩgeria gũkinyũkia, tondũ ndaacimenyerete.

No akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Ndingĩhota gũthĩ na indo ici, nĩ ũndũ ndicimenyerete.” Nake agĩciruta. ⁴⁰ Agĩcoka akĩnyiita rũthanju rwake na guoko, agĩthũra tũhiga tũtano tũnyoroku kuuma karũĩ-inĩ, agĩtwĩra kamũhuko-inĩ gake ka mũrĩthi, akĩnyiita kĩgũtha gĩake na guoko, agĩthĩ, agĩkuhĩria Mũfilisti ũcio.

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo Mũfilisti ũcio no gũka ookaga akuhĩrie Daudi, na mũndũ ũria wamũkuuagĩra ngo arĩ mbere yake. ⁴² Nake akĩrora Daudi, akĩona atĩ aarĩ o mũndũ mũnini, mĩtũne mwĩrĩ na agathakara, nake akĩmũira. ⁴³ Akĩra Daudi atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ndĩ ngui atĩ nguo ũgũke kũrĩ nĩ na thanju?” Nake Mũfilisti ũcio akĩruma Daudi akĩgwetaga ngai ciake. ⁴⁴ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka haha, na nĩngũhe nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka nyama ciaku!”

⁴⁵ Daudi akĩra Mũfilisti ũcio atĩrĩ, “Wee ũroka kũrĩ nĩ na rũhiũ rwa njora, na ĩtimũ na kiberethi, no nĩ ndĩroka kũrĩ we na rĩtwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai ũria mwene ita rĩa Israeli, ũria wee ũnyararithie. ⁴⁶ Ũmũthĩ Jehova nĩegũkũneana kũrĩ nĩ, na nĩngũkũgũtha ũwe thĩ, na ngũtinie kĩongo. Ũmũthĩ nĩngũhe nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka ciimba cia ita rĩa Afilisti, nayo thĩ yothie ĩmenye atĩ nĩ kũrĩ Ngai thĩni wa Israeli. ⁴⁷ Arĩa othe moonganite haha nĩmekũmenya atĩ Jehova ndahonokania na rũhiũ rwa njora kana ĩtimũ; nĩgũkorwo mbaara nĩ ya Jehova, nĩekũmũneana ĩnyothe moko-inĩ maitũ.”

⁴⁸ Na rĩria Mũfilisti ũcio aamũkuhagĩrĩria nĩguo amũtharĩkĩre-rĩ, Daudi agĩteng’era na ĩhenya erekeire na kũria mbaara yarĩ nĩguo amũtũnge. ⁴⁹ Agĩkia guoko mondo-inĩ yake akĩruta kahiga kamwe, akĩhiũria kĩgũtha, nake akĩgũtha Mũfilisti ũcio thĩthi. Kahiga kau gagĩtoonyerera thĩthi-inĩ wake, akĩgũa, agĩturumithia ũthĩ wake thĩ.

⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhota Mũfilisti ũcio na kĩgũtha na kahiga; ndaarĩ na rũhiũ rwa njora guoko-inĩ gwake akĩgũtha Mũfilisti ũcio na akĩmũũraga.

⁵¹ Daudi agĩteng’era, akĩrũgama igũrũ rĩake. Akĩnyiita rũhiũ rwa njora rwa Mũfilisti ũcio akĩrũcomora njora-inĩ. Thuutha wa kũmũũraga-rĩ, agĩtinia kĩongo gĩake na rũhiũ rũu rwa njora.

Rĩria Afilisti moonire atĩ njamba yao nĩ yakua, makĩgarũrũka, makĩũra. ⁵² Andũ a Israeli na Juda makĩmũra maanĩrĩre, makĩngatithia Afilisti nginya itoonyero rĩa Gathu na nginya ĩhingo-inĩ cia Ekironi. Arĩa moragĩtwe maagwĩte njĩra-inĩ ĩria ĩthiiga Sharaimu nginya Gathu na Ekironi. ⁵³ Rĩria andũ a Israeli maacookire kuuma kũngatithia Afilisti, magĩtaha indo kambĩ-inĩ ciao. ⁵⁴ Daudi akĩoya mũtwe wa Mũfilisti ũcio, akĩtũwara Jerusalemu, na akĩga indo cia Mũfilisti ũcio cia mbaara hema-inĩ yake mwene.

⁵⁵ Na rĩria Saũlũ eroreire Daudi agĩthĩ gũtũnga Mũfilisti, akĩria Abina, mũnene wa mbũtũ cia ita, atĩrĩ, “Mwanake ũyũ nĩ mũriũ waũ?”

Abina akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũria ũtũũraga muoyo wee mũthamaki, nĩ ndiũ nĩ waũ.”

⁵⁶ Nake mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta gĩtuĩrie ũmenye mwanake ũcio nĩ mũriũ waũ.”

⁵⁷ Na thuutha wa Daudi gūcoka kuuma kūruga Mūfilisti-rī, Abina akīmuoya na akīmūtvara mbere ya Saūlū, o anyiite mūtwe wa Mūfilisti ūcio.

⁵⁸ Saūlū akīmūria atīrī, “Mwanake ūyū, ūrī mūriū waū?”

Nake Daudi akīmwira atīrī, “Nīi ndī mūrū wa ndungata yaku Jesii wa Bethlehemu.”

18

Saūlū Kūiguira Daudi Ūiru

¹ Thuutha wa Daudi kūrīkia kwaria na Saūlū, Jonathani akiumirania ngoro na Daudi, akīmwenda o ta ūria eyendete we mwene. ² Kuuma mūthenya ūcio Saūlū akīga Daudi gwake na ndaarekire acooke kūnūka mūciū gwa ithe. ³ Nake Jonathani akīgia kīrīkanīro na Daudi nī ūndū nīamwendete o ta ūria eyendete we mwene. ⁴ Jonathani akīruta nguo iria ndaaya yake ya igūrū iria eehumbite akīmhe Daudi, hamwe na kanjū yake, na rūhiū rwake rwa njora, na ūta wake na mūcibi wake.

⁵ Ūria wothe Saūlū aatūmaga Daudi ageeke, nīawikaga ūkagaacira, nginya Saūlū akīmūtua mūrūgamīrīri mūnene wa mbūtū cia ita. Ūndū ūcio ūgīkenia andū othe, na ūgīkenia anene a Saūlū o nao.

⁶ Rīria andū mainūkaga, thuutha wa Daudi kūruga Mūfilisti ūcio-rī, andū-ana makīuma matūūra-inī mothe ma Isiraēli makīnaga na makīrūgarūgaga, nīguo magatūnge Mūthamaki Saūlū marī na tūhembe na inanda makīnaga nyīmbo cia gīkeno. ⁷ Makīrūgarūgaga, makīina atīrī:

“Saūlū nīeyūragūire andū ngiri nyingī,

nake Daudi akeyūragira andū ngiri makūmi maingī.”

⁸ Saūlū nīarakaria mūno; ikūngūya rīu rīkīmūgiuthia ūiru mūno. Agīciiria atīrī, “Maraha Daudi ūhooatani wa kūruga andū ngiri makūmi maingī, no nī ngooraga o ngiri nini. Agītigitīte ūndū ūngī ūrīkū, tīga kwīyoera ūthamaki?” ⁹ Na kuuma hīndī iyo Saūlū akīambīrīria kūiguira Daudi ūiru na kūmwīkūūa.

¹⁰ Mūthenya ūyū ūngī roho mūru uumīte kūrī Ngai ūgūka na hinya mūno igūrū rīa Saūlū. Nake akīambīrīria kwaria ta mūgūrūki arī nyūmba yake thīnī, Daudi aahūuraga kīnanda kīa mūgeeto, o ta ūria aamenyerete gwīka. Saūlū aarī na itīmū guoko, ¹¹ nake akīmūkīria, eīrīte atīrī, “Ngūtheecithania Daudi na rūthingo.” Nowe Daudi akīmweherera maita meerī akīuma harī we.

¹² Saūlū nīetigīrīte Daudi, nī ūndū Jehova aarī hamwe na Daudi, no nīatiganīrie Saūlū. ¹³ Nī ūndū ūcio akīheheria Daudi harī we akīmūtua mūnene wa thigari ngiri, nake Daudi agatongoragia mbūtū cio kūu ita-inī ciao. ¹⁴ Ūndū o wothe ūria ekaga nīwagaacaagira, nī ūndū Jehova aarī hamwe nake. ¹⁵ Rīria Saūlū onire ūria Daudi aagacīre, akīmwtīgira. ¹⁶ No andū othe a Isiraēli na Juda nīmendete Daudi nī ūndū nīamatongoragia kūu ita-inī ciao.

¹⁷ Saūlū akīra Daudi atīrī, “Ūyū nī Merabu, mūrītu wakwa ūria mūkūrū. Nīwe ngūkūhe ūmūhīkie; wee ndungatira na ūcamba, na ūhūrane mbaara cia Jehova.” Nī ūndū Saūlū eīrīre atīrī, “Nīi ndīkūmūkīrīra na guoko gwakwa. Afilisti nī meke ūguo arī o!”

¹⁸ No Daudi akīra Saūlū atīrī, “Nīi ngīrī ū, nayo nyūmba yakwa kana mūhīrīga wa baba thīnī wa Isiraēli, ūkūrī kī, atī nīguo nīi ndūike mūthoni-we wa mūthamaki?” ¹⁹ Nī ūndū ūcio rīria ihinda rīakinyire rīa Merabu, mwarī wa Saūlū kūnengerwo Daudi-rī, akīneanwo ahīkio nī Adīrīle wa Mehola.

²⁰ Na rīrī, Mikali mwarī wa Saūlū nīendeete Daudi, na rīria meerire Saūlū ūhoro ūcio, agīkena. ²¹ Nake agīciiria atīrī, “Nīngūmūhe we, nīguo atuīke mūtego harī we nīguo guoko kwa Afilisti kūmūkīrīre.” Nī ūndū ūcio Saūlū akīra Daudi atīrī, “Rīu ūrī na mweke wa keerī wa gūtuīka mūthoni wakwa.”

²² Nīngī Saūlū agīatha ndungata ciake, agīciira atīrī, “Arīria Daudi keheri-inī, mūmwīre atīrī, ‘Atīrīrī, mūthamaki nīakenetio nīwe na ndungata ciake ciothe nīkwendete; rīu gūtuīke mūthoni-we.’”

²³ Nao magīcookera ciugo cio kūrī Daudi. No Daudi akiuga atīrī, “Mūgwīciiria nī ūndū mūnini gūtuīka mūthoni-we wa mūthamaki? Nīi ndī mūndū mūthīni na ndīūkaine.”

²⁴ Rīria ndungata cia Saūlū ciamwīrīre ūria Daudi oiga-rī, ²⁵ Saūlū agīcookia atīrī, “Īrai Daudi atīrī, ‘Mūthamaki ndekwenda irīhi rīngī o rīothe rīa rūracio o tīga ikonde cia nyama igana cia Afilisti, nīguo arīhīrio kūrī thū ciake.’” Mūbango wa Saūlū warī atī Daudi oragwo nī Afilisti.

²⁶ Rīria ndungata cīrīre Daudi maūndū macio-rī, Daudi agīkenio nī ūhoro wa gūtuīka mūthoni-we wa mūthamaki. Nī ūndū ūcio mbere ya ihinda rīria rīaheanītwo

rītanathira-rī, ²⁷ Daudi na andū ake makiumagara, makīūruga Afilisti magana meerī. Akīrehe ikonde ciao cia nyama na agīcineana ciothe kūrī mūthamaki nīgeetha atuīke mūthoni-we. Saūlū agīcooka akīmūnengera Mikali mūrītu wake nīguo amūhikie.

²⁸ Rīrīa Saūlū aamenyire atī Jehova aarī hamwe na Daudi, na atī mwarī Mikali nīendeete Daudi rī, ²⁹ Saūlū agīkīrīrīria kūmwītīgīra, nake agītūra arī thū yake matukū make marīa maatigaire.

³⁰ Anene a ita cia Afilisti magīthīi o na mbere mbaara-inī, na o rīrīa rīothe meekaga ūguo, Daudi agīthīi na mbere kūgīa na ūhootani gūkīra anene acio angī a Saūlū, narīo rītwa riake rīkīmenyeka mūno.

19

Saūlū Kūgeria Kūūruga Daudi

¹ Na rīrī, Saūlū akīra mūrīo Jonathani na ndungata ciake ciothe moorage Daudi. Nowe Jonathani nīendeete Daudi mūno, ² nake akīmūkunyīra ūhoru, akīmwīra atīrī, “Baba Saūlū nīaracaria mweke wa gūkūūruga. Nī ūndū ūcio ūkemenyerera rūciū rūciinī; ūthīi wīhithe handū, na ūikare ho. ³ Nīi nīngathīi ndūgame hamwe na baba kūu mūgūnda-inī, kūu ūgaakorwo ūrī. Nīngaaria nake ūhoru ūgūkonīi na ūrīa ngaamenya nīngakwīra.”

⁴ Jonathani akīra ithe Saūlū wega wa Daudi, akīmwīra atīrī, “Reke mūthamaki aage gwīka Daudi ndungata yake ūuru, ndakwīhīrie, na ūrīa ekīte ūkoretwo ūrī uumithio mūnene kūrī we. ⁵ Nīetoonyire ūgwati-inī rīrīa ooragire Mūfilisti. Nake Jehova akīhe Isiraēli guothe ūhootani mūnene mūno, ūkīionera ūndū ūcio na ūgīkena. Nī kīi kīngītūma wīke mūndū ūtarī na ihītia ta Daudi ūuru, ūmūūrage hatarī na gītūmi?”

⁶ Saūlū nīathikīrīrie Jonathani na akīhīta akiuga ūu: “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, Daudi ndekūūragwo.”

⁷ Nī ūndū ūcio Jonathani agīta Daudi akīmwīra ūhoru ūcio maaragia wothe. Akīmūtwarā kūrī Saūlū, nake Daudi agīkara na Saūlū o ta mbere.

⁸ Nī kwagīre na mbaara rīngī, na Daudi agīthīi akīrūa na Afilisti. Nake akīmahūra na hinya mūno nginya makīmūūrīra.

⁹ No roho mūrūu uumīte kūrī Jehova ūgīkora Saūlū rīrīa aikarīte gwake nyūmba arī na itimū rīake guoko-inī. Hīndī īyo Daudi aahūūruga kīnanda kīa mūgeeto. ¹⁰ Saūlū akīgeria kūmūthecereria rūthingo-inī na itimū rīake, no Daudi akīmweherera o rīrīa aaiakagia itimū rūthingo-inī. ūtukū ūcio Daudi akīūra.

¹¹ Saūlū agītūma andū kwa Daudi makaraangīre nyūmba yake na mamūūrage gwakīa. No Mikali, mūtumia wa Daudi, akīmūkunyīra ūhoru ūcio, akīmwīra atīrī, “Waga kūūra ūtukū wa ūmūthī, ūhonokie muoyo waku-rī, rūciū nīūkooragwo.” ¹² Nī ūndū ūcio Mikali agīkūrūkīria Daudi ndirīca-inī, nake akīyūrīra, akīhonoka. ¹³ Nīngī Mikali akōya mūhianano na akīūiga ūrīrī igūrū, akīūhumbīra na gītama na akīwīkīra guoya wa mbūrī mūtwe.

¹⁴ Hīndī īrīa Saūlū aatūmire andū makanyiite Daudi, Mikali akīmeera atīrī, “Nī mūrūaru.”

¹⁵ Nīngī Saūlū agītūma andū acio macooke makarore Daudi, akīmeera atīrī, “Mūrehei kūrī nīi arī o ūrīrī wake, nīguo ndīmūūrage.” ¹⁶ No rīrīa andū maatoonyire kuo, magīkora no mūhianano warī ūrīrī, na ūgekīrwo guoya wa mbūrī mūtwe.

¹⁷ Saūlū akīra Mikali atīrī, “Nī kīi gītūmīte ūuheenie ūguo, na ūkarekereria thū yakwa yūre, nīgeetha ihonoke?”

Mikali akīmwīra atīrī, “Aranjīrīre atīrī, ‘Reke nīi ndīyūrīre. Ngūgīkūūruga nī ūndū kī?’ ”

¹⁸ Nake Daudi akīūra, akīhonoka, na agīthīi gwī Samūeli kūu Rama, akīmwīra ūrīa wothe Saūlū aamwīkīte. Nīngī Daudi na Samūeli magīthīi Naiothu, magīkara kuo. ¹⁹ ūhoru ūgīkinyīra Saūlū, akīrwo atīrī, “Daudi arī Naiothu, kūu Rama”; ²⁰ nī ūndū ūcio agītūma andū makamūnyīte. No hīndī īrīa moonire gīkundi kīa anabīi gīkīratha mohoro, matongoretio nī Samūeli arūgamīte hau, Roho wa Ngai agīkora andū a Saūlū, o nao makīratha mohoro. ²¹ Saūlū akīheo ūhoru ūcio, nake agītūma andū angī, nao makīratha mohoro. Saūlū agītūma andū riita rīa gatātū, o nao makīratha mohoro. ²² Thūutha wa maūndū mothe, o nake we mwene agīthīi Rama na agīkinya irīma-inī rīa maaī rīrīa inene kūu Seku. Nake akīūra atīrī, “Samūeli na Daudi marī ha?”

Nao makīmwīra atīrī, “Marī Naiothu, kūu Rama.”

²³ Nī ūndū ūcio Saūlū agīthīi Naiothu, kūu Rama. No Roho wa Ngai ūkīmūkora, agīthīi akīrathaga mohoro nginya agīkinya Naiothu. ²⁴ Akīūra nguo ciake cia igūrū, o

na ningī akīratha mohoro arī mbere ya Samūeli. Agīkoma ūguo mūthenya ūcio wothe, o na ūtukū. Kīu nīkīo gītūmaga andū moorie atīrī, “Saūlū nake no ūmwe wa anabii?”

20

Daudi na Jonathani

¹ Na rīrī, Daudi akīūra, akiuma Naiothu kūu Rama agīthī kūrī Jonathani, akīmūūria atīrī, “Nī atīa njīkīte? Nī ngero īrīkū nī ngerete? Thoguo ndīmūhītūrie atīa atī nīkīo arageria kūnjūraga?”

² Jonathani akīmūcookeria atīrī, “Kūroaga gūtuīka ūguo; wee ndūgūkua! Atīrīrī, baba ndarī ūndū ekaga o na ūmwe mūnene kana mūnini ataamenyithītie. Egūkīhitha ūndū ta ūcio nīkī? Ūguo ti guo!”

³ No Daudi akīhīta akiuga atīrī, “Thoguo nīoī o wega mūno atī nīnjītīkīrīkīte nīwe, nake nīērīte atīrī, ‘Jonathani ndagīrīrwo nī kūmenya ūndū ūyū, ndakae kūnyitwo nī kieha.’ No rīrī, ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, na ūrīa wee mwene ūtūūraga muoyo-rī, hatigaire o ikinya rīmwe gatagatī gakwa na gīkuū.”

⁴ Jonathani akīūra Daudi atīrī, “Ūndū o wothe ūngīenda njīke-rī, nīngūgwīkīra.”

⁵ Nī ūndū ūcio Daudi akīmwīra atīrī, “Atīrīrī, rūciū nī gīathī gīa Karūgamo ka Mweri na nīnjagīrīrwo gūkaārīnīra hamwe na mūthamaki, no reke thī ngehithe mīgūnda-inī nginya mūthenya wa gatatū hwaī-inī. ⁶ No thoguo angīnjaga-rī, mwire atīrī, ‘Daudi nīarathaitīre ndīmwtīkīrie aguthūke Bethlehemu itūūra-inī rīao, nī ūndū nī kūrī na igongona rīkūrutwo kuo rīa mwaka nī ūndū wa mūhīrīga wao wothe.’ ⁷ Angīkoiga atīrī, ‘Nī wega mūno,’ hīndī ūyo ndungata yaku nīngakorwo na thayū. No angīkaarakara-rī, nīūkamenya na ma atī nīatuīte nīekūngera ngero. ⁸ No wee rī, onania wendani kūrī ndungata yaku, nī ūndū nīūgūite kīrīkanīro nayo mbere ya Jehova. Kūngīkorwo ndī na mahītia-rī, njūraga wee mwene! Ūgūkīneana kūrī thoguo nīkī?”

⁹ Jonathani akiuga atīrī, “Kūroaga gūtuīka ūguo! Korwo nī kūrī kaūndū o na kanini njūū atī baba nīatuīte gūkūgera ngero-rī, gīthī to ngwīre?”

¹⁰ Daudi akīmūūria atīrī, “Thoguo angīgagūcookeria arī na marūrū-rī, ngaahē ūhorō nūū?”

¹¹ Jonathani akīmwīra atīrī, “Ūka, tūthī na kūu mīgūnda-inī.” Nī ūndū ūcio magīthī kuo me hamwe.

¹² Ningī Jonathani akīūra Daudi atīrī, “Nī ūndū wa Jehova o we Ngai wa Isiraēli, ti-itherū nīngaria na baba ihinda ta rīrī mūthenya wa gatatū! Angīgakorwo akenetio nī wee-rī, gīthī to ngūtūmanīre ngūmenyithie ūhorō ūcio? ¹³ No baba angītua nī egūkūgera ngero-rī, Jehova aroherithia na anjīke ūuru makīria, ingīkaaga gūkūmenyithia, na ndeke ūthī na thayū. Jehova arokorwo hamwe nawe o ta ūrīa akoretwo arī hamwe na baba. ¹⁴ No nyonia tha iria itathiraga ta iria cia Jehova matukū marīa ngūtūra muoyo, nīguo ndikanooragwo, ¹⁵ na ndūkaneherie tha ciaku o na rī kuuma kūrī nyūmba yakwa, o na hīndī īrīa Jehova agaakorwo anīnīte thū ciothe cia Daudi gūkū thī.”

¹⁶ Nī ūndū ūcio Jonathani akīgīa kīrīkanīro na nyūmba ya Daudi, akiuga atīrī, “Jehova arorīhīria Daudi kūrī thū ciake.” ¹⁷ Nake Jonathani agītūma Daudi akiindīre mwīhītwa wake nī ūndū nīamwendete, nīgūkorwo aamwendete o ta ūrīa eyendete we mwene.

¹⁸ Ningī Jonathani akīūra Daudi atīrī, “Rūciū nī gīathī gīa Karūgamo ka Mweri. Wee nīūkoneka ndūrī ho, nī ūndū gītī gīaku gīgaakorwo kīrī gītheri. ¹⁹ Mūthenya wa gatatū gwatua gūtuka-rī, ūgaathī handū harīa wehithite hīndī īrīa thīna ūyū waambīrīrie, na weterere hau ihīga-inī rīa Ezeli. ²⁰ Nīngāika mīgū itatū mwena-inī warīo, taarī wathi ngwīgera. ²¹ Ningī nīngatūma kahī ndīkeere atīrī, ‘Thī ūgacarie mīgū ūyo.’ Ingīgakeera atīrī, ‘Mīgū īrī mwena ūyū waku; mīrehe haha,’ hīndī ūyo ūgooka, nī ūndū ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, ndūrī ūuru ūkoona; no thayū. ²² No ingīkeera kahī kau atīrī, ‘Mīgū īrī mbere yaku,’ hīndī ūyo no nginya ūthī, nī ūndū Jehova nīakūrekereire ūthī. ²³ Naguo ūhorō ūrīa twaranīrie nawe-rī, rīrīkana, Jehova nīwe mūira gatagatī gakwa nawe nginya tene.”

²⁴ Nī ūndū ūcio Daudi akīhitha kūu mīgūnda-inī, na hīndī īrīa gīathī gīa Karūgamo ka Mweri gīakinyire-rī, mūthamaki agīkara thī arīe irio. ²⁵ Agīkara thī handū harīa aamenyerete, kūrīgania na rūthingo, ang’ethanīre na Jonathani, nake Abineri agīkara thī kūrīgania na Saūlū, no handū ha Daudi haarī hatheri. ²⁶ Saūlū ndoigire ūndū mūthenya ūcio, nī ūndū eeciirīrie atīrī, “No nginya gūkorwo kūrī ūndū wīkīkīte kūrī Daudi akanyitwo nī thaahu; ti-itherū arī na thaahu.” ²⁷ No mūthenya ūyū ūngī, mūthenya wa keerī wa mweri ūcio, handū ha Daudi haarī o hatheri rīngī. Hīndī ūyo

Saulū akīūria mūriū Jonathani atīrī, “Nī kīi kīgīrītīe mūrū wa Jesii oke iruga-inī ira na ūmūthī?”

²⁸ Jonathani agīcookia atīrī, “Daudi nīarathaithire ndīmwtīkīrie athīi Bethlehemu. ²⁹ Aranjīrīre atīrī, ‘Reke thīi, nī ūndū andū a nyūmba iitū marī na igongona kūu itūūra-inī, na mūrū wa baba nīanjathīte ngorwo ho. Ingīkorwo nīnjītkīrīkīte nīwe-rī, reke thīi ngoone ariū a baba.’ Ūndū ūcio nīguo ūgīrītīe oke metha-inī ya mūthamaki.”

³⁰ Marakara ma Saulū magīakanīra Jonathani, akīmwīra atīrī, “Wee mūrū wa mūtumia mwaganu na mūremani! Githī ndiūi atī wee nīūnyīitanīte na mūrū wa Jesii nīguo agūconorīthīe na aconorīthīe nyūkwa ūria wagūciarīe? ³¹ Hīndī ūria yothe mūrū wa Jesii egūtūūra muoyo gūkū thī, wee ndūkehaanda kana ūthamaki waku wīhaande. Rīu mūtūmanīre oke kūrī nīi, tondū no ngīnya akue!”

³² Jonathani akīūria ithe atīrī, “Nī kīi gīgūtūma ooragwo? Nī atīa ekīte?” ³³ No Saulū akīmūkīrīa itimū rīake nīguo amūūrage. Nake Jonathani akīmenya atī ithe nīatuīte itua rīa kūruga Daudi.

³⁴ Jonathani agīkīra, akiuma metha-inī arī mūrakarū mūno; na mūthenya ūcio wa keerī wa mweri ūcio, ndaarīre irio nī ūndū aarī na kīeha nī ūria ithe ekīte Daudi cīko cia kūmūconorīthīa.

³⁵ Rūciinī rūrū rūngī Jonathani akiumagara, agīthīi kūu mūgūnda agacemanīe na Daudi. Nake agīthīi na kahīi kanini; ³⁶ akīra kahīi kau atīrī, “Teng’era ūgacarie mīguū ūria ngūikīa.” Na rīra kahīi kau gaateng’eraga-rī, agīkia mūguū mbere yako. ³⁷ Hīndī ūria kahīi kau gaakinyire harīa mūguū wa Jonathani wagwīte-rī, Jonathani agīgeeta agīkeera atīrī, “Githī mūguū ndūrī mbere yaku?” ³⁸ Nīngī akīanīrīra agīkeera atīrī, “Hīūha! Hanyūka! Ndūkarūgame!” Kahīi kau gakīoya mūguū ūcio, gagīcooka kūrī mwathi wako. ³⁹ (Kahīi kau gatirī ūndū kaamenyaga ūhorō-inī ūcio; tīga Jonathani na Daudi maamenyaga ūhorō ūcio.) ⁴⁰ Nīngī Jonathani akīnengerā kahīi kau indo ciake cia mbaara, agīkeera atīrī, “Kuaa, thīi na indo ici ūcīcookie itūūra-inī.”

⁴¹ Thuutha wa kahīi kau gūthīi-rī, Daudi agīkīra akiuma mwena wa gūthīni wa ihiga rīu, akīnamīrīra maita matatū mbere ya Jonathani, agīturumithagia ūthīi waka thī. Magīcooka makīmumunyana o eerī, makīranīra, no Daudi nīwe warīre mūno makīra.

⁴² Jonathani akīra Daudi atīrī, “Thīi na thayū, tondū nītwehītīre na mwīhītwa tūtūrie ūrata gatagatī gaitū thīinī wa rītwa rīa Jehova, tūkiuga atīrī, ‘Jehova nīwe mūira gatagatī gakwa nawe, na gatagatī ka njiaro ciaku na njiaro ciakwa ngīnya tene.’” Daudi agīkīra agīthīra, nake Jonathani agīcooka itūūra-inī.

21

Daudi arī kūu Nobu

¹ Na rīrī, Daudi agīthīi Nobu, kūrī Ahimeleku ūria mūthīnjīri-Ngai. Ahimeleku aamūtūnga akīnaina, akīmūria atīrī, “Kaī ūrī wiki nīkī? Nī kīi mūtārī na mūndū ūngī?”

² Daudi agīcookeria Ahimeleku ūcio mūthīnjīri-Ngai atīrī, “Nī mūthamaki ūnjathīte ngeke ūndū mūna na akanjīra atīrī, ‘Mūndū o na ū ndakamenye ūndū ūria ngūtūmīte na ūria ngwathīte.’ No andū akwa-rī, nī ndīmerīte tūcemanīe handū hana. ³ Na rīrī, nī kīi ūrī nakīo gīa kūrīa? He mīgate ītano, kana o kīrīa gīothe ūngīhota kuona.”

⁴ No mūthīnjīri-Ngai ūcio agīcookeria Daudi atīrī, “Ndirī na mīgate ūria ihūthīrwo kūrīo, no rīrī, haha nī harī mīgate ūria mīamūre, angīkorwo andū acio matīhutanīte na andū-a-nja.”

⁵ Daudi agīcookia atīrī, “Ti-itherū tūtīkoretwo hamwe na andū-a-nja, o ta ūria arī mūtugo witū rīrīa rīothe ngumagara. Indo cia andū aya nī theru o na gūtūika marī mawīra-inī matārī maamūre. Ūmūthī indo ciao itīkīrī nyamūre makīra!” ⁶ Nī ūndū ūcio mūthīnjīri-Ngai ūcio akīmūnengerā mīgate īyo mīamūre, nīgūkorwo hau hatīarī na mīgate īngī tīga mīgate ūria yaigagwo mbere ya Jehova, na nīyeheretio mbere ya Jehova mūthenya ūcio, na hakaigwo mīgate īngī mīhīi.

⁷ Na rīrī, mūthenya ūcio, haarī na mūndū ūmwe warī ndungata ya Saulū, aahīngīrīrio hau mbere ya Jehova; nake eetagwo Doegu ūria Mūedomu, ūria warī mūnene wa arīthī a Saulū.

⁸ Daudi akīūria Ahimeleku atīrī, “Kaī ūtarī na itimū kana rūhīi rwa njora haha? Ndīnooka na rūhīi rwakwa rwa njora kana kīndū kīngī kīa mbaara, nī ūndū wīra wa mūthamaki uuma wa ihenya.”

⁹ Mūthĩnjĩri-Ngai ūcio agĩcookia atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rwa Goliathũ, Mũfliſti ūrĩa woragĩre Gĩtuamba-inĩ kĩa Ela, rĩrĩ haha; naruo ruohetwo na taama rũkaigwo thuutha wa ebodi. Angĩkorwo nĩũkũrwenda-rĩ, ruoe; gũtirĩ na rũhiũ rũngĩ rwa njora tiga o rũu.”
Daudi akiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ rũhiũ rũngĩ taruo; kĩrũunengere.”

Daudi arĩ kũu Gathu

¹⁰ Mũthenya ūcio Daudi akĩũrĩra Saũlũ, agĩthĩ kũrĩ Akishi mũthamaki wa Gathu.
¹¹ No ndungata cia Akishi ikĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩthĩ ūyũ ti Daudi, ūrĩa mũthamaki wa bũrũri? Gĩthĩ tiwe mainagĩra nyĩmbo-inĩ ciao atĩrĩ:
“Saũlũ nĩeyũragĩre andũ ngĩri nyingĩ,

na Daudi akeyũragĩra andũ ngĩri makũmi maingĩ?”

¹² Nake Daudi akĩga ūhoru ūcio ngoro-inĩ na agĩtĩgĩra Akishi mũthamaki wa Gathu mũno. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio akĩgũrũkithia mbere yao; na rĩrĩa aarĩ moko-inĩ mao, agĩtua ta mũndũ mũgũrũki, akĩharaga mĩrango ya kĩhingo, agĩtaga rũta rũikũrũkanĩtie na nderu ciake.

¹⁴ Akishi akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Ta rorai mũndũ ūyũ! Nĩ mũgũrũku! Mwakĩmũrehe kũrĩ nĩ nĩkĩ? ¹⁵ Kaĩ nyĩhĩtie agũrũki atĩ nĩguo mũndehere mũndũ ūyũ haha eke maũndũ ta maya mbere yakwa? Mũndũ ūyũ no nginya oke nyũmba yakwa?”

22

Daudi arĩ Adulamu na Mizipa

¹ Na rĩrĩ, Daudi akiuma Gathu na akĩũrĩra ngurunga-inĩ ya Adulamu. Rĩrĩa ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe maiguire ũguo-rĩ, magĩkũrũka kũrĩ we. ² Aria othe maarĩ na mĩnyamaro, kana thĩrĩ kana makaaga kũiganĩra makiũngana harĩ we, nake agĩtuika mũtongoria wao. Aarĩ na andũ ta magana mana.

³ Kuuma kũu, Daudi agĩthĩ Mizipa kũu Moabi, akĩũria mũthamaki wa Moabi atĩrĩ, “Nĩũgũtĩkĩria baba na maitũ moke maikare nawe nginya rĩrĩa ngaamenya ūrĩa Ngai ekũnjĩkĩra?” ⁴ Nĩ ūndũ ūcio akĩmatigĩra mũthamaki wa Moabi, nao magĩkara nake ihinda rĩothe rĩria Daudi arĩ kĩhitho-inĩ.

⁵ No mũnabii Gadi akĩra Daudi atĩrĩ, “Tiga gũikara kĩhitho-inĩ. Thĩ bũrũri wa Juda.” Nĩ ūndũ ūcio Daudi akiuma kũu agĩthĩ mũtitũ wa Herethu.

Saũlũ Kũuraga Athĩnjĩri-Ngai a Nobu

⁶ Na rĩrĩ, Saũlũ akĩgua atĩ Daudi na andũ ake nĩmonetwo. Nake Saũlũ aikarĩte thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũbinde Kĩrĩma-inĩ kĩa Gibeaa aneyĩtĩte itimũ rĩake na guoko, nao anene ake othe marũgamĩte mamũthĩũrũrũkĩrie. ⁷ Nake Saũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩriai, andũ a Benjaminĩ! Anga mũrũ wa Jesii nĩakamũhe mĩgũnda ya irio na ya mĩthabibũ inyuothe? Anga nĩakamũtua anene a ita a kũrũgamĩrĩra andũ ngĩri, na a kũrũgamĩrĩra andũ magana? ⁸ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte inyuothe mũciire kũnjũkĩrĩra? Gũtirĩ mũndũ o na ūmwe ũngĩnjĩra rĩria mũrũ wakwa egũthondeka kĩrĩkanĩro na mũrũ wa Jesii. Gũtirĩ o na ūmwe wanyu wĩciirĩtie ūhoru wakwa kana akanjĩra atĩ mũrũ wakwa nĩaikĩrĩrie ndungata yakwa iikare ĩnjoheirie, ta ūrĩa ĩreeka ūmũthĩ.”

⁹ No Doegu ūrĩa Mũedomu, ūrĩa warũgamĩte hamwe na anene a Saũlũ, akiuga atĩrĩ, “Nĩndonire mũrũ wa Jesii okĩte kũrĩ Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu kũu Nobu. ¹⁰ Ahimeleku nĩamũtuĩrĩrie ūhoru harĩ Jehova; agĩcooka akĩmũhe irio, na rũhiũ rwa njora rwa Goliathũ ūrĩa Mũfliſti.”

¹¹ Nĩngĩ mũthamaki agĩtũmanĩra mũthĩnjĩri-Ngai Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu, na nyũmba ya ithe yothe, ariũ maarĩ athĩnjĩri-Ngai kũu Nobu, nao othe magũka kũrĩ mũthamaki. ¹² Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩria rĩu, mũrũ wa Ahitubu.”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ī, mwathi wakwa.”

¹³ Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũciirĩre kũnjũkĩrĩra, wee na mũrũ wa Jesii, nawe ūkamũhe mĩgate, o na rũhiũ rwa njora, na ūkamũtuĩrĩra ūhoru harĩ Jehova, nĩgeetha aanemere na aikare anjoheirie, ta ūrĩa ekĩte ūmũthĩ?”

¹⁴ Ahimeleku agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Nũũ thĩnĩ wa ndungata ciaku ciothe mwathĩki ta Daudi, mũthoni-we wa mũthamaki, mũrori wa arangĩri aku, na niatĩkĩte mũno thĩnĩ wa nyũmba yaku? ¹⁵ Mũthenya ūcio nĩguo warĩ wa mbere wa kũmũtuĩrĩra ūhoru harĩ Jehova? Aca tĩguo! Reke mũthamaki ndageciirĩrie ndungata yaku kana mũndũ o na ūrĩkũ wa nyũmba ya ithe, nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ ūndũ o na ūmwe yũĩ wa maũndũ maya mothe.”

¹⁶ No mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ, wee Ahimeleku nĩũgũkua, wee na andũ othe a nyũmba ya thoguo.”

¹⁷ Ningī mūthamaki agiatha thigari iria ciamūrūgamīriire, agīciira atīrī: “Hūgūkaai mūrage athīnjīri-Ngai a Jehova nī ūndū o nao nīmanyiitanīire na Daudi. Nīmamenyire nī kūūra ooraga, na matiigana kūnjīra.”

No anene a mūthamaki makīrega gūtambūrūkia guoko moorage athīnjīri-Ngai a Jehova.

¹⁸ Mūthamaki agīcooka agiatha Doegu, akīmwīra atīrī, “Hūgūka ūrage athīnjīri-Ngai.” Nī ūndū ūcio Doegu ūcio Mūedomu akīhūgūka akīmooraga. Mūthenya ūcio akīūruga andū mīrongo īnana na atano arīa meehumbīte ebodi ya gatani. ¹⁹ Agīcooka akīhūūra Nobu, itūūra rīu rīa athīnjīri-Ngai, na rūhiū rwa njora, akīūruga arūme na andū-a-nja, ciana ciarīo o na ngenge, na ng’ombe ciarīo, na ndigiri o na ng’ondū.

²⁰ No Abiatharu, mūrū ūmwe wa Ahimeleku mūrū wa Ahitubu, akīhonoka, akīūra, na akīrūmīrīra Daudi. ²¹ Akīūra Daudi atī Saūlū nīoragīte athīnjīri-Ngai a Jehova. ²² Nake Daudi akīūra Abiatharu atīrī, “Mūthenya ūcio, rīra Doegu ūcio Mūedomu aarī kuo-rī, nīndamenyire atī no nginya ere Saūlū. Nī nī ndehithīire nyūmba yothe ya thoguo gīkuū. ²³ Ikara hamwe na nī; ndūgetigīre; mūndū ūrīa ūracaria muoyo waku, o na wakwa o nago nīaraūcaria. Ūrī hamwe na nī ūrī mūmenyerere.”

23

Daudi Kūhonokia Keila

¹ Na rīrī, Daudi akīirwo atīrī, “Atīrīrī, Afilisti nīmararūa na itūūra rīa Keila, na magatunyana ngano īrīa īrī mahuhīro-inī.” ² Nake agītuīria ūhorō harī Jehova, akīūra atīrī, “Nīnjagīrīrwo nīgūthī gūtharīkīra Afilisti acio?”

Nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Thī ūgatharīkīre Afilisti nīguo ūhonokie Keila.”

³ No andū a Daudi makīmwīra atīrī, “Gūkū Juda nītūretigīra. Githī tūtīgūgītīgīra makīria twathī Keila tūkarūe na mbūtū cia Afilisti!”

⁴ O rīngī Daudi agītuīria ūhorō harī Jehova, nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Ikūrūka ūthī Keila, nī ūndū nīngūneana Afilisti guoko-inī gwaku.” ⁵ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake magīthī Keila, makīrūa na Afilisti, na makīmataha mahīū mao. Akīrehera Afilisti hathara nene, na akīhonokia andū a Keila. ⁶ (Na rīrī, Abiatharu mūrū wa Ahimeleku nīokīte akuūite ebodi rīrīa aikūrūkire, akīūrīra kūrī Daudi kūu Keila.)

Saūlū Kūingatithia Daudi

⁷ Saūlū akīirwo atī Daudi nīathiite Keila, nake akiuga atīrī, “Ngai nīamūneanīte kūrī nī, nīgūkorwo Daudi nīehingīrīire na ūndū wa gūtoonya itūūra rīrī na ihingo na mīgūko.” ⁸ Nake Saūlū agīta mbūtū ciake ciothe mathī mbaara, nīguo maikūrūke Keila makahingīrīre Daudi na andū ake.

⁹ Hīndī īrīa Daudi aamenyire atī Saūlū nīaciirīre kūmwīka ūūru-rī, akīūra Abiatharu mūthīnjīri-Ngai atīrī, “Rehe ebodi īyo.” ¹⁰ Daudi akiuga atīrī, “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, ndungata yaku nī īguite hatarī nganja atī Saūlū nīarooka Keila anīne itūūra rīrī nī ūndū wakwa. ¹¹ Hihī aikari a Keila nīmekūneana kūrī we? Hihī Saūlū nīegūkūrūka gūkū, ta ūrīa ndungata yaku īguite? Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, menyithia ndungata yaku ūhorō.”

Nake Jehova akiuga atīrī, “Nīegūkūrūka.”

¹² O rīngī Daudi akīūra atīrī, “Hihī aikari a Keila nīmekūneana, nī na andū akwa, kūrī Saūlū?”

Nake Jehova akiuga atīrī, “Nīmegūkūneana.”

¹³ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake, andū ta magana matandatū, makīuma Keila, na magīkara magīcangacangaga kūndū na kūndū. Rīrīa Saūlū eerīrwo atī Daudi nīorīte akoīma Keila, agītiga gūthī kuo.

¹⁴ Nake Daudi agīkara cīhitho cia werū-inī na irīma-inī cia Werū wa Zifu. O mūthenya Saūlū nīamūcaragia, na Ngai ndaaneanire Daudi moko-inī make.

¹⁵ Rīrīa Daudi aarī Horeshu kūu Werū wa Zifu, akīmenya atī Saūlū okīte nīguo amūrage. ¹⁶ Nake Jonathani mūrū wa Saūlū agīthī kūrī Daudi kūu Horeshu na akīmūteithia kwīyūmīrīra thīnī wa Ngai. ¹⁷ Nake akīmwīra atīrī, “Tiga gwītīgīra, Baba Saūlū ndagakūhutia na guoko gwake. Wee nīgūgathamakīra Isiraeli, na nī ndūke mūnini waku. O na Baba Saūlū, nīoi ūguo.” ¹⁸ Nao eerī makīgīa kīrīkanīro mbere ya Jehova. Thuutha ūcio Jonathani akīnūka, no Daudi agītīgwo kūu Horeshu.

¹⁹ Nao andū a Azifu makīambata magīthī kūrī Saūlū kūu Gibeā makīmwīra atīrī, “Githī Daudi ndehithīte gatagatī-inī gaitū cīhitho-inī cia gūkū Horeshu, kīrīma-igūrū kīa Hakila, mwena wa gūthini wa Jeshimoni? ²⁰ Na rīrī, wee mūthamaki, ikūrūka ūke o rīrīa rīothe ūngīenda gūka, na ihūī nī igūrū rīitū kūmūneana kūrī mūthamaki.”

²¹ Saülū akīmacookeria atīrī, “Jehova aromūrathima nī ūndū wa kwīnjiiria. ²² Thiīi mūkehaarīrie makīria. Tuīriai nī kū Daudi amenyerete gūthiiga, na nūū ūmuonete kuo. Njīrītītwo atī nī mūdū mwarā mūno. ²³ Tuīriai ūhorō wa kūrīa guothe ehithaga na mūndehere ūhorō mūkinyanīru. Na nī nīngūcooka thī na inyuū; angīkorwo arī kūdū gūkū-rī, nīngamūcaria mīhīrīga-inī yothe ya Juda.”

²⁴ Nī ūndū ūcio makīmagara magīthī kū Zifu, magīkinya mbere ya Saülū. Na rīrī, Daudi na andū ake maarī kū Werū-inī wa Maoni, kū Araba mwena wa gūthini wa Jeshimoni. ²⁵ Nake Saülū na andū ake makīambīrīria kūmacaria, na rīrīa Daudi eerirwo ūhorō ūcio, agīkūrūka agīthīi rwaro-inī rwa ihiga, agīkara kū Werū-inī wa Maoni. Rīrīa Saülū aigūre ūhorō ūcio-rī, o nake agīthīi kū Werū-inī wa Maoni ingatithīe Daudi na ihenya.

²⁶ Saülū aagerete mwena ūmwe wa kīrīma, nake Daudi na andū ake makagerera mwena ūria ūngī, mahīūhīte nīguo morīre Saülū. Na rīrīa Saülū na thigari ciake maakuhaagīrīria Daudi na andū ake nīguo mamanyiite-rī, ²⁷ haģūka mūdū watūmītītwo kūrī Saülū, akīmīwīra atīrī, “Ūka na ihenya! Aflisti nīmatharīkīre būrūrī.” ²⁸ Hīndī iyo Saülū agītīga kūrūmīrīra Daudi, agīthīi agacemanie na Afilisti. Nīkīo metaga handū hau Sela-Hamalekothu. ²⁹ Nake Daudi akīambata akiuma kū agīthīi gūtūūra cīhitho-inī cia Eni-Gedi.

24

Daudi Kūhonokia Muoyo wa Saülū

¹ Na rīrī, thuutha wa Saülū gūcooka kuuma kūngatithia Afilisti, akīrwo atīrī, “Daudi arī Werū-inī wa Eni-Gedi.” ² Nī ūndū ūcio Saülū akīoya andū ngiri ithatū arīa athuure kuuma Isiraēli guothe magīthīi gūcaria Daudi na andū ake gūkuhī na ndwaro cia mahiga kūrīa gūtūūragwo nī Mbūrī cia Werū.

³ Nake agīkinya ciugū-inī cia ng’ōndu iria ciarī njīra-inī; naho nī haarī na ngurunga, nake Saülū agītoonya thīnī ageiteithie. Daudi na andū ake maarī kū thīnī mūno, ngurunga-inī. ⁴ Nao andū a Daudi makīmīwīra atīrī, “Ūyū nīguo mūthenya ūria Jehova aarīrie ūhorō wago, agīkwīra atīrī, ‘Nīnganeana thū yaku moko-inī maku ūmīke ūria ūkwenda.’” Nake Daudi agīkuruma atekuonwo, agīthīi agītīnia gīcūrī kīa nguo ya Saülū.

⁵ Thuutha-inī, Daudi akīgua ngoro ikīmūciirithia nī ūndū wa gūtīnia gīcūrī kīa nguo ya Saülū. ⁶ Akīra andū ake atīrī, “Jehova arongīria njīke ūndū ta ūcio kūrī mwathi wakwa, ūcio mūtīrīrie maguta wa Jehova, kana ndīmīwīke ūru na guoko gwakwa; nī ūndū nīwe mūtīrīrie maguta wa Jehova.” ⁷ Aarīkia kwaria ciugo icio, Daudi agīkaania andū ake, na ndaamarekire mookīrīre Saülū. Nake Saülū akiuma ngurunga-inī, na agīthīra.

⁸ Nīngī Daudi akiuma ngurunga-inī iyo, akīanīrīra agīta Saülū, akīmīwīra atīrī, “Wee mwathi wakwa, mūthamaki!” Rīrīa Saülū eehūgūrīre, Daudi akīnamīrīra, agītūrumithia ūthīū thī. ⁹ Akīra Saülū atīrī, “Nī kī gītūmaga ūthīkīrīrie andū rīrīa mekuuga atīrī, ‘Daudi nīeciiragīria gūgwīka ūru?’” ¹⁰ Ūmūthī nīweyōnera na maitho maku ūria Jehova egūkūneanīte moko-inī makwa kū ngurunga-inī. Kūrī andū amwe manīngūrīrie ngūrāge, no ndakūhonokia; ndoiga atīrī, ‘Ndikuoya guoko gwaka njīke mwathi wakwa ūru, nī ūndū nīwe mūtīrīrie maguta wa Jehova.’” ¹¹ Baba, ta kīone, rora gīcunjī gīkī kīa nguo yaku, gīkī kīrī guoko-inī gwakwa! Ndinīrie gīcunjī kīa nguo yaku, no ndīnakūūraga. Rīu menya na ūkūūrane atī nī ndīrī na ihītia rīa gwīka ūru kana rīa ūremī. Nī ndīkūhīrīrie, no wee nīuranjīra ūnjūrage. ¹² Jehova arotūtuithania ciira nī nawe. Na Jehova arondīhīria maūru marīa wee ūnjīkīte, no guoko gwakwa gūtīgakūhutia. ¹³ O ta ūria kūrī thimo yugaga atīrī, ‘Waganu uumaga o harī arīa aaganu,’ nī ūndū ūcio guoko gwakwa gūtīgakūhutia.

¹⁴ “Mūthamaki wa Isiraēli oimīte gwake ookīrīre ū? Nūū ūngatithīte? Nī ngui nguū? Kana nī thuya?” ¹⁵ Jehova arotūtuithania na atue ciira gatagatū gaitū. Aroeciirīa ūhorō wakwa na aūrūgamīe; arondūrīra na aahonokīe kuuma guoko-inī gwaku.”

¹⁶ Rīrīa Daudi aarīkīrie kuuga ūguo-rī, Saülū akīmūūria atīrī, “Ūcio nī mūgambo waku, Daudi mūrū wakwa?” Nake akīrīra aanīrīre. ¹⁷ Akīmīwīra atīrī, “Wee ūrī mūthīngu kūngīra. Nīūnjīkīte wega, no nī ngagwīka ūru. ¹⁸ Nīwarīkīa o rīu kūnjīra ūndū mwega ūnjīkīte; Jehova nīekūūneanīte moko-inī maku, no wee ndūnanjūraga. ¹⁹ Rīrīa mūdū ona thū yake-rī, nīarekaga ihīi atamīkīte ūru? Jehova arogwīka maūdū mega nī ūndū wa ūria ūnjīkīte ūmūthī. ²⁰ Nīnjūū atī ti-itherū nīūgatūika mūthamaki, na atī ūthamaki wa Isiraēli nīūkehaanda moko-inī maku. ²¹ Rīu wīhīte

harī niī na rīitwa rīa Jehova atī ndūkaniina njiaro ciakwa kana rīitwa rīakwa rīthire kuuma nyūmba-inī ya baba.”

²² Nī ūndū ūcio Daudi akīhītha harī Saūlū. Nake Saūlū agīcooka mūciī, no Daudi na andū ake makīambata magīthīi kūhitho-inī.

25

Daudi, na Nabali na Abigaili

¹ Na rīrī, Samūeli agīkua, nao andū othe a Isiraeli makīūngana makīmūrīra; makīmūthika mūciī gwake kūu Rama.

Nake Daudi agīkūrūka agīthīi Werū wa Maoni. ² Mūndū ūmwe wa kūu Maoni, ūrīa warī na indo kūu Karimeli, aarī mūtongu mūno. Aarī na mbūri ngiri ūmwe na ng'ōndu ngiri ithatū, iria aamuraga guoya kūu Karimeli. ³ Nake eetagwo Nabali, na mūtumia wake eetagwo Abigaili. Aarī mūtumia mūūgi na mūthaka, no mūthuuriwe, ūrīa warī Mūkalebu, aarī mūuru na mūkarī maūndū-inī make.

⁴ Daudi arī werū-inī nīaiguire atī Nabali nī ng'ōndu aramura guoya. ⁵ Nī ūndū ūcio agītūma aanake ikūmi akīmeera atīrī, “Ambatai mūthīi kūrī Nabali kūu Karimeli na mūmūgeithie mwītanītie na nī. ⁶ Mwīrei atīrī; ‘Ūrotūūra mīaka mīingī! Ūrogīa na ūgīma, wee na nyūmba yaku! O na kīrīa gīothe ūrī nakīo kīroogīa na ūhoorerī!

⁷ “Na rīrī, ndīraigua atī nī hīndī ya kūmura ng'ōndu guoya. Rīrīa arīthi aku maarī hamwe na ithūi, tūtiamekire ūuru, na ihinda rīrīa rīothe maarī Karimeli gūtīrī kīndū o na kīmwe kīao kīorire. ⁸ Ūria ndungata ciaku na nīgūkwīra. Nī ūndū wa ūguo ika aanake acio akwa maūndū mega, nīgūkorwo tūūkīte hīndī ya gīkeno. Ndagūthaita ūhe ndungata ciaku na mūrūguo Daudi kīrīa gīothe ūngīmōnera.’”

⁹ Rīrīa andū a Daudi maakinyire-rī, makīhe Nabali ndūmīrīrī iyo ya Daudi. Nao magīcooka magīeterera.

¹⁰ Nabali agīcookeria ndungata cia Daudi atīrī, “Daudi nūū? Mūrū wa Jesii ūyū nī ūrīkū? Ndungata nyingī nīiroora ikoima kūrī aathani acio matukū maya. ¹¹ Nī kīī kīngītūma njoē mīgate yakwa, na maai, na nyama iria thīnjīire andū akwa a kūmura ng'ōndu guoya, ndīcihe andū itooī kūrīa moimīte?”

¹² Andū acio a Daudi makīhūndūka, magīcooka na thuutha. Hīndī rīrīa maakinyire, makīheana ūhoro ūcio wothe. ¹³ Daudi akīra andū ake atīrī, “Mwīohei hiū cianyu cia njora!” Nao makīōha hiū ciao cia njora, o nake Daudi akīōha rwake. Andū ta magana mana makīambata hamwe na Daudi, nao andū magana meerī magītīgwo maikarītie indo.

¹⁴ Na rīrī, ūmwe wa ndungata cia Nabali akīra Abigaili mūtumia wa Nabali atīrī, “Daudi nīaratūmīte ndungata ciake kuuma werū-inī irehere mwathi witū ngeithi, nake araciruma. ¹⁵ No andū acio nīmatwīkire wega. Matiatwīkire ūuru, ihinda rīothe rīrīa twarī kūu mīgūnda-inī hakuhi nao, na gūtīrī kīndū kīorire. ¹⁶ Ūtukū na mūthenya maarī ta rūthingo rwatūrigūciurie hīndī ciothe rīrīa twarīthagia ng'ōndu ciitū gūkuhi nao. ¹⁷ Rīu-rī, wīciirie wone ūrīa wagīrīrwo nī gwīka, nī ūndū mwanangīko nūkūhīrīrie mwathi witū na nyūmba yake yothe. Nī mūndū mwaganu ūū atī gūtīrī mūndū ūngīmwarīra.”

¹⁸ Abigaili ndaateire ihinda. Akīoya mīgate magana meerī, na mondo igīrī cia ndibeī, na ng'ōndu ithano īrī thīnje, na ibaba ithano* cia ngano hīhie, na imanjīka igana cia thabībū nyūmū, na ikūmba magana meerī cia ngūyū, agīciigīrīra ndigiri igūrū. ¹⁹ Nīngī akīra ndungata ciake atīrī, “Thīiagai mbere; nīngūmūrūmīrīra.” No ndeerire mūthuuriwe Nabali ūhoro ūcio.

²⁰ Na rīrīa aathīiaga ahaicīte ndigiri yake agereire mūkuru warī kīrīma-inī, Daudi na andū ake magīūka maikūrūkīte na kūrīa aarī, agīcemanīa nao. ²¹ Daudi aakoretwo oiga atīrī, “Warī wīra wa tūhū, nī ngarorera mūndū ūcio indo ciake kūu werū-inī, nīgeetha gūtīkagīe kīndū o na kīmwe gīake gīkūūra. Nake andīhīte wega na ūuru. ²² Ngai aroherithia Daudi, na amwīke ūuru makīria, ingīgaatīgia mūndū mūrūme o na ūmwe muoyo ūrīa ūmūkonīi rūciū rūciinī!”

²³ Rīrīa Abigaili onire Daudi, akīhītha kuuma igūrū rīa ndigiri yake na akīnamīrīra mbere ya Daudi aturumithītie ūthīū thī. ²⁴ Akīgūthīa magūrū-inī make, akīmwīra atīrī, “Mwathi wakwa, reke ūuru ūyū ūnjookerere ndī nyiki. Ndagūthaita, reke ndungata yaku īkwarīrie; ūthīkīrīrie ūrīa ndungata yaku īrenda kuuga. ²⁵ Mwathi wakwa aroaga kūrūmbūiya mūndū ūcio mwaganu tī Nabali. Ahaana o ta rīitwa rīake, rīitwa rīake

* 25:18 nī ta lita 37

riugite mündū mūkīgu, na akoragwo arī o mūkīgu. No niī ndungata yaku-rī, ndionire andū acio mwathi wakwa aatūmite.

²⁶ “Na rīrī, kuona atī wee mwathi wakwa, Jehova nīakweheranīrie na ūiti wa thakame, na kwaga kwīrīhīria na moko maku-rī, ti-itherū o ta ūria Jehova atūūruga muoyo na ūria wee ūtūūruga muoyo-rī, thū ciaku na arīa othe mangiēnda gwīka mwathi wakwa ūru marohaana ta Nabali. ²⁷ Na ūreke kīhe gīkī, kīria ndungata yaku ireheire mwathi wakwa, kīnengerwo andū arīa makūrūmīrīrie. ²⁸ Ndagūthaita ūrekere ndungata yaku ihītia rīayo, nīgūkorwo no nginya Jehova agaatūma nyūmba ya mwathi wakwa itūike ya ūthamaki wa gūtūūra, tondū arūaga mbaara cia Jehova. Gūtikanoneke ūndū mūru thīnī waku hīndī ūria yothe ūgūtūūra muoyo. ²⁹ O na kūngīkorwo kūrī mündū ūgūthingatīte akūrute muoyo-rī, muoyo wa mwathi wakwa nīgakorwo wohanītio wega na kīohe kīa arīa marī muoyo nī Jehova Ngai waku. No mīoyo ya thū ciaku nīakamīkia kūrāihu ta īkītio na kīgūtha. ³⁰ Rīrīa Jehova agaakorwo ekīte mwathi wakwa maūdū mothe mega marīa eranīrie mamūkoniī, na akorwo agūtūite mūtongoria wa gūtongoragia Isiraēli-rī, ³¹ mwathi wakwa ndakanakorwo arī na mūrigo wa kūmūrītūhīra thīnī wa thamiri yake nī ūndū wa gūtīthia thakame hatarī na gītūmi kana akorwo erīhīrie. Na hīndī ūria Jehova akaarehera mwathi wakwa ūhootani-rī, ūkaaririkana ndungata yaku.”

³² Daudi akīra Abigaili atīrī, “Jehova, Ngai wa Isiraēli, arogoocwo, ūcio ūgūtūmire ūmūthī ūke ūcemanie na niī. ³³ Ūrorathimwo nī ūndū wa itua rīaku rīega na kūngīria ndigaitē thakame ūmūthī, na ndikerīhīrie na moko makwa. ³⁴ Tiga nī ūguo-rī, ti-itherū o ta ūria Jehova, Ngai wa Isiraēli, atūūruga muoyo, ūcio ūgiririe ngūgere ngero, korwo ndūnooka na ihēya kūdūnga-rī, gūtīri mündū mūrūme o na ūmwe ūkonī Nabali ūngīakorwo arī muoyo gūgīkia.”

³⁵ Ningī Daudi akīamūkīra kīria aamūreheire kuuma guoko-inī gwake, na akīmwīra atīrī, “Inūka na thayū. Nīndaigua ūhorō waku na nīndetīkīra ihooya rīaku.”

³⁶ Rīrīa Abigaili aathiire kūrī Nabali, akīmūkora arī nyūmba thīnī arugithītie iruga ta rīa mūthamaki. Ngoro yake yarī njanjamūku na aarī mūrīu mūno. Nī ūndū ūcio ndarī ūndū aamwīrire nginya rīria gwakīre. ³⁷ Ningī rūciinī gwakīa, rīria Nabali aarīūkīrwo, mūtumia wake akīmwīra maūdū macio mothe; ngoro yake īgīkīra, akīhaana ta ihiga. ³⁸ Thuutha wa mīthenya ta ikūmi, Jehova akīgūtha Nabali, nake agīkua.

³⁹ Hīndī ūria Daudi aaguire atī Nabali nīakuīte, akiuga atīrī, “Jehova arogoocwo, ūria ūndūrīrie mbaara iitū na Nabali nī ūndū wa kūnyarara. Nīagirīrie ndungata yake ndīgeke ūru, na agacookeria Nabali ūru wake we mwene.”

Daudi agīcōoka agītūmanīra Abigaili, akīmūria atuīke mūtumia wake. ⁴⁰ Ndungata ciae igīthīi Karimeli, ikīra Abigaili atīrī, “Daudi nīatūtūmite kūrī we tūgūtware ūgatūike mūtumia wake.”

⁴¹ Akīnamīrīra, agīturumithia ūthiū thī, akīmeera atīrī, “Nī ndungata yanyu ya mündū-wa-nja ndī haha, nīndīhaarīrie gūtungatīra na gūthambia magūrū na ndungata cia mwathi wakwa.” ⁴² Abigaili akīhaica ndigiri na ihēya, agīthī na airītu ake atano a kūmūtungataga, agītwarana hamwe na andū acio maatūmitwo nī Daudi, agītūika mūtumia wake. ⁴³ Daudi nīahikītie Ahinoamu wa Jezireeli,† nao eerī maarī atumia ake. ⁴⁴ No Saūlū nīaheanīte mwarī Mikali, mūtumia wa Daudi, kūrī Palitieli wa Laishi, ūria warī wa kuuma Galimu.

26

Daudi Kūhonokia Muoyo wa Saūlū Rīngī

¹ Na rīrī, andū a Zifu magīthī kūrī Saūlū kūu Gibe makīmwīra atīrī, “Gīthī Daudi ndehithīte karīma ka Hakila, karīa kang’etheire Jeshimoni?”

² Nī ūndū ūcio Saūlū agīkūrūka nginya Werū wa Zifu, arī na andū ake ngiri ithatū a Isiraēli arīa maathuurītwo, mathīi magacarie Daudi kuo. ³ Saūlū akīamba hema ciae nīra-inī hakūhī na kīrīma kīa Hakila kīria kīng’etheire Jeshimoni, nowe Daudi agīkara kūu werū-inī. Rīrīa onire atī Saūlū nīamūrūmīrīrie kūu-rī, ⁴ agītūma athigaani na akīmenya atī ti-itherū Saūlū nīakinyīte kuo.

⁵ Nake Daudi akiumagara agīthī harīa Saūlū aambīte hema. Akīona harīa Saūlū na Abineri mūrū wa Neri, mwathi wa mbūtū cia ita, maakomete. Saūlū aakomete thīnī wa kambī, nacio mbūtū cia ita ikaamba hema ikamūthiūrūrūkīria.

† 25:43 Ahinoamu nīwe warī mūtumia wa mbere wa Daudi (27:3); nīwe warī nyina wa Amunoni, mwana wa irīgīthathi wa Daudi.

⁶ Daudi agĩcooka akĩũria Ahimeleku ũria Mũhiti, na Abishai mũrũ wa Zeruia, mũrũ wa nyina na Joabu, atĩrĩ, “Nũũ ũgũkũrũkania na nĩ kambĩ-inĩ harĩa Saũlũ arĩ?”

Abishai akiuga atĩrĩ, “Nĩtũgũthĩi nawe.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na Abishai magĩthĩi kũrĩ ita rĩu ũtukũ, nake Saũlũ aarĩ kũu kambĩ thĩinĩ akomete toro, na itimũ riake rihaandĩto hakuhi na mĩtwe wake. Nake Abineri na thigari maakomete makamũthiũrũkĩria.

⁸ Abishai akĩira Daudi atĩrĩ, “Ũmũthĩ Ngai nĩaneanĩte thũ yaku moko-inĩ maku. Na rĩrĩ, reke ndĩmũthecithanie na thĩ na itimũ riakwa, itheeca o rĩmwe; ndikũmũtheeca keerĩ.”

⁹ No Daudi akĩira Abishai atĩrĩ, “Tiga kũmũniina! Nũũ ũngĩtambũrũkia guoko ookĩrĩre ũria mũitĩrĩre maguta wa Jehova, na atuĩke ndehĩtie?” ¹⁰ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ, o ta ũria Jehova atũũraga muoyo, Jehova we mwene nĩwe ũkũmũhũura; kana ihinda riake rikinye, agikue, kana athũ mbaara-inĩ, agathĩrĩre kuo. ¹¹ No Jehova arongirĩa ndambũrũkie guoko kũrĩ ũria mũitĩrĩre maguta wa Jehova, ndĩmũũkĩrĩre. Na rĩrĩ, oya itimũ na mbũthũ ya maaĩ icio irĩ hakuhi na mĩtwe wake, twĩthĩre.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩoya itimũ na mbũthũ ya maaĩ icio ciarĩ hakuhi na mĩtwe wa Saũlũ, magĩthĩi. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wonire kana akĩmenya ũhoru ũcio, o na gũtirĩ mũndũ wokĩrĩre. Othe maarĩ toro, nĩgũkorwo Jehova nĩatũmite manyiitwo nĩ toro mũnene.

¹³ Daudi agĩcooka akĩringa mũrĩmo ũria ũngĩ, akĩrũgama kĩrĩma-igũrũ handũ haraaya; naho nĩ haarĩ itĩina inene gatagatĩ kao. ¹⁴ Nake akĩanĩrĩra, agĩtana kũrĩ ita rĩu rĩa Saũlũ, na kũrĩ Abineri mũrũ wa Neri, akĩũria atĩrĩ, “Anga ndũkũnjookeria, Abineri?”

Abineri akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ũ ũreta mũthamaki?”

¹⁵ Daudi akiuga atĩrĩ, “Githĩ ndũrĩ mũndũ mũrũme? Ningĩ-rĩ, nũũ ũtarĩi ta we thĩinĩ wa Isiraeli? Nĩ kĩi kĩagĩria ũrangĩre mũthamaki, ũcio mwathi waku? Nĩ harĩ mũndũ ũgũũkĩte kũniina mũthamaki ũcio mwathi waku. ¹⁶ Ũguo wee wĩkĩte ti ũndũ mwega. Ti-itherũ o ta ũria Jehova atũũraga muoyo-rĩ, wee na andũ aku mwagĩrĩrwo nĩ kũũragwo, nĩ ũndũ mũtiinarangĩra mwathi wanyu, ũcio mũitĩrĩre maguta wa Jehova. Ta rorai hau mũrĩ. Itimũ rĩa mũthamaki na mbũthũ yake ya maaĩ irĩa ciuma hakuhi na mĩtwe wake irĩ ha?”

¹⁷ Saũlũ akĩmenya mũgambo wa Daudi, akĩũria atĩrĩ, “Ũcio nĩ mũgambo waku, Daudi, mũrũ wakwa?”

Daudi agĩcooka atĩrĩ, “Ũĩ nĩguo, wee mũthamaki, mwathi wakwa.” ¹⁸ Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩi kĩratũma mwathi wakwa aingathĩe ndungata yake? Nĩ atĩa njĩkĩte, na nĩ ũũru ũrĩkũ nyonetwo naguo? ¹⁹ Atĩrĩrĩ, reke mũthamaki mwathi wakwa athikĩrĩre ũhoru wa ndungata yake. Angĩkorwo Jehova nĩwe ũkũringĩrĩre ũnjũkĩrĩre-rĩ, aroĩthĩkĩra igongona. No angĩkorwo nĩ andũ mekĩte ũguo-rĩ, marogwatwo nĩ kĩrumi marĩ mbere ya Jehova! Nĩmanyangĩte, njeherere gĩcũnjĩ gĩakwa harĩ ihari rĩa Jehova, na makoiga atĩrĩ, ‘Thĩi ũgatungĩre ngai ingĩ.’ ²⁰ Na rĩrĩ, ndũkareke thakame yakwa iĩtĩke thĩ haraaya na harĩa Jehova arĩ. Mũthamaki wa Isiraeli oimagarĩte agacarie thuya, ta ũria mũndũ aguĩmaga ngware irĩma-inĩ.”

²¹ Nake Saũlũ agĩcooka atĩrĩ, “Nĩi nĩnjĩhĩtie. Cooka, wee Daudi, mũrũ wakwa. Nĩ ũndũ nĩ wonire muoyo wakwa ũrĩ wa goro ũmũthĩ, ndikaageria gũkũgera ngero rĩngĩ. Ti-itherũ nĩnjĩkĩte ta mũndũ mũkũgu, na ngahĩtia makĩria.”

²² Nake Daudi agĩcooka atĩrĩ, “Ũ rĩrĩ itimũ rĩa mũthamaki. Reke ũmwe wa aanake acio aku oke arĩgũire. ²³ Jehova nĩwe ũrĩhaga o mũndũ nĩ ũndũ wa ũthingu wake, na wĩhokeku wake. Jehova nĩegũkũneanĩte moko-inĩ makwa ũmũthĩ, no nĩ ndingĩtambũrũkia guoko njũkĩrĩre ũria mũitĩrĩre maguta wa Jehova. ²⁴ Ti-itherũ o ta ũguo nĩ nyonete muoyo waku ũrĩ wa goro ũmũthĩ, Jehova arotũma muoyo wakwa o naguo woneke ũrĩ wa goro, na aahonokie kuuma mathĩina-inĩ mothe.”

²⁵ Saũlũ agĩcooka akĩira Daudi atĩrĩ, “Ũrorathimwo, wee mũrũ wakwa, Daudi; nĩũgeeka maũndũ manene, na ti-itherũ nĩũkahootana.”

Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩthĩi, nake Saũlũ akĩhũndũka, akĩnũka.

27

Daudi arĩ kwa Afilisti

¹ No rĩrĩ, Daudi agĩcĩria atĩrĩ, “Mũthenya ũmwe nĩndĩrĩniinwo nĩ guoko gwa Saũlũ. ũndũ ũria mwega ingĩka nĩ kũũrĩra bũrũri wa Afilisti. Hĩndĩ iyo Saũlũ nĩagatiga kũnjaria kũndũ o na kũ thĩinĩ wa Isiraeli, na nĩ nĩngehonokia guoko-inĩ gwake.”

² Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ magana matandatũ arĩa maarĩ nake makiuma, magĩthĩi kũrĩ Akishi mũrũ wa Maoku, mũthamaki wa Gathu. ³ Daudi na andũ ake magĩtũũrania

na Akishi kūu Gathu. Mündū o mündū aarī na andū a nyūmba yake, na Daudi aarī na atumia ake eerī: Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili wa Karimeli, mūtumia wa ndigwa wa Nabali. ⁴ Rīrīa Saülū eerirwo atī Daudi nīorīre Gathu, ndaacookire kūmūcaria rīngī.

⁵ Ningī Daudi akīra Akishi atīrī, "Angīkorwo nīnjītikīrīkīte maithe-inī maku-rī, reke heo handū itūūra-inī rīmwe rīa būrūrī ūyū, ngatūure kuu. Nī kī gīgūtūma ndungata yaku itūūra itūūra rīa ūthamaki hamwe nawe?"

⁶ Nī ūndū ūcio Akishi akīmūhe Zikilagi mūthenya o ro ūcio, narīo rītūire rīrī rīa athamaki a Juda kuuma hīndī iyo. ⁷ Daudi agūkara būrūrī wa Afilisti mwaka ūmwe na mīeri īna.

⁸ Na rīrī, Daudi na andū ake makīambata magīthī magītharīkīra andū a Geshuru, na Agirizi na Aamaleki. (Kuuma tene andū acio maatūuraaga thīnī wa būrūrī ūria ūthīte ūgakinya Shuri na Misiri.) ⁹ Rīrīa rīothe Daudi aatharīkağira kūndū, ndaatigagia mündū mūrūme kana mündū-wa-nja muoyo, aamoragaga agataha ng'ōndu na ng'ombe, na ndigiri na ngamūri, na nguo. Thuutha ūcio agacooka agathī kūrī Akishi.

¹⁰ Rīrīa Akishi aamūria atīrī, "Uuma gūtharīkīra kū ūmūthi?" Daudi akamwīra atīrī, "Nyuma gūtharīkīra Negevu kūu Juda," kana "Gūtharīkīra Negevu ya Jerameeli,"* kana "Gūtharīkīra Negevu ya Akeni." ¹¹ Ndaatigirie mündū mūrūme kana mündū-wa-nja muoyo nīguo matwarwo Gathu, nī ūndū eeciiririe atīrī, "Maahota gūtūcuukanīrīra moige atīrī, 'Ū ūndū Daudi ekīte.'" Na ūcio nīguo warī mūtugo wake hīndī īrīa yothe aatūurire būrūrī wa Afilisti. ¹² Nake Akishi niehokete Daudi na akeiraga atīrī, "Nīatuīkīte kīndū gīthūire kūrī andū ake a Isiraēli, na egūtūka ndungata yakwa nginya tene."

28

Saülū na Mūragūri wa Eni-Dori

¹ Na rīrī, matukū-inī macio Afilisti makīūngania mbūtū ciao makarūe na Isiraēli. Akishi akīra Daudi atīrī, "No nginya ūmenye atī wee na andū aku nīmūgatwarana na nī ita-inī."

² Daudi akīmwīra atīrī, "Hīndī iyo nīguo ūrīonera ūrīa ndungata yaku īngīhota gwīka."

Akishi akīmūcookeria atīrī, "Ūguo nī wega, na nī nīngūgūtua mūnangīri wa hīndī ciothe."

³ Hīndī iyo Samuēli nīakuīte, na Isiraēli othe makamūcakaīra na makamūthika itūūra-inī rīake rīa Rama. Saülū, nake nīaingatīte ago na aragūrī makoima būrūrī ūcio.

⁴ Afilisti makīūngana na magīthī makīamba hema ciao kūu Shunemu, nake Saülū agīcookanīrīra andū a Isiraēli othe na akīamba hema kūu Giliboa. ⁵ Hīndī īrīa Saülū, onire mbūtū ya ita ya Afilisti, agītīgīra; ngoro yake ikīyūrwo nī guoya. ⁶ Nake agītūiria ūhoru kuuma kūrī Jehova, no Jehova ndaigana kūmūcookeria na irooto kana Urimu, o na kana anabii. ⁷ Saülū agīcooka akīra ndungata ciake atīrī, "Njarīriai mündū-wa-nja mūragūri, nīguo thī ngatuīrie ūhoru kuuma kūrī we."

Nao makiuga atīrī, "Nī kūrī mūragūri ūmwe kūu Eni-Dori."

⁸ Nī ūndū ūcio Saülū agīkīgarūra nīguo ndakamenyeke, akīhumba nguo ingī, na we na andū eerī magīthī ūtukū kūrī mündū-wa-nja ūcio. Akīmwīra atīrī, "Ndagūrīra na roho, na ūndehere mündū ūrīa ngūgweta."

⁹ No mündū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, "Ti-itherū nīūū ūrīa Saülū ekīte, nīaniinīte ago na aragūrī kuuma būrūrī ūyū. Nī kī gītūmīte wambīre muoyo wakwa mūtego ūndehere gīkuū gīakwa?"

¹⁰ Saülū akīhīta harī we na rītwa rīa Jehova, akiuga atīrī, "Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūrāga muoyo-rī, ndūkūherithio nī ūndū wa ūndū ūyū."

¹¹ Ningī mündū-wa-nja ūcio akīmūria atīrī, "Nī mündū ūrīkū ngūkūrehithīria?" Akiuga atīrī, "Rehe Samuēli."

¹² Hīndī īrīa mündū-wa-nja ūcio onire Samuēli, agīkayūrūrūka na mūgambo mūnene, akīra Saülū atīrī, "Waheenia nīkī? Wee nīwe Saülū!"

¹³ Mūthamaki nake akīmwīra atīrī, "Tiga gwītīgīra. Nī kī ūroona?"

Mündū-wa-nja ūcio akiuga atīrī, "Ndīrona roho uumīte na thī."

¹⁴ Akīuria atīrī, "Ahaana atīa?"

Nake akiuga atīrī, "Nī mündū mūkūrū ūraambata ehumbīte nguo ndaaya."

* **27:10** Ajerameeli maarī njiaro cia Juda kūgerera harī Hezirōni (1Maū 2:9, 25, 26).

Hindī iyo Saülū akīmenya atī ūcio aarī Samūeli, akīanamīrīra, agīkoma na nda, agīturumithia ūthiū thī.

¹⁵ Samūeli akīūria Saülū atīrī, “Nī kī gīgūtūma ūthiūnie, ūkandehithia gūkū?”

Saülū akiuga atīrī, “Ndī mūnyamarīku mūno. Afilisti nīmararūa na nī, na Ngai nīanjehereire, akaaga kūnjookeria ūhoro na njira ya anabii, kana ya irooto. Nī ūndū ūcio ndagwīta ūnjīre ūria ngwīka.”

¹⁶ Samūeli akiuga atīrī, “Ūgūkīnjūūria nīkī, kuona atī rīu Jehova nīakwehereire na agatuika thū yaku? ¹⁷ Jehova nīekite o ta ūrīa oigire na kanua gakwa. Jehova nīagūtunyīte ūthamakī uume moko-inī maku, na akaūnengera mūndū wa itūūra rīaku, nīwe Daudi. ¹⁸ Nī ūndū wee ndwathīkīre Jehova, kana ūgīkinyīria Amaleki mang’ūrī make mahiū, nīkīo Jehova agwīkīte ūguo ūmūthī. ¹⁹ Jehova nīegūkūneana, wee hamwe na Isiraeli, kūrī Afilisti, na rūciū wee na ariū aku mūgaakorwo mūrī hamwe na nī. Jehova nīagacooka aneane mbūtū cia ita cia Isiraeli kūrī Afilisti.”

²⁰ O hindī iyo Saülū akīgūa, agītambūrūkia thī aiyūrītwo nī guoya nī ūndū wa ūhoro ūcio wa Samūeli. Hinya wake ūgīthira, tondū ndaarīte kīndū mūthenya ūcio wothe o na ūtukū.

²¹ Hindī irīa mūndū-wa-nja ūcio okire kūrī Saülū na akīona ūria aamakīte, akīmwīra atīrī, “Atīrīrī, ndungata yaku ya mūndū-wa-nja nīgwathīkīre. Ndatwarīrīria muoyo wakwa ūgwati-inī, ndeeka ūrīa ūnjīrīre njike. ²² Rīu ndagūthaita, thīkīrīria ndungata yaku, ūreke ngūhe tūrīo nīguo ūrīe ūgīe na hinya ūhote gūthī rūgendo.”

²³ Nake akīrega, akiuga atīrī, “Ndīkūrīa.”

No andū ake makīnyītanīra hamwe na mūndū-wa-nja ūcio, makīmūringīrīria, nake akīmaigūa. Agīūkīra hau thī agīkarīra ūrīrī.

²⁴ Mūndū-wa-nja ūcio nī aarī na njaū noru kūu nyūmba, irīa aathīnjire o narua. Akīoya mūtu, akīūkanda na akīruga mīgate itarī na ndawa ya kūmbia. ²⁵ Agīcōoka agītwarīra Saülū na andū ake, nao makīrīa. Na ūtukū o ro ūcio magīūkīra magīthī.

29

Akishi Gūtūma Daudi acooke Zikilagi

¹ Na rīrī, Afilisti magīcokanīrīria mbūtū ciao cia ita kūu Afeku, nao Isiraeli makīamba hema hakuhi na gīhima kīrīa kīarī kūu Jezireeli. ² Na rīrīa aathani a Afilisti maahītūkaga na ikundi ciao cia magana na cia ngiri, Daudi na andū ake maathiaga marī thuutha hamwe na Akishi. ³ Anene acio a ita rīa Afilisti makīūria atīrī, “Nī atīa ūhoro wa Ahibirania aya?”

Akishi agīcōoka atīrī, “Gīthī ūyū ti Daudi, ūrīa warī mūnene wa Saülū mūthamakī wa Isiraeli? Akoretwo arī hamwe na nī makīria ma mwaka ūmwe na kuuma mūthenya ūria oimire gwa Saülū, nginyagia ūmūthī, ndirī ndamuona na ihītia.”

⁴ No anene a mbūtū cia ita cia Afilisti makīmūrakarīra, makīmwīra atīrī, “Ira mūndū ūyū ahūndūke nīguo acooke handū harīa wamūheire. Ndegūthī hamwe na ithū mbaara-inī ndakae gūtūgarūrūka rīrīa tūrarūa. Nī ūndū ūngī ūrīkū mūndū ūyū angīka maiguithanie na mwathi wake, tīga kūrīaga andū aitū? ⁵ Gīthī ūyū ti Daudi ūria mainīre nyīmbo-inī ciao ūū:

“Saülū nīeyūragīre andū ngiri nyingī,
nake Daudi akōruga ngiri makūmi maingī?”

⁶ Nī ūndū ūcio Akishi agīta Daudi, akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, nūkoretwo ūrī mwīhokeku, na no njigwe wega tūgītungata hamwe nawe ita-inī. Kuuma mūthenya ūrīa wokire kūrī nī nginya rīu, ndirī ndoona ihītia rīaku, no anene aya a mbūtū cia ita matingīgwītīkīra. ⁷ Hūndūka ūthī na thayū; ndūgeeke ūndū ūngīrakarīa anene a Afilisti.”

⁸ Daudi akīūria atīrī, “Nī atīa njīkīte? Nī atīa wonete mūūru na ndungata yaku kuuma mūthenya ūrīa ndookire kūrī we nginya rīu? Nī kī gīkūgīria thī ngarūe na thū cia mūthamakī, mwathi wakwa?”

⁹ Akishi akīmūcookerīa atīrī, “Nīnjūū atī ūkoretwo ūrī mwega maitho-inī makwa ta mūraika wa Ngai; no rīrī, anene a mbūtū cia ita rīa Afilisti moigīte atīrī, ‘Ūcio ndangītūkīrio atwarane na ithū kūu mbaara-inī.’ ¹⁰ Rīu rooka gūūkīra rūciinī tene, hamwe na ndungata cia mwathi waku irīa mūūkīte nacio, na muume gūkū rūciinī gūgīthererūka.”

¹¹ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake makīrooka gūūkīra rūciinī tene nīguo macooke būrūrī-inī wa Afilisti, nao Afilisti makīambata magīthī Jezireeli.

30

Daudi Kūniina Amaleki

¹ Na rīrī, Daudi na andū ake maakinyire Zikilagi mūthenya wa gatatū. Nao Amaleki magikorwo nī matharikīre Negevu na Zikilagi. Nīmahūrīte Zikilagi na makarīcina, ² na nīmatahīte andū-a-nja arīa othe maarī kuo, andū ethī o na arīa akūrū. Matiigana kūrāga mūdū o na ūmwe, no nīmamakuuire magīthīi nao.

³ Rīrīa Daudi na andū ake mookire Zikilagi, maakorire rīcinītwo na mwaki, na atumia ao na arīū ao na airītu ao magatahwo. ⁴ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake makīrīra maanīrīre nginya makīaga hinya wa kūrīra rīngī. ⁵ Atumia a Daudi eerī nīmatahītwo, Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili ūrīa warī mūtumia wa ndīgwa wa Nabali kuuma Karimeli. ⁶ Daudi akīnyariirīka mūno nī ūndū andū nīmaciirīre kūmūhūrā na mahiga; o mūdū arī na marūrū ngoro nī ūndū wa aanake na airītu ake. No Daudi akīgīa na hinya thīini wa Jehova Ngai wake.

⁷ Daudi agīcooka akūrīa Abiatharu, mūthīnjīri-Ngai, mūrū wa Ahimeleku atīrī, “Ndeehera ebodi.” Nake Abiatharu akīmūrehera ebodi, ⁸ nake Daudi agītūrīa ūhorō kūrī Jehova, akūrīa atīrī, “Nyingatithie mbūtū iyo itūtharikīre? Nīngūmikinyīra?”

Agīmūcookeria atīrī, “Mūrūmīrīre, hatarī nganja nūkūmikinyīra na nūkūhota gūcookia kīrīa gītahe.”

⁹ Daudi na andū magana matandatū arīa maarī hamwe nake magīkinya Mūkuru wa Besori, harīa amwe ao maatigirwo thuutha, ¹⁰ nīgūkorwo andū ta magana meerī maarī anogu mūno, makīremwo nī kūrīnga mūkuru ūcio. No Daudi na andū magana mana magīthīi na mbere kumarūmīrīra.

¹¹ Nao magīkorerera Mūmisiri werū-inī, makīmūtware kūrī Daudi. Makīmūhe maaī ma kūnyua na irio cia kūrīa, ¹² na kīenyū kīa ngūyū hihe na imanjīka igīrī cia thabībū nyūmīthie. Akīrīa agīcooko kwo nī hinya, nī ūndū ndaarīte irio kana akanyua maaī handū ha mīthenya itatū, ūtukū na mūthenya.

¹³ Daudi akīmūrīa atīrī, “We ūrī wa ū na uumīte kū?”

Agīcookia atīrī, “Ndī Mūmisiri, ngombo ya mūdū Mūamaleki. Mwathi wakwa aandiganīrie ndarūara, mīthenya itatū ithīrīte. ¹⁴ Nītwarīkīre Negevu ya Akerethi,* na rūgongo rwa būrūrī wa Juda, na Negevu ya Kalebu, na tūgīcina Zikilagi.”

¹⁵ Daudi akīmūrīa atīrī, “Wahota kūndongoria ūnjikūrūkie kūrī mbūtū iyo īraatharikīre?”

Mūdū ūcio agīcookia atīrī, “Wīhīte na mwīhītwa mbere ya Ngai atī ndūkūnjūrāga, kana ūneane kūrī mwathi wakwa, na nīngūgūtware, tūkūrūke tūthīi kūrīa marī.”

¹⁶ Agītongoria Daudi, magīkūrūka, nao makīmakora kūu, maharaganīte būrūrī-inī ūcio, makīrīa na makīnyua, magīkenagīa nī ūndū wa ūrīa maatahīte indo nyingī kuuma būrūrī wa Afīlisti, na kuuma Juda. ¹⁷ Daudi akīmāhūrā kuuma hwaī-inī kūrī mairīa nginya hwaī-inī wa mūthenya ūyū ūngī, na gūtīrī mūdū o na ūmwe worire, tīga o aanake magana mana arīa maahaicire ngamīra ciao makūrā. ¹⁸ Daudi agīcookia indo ciothe irīa Aamaleki maakuūite, o hamwe na atumia ake eerī. ¹⁹ Gūtīrī kīndū o na kīmwe kīagire: mūdū mwīthī kana mūkūrū, kamwana kana kairītu, indo irīa ciothe ciatahītwo kana kīndū o gīothe kīrīa maakuūite. Daudi agīcookithia indo ciothe. ²⁰ Nake akīoya ndūrūu ciothe cia mbūrī na ng’ombe, nao andū ake magīcitwara mbere ya mahīū marīa mangī, makiugaga atīrī, “Ici nī indo irīa Daudi aatahīte.”

²¹ Nīngī Daudi agīkinya harī andū arīa magana meerī arīa maanogete mūno makaremwo nī kūmūrūmīrīra na magatigwo thuutha hau mūkuru-inī wa Besori. Magīūka gūthagaana Daudi na andū arīa maarī nake. Rīrīa Daudi na andū ake maakuhīrīre, akīmāgeithia. ²² No andū arīa othe aaganu na arīa a haaro thīnī wa arūmīrīrī a Daudi makiuga atīrī, “Tondū matiathīre hamwe na ithuī-rī, tūtīkūgayana nao indo cia gūtahwo irīa tūcookithīte. No rīrī, o mūdū no oe mūtumia wake na ciana athī.”

²³ Daudi agīcookia atīrī, “Aca, arīū a baba, mūtingīka ūguo na indo irīa Jehova atūheete. Nīatūgītīre na akaneana mbūtū irīa ciatūūkīrīre moko-inī maitū. ²⁴ Nūū ūngīthīkīrīra ūguo mūrōiga? Igai rīa mūdū ūrīa watīgīrwo akīrōra indo rīkūiganana na rīa ūrīa waikūrūkire agīthī mbaara-inī. Othe mekūgayana o ūndū ūmwe.” ²⁵ Daudi agītua ūndū ūcio ūtuīke kīrīra na watho wa kūrūmagīrīrwo kūu Isiraeli kuuma mūthenya ūcio nginya ūmūthī.

²⁶ Rīrīa Daudi aakinyire Zikilagi, agītūmīra athuuri a Juda arīa maarī arata ake indo imwe cia irīa ciatahītwo, akīmeera atīrī, “Gīkī nī kīheo kīanyu harī indo irīa itahītwo kuuma kūrī thū cia Jehova.”

* 30:14 Akerethi maarī a mbarī cia Afīlisti.

²⁷ Agĩcitũmĩra arĩa maarĩ Betheli, na Ramothu-Negevu, na Jatiri; ²⁸ na arĩa maarĩ Aroeri, na Sifimothu, na Eshitemoa, ²⁹ na Rakali; na arĩa maarĩ matũũra ma Ajerameeli, na Akeni; ³⁰ o na arĩa maarĩ Horoma, na Bori-Ashani, na Athaki, ³¹ na Hebironi; na arĩa maarĩ kũndũ guothe kũrĩa Daudi na andũ ake moorũũrite.

31

Saũlũ Kwĩyũraga

¹ Na rĩrĩ, Afilisti makĩhũũrana na Isiraeli; nao andũ a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ² Afilisti makĩhatĩrĩria Saũlũ na ariũ ake mũno, na makĩũraga ariũ acio ake, Jonathani, na Abinadabu, na Malikishua. ³ Na rĩrĩ, mbaara nĩyaneneheire Saũlũ mũno mũno, na rĩrĩa aikia a mĩguĩ maamũkinyĩrĩre, makĩmũguraria mũno.

⁴ Nake Saũlũ akĩra mũkuui wake wa indo cia mbaara atĩrĩ, “Comora rũhiũ rwaku rwa njora ũthece naruo, nĩguo andũ aya mataruaga matigooke maathece na maanyararithie.”

No rĩrĩ, mũkuui ũcio wake wa indo cia mbaara agĩtigĩra mũno, akĩrega gwĩka ũguo; nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩoya rũhiũ rwake rwa njora, akĩrũgwĩra. ⁵ Rĩrĩa mũkuui wake wa indo cia mbaara onire atĩ Saũlũ nĩakua-rĩ, o nake akĩgwĩra rũhiũ rwake rwa njora, agĩkua. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ, na ariũ ake atatũ, na mukuui wake wa indo cia mbaara, na andũ ake othe magĩkua hamwe mũthenya o ro ũcio.

⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ mwena ũcio ũngĩ wa kĩaanda na arĩa maarĩ mũrĩmo wa Jorodani moonire atĩ mbũtũ ya ita ya Isiraeli nĩyoora, na atĩ Saũlũ na ariũ ake nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũũra mao makũra. Nao Afilisti magĩthĩ magĩtũũra kuo.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Afilisti magĩthĩ kũbora ciimba, magĩkora Saũlũ na ariũ ake atatũ makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ⁹ Nao makĩmũtinia mũtwe na makĩoya indo ciake cia mbaara, magĩcooka magĩtũma andũ mathĩ bũrũri wothe wa Afilisti makaanĩrĩre ũhoro ũcio thĩnĩ wa hekarũ ya mĩhianano yao ya kũhooywo, na kũrĩ andũ ao. ¹⁰ Makĩiga indo cia Saũlũ cia mbaara thĩnĩ wa hekarũ ya Ashitarothu, na mwĩrĩ wake makĩwoherera rũthingo-inĩ rwa Bethi-Shani.

¹¹ No rĩrĩa andũ a Jabeshi-Gileadi maaiguire ũrĩa Afilisti meekĩte Saũlũ-rĩ, ¹² njamba ciao cia ita igĩthĩ ũtukũ wothe nginya Bethi-Shani. Makĩruta mwĩrĩ wa Saũlũ na ya ariũ ake atatũ kuuma rũthingo-inĩ rwa Bethi-Shani, na magĩthĩ nayo Jabeshi, magĩcooka makĩmĩcinĩra kuo. ¹³ Magĩcooka makĩoya mahĩndĩ macio mao na makĩmathika gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũbinde kũu Jabeshi, na makĩhinga kũrĩa irio mũthenya mũgwanja.

IBUKU RĨA KEERĨ RĨA SAMŪELI

Daudi Kwĩrwo Ūhoru wa Gĩkuũ gĩa Saũlũ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gĩkuũ gĩa Saũlũ, Daudi agĩkorwo aacooka kuuma kũhoota Aamaleki na agĩkara kũu Zikilagi mĩthenya ĩrĩ. ² Mũthenya wa ĩtatũ-rĩ, hagĩũka mũndũ oimĩte kambĩ-inĩ ya Saũlũ, arĩ na nguo ndembũkangu na rũkũngũ mũtwe. Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire harĩ Daudi, akĩgũithia thĩ nĩguo amũhe gĩtũo.

³ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Wee uumĩte kũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kũũra njũrĩte, ngoima kambĩ-inĩ ya andũ a Isiraeli.”

⁴ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ gwĩkĩkĩte atĩa? Ta njĩra.”

Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Andũ nĩmorĩte makoima mbaara-inĩ. Na andũ aingĩ nĩmoorağĩtwo. Nake Saũlũ na mũriũ Jonathani nĩmakuĩte.”

⁵ Ningĩ Daudi akĩũria mwanake ũcio wamũreheire ũhoru ũcio atĩrĩ, “Ūmenyete atĩa atĩ Saũlũ na mũriũ Jonathani nĩmakuĩte?”

⁶ Mwanake ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrakorirwo ndĩ hau kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa, na hau nĩho ndĩronire Saũlũ, etiranĩtie na itimũ rĩake, akirĩ gũkororerwo nĩ ngaari cia ita na ahaici a mbarathi. ⁷ Rĩrĩa eehũgũrĩre, akĩnyona, na akĩnjĩta, na nĩ ngĩmũũria atĩrĩ, ‘Ūngĩenda ngwĩkĩre atĩa?’

⁸ “Nake akĩnjũũria atĩrĩ, ‘Wee ũrĩ ũ?’

“Ngĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ Mũamaleki.’

⁹ “Ningĩ akĩnjũra atĩrĩ, ‘Ūka haha ũnjũrage! Nĩ ndĩ na ruo rũnene mũno rwa gĩkuũ, no ndĩ o muoyo.’

¹⁰ “Nĩ ũndũ ũcio ngĩthĩ harĩ we, ngĩmũũraga, tondũ nĩndamenyire atĩ arĩkĩtie kũgũa ndekũhona. Ngĩruta thũmbĩ ĩrĩa yarĩ mũtwe wake, na mũrĩnga ũrĩa warĩ guoko gwake, na nĩcio indo iria ndarehera mwathi wakwa.”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi na andũ othe arĩa maarĩ nake makĩnyiita nguo ciao, magĩcitembũranga. ¹² Nao magĩcakaya, na makĩrĩra, o na makĩhinga kũria irio nginya hwaĩ-inĩ, nĩ ũndũ wa Saũlũ na mũriũ Jonathani, o na nĩ ũndũ wa mbũtũ cia ita cia Jehova, na nyũmba ya Isiraeli, tondũ nĩmoorağĩtwo na rũhiũ rwa njora.

¹³ Daudi akĩũria mwanake ũcio wamũreheire ũhoru atĩrĩ, “Wee uumĩte kũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũriũ wa mũndũ wa kũngĩ, Mũamaleki.”

¹⁴ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩragĩririe wĩtigĩre gũtambũrũkia guoko gwaku ũũrage mũitĩrĩre maguta wa Jehova?”

¹⁵ Ningĩ Daudi agĩta ũmwe wa andũ ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ, ũmũũrage!” Nake akĩmũringa, agĩkua. ¹⁶ Nĩgũkorwo Daudi aamwĩrĩre atĩrĩ, “Thakame yaku ĩrogũcookerera. Kanua gaku we mwene nĩko kaaruta ũira wa gũgũkĩrĩra, rĩrĩa uugire atĩrĩ, ‘Nĩndĩroorağĩre mũitĩrĩre maguta wa Jehova.’”

Daudi Gũcakaĩra Saũlũ na Jonathani

¹⁷ Nake Daudi agĩcakaĩra Saũlũ na mũriũ Jonathani, ¹⁸ na agĩathana atĩ andũ a Juda marutwo icakaya rĩrĩ rĩntagwo rwĩmbo rwa ũta (nario rĩandĩkĩtwo Ibuku-inĩ ria Jasharu):

¹⁹ “Wee Isiraeli, riiri waku ũũrağĩtwo ĩrĩma-inĩ ciaku.

Hĩ, kaĩ andũ arĩa njamba nĩmagwĩte-ĩ!

²⁰ “Ūhoru ũyũ ndũkaheanwo Gathu,

o na ndũkanĩrĩtwo njĩra-inĩ cia Ashikeloni,*

nĩguo airĩtu a Afilisti matigacanjamũke,

na nĩguo airĩtu a andũ acio mataruaga matigakene.

²¹ “Atĩrĩrĩ, inyuĩ ĩrĩma cia Giliboa,

mũroaga kũgĩa na ime kana mbura,

o na kana mĩgũnda ĩngĩciara ngano ya kũrutwo igongona.

Nĩgũkorwo kũu nĩkuo ngo ya mũndũ ũrĩa njamba yathaahĩrio, ngo ĩyo ya Saũlũ ndĩkahuurwo na maguta rĩngĩ.†

²² Kuuma kũrĩ thakame ya arĩa moragĩtwo,

na kuuma kũrĩ mĩrĩ ya andũ acio njamba,

* 1:20 Matũũra ma Gathu na Ashikeloni maarĩ ma Afilisti. † 1:21 Ngo ciakagwo na njũũa, na ikahakwo maguta nĩguo ciatũũre mũno.

ūta wa Jonathani ndūrī wahündūka tūhū,
kana rūhiū rwa njora rwa Saülū rūkahündūka ūtheri.

23 “Saülū na Jonathani,
marī muoyo nīmendetwo na maarī andū ega,
o na gīkuū-inī matiatiganire.

Maahanyūkaga gūkīra nderi,
maarī hinya gūkīra mīrūthi.

24 “Inyuī airītu a Isiraeli,
rīrīrai Saülū,

ūrīa wamūhumbaga nguo ndune ta gakarakū na ikagemio,
nīwe wagemagia nguo cianyu na indo cia thahabu.

25 “Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīrīre mbaara-inī-ī!
Jonathani nīmūkuū, akooragīrwo irīma-inī ciaku.

26 Nī ndī na kīeha nī ūndū waku Jonathani, wee mūrū wa baba;
nī nīndīrakwendete mūno.

Wendo waku kūrī nī ūraarī wa magegania,
Nī wa kūgegania ūgakīra wendo wa andū-a-nja.

27 “Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīte-ī!
Indo cia mbaara nūthirīte!”

2

Daudi Gūtīrīrio Maguta Athamakīre Juda

¹ Na rīrī, thuutha wa ihinda rīu, Daudi agītūria ūhorō harī Jehova, akīūria atīrī,
“Nyambate thī itūūra-inī rīmwe rīa matūūra ma Juda?”

Jehova akīmwīra atīrī, “Ambata.”

Nake Daudi akīūria atīrī, “Nī rīrīkū ngūthī?”

Nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Thī Hebironi.”

² Nī ūndū ūcio Daudi akīambata agīthī Hebironi na atumia ake eerī, Ahinoamu ūrīa Mūjezeeli, na Abigaili ūrīa warī mūtumia wa ndigwa wa Nabali ūrīa woimīte Karimeli. ³ Nīngī Daudi agīthī hamwe na andū arīa aarī nao, o mūdū na andū a nyūmba yake, nao magītūūra Hebironi, na matūūra-inī makuo. ⁴ Hīndī iyo andū a Juda magīka Hebironi, magītīrīria Daudi maguta kuo, atuīke mūthamaki wa nyūmba ya Juda.

Rīrīa Daudi eerirwo atī andū a Jabeshi-Gileadi nīo maathikire Saülū-rī, ⁵ agītūma andū kūrī andū a Jabeshi-Gileadi makameere atīrī, “Jehova aromūrathima nī ūndū nīmuonanīte ūtugi kūrī mwathi wanyu Saülū na ūndū wa kūmūthika. ⁶ Jehova aromuonia ūtugi na wīhokeku wake, o na nī nīngūmwīka maūdū mega ta macio nī ūndū nīmwikīte ūndū ūcio. ⁷ Na rīrī, ūmīrīria mūtūike njamba, nīgūkorwo Saülū mwathi wanyu nīakuīte, nao andū a nyūmba ya Juda nīmanjītīrīrie maguta ndūike mūthamaki wao.”

Mbaara Gatagatī ka Nyūmba ya Daudi na ya Saülū

⁸ Mahinda macio, Abineri mūrū wa Neri, mūnene wa mbūtū cia ita cia Saülū, nīoete Ishi-Boshethu mūrū wa Saülū akamūtwarā Mahanaimu. ⁹ Akīmūtua mūthamaki wa Gileadi, na wa Aashuri, na Jezireeli, na wa Efiraimu, na Benjamini, na wa Isiraeli guothe.

¹⁰ Nake Ishi-Boshethu mūrū wa Saülū aarī wa mīaka mīrongo ina hīndī rīa aatuīkire mūthamaki wa Isiraeli, agīthamaka mīaka īrī. No rīrī, nyūmba ya Juda yarūmīrīre Daudi. ¹¹ Ihinda rīrīa Daudi aarī mūthamaki kūu Hebironi agīthamakīra nyūmba ya Juda, rīarī mīaka mūgwanja na mīeri itandatū.

¹² Abineri mūrū wa Neri, hamwe na andū a Ishi-Boshethu mūrū wa Saülū, makiuma Mahanaimu magīthī Gibeoni. ¹³ Joabu mūrū wa Zerua na andū a Daudi makiumagara, magītūngana nao karia-inī ka Gibeoni. Gīkundi kīmwe gīgīkara thī mwena ūmwe wa Karia kau na gīkundi kīu kīngī gīgīkara mwena ūcio ūngī.

¹⁴ Hīndī iyo Abineri akīra Joabu atīrī, “Nī tuoe aanake amwe mokīre marūe marī mbere iitū.”

Joabu agīcookia atīrī, “Ūguo nī wega, nī meeke ūguo.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio makīrūgama magītarwo, andū ikūmi na eerī a Abenjamini na Ishi-Boshethu mūrū wa Saülū, na ikūmi na eerī a Daudi. ¹⁶ Hīndī iyo o mūdū

akinyiita mündū ūria merekanīire mūtwe, akīmūtheeca na rūhiū mbaru-inī ciake, nao makigūanira thī o ro hamwe. Nī ūndū ūcio kūdū kūu gūgītwo Helikathu-Hazurimu, na gwī kūu Gibeoni.

¹⁷ Mbaara ikīrūra mūno mūthenya ūcio, nake Abineri na andū a Isiraēli makīhootwo nī andū a Daudi.

¹⁸ Nao ariū atatū a Zerua maarī ho: Nao nī Joabu, na Abishai, na Asaheli. Na rīrī, Asaheli aarī mūhūthū magūrū, akagīa ihenya o ta thwariga. ¹⁹ Nake agīteng'eria Abineri atekūgarūrūka na mwena wa ūrio kana wa ūmotho, amūngatithīe. ²⁰ Nake Abineri akīroora na thutha wake, akīūria atīrī, "Asaheli, kaarī we?"

Nake agīcookia atīrī, "Ī nī nū."

²¹ Nake Abineri akīmūwīra atīrī, "Garūrūka na mwena wa ūrio kana wa ūmotho; ūnyite mwanake ūmwe na ūmūtunye indo ciake cia mbaara." No Asaheli ndaigana gūtiga kūmūhanyūkia.

²² O rīngī, Abineri agīkaania Asaheli, akīmūwīra atīrī, "Tiga kūdeng'eria! Kīrīa kīngītūma ngūūrage, nī kī? Ingīhota atīa kūng'ethanīra na mūrū wa nyūkwa Joabu?"

²³ No Asaheli ndaatigire kūmūhanyūkia; nī ūndū ūcio Abineri agītheeca Asaheli nda na mūthia wa itimū rīake, narīo itimū rīkiumanīra na mūgongo. Nake akīgūa hau agīkua o hīndī iyo. Na mūdū o wothē aakinya hau Asaheli aagwīte akuite, akarūgama ho.

²⁴ No Joabu na Abishai magīteng'eria Abineri, narīo rīua rīgīthūa-rī, magīkinya kīrīma-inī kīa Ama, kīrīa kīrī hakuhī na Gia, nījira ya gūthīi werū-inī wa Gibeoni.

²⁵ Hīndī iyo andū a Benjaminini magīcookianīra hamwe, makīrūmīrīra Abineri. Nao magīthondeka gīkundi thīnī wao, makīrūgama igūrū rīa kīrīma.

²⁶ Abineri agīta Joabu aanīrīre, akīmūūria atīrī, "Rūhiū rwa njora rūgūtūūra rūniinanaga nginya tene? Anga ndūramenya atī ūhoro ūyū ūkaarīgīrīra na ūrūrū? Ūgūikara nginya rī ūterīte andū aku matige gūteng'eria ariū a ithe wao?"

²⁷ Joabu agīcookia atīrī, "Ti-itherū o ta ūria Ngai atūūruga muoyo, korwo ndūnaaria-rī, andū aya mangīathiū o na mbere gūteng'eria ariū a ithe wao nginya rūciinī."

²⁸ Nī ūndū ūcio Joabu akīhuha karumbeta,* nao andū othe makīrūgama; matiacookire kūhanyūkia Isiraēli kana kūrūa rīngī.

²⁹ Ūtukū ūcio wothē Abineri na andū ake magītuikanīria Araba. Makīringa Jorodani, magīthīi na mbere matuikanīrie Bithironi guothe, na magīkinya Mahanaimu.

³⁰ Nake Joabu agītiga gūteng'eria Abineri, akīhūdūka agīcookianīrīra andū ake othe. Andū ikūmi na kenda a Daudi makīoneka matiarī ho, Asaheli atatarītwo. ³¹ No andū a Daudi nīmooagīte andū a Benjaminini magana matatū ma mīrongo itandatū ariā maarī na Abineri. ³² Nao makīoya Asaheli, makīmūthika mbīrīra-inī ya ithe kūu Bethlehemu. Nīngī Joabu na andū ake magīthīi ūtukū wothē, magīkinya Hebironi gūgīkīa.

3

¹ Na rīrī, mbaara gatagatī ka nyūmba ya Saūlū na nyūmba ya Daudi nīyatūūrire ihinda irāya. Daudi agīkīrīrīra kūgīa hinya; nayo nyūmba ya Saūlū igīkīrīrīra kwaga hinya.

² Nake Daudi nīagīre na ciana cia aanake arī kūu Hebironi:

Mūriū wake wa irigithathi eetagwo Amunoni ūria waciarītwo nī Ahinoamu ūria Mūjezireeli;

³ Mūriū wa keerī eetagwo Kileabu ūria waciarītwo nī Abigaili ūria warī mūtumia wa ndigwa wa Nabali ūria Mūkarimeli; na wa gatātū aarī Abisalomu ūria waciarītwo nī Maaka mwarī wa Talimai mūthamaki wa Geshuru;*

⁴ wa kana aarī Adonija ūria waciarītwo nī Hagithu;

wa gatano aarī Shefatia ūria waciarītwo nī Abitali;

⁵ na wa gatandatū aarī Ithireamu mūrū wa Egila mūtumia wa Daudi.

Acio nīo maaciarīrwo Daudi kūu Hebironi.

Abineri Gūthīi kūrī Daudi

⁶ Hīndī ya mbaara ya nyūmba ya Saūlū na nyūmba ya Daudi, Abineri no kūgīa aagīaga na hinya arī thīnī wa nyūmba ya Saūlū. ⁷ Na rīrī, Saūlū nī arī na thuriya yetagwo Rizipa mwarī wa Aia. Nake Ishi-Boshethu akīūria Abineri atīrī, "Wakomire na thuriya ya baba nīkī?"

* **2:28** Karumbeta kaahuhagwo kuonania kwambīrīra kwa haaro kana kūrīka kwayo.

* **3:3** Geshuru warī ūthamaki mūnini wa Ashuri, na nīkua Abisalomu oorīre (13:37, 38; 14:23).

⁸ Abineri n̄arakarire mūno tondū wa kwīrwo ūguo n̄ Ishi-Boshethu, nake akīmūcookeria atīrī, “Kaī ndīkīrī mūtwe wa ngui mwena-inī wa Juda? Ūmūthī ūyū nī ndī rūmwe na nyūmba ya thoguo Saūlū na andū a nyūmba yake na arata. Nī ndīrī ndaamūneana kūrī Daudi. No rīu ūranjīra atī nīhītītie ihītia ūhorō-inī ūkonī mūdū-wa-nja ūyū! ⁹ Ngai arothūūra, nī Abineri, na anjike ūru makīria, ingīaga kūhingīria Daudi ūria Jehova aamwīrīre na mwīhītwa, ¹⁰ na ndute ūthamaki nyūmba-inī ya Saūlū, na ndūgamie gītī kīa Daudi kīa ūnene igūrū wa Isiraēli na Juda, kuuma Dani nginya Birishiba.”† ¹¹ Ishi-Boshethu ndaigana kwīra Abineri ūndū ūngī tondū nīamwītīgīrīte.

¹² Ningī Abineri agītūma andū kūrī Daudi makamwīre atīrī, “Būrūrī ūyū nī waū? Nītūgīe na kīrīkanīro nawe, na nīngūgūteithia ngūrehere andū a Isiraēli othe mwena waku.”

¹³ Nake Daudi akiuga atīrī, “Ūguo nī wega. Nītūkūgīa na kīrīkanīro nawe. No nī harī ūndū ūmwe ngwenda wīke: ndūkanooke mbere yakwa angīkorwo ndūkarehe Mikali mwarī wa Saūlū hīndī ūria ūgooka kūnyona.” ¹⁴ Ningī Daudi agītūma andū kūrī Ishi-Boshethu mūrū wa Saūlū makamwīre atīrī, “Nengera mūtuma wakwa Mikali, ūria ndagūrīre na ikonde igana rīmwe cia Afilisti.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio Ishi-Boshethu agīathana Mikali agīrwo kuuma kūrī mūthuriwe Palitīli mūrū wa Laishi. ¹⁶ No rīrī, mūthuriwe, agītwarana nake, agīthī amūrūmīrīre akīrīraga nginya Bahurimu. Hīndī ūyo Abineri akīmwīra atīrī, “Cooka mūciī!” Nī ūndū ūcio agīcooka mūciī.

¹⁷ Nake Abineri akīaranīria na athuuri a Isiraēli akīmeera atīrī, “Kwa ihinda nīmūkorotwo mwīrīrīrie gītua Daudi mūthamaki wanyu. ¹⁸ Mūtīgīlke ūguo rīu! Nīgūkorwo Jehova nīerire Daudi atīrī, ‘Na ūndū wa ndungata yakwa Daudi nīngahonokia andū akwa a Isiraēli kuuma guoko-inī kwa Afilisti na kuuma guoko-inī gwa thū ciao ciothe.’”

¹⁹ Nake Abineri nīacookire akīaranīria na andū a Benjamīni. Agīcooka agīthī Hebrōni akeere Daudi maūdū mothe marīa Isiraēli na nyūmba yothe ya Benjamīni meendaga gwīka. ²⁰ Rīrīa Abineri, ūria warī na andū mīrongo ūrī ookire kūrī Daudi kūu Hebrōni, Daudi akīmūrūgithīria iruga hamwe na andū ake. ²¹ Hīndī ūyo Abineri akīra Daudi atīrī, “Reke thī o ro rīu ngacookanīrīre andū a Isiraēli othe nī ūndū wa mūthamaki mwathi wakwa, nīgeetha marīkanīre nawe, na nīguo ūthamakagīre o kūrīa guothe ngoro yaku ūrīrīrīre.” Nī ūndū ūcio Daudi agītūma Abineri athī, nake agīthī na thayū.

Joabu Kūuraga Abineri

²² Hīndī o ūyo andū a Daudi, na Joabu magīcooka kuuma mbaara-inī, na magīka na indō nīamwīrīre athī, nake agīthī na thayū. ²³ Rīrīa Joabu na thigari ciothe iria ciarī hamwe nake maakinyire-rī, akīrwo atī Abineri mūrū wa Neri nīokīte kūrī mūthamaki, na atī mūthamaki nīarekire athī, nake agīthī na thayū.

²⁴ Nī ūndū ūcio Joabu agīthī kūrī mūthamaki akīmūthīria atīrī, “Nī atīa ūguo weka? Ta kione, Abineri nīokire kūrī wee. Ūrekire athī nīkī? Rīu nīagīthīre! ²⁵ Wee nīūū atī Abineri mūrū wa Neri egūkīte gūkūheenia na gūthigaana mīthīre yaku, na amenye maūdū marīa mothe ūreka.”

²⁶ Hīndī ūria Joabu oimire harī Daudi, agītūma andū makinyire Abineri, nao makīmūcookia kuuma gīthīma-inī gīa Sira. No Daudi ndaigana kūmenya ūhorō ūcio. ²⁷ Na rīrī, rīrīa Abineri aacookire Hebrōni, Joabu akīmūtwarā keheri-inī kīhingo-inī, ta ekwenda kwaria nake na hitho. Na marī hau, akīmūtheeca nda agīkua, nīguo arīhīre thakame ya mūrū wa nyina Asaheli.

²⁸ Thuutha ūcio, rīria Daudi aigūre ūhorō ūcio, akiuga atīrī, “Nī na ūthamaki wakwa tūtīrī na ihītia nginya tene mbere ya Jehova ūhorō-inī wa thakame ya Abineri mūrū wa Neri. ²⁹ Thakame yake ūcookerera Joabu na nyūmba ya ithe yothe! Nayo nyūmba ya Joabu ndīkanaage mūdū ūmwe ūrī na kīronda gīkuura thakame, kana mangū, kana mūdū ūrīthīiaga na mītī, kana mūdū ūragītwo na rūhiū rwa njora, kana mūdū wagīte irio.”

³⁰ (Joabu na Abishai mūrū wa nyina mooragire Abineri tondū nīooragīte Asaheli mūrū wa nyina wao mbaara-inī kūu Gibeoni.)

³¹ Hīndī ūyo Daudi akīra Joabu na andū othe arī aarī nao atīrī, “Tembūrangai nguo cianyu na mwīhumbe makūnia, na mūthī mūgīcakayaga mbere ya Abineri.” Nake Daudi ūcio mūthamaki agīthī arūmīrīre ndayaya ūria yakuuīte kīimba. ³² Nao

† 3:10 Kuuga “kuuma Dani nginya Birishiba” nī kuuga būrūrī wothe wa Isiraēli (Atīr 20:1).

magithika Abineri kuu Hebironi, nake muthamaki akirira aanirire hau mbirira-ini ya Abineri. O nao andu othe makirira.

³³ Muthamaki akina icakaya riri ni undu wa Abineri:

“Abineri niaragirirwo nigukua ta andu aria moinaga watho?

³⁴ Moko maku matiar moohe,

namo maguru maku matiar moohe na nyororo.

Waguire o ta mundu uria ugugaga mbere ya andu aria aaganu.”

Nao andu othe makirira ringi ni undu wake.

³⁵ Ningi andu othe maguka na makiringirira Daudi arie irio gutanatuka, no Daudi akihita na mwihitwa, akiwa atiri, “Ngai arothura, o na anjike uru makira, ingicama irio kana kindu kingi riua ritanathua!”

³⁶ Nao andu acio othe maakiona uria gwithi magikena; ti-itheru, maundu mothe maria muthamaki eekire nimamakenirie. ³⁷ Ni undu ucio andu othe na Isiraeli guothe makimenya muthenya ucio ati muthamaki ndaari na itemi uhoro-ini wa gikuu kia Abineri muru wa Neri.

³⁸ Ningi muthamaki akira andu ake atiri, “Kai mutaramenya ati mundu mune na uri igweta muno niarikitie gukua umuthi thini wa Isiraeli? ³⁹ Na riri, umuthi, o na gukorwo ndimutirire maguta nduuke muthamaki, ndiri na hinya, nao ariu aya a Zeruia mari na hinya muno kungira. Jehova arorihia mwiki uru kuringana na ciiko ciake njuru!”

4

Ishi-Boshethu Kuiragwo

¹ Na riri, hinda iria Ishi-Boshethu muru wa Saulu aaguirer ati Abineri niakuirire kuu Hebironi-ri, akirwo ni hinya, nao andu othe a Isiraeli makimaka. ² Nake muru wa Saulu aari na andu eeri aria maar atongoria a ikundi cia gutharika. Umwe eetagwo Baana na ucio ungi Rekabu; maar ariu a Rimoni uria Mubeerothi wa mhiriga wa Benjamin; Beerothu gutaragwo ta gicunji kia Benjamin, ³ tondu andu a Beerothu nimoorire Gitaimu na maturite kuo ta andu a kungi nginyagia umuthi.

⁴ (Jonathani muru wa Saulu aari na muriu wonjete maguru meer. Aari na ukuru wa mika itano rira uhoro wa Saulu na Jonathani wamakinyire kuuma Jezireli. Nake mureri wake akimukua, akura; no rira aahihite akura-ri, mwana ucio akigua agitika kionje. Riitwa riake riar Mefiboshethu.)

⁵ Nake Rekabu na Baana, ariu a Rimoni uria Mubeerothi, magithi marorete nyumba-ini ya Ishi-Boshethu, na magikinya kuo rira gukoragwo kuri uru rir muthenya, rira aahurukite miaraho. ⁶ Nao makingira nyumba ya thini metuete ta meendaga gukuua ngano, makimutheeca nda. Nake Rekabu na muru wa nyina Baana makira.

⁷ Maingirire nyumba hinda iria aakomete gitanda-ini nyumba yake ya toro. Maarikia kumutheeca na kumuraga, magitina mutwe wake. Makikua, magithi utuku wothe magerete njira ya Araba. ⁸ Magitwarira Daudi mutwe wa Ishi-Boshethu kuu Hebironi, makira muthamaki atiri, “I uy mutwe wa Ishi-Boshethu muru wa Saulu, thu yaku, uria wageragia gukuraga. Umuthi nigo Jehova arihira mwathi wakwa muthamaki gw Saulu na ruciaro rwake.”

⁹ Nake Daudi agicookeria Rekabu na Baana, muru wa nyina, ariu a Rimoni uria Mubeerothi atiri, “Ti-itheru o ta uria Jehova aturaga muoyo, uria uhonoketie kuuma mathina-ini mothe, ¹⁰ rira mundu anjirire atiri, ‘Saulu niakuite’, agicirira ati ni uhoro mwega andehera, ndamunyiire ngimuragira kuu Zikilagi. Kuu niko kicho kira ndamuheire ni undu wa ndumiri iyo yake! ¹¹ Akiri makira aia, hinda iria andu aaganu moragite mundu utari na hitia thini wa nyumba yake akomete uriri-ini wake, githi ndagirirwo ni gwitia thakame yake kuuma moko-ini manyu na ndimweherie muume thi!”

¹² Ni undu ucio Daudi agitha andu ake, nao makimuraga. Makimatina moko na maguru, na magicuria miri yao hau karia-ini kuu Hebironi. No riri, makoya mutwe wa Ishi-Boshethu na makithika mbirira-ini ya Abineri kuu Hebironi.

5

Daudi Gutika Muthamaki wa Isiraeli Guothe

¹ Na riri, mhiriga yothe ya Isiraeli igithi kuri Daudi kuu Hebironi ikimwira atiri, “Thu tiri a muthimo waku na thakame yaku. ² Ihinda rira Saulu aari muthamaki witu-ri, wee niwe watongoragia mbutu cia Isiraeli igithi ita. Nake Jehova agikwira atiri, ‘Wee nigatuka murithi wa andu akwa a Isiraeli, na utuuke mwathi wao.’”

³ Rirĩa athuuri othe a Isiraeli maathiite Hebironi kũri Mũthamaki Daudi, mũthamaki nĩagũire na kĩrĩkaniro nao mbere ya Jehova o kũu Hebironi, nao magĩtirĩria Daudi maguta mũtwe atũike mũthamaki wa Isiraeli.*

⁴ Daudi aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo itatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ina. ⁵ Aathamakũire Juda mĩaka mũgwanja na mĩeri itandatũ arĩ Hebironi, na agĩthamaka Isiraeli guothe mĩaka mĩrongo itatũ na itatũ arĩ Jerusalemu.

Daudi Gũtooria Jerusalemu

⁶ Mũthamaki na andũ ake magĩthĩ Jerusalemu magatharĩkĩre Ajebusi, arĩa matũũraga kuo. Nao Ajebusi makĩra Daudi atĩrĩ, “Ndũgũtoonya gũkũ; tondũ andũ arĩa megũkũgirĩrĩa ũtoonye nĩ arĩa atumumu na cionje.” Tondũ meiraga atĩrĩ, “Daudi ndangihota gũtoonya kuo.” ⁷ No rĩrĩ, Daudi nĩatunyanire kĩhitho kĩa hinya gĩa Zayuni, na nĩkio gĩtagwo itũura inene rĩa Daudi.

⁸ Mũthenya o ro ũcio Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũndũ wotho ũngũtooria Ajebusi no agerire mũtaro-inĩ wa maaĩ nĩguo akinyĩre andũ acio ‘mathuaga na atumumu’ o acio thũ cia Daudi.” Kĩu nĩkio gĩtũmaga moige atĩrĩ, “‘Andũ atumumu na arĩa mathuaga’ matigatoonya nyũmba ya ũthamaki.”

⁹ Nake Daudi agĩtũura kĩhitho-inĩ kũu kĩa hinya, agĩgĩtua itũura inene rĩa Daudi. Nake Daudi agĩakĩrĩra itũura rĩu inene kuuma Milo arĩcooketie na thĩinĩ. ¹⁰ Daudi agĩkĩrĩrĩa kũgĩa na hinya tondũ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe aarĩ hamwe nake.

¹¹ Na rĩrĩ, Hiramũ mũthamaki wa Turo agĩtũmĩra Daudi andũ, hamwe na mĩgogo ya mĩtarakwa, na atharamara, na aaki na mahiga, nao magĩakĩra Daudi nyũmba ya ũthamaki. ¹² Nake Daudi akĩmenya atĩ Jehova nĩamũhaandite atũike mũthamaki wa Isiraeli na agatũũgĩria ũthamaki wake nĩ undũ wa andũ ake a Isiraeli.

¹³ Aarĩkia kuuma Hebironi, Daudi nĩagũire na thuriya ingĩ na akĩhikia atumia kũu Jerusalemu, na agĩciarĩrwo aanake na airĩtu angĩ. ¹⁴ Maya nĩmo marĩtwa ma ciana irĩa aciarĩire kũu Jerusalemu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni,† ¹⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Nefegu, na Jafia, ¹⁶ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti.

Daudi Kũhoola Afilisti

¹⁷ Hĩndĩ irĩa Afilisti maaiguire atĩ Daudi nĩaitĩrĩrio maguta agatuĩka mũthamaki wa Isiraeli, makĩambata magĩthĩ na mbũtũ ciao ciothe makamũcarie, no Daudi aigua ũhoro ũcio agũkũrũka agĩthĩ kĩhitho-inĩ kĩa hinya. ¹⁸ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmokoite na makeyarania gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu; ¹⁹ nĩ undũ ũcio Daudi agĩtũria ũhoro kũri Jehova, akĩmũũria atĩrĩ, “Thĩi ngatharĩkĩre Afilisti? Nĩkũmameana kũri nĩ?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩi, nĩgũkorwo ti-itherũ nĩ ngũneana Afilisti kũri we.”

²⁰ Nĩ undũ ũcio Daudi agĩthĩ Baali-Perazimu, na agĩtooreria Afilisti kuo. Akiuga atĩrĩ, “O ta ũria maaĩ moinaga, noguo Jehova ahaganĩtie thũ ciakwa mbere yakwa.” Nĩ undũ ũcio handũ hau hagĩtwo Baali-Perazimu. ²¹ Nao Afilisti magĩtiganĩria mĩhianano yao kũu, nake Daudi na andũ ake makĩmĩoya magĩthĩ nayo.

²² Afilisti nĩmambatire o rĩngĩ makĩarania Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu; ²³ nĩ undũ ũcio Daudi agĩtũria ũhoro harĩ Jehova, nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga kwambata ũthĩ ũrũngĩrĩrie, no thĩũrũrũka ũmoime na thuutha, ũmatharĩkĩre ũmarutĩtie na mbere ya mĩti ya mĩkũngũgũ. ²⁴ Rirĩa ũrĩguu mũkubio uumĩte igũrũ rĩa mĩti ya mĩkũngũgũ-rĩ, thĩi narua, tondũ ũguo nĩkuonania atĩ Jehova nĩathiite mbere yaku nĩguo ahũũre mbũtũ cia Afilisti.” ²⁵ Nĩ undũ ũcio Daudi agĩka o ta ũria Jehova aamwathĩte, akĩhũũra Afilisti amarutĩtie Gibeoni, o nginya Gezeri.

6

Ithandũkũ Kũreehwo Jerusalemu

¹ O rĩngĩ, Daudi agĩcookanĩrĩria andũ arĩa maarĩ njamba a Isiraeli othe, nao maarĩ ngĩri mĩrongo itatũ. ² Daudi arĩ hamwe na andũ acio ake othe magĩthĩ moimĩte Baala kũu Juda makambatie ithandũkũ rĩa Ngai marĩrute kuo, ithandũkũ rĩrĩa rĩtanĩtio na Rĩtwa Rĩake, naguũ ũguo nĩ ta kuuga Rĩtwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũria ũikaraga gatagati ka makerubi marĩa marĩ igũrũ rĩa ithandũkũ rĩu. ³ Nao makũgĩrĩa ithandũkũ rĩa Ngai ngaari-inĩ njerũ ya ng’ombe, makĩrĩruta nyũmba ya Abinadabu, irĩa yarĩ kĩrĩma-inĩ. Nao Uza na Ahio, arĩũ a Abinadabu, nĩo maatongoretie ngaari iyo njerũ

* **5:3** Rĩrĩ rĩarĩ rita rĩa gatatũ rĩa Daudi gũitĩrĩrio maguta, na rĩarĩ rĩa kuonania atĩ we aarĩ mũthamaki wa Isiraeli yotho. † **5:14** Ici inya ciarĩ ciana cia Bathisheba (1Maũ 3:5).

⁴ Irī na ithandūkū rīu rīa Ngai igūrū rīayo, nake Ahio nīwe warītongoretie. ⁵ Nake Daudi na nyumba yothe ya Isiraēli maarūhagia na hinya wao wothe marī mbere ya Jehova, makaina nyimbo na inanda cia kīnūbi, na inanda cia mūgeeto, na tūhembe, na njingiri na thaani iria ihūirithanagio ikagamba.

⁶ Hīndī irīa maakinyire kīhuhīro-inī kīa ngano kīa Nakoni, ndegwa ikīhīngwo, Uza agītambūrūkia guoko akanyiitīrīa ithandūkū rīa Ngai tondū ndegwa nī ciahīngītwo. ⁷ Namo marakara ma Jehova magīakanīra Uza tondū wa gīuko kīu gīa kwaga gītīo; Nī ūndū ūcio Ngai akīmūgūtha akīgūa, agīkūira hakuhī na ithandūkū rīa Ngai.

⁸ Nake Daudi akīrakara tondū mang'ūrī ma Jehova nīmookīrīre Uza, na nginya ūmūthī handū hau hetagwo Perezū-Uza.

⁹ Nake Daudi agītīgīra Jehova mūthenya ūcio, akīūra atīrī, "Ngaahota atīa kīnūkia ithandūkū rīrī rīa Jehova?" ¹⁰ Nake ndetīkīre gūtware ithandūkū rīu rīa Jehova kīu aatūire, itūūra-inī inene rīa Daudi. Handū ha ūguo, aarītwareire kwa Obedi-Edomu ūrīa Mūgiiti. ¹¹ Ithandūkū rīu rīa Jehova rīgīkara nyūmba-inī ya Obedi-Edomu ūrīa Mūgiiti mīeri itatū, nake Jehova akīmūrathima hamwe na nyūmba yake yothe.

¹² Na rīrī, Mūthamaki Daudi akīrwo atīrī, "Jehova nīarathimīte nyūmba ya Obedi-Edomu na kīrīa gīothe arī nakīo, tondū wa ithandūkū rīa Ngai." Nī ūndū ūcio Daudi akīrūrūka akīruta ithandūkū rīa Ngai kuuma nyūmba ya Obedi-Edomu akīrītware itūūra inene rīa Daudi akenete. ¹³ Na rīrī, andū acio maakuuīte ithandūkū rīa Jehova maakinya makinya matandatū-rī, Daudi akīruta igongona rīa ndegwa na gacaū kanoru. ¹⁴ Daudi akīina arī mbere ya Jehova na hinya wake wothe, ehumbīte ebodi ya gatani; ¹⁵ nī ūndū ūcio Daudi na nyūmba yothe ya Isiraēli makīambatia ithandūkū rīa Jehova makīanagīrīra na makīhuhaga tūrumbeta.

¹⁶ Hīndī irīa ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova rīatoonyaga itūūra inene rīa Daudi-rī, Mikali mwarī wa Saūlū agīcūthīrīria arī ndirica-inī. Na rīrīa onire Mūthamaki Daudi akīrūga-rūga akīnaga mbere ya Jehova, akīmūnyarara ngoro-inī yake.

¹⁷ Nao makīrehe ithandūkū rīa Jehova na makīrīga handū harīo thīinī wa hema irīa Daudi aambīte nī ūndū warīo, nake Daudi akīruta maruta ma njino na ma ūiguano mbere ya Jehova. ¹⁸ Aarīkia kūruta magongona na njino, na maruta ma ūiguano-rī, akīrathima andū thīinī wa rītwa rīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁹ Ningī akīheana mūgate, na gīkūmba gīa thabībū, na gīcunjī kīa nyama kūrī mūdū o wothe warī gīkundi-inī kīu gīa Isiraēli, arūme na andū-a-nja o ūndū ūmwe. Nao andū othe makīnūka mīciī kwao.

²⁰ Hīndī irīa Daudi aacookire mūciī akarathime andū a nyūmba yake-rī, Mikali mwarī wa Saūlū agītūka kūmūtūnga, akiuga atīrī, "Kaī mūthamaki wa Isiraēli nīakīionanītie ūmūthī-ī, agakīruta nguo mbere ya ngombo cia airītu cia ndungata ciake, o ta ūrīa mūdū ūtarī thoni angīka!"

²¹ Daudi akīra Mikali atīrī, "Nyuma mbere ya Jehova ūrīa wathuurire nī handū ha thoguo kana mūdū o na ūmwe wa nyūmba yake, hīndī irīa aathuurire ndūike mūthamaki wa gūthamakīra andū a Jehova, nīo andū a Isiraēli, na nī ūndū ūcio no nginya nyine ndī mbere ya Jehova. ²² O na nī ngūkīrīrīria kwīyagīthia gītīo gūkīra ūū, na nīngwīnyīhia maitho-inī makwa. No rīrī, ndungata icio cia airītu wagweta-rī, nī nīgūtīo ngūtīo nīcio."

²³ Nake Mikali mwarī wa Saūlū ndaagīre ciana nginya mūthenya ūrīa aakuire.

7

Kīranīro kīa Ngai kūrī Daudi

¹ Na rīrī, thuutha wa mūthamaki gūikara nyūmba yake ya ūthamaki, nake Jehova akamūhe ūhurūko agatiga gūūkīrīrwo nī thū ciake ciothe iria ciamūrīgīcīrīe-rī, ² akīra mūnabīi Nathani atīrī, "Nīī njīkaraga nyūmba ya ūthamaki yaakītwo na mītarakwa, o rīrīa ithandūkū rīa Ngai rīgītwo hema-inī."

³ Nathani agīcookeria mūthamaki atīrī, "Ūndū ūrīa ūreeciiria, gwīka īka guo tondū Jehova arī hamwe nawe."

⁴ Ūtukū ūcio kiugo kīa Jehova gīgīkinyīra Nathani, akīrwo atīrī:

⁵ "Thīī ūkeere ndungata yakwa Daudi atīrī, 'Jehova ekuuga ūū: Anga we nīwe ūkūnjakīra nyūmba nīguo ndīmītūre?' ⁶ Nīī ndirī ndatūūra nyūmba kuuma mūthenya ūrīa ndaarutire andū a Isiraēli kuuma būrūrī wa Misiri nginya ūmūthī. Ndūrāga thīiaga kūdū na kūdū ndī hema-inī arī yo gītūuro gīakwa. ⁷ Kūrīa guothe ndanathī na andū a Isiraēli othe-rī, ndī ndooria mūtongoria o na ūmwe wao, arīa ndaathire marīthagie andū akwa a Isiraēli, atīrī, "Mwagīte kūnjakīra nyūmba ya mītarakwa nīkī?"'

⁸ “Na rīrī, ĩra ndungata yakwa Daudi atīrī, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūu: Ndaakūrutire rūuru-inī ngīgūtīgithia kūrūmīrīra mahiū nīguo ūtuīke mwathi wa andū akwa a Isiraēli. ⁹ Nī ngoretwo nawe o kūrīa guothe wanathī, na ngakwehereria thū ciaku ciothe ikeehera mbere yaku. Rīu nīngūtūma rītwa rīaku rītūike inene, o ta marītwa ma andū arīa anene mūno a thī. ¹⁰ Na nīngaahe andū akwa a Isiraēli handū, na ndīmahaande wega nīgeetha magīe na mūciī wao kūmbe, na matigacooka gūthūnīka. Andū aaganu matigacooka kūmahinyīrīria rīngī, o ta ūrīa maatūire meekaga kiambīrīria-inī, ¹¹ o na ūrīa matūire meekaga kuuma rīrīa ndathuurire atongoria a gūtongoragia andū akwa a Isiraēli. Nīngī nīngakūhe ūhurūko kuuma kūrī thū ciaku ciothe.

“Jehova egūkwīra atī Jehova we mwene nīwe ūkaarūgamia nyūmba yaku: ¹² Hīndī ĩrīa matukū maku magaathīra, ūhurūke hamwe na maithe maku, nīngarahūra mbeu yaku ĩcooke ithenya rīaku, ĩrīa ĩkoima mūthiimo waku wee mwene, na nīngarūgamia ūthamaki wake. ¹³ Ūcio nīwe ūgaaka nyūmba ĩtanītio na Rītwa Rīakwa, na nīngarūgamia gītī kīa ūnene wake nginya tene. ¹⁴ Nīngatuīka ithe, nake atuīke mūrū wakwa. Hīndī ĩrīa ageeka ūuru, ngaamūherithia na rūthanju rwa andū, na ahūūrwo mahūūra nī andū. ¹⁵ No rīrī, wendo wakwa ndūrī hīndī ūkeeherio kūrī we, ta ūrīa ndaaweheririe harī Saūlū, ūrīa ndeheririe mbere yaku. ¹⁶ Nyūmba yaku na ūthamaki waku igūtūūra mbere yakwa nginya tene; o nakīo gītī gīaku kīa ūnene gīgūtūūra kīrī kīrūmu wega nginya tene.”

¹⁷ Nake Nathani akīra Daudi ciugo ciothe cia ūguūrio ūcio.

Ihooya rīa Daudi

¹⁸ Nake Mūthamaki Daudi agītōonya, agūkara thī mbere ya Jehova, akiuga atīrī:

“Nī ndīkīrī ū, Wee Mwathani Jehova, nayo nyūmba yakwa-rī, ĩkīrī kī, atī nīkīo ūnginyitīe nginya haha? ¹⁹ Na rīrī, Wee Mwathani Jehova, wonete ūndū ūcio ta ūrī mūnini maitho-inī maku, nawe ūgacooka kwaria ūhoro wa matukū marīa magooka makoniī nyūmba ya ndungata yaku. Nīngī Wee Mwathani Jehova ĩno nīyo njīra yaku ĩrīa waragīria andū nayo?

²⁰ “Nī atīa ūngī Daudi angīkwīra? Nīgūkorwo Wee Mwathani Jehova, nīūī ndungata yaku. ²¹ Nī ūndū wa kiugo gīaku, na kūrīngana na wendo waku, nīwīkīte ūndū ūyū mūnene ūguo, na ūkaūmenyithia ndungata yaku.

²² “Wee Mwathani Jehova, kaī ūkīrī mūnene-ī! Gūtīrī ūngī tawe, na gūtīrī Ngai ūngī tīga wee, o ta ūrīa tūguite na matū maitū. ²³ Na nūū ūhaana ta andū aku a Isiraēli, rūrīrī rūmwe gūkū thī rūrīa Ngai waruo aakūūrire rūtuīke andū ake, nīgeetha wīgūire igweta, na wīke maūndū manene na magegania na ma gwītīgīrwo, na ūndū wa kūngata ndūrīrī na ngai ciao ciehere mbere ya andū aku, arīa wakūūrire kuuma būrūrī wa Misirī? ²⁴ Wee nīūrūgamitīe andū aku a Isiraēli matūike andū aku nginya tene, nawe, Wee Jehova nīūtuīkīte Ngai wao.

²⁵ “Na rīrī, Jehova Ngai, tūma kīranīro kīrīa wīranīire gīkonīī ndungata yaku na nyūmba yake kīrūme nginya tene. Na wīke o ta ūguo wīranīire, ²⁶ nīgeetha rītwa rīaku rīnenehe nginya tene. Nīngī andū nīmakoiga atīrī, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe Ngai wa Isiraēli!’ Nayo nyūmba ya ndungata yaku Daudi nīkehaanda mbere yaku.

²⁷ “Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli, nīūguūrīire ndungata yaku ūndū ūyū, ūkoiga atīrī, ‘Nīngagwakīra nyūmba.’ Nī ūndū ūcio ndungata yaku nīīgūite na ūmīrīru wa kūhooya ĩhooya rīrī. ²⁸ Wee Mwathani Jehova, Wee nīwe Ngai! Ciugo ciaku nīciakwīhokwo, na nīwīrīire ndungata yaku maūndū macio mega. ²⁹ Rīu nīwonete kwagīrīire ūrathime nyūmba ya ndungata yaku, nīgeetha ĩtūūire mbere yaku nginya tene maitho-inī maku; nīgūkorwo Wee Mwathani Jehova nīwe warītīe, na nī ūndū wa kīrathimo gīaku, nyūmba ya ndungata yaku ĩtūūire ĩraathimītwo nginya tene.”

8

Ūtoorania wa Daudi Mbaara-inī

¹ Thuutha wa mahinda macio-rī, Daudi nīatharīkīire Afilīstī na akīmatooria biū, na agītunyana Methegi-Amma kuuma watho-inī wa Afilīstī.

² Nīngī Daudi nīatoorīre andū a Moabi. Agītūma makome thī na akīmathima na ūraihu wa rūrigi. Aamathima-rī, ithimi igīrī ciao makoogwo, na gīthimi gīa gatātū mageetīkīrio matūūire muoyo. Nī ūndū ūcio andū a Moabi magītūka ndungata cia Daudi na makamūrehagīra igooti.

³ Daudi nīahūuranire na Hadadezeri mūrū wa Rehobu, mūthamaki wa Zoba, rīrīa aathiite agūcookia būrūri ūrīa aatunyitwo gūkuhī na Rūūi rwa Farati. ⁴ Nake Daudi akīmūtunya ngaari ciake cia ita ngiri ūmwe, na andū a gūcitwara ngiri mūgwanja, na thigari cia magūrū ngiri mīrongo ūrī. Nake agitemenga mbarathi icio cia mbaara magūrū agītūma ithue ciothe tīga o igana rīmwe.

⁵ Rīrīa Asuriata a kuuma Dameski mookire gūteithia Hadadezeri mūthamaki wa Zoba, Daudi akūruga Asuriata ngiri mīrongo ūrī na igīrī. ⁶ Akīga mbūtū cia kūrangīra ūthamaki wa Asuriata kūu Dameski. Nao Asuriata magītūka a gwathagwo nīwe makamūrehagīra igooti. Jehova nīaheaga Daudi ūhootani kūrīa guothe aathiaga.

⁷ Na rīrī, Daudi agīkuua ngo cia thahabu iria ciarī cia atongoria a Hadadezeri agīcīrehe Jerusalemu. ⁸ Kuuma matūūra ma Teba na Berothai, marīa maarī ma Hadadezeri, Mūthamaki Daudi agīkuua kuuma kuo indo nyingī mūno cia gīcango.

⁹ Rīrīa Tou mūthamaki wa Hamathu aaguiire atī Daudi nīahootete mbūtū ciothe cia mbaara cia Hadadezeri-rī, ¹⁰ agītūma mūrū Joramū kūrī Mūthamaki Daudi akamūgeithie na amūkūngūire nī ūndū wa kūhoota Hadadezeri, ūrīa wakoretwo akūrūa na Tou. Joramū akīmūrehera indo cia betha na cia thahabu, o na cia gīcango.

¹¹ Mūthamaki Daudi akāmūrīra Jehova indo icio, o ta ūrīa aamūrīte betha na thahabu kuuma ndūrīrī-inī ciothe iria aatooretie. ¹² Nacio nī Edomu na Moabi, na Aamoni na Afilisti, na Amaleki. Ningī akāmūra indo iria aatahīte kuuma kūrī Hadadezeri mūrū wa Rehobu mūthamaki wa Zoba.

¹³ Nake Daudi akīgīa igweta hīndī ūrīa oimire kūruga andū a Edomu ngiri ikūmi na inyanya Gītuamba-inī gīa Cumbi.

¹⁴ Nake akīga thigari cia kūrangīra Edomu guothe, nao andū a Edomu othe magītūka ndungata cia Daudi. Nake Jehova nīaheaga Daudi ūhootani kūrīa guothe aathiaga.

Ndungata cia Daudi

¹⁵ Daudi nīathamakire Isiraeli guothe, akahūthagīra kīhooto, na akahingīria andū ake othe maūndū marīa maagīriire. ¹⁶ Joabu mūrū wa Zeruia nīwe warī mūnene wa ita; nake Jehoshafatu mūrū wa Ehiludu nīwe warī mwandīki wa maūndū ma ihinda rīu; ¹⁷ nake Zadoku mūrū wa Ahitubu* na Ahimeleku mūrū wa Abiatharu maarī athīnjīri-Ngai; nake Seraia aarī mwandīki. ¹⁸ Nake Benaia mūrū wa Jehoiada nīwe warī mūnene wa Akerethi na Apelethi;† nao ariū a Daudi maarī ataari a mūthamaki.

9

Daudi na Mefiboshethu

¹ Nake Daudi akīūra atīrī, “Nī kūrī mūndū o na ūmwe ūtigarīte wa nyūmba ya Saūlū ūrīa ingītuga nī ūndū wa Jonathani?”

² Na rīrī, nī kwarī na ndungata wa mūcīi wa Saūlū yetagwo Ziba. Nao makīmīta ithīi mbere ya Daudi, nake mūthamaki akīmūrīra atīrī, “Wee nīwe Ziba?”

Nayo igīcookia atīrī, “Ī nī nī ndungata yaku.”

³ Nake mūthamaki akīūra atīrī, “Gūtīri mūndū o na ūmwe ūtigarīte wa nyūmba ya Saūlū ūrīa ingīonia ūtuga wa Ngai?”

Nake Ziba agīcookeria mūthamaki atīrī, “Nī kūrī na mūrū wa Jonathani; nake nī mwonju magūrū meerī.”

⁴ Nake mūthamaki akīūra atīrī, “Arī ha?”

Ziba akīmūcookeria atīrī, “Arī mūcīi kwa Makīru mūrū wa Amieli kūu Lo-Debari.”

⁵ Nī ūndū ūcio, Mūthamaki Daudi agītūmana arehwo kuuma nyūmba ya Makīru mūrū wa Amieli, kūu Lo-Debari.

⁶ Rīrīa Mefiboshethu mūrū wa Jonathani, mūrū wa Saūlū, ookire harī Daudi, akīnamūrīra amūhe gītīo.

Nake Daudi akīmūrīra “Mefiboshethu!”

Nake agīcookia atīrī, “Nī ūyū ndungata yaku.”

⁷ Nake Daudi akīmūrīra atīrī, “Tiga gwītīgīra, nīgūkorwo ti-itherū nīngūgūtuga nī ūndū wa thoguo Jonathani. Nīngūgūcookeria gīthaka gīothe kīrīa kīarī gīa gukaguo Saūlū, nawe ūrīrīagīra irio metha-inī yakwa hīndī ciothe.”

⁸ Nake Mefiboshethu akīnamūrīra, akiuga atīrī, “Ntungata yaku ikīrī kī, atī nīguo ūrūmbūye nguī nguū ta nīi?”

⁹ Hīndī iyo mūthamaki agītūmanīra Ziba, ndungata ya Saūlū, akīmūrīra atīrī, “Nīndahe mūrū wa mūrū wa mwathi waku indo ciothe iria ciarī cia Saūlū na cia

* **8:17** Zadoku aarī wa rūciaro rwa Eliazaru, na nīwe waitūrīrie Solomoni maguta nīguo athamake ithenya rīa Daudi. † **8:18** Thigari cia Akerethi na cia Apelethi ciarī thigari cia gūkomborwo.

nyūmba yake. ¹⁰ Wee, hamwe na ariū aku na ndungata ciaku, nī inyuī mūrīmūrīmagīra mūgūnda, na mūkainūkia magetha, nīgeetha mūrū wa mūrū wa mwathi waku oonage irio. Nake Mefiboshethu, mūrū wa mūrū wa mwathi waku, arīrīagīra irio metha-inī yakwa hīndī ciothe.” (Na rīrī, Ziba aarī na ariū ikūmi na atano, na ndungata mīrongo iirī.)

¹¹ Ningī Ziba akīra mūthamaki atīrī, “Ndungata yaku nūgwīka o ūrīa wothe mūthamaki, mwathi wakwa, egwatha ndungata yake iike.” Nī ūndū ūcio Mefiboshethu aarīagīra irio metha-inī ya Daudi taarī ūmwe wa ariū a mūthamaki.

¹² Mefiboshethu aarī na kamwana geetagwo Mika, nao andū othe a mūciī wa Ziba maarī ndungata cia Mefiboshethu. ¹³ Nake Mefiboshethu agītūura Jerusalemu, tondū aarīagīra irio metha-inī ya mūthamaki hīndī ciothe, nake arī mwonju magūrū meerī.

10

Daudi Gūtooria Aamoni

¹ Thuutha wa mahinda macio, mūthamaki wa Aamoni* agīkua, nake Hanuni, mūrū, agītūika mūthamaki ithenya rīake. ² Nake Daudi agīciiria atīrī, “Nīnguonania ūtugi kūrī Hanuni mūrū wa Nahashu, o ta ūrīa ithe aanjīkire maūndū ma ūtugi.” Nī ūndū ūcio Daudi agītūma andū kūrī Hanuni makamūcakaithie nī ūndū wa gūkuirwo nī ithe.

Rīrīa andū acio maatūmītwo nī Daudi maakinyire būrūri-inī wa Aamoni-rī, ³ andū arīa maarī igweta a Aamoni makūrīa Hanuni mwathi wao atīrī, “Ūreeciiria Daudi nī thoguo aratūa nī ūndū wa gūgūtūmīra andū magūcakaithie? Githī Daudi ndatūmīte andū aya kūrī we nīgeetha matūrie na mathigaane itūūra rīrī inene, nīguo macooke marītunyane?” ⁴ Nī ūndū ūcio Hanuni akīnyīitithia andū acio a Daudi, na akīmenjithia nderu rwere rūmwe, na agītīnia nguo ciao irima gatagati ka njikarīro, na akīmaingata.

⁵ Hīndī rīrī Daudi eerirwo ūhoro ūcio, agītūma andū makamatunge tondū andū acio nīmaconorithītio mūno. Mūthamaki akiuga atīrī, “Ikarai kūu Jeriko nginya nderu cianyu ikūre, mūcooke mūūke.”

⁶ Rīrīa Aamoni maamenyire atī nīmatuikīte kīndū kīnungu harī Daudi-rī, makīandīka thigari cia magūrū cia Asuriata ngiri mīrongo iirī kuuma Bethi-Rehobu na Zoba, o na mūthamaki wa Maaka arī na andū ake ngiri imwe, o na ningī andū ngiri ikūmi na igīrī kuuma Tobu.

⁷ Nake Daudi aigua ūhoro ūcio-rī, agītūma Joabu na ita rīothe rīa mbaara. ⁸ Nao Aamoni makiumagara, makīara mīhari ya mbūtū cia mbaara kīhingo-inī gia itūūra rīao inene, nao Asuriata a Zoba na Rehobu, na andū a Tobu na a Maaka maarī oiki kūu werū-inī.

⁹ Nake Joabu akīona atī thigari nīciarīte mīhari ya mbaara mbere yake o na thuutha wake; nī ūndū ūcio agīthūura mbūtū imwe iria ciarī njamba mūno kūu Isiraēli, agīcitūma ikarūe na Asuriata. ¹⁰ Andū acio angī akīmaiga watho-inī wa Abishai mūrū wa nyina, na akīmatūma makarūe na andū a Aamoni. ¹¹ Joabu akiuga atīrī, “Asuriata mangīngīria hinya-rī, wee ūke ūndeithie; no Aamoni mangīgūkīria hinya-rī, nīngūtūka ngūteithie. ¹² Wīyūmīrīrie nīgeetha tūrūe na ūcamba nī ūndū wa andū aitū na nī ūndū wa matūūra manene ma Ngai witū. Jehova nīegwīka ūrīa ekuona kwagīrīre maitho-inī make.”

¹³ Ningī Joabu na mbūtū ciake magītharīkīra Asuriata, nao makīmoorīra. ¹⁴ Rīrīa Aamoni moonire atī Asuriata nīmaroora-rī, o nao makīūrīra Abishai, magītoonya thīnī wa itūūra rīrīa inene. Nī ūndū ūcio Joabu agīcooka agītiga kūrūa na Aamoni na agīthī Jerusalemu.

¹⁵ Thuutha wa Asuriata kuona atī nīmatoorio nī andū a Isiraēli-rī, magīcookanīrīra hamwe rīngī. ¹⁶ Hadadezeri aarehithīte Asuriata kuuma mūrīmo wa Rūū rwa Farati; magīthī nginya Helamu marī hamwe, na Shobaki mūnene wa mbūtū ya ita ya Hedadezeri, amatongoretie.

¹⁷ Rīrīa Daudi eerirwo ūhoro ūcio-rī, agīcookanīrīra ita rīa Isiraēli rīothe, makīringa Rūū rwa Jorodani na magīthī nginya Helamu. Nao Asuriata makīara mīhari ya thigari cia mbaara igatūngane na Daudi, makīrūa nake. ¹⁸ No rīrī, Asuriata acio makīūrīra Isiraēli, nake Daudi akīūrāga andū magana mūgwanja arīa maatwarithagia ngaari ciao cia ita, na thigari cia magūrū ngiri mīrongo ina. Ningī akīūrāga Shobaki mūnene wa mbūtū ciao, agīkūira kūu. ¹⁹ Rīrīa athamaki arīa othe maarī ndungata cia Hadadezeri moonire atī nīmahootwo nī Isiraēli-rī, magīthondeka thayū na andū a Isiraēli na magītūika a gwathagwo nīo.

* **10:1** Andū a Aamoni maarī andū a werū-inī, na maatūūrāga mwena wa irathīro wa Jorodani.

Nī ūndū ūcio Asuriata magiitigīra gūcooka gūteithia Aamoni hīndī īngī.

11

Daudi na Bathisheba

¹ Na rīrī, hīndī ya kīmera yaakinya ihinda rīrīa athamaki maathiiaga mbaara-inī-rī, Daudi agītūma Joabu hamwe na andū a mūthamaki na mbūtū ciothe cia mbaara cia andū a Isiraēli. Makīananga Aamoni magīcooka makīrigiciīria Raba. Nowe Daudi agītigwo Jerusalemu.

² Hwaī-inī ūmwe-rī, Daudi agīūkīra akiuma gītanda-inī gīake agīthīi gūceeranga kūu igūrū rīa nyūmba ya ūthamaki. Arī nyūmba igūrū akiona mūdū-wa-nja agīthamba. Mūdū-wa-nja ūcio aarī mūthaka mūno, ³ nake Daudi agītūma mūdū agatūrie ūhoru wake. Mūdū ūcio akīmwīra atīrī, “Githi ūcio ti Bathisheba, mwarī wa Eliamu mūtumia wa Uria ūrīa Mūhiti?” ⁴ Hīndī iyo Daudi agītūma andū makamūgīre. Mūdū-wa-nja ūcio agīūka kūrī Daudi, nake agīkoma nake. (Nīgūkorwo niethereetie ihinda rīake rīa mweri), nake agīgīcookera gwake mūciī. ⁵ Mūdū-wa-nja ūcio akīgīa nda na agītūmanīra Daudi, akīmwīra atīrī, “Ndī na nda.”

⁶ Nī ūndū ūcio Daudi agītūma mūdū athī kūrī Joabu amwīre atīrī: “Ndūmīra Uria ūrīa Mūhiti.” Nake Joabu agītūma Uria kūrī Daudi. ⁷ Rīrīa Uria ookire, Daudi akīmūūria ūhoru wa ūrīa Joabu aatarī, na ūhoru wa ūrīa thigari ciatarī, na ūrīa mbaara yathiiaga na mbere. ⁸ Ningī Daudi akīra Uria atīrī, “Ikūrūka gwaku mūciī ūgethambe magūrū.” Nī ūndū ūcio Uria akiuma nyūmba ya ūthamaki, na akīrūmīrīro kīheo kuuma kūrī mūthamaki. ⁹ No Uria agīkoma itoonero-inī rīa nyūmba ya ūthamaki hamwe na ndungata ciothe cia mwathi wake, na ndaigana gūkūrūka athī gwake mūciī.

¹⁰ Rīrīa Daudi eerirwo atīrī, “Uria ndaanathī mūciī,” akīmūūria atīrī, “Githi to hīndī woka kuuma kūrāya? Nī kī kīragiririe ūthīi mūciī?”

¹¹ Uria akīra Daudi atīrī, “Ithandūkū rīa Jehova, na andū a Isiraēli na a Juda maikarīte hema-inī, na mwathi wakwa Joabu na andū a mwathi wakwa maikarīte kambī kūu werū-inī. Ingīrahotire atīa gūthīi mūciī gwakwa, ngarīe na nganyue, na ngome na mūtumia wakwa? Ti-itherū o ta ūrīa ūtūūraga muoyo, ndingīka ūndū ta ūcio!”

¹² Ningī Daudi akīmwīra atīrī, “Ikara gūkū mūthenya ūngī ūmwe, na rūciū nīngagūtūma ūcooke.” Nī ūndū ūcio Uria agīkara Jerusalemu mūthenya ūcio na ūcio ūngī warūmīrīre. ¹³ Hīndī irīa Daudi aamwītire, akīrīanīra na akīnyuanīra nake, ningī Daudi agītūma arīo nī njoohi. No hwaī-inī Uria agīthīi gūkoma mūgeeka-inī wake arī hamwe na ndungata cia mwathi wake; ndaigana gūthīi gwake mūciī.

¹⁴ Rūciinī Daudi akīandīkīra Joabu marūa, akīmanengera Uria atware. ¹⁵ Marūa macio maandīkītwo atīrī, “Twara Uria harīa mbaara īhīre mūno. Ūcooke ūmūtiganīrie nīgeetha ooragwo.”

¹⁶ Rīrīa Joabu aarigīciīrie itūūra rīrīa inene, akīga Uria harīa aamenyaga nīho haarī agītīri arīa maarī njamba. ¹⁷ Hīndī irīa andū a itūūra rīu inene mookire kūrūa na Joabu-rī, andū amwe a mbūtū cia ita cia Daudi makīūragwo; o nake Uria ūrīa Mūhiti agīkua.

¹⁸ Joabu agītūma mūdū kūrī Daudi akamūhe ūhoru wothe wa mbaara iyo. ¹⁹ Nake agīatha mūdū ūcio aatūmire atīrī: “Warīkia kūhe mūthamaki ūhoru ūyū wothe wa mbaara, ²⁰ marakara ma mūthamaki maahota kūrīrīmbūka, nake aahota gūkūūria atīrī, ‘Nī kī gītūmire mūkūhīrīrie mūno itūūra inene mūkarūe? Kaī mūtooī atī no mamūrathe na mīguī marī rūthingo-inī?’ ²¹ Nūū woragire Abimeleku mūrū wa Jerubu-Beshethu? Githī ti mūdū-wa-nja wamūkīrie ihiga rīa gīthī arī rūthingo-inī igūrū? Githī ti kīo gīatūmire akūre kūu Thebezu? Nī kī kīratūmire mūthīi hakuhi mūno na rūthingo?’ Angīgakūūria ūguo-rī, nawe ūkaamūcookeria atīrī, ‘O nayo ndungata yaku, Uria ūrīa Mūhiti nīmūkuū.’”

²² Nake mūdū ūcio akīumagara agīthīi, na aakinya, akīra Daudi maūdū mothe marīa Joabu aamūtūmīte aokoje. ²³ Nake mūdū ūcio watūmītwo akīra Daudi atīrī, “Andū acio maratūkīrie hinya, marooka kūrūa na ithūi werū-inī, no tūrakīmāhūdūra nginya itoonero-inī rīa kīhingo gīa itūūra rīrīa inene. ²⁴ Hīndī iyo aikia a mīguī maraikīria ndungata ciaku mīguī marī rūthingo igūrū, na andū amwe a mūthamaki nīmakuīte. O na ningī ndungata yaku, Uria ūrīa Mūhiti, nīkuīte.”

²⁵ Nake Daudi akīra mūdū ūcio atīrī, “Thī wire Joabu atīrī: ‘Tiga kūigua ūūru nī ūhoru ūcio; rūhiū rūniinaga mūdū ūmwe o ta ūrīa rūniinaga ūrīa ūngī. Thī na mbere gūtharīkīra itūūra rīu inene ūrīanange.’ Wire Joabu ūguo nīgeetha ūmūmīrīrie.”

²⁶ Rīrīa mūtumia wa Uria aigūire atī mūthuuriwe nīakuīte-rī, akīmūcakaīra. ²⁷ Ihinda rīa gūcakaya rīathira-rī, Daudi akiuga arehwo gwake nyūmba, nake agītūka

mūtumia wake, na akīmūciarīra kahīi. No rīrī, ūndū ūcio Daudi ekīte nīwarakaririe Jehova.

12

Nathani Kūrūithia Daudi

¹ Nake Jehova agītūma Nathani kūrī Daudi. Na aakinya harī we Nathani akīra Daudi atīrī, “Itūūra-inī rīmwe nī kwarī na andū eerī, ūmwe aarī gītonga na ūrīa ūngī aarī mūthīni. ² Mūdū ūcio warī gītonga aarī na ndūuru nyingī cia ng’ondū na cia ng’ombe, ³ no ūcio warī mūthīni ndaarī na kīndū tīga o kamwatī kanini aagūrīte. Agīkarera, nako gagikūra karī hamwe nake na ciana cīake. Kaarīaga irio cīake, na gakanyuuagīra gīkombe gīake na gaakomaga gīthūri-inī gīake. Nako kaarī o ta mwarī.

⁴ “Na rīrī, mūgeni agīuka gwa gītonga kīu, no gītonga kīu gīkīrega kuoya ng’ondū ĩmwe yakīo kana ng’ombe gīthondekere mūgeni ūcio wokīte gwakīo gīa kūrīa. Handū ha ūguo, gīkīoya kamwatī karīa kaarī ka mūthīni na gīgīthīnjīra mūdū ūcio wokīte gwakīo mūcīi.”

⁵ Daudi agīcinwo nī marakara nī ūndū wa mūdū ūcio, akīra Nathani atīrī, “Tītherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, mūdū ūcio wikīte ūguo agīrīrwo nī gūkua! ⁶ No ngīya arīhe kamwatī kau maita mana, tondū nīekīte ūndū ta ūcio na akaaga kūguanīra tha.”

⁷ Hīndī ĩyo Nathani akīra Daudi atīrī, “Wee nīwe mūdū ūcio! Ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ndagūtīrīrie maguta ūtūike mūthamaki wa Isiraeli, na ngīkūhonokia kuuma guoko-inī gwa Saūlū. ⁸ Nīndakūheire nyūmba ya mwathi waku, o na ngīkūhe atumia a mwathi waku maikare gīthūri-inī gīaku. Nīndakūheire nyūmba ya Isiraeli na Juda. Na kūngīkorwo maūdū macio maarī manini na matiakūiganīte-rī, nīngīakūheire maūdū mangī maingī. ⁹ Nī kī gītūmīte ūnyarare kiugo kīa Jehova, ūgeeka ūru maitho-inī make? Nīwooragīthirie Uria ūrīa Mūhiti na rūhiū rwa njora, na ūkīoya mūtumia wake atūike mūtumia waku. Wamūrāgīthirie na rūhiū rwa njora rwa andū a Amoni. ¹⁰ Na nī ūndū ūcio, rūhiū rwa njora rūtīkeehera nyūmba yaku, nī ūndū nīwaanararire nīi, na ūkīoya mūtumia wa Uria ūrīa Mūhiti atūike mūtumia waku.’

¹¹ “Jehova ekuuga ūū: ‘Nīngūkūrehithīria thīna kuuma nyūmba yaku wee mwene. O maitho-inī maku nīngoya atumia aku, ndīmahe mūdū wa nyūmba yaku, nake nīagakoma na atumia acio aku mūthenya barigīci. ¹² Wekire ūndū ūcio na hitho, no Nīi ngeeka ūndū ūyū mūthenya barigīci andū a Isiraeli othe makīonaga.’”

¹³ Hīndī ĩyo Daudi akīra Nathani atīrī, “Nīnjīhīrie Jehova.”

Nathani agīcookīa atīrī, “Jehova nīakwehereirie mehīa maku. Ndūgūkua. ¹⁴ No tondū nīūtūmīte thū cia Jehova imūmene mūno nī ūndū wa gwīka ūguo-rī, mwana ūcio ūciarīrwo nīegūkua.”

¹⁵ Nathani aarīkia kūnīka mūcīi-rī, Jehova agītūma mwana ūcio mūtumia wa Uria aacīrīre Daudi arūare. ¹⁶ Daudi agīthaita Ngai nī ūndū wa mwana ūcio. Akīhinga kūrīa irio, agītoonya nyūmba yake, agīkoma thī ūtukū ūcio wothe. ¹⁷ Nao athuuri a nyūmba yake magīthīi hahukī nake nīguo mamūrūgamie na igūrū nowe akīrega, na ndaigana kūrīanīra irio nao.

¹⁸ Mūthenya wa mūgwanja wakīnya-rī, mwana ūcio agīkua. Nacio ndungata cia Daudi igītīgīra kūmwīra atī mwana ūcio nīakuīte. Tondū cioigire atīrī, “Rīrīa mwana oima muoyo, twarīrie Daudi na akaaga gūtūthikīrīria. Twahota atīa kūmwīra atī mwana nīakuīte? Aahota kwīgera ngero.”

¹⁹ No Daudi akīona atī ndungata cīake nīciaheehanaga, akīmenya atī mwana ūcio nīakuīte. Nake akīūra atīrī, “Kāi mwana akuīte?”

Nao magīcookīa atīrī, “Īi, nīakuīte.”

²⁰ Hīndī ĩyo Daudi agīūkīra. Aarīkia gwīthamba, akīhaka maguta na akīgarūrīra nguo cīake, agīthīi nyūmba ya Jehova, akīnamūrīra, na akīhooya. Nīngī agīcookīa agīthīi gwake mūcīi, agītīia irio, nao andū ake makīmūrehere, akīrīa.

²¹ Ndungata cīake ikīmūria atīrī, “Ūreka ūguo nīkī? Rīrīa mwana ararī muoyo nīūrehingīte na ūkarīra, no mwana akua-rī, wokīra na warīa irio!”

²² Nake agīcookīa atīrī, “Hīndī ĩrīa mwana ararī muoyo-rī, ndīrehingaga na ngarīra. ngīciirīa atīrī, ‘Nūū ūūi? Jehova aahota kūnjigūira tha areke mwana ūcio atūūre muoyo.’ ²³ No rū tondū nīakuīte-rī, nī kī gīgūtūma ndīhinge? Ndaahota kūmūrīukīa? Nī nī ngaahtīi kūrī we, no ndangīcookīa kūrī nīi.”

²⁴ Hīndī iyo Daudi akīhooreria mūtumia wake Bathisheba, agāthiī kūrī we na agikoma nake. Nake agāciara kahī; nao magīgatua Solomoni. Nake Jehova agikenda; ²⁵ na tondū Jehova nīakendete-rī, agītūma mūnabii Nathani athiī agakahe rītwa Jedidia.

²⁶ Hīndī iyo Joabu akīhūūra Raba itūūra rīa andū a Amoni, na agītunyana kīhingo kīa hinya kīa ūthamaki. ²⁷ Nīngī Joabu agītūma andū kūrī Daudi, akiuga atūrī, “Nīhūūranīte na itūūra rīa Raba o na ngatunyana maaī marīo. ²⁸ Na rīrī, cookanīrīria ikundi icio ingī cia mbūtū cia ita, nīguo ithiūrūrūkīrie itūūra rīu inene irīngwatīre. Angīkorwo ti ūguo nīngwīgwatīra itūūra rīu inene, narīo rītānagio na nīi.”

²⁹ Nī ūndū ūcio Daudi agīcookanīrīria mbūtū ciake ciothe cia ita agāthiī Raba, na akīrītharīkīra, akīrītunyana. ³⁰ Nake akīoya thūmbī ya mūtwe ya mūthamaki wao, na ūritū wayo warī taranda īmwe* ya thahabu, na nī yagemetio na tūhiga twa goro, nayo ikīgīrīrwo mūtwe wa Daudi. Nake agītaha indo nyingī mūno kuuma itūūra rīu inene, ³¹ akīrutūrūra aikari akuo, akīmahe wīra wa gwatūra mbaū na mūthumeno, na arutī wīra na harū cia igerā na wa mathanwa, na wīra wa gūthondeka maturubarī. Nake eekire ūguo matūūra-inī mothe ma Aamoni. Thuutha ūcio Daudi na mbūtū ciake ciothe cia ita magīcooka Jerusalemu.

13

Amunoni na Tamaru

¹ Thuutha wa mahinda macio-rī, Abisalomu mūrū wa Daudi aarī na mwarī wa nyina mūthaka mūno wetagwo Tamaru, nake Amunoni mūrū wa Daudi akīmwendā mūno.

² Amunoni agītāngīka nginya agītua nī mūrūaru nī ūndū wa mwarī wa ithe Tamaru, nīgūkorwo aarī mūrītu gathirange,* na nīonaga arī hinya kūmwīka ūndū o na ūrīkū.

³ Na rīrī, Amunoni aarī na mūratawe wetagwo Jonadabu mūrū wa Shimea, mūrū wa nyina na Daudi. Jonadabu aarī mūdū mwara mūno. ⁴ Akīūra Amunoni atūrī, “Nī kī gītūmīte wee mūrū wa mūthamaki woneke o ūkīhinyīrīrīka rūciinī o rūciinī? Kai ūtāngīnjūra gītūmī?”

Amunoni akīmwīra atūrī, “Nī kwenda nyendeete Tamaru, mwarī wa nyina na Abisalomu mūrū wa baba.”

⁵ Jonadabu akīmwīra atūrī, “Thīi ūrīrī na wītue atī ūrī mūrūaru. Rīrīa thoguo arīūka gūkuona, ūmwīre atūrī, “No nyende mwarī wa baba Tamaru oke aahe kīndū gīa kūrīa. Andugīre irio ngionaga, nīguo ndīmuone, na nīngī ndīe acinyiitē na guoko gwake.”

⁶ Nī ūndū ūcio Amunoni agīkoma na agītua nī mūrūaru. Na rīrīa mūthamaki ookire kūmuona, Amunoni akīmwīra atūrī, “No nyende mwarī wa baba Tamaru oke aathondekere tūmīgate ngionaga, nīguo ndīe anyiitē na guoko gwake.”

⁷ Daudi agītūmanīra Tamaru nyūmba-inī ya ūthamaki, akīmwīra atūrī, “Thīi nyūmba ya mūrū wa thoguo Amunoni, ūmūthondekere irio.” ⁸ Nī ūndū ūcio Tamaru agāthiī nyūmba ya mūrū wa ithe Amunoni, akīmūkora akomete. Akīoya mūtu, akīūkanda, agīthondeka mūgate Amunoni akīmuonaga, na akīūruga. ⁹ Agīcooka akīoya rūgīo, akīmūhūrīra mūgate, nowe akīrega kūrīa.

Amunoni akiuga atūrī, “Andū othe nīmeherio haha.” Nī ūndū ūcio andū othe makīuma nja, makīmūtiga. ¹⁰ Hīndī iyo Amunoni akīra Tamaru atūrī, “Ndehera irio haha nyūmba yakwa ya toro, nīguo ndīe ūcinyiitē na guoko gwaku.” Nake Tamaru akīoya mūgate ūrīa aathondekete, akīūtwarīra mūrū wa ithe Amunoni nyūmba yake ya toro. ¹¹ No rīrīa aamūtwarīre nīguo arīe, Amunoni akīmūnyīta, akiuga atūrī, “Ūka ngome nawe, mwarī wa baba.”

¹² Nake akīmwīra atūrī, “Aca, mūrū wa baba! Tīga kūnyīta na hinya. Ūndū ta ūyū ndwagīrīre gwīkwo Isiraēli! Tīga gwīka ūndū ūyū wa waganu. ¹³ Ha ūhoro wakwa naguo atīa? Thoni ciakwa ingīcitwara nakū? O nawe-rī, ūhoro waku ūgūikara atīa? Ūkuoneka ūhaana ta mūdū ūmwe wa andū arīa aaganu na akīgu thīnī wa Isiraēli. Ndagūthaita aria na mūthamaki; tondū ndangīgīria ūhīkie.” ¹⁴ Nowe akīrega kūmūgīa, na tondū aarī na hinya kūmūkīra, akīmūnyīta na agīkoma nake na hinya.

¹⁵ Nīngī Amunoni akīmūthūūra na rūthūūro rūnene makīria. Ti-itherū, aamūthūūrīre gūkīra ūrīa aamwendete. Amunoni akīmwīra atūrī, “Ūkīra, wehere haha!”

¹⁶ Tamaru akīmwīra atūrī, “Aca! Kūnyīngata thīi nī ihītia inene makīria gūkīra ūguo wanjīka.”

* **12:30** nī ta kīlo 34 * **13:2** Airītu gathirange maikaraga nyūmba cia airītu mwanya, na matīngīaceereire arūme, o na kana aanake a ithe ūmwe nao.

Nowe akīrega kūmūigua. ¹⁷ Nake Amunoni agīta ndungata yake, akīmūra atīrī, “Eheria mūdū-wa-nja ūyū haha, na oima ūhinge mūrango.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio ndungata yake ikīmūikia na nja, na ikīhinga mūrango. Nake Tamaru eehumbite nguo ndaaya yagemetio na magemio ma goro, tondū airītu arīa gathirange a mūthamaki meehumbaga nguo ta iyo. ¹⁹ Tamaru akīitūrīria mūhu mūtwe, na agītarūra nguo iyo ndaaya ng’emie irīa eehumbite. Agīcooka akīgīrīra guoko gwake mūtwe, agīthī akīrīraga aanīrīre.

²⁰ Nake mūrū wa nyina Abisalomu akīmūria atīrī, “Kaī muuma na Amunoni, mūrū wa thoguo? Rīu ta gīkire, mwarī wa maitū, tondū we nī mūrū wa thoguo. Tiga kūigua ūuru ngoro nī ūndū wa ūndū ūcio.” Nake Tamaru agītūra mūciī kwa mūrū wa nyina Abisalomu, arī mūdū-wa-nja ūrī na kīeha kīnene.

²¹ Hīndī irīa Mūthamaki Daudi aigūre maūdū macio mothe-rī, akīrakara mūno. ²² Abisalomu ndaigana kwaria na Amunoni ūndū o na ūrīkū, mweka kana mūuru; nīathūrīre Amunoni tondū nīaconorithīte mwarī wa nyina Tamaru.

Abisalomu Kūūraga Amunoni

²³ Mīaka ūrī yathira, hīndī irīa amuri a ng’ondū guoya a Abisalomu maarī kūu Baali-Hazoru hakuhi na mūhaka wa Efraimu-rī, agīta ariū a mūthamaki othe mathī kuo. ²⁴ Abisalomu agīthī kūrī mūthamaki, akīmūra atīrī, “Ndungata yaku nīitite amuri ng’ondū guoya. Hīhi mūthamaki na anene ake no moke tūkorwo hamwe.”

²⁵ Mūthamaki agīcookia atīrī, “Aca, mūrū wakwa. Tūtiagīrīrwo nī gūthī ithuothe; twahota gūtuika mūrigo harīwe.” O na gūtuika Abisalomu nīamūthathire-rī, nīaregire biū gūthī, no akīmūhe kīrathimo gīake.

²⁶ Nīngī Abisalomu akīmūra atīrī, “Angīkorwo ti ūguo-rī, ndagūthaiha ūreke mūrū wa baba Amunoni athī na ithū.”

Nake mūthamaki akīmūria atīrī, “Nī kī gīgūtūma athī na inyu?” ²⁷ Nowe Abisalomu akīmūrīngīrīria, na nī ūndū ūcio mūthamaki akīreka Amunoni mathī nake, hamwe na ariū acio angī a mūthamaki.

²⁸ Abisalomu agīatha andū ake, akīmeera atīrī, “Ta thikīrīriai! Rīrīa Amunoni arīkorwo akenete nī kūnyua ndibeī akarīio, na inyu ndīmwire atīrī, ‘Ringai agwe thī,’ hīndī iyo mūrūragei. Mūtigetigīre. Githī ti nī ndīmūheete watho ūcio? Ūmīrīriai mūtūke njamba.” ²⁹ Nī ūndū ūcio andū a Abisalomu magīka Amunoni o ta ūrīa Abisalomu aamaathīte. Hīndī iyo ariū othe a mūthamaki magīkīra, makīhaica nyūmbū ciao, makīra.

³⁰ Marī njīra-inī makīra-rī, ūhorō ūcio ūgīkinyīra Daudi, akīrwo atīrī, “Abisalomu nīoraģite ariū othe a mūthamaki; gūtīrī o na ūmwe ūtigarīte.” ³¹ Nake mūthamaki agīkīra, agītembūranga nguo ciake, agīkoma thī; o nacio ndungata ciake ikīrūgama hakuhi nake, na igītembūranga nguo ciacio.

³² No Jonadabu mūrū wa Shimea, mūrū wa nyina na Daudi, akiuga atīrī, “Mwathi wakwa, tiga gwīciirīa atī moragīte ariū othe a mūthamaki; no Amunoni wiki ūkuite. Ūndū ūcio ūtūire ūrī muoroto wa Abisalomu kuuma mūthenya ūrīa Amunoni aanyītīre mwarī wa nyina Tamaru na hīnya. ³³ Mūthamaki mwathi wakwa ndagīrīrwo nīkūrūmbūya ūhorō ūcio wa atī ariū othe a mūthamaki nīmakuite. Amunoni nowe wiki ūkuite.”

³⁴ Hīndī iyo Abisalomu nīakoretwo orīte.

Na rīrī, mūdū ūrīa warangāra itūra agīcūthīrīria na akīona andū aingī njīra-inī mwena wake wa ithūro, maikūrūkiire mwena-inī wa kīrīma. Nake mūrāngīrī agīthī akīra mūthamaki atīrī, “Nīndīrona andū mwena ūrīa wa Horonaimu, mwena-inī wa kīrīma.”

³⁵ Jonadabu akīra mūthamaki atīrī, “Ta kīone, ariū a mūthamaki marī haha; o ta ūrīa ndungata yaku ikwīrīre, ūguo noguo gūtārī.”

³⁶ Na aarīkia kwaria o ro ūguo-rī, ariū a mūthamaki magīka makīrīraga na mūgambo mūnene. O nake mūthamaki na ndungata ciake ciothe makīrīra marī na ruo rūnene.

³⁷ Nake Abisalomu akīra agīthī gwa Talimai mūrū wa Amihudi, mūthamaki wa Geshuru. Nowe Mūthamaki Daudi agīcakāra mūrīū mūthenya o mūthenya.

³⁸ Thuutha wa Abisalomu kūrīra Geshuru, aikarīre kuo mīaka itatū. ³⁹ Nayo ngoro ya mūthamaki nīyeriragīria gūthī kūrī Abisalomu, tondū nīahooretio ūhorō-inī ūkonī gīkuū kīa Amunoni.

14

Abisalomu Gūcooka Jerusalemu

¹ Na rīrī, Joabu mūrū wa Zerua nīamenyete atī ngoro ya mūthamaki nīyeriragīria kuona Abisalomu. ² Nī ūndū ūcio, Joabu agītūma mūdū athī Tekoa akagūire mūdū-wa-nja warī mūgū, arehwo kuuma kūu. Akīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Wītue atī nūrācakaya. Wīhumbe nguo cia macakaya, na ndūkehake maguta o na marīkū. Wītue ta mūdū-wa-nja ūkarīte matukū maingī akīrīra mūdū mūkuū. ³ Ūcooke ūthī kūrī mūthamaki ūmwarīrie ciugo ici.” Nake Joabu akīmwīra ūria ekuuga.

⁴ Rīrīa mūdū-wa-nja ūcio wa kuuma Tekoa aathiire kūrī mūthamaki, akīgūithia, agiturumithia ūthī thī nīguo amūhe gītīo, akīmwīra atīrī, “Wee mūthamaki, ndeithia!”

⁵ Nake mūthamaki akīmūria atīrī, “Nī kī kīragūthīnia?”

Nake akiuga atīrī, “Ti-itherū nī ndī mūdū-wa-nja wa ndigwa; mūthuuri wakwa nīakuīte. ⁶ Nī ndungata yaku ndīrarī na ariū eerī. Nao maroogitana me mūgūnda, na harakīaga mūdū hau wa kūmateithūrana. Ūmwe aragūtha ūria ūngī na aramūuraga. ⁷ Na rīrī, mūhīrīga wothē nīūkīrīre ndungata yaku; ūkoiga atīrī, ‘Tūnengere mūdū ūria ūragīte mūrū wa nyina, nīgeetha tūmūrage nī ūndū wa muoyo wa mūrū wa nyina ūria ooragīte; tūkīniine mūgai o nake.’ Nao mangīka ūguo na mahorie ikara rīrīa rīraakana, na no rīo riiki ndigairie, maniine rītwa rīa mūthuuri wakwa, o na maniine njiaro ciake gūkū thī.”

⁸ Nake mūthamaki akīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Inūka, na nīngūruta watho nī ūndū waku.”

⁹ No mūdū-wa-nja ūcio wa Tekoa akīmwīra atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, reke ūuru ūcio ūnjookerere hamwe na nyūmba ya baba, na ūreke wee mūthamaki na gītī gīaku gīa ūthamaki wage gūcookererwo nī ūuru o na ūrīkū.”

¹⁰ Nake mūthamaki agīcookia atīrī, “Mūdū o na ū angīkwīra ūndū o na ūrīkū, mūrehe kūrī nī, nake ndagacooka gūgūthīnia rīngī.”

¹¹ Nake mūdū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, “Reke mūthamaki agwete rītwa rīa Jehova Ngai wake, nīguo agīrīrie mūrīhīria wa thakame ndakae kūrāgana rīngī, nīgeetha mūrīu wakwa ndakae kūrāgwo.”

Nake mūthamaki akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūria Jehova atūūruga muoyo-rī, gūtīrī rūcuīrī o na rūmwe rwa mūtwe wa mūrūguo rūkūgūa thī.”

¹² Nīngī mūdū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, “Reke ndungata yaku ikwīre kiugo wee mūthamaki, mwathi wakwa.”

Nake agīcookia atīrī, “Kīarie.”

¹³ Mūdū-wa-nja ūcio akīmūria atīrī, “Nī kī gītūmīte wee ūthondeke ūndū ta ūyū wa gūkīrīra andū a Ngai? Rīrīa mūthamaki oiga ūguo-rī, gītī thī wītūrīre ciira, nīgūkorwo mūthamaki ndacooketie mūrīu wake ūria mūngate mūciī? ¹⁴ Ta ūria maai maifīkaga thī, maria matangīoeeka-rī, no taguo arī o ngīnya ithū tūke. No Ngai ndarutaga mūdū muoyo; handū ha gwīka ūguo-rī, athondekaga njīra nīgeetha mūdū ūria mūngate ndakae gūtūura ta ateetwo biū agathengio harī we.

¹⁵ “Na rīrī, njūkīte gūkwīra ūhorō ūyū wee mūthamaki mwathi wakwa tondū andū nīmatūmīte nī ndītīgīre. Ndungata yaku īciirītie atīrī, ‘Nī nīngwarīria mūthamaki; no gūkorwo nīegwīka ūria ndungata yake ikūmūria; ¹⁶ no gūkorwo mūthamaki nīegwītīkīra kūhonokia ndungata yake kuuma guoko-inī kwa mūdū ūria ūrageria gūtūniina nī hamwe na mūrīu wakwa, matweherie kuuma kūrī igai rīrīa twaheirwo nī Ngai.’

¹⁷ “Na rīrī, ndungata yaku īgūkwīra atīrī, ‘Kiugo gīaku mūthamaki mwathi wakwa kīrondeehere ūhurūko, nīgūkorwo mūthamaki mwathi wakwa ahaana ta mūrāika wa Ngai wa gūkūūrana wega na ūuru. Jehova Ngai waku aroikara nawe.’”

¹⁸ Hīndī iyo mūthamaki akīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Ndūkaahithe ūndū o wothē ūria ngūkūria.”

Nake mūdū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa nīakīarie.”

¹⁹ Nake mūthamaki akīmūria atīrī, “Gītī mūtīnyītanīre na Joabu ūhorō-inī ūyū wothē?”

Nake mūdū-wa-nja akīmūcookeria atīrī, “Ti-itherū o ta ūria ūtūūruga muoyo, wee mūthamaki mwathi wakwa, gūtīrī mūdū ūngūhūgūra mwena wa ūrīo kana wa ūmotho, aregane na ūndū o wothē ūria mūthamaki mwathi wakwa angīuga. Ī nīguo, nī ndungata yaku Joabu yanjīrīre njīke ūndū ūyū, na nīwe wīkīrīte ciugo ici ciothe kanua-inī ka ndungata yaku. ²⁰ Nake Joabu, ndungata yaku nīwe wīkīte ūguo nīgeetha

agarūre ūndū ūria ūri ho ihinda rīrī. Mwathi wakwa arī ūūgī ta wa mūraika wa Ngai; nīamenyaga ūndū wothe ūria wīkīkaga būrūri-inī.”

²¹ Mūthamaki akīra Joabu atīrī, “Nī wega, nīngwīka ūguo. Thiī, ūcookie mwanake ūcio ti Abisalomu.”

²² Joabu akīgūthia aturumithītie ūthiū thī nīguo amūhe gīthiō, na akīrathima mūthamaki. Joabu akīmwīra atīrī, “Ūmūthī ndungata yaku nīyamenya atī nīrīkītie gwīthīkīrīka maitho-inī maku mūthamaki mwathi wakwa, tondū mūthamaki nīetīkīrīte ihooya rīa ndungata yake.”

²³ Hīndī iyo Joabu agīthī Geshuru, na agīcookia Abisalomu Jerusalemu. ²⁴ Nowe mūthamaki akīmwīra atīrī, “No nginya athī mūciī gwake mwene; ndakarekwo oone ūthiū wakwa.” Nī ūndū ūcio Abisalomu agīthī mūciī gwake na ndaigana kuona ūthiū wa mūthamaki.

²⁵ Thīnī wa Isiraēli guothe gūtiarī mūdū ūngī o na ūmwe waganagwo gūthakara ta Abisalomu. Kuuma rūciūrī rwake rwa mūtwe nginya nyarīrī ciake ndaarī na kameni. ²⁶ Rīrīa rīothe eenjaga njuūrī cia mūtwe wake, nīenjagwo o mwaka wathira rīrīa njuūrī yamūrītūhīra mūno, angīamīthimire, ūritū wayo wakoragwo ūrī cekerī magana meerī,* kūrīngana na gīthimi kīa mūthamaki.

²⁷ Nake Abisalomu nīaciarire aanake atatū na mūrītu ūmwe. Nake mwarī eetagwo Tamaru, na aarī mūdū-wa-nja mūthaka.

²⁸ Abisalomu aatūrire mīaka īrī Jerusalemu atarī oona ūthiū wa mūthamaki.

²⁹ Nīngī Abisalomu agītūmanīra Joabu nīguo amūtūme kūrī mūthamaki, no Joabu akīrega gūthī kūrī we. Nīngī akīmūtūmanīra riita rīa keerī, no akīrega gūthī. ³⁰ Hīndī iyo akīra ndungata ciake atīrī, “Atīrīrī, mūgūnda wa Joabu ūhakanīte na wakwa, na arī na cairi kuo. Thiī mūmīcine na mwaki.” Nī ūndū ūcio ndungata cia Abisalomu ikīgwatia mūgūnda ūcio mwaki ūkīhīa.

³¹ Hīndī iyo Joabu agīthī mūciī kwa Abisalomu, akīmwīra atīrī, “Nī kī gīatūma ndungata ciaku icine mūgūnda wakwa?”

³² Nake Abisalomu akīra Joabu atīrī, “Ndagūtūmanīre, ngīkwīra atīrī, ‘Ūka, nīguo ngūtūme kwa mūthamaki, ūkamūurie atīrī, “Nī kī gīatūmire nyume Geshuru? Ūngīrī ūndū mwega korwo nīkuo ndūūraga o na rīu!” Rīu-rī, nīngwenda kuona ūthiū wa mūthamaki, na hangīkorwo nī harī na ūndū njīkīte mūuru, nīakīnjūrage.”

³³ Nī ūndū ūcio Joabu agīthī kūrī mūthamaki, na akīmūhe ūhorō ūcio. Hīndī iyo mūthamaki agīta Abisalomu, nake agīūka, akīnamīrīra aturumithītie ūthiū thī mbere ya mūthamaki. Nake mūthamaki akīmumunya Abisalomu.

15

Abisalomu Gūciirīra gwīka Daudī Ūuru

¹ Na rīrī, thuutha wa maūdū macio, Abisalomu agīthondekera ngaari cia ita na mbarathi, na andū mīrongo itano a gūthiiga mbere yake mateng’erete. ² Nake ookīraga rūciinī tene akarūgama mūkīra-inī wa njīra īrīa yathūiga kīhingo-inī gīa itūūra rīrīa inene. Na rīrīa mūdū o wothe ooka arī na mateta ma gūtwarīra mūthamaki nīguo atue itua-rī, Abisalomu akamwīta, akamūūria atīrī, “Uumīte itūūra rīrīkū?” Nake akamūcookeria atīrī, “Ntungata yaku yumīte mūhīrīga-inī ūmwe wa Isiraēli.” ³ Nīngī Abisalomu akamwīra atīrī, “Atīrīrī mateta maku nī ma kīhoo to na nī magīrīre, no gūtīrī mūdū ūthuurītwo wa kūrūgamīrīra mūthamaki ūngīgūthīkīrīra.” ⁴ Nīngī Abisalomu akamwīra atīrī, “Naarī korwo ndaatuo mūciiri wa būrūri ūyū! Hīndī iyo mūdū o wothe ūrī na mateta kana ciira no ooke kūrī nī, na nī ngatīrīra ciira wake nīwatuuo na kīhoo to.”

⁵ Nīngī hīndī ciothe rīrīa mūdū wothe amūkuhīrīra ainamīrīre mbere yake, Abisalomu agatambūrūka guoko, akamūhīmbīra na akamūmumunya. ⁶ Abisalomu ekaga ūguo kūrī andū othe a Isiraēli arīa mookaga kūrī mūthamaki gūcaria kīhoo to, na nī ūndū ūcio akīguocīrīra ngoro cia andū a Isiraēli.

⁷ Na rīrī, mīaka īna yathira, Abisalomu akīra mūthamaki atīrī, “Njītkīrīa thiī Hebironi nīgeetha ngahingie mwīhītwa ūria ndeehītire harī Jehova. ⁸ Hīndī īria ndungata yaku yatūūraga Geshuru kūu Suriata, nīndehītire na mwīhītwa ngiuga atīrī, ‘Jehova angīkanjookia Jerusalemu, nīngamūhooya ndī kūu Hebironi.’”

⁹ Nake mūthamaki akīmwīra atīrī, “Thī na thayū.” Nī ūndū ūcio Abisalomu agīthī Hebironi.

* 14:26 nī ta kilo igīrī na robo (2:25)

¹⁰ Hīndī iyo Abisalomu agītūma andū na hito mīhīrīga-inī yothe ya Isiraēli makoige atīrī, “Rīrīa mūrīguwa tūrumbeta twahuhwo, hīndī iyo muuge atīrī, ‘Abisalomu nīwe mūthamaki wa Hebironi.’” ¹¹ Andū magana meerī kuuma Jerusalemu nīo maathīite hamwe na Abisalomu. Meetitwo marī ageni, na magīthīi matekūmenya nī ūuru meekaga, matirī ūndū maamenyaga ūhoro-inī ūcio. ¹² Na hīndī irīa Abisalomu aarutaga magongona-rī, agītūmanīra Ahithofeli ūrīa Mūgiloni,* o ūrīa waheaga Daudi kīrīra, oke kuuma itūūra rīao rīa Gilo. Na nī ūndū ūcio ndundu ya gūūkīrīra mūthamaki ikīgīa na hinya, nao arūmīrīri a Abisalomu magīkīrīrīra kūngīha.

Daudi Kūūra

¹³ Na rīrī, hagīūka mūndū ūmwe watūmītwo kūrī Daudi, akīmwīra atīrī, “Ngoro cia andū othe a Isiraēli irūmīrīre Abisalomu.”

¹⁴ Hīndī iyo Daudi akīra anene ake othe arīa aarī nao Jerusalemu atīrī, “Ūkai! No nginya tūire; kwaga ūguo gūtīrī o na ūmwe witū ūkūhonoka kūragwo nī Abisalomu. No nginya tūthīi o ro rīrī, kana Abisalomu oke narua atūkorere, atūhubanīre na atwanange, na ahūire itūūra rīrī inene na rūhiū rwa njora.”

¹⁵ Nao anene a mūthamaki makīmūcookeria atīrī, “Ndungata ciaku nīcīlhaarīrie gwīka ūndū o wothe ūrīa mūthamaki mwathi witū angīthuura wīkwo.”

¹⁶ Nake mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū a nyūmba yake yothe; no agītiga thuriya ikūmi cia kūmenyerera nyūmba ya mūthamaki. ¹⁷ Nī ūndū ūcio mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū acio othe, magīthīi handū haraaya, makīrūgama ho. ¹⁸ Nao andū ake othe makīmūhītuka, hamwe na Akerethi othe, na Apelethi, na Agiti othe magana matandatū arīa maatwaranite hamwe nake kuuma Gathu, makīhītuka magīthīi mbere ya mūthamaki.

¹⁹ Mūthamaki akīūria Itai ūrīa Mūgiiti atīrī, “Nī kī gīgūtūma ūthīi hamwe na ithuī? Cooka ūgaikare hamwe na Mūthamaki Abisalomu. Wee ūrī mūndū wa kūngī, mūndū ūthaamite akoima būrūri wake. ²⁰ Ūrookire o ira. Ingīgītūkīria afa wambīrīrie kūrūūra na ithuī, o rīrīa itaramenya kūrīa ndīrathīi? Hūndūka, woe andū a būrūri wanyu ūcooke nao. Naguo ūtugi na wīhokeku iroikara hamwe nawe.”

²¹ No Itai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, na o ta ūrīa wee mūthamaki mwathi wakwa ūtūūraga muoyo-rī, harīa hothe mūthamaki mwathi wakwa angīkorwo arī, o na kūngīkorwo nī gūtūūra muoyo kana gūkua, hau no ho ndungata yaku ūgaakorwo īrī.”

²² Nake Daudi akīra Itai atīrī, “Thīi na mbere, ūthīi ūhītūkīte.” Nī ūndū ūcio Itai ūrīa Mūgiiti agīthīi ahītūkīte hamwe na andū ake othe, na andū a nyūmba yake arīa maarī hamwe nake.

²³ Nao andū othe a būrūri ūcio makīrīra na mūgambo mūnene rīrīa andū acio othe maahītūkaga. Mūthamaki o nake akīringa mūrīmo ūrīa ūngī wa karūū ga Kidroni, nao andū othe magīthīi merekeire werū-inī.

²⁴ Zadoku o nake aarī ho, na Alawīi othe arīa maarī hamwe nake nīo maakuūite ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Ngai. Nao makīga ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Ngai thī, nake Abiatharu akīruta magongona nginya rīrīa andū othe maarīkie kuuma itūūra rīu inene.

²⁵ Ningī mūthamaki akīra Zadoku atīrī, “Oya ithandūkū rīa Ngai ūrīcookie itūūra-inī rīu inene. Ingītūkīrīka maitho-inī ma Jehova-rī, nīakanjookia na atūme ndīrīone na nyone gūikaro gīake rīngī. ²⁶ No angīkiuga atīrī, ‘Nīi ndikenetio nīwe,’ hīndī iyo nīi nīndīhaarīrie; nīanjīke o ūrīa wothe angīona kwagīrīre.”

²⁷ Ningī mūthamaki akīra Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai atīrī, “Githīi wee ndūrī muoni-maūndū? Cooka ūthīi itūūra-inī rīu inene na thayū, mūrī na mūrūguo Ahimaazu, na Jonathani mūrīū wa Abiatharu. Wee na Abiatharu mūthīi na arīū acio anyu eerī. ²⁸ Na nīi ngūikara njeterire mariūko-inī kūu werū-inī, o nginya hīndī irīa ūkaandehithīria ūhoro ūnjīre ūrīa maūndū matarīi.” ²⁹ Nī ūndū ūcio Zadoku na Abiatharu magīkuua ithandūkū rīa Ngai, makīrīcookia Jerusalemu na magīkara kuo.

³⁰ No Daudi agīthīi na mbere kwambata kīrīma kīa mītamaiyū, o akīrīraga; nīehumbīrīte mūtwe, na aarī magūrū matheri.† Andū othe arīa aarī nao-rī, o nao nīehumbīrīte mūtwe, nao maambatire o makīrīraga. ³¹ Na rīrī, Daudi nīamenyithīio atīrī, “Ahithofeli aarī hamwe na arīa maarī ndundu na Abisalomu.” Nī ūndū ūcio Daudi akīhooya atīrī, “Wee Jehova, garūra kīrīra kīa Ahithofeli, ūgītue ūrimū.”

* 15:12 Ahithofeli aarī gukawe wa Bathisheba, na aarī mūtarani mūūgī. † 15:30 Kwīhumbīra mūtwe na gūthīi magūrū matheri warī ūndū wa kuonania kīeha na gūcakaya.

³² Na rīrīa Daudi aakinyire gacūmbīrī ga kīrīma, harīa andū maahooyagīra Ngairī, Hushai ūrīa Mūariki aarī hau kūmūtūnga, atembūrangīte nguo yake ndaaya, na akeifūrīria tūiri mūtwe. ³³ Nake Daudi akīmūwīra atīrī, “Ūngikorwo nūgūthīi na nū, ūgūtuika mūrigo harī nū. ³⁴ No ūngicooka itūūra-inī rīu inene na wīre Abisalomu atīrī, ‘Nīngūtuika ndungata yaku wee mūthamaki; ndīratūire ndī ndungata ya thoguo mbere iyo, no rīu ngūtuika ndungata yaku,’ hīndī iyo no ūndeithie gūthūkia mataaro ma Ahithofeli. ³⁵ Githī Zadoku na Abiatharu arīa athīnjīri-Ngai matūigūkorwo kūu hamwe nawe? Meerage ūndū o wothe ūngūigua nyūmba-inī ya mūthamaki. ³⁶ Ariū ao eerī, Ahimaazu mūrū wa Zadoku, na Jonathani mūrū wa Abiatharu marī kūu hamwe nao. Matūmage kūrī nū na ūndū o wothe ūngūigua.”

³⁷ Nī ūndū ūcio Hushai mūrata wa Daudi agīcōoka, na agīkinya Jerusalemu o rīrīa Abisalomu aatoonyaga itūūra rīu inene.

16

Daudi na Ziba

¹ Na rīrī, Daudi aakorirwo ahītūkite gacūmbīrī ga kīrīma o hanini-rī, agīkora Ziba, ndungata ya Mefiboshethu, imweteire imūtūnge. Aarī na ndigiri igīrī ciatandikitwo na igakuu mīgate magana meerī na imanjīka cia thabibū nyūmū igana rīmwe, na ikūmba igana cia ngūyū, o na mondo ya ndibei.

² Nake mūthamaki akīūria Ziba atīrī, “Nī kīi gītūmīte ūrehe indo ici?”

Nake Ziba agīcōokia atīrī, “Ndigiri nī cia gūkuua andū a nyūmba ya mūthamaki, nayo mīgate na matunda nī cia kūrīo nī andū, nayo ndibei nīyakūnyuuo nī arīa mangīūrwo nī hinya gūkū werū-inī.”

³ Mūthamaki agīcōoka akīmūūria atīrī, “Arī ha mūrū wa mūrīu wa mwathi waku?”

Nake Ziba akiuga atīrī, “Aikarīte Jerusalemu, tondū areciiria atīrī, ‘Ūmūthī nyūmba ya Isiraēli nīkūnjookeria ūthamaki wa guka.’”

⁴ Ningī mūthamaki akīūra Ziba atīrī, “Indo ciothe iria irarī cia Mefiboshethu kuuma rīu nī ciaku.”

Nake Ziba akiuga atīrī, “Nīndakwīnyihīria; reke njītīkīrīke maitho-inī maku, wee mūthamaki, mwathi wakwa.”

Shimei Kūruma Daudi

⁵ Mūthamaki Daudi aakuhīrīria Bahurimu-rī, mūdū wa mūhīrīga wa nyūmba ya Saūlū agīūka oimīte kuo. Nake eetagwo Shimei mūrū wa Gera; agīūka akīrumanaga.

⁶ Agīkīria Daudi na anene othe a mūthamaki mahiga, o na gūtuika mbūtū ciothe cia ita na arangīri maarī mwena wa Daudi wa ūrīo na wa ūmotho. ⁷ Shimei akīrumana, akiuga atīrī, “Thīi na kūu, thīi na kūu, wee mūiti wa thakame, wee kīmaramari gīkī! ⁸ Jehova nīakūrīthīe, thakame yothe rīria wanaita ya nyūmba ya Saūlū, ūrīa wathanaga ithenya rīake. Jehova nīaneanīte ūthamaki kūrī mūrūguo Abisalomu. Wee nūkinyīrīrwo nī mwanangīko tondū ūrī mūiti wa thakame!”

⁹ Hīndī iyo Abishai mūrū wa Zeruia akīūria mūthamaki atīrī, “Nī kīi kīratūma ngui īno ngu? ^{*} Irume mūthamaki mwathi wakwa? Reke ninge mūrīmo ndīmūtīnie mūtwe.”

¹⁰ No mūthamaki akiuga atīrī, “Tūnyīitanīire ūndū ūrīkū nī na inyuī, inyuī arīu a Zeruia? Angīkorwo ararumana tondū Jehova nīamwīrīte atīrī, ‘Ruma Daudi,’ nū ūngīmūria atīrī, ‘Ūgwīka ūguo nīkī?’”

¹¹ Ningī Daudi akīūra Abishai na anene ake othe atīrī, “Mūrū wakwa, ūrīa uumīte mūthīmo-inī wakwa, nīwe ūraageria kūduta muoyo. Githī Mūbenjamini ūyū ndangīgīka makīria ma ūguo! Tīganai nake; rekei arumane, tondū Jehova nīwe ūmwīrīte eke ūguo. ¹² Hīhi no gūkorwo Jehova nīekuona thīina wakwa, na nīakandīha na wega nī ūndū wa irumi ici ndīrarumwo ūmūthī.”

¹³ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake magīthīi na mbere magereire njīra nake Shimei akagera mwena-inī wa kīrīma ang‘ethanīire nao, agīthīi akīrumanaga, na akīmūikagīria mahiga, na akamūminjagīria tūiri. ¹⁴ Nake mūthamaki na andū othe arīa maarī nake magīkinya kūrīa maathīaga manogeete. Na kūu nīkuo Daudi aahurūkīire, akīnogoka.

Ūtaaro wa Hushai na wa Ahithofeli

¹⁵ Hīndī iyo Abisalomu na andū othe a Isiraēli magīūka Jerusalemu, na Ahithofeli agīkorwo hamwe nao. ¹⁶ Hīndī iyo Hushai ūrīa Mūariki, mūrata wa Daudi, agīthīi kūrī

* 16:9 Gwīta mūdū ngui nguū warī ūndū wa kūnyarara mūdū biū.

Abisalomu, akīmwira atīrī, “Mūthamaki arotūūra nginya tene! Mūthamaki arotūūra nginya tene!”

¹⁷ Abisalomu akīūra Hushai atīrī, “Ūyū nīguo wendo ūria wonetie mūrata waku? Nī kīī kīragiririe ūthī na mūrata waku?”

¹⁸ Nake Hushai akīūra Abisalomu atīrī, “Aca, ūria ūthuurītwo nī Jehova, na agathuurwo nī andū aya, na agathuurwo nī andū othe a Isiraeli, nī ndī wake, na njikare nake. ¹⁹ Ningī-rī, njagīrīrwo nīgūtungatīra ūū? Gīthī ndiagīrīrwo nī gūtungatīra mūrīū? O ta ūria ndaatungatīre thoguo, noguo ngūgūtuungatīra.”

²⁰ Abisalomu akīūra Ahithofeli atīrī, “Tūhe ūtaaro waku. Twagīrīrwo nī gwīka atīa?”

²¹ Ahithofeli agīcookīa atīrī, “Koma na thuriya cia thoguo iria aatigire nīgeetha irorage gīkaro kīa mūthamaki. Hīndī ūyo andū othe a Isiraeli nīmakaigua atī wee wīmūthūire biū nī thoguo, namo moko ma andū arīa othe ūrī nao nīmekūgīa hinya.”

²² Nī ūndū ūcio makīambīra Abisalomu hema nyūmba igūrū, nake agīkoma na thuriya cia ithe mbere ya andū othe a Isiraeli.

²³ No rīrī, matukū-inī macio mataaro marīa Ahithofeli aaheanaga maahaanaga ta ma mūdū ūhooete kīrīra kūrī Ngai. Ūguo nīguo Daudi na Abisalomu mooyaga mataaro mothe ma Ahithofeli.

17

¹ Ahithofeli akīūra Abisalomu atīrī, “Reke thuure andū ngiri ikūmi na igīrī nīguo tūthī ūtukū o ro ūyū tūgakinyīre Daudi. ² Na ndīmūtharīkīre o ro rīu arī mūnogu na atarī na hinya. Ndīmūmakīe, na andū arīa othe arīa marī hamwe nake moore. Njūrage o mūthamaki we wīkī, ³ na hūdūre andū othe macooke kūrī we. Gīkuū kīa mūdū ūcio ūrācarīa gīgūcookīa andū othe harīwe; gūtīrī mūdū ūkūgurara.” ⁴ Narīo ithugunda rīu rīkīoneka rīrī rīega nī Abisalomu na athuuri othe a Isiraeli.

⁵ No Abisalomu akiuga atīrī, “Tūmanīrai Hushai ūria Mūarīkī o nake, nīguo tūigie ūria ekuuga.” ⁶ Na rīrīa Hushai ookire, Abisalomu akīmwira atīrī, “Ahithofeli nīaheanīte mataaro maya. Nī wega twīke ūguo aroiga? Angīkorwo tī ūguo-rī, tūhe woni waku.”

⁷ Hushai agīcookerīa Abisalomu atīrī, “Itaaro rīrīa Ahithofeli aheanīte ti rīega ihīnda-inī rīrī. ⁸ Wee nīūū thoguo na andū ake; nī andū njamba, na nī njamba ta nduba itunyītwo mwana wayo. Ningī thoguo arī na ūmenyo wa mbaara; ndarī hīndī angīraarāna na mbūtū cia ita. ⁹ O na rīu ahithītwo ngurunga kana akahithwo handū hangī. Angītharīkīra mbūtū ciaku cia ita mbere-rī, ūria wothe ūkaigua ūhoro ūcio akoiga atīrī, ‘Mbūtū cia ita cia Abisalomu nīciūragītwo.’ ¹⁰ Hīndī ūyo o na mūthigari ūria njamba, ūria ngoro yake ihaana ta ngoro ya mūrūūthi-rī, niakarīngīka nī guoya, tondū Isiraeli othe nīmooī atī, thoguo nī njamba ya ita na atī andū arīa marī nake nī njamba.

¹¹ “Nī ūndū ūcio ngūgūtaara atīrī: Reke andū othe a Isiraeli kuuma Dani nginya Birīshība, acio aingī mūno ta mūthanga wa hūgūrūrū cia iria, moonganio othe macookanīrīre harīwe, na wee mwene ūmatongorie magīthī ita-inī. ¹² Hīndī ūyo nītūkaamūtharīkīra harīa hothe tūngīmuona, tūmūmbīrīre o ta ūria ime rīgūaga thī. Nīgūkorwo we mwene o na kana mūdū o na ūmwe wake gūtīrī ūgaatigara muoyo. ¹³ O na ningī angīgatoonya itūūra inene, andū othe a Isiraeli makaarehe mīhīndo itūūra-inī rīu, tūrīkururie tūrītware gītūamba-inī, o nginya kwage gacunjī karīo kangīoneka.”

¹⁴ Nake Abisalomu na andū othe a Isiraeli makiuga atīrī, “Ūtaaro wa Hushai ūria Mūarīkī nī mwega gūkīra wa Ahithofeli.” Nīgūkorwo Jehova niatūite atī nīegūthūkia ūtaarani ūcio mwega wa Ahithofeli nīgeetha arehithīre Abisalomu mwanangīko.

¹⁵ Hushai akīūra Zadoku na Abiatharu, acio athīnjīri-Ngai, atīrī, “Ahithofeli nīataarīte Abisalomu na athuuri a Isiraeli meeke ūna na ūna, no nī ndīmataarīte meke ūna na ūna. ¹⁶ Rīu tūmana kūrī Daudi narua, ūmwīre atīrī, ‘Ūtukū ūyū menya ndūkaare marīūko-inī kūu werū-inī; ringa mūrīmo na ndūkaage gwīka ūguo, kwaga ūguo mūthamaki na arīa othe arī nao nīmekūnīinwo.’”

¹⁷ Jonathani na Ahimaazu maikaraga Eni-Rogeli. Nayo ndungata ya mūrīrtu nīyo yarī itīhī ikamahe ūhoro ūcio, nao mathīī makeere Mūthamaki Daudi, tondū matingīetīkīrīre kuonwo magītoonya itūūra-inī rīu inene. ¹⁸ No kamwana kanini nīkamōnīre na gākīra Abisalomu. Nī ūndū ūcio andū acio eerī makiūmagara na ihenya magītoonya nyūmba ya mūdū kūu Bahurimu. Nake aarī na gīthima hau nja ya mūcīī wake, nao makīharūrūka thīnī wakīo. ¹⁹ Nake mūtumia wa mūdū ūcio akīoya kindū gīa kūhumbīra, agīgītambūrūkia igūrū rīa mūrōmo wa gīthima, na akīanīka ngano igūrū riakīo. Na gūtīrī mūdū o na ūmwe wamenyire ūhoro ūcio.

²⁰ Na rīrīa andū a Abisalomu mookire kūrī mūtumia ūcio kūu nyūmba gwake-rī, makīmūria atīrī, “Ahimaazu na Jonathani marī ha?”

Nake mūtumia ūcio akīmacookeria atīrī, “Maringire mūrīmo ūrīa wa karūūi.” Nao andū acio makīmacaria no mationire mūdū; nī ūndū ūcio magīcōoka Jerusalemu.

²¹ Thuutha wa andū acio gūthiī, Jonathani na Ahimaazu makīma gīthima-inī, na magitwarīa Mūthamaki Daudi ūhoro ūcio. Makīmwira atīrī, “Wīhaariē ūringe rūūi o narua, Ahithofeli nī ataraanīte ūna na ūna wa gūgūkīrīra.” ²² Nī ūndū ūcio Daudi na andū othe arīa maarī nake magīūkīra na makīringa Rūūi rwa Jorodani. Na gūgīkīa gūtīrī mūdū ūtaaringīte Rūūi rwa Jorodani.

²³ Na rīrīa Ahithofeli onire atī mataaro make matiinarūmīrīrīwo-rī, agīthandīka ndigiri yake, akīnūka gwake mūciī itūūra-inī rīake. Agīthondeka maūdū make, agīcōoka akīita. Nī ūndū ūcio agīkua na agīthikwo mbīrīra-inī ya ithe.

²⁴ Daudi agīthiī Mahanaimu, nake Abisalomu akīringa Rūūi rwa Jorodani hamwe na andū othe a Isiraeli. ²⁵ Abisalomu nīathuurīte Amasa atūke mūnene wa mbūtū cia ita ithenya rīa Joabu. Amasa aarī mūrīū wa mūdū wetagwo Jetheri, Mūsiraēli ūrīa wahikītie Abigaili, mwarī wa Nahashu, mwarī wa nyina na Zeruia nyina wa Joabu. ²⁶ Andū a Isiraeli na Abisalomu maambīte hema ciao būrīri-inī wa Gileadi.

²⁷ Na rīrīa Daudi aakinyire Mahanaimu, Shobi mūrū wa Nahashu wa kuuma Raba kwa Aamoni, na Makiri mūrū wa Amieli kuuma Lo-Debari, na Barizilai ūrīa Mūgileadi kuuma Rogelīmu ²⁸ makīrehe indo cia gūkomera, na mbakūrī, na indo cia rūmba. Ningī makīrehe ngano na cairi, na mūtu na ngano hīhie, na mboco na ndengū, ²⁹ na ūkī na ngorono, na ng'ōndu na maguta mamata ma iria rīa ng'ōmbe, nūgeetha Daudi na andū ake marīe. Tondū moigire atīrī, “Andū aya nīahūtu, na makanoga, na makanyootera gūkū werū-inī.”

18

Gīkūū kīa Abisalomu

¹ Na rīrī, Daudi akīūngania andū arīa maarī nake, na agīthuura anene a gwatha thigari ngiri ngiri na a gwatha thigari igana igana. ² Daudi agītūma mbūtū icio cia ita ithiī ikarūe, gīcunjī gīa ithatū gīathagwo nī Joabu, na gīcunjī gīa ithatū gīathagwo nī Abishai mūrū wa nyina na Joabu, mūrū wa Zeruia, na gīcunjī kīngī gīa ithatū gīgaathwo nī Itai ūrīa Mūgiiti. Nake mūthamaki akīra mbūtū icio cia ita atīrī, “Ti-itherū nī mwene nīngumagarania na inyu.”

³ No andū acio makīmwira atīrī, “Wee ndūgūthiī; tūngīgaakīrio hinya tūre-rī, matīngīrūmbūiya ūhoro witū. O na nuthu iitū īngīkua-rī, matīngīrūmbūiya ūhoro ūcio; no wee ūrī bata gūkīra andū ngiri ikūmi aitū. Rīu nī kaba ūtūteithīrīrie ūrī gūkū itūūra-inī rīrī inene.”

⁴ Nake mūthamaki agīcōokia atīrī, “Nī ngwīka ūrīa wothe mūkuona kwagīrīre.”

Nī ūndū ūcio mūthamaki akīrūgama kīhingo-inī rīrīa andū acio othe moimagaraga marī ikundi cia andū igana igana, na cia ngiri ngiri. ⁵ Mūthamaki agīatha Joabu, na Abishai, na Itai, akīmeera atīrī, “Menyereraī mwanake ūcio ūgwītwo Abisalomu nī ūndū wakwa.” Nacio mbūtū ciothe cia ita nīciaigūire mūthamaki akīheana watho nī ūndū wa Abisalomu kūrī o ūmwe wa anene a mbūtū cia ita.

⁶ Mbūtū icio cia ita ikīerekera werū-inī ikarūe na Isiraeli, nayo mbaara ikīrūrwo mūtītū-inī wa Efraimu. ⁷ Kūu nīkūo mbūtū cia ita cia Isiraeli ciatooreirio nī andū a Daudi. Nao arīa maakuire mūthenya ūcio maarī aingī mūno, maarī andū ngiri mīrongo īrī. ⁸ Mbaara ikīhurunjūka būrīri wothe, nago mūtītū ūkīniina andū aingī mūthenya ūcio gūkīra arīa maaniinirwo nī rūhiū rwa njora.

⁹ Nake Abisalomu agīcēmania na andū a Daudi. Nake aahaicīte nyūmbū yake, na rīrīa nyūmbū yathiagīra rungu rwa hongē ndumanu cia mūgandi mūnene, mūtwe wa Abisalomu ūkīhata mūtī-inī. Nake agītīgwo acunjuurīte rīera-inī, nayo nyūmbū īrīa aahaicīte īgīthiī o na mbere.

¹⁰ Hīndī īrīa mūdū ūmwe wao onire ūguo, akīra Joabu atīrī, “Nīndona Abisalomu acunjuurīte mūtī-inī wa mūgandi.”

¹¹ Joabu akīra mūdū ūrīa wamwīrīre ūguo atīrī, “Atī kī! Nīwamuona? Nī kī kīagīria ūmūgūthe agwe thī o ro hau? Nīngīakūhe cekeri ikūmi cia betha,* na mūcibi wa mūdū njamba.”

¹² No mūdū ūcio agīcōokia atīrī, “O na īngīthimīrwo cekeri ngiri īmwe† njīkīrwo guoko, ndīngītambūrūkīria mūrū wa mūthamaki guoko ndīmwīke ūuru. Mūthamaki aagwathire wee, na Abishai, na Itai tūkīguaga, akīmwira atīrī, ‘Menyereraī mwanake

* 18:11 nī ta giramu 110 † 18:12 nī ta kilo 11

ūcio ūgwītwo Abisalomu nī ūndū wakwa.’¹³ Na ingītwarīrīrie muoyo wakwa thīina-inī, na tondū gūtīrī ūndū ūhithagwo mūthamaki, no wīeherie ūndiganīrie.”

¹⁴ Joabu akiuga atīrī, “Nīi ndigūte mahinda nī ūndū waku.” Nī ūndū ūcio akīoya matimū matatū, agīthīi, akīmūtheeca namo ngoro Abisalomu arī o muoyo hau mūtī-inī wa mūgandi-inī ūcio. ¹⁵ Nao andū ikūmi arīa maakuagīra Joabu indo cia mbaara makīrigiicīria Abisalomu, makīmūhūira, makīmūūra.

¹⁶ Hindī īyo Joabu akīhuha karumbeta, nacio mbūtū cia ita igītiga gūteng’eria andū a Isiraēli, tondū Joabu nīacirūgamirīe. ¹⁷ Nao makīoya Abisalomu, makīmūkia irima inene kūu mūtītū, na makīmūba hība nene ya mahiga igūrū riake. Hindī īyo andū othe a Isiraēli makūrīra kwao mīcīi.

¹⁸ Hindī irīa arī muoyo, Abisalomu nīeyakīire gītugī agīkīhaanda Gītuamba-inī kīa Mūthamaki kīrī gīa kīririkano giake, tondū eeciirītie atīrī, “Nīi ndirī na kahīi kangītūūria rītwa riakwa.” Agīta gītugī kīu rītwa riake, nakīo gītugī Gītugī kīa Abisalomu nginya ūmūthī.

Daudi Gūcakaya

¹⁹ Na rīrī, Ahimaazu mūrū wa Zadoku akiuga atīrī, “Reke hanyūke ngatwarīre mūthamaki ūhorō atī Jehova nīamūhonoketie kuuma guoko-inī gwa thū ciake.”

²⁰ Joabu akīmūwīra atīrī, “Wee tiwe wagīrīrwo nī gūtware ūhorō ūcio ūmūthī. Reke ūgaatwara ūhorō ihinda rīngī, no ndūgwīka ūguo ūmūthī, tondū mūrū wa mūthamaki nīakuīte.”

²¹ Hindī īyo Joabu akīra Mūkushi ūmwe atīrī, “Thīi ūkeere mūthamaki ūrīa wonete.” Mūkushi ūcio akīnamīrīra mbere ya Joabu na akīhanyūka agīthīi.

²² Ahimaazu mūrū wa Zadoku akīra Joabu rīngī atīrī, “O ūrīa kūrītūika, reke nūmīrīre Mūkushi ūcio.”

No Joabu agīcookīa atīrī, “Mūrū wakwa, ūkwenda gūthīi nīkī? Wee ndūrī na ūhorō ūrīa ūngīheerwo kīheo.”

²³ Nake akiuga atīrī, “O ūrīa kūrītūika, nīngwenda kūhanyūka.”

Nī ūndū ūcio Joabu akiuga atīrī, “Kīhanyūke!” Hindī īyo Ahimaazu akīhanyūka agereire werū-inī, akīhītūka Mūkushi.

²⁴ Daudi aakīrīte thī gatagatī ga kīhingo kīa na thīinī na kīa nja-rī, mūrāngīrī agīthīi kīhingo-igūrū agereire rūthingo-inī. Na rīrīa aacūthīrīrie nja, akīona mūdū ahanyūkīte arī o wiki. ²⁵ Nake mūrāngīrī agīta mūthamaki na akīmūmenyīthīa ūhorō ūcio.

Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Akorwo arī wiki, akīrī na ūhorō mwega.” Nake mūdū ūcio agīkuhīrīria o gūkuhīrīria.

²⁶ Ningī mūrāngīrī akīona mūdū ūngī ahanyūkīte, agīta mūrāngīrī wa kīhingo, akīmūwīra atīrī, “Atūrīrī, mūdū ūngī ahanyūkīte arī o wiki!”

Nake mūthamaki akiuga atīrī, “No nginya o nake akorwo ararehe ūhorō mwega.”

²⁷ Mūrāngīrī akiuga atīrī, “Ndīrona mūdū ūcio wa mbere akīhanyūka ta Ahimaazu mūrū wa Zadoku.”

Mūthamaki akiuga atīrī, “Ūcio nī mūdū mwega, arooka arī na ūhorō mwega.”

²⁸ Ningī Ahimaazu agīta mūthamaki, akīmūwīra atīrī, “Gūtīrī na ūūru!” Akīnamīrīra mbere ya mūthamaki aturumithītie ūthīū thī, akiuga atīrī, “Jehova Ngai waku arogoocwo! Nīaneanīte andū arīa maatambūrūkītie moko mookīrīre mūthamaki mwathi wakwa.”

²⁹ Nake mūthamaki akīūria atīrī, “Mwanake ūcio ti Abisalomu arī o thayū?”

Nake Ahimaazu agīcookīa atīrī, “Nīnyonire kīrigiicano kīnene rīrīa Joabu ekwendaga gūtūma ndungata ya mūthamaki o na nīi, ndungata yaku, no ndinamenya kīuma gīa kīi.”

³⁰ Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Rūgama haha mwena-inī weterere.” Nī ūndū ūcio agīthīi mwena-inī, akīrūgama ho.

³¹ Hindī īyo Mūkushi agīkīnya, akiuga atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, ta igua ūhorō ūyū mwega! Jehova nīakūhonoketie ūmūthī kuuma kūrī arīa maragūūkīrīrie.”

³² Mūthamaki akīūria Mūkushi atīrī, “Mwanake ūrīa ti Abisalomu arī o thayū?”

Mūkushi akīmūcookerīa atīrī, “Thū ciothe cia mūthamaki mwathi wakwa, na andū arīa othe mangīūkīra makūgere ngero marotūika ta mwanake ūcio.”

³³ Mūthamaki akīinaina. Akīhaica, agīthīi nyūmba ya igūrū ya kīhingo-inī, akīrīra. Agīthīi akiugaga atīrī, “Ūūi mūrū wakwa Abisalomu! Mūrū wakwa, mūrū wakwa Abisalomu! Naarī korwo nī nīi ndīrakuire handū haku, ūūi mūrū wakwa, mūrū wakwa!”

19

¹ Nake Joabu akīrwo atīrī, “Mūthamaki nīrarīra agīcakayagīra Abisalomu.” ² Naguo ūhootani wa mūthenya ūcio wa mbūtū cia ita ciothe ūkīgarūrūka, ūgītūika macakaya, tondū mūthenya ūcio mbūtū cia ita nīciaiguire gūkīrwo atīrī, “Mūthamaki arī na kīeha nī ūndū wa mūrīū.” ³ Mūthenya ūcio andū magīcooka itūūra-inī inene na hitho, o ta ūrīa andū macookaga na hitho maconokete rīrīa morīte kuuma mbaara-inī. ⁴ Nake mūthamaki akīhumbīra ūthiū, akīrīra na mūgambo mūnene akiugaga atīrī, “Ūūi Abisalomu, mūrū wakwa! Ūūi Abisalomu, mūrū wakwa, mūrū wakwa!”

⁵ Hīndī iyo Joabu agītoonya nyūmba kūrī mūthamaki, akīmwīra atīrī, “Ūmūthī nūconorithītie andū aku othe, arīa marīkītīe kūhonokia muoyo waku, na mīoyo ya arīū aku na ya arīrtu aku, na mīoyo ya atumia aku o na ya thuriya ciaku. ⁶ Wee wendete arīa magūthūire, na ūkamena arīa makwendete. Ūmūthī nīwonanītie biū atī ndūrī bata na anene a mbūtū cia ita o na andū ao. Nīī nguona atī wee gīkeno giaku kīngīrī rīrīa Abisalomu angīrī muoyo ūmūthī na ithuothe tūkorwo tūkuīte. ⁷ Rīū ūkīra ūthīi ūkoomīrīrie andū aku ūmekīre hinya. Nīī ngwīhīta na rīitwa rīa Jehova atī aakorwo ndūkuuma ūthīi gūtanatuka, gūtīrī mūdū o na ūmwe ūgūkorwo mwena waku. Ūndū ūyū ūgūtūika mūuru kūrī we gūkīra maūdū mothe mooru marīa managūkora kuuma ūrī mūnini nginya rīū.”

⁸ Nī ūndū ūcio mūthamaki agīūkīra, agūkarīra gītī gīake kīhingo-inī. Hīndī rīra andū meerirwo atīrī, “Mūthamaki aikarīte kīhingo-inī,” othe magīka mbere yake.

Daudi Gūcooka Jerusalemu

Na rīrī, andū a Isiraēli nīmoorīte magacooka kwao mīcīi. ⁹ Mīhīrīga-inī yothe ya Isiraēli, andū othe maakararanagia makoiga atīrī, “Mūthamaki nīwe watūkūūire kuuma guoko-inī gwa thū ciitū; nīwe watūhonokīrie kuuma guoko-inī kwa Afilistī. No rīū nīorīte akoima būrūrī-inī akūrīra Abisalomu; ¹⁰ nake Abisalomu ūrīa twaitīrīrie maguta atūthamakīre-rī, nīakuīrīrie mbaara-inī. Nī ūndū ūcio mwaģite kwaria ūhoro wa gūcooka mūthamaki nīkī?”

¹¹ Mūthamaki Daudi nīatūmanire kūrī Zadoku na Abiatharu, athīnjīri-Ngai, ma-keerwo atīrī, “Ūriai athuuri a Juda atīrī, ‘Nī kīū gīgūtūma mūrīgie thuutha harī gūcookia mūthamaki nyūmba-inī yake ya ūthamaki, kuona atī ūrīa kūraario Isiraēli guothe nīgūkīnyīre mūthamaki kūrīa aikaraga? ¹² Inyuī mūrī arīū a baba, tūrī a mūthiimo ūmwe, na thakame īmwe. Nī kīī kīngītūma mūtuīke a kūrīgia thuutha kīnūkia mūthamaki?’ ¹³ Nīngī mwīre Amasa atīrī, ‘Githī wee ndūrī wa mūthiimo wakwa, na thakame yakwa? Ngai arothūūra o na anjīke ūūru makīria, angīkorwo kuuma rīū gūthīi na mbere wee tiwe ūgūtūika mūnene wa mbūtū ciakwa cia ita ithenya rīa Joabu.’”

¹⁴ Nake mūthamaki akīgūcīrīra ngoro cia andū othe a Juda ta ciarī ngoro ya mūdū ūmwe. Nao magtūmana kūrī mūthamaki, makiuga atīrī, “Cooka, wee hamwe na andū aku othe.” ¹⁵ Hīndī iyo mūthamaki agīcooka agīthīi agīkinya Jorodani.

Na rīrī, andū a Juda nīmookīte Giligali nīguo matūnge mūthamaki mamūringie Rūū rwa Jorodani. ¹⁶ Nake Shimei mūrū wa Gera, Mūbenjamini kuuma Bahurimu, agīkūrūka na ihenya marī na andū a Juda nīguo magatūnge Mūthamaki Daudi. ¹⁷ Nake aarī na andū a Benjamini ngiri īmwe, o hamwe na Ziba ndungata ya mūcīi wa Saūlū, na arīū ake ikūmi na atano, na ndungata mīrongo īrī. Nao makīhanyūka nginya Rūū rwa Jorodani harīa mūthamaki aarī. ¹⁸ Makīringīra iriūko-inī nīguo maringie andū a nyūmba ya mūthamaki na meeke o ūrīa angīenda.

Hīndī rīra Shimei mūrū wa Gera aaringire Rūū rwa Jorodani akīgūithia thī mbere ya mūthamaki, ¹⁹ na akīmwīra atīrī, “Mwathi wakwa nī atige kīndua mwīhia. Tīga kūrīrikana ūrīa ndungata yaku yekīre mahītia mūthenya ūrīa mūthamaki mwathi wakwa oimire Jerusalemu. Mūthamaki nīatige kūiga ūhoro ūcio mecīria-inī make. ²⁰ Nīgūkorwo nīī ndungata yaku nīnjūūī atī nīnjīhītie, no ūmūthī nīndoka haha ndī mūdū wa mbere wa nyūmba yothe ya andū a Jusufu; ndaikūrūka njūke ndūnge mūthamaki mwathi wakwa.”

²¹ Nīngī Abishai mūrū wa Zerua akiuga atīrī, “Githī Shimei ndaģrīre nī kūūragwo nī ūndū wa ūrīa ekīte? Nīarumire mūitīrīrie maguta wa Jehova.”

²² Nake Daudi agīcookia atīrī, “Tūnyīitanīre ūndū ūrīkū na inyuī, inyuī arīū a Zerua? Ūmūthī nīguo mūgūtūika thū ciakwa! No kūhoteke mūdū o na ūrīkū ooragwo thīnī wa Isiraēli ūmūthī? Githī nīī ndīkūūī atī ūmūthī nī nīī mūthamaki wa Isiraēli?” ²³ Nī ūndū ūcio mūthamaki akīra Shimei atīrī, “Wee ndūgūkua.” Nake mūthamaki akīmūhe ūhoro ūcio na mwīhīta.

²⁴ Na rīrī, Mefiboshethu, mwana wa mūrīū wa Saūlū, o nake nīaikūrūkire agīthīi gūtūnga mūthamaki. Nake ndethambīte magūrū kana akenja nderu, o na kana

akahūūra nguo ciake kuuma mūthenya ūrīa mūthamaki aathiire nginya mūthenya ūrīa aacookire arī na thayū. ²⁵ Rīrīa oomire Jerusalemu agatūnge mūthamaki, mūthamaki akīmūūria atīrī, “Mefiboshethu, nī kīī kīagīrīrie ūthīī na nīī?”

²⁶ Nake akiuga atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, nīgūkorwo nīī ndungata yaku ndī mwonju, ‘Ndoigīre atīrī, nīngūgīrīra ndīgīrī yakwa matandīko na ndīmīhaice, nīguo hote gūthīī na mūthamaki’. No Ziba ndungata yakwa akīngunyanīra. ²⁷ Na nīacambītie ndungata yaku kūrī mūthamaki mwathi wakwa. Mwathi wakwa mūthamaki ahaana ta mūraika wa Ngai; nī ūndū ūcio īka ūrīa ūkuona kwagīrīre. ²⁸ Njīaro ciothe cia guka ciagīrīrwo nī kūuragwo nī mūthamaki mwathi wakwa. No wee nīwaheire ndungata yaku handū na arīa marīāgīra metha-inī yaku. Nī ūndū ūcio ndī na kīhooito kīrīkū gīa gūgūkaira rīngī mūthamaki wakwa?”

²⁹ Mūthamaki akīmūūria atīrī, “Nī kīī kīngītūma warie makīria ma ūguo? Ndaathana atī wee na Ziba mūgayane mūgūnda.”

³⁰ Mefiboshethu akīra mūthamaki atīrī, “Reke oe mīgūnda yothe, kuona atī wee mwathi wakwa nīcookete mūcīī na thayū.”

³¹ Nīngī Barizilai, ūrīa Mūgīleadī agīkūrūka kuuma Rogelīmu akaringe Rūūī rwa Jorodani me hamwe na mūthamaki, na amumagarīe njīra-inī ya kuuma kūu. ³² Na rīrī, Barizilai aarī mūthuuri mūkūrū mūno wa mīaka mīrongo īnana. Nīwe waheaga mūthamaki irio hīndī īrīa alkarīte Mahanaimu, tondū aarī mūdū mūtongu mūno. ³³ Nake mūthamaki akīra Barizilai atīrī, “Nītūringe mūrīmo nawe, tūthī ūikare hamwe na nīī Jerusalemu, na nīndīrīkūheaga irio.”

³⁴ Nowe Barizilai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Nī mīaka īngī ūgana atīa nīī ngūtūūra muoyo nīguo nyambate thīī Jerusalemu hamwe na mūthamaki? ³⁵ Rīu ndī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īnana. No menye ūtiganu wa ūndū mwega na mūūru? Ndungata yaku yahota gūcama kīrīa īrarīa na kīrīa īranyua? No hote kūigua mīgambo ya arūme na ya andū-a-nja makīina? Nī kīī kīngītūma ndungata yaku ītuīke mūrigo ūngī kūrī mūthamaki mwathi wakwa? ³⁶ Ndungata yaku nīkūrīngā Rūūī rwa Jorodani hamwe na mūthamaki handū ha īfīna inīni, no nī kīī kīngītūma mūthamaki andīhe nīī na njīra īyo? ³⁷ Reke ndungata yaku īcooke, nīgeetha ngaakuīra itūūra-inī rīakwa hakuhi na mbīrīra ya baba na maitū. No rīrī, ndungata yaku Kimuhamu nīringe hamwe na mūthamaki mwathi wakwa. Mīike o ūrīa ūkuona kwagīrīre.”

³⁸ Mūthamaki akiuga atīrī, “Kimuhamu nīekūrīngā hamwe na nīī, na nīngūmwīka o ūrīa ūngīona kwagīrīre. Na ūrīa wothe ūngīenda kuuma kūrī nīī nī ngūgwīkīra.”

³⁹ Nī ūndū ūcio andū othe makīringā Rūūī rwa Jorodani, nake mūthamaki agīcooka akīringā. Mūthamaki akīmumunya Barizilai na akīmūrathima, nake Barizilai agīcooka gwake mūcīī.

⁴⁰ Rīrīa mūthamaki aaringire mūrīmo agīkīnya Giligali, Kimuhamu akīringā hamwe nake. Nacio mbūtū ciothe cia ita cia Jūda na nuthu ya mbūtū cia ita cia Isiraeli ikīringīa mūthamaki.

⁴¹ Thuutha wa kahinda kanīni andū othe a Isiraeli nīmookaga kūrī mūthamaki makamwīra atīrī, “Nī kīī gīatūmire arīū a baba, andū a Jūda, matūtunye mūthamaki na wara, na mamūcookie nyūmba yake kuuma mūrīmo wa Jorodani, hamwe na andū ake othe?”

⁴² Andū othe a Jūda magīcookeria andū a Isiraeli atīrī, “Twekire ūguo tondū mūthamaki nī wa nyūmba iitū. Nī kīī gīgūtūma mūrakario nī ūhoro ūcio? Nī irio tūrīte cia mūthamaki? Nī harī kindū twīyoeire īthuī ene?”

⁴³ Nīngī andū a Isiraeli magīcookeria andū a Jūda atīrī, “Ithuī tūrī na icunjī ikūmī kūrī mūthamaki, na hamwe na ūguo-rī, tūrī na kīhooito gīa gūtūika a Daudī gūkīra inyūī. Nī ūndū ūcio nī kīī gīgūtūma mūtūmene? Githī tī īthuī twarī a mbere kwaria ūhoro wa gūcookia mūthamaki witū?”

No andū a Jūda magīcookia marī na ūūru mūingī mūno o na gūkīra andū a Isiraeli.

20

Sheba Kūremera Daudī

¹ Na rīrī, kwarī mūdū wa ngūī wetagwo Sheba mūrū wa Bikiri, Mūbenjamīni, nake agīkorwo aarī hau. Akīhuha karumbeta, akīanīrīra, akiuga atīrī,

“Ithuī tūtīrī na igai harī Daudī,
tūtīrī na handū harī mūrū wa Jesīi!

O mūdū nīacooke hema-inī yake, inyūī andū a Isiraeli!”

² Nĩ ūndũ ūcio andũ othe a Isiraeli magītiganĩria Daudi, makĩrũmĩrĩra Sheba mũrũ wa Bikiri. No andũ a Juda makĩrũmĩrĩra mũthamaki wao kuuma Jorodani nginya Jerusalemu.

³ Rĩria Daudi aacookire gũikaro kĩa nyũmba yake ya ūthamaki kũu Jerusalemu-rĩ, akĩoya thuriya iria ikũmi aatiĩte imenyagĩrĩre nyũmba ya ūthamaki, makĩugwo nyũmba marangagĩrwo. Nĩamaheaga irio, no ndaakomire nao. Maatũũraga marĩ ahĩngĩre na matariĩ ta atumia a ndigwa nginya mũthenya wa gũkua.

⁴ Nake mũthamaki akĩĩra Amasa atĩrĩ, “Tũmanĩra andũ a Juda moke kũrĩ nĩ mũira wa matukũ matatũ mataanathira, nawe mwene ūgaakorwo ho.” ⁵ No rĩria Amasa aathiire gwĩta andũ a Juda, agĩkara ihinda iraa ya kũrĩ rĩria mũthamaki aamwĩrite.

⁶ Daudi akĩĩra Abishai atĩrĩ, “Rĩu Sheba mũrũ wa Bikiri nĩegũtũgera ngero nene kũrĩ rĩria twagerirwo nĩ Abisalomu. Oya andũ a mwathi waku mũmũteng’erie, kwaga ūguo aahota kuona matũũra mairigĩre oorĩre kuo, na ithuĩ twage kũmuona.” ⁷ Nĩ ūndũ ūcio andũ a Joabu, na Akerethi, na Apelethi, na njamba ciothe iria ciarĩ hinya makĩumagara matongoretio nĩ Abishai. Nao magĩthĩĩ moimĩte Jerusalemu, mateng’eretie Sheba mũrũ wa Bikiri.

⁸ Rĩria maarĩ ihiga-inĩ rĩria inene kũu Gibeoni, Amasa agĩũka kũmatũnga. Joabu eehumbĩte nguo ciake cia mbaara, na akehatora mũcibi na rũhiũ rũrĩ njora thĩnĩ. Rĩria aathiire mbere, rũhiũ rĩa rũkiuma njora-inĩ.

⁹ Joabu akĩĩra Amasa atĩrĩ, “Ūrĩ mwega, mũrũ wa baba?” Hĩndĩ ĩyo Joabu akĩnyĩta Amasa nderu na guoko gwake kwa ūrĩo nĩguo amũmumunye. ¹⁰ Amasa ndaatindanĩrĩre na rũhiũ rũria Joabu aanyĩĩte na guoko, nake Joabu akĩmũtheeca nda naruo, namo mara make makiuma makĩgũa thĩ, na ndaigana kũmũtheeca rĩngĩ, nake Amasa agĩkua. Nĩngĩ Joabu na mũrũ wa nyina Abishai magĩteng’eria Sheba mũrũ wa Bikiri.

¹¹ Ūmwe wa andũ a Joabu akĩrũgama mwena-inĩ wa Amasa, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ūria wothe ūrĩ mwena wa Joabu na mwena wa Daudi, nĩarũmĩrĩre Joabu!” ¹² Nake Amasa eegaragaragia thakame-inĩ yake arĩ njĩra gatagati, nake mũndũ ūcio akĩona afĩ mbũtũ ciothe cia ita nĩciarũgamaga hau. Rĩria aamenyire atĩ o mũndũ aakinyaga harĩ Amasa akarũgama-rĩ, akĩmũkururia kuuma njĩra-inĩ, akĩmũiga gĩthaka-inĩ, na akĩmũhumbĩra na nguo. ¹³ Amasa aarĩkia kweherio njĩra-inĩ, andũ othe makĩrũmĩrĩra Joabu, magĩteng’eria Sheba mũrũ wa Bikiri.

¹⁴ Sheba akĩhĩtũkĩra mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, agĩkinya Abeli-Bethi-Maaka, akĩhĩtũkĩra bũrũri-inĩ wothe wa Aberi, arĩa moonganire hamwe na makĩmũrũmĩrĩra. ¹⁵ Nacio mbũtũ ciothe cia ita hamwe na Joabu igĩũka na ikĩrigiicĩria Sheba kũu Abeli-Bethi-Maaka. Magĩthondeka kĩhumbu gĩa tũri kũrigania na itũũra, nakĩo gĩkĩambatio nginya rũthingo rwa na nja rwa ūgitĩri wa itũũra. Na rĩria maahũũraga rũthingo nĩguo marũmomore-rĩ, ¹⁶ mũndũ-wa-nja ūmwe mũũgĩ agĩtana arĩ thĩnĩ wa itũũra rĩu, akiuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria! Ta thikĩrĩria! ĩrai Joabu oke haha nĩguo njarie nake.” ¹⁷ Nake agĩthĩ erekeire harĩ we; nake mũndũ-wa-nja ūcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Joabu?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ī nĩ nĩ.”

Nake akiuga atĩrĩ, “Gĩthikĩrĩrie ūria ndungata yaku ikuuga.”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ thikĩrĩrie.”

¹⁸ Mũndũ-wa-nja ūcio agĩthĩĩ na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ, “Tene-rĩ, ciugo ici nĩciaragĩo, gũkeerwo atĩrĩ ‘Andũ makaahooyaga kĩrĩra kũu Abeli.’ Naguo ūhoro ūgaathĩrĩra kuo. ¹⁹ Ithu-rĩ, tũrĩ andũ a thayũ na ehokeku thĩnĩ wa Isiraeli. Wee ūrageria kwananga itũũra rĩrĩ, na nĩrĩo nyina wa Isiraeli. Nĩ kũ gĩgũtũma wende kũniina igai rĩa Jehova?”

²⁰ Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Ūhoro ūcio ūrondaihĩrĩria! Ūhoro wa kũniina na kwananga ūrondaihĩrĩria! ²¹ Ūguo tĩguo ūhoro ūtariĩ. Mũndũ wĩtagwo Sheba mũrũ wa Bikiri, kuuma bũrũri ūria ūrĩ irĩma wa Efraimu, nĩarĩkĩtie kwambararia guoko ookĩrĩre mũthamaki, ookĩrĩre Daudi. Tũnengerei mũndũ ūcio ūmwe tu, na nĩngũtigana na itũũra rĩrĩ.”

Mũndũ-wa-nja ūcio akĩĩra Joabu atĩrĩ, “Nĩũgũkĩrio mũtwe wake kuuma rũthingo-inĩ.”

²² Hĩndĩ ĩyo mũtumia ūcio agĩthĩĩ kũrĩ andũ othe arĩ na mataaro macio make ma ūũgĩ, nao magĩtinia mũtwe wa Sheba mũrũ wa Bikiri, makĩũkĩria Joabu. Nĩ ūndũ ūcio Joabu akĩhuha karumbeta, nao andũ ake makĩharagana kuuma itũũra-inĩ, o mũndũ agĩcookia gwake mũcĩi. Nake Joabu agĩcookia kũrĩ mũthamaki kũu Jerusalemu.

²³ Joabu nīwe warī mūnene wa mbūtū ciothe cia ita cia Isiraeli; nake Benaia mūrū wa Jehoiada aarī mūnene wa Akerethi, o na Apelethi; ²⁴ Adoniramu aarī mūtongoria wa kūrūtithia wīra wa hinya; nake Jehoshafatu mūrū wa Ahiludu nīwe warī mwandīki wa maundū ma ihinda rīu; ²⁵ nake Sheva nīwe warī mwandīki-marūa; Zadoku na Abiatharu maarī athñjīri-Ngai; ²⁶ nake Ira, ūria Mūnjairi, aarī mūthñjīri-Ngai wa Daudi.

21

Andū a Gibeoni Kūrīhīro

¹ Na rīrī, hīndī ya wathani wa Daudi, nī kwagiire na ng'aragu ya māaka itatū irūmanīriire; nī ūndū ūcio Daudi agītūria ūhorō harī Jehova. Nake Jehova akiuga atīrī, “Ūndū ūyū ūrekīka nī ūndū wa Saülū o na ūndū wa nyūmba yake ūria yaitithagia thakame; nī ūndū wa ūria ooragire andū a Gibeoni.”

² Nake mūthamaki agītā andū a Gibeoni akīaria nao. (Na rīrī, andū acio a Gibeoni matiarī amwe na Isiraeli no maarī matigari ma Aamori; no andū a Isiraeli nīmehītite atī matikamooraga, no Saülū nī ūndū wa kīyo kīria aarī nakio nī ūndū wa Isiraeli na Juda nīageririe kūmaniina.) ³ Nake Daudi akīuria andū acio a Gibeoni atīrī, “Mūngīenda ndīmwikīre atīa? Nī ūndū ūrīkū ingīka tūiguane nīguo mūrathime igai rīa Jehova?”

⁴ Nao andū a Gibeoni makīmūcookeria atīrī, “Tūtīagīrīrwo nī kūrīa tūheo betha kana thahabu kuuma kūrī Saülū, kana nyūmba yake, o na tūtīrī na kīhooō gīa kūrāga mūndū o na ūmwe thīnī wa Isiraeli.”

Daudi akīmooria atīrī, “Niatīa mūngīenda ndīmwikīre?”

⁵ Nao magīcookeria mūthamaki atīrī, “Ha ūhorō wa mūndū ūria watūniinire na agītūciirīa ūru nīgeetha tūthire, nīguo tūtīkagīe na handū o na ha thīnī wa Isiraeli-rī, ⁶ reke tūneo arūme mūgwanja a njiaro ciake nīgeetha mooragwo na maraganio mbere ya Jehova kūu Gibeā ya Saülū, ūria mūthuure wa Jehova.”

Nī ūndū ūcio mūthamaki akiuga atīrī, “Nīngūmaneana kūrī inyuī.”

⁷ Na rīrī, mūthamaki akīhonokia Mefiboshethu mūrū wa Jonathani, mūrū wa Saülū, nī ūndū wa mwīhitwa ūria Daudi na Jonathani mūrū wa Saülū meehītaniire mbere ya Jehova. ⁸ No mūthamaki agīkuua Arimoni na Mefiboshethu, ariū acio eerī a Aia, mwarī wa Rizipa, ariā aaciariire Saülū, hamwe na ariū atano a Merabu mwarī wa Saülū, ariā aaciariire Adirieli mūrū wa Barizilai ūria Mūmeholathu; ⁹ Nake akīmaneana kūrī Gibeoni, ariā maamooragire na makīmaaragania kīrima-inī mbere ya Jehova. Acio othe mūgwanja maagiire hamwe; mooragirwo hīndī ya matukū ma kīambīrīria kīa magetha, o rīria magetha ma cairi maambagīrīria.

¹⁰ Rizipa mwarī wa Aia akīoya nguo ya ikūnia, na akīmīara hau ihiga igūrū. Kuuma kīambīrīria kīa magetha nginya rīria mbura yoirīre mūrī ūyo, ndaarekire cimba icio ihutio nī nyoni cia riera-inī mūthenya, kana ihutio nī nyamū cia gīthaka ūtukū. ¹¹ Hīndī ūria Daudi eerirwo ūria Rizipa mwarī wa Aia, thuriya ya Saülū, eekīte-rī, ¹² agīthī, agīkuua mahīndī ma Saülū o na ma mūrīū Jonathani kuuma kwa andū a Jabeshi-Gileadi. Maamarutīte na hitho kuuma kīhaaro-inī kīa mūingī kūu Bethi-Shani, harīa Afilisti maamacuurīte, thuutha wa kūrāgīra Saülū kūu Giliboa. ¹³ Daudi agīkuua mahīndī ma Saülū na ma mūrīū Jonathani kuuma kūu, na mahīndī ma andū ariā moragītwo makaaraganio kūu makīūnganio.

¹⁴ Nao magīthika mahīndī ma Saülū na ma mūrīū Jonathani mbīrīra-inī ya Kishu, ithe wa Saülū, kūu Zela thīnī wa Benjamini, na magīka maundū mothe marīa mūthamaki aathanīte. Thuutha ūcio Ngai agīcookia mahooya marīa maahoetwo nī ūndū wa būrīri.

Mbaara ya Gūūkīrīra Afilisti

¹⁵ O rīngī nī kwagiire mbaara gatagatī ka Afilisti na Isiraeli. Daudi agīkūrūka agīthī hamwe na andū ake makarīe na Afilisti, na akīnoga mūno. ¹⁶ Nake Ishibi-Benobu ūria warī ūmwe wa njiaro cia Rafa, ūria mūthia wa itimū rīake warī na ūritū wa cekerī magana matatū,* na aarī na rūhiū rwa njora rwerū, ūcio akiuga nīekūrāga Daudi. ¹⁷ No rīrī, Abishai mūrū wa Zeruia akīhonokia Daudi; akīgūtha Mūflisti ūcio akīgūa, akīmūrāga. Nīngī andū a Daudi makīhīta kūrī we makiuga atīrī, “Gūtīrī hīndī ūgacooka gūthī mbaara-inī na ithuī, nīgeetha tawa wa Isiraeli ndūkahorio.”

¹⁸ Nīngī thuutha wa mahinda macio, makīgīa na mbaara īngī na Afilisti kūu Gobu. Hīndī ūyo Sibekai ūria Mūhushathi akīūrāga Safu, ūmwe wa njiaro cia Rafa.

* 21:16 nī ta giramu 330

¹⁹ Ningī mbaara-inĩ ĩngĩ makĩrũa na Afilisti kũu Gobu, Elihanani mũrũ wa Jaare-Oregimu ũrĩa Mũbethilehemu akĩũraga Goliathũ ũrĩa Mũgiiti, ũrĩa warĩ na itimũ rĩarĩ na mĩtĩ ũigana ta mĩtĩ wa mĩtumi ngoora.

²⁰ Ningĩ mbaara-inĩ ĩngĩ ĩrĩa yarĩ kũu Gathu, nakuo kwarĩ na mũndũ mũnene mũno, warĩ na ciara ithathatũ o guoko, na ciara ithathatũ o kũgũrũ, ciothe ciarĩ ciara mĩrongo ĩrĩ na inya. O na ningĩ aarĩ wa rũciaro rwa Rafa. ²¹ Rĩrĩa aanyũrũrie andũ a Isiraeli, Jonathani mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi, akĩmũũraga.

²² Andũ acio ana maarĩ a rũciaro rwa Rafa kũu Gathu nao makĩgũa moko-inĩ ma Daudi na andũ ake.

22

Rwĩmbo rwa Daudi rwa Kũgooca Ngai

¹ Daudi nĩainĩre Jehova na ciugo cia rwĩmbo rũrũ rĩrĩa Jehova aamũhonokirie kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciake ciothe na kuuma guoko-inĩ gwa Saũlũ. ² Akiuga atĩrĩ:

“Jehova nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na nĩwe rĩrĩro rwakwa rwa hinya, na mũkũuri wakwa;

³ Ngai wakwa nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na nĩwe rĩrĩro rĩakwa, na ngo yakwa, na rũhĩa rwa ũhonokio wakwa.

Nĩwe kũhitho gĩakwa kĩrũmu, na nĩwe rĩrĩro rĩakwa, na mũhonokia wakwa; nĩwe ũũhonokagia kuuma kũrĩ andũ arĩa mahũthagĩra hinya.

⁴ Ngayagĩra Jehova, ũrĩa wagĩrũre kũgocagwo, na ngahonokio kuuma kũrĩ thũ ciakwa.

⁵ “Ndiĩhũ cia gĩkuũ nĩciathiũrũrũkĩrie; nakĩo kĩguũ kĩa mwanangĩko gĩkĩngĩria hinya.

⁶ Mĩhĩndo ya mbĩrĩra ĩgũthiorokeria; nayo mĩtego ya gĩkuũ ĩkĩĩhotorerera.

⁷ Mĩnyamaro-inĩ yakwa ndakaiĩre Jehova; ngĩgĩkaĩra Ngai wakwa arĩ hekarũ-inĩ yake.

Nĩ aigũire mũgambo wakwa, kĩrĩro gĩakwa gĩgĩkinya matũ-inĩ make.

⁸ “Thĩ ĩkĩinaina na ĩgĩthingitha; Nayo mĩthingi ya ĩgũrũ ĩkĩenyenya; ĩkĩinaina tondũ aarĩ mũrakaru.

⁹ Ndogo ĩkũma maniũrũ-inĩ make ĩkĩambata na ĩgũrũ; mwaki wa kũniinana ũkũma kanua-inĩ gake. Kanua-inĩ gake hakoima makara mekũrĩrĩmbũka.

¹⁰ Aahingũrĩre ĩgũrũ agĩkũrũka thĩ; matu matumanu maarĩ rungu rwa makinya make.

¹¹ Ombũkire akuuĩtwo nĩ ikerubi; akĩambata na ĩgũrũ na mathagu ma rũhuho.

¹² Ehumbĩrĩre na nduma, agĩtua matu marĩa mairũ ma mbura ma kũu ĩgũrũ hema yake ya kũmũthiũrũrũkĩria.

¹³ Kuuma ũkengi ũrĩa warĩ harĩ we, heni ĩgĩakana mwaki.

¹⁴ Jehova akĩruruma arĩ kũu ĩgũrũ; mũgambo wa ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, ũkĩiguuo.

¹⁵ Aikĩrie mĩguũ, akĩharaganĩa thũ, agĩciikĩria rũheni, agĩcingatithia.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo mĩkuru ya irĩa ĩkĩonekana, nayo mĩthingi ya thĩ ĩkĩhumbũrio,

nĩ ũndũ wa irũithia rĩa Jehova, o na nĩ ũndũ wa ihurutana rĩa mĩhũmũ ya maniũrũ make.

¹⁷ “Agĩtambũrũkia guoko gwake kuuma o kũu ĩgũrũ akĩnyũita; akĩnguucia akĩnduta maaĩ-inĩ kũria kũriku.

¹⁸ Andeithũrĩre thũ yakwa ĩrĩ hinya, akĩndeithũra kũrĩ arĩa maathũire, o acio maangĩrĩtie hinya.

¹⁹ Maanjihotoreire mũthenya ũrĩa ndaarĩ na mĩtino, no Jehova nĩwe warĩ mũtiirĩri wakwa.

- 20 Andutire na nja akīndwara handū haari,
akīndeithūra tondū nīakenetio nī nīi.
- 21 “Jehova anjīkīre maūdū kūringana na ūthingu wakwa,
akandīha kūringana na ūtheru wa moko makwa.
- 22 Nīgūkorwo nīnūmītie njīra cia Jehova;
ndīkīte ūūru na ūndū wa kūhutatīra Ngai wakwa.
- 23 Mawatho make mothe marī mbere yakwa;
ndihutatīre irīra cia watho wake wa kūrūmīrīrwo.
- 24 Ngoretwo itarī na ūcuuke ndī mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.
- 25 Jehova andīhīte kūringana na ūthingu wakwa,
akandīha kūringana na ūtheru wakwa maitho-inī make.
- 26 “Ūrī mwīhokeku harī arīa makwīhokete,
na harī mūdū ūrīa ūtarī ūcuuke ūrīionanagia ndūrī ūcuuke,
27 kūrī ūrīa wītheragia wionanagia ūrī mūtheru,
no harī ūrīa ūrī mīthīire mīogomu ūgatuīka njūhīga.
- 28 Wee ūhonokagia andū arīa enyīlīha,
no maitho maku monaga andū arīa etīi nīguo ūmaconorithie.
- 29 Wee Jehova, nīwe tawa wakwa,
Jehova atūmaga nduma yakwa itūīke ūtheri.
- 30 Ndī na ūteithio waku no hote gūtharīkīra mbūtū ya ita;
ndī na Ngai wakwa no hote kūrūga rūthingo.
- 31 “Mūrungu-rī, njīra ciake nīnginyanīru;
kiugo kīa Jehova gītīrī ihītia.
Nīwe ngo ya arīa othe mehithaga harī we.
- 32 Nī ūndū-rī, nūū Mūrungu tīga Jehova?
Na nūū Rwaro rwa Ihiga tīga Ngai witū?
- 33 Nī Mūrungu ūūhotoraga hinya na ūhoti,
agatūma njīra yakwa ikinyanīre.
- 34 Atūmaga magūrū makwa mateng’ere o ta ma thwariga;
aahotithagia kūrūgama kūdū gūtūūgīru.
- 35 We nīwe wonagia moko makwa mūrūire wa mbaara;
moko makwa no mageete ūta wa gīcango.
- 36 Ūūheaga ngo yaku ya ūhootani;
ūinamagīrīra thī ūkaanenehia.
- 37 Ūnjaramagīrīra njīra ya kūrīa thīagīra,
nīgeetha magūrū makwa matigatīrūke.
- 38 “Ndaingatithirie thū ciakwa na ngīcihehenja;
ndiacookire na thuutha nginya rīrīa cianīinirwo.
- 39 Ndacihēhenjire biū, ikīremwo nī gūūkīra,
ikīgūa thī magūrū-inī makwa.
- 40 Wee ūūheaga hinya wa kūrūa mbaara,
ūgatūma thū ciakwa ciinamīrīre magūrū-inī makwa.
- 41 Watūmire thū ciakwa ihūdūke ciūre,
na nī ngīniina arīa maathūire.
- 42 Maakaire mateithio, no hatiarī na wa kūmahonokia,
magīkīra Jehova no ndaamefīkire.
- 43 Ndaamahūirire makīhaana ta rūkūngū rūhinyu rwa thī;
ngīmahūūra na ngīmarangīrīra ta ndooro ya njīra-inī.
- 44 “Nīūhonoketie ngaaga gūtharīkīrwo nī andū akwa;
ūndūūragia ndī mūtongoria wa ndūrīrī.
Andū itooī nīmakandungatagīra,
45 andū a kūngī mokaga kūrī nī menyīhītie;
maīgua ngumo yakwa, makanjathīkīra.
- 46 Othe makuuaga ngoro;
mokaga makīinainaga moimīte cīhitho-inī ciao cia hinya.

- 47 “Jehova atūūrāga muoyo! O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
 Ngai arotūgīrio, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mūhonokia wakwa!
- 48 We nīwe Mūrungu ūrīa ūndīhagīria,
 aigaga ndūrīri rungu rwa watho wakwa,
 49 nīwe ūhōnokagīa kuuma kūrī thū ciakwa.
- Wanyambatīrie igūrū rīa andū arīa maathūire,
 ūkīndeithūra harī andū arīa mahūthagīra hīna.
- 50 Nī ūndū ūcio, Wee Jehova, nīndīkūgoocaga ndī gatagatī ka ndūrīri,
 ndīnaga ngagooa rītwa rīaku.
- 51 Aheaga mūthamaki wake ūhootani mūnene;
 akonania ūtuḡi wake ūtathiraga kūrī ūcio wake mūtīrīrie maguta,
 kūrī Daudi na njaro ciake ngīna tene.”

23

Ciugo cia Kūrigīrīria cia Daudi

1 Ici nīcio ciugo cia kūrigīrīria cia Daudi:

“Ūyū nīguo ūhorō wa Daudi mūrū wa Jesii,
 ūhorō wa mūndū ūrīa watūgīrītio nī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno,
 mūndū ūrīa waitīrīrio maguta nī Ngai wa Jakubu,
 na akeendeka mūno nī gūtungīra Isiraēli thaburi:

2 “Roho wa Jehova nīarīrie na kanua gakwa;
 kiugo gīake kīarī rūrīmī-inī rwakwa.

3 Ngai wa Isiraēli nīarīrie,
 ūcio Rwaro rwa Ihiga rwa Isiraēli akīnjīra atīrī:
 ‘Rīrīa mūndū egwatha andū na ūthingu,
 agaathana etīgīrīte Ngai-rī,

4 atuīkaga ta ūtheri wa rūciinī rīua rīkīratha,
 o rūciinī rūrīa rūtarī matu,
 agatuīka ta ūtheri ūrīa ūkaga mbura yarīkia gūkīa,
 mbura irīa īmeragia nyeki.’

5 “Githī nyūmba yakwa ti nūngīrīru harī Mūrungu?
 Githī ndaarīkanīire na nī kīrīkanīro gīa gūtūūra,
 gīthōndeketwo na gīkarūma maūndū-inī mothe?
 Githī ndegūtūma ūhonokio wakwa ūkinyanīre,
 na aahingīrie maūndū mothe marīa ndīriragīria?”

6 No andū arīa aaganu othe magaaateo ta mūigua,
 irīa itacookanagīrīrio na guoko.

7 Ūrīa wothe ūhutagia mūigua
 ahūthagīra kīndū gīa kīgera kana mūtī wa itimū;
 mūigua icīnagīrwo o harīa īgītwo.”

Andū Njamba a Daudi

8 Maya nīmo marītwa ma andū a Daudi arīa maarī njamba:

Joshebu-Bashebethu ūrīa Mūtakemoni aarī mūnene wa arīa atatū; nake oire itimū
 rīake, akīhūūra andū magana manana, na akīmooraga mbaara-inī imwe.

9 Mūnini wake eetagwo Eleazaru mūrū wa Dodai, ūrīa Mūahohi. Arī ūmwe wa
 arīa atatū maarī njamba, aarī hamwe na Daudi hīndī irīa moogitire Afilisti arīa
 monganīte hamwe kūu Pasi-Damimu marūe mbaara. Hīndī īyo andū a Isiraēli makīūra,
 10 nowe ndoorire, akīrūgama hau, akīhūūra Afilisti acio ngīna guoko gwake gūkīganda
 kūnyīitīte rūhīū rwa njora o ro ūguo. Jehova akīrehe ūhootani mūnene mūthenya
 ūcio, nake Jehova akīrehe ūhootani mūnene.

11 Ūrīa warūmīrīre aarī Shama mūrū wa Agee ūrīa Mūharari. Rīrīa Afilisti monganire
 hamwe handū haarī mūgūnda waiyūrīte ndengū, ita rīa Isiraēli rīkīmoorīra. 12 No
 Shama ndoorire, akīrūgama gatagatī ka mūgūnda ūcio. Akīgūtīra na akīūrāga Afilisti
 acio, nake Jehova akīrehe ūhootani mūnene.

13 Hīndī ya magetha-rī, andū atatū thīnī wa arīa mīrongo itatū anene magīkūrūka
 kūrī Daudi kūu ngurunga-inī ya Adulamu, hīndī irīa mbūtū ya Afilisti yambīte hema
 Gītuamba-inī kīa Refaimu. 14 Ihīnda-inī rīu Daudi aarī kīhitho-inī kīa hīna, nayo
 mbūtū ya Afilisti yarī Bethlehemu. 15 Daudi akīrīrīria maaī, akiuga atīrī, “Naarī

korwo kūrī mūdū ūngīndehera maaī ma kūnyua kuuma gīthima-inī kīrīa kīrī hakuhi na kīhingo kia Bethilehemu!”¹⁶ Nī ūndū ūcio andū acio atatū maarī njamba magītuikanīria gatagatī-inī ga ita rīa Afilisti, magītaha maaī gīthima-inī kīu kīarī hakuhi na kīhingo kia Bethilehemu na makīmatwarīra Daudi. No Daudi akīrega kūmanyua; akīmaita mbere ya Jehova.¹⁷ Daudi akiuga atīrī, “Jehova, ūhorō ūyū ūrondaihirīria, njage gwīka ūguo! Githī ino ti thakame ya andū arīa megūthiite magetwarīrīria ūgwati-inī wa gīkuū?” Nake Daudi akīrega kūnyua maaī macio.

Maūdū ta macio nīmo meekagwo nī njamba icio ithatū.

¹⁸ Abishai mūrū wa nyina na Joabu mūrū wa Zeruia aarī mūnene wa acio atatū. Nake akīoya itimū rīake agītharīkīra andū magana matatū, akīmooraga; nī ūndū ūcio akīgīa igweta o ta acio Atatū. ¹⁹ Githī ndaakīgīire na igweta inene gūkīra acio Atatū? Nīwe watuīkire mūnene wao, o na gūtuīka ndaataranīrio nao.

²⁰ Benaia mūrū wa Jehoiada aarī mūrū njamba wa kuuma Kabizeeli, ūrīa wekire maūdū manene ma ūcamba. Nīooragire njamba nene igīrī cia ita cia Moabi. Ningī nīatoonyire irima mūthenya warī na tharunji, akīūruga mūrūūthi. ²¹ Nīooragire Mūmisiri mūdū warī mūnene mūno. O na gūtuīka Mūmisiri ūcio nīanyīitīte itimū na guoko gwake, Benaia aathiire akīmūtharīkīra na njūgūma. Nake akīhuria itimū rīu rīarī guoko-inī kwa Mūmisiri ūcio na akīmūragana na itimū rīu rīake. ²² Macio nīmo maūdū ma ūcamba marīa meekirwo nī Benaia mūrū wa Jehoiada; o nake aarī igweta o ta andū arīa atatū maarī njamba. ²³ Nīatītīwo gūkīra arīa Mīrongo Itatū, no ndaataranīrio na acio Atatū. Nake Daudi akīmūtua mūnene wa arīa maamūrangagīra.

²⁴ Thīnī wa andū acio Mīrongo Itatū, arīa angī maarī:

Asaheli mūrū wa nyina na Joabu,

na Elihanani mūrū wa Dodo wa kuuma Bethilehemu,

²⁵ na Shama ūrīa Mūharodi,

na Elika ūrīa Mūharodi,

²⁶ na Helezu ūrīa Mūpaliti,

na Ira mūrū wa Ikeshu kuuma Tekoa,

²⁷ na Abiezeri kuuma Anathothu,

na Mebunai ūrīa Mūhushathi,

²⁸ na Zalimoni ūrīa Mūahohi,

na Maharai ūrīa Mūnetofathi,

²⁹ na Helebu mūrū wa Baana ūrīa Mūnetofathi,

na Ithai mūrū wa Ribai wa kuuma Gibeā kūu Benjamini,

³⁰ na Benaia ūrīa Mūpirathoni,

na Hidaī wa kuuma tūrūū-inī twa Gaashu,

³¹ na Abi-Aliboni ūrīa Mūaribathi,

na Azamavethu ūrīa Mūbahurimu,

³² na Eliahaba ūrīa Mūshaaliboni,

na ariū a Jasheni,

na Jonathani ³³ mūrū wa Shama ūrīa Mūharari,

na Ahiamu mūrū wa Sharari ūrīa Mūharari,

³⁴ na Elifeleti mūrū wa Ahasabai ūrīa Mūmaakathi,

na Eliamu mūrū wa Ahithofeli ūrīa Mūgiloni,

³⁵ Herezo ūrīa Mūkarimeli,

na Parai ūrīa Mūaribi,

³⁶ na Igali mūrū wa Nathani kuuma Zoba,

na mūrū wa Hagilī,

³⁷ na Zeleku ūrīa Mūamoni,

na Naharai ūrīa Mūbeerothi,

ūrīa wakuuagīra Joabu mūrū wa Zeruia indo ciake cia mbaara,

³⁸ na Ira ūrīa Mūithiri,

na Garebi ūrīa Mūithiri,

³⁹ na Uria ūrīa Mūhiti.

Andū acio othe maarī mīrongo itatū na mūgwanja.

24

Daudi gūtara Arūi a Mbaara

¹ Ningī marakara ma Jehova magīakanīra Isiraeli, nake agīkīra Daudi meciiria nīguo amokīrīre, akīmūwīra atīrī, “Thī ūgatare andū a Isiraeli na a juda.”

² Nĩ ūndũ ūcio mūthamaki akĩra Joabu na anene a mbūtũ cia ita arĩa maarĩ hamwe nake atĩrĩ, “Thĩĩ kũndũ guothe mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli kuuma Dani nginya Birishiba na mūtare andũ arĩa mangĩthĩĩ mbaara, nĩgeetha menye ūrĩa maigana.”

³ No Joabu agĩcookeria mūthamaki atĩrĩ, “Jehova Ngai waku angĩrongerera mbūtũ cia ita maita igana, namo maito ma mūthamaki marokĩionera. No nĩ kũ gĩgũtũma mūthamaki mwathi wakwa ende gwĩka ūndũ ta ūyũ?”

⁴ No rĩrĩ, mūthamaki, agĩkararia Joabu na anene a mbūtũ cia ita; nĩ ūndũ ūcio makĩehera mbere ya mūthamaki, magĩthĩĩ gũtara andũ a Isiraeli arĩa mangĩathiire mbaara.

⁵ Nao marĩkia kũringa Rũũ rwa Jorodani, makĩamba hema hakuhĩ na Aroeri, mwena wa gũthini wa itũura mũkuru-inĩ ūcio, magĩtuĩkaniria bũrũri wa Gadi magĩkinya Jazeri. ⁶ Magĩthĩĩ Gileadi na bũrũri-inĩ ūcio wa Tahatimu-Hodishi, magĩkinya Dani-Jaani magĩthiũrũrũka magĩkinya Sidoni. ⁷ Magĩcooka magĩthĩĩ merekeire kũrĩgo kĩa hinya gĩa Turo na matũũra-inĩ mothe ma andũ a Ahivi na ma Kaanani. Marigĩrĩrio-ini magĩthĩĩ Birishiba kũu Negevu ya Juda.

⁸ Maarĩkia gũthĩĩ bũrũri-inĩ wothe, magĩcooka Jerusalemu thuutha wa mĩeri kenda na matukũ mĩrongo ĩrĩ.

⁹ Joabu agĩcookeria mūthamaki ūhoru wa mũigana wa andũ arĩa mangĩathiire mbaara: Thĩĩnĩ wa Isiraeli kwarĩ andũ ngĩri magana manana andũ marĩ na hinya wa mwĩrĩ na mangĩahotire kũhũthĩra rũhiũ rwa njora, nakuo Juda maarĩ ngĩri magana matano.

¹⁰ Nake Daudi agĩthĩĩnĩka mũno ngoro thuutha wa gũtara andũ acio a mbaara, akĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩnjĩthĩie mũno nĩ ūndũ wa ūguo njĩkĩte. Rĩu, Wee Jehovarĩ, ndagũthaita ūnjehererie mahĩtia, nĩ ndungata yaku. Nĩnjĩkĩte ūndũ wa ūrimũ mũno.”

¹¹ Daudi atanokĩra rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii Gadi, ūrĩa wonagĩra Daudi maũndũ, akĩrwo atĩrĩ: ¹² “Thiũ ūkeere Daudi ūũ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ūrĩ na maũndũ matatũ ma gũthuura. Nawe ūthuure ūmwe wamo ūrĩa ngũkũherithia naguo.’”

¹³ Nĩ ūndũ ūcio Gadi agĩthĩĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩũkwenda bũrũri waku ūgĩe ng’aragu mĩaka ĩtatũ? Kana ūũrĩre thũ ciaku mĩeri ĩtatũ igũteng’eretie? Kana kũgĩe matukũ matatũ ma mũrimũ wa mũthiro bũrũri-inĩ waku? Rĩu-rĩ, wĩciirie ūhoru ūcio ūtue itua rĩrĩa ngũcookeria ūcio ūndũmĩte.”

¹⁴ Daudi akĩra Gadi atĩrĩ, “Rĩu ndĩ na thĩĩna mũnene mũno. Nĩtũrekwo tũgwĩre moko-inĩ ma Jehova, nĩgũkorwo tha ciake nĩ nyingĩ; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ.”

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthiro kuuma rũciĩnĩ rũu nginya ihinda rĩrĩa rĩatuĩtwo; nao andũ ngĩri mĩrongo mũgwanja kuuma Dani nginya Birishiba magĩka. ¹⁶ Rĩrĩa mũraika aatambũrũkirie guoko gwake nĩguo aanange Jerusalemu-rĩ, Jehova akĩigua kĩahe nĩ ūndũ wa kĩnyariĩrĩko kũu akĩra mũraika ūcio wanangaga andũ atĩrĩ, “Tĩgĩra hau! Eheria guoko gwaku.” Hĩndĩ ĩyo mũraika ūcio wa Jehova aarũgamĩte kĩhũhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna, ūrĩa Mũjebusi.

¹⁷ Rĩrĩa Daudi onire mũraika ūcio woragaga andũ-rĩ, akĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ njĩthĩie o na ngeeka ūuru. Andũ aya matariĩ o ta ng’ondũ. Nĩatĩa mekĩte? Reke guoko gwaku kũnjũkĩrĩre nĩ na nyũmba yakwa.”

Daudi gwaka Kĩgongona

¹⁸ Mũthenya o ro ūcio-rĩ, Gadi agĩthĩĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ūthĩĩ wakĩre Jehova kĩgongona, hau kĩhũhĩro-inĩ kĩa ngano* kĩa Arauna ūrĩa Mũjebusi.”

¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio Daudi akĩambata o ta ūrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Gadi. ²⁰ Rĩrĩa Arauna aacũthĩrĩrie akĩona mūthamaki na andũ ake magĩũka marorete na kũrĩ we, akiuma nja, akĩĩnamĩrĩra mbere ya mūthamaki aturumithĩie ūthiũ thĩ.

²¹ Arauna akiuga atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩatũma mūthamaki mwathi wakwa oke kũrĩ ndungata yake?”

Nake Daudi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndooka kũgũra kĩhũhĩro gĩaku kĩa ngano, nĩguo njakĩre Jehova kĩgongona, nĩgeetha mũthiro ūyũ ūkorete andũ ūthire.”

²² Arauna akĩra Daudi atĩrĩ, “Reke mūthamaki mwathi wakwa oe kĩrĩa gĩothe angĩenda akĩrute igongona. Ici nĩ ndegwa cia igongona rĩa njino, na ici nĩcio indo cia kũhũhĩra ngano namo macooki ma ndegwa matũũke ngũ. ²³ Atĩrĩrĩ, wee mūthamaki,

* **24:18** Ihuhiro cia ngano ciakagwo kũndũ kũrĩa gũtũgũru nĩ ūndũ wa rũhuho.

Arauna n̄aheana indo icio ciothe kūrī mūthamaki.” Arauna agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai waku arogwĩtikĩra.”

²⁴ Mūthamaki agĩcookeria Arauna atĩrĩ, “Aca, no nginya ngūrĩhe nĩ ūndũ wakĩo. Ndikūrutĩra Jehova Ngai wakwa igongona rĩa njino rĩa kĩndũ kĩa itarĩhĩire thogora.”

Nĩ ūndũ ūcio Daudi akĩgũra kĩhuhĩro kũ kĩa ngano na ndegwa icio na cekeri mĩrongo ĩtano cia betha.† ²⁵ Daudi agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, na akĩruta maruta ma njino na maruta ma ūiguano. Hĩndĩ ĩyo Jehova agĩcookia mahooya nĩ ūndũ wa bũrũri, naguo mũthiro ūrĩa warĩ Isiraeli ūgĩthira.

† **24:24** nĩ ta giramu 660

IBUKU RĪA MBERE RĪA ATHAMAKI

Adonija Gwītua Mūthamaki

¹ Hīndī ĩrĭa Mūthamaki Daudi aakūrire na agatīndīka mīaka-rĭ, ndaiguaga ūrugarĭ o na mamūhumbĭra na ngu. ² Nĭ ūndū ūcio ndungata ciake ikīmwĭra atĭrĭ, “Reke tūcarie mūirĭtu mwĭthĭ gathirange, atungatagĭre mūthamaki na ūndū wa kūmūmenyerera, na akomage hamwe nake nĭguo mūthamaki, mwathi witū, aiguage ūrugarĭ.”

³ Magĭetha mūirĭtu mūthaka Isiraeli guothe, makĭona Abishagi ūrĭa Mūshunami, na makīmūrehe kūrĭ mūthamaki. ⁴ Mūirĭtu ūcio aarĭ mūthaka mūno; nake akĭmenyerera mūthamaki na akīmūtungatĭra, no mūthamaki ndaigana gūkoma nake.

⁵ Na rĭrĭ, Adonija, ūrĭa nyina aarĭ Hagithu,* akĭyūmĭria, akiuga atĭrĭ, “Nĭ nū ngūtūlka mūthamaki.” Nĭ ūndū ūcio agĭthagathaga ngaari cia ita na mbarathi, na andū mĭrongo ĭtano mathiige mateng’erete marĭ mbere yake. ⁶ (Ithe ndaamūkaanĭtie ūndū, kana akamūuria atĭrĭ, “Wĭkĭte ūna na ūna nĭkĭ?” Ningĭ aarĭ mūndū mūthaka mūno, na nĭwe waciarĭtwo thuutha wa Abisalomu.)

⁷ Nake Adonija akĭrĭkanĭra na Joabu mūrū wa Zeruia, na Abiatharu mūthĭnjĭri-Ngai, nao magĭtĭkĭra kūmūteihĭrĭria. ⁸ No Zadoku mūthĭnjĭri-Ngai, na Benaia mūrū wa Jehoiada, na Nathani ūrĭa mūnabii, na Shimei, na Rei, na arangĭri arĭa a mwanya a Daudi matanyiitaniire na Adonija.

⁹ Nake Adonija akĭruta igongona rĭa ng’ondu, na ng’ombe, na njaū iria noru Ihigainĭ rĭa Zohelethu, hakuĭh na Eni-Rogeli. Nake agĭta ariū a ithe othe, na nĭo ariū a mūthamaki, na andū othe a Juda arĭa maarĭ anene a nyūmba ya ūthamaki, ¹⁰ no ndaigana gwĭta Nathani ūrĭa mūnabii, kana Benaia, kana arangĭri arĭa a mwanya, o na kana mūrū wa ithe Solomoni.

¹¹ Nake Nathani akĭūria Bathisheba, nyina wa Solomoni atĭrĭ, “Nūiuguĭte atĭ Adonija mūrū wa Hagithu nĭatuĭkĭte mūthamaki, Daudi mwathi witū atekūmenya? ¹² Na rĭrĭ, reke ngūtaare ūrĭa ūngĭhota kūhonokia muoyo waku na muoyo wa mūrūguo Solomoni. ¹³ Ūkĭra ūthĭi kūrĭ Mūthamaki Daudi ūmwĭre atĭrĭ, ‘Mūthamaki mwathi wakwa, gĭthĭ ndwehĭtire kūrĭ nĭ, ndungata yaku ūkinjĭra atĭrĭ: “Ti-itherū Solomoni mūrūguo nĭwe ūgaatuika mūthamaki thuutha wakwa, na nĭwe ūgaakarĭra gĭtĭ gĭakwa gĭa ūthamaki?” Rĭu-rĭ, nĭ kĭi gĭtūmĭte Adonija atuĭke mūthamaki?’ ¹⁴ Ūrĭ o kūu ūkĭaria na mūthamaki, na nĭ njūke ndoonye kuo nĭguo njĭkĭre hinya ūguo ūkūmwĭra.”

¹⁵ Nĭ ūndū ūcio Bathisheba agĭthĭi kuona mūthamaki ūcio mūkūrū kanyūmba gake ga thĭinĭ, kūrĭa aatungatagĭrwo nĭ Abishagi ūrĭa Mūshunami. ¹⁶ Bathisheba akĭinamĭrĭra, agĭtura ndu mbere ya mūthamaki.

Nake mūthamaki akīmūuria atĭrĭ, “Ūkwenda atĭa?”

¹⁷ Akīmūcookeria atĭrĭ, “Mwathi wakwa, wee mwene nĭwehĭtire harĭ nĭ ndungata yaku na rĭitwa rĭa Jehova Ngai waku, ūkiuga atĭrĭ: ‘Solomoni mūrūguo nĭwe ūgaatuika mūthamaki thuutha wakwa, na nĭwe ūgaakarĭra gĭtĭ gĭakwa kĭa ūnene.’ ¹⁸ No rĭrĭ, Adonija nĭatuĭkĭte mūthamaki, na wee mūthamaki mwathi wakwa ndūmenyete ūhoru ūcio. ¹⁹ Nĭarutĭte igongona inene rĭa ng’ombe nyingĭ, na njaū noru, na ng’ondu, na ageeta ariū a mūthamaki othe, na Abiatharu ūrĭa mūthĭnjĭri-Ngai, na Joabu ūrĭa mūnene wa mbūtū cia ita, no ndeĭte Solomoni ndungata yaku. ²⁰ Mūthamaki mwathi wakwa, andū a Isiraeli othe nĭwe macūthĭrĭirie, nĭguo ūmamenyithie nūu ūgaakarĭra gĭtĭ kĭa ūnene thuutha waku wee mūthamaki, mwathi wakwa. ²¹ Kwaga ūguo-rĭ, rĭrĭa mūthamaki mwathi wakwa agaakoma ahurūke hamwe na maithe make, nĭi na mūrū wakwa Solomoni tūgaatuuo ta andū ageri ngero.”

²² Hīndī ĩrĭa aaragia na mūthamaki, Nathani ūrĭa mūnabii agĭkinya. ²³ Nao makĭira mūthamaki atĭrĭ, “Mūnabii Nathani arĭ haha.” Nĭ ūndū ūcio Nathani agĭthĭi mbere ya mūthamaki, akĭinamĭrĭra, agĭturumithia ūthiū thĭ.

²⁴ Nathani akĭūria atĭrĭ, “Wee mūthamaki mwathi wakwa-rĭ, nĭutuĭte atĭ Adonija nĭwe ūgaatuika mūthamaki thuutha waku, na atĭ nĭwe ūgaakarĭra gĭtĭ gĭaku kĭa ūnene? ²⁵ Ūmūthĭ nĭaikūrūkĭte na akaruta igongona inene rĭa ng’ombe nyingĭ, na njaū noru, na ng’ondu. Na ageeta ariū a mūthamaki othe, na anene a thigari othe, na Abiatharu ūrĭa mūthĭnjĭri-Ngai. Rĭu nĭ kūrĭa maraarĭa na makanyua marĭ hamwe nake, makiugaga atĭrĭ, ‘Mūthamaki Adonija arotūra nginya tene!’ ²⁶ No rĭrĭ, nĭi ndungata yaku, na Zadoku ūrĭa mūthĭnjĭri-Ngai, na Benaia mūrū wa Jehoiada, na ndungata yaku Solomoni

* 1:5 Adonija aarĭ mwana wa kana wa Daudi (2Sam 3:4).

ndanatwīta. ²⁷ Ūndū ūyū-rī, nī mūthamaki mwathi wakwa wīkīte atamenyithītie ndungata ciake nūū ūgūikarīra gītī kīa ūnene kīa mūthamaki mwathi wakwa thuutha wake?"

Daudi Gūtua Solomoni Mūthamaki

²⁸ Hīndī iyo Mūthamaki Daudi akiuga atīrī, "Itai Bathisheba oke." Nī ūndū ūcio Bathisheba agīūka harī mūthamaki, akīrūgama mbere yake.

²⁹ Nake mūthamaki akīhīta, akiuga atīrī: "O ta ūria Jehova atūūraga muoyo, ūria wanaahonokia kuuma mathīina-inī mothe, ³⁰ ti-itherū ūmūthī nīguo ngūhingia ūria ndehītire kūrī we na rīlwa rīa Jehova Ngai wa Isiraeli, ngūkwīra atīrī: Solomoni mūrūguo nīwe ūgaatuika mūthamaki thuutha wakwa, na nīwe ūgaikarīra gītī gīakwa kīa ūnene handū hakwa."

³¹ Nake Bathisheba akīnamīrīra, agīturumithia ūthiū thī, na agīturia ndu mbere ya mūthamaki, akiuga atīrī, "Mūthamaki mwathi wakwa Daudi arotūūra nginya tene!"

³² Mūthamaki Daudi akiuga atīrī, "Itai Zadoku ūria mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada moke." Rīrīa mookire mbere ya mūthamaki, ³³ akīmeera atīrī, "Thīī na ndungata cia mwathi wanyu na mūhaicie Solomoni mūrū wakwa igūrū rīa nyūmbū yakwa, mūmūikūrūkie nginya Gihoni. ³⁴ Mūrī kūu, mūreke Zadoku ūria mūthīnjīri-Ngai na Nathani ūria mūnabii mamūitīrīre maguta atūke mūthamaki wa Isiraeli. Ningī mūhuhe karumbeta, na mwanīrīre atīrī, 'Mūthamaki Solomoni arotūūra nginya tene!' ³⁵ Ningī mūcooke mwambate nake, oke aikarīre gītī gīakwa kīa ūnene, na athamake handū hakwa. Nīndīmūthuurīte aathanage Isiraeli na Juda."

³⁶ Benaia mūrū wa Jehoiada agīcookeria mūthamaki atīrī, "Ameni! Jehova, Ngai wa mūthamaki mwathi wakwa arotūma gūtūike guo. ³⁷ O ta ūria Jehova akoretwo arī hamwe na mūthamaki mwathi wakwa, aroikara hamwe na Solomoni na atūme wathani wake ūnenehe gūkīra wathani wa mūthamaki mwathi wakwa Daudi!"

³⁸ Tondu ūcio Zadoku ūria mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada, hamwe na Akerethi na Apelethi,† magīkūrūka, makīhaicia Solomoni nyūmbū ya Mūthamaki Daudi, makīmumagaria nginya Gihoni. ³⁹ Zadoku ūria mūthīnjīri-Ngai akīruta rūhīa rwa maguta kuuma hema-inī rīa nyamūre‡ na agītīrīra Solomoni. Ningī makīhuha karumbeta, nao andū othe makīanīra, makiuga atīrī, "Mūthamaki Solomoni arotūūra nginya tene!" ⁴⁰ Andū othe makīambata mamūrūmirīre, makīuhaga mītūrīrū me na gīkeno kīnene, nginya thī igīthingitha nī mūrurumo.

⁴¹ Adonija na ageni othe arīa maarī hamwe nake makīgua mūrurumo ūcio rīrīa maarī hakuhi kūrīkia iruga rīao. Rīrīa maiguire mūgambo wa karumbeta, Joabu akīūra atīrī, "Inegene rīu rīothe rīrī itūūra-inī nī rīa kī?"

⁴² O akīaragia-rī, Jonathani mūrū wa Abiatharu ūria mūthīnjīri-Ngai agīkinya. Adonija akīmwīra atīrī, "Toonya thīinī. Mūndū wa bata tawe no nginya akorwo nī ūhoru mwega aatūrehere."

⁴³ Jonathani agīcookia atīrī; "Aca ti ūguo! Mūthamaki Daudi mwathi witū nīatuīte Solomoni mūthamaki. ⁴⁴ Mūthamaki nīomagariīte Solomoni hamwe na Zadoku ūria mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada, na Akerethi na Apelethi, na nīmahaiicie Solomoni nyūmbū ya mūthamaki, ⁴⁵ na rīrī, Zadoku ūria mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii nīmamūitīrīre maguta kūu Gihoni atūke mūthamaki. Kuuma hau nīmambatīte makiugagīrīra, narīo itūūra rīothe rikamaamūkīra. Rīu nīrīo inegene rīra mūraigua. ⁴⁶ O na ningī, Solomoni nīaikarīre gītī gīake kīa ūnene gīa ūthamaki. ⁴⁷ Ningī atongoria a ūthamaki nīmokīte gūcookeria Mūthamaki Daudi, mwathi witū, ngaatho, makoiga atīrī: 'Ngai waku arotūma rīlwa rīa Solomoni rīgīe na ngumo gūkīra rīaku, nāguo ūthamaki wake ūroneneha gūkīra waku!' Nake mūthamaki nīainamīrīra na aakīgooca arī o gītanda-inī, ⁴⁸ oiga atīrī, 'Jehova Ngai wa Isiraeli arogoocwo, ūria wītīkīrītie maitho makwa meyonere mwana ūmwe wakwa agīikarīra gītī gīakwa kīa ūnene ūmūthī.'"

⁴⁹ Hīndī iyo ageni othe a Adonija makīmaka, magīkūrūka, magīthīra, o mūndū na nīra yake. ⁵⁰ No rīrī, Adonija, nī ūndū wa gwītīgira Solomoni, agīthī akīnyitīrīra hīa cia kīgongona. ⁵¹ Hīndī iyo Solomoni akīmenyithio atīrī, "Adonija nīaretīgira Mūthamaki Solomoni, na nīenyitīrīre hīa cia kīgongona. Aroiga atīrī, 'Mūthamaki

† 1:38 Akerethi na Apelethi maarī thigari iria ciarūgamagīrīra Daudi. ‡ 1:39 Ino nī hema rīra Daudi aakire ya kīuga ithandūkū rīa Maathani, no ti Hema-ya-Gūtūnganwo rīra yarī Gibeoni (3:4; 2Sam 6:17).

Solomoni n̄eh̄ite harī n̄i ūmūthī anjīire atī ndekūūruga ndungata yake na rūhiū rwa n̄jora.’”

⁵² Solomoni agīcookia atīrī, “Angīona atī nī mūdū wagīrīire, gūtīrī rūcuīrī rwake rwa mūtwe rūkaagūa thī; no angīoneka na ūuru no agaakua.” ⁵³ Ningī Mūthamaki Solomoni agītūma andū, nao makīmūikūrūkia kuuma kīgongona-inī. Adonija akīnamīrira harī Mūthamaki Solomoni, nake Solomoni akīmwira atīrī, “Inūka gwaku mūciū.”

2

Daudi Gūtaara Solomoni

¹ Rīrīa ihinda rīa Daudi rīakuhīrīire rīa gūkua-rī, agīatha mūriū Solomoni, akīmwira atīrī,

² “Rīu ndī hakuhi gūthī na n̄jira rīra īgeragwo nī andū othe a thī; nī ūndū ūcio-rī, gīa na hinya, wonanie atī ūrī mūdū mūrūme ki, ³ na ūmenyagīrīire ūrīa Jehova Ngai waku endaga: Ūthiige na n̄jira ciake, na ūmenyagīrīire irīra cia watho wake wa kūrūmīrīro na maathani make, na mawatho make na maūdū marīa endaga, o ta ūrīa maandīkītwa Watho-inī wa Musa, nīgeetha ūgaacīre maūdū-inī mothe marīa ūrīkaga na kūrīa guothe ūrīthiiga, ⁴ nīgeetha Jehova atūurie kīranīro kīra aanjīrīire, akiuga ūū: ‘Njīaro ciaku ingīkaamenyerera mūtūrīire wacio, na ithiige irī na wīhokeku mbere yakwa na ngoro ciao ciothe, na meciiria macio mothe, gwaku gūtīkaga mūdū wa gūkarīra gītī kīa ūnene gīa Isiraēli.’

⁵ “Rīu wee mwene nīū ūrīa Joabu mūrū wa Zeruia aanjīkire, na ūrīa eekire anene eerī a mbūtū cia ita cia Isiraēli, n̄o Abineri mūrū wa Neri, na Amasa mūrū wa Jetheri. Nīamooragire, agīta thakame yao hīndī ya thayū, o taarī hīndī ya mbaara, nayo thakame īyo īkīgīa mūcibi-inī wake wa n̄johero, na iraatū-inī cia magūrū make. ⁶ İka ūrīa ūkuona kwagīrīire kūrīngana na ūgī waku, no ndūkanareke mūtwe ūcio wake ūrī mbuī ūkinye mbīrīra-inī na thayū.

⁷ “No ariū a Barizilai wa Gileadi ūmatugage wega, na ūreke matuīke amwe a ariā mūrīrīaga nao metha-inī yaku. N̄o mandūgamīrīire rīrīa ndooragīra mūrū wa thoguo Abisalomu.

⁸ “Na ūrīrikane Shimei mūrū wa Gera, ūrīa Mūbenjamini kuuma Bahurimu, arī gūkū nawe, na nīwe wanumire na irumi ndūrū mūthenya ūrīa ndaathīiga Mahanaimu. Rīrīa ookire kūdūnga hau Jorodani, nīndehītire kūrī we na rītwa rīa Jehova, ngīmwira atīrī, ‘N̄digakūūruga na rūhiū rwa n̄jora.’ ⁹ No rīrī, tīga kuona ta atarī na ihīta. Wee ūrī mūdū mūgī; nīūkamenya ūrīa ūkaamwīka. N̄dūkanareke mūtwe ūcio wake ūrī mbuī ūgaathikwo ūtarī na thakame.”

¹⁰ Na rīrī, Daudi akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo thīnī wa Itūira inene rīa Daudi. ¹¹ Athamakīre Isiraēli mīaka mīrongo īna: mīaka mūgwanja aathamakire arī Hebironi, nayo mīaka mīrongo itatū na itatū agīthamaka arī Jerusalemu. ¹² Nī ūndū ūcio Solomoni agīkarīra gītī kīa ūnene kīa ithe Daudi, naguo wathani wake ūkīhaanda, ūkīrūma biū.

Ūthamaki wa Solomoni Kwīhaanda

¹³ Na rīrī, Adonija mūrū wa Hagithu, agīthī harī Bathisheba nyina wa Solomoni. Bathisheba akīmūria atīrī, “Ūūkīte na thayū?”

Nake agīcookia atīrī, “İi, ndooka na thayū.” ¹⁴ Agīcooka akiuga atīrī, “N̄dī na ūndū ngūkwīra.”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Njīra.”

¹⁵ Agīkiuga atīrī, “O ta ūrīa wee ūū-rī, ūthamaki ūyū warī wakwa. Andū a Isiraēli othe nī nī meetagīrīra ndūike mūthamaki wao. No maūdū makīgarūrūka, naguo ūthamaki nūthīite kūrī mūrū wa Baba; tondū ūheanītwo kūrī we nī Jehova. ¹⁶ Na rīrī, ndī na ihooya ngwenda gūkūhooya, na ndūkarege.”

Nake akīmūcookeria atīrī, “No ūrīhooye.”

¹⁷ Agīthī na mbere, akiuga atīrī, “İtīkīra kūrīa Mūthamaki Solomoni, nī ūndū wee ndangīkūregera, aahe Abishagi ūrīa Mūshunami atūike mūtumia wakwa.”

¹⁸ Bathisheba agīcookia atīrī, “Nī wega, nī ngūkwarīrīra harī mūthamaki.”

¹⁹ Rīrīa Bathisheba aathiire kūrī Mūthamaki Solomoni akamūhe ūhoru wa Adonija-rī, mūthamaki agīkīra na igūrū akīmūtūnga, akīmūinamīrīra, na agīkarīra gītī gīake kīa ūnene. Akīrehithīra nyina gītī kīa ūnene, nake nyina akīmūikara guoko gwake kwa ūrīo.

²⁰ Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na kaũndũ kanini ngwenda gũkũhooya, na ndũkae kũrega.”

Mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ, ũria ndikũrega.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nyina akiuga atĩrĩ, “Reke Abishagi ũria Mũshunami ahikio nĩ mūrũ wa thoguo Adonija.”

²² Mũthamaki Solomoni akĩra nyina atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũrie Abishagi ũria Mũshunami ahikio nĩ Adonija? Ndũkĩmũũrĩrie ũthamaki o nago, o na ti we ũkĩrĩ mũkũrũ kũrĩ nĩ, ĩ-ni, ũgĩtuĩke wake, na wa Abiatharu ũria mũthĩnjĩri-Ngai na wa Joabu mūrũ wa Zeruia!”

²³ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Solomoni akĩhĩta na rĩtwa rĩa Jehova, akiuga ũũ: “Ngai arooherithia o na anjĩhĩre mũno, aakorwo Adonija ndekũrĩha na muoyo wake nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio orĩtie! ²⁴ Na rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũria Jehova atũũraga muoyo, o we ũtũmĩte ngaacĩre ũthamaki-inĩ wa baba, Daudi, na agetĩkĩra ndũike wa rũciaro rwa nyũmba ya ũthamaki, o ta ũria eranĩre-rĩ, Adonija no ekũũragwo ũmũthĩ!” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Solomoni agĩatha Benaia mūrũ wa Jehoiada, nake agĩthĩ akĩgũtha Adonija, akĩmũũraga.

²⁶ Mũthamaki akĩra Abiatharu ũria mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Cooka mũgũnda-inĩ gwaku kũu Anathothu. Wee wagĩrĩrwo nĩ gũkua, no ndigũkũũraga rĩu, tondu nĩwakuuaga ithandũkũ rĩa Mwathani Jehova hĩndĩ ya baba Daudi, na nĩwagwatanĩire na baba moritũ-inĩ make mothe.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni akĩeheria Abiatharu atige gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova, nakĩo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aarĩire kũu Shilo, gĩkonĩ nyũmba ya Eli, gĩkĩhinga.

²⁸ Rĩrĩa ũhoro ũcio wakinyĩire Joabu, ũria waciĩrĩre gwĩka ũũru marĩ na Adonija, o na gũtuĩka ndaanyĩtanĩire na Abisalomu, akĩũrĩra hema-inĩ ya Jehova na akĩnyĩitĩrĩra hĩa cia kĩgongona. ²⁹ Mũthamaki Solomoni akĩrwo atĩ Joabu orĩire hema-inĩ ya Jehova na aarĩ hakuĩ na kĩgongona. Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩatha Benaia mūrũ wa Jehoiada atĩrĩ, “Thĩĩ, ũmũũraga!”

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio Benaia akĩngĩra hema ĩyo ya Jehova akĩra Joabu atĩrĩ, “Mũthamaki oiga atĩrĩ, ‘Uma na nja!’”

No Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Aca, ngũkuĩra haha.”

Benaia agĩcookeria mũthamaki ũhoro, akĩmwĩra atĩrĩ, “Joabu anjĩra ũna na ũna.”

³¹ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Benaia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka o ũguo oiga. Mũũrage na ũmũthĩke, nĩgeetha nĩ na nyũmba ya baba tũthirwo nĩ ihĩtia rĩa thakame ĩria yaitirwo tũhũ nĩ Joabu. ³² Jehova nĩegũtũma acookererwo nĩ thakame ĩria aaitire, tondu nĩatharĩkĩire andũ eerĩ, na akĩmooraga na rĩhũĩ rwa njora, baba Daudi atooĩ akĩmooraga marĩ eerĩ, Abineri mūrũ wa Neri, ũria warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Isiraeli, na Amasa mūrũ wa Jetheri, ũria warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Juda, nao maarĩ andũ ega na arũngĩrĩrũ kũmũkĩra. ³³ Ihĩtia rĩu rĩa gũita thakame yao rĩrocookerera Joabu na njaro ciake nginya tene. No kũrĩ Daudi na njaro ciake, na nyũmba yake na ũthamaki wake, thayũ wa Jehova ũrogĩa kũrĩ o nginya tene.”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio Benaia mūrũ wa Jehoiada agĩthĩ akĩgũtha Joabu akĩmũũraga, nake agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake kũu werũ-inĩ. ³⁵ Mũthamaki akĩnenehia Benaia mūrũ wa Jehoiada akĩmũtũa mũnene wa mbũtũ cia ita handũ ha Joabu, na agĩcookia Zadoku atũike mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Abiatharu.

³⁶ Ningĩ mũthamaki agĩtũmana Shimei eetwo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩakĩre nyũmba Jerusalemu na ũtũire kuo, no ndũkanathĩ kũndũ kũngĩ. ³⁷ Mũthenya ũria ũkoima kuo ũringe Mũkuru wa Kidironi, ũmenye wega no ũgaakua; nayo thakame yaku nĩagũcookerera wee mwene.”

³⁸ Shimei agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ũguo woiga nĩ wega. Ndungata yaku nĩngwĩka o ta ũria mũthamaki mwathi wakwa oiga.” Nake Shimei agĩkara Jerusalemu ihinda iraya.

³⁹ No mĩaka ĩtatũ yathira-rĩ, ngombo igĩrĩ cia Shimei ikũra igĩthĩ kwa Akishi, mūrũ wa Maaka, mũthamaki wa Gathu, nake Shimei akĩrwo atĩrĩ, “Ngombo ciaku irĩ Gathu.”

⁴⁰ Kũigua ũguo-rĩ, Shimei agĩtandĩka ndigiri yake, agĩthĩ kwa Akishi kũu Gathu gwetha ngombo ciake. Nĩ ũndũ ũcio Shimei agĩthĩ na agĩcookia ngombo ciake kuuma Gathu.

⁴¹ Rĩrĩa Solomoni eerirwo atĩ Shimei nĩoimĩte Jerusalemu agathĩ Gathu na agacooka-rĩ, ⁴² mũthamaki agĩtũmanĩra Shimei, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩthĩ ndiakwĩhĩthĩre na rĩtwa rĩa Jehova na ngĩgũkaania, ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Mũthenya ũria ũkoimagara ũthĩ handũ hangĩ, ũmenye kũna no ũgaakua?’ Nawe hĩndĩ ĩyo ũkĩnjookeria atĩrĩ, ‘Ũguo woiga nĩ wega. Nĩ nĩngwathĩka.’ ⁴³ Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte wage kũhingia mwĩhĩtwa waku harĩ Jehova, na wathĩkĩre watho ũria ndaakũheire?”

⁴⁴ Ningĩ mũthamaki akĩra Shimei atĩrĩ, “Wee nĩũũĩ ngoro-inĩ yaku ũuru ũrĩa wothe wekire baba Daudi. Rĩu Jehova nĩegũtũma ũcookererwo nĩ ũuru waku. ⁴⁵ No Mũthamaki Solomoni nĩekũrathimwo, nakĩo gĩtĩ kĩa ũnene wa Daudi gĩtũũre gĩkĩgitĩre mbere ya Jehova nginya tene.”

⁴⁶ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Benaia mūrũ wa Jehoiada, nake agĩthĩ akĩgũtha Shimei akĩmũũraga.

Ūthamaki naguo ũkĩhaanda ũrũmĩte biũ moko-inĩ ma Solomoni.

3

Solomoni Kũhooya Ũũgĩ

¹ Nake Solomoni akĩgĩa ngwatanĩro na Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na akĩhikia mwarĩ. Akĩmũrehe itũura inene rĩa Daudi, nginya rĩrĩa aarĩkirie gwaka nyũmba yake ya ũthamaki, na hekarũ ya Jehova, na rũthingo rũrĩa rwathiũrũrũkĩrie Jerusalemu. ² Na rĩrĩ, andũ no maarutagĩra magongona kũndũ kũria gũtũũgĩru, tondũ gũtiarĩ hekarũ yaakĩrwo rĩtwa rĩa Jehova hĩndĩ ĩyo. ³ Solomoni nĩonanirie wendo wake kũrĩ Jehova nĩ ũndũ wa gũthĩ na mĩthĩre ya kĩrĩra na watho wa ithe Daudi, tĩga rĩrĩ, nĩarutagĩra magongona na agacĩnĩra ũbumba kũndũ kũria gũtũũgĩru.

⁴ Mũthamaki agĩthĩ Gibeoni kũruta magongona, nĩgũkorwo kũu nĩkũo kũndũ kũria gũtũũgĩru gwekĩrwo mũno, na Solomoni akĩrutĩra magongona ngiri ĩmwe ma njino kĩgongona-inĩ kũu. ⁵ Nakuo kũu Gibeoni Jehova akĩumĩrĩra Solomoni ũtukũ kĩroto-inĩ, nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Hooya o kĩria gĩothe ũngĩenda ngũhe.”

⁶ Nake Solomoni agĩcookia atĩrĩ, “Nĩwonirie baba Daudi ndungata yaku ũtugi mũnene, tondũ aarĩ mwĩhoheku harĩ we, na aarĩ mũthingu, na mũrũngĩrĩru ngoro-inĩ. Nĩũthĩte na mbere kũmuonia ũtugi ũcio mũnene, na nĩmũheete mũriũ wa gũikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene ũmũthĩ.

⁷ “Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai wakwa nĩũtuĩte ndungata yaku mũthamaki handũ ha baba Daudi. No nĩ ndĩ o mwana mũnini* na ndĩrĩ na ũmenyo wa kũruta wĩra wakwa. ⁸ Ndungata yaku ĩrĩ haha gatagatĩ ka andũ aya wee wĩthuurĩre, nao nĩ andũ aingĩ matangĩgereka na matangĩtarĩka. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio he ndungata yaku ngoro ĩrĩ na ũmenyo wa gũthamakĩra andũ aku, na gũkũũrana wegana na ũuru. Tondũ-rĩ, nũ ũngĩhota gũthamakĩra andũ aya aku aingĩ ũũ?”

¹⁰ Jehova nĩakenire nĩ ũndũ wa Solomoni kũmũũria ũndũ ũcio. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Kuona ũtugo nĩguo wahooya, na ndũnahooya ũngĩhĩro matukũ ma gũtũũra muoyo, kana ũtonga waku wee mwene, o na kana thũ ciaku iniiwo, no wahooya ũmenyo wa kũrũgamĩrĩra kĩhooto-rĩ, ¹² nĩngwĩka o ũguo wahooya. Nĩngũkũhe ngoro ĩ na ũũgĩ na gũkũũrana, nĩguo gũtuĩke atĩ gũtirĩ kwagĩa mũndũ ũngĩ tawe, na gũtirĩ hĩndĩ gũkaagĩa ũngĩ tawe. ¹³ O na ningĩ nĩngũkũhe maũndũ marĩa ũtanahooya, na nĩmo ũtonga hamwe na gĩtĩo, nĩgeetha matukũ marĩa mothe ũgũtũũra muoyo, gũtikanagĩe mũthamaki ũngĩ ũiganane nawe. ¹⁴ Na ũngĩthiaga na mĩthĩre yakwa, na wathĩkagĩre kĩrĩra na watho wakwa, ta ũrĩa thoguo Daudi eekire, nĩngakũhe matukũ maingĩ ma gũtũũra muoyo.” ¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩũkĩra toro, akĩmenya atĩ kũu kĩarĩ kĩroto.

Agĩcooka Jerusalemu, agĩthĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na akĩruta igongona rĩa njino na rĩa ngwatanĩro. Ningĩ akĩrugithĩria andũ othe a nyũmba ya mũthamaki iruga.

Itua rĩa Ũũgĩ

¹⁶ Thuutha ũcio andũ-a-nja eerĩ a maraya magĩũka kũrĩ mũthamaki, makĩrũgama mbere yake. ¹⁷ Ũmwe wao akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, mũndũ-wa-nja ũyũ na nĩ tũikaraga nyũmba ĩmwe. Na nĩndĩraciarire mwana arĩ ho. ¹⁸ Mĩthenya ĩtatũ thuutha wa gũciara mwana, mũndũ-wa-nja ũyũ o nake araciara mwana. Tũraarĩ o ithuĩ eerĩ; gũtirarĩ mũndũ ũngĩ thĩĩnĩ wa nyũmba ĩyo, tĩga o ithuĩ ithuerĩ.

¹⁹ “Ūtukũ-rĩ, mũndũ-wa-nja ũyũ arakomera mwana wake, arakua. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio arookĩra ũtukũ gatagatĩ, areheria mwana wakwa harĩ nĩ, rĩrĩa nĩ ndungata yaku ndĩrarĩ toro. Aramũiga gĩthũri-inĩ gĩake, na araga mũrũwe gĩthũri-inĩ gĩakwa arĩ mũkuũ. ²¹ Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ, ngũkĩra nĩguo nyongithie mwana wakwa, ndĩrona nĩ mũkuũ! No rĩrĩa ndĩramũrorire wegana na ũtheri wa rũciĩnĩ, ndĩrona atĩ ũcio ti mwana ũrĩa ndaciariĩte.”

* 3:7 Solomoni aarĩ ta wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ akĩambĩrĩria gũthamaka.

²² Mündü-wa-nja ūcio ūngī akiuga atīrī, “Aca! Ūyū ūrī muoyo nīwe mwana wakwa; ūyū mūkuū nīwe waku.”

No ūcio wa mbere akīrega biū, akiuga atīrī, “Aca! Ūyū mūkuū nīwe waku, na ūyū ūrī muoyo nīwe wakwa.” Nī ūndū ūcio magīkararania mbere ya mūthamaki.

²³ Mūthamaki akiuga atīrī, “Ūyū aroiga atīrī, ‘Mwana wakwa nīwe ūrī muoyo na waku nīwe mūkuū,’ o rīrīa ūrīa ūngī aroiga atīrī, ‘Aca! Ūyū mūkuū nīwe waku, na wakwa nī ūyū ūrī muoyo.’”

²⁴ Ningī mūthamaki akiuga atīrī, “Ndeherai rūhiū rwa njora.” Nī ūndū ūcio makīrehera mūthamaki rūhiū rwa njora. ²⁵ Nake agīathana, akiuga atīrī: “Mwana ūyū ūrī muoyo nīatinanio maita meerī, nuthu iheo mündü-wa-nja ūmwe, na nuthu iyo ingī iheo mündü-wa-nja ūcio ūngī.”

²⁶ Mündü-wa-nja ūrīa mwana wake aarī muoyo akīringwo nī tha nī ūndū wa mwana wake, akīra mūthamaki atīrī, “Ndagūthaita mwathi wakwa, mūnengere mwana ūyū ūrī muoyo, tiga kūmūūraga!”

No ūcio ūngī akiuga atīrī, “Ndegūtuīka waku kana wakwa. Nīatinanio maita meerī!”

²⁷ Nake mūthamaki agītua ciira atīrī, “Nengerai mündü-wa-nja ūyū wa mbere mwana ūyū ūrī muoyo. Mūtikamūūrage; nīwe nyina.”

²⁸ Rīrīa andū othe a Isiraēli maiguire ūrīa mūthamaki aatua ciira ūcio, magītīgīra mūthamaki tondu nīmoonire aarī na ūūgī mūingī kuuma kūrī Ngai wa gūtua ciira na kīhooto.

4

Anene na Abarūthi a Solomoni

¹ Nī ūndū ūcio Solomoni agīthamaka Isiraēli guothe. ² Aya nīo maarī anene ake:

Azaria mūrū wa Zadoku aarī mūthīnjīri-Ngai;*

³ nao Elihorefu na Ahija, ariū a Shisha, nīo maarī aandīki-marūa; na Jehoshafatu mūrū wa Ahiludu, ūrīa waandīkaga maūndū ma ihinda rīu;

⁴ nake Benaia mūrū wa Jehoiada nīwe warī mūnene wa mbūtū cia ita;

nao Zadoku na Abiatharu maarī athīnjīri-Ngai;

⁵ nake Azaria mūrū wa Nathani nīwe warī mūrūgamīrīri wa anene a ng’ongo;

nake Zabudu mūrū wa Nathani aarī mūthīnjīri-Ngai na mūtaari wa mūthamaki;

⁶ nake Ahisharu aarī mūrūgamīrīri wa nyūmba ya mūthamaki;

nake Adoniramu mūrū wa Abida aarī mūrūgamīrīri wa arīa maarutithagio wīra na hinya.

⁷ Ningī Solomoni aarī na abarūthi ikūmi na eerī arīa marūgamīrīire ng’ongo ciothe cia Isiraēli, na nīo maarehaga irio cia kūrīo nī mūthamaki na andū a nyūmba ya ūthamaki. O ūmwe wao aarehaga irio cia kūigana mweri ūmwe thīinī wa mwaka. ⁸ Maya nīmo marītwa ma abarūthi acio:

Beni-Huri nīwe warūgamīrīire būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu;

⁹ na Beni-Dekeri akarūgamīrīra Makazu, na Shaalubimu, na Bethi-Shemeshu, na Eloni-Bethīhanani;

¹⁰ nake Beni-Hesedi akarūgamīrīra Arubothu (Soko na būrūri wothe wa Heferi warī wake);

¹¹ na Beni-Abinadabu akarūgamīrīra Nafathu-Dori (nake nīwe wahikītie Tafathu mwarī wa Solomoni);

¹² na Baana mūrū wa Ahiludu akarūgamīrīra Taanaka, na Megido, na Bethi-Shani guothe kūrīgania na Zarethani mūhuro wa Jezireeli, kuuma Bethi-Shani nginya Abeli-Mehola kūng’ethera Jokimeamu;

¹³ Nake Beni-Geberi akarūgamīrīra Ramothu-Gileadi (itūūro cia Jairu mūrū wa Manase kūu Gileadi ciarī ciake, o hamwe na ng’ongo cia Arigobu kūu Bashani, o na matūūra manene makuo mīrongo itandatū maarigīciirio na thingo, na maarī na ihingo ciarī na mīgūko ya gīcango);

¹⁴ o nake Ahinadabu mūrū wa Ido akarūgamīrīra Mahanaimu;

¹⁵ na Alimaazu akarūgamīrīra Nafitali (nake aahikītie Basemathu mwarī wa Solomoni);

¹⁶ na Baana mūrū wa Hushai akarūgamīrīra Asheri na Alothu;

* 4:2 Azaria nīwe warī mūthīnjīri-Ngai mūnene hīndī ya Mūthamaki Solomoni.

17 nake Jehoshafatu mūrū wa Parua akarūgamīrīra Isakaru;

18 nake Shimei mūrū wa Ela akarūgamīrīra Benjamini;

19 na Geberi mūrū wa Uri akarūgamīrīra Gileadi (būrūri wa Sihoni mūthamaki wa Aamori, na būrūri wa Ogu mūthamaki wa Bashani). Nowe wiki warī barūthi wa gwatha rūgongo rūu.

Mahūthīro ma Solomoni ma o Mūthenya

20 Andū a Juda na a Isiraēli maarī aingī mūno ta mūthanga wa iria-inī. Maarīaga, na makanyua, na magakena. 21 Nake Solomoni nīathamakīire mothamaki mothe kuuma Rūūi rwa Farati nginya būrūri wa Afilisti, o nginya mūhaka-inī wa Misiri. Mabūrūri macio nīmamūrehagīra igooti na magītūūra maathagwo nī Solomoni matukū make mothe.

22 Mahūthīro ma Solomoni ma o mūthenya maarī maya: kori mīrongo itatū[†] cia mūtu ūrīa mūhinyu mūno, na kori mīrongo itandatū[‡] cia mūtu, 23 ng'ombe ikūmi cia gūtūirwo, na ng'ombe mīrongo īrī cia rūūru, na ng'ondū na mbūrī igana rīmwe, na thīiya, na thwariga, na thwara, o na nyoni iria noru cia mūcīi iria irīlagwo. 24 Nīgūkorwo nīwe wathamakagīra mothamaki mothe marīa maarī ithūiro rīa Rūūi rwa Farati kuuma Tifisa nginya Gaza, na nī kwarī na thayū mīena yothe. 25 Rīrīa rīothe Solomoni aarī muoyo-rī, Juda na Isiraēli, kuuma Dani nginya Bīrīshiba, maatūūraga na thayū o mūndū mūgūnda-inī wake wa mīthabībū na mīkūyū.[§]

26 Solomoni aarī na ciugū cia mbarathi cia ita ngiri inya, na mbarathi ngiri ikūmi na igīrī.

27 Nao anene a ng'ongo, o mūndū mweri wake nīarehagīra Mūthamaki Solomoni mahūthīro ma kūmūigana hamwe na arīa othe mookaga metha-inī yake. Ningī magatigīrīra atī gūtīrī kīndū o na kīmwe kīagaga. 28 Ningī nīmarehaga igeri ciao cia cairi na nyeki, cia kūrīo nī mbarathi cia ita na mbarathi icio ingī handū harīa haagīrīre.

Ūūgī wa Solomoni

29 Ngai nīaheire Solomoni ūūgī na ūmenyi mūingī mūno wa maūndū, na ūtaūku waingīhīte ta mūthanga ūrī hūgūrūrū-inī cia iria. 30 Ūūgī wa Solomoni warī mūnene gūkīra ūūgī wa andū othe a mwena wa irathīro, o na ūgakīra ūūgī wothe wa andū a Misiri. 31 Aarī mūūgī gūkīra mūndū ūngī o wothe, gwata Ethani ūrīa Mūezara, na aarī mūūgī gūkīra Hemani, na gūkīra Kalikoli, na Darida, ariū a Maholu. Ngumo yake igītaamba kūrī ndūrīrī iria ciothe ciathīūrūrūkīrie kūu. 32 Nīaathugundire thimo ngiri ithatū, na nyīmbo ciake ciarī ngiri īmwe na ithano. 33 Nīatahagīria ūhoro wa mūkūrīre wa mīmēra, kuuma mūtarakwa wa Lebanoni o nginya mūthobi ūrīa ūkūrāga thingo-inī. Ningī nīarutanaga ūhoro wa nyamū na nyoni, na nyamū iria itaambaga thī, na thamaki. 34 Andū a ndūrīrī ciothe nīmookaga gūthikīrīria ūūgī wa Solomoni matūmītwo nī athamaki othe a thī, arīa maiguīte ūhoro wa ūūgī wake.

5

Kūhaarīria Gwaka Hekarū

1 Rīrīa Hiramū mūthamaki wa Turo aiguire atī Solomoni nīaitīrīirio maguta agatuīka mūthamaki handū ha ithe Daudi-rī, agītūma ndungata ciake kūrī Solomoni, tondū we nīmatūire marī ūrata na Daudi. 2 Nake Solomoni agīcookeria Hiramū ndūmīrīri īno:

3 “Wee nīūkūmenya atī tondū wa mbaara iria ciothe cianakora baba, Daudi, ciumīte mīena yothe, we ndaahotire gwaka hekarū ītanītio na Rīitwa rīa Jehova Ngai wake, o nginya rīrīa Jehova aigire thū ciake rungu rwa makinya make. 4 No rīu Jehova Ngai wakwa nīaheete ūhurūko mīena yothe, na gūtīrī na thū kana ūgwati. 5 Nī ūndū ūcio nīnduīte atī nīngwaka hekarū ītanītio na Rīitwa rīa Jehova Ngai wakwa, o ta ūrīa Jehova eerire baba Daudi rīrīa oigire afīrī, ‘Mūrīū waku ūrīa ngaikarīria gītī kīa ūnene handū haku-rī, nīwe ūgaaka hekarū ītanītio na Rīitwa rīakwa.’

6 “Nī ūndū ūcio athana nīguo ndemerwo mītarakwa ya Lebanoni. Andū akwa nīmarīrutithanagia wīra na andū aku, na nīndīrīkūrīhaga mūcaara wa andū aku o ta ūrīa ūngiuga. Wee nīūūī atī tūtīrī na andū marī na ūmenyo wa gwatūra mbaū ta andū a Sidoni.”

† 4:22 nī ta kilo 6,600 ‡ 4:22 nī ta kilo 13,200 § 4:25 Gūikara rungu rwa mūthabībū kana mūkūyū kuonanagia atī o nyūmba yarī na thayū, na gūtīarī na ūgwati.

⁷ Ririra Hiramū aiguire ndūmīriri ya Solomoni, agīkena mūno, akiuga atīrī, “Ūmūthī Jehova arogoocwo, nīgūkorwo nīaheete Daudi mūriū mūgī wa gwatha rūriri rūrū rūnene.”

⁸ Nī ūndū ūcio Hiramū agītūmana kūrī Solomoni, akimwīra atīrī:

“Ninyiitē ndūmīriri irīa wandūmūire, na nīngwīka ūria wothe ūkwenda harī kūrehithia mīgogo ya mītarakwa na ya mīthengera. ⁹ Andū akwa nīmekūmīkūrūkia kuuma Lebanoni nginya iria-inī, na nīngūmīkūrūkia na iria yohanītio hamwe o nginya harīa ūkuuga. Nīngamīohoranīria hau, nawe ūmīoe, ūthī nayo. Nawe ūkīhingīrie wendi wakwa na ūndū wa kūhe nyūmba yakwa ya ūthamaki irio.”

¹⁰ Ūguo nīgūo Hiramū aathiire na mbere gūtwarīra Solomoni mīgogo ya mītarakwa na ya mīthengera irīa endaga. ¹¹ Nake Solomoni nīaheaga Hiramū ngano ya kūrīo gwake mūciī ya kori ngiri mīrongo irī, * hamwe na mbathi ngiri mīrongo irī† cia maguta ma mītamaiyū mahihe wega. Solomoni agīthī na mbere gwīka Hiramū ūguo mwaka o mwaka. ¹² Jehova nīaheire Solomoni ūgī, o ta ūria aamwīrīre. Na gūkīgīa na thayū gatagatī ka Hiramū na Solomoni, nao eerī magīthondeka kūrīkanīro kīa ūiguano.

¹³ Mūthamaki Solomoni akīandīkithia aruti wīra 30,000 na hinya kuuma Isiraēli guothe. ¹⁴ Aamatūmaga marī ikundi cia andū ngiri ikūmi o mweri, mathī ituanīra rīa wīra kūu Lebanoni; nī ūndū ūcio magaikaraga mweri ūmwe Lebanoni, na mīeri irī kwao mūciī. Adoniramū nīwe warī mūrūgamīriri wa andū acio marutīhagio wīra na hinya. ¹⁵ Solomoni nī aarī na andū 70,000 a gūkuua mīrigo, na aicūhia a mahiga 80,000 kūu irīma-inī, ¹⁶ o ūndū ūmwe na anyabara 3,300 a kūrūgamīra wīra ūcio, na magatongoria aruti acio a wīra. ¹⁷ Mūthamaki agīathana, nao makīenja mahiga manene na mega, na maicūhītio marī ma gwaka mūthingi wa hekarū. ¹⁸ Mabundi ma Solomoni, na ma Hiramū, na andū a Gebali, nīmarengire na makīhaarīria mbaū o na mahiga nī ūndū wa gwaka hekarū.

6

Solomoni Gwaka Hekarū

¹ Mwaka-inī wa magana mana na mīrongo īnana, thuutha wa andū a Isiraēli kuuma būrūri wa Misiri, o mwaka-inī wa īna wa Solomoni gūthamakīra Isiraēli, mweri-inī wa Zivu, naguo nīgūo mweri wa keerī-rī, * Solomoni akīambīrīria gwaka hekarū ya Jehova.

² Hekarū irīa Mūthamaki Solomoni aakīre Jehova yarī na ūraihu wa mīkono mīrongo itandatū, † na warīi wa mīkono mīrongo irī, ‡ na ūraihu wa na igūrū, § na mīkono mīrongo itatū. § ³ Gīthaku kīa mwena wa mbere wa nyūmba īyo nene ya hekarū nīkīongereire warīi wa hekarū, nakīo kīarī kīa mīkono mīrongo irī, * na gīgacomoka mīkono ikūmi† kuuma na mwena wa mbere wa hekarū. ⁴ Nake agīakīra hekarū ndirica ngundeeru cia na igūrū. ⁵ Nīaakithirie tūnyūmba twa mīena-inī, tūgīthiūrūrūkīria hekarū yothe tūnyītanīte na thingo cia nyūmba irīa nene ya hekarū na cia handū-harīa-haamūre ha na thīnī. ⁶ Ngoroba ya thī mūno yarī na warīi wa mīkono itano, ‡ na ya gatagatī yarī na warīi wa mīkono itandatū, § na ya gatatū yarī na warīi wa mīkono mūgwanja. * Nīathondekire mbako ithiūrūrūkīrie mwena wa na nja wa hekarū, nīgeetha mbaū iria ndungu cia mwako itigatoonyio thingo-inī cia hekarū.

⁷ Hekarū igīakwo-rī, mahiga marīa maicūhīrio kware no mo maahūthīrirwo, na gūtīarī nyondo, kana ithanwa, kana kindū kingī gīa kīgera kīaiguirwo hau mwako-inī wa hekarū hīndī irīa yothe yaakagwo.

⁸ Mūromo wa gūtoonya ngoroba ya thī warī mwena wa gūthini wa hekarū; nīngī nī haarī na ngathī ya kwambata ngoroba ya gatagatī na kuuma hau igathī ngoroba ya gatatū. ⁹ Nī ūndū ūcio agīaga hekarū na akīmīrīkia, akīmīgīta na mīgamba na mbaū cia mītarakwa. ¹⁰ Na nīakīrīre tūnyūmba twa rwere tūthiūrūkīrie hekarū, ūraihu wa o kamwe warī mīkono itano† kūrīha na igūrū, natuo twanyiitithanītio na hekarū na mīgamba ya mītarakwa.

* 5:11 nī ta kilo 4,400,000 † 5:11 nī ta lita 440,000 * 6:1 Mweri wa Zivu nīgūo mweri wa keerī wa Kiyahudi, na nīgūo mweri wa itano kūrīngana na mīeri ya rīu. † 6:2 nī ta mita 27 ‡ 6:2 nī ta mita 9 § 6:2 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5) * 6:3 nī ta mita 9 † 6:3 nī ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 6:6 nī ta mita igūrī na robo (2:25) § 6:6 nī ta mita igūrī na robo ithatū (2:75) * 6:6 nī ta mita 3 † 6:10 nī ta mita igūrī na robo (2:25)

¹¹ Kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩre Solomoni, akĩrwo atĩrĩ: ¹² “Ha ũhoro wa hekarũ ĩno ũraaka-rĩ, ũngĩrũmĩrĩra uuge wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ũrũmie mawatho makwa mothe, o na ũmenyerere maathani makwa na ũmathĩkagĩre, nĩngakũhingĩria kĩranĩro kĩria ndaahaire thoguo Daudi. ¹³ Na nĩngatũũrania na andũ a Isiraeli, na ndigatiganĩria andũ akwa a Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia. ¹⁵ Nake akĩhumbĩra thingo cia thĩnĩ na mbaũ cia mĩtarakwa, ciarĩtwo kuuma thĩ ya hekarũ nginya igũrũ, nakuo thĩ ya hekarũ gũkĩarwo mbaũ cia mũthengera. ¹⁶ Mwena wa thuutha wa hekarũ akĩgayania mĩkono mĩrongo ĩrĩ[‡] na mbaũ cia mĩtarakwa kuuma thĩ nginya igũrũ, nĩgeetha hekarũ-inĩ hagĩe handũ haamũre thĩnĩ, hatũike Harĩa-Hatheru-Mũno. ¹⁷ Ūraihu wa nyũmba ĩria nene yarĩ mbere ya kanyũmba kau warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩna[§] kũraiha. ¹⁸ Hekarũ thĩnĩ kwahumbĩrĩtwo na mbaũ cia mĩtarakwa, ciicũhĩtio magemio mahaana tũbũthũ na mahũa macanũku. Indo ciothe ciarĩ cia mĩtarakwa; gũtiarĩ ihiga o na rĩmwe rĩonekaga.

¹⁹ Thĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre, hekarũ thĩnĩ nĩathondekire handũ ha kũgĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. ²⁰ Hau thĩnĩ haamũre, ũraihu waho warĩ mĩkono mĩrongo ĩrĩ,* na warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ, na mĩkono mĩrongo ĩrĩ kũraiha na igũrũ. Nake nĩagemirie mwena wa thĩnĩ na thahabu therie,[†] na nĩngĩ akĩgemia kĩgongona kũ na mbaũ cia mĩtarakwa. ²¹ Solomoni aahumbĩrĩre hekarũ thĩnĩ na thahabu therie, na agĩkĩrania irengeeri cia thahabu mbere ya itoonyero rĩa hau thĩnĩ haamũre harĩa haagemetio na thahabu. ²² Nĩ ũndũ ũcio akĩgemia thĩnĩ guothe na thahabu. Nĩngĩ nĩagemirie kĩgongona kĩria kiarĩ thĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre na thahabu.

²³ Hau thĩnĩ haamũre, agĩthondeka makerubi meerĩ na mbaũ cia mĩtamaiyũ, ikerubi o rĩmwe rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi[‡] kũraiha na igũrũ. ²⁴ Ikerubi rĩa mbere rĩarĩ na ithagu rĩa mĩkono ĩtano[§] kũraiha, na rĩu rĩngĩ mĩkono ĩtano; ũguo nĩ kuuga mĩkono ikũmi kuuma mũthia wa ithagu rĩmwe nginya mũthia wa ithagu rĩria rĩngĩ. ²⁵ Ikerubi rĩa keeri o narĩo rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi; makerubi macio meerĩ nĩmaiganaine na makahaanana. ²⁶ Ūraihu wa o ikerubi rĩmwe warĩ wa mĩkono ikũmi. ²⁷ Nĩagĩre makerubi macio kanyũmba ga thĩnĩ mũno ka hekarũ, matambũrũkĩtie mathagu mamu. Ithagu rĩa ikerubi rĩmwe rĩaturumĩte rũthingo rĩmwe, narĩo ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ rĩgaturuma rũthingo rĩu rĩngĩ. Na mathagu mamu magaturumanĩra gatagatĩ ga kanyũmba. ²⁸ Nĩagĩgemirie makerubi macio na thahabu.

²⁹ Thingo-inĩ iria ciathiũrũrũkĩrie hekarũ, thĩnĩ wa tũnyũmba twa thĩnĩ na twa na nja, agĩcũhia magemio ma makerubi, na ma mĩti ya mĩtende, na ma mahũa macanũku. ³⁰ Nĩngĩ akĩhumbĩra thĩ ya tũnyũmba twa thĩnĩ na twa nja ya hekarũ na thahabu.

³¹ Narĩo itoonyero rĩa hau thĩnĩ haamũre agĩthondeka mĩrango ya mbaũ cia mĩtamaiyũ, nacio buremu ciayo ciarĩ na mĩena ĩtano. ³² Na mĩrango-ini yeerĩ ya mbaũ cia mĩtamaiyũ agĩcũhia magemio ma makerubi, na ma mĩti ya mĩtende na ma mahũa macanũku, na akĩgemia makerubi na mĩti ya mĩtende na thahabu hũũre. ³³ O ũndũ ũmwe nĩathondekire buremu irĩ na mĩena ĩna cia mĩtamaiyũ cia itoonyero rĩa nyũmba ĩria nene. ³⁴ Nĩngĩ agĩthondeka mĩrango ĩrĩ ya mbaũ cia mũthengera, o mĩrango warĩ na icunjĩ igĩrĩ ciekũnjaga wahingũrwo. ³⁵ Nĩacũhirie makerubi, na mĩti ya mĩtende, na mahũa macanũku igũrũ rĩa mĩrango iyo, na akĩmĩgemia na thahabu hũũre ĩigananĩrie wega maicũhio-inĩ macio.

³⁶ Na nĩakire nja ya thĩnĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga maicũhie na mũhari ũngĩ ũmwe wa mĩgamba mĩcũhie ya mĩtarakwa.

³⁷ Mũthingi wa hekarũ ĩyo ya Jehova wakirwo mwaka wa ĩna wa mweri wa Zivu.

³⁸ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe mweri-inĩ wa Bulu, nĩguo mweri wa ĩnana,* nĩguo hekarũ yarĩkire hamwe na maũndũ mayo mothe kũringana na ũria yerĩtwo yakwo. Aikarire ihinda rĩa miaka mũgwanja akĩmiaka.

7

Solomoni Gwaka Nyũmba Yake ya Ūthamaki

¹ No rĩrĩ, Solomoni aambĩrĩria gwaka nyũmba yake ya ũthamaki-rĩ, aaniinire miaka ikũmi na ĩtatũ kũrĩkia kũmiaka. ² Nĩakire nyũmba ĩngĩ ya ũthamaki yetagwo

‡ 6:16 nĩ ta mita 9 § 6:17 nĩ ta mita 18 * 6:20 nĩ ta mita 9 † 6:20 Thahabu yarũgamagĩrĩra riiri wa Ngai.

‡ 6:23 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) § 6:24 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) * 6:38 Mweri wa Bulu nĩguo mweri wa ĩnana wa Kiyahudi, na nĩguo mweri wa ikũmi kũringana na mĩeri ya rĩu.

Nyumba ya Ūthamaki ya Mūtītū wa Lebanoni,* na yarī ya mīkono igana† kūrāiha, na mīkono mīrongo itano‡ kwarama, na mīkono mīrongo itatū§ kūrāiha na igūrū. Ningī yarī na mīhari ina ya itugī cia mītarakwa iria cianyiitīrīre mīgamba ya mītarakwa. 3 Nyumba iyo yagitirwo na mbaū cia mītarakwa iria ciarī igūrū wa mīgamba irīa yaigīrīrwo igūrū wa itugī, mīgamba yothe yarī mīrongo ina na itano, o mūhari warī na mīgamba ikūmi na itano. 4 Ndirica ciayo ciekīrītwo igūrū, igagīkīrwo ithatū ithatū, ing'ethanīire. 5 Mīrango yothe yarī na buremu cia mīena ina; yekīrītwo mwena wa na mbere itatū itatū, ing'ethanīire.

6 Nīathondekire gīthaku kīa mūhari wa itugī, kīa ūraihi wa mīkono mīrongo itano,* na warīi wa mīkono mīrongo itatū.† Mbere yakīo haarī na gīthaku kīngī, na mbere ya gīthaku kīu gīa keerī haarī na itugī, na hakagitwo igūrū.

7 Nīaakire nyumba ya gītī kīa ūnene, na Nyumba ya Gūciirīra, kūrīa aatuithanagīria ciira. Nake akīmīkīra mbaū cia mītarakwa kuuma thī nginya igūrū. 8 Nayo nyumba yake ya gūikara ya ūthamaki, yaakītwo mwena wa na thuutha, na yaakītwo o ta iyo ingī. Ningī Solomoni nīaakire nyumba ingī ta iyo ya ūthamaki, akīmīakīra mwarī wa Firaūni ūrīa aahikītie.

9 Mīako iyo yothe, kuuma mwena wa nja nginya nja irīa nene, na kuuma mūthingi nginya rwembeya-inī, yaakītwo na mahiga marīa mega mūno matinītio na gīthimo, na makarengerwo na mūthumeno mwena wa na thīnī na wa nja. 10 Mīthingi yaakītwo na mahiga manene ma mūthemba mweya, mamwe ma mīkono ikūmi,‡ na mamwe ma mīkono inana. § 11 Igūrū gwakītwo na mahiga marīa mega mūno matinītio na gīthimo, na mbaū cia mītarakwa. 12 Nayo nja irīa nene yathiūrūrūkīrio na rūthingo rwa mīhari itatū ya mahiga maicūhie, na mūhari ūmwe wa mīgamba mīrengerere ya mītarakwa, o ta ūrīa nja ya hekarū ya Jehova yatarīi, na gīthaku kīayo.

Indo cia Hekarū

13 Mūthamaki Solomoni nīatūmanire Turo nīgeetha areherwo Huramu, 14 ūrīa nyina aarī mūtumia wa ndigwa wa mūhīrīga wa Nafitali, nake ithe aarī wa Turo, nake aarī mūturi wa icango. Nake Huramu aarī mūūgī mūno, na akamenya maūndū mothe ma ūthondeki wa indo cia gīcango. Nīookire kūrī Mūthamaki Solomoni, na akīruta mawīra mothe marīa aaheirwo.

15 Nīathondekire itugī igīrī cia gīcango, o kīmwe kīarī na ūraihi wa mīkono ikūmi na inana,* na rūrigi rūrīa rūngīathiūrūrūkīrie gītuḡī kīmwe rwarī rwa mīkono ikūmi na irīi.† 16 Ningī nīathondekire ciongo cia gīcango gītwekie cia kūigīrīra igūrū rīa itugī icio, o kiongo kīmwe kīarī na ūraihi wa mīkono itano.‡ 17 Irengeri igathikanītio ta mīnyororo igīcuurio nīguo igemie ciongo cia itugī icio, irengeri mūgwanja igekīrwo kiongo-inī kīmwe. 18 Nīathondekire makomamanga mīhari irī ikīrigīicīria irengeri icio ciagathikanītio ta mīnyororo cia kūgemia ciongo iria ciarī igūrū rīa itugī. O kiongo agīgīka o ūguo. 19 Ciongo iria ciarī igūrū wa itugī cia gīthaku ciathondeketwo na mūhianīre wa mahūa ma itoka, na ciarī na ūraihi wa mīkono ina.§ 20 Ciongo cia itugī icio ciarī, igūrū rīa harīa hahāanaga ta mbakūrī harīa haariganītie na irengeri iria ciagathikanītio ta mīnyororo, haarī na makomamanga magana meerī mekīrītwo mīhari mīhari magathiūrūrūkīria ciongo icio. 21 Nīahaandire itugī icio gīthaku-inī kīa hekarū. Gītuḡī kīa mwena wa gūthini agīgīta Jakini, nakīo kīa mwena wa gathigathini agīgīta Boazu. 22 Ciongo iria ciarī igūrū wa itugī icio ciathondeketwo na mūhianīre wa mahūa ma itoka. Nī ūndū ūcio wīra wa itugī ūkīrīka.

23 Ningī agīaka itangi rīa gīthiūrūrī rīa kīgera gītwekie inene mūno rīrīa rīetagwo Karia,* rīarī rīa mīkono ikūmi† kuuma mwena ūmwe wa rūtirīho nginya ūrīa ūngī, na mīkono itano‡ kūrāiha na igūrū. Itangi rīu rīathimwo na rūrigi gīthiūrūrī kīarīo kīarī kīa mīkono mīrongo itatū.§ 24 Mūhuro wa rūtirīho nīrīathiūrūrūkīrio na magemio maahaanāine na tūbūūthū, o mūkono ūmwe tūbūūthū ikūmi. Tūbūūthū tūu twaigītwo mīhari irī tūgītwekanīrio na Karia kau, tūgītūka kīndū kīmwe nako.

* 7:2 Yetagwo Nyumba ya Ūthamaki ya Mūtītū wa Lebanoni tondu yakītwo na itugī ciabangītwo ta mūtī ya mūtītū.

† 7:2 nī ta mita 46 ‡ 7:2 nī ta mita 23 § 7:2 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5) * 7:6 nī ta mita 23

† 7:6 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5) ‡ 7:10 nī ta mita inya na nuthu (4:5) § 7:10 nī ta mita ithatū

na nuthu (3:5) * 7:15 nī ta mita 8 † 7:15 nī ta mita ithano na nuthu (5:5) ‡ 7:16 nī ta mita igīrī na robo

(2:25) § 7:19 nī ta mita imwe na robo ithatū (1:75) * 7:23 Athīnjiri-Ngai matambīte gūthīi kūruta iruta rīa

nījino maambaga gwīthamba moko kīraī-inī gīa gīcango (Thaam 30:17-21). † 7:23 nī ta mita inya na nuthu (4:5)

‡ 7:23 nī ta mita igīrī na robo (2:25) § 7:23 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5)

²⁵ Nako Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ; ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũiro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, na ithatũ ikarora mwena wa irathĩro. Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ riacio, nacio cĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nicio ciarorete na kũu thĩni. ²⁶ Ūtungu wa Karia kau waiganaine na warĩ wa rũhĩ.* Rũtirihoro rwako rwatariĩ ta rũtirihoro rwa gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra maaĩ mbathi ngiri igĩrĩ.†

²⁷ Ningĩ agĩaka makaari ikũmi ma gĩcango mangĩaguucirio; o gĩkaari kĩmwe kĩari kĩa ũraihu wa mĩkono ĩna,‡ na warĩ wa mĩkono ĩna, na ũraihu wa na igũrũ wa mĩkono ĩtatũ.§ ²⁸ Makaari macio maakĩtwo ta ũũ: maarĩ na icunjĩ cia mĩena inyitithanĩtio na buremu. ²⁹ Iacunjĩ iria ciarĩ gatagatĩ ka buremu, o na buremu cio nyene, ciarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi, na ya ndegwa, na ya makerubi. Mwena wa igũrũ na wa mũhuro wa mĩhiano ya mĩrũũthi na ya ndegwa nĩ gwekĩrĩtwo magemio ma mahũa mature. ³⁰ O gĩkaari kĩari na magũrũ mana ma gĩcango, maarĩ na igeri cia gĩcango cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ kũria kũngĩ, na o kĩmwe kĩari na kĩraĩ kĩanyitĩrĩrwo nĩ itugĩ inya iria ciatwekanĩrio na mahũa mature mwena o mwena. ³¹ Mwena wa thĩni wa gĩkaari kũ kwarĩ na mũromo warĩ na buremu ya gĩthiũrũrĩ ya mũkono ũmwe* kũrika. Mũromo ũcio warĩ wa gĩthiũrũrĩ, na hamwe na njikarĩro yaguo yarĩ ya mũkono ũmwe na nuthu.† Gĩthiũrũrũkĩria mũromo wakĩo nĩ ha kururĩtwo magemio. Iacunjĩ cia mĩena ya gĩkaari kũ nĩciaiganaine mĩena yotho ĩna, na itiarĩ cia gĩthiũrũrĩ. ³² Magũrũ macio mana meekĩrĩtwo rungu rwa icunjĩ cia mĩena, nacio igeri cia kũgathĩkania magũrũ cianyitithanĩtio na gĩkaari kũ. Naguo warĩ wa o kũgũrũ warĩ wa mũkono ũmwe na nuthu.‡ ³³ Magũrũ macio maathondeketwo ta magũrũ ma ngaari ya ita, nacio igeri cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ kũria kũngĩ, na mĩbara, na mĩringa ya kũgũrũ, na tũgera twa gĩthiũrũrĩ tũria tũkoragwo gatagatĩ ga kũgũrũ, ciothe ciathondeketwo na kĩgera gĩtwekie.

³⁴ O gĩkaari nĩ kĩari na nyitĩro inya, o koine-inĩ nyitĩro ĩmwe, icomokete kuuma gĩkaari-inĩ. nigũkorwo ³⁵ Mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũ wathiũrũrũkĩrio na mũcibi wa warĩ wa nuthu ya mũkono§ kũrika. Itugĩ na icunjĩ cia mĩena nĩcianyitithanĩtio na mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũ. ³⁶ Nake Huramu agĩkurura mĩhiano ya makerubi, na ya mĩrũũthi, na ya mĩti ya mĩkĩndũ mĩena-inĩ ya itugĩ, na icunjĩ-inĩ cia mĩena harĩa hothe hangĩonekire, na hagathiũrũrũkĩrio na mahũa mĩena yotho. ³⁷ Ūguo nĩguo aathondekire makaari macio ikũmi. Mothe maatwekeirio handũ hamwe, na makahaanana biũ na makaiganana.

³⁸ Ningĩ nĩathondekire irai ikũmi cia gĩcango, o kĩmwe kĩaiganagĩra maaĩ mbathi mĩrongo ĩna,* na kĩari kĩa mĩkono ĩna† kwarama, o kĩraĩ kĩmwe gĩkaigĩrĩrwo gĩkaari-inĩ kĩmwe gĩa icio ikũmi. ³⁹ Nĩagĩre ikari ithano ciacio mwena wa gũthini wa hekarũ, na ikari ithano mwena wa gathigathini. Nĩagĩrũre Karia mwena wa gũthini, agĩkaiga koine-inĩ ya gũthini ya mwena wa irathĩro wa hekarũ. ⁴⁰ Ningĩ Huramu nĩathondekire irai, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wotho ũria aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩni wa hekarũ ya Jehova:

41 itugĩ icio igĩrĩ;

na ciongo icio igĩrĩ ciahanaaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio;

na irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ igũrũ wa itugĩ;

42 na makomamanga 400 ma irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo (mĩhari ĩrĩ ya makomamanga o harĩ kirengeeri kĩmwe ikagemia ciongo icio ciahanaaga ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ);

43 na makaari ikũmi na irai ciamo ikũmi;

44 na Karia na mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ rungu rwako;

45 o na nyũngũ, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Indo icio ciothe Huramu aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ ya Jehova ciarĩ cia gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia. ⁴⁶ Mũthamaki aatwekithagĩria indo icio kũria

* 7:26 nĩ ta centimita 8 † 7:26 nĩ ta lita 40,000 ‡ 7:27 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75) § 7:27 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25) * 7:31 nĩ ta nuthu mita (0.5) † 7:31 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) ‡ 7:32 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) § 7:35 nĩ ta mita robo ĩmwe (0.25) * 7:38 nĩ ta lita 880 † 7:38 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

gwothondekagĩrwo indo cia rĩũmba kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagatĩ ga Sukothu na Zarehani. ⁴⁷ Solomoni ndaathimire indo icio tondũ ciarĩ nyingĩ mũno; ũritũ wa gĩcango ndwamenyekanire ũrĩa waiganaga.

⁴⁸ Ningĩ Solomoni niathondekithirie indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova:

Aathondekire kigongona gĩa thahabu;

na metha ya thahabu ya kũigĩrĩra mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere ya Jehova;

⁴⁹ na mĩtĩ ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu therie (ĩtano ĩkaigwo mwena wa ũrĩo, na ĩtano ĩkaigwo mwena wa ũmōtho, mwena wa mbere wa nyũmba ya na thĩinĩ);[‡] na wĩra wa magemio wa mahũa ma thahabu, na matawa, na mũhato;

⁵⁰ na irai cia thahabu therie, na magathĩ ma kũrenga ndaambĩ, na mbakũri cia kũminjaminjĩria, na thaani, na ngĩo cia mwaki;

na icũhĩ cia thahabu cia mĩrango ya kanyũmba karĩa kaarĩ thĩinĩ mũno, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, o na icũhĩ cia thahabu cia mĩrango ya nyũmba ĩrĩa nene ya hekarũ.

⁵¹ Rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa Mũthamaki Solomoni aarutaga wa gwaka hekarũ ya Jehova wathirire-rĩ, akĩrehithia indo iria ithe Daudi aamũrĩte, nĩcio betha, na thahabu, na indo cia nyũmba, agĩciaga harĩa haigagwo igĩna cia hekarũ ya Jehova.

8

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Hekarũ Thĩinĩ

¹ Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩta athuuri a Isiraeli, na atongoria othe a mĩhĩrĩga, na anene a nyũmba cia andũ a Isiraeli moke kũrĩ we Jerusalemu, nĩguo maambatie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Zayuni, Itũura rĩrĩa inene rĩa Daudi. ² Nao andũ othe a Isiraeli magĩũka hamwe kũrĩ Mũthamaki Solomoni hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa Ethanimu, nĩguo mweri wa mũgwanja.

³ Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maakinyire-rĩ, athĩnjĩri-Ngai makĩoya ithandũkũ rĩu, ⁴ nao makĩambatia ithandũkũ rĩa Jehova hamwe na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo ciothe iria nyamũre ciarĩ thĩinĩ wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩciambatia, ⁵ nake Mũthamaki Solomoni na kũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrĩa gĩacemanĩtie harĩ we kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩu, gĩkĩruta igongona rĩa ng'ondũ nyingĩ na ng'ombe nyingĩ mũno, ũũ atĩ itingĩandĩkirwo mũigana wacio kana itarĩke.

⁶ Nao athĩnjĩri-Ngai magicooka makĩrehe ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova handũ harĩo thĩinĩ wa hekarũ, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, makĩrĩga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁷ Makerubi macio maatambũrũkĩtie mathagu mamu igũrũ rĩa harĩa haigĩtwo ithandũkũ rĩu, na makahumbĩra ithandũkũ, o na mĩtĩ yarĩo ya kũrĩkuua. ⁸ Mĩtĩ ĩyo yarĩ mĩraihu mũno, ũndũ mĩthia yayo yoonagwo nĩ mũndũ arĩ mbere ya Handũ-harĩa-Hatheru, na ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ. ⁹ Thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu gũtĩarĩ na kĩndũ Kingĩ tĩga o ihengere iria igĩrĩ cia mahiga iria Musa aigĩte ho rĩrĩa aarĩ Horebu, kũrĩa Jehova aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia kuuma bũrũri wa Misiri.

¹⁰ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai meeherire makiuma Handũ-harĩa-Hatheru, itu rĩkĩyũra hekarũ ya Jehova. ¹¹ Nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩwaiyũrite hekarũ yake.

¹² Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, "Jehova oigĩte atĩ niarĩkaraga thĩinĩ wa itu rĩrĩa itumanu; ¹³ no rĩrĩ, ti-itherũ nĩngwakĩire hekarũ kĩrorerwa, handũ haku ha gũtũura nginya tene."

¹⁴ O hĩndĩ ĩyo kũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte o hau, mũthamaki agĩkĩhũgũkĩra, agĩkĩrathima. ¹⁵ Ningĩ akiuga atĩrĩ:

"Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na guoko gwake mwene ũrĩa eerĩre baba, Daudi, na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ¹⁶ 'Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa a Isiraeli kuuma Misiri, ndĩrĩ ndathuura itũũra inene thĩinĩ wa mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli, atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa kuo, no nĩndathuurire Daudi athamakĩre andũ akwa Isiraeli.'

¹⁷ "Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro yake gwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. ¹⁸ No Jehova eerire baba, Daudi, atĩrĩ, "Tondũ nĩwatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciĩria

[‡] 7:49 Thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo gwakoragwo na mũtĩ o ro ũmwe wa honge mũgwanja wa kũigĩrĩrwo matawa (Thaam 25:31-40; 26:35). Mũthamaki Solomoni nĩwe waigire mũtĩ ikũmi ya kũigĩrĩrwo matawa thĩinĩ wa hekarũ.

ũguo ngoro-inĩ yaku. ¹⁹ No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ ĩyo, no nĩ mũrũguo, ũrĩa uumĩte mũthiimo-inĩ waku na thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũgaaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.'

²⁰ "Jehova nĩatũũrĩtie kĩrĩkanĩro kũu, na rĩu nĩnjookete ithenya rĩa baba Daudi, na ngaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire, na nĩnjakĩte hekarũ rĩa ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli. ²¹ Hau nĩho thondekete handũ ha kũiga ithandũkũ rĩrĩa rĩ na kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na maithe maitũ, rĩrĩa aamarutire bũrũri wa Misiri."

Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kĩamũro

²² Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, o hau mbere ya kũingano gĩothe kĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make na igũrũ, ²³ akiuga atĩri:

"Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria irĩmagĩrĩa njĩra yaku na ngoro ciacio ciothe. ²⁴ Wee nũhingĩrie baba, Daudi ndungata yaku kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua gaku nũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

²⁵ "Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria baba, Daudi ndungata yaku ciĩranĩro iria wamwĩrĩre rĩrĩa woigire atĩri, 'Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiiaaga na mũthiire yagĩrĩre mbere yakwa, o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiiaaga mbere yakwa.' ²⁶ Na rĩrĩ, Wee Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩre baba, Daudi ndungata yaku, kĩhinge.

²⁷ "No kũhoteke Ngai atũre gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũria gĩrĩa mũno-rĩ, wee ndũngũiganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ, githĩ ndĩkĩrĩ nini makĩria! ²⁸ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thĩkĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, igĩthaihana igũũrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Iguu gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku irakũhooya irĩ mbere yaku ũmũthĩ. ²⁹ Maithe maku maroikara marorete hekarũ ĩno ũtũkũ na mũthenya, o handũ haha wee woigire atĩri, 'Rĩitwa rĩakwa rĩrĩkoragwo ho,' nĩgeetha ũiguage ihooya rĩrĩa ndungata yaku irĩhooyaga irorete handũ haha. ³⁰ Iguu gũthaihana kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete handũ haha. ũigwe ũrĩ kũu igũrũ, o kũu gũikaro gĩaku, na watũigua ũgatũrekerera.

³¹ "Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria mũndũ wa itũura rĩake na gũtũike no nginya ehĩte, nake oke ehĩtĩre hau mbere ya kĩgongona gĩaku hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ³² hĩndĩ ĩyo nĩ ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ na ũtue itua. ũtuithanie ndungata ciaku ciira, ũrĩa mũhĩtia atũrwo ciira na acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũrĩa ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie, na nĩ ũndũ ũcio wonanie atĩ tĩ mwĩhia.

³³ "Rĩrĩa andũ aku a Isiraeli mahootwo nĩ thũ nĩ ũndũ nĩmakũhĩtĩrie, nao magũcookerere na moimbũre rĩitwa rĩaku, na mahooe magĩgũthaihaga marĩ hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ³⁴ hĩndĩ ĩyo nĩũkamaigua ũrĩ kũu igũrũ, na ũrekere andũ aku a Isiraeli mehĩa mao na ũmacookie bũrũri ũrĩa waheire maithe mao.

³⁵ "Rĩrĩa igũrũ rĩkaahingwo na mbura yage kuura tondũ wa ũrĩa andũ aku makũhĩtĩrie-rĩ, mangĩkaahooya marorete handũ haha na moimbũre rĩitwa rĩaku, na magariũrũke matigane na mehĩa mao, tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ, ³⁶ hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũrekere ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehĩa mao. Marute mũtũũrĩre ũrĩa mwagĩrũ, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtũike igai rĩao.

³⁷ "Kũngĩkaagia ng'aragu kana mũthiro bũrũri-inĩ, kana mĩgũnda ihĩe nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke ngigĩ kana ngũnga, kana thũ imarigiicĩrie itũura-inĩ rĩmwe rĩao, na mwanangĩko o na ũrĩkũ kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ, ³⁸ na rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ wa andũ aku a Isiraeli angĩkaahooya kana athaihanie, o mũndũ aamenya mĩnyamaro rĩa arĩ nayo ngoro-inĩ yake, na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ³⁹ hĩndĩ ĩyo ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ gũikaro-inĩ gĩaku, ũmarekere, na ũtũire o mũndũ itua kũringana na ũrĩa wothe ekĩte, tondũ we nĩũĩ ngoro yake, (nĩgũkorwo nowe wiki ũũĩ ngoro cia andũ othe), ⁴⁰ nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrite matukũ mothe marĩa megũtũura bũrũri ũrĩa waheire maithe maitũ.

⁴¹ "Ha ũhoru wa mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtarĩ wa andũ aku a Isiraeli, no nĩoimĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩaku, ⁴² tondũ andũ nĩmakamaigua ngumo ya Rĩitwa rĩaku inene, na ũhoru wa ciiko cia guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩrĩa agooka ahooe erekeire hekarũ ĩno, ⁴³ hĩndĩ ĩyo nĩũkamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, gũikaro-inĩ gĩaku, na mũndũ ũcio wa kũngĩ ũkamũhingĩria ũrĩa wothe agakũhooya,

nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye rĩitwa rĩaku na magwĩtigĩre o ta ũrĩa andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye aĩ nyũmba ño njakĩte ñĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku.

⁴⁴ “Rĩrĩa andũ aku maathĩ mbaara-inĩ kũrĩa na thũ ciao, o kũrĩa ũngĩmatũma, nao mahooe Jehova merekeire itũura rĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ño njakĩte ñĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku, ⁴⁵ hĩndĩ ñyo ũkaigua mahooya na gũthaihana kwao ũrĩ kũu igũrũ na ũmatĩrĩrĩre ũhoroinĩ ũcio wao.

⁴⁶ “Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũtehangia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ thũ, nacio imatahe imatware bũrũri wacio, ũrĩ kũraya kana ũrĩ gũkuhĩ; ⁴⁷ nao mangũcookera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri ũria maatahũrwo, na merire, na magũthaihe marĩ o kũu bũrũri wa acio mamatooretie, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia, na tũgeka maũndũ ma waganu’; ⁴⁸ na mangĩgagũcookerera na ngoro ciao ciothe, na mĩoyo yao, marĩ bũrũri wa thũ ciao irĩa ciamatahire, nao mahooe merekeire bũrũri ũria waheire maithe mao, na merekeire itũura rĩrĩa inene rĩrĩa ũthuurĩte na hekarũ ño njakĩte ñĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku-rĩ; ⁴⁹ hĩndĩ ñyo ũrĩ o kũu igũrũ, gũikaro-inĩ gĩaku, ũkaigua ihooya rĩao na mathaihana mao, na ũmatĩrĩrĩre ũhoroinĩ ũcio wao. ⁵⁰ Na ũkarekera andũ aku, o acio makwĩhĩtie; ũmarekere mahĩtia marĩa mothe magwĩkĩte, na ũtũme acio mamatooretie mamaiguĩre tha; ⁵¹ tondũ nĩ andũ aku na igai rĩaku, o andũ arĩa warutire bũrũri wa Misiri, ũkĩmaruta kuuma mwaki-inĩ ũcio mũhiũ wa gũtwekia kĩgera.

⁵² “Ūrohingũra maithe maku na ũigue mathaihana ma ndungata yaku na ma andũ aku a Isiraeli, nĩngĩ wĩtikĩre kũmathikagĩrĩria rĩrĩa rĩothe maagũkaĩra. ⁵³ Nĩgũkorwo nĩwe wamathuurire kuuma thĩnĩ wa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ matũike igai rĩaku kũmbe, o ta ũrĩa woimbũrĩre na kanua ka ndungata yaku Musa, hĩndĩ irĩa wee, Mwatani Jehova, warutire maithe maitũ kuuma bũrũri wa Misiri.”

⁵⁴ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie mahooya macio mothe na gũthaiha Jehova-rĩ, agũkĩra, akĩehera mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, harĩa aaturĩtie ndu aambararĩtie moko make na igũrũ. ⁵⁵ Akĩrũgama na akĩrathima kũngano gĩothe gĩa Isiraeli na mĩgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:

⁵⁶ “Jehova arogocwo, ũria ũheete andũ ake a Isiraeli ũhurũko o ta ũria eranĩre. Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe gĩa ciĩranĩro ciothe irĩa njega irĩa eeranĩre na kanua ka ndungata yake Musa gĩtahingĩte. ⁵⁷ Jehova Ngai witũ aroikara hamwe na ithũ o ta ũria aarĩ hamwe na maithe maitũ; aroaga gũtũtiganĩria o na kana gũtũtirika. ⁵⁸ Arotũma ngoro ciitũ imũcookerere, tũthiiaage na njĩra ciake ciothe, na tũmenyagĩrĩre maathani make, na kĩrĩa kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make marĩa aaheire maithe maitũ. ⁵⁹ Na rĩrĩ, ciugo ici ciakwa, irĩa hooete ndĩ mbere ya Jehova, irokuhĩrĩa Jehova Ngai witũ mũthenya na ũtukũ, nĩguo atĩragĩrĩre maũndũ ma ndungata yake na andũ ake a Isiraeli, kũringana na mabataro ma o mũthenya, ⁶⁰ nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye atĩ Jehova nĩwe Ngai, na gũtirĩ ũngĩ take. ⁶¹ No ngoro cianyu no nginya ciĩheane biũ kũrĩ Jehova Ngai witũ, mũtũũrage kũringana na kĩrĩa kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na gwathĩkĩra maathani make, ta ũria kũrĩ riu.”

Kwamũrwo kwa Hekarũ

⁶² Hĩndĩ ñyo mũthamaki na andũ othe a Isiraeli makĩruta magongona hau mbere ya Jehova. ⁶³ Solomoni nĩarutĩre Jehova igongona rĩa ũiguano ta ũũ: ng’ombe ngĩri mĩrongo ñrĩ na igĩrĩ, na ng’ondũ na mbũri ngĩri igana rĩa mĩrongo ñrĩ. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na andũ a Isiraeli othe makĩamũra hekarũ ya Jehova.

⁶⁴ Mũthenya o ro ũcio mũthamaki nĩamũrĩre gĩcigo gĩa gatagatĩ kĩa nja irĩa ñrĩ mbere ya hekarũ ya Jehova, na akĩrutĩra igongona rĩa njino ho, na rĩa mũtu na rĩa maguta ma igongona rĩa ũiguano, tondũ kĩgongona gĩa gĩcango kĩrĩa kĩa rĩ mbere ya Jehova gĩtingĩaganĩre magongona ma njino, na magongona ma mũtu na maguta ma magongona ma ũiguano.

⁶⁵ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkorwo na gĩathĩ hĩndĩ ñyo arĩ hamwe na andũ a Isiraeli, maarĩ kũngano kĩnene, andũ kuuma Lebo-Hamathu nginya Karũĩ ka Misiri. Magikũngũra gĩathĩ kiu mbere ya Jehova Ngai witũ mũthenya mũgwanja, na mũthenya ñngĩ mũgwanja, yothe yarĩ mũthenya ikũmi na ñna. ⁶⁶ Mũthenya ũria warũmĩrĩre akĩra andũ acio mainũke. Makĩrathima mũthamaki magĩcooka makĩnũka makenete na maiguĩte wega ngoro, nĩ ũndũ wa maũndũ mothe mega marĩa Jehova ekĩte nĩ ũndũ wa ndungata yake Daudi na nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

9

Jehova Kuumirira Solomoni

¹ Ririra Solomoni aarikirie gwaka hekaru ya Jehova o na nyumba ya uhamaki, na akithingia maundu maria mothe erirurie gwika-ri, ² Jehova akimumirira hinda ya keeri, o ta uria aaumurire ari Gibeoni. ³ Jehova akimwira atiri:

"Ninjiguite kuhuoya na guthaithana kuria uhooete uri mbere yakwa; ninyamurite hekaru ino, iria wee wakite, nigeetha ndume Ritwa riakwa rituure kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa niirikoragwo kuo hinda ciothe.

⁴ "No wee mwene-ri, ungithiaga mbere yakwa na wihokeku wa ngoro na urunguru ta uria thogu Daudi ekaga, na wikage uria ngwathite, na umenyagirire kirira kia watho wakwa wa kurumirwo na mawatho makwa-ri, ⁵ Ningahaanda giti giaku kia unene thini wa Israeli nginya tene, o ta uria nderire thogu Daudi riria ndoigire atiri, 'Ndukaaga mundu wa guikarira giti kia unene kia Israeli o naari.'

⁶ "No wee kana ariu aku mungikagarurika mutigane na ni, na mwage kumenyerera maathani na kirira kia watho wakwa wa kurumirwo kiria ni ndimuheete na muthi mugatungatire ngai ingi na mucihoor-ri, ⁷ hinda iyo ningeheria andu a Israeli bururi uyü ndimaheete na ndiganirie hekaru ino nyamurite itanio na Ritwa riakwa. Bururi wa Israeli ugaatuika wa kuunagwo thimo, na kindu gia gthekererwo ni andu othe. ⁸ Na o na gutuika hekaru ino ni ya kugegania-ri, aria othe makaahitukagira ho nimakamakaga na manyurire moige atiri, 'Ni ki gitumite Jehova eke bururi uyü na hekaru ino undu ta uyü?' ⁹ Andu nimagacookia moige atiri, 'Ni tondü nimatiganiire Jehova Ngai wao, uria warutire maithe mao bururi wa Misiri, makahimbiria ngai ingi, na magacihooya na magacitungatira; nikio Jehova amareehithurie mwanangiko uyü wothe.' "

Maundu Mangi ma Solomoni

¹⁰ Thuutha wa miaka mirongo iri, o ihinda riria Solomoni aakire nyumba icio cieri; na nicio hekaru ya Jehova na nyumba ya uhamaki, ¹¹ Muthamaki Solomoni niaheire Hiram muthamaki wa Turo matuura mirongo iri kuu Galili, tondü Hiram niamureheire mitarakwa yothe, na mihengera, na thahabu iria aabatairio nicio. ¹² No hinda iria Hiram uoimire Turo nigu akoone matuura maria aaeetwo ni Solomoni, ndaakenirio nimo. ¹³ Nake akuria Solomoni atiri, "Muru wa baba, ni matuura matarii atia maya uheete?" Akimatua Bururi wa Kabuli, na nogo metagwo na umuthi. ¹⁴ Na riri, Hiram niarikitie gutumira Muthamaki Solomoni taranda igana ria mirongo iri* cia thahabu.

¹⁵ Uyü nigu uhoro wa uria Muthamaki Solomoni aarutithirie andu wira na hinya matekiyendera wa gwaka hekaru ya Jehova na nyumba ya uhamaki, na mbenji, na ruthingo rwa Jerusalem, na Hazoru, na Megido, na Gezeru. ¹⁶ Firauni muthamaki wa Misiri niatharikire na akinyiita Gezeru. Agigucina na mwaki, na akuraga andu a Kaanani aria maatuuraga kuo, na agicooka agikuhe mwar, mutumia wa Solomoni, ari kicho kia uhiki. ¹⁷ Nake Solomoni agiaka Gezeru ringi. Niaakire Bethi-Horoni ya mihuro, na ¹⁸ Baalathu, na Tadimori ria weru-ini, thini wa bururi wake, ¹⁹ o na ningi niaakire matuura manene ma kuga indo ciake na matuura na ngari ciake cia ita na mbarathi ciake, na kiria giothe eerirurie gwaka Jerusalem, na Lebanoni, na bururi wothe uria aathanaga.

²⁰ Andu othe aria maatigaire kuuma kuri Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (andü acio matari andu a Israeli), ²¹ ugu ni kuuga njiaro ciao iria ciatigarite bururi-ini, iria andu a Israeli mataaniinite, acio nio maandikithirio ni Solomoni matuik ngombo ciake cia kurutithio wira na hinya, na nogo gutuure nginya umuthi. ²² No Solomoni ndaature mundu o na umwe wa Israeli ngombo; nio maar andu ake a kuria mbaara, na atongoria a thirikari yake, na anene ake, na atongoria a thigari, na aathi a ngari cia ita, na atwari a cio. ²³ Ningi ni kwari atongoria a anene 550 aria maaruthagia mawira mothe ma Solomoni na makarugamirira aruti wira.

²⁴ Riria mwar wa Firauni aambatire kuuma ituura inene ria Daudi agithi guikara nyumba ya uhamaki iria Solomoni aamwakire, hinda iyo nigu Solomoni aathondekire mbenji cia kumnyitirira.

²⁵ Solomoni aarutaga magongona ma njino na ma uguano kigongona-ini kiria aakire Jehova maita matatu o mwaka, agacinaga ubumba mbere ya Jehova hamwe namo, na ni undu ucio akahingia watho wa hekaru.

* 9:14 ni ta tani inya na nuthu (4.5)

²⁶ Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩaka marikabu nyingĩ kũu Ezioni-Geberi, gũkuhĩ na Elothu kũu Edomu, hũgũrũrũ-inĩ cia Iria Itune. ²⁷ Nake Hiramũ agĩtũma andũ ake, atwarithia a marikabu arĩa maamenyete ũhoro wa iria, nĩguo matungatage marikabu-inĩ marĩ na andũ a Solomoni. ²⁸ Magĩthĩ nginya Ofiri, na makĩrehe taranda magana mana ma mĩrongo ĩĩrĩ[†] cia thahabu, iria maatwarĩre Mũthamaki Solomoni.

10

Mũthamaki Mũndũ-wa-Nja wa Sheba Gũceerera Solomoni

¹ Rĩrĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa Sheba aigũire ngumo ya Solomoni na ũhoro wa ngwatanĩro yake na rĩitwa rĩa Jehova-rĩ, agĩũka kũmũgeria na ũndũ wa kũmũũria ciũria nditũ. ² Agĩkinya Jerusalemu arũmĩrĩrwo nĩ andũ aingĩ mũno, na ngamĩira ikuũite mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ mũno, na tũhiga twa goro, agĩthĩ harĩ Solomoni, akĩaria nake maũndũ mothe marĩa maarĩ meciũria-inĩ make. ³ Nake Solomoni agĩcookia ciũria ciake ciothe; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mũthamaki aaremirwo nĩkũmũtaarĩria. ⁴ Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba onire ũũgĩ wothe wa Solomoni o na nyũmba ya ũthamaki irĩa aakĩte, ⁵ na irio iria ciarĩ metha-inĩ yake, na ũrĩa anene ake maikaraga metha-inĩ, na ũrĩa ndungata iria ciatungataga ciehumbĩte, na arĩa maamũheaga gĩa kũnyua, o na magongona ma njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega mũno.

⁶ Akĩra Mũthamaki Solomoni atĩrĩ, “Ũhoro ũria ndaigũire ndĩ bũrũri wakwa ũkonĩ maũndũ marĩa wĩkĩte, o na ũũgĩ waku, nĩ ũhoro wa ma kũna. ⁷ No ndietĩkirie maũndũ macio nginya rĩria ndĩrokire gũkũ, na ndĩreyonera na maithe makwa nĩ mwene. Ti-itherũ, o na ndierĩtwo nuthu ya maũndũ macio. Ũhoro wa ũũgĩ waku o na ũtonga waku, nĩkĩrĩte mũno makĩria ũria wothe ndaigũite. ⁸ Kai gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe makaiguaga ũũgĩ waku! ⁹ Jehova Ngai waku arogocwo, ũria ũkenetio nĩwe, agagũikarĩria gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli. Tondu wa wendo wa Jehova wa tene na tene kũrĩ Isiraeli, nĩagũtũite mũthamaki, nĩgeetha ũtũũrie kũhooto na ũthingu.”

¹⁰ Agĩkĩhe mũthamaki taranda igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ,^{*} cia thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno, na tũhiga twa goro. Gũtirĩ hĩndĩ ingĩ kũrĩ kwarehwo mahuti manungi wega ta marĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba aaeire Mũthamaki Solomoni.

¹¹ (Marikabu cia Hiramũ nĩ ciarehire thahabu kuuma Ofiri, o na ikĩrehe mĩrigo mĩnene ya mũthandari na tũhiga twa goro kuuma kuo. ¹² Mũthamaki aahũthĩrĩre mũthandari iyo gwaka itugĩ cia gũtirĩrĩra hekarũ ya Jehova na cia nyũmba ya ũthamaki, na gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi. Kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ kwarehwo kuuma na nja kana gũkooneka mũthandari mĩingĩ ũguo.)

¹³ Mũthamaki Solomoni nĩaeire mũthamaki ũcio mũndũ-wa-nja wa Sheba indo nyingĩ cia ũtaana wake na kĩria kĩngĩ gĩothe eerĩrĩrie na aahooire. Thuutha ũcio Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe na ndungata ciake agĩcooka bũrũri wake mwene.

Rĩri wa Solomoni

¹⁴ Ũritũ wa thahabu ĩrĩa Solomoni aamũkagĩra o mwaka warĩ wa taranda magana matandatũ ma mĩrongo ĩtatandũ,[†] ¹⁵ ĩtataranĩirio na igooti rĩa athũgũri na onjorithia na ya kuuma kũrĩ athamaki a Arabia, othe, na abarũthi a bũrũri.

¹⁶ Mũthamaki Solomoni agĩthondeka ngo nene magana meerĩ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa beka magana matandatũ[‡] cia thahabu. ¹⁷ Ningĩ agĩthondeka ngo nini magana matatũ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa mina ithatũ[§] cia thahabu. Mũthamaki agĩciiga Nyũmba ya ũthamaki irĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni.

¹⁸ Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩtĩ gĩa ũthamaki kinene mũno, kĩgemetio mwena wa na thĩinĩ na mĩguongo na mwena wa na nja gĩkagemio na thahabu therie. ¹⁹ Gĩtĩ kũu kĩa ũnene kiarĩ na ngathĩ ya makinya matandatũ, na thuutha wakĩo igũrũ kiarĩ gĩa gĩthiũrũrĩ. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kũu kiarĩ na handũ ha kũigĩrĩa moko, na nĩ haarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio. ²⁰ Mĩhiano ingĩ ikũmi na ĩrĩrĩ ya mĩrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ iyo ya makinya matandatũ. O ikinya rĩa ngathĩ rĩarĩ na mũhiano wa mĩrũũthi o mwena. Gũtirĩ gĩtĩ kingĩ ta

[†] 9:28 nĩ ta tani 16 * 10:10 nĩ ta tani inya na nuthu (4:5) † 10:14 nĩ ta tani 25 ‡ 10:16 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5) § 10:17 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

kū gīathondeketwo mbere iyo gīa ūthamaki ūngī o na ūrīkū. ²¹ Indo ciothe iria Mūthamaki Solomoni aanyuugāra ciarī cia thahabu, na indo ciothe cia nyūmba iria ciarī Nyūmba ya Ūthamaki ĩria yetagwo Mūtītū wa Lebanoni ciarī cia thahabu therie. Gūtīarī kīndū gīathondeketwo na betha, nīgūkorwo betha yatuagwo kīndū gītārī bata mūno matukū-inī macio ma Solomoni. ²² Mūthamaki aarī na marikabu nyingī cia wonjoria iria-inī, hamwe na marikabu cia Hiramū. O riita rīmwe thīnī wa mīaka ĩtatū, nīciacookaga ikuuīte thahabu, na betha, na mīguongo, na ngīma, na nūgū.

²³ Mūthamaki Solomoni aarī na ūtonga na ūūgī mūngī gūkīra athamaki arīa angī othe a thī. ²⁴ Andū a thī yothe nīmacaraga ūrīa mangīona Solomoni nīguo maigue ūūgī ūrīa Ngai eekīrite ngoro-inī yake. ²⁵ Andū arīa mookaga kūmuona mwaka o mwaka nīmamūrehagīra iheo; indo cia betha, na cia thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi, na nyūmbū.

²⁶ Solomoni nīacookanīrīrie ngaari cia ita na mbarathi; aarī na ngaari cia ita 1,400, na mbarathi 12,000 iria agīte matūūra-inī manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingī hakuhī nake kūu Jerusalemu. ²⁷ Mūthamaki nīatūmire betha cingīhe Jerusalemu o ta mahiga, mītarakwa nayo yarī mūngī o ta mītī ya mīkūyū ĩrīa ĩrī magūrū-inī ma ĩrīma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni cioimaga būrūrī wa Misirī na Kilikia. Onjorithia a mūthamaki macīgūruga kuuma Kilikia. ²⁹ Ngaari ĩmwe ya ita maamīgūruga kuuma Misirī, ĩkoima cekerī magana matandatū* cia betha, nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima cekerī igana rīa mīrongo ĩtano.† Nao nīmaciendagīria athamaki othe a Ahitī na a Suriata.

11

Atumia a Solomoni

¹ Mūthamaki Solomoni nīendire andū-a-nja aingī a kūndū kūngī o hamwe na mwarī wa Firaūnī, nīahikirie atumia a Amoabi, na a Amoni, na a Aedomu, na a Asidoni, na a Ahitī. ² Moimīte ndūrūrī-inī iria Jehova eerīte Isiraēlī atārī, “Mūtikanahikanie nao, tondū ti-itherū nīmakagarūra ngoro cianyu ĩrūmīrīre ngai ciao.” No rīrī, Solomoni agīkīrīrīria kūmeenda. ³ Aarī na atumia magana mūgwanja kuuma nyūmba cia ūthamaki, na thuriya magana matatū, nao atumia acio ake makīmūhītithia. ⁴ O ūrīa Solomoni aathiire agīkūruga, nogo atumia ake maaguucagīrīria ngoro yake kūrūmīrīra ngai ingī, nake akīaga kūheana ngoro yake kūna kūrī Jehova Ngai wake, ta ūrīa ngoro ya ithe Daudī yatarī. ⁵ Akīrūmīrīra Ashitoretu ngai ya nga ya andū a Sidoni, na Moleku ngai ĩrīa meneku ya Aamoni. ⁶ Nī ūndū ūcio Solomoni agīka ūūru maitho-inī ma Jehova; ndaarūmīrīre Jehova kūna ta ūrīa ithe Daudī eekīte.

⁷ Solomoni nīakīire Kemoshu ngai ĩrīa meneku ya Moabi, na Moleku ngai ĩrīa meneku ya Aamoni handū hatūūgīru, o kūu karīma-inī karīa karī mwena wa irathīro wa Jerusalemu.* ⁸ Eekire o ūguo kūrī atumia arīa angī ake othe a kūngī, arīa maacinaga ūbumba na makarūra ngai ciao magongona.

⁹ Jehova nīarakarīro nī Solomoni tondū ngoro yake nīyahutatīre Jehova, o we Ngai wa Isiraēlī, ūrīa wamuunīrīre maita meerī. ¹⁰ O na gūtūka nīakaanītie Solomoni kūrūmīrīra ngai ingī-rī, Solomoni ndaigana kūrūmia watho wa Jehova. ¹¹ Nī ūndū ūcio Jehova akīra Solomoni atārī, “Kuona atī ūguo nīguo wonete arī wega, na nīuregete kūrūmīrīra kīrīkanīro gīakwa na kīrīra kīa watho wakwa gīa kūrūmīrīro kīrīa ngwathīte-rī, ti-itherū nīngagūtunya ūthamaki ndīurute kūrī we, ndīūngengere ūmwe wa ndungata ciaku. ¹² No rīrī, nī ūndū wa thoguo Daudī-rī, ndigwīka ūndū ūcio hīndī ĩrīa we ūrī muoyo. No nīngagūtunya mūrūguo. ¹³ No ndīkamūtunya ūthamaki wothe, no nīngamūhe mūhīrīga ūmwe nī ūndū wa Daudī ndungata yakwa, na nī ūndū wa Jerusalemu, itūra rīria thuurīte.”

Thū cia Solomoni

¹⁴ Nake Jehova akīarahūrīra Solomoni thū, nīyo Hadadī ūrīa Mūedomu, wa rūciaro rwa ūthamaki wa Edomu. ¹⁵ Mbere iyo rīrīa Daudī aarūaga na Edomu, Joabu mūnene wa ita, ūrīa wathīte gūthika arīa maakuīte-rī, nīooragire arūme othe kūu Edomu. ¹⁶ Joabu na andū a Isiraēlī othe maikarīre kūu mīerī ĩtandatū, ngīnya rīrīa maaniinire arūme othe kūu Edomu. ¹⁷ No Hadadī arī o kahī-rī, akīūrīra būrūrī wa Misirī marī hamwe na anene amwe a Edomu arīa maatungatīre ithe. ¹⁸ Nao makīuma Midiani magīthī Parani. Ningī makīoya andū angī kūu Parani, magīthī būrūrī wa Misirī, kūrī

* **10:29** nī ta kilo 7 † **10:29** nī ta kilo ĩmwe na robo ithatū (1:75) * **11:7** Kīrīma kīa Mītamaiyū kīarī mwena wa irathīro wa Jerusalemu, na kīoikaine na rītwa rīngī ta Kīrīma kīa Ūthūku (2Ath 23:13).

Firaūni mūthamaki wa Misiri, ūrīa waheire Hadadi nyūmba, na gīthaka, na akīmūhe irio.

¹⁹ Firaūni nīakenirio mūno nī Hadadi o nginya akīmūhe mwarī wa nyina na Tahapenesi, mūtumia wa mūthamaki, nīguo amūhikie atuīke mūtumia wake. ²⁰ Mwarī wa nyina na Tahapenesi akīmūciarīra kahī geetagwo Genubathu karīa kaarereirwo nyūmba-inī ya mūthamaki nī Tahapenesi. Genubathu agītūūrania na ciana cia Firaūni kuo.

²¹ Hadadi arī kūu Misiri akīguwa atī Daudi nīahurūkite hamwe na maithe make, na atī Joabu mūnene wa ita o nake nīarīkītie gūkua. Hīndī ūyo Hadadi akīra Firaūni atīrī, “Njītikīria thū, nīguo njooke būrūri witū.”

²² Firaūni akīmūūria atīrī, “Nī kīi wagite gūkū atī nīguo ūcooke būrūri wanyu?”

Hadadi agīcookia atīrī, “Gūtīrī, no njītikīria thū!”

²³ Nake Ngai akīarahūra thū ūngī ya gūūkīrīra Solomoni, nayo nī Rezoni mūrū wa Eliada, ūrīa worīte akoima kūrī mūnene wake, Hadadezeri mūthamaki wa Zoba. ²⁴ Akīyūnganīria andū, na agītūika mūtongoria wa gikundi kīa aremi rīria Daudi aaniinire ita cia Zoba; aremi acio magīthī Dameski, magītūūra kuo, na makīoya wathani. ²⁵ Rezoni aarī thū ya Isiraēli rīria rīothe Solomoni aatūūrire muoyo, akīongerera thūna ūrīa warehetwo nī Hadadi. Nī ūndū ūcio Rezoni agīathana kūu Sūriata na nīathūire Isiraēli mūno.

Jeroboamu Kūremera Solomoni

²⁶ Ningī Jeroboamu mūrū wa Nebati akīremera mūthamaki. Aarī ūmwe wa anene a Solomoni, Mūefiraimu wa kuuma Zereda, na nyina eetagwo Zerua na aarī mūtumia wa ndigwa.

²⁷ Ūu nīguo aaremeire Mūthamaki: Solomoni nīathondekete mbenji na agacookeria rūthingo rwa itūūra inene rīa ithe Daudi. ²⁸ Na rīrī, Jeroboamu aarī mūdū mūhoti, na rīria Solomoni onire mūrūtīre wake wa wīra ūrīa warī mwegwa, akīmūtua mūrūgamīrīri wa aruti wīra othe a nyūmba ya Jusufu.

²⁹ Ihinda-inī rīu, Jeroboamu oimaga Jerusalemu, nake Ahija mūnabii wa Shilo agīcemanīa nake, ehumbīte nguo njerū. Nao eerī maarī oiki kūu gīthaka-inī, ³⁰ nake Ahija akīoya nguo ūyo njerū eehumbīte, akīmītarūra icunjī ikūmi na igīrī. ³¹ Hīndī ūyo akīra Jeroboamu atīrī, “Wīyoere icunjī ikūmi, nīgūkorwo ūu nīguo Jehova, Ngai wa Isiraēli, oigīte: ‘Atīrīrī, nīngweheria ūthamaki guoko-inī gwa Solomoni, na nīngūkūhe mīhīrīga ikūmi. ³² No nī ūndū wa ndungata yakwa Daudi na itūūra inene rīa Jerusalemu, rīria thuurīte kuuma kūrī mīhīrīga yothe ya Isiraēli, nīngūmūtīgīria mīhīrīga ūmwe. ³³ Ngwīka ūguo, nī tondū nīmandiganīrie, makainamīrīra Ashitorethu ngai ya nga ya Asidoni, na Kemoshu ngai ya andū a Moabi, na Moleku ngai ya andū a Amoni, na magatiga gūthīi na njīra ciakwa, o na makarega gwīka ūrīa kwagīrīre maitho-inī makwa, o na matīrūmagia irīra ciakwa na mawatho ta ūrīa Daudi ithe wa Solomoni ekaga.

³⁴ “No rīrī, ndikweheria ūthamaki wothe guoko-inī gwa Solomoni; nīndīmūtūite mwathani matukū-inī mothe ma muoyo wake, nī ūndū wa Daudi ndungata yakwa, ūrīa ndathuurire o we warūmirie maathani makwa na irīra ciakwa. ³⁵ Nīngeheria ūthamaki moko-inī ma mūrīū na ngūhe mīhīrīga ikūmi. ³⁶ Nīngahe mūrīū mīhīrīga ūmwe, nīgeetha ndungata yakwa Daudi itūūrie tawa mbere yakwa hīndī ciothe kūu Jerusalemu, itūūra rīria inene kūrīa ndathuurire ndūūrie Rīitwa rīakwa kuo. ³⁷ No weerī, nīngakuoya, na nīūgathamaka maūdū-inī mothe marīa ngoro yaku īkeerīrīria; nīūgatuīka mūthamaki wa Isiraēli. ³⁸ Ūngīka ūrīa wothe ngūgwatha, na ūthiige na njīra ciakwa, na wīkage ūrīa kwagīrīre maitho-inī makwa na ūndū wa kūrūmia irīra ciakwa na maathani makwa, o ta ūrīa ndungata yakwa Daudi yekaga-rī, nīndīrīkoragwo hamwe nawe. Nyūmba yaku nīngamītua ya ūthamaki ya gūtūūra, o ta ūrīa ndaakire nyūmba ya Daudi na nīngakūhe Isiraēli. ³⁹ Nīnganyariira njīaro cia Daudi, no ndīgacinyariira nginya tene.’”

⁴⁰ Solomoni nīageririe kūrūaga Jeroboamu, nowe Jeroboamu akīūrīra būrūri wa Misiri kwa Mūthamaki Shishaka, na agīkara kuo nginya rīria Solomoni aakuire.

Gīkūū kīa Solomoni

⁴¹ Maūdū marīa mangī makonīi wathani wa Solomoni, ūrīa wothe eekire, na ūūgī ūrīa onanirie-rī, gīthī matiandīkītwo ibuku-inī rīa ciiko cia Solomoni? ⁴² Solomoni aathamakīre Isiraēli rīothe arī Jerusalemu mīaka mīrongo ina. ⁴³ Agīcooka akīhurīka hamwe na maithe make, na agīthikwo itūūra inene rīa ithe Daudi. Nake mūrīū Rehoboamu agītūika mūthamaki ithenya rīake.

12

Andū a Isiraeli Kūremera Rehoboamu

¹ Rehoboamu nīathiire Shekemu, nīgukorwo andū a Isiraeli othe nīmathiite kuo makamūtue mūthamaki. ² Rīria Jeroboamu mūrū wa Nebati aiguire ūhoru ūcio (aarī o Misiri, kūrīa oorīre eherere Mūthamaki Solomoni), akiuma Misiri, akīinūka. ³ Nī undū ūcio andū a Isiraeli magītūmanīra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na kīungano gīothe gīa Isiraeli magīthī kūrī Rehoboamu makīmwīra atīrī: ⁴ “Thoguo nīatūgīrīre icooki iritū, no rīu tūhūthīrie wīra ūcio mūrītū na icooki rīu iritū rīrīa aatūgīrīre, na nītūrīgūtungatagīra.”

⁵ Rehoboamu akīmacookeria atīrī, “Thīi mūgaacooka kūrī nī thuutha wa mīthenya itatū.” Nī undū ūcio andū magīthīra.

⁶ Thuutha ūcio Mūthamaki Rehoboamu akīhooya kīrīra kūrī athuuri arīa maatungatagīra ithe Solomoni rīrīa aarī muoyo. Akīmooria atīrī, “Mūngīndaara njookerie andū aya atīa?”

⁷ Nao makīmucookeria atīrī, “Ūmūthī ūngītīkīra gūtuīka ndungata ya andū aya na ūmatungatīre, na ūmacookerie na nīra njagīrīru-rī, megūtūura marī ndungata ciaku hīndī ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akīregana na ūtaaro ūrīa athuuri acio maamūheire, na akīhooya kīrīra kuuma kūrī aanake a rīika rīake, arīa maamūtungatagīra. ⁹ Akīmooria atīrī, “Inyuū mūngīndaara atīa? Andū aya maranjīra atī, ‘Tūhūthīrie icooki rīria thoguo aatūgīrīre’ Ingīmacookeria atīa?”

¹⁰ Aanake acio a rīika rīake makīmucookeria atīrī, “Cookeria andū acio makwīrīte atī, ‘Thoguo nīatūgīrīre icooki iritū, nowe tūhūthīrie icooki rīu,’ ūmeere atīrī, ‘kaara gakwa ka mūrīa nī gatungu gūkīra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamūgīrīre icooki iritū; nī nīngūrītūhīa makīria. Baba aamūhūūruga na iboko; no nī ndīrīmūhūūruga na tūng’aurū.’”

¹² Thuutha wa mīthenya itatū Jeroboamu na andū othe magīcōoka kūrī Rehoboamu, o ta ūrīa mūthamaki oigīte atīrī, “Mūgaacooka kūrī nī thuutha wa mīthenya itatū.”

¹³ Mūthamaki agīcōokeria andū acio ūhoru ehīte mūno. Akīregana na ūtaaro ūrīa aaheetwo nī athuuri, ¹⁴ akīrūmīrīra ūtaaro wa aanake, akiuga atīrī, “Baba nīamūrītūhīrie icooki, no nī nīngūrītūhīa makīria. Baba aamūhūūruga na iboko; nī ndīrīmūhūūruga na tūng’aurū.” ¹⁵ Nī undū ūcio mūthamaki ndaigana gūthikīrīria andū acio, tondū maundū macio meekīkire moimīte kūrī Jehova, nīguo kiugo kīhingio kīrīa Jehova eerire Jeroboamu mūrū wa Nebati na kanua ka Ahija ūrīa Mūshiloni.

¹⁶ Rīria andū othe a Isiraeli moonire atī mūthamaki ūcio nīarega kūmathikīrīria, magīcōokeria mūthamaki atīrī:

“Tūrī na igai rīrīkū harī Daudi,

na nī gīcunjī kīrīkū tūrī nakīo harī mūrū wa Jesii?

Cooka hema-inī ciaku wee Isiraeli!

Wee Daudi-rī, menyera nyūmba yaku wee mwene.”

Nī undū ūcio andū othe a Isiraeli makīnūka. ¹⁷ No andū a Isiraeli arīa maatūūruga matūūra-inī ma Juda-rī, Rehoboamu agīthī na mbere kūmathamakīra.

¹⁸ Mūthamaki Rehoboamu agītūma Adoniramu ūrīa warī mūrūgamīrīri wa andū arīa maarūtīhagio wīra na hinya, no andū a Isiraeli makīmūhūūra na mahiga nyuguto, agīkua. No Rehoboamu agīthara, akīhaica ngaari-inī yake ya ita, akīūrīra Jerusalemu. ¹⁹ Nī undū ūcio andū a Isiraeli matūire maremeire nyūmba ya Daudi ngīnya ūmūthī.

²⁰ Rīria andū a Isiraeli othe maaguire atī Jeroboamu nīacookete kuuma būrūrī wa Misiri, makīmūtūmanīra oke kīungano-inī, na makīmūtua mūthamaki wa Isiraeli guothe. Mūhīrīga wa Juda noguo wiki warūmīrīre nyūmba ya Daudi.

²¹ Rīria Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akīūngania andū othe a nyūmba ya Juda na a mūhīrīga wa Benjamini andū 180,000 a kūrūa mbaara nīgeetha makarūe na nyūmba ya Isiraeli, nīguo macookerie Rehoboamu mūrū wa Solomoni ūthamaki.

²² No rīrī, kiugo kīa Ngai gīgīkinyīra Shemaia mūdū wa Ngai akīrwo atīrī: ²³ “Thī wīre Rehoboamu mūrū wa Solomoni mūthamaki wa Juda, na nyūmba ya Juda yothe o na ya Benjamini na andū arīa angī othe, ūmeere atīrī, ²⁴ ‘Jehova ekuuga ūu: Tigai kwambata mūkahūūrane na arīu a ithe wanyu, andū a Isiraeli. O mūdū wanyu wothe nīacooke mūciī, nīgukorwo nī nī njīkīte undū ūyū.’” Nī undū ūcio magīathīkīra kiugo kīa Jehova, magīcōoka mūciī o ta ūrīa Jehova aathanīte.

Njaū cia Thahabu kū Betheli na Dani

²⁵ Nake Jeroboamu akiriigira itũura rĩa Shekemu na rūthingo rwa hinya thĩinĩ wa bũrũri ũria ũri irĩma wa Efiraimu, agĩtũura kuo. Kuuma kũu agĩthĩi agĩaka itũura rĩa Penieli.

²⁶ Jeroboamu agĩciiria atĩri, “Ūthamaki wahota gũcookerera nyũmba ya Daudi. ²⁷ Andũ aya mangĩambata mathiĩ makarute magongona hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalem-rĩ, nĩmagacooka gwathĩkĩra mwathi wao Rehoboamu mũthamaki wa Juda. Nĩmakanjũraga na macookerere Mũthamaki Rehoboamu.”

²⁸ Thuutha wa kũhooya ũtaaro, mũthamaki niathondekire mĩhianano ĩrĩ ya njaũ cia thahabu. Akĩira andũ atĩri, “Ūhoro wa kwambataga Jerusalem nĩkũmũritũhĩra mũno. Atĩrĩrĩ Isiraeli, ici ngai cianyu, iria ciamũrutire bũrũri wa Misiri.” ²⁹ Mũhianano ũmwe akĩũiga Betheli, na ũria ũngĩ akĩũiga Dani. ³⁰ Naguo ũndũ ũyũ ũgĩtuĩka mehia; nĩgũkorwo andũ nĩmathiĩaga o nginya Dani kũhooya mũhianano ũria warĩ kũu.

³¹ Jeroboamu niaakire mahooero kũndũ kũria gũtũũgĩru, na agĩthũura athĩnjĩri-ngai a kuuma kũri andũ a mũthemba yothe, o na gũtuĩka matiarĩ Alawii.* ³² Akĩambĩrĩria gĩathĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri-inĩ wa ĩnana, ũtuĩke ta gĩathĩ kĩria kĩagomanagwo Juda, na akĩrutĩra magongona kĩgongona-inĩ. Eekire ũguo kũu Betheli, akĩrutĩra mĩhianano ĩyo ya njaũ aathondekete magongona. Nĩngĩ kũu Betheli akĩga athĩnjĩri-ngai kũndũ kũu gũtũũgĩru aathondekete. ³³ Mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri-inĩ wa ĩnana, mweri ũria eethũrĩre wa mwene, akĩruta magongona kĩgongona-inĩ kĩria aakite kũu Betheli. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria gĩathĩ kũu nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, na akĩambata kĩgongona-inĩ kũruta magongona.

13

Mũndũ wa Ngai Kuuma Juda

¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa Ngai nĩ oimire Juda arĩ na ndũmĩrĩri ya Ngai, agĩthĩi Betheli, agĩkora Jeroboamu arũgamĩte kĩgongona-inĩ arute igongona. ² Akĩanĩrĩra, agĩkũkĩra kĩgongona kũu na ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩkĩra atĩri, “Wee kĩgongona gĩkĩ, kĩgongona gĩkĩ! Jehova ekuuga ũũ, ‘Nyũmba ya Daudi nĩgũgaciarwo kaana ga kahĩi, nako gageetwo Josia. Nako nĩgakaruta athĩnjĩri-Ngai a gũkũ gũtũũgĩru igongona haha igũrũ riaku, o acio marutagĩra magongona haha, na mahĩndĩ ma andũ nĩmagacinĩrwo igũrũ riaku.’” ³ Mũthenya o ro ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai akĩheana kĩmenyithia, akiuga atĩri: “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩria Jehova onanĩtie: Kĩgongona nĩgĩgwatũkana, naguo mũhu ũria ũri igũrũ riaku ũitũke.”

⁴ Rĩria Mũthamaki Jeroboamu aagũire ũria mũndũ ũcio wa Ngai aanĩrĩre agokĩrĩra kĩgongona kũu kiarĩ Betheli, agĩtambũrũkia guoko gwake arĩ kĩgongona-inĩ, akiuga atĩri, “Mũnyiitei!” No rĩrĩ, guoko kũu aatambũrũkĩre mũndũ ũcio gũkĩonja, na ndangĩahotire gũgũthuna rĩngĩ. ⁵ Nakĩo kĩgongona kũu gĩgĩatũkana, naguo mũhu wakĩo ũgũitũka, kũringana na kĩmenyithia kĩria mũndũ ũcio wa Ngai aheanĩte na ũndũ wa ndũmĩrĩri ya Jehova.

⁶ Nĩngĩ mũthamaki akĩra mũndũ ũcio wa Ngai atĩri, “Thaithanĩra harĩ Jehova Ngai waku, na ũhooere nĩguo guoko gwakwa kũhonio.” Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai agĩthaiha Jehova, nakuo guoko kwa mũthamaki gũkĩhona na gũgĩcooka o ũria kwari mbere.

⁷ Mũthamaki akĩra mũndũ ũcio wa Ngai atĩri, “Ūka tũthĩi mũciĩ ũkarĩe, na nĩngũkũhe kĩheo.”

⁸ No mũndũ ũcio wa Ngai agĩcookeria mũthamaki atĩri, “O na korwo no ũhe nuthu ya indo ciaku-rĩ, nĩ ndĩngĩthĩi nawe, o na ndĩngĩrĩra irio kana nyue maaĩ gũkũ. ⁹ Nĩgũkorwo nĩnjathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova, ngeerwo atĩri, ‘Ndũkanarĩe irio, kana ũnyue maaĩ, o na kana ũcookere njĩra irĩa wagereire ũgĩthĩi.’” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio akĩgera njĩra ĩngĩ na ndaacookeire ĩria aagereire agĩthĩi Betheli.

¹¹ Na rĩrĩ, nĩ kwari mũnabĩi mũkũrũ watũũraga Betheli, nao arĩũ ake magĩũka makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe mũndũ ũcio wa Ngai eekĩte kũu mũthenya ũcio. O na nĩngĩ makĩhe ithe wao ũhoro ũria eerire mũthamaki. ¹² Ithe wao akĩmoooria atĩri, “Agereire njĩra ĩrĩkũ?” Nao arĩũ ake makĩmuonia njĩra ĩria mũndũ ũcio wa Ngai woĩmĩte Juda aagereire. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio akĩra arĩũ ake atĩri, “Ndandĩkĩrai ndĩgĩri.” Nao marĩkia kũmũtandĩkĩra ndĩgĩri akĩmũkarĩra ¹⁴ na akĩrũmĩrĩra mũndũ ũcio wa Ngai. Akĩmũkora aikarĩte thĩ rungu rwa mũti wa mũgandĩ, akĩmũũria atĩri, “Wee nĩwe mũndũ wa Ngai ũria uumĩte Juda?”

* **12:31** Jeroboamu aamũrire andũ mataarĩ Alawii matũke athĩnjĩri-Ngai tondũ athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmathaamĩte magathĩi Juda.

Mündũ ũcio wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ “ĩĩ nĩ niĩ.”

¹⁵ Nĩ undũ ũcio mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthii mũcii ũkarie.”

¹⁶ Mündũ ũcio wa Ngai akiuga atĩrĩ, “Ndingĩcooka na thuutha tũthii nawe, o na ningĩ ndingĩria irio kana nyuanire maai nawe gũkũ. ¹⁷ Tondũ ninjĩritwo nĩ kiugo kĩa Jehova atĩrĩ, ‘Ndũkanarie irio kana ũnyue maai kũu o na kana ũcookere njĩra irĩa wagereire ũgĩthii.’”

¹⁸ Mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na niĩ ndĩ mũnabii tawe. Mũraika nĩanjarĩrie na kiugo kĩa Jehova anjĩra atĩrĩ: ‘Mũgĩre mũcooke nake gwaku mũcii nĩguo arie irio na anyue maai.’” (No nĩkũmũheenia aamũheenanagia). ¹⁹ Nĩ undũ ũcio mündũ ũcio wa Ngai agĩcooka nake gwake mũcii, akĩria na akĩnyua.

²⁰ Maikarie o metha-inĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii ũcio mũkũrũ ũria wacooketie mũnabii wa kuuma Juda na thuutha. ²¹ Akĩanĩria, akĩria mündũ ũcio wa Ngai ũria woimite Juda atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩureganite na kiugo kĩa Jehova, na ũkaaga kũrũmia watho ũria waathirwo nĩ Jehova Ngai waku. ²² No nĩucooke na thuutha, na ũkarĩa irio na ũkanyua maai kũndũ kũria aakwirire ndũkaarie na ndũkanyue kĩndũ kuo. Nĩ undũ ũcio mwĩrĩ waku ndũgaathikwo mbĩria-inĩ ya maithe maku.’”

²³ Rĩria mündũ ũcio wa Ngai aarĩkirie kũria na kũnyua-rĩ, mũnabii ũria wamũcoocketie na thuutha akĩmũtandĩkĩra ndigiri yake. ²⁴ Na agĩthii na njĩra-rĩ, agĩtũngana na mũrũthi ũkĩmũũraga, nago mwĩrĩ wake ũkĩgũa thĩ hau njĩra-inĩ, nayo ndigiri na mũrũthi cieri ikirũgama hau mwĩrĩ warĩ. ²⁵ Andũ amwe aria maahĩtũkagira hau makĩona mwĩrĩ ũgũite hau thĩ, na mũrũthi ũrũgamite o hau mwĩrĩ warĩ, nao magĩthii makĩheana ũhoru ũcio itũura-inĩ inene rĩria mũnabii ũcio mũkũrũ aatũũraga.

²⁶ Rĩria mũnabii ũria wamũcoocketie na thuutha kuuma rũgendo-inĩ rwake aigũire ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Ūcio nĩ mündũ ũria wa Ngai ũria ũrareganire na kiugo kĩa Jehova. Jehova nĩamũneanite kũrĩ mũrũthi ũria ũmũtambuurite na ũkaamũũraga, o ta ũria kiugo kĩa Jehova kĩamwĩrite.”

²⁷ Mũnabii ũcio mũkũrũ akĩria ariũ ake atĩrĩ, “Ndandĩkĩrai ndigiri.” Nao magĩka o ũguo. ²⁸ Nake akĩmagara agĩthii, agĩkora mwĩrĩ ũgũithĩtio njĩra-inĩ, na mũrũthi na ndigiri irũgamite o hau warĩ. Mũrũthi ndwarite mwĩrĩ ũcio kana ũgatambuura ndigiri. ²⁹ Nĩ undũ ũcio mũnabii ũcio akĩoya mwĩrĩ wa mündũ ũcio na Ngai, akĩũũgĩra igũrũ rĩa ndigiri, akĩũcookia itũura-inĩ rĩake inene nĩgeetha amũcakaire na amũthike. ³⁰ Nake akĩga mwĩrĩ ũcio mbĩria-inĩ yake mwene, nao makĩmũcakaĩra makiugaga atĩrĩ, “Ūũĩ mũrũ wa baba-!!”

³¹ Aarĩkia kũmũthika, akĩria ariũ ake atĩrĩ, “Rĩria ngaakua, mũgaathika mbĩria-inĩ ĩno harĩa mündũ ũyũ wa Ngai athikĩtwo; mũkaiga mahĩndĩ makwa hau mwena-inĩ wa mahĩndĩ make. ³² Nĩgũkorwo ũhoru ũria aaheanire uumanite na kiugo kĩa Jehova wa gũũkĩrĩa kĩgongona kũria kĩrĩ Betheli o na mahooero mothe marĩa maarĩ kũndũ kũria gũtũũgĩru thĩĩna wa matũũra ma Samaria-rĩ, ti-itherũ undũ ũcio no nginya ũkaahingio.”

³³ O na thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Jeroboamu ndaatiganire na njĩra ciake cia waganu, no aathire na mbere kwamũra athĩnjĩri-ngai a kũndũ kũria gũtũũgĩru, kuuma kũrĩ andũ a mĩthemba yothe. Mündũ o wothe ũngĩendire gũtuika mũthĩnjĩri-ngai, nĩamwamũraga nĩ undũ wa kũndũ kũu gũtũũgĩru. ³⁴ Macio nĩmo maarĩ mehia ma nyũmba ya Jeroboamu marĩa maatũmire igwe na ĩniinwo biũ yeherio gũkũ thĩ.

14

Ūrathi wa Ahija wa Gũũkĩrĩa Jeroboamu

¹ Ihinda-inĩ rĩu, Ahija mũrũ wa Jeroboamu akĩrwara, ² nake Jeroboamu akĩria mũtumia wake atĩrĩ, “Wĩgarũre nĩgeetha ndũkae kũmenyeka atĩ nĩwe mũtumia wa Jeroboamu. Ūcooke ũthii Shilo. Ahija ũria mũnabii nĩkũo arĩ, ũria wanjĩrĩre atĩ niĩ nĩngatũika mũthamaki wa andũ aya a Isiraeli. ³ Kuua mĩgate ikũmi, na tũmĩgate tũngĩ tũnini na kĩhembe kĩa ũũkĩ, ũthii kũrĩ we. Nĩegũkwĩra ũria ũhoru wa kamwana gaka ũgaikara.” ⁴ Nĩ undũ ũcio mũtumia wa Jeroboamu agũka ũguo eerirwo na agĩthii mũcii kwa Ahija kũu Shilo.

Na rĩrĩ, Ahija ndoonaga; nĩorite maithe nĩ gũkũra. ⁵ Nowe Jehova nĩeerite Ahija atĩrĩ, “Mũtumia wa Jeroboamu nĩarooka gũkũũria ũhoru wa mũriũ nĩ undũ nĩ mũrũaru, nawe ũmũcookerie ũna na ũna. Aakĩnya-rĩ, egwĩtua taarĩ mündũ ũngĩ.”

⁶ Nĩ undũ ũcio rĩria Ahija aagũire mũkinyo wa magũrũ make arĩ mũrango-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Toonya, mũtumia wa Jeroboamu. Ūretua tiwe nĩkĩ? Nĩndũmitwo kũrĩ we na ũhoru ũtarĩ mwege. ⁷ Thĩ, kũrĩ Jeroboamu ũmwĩre atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩi ndakũnenehirie kuuma gatagatĩ ka andũ, ngĩgũtua mũtongoria

wa andũ akwa a Isiraeli. ⁸ Ndaatunyanire ũthamaki kuuma kũri nyũmba ya Daudi, ngĩkũnengera, no wee ndũkoretwo ũhaana ta ndungata yakwa Daudi, ũria watũire arũmitie maathani makwa, na akanũmĩrĩra na ngoro yake yothe, agekaga o ũria wiki wagĩrĩre maitho-inĩ makwa. ⁹ Wee nĩwikite maũndũ maingĩ mooru, gũkĩra andũ arĩa othe makoretwo marĩ mbere yaku. Nĩwĩthondekeire ngai ingĩ, o na mĩhianano ya kũhooywo ithondeketwo na kigera. Nĩtũmĩte ndakare na ũkaahutaira.

¹⁰ “Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngũrehere nyũmba ya Jeroboamu mwanangĩko. Nĩngwehereria Jeroboamu mwana o wothe wa kahĩ thĩnĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo. Nĩngacina nyũmba ya Jeroboamu o ta ũria mũndũ acinaga mai nginya magathira. ¹¹ Ngui nũkaarĩa andũ a Jeroboamu arĩa magakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa magakuĩra mĩgũnda-inĩ. Jehova nĩguo oigite!”

¹² “No wee-rĩ, cooka mũciĩ. O wakinya itũũra-inĩ inene-rĩ, noguo mwana ũcio arĩkua. ¹³ Isiraeli othe nĩmakamũcakaĩra na mamũthike. ũcio nowe wiki wa Jeroboamu ũgaathikwo, tondu nowe wiki thĩnĩ wa nyũmba ya Jeroboamu, Jehova, Ngai wa Isiraeli, onete ũndũ mwega thĩnĩ wake.

¹⁴ “Jehova we mwene nĩakarũgamia mũthamaki ũngĩ wa gũthamakĩra Isiraeli ũria ũkaaniina nyũmba ya Jeroboamu. ũmũthĩ nĩguo mũthenya! Atĩ atĩa? Īi, amĩniine o ro rĩu. ¹⁵ Nake Jehova nĩakahũũra Isiraeli, nginya mahaane ta ithanjĩ rĩrainaina rĩrĩ maai-inĩ. Nĩakamunya andũ a Isiraeli kuuma bũrũri ũyũ mwega ũria aaheire maithe mao, na amahurunje mũrimo ũria ũngĩ wa Rũũ rwa Farati, tondu nĩmarakaririe Jehova nĩ ũndũ wa gwĩthondekera itugĩ cia Ashera. ¹⁶ Nĩagatiganĩria andũ a Isiraeli nĩ ũndũ wa mehĩa marĩa Jeroboamu ekite, na ningĩ agatũma Isiraeli meehie.”

¹⁷ Nake mũtumia wa Jeroboamu agĩũkĩra, agĩthĩ Tiriza. Rĩria aakinyire mũromon-inĩ wa nyũmba, kahĩ kau gagikua. ¹⁸ Nao magĩgathika, na andũ a Isiraeli othe magĩgacakaĩra, o ta ũria Jehova oigite na kanua ka ndungata yake Ahija, ũria mũnabii.

¹⁹ Maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Jeroboamu, mbaara ciake, na ũria aathanire, nĩmandĩke ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli. ²⁰ Aathamakire mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ, agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Nadabu agĩtũika mũthamaki ithenya rĩake.

Rehoboamu Mũthamaki wa Juda

²¹ Rehoboamu mũrũ wa Solomoni nĩwe warĩ mũthamaki wa Juda. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na mũgwanja, itũũra-inĩ inene rĩrĩa Jehova aathuurite kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, nĩgeetha Rĩitwa rĩake rĩtũũre kuo. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni.

²² Nao andũ a Juda nĩmekire maũndũ ma waganu maitho-inĩ ma Jehova. Nĩ ũndũ wa mehĩa marĩa meekire, nĩmarahũrĩre marakara make, akĩgua ũiru nĩ ũndũ nĩmehĩtie, gũkĩra ũria maithe mao meehĩtie. ²³ Ningĩ magĩthondekera kũndũ kũria gũtũũgĩru, na mahĩa maamũre, na itugĩ cia Ashera, o harĩa hothe haarĩ karĩma karaihu, na rungu rwa mũtĩ o wothe waramitie hongwe. ²⁴ O na nĩ kwarĩ maraya ma arũme mahooero-inĩ kũu bũrũri-inĩ; andũ acio magĩka maũndũ mothe marĩa maarĩ magĩgi ma ndũrĩrĩ irĩa Jehova aaingatite mbere ya andũ a Isiraeli matanoka kuo.

²⁵ Mwaka-inĩ wa itano wa Mũthamaki Rehoboamu-rĩ, Shishaka mũthamaki wa Misiri agĩtharĩkĩra Jerusalemu. ²⁶ Nake agĩkuua igĩna cia hekarũ ya Jehova na igĩna cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuire indo ciothe o hamwe na ngo ciothe cia thahabu irĩa Solomoni aathondekithitie. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo ingĩ cia gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩrĩ arĩa maikaraga itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ²⁸ Rĩria rĩothe mũthamaki aathĩaga hekarũ-inĩ ya Jehova, arangĩrĩ acio maathĩaga nake makuũite ngo icio, na thuutha ũcio magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩrĩ.

²⁹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makonĩ wathani wa Rehoboamu na ũria wothe eekire-rĩ, githĩ matandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda?

³⁰ Hĩndĩ ciothe nĩ gwakoragwo na mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. ³¹ Nake Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩnĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. Nake mũriũ Abija agĩtũika mũthamaki ithenya rĩake.

¹ Mwaka wa ikūmi na inana wa ūthamaki wa Jeroboamu mūrū wa Nebati-rī, nīguo Abija aatuikire mūthamaki wa Juda, ² na agīthamaka arī Jerusalemu miaka itatū. Nyina eetagwo Maaka mwarī wa Abisalomu.

³ Nīekire mehia marīa mothe ithe eekīte mbere yake; ndeyamūrīire Jehova Ngai wake na ngoro yake yothe, ta ūrīa ngoro ya ithe Daudi yatarī. ⁴ No rīrī, nī ūndū wa Daudi, Jehova Ngai wake akīmūhe tawa kūu Jerusalemu na ūndū wa gūtua mūrīū mūthamaki ithenya rīake, na gūtūma itūūra rīa Jerusalemu rīrūme. ⁵ Nīgūkorwo Daudi nīekīte ūrīa kwagīrīire maitho-inī ma Jehova, na ndaagire kūrūmia watho o na ūmwe wa Jehova matukū-inī mothe ma muoyo wake, tiga ūhorō-inī wa Uria ūrīa Mūhiti.

⁶ Na rīrī, gwatūūruga mbaara gatagatī ka Rehoboamu na Jeroboamu hīndī irīa yothe Abija aarī muoyo. ⁷ Maūndū marīa mangī makonīi wathani wa Abija na ūrīa wothe eekire-rī, githī matīandīkītwo ibuku-inī rīa maūndū ma athamaki a Juda? Na nī kwarī mbaara gatagatī ka Abija na Jeroboamu. ⁸ Nake Abija akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo thīnī wa itūūra inene rīa Daudi. Nake mūrīū Asa agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Asa Mūthamaki wa Juda

⁹ Mwaka wa mīrongo īrī wa ūthamaki wa Jeroboamu mūthamaki wa Isiraēlī-rī, nīguo Asa aatuikire mūthamaki wa Juda, ¹⁰ nake agīthamaka arī Jerusalemu miaka mīrongo ina na ūmwe. Cūwe wake eetagwo Maaka mwarī wa Abisalomu.

¹¹ Asa nīekire ūrīa kwagīrīire maitho-inī ma Jehova, o ta ūrīa ithe Daudi eekīte. ¹² Nīaingatire maraya ma arūme ma mahooero-inī moime būrūrī ūcio, na akīheria mīhianano yothe ya kūhooyagwo irīa maithe make maathondekete. ¹³ O na nieherie cūwe wake Maaka atige gūtūika mūthamaki-mūndū-wa-nja, tondu nīathondekete gītūgī kīa Ashera, kīndū kīrī magīgī mūno. Asa agīkīmomora, agīgīcinīra kīanda-inī gīa Kidironi. ¹⁴ O na gūtūika ndaathengirie mahooero marīa maarī kūndū gūtūūgīrūrī, ngoro ya Asa nīyerūtīire Jehova mūtūūrīire-inī wake wothe. ¹⁵ Nīarehire kūu hekarū ya Jehova betha, na thahabu, na indo iria ciothe we mwene hamwe na ithe maamūrīte.

¹⁶ Gwatūūruga mbaara gatagatī ka Asa na Baasha mūthamaki wa Isiraēlī, hīndī yothe ya wathani wao. ¹⁷ Baasha mūthamaki wa Isiraēlī nīambatire agītūkīrīra Juda na agīaka rūthingo rwa hinya kūu Rama, nīgeetha agīrīrīre andū matikoime kana matoonye būrūrī wa Asa mūthamaki wa Juda.

¹⁸ Nīngī Asa akīruta betha na thahabu ciothe iria ciatigarīte kīgīna-inī kīa hekarū ya Jehova na kīa nyūmba yake ya ūthamaki. Nake agīcīihokera anene ake macitwarīre Beni-Hadadi mūrū wa Taburimoni, mūrū wa Hezoni, mūthamaki wa Suriata, ūrīa waathanaga Dameski. ¹⁹ Nake akīmwīra atīrī, “Reke hakorwo harī na kīrīlko giitū nawe, o ta ūrīa haarī kīrīlko gatagatī ka baba na thoguo. Ta kīone, kīheo kīa betha na thahabu nīkīo ndagūtūmīra. Rīu tharia kīrīlko kīanyu na Baasha mūthamaki wa Isiraēlī nīguo atigane na nī.”

²⁰ Beni-Hadadi agītūkīra ūhorō wa Mūthamaki Asa, agītūma anene a ikundi cia thigari ciake makahūure matūūra ma Isiraēlī. Nake agītōoria Ijoni, na Dani, na Abeli-Bethi-Maaka, na Kinerethu guothe, hamwe na Nafitali. ²¹ Hīndī irīa Baasha aiguire ūhorō ūcio, agītiga gwaka Rama, agīthīi gūikara Tiriza. ²² Nīngī Mūthamaki Asa akīruta watho kūu Juda guothe, gūtīrī mūndū watīgīrīrwo, nao magīkuua mahiga na mbaū iria Baasha aahūthagīra Rama. Indo icio nīcio Mūthamaki Asa aakire nacio Geba kūu Benjaminī, o na agīaka kūu Mizipa.

²³ Ha ūhorō wa maūndū marīa mangī mothe makonīi wathani wa Asa, marīa mothe aahingirie, na ūrīa wothe eekire, o na matūūra marīa aakire-rī, githī matīandīkītwo ibuku-inī rīa maūndū ma athamaki a Juda? Na rīrī, Asa aakūra akīrwarā magūrū. ²⁴ Hīndī iyo Asa akīhurūka hamwe na maithe make, agīthikwo hamwe nao thīnī wa itūūra inene rīa ithe Daudi. Nake mūrīū Jehoshafatu agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Nadabu Mūthamaki wa Isiraēlī

²⁵ Nadabu mūrū wa Jeroboamu aatuikire mūthamaki wa Isiraēlī mwaka wa keerī wa Asa mūthamaki wa Juda, nake agīthamakīra Isiraēlī miaka īrī. ²⁶ Nīekire maūndū ma waganu maitho-inī ma Jehova, akīrūmīrīra mīthīire ya ithe na mehia make marīa maatūmire andū a Isiraēlī meehie.

²⁷ Baasha mūrū wa Ahija wa nyūmba ya Isakaru nīaciirīire kūmūkīrīra, nake akīmūrāgīra kūu Gibethoni, itūūra rīa Aflisti, rīrīa Nadabu na Isiraēlī othe marīrigīcīirīe. ²⁸ Baasha ooragire Nadabu mwaka wa gatātū wa Asa mūthamaki wa Juda na agītūika mūthamaki ithenya rīake.

²⁹ Aambīrīra gūthamaka-rī, nīooragire andū a nyūmba ya Jeroboamu othe. Ndaatīgīrīre Jeroboamu mūndū o na ūmwe arī muoyo, no aamaniinire othe, kūrīngana

na kiugo kĩa Jehova kĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Ahija ũrĩa Mũshiloni, ³⁰ nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte na agĩtũma Isiraeli mehie, na nĩ ũndũ nĩarakarĩtie Jehova, Ngai wa Isiraeli.

³¹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Nadabu, na marĩa mothe eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ³² Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli hĩndĩ yothe ya wathani wao.

Baasha Mũthamaki wa Isiraeli

³³ Mwaka wa gatatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩguo Baasha mũrũ wa Ahija aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli guothe arĩ kũu Tiriza, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩna. ³⁴ Nĩekire maũndũ wa waganu maito-ini ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mũthĩire ya Jeroboamu, na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

16

¹ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ Jehu mũrũ wa Hanani gĩa gũũkĩrĩra Baasha, akĩrũwo atĩrĩ, ² “Ndakũrutire kuuma rũkũngũ-inĩ ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli, no wee ũkĩrũmĩrĩra mũthĩire ya Jeroboamu, na gũtũma andũ akwa a Isiraeli meehie, makĩndakaria nĩ ũndũ wa mehia mao. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngirie kũniina Baasha na nyũmba yake, na nĩngatũma nyũmba yaku ĩtuĩke ta ĩria ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati. ⁴ Ngui nĩkarĩa andũ a Baasha arĩa magaakũra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ ĩrĩe arĩa magaakũra mĩgũnda-inĩ.”

⁵ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Baasha, na ũrĩa eekire o na marĩa aahingirie-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁶ Baasha akĩhurũka hamwe na maĩthe make, na agĩthikwo kũu Tiriza. Nake mũriũ Ela agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

⁷ O na ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ mũnabii Jehu, mũrũ wa Hanani, gĩkonĩĩ Baasha na nyũmba yake, tondũ wa waganu wake wothe ũrĩa eekĩte maito-inĩ ma Jehova, akamũrakaria nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa eekĩte, na nĩ ũndũ wa kũhaana ta nyũmba ya Jeroboamu, o na ningĩ tondũ wa kũmĩniina.

Ela Mũthamaki wa Isiraeli

⁸ Mwaka wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtandatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda, nĩguo Ela mũrũ wa Baasha aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka arĩ Tiriza mĩaka ĩrĩ.

⁹ Nake Zimuri, ũmwe wa anene ake, ũrĩa waathaga nuthu ya ngaari ciake cia ita, agĩciĩrĩra ũrĩa ekũmũkĩrĩra. Hĩndĩ ĩyo Ela aarĩ Tiriza, akĩnyua njoohi mũciĩ kwa Ariza ũrĩa warĩ mũrori wa nyũmba ya ũthamaki kũu Tiriza. ¹⁰ Zimuri agĩtoonya kuo, akĩmũgũtha, akĩmũũraga mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda. Nake agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

¹¹ Aambĩrĩria gũthamaka o ro ũguo, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene-rĩ, akĩũraga andũ a nyũmba ya Baasha othe. Ndaatĩgirie mũndũ mũrũme o na ũmwe, arĩ mũndũ wao kana mũrata. ¹² Nĩ ũndũ ũcio Zimuri akĩniina nyũmba yothe ya Baasha, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩa kĩaarĩtio na kanua ka mũnabii Jehu gĩa gũũkĩrĩra Baasha. ¹³ Nĩ ũndũ wa mehia marĩa mothe Baasha na mũriũ Ela meekĩte na magatũma andũ a Isiraeli mehie, na makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ ũndũ wa mĩhianano yao ya kũhooywo ĩtaarĩ kĩene.

¹⁴ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ela na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

Zimuri Mũthamaki wa Isiraeli

¹⁵ Mwaka wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda, Zimuri nĩathamakire kũu Tiriza mũthenya mũgwanja. Mbũtũ cia ita ciakĩte kambĩ hakuĩ na Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti. ¹⁶ Nao andũ a Isiraeli maarĩ kũu kambĩ makĩigua atĩ Zimuri nĩaciĩrĩre mũthamaki na akamũũraga. Mũthenya o ro ũcio, marĩ o kũu kambĩ makĩanĩrĩra atĩ Omuri ũrĩa warĩ mũnene wa ita nĩwe mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Omuri na andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩhehera Gibethoni na makĩrĩgĩciĩria itũũra inene rĩa Tiriza marĩtahe. ¹⁸ Hĩndĩ ĩria Zimuri onire atĩ itũũra inene nĩrĩanyiitwo-rĩ, agĩtoonya gĩkaro-inĩ gĩa kwĩgĩtĩra kĩa nyũmba ya ũthamaki, agĩgĩcina na mwaki arĩ kuo thĩnĩ. Nĩ ũndũ ũcio agĩkua, ¹⁹ nĩ ũndũ wa mehia marĩa eekĩte, ageeka maũndũ mooru maito-inĩ ma Jehova, na gũthĩĩ na mũthĩire ya Jeroboamu o na mehia marĩa eekĩte agatũma Isiraeli meehie.

²⁰ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zimuri, o na maũndũ ma ũremi marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

Omuri Mūthamaki wa Isiraeli

²¹ Hīndi iyo andū a Isiraeli magiatūkana ikundi igiri, nuthu imwe makirūmīrira Tibini mūrū wa Ginathu atuike mūthamaki, nayo nuthu iyo ingi makirūmīrira Omuri. ²² No riri, arūmīriri a Omuri magitooria arūmīriri a Tibini mūrū wa Ginathu; Nī undū ūcio Tibini agikua, nake Omuri agitūika mūthamaki.

²³ Mwaka wa mirongo itatu na ūmwe wa Asa mūthamaki wa Juda, nīguo Omuri aatukire mūthamaki wa Isiraeli, nake agithamaka miaka ikūmi na iiri, itandatū yayo aathamakire arī Tiriza. ²⁴ Nake akigūra karīma ga Samaria kuuma kūrī Shemeru na taranda igiri* cia betha, na agiaka itūura inene hau karīma igūrū, akiriita Samaria, arītanītie na Shemeru ūria wakoretwo arī mwene karīma kau.

²⁵ No riri, Omuri nīekire maundū mooru maito-ini ma Jehova, akīhia makiria ya andū othe arīa maarī mbere yake. ²⁶ Nīathiire na mūthiire yothe ya Jeroboamu mūrū wa Nebati, na mehia-ini make marīa maatūmire andū a Isiraeli meehie; nī undū ūcio makirakarīa Jehova Ngai wa Isiraeli nī undū wa ngai ciao cia mīhianano yao ya kūhooywo itari kiene.

²⁷ Ha ūhoro wa maundū marīa mangi makoni wathani wa Omuri, ūria eekire na marīa ahingirie-rī, githi matandikītwo ibuku-ini rīa maundū ma athamaki a Isiraeli? ²⁸ Omuri akīhurūka hamwe na maithe make, agithikwo Samaria. Nake mūrū Ahabu agitūika mūthamaki ithenya riake.

Ahabu Gūtūika Mūthamaki wa Isiraeli

²⁹ Mwaka wa mirongo itatu na Inana wa Asa, mūthamaki wa Juda, Ahabu mūrū wa Omuri agitūika mūthamaki wa Isiraeli, nake agithamakira Isiraeli arī Samaria miaka mirongo iiri na iiri. ³⁰ Ahabu mūrū wa Omuri nīekire maundū maingī mooru maito-ini ma Jehova, makiria ya mūdū o wothē wa arīa maarī mbere yake. ³¹ We to kuona onire gwika mehia ta ma Jeroboamu mūrū wa Nebati arī kaundū kanini, no-o na nīahikirie Jezebeli mwarī wa Ethibaali mūthamaki wa Asidoni, na akīambiriira gitungata na kūhooya Baali. ³² Nīathondekeire Baali kīgongona thīni wa hekarū ya Baali iiri aakire kū Samaria. ³³ Ningi Ahabu nīathondekeire gitugi kīa Ashera, na agiika maundū maingī mooru gūkīra ūria athamaki othe a Isiraeli arīa maarī mbere yake meekite ma gūtūma Jehova Ngai wa Isiraeli arakare.

³⁴ Ihinda-ini rīa Ahabu, Hieli wa kuuma Betheli nīacookereire itūura rīa Jeriko. Aahaandire mūthingū wakuo na thogora wa gūkuirwo nī mūrū wake wa irigithathi Abiramu, nacio ihingo ciakuo agiciaka na thogora wa gūkuirwo nī mūrū wake Segubu ūria warī mūnini, kuringana na kiugo kīa Jehova kīria kīarītio nī Joshua mūrū wa Nuni.

17

Elija Kūheo Irio nī Mahuru

¹ Na riri, Elija ūria Mūtishibi kuuma Tishibi, thīni wa Gileadi, akīra Ahabu atiri, “O ta ūria Jehova, Ngai wa Isiraeli, atūuraga muoyo, ūria nī ndungatagira-rī, miaka iiri igūka gutigūcooka kūgia ime kana mbura, tiga na undū wa kiugo giakwa.”

² Ningi kiugo kīa Jehova gīgikinyira Elija akīrwo atiri, ³ “Ūkīra uume gūkū, werere mwena wa irathiro, ūkehithē mūkuru-ini wa Kerithu mwena wa irathiro wa Jorodani. ⁴ Ūrinyuuga maaī karūi-ini kau, na nīnjathite mahuru makūrehagire irio kuo.”

⁵ Nī undū ūcio Elija agūka o ta ūria Jehova aamwirire. Agithi mūkuru-ini wa Kerithu, mwena wa irathiro wa Jorodani, na agikara kuo. ⁶ Mahuru maamūtwaragira mūgate na nyama rūciini, na makamūtwarira mūgate na nyama hwa-ini, nake akanyuuga maaī ma karūi kau.

Mūtumia wa Ndigwa wa Zarefathu

⁷ Thuutha ūcio, karūi kau gakhūa tondū gutikoretwo kūrī na mbura būriri ūcio. ⁸ Hīndi iyo kiugo kīa Jehova gīgikinyira Elija ringi, akīrwo atiri, ⁹ “Thi o rimwe nginya Zarefathu kū Sidoni ūgaikare kuo. Nīnjathite mūtumia wa ndigwa wa kū akūheage irio.” ¹⁰ Nī undū ūcio agithi Zarefathu. Hīndi iiri aakinyire kīhingo-ini gīa itūura, agikora mūtumia wa ndigwa hau akīungania tūkū. Akīmwiita, akīmūria atiri, “Wahota kūndehera tūi tūnini na gikombe nigeetha nyue?” ¹¹ Mūtumia ūcio agitua gūthi kūmūgiriira maaī-rī, akīmwiita, akīmwiira atiri, “Ndagūthaita ndehera kienyū kīa mūgate ndie.”

¹² Mūtumia ūcio akīmūcookeria atiri, “Ti-itherū o ta ūria Jehova Ngai waku atūuraga muoyo-rī, nī ndiri na mūgate no kamūtu kanini kari ndigithū-ini na tūguta tūnini tūri

* 16:24 nī ta kilo 68

cuba-inĩ. Na rĩu ndĩrongania tũkũ tũtũ ndware mũciĩ, nĩgeetha ngaruge irio ciakwa na mwana wakwa, nĩguo tũrĩe tũcooke tũkue.”

¹³ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Thiĩ mũciĩ na wĩke o ro ũguo woiga. No wambe ũndugĩre kamũgate kanini kuumanagia na kĩrĩa ũrĩ nakĩo, ũndehere ũcooke wĩthondekere wee na mwana waku. ¹⁴ Tondũ ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Ndĩgithũ ndĩrĩ hĩndĩ ĩgathira mũtu namo maguta matĩrĩ hĩndĩ magathira cuba-inĩ, nginya mũthenya ũrĩa Jehova akaheana mbura bũrũri-inĩ ũyũ.’”

¹⁵ Nake agĩthĩ agĩka o ũguo Elija aamwĩrĩre. Nĩ ũndũ ũcio o mũthenya nĩ kwarĩ na irio cia Elija, na cia mũtumia ũcio na nyũmba yake. ¹⁶ Nĩgũkorwo ndĩgithũ ndĩathiraga mũtu nayo cuba ndĩathiraga maguta, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija.

¹⁷ Thuutha ũcio mũriũ wa mũtumia ũcio mwene mũciĩ akĩrwarra. Nake akĩhĩrwo mũno makĩria, nginya agĩtiga kũhĩhia. ¹⁸ Mũtumia ũcio akĩra Elija atĩrĩ, “Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũrĩ naguo na nĩ, wee mũndũ wa Ngai? Kaĩ wokire kũndirĩkana mehĩa makwa, na ũurage mũrũ wakwa?”

¹⁹ Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nengera mũrũguo,” akĩmũruta moko-inĩ make, akĩmũtwarra kanyũmba ka igũrũ* karĩa aikaraga, akĩmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wake. ²⁰ Nake agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, kaĩ ningĩ warehere mũtumia ũyũ wa ndĩgwa mũtino, ũyũ njĩkarĩte ndĩ mũgeni gwake, na ũndũ wa kũreka mũriũ wake akue?” ²¹ Nake agĩtambũrũkia igũrũ rĩa kahĩĩ kau maita matatũ na agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, reke muoyo wa kahĩĩ gaka ũgacookerere!”

²² Jehova akĩĩgua gũkaya kwa Elija, naguo muoyo wa kahĩĩ kau ũgĩgacookerera, gagĩcooka muoyo. ²³ Elija akĩoya mwana ũcio akĩmũkũrũkia kuuma kanyũmba ka igũrũ, akĩmũtoonyia nyũmba. Akĩmũnengera nyina, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta kĩrore, mũrũguo arĩ muoyo!”

²⁴ Nake mũtumia ũcio akĩra Elija atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ ũrĩ mũndũ wa Ngai, na atĩ kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kiumĩte kanua gaku nĩ kĩa ma.”

18

Elija na Obadia

¹ Thuutha wa ihinda iraa, mwaka-inĩ wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija, akĩrwo atĩrĩ, “Ŭkĩra ũthĩĩ ũkeyonanie harĩ Ahabu, na thuutha wa ũguo nĩnguuria mbura bũrũri-inĩ ũyũ.” ² Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩthĩĩ kwĩonania kũrĩ Ahabu.

Na rĩrĩ, ng’aragu yarĩ nene mũno kũu Samaria, ³ nake Ahabu nĩatũmanĩre Obadia ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba yake ya ũthamaki. (Obadia aarĩ mwĩtĩkia weheanite mũno kũrĩ Jehova. ⁴ Rĩrĩa Jezebeli ooragithagia anabii a Jehova, Obadia nĩoete anabii igana rĩmwe akamahitha ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe andũ mĩrongo ĩtano, na akamaheaga irio na maaĩ.) ⁵ Ahabu akĩra Obadia atĩrĩ, “Thiũrũrũka bũrũri wothe ũthĩĩ ithima-inĩ ciothe, na ituamba-inĩ. No gũkorwo tuona handũ harĩ nyeki ĩngĩtũria mbarathi na nyũmbũ muoyo, nĩguo tũtikoorage nyamũ o na ĩmwe iitũ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio makĩgayana bũrũri ũcio o eerĩ o mũndũ kũrĩa egũtuakanĩria, Ahabu agĩthĩĩ mwena ũmwe na Obadia agĩthĩĩ mwena ũrĩa ũngĩ.

⁷ Rĩrĩa Obadia aathiiaga-rĩ, agĩtũngana na Elija. Obadia akĩmũmenya, akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthĩũ thĩ, akĩmũuria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe, mwathi wakwa Elija?”

⁸ Nake agĩcooka atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ nĩ, thiĩ ũkeere Ahabu mwathi waku atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’”

⁹ Obadia akĩmũuria atĩrĩ, “Kaĩ njĩkĩte ũuru ũrĩkũ, nĩguo ũũneane nĩ ndungata yaku moko-inĩ ma Ahabu njũragwo? ¹⁰ Ti-itheru o ta ũrĩa Jehova Ngai waku atũũruga muoyo-rĩ, gũtirĩ rũrĩrĩ kana ũthamaki mwathi wakwa atarĩ aatũmana ũgacario. Na rũrĩrĩ kana ũthamaki o wothe woiga ndũrĩ kuo, nake akehĩtithia andũ akuo moige na ma atĩ matikuonete. ¹¹ Na rĩu ũranjũra thiĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ ¹² Nĩ ndiũũ kũrĩa Roho wa Jehova angĩgũtwarra twatigana nawe. ĩngĩthĩĩ njĩre Ahabu ũguo na acooke akwage-rĩ, nĩekũnjũraga. No nĩ ndungata yaku ndũire hooyaga Jehova kuuma ndĩ o mũnini. ¹³ Wee mwathi wakwa-rĩ, kaĩ ũtarĩ waigua ũrĩa ndekire rĩrĩa Jezebeli ooragaga anabii a Jehova, ũrĩa ndaahithire anabii a Jehova igana rĩmwe ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe anabii mĩrongo ĩtano, na ngamaheaga irio na maaĩ? ¹⁴ Na rĩu ũranjũra thiĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ Nĩekũnjũraga!”

* **17:19** Kanyũmba ka igũrũ gaakoragwo karĩ ka ageni na ga kũigwo irio.

¹⁵ Elija akimwira atiri, “O ta uria Jehova Mwene-Hinya-Wothe uria ndungatagira aturaga muoyo-ri, ti-itheru ningwionthania ni mwene kuri Ahabu umuthi.”

Elija Kirima-ini gja Karimeli

¹⁶ Ni undu ucio Obadia agithi gutunga Ahabu akimwira uhoru ucio, nake Ahabu agithi gutunga Elija. ¹⁷ Riria Ahabu onire Elija, akimwira atiri, “Wee niwe, wee munyariiri wa Isiraeli?”

¹⁸ Elija akimucokeria atiri, “Ni ndinyariirite Isiraeli. No wee na nyumba ya thoguo, ni inyu mwikite ugo. Nimwatiganirie maathani ma Jehova na mukirumirira Baali. ¹⁹ Riu tumana andu moime Isiraeli guothe, moke tucemanie nao Kirima-ini gja Karimeli. Na urehe anabii ari a Baali magana mana ma mirongo itano na anabii a Ashera magana mana, ari maritagira metha-ini ya Jezebeli.”

²⁰ Ni undu ucio Ahabu agitumana Isiraeli guothe na agicookanirira anabii Kirima-ini gja Karimeli. ²¹ Elija agithi mbere ya andu akimeera atiri, “Ni nginya ri mugutuura muthanganagiria njira igiri? Angikorwo Jehova niwe Ngai-ri, murumirirei, no angikorwo Baali niwe Ngai-ri, mukimurumirire we.”

No andu acio matiamucokerie undu o na umwe.

²² Hindi iyo Elija akimeera atiri, “Ni nyiki no ni ndigitwo ndi munabii wa Jehova, no Baali ari na anabii magana mana ma mirongo itano. ²³ Tureherei ndegwa igiri. Reke methuurire ndegwa imwe, na mamitinangie icunji, macooke mamigirire ngu iguru, no matigaakie mwaki. Na ni haarire ndegwa iyo ingi, na ndimigirire ngu iguru, na ndigwakia mwaki. ²⁴ Ningi mucooke mukaire ruitwa ria ngai wanyu, na ni ngaire ruitwa ria Jehova. Na ngai uria ugucokia mahooya na undu wa kurehe mwaki-ri, ucio niwe Ngai.”

Nao andu othe makiuga atiri, “Uguo woiga ni wega.”

²⁵ Elija akira anabii a Baali atiri, “Thurai ndegwa imwe, mwambirire kumiharira, tondū ni inyu mukiri aingi. Mukaire ruitwa ria ngai wanyu, na mutigaakie mwaki.” ²⁶ Tondū ucio makoya ndegwa ria maheirwo makimiharira.

Magikaira ruitwa ria Baali kuuma rucini nginya miharo, makianirira makiugaga atiri, “Wee Baali tiguie!” No matigana gucokerio, tondū gutiarī mundu wa kumacokeria. Nao makirugaruga, makinaga, na magithiururukaga kigongona kiu maathondekete.

²⁷ Miharo yakinya-ri, Elija akiambirira kumanyurira, akimeera atiri, “Anirai muno Ti-itheru we akiri ngai! No gikorwo e na maundu arecira, kana e na mhang’o, kana agathi rugendo. No gikorwo niakomete na no nginya okiro.” ²⁸ Tondū ucio makianirira muno, na magitemanga na hiu cia njora na matimu, nginya thakame ikiambirira kunyuruka, tondū ucio niguu warī mutugo wao. ²⁹ Na riri, miharo yahituka-ri, magithi o na mbere na urathi wao wa matuhū nginya ihinda ria igongona ria hwai-ini. No gutiarī na macookio, na gutiarī o na umwe wa kumacokeria, na gutiarī o na umwe wa kumarumbuya.

³⁰ Ningi Elija akira andu othe atiri, “Okokaai hakuhi na ni” Nao andu acio magithi hakuhi nake. Elija agicokereria kigongona kia Jehova tondū nigithukangitio.

³¹ Elija akoya mahiga ikumi na meeri kuringana na mihiriga ya njiarwa cia Jakubu, uria wakinyirwo ni kiugo kia Jehova akirwo atiri, “Urutagwo Isiraeli.” ³² Nake agitaka kigongona na mahiga macio ruitwa-ini ria Jehova, na akienja mutaro mwarī ungiganira ibaba igiri* cia mbegu, ukirigicira kigongona kiu. ³³ Akira ngu, agitananga ndegwa iyo icunji, na akimigirira ngu iguru. Ningi akimeera atiri, “Iyuria mitungi ina minene maa, mumaitirire iguru ria iruta na iguru ria ngu.”

³⁴ Akimeera atiri, “Ikai ugo ringi,” nao magika o ro ugo.

Akimaatha akimeera atiri, “Ikai ugo riita ria gatatu,” nao magika ugo riita ria gatatu. ³⁵ Namo maa macio magitherera guthiururuka kigongona, o na makiyura mutaro.

³⁶ Ihinda ria kuruta igongona-ri, munabii Elija agiokooka hau mbere na akihooya atiri: “Wee Jehova Ngai wa Ibrahīmu, na Isaaka, na Isiraeli, reke kumenyeke umuthi ati Wee niwe Ngai thini wa Isiraeli, na ningi ati ni ndi ndungata yaku na njikite maundu maya mothe o ta uria unjathite. ³⁷ Njigua, Wee Jehova, njigua, nigeetha andu aya mamenye ati Wee Jehova niwe Ngai, na ati nukugarura ngoro ciao igucokerere.”

³⁸ Naguo mwaki wa Jehova ugikuruka ugicina igongona, na ngu icio, na mahiga, o na tiri, ningi uking’aria maa maria maarī mutaro.

* 18:32 ni ta kilo 15

³⁹ Hīndī ĭrīa andū othe moonire ūndū ūcio, makīgūa, magīturumithia mothiū thī, makīanīrīra makiuga atīrī, “Jehova nīwe Ngai! Jehova nīwe Ngai!”

⁴⁰ Nake Elija agīatha andū acio akīmeera atīrī, “Nyīitai anabii acio a Baali. Mūtikareke o na ūmwe wao oore!” Nao makīmānyīita, nake Elija akiuga maikūrūkiō gītumba-inī gīa Kishoni mooragīrwo kuo.

⁴¹ Nake Elija akīra Ahabu atīrī, “Thī ūrie na ūnyue tondū kūrī na mūhūyūko wa mbura nene.” ⁴² Nī ūndū ūcio Ahabu agīthī, akīrīa na akīnyua, nowe Elija akīambata Kīrīma igūrū gīa Karimeli, akīnamīrīra nginya thī, agītoonyia mūtwe gatagatī ka maru make.

⁴³ Nake akīra ndungata yake atīrī, “Thī ūcūthīrīrie iria-inī,” nayo ikīambata ĭgīcūthīrīria.

ĭkiuga atīrī, “Hatīrī kindū.”

Nake Elija akīmīra ĭcooke ho rīngī na rīngī maita mūgwanja.

⁴⁴ Riita rīa mūdwanja ndungata iyo ikīmīra atīrī, “Nī harī na gatu kanini kaigana guoko kwa mūdū karoimīra kuuma iria-inī.”

Nī ūndū ūcio Elija akīmīra atīrī, “Thī ūkeere Ahabu atīrī, ‘Ohania ngaari yaku ya ita, ūkūrūke ūtanahingīrīrio nī mbura.’”

⁴⁵ Hīndī iyo igūrū rīgīthimba nī ūndū wa matu, na rūhuho rūkīhurutana, gūkiura mbura nene, nake Ahabu akīhaica ngaari yake agīthī Jezireeli. ⁴⁶ Naguo hinya wa Jehova ūgūka igūrū rīa Elija, akīhotora akīrūmia nguo yake na mūcibi, akīhanyūka e mbere ya Ahabu, o nginya Jezireeli.

19

Elija Kūūrīra Horebu

¹ Na rīrī, Ahabu akīra Jezebeli ūrīa wothe Elija eekīte, o na ūrīa ooragīthīte anabii othe a Baali na rūhiū rwa njora. ² Nī ūndū ūcio Jezebeli agītūmīra Elija mūdū akamwīre atīrī, “Ngai ciakwa iroothūra o na ikīrīrīrie gūthūra, angīkorwo ihinda ta rīrī rūciū, ndigatūma muoyo waku ūhaane ta wa ūmwe wa anabii acio ūrooragire.”

³ Elija agītīgīra akīra nīguo ahonokie muoyo wake. Aakinya Birishiba kūu Juda, agītiga ndungata yake kuo, ⁴ nowe mwene, agīthī rūgendo rwa mūthenya ūmwe na kūu werū-inī. Agīkinya mūtī-inī wa mwethia, agīkara thī kūruru-inī kīaguo, akīhooya akue. Akiuga atīrī, “Jehova, nīnyonete mathīna ma kūnjigana. Oya muoyo wakwa; nī ndirī mwega gūkīra maithe makwa ma tene.” ⁵ Agīkoma toro hau rungu rwa mūtī ūcio.

O rīmwe mūraika akīmūhutia, akīmīra atīrī, “Ūkīra ūrie.” ⁶ Akīhūgūra, na hau mūtwe-inī wake haarī na mūgate wahīhītio na makara mahiū, na nī haarī na ndigīthū yarī na maaī. Akīrīa na akīnyua, agīcooka agīkoma rīngī.

⁷ Mūraika ūcio wa Jehova akīmūkora hīndī ya keerī, akīmūhutia, akīmīra atīrī, “Ūkīra ūrie nīgūkorwo rūgendo rūrīa rūrī mbere yaku nī rūraiho mūno.” ⁸ Nī ūndū ūcio agīkīra akīrīa na akīnyua. Akīgīa na hinya nī ūndū wa irio icio, agīthī matukū mīrongo ĭna, mūthenya na ūtukū, nginya agīkinya Horebu, kīrīma-inī kīa Ngai. ⁹ Kūu agīthī agītoonya ngurunga, akīraara ho.

Jehova Kuumīra Elija

Nakīo kiugo kīa Jehova gīkīmūkinyīra, akīurio atīrī, “Elija, ūreka atīa haha?”

¹⁰ Nake agīcookia atīrī, “Nī ngoretwo ndī na kīyo kīnene nī ūndū wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andū a Isiraēli nao nīmaregete kīrīkanīro gīaku, makamomora igongona ciaku, na makoora ga anabii aku na rūhiū rwa njora. No nī nyiki ndigarīte, na rīu o na nī nīmarageria kūnjūraga.”

¹¹ Nake Jehova akīmīra atīrī, “Ūma ūthī ūrūgame kīrīma-inī mbere ya Jehova, nīgūkorwo Jehova akīrī kūhītūkīra ho.”

Hīndī iyo rūhuho rūnene rwa hinya rūgīatūranga irīma na rūgīthethera mahiga mbere ya Jehova, no Jehova ndaarī gīthingithia-inī rūu. Thuutha wa rūhuho gūkīgīa gīthingithia, no Jehova ndaarī gīthingithia-inī kīu. ¹² Thuutha wa gīthingithia gūgūka mwakī, no Jehova ndaarī mwakī-inī ūcio, na thuutha wa mwakī ūcio gūgūka mūgambo mūceke, mūhooreru. ¹³ Rīrīa Elija aigūre mūgambo ūcio, akīguucia nguo yake akīhumbīra ūthīū,* na akīuma akīrūgama mūromo-inī wa ngurunga.

Hīndī iyo mūgambo ūkīmūria atīrī, “Elija, ūreka atīa haha?”

¹⁴ Nake agīcookia atīrī, “Nī ngoretwo ndī na kīyo kīnene nī ūndū wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andū a Isiraēli nao nīmaregete kīrīkanīro gīaku, makamomora

* **19:13** Elija aahumbīre ūthīū wake nīgūkorwo gūtīrī mūdū ūngionire Ngai na atūre muoyo.

igongona ciaku, na makooraga anabii aku na rühiü rwa njora. No niü nyiki ndigarite, na rüu o na niü nîmarageria künjûraga.”

¹⁵ Jehova akîmwîra atîrî, “Ükîra ücookere o njîra îrîa wokîire, üthîi nginya Werü wa Dameski. Wakinya kuo-rî, ütîrîrie Hazaeli maguta atuîke müthamaki wa Suriata. ¹⁶ Ücooke ütîrîrie Jehu mürü wa Nimushi maguta atuîke müthamaki wa Isiraeli, na ütîrîrie Elisha mürü wa Shafatu wa kuuma Abeli-Mehola maguta nîguo atuîke mûnabii ithenya riaku. ¹⁷ Jehu nîakooraga üria wothe ükaahonoka rühiü rwa njora rwa Hazaeli, nake Elisha nîakooraga üria wothe ükaahonoka rühiü rwa njora rwa Jehu. ¹⁸ Na rîrî, nîndîtigîrie ngiri mûgwanja thîini wa Isiraeli, othe arîa matarî maaturîria Baali ndu, na matarî maamîmumunya.”

Elisha Gûtuika Mûrutwo wa Elija

¹⁹ Nî ündü ücio Elija akiuma küu, agîthîi agîkora Elisha mürü wa Shafatu. Aaciimbaga na ndegwa ikümi na igîrî ciohanîtio na macooki igîrî igîrî, nowe aatwarithagia icooki rîa ikümi na meerî. Elija agîthîi harî we na akîmûikîria nguo yake ya igîrî. ²⁰ Nake Elisha agîtiganîria ndegwa ciake akîrûmîrîria Elija. Akîmwîra atîrî, “Njîtîkîria ngoigîre baba na maitü ühoro, njooke njûke tûthîi nawe.”

Nake Elija akîmûcookeria atîrî, “Cooka, kaî arî atîa ndagwîka?”

²¹ Nî ündü ücio Elisha akîmütiga, agîcooka. Akîoya ndegwa icio ciake cia macooki, agîcithînja. Agîakia mwaki na mîraü, akîruğa nyama, agîcihe andü makîrîa. Thuutha ücio akiumagara, akîrûmîrîria Elija, agîtuîka müteithia wake.

20

Beni-Hadadi Gûtharîkîra Samaria

¹ Na rîrî, Beni-Hadadi müthamaki wa Suriata agîcookanîrîria mbütü ciake ciothe cia ita, agîtwarana hamwe na athamaki mîrongo îtatü na eerî, marî na mbarathi na ngairi cia ita, akîambata akîrigîcîria itüura rîa Samaria na akîrîtharîkîra. ² Agîtûma andü mathîi itüura rîu inene kûrî Ahabu müthamaki wa Isiraeli, makamwîre atîrî, “Beni-Hadadi ekuuga üü: ³ ‘Betha na thahabu ciaku nî ciakwa, nao atumia aku na ciana ciaku, arîa ega müno, nî akwa.’”

⁴ Nake müthamaki wa Isiraeli akîmûcookeria atîrî, “O üguo uugîte, wee müthamaki mwathi wakwa-rî, niü mwene ndî waku, na kîrîa gîothe ndî nakîo nî gîaku.”

⁵ Nao andü acio maatûmîtwo magîcooka rîngî makiuga atîrî, “Beni-Hadadi ekuuga üü: ‘Ndaatûmanire ngîenda betha ciaku, na thahabu, na atumia aku, o na ciana ciaku. ⁶ No ihînda ta rîrî rüciü nîngatûma anene akwa moke moiruurie nyûmba ya üthamaki na nyûmba cia anene aku. Nîmagataha indo ciothe iria cia bata, macikuae.’”

⁷ Müthamaki wa Isiraeli agîta athuuri othe a bürûri ücio, akîmeera atîrî, “Githî mütirona atî mündü üyü nî haaro aracaria! Rîrîa aatûmanire agîtia atumia akwa na ciana ciakwa, na betha na thahabu ciakwa-rî, niü ndiamûgiririe.”

⁸ Athuuri na andü othe makîmûcookeria atîrî, “Tiga kûmûthîkîrîria, na ndügetîkîre maündü macio mothe arenda.”

⁹ Nake agîcookeria andü acio maatûmîtwo nî Beni-Hadadi, akîmeera atîrî, “Îrai müthamaki, mwathi wakwa atîrî, ndungata yaku nîgwîka maündü marîa woririe rîa mbere, no ündü üyü ürenda rîu ndîngîwîitîkîra.” Magîthîi magîcookeria Beni-Hadadi ühoro ücio.

¹⁰ Nîngî Beni-Hadadi agîtûma ühoro rîngî kûrî Ahabu, akîmwîra atîrî, “Ngai iroothüura na ikîrîrîrie gûthüura, kûngîtigara rûkûngü Samaria rûiganu rwa kühe andü akwa o mündü ngundi îmwe.”

¹¹ Müthamaki wa Isiraeli agîcookia atîrî, “Mwîrei üü: ‘Mündü üria üreyooha indo cia mbaara ndaagîrîrwo nî gwîtîa ta mündü üria üraciruta.’”

¹² Hîndî îria Beni-Hadadi aiguire ühoro ücio rîrîa we na athamaki acio manyuuaga me hema-inî ciao, agîatha andü ake akîmeera atîrî, “Mwîhaarîriei gûtharîkîra Samaria.” Nî ündü ücio makîlhaarîria gûtharîkîra itüura rîu inene.

Ahabu Gûtooria Beni-Hadadi

¹³ Ihînda rîu mûnabii agîuka kûrî Ahabu müthamaki wa Isiraeli, akîmwîra atîrî, “Jehova ekuuga üü: ‘Nîürona ita rîrî inene üü? Nîngûrîneana moko-inî maku ümüthî, nîgeetha ümenye atî nî nî ü Jehova.’”

¹⁴ Nake Ahabu akîürîa atîrî, “No nüü ügwîka üguo?”

Nake mûnabii ücio akîmûcookeria atîrî, “Jehova ekuuga üü: Anene ethî arîa matongoragia mbütü cia bürûri nîo megwîka üguo.”

Nîngî akîürîa atîrî, “Na nüü ükaambîrîria mbaara?”

Nake mūnabii akīmūcookeria atīrī, “Nīwe ūkaamīambīrīria.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio Ahabu agūta anene arīa ethī 232 arīa maatongoragia mbūtū cia būrūri. Ningī agīcookanīrīria andū acio angī a andū a Isiraeli othe maari 7,000. ¹⁶ Nao makiumagara mīarahō hīndī irīa Beni-Hadadi na athamaki acio mīrongo itatū na eerī arīa maari rūmwe nake, maanyuuga njoohi marī hema-inī ciao. ¹⁷ Anene acio ethī maatongoragia mbūtū cia būrūri nīo maathiire mbere.

Hīndī iyo Beni-Hadadi nīatūmīte andū a gūthigaana, nao makīmūrehere ūhorō atīrī, “Nī kūrī na andū marooka moimīte Samaria.”

¹⁸ Nake akiuga atīrī, “Angīkorwo mokūte na thayū-rī, manyiitei marī muoyo; angīkorwo nī mbaara ya marehe-rī, manyiitei marī muoyo.”

¹⁹ Anene acio ethī atongoria a mbūtū cia būrūri makiumagara kuuma itūūra-inī marūmīrīrwo nī mbūtū ya ita, ²⁰ na o mūdū akīūruga thū yake. Nī ūndū ūcio Asuriata makīūra maingatīhītio nī andū a Isiraeli. No Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata akīūra ahaičite mbarathi me na andū amwe ake arīa ahaici a mbarathi. ²¹ Mūthamaki wa Isiraeli akīmatīndīka na agītooria mbarathi na ngaari cia ita, akīūruga Asuriata aingī mūno.

²² Thuutha ūcio mūnabii agīkora mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī, “Wīhaarīrie wega, na wone ūria kwagīrīre nī gwīkwo, tondū kīmera kīrīa gīgūka mūthamaki wa Suriata nīagagūtharīkīra rīngī.”

²³ Ihinda-inī rīu anene a mūthamaki wa Suriata makīmūtaara atīrī, “Ngai cia andū a Isiraeli nī ngai cia irīma-inī. Kū nīkīo gīatūmire matūkīrie hinya. No tūngīhūrana nao werū-inī, ti-itherū nītūkamakīria hinya. ²⁴ Īka atīrī: Eheria athamaki othe kuuma mbūtū-inī ciao, na ūmakūrianie na anene angī. ²⁵ No ngīya warahūre ita ta rīrīa wateire, mbarathi o harī mbarathi, na ngaari ya ita harī o ngaari ya ita, nīgeetha tūhote kūrūa na Isiraeli werū-inī. Ti-itherū hīndī iyo nī tūgaakorwo tūrī na hinya kūmakīra.” Mūthamaki agītīkania nao na agīka o ūguo.

²⁶ Kīmera kīrīa kīarūmīrīre gīakīnya-rī, Beni-Hadadi agīcookanīrīria Asuriata, magīthī Afeki makarūe na andū a Isiraeli. ²⁷ Rīrīa andū a Isiraeli o nao maacookanīrīrio na makīneo indo ciothe, makiumagara magatūngane nao. Andū a Isiraeli makīamba hema ciao ing’ethanīre nao matarīi ta tūrūuru twīrī twa mbūrī. Hīndī iyo Asuriata maiyūrīte būrūri ūcio wothe.

²⁸ Mūdū wa Ngai agīka, akīra mūthamaki wa Isiraeli atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Tondū Asuriata mareciiria Jehova nī ngai wa irīma-inī na ti ngai wa ituamba-inī-rī, nīngūneana mbūtū īno nene ūū moko-inī maku, nawe ūmenye atī nī nī nī Jehova.’”

²⁹ Ihinda rīa mīthenya mūgwanja maikarīre mambīte hema ciao mang’ethanīre, na mūthenya wa mūgwanja makīambīrīria mbaara. Andū a Isiraeli makīūruga thigari 100,000 cia magūrū cia Asuriata, mūthenya ūmwe. ³⁰ Acio angī makīūrīra itūūra inene rīa Afeki, kūrīa rūthingo rwagwīrīre andū ao 27,000. Nake Beni-Hadadi akīūrīra itūūra inene akīhītha kanyūmba ga thīnī.

³¹ Anene ake makīmwīra atīrī, “Ta rora, nītūiguīte atī athamaki a nyūmba ya Isiraeli nī marī tha. Twītīkīrie tūthī kūrī mūthamaki wa Isiraeli twīhotorete nguo cia makūnia njohero na twīrigiicīrie mīhīndo mītwe iitū. No gūkorwo nīagetīkīra kūhonokia muoyo waku.”

³² Makīhotora nguo cia makūnia njohero, na makīrigiicīria mīhīndo mītwe yao, magīthī kūrī mūthamaki wa Isiraeli, makīmwīra atīrī, “Ndungata yaku Beni-Hadadi egūkwīra atīrī, ‘Ndagūthaita reke ndūre muoyo.’”

Nake mūthamaki akīmooria atīrī, “Arī o muoyo? Ūcio-rī, nī mūrū wa baba.”

³³ Andū acio makīigua ūguo meerwo taarī kīmenyithia kīega, makīgwatīria kiugo gīake, makiuga atīrī, “Ī nīguo, Beni-Hadadi nī mūrū wa thoguo.”

Mūthamaki akiuga atīrī, “Thīi mūmūrehe.” Rīrīa Beni-Hadadi oimīrīre, Ahabu akīmūingīria ngaari-inī yake ya ita.

³⁴ Beni-Hadadi akīra Mūthamaki Ahabu atīrī, “Nīngūgūcookeria matūūra marīa baba aatunyire thoguo, nawe ūthondeke kūdū kwa wonjoria thīnī wa Dameski, o ta ūria baba eekīte Samaria.”

Nake Ahabu akiuga atīrī, “Kūngīgīa na kīrīkanīro kīa ūiguano witū nawe, nīngūrekereria ūthīi.” Nī ūndū ūcio magīthondeka kīrīkanīro kīa ūiguano, akīmwtīkīria athīi.

Mūnabii Gūtūra Ahabu Cīra

³⁵ Na ūndū wa kiugo kīa Jehova, mūdū ūmwe wa arīi a anabii nīerire mūdū wa thīrītū yake atīrī, “Ngūtha na mūtī waku wa mbaara,” no mūdū ūcio akīrega.

³⁶ Nĩ ùndũ ùcio mũnabii akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ ndũnathĩkĩra Jehova-rĩ, wathĩĩ wandiga o ùguo nũkũũragwo nĩ mũrũũthi.” Na thuutha wa mũndũ ùcio gũthĩĩ-rĩ, agĩkorwo nĩ mũrũũthi, ùkĩmũũraga.

³⁷ Nĩngĩ mũnabii akĩona mũndũ ùngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaiha ngũtha,” nake mũndũ ùcio akĩmũgũtha na akĩmũtĩhia. ³⁸ Mũnabii agĩthĩĩ, akĩrũgama mũkĩra-inĩ wa nĩra etereire mũthamaki. Ehumbĩrĩe maito na gĩtambaya kĩa mũtwe nĩguo ndakamenyeke. ³⁹ Na rĩra mũthamaki aahĩtũkaga-rĩ, mũnabii ùcio akĩmwĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndungata yaku ndĩrathĩite harĩa mbaara ineneheire, nake mũndũ ùmwe arooka kũrĩ nĩ arĩ na mũndũ mũtahe, aranjĩra atĩrĩ, ‘Rangĩra mũndũ ùyũ, na angĩũra, wee nĩwe ùkooragwo handũ hake, kana ùrĩhe taranda ùmwe* ya betha.’ ⁴⁰ Hĩndĩ rĩa ndungata yaku yagĩire na mĩhang’o ya haha na harĩa mũndũ ùcio akĩũra.”

Mũthamaki wa Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩrĩo ituĩro rĩaku, o ta ùguo wee mwene woiga.”

⁴¹ Hĩndĩ ùyo mũnabii akĩeheria gĩtambaya maito-inĩ na ihenya, nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũmenya atĩ nĩ ùmwe wa anabii. ⁴² Akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Jehova ekuuga ùũ: ‘Nĩũrekereire mũndũ ùria nĩ ndĩratũite atĩ no nginya akue. Nĩ ùndũ ùcio wee nĩwe ùgũkua handũ hake, nao andũ aku mooragwo handũ ha andũ ake.’” ⁴³ Mũthamaki wa Isiraeli agĩthĩĩ Samaria nyũmba-inĩ yake ya ùthamaki athitĩtie gĩthiithi na arĩ mũrakaru.

21

Mũgũnda wa Mĩthabibũ wa Nabothu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ùcio gũkĩgĩa na ùndũ wakonĩ mũgũnda wa mũthabibũ wa Nabothu ùria Mũjezireeli. Mũgũnda ùcio wa mũthabibũ warĩ kũu Jezireeli, hakuĩ na nyũmba ya ùthamaki ya Ahabu mũthamaki wa Samaria.* ² Nake Ahabu akĩra Nabothu atĩrĩ, “He mũgũnda waku wa mũthabibũ haandage mboga, tondũ ùrĩ hakuĩ na nyũmba yakwa ya ùthamaki. Nĩngũgũkũũranĩria na mũgũnda ùngĩ wa mũthabibũ mwega gũkĩra ùyũ, kana ùngĩona arĩ wega, no ngũhe mbeeca ciiganĩte thogora waguo.”

³ No Nabothu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova arogiria ngũhe igai rĩa maithe makwa.”

⁴ Nĩ ùndũ ùcio Ahabu akĩnũka athitĩtie gĩthiithi na arĩ mũrakaru, tondũ Nabothu ùria Mũjezireeli nĩamwĩrĩre atĩrĩ, “Ndingĩkũhe igai rĩa maithe makwa.” Agĩkoma ùrĩrĩ wake ang’athĩtie na akĩrega kũria irio.

⁵ Nake Jezebeli mũtumia wake akĩngĩra akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ùtukie gĩthiithi? Ùrarega kũria irio nĩkĩ?”

⁶ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ nĩrĩre Nabothu ùria Mũjezireeli atĩrĩ, ‘Nyenderia mũgũnda waku wa mũthabibũ, kana ùngĩona kwagĩrĩre, ngũhe mũgũnda ùngĩ wa mũthabibũ handũ haguo.’ No anjĩra atĩrĩ, ‘Ndingĩkũhe mũgũnda wakwa wa mũthabibũ.’”

⁷ Jezebeli mũtumia wake akĩmwĩra atĩrĩ, “Ùguo nĩguo ùgwĩka arĩ we mũthamaki wa Isiraeli? Ùkĩra ùrĩe! Kena. Nĩ nĩ ngũkũhe mũgũnda wa mũthabibũ wa Nabothu ùcio Mũjezireeli.”

⁸ Nĩ ùndũ ùcio akĩandĩka marũa na rĩtwa rĩa Ahabu, na akĩmahũũra mũhũũri wake, akĩmatũma kũrĩ athuuri na anene arĩa maatũũranagia na Nabothu ituũra-inĩ rĩake inene. ⁹ Marũa-inĩ macio aandĩkĩte ùũ:

“Anĩrĩrai mũthenya wa kwĩhinga kũria irio, na mũikarĩrie Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ ka andũ. ¹⁰ No mũige imaramari igĩrĩ imũng’etheire, mũciĩre irute ùira wa atĩ nĩarumĩte Ngai na akaruma mũthamaki. Mũcooke mũmũmie nja ya ituũra mũmũhũre na mahiga nyuguto nginya akue.”

¹¹ Nĩ ùndũ ùcio athuuri na anene arĩa maatũũraga ituũra-inĩ inene rĩa Nabothu magĩka o ta ùria Jezebeli aathanĩte marũa-inĩ macio aamaandĩkĩre. ¹² Makĩanĩrĩra mũthenya wa kwĩhinga kũria irio, na magĩkarĩria Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ-inĩ ka andũ. ¹³ Nĩngĩ imaramari igĩrĩ igĩkara imũng’etheire, na ikĩruta thitango ya gũũkĩrĩra Nabothu mbere ya andũ, ikiuga atĩrĩ, “Nabothu nĩarumĩte Ngai, na akaruma mũthamaki.” Nĩ ùndũ ùcio makĩmũumia nja ya ituũra inene, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto nginya agĩkua. ¹⁴ Magĩcooka magĩtwara ùhoru kũrĩ Jezebeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nabothu nĩmũhũũre na mahiga nyuguto na nĩ mũkuũ.”

* 20:39 nĩ ta kilo 34 * 21:1 Samaria nĩrĩo rĩarĩ ituũra inene rĩa Ùthamaki wa Gathigathini.

¹⁵ Jezebeli aarikia kũigua atĩ Nabothu nĩahũritwo na mahiga nyugoto agakuarĩ, akĩira Ahabu atĩrĩ “Ūkĩra wĩgwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ūria Mũjezeeli ūcio araregete gũkwenderia. Ndari muoyo, niakuite.” ¹⁶ Hĩndĩ irĩa Ahabu aigũire atĩ Nabothu niakuite, agũkĩra, agĩkũrũka akegwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu.

¹⁷ Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ūria Mũtishibi akĩrwo atĩrĩ, ¹⁸ “Ikũrũka ūgatũnge Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, ūria wathanaga Samaria. Rũu arĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ wa Nabothu kũria athũite kwĩgwatĩra mũgũnda ūcio ūtuĩke wake. ¹⁹ Mwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ūũ: Githĩ ndũuragĩte mũndũ na ūkaamũtunya indo ciake?’ Ningĩ ūmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ūũ: Handũ harĩa ngui iracũniire thakame ya Nabothu-rĩ, hau no ho ngui igaacũnĩra thakame yaku, iĩ, yaku wee mwene!’”

²⁰ Nake Ahabu akĩira Elija atĩrĩ, “Wee thũ yakwa, anga nĩwangora!”

Nake Elija agĩcookia atĩrĩ, “Iĩ, nĩndagũkora, tondũ nĩwĩrutũire gwĩka ūũru maitho-inĩ ma Jehova. ²¹ ‘Na rĩrĩ, nĩngũkũrehere mwanangĩko. Nĩngũniina njiaro ciaku, na niĩnĩre Ahabu ciana ciothe cia arũme thĩnĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana ūria ūtarĩ ngombo. ²² Nĩngatũma nyũmba yaku ihaane o ta ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mũrũ wa Ahija, tondũ nĩũndakarĩtie na ūgatũma Isiraeli mehie.’

²³ “Naguo ūhoru ūkonĩ Jezebeli, Jehova ekuuga ūũ: ‘Ngui nĩngatambuurangĩra Jezebeli rũthingo-inĩ rwa Jezireeli.’

²⁴ “Andũ a Ahabu arĩa magaaũũra itũũra-inĩ, makaarĩo nĩ ngui. Nao arĩa magaaũũra mĩgũnda-inĩ makaarĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ.”

²⁵ (Na rĩrĩ, gũtirĩ kuoneka mũndũ ta Ahabu werutũire gwĩka ūũru maitho-inĩ ma Jehova, aringĩrĩrio nĩ mũtumia wake Jezebeli. ²⁶ Mĩtugo yake yarĩ mĩũru mũno nĩ ūndũ wa kũrũmĩrĩra mĩhianano ya kũhooywo ta ūria Aamori meekaga, arĩa Jehova aingatire akĩmeheria mbere ya Isiraeli.)

²⁷ Hĩndĩ irĩa Ahabu aigũire kiugo icio, agĩtarũranga nguo ciake, akĩhumba nguo ya ikũnia na akĩthinga kũria irio. Akomaga ehumbĩte nguo ya ikũnia na agathiaga enyĩhĩtie.

²⁸ Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ūria Mũtishibi, akĩũrio atĩrĩ: ²⁹ “Nĩwonete ūria Ahabu enyĩhĩtie mbere yakwa? Tondũ we nĩenyĩhĩtie, ndikarehe mwanangĩko ūyũ matukũ-inĩ make, no nĩngaũrehere nyũmba yake matukũ-inĩ ma mũrũ.”

22

Ūrathi wa Mikaya wa Gũũkĩrĩra Ahabu

¹ Na rĩrĩ, kwa ihinda rĩa mĩaka itatũ gũtiarĩ na mbaara gatagatĩ ga Suriata na Isiraeli. ² No mwaka-inĩ wa gatatũ, Jehoshafatu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka, agĩthĩ gũceerera mũthamaki wa Isiraeli. ³ Mũthamaki wa Isiraeli nĩakoretwo eera anene ake atĩrĩ, “Githĩ mũtiũũ atĩ Ramothu-Gileadi nĩ itũũra riitũ, na gũtirĩ ūndũ tũreka wa kũrĩoya rĩngĩ kuuma kũrĩ mũthamaki wa Suriata?”

⁴ Nĩ ūndũ ūcio akĩũria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩũgũthĩ na nĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi?”

Nake Jehoshafatu agĩcookeria mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nawe tũrĩ ūndũ ūmwẽ, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.” ⁵ No Jehoshafatu agĩcooka akĩira mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Amba ūtuĩrie na ūmenye ūtaaro wa Jehova.”

⁶ Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki wa Isiraeli agĩcookanĩrĩra anabii hamwe, nao maarĩ anabii ta magana mana, akĩmooria atĩrĩ, “Thĩi ngahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana ndigathĩ?”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩi, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki.”

⁷ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ūria tũngĩtũria ūhoru kuuma kũrĩ we?”

⁸ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ ūmwẽ ūria ūngĩtũtũrĩra ūhoru kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra ūndũ mwega, no maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake niwe Mikaya mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, “Mũthamaki ndagĩrũrwo nĩ kuuga ūguo.”

⁹ Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki wa Isiraeli agĩta ūmwẽ wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Mikaya mũrũ wa Imula narua.”

¹⁰ Hīndi iyo mūthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mūthamaki wa Juda mehumbite nguo ciao cia ūthamaki na magaikarira ifi ciao cia ūnene hau kihuhiro-ini kia ngano, itoonyero-ini rīa kīhingo gīa itūūra rīa Samaria, nao anabii othe maari ho makiratha me mbere yao. ¹¹ Na riri, Zedekia muru wa Kenaana niathondekete hia cia kigera, nake akiuga atiri, "Jehova ekuuga uu: 'Ici nicio mugatheeca Asuriata nacio nginya mumaniine.'"

¹² Nao anabii acio angii othe maarathaga o undu umwe, makoiga atiri, "Tharikira Ramothu-Gileadi na nūgūtooria, tondū Jehova nīekūrīneana moko-ini ma mūthamaki."

¹³ Mūdū ūria watūmītuo ageete Mikaya akīmwira uu, "Afiriri, anabii aria angii othe maaritie o ta mūdū umwe, nao mararathira mūthamaki uhootani. Reke kiugo giaku giitukanie na kiao, na warie undu mwega."

¹⁴ Nowe Mikaya akiuga atiri, "Ti-itheru o ta ūria Jehova atūuraga muoyo, ni ngūmwira o ūria Jehova ekunjira."

¹⁵ Hīndi iria aakinyire-ri, mūthamaki akīmūria atiri, "Mikaya, tūthii tūkahūuranire itūūra rīa Ramothu-Gileadi, kana tūtigaathi?"

Nake Mikaya akīmūcookeria atiri, "Ritharikire na uhootane, tondū Jehova nīekūrīneana moko-ini ma mūthamaki."

¹⁶ Mūthamaki akīmwira atiri, "Ni maita maigana ngūtūūra ngwīhithagia ndūkae kūnjira uhoru ūngi, tiga uhoru wa ma thini wa ritwa rīa Jehova?"

¹⁷ Nake Mikaya akīmūcookeria atiri, "Ndironire andu a Isiraeli othe mahurunjūkiire irima-ini ta ng'ondū itari na murithi, nake Jehova aroiga atiri, 'Andu aya matiri na mwathi. O mūdū niarekwo ainūke gwake na thayu.'"

¹⁸ Nake mūthamaki wa Isiraeli akūria Jehoshafatu atiri, "Githi ndikwiriire ati ndari hīndi angīndathira uhoru mwega, tiga o ūria mūuru?"

¹⁹ Mikaya agithii na mbere, akiuga atiri, "Ni undu ūcio thikirira kiugo kia Jehova: Ndironire Jehova aikariire giti giake kia ūnene arī na mbūtū yothe ya iguru irugamite imūthiurūkiire mwena wa ūrio na wa ūmotho. ²⁰ Nake Jehova akūria atiri, 'Nū ūkūheenereria Ahabu ni guo atharikire Ramothu-Gileadi, nigeetha athii agakuire kuo?'

"Umwe akiuga uu, na ūria ūngi uu. ²¹ Marigirio-ini roho umwe ūkiūmira, ūkirūgama mbere ya Jehova, ūkiuga atiri, 'Ni ni ngūmūheenereria.'

²² "Jehova akūria atiri, 'Ūkūmūheenereria afa?'

"Naguo ūkiuga atiri, 'Nigūthii ngūthii ndūke roho wa maheeni tūnua-ini twa anabii ake othe.'

"Jehova akiuga atiri, 'Wee nūkūhota kūmūheenereria. Thii ūgeeke ūguo.'

²³ "Ni undu ūcio Jehova nīekirite roho wa maheeni tūnua-ini twa anabii aya aku othe. Jehova niagwathiriire mwanangiko."

²⁴ Hīndi iyo Zedekia muru wa Kenaana agīkuhīria na akīgūtha Mikaya rūhi rwa ūthii. Akīmūria atiri, "Kai roho wa Jehova aragereire kū rīria aroimire kūrī ni, ni guo aarie nawe?"

²⁵ Mikaya agīcookia atiri, "Nīūkamenya mūthenya ūria ūgaathi kwīhitha kanyūmba ka na thini."

²⁶ Mūthamaki wa Isiraeli agīathana, akiuga atiri, "Oyai Mikaya mūmūcookie kūrī Amoni mwathi wa itūūra inene, na kūrī Joashu muru wa mūthamaki, ²⁷ na muge atiri, 'Mūthamaki ekuuga uu: Mūdū ūyū nīaikio njeera na ndakaheo kīndū gīa kūrīa tiga mūgate na maa, nginya rīria ngaacooka na thayu.'"

²⁸ Mikaya akiuga atiri, "Ūngīgaacooka na thayu-ri, no gūtuikiire ati Jehova ndaaritie na ni." Agicooka akiuga atiri, "Iguai uhoru wakwa, inyu andu aya inyuothe!"

Ahabu Kūragirwo Ramothu-Gileadi

²⁹ Ni undu ūcio mūthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mūthamaki wa Juda makīambata nginya Ramothu-Gileadi. ³⁰ Nake mūthamaki wa Isiraeli akūria Jehoshafatu atiri, "Ningūtoonya mbaara-ini ndīgarūrīte ndikamenyeke, no wee wīkire nguo cia ūthamaki." Ni undu ūcio mūthamaki wa Isiraeli akūgarūra ndakamenyeke na agītoonya mbaara-ini.

³¹ Na riri, mūthamaki wa Suriata niathite anene ake mīrongo itatū na eerī a ngaari cia ita, akoiga atiri, "Mūtikarūe na mūdū o na umwe, mūnene kana mūnini, tiga o mūthamaki wa Isiraeli." ³² Rīria anene a mbūtū cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magīciiria atiri, "Ti-itheru ūyū nīwe mūthamaki wa Isiraeli" Ni undu ūcio makīgarūrūka mamūtharikire, no rīria Jehoshafatu aakaire-ri, ³³ anene acio a ngaari cia ita makīona ati ūcio ti mūthamaki wa Isiraeli, magītiga kūmūngatithia.

³⁴ No mündũ ũmwe akĩgeeta ũta wake, agĩkia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagati-inĩ ka magathĩkanĩrio na nguo yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩra mũtwarithia wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ũndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.” ³⁵ Nayo mbaara ikĩneneha, igĩthĩ na mbere mũthenya wothe, nake mũthamaki agĩkara anyiitĩrĩrwo ngaari-inĩ yake ya ita ang’etheire Asuriata. Nayo thakame ikiura kuuma kironda giake hau aagurarĩtio, igĩtika ngaari-inĩ ya ita, na hwaĩ-inĩ ũcio agĩkua. ³⁶ Riũa rĩgĩthũa, gũkĩanĩrĩrwo kũrĩ mbũtũ cia ita, ikĩrwo atĩrĩ, “O mündũ nĩainũke itũũra riake; o mündũ nĩacooke bũrũri wake!”

³⁷ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩkua na agĩtwarwo Samaria, makĩmũthika kuo. ³⁸ Nao magĩthambĩria ngaari iyo ya ita karia-inĩ ga Samaria, (harĩa maraya meethambagĩra), nacio ngui igicũna thakame yake, o ta ũria kiugo kĩa Jehova kĩoigĩte.

³⁹ Namo maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Ahabu, hamwe na maũndũ marĩa we eekire, na nyũmba ya ũthamaki irĩa aakithirie na ikĩgemio na mĩguongo, o na matũũra marĩa airigire na thingo cia hinya, githĩ maũndũ macio matandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁴⁰ Ahabu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake.

Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda

⁴¹ Jehoshafatu mũrũ wa Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ĩna wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli. ⁴² Jehoshafatu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtano rĩria aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilihi. ⁴³ No maũndũ-inĩ mothe, aarũmĩrĩre mũthĩre ya ithe Asa na ndarĩ hĩndĩ aatiganire nayo; nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩre maithe-inĩ ma Jehova. O na kũrĩ ũguo-rĩ, kũndũ kũria gũtũgĩru gũtieherio, nao andũ magĩthĩ na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo. ⁴⁴ Ningĩ Jehoshafatu magĩkara marĩ na thayũ na mũthamaki wa Isiraeli.

⁴⁵ Maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Jehoshafatu, na maũndũ marĩa aahingirie, o na ũhootani wake mbaara-inĩ, githĩ matandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ⁴⁶ Nake akĩniina bũrũri-inĩ arũme arĩa maahũũraga ũmaraya na arũme arĩa angĩ mahooero-inĩ, arĩa maatigaire kuo kuuma hĩndĩ ya ũthamaki wa ithe Asa. ⁴⁷ Hĩndĩ iyo gũtiarĩ mũthamaki Edomu; mũnini wa mũthamaki nĩwe waathanaga.

⁴⁸ Nake Jehoshafatu nĩakire marikabu nyingĩ cia wonjoria, cia gũthĩ kũgĩra thahabu Ofiri, no itiigana gũthĩ, tondũ nĩcioinĩkangĩre kũu Ezioni-Geberi. ⁴⁹ Hĩndĩ iyo Ahazia mũrũ wa Ahabu akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Ītikĩria andũ akwa matherere hamwe na andũ aku,” nowe Jehoshafatu akĩrega.

⁵⁰ Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoram agĩthamaka ithenya riake.

Ahazia Mũthamaki wa Isiraeli

⁵¹ Ahazia mũrũ wa Ahabu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩrĩ. ⁵² Nake agĩka maũndũ mooru maithe-inĩ ma Jehova, tondũ nĩarũmĩrĩre mũthĩre ya ithe na nyina na mũthĩre ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũria watũmire Isiraeli mehie. ⁵³ Nake agĩtungatĩra Baali, akĩmĩnamĩrĩra akĩmĩhooya, na akĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli o ta ũria ithe eekĩte.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA ATHAMAKI

Jehova Gūtuīra Ahazia Ciira

¹ Na rīrī, thuutha wa gīkuū kīa Ahabu, andū a Moabi makīrega gwachīkīra Isiraeli.

² Na rīrī, Ahazia niāgwīte kuuma ndirica-inī ya nyūmba yake ya igūrū kūu Samaria, akagurario. Nī ūndū ūcio agītūma andū, akīmeera atīrī, “Thiīi mūkooorie Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi, kana hihī ningūhona nguraro ici.”

³ No mūraika wa Jehova akīra Elija ūrīa Mūtishibi atīrī, “Ambata, ūthiī ūtūngane na andū acio matūmitwo nī mūthamaki wa Samaria, ūmoorie atīrī, ‘Nī Ngai gūtarī thiīnī wa Isiraeli nīguo mūthiī mūkahooe ūhoru kuuma kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi?’

⁴ Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga ūū: ‘Ndūkuuma gītanda-inī hau ūkomete. Ti-itherū nūgūkua!’” Nī ūndū ūcio Elija agīthiī.

⁵ Rīrīa andū acio maatūmitwo maacookire kūrī mūthamaki, akīmooria atīrī, “Nī kīi gātūma mūcooke?”

⁶ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī harī na mūdū ūkire gūtūtūnga, aatwīra atīrī, ‘Cookai kūrī mūthamaki ūrīa ūmūtūmīte, mūmwīre atīrī, ‘Jehova ekūūria atīrī: Nī Ngai gūtarī thiīnī wa Isiraeli nīguo ūtūme andū makahooe ūhoru kuuma kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Nī ūndū ūcio ndūkuuma gītanda-inī hau ūkomete. Ti-itherū nūgūkua!’”

⁷ Nake mūthamaki akīmooria atīrī, “Mūdū ūcio ūkire kūmūtūnga na aamwīra ūguo-rī, ekūhaanaga atīa?”

⁸ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī mūdū wīhumbīte nguo ya guoya, na akeoha mūcibi wa ngoothi njohero.”

Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Ūcio oima Elija ūrīa Mūtishibi.”

⁹ Nake agītūmīra Elija mūnene wa thigari arī na gīkundi gīake kīa andū mīrongo itano; mūnene ūcio akīambata kūrī Elija, ūrīa waikarīte gacūmbirī ga kīrīma, akīmwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, mūthamaki ekuuga atīrī, ‘Ikūrūka!’”

¹⁰ Nake Elija agīcookeria mūnene ūcio atīrī, “Akorwo ndī mūdū wa Ngai-rī, mwaki nūikūrūke uume igūrū, ūgūcine hamwe na andū aya aku mīrongo itano!” Hīndī o iyo mwaki ūgūkūrūka kuuma igūrū, ūgūcina mūnene ūcio hamwe na andū ake.

¹¹ Ningī mūthamaki agītūmīra Elija mūnene ūngī wa thigari arī na andū ake mīrongo itano. Nake mūnene ūcio akīmwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, mūthamaki ekuuga atīrī, ‘Ikūrūka narua!’”

¹² Nake Elija akīmūcookeria atīrī, “Akorwo ndī mūdū wa Ngai-rī, mwaki nūikūrūke uume igūrū, ūgūcine hamwe na andū aya aku mīrongo itano!” Hīndī iyo mwaki wa Ngai ūgūkūrūka kuuma igūrū, ūgūcina mūnene ūcio hamwe na andū ake mīrongo itano.

¹³ Nī ūndū ūcio mūthamaki agītūma mūnene wa gatātū na andū ake mīrongo itano. Mūnene ūcio wa gatātū akīambata, agīturia ndu mbere ya Elija. Akīmūthaita, akīmwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, reke muoyo wakwa na wa andū aya mīrongo itano wonwo ūrī kīndū kīrī bata nīwe, ithuī ndungata ciaku! ¹⁴ Kīone, mwaki nūikūrūkīte kuuma igūrū, na ūgacina anene acio eerī a mbere hamwe na andū ao. No rīrī, reke muoyo wakwa wonwo ūrī kīndū kīrī bata nīwe!”

¹⁵ Nake mūraika wa Jehova akīra Elija atīrī, “Ikūrūkania hamwe nake, na ndūkamwītigīre.” Nī ūndū ūcio Elija agīkūrūka, agīkūrūkania nake nginya kūrī mūthamaki.

¹⁶ Nake akīra mūthamaki atīrī, “Jehova ekuuga ūū: Nī Ngai gūtarī thiīnī wa Isiraeli wa kūhooywo ūhoru nīwe, atī nīkīo ūgūtūma andū makahooe ūhoru kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Tondū nīwīkīte ūguo-rī, ndūrī hīndī ūkoima gītanda-inī kīu ūkomeire. Ti-itherū nūgūkua!” ¹⁷ Nī ūndū ūcio agīkūa, kūrīngana na kiugo kīa Jehova kīrīa kīarītio nī Elija.

Na tondū Ahazia ndaarī na mwana wa kahī-rī, Joramū nīwe watūkire mūthamaki ithenya rīake mwaka-inī wa keerī wa Jehoramū mūrū wa Jehoshafatu mūthamaki wa Juda. ¹⁸ Maūdū marīa mangī mothe makonī wathani wa Ahazia, na marīa eekire-rī, githī matiandīkītūo ibuku-inī rīa maūdū ma ihinda rīa athamaki a Isiraeli?

2

¹ Hīndī ĩrĩa Jehova aarĩ hakuhĩ kuoya Elija amũtware igũrũ arĩ thĩinĩ wa kũhuhũkanio kĩa rũhuho-rĩ, Elija na Elisha maarĩ njĩra-inĩ makiuma Giligali. ² Nake Elija akũra Elisha atĩrĩ, “Ikara haha; tondũ Jehova niandũmite thĩi Betheli.”*

Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na o ta ũrĩa ũtũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkũrũka magĩthĩi Betheli.

³ Hīndī iyo thiritũ ya anabii a kũu Betheli magũka kũrĩ Elisha, makĩmũria atĩrĩ, “Nĩumenyete atĩ Jehova niekuoya mwathi waku amweherie hariwe ũmũthĩ?”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩi nĩnjũũ, no mũtikaarie ũhoro ũcio.”

⁴ Ningĩ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Elisha, ikara haha; tondũ Jehova niandũmite thĩi Jeriko.”

Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na o ta ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩi Jeriko.

⁵ Nao andũ a thiritũ ya anabii a kũu Jeriko magĩkora Elisha makĩmũria atĩrĩ, “Nĩumenyete atĩ Jehova niekuoya mwathi waku amweherie hariwe ũmũthĩ?”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩi nĩnjũũ, no mũtikaarie ũhoro ũcio.”

⁶ Ningĩ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikara haha, tondũ Jehova niandũmite thĩi Jorodani.”

Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, na o ta ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o eerĩ magĩthĩi na mbere na rũgendo.

⁷ Nao andũ mĩrongo itano a thiritũ ya anabii magĩthĩi makĩrũgama haraaya, marorete harĩa Elija na Elisha maarũngĩi, hau rũũ-inĩ rwa Jorodani. ⁸ Nake Elija akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩmikũnja, akĩgũtha maaĩ nayo. Namo maaĩ makĩgayũkana mwena wa ũrĩo na wa ũmoho, nao eerĩ makĩringĩra thĩ nyũmũ.

⁹ Rĩrĩa maarĩkirie kũringa-rĩ, Elija akũra Elisha atĩrĩ, “Njũra atĩrĩ, nĩatĩa ingĩgwĩkĩra itaneherio hariwe?”

Nake Elisha akĩmũcokeria atĩrĩ, “Ngwenda kũgaya hinya wa roho waku maita meerĩ.”

¹⁰ Nake Elija akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũcio wahooya nĩ ũndũ mũritũ, no rĩrĩ, wanyona ngĩeherio hariwe-rĩ, niũgũtuĩka waku, no Waga kũnyona ndũgũtuĩka waku.”

¹¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa maatwaranĩte makĩaragia, o rĩmwe ngaari yarĩrĩmbũkaga mwaki na mbarathi ciarĩrĩmbũkaga mwaki ikiumĩra na ikĩmatigithũkania eerĩ, na Elija akĩambata igũrũ arĩ thĩinĩ wa kũhuhũkanio kĩa rũhuho. ¹² Elisha ona ũguo agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Ũũi baba-ĩ! Ũũi baba-ĩ! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!” Nake Elisha ndaacookire kũmuona rĩngĩ. Hīndī iyo akĩaũra nguo ciake, agĩcitembũranga.

¹³ Nake akĩoya nguo ya igũrũ ĩrĩa yagwĩte kuuma harĩ Elija na agĩthĩi akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani. ¹⁴ Ningĩ akĩoya nguo iyo ya igũrũ yagwĩte ikoiima harĩ Elija, akĩgũtha maaĩ nayo. Akĩũria atĩrĩ, “Rũu akĩrĩ ha Jehova, Ngai wa Elija?” Na rĩrĩa aagũthire maaĩ, makĩgayũkana maita meerĩ mwena wa ũrĩo na mwena wa ũmoho, nake akĩringa.

¹⁵ Andũ a thiritũ ya anabii kuuma Jeriko arĩa maacũthĩrĩrie makiuga atĩrĩ, “Roho wa Elija rĩu ũrĩ igũrũ rĩa Elisha.” Nao magĩthĩi kũmũtũnga, makĩnamĩrĩra thĩ mbere yake. ¹⁶ Nao makiuga atĩrĩ, “Ta kĩrore, ithui ndungata ciaku tũri na andũ marĩ hinya mĩrongo itano. Metĩkĩrie mathĩi magacarie mwathi waku. No gũkorwo Roho wa Jehova amuoire aamũtware kĩrĩma-inĩ kana gĩtuamba-inĩ.”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, tigai kũmatũma.”

¹⁷ No makĩmũringĩrĩria o nginya agĩconoka, akĩremwo nĩ kũrega. Nĩ ũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Matũmei.” Nao magĩtũma andũ mĩrongo itano, arĩa maamwethire mĩthenya itatũ, no matiigana kũmuona. ¹⁸ Na rĩrĩa maacookire kũrĩ Elisha, ũrĩa waikaraga Jeriko, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩthĩ ndiamwĩrĩre mũtigathĩ?”

Maaĩ Kũhonio

¹⁹ Andũ a itũũra rĩu inene makĩra Elisha atĩrĩ, “Mwathi witũ, itũũra rĩrĩ rĩrĩ handũ hega, o ta ũrĩa ũreyonera, no maaĩ marĩo nĩ marũrũ, naguo bũrũri ndũgĩaga kindũ.”

²⁰ Nake akiuga atĩrĩ, “Ndeherai mbakũri njerũ, na mũmĩkĩre cumbĩ.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmũrehere.

²¹ Nake agĩthĩi gĩthima-inĩ, agĩkia cumbĩ maaĩ-inĩ, akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ, ‘Nĩndathondeka maaĩ maya. Matigacooka kũrehe gĩkuũ kana matũme bũrũri wage kũgĩa kindũ rĩngĩ.’ ” ²² Nao maaĩ macio matũre marĩ mega nginya ũmũthĩ, kũringana na kiugo kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elisha.

* 2:2 Betheli rĩarĩ itũũra rĩarĩ ngumo mũno Isiraeli, o na hĩndĩ ya Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu (Kĩam 12:8; 28:10-22; 35:1-5).

Elisha Kūnyūrurio

²³ Nake Elisha akiuma kūu, agĩthĩĩ Betheli. Na rĩria aarĩ njira-inĩ agĩthĩĩ-rĩ, imwana imwe ikiuma itũura-inĩ, ikĩmũnyūruria, ikiuga atĩrĩ, “Ambata nakũu, wee kĩhara gĩkĩ! Ambata nakũu, wee kĩhara gĩkĩ!” ²⁴ Nake akĩhũgũra, agĩcirora, agĩciruma na kĩrumi rĩitwa-inĩ rĩa Jehova. Nacio nduba igĩrĩ ikiuma gĩthaka-inĩ, igĩtambuura imwana mĩrongo ĩna na igĩrĩ ciacio. ²⁵ Nake agĩthĩĩ Kĩrima-inĩ gĩa Karimeli, na kuuma kūu agĩcooka Samaria.

3*Moabi Kũregana na Watho*

¹ Na rĩrĩ, Joramũ mũrũ wa Ahabũ agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kūu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩathana mĩaka ikũmi na ĩrĩ. ² Nake agĩka maũndũ mooru maĩtho-inĩ ma Jehova, no ti ta ũria ithe na nyina meekĩte. We nĩherierie ihiga rĩria rĩamũrĩrwo Baali rĩria rĩakĩtwo nĩ ithe. ³ No rĩrĩ, nĩarũmĩrĩre mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa eehirie na agĩtũma andũ a Isiraeli o nao meehie, na ndaigana kũmatiga.

⁴ Na rĩrĩ, Meshũ mũthamaki wa Moabi nĩarĩithagia ng'ondũ na nĩarĩ atwaragĩre mũthamaki wa Isiraeli tũtũrũme 100,000 na guoya wa ndũrũme 100,000. ⁵ No rĩria Ahabũ aakuire, mũthamaki wa Moabi akĩremera mũthamaki wa Isiraeli. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio ihinda rĩu Mũthamaki Joramũ, akiuma Samaria na agĩcookanĩrĩria andũ a Isiraeli othe. ⁷ Nĩngĩ agĩtũmĩra Jehoshafatu mũthamaki wa Juda ndũmĩrĩri ĩno: “Mũthamaki wa Moabi nĩanjũkĩrĩre akanemera. Nĩũgũthĩĩ na nĩ tũkahũũrane na Moabi?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ, nĩngũthĩĩ nawe, nĩ nawe tũrĩ ũndũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.”

⁸ Jehoshafatu akĩmũũria atĩrĩ, “Tũkũgera njira ĩrĩkũ tũkamatharĩkĩre?”

Joramũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũkũgera njira ya werũ-inĩ wa Edomu.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akiumagara, marĩ na mũthamaki wa Juda, na wa Edomu.* Thuutha wa gũthiũrũka mĩthenya mũgwanja-rĩ, thigari itiarĩ na maaĩ ma kũnyua kana maaĩ ma nyamũ iria maarĩ nacio.

¹⁰ Mũthamaki wa Isiraeli akĩũria atĩrĩ, “Ũũ nĩatĩa! Kaĩ Jehova atwĩtĩte tũrĩ athamaki atatũ hamwe nĩgeetha atũneane kũrĩ Moabi?”

¹¹ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũria ũngĩtũtũrĩria ũhoru harĩ Jehova?”

Nake mũtongoria ũmwe wa mũthamaki wa Isiraeli agĩcookia atĩrĩ, “Elisha mũrũ wa Shafatu arĩ gũkũ. Nĩwe waitagĩrĩria Elija maaĩ moko.”

¹² Jehoshafatu akiuga atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩrĩ hamwe nake.” Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli marĩ na Jehoshafatu na mũthamaki wa Edomu magĩkũrũka kũrĩ Elisha.

¹³ Elisha akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Ndĩ na ũhoru ũrĩkũ nawe? Thĩĩ kũrĩ anabii a thoguo na anabii a nyũkwa.”

Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, tũtingĩthĩĩ nĩ ũndũ nĩ Jehova ũtwĩtĩte ithũ athamaki atatũ nĩguo atũneane kũrĩ Moabi.”

¹⁴ Elisha akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũria Jehova Mwene-Hinya-Wothe atũũraga muoyo, ũria nĩ ndungatagira, tĩa nĩ ũndũ wa gũconokera Jehoshafatu mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩ ndingĩakwĩhũgũrĩra o na kana nyone ta wĩ ho. ¹⁵ No rĩrĩ, ndeherai mũhũuri wa kĩnanda kĩa mũgeeto.”

O rĩria mũhũuri wa kĩnanda aahũraga-rĩ, guoko kwa Jehova gũkĩgĩa igũrũ rĩa Elisha ¹⁶ nake akiuga atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Enjai mĩtaro ĩyũre gĩtuamba gĩkĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga ũũ: Mũtikuona rũhuho kana mbura, no rĩrĩ, gĩtuamba gĩkĩ nĩgĩkũyũra maaĩ, na inyuĩ, na ng'ombe cianyu na nyamũ icio ingĩ cianyu mũmanyue. ¹⁸ ũndũ ĩyũ nĩ mũhũthũ maĩtho-inĩ ma Jehova; na nĩngĩ nĩekũneana Moabi moko-inĩ manyu. ¹⁹ Nĩmũkang'aũrania itũura rĩothe rĩrĩgĩrwo na rũthingo rwa hinya, na itũura rĩothe inene. Nĩmũgatema mũtĩ wothe mwega, na mũthĩke ĩthima ciothe, na mũthũkangie mĩgũnda yothe mĩega na mahiga.”

²⁰ Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ, ta ihinda rĩria rĩrutagwo igongona, maaĩ magĩtherera kuuma mwena wa Edomu! Naguo bũrũri ũcio ũkĩyũra maaĩ.

²¹ Na rĩrĩ, andũ a Moabi othe nĩmaiguĩte atĩ athamaki acio nĩmokoite kũrũa nao; nĩ ũndũ ũcio mũndũ mũrũme wothe, mwĩthĩ na mũkũrũ, ũria ũngĩahotire gũkuua indo cia mbaara, agĩtwo na makĩgwo mũhaka-inĩ. ²² Rĩria mookĩrĩre rũciĩnĩ tene-rĩ, rĩa

* 3:9 Mũthamaki wa Edomu aamũrĩtwo nĩ Jehoshafatu arũgamĩrĩre Edomu nĩgũkorwo yarĩ rungu rwa Juda.

nĩrĩarĩte maaĩ-inĩ macio igũrũ. Andũ a Moabi marĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ makĩona maaĩ maarĩ matune ta thakame. ²³ Nao makĩrana atĩrĩ, “Ĩrĩa nĩ thakame! Athamaki acio no nginya makorwo nĩmarũte na makoorangana o ene. Andũ a Moabi, nĩtũthĩi tũgatahe indo!”

²⁴ No rĩrĩa andũ a Moabi mookire kũu kambĩ-inĩ cia Isiraeli-rĩ, Isiraeli makĩarahũka na makĩhũrana nao o nginya andũ a Moabi makĩũra. Nao andũ a Isiraeli magĩtharĩkĩra bũrũri ũcio na makĩũraga andũ a Moabi. ²⁵ Nao makĩananga matũũra, na o mũndũ agĩkia ihiga mũgũnda-inĩ wothe ũrĩa warĩ mwega, o nginya ikĩyũra mahiga. Nĩngĩ magĩthika ithima ciothe, na magĩtema mũtĩ o wothe mwega. Itũũra rĩa Kiriharesethu no rĩo rĩatigarire rĩtarĩ imomore mahiga, no arũme maarĩ na igũtha o nario makĩrĩgĩcĩria, makĩrĩtharĩkĩra.

²⁶ Rĩrĩa mũthamaki wa Moabi onire atĩ mbaara nĩyamũhatĩrĩria-rĩ, agĩthĩi na andũ magana mũgwanja marĩ na hiũ cia njora makarũe na mũthamaki wa Edomu, no matiahotire. ²⁷ Hindĩ iyo akĩoya mũriũ wake wa irigithathi, o we ũrĩa ũngĩathamakire ithenya riake, akĩmũrta ari igongona igũrũ rĩa rĩthingo rwa itũũra rĩu inene. Nao andũ a Isiraeli makĩrakara mũno; makĩmweherera, magĩcooka bũrũri wao.

4

Maguta ma Mũtumia wa Ndigwa

¹ Na rĩrĩ, mũtumia wa mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii agĩkaĩra Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku, mũthuuri wakwa, nĩakuĩte, na wee nĩũũĩ atĩ araarĩ mwĩtigĩri Jehova. No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa araarĩ na thĩrĩ wake nĩarooka kũiyĩra tũmwana twakwa tweerĩ tũtũike ngombo ciake.”

² Elisha akĩmũũria atĩrĩ, “Ingĩhota gũgũteithia atĩa? Ta njĩra atĩrĩ, nĩ kĩ ũrĩ nakĩo nyũmba gwaku?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ndĩrĩ na kĩndũ o nakĩ, tĩga o tũguta tũnini.”

³ Elisha akiuga atĩrĩ, “Thĩi kũrĩ andũ a itũũra rĩaku othe ũhooe ndigithũ itarĩ kĩndũ. ũhooe ndigithũ nyingĩ. ⁴ Ũcooke ũtoonye nyũmba yaku thĩnĩ hamwe na ariũ aku, na ũhinge mũrango. ũtĩrĩre maguta ndigithũ-inĩ icio ciothe, na o rĩrĩa yayĩũra ũkamĩga mwena-inĩ.”

⁵ Nake akĩmũtĩga, na thuutha ũcio mũtumia ũcio akĩhingĩra nyũmba hamwe na ariũ ake. Nao makamũrehagĩra ndigithũ, nake agĩthĩi na mbere gũtĩrĩra maguta. ⁶ Rĩrĩa ndigithũ ciothe caiyũrire, akĩra mũriũ atĩrĩ, “Ndehere ndigithũ ingĩ.”

No mũriũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ ndigithũ ingĩ itigarĩte.” Namo maguta magĩthira.

⁷ Agĩthĩi akĩra mũndũ wa Ngai ũhoro ũcio, nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩi wendie maguta ũrĩhe mathĩrĩ maku. We na ariũ aku-rĩ, mũtũũrio nĩ kĩrĩa gĩgũtigara.”

Mũriũ wa Mũshunami Kũriũkio

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Elisha agĩthĩi Shunemu, na kũu nĩ kwarĩ na mũtumia warĩ mũtongu, ũrĩa wamũringĩrĩrie mathĩi gwake akarĩe irio. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa rĩothe aahĩtũkagĩra hau nĩatoonyaga kuo akarĩa irio. ⁹ Mũtumia ũcio akĩra mũthuuriwe atĩrĩ, “Nĩnjũũĩ atĩ mũndũ ũyũ ũhĩtũkagĩra gũkũ gwĩtũ kangiĩ nĩ mũndũ mũtheru wa Ngai. ¹⁰ Reke twake kanyũmba kanini nyũmba-igũrũ na tũige gĩtanda, na metha, na gĩtĩ, na tawa nĩ ũndũ wake. Nĩgeetha aikarage ho rĩrĩa ooka gũkũ gwĩtũ.”

¹¹ Mũthenya ũmwe rĩrĩa Elisha ookire-rĩ, akĩambata kanyũmba-inĩ gake na agĩkoma kuo. ¹² Akĩra Gehazi ndungata yake atĩrĩ, “Ita mũtumia ũcio Mũshunami.” Nĩ ũndũ ũcio akĩmwĩta nake akĩrũgama mbere yake. ¹³ Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩra mũtumia ũcio atĩrĩ, ‘Nĩwĩthĩnĩtie mũno nĩ ũndũ witũ. Na rĩrĩ, ũngĩenda gwĩkĩrwo atĩa? No tũkwarĩrĩrie harĩ mũthamaki kana harĩ mũnene wa mbũtũ ya ita?’”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩi ndĩrĩ na thĩina, ndũũranagia na andũ aitũ.”

¹⁴ Nĩngĩ Elisha akĩũria Gehazi atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ angĩkĩrwo atĩa?”

Gehazi akiuga atĩrĩ, “Ndarĩ mwana wa kahĩi, na mũthuuriwe nĩ mũkũrũ.”

¹⁵ Hindĩ iyo Elisha akiuga atĩrĩ, “Mwĩte.” Nĩ ũndũ ũcio Gehazi akĩmwĩta, nake mũtumia ũcio akĩrũgama mũromo-inĩ. ¹⁶ Nake Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ihinda ta rĩrĩ mwaka ũyũ ũgũũka-rĩ, nĩũkanyĩta mwana waku wa kahĩi na moko maku.”

Nake akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Aca, mwathi wakwa, tĩga kũheenia ndungata yaku, wee mũndũ wa Ngai!”

¹⁷ No rĩrĩ, mũtumia ũcio akĩgĩa nda, na mwaka ũcio ũngĩ ihinda o ta rĩu agĩciara kahĩi, o ta ũrĩa Elisha aamwĩrĩte.

¹⁸ Mwana ūcio agĩkũra, na mũthenya ūmwe akiumagara, agĩthiĩ kũrĩ ithe, ūrĩa warĩ hamwe na agethi. ¹⁹ Nake akĩra ithe atĩrĩ, “Wũ mūtwe-ĩ! Wũ mūtwe-ĩ!”

Nake ithe akĩra ndungata atĩrĩ, “Mũkuue ūmūtwarĩre nyina.” ²⁰ Na thuutha wa ndungata kũmũkuua na kũmūtwarĩra nyina-rĩ, mwana ūcio agĩkara magũrũ-inĩ ma nyina nginya miaraho, agĩcooka agĩkua. ²¹ Nyina agĩthiĩ, akimũkomia ūrĩrĩ-inĩ wa mũndũ wa Ngai, agĩcooka akĩhinga mũrango, agĩthiĩ.

²² Nake agĩta mũthuuriwe, akimwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ūndũmire ndungata imwe na ndigiri, nĩguo thĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai na ihenya na njooke.”

²³ Nake akimũuria atĩrĩ, “Ūgũthiĩ kũrĩ we ūmũthĩ nĩkĩ, na ti Karũgamo ka Mweri kana Thabatũ?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Hatĩrĩ na thĩna.”

²⁴ Agĩtandika ndigiri, na akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Teng’eria ndigiri, na ndũgaathĩ kahora tĩa ngwĩrĩre.” ²⁵ Nĩ ūndũ ūcio akĩambĩrĩria rũgendo, agĩkinya kũrĩ mũndũ wa Ngai Kirĩma-inĩ gĩa Karimeli.

Nake mũndũ wa Ngai rĩrĩa aamuonire arĩ o haraihu akĩra ndungata yake Gehazi atĩrĩ, “Ta cũthĩrĩria! Ūrĩa nĩ mĩtumia ūrĩa Mũshunami! ²⁶ Hanyũka ūmũtũnge na ūmũurie atĩrĩ, “Wee ūrĩ mwega? Ī mũthuuri waku no mwega? Mwana waku no mwega?”

Nake mĩtumia ūcio akimũcookeria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega.”

²⁷ Mĩtumia ūcio aakinya harĩ mũndũ wa Ngai kirĩma-inĩ, akimũnyĩta magũrũ. Nake Gehazi agĩũka kũmweheria, no mũndũ wa Ngai akimwĩra atĩrĩ, “Tigana nake! Arĩ na ruo rũnene mũno ngoro, no Jehova nĩahithite ūhoru ūyũ akaaga kũumenyithia gĩtũmi kĩa guo.”

²⁸ Nake mĩtumia ūcio akimũuria atĩrĩ, “Wee mwathi wakwa, nĩndakũũrĩtie ūhe kahĩ? Githĩ ndiakwĩrĩre, ‘Ndũkarahũre mwĩhoko wakwa?’”

²⁹ Nake Elisha akĩra Gehazi atĩrĩ, “Wĩohe mũcibi njohero na ūkuue rũthanju rwakwa na guoko, ūhanyũke. Ūngĩcemanĩa na mũndũ o wothe ndũkamũgeithie, na mũndũ o wothe angĩkũgeithia ndũkamũcookerie. Ūthiĩ ūigĩrĩre rũthanju rwakwa ūthiũ-inĩ wa kamwana kau.”

³⁰ Nowe nyina wa mwana akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ūrĩa Jehova atũũraga muoyo, na o ta ūrĩa wee ūtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ūndũ ūcio Elisha agĩũkĩra, akimũrũmĩrĩra.

³¹ Na rĩrĩ, Gehazi agĩthiĩ arĩ mbere yao, akĩigĩrĩra rũthanju ūthiũ-inĩ wa kahĩ kau, no gatiagambire kana kwĩnyagunyia. Nĩ ūndũ ūcio Gehazi akĩhũndũka agatũnge Elisha, na akimwĩra atĩrĩ, “Kamwana gatiinokĩra.”

³² Rĩrĩa Elisha aakinyire nyũmba, agĩkora kamwana gakomete gĩtanda-inĩ gĩa ke karĩ gakuũ. ³³ Nake agĩtoonya thĩnĩ, akĩhĩngĩra na mũrango marĩ o eerĩ nako, akĩhooya Jehova. ³⁴ Ningĩ akĩhaica ūrĩrĩ, agĩkomera kamwana kau, kanua gwa kanua, maitho kwa maitho, na moko kwa moko. Na rĩrĩa eetambũrũkĩtie igũrũ riako, mwĩrĩ wa kamwana kau ūkĩgĩa ūrugarĩ. ³⁵ Nake Elisha agĩũkĩra, akĩehera, akĩũrũũranga kanyũmba thĩnĩ, agĩcooka gĩtanda-inĩ, agĩtambũrũkia ringĩ igũrũ riako. Kamwana kau gagiathimũra maita mũgwanja, na gakihingũra maitho.

³⁶ Nake Elisha agĩta Gehazi, akimwĩra atĩrĩ, “Īta mĩtumia ūcio Mũshunami.” Nake akimwĩta. Rĩrĩa mĩtumia ookire-rĩ, Elisha akimwĩra atĩrĩ, “Oya mũrũguo.” ³⁷ Nake agĩtoonya, akĩgũũthia thĩ magũrũ-inĩ make, akĩnamia ūthiũ thĩ. Agĩcooka akĩoya mwana wake, akiuma.

Gĩkuũ Nyũngũ-inĩ

³⁸ Nake Elisha agĩcooka Giligali, nakuo kũu bũrũri-inĩ ūcio nĩ kwarĩ na ng’aragu. Rĩrĩa thiritũ ya anabii yacemanagia nake, akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Hagĩra nyũngũ nene ūrugĩre andũ aya irio.”

³⁹ Hĩndĩ ĩyo ūmwe wa anabii agĩthiĩ mũgũnda gwetha nyeni, agĩkora rũngũ rwa gĩthaka. Agĩtua maciaro maruo, akĩmaiũria ruuno-inĩ rwa nguo yake ya igũrũ. Acooka akĩmatinangĩria nyũngũ-inĩ ĩyo yarugaga irio, o na gũtuĩka gũtirĩ mũndũ wamenyire ciarĩ kĩ. ⁴⁰ Andũ acio makĩhũrĩro irio icio, no rĩrĩa maambĩrĩrie gũcirĩa-rĩ, magĩkaya makiuga atĩrĩ, “Wũ mũndũ wa Ngai, nyũngũ-inĩ ĩno he na gĩkuũ!” Nao makĩremwo nĩ gũcirĩa.

⁴¹ Nake Elisha akiuga atĩrĩ, “Rehei mũtu.” Nake akĩwĩkĩra nyũngũ-inĩ ĩyo, akiuga atĩrĩ, “Ihũrĩa andũ marĩe.” Na hakĩaga kĩndũ kĩngĩmathũkia irio-inĩ icio.

⁴² Na rīrī, hagīuka mūdū oimīte Baali-Shalisha, akīrehera mūdū wa Ngai mīgate mīrongo īrī ya cairi, īrīa yarugītwo na maciaro ma mbere ma ngano, na igira cia ngano ya mūgethano. Nake Elisha akīmwīra atīrī, “Mīnengere andū marīe.”

⁴³ Nayo ndungata yake ikīmūūria atīrī, “Ndaahota atīa kūhe andū igana rīmwe mīgate īno?”

No Elisha akīmūcookeria atīrī, “Mīnengere andū marīe. Nīgūkorwo Jehova ekuuga ūū: ‘Mekūrīa na matigie.’” ⁴⁴ Nake akīnengera andū, makīrīa na īgītigara, kūringana na kiugo kīa Jehova.

5

Naamani Kūhonio Mangū

¹ Na rīrī, Naamani aarī mūnene wa mbūtū cia ita cia mūthamaki wa Suriata. Aarī mūdū mūnene maitho-inī ma mwathi wake na aarī mūdū watūkīte mūno, tondū Jehova nīamūhūthīrīte kūhe andū a Suriata ūhootani. Aarī mūthigari njamba, no aarī na mangū.

² Na rīrī, mbūtū cia Suriata nīciathīte nja na igataha mūrīrtu mūnini kuuma Isiraeli, nake aatungatagīra mūtumia wa Naamani. ³ Nake mūrīrtu ūcio akīra mwathi wake mūdū-wa-nja atīrī, “Naarī korwo mwathi wakwa Naamani no one mūnabii ūrīa ūrī Samaria! No amūhonie mangū make.”

⁴ Naamani agīthī kūrī mūthamaki mwathi wake na akīmwīra ūrīa mūrīrtu ūcio woimīte Isiraeli oigīte. ⁵ Nake mūthamaki ūcio wa Suriata akīmūcookeria atīrī, “Gerīa ūthīi. Nīngūtūmīra mūthamaki wa Isiraeli* marūa.” Nī ūndū ūcio Naamani akiumagara na agīkuua taranda ikūmī† cia betha, na cekeri 6,000‡ cia thahabu, na nguo cia magarūrīra ikūmī. ⁶ Marūa marīa atwarīre mūthamaki wa Isiraeli maandīkītwo atīrī: “Nīndatūma ndungata yakwa Naamani na marūa maya kūrī we, nīgeetha ūmūhonie mangū make.”

⁷ Rīrīa mūthamaki wa Isiraeli aathomire marūa macio-rī, agītembūranga nguo ciake, akiuga atīrī, “Nīī ndī Ngai? Ndaahota kūūraga na gūcooka muoyo rīngī? Nī kīī gīgūtūma mūdū ūyū atūme mūdū kūrī nīī atī ahonio mangū make? Ta kione, arageria kūnjūgita!”

⁸ Rīrīa Elisha mūdū wa Ngai aigūre atī mūthamaki wa Isiraeli nīatembūrangīte nguo ciake-rī, akīmūtūmīra ndūmīrī īno: “Nī kīī gīgūtūma ūtembūrangi nguo ciaku? Reke mūdū ūcio oke kūrī nīī, na nīekūmenya atī nī kūrī mūnabii thīnī wa Isiraeli.”

⁹ Nī ūndū ūcio Naamani agīthīī hamwe na mbarathi ciake na ngaari cia ita o nginya mūromo-inī wa nyūmba ya Elisha. ¹⁰ Nake Elisha akīmūtūmīra mūdū amwīre atīrī, “Thīī wīthambe maita mūgwanja rūūī-inī rwa Jorodani, na mwīrī waku nīūkūhonio, na nūgūthera.”

¹¹ No Naamani agīthīī arakarīte, akiuga atīrī, “Ngwīciiragia atī ti-itherū mūnabii nīekuuma nja oke kūrī nīī, na arūgame akaire rītwa rīa Jehova Ngai wake, acooke athūngūthie guoko gwake igūrū rīa handū hau harūraru, aahonie mangū. ¹² Githī njūūī cia Dameski, na Abana, o na Farīpari ti njega gūkīra maaī o mothe ma Isiraeli? Githī ndingūthambire thīnī wacio therio?” Nī ūndū ūcio akīhūdūka, agīthīī arakarīte mūno.

¹³ Ndungata cia Naamani igīthīī harī we ikīmwīra atīrī, “Ithe witū, korwo mūnabii akwīrīre wīke ūndū mūnene gūkīra ūyū-rī, gīthī ndūngīwīkire? Githī to wīke makīrīa ūndū ūyū aakwīra, ‘Withambe, ūtherio!’” ¹⁴ Nī ūndū ūcio Naamani agīkūrūka, agītobokia Jorodani maita mūgwanja, o ta ūrīa mūdū wa Ngai aamwīrīte, naguo mwīrī wake ūkīhona, ūgīthera ūkīhaana ta wa kaana kanini.

¹⁵ Hindī iyo Naamani na arīa othe maamūteithagia magicooka kūrī mūdū wa Ngai. Nake akīrūgama mbere yake, akiuga atīrī, “Rīu nīndamenya atī gūtīrī Ngai ūngī thī yothe tīga gūkū Isiraeli. Ndagūthaita wītīkīre kuoya kīheo kuuma kūrī ndungata yaku.”

¹⁶ Nake mūnabii akīmūcookeria atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova ūrīa ndungatagīra atūūraga muoyo-rī, nīī ndingūtīkīra kuoya kīndū o na kī.” Na rīrī, o na gūtūka Naamani nīamūrīngīrīrīe mūno-rī, nīaregire.

¹⁷ Nake Naamani akiuga atīrī, “Angīkorwo ndūngīoya-rī, ndagūthaita ūreke nīī ndungata yaku heo tīrī ūrīa wothe ūngīkuuo nī nyūmbū igīrī, nīgūkorwo ndungata yaku ndīrī hīndī īgacooka kūrūta maruta ma njino kana magongona kūrī ngai īngī, tīga o Jehova. ¹⁸ No rīrī, Jehova arorekera ndungata yaku ūndū-inī o ūyū ūmwe: Rīrīa

* 5:5 Joramu nīwe warī mūthamaki wa Isiraeli. † 5:5 nī ta kilo 340 ‡ 5:5 nī ta kilo 70

mūthamaki mwathi wakwa arītoonyaga hekarū ya Rimoni amūinamīrīre etiranītie na guoko gwakwa, na nī nyinamīrīre ho-rī, rīrīa ngainamīrīra ndī hekarū-inī ya Rimoni, Jehova arorekera ndungata yaku nī ūndū wa gwīka ūguo.”

¹⁹ Hīndī ūyo Elisha akīmīrīra atīrī, “Thīi na thayū.”

Thuutha wa Naamani gūkorwo athīite itīna-rī, ²⁰ Gehazi, ndungata ya Elisha mūdū wa Ngai, agūciirīa atīrī, “Mwathi wakwa nīahūthīria Naamani ūcio Mūsuriata maūdū nī kūrega kwamūkīra indo iria ekūmūreheire. Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo-rī, nī nī ngūhanyūka ndīmūkinyīre nīguo njoe kīndū kuuma harīwe.”

²¹ Tondū ūcio Gehazi akīhīuha nīguo akinyīre Naamani. Rīrīa Naamani aamuonire ahanyūkite arorete na kūrī we-rī, akiuma ngaari-inī ya ita nīguo amūtūnge. Akīmūirīa atīrī, “Maūdū mothe nī mega?”

²² Nake Gehazi agīcookīa atīrī, “Ī, maūdū mothe nī mega. Mwathi wakwa aandūma ngwīre atīrī, ‘Aanake eerī kuuma thīritū-inī ya anabii mooka kūrī nī o rīu, moimīte būrī ūrīa ūrī irīma wa Efrāimu. Ndagūthaiha ūmahe taranda īmwe§ ya betha, na nguo cia magarūrīra meerī.’”

²³ Nake Naamani akiuga atīrī, “Ītikīra woe taranda igīrī.” Agūthaiha Gehazi aciitīkīre, ningī akīoha taranda igīrī cia thahabu agīciikīra mīhuko-inī īrī hamwe na nguo cia magarūrīra meerī. Nake akīnengera ndungata ciake igīrī, igīkuua, igīthī mbere ya Gehazi. ²⁴ Rīrīa Gehazi aakinyīre kīrīma-inī, agūtia ndungata indo icio, agīciuga nyūmba. Nake akiugīra ndungata icio ūhoru, nacio igūthīra. ²⁵ Thuutha ūcio agītoonya nyūmba akīrūgama mbere ya mwathi wake Elisha.

Nake Elisha akīmūirīa atīrī, “Gehazi uuma kū?”

Nake Gehazi akīmūcookīria atīrī, “Ndungata yaku ndīrī kūdū igūthīite.”

²⁶ Nowe Elisha akīmīrīra atīrī, “Githī roho wakwa nduuma hamwe nawe rīrīa mūdū ūcio oimire ngaari-inī ya ita agūtūnge? Nī ihinda rīa kuoya mbeeca, kana kwamūkīra nguo, na mīgūnda ya mītamaiyū na ya mīthabībū, na ndūuru cia mbūrī na ng’ombe, na ndungata cia arūme na cia andū-a-nja? ²⁷ Mangū ma Naamani nīwe mekwīgwaīrīra na njaru ciaku nginya tene.” Hīndī ūyo Gehazi akīehera harī Elisha arī na mangū na akerūha, akahaana o ta iria.

6

Ithanwa Kūrera Maaī Igūrū

¹ Na rīrī, thīritū ya anabii ikīra Elisha atīrī, “Rora, handū haha tūgomanaga nawe nī hanini mūno. ² Twītikīrie tūthī Jorodani, o mūdū witū akuue itugī kuo; na ūtwītikīrie twake handū ha gūtūūruga kū.”

Nake akīmeera atīrī, “Thīi.”

³ Ningī ūmwe wao akīmīrīra atīrī, “Ndagūthaiha wītikīre gūthī na ndungata ciaku.”

Nake Elisha agīcookīa atīrī, “Ī, nītūgūthī na inyu.” ⁴ Nake Elisha agīthī hamwe nao.

Nao magīthī Jorodani na makīambīrīria gūtema mīti. ⁵ Na rīrīa ūmwe wao aatemaga mūtī-rī, ithanwa rīkīgūa maaī-inī. Nake agīkaya, akiuga atīrī, “Mwathi wakwa, rīuma rīa kūhooya!”

⁶ Nake mūdū wa Ngai akīūrīa atīrī, “Rīagūa ha?” Na rīrīa aamuonire handū hau, Elisha agītinia kamūtī, agīgaika ho, narīo ithanwa rīkīrera maaī igūrū. ⁷ Nake akīmīrīra atīrī, “Oya ithanwa.” Nake mūdū ūcio agītambūrīkia guoko, akīrītoya.

Elisha Gūtega Asuriata Atumumu

⁸ Na rīrī, mūthamaki wa Suriata aarī na mbaara na andū a Isiraeli. Thuutha wa kūrīkanīra na anene ake, akīmeera atīrī, “Ngwamba kambī handū hana na hana.”

⁹ Mūdū wa Ngai agītūmana kūrī mūthamaki wa Isiraeli, akīmīrīra atīrī, “Wīhūge, na ndūkagerere handū hana tondū andū a Suriata nīho maraikūrīkīra.” ¹⁰ Nī ūndū ūcio mūthamaki wa Isiraeli agītūma andū magatūrie ūhoru wa handū hau mūdū wa Ngai aarītie ūhoru waho. Mahinda maingī Elisha nīeragīra mūthamaki wa Isiraeli kūdū kūrīa aagīrīrwo nī kwīmenyerera, nake agaīkaraga ehūgīte.

¹¹ Ūndū ūcio ūkīrakaria mūthamaki wa Suriata mūno. Nake agīta anene ake na akīmeera atīrī, “Ngwenda kūmenya kuuma kūrī inyu ūū, nūū witū ūrī mwena wa mūthamaki wa Isiraeli?”

¹² Nake ūmwe wa anene ake akīmīrīra atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, gūtīrī o na ūmwe witū ūrī mwena wake. No rīrī, Elisha ūrīa mūnabii kūu Isiraeli nīwe wīraga mūthamaki wa Isiraeli ciugo nginya iria waragia ūrī nyūmba yaku ya toro.”

¹³ Nake mūthamaki agīathana, akiuga atīrī, “Thiīi mūgatuīrie kūrīa arī, nīguo ndūme andū mamūnyite.” Nake mūthamaki agīcookerio ūhoro akīrwo atīrī, “Elisha arī Dothani.” ¹⁴ Nake mūthamaki agītūma mbarathi na ngaari cia ita, na mbūtū yarī na hinya kūu. Igīthiī ūtukū, ikīrigiicīria itūūra rīu.

¹⁵ Na rīrīa ndungata ya mūdū wa Ngai yokīrīre, ikūma nja rūciinī tene, ikiona atī mbūtū ya ita, na mbarathi, na ngaari cia ita nīciarigiicīrie itūūra. Nayo ndungata ikīūra atīrī, “Wūū, mwathi wakwa-i, tūgwīka atīa?”

¹⁶ Nake mūnabii akīmūcookeria atīrī, “Tiga gwītīgīra, nīgūkorwo arīa marī mwena witū nī aingī gūkīra arīa marī mwena wao.”

¹⁷ * Nake Elisha akīhooya atīrī, “Wee Jehova, mūhingūre maitho nīguo oone.” Nake Jehova akīhingūra maitho ma ndungata iyo, nayo ikīrora, ikiona kūu irīma-inī kūiyūire mbarathi na ngaari cia ita irī na mwaki, ciothe irigiicīrie Elisha.

¹⁸ Na rīrīa thū ciake ciaikūrūkaga irorete kūrī we-rī, Elisha akīhooya Jehova, akiuga atīrī, “Hūūra andū aya na ūtumumu.” Nī ūndū ūcio Jehova akīmahūūra na ūtumumu, o ta ūrīa Elisha aahoote.

¹⁹ Elisha akīmeera atīrī, “Ino tiyo njīra, o na rīrī tirīo itūūra. Nūmīrīrai, na nīngūmūtvara kūrī mūdū ūrīa mūrācarīa.” Nake akīmatwara ngīnya Samaria.

²⁰ Maarīkia kūngīra itūūra rīu inene, Elisha akiuga atīrī, “Jehova hingūra andū aya maitho nīgeetha mone.” Nake Jehova akīmahingūra maitho, nao makīona, magīlīkora marī thiīnī wa Samaria.

²¹ Rīrīa mūthamaki wa Isiraeli aamoonire-rī, akīūra Elisha atīrī, “Baba ndīmoorage? Nī wega ndīmoorage?”

²² Nake Elisha akīmūcookeria atīrī, “Ndūkamoorage. No ūūrage andū arīa wīnyītīre na rūhiū rwaku rwa njora kana ūta? Mahe irio na maaī, marīe na manyue, macooke mathiī kūrī mwathi wao.” ²³ Nī ūndū ūcio akīmathondekera iruga inene, nao maarīkia kūrīa na kūnyua, akīmōgīra ūhoro nao magīcooka kūrī mwathi wao. Nī ūndū ūcio mbūtū cia ita cia Suriata igītiga gūtharīkīra būrūrī wa Isiraeli rīngī.

Ng’aragu Nene kūu Samaria

²⁴ Na rīrī, thuutha ūcio Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata agīcookanīrīria mbūtū ciake cia ita ciothe, igīthiī, ikīrigiicīria Samaria irītunyane. ²⁵ Na gūkīgīa na ng’aragu nene mūno itūūra rīu inene. Kūrigiicīrio kwarīo gūgīkara ihinda irāya ūū atī mūtwe wa ndigiri† wendagio cekerī mīrongo inana‡ cia betha, nakīo kībaba kīmwe§ kīa mai na ndutura gīkeendio cekerī ithano.*

²⁶ Na rīrīa mūthamaki wa Isiraeli aahītūkagīra rūthingo igūrū-rī, mūtumia ūmwe akīmūkaira, akīmwīra atīrī, “Mūthamaki, mwathi wakwa, ndeithia!”

²⁷ Nake mūthamaki akīmūcookeria atīrī, “Angīkorwo Jehova ndangīgūteithia-rī, nī ingīkūrūtīra ūteithio kū? Nī kuuma kīhuhīro-inī kīa ngano, kana nī kuuma kīhīhīro-inī kīa ndibeī?” ²⁸ Nīngī agīcooka akīmūūra atīrī, “Nī kīi kiragūthīnia?”

Nake agīcookia atīrī, “Mūtumia ūyū aranjīrīre atīrī, ‘Ruta mūrūguo nīgeetha tūmūrīe ūmūthī, naruo rūciū tūkaarīa mūrīū wakwa.’ ²⁹ Nī ūndū ūcio tūruruga mūrīū wakwa na tūrāmūrīa. Mūthenya ūyū ūngī ndīramwīra atīrī, ‘Ruta mūrūguo nīgeetha tūmūrīe,’ no aramūhitha.”

³⁰ Na rīrīa mūthamaki aaguire ciugo cia mūtumia ūcio-rī, agītembūranga nguo ciake. O agīthiagīra rūthingo igūrū-rī, andū magīcūthīrīria, makīona atī eehumbite nguo ya ikūnia thiīnī. ³¹ Nake akiuga atīrī, “Ngai aronjīka ūūru, na akīrīrīrie kūnjīka ūūru, angīkorwo mūtwe wa Elisha mūrū wa Shafatu nīgūkorwo ūnyitaine na mwīrī wake ūmūthī!”

³² Na rīrī, Elisha aikarīte gwake nyūmba arī hamwe na athuuri. Nake mūthamaki agītūma mūdū athiīage mbere yake, no mūdū ūcio ataanakīnya, Elisha akīra athuuri acio atīrī, “Hī! Ī nīmūrōna ūrīa mūūrāgani ūyū andūmīre mūdū oke andīnie mūtwe? Atīrīrī, mūdū ūcio ooka-rī, mūhinge mūrango, na mūnyīitīrīre ndakaingīre. Githī mūkubio wa magūrī ma mwathi wake ndūrī o thuutha wake?”

³³ O akīaria nao-rī, mūdū ūcio watūmītwo agīkūrūka, agīkīnya harī we. Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Mwanangīko ūyū uumīte kūrī Jehova. Nī kīi kīngītūma njeterere Jehova makīria ma ūguo?”

* 6:17 2Ath 2:11 † 6:25 Ndigiri yarī nyamū Īrī thaaha na ndīagīrīrwo nīkūrīlo. ‡ 6:25 nī ta kilo 1 § 6:25 nī ta lita robo ĩmwe (0.25) * 6:25 nī ta giramu 55

7

¹ Elisha akiuga atĩrĩ, “Thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova. Jehova ekuuga ũũ: Ihinda ta rĩrĩ rĩciũ-rĩ, kibaba kĩmwe* kĩa mũtu mũhinyu gĩkeendio cekerĩ ĩmwe,† nacio ibaba igĩrĩ‡ cia cairi ikeendio cekerĩ ĩmwe hau kĩhingo-inĩ gĩa Samaria.”

² Nake mũnene ũrĩa wateithagia mũthamaki akĩra mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “O na Jehova angĩhingũra ndirica cia igũrũ-rĩ, ũndũ ũcio wahoteka?”

Nake Elisha akimũcookeria atĩrĩ, “Nĩũkawona na maito maku, no ndũkaarĩa o na kĩ!”

Ita rĩa Asuriata Kũura

³ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ ana maarũarĩte mangũ, maaikaraga itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gia itũura inene.§ Makĩrana atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma tũikare haha nginya tũkue? ⁴Tũngiuga atĩrĩ, ‘Nĩtũgũthĩ thĩnĩ wa itũura,’ o naku kũrĩ na ng’aragu, na no tũgũkua. Na tũngũkara haha, no tũgũkua. Nĩ ũndũ ũcio rekei tũthĩ kũu kambĩ-inĩ ya Asuriata, twĩneane kũrĩo. Mangĩtũhonokia, tũgĩtũũre muoyo; mangĩtũũraga, tũgĩkue.”

⁵ Hwaĩ-inĩ gũkĩra magĩũkĩra, magĩthĩĩ kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nao maakinya nyumĩrĩra ya kambĩ, magĩkora gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe kuo, ⁶nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte andũ a ita rĩa Asuriata maigwe mũkubio wa ngaari cia ita, na wa mbarathi, na wa mbũtũ nene; nĩ ũndũ ũcio makĩrana atĩrĩ, “Atũrĩrĩ, mũthamaki wa Isiraeli nĩakomborete athamaki a Ahiti na a Misiri nĩguo matũtharĩkire!” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩũkĩra, makĩura hwaĩ-inĩ na mairia, magĩtiga hema ciao, o na mbarathi, na ndigiri. Magĩtiga kambĩ o ro ũguo yarĩ, na makĩura nĩguo mahonokie mĩoyo yao.

⁸ Andũ arĩa maarĩ na mangũ magĩkinya nyumĩrĩra ya kambĩ, na magĩtoonya hema-inĩ ĩmwe. Makĩrĩa na makĩnyua, na magĩkuua betha, na thahabu, o na nguo, magĩthĩĩ magĩchitha. Magĩcooka rĩngĩ magĩtoonya hema ĩngĩ, makĩoya indo iria ciarĩ kuo o nacio magĩchitha.

⁹ Magĩcooka makĩrana atĩrĩ, “Rĩu tũtireka wega. Mũthenya ũyũ nĩ wa kũheana ũhoru mwega, na ithuĩ no gũkĩra tũkirĩte naguo. Tũngĩeterera nginya gũkĩe, no tũherithio. Rekei tũthĩ o ro rĩu, tũkaheane ũhoru ũyũ nyũmba-inĩ ya mũthamaki.”

¹⁰ Nao magĩthĩĩ magĩĩta arangĩri a ihingo cia itũura, makĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũgũthĩte kambĩ-inĩ ya Asuriata, na gũtirĩ mũndũ ũrĩ kuo, gũtirĩ o na mũgambo wa mũndũ, no mbarathi na ndigiri ciohetwo, nacio hema igatigwo ro ũrĩa ciatarĩ.” ¹¹ Nao arangĩri a ihingo makĩanĩra ũhoru ũcio, naguo ũgĩkinyĩra nyũmba ya mũthamaki.

¹² Nake mũthamaki agĩũkĩra ũtukũ, na akĩra anene ake atĩrĩ, “Nĩngũmwĩra ũrĩa Asuriata matwĩkĩte. Nĩmamenyete tũrĩ na ng’aragu, nĩ ũndũ ũcio nĩkĩo matigĩte kambĩ, makeehitha kũu gĩthaka-inĩ, magĩciirĩa atĩrĩ, ‘Ti-itherũ nĩmekuuma itũura-inĩ na hĩndĩ iyo tũmanyiite mĩgwate marĩ muoyo na tũtoonye itũura-inĩ inene.’”

¹³ Nake ũmwe wa anene ake agĩcookia atĩrĩ, “Tũma andũ amwe mathĩ na mbarathi ithano iria itigaire itũura-inĩ. ũhoru wao githĩ ndũgũkĩhaana o ta wa Isiraeli othe arĩa marĩ gũkũ thĩnĩ. ĩ-ni, megũkorwo mahaana o ta Isiraeli aya othe makĩrĩrĩ gũthira. Nĩ ũndũ ũcio reke tũmatũme magatuĩrie ũrĩa kũhaana.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩthũura ngaari igĩrĩ cia ita na mbarathi ciacio, nake mũthamaki akĩmatũma marũmĩrĩre mbũtũ cia ita cia Asuriata. Nake agĩatha atwarithia akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatuĩrie ũrĩa kũhaana.” ¹⁵ Makĩmarũmĩrĩra o nginya Jorodani, magĩkora njĩra ĩyũrĩte nguo na indo iria Asuriata maatete marĩ ihena-inĩ makĩura. Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maatũmĩtuo makĩhũndũka na magĩcookeria mũthamaki ũhoru ũcio. ¹⁶ Hĩndĩ iyo andũ makĩumagara, magĩthĩĩ na magĩtaha indo kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nĩ ũndũ ũcio kibaba kĩmwe kĩa mũtu kĩendagio cekerĩ ĩmwe, na ibaba igĩrĩ cia cairi ciendagio cekerĩ ĩmwe o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki aigĩte mũnene ũrĩa wamũeithagia akorwo arĩ mũrũgamĩrĩrĩ wa kĩhingo, nao andũ makĩmũrangĩrĩria hau kĩhingo-inĩ, agĩkua, o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai oigĩte rĩrĩa mũthamaki aathĩte gwake mũciĩ. ¹⁸ ũndũ ũcio wekĩkire o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai eerĩte mũthamaki: “Ihinda o ta rĩrĩ rĩciũ, kibaba kĩmwe kĩa mũtu gĩkeendio cekerĩ ĩmwe, nacio ibaba igĩrĩ cia cairi ikeendio cekerĩ ĩmwe kĩhingo-inĩ gĩa Samaria.”

¹⁹ Mũnene ũcio eerĩte mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “O na Jehova angĩhingũra ndirica cia igũrũ-rĩ, ũndũ ũcio wahoteka?” Nake mũndũ wa Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, “Nĩũkawona na maito maku, no ndũkaarĩa o na kĩ!” ²⁰ ũguo noguo gwekĩkire kũrĩ mũnene ũcio, nĩgũkorwo andũ maamũrangĩrĩrie hau kĩhingo-inĩ, agĩkua.

* 7:1 nĩ ta kilo 7 † 7:1 nĩ ta giramu 11 ‡ 7:1 nĩ ta kilo 15 § 7:3 Andũ arĩa maakoragwo na mangũ matietĩkĩrĩtio gũkĩra kambĩ hamwe na andũ arĩa angĩ (Alaw 13:46).

8

Mūshunami Gūcookerio Mūgūnda

¹ Na rīrī, Elisha akīra mūtumia ūria aariūkīrie mwana atīrī, “Thīi hamwe na andū a nyūmba yaku mūgaikare kwa ihinda kūrīa mūngīhota gūkara, tondū Jehova niatuīte kūgīe ng’aragu būrūrī-inī ūyū, ūria ikūniina mīaka mūgwanja.” ² Nake mūtumia ūcio agīka o ta ūria mūdū wa Ngai oigīte. We mwene na andū a nyūmba yake magīthīi na magīkara būrūrī wa Afilisti mīaka mūgwanja.

³ Na rīrī, mīaka mūgwanja yathira-rī, akiuma būrūrī wa Afilisti, agīthīi kūrī mūthamaki kūmūthaitha nī ūndū wa nyūmba na gīthaka gīake. ⁴ Mūthamaki aaragia na Gehazi, ndungata ya mūdū wa Ngai, akīmwīra atīrī, “Ta njīra maūdū mothe manene marīa Elisha aaneke.” ⁵ O rīrīa Gehazi eeraga mūthamaki ūria Elisha aariūkīrie mūdū-rī, mūtumia ūria wariūkīrio mūrīū nī Elisha agīka gūthaitha mūthamaki nī ūndū wa nyūmba na gīthaka gīake.

Nake Gehazi akiuga atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, ūyū nīwe mūtumia ūcio, na mūrīū ūria wariūkīrio nī Elisha nīwe ūyū.” ⁶ Nake mūthamaki akīria mūtumia ūhoro ūcio, nake akīmūhe ūhoro.

Ningī mūthamaki akīra mūnene ūmwe wake ūhoro wa mūtumia ūcio, akīmwīra atīrī, “Mūcookerie kīria gīothe kīarī gīake, hamwe na uumīthio wothe wa gīthaka gīake, kuuma mūthenya ūria oimire būrūrī ūyū o nginya rīu.”

Hazaeli Kūuraga Beni-Hadadi

⁷ Na rīrī, Elisha agīthīi Dameski, nake Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata aarī mūrūaru. Rīrīa mūthamaki eerirwo atīrī, “Mūdū wa Ngai nīokīte nginya gūkū,” ⁸ akīra Hazaeli atīrī, “Oya kīheo, ūthīi ūtūnge mūdū wa Ngai. Tuīria ūhoro harī Jehova na ūndū wake; mūrīe atīrī, ‘Nīi nīngūhona ndwari īno?’”

⁹ Nī ūndū ūcio Hazaeli agīthīi gūtūnga Elisha, akuuīte kīheo kīa indo iria njega cia Dameski,* ikuuītwo nī ngamūra mīrongo īna. Hazaeli agīthīi, akīrūgama mbere ya Elisha, akīmwīra atīrī, “Mūrūguo Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata nīwe wandūma ngūrīe atīrī, ‘Nīi nīngūhona ndwari īno?’”

¹⁰ Nake Elisha agīcookia atīrī, “Thīi ūmwīre atīrī, ‘Ti-itherū nīkūhona’; no Jehova nīanguūrīrie atī no egūkua.” ¹¹ Elisha akīmūkūrīra maitho amūrōrete nginya Hazaeli agīconoka. Nake mūdū wa Ngai akīambīrīria kūrīra.

¹² Nake Hazaeli akīmūrīria atīrī, “Nī kīi kīratūma mwathi wakwa arīre?”

Nake agīcookia atīrī, “Nī ūndū nīnjūū ūuru ūria ūkaarehere andū a Isiraēli. Nūgacina cīgītīro ciao iria nūmu, na ūurage aanake ao na rūhiū rwa njora, ūtungumanie twana twao thī, na ūtarūre nda cia andū-a-nja arīa marī nda.”

¹³ Nake Hazaeli akīmūrīria atīrī, “Ndungata īno yaku ītarīi ta ngui-rī, yahota atīa gwīka ūndū mūnene ūguo?”

Nake Elisha akīmūcookeria atīrī, “Jehova nīanyonetie atī nīūgatuīka mūthamaki wa Suriata.”

¹⁴ Ningī Hazaeli agītīgana na Elisha agīcookia kūrī mwathi wake. Rīrīa Beni-Hadadi aamūrīrie atīrī, “Elisha akwīrīre atīa?” Hazaeli akīmūcookeria atīrī, “Anjīrīrie ti-itherū nīkūhona.” ¹⁵ No mūthenya ūyū ūngī Hazaeli akīoya taama mūrītū, akīūtobokia maaī-inī, akīhumbīra mūthamaki ūthīū nāguo, o nginya agīkua. Nake Hazaeli agīthamaka ithenya rīake.

Jehoramu Mūthamaki wa Juda

¹⁶ Mwaka-inī wa itano wa wathani wa Joramū mūrū wa Ahabu mūthamaki wa Isiraēli-rī, Jehoramu mūrū wa Jehoshafatu akīambīrīria gūthamaka Juda. ¹⁷ Jehoramu aarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo itatū na ūrī rīria aatuīkire mūthamaki, na agīthamaka arī Jerusalemu mīaka īnana. ¹⁸ Nīathiire na mīthīre ya athamaki a Isiraēli, o ta ūria nyūmba ya Ahabu yekīte, nīgūkorwo aahīkire mwarī wa Ahabu. Nīekire maūdū mooru maitho-inī ma Jehova. ¹⁹ No rīrī, nī ūndū wa ndungata yake Daudi, Jehova ndeendaga kwananga Juda. Nīeranīire atī nīegūtūrīria tawa nī ūndū wa Daudi na njiaro ciake nginya tene.

²⁰ Mahinda ma Jehoramū-rī, andū a Edomu nīmaremeire Juda na makīgīa na mūthamaki wao ene. ²¹ Nī ūndū ūcio Jehoramū agīthīi Zairu hamwe na ngaarī ciake ciothe cia ita. Andū a Edomu makīmūrigīicīria hamwe na anene a ngaarī ciake cia ita, no agīkīra na akīura ūtukū; narīo ita rīake, o na kūrī o ūguo, rīkīura rīgīcookia mūcīi.

* 8:9 Itūra rīa Dameski rīarī ngumo ūhoro-inī na wonjoria, na rīarī gatagatī ka būrūrī wa Misiri, na Asia Nini, na Mesopotamīa.

22 Nginyagia ūmūthī andū a Edomu matūūruga maremeire Juda. Andū a Libina o nao makīrega watho wa Juda o ihinda-inī rīu.

23 Maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Jehoramū, na marīa mothe eekire, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa maūndū ma mahinda ma athamaki a Juda? 24 Nake Jehoramū akīhurūka hamwe na maithe make na agīthikwo hamwe nao itūūra-inī rīa Daudi. Nake mūriū Ahazia agītuika mūthamaki ithenya rīake.

Ahazia mūthamaki wa Juda

25 Mwaka-inī wa ikūmi na īrī wa wathani wa Joramū mūrū wa Ahabu mūthamaki wa Isiraēli-rī, Ahazia mūrū wa Jehoramū mūthamaki wa Juda nīguo ambīrīrie gūthamaka.

26 Ahazia aarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īrī na īrī rīrīa aatuīkire mūthamaki, na agīthamaka arī Jerusalemu mwaka ūmwe. Nyina eetagwo Athalia, mwarī wa mwana wa Omuri mūthamaki wa Isiraēli.† 27 Nake Ahazia agīthī na mūthīre ya nyūmba ya Ahabu, na agīka ūuru maitho-inī ma Jehova o ta ūrīa nyūmba ya Ahabu yekīte, nīgūkorwo nīmatarainie na nyūmba ya Ahabu nī ūndū wa kūhikania kuo.

28 Ahazia nīmatarīre na Joramū mūrū wa Ahabu nīguo makarūe na Hazaeli mūthamaki wa Suriata kūu Ramothu-Gileadi. Nao Asuriata makīguraria Joramū; 29 nī ūndū ūcio Mūthamaki Joramū akīhūdūka, agīthī Jezireeli nīguo akahonie nguraro iria aagurarītio nī Asuriata kūu Ramothu makīrūa na Hazaeli mūthamaki wa Suriata.

Hīndī īyo Ahazia mūrū wa Jehoramū mūthamaki wa Juda agīkūrūka, agīthī Jezireeli akarore Joramū mūrū wa Ahabu, tondu nīagurarītio.

9

Jehu Gūtīrīrio Maguta Atūike Mūthamaki wa Isiraēli

1 Na rīrī, mūnabii Elisha agīta mūdū ūmwe wa thiritū ya anabii, akīmwīra atīrī, “Thīnkīra nguo yaku ya igūrū mūcibi-inī, na ūkuue mbūthū īno ya maguta, ūthī nginya Ramothu-Gileadi. 2 Wakinya kūu, ūcarie Jehu mūrū wa Jehoshafatu, mūrū wa Nimushi. Ūthī kūrī we, ūmūtīgithanie na andū a thiritū yake, ūmūngīrie kanyūmba ga thīnī. 3 Ūcooke woe mbūthū ya maguta ūmūtīrīrie mūtwe na uuge atīrī, ‘Jehova ekuuga ūu: Ndagūtīrīria maguta ūtuīke mūthamaki wa Isiraēli.’ Ūcooke ūhingūre mūrango ūre; ndūgaikare!”

4 Nī ūndū ūcio mwanake ūcio mūnabii agīthī nginya Ramothu-Gileadi. 5 Rīrīa aakinyire kuo, agīkora anene a mbūtū cia ita maikarīte hamwe. Akīra mūnene wao atīrī, “Mūnene, ndī na ndūmīrīri yaku.”

Nake Jehu akīrūa atīrī, “Ithuothe-rī, nī ūrīkū ūrī na ndūmīrīri yake?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Nīwe mūnene, ndūmīrīri nī yaku.”

6 Jehu agīkīra, akīngīra nyūmba. Nake mūnabii agītīrīria Jehu maguta mūtwe, akiuga atīrī, “Jehova Ngai wa Isiraēli ekuuga ūu: ‘Ndagūtīrīria maguta ūtuīke mūthamaki wa andū a Jehova a Isiraēli. 7 Wee-rī, nūkaniina nyūmba ya Ahabu mwathi waku nīgeetha ndīrīhīrie thakame ya anabii ndungata ciakwa, na thakame ya ndungata cia Jehova ciothe rīra yaitirwo nī Jezebeli. 8 Nyūmba yothe ya Ahabu nīgathira biū. Nīnganiina nyūmba yothe ya Ahabu na ndīmūniinīre arūme othe, arīa ngombo na arīa matarī ngombo thīnī wa Isiraēli. 9 Nyūmba ya Ahabu ngaamītua o ta nyūmba ya Jeroboamu mūrū wa Nebati, na ta ya Baasha mūrū wa Ahija. 10 Ha ūhoru wa Jezebeli-rī, agaatambuurangwo nī ngui arī mūgūnda-inī wa Jezireeli, na gūtīrī mūdū ūkaamūthika.’” Nake akīhingūra mūrango akīra.

11 Hīndī rīra Jehu oomire nja kūrī anene a thiritū yake, mūdū ūmwe wao akīmūria atīrī, “Maūndū mothe nī mega? Mūgūrūki ūcio egūkīte kūrī we nīkī?”

Nake Jehu agīcookia atīrī, “Wee nīūī mūdū ūcio o na maūndū marīa aaragia.”

12 Nao makiuga atīrī, “Tiga gūtūheenia, twīre ma.”

Jehu akiuga atīrī, “Anjīra ūu: ‘Jehova ekuuga atīrī: Ndagūtīrīria maguta ūtuīke mūthamaki wa Isiraēli.’”

13 Nao makīhiūha kuoya nguo ciao cia igūrū, magīciara ngathī-inī cia nyūmba arūgame ho, magīcooka makīhuha karumbeta na makīanīrīra atīrī, “Jehu nīwe mūthamaki!”

Jehu Kūūruga Joramū na Ahazia

14 Nī ūndū ūcio, Jehu mūrū wa Jehoshafatu, mūrū wa Nimushi, agīciirīra gūkīrīra Joramū. (Hīndī īyo Joramū na Isiraēli yothe maagitagīra Ramothu-Gileadi, kuuma kūrī Hazaeli mūthamaki wa Suriata. 15 No Mūthamaki Joramū nīacookete Jezireeli akahonie

† 8:26 Mūtumia wa Mūthamaki Joramū eetagwo Athalia, na aarī mwarī wa Ahabu.

ironda iria aaguarĩtio nĩ Asuriata, rĩrĩa maarũaga na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.) Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmwetĩkĩra ũguo, mũtikareke mũndũ o na ũmwe oime itũũra-inĩ athĩĩ akaheane ũhoru ũcio Jezireeli.”¹⁶ Ningĩ Jehu akĩhaica ngaari yake ya ita, agĩthĩĩ Jezireeli, tondu nĩkuo Joramũ aahurũkĩte, na Ahazia mũthamaki wa Juda nĩaikũrũkĩte agathĩĩ kũmũrora.

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa mũrori wa itũũra aarũgamĩte mũthiringo-inĩ mũraihu na igũrũ kũu Jezireeli, akĩona mbũtũ cia ita cia Jehu igĩũka, agĩtana, akiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrona mbũtũ cia ita igĩũka.”

Nake Joramũ agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ethaai mũndũ wa mbarathi, ũmũtũme athĩĩ acitũnge, aciũrie atĩrĩ, ‘Mũũkĩte na thayũ?’”

¹⁸ Nake mũndũ ũcio akĩhaica mbarathi, agĩthĩĩ gũtũnga Jehu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũthamaki ekũũria: ‘Wee-rĩ, ũũkĩte na thayũ?’”

Nake Jehu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũrĩ na ũhoru ũrĩkũ na thayũ? Nyuma thuutha.”

Nake mũrori wa itũũra agĩcookia ũhoru, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa twatũma nĩakinya harĩo, na ndaracooka na gũkũ.”

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩtũma mũndũ wa keerĩ wa mbarathi. Aakinya kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũthamaki eekũũria: ‘Mũũkĩte na thayũ?’”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Ũrĩ na ũhoru ũrĩkũ na thayũ? Nyuma thuutha.”

²⁰ Nake mũrori wa itũũra agĩcookia ũhoru, akiuga atĩrĩ, “Nĩakinya harĩo, no-o nake ndaracooka na gũkũ. Mũtwarire wa ngaari ya ita nĩ ta mũtwarire wa Jehu mũrũ wa Nĩmushi; atwarithagia ta mũgũrũkĩ.”

²¹ Nake Joramũ agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ohererai mbarathi ngaari-inĩ yakwa ya ita.” Na ciohererwo, Joramũ mũthamaki wa Isiraeli na Ahazia mũthamaki wa Juda makiumagara, o mũndũ arĩ ngaari-inĩ yake ya ita, magatũnge Jehu. Magicemania nake kamũgũnda-inĩ karĩa kaarĩ ka Nabothu ũrĩa Mũjezeeli.²² Rĩrĩa Joramũ onire Jehu, akĩmũũria atĩrĩ, “Jehu, ũũkĩte na thayũ?”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Kũngĩgĩa na thayũ atĩa, ũhooi wa mũhianano wothe na ũrogi wa nyũkwa, Jezebeli, ũingĩhite ũũ?”

²³ Joramũ akĩgarũrũka akĩũra, akiugaga atĩrĩ, “Ahazia, kũrĩ na njikanĩrĩrio!”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Jehu akĩrũta ũta wake, akĩrũthia Joramũ gatagatĩ ga ciande. Naguo mũguĩ ũgĩtheeca ngoro yake, agĩtungumana ngaari-inĩ yake.²⁵ Nake Jehu akĩra Bidikari mũnene wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Muoe ũmũikie mũgũnda-inĩ ũrĩa warĩ wa Nabothu ũrĩa Mũjezeeli. Ririkana rĩrĩa nĩ nawe twatwaraga ngaari cia ita tũrĩ thuutha wa ithe Ahabu, rĩrĩa Jehova aaririe ũrathi ũyũ ũmũkonĩ, akiuga ũũ: ²⁶ ‘Mũthenya wa ira nĩndĩronire thakame ya Nabothu na thakame ya arĩũ ake, nĩguo Jehova ekuuga, na ti-itherũ nĩngatũma ũmĩrĩhĩre mũgũnda-inĩ o ũyũ, nĩguo Jehova ekuuga.’ Rĩũ kĩmuoe, ũmũikie mũgũnda-inĩ ũcio, kũringana na kiugo kĩa Jehova.”

²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Ahazia mũthamaki wa Juda onire ũrĩa kwahaana, akĩũra na njĩra ya Bethi-Hagani. Nake Jehu akĩmũhanyũkia, akĩanaĩrĩra atĩrĩ, “Mũũragei o nake!” Nao makĩmũgurarĩria arĩ ngaari-inĩ yake ya ita erekeire Guri hakũhĩ na Ibleamu, no akĩũrĩra Megido, agĩkuĩra kuo.²⁸ Nacio ndungata ciake ikĩmũkuua na ngaari ya ita, ikĩmũtwarũ Jerusalemu, na makĩmũthika hamwe na maithe make mbĩrĩra-inĩ yake, itũũra-inĩ rĩa Daudi.²⁹ (Ahazia aatũkĩte mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Joramũ mũrũ wa Ahabu).

Jezebeli kũũragwo

³⁰ Ningĩ Jehu agĩthĩĩ Jezireeli. Na rĩrĩa Jezebeli aagũire ũguo-rĩ, akĩhaka maitho make rangĩ na akĩgemia njũrĩ yake, agĩcũthĩrĩria nja arĩ ndirica-inĩ.³¹ Rĩrĩa Jehu aatoonyaga kĩhingĩ-inĩ, Jezebeli akĩmũũria atĩrĩ, “Ũũkĩte na thayũ, Zimuri, wee mũũragi wa mwathi waku?”

³² Nake Jehu akĩrora na igũrũ ndirica-inĩ, agĩtana akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũrĩ mwena wakwa? Nũũ?” Nao andũ eerĩ kana atatũ maarĩ ahakũre makĩmũrora arĩ thĩ.³³ Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Mũikie thĩ!” Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũkia akĩgũa thĩ, nayo thakame ĩmwe yake ikĩminjũkĩra rũthingo o hamwe na mbarathi iria ciamũrangagĩrĩria thĩ na magũrũ ma cio.

³⁴ Jehu agĩtoonya nyũmba ya ũthamaki thĩnĩ akĩrĩa na akĩnyua. Nake akiuga atĩrĩ, “Menyererai mũndũ-wa-nja ũcio mũrume, na mũmũthike tondu ararĩ mwarĩ wa mũthamaki.”³⁵ No rĩrĩa maathire nja makamũthike, matiakorire kĩndũ o na kĩmwe kĩa mwĩrĩ wake, tĩa o ihĩndĩ rĩa mũtwe wake, na magũrũ, na moko make.³⁶ Nao makĩhũndũka, makĩra Jehu ũhoru ũcio, nake akiuga atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Elija ũrĩa Mũtishibi, akiuga atĩrĩ: Ngui nũikaarĩa mwĩrĩ wa Jezebeli kamũgũnda-inĩ ka Jezireeli.³⁷ Nakĩo kĩimba kĩa Jezebeli

gĩgaatuika o ta rūrua kīrī thī kamũgũnda-inĩ ka Jezireeli, nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũkaahota kuuga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩ Jezebeli.’”

10

Andũ a Nyũmba ya Ahabu Kũũragwo

¹ Na rĩrĩ, Samaria kwarĩ na ariũ a nyũmba ya Ahabu mĩrongo mũgwanja. Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩandĩka marũa akĩmatũma Samaria kũrĩ anene a Jezireeli, na athuuri, na areri a ciana cia Ahabu, akĩmeera atĩrĩ, ² “Tondũ mũrĩ na ciana cia mwathi wanyu, na ningĩ mũrĩ na ngaari cia ita na mbarathi, na itũũra inene rĩirigĩre na thingo cia hinya, o na indo cia mbaara-rĩ, marũa maya maamũkinyĩra-rĩ, ³ thuurai mũriũ ũria mwega na mwagĩrĩru mũno wa mwathi wanyu, na mũmũkarĩrie gĩtĩ kĩa ũnene gĩa ithe. Mũcooke mũrũrĩre nyũmba ya mwathi wanyu.”

⁴ No-o makĩmaka makiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo athamaki eerĩ matiigana kũmũtooria-rĩ, ithuĩ twakĩhota atĩa?”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio ũria warĩ mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na mwathi wa itũũra, na athuuri, na areri a ciana magĩtũmĩra Jehu ndũmĩrĩri ino: “Ithuĩ tũrĩ ndungata ciaku, na nĩtũgwĩka ũria wothe ũkuuga. Tũtiigũtua mũndũ o na ũmwe mũthamaki; wee ĩka o ũria ũngĩona kwagĩrĩre.”

⁶ Nake Jehu akĩmaandĩkĩra marũa ma keerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo mũrĩ mwena wakwa na nĩmũkũnjathĩkĩra, ũragai ariũ a mwathi wanyu, mũgooka na ciongo ciao gũkũ Jezireeli ihinda o ta rĩrĩ rũciũ.”

Na rĩrĩ, ariũ a mũthamaki mĩrongo mũgwanja maarĩ na atongoria a itũũra ariũ maamareraga. ⁷ Na rĩrĩa marũa maakinyire, andũ acio makĩnyĩta ariũ acio mĩrongo mũgwanja a mũthamaki na makĩmooraga othe. Magũkĩra ciongo ciao ikabũ-inĩ, magĩcitwarĩra Jehu o kũu Jezireeli. ⁸ Rĩrĩa mũndũ ũria watũmĩtwo aakinyire, akĩra Jehu atĩrĩ, “Nĩmarehe ciongo cia ciana cia mũthamaki.”

Nake Jehu agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ciigei irũndo igĩrĩ itoonyero-inĩ rĩa itũũra o nginya rũciini.”

⁹ Rũciini rũrũ rũngĩ Jehu akĩumagara. Akĩrũgama mbere ya andũ othe, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtihitĩtie. Nĩ nĩ nĩ ndaciirĩre ndundu ya gũũkĩrĩra mwathi wakwa na ngĩmũũraga, no nũũ ũragĩte andũ aya othe? ¹⁰ Menyai ũũ, atĩ gũtirĩ kiugo o na kĩmwe kĩarĩtio nĩ Jehova igũrũ rĩa nyũmba ya Ahabu gĩtakahingio. Jehova ekite o ũria oigĩte na kanua ka ndungata yake Elija.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩũraga andũ othe a nyũmba ya Ahabu ariũ maatigaire kũu Jezireeli, o ũndũ ũmwe na atongoria ake othe, na arata ake a hakuhi, o na athĩnjĩri-ngai ake, na gũtirĩ mũndũ wahonokire.

¹² Jehu agĩcooka akĩumagara, agĩthĩ Samaria. Aakinya Bethi-Ekedi ya Ariithi-rĩ, ¹³ agĩtũngana na andũ amwe ariũ maatarainie na Ahazia mũthamaki wa Juda akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a nyũmba ya Ahazia, na tũũkĩte kũgeithia mbarĩ ya mũthamaki, na ya mũtumia wa mũthamaki.”

¹⁴ Nake agĩathana atĩrĩ, “Nĩmanyiitwo marĩ muoyo!” Nĩ ũndũ ũcio makĩmatwara marĩ muoyo makĩmooragĩra gĩthima-inĩ kĩa Bethi-Ekedi, maarĩ andũ mĩrongo ĩna na eerĩ. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire.

¹⁵ Nake aarĩkia kuuma kũu, agĩkora Jehonadabu mũrũ wa Rekabu,* o nake okĩte kũmũtũnga. Nake Jehu akĩmũgeithia, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ na ũiguano na nĩ, o ta ũria ndĩ na ũiguano nawe?”

Nake Jehonadabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ī ndĩ nago.”

Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Kũngĩkorwo nĩ ũguo-rĩ, rehe guoko.” Nĩ ũndũ ũcio Jehonadabu agĩka ũguo, nake Jehu akĩmũteithĩrĩria kũhaica ngaari-inĩ ya ita. ¹⁶ Nake Jehu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthĩ nawe ũkeonere ũria ndũrutaniirĩ na kiyoy nĩ ũndũ wa Jehova.” Nake akĩmũkuua na ngaari yake ya ita.

¹⁷ Rĩrĩa Jehu aakinyire Samaria-rĩ, akĩũraga andũ othe a nyũmba ya Ahabu ariũ maatigaire, akĩmaniina kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩria kĩarĩtio nĩ Elija.

Ndungata cia Baali

¹⁸ Ningĩ Jehu agĩcookereria andũ othe hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Ahabu aatungatĩre Baali o hanini; no Jehu ekũmũtungatĩra makĩria. ¹⁹ Na rĩrĩ, tũmanĩrai anabĩ othe a Baali, na atungati othe ayo, o na athĩnjĩri-ngai ayo othe. Tigĩrĩrai atĩ gũtirĩ o na ũmwe ũtarĩ ho, tondũ nĩngũrutĩra Baali igongona inene. Mũndũ wothe ũkwaga gũka,

* **10:15** Ciana cia Rekabu ciarĩ na kiyoy gĩa gũtungatĩra Ngai (Jer 35:6-10), na mũtũũrĩre wacio ndwarĩ na maũndũ maingĩ na gwĩtanga.

ndegütüura muoyo.” Nowe Jehu ekaga ũguo arĩ na wara wa kũũraga atungati othe a Baali.

²⁰ Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Ītanai kĩũngano gĩa gũtĩithia Baali.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkĩanĩrĩra kĩũngano kũu. ²¹ Nake agĩcooka agĩtũma ũhoru kũndũ guothe Isiraeli, nao atungati othe a Baali magĩũka; na gũtirĩ o na ũmwe watĩĩre. Makĩgomana hekarũ-inĩ ya Baali o nginya ikĩiyũra kuuma mwena ũmwe nginya ũria ũngĩ. ²² Nake Jehu akĩra mũikaria wa harĩa nguo ciaigagwo atĩrĩ, “Rehere ndungata ciothe cia Baali nguo.” Nĩ ũndũ ũcio agĩcĩrehere nguo.

²³ Hĩndĩ ĩyo Jehu na Jehonadabu mũrũ wa Rekabu magĩtoonya hekarũ ya Baali. Jehu akĩra ndungata cia Baali atĩrĩ, “Rorai mĩena yothe muone atĩ gũtirĩ ndungata cia Jehova irĩ haha hamwe na inyuĩ, o tiga ndungata cia Baali.” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya marute magongona, na maruta ma njino. Na rĩrĩ, Jehu nĩagĩte arũme mĩrongo ĩnana kũu nja akameera atĩrĩ: “Ūmwe wanyu angĩrekereria mũndũ wa arĩa ngũneana moko-inĩ manyu oore-rĩ, we egũkwa ithenya rĩa mũndũ ũcio.”

²⁵ Rĩria Jehu aarĩkirie kũruta igongona rĩa njino-rĩ, agĩatha arangĩri na anene ao atĩrĩ, “Toonyai thĩnĩ mũmooage; mũtikareke mũndũ o na ũmwe wao oore.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmooage na hiũ cia njora. Nao arangĩri na anene ao magĩũkia mĩrĩ yao nja, magĩcooka magĩtoonya ihoero rĩa na thĩnĩ rĩa hekarũ ya Baali. ²⁶ Nao makĩruta ihiga rĩria rĩamũre nja ya hekarũ ya Baali na makĩrĩcina. ²⁷ Makĩmomora ihiga rĩria rĩamũre rĩa Baali, na magĩtharia hekarũ ya Baali makĩmĩtua kĩoro o na nginya ũmũthĩ.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩnina biũ ũhooi wa Baali thĩnĩ wa Isiraeli. ²⁹ No rĩrĩ, ndaataganire na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmire Isiraeli mehie ma kũhooya mĩhianano ya njaũ ya thahabu kũu Betheli na Dani.

³⁰ Nake Jehova akĩra Jehu atĩrĩ, “Tondũ nĩwĩkĩte wega, ũkahingia ũria kwagĩĩre maithe-inĩ makwa, na ũgeeka nyũmba ya Ahabu ũria ndaatanyĩte kũmeka-rĩ, njiaro ciaku igũtũura ithamakagĩra Isiraeli nginya rũciaro rwa kana.” ³¹ No Jehu ndaigana kũmenyerera kũiga watho wa Jehova, Ngai wa Isiraeli, na ngoro yake yothe. Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu, marĩa atũmĩte andũ a Isiraeli mehie.

³² Matukũ-inĩ macio, Jehova niambĩrĩrie kũnyĩhia mĩhaka ya Isiraeli. Hazaeli nĩatooririe andũ a Isiraeli bũrũri-inĩ wao wothe ³³ mwena wa irathĩro wa Jorodani na bũrũri-inĩ wothe wa Gileadi, (Bũrũri wa Gadĩ na Rubeni na Manase), kuuma Aroeri gũtwarana na mũkuru wa Arinoni, kũgerera Gileadi nginya Bashani.

³⁴ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehu-rĩ, na marĩa mothe eekire, na marĩa mothe ahingirie-rĩ, githĩ matĩandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

³⁵ Nake Jehu akĩhurũka na maithe make na agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Jehoahazu agĩtũka mũthamaki ithenya rĩake. ³⁶ Nario ihinda rĩria Jehu aathamakĩre Isiraeli kũu Samaria rĩarĩ mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩnana.

11

Athalia na Joashu

¹ Rĩria Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakua-rĩ, agĩthĩ na mbere kũũraga andũ othe a nyũmba yothe ya ũthamaki. ² No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoram na mwarĩ wa nyina na Ahazia, akĩoya Joashu mũrũ wa Ahazia akĩmweheria kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũũragwo. Akĩmũiga hamwe na mũreri wake kanyũmba ga gũkoma, akĩmũhitha kuuma kũrĩ Athalia; nĩ ũndũ ũcio Joashu ndaigana kũũragwo. ³ Aikarire ahithĩtwo hamwe na mũreri wake thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova* mĩaka ĩtandatũ ĩria Athalia aathamakire bũrũri ũcio.

⁴ Mwaka-inĩ wa mũgwanja, Jehoiada agĩtũmanĩra anene a ikundi arĩa maathaga thigari igana rĩmwe, thĩnĩ wa andũ arĩa meetagwo Akari, na arangĩri nao magĩũka kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Nake akĩgĩa kirĩkanĩro nao na akĩmehĩthĩria kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Agĩcooka akĩmoonia mũriũ wa mũthamaki. ⁵ Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũgũwĩka ũũ: Inyuĩ arĩa othe mũgaakorwo mũrĩ wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, gĩcunjĩ kĩmwe kĩanyu gĩa ithatũ gĩkaarangĩra nyũmba ya ũthamaki, ⁶ nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kirangĩre Kĩhingo gĩa Suri, ningĩ gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkorwo kĩhingo-inĩ kĩria kĩrĩ thũutha wa arangĩri arĩa mateithanagia kũrangĩra hekarũ, ⁷ na inyuĩ andũ arĩa makoragwo thĩnĩ wa ikundi icio ingĩ igĩrĩ, arĩa matakoragwo wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, othe makaarangĩra hekarũ nĩ ũndũ wa mũthamaki. ⁸ Mũikare mũthĩurũkũirie mũthamaki, o mũndũ anyĩĩfite indo ciake cia mbaara na guoko.

* **11:3** Jehoiada ũria warĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩwe warĩ mũthuuri wa Jehosheba (2Maũ 22:11).

Mündü o na ūrīkū angīkaamūkuhīria na nginya ooragwo. Mūikare hakuhī na mūthamaki o harīa hothe angīthīi.”

⁹ Nao anene a ita arīa maathaga ikundi cia andū igana rīmwe magīka o ta ūria Jehoiada, mūthīnjīri-Ngai aathanīte. O mūnene akīoya andū ake, arīa maathīaga wīra mūthenya ūcio wa thabatū na arīa moimagīra wīra hīndī ūyo, othe magīka kūrī Jehoiada mūthīnjīri-Ngai. ¹⁰ Nake akīhe anene acio matimū na ngo iria ciarī cia Mūthamaki Daudi, iria ciakoragwo hekarū-inī ya Jehova. ¹¹ Nao arangīri, o mündū arī na indo ciake cia mbaara, magīthiūrūrūkīria mūthamaki hau hakuhī na kīgongona, na magīthiūrūrūkīria hekarū kuuma mwena wa gūthini nginya mwena wa gathigathini wayo.

¹² Jehoiada akīrehe mūrū wa mūthamaki akīmwikīra thūmbī, akīmūnengera Ibulu rīa Kīrīkanīro, na akīmwanīrīra atī nīwe mūthamaki. Makīmūitīrīra maguta, nao andū makihūūra hī na makīanīrīra makiugaga atīrī, “Mūthamaki arotūūra nginya tene!”

¹³ Rīria Athalia aaiugire inegene rīa andū na arangīri, agīthīi kūrī andū hekarū-inī ya Jehova. ¹⁴ Agīcūthīrīra na akiona mūthamaki arūgamīte gītugī-inī o ta ūria mītugo warī. Nao anene na ahuhī tūrumbeta maarūgamīte hakuhī na mūthamaki, nao andū othe a būrūrī magakena makīhuhaga tūrumbeta. Nake Athalia agītembūranga nguo ciake cia igūrū, na akīanīrīra, akiuga atīrī, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁵ Jehoiada mūthīnjīri-Ngai agīatha anene a ita a thigari igana igana arīa maarī arūgamīrīra a mbūtū, akīmeera atīrī, “Mūrūtūrūrei, mūmūrehe arī gatagatī ga thigari, na mündū o wothē ūngīmūma thuutha, ooragwo.” Nīgūkorwo mūthīnjīri-Ngai nīoigīte atīrī, “Ndakooragīro hekarū-inī ya Jehova.” ¹⁶ Nī ūndū ūcio makīmūnyīitīra harīa mbarathi ciatoonyagīra igīthīi nja cia nyūmba ya ūthamaki, makīmūuragīra hau.

¹⁷ Nake Jehoiada akīgīa na kīrīkanīro gatagatī ka Jehova, na mūthamaki, o na andū, atī o nīmegūtūika andū a Jehova. Nīngī agīcooka agīthondeka kīrīkanīro gatagatī ka mūthamaki na andū. ¹⁸ Nao andū othe a būrūrī magīthīi hekarū-inī ya Baali na makīmītharia. Makiunanga igongona na mīhianano, na makīuragīra Matani ūria warī mūthīnjīri-ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

Nīngī Jehoiada mūthīnjīri-Ngai akiuga arangīri hau hekarū-inī ya Jehova. ¹⁹ Nake agīthīi na anene a ita arīa maarūgamagīrīra ikundi cia thigari igana igana, na Akari, na arangīri, o hamwe na andū othe a būrūrī, na marī hamwe makīruta mūthamaki hekarū-inī ya Jehova makīmūtware nyūmba ya ūthamaki matoonyeire kīhingo-inī kīa arangīri. Hīndī ūyo mūthamaki agīkarīra gītī gīake kīa ūnene kūu nyūmba-inī ya ūthamaki. ²⁰ Nao andū othe a būrūrī magīkena. Narīo itūūra rīkīhoorera, tondū Athalia nīarīkīte kūrīragwo na rūhīū rwa njora nyūmba-inī ya ūthamaki.

²¹ Joashu aarī wa mīaka mūgwanja rīrīa aambīrīrie gwathana.

12

Joashu Gūcookereria Hekarū

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa mūgwanja wa Jehu, Joashu agītūika mūthamaki, na agīthamaka arī Jerusalemu mīaka mīrongo ina. Nyina eetagwo Zibia; na oimīte Bīrīshiba. ² Joashu nīekire maūndū marīa magīrīre maitho-inī ma Jehova mīaka irīa yothē Jehoiada mūthīnjīri-Ngai aamūtaaire. ³ No rīrī, kūndū kūrīa gūtūūgīru gwa kūrūtīra magongona gūtīehērīro; andū mathīre na mbere kūrūtīra magongona na gūcinīra ūbumba kuo.

⁴ Joashu akīra athīnjīri-Ngai atīrī, “Cookanīrīraiai mbeeca iria ciothe irehagwo irī cia maruta marīa maamūre ma hekarū ya Jehova, na mbeeca iria irutagwo cia gwītara, na mbeeca iria ciamūkagīrwo kuuma mūhītwa-inī ya andū o na mbeeca iria irehagwo hekarū na ūndū wa kwīyendera. ⁵ Itīkīraiai mūthīnjīri-Ngai o wothē aamūkagīre mbeeca kuuma kūrī ūmwe wa aigi a kīgīna, na mūreke ihūthīrwo na gūcookereria hekarū kūrīa guothe īngīkorwo irī tharūku.”

⁶ Na rīrī, o na gūkinyīria mwaka-inī wa mīrongo īrī na itatū wa Mūthamaki Joashu, athīnjīri-Ngai magīkorwo matiacookererīe hekarū. ⁷ Nī ūndū ūcio Mūthamaki Joashu agīta Jehoiada ūria mūthīnjīri-Ngai na athīnjīri-Ngai arīa angī, akīmooria atīrī, “Nī kī mūtāracookereria hekarū kūrīa itarūkīte? Mūtīgeetie mbeeca ingī kuuma kūrī aigi kīgīna, no cineanei nīguo icookererie hekarū kūrīa itarūkīte.” ⁸ Nao athīnjīri-Ngai magītīkīra atī matīkūngania mbeeca ingī kuuma kūrī andū, na atī o ene tio megūcookereria hekarū.

⁹ Nake Jehoiada ūria mūthīnjīri-Ngai akīoya ithandūkū na agītūra ngunīko yarīo irima. Akīrīga mwena wa ūrīo wa mündū agītoonya hekarū ya Jehova. Athīnjīri-Ngai arīa maarangagīra itoonyero magītīkīra mbeeca ciothe ithandūkū-inī iria ciarehagwo

hekarū-inī ya Jehova. ¹⁰ Hīndī īrīa yothe moonaga mbeeca nīciaingīha ithandūkū-inī, mwandiki-marūa wa mūthamaki na mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene mookaga, magatara mbeeca iria ciakoragwo irehetwo hekarū-inī ya Jehova na magaciikīra mihuko. ¹¹ Rīrīa mūigana wa mbeeca wahinga, makanengera andū arīa maathuurītwo matuīke arorī a wīra wa hekarū. Mbeeca icio ciarīhaga arutī a wīra wa hekarū ya Jehova na andū a wīra wa mbaū, na aaki, ¹² na arīa maakaga na mahiga, na aicūhia a mahiga. Maagūrāga mbaū na mahiga maicūhie nī ūndū wa gūcookereria hekarū ya Jehova kūrīa yatharūkīte na makarīha mahūthīro mothe ma gūcookereria hekarū.

¹³ Mbeeca iria ciarehagwo hekarū-inī itiahūthagīrwo na gūthondeka irāī cia betha, kana magathī ma gūthima ndaambī, kana mbakūrī cia kūminjāminja, kana tūrumbeta, kana kīndū o gīothe gīa thahabu kana gīa betha nī ūndū wa hekarū ya Jehova. ¹⁴ Mbeeca icio ciarīhaga arutī a wīra arīa maarutaga wīra wa gūcookereria hekarū. ¹⁵ Matorāgia mathabu ma mbeeca kuuma kūrī andū arīa maanengerete mbeeca marīhe arutī a wīra, tondū andū acio maarī ehokeku biū. ¹⁶ Mbeeca cia maruta ma mahītīa, na maruta ma mehīa itiarehagwo hekarū-inī ya Jehova, icio ciarī cia athīnjīri-Ngai.

¹⁷ Ihinda-inī o rīu Hazaeli mūthamaki wa Suriata akīambata agīthī agītharīkīra Gathu na akīrītaha. Nīngī akīhūndūka, agīthī gūtharīkīra Jerusalemu. ¹⁸ No rīrī, Joashu mūthamaki wa Juda akīoya indo ciothe iria ciatheretio ikaamūrwo nī maithe make, nao nī Jehoshafatu, na Jehoramu na Ahazia, athamaki a Juda o na iheo iria we mwene aamūrīte, o na thahabu iria ciakoretwo kīgīna-inī kīa hekarū ya Jehova, o na iria ciarī nyūmba ya ūthamaki, agīcineana itwarīrwo Hazaeli mūthamaki wa Suriata, nake agīthī, agītiga gūtharīkīra Jerusalemu.

¹⁹ Ha ūhoro wa maūndū marīa mangī makonī wathani wa Joashu, na ūrīa wothe eekire-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁰ Nao anene ake makīmūciirīra ndundu mamūūkīrīre, makīmūragīra Bethi-Milo, njīra-inī ya gūthī Sila. ²¹ Nao anene arīa maamūūragire nī Jozakaru mūrū wa Shimeathu, na Jehozabadu mūrū wa Shomeru. Joashu agīkua na agīthikwo hamwe na maithe make itūūra-inī rīa Daudi. Nake mūrīū Amāzia agītuīka mūthamaki ithenya rīake.

13

Jehoahazu Mūthamaki wa Isiraeli

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa mīrongo īrī na itatū wa wathani wa Joashu mūrū wa Ahazia mūthamaki wa Juda, Jehoahazu mūrū wa Jehu agītuīka mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria, nake agīathana mīaka ikūmi na mūgwanja. ² Nīekire maūndū mooru maitho-inī ma Jehova nī ūndū wa kūrūmīrīra mehīa ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marīa aatūmīte Isiraeli meehie, nake ndaigana kūmatiga. ³ Nī ūndū ūcio Jehova agīcinwo nī marakara nī ūndū wa Isiraeli, nake akīmaneana ihinda iraaya moko-inī ma Hazaeli mūthamaki wa Suriata, na Beni-Hadadi mūrīū wake.

⁴ Nake Jehoahazu agīthaiha Jehova, nake Jehova akīmūigua tondū nīonete ūrīa mūthamaki wa Suriata aahinyagīrīra Isiraeli. ⁵ Nake Jehova akihe Isiraeli mūhonokia, akīmaruta kuuma watho-inī wa Suriata. Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli magītūūra mīciī-inī yao o ta tene. ⁶ No rīrī, matiigana gūtīgana na mehīa ma nyūmba ya Jeroboamu, marīa aatūmīte Isiraeli meehie; na magīthī na mbere namo, o na nīngī gītugī kīa Ashera gītūūra kīrūgamīte kūu Samaria.

⁷ Gūtīrī kīndū gīatigarītio gīa ita rīa Jehoahazu, tīga andū arīa maathīiiga mahaicīte mbarathi mīrongo itano, na ngaarī ikūmi cia ita, na thīgari cia magūrū 10,000, nīgūkorwo mūthamaki wa Suriata nīathūkītie icio ingī agīcitua o ta rūkūngū rwa kīhuhīro-inī.

⁸ Ha ūhoro wa maūndū marīa mangī makonī wathani wa Jehoahazu, na ūrīa wothe eekire, na maūndū marīa aahingīrie-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ⁹ Nake Jehoahazu akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo Samaria. Nake mūrīū Jehoashu agītuīka mūthamaki ithenya rīake.

Jehoashu Mūthamaki wa Isiraeli

¹⁰ Mwaka-inī wa mīrongo itatū na mūgwanja wa Joashu mūthamaki wa Juda, Jehoashu mūrū wa Jehoahazu agītuīka mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria, nake agīthamaka mīaka ikūmi na itandatū. ¹¹ Nīekire maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, na ndaatiganire na mehīa o na mamwe ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marīa aatūmīte Isiraeli meehie; aathiire na mbere namo.

¹² Ha ūhoro wa maūndū marīa mangī makonī wathani wa Jehoashu, na ūrīa wothe eekire, na maūndū marīa aahingīrie, o na mbaara yake na Amāzia mūthamaki wa Juda-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma Athamaki a Isiraeli? ¹³ Jehoashu

akihurūka hamwe na maithe make, nake Jeroboamu agīkarīra gītī gīake kīa ūnene. Jehoashu aathikirwo kūu Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli.

¹⁴ Na rīrī, Elisha aarī mūrūaru mūrīmū ūrīa wamūūragire. Nake Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli agīkūrūka, agīthī kūmuona na akīmūrīrīra. Akiuga atūrī, “Wūi baba-ī! Wūi baba-ī! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!”

¹⁵ Nake Elisha akiuga atūrī, “Oya ūta o na mīguī.” nake agīka o ūguo. ¹⁶ Nake akūrīra mūthamaki wa Isiraeli atūrī, “Oya ūta na moko maku,” nake aarīkia kuoya, Elisha akīgīrīra mūthamaki moko.

¹⁷ Akīmwīra atūrī, “Hingūra ndirica ya irathīro,” Nake akīmīhingūra. Elisha akīmwīra atūrī, “Ikia mūguī!” Nake akīūkia. Elisha akiuga atūrī, “Ūyū nī mūguī wa Jehova wa ūhootani, wa kūhoota Asuriata! Nīukahoota Asuriata kūu Afeki na ūmaniine biū.”

¹⁸ Agīcooka akīmwīra atūrī, “Oya mīguī,” Nake mūthamaki akīmīoya. Elisha akīmwīra atūrī, “Ta mīgūthithie thī.” Nake akīmīgūthithia thī maita matatū, agītiga.

¹⁹ Nake mūdū wa Ngai akīrakara nī ūndū wake, akīmwīra atūrī, “Ūkwagīrūrwo nī kūmiringithia maita matano kana matandatū; ūguo nīguo ūngigaatooria andū a Suriata na ūmaniine biū. No rīu ūkaamahoota o maita matatū tu.”

²⁰ Nake Elisha agīkua na agīthikwo.

Na rīrī, atharīkīri a kuuma Moabi maahūthīrīte gūtoonya būrūrī-inī o kīambīrīria kīa mwaka. ²¹ Hīndī ūmwe andū amwe a Isiraeli magīthika mūdū-rī, o rīmwe makīona gīkundi kīa atharīkīri; nī ūndū ūcio magīkia kīimba kīa mūdū ūcio maathikaga mbīrīra-inī ya Elisha. Hīndī rīra kīimba kīu kīahutanirīe na mahīndī ma Elisha, mūdū ūcio akīrīūka, akīrūgama na magūrū make.

²² Hazaeli mūthamaki wa Suriata aahinyīrīrie Isiraeli matukū mothe ma ūthamaki wa Jehoahazu. ²³ No rīrī, Jehova akīmatuga na akīmaiguīra tha, akīmarūmbūiya nī ūndū wa kīrīkanīro gīake na Ibrahīmu, na Isaaka, na Jakubu. Nginyagia ūmūthī, akoretwo atekwenda kūmaniina kana kūmaingata mehere mbere yake.

²⁴ Hazaeli mūthamaki wa Suriata agīkua, nake mūrū Beni-Hadadi agītūika mūthamaki ithenya rīake. ²⁵ Hīndī iyo Jehoashu mūrū wa Jehoahazu agītunya Beni-Hadadi mūrū wa Hazaeli matūūra marīa Hazaeli aatahīte mbaara-inī kuuma kūrī ithe Jehoahazu. Joashu aamūtoorīrie maita matatū, na nī ūndū ūcio agīcookia matūūra ma Isiraeli.

14

Amazia Mūthamaki wa Juda

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa keerī wa ūthamaki wa Jehoashu mūrū wa Jehoahazu mūthamaki wa Isiraeli, Amazia mūrū wa Joashu mūthamaki wa Juda akīambīrīria gūthamaka. ² Aarī wa mīaka mīrongo īrī na ītano rīrīa aatūikire mūthamaki, nake agīthamaka arī kūu Jerusalemu mīaka mīrongo īrī na kenda. Nake nyina eetagwo Jehoadini, na oimīte Jerusalemu. ³ Nīekire maūdū marīa moonagwo magīrīrie maitho-inī ma Jehova, no ti ta ūrīa ithe Daudi eekīte. Maūdū-inī mothe eekire o ta ūrīa ithe Joashu ekaga. ⁴ No rīrī, kūdū kūrīa gūtūūgīru gūtīeherirī; andū maathiire o na mbere kūrūtīra magongona na gūcinīra ūbumba kuo.

⁵ Thuutha wa ūthamaki gūkorwo ūrūmīte moko-inī make, akīūruga anene arīa moragīte ithe Joashu ūrīa warī mūthamaki. ⁶ No rīrī, ndaigana kūūruga arīu a oragani acio, kūringana na ūrīa kwandīkitwo Ibuku-inī rīa Watho wa Musa harīa Jehova aathanīte atūrī: “Maithe ma ciana matikooragwo nī ūndū wa ciana, o na kana ciana ciūrāgwo nī ūndū wa maithe ma; o mūdū arīkuaga nī ūndū wa mehīa make mwene.”

⁷ Nīngī nīwe wahootīe 10,000 cia andū a Edomu kūu Gītuaamba-inī gīa Cumbī, na agītunya itūūra rīa Sela mbaara-inī, akīrītua Jokitheelī, rītwa rīrīa rītāgwo nginya ūmūthī.

⁸ Hīndī iyo Amazia agītūma andū kūrī Jehoashu mūrū wa Jehoahazu mūrū wa Jehu, mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atūrī “Ūka tūng’ethanīre ūthīu kwa ūthīu.”

⁹ No rīrī, Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli agīcookerīa Amazia mūthamaki wa Juda atūrī: “Mahīu ma nyeki-inī ma kūu Lebanoni nīmatūmīire mūtarakwa ndūmīrīri o kūu Lebanoni makīwīra atūrī, ‘Heana mwarīguo ahikio nī mūrū wakwa.’ Hīndī iyo nyamū ya gīthaka kūu Lebanoni Igīūka ikīrangīrīria mahīu nacio ma nyeki-inī na makinya mayo. ¹⁰ Ti-itherū nītooretie Edomu, na rīu nītuūkīte mwītīlī. Wīgaathe nī ūndū wa ūhootani waku, no ikara mūci! Nī kī gīgūtūma wīrehere thīna, wīniinithie we mwene, o hamwe na andū a Juda?”

¹¹ O na kūrī ūguo, Amazia ndaigana gūthikīrīria; nī ūndū ūcio Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli akīmūtharīkīra. We na Amazia mūthamaki wa Juda makīng’ethanīra

kūu Bethi-Shemeshu thūinī wa Juda. ¹² Andū a Juda makīhūūrwo nī andū a Isiraeli, na o mūdū akīūrīra gwake mūciī. ¹³ Nake Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli akīnyīta Amazia mūthamaki wa Juda mūrū wa Joashu mūrū wa Ahazia, o kūu Bethi-Shemeshu. Ningī Jehoashu agīthī Jerusalemu na akīmomora rūthingo rwa Jerusalemu, kuuma Kīhingo-inī kīa Efiraimu nginya Kīhingo gīa Koine, handū ha buti ta magana matandatū* kūrāiha. ¹⁴ Nake akīoya thahabu yothe na betha na indo ciothe iria ciarī thūinī wa hekarū ya Jehova na iria ciarī igīna-inī cia nyūmba ya ūthamaki. Ningī agītaha andū na agīcooka Samaria.

¹⁵ Ha ūhoro wa maūdū marīa mangī makoniī wathani wa Jehoashu, na marīa eekire, na marīa aahingirīe, o hamwe na mbaara yake ūria maarūire na Amazia mūthamaki wa Juda-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ¹⁶ Jehoashu akīhurūka hamwe na maithe make, agīthikwo Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli. Nake mūrū Jeroboamu agītuika mūthamaki ithenya rīake.

¹⁷ Amazia mūrū wa Joashu mūthamaki wa Juda aatūire muoyo mīaka ikūmi na itano thuutha wa gīkū kīa Jehoashu mūrū wa Jehoahazu mūthamaki wa Isiraeli. ¹⁸ Ha ūhoro wa maūdū marīa mangī ma wathani wa Amazia, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda?

¹⁹ Nao andū makīgīa ndundu wa kūmūkīrīra kūu Jerusalemu, nake Amazia akīūrīra Lakishi, no magītūma andū mamūrūmīre kūu Lakishi, na makīmūragīra kuo. ²⁰ Nīacookirio akuūtītwo na mbarathi, agīthikwo Jerusalemu hamwe na maithe make, itūūra-inī inene rīa Daudi.

²¹ Hīndī ūyo andū othe a Juda makīoya Azaria arī na mīaka ikūmi na itandatū, makīmūtūa mūthamaki ithenya rīa ithe Amazia. ²² Nīwe waakire Elathu ringī, na akīrīcookeria Juda thuutha wa Amazia kūhurūka na maithe make.

Jeroboamu wa Keerī Mūthamaki wa Isiraeli

²³ Mwaka-inī wa ikūmi na itano wa wathani wa Amazia mūrū wa Joashu mūthamaki wa Juda, Jeroboamu mūrū wa Jehoashu, mūthamaki wa Isiraeli agītuika mūthamaki kūu Samaria, na agīthamaka mīaka mīrongo ina na ūmwe. ²⁴ Nīekire maūdū mooru maithe-inī ma Jehova, na ndaatiganire na mehīa o na mamwe ma Jeroboamu mūrū wa Nebati marīa aatūmīte Isiraeli meehie. ²⁵ Nīwe wacookirīe mīhaka ya Isiraeli kuuma Lebo-Hamathu nginya Iria-inī rīa Araba kūringana na kiugo kīa Jehova Ngai wa Isiraeli kīria kīarītio nī ndungata yake Jona mūrū wa Amitai, ūria warī mūnabīi kuuma Gathi-Heferi.

²⁶ Jehova nīonete ruo rūnene rwa andū othe a Isiraeli, arīa maarī ngombo na arīa mataarī ngombo, akīona ūria maathūnīkīte, na gūtīarī mūdū o na ūmwe wa kūmateithia. ²⁷ Na tondu Jehova ndoigīte atī nīegūtharia rītwa rīa Isiraeli gūkū thī-rī, nīamahonokirīe na guoko kwa Jeroboamu mūrū wa Jehoashu.

²⁸ Ha ūhoro wa maūdū marīa mangī makoniī wathani wa Jeroboamu, ūria wothe eekire, o na mbaara iria aahootanire, o na ūria aatunyanīre Isiraeli matūūra ma Dameski na Hamathu, marīa maarī ma Juda tene-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ²⁹ Jeroboamu nīahurūkire hamwe na maithe make, o acio maarī athamaki a Isiraeli. Nake mūrū Zekaria agītuika mūthamaki ithenya rīake.

15

Azaria Mūthamaki wa Juda

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa mīrongo ūrī na mūgwanja wa ūthamaki wa Jeroboamu mūthamaki wa Isiraeli, Azaria mūrū wa Amazia mūthamaki wa Juda, akīambīrīra gūthamaka. ² Nake aarī na ūkūrū wa mīaka ikūmi na itandatū rīria aatūkīre mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka mīrongo itano na ūrī. Nyina eetagwo Jekolia, na oimīte Jerusalemu. ³ Nake nīekire maūdū marīa maarī magīrīru maithe-inī ma Jehova, o ta ūria ithe Amazia eekīte. ⁴ No rīrī, kūdū kūrīa gūtūgīru gūtīeheririo; andū maathiire o na mbere kūrutīra magongona o na gūcinīra ūbumba kuo.

⁵ Jehova nīahūire mūthamaki na mangū o nginya mūthenya ūria aakuire, na aatūire nyūmba arī wiki.* Jothamu mūrū wa mūthamaki akīrūgamīrīra nyūmba ya ūthamaki, na agaathaga andū a būrūri ūcio.

⁶ Ha ūhoro wa maūdū marīa mangī makoniī wathani wa Azaria, na ūria wothe eekire, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ⁷ Azaria

* **14:13** nī ta mita 180 * **15:5** Ngai nīahūire Mūthamaki Azaria (na nowe Uzia) na mangū nī ūndū na kūruta wīra wa mūthīnjīri-Ngai ūria ateeikīrītio kūruta (2Maū 26:16-21).

akihurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hakuhi nao itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Jothamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake.

Zekaria mũthamaki wa Isiraeli

⁸ Na riri, mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ na inana wa Azaria mũthamaki wa Juda, Zekaria mũrũ wa Jeroboamu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩeri itandatũ. ⁹ Nake agũika maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũria maithe make meekĩte. Ndaigana gũtiga mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati maria aatũmite Isiraeli mehie.

¹⁰ Shalumu mũrũ wa Jabeshi nĩaciirĩre gũũkĩrĩra Zekaria. Akĩmũtharĩkĩra mbere ya andũ, akĩmũũraga, nake agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake. ¹¹ Maũndũ maria mangĩ makoniĩ wathani wa Zekaria, mandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹² Nĩ undũ ũcio kiugo kia Jehova kirĩa kĩarĩrio Jehu nĩkiahingire, kirĩa kioigĩte atĩri: “Njiaro ciaku nĩgaikarĩra gĩtĩ kia ũnene wa Isiraeli nginya rũciaro rwa kana.”

Shalumu Mũthamaki wa Isiraeli

¹³ Na riri, Shalumu mũrũ wa Jabeshi aatũkĩre mũthamaki mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ na kenda wa ũthamaki wa Uzia mũthamaki wa Juda, nake agĩthamaka mweri ũmwe kũu Samaria. ¹⁴ Menahemu mũrũ wa Gadi akiuma Tiriza, agĩthĩ Samaria. Agĩtharĩkĩra Shalumu mũrũ wa Jabeshi kũu Samaria, akĩmũũraga, na agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake.

¹⁵ Maũndũ maria mangĩ makoniĩ wathani wa Shalumu, na ndundu ya gũũkanĩrĩra rĩa aatongoretie, mandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

¹⁶ Hĩndĩ iyo Menahemu, arutĩtie Tiriza agĩtharĩkĩra Tifisa, na akĩũraga mũndũ wothe warĩ itũũra, riu inene thĩnĩ o na arĩa maarĩ hakuhi narĩo, tondũ nĩmaregĩre kũhingũra ihingo ciao. Akĩhũũra Tifisa, na agĩtarũra nda cia andũ-a-nja arĩa maarĩ na nda.

Menahemu Mũthamaki wa Isiraeli

¹⁷ Mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ na kenda wa Azaria mũthamaki wa Juda, Menahemu mũrũ wa Gadi agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli, na agĩthamaka Samaria mĩaka ikũmi.

¹⁸ Nake agũika maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Hĩndĩ ya wathani wake wothe, ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, maria aatũmite Isiraeli meehie.

¹⁹ Hĩndĩ iyo Puli mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra bũrũri ũcio, nake Menahemu akĩmũhe taranda ngiri ĩmwe[†] cia betha nĩguo amũeithĩrĩrie kũrũmia ũthamaki wake wega. ²⁰ Menahemu agĩtia mbeeca icio na hinya kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli. Mũndũ o wothe gĩtonga aarĩ arute cekerĩ mĩrongo itano[‡] cia betha, nĩguo iheo mũthamaki wa Ashuri. Nĩ undũ ũcio mũthamaki wa Ashuri akĩehera, na ndaikarire bũrũri ũcio rĩngĩ.

²¹ Ha ũhoro wa maũndũ maria mangĩ makoniĩ wathani wa Menahemu, na ũria eekire-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ²² Menahemu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Pekaia agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake.

Pekaia Mũthamaki wa Isiraeli

²³ Mwaka-inĩ wa mĩrongo itano wa ũthamaki wa Azaria mũthamaki wa Juda, Pekaia mũrũ wa Menahemu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka ĩrĩ. ²⁴ Pekaia agũika maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Ndaigana gũtiga mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati maria aatũmite Isiraeli meehie. ²⁵ ũmwe wa anene ake, Peka mũrũ wa Remalia, agĩciirĩra ndundu ya kũmũũkĩrĩra. Arĩ na andũ mĩrongo itano kuuma Gileadi, agĩthĩ, akĩũraga Pekaia hamwe na Arigobu na Arieħi, kũu Samaria, kĩrigo-inĩ gĩa kwĩgĩtĩra kia nyũmba ya ũthamaki. Nĩ undũ ũcio, Peka akĩũraga Pekaia na agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake.

²⁶ Maũndũ maria mangĩ makoniĩ wathani wa Pekaia, na ũria wothe eekire-rĩ, mandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

Peka Mũthamaki wa Isiraeli

²⁷ Na riri, mwaka-inĩ wa mĩrongo itano na ĩrĩ wa Azaria mũthamaki wa Juda, Peka mũrũ wa Remalia agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩrĩ. ²⁸ Nake agũika maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, maria aatũmite Isiraeli meehie.

²⁹ Hĩndĩ ya Peka mũthamaki wa Isiraeli, nĩguo Tigilathu-Pileseru, mũthamaki wa Ashuri, okire agĩtunyana Ijoni, na Abeli-Bethi-Maaka, na Janoa, na Kadesħi na Hazoru. Nĩatunyanire Gileadi, na Galili, hamwe na bũrũri wothe wa Nafitali na agĩthamamĩria

andũ aakuo Ashuri. ³⁰ Ningĩ Hoshea mũrũ wa Ela agĩciirĩra ndundu ya gũũkĩrĩra Peka mũrũ wa Remalia. Nake akĩmũtharĩkĩra na akĩmũũraga, agĩcooka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ wa ũthamaki wa Jothamu mũrũ wa Uzia.

³¹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Peka, na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

Jothamu Mũthamaki wa Juda

³² Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Peka mũrũ wa Remalia mũthamaki wa Isiraeli, Jothamu mũrũ wa Uzia mũthamaki wa Juda akiambĩrĩria gũthamaka.

³³ Aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nyina eetagwo Jerusha mwarĩ wa Zadoku.

³⁴ Niekire maũndũ marĩa maagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa ithe Uzia eekĩte.

³⁵ No rĩrĩ, kũndũ kũria gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathire o na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo. Jothamu agĩaka rĩngĩ kĩhingo kĩa rũgongo kĩa hekarũ ya Jehova.

³⁶ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jothamu, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ³⁷ (Matukũ-inĩ macio Jehova akiambĩrĩria gũtũma Rezini mũthamaki wa Suriata, na Peka mũriũ wa Remalia, mokĩrĩre Juda.) ³⁸ Nake Jothamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra inene rĩa Daudi, na norĩo itũũra rĩa ithe. Nake mũriũ Ahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

16

Ahazu Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa ũthamaki wa Peka mũrũ wa Remalia, Ahazu mũrũ wa Jothamu mũthamaki wa Juda akiambĩrĩria gũthamaka. ² Ahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nake ndaigana gwĩka maũndũ magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ³ Aathĩiaga na mũthĩire ya athamaki a Isiraeli, o na akĩruta mũriũ arĩ igongona rĩa njino, akĩrũmirĩra njira irĩa irĩ magigi cia ndũrĩrĩ irĩa Jehova aingatire ciehere mbere ya Isiraeli. ⁴ Nĩaarũtĩre magongona na agĩcinĩra ũbumba kũndũ kũria gũtũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, o na rungu rwa mĩtĩ rĩa mĩruru.

⁵ Hĩndĩ ĩyo Rezini mũthamaki wa Suriata, na Peka mũrũ wa Remalia mũthamaki wa Isiraeli, makiomagara makahũũrane na Jerusalemu, na makĩrigiicĩria Ahazu, no matiamũtoooririe. ⁶ Hĩndĩ ĩyo Rezini mũthamaki wa Suriata agĩtunyana itũũra rĩa Elathu, akĩrĩcookeria Suriata, na akĩingata andũ a Juda. Andũ a Edomu magĩthaamĩra Elathu, na matũire kuo nginya ũmũthĩ.

⁷ Ahazu agĩtũma andũ kũrĩ Tigilathu-Pilesu mũthamaki wa Ashuri makamwĩre atũrĩ, “Nĩ nĩ ndungata na ngombo yaku. Ambata, ũũke ũũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Suriata na mũthamaki wa Isiraeli, arĩa maratharĩkĩra.” ⁸ Nake Ahazu agĩkuua betha na thahabu irĩa ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na igĩna-inĩ irĩa cia nyũmba ya ũthamaki, na agĩcitũma irĩ iheo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri. ⁹ Mũthamaki wa Ashuri agĩũtikĩra na ũndũ wa gũtharĩkĩra itũũra rĩa Dameski na akĩrĩtunyana. Agĩthaamia atũũri akuo akĩmatwara Kiri na akĩũraga Rezini.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Ahazu agĩthĩ Dameski gũtũngana na Tigilathu-Pilesu mũthamaki wa Ashuri. Nake akĩona kĩgongona kũu Dameski, agĩtũmĩra Uria mũthĩnjĩri-Ngai mũcoro wa kĩgongona kũu o na mwakĩre wakĩo o ta ũrĩa gĩakĩtwo. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩaka kĩgongona kũringana na ũrĩa wothe aatũmĩrwo, gĩcorotwo nĩ Mũthamaki Ahazu kuuma Dameski, na agĩkĩrĩkia mbere ya Mũthamaki Ahazu gũcooka. ¹² Rĩrĩa mũthamaki aacookire kuuma Dameski na akĩona kĩgongona kũu, agĩkuhĩrĩria na akĩrutĩra igongona igũrũ rĩakĩo. ¹³ Akĩruta igongona rĩake rĩa njino na rĩa mũtu, na agĩtĩrĩria indo irĩa irutagwo cia kũnyuuo na akĩminjaminjĩria kĩgongona kũu thakame ya maruta ma ũiguano. ¹⁴ Nakĩo kĩgongona gĩa gĩcango kĩria kiarĩ mbere ya Jehova, agĩkĩruta mwena wa na mbere wa hekarũ, kuuma gatagati-inĩ ga kĩgongona kũu kĩerũ na hekarũ ya Jehova, agĩkĩga mwena wa gathigathini wa kĩgongona kũu kĩerũ.

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Ahazu akĩhe Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mawatho maya: “Igũrũ rĩa kĩgongona kũu kĩnene kĩerũ, rutagĩra ho iruta rĩa njino rĩa rũciinĩ, na iruta rĩa mũtu rĩa hwaĩ-inĩ, na iruta rĩa mũthamaki rĩa njino, na iruta rĩake rĩa mũtu, na iruta rĩa njino rĩa andũ othe a bũrũri, na iruta rĩao rĩa mũtu na iruta rĩao rĩa kũnyuuo. Na ũminjaminjagĩrie kĩgongona thakame yothe ya maruta ma njino na ya magongona.

No kīgongona gĩa gīcango, ndīrīkīhūthagīra na gūtuīria ūhoru kuuma kūrī Jehova.”

¹⁶ Nake Uria ūria mūthīnjīri-Ngai agīka o ta ūria Mūthamaki Ahazu aamwathīte.

¹⁷ Mūthamaki Ahazu akīeheria icunjī cia mwena-inī, na akīeheria irāi kuuma makaari-inī macio. Akīeheria itangi rīrīa rīetagwo Karia igūrū rīa mīhianano ya ndegwa cia gīcango iria ciakanyīitūrīre, na agīkaigīrīra itina-inī cia mahiga. ¹⁸ Nieheririe gīthaku gĩa Thabatū kīria gīakītwo hekarū-inī, na agīthaamia itoonyero rīa athamaki hau nja ya hekarū ya Jehova, nīguo akenie mūthamaki wa Ashuri.

¹⁹ Ha ūhoru wa maūdū marīa mangī makonī wathani wa Ahazu, na ūria eekire-rī, gīthī matiandīkītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁰ Nake Ahazu akīthurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo hamwe nao Itūūra-inī inene rīa Daudi. Nake mūrīu Hezekia agītuika mūthamaki ithenya rīake.

17

Hoshea Mūthamaki wa Mūthia wa Isiraeli

¹ Na rīrī, mwaka wa mīrongo īrī wa Ahazu mūthamaki wa Juda, Hoshea mūrū wa Ela agītuika mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria, nake agīthamaka mīaka kenda. ² Agīka maūdū mooru maitho-inī ma Jehova, no ti ta ūria athamaki a Isiraeli arīa maarī mbere yake meekīte.

³ Shalimaneseru mūthamaki wa Ashuri akīambata agatharīkīre Hoshea, ūria warī ndungata ya Shalimaneseru na nīamūrīhaga igooti. ⁴ No mūthamaki wa Ashuri nīamenyire atī Hoshea aarī mūkunyaīrī, nīgūkorwo nīatūmīte andū kūrī Soo mūthamaki wa Misiri, na nīatigīte kūrīha igooti rīa mūthamaki wa Ashuri ta ūria ekaga mbere mwaka o mwaka. Nī ūndū ūcio Shalimaneseru akīmūnyīta, na akīmūhingīra njeera. ⁵ Mūthamaki wa Ashuri agītharīkīra būrūrī wothē, agīkina Samaria na akīrīgīicīria mīaka itatū. ⁶ Mwaka-inī wa kenda wa wathani wa Hoshea nīguo mūthamaki wa Ashuri aatunyaire Samaria, agīthaamīria andū a Isiraeli būrūrī wa Ashuri. Akīmahe ūtūuro kūu Hala na Gozani, Rūū-inī rwa Haboru, na matūūra-inī ma Amedi.

Andū a Isiraeli Gūthaamio nī ūndū wa Mehia mao

⁷ Maūdū macio mothe meekīre nī ūndū andū a Isiraeli nīmehīrie Jehova Ngai wao, ūria wamarutīte būrūrī wa Misiri moime watho-inī wa Firaūni mūthamaki wa Misiri. Nao makīnamīrīra ngai ingī, magīchooya, ⁸ na makīrūmīrīra mītugo ya ndūrīrī iria ciaingatītwo nī Jehova ciehere mbere yao, o na makarūmīrīra mītugo irīa yambīrīrio nī athamaki a Isiraeli. ⁹ Nao andū a Isiraeli magīka maūdū na hitho ma gūkīrīra Jehova Ngai wao marīa mataagīrīre. Kuuma mūthiringo-inī wa kūrangīra nginya itūūra rīria rīairīgīurwo rūthingo rwa hinya, makīakīra kūdū kūrīa gūtūūgīru gwa kūrūtīra magongona matūūra-inī mao mothe. ¹⁰ Nīmahaandire mahiga maamūre o na itugī cia Ashera, kūdū kūrīa guothe gūtūūgīru o na rungu rwa mīti irīa mīruru. ¹¹ Nīmacinagīra ūbumba handū hothe hatūūgīru, o ta ūria ndūrīrī iria Jehova aangatīte ciehere mbere yao ciekaga. Magīka maūdū ma waganu ma kūrakaria Jehova. ¹² Nīmahoire mīhianano o na gūtuīka Jehova nīoigīte atīrī, “Mūtikaneeke ūguo.” ¹³ Nake Jehova agīkaania andū a Isiraeli na andū a Juda na ūndū wa anabii ake othe na andū arīa moonaga maūdū, akīmeera atīrī: “Garūrūkai mūtiganē na nīrīa cianyū cia waganu. Rūmagīai maathani na irīra cia watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, kūrīngana na watho wothē ūria ndaathire maithe manyu maathīkagīre, na ūria ndaamūreheire na tūnua twa anabii ndungata ciakwa.”

¹⁴ No matiigana kūnjigua, no momirie ngoro ciao o ta ūria maithe mao meekīre, arīa mateehokire Jehova Ngai wao. ¹⁵ Nao makīrega irīra cia watho wake wa kūrūmīrīrwo na kīrīkanīro kīria aarīkanīre na maithe mao, na mīkaana irīa aamaheete. Nao maarūmīrīre mīhianano itarī kiene, nao magītuika kūdū gītārī bata. Meegerekanīre na ndūrīrī iria ciamarīgīicīrie, o na gūtuīka Jehova nīamathīte, akoiga atīrī, “Mūtiganē ta ūria ndūrīrī icio ciikaga,” nao magīka maūdū marīa Jehova aamagīrītie gwīka.

¹⁶ Nīmatiganīrie maathani mothe ma Jehova Ngai wao, na magīthondekera mīhianano īrī ya gūtwekio īhaana ta njaū, na magīthondeka gītugī kia Ashera. Nao makīnamīrīra ciūmbe ciothe cia igūrū, na makīhooya Baali. ¹⁷ Nīngī makīruta airītu na aanake ao marī magongona na njino. Nīmarathaga ūhoru na makaragūra, na makītheana gwīka maūdū mooru maitho-inī ma Jehova, makīmūrakaria.

¹⁸ Nī ūndū ūcio Jehova akīrakara mūno nī ūndū wa andū a Isiraeli, o nginya akīmeheria mbere yake. No mūhīrīga wa Juda watīgīrwo. ¹⁹ O nao andū a Juda matiarūmīrīre maathani ma Jehova Ngai wao. Maarūmīrīre mītugo irīa yambīrīrio

nĩ andũ a Isiraeli. ²⁰ Nĩ undũ ũcio Jehova akĩrega andũ a Isiraeli othe, akĩmaherithia na akĩmaneana moko-inĩ ma thũ, o nginya akĩmaingata mehere mbere yake.

²¹ Na rĩrĩa aamũranirie andũ a Isiraeli na nyũmba ya Daudi-rĩ, nĩguo maatuire Jeroboamu mũrũ wa Nebati mũthamaki wao. Nake Jeroboamu akĩguucĩrĩria andũ a Isiraeli matige kũrũmĩrĩra Jehova, agĩtũma meehie rĩhĩa inene. ²² Andũ a Isiraeli makĩrũmĩrĩra mehĩa mothe ma Jeroboamu, na matiagana gũcoka gũtigana namo, ²³ nginya rĩrĩa Jehova aameheririe mbere yake o ta ũria aamerite na kanua ka ndungata ciake ciothe cia anabii. Nĩ undũ ũcio andũ a Isiraeli makĩheherio bũrũri wao, magĩthaaamĩrio Ashuri, na no kuo marĩ.

Samaria Gũtũũrwo Rĩngĩ

²⁴ Nake mũthamaki wa Ashuri akĩruta andũ Babuloni, na Kutho, na Ava, na Hamathu na Sefarivaimu, akĩmahe matũũra ma Samaria ithenya rĩa andũ a Isiraeli. Makĩgwatĩra Samaria, na magũikara matũũra-inĩ makuo. ²⁵ Hĩndĩ rĩa maambĩrĩrie gũikara kuo matiahooyaga Jehova; nĩ undũ ũcio Jehova akĩmatũmĩra mĩrũũthi kuo, ikĩũraga andũ amwe. ²⁶ Nake mũthamaki wa Ashuri agĩkinyĩrio ũhoru akĩrwo atĩrĩ: “Andũ arĩa wathaamirie ũkĩmatwara matũũra-inĩ ma Samaria matũũ ũria ngai ya bũrũri ũcio yendaga. Nĩmatũmĩre mĩrũũthi rĩa iramooraga, tondũ andũ nĩmarigĩtwo nĩ kũ ngai iyo yendaga.”

²⁷ Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Ashuri agĩathana atĩrĩ: “Reke mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe wa arĩa maatahirwo kuuma Samaria acooke agatũire kuo, nĩgeetha arute andũ ũria ngai ya bũrũri ũcio yendaga.” ²⁸ Nĩ undũ ũcio mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe wa arĩa maatahĩtwo kuuma Samaria agĩthĩ gũtũũra Betheli, akĩmaruta kũhooya Jehova.

²⁹ No rĩrĩ, o rũrĩrĩ rũgũthondekera ngai ciaruo matũũra-inĩ mothe marĩa maatũũraga, magĩcũiga mahooero-inĩ marĩa maathondeketwo nĩ andũ a Samaria kũndũ kũria gũtũũgĩru. ³⁰ Andũ a kuuma Babuloni magĩthondeka mũhianano wetagwo Sukothu-Benothu, nao andũ a Kutho magĩthondeka Nerigali, nao andũ a Hamathu magĩthondeka Ashima; ³¹ nao andũ a Aavi magĩthondeka Nĩbihazu na Tarataka, nao andũ a Sefariri maacinaga ciana na mwaki irĩ ta magongona kũrĩ Adarameleki na Anameleku, ngai cia Sefarivaimu. ³² Nĩmahoooyaga Jehova, no nĩngĩ magĩthũura andũ a mĩthemba yothe yao matũũke aruti wĩra ta athĩnjĩri-Ngai mahooero-inĩ ma kũndũ kũria gũtũũgĩru. ³³ Nĩmahoooyaga Jehova, na no maatungatagĩra ngai ciao, kũringana na mĩtugo ya ndũrĩrĩ cia kũria maarũtĩtwo.

³⁴ Nginyagia ũmũthĩ matũre marũmĩtie mĩtugo yao ya tene. Nao matihoooyaga Jehova kana gwathĩkĩra irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na matũũro marĩa matũũtwo, na watho na maathani marĩa Jehova aaheire njiaro cia Jakubu, ũria aatuire Isiraeli. ³⁵ Rĩrĩa Jehova aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli-rĩ, aamaathire atĩrĩ: “Mũtikanahooe ngai ingĩ, kana mũciinamĩrĩre, kana mũcitungatĩre, kana mũcĩrutĩre igongona. ³⁶ No Jehova ũria wamũrutire bũrũri wa Misiri na hinya mũnene na atambũrũkĩtie guoko gwake, ũcio nowe wiki mwagĩrĩrwo nĩkũhooyaga. Nĩwe mũrĩnamagĩrĩra, na nĩwe mũrĩrutagĩra magongona. ³⁷ Hĩndĩ ciothe no nginya mũmenyagĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na matũũro marĩa matũũtwo, na mawatho, o na maathani marĩa aamwandĩkĩire. Mũtikanahooe ngai ingĩ. ³⁸ Mũtikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na inyuĩ, na mũtikanahooe ngai ingĩ. ³⁹ No rĩrĩ, mũhooyage Jehova Ngai wanyu; tondũ nĩwe ũkaamũkũũra guoko-inĩ gwa thũ cianyu ciothe.”

⁴⁰ No rĩrĩ, matiagana kũnjigaga, no maathĩire o na mbere na mĩtugo yao ya tene. ⁴¹ O na rĩrĩa andũ acio mahoooyaga Jehova, no maatungatagĩra ngai ciao cia mũhianano. Nginyagia ũmũthĩ ciana ciao na ciana cia ciana ciao ithĩgiaga na mbere gwĩka o ta ũria maithe mao meekaga.

18

Hezekia Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa itatũ wa Hoshea mũrũ wa Ela mũthamaki wa Isiraeli, nĩguo Hezekia mũrũ wa Ahazu mũthamaki wa Juda aambĩrĩrie gũthamaka. ² Aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria. ³ Nake agĩka maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũria ithe Daudi eekite. ⁴ Nĩeheririe kũndũ kũria gũtũũgĩru, akĩhehenja mahiga marĩa maamũrĩrwo ngai cia mũhianano, na agĩtemenga itugĩ cia Ashera. Nayo nyoka ya gĩcango ĩria yathondeketwo nĩ Musa akĩmiunanga tũcunjĩ, nĩgũkorwo nginyagia ihinda rĩu andũ a Isiraeli nĩmamĩcinagĩra ũbumba. Nayo yetagwo Nehushitani.

⁵ Nake Hezekia agītūūra ehokete Jehova, Ngai wa Isiraeli. Gūtari mündū ūngī take harī athamaki othe a Juda, mbere yake kana arīa mookire thuutha wake. ⁶ Niatūūire arūgamīte wega harī Jehova na ndaigana gūtiga kūmūrūmīrīra; na niatūūire arūmītie maathani ma Jehova marīa aaheire Musa. ⁷ Nake Jehova aarī hamwe nake; nake Hezekia akīgaacīra mañdū-inī mothe marīa ekaga. Ningī nīareganire na watho wa mūthamaki wa Ashuri, na akīrega kūmūtungata. ⁸ Niatoorire Aflisti kuuma mūthiringo-inī wa arangīri nginya itūūra-inī rīrīa rīairīgītwo na rūthingo rwa hinya, o nginya Gaza na matūūra makuo.

⁹ Mwaka-inī wa īna wa ūthamaki wa Hezekia, na nīguo warī mwaka wa mūgwanja wa Hoshēa mūrū wa Ela mūthamaki wa Isiraeli, Shalimaneseru mūthamaki wa Ashuri nīathiire kūrūa na itūūra rīa Samaria na akīrīrigiicīria. ¹⁰ Na thuutha wa mīaka itatū Ashuri magītunyana Samaria. Nī ūndū ūcio itūūra rīa Samaria rīgītahwo mwaka-inī wa itandatū wa ūthamaki wa Hezekia, na warī mwaka wa kenda wa ūthamaki wa Hoshea mūthamaki wa Isiraeli. ¹¹ Nake mūthamaki wa Ashuri agīthaamīria andū a Isiraeli kūu Ashuri, akīmahe ūtūūro Hala, kūu Gozani ndwere-inī cia Rūūī rwa Haboru na matūūra-inī ma Amedi. ¹² Ūndū ūcio wekīkire nī ūndū nīmagīte gwathīkīra Jehova Ngai wao, no magīthūkia kīrīkanīro gīake, na ūrīa wothe Musa ndungata ya Jehova aamaahīte. Matiathikīrīrie maathani macio kana makīmahingia.

¹³ Mwaka-inī wa ikūmi na īna wa ūthamaki wa Hezekia, Senakeribu mūthamaki wa Ashuri agītharīkīra matūūra mothe manene ma Juda marīa mairīgīrwo na thingo cia hinya, na akīmatunyana. ¹⁴ Nī ūndū ūcio Hezekia mūthamaki wa Juda agītūmīra mūthamaki wa Ashuri ūrīa warī kūu Lakishi ndūmīrīri īno: “Nihītītie. Njehera na nīngūkūrīha kīrīa gīothe ūngīnjītia.” Nake mūthamaki wa Ashuri agītīa Hezekia mūthamaki wa Juda taranda magana matatū* cia betha, na taranda mīrongo itatū† cia thahabu kia hinya. ¹⁵ Nī ūndū ūcio Hezekia akīmūhe betha iria ciothe cionekire hekarū-inī ya Jehova na igīna-inī ciothe cia nyūmba ya ūthamaki.

¹⁶ Ihinda-inī rū, Hezekia mūthamaki wa Juda akīruta thahabu īrīa yagemetie mīrango na itugī cia mīrango ya hekarū ya Jehova na akīmīhe mūthamaki wa Ashuri.

Senakeribu Kwīhītīra Jerusalemu

¹⁷ Mūthamaki wa Ashuri agītūma mwathi ūrīa mūnene wa mbūtū ciothe cia ita, na mūrūgamīrīri wa anene arīa angī, na mwathi wa mbūtū cia mbaara, marī na mbūtū nene ya ita kuuma Lakishi mathī kūrī mūthamaki Hezekia kūu Jerusalemu. Magīkinya Jerusalemu na makīrūgama mūtaro-inī wa Karia ka Rūgongo,‡ njīra-inī ya gūthī Mūgūnda-inī wa Mūthambia Nguo. ¹⁸ Magītūmanīra mūthamaki; nake Eliakimu mūrū wa Hilikia mūrūgamīrīri wa nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūrīa mwandīki-marūa, na Joa mūrū wa Asafu ūrīa warī mwandīki wa mañdū na ihinda rū, makiumagara mathī kūrī o.

¹⁹ Nake mūnene wa mbūtū cia ita akīmeera atīrī, “Īrai Hezekia atīrī:

“Mūthamaki ūrīa mūnene, o we mūthamaki wa Ashuri, ekuuga atīrī: Ūrutite ūmīrīru ūcio ūrī naguo kū? ²⁰ Wee uugaga ūrī na hinya wa mbūtū cia ita, na nīūūī kūrūa, no waragia o ciugo cia tūhū. Nūū ūcio wīhokete atī nīguo ūnemere? ²¹ Atīrīrī, wee wīhokete andū a Misiri acio mahaana ta kamūrangi koinīkangu, karīa gatheecaga mündū guoko, gakamūguraria etiirania nako! Ūguo nīguo Firaūni mūthamaki wa Misiri ahaana kūrī arīa othe mamwīhokaga. ²² O na ūngīnjīra atīrī, “Ithūī twīhokete Jehova Ngai witū”, gīthī tiwe wehereirio kūndū kūrīa gūtūūgīru, na igongona iria ciarī kuo nī Hezekia, akīra andū a Juda na Jerusalemu atīrī, “No nginya mūhooyagīre mbere ya kīgongona gīkī kūrī Jerusalemu?”

²³ “Rū-rī, ūka ūkeigūthanie na mwathi wakwa, mūthamaki wa Ashuri: Nīngūkūhe mbarathi ngiri igīrī angīkorwo ūrī na andū mangīcitwarīthia! ²⁴ Wakīhota gūtooria o na mūnene ūrīa mūnini mūno thīnī wa anene a mwathi wakwa, o na gūtuīka wīhokete ngaari cia ita na andū arīa mathīaga mahaicīte mbarathi a Misiri? ²⁵ Na ningī-rī, njūkīte gūtharīkīra na kwananga kūndū gūkū itērītwo nī Jehova? Jehova we mwene nīwe wanjīrīre njūke hūire būrīri ūyū, na ndīwanange.”

²⁶ Nake Eliakimu mūrū wa Hilikia, na Shebina, na Joa makīra mūnene ūcio wa mbūtū cia ita atīrī, “Twagūthaiha arīria ndungata ciaku na rūthiomi rwa Asuriata, tondu

* 18:14 nī ta tani 10 † 18:14 nī ta tani 1 ‡ 18:17 Ūyū warī mūtaro wa maaī wenjetwo rungu rwa thī nī Mūthamaki Hezekia wa kūrēhe maaī kuuma Rūūī rwa Gihoni.

nītūrūū. Tiga gūtwarīria na rūthiomi rwa Kīhibirania, andū aya marī rūthingo-inī makūguaga.”

²⁷ No mūnene ūcio wa mbūtū cia ita agīcookia atīrī, “Kaī ndatūmirwo nī mwathi wakwa kūrī mwathi wanyu na kūrī inyuī ndīmwire maundū maya, na ti kūrī andū aya maikarīte rūthingo igūrū, o aya makaarīa kīoro kīao na manyue mathugumo mao o ene o ta ūria inyuī mūgeeka?”

²⁸ Ningī mūnene wa mbūtū cia ita akīrūgama, akīanīrīra na rūthiomi rwa Kīhibirania, akiuga atīrī: “Thikīrīriai ndūmīriri ya mūthamaki ūria mūnene, mūthamaki wa Ashuri! ²⁹ Mūthamaki ekuuga ūū: Mūtigetīkīrie Hezekia amūheenie. Ndangīhota kūmūhonokia kuuma guoko-inī gwakwa. ³⁰ Mūtigetīkīrie Hezekia amūringīrīrie kwīhoka Jehova hīndī irīa ekuuga atīrī, ‘Ti-itherū Jehova nīgētūhonokia; itūūra rīrī rītikaneanwo guoko-inī kwa mūthamaki wa Ashuri.’

³¹ “Mūtigathikīrīrie Hezekia. Mūthamaki wa Ashuri ekuuga ūū: Rekei tūiguane, na mūke kūrī nī. Mweka ūguo o ūmwe wanyu nīakarīaga kuuma kūrī mūti wake wa mūthabībū na mūkūyū, na anyuuage maaī ma gīthima gīake, ³² nginya rīria ngooka ndīmūtware būrūri ūria ūhaana ta wanyu, būrūri ūrī ngano na ndibeī ya mūhīhano, būrūri ūrī irio na mīgūnda ya mīthabībū, būrūri ūrī mīti ya mītamaīyū na ūūkī. Thuurai muoyo no ti gīkuū!

“Mūtigathikīrīrie Hezekia, nīgūkorwo nīaramūhīthia rīrīa ekuuga atīrī, ‘Jehova nīgētūhonokia.’ ³³ Nī kūrī ngai ya būrūri o na ūrīkū irī yahonokia būrūri wayo kuuma guoko-inī kwa mūthamaki wa Ashuri? ³⁴ Ngai cia Hamathu na Aripadi irī kū? Ngai cia Sefarivaimu, na Hena na Iva irī kū? Nīihonoketie Samaria kuuma guoko-inī gwakwa? ³⁵ Nī ngai irīkū harī ngai ciothe cia mabūrūri macio yanahonokia būrūri wayo kuuma kūrī nī? Gwakīhoteka atīa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inī gwakwa?”

³⁶ No andū acio magīkira ki, na matirī ūndū maamūcookeirie, tondu mūthamaki nīamathīte, akameera atīrī, “Mūtīkamūcookerie ūndū.”

³⁷ Hīndī īyo Eliakimu mūrū wa Hilikia ūria mūrōri wa maundū ma nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūria mwandīki-marūa, na Joa mūrū wa Asafu ūria mwandīki wa maundū ma ihinda rīu, magīthī kūrī Hezekia, matembūrangīte nguo ciao, na makīmwīra ūria mūnene ūcio wa mbūtū cia ita oigīte.

19

Ūhonokia wa Jerusalemu Kwīranīrwo

¹ Rīria mūthamaki Hezekia aigūire ūguo, agītembūranga nguo ciake na akīhumba nguo ya ikūnia, agīthī, agītoonya hekarū ya Jehova thīnī. ² Agītūma Eliakimu ūria warī mūrōri wa maundū ma nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūria mwandīki-marūa, na athīnjīri-Ngai arīa atongoria, othe mehumbīte nguo cia makūnia, mathī kūrī Isaia mūrū wa Amozu, ūria mūnabīi. ³ Makīmwīra atīrī, “Ūū nīguo Hezekia ekuuga: Mūthenya wa ūmūthī nī mūthenya wa mīnyamaro, na ikūūmana, na gīconoko, o ta ihinda rīa ciana rīa gūciarwo rīakinya na hinya wa gūciara ūkaaga. ⁴ No gūkorwo Jehova Ngai waku nīekūigua ciugo ciothe cia mūnene wa mbūtū cia ita, ūria mwathi wake, mūthamaki wa Ashuri, atūmīte oke anyūrūrie Ngai ūria ūrī muoyo, na amūkūume nī ūndū wa ūhoro ūcio Jehova Ngai waku aigūite. Nī ūndū ūcio hoera matigari marīa matigaire muoyo.”

⁵ Rīria anene a Mūthamaki Hezekia maakinyire kūrī Isaia-rī, ⁶ Isaia akīmeera atīrī, “Irīa mwathi wanyu atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Tiga gwītīgira nī ūndū wa ūria ūigūite ciugo icio atungatī a mūthamaki wa Ashuri manumīte nacio. ⁷ Ta thikīrīria! Nī nīngwīkīra roho wa mūthemba mūna thīnī wake, nīguo rīrīa arīguu ūhoro mūnarī, acooke būrūri wake, na arī kūu ndūme ooragwo na rūhīū rwa njora.’”

⁸ Rīria mūnene wa mbūtū cia ita aigūire atī mūthamaki wa Ashuri nīoimīte Lakishi, akīhehara Jerusalemu, agīthī agīkōra mūthamaki akīrūa mbaara na Libina.

⁹ Na rīrī, Senakeribu agīkīnyīrwo nī ūhoro wa atī Tirihaka, ūria Mūkushi mūthamaki wa Misiri, nīoimagarīte, oke arūe nake. Nī ūndū ūcio agītūma andū ringī kūrī Hezekia marī na ūhoro ūyū: ¹⁰ “Irīa Hezekia mūthamaki wa Juda atīrī: Ndūgetīkīrie Ngai ūcio wīhokete akūheenie rīria ekuuga atīrī, ‘Jerusalemu ndīngīneanwo kūrī mūthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherū nīūigūite ūria athamaki a Ashuri mekīte mabūrūri-inī mothe, ūria maamaniinire biū. Inyuī mūngīhonoka atīa? ¹² Na rīrī, ngai cia ndūrīrī iria cianīnirwo nī maithe maitū ma tene, ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezefu, na andū a Edenī arīa maarī Telasaru-rī, nīciamahonokirie? ¹³ Mūthamaki wa Hamathu na kana mūthamaki wa Aripadi, kana mūthamaki wa itūūra inene rīa Sefarivaimu kana wa Hena, o na kana wa Iva-rī, arī ha?”

Ihooya rīa Hezekia

¹⁴ Hezekia akĩnyiita marūa kuuma kūrī andū arīa maatūmītwo, na akĩmathoma. Agĩcooka akĩambata hekarū-inĩ ya Jehova, akĩmatambūrũkia mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ: “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, o wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igūrũ rĩa mothamaki mothe ma thĩ. Wee nĩwe wombire igūrũ na thĩ. ¹⁶ Tega matũ maku Wee Jehova, ũigui; hingũra maitho maku Wee Jehova, wone; ũigui ciugo cia Senakeribu iria atũmĩte cia kũruma Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.

¹⁷ “Ti-itherũ Jehova, athamaki a Ashuri nĩmanangĩte biũ ndũrĩrĩ na mabũrũri macio. ¹⁸ Na nĩmaikĩtie ngai ciao mwaki-inĩ na magacithũkangia, tondũ itiarĩ ngai, no ciarĩ mĩtĩ na mahiga, ciathondeketwo na moko ma andũ. ¹⁹ Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai witũ, tũhonokie kuuma guoko-inĩ gwake, nĩgeetha mothamaki mothe ma thĩ mamenye afĩ Wee Jehova, o Wee wiki, nĩwe Ngai.”

Isaia Kũratha Kũhootwo gwa Senakeribu

²⁰ Hĩndĩ iyo Isaia mūrũ wa Amozu agĩtũma ndũmĩrĩri kūrī Hezekia, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Nĩnjiguĩte mahooya maku makoniĩ Senakeribu mũthamaki wa Ashuri. ²¹ Ūyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩra:

“ Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa Zayuni,
nĩakũmenete naagakũnyarara.

Mwarĩ wa Jerusalemu
arainia mũtwe rĩrĩa wee ũroora.

²² Ūcio ũrumĩte na ũkamenereria nũũ?
Nĩngĩ-rĩ, nũũ ũgũthũkĩre na mũgambo,
na ũgakũũrĩra maitho na mwĩtũio?

Wee ũgookĩrĩra Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli!

²³ Ūtũmĩte andũ aku moke marume Jehova.

Na ũkoiga atĩrĩ,

“Nĩ ũndũ wa ngaari ciakwa nyingĩ cia ita-rĩ,
nĩnyambatĩte ngakinya tũcũmbĩrĩ twa irĩma,
o kũu igūrũ mũno Lebanoni.

Nĩndemete mĩtarakwa yakuo irĩa mĩraihu mũno,
o na mĩthengera irĩa mĩega mũno.

Nĩnginyĩte mũthia wakuo kũrĩa kũraya mũno,
kũrĩa kũrĩ na mĩtitũ irĩa mĩega mũno.

²⁴ Nĩnyenjete ithima mabũrũri ma kũngĩ,
na nganyua maaĩ kuo.

Nĩhũithĩtie tũrũũ twa Misiri
na makinya ma magũrũ makwa.”

²⁵ “Kaĩ ũtaiguĩte?

Kuuma tene nĩndamũrĩte ũndũ ũcio,
matukũ-inĩ macio ma tene nĩndabangĩte ũndũ ũcio,
na rĩu nĩndĩũhingĩtie,

afĩ wee nĩtũmĩte matũũra manene marĩa mairigĩre na thingo cia hinya
matuĩke hĩba cia mahiga.

²⁶ Andũ akuo maagithĩtio hinya,
magegearĩte na magaconorithio.

Mahaana mĩmera irĩ mũgũnda,
makooroora o ta thuuna nduru,
kana ta nyeki ĩmerete nyũmba igūrũ,
irĩa yũmaga ĩtanakũra.

²⁷ “No nĩnjũũ kũrĩa ũikaraga,
na ngamenya ũgĩũka na ũgĩthĩ,
o na ũrĩa ũndakaragĩra.

²⁸ Tondũ nĩndakarĩire,
na rũng’athio rwaku nĩrũkinyĩire matũ makwa,
nĩngũgwĩkĩra gĩcũhĩ gĩakwa iniũrũ,
na matamu makwa ndĩmohe kanua-inĩ gaku,
na nĩngatũma ũcookere njĩra o iyo wokũire.’

²⁹ “Gikĩ nĩkĩo gĩgaakorwo kĩrĩ kĩmenyithia gĩaku, wee Hezekia:
 “Mwaka-inĩ ũyũ ũkũria irio cia maitika,
 nago mwaka wa keerĩ ũrie kĩria gĩgaathundũka kuuma harĩ mo.
 No mwaka-inĩ wa gatatũ-rĩ, nũkahaanda na ũgethe,
 ũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ, na ũrie maciaro mayo.
³⁰ Na o ringĩ matigari ma nyũmba ya Juda
 nĩmagaikũrũkia mĩri na thĩ, na maciare maciaro na igũrũ.
³¹ Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩgũkoima matigari ma andũ,
 nakuo Kĩrima-inĩ gĩa Zayuni kuume gĩkundi kĩa arĩa mahonokete.
 Kĩyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩkĩo gĩkaahingia ũguo.

³² “Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũ igũrũ rĩa mũthamaki wa Ashuri:
 “Ndagatoonya itũura rĩrĩ inene,
 kana arathũkie mũguĩ kuo.
 Ndagooka mbere ya rĩo na ngo,
 kana arĩrigiicirie na ihumbu cia tũri, arĩkĩrĩre.
³³ Njĩra irĩa ookĩre-rĩ, no yo agaacookera;
 ndagatoonya itũura rĩrĩ inene,
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁴ Nĩngagitũra itũura rĩrĩ inene na ndĩrĩhonokie,
 nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa.”

³⁵ Ũtukũ o ro ũcio mũraika wa Jehova agĩthĩ akĩũraga andũ 185,000 kũu kambĩ
 ya Ashuri. Rĩria andũ mookĩrĩre rũciinĩ tene, magĩkora kũu no ciimba theri! ³⁶ Nĩ
 ũndũ ũcio Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩtharia kambĩ agĩthĩ. Agĩcooka Nineve
 agĩkara kuo.

³⁷ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, rĩria aahooyaga arĩ hekarũ-inĩ ya ngai yake Nisiroku, arĩ
 ake eerĩ Adarameleki na Sharezeru makĩmũũraga na rũhiũ rĩa njora, na makĩũrĩra
 bũrũri wa Ararati. Nake mũriũ Esari-Hadoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

20

Ndwari ya Hezekia

¹ Matukũ-inĩ macio Hezekia akĩrwara, na aarĩ hakuhi gũkua. Mũnabii Isaiia mũrũ
 wa Amozu agĩthĩ kũri we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Thondeka maũndũ ma
 mũciũ waku, tondũ nĩgũkua, ndũkũhona.”

² Hezekia akĩhũgũra ũthiũ wake, akĩrora rũthingo-inĩ, na akĩhooya Jehova, akiuga
 atĩrĩ, ³ “Wee Jehova, ririkana ũria ngoretwo ngĩthĩ na mĩthiire ya kwĩhokeka mbere
 yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe, na ngeeka ũria kwagĩrĩre maithe-inĩ maku.”
 Nake Hezekia akĩrĩra mũno.

⁴ Isaiia atanakinya nja ya gatagatĩ-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩkimũkinyĩra, akĩrwo
 atĩrĩ: ⁵ “Cooka, ũkeere Hezekia mĩtongoria wa andũ akwa atĩrĩ, Jehova Ngai
 wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: Nĩnjiguĩte ihooya rĩaku, na ngoona maitheori maku;
 nĩngũkũhonia. Mũthenya wa itatũ kuuma rĩu nĩũkambata ũthiũ hekarũ-inĩ ya Jehova.
⁶ Nĩngũkuongerera mĩaka ikũmi na itano ya gũtũura muoyo. Na nĩngũkũhonokia
 hamwe na itũura rĩrĩ inene kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri. Nĩngũgitũra
 itũura rĩrĩ inene nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa.”

⁷ Nĩngĩ Isaiia akiuga atĩrĩ, “Thondekai gĩkũmba kĩa ngũyũ.” Nao magĩka o ũguo, na
 magĩkũgĩrĩra ihũha-inĩ rĩu, nake Hezekia akĩhona.

⁸ Hezekia nĩoorĩtie Isaiia atĩrĩ, “Kĩmenyithia gĩgaakorwo kĩrĩ kĩrĩkũ kĩa atĩ Jehova
 nĩekũũhonia, na atĩ nĩngambata thĩ hekarũ-inĩ ya Jehova mũthenya wa gatatũ kuuma
 ũmũthĩ?”

⁹ Nake Isaiia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gikĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩria Jehova egũkũhe, kĩa
 atĩ Jehova nĩegwĩka ũndũ ũcio akwĩrĩre: ũkwenda kũruru gĩthĩ mbere makinya
 ikũmi, kana gĩcooke thuutha makinya ikũmi?”

¹⁰ Nake Hezekia akiuga atĩrĩ, “Kĩruru gũthĩ na mbere makinya ikũmi nĩ ũndũ
 mũhũthũ, nĩ kaba kũruru gĩcooke na thuutha makinya ikũmi.”

¹¹ Nake mũnabii Isaiia agĩkaira Jehova, nake Jehova agĩtũma kũruru gĩcooke na
 thuutha makinya macio ikũmi marĩa gĩaikũrũkĩte ngathĩ-inĩ ya Ahazu.

Abarũthi kuuma Babuloni

¹² Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, Merodaki-Baladani mũrũ wa Baladani mũthamaki wa Babuloni
 nĩatũmĩre Hezekia marĩa na kĩheo, tondũ nĩaiguĩte ũhoro wa ndwari ya Hezekia.
¹³ Hezekia akĩamũkĩra andũ arĩa maatũmitwo, na akĩmoonnia indo ciothe iria agĩte

makumbi make, akimoonia betha, na thahabu, na mahuti maria manungi wega, na maguta maria mega muno, na indo ciake cia mbaara, na indo ciothe iria ciari igiina-ini ciake. Gutiri kindu o na kimwe thini wa nyumba ya uthamaki kana kiaru uthamaki-ini wake wothe Hezekia atamoonirie.

¹⁴ Hindi yo munabii isaia agithi kuri Muthamaki Hezekia akimuria atiri, "Andu acio moiga atia, na mekuumite ku?"

Nake Hezekia agicookia atiri, "Moimite bururi wa kuraya, megukite kuuma bururi wa Babuloni."

¹⁵ Nake munabii akuria atiri, "Ni ki monire nyumba-ini yaku ya uthamaki?"

Nake Hezekia agicookia atiri, "Monire indo ciothe nyumba-ini yakwa ya uthamaki. Gutiri kindu o na kimwe kiaru igiina-ini ciakwa itanamonia."

¹⁶ Nake isaia akira Hezekia atiri, "Ta igua kiugo kia Jehova: ¹⁷ Ti-itheru ihinda niringakinya, rira indo ciothe iria iri thini wa nyumba yaku ya uthamaki, na indo iria ciothe maithe maku matuire magite nginya umuthi, igakuo itwarwo Babuloni. Gutiri o na kimwe gigaatigara, uguo niguu Jehova ekuuga. ¹⁸ Na andu amwe a ruciaro rwaku, o aria moimite muthimo-ini na thakame-ini yaku, o aria wee uguciara, nimagathaamio, na nimakaahakurwo niguu matungatage nyumba-ini ya muthamaki wa Babuloni."

¹⁹ Nake Hezekia agicookia atiri, "Kiugo kia Jehova kiria waria ni kiega," Tondū eeciiririe atiri, "Githi gutigukorwo na thayu na ugithi matuku-ini mothe ma muoyo wakwa?"

²⁰ Ha uhoru wa maundu maria mangi makoni wathani wa Hezekia, na maria mothe eekire, na ura aathondekire Karia, o na mutaro wa kurehe maa itura-ini, githi matandikitwo ibuku-ini ria mahinda ma athamaki a juda? ²¹ Nake Hezekia akihuruka hamwe na maithe make. Nake muriu Manase agituika muthamaki ithena riake.

21

Manase Muthamaki wa juda

¹ Na riri, Manase aari wa miaka ikumi na iri rira aatuikire muthamaki, nake agithana ari Jerusalemu miaka mirongo itano na itano. Nyina eetagwo Hefiziba.

² Agika maundu mooru maitho-ini ma Jehova, akirumira mitugo iri magigi ya nduri iria Jehova aingatite ciehere mbere ya Isiraeli. ³ Naaakire ringi kundu kura gutuguru, o kura ithe Hezekia aanangite; ningi agiaka igongona cia Baali na agiaka itugi cia Ashera, o ta ura Ahabu muthamaki wa Isiraeli eekite. Niainamiriire mbutu cia iguru ciothe na agiichooya. ⁴ Agiaka magongona thini wa hekaru ya Jehova, o iria Jehova oigite uhoru wayo atiri, "Thini wa Jerusalemu niku ngaaturia rita riakwa."

⁵ Thini wa nja cieri cia hekaru ya Jehova, agiaka igongona cia mbutu ciothe cia iguru.

⁶ Nake akiruta muriu wake ari igongona ria njino, na nira guraga na agaturia nyoni, na akarogana, na agathiaga kuri andu aria mari maroho ma kuragura. Agika maundu mangi mooru maitho-ini ma Jehova, nginya akimurakaria.

⁷ Nioire muthianano mucuiche ura aathondekete wa gitugi kia Ashera, akuiga hekaru thini, o nyumba yo Jehova eerite Daudi na muriu Solomoni uhoru wayo atiri, "Ningaturia rita riakwa nginya tene thini wa hekaru ino na thini wa Jerusalemu, kura thurite kuuma mihiriga-ini yothe ya Isiraeli. ⁸ Ndiri hndi ingi ngaatuma maguru ma andu a Isiraeli moruure, moime bururi ura ndaheire maithe mao ma tene, mamenyagiri mekage maundu maria mothe ndimathite, na marumie Watho ura maaheirwo ni Musa ndungata yakwa." ⁹ No andu acio matiigana kugua. Manase akimahithia, ni undu wa uguo magika maundu mooru gura nduri iria Jehova aaniiriire mbere ya andu a Isiraeli.

¹⁰ Jehova oigire na tunua twa ndungata ciake cia anabii atiri: ¹¹ "Manase muthamaki wa juda niekite mehia mari magigi. Ageeka maundu mooru gura Aamori aria mari mbere yake,* na agatongoria andu a juda kwia ni undu wa kuhooya mihianano yake. ¹² Ni undu ucio Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga uu: Ningurehere Jerusalemu na juda mwanangiko ura ugaatuma andu aria makaigua uhoru ucio mararakwo ni matu mao. ¹³ Ningatamburukira Jerusalemu ririgi rwa guthima rura rwahuthirirwo rwa gukirira Samaria na kabiru karia kahuthirirwo gukirira nyumba ya Ahabu. Ningaerithia na niine andu a Jerusalemu o ta ura mundu ahuuraga thaani, akamukurumania. ¹⁴ Ningtiganiria matigari ma igai riakwa, na ndimaneane kuri thu ciao. Magaatahwo na matunywo indo ciao ni thu ciao ciothe, ¹⁵ tondū nimekite maundu

* 21:11 Andu aria othe maaturaga Kaanani meetagwo Aamori matanatorio ni andu a Isiraeli.

mooru maitho-inĩ makwa, makaandakaria, kuuma mũthenya ũrĩa maithe mao moimire Misiri nginyagia ũmũthĩ.”

¹⁶ Ningĩ Manase nĩaitire thakame nyingĩ mũno ya andũ matehĩtie, ikĩiyũra Jerusalemu kuuma gĩturi kĩmwe nginya kĩa kĩngĩ, tũtegũtara mehia marĩa aatũmĩte andũ a Juda meehie, nĩ undũ wa ũguo magũika maundũ mooru maitho-inĩ ma Jehova.

¹⁷ Ha ũhoro wa maundũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Manase, na marĩa mothe eekire, hamwe na mehia marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo mabuku-inĩ ma mahinda ma athamaki a Juda? ¹⁸ Manase akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake wa ũthamaki, nĩguo mũgũnda wa Uza. Nake mũriũ Amoni agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

Amoni Mũthamaki wa Juda

¹⁹ Amoni aarĩ wa mĩaka mĩrongo ũrĩ na ũrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka Jerusalemu mĩaka ũrĩ. Nyina eetagwo Meshulemethu mwarĩ wa Haruzu; oimĩte Jotiba. ²⁰ Nake agũka maundũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Manase eekite. ²¹ Niathiire na mũthĩire yothe ya ithe; akĩhooya mũhianano rĩa ithe aahooyaga, na akĩmĩnamĩrĩra. ²² Agĩtigana na Jehova, Ngai wa maithe make, na ndaigana kũrũmĩrĩra Jehova.

²³ Anene a Amoni makĩmũciĩrĩra ndundu, na makĩũragĩra mũthamaki kũu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. ²⁴ Nao andũ a bũrũri makĩũraga arĩa othe maathugundĩte gũũkĩrĩra Mũthamaki Amoni na magĩtua mũriũ Josia mũthamaki ithenya rĩake.

²⁵ Ha ũhoro wa maundũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Amoni, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁶ Nake agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ yake mũgũnda-inĩ wa Uza. Nake mũriũ Josia agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

22

Ibuku rĩa Watho Kuoneka

¹ Na rĩrĩ, Josia aarĩ wa mĩaka ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ũmwe. Nyina eetagwo Jedida mwarĩ wa Adaia; oimĩte Bozikathu. ² Nake agũka ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, na agĩthĩ na mũthĩire yothe ya ithe Daudi atekwĩhũgũra mwena wa ũro kana wa ũmotho.

³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa wathani wake, Mũthamaki Josia agĩtũma Shafani mũrũ wa Azalia mũrũ wa Meshulamu, ũrĩa warĩ mwandĩki-marũa, athĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. Akĩmwĩra atĩrĩ: ⁴ “Ambata, ũthĩ kũrĩ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na ũmwĩre ahaarĩre mbeeca iria irehetwo hekarũ-inĩ ya Jehova, iria arangĩri a mĩrango monganĩte kuuma kũrĩ andũ. ⁵ Nao macĩhokere andũ arĩa mathuurĩtwo a kũrũgamĩrĩra wĩra wa hekarũ. Andũ acio ũtigĩrĩre nĩ marĩa aruti a wĩra arĩa macookagĩrĩra hekarũ ya Jehova, ⁶ nao nĩ atharamara, na andũ a gwaka, na aaki a mahiga. Na ningĩ ũtigĩrĩre nĩmagũra mbaũ na mahiga maicũhie ma gũcookereria hekarũ. ⁷ No rĩrĩ, to nginya maheane mathabu ma mbeeca iria meehokeirwo, tondũ mararuta wĩra ũcio na kwĩhokeka.”

⁸ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩra Shafani ũcio mwandĩki marũa atĩrĩ, “Nĩnyonete Ibuku rĩa Watho thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova.” Akĩrĩnengera Shafani nake akĩrĩthoma. ⁹ Nake Shafani ũcio mwandĩki-marũa agĩthĩ kũrĩ mũthamaki na akĩmũhe ũhoro ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ: “Anene aku nĩmarĩhĩte mbeeca iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na nĩmacĩhokeire kũrĩ aruti a wĩra na arũgamĩrĩri a hekarũ.” ¹⁰ Ningĩ Shafani ũcio mwandĩki-marũa akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩanengera ibuku.” Nake Shafani akĩrĩthomera mũthamaki.

¹¹ Rĩrĩa mũthamaki aagũire ciugo cia Ibuku rĩu rĩa Watho-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake. ¹² Akĩruta mawatho maya kũrĩ Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Ahikamu mũrũ wa Shafani, na Akiboru mũrũ wa Mĩkaia, na kũrĩ Shafani ũcio mwandĩki-marũa, na kũrĩ Asaia ũrĩa mũrori wa maundũ ma mũthamaki, akĩmeera atĩrĩ: ¹³ “Thĩnĩ mũkanduĩrĩre ũhoro kũrĩ Jehova, na mũtuĩrĩre andũ, o na Juda yothe, ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ rĩonekete. Marakara ma Jehova nĩ mangĩ, marĩa maraakana nĩ undũ witũ, tondũ maithe maitũ matiaathĩkĩre ũhoro wa ibuku rĩrĩ; na matiekire kũringana na ũhoro ũrĩa wothe wandĩkĩtwo thĩnĩ warĩo ũrĩa ũtũkonĩ.”

¹⁴ Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Ahikamu, na Akiboru, na Shafani, na Asaia magĩthĩ kwaria na Hulida ũrĩa mũnabĩ mũndũ-wa-nja ũrĩa warĩ mũtumia wa Shalumu mũrũ wa Tikiva, mũrũ wa Harihasi ũrĩa warĩ mũmenyereri wa nguo cia mũthamaki, Hulida aatũranga Jerusalemu, rũgongo rwa keerĩ.

¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Īrai mũndũ ũrĩa ũmũtũmĩte kũrĩ nĩ atĩrĩ, ¹⁶ ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũrehithia mwanangiko kũndũ gũkũ na kũrĩ andũ akuo kũringana na maũndũ maria mothe mandĩkĩtuo ibuku-inĩ rĩrĩa mũthamaki wa Juda athomete. ¹⁷ Tondũ nĩmandirikĩte, na magacinĩra ngai ingĩ ũbumba, na makaandakarĩa nĩ ũndũ wa mũhianano yothe ũrĩa mathondekete na moko mao, marakara makwa nĩmakanĩre kũndũ gũkũ, na matingĩhoreka.’ ¹⁸ Īrai mũthamaki wa Juda, ũrĩa ũmũtũmĩte mũũke mũtuĩre ũhoru kũrĩ Jehova atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ ũhoru wĩgĩĩ ciugo irĩa ũiguĩte: ¹⁹ Tondũ ngoro yaku nĩyaherire na ũkĩnyiihĩria Jehova rĩrĩa waiguire ũhoru ũrĩa njarĩtie wa gũũkĩrĩra kũndũ gũkũ o na andũ akuo, atĩ nĩmakanyĩitwo nĩ kĩrumi na mwanangiko, na tondũ nĩwatembũrangire nguo ciaku na ũkĩrĩra ũrĩ mbere yakwa-rĩ, nĩngũiguĩte, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩngagũcookanĩrĩria hamwe na maithe maku, na nĩũgathikwo na thayũ. Maithe maku matikooona mwanangiko ũrĩa ngaarehe kũndũ gũkũ.’”

Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria mũthamaki ũhoru ũcio.

23

Josia Kwerũhia Kĩrĩkanĩro

¹ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtũmanĩra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu moongane hamwe. ² Nake akĩambata agĩthĩ hekarũ-inĩ ya Jehova arĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na athĩnjĩri-Ngai, na anabii, andũ othe kuuma ũrĩa mũnini mũno nginya ũrĩa mũnene mũno. Mũthamaki agĩthoma ciugo ciothe cia Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, rĩrĩa rĩonekete thĩini wa hekarũ ya Jehova makĩguuga. ³ Nake mũthamaki akĩrĩgama hau gĩtugĩ-inĩ, akĩrũhĩa kĩrĩkanĩro arĩ mbere ya Jehova, atĩ nĩarĩrũmagĩrĩra Jehova, na arũmie maathani make, na mawatho make, o na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmirĩrwo na ngoro yake yothe, na muoyo wake wothe, nĩguo ahingie ciugo cia kĩrĩkanĩro irĩa ciaandĩkĩtuo ibuku-inĩ rĩu. Hĩndĩ ĩyo andũ othe makĩranĩra atĩ nĩmarĩhingagia kĩrĩkanĩro kũu.

⁴ Nake mũthamaki agĩatha Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na athĩnjĩri-Ngai arĩa maarĩ anini ake, na aikaria a mũrango, mathengie kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova indo ciothe irĩa ciathondekeirwo Baali na Ashera, na mbũtũ yothe ya igũrũ, agĩcinĩra nja ya Jerusalemu mũgũnda-inĩ ya Gĩtuamba gĩa Kidironi, na agĩtwara mũhu wacio Betheli. ⁵ Nake akĩeheria athĩnjĩri-ngai cia mũhianano arĩa maamũrĩtwo nĩ athamaki a Juda macinagĩre ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru thĩinĩ wa matũũra ma Juda na matũũra maria maarigicĩirie Jerusalemu, arĩa maacinagĩra Baali ũbumba, na rĩũa, na mweri, na njata irĩa nene, o na mbũtũ ciothe cia igũrũ. ⁶ Nake akĩruta gĩtugĩ kĩa Ashera kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩgĩtwara Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi nja ya Jerusalemu, na agĩgicĩnĩra kuo. Agĩgĩthĩa, gĩgĩtuĩka ta rũkũngũ, akĩhurunjĩra rũkũngũ rũu rwakio mbĩrĩra-inĩ cia andũ arĩa mataarĩ na igweta.* ⁷ Nĩngĩ agĩcooka akĩmomora nyũmba cia ihoero cia maraya ma arũmie, irĩa ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na nokuo atumia maatumagĩra macuka ma Ashera.

⁸ Josia akĩrehe athĩnjĩri-Ngai othe kuuma matũũra-inĩ mothe ma Juda, na agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kuuma Geba nginya Birishiba kũrĩa athĩnjĩri-ngai maacinagĩra ũbumba, akĩmomora igongona irĩa ciarĩ ihingo-inĩ, o na itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩa Joshua, mũnene wa itũũra rĩrĩa inene, kũrĩa kĩarĩ mwena wa ũmoho wa kĩhingo gĩa itũũra rĩu inene. ⁹ O na gwatuĩka athĩnjĩri-ngai a kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru matiatungataga kigongona-inĩ kĩa Jehova kũu Jerusalemu-rĩ, nĩmarĩaga migate itarĩ mũmbie hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ.

¹⁰ Nĩaathũkirie Tofeti irĩa yarĩ Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ ũngĩarutire mũriũ kana mwarĩ arĩ igongona rĩa njino kũrĩ Moleku. ¹¹ Akĩeheria mbarathi irĩa athamaki a Juda maamũrĩre rĩũa kuuma itoonyero-inĩ rĩa hekarũ ya Jehova. Nacio ciarĩ nja hakuhi na kanyũmba ka mũnene wetagwo Nathani-Meleku. Josia agĩcooka agĩcina ngaari cia ita irĩa ciamũrĩrwo rĩũa.

¹² Nĩngĩ akĩmomora igongona irĩa ciakĩtwo nĩ athamaki a Juda nyũmba igũrũ hakuhi na kanyũmba ka igũrũ ka Ahazu, na igongona irĩa ciakĩtwo nĩ Manase kũu nja cieri cia hekarũ ya Jehova. Agĩcieheria kuuma hau, agĩciehenja tũcunjĩ, na agĩte rũkũngũ rũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. ¹³ Mũthamaki agĩcooka agĩthũkia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũrĩa kwarĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu, mwena wa gũthini wa Kĩrĩma gĩa Kũninanĩrwo, kũrĩa Solomoni mũthamaki wa Isiraeli aakĩre Ashithorethu ngai ya

* 23:6 Gĩtugĩ kĩa Ashera gĩathũkangĩrio nĩ Mũthamaki Hezekia, nake mũrũwe Manase agĩgĩcooka.

mündū-wa-nja ĩrĩ thaahu ya Asidoni, na kũrĩa aakĩre Kemoshu ngai ĩrĩ thaahu ya Moabi, o na kwa Moleku ngai ĩrĩ magigi ya andũ a Amoni. ¹⁴ Josia akĩhehenja mahiga marĩa maamũre, na akĩmomora mĩhianano ya itugĩ cia Ashera, na agĩkũhumbĩra na mahĩndĩ ma andũ.

¹⁵ O nakĩo kĩgongona kĩrĩa kĩarĩ Betheli, handũ harĩa hatũũgĩru haathondeketwo nĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũrĩa watũmire Isiraeli meehie, kĩgongona kũu na handũ hau hatũũgĩru, agĩcimomora. Agĩcina handũ hau hatũũgĩru, akĩhathĩa nginya hagĩtuĩka mũtu, na agĩcina gĩtugĩ kĩa Ashera o nakĩo. ¹⁶ Nĩngĩ Josia akĩroranga kũu, na rĩrĩa onire mbĩrĩra iria ciarĩ mwena-inĩ wa kĩrĩma, agĩthikũrithia mahĩndĩ kuuma mbĩrĩra-inĩ, akĩmacinĩra kĩgongona-inĩ nĩguo agĩthaahie, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ mündũ wa Ngai ũrĩa warathite maũndũ macio matanekĩka.

¹⁷ Mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Mbĩrĩra ĩrĩa ndĩrona nĩ ya ũ?”

Nao andũ a itũũra rĩu inene makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mbĩrĩra ya mündũ wa Ngai ũrĩa woimĩte Juda, na akĩria maũndũ ma gũũkĩrĩra kĩgongona kĩa Betheli, o maũndũ marĩa warĩkia gwĩka ihiga rĩu.”

¹⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Tiganai nayo. Mũtigetĩkĩrie mündũ o naũ aringithie mahĩndĩ make.” Nĩ ũndũ ũcio matiahutirie mahĩndĩ make o na ma mũnabii ũrĩa woimĩte Samaria.

¹⁹ O ta ũrĩa Josia eekĩte Betheli, Josia nĩheheririe na agĩthaahia mahooero ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru marĩa maakĩtwo nĩ athamaki a Isiraeli matũũra-inĩ ma Samaria marĩa marakarĩtie Jehova. ²⁰ Josia akĩũragĩra athĩnjĩri-ngai othe a kũndũ kũu gũtũũgĩru igũrũ rĩa igongona icio, na agĩcinĩra mahĩndĩ ma andũ igũrũ riacio. Agĩcooka agĩthĩĩ Jerusalemu.

²¹ Mũthamaki akĩruta watho ũyũ kũrĩ andũ othe, akĩmeera atĩrĩ, “Kũngũĩrai Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, o ta ũrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa Kĩrikanĩro.” ²² Na gũtiarĩ na Bathaka ĩngĩ yakũngũĩrwo ta ĩyo kuuma hĩndĩ ya atĩrĩrĩrĩ bũrũri arĩa matongoragia Isiraeli kana matukũ-inĩ mothe ma athamaki a Isiraeli na athamaki a Juda. ²³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa Mũthamaki Josia, Bathaka ĩyo ya Jehova nĩyakũngũĩrwo kũu Jerusalemu.

²⁴ Nĩngĩ Josia nĩheheririe aragũri, na andũ arĩa maarĩ na maroho ma kũragũra, na ngai cia kũhooya nacio mĩciĩ-inĩ, na ngai cia mĩhianano, na indo iria ĩngĩ ciothe irĩ magigi cionekire kũu Juda na Jerusalemu. Eekire ũguo ahingie watho ũrĩa waandĩkitwo ibuku-inĩ rĩrĩa Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai onire hekarũ-inĩ ya Jehova. ²⁵ Mbere na thootha wa Josia gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ take, wacookereire Jehova ta ũrĩa eekire: na ngoro yake yothe na muoyo wake wothe, na hinya wake wothe, kũringana na watho wothe wa Musa.

²⁶ No rĩrĩ, Jehova ndaigana kũgarũrũka atige marakara make mahiũ, marĩa maakanaga ma gũũkĩrĩra Juda, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe Manase eekĩte ma kũmũrakaria. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngweheria Juda o nayo mbere yakwa, o ta ũrĩa ndeheririe Isiraeli, na nĩngarega Jerusalemu, itũũra inene rĩrĩa ndeethuriire, na ndege hekarũ ĩno, ĩrĩa ndoigire ũhoru wayo atĩrĩ, ‘Kũu nĩkuo Rĩitwa riakwa rĩgaatũũra.’”

²⁸ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Josia, na marĩa eekire, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

²⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Josia aarĩ mũthamaki-rĩ, nĩguo Firaũni-Neko mũthamaki wa Misiri aambatire Rũũ-inĩ rwa Farati agateithie mũthamaki wa Ashuri. Nake Mũthamaki Josia agĩthĩ kũmũtũnga mbaara-inĩ, no rĩrĩ, Neko akĩrũa nake, akĩmũũragĩra kũu Megido.

³⁰ Nacio ndungata cia Josia igĩkuua mwĩri wake na ngaari ya ita kuuma Megido, ikĩũrehe Jerusalemu, na ikĩmũthika mbĩrĩra-inĩ yake. Nao andũ a bũrũri makĩoya Jehohazu mũrũ wa Josia, makĩmũtĩrĩra maguta, makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe.

Jehohazu Mũthamaki wa Juda

³¹ Jehohazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremia, na oimĩte Libina. ³² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa maithe make meekĩte. ³³ Firaũni Neko nĩamuohire na mĩnyororo kũu Ribila, bũrũri wa Hamathu, nĩguo ndakae gwithana Jerusalemu, na akĩhatĩrĩra andũ a Juda marute igooti rĩa taranda igana rĩmwe[†] cia betha, na taranda ĩmwe[‡] ya thahabu. ³⁴ Firaũni Neko agĩtua Eliakimu mũriũ wa Josia mũthamaki ithenya rĩa ithe Josia, na akĩgarũra rĩitwa rĩa Eliakimu akĩmũtua Jehoiakimu, no agĩkuua Jehohazu akĩmũtware Misiri, na kũu nĩkuo aakuĩrĩre. ³⁵ Jehoiakimu akĩrĩha Firaũni Neko betha na thahabu iria eetĩtie.

[†] 23:33 nĩ ta tani ithatũ na nuthu (3:5) [‡] 23:33 nĩ ta kilo 34

Niġeetha ahote gwika ūguo, agiitia andū a būruri igooti na hinya, agikūngania betha na thahabu kuuma kūrī andū a būruri kūringana na ūhoti wao.

Jehoiakimu mūthamaki wa Juda

³⁶ Jehoiakimu aarī wa miaka mironġo iirī na itano rīria aatuikire mūthamaki, nake agiithamaka arī Jerusalemu miaka ikūmi na ūmwe. Nyina etagwo Zebida mwarī wa Pedaia; nake oimite Ruma. ³⁷ Nake agiika maundū mooru maitho-inī ma Jehova o ta ūria maithe make meekite.

24

¹ Hindī ya ūthamaki wa Jehoiakimu-rī, Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agitharīkīra būruri, na Jehoiakimu agiitūka ndungata yake miaka itatū. No Jehoiakimu akīgarūrūka, akīremera Nebukadinezaru. ² Jehova agitūma mbūtū cia gūtahana cia kuuma Babuloni, na Suriata, na Moabi, na Amoni ikahūūrane nake. Agicitūma ikaanange Juda, kūringana na ūria kiugo kīa Jehova giatarī, kīria kīarītio nī ndungata ciake cia anabii. ³ Ti-itherū maundū macio meekikire Juda kūringana na watho wa Jehova, niġuo ameherie moime mbere yake tondū wa mehia ma Manase na ūria wothe eekite, ⁴ o hamwe na gūita thakame ya andū matehitie. Niġukorwo niāiyūritie Jerusalemu na thakame ya andū matehitie, nake Jehova ndaigana kūmarekera.

⁵ Ha ūhoro wa maundū marīa mangī makonū wathani wa Jehoiakimu, na marīa mothe eekire, githī matianikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ⁶ Jehoiakimu akīhurūka na maithe make. Nake mūriū Jehoiakini agiitūka mūthamaki ithenya riake.

⁷ Mūthamaki wa Misiri ndaigana kuuma būruri wake rīngī, tondū mūthamaki wa Babuloni niatunyanite būruri wothe ūria warī wa mūthamaki wa Misiri kuuma Karūū ka Misiri nginya Rūū rwa Farati.

Jehoiakini Mūthamaki wa Juda

⁸ Jehoiakini aarī wa miaka ikūmi na inana rīria aatuikire mūthamaki, nake agiithamaka Jerusalemu mīeri itatū. Nyina eetagwo Nehushita mwarī wa Elinathani, kuuma Jerusalemu. ⁹ Nake agiika maundū mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūria ithe eekite.

¹⁰ Hindī iyo anene a Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni magiitua nginya Jerusalemu, makirigiicīria itūra rīu, ¹¹ nake Nebukadinezaru we mwene agiitua nginya itūra-inī rīu inene, hīndī iyo anene ake maaririgiicīrie. ¹² Nake Jehoiakini mūthamaki wa Juda, na nyina, na ndungata ciake, na andū arīa maarī igweta, na anene ake othe makīneana kūrī Nebukadinezaru.

Mwaka-inī wa inana wa wathani wa Babuloni niġuo aanyitire Jehoiakini. ¹³ Nebukadinezaru niarutire mīhiithū yothe kuuma hekarū-inī ya Jehova na nyūmba-inī ya ūthamaki, agiikuaa indo ciothe cia thahabu iria Solomoni mūthamaki wa Isiraeli aathondekeire hekarū ya Jehova, o ta ūria Jehova oigite. ¹⁴ Agiikuaa andū othe a Jerusalemu akīmatwara ithaamīrio: anene othe, na arū a mbaara, na mabundi mothe, o na aturi; othe maarī andū 10,000. No andū arīa maarī athīni mūno a būruri ūcio no-o maatigirwo.

¹⁵ Nebukadinezaru agitwara Jehoiakini arī mūgwate nginya Babuloni. Niġi agiicooka agiikuaa nyina wa mūthamaki kuuma Jerusalemu nginya Babuloni, na atumia ake, na anene ake, o na atongoria ake a būruri. ¹⁶ Niġi mūthamaki wa Babuloni agiithaamīria mbūtū yothe ya ita nginya Babuloni; ita rīothe rīa andū 7,000 arīa arū, na me hinya na mangihota kūrūa, na mabundi na aturi 1,000. ¹⁷ Agiicooka agitua Matania, mama-we wa Jehoiakini, mūthamaki ithenya riake, na akīgarūra rīitwa riake, akimūtua Zedekia.

Zedekia Mūthamaki wa Juda

¹⁸ Zedekia aarī wa miaka mironġo iirī na ūmwe rīria aatuikire mūthamaki, nake agiithamaka arī Jerusalemu miaka ikūmi na ūmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarī wa Jeremia, na oimite Libina. ¹⁹ Nake agiika maundū mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūria Jehoiakimu eekite. ²⁰ Maundū macio mothe meekirwo Jerusalemu na Juda nī tondū wa marakara ma Jehova, na mūthia-inī akīmaingata mehère mbere yake.

Kūgūa kwa Jerusalemu

Nake Zedekia akīremera mūthamaki wa Babuloni.

25

¹ Nī ūndū ūcio, mwaka-inī wa kenda wa ūthamaki wa Zedekia, mūthenya wa ikūmi, wa mweri wa ikūmi, Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agiithī kūhūrana na

Jerusalemu arĩ na ita rĩake rĩothe. Nake akĩamba hema nja ya itũũra rĩu inene, na agĩaka indo cia kũmũteithia gũtharĩkĩra itũũra mũena yothe yariõ. ² Nariõ itũũra rĩkĩrigiicĩrio nginya mwaka wa ikũmi na ũmwe wa Mũthamaki Zedekia. ³ Na rĩrĩ, mũthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng'aragu ikĩneneha itũũra-inĩ, o nginya gũkiaga irio cia kũrĩõ nĩ andũ. ⁴ Hĩndĩ iyo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rũkĩmomorwo, nayo mbũtũ yothe ya ita ikĩũra itũkũ igereire kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cieri hakuhi na mũgũnda wa mũthamaki, o na gũtũka andũ a Babuloni nĩmarigiicĩrie itũũra rĩu inene. Nayo ikĩũra irõrete Araba, ⁵ no mbũtũ ya ita ya Babuloni igĩteng'eria mũthamaki, ikĩmũkinyĩra werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciake ciothe nĩciamũranĩtio nake na ikahurunjũka. ⁶ Nayo mbũtũ ya ita ikĩnyĩta mũthamaki ũcio, na agĩtwarwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni kũu Ribila kũria aatuĩrĩrwo ciira. ⁷ Makĩũraga ariũ a Zedekia o hau mbere yake, magĩcooka makĩmũkũũra maitho, makĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango, na makĩmũtwaru Babuloni.

⁸ Mũthenya wa mũgwanja wa mweri wa itano mwaka-inĩ wa ikũmi na kenda wa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, Nebuzaradani mũnene wa arangĩri a mũthamaki, ndungata nene ya mũthamaki wa Babuloni, agĩũka Jerusalemu. ⁹ Agĩcina hekarũ ya Jehova, na nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba ciothe cia Jerusalemu. Agĩcina nyũmba yothe yari ya bata. ¹⁰ Nayo mbũtũ yothe ya ita ya Babuloni, itongoretio nĩ mũnene wa arangĩri a mũthamaki ikĩmomora thingo iria ciathiũrũrũkĩrie Jerusalemu. ¹¹ Nebuzaradani mũnene wa arangĩri nĩathaamirie andũ ariã othe maatigaire kũu itũũra-inĩ inene, hamwe na kĩrĩndĩ kũu kĩngĩ, na ariã othe maathĩte kũrĩ mũthamaki wa Babuloni. ¹² No mũnene ũcio wa ita agĩtigia andũ amwe a ariã athĩni mũno a bũrũri ũcio, nĩguo marutage wĩra mĩgũnda-inĩ ya mũthabibũ na mĩgũnda-inĩ irĩa ingĩ.

¹³ Andũ a Babuloni nĩmoinangire itugĩ cia gĩcango, na metha cia kũigĩrĩra indo, na Karia ga gĩcango, iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na magĩkuua icango icio magĩcitwara Babuloni. ¹⁴ Nĩngĩ magĩkuua nyũngũ, na icakũri, na magathĩ na gũtinia ndaambĩ, na mbakũri, na indo ciothe cia icango iria ciahũthagĩrwo wĩra-inĩ wa hekarũ, magĩthĩi nacio. ¹⁵ Mũnene ũcio wa thigari cia mũthamaki nĩakuuire ngĩo cia mwaki na mbakũri cia kũminjaminjĩria, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu therie kana betha.

¹⁶ Nakĩo gĩcango kuuma itugĩ iria igĩrĩ, na gĩa Karia, na kĩa makaari marĩa Solomoni aakĩte marĩ wa hekarũ ya Jehova, gĩtingĩathimĩkire nĩ kũingĩha. ¹⁷ Gĩtugĩ o kĩmwe kĩarĩ kĩa ũraihu wa buti mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja.* Nakĩo kĩongo gĩakĩo kĩrĩa kĩarĩ igũrũ rĩa gĩtugĩ kĩmwe gĩacio kĩarĩ kĩa buti inya na nuthu† kũraihia na igũrũ, na kĩagemetio na gĩgathiũrũrũkĩrio na mũkwa na makomamanga ma gĩcango. Gĩtugĩ kũu kĩngĩ na mũkwa wakĩo nĩkĩahaanaine na kũu kĩngĩ.

¹⁸ Mũnene ũcio wa arangĩri nĩanyiitire Seraia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na Zefania ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai wa keerĩ, na arangĩri ariã atatũ maarangagĩra mĩrango. ¹⁹ Harĩ ariã angĩ maatigaire kũu itũũra-inĩ inene, akĩnyĩta mũnene ũria warũgamĩrĩre andũ a mbaara, na andũ atano ariã mataaraga mũthamaki. Nĩngĩ agĩkuua mwandĩki-marũa ũria mũnene na nowe wari mũrori mũnene wa wandĩkithia wa andũ a bũrũri ũcio, na andũ ake mĩrongo itandatũ ariã maakorirwo itũũra-inĩ rĩu inene. ²⁰ Nebuzaradani kũu mũnene wa arangĩri akĩmakuua othe, akĩmatwara kũrĩ mũthamaki wa Babuloni kũu Ribila. ²¹ Nake mũthamaki wa Babuloni akĩmooragithĩria kũu Ribila, bũrũri wa Hamathu.

Nĩ ũndũ ũcio andũ a Juda magĩtwarwo ithaamĩrio, kũraya na bũrũri wao.

²² Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩthũura Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani akĩmũtũa mũrori wa andũ ariã maatigirwo Juda. ²³ Rĩrĩa anene a mbũtũ cia ita othe na andũ ao maaiguire atĩ mũthamaki wa Babuloni nĩathuurĩte Gedalia atuĩke barũthi, magĩthĩi kũrĩ Gedalia kũu Mizipa, nao nĩo, Ishumaeli mũrũ wa Nethania, na Johanani mũrũ wa Kareia, na Seraia mũrũ wa Tanihumethu ũria Mũnetofathi, na Jaazania mũrũ wa Mũmaakathi, na andũ ao. ²⁴ Gedalia akĩhĩta mwĩhitwa wa kũmoomĩrĩria hamwe na andũ ao, akĩmeera atĩrĩ, "Tigai gwĩtigĩra anene a Babuloni. Ikarai bũrũri-inĩ na mĩtungatagĩre mũthamaki wa Babuloni, na nĩmũgũikara wega."

²⁵ No rĩrĩ, mweri-inĩ wa mũgwanja, Ishumaeli mũrũ wa Nethania, mũrũ wa Elishama ũria warĩ wa thakame ya ũthamaki, agĩũka na andũ ikũmi, akĩũraga Gedalia o hamwe na andũ a Juda, na andũ a Babuloni ariã maarĩ nake kũu Mizipa. ²⁶ Nĩ ũndũ wa ũguo andũ othe kuuma ũria mũnini mũno nginya ũria mũnene mũno, hamwe na atongoria a mbũtũ cia ita, makĩũrĩra Misiri nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra andũ a Babuloni.

* 25:17 nĩ ta mita inyanya na robo (18:25) † 25:17 nĩ ta mita imwe na nuthu (1:5)

Kuohorwo kwa Jehoiakini

²⁷ Mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ na mũgwanja kuuma rĩria Jehoiakini mũthamaki wa Juda aatwarirwo bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ o ũria Evili-Merodaki aatuĩkire mũthamaki wa Babuloni, nĩ ohorithirie Jehoiakini kuuma njeera, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja mweri-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ. ²⁸ Akĩmwarĩria na ũhorereri na akĩmũhe gĩtĩ gĩa kũmũtĩithia gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ nao kũu Babuloni. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoiakini akĩruta nguo ciake cia njeera, na agĩtũũra arĩĩagĩra metha-inĩ ya mũthamaki matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo. ³⁰ Mũthamaki ũcio nĩaheaga Jehoiakini indo cia kũmũteithia cia o mũthenya, matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo.

IBUKU RĨA MBERE RĨA MAÜNDŪ MA MATUKŪ MA TENE

Maandĩko ma Maündũ ma Tene kuuma Adamu nginya Iburahĩmu

Nginya Ariũ a Nuhu

¹ Njiaro cia Adamu ciarĩ Sethi, na Enoshu, ² na Kenani, na Mahalaleli, na Jaredi, ³ na Enoku, na Methusela, na Lameku, na Nuhu.

⁴ Ariũ a Nuhu maarĩ:
Shemu, na Hamu, na Jafethu.

Ariũ a Jafethu

⁵ Ariũ a Jafethu maarĩ:
Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi.

⁶ Ariũ a Gomeri maarĩ:
Ashikenazu, na Difatha, na Togarima.

⁷ Ariũ a Javani maarĩ:
Elisha, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu.

Ariũ a Hamu

⁸ Ariũ a Hamu maarĩ:
Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.

⁹ Ariũ a Kushi maarĩ:
Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Ariũ a Raama maarĩ:
Sheba, na Dedani.

¹⁰ Kushi nĩwe warĩ ithe wa
Nimurodi ũrĩa wakũrire agĩtuĩka njamba ya ita irĩ hinya thĩinĩ wa thĩ.

¹¹ Miziraimu nĩwe warĩ ithe wa
andũ a Ludimu, na Anamini, na Lehabimu, na Nafituhimu, ¹² na Pathirusimu, na Kasuluhimu (nĩwe warĩ kĩhumo kĩa Afilisti), o na Kafitorimu.

¹³ Kaanani nĩwe warĩ ithe wa
¹⁴ Sidoni, mũriũ wake wa irigithathi, na Ahiti, na Ajobusi, na Aamori, na Agirigashi,
¹⁵ na Ahivi, na Aariki, na Asini, ¹⁶ na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.

Ariũ a Shemu

¹⁷ Ariũ a Shemu maarĩ:
Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludu, na Aramu.

Ariũ a Aramu maarĩ:
Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.

¹⁸ Arafakasadi nĩwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.

¹⁹ Eberi aarĩ na ariũ eerĩ:
Ūmwe eetagwo Pelegu, tondũ hĩndĩ yake nĩrĩo thĩ yagayũkanirio; na mũrũ wa nyina eetagwo Jokitani.

²⁰ Jokitani nĩwe warĩ ithe wa
Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²¹ na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, ²² na Ebali, na Abimaeli, na Sheba, ²³ na Ofiri, na Havila, na Jobabu. Acio othe maarĩ ariũ a Jokitani.

²⁴ Shemu, na Arafakasadi, na Shela,
²⁵ na Eberi, na Pelegu, na Reu,
²⁶ na Serugu, na Nahoru, na Tera,
²⁷ na Aburamu (na nĩwe Iburahĩmu).

Nyũmba ya Iburahĩmu

²⁸ Ariũ a Iburahĩmu maarĩ:
Isaaka na Ishumaeli.

Njiaro cia Hagari

²⁹ Ici nĩcio njiaro ciao:

Nebaiothu nĩwe warĩ irigithathi rĩa Ishumaeli, nao ariũ ake arĩa angĩ maarĩ Kedari, na Adibeeli, na Mibisamu, ³⁰ na Mishima, na Duma, na Masa, na Hadadi, na Tema, ³¹ na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli.

Njiaro cia Ketura

- ³² Ariũ a Ketura, ũrĩa warĩ thuriya ya Iburahĩmu, maarĩ:
Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku, na Shua.
Ariũ a Jokishani maarĩ:
Sheba na Dedani.
³³ Ariũ a Midiani maarĩ:
Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida, na Elidaa.
Acio othe maarĩ a rũciaro rwa Ketura.

Njiaro cia Sara

- ³⁴ Iburahĩmu nĩwe warĩ ithe wa Isaaka.
Ariũ a Isaaka maarĩ:
Esaũ na Isiraeli.

Ariũ a Esaũ

- ³⁵ Ariũ a Esaũ maarĩ:
Elifazu, na Reueli, na Jeushu, na Jalamu, na Kora.
³⁶ Ariũ a Elifazu maarĩ:
Temani, na Omari, na Zefi, na Gatamu, na Kenazu;
na Amaleki, ũrĩa waciarirwo nĩ Timina.
³⁷ Ariũ a Reueli maarĩ:
Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza.

Andũ a Seiru kũu Edomu

- ³⁸ Ariũ a Seiru maarĩ:
Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, na Dishoni, na Ezeri, na Dishani.
³⁹ Ariũ a Lotani maarĩ:
Hori na Homamu.
Nake Timina aarĩ mwarĩ wa nyina na Lotani.
⁴⁰ Ariũ a Shobali maarĩ:
Alivani, na Manahathu, na Ebali, na Shefo, na Onamu.
Ariũ a Zibeoni maarĩ:
Aia na Ana.
⁴¹ Mũriũ wa Ana aarĩ:
Dishoni.
Ariũ a Dishoni maarĩ:
Hemudani, na Eshibani, na Ithirani, na Kerani.
⁴² Ariũ a Ezeri maarĩ:
Bilihani, na Zaavani, na Akani.
Ariũ a Dishani maarĩ:
Uzu, na Arani.

Athamaki a Edomu

- ⁴³ Nao aya nĩo maarĩ athamaki arĩa maathamakaga Edomu mbere ya Isiraeli gũthamakĩrwo nĩ mũthamaki o na ũmwe:
Nĩ Bela mūrũ wa Beori, narĩo itũũra riake inene rĩetagwo Dinihaba.
⁴⁴ Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu mūrũ wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake.
⁴⁵ Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu wa kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake.
⁴⁶ Rĩrĩa Hushamu aakuire, Hadadi mūrũ wa Bedadi ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi, agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake. Itũũra riake inene rĩetagwo Avithu.
⁴⁷ Rĩrĩa Hadadi aakuire, Samala wa kuuma Masereka agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake.
⁴⁸ Rĩrĩa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu kũu gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Farati, agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake.
⁴⁹ Rĩrĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani mūrũ wa Akibori agĩtuĩka mũthamaki ithenya riake.

⁵⁰ Rĩrĩa Baali-Hanani aakuire, Hadadi agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rietagwo Pau, na mũtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa Me-Zahabu. ⁵¹ Hadadi o nake agĩkua.

Anene a Edomu maarĩ:

⁵² Timina, na Aliva, na Jethethu, na Oholibama, na Ela, na Pinoni, ⁵³ na Kenazu, na Temani, na Mibizaru, ⁵⁴ na Magidieli, na Iramu. Acio nĩo maarĩ anene a Edomu.

2

Ariũ a Isiraeli

¹ Aya nĩo maarĩ ariũ a Isiraeli:

Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebuluni, ² na Dani, na Jusufu, na Benjamini, na Nafitali, na Gadi, na Asheri.

Juda

Kũrĩ ariũ a Hezironi

³ Ariũ a Juda maarĩ:

Eri, na Onani, na Shela. Acio atatũ maaciarĩrwo Juda nĩ mũtumia Mũkaanani, mwarĩ wa Shua. Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũura. ⁴ Tamaru, mũtumia wa mũrũ wa Juda, akĩmũciarĩra Perezu na Zera. Ariũ othe a Juda maarĩ atano.

⁵ Ariũ a Perezu maarĩ:

Hezironi na Hamula.

⁶ Ariũ a Zera maarĩ:

Zimuri, na Ethani, na Hemani, na Kalikoli, na Darida; othe maarĩ atano.

⁷ Mũriũ wa Karimi aarĩ:

Akaru, ũrĩa wareheire Isiraeli thĩina nĩ ũndũ wa kuuna watho na kuoya indo iria ciarĩ nyamũre.

⁸ Mũriũ wa Ethani aarĩ:

Azaria.

⁹ Ariũ ariũ maaciarĩrwo Hezironi maarĩ:

Jerameeli, na Ramu, na Kalebu.

Ciana cia Ramu Mũrũ wa Hezironi

¹⁰ Ramu nĩwe warĩ ithe wa

Aminadabu, nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni, ũrĩa warĩ mũtongoria wa andũ a Juda. ¹¹ Nahashoni nĩwe warĩ ithe wa Salimoni, nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ¹² nake Boazu nĩwe warĩ ithe wa Obedi, ũrĩa warĩ ithe wa Jesii.

¹³ Jesii nĩwe warĩ ithe wa Eliabu, irigithathi rĩake; nake Abinadabu aarĩ wa keerĩ, na Shimea wa gatātũ, ¹⁴ na Nethaneli wa kana, nake Radai wa gatano, ¹⁵ na Ozemu wa gatandatũ, nake Daudi aarĩ wa mũgwanja. ¹⁶ Nao aarĩ a nyina maarĩ Zeruia na Abigaili. Ariũ a Zeruia maarĩ atatũ, na nĩo Abishai, na Joabu, na Asaheli. ¹⁷ Abigaili nĩwe warĩ nyina wa Amasa, na ithe wa Amasa aarĩ Jetheri ũrĩa Mũishumaeli.

Kalebu Mũrũ wa Hezironi

¹⁸ Kalebu mũrũ wa Hezironi nĩagĩre ciana na mũtumia wake Azuba (o na ningĩ na Jeriothu). Ariũ a mũtumia ũcio maarĩ: Jesheri, na Shobabu, na Aridoni. ¹⁹ Hĩndĩ rĩa Azuba aakuire, Kalebu akĩhikia Efiratha, ũrĩa wamũciarĩre Huru. ²⁰ Huru nĩwe warĩ ithe wa Uri, nake Uri nĩwe warĩ ithe wa Bezaleli.

²¹ Thuutha ũcio, Hezironi agĩkoma na mwarĩ wa Makiru ũrĩa warĩ ithe wa Gileadi (Hezironi aarĩ wa mĩaka mĩrongo itandatũ akĩmũhikia), nake akĩmũciarĩra Segubu. ²² Segubu nĩwe warĩ ithe wa Jairu, ũrĩa warĩ na matũũra mĩrongo ũrĩ na matatũ kũu Gileadi. ²³ (No rĩrĩ, Geshuru na Aramu magĩtunyana matũũra ma Havothu-Jairu, o hamwe na Kenathu na ciikaro iria ciarĩthiũrũkĩĩrie, namo maarĩ matũũra mĩrongo itandatũ.) Aya othe nĩo maarĩ njiaro cia Makiru, o we ithe wa Gileadi.

²⁴ Thuutha wa Hezironi gũkua arĩ kũu Kalebu-Efiratha-rĩ, Abija mũtumia wa Hezironi akĩmũciarĩra Ashuru, ithe wa Tekoa.

Jerameeli Mũrũ wa Hezironi

²⁵ Ariũ a Jerameeli, ũrĩa warĩ irigithathi rĩa Hezironi, maarĩ:

Ramu ūrĩa warĩ irigithathi rĩake, na Buna, na Oreni, na Ozemu, na Ahija.
²⁶ Jerameeli aarĩ na mütumia ũngĩ wetagwo Atara, nake nĩwe warĩ nyina wa Onamu.

²⁷ Ariũ a Ramu, ūrĩa warĩ irigithathi rĩa Jerameeli, maarĩ:

Maazu, na Jamini, na Ekeri.

²⁸ Ariũ a Onamu maarĩ:

Shamai na Jada.

Nao ariũ a Shamai maarĩ:

Nadabu na Abishuri.

²⁹ Mütumia wa Abishuri eetagwo Abihaili, ūrĩa wamũciarĩire Ahabani na Molidi.

³⁰ Ariũ a Nadabu maarĩ:

Seledi na Apaimu. No rĩrĩ, Seledi aakuire atarĩ na ciana.

³¹ Mũrũ wa Apaimu aarĩ:

Ishi, ūrĩa warĩ ithe wa Sheshani.

Nake Sheshani nĩwe warĩ ithe wa Ahalai.

³² Ariũ a Jada, mũrũ wa nyina na Shamai, maarĩ:

Jetheri na Jonathani. Jetheri aakuire atarĩ na ciana.

³³ Ariũ a Jonathani maarĩ:

Pelethu na Zaza.

Acio nĩo maarĩ njiaro cia Jerameeli.

³⁴ Sheshani ndaarĩ na aanake, no airĩtu.

Aarĩ na ndungata ya kuuma Misiri yetagwo Jariha. ³⁵ Sheshani akĩhe Jariha ndungata iyo yake mwarĩ imũhikie, nake akĩgĩa mwana wetagwo Atai.

³⁶ Atai nĩwe warĩ ithe wa Nathani,

nake Nathani nĩwe warĩ ithe wa Zabadi,

³⁷ nake Zabadi nĩwe warĩ ithe wa Efilali,

nake Efilali nĩwe warĩ ithe wa Obedi,

³⁸ nake Obedi nĩwe warĩ ithe wa Jehu,

nake Jehu nĩwe warĩ ithe wa Azaria,

³⁹ nake Azaria nĩwe warĩ ithe wa Helezu,

nake Helezu nĩwe warĩ ithe wa Eleasa,

⁴⁰ nake Eleasa nĩwe warĩ ithe wa Sisimai,

nake Sisimai nĩwe warĩ ithe wa Shalumu,

⁴¹ nake Shalumu nĩwe warĩ ithe wa Jekamia,

nake Jekamia nĩwe warĩ ithe wa Elishama.

Mbarĩ cia Kalebu

⁴² Ariũ a Kalebu, ūrĩa warĩ mũrũ wa nyina na Jerameeli, maarĩ:

Mesha irigithathi rĩake, na nĩwe warĩ ithe wa Zifu, na mũriũ Maresha ūrĩa warĩ ithe wa Heberoni.

⁴³ Ariũ a Heberoni maarĩ:

Kora, na Tapua, na Rekemu, na Shema. ⁴⁴ Shema nĩwe warĩ ithe wa Rahamu, na Rahamu nĩwe warĩ ithe wa Jorikeamu. Rekemu aarĩ ithe wa Shamai. ⁴⁵ Mũrũ wa Shamai aarĩ Maoni, nake nĩwe warĩ ithe wa Bethi-Zuru.

⁴⁶ Nake Efa, thuriya ya Kalebu, nĩwe warĩ nyina wa Harani, na Moza, na Gazezi. Nake Harani nĩwe warĩ ithe wa Gazezi.

⁴⁷ Ariũ a Jahadai maarĩ:

Regemu, na Jothamu, na Geshani, na Peleti, na Efa, na Shaafu.

⁴⁸ Nake Maaka, thuriya ya Kalebu, nĩwe warĩ nyina wa Sheberi na Tirihana. ⁴⁹ Ningĩ nowe waciarire Shaafu ūrĩa warĩ ithe wa Madimana, na Sheva ithe wa Makibena na Gibe. Mwarĩ wa Kalebu eetagwo Akisa. ⁵⁰ Acio nĩo maarĩ njiaro cia Kalebu.

Ariũ a Huru, irigithathi rĩa Efiratha, maarĩ:

Shobali ithe wa Kiriathu-Jearimu, ⁵¹ na Salima ithe wa Bethilehemu, na Harefu ithe wa Bethi-Gaderi.

⁵² Njiaro cia Shobali, ithe wa Kiriathu-Jearimu, ciarĩ:

Haroe, na nuthu ya Amanahathi, ⁵³ na mĩhĩrĩga ya Kiriathu-Jearimu ĩrĩa yatarĩ ta ũũ: Aithiri, na Aputhi, na Ashumathi, na Amishirai. Kuuma kũrĩ acio gũkĩgĩa njiaro cia Azorathi na Aeshitaoli.

⁵⁴ Njiaro cia Salima ciarĩ:

Bethilehemu ūrĩa Mũnetofathi, na Aatirothu-Bethi-Joabu, na nuthu ya Amanahathi, na Azori, ⁵⁵ na mĩhĩrĩga ya aandĩki-marũa arĩa maatũuraga Jabezu ĩrĩa yatarĩ

ta ũũ: Atirathi, na Ashimeathi, na Asukathi. Aya nĩo Akeni arĩa moimĩte harĩ Hamathu, ithe wa nyũmba ya Rekabu.

3

Ariũ a Daudi

¹ Aya nĩo maarĩ ariũ a Daudi arĩa maaciarĩrwo Heberoni:

Irigithathi rĩarĩ Amunoni mūrũ wa Ahinoamu wa kuuma Jezireeli;
nake wa keerĩ aarĩ Danieli mūrũ wa Abigaili wa kuuma Karimeli;

² nake wa gatatũ aarĩ Abisalomu mūrũ wa Maaka mwarĩ wa Talimai mũthamaki wa Geshuru;

nake wa kana aarĩ Adonija mūrũ wa Hagithu;

³ nake wa gatano aarĩ Shefatia mūrũ wa Abitali;

nake wa gatandatũ aarĩ Ithireamu ũrĩa aaciarĩrwo nĩ mütumia wake Egila.

⁴ Acio atandatũ maaciarĩrwo Daudi kũu Heberoni, kũrĩa aathamakĩre mĩaka mũgwanja na mĩeri itandatũ.

Daudi aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo itatũ na itatũ, ⁵ nacio ici nĩcio ciana ciake iria ciaciarĩrwo kũu:

Shimea, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni. Acio ana maaciarĩrwo nĩ Bathisheba mwarĩ wa Amieli. ⁶ Ningĩ nĩ kwarĩ na Ibiharu, na Elishua, na Elifeleti, ⁷ na Noga,

na Nefegu, na Jafia, ⁸ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti; othe maarĩ kenda. ⁹ Acio othe maarĩ ariũ a Daudi, ariũ a thuriya ciake matatarĩtwo. Nake Tamaru nĩwe warĩ mwarĩ wa ithe wao.

Athamaki a Juda

¹⁰ Mũriũ wa Solomoni eetagwo Rehoboamu,

nake mũriũ eetagwo Abija,

nake Asa aarĩ mũriũ wa Abija,

nake Jehoshafatu aarĩ mũriũ wa Asa,

¹¹ nake Jehoramũ aarĩ mũriũ wa Jehoshafatu,

nake Ahazia aarĩ mũriũ wa Jehoramũ,

nake Joashu aarĩ mũriũ wa Ahazia,

¹² nake Amazia aarĩ mũriũ wa Joashu,

nake Azaria aarĩ mũriũ wa Amazia,

nake Jothamu aarĩ mũriũ wa Azaria,

¹³ nake Ahazu aarĩ mũriũ wa Jothamu,

nake Hezekia aarĩ mũriũ wa Ahazu,

nake Manase aarĩ mũriũ wa Hezekia,

¹⁴ nake Amoni aarĩ mũriũ wa Manase,

nake Josia aarĩ mũriũ wa Amoni.

¹⁵ Ariũ a Josia maarĩ:

Johanani irigithathi rĩake,

nake wa keerĩ aarĩ Jehoiakimu,

nake wa gatatũ aarĩ Zedekia,

nake wa kana aarĩ Shalumu.

¹⁶ Arĩa maathamakire thuutha wa Jehoiakimu maarĩ:

mũriũ Jekonia

na Zedekia.

Rũciaro rwa Nyũmba ya Ũthamaki thuutha wa Ithaamĩrio

¹⁷ Njiaro cia Jekonia, ũrĩa watahĩtwo, ciarĩ:

Mũriũ Shealiteli, ¹⁸ na Malikiramũ, na Pedaia, na Shenazaru, na Jekamia, na Hoshama, na Nedabia.

¹⁹ Ariũ a Pedaia maarĩ:

Zerubabeli na Shimei.

Ariũ a Zerubabeli maarĩ:

Meshulamu na Hanania;

Shelomithu aarĩ mwarĩ wa nyina wao.

²⁰ Nĩ kwarĩ na ariũ angĩ atano, nao nĩ: Hashuba, na Oheli, na Berekia, na Hasadia, na Jushabu-Hesedi.

²¹ Njiaro cia Hanania ciarĩ:

Pelatia, na Jeshai, na ningĩ nĩ kwarĩ na ariũ a Rafaia, na a Arinani, na a Obadia, o na a Shekania.

22 Njiaro cia Shekania ciarĩ:

Shemaia na ariũ ake:

Hatushu, na Igali, na Baria, na Nearia, na Shafati; othe maarĩ atandatũ.

23 Ariũ a Nearia maarĩ:

Elioenai, na Hizikia, na Azirikamu; othe maarĩ atatũ.

24 Ariũ a Elioenai maarĩ:

Hodavia, na Eliashibu, na Pelaia, na Akubu, na Johanani, na Delaia, na Anani; othe maarĩ mũgwanja.

4

Mĩhĩrĩga Īngĩ ya Juda

1 Njiaro cia Juda ciarĩ:

Perezu, na Hezironi, na Karimi, na Huru, na Shobali.

2 Reaia mũrũ wa Shobali nĩwe warĩ ithe wa Jahathu, nake Jahathu nĩwe warĩ ithe wa Ahumai na Lahadi. Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Azorathi.

3 Ariũ a Etamu maarĩ:

Jezireeli, na Ishima, na Idibasha.

Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Hazeleliponi. ⁴ Penueli nĩwe warĩ ithe wa Gedori, nake Ezeri nĩwe warĩ ithe wa Husha.

Ici nĩcio ciarĩ njiaro cia Huru ũrĩa irigithathi rĩa Efiratha, na ithe wa Bethlehemu.

⁵ Ashuri ithe wa Tekoa aarĩ na atumia eerĩ, nĩo Hela na Naara.

⁶ Naara akĩmũciarĩra Ahuzamu, na Heferi, na Temeni, na Haahashatari. Icio nĩcio ciarĩ njiaro cia Naara.

⁷ Ariũ a Hela maarĩ:

Zerethi, na Zoharu, na Ethinani, ⁸ na Kozu, ũrĩa warĩ ithe wa Anubu, na Hazobeba, na wa mĩhĩrĩga ya Ahariheli mũrũ wa Harumu.

⁹ Jabezu aarĩ mũtũku mũno gũkĩra ariũ a nyina. Nyina nĩwe wamũtuire Jabezu, tondũ oigire atĩrĩ, “Ndaamũciarire na ruo.” ¹⁰ Nake Jabezu agĩkaĩra Ngai wa Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo wandathima na ũnjaramĩrie mĩhaka ya bũrũri wakwa! Reke guoko gwaku gũkorwo hamwe na nĩ, na ũngitĩre harĩ ũũru nĩguo ndikanakorwo na ruo.”
Nake Ngai akĩigua ihooya rĩake. *

¹¹ Kelubu, mũrũ wa nyina na Shuha, nĩwe warĩ ithe wa Mehuru, ũrĩa warĩ ithe wa Eshitoni. ¹² Eshitoni nĩwe warĩ ithe wa Bethi-Rafa, na Pasea, na Tehina ũrĩa warĩ ithe wa Iri-Nahashu. Acio nĩo maarĩ andũ a Reka.

13 Ariũ a Kenazu maarĩ:

Othinieli na Seraia.

Ariũ a Othinieli maarĩ:

Hathathu, na Meonothai. ¹⁴ Meonothai nĩwe warĩ ithe wa Ofara.

Seraia nĩwe warĩ ithe wa Joabu

ũrĩa ithe wa andũ a Ge-Harashimu. Gwetagwo ũguo nĩ ũndũ andũ akuo maarĩ mabundi.

¹⁵ Ariũ a Kalebu, mũrũ wa Jefune, maarĩ:

Iru, na Ela, na Naamu.

Mũriũ wa Ela eetagwo:

Kenazu.

¹⁶ Ariũ a Jehaleleli maarĩ:

Zifu, na Zifa, na Tiria, na Asareli.

¹⁷ Ariũ a Ezara maarĩ:

Jetheru, na Meredi, na Eferi, na Jaloni. Mũtumia ũmwe wa Meredi nĩwe waciarire Miriamu, na Shamai, na Ishiba ũrĩa warĩ ithe wa Eshitemoa. ¹⁸ (Mũtumia wake wa kuuma Judea agĩciara Jeredi ũrĩa ithe wa Gedori, na Heberi ithe wa Soko, na Jekuthieli ithe wa Zanoa.) Acio nĩo maarĩ ciana cia Bithia mwarĩ wa Firaũni ũrĩa wahikĩtio nĩ Meredi.

¹⁹ Ariũ a mũtumia wa Hodia (mwarĩ wa nyina na Nahamu) maarĩ:

Ithe wa Keila ũrĩa Mũgarimi, na Eshitemoa ũrĩa Mũmaakathi.

²⁰ Ariũ a Shimoni maarĩ:

* **4:10** Rĩitwa Jabezu rĩgĩtaũrwo na Khibirania nĩ ta kuuga “Ruo” kana “Kũnyariĩrĩka.”

Amunoni, na Rina, na Beni-Hanani, na Tiloni.

Njiaro cia Ishi nĩ:

Zohethu na Beni-Zohethu.

²¹ Nao ariü a Shela mürü wa Juda maarĩ:

Eri ithe wa Leka, na Laada ithe wa Maresha, na mbarĩ cia ariä maathondekaga gatani ũria njega[†] kũu Bethi-Ashibeä, ²² na Jokimu, na andũ a Kozeba, na Joashu na Sarafi ariä maathanaga bũrũri wa Moabi, na Jashubi-Lehemu. (Ühoro üyũ ũrutitwo maandiko-inĩ ma tene mũno.) ²³ Acio nĩo moombaga indo cia rĩũmba, nao maatũuraga Netaimu na Gedera; maikaraga kũu, marutagire mũthamaki wĩra.

Njiaro cia Simeoni

²⁴ Njiaro cia Simeoni nĩ:

Nemueli, na Jamini, na Jaribu, na Zera, na Shauli;

²⁵ Shalumu aarĩ mürüü wa Shauli, nake Mibisamu aarĩ mürüü wa Shalumu, nake Mishima aarĩ mürüü wa Mibisamu.

²⁶ Njiaro cia Mishima ciarĩ:

Mürüü Hamueli, na Zakuri mürüü wa Hamueli, na Shimei mürüü wa Zakuri.

²⁷ Shimei aarĩ na ariü ikũmi na atandatũ na airĩtu atandatũ, no ariü a nyina matiarĩ na ciana nyingĩ; nĩ undũ ũcio mbarĩ yao ndĩongererekire ta ya andũ a Juda. ²⁸ Nao maatũuraga Birishiba, na Molada, na Hazari-Shuali, ²⁹ na Biliha, na Ezemu, na Toladi, ³⁰ na Bethueli, na Horoma, na Zikilagi, ³¹ na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susimu, na Bethi-Biri, na Shaaraimu. Macio nĩmo maarĩ matũũra mao nginya rĩria Daudi aathamakaga. ³² Matũũra matano marĩa maamarigiicĩrie maarĩ: Etamu, na Aini, na Rimoni, na Tokenina Ashani, ³³ na tũtũura tũnini tũria twarigiicĩrie matũũra macio o nginya Baalathu. Macio nĩmo maarĩ ũtũũro wao. Nao nĩmaigaga maandiko ma njiarwa.

³⁴ Meshobabu, na Jamuleki, na Josha mürü wa Amazia, ³⁵ na Joeli; na Jehu mürü wa Joshibia, mürü wa Seraia, mürü wa Asieli; ³⁶ o na Elioenai, na Jaakoba, na Jeshohaia, na Asaia, na Adieli, na Jesimieli, na Benaia; ³⁷ na Ziza mürü wa Shifi, mürü wa Aloni, mürü wa Jedaia, mürü wa Shimuri, mürü wa Shemaia.

³⁸ Andũ acio marĩtwa mao magwetetwo hau igũrũ nĩo maarĩ atongoria a mbarĩ ciao. Nyũmba ciao nĩciongererekire mũno, ³⁹ nao magĩthĩ mĩhaka-inĩ ya Gedori mwena wa irathĩro wa gĩtuamba kũu gũcaria ũrĩthio wa mahiũ mao. ⁴⁰ Nĩmoonire kũndũ kũnoru kũrĩ ũrĩthio mwega, bũrũri warĩ mwarĩ, ũrĩ na thayũ na ũkahoora. Na rĩrĩ, andũ a Hamu[‡] amwe nĩo maatũuraga kuo mbere.

⁴¹ Andũ ariä marĩtwa mao maandikĩtwo mookĩte kuo matukũ-inĩ ma Hezekia mũthamaki wa Juda. Nao magĩtharĩkĩra andũ a Hamu ciikaro-inĩ cia andũ acio o na cia Ameunimu ariä maatũuraga kuo, na makĩmaniina biũ o ta ũria gũtarĩ nginya ũmũthĩ. Nao magĩtũura ciikaro-inĩ cia andũ acio tondũ kwarĩ na ũrĩthio mwega wa mahiũ mao.

⁴² Nao andũ magana matano a nyũmba ya Simeoni, matongoretio nĩ Pelatia, na Nearia, na Refaia na Uzieli, ariü a Ishi, magĩtharĩkĩra bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Seiru. ⁴³ Nao makĩuraga Aamaleki ariä meetharĩte magatigara, nao matũire kuo nginya ũmũthĩ.

5

Njiaro cia Rubeni

¹ Ariü a Rubeni ũria irigithathi rĩa Isiraeli (nĩwe warĩ irigithathi, no rĩria aathaahirie ũrĩrĩ wa ithe, ũrigithathi wake waheirwo ariü a Jusufu mürü wa Isiraeli; nĩ undũ ũcio, ndangĩandĩkirwo maandiko-inĩ ma njjarwa kũringana na ũrigithathi wake, ² o na gũtuĩka Juda nĩwe warĩ hinya gũkĩra ariü a ithe, na mũtongoria oimĩte gwake-rĩ, ũrigithathi watũĩkire wa Jusufu); ³ ariü a Rubeni, irigithathi rĩa Isiraeli, maarĩ:

⁴ Njiaro cia Joeli ciarĩ:

Mürüü Shemaia, na mürüü Gogu, na mürüü Shimei, ⁵ na mürüü Mika, na mürüü Reaia, na mürüü Baali,

⁶ na mürüü Beera, ũria watahirwo agĩthaamio nĩ Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri. Beera nĩwe warĩ mũtongoria wa andũ a Rubeni.

⁷ Andũ ao kũringana na mbarĩ ciao, mandikĩtwo kũringana na maandiko ma njjarwa ciao maarĩ aya:

[†] 4:21 Andũ a nyũmba imwe nĩmamenyekaga na wĩra ũria warutagwo nĩ ithe wao. [‡] 4:40 Andũ a Kaanani maarĩ njiaro cia Hamu.

Jeieli ūrīa mūnene, na Zekaria, ⁸ na Bela mūrū wa Azazi, mūrū wa Shema, mūrū wa Joeli. Maatūūraga rūgongo rūrīa ruumite Aroeri nginya Nebo na Baali-Meoni. ⁹ Maikarire būrūri mwena wa irathīro nginya rūteere-inī rwa werū ūrīa ūtambūrūkīte nginya Rūūi rwa Farati, tondū mahiū mao nīmaingīhire mūno marī kūu Gileadi.

¹⁰ Hīndī ya wathani wa Saūlū nīmarūire na Ahagari,* na makīmahoota; nao makīnyīitīra ciikaro cia Ahagari acio rūgongo-inī ruothe rwa mwena wa irathīro wa Gileadi.

Njiaro cia Gadi

¹¹ Nao andū a Gadi maatūūire mariganītie na andū a Rubeni kūu būrūri wa Bashani,† o nginya Saleka:

¹² Joeli nīwe warī mūnene kūu Bashani, mūnini wake aarī Shafamu, akarūmīrīwo nī Janai, na Shafati.

¹³ Andū ao kūrīngana na nyūmba ciao maarī:

Mikaeli, na Meshulam, na Sheba, na Jorai, na Jakani, na Zia, na Eberi, othe maarī andū mūgwanja.

¹⁴ Acio nīo maarī ariū a Abihaili mūrū wa Huru, mūrū wa Jaroa, mūrū wa Gileadi, mūrū wa Mikaeli, mūrū wa Jeshishai, mūrū wa Jahido, mūrū wa Buzi.

¹⁵ Ahi mūrū wa Abidieli, mūrū wa Guni nīwe warī mūtongoria wa nyūmba yao.

¹⁶ Nao andū a Gadi maatūūraga Gileadi, kūu Bashani na matūūra-inī marīa maakuhīrīrie kuo, o na kūrīa guothe ūrīthio wa Sharoni wakinyīte.

¹⁷ Ūhorō ūyū wothe nī wandīkirwo maandīko-inī na njjarwa ciao hīndī irīa Jothamu mūthamaki wa Juda na Jeroboamu mūthamaki wa Isiraēli maathamakaga.

¹⁸ Andū a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase, maarī na andū 44,760 mehaarīrie gūthīi mbaara-inī: andū marī na hīnya wa mwīrī, na mangīahotire kūhūthīra ngo, na rūhiū rwa njora, na mooī gūikia mīguī na ūta, na maarūtīwo kūrīa mbaara. ¹⁹ Nao makīhithūkīra Ahagari, na Ajeturi, na Anafishi, na Anodabu. ²⁰ Nīmateithirio kūmahūūra, nake Ngai akīneana Ahagari moko-inī mao, marī hamwe na arīa othe maamateithagia, tondū nīmamūkāire marī mbaara-inī. Nīamacookeirie mahooya mao, nī ūndū nīmamwīhokete. ²¹ Magītaha mahiū ma Ahagari acio: ngamūira 50,000, na ng'ōndu 250,000, na ndigiri 2,000, ningī nīmatahire andū 100,000, ²² na angī angī makīūrāgwo, tondū Ngai nīwe wamarūagīrīra. Nao magūkara būrūri ūcio o nginya hīndī irīa maatahirwo rīngī.

Nuthu ya Mūhīrīga wa Manase

²³ Andū a nuthu ya mūhīrīga wa Manase maarī angī mūno; maatūūire būrūri ūcio kuuma Bashani nginya Baali-Herimoni, ūguo nī kuuga nginya Seniru (nīkīo Kīrīma kīa Herimoni).

²⁴ Aya nīo maarī atongoria a nyūmba ciao: Eferi, na Ishi, na Elieli, na Azirieli, na Jeremia, na Hodavia, na Jahadieli. Maarī atongoria a nyūmba ciao, na njamba cia ita, na andū marī igweta. ²⁵ No matiarī ehokeku harī Ngai wa maithe mao, tondū nīmeheanīte kūrī ngai cia andū a būrūri ūcio, arīa Ngai aaniinīte mehere mbere yao. ²⁶ Nī ūndū ūcio Ngai wa Isiraēli akīarahūra roho wa Puli mūthamaki wa Ashuri (ūguo nī kuuga Tigilathu-Pilesuru, mūthamaki wa Ashuri), ūrīa watahire andū a Rubeni, na andū a Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase, akīmatwara ithaamīrio. Akīmathaamīria Hala, na Habori, na Hara, na rūūi-inī rwa Gozani, kūrīa matūire nginya ūmūthī.

6

Njiaro cia Lawi

¹ Ariū a Lawi maarī:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

² Ariū a Kohathu maarī:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli.

³ Ciana cia Amuramu ciarī:

Harūni, na Musa, na Miriamu.

Ariū a Harūni maarī:

Nadabu, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru.

⁴ Eleazaru nīwe warī ithe wa Finehasi,

* 5:10 Ahagari maarī njiaro cia Ishumaeli mūrū wa Hagari, na Aarabu nī a rūciarō rwao. † 5:11 Bashani warī būrūri wa irīma wa mwena wa irathīro rīa Iria rīa Galili.

na Finehasi nĩwe warĩ ithe wa Abishua,
⁵ na Abishua nĩwe warĩ ithe wa Buki,
na Buki nĩwe warĩ ithe wa Uzi,
⁶ na Uzi nĩwe warĩ ithe wa Zerahia,
na Zerahia nĩwe warĩ ithe wa Meraiothu,
⁷ na Meraiothu nĩwe warĩ ithe wa Amaria,
na Amaria nĩwe warĩ ithe wa Ahitubu,
⁸ na Ahitubu nĩwe warĩ ithe wa Zadoku,
na Zadoku nĩwe warĩ ithe wa Ahimaazu,
⁹ na Ahimaazu nĩwe warĩ ithe wa Azaria,
na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Johanani,
¹⁰ na Johanani nĩwe warĩ ithe wa Azaria (ũrĩa watungataga arĩ mũthĩnjĩri-Ngai
thĩinĩ wa hekarũ ĩrĩa Solomoni aakire kũu Jerusalemu),
¹¹ na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Amaria,
na Amaria nĩwe warĩ ithe wa Ahitubu,
¹² na Ahitubu nĩwe warĩ ithe wa Zadoku,
na Zadoku nĩwe warĩ ithe wa Shalumu,
¹³ na Shalumu nĩwe warĩ ithe wa Hilikia,
na Hilikia nĩwe warĩ ithe wa Azaria,
¹⁴ na Azaria nĩwe warĩ ithe wa Seraia,
na Seraia nĩwe warĩ ithe wa Jehozadaku.
¹⁵ Jehozadaku nĩathaamirio hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarekereirie andũ a Juda na a
Jerusalemu matahwo nĩ Nebukadinezaru.

¹⁶ Ariũ a Lawi maarĩ:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹⁷ Maya nĩmo marĩitwa ma ariũ a Gerishoni:

Libini na Shimei.

¹⁸ Ariũ a Kohathu maarĩ:

Amuramu, na Iziharu, na Heberoni, na Uzieli.

¹⁹ Ariũ a Merari maarĩ:

Mahili na Mushi.

Icio nĩcio mbarĩ cia Alawii ciandĩkitwo kũringana na maithe mao:

²⁰ Ariũ a Gerishoni maarĩ:

mũriũ Libini, nake Jehathu aarĩ mũriũ wa Libini,
nake Zima aarĩ mũriũ wa Jehathu, ²¹ nake Joa aarĩ mũriũ wa Zima,
nake Ido aarĩ mũriũ wa Joa, nake Zera aarĩ mũriũ wa Ido,
nake Jeatherai aarĩ mũriũ wa Zera.

²² Njiaro cia Kohathu ciarĩ:

mũriũ Aminadabu, nake Kora aarĩ mũriũ wa Aminadabu,
nake Asiru aarĩ mũriũ wa Kora, ²³ nake Elikana aarĩ mũriũ wa Asiru,
nake Ebiasafu aarĩ mũriũ wa Elikana, nake Asiru aarĩ mũriũ wa Ebiasafu,
²⁴ nake Tahathu aarĩ mũriũ wa Asiru, nake Urieli aarĩ mũriũ wa Tahathu,
nake Uzia aarĩ mũriũ wa Urieli, nake Shauli aarĩ mũriũ wa Uzia.

²⁵ Njiaro cia Elikana ciarĩ:

Amasai na Ahimothu,

²⁶ nake mũriũ aarĩ Elikana, nake Zofai aarĩ mũriũ wa Elikana,
nake Nahathu aarĩ mũriũ wa Zofai, ²⁷ nake Eliabu aarĩ mũriũ wa Nahathu,
nake Jerohamu aarĩ mũriũ wa Eliabu, nake Elikana aarĩ mũriũ wa Jerohamu,
nake Samũeli aarĩ mũriũ wa Elikana.

²⁸ Ariũ a Samũeli maarĩ:

Joeli irigithathi,
na mũriũ wa keerĩ aarĩ Abija.

²⁹ Njiaro cia Merari ciarĩ:

Mahili, nake mũriũ aarĩ Libini,
nake Shimei aarĩ mũriũ wa Libini, nake Uza aarĩ mũriũ wa Shimei,

³⁰ nake Shimea aarĩ mũriũ wa Uza, nake Hagia aarĩ mũriũ wa Shimea,
nake Asaia aarĩ mũriũ wa Hagia.

Aini a Hekarũ

³¹ Aya n̄o andü ar̄ia Daudi aatuire arūgam̄ir̄i a ūini nyūmba-in̄i ya Jehova thuutha wa ithandükü r̄ia k̄ir̄kan̄iro ḡukinya k̄ū. ³² Maatungataga na ūini Hema-in̄i-ya-Gūtūnganwo o nginya r̄ir̄ia Solomoni aakire hekar̄ü ya Jehova k̄ū Jerusalemu. Nao maarutaga w̄ira wao k̄uringana na mawatho mar̄ia maatūtwo.

³³ Aya n̄o andü ar̄ia maarutaga w̄ira, hamwe na ariū ao:

Kuuma k̄ūr̄i Akohathu maar̄i:

Hemani ūr̄ia m̄ūini,

m̄ūr̄u wa Joeli, m̄ūr̄u wa Samūeli,

³⁴ m̄ūr̄u wa Elikana, m̄ūr̄u wa Jerohamu,

m̄ūr̄u wa Elieli, m̄ūr̄u wa Toa,

³⁵ m̄ūr̄u wa Zufu, m̄ūr̄u wa Elikana,

m̄ūr̄u wa Mahathu m̄ūr̄u wa Amasai,

³⁶ m̄ūr̄u wa Elikana, m̄ūr̄u wa Joeli,

m̄ūr̄u wa Azaria, m̄ūr̄u wa Zefania,

³⁷ m̄ūr̄u wa Tahathu, m̄ūr̄u wa Asiru,

m̄ūr̄u wa Ebiasafu, m̄ūr̄u wa Kora,

³⁸ m̄ūr̄u wa Iziharu, m̄ūr̄u wa Kohathu,

m̄ūr̄u wa Lawi, m̄ūr̄u wa Isiraeli;

³⁹ na Asafu, m̄ūthiritū wa Hemani, ūr̄ia watungataga mwena wake wa ūr̄io: Asafu aar̄i m̄ūr̄u wa Berekia, m̄ūr̄u wa Shimea,

⁴⁰ m̄ūr̄u wa Mikaeli, m̄ūr̄u wa Baaseia,

m̄ūr̄u wa Malikija ⁴¹ m̄ūr̄u wa Ethini,

m̄ūr̄u wa Zera, m̄ūr̄u wa Adaia,

⁴² m̄ūr̄u wa Ethani, m̄ūr̄u wa Zima,

m̄ūr̄u wa Shimei, ⁴³ m̄ūr̄u wa Jahathu,

m̄ūr̄u wa Gerishoni, m̄ūr̄u wa Lawi;

⁴⁴ na kuuma k̄ūr̄i athiritū ao, Amerari, ar̄ia maatungataga mar̄i mwena wake wa ūm̄otho, maar̄i:

Ethani m̄ūr̄u wa Kishi, m̄ūr̄u wa Abudi,

m̄ūr̄u wa Maluku, ⁴⁵ m̄ūr̄u wa Hashabia,

m̄ūr̄u wa Amazia, m̄ūr̄u wa Hilikia,

⁴⁶ m̄ūr̄u wa Amuzi, m̄ūr̄u wa Bani,

m̄ūr̄u wa Shemeri, ⁴⁷ m̄ūr̄u wa Mahali,

m̄ūr̄u wa Mushi, m̄ūr̄u wa Merari,

m̄ūr̄u wa Lawi.

⁴⁸ Alawii ar̄ia maar̄i a thiritū yao maagāir̄wo maw̄ira mar̄ia manḡi mothe ma hema ir̄ia nyamūre, o iyo nyūmba ya Ngai. ⁴⁹ No Harūni na njiaro ciake n̄o maarutaga magongona k̄igongona-in̄i k̄ia igongona r̄ia njino, na k̄igongona-in̄i ḡia ḡūcin̄ir̄wo ūbumba, na w̄ira wothe warutagwo ūkonainie na Handū-hau-Hatheru-Mūno, n̄i ūndū wa k̄ūhoroheria andū a Isiraeli mehia, k̄uringana na ūr̄ia Musa ndungata ya Ngai yaathan̄ite.

⁵⁰ Ici n̄icio njiaro cia Harūni:

M̄ūr̄iū aar̄i Eliazaru, nake m̄ūr̄iū wake aar̄i Finehasi,

nake Abishua aar̄i m̄ūr̄iū wa Finehasi, ⁵¹ nake Buki aar̄i m̄ūr̄iū wa Abishua,

nake Uzi aar̄i m̄ūr̄iū wa Buki, nake Zerahia aar̄i m̄ūr̄iū wa Uzi,

⁵² nake Meraiothu aar̄i m̄ūr̄iū wa Zerahia, nake Amaria aar̄i m̄ūr̄iū wa Meraiothu,

nake Ahitubu aar̄i m̄ūr̄iū wa Amaria, ⁵³ nake Zadoku aar̄i m̄ūr̄iū wa Ahitubu,

nake Ahimaazu aar̄i m̄ūr̄iū wa Zadoku.

⁵⁴ Na r̄ir̄i, ḡūkū n̄ikuo k̄ündū k̄ūr̄ia maagāir̄wo k̄ūr̄i b̄ūr̄uri wao (nakuo kwagāir̄wo njiaro cia Harūni ir̄ia ciar̄i cia mbar̄i ya Kohathu, tondū igai r̄ia mbere r̄iar̄i r̄iao):

⁵⁵ Maaheirwo Hebironi k̄ū Juda, o hamwe na ūr̄iithio ūr̄ia warigiic̄irie. ⁵⁶ No m̄iḡūnda na matū̄ra mar̄ia maakuh̄ir̄irie itū̄ra inene maaheirwo Kalebu m̄ūr̄u wa Jefune.

⁵⁷ N̄i ūndū ūcio njiaro cia Harūni ciaheirwo Hebironi (itū̄ra inene r̄ia k̄ūr̄ira) na Libina, na Jatiri, na Eshitemoa, ⁵⁸ na Hileni, na Debiri, ⁵⁹ na Ashani, na Juta, na Bethi-Shemeshu, hamwe na ūr̄iithio wamo. ⁶⁰ Na kuuma m̄ūh̄ir̄iga wa Benjamini maaheirwo Gibeoni, na Geba, na Alemethu, na Anathothu, hamwe na ūr̄iithio wamo.

Matū̄ra mar̄ia maagāir̄wo m̄ih̄ir̄iga ya Akohathu mothe maar̄i ik̄ūmi na matatū.

⁶¹ Njiaro icio ingĩ cia Kohathu ciaheirwo matũura ikũmi, kuuma kũrĩ nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁶² Njiaro cia Gerishoni, mbarĩ o mbarĩ ciagaĩrwo matũura ikũmi na matatũ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na kuuma kũrĩ gĩcunjĩ kĩa mũhĩrĩga wa Manase ũrĩa ũrĩ Bashani.

⁶³ Njiaro cia Merari, mbarĩ o mbarĩ, ciagaĩrwo matũura ikũmi na meerĩ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebulunĩ.

⁶⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩhe Alawii matũura macio na ũrĩithio wamo.

⁶⁵ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini makĩmahe matũura macio magwetetwo.

⁶⁶ Mbarĩ imwe cia Akohathu ciaheirwo matũura nĩ mũhĩrĩga wa Efraimu matũike bũrũri wao.

⁶⁷ Kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efraimu maaheirwo Shekemu (itũura rĩa kũũrĩra), na Gezeri, ⁶⁸ na Jokimeamu, na Bethi-Horoni, ⁶⁹ na Aijaloni, na Gathi-Rimoni, hamwe na ũrĩithio wamo.

⁷⁰ Na kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase-rĩ, andũ a Isiraeli makĩheana matũura ma Aneri na Bileamu, hamwe na ũrĩithio wamo, kũrĩ mbarĩ iria ingĩ cia Akohathu.

⁷¹ Agerishoni maagaĩrwo matũura maya:

Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Golani kũu Bashani, o na Ashitharothu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷² Kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru makĩheo Kadeshĩ, na Daberathu, ⁷³ na Ramothu, na Anemu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁴ Kuuma mũhĩrĩga wa Asheri makĩheo Mashali, na Abidoni, ⁷⁵ na Hukoku, na Rehobu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁶ Na kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali makĩheo Kedeshi kũu Galili, na Hamoni, na Kiriathaimu, hamwe na ũrĩithio wamo.

⁷⁷ Amerari (Alawii arĩa angĩ) maagaĩrwo matũura maya:

Kuuma mũhĩrĩga wa Zebulunĩ

makĩheo Jokineamu, na Karita, na Rimono, na Taboru, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni mũrĩmo wa Jorodani mwena wa irathĩro wa Jeriko, makĩheo Bezeri werũ-inĩ, na Jahaza, ⁷⁹ na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁸⁰ na kuuma mũhĩrĩga wa Gadi

makĩheo Ramothu o kũu Gileadi, na Mahanaimu, ⁸¹ na Heshiboni, na Jazeri, hamwe na ũrĩithio wamo.

7

Njiaro cia Isakaru

¹ Ariũ a Isakaru maarĩ:

Tola, na Pua, na Jashubu, na Shimuroni; othe maarĩ ana.

² Ariũ a Tola maarĩ:

Uzi, na Refaia, na Jerieli, na Jahamai, na Ibisamu, na Shemueli; nao maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Hĩndĩ ya wathani wa Daudi, njiaro cia Tola iria cĩaandĩkitwo maandĩko-inĩ ma njarwa ciao marĩ andũ a kũrũa mbaara maarĩ 22,600.

³ Mũriũ wa Uzi aarĩ:

Izirahia.

Ariũ a Izirahia maarĩ:

Mikaeli, na Obadia, na Joeli, na Ishia. Othe atano maarĩ anene a andũ ao.

⁴ Kũringana na maandĩko ma njarwa cia nyũmba ciao, maarĩ na arũme mehaarĩrie kũrũa mbaara 36,000, nĩgũkorwo maarĩ na atumia aingĩ na ciana nyingĩ.

⁵ Andũ ao arĩa maangĩarũire mbaara kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isakaru, kũringana na maandĩko ma njarwa ciao, maarĩ 87,000 marĩ othe.

Njiaro cia Benjamini

⁶ Ariũ atatũ a Benjamini maarĩ:

Bela, na Bekerĩ, na Jediaeli.

⁷ Ariũ a Bela maarĩ:

Eziboni, na Uzi, na Uzieli, na Jerimothu, na Iri; othe maarĩ atano, na maarĩ atongoria a nyumba ciao. Maandiko ma njarwa ciao moonanagia arũme a kũrũa mbaara maarĩ 22,034.

⁸ Ariũ a Bekeri maarĩ:

Zemira, na Joashu, na Eliezeri, na Elioenai, na Omuri, na Jeremothu, na Abija, na Anathothu, na Alemethu. Acio othe maarĩ ariũ a Bekeri. ⁹ Maandiko ma njarwa ciao moonanagia atongoria a nyumba, na arũme a kũrũa mbaara 20,200.

¹⁰ Mũriũ wa Jediaeli aarĩ:

Biliani.

Ariũ a Biliani maarĩ:

Jeushu, na Benjamini, na Ehudu, na Kenaana, na Zethani, na Tarishishi, na Ahishaharu. ¹¹ Ariũ acio othe a Jediaeli maarĩ atongoria a nyumba ciao. Nĩ kwarĩ na arũme 17,200 a kũrũa mehaariĩrie gũthĩĩ mbaara-inĩ.

¹² Nao andũ a Shupimu na a Hupimu maarĩ a rũciaro rwa Iru, nao Ahushimu maarĩ a rũciaro rwa Aheri.

Njiaro cia Nafitali

¹³ Ariũ a Nafitali maarĩ:

Jahaziel, na Guni, na Jezeri, na Shalumu; aya maarĩ a rũciaro rwa Biliha.

Njiaro cia Manase

¹⁴ Njiaro cia Manase ciarĩ:

Asirieli, ũria aaciarĩrwo nĩ thuriya yake ĩria yarĩ Mũaramiti. Ningĩ thuriya ĩyo ĩkĩmũciarĩra Makiru, ũria warĩ ithe wa Gileadi. ¹⁵ Makiru aahikanirĩe kuuma kwa Ahupimu na Ashupimu. Mwarĩ wa nyina eetagwo Maaka.

Ūria ũngĩ wa rũciaro rwake eetagwo Zelofehadi, nake aaciarĩte o airĩtu.

¹⁶ Mũtumia wa Makiru, Maaka nĩaciarire mwanake na akĩmũtua Pereshu. Mũrũ wa nyina na Pereshu eetagwo Shereshu, na ariũ a Shereshu maarĩ Ulamu na Rakemu.

¹⁷ Mũriũ wa Ulamu eetagwo:

Bedani.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Gileadi mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase. ¹⁸ Mwarĩ wa nyina Hamolekethu nĩaciarire Ishihodi, na Abiezeri, na Mahala.

¹⁹ Ariũ a Shemida maarĩ:

Ahiani, na Shekemu, na Liki, na Aniamu.

Njiaro cia Efraimu

²⁰ Njiaro cia Efraimu ciarĩ:

Shuthela na mũriũ Beredi,

na Tahathu mũriũ wa Beredi, na Eleada mũriũ wa Tahathu,

na Tahathu mũriũ wa Eleada, na mũriũ Zabadi,

na Shuthela mũriũ wa Zabadi, ²¹ na Zabadi aarĩ mũriũ wa Tahathu, nake Shuthela aarĩ mũriũ wa Zabadi.

Ezeri na Eleadi mooragirwo nĩ andũ arĩa maaciarĩrwo Gathi hĩndĩ ĩria maathĩte gũtaha mahiũ mao. ²² Ithe wao Efraimu nĩamacakaĩre mũthenya mũingĩ, nao andũ ao magĩũka kũmũhooreria. ²³ Ningĩ agĩkoma na mũtumia wake ringĩ, nake akĩgĩa nda agĩciara kahĩ. Nake agĩgatua Beria, tondũ nĩ gwakoretwo na mũtino thĩnĩ wa nyumba yake. ²⁴ Mwarĩ wa Efraimu eetagwo Sheera, ũria waakire Bethi-Horoni ya kĩanda na ya rũgongo, na agĩaka Uzeni-Sheera.

²⁵ Refa aarĩ mũriũ wa Efraimu, na mũriũ eetagwo Resefu,

na Tela mũriũ wa Resefu, na Tahani mũriũ wa Tela,

²⁶ na Ladani mũriũ wa Tahani, na Amihudu mũriũ wa Ladani,

na Elishama mũriũ wa Amihudu, ²⁷ na Nuni mũriũ wa Elishama,

na Joshua mũriũ wa Nuni.

²⁸ Ithaka na ciikaro ciao ciarĩ Betheli, na matũũra marĩa maakũrigicĩĩrie, na nĩ Naara mwena wa irathĩro, na Gezeri na matũũra makuo ma mwena wa ithũiro, na Shekemu na matũũra makuo, nginya Gaza na matũũra makuo. ²⁹ Kũrigania na mĩhaka ya Manase maarĩ na Bathi-Shani, na Taanaka, na Megido, na Dori, hamwe na matũũra makuo. Njiaro cia Jusufu mũrũ wa Isiraeli nĩcio ciaikaraga matũũra macio.

Njiaro cia Asheri

³⁰ Ariũ a Asheri maarĩ:

Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria. Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Sera.

³¹ Ariũ a Beria maarĩ:

Heberi na Malikieli ũrĩa warĩ ithe wa Birizaithu.

³² Heberi nĩwe warĩ ithe wa Jefileti, na Shomeri, na Hothamu, na mwarĩ wa nyina wao eetagwo Shua.

³³ Ariũ a Jafileti maarĩ:

Pasaka, na Bimihali, na Ashavathu. Acio maarĩ ariũ a Jefileti.

³⁴ Ariũ a Shomeri maarĩ:

Ahi, na Rohaga, na Jehuba, na Aramu.

³⁵ Ariũ a mūrũ wa nyina na Helemu maarĩ:

Zofa, na Imuna, na Sheleshu, na Amali.

³⁶ Ariũ a Zofa maarĩ:

Sua, na Harineferi, na Shuali, na Beri, na Imura, ³⁷ na Bezeri, na Hodi, na Shama, na Shilisha, na Ithirani, na Beera.

³⁸ Ariũ a Jetheri maarĩ:

Jefune, na Pisipa, na Ara.

³⁹ Ariũ a Ula maarĩ:

Ara, na Hanieli, na Rizia.

⁴⁰ Acio othe maarĩ njiaro cia Asheri; nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao, na andũ athuure, na njamba cia ita, na atongoria arĩa maarĩ igweta. Mũigana wa andũ arĩa maangĩathiire mbaara kũringana na maandĩko ma njiarwa ciao maarĩ 26,000.

8

Maandĩko ma Njjarwa cia Saũlũ ũrĩa Mũbenjamini

¹ Benjamini nĩwe warĩ ithe wa Bela, mūrĩũ wake wa irigithathi;

Ashibeli aarĩ mūrĩũ wa keerĩ, nake Ahara wa gatātũ,

² nake Noha wa kana, nake Rafa wa gatano.

³ Ariũ a Bela maarĩ:

Adari, na Gera, na Abihudi, ⁴ na Abishua, na Naamani, na Ahoa, ⁵ na Gera, na Shefufani, na Huramu.

⁶ Aya nĩo maarĩ njiaro cia Ehudu, arĩa maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa maatũũraga Geba, na nĩo maathaamĩrio Manahathu:

⁷ Naamani, na Ahija, na Gera ũrĩa wamathaamirie, na nĩwe warĩ ithe wa Uza na Ahihudu.

⁸ Shahraimu nĩaciarĩrwo ciana kũu Moabi thuutha wa gũte atumia ake Hushimu na Baara. ⁹ Mũtumia wake Hodeshu akĩmũciarĩra ciana ici: Jobabu, na Zibia, na Meshu, na Malikamu, ¹⁰ na Jezuzu, na Shakia, na Mirima. Acio nĩo maarĩ ariũ ake, na maarĩ atongoria a nyũmba ciao. ¹¹ Mũtumia wake Hushimu akĩmũciarĩra Ahitubu na Elipaali.

¹² Ariũ a Elipaali maarĩ:

Eberi, na Mishamu, na Shemedi (ũrĩa wakire Ono, o na Lodi na matũũra marĩa maakũrigiĩcĩrie), ¹³ na Beria, na Shema arĩa maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa maatũũraga Aijaloni, na nĩo maingatare andũ arĩa maatũũraga Gathu.

¹⁴ Ahio, na Shashaka, na Jeremothu, ¹⁵ na Zebadia, na Aradi, na Ederi, ¹⁶ na Mikaeli, na Ishipa, na Joha maarĩ ariũ a Beria.

¹⁷ Zebadia, na Meshulamu, na Hiziki, na Heberi, ¹⁸ na Ishimerai, na Izilia, na Jababu maarĩ ariũ a Elipaali.

¹⁹ Jakimu, na Zikiri, na Zabedi, ²⁰ na Elienai, na Zilethai, na Elieli, ²¹ na Adaia, na Beraia, na Shimirathu maarĩ ariũ a Shimeel.

²² Ishipani, na Eberi, na Elieli, ²³ na Abidoni, na Zikiri, na Hanani, ²⁴ na Hanania, na Elamu, na Anithothija, ²⁵ na Ifideia, na Penueli maarĩ ariũ a Shashaka.

²⁶ Shamusherai, na Sheharia, na Athalia, ²⁷ na Jareshia, na Elija, na Zikiri maarĩ ariũ a Jerohamu.

²⁸ Aya othe maarĩ atongoria a nyũmba o na anene, ta ũrĩa maandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njjarwa ciao, na maaikaraga Jerusalemu.

²⁹ Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni.

Mũtumia wake eetagwo Maaka, ³⁰ na mūrĩũ wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³¹ na Gedor, na Ahio, na Zekeri, ³² na Mikilothu ũrĩa warĩ ithe wa Shimea. O nao maaikaraga hakuhi na andũ ao kũu Jerusalemu.

³³ Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ. Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani

³⁴ Mūrĩũ wa Jonathani:

eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika.

³⁵ Ariũ a Mika maarĩ:

Pithoni, na Meleku, na Tarea, na Ahazu.

³⁶ Ahazu aarĩ ithe wa Jehoada, nake Jehoada aarĩ ithe wa Alemethu, na Azamavethu, na Zimuri; nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza. ³⁷ Moza aarĩ ithe wa Binea; nake Rafa aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mũriũ wa Rafa, nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa.

³⁸ Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩtwa mao:

Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani. Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.

³⁹ Ariũ a Esheku, mũrũ wa nyina, maarĩ:

Ulamu irigithathi rĩake, na Jeushu wa keerĩ, na Elifeleti wa gatatũ. ⁴⁰ Ariũ a Ulamu maarĩ njamba cia ita, na nĩmamenyete gũtũmĩra ũta. Maarĩ na ariũ aingĩ o na ciana cia ciana ciao, na othe maarĩ 150.

Acio othe nĩo maarĩ njiaro cia Benjamini.

9

¹ Andũ a Isiraeli othe nĩmandikĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa marĩa maarĩ mbuku-inĩ ya athamaki a Isiraeli.

Andũ arĩa maarĩ Jerusalemu

Andũ a Juda nĩmatahĩtwo magatwarwo Babuloni nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka. ² Na rĩrĩ, andũ arĩa maambire gũcoka gũkara mĩgũnda-inĩ yao o kũu matũũra-inĩ mao, maarĩ andũ amwe a Isiraeli, na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarũ.

³ Andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu kuuma Juda, na Benjamini, na Efiraimu, na Manase maarĩ:

⁴ Uthai mũrũ wa Amihudu, mũrũ wa Omuri, mũrũ wa Imuri, mũrũ wa Bani wa rũciaro rwa Perezu mũrũ wa Juda.

⁵ Andũ a Shiloni maarĩ:

Asaia ũrĩa warĩ irigithathi, na ariũ ake.

⁶ Kuuma Zera aarĩ:

Jeueli.

Andũ othe a kuuma Juda maarĩ 690.

⁷ Andũ a Benjamini maarĩ:

Salu mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Hodavia, mũrũ wa Hasenua; ⁸ na Ibinea mũrũ wa Jerohamu; Ela mũrũ wa Uzi, mũrũ wa Mikiri; na Meshulamu mũrũ wa Shefatia, mũrũ wa Reueli, mũrũ wa Ibinija.

⁹ Andũ a kuuma Benjamini, ta ũrĩa maandikĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, maarĩ 956. Arũme acio othe maarĩ atongoria a nyũmba ciao.

¹⁰ Athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

Jedaia, na Jehoiaribu, na Jakini;

¹¹ na Azaria mũrũ wa Hilikia, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Meraiothu, mũrũ wa Ahitubu ũrĩa warĩ mũmenyereri mũnene wa nyũmba ya Ngai; ¹² na Adaia mũrũ wa Jerohamu, mũrũ wa Pashuru, mũrũ wa Malikija; na Maasai mũrũ wa Adieli, mũrũ wa Jahazera, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Meshilemithu, mũrũ wa Imeri.

¹³ Athĩnjĩri-Ngai arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao maarĩ 1,760. Maarĩ arũme maarĩ na ũhoti, na nĩ meehokeirwo gũtungata nyũmba-inĩ ya Ngai.

¹⁴ Alawii maarĩ:

Shemaia mũrũ wa Hashubu, mũrũ wa Azirikamu, mũrũ wa Hashabia ũrĩa Mũmerari, ¹⁵ na Bakabakari, na Hereshi, na Galali, na Matania mũrũ wa Mika, mũrũ wa Zikiri, mũrũ wa Asafu; ¹⁶ na Obadia mũrũ wa Shemaia, mũrũ wa Galali, mũrũ wa Jeduthuni; na Berekia mũrũ wa Asa, mũrũ wa Elikana, arĩa maaikaraga matũũra-inĩ ma Anetofathi.

¹⁷ Arangĩri a ihingo maarĩ:

Shalumu, na Akubu, na Talimoni, na Ahimani na ariũ a nyina, na Shalumu mũnene wao, ¹⁸ acio maigĩtwo kĩhingo-inĩ kĩa mũthamaki mwena wa irathĩro, nginya ihinda-inĩ rĩu. Acio nĩo maarĩ arangĩri a ihingo a gĩkundi kĩa Alawii. ¹⁹ Shalumu mũrũ wa Kore, mũrũ wa Ebiasafu, mũrũ wa Kora, na athiritũ ake arangĩri a ihingo kuuma nyũmba yake ya Akohathu. Acio nĩo meehokeirwo ũrangĩri wa itoonyero rĩa hema o ta ũrĩa maithe mao meehokeirwo ũrangĩri wa itoonyero

rîa Gïikaro kîa Jehova. ²⁰ Mahinda ma mbere Finehasi mürü wa Eleazaru nîwe warügamagîrîra arangîri a ihingo, nake Jehova aarî hamwe nake.

²¹ Zekaria mürü wa Meshelemia nîwe warî mürangîri wa itoonyero rîa Hema-ya-Gütünganwo.

²² Arîa othe maathuurîtwo matuîke arangîri a ihingo maarî 212. Marîitwa mao nîmandîkirwo maandîko-inî ma njiarwa ciao, matûûra-inî mao. Arangîri a ihingo maigirwo o mündü harîa ehokeirwo nî Daudi na Samûeli ûrîa muoni-maündü. ²³ O ene na njiaro ciao nîo maarügamagîrîra ûrangîri wa ihingo cia nyumba ya Jehova, nyumba îrîa yetagwo Hema. ²⁴ Arangîri a ihingo maarî mîena yothe îna: irathîro, na ithûiro, na gathigathini, na gûthini. ²⁵ Ariû a ithe wao a matûûra mao nîmookaga rîmwe na rîmwe magateithania mawîra nao ihinda rîa mîthenya mûgwanja. ²⁶ No anene arîa ana maaroraga arangîri a ihingo, arîa maarî Alawii, nîmehokeirwo kûmenyerera tûnyumba na igîina cia nyumba ya Ngai. ²⁷ Maikaraga ütukü wothe hakuhî na nyumba ya Ngai nîgeetha mamîrangagîre; na nîo maamenyagîrîra cabi ya kûmîhingûra o rûciinî.*

²⁸ Amwe ao maarî amenyereri a indo îria ciatûmagîrwo ûtungata-inî wa hekarû; nîmacitaraga ikîrutwo na igîcookio nyumba thîinî. ²⁹ Angî maaheetwo wîra wa kûmenyerera indo cia nyumba na indo iria ingî ciothe ciakoragwo handû-harîa-haamûre, o hamwe na mûtu, na ndîbei, na maguta, na ûbani, na mahuti marîa manungi wega. ³⁰ No athînjîri-Ngai amwe nîo maarutaga wîra wa gütukania mahuti macio manungi wega. ³¹ Mûlawii wetagwo Matithia, irigithathi rîa Shalumu ûrîa Mûkoora, nîwe wehokeirwo wîra wa gûthondeka mîgate ya maruta. ³² Ariû a ithe amwe ao a mûhîrîga wa Kohathu nîo marügamagîrîra ûthondeki wa mîgate ya kûigîrîrwo metha-inî hîndî ya thabatû.

³³ Arîa maarî aini, na atongoria a nyumba cia Alawii, maaikaraga tûnyumba-inî kûu hekarû thîinî na matiarutaga mawîra mangî tondû maarî a kûmenyerera wîra ücio wao mûthenya na ütukü.

³⁴ Acio othe maarî atongoria a nyumba cia Alawii, na anene o ta ûrîa maandîkîtwo ibuku-inî rîa njiarwa ciao, nao maatûûraga Jerusalemu.

Njiarwa cia Saülû

³⁵ Jeieli ithe wa Gibeoni aatûûraga Gibeoni.

Mûtumia wake eetagwo Maaka, ³⁶ na mûriû wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarûmîrîrwo nî Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³⁷ na Gedori, na Ahio, na Zekaria, na Mikilothu. ³⁸ Mikilothu nîwe warî ithe wa Shimeami. O nao maikaraga hakuhî na andû ao kûu Jerusalemu.

³⁹ Neri aarî ithe wa Kishu, nake Kishu aarî ithe wa Saülû, nake Saülû aarî ithe wa Jonathani, na Maliki-Shua, na Abinadabu, na Eshi-Baali.

⁴⁰ Mûriû wa Jonathani eetagwo Meribu-Baali, na nîwe warî ithe wa Mika.

⁴¹ Ariû a Mika maarî:

Pithoni, na Meleku, na Taharea, na Ahazu.

⁴² Ahazu aarî ithe wa Jara, nake Jara aarî ithe wa Alemethu, na Azimavethu, na Zimuri, nake Zimuri aarî ithe wa Moza. ⁴³ Moza aarî ithe wa Binea, nake Refaia aarî mûriû wa Binea, nake Eleasa aarî mûriû wa Refaia, nake Azeli aarî mûriû wa Eleasa.

⁴⁴ Azeli aarî na ariû atandatû, na maya nîmo marîitwa mao:

Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani.

Acio nîo maarî ariû a Azeli.

10

Saülû Kwîyûraga

¹ Na rîrî, Afilisti nîmarûire na Isiraeli; nao andû a Isiraeli makîmoorîra, na aingî ao makûragîrwo Kîrîma-inî kîa Giliboa. ² Afilisti makîhatîrîria Saülû na ariû ake mûno, na makîûraga ariû ake Jonathani, na Abinadabu, na Maliki-Shua. ³ Na rîrî, mbaara nîyaneneheire Saülû mûno, na hîndî îria alkia a mîguî maamûkinyîre, makîmûguraria.

⁴ Nake Saülû akîira mûkuui wa indo ciake cia mbaara atîrî, “Comora rûhiû rwaku rwa njora ûûthece naruo, nîguo andû aya mataruaga matigooke kûnyararithia.”

No mündü ücio mûkuui wa indo ciake cia mbaara agîtigîra mûno, akîrega gwîka ûguo; nî ûndü ücio Saülû akîoya rûhiû rwake rwa njora, akîrûgwîra. ⁵ Rîrîa mûkuui wa indo cia mbaara onire atî Saülû nîakua, o nake akîgwîra rûhiû rwake rwa njora,

* 9:27 Arangîri a hekarû nîo maigaga cabi nîgûkorwo nîyahingagwo ütukü.

agĩkua. ⁶ Nĩ undũ ücio Saülũ na ariũ ake atatu magĩkua, nao andũ othe a nyũmba yake magigĩkua o hamwe.

⁷ Rĩria andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ kĩaanda moonire atĩ ita nĩrĩorĩte, na atĩ Saülũ na ariũ ake nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũũra mao, makĩũra; nao Afilisti magĩthĩ magĩkara kuo.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Afilisti magĩthĩ gũcuuma ciimba, magĩkora Saülũ na ariũ ake makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ⁹ Makĩmũbora, na magĩkuua mũtwe wake, na indo ciake cia mbaara; magĩcooka magĩtũma andũ mathĩ bũrũri wothe wa Afilisti makaanĩrĩre ũhoru ücio kũri mĩhianano yao ya kũhooywo, na kũri andũ ao. ¹⁰ Makĩga indo cia Saülũ cia mbaara thĩĩni wa hekarũ ya ngai ciao, nague mũtwe wake makĩwoherera kũu hekarũ ya Dagoni.

¹¹ No rĩria andũ a Jabeshi-Gileadi maaiguire ũhoru wa maündũ marĩa mothe Afilisti meekĩte Saülũ-rĩ, ¹² njamba ciao cia ita igĩthĩ, igĩkuua mũĩri ya Saülũ na ya ariũ ake, ikĩmĩrehe Jabeshi. Magĩcooka magĩthĩka mahĩndĩ mao gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ ũria mũnene kũu Jabeshi, na makĩĩhinga kũria irio mĩthenya mũgwanja.

¹³ Saülũ aakuire nĩ undũ ndaari mwĩhokeku kũri Jehova; ndaamenyereire kiugo kĩa Jehova, o na nĩahooire kĩrĩra kuuma kũri mũragũri atĩ amũtongorie, ¹⁴ no ndahooire kĩrĩra kũri Jehova. Nĩ undũ ücio Jehova akĩmũũraga, na akĩneana ũthamaki kũri Daudi mũrũ wa Jesii.

11

Daudi Gũtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli

¹ Hĩndĩ iyo andũ othe a Isiraeli magĩcookanĩria harĩ Daudi kũu Hebironi, makĩmwĩra atĩri, "Ithuĩ tũri a mũthiimo na thakame yaku. ² Ihinda rĩria rĩhĩtũkĩte, o na Saülũ arĩ o mũthamaki, wee nĩwe ũratongoragia Isiraeli mbaara-inĩ ciao. Nake Jehova Ngai waku agĩkwĩra atĩri, 'Nĩwe ũkaarũthia andũ akwa Isiraeli, na nũgatuĩka mwathi wao.' "

³ Nĩ undũ ücio athuuri othe a Isiraeli magĩthĩ Hebironi kũu Mũthamaki Daudi, nake Daudi akĩgĩa na kĩrĩkanĩro nao mbere ya Jehova o kũu Hebironi, nao magĩtũrĩria Daudi maguta mũtwe atũĩke mũthamaki wa Isiraeli, o ta ũria Jehova eranĩire na kanua ga Samũeli.

Daudi Gũtooria Jerusalemu

⁴ Daudi hamwe na andũ a Isiraeli othe magĩthĩ gũtharĩkĩra Jerusalemu, o kũu gwegtagwo Jebusi. Nao Ajebusi arĩa maatũũraga kũu ⁵ makĩra Daudi atĩri, "Ndũngĩtoonya gũkũ." No rĩri, Daudi nĩagĩtunyanire gũkaro kũu kĩaĩrigũrwo na thingo cia hinya gĩa Zayuni, Itũura Inene rĩa Daudi.*

⁶ Daudi oigĩte atĩri, "Ūria wothe ũgũtongoria mbaara ya kũhũũra Ajebusi nĩwe ũgaaũka mũnene wa thigari ciothe." Joabu mũrũ wa Zerua nĩwe waambire kwambata, na nĩ undũ ücio nĩwe watũkĩre mũnene wa thigari.

⁷ Daudi agĩgĩtũũra gũkaro kũu kĩaĩrigũrwo na rũthingo rwa hinya, na nĩ undũ ücio gĩgĩtwo Itũura Inene rĩa Daudi. ⁸ Nake agĩaka itũura inene rĩthiũrũrũkĩrie gũkaro kũu, kuuma benji-inĩ nginya rũthingo-inĩ rũria rwakĩrigĩciĩrie, nake Joabu agĩcookereria mĩena irĩa ingĩ ya itũura ryo inene. ⁹ Daudi agĩkĩrĩria kũgia na ũhoti mũngĩ, tondũ Jehova Mwene-Hinya-Wothe aarĩ hamwe nake.

Andũ Njamba a Daudi

¹⁰ Aya nĩo maarĩ anene a andũ arĩa njamba a Daudi, o ene hamwe na andũ a Isiraeli othe, nĩmatĩrĩrĩre ũthamaki wake na hinya nĩguo ũtheereme bũrũri wothe, o ta ũria Jehova eeranĩire. ¹¹ Maya nĩmo marĩitwa ma andũ acio maarĩ njamba a Daudi:

Jashobeamu ũria Mũhakimoni nake aarĩ mũtongoria wa anene; nĩwe woire itimũ rĩake ahũũrane na andũ 300, nake akĩmooraga mbaara-inĩ imwe.

¹² Mũnini wake eetagwo Eleazaru mũrũ wa Dodo ũria Mũahohi, ũmwe wa andũ atatu arĩa maarĩ njamba. ¹³ Nake aarĩ hamwe na Daudi kũu Pasi-Damimu hĩndĩ irĩa Afilisti moonganĩte marũe nao. Maarĩ handũ haarĩ mũgũnda waiyũire cairi, nacio thigari ikĩũrĩa Afilisti. ¹⁴ No-o nĩmaregeire gatagatĩ ka mũgũnda ücio. Makĩũgĩtĩra, na makĩũũraga Afilisti, nake Jehova akĩmahe ũhootani mũnene.

¹⁵ Anene atatu a acio mĩrongo itatu, nĩmaikũrũkĩre magĩthĩ kũri Daudi ihiga-inĩ rĩria rĩarĩ ngurunga-inĩ ya Adulamu, hĩndĩ irĩa mbũtũ ya Afilisti yaambĩte hema Kĩanda kĩa Refaimu. ¹⁶ Hĩndĩ iyo Daudi aarĩ kũhitho-inĩ kĩrũmu nayo mbũtũ ya Afilisti yarĩ Bethlehemu. ¹⁷ Daudi akĩĩrĩria maaĩ, akiuga atĩri, "Naarĩ korwo kũri mũndũ

* **11:5** Tene kĩrĩma kĩria kĩari mwena wa irathĩro wa Jerusalemu nĩkĩo kĩaĩkaine ta "Zayuni" no thuuha-inĩ rĩtwa rĩu rĩarũgamĩrĩre Jerusalemu yothe.

ũngĩndehera maaĩ ma kũnyua kuuma gĩthima-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hakuhi na kĩhingo kĩa Bethlehemu!" ¹⁸ Nĩ undũ ũcio andũ acio atatũ magĩtuĩkanĩria gatagatĩ ka ita rĩa Afilisti, magĩtaha maaĩ gĩthima-inĩ kũ kĩarĩ hakuhi na kĩhingo kĩa Bethlehemu, na makĩmatwarĩra Daudi. No Daudi akĩrega kũmanyua; akĩmaita mbere ya Jehova. ¹⁹ Akiuga atĩrĩ, "Ngai arogirya njike ũguo! No ngĩnyue thakame ya andũ aya mathiĩrĩre ũgwati-inĩ wa gĩkuũ?" Tondũ nĩmathiĩrĩre ũgwati-inĩ wa gĩkuũ nĩguo mamarehe-rĩ, Daudi akĩrega kũmanyua.

Maündũ ta macio nĩmo meekagwo nĩ njamba icio ithatũ.

²⁰ Abishai mũrũ wa nyina na Joabu nĩwe warĩ mũnene wa acio Atatũ. Nake akĩoya itimũ rĩake, agĩtharĩkĩra andũ magana matatũ, akĩmooraga, nĩ undũ ũcio akĩgĩa igweta o ta acio Atatũ. ²¹ Nĩatĩkĩre mũno gũkĩra acio angĩ Atatũ na agĩtuĩka mwathi wao o na gĩtuĩka ndaataranĩirio nao.

²² Benaia mũrũ wa Jehoiada aarĩ mũrũ njamba wa kuuma Kabizeeli, ũrĩa wekire maündũ manene ma ũcamba. Nĩooragire njamba nene igĩrĩ cia ita cia Moabi. Ningĩ nĩatoonyire irima mũthenya warĩ na tharunji, na akĩũraga mũrũũthi. ²³ Na nĩooragire Mũmisiri warĩ wa ũraihu wa buti mũgwanja na nuthu.† O na gĩtuĩka Mũmisiri ũcio nĩanyiitũte itimũ rĩaiganaga ta mũtĩ wa mũtumi ngoora, Benaia akĩmũtharĩkĩra na njũgũma. Akĩhuria itimũ kuuma guoko-inĩ kwa Mũmisiri ũcio, na akĩmũũraga na itimũ rĩu rĩake. ²⁴ Macio nĩmo maündũ ma ũcamba marĩa mekirwo nĩ Benaia mũrũ wa Jehoiada. O nake aarĩ igweta o ta andũ arĩa atatũ maarĩ njamba. ²⁵ Nĩatĩtwo gũkĩra arĩa Mĩrongo Itatũ, no ndaataranĩirio na acio Atatũ. Nake Daudi akĩmũtua mũnene wa arĩa maamũrangagĩra.

²⁶ Andũ arĩa maarĩ njamba maarĩ:

Asaheli mũrũ wa nyina na Joabu,

na Elihanani mũrũ wa Dodo wa kuuma Bethlehemu,

²⁷ na Shamothe ũrĩa Mũharori,

na Helezu ũrĩa Mũpeloni,

²⁸ na Ira mũrũ wa Ikeshu kuuma Tekoa,

na Abiezeri kuuma Anathothu,

²⁹ na Sibekai ũrĩa Mũhushathi,

na Ilai ũrĩa Mũahohi,

³⁰ na Maharai ũrĩa Mũnetofathi,

na Helebu mũrũ wa Baana ũrĩa Mũnetofathi,

³¹ na Ithai mũrũ wa Ribai, wa kuuma Gibe'a kũu Benjamini,

na Benaia ũrĩa Mũpirathoni,

³² na Hurai kuuma tũrũũ-inĩ twa Gaashu,

na Abieli ũrĩa Mũaribathi,

³³ na Azamavethu ũrĩa Mũbahurimu,

na Eliahaba ũrĩa Mũshaalboni,

³⁴ na ariũ a Hashemu ũrĩa Mũgizoni,

na Jonathani mũrũ wa Shage ũrĩa Mũharari,

³⁵ na Ahiamu mũrũ wa Sakaru ũrĩa Mũharari,

na Elifali mũrũ wa Uri,

³⁶ na Heferi ũrĩa Mũmekerathi,

na Ahija ũrĩa Mũpeloni,

³⁷ na Hezoro ũrĩa Mũkarimeli,

na Naarai mũrũ wa Ezibai,

³⁸ na Joeli mũrũ wa ithe na Nathani,

na Mibihari mũrũ wa Hagari,

³⁹ na Zeleku ũrĩa Mũamoni,

na Naharai ũrĩa Mũberothi, ũrĩa wakuuagĩra Joabu mũrũ wa Zeruia indo cia mbaara,

⁴⁰ na Ira ũrĩa Mũithiri,

na Garebu ũrĩa Mũithiri,

⁴¹ na Uria ũrĩa Mũhiti,

na Zabadi mũrũ wa Ahalai,

⁴² na Adina mũrũ wa Shiza ũrĩa Mũrubeni, ũrĩa warĩ mũnene wa Arubeni, arĩ na andũ mĩrongo itatũ arĩa maarĩ nake,

⁴³ na Hanani mũrũ wa Maaka,

† 11:23 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

na Joshafatu ūrĩa Mūmithini,
⁴⁴ na Uzia ūrĩa Mūashiterathi,
 na Shama na Jeieli, ariū a Hothamu ūrĩa Mūaroeri,
⁴⁵ na Jediaeli mūrū wa Shimuri,
 o na Joha mūrū wa ithe ūrĩa Mūtizi,
⁴⁶ na Elieli ūrĩa Mūmahavi,
 na Jeribai na Joshavia, ariū a Elinaamu,
 na Ithima ūrĩa Mūmoabi,
⁴⁷ na Elieli, na Obedi, na Jaasieli ūrĩa Mūmezobai.

12

Njamba cia Ita Kūnyiitana na Daudi

¹ Aya n̄io andū arĩa mookire kūrĩ Daudi arĩ kūu Zikilagi, hĩndĩ irĩa aaingatĩtwo akehera maitho-inĩ ma Saülū mūrū wa Kishu (maarĩ amwe a njamba cia ita iria ciamūteithirie mbaara-inĩ; ² Nao maakuuaga mota na n̄imooĩ gũikia mĩguĩ, na gũikia mahiga na kīgũtha, na guoko kwa ūrio kana kwa ūmotho; maarĩ a mbarĩ ĩmwe na Saülū kuuma mūhĩrĩga wa Benjamini), nao maarĩ:

³ Ahiezeri ūrĩa warĩ mūnene wao na Joashu, ariū a Shema ūrĩa Mūgibe; na Jeieli, na Peleti, ariū a Azimavethu; na Beraka, na Jehu ūrĩa Mūanathothu, ⁴ na Ishimaia ūrĩa Mūgibeoni, mūndū warĩ njamba thĩnĩ wa andū arĩa Mĩrongo Ītatū, nake aarĩ mūtongoria ūmwe thĩnĩ wa acio Mĩrongo Ītatū; na Jeremia, na Jahazieli, na Johanani, na Jozabadu ūrĩa Mūgederathi, ⁵ na Eluzai, na Jerimothu, na Bealia, na Shemaria, na Shefatia ūrĩa Mūharufi; ⁶ na Elikana, na Ishia, na Azareli, na Joezeru, na Jashobeamu arĩa maarĩ a mbarĩ ya Kora; ⁷ na Joela, na Zebadia, ariū a Jerohamu kuuma Gedori.

⁸ Agadi amwe n̄imagarūrũkire magĩcooka mwena wa Daudi o kūu werū-inĩ kīlhitho-inĩ gĩake. Maarĩ njamba cia ita irĩ ūrũme ciehaarĩrie gũthĩ mbaara, na n̄imooĩ kũhũthĩra ngo na itimū. Mothiū mao maahaanaga ta mothiū ma mĩrũũthi, na maarĩ ihenya ta thwariga irĩ irĩma-inĩ.

⁹ Ezeri n̄iwe warĩ mūnene wao,

na Obadia aarĩ mūnini wake; nake Eliabu aarĩ wa gatatū,

¹⁰ na Mishimana aarĩ wa kana, na Jeremia aarĩ wa gatano,

¹¹ na Atai aarĩ wa gatandatū, na Elieli aarĩ wa mūgwanja,

¹² na Johanani aarĩ wa kanana, na Elizabadi aarĩ wa kenda,

¹³ na Jeremia aarĩ wa ikūmi, na Makabanai aarĩ wa ikūmi na ūmwe.

¹⁴ Agadi acio maarĩ anene a mbūtū cia ita; ūrĩa warĩ mūnini mūno wao aarũaga mbaara irĩa ĩngĩarũirwo nĩ andū igana, nake ūrĩa warĩ mūnene mūno wao aarũaga mbaara irĩa ĩngĩarũirwo nĩ andū ngiri ĩmwe. ¹⁵ N̄io maaringire Rũũ rwa Jerodani mweri wa mbere rĩria rwaiyũrite nginya rũkoina hũgũrũrũ ciaruo ciothe, na makĩngatithia andū arĩa othe maaikaraga cianda-inĩ cia mwena wa irathĩro na mwena wa ithũiro.

¹⁶ Andū amwe a kuuma Benjamini na angĩ a kuuma Juda o nao magĩũka kūrĩ Daudi kūu kīlhitho-inĩ gĩake. ¹⁷ Daudi agĩthĩ kũmatũnga, akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo mũrooka kūrĩ nĩ na thayũ kũndeithia-rĩ, n̄indĩhaarĩrie kũmwamũkĩra tũtuũke kĩndũ kĩmwe; no angĩkorwo mũũkĩte kũngunyanĩra kūrĩ thũ ciakwa o rĩria itarenda haaro-rĩ, Ngai wa maithe maitũ arorora ūndũ ūcio na amũtuĩre ciira.”

¹⁸ Hĩndĩ iyo Roho agũkũrũkĩra Amasai, mūnene wa arĩa Mĩrongo Ītatū, akiuga atĩrĩ: “Tũrĩ aku, wee Daudi!

Tũrĩ hamwe nawe, wee mūrū wa Jesii!

Ūrogaacĩra, ūgaacĩre ki,

na arĩa magũteithagia marogaacĩra,

n̄igũkorwo Ngai waku n̄iegũgũteithia.”

Nĩ ūndũ ūcio Daudi akĩmaamũkĩra na akĩmatua atongoria a mbūtū ciake cia gũtharĩkĩra thũ.

¹⁹ Andū amwe a Manase n̄imagarūrũkire magĩthĩ mwena wa Daudi rĩria aathiire na Afilisti kũhũũrana na Saülū. (Daudi na andū ake matiateithirie Afilisti, tondũ thuutha wa kwaranĩria, aathani ao n̄imamũngatire. Maamwĩrĩre atĩrĩ, “Tũkaarĩha na m̄ioyo iitũ angĩgatũtiganĩria acookerere mwathi wake Saülū.”) ²⁰ Hĩndĩ irĩa Daudi aathiire Zikilagi, aya n̄io andū a Manase arĩa maagarūrũkire magĩthĩ mwena wake: Adina, na Jozabadu, na Jediaeli, na Mikaeli, na Jozabadu, na Elihu, na Zilethai, atongoria a ikundi

cia ngiri kũu Manase. ²¹ Nĩmateithirie Daudi kuuma kũrĩ mbũtũ iria ciamũtharĩkĩire, nĩgũkorwo othe maarĩ njamba cia ita irĩ ũrũme, na maarĩ anene a ita ciae. ²² Mũthenya o mũthenya andũ nĩmookaga gũteithia Daudi, o nginya akĩgĩa na mbũtũ nene, o ta mbũtũ ya Ngai.

Andũ arĩa angĩ Maanyitaniĩre na Daudi kũu Heberoni

²³ Ũyũ nĩguo mũigana wa andũ arĩa meehaarĩirie gũthĩĩ mbaara arĩa maathiire Heberoni kũrĩ Daudi nĩgeetha magarũre ũthamaki wa Saũlũ, maũnengere Daudi, o ta ũrĩa Jehova oĩgĩte:

²⁴ andũ a Juda arĩa meehaarĩirie kũrũa mbaara maakuĩte ngo na matimũ, maarĩ 6,800;

²⁵ andũ a Simeoni arĩa njamba cia ita meehaarĩirie kũrũa mbaara, maarĩ 7,100;

²⁶ andũ a Alawii maarĩ 4,600; ²⁷ amwe ao maarĩ Jehoiada, mũtongoria wa nyũmba ya Harũni ũrĩa warĩ na andũ 3,700, ²⁸ na Zadoku, mwanake mũnini warĩ njamba ya ita irĩ ũrũme, ũrĩa warĩ na anene a thigari mĩrongo ĩĩri na eerĩ kuuma nyũmba yake;

²⁹ andũ a Benjamini, na nĩo maarĩ a mbarĩ ĩmwe na Saũlũ, maarĩ 3,000; aingĩ ao maatũĩrite maathĩkagĩra nyũmba ya Saũlũ, o nginya hĩndĩ ĩyo;

³⁰ andũ a Efiraimu, njamba cia ita irĩ ũrũme na irĩ ngumo mũhĩrĩga-inĩ yao, maarĩ 20,800;

³¹ andũ a nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, arĩa maagwetetwo na marĩitwa nĩguo mathĩĩ matue Daudi mũthamaki, maarĩ 18,000;

³² andũ a Isakaru, arĩa maarĩ na ũmenyo wa mahinda, na makamenya ũrĩa Isiraeli magĩĩrwo nĩ gwĩka, maarĩ anene 200 arĩa maathaga andũ othe a nyũmba ciao;

³³ andũ a Zebuluni, thigari iria ciamenyereite mbaara, na nĩmehaarĩirie kũrũa mbaara me na mũthemba yothe ya indo cia mbaara, nĩguo mateithie Daudi marĩ na ngoro ĩmwe, nao maarĩ 50,000;

³⁴ andũ a Nafitali maarĩ anene 1,000 hamwe na andũ 37,000 arĩa makuuĩte ngo na matimũ;

³⁵ andũ a Dani arĩa mehaarĩirie kũrũa mbaara, maarĩ 28,600;

³⁶ andũ a Asheri, thigari iria ciamenyereite mbaara na mehaarĩirie kũrũa mbaara, maarĩ 40,000;

³⁷ na kuuma mwena wa irathĩro wa Jorodani, andũ a Rubeni, na Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, marĩ na mũthemba yothe ya indo cia mbaara, maarĩ 120,000.

³⁸ Acio othe maarĩ andũ a kũrũa rĩa meeruĩte gũtungata marĩ ita-inĩ. Magũũka Heberoni marĩ na ngoro ĩmwe ya gũtua Daudi mũthamaki wa Isiraeli guothe. Andũ a Isiraeli arĩa angĩ othe o nao maarĩ na rĩciiria o rĩmwe rĩa gũtua Daudi mũthamaki. ³⁹ Andũ acio maikarire kũu na Daudi mũthenya itatũ makĩrĩa na makĩnyua, nĩgũkorwo andũ a nyũmba ciao nĩmaheanite irio nĩ ũndũ wao. ⁴⁰ O na ningĩ andũ arĩa maatũũraga hakuhĩ nao kuuma Isakaru, na Zebuluni, na Nafitali nĩmarehire irio ikuuĩtwo nĩ ndigiri, na ngamĩira, na nyũmbũ, na ndegwa. Nĩ kwarehetwo mũtu mũingĩ, na ngũmba cia ngũyũ na cia thabĩbũ nyũmũ, na ndibei, na maguta, na ng'ombe, na ng'ondũ, nĩgũkorwo kwari na gĩkeno kũu Isiraeli.

13

Gũcokia Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹ Daudi nĩmagĩire ndundu na anene ake a ita, arĩa maathaga ikundi cia thigari ngiri na ikundi cia thigari igana. ² Ningĩ agĩcoka akĩra kũngano gĩothe gĩa Isiraeli atĩrĩ, “Mũngĩona kwagĩĩre na angĩkorwo nĩ kwenda kwa Jehova Ngai witũ, nĩ tũtũme ũhoru kũndũ na kũndũ kũrĩ ariũ a ithe witũ arĩa angĩ marĩ kũndũ guothe ng'ongo-inĩ cia Isiraeli, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa me hamwe nao matũũra-inĩ mao na ũrĩithio-inĩ wao, moke manyitaniĩre na ithuĩ. ³ Nĩtũrehei ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa Ngai witũ tũrĩcookie kũrĩ ithuĩ, nĩgũkorwo tũtiatuĩragia ũhoru harĩ rĩo hĩndĩ ya ũthamaki wa Saũlũ.” ⁴ Kũngano gĩothe gĩgĩtikĩra gwĩka ũguo tondũ andũ othe nĩmoonire ũndũ ũcio nĩwagĩĩre.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩcoka nĩrĩa andũ a Isiraeli othe kuuma Rũũ rwa Shihoru kũu Misiri nginya Lebo-Hamathu, makagĩire ithandũkũ rĩa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu. ⁶ Daudi na andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ nake magĩthĩĩ Baala kũu Juda (nĩkuo Kiriathu-Jearimu) makagĩire ithandũkũ rĩa Jehova Ngai ũrĩa ũkarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, o ithandũkũ rĩa rĩtanĩtio na Rĩitwa rĩake.

⁷ Makĩruta ithandũkũ rĩa Ngai kuuma nyũmba ya Abinadabu rĩkuuĩtwo na ikaari rĩerũ, rĩtongoretio nĩ Uza na Ahio. ⁸ Daudi na andũ a Isiraeli othe magĩkũngũira na hinya wao wothe marĩ mbere ya Ngai, makĩinaga na inanda cia mũgeeto na cia kĩnũbi, na tũhembe, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na tũrumbeta.

⁹ Hĩndĩ ĩrĩa maakinyire kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano gĩa Kidoni, Uza agĩtambũrũkia guoko nĩguo anyiĩtirire ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro, tondũ ndegwa nĩciahĩngĩrwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, marakara ma Jehova nĩmakanĩire Uza, akĩmũgũtha, akĩgũa tondũ nĩanyiitire ithandũkũ rĩu na guoko. Nĩ ũndũ ũcio Uza agĩkuĩra o hau mbere ya Ngai.

¹¹ Nake Daudi akĩrakara tondũ mang'ũrĩ ma Jehova nĩmookĩrĩre Uza, nĩ ũndũ ũcio handũ hau hetagwo Perezu-Uza nginya ũmũthĩ.

¹² Daudi agĩtigĩra Ngai mũthenya ũcio, akĩũria atĩrĩ, "Ngaahota atĩa kũrehe ithandũkũ rĩrĩ rĩa Ngai kũrĩ nĩ?" ¹³ Tondũ ũcio Daudi ndaathĩre na ithandũkũ rĩu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Handũ ha ũguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti. ¹⁴ Ithandũkũ rĩu rĩa Ngai rĩaikarire na andũ a nyũmba ya Obedi-Edomu gwake mũciĩ mĩeri itatũ, nake Jehova akĩrathima andũ a mũciĩ wake, o na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo.

14

Nyũmba ya Daudi na Andũ Ake

¹ Na rĩrĩ, Hiramũ mũthamaki wa Turo, nĩatũmĩire Daudi andũ, marĩ na mĩgogo ya mĩtarakwa, na aaki a mahiga na a mbaũ, nĩguo mamwakĩre nyũmba ya ũthamaki. ² Nake Daudi nĩamenyire atĩ Jehova nĩamũhaandĩte atũike mũthamaki wa Isiraeli, na atĩ ũthamaki wake nĩwatũũgĩrĩtio mũno nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

³ Daudi nĩahikirie atumia angĩ arĩ kũu Jerusalemũ, nake agĩtuĩka ithe wa aanake na airĩtu angĩ. ⁴ Maya nĩmo marĩtwa ma ciana ciake iria ciaciariĩrwo kũu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni, ⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Elifeleti, ⁶ na Noga, na Nefegu, na Jafia, ⁷ na Elishama, na Beeliada, na Elifeleti.

Daudi Kũhoola Afilisti

⁸ Na rĩrĩa Afilisti maaguire atĩ Daudi nĩaitĩrĩrio maguta agatuĩka mũthamaki wa Isiraeli guothe-rĩ, makĩambata, magĩthĩĩ na mbũtũ ciao ciothe makamũcarie, nake Daudi aigua ũhoru ũcio akĩumagara, agĩthĩĩ akahũũrane nao. ⁹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmookĩte magatharĩkĩra Gĩtuamba kĩa Refaimu; ¹⁰ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoru kũrĩ Ngai, akĩmũũria atĩrĩ, "Thĩĩ ngatharĩkĩre Afilisti? Nĩũkũmaneana moko-inĩ makwa?"

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Thĩĩ, nĩngũmaneana moko-inĩ maku."

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake makĩambata, magĩthĩĩ nginya Baali-Perazimu, na akĩmatooreria kuo. Nake akiuga atĩrĩ, "O ta ũrĩa maaĩ moinaga, noguo Ngai aharaganĩtie thũ ciakwa na guoko gwakwa." Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtuo Baali-Perazimu. ¹² Afilisti magĩtiganĩria ngai ciao kũu, nake Daudi agĩathana ngai icio icinwo na mwaki.

¹³ Afilisti nĩmatharĩkĩre Gĩtuamba kũu rĩngĩ; ¹⁴ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoru harĩ Ngai rĩngĩ, nake Ngai akĩmũcookeria atĩrĩ, "Tiga kwambata, no mathiũrũrũkĩrie, na ũmatharĩkĩre ũmarutĩtie na mbere ya mĩtĩ ya mĩkũngũgũ, thĩĩ ũkarũe, tondũ ũguo nĩkuonania atĩ Ngai arĩ mbere yaku akĩhũũra ita rĩa Afilisti." ¹⁵ Rĩrĩa ũrĩgũa mũkubio uumĩte igũrũ rĩa mĩtĩ ĩyo ya mĩkũngũgũ-rĩ, thĩĩ ũkarũe, tondũ ũguo nĩkuonania atĩ Ngai arĩ mbere yaku akĩhũũra ita rĩa Afilisti." ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩũka o ta ũrĩa Ngai aamwathĩte, nao makĩhũũra mbũtũ cia Afilisti, o kuuma Gibeoni nginya Gezeri.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngumo ya Daudi ĩkĩhunja o bũrũri o bũrũri, nake Jehova agĩtũma ndũrĩrĩ ciothe imwĩtigĩre.

15

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Jerusalemũ

¹ Daudi aarĩkia gwaka nyũmba ciake mwene kũu Itũũra Inene rĩa Daudi, nĩahaarĩirie handũ ha kũiga ithandũkũ rĩa Ngai, na akĩrĩambĩra hema. ² Ningĩ Daudi akiuga atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ ũngĩ wagĩrĩrwo nĩ gũkuua ithandũkũ rĩa Ngai tiga o Alawii, tondũ nĩo Jehova aathuurire makuuage ithandũkũ rĩu rĩa Jehova na mamũtungatagĩre nginya tene."

³ Daudi nĩacookanĩrĩrie andũ othe a Isiraeli hamwe kũu Jerusalemũ nĩguo marehe ithandũkũ rĩa Jehova handũ harĩa aarĩthondekeire. ⁴ Nĩacookanĩrĩrie njiaro cia Harũni na Alawii ta ũũ:

⁵ Kuuma kũrĩ njiaro cia Kohathu,

Urieli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 120;

⁶ kuuma kũrĩ njiaro cia Merari,

Asaia nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 220;

⁷ kuuma kũrĩ njiaro cia Gerishoni,

Joeli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 130;

⁸ kuuma kũrĩ njiaro cia Elizafani,

Shemaia nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 200;

⁹ kuuma kũrĩ njiaro cia Hebironi,

Elieli nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 80;

¹⁰ kuuma kũrĩ njiaro cia Uzieli,

Aminadabu nĩwe warĩ mũtongoria, na andũ a nyũmba yao 112.

¹¹ Ningĩ Daudi agĩta Zadoku na Abiatharu arĩa athĩnjĩri-Ngai, na Urieli, na Asaia, na Joeli, na Shemaia, na Elieli, na Aminadabu arĩa Alawii. ¹² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ inyuũ anene a nyũmba cia Alawii; inyuũ ene na Alawii arĩa angĩ no nginya mwĩtherie na mwambatie ithandũkũ rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli nginya handũ harĩa ndrĩrthondekeire. ¹³ Nĩ undũ inyuũ, Alawii, mũtiarĩambatie ihinda rĩa mbere, nĩkĩo Jehova Ngai witũ aatũkĩrĩre na marakara. Tũtiigana gũtuĩria ũhoro wa ũria tũngĩekire kũrĩ we, kũringana na ũria gwatuĩtwo.” ¹⁴ Nĩ undũ ũcio, athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩtheria nĩgeetha maambatie ithandũkũ rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁵ Nao Alawii magĩkuua ithandũkũ rĩa Ngai na mĩtĩ mĩraaya mamũgĩrĩre ciande, o ta ũria Musa aathanĩte kũringana na kiugo kĩa Jehova.

¹⁶ Daudi akĩra atongoria a Alawii mathuure ariũ a ithe wao matũke aini, na maine nyĩmbo cia gĩkeno makĩhũũraga inanda cia kĩnũbi, na cia mũgeeto, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba.

¹⁷ Nĩ undũ ũcio Alawii magĩthũura Hemani mũrũ wa Joeli; kuuma harĩ ariũ a ithe, na magĩthũura Asafu mũrũ wa Berekia; na kuuma harĩ ariũ a ithe Amerari magĩthũura Ethani mũrũ wa Kushaia; ¹⁸ na ningĩ hamwe nao magĩthũura ariũ a ithe matũke anini ao wathani-inĩ. nao nĩ: Zekaria, na Jaazieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Benaia, na Maaseia, na Matithia, na Elifelehu, na Mikinea, na Obedi-Edomu, na Jeieli, arĩa arangĩri ihingo.

¹⁹ Hemani, na Asafu na Ethani maarĩ aini na maahũũrithanagia thaani cia gĩcango; ²⁰ Zekaria, na Azieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Maaseia, na Benaia maarĩ a kũhũura inanda cia kĩnũbi, kũringana na Alamothe. ²¹ Nake Matithia, na Elifelehu, na Mikinea, na Obedi-Edomu, na Jeieli, na Azazia maarĩ a kũhũura inanda cia mũgeeto, matongoretie kũringana na Sheminithu (ũguo nĩ ta kuuga mũgambo ũkũruruma). ²² Kenania ũria mũtongoria wa Alawii nĩwe warũgamĩrĩre ũini; ũcio nĩguo warĩ wĩra wake tondu aarĩ na ũũgĩ wa guo.

²³ Berekia na Elikana nĩo maarĩ a kũrangĩra mĩrango nĩ undũ wa ithandũkũ rĩu. ²⁴ Athĩnjĩri-Ngai, nĩo Shebania, na Joshafatu, na Nethaneli, na Amasai, na Zekaria, na Benaia, na Eliezeri maarĩ a kũhuha tũrumbeta mbere ya ithandũkũ rĩa Ngai. Obedi-Edomu na Jehia o nao maarĩ arangĩri a mĩrango nĩ undũ wa ithandũkũ rĩu.

²⁵ Nĩ undũ ũcio Daudi na athuuri a Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri, magĩthĩ kwambatia ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma nyũmba ya Obedi-Edomu makenete. ²⁶ Tondũ Ngai nĩateithĩtie Alawii arĩa maakuuaga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova-rĩ, ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja nĩciarutirwo igongona. ²⁷ Hindĩ iyo Daudi eehumbĩte nguo ya igũrũ ndaaya ya gatani irĩa njega, na noguo Alawii othe arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩu mehumbĩte, o na aini na Kenania ũria warĩ mũtongoria wa ũini. O na ningĩ Daudi nĩehumbĩte ebodi ya gatani. ²⁸ Nĩ undũ ũcio andũ othe a Isiraeli makĩambatia ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova makĩanagĩrĩra, makĩhuhaga macoro na tũrumbeta, na makĩhũũrithanagia thaani iria ihũũrithanagio na ikagamba, na makĩhũũraga inanda cia kĩnũbi na cia mũgeeto.

²⁹ Hindĩ irĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga Itũũra Inene rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ nĩacũthĩrĩrie arĩ ndirica-inĩ. Na rĩria onire Mũthamaki Daudi akĩna akĩrũgarũgaga, akĩmũnyarara ngoro-inĩ yake.

16

¹ Alawii makĩrehe ithandũkũ rĩa Ngai, makĩrĩtoonyia thĩnĩ wa hema irĩa yaambĩtwo nĩ Daudi nĩ undũ warĩo, na makĩrutĩra Ngai maruta ma njino na maruta ma ũiguano.

² Daudi aarĩkia kũruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano-rĩ, akĩrathima andũ acio thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jehova. ³ Ningĩ akĩhe andũ a Isiraeli othe, arũme na andũ-a-nja o mũndũ mũgate, na gĩcunjĩ kĩa nyama, na ngũmba ya thabibũ nyũmũ.

⁴ Niathuurire Alawii amwe matungatage mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova, na mathaithanagĩre andũ, na macookagie ngaatho, na magoocage Jehova, Ngai wa Isiraeli, nao nĩo: ⁵ Asafu ũria warĩ mũnene wao, na mũnini wake aarĩ Zekaria, agacookwo nĩ Jeieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Matithia, na Eliabu, na Benaia, na Obedi-Edomu, na Jeieli. Acio maarĩ a kũhũũraga inanda cia kĩnũbi na inanda cia mũgeeto, nake

Asafu agambagie thaani iria ihūirithanagio ikagamba, ⁶ nao athīnjiri-Ngai, Benaia na Jahazieli, maarī a kūhuha tūrumbeta hīndī ciothe marī mbere ya ithandükü rīa kīrīkanīro kīa Ngai.

Thaburi ya Daudi ya Gücookia Ngaatho

⁷ Mūthenya ūcio ūndü wa mbere, ūrīa Daudi eekire nī künengera Asafu na athiritü ake thaburi īno ya gücookeria Jehova ngaatho:

⁸ Cookeriai Jehova ngaatho, kaīrai rītwa rīake;
menyithaniai ndūrīrī-inī ūrīa ekīte.

⁹ Mūinīrei, mūmūinīre mūkīmūgoocaga,
mūheane ūhorō wa cīko ciake ciothe cia magegania.

¹⁰ Mwīraheī nī ūndü wa rītwa rīake itheru;
ngoro cia arīa marongoragia Jehova nī ikene.

¹¹ Mathaai Jehova o na hinya wake;
mūmaathage ūthiū wake hīndī ciothe.

¹² Ririkanaī magegania marīa ekīte,
na cīama ciake, na matuīro ma cīra marīa atuīte,

¹³ inyuī njiaro cia Isiraeli ndungata yake,
o inyuī ciana cia Jakubu, inyuī andü ake arīa athuurīte.

¹⁴ Jehova nīwe Ngai witü;
matuīro make ma cīra marī thī yothe.

¹⁵ Nīaririkanaga kīrīkanīro gīake nginya tene,
nīkīo kiugo kīrīa aathanire, kīrūmagīrīrwo nī njjarwa ngiri,

¹⁶ kīrīkanīro kīrīa aarīkanīre na Iburahīmu,
na noguo mwīhītwā ūrīa eehītire harī Isaaka.

¹⁷ Nīagīkīrīre hinya harī Jakubu kīrī kīrīra gīake kīa watho wa kūrūmagīrīrwo,
agīgīkīra hinya kūrī Isiraeli kīrī kīrīkanīro gīa gūtūūra tene na tene, akiuga atīrī:

¹⁸ “Wee nīwe ngaache būrūri wa Kaanani,
ūtuīke igai rīrīa ūkaagaya.”

¹⁹ Hīndī rīra maarī o anini magītarwo,
o anini biū, na maarī ageni kuo-rī,

²⁰ moorūūrāga kuuma rūrīrī rūmwe nginya rūrīa rūngī,
na kuuma ūthamaki-inī ūmwe nginya ūrīa ūngī.

²¹ Ndarī mūndü o na ūmwe etīkīrīrie amanyariire;
nīarūithirie athamaki nī ūndü wao, akīmeera atīrī:

²² “Mūtikanahutie andü arīa akwa aitīrīrie maguta;
mūtikaneeke anabii akwa ūuru.”

²³ Inīrai Jehova, inyuī andü a thī yothe;
mūhunjagie ūhonokio wake mūthenya o mūthenya.

²⁴ Umbūrai riiri wake kūrī ndūrīrī,
mumbūre mawīko make ma magegania kūrī andü othe.

²⁵ Nīgūkorwo Jehova nī mūnene, na nī wa kūgoocwo mūno;
nīwe wa gwītīgīrwo gūkīra ngai ciothe.

²⁶ Nīgūkorwo ngai ciothe cia ndūrīrī nī mīhianano,
no Jehova nīwe wombire igūrū.

²⁷ Riiri na ūnene irī mbere yake;
hinya na gīkeno itūūrāga gwake.

²⁸ Tūūgīriai Jehova, inyuī mīhīrīga ya ndūrīrī,
mūtūūgīrie Jehova nī ūndü wa riiri na hinya wake,
²⁹ Tūūgīriai Jehova, nī ūndü wa riiri ūrīa wagīrīire rītwa rīake.

Mūreherei maruta na mūūke mbere yake;
mūhooe Jehova thīnī wa riiri wa ūtheru wake.

³⁰ Inainai mūrī mbere yake, inyuī andü a thī yothe!
Thī ihaandītwo īkarūma; ndīngīenyenyeka.

³¹ Igūrū nī rikene, thī nīicanjamūke;
nakuo ndūrīrī-inī nī kuugwo atīrī, “Jehova nīwe ūthamakaga!”

³² Iria nī rīrurume, na indo iria ciothe irī thīnī warīo;
mīgūnda nīkenerūrūke na indo iria ciothe irī thīnī wayo!

³³ Hīndī īyo mītī ya mītītū nīkaina;

ĩine nĩ gũkena ĩrĩ mbere ya Jehova,
nĩgũkorwo nĩarooka gũciirithia thĩ.

³⁴ Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake ũtũuraga nginya tene.

³⁵ Anĩĩraĩ muuge atĩrĩ, “Tũhonokie, Wee Ngai Mũhonokia witũ;
tũcookanĩrĩrie na ũtũkũũre kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ,
nĩguo tũcookagĩrie rĩĩtwa rĩaku itheru ngaatho,
nĩgeetha twĩrahage nĩ ũndũ wa ũgooci waku.”

³⁶ Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli,
kuuma tene na tene, nginya tene na tene.

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ameni” na “Goocai Jehova.”

³⁷ Daudi agĩtiga Asafu na athiritũ ake hau mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova nĩguo matungatage kuo hĩndĩ ciothe, kũringana na mabata ma o mũthenya. ³⁸ O na ningĩ agĩtiga Obedi-Edomu na athiritũ ake mĩrongo ĩtandatũ na anana matungatage hamwe nao. Obedi-Edomu mũrũ wa Jeduthuni marĩ na Hosa maarĩ arangĩri a kĩhingo.

³⁹ Daudi agĩtiga Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ hau mbere ya hema ĩrĩa nyamũre,* kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũu Gibeoni, ⁴⁰ nĩguo marutagĩre Jehova maruta ma njino kigongona-inĩ kĩa maruta ma njino hĩndĩ ciothe, rũciinĩ na hwaĩ-inĩ, kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Jehova ũrĩa aaheete andũ a Isiraeli. ⁴¹ Arĩa maarĩ hamwe nao nĩ Hemanĩ na Jeduthuni, na arĩa angĩ maarĩ athuure na makagwetwo na marĩĩtwa nĩgeetha macookagĩrie Jehova ngaatho, makiugaga atĩrĩ, “Tondũ wendo wake ũtũuraga nginya tene.” ⁴² Hemanĩ na Jeduthuni nĩo meehokeirwo kũhuha tũrumbeta, na kũhũurithania thaani iria ihũurithanagio ikagamba, o na kũhũuraga inanda iria ingĩ cia kũina rwĩmbo rwamũre. Ariũ a Jeduthuni nĩo maaheirwo wĩra wa kũrangĩra kĩhingo.

⁴³ Hĩndĩ ĩyo andũ othe magĩthĩ o mũndũ gwake mũciĩ, nake Daudi agĩcooka mũciĩ akarathime andũ a nyũmba yake.

17

Kĩranĩro kĩa Ngai kũrĩ Daudi

¹ Thuutha wa Daudi gũkara nyũmba yake ya ũthamaki kwa ihinda, akĩira mũnabii Nathani atĩrĩ, “Nĩ njikaraga nyũmba ya ũthamaki yakĩtwo na mũtarakwa, o rĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩgĩtwo hema-inĩ.”

² Nathani agĩcookeria Daudi atĩrĩ, “Ũndũ ũrĩa ũreeciiria gwĩka-rĩ, wĩke, nĩgũkorwo Ngai arĩ hamwe nawe.” ³ ũtukũ ũcio kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩirwo atĩrĩ:

⁴ “Thĩ ũkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Wee tiwe wa kũnjakĩra nyũmba ya gũtũũra. ⁵ Nĩ ndĩrĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ. Ndũuraga hema-inĩ, thaamaga kuuma handũ hamwe ngathĩ harĩa hangĩ, ngoima gũikaro kĩmwe ngathĩ kĩrĩa kĩngĩ. ⁶ Kũrĩa guothe ndaanathĩ na andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mũtongoria o na ũmwe wa arĩa ndaathire marĩthagie andũ akwa atĩrĩ, “Mwagĩte kũnjakĩra nyũmba ya mũtarakwa nĩkĩ?”’

⁷ “Na rĩrĩ, ĩra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ, ngĩgũtigithia kũrũmĩrĩa mahiũ nĩguo ũtũũke mwathi wa andũ akwa a Isiraeli. ⁸ Nĩngoretwo nawe kũrĩa guothe wanathĩ, na ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikehera mbere yaku. Rĩu nĩngũtũma rĩĩtwa rĩaku rĩtũũke inene o ta marĩtwa ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. ⁹ Na nĩngahe andũ akwa a Isiraeli handũ na ndĩmahaande wega nĩgeetha magie na mũciĩ wao kũmbe, na matigacooka gũthĩĩnĩka. Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩria rĩngĩ, ta ũrĩa meekaga kiambĩrĩria-inĩ ¹⁰ na matũire meekaga kuuma rĩrĩa ndathuurire atongoria a gũtongoragĩa andũ akwa a Isiraeli. O na nĩngatoooria thũ cianyu ciothe.

“Na ningĩ ngũkwĩra atĩ Jehova we mwene nĩwe ũgũgwakĩra nyũmba: ¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa matukũ maku magaahtira nawe ũthĩ ũgatũũranie na maithe manyu, nĩngarũgamia mũndũ wa rũciaro rwaku athamake ithenya rĩaku, agaakorwo arĩ ũmwe wa ariũ aku, na nĩngahaanda ũthamaki wake. ¹² ũcio nĩwe ũkaanjakĩra nyũmba, na nĩngahaanda gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nginya tene. ¹³ Nĩngatuĩka ithe, nake nĩngatuĩka mũrũ wakwa. Ndikeheria wendo wakwa harĩ we, ta ũrĩa ndeherie rie ũrĩa warĩ mbere

* **16:39** Gũikaro kĩa Jehova no kio Hema ĩrĩa yaakĩtwo werũ-inĩ harĩa magongona maarutagĩrwo.

yaku. ¹⁴ Nĩngamütua mwathi wa nyũmba yakwa na ũthamaki wakwa nginya tene; gĩtĩ giake kĩa ũnene gĩkehaanda nginya tene. ”

¹⁵ Nathani akĩmenyithia Daudi ũhoro wa ũguũrio ũcio wothe.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁶ Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩkara thĩ mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩkĩrĩ ũ, Wee Jehova Ngai, nayo nyũmba yakwa-rĩ, ikĩrĩ kĩ, atĩ nĩkĩo ũnginyitĩe nginya haha? ¹⁷ Na ta ũndũ ũcio ũrĩ o mĩnini maitho-inĩ maku, Wee Ngai-rĩ, nĩwaritĩe ũhoro wa matukũ marĩa magooka makoniĩ nyũmba ya ndungata yaku. Na rĩu Wee Jehova Ngai, ũnyonete ta ndĩ mũndũ ũmwe wa arĩa atũũgĩrie mũno.

¹⁸ “Nĩ atĩa ũngĩ Daudi angĩkwĩra nĩ ũndũ wa gũtĩia ndungata yaku? Nĩgũkorwo nĩũũ ndungata yaku, Wee Jehova. ¹⁹ Nĩ ũndũ wa ndungata yaku na kũringana na wendo waku-rĩ, nĩwĩkĩte ũndũ ũyũ mũnene na ũgatũma ciĩranĩro ici nene imenyeke.

²⁰ “Gũtĩrĩ ũngĩ ũhaana tawe, Wee Jehova, na gũtĩrĩ Ngai ũngĩ tĩga Wee, o ta ũria tũguĩte na matũ maitũ. ²¹ Na nũ ũhaana ta andũ aku a Isiraeli, rũrĩrĩ rĩmwe gũkũ thĩ rũria Ngai waruo aakũũire rũtũike andũ ake, nĩgeetha wĩgũire igweta, na wĩke maũndũ manene na ma magegania ma gwĩtigĩrwo, nĩ ũndũ wa kũingata ndũrĩrĩ ciehere mbere ya andũ aku arĩa wakũũire kuuma bũrũri wa Misiri? ²² Watũmire andũ aku a Isiraeli matũike andũ aku mwene nginya tene, nawe, Wee Jehova, nĩtũũkĩte Ngai wao.

²³ “Na rĩrĩ, Jehova, tũma kũranĩro kĩria weranũire gĩkoniĩ ndungata yaku na nyũmba yake kĩrũme nginya tene. Na wĩke o ta ũguo wĩranũire, ²⁴ nĩgeetha kũranĩro kũu kũhaande, narĩo rĩtwa rĩaku rĩnenehe nginya tene. Nĩngĩ andũ nĩmakoiga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, nĩwe Ngai wa andũ a Isiraeli!’ Na nyũmba ya ndungata yaku Daudi nĩkehaanda mbere yaku.”

²⁵ “Wee Ngai wakwa, nĩguũrĩrie ndungata yaku atĩ nĩũkamĩakĩra nyũmba. Nĩ ũndũ ũcio ndungata yaku nĩgũite na ũmĩrĩru wa gũkũhooya. ²⁶ Wee Jehova, nĩwe Ngai! Nĩwĩrĩre ndungata yaku maũndũ maya mega. ²⁷ Rĩu nĩwonete kwagũrĩre ũrathime nyũmba ya ndungata yaku, nĩgeetha itũũre nginya tene maitho-inĩ maku; nĩgũkorwo, Wee Jehova nĩũmĩrathimĩte, na ĩgũtũũra ĩrĩ ndaathime nginya tene.”

18

Ūhootani wa Daudi

¹ Thuutha wa mahinda macio, Daudi nĩatharĩkĩire Afilisti na akĩmatooria biũ, na agĩtunyana Gathu na matũũra marĩa maarĩrigiicĩrie kuuma watho-inĩ wa Afilisti.

² O na nĩngĩ Daudi nĩahootire andũ a Moabi, na magĩtũika a gwathwo nĩwe, makamũrutagĩra igooti.

³ Nĩngĩ Daudi nĩahũuranire na Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, akĩmũingata akĩmũkinya Hamathu, rĩria mũthamaki ũcio aathĩaga gũtũma wathani wake ũrũme wega ndwere-inĩ cia Rũũ rwa Farati. ⁴ Daudi akĩmũtunya ngaari ciake cia ita ngiri ĩmwe, na andũ a gũcitwara ngiri mũgwanja, na thigari cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩrĩ. Nake agĩtemenga mbarathi icio cia mbaara magũrũ, agĩcithuithia ciothe tĩga o igana rĩmwe.

⁵ Rĩria Asuriata a kuuma Dameski mookire gũteithia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, Daudi akĩũraga Asuriata 22,000. ⁶ Akĩiga mbũtũ ciake cia kũrangĩra ũthamaki wa Asuriata kũu Dameski, nao Asuriata magĩtũika a gwathagwo nĩwe na makamũrutagĩra igooti. Jehova nĩahaire Daudi ũhootani kũria guothe aathĩaga.

⁷ Daudi nĩatunyanyire ngo cia thahabu iria ciarĩ na anene a Hadadezeri, na agĩcitwara Jerusalemu. ⁸ Kuuma matũũra ma Teba na Kuni marĩa maarĩ na Hadadezeri, Daudi agĩtunyana gĩcango kĩngĩ mũno kĩria Solomoni aahũthĩre gũthondeka Karia ga gĩcango, na itugĩ, na mĩthemba mĩngĩ ya indo cia gĩcango.

⁹ Rĩria Tou, mũthamaki wa Hamathu, aigũire atĩ Daudi nĩahootete mbũtũ ciothe cia mbaara cia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba-rĩ, ¹⁰ agĩtũma mũrĩũ Hadoramu kũrĩ Mũthamaki Daudi akamũgeithie na amũkũngũire nĩ ũndũ wa kũhoota Hadadezeri ũria wakoretwo akĩrũa na Tou. Hadoramu agĩtwarĩra Daudi indo cia mĩthemba mĩngĩ ithondeketwo na thahabu na betha na gĩcango.

¹¹ Mũthamaki Daudi akĩamũrĩra Jehova indo icio o ta ũria aamũrĩte betha na thahabu iria aatahĩte kuuma kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe: Edomu, na Moabi, na kuuma kũrĩ Amoni na Afilisti, na Amaleki.

¹² Abishai mũrũ wa Zerua nĩooragire andũ a Edomu 18,000 o kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ. ¹³ Nake akĩiga mbũtũ cia kũrangĩra kũu Edomu nao andũ a Edomu

othe magĩtuĩka a gwathagwo nĩ Daudi. Jehova nĩaheire Daudi ũhootani kũrĩa guothe athiiaa.

Ndungata cia Daudi

¹⁴ Daudi nĩathamakire Isiraeli guothe, akahũthagĩra kĩhooto, na akahingĩria andũ ake othe maündũ marĩa maagĩrĩire. ¹⁵ Joabu mũrũ wa Zerua nĩwe warĩ mũnene wa ita, nake Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu nĩwe warĩ mwandĩki wa maündũ ma ihinda rĩu. ¹⁶ Zadoku mũrũ wa Ahitubu, na Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai, nake Shavisha nĩwe warĩ mwandĩki-marũa; ¹⁷ Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa Akerethi na Apelethi; nao ariũ a Daudi nĩo maarĩ atongoria na anene a gũikaranagia na mũthamaki.

19

Mbaara ya Kũhũirana na Aamoni

¹ Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Nahashu mũthamaki wa Aamoni agĩkua, nake mũriũ agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ² Nake Daudi agĩciiria atĩrĩ, “Nĩngwĩka Hanuni mũrũ wa Nahashu maündũ mega ma ũtugi tondũ ithe nĩanjĩkire maündũ mega ma ũtugi.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma andũ kũrĩ Hanuni makamũcakaithie nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ ithe.

Rĩria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Daudi maakinyire kũrĩ Hanuni o kũu bũrĩri wa Amoni nĩguo mamũcakaithie-rĩ, ³ andũ arĩa maarĩ igweta a Amoni makĩũria Hanuni atĩrĩ, “Ūreciiria Daudi nĩ thoguo aratĩia nĩ ũndũ wa gũgũtũmĩra andũ magũcakaithie? Githĩ andũ ake matiũkĩte kũrĩ we matũirie na mathigaane bũrĩri nĩguo macooke maũtunyane?” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hanuni akĩnyĩithia andũ acio a Daudi, akĩmenjithia nderu, nacio nguo ciao igĩtinio irima gatagatĩ ka njikarĩro, na akĩmaingata.

⁵ Rĩria mündũ ũmwe aakinyĩrie Daudi ũhoru wa andũ acio-rĩ, Daudi agĩtũma andũ makamatũnge, tondũ andũ acio nĩmaconorithĩtio mũno. Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ikarai kũu Jeriko nginya nderu cianyu ikũre, mũcooke mũũke.”

⁶ Rĩria andũ a Amoni maamenyire atĩ nĩmatũkĩte kĩndũ kĩnungu harĩ Daudi-rĩ, Hanuni na andũ a Amoni makĩneana betha taranda ngiri ĩmwe* cia gũkombora ngaari cia ita na atwarithia a cio kuuma Mesopotamia, na Aramu-Maaka, na Zoba. ⁷ Magĩkombora ngaari cia ita ngiri mĩrongo ĩtatũ na igĩrĩ na atwarithia a cio, hamwe na mũthamaki wa Maaka na mbũtũ ciake, arĩa mookire makĩamba hema hakuhi na Medeba; hĩndĩ ĩyo andũ a Amoni nao magĩcookanĩrĩrio kuuma matũũra-inĩ mao, magĩthĩ kũrĩa mbaara.

⁸ Nake Daudi aigua ũhoru ũcio-rĩ, agĩtũma Joabu na ita rĩothe rĩa mbaara. ⁹ Nao andũ a Amoni makĩumagara, makĩarania mbũtũ cia mbaara kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩao inene, nao athamaki arĩa mookĩte mbaara, magĩkorwo maarĩ oiki kũu werũ-inĩ.

¹⁰ Joabu nĩonire atĩ thigari nĩciarantĩtio mbere yake o na thuutha wake; nĩ ũndũ ũcio agĩthuura mbũtũ imwe iria njega mũno kũu Isiraeli, agĩcitũma ikarũe na Asuriata. ¹¹ Andũ acio angĩ akĩmaiga watho-inĩ wa Abishai mũrũ wa nyina. Nao akĩmatũma makarũe na andũ a Amoni. ¹² Joabu akiuga atĩrĩ, “Asuriata mangĩngĩria hinya-rĩ, wee ũũke ũndeithie; no Aamoni mangĩgũkĩria hinya, nĩngagũteithia. ¹³ Wĩyũmirĩrie nĩgeetha tũrũe na ũcamba nĩ ũndũ wa andũ aitũ, na nĩ ũndũ wa matũũra manene ma Ngai witũ. Jehova nĩngwĩka ũrĩa ekuona kwagĩrĩire maitho-inĩ make.”

¹⁴ Nake Joabu arĩ na mbũtũ ciake agĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmũũrĩra. ¹⁵ Rĩria Aamoni moonire atĩ Asuriata nĩmaroora-rĩ, o nao makĩũrĩra Abishai mũrũ wa nyina magĩtoonya itũũra thĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩcooka Jerusalemu.

¹⁶ Thuutha wa Asuriata kuona atĩ nĩmatoorio nĩ andũ a Isiraeli, magĩtũma andũ makarehithie Asuriata a kuuma mũrĩmo wa Rũũ rwa Farati matongoretio nĩ Shofaku ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Hadadezeri.

¹⁷ Rĩria Daudi eerirwo ũhoru ũcio, agĩcookanĩrĩria ita rĩa Isiraeli rĩothe, makĩringa Rũũ rwa Jorodani, nake akĩmakinyĩra na akĩga mbũtũ ciake imang'etheire. Daudi akĩhaarĩria mbũtũ ciake nĩguo itũngane na Asuriata acio mbaara-inĩ, nao Asuriata makĩrũa nake. ¹⁸ No rĩrĩ, Asuriata makĩũrĩra Isiraeli, nake Daudi akĩũraga atwarithia a ngaari ciao cia ita ngiri mũgwanja, na thigari ciao cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩna. Nĩngĩ akĩũraga Shofaku, mũnene wa mbũtũ ciao.

¹⁹ Hĩndĩ irĩa ndungata cia Hadadezeri cionire atĩ nĩmahootwo nĩ Isiraeli-rĩ, magĩthondeka thayũ na Daudi, nao magĩtuĩka a gwathagwo nĩwe.

Nĩ ũndũ ũcio Asuriata matiacookire gwĩtkĩra gũteithia Aamoni ringĩ.

* 19:6 nĩ ta tani 34

20

Itüüra rîa Raba Gütunyanwo

¹ Na rîrî, hîndî ya kîmera yakinya, ihinda rîrîa athamaki maathiiaga mbaara, Joabu agîtongoria mbütü cia ita. Nake akîananga bürüri wa Aamoni, na agîthîi Raba akîrîngiicîria, no Daudi agîtigwo Jerusalemu. Joabu agîtharîkîra Raba agîtiga aarîananga. ² Daudi akîruta mûthamaki wao thûmbî mütwe, nayo yarî na ûritü wa taranda îmwê* ya thahabu, na nîyagemetio na tûhiga twa goro, nayo ikîngîrîrwo mütwe wa Daudi. Nake agîtaha indo nyingî mûno kuuma itüüra rîu inene, ³ na akîrutürüra aikari akuo, akîmahe wîra wa gwatüra mbaü na mîthumeno, na kûruta wîra na harü cia igera na mathanwa. Uguo nîguo Daudi eekire matüüra mothe ma Amoni. Thuutha ücio Daudi na mbütü ciake ciothe cia ita magîcooka Jerusalemu.

Kürüa na Aflisti

⁴ Mahinda macio-rî, gûkîgîa mbaara ya kûrûa na Aflisti kûu Gezeri. Hîndî îyo Sibekai ürîa Mûhushathi akîrâraga Sipai, ûmwe wa njiaro cia Refai, nao Aflisti magîtoorio biü.

⁵ Mbaara-inî ingî makîrûa na Aflisti, nake Elihanani mûrû wa Jairu akîrâraga Lahami mûrû wa nyina na Goliathü, ürîa Mûgiiti, ürîa warî na itimü rîarî na mütî waiganaga ta mütî wa mütumi ngoora.

⁶ Ningî mbaara-inî ingî îria yarüürwo Gathu, kwarî na mündü mûnene mûno, warî na ciara ithathatü o guoko, na ciara ithathatü o kûgürü, ciothe ciarî ciara mîrongo îrî na inya. O nake aarî wa rüciaro rwa Rafa. ⁷ Rîrîa aanyürüririe andü a Isiraeli, Jonathani mûrû wa Shimea, mûrû wa nyina na Daudi, akîmûûraga.

⁸ Acio nîo maarî a rüciaro rwa Rafa wa kûu Gathu, nao makîûragwo nî Daudi na andü ake.

21

Daudi Gûtara Andü a Mbaara

¹ Na rîrî, Shaitani nîookîrîre andü a Isiraeli, na akîarahûra Daudi nîguo atarithie andü a Isiraeli. ² Nî ûndü ücio Daudi akîra Joabu na anene a mbütü cia ita atîrî: “Thîi mûgatara andü a Isiraeli kuuma Birishîba nginya Dani, mûcooke mûndehere ûhoro nîguo menyê ürîa maigana.”

³ Nowe Joabu akîmûcookeria atîrî, “Jehova aroingîhia mbütü ciake cia ita maita igana. Mwathi wakwa mûthamaki, githî othe matîrî watho-inî waku? Nî kîi gîgütüma mwathi wakwa ende gwîka uguo? Nî kîi gîgütüma ahîthithie Isiraeli?”

⁴ No rîrî, mûthamaki agîkararia Joabu; nî ûndü ücio Joabu akiuma hau agîthîi Isiraeli guothe, na agîcooka Jerusalemu. ⁵ Joabu akîmenyithia Daudi mûigana wa andü arîa maangîarüire mbaara ta üü: Isiraeli guothe kwarî na andü 1,100,000 arîa maangîahotire kûhûthîra rûhiü rwa njora, thîini wao haarî na andü 470,000 kuuma Juda.

⁶ No rîrî, Joabu ndaatarire andü a Lawi na a Benjamini, tondü watho ücio wa mûthamaki nîwamûiguithîtie üuru mûno. ⁷ O na ningî watho ücio warî müüru maitho-inî ma Ngai; nî ûndü ücio akîherithia Isiraeli.

⁸ Hîndî îyo Daudi akîra Ngai atîrî, “Nînjîhîtie mûno nî gwîka ûndü üyü. Rîu ndagûthaita ûnjehererie mahîtia, nîi ndungata yaku. Nînjîkite ûndü wa ûrimü mûno.”

⁹ Nake Jehova akîra Gadi ürîa woonagîra Daudi maündü atîrî, ¹⁰ “Thîi ûkeere Daudi üü, ‘Jehova ekuuga atîrî: Ürî na maündü matatü ma gûthuura. Nowe ûthuure ûmwe wamo ürîa ngûkûherithia naguo.’”

¹¹ Nî ûndü ücio Gadi agîthîi kûrî Daudi, akîmwîra atîrî, “Jehova ekuuga üü: ‘Thuura ûndü ûmwe wa maya: ¹² Uthuure mîaka îtatü ya ng’aragu, kana mîeri îtatü ya kûniinon nî thû ciaku igûthingatîte na hiü ciao cia njora, kana mîthenya îtatü ya rûhiü rwa njora rwa Jehova, naguo nî atî kûgîe na mîthenya ya mûthiuro bürüri-inî, rîria mûraika wa Jehova akaaniinana Isiraeli guothe.’ Na rîrî, tua itua ûnjîire ürîa ngûthîi gûcookeria ürîa ûndümîte.”

¹³ Daudi akîra Gadi atîrî, “Rîu nîi ndî na thîina mûno. Nî kaba nîi ngwe moko-inî ma Jehova, tondü tha ciake nî nyingî mûno; no ndûkareke ngwe moko-inî ma andü.”

¹⁴ Nî ûndü ücio Jehova akîrehera Isiraeli mûthiuro, na andü a Isiraeli 70,000 magîkua. ¹⁵ Nake Ngai agîtûma mûraika akanange Jerusalemu. No rîrîa mûraika ekaga uguo-rî, Jehova akîona ûndü ücio na akiigua kîeha nî ûndü wa kinyariirîko kûu, nake akîira

* 20:2 nî ta kilo 34

mũraika ũcio wanangaga andũ atĩrĩ, “Tigĩra hau! Eheria guoko gwaku.” Hĩndĩ ĩyo mũraika ũcio wa Jehova aarũgamĩte kũhũhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũria Mũjebusi.

¹⁶ Nake Daudi akĩrora igũrũ akĩona mũraika wa Jehova arũngĩĩ gatagatĩ ka igũrũ na thĩ acomorete rũhiũ rwa njora, arũnyĩĩtĩte na guoko gwake gũtambũrũkĩrĩro Jerusalemũ. Nake Daudi na athuuri, mehumbĩte nguo cia makũnia, makĩgũa magĩturumithia mothiũ mao thĩ.

¹⁷ Daudi akĩũria Ngai atĩrĩ, “Githĩ ti nĩ ndaathanire atĩ arũi a mbaara matarwo? Nĩ nĩ nĩ njĩhĩtie o na ngeeka ũũru. Andũ aya matariĩ o ta ng’ondũ. Nĩ atĩa mekĩte? Wee Jehova Ngai wakwa, reke guoko gwaku kũnjũkĩrĩre nĩ na nyũmba yakwa, no rĩrĩ, ndũkareke mũthiro ũyũ ũikare na andũ aku.”

¹⁸ Nake mũraika wa Jehova agĩatha Gadi eere Daudi aambate athiĩ agaakĩre Jehova kĩgongona o kũu kũhũhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũria Mũjebusi. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩambata agĩathĩkĩra kiugo kũu Gadi aarĩtie thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova.

²⁰ Hĩndĩ ĩria Arauna aakonyoraga ngano-rĩ, akĩhũgũra akĩona mũraika ũcio; nao ariũ ake ana arĩa maarĩ nake makĩhitha. ²¹ Nake Daudi agĩkũhĩrĩria, na rĩrĩa Arauna aarorire akĩmuona, akĩua kũhũhĩro-inĩ kĩa ngano, akĩnamĩrĩria mĩtwe wake mbere ya Daudi, na agĩturumithia ũthiũ thĩ.

²² Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtĩkĩria njakĩre Jehova kĩgongona haha kũhũhĩro-inĩ gĩkĩ gĩaku kĩa ngano, nĩguo mũthiro ũyũ ũkorete andũ ũthire. Nyenderia o ũria thogora wakĩo ũigana.”

²³ Arauna akĩra Daudi atĩrĩ, “Kĩoe! Reke mũthamaki mwathi wakwa eeke ũndũ ũria ũngĩmũkenia. Na rĩrĩ, nĩngũkũhe ndegwa ici irutwo igongona rĩa njino, ihũũri ici cia ngano itũike ngũ, ngano nayo itũike ya igongona rĩa mũtu. Icio ciothe nĩngũkũhe.”

²⁴ Nowe Mũthamaki Daudi agĩcookeria Arauna atĩrĩ, “Aca, no nginya ndĩhe thogora wakĩo ũria ũigana. Ndingĩrutĩra Jehova kĩndũ gĩaku, kana ndute igongona rĩa njino na kĩndũ kĩria itarutĩre thogora.”

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩrĩha Arauna cekeri magana matandatũ* cia thahabu nĩ ũndũ wa handũ hau. ²⁶ Daudi agĩakĩra Jehova kĩgongona handũ hau, na akĩruta maruta ma njino na maruta ma ũigano. Agĩkaĩra Jehova, nake Jehova akĩmwĩtika na njira ya mwaki uumĩte igũrũ, ũgiakana kĩgongona-inĩ kũu kĩa maruta ma njino.

²⁷ Ningĩ Jehova akĩarĩria mũraika ũcio nake agĩcookia rũhiũ rwake njora. ²⁸ Hĩndĩ ĩyo, rĩrĩa Daudi onire atĩ Ngai nĩamũiguĩte arĩ kũu kũhũhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũcio Mũjebusi-rĩ, akĩrutĩra magongona hau. ²⁹ Hema ya Jehova ĩria nyamũre ĩria Musa aathondekeire werũ-inĩ, na kĩgongona kĩa maruta ma njino, hĩndĩ ĩyo ciarĩ harĩa hatũũgũru o kũu Gibeoni. ³⁰ No rĩrĩ, Daudi ndangĩathiire mbere yakĩo gũtũũria ũhoru harĩ Ngai tondũ nĩetigagĩra rũhiũ rwa njora rwa mũraika ũcio wa Jehova.

22

¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi akiuga atĩrĩ, “Nyũmba ya Jehova Ngai ĩgaakwo haha, o na kĩgongona gĩa kũrutagĩrwo maruta ma njino nĩ Isiraeli.”

Kũhaarĩria Mwako wa Hekarũ

² Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩathana atĩ ageni othe arĩa maatũũraga Isiraeli* ma-cookanĩrĩro, nake agĩthuura kuuma thĩnĩ wao mabundi a mahiga, nĩgeetha ma-haarĩrie na maicũhie mahiga ma gwaka nyũmba ya Ngai. ³ Nake akĩruta igera nyingĩ cia gũthondeka mĩcumarĩ ya mĩrango ya ihingo na ya kũnyĩitithania indo cia nyũmba thĩnĩ, na gĩcango kĩngĩ gĩtangĩthimĩka. ⁴ Ningĩ akĩruta mĩgogo ya mĩtarakwa ĩtangĩtarĩka, nĩgũkorwo andũ a Sidoni na a Turo nĩmareheire Daudi mĩgogo mĩngĩ.

⁵ Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũriũ wakwa Solomoni nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũũgĩ wa kũigana, nayo nyũmba ĩria ĩgwakĩrwo Jehova yagĩrĩrwo nĩgũkorwo ĩrĩ na ũthaka mũnene na ngumo na riiri maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ ciothe. Nĩ ũndũ ũcio nĩ ngũhaarĩria mwako wayo.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhaarĩria maũndũ ma mwako ũcio na njira nene atanakua.

⁶ Ningĩ agĩũta mũriũ Solomoni akĩmwathia aakĩre Jehova Ngai wa Isiraeli nyũmba. ⁷ Daudi akĩra Solomoni ũũ: “Mũrũ wakwa, ndũire nyendaga gwaka nyũmba ĩtanĩtio na rĩitwa rĩa Jehova Ngai wakwa. ⁸ No rĩrĩ, kiugo gĩkĩ kĩa Jehova gĩkĩngĩnyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ‘Wee nũĩtĩte thakame nyingĩ na ũkarũa mbaara nyingĩ. Ndũgwaka nyũmba ĩtanĩtio na rĩitwa riakwa, nĩ ũndũ nũĩtĩthĩtie thakame nyingĩ gũkũ thĩ, maitho-inĩ makwa. ⁹ No nĩũkagĩa na mũriũ ũria ũgaatuĩka mũndũ wa thayũ na wa kũhoorera, na nĩngamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciake mĩena yothē. Rĩitwa riake ageetwo Solomoni, na hĩndĩ ya ũthamaki wake nĩngaahe Isiraeli thayũ na ũhurũko. ¹⁰ ũcio nĩwe

* **21:25** nĩ ta kilo 7 * **22:2** Ageni aya maarĩ njjoro cia andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo mbere ya gũtorio nĩ Aisiraeli.

ûgaaka nyumba itanîtio na Rîitwa riakwa. Agaatuika mûrû wakwa, na nîi nduïke ithe. Ningî ningahaanda gîti kîa ûnene wake kûu Isiraeli nginya tene.’

¹¹ “Na rîrî, mûrû wakwa, Jehova aroikara nawe, na ûrogaacîra na wake nyumba ya Jehova Ngai waku, ta ûria oigire nûgeeka. ¹² Jehova arokûhe ûbaarîrîri na ûmenyo rîria agaakûnengera ûthamaki wa Isiraeli, nîgeetha ûrûmie watho wa Jehova Ngai waku. ¹³ Hindî iyo wee nûkagaacîra, ûngîgatuika wa kûmenyagîrîra kîrîra kîa watho wake wa kûrûmîrîro o na watho ûria Jehova aaheire Musa nî ûndü wa Isiraeli. Gîa na hinya na ûmîrîrie. Ndûgetigîre kana ûkue ngoro.

¹⁴ “Nîndutîte wîra mûnene wa kûhaarîria mwako wa hekarû ya Jehova, ngaigithia taranda 100,000[†] cia thahabu, na taranda 1,000,000[‡] cia betha, na icango nyingî na igera nyingî itangîthimîka, na mbaû na mahiga. Nawe no wongerere ingî. ¹⁵ Ûri na aruti wîra aingî: acûhia a mahiga, na aaki a mahiga, na aaki a mbaû, o hamwe na andü marî na ûûgî wa kûruta wîra o wotho ¹⁶ wa thahabu na wa betha, na wa gîcango na wa igera, na mabundi maingî makîria. Rîu kîambîrîrie wîra, nake Jehova aroikara hamwe nawe.”

¹⁷ Hindî iyo Daudi agîatha atongoria othe a Isiraeli mateithie mûriû Solomoni. ¹⁸ Akîmeera atîrî, “Githî Jehova Ngai wanyu ndarî hamwe na inyuû? Na githî ndamûheete ûhurûko mîena yotho? Nîgûkorwo nîaneanite atûûri a bûrûri ûyû moko-inî makwa, na rîu bûrûri ûri watho-inî wa Jehova na andü ake. ¹⁹ Rîu mwîheaneî ngoro na muoyo mûcarie Jehova Ngai wanyu. Ambîrîriaî gwaka handû-harîa-haamûre ha Jehova Ngai, nîgeetha mûrehe ithandûkû rîa Jehova rîa kîrîkanîro na indo iria nyamûre cia Ngai itoonyio hekarû rîria igwakwo nî ûndü wa Rîitwa rîa Jehova.”

23

Alawii

¹ Na rîrî, rîria Daudi aakûrîre na agîkorwo arî na mîaka mîingî-rî, agîtua mûriû Solomoni mûthamaki wa gûthamakîra Isiraeli.

² Ningî agîcookanîrîria atongoria othe a Isiraeli hamwe na athînjîri-Ngai na Alawii. ³ Alawii arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îtatû kana makîria magîtarwo, nao arûme othe maarî 38,000. ⁴ Daudi akiuga atîrî, “Thîinî wa aya, 24,000 nî marûgamagîrîre wîra wa hekarû ya Jehova, nao 6,000 matuïke anene na atuitiania a ciira. ⁵ Nao andü 4,000 matuïke arangîri a ihingo, nao acio angî 4,000 matuïke a kûgoocaga Jehova marî na inanda cia ûini iria heanite nî ûndü wa wîra ûcio kûmbe.”

⁶ Daudi nîagayanirie Alawii acio ikundi kûringana na ariû a Lawî na nîo Gerishoni, na Kohathu, na Merarî.

Andü a Gerishoni

⁷ Ariû a Gerishoni maarî:

Ladani na Shimei.

⁸ Ariû a Ladani maarî:

Jehieli na nîwe warî mûtongoria wao, na Zethamu, na Joeli; othe maarî atatû.

⁹ Ariû a Shimei maarî:

Shelomothu, na Hazieli, na Harani, othe maarî atatû.

Acio nîo maarî atongoria a nyumba cia Ladani.

¹⁰ Na ariû a Shimei maarî:

Jahathu, na Ziza, na Jeushu, na Beria.

Acio nîo maarî ariû a Shimei; othe maarî ana.

¹¹ Jahathu nîwe warî mûtongoria wao, nake Ziza aarî mûnini wake, no Jeushu na Beria matiarî na ariû aingî; nî ûndü ûcio maatarirwo ta maarî a nyumba îmwe, na makîheo wîra ûmwe.

Andü a Kohathu

¹² Ariû a Kohathu maarî:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli: othe maarî ana.

¹³ Ariû a Amuramu maarî:

Harûni na Musa.

Harûni nîamûrîrwo hamwe na njiaro ciake nginya tene, nîgeetha maamûrage indo iria theru mûno, na marutagîre Jehova magongona, na mamûtungatagîre, na marathimanage thîini wa rîitwa riake nginya tene. ¹⁴ Ariû a Musa, mûndü wa Ngai, maataranîirio na mûhîrîga wa Lawî.

¹⁵ Ariû a Musa maarî: Gerishomu na Eliezeri.

¹⁶ Njiaro cia Gerishomu nî:

Shebueli nĩwe warĩ mũtongoria wao.

¹⁷ Njaro cia Eliezeri nĩ:

Rehabia na nĩwe warĩ mũtongoria wao.

Eliezeri ndaarĩ na ariũ angĩ, no ariũ a Rehabia maarĩ aingĩ mũno.

¹⁸ Ariũ a Iziharu maarĩ:

Shelomithu na nĩwe warĩ mũtongoria wao.

¹⁹ Ariũ a Heberoni maarĩ:

Jeria na nĩwe warĩ mũtongoria wao, na Amaria aarĩ wa keerĩ, na Jahazieli aarĩ wa gatatũ, na Jakameamu aarĩ wa kana.

²⁰ Ariũ a Uzieli maarĩ:

Mika na nĩwe warĩ mũtongoria wao, nake Ishia aarĩ mũnini wake.

Andũ a Merari

²¹ Ariũ a Merari maarĩ:

Mahali na Mushi.

Ariũ a Mahali maarĩ:

Eleazaru na Kishu.

²² Eleazaru aakuire atarĩ na aanake; aarĩ o na airĩtu. Makĩhikio nĩ ariũ a mũrũ wa nyina na ithe wao Kishu.

²³ Ariũ a Mushi maarĩ:

Mahali, na Ederi, na Jeremothu; othe maarĩ atatũ.

²⁴ Acio nĩo maarĩ njaro cia Lawi kũringana na nyũmba ciao: na nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao ta ũria marĩtwa mao maandĩkitwo, na maatarirwo mũndũ o mũndũ, ũguo nĩ kuuga aruti a wĩra arĩa maarĩ na ũkũrũ wa miaka mĩrongo iĩri na makĩria, arĩa maatungataga hekarũ-inĩ ya Jehova. ²⁵ Nĩgũkorwo Daudi nĩoigĩte atĩrĩ, “Kuona atĩ Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaheete andũ ake ũhurũko, na nĩokĩte gũtũũra Jerusalemu nginya tene-rĩ, ²⁶ Alawii matigũcooka kũbatario nĩgũkuuuga hema iĩria nyamũre kana kindũ o nakĩ kĩa iria ihũthagĩrwo cia gũtungata thĩini wayo.” ²⁷ Kũringana na ciugo cia Daudi cia mũthia, Alawii arĩa maarĩ na ũkũrũ wa miaka mĩrongo iĩri kana makĩria nĩmatarirwo.

²⁸ Wĩra wa Alawii warĩ wa gũteithia njaro cia Harũni ũtungata-inĩ wa hekarũ ya Jehova ta ũũ: kũrũgamĩrĩra nja cia hekarũ na tũnyũmba twa ithaku-inĩ, na gũtherithia indo iria nyamũre, na kũruta mawĩra marĩa mangĩ thĩini wa nyũmba ya Ngai. ²⁹ Nĩo maarĩ arũgamĩrĩri a mĩgate iĩria yaigagwo metha-inĩ, na maruta ma mũtu wa ngano, na tũmĩgate tũria tũtarĩ na ndawa ya kũmbia, na wĩra wa gũkanda na kũruga mĩgate, na mawĩra mothe ma gũthima ũingĩ na mũigana wa indo. ³⁰ Ningĩ marũgamage o rũciini gũcookeria Jehova ngaatho na kũmũgoca. Ningĩ magekaga ũguo o hwaĩ-inĩ, ³¹ na rĩria rĩothe maruta na njino mangĩarutĩrwo Jehova, mĩthenya ya Thabatũ, na ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, na ciathĩ iria ingĩ ciathanĩtuo. No nginya matungatage mbere ya Jehova mahinda mothe marĩ mũigana ũria ũtuitwo, ningĩ na njĩra iĩria maathĩtuo marutage nayo.

³² Na nĩ ũndũ ũcio Alawii magĩthĩ na mbere kũruta wĩra ũria mehokeirwo wa Hema-ya-Gũtũnganwo, na wa Handũ-harĩa-Hatheru, matongoretio nĩ ariũ a ithe wao a rũciaro rwa Harũni, nĩ ũndũ wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova.

24

Ikundi Cia Athĩnjĩri-Ngai

¹ Ici nĩcio ciarĩ ikundi cia ariũ a Harũni:

Ariũ a Harũni maarĩ Nadabu, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. ² No rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire ithe wao atakuĩte, na matiarĩ na ciana cia aanake; nĩ ũndũ ũcio Eleazaru na Ithamaru magĩtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai. ³ Zadoku wa rũciaro rwa Eleazaru na Ahimeleku wa rũciaro rwa Ithamaru nĩo maateithĩrĩrie Daudi kũmagayania ikundi, nĩ ũndũ wa mũtaratara wa ũtungata ũria maathuurĩrwo. ⁴ Atongoria arĩa aingĩ moimĩte njaro-inĩ cia Eleazaru gũkĩra arĩa moimĩte njaro-inĩ cia Ithamaru, nao makĩgayanio ta ũũ: kuuma njaro-inĩ cia Eleazaru kwarĩ na atongoria a nyũmba ikũmi na atandatũ, na kuuma njaro-inĩ cia Ithamaru kwarĩ na atongoria a nyũmba anana. ⁵ Maamagayanirie na kihooto na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ, nĩgũkorwo nĩ haarĩ na anene a handũ-harĩa-haamũre, na anene a nyũmba ya Ngai gatagatĩ-inĩ ka njaro icio cia Eleazaru na cia Ithamaru.

⁶ Shemaia mũrũ wa Nethaneli, ũria mwandĩki-marũa Mũlawii, nĩandĩkire marĩtwa mao arĩ mbere ya mũthamaki na anene aya: Zadoku ũria-mũthĩnjĩri-Ngai, na

Ahimeleku mürü wa Abiatharu, na atongoria a nyumba cia athinjiri-Ngai na cia Alawii. Nyumba imwe igathuurwo kuuma küri Eleazaru, na iria ingi igathuurwo kuuma küri Ithamaru.

7 Mütī wa mbere wagūire küri Jehoiaribu,

na wa keerī küri Jedaia,

8 na wa gatatū küri Harimu,

na wa kana küri Seroimu,

9 na wa gatano küri Malikija,

na wa gatandatū küri Mijamini,

10 na wa mūgwanja küri Hakozi,

na wa kanana küri Abija,

11 na wa kenda küri Jeshua,

na wa ikūmi küri Shekania,

12 na wa ikūmi na ūmwe küri Eliashibu,

na wa ikūmi na iiri küri Jakimu,

13 na wa ikūmi na itatū küri Hupa,

na wa ikūmi na ina küri Jeshebeabu,

14 na wa ikūmi na itano küri Biliga,

na wa ikūmi na itandatū küri Imeri,

15 na wa ikūmi na mūgwanja küri Heziri,

na wa ikūmi na inana küri Hapizezu,

16 na wa ikūmi na kenda küri Pethahia,

na wa mirongo iiri küri Jehezekeli,

17 na wa mirongo iiri na ūmwe küri Jakini,

na wa mirongo iiri na igiri küri Gamuli,

18 na wa mirongo iiri na itatū küri Delaia,

na wa mirongo iiri na ina küri Maazia.

19 Ūyū nīguo warī mūtatarata wa ūtungata wao riria maatoonya hekarū ya Jehova, kuringana na watho ūria maatuiriirwo ni ithe wao Harūni, ta ūria Jehova Ngai wa Isiraeli aamwathite.

Alawii arĩa Angĩ

20 Njaro iria ingi cia Lawi ciari:

kuuma küri ariū a Amuramu: ni Shubaeli;

na kuuma küri ariū a Shubaeli: ni Jehedeia.

21 Kuuma küri ariū a Rehabia:

ni Ishia na niwe warī mūtongoria wao.

22 Kuuma küri andū a Iziharu: ni Shelomothu;

na kuuma ariū a Shelomothu: ni Jahathu.

23 Ariū a Hebironi maarī: Jeria na niwe warī mūtongoria wao, Amaria aarī wa keerī, nake Jahaziel aarī wa gatatū, na Jekameamu aarī wa kana.

24 Mürū wa Uzieli: aarī Mika;

kuuma ariū a Mika: ni Shamiru.

25 Mürū wa nyina na Mika: aarī Ishia;

kuuma ariū a Ishia: ni Zekaria.

26 Ariū a Merari: maarī Mahali na Mushi.

Mürū wa Jaazia: aarī Beno.

27 Ariū a Merari:

kuuma küri Jaazia: maarī Beno, na Shohamu, na Zakuri, na Ibiri.

28 kuuma küri Mahali: ni Eleazaru, ūria ūtaarī na aanake.

29 Kuuma küri Kishu: ni mūriū Jerameeli.

30 Nao ariū a Mushi: maarī Mahali, na Ederi, na Jeremothu.

Acio nio maarī Alawii kuringana na nyumba ciao. 31 O nao nimacuukire miti o ta uria ariū a ithe wao a ruciaro rwa Harūni meekire, marī mbere ya Mūthamaki Daudi o na mbere ya Zadoku, na Ahimeleku, na atongoria a nyumba cia athinjiri-Ngai na cia Alawii. Nyumba cia mürū wa nyina ūria mükürü ciekirwo o ta ūria nyumba cia ūria münini mūno ciekirwo.

25

Aini

¹ Daudi arĩ hamwe na anene a mbütũ cia ita nĩamũrire ariũ amwe a Asafu, na Hemani, na Jeduthuni marutage wĩra wa ũrathi makĩhũũraga inanda cia mũgeeto, na cia kĩnũbi, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba. Maya nĩmo marĩtwa ma andũ arĩa maarutaga wĩra ũyũ wa kũina:

² Kuuma kũrĩ ariũ a Asafu:

maarĩ Zakuri, na Jusufu, na Nethania, na Asarela. Ariũ a Asafu maarũgamagĩrĩrwo nĩ Asafu, ũria warathaga ũhoro arũgamĩrĩrwo nĩ mũthamaki.

³ Kuuma kũrĩ ariũ a Jeduthuni:

maarĩ Gedalia, na Zeri, na Jeshai, na Shimei, na Hashabia, na Matithia; othe maarĩ atandatũ, marũgamĩrĩrwo nĩ ithe wao Jeduthuni, ũria warathaga ũhoro, akĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto, agacookagĩria Jehova ngaatho na akamũgocaga.

⁴ Kuuma kũrĩ ariũ a Hemani:

maarĩ Bukia, na Matania, na Uzieli, na Shubaeli, na Jerimothu, na Hanania, na Hanani, na Eliatha, na Gidaliti, na Romamuti-Ezeri, na Joshibekasha, na Malothi, na Hothiru, na Mahaziothu. ⁵ Acio othe maarĩ ariũ a Hemani ũria wonagĩra mũthamaki maündũ. Maaheanĩtwo kũrĩ we kũringana na ciĩranĩro cia Ngai nĩguo mamũtũũgagĩrie. Ngai aaheete Hemani ariũ ikũmi na ana, na airĩtu atatũ.

⁶ Andũ aya othe maarũgamagĩrĩrwo nĩ maithe mao nĩguo mainage thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia kĩnũbi, na inanda cia mũgeeto, nĩ undũ wa ũtungata wa nyũmba ya Ngai. Asafu, na Jeduthuni, na Hemani nao maarũgamagĩrĩrwo nĩ mũthamaki. ⁷ Hamwe na andũ a nyũmba ciao, arĩa othe maarũtĩtwo na makagia na ũũgi wa kũnĩra Jehova, othe maarĩ andũ 288. ⁸ Andũ ethĩ na akũrũ undũ ũmwe, na arutani o na arutwo, nĩmacuukire mĩtĩ nĩguo magairwo mawĩra mao.

⁹ Mũtĩ wa mbere, ũria warĩ wa Asafu, wagwĩrĩre Jusufu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

wa keerĩ wagwĩrĩre Gedalia, we na andũ a nyũmba yao, na ariũ ao, maarĩ andũ 12;

¹⁰ wa gatatũ wagũrĩre Zakuri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹¹ wa kana wagũrĩre Iziri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹² wa gatano wagũrĩre Nethania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹³ wa gatandatũ wagũrĩre Bukia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁴ wa mũgwanja wagũrĩre Jesarela, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁵ wa kanana wagũrĩre Jeshai, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁶ wa kenda wagũrĩre Matania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁷ wa ikũmi wagũrĩre Shemei, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁸ wa ikũmi na ũmwe wagũrĩre Azareli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁹ wa ikũmi na ũrĩ wagũrĩre Hashabia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²⁰ wa ikũmi na ĩtatũ wagũrĩre Shubaeli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²¹ wa ikũmi na ĩna wagũrĩre Matithia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²² wa ikũmi na ĩtano wagũrĩre Jerimothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²³ wa ikũmi na ĩtandatũ wagũrĩre Hanania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²⁴ wa ikũmi na mũgwanja wagũrĩre Joshibekasha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²⁵ wa ikũmi na ĩnana wagũrĩre Hanani, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

- ²⁶ wa ikũmi na kenda wagũĩrĩire Malothi, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ²⁷ wa mĩrongo ĩĩrĩ wagũĩrĩire Eliatha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ²⁸ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe wagũĩrĩire Hothiru, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ²⁹ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ wagũĩrĩire Gidaliti, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ³⁰ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ wagũĩrĩire Mahaziothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ³¹ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩna wagũĩrĩire Romamuti-Ezeri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12.

26

Arangĩri a Ihingo

¹ Ikundi cia arangĩri a ihingo:

kuuma kũrĩ andũ a Kora maarĩ: Meshelemia mũrũ wa Kore, ũmwe wa ariũ a Asafu.

² Ariũ a Meshelemia maarĩ:

Zekaria, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
na Jediaeli aarĩ wa keerĩ,
na Zebadia aarĩ wa gatatũ,
na Jathinieli aarĩ wa kana,
³ na Elamu aarĩ wa gatano,
na Jehohanani aarĩ wa gatandatũ,
na Eliehoenai aarĩ wa mũgwanja.

⁴ Ariũ a Obedi-Edomu maarĩ:

Shemaia, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
na Jehozabadu aarĩ wa keerĩ,
na Joa aarĩ wa gatatũ,
na Sakaru aarĩ wa kana,
na Nethaneli aarĩ wa gatano,
⁵ na Amieli aarĩ wa gatandatũ,
na Isakaru aarĩ wa mũgwanja,
na Peulethai aarĩ wa kanana,
nĩgũkorwo Ngai nĩarathimĩte Obedi-Edomu.

⁶ Mũriũ Shemaia o nake aarĩ na ariũ ake, arĩa maarĩ atongoria thĩnĩ wa nyũmba ya ithe wao, tondũ maarĩ andũ ehoti. ⁷ Ariũ a Shemaia maarĩ: Othini, na Refaeli, na Obedi, na Elizabadu, nao andũ a nyũmba yao, Elihu, na Semakia, maarĩ andũ ehoti.

⁸ Acio othe maarĩ, nake Tabalia aarĩ wa gatatũ, na Zekaria aarĩ wa kana. Ariũ a Hosa yao maarĩ andũ ehoti, na maarĩ na hinya wa kũruta wĩra. Njiaro cia Obedi-Edomu othe maarĩ andũ 62.

⁹ Meshelemia nĩ aarĩ na ariũ ake na andũ a nyũmba yao, arĩa maarĩ andũ ehoti, othe maarĩ andũ 18.

¹⁰ Ariũ a Hosa ũrĩa Mũmerari maarĩ: Shimuri na nĩwe warĩ mũtongoria wao (o na gũtuũka tiwe warĩ irigithathi, ithe nĩamũthuurĩte atuĩke mũtongoria wao), ¹¹ Hilikia aarĩ wa keerĩ, nake Tabalia aarĩ wa gatatũ, na Zekaria aarĩ wa kana. Ariũ a Hosa na andũ a nyũmba yao othe maarĩ andũ 13.

¹² Ikundi icio cia arangĩri a ihingo ciĩtanĩtio na anene ao, ciarĩ na mawĩra ma gũtungata thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova o ta andũ arĩa angĩ a nyũmba yao. ¹³ Andũ ethĩ na andũ akũrũ o ũndũ ũmwe nĩmacuukĩre o kĩhingo mĩtĩ kũringana na nyũmba ciao.

¹⁴ Mũtĩ wa Kĩhingo kĩa Irathĩro wagwĩrĩire Shelemia. Ningĩ magĩcuuka mĩtĩ nĩ ũndũ wa mũriũ Zekaria, ũrĩa warĩ mũheani kĩrĩra mũũgĩ, nake akĩgwĩrwo nĩ mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gathigathini. ¹⁵ Mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gũthini wagwĩrĩire Obedi-Edomu, naguo mũtĩ wa nyũmba-ya-kũigwo-indo ũkĩgwĩra ariũ ake. ¹⁶ Mĩtĩ ya Kĩhingo gĩa Ithũiro, na Kĩhingo gĩa Shalekethu mwena wa njĩra ya rũgongo, yagwĩrĩire Shupimu na Hosa.

Arangĩri maaikaraga metanĩĩre. ¹⁷ O mũthenya gwakoragwo na Alawii atandatũ mwena wa irathĩro, na Alawii ana mwena wa gathigathini, na Alawii ana mwena wa gũthini, na Alawii eerĩ mahinda mothe nyũmba-inĩ ya kũigwo-indo. ¹⁸ Nayo nja ya mwena wa ithũĩro, Alawii ana maikaraga njĩra-inĩ, na Alawii eerĩ maikaraga kũu nja.

¹⁹ Icio nĩcio ciarĩ ikundi cia arangĩri a ihingo arĩa maarĩ a njiaro cia Kora na Merari.

Aigi Kĩgũna, na Anene arĩa Angĩ

²⁰ Alawii arĩa angĩ nĩ maarũgamagĩrĩra igĩna cia nyũmba ya Ngai na igĩna cia indo iria nyamũre.

²¹ Njiaro cia Ladani, arĩa maarĩ Agerishoni na ũndũ wa Ladani, na maarĩ atongoria a nyũmba cia Ladani ũcio Mũgerishoni, maarĩ: Jehieli, ²² na ariũ a Jehieli, na Zethamu, na mũrũ wa nyina Joeli. Acio nĩ maarũgamagĩrĩra igĩna cia hekarũ ya Jehova.

²³ Kuuma kũrĩ andũ a Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli maarĩ:

²⁴ Shubaeli wa rũciaro rwa Gerishomu mũrũ wa Musa, na nĩwe warĩ mũnene wa kũrũgamĩrĩra igĩna. ²⁵ Andũ a nyũmba yao kuuma kũrĩ Eliezeri: maarĩ mũriũ Rehabia, na Jeshia aarĩ mũriũ wa Rehabia, na Joramũ aarĩ mũriũ wa Jeshia, na Zikiri aarĩ mũriũ wa Joramũ, na Shelomithu aarĩ mũriũ wa Zikiri. ²⁶ Shelomithu na andũ a nyũmba yao nĩ maarũgamagĩrĩra igĩna ciothe cia indo iria ciarĩ nyamũre nĩ Mũthamaki Daudi, na indo iria ciarĩ nyamũre nĩ atongoria a nyũmba arĩa maarĩ anene a ikundi cia ngiri ngiri na ikundi cia igana igana, na ikaamũrwo nĩ anene arĩa angĩ a mbũtũ cia ita. ²⁷ Indo imwe cia iria ciatahĩtwo mbaara-inĩ maaciamũriire wĩra wa gũcookereria hekarũ ya Jehova. ²⁸ Na rĩrĩ, indo ciothe iria ciaamũrĩtwo nĩ Samũeli ũrĩa muoni-maündũ, na ikaamũrwo nĩ Saũlũ mũrũ wa Kishu, na Abineri mũrũ wa Neri, na Joabu mũrũ wa Zeruia, na indo iria ingĩ ciothe ciaamũrĩtwo-rĩ, ciamenyagĩrĩtwo nĩ Shelomithu na andũ a nyũmba yao.

²⁹ Kuuma kũrĩ andũ a Iziharu: Kenania na ariũ ake nĩmaheirwo mawĩra na kũu nja ya hekarũ matuĩke anene na aciirithania a Isiraeli.

³⁰ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi: maarĩ Hashabia na andũ a nyũmba yao, andũ ehoti 1,700; nĩ maarũgamĩrĩre wĩra wa Jehova wotho kũu Isiraeli mwena wa ithũĩro wa Jorodani, o na wĩra wa gũtungatĩra mũthamaki. ³¹ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi, Jeria nĩwe warĩ mũnene wao kũringana na maandĩko ma njarwa cia nyũmba ciao. Mwaka wa mĩrongo ĩna wa ũthamaki wa Daudi nĩ gwatuĩrĩa maandĩko-inĩ, na gũkĩoneka thĩnĩ wao andũ ehoti o kũu Jazeri wa Gileadi. ³² Jeria aarĩ na andũ a nyũmba yao 2,700 arĩa maarĩ ehoti na maarĩ atongoria a nyũmba, nake Mũthamaki Daudi akĩmatua arũgamĩrĩri a andũ a Rubeni, na a andũ a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase maündũ-inĩ mothe marĩa maakonainie na Ngai, o na marĩa maakonainie na ũhoro wa mũthamaki.

27

Ikundi cia Mbũtũ cia Ita

¹ Ūyũ nĩguo mũtaratara wa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ atongoria a nyũmba, na anene a ikundi cia o ngiri ngiri na ikundi cia o igana igana, na anene ao, arĩa maatungatagĩra mũthamaki maündũ-inĩ mothe makonĩ ikundi cia mbũtũ cia ita iria ciakoragwo wĩra-inĩ mweri o mweri, mwaka mothe. O gĩkundi kiarĩ kĩa andũ 24,000.

² Mũrũgamĩrĩri wa gĩkundi kĩa mbere kĩa mweri wa mbere aarĩ Jashobeamu mũrũ wa Zabidieli. Gĩkundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000. ³ Nake aarĩ wa rũciaro rwa Perezũ, na nĩwe warĩ mũnene wa anene othe a mbũtũ cia ita mweri wa mbere.

⁴ Mũrũgamĩrĩri wa gĩkundi kĩa mweri wa keerĩ aarĩ Dodai ũrĩa Mũahohi; mũtongoria wa gĩkundi gĩake aarĩ Mikilothu. Gĩkundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000.

⁵ Mũnene wa mbũtũ cia ita wa gatatũ, wa mweri wa ĩtatũ aarĩ Benaia mũrũ wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe warĩ mũnene, na gĩkundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000. ⁶ Benaia ũcio nĩwe warĩ njamba mũno gatagatĩ-inĩ ka arĩa Mĩrongo ĩtatũ na nĩwe warĩ mũnene wao. Gĩkundi gĩake kiarũgamagĩrĩtwo nĩ mũriũ Amizabadi.

⁷ Mũnene wa kana, wa mweri wa ĩna, aarĩ Asaheli mũrũ wa nyina na Joabu; mũriũ Zebadia nĩwe wacookire ithenya rĩake. Gĩkundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000.

⁸ Mũnene wa gatano mweri wa ĩtano, aarĩ Shamuhuthu ũrĩa Mũizirahi. Gĩkundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000.

⁹ Mũnene wa gatandatũ wa mweri wa ĩtandatũ, aarĩ Ira mũrũ wa Ikeshu ũrĩa Mũtekoa. Gĩkundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000.

- 10 Múnene wa mûgwanja wa mweri wa mûgwanja, aarî Helezu úrîa Mûpeloni, wa rúciaro rwa Efraimu. Gíkundi gîake kíarî na andû 24,000.
- 11 Múnene wa kanana, wa mweri wa ínana, aarî Sibekai úrîa Mûhushathi wa rúciaro rwa Azerahi. Gíkundi gîake kíarî na andû 24,000.
- 12 Múnene wa kenda wa mweri wa kenda aarî Abiezeri úrîa Mûanathothu wa rúciaro rwa Abenjamini. Gíkundi gîake kíarî na andû 24,000.
- 13 Múnene wa ikûmi, wa mweri wa ikûmi, aarî Maharai úrîa Mûnetofathi wa rúciaro rwa Azerahi. Gíkundi gîake kíarî na andû 24,000.
- 14 Múnene wa ikûmi na úmwe, wa mweri wa ikûmi na úmwe, aarî Benaia úrîa Mûpirathoni wa rúciaro rwa Aefiraimu. Gíkundi gîake kíarî na andû 24,000.
- 15 Múnene wa ikûmi na eerî, mweri wa ikûmi na írî, aarî Helidai úrîa Mûnetofathi, wa kuuma nyûmba ya Othinieli. Gíkundi gîake kíarî na andû 24,000.

Anene a Mîhîrîga

- 16 Anene arîa maathaga mîhîrîga ya Isiraeli maarî aya:

múnene wa mûhîrîga wa Rubeni aarî Eliezeri mûrû wa Zikiri;
 múnene wa mûhîrîga wa Simeoni aarî Shefatia mûrû wa Maaka;
 17 múnene wa mûhîrîga wa Lawi aarî Hashabia mûrû wa Kemueli;
 múnene wa mûhîrîga wa Harûni aarî Zadoku;
 18 múnene wa mûhîrîga wa Juda aarî Elihu mûrû wa ithe na Daudi;
 múnene wa mûhîrîga wa Isakaru aarî Omuri mûrû wa Mikaeli;
 19 múnene wa mûhîrîga wa Zebuluni aarî Ishimaia mûrû wa Obadia;
 múnene wa mûhîrîga wa Nafitali aarî Jeremothu mûrû wa Azirieli;
 20 múnene wa mûhîrîga wa Aefiraimu aarî Hoshea mûrû wa Azazia;
 múnene wa nuthu ímwe ya mûhîrîga wa Manase aarî Joeli mûrû wa Pedaia;
 21 múnene wa nuthu írîa ingî ya mûhîrîga wa Manase kûu Gileadi aarî Ido mûrû wa Zekaria;
 múnene wa mûhîrîga wa Benjamini aarî Jaasieli mûrû wa Abineri;
 22 múnene wa mûhîrîga wa Dani aarî Azareli mûrû wa Jerohamu;
 Acio nîo maarî anene arîa maathaga mîhîrîga ya Isiraeli.

23 Daudi ndaatarire andû a mîaka mîrongo írî na arîa mataakinyítie, tondû Jehova nîeranîre atí nîakaingîhia Isiraeli matuíke o ta njata cia matu-inî. 24 Joabu mûrû wa Zeruia nîambîrîrie gûtara andû, no ndaarîkirie. Mang'úrî nîmakinyîre Isiraeli nî úndû wa itarana rû. Naguo mûigana wa itarana rû ndwandikirwo íbuku-inî rîa maündü ma Mûthamaki Daudi.

Arori a Maündü ma Mûthamaki

25 Azimavethu mûrû wa Adieli nîwe warûgamagîrîra nyûmba iria ciaigawo indo cia úthamaki.

Jonathani mûrû wa Uzia nîwe warûgamagîrîra nyûmba cia kûigwo indo kûu ng'ongo-inî, na matûúra-inî, na tûtûúra-inî, o na mîthiringo írîa mîraihu na igûrû ya arangîri.

26 Eziri mûrû wa Kelubu nîwe warûgamagîrîra andû arîa maarutaga wîra wa kûrîma mîgûnda.

27 Shimei úrîa Mûramathi nîwe warûgamagîrîra mîgûnda ya mîthabibû.

Zabadi úrîa Mûshifimi nîwe warûgamagîrîra maciaro ma mîthabibû matanekîrwo mîtûngi-inî.

28 Baali-Hanani úrîa Mûgederi nîwe warûgamagîrîra mîti ya mîtamaiyû na ya mîborothandi magûrû-inî ma írîma cia mwena wa irathîro.

Joashu nîwe warûgamagîrîra kûrîa kwaigagwo maguta ma mîtamaiyû.

29 Shitirai úrîa Mûsharoni nîwe warûgamagîrîra ndûuru cia ng'ombe iria ciarîithagio Sharoni.

Shafati mûrû wa Adilai nîwe warûgamagîrîra ndûuru cia ng'ombe iria ciarî cianda-inî.

30 Obili úrîa Mûishumaeli nîwe warûgamagîrîra ngamûra.

Jehedeia úrîa Mûmeronothu nîwe warûgamagîrîra ndigiri.

31 Jazizi úrîa Mûhagari nîwe warûgamagîrîra ndûuru cia mbûri.

Acio othe nîo maarî anene arîa marûgamagîrîra indo ciothe cia Mûthamaki Daudi.

32 Jonathani mamawe wa Daudi aarî mûheani kîrîra, mündü mûmenyi maündü na mwandîki-marûa. Nake Jehieli mûrû wa Hakimoni nîwe wamenyagîrîra ariû a mûthamaki.

³³ Ahithofeli nîwe waheaga mûthamaki kîrîra.

Nake Hushai ûria Mûariki aarî mûrata wa mûthamaki. ³⁴ Jehoiada mûrû wa Benaia na Abiatharu nîo maacookire ithenya rîa Ahithofeli.

Joabu nîwe warî mûnene wa mbûtû cia ita cia mûthamaki.

28

Daudi Kûhaarîra Mwako wa Hekarû

¹ Daudi nîatûmanîre anene othe a Isiraeli moongane Jerusalemu, nao nîo: anene arîa maarûgamîrîre mîhîrîga, na anene a ikundi iria ciatungatagîra mûthamaki, na anene a ikundi cia o ngiri ngiri na anene a ikundi cia o igana igana, na anene arîa maarûgamîrîre indo ciothe na mahiû ma mûthamaki na ma ariû ake o na anene a nyûmba ya ûthamaki, na andû arîa maarî njamba, na andû othe arîa maarî ûrûme wa kûrûa mbaara.

² Mûthamaki Daudi nîarûgamire akîmeera atîrî: “Ta thikîrîriai, inyuî ariû a baba na andû akwa. Nîndatuîte na ngoro yakwa gwaka nyûmba ituîke handû ha kûhurûkio ithandûkû rîa kîrîkanîro kîa Jehova, arî ho gaturwa ka makînya ma Ngai witû, na ngûlhaarîra kûmiaka. ³ No Ngai akînjîra atîrî, ‘Wee ndûgwaka nyûmba itanîtio na Rîitwa rîakwa, tondû wee ûrî mündû wa mbaara na nîûtîte thakame.’

⁴ “No Jehova, Ngai wa Isiraeli, niathuurire kuuma kûrî nyûmba iitû yothe ndûike mûthamaki wa Isiraeli ngînya tene. Niathuurire Juda atuîke mûtongoria, na kuuma nyûmba ya Juda agîthuura nyûmba ya baba, na kuuma kûrî ariû a baba akîona kwagîrîre aandue nîi mûthamaki wa Isiraeli yothe. ⁵ Harî ariû akwa othe, tondû Jehova nîaheete ariû aingî-rî, niathuurite mûriû wakwa Solomoni alakarîre gîti kîa ûthamaki wa Jehova, athamakîre Isiraeli. ⁶ Aanjîrîre atîrî: ‘Mûriû waku Solomoni nîwe ûgaaka nyûmba yakwa na nja ciakwa, nîgûkorwo nîndîmûthuurite atuîke mûriû wakwa na nîi ndûike ithe. ⁷ Nîngahaanda ûthamaki wake ngînya tene angîtûura arûmîtie maathani na mawatho makwa ta ûria kûrekwo ihinda rîrî.’

⁸ “Nî ûndû ûcio, rîu ndamwatha o haha maitho-inî ma andû a Isiraeli othe na kîungano gîki kîa Jehova, o nake Ngai witû akîguaga: Mûmenyerere, na mûrûmagîrîre maathani mothe ma Jehova Ngai wanyu, nîgeetha mwîgwatîre bûrûri ûyû mwega, na mûkaûtîgîra njiaro cianyu ituîke igai rîao ngînya tene.

⁹ “Nawe mûrû wakwa Solomoni-rî, tûura ûmenyete Ngai wa thoguo, na ûmûtungatagîre wirutîre na ngoro yaku yothe na kwiyendera, nîgûkorwo Jehova atuîragia ngoro o yothe, na akamenya gîtûmi o gîothe kîa meciiria ma cio. Ûngîmûrongooria no ûmuone; no ûngîmûtirika, agaakûrega ngînya tene. ¹⁰ Gîicîirie rîu, nîgûkorwo Jehova nîwe athuurite wa gwaka hekarû îrî handû hatheru. Gîa na hînya na ûrute wîra ûcio.”

¹¹ Hîndî îyo Daudi akînengera mûriû Solomoni mîcoro ya mwako wa gîthaku kîa hekarû, na nyûmba ciayo, na nyûmba cia kûigwo indo, na tûnyûmba twayo twa igûrû, na tûnyûmba twa thîinî, na handû ha kûhorohero mehia. ¹² Akîmûnengera mîcoro ya miako yothe rîa Roho eekîrîte meciiria-inî make ikonîi nja cia hekarû ya Jehova, na ya tûnyûmba tuothe tûrîa twamîthîurûrûkîirie na tûnyûmba twa kûigwo igîina cia hekarû ya Ngai, na gwa kûigwo igîina cia indo iria nyamûre. ¹³ Nîngî akîmûtaarîra wîra wa ikundi cia athînjîri-Ngai, na wa Alawii, na wîra wothe wa ûtungata thîinî wa hekarû ya Jehova, o na wa indo ciothe cia kûhûthagîrwo ûtungata-inî wayo. ¹⁴ Nake akîheana mûigana wa ûritû wa thahabu ya gûthondeka indo ciothe cia thahabu cia kûhûthagîrwo ûtungata-inî wa mîthemba o mîthemba, na ûritû wa betha ya gûthondeka indo ciothe cia betha cia kûhûthagîrwo ûtungata-inî wa mîthemba o mîthemba, ta ûû: ¹⁵ ûritû wa thahabu ya gûthondeka mîti ya thahabu ya kûigîrîrwo matawa na matawa mayo, na ûritû wa o mûti na matawa maguo; na ûritû wa betha ya gûthondeka o mûti wa betha wa kûigîrîra tawa na matawa maguo, kûringana na ûria mûti wa kûigîrîra matawa wahûthagîrwo: ¹⁶ ûritû wa thahabu ya gûthondeka metha ya kûigîrîra migate îria mîamûre; na ûritû wa betha ya gûthondeka metha cia betha; ¹⁷ na ûritû wa thahabu therie ya gûthondeka hûuma, na mbakûri cia kûminjaminjîria, na nyûngû, ûritû wa thahabu ya gûthondeka o thaani ya thahabu; na ûritû wa betha ya gûthondeka o thaani ya betha; ¹⁸ na ûritû wa thahabu therie ya gûthondeka kîgongona gîa gûcinîrwo ûumbaba. O na nîngî akîmûnengera mîcoro wa ngaari ya ita, ûguo nî kuuga ya makerubi ma thahabu marîa maatambûrûkîtie mathagu makahumbîra ithandûkû rîa kîrîkanîro kîa Jehova.

¹⁹ Daudi akiuga atîrî, “Maündû maya mothe ndîmandîkîte ûria ndatongoririo nî guoko kwa Jehova kûrî igûrû rîakwa, na akîlîhe ûmenyo wa maündû mothe ma mîcoro ûyû.”

²⁰ Ningĩ Daudi akĩra mũriũ Solomoni atĩrĩ, “Gĩa na hinya na wĩyũmĩrĩrie, na ũrute wĩra ũcio. Ndũgetigĩre na ndũgakue ngoro, tondũ Jehova Ngai, o we Ngai wakwa, arĩ hamwe nawe. Ndagagũtiganĩria kana agũtirike nginya rĩrĩa wĩra wothe ũria ũkaarutwo nĩ ũndũ wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgaathira. ²¹ Ikundi cia athĩnjĩri-Ngai na Alawii, nĩcihaarĩrie nĩ ũndũ wa wĩra wothe wa hekarũ ya Ngai, na mũndũ o wothe ũrĩ na wendo na nĩo wĩra wa ũbundi o wothe nĩagagũteithia wĩra-inĩ ũyũ. Anene na andũ othe nĩmarĩathĩkagĩra wathani waku wothe.”

29

Theo cia Gwaka Hekarũ

¹ Ningĩ Mũthamaki Daudi akĩra kũngano kũ gĩothe atĩrĩ: “Mũriũ wakwa Solomoni, ũria Ngai athuurĩte, nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũmenyo wa kũigana. Wira ũyũ nĩ mũnene, tondũ nyũmba ĩno ĩhaana ta ya ũthamaki ti ya mũndũ no nĩ ya Jehova Ngai. ² Ninjigithĩtie indo na ũhoti wakwa wothe nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wakwa, ngaiga thahabu nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia thahabu, na betha nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia betha, na gĩcango nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia gĩcango, na kĩgera nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia kĩgera, na mbaũ nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia mbaũ, o na tũhiga tũrĩa twĩtagwo onigithi tũrĩa tũtheecagĩrĩwo indo-inĩ, na tũhiga tũrĩa tũhenagia twa kũgemia nyũmba, na tũhiga twa rangi wa mũthemba mũingĩ, na tũhiga twa goru wa mũthemba mũingĩ, na mahiga ma nyaigĩ ma mũthemba ũria mwega, indo ĩcio ciothe ngaigithia irĩ nyingĩ mũno. ³ Makĩria ma ũguo, harĩ kwĩrutĩra gwakwa igĩrũ rĩa hekarũ ya Ngai wakwa ningũheana kĩgĩna gĩakwa mwene gĩa thahabu na betha nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wakwa, na ĩcio ngũciheana nyongerere kĩrĩa kĩngĩ njigithĩtie nĩ ũndũ wa hekarũ ĩno theru: ⁴ ngũheana taranda ngiri ithatũ* cia thahabu, o thahabu ĩria ya Ofiri, na taranda ngiri mũgwanja† cia betha ĩria therie nĩ ũndũ wa kũgemia thingo cia nyũmba, ⁵ o na nĩ ũndũ wa wĩra wa thahabu na indo cia wĩra wa betha ũria wothe ũkaarutwo nĩ mabundi. Na rĩrĩ, nũũ ũkwĩamũrĩra Jehova ũmũthĩ na kwĩyendera?”

⁶ Hindĩ ĩyo atongoria a nyũmba, na anene a mũhĩrĩga ya Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri ngiri na anene a ikundi cia igana igana na anene arĩa maarũgamagĩrĩra wĩra wa mũthamaki makĩheana indo na kwĩyendera. ⁷ Nĩ ũndũ wa wĩra wa hekarũ ya Ngai nĩmaheanire taranda ngiri ithano,‡ na dariki ngiri ikũmi§ cia thahabu, na taranda ngiri ikũmi* cia betha, na taranda ngiri ikũmi na inyanya† cia gĩcango, na taranda ngiri igana rĩmwe‡ cia kĩgera. ⁸ Mũndũ o wothe warĩ na tũhiga twa goru nĩatũheanire thĩnĩ wa kĩgĩna kĩa hekarũ ya Jehova kĩrĩa kĩamenyagĩrĩwo nĩ Jehieli ũria Mũgerishoni. ⁹ Andũ nĩmakenirio nĩ ũrĩa atongoria ao maamũkĩre ũhoru ũcio na kwĩyendera, tondũ nĩmarutĩre Jehova indo na ngoro yao yothe matekũringĩrĩrio. Mũthamaki Daudi o nake nĩakenire mũno.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁰ Daudi nĩagoocire Jehova arĩ mbere ya kũngano kũ gĩothe, akiuga atĩrĩ, “Ūrogoocwo wee, o Wee Jehova,

Ngai wa ithe witũ Isiraeli,
kuuma tene nginya tene.

¹¹ Wee Jehova-rĩ, ũnene, na hinya,
na riiri, na wathani, na ũkengi nĩ ciaku,
nĩgũkorwo kĩndũ o gĩothe kĩrĩ igĩrũ na thĩ nĩ gĩaku.

Wee Jehova, ũthamaki nĩ waku;
nĩtũtũgĩrĩtio, ũkanenehio gũkĩra indo ciothe.

¹² Ūtonga na gĩtĩio ciumaga kũrĩ we;
Wee nĩwe wathaga indo ciothe.

Hinya na ũhoti wa gũtũgĩria
o na kũhe andũ othe hinya irĩ moko-inĩ maku.

¹³ Na rĩrĩ, Ngai witũ, nĩtũgũgũcookeria ngaatho,
na tũkagooca rĩtwa rĩaku rĩrĩ riiri.

¹⁴ “No nĩ ngĩrĩ ũ, nao andũ akwa-rĩ, makĩrĩ a, atĩ no tũhote kũheana na ũtaana ta ũyũ? Indo ciothe ciumaga kũrĩ we, na kĩrĩa twakũhe no kĩrĩa kiumĩte moko-inĩ maku.

¹⁵ Ithũ tũrĩ ageni na agendi maitho-inĩ maku, o ta ũrĩa maithe maitũ ma tene othe maatarĩ. Matukũ maitũ gũkũ thĩ matariĩ o ta kũruru, na gũtirĩ mwĩhoko wa gũtũura.

* 29:4 nĩ ta tani 100 † 29:4 nĩ ta tani 240 ‡ 29:7 nĩ ta tani 170 § 29:7 nĩ ta kilo 84 * 29:7 nĩ ta tani 345
† 29:7 nĩ ta tani 620 ‡ 29:7 nĩ ta tani 3,450

¹⁶ Wee Jehova Ngai witü, üngi wa indo ici twaruta cia gügwakira hekarü ni ündü wa Rütwa riaku Itheru ciuimte guoko-ini gwaku, na ciothe no ciaku. ¹⁷ Ni nijnjüü atí Wee Ngai wakwa nítuüragia ngoro, na níukenagio ni úrüngírü wa ngoro. Indo ici ciothe ndícheanite na kwiyendera na wíhokeku. Na rü ndi na gikeno ni ündü wa kwionera úria andü aya aku marí haha makürütüire indo na wendo. ¹⁸ Wee Jehova, Ngai wa maithe maitü Iburahímu, na Isaaka na Isiraeli, túria wendo üyü úri ngoro-ini cia andü aku nginya tene na ütúme matüüre magwathíkagíra. ¹⁹ Na úhotithie múriü wakwa Solomoni kwírütüira na ngoro yake yothe, kúmenyagírü maathani maku, na maündü maría wee wendaga o na kíria gíaku kía watho wa kúrümírüwo, na ekage maündü mothe níguo aake mwako wa nyumba íno íhaana ta nyumba ya úthamaki, úria ní njigithüirie indo ciayo.”

²⁰ Ningi Daudi akúra kíungano gíothe afíri, “Goocai Jehova Ngai wanyu.” Ni ündü úcio andü othe makígooce Jehova Ngai wa maithe mao; makínamírüira, na makígüithia thí mbere ya Jehova na mbere ya múthamaki.

Solomoni Kwamükírwö ta Múthamaki

²¹ Múthenya üyü üngi makírütüira Jehova magongona na makímürütüira maruta ma njino, ta üü: ndegwa ngiri ímwe, na ndürúme ngiri ímwe na tútürúme ngiri ímwe, o hamwe na maruta mao ma indo cia kúnyuuo na magongona mangí maingí ni ündü wa andü a Isiraeli othe. ²² Makírüira na makínyua marí na gikeno kínene múthenya úcio marí hau mbere ya Jehova.

Ningi makíamükíra Solomoni múrü wa Daudi arí múthamaki híndi ya keerí, na makímúitírüira maguta mbere ya Jehova atuíke wa kúmathamakíra, nake Zadoku atuíke múthínjiri-Ngai. ²³ Ni ündü úcio Solomoni agúkarüira gíti gía úthamaki kía Jehova, na agítuíka múthamaki ithenya ría ithe Daudi. Nake akígaaçira na agíathíkírwö Isiraeli guothe. ²⁴ Anene othe, na andü aría maarí njamba, hamwe na ariü a Múthamaki Daudi othe magítíkíra Múthamaki Solomoni amaathage.

²⁵ Jehova agítüügírüira Solomoni múno maitho-ini ma andü a Isiraeli othe, na akímühe úthamaki úri na riiri útaahetwo múthamaki üngi wa Isiraeli mbere íyo.

Gíkuü kía Daudi

²⁶ Daudi múrü wa Jesii arí múthamaki wa Isiraeli guothe. ²⁷ Aathamakíre Isiraeli míaka mírongo ína, míaka múgwanja yayo agíthamaka arí Heberoni, nayo míaka mírongo ítatü na ítatü agíthamaka arí Jerusalemu. ²⁸ Aakuire arí múkürü múno, aríkítie gúkenera gütüúra gwake matukü maingí, na arí mútongu, na agatüio. Múriü Solomoni níwe wathamakire ithenya ríake.

²⁹ Naho ha maündü maría makonü wathani wa Múthamaki Daudi kuuma kíambírüira nginya múthia, nímandíkítwo thüini wa maandíko ma Samüeli úria warí muoni-maündü, na maandíko-ini ma Nathani úria múnabii na maandíko-ini ma Gadi úria muoni-maündü, ³⁰ hamwe na maündü mothe maría maakonü úthamaki wake na úhoti úria arí nago, na úria maündü maría maamüthiürürüküirie maatarü na ma Isiraeli na mothamaki ma mabürüri maría mangí mothe.

IBUKU RĨA KEERĨ RĨA MAÜNDŪ MA MATUKŪ MA TENE

Solomoni Kũhooya Aheo Ūũgĩ

¹ Solomoni, mŭrũ wa Daudi, nĩehaandire akĩrũma wega ūthamaki-inĩ wake, nĩgũkorwo Jehova Ngai wake aarĩ hamwe nake na akĩmũnenehia mũno makĩria.

² Nake Solomoni akĩarĩria andũ a Isiraeli othe: akĩarĩria anene a mbũtũ cia o ngiri ngiri, na anene a mbũtũ cia o igana igana, na aciiri, o na atongoria othe a kũu Isiraeli, na atongoria a nyũmba. ³ Nake Solomoni na kũngano kũu gĩothe makĩambata kũndũ kũria gũtũũgĩru kũu Gibeoni, nĩgũkorwo Hema-ya-Gũtũnganwo ya Ngai nĩkuo yarĩ, ĩria Musa ndungata ya Jehova aathondekeire kũu werũ-inĩ. ⁴ Na rĩrĩ, Daudi nĩambatĩtie ithandũkũ rĩa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu akarĩga harĩa aarĩthondekeire, tondũ nĩariambũire hema kũu Jerusalemu. ⁵ No kĩgongona gĩa gĩcango kĩria giathondeketwo nĩ Bezaleli mŭrũ wa Uri, mŭrũ wa Huru, kiarĩ Gibeoni mbere ya hema ĩria nyamũre ya Jehova; nĩ ūndũ ūcio Solomoni na kũngano kũu magĩthĩ hau gũtũũria ūhoru kuuma kũrĩ Jehova. ⁶ Solomoni akĩambata kĩgongona-inĩ kũu gĩa gĩcango o hau mbere ya Jehova thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra hau igũrũ wakio magongona ngiri ĩmwe ma njino.

⁷ Ūtukũ o ro ūcio-rĩ, Ngai akiumĩrĩra Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Hooya kĩria gĩothe ūkwenda ngũhe.”

⁸ Solomoni agĩcookeria Ngai atĩrĩ, “Nĩwekĩire baba Daudi maündũ manene ma ūtugi na nĩunduĩte mũthamaki ithenya rĩake. ⁹ Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai, reke ūria werĩre baba Daudi ūhinge, nĩgũkorwo nĩunduĩte mũthamaki wa andũ aingĩ o ta rũkũngũ rwa thĩ. ¹⁰ He ūũgĩ na ūmenyo, nĩguo ndongoragie andũ aya, nĩ ūndũ-rĩ, nũ ūngĩhota gwatha andũ aya aku aingĩ ūũ?”

¹¹ Ngai akĩra Solomoni atĩrĩ, “Kuona atĩ ūndũ ūyũ nĩguo wendi wa ngoro yaku na ndũnahooya ūtonga, kana kũgĩa indo nyingĩ o na kana gĩtũo, kana gĩkuũ gĩa thũ ciaku, na kuona atĩ ndũnahooya ūtũũre muoyo matukũ maingĩ, no wahooya ūũgĩ na ūmenyo wa gwathaga andũ akwa arĩa ngũtũite mũthamaki wao-rĩ, ¹² nĩ ūndũ ūcio nĩũkũheo ūũgĩ na ūmenyo. O na ningĩ nĩngũkũhe ūtonga, na indo nyingĩ o na gĩtũo, iria itarĩ mũthamaki ūrĩ wakorwo nacio mbere ĩyo, na gũtarĩ mũthamaki ūkaagĩa nacio thuutha waku.”

¹³ Ningĩ Solomoni agĩthĩ Jerusalemu oimĩte handũ harĩa hatũũgĩru kũu Gibeoni hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Nake agĩthamakĩra Isiraeli.

¹⁴ Solomoni nĩacookanĩrĩrie ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400 na mbarathi 12,000 iria aigĩte matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuĩ nake kũu Jerusalemu. ¹⁵ Mũthamaki nĩatũmire betha na thahabu cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa nayo yarĩ mĩingĩ o ta mĩkũyũ ĩria ĩrĩ magũrũ-inĩ ma ĩrima. ¹⁶ Mbarathi cia Solomoni cioimaga Misiri na kuuma Kilikia, nao onjorithia a mũthamaki maacigũraga kuuma Kilikia. ¹⁷ Maagũraga ngaari ĩmwe ya ita kuuma Misiri cekeri 600* cia betha, nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima cekeri 150.† Ningĩ nĩmacookaga magacitwara ikenderio athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

2

Kũhaarĩria Gwaka Hekarũ

¹ Solomoni nĩathanire gwakwo hekarũ ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩa Jehova, o na kwĩyakĩra nyũmba yake ya ūthamaki. ² Nĩandĩkithirie andũ 70,000 a gũkuua mĩrigo, na 80,000 a gwacũhia mahiga ĩrima-inĩ, na anyabara 3,600 a kũmaroraga.

³ Solomoni agĩtũmĩra Hiramũ mũthamaki wa Turo ndũmĩrĩ ĩno:

“Ndehĩthĩria mĩgogo ya mĩtarakwa o ta ūria wekĩire baba Daudi rĩria wamũrehĩthĩrie mĩtarakwa ya gwaka nyũmba ya ūthamaki ya gũikaraga. ⁴ Na rĩrĩ, rĩu ndĩ hakuĩ gwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩa Jehova Ngai wakwa na ndĩmĩamũre ĩtũke yake ya gũcinagĩra ūbumba ūria ūtararĩkaga wega mbere yake, o na ya kũigagwo mĩgate ĩria mĩamũre mahinda mothe, na ya kũrutagĩra magongona ma njino o rũciini, na hwaĩ-inĩ, na mũthenya ya Thabatũ, na hĩndĩ ya Tũrũgamo twa

* 1:17 nĩ ta kilo 7 † 1:17 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1.75)

Mweri na ciathĩ iria nyamũre cia Jehova Ngai witũ. Ūyũ nĩ watho mwandĩke wa Isiraeli wa gũtũra nginya tene.

⁵ "Hekarũ ĩria ngwaka nĩ nene mũno, tondũ Ngai witũ nĩ mũnene gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe. ⁶ No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota kũmwakĩra hekarũ, kuona atĩ igũrũ, o kũria igũrũ mũno, ndangĩganĩra kuo? Nĩ ndĩkĩrĩ ũ wa kũmwakĩra hekarũ, tiga no handũ ha gũcinagĩra magongona mbere yake?

⁷ "Tondũ ũcio-rĩ, ndũmĩra mũndũ mũũgĩ na wĩra wa gwaka indo cia thahabu na betha, na gĩcango o na igeria na rangi wa ndathi, na rangi mũtune ta gakarakũ na rangi wa bururu, na mũndũ mũũgĩ na wĩra wa gũkurura mĩcoro, oke arute wĩra Juda na Jerusalemu hamwe na aruti a wĩra akwa arĩa oogĩ na wĩra, arĩa maahaarĩrio nĩ baba Daudi.

⁸ "O na ningĩ ũndehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa, na mĩthengera, na mĩthandari yumĩte kũu Lebanoni, tondũ nĩnjũũ andũ aku nĩ oogĩ na ũhoro wa gwatũra mbaũ. Andũ akwa makaarutithanagia wĩra na andũ aku ⁹ nĩgeetha ũnyonere mbaũ nyingĩ, tondũ hekarũ ĩria ngwaka no nginya ĩkorwo ĩrĩ nene na ĩrĩ thaka mũno. ¹⁰ Nĩngaahe ndungata ciaku iria ciatũũraga mbaũ kori 20,000* cia mũtu wa ngano, na kori 20,000 cia cairi, na mbathi 20,000† cia ndibeĩ, na mbathi 20,000 cia maguta ma mĩtamaiyũ."

¹¹ Nake Hiramũ mũthamaki wa Turo akĩandĩka marũa agĩcookeria Solomoni ũhoro, akiuga atĩrĩ:

"Tondũ wa ũria Jehova endete andũ ake-rĩ, nĩagũtuĩte mũthamaki wao."

¹² Ningĩ Hiramũ agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ:

"Jehova Ngai wa Isiraeli arogoocwo, o we wombire igũrũ na thĩ! Nĩaheete Mũthamaki Daudi mũriũ mũũgĩ, ũheetwo ũhoti wa gwĩciiria na ũkũũrani wa maündũ, we nĩwe ũgwakĩra Jehova hekarũ o na eyakĩre nyũmba ya ũthamaki.

¹³ "Nĩngũgũtũmĩra Huramu-Abi, mũndũ mũũgĩ mũno na wĩra, ¹⁴ ũria nyina wake oimĩte Dani nake ithe akoima Turo. Nĩarutĩtwo kũruta wĩra wa thahabu na wa betha, na wa gĩcango na wa kĩgera, na wa mahiga na wa mbaũ, na wa ndigi cia rangi wa ndathi na wa rangi wa bururu na wa ndigi cia rangi mũtune ta gakarakũ, na wa gatani ĩria njega. Nĩarĩkĩtie kwĩmenyeria kũruta wĩra wothe wa gũkurura mĩcoro, na no acore mĩcoro ĩria yothe angĩrwo acore. Nĩakarutithania wĩra na mabundi maku na arĩa a mwathi wakwa, thoguo Daudi.

¹⁵ "Rĩu-rĩ, mwathi wakwa nĩagĩtũmĩre ndungata ciake ngano na cairi, na maguta ma mĩtamaiyũ na ndibeĩ iria eranĩre, ¹⁶ na ithuĩ nĩtũgũtema mĩgogo yothe ĩria ũbataire kuuma Lebanoni, na tũmĩkũrũkie tũmĩohanĩtie, ĩgereirio iria-inĩ nginya Jopa. Nawe ũgĩcooke ũmĩoe ũmĩtware nginya Jerusalemu."

¹⁷ Nake Solomoni agĩtara ageni othe arĩa maarĩ Isiraeli, thuutha wa itarana rĩria ithe Daudi aataranĩte; na magĩkorwo maarĩ ageni 153,600. ¹⁸ Nake akĩgaya andũ 70,000 ao matuĩke akuĩ a mĩrigo, na andũ 80,000 ao matuĩke aicũhia a mahiga irĩma-inĩ, hamwe na anyabara 3,600 a kũrũgamĩrĩra andũ makĩruta wĩra.

3

Solomoni Gwaka Hekarũ

¹ Hĩndĩ ĩyo Solomoni akiambĩrĩra gwaka hekarũ ya Jehova kũu Jerusalemu Kĩrĩma-inĩ kĩa Moria,* harĩa Jehova oimĩrĩre ithe Daudi. Hau nĩho kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũria Mũjebusi, handũ harĩa Daudi aaheanĩte hekarũ ĩgaakwo. ² Aambĩrĩrie gwaka mũthenya wa ĩrĩ wa mweri wa keerĩ, mwaka wa ĩna wa ũthamaki wake.

³ Mũthingĩ ũria Solomoni eenjire nĩ ũndũ wa gwaka hekarũ ya Ngai warĩ mĩkono mĩrongo ĩtandatũ† kũraiha na mĩkono mĩrongo ĩrĩ‡ kwarama, gũgĩtũmĩrwo mĩkono ya gĩthimo gĩa tene. ⁴ Nakĩo gĩthaku kĩria kĩarĩ hau mbere ya hekarũ kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩrĩ kũraiha, gĩkĩranĩtie warĩ wa nyũmba ĩyo, na mĩkono mĩrongo ĩrĩ kũraiha na igũrũ.

Mwena wa thĩnĩ wakĩo akĩũgemia na thahabu ĩria therie. ⁵ Akĩhũũrĩra nyũmba ĩria nene mbaũ cia mĩthengera na agĩcĩhumbĩra na thahabu ĩria njega mũno, na akĩmĩgemia na mĩcoro ya mĩkĩndũ na mĩcoro ya irengeeri. ⁶ Aagemirie hekarũ

* 2:10 nĩ ta kilo 4,400,000 † 2:10 nĩ ta lita 440,000 * 3:1 Ūyũ noguo mũhari thĩnĩ na Kĩrĩkanĩro kĩria Gikũrũ wonanĩtie atĩ Kĩrĩma gĩa Zayuni no kĩa Kĩrĩma kĩa Moria harĩa Ibrahĩmu aathiire kũruta mũriũ Isaaka igongona.

† 3:3 nĩ ta mĩta 27 ‡ 3:3 nĩ ta mĩta 9; o na mũhari 4, na 8, na 11, na 13

na tũhiga twa goru. Nayo thahabu ĩrĩa aahũthĩrĩre yarĩ thahabu ya Paravaimu. ⁷ Nacio mbaũ cia mĩratho, na buremu cia mĩrango, na thingo, na mĩrango ya hekarũ, agĩcigemia na thahabu, na agĩkururithia mĩhiano ya makerubi thingo-inĩ.

⁸ Ningĩ Solomoni agĩaka Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, ũraihu waho waringaine na wariĩ wa hekarũ, mĩkono mĩrongo ĩrĩ kũraiha na mĩkono mĩrongo ĩrĩ kwarama. Akĩgemia thĩnĩ waho na taranda 600[§] cia thahabu ĩrĩa njega mũno. ⁹ Ūritũ wa mĩcumarĩ ya thahabu warĩ wa ceki mĩrongo ĩtano.* Ningĩ agĩcooka akĩgemia mĩena ya na igũrũ ya hau Hatheru-Mũno na thahabu.

¹⁰ Thĩnĩ wa Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno nĩakururithirie makerubi meerĩ na akĩmagemia na thahabu. ¹¹ Ūraihu wa mathagu ma makerubi wotho warĩ mĩkono mĩrongo ĩrĩ. Ithagu rĩmwe rĩa ikerubi rĩa mbere rĩarĩ rĩa mĩkono ĩtano[†] kũraiha na rĩkahutia rũthingo rwa hekarũ, narĩo ithagu rĩu rĩngĩ o narĩo rĩarĩ rĩa mĩkono ĩtano kũraiha na rĩkahutia ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ. ¹² O narĩo ithagu rĩmwe rĩa ikerubi rĩa keerĩ rĩarĩ na ũraihu wa mĩkono ĩtano na rĩkahutia rũthingo rĩu rĩngĩ rwa hekarũ, na ithagu rĩu rĩngĩ rĩarĩ o narĩo rĩarĩ na ũraihu wa mĩkono ĩtano na rĩkahutia ithagu rĩa ikerubi rĩa mbere. ¹³ Mathagu ma makerubi maya maarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ. Maicũhĩtio marũgamĩte na magũrũ, na mang'etheire nyũmba nene.

¹⁴ Solomoni nĩathondekire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mĩtune ta gakarakũ na gĩa gatani ĩrĩa njega, na mĩhiano ya makerubi nĩyatumĩrĩrwo gĩtambaya-inĩ kũu.

¹⁵ Mwena wa mbere wa hekarũ agĩaka itugĩ igĩrĩ, na cieriĩ ciarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ na ĩtano;[‡] o gĩtugĩ kiarĩ na kĩongo igũrũ rĩakĩo kĩa mũigana wa mĩkono ĩtano. ¹⁶ Nĩathondekire irengeeri igathĩkanĩtio, na agĩciigĩra igũrũ rĩa itugĩ icio. Ningĩ nĩathondekire mĩhiano igana rĩmwe ya matunda ma makomamanga na akĩmĩnyĩitithania na irengeeri icio ciagathĩkanĩtio. ¹⁷ Aakire itugĩ icio mwena wa mbere wa hekarũ, kĩmwe mwena wa gũthini, na kĩrĩa kĩngĩ mwena wa gathigathini. Kĩa mwena wa gũthini agĩgĩta Jakini, na kĩa mwena wa gathigathini agĩgĩta Boazu.

4

Indo cia Hekarũ

¹ Ningĩ Solomoni agĩakithia kĩgongona gĩa gĩcango kĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ,* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ, na mĩkono ikũmi[†] kũraiha na igũrũ. ² Agĩcooka agĩaka itangi inene mũno rĩrĩa rietagwo Karia rĩa kigera gĩtwekie, na rĩarĩ rĩa gĩthiũrũrĩ, na rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi kuuma mwena ũmwe wa mũromo nginya ũrĩa ũngĩ, na mĩkono ĩtano[‡] kũraiha na igũrũ. Riathimwo gĩthiũrũrĩ kiarĩo rĩathiũrũrũkĩrio nĩ rũrigi rwa mĩkono mĩrongo ĩtatũ.[§] ³ Mũhuro wa mũthia warĩo, nĩrĩathiũrũrũkĩrio na magemio mahaanaine na ndegwa, o mũkono ũmwe* ndegwa ikũmi. Ndegwa icio ciaigĩtwo mũhari ĩrĩ itwekanĩrio na Karia kau ikanyĩitana.

⁴ Nako Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ: ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũiro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, ithatũ ikarora irathĩro. Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩacio, nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete na kũu thĩnĩ. ⁵ Ūtungu wa Karia kau waiganaine na rũhĩ[†] kwarama, naruo rũtirio rwako rwatarĩ ta rũtirio rwa gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagira maaĩ mbathi 3,000.[‡]

⁶ Ningĩ agĩthondeka irai ikũmi cia gĩwĩthambĩra, na akũga ithano mwena wa gũthini na ithano mwena wa gathigathini. Indo iria ciahũthagĩrwo nĩ ũndũ wa magongona ma njino ciathambagĩrio thĩnĩ wacio, no Karia kau geethambagĩrwo nĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁷ Nĩathondekire mĩtĩ ikũmi ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu, o ta ũrĩa mũthondekere wamo watũtũwo, na akĩmũiga hekarũ thĩnĩ, ĩtano akĩmũiga mwena wa gũthini na ĩtano mwena wa gathigathini.

⁸ Agĩcooka agĩthondeka metha ikũmi, agĩciiga thĩnĩ wa hekarũ, ithano mwena wa gũthini na ithano mwena wa gathigathini, agĩcooka agĩthondeka mbakũri 100 cia thahabu cia kũminjamĩnjĩria maaĩ.

⁹ Nĩathondekire nja ya athĩnjĩri-Ngai, na nja ĩrĩa nene na mĩrango yayo, nayo mĩrango akĩmũigema na gĩcango. ¹⁰ Akũga Karia kau mwena wa gũthini, koine-inĩ ya irathĩro ya mwena wayo.

§ 3:8 nĩ ta tani 21 * 3:9 nĩ ta nuthu kilo † 3:11 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) ‡ 3:15 nĩ ta mita 16 * 4:1 nĩ ta mita 9 † 4:1 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 4:2 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) § 4:2 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5) * 4:3 nĩ ta nuthu mita † 4:5 nĩ ta centimĩta 8 ‡ 4:5 nĩ ta lita 60,000

¹¹ O na nĩathondekire nyũngũ na icakũri na mbakũri cia kũminjaminja maaĩ.

Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothe ũria aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩinĩ wa Hekarũ ya Ngai, naguo nĩ:

¹² itugĩ iria igĩrĩ,

na ciongo igĩrĩ iria ciahanaaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio;

na irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ igũrũ wa itugĩ;

¹³ na makomamanga marĩa 400 ma irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo (yarĩ mĩhari ĩrĩ ya makomamanga o harĩ kirengeeri kĩmwe, ikagemia ciongo icio ciahanaaga ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ icio);

¹⁴ makaari na irai ciamo;

¹⁵ Karia na mĩhiano ya ndegwa iria ikũmi na igĩrĩ rungu rwako;

¹⁶ nyũngũ, na icakũri, na hũũma cia nyama, na indo ciothe iria ciakonainie nacio.

Indo icio ciothe Huramu-Abi aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ ya Jehova, ciarĩ cia ġcango ġikumuthe ġikahenia. ¹⁷ Nake mũthamaki aatwekithagĩria indo icio kũria gwashondekagĩrwo indo cia rũmba kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagafĩ ga Sukothu na Zarethani. ¹⁸ Indo icio ciothe ciathondekithirio nĩ Solomoni ciarĩ nyingĩ mũno, ũũ afĩ ũritũ wa ġcango ndwamenyekire ũria waiganaga.

¹⁹ Ningĩ Solomoni nĩathondekithirie indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai:

aathondekire kĩgongona ġĩa thahabu;

na metha cia mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere ya Jehova;

²⁰ na mĩti na matawa ya thahabu therie hamwe na matawa mayo ma gwakanaga marĩ mbere ya harĩa haamũre o ta ũrĩa gwathanĩtwo;

²¹ na wĩra wa magemio wa mahũa ma thahabu, na matawa na mĩhato (iria ciathondeketwo na thahabu theri);

²² magathĩ ma kũrenga ndaambĩ, ma thahabu therie, na mbakũri cia kũminjaminjĩria, na thaani na ngĩo cia mwaki; na mĩrango ya thahabu ya hekarũ: na mĩrango ya thĩinĩ ya gũthĩ Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na mĩrango ya nyũmba ĩria nene ya Hekarũ.

5

¹ Rĩria wĩra wothe ũria Solomoni aarutagĩra hekarũ ya Jehova warĩkire-rĩ, akĩrehe indo iria ciamũritwo nĩ ithe Daudi, nacio nĩ betha na thahabu na indo cia thĩinĩ, agĩciiga harĩa haigagwo mĩthiithũ ya hekarũ ya Ngai.

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Hekarũ-inĩ

² Ningĩ Solomoni agĩta athuuri a Isiraeli, na atongoria othe a mĩhĩrĩga, na anene a nyũmba cia andũ a Isiraeli, moke Jerusalemu nĩguo maambatie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Zayuni, Itũũra rĩria Inene rĩa Daudi. ³ Nao andũ othe a Isiraeli magĩũka hamwe kũri mũthamaki hĩndĩ ya ġathĩ, mweri-inĩ wa mũgwanja.

⁴ Rĩria athuuri othe a Isiraeli maakinyire, Alawii makĩoya ithandũkũ rĩu, ⁵ nao makĩambatia ithandũkũ, hamwe na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo ciothe iria nyamũre ciarĩ thĩinĩ wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, magĩciambatia; ⁶ nake Mũthamaki Solomoni na kũngano ġiothe kĩa Isiraeli kĩa ġacemanĩtie harĩ we marĩ mbere ya ithandũkũ rĩu, makĩruta magongona ma ng'onde na ng'ombe nyingĩ mũno, ũũ afĩ itingĩandĩkirwo mũigana wacio kana itarĩke.

⁷ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka makĩrehe ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova handũ harĩo harĩa haamũre thĩinĩ wa hekarũ, ũguo nĩ ta kuuga Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, makĩrĩiga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁸ Makerubi macio maatambũrũkĩtie mathagu mamũ igũrũ rĩa harĩa haigĩtwo ithandũkũ rĩu, makahumbĩra ithandũkũ o hamwe na mĩti yarĩo ya kũrĩkuua. ⁹ Mĩti ĩyo yarĩ mĩraihu mũno ũũ afĩ mĩthia yayo, yumĩte ithandũkũ-inĩ, nĩngĩonekanire nĩ mũndũ arĩ hau mbere ya harĩa haamũre, no ndĩonekaga nĩ mũndũ arĩ nja ya Handũ-harĩa-Hatheru; na ĩrĩ o ho ngĩnya ũmũthĩ. ¹⁰ Thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu gũtiarĩ na kĩndũ kĩngĩ tiga o ihengere iria igĩrĩ Musa aagĩte ho rĩria aarĩ Horebu, kũria Jehova aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia kuuma Misiri.

¹¹ Ningĩ athĩnjĩri-Ngai makĩehera makiuma Handũ-harĩa-Hatheru. Athĩnjĩri-Ngai othe arĩa maarĩ hau nĩmetheretie matekũrũmbũiya ikundi ciao. ¹² Nao Alawii othe arĩa maarĩ aini, nĩo Asafu, na Hemani na Jeduthuni na ariũ ao na andũ ao, makĩrũgama mwena wa irathĩro wa kĩgongona, mehumbĩte gatani iria njega, marĩ na thaani

iria ihũurithanagio ikagamba, na inanda cia mũgeeto, na cia kĩnũbi. Moimĩtwo thuutha nĩ athĩnjĩri-Ngai 120 makĩhuhaga tũrumbeta. ¹³ Ahuhi tũrumbeta na aini makĩamũkĩria na mũgambo ũmwe magĩcookeria Jehova ngaatho na makĩmũgooca. Marĩ na tũrumbeta, na thaani iria ihũurithanagio ikagamba na indo iria ingĩ cia ũini, makĩanĩrĩra makĩgooca Jehova na makĩina makiugaga atĩrĩ:

“Jehova nĩ mweya;

wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

Hĩndĩ ĩyo hekarũ ya Jehova ikĩiyũra itu, ¹⁴ nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩwaiyũrire hekarũ ĩyo ya Ngai.

6

¹ Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩ arĩkaraga thĩini wa itu rĩrĩa itumanu. ² No rĩrĩ, nĩngwakĩire hekarũ kũrorerwa, handũ haku ha gũtũũra nginya tene.”

³ O hĩndĩ ĩyo, kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte hau, mũthamaki agĩkĩhũgũkĩra na agĩkĩrathima. ⁴ Ningĩ akiuga atĩrĩ:

“Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na moko make ũrĩa erĩire baba Daudi na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigĩte atĩrĩ, ⁵ ‘Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa Misiri, ndirĩ ndathuura itũũra inene mũhĩrĩga-inĩ o na ũmwe wa Isiraeli atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa kuo, o na kana ngaathuura mũndũ o na ũrĩkũ atuĩke wa gũtongoria andũ akwa a Isiraeli. ⁶ No rĩrĩ, nĩthuurĩte Jerusalemu nĩguo Rĩitwa rĩakwa rĩkarage kuo, na nĩ thuurĩte Daudi athamakĩre andũ akwa a Isiraeli.’

⁷ “Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro yake gwaka hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. ⁸ No Jehova eerire baba Daudi atĩrĩ, ‘Tondũ nĩwaatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. ⁹ No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ ĩyo, no nĩ mũrũguo ũrĩa uumĩte mũthiimo waku na thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũkaanjakĩra hekarũ ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.’

¹⁰ “Jehova nĩatũũrĩtie kĩrĩkanĩro kĩrĩa eeranĩire. Nĩnjookete ithenya rĩa baba Daudi, na rĩu nĩnjikarĩire gĩtĩ gĩa ũthamaki gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire, na nĩnjakĩte hekarũ rĩa ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹¹ Hau niho njigĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩigĩtwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na andũ a Isiraeli.”

Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kwamũra Hekarũ

¹² Ningĩ Solomoni akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova o hau mbere ya kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make. ¹³ Na rĩrĩ, Solomoni nĩathondekete rũtara rwa gĩcango rwa mĩkono ĩtano* kũraiha, na mĩkono ĩtano kwarama, na mĩkono ĩtatũ† kũraiha na igũrũ, na akĩrũiga gatagatĩ ka nja ĩyo. Akĩrũgama rũtara-inĩ igũrũ na agĩturia maru mbere ya kĩũngano kũu gĩothe gĩa Isiraeli na akĩambararia moko make na igũrũ. ¹⁴ Nake akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe, kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o Wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩaku kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria irũmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciao ciothe. ¹⁵ Wee nĩũhingĩire baba Daudi, ndungata yaku, kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

¹⁶ “Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria ndungata yaku baba, Daudi, ciĩranĩro iria wamwĩrĩre rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiia na mĩthĩire yagĩrĩre mbere yakwa kũringana na watho wakwa o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiiaa.’ ¹⁷ Na rĩrĩ, Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩire ndungata yaku Daudi kĩhinge.

¹⁸ “No kũhoteke Ngai agĩtũũranie na andũ gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũũria igũrũ mũno-rĩ, wee ndũngĩganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ, ndĩkĩrĩ nini makĩria? ¹⁹ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thĩkĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, igĩthaihana ũguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku irakũhooya irĩ mbere yaku. ²⁰ Maitho maku maroikara marorete hekarũ ĩno mũthenya na ũtukũ, o handũ haha wee woigire atĩ nĩũgatũma Rĩitwa rĩaku rĩkoragwo ho. Ũroigua ihooya rĩrĩa

* 6:13 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) † 6:13 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25)

ndungata yaku írhihooyaga írorete handü haha. ²¹ Igua güthaithana kwa ndungata yaku na kwa andü aku a Isiraeli ríría mekühooya marorete handü haha. Úigue úri kúu igürü, o kúu gúikaro gíaku; na watúigua-rí, úgatúrekerera.

²² “Ríría mündü angíhítíría mündü wa itúúra ríake na gútuíke no nginya ehíte, nake oke ehítire hau mbere ya kíongona gíaku kía hekarü-iní ino-rí, ²³ hínđi íyo úkaigua úri o kúu igürü, na útue itua. Tuithania ndungata ciaku ciira, útúme úria úhítíríe úria úngí acookererwo ní mahítia make maría ekíte. Nake úria útehítie úmútue ndehítie na úndü úcio wonanie atí ti mwíhia.

²⁴ “Ríría andü aku a Isiraeli maahootwo ní thü tondü nímakúhítíríe nao magúcookerere na moimbure ríitwa ríaku, mahooe magígúthaihaga marí hekarü-iní ino-rí, ²⁵ hínđi íyo úkaamaigua úri o kúu igürü na úrekere andü aku a Isiraeli mehía mao na úmacookie búrúri úria wamaheire hamwe na maithe mao.

²⁶ “Ríría igürü ríkaahingwo, na mbura yaage kuura tondü wa úria andü aku makúhítíríe, mangíkaahooya marorete handü haha, na moimbure ríitwa ríaku na magariúreke matigane na mehía mao tondü níumanyamarítie-rí, ²⁷ hínđi íyo úkaamaigua úri o kúu igürü na úrekere ndungata ciaku, andü aku a Isiraeli, mehía mao. Marute mútúúrire úria mwagírúru, na úmoiríe mbura búrúri-iní úcio waheire andü aku útuíke igai ríao.

²⁸ “Kúngíkaagía ng’aragu kana múthiro búrúri-iní, kana mígúnda íhie ní mbaa kana mbuu, kana gúúke ngígí kana ngúnga, kana thü imarigiicíríe itúúra-iní rímwe ríao, na mwanangíko o na úrikú kana múrimú úngígooka-rí, ²⁹ na ríría mündü o na úríkú wa andü aku a Isiraeli, angíkaahooya kana athaithane, ní úndü wa mündü kúmenya mínyamaro íría arí nayo, o na ruo, na atambúrúkie moko make amerekeirie hekarü-iní ino, ³⁰ hínđi íyo úkaamaigua úri o kúu igürü gúikaro-iní gíaku, úmarekere na útúire o mündü itua kúringana na úria wothé ekíte, tondü we níú ngoro yake nígúkorwo nowe wíki úú ngoro cia andü, ³¹ nígeetha matúúre magwítígíríte, na mathiiage na míthiire yaku ríría riothe marítúúraga búrúri-iní úyú waheire maithe maitü.

³² “Ha úhoro wa mündü wa kúngí úria útarí wa andü aku a Isiraeli no ní oimíte búrúri wa kúraya ní úndü wa ngumo ya ríitwa ríaku inene na úhoro wa cíko cia guoko gwaku kúri hinya gútambúrúkitio, ríría agooka ahooe erekeire hekarü ino, ³³ hínđi íyo úkaamúigua úri o kúu igürü gúikaro-iní gíaku, na mündü úcio wa kúngí úkaamúhingíría o úria agakúhooya, nígeetha andü othe a thí mamenye ríitwa ríaku na magwítígíre, o ta úria andü aku a Isiraeli magwítígíríte, na mamenye atí nyumba ino njakíte, ítanítio na Ríitwa ríaku.

³⁴ “Ríría andü aku maathí mbaara-iní kúrúa na thü ciao o kúrúa úngímatúma, nao makúhooe merekeire itúúra rírí inene úthuuríte na hekarü ino njakíte ítanítio na Ríitwa ríaku, ³⁵ hínđi íyo úkaigua mahooya mao na güthaithana kwao úri kúu igürü, na úmatíríríe úhoro-iní úcio wao.

³⁶ “Ríría makwíhíría, nígúkorwo gútirí mündü útehagia, nawe úmarakaríre úmaneane kúri thü, nacio imatahe ímatware búrúri wa kúraya kana wa gúkuhí; ³⁷ nao mangúcookerera ngoro-iní ciao marí o kúu búrúri-iní úria maatahírwo, na merire, na magúthaithe marí o kúu maatahírwo, na moige atírí, ‘Nítwíhítie, na nítwíkíte mahítia na túgeka maündü ma waganu’; ³⁸ no mangígúcookerera na ngoro ciao ciothe na muoyo wao marí o búrúri-iní úria maatahírwo, na mahooe merekeire búrúri úria waheire maithe mao, na merekeire itúúra ríría inene ríría úthuuríte na merekeire hekarü ino njakíte ítanítio na Ríitwa ríaku; ³⁹ hínđi íyo úri o kúu igürü gúikaro-iní gíaku, úkaigua ihooya ríao na mathaithana mao na úmatíríríe úhoro-iní úcio wao. Na úkaarekerera andü aku, o acio makwíhíríe.

⁴⁰ “Na rírí, Ngai wakwa, úrohingúra maitho maku, o namo matú maku mathikíríe mahooya maría maríhooyagírwo handü haha.

⁴¹ “Ríu gúúkíre, Wee Jehova Ngai, na úúke handü haku ha kúhurúka, Wee na ithandúkú ría úhoti waku.

Athínjiri-Ngai aku, Wee Jehova Ngai, marohumbwo úhonokio, nao atheru aku marokenera wega waku.

⁴² Wee Jehova Ngai, ndúgatiganíríe úria waku múitíríe maguta. Ririkana wendo úria múnene weríire Daudi ndungata yaku.”

¹ Na rîrî, Solomoni aarîkia kûhooya-rî, mwaki ûkiama igürü ûgîcina iruta rîa njino na magongona, naguo riiri wa Jehova ûkîyûra hekarû. ² Nao athînjîri-Ngai matingîahotire gûtoonya hekarû ya Jehova tondü riiri wa Jehova nîwaiyûrite kuo. ³ Na rîrîa andü a Isiraeli othe moonire mwaki ûkiama na igürü, na riiri wa Jehova ûrî igürü rîa hekarû, magîturia maru hau haaritwo mahiga, maturumithîtie mothiü mao thî, makîhooya Jehova na makîmûcookeria ngaatho, makiugaga atîrî,
 “Jehova nî mwega;

wendo wake ütûuraga nginya tene.”

⁴ Ningî mûthamaki na andü othe makîruta magongona marî mbere ya Jehova. ⁵ Nake Mûthamaki Solomoni akîruta igongona rîa ng’ombe 22,000 na rîa ng’ondü na mbûri 120,000. Nî undü ücio mûthamaki na andü othe makîamûra hekarû ya Ngai. ⁶ Athînjîri-Ngai makîhaarîria kûruta wîra wao, o nao Alawii makîrûgama marî na indo cia Jehova cia üini, iria Daudi aathondekete cia kûgoocaga Jehova nacio, nî iria aahûthagîra agîcookia ngaatho, akoigaga atîrî, “Wendo wake ütûuraga nginya tene.” Athînjîri-Ngai makîhuha tûrumbeta twao mang’ethanîre na Alawii, nao andü a Isiraeli othe nîmarûgamîte.

⁷ Nake Solomoni akîamûra kûu gatagatî ka nja, hau mbere ya hekarû ya Jehova, na hau nîho aarufîre magongona ma njino na maguta na magongona ma ûiguano, tondü kîgongona gîa gîcango kîrîa aathondekete gîtingîahotire kûiganîra maruta ma njino, na maruta ma mûtu, na ma maguta.

⁸ Nî undü ücio Solomoni agîkûngûira gîathî kîu mîthenya mûgwanja, hamwe na andü a Isiraeli othe, nakîo kîarî kîûngano kînene mûno kîa andü moimîte Lebo-Hamathu nginya o Karûû-inî ka Misiri. ⁹ Mûthenya wa înana makîgîa na kîûngano nî undü nîmarîkîtie gûkûngûira Kwamûrwo gwa kîgongona mîthenya mûgwanja, na magîkûngûira gîathî mîthenya îngî mûgwanja. ¹⁰ Mûthenya wa mîrongo îrî na îtatü wa mweri wa mûgwanja, Solomoni akîra andü mainûke, nao makînûka maiyûritwo nî gîkeno, na ngoro ciao igacanjamûka nî undü wa maündü mega marîa Jehova eekîire Daudi na Solomoni, na andü ake a Isiraeli.

Jehova Kuumîrîra Solomoni

¹¹ Rîria Solomoni aarîkirie gwaka hekarû ya Jehova na nyûmba ya ûthamaki, na aarîkia gwîka ûrîa wotho eeciurîtie gwîka hekarû-inî ya Jehova o na nyûmba-inî yake ya ûthamaki-rî, ¹² Jehova akîmûmîrîra ütukü, akîmwîra atîrî:

“Nînjigûite ihooya riaku, na nîthurîte handü haha hatuîke hekarû yakwa ya kûrutagîrwo magongona.

¹³ “Rîrîa ingîhinga igürü nayo mbura yaage kuura, kana njathe ngigî cianange bûrûri kana ndûme mûthiro kûrî andü akwa, ¹⁴ andü acio akwa, o acio metanîtio na rîitwa riakwa, mangîkenyîhia na maahooe, na marongorie ûthiü wakwa, na matigane na njîra ciao cia waganu, hîndî îyo nîngamaigua ndî o igürü, na nîngamarekera mehîa mao na honie bûrûri wao. ¹⁵ Na rîrî, maito makwa nîmekûhingûka, namo matü makwa maigue mahooya marîa mahooeirwo handü haha. ¹⁶ Nîthurîte na ngaamûra hekarû îno nîgeetha Rîitwa riakwa rîtûre kuo nginya tene. Maito makwa na ngoro yakwa igütûura kuo hîndî ciothe.

¹⁷ “Na ha ûhoro waku, ûngîthiîaga na mîthiîre îrîa yagîrîre o ta ûrîa thoguo Daudi aathîiîaga, na wîkage maündü mothe marîa ngwathîte, na ûmenyagîrîre kîrîra kîa watho wakwa wa kûrûmîrîrwo na mawatho makwa-rî, ¹⁸ nîngahaanda gîti gîaku kîa ûnene, o ta ûrîa ndarîkanîre na thoguo Daudi rîrîa ndamwîrîre atîrî, ‘Wee ndûkaaga mündü wa gûthamakîra Isiraeli.’

¹⁹ “No rîrî, ûngîkahutatîra na ütiganîrie kîrîra kîa watho wakwa wa kûrûmîrîrwo, na maathani marîa ngûtheete, na ûthiî gütungatîra ngai ingî na gûcihooya-rî, ²⁰ hîndî îyo nîngamunya Isiraeli kuuma bûrûri wakwa, ûrîa ndîmaheete, na ndiganîrie hekarû îno nyamûrîte îtanio na Rîitwa riakwa. Ngaamîta o kîndü gîa kuunagwo thîmo na gîa gûthekererwo nî andü othe. ²¹ O na gütûika hekarû îno nîguo îrî nene, arîa othe makaahîtukagîra ho nîmakamaka na moige atîrî, ‘Nî kîi gîtûmîte Jehova eke bûrûri ûyü na hekarû îno undü ta ûyü?’ ²² Andü nîmagacookia moige, atîrî, ‘Nî tondü nîmatiganîrie Jehova, o we Ngai wa maithe mao, ûrîa wamarutire bûrûri wa Misiri, na makîhîmbîria ngai ingî, magîcihooya na magîcitungatîra, nîkîo amarehithîrie mwanangîko ûyü wotho.’”

8

¹ Thuutha wa miaka mirono iri, ihinda rira Solomoni aahuthirire gwaka hekaru ya Jehova o na nyumba yake ya uthamaki-ri, ² Solomoni niaakire ringi matuura maria aaheetwo ni Hiram, na akimahe andu a Isiraeli matuure thini wamo. ³ Solomoni agicooka agithi Hamathu-Zoba na akiritaha. ⁴ Ningi agicooka agiaka Tadimori kuu weru-ini na matuura manene mothe maria aakite kuu Hamathu ma kugwo indo. ⁵ Niaakire Bethi-Horoni ya Mwena wa Iguru, na Bethi-Horoni ya Mwena wa Muhuro ringi,* maru matuura manene mairige, maru na thingo, na ihingo, na migiko ya igera, ⁶ o undu umwe na Baalathu, na matuura make mothe manene ma kuga indo, na matuura make mothe manene ma ngari cia mbaara na mbarathi ciake, na agiaka kiria giothe eeriririe kuu Jerusalem, na Lebanon, o na kundu guothe bururi-ini ura aathanaga.

⁷ Andu othe aria maatigaire kuuma kuri Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi (nao andu acio matiaru Aisiraeli), ⁸ uguo ni kuuga ati, njaro ciao iria ciatigarite bururi-ini, iria andu a Isiraeli mataaninite, acio no maandikithirio ni Solomoni matuuke ngombo ciake cia kurutithio wira na hinya, na noguo gutuure nginya umuthi. ⁹ No Solomoni ndaatuire andu a Isiraeli ngombo cia wira wake; acio no maru andu ake a kuria mbaara, o na aathi a anene ake, na aathi a ngari ciake cia ita, na atwari a ngari acio. ¹⁰ O na ningi no-o maru atongoria anene a Muthamaki Solomoni, maru anene 250 a kurugamira andu acio.

¹¹ Solomoni akiruta mwaru wa Firauni kuuma Ituura Inene rira Daudi, akimurehe nyumba ya uthamaki iria aamwakire, tondü oigire atiri, "Mutumia wakwa ndangituura nyumba ya Muthamaki Daudi, muthamaki wa Isiraeli, nigukorwo kundü kuru ithanduku rira kirikaniro kia Jehova ritoonyete ni gutheru."

¹² Iguru rira kigongona kia Jehova kiria Solomoni aakite mbere ya githaku, hau niho Solomoni arutire Jehova maruta ma njino, ¹³ O ta ura maabataranitie kurutwo o muthenya ni undu wa maruta maria Musa aathanite ma Thabatu, na ma Turugamo twa Mweri, na ma ciathi ithatu cia o mwaka, nicio Giathi kia Migate itaru Mikiire Ndawa ya Kumbia, na Giathi gia Ciunia, na Giathi gia Ithunu. ¹⁴ Kurumanirira na wathani ura watuutwo ni ithe Daudi, niamurire ikundi cia athinjiri-Ngai ni undu wa mawira mao, o na Alawii nguo matongoragie hundi ya kugooa na ningi mateithagiririe athinjiri-Ngai kuringana na mabataro ma o muthenya. Ningi niamurire ikundi cia arangiri a ihingo marangagire ihingo mwanya, tondü uguo nguo Daudi, mundu wa Ngai, aathanite. ¹⁵ Nao matiatigire kurumira watho ura muthamaki aathite athinjiri-Ngai kana Alawii undu-ini o wotho hamwe na umenyereeri wa igina.

¹⁶ Wira wa Solomoni wotho niwahingirio kuuma muthenya ura muthingi wa hekaru ya Jehova wakirwo nginya ikirika. Ni undu ucio hekaru ya Jehova ikirikio gwakwo.

¹⁷ Ningi Solomoni agithi Ezioni-Geberi na Elathu higururu-ini cia Edomu. ¹⁸ Nake Hiram akimutumira marikabu irugamirwo ni anene ake, andu aria moo uhoro wa iria. Andu acio, hamwe na andu a Solomoni magitwaritha marikabu nginya Ofiri na magicooka makirehe taranda 450[†] cia thahabu, iria maatwarire Muthamaki Solomoni.

9

Muthamaki Mundu-wa-nja wa Sheba Guceerera Solomoni

¹ Rira muthamaki-mundu-wa-nja wa Sheba aigire ngumo ya Solomoni, agiuka Jerusalem kumugeria na ciuria nditu. Agikinya aru na mutongoro munene ma, wa ngamira ikuuite mahuti maria manungi wega, na thahabu nyingi muno, na tuhiga twa goro, agithi haru Solomoni, akiria nake maundu mothe maria maru meciiria-ini make. ² Nake Solomoni agicooka ciuria ciake ciothe; gutiri undu o na umwe aaremirwo nikumtaarira. ³ Rira muthamaki-mundu-wa-nja ucio wa Sheba onire uugi wa Solomoni, o na nyumba ya uthamaki iria aakite, ⁴ na irio iria ciaru metha-ini yake, na ura anene ake maikaraga metha-ini, na ura ndungata iria ciatungataga ciehumbite, na ura akui ikombe mehumbite nguo ndaaya, na maruta ma njino maria aarutagira hekaru-ini ya Jehova, agikigege muno.

⁵ Akira muthamaki atiri, "Uhoru ura ndaigire ndi o bururi-ini wakwa ukoni maundu maria wikite o na uugi waku ni ma ma. ⁶ No ndietikirie ura moigaga nginya rira ndirokire na ndireyonera na maitho makwa ni mwene. Ti-itheru, ura ndeerirwo o na ti nuthu ya unene wa uugi waku; nukirite muno makira uhoro ura ndaiguite. ⁷ Ka gikena ni andu aku-i! Ningi gikena ni anene aku aria marugamaga mbere yaku hundi ciothe makaiguaga uugi waku! ⁸ Jehova Ngai waku arogoocwo,

* 8:5 Bethi-Horoni ya Rugongo na Bethi-Horoni ya Muhuro maru matuura meeru, na maru njira-ini ya guthi Jerusalem. † 8:18 ni ta tani 17

üría ūkenetio nīwe, na agagūkarīria gītī-inī gīake kīa ūnene ūrī mūthamaki wa gūthamaka nī ūndū wa Jehova Ngai waku. Tondū wa ūria Ngai waku endete Isiraeli, na akeerirīria kūmanyiitīria nginya tene-rī, nīagūtuīte mūthamaki ūmathamakagīre, nīgeetha ūtūrie kīhooto na ūthingu.”

⁹ Ningī akīhe mūthamaki taranda 120* cia thahabu, na mahuti marīa manungi wega maingī mūno na tūhiga twa gorō. Gūtiakoretwo mahuti manungi wega ta macio mūthamaki-mündū-wa-nja ūcio wa Sheba aaheire Mūthamaki Solomoni.

¹⁰ (Nao andū a Hiramū na andū a Solomoni nīmarehire thahabu kuuma Ofiri; o na nīmarehire mīti ya mīthandari na tūhiga twa gorō. ¹¹ Mūthamaki aahūthīre mīthandari ūyo gwaka ngathī cia hekarū ya Jehova o na cia nyūmba ya ūthamaki, na gūthondekera ainī inanda cia mūgeeto o na cia kīnūbi cia kūhūūrwo. Gūtiarī indo ta icio cionetwo Juda mbere ūyo.)

¹² Mūthamaki Solomoni nīaheire mūthamaki-mündū-wa-nja wa Sheba kīria gīothe eerirīrie na kīria eetirie; akīmūhe indo makīria ma iria we aamūreheire. Mūthamaki mündū-wa-nja ūcio akiumagara hamwe na ndungata ciake, agīcooka būrūri wake mwene.

Riiri wa Solomoni

¹³ Ūritū wa thahabu ūria Solomoni aamūkagīra o mwaka warī wa taranda 666,†
¹⁴ itataraniirio na igooti rīria rīarehagwo nī athūgūri na onjorithia. Ningī athamaki othe a Arabia na abarūthi a būrūri nīmarehagīra Solomoni thahabu na betha.

¹⁵ Mūthamaki Solomoni agīthondeka ngo nene 200 cia thahabu hūire; o ūmwe yathondeketwo na ūritū wa beka 600‡ cia thahabu. ¹⁶ Ningī agīthondeka ngo 300 cia thahabu hūire, o ūmwe yathondeketwo na thahabu ya ūritū wa beka 300.§ Mūthamaki agīciiga Nyūmba ya Ūthamaki ūria yetagwo Mūtītū wa Lebanoni.

¹⁷ Ningī mūthamaki agīthondeka gītī kīnene kīa ūthamaki kīgemetio mwena wa na thūinī na mīguongo, na mwena wa na nja gīkagemio na thahabu therie. ¹⁸ Gītī kīu kīa ūnene kīarī na ngathī ya makinya matandatū, na gaturwa ga thahabu ga gūkinyithia magūrū kanyīitithanītio nakio. Mīena-inī yeerī ya gītī kīu yarī na handū ha kūigīrīra moko, na nī haarī na mīhiano ya mīrūūthi ūrūgamīte mīena-inī yeerī ya moko macio. ¹⁹ Mīhiano ikūmi na ūri ya mīrūūthi yarūgamītio ngathī-inī ūyo ya makinya matandatū, narīo o ikinya rīa ngathī rīarī na mūhiano wa mīrūūthi o mwena. Gūtiarī gītī kīngī ta kīu gīathondeketwo mbere ūyo ūthamaki-inī ūngī o wothe. ²⁰ Indo ciothe iria Mūthamaki Solomoni aanyuugīra ciarī cia thahabu, na indo ciothe cia nyūmba iria ciarī Nyūmba ya Ūthamaki ūria yetagwo Mūtītū wa Lebanoni ciarī cia thahabu therie. Gūtiarī kīndū gīathondeketwo na betha, nīgūkorwo betha yatuagwo kīndū gītārī bata mūno matukū-inī macio ma Solomoni. ²¹ Mūthamaki aarī na marikabu nyingī cia wonjoria iria ciarūgamagīrīrwo nī andū a Hiramū. Ciacookaga o riita rīmwe thūinī wa mīaka itatū, ikuuīte thahabu, na betha, na mīguongo, na ngīma, na nūgū.

²² Mūthamaki Solomoni aarī na ūtonga na ūūgī mūngī gūkīra athamaki arīa angī othe a thī. ²³ Athamaki othe a thī nīmacaragia ūria mangīona Solomoni nīguo maigue ūūgī ūria Ngai eekīrite ngoro-inī yake. ²⁴ Andū arīa mookaga kūmuona mwaka o mwaka nīmamūrehagīra iheo, nacio nī indo cia betha na thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi na nyūmbū.

²⁵ Solomoni aarī na nyūmba 4,000 cia mbarathi na ngaari cia ita, na mbarathi 12,000 iria ciaigītowo matūūra-inī manene na ngaari cia ita, na akaiga iria ingī hakuhi nake kīu Jerusalemu. ²⁶ Nake nīathaga athamaki othe kuuma Rūū rwa Faratī nginya būrūri wa Afīlisti, o nginya mūhaka-inī wa būrūri wa Misiri. ²⁷ Mūthamaki nīatūmire betha cingīhe Jerusalemu o ta mahiga, nayo mītarakwa yarī mūngī o ta mīti ya mīkūyū ūria ūri magūrū-inī ma irīma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni ciarehetwo kuuma būrūri wa Misiri, na kuuma mabūrūri marīa mangī mothe.

Gīkuū gīa Solomoni

²⁹ Maündū marīa mangī makoniī wathani wa Solomoni, kuuma o kīambīrīria nginya kīrīkīro-rī, githī matiandīkītowo maandīko-inī ma Nathani ūria mūnabii, na ūrathi-inī wa Ahija ūria Mūshiloni, na cioneki-inī cia Ido ūria wonaga maündū makoniī Jeroboamu mūrū wa Nebatī? ³⁰ Solomoni aathamakīre Isiraeli rīothe arī Jerusalemu mīaka mīrongo ina. ³¹ Agīcooka akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo itūūra inene rīa ithe Daudi. Nake mūrū Rehoboamu agītuika mūthamaki ithenya rīake.

* 9:9 nī ta tani inya na nuthu (4.5) † 9:13 nī ta tani 25 ‡ 9:15 nī ta kilo ithatū na nuthu (3.5) § 9:16 nī ta kilo ūmwe na robo ithatū (1:75)

10

Andü a Isiraeli Küremera Rehoboamu

¹ Rehoboamu niathiire Shekemu, nigukorwo andü a Isiraeli othe nimathiite kuo makamütue müthamaki. ² Riría Jeroboamu mürü wa Nebati aaguire ühoro ücio (tondü aarí bürüri wa Misiri, küría oorüire eherere Müthamaki Solomoni), akiuma kúu Misiri, akimúka. ³ Ní ündü ücio andü a Isiraeli magítümanira Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na Isiraeli riothe magithi kúri Rehoboamu, makimwíra atíri: ⁴ “Thoguo niatüigirüire icooki iritü, no rüu tühüthirie wira ücio mürítü na icooki rüu iritü ríría atüigirüire na nitürigütungatagíra.”

⁵ Rehoboamu akimacookeria atíri, “Thiü mügaacooka kúri ní thuutha wa mithenya ítatü.” Ní ündü ücio andü acio magithií.

⁶ Thuutha ücio Müthamaki Rehoboamu akihooya kíríra kúri athuuri aría maatungatagíra ithe Solomoni ríría aarí muoyo. Akimooria atíri, “Müngíndaara atía niguo njookerie andü acio ühoro?”

⁷ Nao makimücookeria atíri, “Üngítuika mütaana kúri andü acio, na ümakenie, na ümacookerie na njira njagírüri-rí, megütüura maarí ndungata ciaku händí ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akíregana na útaaro úría athuuri maamüheire, na akihooya kíríra kuuma kúri aanake a riika riake aría maamütungatagíra. ⁹ Nake akimooria atíri, “Inyuí müngíndaara atía? Andü acio maranjíra úü, ‘Tühüthirie icooki ríría thoguo aatüigirüire.’ Tüngimacookeria atía?”

¹⁰ Aanake acio a riika riake makimücookeria atíri, “Cookeria andü acio makwíríte atíri, ‘Thoguo niatüigagíría icooki iritü, no wee tühüthirie icooki rüu,’ úmeere atíri, ‘Kaara gakwa ka müra ní gatungu gükíra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamüigirüire icooki iritü, no ní ningüríritúhia makíría. Baba aamühüüraga na íboko, no ní ndírímühüüraga na tüng’aurü.’”

¹² Thuutha wa mithenya ítatü Jeroboamu na andü a Isiraeli othe magícooka kúri Rehoboamu, o ta úría müthamaki oigíte, “Nímügacooka kúri ní thuutha wa mithenya ítatü.” ¹³ Nake müthamaki akimacookeria ehite muno. Akíregana na útaaro úría aaheetwo ní athuuri, ¹⁴ akírümíría útaaro wa aanake, akiuga atíri, “Baba namürítühüire icooki, no ní ningüríritúhia makíría. Baba aamühüüraga na íboko, no ní ndírímühüüraga na tüng’aurü.” ¹⁵ Ní ündü ücio müthamaki ndaigana güthikíríria andü acio, tondü maündü macio meekíkire moimíte kúri Ngai, niguo kiungo kilingio kíría Jehova eerire Jeroboamu mürü wa Nebati na kanua ka Ahija úría Müshiloni.

¹⁶ Ríría andü a Isiraeli othe moonire atí müthamaki ücio niarega kúmathikíríria, magícookeria müthamaki atíri:

“Türí na igai ríríkú harí Daudi,
na ní gícunjí kíríkú türí nakío harí mürü wa Jesii?
Cooa hema-iní ciaku, wee Isiraeli!

Wee Daudi-rí, menyerera nyumba yaku wee mwene!”

Ní ündü ücio andü a Isiraeli othe makimúka. ¹⁷ No andü a Isiraeli aría maatüüraga matüúra-iní ma Juda-rí, Rehoboamu agithií na mbere kúmathamakíra.

¹⁸ Müthamaki Rehoboamu agítüma Adoniramu úría warí mürügamíríri wa andü aría maarutithagio wíra na hinya; no andü a Isiraeli makimühüúra na mahiga nyuguto, agíkua. No rírí, Müthamaki Rehoboamu nietharire, akíhaica ngaari yake ya ita, akíríra Jerusalemu. ¹⁹ Ní ündü ücio andü a Isiraeli makoretwo maremeire nyumba ya Daudi nginya ümüthí.

11

¹ Ríría Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akíungania andü a kuuma nyumba ya Juda na Benjaminí, andü a kúrúa mbaara 180,000, nígeetha makarúe na Isiraeli, niguo macookerie Rehoboamu úthamaki.

² No rírí, kiungo kia Jehova gígikinyíra Shemaia mündü wa Ngai, akírwo atíri, ³ “Thií wíre Rehoboamu mürü wa Solomoni müthamaki wa Juda, na wíre andü a Isiraeli othe kúu Juda na Benjaminí atíri, ⁴ ‘Jehova ekuuga úü: Tigai kwambata mukahüürane na ariü a ithe wanyu. O mündü wothe wanyu niacooke mücií, nigukorwo ní ní njíkíte ündü úyü.’” Ní ündü ücio magíathíkíra ciugo cia Jehova na magítiganíría ühoro wa güthií kühithükíra Jeroboamu.

Rehoboamu Küirigíra Juda

⁵ Rehoboamu agítüúra Jerusalemu na agíaka matüúra ma ügitíri kúu Juda, namo ní maya: ⁶ Bethlehemu, na Etamu, na Tekoa, ⁷ na Bethi-Zuru, na Soko, na Adulamu, ⁸ na Gathu, na Maresha, na Zífu, ⁹ na Adoraimu, na Lakishi, na Azeka, ¹⁰ na Zora, na Aijaloni,

na Heberoni. Maya maarĩ matũura manene mairigiĩrwo na thingo cia hinya kũu Juda na Benjamini. ¹¹ Agũkĩra ũgitĩri wamo hinya na akĩga anene a mbũtũ cia mbaara kuo, o hamwe na mũthiĩthũ ya irio, na maguta ma mũtamaiyũ, na ndibei. ¹² Nĩagĩre ngo na matimũ matũura-inĩ macio manene, na agĩtũma magĩe hinya mũno. Nĩ ũndũ ũcio Juda na Benjamini gũgĩtuĩka gwake.

¹³ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma ng'ongo ciao ciothe kũu Isiraeli guothe maarĩ mwena wake. ¹⁴ Nĩgũkorwo Alawii nĩmatiganĩrie ũrĩthio wao na indo ciothe, magĩũka Juda na Jerusalemu, nĩgũkorwo Jeroboamu na ariũ ake nĩmamagiririe kũruta wĩra ta athĩnjĩri-Ngai a Jehova. ¹⁵ Nake agĩthuura athĩnjĩri-ngai ake mwene nĩ ũndũ wa kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na nĩ ũndũ wa kũrutĩra magongona mũhianano ya mbũri na ya njaũ rĩra aathondekete. ¹⁶ Andũ othe a kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli arĩa maahaarĩrie ngoro ciao kũmaatha Jehova, Ngai wa Isiraeli, magĩkĩrũmĩrĩra Alawii nginya Jerusalemu makarutĩre Jehova Ngai wa maĩthe mao magongona. ¹⁷ Makĩongerera ũthamaki wa Juda hinya na makĩnyĩtũrĩra Rehoboamu mũrũ wa Solomoni handũ ha mũaka itatũ, na ihinda rĩu nĩmathiĩaga na mũthiĩre ya Daudi na ya Solomoni.

Nyũmba ya Rehoboamu

¹⁸ Nake Rehoboamu nĩahikirie Mahalathu, ũrĩa warĩ mwarĩ wa mũriũ wa Daudi wetagwo Jerimothu na wa Abihaili mwarĩ wa mũrũ wa Jesii wetagwo Eliabu. ¹⁹ Nake akĩmũciarĩra aanake aya: Jeushu, na Shemaria, na Zahamu. ²⁰ Nĩngĩ akĩhikia Maaka mwarĩ wa Abisalomu, ũrĩa wamũciarĩre Abija, na Atai, na Ziza na Shelomithu. ²¹ Rehoboamu nĩendire Maaka mwarĩ wa Abisalomu gũkĩra atumia arĩa angĩ othe na gũkĩra thuriya ciake ciothe. Atumia ake othe maarĩ 18 na thuriya 60, ciana cia aanake 28, na cia airĩtu 60.

²² Rehoboamu nĩathuurire Abija mũrũ wa Maaka atuĩke mũriũ mũnene wa ariũ a ithe acio angĩ nĩgeetha akaamũtua mũthamaki. ²³ Nĩatũmĩrĩre ũũgĩ, akĩhurunjĩra ariũ ake amwe ng'ongo-inĩ ciothe cia Juda na Benjamini, na akĩmahurunjĩra matũura-inĩ mothe manene marĩa maarĩ mairigiĩre. Nĩamaheire mũthiĩthũ mũiganu, na akĩmacarĩria o mũndũ atumia angĩ.

12

Shishaka Gũtharĩkĩra Jerusalemu

¹ Thuutha wa Rehoboamu kwĩhaanda ta mũthamaki na gũkorwo agĩte na hinya, we hamwe na Isiraeli yothe nĩmatiganĩrie watho wa Jehova. ² Tondũ wa gũkorwo matarĩ ehokeku harĩ Jehova, Shishaka mũthamaki wa Misiri nĩatharĩkĩre Jerusalemu mwaka wa gatano wa Mũthamaki Rehoboamu. ³ Aarĩ na ngaari cia mbaara 1,200 na andũ arĩa mathiĩaga mahaacĩte mbarathi 60,000, na thigari itangĩtarĩka cia kuuma Alubi, na Asukii, na Akushi arĩa mookĩte nake kuuma Misiri, ⁴ agĩtaha matũura manene marĩa maarĩ mairigiĩre ma Juda na agĩthĩ nginya Jerusalemu.

⁵ Nake mũnabii Shemaia agĩũka kũrĩ Rehoboamu o na kũrĩ atongoria a Juda arĩa moonganĩte kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Shishaka, akĩmeera atĩrĩ, "Jehova ekuuga ũũ: 'Nĩmũndiganĩrie; na nĩ ũndũ ũcio, o na nĩ ngũmũtiganĩria moko-inĩ ma Shishaka.'"

⁶ Atongoria a Isiraeli hamwe na mũthamaki makĩnyĩhia, makiuga atĩrĩ, "Jehova nĩ wa kũhoo." "

⁷ Rĩrĩa Jehova onire atĩ nĩmenyĩhĩtie-rĩ, ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova igĩkinyĩra Shemaia akĩrwo atĩrĩ: "Kuona atĩ nĩmenyĩhĩtie-rĩ, ndikũmananga no nĩngũmahonokia o narua. Mang'ũrĩ makwa matigũitĩrĩrio Jerusalemu na kũhũthĩra guoko gwa Shishaka. ⁸ No rĩrĩ, megũtuĩka ndungata ciake, nĩgeetha mamenye ũtiganu wa kũndungatĩra na gũtungatĩra athamaki a mabũrĩ ma kũngĩ."

⁹ Rĩrĩa Shishaka mũthamaki wa Misiri aatharĩkĩre Jerusalemu-rĩ, agĩkuua igĩĩna cia hekarũ ya Jehova na igĩĩna cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuire indo ciothe, o hamwe na ngo cia thahabu iria Solomoni aathondekithĩtie. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo cia gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩri arĩa maaikaraga itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe mũthamaki aathĩiaga hekarũ ya Jehova-rĩ, arangĩri acio maathĩiaga hamwe nake makuuĩte ngo icio, na thuutha wa ũguo magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri.

¹² Tondũ Rehoboamu nĩenyĩhirie, Jehova nĩamwehereirie marakara make, na ndaigana kũmũniina o biũ. Ti-itherũ nĩ kwarĩ na maũndũ mamwe mega kũu Juda.

¹³ Mũthamaki Rehoboamu nĩhaandire wega kũu Jerusalemu na agĩthĩ o na mbere arĩ mũthamaki. Aarĩ na ũkũrũ wa mũaka mũrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũaka ikũmi na mũgwanja itũura-inĩ inene

rîrîa Jehova aathuurîte kuuma mîhîrîga-inî yothe ya Isiraeli nîgeetha Rîitwa rîake rîitûre kuo. Nyina etagwo Naama, na aarî Mûamoni. ¹⁴ Nîekire maündü mooru tondü ndaatûte na ngoro yake kûrongooria Jehova.

¹⁵ Na ha ûhoro wa maündü marîa mangî makoniî wathani wa Rehoboamu kuuma kîambîrîria nginya mûthia-rî, githî matiandîkitwo maandîko-inî ma Shemaia ûrîa mûnabii, na ma Ido ûrîa muoni-maündü marîa maarîtie ûhoro wa njiarwa? Gwatûuraga mbaara gatagatî ka Rehoboamu na Jeroboamu. ¹⁶ Rehoboamu akîhurîka hamwe na maithe make na agîthikwo o kûu Itûura-inî Inene rîa Daudi. Nake mûriû Abija agîtuîka mûthamaki itheniya rîake.

13

Abija Mûthamaki wa Juda

¹ Mwaka wa ikûmi na înana wa ûthamaki wa Jeroboamu nîguo Abija aatuîkire mûthamaki wa Juda, ² na agîthamaka arî Jerusalemu miaka îtatû. Nyina eetagwo Maaka mwarî wa Urieli wa Gibe.

Nî kwarî mbaara gatagatî ka Abija na Jeroboamu. ³ Abija aathiire mbaara-inî arî na mbûtû ya thigari irî ûhoti 400,000, nake Jeroboamu akîara mbûtû yake ya thigari irî ûhoti 800,000.

⁴ Abija akîrûgama igûrû rîa Kîrîma kîa Zemaraimu, bûrîri-inî ûrîa wa irîma wa Efiraïmu, akiuga atîrî, "Jeroboamu na Isiraeli inyuothe, ta thikîrîria! ⁵ Kaî mûtooi atî Jehova, Ngai wa Isiraeli, nîaheanîte ûthamaki wa Isiraeli moko-inî ma Daudi na njiaro ciake nginya tene na ûndû wa kîrîkanîro gîa cumbî? ⁶ No rîrî, Jeroboamu mûrû wa Nebati, ûmwe wa anene a Solomoni mûrû wa Daudi, nîaremeire mwathi wake. ⁷ Imûndû imwe cia tûhû nîcionganire hamwe nake, na makîregana na Rehoboamu mûrû wa Solomoni rîrîa aarî mwîthî na ataahotaga gûtua itua, na ndaarî na hinya wa kûmeetiiria.

⁸ "Na rîrî, mwîciirîtie ûrîa mûkûregana na ûthamaki wa Jehova, ûrîa ûrî moko-inî ma njiaro cia Daudi. Ti-itherû mûrî mbûtû nene ya ita, na mûrî na njaû cia thahabu iria ciathondekirwo nî Jeroboamu ituîke ngai cianyu. ⁹ No githî mûtiaingatire athînjîri-Ngai a Jehova, arîa maarî ariû a Harûni, na Alawii, na mûgûthuurîa athînjîri-ngai anyu kûmbe o ta ûrîa andû a mabûrîri marîa mangî mekaga? Ûrîa wothe ûukaga kwîyamûra na gategwa na ndûrûme mûgwanja atuîkaga mûthînjîri-ngai wa indo itarî ngai.

¹⁰ "No ithuî-rî, Jehova nîwe Ngai witû, na tûtimûtiganîirie. Athînjîri-Ngai arîa matungataga Jehova nî ariû a Harûni, na mateithagîrîrio nî Alawii. ¹¹ O rûciinî na hwaî-inî nîmarutagîra Jehova maruta ma njino na ûbumba ûrîa ûnungaga wega. Nîmaigagîrîra mîgate metha-inî irîa theru, na makagwatia matawa marîa maigîrîrwo mûti-inî wa thahabu wamo o hwaî-inî. Ithuî nîtûrûmîtie maündü marîa Jehova Ngai witû endaga. No inyuî nîmûmûtiganîirie. ¹² Ngai arî hamwe na ithuî; we nîwe mûtongoria witû. Athînjîri-Ngai ake na tûrumbeta twao nîo marîgambia mûgambo wa mbaara ya kûmûkîrîra inyuî. Andû a Isiraeli, tigai kûrîa na Jehova, Ngai wa maithe manyu, nîgûkorwo mûtingîhootana."

¹³ No rîrî, Jeroboamu nîatûmîte ikundi cia thigari thuutha wao, nîgeetha amatharîkîre arî na mbere ya Juda nao arîa maamoheirie marî thuutha wao. ¹⁴ Juda nîmehûgûrîre na makîona afî nîmatharîkîrwo kuuma na mbere na kuuma na thuutha. Hîndî îyo magîkaîra Jehova. Nao athînjîri-Ngai makîhuha tûrumbeta twao, ¹⁵ nao andû a Juda makiugîrîria na mûgambo wa mbaara. Hîndî îyo maanagîrîra na mûgambo wa mbaara, Ngai akîharagania Jeroboamu na Isiraeli rîothe mbere ya Abija na andû a Juda. ¹⁶ Andû a Isiraeli makîurîra andû a Juda, nake Ngai akîmaneana moko-inî mao. ¹⁷ Abija na andû ake makîmahûra mbaara nene, nginya andû a Isiraeli 500,000 arîa maarî ûhoti makîuragwo. ¹⁸ Andû a Isiraeli magîtoorio mbaara-inî îyo; nao andû a Juda magîtuîka atooria tondû nîmehokire Jehova, Ngai wa maithe mao.

¹⁹ Nake Abija akîingatihia Jeroboamu na akîmûtaha matûura ma Betheli, na Jeshana, na Efuroni hamwe na tûtûura tûrîa twamathiûrûrûkîirie. ²⁰ Jeroboamu ndaigana gûcoka kûgîa na hinya rîngî matukû-inî ma Abija. Nake Jehova agîkîmûgûtha igûtha agîkua.

²¹ No Abija agîkîrîrîria kûgîa na hinya. Akîhikia atumia 14, na akîgîa na aanake 22 na airîtu 16.

²² Maündü marîa mangî makoniî wathani wa Abija, marîa eekire na ûrîa oigîre-rî, nîmandîkitwo îbuku-inî rîa ûtaûranîri rîa mûnabii Ido.

14

¹ Nake Abija akîhurûka hamwe na maithe make na agîthikwo kûu Itûûra-inî Inene rîa Daudi. Nake mûriü Asa agîtuika mûthamaki ithenya riake, na matukü-inî make bûrûri ûgîkara na thayü miaka ikûmi.

Asa Mûthamaki wa Juda

² Nake Asa agîka maündü mega, na marîa maagîrîre maithe-inî ma Jehova Ngai wake. ³ Akieheria magongona ma ngai cia mabûrûri ma kûngî, na kûndü kûria gütûügîru, na agîthethera mahiga marîa maamûre, na agîtemenga itugî cia Ashera. ⁴ Nake agîatha andü a Juda marongorie Jehova, Ngai wa maithe mao, na maathikîre mawatho na maathani make. ⁵ Ningî akieheria mahooero ma kûndü kûria gütûügîru, na igongona cia ûbumba matûûra-inî mothe ma Juda, naguo ûthamaki ûcio aathaga wa Juda ûgîkara na thayü. ⁶ Nîaakire matûûra manene mairigîre na thingo cia hinya ma Juda, nigûkorwo bûrûri warî na thayü. Gûtirî mündü warî na mbaara nake miaka iyo, nigûkorwo Jehova nîamûheete ûhurûko.

⁷ Nake akîra andü a Juda atîri, "Nîtwakei matûûra maya na twake thingo cia kûmathiurûrûkîria irî na mîthiringo mîraihu na igûrû, na ihingo na mîgîlko ya igera. Bûrûri üyü no witü, tondü nîturongoretie Jehova Ngai witü; twamûrongoririe nake agîtûhe ûhurûko na miëna yothe." Nî ündü ûcio magîaka na makîgaacîra.

⁸ Asa aarî na mbütü ya thigari 300,000 iria cioimîte Juda irî na ngo nene na matimû, na ingî 280,000 iria cioimîte Benjamini ikuuîte ngo nini na mota. Ici ciothe ciarî thigari nyûmirîru cia kûria mbaara.

⁹ Zera ûria Mûkushi agîka kûmûükîrîra arî na mbütü nene ya thigari na ngaari cia ita 300, nake agîka agîkina Maresha. ¹⁰ Nake Asa akiumagara agîthî kûmütûnga, nao makîarania mbaara yao kûu Gîtuamba-inî kîa Zefathu gûkuhî na Maresha.

¹¹ Hindî iyo Asa agîkaîra Jehova Ngai wake, akiuga atîri: "Jehova, gûtirî üngî ûhaana tawe wa gûteithûra arîa matarî hinya kuuma kûrî arîa maarî hinya. Tûteithie, Wee Jehova Ngai witü, nigûkorwo nîwe twîhokete, na nî thîinî wa Rîitwa riaku tuoka gûükîrîra mbütü îno nene üü. Wee Jehova-rî, nîwe Ngai witü, ndûkareke mündü akûhoote."

¹² Nî ündü ûcio Jehova akîûraga Akushi o hau mbere ya Asa na mbere ya andü a Juda. Nao Akushi makîûra, ¹³ nake Asa na mbütü yake makîmaingatithia, makîmakinya o nginya Gerari. Akushi aingî mûno makîûragwo üü atî gûtirî watigirwo muoyo, makîniinîrwo o hau mbere ya Jehova o na mbere ya mbütü ciake. Andü a Juda makîinûkia indo nyingî iria maatahire. ¹⁴ Makîananga tûtûura tuothe tûria twathiurûrûkîrie Gerari, nigûkorwo guoya wa Jehova nîwanyitîte andü arîa matûûraga kuo. Nao magîtaha indo cia tûtûura tûu tuothe nigûkorwo twarî na indo nyingî mûno cia gûthwo. ¹⁵ O na ningî magîtharîkîra kambî cia arîthi na magîtaha ndûuru cia ng'onda, na cia mbûri, na cia ngamîra. Nao magîcooka Jerusalemu.

15

Asa Kwagîria Maündü

¹ Na rîrî, Roho wa Ngai nîwaikûrûkîre Azaria mûrû wa Odedi. ² Nake akiumagara agatûnge Asa, akîmwîra atîri, "Ta thikîrîria, we Asa na andü a Juda na andü a Benjamini othe. Jehova arî hamwe na inyuî rîria riothe mûrî hamwe nake. Mûngîmûrongooria nîmûrîmuonaga, no mûngîmûtiganîria, o nake nîakamûtiganîria. ³ Na rîrî, kwa ihinda iraya Isiraëli matiarî na Ngai ûria wa ma, na matiarî na mûthînjîri-Ngai wa kûmaruta na matiarî na watho wa kûrûmîrîrwo. ⁴ No rîrî, hîndî ya mathîna mao nîmacookereire Jehova, Ngai wa Isiraëli, makîmûrongooria na makîmuona. ⁵ Matukü-inî macio ûhoru wa kuumagara warî na ûgwati nigûkorwo atûuri othe a mabûrûri macio maarî thîina-inî mûnene. ⁶ O rûrîrî rwahehenjagwo nî rûrîrî rûria rûngî, na itûura inene rîkahehenjwo nî rîria rîngî tondü Ngai nîamathînagia na thîna wa mîthemba yothe. ⁷ No ha ûhoru wanyu-rî, gîai na hinya na mûtigatiganîrie ûhoru ûcio, nigûkorwo nî mûkaarîhwo wîra ûria mûrutaga."

⁸ Rîria Asa aigûre ciugo icio na akîgûga ûrathî wa Azaria mûrû wa Odedi ûria mûnabii-rî, akîyûmîrîria. Akieheria mîhianano îria mîmeneku kuuma bûrûri wothe wa Juda na Benjamini, o na kuuma matûûra-inî marîa aatahite kûu irîma-inî cia Efiraïmu. Agîcookereria kîgongona kîa Jehova kîria kîarî mbere ya gîthaku kîa hekarû ya Jehova.

⁹ Ningî akîûngania andü othe a Juda na a Benjamini, hamwe na andü a kuuma Efiraïmu, na Manase, na Simeoni arîa maatûuranagia nao, nigûkorwo aingî ao

nĩmookĩte kũrĩ Asa moimĩte Isiraeli rĩrĩa moonire atĩ Jehova Ngai wake aarĩ hamwe nake.

¹⁰ Makĩungana kũu Jerusalemu mweri wa ĩtatũ wa mwaka wa ikũmi na ĩtano wa ũthamaki wa Asa. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo makĩrutĩra Jehova igongona rĩa ng'ombe 700, na ng'ondũ na mbũri 7,000 cia iria maatahĩte magacooka nacio. ¹² Makĩgĩa kirĩkanĩro gĩa kũrongooragia Jehova, Ngai wa maithe mao, na ngoro ciao ciothe na mĩoyo yao yothe. ¹³ Andũ arĩa othe mangĩagire kũrongooria Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, makĩuragwo arĩ mũndũ mũnini kana arĩ mũnene, arĩ mũndũ mũrũme kana arĩ mũndũ-wa-nja. ¹⁴ Makũhĩta mwĩhĩtwa he Jehova na mũgambo mũnene, o na makĩanagĩrĩra na makĩhuhaga tũrumbeta na macoro. ¹⁵ Andũ a Juda othe magĩkena nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa tondu mawĩhĩtũre na ngoro ciao ciothe. Makĩrongooria Ngai na kĩyo, na makĩmuona. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmahe ũhurũko mĩena yothe.

¹⁶ Mũthamaki Asa agĩcocoa akĩruta cũwe Maaka kuuma gĩtĩ-inĩ gĩa ke kĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja, nĩ ũndũ nĩathondekithĩtie gĩtugĩ kĩa mũhianano ũrĩ maggi wa Ashera. Asa agĩtemenga gĩtugĩ kũu, agĩkiunanga na agĩgĩcinĩra Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁷ O na gĩtuĩka ndeherĩrie kũndũ kũrĩa gĩtũũgĩru kuuma Isiraeli-rĩ, ngoro ya Asa nĩamĩneanĩte biũ kũrĩ Jehova mĩtũũrĩre-inĩ wake wotho. ¹⁸ Nĩarehire hekarũ-inĩ ya Ngai betha na thahabu, na indo ciothe iria we na ithe maamũrite.

¹⁹ Gĩtiacookire kũgĩa mbaara rĩngĩ, o nginya mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩtano wa wathani wa Asa.

16

Mĩaka ya Mũthia ya Asa

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩtandatũ wa wathani wa Asa, Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩambatire akarũe na Juda, na akĩrĩgĩra Rama na rũthingo rwa hinya nĩguo arĩgĩrĩrie gĩtikagĩe mũndũ ũkuuma kana atoonye bũrũri wa Asa mũthamaki wa Juda.

² Nake Asa akĩoya betha na thahabu kuuma igĩĩna-inĩ cia hekarũ ya Jehova o na kuuma nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, na agĩcitũmĩra Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata ũria wathamakaga Dameski. ³ Akĩmwĩra atĩrĩ, "Reke hakorwo harĩ na kĩrĩko giitũ nawe o ta ũria haarĩ kĩrĩko gatagatĩ ka baba na thoguo. Ta kĩone, nĩndagĩtũmĩra betha na thahabu. Rĩu tharia kĩrĩko kĩanyu na Baasha, mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atigane na nĩ." "

⁴ Beni-Hadadi agĩtũkĩra ũhoru wa Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari ciake makahũure matũũra ma Isiraeli. Nao magĩtooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Maimu, na matũũra manene mothe marĩa maarĩ makũmbĩ ma kũu Nafitali. ⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Baasha agĩure ũhoru ĩcio, agĩtiga gwaka Rama na agĩtiganĩria wĩra wake. ⁶ Nĩngĩ Mũthamaki Asa akĩrehe andũ othe a Juda, nao magĩkuua mahiga na mbaũ kuuma Rama iria Baasha aatũmagĩra gwaka. Indo ĩcio nĩcio Asa aatũmĩrĩre gwaka Geba na Mizipa.

⁷ Hĩndĩ ĩyo Hanani ũria muoni-maündũ agĩũka kũrĩ Asa mũthamaki wa Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, "Tondũ nĩwehokire mũthamaki wa Suriata ũkiaga kwĩhoka Jehova Ngai waku, mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Suriata nĩciũrĩte ikoima moko-inĩ maku. ⁸ Gĩthĩ Akushi na Alubi, matiarĩ mbũtũ nene ya ita, na makagĩa na ngaari cia ita nyingĩ na andũ arĩa maathĩiaga mahaĩcite mbarathi? No rĩrĩ, rĩrĩa wehokire Jehova, nĩamaneanire moko-inĩ maku. ⁹ Nĩgũkorwo maitho ma Jehova morũũraga thĩ yothe gwĩkĩra hinya arĩa maheanĩte ngoro cioa biũ kũrĩ we. Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũrimũ, na kuuma rĩu nĩũgũcocoa kũgĩa na mbaara."

¹⁰ Asa akĩrakarĩra Hanani ũria muoni-maündũ nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio; akĩmũrakarĩra mũno o nginya akĩmũikia njeera. O hĩndĩ ĩyo, Asa akĩambĩrĩria kũhinyĩrĩria andũ amwe atarĩ na tha.

¹¹ Maündũ ma wathani wa Asa kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩmandĩkĩtwo mbuku-inĩ ya athamaki a Juda na Isiraeli. ¹² Mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na kenda wa wathani wake, Asa nĩarũarĩre magũrũ. O na gĩtuĩka mũrimũ ũcio nĩwamũhatĩrĩrie mũno, o na ndwari-inĩ yake-rĩ, ndaigana kũmaatha ũteithio kuuma kũrĩ Jehova, no aacarĩre ũteithio kuuma kũrĩ mandagĩtarĩ. ¹³ Na mwaka wa mĩrongo ĩna na ũmwe wa wathani wake, Asa agĩkuua na akĩhurũka hamwe na maithe make. ¹⁴ Nao makĩmũthika mbĩrĩra-inĩ ĩrĩa eethondekeire o kũu Itũũra inene rĩa Daudi, makĩmũgĩrĩra gĩtanda-inĩ gĩa kũmũtwara mbĩrĩra kĩhumbĩrĩtwo na mahuti manungi wega na maguta mĩtũkanio mĩngĩ marĩa manungi wega, nao magĩakia mwaki mũnene nĩ ũndũ wa kũmũtũia.

17

Jehoshafatu Mūthamaki wa Juda

¹ Nake Jehoshafatu mūrū wa Asa agĩtuika mūthamaki ithenya riake, na akĩkĩra hinya ndakahũrwo nĩ Isiraeli. ² Akĩga ikundi cia thigari matũura-inĩ manene mothe marĩa mairigĩtwo na thingo cia hinya ma Juda, na agĩaka kambĩ cia thigari kũu Juda na matũura-inĩ ma Efraimu marĩa ithe Asa aatunyanĩte.

³ Jehova aarĩ hamwe na Jehoshafatu tondũ hĩndĩ ya wĩthĩ wake nĩathiiaga na mĩthiire irĩa ithe Daudi aathiiaga nayo. We ndaigana kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ Baali, ⁴ no nĩarongooragia Ngai wa ithe na akarũmagĩrĩra mawatho make, na ndaarũmĩrĩre mĩtugo ya Isiraeli. ⁵ Jehova akĩhaanda ũthamaki ũcio wega moko-inĩ make, nao andũ a Juda othe makĩrehera Jehoshafatu iheo; nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa na indo nyingĩ na agĩtũka mũno. ⁶ Nierutĩre na ngoro yake kũrũmĩrĩra mĩthiire ya Jehova; na makĩria ma ũguo, agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũgũru o na itugĩ cia Ashera, agĩcieheria Juda.

⁷ Mwaka wa gatatũ wa wathani wake nĩatũmire anene ake, na nĩo Beni-Haili, na Obadia, na Zekaria, na Nethaneli, na Mikaia makarutane matũura-inĩ ma Juda. ⁸ Hamwe nao kwarĩ na Alawii nao nĩ, Shemaia, na Nethania, na Zebadia, na Asaheli, na Shemiramothu, na Jehonathani, na Adonija, na Tobija, na Tobu-Adonija, na athĩnjĩri-Ngai Elishama na Jehoramũ. ⁹ Nao makĩrutana Juda guothe, magathiiaga na Ibuku rĩa Watho wa Jehova; magĩthiũrũrũka matũura-inĩ mothe ma Juda makĩrutaga andũ watho.

¹⁰ Ũhoru wa gwĩtigĩra Jehova ũkĩyũra mothamaki-inĩ mothe marĩa maathĩũrũrũkĩrie Juda, nĩ ũndũ ũcio matũigana kũrũa na Jehoshafatu. ¹¹ Nao Afilisti amwe makĩrehera Jehoshafatu iheo, na makĩrehe betha arĩ igooti, nao Arabu makĩmũrehere ndũuru cia mbũri: ndũrũme 7,700 na mbũri 7,700.

¹² Jehoshafatu agĩkĩrĩrĩra kũgia na hinya mũno; agĩaka matũura manene magĩtre na matũura ma makũmbĩ kũu Juda, ¹³ na nĩarĩ na indo nyingĩ matũura-inĩ macio ma Juda. Agĩcooka akĩga thigari irĩa ciooĩ wega ũhoru wa mbaara kũu Jerusalemũ.

¹⁴ Rĩandĩkithia rĩao, kũringana na nyũmba ciao, rĩatarĩ ta ũũ:

Kuuma Juda, anene a ikundi cia 1,000:

Adina nĩwe warĩ mũnene wao, aarĩ na andũ 300,000 a kũrũa;

¹⁵ ũrĩa wamũrũmĩrĩre nĩ Jehohanani, na aarĩ na thigari 280,000;

¹⁶ wa gatatũ aarĩ Amasia mūrũ wa Zikiri, ũrĩa werutĩre gũtungata Jehova, na aarĩ na thigari 200,000.

¹⁷ Kuuma Benjamini nĩ:

Eliada, mũthigari njama, na aarĩ na andũ 200,000 arĩa maarĩ na mota na ngo;

¹⁸ ũrĩa wamũrũmĩrĩre nĩ Jehozabadu, na aarĩ na andũ 180,000 arĩa maarĩ na indo cia mbaara.

¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa maatumgatagĩra mūthamaki, o hamwe na arĩa angĩ aigĩte matũura-inĩ manene marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya kũu Juda guothe.

18

Ūrathi wa Mikaia wa Gũũkĩrĩra Ahabu

¹ Na rĩrĩ, Jehoshafatu aarĩ na indo nyingĩ na agatĩka mũno, nake agĩtuma ũthoni na Ahabu.* ² Mĩaka mĩnini yathira-rĩ, agĩkũrũka agĩthiĩ gũceerera Ahabu kũu Samaria. Nake Ahabu akĩmũthĩnjĩra ng'ondũ nyingĩ na ng'ombe marĩ hamwe na andũ arĩa maarĩ nake, na akĩmũringĩrĩra matharĩkire Ramothu-Gileadi. ³ Ahabu, mūthamaki wa Isiraeli akĩũria Jehoshafatu mūthamaki wa Juda atĩrĩ, "Nĩũgũthiĩ hamwe na nĩ tũgookĩrĩre Ramothu-Gileadi?"

Nake Jehoshafatu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ tũrĩ o ũndũ ũmwe nawe, o na andũ akwa no ta andũ aku; na nĩtũgaakorwo tũrĩ hamwe nawe kũu mbaara-inĩ". ⁴ No Jehoshafatu agĩcooka akĩra mūthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, "Amba ũtuĩrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova."

⁵ Nĩ ũndũ ũcio mūthamaki wa Isiraeli akĩũngania anabii 400, akĩmooria atĩrĩ, "Tũthiĩ tũkahũũrane na Ramothu-Gileadi kana ndigathĩ?"

Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ, nĩgũkorwo Ngai nĩekũneana itũura rĩu moko-inĩ ma mūthamaki."

* 18:1 Joramũ mūrũ wa Jehoshafatu aahikĩrie Athalia mwarĩ wa Ahabu.

⁶ Nowe Jehoshafatu aküria atiri, “Kaĩ gükü gütarĩ münabii wa Jehova üria tungüria ühoro kuuma kũri we?”

⁷ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atiri, “Nĩ kũri mündü ùmwe üria ùngütũũria ühoro kuuma kũri Jehova, no nĩndimũthũire tondũ gütirĩ hĩndĩ andathagĩra ùndũ mwega, no maündũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaia mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcookia atiri, “Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga ũguo.”

⁸ Nĩ ùndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩta ùmwe wa anene ake, akĩmwĩra atiri, “Ndehera Mikaia mũrũ wa Imula narua.”

⁹ Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda, mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki, magĩkarĩra itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩrĩa kĩarĩ itonyero-inĩ rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha mohoro marĩ mbere yao. ¹⁰ Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩa gĩgera, nake akiuga atiri, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Ici nĩcio mũgaatheeca Asuriata nacio nginya mũmaniine.’”

¹¹ Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o ùndũ ùmwe, makoiga atiri: “Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹² Mündũ üria watũmĩtwo ageete Mikaia akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mündũ ùmwe, mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo gĩaku gĩtigakararanie na kĩa, na warie ùndũ mwega.”

¹³ Nowe Mikaia akiuga atiri, “Ti-itherũ o ta üria Jehova atũũraga muoyo, nĩ ngũmwĩra o üria Ngai wakwa ekunjĩra.”

¹⁴ Hĩndĩ rĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atiri, “Mikaia, tũthĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathĩ?”

Nake Mikaia akĩmũcookeria atiri, “Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ nĩrĩkũneanwo moko-inĩ maku.”

¹⁵ Mũthamaki akĩmwĩra atiri, “Nĩ maita maigana ngũtũũra ngwĩhĩthagĩa ndũkae kũnjĩra ühoro ùngĩ tĩga ühoro wa ma thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jehova?”

¹⁶ Nake Mikaia akĩmũcookeria atiri, “Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahurunjũkĩire irĩma-inĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩthi, nake Jehova aroiga atiri, ‘Andũ aya matirĩ na mwathi. O mündũ nĩarekwo ainũke gwake na thayũ.’”

¹⁷ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atiri, “Githĩ ndikwĩrire atĩ ndarĩ hĩndĩ angĩndathĩra ühoro mwega, tĩga o üria mũũru?”

¹⁸ Mikaia agĩthĩ na mbere, akiuga atiri, “Nĩ ùndũ ũcio thĩkĩrĩa kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, arĩ na mbütũ yothe ya igũrũ irũgamĩte imũthĩũrũkĩirie mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. ¹⁹ Nake Jehova aroria atiri, ‘Nũũ ũkũheenereria Ahabu mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atharĩkĩre Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athĩ agakuire kuo?’

‘Ŭmwe akiuga ũũ, na üria ùngĩ akiuga ũũ. ²⁰ Marigĩrĩro-inĩ, roho ùmwe ũkũmĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga atiri, ‘Nĩ nĩ ngũmũheenereria.’

‘Jehova akĩũria atiri, ‘Ŭkũmũheenereria atĩa?’

²¹ ‘Naguo roho ũcio ũkiuga atiri, ‘Nĩgũthĩ ngũthĩ ndũke roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe.’

‘Nake Jehova akiuga atiri, ‘Wee nĩkũhota kũmũheenereria. Thĩ ũgeeke ũguo.’

²² ‘Nĩ ùndũ ũcio Jehova nĩekĩrite roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii aya aku. Jehova nĩagwathĩrĩrie mwanangĩko.’

²³ Hĩndĩ iyo Zedekia mũrũ wa Kenaana akĩambata na akĩringa Mikaia rũhĩ ũthĩũ. Akĩmũũria atiri, “Kaĩ roho wa Jehova agereire kũ rĩrĩa oimire kũrĩ nĩ nĩguo aarie nawe?”

²⁴ Mikaia agĩcookia atiri, “Nĩũkamenya mũthenya üria ũgaathĩ kwĩhitha kanyũmba ka na thĩnĩ.”

²⁵ Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atiri, “Oyai Mikaia mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, ²⁶ na mũmwĩre atiri, ‘Mũthamaki ekuuga ũũ: Mündũ ũyũ nĩaikio njeera na ndakaheo kĩndũ gĩa kũrĩa tĩga mũgate na maaĩ nginya rĩrĩa ngaacooka na thayũ.’”

²⁷ Mikaia akiuga atiri, “Ŭngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtũkĩre atĩ Jehova ndaarĩtie na nĩ.” Agĩcooka akiuga atiri, “Iguai ühoro wakwa inyũ andũ aya inyuothe!”

Ahabu Kũũragĩrwo Ramothu-Gileadi

²⁸ Nĩ ùndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi. ²⁹ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atiri, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndĩgarũrite ndikamenyeke no wee wĩkĩre

nguo cia üthamaki." Nĩ ündü ücio müthamaki wa Isiraeli akũgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

³⁰ Na rĩrĩ, müthamaki wa Asuriata nĩathĩte anene ake a ngaari cia ita akameera atĩrĩ, "Mütikarũe na mündü o na ũrikũ, münini kana münene, tige o müthamaki wa Isiraeli." ³¹ Rĩrĩa anene a mbütũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩciiria atĩrĩ, "Üyũ nĩwe müthamaki wa Isiraeli" Nĩ ündü ücio makĩgarũrũka mamũtharĩkire, no Jehoshafatu agĩkaya, nake Jehova akimũteithia. Ngai akĩmaroria na kũngĩ, makĩmweherera, ³² nĩgũkorwo rĩrĩa anene a ngaari cia ita moonire atĩ tiwe warĩ müthamaki wa Isiraeli, magĩtiga gũthingatana nake.

³³ No mündü ũmwe akĩgeeta ũta wake, agĩkia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha müthamaki wa Isiraeli o gatagafĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake müthamaki akĩra mütwarithia wa ngaari ya ita atĩrĩ, "Garũra ngaari ündute mbaara-inĩ. Nindagurario." ³⁴ Nayo mbaara ikĩneneha müthenya wotho, na müthamaki wa Isiraeli agĩtiirania ngaari-inĩ yake ya mbaara ang'etheire Asuriata o nginya hwaĩ-inĩ. Nario riũa rĩgĩthũa-rĩ, agĩkua.

19

¹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehoshafatu müthamaki wa Juda aacookire Jerusalemu nyũmba-inĩ yake ya üthamaki na thayũ-rĩ, ² Jehu ũria muoni-maündü, mürũ wa Hanani, agĩthĩ akamütũnge nake akĩũria müthamaki atĩrĩ, "Nĩwagĩrĩrwo gũteithia mündü ũria mwaganu na wende arĩa mathũire Jehova? Nĩ ündü wa ũguo-rĩ, mang'ũrĩ ma Jehova marĩ igũrũ rĩaku." ³ No rĩrĩ, harĩ na maündü manini mega thĩnĩ waku, nĩgũkorwo nĩweheretie itugĩ cia Ashera bũrũri-inĩ, na ũkerekera ngoro yaku kũrongooria Ngai."

Jehoshafatu Kwamũra Acĩrithania

⁴ Jehoshafatu agĩtũra Jerusalemu, agĩcooka akiumagara rĩngĩ, agĩthĩ kũrĩ andũ a kuuma Birishiba kũu bũrũri wa ĩrĩma wa Efraimu, na akĩmacookia kũrĩ Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁵ Nake agĩthuura andũ a gũthikagĩrĩria maciira kũu bũrũri-inĩ, thĩnĩ wa o itũura rĩa matũura manene ma Juda marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya. ⁶ Akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩciiragieĩ wega ũria mũgwĩka, tondũ rĩrĩ, mütĩrĩtuithanagia ciira nĩ ündü wa mündü, no makĩria nĩ ündü wa Jehova, ũria ũrĩkoragwo na inyuĩ rĩrĩa rĩothe mürĩtuaga ciira." ⁷ Na rĩrĩ, mwĩtigagĩrei Jehova. Mütuanagĩre ciira mũmenyereire, nĩ ündü Jehova Ngai witũ nĩ wa kĩhooto na ndaroraga maũthĩ na ndahakagwo."

⁸ O nakuo Jerusalemu-rĩ, Jehoshafatu nĩathuurire Alawii amwe, na athĩnjĩri-Ngai, na atongoria a nyũmba cia andũ a Isiraeli marũgamagĩre watho wa Jehova, na magatuithanagia maciira o na makaniina ngarari. Nao maatũrũra Jerusalemu. ⁹ Nake akĩmahe mawatho maya: "No nginya mütungate na wĩhokeku na ngoro cianyu ciothe, na mwĩtigagĩre Jehova." ¹⁰ Ciira wotho ũria mürĩrehagĩrwo kuuma kũrĩ andũ a bũrũri wanyu arĩa matũrũra matũura-inĩ marĩa manene, arĩ ũiti wa thakame kana maündü mangĩ makoniĩ watho, kana maathani, kana kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrwo, kana matũro ma ciira, makanagieĩ matikanehĩre Jehova; kwaga ũguo marakara make nĩmakamũkĩrĩra inyuĩ ene na ariũ a thoguo. Īkagai ũguo na mütikehia.

¹¹ "Na rĩrĩ, Amaria mũthĩnjĩri-Ngai ũria münene nĩwe ũrĩmũroraga maündü-inĩ mothe makoniĩ Jehova, nake Zebadia mürũ wa Ishumaeli, o we mütongoria wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩwe ũrĩmũroraga maündü-inĩ mothe makoniĩ müthamaki, nao Alawii nĩmarĩtungataga ta anene marĩ mbere yanyu. Īkagai maündü mürĩ na ũũmĩrũ, nake Jehova arĩkoragwo hamwe na arĩa marĩkaga wega."

20

Jehoshafatu Kũhoota Andũ a Moabi na a Amoni

¹ Na rĩrĩ, thuuha wa ũguo, andũ a Moabi, na andũ a Amoni marĩ hamwe na Ameuni amwe magĩũka kũrũa na Jehoshafatu.

² Andũ amwe magĩũka makĩra Jehoshafatu atĩrĩ, "Mbütũ nene ya ita kuuma Edomu nĩroka kũrũa nawe, yumĩte mürĩmo ũria ũngĩ wa iria. O na rĩu nĩkinyĩte Hazezoni-Tamaru" (na nukuo Eni-Gedi). ³ Jehoshafatu akĩmaka, na agĩta itua orie ũtaaro harĩ Jehova, nake akĩanĩrĩra Juda guothe kwĩhingwo kũria irio. ⁴ Nao andũ a Juda makĩũngana meethe ũteithio kuuma kũrĩ Jehova; ti-itherũ magĩũka kuuma matũura mothe ma Juda nĩguo mamũrongorie.

⁵ Nake Jehoshafatu akĩrũgama mbere ya kĩũngano kũu kĩa andũ a Juda na Jerusalemu, o hau hekarũ-inĩ ya Jehova o mbere ya nja ĩrĩa yarĩ njerũ, ⁶ akiuga atĩrĩ:

"Wee Jehova, Ngai wa maithe maitü, githi tiwe Ngai üria üri igürü? Niwe üthamakagira mothamaki mothe ma ndüriri. Hinya na ühoti iri guoko-ini gwaku, na gütiri mündü üngigwitiiria. ⁷ Wee Ngai witü-ri, githi ndwaingatiire aria maikaraga bürüri üyü mbere ya andü aku a Isiraeli na üküthe njaro cia mürataguo Iburahimu nginya tene? ⁸ Nimatüürite kuo o na magaaka hekarü kuo iria itanitio na Riitwa riaku, makiugaga atiri, ⁹ Müthino üngigatükora o na üri wa rühiü rwa njora rwa gütürüithia, kana müthiro kana ng'aragu, tükaarügama mbere yaku hekarü-ini ino itanitio na Riitwa riaku, nitügaagükaïra türü hatika-ini, nawe nügatüigua ütühonokie."

¹⁰ "No rü, haha harü na andü a kuuma Amoni, na Moabi, na Kirüma kia Seiru, aria wagiririe andü a Isiraeli matharükire mabürüri mao rüria moimaga Misiri; ni ündü ücio makimeherera na matiigana kümaniina. ¹¹ Ta kione kiria maragitürüha nakio, tondü mokite gütüingata küria watüheire gütüike igai riitü. ¹² Wee Ngai witü, githi ndügükimatuüra ciira? Ni ündü-rü, ithuü tütirü na hinya wa küng'ethanira na mbütü ino nene üü irooka gütütharükira. Tütüüü üria tügwika, no rüri, maitho maitü niwe macüthüririe."

¹³ Arüme othe a Juda, na atumia ao, na ciana na twana twao twa nenge, makirügama o hau mbere ya Jehova.

¹⁴ Na hündi iyo Roho wa Jehova ügikinyirira Jahazieli müru wa Zekaria müru wa Benaia, müru wa Jeieli müru wa Matania üria Mülawii wa rüciaro rwa Asafu rüria aarügamite küngano-ini küu.

¹⁵ Nake akiuga atiri, "Ta thikürüria, wee Müthamaki Jehoshafatu na aria othe mütüüraga Juda na Jerusalemu! Üü nüguo Jehova ekümwira: 'Mütigetigire kana mükue ngoro ni ündü wa mbütü ino nene ya ita. Nügükorwo mbaara ino ti yanyu, no ni Ngai. ¹⁶ Rücüü, rokai güikürüka mümatharükire. Magaakorwo makühaica magereire Mwanya-ini wa Zizi na nümükamakorerera müthia-ini wa mükuru wa küu Werü wa Jerueli. ¹⁷ Ti inyuü mükürüa mbaara ino. Rügamai mwena wanyu, mwühaandei wega na mwionere üria Jehova ekümühonokia, inyuü andü a Juda na a Jerusalemu. Mütigetigire, na mütigakue ngoro. Umagarai mükang'ethanire nao rücüü, nake Jehova nïagakorwo hamwe na inyuü.'"

¹⁸ Jehoshafatu akünamirira, agitürumithia üthüü thü, nao andü othe a Juda na a Jerusalemu makügüithia thü mbere ya Jehova, makümühooya. ¹⁹ Ningi Alawii amwe a kuuma rüciaro rwa Kohathu na rwa Kora magüküria na igürü, magükumia Jehova Ngai wa Isiraeli maanürüire na mügambo münene müno.*

²⁰ Rücüini tene müno maküuma merekeire Werü wa Tekoa. Na rüria maambürüirie kuuma-rü, Jehoshafatu akirügama, akiuga atiri, "Ta thikürüria, inyuü andü a Juda o na a Jerusalemu! Itükia Jehova Ngai wanyu na nïekümütirürüra; itükia anabii ake na nümükügaacira." ²¹ Thuutha wa kwaranüria na andü, Jehoshafatu agithuura andü a küinüria Jehova na a kümügooca ni ündü wa riiri wa ütheru wake, nao hündi iria megütongoria mbütü iyo ya ita, makiugaga atiri: "Cookeriai Jehova ngaatho,

nügükorwo wendo wake ütüüraga nginya tene."

²² Na rüria maambürüirie küina o na kügooca-rü, Jehova aküiga andü mohie andü a Amoni, na a Moabi, na andü a kuuma Kirüma kia Seiru aria maatharükagira Juda, nao magitoorio. ²³ Nao andü a Amoni na a Moabi magükürüria andü a kuuma Kirüma kia Seiru, makümananga na makümaniina biü. Maarükia küüraga andü a kuuma Seiru, magiteithürüria küinihana o ene.

²⁴ Hündi iria andü a Juda maakinyire haria hang'ethanüire na werü-rü, magicüthürüria mbütü iyo nene ya ita, maküona no ciimba theri ciagwite thü; gütiri mündü o na ümwe wetharite. ²⁵ Ni ündü ücio Jehoshafatu na andü ake magithü gütaha indo, na thüni wacio maküona indo nyingi na nguo o na indo cia goro nyingi güküria üria mangüahotire güküua. Ciarü nyingi üü atü maanüinire müthenya itatü gücüüngania. ²⁶ Müthenya wa kana maküüngana Gütüamba-ini kia Beraka, küria maagoceire Jehova. Küu nüküo gütümaga gwitüwa Gütüamba kia Beraka nginya ümüthi.

²⁷ Hündi iyo andü othe a Juda na a Jerusalemu, matongoretio ni Jehoshafatu, magicooka Jerusalemu makenete, nügükorwo Jehova nïamaheete gütümi gia gükenerera thü ciao. ²⁸ Magitüonya Jerusalemu na magithü hekarü-ini ya Jehova marü na inanda cia mügeeto, na mütirüri, na türumbeta.

* **20:19** Andü aya a Kohathu na a Kora maathürüitwo kuuma nyumba ya Lawi marü a küina nyimbo cia kügooca Ngai.

²⁹ Namo mothamaki mothe ma mabũrũri magĩtigĩra Ngai rĩria maiguire ũria Jehova aarũite na thũ cia Isiraeli. ³⁰ Naguo ũthamaki wa Jehoshafatu ũgĩkara ũri na thayũ, nĩgũkorwo Ngai wake nĩamũheete ũhurũko mĩena-inĩ yothe.

Mũthia wa Ũthamaki wa Jehoshafatu

³¹ Nĩ ũndũ ũcio, Jehoshafatu agĩthamakĩra Juda; nake aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ na itano rĩria aatuĩkire mũthamaki wa Juda, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na itano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilahi. ³² Nake akĩrũmĩrĩra mĩthĩire ya ithe Asa na ndaigana gũtigana nayo; agĩka ũria kwagirĩre maitho-inĩ ma Jehova. ³³ No rĩrĩ, kũndũ kũria gũtũgĩru gũtiigana kweherio, nao andũ matiigana kwerekeria ngoro ciao kũrĩ Ngai wa maithe mao.

³⁴ Cĩiko iria ingĩ cia wathani wa Jehoshafatu kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maundũ ma o mwaka rĩa Jehu mũrũ wa Hanani, marĩa mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli.

³⁵ Thuutha ũcio Jehoshafatu mũthamaki wa Juda agĩtuma ũrata na Ahazia mũthamaki wa Isiraeli, ũria warĩ na maundũ maingĩ ma waganu. ³⁶ Makĩiguana nake afĩ maake marikabu cia wonjoria. Nao maarĩkia gũciakĩra kũu Ezioni-Geberi, ³⁷ Eliezeri mũrũ wa Dodavahu wa kuuma Maresha akĩrathĩra Jehoshafatu ũrathi wa ũria akoona ũuru, akiuga atĩrĩ, "Tondũ nĩugĩte ũrata na Ahazia, Jehova nĩekwananga kĩria wakĩte." Nacio marikabu igĩtharũranio, na itiigana gũthĩĩ iria-inĩ ikarute wĩra wa wonjoria.

21

¹ Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo hamwe nao o kũu Itũura Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Jehoramũ agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ² Ariũ a ithe na Jehoramũ mũrũ wa Jehoshafatu maarĩ Azaria, na Jehieli, na Zekaria, na Azariahu, na Mikaeli, na Shefatia. Acio othe maarĩ ariũ a Jehoshafatu mũthamaki wa Isiraeli. ³ Ithe nĩamaheete iheo nyingĩ cia betha na thahabu na indo ingĩ cia goro, o hamwe na matũura manene mairigĩre na thingo cia hinya kũu Juda, no aaheanire ũthamaki kũrĩ Jehoramũ tondũ nĩwe warĩ mũriũ wa irigithathi.

Jehoramũ Mũthamaki wa Juda

⁴ Rĩria Jehoramũ eehaandire na akĩrũma ũthamaki-inĩ wa ithe-rĩ, nĩooragire ariũ a ithe othe na rũhiũ rwa njora, o hamwe na anene amwe a nyũmba ya ũthamaki a Isiraeli. ⁵ Jehoramũ aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ na ĩrĩ rĩria aatuĩkire mũthamaki. Nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka inana. ⁶ Agĩthĩ na mĩthĩire ya athamaki a Isiraeli, o ta ũria nyũmba ya Ahabu yekaga, nĩgũkorwo aahikĩtie mwarĩ wa Ahabu. Nake agakũhagia maitho-inĩ ma Jehova. ⁷ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩ ũndũ wa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kĩa aarĩkanĩre na Daudi, Jehova ndeendaga kwananga nyũmba ya Daudi. Nieranĩre afĩ nĩarĩmenyagĩrĩra tawa nĩ ũndũ wake na njiaro ciake nginya tene.

⁸ Hindĩ ya Jehoramũ-rĩ, Edomu nĩmaremeire Juda na magĩtua mũndũ ũngĩ mũthamaki wao ene. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoramũ agĩthĩĩ kuo na anene ake na ngaari ciake cia ita ciothe. Nao andũ a Edomu makĩmũrigiicĩria arĩ hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agĩkĩra ũtukũ, akĩũra. ¹⁰ Nginya ũmũthĩ, Edomu matũũraga maremeire Juda.

O ihinda rĩu andũ a Libina makĩregana na watho wa Jehoramũ, nĩgũkorwo nĩatiganĩrie Jehova, Ngai wa maithe make. ¹¹ O na ningĩ niakĩte kũndũ kũria gũtũgĩru kũu irĩma-inĩ cia Juda, na agatũma andũ a Jerusalemu mahũire ũmaraya, na akahĩthia andũ a Juda njĩra.

¹² Jehoramũ akĩnyiita marũa moimĩte kũrĩ mũnabii Elija maandĩkĩtwo atĩrĩ:

"Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: 'Ndũthĩite na mĩthĩire ya thoguo Jehoshafatu, kana ya Asa mũthamaki wa Juda. ¹³ No rĩrĩ, nĩũthĩite na mĩthĩire ya athamaki a Isiraeli, na nĩũtongoretie andũ a Juda na a Jerusalemu nĩguo mahũire ũmaraya, o ta ũria nyũmba ya Ahabu yekire. O na ningĩ nĩũũragĩte ariũ a thoguo, na andũ a nyũmba ya thoguo, na andũ maarĩ aagĩrĩru gũgũkĩra. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, rĩu Jehova akirĩĩ kũhũura andũ aku, na ariũ aku, na atumia aku, na kĩndũ gĩothe gĩaku, acihũire ihũura inene. ¹⁵ Wee mwene nĩũkũrũara mũno, ũrũare mũrimũ wa mara ũtangĩhona, nginya mũrimũ ũcio ũtũme mara maku mathire biũ.' "

¹⁶ Jehova akĩarahũrĩra Jehoramũ ũuru wa Afilisti na wa Arabu arĩa maatũũraga gũkuhĩ na Akushi. ¹⁷ Magĩtharĩkĩra Juda, na magĩkũhũura, na magĩkuua indo ciothe iria ciarĩ nyũmba ya mũthamaki, o hamwe na ariũ ake na atumia ake. Ndaatĩgĩrio mũriũ o na ũmwe o tĩga Ahazia ũria warĩ mũnini mũno.

¹⁸ Thuutha wa maündü macio mothe-rĩ, Jehova nĩarehithĩirie Jehoramu mũrimũ wa mara ũtangĩhona. ¹⁹ Mahinda mathianga, mũthia-inĩ wa mĩaka ĩĩrĩ-rĩ, mara make makiuma nĩ ũndũ wa mũrimũ ũcio, nake agĩkua arĩ na ruo rũnene mũno. Andũ ake matiigana gwakia mwaki nĩ ũndũ wa gĩĩlo gĩake, ta ũrĩa meekĩte nĩ ũndũ wa maithe. ²⁰ Jehoram aarĩ wa mĩaka mũrongo ĩtatũ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka ĩnana. Na rĩrĩ, akua gũtirĩ mũndũ wagĩre na kĩa, nake agĩthikwo Itũura Inene rĩa Daudi, no ndaathikirwo mbĩrĩra-inĩ cia aathamaki.

22

Ahazia Mũthamaki wa Juda

¹ Nao andũ a Jerusalemu magĩtua Ahazia mũriũ wa Jehoramu ũrĩa warĩ mũnini mũno mũthamaki ithenya riake, nĩgũkorwo atharĩkiri ao arĩa mookire kambĩ-inĩ hamwe na Arabu, nĩmooraĩte ariũ arĩa akũrũ othe. Nĩ ũndũ ũcio Ahazia mũriũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka.

² Ahazia aarĩ wa mĩaka mũrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia mwarĩ wa mwana wa Omuri.

³ O nake agĩthĩ na mũthĩre ya nyũmba ya Ahabu, nĩgũkorwo nyina nĩamũringagĩrĩria gwĩka maündũ mooru. ⁴ Nĩekire maündũ mooru maĩtho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekĩte, nĩgũkorwo thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, nĩo maatuĩkire amũtaari, makimũhitithia. ⁵ Ningĩ nĩarũmirĩre mataaro mao rĩrĩa aathĩre mbaara-inĩ na Joramũ mũrũ wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli makahũire Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Asuriata acio makĩguraria Joramũ; ⁶ nĩ ũndũ ũcio akĩhũndũka, agĩthĩ Jezireeli nĩguo akahonie ngurao iria aagurĩrĩro Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.

Hĩndĩ ĩyo Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka agĩthĩ Jezireeli akarore Joramũ mũrũ wa Ahabu tondũ nĩagurĩrĩtio.

⁷ Nĩ ũndũ wa Ahazia gũthĩ gũceerera Joramũ, Ngai nĩarehire kũniinwo kwa Ahazia. Rĩrĩa Ahazia aakinyire-rĩ, makiumagara na Joramũ magacemanie na Jehu mũrũ wa Nimushi, ũrĩa Jehova aaitĩrĩrie maguta aniine nyũmba ya Ahabu. ⁸ O hĩndĩ ĩrĩa Jehu aahingagia itua rĩa ciira wa nyũmba ya Ahabu-rĩ, niakorereire ariũ a nyũmba ya ũthamaki wa Juda o na ariũ a andũ a nyũmba ya Ahazia, arĩa maatungataga Ahazia, nake akĩmooraga. ⁹ Ningĩ akiuma agacarie Ahazia, nao andũ a Jehu makĩnyĩta Ahazia rĩrĩa eehithĩte Samaria. Akĩrehwo kũrĩ Jehu na akĩũragwo. Nao makĩmũthika nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Aarĩ ũmwe wa ariũ a Jehoshafatu, ũrĩa warongoragia Jehova na ngoro yake yothe.” Nĩ ũndũ ũcio gũkiaga mũndũ thĩnĩ na nyũmba ya Ahazia warĩ na ũhoti mũiganu wa kũrũgamĩrĩra ũthamaki ũcio.

Athalia na Joashu

¹⁰ Rĩrĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakuĩte-rĩ, akĩambĩrĩria kũniina nyũmba yothe ya ũthamaki wa Juda. ¹¹ No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramũ, akĩoya Joashu mũrũ wa Ahazia akĩmũruta na hito kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũũragwo, na akĩmũhitha nyũmba ya toro hamwe na mũreri wake. Tondũ Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramũ na ningĩ mũtumia wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, aarĩ mwarĩ wa nyina na Ahazia, nĩahithire mwana ũcio ndakonwo nĩ Athalia nĩguo ndakooraagwo. ¹² Nake agĩtũura nao arĩ mũhithe hekarũ-inĩ ya Ngai mĩaka ĩtandatũ, hĩndĩ ĩrĩa Athalia aathaga bũrũri ũcio.

23

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa mũgwanja Jehoiada nĩonanirie hinya wake. Nĩathondekire kĩrĩkanĩro na anene a ita a thĩgari 100 nao maarĩ: Azaria mũrũ wa Jerohamu, na Ishumaeli mũrũ wa Jehohanani, na Azaria mũrũ wa Obedi, na Maaseia mũrũ wa Adaia, na Elishafatu mũrũ wa Zikiri. ² Nao magĩthĩ bũrũri wa Juda wothe makĩũnganagia Alawii na atongoria a nyũmba cia andũ a Isiraeli kuuma matũũra-inĩ mothe. Rĩrĩa mookire Jerusalemu-rĩ, ³ kũngano gĩothe nĩkiagiĩre kĩrĩkanĩro na mũthamaki kũu hekarũ-inĩ ya Ngai.

Jehoiada akĩmeera atĩrĩ, “Mũriũ wa mũthamaki no nginya ahamake, o ta ũrĩa Jehova eeraniire ũhoroni ĩkonĩ njiaro cia Daudi. ⁴ Na rĩrĩ, ũũ nĩguo mũgwĩka: Gĩcunjĩ gĩa gatatũ kĩa inyuũ athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa megũthĩ wĩra mũthenya wa Thabatũ mũrangĩre mũrango, ⁵ gĩcunjĩ gĩa gatatũ kĩanyu mũrangĩre nyũmba ya ũthamaki, na gĩcunjĩ gĩa gatatũ mũrangĩre kĩhingo kĩa mũthingi, nao andũ acio angĩ othe maikare nja cia hekarũ ya Jehova. ⁶ Mũtikanareke mũndũ o na ũmwe atoonye hekarũ ya Jehova tĩga o athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa marĩ wĩra-inĩ; acio no matoonye tondũ nĩ aamũre,

no andü acio angí othe marangíre kírĩa Jehova oigíte marangíre. ⁷ Alawii makeiga mathiürürükíríe múthamaki, o mündü arí na indo ciake cia mbaara guoko-iní. Mündü o wothe úngítoonya hekarü no nginya oragwo. Ikaragai hakuhi na múthamaki kúrĩa guothe angíthii.”

⁸ Nao Alawii na andü othe a Juda magíika o úrĩa Jehoiada úrĩa múthínjiri-Ngai aathanire. O mündü akíoya andü ake aría maathiiaga wíra múthenya wa Thabatü na aría moimagíra wíra, níngükorwo Jehoiada úrĩa múthínjiri-Ngai ndarí gíkundi o na kímwe aarekereire. ⁹ Ningí akíhe anene a ita a thigari 100 matimü na ngo iria nene na nini iria ciarí cia Múthamaki Daudi iria ciarí thíini wa hekarü ya Ngai. ¹⁰ Akírügamia andü othe, o mündü na indo ciake cia mbaara, magíthiürürükírĩa múthamaki, hau hakuhi na kígonona, na hakuhi na hekarü, kuuma mwena wa gúthini nginya mwene wa gathigathini wayo.

¹¹ Jehoiada na aríu ake makíruta múriü wa múthamaki na makímwíkíra thúmbí ya úthamaki; makímünengera íbuku ría kírikaníro na makíaníríra atí níwe múthamaki. Makímúitíríra maguta na makíaníríra, makiuga atírí, “Múthamaki arotúura nginya tene!”

¹² Rírĩa Athalia aaguire inegene ría andü makíhanyúka magíkúngúyagíra múthamaki, agíthii kúri o kúu hekarü-iní ya Jehova. ¹³ Agícúthíríra, na akíona múthamaki arúgamíte gítugí-iní gíake itoonyero-iní. Nao anene na ahuhi túrumbeta marúgamíte hakuhi na múthamaki, na andü othe a búrúri magagíkíena makíhuhaga túrumbeta, nao aini marí na indo cia kúina magatongoria andü aría angí na nyímbo cia kúgooca. Nake Athalia agítimbúranga nguo ciake cia igúrü, akíaníríra, akiuga atírí, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁴ Nake Jehoiada úrĩa múthínjiri-Ngai agítuma anene a ita a thigari igana igana, aría maarí arúgamíríri a mbütü cia ita, akímeera atírí, “Múrutúrúrei, múmúrehe arí gatagatí ga thigari, na mündü o wothe úngímuuma thuutha, oragwo.” Nígükorwo múthínjiri-Ngai níogíte atírí, “Mútikamúragíre hekarü-iní ya Jehova.” ¹⁵ Ní undü úcio makímúnyiita, agíkinya itoonyero-iní ría Kíhingo kía Mbarathi, o kúu nja-iní cia nyúmba ya úthamaki, makímúragíra hau.

¹⁶ Nake Jehoiada akígíia na kírikaníro atí we, na andü, na múthamaki megútuíka andü a Jehova. ¹⁷ Nao andü othe magíthii hekarü-iní ya Baali na makímítharia. Makiunanga igongona na múhianano na makíúragíra Matani úrĩa warí múthínjiri-ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

¹⁸ Ningí Jehoiada akíneana úrügamíríri wa hekarü ya Jehova moko-iní ma athínjiri-Ngai, aría maarí Alawii, aría maaheetwo wíra hekarü-iní ní Daudi, marutagíre Jehova magongona ma njino o ta úrĩa kwandíkítwo watho-iní wa Musa, o makínaga na magakena o ta úrĩa Daudi aathaníte. ¹⁹ O na ningí náigire aikaria a mírango íhingo-iní cia hekarü ya Jehova nígeetha gútikagíe mündü o na úmwe útetheretie úngítoonya.

²⁰ Akíoya anene a ita thigari igana, na anene aría angí, na aathani a andü, na andü othe a búrúri, magítkúrúkia múthamaki kuuma hekarü-iní ya Jehova. Magítoonya nyúmba ya úthamaki magereire Kíhingo kía Rúgongo na magíkaríríra múthamaki gítí-iní kía únene, ²¹ nao andü othe a búrúri magíkíena. Narío itúura inene ríkíhoorera, tondü Athalia níaríkítie kúúragwo na rúhiü rwa njora.

24

Joashu Gúcookereria Hekarü

¹ Na rírí, Joashu aarí wa míaka múgwanja ríríra aatuúkire múthamaki, nake agíthamaka arí Jerusalemu míaka mírongo ína. Nyina eetagwo Zibia na oimíte Birishiba. ² Joashu níekire maündü maría maagíríre maitho-iní ma Jehova míaka-iní yoyhe ya Jehoiada úrĩa múthínjiri-Ngai. ³ Jehoiada akímúthuuríra atumia eerí, nake agíciara aanake na airítu.

⁴ Thuutha úcio Joashu agítua itua ría gúcookereria hekarü ya Jehova. ⁵ Agítua athínjiri-Ngai na Alawii hamwe, akímeera atírí, “Thíi matúura-iní ma Juda múnganie mbeeca iria ciagírírwu ní kúríhwo o mwaka kuuma Isiraeli cia gúcookereria hekarü ya Ngai wanyu. Íkai undü úcio o ríu.” No Alawii matígana gwíka undü úcio narua.

⁶ Ní undü úcio múthamaki agítua Jehoiada múthínjiri-Ngai úrĩa múnene, akímwíra atírí, “Ní kíi kígirítie wíre Alawii marehe igootí ría kuuma Juda na Jerusalemu ríríra ríatuanírwu ní Musa ndungata ya Jehova o na kíúngano kía Isiraeli ní undü wa Hema ya Úira?”*

* **24:6** Igooti ría hekarü ríarutagwo ní arúme aría maakínyítie míaka mírongo írri na makíríra, ní undü wa Hema ya Úira.

⁷ Na rîrî, ariü a Athalia, mütumia ücio mwaganu, nî mabunjite hekarü ya Ngai, o na makahüthira indo iria nyamüria na maündü ma Baali.

⁸ Mûthamaki nîathanire, nao andü magîthondeka ithandükü na makîrîga nja, hau kihingo-inî kia hekarü ya Jehova. ⁹ Nao nîmahunjanîirie kûu Juda na Jerusalemu atî nîmagîrîrwo nî kürehe igooti rîa Jehova rîrîa Musa ndungata ya Ngai oigire arî werü-inî atî rîrutagwo nî Isiraeli. ¹⁰ Anene othe na andü othe nîmarehire maruta mao makenete, makîmekîra ithandükü o nginya rîkîiyûra. ¹¹ Rîrîa rîothe ithandükü rîarehagwo kûrî anene a mûthamaki nî Alawii, na mona atî rîrî na mbeeca nyingî, mwandîki wa nyumba ya üthamaki na münene üria wathuurîtwo nî mûthînjîri-Ngai üria münene, mookaga makoonoria ithandükü rîu, na makarîcookia harîa rîaigagwo. Meekaga üguo o ihinda, kwa ihinda, na makîüngania mbeeca nyingî müno. ¹² Nao mûthamaki na Jehoiada magîcinengera andü arîa maarutire wîra üria wendekanaga nî ündü wa hekarü ya Jehova. Makîandika mabundi a mahiga na a mbaü nîguo macookererie hekarü ya Jehova, o na makîandika aruti a wîra wa igera o na a gîcango nîguo macookererie hekarü.

¹³ Andü arîa maarûgamagîrîra wîra maarî na kîyo, naguo wîra wa gücookereria hekarü ügîthîi na mbere wega ürûgamîrîrwo nîo. Magîaka hekarü ya Ngai rîngî o ta üria mühano wayo wa mbere watarîi, na makîmîaka î nümü müno. ¹⁴ Rîrîa maarîkirie kûmîaka, makîrehera mûthamaki na Jehoiada mbeeca icio ingî, nacio igîtümîrwo güthondeka indo cia hekarü ya Jehova: indo cia wîra na cia maruta ma njino, o na magîthondeka thaani na indo ingî cia thahabu na cia betha. Rîrîa rîothe Jehoiada aarî muoyo-rî, maruta ma njino maarutagwo marûmanîrîrio hekarü-inî ya Jehova.

¹⁵ Na rîrî, Jehoiada aarî mûkürü, na akaingîhia mîaka, nake agîkuu arî wa mîaka 130. ¹⁶ Aathîkirwo kûria athamaki maathîkîtwo Itûura-inî Inene rîa Daudi, tondü wa wega üria ekite Isiraeli nî ündü wa Ngai na hekarü yake.

Waganu wa Joashu

¹⁷ Thuutha wa gîkuu kia Jehoiada, anene a Juda magîka kügeithia mûthamaki, nake agîkîmathîkîrîria. ¹⁸ Nao magîtiganîria hekarü ya Jehova, Ngai wa maithe mao, na makîhooya itugî cia Ashera na mîhianano. Tondü wa wîhia wao-rî, marakara ma Ngai magîkinyîra Juda na Jerusalemu. ¹⁹ O na gütuîka Jehova niatûmire anabii kûrî andü nîguo mamacookie kûrî we-rî, na o na aakorwo nîmarutire üira wa kûmookîrîra-rî, matiigana kûmaigua.

²⁰ Nîngî Roho wa Ngai ügîkinyîrîra Zekaria mürü wa Jehoiada üria warî mûthînjîri-Ngai. Akîrûgama mbere ya andü akîmeera atîrî, “Üü nîguo Ngai ekuuga, ‘Nî kîi gîgütüma müremere watho wa Jehova? Inyuî mûtingîgaacîra. Tondü nîmütiganîirie Jehova, o nake nîamütiganîirie.’”

²¹ No makîgia ndundu mamûükîrîre, nao maathîtwo nî mûthamaki-rî, makîmûhûura na mahiga nyuguto, agîkuîra o nja-inî ya hekarü ya Jehova. ²² Nake Mûthamaki Joashu ndaigana kûririkana ütaana üria Jehoiada, ithe wa Zekaria, aamuonetie no nî kûüraga ooragire mürûwe, üria woigire atîrî agîkuu, “Jehova aroona ündü üyü na akûrîhie.”

²³ Mûthia-inî wa mwaka, mbütü ya ita ya Suriata igîthîi gütharîkîra Joashu; ikîhûura Juda na Jerusalemu, na ikîüraga atongoria othe a andü. Magîtüma indo ciothe iria maatahîte kûrî mûthamaki wao kûu Dameski. ²⁴ O na gütuîka mbütü ya ita ya Asuriata yokîte o na andü anini, Jehova nîaneanire mbütü nene ya ita moko-inî mayo. Tondü andü a Juda nîmatiganîirie Jehova, Ngai wa maithe mao, Joashu agîkinyîrio ituïro riake. ²⁵ Rîrîa Asuriata meeherire-rî, magîtiga Joashu agurarîtio müno. Anene ake makîgia ndundu mamûükîrîre nî ündü wa kûüraga mürüu wa Jehoiada üria mûthînjîri-Ngai, nao makîmûüragîra gîtanda-inî gîake. Nî ündü ücio agîkuu na agîthîkwo Itûura-inî Inene rîa Daudi, no ndaathîkirwo mbîrîra-inî cia athamaki.

²⁶ Arîa maagîre ndundu mamûükîrîre maarî Zabadi mürü wa Shimeathu mündü-wa-nja Mûamoni, na Jehozabadu mürü wa Shimurithu mündü-wa-nja Mûmoabi. ²⁷ Ühoro wa arîu ake na morathi maingî maamûkonîi, na maandîko makonîi gücookererio kwa hekarü ya Ngai maandîkîtwo thîinî wa ibuku rîa ütaüranîri rîa athamaki. Nake mürüü Amazia agîtuîka mûthamaki ithenya riake.

25

Amazia Mûthamaki wa Juda

¹ Amazia aarî wa mîaka mîrongo üürî na îtano rîrîa aatuîkire mûthamaki, nake agîthamaka arî kûu Jerusalemu mîaka mîrongo üürî na kenda, nake nyina eetagwo Jehoadini na oimite Jerusalemu. ² Niekire maündü marîa moonagwo magîrîre

maitho-inĩ ma Jehova, no ndaamekire na ngoro yake yothe. ³ Thuutha wa ūthamaki kūrūma wega wathani-inĩ wake, akūruga anene arĩa mooragĩthe ithe Joashu ūria warĩ mūthamaki. ⁴ No rĩrĩ, ndaigana kūruga ariũ ao, no eekire kūrūngana na ūria kwandĩkitwo lbuku-inĩ rĩa Watho wa Musa, harĩa Jehova aathanĩte atĩrĩ: “Maithe ma ciana matikooragwo nĩ ūndũ wa ciana, o na kana ciana ciuragwo nĩ ūndũ wa maithe ma; o mündũ arĩkuaga nĩ ūndũ wa mehia make we mwene.”

⁵ Amazia agĩta andũ a Juda hamwe, na akĩmaiga maroragwo nĩ anene a ikundi cia andũ ngiri ngiri na anene a ikundi cia andũ igana, igana kūrūngana na nyumba ciao cia andũ othe a Juda na Benjamini. Agĩcooka agĩta andũ othe arĩa maarĩ na ūkūrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria na akĩona atĩ kwarĩ na andũ 300,000 arĩa mangĩathiire mbaara-inĩ, andũ mangĩahotire kuoya itimũ na ngo. ⁶ O na ningĩ agĩkombora andũ a kūrũa 100,000 kuuma Isiraeli na thogora wa taranda igana rĩmwe* cia betha.

⁷ No rĩrĩ, mündũ wa Ngai agũka kūrĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mūthamaki-rĩ, thigari ici cia kuuma Isiraeli itigatwarane nawe, nĩgũkorwo Jehova ndarĩ hamwe na Isiraeli, na ndarĩ hamwe na andũ o na arĩkũ a Efraimu. ⁸ O na ūngĩthĩ ūrũe na ūcamba mbaara-inĩ, Ngai no arĩtũma ūhootwo nĩ thũ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ūhoti wa gũgũteithia kana wa gũtũma ūhootwo.”

⁹ Amazia akĩria mündũ wa Ngai atĩrĩ, “Tũgwĩka atĩa nĩ ūndũ wa taranda iria 100 ndarĩhire nĩ ūndũ wa thigari icio cia Isiraeli?”

Nake mündũ wa Ngai agĩcookia atĩrĩ, “Jehova no akũhe ingĩ nyingĩ gũkĩra icio.”

¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio Amazia akĩrekereria thigari icio ciokĩte kūrĩ we kuuma Efraimu, agĩcĩra ciinũke. Nacio ikĩrakarĩra andũ a Juda mũno, na ikĩinũka irĩ na marakara maingĩ.

¹¹ Amazia agĩcooka akĩbanga thigari ciake, agĩcitongoria na mwena wa Gĩtuamba gĩa Cumbĩ, kūrĩa ooragire andũ 10,000 a Seiru. ¹² Mbũtũ ya ita ya Juda ikĩnyĩta andũ 10,000 marĩ muoyo, na ikĩmatwara handũ igurũ wa rwaro rwa ihiga, ikĩmaikia thĩ magĩthuthĩkanga.

¹³ Hindĩ o iyo, thigari iria Amazia aacookithĩte akĩgĩria ikarũe-rĩ, igĩtharĩkĩra matũura ma Juda kuuma Samaria nginya Bethi-Horoni. Nacio ikĩuraga andũ 3,000 na igĩtaha indo nyingĩ mũno.

¹⁴ Rĩrĩa Amazia aacookire oimĩte kūruga andũ a Edomu-rĩ, nĩainũkire na ngai cia andũ a Seiru. Agĩcirũgama ta ngai ciake mwene, agĩcinamĩrĩra na agĩcirutĩra magongona ma njino. ¹⁵ Marakara ma Jehova magĩakanĩra Amazia, na akĩmũtũmĩra mũnabĩ, ūria wamũurĩrie atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩgũtũma ūhooe kũrĩra kūrĩ ngai cia andũ acio, o iria itaangĩahotire kũhonokia andũ acio kuuma moko-inĩ maku?”

¹⁶ O akĩaragia-rĩ, mūthamaki akĩmũria atĩrĩ, “Nĩtũgũtũte mũtaari wa mūthamaki? Kira! Nĩ kũ gĩgũtũma wende kwĩyũragithia?”

Nĩ ūndũ ūcio mũnabĩ ūcio agĩkĩra, no akiuga atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Ngai nĩatũite itua gũkwananga, nĩ ūndũ nĩwĩkĩte ūndũ ūcio, na nĩwarega kũigua kũrĩra gĩakwa.”

¹⁷ Thuutha wa Amazia mūthamaki wa Juda kũhooya kũrĩra kuuma kũrĩ atarĩ ake-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩrĩ ĩno ya njũgitano kũrĩ Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu, mũrũ wa Jehu mūthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ūka, tũcemanie, tuonane ūthĩũ kwa ūthĩũ.”

¹⁸ No Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mūthamaki wa Juda atĩrĩ, “Mahĩũ ma nyeki-inĩ ma kũu Lebanoni nĩmatũmĩre mũtarakwa ndũmĩrĩrĩ o kũu Lebanoni makĩwĩra atĩrĩ: ‘Heana mwarĩguo ahikio nĩ mũrũũ wakwa.’ Hindĩ iyo nyamũ ya gĩthaka ya kũu Lebanoni igĩũka ikĩrangĩrĩria mahĩũ macio ma nyeki-inĩ na makinya mayo. ¹⁹ Wĩĩrite na ngoro atĩ nĩũrĩkĩtie gũtooria Edomu, na riu ūkeeyona na ūgetĩia. No ikara mũcĩĩ! Nĩ kũ gĩgũtũma wĩrehere thĩina na wĩniinithie wee mwene o hamwe na andũ a Juda?”

²⁰ O na kũrĩ ūguo-rĩ, Amazia ndaigana gũthikĩrĩria, nĩgũkorwo nĩ Ngai warutaga wĩra nĩguo amaneane moko-inĩ ma Jehoashu, tondu andũ a Juda nĩmarongoragia ngai cia Edomu. ²¹ Nĩ ūndũ ūcio Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli akĩmatharĩkĩra. We na Amazia mūthamaki wa Juda makĩng’ethanĩra kũu Bethi-Shemeshu thĩinĩ wa Juda. ²² Andũ a Juda makĩhũũrwo nĩ andũ a Isiraeli, na o mündũ akĩũrĩra gwake mũcũ. ²³ Nake Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli akĩnyĩta Amazia mūthamaki wa Juda, mũrũ wa Joashu, mũrũ wa Ahazia, o kũu Bethi-Shemeshu. Ningĩ Jehoashu akĩmũrehe Jerusalemu, na akĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu kuuma Kĩhingoo kia Efraimu nginya Kĩhingoo gĩa Koine, handũ ha buti ta 600† kũraiha. ²⁴ Nake akĩoya thahabu yothe na betha, na indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai iria ciamenyagĩrĩrwo nĩ

* 25:6 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) † 25:23 nĩ ta mita 180

Obedi-Edomu,[‡] hamwe na igĩina cia nyũmba ya ũthamaki, na andũ arĩa maatahĩtuo, nake agĩcooka Samaria.

²⁵ Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda aatũũrire muoyo miaka ikũmi na itano thuutha wa gĩkuũ kia Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli. ²⁶ Ha ũhoro wa maündũ marĩa mangĩ ma wathani wa Amazia kuuma kiambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, githĩ ti maandĩke ibuku-inĩ rĩa athamaki a Juda na Isiraeli? ²⁷ Kuuma hĩndĩ irĩa Amazia aagarũrũkire agtĩga kũrũmirĩra Jehova-rĩ, makĩmũciirĩra maamũũkirĩre kũu Jerusalemu, nake akĩũrĩra Lakishi, no magĩtũma andũ mamũrũmirĩre o nginya Lakishi, makĩmũuragĩra kuo. ²⁸ Agĩcookio agĩrĩrwo mbarathi igũrũ, na agĩthikwo hamwe na maithe Itũũra-inĩ Inene rĩa Juda.

26

Uzia Mũthamaki wa Juda

¹ Ningĩ andũ othe a Juda makĩoya Uzia, arĩ wa miaka ikũmi na itandatũ, na makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe Amazia. ² Nĩwe waakithirie Elothu rĩngĩ, na akĩrĩcookeria Juda thuutha wa Amazia kũhurũka hamwe na maithe make.

³ Uzia aarĩ wa miaka ikũmi na itandatũ rĩrĩa aatũũkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka mĩrongo itano na iirĩ. Nyina eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. ⁴ Nake nĩekire maündũ marĩa maarĩ magĩrĩru maithe-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Amazia eekĩte. ⁵ Nĩarongooragia Ngai matukũ-inĩ ma Zekaria, ũrĩa wamũrutĩte gwĩtigĩra Ngai. Narĩo ihinda rĩrĩa rĩothe aarongooragia Jehova-rĩ, Ngai nĩamũheaga ũgaacĩru.

⁶ Uzia nĩathiire kũrũa na Afilisti, na akĩmomora thingo cia Gathu, na cia Jabine, na cia Ashidodi. Ningĩ agĩcooka agĩaka rĩngĩ matũũra marĩa maarĩ hakuhi na Ashidodi na kũndũ kũngĩ gatagati-inĩ ka Afilisti. ⁷ Ngai akĩmũteithia kũhũũrana na Afilisti na Arabu arĩa maatũũraga Guri-Baali na Ameuni. ⁸ Aamoni nĩmarehire igooti kũrĩ Uzia, nayo ngumo yake ikĩhunja o nginya mũhaka wa Misiri, nĩ ũndũ nĩagĩite na hinya mũno.

⁹ Uzia nĩakire mĩthiringo mĩraihu na igũrũ kũu Jerusalemu hau Kĩhingo-inĩ gĩa Koine, na hau Kĩhingo-inĩ gĩa Gĩtuamba, na hau koine-inĩ ya rũthingo, na akĩmũirigĩra na thingo cia hinya. ¹⁰ Ningĩ agĩaka mĩthiringo mĩraihu na igũrũ kũu werũ-inĩ na akĩenja ithima nyĩngĩ, nĩ ũndũ aarĩ na mahiũ maingĩ kũu mũhuro-inĩ wa irĩma, o na kũu werũ wa irĩma-inĩ. Aarĩ na andũ maarutaga wĩra mĩgũnda-inĩ yake ya irio na ya mĩthabibũ kũu irĩma-inĩ o na mĩgũnda-inĩ irĩa mĩnoru, tondũ nĩendete ũrĩmi.

¹¹ Uzia aarĩ na mbũtũ ya ita irĩa yarutĩtwo wega mũno, na yakoragwo iĩhaarĩrie gũthĩi mbaara-inĩ, igayanĩtio ikundi kũringana na mũigana wayo na kũringana na ũrĩa yacookanĩrĩrio nĩ Jeieli ũrĩa warĩ mwandĩki na Maaseia ũrĩa warĩ mũnene wao, matongoretio nĩ Hanania, ũmwe wa anene a nyũmba ya ũthamaki. ¹² Naguo mũigana wothe wa atongoria a nyũmba arĩa maarũgamaagĩrĩra thigari warĩ 2,600. ¹³ Wathani-inĩ wao haarĩ na mbũtũ ya ita ya andũ 307,500 arĩa maarutĩtwo ũhoro wa mbaara, mbũtũ iyo yarĩ na hinya na nĩyo yateithagia mũthamaki akĩrũa na thũ ciake. ¹⁴ Uzia nĩaheire mbũtũ iyo yake ya ita ngo, na matimũ, na ngũbia, na nguo cia igera, na mota na mahiga ma igũtha. ¹⁵ Kũu Jerusalemu-rĩ, andũ maarĩ oogĩ mũno magĩthondeka ikaari ciahũthagĩrwo mĩthiringo-inĩ na koine-inĩ cia ũgitĩri na njĩra ya gũikia mĩguĩ na gũikia mahiga manene. Ngumo yake ikĩhunja kũndũ kũraya nĩgũkorwo nĩateithirio mũno nginya akĩgĩa na hinya mũno.

¹⁶ No thuutha wa Uzia kũgĩa na hinya-rĩ, gwĩtũũgĩria gwake gũkĩmũniina. Akĩaga gũtũka mwĩhokeku harĩ Jehova Ngai wake, na agĩtoonya hekarũ ya Jehova nĩguo acine ũbumba kigongona-inĩ kia ũbumba. ¹⁷ Nake Azaria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai omĩrĩru mĩrongo inana a Jehova, makĩmuuma thuutha o nginya na kũu thĩinĩ. ¹⁸ Nao makĩmũng'ethera mamũkaanie, makĩmwĩra atĩrĩ, "Gũtiagĩrĩre, wee Uzia, ũcinĩre Jehova ũbumba. ũcio nĩ wĩra wa athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ a rũciaro rwa Harũni, arĩa maamũrĩtwo macinage ũbumba. Uma handũ haha haamũre nĩgũkorwo ndũrĩ mwĩhokeku, na Jehova Ngai ndangĩgũtũia."

¹⁹ Uzia, ũrĩa wanyĩĩte rũgĩo na guoko ehaarĩrie gũcina ũbumba, akĩrakara mũno. Na o hĩndĩ iyo aagũthũkagĩra athĩnjĩri-Ngai marĩ hau mbere ya kigongona kia ũbumba, hekarũ-inĩ ya Jehova, mĩrimũ wa mangũ ũgitũthũka thĩithi-inĩ wake. ²⁰ Na rĩria Azaria, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na athĩnjĩri-Ngai acio angĩ othe maamũrorire-rĩ, makĩona atĩ aarĩ na mangũ thĩithi; nĩ ũndũ ũcio makĩmuumia na njja na ihenya. O

[‡] 25:24 Obedi-Edomu nĩwe waroraga hekarũ ya Ngai thĩinĩ na kũrĩa kwaigagwo mũthĩthũ.

nake we mwene n̄aiguaga kwenda m̄uno kuuma nja, n̄i ūndū Jehova n̄amūhūūrīte na m̄urimū ūcio.

²¹ Mūthamaki Uzia aatūūrīre arī na mangū nginya rīrīa aakuire. Aatūūrīre nyūmba arī wiki, arī na mangū, na agīrītio gūthiiga hekarū ya Jehova. Mūriū Jothamu akīrūgamīrīra nyūmba ya ūthamaki, na agaathaga andū a būrūri ūcio.

²² Namo maündū marīa mangī makoniū wathani wa Uzia-rī, kuuma kīambīrīra nginya mūthia, n̄imandīkīt̄wo n̄i mūnabii Isaia mūrū wa Amozu. ²³ Nake Uzia akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo hakuhī nao gīthaka-inī kīrīa kīarī gīa gūthikanwo gīa athamaki, nīgūkorwo andū moigire atūrī, “Ararī na mangū.” Nake mūriū Jothamu agītūika mūthamaki ithenya rīake.

27

Jothamu Mūthamaki wa Juda

¹ Jothamu aarī wa mīaka m̄irongo ūrī na itano rīrīa aatuīkire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na itandatū. Nyina eetagwo Jerusha mwarī wa Zadoku. ² Nake agīka maündū marīa maagīrīre maithe-inī ma Jehova, o ta ūrīa ithe Uzia eekīte, nowe ndaigana gūtoonya hekarū ya Jehova gūcina ūbumba ta ūrīa ithe eekīte. No rīrī, andū n̄imathiire o na mbere gwīka maündū mao mooru. ³ Jothamu n̄iaakire rīngī mwako wa Kīhingo kīa Rūgongo kīa hekarū ya Jehova, na akīruta wīra mūnene wa rūthingo rūrīa rwarī kīrīma-inī kīa Ofeli. ⁴ N̄iaakire matūūra irīma-inī cia Juda na agīaka nyūmba cia ūgītīri na mīthiringo mīraihi na igūrū kūndū kūrīa kwarī na mūtītū.

⁵ Jothamu n̄iarūire mbaara na mūthamaki wa Amoni na akīmahoota. Mwaka-inī ūcio, Aamoni n̄imamūrīhire taranda igana rīmwe* cia betha, na kori 10,000† cia ngano, na kori 10,000 cia cairi. Andū a Amoni n̄imamūreheire indo o ta icio mwaka-inī wa keerī na wa gatātū.

⁶ Jothamu n̄iaagīre na hinya n̄i ūndū n̄iathiiaga na mīthiire m̄irūngīrū hīndī ciothe mbere ya Jehova Ngai wake.

⁷ Namo maündū marīa mangī makoniū wathani wa Jothamu, o hamwe na mbaara ciake ciothe na ciiko iria ingī eekire-rī, n̄imandīkīt̄wo ibuku-inī rīa athamaki a Isiraeli na Juda. ⁸ Nake aarī wa mīaka m̄irongo ūrī na itano rīrīa aatuīkire mūthamaki, na agīthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na itandatū. ⁹ Jothamu akīhurūka hamwe na maithe make na agīthikwo Itūura-inī Inene rīa Daudi. Nake mūriū Ahazu agītūika mūthamaki ithenya rīake.

28

Ahazu Mūthamaki wa Juda

¹ Ahazu aarī wa mīaka m̄irongo ūrī rīrīa aatuīkire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na itandatū. Nake ndaigana gwīka maündū marīa maagīrīre maithe-inī ma Jehova, ta ūrīa ithe Daudi eekīte. ² Aathiiaga na mīthiire ya athamaki a Isiraeli, o na ningī agīthondeka mīhianano ya Baali ya gūtwekio ya kūhooyagwo. ³ Nake agīcinīra magongona kū Gītuamba-inī kīa Beni-Hinomu, na akīruta ariū ake marī magongona ma gūcinwo na mwaki, arūmīrīre mīthiire irīa irī thaahu ya ndūrīrī iria Jehova aaingātūte ciehere mbere ya andū a Isiraeli. ⁴ N̄iaarutire magongona na agīcinīra ūbumba kūndū kūrīa gūtūgīru, na tūcūmbīrī-inī twa irīma, na rungu rwa mītī irīa mīruru.

⁵ N̄i ūndū ūcio Jehova Ngai wake akīmūneana kūrī mūthamaki wa Suriata. Nao Asurīata makīmūhoota na magītaha andū ake aingī matūike mīguate, na makīmatwara Dameski.

O na ningī n̄ianeanirwo moko-inī ma mūthamaki wa Isiraeli ūrīa wamūringire iringa inene ma. ⁶ Na rīrī, mūthenya ūmwe-rī, Peka mūrū wa Remalia n̄iooragire thigari 120,000 kū Juda, tondu andū a Juda n̄imatirikīte Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁷ Zikiri ūrīa Mūefiraimu njamba ya ita akīuraga Maaseia mūrū wa mūthamaki, na Azirikamu ūrīa warī mūmenyereri wa nyūmba ya ūthamaki, na Elikana ūrīa warī wa keerī kuuma harī mūthamaki. ⁸ Andū a Isiraeli magītaha kuuma kūrī ariū a ithe wao atumia 200,000 na ariū na aarī ao. Ningī no maatahire indo nyingī iria maacookire nacio Samaria.

⁹ No rīrī, mūnabii wa Jehova wetagwo Odedi aarī kuo, nake akiumagara agatūnge mbūtū cia ita igīcooka Samaria. Nake agīciira atūrī, “Tondū Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, n̄iarakarīre andū a Juda-rī, n̄iamaneanire moko-inī manyu. No inyū

* 27:5 n̄i ta tani ithatū na robo ithatū (3:75) † 27:5 n̄i ta kilo 2,200,000

nĩmũmooraġite na marakara, namo nĩ makinyĩte o igũrũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, mũciĩrĩre ġũtua arũme na andũ-a-nja a Juda na Jerusalemu ngombo cianyu. No ġithĩ o na inyuĩ mũtĩhĩtĩte na mũkehĩria Jehova Ngai wanyu? ¹¹ Rĩu ta ġithĩkĩrĩrie! Cookiai andũ a bũrũri wanyu arĩa mũnyĩtĩte mĩġwate, nĩġũkorwo marakara mahiũ ma Jehova marĩ igũrũ rĩanyu.”

¹² Hĩndĩ ġyo atongoria amwe kũu Efraimu, nao nĩ Azaria mũrũ wa Jehohanani, na Berekia mũrũ wa Meshilemothu, na Jehizikia mũrũ wa Shalumu, na Amasa mũrũ wa Hadilai, makĩrũgama nĩguo makaanie andũ acio moimaga mbaara-inĩ. ¹³ Makĩmeera atĩrĩ, “Mũtikarehe mĩġwate ġyo ġũkũ, tũtikoonwo tũhĩtĩte mbere ya Jehova, naguo ũndũ ũcio wongerere mehia na mahĩtia maitũ. Nĩġũkorwo mahĩtia maitũ o na rĩu nĩ mainġĩ, namo marakara make mahiũ marĩ igũrũ rĩa Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩrekereria mĩġwate na indo iria ciatahĩte, o hau mbere ya anene na ya kũngano kũu ġiothe. ¹⁵ Nao andũ arĩa maarĩ agwete na marĩtwa makĩoya mĩġwate ġyo, na arĩa maarĩ njaga makĩmahumba nguo kuuma indo-inĩ iria ciatahĩtwo. Makĩmahe nguo na iraatũ, na irio na kĩndũ ġĩa kũnyua, na maguta ma kũhonania. Nao arĩa othe mataarĩ na hinya makĩhaicio ndigiri igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio makĩmaccokia kũrĩ andũ a bũrũri wao o kũu Jeriko, Itũũra Inene rĩa Mikĩndũ, nao magĩcokoa Samaria.

¹⁶ Na rĩrĩ, ihinda rĩa Mũthamaki Ahazu agĩtũmanĩra mũthamaki wa Ashuri amũteithie. ¹⁷ Andũ a Edomu nĩmookĩte rĩngĩ na magatharĩkĩra Juda, na magakuua mĩġwate, ¹⁸ na o hĩndĩ ġyo nao Afilisti nĩmahũrĩte matũũra marĩa maarĩ mũhuro-inĩ wa irĩma, na Negevu kũu Juda. Nĩmatahire na magĩkara matũũra ma Bethi-Shemeshu, na Aijaloni, na Gederothu, o ũndũ ũmwe na Soko, na Timuna, na Gimuzo, na tũtũũra tũnini tũria twamathiũrũrũkĩrie. ¹⁹ Nake Jehova nĩagithirie Juda ġĩtĩo tondũ wa Ahazu mũthamaki wa Isiraeli, nĩġũkorwo nĩoongereire waganu kũu Juda, na nĩagĩte kwĩhokeka mũno harĩ Jehova. ²⁰ Nake Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri agĩũka kũrĩ we, no handũ ha kũmũteithia nĩkũmũthĩnia aamũthĩnirie. ²¹ Ahazu akĩoya indo imwe kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, na kuuma nyũmba-inĩ ya ũthamaki, na kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki, na agĩcihe mũthamaki wa Ashuri, no ũndũ ũcio ndwamũteithirie.

²² Mahinda macio make ma thĩna-rĩ, Mũthamaki Ahazu no ġũkĩrĩria akĩrĩrĩrie kwaga wĩhokeku harĩ Jehova. ²³ Akĩrutĩra ngai cia Dameski iria ciamũhootete magongona, nĩġũkorwo eeciiragia atĩrĩ, “Kuona atĩ ngai cia athamaki a Suriata nĩcimateithĩte-rĩ, nĩngũcĩrutĩra igongona nĩguo cindeithie o na nĩ.” No icio nĩcio ciamũniinire na ikĩniina Isiraeli rĩothe.

²⁴ Ahazu agĩcookereria indo cia hekarũ ya Ngai na agĩcithaamia. Agĩcokoa akĩhinga mĩrango ya hekarũ ya Jehova, na agĩaka igongona ikĩyũra o koine-inĩ ciothe cia njĩra cia itũũra rĩa Jerusalemu. ²⁵ Ningĩ o itũũra-inĩ rĩothe rĩa Juda agĩaka kũndũ kũria ġũtũũġĩru gwa kũrutĩra ngai ingĩ magongona ma njino, nake agĩthĩrĩkia Jehova, Ngai wa maithe make, agĩtũma arakare.

²⁶ Namo maũndũ marĩa mangĩ makonĩi wathani wake na mũthĩire yake yothe-rĩ, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Juda na Isiraeli. ²⁷ Nake Ahazu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo itũũra-inĩ rĩa Jerusalemu, no ndaigĩrwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Hezekia agĩtũka mũthamaki ithenya rĩake.

29

Hezekia ġũtheria Hekarũ

¹ Hezekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ġĩrĩ na itano rĩria aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ġĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria. ² Nake agĩka maũndũ marĩa maagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũria ithe Daudi eekĩte.

³ Mweri wa mbere wa mwaka wa mbere wa wathani wake-rĩ, nĩahĩngũrĩre mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmĩthondeka kũria yathũkĩtio. ⁴ Nake akĩrehe athĩnjĩri-Ngai na Alawii, akĩmaccokanĩrĩria hamwe nja ya mwena wa irathĩro, ⁵ akiuga atĩrĩ: “Ta thĩkĩrĩria inyuĩ Alawii! Mwĩtherie rĩu, na mũtherie hekarũ ya Jehova Ngai wa maithe manyu. Eheriai kĩndũ ġiothe kĩrĩ thaahu kuuma handũ-harĩa-haamũre. ⁶ Maithe maitũ matiarĩ ehokeku; nĩmekire ũũru maitho-inĩ ma Jehova Ngai witũ na makĩmũtirika. Nĩmahũgũrĩre mothiũ mao makĩaga kũrora ġũkaro kĩa Jehova, makĩmũhutĩra. ⁷ O na ningĩ nĩmahĩngire mĩrango ya ġithaku na makĩhoria matawa. Matiacinire ũbumba kana makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta o na marĩkũ ma njino handũ-inĩ harĩa haamũre. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, marakara ma Jehova magĩkora Juda na Jerusalemu; nake agĩtũma matũĩke ta kĩndũ ġĩa kũmakania na kĩa magĩgi, na ġĩa kũnyũrũrio, o ta ũria

müreyonera na maitho manyu. ⁹ Kiu nĩkĩo gĩatũmire maithe maitũ mooragwo na rūhiũ rwa njora, na nokĩo gĩtũmĩte ariũ aitũ, na airĩtu aitũ, na atumia aitũ matahwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndĩciĩrĩtie na ngoro yakwa kũrĩkanĩra kũrĩkanĩro na Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩgeetha marakara make mahiũ matweherere. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, mütĩgatuĩke andũ matarũmbũyagia ũndũ, nĩgũkorwo Jehova nĩamũthuurĩte mürũgamage mbere yake mũmütungatagĩre, mütũũke a gũtungata mürĩ mbere yake na mũcinage ũbumba.”

¹² Hĩndĩ iyo Alawii aya makĩambĩrĩria kũruta wĩra:

kuuma kũrĩ Akohathu,

maarĩ Mahathu mürũ wa Amasai, na Joeli mürũ wa Azaria;

kuuma kũrĩ Amerari,

maarĩ Kishu mürũ wa Abudi, na Azaria mürũ wa Jehaleleli;

kuuma kũrĩ Agerishoni,

maarĩ Joa mürũ wa Zima, na Edeni mürũ wa Joa;

¹³ kuuma kũrĩ njiaro cia Elizafani,

maarĩ Shimuri na Jeieli;

kuuma kũrĩ njiaro cia Asafu,

maarĩ Zekaria na Matania;

¹⁴ Kuuma kũrĩ njiaro cia Hemani,

maarĩ Jehueli na Shimej;

kuuma kũrĩ njiaro cia Jeduthuni,

maarĩ Shemaia na Uzieli.

¹⁵ Maarĩkia gũcookanĩrĩria ariũ a ithe wao hamwe na meetheria-rĩ, magĩtoonya hekarũ ya Jehova, makĩmĩtheria, o ta ũrĩa mũthamaki aathanĩte arũmĩrĩre kiugo kĩa Jehova. ¹⁶ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩtoonya handũ-haria-haamũre ha Jehova nĩguo mahatherie. Na indo ciothe iria itaarĩ theru iria maakorire kũu hekarũ-inĩ ya Jehova magĩciruta magĩcioga nja ya hekarũ ya Jehova. Nao Alawii magĩcioga magĩcitwara Gĩtũmba-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁷ Maambĩrĩrie wĩra wa gũtheria hekarũ mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na mũthenya wa inana wa mweri ũcio magĩkina gĩthaku-inĩ kĩa Jehova. Na handũ ha matukũ mangĩ manana-rĩ, magĩtheria hekarũ ya Jehova yo nyene, na makĩrĩkia wĩra ũcio mũthenya wa ikũmi na itandatũ wa mweri ũcio wa mbere.

¹⁸ Magĩcooka magĩthĩi kũrĩ Mũthamaki Hezekia, makĩmwĩra atĩrĩ: “Nĩtũtheretie hekarũ ya Jehova yothe, kĩgongona kĩa maruta ma njino, na indo ciakĩo ciothe, na metha irĩa iigagĩrĩrwo mĩgate irĩa mĩamũre, na indo ciayo ciothe. ¹⁹ Nĩtũhaarĩrie na tũkaamũra indo iria ciothe Mũthamaki Ahazu ehereetie Hekarũ-inĩ rĩrĩa aarĩ mũthamaki nĩ ũndũ wa kwaga wĩhokeku. Na rĩrĩ, rĩu irĩ mbere ya kĩgongona kĩa Jehova.”

²⁰ Na rĩrĩ, rũciĩnĩ tene, Mũthamaki Hezekia agĩcookanĩrĩria anene a itũũra rĩu inene na magĩthĩi hekarũ-inĩ ya Jehova. ²¹ Nao makĩrehe ndegwa mũgwanja, na ndũrũme mũgwanja, na tũtũrũme mũgwanja, o na thenge mũgwanja cia igongona rĩa kũhoroherio mehia makonĩ ũthamaki ũcio, na ma handũ-haria-haamũre o na ma Juda. Nake mũthamaki agĩatha athĩnjĩri-Ngai, o acio a njiaro cia Harũni, macithĩnjire hau kĩgongona-inĩ kĩa Jehova. ²² Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩnja ndegwa icio, nao athĩnjĩri-Ngai makĩoga thakame yacio makĩmĩminjaminjĩria kĩgongona; magĩcooka magĩthĩnja ndũrũme icio na makĩminjaminjĩria kĩgongona thakame yacio; magĩcooka magĩthĩnja tũtũrũme tũu na makĩminjaminjĩria kĩgongona thakame yatuo. ²³ Nacio thenge cia igongona rĩa kũhoroherio mehia ikĩrehwo mbere ya mũthamaki na kũngano kũu, nao magĩciogĩra moko. ²⁴ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka magĩthĩnja thenge icio hamwe na thakame yacio, magĩcirutĩra hau kĩgongona-inĩ irĩ maruta ma kũhoroherio mehia nĩguo ihoroherie andũ a Isiraeli othe, nĩ tondũ mũthamaki nĩathanĩte kũrutwo iruta rĩa njino na iruta rĩa kũhoroheria mehia rĩrĩ rĩa andũ othe a Isiraeli.

²⁵ Mũthamaki akĩga Alawii hekarũ-inĩ ya Jehova marĩ na thaani iria ihũrithanagio ikagamba, na inanda cia mũgeeto na cia kĩnũbi ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Daudi na Gadi mũndũ ũrĩa wonagĩra mũthamaki maündũ, na Nathani ũrĩa mũnabii; ũndũ ũyũ waathanĩtwo nĩ Jehova na tũnua twa anabii ake. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Alawii makĩrũgama mahaarĩrie na inanda cia Daudi cia kũina, na athĩnjĩri-Ngai marĩ na tũrumbeta twao.

²⁷ Hezekia agĩathana atĩ kũrutwo iruta rĩa njino kĩgongona-inĩ. Nario igongona rĩambĩrĩria kũrutwo-rĩ, andũ makĩambĩrĩria kũinĩra Jehova marĩ na tũrumbeta na inanda cia kũina cia Daudi mũthamaki wa Isiraeli. ²⁸ Kĩũngano kũu gĩothe gĩkĩnamĩrĩra, gĩkĩhooya, nao aini makĩnaga na tũrumbeta tũkĩhuhagwo. Maündũ macio mothe magĩthĩi na mbere nginya igongona rĩu rĩa njino rikĩrĩka kũrutwo.

²⁹ Na rîrîa maruta maarîkirie kûrutwo-rî, mûthamaki na andü othe arîa maarî nake hau magîturia maru makîhooya. ³⁰ Nake Mûthamaki Hezekia na anene ake magîatha Alawii magooce Jehova na ciugo cia Daudi na cia Asafu mündü ürîa muoni-maündü. Nî ündü ücio makîina nyimbo cia kûgooca Jehova marî na gîkeno na makîinamia mîtwe yao makîmûhooya.

³¹ Ningî Hezekia akiuga atîrî, “Rîu nîmweyamûrîra Jehova. Rehei magongona na maruta ma gûcookia ngaatho hekarû-inî ya Jehova.” Nî ündü ücio kîungano kîu gîkîrehe magongona na maruta ma gûcookia ngaatho, na andü othe arîa ngoro ciao cieyendeire makîrehe maruta ma njino.

³² Naguo müigana wa maruta ma njino marîa maarehirwo nî kîungano kîu warî ndegwa mîrongo mûgwanja, na ndûrûme 100 na tûtûrûme 200, ciothe ciarî cia maruta ma njino ma kûrutîrwo Jehova. ³³ Nyamû ciothe iria ciaamûrîtwo cia magongona ciarî ndegwa 600 na ng’ondû hamwe na mbûri 3,000. ³⁴ Na rîrî, athînjîri-Ngai maarî anini mûno matîngîahotire gûthînja nyamû ciothe cia maruta ma njino; nî ündü ücio andü a nyûmba ciao, nîo Alawii, makîmateithîrîria nginya wîra ücio ûkîrîka nginya rîrîa athînjîri-Ngai angî maamûrirwo, nîgûkorwo Alawii maarî na kîyo gîa kwîyamûra gûkîra athînjîri-Ngai.* ³⁵ Na rîrî, nî kwarî na maruta ma njino maingî mûno, hamwe na maguta ma maruta ma üiguano, o na maruta ma indo cia kûnyuuo marîa maarutanagîro na maruta ma njino.

Nî ündü ücio wîra wa ütungata wa hekarû ya Jehova ügîcookio rîngî. ³⁶ Nake Hezekia na andü othe magîkena nî ündü wa ürîa Ngai eekîre andü ake, tondü ündü ücio wekirwo narua mûno.

30

Hezekia Güküngûra Giathî kîa Bathaka

¹ Hezekia nîatûmire ndûmîrîri Isiraeli guothe na Juda, o na akîandîkîra Efiraimu na Manase marûa ma kûmeeta moke hekarû-inî ya Jehova kîu Jerusalemu, makîngûire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli. ² Mûthamaki na anene ake na kîungano kîu gîothe kîu Jerusalemu magîtua atî megüküngûra Bathaka mweri wa keerî. ³ Matiahotete kûmiküngûra ihinda-inî rîayo tondü gütîarî na athînjîri-Ngai a kûigana arîa meetheretie, na andü matîonganîte Jerusalemu. ⁴ Mûbango ücio nîwonekire wagîrîre harî mûthamaki o na harî kîungano gîothe. ⁵ Nao magîtua atî gûthîi kwanîrîwo Isiraeli guothe, kuuma Birishiba nginya Dani, andü meetwo moke Jerusalemu makîngûire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli kuo. Ndîakoretwo îgîküngûrwo nî andü aingî kûringana na ürîa kwandîkîtwo.

⁶ Kûrûmanîrîra na watho wa mûthamaki, atwari a marûa magîthîi Isiraeli na Juda guothe marî na marûa kuuma kûrî mûthamaki na kuuma kûrî anene ake, marîa maandîkîtwo atîrî:

“Andü a Isiraeli, cookereraî Jehova Ngai wa Iburahîmu, na Isaaka, na Isiraeli, nîguo nake amûcookerere inyuî arîa mûtigaire, inyuî mûhonokete kuuma guoko-inî kwa athamaki a Ashuri.* ⁷ Mûtigatuîke ta maithe manyu kana ariû a maithe manyu, arîa maagire kwîhokeka harî Jehova Ngai wa maithe mao, nake akîmatua kîndü kîa magîgi ta ürîa müreyonera. ⁸ Mûtikoomie ciongo cianyu ta ürîa maithe manyu meekire; mwîheanei harî Jehova. Ûkai handû-harîa-haamûre, harîa we aamûrîte nginya tene. Tungaîraî Jehova Ngai wanyu, nîgeetha marakara make mahîu mamweherere. ⁹ Mûngîcookerera Jehova-rî, hîndî îyo ariû a maithe manyu na ciana cianyu no maigûirwo tha nî arîa maamatahire, na nîmagacooka bûrîri üyü, nîgûkorwo Jehova Ngai wanyu nî mûtugi na nî müigua tha. Mûngîmûcookerera ndakamûhutatîria üthîu.”

¹⁰ Atwari a marûa magîthîi itûura o itûura kîu Efiraimu na Manase, o nginya Zebuluni, no rîrî, andü makîmanyûrûria, na makîmathekerera. ¹¹ O na gûkîrî ûguorî, andü amwe a Asheri, na Manase, na Zebuluni makînyîihia na magîthîi Jerusalemu. ¹² Ningî o na kîu Juda guoko kwa Ngai kwarî igûrû rîa andü, nake akîmahe ürûmwe wa meciîria ma gwathîkîra ürîa mûthamaki na ndungata ciake maathanîre, marumîrîre kiugo kîa Jehova.

* **29:34** Maruta ma njino maaharagîrio na makarutwo nî athînjîri-Ngai, no rîmwe nîmateithagîrîrio nî Alawii.

* **30:6** Sarigoni mûthamaki wa Ashuri nîwe watwarithirie andü a Isiraeli ithaamîrio mwaka-inî wa 722 mbere ya gîciarwo gwa Kristû.

¹³ Kĩrĩndĩ kĩngĩ mũno gĩkũngana kũu Jerusalemu nĩguo gĩkũngũire Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũmbia mweri wa keerĩ. ¹⁴ Makĩeheria igongona iria ciarĩ kũu Jerusalemu o na makĩeheria igongona cia gũcinĩra ũbumba, magĩthĩ magĩciika Gĩtuamba gĩa Kidironi.

¹⁵ Nĩmathĩnjire gatũrũme ka Bathaka mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa keerĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩconoka na magũtheria, na makĩrehe maruta ma njino hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁶ Ningĩ makĩambĩrĩria ũtungata wao wa o mũthenya o ta ũria kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Musa mũndũ wa Ngai. Athĩnjĩri-Ngai makĩminjaminja thakame ĩria maanengereirio nĩ Alawii. ¹⁷ Na tondũ nĩ kwarĩ na andũ aingĩ kĩrĩndĩ-inĩ kũu mateetheretie-rĩ, Alawii nĩo maaheirwo wĩra wa gũthĩnja nginya tũtũrũme twa Bathaka twa andũ acio othe maarĩ na thaahu, tondũ matingĩamũrĩre Jehova tũtũrũme twao.† ¹⁸ O na akorwo andũ aingĩ arĩa mookĩte kuuma Efraimu, na Manase, na Isakaru, na Zebuluni matietheretie-rĩ, nĩmarĩre Bathaka matekũrũmĩrĩra ũria maandĩko moigĩte. No Hezekia akĩmahoera, akiuga aĩrĩ, “Jehova, o we ũria mwega, arorekera mũndũ o wothe ¹⁹ ũria ũtuĩte na ngoro yake kũrongooria Ngai, o we Jehova, Ngai wa maithe make, o na angĩkorwo ndetheretie kũringana na ũria mawatho ma handũ-harĩa-haamũre matariĩ.” ²⁰ Nake Jehova akĩguua ihooya rĩa Hezekia, akĩhonia andũ acio.

²¹ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ kũu Jerusalemu magĩkũngũira Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũmbia marĩ na gĩkeno kĩnene mũthenya mũgwanja, nao Alawii na athĩnjĩri-Ngai makainagĩra Jehova o mũthenya marĩ na inanda cia kũgocca Jehova.

²² Nake Hezekia akĩaria ciugo cia kũmĩrĩria Alawii othe arĩa moonanirire ũmenyo mwega wa gũtungatĩra Jehova. Handũ ha mũthenya iyo mũgwanja nĩmarĩre kĩria maagaĩrwo, na makĩruta maruta ma ũguano, na makĩgocca Jehova Ngai wa maithe mao.

²³ Kũngano kũu gĩothe gĩgĩcoka gĩkĩguanĩra gĩkũngũire gĩathĩ kũu mũthenya ĩngĩ mũgwanja; nĩ ũndũ ũcio magĩkũngũira mũthenya ĩngĩ mũgwanja makenete mũno. ²⁴ Hezekia mũthamaki wa Juda akĩruta ndegwa 1,000 na ng’ondũ na mbũri 7,000 nĩ ũndũ wa kũngano kũu, nao anene makĩmahe ndegwa 1,000 na ng’ondũ na mbũri 10,000. Athĩnjĩri-Ngai aingĩ mũno magũtheria. ²⁵ Kũngano gĩothe kĩa Juda gĩgĩkena hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii na andũ arĩa othe monganĩte moimĩte Isiraeli, hamwe na andũ a kũngĩ arĩa mookĩte kuuma Isiraeli o na arĩa maatũũraga Juda. ²⁶ Nĩ kwarĩ na gĩkeno kĩnene kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo kuuma hĩndĩ ya Solomoni mũrũ wa Daudi mũthamaki wa Isiraeli gũtionekete ũndũ ta ũcio kũu Jerusalemu. ²⁷ Athĩnjĩri-Ngai na Alawii makĩrũgama, makĩrathima andũ, nake Ngai akĩmaigua, nĩgũkorwo ihooya rĩao nĩriakinyire o igũrũ, gĩikaro gĩa ke gĩtheru.

31

¹ Rĩria maündũ macio mothe maathĩrĩre-rĩ, andũ a Isiraeli arĩa maarĩ hau makiu-magara magĩthĩ matũũra-inĩ ma Juda, makĩhehenja mahiga marĩa mamũrĩrwo ngai cia mĩhianano na magĩtemanga itugĩ cia Ashera. Ningĩ makĩananga kũndũ kũria gũtũũgĩru kwahooyagĩrwo o na igongona iria ciarĩ Juda guothe na Benjamini, o na kũu Efraimu na Manase. Thuutha wa gũcithũkangia ciothe, andũ a Isiraeli magĩcoka matũũra-inĩ mao na o mũndũ agĩcoka igai-inĩ rĩake.

Mĩthothi ya Magongona ma Mahooya

² Hezekia agĩkĩga athĩnjĩri-Ngai na Alawii na ikundi, o gĩkundi kũringana na wĩra wakĩo, marĩ athĩnjĩri-Ngai kana Alawii, marutage maruta ma njino na ma ũguano, ningĩ matungatage, na macookagie ngaatho, na mainage nyĩmbo cia ũgocci marĩ ihingo-inĩ cia gũikaro kĩa Jehova. ³ Mũthamaki nĩaheanire indo ciake mwene cia kũrutagwo maruta ma njino ma rũciinĩ na ma hwaĩ-inĩ, na maruta ma njino ma Thabatũ, na ma Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ-inĩ iria ciatũtwo, o ta ũria kwaandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Jehova. ⁴ Agĩatha andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu maheage athĩnjĩri-Ngai na Alawii rwĩga rũria rwamagĩrĩre, nĩgeetha nao mahotage kwĩheana harĩ Watho wa Jehova. ⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩria watho ũcio wamenyekire-rĩ, andũ a Isiraeli makĩheana na ũtaana maciaro mao ma mbere ma ngano, na ma ndibeĩ ya mũhihano, na maguta, na ũũkĩ, na maciaro ma mĩgũnda yao. Makĩrehe indo nyingĩ mũno o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. ⁶ Nao andũ a Isiraeli na Juda arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda o nao makĩrehe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ndũũru ciao cia ng’ombe na ng’ondũ, o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo iria ciamũrĩrwo Jehova Ngai wao, nao magĩciiga irũndo.

† **30:17** Kũringana na watho andũ arĩa maarĩ atongoria a nyũmba nĩo maathĩnjĩra gatũrũme ka Bathaka.

⁷ Maambĩrĩrie gwĩka ũndũ ũyũ mweri wa itatũ na makĩrĩkia mweri wa mũgwanja. ⁸ Rĩrĩa Hezekia na anene ake mookire na makĩona irũndo icio, makĩgooca Jehova na makĩrathima andũ ake a Isiraeli.

⁹ Hezekia akĩũria athĩnjĩri-Ngai na Alawii ũhoru wa irũndo icio; ¹⁰ nake Azaria mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene wa kuuma nyũmba ya Zadoku akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kuuma andũ maambĩrĩria kũrehe mũhothi yao hekarũ-inĩ ya Jehova-rĩ, nĩtũkoretwo tũrĩ na irio cia kũigana kũria, o na tũgatigĩa nyingĩ mũno, nĩ ũndũ Jehova nĩarathimite andũ ake, na irio ici nyingĩ ũũ igagĩtigara.”

¹¹ Hezekia agĩathana gwakwo makũmbĩ kũu thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, na gũgũkwo ũguo. ¹² Nao magĩcooka makĩrehe mũhothi na wĩhokeku, na icunjĩ cia ikũmi, na iheo iria nyamũre. Konania ũrĩa Mũlawii nĩwe watuirwo mũrori wa indo icio, nake mũrũ wa ithe Shimei nĩwe warĩ mũnini wake. ¹³ Jehieli, na Azazia, na Nahathu, na Asaheli, na Jerimothu, na Jozabadu, na Elieli, na Isimakia, na Mahathu, na Benaia nĩo maarĩ arũgamĩrĩri rungu rwa Konania na mũrũ wa ithe Shimei, ta ũria gwaũtũtwo nĩ Mũthamaki Hezekia na Azaria ũrĩa warĩ mũnene wa hekarũ ya Ngai.

¹⁴ Kore mũrũ wa Imuna ũrĩa Mũlawii, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Mwena wa Irathĩro, nĩwe warĩ mũrori wa indo iria ciarutagĩrwo Ngai na kwiyendera, akagayaga mũhothi irĩa irutũrwo Jehova hamwe na iheo iria nyamũre. ¹⁵ Edeni, na Miniadini, na Jesua, na Shemaia, na Amaria, na Shekania nĩo maamũteithagĩrĩria marĩ na wĩhokeku kũu matũũra-inĩ ma athĩnjĩri-Ngai, na makagayagĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ o ta ũria ikundi ciao ciatarĩ, makagaira arĩa akũrũ na arĩa anini o ũndũ ũmwe.

¹⁶ Hamwe na ũguo makĩgaira arũme arĩa maarĩ na mĩaka itatũ na makĩria arĩa marĩtwa mao maarĩ maandiko-inĩ ma njjarwa, nao nĩo andũ arĩa othe maangĩatoonyire hekarũ-nĩ ya Jehova nĩ ũndũ wa kũruta mawĩra mao ma o mũthenya, ta ũria wĩra wa o mũndũ watarĩ na kũringana na ikundi ciao. ¹⁷ Nao makĩgaira athĩnjĩri-Ngai arĩa maandĩkithĩtio nĩ andũ a nyũmba ciao maandiko-inĩ ma njjarwa ciao, o na Alawii arĩa maarĩ na mĩaka mũrongo irĩ na makĩria, ta ũria wĩra wa o mũndũ watarĩ na kũringana na ikundi ciao. ¹⁸ Maataranĩrie ciana ciothe, na atumia, na ariũ ao, na airĩtu a mũingĩ wothe ũria waandĩkĩtwo maandiko-inĩ ma njjarwa. Nĩgũkorwo maarĩ ehokeku ũhoru-inĩ wao wa gwĩtheria.

¹⁹ Ha ũhoru wa athĩnjĩri-Ngai, o acio a rũciaro rwa Harũni, arĩa maatũũraga mĩgũnda-inĩ irĩa yathĩũrũrũkĩrie matũũra mao kana matũũra mangĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maathuurĩtwo na makagwetwo marĩtwa a kũgaira arũme othe arĩa maarĩ gatagatĩ-inĩ kao rũgai rwao, na kũrĩ arĩa othe maandĩkĩtwo maandiko-inĩ ma njjarwa cia Alawii.

²⁰ Ũguo nĩguo Hezekia eekire Juda guothe, agĩka maũndũ mega, na magĩrĩre na ma kwĩhokeka mbere ya Jehova Ngai wake. ²¹ Maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga ma gũtungata hekarũ-inĩ ya Ngai, na harĩ gwathĩkĩra watho na maathani, nĩarongooragĩa Ngai wake na akĩruta wĩra na ngoro yake yothe. Na nĩ ũndũ ũcio akĩgaacira.

32

Senakeribu Kwĩhĩtĩra Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa maũndũ marĩa mothe Hezekia ekĩte na wĩhokeku, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agũka agĩtharĩkĩra Juda. Nake agĩthĩũrũrũkĩria matũũra manene marĩa mairĩgĩrwo na thingo cia hinya eeciĩrĩtie kũmahoota matũũke make.

² Hĩndĩ irĩa Hezekia onire atĩ Senakeribu nĩoka na atĩ muoroto wake warĩ kũhũũra Jerusalemu, ³ magĩciira na anene ake o na atongoria a thĩgari cia ita ũria mekũhingĩrĩria maaĩ kuuma ithima-inĩ cia nja ya itũũra inene, nao makĩmũteithia. ⁴ Kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkũngana, nakĩo gĩkĩhinga ithima ciothe na tũrũũ tũria twathereragĩra bũrũri-inĩ. Makĩũria atĩrĩ, “Athamaki a Ashuri-rĩ, megũka makore maaĩ maingĩ ũũ nĩkĩ?”

⁵ Nĩngĩ akĩruta wĩra mũingĩ wa gũcookereria rũthingo kũria guothe rwamomoretwo, na agĩaka mũthiringo mũraihu na igũrũ rĩa ruo. Agĩaka rũthingo rũngĩ nja ya rũu, nacio ngĩka iria ciarũgamĩtie Itũũra rĩa Daudi agĩcinyiitia. O na agĩthondeka indo cia mbaara nyingĩ, o hamwe na ngo.

⁶ Agĩthũura anene a mbũtũ cia ita marũgamĩrĩre andũ, na agĩtũma mongane mbere yake nja-inĩ ya kĩhingo gĩa itũũra inene, nake akĩmomĩrĩria na ciugo ici: ⁷ “Gĩai na hinya na mũũmĩrĩrie. Mũtĩgetigĩre, kana mũkue ngoro nĩ ũndũ wa mũthamaki wa Ashuri na mbũtũ nene ya ita irĩa arĩ nayo, nĩgũkorwo tũrĩ na hinya mũnene mũno gũkĩra ũrĩa arĩ naguo. ⁸ Kĩria we arĩ nakĩo no hinya wa mwĩrĩ; no ithũ tũrĩ na Jehova Ngai witũ, na nĩegũtũteithia, na arũe mbaara ciitũ.” Nao andũ makĩmũrĩria kuumana na ciugo iria Hezekia mũthamaki wa Juda oigire.

⁹ Thuutha ücio, rîrîa Senakeribu mûthamaki wa Ashuri na mbütü ciake ciothe maathiürürükîrie Lakishi, agîtüma anene ake Jerusalemu matwarîre Hezekia mûthamaki wa Juda, o na andü othe a Juda arîa maarî kuo, ndümîrîri ino:

¹⁰ “Üü nîguo Senakeribu mûthamaki wa Ashuri ekuuga: Mûrutîte ümîrîru wanyu kû, nîguo mûikare Jerusalemu, kündü güthiürürükîrie? ¹¹ Rîrîa Hezekia ekuuga atîrî, ‘Jehova Ngai witü nîegütühonokia guoko-inî kwa mûthamaki wa Suriata,’ nîaramühîthia, atüme mükue nî ng’aragu na nyoota. ¹² Githî Hezekia we mwene ndeherîre kündü kûrîa gütüügîru kwa ngai iyo, o na akîeheria igongona ciayo, na akîra Juda na Jerusalemu atîrî, ‘No nginya mühoore kîgongona-inî kimwe na mücinagîre magongona ho’?”

¹³ “Kai mütooi üria nü na maithe maitü twîkîte andü othe a mabûrîri marîa mangî? Nacio ngai cia ndürîrî icio-rî, nîciakîhotire o na rî kûgitîra bûrîri wao kuuma moko-inî makwa? ¹⁴ Nî ngai îrîkû ya icio cia ndürîrî iria cianangîrwo nî maithe makwa yahotire kûhonokia andü ayo kuuma kûrî nî? Gwakîhoteka atîa ngai yanyu îmügîtire kuuma guoko-inî gwakwa? ¹⁵ Tondü ücio-rî, müigetîkîrie Hezekia amûheenie na amühîthie üguo. Mütikamwîtkie, nîgûkorwo gütirî ngai ya rûrîrî kana üthamaki o na ürîkû îri yahota kûhonokia andü ayo kuuma guoko-inî gwakwa kana kuuma guoko-inî kwa maithe makwa! To ngai yanyu îngîkîhota kûmûhonokia kuuma guoko-inî gwakwa!”

¹⁶ Ndongata cia Senakeribu igîthîi o na mbere kwaria mîario ya güükîrîra Jehova Ngai o na güükîrîra ndungata yake Hezekia. ¹⁷ Ningî mûthamaki akîandîka marûa ma kûrma Jehova, Ngai wa Isiraeli akîmûükîrîra, akiuga atîrî, “O ta üria ngai cia ndürîrî cia mabûrîri marîa mangî itaahotire kûhonokia andü acio kuuma guoko-inî gwakwa-rî, noguo ngai ya Hezekia îtekûhota kûhonokia andü ayo kuuma moko-inî makwa.” ¹⁸ Ningî makîanîrîra na Kîhibirania kûrî andü a Jerusalemu arîa maarî rûthingo igûrû, nîguo mamamakie na mamekîre guoya nîgeetha menyîitire itüûra rîu inene. ¹⁹ Magîkîaria ühoro wa Ngai wa Jerusalemu o ta üria maaragia ühoro wa ngai cia andü arîa angî a thî, o iria ciathondeketwo na moko ma andü.

²⁰ Mûthamaki Hezekia na mûnabîi Isaia mûrû wa Amozu makîhooya manûrîre magîkîra üria üri igûrû nî ündü wa ühoro ücio. ²¹ Nake Jehova agîtüma mûraika üria waniinire thigari ciothe cia mbaara na atongoria na anene arîa maarî kambî-inî ya mûthamaki wa Ashuri. Nî ündü ücio Senakeribu akîinûka gwake aconokete. Na rîrîa aatoonyire hekarû ya ngai yake-rî, arîu ake amwe makîmûtemanga na rûhîi rwa njora.

²² Nî ündü ücio Jehova akîhonokia Hezekia na andü a Jerusalemu kuuma guoko-inî kwa Senakeribu mûthamaki wa Ashuri, o na kuuma guoko-inî kwa andü arîa angî othe. Akîmamenyerera mîena-inî yothe. ²³ Andü aingî magîtwarîra Jehova indo cia maruta kûu Jerusalemu, na magîtwarîra Hezekia mûthamaki wa Juda iheo cia goro. Kuuma hîndî iyo agîtuika mündü mütüku müno nî ndürîrî ciothe.

Mwîthîo wa Hezekia, Kûgaacîra Gwake, na Gîkuü Gîake

²⁴ Matukü-inî macio-rî, Hezekia akîrwarâ hakuhi akue. Akîhooya Jehova, nake Jehova akîmûigua na akîmuonia kîmenyithia kîa mwanya. ²⁵ No rîrî, ngoro ya Hezekia ikîiyûrwo nî mwîthîo na akîaga kûrûmbûiya ütugi ücio onetio; nî ündü ücio mang’ûrî na Jehova makîmûkora o na magîkora Juda na Jerusalemu. ²⁶ Hîndî îyo Hezekia akîirira mehîa ma mwîthîo wa ngoro yake, o ta üria andü a Jerusalemu meekire, nî ündü ücio mang’ûrî ma Jehova makîaga kûmakinyîrîra matukü-inî ma Hezekia.

²⁷ Hezekia aarî na ütonga müingî müno o na agatîka, nake agîaka makûmbî ma kûiga betha na thahabu, o na ma tûhiga twake twa goro, na mahuti manungi wegwa, na ngo, na indo ciothe cia bata. ²⁸ O na ningî agîaka makûmbî ma kûiga ngano yagethwo, na ma kûiga ndibeî ya mühîhano, na maguta; na agîaka ciugû nî ündü wa ng’ombe na ndüuru cia ng’ondü. ²⁹ Nîaakîre tütüûra na akîgîa na ndüuru nene cia ng’ondü na cia ng’ombe, nîgûkorwo Ngai nîamûheete ütonga münene.

³⁰ Hezekia nîwe wahîngîrîrie Gîthîma Kîa Gîhoni mwena wa rûgongo, na akîroria maai makîo mwena wa ithüiro wa Itüûra Inene rîa Daudi. Akîgaacîra maündü-inî marîa mothe eekire. ³¹ No rîrîa abarûthi maatumîrwo kûrî we nî aathanî a Babuloni mamûûrie ühoro wa rûrîi rwa kîmenyithia rûrîa ruonekete bûrîri-inî-rî, Ngai akîmütiganîria nîguo amûgerie amenye maündü marîa mothe maarî ngoro-inî yake.

³² Maündü marîa mangî makonîi wathani wa Hezekia na wîrutîri wake nîmandîkîtwo kîoneki-inî kîa mûnabîi Isaia mûrû wa Amozu, thîinî wa ibuku rîa ahamaki a Juda na Isiraeli. ³³ Hezekia akîhurûka hamwe na maithe make na agîthikwo kîrîma-inî kûrîa

mbĩrĩra cia andũ a rūciaro rwa Daudi ciarĩ. Nakuo Juda guothe na andũ a Jerusalemu makĩmũhe gĩtũo aarĩka gũkua. Nake mũriũ Manase agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

33

Manase Mũthamaki wa Juda

¹ Manase aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩtano. ² Nake agũka maündũ marĩa mataagĩrĩre maithe-inĩ ma Jehova na undũ wa kũrũmĩrĩra maündũ maarĩ magigi marĩa meekagwo nĩ ndũrĩrĩ iria Jehova aingatĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli. ³ Agĩaka rĩngĩ kũndũ kũria gũtũũgĩru kũria ithe Hezekia aamomorete; ningĩ agĩakĩra Baali igongona na agĩthondeka itugĩ cia Ashera. Ningĩ akĩinamĩrĩra na akĩhooya mĩhianano yotho ya mbũtũ cia njata cia igũrũ na agĩcitungatĩra. ⁴ Manase nĩakĩre igongona thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, o irĩa Jehova oigĩte ũhoru wayo atĩrĩ, “Rĩtwa rĩakwa rĩgaatũura Jerusalemu nginya tene.” ⁵ Nĩakĩre mĩhianano yotho ya mbũtũ cia igũrũ igongona kũu nja ciarĩ cia hekarũ ya Jehova. ⁶ Nĩaarutire ariũ ake matuĩke igongona, magĩcinĩrwo Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, na nĩaragũraga na agatuĩria nyoni, na akarogana, na agathĩiaga kũrĩ andũ arĩa maarĩ na maroho ma kũragũra, o na agatuĩria ũhoru kuuma kũrĩ maroho mooru. Nĩekire maündũ maingĩ mooru maithe-inĩ ma Jehova, akĩmũrakaria.

⁷ Nĩooire mũhianano mũicũhie ũrĩa aathondekete na akũiga thĩnĩ wa hekarũ ya Ngai, irĩa Ngai eerĩte Daudi na mũriũ Solomonĩ ũhoru wayo atĩrĩ, “Thĩnĩ wa hekarũ ĩno na thĩnĩ wa Jerusalemu, o kũria ndĩthuurĩre kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yotho ya Isiraeli, nĩkuo ngũtũũria Rĩtwa rĩakwa nginya tene. ⁸ Ndĩgatũma magũrũ ma andũ a Isiraeli macooke kũũrũura moime bũrũri ũyũ ndaheire maithe manyu na tene, korwo no metĩkĩre kũmenyerera maündũ mothe marĩa ndĩmaathĩte makonainie na mawatho mothe na kĩrĩa gĩakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo na matuĩro marĩa maaherĩro na kanua ka Musa ma kũrũmĩrĩrwo.” ⁹ No rĩrĩ, Manase akĩhĩthĩtia andũ a Juda na andũ a Jerusalemu, nginya magĩka maündũ mooru o na gũkĩra ndũrĩrĩ iria Jehova aaniinĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli.

¹⁰ Jehova akĩarĩria Manase na andũ ake, no matiigana kũmũigua. ¹¹ Nĩ undũ ũcio Ngai akĩmarehĩthĩria anene a mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Ashuri, nao makĩnyĩita Manase, makĩmwĩkĩra kĩbini inĩũrũ, makĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango, na makĩmũtware Babuloni. ¹² Hĩndĩ ĩyo aarĩ mũhĩnyĩrĩrĩku ngoro-rĩ, akĩrongooria ũtugĩ wa Jehova Ngai wake, na kĩĩnyĩihia mũno mbere ya Ngai wa maithe mao. ¹³ Na rĩrĩa aamũhooire, Jehova akĩigua ihooya rĩake na akĩigua gũthaihana gwake; nĩ undũ ũcio, akĩmũcookia Jerusalemu na akĩmũcookeria ũthamaki wake. Hĩndĩ ĩyo Manase akĩmenya atĩ Jehova nĩwe Ngai.

¹⁴ Thuutha-inĩ-rĩ, agĩaka rĩngĩ rũthingo rwa nja rwa Itũura Inene rĩa Daudi mwena wa ithũiro wa gĩthima kĩa Gihoni kũu gĩtuamba-inĩ, o nginya itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo gĩa Thamaki, na gũthĩũrũkĩria karĩma ka Ofeli; o na ningĩ akĩrũraihia na igũrũ. Nĩagĩre anene a thĩgari matũura-inĩ mothe ma Juda marĩa maarĩ mairĩgĩre na thingo cia hinya.

¹⁵ Akĩeheria ngai cia kũngĩ, o na akĩeheria mũhianano ũria warĩ thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, o na igongona ciothe iria aakĩte karĩma-inĩ ka hekarũ na kũu Jerusalemu, na agĩcite na kũu nja ya itũura inene. ¹⁶ Ningĩ agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova, na akĩrutũra igũrũ rĩakĩo maruta ma ũiguano na ma gũcookia ngaatho, na akĩria andũ a Juda matungatĩre Jehova Ngai wa Isiraeli. ¹⁷ No rĩrĩ, andũ magĩthĩ o na mbere kũrutũra magongona kũndũ kũria gũtũũgĩru, no mamarutagĩra Jehova Ngai wao o we wiki.

¹⁸ Maündũ marĩa mangĩ makoniũ wathani wa Manase, o hamwe na ũria aahooire Ngai wake, o na ciugo iria ooni-maündũ maamwarĩrie thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, nĩmandĩke maandĩko-inĩ ma mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹⁹ Ihooya rĩake, na ũria Ngai aahutirio nĩ gũthaihana gwake, o na ningĩ mehia make mothe, na kwaga kwĩhokeka gwake, o na kũndũ kũria gũtũũgĩru kũria aakire mahooero ma Baali, na akĩhaanda itugĩ cia Ashera na mĩhianano mbere ya atanenyĩhĩria Jehova-rĩ, mothe nĩmandĩkitwo maandĩko-inĩ ma andũ arĩa ooni-maündũ. ²⁰ Manase akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. Nake mũriũ Amoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Amoni Mũthamaki wa Juda

²¹ Amoni aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩrĩ. ²² Nake agũka maündũ mooru maithe-inĩ ma Jehova, o ta ũria ithe Manase eekĩte. Amoni nĩahooire na akĩrutũra mĩhianano yotho

magongona írĩa Manase aathondekithĩtie. ²³ Nowe ndeekire ta ithe Manase tondü ndaigana kwĩnyihĩria Jehova; Amoni nĩaingĩhirie mahĩtia make.

²⁴ Anene a Amoni makĩmũciĩrĩrĩa, na makĩmũuragĩra o kũu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. ²⁵ Hindĩ iyo andũ a bũrũri ũcio makĩũraga andũ arĩa othe maaciĩrĩre kũũraga Mũthamaki Amoni; nao magĩtua mũriũ Josia mũthamaki ithenya rĩake.

34

Josia Kwagĩria Maündü

¹ Josia aarĩ wa mũaka ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mũaka mũrongo itatũ na ũmwe. ² Nake agĩka maündũ marĩa maagĩrĩre maithe-inĩ ma Jehova, na agathĩiaga na mũthĩire ya ithe Daudi ategũkerũra na mwena wa ũrio kana wa ũmtho.

³ Mwaka wa ĩnana wa wathani wake, arĩ o mũnini, akĩambĩrĩria kũrongooria Ngai wa ithe Daudi. Mwaka wa ikũmi na ĩrĩ, akĩambĩrĩria gũtheria Juda na Jerusalemu na ũndũ wa kweheria kũndũ kũrĩa gũtũũgũru, na itugĩ cia Ashera, na mũhianano mũacũhie, na mũhiano ya gũtwekio. ⁴ Nake agĩathana na agĩtigĩrĩa atĩ igongona cia Baali nĩciamomorwo; agĩtinangia icunjĩ igongona cia ũbumba iria ciarĩ igũrũ rĩacio, na akihehenjithia itugĩ cia Ashera, na mũhianano ya gwacũhio o na ya gũtwekio. Mũhianano iyo akĩmũnanga, igĩthĩo igĩtuĩka rũkũngũ, na akĩrũhurũnja igũrũ rĩa mbĩrĩra cia arĩa maacĩrutagĩra magongona. ⁵ Nake agĩcinithĩria mahĩndĩ ma athĩnjĩringai a Baali igongona-inĩ ciao, na nĩ ũndũ ũcio agĩtheria Juda na Jerusalemu. ⁶ Ũguo noguo eekire matũũra-inĩ ma Manase, na Efraimu, na Simeoni o nginya Nafitali, o na kũria kwanangĩku kwamarigiicĩrie, ⁷ akĩmomora igongona na itugĩ cia Ashera, nayo mũhianano akĩmĩhehenjithia igĩtuĩka mũtutu, na agĩtinangia igongona cia ũbumba ciothe iria ciarĩ Isiraeli guothe igĩtuĩka icunjĩ. Agĩcooka Jerusalemu.

⁸ Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Josia, aarĩkia gũtheria bũrũri na hekarũ, agĩtũma Shafani mũrũ wa Azalia, na Maaseia ũria warĩ mwathi wa itũũra inene, marĩ na Joa mũrũ wa Joahazu, ũria warĩ mwandĩki, magacookererie hekarũ ya Jehova Ngai wake.

⁹ Magĩthĩi kũrĩ Hilikia mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũria mũnene, makĩmũne mbeeca iria ciarehetwo hekarũ-inĩ ya Ngai, iria Alawii arĩa maarĩ aikaria a mũrango moonganĩtie kuuma kũrĩ andũ a Manase, na Efraimu, na matigari mothe ma andũ a Isiraeli, na kuuma kũrĩ andũ othe a Juda na Benjamini, na andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu. ¹⁰ Ningĩ magĩciĩhokera andũ arĩa maathuurĩtwo a kũrũgamĩrĩa wĩra wa hekarũ ya Jehova. Nao andũ acio makĩrĩha aruti a wĩra arĩa maathondekete na magacookereria hekarũ. ¹¹ O na ningĩ nĩmaheire atharamara na aaki mbeeca cia kũgũra mahiga maicũhie, na mbaũ cia mũratho, na mũgamba ya kũrũgamia mũako ĩria athamaki a Juda maarekereirie ĩmomoke.

¹² Andũ acio nĩmarutire wĩra marĩ na wĩhokeku. Andũ arĩa maamarũgamĩrĩre maarĩ Jahathu na Obadia, Alawii a rũciaro rwa Merari, na Zekaria na Meshulamũ a rũciaro rwa Kohathu. Alawii acio othe maarĩ na ũũgĩ wa kũhũũra inanda, ¹³ nĩo maarũgamagĩrĩa aruti a wĩra, na makaroraga aruti othe a wĩra kuuma wĩra ũmwe nginya ũria ũngĩ. Alawii amwe maarĩ aigi a maündũ marĩa maandĩke, na aandĩkĩmarũa, na aikaria a mũrango.

Ibuku rĩa Watho Kuonekana

¹⁴ Hindĩ írĩa moimagia mbeeca iria ciatwarĩtwo thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, Hilikia ũria mũthĩnjĩrĩ-Ngai akĩona Ibuku rĩa Watho wa Jehova ũria waheanĩtwo nĩ Musa. ¹⁵ Hilikia akĩra Shafani ũria mwandĩki atĩrĩ, “Nĩndona Ibuku rĩa Watho thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova.” Akĩrĩnengera Shafani.

¹⁶ Nake Shafani agĩtwarĩra mũthamaki ibuku rĩu na akĩmũhe ũhoru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anene aku nĩmararuta wĩra wothe ũria maheetwo. ¹⁷ Nĩmarĩkĩtie kũrĩha mbeeca iria iraarĩ thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, na magacitiga irĩ moko-inĩ ma arũgamĩrĩrĩ o na aruti a wĩra.” ¹⁸ Nake Shafani ũcio mwandĩki akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Hilikia ũria mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩanengera ibuku.” Nake Shafani agĩthoma ibuku rĩu arĩ mbere ya mũthamaki.

¹⁹ Rĩrĩa mũthamaki aigũire ciugo icio cia Watho-rĩ, agĩtembũranga nguo ciae. ²⁰ Nake agĩatha Hilikia, na Ahikamu mũrũ wa Shafani, na Abudoni mũrũ wa Mika, na Shafani ũria mwandĩki, na Asaia ndungata ya mũthamaki, akĩmeera atĩrĩ: ²¹ “Thĩi kũrĩ Jehova mũkandũĩrĩre ũhoru nĩ na matigari ma Isiraeli na Juda ũria ũhoru ũyũ mwandĩke ibuku-inĩ rĩrĩrĩ rĩrĩkĩtie kuoneka ũtariĩ. Marakara ma Ngai nĩ manene marĩa tũitũrĩrio nĩ ũndũ maithe maitũ matiarũmirie kiugo kĩa Jehova, na matiĩkĩte kũringana na ũria kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩrĩ.”

²² Hilikia na arĩa müthamaki aatümite hamwe nake magĩthiĩ makĩaria na Hulida, münabii mündü-wa-nja ũria warĩ mütumia wa Shalumu mürũ wa Tokihathu mürũ wa Hasira ũria wamenyagĩrĩra nguo cia müthamaki. Aatũruga Jerusalemu, kũu Rũgongo rwa Keerĩ.

²³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Īrai mündũ ũria ũmütũmire kũrĩ nĩ atĩrĩ, ²⁴ Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũrehe mwanangĩko kũndũ gũkũ na kũrĩ andũ akuo, irumi ciothe irĩa nyandike ibuku-inĩ rĩria riathomwo mbere ya müthamaki wa Juda. ²⁵ Tondũ nĩmandirikĩte, na magacinĩra ngai ingĩ ũbumba, na makandakaria nĩ undũ wa mĩhianano yothe irĩa mathondekete na moko mao, marakara makwa nĩmegũitĩrĩrio kũndũ gũkũ na matingĩhoreka.’ ²⁶ Īrai müthamaki wa Juda ũria ũmütũmire müũke mütũrie ũhoru kũrĩ Jehova atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, ũhoru wĩgĩ ciugo irĩa ũiguĩte: ²⁷ Tondũ ngoro yaku nĩyaherire, na ũkũnyihĩria Ngai rĩria waiguire ũhoru ũria njarĩtie wa guũkĩrĩra kũndũ gũkũ o na andũ akuo, na tondũ nĩwenyihirie mbere yakwa, na ũgĩtembũranga nguo ciaku, na ũkĩrĩra ũrĩ mbere yakwa-rĩ, nĩngũiguĩte, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ²⁸ Na rĩrĩ, nĩngagũcookanĩrĩria hamwe na maithe maku, na nĩgũgathikwo na thayũ. Maithe maku matikoona mwanangĩko ũria ngaarehe kũndũ gũkũ, o na ndehere arĩa matũũruga gũkũ.’”

Nĩ undũ ũcio magĩcookeria müthamaki ũhoru ũcio.

²⁹ Hĩndĩ ĩyo müthamaki agĩtũmanĩra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu mongane hamwe. ³⁰ Nake akiambata agĩthiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova arĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na athĩnjĩri-Ngai na Alawii na andũ othe kuuma ũria mũnini mũno nginya ũria mũnene mũno. Müthamaki agĩthoma ciugo ciothe cia Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, rĩria rĩonekete hekarũ-inĩ ya Jehova, makĩiguuga. ³¹ Müthamaki akĩrũgama gĩtugĩ-inĩ gĩake na akĩerũhia kĩrĩkanĩro arĩ mbere ya Jehova, atĩ nĩarĩrũmagĩrĩra Jehova na arũmie maathani make, na mawatho make, o na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrwo na ngoro yake yothe na muoyo wake wothe, na aathikagĩre ciugo cia kĩrĩkanĩro irĩa ciandĩkitwo ibuku-inĩ rĩu.

³² Nĩngĩ agĩtũma andũ othe arĩa maarĩ Jerusalemu na Benjamini meetoonyie kĩrĩkanĩro-inĩ kũu; nao andũ a Jerusalemu magũka ũguo kũringana na ũria kĩrĩkanĩro kĩa Ngai, o we Ngai wa maithe mao, gĩatarĩ.

³³ Josia akĩeheria mĩhianano yothe irĩa yarĩ magigi kuuma bũrũri wothe wa andũ a Isiraeli, na agĩtũma andũ arĩa othe maarĩ Isiraeli matungatĩre Jehova Ngai wao. Rĩria rĩothe aarĩ muoyo-rĩ, matiigana gũtiga kũrũmĩrĩra Jehova, o we Ngai wa maithe mao.

35

Josia Gũkũngũira Bathaka

¹ Josia nĩakũngũire Bathaka ya Jehova kũu Jerusalemu, nako gatũrũme ka Bathaka gaathĩnjĩrwo müthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere. ² Akĩamũra athĩnjĩri-Ngai na akĩmaiga mawĩra-inĩ mao, akĩmekĩra hinya makĩgĩa na kĩyo gĩa gũtungata hekarũ ya Jehova. ³ Akĩira Alawii arĩa maarutanaga Isiraeli guothe na maarĩkĩtie kwamũrĩrwo Jehova atĩrĩ: “Igai ithandũkũ rĩria rĩamũre hekarũ-inĩ irĩa yaakĩrwo nĩ Solomoni mürũ wa Daudi müthamaki wa Isiraeli. Mũtirĩrikuuuga na ciande. Na rĩrĩ, tungatagĩrai Jehova Ngai wanyu, na andũ ake a Isiraeli. ⁴ Mwĩhaarĩrie kũringana na nyũmba cianyu na ũria ikundi cianyu itarĩ, na kũringana na watho ũria waandĩkitwo nĩ Daudi müthamaki wa Isiraeli na mũriũ Solomoni.

⁵ “Rũgamai handũ harĩa hatheru mũri na gĩkundi kĩa Alawii, kĩrũgamĩrĩre o gakundi ka nyũmba cia andũ a bũrũri wanyu arĩa matarĩ Alawii. ⁶ Hĩnjai tũtũrũme twa Bathaka, mwĩamũre na mũhaarĩrie tũtũrũme tũu nĩ undũ wa andũ a bũrũri wanyu, mwĩke ũria Jehova aathanire na kanua ka Musa.”

⁷ Josia akĩrutĩra andũ arĩa mataarĩ Alawii arĩa maarĩ hau mũigana wa ng’ondũ na mbũri 30,000 cia igongona rĩa Bathaka, o na ng’ombe 3,000, ciothe ciũmĩte harĩ indo cia müthamaki.

⁸ Anene ake o nao nĩmarutĩre andũ, na athĩnjĩri-Ngai, o na Alawii indo meyendeire. Hilikia, na Zekaria, na Jehieli, arĩa maarĩ arũgamĩrĩri a hekarũ ya Ngai, nĩmaheire athĩnjĩri-Ngai indo 2,600 cia maruta ma Bathaka, na ng’ombe 300. ⁹ O na Konania, marĩ na Shemaia na Nathaneli arũ a ithe, na Hashabia, na Jeieli, na Jozabadi, arĩa atongoria a Alawii, makĩruta mũigana wa indo 5,000 cia maruta ma Bathaka, na ng’ombe 500 cia Alawii.

¹⁰ Naguo ũtungata ũgĩtabarĩrio, nao athĩnjĩri-Ngai makĩrũgama handũ hao hamwe na Alawii marĩ ikundi-inĩ ciao o ta ũria müthamaki aathanĩte. ¹¹ Natuo tũtũrũme twa

Bathaka tũgĩthĩnjwo, nao athĩnjĩri-Ngai makĩminjaminja thakame ĩrĩa maanengeretwo, o Alawii magĩthĩnjaga nyamũ icio. ¹² Nao makĩnga maruta ma njino mwanya nĩguo mamaheane kũrĩ tũkundi twa nyũmba cia andũ, nĩguo marutĩre Jehova, o ta ũrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Musa. Ūguo noguo meekire ũhoroni wa ng'ombe. ¹³ Nao makĩhĩhia nyamũ cia Bathaka mwaki-inĩ, ta ũrĩa gwaatũtwo, nacio indo cia igongona iria nyamũre igĩtherũkio na nyũngũ, na iteng'ũ, o na nyũngũ cia igeria, na igĩcooka ikĩgairwo andũ othe o narua. ¹⁴ Thuutha wa ũguo magĩthondekera o ene, o na magĩthondekera athĩnjĩri-Ngai, nĩgũkorwo athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ a rũciaro rwa Harũni, nĩmarutaga maruta ma njino na ma maguta nginya hwai-inĩ. Nĩ undũ ũcio Alawii nĩmethondekeire nyama ciao o ene, na cia athĩnjĩri-Ngai a rũciaro rwa Harũni.

¹⁵ Nao aini a njiaro cia Asafu, maikarĩte o kũndũ kũria kwahaarĩrio nĩ Daudi, na Asafu, na Hemani, na Jeduthuni ũrĩa woonagĩra mũthamaki maündũ. Nao aikaria a ihingo matiarĩ na gĩtũmi gĩa kuuma harĩa maigĩtwo, nĩgũkorwo Alawii acio a thiritũ yao nĩmamathondekeire indo ciao cia Bathaka.

¹⁶ Nĩ undũ ũcio, ihinda rĩu ũtungata wothe wa Jehova wa gũkũngũria Bathaka na iruta rĩa njino, warutĩrwo kĩgongona-inĩ kĩa Jehova, o ta ũrĩa Mũthamaki Josia aathanĩte. ¹⁷ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ ho magĩkũngũria Bathaka ihinda-inĩ rĩu, na makĩgĩa na Giathi kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia kahinda ka mũthenya mũgwanja. ¹⁸ Nakuo gũtiagĩte na Giathi kĩa Bathaka kĩaana ta kũu kũu Isiraeli kuuma matukũ-inĩ ma mũnabii Samũeli; na gũtirĩ mũthamaki o na ũmwe wa Isiraeli wakũngũire Bathaka ta ũrĩa Josia aamĩkũngũire, marĩ hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ othe a Juda na a Isiraeli, o hamwe na andũ a Jerusalemu. ¹⁹ Bathaka ĩyo yakũngũirwo mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Josia.*

Gĩkuũ kĩa Josia

²⁰ Thuutha wa maündũ macio mothe-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa Josia aakorirwo aigĩte hekarũ na njĩra njega, Neko mũthamaki wa Misiri nĩambatire akarũire handũ heetagwo Karikemishi Rũũ-inĩ rwa Faratĩ,† nake Josia akiumagara akahũũrane nake. ²¹ No Neko akĩmũtũmĩra andũ makamũũrie atĩrĩ, “Tũrĩ na haaro ĩrĩkũ nĩ nawe, wee mũthamaki wa Juda? Tiwe ndĩratharĩkĩra kahinda gaka, no ndĩ na nyũmba ĩrĩa ndĩ na mbaara nayo. Ngai anjĩrĩte hiũhe; nĩ undũ ũcio tiga gũkararia Ngai, ũrĩa ũrĩ hamwe na nĩ, kana akwanange.”

²² No rĩrĩ, Josia ndaigana kũgarũrũka atigane nake, no nĩ kwĩgarũra egarũire nĩguo ndakamenyeke nĩgeetha akarũie nake. Ndaigana gũthĩkĩrĩria ũrĩa Neko aathĩtwo nĩ Ngai oige, no nĩathiire kũrũa nake werũ-inĩ wa Megido.

²³ Nao aikia a mĩguĩ makĩratha Mũthamaki Josia nayo, nake akĩira ndungata ciake atĩrĩ, “Njeheriai haha nĩ undũ nĩndagurario mũno.” ²⁴ Nĩ undũ ũcio makĩmũruta ngaari-inĩ yake ya mbaara, makĩmũhaicia ngaari-inĩ ĩngĩ okĩte nayo, makĩmũtwara Jerusalemu kũrĩa aakũrĩire. Nake agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ cia maithe make, nao andũ othe a Juda na Jerusalemu makĩmũcakaira.

²⁵ Jeremia nĩandĩkire macakaya makonũ Josia, na nginya ũmũthĩ aini othe arũme na andũ-a-nja nĩmaririkanaga Josia macakaya-inĩ macio. Macakaya macio magĩtuĩka mũtugo wa gwĩkagwo thĩnĩ wa Isiraeli, na ũkĩandĩkwo Macakaya-inĩ.

²⁶ Namo maündũ marĩa mangĩ makonũ wathani wa Josia na cĩiko ciake cia wĩrutĩrĩ, o ta ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Jehova, ²⁷ na nĩmo maündũ mothe, kuuma kiambĩrĩria nginya mũthia, maandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na a Juda.

36

¹ Na rĩrĩ, andũ a bũrũri ũcio makĩoya Jehoahazu mũrũũ wa Josia, makĩmũtua mũthamaki kũu Jerusalemu ithenya rĩa ithe.

Jehoahazu Mũthamaki wa Juda

² Jehoahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. ³ Mũthamaki wa Misiri akĩmweheria ũthamaki-inĩ kũu Jerusalemu na agĩtuĩra Juda igootĩ rĩa taranda igana rĩmwe* cia betha, na taranda ĩmwe† ya thahabu. ⁴ Mũthamaki wa Misiri agĩtua Eliakimu, mũrũ wa ithe na Jehoahazu, mũthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu, na akĩgarũra rĩtwa rĩa Eliakimu akĩmũtua Jehoiakimu. No Neko agĩthaamia Jehoahazu mũrũ wa ithe na Jehoiakimu akĩmũtwara Misiri.

* **35:19** Mwaka-inĩ ũyũ noguo ibuku rĩa Watho rĩonekanire. † **35:20** Karikemishi nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Ahitĩ, na rĩarĩ hakuhi na Rũũ rwa Faratĩ. * **36:3** nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) † **36:3** nĩ ta kilo 37

Jehoiakimu Mūthamaki wa Juda

⁵ Jehoiakimu aarī wa mīaka mīrongo ĩrī na ĩtano rīrīa aatuĩkire mūthamaki, nake agĩthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na ũmwe. Nĩekire maündü mooru maithe-inĩ ma Jehova Ngai wake. ⁶ Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni akīmūtharĩkĩra, na akĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango akīmūtware Babuloni. ⁷ Nebukadinezaru ningĩ nĩatwarire indo cia hekarū ya Jehova kũu Babuloni na agĩciiga thĩnĩ wa hekarū yake kuo.

⁸ Maündü marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Jehoiakimu, na maündü ma magigi marĩa eekire, na maündü marĩa mothe oonirwo ahĩtĩtie-rĩ, maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na a Juda. Nake mĩriũ Jehoiakini agĩthamaka ithenya rĩake.

Jehoiakini Mūthamaki wa Juda

⁹ Jehoiakini aarī wa mīaka ikūmi na ĩnana rīrīa aatuĩkire mūthamaki, nake agĩthamaka arī Jerusalemu mĩeri ĩtatũ na mĩthenya ikūmi. Nĩekire maündü mooru maithe-inĩ ma Jehova. ¹⁰ Ihinda rĩa mahaanda-rĩ, Mūthamaki Nebukadinezaru akīmūtũmanĩra, akĩrehwo Babuloni hamwe na indo cia goro kuuma hekarū-inĩ ya Jehova, nake agĩtua Zedekia, ithe mĩnini wa Jehoiakini, mūthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu.

Zedekia Mūthamaki wa Juda

¹¹ Zedekia aarī wa mīaka mīrongo ĩrī na ũmwe rīrīa aatuĩkire mūthamaki, nake agĩthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na ũmwe. ¹² Nĩekire maündü mooru maithe-inĩ ma Jehova Ngai wake, na ndaigana kwĩnyũhia mbere ya Jeremia ũrĩa mĩnabii, ũrĩa waaragia kiugo kĩa Jehova. ¹³ O na ningĩ nĩaremeire Mūthamaki Nebukadinezaru, o ũrĩa wamwĩhĩtĩthĩtie na mwĩhĩtwa akĩgwetaga rĩtwa rĩa Ngai. Akĩũmia kĩongo na akĩũmia ngoro yake, na ndaigana gũcookerera Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁴ O na ningĩ-rĩ, atongoria othe a athĩnjĩri-Ngai na andũ nĩmathiire na mbere kwaga wĩhokeku, makĩrũmĩrĩra mĩtugo ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ, na magathaahagia hekarū ya Jehova ĩrĩa aamũrĩte kũu Jerusalemu.

Kwanangwo kwa Jerusalemu

¹⁵ Jehova, Ngai wa maithe mao, akĩmatũmĩra ndũmĩrĩri na tũnua twa atũmwo ake rĩngĩ na rĩngĩ, nĩgũkorwo nĩaiguagĩra andũ ake tha, o na gĩkaro gĩake. ¹⁶ No-o makĩnyũrũria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Ngai, makĩmenereria ciugo ciake, na makĩnyarara anabii ake, o nginya marakara ma Jehova makĩarahũkĩra andũ ake na gũkĩaga kĩhonia. ¹⁷ Akĩmarehĩthĩria mūthamaki wa andũ a Babuloni amokĩrĩre, ũrĩa woragĩre andũ ao ethĩ na rũhiũ rwa njora kũu nyũmba-inĩ ĩrĩa nyamũre, na ndaigana kũhonokia mwanake, kana mũirĩtu, kana mũndũ mũkũrũ, o na kana ũrĩa mũkũrũ akahocerera. Ngai akĩneana andũ acio othe kũrĩ Nebukadinezaru. ¹⁸ Agĩkuua indo kuuma hekarū-inĩ ya Ngai, agĩcitwara Babuloni, ciothe iria nene na iria nini, na igĩĩna cia hekarū ya Jehova, o na igĩĩna cia mūthamaki o na cia anene ake. ¹⁹ Ningĩ magĩcina hekarū ya Ngai na makĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu; magĩcina nyũmba ciothe cia ũthamaki, o na makĩananga indo ciothe cia bata iria ciarĩ kuo.

²⁰ Matigari ma andũ arĩa maahonokire kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, Nebukadinezaru akĩmatwara Babuloni, nao magĩtuika ndungata ciake na cia ariũ ake, o nginya rīrīa ũthamaki wa Perisia wacookire gũthamaka. ²¹ Bũrũri ũgĩkĩgĩa na ũhurũko wa Thatatũ ciagu; ũkĩhurũka hĩndĩ ĩyo yothe wakĩrĩte ihooru, nginya mīaka mīrongo mũgwanja ĩgĩthira, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge.

²² Mwaka wa mbere wa Kurusu mūthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge-rĩ, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mūthamaki wa Perisia aanĩrĩrĩthie kũrĩa guothe aathamakaga, na andĩke atĩrĩ:

²³ "Kurusu, mūthamaki wa Perisia, oiga ũũ,

"Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩaheete mothamaki mothe ma thĩ, na nĩnyamũrĩte ndĩmwakĩre hekarū kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda. Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩnĩ wanyu, Jehova Ngai wake aroikara hamwe nake, rĩu no aambate athĩ kuo.' "

EZARA

Kurusu Gũteithia arĩa Maatahĩtwo Gũcooka

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩa kĩa kĩa kĩa kĩa nĩ Jeremia kĩa kĩa kĩa kĩa kĩa, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mũthamaki wa Perisia aaniĩrĩthie kũrĩa guothe aathamakaga, na andĩke atĩrĩ:

² "Kurusu, mũthamaki wa Perisia ekuuga ũũ:

"Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩaheete mothamaki mothe ma thĩ,* na nĩanyamũrĩte ndĩmwakĩre hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda. ³ Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩnĩ wanyu, Ngai wake aroikara hamwe nake, nĩambate athĩ Jerusalemu kũu Juda, na aake hekarũ ya Jehova, Ngai wa Isiraeli, o we Ngai ũcio ũrĩ kũu Jerusalemu. ⁴ Na rĩrĩ, andũ a kũndũ o guothe kũrĩa matigari mangĩkorwo marĩ, nĩ mamũhe betha na thahabu, na indo na mahiũ, na mĩhothi ya kwiyendera nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai irĩa irĩ kũu Jerusalemu.'"

⁵ Hĩndĩ iyo atongoria a nyũmba ya Juda na ya Benjamini, na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, arĩa othe Ngai aarahũrire ngoro ciao, makĩhaarĩria gũthĩ magaaake nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu.† ⁶ Andũ othe a matũura mao makĩmateithĩrĩa na indo cia betha na cia thahabu, na indo ingĩ na mahiũ, na iheo cia goro, makĩria ya mĩhothi irĩa yarutĩtwo ya kwiyendera. ⁷ Ningĩ Mũthamaki Kurusu akĩruta indo irĩa ciarĩ cia hekarũ ya Jehova, irĩa ciatahĩtwo nĩ Nebukadinezaru kuuma Jerusalemu ikaigwo thĩnĩ wa hekarũ ya ngai yake. ⁸ Kurusu mũthamaki wa Perisia nĩatũmire Mithiredathu ũrĩa mũigi wa kīgĩna arehe indo icio, agĩcitarĩra Sheshibazaru mũnene wa Juda.

⁹ Indo icio ciatarĩ ta ũũ:

thaani nene cia thahabu ciarĩ 30

thaani nene cia betha ciarĩ 1,000

ngĩo cia betha ciarĩ 29

¹⁰ mbakũri cia thahabu ciarĩ 30

mbakũri ihaanaine cia betha ciarĩ 410

na indo ingĩ ciarĩ 1,000.

¹¹ Indo icio ciothe cia thahabu na betha ciarĩ 5,400. Sheshibazaru akĩrehe indo icio ciothe hĩndĩ irĩa andũ arĩa maatahĩtwo maacookaga Jerusalemu kuuma Babuloni.

2

Andũ arĩa Maacookire Kuuma Ithaamĩrio

¹ Na rĩrĩ, aya nĩo andũ a bũrũri arĩa maacookire kuuma bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, arĩa Mũthamaki Nebukadinezaru wa Babuloni aatahĩte akamatwara Babuloni (nao magĩcooka Jerusalemu na Juda, o mũndũ itũura-inĩ rĩake, ² makĩrehana na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia,* na Seraia, na Reelaia, na Moridekai, na Bilishani, na Misipari, na Bigvai, na Rehumu, na Baana):

Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ta ũũ:

³ njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172,

⁴ na cia Shefatia ciarĩ 372,

⁵ na cia Ara ciarĩ 775,

⁶ na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,812,

⁷ na cia Elamu ciarĩ 1,254,

⁸ na cia Zatu ciarĩ 945,

⁹ na cia Zakai ciarĩ 760,

¹⁰ na cia Bani ciarĩ 642,

¹¹ na cia Bebai ciarĩ 623,

¹² na cia Azigadi ciarĩ 1,222,

¹³ na cia Adonikamu ciarĩ 666,

* 1:2 Wathani wa Mũthamaki Kurusu watambũrũkĩte kuuma India nginya Misiri. † 1:5 Rũgendo rwa gũthĩ Jerusalemu na ngamĩra rwarĩ rwa mĩeri ta rĩrĩ kana itatũ, na rwarĩ rwa kilomita 900 nginya 1,000. * 2:2 Nehemia ũyũ tiwe ũrĩa wandĩkĩre Ibuku rĩa Nehemia.

- 14 na cia Bigivai ciarĩ 2,056,
 15 na cia Adĩni ciarĩ 454,
 16 na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98,
 17 na cia Bezai ciarĩ 23,
 18 na cia Jora ciarĩ 112,
 19 na cia Hashumu ciarĩ 223,
 20 na cia Gibari ciarĩ 95.

- 21 Andũ a Bethlehemu maarĩ 123,
 22 na andũ a Netofa maarĩ 56,
 23 na andũ a Anathothu maarĩ 128,
 24 na andũ a Azimavethu maarĩ 42,
 25 na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743,
 26 na andũ a Rama na Geba maarĩ 621,
 27 na andũ a Mikimasi maarĩ 122,
 28 na andũ a Betheli na Ai maarĩ 223,
 29 na andũ a Nebo maarĩ 52,
 30 na andũ a Magibishi maarĩ 156,
 31 na andũ a Elamu ũrĩa ũngĩ maarĩ 1,254,
 32 na andũ a Harimu maarĩ 320,
 33 na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 725,
 34 na andũ a Jeriko maarĩ 345,
 35 na andũ a Senaa maarĩ 3,630.

36 Nao athĩnjĩri-Ngai:

- arĩa maarĩ a njiaro cia Jedaia (a nyũmba ya Jeshua) maarĩ 973,
 37 na a Imeri maarĩ 1,052,
 38 na a Pashuri maarĩ 1,247,
 39 na a Harimu maarĩ 1,017.

40 Nao Alawii:

arĩa maarĩ a njiaro cia Jeshua na Kadimieli (iria cioimĩte harĩ ciana cia Hodavia) maarĩ 74.

41 Nao aini a nyĩmbo:

arĩa maarĩ a njiaro cia Asafu† maarĩ 128.

42 Nao aikaria a ihingo cia hekarũ,‡

arĩa maarĩ a njiaro cia
 Shalumu, na cia Ateri, na cia Talimoni, na cia Akubu, na cia Hatita, na cia Shobai,
 othe maarĩ 139.

43 Nacio ndungata cia hekarũ:

arĩa maarĩ a njiaro cia
 Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,
 44 na Keroso, na Siaha, na Padoni,
 45 na Lebana, na Hagaba, na Akubu,
 46 na Hagabu, na Shalimai, na Hanani,
 47 na Gideli, na Gaharu, na Reaia,
 48 na Rezini, na Nekoda, na Gazamu,
 49 na Uza, na Pasea, na Besai,
 50 na Asina, na Meunimu, na Nefisimu,
 51 na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,
 52 na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,
 53 na Barikosi, na Sisera, na Tema,

† 2:41 Asafu aarĩ ũmwe wa Alawii arĩa Daudi aathuurĩte marũgamĩrĩre ũhoru wa ũini wa nyĩmbo. Arangĩri a ihingo cia itoonyero rĩa hekarũ maarĩ Alawii.

‡ 2:42

⁵⁴ na Nezia, na Hatifa.

⁵⁵ Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni:

arīa maarī a njiaro cia

Sotai, na Hasoferethu, na Peruda,

⁵⁶ na Jaala, na Darikoni, na Gideli,

⁵⁷ na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Ami.

⁵⁸ Ndungata cia hekarū, hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni, maarī andū 392.

⁵⁹ Nao aya n̄o maambatire kuuma matūūra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matĩngionanirie atĩ nyumba ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli:

⁶⁰ Njiaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda, maarī andū 652.

⁶¹ Na kuuma kūrĩ athĩnjĩri-Ngai:

Arīa maarī a njiaro cia

Hobaia, na Hakozi, na Barizilai (mündū ūria wahikĩtie mwarĩ wa Barizilai ūria Mũgileadi, na eetanagio na rĩtwa rĩu).

⁶² Andū acio nĩmacaririe maandĩko ma nyumba ciao, no matiigana kũmona, nĩ ūndū ūcio makĩheherio thiritū-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, na magĩtuuo ta andū maarĩ na thaahu. ⁶³ Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe irio iria therie mũno o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai ūgũtungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁴ Andū acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360, ⁶⁵ gũtatarĩtwo ndungata ciao cia arũme na cia andū-a-nja 7,337; ningĩ nĩ maarĩ na aini a nyĩmbo 200, arũme na andū-a-nja. ⁶⁶ Nĩ maarĩ na mbarathi 736, na nyũmbū 245, ⁶⁷ na ngamĩra 435, na ndigiri 6,720.

⁶⁸ Rĩria maakinyire nyumba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, atongoria amwe a nyumba ciao nĩmarutire mũhothi wa kwĩyendera wa gũteithia gwaka rĩngĩ nyumba ya Ngai o harĩa yarĩ. ⁶⁹ Kũringana na ūhoti wao, nĩmaheanire indo ciigwo kĩgĩna-inĩ kĩa wira ūcio, makĩheana durakima 61,000* cia thahabu, na betha ratiri 5,000,† na nguo 100 cia athĩnjĩri-Ngai.

⁷⁰ Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarū maatũirire matūūra-inĩ mao, o hamwe na andū amwe a acio angĩ, nao andū arĩa angĩ a Isiraeli magĩtũura matũura-inĩ mao.

3

Gwaka Kĩgongona Rĩngĩ

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wakinya, andū a Isiraeli magĩkorwo matũurĩte matũura-inĩ mao, andū makĩungana Jerusalemu marĩ ta mündū ūmwe. ² Nake Jeshua mūrũ wa Jozadaku hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, o na Zerubabeli mūrũ wa Shealitieli na athiritũ ake makĩambĩrĩria gwaka kĩgongona kĩa Ngai wa Isiraeli gĩa kũrutagĩra magongona ma njino kũringana na ūria kwandikĩtwo Watho-inĩ wa Musa mündū wa Ngai. ³ O na gũtuĩka maarĩ na guoya wa andū arĩa maamathĩrũrũkĩrie, nĩmakire kĩgongona mũthingi-inĩ wakĩo, na makĩrutĩra Jehova magongona ma njino ho, magongona ma rũciini na ma hwaĩ-inĩ. ⁴ Ningĩ kũringana na ūria kwandikĩtwo, nĩmakũngũire Gĩathĩ gĩa Ithũnũ na mũigana wa maruta ma njino marĩa maatuĩtwo ma o mũthenya. ⁵ Thuutha ūcio makĩruta maruta ma njino ma ndũire, na magongona ma Karũgamo ka Mweri, na magongona ma ciathĩ ciothe iria ciamũrĩrwo Jehova, o hamwe na maruta ma kwĩyendera marĩa maarehagĩrwo Jehova. ⁶ Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja makĩambĩrĩria kũrutĩra Jehova maruta ma njino, o na gũtuĩka mũthingi wa hekarũ ya Jehova ndwarĩ mwake.

Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

§ 2:65 Hamwe na Alawii arĩa mainaga, nĩ kwarĩ na aini angĩ mainaga hĩndĩ ya ciathĩ, na ya mohiki, na hĩndĩ irĩa andū maakua. * 2:69 nĩ ta kilo 500 † 2:69 nĩ ta tani 3

⁷ Ningĩ makĩhe aaki a mahiga na mabundi ma mbaũ mbeeca, na makĩhe andũ a Sidoni na andũ a Turo irio, na gĩa kũnyua, na maguta nigeetha mamarehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa kuuma Lebanoni ĩgereire iria-inĩ nginya Jopa, o ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Mũthamaki Kurusu wa Perisia.

⁸ Mweri wa keerĩ wa mwaka wa keerĩ thuutha wa gũkinya nyũmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, na Jeshua mũrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe wao arĩa angĩ (nĩo athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na arĩa othe maacookete Jerusalemu kuuma ithaamĩrio-inĩ) makĩambĩrĩria wĩra, magĩthũura Alawii a mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria nĩguo marũgamĩrĩre mwako wa nyũmba ya Jehova. ⁹ Jeshua na ariũ ake, na ariũ a ithe, na Kadimieli na ariũ ake (njiaro cia Hodavia), na ariũ a Henadadi na ariũ ao na ariũ a ithe wao, nĩo Alawii othe, makĩnyitaniĩra wĩra wa kũrũgamĩrĩra arĩa maakaga nyũmba ya Ngai.

¹⁰ Rĩria aaki maarĩkirie gwaka mũthingi wa Hekarũ ya Jehova, athĩnjĩri-Ngai mehumbĩte nguo ciao na marĩ na tũrumbeta, na Alawii (ariũ a Asafu) marĩ na thaani iria ihũurithanagio ikagamba, makĩhaarĩria kũgocca Jehova, o ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Daudi mũthamaki wa Isiraeli. ¹¹ Makĩniĩra Jehova, makĩmũgococa magĩcookagia ngaatho, makiugaga atĩrĩ:

“Jehova nĩ mwega

wendo wake harĩ Isiraeli ũtũũraga tene na tene.”

Nao andũ othe makĩgocca manĩrĩre mũno tondũ mũthingi wa nyũmba ya Jehova nĩwaakitwo. ¹² No athĩnjĩri-Ngai aingĩ arĩa maarĩ akũrũ, na Alawii, na atongoria a nyũmba, arĩa moonete hekarũ wa mbere makĩrĩra manĩrĩre rĩria moonire mũthingi wa hekarũ ĩyo ya keerĩ ũgĩakwo, o rĩria andũ angĩ aingĩ maanagĩrĩra nĩ gũkena. ¹³ Gũtirĩ mũndũ ũngiahotire gũkũũrana kwanĩrĩra gwa gikeno na gwa kirĩro, tondũ andũ maanagĩrĩra na mũgambo mũnene. Naguo mũgambo ũcio ũkĩguuo kũndũ kũraya.

4

Kũgirĩrĩrio Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩria thũ cia Juda na Benjamini ciaiguire atĩ andũ arĩa maatahitwo nĩmaakagĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, hekarũ-rĩ, ² magĩthĩĩ kũrĩ Zerubabeli o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia andũ, makĩmeera atĩrĩ, “Rekei twake tũrĩ hamwe tondũ o na ithuĩ tũrongoragia Ngai wanyu, na nĩtũkoretwo tũkĩmũrutĩra magongona kuuma hĩndĩ ya Esari-Hadoni mũthamaki wa Ashuri, ũrĩa watũrehire gũkũ.”*

³ No rĩrĩ, Zerubabeli, na Jeshua, na atongoria arĩa angĩ a nyũmba cia Isiraeli makĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtirĩ na handũ thĩnĩ witũ ũhoroni-inĩ wa gwakĩra Ngai witũ hekarũ. Nĩ ithuĩ ene tũgwakĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, o ta ũrĩa Kurusu mũthamaki wa Perisia aatwathire.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo andũ arĩa maamathiũrũrũkĩrie makĩhaarĩria kũũraga andũ a Juda ngoro nĩguo metĩgire gũthĩĩ na mbere na gwaka. ⁵ Nao makĩandĩka ataarani a kũhĩngĩca wĩra wao, na gũthũkia mĩbango yao yothe matukũ mothe ma wathani wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nginya hĩndĩ ya wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia.

Ahasuerusu na Aritashashita Kũgĩria Mwako

⁶ Kĩambĩrĩria kĩa wathani wa Ahasuerusu, ataarani acio magĩthitanga andũ a Juda na Jerusalemu.

⁷ Na matukũ ma Mũthamaki Aritashashita wa Perisia, na Bishilamu, na Mithiredathu, na Tabeeli na andũ arĩa angĩ a thiritũ yake makĩandĩkĩra Aritashashita marũa. Marũa macio maandĩkirwo na mwandĩkĩre na rũthiomi rwa andũ a Suriata.

⁸ Rehumu mũnene wa mbũtũ na Shimushai ũrĩa mwandĩki, nĩmandĩkire marũa ma gũthitanga andũ a Jerusalemu kũrĩ Mũthamaki Aritashashita ta ũũ:

⁹ Marũa maya moimĩte kũrĩ nĩ Rehumu mũnene wa mbũtũ, na Shimushai ũrĩa mwandĩki, hamwe na arĩa angĩ a thiritũ yao, na aciirithania, na anene a andũ a Ataripeli, na a Perisia, na a Ereku, na Babuloni, na Aelami a Shushani, ¹⁰ na andũ arĩa angĩ maacooketio nĩ mũgaathe ũrĩa mũnene Osinapari nĩgeetha matũũre itũũra inene rĩa Samaria, na kũria kũngĩ guothe Mũrĩmo-wa-Farati.

¹¹ (Ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa aandĩkĩrwo.)

Kũrĩ Mũthamaki Aritashashita,

Kuuma kũrĩ ndungata ciaku, andũ a bũrũri ũrĩa ũrĩ Mũrĩmo-wa-Farati:

* 4:2 Andũ arĩa maikaraga Benjamini maarĩ Asamaria.

¹² Nĩ kwagĩrĩire mũthamaki amenye atĩ, Ayahudi arĩa mookire kũrĩ ithuĩ moimĩte kũrĩ we nĩmathĩte Jerusalemu, na nĩmaraaka rĩngĩ itũũra rĩu inene, o rĩu iremi na rĩaganu. Nĩmaracookereria rũthingo na magacookereria mũthingi.

¹³ Ningĩ nĩ kwagĩrĩire mũthamaki amenye atĩ itũũra rĩrĩ inene rĩngĩakwo na thingo ciario icookererio, gũtirĩ igooti, kana maruta ma mũthamaki, o na kana igooti rĩa mũrigo igũtoonya bũrũri-inĩ rĩrĩrutagwo. Nakĩo kĩgĩna kĩa ũthamaki nĩgĩkũnyiiha. ¹⁴ Na rĩu tondũ ithuĩ tũrĩ andũ matũite ũthamaki, na ti wega kuona mũthamaki akĩmwo gĩtĩo, tũratũma ndũmĩrĩri ĩno tũmenyithie mũthamaki, ¹⁵ nĩgeetha ũhoru ũcio ũtuĩrio kuuma maandĩko-inĩ ma tene ma arĩa maarĩ mbere yaku. Maandĩko-inĩ macio nĩũrĩona atĩ itũũra rĩrĩ inene nĩ iremi, na rĩa gũthĩnia athamaki na mabũrũri, na nĩ kũndũ kwa ũremi kuuma mahinda ma tene. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire itũũra rĩrĩ inene rĩanangwo. ¹⁶ Tũkũmenyithia mũthamaki atĩ itũũra rĩrĩ inene rĩngĩakwo na thingo ciario icookererio, wee ũgũtigwo ũtarĩ kĩndũ Mũrĩmo ũyũ wa Rũũĩ rwa Farati. ¹⁷ Mũthamaki nake agĩcokia macookio atĩrĩ:

Kũrĩ Rehumu mũnene wa mbũtũ, na Shimushai ũrĩa mwandĩki, na andũ arĩa angĩ a thiritũ yao arĩa matũũraga Samaria na kũrĩa kũngĩ guothe Mũrĩmo-wa-Farati:

Nĩdamũgeithia.

¹⁸ Marũa marĩa mwatũtũmĩre nĩmathomeirwo hau mbere yakwa na ngĩtaũrĩrwo ũhoru wamo. ¹⁹ Nĩndarutire watho na ũhoru ũcio ũgĩtuĩrio, na gũkĩoneka atĩ itũũra rĩrĩ inene nĩrũũkaine kuuma tene atĩ nĩ rĩa kũregana na watho wa athamaki, na rĩtũũraga rĩrĩ iremi, na nĩ rĩa kũringĩrĩria andũ mookĩrĩre thirikari.† ²⁰ Jerusalemu nĩrĩkoretwo na athamaki a hinya magĩathana Mũrĩmo-wa-Farati wothe, na nĩmarĩhagwo igooti na maruta ma mũthamaki, o na igooti rĩa mũrigo igũtoonya bũrũri-inĩ. ²¹ Na rĩrĩ, ruta watho kũrĩ andũ acio matige wĩra, nĩguo itũũra rĩu inene rĩtĩgaakwo rĩngĩ, nginya rĩrĩa ngoiga. ²² Menyerera ũndũ ũyũ ndũkaage kũhingio. Mũngĩrekereria ũndũ ũngĩrehe ũgwati na ũthũkie ũthamaki nĩkĩ?

²³ Na rĩrĩ, kobi ya marũa ma Mũthamaki Aritashashita maarĩkia gũthomerwo Rehumu na Shimushai ũrĩa mwandĩki, na andũ a thiritũ yao, no gũthĩ mathiire Jerusalemu kũrĩ Ayahudi, na makĩmatigithia wĩra ũcio na hinya.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio, wĩra wa gwaka nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu ũkĩrũgama nginya mwaka wa keerĩ wa wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia.

5

Marũa ma Tatenai kũrĩ Dario

¹ Na rĩrĩ, mũnabii Hagai, na mũnabii Zekaria wa rũciario rwa Ido, nĩmarathĩire Ayahudi a kũu Juda na Jerusalemu thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Ngai wa Isiraeli, mũgĩtirĩ wao. ² Hĩndĩ ĩyo Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, na Jeshua mũrũ wa Jozadaku makĩambĩrĩria wĩra wa gwaka rĩngĩ nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu, na anabii a Ngai maarĩ hamwe nao makĩmateithia.

³ Ihinda rĩu Tatenai, barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, hamwe na athiritũ ao magĩthĩ kũrĩ o, makĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wamũheire rũtha rwa gwaka rĩngĩ hekarũ ĩno na gĩcokereria mwako ũyũ?” ⁴ Ningĩ makĩũria atĩrĩ, “Andũ arĩa maraaka nyũmba ĩno metagwo atĩa?” ⁵ No rĩrĩ, Ngai nĩaroraga athuuri acio a Ayahudi, na matiatigithirio wĩra nginya ũhoru ũkĩnyĩrio Dario, na marũa ma macookio make maamũkĩrwo.

⁶ ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa maatũmĩrwo Mũthamaki Dario nĩ Tatenai ũrĩa warĩ barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, marĩ na Shetharu-Bozenai na athiritũ ao, arĩa maarĩ anene a Mũrĩmo-wa-Farati. ⁷ ũhoru ũrĩa maamũtũmĩre watariĩ ũũ:

Kũrĩ Mũthamaki Dario:

Ngeithi cia thayũ.

⁸ Nĩ wega mũthamaki amenye atĩ ithuĩ nĩwathĩire rũgongo rwa Juda, kũu hekarũ-inĩ ya Ngai ũrĩa mũnene. Andũ acio nĩmaraaka hekarũ na mahiga manene, o na magekĩra mbaũ rũthingo-inĩ. Wĩra nĩũrarutwo na kĩyo, na nĩũrathĩ na mbere mũno ũrĩ moko-inĩ ma arĩa maraũruta.

† 4:19 ũhoru wa kũrema na gũkĩrĩra athamaki warĩ kuo o na hĩndĩ ya Hezekia, Jehoiakimu, na Zedekia.

⁹ Tuoririe athuuri acio atĩrĩ, “Nũũ wamũheire rũtha rwa gwaka rĩngĩ hekarũ ĩno na gũcookereria mwako ũyũ?” ¹⁰ Ningĩ nĩtwamoririe marĩtwa mao, nĩgeetha twandĩke marĩtwa ma atongoria ao, nĩguo tũkũmenyithie.

¹¹ Ũũ nĩguo maatũcokeirie:

“Ithuĩ tũrĩ ndungata cia Ngai wa igũrũ na thĩ, na tũraaka rĩngĩ hekarũ ĩria yakĩtuo mĩaka mĩingĩ mũthiru, ĩria yakĩtuo na ĩkarĩkio nĩ mũthamaki mũnene wa Isiraeli. ¹² No tondũ maithe maitũ nĩmarakaririe Ngai wa igũrũ, nĩamaneanire kũrĩ Nebukadinezaru ũria Mũkalidei, mũthamaki wa Babuloni, ũria wamomorire hekarũ ĩno na agĩthaamĩria andũ bũrũri wa Babuloni.

¹³ “No rĩrĩ, mwaka wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Babuloni, mũthamaki nĩathanire atũ nyũmba ĩno ya Ngai yakwo rĩngĩ. ¹⁴ O na nĩarutire kuuma hekarũ ĩria yarĩ Babuloni indo cia thahabu na cia betha cia nyũmba ya Ngai, iria Nebukadinezaru aarutĩe hekarũ-inĩ kũu Jerusalemu, agĩcitwara hekarũ-inĩ kũu Babuloni.

“Nake Mũthamaki Kurusu agĩcineana kũrĩ mũndũ wetagwo Sheshibazaru, ũria aatuĩte barũthi, ¹⁵ na akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Oya indo ici ũcitware na ũciige thĩinĩ wa hekarũ kũu Jerusalemu, na wake rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yarĩ.’ ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Sheshibazaru agĩka agĩka mũthingi wa nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu. Kuuma mwaka ũcio nginya ũmũthĩ mwako ũcio no ũthiiaaga na mbere na ndũrĩ warĩka.”

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki angĩona kwagĩrĩre-rĩ, nĩgũtuĩrio maandĩko-inĩ ma ũthamaki ma tene ma Babuloni, kuoneke kana Mũthamaki Kurusu ti-itherũ nĩarutĩte watho wa gwaka rĩngĩ nyũmba ĩno ya Ngai gũkũ Jerusalemu. Ningĩ reke mũthamaki atũtũmĩre itua riake ũhoru-inĩ ũcio.

6

Dario Kũruta Watho wa Kũrũmĩrĩwo

¹ Nake Mũthamaki Dario akĩruta watho, nague ũhoru ũcio ũgũtuĩrio nyũmba-inĩ ĩria yaigĩtuo mabuku ma maũndũ ma tene marĩa maigĩtuo nyũmba ya kĩgĩna kũu Babuloni. ² Ibuku rĩa gĩkũngo rikĩoneka kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Ekibatana, bũrũri-inĩ wa Media. Narĩo rĩandĩkĩtuo ta ũũ:

Ũhoru wa Kũrĩrikanania:

³ Mwaka wa mbere wa Mũthamaki Kurusu, mũthamaki nĩathanire ũhoru ũkonĩĩ hekarũ ya Ngai kũu Jerusalemu, akiuga atĩrĩ:

Hekarũ nĩyakwo rĩngĩ ĩrĩ handũ ha kũrutagĩrwo magongona, na mũthingi yayo yakwo. ĩkorwo ĩrĩ mĩkono mĩrongo ĩtandatũ* kũraihia na igũrũ, na mĩkono mĩrongo ĩtandatũ kwarama, ⁴ ĩkorwo ĩrĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga manene, na ũmwe wa mbaũ. Thogora ũcio ũrĩhwo kuuma kĩgĩna-inĩ kĩa ũthamaki. ⁵ Ningĩ indo cia thahabu na cia betha cia nyũmba ya Ngai iria Nebukadinezaru aakuuĩte kuuma hekarũ ĩria ĩrĩ Jerusalemu agĩcĩrehe Babuloni-rĩ, nĩcookio o kĩndũ harĩa kĩarĩ thĩinĩ wa hekarũ kũu Jerusalemu; na mũciĩge thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai.

⁶ Na rĩrĩ, wee Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, hamwe na Shetharu-Bozenai, na inyuĩ, anene a thiritũ yao, mũtigathiĩ kuo. ⁷ Mũtikaingĩrĩre wĩra ũcio wa hekarũ ya Ngai. Barũthi wa Ayahudi na athuuri a Ayahudi nĩmarekwo maake rĩngĩ nyũmba ĩyo ya Ngai o harĩa yaakĩtuo.

⁸ O na ningĩ nĩndathana ũria mũgwĩkĩra athuuri aya a Ayahudi magĩaka nyũmba ĩyo ya Ngai:

Mahũthĩro mothe ma andũ acio nĩ marĩhwo kuuma kĩgĩna-inĩ kĩa ũthamaki kĩa Mũrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha wĩra ũyũ ndũkanarũgame. ⁹ Kĩria gĩothe kĩngĩendekana, tũtegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme; cia kũrutwo maruta ma njino kũrĩ Ngai wa igũrũ, na ngano, na cumbi, na ndibe, na maguta, o ta ũria ĩngĩtio nĩ athĩnjĩri-Ngai kũu Jerusalemu no nginya maheagwo o mũthenya itekwaga, ¹⁰ nĩgeetha marutage magongona ma gwĩtikĩrĩka nĩ Ngai wa igũrũ, na mahooyagĩre kũgaacĩra kwa mũthamaki na ariũ ake.

¹¹ Ningĩ nĩndathana atĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩgarũra maandĩko macio, mũitũrĩro ũkaarutwo nyũmba-inĩ yake na acooke oywo na igũrũ ohanĩtio nague. Na nĩ ũndũ wa rĩhia rĩu nyũmba yake ĩgaatuo iganjo rĩa mahuti. ¹² Ngai ũria ũtũmĩte Rĩitwa rĩake

* 6:3 nĩ ta mita 27

rītũũre kũu aroeheria mũthamaki o wothe kana andũ arĩa mangĩgeria kũgarũra watho ũyũ kana kũharagania hekarũ iyo ĩrĩ Jerusalemu.

Nĩ Dario nĩ nĩ ndaruta watho ũcio. Nĩwathĩkĩrwo na kĩyo.

Kũrũkia na Kwamũra Hekarũ

¹³ Nĩngĩ, nĩ undũ wa watho ũrĩa warufĩtwo nĩ Mũthamaki Dario, Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, mari na athiritũ ao nĩmathĩkiire watho ũcio na kĩyo. ¹⁴ Nĩ undũ ũcio athuuri a Ayahudi magĩthĩ o na mbere gwaka na kũgaacĩra makĩhunjagĩrio nĩ mũnabĩ Hagai, na Zekaria wa rũciaro rwa Ido. Makĩrĩkia gwaka hekarũ kũringana na rĩathani rĩa Ngai wa Isiraeli na watho wa Kurusu, na wa Dario, na wa Aritashashita, athamaki a Perisia. ¹⁵ Hekarũ iyo yarĩkire mũthenya wa gatatũ wa mweri wa Adari, mwaka wa gatandatũ wa gũthamaka kwa Mũthamaki Dario.

¹⁶ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ arĩa angĩ maatahĩtwo, magĩkũngũra kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai mari na gĩkeno. ¹⁷ Indo iria maarutire nĩ undũ wa kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai ciarĩ ndegwa igana rĩmwe, na ndũrũme magana meeri, na tũtũrũme magana mana, irĩ iruta rĩa kũhoroheria Isiraeli othe mehia mao, na thenge ikũmi na igĩrĩ, o ĩmwe kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli. ¹⁸ Nao magĩtoonyia athĩnjĩri-Ngai wĩra-inĩ kũringana na ikundi ciao, na Alawii kũringana na matuanĩra mao, nĩ undũ wa wĩra wa gũtungatĩra Ngai kũu Jerusalemu o ta ũrĩa kwandĩkitwo lbuku-inĩ rĩa Musa.

Bathaka

¹⁹ Mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere, andũ arĩa maatahĩtwo magĩkũngũra Gĩathĩ gĩa Bathaka. ²⁰ Athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmetheretie na othe maarĩ atheru. Alawii nĩo maathĩnjire gatũrũme ka Bathaka, nĩ undũ wa arĩa othe maatahĩtwo, na nĩ undũ wa arĩa a ithe wao athĩnjĩri-Ngai, o na nĩ undũ wao ene. ²¹ Nĩ undũ ũcio andũ a Isiraeli arĩa maacookete kuuma kũria maatahĩrwo makĩria Bathaka iyo, hamwe na arĩa othe meyamũranĩtie na mĩtugo ya thaahu ya ndũrĩrĩ iria mariganĩtie nacio nĩgeetha marongorie Jehova Ngai wa Isiraeli. ²² Nĩmakũngũire Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũmbia mari na gĩkeno ĩhinda rĩa mũthenya mũgwanja, tondũ Jehova nĩamayiũrĩtie gĩkeno nĩ undũ wa kũgarũra meciiria ma mũthamaki wa Ashuri, nake akĩmateithia wĩra-inĩ wa gwaka nyũmba ya Ngai, o we Ngai wa Isiraeli.

7

Ezara Gũũka Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa maũndũ macio, rĩrĩa Aritashashita mũthamaki wa Perisia aathamakaga, Ezara mũrũ wa Seraia, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Hilikia, ² mũrũ wa Shalumũ, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Ahitubu, ³ mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Meraiothu, ⁴ mũrũ wa Zerahia, mũrũ wa Uzi, mũrũ wa Buki, ⁵ mũrũ wa Abishua, mũrũ wa Finehasi, mũrũ wa Eleazarũ, mũrũ wa Harũni mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, ⁶ Ezara ũcio nĩambatire oimĩte Babuloni. Aarĩ mũrutani mũũgĩ mũno ũhoroinĩ wa Watho wa Musa, ũrĩa Jehova Ngai wa Isiraeli aaheanĩte. Mũthamaki nĩamũheete indo ciothe iria aahoete kũrĩ we, tondũ guoko kwa Jehova Ngai wake kwarĩ hamwe nake. ⁷ Andũ amwe a Isiraeli, hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ĩhingo, na ndungata cia hekarũ o nao nĩmambatire magĩũka Jerusalemu mwaka wa mũgwanja wa wathani wa Aritashashita.

⁸ Ezara aakinyire Jerusalemu mweri wa gatano wa mwaka wa mũgwanja wa mũthamaki. ⁹ Aambĩrĩrie rũgendo rwake rwa kuuma Babuloni mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na aakinyire Jerusalemu mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai wake kwarĩ hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo Ezara nĩerutiire gũthoma na kũrũmia Watho wa Jehova, na kũrutana watho wa kũrũmĩrwo na mawatho maguo kũu Isiraeli.

Marũa ma Mũthamaki Aritashashita kũrĩ Ezara

¹¹ ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa Mũthamaki Aritashashita aaheete Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani, mũndũ warĩ mũũgĩ maũndũ-inĩ makoniĩ maathani na mawatho ma kũrũmĩrwo ma Jehova harĩ Isiraeli:

¹² *Aritashashita, mũthamaki wa athamaki,

Kũrĩ Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani wa Watho wa Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ:

* 7:12 Gichunji gĩki kĩandĩkĩrwo na rũthimo rwa Asuriata rũria rwatũmagĩrwo nĩ mabũrũrĩ hĩndĩ iyo.

Nīndakūgeithia.

¹³ Rīu-rī, nīndaruta watho atī andū a Isiraeli othe arīa marī ūthamaki-inī wakwa, hamwe na athīnjīri-Ngai na Alawii, arīa mangīenda gūthīi nawe kūu Jerusalemu, no mathīi. ¹⁴ Wee ūtūmītwo nī mūthamaki na ataari ake mūgwanja, ūthīi ūgatuīrie ūhoro wa Juda na wa Jerusalemu, o ta ūrīa Watho wa Ngai waku ūrīa ūrī naguo guoko-inī gwaku ūtariī. ¹⁵ O na ningī ūkuue betha na thahabu, iria mūthamaki na ataari ake maheanīte na kwīyendera kūrī Ngai wa Isiraeli ūrīa ūtūūruga Jerusalemu, ¹⁶ hamwe na betha na thahabu ciothe iria ingīheanwo kuuma būrūri wa Babuloni, o na mīhothi ya kwīyendera kuuma kūrī andū na athīnjīri-Ngai, nī ūndū wa hekarū ya Ngai wao īrīa īrī Jerusalemu. ¹⁷ Menyerera wone atī mbeeca ici nīciagūra ndegwa, na ndūrūme na tūtūrūme, hamwe na maruta ma ngano na ma kūnyuuo, irutwo igongona hau kīgongona-inī kīa hekarū ya Ngai waku kūu Jerusalemu.

¹⁸ Wee na arīu a thoguo Ayahudi no mwīke o ūrīa mūngōna kwagīrīre na matigari ma betha na thahabu, kūringana na wendi wa Ngai wanyu. ¹⁹ Twarīrai Ngai wa Jerusalemu indo ciothe iria mwīhokeirwo cia kūhūthagīrwo mahooya-inī thūnī wa hekarū ya Ngai wanyu. ²⁰ Na kīndū kīngī o gīothe kīngīendekana nī ūndū wa hekarū ya Ngai wanyu, o kīrīa ūngōna mweke wa kūheana, no ūkīrute kuuma kīgīna-inī kīa mūthamaki.

²¹ Na rīrī, nī Mūthamaki Aritashashita, nīndatha aigi othe a kīgīna a Mūrīmo-wa-Farati maheane na kīyo kīrīa gīothe Ezara ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na mūrutani wa watho wa Ngai ūrīa ūrī igūrū angībatarīo nīkīo, ²² gītākīrīte taranda igana rīmwe† cia betha, na kori igana rīmwe‡ cia ngano, na bathi igana rīmwe§ cia ndibeī, na bathi igana rīmwe cia maguta ma mītamaiyū, na cumbī ūtarī gīthimi. ²³ Ūndū ūrīa wothe Ngai wa igūrū atuīte, nīwīkwo na kīyo, ūndū wothe ūkonīi hekarū ya Ngai ūrīa ūrī igūrū. Nī kī kīngītūma kūgīe na mang'ūrī ūthamaki-inī wa mūthamaki na arīu ake? ²⁴ Ningī mūmenye atī mūtīrī na watho wa gwītīa mūthīnjīri-Ngai o wothe, na Alawii, na aini a nyīmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarū, kana andū arīa angī marutaga wīra nyūmba-inī īyo ya Ngai igootī, kana maruta ma mūthamaki o na kana igootī rīa mīrigo īgītōonyā būrūri-inī.

²⁵ Nawe Ezara, kūringana na ūūgī wa Ngai waku ūrīa ūrī naguo, thuura aciirithania na atui a ciira nīguo matuagīre andū othe a Mūrīmo-wa-Farati ciira na kīhooto, arīa othe mooī watho wa Ngai wanyu. Nao arīa matoōī ūmarute. ²⁶ Mūndū o wothe ūtarīathīkagīra watho wa Ngai waku na watho wa mūthamaki no nginya aherithio na ūndū wa kūrūragwo, kana aingatwo būrūri, o na kana indo ciake itahwo, kana ohwo njeera.

²⁷ Jehova arogoocwo, Ngai wa maithe maitū, ūrīa wīkīrīte ūndū ūcio ngoro-inī ya mūthamaki, atī atūiithie nyūmba ya Jehova īrīa īrī kūu Jerusalemu na njīra īno, ²⁸ o ūcio ūtūmīte nījītīkīrīke mbere ya mūthamaki, na ataarani ake, na anene othe a mūthamaki arīa marī ūhoti. Tondū guoko kwa Jehova Ngai wakwa kwarī hamwe na nīi, nīndeyūmīrīrie, ngīcookanīrīria atongoria a Isiraeli nīguo twambate nao.

8

Marūtwa ma Atongoria a Nyūmba aria Macookire na Ezara

¹ Aya nīo atongoria a nyūmba o hamwe na arīa meyandkīthītie, na nīo mambatanirīe na nīi kuuma Babuloni hīndī ya wathani wa Mūthamaki Aritashashita:

² kuuma njiaro cia Finehasi, aarī Gerishomu;
na njiaro cia Ithamaru, aarī Danieli;
na kuuma njiaro cia Daudi, aarī Hatushu ³ wa njiaro cia Shekania;

na kuuma njiaro cia Paroshu, aarī Zekaria, hamwe na andū 150 arīa meyandkīthītie;

⁴ na kuuma njiaro cia Pahathu-Moabi, aarī Eliehoenai mūrū wa Zerahia, hamwe na andū angī 200;

⁵ na kuuma njiaro cia Zatu, aarī Shekania mūrū wa Jahazielī, hamwe na andū angī 300;

⁶ na kuuma njiaro cia Adini, aarī Ebedi mūrū wa Jonathani, hamwe na andū angī 50;

⁷ na kuuma njiaro cia Elamu, aarī Jeshaiā mūrū wa Athalia, hamwe na andū angī 70;

- ⁸ na kuuma njiaro cia Shefatia, aarĩ Zebadia mūrũ wa Mikaeli, hamwe na andũ angĩ 80;
- ⁹ na kuuma njiaro cia Joabu, aarĩ Obadia mūrũ wa Jehieli, hamwe na andũ angĩ 218;
- ¹⁰ na kuuma njiaro cia Bani, aarĩ Shelomithi mūrũ wa Josifia, hamwe na andũ angĩ 160;
- ¹¹ na kuuma njiaro cia Bebai, aarĩ Zekaria mūrũ wa Bebai, hamwe na andũ angĩ 28;
- ¹² na kuuma njiaro cia Azigadi, aarĩ Johanani mūrũ wa Hakatani, hamwe na andũ angĩ 110;
- ¹³ na kuuma njiaro cia Adonikamu, na nĩo a mũthia, marĩtwa mao maarĩ Elifeleti, na Jeweli, na Shemaia, hamwe na andũ angĩ 60;
- ¹⁴ na kuuma njiaro cia Bigivai, maarĩ Uthai na Zakuri, hamwe na andũ angĩ 70.

Gũcoka Jerusalemu

¹⁵ Nĩdamacookanĩrĩrie hamwe rūũ-inĩ rūrĩa rūthereraga rūrorete Ahava, na tũgũikara hau mũthenya itatũ. Na rĩrĩ, rūrĩa ndarorire gatagati-inĩ ka andũ acio na athĩnjĩri-Ngai, ndionire Alawii ho. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngĩtũmanĩra Eliezeri, na Arieli, na Shemaia, na Elinathani, na Jaribu, na Elinathani, na Nathani, na Zekaria, na Meshulamuri aarĩ maarĩ atongoria, na Joiaribu na Elinathani, andũ aarĩ maarĩ arutani, ¹⁷ ngĩmatũma kũrĩ Ido mũtongoria wa Kasifia. Ngĩmeera ũrĩa megũthĩi kwĩra Ido na andũ a nyũmba yake, acio ndungata cia hekarũ kũu Kasifia, nĩguo matũrehere aruti a wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ. ¹⁸ Na tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, magĩtũrehere Sherebia, mũndũ mũhoti wa kuuma njiaro cia Mahili mūrũ wa Lawi, ũrĩa warĩ mūrũ wa Isiraeli, na ariũ a Sherebia na ariũ a ithe, othe maarĩ andũ 18; ¹⁹ Na makĩrehe Hashabia hamwe na Jeshaiia wa kuuma njiaro cia Merari, na ariũ a ithe na ciana ciao, othe andũ 20. ²⁰ Ningĩ makĩrehe andũ ndungata 220 cia hekarũ, gĩkundi gĩathondeketwo nĩ Daudi na anene ake nĩguo gĩteithagĩrĩrie Alawii. Othe makĩandĩkwo na marĩtwa mao.

²¹ Tũrĩ o hau rūũ-inĩ rwa Ahava, ngĩanĩrĩra twĩhinge kũrĩa irio, nĩguo tũhote kwĩnyũhia mbere ya Ngai witũ tũmũhooe atũgitĩre rũgendo-inĩ, ithuĩ na ciana ciitũ, hamwe na indo ciitũ ciothe. ²² Nĩndaiguire thoni kũũria mũthamaki atũhe thigari cia magũrũ o na iria ithiagia ihaicĩte mbarathi cia gũtũgitĩra harĩ thũ njĩra-inĩ, tondũ nĩtwerĩte mũthamaki atĩrĩ, “Guoko kwa ũtugi kwa Ngai witũ kũrĩ igũrũ rĩa mũndũ o wothe ũrĩa ũmwĩhokaga, no marakara make manene marĩ igũrũ rĩa ariã othe mamũtiganagĩria.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio tũkĩhinga kũrĩa irio na tũgĩthaiha Ngai witũ nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio, nake agĩcokia ihooya riitũ.

²⁴ Ningĩ ngĩamũra athĩnjĩri-Ngai ikũmi na eerĩ ariã maarĩ atongoria, hamwe na Sherebia, na Hashabia, na ariũ a ithe wao ikũmi, ²⁵ na ngĩmathimĩra maruta ma betha na thahabu, na indo iria ciaheanĩtwo nĩ mũthamaki, na ataari ake, na anene ake, na andũ othe a Isiraeli ariã maarĩ kuo, nĩ ũndũ wa nyũmba ya Ngai witũ. ²⁶ Ngĩmathimĩra taranda 650* cia betha, na indo cia betha cia ũritũ wa taranda igana rĩmwe†, na taranda igana rĩmwe cia thahabu, ²⁷ na mbakũri 20 cia thahabu cia thogora wa mbaũni 1,000,‡ na indo igĩrĩ cia gĩcango gĩtherie mũno kĩa goro o ta thahabu.

²⁸ Ngĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ o ũndũ ũmwe na indo ici nĩ mwamũrĩrwo Jehova. Betha na thahabu ici nĩ maruta ma kwĩyendera marufĩrwo Jehova Ngai wa maithe manyu. ²⁹ Mũcimenyerere wega o nginya rĩrĩa mũgaacithimĩra tũnyũmba-inĩ tũrĩa tũrĩ thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu mbere ya athĩnjĩri-Ngai ariã atongoria, na Alawii, na atongoria a nyũmba cia Isiraeli.” ³⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii makĩamũkĩra betha na thahabu, na indo icio nyamũre iria ciathimĩtwo nĩguo itwarwo nyũmba ya Ngai witũ kũu Jerusalemu.

³¹ Na mũthenya wa ikũmi na ĩrĩ mweri wa mbere tũkiuma rūũ-inĩ rwa Ahava twerekeire Jerusalemu. Guoko kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ, nake agĩtũgitĩra kuuma kũrĩ thũ na njangĩri njĩra-inĩ. ³² Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkinya Jerusalemu, na tũkĩhurũka kuo mũthenya itatũ.

³³ Mũthenya wa kana, tũrĩ thĩnĩ wa nyũmba ya Ngai witũ, tũgĩthima betha na thahabu na indo iria nyamũre ikĩneanwo moko-inĩ ma Meremothu mūrũ wa Uria, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Eleazaru mūrũ wa Finehasi aarĩ hamwe nake, o ũndũ ũmwe na Jozabadi mūrũ wa Jeshua, na Noadia mūrũ wa Binui, ariã Alawii. ³⁴ Indo ciothe nĩciatarirwo kũringana na mũigana na ũritũ wacio, nago ũritũ wacio ũrĩ wothe ũkĩandĩkwo o hĩndĩ ĩyo.

* 8:26 nĩ ta tani 25 † 8:26 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) ‡ 8:27 nĩ ta kilo inyanya na nuthu (8.5)

³⁵ Hīndī iyo arīa maacookete kuuma kūrīa maatahūrwo makīrutīra Ngai wa Isiraeli maruta ma njino: makīruta ndegwa ikūmi na igīrī nī ūndū wa andū a Isiraeli othe, na ndūrūme mīrongo kenda na ithathatū, na tūtūrūme mīrongo mūgwanja na mūgwanja, na makīruta thenge ikūmi na igīrī irī iruta rīa kūhoroheria mehīa. Ici ciothe ciarutūrwo Jehova irī iruta rīa njino. ³⁶ Magīcooka magītvara mawatho ma mūthamaki kūrī anene arīa maathuurītvo nī mūthamaki, na kūrī mabarūthi[§] ma Mūrīmo-wa-Farati, nao magīteithia andū na magīteithīrīa maūdū ma nyūmba ya Ngai.

9

Ihooya rīa Ezara Rīkonīi Kūhīkania na Ndūrīrī

¹ Na rīrī, thuutha wa gwīka maūdū macio,* atongoria magīūka kūrī nīi, makīnjīra atūrī, “Andū a Isiraeli, o hamwe na athīnjīri-Ngai na Alawīi, matīāmūrānītie kuuma kūrī andū arīa matūrīgīcīrie, na kuuma kūrī mītugo yao irī magigi, ta rīra ya Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ajobusi, na Aamoni, na Amoabi, na Amisiri, na Aamori. ² Nīmahikītie airītu amwe ao magatuūka atumia ao na a arīū ao, na magatukania rūrīrī rūrīa rūtheru na andū arīa matūrīgīcīrie. Atongoria na anene ao nīo matongoretie andū arīa angī ūhorō-inī ūyū wa kwaga kwīhokeka.”

³ Rīrīa ndaiguire ūhorō ūcio, ngītembūranga nguo yakwa ya thīnī na ya igūrū,† na ngīmunya njuirī cia mūtwe wakwa o na nderu, ngīkara thī ndī na kīeha kīnene. ⁴ Hīndī iyo andū othe arīa mainainire nī ūndū wa ciugo icio cia Ngai wa Isiraeli makīgomana harī nīi nī ūndū wa kwaga kwīhokeka kūu kwa andū arīa maatahītvo. Ngīkara thī hau ndī na kīeha kīnene o ngīnya hīndī ya igongona rīa hwaī-inī.

⁵ Na rīrī, ihinda rīa igongona rīa hwaī-inī rīakīnya-rī, ngīkīra ngīuma hau ndaīkarīte ndīnyīhītie, nguo yakwa ya thīnī na ya igūrū irī ndembūkangu, ngīturia ndu ndambūrūkītie moko makwa kūrī Jehova Ngai wakwa, ⁶ ngīhooya ūu:

“Wee Ngai wakwa, nīngūiga thoni mūno na ngaconoka na ndīngīhota gūgūtīrīra gīthīithi, Wee Ngai wakwa, tondu mehīa maitū nī maingī makaraiha gūkīra ūraiha witū na ūuru witū, ūgakīnya o kūu igūrū. ⁷ Kuuma matukū-inī ma maithe maitū ma tene ngīnya ūmūthī, ūuru witū ūkoretvo ūrī mūingī. Tondū wa mehīa maitū, ithūi na athamaki aitū, na athīnjīri-Ngai aitū, tūtūre tūrāragwo na rūhīu rwa njora, tūgataho na tūgatunywo indo ciitū, na tūgaconorithio guoko-inī kwa athamaki a mabūrūrī mangī, o ta ūrīa gūtārī ūmūthī.

⁸ “No rīrī, gwa kahinda kanīni, Jehova Ngai witū akoretvo arī mūtugi nī gūtūtīgīria matigari na gūtūhe handū harūmu harīa hake haamūre, na nī ūndū ūcio Ngai nīaheete maitho maitū ūtheri na agatūhooreria hanini ūkombo-inī witū. ⁹ O na gūtūka tūrī ngombo-rī, Ngai witū ndatūtīganīrie ūkombo-inī.‡ Nīatūguīrīre tha maitho-inī ma athamaki a Perisia: Nīatūheete mūtūrīre mwerū nīguo tūhote gwaka nyūmba ya Ngai witū rīngī na tūcookererie kūrīa ithūkītio, na nīatūheete rūthingo rwa gūtūtīgīra thīnī wa Juda na Jerusalemu.

¹⁰ “No rīrī, Wee Ngai witū-rī, nī atīa tūngiuga thuutha ūyū? Tondū nītwaģīre mawatho maku bata ¹¹ marīa waheanire na tūnua tva anabīi ndungata ciaku, rīrīa woigire atūrī, ‘Būrūrī ūrīa mūrathīi kwīgwatīra ūtūke wanyu nīmūthaahie nī waganu wa andū aguo. Nī ūndū wa maūdū mao me magigi, nīmaūiyūrītie maūdū mao mooru kuuma mwena ūmwe ngīnya ūrīa ūngī. ¹² Nī ūndū ūcio, mūtikanetīkīrie airītu anyu mahikio nī arīū ao kana arīū anyu mahikie airītu ao. Mūtikanagīe na kīrīkanīro kīa ūrata nao o na rī, nīgeetha mūģie na hīnya na mūrīage indo njega cia būrūrī ūcio, na mūkaaūtīgīra ciana cīanyu ūrī igai rīao ngīnya tene.’

¹³ “Maūdū macio matūkoretie nī ūndū wa ciiko ciitū njūru na wīhīa witū mūnene, no rīrī, Wee Ngai witū ūtūherithītie na iherithia inini gūkīra ūrīa mehīa maitū magīrīre, o na nūtūtīgīrie matigari ma andū ta aya. ¹⁴ Rīu-rī, no tūcooka kuuna maathani maku rīngī, na tūhīkanie na andū arīa mekaga maūdū me magigi ta macio? Gīthī ndūngītūrakarīra ngīnya ūtūniine, kwage matigari kana mūdū ūngīhonoka? ¹⁵ Wee Jehova Ngai wa Isiraeli, ūrī mūthingu! ūmūthī ūyū nītūtīgītvo tūrī matigari. Tūrī haha mbere yaku twīhītie, na tondu wa ūndū ūcio gūtūrī o na ūmwe witū ūngīhota kūrūgama mbere yaku.”

§ 8:36 Nī kwarī na anene maathuuragwo nī mūthamaki nīguo marūgamaģīrīre ng’ongo cia mabūrūrī mao, namo mabarūthi maarī anini ao. * 9:1 Ezara eerīrwo maūdū macio mīeri kenda thuutha wa gūkīnya Jerusalemu (rora 10:9). † 9:3 Gūtārūanga nguo kuonangīa atī mūdū nīaracakaya. ‡ 9:9 Hīndī Ino Ayahudi maathagwo nī andū a mabūrūrī mangī.

10

Andū Kuumbūra Mehia

¹ Rīra Ezara aahooyaga akiumbūraga mehia na akīrāra, o na akīgūithagia thī hau nyūmba-inī ya Ngai-rī, gīkundi kīnene kīa andū a Isiraēli, kīa arūme, na andū-a-nja, na ciana, gīkūngana gīkīmūthiūrūrūkīria. O nao makīrāra marī na ruo mūno. ² Nake Shekania mūrū wa Jehieli, ūmwe wa rūciaro rwa Elamu, akīra Ezara atīrī, “Tūkoretwo tūtari ehokeku harī Ngai witū nī ūndū nītūhikītie andū-a-nja kuuma ndūrīrī iria itūthiūrūrūkīrie. No o na kūrī ūguo-rī, Isiraēli no marī na kūrīgīrīro. ³ Na rīrī, nītūthondeke kīrīkanīro tūrī mbere ya Ngai witū atī nītūkūngata andū-a-nja aya othe na ciana ciao, kūrīngana na mataaro ma mwathi wakwa, o na mataaro ma arīa metīgīrīte maathani ma Ngai witū. Ūndū ūyū nīwīkwo kūrīngana na Watho. ⁴ Arahūka; ūhorō ūyū ūrī moko-inī maku. Ithuī tūrī hamwe nawe; nī ūndū ūcio, wiyūmīrīrie ūwīke.”

⁵ Nī ūndū ūcio Ezara akīarahūka, agītūma atongoria a athīnjīri-Ngai na Alawii, o na andū othe a Isiraēli mehīte atī nīmegwīka ūrīa kwerītwo. Nao makīhīta. ⁶ Ningī Ezara akiuma hau mbere ya nyūmba ya Ngai, agīthīi kanyūmba ka Jehohanani mūrū wa Eliashibu. Arī kūu ndaigana kūrīa irio kana kūnyua maaī tondū aathiire o na mbere gūcakaya nī ūndū andū arīa maatahītwo nīmagīte kwīhokeka.

⁷ Gūgīcooka gūkīanīrīrwo Juda na Jerusalemu guothe atī andū othe arīa maatahītwo mongane Jerusalemu. ⁸ Mūndū o wothē ūngīagire gūkīnya Jerusalemu mīthenya itātū itanathira kūrīngana na itua rīa anene na athuuri, atunywo indo ciake ciothe, nake we mwene aingatwo, ehre kīūngano-inī kīa andū arīa maatahītwo.

⁹ Mīthenya iyo itātū itanathira, arūme othe a Juda na Benjamini makīūngana Jerusalemu. Naguo mūthenya wa mīrongo iirī wa mweri wa kenda, andū othe nīmaikarīte thī kīhaaro-inī kīrīa kīarī mbere ya nyūmba ya Ngai, mathīnīkīte mūno tondū wa ūndū ūcio na nī ūndū wa mbura. ¹⁰ Hīndī iyo Ezara ūcio mūthīnjīri-Ngai akīrūgama na igūrū, akīmeera atīrī, “Mūkoretwo mūtari ehokeku; nīmūhikītie andū-a-nja a kūngī, mūgakīongerera mahītia ma Isiraēli. ¹¹ Rīu-rī, umbūrai mehia manyu kūrī Jehova Ngai wa maithe manyu, na mwīke ūrīa endaga. Mwīyamūraniei na andū arīa mamūthiūrūrūkīrie, o na atumia anyu a kūngī.”

¹² Kīūngano gīothe gīgīcookia na mūgambo mūnene atīrī, “Nīwoiga ūrīa kwagīrīrie! No ngīnya twīke o ta ūguo woiga. ¹³ No rīrī, andū aya marī haha nī aingī, na nī hīndī ya mbura; nī ūndū ūcio tūtīngīkara nja. Ningī ūhorō ūyū ndūngīthondekeka na mūthenya ūmwe kana iirī, tondū nītūwīhītie mūno ūndū-inī ūyū. ¹⁴ Reke anene aitū marūgamīrīre kīūngano gīkī giothe. Ningī o mūndū wothē ūrī matūūra-inī maitū ūhikītie mūndū-wa-nja wa kūngī nīetīkīrio oke mahinda marīa matuītwo, hamwe na athuuri na atuanīri ciira a o itūūra, ngīnya twehererio marakara marīa mahiū ma Ngai witū ūhorō-inī ūyū.” ¹⁵ Andū arīa maareganire na ūhorō ūcio no Jonathani mūrū wa Asaheli, na Jahazeia mūrū wa Tikiva, hamwe na Meshulamu, na Shabethai ūrīa Mūlawii.

¹⁶ Nī ūndū ūcio andū arīa maatahītwo magīka o ta ūrīa kwerītwo. Nake Ezara ūcio mūthīnjīri-Ngai agīthuura arūme arīa maarī atongoria a nyūmba ciao, o mūndū ūmwe kuuma o nyūmba, o ūrīa ciagayanītio, nao othe makīandīkwo marīitwa mao. Mūthenya wa mbere wa mweri wa ikūmi magīkara thī nīguo matūurie maciira macio, ¹⁷ na gūgīkīnya mūthenya wa mbere wa mweri wa mbere, makīrīkia maciira ma arūme othe arīa maahikītie andū-a-nja a kūngī.

Andū arīa Maahītītie nī Kūhikania na Ndūrīrī

¹⁸ Thīinī wa njiaro cia athīnjīri-Ngai, andū aya nīo maahikītie andū-a-nja a kūngī:

Kuuma njiaro cia Jeshua mūrū wa Jozadaku na ariū a ithe nī:

Maaseia, na Eliezeri, na Jaribu, na Gedalia. ¹⁹ (Othe makīranīra atī nīmegūtīgana na atumia ao, na o mūndū akīruta ndūrūme kuuma rūūru-inī rwake nī ūndū wa iruta rīa mahītia mao.)

²⁰ Kuuma kūrī njiaro cia Imeri nī:

Hanani na Zebadia.

²¹ Kuuma kūrī njiaro cia Harimu nī:

Maaseia, na Elija, na Shemaia, na Jehieli, na Uzia.

²² Kuuma kūrī njiaro cia Pashuri nī:

Elioenai, na Maaseia, na Ishumaeli, na Nethaneli, na Jozabadu, na Elasa.

²³ Kuuma kūrī Alawii nī:

Jozabadu, na Shimei, na Kelaia (na nowe Kelita), na Pethahia, na Juda, na Eliezeri.

²⁴ Kuuma kūrī aini a nyimbo nĩ:
Eliashibu.

Kuuma kūrī aikaria a ihingo nĩ:
Shakumu, na Telemu, na Uri.

²⁵ Na gatagatĩ-inĩ ga Aisiraeli arĩa angĩ:

Kuuma kūrī njiaro cia Paroshu nĩ:

Ramia, na Izia, na Malikija, na Mijamini, na Eleazaru, na Malikija, na Benaia.

²⁶ Kuuma kūrī njiaro cia Elamu nĩ:

Matania, na Zekaria, na Jehieli, na Abadi, na Jeremothu, na Elija.

²⁷ Kuuma kūrī njiaro cia Zatu nĩ:

Elioenai, na Eliashibu, na Matania, na Jeremothu, na Zabadi, na Aziza.

²⁸ Kuuma kūrī njiaro cia Bebai nĩ:

Jehohanani, na Hanania, na Zabai, na Athilai.

²⁹ Kuuma kūrī njiaro cia Bani nĩ:

Meshulamu, na Maluku, na Adaia, na Jashubu, na Sheali, na Jeremothu.

³⁰ Kuuma kūrī njiaro cia Pahathu-Moabi nĩ:

Adina, na Kelali, na Benaia, na Maaseia, na Matania, na Bezaleli, na Binui, na Manase.

³¹ Kuuma kūrī njiaro cia Harimu nĩ:

Eliezeri, na Ishija, na Malikija, na Shemaia, na Shimeoni, ³² na Benjamini, na Maluku, na Shemaria.

³³ Kuuma kūrī njiaro cia Hashumu nĩ:

Matenai, na Matata, na Zabadi, na Elifeleti, na Jeremai, na Manase, na Shimei.

³⁴ Kuuma kūrī njiaro cia Bani nĩ:

Maadai, na Amuramu, na Ueli, ³⁵ na Benaia, na Bedeia, na Keluhi, ³⁶ na Vania, na Meremothu, na Eliashibu, ³⁷ na Matania, na Matenai, na Jaasu.

³⁸ Kuuma kūrī njiaro cia Binui nĩ:

Shimei, ³⁹ na Shelemia, na Nathani, na Adaia, ⁴⁰ na Makinadebai, na Shashai, na Sharai, ⁴¹ na Azareli, na Shelemia, na Shemaria, ⁴² na Shalumu, na Amaria, na Jusufu.

⁴³ Kuuma kūrī njiaro cia Nebo nĩ:

Jeieli, na Matithia, na Zabadi, na Zabina, na Jadai, na Joeli, na Benaia.

⁴⁴ Acio othe nĩmahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ, na amwe ao nĩmaciarĩte ciana na atumia acio.

NEHEMIA

Ihooya rĩa Nehemia

1 Ici nício ciugo cia Nehemia mūrū wa Hakalia:

Atīrīrī, mweri-inĩ wa Kiselevu wa mwaka wa mīrongo īrī,* rīrĩa ndaarī thīinĩ wa nyũmba ya ūthamaki kũu Shushani-rī,† 2 Hanani, ūmwe wa ariũ a baba, agĩũka kuuma Juda arĩ na andũ angĩ, na ngĩmahoooya ūhoro wa matigari ma Ayahudi arĩa maahonokire gũtahwo, o na ngĩmahoooya ūhoro wa Jerusalemu.

3 Nao makĩnjookeria atīrī, “Andũ arĩa maahonokire gũtahwo, o acio marĩ kũu bũruri-inĩ, marĩ na thĩina múnene na makanyararwo mũno. Rũthingo rwa Jerusalemu nĩrũmomore, na ihingo ciaruo igacinwo na mwaki.”‡

4 Rīrĩa ndaiguire maũndũ macio, ngĩkara thĩ, ngĩrĩa. Ngĩkara ngĩcakayaga matukũ maigana ūna, ngĩhingana kūrĩa irio na ngĩhooya Ngai wa igūrũ. 5 Ningĩ ngiuga atīrī:

“Wee Jehova Ngai wa Igūrũ, wee Mūrungu múnene na wa kũmakania, ūrĩa ūhingagia kīrīkanĩro gĩake kĩa wendo kūrī arĩa mamwendete na magaathĩkĩra maathani make, 6 ndagũthaiha ūtege gũtũ gwaku, na ūhingũre maithe maku ūigue ihooya rīrĩa ndungata yaku irahooya īrī mbere yaku mũthenya na ūtukũ nĩ ūndũ wa ndungata ciaku, andũ a Isiraeli. Nĩngumbũra mehia ma andũ a Isiraeli, na makwa, na ma nyũmba ya baba, marĩa ithuĩ tũkwĩhĩire. 7 Nĩtwĩkĩte maũndũ ma waganu múnene harĩwe. Tũtiathĩkĩre maathani na irĩa cia watho waku cia kūrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa waheire Musa ndungata yaku.

8 “Rīrikana ūrutani ūrĩa waheire Musa ndungata yaku, ūkiuga atīrī, ‘Mũngĩaga kwĩhokeka, nĩngamũhurunja gatagafĩ ka ndūrĩrī, 9 no mũngĩkanjookerera na mwathĩkĩre maathani makwa, hĩndĩ iyo o na andũ anyu arĩa maatahĩtwo magatwarwo ituri cia thĩ kūrĩa kũraya mũno, nĩngamacookereria ndĩmarute kuo, ndĩmaruhe kũndũ kūrĩa thuurĩte gũtuĩke gĩkaro kĩa Rĩitwa rĩakwa.’

10 “Acio nĩ ndungata ciaku na andũ aku, arĩa wakũũrĩre na ūndũ wa hinya waku múnene na guoko gwaku kūrī ūhoti. 11 Wee, Jehova, ndagũthaiha ūtege gũtũ ūigue mahoooya ma ndungata ĩno yaku, o na mahoooya ma ndungata ciaku irĩa ikenagio nĩ gwĩtigĩra rĩitwa rĩaku. Kĩreke ndungata yaku ĩgaacĩre ūmũthĩ na ūndũ wa gũtũma ĩtikĩrĩke harĩ mũndũ ūyũ.”

Nĩ nĩ ndatwaragĩra mũthamaki kĩndũ gĩa kũnyua.

2

Aritashashita Gũtũma Nehemia Jerusalemu

1 Mweri-inĩ wa Nisani, mwaka wa mīrongo īrī wa Mũthamaki Aritashashita, rīrĩa aareheirwo ndĩbei, ngĩoya ndĩbei iyo ngĩminengera mũthamaki. Mbere ya hĩndĩ iyo ndiatukĩtie gĩthiithi ndĩ harĩ we; 2 nĩ ūndũ ūcio mũthamaki akĩnjũũria atīrī, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ūtukie gĩthiithi ūguo na ndūrĩ mūrũaru? Ūndũ ūcio no uumanire na kĩa kĩa ngoro.”

Na nĩ ngĩtigĩra mũno, 3 no ngĩra mũthamaki atīrī, “Mũthamaki arotũura nginya tene! Gĩthiithi gĩakwa kĩngĩaga gũtuka atĩa hĩndĩ irĩa itũura inene rīrĩa maithe makwa mathikĩtwo rĩkĩrĩte ihooru, na ihingo ciarĩo igacinwo ikaniinwo na mwaki?”

4 Mũthamaki akĩnjũũria atīrī, “Ūkwenda atĩa?”

Hĩndĩ iyo ngĩhooya Ngai wa Igūrũ, 5 na ngĩcookeria mũthamaki atīrī, “Mũthamaki, angĩona kwagĩrĩre, na ndungata yaku ĩtikĩrĩke maithe-inĩ make, nĩakĩndũme itũura rĩu inene rĩa Juda, kūrĩa maithe makwa mathikĩtwo, nĩguo ngarĩake rĩngĩ.”

6 Hĩndĩ iyo mũthamaki, aikaranĩtie na mũtumia wake, akĩnjũũria atīrī, “Rũgendo rwaku nĩ rwa matukũ maigana na ūgaacooka rĩ?” Mũthamaki akĩona arĩ wega andũme; nĩ ūndũ ūcio ngĩtua ihinda rĩa gũthiĩ.

7 Ningĩ ngĩmwĩra atīrī, “Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre, reke heo marĩa ndwarĩre abarũthi a Mūrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha manjĩtikĩrie hĩtũkĩre kuo kinya nginye Juda.

* 1:1 Kwari miaka mīrongo kenda na ūmwe kuuma mĩgwate ya mbere yacooka Jerusalemu. † 1:1 Shushani nĩkuo athamaki a Perisia maaikaraga hĩndĩ ya heho; kwari mũkuru-inĩ wa Rũũ rwa Tigrisi. ‡ 1:3 Wathani wa Perisia wagayanĩtio ng'ongo ithatu; rũgongo rwa Juda rwathagwo kuuma Samaria.

⁸ O na no heo marūa ndwarire Asafu, mūmenyereri wa mūtītū wa mūthamaki, nigeetha akaahe mbaū cia gūthondeka mīgamba ya ihingo cia nyūmba ya ūthamaki ĩrīa ĩrganītie na hekarū, na cia gwaka rūthingo rwa itūūra inene o na cia gwaka nyūmba ĩrīa ndrīikaraga?" Na tondū ūtugi wa guoko kwa Ngai wakwa warī hamwe na nī, mūthamaki agītīkīra kūūhingīria maundū marīa mothe ndaamūūrītie. ⁹ Nī ūndū ūcio ngīthī kūrī abarūthi a Mūrīmo-wa-Farati, ngīmanengera marūa ma mūthamaki. Ningī mūthamaki nīatūmīte anene a mbūtū cia ita hamwe na thigari iria ithiiga na mbarathi tūthīi hamwe nao.

¹⁰ Rīrīa Sanibalati ūrīa Mūhoroni, * na Tobia mūnene ūrīa Mūamoni, maaiguire ūhorō ūcio, magītangīka mūno makīria nīkūigua atī kwarī mūdū wokīte gūcaria maundū ma kūgūna andū a Isiraēli.

Nehemia Kūrora Thingo cia Jerusalemu

¹¹ Nīndathiire Jerusalemu, na thuuha wa gūikara kuo mīthenya itatū-rī, ¹² ngiumagara ūtukū ndī na andū matarī aingī. Ndierīte mūdū o na ūmwe ūndū ūrīa Ngai wakwa eekīrīte ngorō-inī yakwa njike nī ūndū wa Jerusalemu. Gūtīarī na mbarathi ingī tīga ĩrīa yangūuīte.

¹³ Nīndathiire ūtukū ngereire Kīhingo gīa Kīanda, † njerekeire Gīthima kīa Ndamathia na Kīhingo gīa Kīara-inī, ‡ ngīroraga thingo cia Jerusalemu iria ciamomoretwo, na ihingo ciarīo iria ciacinītwo ikaniinwo nī mwakī. ¹⁴ Ningī ngīthī o na mbere njerekeire Kīhingo gīa Gīthima na Karia-inī ka Mūthamaki, no hatiarī handū haiganu ha kūhītūkīruwo nī mbarathi yakwa; ¹⁵ nī ūndū ūcio ngīambata na mūkuru ūtukū ngīroraga ūrīa rūthingo rwatarīi. Ndakīnya mūthia, ngīhūdūka ngīngīrīra Kīhingo gīa Kīanda rīngī. ¹⁶ Anene a kūu matiamenyire kūrīa ndathīte kana ūrīa ndekaga tondū ndiamenyīthīte Ayahudi, kana athīnjīri-Ngai, kana arīa maarī igweta, kana anene, o na kana arīa angī mangīarutire wīra.

¹⁷ Ningī ngīmeera atīrī, "Nīmūrona thīina ūrīa tūrī naguo: itūūra rīa Jerusalemu nīrīanangīku, na ihingo ciarīo igacinwo na mwakī. Ūkai twake rūthingo rwa Jerusalemu rīngī, na tūtīgacooka kūnyararwo o na rī." ¹⁸ O na ningī ngīmeera ūrīa guoko kwa ūtugi kwa Ngai wakwa kwarī hamwe na nī, na ūrīa mūthamaki anjīrīte.

Nao magīcookia atīrī, "Nītambīrīrie igwaka rīngī." Nī ūndū ūcio makīambīrīria wīra ūcio mwega.

¹⁹ No rīrīa Sanibalati ūrīa Mūhoroni na Tobia mūnene ūrīa Mūamoni na Geshemu ūrīa Mūarabu maiguire ūhorō ūcio, magītūnyūrīria na magītūthekerera, makīūria atīrī, "Nī atīa ūū mūreka? Kaī mūkūremera mūthamaki?"

²⁰ Ngīmacookeria atīrī, "Ngai wa Igūrū nīwe ūgūtūma tūgaacīre. Ithuī ndungata ciake nītūkambīrīria gwaka rīngī, no ha ūhorō wanyu-rī, mūtīrī na igai gūkū Jerusalemu, kana kīhooto, kana ūndū wa tene wa kūmūnyīitithania narīo."

3

Aaki a Rūthingo

¹ Na rīrī, Eliashibu mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene na athīnjīri-Ngai arīa angī a thiritū yake, magīthī kūruta wīra, na magīcookereria Kīhingo kīa Ng'ondū. Magīkīamūra na magīgūkīra mīrango. Magīaka o ngīnya Mūthiringo ūrīa mūrīhu na igūrū wa Igana, ūrīa maamūrīre, na magīaka o ngīnya Mūthiringo ūrīa mūrīhu na igūrū wa Hananeli. ² Andū a Jeriko magīaka gīcunjī kīrīa kīariganītie na ho, nake Zakurī mūrū wa Imuri agīaka kūrīgania nao.

³ Kīhingo gīa Thamaki gīakīrwo rīngī nī arīu a Hasenaa. Nīmarire mīgogo yakīo, na magīkīra mīrango na ĩgera cia kūmīhinga na icuumā ciakīo. ⁴ Meremothu mūrū wa Ūria mūrū wa Hakozi, nīwe wacookereire gīcunjī kīrīa kīarūmīrīre. Nake Meshulam mūrū wa Berekia mūrū wa Meshezabeli agīcookereria rūthingo gīcunjī kīrīa kīariganītie na hau. Ningī Zadoku mūrū wa Baana agīthī na mbere gūcookereria gīcunjī kīrīa kīarūmīrīre. ⁵ Gīcunjī kīrīa kīarūmīrīre gīacookereirio nī andū a Tekoa, no andū ao arīa maarī igweta nīmaregīre kūruta wīra ūrīa maaheetwo nī arūgamīrīri ao.

* 2:10 Sanibalati aarī barūthi wa Samaria. † 2:13 Kīhingo gīa Kīanda kīarī mwena wa ithūro wa rūthingo rwa Jerusalemu. ‡ 2:13 Kīhingo gīa Kīara-inī nīkīo Ayahudi moimagīria nyamū iria ciarutagwo magongona, magacitwara Gītūamba-inī kīa Beni-Hinomu.

⁶ Joiada mūrū wa Pasea marī na Meshulamu mūrū wa Besodeia nīo macookereirie Kīhingo kīa Jeshanahi. Nīmarire mīgogo yakīo, na magīkīra mīrango na igerā cia kūmīhinga na icuuma ciakīo. ⁷ Kūrigania nao, wīra wa gūcookereria rūthingo warutirwo nī andū a kuuma Gibeoni na Mizipa, nīo Melatia wa Gibeoni, na Jadoni wa Merotho, matūūra marīa maathagwo nī barūthi wa Mūrīmo-wa-Farati. ⁸ Uzieli mūrū wa Harihaia, ūmwe wa aturi a thahabu, nīacookereirie kūrīa kwarūmīrīre; nake Hanania, ūmwe wa athondeki a maguta manungi wega, agīcookereria rūthingo harīa haariganītie na hau. Magīcookereria rūthingo rwa Jerusalemu o nginya Rūthingo rūrīa Rwarī. ⁹ Gīcunjī kīrīa kīarūmīrīre gīacookereirio nī Refaia mūrū wa Huri ūrīa warī mwathi wa nuthu ya gīcigo kīmwe kīa Jerusalemu. ¹⁰ Kūhakana na hau, Jedaia mūrū wa Harumafu agīcookereria rūthingo rūrīa rwang'etheire nyūmba yake, nake Hatushu mūrū wa Hashabinea agīcookereria rūthingo rūrīa rwariganītie nake. ¹¹ Malikija mūrū wa Harimu, na Hashubu mūrū wa Pahathu-Moabi nāo nīmacookereirie gīcunjī kīngī, hamwe na Mūthiringo ūrīa mūrāihu na igūrū wa Mariiko na Mwaki. ¹² Gīcunjī kīrīa kīarūmīrīre gīacookereirio nī Shalumu mūrū wa Haloheshu, mwathi wa nuthu ya gīcigo kīa Jerusalemu, ateithīrīrio nī airītu ake.

¹³ Kīhingo gīa Kīanda gīacookereirio nī Hanuni hamwe na andū arīa maatūūrāga Zanoa. Magīgīaka rīngī na magīkīra mīrango, na igerā cia kūmīhinga na icuuma ciakīo, ningī magīcookereria rūthingo ūrāihu wa mīkono 1,000* o nginya Kīhingo gīa Kīara-inī.

¹⁴ Kīhingo gīa Kīara-inī gīacookereirio nī Malikija mūrū wa Rekabu, mwathi wa gīcigo kīa Bethi-Hakeremu. Agīgīaka rīngī na agīkīra mīrango, na igerā cia kūmīhinga na icuuma ciakīo.

¹⁵ Kīhingo gīa Gīthima gīacookereirio nī Shalumu mūrū wa Koli-Hoze, mwathi wa gīcigo kīa Mizipa. Agīgīaka rīngī, agīkīgīta, na agīkīra mīrango na igerā cia kūmīhinga na icuuma ciakīo. Ningī nīacookereirie rūthingo rwa Karia ga Siloamu kūrigania na Mūgūnda wa Mūthamaki, o nginya ngathī-inī ya gūikūrūka kuuma Itūūra Inene rīa Daudi. ¹⁶ Kuuma harī we, Nehemia mūrū wa Azibuku, mwathi wa nuthu ya gīcigo kīmwe kīa Bethi-Zuru,† agīcookereria rūthingo nginya kūng'ethera mbīrīra cia Daudi, o nginya karia-inī ga kwīyenjera, na o nginya Nyūmba ya Njamba cia Ita.

¹⁷ Kūrigania nake, wīra wa gūcookereria rūthingo warutirwo nī Alawii arīa maarūgamīrīrwo nī Rehumu mūrū wa Bani. Kūrigania nake, Hashabia, mwathi wa nuthu ya gīcigo gīa Keila, agīcookereria rūthingo handū-inī ha andū a gīcigo gīake. ¹⁸ Kūrigania nake, andū ao a būrūri nīo maacookereirie rūthingo matongoretio nī Binui mūrū wa Henadadi, mwathi wa nuthu iyo īngī ya Keila. ¹⁹ Kūrigania nake, Ezeri mūrū wa Jeshua, mwathi wa Mizipa, nīacookereirie gīcunjī kīngī kuuma harīa haang'etheire mwambato nginya harīa haigagwo indo cia mbaara, o nginyagia koine-inī. ²⁰ Kūrigania nake, Baruku mūrū wa Zabai agīcookereria gīcunjī kīngī arī na kīyo, kuuma koine-inī nginya itoonyero rīa nyūmba ya Eliashibu mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene. ²¹ Kūrigania nake, Meremothu mūrū wa Uria, mūrū wa Hakozi, nīacookereirie gīcunjī kīu kīngī kuuma itoonyero rīa nyūmba ya Eliashibu nginya mūthīa-inī wayo.

²² Kūrigania nake, rūthingo rwacookereirio nī athīnjīri-Ngai a kuuma rūgongo rūrīa rwathīūrūrūkīrie kīu. ²³ Kuuma harīo, Benjamini na Hashubu magīcookereria rūthingo gīcunjī kīrīa kīarī mbere ya nyūmba yao; na kūrigania nao, Azaria mūrū wa Maaseia, mūrū wa Anania, agīcookereria rūthingo hakuhī na nyūmba yake. ²⁴ Kūrigania nake, Binui mūrū wa Henadadi nīacookereirie gīcunjī kīngī kuuma nyūmba-inī ya Azaria o nginya koine-inī harīa thingo ciacemanīrie, ²⁵ nake Palali mūrū wa Uzai agīcookereria rūthingo kūng'ethera harīa thingo ciacemanīrie na mūthiringo ūrīa wacomokete nyūmba-inī ya igūrū ya mūthamaki hakuhī na nja ya arangīri. Kūrigania nake, Pedaiā mūrū wa Paroshu ²⁶ hamwe na atungati a hekarū arīa maatūūrāga kīrīma-igūrū kīa Ofeli magīcookereria rūthingo o nginya kūng'ethera Kīhingo kīa Maaī kwerekera mwena wa irathīro na kūng'ethera mūthiringo ūrīa wacomokete na igūrū. ²⁷ Kūrigania nao, andū a Tekoa magīcookereria gīcunjī kīngī kuuma mūthiringo mūnene ūrīa wacomokete na igūrū nginya rūthingo rwa Ofeli.

²⁸ Igūrū wa Kīhingo kīa Mbarathi, athīnjīri-Ngai nīmacookereirie rūthingo, o mūdūdū mbere ya nyūmba yake. ²⁹ Kūrigania nao, Zadoku mūrū wa Imeri agīcookereria

* 3:13 nī ta mita 450 † 3:16 Bethi-Zuru yarī kambī ya tene ya arangīri a Mūthamaki Daudi.

rũthingo kũng'ethera nyũmba yake. Kũrigania nake, Shemaia mũrũ wa Shekania, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Irathĩro, nĩwe wacookereirie rũthingo rũrĩa rwarũmĩrĩre. ³⁰ Kũrigania nake, Hanania mũrũ wa Shelemia, na Hanuni mũriũ wa gatandatũ wa Zalafu, nĩo maacookereirie gĩcunjĩ kũu kĩngĩ. Kũrigania nao, Meshulamu mũrũ wa Berekia agĩcookereria rũthingo kũng'ethera harĩa aikaraga. ³¹ Kũrigania nake, Malikija, ũmwe wa aturi a thahabu, agĩcookereria rũthingo nginya nyũmba-inĩ ya ndungata cia hekarũ na cia onjorithia, kũng'ethera Kĩhingo gĩa Gũtuũria, na o nginya kanyũmba karĩa kaarĩ igũrũ rĩa koine; ³² na gatagatĩ ga kanyũmba karĩa kaarĩ igũrũ rĩa koine na Kĩhingo kĩa Ng'ondũ haacookereirio nĩ aturi a thahabu na onjorithia.

4

Kũgirio Gwaka Rũthingo Rĩngĩ

¹ Rũrĩa Sanibalati aaguire atĩ nĩtwakaga rũthingo rĩngĩ, akĩrakara na agĩthirĩka mũno. Agĩthekerera Ayahudi, ² na arĩ mbere ya athiritũ ake na mbũtũ cia ita cia Samaria, akiuga atĩrĩ, "Ayahudi aya ahinyaru-rĩ, nĩ kĩĩ mareka? Nĩmegũcookereria rũthingo rwao? Nĩmekũruta magongona? Nĩmekũrĩkia wĩra ũyũ na mũthenya ũmwe? Maahota gũtũma mahiga macooke muoyo kuuma hĩba-inĩ ici cia mahuti maya mahĩte ũũ wothe?"

³ Tobia ũrĩa Mũamoni, ũrĩa warĩ mwena wake, akiuga atĩrĩ, "Rũthingo rũu rwa mahiga maraaka-rĩ, o na mbwe ĩngĩrũhaica no ĩrũmomore!"

⁴ No rĩrĩ, Wee Ngai witũ tũthikĩrĩrie, tondũ tũrĩ andũ anyarare. Garũra irumi icio ciao imacookerere. Maneane ta matahĩtwo bũrũri-inĩ wa ũkombo. ⁵ Ndũkahithĩrĩre mahĩtia mao kana weherie mehĩa mao kuuma ũthiũ-inĩ waku, nĩgũkorwo nĩmarumĩte andũ arĩa maraaka.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩaka rũthingo rũu rĩngĩ o nginya ruothe rũgĩkinya nuthu ya ũraihu waruo, nĩgũkorwo andũ acio maarutire wĩra na ngoro cia kwĩyendera.

⁷ No hĩndĩ ĩrĩa Sanibalati, na Tobia, na Aarabu, na Aamoni, na andũ a Ashidodi maiguire atĩ thingo cia Jerusalemu nĩciathĩiaga na mbere gũcookererio na atĩ mĩanya nĩyathingagwo-rĩ, makĩrakara mũno. ⁸ Magĩthĩi ndundu marĩ othe, magĩciira ũrĩa megũka mahũirane na Jerusalemu, na mambĩrĩrie ngũĩ kuo. ⁹ No nĩtwahooire Ngai witũ na tũkũga arangĩri a gũtũgitĩra mũthenya na ũtukũ nĩ ũndũ nĩtwehĩtũrwo.

¹⁰ O ihinda rĩu, andũ a Juda makiuga atĩrĩ, "Aruti a wĩra nĩmaroorwo nĩ hinya, na nĩ kũrĩ na mahuti mainĩgĩ mũno matangĩreka twake rũthingo rũu rĩngĩ."

¹¹ O nacio thũ ciitũ ikiuga atĩrĩ, "Mũira wa mamenye ũhoru kana matuone, tũgũkorwo hamwe nao, tũmoorage na tũtũme wĩra ũcio ũtĩge kũrutwo."

¹² Hĩndĩ ĩyo Ayahudi arĩa maatũũraga hakuĩ na thũ icio magĩũka, magĩtwĩra maita ikũmi atĩrĩ, "O kũrĩa mũngĩũrĩra-rĩ, nĩmegũtũtharĩkĩra."

¹³ Nĩ ũndũ ũcio ngũga andũ amwe na thuutha wa kũrĩa rũthingo rwarĩ thĩ mũno na gũtaarĩ na ũgitĩri; ngĩmaiga kũringana na nyũmba ciao marĩ na hiũ ciao cia njora, na matimũ, na mota. ¹⁴ Ndaarĩkia kuona ũrĩa maũndũ maatariĩ, ngĩrũgama ngĩira andũ arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ atĩrĩ, "Mũtikametĩgĩre. Rĩrikanai Mwathani, o we ũrĩa mũnene na wa kũmakania, nĩguo mũrũrĩre arĩu a thoguo, na aanake anyu, na arĩtu anyu, na atumia anyu, o na mĩciũ yanyu."

¹⁵ Rĩrĩa thũ ciitũ ciamenyire atĩ nĩtwamenyete ũhoru wa ndundu yao, na atĩ Ngai nĩarĩgĩrĩrie ũndũ ũcio, ithuothe tũgĩcooka rũthingo-inĩ, o mũndũ agĩthĩi wĩra-inĩ wake.

¹⁶ Kuuma mũthenya ũcio nuthu ya andũ akwa nĩo maarutaga wĩra nayo nuthu ĩyo ĩngĩ yao makĩheo matimũ, na ngo, na mota, o na nguo cia kĩgera. Anene nao makĩrũgama thuutha wa andũ othe a Juda ¹⁷ arĩa maakaga rũthingo. Nao arĩa maakuuaga indo cia mwako maarutaga wĩra na guoko kũmwe, nakuo kũrĩa kũngĩ kũnyĩĩte kĩndũ kĩa mbaara, ¹⁸ nake mwaki o wothe aikaraga eyohete rũhiũ rwake rwa njora njohero o akĩrutaga wĩra. No mũhuhi wa karumbeta aanjikaraga hakuĩ.

¹⁹ Ningĩ ngĩira arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ atĩrĩ, "Wĩra nĩ mũingĩ mũno na ũgatambũrũka, na nĩtũraihanĩrĩrie mũno mũndũ na ũrĩa ũngĩ rũthingo-inĩ.

²⁰ Rĩrĩa rĩothe mũngĩguwa karumbeta kaahuhwo, mũũke harĩa tũrĩ. Ngai witũ nĩwe ũgũtũrũrĩra!"

²¹ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩthĩi na mbere na kũruta wĩra, nuthu ya andũ ĩnyĩĩte matimũ kuuma rũciĩnĩ nginya njata cioneke hwaĩ-inĩ. ²² Hĩndĩ o ĩyo ngĩira andũ atĩrĩ, "Reke o mũndũ na mũteithia wake maikarage Jerusalemu thĩnĩ ũtukũ, nĩgeetha

matūtungatagīre ta arangīri ūtukū, na mūthenya makaruta wīra.”²³ Nii mwene, kana ariū a baba, kana andū akwa, kana arangīri ariā maarī hamwe na nī gūtīrī warutaga ngu; o mūndū aakoragwo na indo ciake cia mbaara o na agīthiī gūtaha maaī.

5

Nehemia Gūteithia Athūni

¹ Na rīrī, andū amwe na atumia ao nīmatetire mūno nī ūndū wa ūriā maahinyīrīrio nī Ayahudi ariā angī ariū a ithe wao. ² Amwe moigaga atīrī, “Ithuī na aanake aītū na airītu aītū tūrī aingī. Na no nginya tūkorwo na irio, nīguo tūrīe tūtūre muoyo.”

³ Angī moigaga atīrī, “Tūneanaga ithaka ciitū na mīgūnda iitū ya mīthabibū, na mīcīi iitū itūrūgamīrīre nīguo tūheo irio hīndī ya ng’aragu.”

⁴ O na angī moigaga atīrī, “No nginya tūngīakombire mbeeca nīguo tūhote kūrīha igooti rīa mūthamaki rīa ithaka ciitū na mīgūnda ya mīthabibū. ⁵ O na gūtūika tūrī a mūthimo ūmwe na thakame ĩmwe na andū a būrūri witū, na o na gūtūika aanake aītū nī ega o ta ao-rī, ithuī tūtūikite no nginya tūneane aanake aītū na airītu aītū matūike ngombo. O na rīu airītu aītū amwe nī ngombo, no tūtīrī na ūhoti wa kūgīrīrīria ūndū ūcio tondū ithaka ciitū na mīgūnda iitū ya mīthabibū ĩrī moko-inī ma andū angī.”

⁶ Rīrīa ndaiguire mateta mao na thitango icio, nīndarakarire mūno. ⁷ Ngīcūūrania maūndū macio, na ngīrūithia andū ariā maarī igweta na anene, ngīmeera atīrī, “Nīmūreeta andū a būrūri wanyu uumithio wa mbeeca iria mūmakombithītie!” Nī ūndū ūcio ngītana mūcemanio mūnene wa kūmaciirithia, ⁸ ngiuga atīrī, “Tūgeretie o ūriā tūngīhota gūkūra Ayahudi ariū a ithe witū ariā mendeirio ndūrīrī. No inyuī nī kwendia mūrendia andū anyu nīguo tūcooke tūmagūre rīngī!” Andū acio magīkira ki tondū matingionire wa kuuga.

⁹ Ningī ngīthiī na mbere ngiuga atīrī, “Ūriā mūreka ti wega. Githi mūtiagiūrīrwo nī gūthiuga mwītīgīrīte Ngai witū nīgeetha tūtīkanyararwo nī ndūrīrī iria iri ūthū na ithuī? ¹⁰ Nii, na ariū a baba, na andū akwa, o na ithuī nītūrakombithia andū mbeeca na irio. No rekei gwītia kwa uumithio wa mbeeca iria mūkombaniire gūthire! ¹¹ Cookeriai andū ithaka ciao narua, na mīgūnda yao ya mīthabibū na ya mītamaiyū, na nyūmba ciao, o na uumithio ūcio mūmarīhagia wa gīcunji kia igana kia mbeeca, na ngano, na ndibeī ya mūhīhano, na kīa maguta.”

¹² Nao makiuga atīrī, “Nītūkūmacookeria. Na tūtīkūmetia kīndū kīngī. Tūgwīka o ta ūriā ūkuuga.”

Ningī ngītūmanīra athīnjīri-Ngai ngīra andū ariā maarī igweta na ariā anene mehīte atī nīmakahingia ūriā meranīre. ¹³ O na nī ngīribariba icūrī cia ngu yakwa ya igūrū, ngiuga atīrī, “O ta ūguo-rī, mūndū o wothē ūtakahingia kīrīkaniro gīkī, Ngai aromūrībariba kuuma nyūmba yake na kuuma kūrī indo ciake. Nī ūndū ūcio mūndū ta ūcio arorībaribwo, atīgwo atarī kīndū!”

Mūingī wothē ūkiuga, “Ameni,” na ūkīgooca Jehova. Nao andū othe magūka o ta ūriā meeraniire.

¹⁴ Ningī kuuma mwaka wa mīrongo ĩrī wa Mūthamaki Aritashashita, rīrīa ndathu-urirwo ndūike barūthi wao būrūri wa Juda, nginyagia mwaka wa mīrongo ĩtatū na ĩrī, mīaka ikūmi na ĩrī-rī, nī o na kana ariū a baba, tūtīarīre irio iria ciagayagīrwo barūthi. ¹⁵ No rīrī, abarūthi ariā maarī mbere yakwa nīmahatagīrīria andū mūno na makametia cekeri cia betha mīrongo ĩna,* hamwe na irio na ndibeī. Ateithīrīria ao nao no mahatagīrīria andū. No nī tondū wa gwītīgīra Ngai ndiekire ūguo. ¹⁶ Handū ha gwīka ūguo-rī, nī ndeheanire gwaka rūthingo rūrū. Andū akwa othe moonganīte hau nī ūndū wa wīra; na tūtīigana gūgūra ithaka.

¹⁷ Ningī-rī, Ayahudi igana rīa mīrongo ĩtano, o hamwe na anene maarīaga gwakwa, hamwe na ariā mookaga kuuma ndūrīrī-inī iria ciatūtīūrūrūkīrie. ¹⁸ O mūthenya indo iria cīahaaragīrio cia kūrīo ciarī ndegwa ĩmwe, na ng’ondū ithathatū noru, na ngūkū, na o mīthenya ikūmi yathira ndaarehagīrwo ndibeī nyingī mūno ya mīthemba yothe. O na kūrī ūguo-rī, ndietagia irio iria ciagayagīrwo barūthi, tondū maruta macio nīmaritūhīre andū.

¹⁹ Wee Ngai wakwa, ndirikana, ūnjīke wega nī ūndū wa maūndū marīa mothe njīkīire andū aya.

6

Gūthiī na Mbere Kūgīrio Gwaka Rūthingo

* 5:15 nī ta nuthu kilo

¹ Na rīrīa Sanibalati, na Tobia, na Geshemu ūrīa Mūarabu, na thū iria ingī ciitū maakinyīrwo nī ūhorō atī nīnjakīte rūthingo rīngī na hatiarī ithenya o na rīmwe rīatigarīte rūthingo-inī, o na gūtuīka nginyagia ihinda rīu ndiekīrīte mīrango ya ihingo, ² Sanibalati na Geshemu makīndūmīra ndūmīrīri īno: “Ūka, reke tūcemanie itūūra-inī rīmwe werū-inī wa Ono.”

No rīrī, maathugundaga kūnjīka ūūru; ³ nī ūndū ūcio ngīmatūmīra andū mama-cookerie atīrī: “Ndi na wīra wa bata ndīraruta, ndingīhota gūkūrūka njūke. Wīra ūngīkīrūgamio nīkī, atī nyambe njīkūrūke kūrī inyuī?” ⁴ Maandūmīre ndūmīrīri ta īyo maīta mana, na o hīndī ndaacookagia icookio rīu.

⁵ Ihinda rīa gatano Sanibalati akīndūmīra ndungata yake na ndūmīrīri o ro īyo, īkuuīte marūa mataarī matume, ⁶ marīa maandīkītwo ūū:

“Ūhorō nīwarītio ndūrīrī-inī, na Geshemu aroiga ūhorō ūcio nī wa ma, atī wee na Ayahudi nīmūrathugunda kūremera mūthamaki mūmūūkīrīre, na nī ūndū ūcio nīmūraaka rūthingo. Ningī kūringana na ūhorō ūcio nīūrenda gūtuīka mūthamaki wao ⁷ na atī nī ūthuurīte anabīi a kwanīrīra ūhorō ūgūkonīī kūu Jerusalemu makiugaga atīrī, ‘Juda kūrī na mūthamaki!’ Rīu-rī, ūhorō ūcio nīūgūkinyīra mūthamaki; nī ūndū ūcio ūka, twaranīrie.”

⁸ Na nī ngīkīmūcookeria atīrī: “Gūtīrī ūndū ta ūcio ūroiga ūrekīka; nī gwīthugundīra ūrethugundīra ūhorō ūcio meciiria-inī maku.”

⁹ Andū acio maageragia ūrīa wothe mangītūguoyohia, magīciiria atīrī, “Moko mao nīmekwaga hinya wa kūrūta wīra, nago wage kūrīka.”

No ngīhooya Ngai, ngīmīwīra atīrī, “Rīu īkīra moko makwa hinya.”

¹⁰ Mūthenya ūmwe nīndathiire mūciī gwa Shemaia mūrū wa Delaia, mūrū wa Mehetabeli, ūrīa wahingīrwo gwake mūciī. Akīnjīra atīrī, “Nītūcemanie nyūmba ya Ngai, hekarū thīnī, na tūhinge mīrango ya hekarū, tondū kūrī na andū maroka gūkūūraga, megūka gūkūūraga ūtukū.”

¹¹ No ngīmūūria atīrī, “Mūndū ta nī nīagīrīrwo nī kūrūa? Kana mūndū ta nī nīagīrīrwo kwīhitha thīnī wa hekarū* ahonokie muoyo wake? Nī ndīgūthīi!” ¹² Nīndamenyire atī ti Ngai wamūtūmīte, no aandathagīra ūūru tondū Tobia na Sanibalati nīmamūrīhīte eke ūguo. ¹³ Aarīhītwo nīguo atūme ndītīgīre nīgeetha ndeka ūguo njīhie, ngīe na rītwa rīūru nao mone njīra ya kūūmenithia.

¹⁴ Wee Ngai wakwa, ririkana Tobia na Sanibalati tondū wa ūrīa mekīte, na ūrīrikane Noadia mūnabīi mūndū-wa-nja, o na anabīi arīa angī makoretwo makīgeria kūnjīkīra guoya.

Kūrīka kwa Rūthingo

¹⁵ Nī ūndū ūcio, rūthingo rūu rwarīkire thuutha wa mīthenya mīrango ītano na rīrī, mūthenya wa mīrango rīrī na ītano, mweri-inī wa Eluli. ¹⁶ Rīrīa thū ciitū ciaiguire ūhorō ūcio, ndūrīrī ciothe iria ciatūthīūrūrūkīrie igītīgīra na ikīaga mwīhoko, nī ūndū nīmamenyire atī wīra ūcio warutīkire na ūndū wa ūteithio wa Ngai witū.

¹⁷ Ningī matukū-inī macio, andū arīa maarī igweta a Juda nīmatūmagīra Tobia marūa maingī, nao nīmanyiitaga macookio kuuma kūrī Tobia. ¹⁸ Nīgūkorwo andū aingī a Juda nīmehītīte gūkorwo mwena wake, tondū aarī mūthoni-we wa Shekania mūrū wa Ara, na mūrīū wake Jehohanani aahikīte mwarī wa Meshulamu mūrū wa Berekia. ¹⁹ Na ningī nīmaikaraga makīheaga ūhorō wa cīko ciake njega magacooka makamwīra ūrīa na nī njugīte. Nake Tobia akaandūmagīra marūa ma gūtūma ndītīgīre.

7

¹ Na rīrī, rūthingo rwarīka gwakwo rīngī, na nī ngīkorwo njīkīrīte mīrango ihingo-inī-rī, nīrīo arangīri a ihingo, na aini, na Alawīi maathuurirwo. ² Nīndatuire Hanani mūrū wa baba mūrūgāmīrīri wa Jerusalemu, marī na Hanania mūnene wa gūkarō kīgītīre kīa mūthamaki, tondū aarī mūndū mwīhokeku, na agetīgīra Ngai gūkīra andū arīa angī. ³ Ngīmeera atīrī, “Ihingo cia Jerusalemu itīkahingūragwo, o ngīnya rīrīa rīūa rīrīkoragwo rīarīte. Ningī o na rīrīa arangīri a ihingo marī wīra-inī, nīmaikarage mahingite mīrango īyo, na makamūkīra mīgūko. Ningī mūthuure aikari a Jerusalemu matūke arangīri, amwe marangagīre harīa matūrīrwo kūrangīra, na arīa angī marangagīre hakuhī na nyūmba ciao.”

* **6:11** Andū arīa mataarī athīnjīri-Ngai matietīkīrītio gūtoonya Handū-harīa-Hatheru-Mūno.

Andū arīa Maacookire kuuma Ithaamīrio

⁴ Na rīrī, itūūra rīa Jerusalemu rīarī inene mūno na rīkaarama, na andū arīa maatūūruga kuo maarī anini, na nyūmba itiakoretwo ciakītwo rīngī. ⁵ Nī undū ūcio Ngai wakwa akīnjīkīra wendo ngoro-inī yakwa wa gūcookanīrīria andū arīa maarī igweta, na anene, na andū arīa angī nīguo meyandīkithie kūrīngana na nyūmba ciao. Nīndonire ibuku rīa marītwa ma njiaro cia arīa maarī a mbere gūcooka. Ū ū nīguo ndonire rīandīkītwo:

⁶ Aya nōo andū a būrūrī arīa maacookire kuuma būrūrī ūrīa maatahūrwo, arīa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni aatahīte akamatwara Babuloni būrūrī wa ūkombo (nao magicooka Jerusalemu na Juda, o mūdū itūūra-inī rīake, ⁷ marehanite na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia, na Azaria, na Raamia, na Nahamani, na Moridekai, na Bilishani, na Misiperethu, na Bigivai, na Nehumu, na Baana):

Mūīgana wa andū a Isiraēli watarī ūū:

⁸ njiaro cia Paroshu ciarī 2,172

⁹ na cia Shafatia ciarī 372

¹⁰ na cia Ara ciarī 652

¹¹ na cia Pahathu-Moabi (iria cioimīte harī Jeshua na Joabu) ciarī 2,818

¹² na cia Elamu ciarī 1,254

¹³ na cia Zatu ciarī 845

¹⁴ na cia Zakai ciarī 760

¹⁵ na cia Binui ciarī 648

¹⁶ na cia Bebai ciarī 628

¹⁷ na cia Azigadi ciarī 2,322

¹⁸ na njiaro cia Adonikamu ciarī 667

¹⁹ na njiaro cia Bigivai ciarī 2,067

²⁰ na cia Adini ciarī 655

²¹ na cia Ateri (iria cioimīte harī Hezekia) ciarī 98

²² na cia Hashumu ciarī 328

²³ na cia Bezai ciarī 324

²⁴ na cia Harifu ciarī 112

²⁵ na cia Gibeoni ciarī 95.

²⁶ nao andū a Bethlehemu na Netofa maarī 188

²⁷ na andū a Anathothu maarī 128

²⁸ na andū a Bethi-Azimavethu maarī 42

²⁹ na andū a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarī 743

³⁰ na andū a Rama na Geba maarī 621

³¹ na andū a Mikimashi maarī 122

³² na andū a Betheli na Ai maarī 123

³³ na andū a Nebo īrīa īngī maarī 52

³⁴ na andū a Elamu īrīa īngī maarī 1,254

³⁵ na andū a Harimu maarī 320

³⁶ na andū a Jeriko maarī 345

³⁷ na andū a Lodi, na Hadīdi, na Ono maarī 721

³⁸ na andū a Senaa maarī 3,930.

³⁹ Nao athīnjīri-Ngai maarī:

njiaro cia Jedaia

(iria cioimīte harī nyūmba ya Jeshua) ciarī 973

⁴⁰ na cia Imeri ciarī 1,052

⁴¹ na cia Pashuri ciarī 1,247

⁴² na cia Harimu ciarī 1,017.

⁴³ Nao Alawii maarī:

a njiaro cia Jeshua (iria cioimīte harī Kadimieli, rūciaro-inī rwa Hodavia) ciarī 74.

⁴⁴ Nao aini maarī:

njiaro cia Asafu ciarĩ 148.

⁴⁵ Nao aikaria a ihingo maarĩ:

njiaro cia

Shalumu, na Ateri, na Talimoni, na Akubu, na Hatita, na Shobai ciarĩ 138.

⁴⁶ Nacio ndungata cia hekarũ ciarĩ:

njiaro cia

Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,

⁴⁷ na Keroso, na Sia, na Padoni,

⁴⁸ na Lebana, na Hagaba, na Shalimai,

⁴⁹ na Hanani, na Gideli, na Gaharu,

⁵⁰ na Reaia, na Rezini, na Nekoda,

⁵¹ na Gazamu, na Uza, na Pasea,

⁵² na Besai, na Meunimu, na Nefisimu,

⁵³ na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,

⁵⁴ na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,

⁵⁵ na Barikosi, na Sisera, na Tema,

⁵⁶ na Nezia, na Hatifa.

⁵⁷ Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni ciarĩ:

njiaro cia

Sotai, na Soferethu, na Perida,

⁵⁸ na Jaala, na Darikoni, na Gideli,

⁵⁹ na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Amoni.

⁶⁰ Ndungata cia hekarũ hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni maarĩ andũ 392.

⁶¹ Nao aya nõ maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matingionanirie atĩ nyũmba ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli:

⁶² njiaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda ciarĩ 642.

⁶³ Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

njiaro cia

Hobaia, na Hakozi, na Barizilai (mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ wa Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩtwa rĩu).

⁶⁴ Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba ciao, no matiigana kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩeherio thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, magĩtuuo ta andũ maarĩ na thaahu. ⁶⁵ Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe irio iria therie mũno, o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũratungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁶ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360, ⁶⁷ gũtatarĩtwo ndungata ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7, 337; ningĩ nĩ maarĩ na aini arũme na andũ-a-nja 245. ⁶⁸ Maarĩ na mbarathi 736, na nyũmbũ 245, ⁶⁹ na ngamĩra 435, na ndigiri 6,720.

⁷⁰ Atongoria amwe a nyũmba nĩmarutire indo ciao nĩ ũndũ wa wĩra ũcio. Barũthi wa kũu nĩaheanire durakima 1,000* cia thahabu, na mbakũri 50, na nguo cia athĩnjĩri-Ngai 530, nacio ikĩigwo kĩgĩĩna-inĩ. ⁷¹ Nao atongoria amwe a nyũmba nĩmaheanire indo nĩ ũndũ wa wĩra ũcio, durakima 20,000† cia thahabu, na ratiri 2,200‡ cia betha, nacio ikĩigwo kĩgĩĩna-inĩ. ⁷² Mũigana wa kĩrĩa kĩaheanirwo nĩ andũ arĩa angĩ warĩ durakima 20,000 § cia thahabu, na ratiri 2,000§§ cia betha, na nguo 67 cia athĩnjĩri-Ngai.

* 7:70 nĩ ta kilo inyanya na nuthu (8.5) † 7:71 nĩ ta kilo 170 ‡ 7:71 nĩ ta tani ĩmwe na robo (1:25) § 7:72 nĩ ta tani ĩmwe na gĩcunjĩ gĩa ikũmi (1:1)

⁷³ Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo, na aini na ndungata cia hekarũ, marĩ hamwe na andũ amwe ao, na andũ arĩa angĩ a Isiraeli magiaka na magitũura matũũra-inĩ mao.

8

Ezara Gũthoma Watho

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wagĩkinya-rĩ, andũ a Isiraeli magĩkorwo maatũũrite thĩnĩ wa matũũra mao. Nao andũ othe makĩũngana marĩ ta mũndũ ũmwe kĩa haaro-inĩ kĩa kiarĩ mbere ya Kihingo kĩa Maaĩ. Nao makũira Ezara ũria mwandiki-marũa arute Ibuku rĩria rĩa Watho wa Musa ũria Jehova aathĩte andũ a Isiraeli.

² Nĩ ũndũ ũcio, mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja, Ezara ũria mũthĩnjĩri-Ngai agĩtwara ibuku rĩu rĩa Watho mbere ya kũngano kũu kionganite kĩa arũme na andũ-a-nja, na arĩa angĩ othe mangiahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio. ³ Agĩthoma ibuku rĩu aanĩrĩre kuuma rũciinĩ nginya mĩraho, ang'etheire kĩa haaro kĩa kiarĩ mbere ya Kihingo kĩa Maaĩ, arĩ mbere ya arũme, na andũ-a-nja, na andũ arĩa angĩ mangiahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio. Nao andũ othe magĩtega matũ, magĩthikĩrĩa ciugo cia Ibuku rĩa Watho.

⁴ Ezara ũria mwandiki-marũa aarũgamite igũrũ rĩa gĩtara kĩa mbaũ kĩa gĩakĩtwo nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio kĩũmbe. Mwena wake wa ũrĩ haarũgamite Matithia, na Shema, na Anaia, na Uria, na Hilikia, na Maaseia, naguo mwena wa ũmũtho hakarũgama Pedai, na Mishaeli, na Malikija, na Hashumu, na Hashibadana, na Zekaria, na Meshulam.

⁵ Ezara akĩhingũra ibuku rĩu. Andũ othe nĩmamuonaga tondu aarũgamite handũ hatũũgĩru. Na rĩria aahingũrĩre ibuku, andũ othe makĩrũgama na igũrũ. ⁶ Ezara akĩgocca Jehova, Ngai ũria mũnene; nao andũ othe makĩoya moko mao na igũrũ makiuga atĩrĩ, "Ameni! Amenii!" Magĩcoca makĩnamĩrĩra, makĩhooya Jehova maturumĩthĩte mothũ mao thĩ.

⁷ Nao Alawii, na nĩo Jeshua, na Bani, na Sherebia, na Jamini, na Akubu, na Shabethai, na Hodia, na Maaseia, na Kelita, na Azaria, na Jozabadu, na Hanani, na Pelaia, makĩruta andũ ũhoru wa Watho, andũ acio marũgamite o hau. ⁸ Magĩthoma kuuma Ibuku rĩa Watho wa Ngai, magĩtaũraga na magĩtaaragĩria wega nĩgeetha andũ acio mataũkĩrwo wega nĩ ũhoru ũcio wathomagwo.

⁹ Nĩngĩ Nehemia ũria barũthi wa kũu na Ezara mũthĩnjĩri-Ngai na mwandiki-marũa hamwe na Alawii arĩa maarutaga andũ, makũira andũ acio othe atĩrĩ, "Mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ nĩmwamũrĩre Jehova Ngai wanyu. Mũtigaacacake kana mũrĩre." Nĩgũkorwo andũ acio othe nĩmarĩraga maigua ciugo cia Watho ũcio.

¹⁰ Nehemia akĩmeera atĩrĩ, "Thĩĩ mũgekenie na irio iria njega, na mũnyue indo irĩ mũrĩo, na indo icio imwe mũhe arĩa matarĩ na kĩndũ mathondekeirwo. Mũthenya wa ũmũthĩ nĩmwamũrĩre Mwathani witũ. Mũtikagĩe na kĩa, nĩgũkorwo gikeno kĩa Jehova nĩkĩo hinya wanyu."

¹¹ Alawii makĩhooreria andũ acio othe, makĩmeeraga atĩrĩ, "Hoorerai tondu ũyũ nĩ mũthenya mwamũre. Mũtikagĩe na kĩa."

¹² Nĩngĩ andũ othe magĩthĩ makarĩe na makanyue, na makaheane irio imwe, na magakũngũire makenete nĩ ũndũ nĩmataũkĩrwo nĩ ciugo iria maarutĩtwo.

¹³ Mũthenya wa keerĩ wa mweri, atongoria a nyũmba ciothe, marĩ hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, makĩũngana harĩ Ezara ũcio mwandiki-marũa nĩguo mathikĩrĩre ciugo cia Watho. ¹⁴ Nao magĩkora kwandĩkĩtwo watho-inĩ ũria Jehova aathanĩte na kanua ka Musa, atĩ andũ a Isiraeli maikarage thĩnĩ wa ithũnũ hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa mũgwanja, ¹⁵ na atĩ maanagĩrĩre na mahunjagie ũhoru ũyũ matũũra-inĩ mao o na kũu Jerusalemu makiugaga atĩrĩ: "Thĩĩ kũu bũrũri ũria ũrĩ irĩa mũrehe hongĩe cia mĩtamaiyũ wa mĩgũnda na ya gĩthaka, na cia mĩhandathi,* na cia mĩkĩndũ, o na cia mĩrĩ ya kĩruru cia gwaka ithũnũ," o ta ũria kwandĩkĩtwo.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩumagara, makĩrehe hongĩe, makĩakĩra ithũnũ igũrũ rĩa nyũmba ciao o na nja ciao, na nja cia nyũmba ya Ngai, na kĩa haaro-inĩ kĩa kiarĩ Kihingo-inĩ kĩa Maaĩ, na kĩa kiarĩ Kihingo-inĩ kĩa Efraimu. ¹⁷ Andũ arĩa othe maacokete kuuma kũria maatwarĩtwo maataho makĩakĩra ithũnũ, magĩkara thĩnĩ wacio. Kuuma matukũ ma Joshua mũrũ wa Nuni nginya mũthenya ũcio, andũ a Isiraeli matiakoretwo makũngũire gĩathĩ kũu ta ũguo. Nakĩo gikeno kĩa kiarĩ kinene mũno.

¹⁸ Mũthenya o mũthenya, kuuma mũthenya wa mbere nginya wa mũthia, Ezara nĩathomaga Ibuku rĩa Watho wa Ngai. Nao nĩmakũngũire gĩathĩ kũu mũthenya mũgwanja, na mũthenya wa kanana, kũringana na watho, gũkĩgĩa na kũngano.

* 8:15 Mĩhandathi yakĩraga irĩ tũhinga, na mahuti mayo nĩmanungaga wega.

9

Andū a Isiraeli Kuumbūra Mehia Mao

¹ Mweri-inĩ o ro ūcio, mūthenya wa mīrongo ĩĩrĩ na ĩna, andū a Isiraeli makĩũngana hamwe mehingĩte kũria irio na makehumba nguo cia makũnia, o na makeitĩrĩria tĩiri mĩtwe yao. ² Ariā maarĩ a rũciaro rwa andū a Isiraeli nimeyamũranĩtie na ageni othe. Makĩrũgama o andū handū hao, makiumbūra mehia mao na waganu wa maithe mao. ³ Makĩrũgama o ro hau maarĩ, magĩthoma lbuku rĩa Watho wa Jehova Ngai wao ihinda rĩa gĩcunjĩ gĩa kana kĩa mūthenya, na magĩtũmĩra gĩcunjĩ o kĩngĩ gĩa kana makiumbūra mehia na magĩthathaiyagia Jehova Ngai wao. ⁴ Na rĩrĩ, ngathĩ-inĩ nĩ haarũgamĩte Alawii, nĩo Jeshua, na Bani, na Kadimieli, na Shebania, na Buni, na Sherebia, na Bani, na Kenani, nao magakayagĩra Jehova Ngai wao na mĩgambo maanĩrĩire.

⁵ Nao Alawii nĩo Jeshua, na Kadimieli, na Bani, na Hashabineia, na Sherebia, na Hodia, na Shebania, na Pethahia, makiuga atĩrĩ, “Rũgamai mũgooce Jehova Ngai wanyu, ūcio ūtũũraga tene na tene.”

“Kũrathimwo nĩ rĩtwa rĩaku rĩrĩ riiri, nario rĩrotũũgĩrio gũkĩra ūgooci na irathimo ciothe. ⁶ Wee wiki nowe Jehova. Nĩwe wombire igũrũ, o igũrũ kũria kũraya mũno, na ūkũmba mbũtũ cia njata ciakuo, na thĩ na kĩria gĩothe kĩrĩ kuo, na maria na indo ciothe iria irĩ thĩinĩ wamo. Nĩwe ūheaga indo ciothe muoyo, nacio mbũtũ cia igũrũ nĩgũthathaiyagia.

⁷ “Wee nĩwe Jehova Ngai, ūrĩa wathuurire Aburamu ūkĩmũruta Uri-ya-Akalidei na ūkĩmũtua rĩtwa rĩngĩ Iburahĩmu. ⁸ Nĩwonire atĩ ngoro yake nĩyakwĩhokete, nawe ūkĩgĩa na kĩrĩkanĩro nake atĩ nũkahe njiaro ciake bũrũri wa Akaanani, na wa Ahiti, na wa Aamori, na wa Aperiži, na wa Ajebusi, na wa Agirigashi. Nĩhũngĩtie kũranĩro gĩaku nĩ tondũ ūrĩ mũthingu.

⁹ “Nĩwonire ūrĩa maithe maitũ ma tene maathũnĩkire marĩ bũrũri wa Misiri; ūkĩigua kĩrĩro kĩa marĩ hau Iria-inĩ Itune. ¹⁰ Ūkĩringa ciama na morirũ, na ūgĩũkĩrĩra Firaũni, na ane ake othe, na andũ a bũrũri wake othe, nĩgũkorwo nĩwamenyete ūrĩa andũ a Misiri metĩaga makĩmahinyĩrĩria. Nawe ūkĩgĩra igweta, rĩria rĩtũũraga nginya ūmũthĩ. ¹¹ Nĩwagayanirie Iria Itune mbere yao, nĩ ūndũ ūcio magĩtuĩkanĩria iria gatagati harĩa haatũkĩte thĩ nyũmũ, no arĩa maamaingathĩtĩte ūkĩmaikia kũu kũriku o ta ihiga rĩkĩtio maa-inĩ mariku mũno. ¹² Mũthenya wamatongoragia na gĩtugĩ gĩa itu, naguo ūtukũ ūkamatongoria na gĩtugĩ kĩa mwaki gĩa kũmamũrĩkĩra njĩra rĩa mekũgera.

¹³ “Nĩwaikũrũkire Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, ūkĩmaarĩria kuuma igũrũ. Nĩwamaheire mĩtabarĩre na mawatho ma kĩhooto na magĩrĩru, na kĩrĩra gĩaku gĩa kũrũmĩrĩrwo, o na maathani mega. ¹⁴ Nĩwamamenyithirie Thabatũ yaku theru na ūkĩmahe maathani, na kĩrĩra gĩaku gĩa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho kũgerera kanua ka Musa ndungata yaku. ¹⁵ Hindĩ ya ng'aragu nĩwamaheire irio kuuma igũrũ, na rĩrĩa maarĩ anyootu ūkĩmahe maaĩ kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga; wamaathire mathũ makegwatĩre bũrũri ūrĩa wehĩtĩte woete guoko na igũrũ atĩ nũkamahe.

¹⁶ “No rĩrĩ, maithe maitũ ma tene magĩtũria na makĩũmia ngoro ciao, makĩaga gwachĩkĩra maathani maku. ¹⁷ Makĩrega kũigua na makĩaga kũrĩrikana ciama iria waringĩte gatagati-inĩ kao. Nĩmoomirie ngingo, na tondũ wa ūremi wao magĩthuurĩra mĩtongoria nĩgeetha macooke ūkombo-inĩ wao. No rĩrĩ, we ūrĩ Ngai ūrekanagĩra mehia, na ūrĩ mĩtugi na mũigua tha, ndũhiuhaga kũrakara na ūyũrĩtwo nĩ wendo. Nĩ ūndũ ūcio ndwamatiganĩirie, ¹⁸ o na rĩria methondekeire mũhianano wa njaũ, makiuga atĩrĩ, ‘Īno nĩyo ngai wanyu rĩa yamũrutire bũrũri wa Misiri,’ kana o na rĩria meekire maũndũ mooru mũno ma gũkũruma.

¹⁹ “Tondũ wa tha ciaku nyingĩ, ndwamatiganĩirie kũu werũ-inĩ. Gĩtugĩ gĩa itu gĩtiagire kũmatongoria njĩra-inĩ yao mūthenya, kana gĩtugĩ kĩa mwaki gĩkĩaga kũmamũrĩkĩra ūtukũ njĩra rĩa mekũgerera. ²⁰ Wamaheire Roho waku mwega amarutage. Ndwagire kũmahe mana marie, kana ūkiaga kũmahe maaĩ maanyoota. ²¹ Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna nĩwamatũũrĩrie werũ-inĩ; matiagire kĩndũ o nakĩ, nĩngĩ nguo ciao itigana gũthira, kana magũrũ mao makiimba.

²² “Nĩwamaheire mothamaki na ndũrĩrĩ, ūkĩmagairĩ o nginya mĩhaka-inĩ ya kũraya. Magĩtaha bũrũri wa Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani. ²³ Waingĩhirie ariũ ao o ta njata cia matu-inĩ na ūkĩmakinyia bũrũri ūrĩa werĩte maithe mao matoonye makawĩgwatĩre ūtuĩke wao. ²⁴ Ariũ ao nĩmatoonyire, makĩgwatĩra bũrũri ūcio. Ūgĩtooria andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ūcio mbere yao; ūkĩneana andũ a Kaanani kũrĩ o, hamwe na athamaki ao

na andũ a bũrũri ũcio, ũkĩmaneana moko-inĩ mao meke nao o ũrĩa mangĩendire. ²⁵ Nĩmatunyaniire matũũra maarĩ mairigĩre na thingo cia hinya, na mĩgũnda mĩnoru, makĩigwatĩra nyũmba ciaiũrĩte indo njega cia mĩthemba yothe, na ithima iria cienjetwo, na mĩgũnda ya mĩthabibũ, na mĩgũnda ya mĩtamaiyũ, na mĩtĩ mĩingĩ mũno ya matunda. Makĩrĩa, nginya makĩhũũna na makĩagĩra mĩĩrĩ; magĩkenera wega waku mũingĩ.

²⁶ “No nĩmagĩre gwachĩka, magĩkũremera, na makĩhutatĩra watho waku. Nĩmooragire anabii aku arĩa maamataaraga nĩguo mamacookie kũrĩ we; magũka maũndũ mooru mũno ma gũkũruma. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ũkĩmaneana moko-inĩ ma thũ ciao, nacio ikĩmahinyĩrĩria. No rĩrĩa maahinyĩrĩrio, magĩgũkaĩra. ũkĩmaigua kuuma igũrũ, na tondũ wa tha ciaku nyingĩ ũkĩmahe andũ a kũmahonokia, nao makĩmateithũra kuuma moko-inĩ ma thũ ciao.

²⁸ “No maarĩkia kũgĩa na ũhurũko, magĩcookerera gwĩka maũndũ mooru maithe-inĩ maku. Hindĩ iyo ũkĩmatiganĩria moko-inĩ ma thũ ciao nĩgeetha imaathe. Na rĩria maagũkaĩire rĩngĩ, ũkĩmaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na tondũ wa tha ciaku nĩwamahonokagia kaingĩ.

²⁹ “Nĩwamataarire macookerere watho waku, no-o magĩtũia na makĩrega gwachĩkĩra maathani maku. Makĩĩhia nĩkũregana na mawatho maku marĩa mangĩtũũria mũndũ muoyo angĩmaathĩkĩra. Nĩ ũndũ wa kũng’athia, magĩkũhutatĩra, makĩũmia ngingo, na makĩrega gũkũigua. ³⁰ Nĩwamakĩrĩrĩrie mĩaka mũingĩ. Na ũndũ wa Roho waku, nĩwamakaanagia na tũnua twa anabii aku. No matiigana gũkũigua, na nĩ ũndũ ũcio ũkĩmaneana moko-inĩ ma ndũrĩrĩ iria maariganĩtie nacio. ³¹ No tondũ wa tha ciaku nyingĩ, ndwamaniinire kana ũkĩmatiganĩria, nĩgũkorwo ũrĩ Mũrungu mũtugi na mũigua tha.

³² “Na rĩu-rĩ, Wee Ngai witũ, Mũrungu mũnene ũrĩ hinya na wa gwĩtigĩrwo, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩaku kĩa wendo, ndũkareke moritũ maya moneke arĩ ũndũ mũnini maithe-inĩ maku, moritũ maya matũkorete, na magakora athamaki aitũ na atongoria aitũ, na magakora athĩnjĩri-Ngai na anabii aitũ, na magakora maithe maitũ na andũ aku othe, kuuma matukũ ma athamaki a Ashuri nginya ũmũthĩ. ³³ Maũndũ-inĩ macio mothe matũkorete, wee ũkoretwo ũrĩ na kĩhooto; wĩkĩte maũndũ na wĩhokeku, o rĩrĩa ithũ tũhĩtĩtie. ³⁴ Athamaki aitũ, na atongoria aitũ, na athĩnjĩri-Ngai aitũ na maithe maitũ, matiarũmĩrĩre watho waku; matiathikĩrĩrie maathani maku kana mataaro marĩa wamaheire. ³⁵ O na rĩrĩa maarĩ ũthamaki-inĩ wao, magĩkenagĩra wega waku mũnene bũrũri-inĩ ũcio mwarĩ na mũnoru ũrĩa wamaheete, matiagũtungatĩire kana magĩtigana na njĩra ciao cia waganu.

³⁶ “No rĩrĩ, ũmũthĩ ũyũ tũrĩ ngombo, ngombo bũrũri-inĩ ũrĩa waheire maithe maitũ ma tene nĩguo marĩage matunda maguo na indo iria ingĩ njega ikũraga kuo. ³⁷ Tondũ wa mehia maitũ, magetha maguo maingĩ mathiiga kũrĩ athamaki arĩa ũigĩte igũrũ riitũ. Maathaga mĩĩrĩ iitũ na ng’ombe ciitũ o ũrĩa mekwenda. Tũrĩ ahinyĩrĩrie mũno.

Kĩrĩko kĩa Andũ

³⁸ “Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩtũgũthondeka kĩrĩko gĩa gũtũũra na twandĩkanĩre, nao atongoria aitũ, na Alawii aitũ na athĩnjĩri-Ngai aitũ makĩhũũre mũhũũri.”

10

¹ Arĩa meekĩrĩre kĩrĩkanĩro kũu mũhũũri maarĩ:

Nehemia ũrĩa warĩ barũthi wa kũu, mũrũ wa Hakalia,

na Zedekia, ² na Seraia, na Azaria, na Jeremia,

³ na Pashuru, na Amaria, na Malikija,

⁴ na Hatushu, na Shebania, na Maluku,

⁵ na Harimu, na Meremothu, na Obadia,

⁶ na Danieli, na Ginethoni, na Baruku,

⁷ na Meshulamu, na Abija, na Mijamini,

⁸ na Maazia, na Biligai, na Shemaia.

Acio nĩo maarĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁹ Nao Alawii maarĩ:

Jeshua mũrũ wa Azania,

na Binui wa ariũ a Henadadi, na Kadimieli,

¹⁰ nao athiritũ ao maarĩ:

Shebania, na Hodia, na Kelita, na Pelaia, na Hanani,

¹¹ na Mika, na Rehobu, na Hashabia,

¹² na Zakuri, na Sherebia, na Shebania,

¹³ na Hodia, na Bani, na Beninu.

¹⁴ Nao atongoria a andũ maarĩ:

Paroshu, na Pahathu-Moabi, na Elamu, na Zatu, na Bani,

¹⁵ na Buni, na Azigadi, na Bebai,

¹⁶ na Adonija, na Bigivai, na Adini,

¹⁷ na Ateri, na Hezekia, na Azuri,

¹⁸ na Hodia, na Hashumu, na Bezai,

¹⁹ na Harifu, na Anathothu, na Nebai,

²⁰ na Magpiashu, na Meshulamu, na Heziri,

²¹ na Meshezabeli, na Zadoku, na Jadaa,

²² na Pelatia, na Hanani, na Anaia,

²³ na Hoshea, na Hanania, na Hashubu,

²⁴ na Haloheshu, na Piliha, na Shobeku,

²⁵ na Rehumu, na Hashabina, na Maaseia,

²⁶ na Ahia, na Hanani, na Anani,

²⁷ na Maluku, na Harimu, na Baana.

²⁸ “Andũ arĩa angĩ, nĩ athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo, na aini, o na ndungata cia hekarũ na arĩa othe meyamũranĩtie na andũ arĩa maariganĩtie nao nĩguo maathĩkĩre Watho wa Ngai, marĩ hamwe na atumia ao, na aanake, na airĩtu ao othe arĩa mangĩhota gũtaũkĩrwo nĩ maũndũ, ²⁹ andũ aya othe maanyiitana na ariũ a ithe wao arĩa marĩ igweta, na meeohe na kĩrumi na mwĩhĩtwa atĩ nĩmarĩrũmagĩrĩra Watho wa Ngai ũrĩa waheirwo Musa ndungata ya Ngai, na mamenyagĩrĩre gwathĩkĩra maathani mothe, na mawatho, na kĩrĩra gĩa kũrũmĩrĩrwo kĩa Jehova Mwathani witũ.

³⁰ “Tweranĩra atĩ tũtikaheana airĩtu aitũ mahikio nĩ andũ arĩa matũrigiicĩirie o na kana aanake aitũ mahikie airĩtu ao.

³¹ “Rĩrĩa andũ a mabũrũri marĩa tũriganĩtie marĩrehaga indo na ngano ya kwendia mũthenya wa Thabatũ, tũtikamagũrĩra mũthenya ũcio wa Thabatũ o na kana mũthenya ũngĩ o wothe mwamũre. O mwaka wa mũgwanja wakinya tũtirĩrĩmaga mĩgũnda iitũ, na nĩtũrĩrekanagĩra mathiirĩ mothe.

³² “Nĩtuoya mũrigo wa kũhingia mawatho ma kũheanaga gĩcunjĩ gĩa gatatu gĩa cekerĩ* o mwaka nĩ ũndũ wa wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ: ³³ nĩ ũndũ wa mĩgate irĩa ĩgagwo metha-inĩ; nĩ ũndũ wa mahinda ma maruta ma mũtu na ma njino; na nĩ ũndũ wa maruta marĩa marutagwo mũthenya wa Thabatũ, na wa ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, na wa ciathĩ iria ciathanĩtwo; nĩ ũndũ wa maruta marĩa maamũre; nĩ ũndũ wa maruta ma kũhoroheria mehia ma Isiraeli; o na nĩ ũndũ wa mawĩra mothe ma nyũmba ya Ngai witũ.

³⁴ “Ithũ athĩnjĩri-Ngai, na Alawii o na andũ aya angĩ nĩtũcuukĩte mĩtĩ tũgatuanĩra rĩrĩa o nyũmba iitũ irĩrehaga ngũ nyũmba-inĩ ya Ngai witũ, cia gũikaragia mwaki wakanĩte kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai witũ mahinda marĩa matuanĩrwo o mwaka, o ta ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ.

³⁵ “O na nĩtuoya mũrigo wa kũrehaga maciaro ma mbere ma mĩgũnda iitũ na ma mũtĩ o wothe wa matunda nyũmba-inĩ ya Jehova o mwaka.

³⁶ “O ta ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ, nĩtũrĩrehaga marigithathi maitũ ma aanake, na ma ng’ombe, na ma ndũuru cia ng’ombe na cia mbũri ciitũ gũkũ nyũmba-inĩ ya Ngai witũ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga kuo.

³⁷ “O na nĩngĩ nĩtũrĩrehaga thĩni wa makũmbi ma nyũmba ya Ngai, tũnengere athĩnjĩri-Ngai mũtu wa mbere, na magongona maitũ ma ngano ma mbere, na maruta ma matunda ma mĩtĩ iitũ yothe ma mbere, na ma ndĩbei iitũ ya mũhihano o na ma maguta. O na nĩtũrĩrehaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro ma mĩgũnda iitũ, tũkanengera Alawii, nĩgũkorwo nĩ Alawii maamũkagĩra icunjĩ cia ikũmi kuuma matũura mothe kũrĩa tũrutaga wĩra. ³⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai wa rũciarwo rwa Harũni nĩarĩkoragwo ho Alawii makĩamũkĩra gĩcunjĩ kũ gĩa ikũmi, nao Alawii

* 10:32 nĩ ta giramu 4

nīmarīrehaga gīcunjī gīa ikūmi kīa indo ciothe makūmbī-inī ma kīgīna kīa nyūmba ya Ngai witū.[†] ³⁹ Andū a Isiraeli, hamwe na Alawii, nīmarīrehaga maruta mao ma ngano, na ndibei ya mūhiano, na maguta thīinī wa makūmbī marīa indo cia handū-harīa-haamūre ciigagwo, na kūrīa athīnjīri-Ngai, arīa maratungata, na aikaria a ihingo, na aini maikaraga.

“Tūtīrīrekagīrīria nyūmba ya Ngai witū.”

11

Atūūri Eerū a Jerusalemu

¹ Na rīrī, atongoria a andū magītūūra Jerusalemu, nao andū acio angī magīcuuka mītī nīguo mathuure mūdū ūmwe harī o andū ikūmi atuīke wa gūtūūra Jerusalemu, itūūra rīrīa itheru, nao acio angī kenda megūtigara mathīi magatūūre matūūra-inī mao.

² Andū nīmagathīrīrie andū arīa othe meerutūire gūtūūra Jerusalemu na kwīyendera.

³ Aya nīo atongoria a būrūri arīa maatūūrire Jerusalemu (na rīrī, andū amwe a Isiraeli, na athīnjīri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarū, na njiaro cia ndungata cia Solomoni maatūūraga matūūra-inī ma Juda, o mūdū gīthaka-inī gīake thīinī wa matūūra mao. ⁴ O na andū angī kuuma Juda na Benjamini nīmatūūraga Jerusalemu):

Kuuma njiaro-inī cia Juda maarī:

Athaia mūrū wa Uzia, mūrū wa Zekaria, mūrū wa Amaria, mūrū wa Shefatia, mūrū wa Mahalaleli, wa rūciaro rwa Perezū; ⁵ na Maaseia mūrū wa Baruku, mūrū wa Koli-Hoze, mūrū wa Hazaia, mūrū wa Adaia, mūrū wa Joaribu, mūrū wa Zekaria, wa rūciaro rwa Mūshiloni. ⁶ Njiaro cia Perezū iria ciatūūraga Jerusalemu, arīa maarī andū njamba, mūigana wao warī andū 468.

⁷ Kuuma njiaro-inī cia Benjamini maarī:

Salu mūrū wa Meshulamu, mūrū wa Joedi, mūrū wa Pedaia, mūrū wa Kolaia, mūrū wa Maaseia, mūrū wa Ithieli, mūrū wa Jeshai, ⁸ na arūmīrīri ake, Gabai na Salai, othe maarī andū 928. ⁹ Joeli mūrū wa Zikiri nīwe warī mūrūgamīrīri wao ūrīa mūnene, naake Juda mūrū wa Hasenua nīwe warūgamīrīrie Gicigo gīa Keerī kīa itūūra rīrīa inene.

¹⁰ Nao athīnjīri-Ngai maarī:

Jedaia; mūrū wa Joaribu; Jakini; ¹¹ Sheraia mūrū wa Hilikia, mūrū wa Meshulamu, mūrū wa Zadoku, mūrū wa Meraiothu, mūrū wa Ahitubu, mūrūri wa maūdū ma nyūmba ya Ngai, ¹² hamwe na athiritū ao arīa maarutaga wīra wa hekarū, maarī andū 822; Adaia mūrū wa Jerohamu, mūrū wa Pelalia, mūrū wa Amuzi, mūrū wa Zekaria, mūrū wa Pashuru, mūrū wa Malikija, ¹³ hamwe na andū a thiritū yake arīa maarī atongoria a nyūmba ciao, maarī andū 242; Amashusai mūrū wa Azareli, mūrū wa Ahazai, mūrū wa Meshilemothu, mūrū wa Imeri, ¹⁴ na andū a thiritū yake arīa maarī njamba, maarī andū 128. Mūtongoria wao mūnene aarī Zabidieli mūrū wa Hagedolimu.

¹⁵ Na kuuma kūrī Alawii maarī:

Shemaia mūrū wa Hashubu, mūrū wa Azirikamu, mūrū wa Hashabia, mūrū wa Buni; ¹⁶ Shabethai na Jozabadu, arīa maarī atongoria eerī a Alawii, na nīo maaroraga wīra wa nja wa nyūmba ya Ngai; ¹⁷ Matania mūrū wa Mika, mūrū wa Zabedi, mūrū wa Asafu, ūrīa watongoragia mahooya ma gūcookeria Ngai ngaatho; Bakabukia ūrīa warī wa keerī harī athiritū ake: na Abada mūrū wa Shamua, mūrū wa Galali, mūrū wa Jeduthuni. ¹⁸ Alawii arīa maarī thīinī wa Itūūra rīu itheru maarī andū 284.

¹⁹ Aikaria a ihingo maarī:

Akubu, na Talimoni, na andū a thiritū yao, arīa maarangagīra ihingo, maarī andū 172.

[†] **10:38** Nī kwarī na tūnyūmba hekarū-inī kūrīa indo iria theru ciaigagwo.

²⁰ Andū a Isiraēli acio angī, hamwe na athīnjīri-Ngai na Alawii, maarī matūūra-inī mothe ma Juda, o mūdū gīhaka-inī kīa maithe mao.

²¹ Ndungata cia hekarū ciatūūraga kīrīma-inī kīa Ofeli, marūgamīrīrwo nī Ziha na Gishipa.

²² Mūtongoria mūnene wa Alawii kūu Jerusalemu aarī Uzi mūrū wa Bani, mūrū wa Hashabia, mūrū wa Matania, mūrū wa Mika. Uzi aarī ūmwe wa rūciaro rwa Asafu, arīa maarī aini arīa maarūgamīrīre wīra wa nyūmba ya Ngai. ²³ Aini maarī watho-inī wa mūthamaki, ūrīa wamatuagīra wīra wao wa o mūthenya.

²⁴ Pethahia mūrū wa Meshezabeli, wa rūciaro rwa Zera mūrū wa Juda, aarī mūramati wa mūthamaki maūdū-inī mothe makonainie na andū.

²⁵ Ha ūhoro wa tūtūūra na mīgūnda yatuo-rī, andū amwe a Juda maatūūraga Kiriathu-Ariba na matūūra marīo marīa marīrigiicīrie, na Diboni na matūūra marīo, na Jakabizeeli na tūtūūra twarīo, ²⁶ na kūu Jeshua, na Molada, na Bethi-Peleti, ²⁷ na Hazari-Shuali, na Biri-Shiba na matūūra marīo; ²⁸ na Zikilagi, na Mekona na matūūra marīo, ²⁹ na Eni-Rimoni, na Zora, na Jaramuthu, ³⁰ na Zanoa, na Adulamu na tūtūūra twarīo, na Lakishi na mīgūnda ya rīo, na Azeka na matūūra marīo. Nī ūndū ūcio maatūūraga kuuma Birishiba o nginya Kīanda kīa Hinomu.

³¹ Njīaro cia Benjamini kuuma Geba ciatūūraga Mikimashi, na Aija, na Betheli na matūūra marīo, ³² na kūu Anathothu, na Nobu na Anania, ³³ na Hazoru, na Rama na Gitaimu, ³⁴ na Hadidi, na Zeboimu na Nebalati, ³⁵ na Lodi na Ono, na Kīanda-inī kīa Aturi.

³⁶ Amwe a ikundi cia Alawii a Juda maatūūrire Benjamini.

12

Athīnjīri-Ngai na Alawii

¹ Aya nīo athīnjīri-Ngai na Alawii arīa maacookire hamwe na Zerubabeli mūrū wa Shealitieli, na Jeshua:

Seraia, na Jeremia, na Ezara,*

² na Amaria, na Maluku, na Hatushu,

³ na Shekania, na Rehumu, na Meremothu,

⁴ na Ido, na Ginethoni, na Abija,

⁵ na Mijamini, na Maadia, na Biliga,

⁶ na Shemaia, na Joiaribu, na Jedaia,

⁷ na Salu, na Amoku, na Hilikia, na Jedaia.

Acio nīo maarī atongoria a athīnjīri-Ngai na athiritū ao, matukū-inī macio ma Jeshua.

⁸ Nao Alawii maarī Jeshua, na Binui, na Kadimieli, na Sherebia, na Juda, o na Matania, ūrīa, marī hamwe na athiritū ake, nīwe warūgamīrīre arīa maainaga nyīmbo cia gūcookia ngaatho. ⁹ Bakabukia na Uni, athiritū ao, maarūgamaga mang'ethanīre nao magitungata.

¹⁰ Jeshua nīwe warī ithe wa Joiakimu, nake Joiakimu aarī ithe wa Eliashibu, nake Eliashibu aarī ithe wa Joiada, ¹¹ nake Joiada aarī ithe wa Jonathani, nake Jonathani aarī ithe wa Jadua.

¹² Matukū-inī ma Joiakimu, aya nīo maarī atongoria a nyūmba cia athīnjīri-Ngai:

ya Seraia, aarī Meraia;

ya Jeremia, aarī Hanania;

¹³ ya Ezara, aarī Meshulamu;

ya Amaria, aarī Jehohanani;

¹⁴ ya Maluki, aarī Jonathani;

ya Shebania, aarī Jusufu;

¹⁵ ya Harimu, aarī Adina;

ya Meraiothu, aarī Helikai;

¹⁶ ya Ido, aarī Zekaria;

ya Ginethoni, aarī Meshulamu;

¹⁷ ya Abija, aarī Zikiri;

ya Miniamini na Moadia, aarī Pilitai;

¹⁸ ya Biliga, aarī Shamua;

ya Shemaia, aarī Jehonathani;

¹⁹ ya Joiaribu, aarī Matenai;

ya Jedaia, aarī Uzi;

* **12:1** Ezara ūyū tiwe Ezara ūrīa mūthīnjīri-Ngai.

²⁰ ya Salai, aarī Kalai;
ya Amoku, aarī Eberi;

²¹ ya Hilikia, aarī Hashabia;
na ya Jedaia, aarī Nethaneli.

²² Nao atongoria a nyumba cia Alawii matukū-ini ma Eliashibu, na Joiada, na Johanani, na Jada, o undū ūmwe na atongoria a athinjiri-Ngai, nīmandikirwo marūtwa mao hīndi ya wathani wa Dario ūria Mūperisia. ²³ Atongoria a nyumba cia njiaro cia Lawi nginya hīndi ya Johanani mūrū wa Eliashibu o nao nīmandikītwo ibuku-ini rīa matukū macio. ²⁴ Nao atongoria a Alawii maarī Hashabia, na Sherebia, na Jeshua mūrū wa Kadimieli, na athiritū ao, arīa maarūgamaga mamang'etheire makīina nyimbo cia kūgooca na cia gūcookia ngaatho, gikundi kīmwe gīkaamūkagīria kīria kīngī, kūringana na ūria gwathanītwo nī Daudi mūdū wa Ngai.

²⁵ Matania, na Bakabukia, na Obadia, na Meshulamu, na Talimoni, na Akubu maarī aikaria a ihingo arīa maarangagīra makūmbī marīa maarī ihingo-ini. ²⁶ Maatungataga hīndi ya Joiakimu mūrū wa Jeshua, mūrū wa Jozadaku, na hīndi ya Nehemia ūria warī barūthi, na hīndi ya Ezara ūria warī mūthīnjiri-Ngai na mwandiki-marūa.

Kwamūrwo kwa Rūthingo rwa Jerusalemu

²⁷ Hīndi ya kwamūrwo kwa rūthingo rwa Jerusalemu, Alawii nīmacaririo kuuma kūria guothe maarī nīguo moke Jerusalemu makūngūire kwamūrwo kūu marī na gīkeno, na makīinaga nyimbo cia gūcookia ngaatho, makīinaga na thaani iria ihūirithanagio, na inanda cia kīnūbi, na cia mūgeeto. ²⁸ Aini o nao nīmacookanīrīrio hamwe kuuma ng'ongo iria ciathiūrūrūkīrie Jerusalemu, magīcookanīrīrio kuuma tūtūra-ini twa Anetofathi, ²⁹ na kuuma Bethi-Giligali, na kuuma mwena wa Geba na Azimavethu, nīgukorwo aini nīmeyakiire matūra gūthiūrūrūkīria Jerusalemu. ³⁰ Nao athinjiri-Ngai na Alawii marīkia gwitheria, magītheria andū, na ihingo, o na rūthingo.

³¹ Atongoria a Juda nīndameerire mahaice rūthingo-igūrū. Nīngī ngīhe ikundi igīrī nene cia aini wīra wa gūcookia ngaatho. Gikundi kīmwe gīgīthī mwena wa ūrio kīrī rūthingo-igūrū, kīerekeire Kīhingo gīa Kīara-ini. ³² Hoshaiia hamwe na nuthu ya atongoria a Juda makīmarūmīrīra, ³³ hamwe na Azaria, na Ezara, na Meshulamu, ³⁴ na Juda, na Benjamini, na Shemaia, na Jeremia, ³⁵ o undū ūmwe na athīnjiri-Ngai amwe me na tūrumbeta, o na Zekaria mūrū wa Jonathani, mūrū wa Shemaia, mūrū wa Matania, mūrū wa Mikaia, mūrū wa Zakuri, mūrū wa Asafu, ³⁶ na athiritū ake, nīo Shemaia, na Azareli, na Milalai, na Gilalai, na Maai, na Nethaneli, na Juda, na Hanani, marī na indo cia kūina nacio o ta ūria gwathanītwo nī Daudi, mūdū wa Ngai. Ezara ūria mwandiki-marūa nīwe wamatongoretie. ³⁷ Na rīrī, kuuma Kīhingo gīa Gīthima maathīre marūngīrīrie, makīhaica rūthingo igūrū na ngathī cia Itūra rīa Daudi, makīhītūkīra igūrū rīa nyumba ya Daudi, o nginya Kīhingo kīa Maai mwena wa irathīro.

³⁸ Gikundi gīa keerī kīa aini gīgīthī kīerekeire mwena wa ūmotho. Na nī ngīmarūmīrīra kūu rūthingo igūrū hamwe na nuthu ya andū, tūkīhītūkīra Mūthiringo wa Mariiko ma Mwaki o nginya Rūthingo-ini Rwarī, ³⁹ igūrū rīa Kīhingo kīa Efraimu, na Kīhingo kīa Jeshana, na Kīhingo gīa Thamaki, na Mūthiringo wa Hananeli, na Mūthiringo wa Igana, nginya Kīhingo-ini kīa Ng'ondū. Makīrūgama Kīhingo-ini kīa Mūrangīri.

⁴⁰ Ikundi icio cierī cia aini cia gūcookia ngaatho igīkara handū ha cio thīnī wa nyumba ya Ngai, o na nī ngīka o ūguo, hamwe na nuthu ya anene, ⁴¹ o undū ūmwe na athīnjiri-Ngai, nīo Eliakimu, na Maaseia, na Miniamini, na Mikaia, na Elioenai, na Zekaria, na Hanania marī na tūrumbeta twao, ⁴² o hamwe na Maaseia, na Shemaia, na Eleazaru, na Uzi, na Jehohanani, na Malikija, na Elamu, na Zeri. Nao aini maatongoragio nī Jezerahia. ⁴³ Na mūthenya ūcio nīmarutire magongona manene, makīrūhagia tondū Ngai nīamaheete gīkeno kīnene. O nao andū-a-nja na ciana magīkena. Mbugīrīrio ya gīkeno kūu Jerusalemu nīyauigūkaga kūdū kūraya.

⁴⁴ Mahinda-ini macio nī gwathuuirwo andū marūgamīrīre makūmbī ma indo iria ciarutagwo, na maciaro ma mbere, na gīcunjī gīa ikūmi. Kuuma mīgūnda-ini īria yathiūrūrūkīrie matūra magīrīrwo kurehe makūmbī-ini icunjī iria ciatūtwo nī watho irī cia athīnjiri-Ngai na Alawii, tondū andū a Juda nīmakenagīra athīnjiri-Ngai na Alawii arīa maatungataga. ⁴⁵ Nīmarutaga wīra wa gūtungatīra Ngai wao, na wīra wa gwitheria, o ta ūria aini na aikaria a ihingo meekaga, kūringana na ūria gwathanītwo nī Daudi na mūrū Solomoni. ⁴⁶ Nīgūkorwo tene mūno, matukū-ini ma Daudi na ma Asafu, nī kwarī na atongoria a aini na a nyimbo cia kūgooca na gūcookeria Ngai ngaatho. ⁴⁷ Nī undū ūcio matukū-ini ma Zerubabeli na ma Nehemia, andū a Isiraeli othe nīmarutaga

icunjĩ cia o mũthenya nĩ ùndũ wa aini na aikaria a ihingo. Ningĩ nĩmamũraga icunjĩ nĩ ùndũ wa Alawii arĩa angĩ, nao Alawii makaamũra icunjĩ nĩ ùndũ wa njiaro cia Harũni.

13

Magarũrĩa ma Mũthia ma Nehemia

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ùcio, Ibuku rĩa Musa rĩgĩthomwo na mũgambo mũnene andũ makĩiguagĩra, rĩgĩthomwo handũ haandĩkĩtwo atĩ gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi ũgetĩkĩrio akorwo kũngano-inĩ kĩa andũ a Ngai, ² tondũ matiigana kũhe andũ a Isiraeli irio na maaĩ; no-o nĩ kũrĩha maarĩhire Balamu amarume. (No rĩrĩ, Ngai witũ akĩgarũra kĩrumi gĩgĩtuĩka kĩrathimo.) ³ Rĩrĩa andũ maaiguire watho ùcio, makĩeheria andũ othe arĩa maarĩ ageni kuuma Isiraeli.

⁴ Mbere iyo, Eliashibu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoretwo atuĩtwo mũrũgamĩrĩri wa makũmbĩ na nyũmba ya Ngai witũ. Aarĩ wa thiritũ ya hakuĩ na Tobia, ⁵ na nĩamũhete nyũmba nene aikarage rĩra mbere iyo yaigagwo mĩhothi ya ngano, na ũbumba, na indo cia hekarũ, o na mĩhothi ya gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhihano na maguta marĩa maaheagwo Alawii, na aini na aikaria a ihingo, o na mĩhothi rĩa yarutagĩrwo athĩnjĩri-Ngai.

⁶ No rĩrĩa maũndũ maya mothe maathiiaga na mbere, nĩ ndiarĩ kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo mwaka-inĩ ùcio wa mĩrongo itatũ na iĩrĩ wa ũthamaki wa Aritashashita, mũthamaki wa Babuloni,* nĩndacookete kũrĩ mũthamaki. Matukũ manini maathira nĩndamũhooire rũtha, ⁷ ngĩcooka Jerusalemu. Ndacooka Jerusalemu nĩguo ndaa-menyire ũuru ũrĩa Eliashibu eekĩte nĩ ùndũ wa kũhe Tobia kanyũmba nja ya nyũmba ya Ngai. ⁸ Nĩndarakaririo nĩ ũhoru ùcio mũno na ngĩkia indo ciothe cia Tobia nja. ⁹ Ngĩcooka ngĩruta watho kũgĩe igongona rĩa gũtheria nyũmba iyo, na ngĩcooka indo ciothe cia nyũmba ya Ngai kuo, hamwe na maruta ma ngano na ũbumba.

¹⁰ Ningĩ nĩndamenyire atĩ Alawii matiaheagwo gĩcunjĩ kĩa kĩerĩtwo maaheagwo, na Alawii othe hamwe na aini arĩa maatungataga nĩmatiganĩrie ũtungata, magacooka mĩgũnda-inĩ yao. ¹¹ Nĩ ùndũ ùcio ngĩrũthia anene acio, ngĩmooria atĩrĩ: “Nyũmba ya Ngai itiganĩrio nĩkĩ?” Ningĩ ngĩmeeta othe hamwe, ngĩmacooka o mũndũ wira-inĩ wake.

¹² Andũ othe a Juda nĩmarehire gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhihano, o na maguta makũmbĩ-inĩ. ¹³ Na nĩ ngĩtua Shelemia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Zadoku ũrĩa mwandĩki-marũa, marĩ na Mulawii wetagwo Pedaia, arũgamĩrĩri a makũmbĩ, na ngĩtua Hanani mũrũ wa Zakuri mũrũ wa Matania mũnini wao, tondũ andũ aya nĩmoonagwo marĩ ehokeku. Nĩmatuirwo a kũgayagĩra ariũ a ithe wao indo.

¹⁴ Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ùndũ wa maũndũ maya, na ndũgatharie wĩra na ũtungata ũrĩa ndungatĩte nyũmba-inĩ ya Ngai wakwa ndĩ mwĩhokeku.

¹⁵ Matukũ-inĩ macio nĩndeyoneire andũ a Juda makĩhiha ndibei mũthenya wa Thabatũ na makĩrehe ngano, na magĩkuuithia ndigiri ngano hamwe na ndibei, na thabibũ, na ngũyũ, na mũthemba yothe ya mĩrigo. Indo icio ciothe maarehaga Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ. Nĩ ùndũ ùcio ngĩmakaania kwendia irio mũthenya ùcio wa Thabatũ. ¹⁶ Andũ a Turo arĩa maatũruga Jerusalemu nĩmarehaga thamaki na indo cia mũthemba yothe, na magaciendagĩria andũ a Juda mũthenya wa Thabatũ kũu Jerusalemu. ¹⁷ Ngĩrũthia andũ arĩa maarĩ igweta a Juda, ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ùndũ ũrĩkũ ũyũ mũreka wa waganu wa gũthaahia mũthenya wa Thabatũ?” ¹⁸ Maithe manyu ma tene-rĩ, gĩthĩ ti maũndũ ta maya meekire, nake Ngai witũ agĩtũrehere mathĩina maya mothe matũkorete na magakora itũũra rĩrĩ inene? No rĩu inyuũ mũrarehera Isiraeli mang'ũrĩ maingĩ makĩria na ùndũ wa gũthaahia Thabatũ.”

¹⁹ Na rĩrĩ, hwaĩ-inĩ kwambĩrĩria kũgĩa nduma ihingo-inĩ cia Jerusalemu Thabatũ itanakinya-rĩ, ngĩathana mĩrango ya Jerusalemu ihingo na ndĩkahingũrwo nginya Thabatũ ithire. Ngũga andũ amwe akwa ihingo-inĩ marangĩre, nĩgeetha gũtikagie mũrigo ũngĩtoonyio thĩnĩ mũthenya wa Thabatũ. ²⁰ Rĩmwe kana meerĩ, onjorithia na endia a indo cia mũthemba yothe maraarire nja ya Jerusalemu. ²¹ No ngĩmakaania ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũĩ gĩgũtũma mũraare rũthingo-inĩ? Mũngũka ũguo rĩngĩ nĩndĩmũnyĩitithia.” Kuuma hĩndĩ iyo matiacookire gũũka mũthenya wa Thabatũ. ²² Ningĩ ngĩatha Alawii meetherie macooke mathĩĩ makarangĩre ihingo nĩgeetha maige mũthenya wa Thabatũ ũrĩ mũtheru.

* 13:6 Thuutha wa kũhooa na kwĩgwaĩra Babuloni, Kurusu nĩeheire rĩĩwa “Mũthamaki wa Babuloni”.

Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ūndũ wa ūndũ ũyũ o nagueo, na ūnjiguĩre tha kũringana na wendo waku mũnene.

²³ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio nĩndonire arũme a Juda arĩa maahikĩtie andũ-a-nja a kuuma Ashidodi, na Amoni, na Moabi. ²⁴ Nuthu ya ciana ciao cjaaragia rũthiomi rwa Ashidodi kana thiomi cia ndũrĩrĩ icio ingĩ, no matiooĩ kwaria rũthiomi rwa Juda. ²⁵ Ngĩmarũithia na ngĩmetĩria kĩrumi. Nĩdahũũrire arũme amwe ao na ngĩmamunya njuĩrĩ. Ngĩtũma mehĩte mwĩhĩtwa makĩgwetaga rĩtwa rĩa Ngai, ngĩmeera atĩrĩ: “Menyai gũkaaneana airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao, kana aanake anyu inyuĩ ene mahikie airĩtu ao. ²⁶ Githĩ ti ihikano ta icio ciatũmire Solomoni mũthamaki wa Isiraeli eehie? Ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ watariĩ take. Ngai wake nĩamwendete, akĩmũtua mũthamaki Isiraeli guothe; no-o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩatoonyirio mehia-inĩ nĩ andũ-a-nja a kũngĩ. ²⁷ Ithuĩ-rĩ, no nginya tũigue atĩ o na inyuĩ mũreka waganu ũyũ wothe mũũru ũũ, mũkaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai witũ na ūndũ wa kũhikia andũ-a-nja a kũngĩ?”

²⁸ Mũriũ ũmwe wa Joiada mũrũ wa Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene aarĩ mũthoni-we wa Sanibalati ũria Mũhoroni. Nĩdamũingatire oime harĩ nĩ.

²⁹ Maririkane, Wee Ngai wakwa, tondũ nĩmathaahirie wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai, o na magĩthaahia kĩrĩkanĩro kĩa wĩra wa athĩnjĩri-Ngai na kĩa Alawii.

³⁰ Nĩ ūndũ ũcio, ngĩtheria athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma kũrĩ ūndũ o wothe mũgeni, ngĩcooka ngĩmagairĩ o mũndũ wĩra wake kĩũmbe. ³¹ Ningĩ nĩndathondekire mweke wa kũhothaga ngũ na maciaro ma mbere mahinda marĩa maatuĩtwo.

Wee Ngai wakwa, ndirikana na ūnjĩke wega.

ESITERI

Kweherio kwa Vashiti Mütumia wa Muthamaki

¹ Na rĩrĩ, ũũ nĩguo gwekĩkire matukũ-inĩ ma Ahasuerusu, o we Ahasuerusu ũrĩa wathaga mabũrũri 127 marĩa moimĩthe kuuma bũrũri wa Ahĩndĩ o nginya bũrũri wa Akushi.* ² Matukũ-inĩ macio-rĩ, Mũthamaki Ahasuerusu aathamakaga arĩ gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gũkaro kĩgĩtĩre kĩa mũthamaki gĩa Shushani,† ³ na mwaka wa gatatũ wa wathani wake, nĩarugithĩirie andũ ake othe arĩa maarĩ igweta na anene iruga. Nao atongoria a mbũtũ cia ita cia Perisia na cia Media, na abarũthi na andũ arĩa maarĩ igweta a mabũrũri maarĩ kuo.

⁴ Nake akĩonania ũtonga mũnene wa ũthamaki wake na ũkengi na riiri wa ũnene wake, ihinda rĩa matukũ 180. ⁵ Matukũ macio maathira, mũthamaki nĩarugithĩirie iruga, rĩrĩa rĩakarire mĩthenya mũgwanja, narĩo rĩarĩ thĩinĩ wa mũgũnda ũrĩa warĩ mũirigĩre wa nyũmba ya mũthamaki, rĩkĩrugĩrwo andũ othe kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene, arĩa maarĩ kũu thĩinĩ wa gũkaro kĩrĩa kĩarĩ kĩirigĩre gĩa Shushani. ⁶ Mũgũnda ũcio warĩ na mĩcuurio ya gatani ya rangi mwerũ na ya rangi wa bururu, nayo yohanĩtio na mĩkanda ya gatani ya rangi mwerũ na ya rangi wa ndathi, ikoohererwo icũhĩ-inĩ cia betha iria cianyĩitithanĩtio na itugĩ cia mahiga marĩa mega merũ. Nĩ kwarĩ na itĩ cia gũkarĩra cia thahabu na cia betha‡ iria ciaigĩtwo kũndũ kwarĩtwo mahiga ma nyaigĩ, na mahiga mega merũ, na mahiga ma rangi wa ngoikoni, na mahiga mangĩ ma goro mũno. ⁷ Ndĩbei yaheanagwo na ikombe cia thahabu, na gũtirĩ kĩaahanaine na kĩrĩa kĩngĩ, na ndĩbei ya nyũmba ya ũthamaki yarĩ nyingĩ mũno o ta ũrĩa ũtaana wa mũthamaki watariĩ. ⁸ Kũringana na watho wa mũthamaki, o mũgeni neetĩkĩrĩtio kũnyua kĩrĩa angĩendire, nĩ ũndũ mũthamaki nĩathĩthe aheani othe a ndĩbei mahe o mũndũ kĩrĩa eendaga.

⁹ O nake Vashiti, mütumia wa mũthamaki, nĩarugithĩirie andũ-a-nja iruga o kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Mũthamaki Ahasuerusu.

¹⁰ Mũthenya wa mũgwanja, hĩndĩ irĩa Mũthamaki Ahasuerusu aakenete nĩ ũndũ wa kũnyua ndĩbei, agĩatha ndungata iria mũgwanja ciarĩ hakũre iria ciamũtungatagĩra, nĩcio Mehumani, na Bizatha, na Haribona, na Bigatha, na Abagutha, na Zetharu, na Karikasi, ¹¹ irehe Vashiti, ũcio mütumia wa mũthamaki mbere yake ekĩrĩte tanji yake ya ũthamaki, nĩgeetha onanie ũthaka wake kũrĩ andũ, o na nĩngĩ kũrĩ andũ arĩa maarĩ igweta, nĩgũkorwo aarĩ kĩrorerwa. ¹² No rĩrĩa ndungata icio ciakĩnyirie watho wa mũthamaki, Vashiti mütumia wa mũthamaki akĩrega gũthĩ. Hĩndĩ iyo mũthamaki akĩng'ũrĩka mũno na agĩcinwo nĩ marakara.

¹³ Na tondũ warĩ mūtugo wa mũthamaki gũtuĩria maũndũ ma watho na ma kĩhooto, akĩaria na andũ arĩa oogĩ na mooĩ ũhoru wa matukũ ma tene. ¹⁴ Nao arĩa maakuhĩrĩrie mũthamaki mũno maarĩ Karishena, na Shetharu, na Adamatha, na Tarashishi, na Meresu, na Marisena na Memukani, andũ mũgwanja arĩa maarĩ igweta a Perisia na Media, arĩa meetĩkĩrĩtio kuonanaga na mũthamaki, na nĩo maarĩ anene mũno ũthamaki-inĩ ũcio.

¹⁵ Mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Kũringana na watho-rĩ, Vashiti mütumia wa mũthamaki agĩrĩrwo nĩ gwĩkwo atĩa? Nĩaregete gwathĩkĩra watho wa Mũthamaki Ahasuerusu ũrĩa akĩnyĩrio nĩ andũ acio ahakũre.”

¹⁶ Memukani agĩcookia arĩ mbere ya mũthamaki na andũ arĩa maarĩ igweta atĩrĩ, “Vashiti mütumia wa mũthamaki nĩekĩte mahĩtia, na to mũthamaki wiki ahĩtĩrie, no ahĩtĩrie o na andũ othe arĩa marĩ igweta na andũ othe a mabũrũri ma Mũthamaki Ahasuerusu. ¹⁷ Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ wikĩtwo nĩ mütumia wa mũthamaki nĩũkũmenyeka nĩ andũ-a-nja othe, na nĩ ũndũ icio nĩmarĩmenagĩrĩria athuuri ao makoiga atĩrĩ, ‘Mũthamaki Ahasuerusu araathanire Vashiti mütumia wa mũthamaki arehwo mbere yake, no ndaigana gũthĩ.’ ¹⁸ ũmũthĩ-rĩ, andũ-a-nja arĩa marĩ igweta a Perisia na Media arĩa maiguĩte ũndũ ũyũ wikĩtwo nĩ mütumia wa mũthamaki noguo nao marĩkaga andũ arĩa marĩ igweta a mũthamaki. Kĩnyararo na ngarari itigathira.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, mũthamaki angĩona arĩ wega, nĩarute watho wa ũthamaki na etĩkĩre wandĩkwo mawatho-inĩ ma Perisia na Media, marĩa matagarũragwo, atĩ Vashiti

* 1:1 Wathani wagayanĩtio ng'ongo 127, na o rũgongo rũkagayano na mabũrũri. † 1:2 Shushani rĩarĩ itũũra rĩmwe inene rĩa marĩa mana ma ũthamaki ũcio; macio mangĩ matatũ maarĩ Babuloni, Perisiapoli, na Ekibatani.

‡ 1:6 Andũ a Perisia maarĩaga metambũrũkĩtie itĩ-inĩ.

ndarī hīndī īngī agooka mbere ya Mūthamaki Ahasuerusu. Naho handū ha Vashitirī, mūthamaki acarie mūdū-wa-nja ūngī mweka kūmūkīra. ²⁰ Rīrīa watho ūcio wa mūthamaki ūrīanīrīrwo kūdū guothe kūrīa mūthamaki aathanaga-rī, andū-a-nja othe nīmarītīlaga athuuri ao, kuuma ūrīa mūnini nginya ūrīa mūnene.”

²¹ Mūthamaki na andū ake arīa maarī igweta magīkenio nī mataaro macio, nī ūndū ūcio mūthamaki agīka o ta ūrīa Memukani oigīte. ²² Agītwa marūa kūdū guothe ūthamaki-inī ūcio, o būrīo na mwandīkīre waguo na o rūrīrī na mwarīrie waruo, akīanīrīrithia na thiomī cia andū othe atī mūthuuri o wothe nīwe mwathi wa mūcīī wake.

2

Esiteri Gūtuīka Mūtumia wa Mūthamaki

¹ Thuutha ūcio rīrīa marakara ma Mūthamaki Ahasuerusu maahoorerire, akīrīrikana Vashiti na ūrīa eekīte, o na ūrīa aamūtūrīre eekwo. ² Hīndī iyo ndungata iria ciatungatagīra mūthamaki we mwene ikiuga atīrī, “Mūthamaki nīacarīrio airītu gathirange ethī na cīrorerwa. ³ Mūthamaki nīathuure anene mabūrī-inī mothe marīa aathanaga marehe airītu acio othe cīrorerwa nyūmba-inī īrīa itūūrāgwo nī andū-a-nja thīnī wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīkaro kīrīa kīrīgīre gīa Shushani. Nao nīmamenyagīrīrwo nī Hegai, ndungata īrīa hakūre ya mūthamaki īrīa yarūgamagīrīra andū-a-nja acio; ningī maheo indo cia gwīthakaria nacio. ⁴ Thuutha ūcio mūrītu ūrīa ūgaakenia mūthamaki nīagatuīka mūtumia wa mūthamaki ithenya rīa Vashiti.” Mataaro macio magīkenia mūthamaki, nake akīmarūmīrīra.

⁵ Na rīrī, thīnī wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīkaro kīrīa kīrīgīre gīa Shushani, nī kwarī na Mūyahudī wa mūhīrīga wa Benjamīni wetagwo Moridekai mūrū wa Jaurū, mūrū wa Shimeī, mūrū wa Kishu, ⁶ nake aatahītwo kuuma Jerusalem nī Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, arī ūmwe wa andū arīa maathanīrio na Jekonīa, mūthamaki wa Juda. ⁷ Moridekai aarī na mwarī wa ithe mūnini wetagwo Hadasa, ūrīa aarerete tondū ndaarī na ithe kana nyina. Mūrītu ūcio, ūrīa ningī wetagwo Esiteri, aarī kīrorerwa mwīrī na ūthīū akionwo, nake Moridekai akīmūoya akīmūrera o ta mwarī thuutha wa ithe na nyina gūka.

⁸ Rīrīa watho ūcio wa mūthamaki wanīrīrwo-rī, airītu aingī nīmarehirwo thīnī wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīkaro kīrīa kīrīgīre gīa Shushani, na maamenyagīrīrwo nī Hegai. Esiteri o nake nīatwarīrwo kūu nyūmba iyo ya mūthamaki na akīhokerwo Hegai, ūrīa warūgamīrīre nyūmba īrīa yatūūrāgwo nī andū-a-nja. ⁹ Mūrītu ūcio nīamūkenirie na akiendeka nīwe. O hīndī iyo akīmūhe indo cia gwīthakaria nacio o na akīmūhe irio cia mwanya. Ningī akīmūhe ndungata mūgwanja cia airītu, arīa maathuurītwo kuuma nyūmba-inī ya mūthamaki na akīmūthaamia marī hamwe na ndungata acio ciake cia airītu akīmūtwarā handū harīa hega mūno kūu nyūmba-inī iyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja.

¹⁰ Esiteri ndoimbūrīte rūrīrī rwake kana kīhumo kīa nyūmba yao, tondū Moridekai nīamūtārīte akamwīra ndageke ūguo. ¹¹ O mūthenya Moridekai nīaceerangaga hau nja ya nyūmba iyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, nīguo amenye ūrīa Esiteri aikaraga, na ūrīa aathīaga na mbere.

¹² Mbere ya o mūrītu kūgīa na mweke wa gūthī kūrī Mūthamaki Ahasuerusu, aaniinaga mīeri ikūmī na īrī ya gwīthakaria īrīa yaathanītwo īkaragwo nī airītu acio, itandatū ya kwīhaka maguta ma manemane, na itandatū ya kwīhaka maguta manungī wega na indo ingī cia kwīhaka. ¹³ O mūrītu aarī athī harī mūthamaki ta ūū: Nīaheagwo kīndū kīrīa gīothe angīendire gwīkuūrīa kuuma nyūmba iyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja gīa gūthī nakīo nyūmba-inī ya mūthamaki. ¹⁴ Hwaī-inī aathīaga agatoonya kuo, na rūciinī agacooka mwena ūngī wa nyūmba iyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, nakuo kūu akamenyagīrīrwo nī Shaashagazu, ndungata īrīa yarī hakūre ya mūthamaki, īrīa yehokeirwo thuriya cia mūthamaki. Ndangīacookire ringī kūrī mūthamaki tīga o mūthamaki akenirīo nīwe amūtūmanīre na rītwa rīake.

¹⁵ Ihīnda rīa Esiteri rīakinya (mūrītu ūrīa Moridekai aarerete taarī mwarī, ūrīa warī mwarī wa ithe mūkūrū Abihailī) rīa gūthī kūrī mūthamaki, ndaigana gwītīa kīndū o nakī, tīga o kīrīa Hegai ndungata iyo yarī hakūre ya mūthamaki, mūrōri wa nyūmba iyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, aamwīrīre akuue. Nake Esiteri nīetīkīrīkaga nī mūdū o wothe wamuonaga. ¹⁶ Nake Esiteri agītwarwo kūrī Mūthamaki Ahasuerusu kūu nyūmba-inī ya ūthamaki mweri-inī wa ikūmī, mweri wa Tebethu, mwaka-inī wa mūgwanja wa wathani wake.

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki nĩaguucĩrĩrio nĩ Esiteri gũkĩra andũ-a-nja acio angĩ othe, nake agĩtikĩrĩka nĩwe gũkĩra airĩtu acio angĩ gathirange othe. Nĩ undũ ũcio akĩoya tanji ya ũnene, akĩmwĩkĩra mũtwe, akĩmũtua mũtumia wa mũthamaki ithenya rĩa Vashiti. ¹⁸ Nake mũthamaki akĩrugithia iruga inene mũno, iruga rĩa Esiteri, agĩta andũ ake othe arĩa maarĩ igweta na anene. Mabũrũri-inĩ mothe mũthamaki akĩanĩrĩra thigũkũ na akĩheana iheo kũringana na ũtaana wa ũthamaki.

Moridekai Kũhithũria Ndundu Njũru

¹⁹ Rĩria airĩtu acio gathirange moonganirio ihinda rĩa keerĩ, Moridekai aikarĩte hau kĩhingo-inĩ kĩa mũcũĩ wa mũthamaki. ²⁰ No Esiteri ndoimbũrĩte kĩhumo kĩa nyũmba yao kana kĩa rũrĩrĩ rwake, o ta ũria Moridekai aamũtaarĩte, nĩgũkorwo aathire na mbere kũrũmĩrĩra mataaro ma Moridekai o ta ũria ekaga rĩria aareragwo nĩwe.

²¹ Ihinda rĩu Moridekai aikaraga kĩhingo-inĩ kĩa mũcũĩ wa mũthamaki, Bigithana na Tereshu, anene eerĩ arĩa meehokeirwo kũrũgamĩrĩra kĩhingo kĩa nyũmba ya mũthamaki, nĩmarakarire, na makĩgia na ndundu ya kũũraga Mũthamaki Ahasuerusu. ²² Nowe Moridekai akĩmenya ũhoru wa ndundu iyo na akĩra Esiteri, mũtumia ũcio wa mũthamaki, nake Esiteri akĩra mũthamaki ũhoru ũcio, na akiuga nĩ Moridekai ũmwĩrĩte. ²³ Na rĩria ũhoru ũcio watũrĩrio na ũkĩoneka atĩ warĩ wa ma, anene acio eerĩ magĩcuurio mũtĩ igũrũ. ũhoru ũcio wothe nĩwandĩkũrwo hau mbere ya mũthamaki ibuku-inĩ rĩa maundũ marĩa meekĩkĩte ihinda rĩu.

3

Hamani Gũcĩrĩra Kũniina Ayahudi

¹ Thuutha wa maundũ macio, Mũthamaki Ahasuerusu nĩatũgĩrĩrie Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũria Mũagagi, akĩmũnenehia na akĩmũhe gĩtĩo giakĩrĩte kĩa andũ arĩa angĩ othe maarĩ igweta. ² Anene othe a mũthamaki arĩa maarĩ hau kĩhingo-inĩ kĩa mũcũĩ wa mũthamaki nĩmaturagia maru na makainamĩrĩra, magatĩia Hamani, nĩ undũ mũthamaki nĩathanĩte gwĩkagwo ũguo nĩ undũ wake. No Moridekai ndaigana gũturia maru kana kũmũnamĩrĩra amũtĩie.

³ Hĩndĩ iyo anene a mũthamaki arĩa maarĩ kĩhingo-inĩ kĩa mũcũĩ wa mũthamaki makĩũria Moridekai atĩrĩ, “Ũregete gwathĩkĩra watho wa mũthamaki nĩkĩ?” ⁴ O mũthenya nĩmamwarağĩria no akĩrega kũmaigua. Nĩ undũ ũcio makĩhe Hamani ũhoru ũcio nĩgeetha mone kana mũtugo ũcio wa Moridekai no ũkĩrĩrĩrio, nĩgũkorwo nĩameerĩte atĩ we aarĩ Mũyahudi.

⁵ Rĩria Hamani onire atĩ Moridekai ndangĩmũturĩria maru kana amũtĩie, akĩng'ũrĩka mũno. ⁶ No aarĩka kũmenya rũrĩrĩ rwa andũ a Moridekai rwarĩ rũrũkũ, akĩona kũũragithia Moridekai arĩ o wiki ti kũiganu. Handũ ha ũguo, Hamani agĩcaria njĩra ya kũniinithia rũrĩrĩ ruothe rwa andũ a Moridekai, na nĩo Ayahudi, arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ mothe marĩa maathagwo nĩ Mũthamaki Ahasuerusu.

⁷ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ wa Mũthamaki Ahasuerusu, mweri wa mbere, mweri wa Nisani, magĩcuuka puri (ũguo nĩ ta kuuga gũcuuka mũtĩ) mbere ya Hamani nĩguo mathuure mũthenya na mweri. Naguo mũtĩ ũkĩgwĩra mweri wa ikũmi na ĩrĩ, nĩguo mweri wa Adari.

⁸ Hamani agĩcooka akĩra Mũthamaki Ahasuerusu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũhurunjũkĩre ndũrĩrĩ-inĩ cia mabũrũri mothe marĩa ũthamakagĩra, rũria mũtugo yao ĩtahaanaine na ya andũ arĩa angĩ othe, na andũ a rũrĩrĩ rũu matiathĩkagĩra mawatho ma mũthamaki; nĩ undũ ũcio hatĩrĩ bata wa mũthamaki kũmakĩrĩrĩra. ⁹ Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre-rĩ, no kũrutwo watho wa kũmaniinithia, na nĩ nĩngũiga taranda 10,000* cia betha thĩini wa kĩgĩina kĩa ũthamaki cia kũrĩha andũ arĩa mekũruta wĩra ũcio.”

¹⁰ Nĩ undũ ũcio mũthamaki akĩruta gĩcũhĩ kĩa mũhũuri wake kuuma kĩara-inĩ gĩake, agĩkĩnengera Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũria Mũagagi, ũcio thũ ya Ayahudi.†

¹¹ Mũthamaki akĩra Hamani atĩrĩ, “Ikara na mbeeca icio ciaku, na wĩke na andũ acio o ũria ũkwenda.”

¹² Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ wa mweri wa mbere, aandĩki-marũa a mũthamaki magĩtũwo. Makĩandĩka ũria wothe Hamani aathanĩte, na mwandĩkĩre wa o bũrũri, na rũthiomi rwa o rũrĩrĩ, makĩandĩkĩra anene a mũthamaki, na abarũthi a mabũrũri a kũndũ, na andũ arĩa maarĩ igweta a ndũrĩrĩ mwanya. Marũa macio maandĩkirwo na rĩtwa rĩa Mũthamaki Ahasuerusu we mwene, na magĩkĩrwo mũhũuri wa gĩcũhĩ gĩake mwene. ¹³ Marũa macio maatwarĩrwo mabũrũri-inĩ mothe ma

* 3:9 nĩ ta tani 375 † 3:10 Maandĩko maatũkaga ma ma rĩria mekĩrwo mũhũuri wa gĩcũhĩ kĩa mũthamaki.

mūthamaki nī andū arīa maakuuaga marūa, namo maaheanīte watho wa kwananga, na kūūrāga, na kūhukia Ayahudi othe, andū ethī na arīa akūrū, na andū-a-nja na twana tūnini, maniinwo mūthenya o ro ūmwe, arī guo mūthenya wa ikūmi na itatū, mweri wa ikūmi na īrī, mweri wa Adari, na matahe indo ciao. ¹⁴ Kobi imwe ya marūa macio ma watho ūcio yarī itūmwo īrī watho wa kūrūmīrīrwo mabūrūrī-inī mothe, na ūmenyithio andū a ndūrīrī ciothe, nīgeetha mehaarīrie nī ūndū wa mūthenya ūcio.

¹⁵ Nī ūndū wa ūrīa watho wa mūthamaki warī wa na ihenya, atwari a marūa makiumagara o narua tondū watho ūcio waheanirwo kuuma thīnī wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīikaro kīrīa kīarī kīirīgīre gīa Shushani. Mūthamaki na Hamani magīikara thī kūnyua, no itūūra rīu inene rīa Shushani rīkīgagaya mūno.

4

Moridekai Kūringīrīria Esiteri Amateithie

¹ Rīrīa Moridekai aamenyire ūrīa wothe gwekītwo, agītembūranga nguo ciake, akīhumba nguo ya ikūnia na akīhurīria mūhu, agīthī, agītūkanīria itūūra akīrīraga anīrīre mūno, na arī na ruo. ² Aathiire o ngīnya kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki, tondū gūtīrī mūdū wētīkagīrio gūtoonya kūu thīnī ehumbīte nguo ya ikūnia. ³ Thīnī wa mabūrūrī mothe kūrīa marūa na watho wa mūthamaki wakinyaga kwagīaga na gūcakaya kūnene, na kwīhinga kūrīa irio, na kūrīa na kūgīrīka kūnene kūrī Ayahudi. Aingī ao magīkoma thī mehumbīte nguo cia ikūnia na mehūrīrie mūhu.

⁴ Hīndī īrīa ndungata cia Esiteri cia airītu na cia arūme iria ciarī hakūre ciokire ikīmūhe ūhorō ūkonī Moridekai, Esiteri nīathīnīkire mūno. Akīmūneanīra nguo ehumbe arute īyo ya ikūnia, no Moridekai akīrega gūcioya. ⁵ Nake Esiteri agītūmanīra Hathaka, ūmwe wa ndungata iria ciarī hakūre cia mūthamaki, ūrīa waheetwo wīra wa kūmūtungatīra, akīmwatha athī akamenye nī ūndū ūrīkū ūcio wathīnāgia Moridekai, na gītūmī kiaguo.

⁶ Nī ūndū ūcio Hathaka akiumagara, agīthī kūrī Moridekai kīhaaro-inī gīa itūūra rīu inene hau mbere ya kīhingo kīa mūciī wa mūthamaki. ⁷ Nake Moridekai akīmwīra maūdū marīa mothe maamūkorete, hamwe na mūigana wa mbeeca iria ciothe Hamani eeranīire kūrīha ciigwo kīgīna-inī kīa mūthamaki nīguo Ayahudi maniinwo biū. ⁸ Nīngī akīmūnengera kobi ya marūa ma watho ūcio wa kūniinwo kwao, īrīa yandīkītwo na ikahunjanīrio kūu Shushani, akamōnie Esiteri na amūtaarīrie ūhorō wayo, na akīmwīra aringīrīrie Esiteri athī kūrī mūthamaki, akamūthaithe maiguīrwo tha, na aarīrīrie andū ake harī mūthamaki.

⁹ Nake Hathaka agīcooka, na akīmenyithia Esiteri ūrīa Moridekai oigīte. ¹⁰ Nake Esiteri akīmūtaarīria ūrīa ekwīra Moridekai, akīmwīra atīrī, ¹¹ “Anene othe a mūthamaki, o na andū othe a mabūrūrī marīa mūthamaki aathanaga nīmoōī atī mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja o wothe ūrīa ūngītōonya harī mūthamaki hau nja ya na thīnī atefītwo, mūthamaki arī o watho ūmwe: nguo nī atī mūdū ūcio ooragwo. Kīgīrīrīria kīa ūndū kūrūragwo no mūthamaki amūtambūrūkiirie rūthanju rwake rwa ūthamaki rwa thahabu. No rīrī, rīu matukū mīrongo itatū nīmathīrīte kuuma rīrīa ndetītwo thī kūrī mūthamaki.”

¹² Rīrīa ciugo cia Esiteri cīerirwo Moridekai, ¹³ agītūmana macookio mamwīre atīrī, “Ndūgeciirie atī tondū ūrī thīnī wa nyūmba ya mūthamaki atī wee nowe wīki ūkaahonoka, nao Ayahudi othe maniinwo. ¹⁴ Nīgūkorwo ūngīaga kwaria ihinda ta rīrī, kīhonīa na kūhonokio kwa Ayahudi nīkoima handū hangī, no wee na nyūmba ya thoguo no mūkaaniinwo. Nīngī-rī, nū ūūī kana wokire ūthamaki-inī nī ūndū wa ihinda ta rīrī?”

¹⁵ Nake Esiteri akīmeera macookerie Moridekai ūhorō, mamwīre atīrī, ¹⁶ “Thī ūcookanīrīrie Ayahudi othe arīa maikaraga Shushani, na mwīhinge kūrīa irio nī ūndū wakwa. Mūtīkaarīe kana mūnyue kahinda ka mūthenya itatū, ūtukū na mūthenya. Nī na ndungata ciakwa cia airītu nītūkwīhinga kūrīa irio hamwe na inyuī. Twarīkia gwīka ūguo-rī, nīngathī kūrī mūthamaki, o na akorwo tīguo watho ugīte. Ingīkua-rī, ndīgīkue.”

¹⁷ Nī ūndū ūcio Moridekai agīthī na agīka ūrīa wothe Esiteri aamūtaarīte.

5

Ihooya rīa Esiteri kūrī Mūthamaki

¹ Mūthenya wa gatatū wakinya-rī, Esiteri akīhumba nguo ciake cia ūthamaki na akīrūgama nja ya na thīnī wa nyūmba ya ūthamaki, mbere ya nyūmba nene ya mūthamaki. Nake mūthamaki aikarīrie gītī giake kīa ūnene nyūmba-inī īyo nene,

ang'etheire itoonyero rīayo. ² Rīrīa onire Esiteri, mūtumia wa mūthamaki arūngiī hau nja, akīmūkenera na akīmūtambūrūkīria rūthanju rwake rwa ūnene rwa thahabu rūrīa aanyiiŭte. Nī ūndū ūcio Esiteri agīkuhīrīria, akīhutia mūthia waruo.

³ Nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Esiteri, mūtumia ūyū mūthamaki, ūbatairio nī kīī? Ihooya rīaku nī rīrīkū? O na wahooya ūheo nuthu ya kūrīa guothe thamakaga, nūkūheo.”

⁴ Esiteri akīmūcookeria akīmwīra atīrī, “Mūthamaki angīona kwagīrīire, nīetīkīre moke marī na Hamani ūmūthī iruga-inī rīrīa ngūrugithīire.”

⁵ Mūthamaki akiuga atīrī, “Gīirai Hamani o rīu, nīgeetha twīke o ūguo Esiteri orītie.”

Nī ūndū ūcio mūthamaki marī na Hamani magīthī iruga-inī rīrīa Esiteri aahaarīire. ⁶ Na rīrīa maanyuuaga ndibei-rī, mūthamaki akīūria Esiteri o ro rīngī atīrī, “Ihooya rīaku nī rīrīkū? Nūkūhingīrio. Na nī kīī ūrooria ūheo? O na wahooya ūheo nuthu ya kūrīa guothe thamakaga-rī, nūkūheo.”

⁷ Esiteri agīcookia atīrī, “Ūndū ūria ndīrooria, o na ihooya rīakwa nī rīrīrī:

⁸ Kūngīkorwo nīnjītikīrīkīte nī mūthamaki, na akorwo mūthamaki no etīkīre ihooya rīakwa na aahingīrie ūria ndīrooria-rī, mūthamaki na Hamani nīmagooka rūciū iruga-inī rīrīa ngaamarugithīria. Hīndī ūyo nīguo ngaacookia kīūria kīa mūthamaki.”

Hamani Kūrakarīra Moridekai

⁹ Mūthenya ūcio Hamani nīoimire kūu akenete na agacanjāmūka ngoro. No hīndī ūria onire Moridekai hau kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki na akīona atī ndaramūrūgamīra kana akamwītīgīra, akīng'ūrīka mūno nī ūndū wa Moridekai. ¹⁰ No rīrī, Hamani nīerīgīrīire gwīka ūndū, na akīnūka mūciī.

Hamani agīta arata ake hamwe na mūtumia wake, Zereshu, ¹¹ akīmarahīra ūhoro wa ūtonga wake mūngī, na ariū ake aingī, na nīra ciothe ūria mūthamaki aamūtīte nacio, na ūria aamūtūūgīrītie gūkīra andū arīa angī maarī igweta na anene. ¹² Hamani agīthī na mbere kuuga atīrī, “O na to ūguo wiki, nī no nī nyiki Esiteri mūtumia wa mūthamaki egwītīte tūthī na mūthamaki iruga-inī rīrīa ekūrūgithītie. Na nīanjītīte tūthī na mūthamaki rūciū. ¹³ No maūndū macio mothe, matiratūma nīganīre rīrīa rīothe ndīrona Moridekai, Mūyahudi ūcio, aikarīte kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki.”

¹⁴ Zereshu mūtumia wake marī na arata ake othe makīmwīra atīrī, “Thondekithia mūtī wa gūcuuria mūndū wa buti mīrongo mūgwanja na ithano* kūrāiha na igūrū, na rūciū rūciīnī ūrooke ūrie mūthamaki etīkīre Moridekai acuurio hau mūtī-igūrū. Ūcooke ūthī mūrī na mūthamaki iruga-inī ūrī mūkenu.” Rīciiria rīrīrī nīrīakenirīe Hamani, nake agīthondekithia mūtī ūcio.

6

Moridekai Kūheo Gītīo

¹ Na rīrī, ūtukū ūcio mūthamaki akīūrwo nī toro; nī ūndū ūcio agīathana areherwo ibuku rīrīa rīandīkītwo maūndū ma matukū ma tene, maandīko marīa ma wathani wake, rīrehwo athomerwo. ² Hakīoneka handīkītwo thīnī warīo atī Moridekai nīwe woimbūrīte Bigithana na Tereshu, anene eerī a mūthamaki arīa marangagīra kīhingo, o acio maacīrīre kūrūaga Mūthamaki Ahasuerusu.

³ Mūthamaki akīūria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū Moridekai aatīirwo naguo na nī ūnene ūrīkū aaheirwo nī ūndū wa ūndū ūcio?”

Ndungata ciake ikīmūcookeria atīrī, “Hatīrī ūndū o na ūmwe eekīrwo.”

⁴ Mūthamaki akīūria atīrī, “Nūū ūrī hau nja?” Hamani aakorīrwo no hīndī aatoonya nja ya nyūmba ya mūthamaki nīguo aarie na mūthamaki ūhoro wa gūcuuria Moridekai mūtī-igūrū ūria aathondekithītie nī ūndū wake.

⁵ Ndungata ciake ikīmūcookeria atīrī, “Nī Hamani ūrūgamīte nja.”

Mūthamaki agīathana atīrī, “Mwīrei atoonye.”

⁶ Rīrīa Hamani aaingīrīre, mūthamaki akīmūūria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ūngūkwo mūndū ūria mūthamaki angīenda gūtīithia?”

Hīndī ūyo Hamani akīyūria na ngoro atīrī, “Nūū ūngī mūthamaki angīenda gūtīithia tīga nī?” ⁷ Nī ūndū ūcio agīcookeria mūthamaki atīrī, “Mūndū ūria mūthamaki angīenda gūtīithia-rī, ⁸ nī wega wathane atī nguo ūria ndaaya ya ūthamaki ūria wee mūthamaki wanekīra ūrehwo, ningī mbarathi ūria yanakuua mūthamaki ūria ūkīrītwo tanji ya ūthamaki mūtwe ūrehwo. ⁹ Ningī wītīkīre nguo ūyo ndaaya, na mbarathi ūyo, cīihokerwo mūndū ūmwe mūtīku mūno wa anene a mūthamaki. Wītīkīre

* 5:14 nī ta mita igīrī na robo (2:25)

ahumbe mündü ūria mūthamaki angienda gūtīithia nguo ūyo, na amūtongorie athīi akuuītwo nī mbarathi ūyo kūu njīra-inī cia itūūra rīu inene, nake mündü ūcio athīi akīanaqīrīra arī mbere yake atīrī, ‘Ūū nīguo gwīkagwo mündü ūria mūthamaki angienda gūtīithia.’ ”

¹⁰ Mūthamaki agiatha Hamani, akīmwīra atīrī, “Thī narua, woe nguo ūyo na mbarathi ūyo, na wīke Moridekai ūcio Mūyahudi o ūguo woiga, o ūcio ūkaraga hau kīhingo-inī kīa mūcīi wa mūthamaki. Ndūgatigīrīre ūndū o na ūmwe wa maūndū macio mothe wagaathīrīria mekwo.”

¹¹ Nī ūndū ūcio Hamani akīoia nguo ūyo na mbarathi ūyo. Akīhumba Moridekai nguo, na akīmūtongoria ahaicīte mbarathi njīra-inī cia itūūra rīu inene, akīanaqīrīra mbere yake atīrī, “Ūū nīguo gwīkagwo mündü ūria mūthamaki angienda gūtīithia!”

¹² Thuutha ūcio-rī, Moridekai agīcooka kīhingo-inī kīa mūcīi wa mūthamaki. No Hamani akīguthūka gwake mūcīi aiyūrītwo nī kīeha, ¹³ akīra Zereshu mūtumia wake na arata ake othe maūndū marīa mothe maamūkorete.

Andū arīa maamūtaaraga, o na Zereshu mūtumia wake, makīmwīra atīrī, “Angīkorwo Moridekai ūcio wambīrīria gūgūtooria nī wa kīhumo kīa Ayahudi-rī, ndūngīmwītiiria, na ti-itherū nīgūthira!” ¹⁴ Ihinda o ro rīu maaragia nake, ndungata iria ciarī hakūre cia mūthamaki igīkinya, na igītware Hamani na ihenya iruga-inī rīrīa Esiteri amarugithīrie.

7

Hamani Gūcuurio

¹ Nī ūndū ūcio mūthamaki na Hamani magīthī kūrīanīra na Esiteri, mūtumia wa mūthamaki, ² rīrīa maanyuuga ndibei mūthenya ūcio wa keerī, mūthamaki akīūria Esiteri o rīngī atīrī, “Esiteri, mūtumia wa mūthamaki, ihooya rīaku nī rīrīkū? Nūkūhingīrio. Na nī kī ūrooria ūheo? O na wahooya nuthu ya kūrīa guothe thamakaga, nūkūheo.”

³ Nake Esiteri mūtumia wa mūthamaki akīmūcookeria atīrī, “Ingīkorwo nīnjītīkīrīkīte nīwe, wee mūthamaki, na mūthamaki angīona kwagīrīre-rī, ndahooya ndekwo ndūire muoyo, rīu nīrīo ihooya rīakwa. Nīngī ndahooya atī andū akwa marekwo matūire muoyo. ⁴ Nī ūndū nī na andū akwa nītwendetio tūniinwo, na tūūragwo na tūhukio. Atīrīrī, korwo no kwendio twendetio tūgatūke ngombo cia arūme, na cia andū-a-nja, nī nīngīrakirire tondū thūina ta ūcio ti mūiganu wa gūthūnia mūthamaki.”

⁵ Mūthamaki Ahasuerusu akīūria Esiteri mūtumia wa mūthamaki atīrī, “Mündū ūria ūngīgeria gwīka ūndū ta ūcio-rī, nūū hihī? Arī ha?”

⁶ Esiteri akiuga atīrī, “Mūtūthūūri na thū iitū nī Hamani ūyū mwaganu.”

Hamani akīnyīitwo nī kīmako kīnene arī hau mbere ya mūthamaki o na mūtumia wake. ⁷ Nake mūthamaki agīūkīra arakarīte mūno, agītiga kūnyua ndibei yake, agīthīi nakūu mūgūnda-inī ūcio wa nyūmba ya ūthamaki. Nake Hamani amenya atī mūthamaki nīarīkītie gūtua ciira wake, agītigwo na thuutha ethaithanīrīre harī Esiteri mūtumia wa mūthamaki nīguo ndakooragwo.

⁸ Na rīrīa mūthamaki aacookaga nyūmba ya iruga kuuma mūgūnda-inī ūcio wa nyūmba ya ūthamaki, Hamani nake noguo aakorirwo akīgūthīia gītī-inī harīa Esiteri aaikairīte.

Nake mūthamaki akīgūthūka, akīūria atīrī, “Kaī angīnyīita mūtumia wa mūthamaki na hinya o na tūrī nake gūkū nyūmba?”

Mūthamaki akīrīkīa kuuga ūguo, makīhumbīra Hamani ūthīū.* ⁹ Nake Haribona, ndungata imwe ya iria hakūre, arīa maatungatagīra mūthamaki, akiuga atīrī, “Mūtī wa gūcuuria andū wa buti mīrongo mūgwanja na ithano† kūrīa na igūrū ūrūgamītio nyūmba-inī ya Hamani. Araūthondekithīte nī ūndū wa Moridekai, ūria warīre ndeto cia gūteithia mūthamaki.”

Mūthamaki akiuga atīrī, “Mūcuurīe mūtī-inī ūcio!” ¹⁰ Nī ūndū ūcio magīcuuria Hamani mūtī-inī ūcio aathondekithīte nī ūndū wa Moridekai. Hīndī ūyo mūthamaki agīthirwo nī marakara.

8

Itua rīa Mūthamaki Gūteithia Ayahudi

* 7:8 Kūhumbīrwo mündū ūthīū kuonanagia atī mündū ūcio aarī mūtūire kūragwo. † 7:9 nī ta mita igīrī na robo (2:25)

¹ Mūthenya o ro ūcio, Mūthamaki Ahasuerusu akīhe mūtumia wake Esiteri indo cia Hamani, ūcio thū ya Ayahudi.* Nake Moridekai agūka mbere ya mūthamaki, nī ūndū Esiteri nioigite ūria maatarainie. ² Mūthamaki akiruta gicūhi kia mūhūuri wake kīria aatunyite Hamani, na agīkīhe Moridekai. Nake Esiteri agītua Moridekai mūrūgamīriri wa indo cia Hamani.

³ Esiteri agithaitha mūthamaki o rīngī, akīgūithagia magūrū-inī make akīrīraga. Akīmūhooya anīne mūbango ūcio mūuru wa Hamani ūcio Mūagagi, ūria aaciirīre wa gūkīrīra Ayahudi. ⁴ Hīndī iyo mūthamaki agītambūrūkīria Esiteri rūthanju rwa thahabu rwa ūthamaki, nake Esiteri agūkīra akīrūgama mbere yake.

⁵ Akīra mūthamaki atīrī, “Mūthamaki angīona kwagīrīre, na ngorwo nīnjītkīrīkīte nīwe na one ūndū ūcio nīguo wagīrīre nī gwīkwo, na akorwo nī akenetio nī nīrī, nīetīkīre kwandīkīthia watho wa kūgarūra marūa marīa maatūmītwo nī Hamani mūrū wa Hamedatha, ūcio Mūagagi, ūria aaciirīre na akīandīkīthia nīguo anīnīthie Ayahudi mabūrūri-inī marīa mothe mūthamaki athamakaga. ⁶ Nī ūndū-rī, ingīhota atīa gūkīrīrīria ngionaga ngero irīa ikūgerwo andū akwa? Ingīhota atīa gūkīrīrīria kuona andū a nyūmba yakwa makīniinwo?”

⁷ Mūthamaki Ahasuerusu agīcookeria Esiteri mūtumia wa mūthamaki na Moridekai ūria Mūyahudi atīrī, “Nī ūndū Hamani nīaciirīre kūragīthia Ayahudi, indo ciake nīndīciheete Esiteri, na nī mamūcuurītie mūtī-igūrū. ⁸ Na rīrī, andīkīthiai uge ūngī na rītwa rīa mūthamaki wa gūteithia Ayahudi ta ūria mūkuona kwagīrīre, na mūhūre marūa macio mūhūuri na gicūhi kia mūthamaki, nī ūndū gūtīrī marūa mandīkītwo na rītwa rīa mūthamaki na makahūurwo mūhūuri wa gicūhi gīake mangīgarūrwo.”

⁹ O rīmwe aandīki-marūa a ūthamaki magītwo, mūthenya wa mīrongo irī na ithatū, mweri-inī wa gatātū, mweri wa Sivani. Makīandīka watho wothe wa Moridekai kūrī Ayahudi na anene a mūthamaki, na abarūthi, na andū arīa maarī igweta a mabūrūri 127 matambūrūkīte kuuma būrūri wa Ahīndī ngīnya būrūri wa Kushi. Mawatho macio maandīkirwo na mwandīkirwo wa o būrūri na rūthiomi rwa a andū, o na kūrī Ayahudi na mwandīkirwo na rūthiomi rwao. ¹⁰ Moridekai nīandīkīthirie marūa na rītwa rīa Mūthamaki Ahasuerusu, makīhūurwo mūhūuri wa gicūhi kia mūthamaki, na akīmatūma na andū arīa maathiaga mahaicīte mbarathi, o arīa maahaicaga mbarathi irīa ciarī ihenya, nacio ciaciārītwo nī mbarathi cia mūthamaki.

¹¹ Itua rīu rīa mūthamaki rīgītīkīria Ayahudi a matūūra mothe marīa manene kīhooto gīa kūngana megītīre; maniine, na moorage, na mahukie mbūtū o ciothe cia rūruka o ruothe kana būrūri ūria ūngīmatharīkīra, o hamwe na andū-a-nja na ciana ciao; na matahe indo cia thū ciao. ¹² Mūthenya ūria wamūrīrwo wa Ayahudi gwīka ūguo mabūrūri-inī mothe ma Mūthamaki Ahasuerusu warī mūthenya wa ikūmi na itatū mweri wa ikūmi na irīrī, nāguo nī mweri wa Adari. ¹³ Kobi ya marūa macio ma itua rīu yarī iheanwo irī watho wa kūrūmīrīrwo mabūrūri-inī mothe, na itua rīu rīmenyithio andū a ndūrīrī ciothe, nīguo Ayahudi mehaarīre mūthenya ūcio merīhīre harī thū ciao.

¹⁴ Atwari acio a marūa, mahaicīte mbarathi cia mūthamaki, magīthī na ihenya nīkūhīkwo nī watho wa mūthamaki. Narīo itua rīu nīrīaheanīrwo kūu nyūmba-inī ya mūthamaki kūu Shushani.

¹⁵ Moridekai oimire mbere ya mūthamaki ekīrīte nguo cia ūthamaki cia rangi wa bururu na rangi mwerū, na arī na tanji nene ya thahabu mūtwe, na akehumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi ya gatanī irīa njega. Nao andū a itūūra rīa Shushani magīkūngūūra itua rīu marī na gīkeno. ¹⁶ Kūrī Ayahudi rīu rīarī ihinda rīa gūkena, na kūigua wega na gūcanjamūka o na gūtīka. ¹⁷ Thīnī wa būrūri o wothe o na thīnī wa itūūra inene o rīothe, kūrīa guothe itua rīu rīa mūthamaki rīatwarīrwo, Ayahudi nīmagīre na gīkeno na magīcanjamūka, makīruga maruga magīkūngūūra. Na andū aingī a ndūrīrī ingī makīgarūra magītua Ayahudi tondū nīmanyīitītwo nī guoya wa gwītīgīra Ayahudi.

9

Ūhootani wa Ayahudi

¹ Kūrī mūthenya wa ikūmi na itatū mweri wa ikūmi na irīrī, nīguo mweri wa Adari, nīrīo itua rīrīa rīathanītwo nī mūthamaki, rīarī rīhingīo. Mūthenya ūcio, thū cia Ayahudi nīcierīgīrīre kūmahoota, no rīrī, gūkīgarūrūkana, nao Ayahudi makīgīa na hinya gūkīra arīa maamathūre. ² Ayahudi nīmecookanīrīre matūūra-inī mao manene

* 8:1 Hīndī iyo, mūdū angīatūrīrwo kūragwo, indo ciake ciothe ciatūikaga cia mūthamaki.

mabūrūri-inĩ mothe ma Mũthamaki Ahasuerusu, nĩgeetha matharĩkĩre acio mendaga kũmaniina. Gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũmeetiiria, nĩ ũndũ ndũrĩrĩ icio ingĩ ciothe nĩciametigĩrĩre. ³ Nao andũ othe arĩa maarĩ igweta a mabūrūri macio, na anene a mũthamaki, na abarũthi, na arĩa mateithagĩrĩria mũthamaki gwathana magĩteithia Ayahudi, nĩ ũndũ nĩmanyĩitwo nĩ guoya wa gwĩtigĩra Moridekai. ⁴ Moridekai aarĩ mũndũ wũkaine wega kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki; nayo ngumo yake ikĩhunja mabūrūri-inĩ macio mothe, nake agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya.

⁵ Ayahudi makĩhũura thũ ciao ciothe na hiũ cia njora, magĩciũraga magĩciniina, na magĩka thũ ciao, o icio ciamathũire, o ũrĩa wothe mangĩendire gũciĩka. ⁶ Nyũmba-inĩ ya mũthamaki kũu Shushani, Ayahudi nĩmooragire na makĩniina andũ magana matano. ⁷ Ningĩ nĩmooragire Parishandatha, na Dalifoni, na Asipatha, ⁸ na Poratha, na Adalia, na Aridatha, ⁹ na Parimashata, na Arisai, na Aridai, na Vaizatha, ¹⁰ na nĩo ariũ ikũmi a Hamani mūrũ wa Hamedatha, ũrĩa warĩ thũ ya Ayahudi. No matiigana gũtaha indo ciao.

¹¹ Mũigana wa andũ arĩa mooragĩrwo nyũmba-inĩ ya mũthamaki kũu Shushani nĩwakinyĩrio mũthamaki mũthenya o ro ũcio. ¹² Nake mũthamaki akĩra Esiteri mũtumia wa mũthamaki atĩrĩ, "Ayahudi nĩmoragĩte na makaniina andũ magana matano o na ariũ ikũmi a Hamani thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gũikaro kĩrĩa kĩrigĩre gĩa Shushani. Hihĩ mekĩte atĩa mabūrūri-inĩ marĩa mangĩ ma mũthamaki? Aũrĩrĩ, ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? Nĩũkũhingĩrio. Na nĩ ũndũ ũrĩkũ ũrooria ũheo? O naguo ũndũ ũcio nĩũkũheo."

¹³ Esiteri agĩcookia atĩrĩ, "Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre-rĩ, itĩkĩria Ayahudi arĩa marĩ Shushani makaahingia itua rĩrĩrĩ o na rũciũ, na ũreke ciimba cia ariũ ikũmi a Hamani igaacuurio mĩti-igũrũ."

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩathana gwĩkwo ũguo. Itua rĩkĩhĩtũkio kũu Shushani, nao magĩcuuria ciimba cia ariũ acio ikũmi a Hamani mĩti-igũrũ. ¹⁵ Ayahudi arĩa maarĩ kũu Shushani magĩcookanĩrĩra hamwe mũthenya wa ikũmi na ina wa mweri wa Adari, nao makĩũraga andũ magana matatũ kũu Shushani. No matiigana gũtaha indo ciao.

¹⁶ O mahinda macio-rĩ, Ayahudi arĩa angĩ maatigaire mabūrūri-inĩ marĩa mũthamaki ũcio aathamakaga o nao makĩũngana hamwe nĩguo meegĩfĩre, na meeyũkĩrĩre harĩ thũ ciao. Makĩũraga andũ ngĩri mĩrongo mũgwanja na ithano cia thũ ciao, no matiigana gũtaha indo ciao. ¹⁷ ũndũ ũcio wekĩkire kũrĩ mũthenya wa ikũmi na itatũ mweri-inĩ wa Adari, na kũrĩ mũthenya wa ikũmi na ina makĩhurũka, na makĩũtua mũthenya wa ndĩa na wa gĩkeno.

Gũkũngũra gĩathĩ kĩa Purimu

¹⁸ Na rĩrĩ, Ayahudi arĩa maarĩ Shushani, nĩmonganĩte mũthenya wa ikũmi na itatũ na wa ikũmi na ina, naguo mũthenya wa ikũmi na itano makĩhurũka na makĩũtua mũthenya wa ndĩa na wa gĩkeno.

¹⁹ ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga Ayahudi arĩa maatũũraga tũtũura-inĩ marũmie mũthenya wa ikũmi na ina wa mweri wa Adari, ũrĩ mũthenya wa gĩkeno na wa ndĩa, na mũthenya wa kũheana iheo harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ.

²⁰ Moridekai nĩandĩkire maũndũ macio, na agĩtũmĩra Ayahudi othe marũa kũndũ guothe mabūrūri-inĩ ma Mũthamaki Ahasuerusu, marĩa maarĩ gũkuhĩ na marĩa maarĩ kũraya, ²¹ nĩguo makũngũyagĩre mũthenya wa ikũmi na ina, na wa ikũmi na itano wa mweri wa Adari o mwaka, ²² arĩ rĩo ihinda rĩrĩa Ayahudi meeyũkĩrĩre kũrĩ thũ ciao, o na arĩ guo mweri ũrĩa kĩa kĩa gĩatuĩkire gĩkeno, namo macakaya mao magĩtuika mũthenya wa gũkũngũya. Aamandĩkĩre marũmagie mũthenya iyo irĩ mũthenya ya ndĩa na ya gĩkeno, na ya kũheana iheo cia irio harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na ya kũhe athĩni iheo.

²³ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi magĩtũkĩra gũthĩ na mbere na gũkũngũra ũguo maambĩrĩre, magekaga ũrĩa Moridekai aamandĩkĩre. ²⁴ Nĩgũkorwo Hamani mūrũ wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, o we thũ ya Ayahudi othe, nĩathugundĩte gũkĩrĩra Ayahudi amaniine, na agĩcuuka puri (ũguo nĩ kuuga agĩcuuka mĩti) nĩguo monũhwo na maniiwo. ²⁵ No rĩrĩa ũndũ ũcio wa hitho wamenyekire nĩ mũthamaki, akĩruta watho mwandike wa kuuga atĩ ũũru ũcio Hamani aathugundĩre Ayahudi ũmũcookerere we mwene, o na atĩ we na ariũ ake macuurio mĩti-igũrũ. ²⁶ (Nĩ ũndũ ũcio mũthenya iyo igĩtwo Purimu kuumana na rĩitwa rĩu Puri.) Nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa maandĩkitwo marũa-inĩ macio, na nĩ ũndũ wa ũrĩa meyoneire na nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maamakorire, ²⁷ Ayahudi magĩtũka kũgie mũtugo wa kũrũmĩrĩrwo, nĩguo o ene, na njaro ciao, na arĩa othe mangĩtũũrania nao, marũmagie mũthenya iyo yeerĩ o mwaka mategũtũrĩria, na njĩra rĩra kwandĩkitwo, na mahinda marĩa maatũtwo.

²⁸ Mithenya iyo ituike ya kŭririkanagwo na imenyagŭrŭro nŭ njiarwa ciothe na nyumba ciothe, na mabŭrŭri-inŭ mothe na matŭŭra-inŭ manene mothe. Na mithenya iyo ya Purimu ndŭkanaage gŭkŭngŭrŭro nŭ Ayahudi, o na kana kŭririkano kŭayo kŭage njiaro-inŭ ciao.

²⁹ Nŭ ũndŭ ŭcio Esiteri, mŭtumia wa mŭthamaki, mwarŭ wa Abihaili, marŭ na Moridekai ŭrŭa Mŭyahudi, makŭandŭka marŭ na ŭhoti wothe ŭrŭa maarŭ naguo, nŭguo mekŭre marŭa macio ma keerŭ meegiŭ Purimu hinya. ³⁰ Nake Moridekai agŭtŭmŭra Ayahudi othe arŭa maarŭ mabŭrŭri-inŭ 127 ma ŭthamaki wa Ahasuerusu marŭa, marŭ ciugo cia kŭmeciiria wega na kŭmoomŭrŭria, ³¹ nŭgeetha marŭmagie mithenya iyo ya Purimu mahinda marŭa matuŭtwo, o ta ŭrŭa Moridekai ŭrŭa Mŭyahudi marŭ na Esiteri, mŭtumia wa mŭthamaki maamatuŭrŭire, na o ta ŭrŭa meetuŭrŭire o ene, hamwe na njiaro ciao, ŭhoru wigŭi mahinda mao ma kwŭhinga kŭrŭa irio na gŭcakaya. ³² Itua rŭu rŭa kŭrŭmŭrŭro rŭa Esiteri nŭrŭekŭrŭire mawatho macio maakonŭi Purimu hinya, naguo watho ŭcio ŭkŭandŭkwo mabuku-inŭ ma kŭririkano.

10

Ŭnene wa Moridekai

¹ Na rŭrŭ, Mŭthamaki Ahasuerusu nŭeetagia igooti mabŭrŭri marŭa mothe aathanaga, o ngŭnya icigŭrŭra ciakuo cia kŭraya. ² Ha ŭhoru wa ciŭko ciake cia hinya na ŭhoti, hamwe na ŭhoru wothe wa ŭnene wa Moridekai, ngŭnya harŭa mŭthamaki aamŭnenehetie-rŭ, gŭthŭ ti mwandŭke mabuku-inŭ ma maŭndŭ ma athamaki a Media na Perisia? ³ Moridekai ŭrŭa Mŭyahudi aarŭ wa keerŭ wathani-inŭ kuuma he Mŭthamaki Ahasuerusu, na nŭeetikŭrŭtwo nŭ Ayahudi ta mŭnene wao, na agatŭka mŭno kŭrŭ Ayahudi ao aingŭ, tondŭ aacaragŭria andŭ ake maŭndŭ mega, na akaarŭrŭria kŭgaacŭra kwa Ayahudi othe.

AYUBU

Ciugo cia Kwambĩrĩria

¹ Bũrũri-inĩ wa Uzu nĩ kwarĩ mũndũ watũire kuo wetagwo Ayubu.* Mũndũ ũcio ndaarĩ ũcuuke ningĩ aarĩ mũndũ mũrũngĩrĩru; nĩetigĩrĩte Ngai na agatheemaga maĩndũ marĩa mooru. ² Ayubu aarĩ na ariũ mũgwanja na airĩtu atatũ, ³ ningĩ nĩ aarĩ na ng'onde 7,000, na ngamũra 3,000, na ndegwa cia kũigana kuohwo macooki 500, na ndigiri 500, na nĩ aarĩ na ndungata nyingĩ mũno. Nĩwe warĩ mũndũ ũria mũnene mũno kũrĩ andũ arĩa angĩ othe a mwena wa Irathĩro.

⁴ Ariũ ake nĩmagĩaga na iruga o mũndũ riita rĩake gwake mũcĩ, na nĩmetaga aarĩ a nyina acio atatũ nĩguo marĩanĩre na manyuuanĩre nao. ⁵ Na matukũ ma maruga maathira, Ayubu nĩamatũmanagĩra moke nĩguo amatherie. Nĩokagĩra rũciinĩ tene akaruta igongona rĩa njino nĩ ũndũ wa o ũmwe wao, tondũ eeciiragia atĩrĩ, "No gũkorwo ciana ciakwa nĩciĩhĩtie ikaruma Ngai na ngoro." ũcio nĩguo warĩ mũtũgo wa Ayubu wa mahinda mothe.

Kũgerio kwa Ayubu kwa Mbere

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe araika nĩmathiire kũrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthĩ hamwe nao. ⁷ Nake Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, "Uuma kũ?"

Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, "Nyuma kũriũnga thĩ, o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ."

⁸ Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, "Nĩũcũuranĩtie ũhoro wa ndungata yakwa Ayubu? ũkoono atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩmũrũngĩrĩru, mũndũ mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maĩndũ marĩa mooru?"

⁹ Shaitani agĩcookia atĩrĩ, "Kaĩ Ayubu agĩtigagĩra Ngai o ro ũguo tũhũ? ¹⁰ Githĩ wee ndũmũirigiĩre na ũkamũrigiicĩria hamwe na nyũmba yake, o hamwe na maĩndũ make mothe? Nĩũrathimĩte wĩra wa moko make, nĩ ũndũ ũcio ũhiũ wake na ndũũru ciake ciyũrite bũrũri wothe. ¹¹ No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie indo ciothe iria arĩ nacio, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku."

¹² Jehova akĩra Shaitani atĩrĩ, "No wega, indo ciothe iria arĩ nacio nĩndaciagia moko-inĩ maku, nowe mwene ndũkanamũhutie."

Nake Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe hĩndĩ irĩa ariũ na aarĩ a Ayubu maarĩaga na makanyua ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũria mũkũrũ-rĩ, ¹⁴ mũkinyia-ũhoro agĩkora Ayubu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndegwa nĩkũrĩma ikũrĩmaga na mĩraũ, nacio ndigiri ikũrĩaga o hau hakuhĩ, ¹⁵ nao andũ a Sabea[†] macitharĩkĩra na macitaha. Ndungata nacio maciũraga na rũhiũ rwa njora, na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoro!"

¹⁶ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoro ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, "Mwaki wa Ngai uumire na igũrũ na wacina ng'onde o na ndungata waniina biũ; no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoro!"

¹⁷ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoro ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, "Akalidei[‡] meyũmba mbũtũ ithatũ, maatharĩkĩra ngamũra ciaku na macitaha, maathĩ nacio. Ndungata nacio maciũraga na rũhiũ rwa njora; na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoro!"

¹⁸ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoro o ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, "Ariũ na aarĩ aku mekũrĩaga, makĩnyuuga ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũria mũkũrũ; ¹⁹ na rĩrĩ, o hĩndĩ iyo rũhuho rũnene rwahurutana ruumĩte werũ-inĩ, na ruo rwahũũra nyũmba iyo koine ciayo inya, yamomoka, yamagwĩra maakua; na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoro!"

²⁰ Nake Ayubu aigua-ũhoro ũcio, akĩrũgama, agĩtembũranga nguo yake ya igũrũ, na akĩenjwo mũtwe. Agĩcooka akĩgũithia thĩ, akĩhooya Ngai, ²¹ akiuga atĩrĩ:

"Ndoimire nda ya maitũ ndĩ njaga,

na ngoima thĩ ino ndĩ njaga.

Nĩ Jehova waheanire, na nĩ Jehova wacookera:

rĩrĩtwa rĩa Jehova rĩrogoocwo."

* **1:1** Bũrũri wa Uzu warĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani; Ayubu ndaarĩ mũndũ wa Isiraeli. † **1:15** Andũ a Sabea maarĩ arĩthi arĩa morũũraga na mahiũ mao. ‡ **1:17** Akalidei maarĩ arĩthi arĩa morũũraga na mahiũ mao. Maatũũraga Mesopotamia, na nĩo thuutha-inĩ maathondekire ũthamaki wa Babuloni.

²² Thĩĩnĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, Ayubu ndaigana kwĩhia na ũndũ wa gũtuĩra Ngai mahĩtia.

2

Kũgerio kwa Ayubu gwa keerĩ

¹ Ningĩ nĩ kwari mũthenya ũngĩ araika maathiire kũrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthĩ hamwe nao kũrũgama mbere yake. ² Nake Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Uuma kũ?”

Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, “Nyuma kũriũnga thĩ o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ.”

³ Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Niũcũuranĩtie ũhoru wa ndungata yakwa Ayubu? Ūkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩ mũrũngĩrĩru, mũndũ mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maũndũ marĩa mooru. Ningĩ no arũmitie wĩhokeku wake, o na gũtuĩka niwaningĩrĩrie ndĩmwanange hatarĩ gĩtũmi.”

⁴ Nake Shaitani agĩcookeria Jehova, akiuga atĩrĩ, “Gĩkonde kĩrĩhagwo na gĩkonde! Mũndũ no arute indo ciake ciothe nĩguo ahonokie muoyo wake. ⁵ No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie mahĩndĩ na nyama cia mwĩrĩ wake, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku.”

⁶ Nake Jehova akĩria Shaitani atĩrĩ, “No wega, rĩu arĩ moko-inĩ maku; no ndũkahutie muoyo wake.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova, akĩnyamaria Ayubu na ironda ciarĩ na ruo mũno kuuma makinya ma magũrũ make nginya mũtwe. ⁸ Nake Ayubu akĩoya gacere ka nyũngũ ethũage nako, agĩkara thĩ harĩa haitagwo mũhu.

⁹ Nake mũtũmia wake akimũũria atĩrĩ, “Anga no ũrũmitie wĩhokeku waku o na rĩu? Ruma Ngai wĩkuĩre!”

¹⁰ Nake Ayubu akimũcookeria atĩrĩ, “Wee ũraaria ta mũndũ-wa-nja mũkũigu. Kaĩ turĩkamũkagĩra o maũndũ mega kuuma kũrĩ Ngai, na tũtiamũkĩre mathĩina?”

Thĩĩnĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, Ayubu ndaigana kwĩhia thĩĩnĩ wa mĩario yake.

Arata Atatũ a Ayubu

¹¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa arata atatũ a Ayubu, nĩo Elifazu ũria Mũtemaani,* na Bilidadi ũria Mũshuhi, na Zofaru ũria Mũnaamathi, maaiguire mathĩina marĩa mothe maakorete Ayubu-rĩ, makĩgia gĩathĩ, makiuma o mũndũ gwake na magĩcemanĩa nĩguo mathĩ makamũcakaithie o makimũhooreragia. ¹² Rĩrĩa maamuonire marĩ o haraaya-rĩ, makĩrigwo niwe nĩ ũria aahaanaga; makĩambĩrĩria kũrĩra maanĩrĩire, na magĩtembũranga nguwo ciao, o na makĩũhurĩria rũkũngũ mũtwe. ¹³ Ningĩ magĩcooka magĩkara thĩ hamwe nake matukũ mũgwanja, mũthenya na ũtukũ, na gũtirĩ mũndũ wamwaragĩria kiugo o na kĩmwe, nĩgũkorwo nĩmoonire atĩ kũnyamarĩka gwake kwari kũnene mũno.

3

Mĩario ya Ayubu

¹ Thuutha wa matukũ macio, Ayubu agĩtumũra kanua, akĩruma mũthenya ũria aaciarirwo. ² Akiuga atĩrĩ:

³ “Mũthenya ũria nĩ ndaciarirwo ũroora,
o na ũtukũ ũcio kwerirwo atĩrĩ, ‘Mũtũmia nĩaciara mwana wa kahĩ!’

⁴ Mũthenya ũcio-rĩ, ũrotũka o nduma;
Ngai arĩ igũrũ aroaga kũũrũmbũiya;
mũthenya ũcio ũroaga gũthererwo nĩ ũtheri.

⁵ Mũthenya ũcio ũrokĩnyĩitirwo nĩ nduma nene na kũrũru gĩa gĩkuũ;
ũrohumbĩrwo nĩ itu;
nduma irotooria ũtheri waguwo.

⁶ ũtukũ ũcio-rĩ, ũronyĩitwo nĩ nduma ndumanu;
ũroaga gũtaranĩrio na mũthenya irĩa ĩngĩ ya mwaka,
o na kana ũtarwo harĩ mweri o na ũrĩkũ.

⁷ ũtukũ ũcio ũrothaata;
o na gũtikanoigwo ngemi ũtukũ ũcio.

⁸ Arĩa marumaga mũthenya maroruma mũthenya ũcio,
o acio moĩ kwarahũra nyamũ irĩa ĩitagwo Leviathani.

⁹ Njata ciaguo cia rũciĩnĩ irotũka nduma;

* 2:11 Elifazu aarĩ wa kuuma Edomu.

- ũroeterera ũtheri na wage kũwona,
o na ũroaga kuona ruoro rũgĩtema,
10 nĩ ũndũ ndũigana kũhinga mĩrango ya nda ya maitũ,
na ndũigana kũgirĩrĩria maitho makwa kuona thĩina.
- 11 “Ndaagire gũkua ngĩciarwo nĩkĩ?
Ndaagire gũkua ngiuma nda nĩkĩ?
12 Ndaamũkĩrwo maru-inĩ nĩkĩ?
Ndaamũkĩrwo nyondo-inĩ atĩ nĩguo nyongithio nĩkĩ?
13 Nĩgũkorwo rĩu ingĩkomete ndĩ na thayũ;
rĩu ingĩrĩ toro hurũkĩte
14 hamwe na athamaki na aheani kĩrĩra a gũkũ thĩ
arĩa meeyakĩire kũndũ kũrĩa kwanangĩku rĩngĩ,
15 o hamwe na aathani arĩa maarĩ na thahabu,
o arĩa maiyũrĩtie nyũmba ciao betha.
16 Ningĩ-rĩ, nĩ kĩ kĩagĩrĩrie thikwo tũri-inĩ ta kĩhuno
o na kana ta gakenge karĩa gatoonire ũtheri wa rĩua?
17 Kũu andũ arĩa aaganu nĩmatigĩte kũnyamarĩka,
na kũu arĩa anogu nĩmahurũkĩte.
18 Kũu-rĩ, mĩgwate o nayo nĩkenagĩra kwaraha kwayo;
nĩtigĩte kũigua kĩgũthũko kĩa nyabaara ya ngombo.
19 Andũ arĩa anini na arĩa anene othe marĩ kuo,
nayo ngombo nĩrekereirio kuuma kũri mũmĩathi.
- 20 “Nĩ kĩ gĩtũmaga andũ arĩa marĩ na mĩnyamaro maheo ũtheri,
nagu muoyo ũkaheo arĩa marĩ na ruo rwa ngoro,
21 o acio meriragĩria gĩkuũ na gĩtingĩũka,
o arĩa magĩcaragia gũkĩra kĩndũ kĩa goro kĩrĩa kĩhithe,
22 acio maiyũragwo nĩ gĩkeno
magakena maakinya mbĩrĩra?
23 Nĩ kĩ gĩtũmaga muoyo ũheo mũndũ ũũrĩte njira,
o ũcio mũhingĩrĩrie nĩ Ngai?
24 Nĩ ũndũ handũ ha ndie irio, no kuumwo nyumagwo nĩ ngoro;
nakuo gũcaaya gwakwa gũitĩkaga ta maaĩ.
25 ũndũ ũrĩa ndeetigagira nĩngorete;
ũndũ ũrĩa wamakagia mũno nĩguo ũnginyĩrĩire.
26 Ndionaga thayũ, o na kana ngahoorera;
ndionaga ũhurũko, no mĩnyamaro.”

4

Mĩario ya Elifazu

- 1 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia, akĩmũuria atĩrĩ:
2 “Mũndũ angĩgeria gũkũgwetera koigo kamwe-rĩ, hihi wamũkirĩrĩria?
No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota kwĩgirĩrĩria kwaria?
3 Ririkana ũrĩa wanataara andũ aingĩ,
na ũrĩa wanekĩra moko marĩa maregeru hinya.
4 Ciugo ciaku cianatĩrĩrĩra arĩa manahĩngwo makenda kũgũa;
nĩwe wanekĩra maru marĩa magondoku hinya.
5 No rĩu-rĩ, nĩũkoretwo nĩ thĩina, nawe ũkoorwo nĩ hinya;
ũhũũrĩtwo, nawe ũkanyĩtwo nĩ kĩmako.
6 Githĩ wĩtigĩri Ngai waku tĩguo wagĩrĩrwo gũtũika ũũmĩrũ waku,
nayo mĩthĩire yaku itarĩ ũcuuke-rĩ, githĩ tĩyo mwĩhoko waku?
7 “Ta wĩcũũranie atĩrĩ: Nĩ mũndũ ũrĩkũ wanathĩnĩka atekĩte ũũru?
Nĩ kũ andũ arĩa arũngĩrĩru marĩ maniinwo?
8 Nĩ ũrĩa nyonete-rĩ, nĩ atĩ andũ arĩa marĩmaga ũũru,
na arĩa mahaandaga thĩina-rĩ, maũndũ macio no mo magethaga.
9 Manangagwo nĩ mĩhũmũ ya Ngai;
makaniinwo nĩ kĩhuhũkanio kĩa marakara make.
10 Mĩrũũthi no ĩrume na ĩrarambe,
no magego ma mĩrũũthi ĩyo mĩnene nĩmakoinangwo.

- 11 Mūrūūthi nīūkuaga nī kwaga gīa kūguīma,
nacio ciana cia mūrūūthi wa mūgoma ikahurunjūka.
- 12 “Nī kūrī kohoro karanginyīre na hito,
namo matū makwa marakaigua gakīhehanwo.
- 13 Ūtukū ngīcūūrania ūhoru wa cioneki cia kūmakania,
ūtukū rīrīa andū makoragwo marī toro mūnene,
- 14 ngīnyitwo nī guoya na kūinaina,
namo mahīndī makwa mothe magīthingitha.
- 15 O hīndī iyo roho ūraahītūkīra o ūthiū-inī wakwa,
nacio njuīrī cia mwīrī wakwa irambarara.
- 16 Roho ūcio ūrarūgama,
no ndinahota kūmenya ūrīa ūratariī.
- Mbere yakwa hararūgama mūhianīre wa kīndū,
ndīracooka ndīraigua gūkīario na mīheehū gūkīurio atīrī,
- 17 Mūndū wa gūkua-rī, aahota gūtuīka mūthingu gūkīra Ngai?
Mūndū aahota gūtuīka mūtheru gūkīra Mūmūūmbi?
- 18 Angīkorwo Ngai ndangīhota kwīhoka ndungata ciake-rī,
na angīkorwo nīonaga araike ake marī na mahītia-rī,
- 19 githī to oone mahītia maingī mūno ma andū arīa matūūruga nyūmba cia ndoro,
acio mīthingi yao īrī rūkūngū-inī,
acio mamemendagwo na ihenya gūkīra kīihuruta!
- 20 Kuuma rūciinī nginya hwaī-inī moingangagwo tūcunjī;
magathira tene na tene matekūrūmbūiyo.
- 21 Githī mīkanda ya hema yao ndīmunyūrītwo,
nīguo makue matarī na ūūgī?’

5

- 1 “Wenda gwītana, itana, no rīrī, nūū ūngīgwītīka?
Nī ūrīkū wa arīa atheru ūngīūrīra kūrī we?
- 2 Rūng’athio rūūragaga kīrimū,
naguo ūiru ūkooraga mūndū ūrīa mūkīigu.
- 3 Nīī mwene nīnyonete kīrimū gīkīgīa na mīri,
no-o rīmwe nyūmba yakīo ikīrumwo.
- 4 Ciana ciake nīiraihanīrīrie na ūgītīrī,
ihaīrīrio igooti-inī itarī na mūndū wa gūciciirīrīra.
- 5 Ūrīa mūhūtu arīfaga magetha make,
amoyaga o na marī mīigua-inī,
nao arīa anyootu makahūmagīra ūtonga wao.
- 6 Nīgūkorwo haīka ndīkunūkaga kuuma thī,
kana thīina ūkamera ūīri-inī.
- 7 No rīrī, mūndū aciaragwo arī wa kuonaga thīina,
o ta ūrīa na ma thandī cia mwaki irathūkaga na igūrū.
- 8 “No rīrī, korwo nī nī ingīthaitha Mūrungu;
ingīneana ciira wakwa kūrī we.
- 9 We ekaga maūndū ma magegania marīa mataangīmenyeka,
na akaringa ciama itangītarīka.
- 10 Nīwe uuragīria thī mbura;
na nīwe ūrehagīra būrūri maaī.
- 11 Arīa menyīlhagia nīwe ūmatūūgagīria,
nao arīa marī na kīeha moyagwo na igūrū makagītīrwo.
- 12 Nīwe ūthaatagia mībango ya arīa marī waara,
nīgeetha moko mao matikagīe na ūhootani.
- 13 Nīanyiitaga arīa oogī waara-inī wao,
namo mathugunda ma arīa oingumania akaameheria biū.
- 14 Nduma imakoraga kūrī o mūthenya;
mūthenya barigici makahambataga taarī ūtukū.
- 15 Nīahonokagia arīa abatari kuuma kūrī rūhiū rwa njora rūrīa rūrī tūnua-inī twao;
amahonokagia moko-inī ma arīa marī hinya.
- 16 Nī ūndū ūcio athīni makagīa na kīrīgīrīro,

naguo ciira ūtarī wa kīhooto ūgatumia kanua.

- 17 “Kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūrūngagwo nī Ngai;
nī ūndū ūcio ndūkamene irūthia rīa Mwene-Hinya-Wothe.
18 Nīgūkorwo nīaguraranagia, no rīrī, acookaga akooa nguraro ūyo wega;
nīatīhanagia, no moko make no mo mahonanagia.
19 Nīagagūteithūra harī mītino itandatū;
o na īrī mūgwanja-rī, gūtīrī ūūru ūgaagūkora.
20 Hīndī ya ng’aragu nīagagūkūūra kuuma kūrī gīkuū,
nīngī hīndī ya mbaara agūkūūre ndūkooragwo na rūhiū rwa njora.
21 Nīūkagītīrwo harī rūcamīū rwa rūrīmī,
na ndūgetīgīra hīndī īrīa mwanangīko ūgooka.
22 Nīūgathekerera mwanangīko na ng’aragu,
na ndūgetīgīra nyamū cia gūkū thī.
23 Nīgūkorwo nīūkagīa na kīrīkanīro na mahiga ma werū-inī,
nacio nyamū cia gīthaka itūūre irī na thayū nawe.
24 Nawe ūikarage ūū atī hema yaku nī ngītīre;
nawe nīūkooya ithabu rīa indo ciaku ūkore hatirī kīndū kūrīte.
25 Nīūkamenya atī ciana ciaku nīkaingīha,
nacio njaro ciaku cingīhe o ta nyeki ya gūkū thī.
26 Ūgaathī mbīrīra-inī ūrī o na hinya,
ūhaana ta itīia cia ngano īgethetwo hīndī ya magetha.
27 “Nītūtūirītie ūhorō ūyū, na nī wa ma.
Nī ūndū ūcio kīūigwe na ūūmenye wee mwene.”

6

Mīario ya Ayubu

- 1 Nīngī Ayubu agīcookia atīrī:
2 “Naarī korwo ruo rūrū ndī naruo rwathimwo,
nayo mīnyamaro īno ndī nayo yothe īgīrīrwo ratiri igūrū!
3 Ti-itherū yakorwo īrī mīrītū gūkīra mūthanga ūrīa ūrī marīa-manene;
na nīkīo ndīrahiūhire kwaria.
4 Mīguī ya Mwene-Hinya-Wothe nīndoonyete,
naguo roho wakwa nīūranyua ūrūrū wayo;
maūdū ma kūmakania mūno ma Ngai nīmerekeirio harī nī.
5 Njagī ya werū-inī-rī, nīyaanagia rīrīa īrī na nyeki ya kūrīa,
kana ndegwa īkaania rīrīa ītūrīrwo?
6 Irio itarī mūcamo nī irīkaga itekīrītwo cumbī?
Mūruru wa itumbī ūrīa mwerū-rī, nī urī mūrō?
7 Nīī ndīngīchutia;
irio ta icio no itūme njire ngoro.
8 “Naarī korwo ndaheo ūndū ūrīa ndīrahooya,
korwo Ngai aahe ūndū ūrīa ndīrerirīria,
9 naguo nī atī Ngai eetikīre kūūmemenda,
arekererie guoko gwake kūūniine!
10 Hīndī ūyo no ngīe na ūndū wa kūūhoorera,
ūndū wa gīkeno ruo-inī rūrū rūtarathira,
atī nī ndikaanīte ciugo cia Ūrīa Mūtheru.
11 “Ndī na hinya ūrīkū atī nīguo njikare ndī na mwīhoko?
Ndī na kūrīgīrō kīrīkū atī nīguo ngīrīrie?
12 Nīī ndī hinya ta ihiga?
Mwīrī wakwa nī wa gīcango?
13 Nīī ndī na hinya wa gwīteithia,
kuona atī rīu nīndunyītwo ūhootani?
14 “Mūdū ūtarī na kūrīgīrō aagīrīre gūteithio nī arata ake,
o na angīkorwo nīatigānīrie ūhorō wa gwītīgīra Ūrīa Mwene-Hinya-Wothe.
15 No arīū a baba maagīte kwīhokeka o ta tūrūū tūrīa tūhūaga,

- ningĩ o ta tũrũũĩ tũrĩa tũiyũraga tũkoina,
 16 rĩrĩa tũirĩtio nĩ mbarabu igĩtweka,
 na tũkaiyũrwo nĩ tharunji ĩrĩa ĩratweka,
 17 no rĩrĩ, tũtithereraga rĩrĩa kwara,
 na hĩndĩ ya ũrugarĩ tũkahũa mĩtaro-inĩ yatuo.
 18 Īkundi cia agendi nũthaamaga nĩra ciacio,
 ikambata werũ-inĩ, igathĩra kuo.
 19 Īkundi cia agendi cia Tema icaragia maaĩ,
 agendi a wonjoria a Sheba makamacaria marĩ na mwĩhoko.
 20 Magathĩĩnĩka, tondũ makoretwo marĩ na kũĩrĩgĩrĩro;
 no maakinya ho magakora hatĩrĩ kĩndũ.
 21 O na inyuĩ-rĩ, mũtuĩkĩte andũ matangiheana ũteithio;
 muonaga ũndũ wa kũmakania mũgetigĩra.
 22 Nũ-rĩ, nĩ ndĩ ndoiga atĩrĩ: ‘Heanai kĩndũ nĩ ũndũ wakwa,
 ngũũrai na indo cianyu,
 23 honokiai guoko-inĩ gwa thũ,
 ngũũrai kuuma moko-inĩ ma arĩa matarĩ tha?’
 24 “Atĩrĩrĩ, ndutaai ũhoru na nĩngũkĩra;
 nyonereria harĩa hĩtĩtie.
 25 Kaĩ ciugo cia ma ĩrĩ ruo-ĩ!
 No rĩrĩ, ngarari cianyu nĩ kĩhooto kĩrĩkũ irarehe?
 26 Anga mũrenda kũruta mahĩtia ũrĩa njugĩte,
 mũgatua ciugo cia mũndũ ũmũĩrwo tha taarĩ rũhuho?
 27 Inyuĩ o na no mũcuukĩre mwana wa ngoriai mĩtĩ,
 na mwendie mũrata wanyu.
 28 “No rĩu-rĩ, ndamũthaitha mwĩtĩkĩre kũndora.
 Anga no ngĩheenanie o maitho-inĩ manyu?
 29 Mwĩcũranieĩ nĩguo mũtikogomie kĩhooto;
 njookereraĩ, nĩgũkorwo wĩhokeku wakwa nĩguo ũraarũithio.
 30 Nĩ kũrĩ wĩhia ũrĩ mĩromo-inĩ yakwa?
 Anga kanua gakwa gatingĩhota gũkũũrana maũndũ ma rũmena?

7

- 1 “Githĩ mũndũ ndakoragwo na ũtungata mũritũ gũkũ thĩ?
 Githĩ matukũ make matihaana o ta ma mũndũ mwandĩke wĩra?
 2 O ta ngombo ĩkwĩrĩrĩa ciĩruru cia hwaĩ-inĩ,
 o na kana ta mũndũ mwandĩke ũgũthethũkĩra mũcaara wake-rĩ,
 3 ũguo nĩguo nĩ ngaĩrwo mĩeri ya tũhũ,
 na ngatuĩrwo atĩ ũtukũ ndaarage ndĩ na kĩa.
 4 Rĩrĩa ndakoma ndiyũragia atĩrĩ, ‘Ndĩrĩkĩra rĩ?’
 ũtukũ ũkaraiha, na ngaraara ngĩgarũra nginya gũgakĩa.
 5 Mwĩrĩ wakwa ũiyũrĩtwo nĩ igunyũ na ngũcĩ,
 nakĩo gĩkonde gĩakwa gĩatũkangĩte na gĩgatogota.
 6 “Matukũ makwa maraathira na ihenya rĩkĩrĩte rĩa kanyamũ karĩa gakonjithanagia
 uuthi ngoora igĩtumwo,
 magagĩkinya mũthia itarĩ na kũĩrĩgĩrĩro.
 7 Wee Ngai-rĩ, ririkana atĩ muoyo wakwa no ta mĩhũmũ;
 namo maitho makwa matigacooka kuona ũndũ mwega rĩngĩ.
 8 Riitho rĩrĩa rĩranyona rĩtigacooka kũnyona rĩngĩ;
 mũkaanjaria, no ndigakorwo ho.
 9 O ta ũrĩa itu rĩthiiaga rĩkabuĩria,
 ũguo noguo ũrĩa ũthiiaga mbĩrĩra-inĩ atacookaga kuoneka.
 10 Ndagacooka kũinũka gwake mũcĩi;
 harĩa aakaraga ndagacooka kuonwo ho.
 11 “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ndigũkĩra;
 ngwaria nĩ ũndũ wa ũrĩa roho wakwa ũrĩ na ruo,
 ndĩteteru nĩ ũndũ wa ũrĩa ngoro yakwa ĩrĩ na marũrũ.

- 12 Nii-rĩ, ndĩ iria rĩa maaĩ, kana nyamũ ĩrĩa nene ĩtũũraga iria thĩĩnĩ kũrĩa kũriku,
atĩ nkĩo nangagĩrwo?
- 13 Rĩrĩa ngwĩciiria ũrĩrĩ wakwa nĩguo ũkũũhooreria,
na atĩ gĩtanda gĩakwa no kĩĩniĩre gũteta-rĩ,
- 14 o na hĩndĩ ĩyo ũumakagia na irooto,
o na ũkanjiguithia guoya na cioneki,
- 15 nĩ ũndũ ũcio ngathuura kaba gũitwo, na gĩkuũ,
handũ ha gũikara na mwĩrĩ ũyũ wakwa.
- 16 Nĩthũire muoyo wakwa; ndikwenda gũtũũra nginya tene.
Tigana na nĩ tondũ matukũ makwa no ma tũhũ.
- 17 “Mũndũ-rĩ, akĩrĩ kĩ, tondũ ũmwĩkĩrĩre ũguo,
na ũkamũrũmbũyia mũno ũguo,
18 atĩ ũmũthuthuuragia ngoro o rũciĩnĩ,
na ũkamũgeragia mahinda mothe?
19 Kaĩ gũtarĩ hĩndĩ ũgaatiga gũikara ũndorete,
kana ũtigane na nĩ o na kahinda kanini?
20 Angĩkorwo nĩnjĩhĩtie-rĩ, nĩ atĩa nĩ ngwĩkĩte,
Wee mũrori wa andũ?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũnchorote?
Kaĩ ndũkĩte mũrigo hariwe?
21 Nĩ kĩ kĩragiria ũnjohere mahĩtia makwa
na ũndekere mehia makwa?
Nĩgũkorwo ndĩ hakuhĩ gũkoma tũri-inĩ;
nawe nĩũkanjaria no ndigakorwo ho.”

8

Mĩario ya Bilidadi

- 1 Nake Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:
2 “Nĩ nginya rĩ ũgũikara ũkĩaragia maũndũ ta macio?
Ciugo ciaku no ta inegene rĩa rũhuho rũkĩhurutana.
3 Mũrungu-rĩ, nĩogomagia ciira wa kĩhoo?o?
Ūcio Mwene-Hinya-Wothe nĩogomagia ũndũ ũrĩa ũrĩ wa ma?
4 Rĩrĩa ciana ciaku ciamwĩhĩrie-rĩ,
nĩacirekereirie iherithio nĩ ũndũ wa mehia ma cio.
5 No rĩrĩ, wee ũngĩũthĩrĩria Mũrungu
na wĩthaihanĩrĩre harĩ Ūcio Mwene-Hinya-Wothe,
6 ũngĩkorwo ũrĩ mũtheru na mũrũngĩrĩru-rĩ,
o na rĩu no arahũke nĩ ũndũ waku
nĩguo agũcookie handũ harĩa hakwagĩrĩre.
7 O na gũtuũka kĩambĩrĩria gĩaku no kĩoneke kĩrĩ kĩnini,
thuutha-inĩ nĩũkagaacĩra mũno.
8 “Ūria ũhoru harĩ njiarwa cia tene,
na ũtuĩrie maũndũ marĩa maithe mao meerutire,
9 nĩgũkorwo ĩhuĩ tũraciarirwo o ro ira na tũtirĩ ũndũ tũũ,
namo matukũ maitũ ma gũikara gũkũ thĩ no ta kĩruru.
10 Acio githĩ to makũrute na makũhe ũhoru?
Acio githĩ to maarie ũhoru marĩ na ũmenyo?
11 Irura-rĩ, no rĩkũre handũ hatarĩ itomboya?
Ithanjĩ-rĩ, no rĩtheereme handũ hatarĩ maaĩ?
12 Rĩngĩkũrĩa handũ hatarĩ maaĩ rĩũmaga narua gũkĩra nyeki,
o na rĩtakinyĩte rĩa gũtuuo.
13 Ūcio nĩguo mũthia wa arĩa othe mariganagĩrwo nĩ Mũrungu;
ũguo no ta guo mwĩhoko wa arĩa matooi Ngai ũthiraga.
14 Kĩrĩa ehokete no kĩndũ kĩhũthũ;
kĩrĩa egiritanagia nakĩo no ta rĩrenda rwa mbũmbũ.
15 Etiiranagia na rĩrenda rwake, naruo rũgatuũka;
akenyũĩrĩra harĩ ruo, no rũtingĩmũtiirĩra.
16 Ahaana ta mũtĩ ũitĩrĩrio maaĩ wega ũrĩ rĩũa-inĩ,
ũtambũrũkĩtie thuuna ciagua mũgũnda-inĩ;

- 17 mīri yaguo īithiororokeirie kīhumbu kīa mahiga,
na ĩcaragia ha kwīgwaŵīrīra rwaro-inī rwa mahiga.
- 18 No rīrīa wakūūrwo harīa ūraarī-rī,
handū hau hagakaana mūtī ūcio, hakoiga aŵīrī, ‘Nīi ndirī ndakuona.’
- 19 Ti-itherū muoyo waguo ūmaga ūgathira,
naho hau tūri-inī ūcio hagakūra mītī īngī.
- 20 “Ti-itherū Mūrungu ndangīrega mūdū ūtarī ūcuuke,
kana ekīre moko ma arīa mekaga ūuru hinya.
- 21 Na rīrī, no arīyūria kanua gaku mītheko,
nayo mīromo yaku yanīrīre nī gūkena.
- 22 Thū ciaku nīkahumbwo thoni,
nacio hema cia arīa aaganu itigacooka kuonwo.”

9

Mīario ya Ayubu

- 1 Ningī Ayubu agīcookia, akiuga aŵīrī:
- 2 “Ti-itherū nīnjūū ūhoro ūcio nī wa ma.
No rīrī, mūdū angīhota atīa gūkorwo arī mūthingu mbere ya Mūrungu?
- 3 O na korwo mūdū enda gūkarania na Ngai-rī,
ndangīhota kūmūcookeria kīuria o na kīmwe harī ciūria ngiri.
- 4 Ūūgi wake nī mūingī mūno, na ūhoti wake nī mūnene.
Nūū wanaregana nake akīgaacīra?
- 5 Eeheragia irīma itekūmenya,
na agacing’aurania nī kūrakara.
- 6 Athingithagia thī ĩkoima handū hayo,
na akainainia itugī ciayo.
- 7 Aathaga rīua rīkaaga kūratha;
nake agiragīrīra ūtheri wa njata.
- 8 Nīwe watambūrūkirie igūrū arī o wiki,
na athiāga agīkinyangaga makūmbī ma iria.
- 9 Nīwe Mūūmbi wa njata iria ciātagwo Nduba, na Karaū,
na Kīrīmīra, o na ikundi cia njata cia mwena wa gūthīna.
- 10 Nīekaga magegania matangīmenyeka,
na akaringa ciama itangītārka.
- 11 Rīrīa aahītūkīra harīa ndī, ndingīmuona;
o na rīrīa aathīra harīa ndī ndimenyaga.
- 12 Angīgutha kīndū-rī, nūū ūngīhota kūmūgīria?
Nūū ūngīmūria aŵīrī, ‘Nī atīa ūreka?’
- 13 Ngai ndahingagīrīra marakara make;
o na arīa maateithagīrīra Rahabu nīmamūinamagīrīra.
- 14 “Nīi-rī, ndaakīhota atīa kūmūkararia?
Ingīruta kū ciugo cia kūmūcookeria?
- 15 O na korwo ndihītīe-rī, ndingīhota kūmūcookeria ūndū;
ūrīa ingīka no gūthaiha ingīthaiha Mūnjiirithia anjiguire tha.
- 16 O na ingīamwītire nake anjītīke-rī,
ndingītīkia nīangīathikīrīrie.
- 17 We angīamemendire na kīhuhūkanio,
na aingīhie ironda ciakwa hatarī gītūmi.
- 18 Ndarekaga njookererwo nī mīhūmū,
no nīahatagīrīra na mathīna.
- 19 Korwo no ūhoro wa hinya-rī, we arī hinya mūno!
Na korwo no ūhoro wa ciira wa kīhooto-rī, nūū ūngīmwīta?
- 20 O na korwo ndiahītīe-rī, kanua gakwa no kandue mūhītia;
korwo ndiarī na ūcuuke-rī, nīkangīanduire mūhītia.
- 21 “O na gūtūka ndirī na ūcuuke-rī, ndikwīrīrīra;
muoyo wakwa nīndīwagīre kīene.
- 22 Ūhoro no ūrīa ūmwe; nīkīo ndīroiga aŵīrī,
‘Aniāna arīa matarī ūcuuke o na akaniina arīa aaganu.’

- 23 Hīndī ĩrīa ihūūra rīarehe gīkuū kīa narua,
nīathekagīrīa kūūrwo nī hīnya kwa arīa matarī na mahītia.
- 24 Hīndī ĩrīa būrūrī wagīa moko-inī ma andū aaganu,
nīahingaga aciirithania maitho.
Akorwo ti we-rī, nūū wīkaga ūguo?
- 25 “Matukū makwa marahanyūka gūkīra mūkinyia-ūhoro;
mombūkaga matarī na gīkeno o na kīnini.
- 26 Mahītūkaga na ihenya mūno ta tūtārū twa irura,*
kana ta nderi igūcuuhūkīra kīndū gīa kūrīa.
- 27 Ingiuga atīrī, ‘Nīngūriganīrwo nī mateta makwa,
nīngūtīga gūtukia gīthiithi, ngene,’
- 28 no ngeetīgīra mīnyamaro yakwa yothe,
nīgūkorwo nīnjūū ndūkandua atī ndiīhītie.
- 29 Kuona atī nīndīkītie gūtuo mūhītia-rī,
nī kīi gīgūtūma ndīnogīe tūhū?
- 30 O na ingūthamba na thabuni,
na ndīthambe moko na igata-rī,
- 31 no ūndikirie irima rīa gīcoro
nīgeetha o na nguo ciakwa iithūūre.
- 32 “We ti mūdū ta nī atī nīguo ndīmūcookerie,
nīguo tūng’ethanīre igooti-inī.
- 33 Naarī korwo nī harī mūdū ūngītūiguithania,
atūgīrīre guoko gwake ithuī eerī,
- 34 mūdū wa kūnjehereria rūthanju rwa Ngai,
nīgeetha ndigacooke kūmakio nī itebeeberania rīake.
- 35 Hīndī ĩyo nīngīacooka kwaragīa itekūmwītīgīra,
no ūrīa ndarīi rū-rī, ndingīhota.

10

- 1 “Nīthūire gūtūūra muoyo ūyū,
nī ūndū ūcio ndikūhingīrīria mateta makwa,
o na nī ngwarīa nī ūndū wa ūrīa ngoro yakwa ĩrī na marūrū.
- 2 Ngwīra Ngai atīrī: Tiga kūndua mwīhia,
no nyonia kīrīa ūrandūithīria.
- 3 Kaī ūkenagio nī kūūhinyīrīria,
ūgathūūra wīra wa moko maku,
o rīrīa ūrakenera mathugunda ma andū arīa aaganu?
- 4 Kaī maitho maku marī o ta maitho ma andū?
Kaī muonere waku ūhaana o ta wa mūdū?
- 5 Kaī matukū maku maigana ta ma andū,
kana mīaka yaku ĩkaigana o ta ya mūdū,
- 6 nīguo ūcarīrīrie mahītia makwa,
o na ūtūragīe mehīa makwa,
- 7 o na gūtūika wee nīūū atī ndiīhītie,
na ūkamenya atī gūtīrī mūdū ūngīhota kūūhonokia moko-inī maku?
- 8 “Moko maku nīmo maathondekire na makīnyūmba.
Rū nīgūkīgarūrūka ūnyanange?
- 9 Rīrikana atī wanyūūmbire ta rūmba.
Rū ūgūcooka ūndue rūkūngū rīngī?
- 10 Gīthī ndwanjitire ta irīa,
na ūgīcooka ūkīmatīa ta maguta marīo,
- 11 ūkīūmbīra na nyama na gīkonde,
na ūkīohania mahīndī na mīkiha yakwa hamwe.
- 12 Nīwaaheire muoyo o na ūkīnyonia ūtugi waku;
naguo ūmenyereri waku nīguo ūtūrie roho wakwa.

* 9:26 Tūtārū tūtaarī tūnene twa ithanjī twathondekagīrwo Misiri.

- 13 “No nīwahithire maūndū maya ngoro-inī yaku,
na nīnjūūī no warī na ūndū ūyū meciiria-inī maku:
- 14 Ingēhirie wee nīwanyonaga,
na ndūngāgire kūherithia nī ūndū wa wīhia wakwa.
- 15 Kaī akorwo nīnjīhītie ndī na haaro-ī!
O na ingūguika ndīkīte ūuru, ndingīhota gūtiira mūtwe wakwa,
nīgūkorwo njiyūrītwo nī thoni,
na ngarikīra mathīna-inī makwa.
- 16 Ingītiira mūtwe wakwa-rī, wee ūnjeemaga o ta mūrūūthi,
na nīngī ūkonania ūhoti waku mūnene wa kūnjūkīrīra.
- 17 Nūndeheire aira angī manjūkīrīre,
na nīwongereire marakara maku igūrū rīakwa;
mbūtū ciaku ikanjūkīrīra o ta makūmbī ma maaī marūmanīrīre.
- 18 “Nī kīī gīatūmire ūndute nda ya maitū?
Naarī korwo ndakuire itoneetwo nī maitho ma mūndū o na ūmwe.
- 19 Naarī korwo ndaciariirwo,
kana korwo ndaciariirwo njerekeirio mbīrīra!
- 20 Githī matukū makwa o na marī manini matikirie gūthira?
Tigana na nīī nīguo ngīe na gīkeno gwa kahinda kanini,
- 21 kamūira thīte kūrīa mūndū athiiga na ndacooke,
būrūri wa nduma, o nduma nene ya gīkuū,
- 22 o būrūri ūrīa ūtukū wakuo ūrī mūtumanu mūno,
būrūri wa nduma ya gīkuū, na ūtarī kīhaarīro,
kūrīa o na ūtheri ūhaana o ta nduma.”

11

Mīario ya Zofaru

- 1 Nake Zofaru ūrīa Mūnaamathi agīcookia, akīūria atīrī:
2 “Ciugo icio ciothe-rī, nīcikwaga gūcookio?
Mwaria ūyū-rī, nīegūgītūuo mwagīrīru?
3 Mwīraho ūcio waku-rī, nīguo ūgūkiria andū naguo?
No kwage mūndū ūngīgūkaania rīria ūranyūrūrania?
4 Wee ūreera Ngai atīrī, ‘Wītīkio wakwa ndūrī ūcuuke,
o na nīī ndī mūtheru maitho-inī maku.’
5 Naarī korwo Ngai no aarie,
atumūre mīromo yake agūūkīrīre,
6 na akūguūrīrie hitho cia ūūgī,
nī ūndū ūūgī ūrīa wa ma nī wa mīena īrī.
Menya ūndū ūyū; atī Ngai ndakūherithītie kūringana na ūrīa mehia maku maigana.
- 7 “Wee no ūhote kūmenya maūndū marīa mahithe ma Ngai?
Kana no ūhote gūtuīria kūna maūndū ma Mwene-Hinya-Wothe?
8 Maūndū make nīmatūūgīru gūkīra igūrū, wee nī atīa ūngīka?
Nī mariku gūkīra ūrīku wa mbīrīra, wee nī atīa ūngīmenya?
9 Gīthimo kīamo nī kīraihu gūkīra thī
na nī kīaramu gūkīra iria rīria inene.
- 10 “Angīūka agūikie njeera-rī,
acooke etane ciira-rī, nūū ūngīmūgīria?
11 Ti-itherū nīoī andū arīa maheenanagia;
na rīria oona ūndū mūūru-rī, githī ndaūmenyaga?
12 No rīrī, mūndū ūtarī ūūgī ndangītūika mūūgī o na rī,
o ta ūrīa njaū ya ndigiri ya gīthaka itarī hīndī ingīciarwo īrī mūndū.
- 13 “No rīrī, ūngīneana ngoro yaku kūrī Ngai,
na ūtambūrūkie moko maku kūrī we,
14 ūngīheheria mehia marīa marī guoko-inī gwaku,
na ūgirie ūūru ūikare thīnī wa hema yaku-rī,
15 hīndī īyo no ūhote gūtiira ūthiū waku na igūrū ūtegūconoka;
no ūrūgame wega ūtarī na guoya.
16 Ti-itherū nīkariganīrwo nī mathīna maku,

ūmaririkanage o ta maaĩ marĩkĩtie gũtherera.
 17 Mũtũũrĩre waku nũgacangarara gũkĩra mũthenya barigici,
 nayo nduma ĩgaatuĩka o ta rũciĩnĩ.
 18 Ūgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko tondũ ũrĩ na ũgitĩri,
 ũkehũgũruga harĩa ũrĩ, na ũkahurũka ũtarĩ na ũgwati.
 19 Nũgakomaga, gũtarĩ na mũndũ ũngĩtũma wĩtigĩre,
 nao andũ aingĩ nĩmakeyendithagia harĩ we.
 20 No rĩrĩ, maitho ma andũ arĩa aaganu nĩmakaaga kuona,
 na matikoona gwa kũũrĩra;
 nago ũndũ ũrĩa meriragĩria ũgaatuĩka mũcaayo wa gĩkuũ.”

12

Mĩario ya Ayubu

1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
 2 “Hatĩrĩ njanja inyuĩ nĩ inyuĩ andũ,
 nago ũũgĩ ũgaathiranĩra na inyuĩ rĩrĩa mũgaakua!
 3 No rĩrĩ, ndĩ na ũmenyo o ta inyuĩ;
 mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
 Nũũ ũtooi maũndũ macio mothe?”
 4 “Nduĩkĩte mũndũ wa gũthekererwo nĩ arata akwa,
 o na gũtuĩka nĩndakafĩre Ngai nake akĩnjigua:
 nĩ nduĩkĩte mũndũ wa gũthekererwo,
 o na gũtuĩka ndĩ mũthingu na ndirĩ ũcuuke!
 5 Andũ arĩa maikaraga megangarĩte manyũrũragia mũtino,
 makona ta ũndũ ũcio ũkoraga o andũ arĩa magũrũ mao matenderũkaga.
 6 Hema cia atunyani nĩcio ciikaraga igaaciire,
 na andũ arĩa marakaragia Mũrungu nĩo maikaraga na thayũ,
 o acio makuuaga ngai yao na moko.
 7 “No ta kũurie nyamũ, na nĩgũkũruta ũhoru,
 kana ũrie nyoni cia rĩera-inĩ, na nĩgũkwĩra;
 8 kana warĩrie thĩ, na nĩgũkũruta ũhoru,
 kana ũkarĩrie thamaki cia iria-inĩ, nacio nĩgũkũhe ũhoru.
 9 Nĩ irĩkũ cia icio ciothe itooĩ
 atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte ũndũ ũyũ?
 10 Mĩoyo ya ciũmbe ciothe ĩrĩ guoko-inĩ gwake,
 o na mĩhũmũ ya andũ othe.
 11 Githĩ gũtũ gũtithuuranagia ciugo
 o ta ũria rũrĩmĩ rũcamaga irio?
 12 Githĩ ũũgĩ ndũkoragwo na andũ arĩa akũrũ?
 Githĩ gũtũũra mũno gũtirehaga ũmenyo?
 13 “Ūũgĩ na hinya nĩ cia Ngai;
 mataaro na ũmenyo nĩ ciake.
 14 Kĩria amomoraga gĩtingĩakwo rĩngĩ;
 mũndũ ũria aahĩngĩra njeera gũtirĩ mũndũ ũngĩmuohora.
 15 Ahĩngagĩrĩria maaĩ, gũkaaga mbura;
 nĩngĩ aamarekereria makaananga bũrũri.
 16 Hinya na ũtooria nĩ ciake;
 mũheenio na mũheenanania eerĩ no ake.
 17 Aheani kĩrĩra amatongoragia matarĩ nguo,
 na agatua aciirithania irimũ.
 18 Nĩohoraga mĩnyororo ĩria athamaki moohaga andũ nayo,
 akamooaha mũcibi njohero.*
 19 Athĩnjĩri-Ngai amatongoragia marutĩtwo nguo,
 na akang’aurania andũ arĩa mehaandire tene.
 20 Nĩakiragia mĩromo ya aheani kĩrĩra arĩa meehoketwo,
 nao athuuri akamatunya ũhoru wa gũkũũrana maũndũ.

* 12:18 Nguo cia kuohera njohero ihumbĩre thoni no cio ngombo cietĩkĩrĩtio kwihumba.

- 21 We nīagagīra arīa atūku bata,
nao arīa marī na hinya nīamatunyaga indo ciao cia mbaara.
- 22 Nīaguūragia maūndū marīa mariku ma nduma,
na nduma nene ya gīkuū akamiumīria ūtheri-inī.
- 23 Anenehagia ndūrīrī, agacooka agaciananga;
aingīhagia ndūrīrī, agacooka agacihurunja.
- 24 Nīagaagagia meciiria ma atongoria a gūkū thī;
akamaingata, morūūrage werū-inī mūtheri ūtarī njīra.
- 25 Mahambaataga nduma-inī kūrīa gūtarī ūtheri;
ningī atūmaga matūgūūge ta mūndū mūrīū.

13

- 1 “Atīrīrī, maitho makwa nīmonete maūndū macio mothe,
matū makwa nīmamaiguīte na magataūkīrwo nīmo.
- 2 Ūrīa mūūī o na nīī nīnjūūī;
mūtīrī oogī kūngīra.
- 3 No nīī ndīrenda kwaria na Mwene-Hinya-Wothe,
na ngerīrīria gūciira na Mūrungu.
- 4 No inyuī-rī, mūranjigīrīra ndeto cia maheeni;
inyuothē mūrī athondekani a tūhū!
- 5 Naarī korwo mwakira ki!
Ūndū ūcio ūngītuīka ūūgī harī inyuī.
- 6 Na rīrī, thīkīrīriai kīhoo to gīakwa;
iguai gūthaihana kwa mīromo yakwa.
- 7 Kai mūngīaria ūuru mūkiarīrīria Mūrungu?
Kai mūngīaria maheeni igūrū rīake?
- 8 Kai mūngīmuonia kīmenyano?
Kai mūgūciirīrīra Mūrungu?
- 9 Angīmūtuīria inyuī-rī, ūndū ūcio no ūtuīke mweaga?
No mūmūheenie ta ūrīa mūngīheenia mūndū?
- 10 Ti-itherū no amūrūithie
mūngītuīka a kuonania kīmenyano na hitho.
- 11 Hī, riiri wake ndūngīmūmakia?
Mūtingīnyiitwo nī guoya nī ūndū wake?
- 12 Mīario yanyu ya ūūgī nī thimo hūthū o ta mūhu;
ihoo to cianyu no ta kwīgītīra na rīūmba.
- 13 “Kiraī ki, mūreke njarie;
o ūrīa ndīrīona-rī, rekeī nyone.
- 14 Nī kīī gīgūtūma ndītoonyie ūgwati-inī
na ngaīga muoyo wakwa moko-inī makwa?
- 15 O na angīnjūrāga-rī, nīī nowe ndīrīihokaga;
na ti-itherū nī ngatetera mīthīire yakwa hau mbere yake.
- 16 Ti-itherū, ūndū ūyū noguo ūgaatuīka wa kūūhonokia,
nīgūkorwo mūndū ūtooi Ngai ndangīmūrīria gūūka mbere yake!
- 17 Thīkīrīriai wega ūhorō wakwa;
matū manyu nīmakiigūe ūrīa nguuga.
- 18 Ti-itherū nīhaarīire ciira wakwa,
na nīnjūūī nī nguoneka ndī wa kīhoo to.
- 19 Nī kūrī mūndū ūngīhota gūūthitanga?
Angīkorwo nī kūrī-rī, no gūkira ngūkira ngue.
- 20 “Wee Ngai, ta kīīhe o maūndū maya meerī,
na ndīgūcōoka gūkwīhitha:
- 21 Atīrī, eheria guoko gwaku, gūikare kūrāya na nīī,
na ūtīge kūūmakia na imakania ciaku.
- 22 Ningī ūnjīte na nīngwītīka,
kana ūkīreke njarie, nawe ūnjookerie.
- 23 Nī mahītia na mehīa maigana nīī njīkīte?
Nyonia ihītia na rīīhia rīakwa.
- 24 Ūraahitha ūthīū waku nīkī,

- na ukandua thū yaku?
 25 Nīūngīnyamaria ithangū rīrahurutwo nī rūhuho?
 Nīūgūteng'erania na maragara momū?
 26 Nīgūkorwo nī wandīkite maūndū marūrū ma kūnjūkīrīra,
 na ūkaangaīra igai rīa mehia ma ūnini wakwa.
 27 Wohaga magūrū makwa na mīnyororo;
 ūrangagīra njīra ciakwa ciothe
 na ūndū wa gūcora njoro makinya ma magūrū makwa.
 28 "Nī ūndū ūcio mūndū amocaga ta kīndū kībuthīte,
 agathira ta nguo īrīttwo nī memenyi.

14

- 1 "Mūndū ūciarīttwo nī mūndū-wa-nja-rī,
 aikaraga o matukū manini, namo makaiyūrwo nī mathūina.
 2 Akūruga ta ihūa na agacooka akooma;
 ahītūkaga na ihenya ta kīruru, na ndatūūruga.
 3 Mūndū ta ūcio wakīmūkūūrīra maitho?
 Mūndū ta ūcio wamūrehe mbere yaku aciirithio?
 4 Nūū ūngīhota kūruta kīndū gītheru kuuma harī kīndū kīrīa gītārī gītheru?
 Gūtīrī o na ūmwe!
 5 Matukū ma mūndū nī matare;
 nīūtuīte mūigana wa mīeri yake,
 na nīūmūigīre mīhaka īrīa ataangīkīra.
 6 Nī ūndū ūcio tiga kūmūrora, tigana nake,
 nginya arīkie mīthenya yake ta mūthūkūmi.
 7 "Mūtī-rī, nīwīrīgagīrīrwo atī ūngītemwo,
 no ūthethūke rīngī,
 na atī mathethūka maguo matikaaga.
 8 O na mīri yaguo īngīkūrīra thī
 na gīthukī kīaguo kīūmīre tūiri-inī,
 9 ūngīkaguucia maaī-rī, nīūgathethūka
 na ūrute hongē ta mūtī wa kūhaandwo.
 10 No mūndū akuuaga agathikwo;
 aatuīkana-rī, ndacookaga kuonwo rīngī.
 11 O ta ūrīa maaī mahūūaga kūu iria-inī,
 na ta ūrīa mūtaro wa rūūī ūng'araga ūkooma-rī,
 12 ūguo noguo mūndū akomaga na ndacookaga gūūkīra rīngī;
 o nginya rīrīa igūrū rīgaathira-rī,
 andū matīrī hīndī magookīra kana maarahūrwo mookīre.
 13 "Naarī korwo wahitha thūinī wa mbīrīra,
 na ūnjige hitho-inī nginya rīrīa marakara maku magaathira!
 Naarī korwo wandūrīa gīathī,
 ūgaacooka kūndirikana hīndī īyo.
 14 Mūndū akua-rī, nīagatūūra muoyo rīngī?
 Matukū makwa mothe ma wīra mūrītū-rī,
 ngweterera ihinda rīakwa rīa kwērūhīrio hinya rīkinye.
 15 Wee ūgetana, na nī nīngagwītīka;
 na nīūkeerīrīra kīūmbe gīkī wombire na moko maku.
 16 Hīndī īyo nīūgatara makinya makwa,
 no ndūkarūmbūiya mehia makwa.
 17 Mahītia makwa meekīrīttwo mondo-inī,
 īkoohwo na ikahūūrwo mūhūūri; nīūkahumbīra mehia makwa.
 18 "No rīrī, o ta ūrīa kīrīma kīenjekaga na gīkamomoka,
 na o ta ūrīa rwaro rwa ihiga rūeheragio handū ha ruo,
 19 na o ta ūrīa maaī mamuthūruga mahiga,
 na o ta ūrīa mbura nene itwaraga tūiri-rī,
 ūguo noguo wanangaga kīrīgīrīro kīa mūndū.

- 20 Wee ūmūtooragia o rīmwe rīa kūigana, nake agathira;
ūgarūruga gīhiithi giake ūrīa kīhaana, na ūkamūngata.
21 Ariū ake mangīheo gītiio, ndangīmenya ūhoru ūcio;
mangīconorithio, we ndoonaga ūndū ūcio.
22 We no ruo rwa mwīrī wake aiguga,
nake atūūruga o ecaayagīra.”

15

Mīario ya Elifazu

- 1 Nake Elifazu ūrīa Mūtemaani akīūrīa atīrī:
2 “Mūndū mūūgī no acookie ūhoru na kwīgereria,
kana aiyūrīe nda yake na rūhuho ruumīte na irathīro?
3 No eciirīrīre na ciugo cia tūhū,
kana na mīario ītarī bata?
4 No wee-rī, nīūracambia ūhoru wa gwītīgīra Ngai,
na ūkagīrīrīria ūhoru wa andū kwīrutīra Mūrungu.
5 Mehia maku nīmo mataaraga kanua gaku;
nawe ūthuurīte kwaria na rūrīmī rwa mūndū mwara.
6 Kanua gaku wee mwene nīko karagūtuīra ciira, ti gakwa:
nayo mīromo yaku wee mwene īkaaria ūira wa gūgūūkīrīra.
7 “Wee nīwe mūndū wa mbere gūciarwo?
Wee-rī, waciarirwo mbere ya irīma igīe ho?
8 Wee nīūthikagīrīria ndundu ya Ngai?
Wee wiki-rī, nowe ūrigītie na ūūgī?
9 Nī afīa ūūī ithuī tūtooī?
Nī ūmenyo ūrīkū ūrī naguo ithuī tūtārī?
10 Tūrī na athuuri marī na mbuī na arīa akūrū mūno,
andū akūrū o na gūkīra thoguo.
11 Ndūiganītwo nī ūhoorerania wa Mūrungu,
o na kana ūhoru ūcio warīirio na ūhooreri?
12 Ngoro yaku īgūteete nīkī,
na nī kī kīratūma ūikare ūkiunaga maitho,
13 nīguo werekerie marakara maku kūrī Mūrungu,
o na ūgaitūrūra ciugo ta icio kuuma kanua gaku?
14 “Mūndū akīrī kī, atī no ahote gūtuīka mūtheru,
o na mūndū ūciarītwo nī mūndū-wa-nja nake akīrī kī,
atī no ahote gūtuīka mūthingu?
15 Angīkorwo Ngai ndangīhota kwīhoka andū arīa ake aamūre-rī,
na kūngīkorwo o na īgūrū ti gūtheru maitho-inī make-rī,
16 mūndū akīrī kī atī amwīhoke?
Mūndū nī mwaganu na nī kīmaramari, anyuuga waganu ta maai!
17 “Wee ta thikīrīria na nīngūgūtaarīria;
reke ngwīre ūrīa nyonete,
18 ngwīre ūrīa andū arīa oogī moigīte,
matekūhitha ūndū o na ūmwe wa ūhoru ūrīa maaheirwo nī maithe mao,
19 (o acio oiki maaheetwo būrūri
hīndī irīa gūtaarī mūndū wa kūngī watuīkanagia gatagatī-inī kao):
20 Atīrī, mūndū mwaganu akoragwo na mīnyamaro matukū make mothe.
Matukū mothe ma ūcio ūtarī tha-rī, maigīrwo o mīnyamaro.
21 Aiguga o mīgambo ya kūmakania mūno;
hīndī irīa maūndū mothe moneka ta marī mega-rī,
atunyani makamūtharīkīra.
22 Ndarī na kīrīgīrīro gīa gwīthara kuuma nduma-inī;
etereirio kūūrāgwo na rūhiū rwa njora.
23 Orūūruga agīcaragia irio, orāgie atīrī, ‘Irī na kū?’
Aikaraga amenyete atī mūthenya wa nduma ūrī o hakuhī.
24 Mīnyamaro na ruo rwa ngoro nīcio imūmakāgia;
imūtooragia taarī mūthamaki wīhaarīrie kūmūtharīkīra,

- 25 nĩ ūndũ ainainagĩria Mũrungu ngundi,
na akang'athĩria Mwene-Hinya-Wothe,
- 26 akamũguthũkĩra ang'athĩtie,
arĩ na ngo yake mata ya hinya.
- 27 "O na gũtuĩka ũthiũ wake nĩ mũnoru,
na njohero yake ikaneneha nĩ kũnora-rĩ,
28 agaatuũraga matũũra maanangĩku,
na aikarage nyũmba itatũũragwo nĩ mũndũ,
nyũmba itigairie o kũmomoka ituĩke ihumbu cia mahiga.
- 29 Ndagacooka gũkorwo arĩ mũtongu, naguo ũtonga wake ndũgatũũra,
o na kana indo ciake itheereme kũu bũrũri-inĩ.
- 30 Ndakahota kũũrĩra nduma;
rũrĩrĩmbĩ nĩrũkahoohia thuuna ciake,
nayo mĩhũmũ ya kanua ka Ngai nĩĩkamweheria.
- 31 Nĩatige kwĩheenia na ūndũ wa kwĩhoka maũndũ ma tũhũ,
nĩgũkorwo gũtirĩ kĩndũ makaamũrehere.
- 32 Ihinda riake rĩtanakinya-rĩ, nĩakarĩhio mũigana wake wothe,
na honge ciake itikarura.
- 33 Agaatuĩka ta mũthabibũ ũhũrũrĩtwo thabibũ ciaguo itarĩ njĩru,
ahaane ta mũtamaiyũ ũraita kĩro kĩaguo.
- 34 Nĩgũkorwo andũ a thiritũ ya arĩa matooĩ Ngai matũũraga marĩ thaata,
na mwaki nĩũgaacina hema cia arĩa mendete mahaki.
- 35 Magĩaga nda cia mathĩĩna, na magaciara waganu;
nda ciao ithugundaga o maheeni."

16

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
2 "Nĩnjiguĩte maũndũ maingĩ ta macio;
inyuothe mũrĩ ahoorerania a kũnyamarania!
3 Mĩario iyo yanyu mũngĩ ya mũhũhũtĩko-rĩ, ndĩrĩũthira?
Nĩ kĩĩ kĩramũthĩnia, gĩgatũma mũtinde mũgĩkararania?
4 O na nĩ no njarie ta inyuĩ, korwo nĩ inyuĩ mũrĩ harĩa ndĩ;
nũ no njarie mĩario mĩega ya kũmũciirithia na ndĩmũinainĩrie mũtwe.*
5 No rĩrĩ, kanua gakwa no kamũũmĩrĩrie;
ũhoorerania uumĩte mũromo-inĩ yakwa no ũmũhoorerie.
- 6 "No o na ndaaria-rĩ, ruo rwakwa rũtirathira;
o na ndegĩrĩrĩria kwaria-rĩ, rũtiranjeherera.
7 Ti-itherũ, Wee Ngai nĩũnogeetie;
nĩũharaganĩtie nyũmba yakwa yothe.
8 Wee nĩũnjoheete, naguo ūndũ ũcio ũgatuĩka ũira;
ũhĩnju ũyũ ndĩ naguo nĩwambarĩte ũkaanyumbũra ũrĩa ndariĩ.
9 Ngai nĩandooretie na akandembũranga nĩ ũrĩa arakarĩte,
akaahaganĩria magego;
ũcio thũ yakwa nĩangũũrĩre maitho.
10 Andũ nĩmathamĩtie tũnua twao maathekerere;
mangũthaga rũthĩa makĩnyũrũragia,
na makanyĩitana hamwe manjũkĩrĩre.
11 Mũrungu nĩandekereirie kũrĩ andũ arĩa ooru,
na akanjikia mĩtego-inĩ ya arĩa aaganu.
12 Nĩ ndaikarĩte wega, nowe agũthethera;
aanyĩitire mũmero, akĩĩhehenja.
We andũite cabaa wake wa kũrathagwo;
13 aikia a mũguĩ ake nĩmandigiĩciirie.
Aratheeca higo ciakwa atarĩ na tha,
na agaita maaĩ makwa ma nyongo thĩ.
14 Aatharĩkagĩra maita maingĩ maingĩ;

* 16:4 Kũinainĩria mũndũ mũtwe kuonanagia kũnyarara mũndũ ũcio, na kũu kwari kũmũruma.

anguthūkaḡira ta njamba ya ita.

- 15 “Ndumūire ḡikonde ḡiakwa kīa mwīrī nguo ya ikūnia,
na ngahitha thiithi wakwa rūkūngū-inī.
16 Ūthiū wakwa nīūtunīhīte nīkūrīra,
nduma nene īgākīhumbīra maitho makwa;
17 no rīrī, moko makwa matūrī ūndū wa ūhinya mekīte
namo mahooya makwa nī matheru.
18 “Wee thī-rī, ndūkahumbīre thakame yakwa;
kīrīro ḡiakwa kīroaga ḡūkaahuurūkio!
19 O na rīu-rī, mūira wakwa arī īḡūrū;
ūcio mūnjīrīrī arī o īḡūrū.
20 Mūūthaihanīrīrī nī mūrata wakwa
rīria maitho makwa maraita maithori harī Ngai;
21 nīathaihanagīrīra mūndū kūrī Ngai,
o ta ūria mūndū athaihanagīrīra mūratawe.
22 “No mīaka mīnini īḡūthira,
thī rūgendo rūria mūndū athiiga na ndacooke.

17

- 1 Roho wakwa nīmūthuthīku,
matukū makwa nīmathirīte, mbīrīra nīyo īnjetereire.
2 Ti-itherū thiūrūrūkīrio nī andū a kūnyūrūria;
maitho makwa no nginya meererere rūmena rwao.
3 “Wee Ngai-rī, ta kīhe kindū ḡia kūrūgamīrīra thīrī wakwa kīria ūretia,
tondū-rī, nū ūngī ūngītikīra kūruta kindū ḡiake kīndūgamīrīre?
4 Wee nīwaagithītie meciiria mao ūmenyo;
nī ūndū ūcio ndūngīmetīkīria mahootane.
5 Mūndū angīkaana arata ake nī ūndū wa kīheo-rī,
maitho ma ciana ciake nīmakoora.
6 “Ngai nīanduīte mūndū wa kuunwo thimo nī andū othe,
ndūikīte mūndū wa ḡūtuagīrwo mata ūthiū nī andū.
7 Maitho makwa nī maroora nī ḡwīthikīra;
ciḡa ciakwa ciothe ihūthīte o ta kīruru.
8 Andū arīa arūngīrīru nīmagegetio nī ūhoru ūcio;
andū arīa matarī na ūūru mekīte nīmarahūkīte mokīrīre andū arīa matoōi Ngai.
9 O na kūrī ūḡuo-rī, arīa athingu nīmarīrūmagia nīria ciao,
nao arīa marī moko matheru nīmarīongagīrīrwo hinya.
10 “No rīrī, ta ḡūkei inyuothe, geriai o rīngī!
Nī ndirī ndīrona mūndū mūḡḡī gatagatī kanyu.
11 Matukū makwa nī mathiru, mībango yakwa nīmīharaganie,
o na merirīria ma ngoro yakwa.
12 Andū aya magarūraga ūtukū makaūtua mūthenya;
nduma yamakinyīrīra moigaga atīrī, ‘Ūtheri ūrī o hakuhī.’
13 Angīkorwo mūciī ūria nīrīḡīrīre no mbīrīra,
angīkorwo ingīara ūrīrī wakwa o nduma-inī-rī,
14 angīkorwo no nīire ūhoru wa kūbutha atīrī, ‘Wee nīwe baba,’
na nīire kīgunyū atīrī, ‘Wee nīwe maitū’ kana ‘Nīwe mwarī wa maitū-rī’,
15 mwīhoko wakwa ūkīrī kū?
Nū ūngīnyonera mwīhoko?
16 Na rīrī, mwīhoko nīūharūrūkīte nginya ihingo-inī cia ḡīkuū?
Nītūḡḡīkūrūkania hamwe rūkūngū-inī?”

18

Mīario ya Bilidadi

- 1 Ningī Bilidadi ūria Mūshuhi agīcookia, akīūria atīrī:

- 2 “Ūrītiga kwaria mīario īno rī?
Gīa na ūūgī nīguo o na ithūi tūhote kwaria.
- 3 Nī kī kīratūma ūtuone tūhaana ta ng’ombe,
na tūgatuuo irimū maitho-inī maku?
- 4 Wee ūrehanyūrūra nī ūndū wa ūrīa ūrakarīte-rī,
thī no ithaamwo nī ūndū waku?
Kana no nginya ndwaro cia mahiga cieherio harīa itūire?
- 5 “Tawa wa mūndū mwaganu nīmūhorie;
rūrīrīmī rwa mwaki wake nīrūtīgīte gwakana.
- 6 Ūtheri ūrīa ūrī thīinī wa hema yake ūtuūkīte nduma;
naguo tawa ūrīa ūrī hakuhī nake ūkahora.
- 7 Hinya wa mūkinyūkīrie wake nīmūhūthie;
namo mathugunda make makamūgūithia thī.
- 8 Makinya make mamūikagia wabu-inī,
nake akoorūraga thīinī wa marima mayo.
- 9 Mūtego ūmūnyūitūire ndīira-inī ya kūgūrū;
mūtego ūgakīmūrūmia biū.
- 10 Ahithūrwo kīana kīa rūrīgi tūiri-inī,
akaambīrwo mūtego njīra-inī yake.
- 11 Imakania imuumagīrīra na mīena yothe,
na ikamūteng’eragia harīa hothe aagerera.
- 12 Mūtino nīmūhūūtūire;
mwanangīko wetereire agwe.
- 13 Mūtino ūrīiaga icunjī cia gīkonde gīake;
narīo irigithathi rīa gīkuū rīgatambuura ciīga ciake.
- 14 Agucītio, akarutwo ūgītīri-inī wa hema yake,
na agatwarwo kūrī mūthamaki wa imakania.
- 15 Mwaki nīguo ūtūūraga hema-inī yake;
ūbiriti ūgwakana nīūhurunjītwo gīkaro gīake.
- 16 Mīri yake yūmagīra tūiri-inī,
nacio honge ciake ikahooa na igūrū.
- 17 Kīrīrikano gīake nī gīgaathira thī;
ndarī rītwa būrūrī-inī.
- 18 Akaarūtūrwo ūtheri-inī atwarwo nduma-inī
na nīakaingatwo oime thī īno.
- 19 Ndarī ciana kana njīaro thīinī wa andū ao,
o na ndarī mūndū wake ūgaatigara kūrīa aatūūraga.
- 20 Andū a mwena wa ithūiro nīmakagegio nī maūndū marīa mamūkorete;
andū a mwena wa irathīro manyiitwo nī kīmako.
- 21 Ti-itherū ūguo nīguo gīkaro kīa mūndū mwaganu gūkahaana;
kūndū kwa mūndū ūrīa ūtooi Mūrungu-rī, gwake kūhaana ūguo.”

19

Mīario ya Ayubu

- 1 Nake Ayubu akīūria atīrī:
- 2 “Mūkūūnyariira nginya-rī,
mūkūlīhehenjaga na ciugo?
- 3 Rīu mūrī kūndetia maīta ikūmi;
mūūtharīkīire mūtārī na thoni.
- 4 Angīkorwo nī ma atī nīhītīte njīra,
ihītia rīakwa rīgūikara rīrī thīina wakwa.
- 5 Mūngīkorwo ti-itherū nīmūgwītūūgīria igūrū rīakwa,
na mūgīe na mweke wa kūnjūkīrīra nī ūndū wa ūguo njonorithītio,
- 6 no kīmenyei atī Ngai nīwe ūhītīrie,
akandigiicīria na wabu wake.
- 7 “O na gūtuika nīngayaga ngoiga atīrī, ‘Ndīmūhītīrie!’ Nīi ndirī ūndū njookagīrio;
o na gūtuika nīhooyaga ndeithio, gūtīrī kīhōoto nyonaga.
- 8 Nīahingīire njīra na nīi ndingīhota kūhītūka;
tūcīra twakwa nīatwīkīrīte nduma.

- 9 Nīanjaūrīte gītīlo gīakwa,
na akanduta thūmbī mūtwe.
- 10 Andarūrangaga kuuma mbarī ciothe nginya ngathira;
amunyaga mwīhoko wakwa o ta mūtī.
- 11 Marakara make nīmanjakanīire;
andaraga hamwe na thū ciake.
- 12 Mbūtū ciake cia ita injerekagīra na hinya;
ciakaga ihumbu cia kūnjūkīrīra,
igathiūrūrūkīria hema yakwa.
- 13 “Nīanyamūranītie na ariū a baba makaahutatīra;
andū arīa tūyaine nao nīmeīndigithītie biū.
- 14 Andū a mbarī ciitū nīmathiite makandiga;
arata akwa nīmariganīrwo nī nī.
- 15 Ageni akwa na ndungata ciakwa cia andū-a-nja matuaga ta matanjūūi;
maanyonaga ta ndī mūdū uumīte kūdū kūngī.
- 16 Njītaga ndungata yakwa, no ndīngīnjītīka,
o na ndīmīthaiithite na kanua gakwa nī mwene.
- 17 Mīhūmū ya kanua gakwa nīminungu harī mūtumia wakwa;
ndūkīte wa kūmenwo harī ariū a maitū.
- 18 O na tūhī tūrīa tūnini nītūnyararīte,
rīrīa ndatumīrīra no gūthekerera tūūthekagīrīra.
- 19 Arata akwa arīa manguhīrīrie othe nīmathūire;
andū arīa nyendeete nīmahutatīire makaanjūkīrīra.
- 20 Nī thirīte ngatigara o gīkonde na mahīndī;
nī ndigarīrwo no kīni kīa magego giiki.
- 21 “Njiguīrai tha, inyuī arata akwa, iguai tha,
nīgūkorwo guoko kwa Ngai nīkūngūthite.
- 22 Mūthingatanaga na nī o ta ūrīa Mūrungu aathingataga nīkī?
Mūtīrī mūrāiganwo nī nyama ciakwa?
- 23 “Naarī korwo ciugo ciakwa nīciandīkitwo,
igakīandīkwo ibuku-inī rīa gīkūnjo,
- 24 igakarwo na karamu ga kīgera igūrū rīa ngocorai,
kana igakururwo rwaro-inī rwa ihiga itūūre nginya tene!
- 25 Nīnjūūi atī Mūngūūri arī muoyo,
na atī marīgīrīrio-inī nīwe ūkaarūgama thī īno.
- 26 Nakīo gīkonde gīkī gīakwa kīarīkia gūthira,
na mwīrī ūyū wa nyama ūkorwo ūtarī ho,
hīndī īyo nī ngoona Ngai;
- 27 nī mwene nīngamwīonera na maito,
nī mwene, ti mūdū ūngī.
Ī ngoro yakwa ndīkīrī na wendo mūnene!
- 28 “Mūngiuga atīrī, ‘Ī nītūthingatane nake,
kuona atī nīwe kīhumo gīa thīna ūyū,’
- 29 inyuī ene nīmwaģīrīrwo nī gwītīgīra rūhiū rwa njora;
nīgūkorwo mang’ūrī nīmakarehithia kūherithanio na rūhiū rwa njora,
na hīndī īyo nīmūkamenya atī nī kūrī ūtuanīri wa ciira.”

20

Mīario ya Zofaru

- 1 Nike Zofaru ūrīa Mūnaamathi agīcookia atīrī:
- 2 “Meciiria makwa nī mathīnīku, na nīkīo ngūcookia,
nī ūndū nīndangīkīte mūno.
- 3 Ndīraigua irūithia rīa kūnjonorithia,
nagu ūmenyo wakwa nīūranjīkīra hinya wa gūcookia.
- 4 “Ti-itherū nīūūī ūrīa gūtūire kuuma tene
rīrīa mūdū aigirwo gūkū thī īno,

- 5 atĩ kũrũũhia kwa arĩa aaganu no gwa kahinda,
o nakĩo gĩkeno kĩa andũ arĩa matooi Ngai no gĩa kahinda kanini.
- 6 O na gũtuũka mwĩĩio wake nĩ ũkinyaga o igũrũ,
nagu mũtwe wake ũkahutia matu-rĩ,
7 agaathira nginya tene o ta mai make mwene;
arĩa manamuona mooragie atĩrĩ, 'Kaĩ aathiire kũ?'
- 8 Airagĩria ta kiroto, akaaga kuoneka rĩngĩ,
akaingatwo ta kioneki kĩa ũtukũ.
- 9 Riitho rĩrĩa rĩamuonaga rĩtikamuona rĩngĩ;
harĩa aaikaraga hatikamuona rĩngĩ.
- 10 Ciana ciake ikaageragia kwĩguithania na athĩni;
moko make mwene no nginya magaacookia ũtonga wake kũria aaũrutire.
- 11 Hinya wa wĩthĩ ũria ũiyũrite mahĩndĩ-inĩ make
ũgaakoma hamwe nake rũkũngũ-inĩ.
- 12 "O na gũtuũka ũũru ũrĩ mũrĩo ũrĩ kanua gake,
na nĩauhithaga rungu rwa rũrĩmĩ rwake,
13 o na gũtuũka ndangĩhota kũũrekia
na aũigaga kanua gake-rĩ,
14 irio ciake nĩkarũra irĩ nda yake;
igaatuũka ũrũrũ wa ndũira thĩnĩ wake.
- 15 Nĩagatahĩka ũtonga ũria ameretie;
Mũrungu nĩagatũma aũtahĩke.
- 16 Nĩakoonga thumu wa nyoka;
magego ma nyoka nĩmo makaamũũraga.
- 17 Ndagakenera tũrũũ,
njũũ iria ithereraga ũũkĩ na ngorono.
- 18 Kĩndũ kũria anogeire no nginya agagĩcookia atakĩrite;
ndagakenera uumithio wa wonjoria wake.
- 19 Nĩgũkorwo nĩahinyĩrĩrie athĩni, akamatiga matarĩ na kĩndũ;
nĩatunyanĩte nyũmba iria ataakire.
- 20 "Ti-itherũ merĩrĩria make matingĩthira;
ndangĩlhonokia na indo iria eigĩire.
- 21 Gũtirĩ kĩndũ atigĩirio gĩa kũria;
ũtonga wake ndũgatũura.
- 22 Hĩndĩ irĩa aiganĩire nĩ ũndũ wa kũingĩhia indo, mĩnyamaro nĩkamũnyĩta;
ũkĩa nũkamũkora na nditi nene.
- 23 Hĩndĩ irĩa aiyũritie nda yake-rĩ,
nĩguo Ngai akaarekereria marakara make mahiũ mamũkore
na amuurĩrie mahũura make.
- 24 O na angĩũrĩra indo cia mbaara cia kĩgera,
akaarathwo na mũguĩ wa gĩcango.
- 25 Aũcomoraga kuuma ng'ong'o wake,
mũtheece ũcio mũkengu akaũcomora kuuma ini-inĩ rĩake.
- Imakania nĩkamũkorerera;
26 nduma nene nĩyeteire igĩna ciake.
- Mwaki ũtarĩ mũhurũire nũkamũcina,
na ũniine kũria gĩtigaire thĩnĩ wa hema yake.
- 27 Igũrũ nĩrĩkaguũria wĩhia wake;
thĩ nayo nĩkarahũka imũũkĩrĩre.
- 28 Kĩguũ nĩgĩgathereria nyũmba yake,
indo cia nyũmba yake ithererio nĩ kĩguũ mũthenya ũcio wa mang'ũrĩ ma Ngai.
- 29 ũcio nĩguo ũndũ ũrĩa Ngai agayagĩra arĩa aaganu,
igai rĩrĩa maathĩrĩrwo nĩ Mũrungu."

21

Mĩario ya Ayubu

¹ Nĩngĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:

² "Thĩkĩrĩriai wega ciugo ciakwa;

rekei ũndũ ũyũ ũtuũke nĩguo mũkũũhooreria naguo.

- 3 Ngirĩrĩraia na nĩ njarie,
na ndaarĩkia kwaria-rĩ, mũgĩcooke mũũnyũrũrie.
- 4 “Nĩ-rĩ, kaĩ mateta makwa meerekeirio mũndũ?
Ngũkiaga kũremwo nĩ gũkirĩrĩria nĩkĩ?
- 5 Ta ndorai mũgege;
mwĩnyiite tũnua twanyu na moko nĩ kũmaka.
- 6 Ndiciiragia ũhoru ũyũ ngamaka mũno;
ngethithimũkwo nĩ mwĩrĩ, ngambĩrĩria kũinaina.
- 7 Atĩrĩ, andũ arĩa aaganu marekagwo matũũre muoyo nĩkĩ,
magakũra o na magakĩrĩrĩria kũgĩa na ũhoti?
- 8 Nimeonagĩra ciana ciao ikĩgaacĩra kũu marĩ,
makoona rũciarwo rwao rũkĩhaanda mbere ya maito mao.
- 9 Mĩcĩi yao ũkaraga ĩgĩĩrwo na ĩtarĩ na guoya;
naruo rũthanju rwa Ngai rũtimahũũraga.
- 10 Ndegwa ciao itiaaga kũgwatia;
ng’ombe ciao iciaraga, na itihunaga.
- 11 Moimagaragia twana twao tũingĩ o ta rũũru;
ciana icio ciao ikaina ĩgĩtũrũhaga.
- 12 Nao o ene mainaga makĩhũũraga tũhembe na inanda cia mũgeeto;
mekenagia na mũgambo wa mũtũrĩrũ.
- 13 Matũũraga mĩaka yao magaacĩre,
na magathĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ na thayũ.
- 14 Na no-o meeraga Mũrungu atĩrĩ, ‘Thĩ! Tigana na ithuĩ!
Tũtikwenda kũmenya njĩra ciaku.
- 15 Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũ, atĩ nĩguo tũmũtungatagĩre?
Tũkũgunĩka nakĩ tũngĩmũhooya?’
- 16 No rĩrĩ, kũgaacĩra kwao gũtirĩ moko-inĩ mao ene,
nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra kĩa andũ arĩa aaganu.
- 17 “Na rĩrĩ, nĩ maita maigana tawa wa arĩa aaganu ũhoragio?
Nĩ maita maigana makoragwo nĩ mũtino,
na nĩ maita maigana Ngai amagayagĩra ruo nĩ kũmarakarĩra?
- 18 Nĩ maita maigana matũikaga ta nyeki nyũmũ ĩkũhurutwo nĩ rũhuho,
o na kana ta maragara marĩa mombũragwo nĩ kĩhuhũkanio?
- 19 Kuugagwo atĩrĩ, ‘Ngai aigagĩra ciana iherithia rĩa ithe wao.’
No rĩrĩ, nĩ kaba Ngai aherithie mũndũ ũcio we mwene,
nĩguo amenye nĩehĩtie!
- 20 Maito make nĩmeyonere mwanangĩko wake mwene;
nĩarekwo akunde mang’ũrĩ ma Mwene-Hinya-Wothe.
- 21 Nĩ ũndũ-rĩ, anga no eetangaga ha ũhoru wa andũ ake
arĩa agaataiga na thuutha, matukũ make maathira?
- 22 “Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩhota kũruta Mũrungu atĩ nĩguo agĩe na ũmenyo,
kuona atĩ Mũrungu nĩwe ũtuanagĩra ciira, o na agatuĩra arĩa atũũgĩrie mũno?
- 23 Nĩ kũrĩ mũndũ ũkuuaga arĩ na hinya wake wothe,
arĩ mũgitĩre wega biũ, na arĩ na thayũ,
- 24 mwĩrĩ wake ũheetwo irio wega,
na mahĩndĩ ma mĩthiimo yake marĩ o maigũ.
- 25 Mũndũ ũngĩ agakua arĩ na marũrũ ma ngoro,
atarĩ aakenera kĩndũ kĩega o na kĩ.
- 26 Makomaga o ro ũndũ ũmwe tũĩri-inĩ,
na eerĩ-rĩ, igunyũ ikamahumbĩra.
- 27 “Nĩ nĩnjũũ wega ũrĩa mũreciiria,
ngamenya mathugunda manyu maakũhĩtĩria namo.
- 28 Mũrooria atĩrĩ, ‘Rĩu nyũmba ya mũndũ ũrĩa mũnene ĩkĩrĩ ha,
na hema ĩrĩa andũ aaganu maratũũraga-rĩ, ĩkĩrĩ ha?’
- 29 Kaĩ mũtarĩ muoria andũ arĩa mathiiga ng’endo?
Kaĩ mũtarũmbũyagia ũrĩa mamwĩraga:
- 30 atĩ mũndũ ũrĩa mwaganu nĩ aigugĩrwo tha mũthenya wa mũtino,
atĩ nĩahonokagio mũthenya wa mang’ũrĩ?

- 31 Nūū ūreganaga na mītugo ya mūdū mwaganu maitho-inī make?
Nūū ūmūrīhagia kūrīngana na maūdū marīa aaneka?
- 32 Atwaragwo mbīrīra-inī,
nayo mbīrīra yake ikarangagīrwo.
- 33 Tīri wa gītumba nīūrī mūrīo harī we;
andū othe nīwe marūmagīrīra,
na kīrīndī gītangītarīka gīgathiaga mbere yake.
- 34 “Mwakīhota atīa kūūhooreria na ndeto cia tūhū?
Hatīrī kīndū gītigaru harī macookio manyu tiga o maheeni!”

22

Mīario ya Elifazu

- 1 Nake Elifazu ūrīa Mūtemaani agīcookia atīrī:
2 “Mūdū aahota kūguna Mūrungu?
O na mūdū mūūg-rī, akīhota kūmūguna?”
- 3 Nī gīkeno kīrīkū ūthingu waku ūngīrehere Mwene-Hinya-Wothe?
Nī uumithio ūrīkū angīgīa naguo angīkorwo mīthīre yaku ndīrī ūcuuke?
- 4 “Arakūrūithia na agagūthitanga
nī ūndū wa wītīgīrī Ngai waku?
- 5 Gīthī waganu waku ti mūnene?
Mehia maku-rī, makīrī mūthia?
- 6 Wetirie ūgītīri kuuma kūrī arīū a thoguo hatarī gītūmi;
nīwaūrīre andū nguo, ūkīmatiga njaga.
- 7 Arīa anogu ndwamaheire maaī,
na nīwaimire arīa ahūtu irio,
- 8 o na gūtūka warī mūdū ūrī hinya, ūrī na mīgūnda:
mūdū ūheetwo gītīo, na watūūraga kuo.
- 9 Nīwaingatire atumia a ndigwa matarī na kīndū,
na ūkīniina hinya wa arīa matarī na maithe.
- 10 Nīkīo ūthiūrūrūkīrio nī mītego,
nīkīo thīina wa narua ūkūmakagia,
- 11 nīkīo ūtumanīrwo nī nduma, ūkaremwo nīkuona,
na nokīo mūiyūro wa maaī ūkūhubanīrie.
- 12 “Gīthī Ngai ndarī o kūu igūrū o igūrū?
O na ta kīone ūrīa njata iria irī igūrū mūno itūūgīrīte!
- 13 No rīrī, wee ūroiga atīrī, ‘Mūrungu nī atīa angīmenya?
No atuanīre ciira nduma-inī ta īno?’
- 14 Matu matumanu nīmamūhumbīrīte,
nī ūndū ūcio ndangītuona rīrīa egūceera kūu igūrū gacūmbīrī.’
- 15 Ūgūtūūra ūgeraga o njīra ya tene
īrīa andū aaganu managerera?
- 16 Nīmahiririo ihinda rīao rītanakinya,
mīthingi yao īgīthererio nī mūiyūro wa maaī.
- 17 Nao meerire Mūrungu atīrī, ‘Tigana na ithuī!
Mwene-Hinya-Wothe-rī, angītūwīka atīa?’
- 18 No rīrī, nīwe waiyūrīrie nyūmba ciao na indo njega,
nī ūndū ūcio nī njikaraga haraaya na kīrīra kīa andū arīa aaganu.
- 19 “Andū arīa athingu nīmeyonagīra mwanangīko wa acio aaganu, magakena;
arīa matarī na ūūru mekīte mamanyūrūragia makiugaga atīrī:
- 20 ‘Ti-itherū thū ciitū nīnyanange,
mwaki nīūcinīte ūtonga wao.’
- 21 “Athīkīra Ngai ūikare ūrī na thayū nake,
ūdū ūyū nīguo ūgaakūrehere ūgaacīru.
- 22 Ītīkīra ūrutani wa kanua gake,
na ūige ciugo ciake ngoro-inī yaku.
- 23 Ūngīcookerera ūcio Mwene-Hinya-Wothe,

- niegūk kwamūkīra; ūngīheria waganu kūraya na hema yaku,
 24 na ūte ngūmba ciaku cia thahabu rūkūngū-inī,
 na thahabu yaku ya Ofiri ūmīte na kūu ndwaro-inī cia mahiga kūu mūkuru-inī,
 25 hīndī ūyo ūcio Mwene-Hinya-Wothe agaatuika thahabu yaku,
 na atuike betha īrīa njega mūno harī we.
 26 Ti-itherū, hīndī ūyo nūtikona gīkeno thīnī wa ūcio Mwene-Hinya-Wothe,
 na nūgatīrīra Ngai ūthiū waku.
 27 Nūkamūhooya, nake nīagakūigua,
 nawe nūkahingia mūhītwa yaku.
 28 Ūrīa watua wīkwo nīguo ūrīkagwo,
 nago ūtheri nī ūkaara njīra-inī ciaku.
 29 Hīndī īrīa andū angī manyiīhio, nawe ūkoiga, ‘Nīmatūgīrio!’
 Hīndī ūyo nīakahonokia arīa makuīte ngoro.
 30 Nīakahonokia o na ūrīa ūrī na ūcuuke,
 ahonokio nī ūndū wa ūtheru wa moko maku.”

23

Mīario ya Ayubu

- 1 Ningī Ayubu agīcookia atīrī:
 2 “O na ūmūthī gūteta gwakwa no kūrūrū;
 guoko gwake nīkūnditūhīire o na ngīcaayaga ūguo.
 3 Naarī korwo nīnjūū kūrīa ingīmuona;
 Naarī korwo no hote gūthī kūrīa aikaraga!
 4 Ingīyarīrīria harī we,
 njīyūrie kanua gwakwa ihooto.
 5 No nyende kūmenya ūrīa angīnjookeria,
 ndīcūūranie ūrīa angīnjīra.
 6 No anjūkīrīre na ūhoti wake mūnene?
 Aca, ndangīhatīrīria na thitango.
 7 Hau-rī, mūndū mūrūngīrīru no atware ciira wake mbere yake,
 na nī njohorithio kuuma kūrī mūnjiirithia nginya tene.
 8 “No rīrī, ingīthī mwena wa irathīro, we ndarī ku;
 ingīthī mwena wa ithūiro, ndiramūona.
 9 Hīndī īrīa arī wīra-inī mwena wa gathigathini, ndimuonaga;
 rīrīa athī mwena wa gūthini, ndimuonaga o na hanini.
 10 Nowe-rī, nīooī njīra īrīa ngeragīra;
 aarīkia kūngeria, ngoima haana o ta thahabu.
 11 Magūrū makwa moimīte makinya make thuutha;
 nūmagīrīra njīra yake itekwahūka na mwena.
 12 Nī nditiganīrie maathani ma mīromo yake;
 njīkīrīre ciugo cia kanua gake gūkīra irio ciakwa cia o mūthenya.
 13 “No rīrī, arūgamaga arī o wiki; nū ūngīhota kūregana nake?
 Ekaga o ūrīa ekwenda.
 14 Ahingagia ūndū ūrīa andūrīre,
 na arī o na mībango mīngī ta ūyo anjigīre.
 15 Kūu nīkīo gītūmīte nyiitwo nī kīmako ndī mbere yake;
 ndeciiria maūndū macio mothe-rī, ngamwītīgīra.
 16 Mūrungu nīatūmīte ngoro yakwa yūrwo nī hinya;
 ūcio Mwene-Hinya-Wothe nīatūmīte nyiitwo nī guoya.
 17 No rīrī, ndīkīrītio nī nduma,
 īī nduma ūyo ndumanu ihumbīrīte ūthiū wakwa.

24

- 1 “Nī kī kīragia Mwene-Hinya-Wothe araarīrie mahinda ma ciira?
 Nī kī gītūmaga arīa mamūū meterere mīthenya ta ūyo o tūhū?
 2 Kūrī andū meeheragia mahiga ma mūhaka,
 na makarīithia ndūuru cia mahiū iria maiyīte.
 3 Moyaga ndigiri ya mwana wa ngoriai,
 na magakuua ndegwa ya mūtumia wa ndigwa ītuīke ya kūrūgamīrīra thiirī wao.

- 4 Nĩ meeheragia andũ arĩa abatari njĩra-inĩ,
na makahatĩrĩria athĩini othe a bũrũri magatũma mathĩi makehithe.
- 5 O ta njagĩ cia werũ,
nogu andũ arĩa athĩini marokagĩra wĩra wa kũhaara kĩndũ gĩa kũrĩa;
kũu bũrũri ũrĩa ũtagĩaga kĩndũ nĩkuo marutaga irio cia kũhe ciana ciao.
- 6 Monganagia ngaragatha mĩgũnda-inĩ,
na makahaara matigari mĩgũnda ya mĩthabibũ ya arĩa aaganu.
- 7 Maraaraga njaga nĩ kwaga ngu;
matirĩ kĩndũ gĩa kwĩhumbĩra rĩrĩa kwagĩa heho.
- 8 Maconjoragio nĩ mbura ya irĩma-inĩ,
nao makenyiitĩrĩra mahiga nĩ ũndũ wa kwaga ha kwĩyũa.
- 9 Mahuragia mwana wa ngoriai kuuma nyondo-inĩ;
nako gakenge ka mũthĩini gatahagwo nĩ ũndũ wa thĩirĩ.
- 10 Mathiiaga njaga nĩ kwaga ngu;
makuuaga ifĩa cia ngano, no magatigwo marĩ o ahũtu.
- 11 Mahihagĩra ndamaiyũ mĩtaro-inĩ;
nĩo makinyangaga ihihĩro cia ndibei o magĩkuaga nĩ nyoota.
- 12 Mũcaayo wa arĩa marakua nĩũraiguu ũkiuma itũũra inene,
nayo mĩoyo ya arĩa agurarie no gũkaya irakaya ikĩenda ũtheithio.
No Ngai gũtirĩ mũndũ aratuĩra ciira nĩ ũndũ wa gwĩka ũũru.
- 13 “Nĩ kũrĩ andũ arĩa mareganaga na ũtheri,
na matũũ njĩra ciaguo,
o na kana magaikara tũcĩra-inĩ twaguo.
- 14 Hĩndĩ irĩa gwatuka-rĩ,
mũũragani ookagĩra akooraga athĩini na abatari;
ningĩ ũtukũ agatuĩka ta mũici.
- 15 Riitho rĩa gĩtharia rĩetagĩrĩra kũgĩe mairia;
kĩiraga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ riitho o na rĩmwe rĩngĩnyona,’
na gĩgaikara kũhithĩte ũthiũ.
- 16 Rĩrĩa kũrĩ nduma-rĩ, nĩguo andũ matuaga nyũmba,
no mũthenya magatinda mehingĩre;
matiendaga ũndũ wa ũtheri.
- 17 Nĩgũkorwo andũ acio othe-rĩ, nduma irĩa ndumanu nĩyo rũciini rwao;
magĩaga ũrata na imakania cia nduma.
- 18 “No rĩrĩ, o nĩ mũhũyũ ũrĩa ũrerete igũrũ rĩa maaĩ;
igai rĩao bũrũri-inĩ nĩ irume,
na nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ ũthiiaga mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ.
- 19 O ta ũrĩa riũa na ũrugarĩ iniinaga maaĩ ma tharunji-rĩ,
ũguo noguo mbĩrĩra ihuragia arĩa mehĩtie.
- 20 Nayo nda irĩa yamaciarire ikariganĩrwo nĩo,
igunyũ nacio ikamarĩa;
andũ arĩa aaganu maticookaga kũririkanwo,
no moinangagwo ta mũtĩ.
- 21 Marĩiaga indo cia mũtumia thaata na ũrĩa ũtarĩ kaana,
na matiiguagĩra mũtumia wa ndigwa tha.
- 22 No Ngai, nĩ ũndũ wa ũhoti wake, niakururagia arĩa marĩ hinya;
o na mangũhaanda wega-rĩ, matirĩ na mwĩhoko atĩ nĩmagatũũra muoyo.
- 23 We no ametĩkĩrie maikare mahurũkĩte makĩiguaga ta matarĩ na ũgwati,
no maitho make nĩmacũthagĩrĩria njĩra ciao.
- 24 Nĩgũkorwo matũũgagĩrio o kahĩnda kanini, magacooka makeehera;
maikũrũkagio na magakua o ta andũ arĩa angĩ othe;
makeeheragio o ta igira cia ngano.
- 25 “Akorwo ũguo tiguu gũtarĩ-rĩ, nũũ ũngĩonania atĩ nĩndaheenania,
na agĩtue ciugo ciakwa cia tũhũ?”

25

Mĩario ya Bilidadi

- 1 Nake Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia atĩrĩ:

- 2 “Wathani na gwītīgīrwo nī cia Ngai;
nīwe ūhaandaga watho kūu igūrū o igūrū mūno.
- 3 Mbūtū ciake no itarīke?
Nūū ūtaaragīrwo nī ūtheri wake?
- 4 Mūdū aakīhota atīa gūkorwo arī mūthingu mbere ya Mūrungu?
Mūdū ūciarītwo nī mūdū-wa-nja-rī, akīhota atīa gūtuika mūtheru?
- 5 Angīkorwo o na mweri ti mūcangararu,
na njata ti theru maitho-inī make-rī,
- 6 mūdū na no ta kīgunyū, o we mūrū wa mūdū-rī,
ndakīrī mūnyihīre mūno makīrīa!”

26

Miario ya Ayubu

- 1 Ningī Ayubu agīcookia atīrī:
2 “Kaī ūrī gūteithia ūrīa ūtarī na ūhoti-ī!
Kaī ūrī kūhonokia guoko kūrīa gūtarī na hinya-ī!
- 3 Kaī ūrī gūtaara mūdū ūtarī na ūūgī-ī!
Na atīrī, kaī nīwonanītie ūmenyo mūnene-ī!
- 4 Nūū wagūteithia kwaria ciugo icio?
Na nī roho waū waria na kanua gaku?
- 5 “Arīa akuū marī na ruo rūnene,
o acio marī rungu rwa maaī na kīrīa gīothe gītūūruga kuo.
- 6 Gīkuū nīkīguūranie mbere ya Ngai;
mwanangīko ūikarīte ūtarī mūhumbīre.
- 7 Atambūrūkagia matu ma mwena wa gathigathini igūrū rīa kūdū gūtarī kīndū;
nayo thī ndarī kīndū amīcunjurītie nakīo.
- 8 Athayaga maaī thīnī wa matu make,
no matu macio matingītembūrwo nī ūritū wamo.
- 9 Ahumbagīra ūthiū wa mweri rīrīa waiganana,
agatambūrūkia matu make igūrū rīaguo.
- 10 Nīekīrīte rūkiriri igūrū rīa maaī,
rūkahakania ūtheri na nduma.
- 11 Itugī iria itīrīrīre igūrū nī ithingithaga,
ikagegearaga nī ūndū wa ikūūmana rīake.
- 12 Nīoirugire maaī ma iria na ūndū wa hinya wake;
na nī ūndū wa ūūgī wake nīatīnaangirie Rahabu tūcunjī.
- 13 Mīhūmū yake nīyo yathakaririe igūrū;
guoko gwake nī gwatheecire nyoka rīrīa īnyororokaga na ihenya.
- 14 Atīrīrī, īno no mīthia ya mawīra make;
kaī no kamūheehū kanini tūiguaga ka ūhoro wake-ī!
Nūū ūngīgītaūkīrwo nī marurumī ma ūhoti wake?”

27

- 1 Nake Ayubu agīthīī na mbere na miario yake, akiuga atīrī:
2 “Ti-itherū o ta ūrīa Mūrungu atūūruga muoyo, o we ūnyimīte kīhooto,
ūcio Mwene-Hinya-Wothe, ūrīa ūtūmīte ngīe na ūrūrū ngoro-inī-rī,
- 3 hīndī rīrīa yothe nī ngūtūūra muoyo,
nayo mīhūmū ya Ngai īrī manīūrū-inī makwa,
- 4 mīromo yakwa ndīkaaria maūdū ma waganu,
na rūrīmī rwakwa rūtikaaria maheeni.
- 5 Nīī ndigetīkīra atī nī inyuū mūrī na kīhooto;
nginya rīrīa ngaakua, ndigakaana ūkindīrīku wakwa.
- 6 Nīngūtūūria ūthingu wakwa na ndīkaūreka;
thamiri yakwa ndīkanjīrithia rīrīa rīothe ngūtūūra muoyo.
- 7 “Thū ciakwa irogītuika ta arīa aaganu,
arīa marī muku na nī marotuika ta arīa matarī kīhooto!
- 8 Tondū-rī, kīrīgīrīro kīa ūrīa ūtarī mwītīgīrī Ngai gīkīrī kīrīkū akua,
hīndī rīrīa Ngai ooya muoyo wake?
- 9 Mūrungu nīakīguaga gūkaya gwake

- rĩrĩa akorwo nĩ mĩnyamaro?
 10 Nĩakenagĩra ũcio Mwene-Hinya-Wothe?
 Nĩakayagĩra Ngai mahinda mothe?
- 11 “Nĩngũmũruta ũhoru wĩgĩ ũhoti wa Mũrungu;
 ndĩkũhitha njĩra cia Mwene-Hinya-Wothe.
 12 Inyuothe nĩmwĩoneire maũndũ macio.
 Īkĩrĩ yakĩ mĩario ino ĩtarĩ kiene?
- 13 “Ūũ nĩguo Mũrungu aathagĩrĩria arĩa aaganu,
 na nĩrĩo igai rĩrĩa mũndũ ũria ũtarĩ tha aamũkagĩra kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-
 Wothe:
- 14 O na ciana ciake ciaingĩha atĩa, ciathĩrĩrio rũhiũ rwa njora;
 rũciaro rwake rũtikoona irio cia kũrũigana.
 15 Mũthiro nĩguo ũkaaninũkia arĩa agaatiga thuutha wake,
 na atumia ao a ndigwa matikamarĩrĩa.
 16 O na angĩonganĩrĩria betha ta rũkũngũ,
 na agĩe na ngu nyingĩ ta hĩba cia rũmba,
 17 kĩrĩa egũcookanĩrĩria gĩkehumbwo nĩ ũrĩa mũthingu,
 na arĩa matarĩ mahĩtia nĩo makaagayana betha yake.
 18 Nyũmba ĩrĩa aakaga no ta nyũmba ya kũhuruta,
 ningĩ no ta gĩthũnũ gĩakĩtwo nĩ mũrangĩri.
 19 Agaakoma arĩ mũtongu, no ndagacooka gwĩka ũguo rĩngĩ;
 akaahingũra maithe akore gũtirĩ kĩndũ arĩ nakĩo.
 20 Imakania imũkoragĩrĩria ta mũiyũro wa maaĩ;
 kĩhuhũkanio gĩkaamũhuria ũtukũ.
 21 Rũhuho rwa mwena wa Irathĩro rũmuoyaga akabuĩria;
 rũmweheragia kũrĩa atũũraga.
 22 Rũmũhurutaga rũtarĩ na tha
 o rĩrĩa aroorĩra hinya waruo.
 23 Rũhũũraga hĩ rũkamũkenerera,
 na rũkagamba ta nyoka rũkamũruta kũrĩa atũũraga.”

28

- 1 “Nĩ kũrĩ handũ harĩa betha yenjagwo
 o na nĩ harĩ handũ harĩa thahabu ĩtheragĩrio.
 2 Kĩgera kĩrutagwo kuuma tũri-inĩ,
 nakĩo gĩcango kĩrutagwo mahiga-inĩ gĩgatwekio.
 3 Mũndũ nĩkũniina aniinaga nduma;
 acaragia mahiga macio nginya kũrĩa kũriku mũno,
 o kũu nduma ĩrĩ ndumanu mũno.
 4 Mũndũ atũrikagia irima thĩ kũraya na kũrĩa andũ matũũraga,
 agakinya kũndũ kũrĩa mũndũ aariganĩrwo nĩgũthiaga;
 kũu kũraihanĩrĩrie na andũ nĩkuo acunjuuraga akĩereeraga.*
 5 Thĩ nĩkuo kuumaga irio,
 no na kũu thĩnĩ mũhuro kũgarũrũkĩte gũkahaana ta gũcinĩtwo na mwaki;
 6 mahiga-inĩ ma thĩ nĩkuo kuumaga yakuti ĩrĩa ya bururu,
 na mũthanga wayo ũkoragwo na ngũmba cia thahabu.
 7 Gũtirĩ nyoni ndĩa-nyama yũĩ gacira kau kahithe,
 na gatirĩ konwo nĩ riitho rĩa hũngũ.
 8 Nyamũ iria ciĩtũaga ĩtirĩ ciagathiĩra,
 o na gũtirĩ mũrũũthi ũkageragĩra.
 9 Guoko kwa mũndũ gũtharĩkagĩra gũkanyĩta ihiga rĩa nyaigĩ,
 na gũkaguũria itina cia irĩma.
 10 Enjaga mungu ũgatũrĩkia rwaro rwa ihiga;
 maithe make makĩonaga igĩna ciaruo ciothe.
 11 Ethaga itwe cia njũũ,
 na indo iria hithe agaciumĩria ũtheri-inĩ.
 12 “No ũũgĩ-rĩ, ũngĩoneka kũ?

* 28:4 Enji a marima magĩcarĩa tũhiga twa goro maikaragĩra ĩtĩ ciacunjuuragio na mĩkanda.

- Ūmenyo ūtūūraga kū?
 13 Mūndū ndangīmenya thogora wa ūūgī;
 ndūngīoneka būrūri wa arīa marī muoyo.
 14 Kūrīa kūrīku mūno kuugaga atīrī, ‘Ndūrī thīnī wakwa’;
 narīo irīa rīkoīga atīrī, ‘Ndūrī gūkū gwakwa.’
 15 Ndūngīgūrīka na thahabu īrīa therie mūno,
 kana thogora wago ūthimwo na betha.
 16 Ndūngīgūrīka na thahabu ya Ofiri,
 kana ūgūrīke na onigithi īrīa īrī goro mūno,
 o na kana yakuti īrīa ya bururu.
 17 Thahabu kana icicio-rī, itingīhota kūgerekanio naguo;
 o na kana ūkūūranio na mathaga ma thahabu.
 18 Maricani kana ngenyekenya irīa cia goro itīagīrīre kūgwetanio naguo;
 thogora wa ūūgī ūkūrīte wa ruru īrīa ndune.
 19 Yakuti ya Kushi ndīngīgīgananio naguo;
 o na ndūngīgūrīka na thahabu īrīa therie mūno.
 20 “Hakīrī ūguo-rī, ūūgī ūngīkiuma nakū?
 Ūmenyo ūtūūraga kū?
 21 Nīmūhithe kūrī maithe ma ciūmbe ciothe irīa itūūraga muoyo,
 ūkahithwo o na nyoni cia rīera-inī.
 22 Mwanangīko na gīkuū ciugaga atīrī,
 ‘No mūhuhu wago ūkinyīte matū-inī maitū.’
 23 Ngai nīooī njīra ya gūthīī kūrīa ūrī,
 na nowe wiki ūūī kūrīa ūtūūraga,
 24 nīgūkorwo nīonaga mūthia wa thī,
 na nīonaga maūndū marīa mothe marī rungu rwa igūrū.
 25 Rīrīa aathimīre rūhuho nditi yaru,
 o na agīthima maaī-rī,
 26 rīrīa aarufīre mbura watho īrūmagīrīre,
 na agītemera rūheni na marurumī njīra-rī,
 27 nake nīonire ūūgī na akīūthima;
 aūrūmirie na akīūthuthuria.
 28 Agīcooka akīra andū atīrī,
 ‘Gwītīgīra Mwathani-rī, ūcio nīguo ūūgī,
 Nakuo gūtheemaga ūuru nī ūmenyo.’”

29

- 1 Nīngī Ayubu nīathiire na mbere kwaria, akiuga atīrī:
 2 “Naarī korwo no haane ūrīa ndaatarī mīeri īrīa ya tene,
 matukū-inī marīa Ngai aamenyagīrīra,
 3 rīrīa tawa wake wamūrīkaga igūrū rīa mūtwe wakwa,
 na ūndū wa ūtheri wake ngatuīkanagīrīa nduma-inī!
 4 Korwo ndarī ūrīa ndatarī matukū-inī marīa ndagaacīre biū,
 hīndī īrīa kuumīrania ngoro na Ngai kwarathimaga nyūmba yakwa,
 5 rīrīa Mwene-Hīnya-Wothe aarī hamwe na nī,
 nacio ciana ciakwa ikandigiicīrīa,
 6 rīrīa gacīra gakwa kaihūgītio nī kīrimū kīa irīa,
 naruo rwaro rwa ihiga rūgaatherūkagīra tūrūū twa maguta ma mūtamaiyū!
 7 “Rīrīa ndaathīaga kīhingo-inī kīa itūūra inene,
 na ngaikarīra gītī gīakwa hau kīarahō-inī-rī,
 8 aanake maanyonaga makeehera,
 nao athuuri makarūgama,
 9 andū arīa anene maatigaga kwaria,
 makahumbīra tūnua twao na moko;
 10 mīgambo ya andū arīa marī igweta īgakirio,
 nacio nīmī ciao ikanyiitana na karakara.
 11 Ūrīa wothē wanjiguaga ngīaria aaragia wega igūrū rīakwa,
 nao arīa maanyonaga makangaathīrīrīa,
 12 nī ūndū nīndahatūraga arīa athīnī maakaya mateithio,
 o na arīa mataarī na maithe maagīte mūndū wa kūmateithia.

- 13 Mündũ agikua nĩandaathimaga;
nĩndatũmaga ngoro ya mũtunia wa ndigwa iine.
- 14 Ndehumbaga ũthingu ta nguo;
ciira wa kihooto nĩguo warĩ nguo yakwa ya igũrũ, o na kiremba giakwa.
- 15 Nĩ nĩ ndaarĩ maito ma arĩa atumumu,
na magũrũ ma arĩa ithua.
- 16 Ndaarĩ ithe wa arĩa abatari;
nĩndaciiragĩrĩra o na mündũ itooĩ.
- 17 Ningĩ nĩndoinangaga magego ma arĩa aaganu,
na ngahuria arĩa maarĩ magego-inĩ mao.
- 18 “Ndeciiragia atĩrĩ, ‘Nĩ ngaakuĩra gwakwa nyũmba,
matukũ makwa marĩ maingĩ ta mũthanga.
- 19 Mĩri yakwa igataamba ikinye maaĩ-inĩ,
narĩ ireera rĩkoragwo hongwe-inĩ ciakwa ũtukũ wothe.
- 20 Riiri wakwa ũgũtũũra werũhagio thĩnĩ wakwa,
naguo ũta wakwa ũtũũre ũrĩ mwerũ guoko-inĩ gwakwa.’
- 21 “Andũ maathikagĩrĩra marĩ na kũrĩgĩrĩro,
meetagĩrĩra kĩrĩra giakwa makĩrĩte.
- 22 Ndaarĩkia kwaria-rĩ, matiacoakaga kwaria;
ciugo ciakwa ciatoonyaga matũ mao kahora ihooreire.
- 23 Maanjetagĩrĩra ta andũ metereire mbura,
na makanyua ciugo ciakwa o ta mbura irĩa ya kũrigĩrĩra.
- 24 Ndaamathekathekagia moorĩtwo nĩ hinya makaaga gwĩtĩkia;
ũtheri wa ũthiũ wakwa warĩ wa bata mũno kũrĩ o.
- 25 Nĩ nĩ ndamoonagia njĩra, ngaikaraga ta ndĩ mũnene wao;
ndatũũraga ta mũthamaki arĩ gatagatĩ ga ita rĩake;
ningĩ ndaatarĩ ta mündũ ũrĩa ũhooragĩra arĩa maracakaya.

30

- 1 “No rĩu-rĩ, andũ ethĩ kũngĩra nĩmaanyũrũragia,
arĩa o na itangĩendire gũturanĩra maithe mao
na ngui ciakwa cia rũũru.
- 2 Hinya wa moko mao ũngĩang’unire nakĩ,
kuona atĩ hinya wao nĩwamehereire?
- 3 Nĩmathĩnikĩte nĩ ũndũ wa wagi na ng’aragu,
ũtukũ-rĩ, moorũũraga bũrũri mũng’aru,
bũrũri mwanangĩku ũkirĩte ihooru.
- 4 Maahaaraga nyeni cia mahuti ma cumbĩ kuuma ihinga-inĩ,
na irio ciao ciarĩ mĩri ya mũtĩ wa kĩaato.
- 5 Nĩmaingatirwo kuuma kũrĩ mũingĩ,
makiugĩrĩrio ta maarĩ aici.
- 6 Nĩmahatĩrĩrio maikarage mĩkuru-inĩ ya tũrũũ tũhũu,
kũu ndwaro-inĩ cia mahiga na marĩma-inĩ marĩa marĩ thĩ.
- 7 Maanagia ta nyamũ kũu ihinga-inĩ,
makahatĩkanagĩra kũu mahuti-inĩ.
- 8 Rũciaro rũtarĩ kĩene na rũtarĩ rĩitwa,
nĩ rwarutũrũrirwo ruume kũu bũrũri-inĩ.
- 9 “Na rĩu arĩũ ao maraanyũrũria na rwĩmbo;
ngagĩtuĩka wa kuunagwo thimo nĩo.
- 10 Nĩmathũũre na magaikaraga haraihu na nĩ;
matũitigagĩra kũndũira mata ũthiũ.
- 11 Nĩ ũndũ rĩu Ngai nĩaregeretie ũta wakwa,
na akandeehera mathĩĩna-rĩ,
matĩrĩ ũndũ merigagĩrĩra gwĩka marĩ harĩa ndĩ.
- 12 Mwena wakwa wa ũrĩo kũrĩ rũrĩrĩ rũratharĩkĩra;
maigagĩra magũrũ makwa mũtego,
na magaaka ihumbu ciao cia gũũtharĩkĩra.
- 13 Maharaganagia njĩra yakwa;

- mahotaga kũnyũnũha o na gũtarĩ na mũndũ ũramateithia.
- 14 Mokĩte ta matoonyeire mwanya-inĩ mwariĩ;
mokiĩre gatagatĩ ga kũu kwanangĩku, makaamomokera.
- 15 Imakania nĩcihootete;
gĩtĩo gĩakwa kũumbũritwo ta kĩhurutĩtwo nĩ rũhuho,
naguo ũgitĩri wakwa ũkabuĩria ta itu.
- 16 “Na rĩu muoyo wakwa nĩũrathirĩrĩkĩra;
matukũ ma thĩina nĩmanyiĩtĩte.
- 17 Ũtukũ ũtheecangaga mahĩndĩ makwa;
ruo rwa gũthegenya rũtindigithagĩria.
- 18 Ngai angũnjakũnjaga ta nguo na ũndũ wa ũhoti wake mũnene;
aanyĩtaga ta kanjũ yakwa ngingo-inĩ.
- 19 Anjikĩtie ndoro-inĩ,
ngatuĩka ta rũkũngũ na ta mũhu.
- 20 “Nĩwe ndĩrakaĩra, o Wee Ngai, no ndũranjĩtĩka;
ndĩrarũgama, no wee no kũndora ũrandora.
- 21 Wee nĩũngarũrũkĩte ũtarĩ na tha;
ũtharĩkĩire na hinya wa guoko gwaku.
- 22 Nĩũhurĩtie, ũkaandĩdĩka mbere ya rũhuho;
ũũnyugutanĩtie kĩhuhũkanio-inĩ.
- 23 Nĩnjũũĩ nĩũkanginyia o gĩkuũ-inĩ,
ũndware kũria gwathĩrĩrwo arĩa othe marĩ muoyo.
- 24 “Ti-itherũ gũtirĩ mũndũ ũkagĩrĩra mũndũ ũthuthĩkĩte ngoro,
hĩndĩ rĩa egũkaya ateithio arĩ mũnyamaro-inĩ.
- 25 Nĩ-rĩ, githĩ ndianarĩrio nĩ arĩa marĩ na thĩina?
Githĩ ngoro yakwa ndĩanaiguĩra arĩa athĩni kĩahe?
- 26 No rĩri, rĩria ndeerĩgagĩrĩra wega, ũũru ũgĩũka;
rĩria ndaacaragia ũtheri-rĩ, hĩndĩ iyo nduma igĩũka.
- 27 Nda yakwa ndĩtigaga kũruruma;
matukũ ma thĩina nĩmanginyĩre.
- 28 Thiiaga njĩrite biũ, no ti ũndũ wa kũhĩa nĩ riũa;
ngarũgama kũũngano-inĩ ngakaya ndeithio.
- 29 Nduĩkĩte mũrũ wa nyina na mbwe,
ngatuĩka mũthiritũ wa ndundu.
- 30 Gĩkonde gĩakwa nĩkĩgarũrũkĩte, gĩgathita na gĩkoonũka;
mwĩrĩ wakwa ũhiũhĩte nĩ ũrugarĩ.
- 31 Kinanda gĩakwa kĩa mũgeeto kĩrutaga o mũgambo wa gũcakaya,
naguo mũtũrirũ wakwa ũkaruta o mũgambo wa kĩrĩro.

31

- 1 “Nĩ nĩtwarĩkanĩire na maitho makwa
ndikanarore mũirĩtu ndĩmwĩrĩrĩrie.
- 2 Nĩ ũndũ-rĩ, kaĩ rũgai rwa mũndũ kuuma igũrũ kwa Ngai rũkĩrĩ kĩĩ?
Igai rĩake nĩ rĩrĩkũ kuuma kũri ũcio Mwene-Hinya-Wothe ũrĩ igũrũ?
- 3 Githĩ ti kwanangwo kwa arĩa aaganu,
na mũtino kũrĩ arĩa meekaga maũndũ mooru?
- 4 Githĩ we ndonaga njĩra ciakwa,
na agatara o ikinya o ikinya rĩakwa?
- 5 “Ingĩkorwo thiiaga na njĩra itarĩ cia ma-rĩ,
kana kũgũrũ gwakwa gũkahiũha thĩi ngaheenanie-rĩ,
- 6 Ngai nĩathime na ratiri cia kĩhooto,
nake nĩekũmenya atĩ nĩ ndirĩ ũcuuke;
- 7 makinya makwa mangĩkorwo nĩmahũkĩte makoima njĩra-inĩ,
nayo ngoro yakwa ingĩkorwo nĩtongoretio nĩ maitho makwa,
kana moko makwa makorwo nĩmathaahĩtio-rĩ,
- 8 hĩndĩ iyo kĩria haandĩte kĩrorĩo nĩ andũ angĩ,
nacio irio cia mũgũnda yakwa iromunywo.

- 9 “Ngoro yakwa ĩngĩkorwo yanaheenererio nĩ mũndũ-wa-nja,
kana ngoro ndanaceema mũrango-inĩ wa mũndũ wa itũira,
10 hĩndĩ ĩyo mĩtumia wakwa arothĩa ngano ya mũndũ ũngĩ,
na arũme angĩ tĩga nĩ marokoma nake.
11 Nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩ ũmaramari wa thoni,
na nĩ rĩhĩa rĩa gũtuĩrwo ciira nĩ kĩama.
12 Tondũ ũcio nĩ mwaki ũrĩa ũcinaga nginya ũkaananga;
na nĩũngĩamunyĩte magetha makwa mothe.
- 13 “Ingĩkorwo nĩnyimĩte ndungata ciakwa cia arũme na cia andũ-a-nja kĩhooto
rĩrĩa manateta nĩ ũndũ wakwa-rĩ,
14 nĩ ngeeka atĩa rĩrĩa Mũrungu akaanjũkĩrĩa?
Ngaacookia atĩa rĩrĩa ngeetwo ndĩitetere ũhoru-inĩ ũcio?
15 Githĩ ũcio wanyũũmbire kũu nda ya maitũ to we wamooimbire?
Githĩ tiwe watũthondekire tũrĩ kũu nda cia aa maitũ?
- 16 “Ingĩkorwo ndanaima athĩni kĩrĩa maanerirĩria,
kana ngareka maitho ma mĩtũmia wa ndigwa morwo nĩ hinya-rĩ,
17 ingĩkorwo ndĩaga irio ciakwa nyiki,
ngaaga kũgayana na ũrĩa ũtarĩ ithe-rĩ,
18 (no nĩ kuuma ũnini wakwa, mwana ta ũcio ndaamũreraga o ta ũrĩa angĩarerirwo
nĩ ithe,
na kuuma gũciarwo gwakwa ndũire ndongoragia mĩtumia wa ndigwa)
19 ingĩkorwo ndanoona mũndũ agĩkua nĩ ũndũ wa kwaga nguo,
kana ngoona mũndũ mũbatari atarĩ kĩndũ gĩa kwĩhumba,
20 na ngoro yake ndĩandathimire nĩ ũndũ wa kũmũiguithia ũrugarĩ
na guoya wa ng’ondũ ciakwa-rĩ,
21 ingĩkorwo ndanoya guoko gwakwa ngookĩrĩa mwana ũtarĩ ithe,
nĩkũmenya atĩ no nyone wa kũndeithia kwagĩa ciira igooti-inĩ-rĩ,
22 hĩndĩ ĩyo guoko gwakwa kũroahũkĩra kĩande-inĩ kũgwe,
kũroinĩkĩra o irũngo-inĩ.
23 Nĩ ũndũ nĩndetigagĩra mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mũrungu,
na nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra riiri wake, ndingĩekire maũndũ ta macio.
- 24 “Ingĩkorwo nĩnjigĩte mwĩhoko wakwa harĩ thahabu,
kana ngeera thahabu ĩrĩa therie mũno atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũgitĩri wakwa,’
25 ingĩkorwo ndanakenera ũtonga wakwa mũnene,
kana ngakenera uumĩthio ũrĩa moko makwa mecarĩirie-rĩ,
26 ingĩkorwo ndanarũmbũiya riũa rĩarĩte,
kana mweri ũgĩthĩ ũcangararĩte,
27 na ngoro yakwa ĩkĩheenererio nĩcio na hithe,
kana guoko gwakwa gũgĩcikinyĩria kĩmumunyano gĩa gũcĩtĩĩa-rĩ,
28 o na macio mangĩtuĩka mehĩa ma gũtuĩrwo ciira,
nĩgũkorwo ingĩtuĩkĩte mũndũ ũtarĩ mwĩhokeku harĩ Mũrungu ũrĩa ũrĩ igũrũ.
- 29 “Ingĩkorwo ndaanakena nĩ thũ yakwa kuona mĩtino,
kana ngĩmĩthekerera rĩrĩa thũna wamĩkora,
30 no nĩ ndĩrĩ ndetĩkĩra kanua gakwa keehie
na ũndũ wa kũhoera muoyo wayo kĩrumi,
31 kũngĩkorwo andũ a nyũmba yakwa matĩrĩ moiga atĩrĩ,
‘Nũũ ũtarĩ warĩa nyama cia Ayubu akahũũna?’
32 no gũtirĩ mũgeni wanaraara njĩra-inĩ,
nĩ ũndũ mũrango wa mũciĩ wakwa ũtũire ũhingũrĩrwo mũgendi,
33 ingĩkorwo ndaanahitha mehĩa makwa, ta ũrĩa andũ meekaga,
na ũndũ wa kũhitha mahĩtia ngoro-inĩ yakwa
34 tondũ wa gwĩtigĩra kĩrĩndĩ,
o na gwĩtigĩra kũmenwo nĩ mĩhĩrĩga
ngagĩkĩra ki na ndiũme nja-rĩ,
- 35 (“Naarĩ korwo ndaarĩ na mũndũ wa kũnjigua!
Rĩu nĩndekĩra rũuri rwa kwĩyarĩrĩria:
reke Mwene-Hinya-Wothe anjookerie ũhoru;

- reke mūthitangi andike marūa ma thitango yake.
³⁶ Ti-itherū marūa macio ingīmaigīrīra kīande,
 ndīmehumbe taarī thūmbī.
³⁷ Njooke ndīmūhe ūhorō wakwa ikinya gwa ikinya;
 ndīmūkuhīrīre ta ndī mūnene.)
³⁸ “Korwo mūgūnda wakwa wakaya, ūnjūkīrīre,
 nayo mītarō yaguo yothe īkorwo īkīrīra maithori,
³⁹ ingīkorwo ndanarīa maciaro maguo iteekūrīha,
 kana ngoraga ngoro cia ene guo-rī,
⁴⁰ hīndī ūyo cong’e ūrokūra kuo handū ha ngano,
 na riya handū ha cairi.”
 Ndeto cia Ayubu nīciathira.

32

Mīario ya Elihu

- ¹ Nī ūndū ūcio andū acio atatū nīmatigire gūcookeria Ayubu, nī ūndū eeyonaga arī mūthingu. ² No rīrī, Elihu mūrū wa Barakeli ūrīa Mūbuzi, wa nyūmba ya Ramu, nīarakarīrio mūno nī Ayubu nī ūndū wa gwītua aarī na kīhotoo gūkīra Ngai. ³ Ningī nīarakarītio nī arata acio atatū tondū nīmagīte ūndū mangicookeria Ayubu, o na gūtūika nīmamūtūirīre ciira. ⁴ Na rīrī, Elihu aambīte gweterera acio angī maarie atanaaria na Ayubu, tondū o maarī akūrū kūmūkīra. ⁵ No rīrīa onire atī andū acio atatū matiarī na ūndū ūngī wa kuuga-rī, agīakanwo nī marakara.
⁶ Nī ūndū ūcio Elihu, mūrū wa Barakeli ūcio Mūbuzi, akiuga atīrī:
 “Nī ndī na mīaka mīnini,
 na inyuī mūrī akūrū;
 nīkīo ngwītīgagīra,
 ngaaga ūmīrīru wa kūmwīra ūrīa njūūī.
⁷ Ndecīragīa atīrī, ‘Ūkūrū nīwaagīrīre warie;
 ūngī wa mīaka nīwaagīrīre kūrutana ūūgī.’
⁸ No nī roho ūrīa ūrī thīnī wa mūndū,
 o yo mīhūmū ya Mwene-Hinya-Wothe, ūheaga mūndū ūmenyo.
⁹ To arīa akūrū oiki oogī,
 na to arīa akūrū mamenyaga ūrīa kwagīrīre.
¹⁰ “Nī ūndū ūcio nguuga atīrī, ‘Thikīrīriai;
 o na nī ningūmwīra ūrīa njūūī.’
¹¹ Ningweterereire rīrīa mūkwaragia,
 ndathikīrīria ihotoo cianyu;
 rīrīa mūgūcaragia ciugo-rī,
¹² ningūmūtegeire matū biū.
 No gūtīrī o na ūmwe wanyu wonanirie mahītia ma Ayubu;
 gūtīrī o na ūmwe wanyu ūmūcookeirie mīario yake.
¹³ Tigai kuuga atīrī, ‘Nītūgīte na ūūgī;
 rekei Mūrungu amūkararie, no tī mūndū.’
¹⁴ No rīrī, Ayubu tī nī ekwerekēirie ciugo ciake,
 na nī ndikūmūcookeria kūrīngana na mīario yanyu.
¹⁵ “Nīmamakīte, na matīrī na ūndū ūngī mangiuga;
 nīmarīgītwo nī atīa mangiuga.
¹⁶ no ngīnya njeterere, nī ūndū rīu nīmakīrīte,
 tondū atī rīu marūgamīte hau matarī na macookio?
¹⁷ O na nī ningwarīa;
 o na nī ningūga ūrīa njūūī.
¹⁸ Nīgūkorwo njyūrītwo nī ciugo,
 naguo roho ūrīa ūrī thīnī wakwa nīrandīndīkīrīria;
¹⁹ thīnī wakwa haana ta ndībei īrī cuba ngunīke,
 ngahaana ta mondo njerū ya ndībei īkīrie gūtuthūka.
²⁰ no ngīnya njarie hūūcūke,
 no ngīnya ndumūre mīromo yakwa njookie ūhorō.
²¹ Ndīgūtīra mūndū o na ū maūthī,

kana ngaathĩrĩrie mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ;
 22 nĩ ũndũ korwo ndĩ mwara na kũgaathĩrĩria,
 Mũnyũmbi no anjeherie narua.

33

- 1 “No rĩu Ayubu-rĩ, thikĩrĩria ciugo ciakwa;
 tega matũ ũigue ũrĩa wotho nguuga.
 2 Ndĩ hakuhĩ gũtumũra kanua gakwa;
 ciugo ciakwa irĩ o rũrĩmĩ-inĩ rwakwa.
 3 Ciugo ciakwa ciumĩte ngoro nũngĩrĩru;
 miromo yakwa yaragia ĩtarĩ na ũhinga.
 4 Roho wa Mũrungu nĩwe ũnyũmbĩte;
 mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-Wotho nĩyo ĩheaga muoyo.
 5 Nawe njookeria, akorwo nũkũhota;
 wĩhaarĩrie ũũng’ethere.
 6 Nĩ haana o tawe maitho-inĩ ma Mũrungu;
 o na nĩ ndombirwo na rĩũmba.
 7 Kwĩndigĩra gũtigakũmakie,
 kana guoko gwakwa gũkũritũhĩre.
- 8 “No rĩrĩ, nĩuugĩte ngĩguaga,
 ngaigua ciugo icio ũkiuga atĩ,
 9 ‘Ndĩ mũtheru na ndirĩ na mehia;
 ndũikĩte ũũru, na ndirĩ na mahĩtia.
 10 No Ngai nĩanyonete na mahĩtia;
 andũite thũ yake.
 11 Nĩanjohaga magũrũ na mĩnyororo;
 arangagĩra njira ciakwa ciothe.’
- 12 “No ngũkwĩra atĩrĩ, ũhoru-inĩ ũyũ wee ndũrĩ na kĩhooto,
 nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene gũkĩra mũndũ.
 13 Ũramũtetia nĩkĩ,
 atĩ ndacoogagia kiugo kĩa mũndũ o na kĩmwe?
 14 Nĩgũkorwo Mũrungu nĩaaragia,
 rĩmwe na njira ĩmwe, na rĩngĩ akaaria na njira ĩngĩ,
 o na gũtuĩka mũndũ no aage gũkũũrana.
 15 Rĩmwe akaaragia kĩroto-inĩ na kĩoneki-inĩ gĩa ũtukũ,
 rĩrĩa andũ mahĩtĩtwo nĩ toro mũnene marĩ ũrĩrĩ,
 16 no amaarĩrie matũ-inĩ mao,
 na amamakie nĩguo amakaanie,
 17 nĩguo agarũre mũndũ atige kũhĩtia,
 na atigane na mwĩtũio,
 18 nĩguo agitĩre roho wake kuuma gĩkuũ-inĩ,
 na agitĩre muoyo wake ndũkaniinwo na rũhiũ rwa njora.
 19 Nĩngĩ mũndũ no arũthio na gũkomio ũrĩrĩ wa ruo,
 akorwo na thĩina wa mahĩndĩ ũtathiraga,
 20 o nginya ngoro yake ĩgathũũra irio,
 na roho wake ũgathũũra irio iria njega mũno.
 21 Nyama cia mwĩrĩ wake ĩhĩnjaga ĩgathĩrĩkĩra,
 na mahĩndĩ make marĩa mataroonekaga makoimĩra.
 22 Roho wake ũgakuhĩrĩria mbĩrĩra,
 na muoyo wake ũgakuhĩrĩria arĩa mareehage gĩkuũ.
- 23 “No rĩrĩ, angĩkorwo harĩ na mũraika mwena wake arĩ mũiguithania,
 ũmwe harĩ ngiri, wa kwĩra mũndũ ũndũ ũrĩa ũmwagĩrĩre,
 24 nake amũkinyĩrie wega wake na oige atĩrĩ,
 ‘Mũhonokie ndagatuĩke wa gũkũrũka mbĩrĩra-inĩ;
 nĩnyonete gĩa kũmũkũũra nakĩo,’
 25 hĩndĩ ĩyo nyama cia mwĩrĩ wake ĩgeethĩha ta cia mwana;
 ĩgaacooka ta ũrĩa ciarĩ matukũ-inĩ ma wĩthĩ wake.
 26 Ahooyaga Ngai ageekwo wega nĩwe,

- oonaga ūthiũ wa Ngai akaanĩrĩra nĩ gũkenā;
 agacookio ūthingu-inĩ wake nĩ Ngai.
- 27 Nake agacooka agathiĩ kũrĩ andũ akameera atĩrĩ,
 'Nĩndehirie, na ngĩogomia ūndũ ūrĩa warĩ wa ma,
 no ndiigana kũherithio ūrĩa ndaagĩrĩrwo nĩkũherithio.
- 28 Nĩakũũire roho wakwa ndũkaharũrũkio mbĩrĩra,
 na nĩ ngũtũũra ngenagĩra ūtheri ūcio.'
- 29 "Mũrungu nĩekaga mũndũ maũndũ macio mothe,
 maita meerĩ o na kana matatũ,
- 30 nĩguo agarũre roho wake ndũkaharũrũkio mbĩrĩra,
 nĩgeetha ūtheri ūcio wa muoyo ūmũtherere.
- 31 "Atĩrĩrĩ Ayubu, tega matũ na ūthikĩrĩrie;
 kira ki na nĩ njarie.
- 32 Wakorwo ūrĩ na ūndũ wa kuuga-rĩ, njĩra;
 aria, nĩgũkorwo ingĩenda woneke ndwĩhĩtie.
- 33 No akorwo ti ūguo-rĩ, wee gĩthikĩrĩrie;
 kira ki, na nĩngũkũruta ūũgĩ."

34

- 1 Nĩngĩ Elihu akiuga atĩrĩ:
- 2 "Iguai ciugo ciakwa, inyuĩ andũ aya oogĩ;
 thikĩrĩriai, inyuĩ amenyi a maũndũ.
- 3 Nĩgũkorwo gũtũ gũthuuranagia ciugo
 o ta ūrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio.
- 4 Nĩtwĩkũũranĩrei ithuĩ ene ūndũ ūrĩa wagĩrĩre;
 nĩtwĩrute tũrĩ hamwe ūndũ ūrĩa mwega.
- 5 "Ayubu aroiga atĩrĩ, 'Nĩ ndihĩtĩtie,
 no Mũrungu nĩanjagithĩtie kĩhooito gĩakwa.
- 6 O na gũtuĩka ndĩraria ūrĩa kũrĩ,
 ndĩratuuo mũheenania;
 o na gũtuĩka ndĩrĩ na mahĩtia,
 mũguĩ wake ūngurarĩtie kĩronda gĩtangĩhona.'
- 7 Nĩ mũndũ ūrĩkũ ūhaana ta Ayubu,
 mũndũ ūnyuuaga kĩnyũrũri taarĩ maaĩ aranyua?
- 8 Atwaranaga na andũ arĩa mekaga ūũru;
 agĩaga thiritũ na andũ arĩa aaganu.
- 9 Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ, 'Gũtirĩ uumithio mũndũ onaga
 rĩrĩa arageria gũkenia Ngai.'
- 10 "Nĩ ūndũ ūcio gĩthikĩrĩriei, inyuĩ andũ aya mũrĩ na ūtaũku.
 Ūhorō wa kwĩhia ūroaga kuoneka harĩ Mũrungu,
 Mwene-Hinya-Wothe aroaga gwĩka ūũru.
- 11 Arĩhaga mũndũ kũringana na ūrĩa ekĩte;
 akamũrehere o kĩrĩa kĩringaine na mũthiire yake.
- 12 Gũtingĩhoteka atĩ Mũrungu no eeke mahĩtia,
 atĩ ūrĩa Mwene-Hinya-Wothe no ogomie kĩhooito.
- 13 Nũũ wamũtuire mũrori wa thĩ?
 Nũũ wamũtuire mũrũgamĩrĩri wa thĩ yothe?
- 14 Korwo aagĩa na muoroto
 wa kweheria roho wake na mĩhũmũ-rĩ,
- 15 andũ othe mangĩthiranĩra hamwe,
 nake mũndũ acooke rũkũngũ-inĩ.
- 16 "Akorwo ūrĩ mũndũ ūrĩ na ūtaũku-rĩ, igua ūhorō ūyũ;
 thikĩrĩria ūrĩa nguuga.
- 17 Mũndũ ūthũire kĩhooito-rĩ, no ahote gwathana?
 Ūrĩa ūrĩ kĩhooito, o Ūcio kĩhoti-rĩ, no ūmũtue mwĩhia?
- 18 Githĩ ti we wĩraga athamaki atĩrĩ, 'Inyuĩ mũtirĩ kĩene,'
 na akeera arĩa marĩ igweta atĩrĩ, 'Inyuĩ mũrĩ aaganu,'

- 19 o ūcio ūtatīagīra anene maūthī,
na ndendaga arīa atongu gūkīra arīa athīni,
nīgūkorwo othe nī wīra wa moko make?
- 20 Makuuaga o rīmwe, o ūtukū gatagatī;
andū mainainaga magakua;
arīa marī hinya meeheragio matahufūtio nī guoko kwa mūdū.
- 21 “Maitho make maikaraga macūthīrīrie mīthiire ya andū;
nīonaga mīthiire yao yothe.
- 22 Gūtīrī handū harī nduma, kana handū harī kīruru kīnene,
hangīhithwo nī arīa meekaga ūuru.
- 23 Mūrungu ndabatairio nīgūthuthuuria ndeto cia andū makīria,
atī nīguo moke mbere yake maciirithio.
- 24 Ahehenjaga arīa marī ūhoti atekūuria mūdū
na akarūgamia andū angī ithenya rīao.
- 25 Tondū we nīamenyaga maūdū marīa meekaga,
amang’auranagia ūtukū magathuthika.
- 26 Amaherithagīria waganu wao
makīonagwo nī mūdū o wothe,
- 27 tondū nīmagarūrūkire magītiga kūmūrūmīrīra,
na matirūmbūyagia nīra yake o na irīkū.
- 28 Nīmatūmire kīrīro kīa arīa athīni gīkinye hau mbere yake,
nī ūndū ūcio akīgua kīrīro kīa arīa abatari.
- 29 No rīrī, angīkara akīrite-rī, nū ūngīmūtua muhītia?
Angīhitha ūthiū wake-rī, nū ūngīmuona?
- Nowe arī igūrū rīa mūdū na igūrū rīa rūrīrī o ūndū ūmwe,
³⁰ nīguo agirie mūdū ūtarī na ūngai gwathana,
amūgirie kūgīra kīrīndī mītego.
- 31 “Korwo mūdū no ere Mūrungu atīrī,
‘Nīnjīhītie no ndikehia rīngī.
- 32 Nduta menye ūrīa itarahota kuona;
ingīkorwo nīnjīkīte ūuru-rī, ndigacooka gwīka ūguo rīngī.’
- 33 Ngai-rī, no agīkūrīhe kūrīngana na ūrīa wee ūkwenda
rīrīa ūregete kwīrira?
No nginya we ūtue itua, no ti nī;
nī ūndū ūcio kīnjīre ūrīa ūū.
- 34 “Andū arīa marī na ūtaūku maroiga atīrī,
nao andū acio oogī maiguīte ngīaria manjīrīte atīrī,
- 35 ‘Ayubu aaragia atarī na ūmenyo;
ciugo ciake nīciagīte ūūgī.’
- 36 Hī, naarī korwo Ayubu aagerio nginya mūthia,
nī ūndū macookio make nī ta ma mūdū mwaganu!
- 37 Nīongereire ūremi harī mehia make;
atūhūragīra hī cia kīnyūrūri,
na akaingīhia ciugo ciake cia gūūkīrīra Mūrungu.”

35

Mīario ya Elihu

- 1 Nīngī Elihu akiuga atīrī:
- 2 “Nīūgwīciiria ūhoru ūyū nī wa kīhoo?
Ūroiga atīrī, ‘Mūrungu niekūnjarīrīria atue ndiīhītīe.’
- 3 No rīrī, wee no ūramūuria atīrī, ‘Kūrī na uumithio ūrīkū harī nī,
na ngūgunīka nakī ndaaga kwīhia?’
- 4 “No nyende gūgūcookeria ūhoru,
wee hamwe na arata aku.
- 5 Ta rora igūrū wone;
ta cūthīrīria matu macio marī igūrū rīaku kūrāya mūno.
- 6 Ūngīhīa-rī, ūndū ūcio ūngīhutia Ngai atīa?

- Mehia maku mangĩingĩha mũno-rĩ, ũndũ ũcio ũngĩmwĩka atĩa?
- ⁷ Ũngĩkorwo ũrĩ mũthingu-rĩ, ũngĩmũhe kĩĩ,
kana nĩ kũ aamũkagĩra kuuma guoko-inĩ gwaku?
- ⁸ Waganu waku ũhutagia o mũndũ tawe,
na ũthingu waku ũkahutia o ciana cia andũ.
- ⁹ “Andũ makayaga nĩ icooki rĩa kũhinyĩrĩrio;
mathaithanaga mateithũrwo guoko-inĩ kwa ũcio ũrĩ hinya mũingĩ.
- ¹⁰ No gũtirĩ mũndũ uugaga atĩrĩ, ‘Ngai ũrĩa wanyũumbire arĩ ha,
ũrĩa ũheaga mũndũ nyĩmbo ũtukũ,
- ¹¹ ũrĩa ũtũrutaga maũndũ gũkĩra ũrĩa arutaga nyamũ cia werũ-inĩ,
o na agatũhe ũũgĩ gũkĩra nyoni cia rĩera-inĩ?’
- ¹² Ndacookagia rĩrĩa andũ maakaya
nĩ ũndũ wa mwĩtũũgĩrio wa andũ arĩa aaganu.
- ¹³ Ti-itherũ, Mũrungu ndathikagĩrĩria mathaithana mao ma tũhũ;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe ndarũmbũyagia mathaithana macio.
- ¹⁴ Githĩ ndakaaga gũthikĩrĩria mũno makĩria
rĩrĩa ũkuuga atĩ ndũramuona,
na atĩ ciira waku ũrĩ mbere yake,
na no nginya ũmweterere,
- ¹⁵ na makĩria ma ũguo ũkoiga atĩ marakara make matitherithanagia
na ndarũmbũyagia waganu o na hanini!
- ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Ayubu atumũrĩte kanua gake akaaria ũhoru wa tũhũ;
nĩarũtie ndeto nyingĩ atarĩ na ũmenyo.”

36

- ¹ Elihu agĩthĩĩ na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ:
- ² “Ngĩrĩrĩria hanini, na nĩngũkuonia
atĩ harĩ maũndũ mangĩ mangiugwo ma gũciirĩrĩra Ngai.
- ³ ũmenyo wakwa ndũrutĩte kũraihu;
nĩ ngũtũũgĩria kũhooto kĩa ũcio Mũnyũũmbi.
- ⁴ Menya wega atĩ ndeto ciakwa ti cia maheeni;
ũyũ mũrĩ nake arĩ na ũmenyo mũkinyanĩru.
- ⁵ “Mũrungu nĩwe mwene hinya, no ndairaga andũ;
we nĩ mwene hinya, na nĩarũmagia muoroto wake.
- ⁶ Ndatũũragia arĩa aaganu muoyo,
no nĩaheaga arĩa anyariire kũhooto kĩa.
- ⁷ Ndeheragia maitho make harĩ arĩa athingu;
amaĩkaragĩria gĩtĩ kĩa ũnene hamwe na athamaki,
na akamatũũgĩria nginya tene.
- ⁸ No rĩrĩ, andũ mangĩkorwo mohetwo na mũnyororo,
makanyiitio na mũhĩndo ya mũnyamaro,
- ⁹ we nĩameeraga ũrĩa mekĩte,
atĩ mehĩtie na ũtũrĩka.
- ¹⁰ We nĩatũmaga mathikĩrĩrie ũtaaro,
na akamaatha merire ũũru wao.
- ¹¹ Mangĩmwathikĩria na mamũtungatĩre,
megũtũũra matukũ mao marĩa matigaru magaacĩire,
na mũaka yao o maiganĩire.
- ¹² No mangĩaga kũigua,
nĩmakaniinwo na rũhiũ rwa njora,
na makue matarĩ na ũmenyo.
- ¹³ “Arĩa matarĩ na Ngai ngoro-inĩ meĩigagĩra marakara;
o na rĩrĩa aramooha na mũnyororo, matikayaga mateithio.
- ¹⁴ Makuuaga marĩ ethĩ,
magakua hamwe na arũme arĩa maraya ma mahooero-inĩ.
- ¹⁵ No arĩa mathĩĩnikaga, nĩamakũũraga kuuma thĩĩna-inĩ wao;
nĩamaragĩria marĩ mũnyamaro-inĩ.
- ¹⁶ “We-rĩ, nĩarakũguucĩrĩria uume magego-inĩ ma mũnyamaro,

- agūtware handū haariī hatarī na ūkunderu,
na agūtware akūhurūkie metha-inī yaku ūyūrīte irio iria njega.
- 17 No rīu-rī, ūtitikithītio ituīro rīrīa rīagīrīire arīa aaganu;
ituīro rīa ciira na kīhooito nīcigūkumbatīte.
- 18 Wīmenyerere mūdū o na ūrīkū ndakanakūheenererie na ūtonga;
ndūgetīkīrie ihaki inene rīkūhītīthie nījira.
- 19 Ūtonga waku o na kana kīyo gīaku kīnene-rī,
no ikūnyīitīrīe nīguo ndūgatoonye mīnyamaro-inī?
- 20 Tiga kwīrīrīria ūtukū,
nīguo ūguucūrīrie andū kuuma kwao mīcīi.
- 21 Wīmenyerere ndūkeerekere ūuru-inī,
tondū ūkuoneka taarī guo wendete gūkīra gūthīnīka.
- 22 “Mūrungu nīatūgīrītio nī ūndū wa ūhoti wake.
Nūū mūrutani take?
- 23 Nūū ūmwathīrīire nījira ciake,
kana akamwīra atīrī, ‘Wee nīwīkīte ūuru?’
- 24 Rīrīkanaga gwīkīrīra wīra wake,
ūrīa andū manakumia na rwīmbo.
- 25 Andū othe nīmawonete;
andū mawīroragīra marī o kūrāya.
- 26 Ī Mūrungu ndakīrī mūnene; nī mūnene gūkīra ūmenyi witū!
Mūigana wa mīaka yake ndūngītuīrīka.
- 27 “Ambatagia matata ma maaī,
marīa macookaga gūtaatīra tūrūūi ta mbura;
- 28 matu magaita ūigū wamo,
nayo mbura nyingī ikoirīra andū.
- 29 Nūū ūngīmenya ūrīa atambūrūkagia matu,
kana ūhoro wa marurumī marīa moimaga hema-inī yake?
- 30 Kīone ūrīa ahurunjaga rūheni rwake rūkamūthiūrūrūkīria,
agathambia iria kūrīa kūrīku.
- 31 Ūū nīguo aathaga ndūrīrī
na akaheana irio nyingī.
- 32 Akumbatagīria rūheni na moko make,
na akarwatha rūringe kīrīa kīrotetwo.
- 33 Marurumī make nīmanagīrīra kīhuhūkanio kīrīa kīroka;
o na ng’ombe nīmenyithanagia atī kūrī kīhuhūkanio kīroka.

37

- 1 “Ndaigua ūguo ngoro yakwa īgatumatuuma,
na ikambarara ikoima handū hayo.
- 2 Thīkīrīria! Thīkīrīria mūraramo wa mūgambo wake,
mūrurumo ūrīa uumaga kanua gake.
- 3 Arekagīrīria rūheni rwake rungu rwa igūrū guothe
na akarūtūma nginya ituri cia thī.
- 4 Thuutha waruo gūūkaga mūgambo wa mūraramo wake;
arurumaga na mūgambo wake mūkaru.
- Hīndī irīa mūgambo wake waiguuo-rī,
ndarīgagīrīria heni.
- 5 Mūgambo wa Mūrungu ūrurumaga na nījira ya magegania;
ekaga maūdū manene tūtangīhota kūmenya.
- 6 Eeraga tharunji atīrī, ‘Gwa thī,’
nayo mbura ya rūthuthuū akamūira atīrī, ‘Tuīka mbura nene.’
- 7 Nīatīgīthagīa mūdū o wothe wīra wake
nīgeetha andū othe ombīte mamenye wīra wake.
- 8 Nyamū nacio nīcīhīthaga;
ciikaraga imamo-inī ciacio.
- 9 Kīhuhūkanio kiumaga gūikaro gīakīo,
heho nayo ikoima rūhuho-inī rūkīhurutana.
- 10 Mīhūmū ya Mūrungu nīthondekaga mbarabu,

- namo maai haria maaramiire makanyiitana.
- 11 Niaiyuragia matu na uigu;
ahurunjaga ruheni rukamaturikia.
- 12 Mathiaga magithiururukaga
o kuria angimeerekeria thi yothe,
mageeke o uria wothe angimaatha.
- 13 Arehaga matu macio nigu aherithie andu,
kana aihugie thi yake na onanie wendani wake.
- 14 "Ayubu, thikiria uhoru uyū;
tithiria hau wicuranie uhoru wa magegania ma Murungu.
- 15 Wee nuui uria Ngai aathaga matu,
na uria atumaga ruheni rwake ruhenuke?
- 16 Wee nuui uria matu macio macuritio wega,
magegania macio ma uria uri umenyo mukinyaniru?
- 17 Wee uringikaga ni urugaru wa nguo ciaku
ruria bururi ukirite ki hndi ya ruhuho rwa guthini-ri,
- 18 no uhote kuruta wira nake uhoru-ini wa gutamburukia matu mairu,
o macio momite o ta gicicio ga gicango?
- 19 "Ta twire uria twagirirwo ni kumwira;
tutingihota gwicirira ni undu wa nduma iitu.
- 20 Niagirire kwirwo ati ningwenda kwaria?
Ni kuri mundu o na u ungiuga amerio?
- 21 Riu-ri, gutiri mundu unghota kurora riua,
ricangararite kuu iguru
thuutha wakuo kuaatwo ni ruhuho gugathera.
- 22 Okaga kuuma mwena wa gathigathini ari na riiri ukengeete ta wa thahabu;
Ngai okaga ari na ukaru wa gwitigirwo.
- 23 Ucio Mwene-Hinya-Wothe-ri, tutingihota kumukinyira,
niatuuagiririo ni undu wa uhoti wake;
tondu wa uria ari wa kihooto na uthingu munene-ri, ndahinyanagiriria.
- 24 Ni undu ucio andu nimamutiite,
tondu githi ndarumbuyagia ari meyonaga ta mari oogii na ngoro ciao?"

38

Miario ya Jehova

- 1 Nake Jehova agicookeria Ayubu uhoru ari kihuhukanio-ini, akimwira atiri:
- 2 "Nuu uyū urekira kirira giakwa nduma
na ciugo itari na umenyo?
- 3 Wihotore ta mundu murume;
ningukuria ciuria, nawe ukinjookerie.
- 4 "Wari ku riria ndaakire muthingi wa thi?
Njira akorwo uri na uugi wa kumenya.
- 5 Nuu wathimire muigana wayo? Ti-itheru wee nuui!
Nuu watamburukirie ririgi rwa guthima iguru riayo?
- 6 Mithingi yayo yahandirwo iguru ria ki,
kana nuu wahaandire ihiga riayo ria koine,
- 7 hndi iria njata cia rucini ciainire hamwe,
na araika othe makianirira ni gukena?
- 8 "Nuu wahingiririe iria na mirango
riria riatumukire kuuma nda,
- 9 riria ndatuire matu nguo ciario,
na ngirioha nduma nene ta taama wario,
- 10 riria ndarikirire mihaka, na girihingira na mirango yario,
na ngikira migiko handu hayo,
- 11 riria ndoigire atiri, 'Ukinyage o haha na ndukanahakire;
makumbi maku macio metiri-ri, hau niho marikinyaga?'

- 12 “Kuuma o kīambīrīria-rī, ūrī waathana atī rūciinī rūgīe ho,
kana ūkionereria ūtheri wa rūciinī harīa ūkuumīrīra,
13 nīguo ūhote kūnyiita thī na mīthia yaguo,
nao arīa aaganu maribaribwo moime kuo?
14 Thī ihaanaga ta rīumba rīhūrītwo mūhūuri;
mūonekere wayo ūtarī ta mūhianīre wa nguo.
15 Andū arīa aaganu nīmaimagwo ūtheri wao,
na guoko kwao kūrīa kuoetwo na igūrū gūkoinwo.
- 16 “Ūrī wathī rūgendo nginya kūrīa iria rītherūkagīra,
kana ūgaceera itwe-inī cia ndia kūrīa kūrīku mūno?
17 Ūrī wonio ihingo cia gīkuū?
Ūrī wona ihingo cia kūruru gīa gīkuū?
18 Ūrī wamenya ūnene wa wariī wa thī?
Njīra akorwo nīūū maūndū macio mothe.
- 19 “Njīra ya gūthī kūrīa ūtheri ūtūūraga nīrīkū?
Nayo nduma iīkaraga kū?
20 No ūcitware gwacio?
Nīūū tūcīra twa gūthī kūrīa itūūraga?
21 Ti-itherū wee nīūū, nīgūkorwo warī mūciare!
Wee-rī, nīūtūūrīte mīaka mīingī!
- 22 “Ūrī watoonya makūmbī kūrīa tharunji iīgītwo,
kana ūkiona makūmbī kūrīa mbura ya mbembe iīgītwo,
23 o icio njigite nī ūndū wa mahinda ma thīna,
ngaciga nī ūndū wa matukū ma mbaara na ma kūrūa.
24 Njīra ya gūthī kūrīa ūtheri ūgayanagīrio nīrīkū,
kana ya gūthī kūrīa rūhuho rwa irathīro rūhurunagīrwo gūkū thī?
25 Nūū wenjagīra mbura ya kīboboto mūtaro wa kūgerera,
kana agatemera mbura ya marurumī njīra,
26 nīguo mbura yure būrūri ūtatūūraga mūndū,
na yure werū kūrīa gūtārī mūndū,
27 nīguo ihūūnagie kūu gūtiganīrie gūgakira ihooru,
na itūme kūmere nyeki?
28 Mbura nīrī ithe?
Nūū mūciari wa matata ma ime?
29 Tharunji yumaga nda ya ū?
Nūū ūciaraga mbaa irīa yumaga igūrū,
30 rīrīa maaī momaga ta ihiga,
rīrīa maaī marīa marī igūrū wa iria magwatana?
- 31 “Wee-rī, wahota kuohania njata iria thaka cia Kīrīmīra?
Wahota kuohora mīkanda ya njata iria ciītagwo Karaū?
32 Wahota kuumagaragia njata iria ciītagwo Mazarothu o mahinda maacio maakinya,
kana wahota gūtongoria Nduba na ciana ciayo?
33 Nīūū mawatho ma igūrū?
No ūhote kūhaanda wathani wa Ngai ūrūme gūkū thī?
- 34 “Wahota kwanīrīra nginya mūgambo waku ūkinye matu-inī
nīguo kuure wīhumbīre na kīguū kīa maaī?
35 Wee nīwe ūtūmaga heni ithī na njīra ciacio?
Nīkūrehagīra ūhoro igakwīra atī, ‘Tūrī haha’?
36 Nūū waheire ngoro ūūgī,
kana akīhe meciiria ūmenyo?
37 Nūū ūrī na ūūgī wa gūtara matu?
Nūū ūngīhota kūinamia ndigithū cia maaī cia igūrū
38 rīrīa rūkūngū rwatondora,
nayo ndoro ikooma ikanyiitana?
- 39 “Nīwe ūguūmagīra mūrūūthi wa mūgoma wone gīa kūrīa,
kana nīwe ūniinagīra mūrūūthi ng’aragu

- 40 rīrīa ikomereire imamo-inī ciayo,
kana rīrīa ikaraga yoheirie nyamū ihinga-inī?
41 Nūū ūheaga ihuru irio
rīrīa tūcui twarīo tūgūkaīra Mūrungu
tūkūrūūraga nī kwaga irio?

39

- 1 “Wee nīūū rīrīa mbūri cia irīma-inī iciaraga?
Wee nīwīroragīra rīrīa thwariga īgūciara kaana kayo?
2 Wee nīūtaraga mīeri īrīa ciikaraga ingīgaaciara?
Nīūū hīndī īrīa iciaraga?
3 Cīthunaga igaciara twana twacio;
ruo rwacio rwa gūciara rūgathira.
4 Twana twacio twagīraga mwīrī, tūgakūra tūrī na hinya o kūu gīthaka-inī;
tūkinayaga ihinda rīa kwehera na tūticookaga.
5 “Nūū warekereirie njagī īthiige itarī mūūria?
Nūū wamīohorire mīhīndo?
6 Ndaamīheire werū ūtuīke mūcīi wayo,
naguo būrūri wa cumbi ūtuīke gītūūro kīayo.
7 Ithekagīrīra inegene rīrī thīnī wa itūūra;
ndīguaga mūkaiīrīo wa mūtwarithia.
8 Īrimūthagīra irīma-inī īgīetha gwa kūrīa,
īkahaara kahuti o gothe karuru.
9 “Mbogo ya njamba-rī, yetīkīra gūgūtungata?
No īkindīrie mūharatī-inī waku ūtukū?
10 No ūhote kūmīoha matandīko īrīme na mūraū?
No īkuume thuutha ituamba-inī ikīrīmaga na mūraū?
11 No ūmīlhoke nī ūndū atī īrī na hinya mūingī?
No ūmītīgīre wīra waku mūrītū īrutage?
12 No ūmīlhoke ikūrehere ngano yaku,
na imīcookanīrīrie kīhuhīro-inī gīaku?
13 “Mathagu ma nyaga mabatabataga nī gūkena,
no matīgīgerekano na mathagu na njoya cia njūū.
14 Īrekagīrīa matumbī mayo tīri-inī
na ikamatiga mūthanga-inī magwate ūrugarī,
15 itegwīciiria atī no makinywo na magūrū makue,
kana marangwo nī nyamū ya gīthaka.
16 Īkaga ciana ciayo ūūru ta itarī ciayo;
ndīmakaga atī wīra wayo no ūtuīke wa tūhū,
17 nīgūkorwo Ngai ndaamīheire ūūgī
kana akīmīhe igai rīa mwīciirīrie mwegā.
18 No rīrī, rīrīa yatambūrūkia mathagu ihanyūke,
īthekagīrīra mbarathi na mūmīhaici.
19 “Wee nīwe ūheaga mbarathi hinya wayo,
kana ūkamīhumba ngingo na mūreera?
20 Wee nīwe ūtūmaga īrūūge ta ngigī,
īkahahūra andū na mūtīihire wayo wa mwītīo?
21 Īhuragia thī na ūcamba īgīkenagīra hinya wayo,
īkaguthūka itoonyete mbaara-inī.
22 Ithekagīrīra guoya, itarī ūndū ingītīgīra;
ndīmakagio nī rūhiū rwa njora.
23 Thiaka wa mūmīhaici ūbocabocaga mbaru-inī ciayo,
hamwe na itimū rīkūhenia na mīcengi.
24 Irīaga tīri nī ūrūme;
ndīngīrūgama īkindīrie hīndī īrīa karumbeta kagamba.
25 Hīndī īrīa karumbeta kagamba īgatiīha, ‘Hī!’

Īnyiitaga thaaha wa mbaara ĩrĩ o haraaya,
na ĩkaigua kayũ ka anene a mbaara, o na mbugĩrĩrio ya mbaara.

- 26 “Rwĩgĩ-rĩ, nĩwe ũrhotithagia kũmbũka na ũũgĩ waku,
kana gũtambũrũkia mathagu maruo rwerekeire mwena wa gũthini?
27 Nderi nĩwe ũmĩathaga yũmbũke na igũrũ,
na ĩkeyakĩra gĩtara kĩayo igũrũ mũno?
28 Ītũuraga kĩharũrũka-inĩ kĩa ihiga, na nĩ ho ĩraaraga;
rũhĩa-inĩ rwa ihiga iraya mũno nĩ ho mwĩgitio wayo.
29 Īrĩ hau nĩguo ĩcaragĩria gĩa kũria;
maitho mayo moonaga irio irĩ o kũraya.
30 Tũcui twayo tũnyuuaga thakame,
na handũ harĩa arĩa moragĩtwo marĩ, hau nĩ ho ĩkoragwo.”

40

- 1 Ningĩ Jehova akĩra Ayubu atĩrĩ:
2 “Mũndũ ũria ũrũaga na Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, no amũrute mahĩtia?
Ūcio ũkararagia Ngai-rĩ, nĩakĩmũcookerie!”
3 Nake Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ:
4 “Nĩ ndiagĩrĩre o na hanini; ndaakĩhota atĩa gũgũcookeria?
Nĩndehumbĩra kanua na guoko.
5 Nĩndaririe rĩmwe, no ndirĩ na macookio;
o na ngĩaria rĩa keerĩ, no ndirĩ na ũndũ ũngĩ nguuga.”
6 Ningĩ Jehova akĩarĩria Ayubu arĩ kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ:
7 “Wĩhotore ta mũndũ mũrũme;
nĩngũkũria ciũria, nawe ũkĩnjookerie.
8 “Gũtua ciira gwakwa na kĩhoo-to-rĩ, githĩ no ũkũmenererie?
Githĩ no ũndue mwĩhia nĩgeetha wee ũtuĩke ndwĩhĩtie?
9 Wee-rĩ, ũrĩ na guoko ta kwa Mũrungu?
Wee wahota kũruruma na mũgambo ta wake?
10 Ta kũngemie na riiri na ũkengi,
na wĩhumbe gĩtĩo na ũnene.
11 Rekereria marakara mahiũ ma mang’ũrĩ maku,
wone mũndũ o wothe mwĩtĩĩ ũmũharũrũkie,
12 rora mũndũ o wothe mwĩtĩĩ na ũmũnyiihie,
ũmemende andũ arĩa aaganu o harĩa marũngĩ.
13 Mathike othe hamwe tĩiri-inĩ;
ũmoohi mothiũ na nduma kũu mbĩrĩra-inĩ.
14 Hĩndĩ ĩyo nĩ mwene nĩngetikania nawe
atĩ guoko gwaku mwene kwa ũrĩo no gũkũhonokie.
15 “Ta rora nyamũ ĩria ĩtagwo Behemothu,*
ĩyo ndoombire hamwe nawe,
na ĩrĩaga nyeki ta ndegwa.
16 Nĩ hinya ũigana atĩa ĩrĩ naguo njohero,
na nĩ ũhoti mũnene atĩa ũrĩ mĩkiha-inĩ yayo ya nda!
17 ĩnagia mũting’oe wayo ta mũtarakwa;
nga cia ciero ciayo ciohanĩtio hamwe ta mĩhĩndo.
18 Mahĩndĩ mayo mahaana ta mĩberethi ya gĩcango,
nacio ciĩga ciayo cihaana ta irung’o cia kĩgera.
19 Nĩyo nyamũ ya mbere harĩ ciũmbe cia Mũrungu,
no rĩrĩ, Mũũmbi wayo nowe ũngĩmĩkuhĩrĩria na rũhiũ rwake rwa njora.
20 ĩrĩma ĩmĩheaga maciaro maacio,
na nyamũ ciothe cia gĩthaka itũhagĩra gũkuhĩ na kũu.
21 ĩkomaga rungu rwa mahũa ma maaĩ-inĩ,
ĩhithite thĩni wa ithanjĩ kũria kũri mũtondo.
22 Mahũa macio ma maaĩ-inĩ makamĩhitha;
nakĩo kũruru kĩa mitĩ ya irura hũgũrũrũ-inĩ cia karũũ gĩkamĩthiũrũrũkĩria.

* 40:15 ĩno yarĩ nyamũ ĩmwe ya ĩria ciatũuraga thĩ tene. (O na 41:1)

- 23 Rīria rūū ruoka na nditi, ndīmakaga;
nīngitīre, o na Rūū rwa Jorodani rūngīmīyūrīria nginya kanua.
24 Kūrī mūdū ūngīhota kūmīnyiita rīria īhūūgīte,
kana amītege, amītūrīkie iniūrū na amīkīre kīana kīa rūrigi?

41

- 1 “No ūhote kūguucūrūria nyamū īria īitagwo Leviathani na ndwano,
kana wohe rūrīmī rwayo na mūkanda?
2 No ūhote kūmītoonyia rūrigi iniūrū,
kana ūmītūrīkanie rūthīa na ndwano?
3 No ītinde īgīgūthaiha ūmīguire tha?
No īkwarīrie na ciugo cia ūhooreri?
4 No īrīkanīre nawe ūthī nayo,
ītūure īrī ngombo yaku nginya tene?
5 No ūhote kūmīhooreria ta nyoni,
kana ūmīoherere handū nīguo airītu aku mamīmeemagie?
6 Onjoria no mamīkūūranie na indo ciao?
No mamīgayanie kūrī onjorithia?
7 No ūhote gūtheecanga rūūa rwayo na mīcengi,
kana ūtheecange mūtwe wayo na mīcengi īria ītegaga thamaki?
8 Ūngīmīhutia na guoko,
ūngītūūra ūrīrikanaga kīgiano kīu, na ndūngīgacookera!
9 Mwīrigīrīro wa atī no ūmītoorie nī kwīheenia;
o kūmīona tu nīkūiganīte gūtūma mūdū amake, orwo nī hinya.
10 Gūtīrī mūdū ūrī ūcamba mūiganu wa kūmīarahūra.
Nūū ūngīkīhota kwīīndiiria nī?
11 Nūū ūngīnandūra kīndū atī nīguo ndīmūrīhe?
Kīndū gīothe kīrī rungu rwa igūrū nī gīakwa.
12 “Ndikwaga kwaria ūhoro wa cīga ciayo,
o na wa hinya wayo, na wa ūthaka wayo.
13 Nūū ūngīhota kūmīaūra nguo yayo ya igūrū?
Nūū ūngīmīkūhīrīria amīkīre matamu?
14 Nūū ūngīūmīrīria kūmīathamia kanua,
kau kaiyūrīte magego ma kūmakania?
15 Mūgongo wayo ūrī na ngo cīiganīrīre mīhari,
īkomanīire ikanyiitana;
16 o īmwe īnyiitanīte na īria īngī,
ūū atī gūtīrī riera rīngītoonyera gatagatī ga cio.
17 Igwatanītio hamwe irī nūmu;
īnyiitanīte hamwe ūndū itangītīgithūkana.
18 Gūtīiha kwayo kūmenūkagia ūtheri;
maitho mayo nī ta mīrūrī ya rūciinī gūgīthererūka.
19 Imūrī cia mwaki ciumaga kanua-inī kayo;
īrathūkagia thandī cia mwaki.
20 Īrutaga ndogo na maniūrū
taarī nyūngū īratherūka īhagīrītwo igūrū rīa mwaki wa ithanjī.
21 Mīhūmū yayo īgwatagia makara mwaki,
naruo rūrīrīmī rūkoima kanua kayo.
22 Ngingo-inī yayo nīho hinya wayo ūkoragwo,
ūrīa ūmakagia kīria gīothe gītūnganaga nayo.
23 Mīgūtha ya nyama ciayo nīmīnyiitanu mūno;
nī mīrūmu ūū atī ndīngīenyenyeka.
24 Ngoro yayo yūmīte ta ihiga,
īkooma ta ihiga rīa gūthīa rīa na thī.
25 Rīria yarahūka, arīa marī hinya nīmamakaga;
mooraga ītanamahūūra.
26 Gūtīrī rūhiū rwa njora rūngīmīka ūndū,
o na kana itimū, kana mūguī, kana mīcengi.
27 Harī Leviathani-rī, kīgera no ta nyeki nyūmū,
nakīo gīcango no ta gīcunjī kībuthu kīa mūtī.

- 28 Miguĩ ndĩngĩtũma yũre;
mahiga ma kĩgũtha no ta mũũngũ harĩ yo.
- 29 Harĩ yo njũgũma no ta gacunjĩ ka rũnyeki rũmũ;
ĩthekagĩrĩra kũbĩrĩrĩka gwa itimũ.
- 30 Nda yayo nĩ ta rũgĩo rũrĩ na mageca;
ĩtigaga ngururo ndaka-inĩ ta cia ngaari iria ikonyoraga ngano.
- 31 Ītũmaga iria kũrĩa kũriku gũtherũke ta nyũngũ,
na ĩkoiruga iria ta nyũngũ ya maguta ma kwĩhaka.
- 32 Harĩa yagerera ĩtigaga mũhari ũkũhenia;
mũndũ no eciirie atĩ ndia ĩrĩ na mbuĩ.
- 33 Gũtirĩ kindũ kĩngũigananio nayo gũkũ thĩ;
nĩ kũmbe gĩtarĩ guoya.
- 34 Īnyũrũragia kĩrĩa gĩothe gũtũũgagĩria;
nĩyo mũthamaki wa kĩrĩa gĩothe gũtũũaga.”

42

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ:
2 “Nĩnjũũ atĩ wahota gwĩka maũndũ mothe;
gũtirĩ mũbango waku ũngĩgĩrĩrĩka.
- 3 Nĩworirie atĩrĩ, ‘Nũũ ũyũ ũrahithania kĩrĩra gĩakwa nĩ kwaga ũmenyo?’
Ti-itherũ ndaaririe maũndũ itaamenyete,
maũndũ ma magegania itangĩmenya.
- 4 “Woigire atĩrĩ, ‘Thĩkĩrĩria rĩu, na nĩ njarie;
nĩngũkũũria ciũria, nawe nĩũkũnjookeria.’
- 5 Matũ makwa nĩmaiguĩte ũhoru waku
no rĩu maitho makwa nĩgũkuona makuonete.
- 6 Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩmena nĩ mwene,
na ndĩrĩre, ndĩhurĩrie rũkũngũ na mũhu.”

Ndeto cia Kũrĩkĩrĩria

7 Thuutha wa Jehova kwĩra Ayubu maũndũ macio-rĩ, nĩerire Elifazu ũrĩa Mũtemaani atĩrĩ, “Nĩndakarĩtio nĩwe na arata aku eerĩ, tondũ mũtiarĩtie ũhoru wakwa ũrĩa wagĩrĩre, ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu ĩkĩte. 8 Nĩ ũndũ ũcio, rĩu oyai ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja, mũthĩ kũrĩ ndungata yakwa Ayubu, mũkarute igongona rĩa njino nĩ ũndũ wanyu inyuĩ ene. Ndungata yakwa Ayubu nĩkamũhoera, na nĩ nĩngetikĩra mahooya make, na ndikamwĩka kũringana na ũrimũ wanyu. Mũtiarĩtie ũhoru wakwa ũrĩa wagĩrĩre ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu ĩkĩte.” 9 Nĩ ũndũ ũcio Elifazu ũrĩa Mũtemaani, na Bilidadi ũrĩa Mũshuhi, na Zofaru ũrĩa Mũnaamathi magĩka o ta ũrĩa Jehova aameerire; nake Jehova nĩetĩkĩrĩre ihooya rĩa Ayubu.

10 Thuutha wa Ayubu kũhoera arata ake-rĩ, Jehova nĩamũcookeirie ũtonga wake na akĩmũhe maita meerĩ ma indo iria aarĩ nacio mbere. 11 Ariũ na aarĩ a nyina othe, na mũndũ o wothe wamũũĩ mbere, magĩũka makĩrĩanĩra nake mũciĩ gwake, nao makĩmũhooreria na makĩmũcakaitia nĩ ũndũ wa mathĩna marĩa mothe Jehova aamũreheire. Andũ acio o mũndũ akĩmũhe gĩcunji kĩa betha na gĩcũhĩ gĩa thahabu.

12 Jehova nĩarathimire matukũ ma mũthia ma muoyo wa Ayubu gũkĩra marĩa ma mbere. Nĩaagĩre na ng’ondũ 14,000, na ngamũra 6,000, na ndegwa cia kuohwo macooki 1,000, na ndigiri 1,000. 13 Nĩacookire akĩgĩa na aanake mũgwanja na airĩtu atatũ. 14 Mwarĩ wa mbere aamũtuire Jemima, na wa keerĩ aamũtuire Kezia, nake wa gatatũ akĩmũtua Kereni-Hapuku. 15 Gũtirĩ handũ o na ha bũrũri-inĩ wothe hangĩonekire andũ-a-nja athaka ta airĩtu a Ayubu, nake ithe wao akĩmahe igai hamwe na ariũ a nyina.

16 Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ayubu nĩatũũrĩre mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩna; akĩona ciana ciake na akĩona ciana cicio, nginya rũciaroro rwa kana. 17 Nake agĩkua ari mũkũrũ, na ari na mĩaka mũingĩ.

THABURI Ibuku rĩa Mbere

1

Thaburi 1–41

Gikeno Kĩrĩa kĩa Ma

- 1 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ
ũrĩa ũtatwaranaga na ũtaaro wa andũ arĩa aaganu,
kana akarũgama njĩra-inĩ ya andũ arĩa mehagia,
o na kana agakarĩra gĩtĩ kĩa arĩa manyũrũranagia.
- 2 No rĩrĩ, nĩ watho wa Jehova akenagĩra,
na agecũũranagia ũhoru wa watho wake kũrĩ mũthenya kana ũtukũ.
- 3 Mũndũ ũcio ahaana ta mũtĩ mũhaande tũmĩtaro-inĩ twa maaĩ,
naguo ũciaraga maciaro maguo hĩndĩ ya mo yakinya,
namo mathangũ maguo matihooaha.
Na rĩrĩ, ũndũ o wothe ekaga nĩũgaacagĩra.
- 4 No andũ arĩa aaganu matihaana ũguo!
Mahaana ta mũũngũ
ũrĩa ũmbũragwo nĩ rũhuho.
- 5 Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa aaganu matigetiiria ciira-inĩ,
kana andũ arĩa ehia metiirie kũũngano-inĩ kĩa andũ arĩa athingu.
- 6 Nĩgũkorwo Jehova nĩamenyagĩrĩra njĩra ya andũ arĩa athingu,
no andũ arĩa aaganu marĩ njĩra-inĩ ya kũũra.

2

Mũthamaki ũrĩa Ũthuurĩtwo nĩ Ngai

- 1 Nĩ kũ gĩtũmaga ndũrĩrĩ iciirire gwĩka ũũru
na andũ mathugunde maũndũ ma tũhũ?
- 2 Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania ndundu nĩguo mookĩrĩre Jehova,
na mookĩrĩre ũrĩa wake Mũitĩrĩre Maguta.
- 3 Moigaga atĩrĩ, “Nĩtwĩohorei mũnyororo yao,
na mabĩngũ mao tũmate matweherere.”
- 4 ũrĩa ũikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ no gũtheka aratheka;
We Mwathani-rĩ, nĩkũnyũrũria aramanyũrũria.
- 5 Nĩngĩ agacooka akamakũuma arakarĩte,
na akamekĩra guoya mũnene ang’ũrĩkĩte akameera atĩrĩ,
- 6 “Nĩ nĩ nĩ njigĩte Mũthamaki wakwa
kũu Zayuni, kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩaamũre.”
- 7 Nĩ nĩngwanĩrĩra itua rĩa Jehova:
Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wakwa,
ũmũthĩ nĩndatuĩka thoguo.
- 8 Hooya nĩ,
na nĩngũkũhe ndũrĩrĩ ituĩke igai rĩaku,
nacio ituri cia thĩ ituĩke ciaku kũmbe.
- 9 Nĩũgaciunanga na njũgũma ya kĩgera ya ũthamaki;
ũgaacihehenja ihaane ta tũcunji twa nyũngũ ya rĩũmba.”
- 10 Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ athamaki ta kũhĩgeei,
inyuĩ aathani a thĩ mũtaarĩke.
- 11 Tungatĩrai Jehova mũkĩmwĩtigagĩra,
na mũkene o mũkĩnainaga.
- 12 Mumunyai Mũriũ, ndakae kũrakara,
na inyuĩ mũniinĩrwo njĩra-inĩ,
nĩgũkorwo mang’ũrĩ make maahota kũrĩrĩmbũka o rĩmwe.

Kūrathimwo-rī, nī arīa othe moragīra harī we.

3

Ihooya rīa Rūciinī rīa kūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, kaī thū ciakwa nī nyingī-ī!

Andū arīa manjūkīrīre nī aingī mūno!

² Aingī nī arīa maraaria ūhorō wakwa, makoiga atīrī,
“Ngai ndangīmūhonokia.”

³ No rīrī, Wee Jehova nīwe ngo ya kūngitīra mīena yothe;
Wee nowe ūūheaga riiri na ūgatūgīria mūtwe wakwa.

⁴ Ngayagīra Jehova na mūgambo mūnene,
nake akanjītika arī kīrīma-inī giake kīamūre.

⁵ Nīi ngomaga na ngoona toro;
ngacooka ngokīra rīngī, tondū Jehova nīwe ūndūragia.

⁶ Ndingītīgīra andū makūmi ma ngiri,
acıo mehaarīrie kūnjūkīrīra na mīena yothe.

⁷ Arahūka, Wee Jehova!

Wee Ngai wakwa, honokia!

Thū ciakwa ciothe nīwe ūcīgūthīte thīa,
na ūkoinanga magego ma andū arīa aaganu.

⁸ Ūhonokio uumaga harī Jehova.
Irathimo ciaku irotūura na andū aku.

4

Ihooya rīa Hwaī-inī

Thaburi ya Daudi

¹ Njītika rīrīa ndagūkaīra,
Wee Ngai wakwa, o Wee mūthingu.

Ūndeithagie rīrīa ndī mūnyamaro-inī;
njiguīra tha na ūigue mahooya makwa.

² Inyuī, andū aya, nī nginya rī mūgūtūura mūtūmaga riiri wakwa ūnyararwo?
Nī nginya rī mūgūtūura mwendete maūdū ma tūhū,
na mūkarongoragia ngai cia maheeni?

³ Menyai atī Jehova nīeyamūrīre arīa mamwendete;
Jehova nīarīguaga rīrīa ndamūkaīra.

⁴ Mūngīrakara mūtikehie;
rīrīa mūrī marīrī-inī manyu-rī,
thuthuuragiai ngoro cianyu mwīkirīre.

⁵ Rutagai magongona marīa magīrīre,
na mwīhokage Jehova.

⁶ Kūrī andū aingī maroria atīrī,
“Nūū ūngītuonia maūdū mega?”
Wee Jehova reke ūtheri wa gīhiithi giaku ūtwarīre.

⁷ Wee nūnjyūrītie gīkeno kīnene ngoro-inī yakwa,
gūkīra kīrīa makoragwo nakīo hīndī ya būthi wa ngano na ndibeī ya mūhīhano.

⁸ Nīi ndīrīkomaga na nyonage toro ndī na thayū,
nīgūkorwo Wee Jehova nīwe
ūkaraga ūūmenyereire wega.

5

Ihooya rīa kūria Ūgitīri kuuma kūrī Thū

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, igua ciugo ciakwa,

- na ūigue gūcaaya gwakwa.
- ² Thikīrīria ngīgūkaīra ūndeithie,
Mūthamaki wakwa na Ngai wakwa,
nīgūkorwo nīwe ndīrahooya.
- ³ Wee Jehova-rī, o rūciinī ūrīguaga mūgambo wakwa;
o kīrooko ndīrīgaga mabataro makwa mbere yaku,
na ngeterera macookio ndī na kīrīgīrīro.
- ⁴ Nīgūkorwo Wee ndūrī Mūrungu wa gūkenera ūūru;
ningī andū arīa aaganu ndūngītūūrania nao.
- ⁵ Andū arīa etīi matīgīrūgama mbere yaku;
andū arīa othe mekaga maūdū mooru nīūmathūire.
- ⁶ Andū arīa maaragia maheeni nīūmaniinaga;
nao arīa maitaga thakame na makaheenania,
Jehova nīamathūire.
- ⁷ No nī-rī, nī ūndū wa tha ciaku nyingī,
ningūūka ndoonye nyūmba yaku;
ndīnyihītie nyinamīrīre ndorete hekarū-inī yaku theru.
- ⁸ Wee Jehova-rī, ndongoria na ūthingu waku;
nī ūndū wa thū ciakwa-rī,
rūngaria njīra yaku mbere yakwa.
- ⁹ Tūnua twacio tūtīaragia ūhoru ūngūhokwo;
ngoro ciacio ciyūrīte mwanangīko.
Mīmero yacio nī ta mbīrīra ngunūre;
ciaragia maheeni na rūrīmī rwacio.
- ¹⁰ Wee Ngai, matue nīmahīttīe!
Reke magūithio nī mībango īyo yao ya ungumania.
Maingate nī ūndū wa mehia mao maingī,
nīgūkorwo nīmakūremeire.
- ¹¹ No rīrī, reke arīa moragīra harīwe makene;
nīmarekwo mainage hīndī ciothe nī gūkena.
Tambūrūkia ūgitīri waku igūrū rīao,
nīguo arīa mendete rītwa rīaku magūkenagīre.
- ¹² Nī ūndū ti-itherū Wee Jehova nīrathimaga andū arīa athingu;
ūtūūraga ūmairīgīre na wega waku taarī ngo.

6

Ihooya rīa kūrīa Ūteithio Hīndī ya Thūina

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ndūkandūithie ūrī na marakara,
o na kana ūūherithie ūrī na mang'ūrī.
- ² Jehova, njigūra tha, nīgūkorwo nīthirītwo nī hinya;
Wee Jehova honia, nīgūkorwo mahīndī makwa marī na ruo rūnene.
- ³ O nayo ngoro yakwa īri na ruo rūnene.
Nī nginya rī, Wee Jehova, nī nginya rī?
- ⁴ Wee Jehova, cooka, ūka ūūthare;
honokia tondū wa wendo waku ūrīa ūtathiraga.
- ⁵ Gūtīrī mūdū ūngīkūrīrikana arī mūkuū.
Nūū ūkūgoocaga arī thīini wa mbīrīra?
- ⁶ Nīi ndī mūnogu mūno nī ūndū wa gūcaaya;
ūtukū wothe njihūgagia ūrīrī wakwa na kīrīro,
na ngaconjoria gītī gīakwa na maithori.
- ⁷ Maitho makwa matirona wega nī ūndū wa ihooru;
nīmaroora nī ūndū wa thū ciakwa ciothe.
- ⁸ Njehererai inyuī arīa othe mwīkaga ūūru,
nīgūkorwo Jehova nīaiguīte kīrīro gīakwa.

- 9 Jehova n̄iaigūite nḡimūthaītha anjigūire tha;
 Jehova n̄ietik̄ir̄ite ihooya rīakwa.
 10 Thū ciakwa ciothe n̄iigaconoka na imake;
 igaacooka na thuutha o r̄imwe iconokete.

7

Ihooya r̄ia k̄ūria Gūtharwo Kuuma k̄ur̄i Thū

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova Ngai wakwa, n̄ingw̄ihitha har̄iwe;
 honokia na ūūthare kuuma k̄ur̄i ar̄ia othe manyingatithagia,
 2 tondū waga gw̄ika ūguo mek̄undemb̄uranga o ta m̄r̄ūūthi,
 o na mandinangie icunj̄i hatar̄i m̄ndū ūngindeithia.
- 3 Wee Jehova Ngai wakwa, inḡikorwo n̄inj̄ik̄ite ūndū ūcio,
 na ngorwo nj̄ik̄ite ūuru na moko makwa,
 4 na inḡikorwo nj̄ik̄ite m̄ndū ūuru ūr̄ia ūtar̄i na haaro na n̄i,
 kana ngatunya thū yakwa k̄indū hatar̄i ḡit̄umi-r̄i,
 5 h̄ind̄i iyo k̄ireke thū yakwa īnyingatithie na īnyiite;
 t̄uma īranḡir̄irie muoyo wakwa t̄iri-in̄i,
 na it̄ume ngome r̄uk̄ungū-in̄i.
- 6 Arah̄uka Wee Jehova, marakara-in̄i maku;
 r̄ugama ūūk̄ir̄ire thū ciakwa na mar̄ūr̄u.
 Ūk̄ira Wee Ngai wakwa, ūtuan̄ire ciira na k̄ihooto.
 7 Andū a nd̄ur̄ir̄i ar̄ia mongan̄ite n̄imaḡūthiūr̄ur̄uk̄irie.
 Mathamak̄ire ūr̄i k̄ū iḡūr̄u;
 8 Jehova n̄iaḡ̄it̄ūire andū othe ciira.
 Wee Jehova, ndūira ciira, k̄uringana na ūthingu wakwa,
 na k̄uringana na ūr̄unḡir̄iru wakwa, Wee Ūr̄i-Iḡūr̄u-M̄uno.
- 9 Wee Ngai m̄thingu,
 o Wee ūthuthuuragia meciiria na ngoro,
 kinyia ūhinya wa andū ar̄ia aaganu m̄uthia,
 na ūt̄ume andū ar̄ia athingu mat̄ūire na thayū.
- 10 Ngai-Ūr̄ia-ūr̄i-Iḡūr̄u-M̄uno n̄iwe ngo yakwa,
 ūr̄ia ūhonokagia ar̄ia ar̄unḡir̄iru ngoro.
 11 Ngai n̄iwe ūtuanaḡira ciira na k̄ihooto,
 n̄i M̄urungu ūr̄ia wonanagia marakara make o m̄thenya.
 12 M̄ndū anḡiaga k̄ugar̄ūr̄uka,
 n̄iek̄um̄noorera r̄uhiū r̄wake rwa njora;
 ūta wake n̄iaūtunḡite na akaūgeeta.
 13 N̄iahaar̄irie indo ciake cia mbaara cia k̄ūr̄agana;
 akahaar̄iria m̄igūi yake ik̄ur̄ir̄imb̄uka mwaki.
- 14 M̄ndū ūr̄ia ūḡite nda ya waganu,
 na akooha nda ya th̄iina, aciaraga maheeni.
 15 M̄ndū ūr̄ia wenjaga irima na akar̄ithik̄uria,
 aḡūūaga o irima r̄iu enjete.
 16 Th̄iina ūr̄ia aamb̄ir̄irie ūm̄ucokaḡir̄ira we mwene,
 haaro yake ikam̄uḡwira m̄utwe wake mwene.
- 17 N̄inḡucokeria Jehova ngaatho tondū wa ūthingu wake,
 na ngooce r̄iitwa r̄ia Jehova Ūr̄ia-ūr̄i-Iḡūr̄u-M̄uno na rw̄imbo.

8

Ūūmbi Wonanagia Riiri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, o Wee Mwathani wit̄u,
 kāi r̄iitwa r̄iaku n̄i inene ḡuk̄ū th̄i yothe-ī!
- N̄iūḡite riiri waku o iḡūr̄u matu-in̄i.

- 2 Nīūtūmīte rūgooco ruume tūnua-inī twa ciana na twa ngenge,
nī tondū wa thū ciaku,
nīguo ūkirie ūrīa ūrī muku nawe o na mwīrīhīria.
- 3 Rīrīa ndecūūrania ūhoru ūkonīi igūrū rīu rīaku,
ngoona wīra wa ciara ciaku,
mweri na njata icio wīkīrīte kuo-rī,
4 mūdū akīrī kī tondū ūikaraga ūkīmwīciiragia,
nake mūrū wa mūdū akīrī kī atī nīkīo ūmūmenyagīrīra?
5 Watūmire atigie o hanini aiganane nawe,
na ūkīmūhumba thūmbī ya riiri o na gītīo.
- 6 Wamūtuire wa gwathaga mawīra ma moko maku;
ūkūiga indo ciothe rungu rwa makinya make:
7 ndūuru ciothe cia mbūri na cia ng'ombe,
na nyamū cia gīthaka,
8 na nyoni cia rīera-inī,
na thamaki cia iria-inī,
na kīrīa gīothe kīgeragīra kūu iria-inī thīnī.
- 9 Wee Jehova, o Wee Mwathani witū,
kaī rītwa rīaku nī inene gūkū thī yothe-ī!

9

Wathani wa Ngai wa Kihooto

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, nīngūkūgooca na ngoro yakwa yothe;
nīngūgana maūdū maku mothe ma magegania marīa wīkīte.
- 2 Nīngūcanjamūka na ngene nī ūndū waku.
Nīngūina rwīmbo ngooce rītwa rīaku, Wee Ūrī-Igūrū-Mūno.
- 3 Thū ciakwa icookaga na thuutha,
ikahīngwo igathira irī mbere yaku.
- 4 Nīgūkorwo nūtiirīrīre kīhooto gīakwa na ciira wakwa;
nūīkarīire gītī gīaku kīa ūnene, na ūgatua ciira na ūthingu.
- 5 Nīūrūithītie ndūrīrī na ūkaniina andū arīa aaganu;
namo marītwa mao ūkamatharia tene na tene.
- 6 Thū nūcīkinyīire mwanangīko ūtathiraga,
nīwanangīte matūūra macio manene;
o na kūrīrikanwo kwao nīgūthirīte.
- 7 Jehova athamakaga nginya tene;
nīahaandīte gītī gīake kīa ūnene nīguo atuanīre ciira.
- 8 Nīagatuīra andū a thī ciira na kīhooto;
nīagathamakīra ndūrīrī o ta ūrīa kwagīrīre.
- 9 Jehova nīwe rīūrīro rīa arīa ahinyīrīrie,
kūhitho kīrī hinya hīndī ya mathūina.
- 10 Arīa mooī rītwa rīaku nīmarīkwīhokaga,
nīgūkorwo Jehova ndūrī watiganīria arīa makūrōngoragia.
- 11 Inīrai Jehova nyīmbo mūmūgooce,
o ūcio ūīkarīire gītī gīake kīa ūnene kūu Zayuni;
umbūrīrai andū a ndūrīrī maūdū marīa ekīte.
- 12 Nīgūkorwo ūcio ūrīhanagīria thakame nīamarīrikanaga;
kīrīro kīa andū arīa ahinyīrīrīku ndakariganīrwo nīkīo.
- 13 Wee Jehova, ta rora wone ūrīa thū ciakwa iranyariira!
Njiguīra tha, ūnjoe na igūrū, ūndute kuuma ihingo-inī cia gīkūū,
14 nīguo nyumbūre ūgooci waku
ndī kūu ihingo-inī cia Mwarī wa Zayuni,
na ndī kūu ngenagīre ūhonokio waku.
- 15 Ndūrīrī nīgūwīte o irima rīrīa cienjete;

- magūrū maacio nĩmanyiitwo nĩ wabu o ũcio ihithĩte wa gũtegana.
 16 Jehova nĩemenyithanĩtie na ũndũ wa gũtuanĩra ciira na kihooto gĩake;
 andũ arĩa aaganu nĩmetegete na wĩra wa moko mao ene.
- 17 Andũ arĩa aaganu macookaga o mbĩrĩra-inĩ,
 ĩ-ni, ndũrĩrĩ iria ciothe iriganagĩrwo nĩ Ngai.
- 18 No rĩrĩ, andũ arĩa abatari matigũtũũra mariganĩire,
 na kana mwĩhoko wa arĩa ahinyĩrĩrie ũthire nginya tene.
- 19 Wee Jehova, arahũka, Ndũkareke mũndũ agĩe na ũhootani;
 reke ndũrĩrĩ ituĩrwo ciira irĩ mbere yaku.
- 20 Wee Jehova, maiguithie guoya,
 ũreke ndũrĩrĩ imenye atĩ cio no andũ.

10

Ūnene wa Ngai

- 1 Wee Jehova, ũkũrũgama haraaya nĩkĩ?
 Wĩhithaga nĩkĩ hĩndĩ ya mathũina?
- 2 Mũndũ ũrĩa mwaganu etĩaga rĩrĩa ekũhĩta andũ arĩa matarĩ hinya,
 rĩrĩa magwatio nĩ mĩbango ĩyo mathugundĩte.
- 3 Mũndũ ũrĩa mwaganu erahagĩra merĩrĩria ma ngoro yake;
 arathimaga andũ arĩa akoroku, na akaruma Jehova.
- 4 Mũndũ ũcio mwĩtĩĩ ndarongoragia Ngai;
 meciiria-inĩ make mothe ndeciiragia ũhoru wa Ngai.
- 5 Njĩra ciake ciikaraga igaaciire hĩndĩ ciothe;
 we nĩ mwĩtĩĩ mũno, namo mawatho maku nĩmamũraihĩrĩrie;
 we nĩkũnyũrĩria anyũrũragia arĩa marĩ ũthũ nake.
- 6 Eĩraga na ngoro yake atĩrĩ, “Gũtirĩ ũndũ ũngĩnyinainia;
 ndĩrĩkoragwo ndĩ mũkenu hĩndĩ ciothe na gũtirĩ hĩndĩ ngoona thũina.”
- 7 Kanua gake kaiyũrite irumi na maheeni, o na kũguoyohithania;
 mĩtangĩko na mĩario mũuru irĩ rũrĩmĩ-inĩ rwake.
- 8 Aikaraga oheirie andũ hakuhi na matũũra:
 ageterera arĩa matarĩ na ũũru akamooraga,
 aikaraga acũthĩrĩrie na hitho mũndũ ũrĩa ũtarĩ na mũmũteithia.
- 9 Aikaraga oheirie o ta mũrũũthi ũrĩ kĩmamo-inĩ kĩaguo;
 agaikara oheirie nĩguo anyiite arĩa matarĩ na hinya;
 anyiitaga arĩa matarĩ na hinya, akamakururia akamatwara mũtego-inĩ wake.
- 10 Ahehenjaga andũ acio matarĩ na wa kũmateithia, makaringĩka;
 magũũaga thĩ nĩ ũndũ wa hinya wake.
- 11 Eĩraga na ngoro atĩrĩ, “Mũrungu nĩariganĩrwo:
 nĩehumbĩrite ũthiũ na ndoonaga.”
- 12 Arahũka, Jehova!
 Ambararia guoko gwaku na igũrũ, Wee Mũrungu.
 Tĩga kũriganĩrwo nĩ arĩa matarĩ na hinya.
- 13 Nĩ kũ gĩtũmaga mũndũ ũrĩa mwaganu arume Ngai?
 Nĩ kũ gĩtũmaga eĩre na ngoro atĩrĩ,
 “We ndangĩrĩthania?”
- 14 No rĩrĩ, Wee Ngai, Wee nĩwonaga mathũina o na kĩeha,
 ũkoona ũhoru ũcio ũkawamũkĩra moko-inĩ maku.
 Mũndũ ũrĩa ũtarĩ wa kũmũteithia eneanaga harĩwe.
 Wee nĩwe mũteithia wa andũ arĩa matarĩ maithe mao.
- 15 Una guoko kwa mũndũ ũrĩa mwaganu na kwa ũrĩa mũũru;
 mũrĩhie nĩ ũndũ wa waganu wake ũcio ũtangĩmenyeka.
- 16 Jehova nĩwe Mũthamaki wa nginya tene;
 ndũrĩrĩ nĩgathira ciehere bũrũri-inĩ wake.
- 17 Wee Jehova, nĩũguaga wendĩ wa andũ arĩa anyamaarie;
 nĩũmomagĩrĩria, na ũgathikĩrĩria gũkaya kwao,
 18 ũgitagĩra andũ arĩa matarĩ maithe na arĩa ahinyĩrĩrie,
 nĩgeetha mũndũ, ũrĩa ũrĩ o wa thĩ, ndagacooke gwikanĩra guoya.

11*Rwimbo rwa Kwihoka Jehova*

Thaburi ya Daudi

¹ Nii njuragira hari Jehova.

Mwahota atia kunjira atiri:

"Umbuka ta nyoni uure kima-ini gaku.

² Ta rora, andu ari aaganu nimageete mota mao,
makahagika migu yao ndigi-ini
nigu mehithite nduma-ini

marathe andu ari atheru ngoro.

³ Hinda iria mithingi iraanangwo-ri,
andu ari athingu mangihota gwa atia?"⁴ Jehova ari thini wa hekaru yake theru;

Jehova ari giti-ini giake kia unene kuu iguru.

Acuthagiri ari a andu;

maitho make niamaroragia.

⁵ Jehova niaroragia andu ari athingu,
no andu ari aaganu na ari mendete haaro-ri,
ngoro yake nimathuire.⁶ Andu ari aaganu niakamoiri
marakara marakana na ubiriti ugwakana;
igai riao ni ruhu ruia rucinaga.⁷ Nigukorwo Jehova ni muthingu,

na niendete ciira wa kihoto;

andu ari arungiruru nio marionaga uhiu wake.

12*Ihooya ria kuiria Uteithio*

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova, uteithie, nigukorwo andu ari etigiri Ngai niamaniitwo;
andu ari ehokeku nimathirite makoima gatagati-ini ka andu.² O mundu aheenagia mundu wa itura riake;
miromo yao ya uinga yaragia maheeni.³ Jehova aroheria miromo yotho ya uinga,
o na nima ciothe iria ciaragia na mwigaatho,⁴ iria ciugaga atiri, "Tukuhootana ni undu wa nima ciitu;
miromo ino turi nayo ni iitu; mwathi witu akiri u?"⁵ "Tondu wa kuhinyirio kwa andu ari matari hinya,
na gucaaya kwa ari abatariri,

rii ningwarahuka," uguo nigu Jehova ekuuga.

"Ningumagitira kuuma kuri andu ari mamacambagia."

⁶ Nacio ciugo cia Jehova itiri mahitia,
ihaana ta betha ithereiro kirugutiro-ini kia rumba,
itheretio maita mugwanja.⁷ Wee Jehova niiritumenyagirira wega,
na utugitagire kuuma kuri andu ta acio nginya tene.⁸ Andu ari aaganu macangacangaga mari na mwitio,
riia undu uria muru uragathirio ni andu.**13***Gweterera Uhonokio wa Ngai*

Thaburi ya Daudi

¹ Ni nginya ri, Wee Jehova?

Ugutura uriganirwo ni ni nginya tene?

Ni nginya ri ugutura uhihite uhiu waku?

² Ni nginya ri ngutura ngianaga na meciria makwa,

na o mūthenya ngoragwo na ihooru ngoro-inĩ yakwa?
Nĩ nginya rĩ thũ yakwa igūtũūra iĩhootaga?

³ Wee Jehova, Ngai wakwa, ndora na ũnjookerie ũhoru.

Tũma maitho makwa mone, nĩguo ndikae gũkoma toro wa gĩkuũ;

⁴ nĩguo thũ yakwa ndikoige atĩrĩ, "Nĩndĩmũhootete,"
nao arĩa marĩ muku na nĩ magĩkenere kũgũa gwakwa.

⁵ No nĩ ndĩhokete wendo waku ũrĩa ũtathiraga;
ngoro yakwa ikenagĩra ũhonokio waku.

⁶ Nĩngũinĩra Jehova,
nĩgũkorwo nĩanjikĩte wega mũno.

14

Ngai ndakenagio nĩ Irimũ

Thaburi ya Daudi

¹ Kĩrimũ kũiraga na ngoro atĩrĩ,
"Gũtirĩ Ngai."

Nĩ amaramari, cĩko ciao nĩ njũru;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩkaga wega.

² Jehova aroraga ciana cia ariũ a andũ arĩ o igũrũ,
one kana nĩ harĩ ũrĩ na ũmenyo,
o na kana nĩ harĩ ũrongoragia Ngai.

³ Othe-rĩ, nĩmorĩte njĩra,
magatuĩka amaramari marĩ hamwe;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩkaga wega,
gũtirĩ o na ũmwe.

⁴ Andũ acio mekaga maũndũ mooru kaĩ matamenyaga,
o acio marĩaga andũ akwa o ta ũrĩa andũ marĩaga irio,
o acio matakayagĩra Jehova?

⁵ Hau nĩho marĩ manyiĩtĩtwo nĩ guoya mũnene,
nĩgũkorwo Ngai aikaraga hamwe na thiritũ ya arĩa athĩngu.

⁶ Inyuũ andũ aya aaganu nĩmũthũkagia mĩbango ya arĩa athĩni,
no Jehova nĩwe riĩrĩro rĩao.

⁷ Naarĩ korwo ũhonokio wa Isiraeli no ũgĩũke kuuma Zayuni!
Rĩrĩa Jehova agaacookeria andũ ake indo ciao-rĩ,
Jakubu nĩagĩkene, na Isiraeli acanjamũke.

15

Maũndũ marĩa Jehova Endaga

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova, nũ ũngĩtũūra hema-inĩ yaku?
Nũ ũngĩtũūra kĩrĩma-inĩ gĩaku kĩrĩa kĩamũre?

² Nĩ mũndũ ũrĩa mĩthĩire yake itarĩ ũcuuke,
na ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũthĩngu,
na kwaria aragia ũhoru wa ma kuuma ngoro-inĩ yake,
³ na ndarĩ njambanio rĩrĩmĩ-inĩ rwake,
na ndeekaga mũndũ wa itũūra rĩake ũũru,
o na kana akamenereria mũndũ ũrĩa ũngĩ;

⁴ mũndũ ũcio nĩathũire mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ mooru,
no nĩatĩite arĩa etigĩri Jehova,
na ndagaga kũhingia mwĩhitwa wake,
o na ũngĩkorwo ũrĩ wa kũmũtuuria,

⁵ ndakombanagĩra mbeeca ciake nĩguo one uumithio,
na ndangĩoya ihakĩ nĩguo ahatĩrĩrie mũndũ ũteehĩtie.

Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ ta macio

ndarī hīndī akeenyenyeke.

16

Mwathani nīwe Rīūrīro Rīakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Mūrungu, ngitagīra,

nīgūkorwo nī hariwe njūragīra.

² Ndeerire Jehova atīrī, “Wee nīwe Mwathani wakwa;
hatirī ūndū mwega ingīona ūtoimīte hariwe.”

³ Ha ūhoro wa andū arīa aamūre arīa marī būrūrī-inī,
acio nīo andū arīa marī riiri, na nīo ngenagīra mūno.

⁴ Andū arīa mateng’eragīra ngai ingī-rī,
kīeha kīao nīgīkaingīha.

Ndirī hīndī ngarutīra ngai icio magongona ma gūita thakame,*
o na kana ngwete marīitwa maacio na mīromo yakwa.

⁵ Jehova nīwe ūnjigūire rwīga rwakwa, na gīkombe gīakwa;†
Wee nīwe ūgitagīra igai rīakwa.

⁶ Ūnjatūrīire ithaka kūdū kūrīa kwega;
ti-itherū igai rīakwa nīrīngenagia mūno.

⁷ Nīngūgooca Jehova, ūrīa ūūheaga kīrīra;
o na ūtukū ngoro yakwa nūndaaraga.

⁸ Jehova akoragwo arī mbere yakwa hīndī ciothe.
Tondū arī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo-rī,
ndīngīenyenyeka.

⁹ Nī ūndū ūcio ngoro yakwa nīnjanjamūku, na rūrīmī rwakwa rūgakena;
o naguo mwīrī wakwa nī ūgaatūūra ūrī na thayū,

¹⁰ tondū ndūkandiganīria mbīrīra-inī,
o na kana ūreke Ūrīa-waku-Mūtheru abuthe.

¹¹ Nīūūmenyithītie njīra ya gūthīī muoyo-inī;
nīūkanjīyūrīa gīkeno ndī harīa ūrī,
hamwe na mwago wa tene na tene ndī guoko-inī gwaku kwa ūrīo.

17

Ihooya rīa Mūdū Ūtarī Ūcuuke

Ihooya rīa Daudi

¹ Wee Jehova, ta igua gūthaihana gwakwa kwa ūthingu;
thīkīrīria gūkaya gwakwa.

Tega gūtū ūigūe ihooya rīakwa,
tondū rītīumanīte na mīromo ya maheeni.

² Ituīro rīakwa rīa kīhooto nīrīkiume kūrī wee;
maitho maku nīmakīone o ūndū ūrīa wagīrīere.

³ O na ūngīthuthuurīa ngoro yakwa na ūndūrie ūtukū,
o na ūngīngeria, ndūrī ūndū mūuru ūngīona;
nīndūite atī ndikehia na kanua gakwa.

⁴ Ha ūhoro wa cīiko cia andū,
na ūndū wa uuge wa mīromo yaku
nīī ndūūrīte ndīrigagīrīria
njīra cia andū arīa mendete haaro.

⁵ Makīnya makwa nīmarūmītie njīra ciaku;
magūrū makwa matirī matenderūka.

⁶ Wee Mūrungu, ngūkayagīra tondū nīūnjītīkaga;
ndegera gūtū na ūigūe ihooya rīakwa.

* **16:4** Ndībei nīyo yarutagwo igongona rīa gūitwo. Andū a Ndūrīrī nīmatukanagia thakame ya ūrīa woragwo na ndībei, nīguo igatūka igongona rīa gūitwo. † **16:5** Gīkombe gīkī nī kīrīa mūdū aaheagwo hīndī ya gūkūngūria maūdū.

- 7 Tūma magegania ma wendo waku mūnene monekane,
Wee ūhonokanagia na guoko gwaku kwa ūrīo
arīa moragīra harīwe kuuma kūrī thū ciao.
- 8 Menyagīrīra nīi ta kīūma kīa riitho rīaku;
hītha kīiruru-inī kīa mathagu maku
- 9 ndigakorwo nī andū arīa aaganu arīa maatharīkagīra,
na kuuma kūrī thū cia muoyo wakwa iria cindigiicīrie.
- 10 Nīmahinganītie ngoro ciao nyūmū,
na tuo tūnua twao tūkaaria na mwīgaatho.
- 11 Maahītīte, rīu nīmandigiicīrie,
mangūūrīre maitho, mone mweke wa kūnūnda.
- 12 Mahaana ta mūrūūthi ūhūtīre ndīa yaguo,
makahaana ta mūrūūthi mūnene woheirie kīrīa ūrenda kūnyīita.
- 13 Arahūka, Wee Jehova, mang'ethere, ūmahote;
ndeithūra na rūhīū rwaku rwa njora kuuma kūrī andū arīa aaganu.
- 14 Wee Jehova, honokia na guoko gwaku kuuma kūrī andū ta acio,
ūūhonokie kuuma kūrī andū a thī īno arīa irīhi rīao rīrī o muoyo-inī ūyū tūrī.
- Ūniinagīra andū arīa wendete ng'aragu ūkamahūūnia;
ciana ciao irī na cia kūigana,
na nīmaigagīra ciana cia ciana ciao mūthiithū.
- 15 Na nī-rī, nīngeyonera ūthiū waku na ūthingu;
rīrīa ngokīra-rī, nīngaiiganwo nīgūkuona ūrīa ūtariī.

18

Rwīmbo rwa Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Ūhootani

Thaburi ya Daudi

- 1 Nīngwendete, Wee Jehova, o Wee hinya wakwa.
- 2 Jehova nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na rūirigo rwakwa rwa hinya, na mūkūūri
wakwa;
Mūrungu wakwa nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga, o we rīūrīro rīakwa.
Nīwe ngo yakwa, na rūhīa rwa ūhonokio wakwa, o na kīhitho gīakwa kīrūmu.
- 3 Ngayagīra Jehova, ūrīa wagīrīre nīkūgocwo,
na ngahonokio kuuma kūrī thū ciakwa.
- 4 Mīhīndo ya gīkuū nīyandigiicire;
kīguū kīa mwanangīko gīkīhūbīkania.
- 5 Mīhīndo ya mbīrīra īgūthiororokeria;
nayo mītego ya gīkuū īkīnjīhotorera.
- 6 Mīnyamaro-inī yakwa ndakāire Jehova;
ngīrīrīra Ngai wakwa aandeithie.
- Arī hekarū-inī yake nī aaguire mūgambo wakwa;
kīrīro gīakwa gīgīkinya harī we, o matū-inī make.
- 7 Thī īkīnaina na īgīthingitha,
nayo mīthingi ya irīma īkīnyenya;
īkīnaina tondū aarī mūrakararu.
- 8 Ndogo īkiūma maniūrū-inī make īkīambata na īgūrū;
mwaki wa kūniinana ūkiūma kanua-inī gake,
kanua-inī gake hakūma makara mekūrīrīmbūka.
- 9 Aahingūrīre īgūrū agīkūrūka thī;
matu matumanu maarī rungu rwa makinya make.
- 10 Aathīre akūūtwo nī ikerubi* akīūmbūka;
akīambata na īgūrū na mathagu ma rūhuho.
- 11 Aatūire nduma kīndū gīake gīa kwīhumbīra,
hema ya kūmūthiūrūrūkīria,
o matu marīa mathimbu ma mbura.

* 18:10 Akerubi nī cūmbe cia matu-inī na nīcio ciakuuaga gīfī Ngai kīa ūnene.

- 12 Kuuma ukengi uria warĩ harĩ we,
mbura ya mbembe na heni igũtũrĩkanĩria matu-inĩ make.
- 13 Jehova akĩruruma arĩ kũu igũrũ;
mũgambo wa Ūria-urĩ-Igũrũ-Mũno ukĩiguuo.
- 14 Aikirie mĩguĩ yake, akiharagania thũ,
agĩciikĩria heni nene, agĩcingatithia.
- 15 Mikuru ya iria ikĩguũrio,
nayo mĩthingi ya thĩ ikĩhumbũrio
nĩ undũ wa irũithia riaku, Wee Jehova,
na nĩ undũ wa ihurutana rĩa mĩhũmũ ya maniũrũ maku.
- 16 Agĩtambũrũkia guoko gwake kuuma o kũu igũrũ, akĩĩnyĩita;
akĩnguucia, akĩnduta maaĩ-inĩ kũria kũriku.
- 17 Andeithũrire harĩ thũ yakwa irĩ hinya,
akĩndeithũra kũrĩ arĩa maathũire, o acio maangĩrtie hinya.
- 18 Manjĩhotoreire mũthenya urĩa ndaarĩ na mũtino,
no Jehova nĩwe warĩ mũtiirĩrĩri wakwa.
- 19 Andeehire kũndũ kwariĩ;
akĩndeithũra nĩ tondũ nĩakenetio nĩ nĩ.
- 20 Jehova anjĩkĩire maũndũ kũringana na ũthingu wakwa;
andĩhite kũringana na ũtheru wa moko makwa.
- 21 Nĩgũkorwo nĩnũmĩtie njĩra cia Jehova;
ndĩikĩte ũuru ngahutaĩra Ngai wakwa.
- 22 Mawatho make mothe marĩ mbere yakwa;
ndĩhutaĩre irĩa cia watho wake wa kũrũmĩrĩro.
- 23 Ngoretwo itarĩ na ũcuuke ndĩ mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.
- 24 Jehova andĩhite kũringana na ũthingu wakwa,
akandĩha kũringana na ũtheru wa moko makwa maitho-inĩ make.
- 25 Kũrĩ mũndũ urĩa mwĩhokeku ũrĩonaganĩa ũrĩ mwĩhokeku,
na kũrĩ urĩa ũtarĩ ũcuuke ũrĩonaganĩa ndũrĩ ũcuuke,
- 26 kũrĩ urĩa wĩtheragĩa, ũrĩonaganĩa ũrĩ mũtheru,
no kũrĩ urĩa ũrĩ mũthĩire mĩogomu, ũrĩonaganĩa ũrĩ mũmũhutatĩri.
- 27 Wee ũhonokagĩa andũ arĩa enyĩihia,
no arĩa marĩ maitho ma mwĩtĩo ukamaconorithia.
- 28 Wee Jehova, ũigaga tawa wakwa wakanĩte;
Ngai wakwa atũmaga nduma yakwa ituĩke ũtheri.
- 29 Ndĩ na ũteithio waku no hote gũtharĩkĩra mbũtũ ya ita;
ndĩ na Ngai wakwa no hote kũrũga rũthingo.
- 30 Mũrungu-rĩ, njĩra ciake nĩnginyanĩru;
kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ ihĩtia.
- Wee nĩwe ngo ya arĩa othe mehithaga harĩ we.
- 31 Nĩ undũ-rĩ, nũũ Mũrungu tĩga Jehova?
Na nũũ Rwaro rwa Ihĩga tĩga Ngai witũ?
- 32 Nĩ Mũrungu ũũheaga hinya
na agatũma njĩra yakwa ikinyanĩre.
- 33 Atũmaga magũrũ makwa magĩe ihenya ta ma thwarigã;
aahotithagĩa kũrũgama kũndũ kũria kũraihu.
- 34 Wee nĩwe wonagĩa moko makwa mũrũire wa mbaara;
moko makwa no mageete ũta wa gĩcango.
- 35 ũũheaga ngo yaku ya ũhootani,
guoko gwaku kwa ũrĩo nĩkũo kũndĩragĩrĩra;
ũĩnamagĩrĩra ũkaanenehia.
- 36 ũnjaramagĩria njĩra ya kũria thĩiagĩra,
nĩgeetha magũrũ makwa matigatĩrũke.
- 37 Ndaingatithirie thũ ciakwa ngĩcikinyĩra;
ndiacookire na thuutha nginya rĩria cianiinĩro.
- 38 Ndacihohenjire ikĩremwo nĩ gũũkĩra;

- ciagũire thĩ wa magũrũ makwa.
³⁹ Wee waheire hinya wa kũrũa mbaara;
 ũgĩgĩtũma thũ ciakwa ciinamĩrĩre magũrũ-inĩ makwa.
⁴⁰ Watũmire thũ ciakwa ihũndũke ciũre,
 na nĩ ngĩniina arĩa maathũire.
⁴¹ Maakaire mateithio, no hatiarĩ na wa kũmahonokia,
 maakaĩire Jehova no ndaametĩkire.
⁴² Ndaamahũũrĩre makĩhinya ta rũkũngũ rũmbũrĩtwo nĩ rũhuho;
 ngĩmaita njĩra-inĩ ta ndooro.
⁴³ Nĩũũhonoketie ngaaga gũtharĩkĩrwo nĩ andũ;
 ũndũite mũtongoria wa ndũrĩrĩ;
 andũ itooĩ nĩmandungatagĩra.
⁴⁴ O rĩrĩa maigua ngumo yakwa, nĩmanjathĩkagĩra;
 andũ a kũngĩ mehetaga marĩ mbere yakwa.
⁴⁵ Othe makuuaga ngoro;
 mookaga makiinainaga moimĩte ciũhitho ciao cia hinya.
⁴⁶ Jehova atũũraga muoyo!
 O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
 Ngai o we Mũhonokia wakwa arotũgĩrio!
⁴⁷ We nĩwe Mũrungu ũrĩa ũndĩhagĩria,
 agatooria ndũrĩrĩ, agaciiga rungu rwakwa,
⁴⁸ o we ũũhonokagia kuuma kũrĩ thũ ciakwa.
 Wandũgĩrĩre igũrũ rĩa andũ arĩa maathũire;
 ũkĩndeithũra kuuma kũrĩ andũ arĩa mahũthagĩra hinya.
⁴⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Wee Jehova, nĩndĩrĩkũgocaga ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ,
 ndĩrĩnaga ngagooa rĩitwa rĩaku.
⁵⁰ Aheaga mũthamaki wake ũhootani mũnene;
 onanagia ũtugi wake ũtathiraga kũrĩ ũcio wake mũitĩrĩre maguta,
 kũrĩ Daudi na njiaro ciake nginya tene.

19

Ũmbi wa Ngai Wonanagia Riiri Wake

Thaburi ya Daudi

- ¹ Igũrũ riumbũraga riiri wa Mũrungu;
 namo matu mamemerekagia wĩra wa moko make.
² Mũthenya ũkinyagĩria mũthenya ũrĩa ũngĩ ũhoru;
 nago ũtukũ ũkamenyithia ũtukũ ũrĩa ũngĩ ũhoru wa riiri ũcio.
³ Gũtirĩ mĩario kana rũthiomi
 kũrĩa mũgambo wacio ũtaiquĩkaga.
⁴ Mũgambo wacio ũthiiga thĩ yothe,
 nacio ciugo ciacio igakinya ituri cia thĩ.
 Ngai nĩambũire riũa hema kũu igũrũ,
⁵ narĩo riumaga rĩhaana ta mũhikania akiuma nyũmba yake,
 o na kana ta mũteng'eri njoorua akĩhĩahĩia gũteng'era.
⁶ Rĩrathagĩra mwena-inĩ ũmwe wa kũu igũrũ,
 na rĩgathiũrũrũka nginya mwena ũrĩa ũngĩ;
 gũtirĩ kĩndũ gĩtakinyagĩrwo nĩ ũrugarĩ warĩo.
⁷ Watho wa Jehova nĩ mũkinyanĩru,
 ũrĩũkagia ngoro ya mũndũ.
 Kĩrĩra kĩa Jehova nĩ gĩa kwĩhokeka,
 nĩkiũhĩgagia mũndũ ũrĩa ũtarĩ mũũgĩ.
⁸ Mataaro ma Jehova nĩmarũngĩrĩru,
 nĩ makenagia ngoro.
 Maathani ma Jehova nĩ macangararu,
 maheaga maitho ũtheri.
⁹ Gwĩtigĩra Jehova nĩ ũndũ mũtheru,
 gũtũũraga nginya tene.

- Matua ma Jehova nĩ ma ma,
na mothe nĩ ma kĩhooto.
- ¹⁰ Maũndũ macio nĩ ma goro gũkĩra thahabu,
o na gũkĩra thahabu ĩria therie mũno;
marĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ,
o ũũkĩ ũria uumĩte igua-inĩ.
- ¹¹ Ningĩ nĩmo mataaraga ndungata yaku;
kũmamenyerera nĩ ũndũ ũrĩ irĩhi inene.
- ¹² Nũũ ũngĩhota gũkũũrana mahĩtia make?
Ndekera mahĩtia makwa ma hitho-inĩ.
- ¹³ Ningĩ rigagĩrĩria ndungata yaku ndĩkeehie mehia ma mwĩiro o namo;
ndũkanareke mehia macio manjathe.
Nĩguo ndĩrĩkaraga itarĩ na ũcuuke,
na itarĩ na mehia ma kwagarara watho.
- ¹⁴ Ciugo cia kanua gakwa na matarania ma ngoro yakwa
irogũkenia maĩtho-inĩ maku,
Wee Jehova, o Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mũkũũri wakwa.

20

Ihooya rĩa kũũria Ũhootani

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova arogwĩtĩka rĩrĩa ũrĩ mĩnyamaro-inĩ;
rĩtwa rĩa Ngai wa Jakubu rĩrokũgitĩra.
- ² Arokũrehere ũteithio kuuma handũ harĩa hake haamũre,
na agũtiirĩrĩre arĩ kũu Zayuni.
- ³ Aroririkana magongona maku mothe,
na etĩkĩre maruta maku ma njino.
- ⁴ Arokũhe maũndũ maria ngoro yaku ĩirĩrĩrie,
na atũme mĩbango yaku yotho ĩgaacĩre.
- ⁵ Rĩria ũkaahootana nĩtũkoigĩrĩria na gikeno,
na tuoye bendera ciitũ na igũrũ nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩa Ngai witũ.
Jehova arokũhingĩria maũndũ maria mothe ũmũhoote.
- ⁶ Rĩu nĩmenyete atĩ Jehova nĩahonokagia ũria wake mũitĩrĩrie maguta;
nĩamwĩĩkaga arĩ kũu igũrũ rĩake rĩamũre,
arĩ na ũhoti wa kũhonokania ũria ũrĩ guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo.
- ⁷ Andũ amwe mehokaga ngaari cia ita, na angĩ makehoka mbarathi,
no ithuĩ twĩhokaga rĩtwa rĩa Jehova Ngai witũ.
- ⁸ Makurumaga makagũa thĩ,
no ithuĩ tũrũgamaga tũkehaanda.
- ⁹ Wee Jehova, honokia mũthamaki!
Twĩtikage rĩria twagũkaĩra!

21

Ũhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, mũthamaki nĩakeneire hinya waku.
Kaĩ gikeno kĩa ũhootani kĩria ũmũheaga gĩkĩrĩ kĩnene-ĩ!
- ² Nĩũmũhingĩrie wendi wa ngoro yake,
naguo ũndũ ũria akũhoote na mĩromo yake ndũmũimĩte.
- ³ Wamwamũkĩrĩre na irathimo nyingĩ,
na ũkĩmwĩkĩra thũmbĩ ya thahabu ĩria therie mũtwe.
- ⁴ Aakũhooire atũũre muoyo, nawe ũkĩmũhe muoyo,
ũkĩmũhe matukũ maingĩ atũũre nginya tene na tene.
- ⁵ Riiri wake nĩ mũnene nĩ ũndũ wa ũhootani ũria ũmũheete;
nĩũmũheete riiri na igweta.
- ⁶ Ti-itherũ nĩũmũrathimĩte na irathimo cia gũtũũra nginya tene,
na ũgatũma acanjamũke nĩ gikeno gĩa gũikara harĩwe.

- 7 Nīgūkorwo mūthamaki ehokaga Jehova;
nī ūndū wa wendo wa Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno
ndangienyenyeke.
- 8 Guoko gwaku nīgūkanyīta thū ciaku ciothe;
guoko gwaku kwa ūrīo gūgaakumbata arīa marī muku nawe.
- 9 Hīndī irīa ūkaamoimīrīra
ūgaatūma mahaane ta icua rīa mwaki mūnene.
Nī ūndū wa mang'ūrī make-rī, Jehova nīakamameria,
naguo mwaki wake ūmaniine.
- 10 Nīūkaniina njiaro ciao ithire gūkū thī,
na ciana cia ciana ciao ūciniine kuuma kūrī andū.
- 11 O na mangīgagūciirīra magwīke ūuru,
na mathugunde maūndū ma waganu, matikahootana,
- 12 nīgūkorwo nīgūgatūma mahūndūke moore
rīrīa makoona ūgeetete ūta waku ūmarathe.
- 13 No gītūūgīre Wee Jehova, nī ūndū wa hinya waku;
na ithuī nītūine na tūgooce hinya waku.

22

Ruo Rūnene na Rwīmbo rwa Kūgooca

Thaburi ya Daudi

- 1 Ngai wakwa, Ngai wakwa, ūndiganīrie nīkī?
Ūndaihīrīrie ūguo nīkī, ūkaaga kūūhonokia,
ūkaraihīrīria ciugo cia mūcaayo wakwa?
- 2 Wee Ngai wakwa, ngūkayagīra mūthenya, no ndūnjītīkaga,
ngūkayagīra ūtukū, na ndingikira.
- 3 No rīrī, Wee ūrī Mūtheru, Wee ūikarīire gītī kīa ūnene;
Wee nīwe ūgocagwo nī Isiraēli.
- 4 Maithe maitū nīwe meehokaga;
maakwīhokire nawe ūkīmahonokia.
- 5 Maagūkaīire nao makīhonokio;
maakwīhokire na matiigana gūconorithio.
- 6 No nī nduīkīte o ta kīgunyū, no ti ta mūndū,
nganyararwo nī andū na ngamenwo nī kīrīndī.
- 7 Andū arīa othe maanyonaga nīmanyūrūragia;
makaanuma makīnainagia mītwe, makoiga atīrī:
- 8 "Ehokaga Jehova; Jehova nīakīmūhatūre.
Nīakīmūteithūre, nīgūkorwo nīakenagio nīwe."
- 9 No rīrī, Wee nīwe wandutire nda ya maitū;
watūmire ngwīhoke ndī o nyondo-inī cia maitū.
- 10 Kuuma ndaaciarwo ndaikirio o harīwe;
kuuma ndoima nda ya maitū ūkoretwo ūrī Mūrungu wakwa.
- 11 Ndūkandaihīrīrie,
nīgūkorwo thīina ūrī o hakuhī,
na gūtīrī mūndū o na ūmwe wa kūndeithia.
- 12 Ndegwa nyingī nīndigicīrie;
thiūrūrūkīrio nī ndegwa irī hinya cia Bashani.*
- 13 Mīrūūthi ikūrarama, īgītambuuraanga kīrīa īgwatītie,
īnjathamīrie tūnua twayo.
- 14 Njītītwo thī ta maaī,
namo mahīndī makwa mothe nīmarekanītie.
- Ngoro yakwa yororoete ta mūhūra;
itwekete irī thīnī wakwa.

* 22:12 Bashani kwarī mwena wa gathigathini-irathīro wa Palestina; nī kwoīkaine nī ūndū wa ndegwa ciakuo cia hinya na ng'ombe noru.

- 15 Hinya wakwa ũnjarĩte ta rūgĩo,
naruo rūrĩmĩ rwakwa rūkanyĩitana na karakara nĩkũng'ara;
ũngometie rūkũngũ-inĩ rwa gĩkuũ.
- 16 Ndĩmũrigiicĩrie nĩ magui;
ndĩmũthiũrũrũkĩrie nĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa meekaga ũũru,
nĩmatheecangĩte moko na magũrũ makwa.
- 17 Mahĩndĩ makwa no hote kũmatara mothe;
andũ marandora na makangũũrĩra maithe.
- 18 Maragayana nguo ciakwa,
nayo kanjũ yakwa makamĩcuukĩra mĩtĩ.
- 19 No rĩrĩ, Wee Jehova, ndũkandaihĩrĩrie mũno;
Wee Hinya wakwa, hiũha ũũke ũndeithie.
- 20 Teithũra muoyo wakwa kuuma harĩ rūhiũ rwa njora,
ũteithũre muoyo wakwa wa goro harĩ hinya wa magui.
- 21 Thara kuuma kanua-inĩ ka mũrũũthi;
honokia kuuma hĩa-inĩ cia mbogo.
- 22 Nĩngumbũra rĩitwa rĩaku kũrĩ ariũ a baba;
ndĩrĩkũgocaga ndĩ kũngano-inĩ.
- 23 Inyuĩ andũ aya mwĩtigĩrĩte Jehova, mũgocoi!
Inyuothe a njiaro cia Jakubu, mũkumiei,
inyuĩ a njiaro cia Isiraeli, mũtĩiei.
- 24 Nĩgũkorwo we ndaamenire
kana akĩnyarara gũthĩnĩka kwa ũrĩa mũnyamarĩku;
ndaahithire ũthiũ wake kuuma kũrĩ we,
no nĩathikĩrĩrie kĩrĩro gĩake.
- 25 Gĩtũmi kĩa ngũgocoe ũrĩa ngũgocaga ndĩ kũngano-inĩ kĩnene kiumĩte harĩwe;
nĩ nĩndĩrĩhingagia mũihĩtwa yakwa ndĩ mbere ya arĩa magwĩtigĩrĩte.
- 26 Andũ arĩa athĩni marĩrĩlaga na makahũũna,
arĩa marongoragia Jehova, nĩmarĩmũgocaga;
ngoro cianyu irotũũra nginya tene.
- 27 Andũ arĩa othe matũũraga ituri ciothe cia thĩ
nĩmakaririkana na macookerere Jehova,
andũ a nyũmba ciothe cia ndũrĩrĩ
nĩmakainamĩrĩra mbere yake,
- 28 nĩgũkorwo ũthamaki nĩ wa Jehova,
na nĩwe wathaga ndũrĩrĩ ciothe.
- 29 Andũ arĩa othe atongu a thĩ makaarĩa na mamũhoore;
arĩa othe makuuaga magathikwo nĩmagaturia ndu mbere yake,
o acio matangĩhota gwĩtũũria muoyo.
- 30 Ciana nĩkamũtungatĩra;
nacio nĩkaahe njjarwa iria igooka ũhoro wa Mwathani.
- 31 Acio nĩmakahunjia ũthingu wake
kũrĩ andũ arĩa magaaciarwo,
nĩgũkorwo nĩwe wĩkĩte ũguo.

23

Jehova nĩwe Mũrũithi Wakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova nĩwe mũrũithi wakwa, ndirĩ kĩndũ ingĩaga.

² Atũmaga njarahe ũrĩthio-inĩ ũrĩ nyeki nduru,
aandongoragia maaĩ-inĩ marĩ na ũhurũko.

³ Nĩariũkagia ngoro yakwa,
akandongoragia njĩra-inĩ cia ũthingu,
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake.

⁴ O na ingĩtuĩka ndĩrahungurĩra
mũkuru ũrĩ nduma ta ya gĩkuũ,
ndirĩ ũũru ingĩtigĩra,
nĩgũkorwo ũrĩ hamwe na nĩ;

thiarĩ waku na mũthĩgi waku
nĩciihooreragia.

⁵ Ũnjaragĩra metha mbere yakwa
o harĩa thũ ciakwa irĩ.*

Ũnjitagĩrĩria maguta mũtwe;†
gĩkombe gĩakwa nĩkũyũrĩrĩre.

⁶ Ti-itherũ wega na wendani nĩirĩrũmanagĩrĩra na nĩ
matukũ mothe ma muoyo wakwa,
na nĩ ngũtũura nyũmba ya Jehova nginya tene.

24

Jehova nĩ Mũthamaki Mũnene

Thaburi ya Daudi

¹ Thĩ nĩ ya Jehova, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo,
mabũrũri mothe o na arĩa matũũraga kuo;

² nĩgũkorwo nĩwe waakire mũthingi wayo igũrũ rĩa maria,
na akĩmĩrũmia iikare igũrũ rĩa maaĩ.

³ Nũũ ũngĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova?
Nũũ ũngĩrũgama handũ harĩa hake haamũre?

⁴ Nĩ mũndũ ũrĩa ũrĩ na moko matheru na akaaga ũuru ngoro,
na ũrĩa ngoro yake itahooyaga mũhianano,
o na kana akeehĩta na maheeni.

⁵ Mũndũ ũcio nĩarĩamũkagĩra kĩrathimo kuuma kũrĩ Jehova,
na onagwo atarĩ mũhĩtia nĩ Ngai, Mũhonokia wake.

⁶ Ũguo nĩguo rũciaro rwa arĩa mamũrongoragia rũtarĩ,
o rũrĩa rũrongoragia ũthiũ waku, Wee Ngai wa Jakubu.

⁷ Ambarariai mũtwe yanyu, inyuĩ ihingo ici,
ambararioi inyuĩ mĩrango ĩno ya tene,
nĩguo Mũthamaki wa riiri atoonye thĩinĩ.

⁸ Mũthamaki ũcio wa riiri nĩwe ũũ?
Nĩwe Jehova ũrĩa ũrĩ hinya na nĩ njamba,
nĩwe Jehova ũrĩa njamba ita-inĩ.

⁹ Ambarariai mũtwe yanyu, inyuĩ ihingo ici,
mĩambarariei inyuĩ mĩrango ĩno ya tene,
nĩguo Mũthamaki wa riiri atoonye thĩinĩ.

¹⁰ Mũthamaki ũcio wa riiri nĩwe ũ?
Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
nĩwe Mũthamaki wa riiri.

25

Ihooya rĩa kũũria Gũtongorio na Kũgitĩrwo

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, ngoro yakwa ndĩmĩroretie na igũrũ kũrĩ we;

² Wee Ngai wakwa, nowe ndĩhokete.

Ndũkareke njonorithio,
o na kana ũreke thũ ciakwa ingenerere.

³ Gũtirĩ mũndũ ũkwĩhokete
ũgaaconorithio o na rĩ,
no arĩa mekaga andũ ũuru hatarĩ gĩtũmi-rĩ,
acio nĩo magaconorithio.

⁴ Wee Jehova, nyonia mũthĩire yaku,
ũũmenyithie njĩra ciaku;

⁵ ndongoria ũhoru-inĩ waku wa ma na ũndutage,
nĩgũkorwo nĩwe Ngai ũrĩa ũũhonokagia,

* 23:5 Matukũ ma tene irikanĩro ciahũũragwo mũhũũri na ũhoru wa kũrĩanĩra irio cia kuonania gĩkeno na ũrata.

† 23:5 Mũgeni wa gĩtũo nĩahakagwo maguta manungi wega mũtwe hĩndĩ ya iruga.

- na nīwe kīrīgīrīro gīakwa mūthenya wothe.
⁶ Jehova, ririkana tha ciaku nyingī o na wendo waku,
 nīgūkorwo nī cia kuuma o tene.
⁷ Ndūkaririkane mehia ma ūnini wakwa,
 o na kana mehia makwa ma ūremi;
 ndirikana kūrīngana na wendani waku,
 nī ūndū wa wega waku, Wee Jehova.
- ⁸ Jehova nī mweга na nī mūrūngīrīru;
 nī ūndū ūcio andū arīa ehia nīarīmonagīrīria njīra ciake.
⁹ Atongoragia andū arīa menyīhagia na njīra īrīa yagīrīire,
 na akamarutaga njīra yake.
¹⁰ Njīra ciothe cia Jehova nī cia wendani na wīhokeku,
 harī arīa mamenyagīrīra kīrīkanīro gīake.
¹¹ Wee Jehova, nī ūndū wa rīitwa rīaku-rī,
 ndekera mehia makwa, o na gūtūika nī manene.
¹² Mūdū ūrīa mwītīgīri Jehova nūū?
 Mūdū ūcio nīarīmuonagīrīria njīra īrīa aagīrīrwo nī kūgera.
¹³ Mūdū ūcio egūtūūra matukū make agaaciire,
 nacio njīro ciake nīkaagaya būrūri.
¹⁴ Jehova nīehokaga andū arīa mamwītīgagīra;
 nīo amenyithagia kīrīkanīro gīake.
¹⁵ Maitho makwa maikaraga hīndī ciothe macūthīrīrie Jehova,
 nīgūkorwo nowe wiki ūngīteithūkithia magūrū makwa mūtego-inī.
- ¹⁶ Hūgūkīra, ūnyonie ūtugi waku,
 nīgūkorwo ndī o nyiki na ndī mūnyamarīku.
¹⁷ Mathīina ma ngoro yakwa nīmaingīhīte;
 nīnīra ruo rūrīa ndī naruo.
¹⁸ Rora mīnyamaro yakwa o na gūtangīka gwakwa,
 ūkīndekere mehia makwa mothe.
¹⁹ Rora thū ciakwa wone ūrīa cingīhīte,
 nacio iithūire na rūthūūro rūtarī tha!
²⁰ Menyagīrīra muoyo wakwa na ūūthare;
 ndūkareke njonorithio,
 nīgūkorwo nī harīwe njūrāgīra.
²¹ Wikīndīru wa ngoro na ūrūngīrīru irongitagīra,
 tondū nīwe njīrīgagīrīra.
- ²² Wee Ngai, gīkūūre andū a Isiraeli,
 moime mathīina-inī mao mothe!

26

Ihooya rīa Mūdū Mweга

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ndūira itua rīa kīhooito,
 nīgūkorwo mīthūire yakwa nīmīkindīrīku;
 ndūūrīte ndīhokete Jehova itegūthangania.
² Wee Jehova, ngeria na ūndorie,
 tuīria ngoro yakwa o na meciiria makwa;
³ nīgūkorwo wendo waku ūkoragwo ūrī mbere yakwa,
 na ngeragīra njīra-inī yaku ya ūhoru wa ma.
⁴ Ndiikaranagia na andū a maheeni,
 o na kana ngagwatanīra na andū arīa marī ūhinga.
⁵ Nīthūire kīūngano kīa andū arīa mekaga ūūru,
 na ngarega gūikarania na andū arīa aaganu.
⁶ Ngwīthamba moko nyonanie ndirī na mahītia,*
 thiūrūrūke kīgongona gīaku, Wee Jehova,
⁷ nyine nyanīrīire rwīmbo rwa gūcookia ngaatho,
 na heane ūhoru wa ciiko ciaku ciothe cia magegania.

* **26:6** Gwīthamba moko mbere ya mūingī kuonanagia atī mūdū ūcio ndeekīte ngero iyo.

- ⁸ Wee Jehova, ninyendete nyumba iria utuuraga,
o handu haria riiri waku ukaraga.
- ⁹ Ndukeherie ngoro yakwa hamwe na ya aria mehagia,
kana muoyo wakwa hamwe na wa andu aria maitaga thakame,
- ¹⁰ aria marĩ na maundu ma waganu moko-inĩ mao,
o aria moko mao ma urio maiyurite mahaki.
- ¹¹ No niĩ-rĩ, nduuraga mutuurire utarĩ ucuuke;
kingũire na unjiguire tha.
- ¹² Magũrũ makwa marugamite handu haria haigananu;
nindirigocaga Jehova ndĩ kũngano-inĩ kinene.

27

Kũgia na Ūumĩrĩru harĩ Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova niwe ūtheri wakwa na ūhonokio wakwa;
ingĩgĩtigĩra ū?
- Jehova niwe kĩhitho kĩa muoyo wakwa;
ingĩkĩmakio nũũ?
- ² Rĩria andu aria ooru manjũkĩrĩra
nĩguo matambuure nyama cia mwĩrĩ wakwa,
o acio thũ ciakwa na aria marĩ muku na niĩ maatharĩkĩra-rĩ,
marĩhingagwo makagũa.
- ³ O na mbũtũ cia ita ingĩndigiicĩria,
ngoro yakwa ndĩngĩtigĩra;
o na ingĩũkĩrĩrwo nĩ ita,
ndĩngĩgia na nganja.
- ⁴ Ndĩ o ūndũ ūmwe njũragia harĩ Jehova,
na noguo thingataga:
atĩ njikarage nyumba ya Jehova
matukũ mothe ma muoyo wakwa,
ndũionagĩre wega wa Jehova,
na ndũiragie kĩrĩra ndĩ thĩnĩ wa hekarũ yake.
- ⁵ Nĩgũkorwo mũthenya wa thĩĩna-rĩ,
akaangitĩra ndĩ hau gĩikaro-inĩ gĩake;
nĩakahitha kĩgunyĩ-inĩ kĩa hema yake,
na andũgamie igũrũ wa rwaro rwa ihiga.
- ⁶ Hĩndĩ iyo mũtwe wakwa nĩũkambarario
igũrũ wa thũ iria iithiũrũkĩirĩe;
nĩngaruta igongona ngĩanagĩrĩra na gĩkeno ndĩ hema-inĩ yake;
nĩngainĩra Jehova na ndĩmũgocoo.
- ⁷ Wee Jehova, igua mũgambo wakwa rĩria ndagũkaĩra;
njiguagĩra tha na ūnjĩũkage.
- ⁸ Ha ūhoru waku, ngoro yakwa yugaga atĩrĩ, "Rongoria ūthiũ wake!"
Na niĩ ngoiga atĩrĩ, Wee Jehova, ūthiũ waku nĩguo ndĩ rongoragia.
- ⁹ Ndũkaahithe ūthiũ waku,
tiga kũingata ndungata yaku na marakara;
Wee niwe ūtũurite ūndeithagia.
Ndũkandegĩ kana ūndiganĩrie,
Wee Ngai Mũhonokia wakwa.
- ¹⁰ O na baba na maitũ mangĩndiganĩria,
Jehova nĩakanyamũkĩra.
- ¹¹ Wee Jehova nyonagĩrĩria njĩra yaku,
na ūngeragĩrie njĩra iria nũngarũ,
nĩ ūndũ wa thũ ciakwa.
- ¹² Ndũkaneane kũrĩ aria marĩ muku na niĩ,
nĩgũkorwo aira a maheeni nĩmanjũkĩrĩire,
makaheha mĩheehũ ya kũnjĩka ūuru.

- 13 Nii ninjitikitie uu:
 ati ningeponera wega wa Jehova
 ndi bururi wa ari mar muoyo.
- 14 Eterera o Jehova:
 ga na hinya na umiririe ngoro,
 na weterere Jehova.

28

Ihooya ria kuria Uteithio

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, niwe ndirakaia, Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga;
 ndukarege guuthikiria.
 Nigukorwo ungingirira,
 ingihaana ta ari maikurukite magatoonya irima.
- 2 Igu guthaithana gwakwa ngigukaia undeithie,
 o nyambararitie moko makwa
 ndimerekeirie haria haku Hatheru-Muno.
- 3 Ndukanguucuranie hamwe na andu ariaganu,
 ati undwaranirie hamwe na ari mekaga uru,
 o ari maaragia ndeto cia thayu na andu a itura,
 no mar na uru ngoro-ini ciao.
- 4 Andu acio marhe ni undu wa ciko ciao,
 na ni undu wa wira wao muru;
 marhe ni undu wa wira wa moko mao,
 umarhe o kiria kimagirire.
- 5 Tondū matirumbuyagia mawiko ma Jehova
 o na wira wa moko make,
 we nikamatharuria na ndakamaaka ringi.
- 6 Jehova arogoocwo,
 nigukorwo niaiguite ngimuthaitha anjiguire tha.
- 7 Jehova niwe hinya wakwa na nowe ngo yakwa;
 ngoro yakwa niwe ihokete, na nandeithitie.
 Ngoro yakwa niraruhia ni gikeno,
 na ningumunira rwimbo rwa kumucokeria ngaatho.
- 8 Jehova niwe hinya wa andu ake,
 na kuri uria wake mutiririe maguta ni kirigo kia hinya kia uhonokio.
- 9 Honokia andu aku na urathime igai riri riaku,
 tuika murithi wao na umakuage nginya tene.

29

Uhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

- 1 Rahai Jehova, inyu ciembe cia iguru,
 rahai Jehova tondū niwe uri riiri na hinya.
- 2 Rahai Jehova, muheane uhoru wa riiri wa ritwa riake;
 thathaiyai Jehova thini wa ukengi wa uthingu wake.
- 3 Mugambo wa Jehova uragamba na kuu iria-ini;
 Murungu ucio wa riiri njaruruma,
 Jehova araruruma iguru ria maa maing.
- 4 Mugambo wa Jehova ni uri uhoti;
 mugambo wa Jehova uyurite riiri.
- 5 Mugambo wa Jehova unangaga mitarakwa;
 Jehova oinangaga mitarakwa ya Lebanoni igatuika tucunji.
- 6 Atumaga bururi wa Lebanoni utuhe ta nja,
 nakio Kirima ga Sirioni* gingatuha ta nja ya mbogo.

* 29:6 Sirioni ni ritwa ringi ria Herimoni na ruthiomi rwa Finicia.

7 Mūgambo wa Jehova ūhenūkaga nīnīm̄bī cia mwaki.

8 Mūgambo wa Jehova ūinainagia werū;

Jehova ainainagia Werū wa Kadeshi.

9 Mūgambo wa Jehova ūthioraga mīfī ya mīgandi,
na ūgatūma mītitū ihūrūrūke igatigwo ūtheri.

Nakuo hekarū-inī yake arīa othe marī kuo makaanīrira
makoiga, “Kaī arī riiri-ī!”

10 Jehova arī igūrū rīa mūiyūro wa maaī aikarīire gītī kīa ūnene;

Jehova egūtūūra aikarīire gītī kīa ūnene arī Mūthamaki nginya tene.

11 Jehova aheaga andū ake hinya;

Jehova arathimaga andū ake magaikara na thayū.

30

Ihooya rīa Gūcookia Ngaatho

1 Wee Jehova-rī, nīngūgūtūūgīria
nīgūkorwo wandutire kūrīa kūrīku,
na ūkīgīria thū ciakwa ingenerere.

2 Wee Jehova Ngai wakwa,
ndagūkaīire ūndeithie nawe ūkīihonia.

3 Wee Jehova, wandutire kuuma mbīrīra-inī;
ūkīgīria njikūrūke, ndoonye irima.

4 Inīrai Jehova mūmūgooce, inyuī andū ake aamūre;
mūgooce rītwa rīu rīake itheru,

5 nīgūkorwo marakara make nī ma kahinda o kanini,
no ūtugi wake nīwagūtūūria mūdū muoyo;

kīrīro no kīraarīre ūtukū wothe
no rūciinī gwakīa kūrooke gīkeno.

6 Hīndī irīa ndagaacīire, ndoigire atīrī,
“Ndirī hīndī ngenyeneyeka.”

7 Wee Jehova, rīrīa wanyonirie ūtugi waku-rī,
watūmire ndīhaande o ta kīrīma;

no rīrīa wahithire ūthiū waku-rī,
nīndamakire.

8 Wee Jehova nīwe ndakaīire;
ngīthaiha Mwathani anjiguīre tha:

9 “Mwanangīko wakwa ūngīkorwo na uumithio ūrīkū,
ingītoonyerera irima-inī?

Rūkūngū-rī, no rūkūgooce?
No rwanīrīre wīhokeku waku?

10 Wee Jehova, thikīrīria na ūnjiguīre tha;
Wee Jehova, tuīka ūteithio wakwa.”

11 Wagarūrire kīgīrīko giakwa gīgītuīka rwīmbo rwa gīkeno;
ūkīnduta nguo yakwa ya ikūnia, ūkīhumba gīkeno,

12 nīgeetha ngoro yakwa ikūinīre na ndīgakire.

Wee Jehova Ngai wakwa, ngūtūūra ngūcookagīria ngaatho nginya tene.

31

Ihooya rīa Kwīhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

1 Wee Jehova, nī harīwe njūrīre;
ndūkanareke njonorithio;

nī ūndū wa ūthingu waku-rī, ndeithūra.

2 Ndegera gūtū
na ūhiūhe ūūke ūūhatūre;

tuīka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kūūrīra,
ūtuīke gūikaro kīirigīre na hinya, ūūhonokie.

- ³ Nīgūkorwo Wee nīwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga
 na gīkaro gīakwa kīrigīre na hinya,
 nī ūndū wa rītwa rīaku, ndongoria na ūnyonie njīra.
- ⁴ Ndeithūkithia mūtego-inī ūria nyambūrwo,
 nīgūkorwo nīwe rūrīro rīakwa.
- ⁵ Roho wakwa ndaūiga moko-inī maku;
 Wee Jehova, ngūūra, o Wee Mūrungu ūria wa ma.
- ⁶ Nīthūire arīa mahooyaga ngai cia mīhianano itarī kiene;
 nī ndīhokete o Jehova.
- ⁷ Nīi nīngūcanjamūka na ngenage nī ūndū wa wendo waku,
 nīgūkorwo nīwonire mīnyamaro yakwa,
 na ūkīmenya ruo rūnene rwa ngoro yakwa.
- ⁸ Ndūūneanīte kūrī thū,
 no nūkinyithītie magūrū makwa handū haarī.
- ⁹ Njiguūra tha, Wee Jehova, nīgūkorwo ndī mūnyamarīku;
 maitho makwa nīmaroorwo nī hinya nī ūndū wa kieha,
 ngoro yakwa na mwīrī wakwa ikoorwo nī hinya nī ūndū wa ihooru.
- ¹⁰ Muoyo wakwa nūniinītwo nī ruo rūnene,
 na mīaka yakwa ikaniinwo nī gūcaaya;
 nīnjūrītwo nī hinya nī ūndū wa mīnyamaro yakwa,
 namo mahīndī makwa makaaga hinya.
- ¹¹ Nī ūndū wa thū ciakwa ciothe,
 nduīkīte wa kūnyararwo nī andū a itūūra rīakwa;
 nduīkīte kīndū gīa gwītīgīrwo nī arata akwa,
 nao arīa maanyona njīra-inī nī kūūra moraga.
- ¹² Nīmariganīrwo nī nī o ta mūdū ūkuīte;
 ngakīhaana o ta nyūngū nguū.
- ¹³ Nīgūkorwo nīndīraigua njambanio ya andū aingī;
 guoya mūnene ūkīnyumaga na mīena yothe;
 marathugunda manjīke ūūru,
 makagīa ndundu ya ūria mangīnjūruga.
- ¹⁴ No nī nīwe ndīhokete, Wee Jehova,
 ngoīga atīrī, “Wee nīwe Ngai wakwa.”
- ¹⁵ Mahinda makwa marī moko-inī maku;
 ndeithūra kuuma kūrī thū ciakwa,
 na kuuma kūrī arīa maathingataga.
- ¹⁶ Tūma ūthiū waku warīre ndungata yaku;
 honokia nī ūndū wa wendo waku ūtathiraga.
- ¹⁷ Wee Jehova, ndūkareke njonorithio,
 nīgūkorwo nīwe ngayagīra;
 no andū arīa aaganu ūreke maconorithio
 na makome mbīrīra-inī makīrīte ki.
- ¹⁸ Tūma mīromo yao ya kūheenanīa ikīrio,
 nīgūkorwo maaragia na mwītīio na kīnyararo,
 maaragia na mwīgaatho magookīrīra andū arīa athingu.
- ¹⁹ Kaī wega waku ūria ūgūire arīa magwītīgīrīte, nī mūingī-ī,
 o wega ūria ūheaga andū arīa moragīra harīwe andū othe makīonaga.
- ²⁰ Ūmahithaga harīa Wee ūrī o harīa hegītītie,
 kuuma kūrī arīa mamaciiragīra kūmekā ūūru;
 ūmaigaga gīkaro-inī gīaku,
 ūkamagītīra harī nīmī iria icambanagia.
- ²¹ Jehova arogoocwo,
 nīgūkorwo nīanyonirīe wendo wake wa magegania
 rīrīa ndaarī itūūra inene rīrigīciirīo nī thū.
- ²² Rīrīa ndaarī mūmaku, ndoigire atīrī,
 “Nīnjeheretio maitho-inī maku!”
 No nīwaiguire ngīgūthaita ūnjiguire tha,

rĩrĩa ndagũkaĩire ũndeithie.

- ²³ Endai Jehova inyuĩ andũ ake aamũre!
 Jehova nĩamenyagĩrĩa arĩa ehokeku,
 no ũrĩa mwĩtĩĩ amũrĩhaga o ũrĩa kwagĩrĩire.
²⁴ Gĩai na hinya na mwiyũmĩrĩrie ngoro,
 inyuĩ inyuothe arĩa mwĩhokete Jehova.

32

Gĩkeno gĩa Kũrekerwo Mehia

Thaburi ya Daudi

- ¹ Kũrathimwo-rĩ,
 nĩ ũrĩa ũrekeirwo mahĩtia make,
 o ũrĩa mehia make mahumbĩrĩtwo.
² Kũrathimwo-rĩ,
 nĩ mũndũ ũrĩa Jehova atatuaga mwĩhia,
 na ũrĩa ũtarĩ ũhinga ngoro.
³ Rĩrĩa ndakĩrite ki,
 mahĩndĩ makwa nĩmahinyarire
 nĩ ũndũ wa gũcaaya gwakwa mũthenya wothe.
⁴ Nĩgũkorwo guoko gwaku
 nĩ kwanditũhagĩra mũthenya na ũtukũ;
 hinya wakwa wathĩrĩre
 o ta ũrĩa ime rĩthiraga hĩndĩ ya riũa.
⁵ Hĩndĩ iyo ngĩkumbũrĩra mehia makwa,
 na ndiahithire waganu wakwa,
 ndoigire atĩrĩ, "Nĩngumbũra mahĩtia makwa kũrĩ Jehova,"
 nawe ũkĩndekera ũũru wa mehia makwa.
⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ wothe mwĩtigĩri Ngai
 nĩakũhooe rĩrĩa ũngĩoneka;
 ti-itherũ rĩrĩa maaĩ maingĩ marĩ hinya maambũrũrũka,
 matingĩmũkinyĩra.
⁷ Wee nĩwe kĩhitho gĩakwa;
 nĩũkangitĩra hĩndĩ ya mathĩĩna,
 na ũũthiũrũrũkĩrie na nyĩmbo cia ũhonokio.
⁸ Nĩndĩrĩkũrutaga na ngakuonereria njĩra ĩrĩa wagĩrĩrwo nĩ kũgera;
 ndĩrĩgũtaaraga na ngũmenyagĩrĩrie.
⁹ Ndũkahaane ta mbarathi kana nyũmbũ,
 irĩa itarĩ ũmenyo,
 irĩa arĩ o nginya cĩkĩrwo matamu na mĩkwa kanua,
 kwaga ũguo itingĩgũkuhĩrĩra.
¹⁰ Andũ arĩa aaganu monaga maruo maingĩ,
 no mũndũ ũrĩa wĩhokaga Jehova
 egũtũũra arigiicĩirio nĩ wendo ũrĩa ũtathiraga.
¹¹ Inyuĩ arĩa athingu kenerai Jehova na mũcanjamũke;
 mũinĩrei, inyuothe arĩa arũngĩrĩru ngoro!

33

Rwĩmbo rwa Kũgooca

- ¹ Nĩrĩa Jehova mũkenete, inyuĩ andũ arĩa athingu;
 andũ arĩa arũngĩrĩru ngoro nĩo maagĩrĩrwo nĩkũmũgooca.
² Goocai Jehova na kĩnanda kĩa mũgeeto;
 mũinĩrei na kĩnanda kĩrĩa kigeete na nga ikũmi.
³ Mũinĩrei rwĩmbo rwerũ;
 hũũrai inanda mũrĩ na ũũgĩ, na mwanĩrĩre nĩ gũkena.
⁴ Nĩgũkorwo kiugo kĩa Jehova nĩkĩerekereru na nĩ kĩa ma;

- we nī mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.
⁵ Jehova niendete ũthingu na ciira wa kĩhooto;
 thĩ yothe iyyĩrite wendani wake ũria ũtathiraga.
- ⁶ Igũrũ riombirwo na ũndũ wa kiugo kĩa Jehova,
 mbũtũ cia igũrũ ikũmbwo na mĩhũmũ ya kanua gake.
- ⁷ Aacookanĩrĩrie maaĩ ma iria inene ndigithũ-inĩ;
 maaĩ ma kũria kũriku aamaigire thĩnĩ wa makũmbĩ.
- ⁸ Thĩ yothe nũtigĩre Jehova;
 andũ othe a thĩ nĩmamũtĩe.
- ⁹ Nĩgũkorwo aaririe, thĩ ikĩgĩa kuo;
 aathanire, ikũhaanda, ikĩrũma wega.
- ¹⁰ Jehova nĩarigiicaga mĩbango ya ndũrĩrĩ;
 nĩathũkagia mĩoroto ya andũ.
- ¹¹ No mĩbango ya Jehova ũhaandaga wega nginya tene,
 mĩoroto ya ngoro yake igakinyĩra njjarwa na njjarwa.
- ¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ rũrĩrĩ rũria Jehova arĩ we Ngai waruo,
 andũ arĩa eethuurĩre matũke igai rĩake.
- ¹³ Jehova arĩ igũrũ aroraga thĩ
 akoona andũ othe;
- ¹⁴ acũthagĩrĩria arĩa othe matũũraga gũkũ thĩ,
 arĩ o kũu gĩikaro-inĩ gĩake,
- ¹⁵ we nĩwe mũũmbi wa ngoro ciao othe,
 na nĩoi mawĩra mao mothe.
- ¹⁶ Gũtirĩ mũthamaki ũhonokagio nĩ mũigana wa ita rĩake,
 na gũtirĩ njamba ya ita iĩteithũraga nĩ ũndũ wa hinya wayo mũnene.
- ¹⁷ Ha ũhoru wa kũhonokania-rĩ,
 mbarathi cia mbaara nĩ mwĩhoko wa tũhũ;
 o na irĩ na hinya mũingĩ ndingihonokania.
- ¹⁸ No rĩrĩ, maitho ma Jehova macũthagĩrĩria andũ arĩa mamwĩtigagĩra,
 o acio maikaraga mehokete wendo wake ũria ũtathiraga,
- ¹⁹ akamateithũra gĩkuũ-inĩ,
 na akamatũũria muoyo hĩndĩ ya ng'aragu.
- ²⁰ Ithũ twetagĩrĩra Jehova tũrĩ na mwĩhoko;
 nĩwe ũteithio witũ o na ngo iitũ.
- ²¹ Ngoro ciitũ nĩcikenete nĩ ũndũ wake,
 nĩgũkorwo twĩhokete rĩitwa rĩake itheru.
- ²² Wee Jehova-rĩ, wendo waku ũria ũtathiraga ũroikarania na ithũ,
 o ta ũria ithũ tũkwĩrigĩrĩre.

34

Kũgooca Jehova nĩ ũndũ wa ũhonokio Wake

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndirĩkumagia Jehova hĩndĩ ciothe;
 ndĩrĩmũgoocaga na kanua gakwa hĩndĩ ciothe.
- ² Ngoro yakwa nĩ Jehova irĩrahaga;
 arĩa anyamaarĩku marĩguaga ũguo magakena.
- ³ Goocai Jehova mũmũnenehie mũrĩ hamwe na nĩ;
 rekei tũtũgĩrie rĩitwa rĩake tũrĩ hamwe.
- ⁴ Ndarongoririe Jehova, nake akĩnjĩtika,
 akĩndeithũra kuuma kũrĩ maũndũ marĩa mothe maanjĩkagĩra guoya.
- ⁵ Andũ arĩa mamũcũthagĩrĩria matheragĩrwo nĩ ũtheri;
 mothiũ mao gũtirĩ hĩndĩ magaaconorithio.
- ⁶ Mũndũ ũyũ mũthĩnĩ aakaĩire Jehova, nake Jehova akĩmũigua,
 akĩmũhonokia mathĩna-inĩ make mothe.
- ⁷ Mũraika wa Jehova aikaraga arangĩire arĩa othe mamwĩtigagĩra,
 na akamateithũra othe.
- ⁸ Camai muone atĩ Jehova nĩ mwega;

- kūrathimwo nī mündū ūria ūragīra harī we.
⁹ Mwītīgīrei Jehova, inyuī andū ake aamūre,
 nīgūkorwo arīa mamwītīgīrīte gūtīrī kīndū maagaga.
¹⁰ Mīrūūthi no yage gīa kūrīa ihūte,
 no arīa marongoragīa Jehova gūtīrī kīndū kīega maagaga.
¹¹ Ūkai ciana ciakwa, mūthikīrīrie ūria nguuga;
 nīngūmūruta gwītīgīra Jehova.
¹² Mündū ūria wanyu ūngienda gūtūūra muoyo,
 na erirīrie kuona matukū maingī mega,
¹³ niākīmenyerere rūrīmī rwake rūtikoige ūūru,
 na mīromo yake ndīkaarie maheeni.
¹⁴ Garūrūka utige gwīka ūūru na wīke ūria kwagīrīre;
 caragīa thayū na ūūthingatage.
¹⁵ Maitho ma Jehova macūthagīrīria andū arīa athingu,
 na matū make magathikīrīria kīrīro kīao;
¹⁶ ūthiū wa Jehova ūūkağīrīra andū arīa mekaga ūūru,
 nīguo moima thī matikanaririkanwo.
¹⁷ Andū arīa athingu makayaga, Jehova akamaigua;
 amateithūraga kuuma mathīina-inī mao mothe.
¹⁸ Jehova akoragwo arī hakuhī na andū arīa ahehenjeku ngoro,
 na akahonokia arīa athuthiku roho.
¹⁹ Mündū ūria mūthingu no akorwo arī na mathīina maingī,
 no Jehova amūteithūraga harī mo mothe;
²⁰ agitagīra mahīndī make mothe,
 gūtīrī o na rīmwe rīngiunika.
²¹ Andū arīa aaganu makooragwo nī ūūru;
 nao arīa mathūire andū arīa athingu nīmagatuīrwo ciira.
²² Jehova akūūruga ndungata ciake;
 arīa othe moragīra harī we gūtīrī ūgaatuīrwo ciira.

35

Kūhooya Kūhonokio kuuma kūrī Thū

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, hūūrana na arīa marahūūrana na nī;
 rūa na arīa mararūa na nī.
² Oya ngo nene na gako kanini;
 arahūka ūūke ūndeithie.
³ Hiūria itimū na mīcengī,
 ūūkīrīre arīa maathingatīte.
 Īra ngoro yakwa atīrī,
 “Nī nī nī ūhonokio waku.”
⁴ Andū arīa mendaga kūnduta muoyo
 maroconorithio na maagīthio gītīo,
 arīa mathugundaga kūnyūnūha
 marocookio na thuutha mamakīte.
⁵ Marohaana ta mahuti mombūrītwo nī rūhuho,
 na mūraika wa Jehova amaingatīthīte;
⁶ njīra yao īrogīa nduma na itendere,
 nake mūraika wa Jehova ahanyūkanie nao.
⁷ Kuona atī nīmahithīire wabu wa kūndega hatarī gītūmi,
 na makanyenjera irima hatarī gītūmi,
⁸ marokorererwo nī mwanangīko matehaarīrie,
 wabu ūcio manyambīire ūromanyīita o ene,
 marogwa irima rīu manyenjeire.

- 9 Hīndī īyo ngoro yakwa īgaacanjāmūka nī ūndū wa Jehova,
na īkenagīre ūhonokio wake.
- 10 Nīngwanīrīra na ngoro yakwa yothe, njūurie atīrī,
“Nūū ūhaana tawe, Wee Jehova?”
- O Wee ūhatūrāga andū arīa athīni harī arīa marī hinya kūmakīra,
ūkahatūra athīni na abatari harī arīa mamatunyaga indo.”
- 11 Nīkūmīrīte aira a maheeni,
makanjūuria ūhorō wa maūndū itooī.
- 12 Wega wakwa mandīhaga na ūuru,
magatiga ngoro yakwa īrī na ihooru.
- 13 No rīrīa o maarī arūaru, nī ndehumbire nguo ya ikūnia,
na ngīnyīhīa na ūndū wa kwīhinga kūrīa irio.
- Rīrīa mahooya makwa maagire macookio-rī,
14 ndaikarire ngīcakayaga,
o taarī mūrata wakwa kana mūrū wa maitū ndaacakayagīra.
- Ndethikūre ndī na ihooru,
o taarī mūndū ūracakāira nyina.
- 15 No rīrīa ndahīngirwo ngīgwa, o moonganire hamwe mangenerere;
atharīkīrī makīūngana maatharīkīre itekūmenya.
Manjaambirie mategūtīgithīria.
- 16 Maanyūrūragia ta andū matoōī Ngai,
makaahagaranūria magego mao.
- 17 Wee Jehova-rī, nī nginya rī ūgūikara wīroreire?
Hatūra muoyo wakwa kuuma harī wanangī wao,
ūhatūre muoyo wakwa wa goro kuuma harī mūrūūthi īno.
- 18 Nī nī ngūgūcookeria ngaatho kīūngano-inī kīrīa kīnene;
ndīkūgocaga ndī gatagatī ka andū aingī.
- 19 Ndūkareke arīa maathūire tūhū
mangūūrīre maitho, mangenerere;
kana acio maamenete hatarī gītūmi
moinanīre maitho.
- 20 Matiaragia ndeto cia thayū,
no mathugundaga maūndū ma maheeni,
ma gūūkīrīra andū arīa maikaraga na thayū būrūrī-inī.
- 21 Manjathamagīria tūnua twao makoiga atīrī,
“Haiya! Haiya! Maitho maitū nīmeyoneire ūguo.”
- 22 Wee Jehova, nīwīoneire ūguo; tiga gūkīra.
Wee Mwathani-rī, ndūgaikare haraaya na nī.
- 23 Arahūka, ūkīra ūngitīre!
Hūūranīra, Wee Ngai wakwa na Mwathani wakwa.
- 24 Wee Jehova, ndūira kūringana na ūthingu waku, Wee Ngai wakwa;
ndūkareke mangūūrīre maitho, mangenerere.
- 25 Ndūkareke meciirre atīrī, “Haiya, ūguo noguo tūrendaga gwīkīke!”
Kana moige atīrī, “Nītūmūmeretie.”
- 26 Arīa othe mangūūrāgīra maitho mangenerere nī ūndū wa mīnyamaro yakwa
maroconorithio na manyiitwo nī kīrigiicano;
arīa othe metūūgagīria igūrū rīakwa
maroconorithio na maagithio gītīio.
- 27 Arīa makenaga ndaatuūrwo cīra na kīhooito,
nīmanīrīre na gīkeno na gūcanjamūka;
nīmatūūre moigaga atīrī, “Jehova arotūgīrio,
o we ūkenagīra ūgaacīru wa ndungata yake.”
- 28 Rūrīmī rwakwa rūrīarāgia ūhorō wa ūthingu waku,
na ngūgocage mūthenya wothe.

36

Waganu wa Andū

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndi na ndūmiriri nditū ngoro-ini yakwa,
ikoni wihia wa mūdū ūria mwaganu:
Ni atiri, hatiri witiiri Ngai
maitho-ini make.
- ² Ni gūkorwo maitho-ini make mwene erahaga mūno,
ū atī ndangihota gūkūūrana o na kana athūre mehia make.
- ³ Ciugo cia kanua gake ni cia waganu na ni cia maheeni;
niatigite gūtuika mūdū mūūgi na wa gwikaga wega.
- ⁴ O na ari ūriri-ini wake athugundaga o maūdū mooru;
eheanaga njira-ini ya kūmwerekeria gwika ūuru,
na ndathūūraga ūndū mūuru.
- ⁵ Wee Jehova-ri, wendani waku ūkinyite o igūrū,
naguo wihokeku waku ūgakinya o matu-ini.
- ⁶ Ūthingu waku ūhaana ta irima iria nene,
kihooto giaku gikarikira ta kūrīa kūrīku.
Wee Jehova-ri, ūmenyagiriira mūdū o na nyamū.
⁷ Hi! Kai wendo waku ūria ūtathiraga ni wa goro mūno-i!
Andū othe anene na anini
moragira kiigunyī-ini kia mathagu maku.
- ⁸ Marīaga makaigania kuumana na ūingi wa nyumba yaku;
ūmaheaga gia kūnyua kuuma rūūi-ini rwaku rwa gikeno.
- ⁹ Ni gūkorwo giithima kia muoyo kiri kūrī we;
ūtheri-ini waku niho tuonaga ūtheri.
- ¹⁰ Kiririria kwenda aria makūūi,
naguo ūthingu waku ūtūre na aria arūngiriru ngoro.
- ¹¹ Ikinya ria ūria mwitii riroaga kūnjukirira,
o na kana guoko kwa ūria mwaganu kūnyingate.
- ¹² Ta rora wone ūria andū aria mekaga ūuru magwite thi;
maikanitio thi, na matingihota gūūkira!

37

Marigiririo ma Andū aria Athingu na aria Aaganu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Tigaga gūthiika ngoro ni ūndū wa andū aria mekaga ūuru,
o na kana ūiguage ūuru ni ūndū wa aria mekaga mahitia;
- ² ni gūkorwo acio makaahooa o narua o ta ūria nyeki ihoohaga,
na makue narua o ta ūria riya rihoohaga riamunywo.
- ³ Wihoke Jehova na wikage wega;
tūra būrūri-ini ūkenagira ūriithio wa thayū.
- ⁴ Ikaga maūdū ma gūkenia Jehova,
na niarīkūhingagiria meririria ma ngoro yaku.
- ⁵ Reka giriria Jehova njira yaku;
mwihokage o we, nake niarīkaga maūdū maya:
- ⁶ Niaritūmaga ūthingu waku ware o ta rūciini,
nakiō kihooto gia ciira waku kiare o ta riua ria mūthenya barigici.
- ⁷ Hoorera mbere ya Jehova na ūmweterere ūtegūthethūka;
ndūgathīnīke ngoro rirīa andū magaacira mīthiire-ini yao,
rirīa mekūhingia mathugunda mao ma gwika ūuru.
- ⁸ Tigaga kūrakara na wirigagiriirie mang'ūri;
tigaga gūthiika ngoro, tondū ūndū ūcio no ūtūme wike ūuru.
- ⁹ Ni gūkorwo andū ooru nīmakaniinwo,
no aria mehokete Jehova nīmakagaya būrūri.

- 10 No kahinda kanini, arĩa aaganu mage kuoneka rĩngĩ;
o na mũngĩmacaria, mũtingĩmoona.
- 11 No arĩa ahooreri nĩo makaagaya bũrũri,
na matũũre makenete nĩkũingĩhĩrwo nĩ thayũ.
- 12 Andũ arĩa aaganu mathugundaga mokĩrĩre andũ arĩa athingu,
na makamahagaranĩria magego;
- 13 no Mwathani athekağĩrĩra andũ acio aaganu,
nĩgũkorwo nĩoĩ mũthenya wao nĩũrooka.
- 14 Andũ arĩa aaganu macomorete hiũ cia njora,
na makageeta ũta
nĩguo maniine mũndũ ũrĩa mũthĩini na mũbatari,
na moorage andũ arĩa njira ciao irũngĩrĩrie.
- 15 No hiũ icio ciao cia njora igaatheeca ngoro ciao ene,
na mota mao moinangwo.
- 16 Nĩ kaba kĩndũ kĩnini kĩrĩ na andũ arĩa athingu,
gũkĩra ũtonga mũingĩ wa andũ aaganu;
- 17 nĩgũkorwo hinya wa andũ arĩa aaganu nĩũkaniinwo,
no Jehova atiirağĩrĩra andũ arĩa athingu.
- 18 Matukũ ma andũ arĩa matarĩ ũcuuke nĩmooĩo nĩ Jehova,
na igai rĩao rĩgũtũũra nginya tene.
- 19 Hĩndĩ ya mwanangĩko matikoona ũũru;
na hĩndĩ ya ng'aragu magaaakorwo na irio cia kũigana.
- 20 No andũ arĩa aaganu nĩmagathira:
Thũ cia Jehova igaathira ta ũrĩa ũthaka wa mũgũnda ũthiraga,
nĩkabuĩria, ibuĩrie o ta ndogo.
- 21 Andũ arĩa aaganu makoombaga na matirĩhaga,
no arĩa athingu maheanaga na ũtaana;
- 22 andũ arĩa Jehova arathimĩte nĩmakagaya bũrũri,
no arĩa arumĩte nĩmakaniinwo.
- 23 Jehova angĩkenio nĩ mũthĩire wa mũndũ,
atũmaga makinya make marũme wega;
- 24 o na angĩhĩngwo, ndangĩgũa,
nĩgũkorwo Jehova amũnyiitağĩrĩra na guoko gwake.
- 25 Ndaarĩ mũnini, na rĩu ndĩ mũkũrũ,
no ndirĩ ndoona andũ arĩa athingu matiganĩrio,
kana ciana ciao ikĩhooya irio.
- 26 Hĩndĩ ciothe makoragwo marĩ ataana,
na makombanagĩra matekwenda uumithio;
ciana ciao nĩ ikaarathimwo.
- 27 Theemaga ũũru, na wĩkage wega,
nawe ũtũũre bũrũri-inĩ nginya tene.
- 28 Nĩgũkorwo Jehova endete o kĩhooito,
na ndagatiganĩria arĩa ake ehokeku.
- Acio megũtũũra magitĩrwo nginya tene,
no ciana cia arĩa aaganu nĩikaniinwo.
- 29 Andũ arĩa athingu nĩo makaagaya bũrũri,
na matũũre kuo nginya tene.
- 30 Kanua ka mũndũ mũthingu gatumũkaga ndeto cia ũũgĩ,
naruo rũrĩmĩ rwake rũkaaria kĩhooito.
- 31 Watho wa Ngai wake ũrĩ o ngoro-inĩ yake;
makinya make matingĩtenderũka.

- 32 Andũ arĩa aaganu maikaraga moheirie arĩa athingu,
magĩcaria o ũrĩa mangĩmooraga;
- 33 no Jehova ndakamatiganĩria moko-inĩ ma andũ acio aaganu,
kana areke matuĩrwo aĩ nĩ ehia rĩria magaacirithio.
- 34 Etagĩrĩa Jehova
na ũrũmagĩrĩre njĩra yake.
Nĩagagũtũũgĩria nĩguo ũgae bũrũri;
rĩria andũ arĩa aaganu makaaniinwo-rĩ,
wee nĩũkeyonera ũndũ ũcio.
- 35 Nĩnyonete mũndũ mwaganu na mũndũ ũtarĩ tha
agaaciire ta mũtĩ mũruru ũrĩ o imerero-inĩ rĩaguo,
- 36 no thuutha wa kahinda o kanini akĩehera,
akĩaga gũkorwo ho rĩngĩ;
o na gũtuĩka nĩndamũcaririe, ndiigana kũmuona.
- 37 Cũrania ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũcuuke,
na ũrore ũrĩa mũrũngĩrĩru,
ũhoru wake wa matukũ marĩa magooka nĩ ũhoru wa thayũ.
- 38 No rĩrĩ, andũ arĩa ehia othe nĩmakaniinwo;
no andũ arĩa aaganu mũthia wao nĩ kũũragwo makoogwo.
- 39 Ũhonokio wa andũ arĩa athingu uumaga kũrĩ Jehova;
we nĩwe kĩhitho kĩa kĩa hinya hĩndĩ ya mathĩina.
- 40 Jehova nĩamateithagia na akamateithũra;
amateithũraga kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu na akamahonokia,
tondũ moragĩra harĩ we.

38

Ihooya rĩa Mũndũ Ũrathĩĩnika

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, ndũkandũithie ũrĩ na marakara,
kana ũũherithie ũrĩ na mang'ũrĩ.
- 2 Nĩgũkorwo nĩguĩ yaku nĩtheceete,
na guoko gwaku nĩ kũũhũrĩte mũno.
- 3 Ndirĩ na ũgima wa mwĩrĩ tondu wa mang'ũrĩ maku;
mahĩndĩ makwa nĩmarũaru nĩ ũndũ wa mehia makwa.
- 4 Mahĩtia makwa nĩmanditũhũire mũno
o ta mũrigo mũritũ itangĩhota gũkuua.
- 5 Ironda ciakwa nĩitogotete na ikanunga
nĩ tondu wa ũrimũ wakwa wa mehia.
- 6 Thiaga ndũhacĩte, ngakungĩrĩa mũno,
mũthenya wothe ndindaga ngĩcakaya.
- 7 Mũgongo wakwa ũiyũrĩtwo nĩ ruo ta rwa mwaki;
ndirĩ na ũgima wa mwĩrĩ.
- 8 Ndĩ mũmocu na ngathuthĩka biũ;
ndĩracaaya nĩ ruo rwa ngoro.
- 9 Wee Mwathani, wendi wakwa wothe ũrĩ o mbere yaku;
gũcaaya gwakwa ti kũhitharu harĩwe.
- 10 Ngoro yakwa nĩratuuma mũno,
nagu hinya wakwa nĩgũthira ũrathira;
o na ũtheri nĩumĩte maitho-inĩ makwa.
- 11 Arata na athiritũ akwa matiendaga kũnguhĩrĩa
nĩ ũndũ wa ironda ciakwa;
o na andũ a itũura rĩakwa manjkaraga haraihu.
- 12 Andũ arĩa mendaga kũnjũraga nĩ mĩtego mandegagĩra,
arĩa mendaga kũnjĩka ũũru maaragia ũrĩa mangĩnyũnũha;
mũthenya wothe mathugundaga o maheeni.

- 13 Niī haana ta mündū gītaigua, ūrīa ūtaiguaga,
ngahaana ta mündū ūtaaragia, ūrīa ūtangītumūra kanua gake;
- 14 nduikīte ta mündū ūtaiguaga,
ūrīa kanua gake gatarī ūndū kangīhota gūcookia.
- 15 Wee Jehova, Wee nīwe njetagīrīra;
Wee Mwathani Ngai wakwa, Wee nīwe ūkūnjookeria ūhoro.
- 16 Nīgūkorwo ndoigire atīrī, “Ndūkanareke thū ciakwa ingenerere,
o na kana ciitūūgīrie igūrū rīakwa rīrīa kūgūrū gwakwa gwatenderūka.”
- 17 Nīgūkorwo ngirie kūgūa,
na njikaraga ndī na ruo hīndī ciothe.
- 18 Nīngumbūra waganu wakwa;
nīthīnītio nī mehia makwa.
- 19 Thū ciakwa iria irī kīyo nīcio nyingī;
arīa maathūire hatarī gītūmi nī aingī.
- 20 Andū arīa mandīhaga wega wakwa na ūūru
manjambagia rīrīa nī ngūthingata ūndū ūrīa mwega.
- 21 Wee Jehova, ndūkandiganīrie;
Wee Ngai wakwa, ndūgaikare haraihu na nī.
- 22 Ūka narua ūndeithie,
Wee Mwathani, Mūhonokia wakwa.

39

Kuumbūra Mehia kwa Mündū Mūthūnīku

Thaburi ya Daudi

- 1 Ndoigire atīrī, “Ndīimenyagīrīra mīthīre yakwa,
ndīrigagīrīrie ndikehie na rūrīmī rwakwa;
nīnguoha kanua gakwa
rīrīa rīothe mündū mwaganu arī harīa ndī.”
- 2 No rīrīa ndakirīte na ngahoorera,
itekwaria o na ūndū mwega-rī,
ruo rwakwa rūgīkīrīrīria kuongerereka.
- 3 Ngoro yakwa yahūahīaga thīnī wakwa,
na o rīrīa ndecūūranagia, mwaki ūgīakana;
hīndī iyo ngīaria na rūrīmī rwakwa, ngiuga atīrī:
- 4 “Wee Jehova, nyonia mūthia wa mūtūūrīre wakwa,
o na mūīgana wa matukū makwa;
nīngīmenye ūrīa mūtūūrīre wakwa ūrī wa gūthira na ihenya.
- 5 Ūtūmīte matukū makwa makuhīhe ta rūhī;
mūīgana wa mīaka yakwa ti ta kīndū harīwe.
Mündū o wothe ūrī muoyo o na rīrīa ehaandīte wega nī kīndū gīa tūhū.
- 6 Ti-itherū mündū nī ta kīruru rīrīa egūcangacanga:
Mīhang’o irīa ehang’agia nayo no ya tūhū;
eigagīra ūtonga, no ndooī nū ūkeeguna naguo.
- 7 “No rīu, Mwathani-rī, nī kī njetereire?
Wee nīwe mwīhoko wakwa.
- 8 Honokia kuuma mehia-inī makwa mothe;
ndūkareke thekererwo nī andū arīa akīigu.
- 9 Ndakirīte ki; ndīngīatumūrīre kanua gakwa,
nīgūkorwo nīwe wekīte ūguo.
- 10 Njehereria ihūūra rīaku;
nīhootetwo nī iringa rīa guoko gwaku.
- 11 We ūrūithagia na ūkaherithia andū nī ūndū wa mehia mao;
ūnīnaga ūtonga wao ta memenyi;
mündū no ta kīndū gīa tūhū.
- 12 “Igua ihooya rīakwa, Wee Jehova,
thīkīrīria ngīgūkaīra ūndeithie;

ndükarege kũigua kĩrĩro gĩakwa.
 Nĩgũkorwo njikaranagia nawe ta ndĩ mũgeni,
 ngahaana ta mũndũ ũthaamĩire kuo,
 o ta ũria maithe makwa mothe maatarĩ.
 13 Wihũgũre na kũngĩ ũtuge kũnyona, nĩguo ngĩkene rĩngĩ,
 itanathĩ njage gũkorwo ho rĩngĩ.”

40

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndetereire Jehova o ngirĩrĩrie;
 nake agĩthikĩrĩria akũigua kĩrĩro gĩakwa.
- ² Nĩ aandutire irima rĩa mũũro,
 thĩinĩ wa ndoro yarĩ ndenderũ,
 agĩkinyithia magũrũ makwa igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
 na agĩtũma ndĩhaande wega.
- ³ Eekĩrĩre rwĩmbo rwerũ kanua-inĩ gakwa,
 rwĩmbo rwa kũgocaga Ngai witũ naruo.
 Andũ aingĩ marĩonaga ũguo magetigĩra,
 nao makehoka Jehova.
- ⁴ Kũrathimwo nĩ mũndũ
 ũria ũtuĩte atĩ arĩhokaga o Jehova,
 na nderĩgagĩrĩra andũ arĩa etĩi,
 o acio marũmagĩrĩra ngai cia maheeni.
- ⁵ Wee Jehova Ngai wakwa-rĩ,
 magegania marĩa wĩkĩte nĩ maingĩ.
 Maũndũ marĩa ũtũbangĩire
 gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũgũtaarĩria;
 korwo ndaaria heane ũhoru wamo-rĩ,
 mangĩkorwo marĩ maingĩ mũno kũmoiga.
- ⁶ Wee-rĩ, ti magongona na maruta weriragĩria,
 no nĩũheete matũ ma gũkũigua;
 maruta ma njino na maruta ma kũhoroheria mehia
 ti mo maakũbatairie.
- ⁷ Nĩngĩ ngiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha, nĩndooka,
 o ta ũria kwandĩkĩtwo ũhoru wakwa ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo.
- ⁸ Nĩ ndĩriragĩria gwĩka wendi waku, Wee Ngai wakwa;
 watho waku ũrĩ ngoro-inĩ yakwa.”
- ⁹ Nyanagĩrĩra ũhoru wa ũthingu ndĩ kũngano-inĩ kĩnene;
 o ta ũria ũũ, Wee Jehova,
 nĩ ndihingaga mũromo yakwa.
- ¹⁰ Nĩ ndihithagĩrĩra ũthingu waku ngoro-inĩ yakwa;
 njaragia ũhoru wa wĩhokeku na ũhonokio waku.
 Wendo waku na ũhoru waku wa ma
 ndirĩ ndacihitha kũngano kĩria kĩnene.
- ¹¹ Wee Jehova-rĩ, ndũkagĩrĩrĩrie tha ciaku inginyĩrĩre;
 wendo waku na ũhoru waku wa ma irongitagĩra hĩndĩ ciothe.
- ¹² Nĩgũkorwo mathĩina matangĩtarĩka nĩmandigũicũire;
 mehia makwa nĩmanginyĩrĩre, ngaremwo nĩkuona.
 Maingĩhite gũkĩra njuĩrĩ cia mũtwe wakwa,
 na ngoro yakwa nĩyũrĩtwo nĩ hinya.
- ¹³ Wee Jehova-rĩ, itĩkĩra kũũhonokia,
 Wee Jehova-rĩ, ũka narua ũndeithie.
- ¹⁴ Andũ arĩa othe mendaga kũnjũraga
 maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
 arĩa othe mendaga nyanangwo
 marocooka na thuutha maconokete.

- 15 Andū arīa maathekagīrīra makiugaga atīrī, “Haiya! Haiya!”
 Maroiyūrwo nī ihooru nī ūndū wa thoni ciao.
- 16 No arīa makūrongoraġia
 marokena na macanjamūke nī ūndū waku;
 arīa mendete ūhonokio waku marotūūra moigaga atīrī,
 “Jehova arotūġirio!”
- 17 No rīrī, nī nđi mūthīni na mūbatari;
 Mwathani arondirikana.
 Wee nīwe ūteithio wakwa na mūndeithūri;
 Wee Ngai wakwa-rī, hīuha ūkīndeithie.

41

Ihooya rīa Mūndū Mūrūaru

Thaburi ya Daudi

- 1 Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūrīa ūrūmbūyaglia andū arīa matarī hinya;
 ūcio-rī, Jehova nīamūhatūraġa hīndī ya mathīna.
- 2 Jehova nīarīmūġitagīra na amūtūūragie muoyo;
 nīarīmūrathimaga būrūri-inī,
 na ndakamūrekereria kūrī merirīria ma thū ciae.
- 3 Jehova nīarīmūmenyaġīrīra arī ūrīrī-inī arī mūrūaru,
 na acooke amūhonie arī o hau ūrīrī-inī wake.
- 4 Ndoigire atīrī, “Wee Jehova, njiguīra tha;
 honia, nīġūkorwo Wee nīwe njīhīrie.”
- 5 Thū ciakwa ciaragia ūhoru wakwa na rūmena ikooria atīrī,
 “Agakua rī, rīitwa rīake rīthire?”
- 6 Rīrīa rīothe mūndū ooka kūnyona,
 aaheaga ūhoru wa maheenī, o rīrīa ngoro yake irahūnga ndeto cia kūnjambia;
 agacooka agathī ġūcimemeerekia kūdū ġuothe.
- 7 Thū ciakwa ciothe iheehanagīra nīġuo iinjūkīrīre;
 injīragīrīra maūndū mooru mūno, ikoīga atīrī,
- 8 “Mūrīmū mūrū nīūmūnyīitite;
 ndarī hīndī agokīra hau akomete.”
- 9 O na mūrata wakwa wa hakuhī, ūrīa ndīrehokete,
 o ūrīa tūrīanagīra irio nake nīangarūrūkīte.
- 10 No rīrī, Wee Jehova, njiguīra tha;
 njarahūra, nīġuo ndīrīhīrie harīo.
- 11 Nīnjūū atī nīūkenetio nī nī,
 nīġūkorwo thū yakwa ndīndooretie.
- 12 We nīūnyīitīrīre nī ūndū wa wagīrīru wakwa,
 na ūkanjiga harīwe nginya tene.
- 13 Jehova, o we Ngai wa Isiraēli, arogoocwo,
 kuuma tene wa tene nginya tene na tene.
 Amenī, na ningī Amenī.

Ibuku rīa Keerī

42

Thaburi 42-72

Kwīhoka ūhonokio wa Mwathani. Thaburi ya Ariū a Kora

- 1 O ta ūrīa thwariga inyootaġira tūrūū twa maaī,
 no taguo ngoro yakwa ikūnyootagīra, Wee Ngai.
- 2 Ngoro yakwa nī Ngai inyootaġira, O we Mūrungu ūrīa ūrī muoyo.
 Ī nī rī ngaathī ngacemanie na Ngai?
- 3 Maithori makwa matuīkīte nīmo irio ciakwa
 mūthenya o na ūtukū,
 nao andū manjūūragia mūthenya wothe atīrī,
 “Ngai waku akīrī ha?”
- 4 Maūndū maya ndīmaririkanaga

o ngūtūrūraga ngoro yakwa:
ngaririkana ūrīa ndatwaranaga na kīrīndī,
ndongoretie mūtongoro nginya nyūmba-inī ya Ngai,
tūkīanagīrīra na gīkeno na tūgīcookagia ngaatho,
ndī kīrīndī-inī hīndī ya ciathī.

⁵ Wee ngoro yakwa, ūkīritūhīrwo nīkī?
Ūrathīnīka ūguo nīkī ūrī thīnī wakwa?
Wīrīgagīrīre Ngai, nīgūkorwo no ndīrīmūgocaga,
o we Mūhonokia wakwa, na Ngai wakwa.

⁶ Ngoro yakwa nīnditūhīre īrī thīnī wakwa;
nī ūndū ūcio nīngūkūririkana
ndī būrūrī wa Jorodani,
o kūu īrīma-inī cia Herimoni,* kuuma Kīrīma-inī kīa Mizari.

⁷ Ndia īmwe nūreta ndia īrīa īngī
na mūgambo wa mūrurumo wa ndururumo ciaku cia maaī;
makūmbī maku mothe o na ndīihū nīciūkīte, ikaahubanīria.

⁸ Mūthenya-rī, Jehova nīarīathagīrīra wendo wake harī nīi,
na ūtukū nī rwīmbo ndīrīmūinagīra,
rūrī ihooya rīa kūhooya Mūrungu wa muoyo wakwa.

⁹ Njūuragia Mūrungu, o we rwaro rwakwa rwa Ihiga, atīrī,
“Ūrīganīrwo nī nīi nīkī?

Ingīthīī ngīcakayaga nīkī,
nī ūndū wa kūhinyīrīrio nī thū?”

¹⁰ Nī ta ngūhehenjwo mahīndī makwa,
rīrīa amuku akwa mekūnyūrūria,
magatinda mūthenya wothe makīnjūūria atīrī,
“Ngai waku akīrī ha?”

¹¹ Wee ngoro yakwa, ūkīritūhīrwo nīkī?
Ūrathīnīka ūguo nīkī ūrī thīnī wakwa?
Wīrīgagīrīre Ngai,
nīgūkorwo no ndīrīmūgocaga,
o we Mūhonokia wakwa na Ngai wakwa.

43

Kwīhoka Ūhonokio wa Mwathani

¹ Nduīra ciira wakwa, Wee Ngai,
na ūnjīrīrīre harī rūrīrī rūrū rūtagwītīkītie;
ndeithūra kuuma kūrī andū aya aaganu na maaragia maheeni.

² Wee Ngai nīwe kīrigo gīakwa kīa hinya.
Ūndiganīrie nīkī?

Ingīthīī ngīcakayaga nīkī
nī ūndū wa kūhinyīrīrio nī thū?

³ Tūma ūtheri waku na ūhoru waku wa ma,
ūreke indongorie arī cio;
reke inginyie kīrīma-inī gīaku kīrīa kīamūre,
o kūu gūikaro-inī gīaku.

⁴ Hīndī īyo nīngathīī kīgongona-inī kīa Ngai,
ngīnye harī Mūrungu, o we gīkeno gīakwa, na o we ngenagīra.
Nīndīrīkūgocaga ngīhūūruga kīnanda kīa mūgeeto,
Wee Ngai, o Wee Ngai wakwa.

⁵ Wee ngoro yakwa, ūkīritūhīrwo nīkī?
Ūrathīnīka ūguo nīkī ūrī thīnī wakwa?
Wīrīgagīrīre o Ngai,

* 42:6 Herimoni kwarī mūhaka-inī wa mwena wa gathigathini wa būrūrī wa Isiraeli.

nīgūkorwo no ndīrīmūgocaga,
o we Mūhonokia wakwa na Ngai wakwa.

44

- 1 Twanaigua na matū maitū Wee Ngai,
tūkūrwo nī maithe maitū
ūrīa wekire matukū-inī mao,
o matukū macio ma tene.
- 2 Nīwaingatire ndūrīrī na guoko gwaku,
na ūgīcooka kūhaanda maithe maitū kuo;
Wee nīwanyariire irīndī iria ingī,
na ūgītūma maithe maitū magaacīre.
- 3 Matiegwaŵīre būrūri ūcio na hinya wa rūhiū rwao,
o na ti icoka ciao ciamahēire ūhootani;
no nī guoko gwaku kwa ūrīo, nī nī gīcoka gīaku,
na ūtheri wa gīthiithi gīaku, nīgūkorwo nīwamendete.
- 4 Wee nīwe Mūthamaki wakwa na Ngai wakwa,
ūrīa wathagīrīra Jakubu ūhootani.
- 5 Wee nīwe ūtūhotithagia kūhoota thū ciitū;
nī ūndū wa rīitwa rīaku tūrangagīrīria arīa marī muku na ithūī.
- 6 Ndīihokaga ūta wakwa,
rūhiū rwakwa rwa njora ti ruo rūngūhootanīra;
- 7 no Wee nīwe ūtūtooranagīria harī thū ciitū,
ūgagīconorithia acio matūthūire.
- 8 Ngai nīwe tūtindaga tūkīrahīra mūthenya wothe,
na tūgūtūra tūgocaga rīitwa rīaku nginya tene.
- 9 No rīu nīūtūtiganīrie na ūgatūconorithia;
nūtīgīte gūtwaranaga na mbūtū ciitū cia ita.
- 10 Nīwatūmire tūūrīre thū ciitū,
o icio itūthūire igetahīra indo ciitū.
- 11 Ūtūrekereirie tūtambuuro ta ng'ōndu,
na ūgatūhurunja harī ndūrīrī.
- 12 Wendetie andū aku ta kīndū tūhū,
ndūrī uumithio wonete nī ūguo ūmendetie.
- 13 Nīūtūmīte tūmenwo nī andū arīa tūhakanīte nao,
tūgatuīka a kūnyararwo na gūthekererwo nī arīa matūthiūrūrūkīrie.
- 14 Nīūtūmīte tūtuīke a kuunagwo thimo nī ndūrīrī;
tūgagītuīka a kūinainagīrio mītwe nī andū.
- 15 Ndindaga njonokete mūthenya wothe,
ngahumbwo nī thoni ūthiū wothe,
- 16 nī ūndū wa inyūrūri cia andū arīa maanyūrūragia na makaanuma,
tondū wa thū īrīa īrenda kwīrīhīria.
- 17 Twakorirwo nī maūndū macio mothe,
o na gūtuīka tūtīariganīrwo nīwe,
o na kana tūgīthaahia kīrīkanīro gīaku.
- 18 Ngoro ciitū iticookete na thuutha;
makinya maitū matiumīte njīra-inī yaku.
- 19 No ūtūhehenjete, na ūgatūtua imamo cia mbwe,
na ūgatūhumbīra na nduma nene.
- 20 Tūngīkorwo nītwariganīrwo nī rīitwa rīa Ngai witū,
o na kana tūkīambararia moko kūrī ngai ng'eni-rī,
- 21 githī Ngai ndangīamenyire ūhorō ūcio,
kuona atī nīamenyaga hītho cia ngoro?
- 22 No nī ūndū waku tūtindaga tūng'etheire gīkuū mūthenya wothe;
tūtūtwo ta ng'ōndu cia gūthīnjwo.
- 23 Wee Mwathani, arahūka! Ūgīkomete nīkī?

Wiyarahũre! Ndũgatũtiganĩrie nginya tene.

²⁴ Ūhithĩte ūthiũ waku nĩkĩ,
na ūkariganĩrwo nĩ mathĩina maitũ na kũhinyĩrĩrio gwitũ?

²⁵ Tũrũndĩtwo rũkũngũ-inĩ;
mũrĩ iitũ ikĩnyiitanĩte na thĩ.

²⁶ Arahũka ūtũteithie;
tũkũũre tondũ wa wendani waku ūtathiraga.

45

Rwĩmbo rwa Kũinĩra Mũthamaki Akĩhikania

Thaburi ya Ariũ a Kora

¹ Ngoro yakwa iyyũrĩtwo nĩ ūhoru mwega
rĩria ngũinĩra mũthamaki rwĩmbo rũrũ;
rũrĩmĩ rwakwa no ta karamu ka mwandĩki ūrĩa mũũgĩ.

² Wee ūrĩ mũthaka mũno gũkĩra andũ othe,
nacio iromo ciaku nĩciitĩrĩrio maũndũ ma ūtugi,
kuona atĩ Ngai nĩakũrathimĩte nginya tene.

³ Wiohe rũhiũ rwaku rwa njora njohero,
Wee njamba ĩno ĩrĩ hinya;
wĩhumbwe ūkaru waku o na ūnene.

⁴ Ūrĩ thĩinĩ wa ūnene waku thĩi ūhaicĩte mbarathi,
ũkĩhootanaga nĩ ūndũ wa ūhoru wa ma, na wa kwĩnyiihia, o na wa ūthingu;
reke guoko gwaku kwa ūrĩo kuonanie ciĩko cia kũmakania.

⁵ Mĩguĩ yaku ĩria mũũgĩ nĩtheece thũ cia mũthamaki o ngoro-inĩ;
ndũrĩrĩ nĩgwe magũrũ-inĩ maku.

⁶ Wee Ngai, gĩtĩ gĩaku kĩa ūnene gĩgũtũũra tene na tene;
mũthĩgi waku wa kĩhooto nĩguo ūgaatuĩka mũthĩgi wa ūthamaki waku.

⁷ Wee wendete ūthingu no ūgathũũra waganu;
nĩ ūndũ ūcio Ngai, o we Ngai waku,
nĩakwambararĩte gũkĩra athiritũ aku othe
na ūndũ wa gũgũitĩrĩria maguta ma gĩkeno.

⁸ Nguo ciaku ciothe inungĩte o manemane, na thubiri, na mũndarathini;*
nĩũrakenio nĩ aini a nyĩmbo na inanda cia nga
marĩ ciikaro-inĩ cia mũthamaki iria igemetio na mĩguongo.

⁹ Thĩinĩ wa andũ-a-nja aku arĩa atĩku harĩ na aarĩ a athamaki;
mũhiki ūcio wa mũthamaki aikarĩte mwena waku wa ūrĩo
egemetie na thahabu ya Ofiri.

¹⁰ Ta thikĩrĩria, wee mwarĩ ūyũ, wĩcũũranie na ūigue:
Riganĩrwo nĩ andũ anyu o na nyũmba ya thoguo.

¹¹ Mũthamaki nĩakenetio mũno nĩ ūthaka waku;
mũtĩie, nĩgũkorwo nĩwe mwathi waku.

¹² Mwarĩ wa Turo nĩagakũrehera kĩheo,
o nao andũ arĩa atongu mũno magatuĩka a kwĩyendithia harĩwe.

¹³ Mwarĩ wa mũthamaki no riiri mũtheri arĩ naguo arĩ thĩinĩ wa nyũmba yake,
nguo yake ĩtumĩtwo na ndigi cia thahabu.

¹⁴ Aratwarwo harĩ mũthamaki ehumbĩte nguo ng'emie;
oimĩtwo thuutha nĩ airĩtu gathirange a thiritũ yake,
na othe marooka kũrĩ we.

¹⁵ Mararehwo na gĩkeno na ndũhiũ;
nĩmatoonye nyũmba ya mũthamaki.

¹⁶ Ciana cianyu nĩcio igaacooka ithenya rĩa maithe manyu;
ũkaamatua anene bũrũri-inĩ guothe.

¹⁷ Nĩngũtũma ūtũũre ūrĩrikanagwo nĩ njiarwa na njiarwa;
nĩ ūndũ ūcio ndũrĩrĩ igaatũũra igũkumagia tene na tene.

* 45:8 Nguo nĩciaitagĩrĩrio maguta manungi wega.

46

Ngai arī Hamwe na Ithuī

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Ngai nīwe rīūrīro riitū o na hinya witū,
o we ūteithio witū hīndī ya mathīna.
- ² Tondū ūcio tūtingītigīra, o na thī īngīthingitha,
na irīma igwe iria-inī,
- ³ o na maaī marīo mangīruruma na mahūyūke,
nginya irīma igathingithio nī nditi yamo.
- ⁴ Nī kūrī rūū rūrīa tūrūūi twaruo tūkenagia itūūra rīa Ngai,
gīikaro kīu kīamūre kīa Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno.
- ⁵ Ngai arī kūu thīinī wa itūūra rīu, na rītikenyeneyeka;
Ngai nīwe ūkaarīteithia kīrooko gūgīkīa.
- ⁶ Ndūrīrī nīraronja, namo mothamaki makenyenya;
nake agūthūka-rī, thī īgatweka.
- ⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arī hamwe na ithuī;
Ngai wa Jakubu nīwe kīrigo giitū kīa hinya.
- ⁸ Ūkai muone ciiko iria Jehova ekīte,
ūkai muone ūrīa akiritie thī ihooru.
- ⁹ Aninaga mbaara nginya ituri cia thī;
oinaga ūta na agathethera itimū,
na agacina ngo na mwaki.
- ¹⁰ "Hooreraī, na mūmenye atī nī nī nī Ngai;
nīngatūgīrio ndūrīrī-inī,
na ndūgīrio thī yothe."
- ¹¹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arī hamwe na ithuī;
Ngai wa Jakubu nīwe kīrigo giitū kīa hinya.

47

Jehova nīwe Mūthamaki wa Thī Yothe

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Inyuī andū a ndūrīrī ciothe, hūurai hī;
ugūrīraī nī ūndū wa Ngai, na mwanīrīre mūrī na gīkeno.
- ² Jehova Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno kaī nī wa gwītīgīrwo-ī,
O we Mūthamaki mūnene ūrīa wathaga thī yothe!
- ³ Atooragia ndūrīrī igaikara rungu rwitū,
irīndī igaikara rungu rwa makinya maitū.
- ⁴ Nīwe watūthuurīre igai riitū,
ithuī gīkeno kīa Jakubu, o ūcio eendete.
- ⁵ Ngai nīambatīte, o agīkūngūyagīrwo na gīkeno,
Jehova akaambata akīhuhagīrwo tūrumbeta.
- ⁶ Inīraī Ngai mūmūgooce na nyīmbo, mūinīrei mūmūgooce;
inīraī Mūthamaki witū mūmūgooce, mūinīrei mūmūgooce.*
- ⁷ Nīgūkorwo Ngai nīwe Mūthamaki wa thī yothe;
mūgoocei na nyīmbo.
- ⁸ Ngai nīwe ūthamakagīra ndūrīrī;
Ngai aikarīre gītī gīake kīrīa gītheru kīa ūnene.
- ⁹ Andū a ndūrīrī arīa marī igweta nīmonganīte
matuīke ta andū a Ngai wa Iburahīmu,
nīgūkorwo athamaki a thī nī a Ngai;
we nīwe ūtūgīrītio mūno.

* 47:6 Andū nīmainagīra Ngai kīambīrīria kīa o mwaka na rūhīa rwarī kayū kanene rwetagwo shofari.

48

Zayuni Itũura rĩa Jehova

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Jehova nĩ mũnene, na nĩ wa kũgoocwo mũno,
arĩ kũu thĩinĩ wa itũura inene rĩa Ngai witũ,
o Kirĩma-inĩ gĩake Kirĩa kĩa mũre.
- ² Kirĩma kũu kĩa Ngai nĩ gĩthaka na gĩkaraiha na igũrũ,
na nĩkĩo gĩkeno gĩa thĩ yothe.
- O ta ũrĩa Zafoni gũtũgĩrĩte na igũrũ mũno,
no taguo Kirĩma gĩa Zayuni kĩa haana,
itũura rĩu inene rĩa Mũthamaki ũrĩa Mũnene.
- ³ Ngai arĩ thĩinĩ wa ciikaro iria ngĩĩre cia mũthamaki;
nake nĩeyonanĩtie atũ nĩwe kĩirigo gĩa cio kĩa hinya.
- ⁴ Kirĩa athamaki maanyiitanire hamwe
na magĩthĩi magatharĩkĩre itũura rĩu,
- ⁵ maarĩonire, magĩtuĩka nda;
makĩũra nĩ kimako kĩnene.
- ⁶ O hau-hau makĩnyitwo nĩ kũinaina,
makĩgĩa na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.
- ⁷ Wamanangire o ta ũrĩa marikabu cia Tarishishi cianangagwo
nĩ rũhuho ruumĩte mwena wa irathĩro.
- ⁸ O ta ũrĩa tũiguĩte,
ũguo noguo tuonete
thĩinĩ wa itũura inene rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
itũura rĩu inene rĩa Ngai witũ:
Ngai egũtũura arĩgitagĩra nginya tene.
- ⁹ Tũrĩ thĩinĩ wa hekarũ yaku, Wee Ngai,
twĩcũũranagia ũhoru wa wendo waku ũrĩa ũtathiraga.
- ¹⁰ O ta ũrĩa rĩĩtwa rĩaku rĩtarĩi, Wee Ngai,
ũguo noguo ngumo yaku ĩigana o nginya ituri-inĩ cia thĩ;
guoko gwaku kwa ũrĩo kũiyũrĩtuo nĩ ũthingu.
- ¹¹ Kirĩma gĩa Zayuni nĩgĩkenaga,
namo matũũra ma Juda magacanjamũka
nĩ ũndũ wa matũiro maku ma ciira.
- ¹² Ceeraceerai Zayuni, mũrĩthiũrũrũke,
mũtare mũthiringo yarĩo ĩrĩa mũraihu na igũrũ,
- ¹³ mũrore ũrĩa kũirĩgĩtuo na hinya,
na mũrore ciikaro iria ngĩĩre cia mũthamaki,
nĩgeetha mũkeeraga rũciarũ rũrĩa rũgooka ũhoru wacio.
- ¹⁴ Nĩgũkorwo Ngai ũyũ nĩwe Ngai witũ nginya tene na tene;
egũtũura atũtongoragia nginya hĩndĩ ĩtagathira.

49

Ūrimũ wa Kwĩhoka Ūtonga

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ ndũrĩrĩ ciothe;
thikĩrĩriai, inyuothe mũtũũruga gũkũ thĩ,
- ² inyuĩ mũtarĩ igweta na arĩa mũrĩ igweta,
inyuĩ itonga na athĩni mũigwe hamwe:
- ³ Kanua gakwa nĩgekwaria ciugo cia ũũgĩ,
mĩario ya ngoro yakwa ĩkorwo na ũtaũku.
- ⁴ Nĩngũtega gũtũ ndĩiguĩre thimo;
njooke ndaũre ndaĩ ĩno ngĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto:
- ⁵ Nĩ kũ kĩngĩtũma ndĩigĩre hĩndĩ ya mathĩĩna,
rĩrĩa andũ aaganu acio maheenania maathiũrũrũkĩirie,
- ⁶ o acio mehokaga ũtonga wao,

- na makeeraha nĩ ũingĩ wa indo ciao?
 7 Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũkũūra muoyo wa mũndũ ũngĩ,
 kana arutĩre Ngai kĩndũ gĩa gũkũūra mũndũ ũcio,
 8 nĩgũkorwo ũkũuri wa muoyo nĩ ũndũ wa goro mũno,
 gũtirĩ irĩhi rĩngĩgana o na atĩa,
 9 atĩ nĩguo mũndũ atũũre muoyo nginya tene,
 na ndakanabuthe.
 10 Nĩgũkorwo andũ othe nĩmonaga atĩ o na andũ arĩa oogĩ nĩmakuuaga;
 mũndũ mũkĩgu na mũndũ kĩrimũ o nao nĩmakuuaga,
 magatigĩra andũ angĩ ũtonga wao.
 11 Mbĩrĩra ciao igũtũũra irĩ nyũmba ciao nginya tene,
 ituĩke ciikaro ciao njiarwa na njiarwa,
 o na gũtuĩka maarĩ na mĩgũnda yao ene.
 12 No mũndũ-rĩ, o na arĩ na indo nyingĩ, ndatũũraga;
 akuuaga o ta ũrĩa nyamũ ikuuaga igathira.
 13 Ũyũ nĩguo ũndũ ũrĩa wathĩrĩrio arĩa meĩhokaga o ene,
 na arũmĩrĩri ao, arĩa metikanagia na mĩario yao.
 14 Maathĩrĩrio mbĩrĩra o ta ng'onde cia gũthĩnjwo,
 na gĩkuũ nĩkĩo gĩgaatũũka mũrĩthi wao.
 Magaathagwo nĩ andũ arĩa arũngĩrĩru rũciinĩ;
 ciimba ciao ikaabuthĩra mbĩrĩra-inĩ,
 irĩ kũraihu na nyũmba ciao nene.
 15 No Ngai nĩagakũũra muoyo wakwa kuuma mbĩrĩra-inĩ;
 ti-itherũ nĩwe ũkaanyamũkĩra.
 16 Ndũkanetigĩre mũndũ rĩrĩa aatuĩka gĩtonga,
 rĩrĩa riiri wa nyũmba yake wongerereka;
 17 nĩgũkorwo ndarĩ kĩndũ agaathĩĩ nakĩo akua,
 riiri wake ndagaikũrũka naguo.
 18 O na gũtuĩka rĩrĩa aarĩ muoyo eyoonaga arĩ mũrathime,
 nĩgũkorwo andũ nĩmagũkumagia rĩrĩa wagaacĩra,
 19 agakua athĩĩ kũrĩ maithe mao,
 acio matagacooka kuona ũtheri rĩngĩ.
 20 Mũndũ mũtongu ũtarĩ na ũmenyo
 atarĩ o ta nyamũ iria ikuuaga igathira.

50

Ngoro Īiyũrĩtwo nĩ Ngaatho

Thaburi ya Asafu

- 1 Jehova, o we Ngai ũcio Mwene-Hinya,
 nĩaraaria, ageeta thĩ yothe
 kuuma irathĩro rĩa riũa nginya kũrĩa rĩthũagĩra.
 2 Ngai aracangarara arĩ Zayuni
 ituũra rĩu ithaka mũno.
 3 Ngai witũ nĩ gũũka arooka na ndegũkĩra;
 mbere yake nĩ mwaki ũrakana,
 na akarigiicĩrio nĩ kĩhuhũkanio kĩnene.
 4 Areeta igũrũ na thĩ
 nĩguo ituĩke aira agĩciirithia andũ ake:
 5 "Cookanĩrĩrai harĩ nĩ inyuĩ andũ akwa aamũre,
 o inyuĩ mwaĩgĩre kĩrĩkanĩro na nĩĩ na ũndũ wa kũndutĩra igongona."
 6 Narĩo igũrũ rĩanagĩrĩra ũthingu wake,
 nĩgũkorwo Ngai we mwene nĩwe mũtuanĩri ciira.
 7 "Inyuĩ andũ akwa, thĩkĩrĩriai na nĩngwarĩa,
 ũthĩkĩrĩrie, wee Isiraeli, na nĩngũrũta ũira wa gũgũthita:
 nĩ nĩ Ngai, o Ngai waku.
 8 Ndirakũrũthia nĩ ũndũ wa magongona maku,

o na kana nĩ ūndũ wa maruta maku ma njino,
 marĩa makoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
 9 Nɔɔbatarĩtio nĩ ndegwa yumĩte kiugũ gĩaku,
 kana mbũri ciumĩte ciugũ ciaku,
 10 nĩgũkorwo nyamũ ciothe cia gĩthaka nĩ ciakwa,
 na ng'ombe iria irĩ tũrĩma-inĩ ngiri na ngiri.
 11 Nyoni ciothe iria irĩ kũu irĩma-inĩ, gũtirĩ o na ĩmwe itooĩ,
 na ciũmbe ciothe cia werũ-inĩ nĩ ciakwa.
 12 Ingĩkorwo hũtĩ, ndingĩkwĩra, nĩgũkorwo thĩ nĩ yakwa,
 na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wayo.
 13 Nĩ nĩndĩaga nyama cia ndegwa,
 o na kana nganyua thakame ya mbũri?
 14 Rutĩra Ngai igongona rĩa gũcookia ngaatho,
 na ũhingagĩrie Ũrĩa-ũri-Igũrũ-Mũno mũhĩtwa yaku,
 15 na ũngayagĩre mũthenya wa mũnyamaro;
 na nĩndĩrĩkũhonokagia, nawe ũngocage.”

16 No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mwaganu Ngai ekũmũũria atĩrĩ:

“Ũrĩ na kĩhooito kĩrĩkũ gĩa kuuga mawatho makwa,
 kana kwaria ũhoru wa kĩrĩkanĩro gĩakwa?
 17 Nĩũmenete ũrutani wakwa,
 na ũgateanĩria ciugo ciakwa.
 18 Rĩrĩa wona mũici, ũnyiitanagĩra nake;
 na ũgũaga ũrũmwe na itharia.
 19 Ũhũthagĩra kanua gaku kwaria ndeto njũru,
 na rũrĩmĩ rwaku naruo rũkaaragia maheeni.
 20 Hĩndĩ ciothe waragia ndeto cia gũũkĩrĩa mũrũ wa thoguo,
 ũgagĩcambia mũrũ-wa-nyũkwa.
 21 Maũndũ macio ũmekaga o ngĩrĩte,
 nawe ũgeciiria atĩ nũ ndariĩ o tawe.
 No rĩrĩ, rĩu nĩngũkũrũithia,
 nguonie maũndũ marĩa wĩkĩte.
 22 “Mwĩcũraniei ũhoru ũyũ, inyuĩ mũriganagĩrwo nĩ Ngai,
 nĩguo ndikamũtambuure, na haage mũndũ wa kũmũteithũra.
 23 Mũndũ ũria ũrutaga igongona rĩa gũcookia ngaatho nĩ nĩ atĩaga,
 na akahaarĩria njĩra
 nĩgeetha ndĩmuonie ũhonokanio wa Ngai.”

51

Kũhooya Gũtherio na Kũrekerwo

Thaburi ya Daudi

1 Wee Ngai-rĩ, njiguĩra tha,
 kũringana na wendo waku ũrĩa ũtathiraga;
 kũringana na tha ciaku nyingĩ-rĩ,
 tharia mahĩtia makwa mathire.
 2 Thambia mahĩtia makwa mothe,
 na ũũtherie mehĩa makwa.
 3 Nĩgũkorwo nĩnjũũ mahĩtia makwa,
 namo mehĩa makwa makoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
 4 Wee nĩwe njĩhĩrie, o Wee wiki,
 na ngeeka ūndũ mũũru maithe-inĩ maku,
 nĩguo Wee wonekage ũtarĩ na mahĩtia rĩrĩa ũkwaria,
 na ũrĩ wa kĩhooito rĩria ũgũtua ciira.
 5 Ti-itherũ ndaciarirwo ndĩ mwĩhia;
 maitũ aagĩire nda ya kũnjiara arĩ o na mehĩa.
 6 Ti-itherũ, Wee wendaga ũhoru wa ma kuuma ngoro thĩnĩ;
 nĩ ūndũ ũcio ũndutaga kũgia na ũũgĩ ngoro-inĩ yakwa.

- 7 Theria na mūthobi,* na nīngūthera;
thaambia, na nīngwerūha gūkīra ira.
- 8 Tūma ngene na njanjamūke;
mahīndi marīa ūthetherete nīmagīkene.
- 9 Hitha ūthiū waku ndūkoone mehia makwa,
na ūtharie mahītia makwa mothe.
- 10 Wee Ngai-rī, nyūmbīra ngoro theru thīnī wakwa,
na ūnjerūhīrie roho wa kwīhokeka thīnī wakwa.
- 11 Ndūkanyingate nyume harīwe,
o na kana weherie Roho waku Mūtheru kuuma thīnī wakwa.
- 12 Njookeria gīkeno kīrīa kīa ūhonokio waku,
na ūūhe roho wa kūndūria ngwathīkagīra.
- 13 Hīndī iyo nīngaruta andū arīa aremi nīguo mamenye njīra ciaku,
nao ehia magūcookerere.
- 14 Wee Ngai, o Wee Ngai ūrīa ūūhonokagia-rī,
honokia kuumana na ūiti thakame,
naruo rūrīmī rwakwa nīrūkaina ūhoru wa ūthingu waku.
- 15 Wee Mwathanī, tumūra mīromo yakwa,
nako kanua gakwa koimbūre ūgooci waku.
- 16 Wee ndūkenagio nī kūrūtīrwo igongona,
korwo nīūkenagio nīrīo no ngūrūtīre;
o na ndūkenagio nī magongona ma njino.
- 17 Magongona marīa Ngai etīkagīra nī roho ūrīa mūthuthīku;
ngoro irīa thuthīku na ikahera-rī,
Wee Ngai ndūngīmīrega.
- 18 Tūma itūūra rīa Zayuni rīgaacīre nī ūndū wa wega waku;
aka thingo cia Jerusalemu rīngī.
- 19 Hīndī iyo nīūgakenagīra magongona ma ūthingu,
na maruta ma njino o marīa macinagwo magathira biū;
nīngī magongona ma ndegwa nīmakarutagīrwo kīgongona-inī giaku.

52

Wega wa Ngai na Gūtuanīra Ciira Gwake

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee njamba īno irī hinya,
ūreegana nī ūndū wa maūndū mooru nīkī?
Ūtindaga wīrahīte mūthenya wothe nīkī,
o wee ūtuīkīte gīconoko maitho-nī ma Ngai?
- 2 Rūrīmī rwaku rūthugundaga mwanangīko;
rūhaana ta rwenji rūnoore,
o wee wīkaga maūndū ma maheeni.
- 3 Wendete maūndū mooru gūkīra marīa mega,
ūkenda maheeni gūkīra kwaria ma.
- 4 Wendete ciugo o ciothe ithūkagia andū,
wee rūrīmī rūrū rwa maheeni!
- 5 Ti-itherū Mūrungu nīagakwananga nginya tene na tene:
Agakūnyiita, akūhurie na akūrute hema-inī yaku;
agakūmunya akweherie būrūri wa arīa marī muoyo.
- 6 Andū arīa athingu nīmakona ūguo metigīre;
nao magathekerera mūndū ūcio, moige atīrī,
- 7 “Ūyū nīwe mūndū
ūrīa wagire gūtua Ngai kīhitho gīake kīa hinya,
no eehokire ūtonga wake mūingī,
na akīgīa hinya nī ūndū wa kūniina andū arīa angī!”
- 8 No rīrī, nīi ndarīi ta mūtī wa mūtamaiyū,

* 51:7 Mūthobi nīguo watūmagīrwo kūminjāmījīria andū thakame ya kūmatheria.

ūrīa ūrakūra wega ūrī thīinī wa nyumba ya Ngai;
ndihokete wendo wa Ngai ūrīa ūtathiraga
nginya tene na tene.

⁹ Ngūtūūra ngūgoocaga nginya tene nī ūndū wa ūrīa wikīte;
ndirīhokaga rītwa rīaku, nīgūkorwo rītwa rīaku nī rīega.
Ndīrīkūgoocaga ndī mbere ya andū aku arīa aamūre.

53

Ngai Ndakenagio nī Irimū

Thaburi ya Daudi

¹ Kīrimū kūrāga na ngoro atūrī,
“Gūtīrī Ngai.”

Nao amaramari, ciiko ciao irī magigi;
gūtīrī mūdū o na ūmwe wīkaga wega.

² Ngai aroraga ciana cia andū
arī o igūrū,
one kana nī harī ūrī na ūmenyo,
o na kana nī harī ūrongorāgia Ngai.

³ Othe nīmacookete na thuutha,
othe marī hamwe nīmatuikīte amaramari;
gūtīrī o na ūmwe wīkaga wega,
gūtīrī o na ūmwe.

⁴ Andū acio mekaga maūdū mooru kaī matarī ūmenyo,
o acio marīāga andū akwa o ta ūrīa andū marīāga irio,
o acio matakayagīra Ngai?

⁵ O hau-rī, makanyitwo nī guoya mūnene,
o na gūtārī kīndū gīa gūtūma metīgīre.
Nīgūkorwo Ngai nīahurunjīte mahīndī ma andū acio magūtharīkīire;
nīwamaconorithirie, nīgūkorwo Ngai nīamamenete.

⁶ Naarī korwo ūhonokio wa Isiraeli no ūgūke kuuma Zayuni!
Rīrīa Ngai agacookereria andū ake na indo ciao-rī,
Jakubu nīagakena na Isiraeli acanjamūke!

54

Ngai Nīwe ūteithio Wakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, honokia nī ūndū wa rītwa rīaku;
ndīhīria na hinya waku.

² Wee Ngai, igua ihooya rīakwa;
thikīrīria ciugo cia kanua gakwa.

³ Andū ageni nīmanjūkīrīire;
nao andū matarī tha nīmaracaria muoyo wakwa,
o andū acio matarūmbūyāgia Ngai.

⁴ Ti-itherū Ngai nīwe ūteithio wakwa;
Mwathani nīwe ūndīragīrīra.

⁵ Cookereria andū arīa manjambāgia ūūru wao;
Wee maniine nī ūndū wa wīhokeku waku.

⁶ Nīngūkūrūtīra igongona rīa kwīyendera;
nīngūgooca rītwa rīaku, Wee Jehova,
tondū nī rīega.

⁷ Nīgūkorwo nīahonoketie mathīina-inī makwa mothe,
na maitho makwa nīmeyoneire gūtoorio gwa thū ciakwa.

55

Mwathani Nīatiiragīrīra Andū arīa Athingu

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, thikīrīria ihooya rīakwa,
ndūkaage kūigua ithaithana rīakwa;
² njigua na ūnjītīke.

Meciiria makwa nīmathīnītie na ndī mūgīiku
³ nī ūndū wa mūgambo wa thū,
nī ūndū wa gūkūūrīwo maitho nī andū arīa aaganu;
tondū o mandehagīra o mathīina,
na makaanyūrīria marakarīte.

⁴ Ngoro yakwa īrī na ruo rūnene thīnī wakwa,
nganyīitwo nī imakanīa nene cia gīkuū.

⁵ Guoya na kūinaina nīcīndīgīicīrie;
hubanīirio nī kīmako kīnene.

⁶ Na nī ngiuga atīrī, “Hī, naarī korwo ndī na mathagu ta ndutura!
Ingīūmbūka thī ngahurūke,

⁷ ingīūra thī kūdū kūrāya,
ngaikare werū-inī;

⁸ ingīihūha thī handū harīa ingīgītia,
kūrāihu na rūhuho rūu rūnene na kīhuhūkanio.”

⁹ Wee Mwathani, andū arīa aaganu nīmanyīitwo nī kīrīgīicano,
ūhīngīcanīe mīario yao,
nīgūkorwo itūūra-inī inene nyonaga o haaro na ngūū.

¹⁰ Mūthenya na ūtukū, andū acio aaganu macangacangaga thingo-inī cia itūūra rīu;
narīo rīyūrītwo nī rūmena na irumi.

¹¹ Thīnī wa itūūra rīu inene no mwanangīko ūrī kuo;
kwhītanīra na kūheenanīa ciyūrīte njīra-inī ciarīo.

¹² Korwo nī thū īranuma-rī,
no ngīrīrīrie;

korwo nī thū īranjūkīrīra-rī,
no ndīhithe ndīkanyone.

¹³ No rīrī, nīwe mūdū wa rīika rīakwa,
mūthiritū wakwa, mūrata wakwa ūrīa twendanīte mūno,

¹⁴ o wee twanakenanīra tūrī na ngwatanīro njega,
tūgīthī hamwe na andū arīa angī nyūmba-inī ya Ngai.

¹⁵ Gīkuū kīrohbanīria thū ciakwa o rīmwe;
iroikūrūka mbīrīra irī muoyo,
tondū ūuru ūkoragwo ngoro-inī ciacio.

¹⁶ No rīrī, nī nī Ngai ngayagīra,
nake Jehova nīahonokagia.

¹⁷ Hwaī-inī, na rūciinī, o na mīaraho,
ngayaga ndī mīnyamaro-inī,
nake nīaiguaga mūgambo wakwa.

¹⁸ We angūūrāga kuuma mbaara-inī īrīa ndūithagio,
ngoima itagurarītio,
o na gwakorwo nī andū aingī mandūithagia.

¹⁹ Mūrungu ūrīa ūtūrīte aikarīre gītī kīa ūnene nginya tene,
nīekūmaigua na amaherīthie,
andū acio matagarūrāgīra mīthīre yao,
o acio matetigagīra Ngai.

²⁰ Mūdū ūcio tūrī thiritū nake atharīkagīra arata ake,
na agathūkia kīrīkanīro gīake.

²¹ Mīario yake īnyorokete o ta thiagī,
no rīrī, mbaara īrī ngoro-inī yake;
ciugo ciake ihooranagīria gūkīra maguta,

no icio nĩ hiũ cia njora irĩ njomore.

- ²² Rekereria Jehova maũndũ marĩa magũtangaga,
na nĩegũgũtiirĩrĩa;
ndarĩ hĩndĩ akaareka mũndũ ũrĩa mũthingu agwe.
- ²³ No rĩrĩ, Wee Ngai, nĩũkaharũrũkia andũ arĩa aaganu
irima-inĩ rĩa ũmaramari;
andũ arĩa manyootagĩra thakame na andũ a maheeni
matigaakinyia nuthu ya matukũ mao.

No nĩ hakwa-rĩ, Wee nĩwe ndĩhokete.

56

Kwĩhoka Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, njiguĩra tha,
nĩgũkorwo andũ nĩmaingatanĩte na nĩ mũno;
mũthenya wothe mendaga o gũũtharĩkĩra.
- ² Andũ arĩa manjambagia
maingatanaga na nĩ mũthenya wothe;
aingĩ nĩ arĩa maraatharĩkĩra na mwĩtĩio.
- ³ Rĩrĩa ndetigĩra-rĩ,
nĩwe ndĩrĩhokaga.
- ⁴ Nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai, nĩndĩrĩgoocaga kiugo gĩake,
ndĩhokete o Ngai; ndingĩitigĩra.
Mũndũ ũrĩ na mwĩrĩ angĩnjĩka atĩa?
- ⁵ Mũthenya wothe matindaga makĩogomia ciugo ciakwa;
hĩndĩ ciothe mathugundaga kũnjĩka ũũru.
- ⁶ Manjiiragĩra na makanjoheria,
na makarĩithania na mũthĩre yakwa,
makienda kũnjũraga.
- ⁷ Wee Ngai, ndũkareke mahonoke o na atĩa;
ng'aũrania ndũrĩrĩ na marakara maku.
- ⁸ Andĩka ũhoru wa gũcakaya gwakwa;
maithori makwa mekĩre cuba-inĩ yaku,
githĩ matirĩ maandiko-inĩ maku?
- ⁹ Rĩrĩa ngaakaya ndeithio
thũ ciakwa nĩikahũndũka.
Ũndũ ũcio nĩũgatũma menye atĩ Ngai arĩ hamwe na nĩ.
- ¹⁰ Nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai, ũrĩa ngoocaga kiugo gĩake,
nĩ ũndũ wa hinya wa Jehova, ũrĩa ngoocaga kiugo gĩake,
- ¹¹ ndĩhokete o Ngai; ndingĩitigĩra.
Mũndũ-rĩ, angĩnjĩka atĩa?
- ¹² Wee Ngai, mũhĩtwa irĩa ndĩhĩtite ndĩ o nayo,
nĩndĩrĩkũrutagĩra maruta ma gũgũcookeria ngaatho.
- ¹³ Nĩgũkorwo nĩũhonoroketie kuuma gĩkuũ-inĩ,
na ũkagirĩrĩria magũrũ makwa kũhĩngwo,
nĩguo thĩage mbere ya Ngai
ngĩonaga ũtheri ũrĩa wonagwo nĩ arĩa marĩ muoyo.

57

Ihooya rĩa kũũria Ngai Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, njiguĩra tha, ũnjiguĩre tha,
nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.
Nĩ ngũũrĩra kĩruru-inĩ kĩa mathagu maku,

o nginya mwanangiko ūhītūke.

- ² Ngūkaīra Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno,
o kūrī Mūrungu, ūrīa ūūhingagīria maūndū.
- ³ Atūmaga ūteithio kuuma igūrū akaahonokia,
akarūithia arīa maahanyūkagia mūno;
Ngai agakīndūmīra wendani na wīhokeku wake.
- ⁴ Nīi ndī gatagatī-inī ka mīrūūthi;
ngomete gatagatī ka nyamū ndīani,
na nīo andū arīa magego mao mahaana ta matimū na mīguī,
o acio nīmī ciao ihaana ta hiū cia njora njūgī.
- ⁵ Wee Ngai, tūūgīra, ūtūūgīrio igūrū rīa igūrū;
riiri waku nūūgīe igūrū rīa thī yothe.
- ⁶ Thū ciakwa nīciambīre magūrū makwa mūtego wa wabu,
na nū ngīthikīra nī kūnyamarīka.
Cienjete irima njīra-inī yakwa,
no nīcio igūite thīni warīo.
- ⁷ Wee Ngai, ngoro yakwa nīkindīirie,
ngoro yakwa no īkindīirie;
nīkūina ngūina, ngūgooce na rwīmbo.
- ⁸ Wee muoyo wakwa arahūka!
Arahūka wee kīnanda kīa mūgeeto, o nawe kīnanda gīa kīnūbi!
Ngwarahūka ruoro rūgītema.
- ⁹ Wee Mwathani, nīngūkūgooce, gatagatī-inī ka ndūrīri;
nīngūkūinīra ngūgooce ndī gatagatī-inī ka andū.
- ¹⁰ Nīgūkorwo wendo waku nī mūnene, ūgagīkinya o igūrū;
wīhokeku waku ūkinyīte o matu-inī.
- ¹¹ Wee Ngai, tūūgīra, ūtūūgīrio igūrū rīa igūrū;
riiri waku nūūgīe igūrū rīa thī yothe.

58

Ihooya rīa kūūria Ngai Aherithie Andū arīa Aaganu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Inyuī aathani aya-rī, ti-itherū nīmwaragia maūndū ma kīhooto?
Nīmūtuagīra andū ciira ūrīa kwagīrīire na kīhooto?
- ² Aca, ngoro-inī cianyu mūthugundaga maūndū matarī ma kīhooto,
na moko manyu mageeka maūndū ma kūruta haaro gūkū thī.
- ³ O kuuma gūciarwo andū arīa aaganu nīmahītagia njīra;
matūūraga marī imaramari kuuma gūciarwo, na maaragia maheeni.
- ⁴ Ūrūrū wao nī ta ūrūrū wa nyoka,
ūhaana ta thumu wa ndūira īthingīte matū mayo,
- ⁵ ūrīa itangūigua rwīmbo rwa mūmīthuuthīri,
o na angīkorwo aramīthuuthīra arī na ūūgī mūnene atīa.
- ⁶ Wee Ngai, unanga magego marīa marī tūnua twao;
Wee Jehova, munya mīthangiri ya mīrūūthi iyo!
- ⁷ Nīmabuīrie o ta maaī marīa mathereraga makabuīria;
rīrīa magereka ūta-rī, mīguī yao nīkoragwo īrī mītuuhu.
- ⁸ Marotuīka ta ndinoho īrīa itwekaga o igīthiīaga,
matuīke ta kīhuno kīrīa gītoonaga rīūa.
- ⁹ Andū arīa aaganu makeeherio narua,
gūkīra ūrīa nyūngū cianyu ingīhiūhio nī mwaki wa mīigua,
īrī mīigū kana īrī mūmū.
- ¹⁰ Andū arīa athingu nīmagakēna maarīhīrio,
rīrīa magathambia nyarīrī ciao thakame-inī ya arīa aaganu.

- 11 Hīndī iyo andū nīmakoiga atīrī,
 “Ti-itherū nī kūrī na irīhi rīa arīa athingu;
 ti-itherū nī kūrī Ngai ūrīa ūtuagīra andū a thī ciira.”

59

Ihooya rīa kūhooya Ūgitīri

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, honokia kuuma kūrī thū ciakwa;
 ngītīra harī arīa manjūkagīrīra.
- 2 Honokia kuuma kūrī arīa mekaga ūūru,
 na ūūhonokie kuuma kūrī acio aiti thakame.
- 3 Ta kīone ūrīa manjoheirie!
 Andū ooru maranjīrīra manjūkīrīre,
 o na itekīte ūūru kana ngehia, Wee Jehova.
- 4 Ndirī ūndū mūūru njīkīte,
 no rīrī, nīmehaarīurie maatharīkīre.
 Arahūka ūndeithie; wīonere ūrīa thīnīkīte!
- 5 Wee Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli,
 arahūka ūherithie ndūrīrī ciothe;
 ndūkaiguire andū aaganu tha, o acio makunyanagīra andū arīa angī.
- 6 Macookaga hwaī-inī makīraramaga ta ngui,
 makīūrūraga itūūra-inī inene.
- 7 Ta kīone kīrīa marerūka na tūnua twao,
 nī ta marerūka hīū cia njora kuuma mīromo-inī yao,
 makooria atīrī, “Nūū ūngītūigua?”
- 8 No Wee Jehova-rī, mathekerere;
 ndūrīrī icio ciothe nīucinyararīte.
- 9 Wee Hinya wakwa-rī, nowe njūūthīrīrie;
 Wee Ngai-rī, nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya,
 o Wee Ngai wakwa mūnyendi.
- 10 Ngai nīegūthīī mbere yakwa,
 na nīekūnjītīkīria ngenerere arīa manjambagia.
- 11 No ndūkamoorage,
 nīguo andū akwa matikanariganīrwo.
 Nī ūndū wa hinya waku, tūma matūūre morūūraga,
 nginya ūmatorie, Wee Mwathani ngo iitū.
- 12 Nī ūndū wa mehia ma tūnua twao,
 na nī ūndū wa ciugo cia mīromo yao,
 tūma magwatio nī mūtego wa mwītīio wao.
 Nī ūndū wa irumi na maheeni marīa maaragia,
¹³ maniine na marakara maku,
 maniine nginya mathire biū.
- Hīndī iyo nīgūkamenyeka nginya ituri cia thī,
 atī Ngai nīwe wathaga Jakubu.
- 14 Macookaga hwaī-inī makīraramaga ta ngui,
 makīūrūraga itūūra-inī inene.
- 15 Morūūraga magīcaria irio,
 na makoigīrīria maga kūhūūna.
- 16 No nū-rī, ndīinaga ūhoru wa hinya waku,
 o rūciinī ngaina ūhoru wa wendo waku;
 nīgūkorwo Wee nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya,
 na rīūrīro rīakwa hīndī ya mathūina.
- 17 Wee Hinya wakwa-rī, nīngūkūinīra ngūgooce;
 nīgūkorwo Wee nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya,
 o Wee Ngai ūrīa ūnyendete.

60

Ihooya rĩa kũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai nĩtũtiganĩrie na ũgatũharagania;
ũkoretwo ũtũrakarĩire, no rĩu tũcookerere!
- ² Nĩũthingithĩtie bũrũri na ũkawatũra;
thinga mĩatũka yaguo, nĩgũkorwo nĩũrenyenya.
- ³ Nĩtũtũmĩte andũ aku makorwo na mahinda maritũ;
ũmanyuithĩtie ndibei magathĩ magĩtũgũgaga.
- ⁴ No rĩrĩ, andũ arĩa magwĩtigĩrĩte-rĩ, nĩũmahaicĩrie bendera,
nĩguo metharagĩre hari yo mona arĩa mamarathaga na ũta.
- ⁵ Tũhonokie na ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo,
nĩguo arĩa wendete mahonoke.
- ⁶ Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa haamũre, akoiga atĩrĩ:
“Nĩngatũranga Shekemu* ndĩ na gĩkeno kĩngĩ,
na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothu.
- ⁷ Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;†
Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya Kĩgera,
na Juda nĩ rũthanju rwakwa rwa ũthamaki.
- ⁸ Moabi nĩ kĩraĩ gĩakwa gĩa gwĩthambĩra,
na Edomu nĩho njikagia kĩraatũ gĩakwa;
nyanagĩrĩra nĩ ũria ndooretie bũrũri wa Filistia.”
- ⁹ Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre?
Nũũ ũkũndongoria andware Edomu?
- ¹⁰ Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũregete,
na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ ciitũ cia ita?
- ¹¹ Tũteithie, ũtũhootanĩre hari thũ ciitũ,
nĩgũkorwo ũteithio wa mũndũ nĩ wa tũhũ.
- ¹² Ngai arĩ hamwe na ithuĩ nĩtũkũhootana,
na nĩakarangĩrĩria thũ ciitũ thĩ.

61

Kũhooya Ũgitĩri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, igua kĩrĩro gĩakwa;
thikĩrĩria ihooya rĩakwa.
- ² Ndĩragũkaĩra kuuma ituri cia thĩ,
ndĩragũkaĩra o ngoro yakwa igĩthiragwo nĩ hinya;
ndongoria nginye rwaro-inĩ rwa ihiga rũria rũraiho na igũrũ kũngĩra.
- ³ Nĩgũkorwo nĩwe ũkoretwo ũrĩ rĩrũrĩro rĩakwa,
mũthiringo mũraiho na igũrũ wa hinya wa kwĩhitha kuuma kũrĩ thũ.
- ⁴ Ndĩriragĩria gũtũũra hema-inĩ yaku nginya tene,
na ndĩhithage kũruru-inĩ kĩa mathagu maku.
- ⁵ Nĩgũkorwo Wee Ngai nĩũiguĩte mũhĩtwa yakwa,
nĩũngaĩre igai rĩa andũ arĩa metigĩrĩte rĩitwa rĩaku.
- ⁶ Ongerera matukũ ma mũthamaki ma gũtũũra muoyo,
mĩaka yake ũgane ta ya njiarwa nyingĩ.
- ⁷ Aroikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene arĩ mbere ya Ngai nginya tene;
tũma wendo na wĩhokeku waku imũgitagĩre.
- ⁸ Hĩndĩ ĩyo ngatũũra nyinaga rwĩmbo rwa kũgooca rĩitwa rĩaku,
na hĩngagie mũhĩtwa yakwa mũthenya o mũthenya.

* **60:6** Shekemu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Isiraeli matukũ-inĩ ma tene. † **60:7** Gileadi na Manase kwarĩ mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Isiraeli.

62

Kwihoka Ngai arĩ o We Wiki

Thaburi ya Daudi

¹ Ngoro yakwa yetagĩrĩra Ngai o we wiki;
ũhonokio wakwa uumaga harĩ we.

² O we wiki nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ũhonokio wakwa;
nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya, ndirĩ hĩndĩ ngenyenyeke.

³ Nĩ nginya rĩ mũgūtũura mũtharĩkagĩra mũndũ?
Mwamũuraga inyuothe, taarĩ rũthingo rũinamũ
kana rũirigo rũrenda kũgũa?

⁴ Nĩmatuĩte itua mamweherie ũnene-inĩ wake;
makenagio nĩ maheeni.

Marathimanaga na tũnua twao,
no ngoro-inĩ ciao makarumana.

⁵ Wee ngoro yakwa, etha ũhurũko harĩ Ngai o we wiki,
kĩrĩgĩrĩro gĩakwa kĩrĩ harĩ we.

⁶ O we wiki nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ũhonokio wakwa;
nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya ndirĩ hĩndĩ ngenyenyeke.

⁷ ũhonokio wakwa na gĩtũio gĩakwa ciumaga kũrĩ Ngai;
nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga rũrĩ hinya, na rĩrũro rĩakwa.

⁸ Inyuĩ andũ aya, mwĩhokagei o we hĩndĩ ciothe;
itũrũragai ngoro cianyu harĩ we,
nĩgũkorwo Ngai nĩwe rĩrũro riitũ.

⁹ Andũ arĩa matarĩ igweta no mĩhũmũ tu,
na arĩa marĩ igweta no maheeni tu;
mangĩthimwo na ratiri-rĩ, o no kĩndũ gĩa tũhũ;
othe marĩ hamwe no mĩhũmũ mĩtheri.

¹⁰ Mũtikahoke ũtunyani
kana mwĩtũie na indo cia kũiya;
o na ũtonga wanyu ũngĩngĩha-rĩ,
mũtikawĩhoke.

¹¹ Harĩ ũndũ ũmwe Ngai oigĩte,
o na nĩ maũndũ meerĩ njiguĩte:

atĩ Wee Ngai, nĩ ũrĩ hinya,

¹² na atĩ Wee Mwathani, ũrĩ mwendani.

Ti-itherũ nũkarĩha o mũndũ
kũringana na wĩra wake.

63

Kũnyootera Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, nĩwe Mũrungu wakwa,
Wee-rĩ, nĩwe nongoragia na kũyo;
ngoro yakwa nĩwe ĩnyootagĩra,
na mwĩrĩ wakwa nĩwe wĩriragĩria,
ndĩ bũrũri-inĩ ũyũ mũũmũ na wa mĩnoga,
o ũyũ ũtarĩ maaĩ.

² Nĩnguonete ũrĩ handũ-harĩa-haamũre,
na ngeyonera hinya waku na riiri waku.

³ Tondũ wendo waku nĩ mwega gũkĩra muoyo guo mwene-rĩ,
mĩromo yakwa nĩrĩkũgocaga.

⁴ Ndirĩkũgocaga hĩndĩ irĩa yothe ngūtũura muoyo,
ngocage rĩtwa rĩaku nyambararĩtie moko makwa.

⁵ Ngoro yakwa ĩganĩire ta ĩrĩite irio iria njega mũno;
nako kanua gakwa nĩkarĩkũgocaga, mĩromo yakwa ĩgakũinĩra.

⁶ Ngũririkanaga ndĩ ũrĩrĩ;

- ndiciiragia ūhoru waku ūtukū wothe.
⁷ Tondū Wee nīwe ūteithio wakwa-rī,
 nyinagīra kīruru-inī kīa mathagu maku.
⁸ Ngoro yakwa nīnyiiitīrīre harīwe;
 guoko gwaku kwa ūrīo gūkaanyiitīrīra.
⁹ Andū arīa macaragia muoyo wakwa nīguo maūniine nīmakanangwo;
 magaatoonyerera na thī nginya kūrīa kūrīku mūno.
¹⁰ Makooragewo na rūhiū rwa njora
 matūike irio cia mbwe.
¹¹ No rīrī, mūthamaki nīagakena nī ūndū wa Ngai;
 andū arīa othe mehītaga makīgwetaga rītwa rīa Ngai nīmakamūgooca,
 natuo tūnua twa arīa maaragia maheeni nītūgaakirio.

64

Ihooya rīa kūrīa Ūgitīri

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, igua mūgambo wakwa ngīkwīra mateta makwa;
 gītīra muoyo wakwa harī kwīhītīrwo nī thū.
² Kīihithe kuuma kūrī ndundu ya andū arīa aaganu,
 ūhithē kuuma kūrī inegene rīa mūingī ūrīa wīkaga ūuru.
³ Manooraga nīmī ciao ta hiū cia njora,
 na makaaria ciugo njūru itarī ta mīguī īrī ūrūrū.
⁴ Mehithagīra mūndū ūtehītie makamūratha na mīguī;
 mamūrathaga o rīmwe mategwītīgīra.
⁵ Momanagīrīra magīthugunda mībango mīuru,
 meranaga ūrīa mekūhitha mītego yao;
 mooragia atīrī, “Nūū ūngīmīona?”
⁶ Mathugundaga maūndū matarī ma kīhooto, makoiga atīrī,
 “Kaī nītūbangīte mūbango mwagīrīru-ī!”
 Tī-itherū meciīria ma mūndū na ngoro yake itingītūirīka.
⁷ No rīrī, Ngai nīekūmaratha na mīguī yake,
 amathece o rīmwe.
⁸ Akaamarehithīria mwanangīko
 nī ūndū wa ciugo njūru irīa maaragia na tūnua twao;
 andū arīa othe makamoona makaamanyūrūria,
 mamainainīrie mītwe.
⁹ Andū othe nīmagetīgīra;
 nīmakaheana ūhoru wa wīra wa Ngai,
 na meciīrie ūhoru wa maūndū marīa ekīte.
¹⁰ Andū arīa athingu nīmagīkenere Jehova
 na moragīre harī we;
 andū arīa othe arūngīrīru ngoro nīmamūgooce!

65

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Irathimo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, twetereire gūkūgooca tūrī Zayuni;
 nī harīwe mūhītwa iitū īkaahingio.
² Wee ūiguaga mahooya-rī,
 andū othe marīūkaga harīwe.
³ Rīria twahubanīrio nī mehīa,
 Wee nīwatūrekeire mahītia maitū.
⁴ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa ūthuurīte,
 na ūkamarehe hakuhī matūūrage kūu nja ciaku!
 Ithūī tūrīganagīra nī maūndū mega ma nyūmba yaku,

o macio ma hekarū yaku theru.

- ⁵ Ūtūcookagīria ūhoru na ciiko cia magegania na cia kīhoooto,
Wee Ngai Mūhonokia witū,
o Wee nīwe mwīhoko wa andū arīa marī ituri-inī ciothe cia thī,
na arīa marī iria-inī kūdū kūrāya mūno,
⁶ o Wee wombire irīma na hinya waku,
wīohete ūhoti taarī mūcibi,
⁷ o Wee wahooreririe mūrurumo wa maria,
ūkīhooreria mūrurumo wa ndīhū ciamo,
na ūgīkiria inegene rīa ndūrīrī.
⁸ Andū arīa matūūrāga kūrāya nīmetigagīra magegania maku;
ūtūmaga thī yothe ikene,
kuuma kūrīa rūciinī rūrathaga nginya kūrīa hwaī-inī ūthūaga.
- ⁹ Wee nīwe ūmenyagīrīra thī na ūkamiurīria mbura;
ūtūmaga igīe na būthi mūingī.
Rūūī rwa Ngai rūiyūrīte maaī
ma gūkūrīria andū irio,
nīgūkorwo ūguo nīguo wathīrīrie gwīkagwo.
- ¹⁰ Ūiyūrāgia mītaru yakuo maaī,
na ūkaarāgania mīkūmūkūmū yakuo;
ūmīororoagia na mbura ya rūthuthuū,
na ūkarathima kīmera kīayo.
- ¹¹ Mwaka ūwīkīrīte thūmbī ya wega waku,
namo makaari maku makaiyūrīrīra būthi mūingī.
- ¹² Nyeki ya werū nī nduru mūno,
natuo tūrīma tūiyūrītwo nī gīkeno.
- ¹³ Cieni ciyūrīte ndūuru cia ng'ondū,
nacio ituamba ikaiyūra ngano;
indo ciothe iroigīrīria ikaina nī gūkena.

66

Rwīmbo rwa Kūgooca Ngai nī ūndū wa Wegā Wake

Rwīmbo rwa Thaburi

- ¹ Anīrīrai Ngai mūkenete mūrī mbere ya Jehova, inyuī andū othe a thī!
² Inai mūrahe riiri wa rītwa rīake;
gūkumio gwake tūmai kūgīe na riiri!
- ³ Irīrai Ngai atūrī, “Kaī ciiko ciaku nī cia magegania-ī!
Ūhoti waku nī mūnene mūno nginya
ūgatūma thū ciaku ciīhetage nī guoya irī mbere yaku.
- ⁴ Andū othe a thī nīwe mainamagīrīra;
mainaga magakūgooca,
mainaga makagooca rītwa rīaku.”
- ⁵ Ūkai muone ūrīa Ngai ekīte,
maīndū marīa ekagīra andū matikīrī ma kūmakania!
- ⁶ Aagarūrīre iria rīgītuika thī nyūmū,
nao andū makīhītūkīra kūu maaī-inī na magūrū;
ūkai, tūmūkenere.
- ⁷ Nī ūndū wa hinya wake, egūtūra aathanaga nginya tene,
maitho make maikaraga marorete ndūrīrī,
nīguo andū arīa aremī matikagerie kūmūūkīrīra.
- ⁸ Goocai Ngai witū, inyuī andū a ndūrīrī,
mūgambo wake wa kūmūgooca nūīguīke;
- ⁹ nīatūtūrītie muoyo na akagīrīrīra magūrū maitū matirūke.
- ¹⁰ Nīgūkorwo Wee Ngai nīūtūgeretie;
ūtūtherāgia ta ūrīa betha ītherāgio na mwaki.
- ¹¹ Nīwatūmire tūtwarwo njeera
na ūgītūkuuithia mīrigo mīrītū.

- 12 Warekire andũ matũikarĩre mĩtwe;
twagĩtuĩkanirĩe mwaki-inĩ o na maaĩ-inĩ,
no ũgĩcoka ũgĩtũrehe kũndũ kũrĩ bũthi.
- 13 Nĩngũũka hekarũ-inĩ yaku ndĩ na maruta ma njino,
nĩguo hingie mĩhĩtwa yakwa harĩwe,
14 mĩhĩtwa irĩa mĩromo yakwa yeranĩre, na ngĩmĩaria na kanua gakwa,
rĩria ndaarĩ thĩina-inĩ.
- 15 Ngũkũrutĩra igongona rĩa nyamũ iria noru,
na ndute iruta rĩa ndũrũme;
ngũkũrutĩra igongona rĩa ndegwa na mbũri.
- 16 Ũkai mũthikĩrĩrie inyuothe arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai;
rekei ndĩmũhe ũhoru wa ũria anjĩkĩre.
- 17 Ndamũkaĩire na kanua gakwa,
ngĩmũgooca na rũrĩmĩ rwakwa.
- 18 Korwo ndaarĩ na mehia ngoro-inĩ yakwa-rĩ,
Mwathani ndangĩanjĩguire;
19 no ti-itherũ Ngai nĩathikĩrĩrie,
na akĩgua mũgambo wakwa ngĩmũhooya.
- 20 Ngai arogoocwo,
o we ũtaaregĩre kũigua ihooya rĩakwa,
o na kana akĩaga kũnyonia wendo wake!

67

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

Rwĩmbo rwa Thaburi

- 1 Ngai arotũkinĩyĩria wega wake, na atũrathime,
na atũme ũthiũ wake ũtwarĩre,
2 nĩguo njĩra ciaku imenyeke gũkũ thĩ,
ũhonokio waku ũmenywo nĩ ndũrĩrĩ ciothe.
- 3 Andũ marokũgooca, Wee Ngai;
andũ othe marogũkumia.
- 4 Ndũrĩrĩ nĩicanjamũke na cikũinĩre nĩ gũkena,
nĩgũkorwo wathaga andũ na kĩhooto,
na ũgatongoria ndũrĩrĩ iria irĩ gũkũ thĩ.
- 5 Andũ marokũgooca, Wee Ngai;
andũ othe marogũkumia.
- 6 Hĩndĩ iyo bũrũri nũkaruta magetha maguo,
na Ngai, o we Ngai witũ, nĩagatũrathima.
- 7 Ngai nĩagatũrathima,
nacio ituri ciothe cia thĩ nũkamwĩtigĩra.

68

Rwĩmbo rwa Gũcokia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- 1 Ngai nĩakĩarahũke, ahurunje thũ ciake;
nao arĩa mamũthũire nĩmoore mehere mbere yake.
- 2 O ta ũria ndogo yũmbũragwo nĩ rũhuho-rĩ,
ũromombũra;
o ta ũria mũhũra ũringũkagio nĩ mwaki-rĩ,
andũ arĩa aaganu marothira marĩ mbere ya Ngai.
- 3 No rĩrĩ, arĩa athingu marocanjamũka
na makene marĩ mbere ya Ngai;
marorũhĩa nĩ gũkena.
- 4 Inĩrai Ngai, mũine mũgooce rĩitwa rĩake,
kumiai ũcio ũhaicaga matu ta mbarathi,
rĩitwa rĩake nĩ Jehova;

gīcanjamūkei mūrī mbere yake.

⁵ Ngai ūrīa ūikaraga gīkaro gīake gītheru-rī,
nīwe ithe wa ciana cia ngoriai, na mūgitīri wa atumia a ndigwa.

⁶ Ngai nīatūmaga arīa maikaraga marī oiki magīe na mīciī,
arīa ohe amohorithagia na akamoimagaria;
no andū arīa aremi matūūruga būrūri mūmū.

⁷ Wee Ngai rīrīa woimagarire ūrī mbere ya andū aku,
hīndī rīrīa watūikanūirie rūng'ūrī-inī-rī,

⁸ thī nīyathingithire,

narīo igūrū rīkiuria mbura,

nī ūndū wa gūūka kwa Ngai, o Ūcio Ngai wa Sinai,
na nī ūndū wa gūūka kwa Ngai, Ngai wa Isiraeli.

⁹ Wee Ngai-rī, nīwoiririe mbura nyingī,
ūkīnyootora būrūri ūcio wa igai riaku ūrīa wang'arīte.

¹⁰ Andū aku magītūūra kuo,
na kuumana na ūingī wa indo ciaku, Wee Ngai-rī,
ūgītanahīra athīni acio.

¹¹ Mwathani nīaheanire ūhoru,

nao arīa maawanīrīre maarī gīkundi kīnene:

¹² "Athamaki na mbūtū cia ita moraga na ihenya;
nakuo kambī-inī andū magayanaga indo cia ndaho.

¹³ O na rīrīa mūkomete hakuhī na mwaki wa gīkaro kīa nja,
mūhaana o ta mathagu ma ndutura magemetio na betha,
nacio njoya ciayo ikagemio na thahabu ikūhenia."

¹⁴ Rīrīa Mwene-Hinya-Wothe aahurunjire athamaki būrūri-inī-rī,
kwahaanaga o ta rīrīa tharunji igwīte kīrīma-inī gīa Zalimoni.

¹⁵ Ī irīma cia Bashani ti irīma irī riiri;
irīma cia Bashani irī tūcūmbīrī tūingī.

¹⁶ Inyuī irīma ici irī tūcūmbīrī tūingī-rī, mūrārora na ūiru nīkī,
kīrīma kīrīa Ngai athuurīte gītūike gīkaro gīake,
o kūrīa Jehova we mwene egūtūūra nginya tene?

¹⁷ Ngaari cia Ngai cia ita nī makūmi ma ngiri,
na ngiri cia ngiri;

Mwathani nīokīte arī gatagatī ga cio oimīte Kīrīma gīa Sinai,
agatoonya handū hake haamūre.

¹⁸ Rīrīa wambatīre igūrū,
nīwatongoririe arīa maatahītwo mūtongoro-inī waku;
nīwamūkīrīre iheo kuuma kūrī andū,

o na ūgīciamūkīra kuuma kūrī andū arīa aremi,
nīgeetha Wee, Jehova Ngai, ūtūūre kuo.

¹⁹ Goocai Mwathani, o we Mūrungu Mūhonokia witū,
o we ūkuauga mīrigo iitū mūthenya o mūthenya.

²⁰ Ngai witū nī Mūrungu ūhonokanagia;
Mwathani Jehova nīwe rīūrīro rīa kuuma gīkuū-inī.

²¹ Ti-itherū Ngai nīakamemenda ciongo cia thū ciake,
amemende ruototia rwa arīa mathiiaga na mbere kwīhia.

²² Mwathani ekuuga atīrī, "Nīngaruta thū cianyu kuuma Bashani;
ndīcirute iria-inī kūrīa kūrīku,

²³ nīgeetha mūtobokie makinya manyu thakame-inī ya thū cianyu,
o nacio nīmī cia ngui cianyu igīe na igai rīacio."

²⁴ Wee Ngai-rī, mūtongoro waku nīwonekete,
o mūtongoro wa Mūrungu wakwa na Mūthamaki
agītoonya handū-harīa-haamūre.

²⁵ Aini a nyīmbo nīo matongoretie,
makarūmīrīrwo nī ahūuri inanda;
hamwe nao nī airītu arīa marahūūra tūhembe.

- 26 Goocai Ngai, kīūngano-inī kīrīa kīnene;
mūgooce Jehova kīūngano-inī gīa Isiraeli.
- 27 Mūhīrīga ūrīa mūnini wa Benjaminini nīguo ūcio ūmatongoretie,
kīrīndī kīnene kīa athamaki a Juda kīrī ho,
na makarūmīrīrwo nī athamaki a Zebuluni na a Nafitali.
- 28 Wee Ngai-rī, onania ūhoti waku;
tuonie hinya waku, Wee Ngai, ta ūrīa waneka.
- 29 Tondū wa hekarū yaku īrīa īrī kūu Jerusalemu-rī,
athamaki nīmagakūrehagīra iheo.
- 30 Rūithia nyamū īrīa īrī ithanjī-inī,
ūkīrūithie rūuru rwa ndegwa rūrīa rūrī thīnī wa tūcaū twa ndūrīrī.
Īkwīnyīhīrie, na ĩkūrehere icunji cia betha.
Hurunja ndūrīrī iria ikenagīra mbaara.
- 31 Abarūthi nīmagooka moimīte būrūri wa Misiri;
naguo būrūri wa Kushi nīūkenyīhīria Ngai.
- 32 Inīrai Ngai, inyuī mothamaki ma thī,
inai mūgooce Mwathani,
- 33 ūcio ūthiia ahaicīte matu macio ma igūrū ma tene,
ūcio ūrurumaga na mūgambo mūnene.
- 34 Anīrīrai hinya wa Ngai,
we ūrīa ūnene wake arī guo ūrūgamīrīre Isiraeli,
o ūcio ūhoti wake ūrī kūu matu-inī.
- 35 Wee Ngai-rī, ūrī wa gwītīgīrwo, ūrī handū hau haku haamūre;
Mūrungu wa Isiraeli nīaheaga andū ake ūhoti o na hinya.

Ngai arogoocwo!

69

Ihooya rīa kūūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai-rī, honokia,
nīgūkorwo maaī maanginyīte o ngingo.
- 2 Ndīratoonyerera mūtondo-inī mūrīku,
handū hatarī na ha gūkinyithia kūgūrū.
Nginyīte maaī-inī harīa harīku;
mūiyūro wa maaī nīūhumbikanītie.
- 3 Nīnogete mūno nī gūkaya ndeithio;
mūmero wakwa nī mūng'aru.
Maithe makwa nīmorītwo nī hinya
nīgūcūthīrīria Ngai wakwa.
- 4 Andū arīa maathūire hatarī gītūmi
nī aingī gūkīra njuīrī cia mūtwe wakwa;
thū ciakwa iria iithūire hatarī gītūmi nī nyingī,
o icio injaragīa īniine.
Hatagīrīrio njookie kīndū itaiyīte.
- 5 Wee Ngai nīūūī ūrimū wakwa;
mahītia makwa matingīhithīka harīwe.
- 6 Andū arīa makwīhokete,
maroaga gūconorithio nī ūndū wakwa,
Wee Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-wothe;
arīa makūrongoragīa
maroaga kūnyararwo nī ūndū wakwa,
Wee Ngai wa Isiraeli.
- 7 Nīgūkorwo nīngīrīrīrie kūmenwo nī ūndū waku,
naguo ūthīū wakwa nīūhumbītwo thoni.
- 8 Nduīkīte ta mūgeni harī arīū a baba,
ngatuīka ta mūndū wa kūngī harī arīū a maitū;

- 9 kīyo kīrīa ndī nakīo kīa nyūmba yaku nīkīo kīrandīa,
irumi cia arīa makūrumaga nī nī igūrīire.
- 10 Rīrīa ngūrīra na ngehinga kūrīa irio,
no nginya ngirīrīrie kūnyūrīrio;
- 11 rīrīa ndehumba nguo ya ikūnia,
andū no gūūthekeerera.
- 12 Andū arīa maikaraga kīhingo-inī gīa itūūra nī nī manyūrūrāgia,
na nduikīte rwīmbo rwa arīu.
- 13 Wee Jehova, nīndakūhooya
hīndī irīa ya gwītīkīrīka nīwe;
Wee Ngai, nī ūndū wa wendo waku mūnene,
ūnjītīke na ūhonokio waku wa ma.
- 14 Honokia ūndute mūtōndo-inī,
ndūkareke ndoonyerere;
ndeithūra kuuma kūrī arīa maathūire,
ūndute kuuma maaī-inī marīa mariku.
- 15 Ndūkareke mūiyūro wa maaī ūhubīkanie,
kana merio nī kūrīa kūrīku,
o na kana ndumīrio kanua nī irima rīa gīkuū.
- 16 Wee Jehova, njītīka nī ūndū wa wega wa wendo waku;
nī ūndū wa tha ciaku nyingī wīhūgūre ūnjookerere.
- 17 Ndūkahithe ndungata yaku ūthiū waku;
njītīka narua, nīgūkorwo ndī thīina-inī.
- 18 Ūka hakuhi ūndeithūre;
honokia kuuma kūrī thū ciakwa.
- 19 We nīūūī ūrīa nyūrūrītio, na ngaconorithio na ngahumbwo thoni;
thū ciakwa ciothe irī mbere yaku.
- 20 Kūnyūrīrio nī gūūthuthīte ngoro
ngatigwo itarī na mwīhoko;
ndeetereire nyone wa kūnjiguīra tha, no ndiigana kūmuona,
ngīeterera nyone andū a kūūhooreria, no ndiamonire.
- 21 Maanjīkīrīre maaī ma nyongo irio-inī ciakwa,
na ndanyoota makīthe thiki nyue.
- 22 Metha Irīa maarīirwo İrotuīka mūtego;
İrotuīka ihūūra o na mūtego wa kūmagwatia.
- 23 Maithe mao marogīa nduma matige gūcooka kuona,
nayo mīgongo yao İrohocerera nginya tene.
- 24 Maitūrūrīre mang'ūrī maku;
makinyīrie marakara maku mahiū.
- 25 Mīcīi yao İrokira ihooru;
kūroaga mūndū wa gūtūūra hema-inī ciao.
- 26 Nīgūkorwo manyariiraga arīa wee ūgurarītīe,
na makaaria ūhoro wa ruo rwa arīa ūtīhītīe.
- 27 Mathitangīre o ngoro thuutha wa irīa İngī;
ndūkanareke magatoonya ūhonokanio-inī waku.
- 28 Marothario ibuku-inī rīa muoyo,
mage kwandīkwo mūtatarata-inī wa andū arīa athingu.
- 29 Ndī na ruo na ngathīnīka;
Wee Ngai kīihonokie na ūngitīre.
- 30 Nīngūgooca rītwa rīa Ngai na rwīmbo,
na ndīmūtūgūrie ngīmūcookagīria ngaatho.
- 31 Naguo ūndū ūcio nīgūgūkenia Jehova gūkīra kūmūhe ndegwa,
na gūkīra ndegwa nene irī na hīa na mahūngū.
- 32 Andū arīa athīni mona ūguo nīmagakena;
inyū arīa mūrōngorāgia Ngai, ngoro cianyu iroarahūka!
- 33 Jehova nīathīkagīrīra arīa abatari,
na ndangīnyarara andū ake moohetwo.

- ³⁴ Igūrū na thī nīmūgooce,
o na maria marīa manene na kīrīa gīothe gīthiiaḡīra thīnī wamo,
³⁵ nīgūkorwo Ngai nīakahonokia Zayuni,
na aake matūūra marīa manene ma Juda rīngī.
Hīndī īyo andū nīmagatūūra kuo na makwīgwatīre;
³⁶ ciana cia ndungata ciake nīgākūgaya,
nao arīa mendete rīitwa rīake nīmagatūūra kuo.

70

Rwimbo rwa kūūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, hūha ūūhonokie;
Wee Jehova ūka narua ūndeithie.
² Andū arīa mendaga kūnjūruga
maroconorithio na manyiitwo nī kīrigiicano;
arīa othe mendaga nyanangwo
marocooka na thuutha maconokete.
³ Andū arīa mathekagīrīra makiugaga atīrī, “Haiya! Haiya!”
marocooka na thuutha maconokete.
⁴ No arīa othe makūrongoragia
marokena na macanjamūke;
arīa mendete ūhonokio waku marotūūra moigaga atīrī,
“Ngai arotūḡīrio!”
⁵ No rīrī, nī ndī mūthīnī na mūbatari;
Wee Ngai, hūha ūūke kūrī nī.
Wee nīwe ūteithio wakwa na mūhonokia wakwa;
Wee Jehova, ndūkagonderere gūka kūndeithia.

71

Ihooya rīa kūūria Ūḡitīri

- ¹ Wee Jehova-rī, njūrīre harīwe;
ndūkanakīreke njonorithio.
² Ndeithūra na ūūhonokie nī ūndū wa ūthingu waku;
thikīrīra ūūhonokie.
³ Tuika rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kūrīra,
harīa ingīthī hīndī ciothe;
athana honokio,
nīgūkorwo nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga na kīrigo ḡakwa kīa hinya.
⁴ Honokia, Wee Ngai wakwa, kuuma guoko-inī kwa andū arīa aaganu,
ūndeithūre kuuma ngumbaco ya andū arīa ooru na matarī tha.
⁵ Nīgūkorwo ūkoretwo ūrī kūrīgīrīro ḡakwa, Wee Mwathani Jehova,
ūtūūrīte ūrī mwīhoko wakwa kuuma ndī o mūnini.
⁶ Kuuma ḡūciarwo gwakwa ndūūrīte ngwīhokete;
nīwe wandutire nda ya maitū.
Ngūtūūra ngūgoocaga.
⁷ Nīndūikīte ta kīndū ḡīa kūgegania harī andū aingī,
no nīwe rūrīro rīakwa rīa hinya.
⁸ Kanua gakwa kaiyūrīte ūḡooci waku,
gatindaga gakīgana riiri waku mūthenya wothe.
⁹ Ndūkande hīndī ya ūkūrū;
ndūkanandiganīrie rīrīa itarī na hinya.
¹⁰ Nīgūkorwo thū ciakwa ciaragia ūhoru wa kūnjūkīrīra;
acio metagīrīra kūnjūruga nīmacokanītie ndundu.
¹¹ Moigaga atīrī, “Ngai nīamūtiganīrie;
hanyūkaniai nake mūmūnyiite,
nīgūkorwo ndarī mūndū wa kūmūteithūra.”
¹² Wee Ngai, ḡīa kūndaihīrīra;
Wee Ngai wakwa, ūka narua ūndeithie.

- ¹³ Acio maathitangaga-rĩ, maroconoka na maniinwo;
acio mendaga kũnjĩka ũuru,
maronyararwo na maconorwo.
- ¹⁴ No nũ-rĩ, ndĩrĩkoragwo na kũrĩgĩrĩro hĩndĩ ciothe;
ndĩrĩkĩragĩrĩria gũkũgooca mũno makĩria.
- ¹⁵ Kanua gakwa karĩganaga ũthingu waku,
ndindage o ngĩgana ũhonokio waku mũthenya wothe,
o na gũtuĩka ndiũĩ mũigana wago.
- ¹⁶ Wee Mwathani Jehova, ngũũka ngĩanagĩrĩra ciĩko ciaku cia hinya,
nyanĩrĩre ũthingu waku, o ũthingu waku wiki.
- ¹⁷ Kuuma ndĩ o mũnini, Wee Ngai, ũtũũrĩte ũndutaga,
na nginyagia ũmũthĩ no nyumbũraga ciĩko ciaku cia magegania.
- ¹⁸ Wee Ngai, o na ndakũra ngĩe mbugũ,
ndũkanandiganĩrie,
o nginya nyumbũre ũhoru wa ũhoti waku kũrĩ rũciaro rũrĩa rũrooka,
na nyumbũre ũhoru wa hinya waku kũrĩ arĩa othe magooka thuutha.
- ¹⁹ Wee Ngai-rĩ, ũthingu waku ũkinyĩte o matu-inĩ,
Wee wikĩte maũndũ manene.
Wee Ngai-rĩ, nũũ ũngĩ ũhaana ta we?
- ²⁰ O na gũtuũka nũtũmĩte nyone mathĩina maingĩ na marũrũ-rĩ,
nũkariũkia muoyo wakwa rĩngĩ,
nũkandiũkia rĩngĩ
kuuma thĩ kũria kũriku.
- ²¹ Nũkongerera gĩtĩio gĩakwa,
na ũũhoorerie o rĩngĩ.
- ²² Ndirĩkũgocaga na kĩnanda kĩa mũgeeto
nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku, Wee Ngai wakwa;
ndĩrĩnaga ngũgocage na kĩnanda gĩa kĩnũbi,
Wee Mũtheru wa Israeli.
- ²³ Mĩromo yakwa nĩrĩanagĩrĩra nĩ gũkena
rĩrĩa ngũina ngũgooce,
o nĩ, ũria Wee ũkũũrĩte.
- ²⁴ Rũrĩmĩ rwakwa rũrĩrahaga ũhoru wa ciĩko ciaku cia ũthingu
mũthenya wothe,
nĩgũkorwo arĩa meendaga kũnjĩka ũũru
nĩmaconorithĩtio na makarigicwo.

72

Ihooya rĩa Kũhoera Mũthamaki

Thaburi ya Solomonĩ

- ¹ Wee Ngai, he mũthamaki ũhoti wa gũtuuanagĩra ciira na kĩhooto,
na mũrũ wa mũthamaki ũkĩmũhe ũthingu waku.
- ² Nake nĩarĩciiragĩra andũ aku na ũthingu,
andũ aku arĩa anyamaarĩku amatuagĩre ciira na kĩhooto.
- ³ Irĩma igaatũmaga andũ magaacĩre,
natuo tũrĩma tũciarage matunda ma ũthingu.
- ⁴ Nĩarĩgĩtagĩra andũ arĩa anyamaarĩku gatagatũ ka andũ,
na ahonokie ciana cia arĩa abatari;
nĩakahehenja arĩa mamahinyagĩrĩria.
- ⁵ Mũthamaki arotũura hĩndĩ Irĩa yothe riũa rĩgũtũura,
na rĩrĩa rĩothe mweri ũgũtũura nginya njjarwa na njjarwa.
- ⁶ Arĩhaanaga ta mbura ĩkiurĩra mũgũnda mũtũgũte,
ahaane ta rũthuthuũ ũria rũihũgagia thĩ.
- ⁷ Matukũ-inĩ make andũ arĩa athingu nĩmagatheerema;
naguo ũgaacĩru ũingĩhe o nginya rĩrĩa mweri ũgaakorwo ũtarĩ ho.
- ⁸ Agaathanaga kuuma iria rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ,

- na kuuma Rũũ rwa Farati* o nginya ituri cia thĩ.
⁹ Ndũrĩrĩ cia werũ-inĩ nĩkainamĩrĩra mbere yake,
 nacio thũ ciake icũne rũkũngũ.
¹⁰ Athamaki a Tarishishi† na a mabũrũri marĩa marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia kũraya
 nĩmakamũrehagĩra igooti;
 nao athamaki a Sheba na Seba
 nĩmakamũrehagĩra iheo.
¹¹ Athamaki othe makaamũinamĩrĩra,
 nacio ndũrĩrĩ ciothe imũtungatagĩre.
¹² Nĩgũkorwo nĩakahonokia abatari maamũkaĩra,
 o na arĩa anyamaarie matarĩ na wa kũmateithia.
¹³ Nĩakaiguagĩra tha arĩa matarĩ hinya na arĩa abatari,
 na ahonokie arĩa athĩini kuuma kũrĩ gĩkuũ.
¹⁴ Nĩakamateithũra kuuma kũrĩ arĩa mamahinyagĩrĩria na kuuma haaro-inĩ,
 nĩgũkorwo thakame yao irĩ bata mũno maitho-inĩ make.
¹⁵ Arogĩtũũra hĩndĩ ndaaya!
 Aroheagwo thahabu ya kuuma Sheba.
 Arotũũra ahooyagĩrwo nĩ andũ hĩndĩ ciothe,
 na mamũrathimage mũthenya wothe.
¹⁶ Bũrũri ũrogĩa na bũthi wa ngano kũndũ guothe;
 irorirũkĩra tũrĩma-igũrũ.
 Maciario makuo marothegea ta ma Lebanoni;
 nakuo matũũra-inĩ andũ marotheerema ta nyeki ya gĩthaka.
¹⁷ Rũitwa rĩake rĩrotũũra nginya tene;
 rĩrotũũra o ta ũrĩa riũa rĩgũtũũra.
 Ndũrĩrĩ ciothe nĩkarathimwo nĩ ũndũ wake,
 nacio imwĩtage mũndũ mũrathime.
¹⁸ Goocai Jehova Ngai, o we Ngai wa Isiraeli,
 o we wiki wĩkaga maũndũ ma magegania.
¹⁹ Rũitwa rĩake rĩu rĩrĩ riiri rĩrogoocagwo nginya tene;
 nayo thĩ yothe iriroyũrwo nĩ riiri wake.
 Ameni, na ningĩ Ameni.
²⁰ Ũcio nĩguo mũthia wa mahooya ma Daudi, mũrũ wa Jesii.

Ibuku rĩa Gatatũ

73

Thaburi 73-89

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

Thaburi ya Asafu

- ¹ Ti-itherũ Ngai nĩ mwege harĩ andũ a Isiraeli,
 harĩ andũ arĩa atheru ngoro.
² No nĩ-rĩ, magũrũ makwa maratigĩtie hanini matenderũke;
 ndaari o hakuhi kũgũa.
³ Nĩgũkorwo nĩndaiguagĩra arĩa etĩi ũiru,
 rĩria ndonire kũgaacĩra kwa andũ arĩa aaganu.
⁴ Nĩgũkorwo matithũnĩkaga;
 mũrĩ yao nĩ mĩgima na ikoragwo na hinya.
⁵ Matikoragwo na moritũ ta andũ arĩa angĩ,
 na matikoragwo nĩ mathũna marĩa makoraga andũ.
⁶ Nĩ ũndũ ũcio mwĩtĩio nĩguo mũgathĩ wao;
 o ene mehumbaga ũhinya.
⁷ Ũmũ wa ngoro ciao ũtherũkaga o ũmaramari;
 meciiria mao mooru matĩrĩ mũhaka.

* **72:8** Rũũ rwa Farati rwarĩ mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Isiraeli hĩndĩ ya wathani wa Mũthamaki Solomoni.

† **72:10** Tarishishi kwoĩkaine taarĩ kuo kwarĩ mũthia wa thĩ.

- 8 Nĩ andũ a kĩnyũrũri, na maaragia ndeto cia rūmena;
 maaragia na mwĩtũo ũhoro wa kũhinyĩrĩria andũ arĩa angĩ.
- 9 Tũnua twao twaragia ũũru wa gũũkĩrĩra igũrũ,
 nacio nĩmĩ ciao ikegwatĩra thĩ yothe.
- 10 Nĩ ũndũ ũcio andũ ao nĩmakamacokerera
 na metũkie ũrĩa wothe makoiga.
- 11 Makoiga atĩrĩ, “Mũrungu angĩmenya atĩa?
 ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩarĩ na ũmenyo?”
- 12 Ũũ nĩguo andũ arĩa aaganu matarĩ:
 tondu gũtirĩ ũndũ ũmamakagia, makĩragĩrĩria o gũtonga.
- 13 Ti-itherũ, nĩnjigĩte ngoro yakwa ĩrĩ theru o tũhũ;
 thambĩtie moko makwa makaaga gwĩka ũũru o tũhũ.
- 14 Nĩgũkorwo ndindaga na mĩnyamaro mũthenya wothe;
 herithĩtio rũciinĩ o rũciinĩ.
- 15 Ingĩogire atĩrĩ, “Nĩngwaria o ũũ,”
 nĩngĩakunyanĩre ciana ciaku.
- 16 No rĩria ndageragia gũtaũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio wothe,
 watũkire wa kũhinyĩrĩria,
- 17 o nginya rĩria ndatoonyire handũ-harĩa-haamũre ha Mũrungu;
 hĩndĩ ĩyo ngĩkĩmenya ũrĩa makaarĩkĩrĩria.
- 18 Ti-itherũ ũmaigaga kũndũ kũrĩa gũtenderũ;
 ũmagũithagia thĩ makaanangĩka.
- 19 Hĩ! Kaĩ nĩmakanangwo o rĩmwe-ĩ!
 Makaanĩnwo biũ nĩ imakania!
- 20 O ta ũrĩa kiroto gũthiraga mũndũ okĩra,
 no taguo makahaana rĩria Wee Mwathani ũkaarahũka,
 ũkaamaagĩra bata o ta irooto.
- 21 Rĩria ngoro yakwa yarĩ na kĩaha
 na roho wakwa ũgatuurwo,
- 22 ndiarĩ na meciiria magima, na ndiarĩ na ũmenyo;
 ndahaanaga o ta nyamũ ndĩ mbere yaku.
- 23 No rĩrĩ, ngoragwo nawe hĩndĩ ciothe;
 nĩũũnyĩĩtĩte guoko gwakwa kwa ũrĩo.
- 24 Nĩũdongoragia na ũtaaro waku,
 na thuutha ũcio nĩũkanyamũkĩra riiri-inĩ waku.
- 25 Nũũ ũngĩ ndĩ nake kũu igũrũ tiga Wee?
 Gũkũ thĩ ndirĩ na kĩndũ ĩngĩrĩrĩria tiga o Wee.
- 26 Mwĩrĩ wakwa na ngoro yakwa no ciage hinya,
 no rĩrĩ, Ngai nĩwe hinya wa ngoro yakwa,
 na nĩwe rwĩga rwakwa nginya tene.
- 27 Ti-itherũ arĩa magũtiganagĩria nĩmagathira;
 nĩũkanangaga arĩa othe matakwiwokete.
- 28 No ha ũhoro wakwa-rĩ, nĩ wega gũkuhĩrĩria Ngai.
 Nĩndũite Mwathani Jehova rĩũrĩro riakwa;
 nĩndĩrĩheanaga ũhoro wa ciiko ciaku ciothe.

74

Gũthaithanĩrĩra Bũrũri Hĩndĩ ya Thũna

Thaburi ya Asafu

- 1 Wee Ngai-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtũtiganĩrie nginya tene?
 Nĩ kĩĩ gĩtũmaga marakara maku macine ng'ondũ cia rũũru rwaku?
- 2 Ririkana andũ arĩa wegũrĩre o tene,
 arĩa wakũũrĩre magĩtuĩka mũhĩrĩga ũrĩa wegaiire,
 na ũririkane Kĩrĩma gĩa Zayuni, o kũrĩa watũũrĩte.
- 3 Erekeria makinya maku kũrĩ mwanangĩko ũyũ ũtũũrĩte kuo,

wone ūrīa handū harīa haku haamūre hathūkangītio nī thū.

- 4 Amuku aku mararamūre harīa wacemanīrie na ithuī;
maahaandire bendera ciao irī imenyithia.
- 5 Metuīte ta andū mekūhiūria mathanwa
mateme mīti ya mūtītū.
- 6 Mbaū iria ciothe ciagemetio magīciunanga
na mathanwa na ibūi ciao.
- 7 Nīmacinire handū-haku-harīa-haamūre hakīmomoka,
magīthaahia gīkaro kīa Rīitwa rīaku.
- 8 Moigire atīrī na ngoro ciao, “Tūkūmahehenja mathire!”
Maacinire handū harīa hothe Mūrungu aahooyagīrwo kūu būrūri-inī.
- 9 Gūtīrī cīama tūringagīrwo mahinda maya;
anabii nīmathirīte,
na gūtīrī witū ūūi nī nginya rī gūgūikara ūguo.
- 10 Wee Ngai, thū īgūtūūra īgūthīrīkagia nginya rī?
Mūmuku no atūūre acambagia rīitwa rīaku nginya tene?
- 11 Nī kīi gītūmīte ūthune guoko gwaku, o guoko kūu gwaku kwa ūrīo?
Kūrute mīkūnjo-inī ya nguo ciaku ūmaniine!
- 12 No rīrī, Wee Ngai, nīwe mūthamaki wakwa kuuma tene;
nīwīkaga maūndū ma kūhonokania gūkū thī.
- 13 Wee-rī, nīwe wagayanīrie iria na ūhoti waku,
ūkīhehenja mītwe ya nyamū iria nene kūu maa-inī.
- 14 Wee-rī, nīwe wahehenjire mītwe ya Leviathani,
ūkīmīheana ītuīke irio cia ciūmbe cia werū-inī.
- 15 Wee-rī, nīwe watūmire ithima itherūke na tūrūūi tūtherere,
ūkīhūithia njūūi iria itahūaga.
- 16 Mūthenya nī waku o na ūtukū no waku;
Wee nīwe wahaandire rīua na mweri.
- 17 Wee-rī, nīwe wekīrīre mīhaka yothe ya thī;
nīwe watūmire kūgīe hīndī ya rīua na hīndī ya heho.
- 18 Ririkana ūrīa thū īkūnyūrūrītīe, Wee Jehova,
na ūrīa andū arīa akīgu macambītīe rīitwa rīaku.
- 19 Ndūkaneane muoyo wa ndirahūgī yaku kūrī nyamū cia gīthaka;
ndūkariganīrwo nī mīoyo ya andū aku arīa manyariirītwo nginya tene.
- 20 Ririkana kīrīkanīro gīaku,
tondū kūndū guothe kūrīa kūrī nduma būrūri-inī kūiyūrīte haaro.
- 21 Ndūkareke mūndū ūrīa mūhinyīrīrie acooke na thuuha aconokete;
andū arīa athīni na arīa abatari nīmagooce rīitwa rīaku.
- 22 Arahūka, Wee Ngai, ūrūgamīrīre kīhoothe gīaku;
ririkana ūrīa andū arīa akīgu magūthīrīkagia mūthenya wothe.
- 23 Ndūkariganīrwo nī mbugīrīrio ya amuku aku,
o inegene rīa thū ciaku, rīrīa iranegena itegūtīgīthīria.

75

Ngai nī wa Kīhoothe

Thaburi ya Asafu

- 1 Wee Ngai, nītwagūcookeria ngaatho,
twagūcookeria ngaatho, nīgūkorwo Rīitwa rīaku rīrī hakuhī;
andū maheanaga ūhoro wa cīko ciaku cia magegania.
- 2 Ugaga atīrī, “Nī nīi thuuraga hīndī īrīa njagīrīru;
nī nīi nduanagīra ciira na kīhoothe.
- 3 Rīrīa thī na andū ayo othe maathingītha,
nī nīi nyīitagīrīra itugī ciayo ngacirūmia.
- 4 Andū arīa etīi ngūmeera atīrī, ‘Mūtīgacooke kwīraha,’
na arīa aaganu ngameera atīrī, ‘Mūtīkambararie hīa cianyu.
- 5 Tigai kwambararia hīa cianyu na igūrū,
mūtīge kwaria mūūmītīe ngingo.’”

⁶ Nĩ ùndũ-rĩ, ùhoru wa gùtũũgĩria mündũ nduumaga na irathĩro kana ithũĩro,
o na kana kuuma werũ-inĩ.

⁷ No rĩrĩ, nĩ Ngai ùtuanagĩra ciira:

Anyiihagia mündũ ùmwe, na agatũũgĩria ùria ùngĩ.

⁸ Jehova anyiĩtite gĩkombe kũyũrĩte ndibeĩ ìrĩ na mũhũũyũ,
ĩtukanĩtio na mahuti manungi wega;

amĩonoragia, nao andũ othe aaganu a thĩ makamĩnyua,
makainĩkĩrĩra nginya itata rĩa mũthia.

⁹ No nũ-rĩ, nĩngumbũra ùhoru ùyũ nginya tene;
ndĩrĩnaga ùgooci kũrĩ Ngai wa Jakubu.

¹⁰ Nĩngarenga hĩa cia andũ arĩa othe aaganu,
no hĩa cia arĩa athingu nĩikambarario.

76

Jehova Nĩwe Ngai wa Jakubu

Thaburi ya Asafu

¹ Kũu Juda Ngai nĩoikaine;

rĩĩtwa rĩake nĩ inene thĩĩnĩ wa Isiraeli.

² Hema yake ìrĩ kũu Salemu,

gĩikaro gĩake kĩrĩ Zayuni.

³ Kũu nĩkuo oinangĩire mĩguĩ ya ùta ìkũhenia,

akiunanga ngo na hiũ ciao cia njora,

o na indo ciao ciothe cia mbaara.

⁴ Wee ùcangararĩte nĩ ùtheri,

ùkagĩa na ùkaru gũkĩra irĩma irĩ na ùtonga wa nyamũ cia igũma.

⁵ Andũ arĩa njamba magwĩte magatunywo indo,

magakoma toro wao wa gĩkuũ;

gũtirĩ o na ùmwe wa njamba cia ita

ũngĩambararia moko make.

⁶ Nĩ ùndũ wa ikũũma rĩaku, Wee Ngai wa Jakubu,

mbarathi o ùndũ ùmwe na ngaari cia ita igwĩte thĩ ikaaga kwĩguua.

⁷ Wee nowe wa gwĩtigĩrwo.

Nũ ùngĩrũgama mbere yaku rĩrĩa ùrĩ mũrakaru?

⁸ Wamenyithanirie itua rĩaku ùrĩ o kũu igũrũ,

nayo thĩ ìgĩĩtigĩra na ìgĩkĩra ki,

⁹ rĩrĩa Wee Ngai, warũgamire ùtuanĩre ciira,

nĩguo ùhonokie arĩa othe anyamaarĩku a bũrũri.

¹⁰ Ti-itherũ mang'ũrĩ ma andũ nĩmagakũgocithia,

na ùkeyoha matigari ma mang'ũrĩ maku ta mũcibi.

¹¹ Mwĩhĩtei mũhĩtwa harĩ Jehova Ngai wanyu na mũmĩhingie;

rekeĩ mabũrũri marĩa mothe mũriganĩtie namo

marehere ùcio wa gwĩtigĩrwo iheo.

¹² Athuthaga roho wa arĩa maathanaga;

etigagĩrwo nĩ athamaki a thĩ.

77

Kũririkana Cũko cia Ngai cia Hinya

Thaburi ya Asafu

¹ Ndakaĩire Ngai andeithie;

ndakaĩire Ngai nĩguo anjigüe.

² Rĩrĩa ndaarĩ mũnyamaro-inĩ, nĩ Mwathani ndarongoririe;

ũtukũ ndamwambararĩrie moko itekũnoga,

no muoyo wakwa ùkĩrega kũhoorerio.

³ Wee Ngai, ndakũrirkanire ngĩcaaya;

ndataranirie maũndũ, nago roho wakwa ùkĩringĩka.

⁴ Wee watũmire njũrwo nĩ toro,

- ngĩthĩnĩka mũno, ngĩremwo nĩ kwaria.
⁵ Ndecĩiririe ũhoro wa matukũ ma tene,
 ngĩrĩrikana mĩaka o ĩrĩa yarĩ ya tene;
⁶ ngĩkĩĩrĩrikania ũrĩa ndainaga ũtukũ,
 ngoro yakwa ĩgĩtarania maũndũ,
 naguo roho wakwa ũkĩyũuria atĩrĩ:
- ⁷ “Mwathani egĩtũũra atũregete nginya tene?
 Ndarĩ hĩndĩ agacooka gũtũkenera?
⁸ Wendo wake ũtathiraga-rĩ, nĩkũbuĩria ũbuĩrĩtie nginya tene?
 Kĩĩranĩro gĩake gĩgũtũũra gĩtahingĩte nginya tene?
⁹ Kaĩ Mũrungu ariganĩirwo nĩkũiguanĩra tha?
 Kaĩ marakara make matũmĩte atige gũtugana?”
- ¹⁰ Ngĩcooka ngĩĩciiria atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo ngwĩtiiria naguo:
 kũrĩrikana mĩaka ya guoko kwa ũrĩo kwa ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.”
- ¹¹ Nĩngũrĩrikana ciĩko cia Jehova;
 ĩĩ nĩguo, nĩngũrĩrikana ciama ciaku cia tene.
¹² Ndĩrĩtaranagia mawĩra maku mothe,
 na ngecũũrania ũhoro wa ciĩko ciaku cia hinya.
- ¹³ Njĩra ciaku, Wee Ngai, nĩ theru.
 Nĩ ngai ĩrĩkũ nene ta Ngai witũ?
¹⁴ Wee nĩwe Mũrungu ũrĩa ũringaga ciama;
 wonanagia ũhoti waku kũrĩ ndũrĩrĩ.
¹⁵ Nĩwakũũrĩre andũ aku na guoko gwaku kwa hinya,
 o acio njiaro cia Jakubu na Jusufu.
- ¹⁶ Maaĩ nĩmakuonire, Wee Ngai,
 maaĩ macio maakuonire makĩigua guoya,
 nakuo kũrĩa kũriku mũno gũkĩinyogonda.
- ¹⁷ Matu mooiririe mbura,
 nacio ngwa ikĩruruma igũrũ guothe;
 heni ciahenũkire ikĩrathũka mĩena yothe
- ¹⁸ Ngwa yaku yaiguĩkanire kĩhuhũkanio-inĩ,
 rũheni rwaku rũkĩmũrĩka thĩ yothe,
 nayo thĩ ikĩinaina na ĩgĩthingitha.
- ¹⁹ Njĩra yaku yatuĩkanĩirie iria-inĩ,
 njĩra yaku ĩgĩtuĩkanĩria maaĩ-inĩ maingĩ,
 o na gũtuĩka makinya maku mationekire.
- ²⁰ Watongoririe andũ aku o ta ũrĩa mũrĩithi atongoragia rũũru,
 ũkĩmatongoria na guoko kwa Musa na kwa Harũni.

78

Rũgano rwa Ngai na Andũ ake a Isiraeli

Thaburi ya Asafu

- ¹ Inyuĩ andũ akwa, iguai ũrutani wakwa;
 thĩkĩrĩriai ciugo cia kanua gakwa.
² Ngũtumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,
 ngũgweta maũndũ mahithe, maũndũ ma kuuma o tene:
³ maũndũ marĩa twanaigua na tũkamenya,
 o marĩa maithe maitũ maanawĩra.
⁴ Tũtingĩhitha ciana ciao maũndũ macio;
 nĩtũrĩraga rũciaro rũrĩa rũgooka
 ũhoro wa ciĩko cia Jehova cia kũmũgocithia,
 na ũhoti wake, na magegania marĩa aaneka.
⁵ Aaheire Jakubu mawatho,
 na akĩhaanda watho thĩnĩ wa Isiraeli,
 ũrĩa aathire maithe maitũ
 atũ maũrutage ciana ciao,

- 6 nĩguo rūciaro rūrĩa rūgooka thuutha rūkaamenya watho ũcio,
o hamwe na ciana iria itaciarĩtwo,
nĩguo nacio ikeera ciana ciacio.
- 7 Hindĩ iyo ciĩhoke Ngai
na ciage kũriganĩrwo nĩ ciĩko ciake,
no kũrũmia irũmagie maathani make.
- 8 Nacio itikahaane ta maithe macio ma tene,
arĩa maarĩ a rūciaro rūremi na rũng'athia,
rũrĩa ngoro ciaruo itaathĩkagĩra Mũrungu,
o rũu maroho maaruo mataamwĩhokire.
- 9 Andũ a Efiraimu, o na maarĩ na mota ma kũrĩa,
nĩmahũndũkire mũthenya ũrĩa wa mbaara;
- 10 matiarũmirie kĩrĩkanĩro kĩa na Ngai,
na nĩmaregire kũrũmĩrĩa watho wake.
- 11 Nĩmariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa ekĩte,
na makĩriganĩrwo nĩ magegania marĩa aamonetie.
- 12 Nĩaringire ciana maithe mao makĩonagĩra
marĩ kũu bũrũri wa Misiri, kũu werũ-inĩ wa Zoani.
- 13 Aagayanirie iria, akĩmaringia;
aatũmire maaĩ marũgame ta rũthingo.
- 14 Mũthenya aamatongoragia na itu,
naguo ũtukũ wothe akamatongoria na ũtheri wa mwaki.
- 15 Nĩatũranirie mahiga kũu werũ-inĩ,
na akĩmahe maaĩ maingĩ o ta ma iria;
- 16 nĩatũmire tũrũũ tuume rwaro-inĩ rwa ihiga,
na agĩtũma maaĩ matherere ta njũũ.
- 17 No-o maathiire o na mbere kwĩhĩria Ngai,
magĩkiremera Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno marĩ kũu werũ-inĩ.
- 18 Nao makĩgeria Mũrungu makĩendaga,
na ũndũ wa gwĩtia irio iria meeriragĩria kũrĩa.
- 19 Magĩũkĩrĩa Ngai na mĩario, makĩũrania atĩrĩ,
"Mũrungu no ahote kwara metha werũ-inĩ?"
- 20 Rĩrĩa aagũthire ihiga, maaĩ nĩmatothokire boo,
natuo tũrũũ tũgĩtherera tũiyũrĩte maaĩ maingĩ.
- No rĩrĩ, no ahote gũtũhe o na irio?
No ahe andũ ake nyama?"
- 21 Rĩrĩa Jehova aiguire ũguo, akĩrakara;
agĩtharĩkĩra Jakubu na mwaki wake,
namo mang'ũrĩ make magĩũkĩrĩa Isiraeli,
- 22 nĩgũkorwo matiigana gwĩtĩkia Ngai,
kana kwĩhoka ũhonokania wake.
- 23 No rĩrĩ, we nĩathire matu ma igũrũ
na akĩhingũra mĩrango ya igũrũ;
- 24 oirĩrie andũ mana ta mbura marie,
na akĩmahe ngano ya kũu igũrũ.
- 25 Andũ makĩrĩa irio cia araka;
akĩmahe irio iria ciothe mangĩahotire kũrĩa.
- 26 O na ningĩ akĩerekeria rũhuho rwa mwena wa irathĩro kuuma igũrũ,
na akĩrehithia rũhuho rwa mwena wa gũthini na ũndũ wa hinya wake.
- 27 Akĩmaharũrũkĩria nyama nyingĩ ta rũkũngũ,
nyoni cia rĩera-inĩ ciaingĩhite ta mũthanga wa iria-inĩ.
- 28 Agĩtũma igwe thĩnĩ wa kambĩ yao,
igĩthiũrũrũkĩria hema ciao.
- 29 Maarĩre o nginya makĩhũũna,
nĩgũkorwo aamaheire kĩrĩa merirĩrie kũrĩa.
- 30 No matanarĩkia kũrĩa irio icio meriragĩria,
o irĩ tũnua-inĩ twao-rĩ,
- 31 marakara ma Ngai makĩmokĩrĩa;
akĩũraga arĩa maarĩ na hinya mũno gatagatĩ kao,
akĩniina andũ ethĩ a Isiraeli.

- 32 O na amekite ũguo wothe-rĩ, mathiire o na mbere kwĩhia;
o na ekite magegania make, matiamwĩtikirie.
- 33 Nĩ ũndũ ũcio agitũma matukũ mao mathire o ũguo tũhũ,
na mĩaka yao ĩgĩthira nĩ ihooru rĩa kũmaka.
- 34 Rĩria rĩothe Mũrungu ooraga amwe ao nĩmamũmaathaga;
mamũrongoragia na makamũcookerera na kũyo.
- 35 Nao makaririkana atĩ Ngai nĩwe warĩ Rwaro rwao rwa Ihiga,
na atĩ Mũrungu Ūria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe warĩ Mũkũiri wao.
- 36 No-o makeyendithĩria harĩ we na tũnua twao,
makamũheenagia na nĩmĩ ciao;
- 37 ngoro ciao itiarĩ njĩhokeku kũrĩ we,
na matiarĩ eehokeku harĩ kĩrĩkanĩro gĩake.
- 38 Nowe no aaiyũritwo nĩ tha;
akĩmarekera waganu wao,
na ndaigana kũmaniina.
- Kaingĩ na kaingĩ nĩagiragĩrĩria marakara make,
na ndaigana kwarahũra mang'ũrĩ make mothe.
- 39 Nĩaaririkanire atĩ maarĩ o andũ tu,
karũhuhu karĩa kahitũkaga na gaticooke rĩngĩ.
- 40 Nĩ maita maingĩ atĩa maamũremaĩra marĩ kũu werũ-inĩ,
na makamũiguithia kĩa marĩ kũu rĩng'ũrĩ-inĩ.
- 41 Mahinda maingĩ nĩmageririe Mũrungu;
maathĩrĩkirie Ūria-Mũtheru-wa-Isiraeli.
- 42 Matiaririkanire ũhoti wake:
mũthenya ūria aamakũũrĩre kuuma kũrĩ arĩa maamahinyagĩrĩria,
- 43 kana mũthenya ūria onanirie ciama ciake kũu bũrũri wa Misiri,
kana magegania make marĩa onanirie kũu werũ-inĩ wa Zoani.
- 44 Nĩagarũrĩre njũũ cia bũrũri wa Misiri igĩtuĩka thakame;
matingĩahotire kũnyua maaĩ ma tũrũũ twao.
- 45 Akĩmatũmĩra mĩrumbĩ mĩingĩ ya ngi ikĩmarĩa,
o na ciũra iria ciamaanangire.
- 46 Irio cia mĩgũnda yao aaciheire itono,
na maciaro mao akĩmarekereria ngigĩ.
- 47 Aanangire mĩthabibũ yao na mbura ya mbembe,
na mĩkũyũ yao akĩmĩcina na mbaa.
- 48 Ng'ombe ciao aaciũragire na mbura ya mbembe,
na mahiũ mao akĩmahũũra na ngwa.
- 49 Aamaitũrĩrie marakara make mahiũ,
na mang'ũrĩ, na marũrũ, na muku:
akĩmarekereria mbũtũ ya arĩa arĩa maniinanaga.
- 50 Nĩaatemeire marakara make njĩra;
ndamahonokirie kũrĩ gĩkuũ,
no nĩamarekereirie kũrĩ mũthiro.
- 51 Akĩũraga marigithathi mothe ma bũrũri wa Misiri,
arĩ mo maciaro ma mbere ma mũndũ thĩnĩ wa hema cia Hamu.
- 52 No akĩruta andũ ake kuo ta rũũru;
akĩmatongoria o ta ūria mũrĩithi atongoragia ng'ondũ magĩtuĩkanĩria kũu werũ-
inĩ.
- 53 Aamatongoririe amamenyereire, nĩ ũndũ ũcio matietigĩrĩre;
no thũ ciao ikĩhubĩkanio nĩ iria.
- 54 Nĩ ũndũ ũcio akĩmakinya mũhaka-inĩ wa bũrũri wake ũcio mũtheru,
akĩmakinya bũrũri wa irĩa irĩa guoko gwake kwa ūrio kwegwatĩre.
- 55 Nĩngĩ akĩrutũrũra ndũrĩrĩ ciehere mbere yao,
na akĩmagĩra bũrũri ũcio wa ndũrĩrĩ ũtuĩke igai rĩao;
akĩhe mĩhĩrĩga ya Isiraeli mĩcĩi yao.
- 56 No nĩmageririe Ngai
na makĩremera Ūria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
matiathikĩrĩrie mawatho make.
- 57 Nĩmagire wĩhokeku na makĩaga wĩtikio o ta maithe mao,

makīaga kwīhokeka o ta ūta mūgathūku ūrīa ūtangūhokwo.

58 Nīmamūarakarīre nī ūndū wa gūkorwo na kūdū kwao gūtūūgīru gwa kūhooyagīra;
makīarahūra ūiru wake nī ūndū wa mīhianano yao.

59 Rīrīa Ngai aamaiguire, nīarakarīre mūno;
nake agītiganīria Isiraeli o biū.

60 Agīthaama Hema-ya-Gūtūnganwo īrīa yarī Shilo,*
hema īrīa aahaandīte atūūranagie na andū.

61 Akīrekereria ithandūkū rīa kīrīkanīro rīrīa rīa hinya wake rīthaamio,
rīiri ūcio wake akīūneana moko-inī ma thū.

62 Andū ake nao akīmarekereria rūhiū rwa njora;
nīarakarītio mūno nī igai rīake.

63 Mwaki ūgīcina aanake ao,
nao airītu ao makīaga kūinagīrwo nyīmbo cia ūhiki;

64 athīnjīri-Ngai ao makīūragwo na rūhiū rwa njora,
na atumia ao a ndigwa makīaga kūmacakaīra.

65 Ningī Mwathani akīarahūka ta mūdū woima toro,
ta njamba ya ita īgūkīra thuutha wa kūrīio nī ndibei.

66 Aahūūrire thū ciake agīcīhūdūra;
aaciconorithirie nginya tene.

67 Ningī akīrega hema cia Jusufu,
na ndathuurire mūhīrīga wa Efiraimu;

68 no rīrī, nīathuurire mūhīrīga wa Juda,
na Kīrīma gīa Zayuni kīrīa endete.

69 Nīaakire handū harīa hake haamūre hakīhaana ta irīma iria ndaaya,
hakīhaana ta thī īrīa aahaandire itūūre irūmīte nginya tene.

70 Aathuurire Daudi ndungata yake
na akīmūruta ciugū-inī cia ng'ondū;

71 akīmūtīgīthia kūrīithia ng'ondū,
akīmūtua mūrīithi wa andū ake, nīo mbarī ya Jakubu,
arīithagie Isiraeli igai rīake.

72 Nake Daudi akīmārīithia arī na wagīrīru wa ngoro;
aamatongoragia na ūūgī wa moko make.

79

Ihooya rīa kūūria Ngai Ahonokie Rūrīrī

Thaburi ya Asafu

1 Wee Ngai, ndūrīrī nūtharīkīre igai rīaku;
nūthaahītie hekarū yaku theru,
imomorete itūūra rīa Jerusalemu rīgatuīka irūndo cia mahiga.

2 Ciimba cia ndungata ciaku macineanīte
ituīke irio cia nyoni cia rīera-inī,
na mūrī ya andū aku aamūre makamīheana kūrī nyamū cia gīthaka.

3 Maiūte thakame ya andū aku ta maaī
Jerusalemu guothe,
na gūtīrī mūdū wa gūthika arīa makuīte.

4 Tūtuikīte andū a kūmenwo nī arīa tūriganītie nao,
tūgatuīka andū a kūnyararwo na gūthekererwo nī arīa matūthiūrūrūkīrie.

5 Wee Jehova-rī, nī nginya rī? Ūgūtūūra ūrī mūrakarū nginya tene?
Nī nginya rī ūiru waku ūgūtūūra wakanīte ta mwaki?

6 Itīrīria ndūrīrī iria itakūūī mang'ūrī maku,
ūmaitīrīrie mōthamaki marīa matakayagīra rīitwa rīaku;

7 nīgūkorwo nīmatambuurīte Jakubu
na makaananga būrūri wake.

8 Ndūgatūherithie nī ūndū wa mehia ma maithe maitū;
tha ciaku irohīūha itūkinyīrīre,
nīgūkorwo tūrī ahinyīrīrīku mūno.

* 78:60 Matukū-inī ma tene mūno, Shilo nīrīo rīarī itūūra itheru, na ithandūkū rīa kīrīkanīro rīaigītwo kuo.

- 9 Tūteithie, Wee Ngai Mūhonokia witū;
nī ūndū wa riiri wa rītwa riaku;
tūteithūre na ūtūrekere mehia maitū
nī ūndū wa rītwa riaku.
- 10 Nī kī gīgūtūma ndūrīrī ciurie atīrī,
“Ngai wao akīrī ha?”
Menyithania kūrī ndūrīrī tūkīionagīra na maitho maitū
atī nūrīhanagīria thakame ya ndungata ciaku īria īitītwo.
- 11 Mūcaayo wa arīa moohetwo njeera ūrogūkinyīra;
nī ūndū wa hinya wa guoko gwaku
gītīra arīa matūrīirwo gūkua.
- 12 Wīrīhīrie maita mūgwanja harī ndūrīrī iria tūriganītie nacio,
nī ūndū wa rūmena rūria makūmenete naruo, Wee Mwachani.
- 13 Na ithuī andū aku, o ithuī ng’ondū cia rūuru rwaku,
tūkūgocage nginya tene na tene;
nītūrahage ūgococi waku,
kuuma njiarwa na njiarwa.

80

Kūhoera Rūrīrī Rūgaacīre Rīngī

Thaburi ya Asafu

- 1 Wee Mūrīithi wa Isiraēli, tūigue,
o Wee ūtongoragia Jusufu ta ūria mūrīithi atongoragia rūuru;
Wee ūikarīre gītī kīa ūnene gatagatī ka makerubi-rī, cangarara
2 ūrī mbere ya Efiraimu, na Benjamini, na Manase.*
Arahūra ūhoti waku,
ūuke ūtūhonokie.
- 3 Wee Ngai-rī, tūma tūgaacīre rīngī;
tūma ūthiū waku ūtwarīre,
nīguo tūhonoke.
- 4 Wee Jehova Ngai mwene hinya wothe,
marakara maku megūtooga nginya rī
ūgītūkīrīra mahooya ma andū aku?
- 5 Nūrīmahūnītīe na irio cia maithori;
ūtūmīte manyue maithori maiyūrīte mbakūri riita.
- 6 Ūtūtūite kīndū gīa kūrūagīrwo nī arīa tūriganītie nao,
nacio thū ciitū igatūnyūrīra.
- 7 Wee Ngai-Mwene-Hinya-Wothe-rī, tūma tūgaacīre rīngī;
tūma ūthiū waku ūtwarīre,
nīguo tūhonoke.
- 8 Wareehire mūthabībū kuuma būrūri wa Misiri;
warutūrīre ndūrīrī ūkīūhaanda arī guo.
- 9 Nīwaūthereirie mūgūnda,
naguo ūkīgwata, na ūkīyūra būrūri wothe.
- 10 Irīma nīciahumbīrīrwo nī kīruru kīaguo,
nayo mītarakwa īria mīnene ikīhumbīrwo nī hongē ciaguo.
- 11 Watambūrūkirie hongē ciaguo o nginya Iria-inī rīria Inene,
na thuuna ciaguo ūgīcīkīnyīa o nginya Rūū-inī rwa Farati.†
- 12 Nī kī gītūmīte ūmomore njirigo ciaguo,
ūgagītūma ehītūkīri othe matuage thabībū ciaguo?
- 13 Ūrangarangagwo nī ngūrwe cia gīthaka,
na ūkarīno nī nyamū cia werū-inī.

* **80:2** Mihīrīga īno ītatū yarī njiarwa cia Rakeli, na nīcio ciarī cia mbere kūrūmīrīra ithandūkū rīa kīrīkanīro rīria Isiraēli mangīoimagarire marī werū-inī. † **80:11** Ūthamaki wa Daudi na Solomoni woimite Iria rīria Inene nginya Rūū rwa Farati.

- 14 Wee Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tūcookerere!
Rora ūrī igūrū wone!
Rūmbūiya mūthabibū ūyū,
15 mūri ūrīa guoko gwaku kwa ūrīo kwahaandire,
mūriū ūrīa wee mwene wīrereire.
- 16 Mūthabibū waku nīūtemetwo, ūgacinwo na mwaki;
thū ciaku irothira nī ūndū wa irūithia rīaku.
- 17 Guoko gwaku kūroikara na mūndū ūrīa ūrī guoko-inī gwaku kwa ūrīo,
ūcio mūrū wa mūndū wīrereire wee mwene.
- 18 No ithū-rī, tūtīgatigana nawe o rī;
tūrurumūkie na nītūrīkayagīra rīitwa rīaku.
- 19 Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tūma tūgaacīre rīngī;
tūma ūthiū waku ūtwarīre,
nīguo tūhonoke.

81

Rwimbo rwa Gūkūngūra Gīathī

Thaburi ya Asafu

- 1 Inīrai Ngai, o we hinya witū, nī ūndū wa gūkena;
anīrīrai mūinīre Ngai wa Jakubu!
- 2 Ambīrīrai kūina, hūūrai kīhembe,
na mūhūire kīnanda kīa mūgeeto kīrīa kīgambi wega, o na gīa kīnūbi.
- 3 Huhai coro hīndī ya Karūgamo ka Mweri,
na nīngī rīrīa mweri waiganana, mūthenya ūrīa wa Gīathī giitū;
- 4 ūyū nī watho wa kīrīra gīa kūrūmīrīrwo kūrī Isiraēli,
o guo watho wa Ngai wa Jakubu.
- 5 We nīaūhaandire ūtūike kīrīra harī Jusufu
hīndī rīra aathiire gūtharīkīra būrūri wa Misiri,
kūrīa twaiguire mwario tūtaamenyire.
- 6 Ekuuga atūrī, “Nīndeheririe mūrigo kuuma ciande-inī ciao;
moko mao nīndameheririe kuuma thīinī wa gīkabū.
- 7 Wangāire ūrī na mīnyamaro na nī ngīkūhatūra,
ngīgwītīka ndī thīinī wa mūrurumo wa ngwa;
ndakūgeririe ūrī kūu maaī-inī ma Meriba.
- 8 “Inyuī andū akwa, iguai ngīmūkaania,
naarī korwo no mūūthikīrīrie, inyuī Isiraēli!
- 9 Mūtikanagīe na ngai ng’eni gatagatī-inī kanyu;
mūtikanainamīrīre ngai ya kūngī.
- 10 Nī nī Jehova Ngai waku,
ūrīa wakūrutire būrūri wa Misiri.
Athamia kanua gaku na nīngūkūhe gīa kūrīa.
- 11 “No andū akwa matiigana gūūthikīrīria;
Isiraēli ndaigana kūnjathīkīra.
- 12 Nī ūndū ūcio ngīmarekereria marūmīrīre ūremi wa ngoro ciao,
na marūmagīrīre mwīro wao ene.
- 13 “Korwo andū akwa no maathikīrīrie,
korwo Isiraēli no marūmīrīre nījira ciakwa,
- 14 ndamatooreria thū ciao o na ihenya,
na njūkīrīre andū arīa marī muku nao na ūndū wa guoko gwakwa!
- 15 Andū arīa mathūire Jehova mangīithuna marī mbere yake,
na iherithia rīao rītūūre ngīnya tene.
- 16 No inyuī ngīmūhe ngano rīra njega mūno mūrīage;
ingīmūhūnagia na ūkī wa kuuma rwaro-inī rwa ihiga.”

82

Kūhooya Ciira wa Kīhooto

Thaburi ya Asafu

¹ Ngai arūgamite kīūngano-inī kīrīa kīnene;
aratuīra “ngai” ciira arī gatagatī ga cio.

² “Nī nginya rī mūgūtūūra mūciiragīrīra andū arīa matarūgamagīrīra kīhooto,
na mūgatūūra arīa aaganu maūthī?”

³ “Ciiragīrīrai kīhooto kīa arīa matarī hinya na arīa matarī maithe;
tūūriai ihooto cia andū arīa athīni o na arīa ahinyīrīrie.

⁴ Hatūragai arīa matarī hinya na arīa abatari;
mateithūrei kuuma moko-inī ma arīa aaganu.

⁵ “Andū acio matirī ūndū mooī, na matirī ūndū makūūranaga.
Macangacangaga nduma-inī;
mīthingi yothe ya thī nīyenyenyete.

⁶ “Ndoigire atīrī, ‘Inyuī mūrī “ngai”;
inyuothe mūrī ariū a Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno.’

⁷ No mūgaakua o ta ūrīa andū makuuaga;
mūkaagūa o ta aathani arīa angī.”

⁸ Arahūka, Wee Ngai, ūtuire thī ciira,
nīgūkorwo ndūrīrī ciothe nī igai rīaku.

83

Kūhooya Ngai ahoote Thū cia Isiraeli

Thaburi ya Asafu

¹ Wee Ngai-rī, ndūgakire;
tīga gūikara ūtumītie, Wee Mūrungu,
ndūgaikare wīnyiitanīrie.

² Ta rora wone ūrīa thū ciaku iranegena,
acio magūthūire makambararia mītwe yao.

³ Mathugundaga ndundu ya gūūkīrīra andū aku na wara;
maciiragīrīra gūūkīrīra andū arīa wendete.

⁴ Meranaga atīrī, “Ūkai, tūmaniine matige gūtuika rūrīrī,
nīguo rīitwa rīa Isiraeli rītikanacooke kūrīrīkanwo rīngī.”

⁵ Maciiraga marī na ngoro īmwe;
maiguithanagīria magūūkīrīre:

⁶ andū a hema cia Edomu, na cia Aishumaeli,
na cia Moabi, na cia Ahagari,

⁷ na cia Gebali, na cia Amoni, na cia Amaleki,
na cia Filistia, hamwe na andū a Turo.

⁸ O na Ashuri nīmegwatanītie nao
nīguo mateithīrīrie njiaro cia Loti.

⁹ Meeke o ta ūrīa wekire Amidiani,
na o ta ūrīa wekire Sisera na Jabini rūūī-inī rwa Kishoni,

¹⁰ o acio maaniinīrwo Enidoru,
na magītuīka ta thumu wa kūnorīa tīri.

¹¹ Tūma andū ao arīa marī igweta mahaane ta Orebu na Zeebu,*
anene ao othe ūmahaananie na Zeba na Zalimuna,

¹² arīa moigire atīrī, “Nītwīgwatīrei būrūri
wa ūrīithio wa Ngai ūtuīke witū.”

¹³ Wee Ngai wakwa, matue ta rūkūngū rūrīa rūgūrūkagio,
mahaane o ta mūūngū ūmbūrītwo nī rūhuho.

* 83:11 Orebu na Zeebu maarī athamaki a Midiani, na maahootirwo ni Gideoni.

- 14 O ta ūrĩa mwaki ūcinaga mūtītū
kana ta rūrĩrĩmbĩ rūgĩcina irĩma-rĩ,
15 maingatithie o ro ūguo na kĩhuhũkanio gĩaku,
na ūmamakie mũno na huhu ciaku nene.
16 Humba mothiũ mao thoni,
nĩgeetha andũ marongorie rĩitwa riaku, Wee Jehova.
17 Marotũũra maconokete na marĩ amaku;
marokua na gĩconoko kĩnene.
18 Tũma mamenye atĩ Wee, o Wee wĩtagwo Jehova,
atĩ Wee nĩwe Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, o igũrũ rĩa thĩ yothe.

84

Kwĩrĩrĩria Gũthĩ Nyũmba ya Ngai

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
kaĩ gũkaro gĩaku nĩ gĩthaka-ĩ!
2 Muoyo wakwa wĩrĩragĩria mũno, ĩĩ o na ūkoorwo nĩ hinya,
nĩ ūndũ wa kwĩrĩrĩria nja cia Jehova;
ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa irakaĩra
Mũrungu ūrĩa ūtũũraga muoyo.
3 O na kanyoni-ka-nja nĩkoonete mũciĩ,
nayo thũngũrũrũ ĩkeyonera gĩtara,
harĩa ĩngĩkaria tũcui twayo,
o hau hakuhĩ na kĩgongona gĩaku,
Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
o Wee Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa.
4 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa matũũraga nyũmba yaku;
matũũraga makũgoocaga.
5 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa maheagwo hinya nĩwe,
o arĩa matuĩte na ngoro ciao gũthĩ Zayuni.
6 Rĩria megũtuĩkanĩria Gĩtuamba kĩa Baka,
matũmaga kũgĩe na ithima;
mbura ya maguna-ng'ombe o nayo ĩkũhumbĩraga na tũria twa maaĩ.
7 Mathiĩaga magĩkĩragĩrĩria kũgĩa na hinya,
nginya o mũndũ o mũndũ agakinya mbere ya Ngai kũu Zayuni.
8 Igua ihooya riakwa, Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe;
thikĩrĩria, Wee Ngai wa Jakubu.
9 Wee Ngai, ta rora ngo iitũ;
tiĩrĩra ūrĩa waku ūitĩrĩrie maguta gĩthiithi.
10 Kaba mũthenya ūmwe nja-inĩ ciaku,
gũkĩra gũkara mũthenya ngiri handũ hangĩ o hothe;
kaba ngorwo ndĩ mũrangĩri wa kĩhingo kĩa nyũmba ya Ngai wakwa,
gũkĩra ndũũre thĩĩnĩ wa hema cia andũ arĩa aaganu.
11 Nĩgũkorwo Jehova Ngai nĩ riũa na ngo;
Jehova nĩarĩtũtugaga na agatwĩka maũndũ mega;
arĩa mũthiĩre yao ĩtarĩ ūcuuke
ndari ūndũ mwega angĩmaima.
12 Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
kũrathimwo nĩ mũndũ ūrĩa ūkwĩhokaga.

85

Ihooya rĩa kũũria Ūtuqi wa Ngai

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 1 Wee Jehova, nĩ wekire bũrũri waku wega;
nĩwacookeirie Jakubu ūtonga wake.

- 2 Nīwarekeire andū aku waganu wao,
na ūkīhumbīra mehia mao mothe.
- 3 Nīweheririe mang'ūrī maku mothe,
na ūgīthirwo nī marakara maku mahiū.
- 4 Tūma tūgaacīre rīngī, Wee Ngai Mūhonokia witū,
na ūtīge gūikara ūtūrakarīire.
- 5 Ūgūtūūra ūtūrakarīire nginya tene?
Marakara maku megūkinyīra njarwa na njarwa?
- 6 Kai ūtangītūrurumūkia ngoro ciitū,
nīguo andū aku magūkenere?
- 7 Wee Jehova-rī, tuonie wendo waku ūrīa ūtathiraga,
na ūtūhe ūhonokio waku.
- 8 Nīngūthikīrīria njigue ūrīa Mūrungu, o we Jehova, ekuuga;
eranagīra thayū kūrī andū ake, o acio ake aamūre:
no ndūkareke macookerere ūrimū wao.
- 9 Ti-itherū ūhonokio wake ūrī hakuhi na arīa mamwītīgīrīte,
nīgeetha riiri wake ūtūure būrūri-inī witū.
- 10 Wendo na wīhokeku nīicemanītie;
ūthingu na thayū nīkīmumunyanīte.
- 11 Wīhokeku ūkunūkaga kuuma na thī,
naguo ūthingu ūcūthagīrīrie ūrī o igūrū.
- 12 Ti-itherū Jehova no aheane kīndū o gīothe kīega,
naguo būrūri witū ūciarage magetha maguo.
- 13 Ūthingu nīguo ūmūthiiga mbere,
ūkahaaragīria makinya make njīra.

86

Ihooya rīa Ūteithio wa gūtooria Thū

Ihooya rīa Daudi

- 1 Wee Jehova, njigua na ūnjītīke,
nīgūkorwo ndī mūthīni na mūbatari.
- 2 Gitīra muoyo wakwa,
nīgūkorwo nīndīheanīte harīwe.
- Wee nīwe Ngai wakwa;
honokia ndungata yaku īno ikwīhokete.
- 3 Njiguīra tha, Wee Mwathani,
nīgūkorwo ngūkayagīra mūthenya wothe.
- 4 He ndungata yaku gīkeno,
nīgūkorwo nī kūrī we, Wee Mwathani,
ndoreierie ngoro yakwa.
- 5 Nīgūkorwo Wee Mwathani ūrī mwega na nūrekanagīra,
ūkaingīhia wendo kūrī arīa othe magūkayagīra.
- 6 Igua ihooya rīakwa, Wee Jehova;
thikīrīria ikaya rīakwa ūnjiguīre tha.
- 7 Mūthenya ūrīa ngaakorwo na thīina nīngagūkaīra,
nīgūkorwo nūkanjītika.
- 8 Wee Mwathani, thīinī wa ngai ciothe gūtīrī īngī tawe;
gūtīrī ciiko īngīhaanano na ciaku.
- 9 Ndūrīrī ciothe iria ūmbīte
nīgooka igūthathaiye irī mbere yaku, Wee Mwathani;
nīkarehera rītwa rīaku riiri.
- 10 Nīgūkorwo Wee ūrī mūnene, na nūwīkaga ciiko cia kūgegania;
Wee wiki nowe Ngai.
- 11 Wee Jehova, nyonagīrīria njīra ciaku,
nīgeetha thīiage na mīthīire ya ma;

- he ngoro ūrutūire kūna,
 nīguo ndūitigagire rītwa rīaku.
 12 Nīndīrīkūgocaga na ngoro yakwa yothe,
 Wee Mwathani Ngai wakwa;
 ngūtūūra ngumagia rītwa rīaku nginya tene.
 13 Nīgūkorwo wendo waku nī mūnene harī nī;
 nīundeithūrīte kuuma mbīrīra-inī o kūrīa kūrīku mūno.
 14 Wee Ngai, andū arīa etūi nīmaraatharīkīra;
 gīkundi kīa andū matarī tha nīmaracaria muoyo wakwa,
 o andū acio matakūrūmbūyagia.
 15 No Wee, Wee Mwathani, ūrī Mūrungu mūigua tha na ūrī mūtugi,
 ndūhiūhaga kūrākara, na ūiyūrītwo nī wendo na wīhokeku.
 16 Wīhūgūre ūndore na ūnjigūire tha;
 he ndungata īno yaku hinya waku,
 na ūhonokie mūrīū wa ndungata yaku ya mūdū-wa-nja.
 17 Nyonia kīmenyithia kīa wega waku,
 nīguo thū ciakwa ikīone iconorithio,
 nīgūkorwo Wee, Wee Jehova, nīundeithītie na ūkaahooreria.

87

Gīkeno gīa Gūtūūra Zayuni

Thaburi ya Ariū a Kora

- 1 Nīahaandīte mūthingi wa itūūra rīake igūrū rīa kīrīma kīrīa kīamūre;
 2 Jehova nīendete ihingo cia Zayuni
 gūkīra ciikaro iria ingī ciothe cia Jakubu.
 3 Maūdū mega nīmaragio igūrū rīaku,
 wee itūūra inene rīa Ngai:
 4 “Nīngwandīka ūhoru wa Rahabu na wa Babuloni
 thīnī wa arīa manjūū,
 Filistia o nakuo, na Turo, hamwe na Kushi,
 njuge atīrī, ‘Ūyū aaciarīrwo Zayuni.’”
 5 Ti-itherū, ūhoru wa Zayuni ūkīario nīgūkagwetagwo atīrī,
 “Ūyū o na ūūrīa maaciarīrwo kuo,
 na Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno we mwene nīagatūma gūtūūre kūrī kūrūmu.”
 6 Jehova nīakandīka ibuku-inī rīa kīrīndī ūū:
 “Ūyū aaciarīrwo Zayuni.”
 7 Nao magītunga nyīmbo makaina atīrī,
 “Ithima ciakwa ciothe irī thīnī waku.”

88

Ihooya rīa kūrīa Ūteithio Hīndī ya Kūhinyīrīrīka

Thaburi ya Ariū a Kora

- 1 Wee Jehova, o Wee Ngai ūrīa ūūhonokagia,
 ngūkayagīra mūthenya na ūtukū ndī mbere yaku.
 2 Ihooya rīakwa rīrokinya harīwe;
 inamīrīria gūtū gwaku ūigue gūkaya gwakwa.
 3 Nīgūkorwo muoyo wakwa ūiyūrītwo nī thīna,
 na nī ngirie gūkua.
 4 Nīī ndaranīirio na arīa makirīī gūkua;
 haana ta mūdū ūtarī na hinya.
 5 Nīī njiganīirio na arīa akuū,
 o ta arīa moragītwo magakoma mbīrīra,
 o acio ūtacookaga kūrīrikana,
 arīa meheretio kuuma ūmenyereri-inī waku.
 6 Ūnjikītie irima rīrīa irīku mūno,
 o kūu kūrīku kūrī nduma ndumanu.
 7 Mang’ūrī maku nīmanditūhīire mūno;

nĩũhubĩkanĩtie na ndiihũ ciaku ciothe.

- ⁸ Nĩũnjehereirie arata akwa arĩa twendanĩte mũno,
na ũgatũma ndũike kĩndũ kĩrĩ magigi harĩo.
Ndĩmũhingĩrĩrie ndingĩhota kũũra;
⁹ maitho makwa nĩmaroora nĩ kĩaha.

Wee Jehova, ngũkayagĩra o mũthenya;
ngũtambũrũkagĩria moko makwa.

- ¹⁰ Andũ arĩa akuũ-rĩ, wee nĩũmonagia magegania maku?
Acio makuĩte-rĩ, nĩmarahũkaga, magakũgooca?
¹¹ Wendo waku nĩumbũragwo mbĩrĩra-inĩ,
kana wĩhokeku waku ũgakiumbũrwo Mwanangĩko-inĩ*
¹² Magegania maku nĩmonagwo kũndũ kũu kwa nduma,
kana ciĩko ciaku cia ũthingu ikamenyeka
bũrĩri-inĩ ũcio wa kĩrganĩro?
¹³ No nĩngũgũkaĩra ũndeithie, Wee Jehova;
rũciinĩ mahooya makwa mokaga harĩwe.
¹⁴ Wee Jehova, nĩ kĩ gĩtũmĩte ũndiganĩrie
na ũkaahitha ũthiũ waku?

- ¹⁵ Kuuma o ũnini wakwa ndũũrite nyamarĩtio na ngakuhĩrĩria gĩkuũ;
nĩnyamaarĩkĩte nĩ imakania ciaku, igatũma njage mwĩhoko.
¹⁶ Mang'ũrĩ maku nĩmahubĩkanĩtie,
nacio imakania ciaku ikanyananga.
¹⁷ Maathũrũrũkagĩria mũthenya wothe ta mũiyũro wa maaĩ;
hingĩrĩrio nĩmo na mĩena yothe.
¹⁸ Nĩũnjehereirie athiritũ akwa na arĩa nyendete;
nduma nĩyo mũrata wakwa ũrĩa ũnguhĩrĩrie mũno.

89

Kĩrĩkanĩro kĩa Ngai na Daudi

Thaburi ya Ethani wa mbarĩ ya Ezara

- ¹ Ngũtũũra nyinaga ũhoru wa wendo mũnene wa Jehova nginya tene;
ndĩrĩmenyithanagia wĩhokeku waku na kanua gakwa kũrĩ njjarwa na njjarwa.
² Nĩngumbũra atĩ wendo waku ũtũũraga ũrĩ mũrũmu nginya tene,
nyumbũre atĩ wĩhokeku waku nĩũũhaandĩte o kũu igũrũ.
³ Woigire atĩrĩ, "Nĩngĩte kĩrĩkanĩro na ũrĩa nĩ ndĩthuurĩre,
na ngeehĩta na mwĩhĩtwa harĩ Daudi ndungata yakwa ngamwĩra atĩrĩ,
⁴ 'Nĩngatũma rũciaro rwaku rũtũũre rwĩhaandĩte nginya tene,
na ndũme gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũre kĩrĩ kĩrũmu njjarwa na njjarwa.' "
⁵ Wee Jehova-rĩ, igũrũ nĩrĩkumagia magegania maku,
na rĩkagaathĩrĩria wĩhokeku waku o naguo, kĩũngano-inĩ kĩa acio atheru.
⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, kũu matu-inĩ igũrũ nũũ ũngĩgerekano na Jehova?
Nũũ ũkĩhaana ta Jehova harĩ ciũmbe iria iri igũrũ?
⁷ Kĩama-inĩ kĩa acio atheru, Mũrungu nĩetigĩrĩtwo mũno;
nĩ wa gwĩtigĩrwo gũkĩra arĩa othe mamũrigiicĩrie.
⁸ Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, nũũ ũkĩhaana tawe?
Wee Jehova, nĩ ũrĩ hinya, na wĩhokeku waku ũtũũraga ũkũrigiicĩrie.
⁹ Nĩwe wathaga kĩhuhũkanio kĩa iria rĩrĩa inene;
rĩrĩa makũmbĩ marĩo mookĩra na igũrũ, nĩũmahooreragia.
¹⁰ Wahehenjire Rahabu agĩtuĩka o ta ũmwe wa arĩa moragĩtwo;
wahurunjire thũ ciaku na guoko gwaku kũrĩ hinya.
¹¹ Igũrũ nĩ rĩaku, o na thĩ no yaku;
Wee nĩwe wombire thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wayo.
¹² Nĩwe wombire mwena wa gathigathini na wa gũthini;
Taboru na Herimoni ciinaga ikenete nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩaku.

* 88:11 Nĩ Abadoni na Kĩhibirania

- 13 Gĩcoka gĩaku nĩ kĩrĩ ũhoti;
guoko gwaku kũrĩ hinya, guoko gwaku kwa ũrĩo nĩgũtũgĩrie.
- 14 Ũthingu na kĩhooto nĩcio mũthingi wa gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene;
wendo na wĩhokeku nĩgũtongoragia.
- 15 Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa mooĩ gũkũgocoo na nyĩmbo,
o arĩa mathiiaaga na ũtheri waku, Wee Jehova.
- 16 Makenagĩra rĩitwa rĩaku mũthenya wothē;
magũtũũgagĩria nĩ ũndũ wa ũthingu waku.
- 17 Nĩgũkorwo Wee nĩwe riiri na hinya wao,
na tondũ wa ũtugi waku nĩtũtũgagĩria rũhĩa rwiitũ.
- 18 Ti-itherũ, ngo iitũ Irĩ na Jehova,
mũthamaki witũ nĩ wa Ũrĩa-Mũtheru-wa-Isiraeli.
- 19 Hĩndĩ imwe nĩwaririe na njĩra ya kĩoneki,
ũkĩra andũ aku arĩa ehokeku atĩrĩ,
“Nĩtheete njamba imwe ya ita hinya;
nĩndũgĩrĩtie mwanake gatagatĩ ka andũ.
- 20 Nĩndĩoneire Daudi ndungata yakwa;
nĩndĩmũitĩrĩrie maguta makwa maamũre.
- 21 Guoko gwakwa nĩkũrĩmũtiiragĩrĩa;
ti-itherũ gĩcoka gĩakwa nĩkĩrĩmwĩkagĩra hinya.
- 22 Gũtirĩ thũ ikaamwĩtia igooti.
gũtirĩ mũndũ mwaganu ũkaamũhinyĩrĩa.
- 23 Nĩngahenja thũ ciake mbere yake,
na njũrage arĩa othe mamũthũire.
- 24 Wendo wakwa wa kwĩhokeka ũrĩkoragwo hamwe nake,
na nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa rũhĩa rwake nĩrũrĩtũũgagĩrio.
- 25 Nĩngatambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa iria,
na guoko gwake kwa ũrĩo ndĩkũige igũrũ rĩa njũũ.
- 26 Nĩakanjĩta anjũire atĩrĩ, ‘Wee nĩwe Baba,
na Mũrungu wakwa, o Rwaro rwa Ihiga, Mũhonokia wakwa.’
- 27 Nĩngĩ nĩngamwamũra atũike irigithathi rĩakwa,
na ndũme atũũgĩrio gũkĩra athamaki a thĩ.
- 28 Nĩngũtũũria wendo wakwa harĩ we nginya tene,
na kĩrĩkanĩro gĩakwa nake gĩtũũre kĩrĩ gĩa kwĩhokeka.
- 29 Nĩngahaanda rũciaro rwake nginya tene,
na gĩtĩ gĩa ke kĩa ũnene ndĩkĩhaande rĩria rĩothe igũrũ rĩgũtũũria.
- 30 “Ariũ ake mangĩgatirika watho wakwa
na mage kũrũmĩrĩa kĩrĩa gĩakwa,
31 mangĩgathũkia kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩwo
na mage kũmenyerera maathani makwa,
32 nĩngaherithia wĩhia wao na rũthanju,
herithie waganu wao na kũmahũũra iboko;
33 no ndĩrĩ hĩndĩ ngaamwehereria wendo wakwa,
o na kana thaahie wĩhokeku wakwa o na rĩ.
- 34 Ndigathũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa
kana ngarũrĩre ũrĩa iromo ciakwa ciarĩtie.
- 35 Nĩndĩhitĩte ngĩgwetaga ũtheru wakwa, rĩmwe rĩa kũigana,
na ndĩrĩ hĩndĩ ngaahenia Daudi,
36 atĩ rũciaro rwake rũgũtũũra nginya tene,
na gĩtĩ gĩa ke kĩa ũnene gĩtũũre kĩrĩ kĩrũmu mbere yakwa ta riũa;
37 gĩgũtũũra kĩrĩ kĩrũmu nginya tene o ta mweri,
mũira ũrĩa ũrĩ matu-inĩ nĩ mwĩhokeku.”
- 38 No rĩrĩ, wee nĩũregete, na ũgatiganĩria,
o na ũgakĩrakarĩra ũcio ũtĩrĩrie maguta.
- 39 Wee nĩũkanĩte kĩrĩkanĩro kĩrĩa ũrĩkanĩre na ndungata yaku,
na ũkarangĩrĩa thũmbĩ yake rũkũngũ-inĩ.
- 40 Wee ũmomorete thingo ciake ciothe
na ũkaananga ciĩhitho ciake iria cia hinya.

- 41 Ehītūkīri othe nīmatahīte indo ciake;
atuikīte wa kūnyararwo nī andū arīa mariganītie nake.
- 42 Wee nīūtūgīrītīe guoko kwa ūrīo kwa arīa mamūthūire;
nīūtūmīte thū ciake ciothe ikene.
- 43 Ūgī wa rūhiū rwake rwa njora nīūhūndūrīte,
na ūkaaga kūmūteithīrīria mbaara-inī.
- 44 Nīūniinīte riiri wake ūgathira,
na ūgaikania gītī gīake kīa ūnene thī.
- 45 Nīūnyihītie matukū ma wīthī wake;
ūmūhumbīte thoni o ta nguo.
- 46 Nī nginya rī, Wee Jehova? Ūgūtūūra wīhithīte nginya tene?
Nī nginya rī mang'ūrī maku megūtūūra maakanīte ta mwaki?
- 47 Ririkana ūrīa mūtūūrīre wakwa ūrī wa gūthira o narua.
Kaī akīrī ūndū wa tūhū watūmire ūmbe andū othe!
- 48 Nī mūdū ūrīkū ūngītūūra muoyo na ndonane na gīkuū,
kana ehonokie kuuma kūrī hinya wa mbīrīra?
- 49 Wee Mwathani, wendo waku mūnene ūrīa wa tene ūkīrī kū,
ūrīa wehītīre, ūkūrīra Daudī na ūndū wa wīhokeku waku?
- 50 Mwathani, ririkana ūrīa ndungata yaku īnyūrūrītīo,
na ūrīa nyūmīrīrie irumi iria numītwo nī ndūrīrī ciothe ngoro-inī yakwa,
- 51 o irumi iria thū ciaku īnyūrūrītīe nacio, Wee Jehova,
iria itūire īnyūrūrītīe makinya ma ūrīa wee ūitīrīrie maguta nacio.
- 52 Jehova arogoocwo nginya tene!

Ameni, na ningī Ameni.

Ibuku rīa Kana

90

Thaburi 90-106

Matukū ma Mūdū

Ihooya rīa Musa, ndungata ya Ngai

¹ JEHOVA, nīwe ūtūūrīte ūrī gūkarō giitū

kuuma njiarwa na njiarwa.

² O mbere ya irīma kūgīa kuo

kana ūkūmba thī na mabūrūri,

kuuma tene nginya tene, Wee ūrī o Mūrungu.

³ Wee ūcookagia andū magatuīka rūkūngū,

ūkoiga atīrī, "Cookai rūkūngū-inī, īnyūī ciana ici cia andū."

⁴ Nīgūkorwo mīaka ngiri harīwe

no ta mūthenya wa ira ūrīa ūrahītūkire,

kana ta ituanīra rīmwe rīa arangīrī a ūtukū.

⁵ Ūhaataga andū, ūkameeheria, magakoma toro wa gīkuū;

andū mahaana ta nyeki irīa īringūkaga rūciinī:

⁶ o na gūtuīka rūciinī nūringūkaga,

hwaī-inī īhoohaga, īkooma.

⁷ Tūniinagwo nī marakara maku,

na tūkamakio mūno nī marūrū maku.

⁸ Nīūgīte wīhia witū o mbere yaku,

mehia maitū marīa mahithe ūkamoimīria o ūtheri-inī hau mbere yaku.

⁹ Matukū maitū mothe maniinagwo nī mang'ūrī maku;

tūninūkagia mīaka iitū na gūcaaya.

¹⁰ Mūigana wa matukū maitū-rī, nī mīaka mīrongo mūgwanja,

kana mīrongo īnana, tūngīkorwo tūrī na hinya;

no rīrī, mūigana wamo no thīna na kīeha,

nīgūkorwo mathiraga o narua, na ithuī tūgathiī, tūkabuīria.

¹¹ Nūū ūūī hinya wa marakara maku?

Nīgūkorwo mang'ūrī maku nī manene o ta gwītīgīrwo kūrīa wagīrīre.

- 12 Tuonie gūtara matukū maitū wega,
nīgeetha tūgīe na ngoro ya ūūgī.
- 13 Wee Jehova, hoorera! Nī nginya rī?
Iguīra ndungata ciaku tha.
- 14 Rūciini tūhūūnagie na wendo waku ūtathiraga,
nīguo tūinage nī gūkena na tūcanjamūkage matukū maitū mothe.
- 15 Tūma tūkene matukū maingī o ta marīa ūtūnyamarītie,
na mīaka mīngī o ta īrīa tuonete thīina.
- 16 Ndungata ciaku irokionio ciiko ciaku,
naguo riiri waku wonio ciana ciao.
- 17 Wega wa Mwathani Ngai witū ūrogīa na ithuī;
tūma wīra wa moko maitū ūgaacīre,
ī-ni, kīrūmie wīra wa moko maitū.

91

Ngai Nīwe Mūgitīri Witū

- 1 Mūdū ūrīa ūikaraga agitīrwo nī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno
arīhurūkaga kīruru-inī kīa Mwene-Hinya-Wothe.
- 2 Ngūkiuga ūhoru wa Jehova atīrī,
“Wee nīwe rīūrīro rīakwa na kīrigo gīakwa kīrī hinya,
nīwe Ngai wakwa, ūrīa ndīhokete.”
- 3 Ti-itherū nīegūgūteithūra gīkerenge-inī kīa mūtegi,
o na kuuma mūrīmū-inī ūrīa mūūru wa kūragaga.
- 4 Arīkūhumbagīra na njoya ciake,
na rungu rwa mathagu make nīho ūrīgītagia;
wīhokeku wake nīūgatuīka ngo yaku na kīihitho gīaku.
- 5 Ndūrītītagīra imakania cia ūtukū,
kana mūguī ūrīa ūthīrīrīkaga mūthenya,
- 6 o na kana mūrīmū ūrīa ūceemaga nduma-inī,
kana mūthiro ūrīa ūniinanaga mūthenya gatagatī.
- 7 Andū ngiri no magūe mwena waku,
nao ngiri ikūmi magūe guoko-inī gwaku kwa ūrīo,
no ndūngīkuhīrīrio nīguo.
- 8 Wee no kwīrorera ūkerorera na maitho maku
wīonere iherithia rīa andū arīa aaganu.
- 9 Ūngītua Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno gīikaro gīaku,
o we Jehova, ūrīa arī we rīūrīro rīakwa,
- 10 hīndī īyo gūtīrī ūūru ūgaagūkorerera,
gūtīrī mwanangīko ūgaakuhīrīria hema yaku.
- 11 Nīgūkorwo nīagaatha araika ake nī ūndū waku,
makūgitagīre mīthīre-inī yaku yothe;
- 12 nīmagakuoya na igūrū na moko mao
nīgeetha ndūkarīngwo kūgūrū nī ihiga.
- 13 Nīūgakinyīrīria mūrūūthi, o na ndūira;
ūkarangīrīria mūrūūthi ūrīa mūnene, o na nyoka.
- 14 Jehova ekuuga atīrī, “Kuona atī nīanyendete,
nīngamūhatūra hatīka-inī;
nīndīrīmūgitagīra, nīgūkorwo nīamenyete rītwa rīakwa.
- 15 Arīngayagīra, na nī ngamwītīka;
ndīrīkoragwo hamwe nake hīndī ya thīina,
ndīrīmūteithūragaga na ngamūtīithia.
- 16 Ngūmūtūūria muoyo matukū maingī nginya aiganie,
na ndīmūonagie ūhonokio wakwa.”

92

Rwīmbo rwa Gūcookia Ngaatho

- 1 Nī wega mūno gūcookagīria Jehova ngaatho
o na gūkumagia rītwa riaku na rwimbo,
Wee Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno,
- 2 nī wega mūno kwanagīrira wendo waku o rūciini,
o na kwanīrira wīhokeku waku ūtukū,
- 3 tūkīinagia kīnanda gīa kīnūbi kīa ndigi ikūmi,
o hamwe na kīnanda kīa mūgeeto kīria kīgambi wega.
- 4 Nīgūkorwo, Wee Jehova, nīūngenetie nī ūndū wa ciiko ciaku;
nīngūina ngenete nī ūndū wa wīra wa moko maku.
- 5 Īi mawīra maku matikīri manene, Wee Jehova,
meciiria maku-rī, matikīri marikīru!
- 6 Mūndū ūria ūtarī ūgī ndangīmamenya,
mūndū mūkīgu ndangīkūūrana ūndū ūyū,
- 7 atī o na arīa aaganu mangīkūra ta nyeki,
o na arīa othe mekaga ūuru mangīgaacīra,
makaaniinwo nginya tene na tene.
- 8 No Wee Jehova, ūtūūruga ūtūūgīrītio nginya tene.
- 9 Nīgūkorwo thū ciaku, Wee Jehova,
ti-itherū thū ciaku nīgathira;
arīa othe mekaga ūuru nīmakaharaganio.
- 10 Wee nīwambararītīe rūhīa rwakwa o ta rwa mbogo;
ndīmūitīrīrie maguta marīa mega mūno.
- 11 Maitho makwa nīmeyoneire gūtoorio gwa thū ciakwa;
matū makwa nīmeiguīrīrie ūria thū ciakwa icio njaganu itooretio.
- 12 Andū arīa athingu marītheeremaga o ta mūtī wa mūkīndū,
makūre o ta mūtarakwa wa Lebanoni;
- 13 mahaandītwo kūu nyūmba-inī ya Jehova,
marītheeremaga kūu nja-inī cia Ngai witū.
- 14 Magatūūra maciaraga maciaro o na marī akūrū,
matūūre marī na hinya wa wīthī wao, na marī aruru,
- 15 maanagīrīre, makiugaga atīrī, "Jehova nī mūrūngīrīru;
we nīwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga,
na gūtīrī waganu ūngīoneka thīinī wake."

93

Ūkaru wa Wathani wa Ngai

- 1 Jehova nīarathamaka, ehumbīte ūkaru;
Jehova ehumbīte ūkaru
na akeoha hinya ta mūcibi.
Thī nīhaandītwo īkarūma ki,
ndīrī hīndī īngīenyenyeka.
- 2 Gītī gīaku kīa ūnene gītūūrīte kīrī kīrūmu kuuma o tene;
wee ūtūūrīte kuo kuuma tene na tene.
- 3 Wee Jehova-rī, marīa nīmaranīrīra,
marīa maranīrīra na mīgambo yamo;
marīa maranīrīra makahūūrithīa makūmbī.
- 4 We nīarī hinya gūkīra makūmbī ma iria,
arī hinya gūkīra marurumī macio ma maaī maingī,
Jehova arī igūrū nī arī hinya.
- 5 Wee Jehova, mawatho maku maikaraga marī marūmu;
naguo ūtheru ūgūtūūra ūgemetie nyūmba yaku
matukū matarī mūthia.

94

Ngai Nīwe Ūrīhagīria arīa Athingu

- 1 Wee Jehova, o Wee Mūrungu ūria ūrīhanagīria,
Wee Mūrungu ūria ūrīhanagīria-rī, cangarara.
- 2 Arahūka, Wee mūtuanīri ciira wa andū othe a thī;
kīrīhe andū arīa etīi o kīrīa kīmagīrīire.
- 3 Wee Jehova-rī, nī nginya rī andū arīa aaganu megūtūūra makenete,
nī nginya rī andū arīa aaganu megūtūūra marūūhagia?
- 4 Maaragia ndeto cia mwīgaatho;
andū arīa othe meekaga ūūru, o maiyūrītwo nī mwītīio.
- 5 Mahehenjaga andū aku, Wee Jehova,
makahinyīrīria igai rīaku.
- 6 Mooragaga mūtumia wa ndigwa, na mūdū wa kūngī;
mooragaga ciana iria itarī maithe.
- 7 Moigaga atīrī, “Jehova ndangiona;
Ngai wa Jakubu-rī, ndangīrūmbūiya.”
- 8 Mwīmenyererei inyuī arīa mwagīte ūūgī mūrī gatagatī-inī ka andū;
inyuī andū aya akīgu, mūgaakūhīga rī?
- 9 Ūrīa wombire gūtū-rī, ndangīguva?
Ūcio wombire riitho-rī, ndangiona?
- 10 Ūcio ūrūithagia ndūrīrī-rī, ndangīherithania?
O ūcio ūrutaga andū-rī, ndarī ūmenyo?
- 11 Jehova nioī meciiria ma mūdū;
ī, oī atī meciiria mao nī ma tūhū.
- 12 Wee Jehova, kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa Wee ūtaaraga,
o mūdū ūcio ūrutaga watho waku;
- 13 nīūgaatūma ahoorere matukū-inī ma thīna,
o nginya rīrīa mūdū ūrīa mwaganu akenjerwo irima.
- 14 Nīgūkorwo Jehova ndagatiganīria andū ake;
igai rīake ndarī hīndī angīrītirika.
- 15 Ūtuanīri ciira wa kīhooito nīūgakwo rīngī igūrū rīa ūthingu,
nao andū othe arīa arūngīrīru ngoro maūrūmagīrīre.
- 16 Nūū ūkwarahūka, andūrīre harī arīa aaganu?
Nūū ūkūdūgamīrīra, andūrīre harī arīa meekaga ūūru?
- 17 Tiga Jehova aandeithirie-rī,
ingīakuire o narua, ngatūūre kūū ūkiri-inī.
- 18 Rīrīa ndoigire atīrī, “Kūgūrū gwakwa nīkūratenderūka,”
wendani waku, Wee Jehova, nīwandiirīrīre.
- 19 Rīrīa mītangiko yaingīhire thīinī wakwa-rī,
Wee wahooreririe, ūgīkenia ngoro yakwa.
- 20 Gītī kīa ūnene kīa ungumania-rī, hihi no kīgīe na ngwatanīro nawe,
o kīrīa kīrehanagīra mīnyamaro nī ūndū wa matūiro ma kīo?
- 21 Monganaga hamwe nīguo mokīrīre mūdū ūrīa mūthingu,
na magatuīra mūdū ūtehītie ooragwo.
- 22 No Jehova nīwe ūtuīkīte kīrigo gīakwa kīa hinya,
na Ngai wakwa, o we rwaro rwakwa rwa ihiga harīa njūragīra.
- 23 We nīakamaherithia nī ūndū wa mehīa mao
na amaniine nī ūndū wa waganu wao;
Jehova Ngai witū nīakamaniina.

95

Rwīmbo rwa gwīta Andū Magooce Jehova

- 1 Ūkai, tūinīre Jehova nī gūkena;
tūkīanīrīre ūcio Rwaro rwa Ihiga rwa ūhonokio witū.
- 2 Nītūūkei mbere yake tūgīcookagīa ngaatho,
na tūmūinīre nyīmbo cia kūmūkumia.
- 3 Nīgūkorwo Jehova nī Mūrungu mūnene,

- o we Mũthamaki mūnene ũkĩrĩte ngai ciothe.
⁴ Thĩ kũrĩa kũriku mũno kũrĩ guoko-inĩ gwake,
 o na tũcũmbĩrĩ twa irĩma no twake.
⁵ Iria nĩ rĩake, nĩgũkorwo nĩwe warĩũmbire,
 na moko make nĩmo moombire thĩ nyũmũ.
⁶ Ũkai, tũmũinamĩrĩre tũmũhooe,
 nĩtũturĩrie Jehova o we Mũtũũmbi ndu;
⁷ nĩgũkorwo nĩwe Ngai witũ,
 na ithuĩ tũrĩ andũ a ũrĩthio wake,
 rũuru rũrĩa we mwene arĩithagia.
 Ũmũthĩ mũngũigua mũgambo wake,
⁸ mũtikoomie ngoro cianyu
 ta ũrĩa mwekire mũrĩ Meriba,
 o na ta ũrĩa mwekire mũthenya ũrĩa mwarĩ Masa kũu werũ-inĩ,
⁹ kũrĩa maithe manyu maangeririe na makĩngararia,
 o na gũtuĩka nĩmoonete ũrĩa wothe ndaamekĩire.
¹⁰ Nĩgũkorwo ndaatũũrĩte ndakarĩire rũciaro rũu mĩaka mĩrongo ĩna;
 ngiuga atĩrĩ, “Aya nĩ andũ arĩa ngoro ciao ciũrĩte,
 na nĩmagĩte kũmenya njĩra ciakwa.”
¹¹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩta ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,
 “Matĩrĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.”

96

Kũgocoo Ngai ũrĩa Mũtuanĩri Ciira

- ¹ Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ;
 inĩrai Jehova, inyuĩ andũ a thĩ yothe.
² Inĩrai Jehova, goocai rĩitwa rĩake;
 hunjagiai ũhonokio wake mũthenya o mũthenya.
³ Umbũrai riiri wake kũrĩ ndũrĩrĩ,
 mumbũre mawĩko make ma kũgegania kũrĩ andũ othe.
⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩ mūnene, na nĩ wa kũgocwo mũno;
 nĩwe wa gwĩtigĩrwo gũkĩra ngai ciothe.
⁵ Nĩgũkorwo ngai ciothe cia ndũrĩrĩ nĩ mĩhianano,
 no Jehova nĩwe wombire igũrũ.
⁶ Riiri na ũnene irĩ mbere yake;
 hinya na riiri irĩ handũ hake harĩa haamũre.
⁷ Tũũgĩriai Jehova, inyuĩ mĩhĩrĩga ya ndũrĩrĩ,
 mũtũgĩrie Jehova nĩ ũndũ wa riiri na hinya wake.
⁸ Tũũgĩriai Jehova nĩ ũndũ wa riiri ũrĩa wagĩrĩre rĩitwa rĩake;
 mũreherei maruta na mũũke nja-inĩ ciake.
⁹ Hooyai Jehova thĩinĩ wa riiri wa ũtheru wake;
 inainai mũrĩ mbere yake, inyuĩ andũ a thĩ yothe.
¹⁰ ĩrai ndũrĩrĩ atĩrĩ, “Jehova nĩarathamaka.”
 Thĩ nĩhaandĩtwo ĩkarũma, ndĩngĩenyenyeka;
 agatuĩra kĩrĩndĩ ciira akĩngananĩtie.
¹¹ Igũrũ nĩrĩkene, thĩ nĩcanjamũke;
 iria nĩrĩrurume, na indo iria ciothe irĩ thĩinĩ warĩo;
¹² mĩgũnda nĩkenerũrũke, na indo iria ciothe irĩ thĩinĩ wayo.
 Hĩndĩ ĩyo mĩtĩ yothe ya mũtitũ nĩkaina nĩ gũkena;
¹³ ĩkaina irĩ mbere ya Jehova, nĩgũkorwo nĩarooka,
 arooka gũtuĩra thĩ ciira.
 Agaatuĩra thĩ ciira na ũthingu,
 na kĩrĩndĩ agĩtuĩre na ma yake.

97

Riiri wa Wathani wa Ngai

- 1 Jehova nīarathamaka, thī nīgīkene;
mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia iria nīmacanjamūke.
- 2 Athiūrūkīrio nī matu na nduma ndumanu;
ūthingu na kīhooto nīcio mūthingi wa gītī gīake kīa ūnene.
- 3 Mwaki ūmūthiiga mbere
ūgīcinaga thū ciake na mīena yothe.
- 4 Heni ciake imūrīkaga thī yothe;
thī ĩcionaga ikainaina.
- 5 Irīma itwekaga o ta mūhūra mbere ya Jehova,
igatweka irī mbere ya Mwathani wa thī yothe.
- 6 Igūrū rīanagīrīra ūthingu wake,
nao andū othe makooona riiri wake.
- 7 Andū arīa othe mahooyaga mīhianano mīcūhie nīmaconorithagio,
acio meerahaga na mīhianano:
inyuī ngai ici, mūnamīrīrei mūmūhoee.
- 8 Zayuni īiguaga ūguo īgakena,
namo matūūra ma Juda magacanjāmūka,
tondū wa matūiro maku ma ciira, Wee Jehova.
- 9 Nīgūkorwo Wee Jehova, nīwe Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno wa thī yothe;
wee nīūtūgīrītio mūno igūrū rīa ngai ciothe.
- 10 Arīa endi Jehova nīmathūūre ūuru,
nīgūkorwo nīagitagīra mīoyo ya arīa ake ehokeku,
na akamateithūra kuuma moko-inī ma arīa aaganu.
- 11 Ūtheri nīwarīire arīa athingu
na arīa arūngīrīru ngoro makaiyūrwo nī gīkeno.
- 12 Kenerai Jehova, inyuī arīa athingu,
mūkigooce rītwa rīake rīamūre.

98

Ngai Nīwe wathaga Thī Yothe

- 1 Inīrai Jehova rwīmbo rwerū,
nīgūkorwo nīekīte maūdū ma kūgeganīa;
guoko gwake kwa ūrīo na gīcoka gīake gītheru
nīcio imūhonokanīrie.
- 2 Jehova nīamenyithanītie ūhonokio wake
na akaguūria ūthingu wake kūrī andū a ndūrīrī.
- 3 Nīarīkanīte wendo wake
na wīhokeku wake ūrīa erīre nyūmba ya Isīraeli;
ituri ciothe cia thī nīcionete
ūhonokanio wa Ngai witū.
- 4 Anīrīrai mūkenete mūrī mbere ya Jehova, inyuī andū othe a thī,
tumūkai mūkenūrūrūke na nyīmbo mūkīnaga;
- 5 inīrai Jehova na kīnanda kīa mūgeeto,
mūmūinīre na kīnanda kīa mūgeeto
o na mūgambo ūrīa mwega mūno,
- 6 inai na tūrumbeta, na mūgambo wa coro:
anīrīrai na gīkeno mūrī mbere ya Jehova, o ūcio Mūthamaki.
- 7 Iria rīrīa inene nīrīrurume, na kīrīa gīothe kīrī thīnī warīo,
mabūrūri mothe, na arīa othe matūūruga kuo.
- 8 Njūūī nacio nīkīhūūre hī,
o nacio irīma nīciine hamwe nī gūkena;
- 9 nīciine irī mbere ya Jehova,
nīgūkorwo nīarooka nīguo athamakīre thī.
Agatūra mabūrūri ciira na ūthingu,
nakīo kīrīndī agītūithanagīe na werekereru.

99

Kūgooca Ngai nĩ ūndũ wa Ūthingu Wake

- ¹ Jehova nĩarathamaka,
ndũrĩrĩ nĩcĩkĩinaine;
aikarĩire gĩtĩ kĩa ūnene arĩ gatagatĩ ka makerubi,
thĩ nũthingithe.
- ² Jehova nĩ mũnene Zayuni;
niatũũgĩrĩte igĩrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe.
- ³ Andũ nĩmakĩgooce rĩitwa rĩaku inene na rĩa gwĩtigĩrwo:
we nĩwe mũtheru.
- ⁴ Mũthamaki nĩ arĩ hinya, na nĩendete kĩhooto:
nĩũrũmĩtie ūtuithania wa ciira ūrĩa mwerekereru;
nĩwĩkĩte maũndũ ma kĩhooto na ma ūthingu
thĩinĩ wa Jakubu.
- ⁵ Tũũgĩriai Jehova Ngai witũ,
na mũmũinamĩrĩre, mũmũhooe mũrĩ gĩturwa-inĩ kĩa makinya make;
we nĩwe mũtheru.
- ⁶ Musa na Harũni maarĩ amwe a athĩnjĩri-Ngai ake,
nake Samũeli aarĩ ūmwe wa arĩa maakayagĩra rĩitwa rĩake;
maakayagĩra Jehova
nake akametĩka.
- ⁷ Aamaragĩria arĩ thĩinĩ wa gĩtuĩgĩ kĩa itu;
makĩrũmia mawatho make
na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa aamaheete.

- ⁸ Wee Jehova Ngai witũ-rĩ,
nĩwametĩkaga;
harĩ Isiraeli warĩ Mũrungu mũrekanĩri,
o na gĩtuũka nĩwamaherithagia nĩ ūndũ wa ciĩko ciao njũru.
- ⁹ Tũũgĩriai Jehova Ngai witũ,
na mũmũhooyage mũrĩ kĩrĩma-inĩ gĩake kĩaamũre,
nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ mũtheru.

100

Rwĩmbo rwa Kūgooca Ngai

- ¹ Anĩrĩrai mũkenete mũrĩ mbere ya Jehova, inyuĩ andũ othe a thĩ.
² Thathaiyai Jehova mũcanjamũkĩte;
ũkai mbere yake mũkĩinaga mũkenete.
- ³ Menyai atĩ Jehova nĩwe Ngai.
Nĩwe watũumbire, na ithuĩ tũrĩ ake,
tũrĩ andũ ake, ng'ondũ cia ūrĩithio wake.
- ⁴ Tonyerai ihingo ciake mũrĩ na ngaatho,
mũtoonye nja ciake mũkĩmũgocaga;
mũcookerieĩ ngaatho na mũgooce rĩitwa rĩake.
- ⁵ Nĩgũkorwo Jehova nĩ mwegaga,
wendo wake ūtũũraga nginya tene na tene;
wĩhokeku wake nĩ wa nginya njiarwa na njiarwa.

101

Wĩhokeku wa Mũthamaki harĩ Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nĩĩ ndĩinaga ūhoru wa wendo na wa kĩhooto gĩaku;
Wee Jehova nĩwe ndĩrĩgocaga na rwĩmbo.
- ² Nĩngwĩmenyerera ndũũre mũtũũrĩre ūtarĩ ūcuuke:
nĩ rĩ ūgaagĩũka kũrĩ nĩĩ?

Nĩndĩrĩkaraga mũcĩĩ gwakwa
ndĩ na ngoro ūtarĩ ūcuuke.

³ Gūtiri ūndū mūuru

ndīrīgaga mbere ya maitho makwa.

Nithūire cīko cia andū arīa matarī wīfīkio;

ndingūtīkīra menyūitūre harī nī.

⁴ Ndīrīkaraga haraihu na andū arīa marī ngoro nemi;

ūūru-rī, ndirī hīndī ngaanyiitanīra naguo.

⁵ Mūdū o wothe ūngīcambia mūdū wa itūūra rīake na hito,
ūcio nīngamūniina;

mūdū o wothe ūrī maitho ma rūng'athio na ngoro ya mwītīo,
ūcio ndīkamūkirīria.

⁶ Maitho makwa-rī, marīroraga andū arīa ehokeku būrūri-inī,
nīguo maikaranagie na nī;

mūdū ūrīa mīthiire yake itarī ūcuuke-rī,

ūcio nīarīndungatagīra.

⁷ Gūtiri mūdū wīkaga maūdū ma mawara

ūgaikara nyūmba-inī yakwa;

gūtiri mūdū waragia maheeni

ūkaarūgama mbere yakwa.

⁸ O rūciinī nīndīrīkiragia

arīa othe aaganu būrūri-inī;

nīngeheria andū arīa othe mekaga ūūru

mathire itūūra-inī rīrīa inene rīa Jehova.

102

Ihooya rīa Mūdū Mūnyamarīku

¹ Wee Jehova, igua ihooya rīakwa;

reke gūkaya gwakwa ngīhooya ūteithio gūgūkinyire.

² Tiga kūhitha ūthiū waku

rīrīa ndī mūnyamaro-inī.

Inamīrīria gūtū gwaku ūnjigūe;

ndagūkaīra, nījīka o narua.

³ Nīgūkorwo matukū makwa marathira

o ta ūrīa ndogo ithiraga;

namo mahīndī makwa maraakana o ta gīcinga.

⁴ Ngoro yakwa īringīkīte na īkahooa o ta nyeki;

ndiganīrwo o na nī kūrīa irio.

⁵ Tondū wa ūrīa ndīracaaya nyanīrīre,

hīnjīte ngatigara o gīkonde na mahīndī.

⁶ Haana ta ndundu ya werū-inī,

ngahaana ta ndundu īrīa īikaraga kūrīa kwanangīku.

⁷ Ndaaraga itarī toro;

haanīte ta nyoni īrī o iiki nyūmba igūrū.

⁸ Mūthenya wothe thū ciakwa itūdaga igīthirīkia;

acio maanyūrīragia mahūthagīra rītwa rīakwa taarī kīrumi.

⁹ Nīgūkorwo ndīaga mūhu taarī irio ciakwa,

na kīrīa nyuuga ngagītukania na maithori,

¹⁰ tondū wa mang'ūrī maku manene,

ūnjoete na igūrū ūkanjīka mwena-inī.

¹¹ Matukū makwa mahaana o ta kīruru kīa hwaī-inī;

hooaga ta nyeki.

¹² No rīrī, Wee Jehova ūgūtūūra ūikarīre gītī kīa ūnene nginya tene na tene;
ngumo yaku igūtūūra njarwa na njarwa.

¹³ Wee nīūkwarahūka ūguire itūūra rīa Zayuni tha,

nīgūkorwo ihinda rīa kūrīka wega nī ikinyu;

ihinda rīrīa rīathīrīre nī ikinyu.

- 14 Nīgukorwo mahiga makuo nīmakenagīrwo nī ndungata ciaku;
o na rūkūngū rwakuo nīrūtūmaga iringwo nī tha.
- 15 Ndūrīrī nīgeetigīra rītwa rīa Jehova,
athamaki othe a thī mekūrīre riiri waku.
- 16 Nīgukorwo Jehova nīagaaka itūūra rīa Zayuni rīngī,
na eyumīrie arī na riiri wake.
- 17 Nīakaigua mahooya ma andū arīa aagi;
ndakanyarara mahooya mao.
- 18 Ūhoro ūyū nīwandīkwo nī ūndū wa rūciaro rūrīa rūgooka,
nīguo andū arīa mataciarītwo makaagooa Jehova:
- 19 “Jehova nīacūthīrīrie thī arī harīa hake haamūre kūu igūrū;
arī kūu igūrū Jehova nīkūrora aarorire thī,
20 nīguo aigue gūcaaya kwa arīa moheetwo,
na ohorithie arīa maatuūrīrwo gūkua.”
- 21 Nī ūndū ūcio rītwa rīa Jehova nīrīkoimbūrwo kūu Zayuni,
na nīakagoocwo kūu Jerusalemu
- 22 rīrīa andū a ndūrīrī na mothamaki
makoongana, mathathaiye Jehova.
- 23 Hīndī ya mūtūtūrīre wakwa nīanyihihie hinya wakwa;
nīakuhīhie matukū makwa.
- 24 Nī ūndū ūcio ngīkiuga atīrī:
“Wee Ngai wakwa, ndūkanjūrage o rīrīa ndaiganīria matukū makwa;
wee-rī, mīaka yaku ithiiaa o na mbere nginya njiarwa na njiarwa.
- 25 O kīambīrīria-inī, nīwaarire mīthingi ya thī,
o narīo igūrū nī wīra wa moko maku.
- 26 Icio nīgūthira igaathira, no wee nīgūtūūra ūgaatūūra;
igaakūra o ta nguo, ithire.
- Ūgaacigarūrīra ta nguo,
icooke iteeo.
- 27 No Wee ndūgarūrūkaga,
nayo mīaka yaku ndīrī mūthia.
- 28 Ciana cia ndungata ciaku igaatūūra na thayū mbere yaku;
nacio njiaro cicio cigaikara irīmīte irī mbere yaku.”

103

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Wega wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Gooa Jehova, wee ngoro yakwa;
kīria gīothe kīrī thīnī wakwa, gooca rītwa rīake itheru.
- 2 Gooa Jehova, wee ngoro yakwa,
na ndūkariganīrwo nī maūndū mothe marīa aanagwīka:
- 3 o ūrīa ūkūrekagīra mehīa maku mothe,
na agakūhonia mīrimū yaku yothe,
- 4 ūrīa ūkūūraga muoyo waku kuuma irīma rīa gīkuū,
na agakūhumba wendo na tha taarī thūmbī ya ūnene,
- 5 o we ūkūhūnagia na maūndū mega
nīgeetha waanake waku werūhagio o ta wa nderi.*
- 6 Jehova ekaga maūndū ma ūthingu,
na akarūgamīrīra kīhooito kūrī arīa othe ahinyīrīrie.
- 7 Nīamenyithirie Musa njīra ciake,
nacio cīko ciake agīcimenyithia andū a Isiraeli:
- 8 Jehova nī mūigua tha na nī mūtugi,
ndahiūhaga kūrakara, na nīaiyūrwo nī wendo mūingī.
- 9 We ndaciirithanagia hīndī ciothe,
o na kana agatūūra arakarīte nginya tene;

* 103:5 Nderi yūkaine nī ūndū wa hinya wayo, na nī ūndū wa gūtūūra mūno.

- 10 Ndatũherithagia ta ũrĩa mehia maitũ magĩrĩrwo,
o na kana agatũrĩhia kũringana na waganu witũ ũrĩa ũigana.
- 11 O ta ũrĩa igũrũ rĩraihanĩrĩrie na thĩ,
ũguo no taguo wendo wake ũrĩ mũnene kũrĩ arĩa mamwĩtigĩrĩte;
- 12 o ta ũrĩa irathĩro kũraihanĩrĩrie na ithũiro-rĩ,
ũguo no taguo atwehereirie mehia maitũ magatũraihĩrĩria.
- 13 O ta ũrĩa mũthuuri aiguagĩra ciana ciake tha,
ũguo no taguo Jehova aiguagĩra tha arĩa mamwĩtigĩrĩte;
- 14 nĩgũkorwo we nĩoĩ ũrĩa tuombĩrwo,
nĩaririkanaga aĩ ithuĩ tũrĩ o rũkũngũ.
- 15 Ha ũhoro wa mũndũ-rĩ, matukũ make mahaana o ta nyeki,
we acanũkaga o ta ihũa rĩa gĩthaka;
- 16 rĩhurutagwo nĩ rũhuho rĩkehera,
na harĩa rĩraarĩ rĩtingĩcooka kuonwo rĩngĩ.
- 17 No rĩrĩ, kuuma tene nginya tene
wendo wa Jehova ũtũuraga harĩ arĩa mamwĩtigĩrĩte,
naguo ũthingu wake ũgakinyĩra ciana cia ciana ciao,
- 18 o acio mamenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake,
na makaririkanaga gwathĩkĩra watho wake.
- 19 Jehova nĩahaandĩte gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kũu igũrũ,
na ũthamaki wake wathaga maũndũ mothe.
- 20 Goocai Jehova, inyuĩ araika ake,
inyuĩ njamba irĩ hinya, inyuĩ mwĩkaga ũrĩa oigĩte,
o inyuĩ mwathĩkagĩra kiugo gĩake.
- 21 Goocai Jehova, inyuĩ mbũtũ ciake ciothe cia igũrũ,
o inyuĩ ndungata ciake irĩa ciũkaga ũrĩa endaga.
- 22 Goocai Jehova, inyuĩ mawĩra make mothe
mũrĩ kũrĩa guothe athamakaga.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

104

Jehova ũrĩa Mũũmbi na Mũheani

¹ Gooca Jehova, wee ngoro yakwa.

Wee Jehova Ngai wakwa, Wee ũrĩ mũnene mũno;
wĩhumbĩte riiri na ũkaru.

² Ehumbĩte ũtheri taarĩ nguo;
we atambũrũkagia igũrũ taarĩ hema,
³ na akaara mĩgamba ya tũnyũmba twake twa ngoroba igũrũ rĩa maaĩ.

We atũmaga matu matũike ngaari yake ya ita,
na agakuuo nĩ mathagu ma rũhuho.

⁴ Nĩwe ũtũmaga rũhuho rũtuĩke arekio ake,
nacio nĩnĩmbĩ cia mwaki agacitua ndungata ciake.

⁵ We aahaandire thĩ igũrũ rĩa mũthingi yayo;
ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩenyenyeka.

⁶ Wamĩhumbĩrĩre na irĩa rĩrĩa inene taarĩ nguo;
maaĩ maikarire makunĩkĩre irĩma.

⁷ No rĩrĩ, wakũũmire maaĩ makĩũra,
nacio ngwa ciaku ciagamba magĩĩthara;

⁸ magĩtherera igũrũ wa irĩma,
magĩkũrũka cianda-inĩ,
magĩtherera na kũrĩa watuĩte mathĩ.

⁹ Wee nĩwe wekĩrĩre mũhaka ũrĩa matangĩkĩra;
gũtirĩ hĩndĩ magaacooka kũhumbĩra thĩ.

¹⁰ We atũmaga ithima ciitĩrĩre maaĩ mĩkuru-inĩ;
mathereraga gatagatĩ-inĩ ka irĩma.

¹¹ Nicio iheaga nyamũ ciothe cia gĩthaka maaĩ ma kũnyua;

- nīkuo njagī cia werū-inī inyootoragīrwo.
- 12 Nyoni cia riera-inī ciakaga itara hakuhi na maaī macio; ciinaga irī hongē-inī cia mīti.
- 13 We aitagīrīria irīma maaī moimīte nyūmba-inī ciake iria irī igūrū; thī nīiganagwo nī maciaro ma wīra wake.
- 14 We atūmaga nyeki ikūre nī ūndū wa kūrīo nī mahiū, na agakūria mīmera irīa andū mahaandaga, tīiri-inī gūgakiumaga irio:
- 15 ndibei irīa ikenagia ngoro ya mūdū na maguta ma gūtūma ūthiū wake ūkenge, o na irio iria ciikagīra ngoro yake hinya.
- 16 Mīti ya Jehova nīyuragīrio mbura wega, mītarakwa iyo ya Lebanoni o irīa aahaandire.
- 17 Kūu nīkuo nyoni ciakaga itara ciacio; nayo njūū, nyūmba yayo irī kūu mīkarakaba-inī.
- 18 Irīma-inī iria ndaaya nīkuo mbūri cia gīthaka ciikaraga; mīatūka-inī ya mahiga nīkuo ikami ciūhithaga.
- 19 Mweri nīguo ūmenyithanagia hīndī ya imera, narīo riūa nīrīmenyaga hīndī yarīo ya gūthūa.
- 20 Wee nīwe ūtūmaga kūgīe nduma, gūgatuika ūtukū, nacio nyamū ciothe cia gīthaka ikoimīra icemeete.
- 21 Mīrūūthi irīa mīthī iraramaga ikīhīta, na igacaria irio ciayo kuuma harī Mūrungu.
- 22 Riūa rīrathaga, nayo iḡeethīira; iḡhiaga igakoma imamo-inī ciayo.
- 23 Hīndī iyo mūdū agathī kūruta wīra wake, agakīruta wīra o nginya hwaī-inī.
- 24 Wee Jehova, kaī mawīra maku nī maingī-ī! Mothe ūmarutīte na ūūgī; nayo thī iyyūrīte ciūmbe ciaku.
- 25 Rīrīa nīrīo iria rīrīa inene na rīarīi, rīiyūrīte ciūmbe irī muoyo itangītarīka, iria nene na iria nini.
- 26 Marikabu nīkuo iḡeragīra igīthī na igīcooka, o na nyamū irīa iḡtagwo Leviathani, irīa wombire nīguo itūūhagīre kuo.
- 27 Icio ciothe nīwe icūthagīrīria nīguo ūcihe irio ciacio hīndī irīa yagīrīire.
- 28 Na rīrīa wacihe irio, cioyaga ikarīa; rīrīa watambūrūkia guoko gwaku, ūcihūūnagia na indo njega.
- 29 Rīrīa wahitha ūthiū waku, inyiitagwo nī guoya; rīrīa weheria mīhūmū yacio, ikuuaga igaacooka rūkūngū-inī.
- 30 Rīrīa watūma Roho waku, ikagīa kuo, nawe ūkerūhia maūdū mothe gūkū thī.
- 31 Riiri wa Jehova ūrotūūra nginya tene; Jehova arokenagīra mawīra make:
- 32 o we ūcio ūroraga thī, nayo ikainaina, o we ūhutagia irīma, nacio ikoima ndogo.
- 33 Ngūtūūra nyinagīra Jehova matukū mothe ma muoyo wakwa; ndrīrinaga ngīgoocaga Ngai wakwa hīndī irīa yothe ngūtūūra muoyo.
- 34 Jehova arokenio nī mecūūrania makwa, rīrīa ndrīrīkenaga nī ūndū wake.

³⁵ No rīrī, ehia maroniinwo kuuma thī,
na andū arīa aaganu mathire biū.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

Goocai Jehova.

105

Wīhokeku wa Ngai kūrī Isiraeli

- ¹ Cookeria Jehova ngaatho, kaīrai rīitwa rīake;
menyithiai ndūrīrī maündū marīa ekīte.
- ² Mūinīrei, mūmūinīre mūkīmūgocaga;
heanai ūhoro wa ciiko ciake ciothe cia magegania.
- ³ Mwīrahei nī ūndū wa rīitwa rīake itheru;
ngoro cia arīa marongoragia Jehova nīikene.
- ⁴ Cūthīrīriai Jehova na hinya wake;
mathaai ūthiū wake hīndī ciothe.
- ⁵ Ririkanai magegania marīa ekīte,
na ciama ciake, na matuīro ma ciira marīa atuīte,
- ⁶ inyuī njiaro cia Iburahīmu ndungata yake,
o inyuī ciana cia Jakubu, inyuī ake athuure.
- ⁷ Jehova nīwe Ngai witū;
matuīro make ma ciira marī thī yothe.
- ⁸ Nīaririkanaga kīrīkanīro gīake nginya tene,
nīkīo kiugo kīrīa aathanīre, nī ūndū wa njiarwa ngiri,
- ⁹ kīrīkanīro kīrīa aarīkanīre na Iburahīmu,
na noguo mwīhītwa ūrīa eehītire harī Isaaka.
- ¹⁰ Nīagīkīrīre hinya harī Jakubu kīrī kīrīra gīake kīa watho wa kūrūmagīrīrwo,
agīgīkīra hinya harī Isiraeli kīrī kīrīkanīro gīa gūtūura tene na tene:
- ¹¹ “Wee nīwe ngaathe būrūri wa Kaanani ūtuīke igai rīrīa ūkaagaya.”
- ¹² Hīndī irīa maarī o anini magītarwo,
o anini biū, na marī ageni kuo-rī,
- ¹³ morūūruga kuuma rūrīrī rūmwe nginya rūrīa rūngī,
na kuuma ūthamaki-inī ūmwe nginya ūrīa ūngī.
- ¹⁴ Ndarī mūdū o na ūmwe eetīkīrīrie amanyariire;
nī ūndū wao akīrūithia athamaki, akīmeera atīrī:
- ¹⁵ “Mūtikanahutie andū arīa akwa aifūrīrie maguta;
mūtikaneeke anabii akwa ūūru.”
- ¹⁶ Agītūma būrūri ūcio ūgīe ng’aragu,
na akīniina mīthiithū yao yothe ya irio;
- ¹⁷ agītūma mūdū athiī mbere yao:
nīwe Jusufu, ūrīa wendirio arī ngombo.
- ¹⁸ Nīmamūtīihirie magūrū na bīngū,
na makīmuoha ngingo na igera,
- ¹⁹ nginya ūrīa oigīte ūgīkinyanīra,
nginya kiugo kīa Jehova gīkīonania atī aarī mūdū wa ma.
- ²⁰ Mūthamaki agītūmana na akīmuohorithia,
mwathi ūcio wa ndūrīrī akīmūrekereria.
- ²¹ Akīmūtua mwathi wa indo cia nyūmba yake,
na mūrōri wa indo iria ciothe aarī nacio,
- ²² nīguo ataarage anene ake o ūrīa angīonire kwagīrīre,
na arutage athuuri ake ūūgī.
- ²³ Hīndī iyo Isiraeli agīthū Misiri;
Jakubu agītūura arī mūgeni būrūri-inī ūcio wa Hamu.
- ²⁴ Jehova agītūma andū ake maciarane mūno;
agītūma maingīhe mūno gūkīra thū ciao,
- ²⁵ iria aagarūrīre ngoro ciao agītūma ithūure andū ake,

- agĩtũma ithugundĩre ndungata ciake ũuru.
 26 Aatũmire Musa ndungata yake,
 na Harũni, ũrĩa aathurĩte.
 27 Nao makĩringa ciama ciake gatagatĩ-inĩ kao,
 magĩka magegania make bũrũri-inĩ wa Hamu.
 28 Agĩtũma kũgĩe nduma naguo bũrũri ũcio ũgĩtumana,
 tondũ-rĩ, githĩ ti ciugo ciake maaremeire?
 29 Akĩgarũra maaĩ mao magĩtuĩka thakame,
 agĩtũma thamaki ciao ikue.
 30 Bũrũri wao ũkĩiyũra ciũra,
 iria ciatoonyire nginya tũnyũmba twa toro twa anene ao.
 31 Aaririe, gũgũka mĩrumbĩ ya ngi,
 na rwagĩ rũkĩiyũra bũrũri wao wothe.
 32 Akĩgarũra mbura yao igĩtuĩka ya mbembe,
 na heni ikĩhenũka bũrũri-inĩ wao wothe;
 33 akĩrũnda mĩthabibũ yao, na mĩkũyũ,
 na akiunanga mĩtĩ ya bũrũri wao.
 34 Aaririe, nacio ngĩgĩ igĩũka,
 na ndaahi itangĩtarĩka;
 35 ikĩrĩa kĩndũ gĩothe kĩarĩ kĩiruru bũrũri-inĩ wao,
 na ikĩrĩa maciaro ma tĩiri wao.
 36 Ningĩ akĩũraga marigithathi mothe ma bũrũri wao,
 maciaro ma mbere ma ũciari wao wothe.
 37 Nĩaarutire Isiraeli makiuma kuo, makuuĩte betha na thahabu,
 na gatagatĩ ka mĩhĩrĩga yao hatiarĩ mũndũ o na ũmwe warĩ mũhinyaru.
 38 Andũ a Misiri nĩmakenire moima kuo,
 tondũ nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya wa andũ acio a Isiraeli.
 39 Nĩatambũrũkirie itu rĩmahumbagĩre,
 o na mwaki wa kũmamũrĩkagĩra ũtukũ.
 40 Metirie irio, nake akĩmarehere tũmakia-arũme,
 na akĩmahũunia na irio cia igũrũ.
 41 Aatũranirie rwaro rwa ihiga, namo maaĩ magĩtothoka;
 magĩgĩtherera ta rũũ kũu werũ-inĩ.
 42 Nĩgũkorwo nĩaririkanire kĩranĩro gĩake gĩtheru
 kĩrĩa aarĩkanĩre na ndungata yake Iburahĩmu.
 43 Nĩaarutire andũ ake makiuma kũu makenete,
 akĩruta acio ake athuure makĩanagĩrĩa nĩ gũkena;
 44 akĩmahe mabũrũri ma ndũrĩrĩ,
 nao magĩtuĩka a kũgaya kĩrĩa andũ angĩ maanogeire,
 45 nĩguo marũmagie mataaro make,
 na maathĩkagĩre mawatho make.

Gocai Jehova.

106

Kuumbũra Mehia ma Isiraeli

1 Gocai Jehova.

- Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
 wendo wake ũtũũraga nginya tene.
 2 Nũũ ũngiuga ciiko cia hinya cia Jehova,
 kana aanĩrĩre kũna ũgooci wake wothe?
 3 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marũmagia kĩhooto,
 arĩa meekaga ũrĩa kwagĩrĩre hĩndĩ ciothe.
 4 Ndirikanaga, Wee Jehova, hĩndĩ irĩa ũgwĩka andũ aku wega,
 ũndeithagie rĩrĩa ũkũmahonokia,
 5 nĩguo ngenagĩre ũgaacĩru wa andũ aku athuure,
 nĩguo ngwatanagĩre gĩkeno-inĩ kĩa rũrĩrĩ rwaku,
 na nyiitanagĩre na igai rĩaku tũgĩkũgooca.

- 6 Ithuĩ nītwīhītie, o ta ūrīa maithe maitū meehirie;
nītwīkīte ūuru na tūkaagana.
- 7 Rīrīa maithe maitū maarī Misiri,
matiarūmbūirie ciama ciaku;
matiigana kūririkana ūtuḡi waku mūingī,
na makīrema marī hūḡūrūrū-inī cia iria, o Iria rīu Itune.
- 8 No nīamahonokirie nī ūndū wa rīitwa rīake,
nīguo atūme hinya wake mūnene ūmenyeke.
- 9 Nīakūūmire Iria Itune, narīo rīkīhūa;
akīmagereria kūu kūrīku taarī werū-inī.
- 10 Nīamahonokirie guoko-inī kwa andū arīa maamathūire;
akīmakuūra kuuma guoko-inī gwa thū.
- 11 Maaī macio nīmahubanīirie amuku ao;
ḡūtīrī o na ūmwe wao watigarire.
- 12 Hīndī ūyo magītīkia cīranīro ciake,
na makīmūinīra, makīmūḡoooca.
- 13 No makīriganīrwo o narua nī ūrīa ekīte,
na matiigana gweterera ūtaaro wake.
- 14 Marī kūu werū-inī makīnyitwo nī thuti;
makīgeria Mūrungu marī kūu ḡūtagīaga kīndū.
- 15 Nī ūndū ūcio akīmahe kīrīa maamwītīrie,
no akīmatūmīra mūrīmū wa kūmanyariira.
- 16 Nīngī nīmaiguūrīire Musa ūiru marī kūu kambī-inī,
o na makīḡuīra Harūni ūiru, o ūcio wamūrīrwo Jehova.
- 17 Thī ḡīḡātūka na ikīmeria Dathani;
nīngī ḡīḡthika thīrītū ya Abīramu.
- 18 Mwaki ḡīḡakana gatagatī-inī ka arūmīrīri ao;
rūrīrīmībī rūḡīcina andū acio aaganu.
- 19 Nīmathondekire gacaū marī kūu Horebu,
makīhooya mūhianano ūtweketio kuuma kūrī kīgera.
- 20 Maakūūranīrie Rīiri wa Ngai
na mūhianano wa ndegwa Irīa Irīaga nyeki.
- 21 Makīriganīrwo nī Mūrungu ūrīa wamahonokirie,
ūrīa wekīte maūndū manene kūu būrūri wa Misiri,
- 22 akīringa ciama būrūri wa Hamu,
na aḡīka mawīko ma ḡwītīḡīrwo Iria-inī Itune.
- 23 Nī ūndū ūcio akiuga nīekūmaniina,
tiga nī Musa, ūrīa we aathurīte,
warūḡamire mbere yake,
akīmūthaitha ndakamaniine na mang'ūrī make.
- 24 Nīngī makīnyarara būrūri ūcio mweḡa,
makīaga ḡwītīkia kīranīro ḡīake.
- 25 Makīnuguna marī hema-inī ciao,
na makīaga ḡwathīkīra Jehova.
- 26 Nī ūndū ūcio akīoya guoko na ḡūrū,
akīhīta atī nīakamang'aūranīria kūu werū-inī,
- 27 ang'aūranīrie njiaro ciao kūu gatagatī-inī ka ndūrīrī,
aciharaganīrie kūu mabūrūri-inī guothe.
- 28 Nīmeyohanīrie na Baali ya Peoru,
na makīrīa magongona maarūtīrwo ngai itarī muoyo;
- 29 magītūma Jehova arakare nī ūndū wa cīko ciao cia waganu,
naguo mūthīro ḡḡītuthūka gatagatī-inī kao.
- 30 No Finehasi akīrūgama na ḡūrū, akīherithia arīa maarī na mahītia,
naguo mūthīro ḡḡīthira.
- 31 Ūhoro ūcio ḡḡītūma atuo nī mūthingu
kūrī njiarwa na njiarwa nginya tene.

32 Nao makīrakaria Jehova hau maaī-inī ma Meriba,
nake Musa agikinyīrīrwo nī thīna nī ūndū wao;
33 nīgūkorwo nīmaremeire Roho wa Ngai,
nake Musa akīaria ciugo itaagīrīre.

34 Matiigana kūniina ndūrīrī icio
ta ūrīa Jehova aamaathīte,
35 no nīgūtukana maatukanire na ndūrīrī,
na makīrūmīrīra mītugo yao.
36 Makīhooya mīhianano yao,
īrīa yatuīkire mūtego kūrī o.
37 Makīrutīra ndaimono
aanake na airītu ao marī magongona.
38 Magīita thakame iteehītie,
thakame ya aanake na airītu ao,
arīa maarutire marī magongona kūrī mīhianano ya Kaanani,
naguo būrūri ūgīthaahio nī thakame yao.
39 Nīmethaahirie o ene nī gwīka ūguo meekire;
na ūndū wa ciiko ciao makīhūura ūmaraya.

40 Nī ūndū ūcio Jehova akīrakarīra andū ake,
na agīthūura igai rīake mūno.
41 Akīmaneana kūrī ndūrīrī,
nīguo maathagwo nī thū ciao.
42 Thū ciao ikīmahinyīrīria,
na ikīmaiga rungu rwa wathani wao.
43 Nake akīmateithūra mahinda maingī,
no-o makīrema,
makīrīkīra mehīa-inī mao.

44 Nowe akīona mīnyamaro yao
rīrīa aaguire magīkaya;
45 nī ūndū wao akīrīrikana kīrīkanīro gīake,
na nī ūndū wa wendo wake mūnene akīringwo nī tha.
46 Agītūma maiguīrwo tha
nī arīa othe maamatahīte.

47 Tūhonokie, Wee Jehova Ngai witū,
na ūtūcookanīrīrie ūtūrute kūrī ndūrīrī,
nīguo tūcookagīrie rītwa rīaku itheru ngaatho,
na twīrahagīre ūgooci waku.

48 Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli,
kuuma tene wa tene, ngīnya o tene na tene.
Nao andū othe nīmakiuge, “Ameni!”

Goocai Jehova.

Ibuku rīa Gatano

107

Thaburi 107-150

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Kūhonokio Mathūna-inī Maingī

- 1 Cookeriai Jehova ngaatho, nīgūkorwo nī mwega;
wendo wake ūtūruga tene na tene.
2 Andū arīa makūūrītwo nī Jehova nīmakiuge ūguo:
o acio akūūrīte kuuma guoko-inī gwa thū,
3 o acio aacookanīrīrie amarūtite mabūrūri-inī,
kuuma mwena wa irathīro na wa ithūro,
na kuuma mwena wa gathigathini na wa gūthini.
4 Amwe morūūrīre werū-inī ūtarī kīndū,
maagīte njīra ya kūmakīnyia itūura inene kūrīa mangīatūūrīre.

- 5 Maarī ahūtu na makanyoota,
na makaaga mwīhoko thīnī wao.
- 6 Nao magīkaīra Jehova marī mīnyamaro-inī,
nake akīmahonokia kuuma thīna-inī.
- 7 Aamagereirie nīra nūngarū,
nginya magīkinya itūra inene kūrīa mangionire gwa gūtūura.
- 8 Nīmagīcookerie Jehova ngaatho nī ūndū wa wendo wake ūrīa ūtathiraga,
na mawīko make ma magegania marīa eekīre andū,
- 9 nīgūkorwo nīwe ūnyootoraga andū arīa anyootu,
na akahūunia arīa ahūtu na maūndū mega.
- 10 Amwe maaikarīte nduma-inī o na nduma-inī nene mūno,
makīnyamarīka marī ohe na mīnyororo ya kīgera,
- 11 nīgūkorwo nīmaremeire ciugo cia Mūrungu,
o na makīagīra kīrīra kīa Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno bata.
- 12 Nī ūndū ūcio akīmarutithia wīra wa hinya;
nao makīhīngwo na gūkiaga wa kūmateithia.
- 13 Hīndī ūyo magīkaīra Jehova marī thīna-inī,
nake akīmahonokia kuuma mīnyamaro-inī.
- 14 Nake amarutire nduma-inī, akīmaruta kūu nduma-inī nene mūno,
na agītuaŋa mīnyororo irīa moohetwo nayo.
- 15 Nīmagīcookerie Jehova ngaatho nī ūndū wa wendo wake ūrīa ūtathiraga,
na mawīko make ma magegania marīa eekīre andū,
- 16 nīgūkorwo nīoinangaga ihingo cia gīcango
na akoinanga mīgūko ya kīgera.
- 17 Amwe maatuīkire andū akīgu nī ūndū wa mīthīre yao ya ūremi,
o na nī ūndū wa waganu wao magītūika a gūthīnīka.
- 18 Magītūika a kūrīa ngoro mona irio o ciothe,
nao magīkuhīrīra ihingo cia gīkuū.
- 19 Hīndī ūyo magīkaīra Jehova marī mīnyamaro-inī,
nake akīmaruta thīna-inī.
- 20 Aatūmire kiugo gīake akīmahonia;
aamateithūrire kuuma mbīrīra-inī.
- 21 Nīmagīcookerie Jehova ngaatho nī ūndū wa wendo wake ūrīa ūtathiraga,
na mawīko make ma magegania marīa eekīre andū.
- 22 Nīmakīrute igongona rīa gūcookia ngaatho,
na mamenyithanie mawīko make makīnaga nyīmbo cia gīkeno.
- 23 Angī maagereire iria-inī marī marikabu-inī;
maathīaga wonjoria kūu marīa-inī manene.
- 24 Nīmoonire mawīko ma Jehova,
makīona cīko ciake cia magegania kūu kūrīku.
- 25 Nīgūkorwo aaririe, akīarahūra kīhuhūkanio
kīrīa gīatūmire iria rīgīe na makūmbī.
- 26 Marikabu igūikanio na igūrū, na igīcooka igīkanio na kūu thī kūrīa kūrīku;
andū acio magīkua ngoro nī ūndū marī ūgwati-inī mūnene.
- 27 Makīagaga na magītūgūga ta andū arīu;
ūūgī wao wothe nīwakinyīte mūthia.
- 28 Hīndī ūyo magīkaīra Jehova marī thīna-inī,
nake akīmahonokia kuuma mīnyamaro-inī.
- 29 Nake akīhoorera kīhuhūkanio kūu kīnene;
namo makūmbī ma iria rīu magīkirio ki.
- 30 Nao magīkena nī iria rīu kūhoorera,
nake akīmakinia nginya gīcukīro-inī kīa marikabu kīrīa merirīrie gūkina.
- 31 Nīmagīcookerie Jehova ngaatho nī ūndū wa wendo wake ūrīa ūtathiraga,
na mawīko make ma magegania marīa eekīre andū.
- 32 Nīmamūtūgīrie kīūngano-inī kīa andū,
na mamūgooce marī kīama-inī kīa athuuri.
- 33 Aagarūrire kūrīa kwarī njūū gūgītūika werū,
nakuo kūrīa kwarī ithima ciathereraga gūgītūika kūndū kūng'aru,

- 34 *naguo būrūri ūrīa woimaga irio mūno akīūtua werū wa igata ūtaarī kīndū,*
tondū wa waganu wa andū arīa maatūūruga kuo.
- 35 *Aagarūrire kūrīa kwarī werū gūkīgīa tūrīa twa maaī,*
nakuo kūrīa kwarī kung'aru agītūma gūkunūke ithima;
- 36 *nao andū arīa maarī ahūtu akīmारेhe kuo,*
nao magīaka itūūra inene rīa gūikara.
- 37 *Maarīmire mīgūnda na makīhaanda mīthabibū,*
rīa yaciarire magetha maingī;
- 38 *aamarathimire nao makīingīha mūno,*
na ndaarekire mahiū mao manyiie.
- 39 *Mūigana wao ūgīcooka ūkīnyīha, na makīagithio hinya,*
nī kūhinyīrīrio, na kūnyariīrīka, o na kīeha;
- 40 *we ūrīa ūnyararithagia andū arīa marī igweta-rī,*
agītūma morūūre kūndū gūtaarī njīra.
- 41 *No rīrī, nīarutire andū arīa abatari mathīna-inī,*
na andū a nyūmba ciao akīmaingīhia o ta mahiū.
- 42 *Andū arīa arūngīrīru monaga ūguo magakena,*
no arīa othe aaganu nīgūkirio makiragio.
- 43 *Mūndū o wothē mūūgī-rī, nīarūmbūiye maūndū macio,*
na ecūūranie ūhorō wa wendo mūnene wa Jehova.

108

Ihooya rīa kūria Ūtoorania

Thaburi ya Daudi

- 1 *Wee Ngai, ngoro yakwa nūkindīurie;*
nīkūina ngūina, ngūgooce na rwīmbo na muoyo wakwa wothē.
- 2 *Arahūka, wee kīnanda kīa mūgeeto na gīa kīnūbi!*
Ngwarahūka ruoro rūgītema.
- 3 *Wee Jehova nīngūkūgooca, ngūgooce gatagatī-inī ka ndūrīrī;*
nīngūkūnīra ndī gatagatī-inī ka andū.
- 4 *Nīgūkorwo wendo waku nī mūnene, ūkaraiha gūkīra igūrū;*
wīhokeku waku ūkinyaga o matu-inī.
- 5 *Wee Ngai tūūgīra, ūtūūgīrio igūrū rīa igūrū,*
rīrī waku nūgīe igūrū rīa thī yothē.
- 6 *Tūhonokie na ūtūeithie na guoko gwaku kwa ūrīo,*
nīguo ūteithūre arīa wendete.
- 7 *Ngai nīarītie arī handū hake harīa haamūre, akoiga atīrī:*
“Nīngatūranga Shekemu ndī na gīkeno kīingī,
na thīmire andū akwa Gītuamba gīa Sukothu.
- 8 *Gileadi nī gwakwa, o na Manase no gwakwa;*
Efiraimu nī ngūbia yakwa ya kīgera,
na Juda nī mūthīgi wakwa wa ūthamaki.
- 9 *Moabi nī kīrai gīakwa gīa gwīthambīra,*
na Edomu nīho njikagia kīraatū gīakwa;
nīngwanīrīra nī ūrīa ndooretie būrūri wa Filistia.”
- 10 *Nūū ūkūnginyia itūūra rīrīa inene rīirīgīre?*
Nūū ūkūndongoria andware Edomu?
- 11 *Githī tiwe, Wee Ngai, o Wee ūtūtiganīurie,*
na ūgatiga gūtwarana na mbūtū ciitū cia ita?
- 12 *Tūteithie ūtūhootanīre harī thū ciitū,*
nīgūkorwo ūteithio wa mūndū nī wa tūhū.
- 13 *Ngai arī hamwe na ithuī nītūkūhootana,*
na nīakarangīrīria thū ciitū thī.

109

Ihooya rīa Mūndū kūria Arīhīrio

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, ūrīa ngoocaga,
ndūgaakire,
- 2 nīgūkorwo andū arīa aaganu na a maheeni
nīmathamītie tūnua nīguo manjūkīrīre;
nīmarītie ūhoro wakwa na rūrīmī rwa maheeni.
- 3 Mandigicīurie makīaragia ndeto cia rūthūūro;
maatharīkagīra hatarī gītūmi.
- 4 Handū ha wendo ūrīa ndīmendete nago,
o nī gūūthitanga maathitangaga,
no nī nīkūhooya ndīmahooyagīra.
- 5 Mandīhaga wega na ūūru,
na makandīha wendani na rūthūūro.
- 6 Mūndū ūrīa wīkīte ūguo mūīgīre mūndū mūūru amūūkīrīre;
mwena wake wa ūrīo nīkūrūgame mūndū wa kūmūthitanga.
- 7 Aacirithio-rī, nīatuuagwo mwīhia,
na kūhooya gwake gūgītūike no kwīhia.
- 8 Matukū make maronyiīha;
ūtongoria wake ūrooywo nī mūndū ūngī.
- 9 Ciana ciake irotūika cia ngoriai,
na mūtumia wake atuīke wa ndigwa.
- 10 Ciana ciake irotūika njara-rūhī cia gūcangacanga;
iroingatwo ciume mīcīi yao īyo mīanangīku.
- 11 Indo ciake ciothe irotahwo nī mūndū ūrīa marī thīirī nake;
andū a kūngī nīmeyoere maciaro ma wīra wake.
- 12 Aroaga mūndū ūngīmwonīa ūtuģi,
o na kana mūndū ūngīguīra ciana icio ciake cia ngoriai tha.
- 13 Njīaro ciake iroherio,
na marīitwa maacio mathario kuuma rūciaro-inī rūrīa rūgooka.
- 14 Waganu wa maithe make ūrotūūra ūrīrikanagwo nī Jehova;
wīhia wa nyina ūroaga gūgaathario o na rī.
- 15 Mehia mao marotūūra hīndī ciothe marī mbere ya Jehova,
nīguo akaaniina kūrīrikanwo kwao gūkū thī.
- 16 Nīgūkorwo mūndū ūcio we ndarī hīndī ecīiragia ūhoro wa gūtugana,
no aingatīhagia mūndū ūrīa mūthīnī, na ūrīa mūbatari,
o na ūrīa mūthuthīku ngoro, o ngīnya akamooraga.
- 17 Aronyiitwo nī kīrumi,
tondū we endete o kūruma andū manyiitwo nī kīrumi;
kīrathimo kīromūrai hīrīria,
tondū we ndendaga kūrathimana.
- 18 Ehumbaga kīrumi taarī nguo;
kīamūtoonyire mwīrī ta maaī,
o na gīkīmūtoonya mahīndī-inī taarī maguta.
- 19 Kīrotūika taarī nguo ya igūrū erigiicīurie,
na gītūike taarī mūcibi ehoretete ngīnya tene.
- 20 Rīrī nīrītūike irīhi rīa Jehova kūrī arīa maathitangaga,
o kūrī arīa maaragia ūuru igūrū rīakwa.
- 21 No rīrī, Wee Mwathani Jehova,
njīka maūndū mega nī ūndū wa rīitwa rīaku;
ndeithūra tondū wa wega wa wendo waku.
- 22 Nīgūkorwo ndī mūthīnī na mūbatari,
nayo ngoro yakwa nīgurarītio thīinī wakwa.
- 23 Ndī hakuhī kūbuīria o ta kīruru kīa hwaī-inī;
hurutagwo nī rūhuho o ta ngīgī.
- 24 Maru makwa nīmaregerete nī kwīima kūrīa;
mwīrī wakwa ūhīnjīte nī kwaga maguta.
- 25 Nduikīte kindū gīa kūnyūrūrio nī andū arīa maathitangaga;
rīrīa maanyona, mainainagia mītwe.
- 26 Wee Jehova Ngai wakwa, ndeithia;
honokia kūrīngana na wendo waku.

- 27 Tūma mamenye atī kūu nī guoko gwaku,
mamenye atī Wee Jehova, nīwe wīkīte ūguo.
- 28 O nī marumanage, no wee ūrathimanage;
rīrīa maatharīkīra nīmarīconorithagio,
no ndungata yaku no gūkena īrīkenaga.
- 29 Arīa maathitangaga makaahumbwo njono
na mohwo thoni taarī nguo ya igūrū.
- 30 Nīndīrīkumagia Jehova mūno na kanua gakwa;
nīndīrīmūgoocaga ndī kīrīndī-inī kīnene.
- 31 Nīgūkorwo arūgamaga guoko-inī kwa ūrīo kwa mūndū ūrīa mūbatari,
nīguo ahonokagie muoyo wake harī andū arīa mangīmūtua nī mwīhia.

110

Ūhootani wa Mūthamaki Ūrīa Mūthīnjīri-Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Jehova nīerire Mwathani wakwa atīrī:
"Ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,
nginya rīrīa ngaatūma thū ciaku
ituīke gaturwa ka makinya maku."*
- 2 Mūthīgi wa hinya waku-rī,
Jehova nīakaūtambūrūkia kuuma Zayuni;
nīūgaathana ūrī gatagatī ga thū ciaku.
- 3 Ikundi ciaku cia ita nīkerutīra
mūthenya waku wa mbaara.
Igooka irī na ūgemu wa ūtheru,
aanake aku mahaana ta ime rīoima nda
ya rūciinī ruoro rūgītema.
- 4 Jehova nīehītīte
na ndangīrīcūkwo, akoiga atīrī:
"Wee ūrī mūthīnjīri-Ngai nginya tene,
o ta ūrīa Melikisedeki aatarī."
- 5 Mwathani arī guoko-inī gwaku kwa ūrīo;
nīakahehenja athamaki mūthenya wa mang'ūrī make.
- 6 Nagatuīra ndūrīrī ciira, aige ciimba irūndo,
na ahehenje aathani a thī yothe.
- 7 Nīakanyua maaī ma karūūī karī mūkīra-inī;
nī ūndū ūcio nīakambararia mūtwe wake.

111

Kūgaathīrīria Cūiko cia Ngai cia Kūgeganīa

1 Gocai Jehova.

- Nīngūkumīa Jehova na ngoro yakwa yothe
ndī thīrītū-inī ya arīa arūngīrīru, o na kīūngano-inī.
- 2 Cīiko cia Jehova nī cia mageganīa;
nīcūūranagio nī arīa othe makenagio nīcio.
- 3 Cīiko ciake ciyūrīte riiri na ūkaru,
naguo ūthingu wake ūtūūraga nginya tene.
- 4 Nīatūmīte mageganīa make marīrīkanwo;
Jehova nī mūtugi na nī mūigua tha.
- 5 Arīa mamwītīgaḡīra nīamaheaga irio;
egūtūūra arīrīkanaga kīrīkanīro ḡlake nginya tene.
- 6 Nīonetie andū ake mawīra make ma hinya,
nī ūndū wa kūmahe mabūrūri ma ndūrīrī irīa ingī.

* **110:1** Itī cia ūnene cia tene ciakoragwo handū hatūūḡīru harīa haambatagwo na ngathī.

- 7 Mawĩra ma moko make nĩ ma kwĩhokeka, na nĩ ma kĩhooto;
mataaro make mothe nĩ ma kwĩhokwo.
- 8 Nĩ marũmu nginya tene na tene,
maheanĩtwa na wĩhokeku na ũrũngĩrĩru.
- 9 Nĩakinyĩirie andũ ake ũkũuri;
aamũire kĩrĩkanĩro gĩake kĩrĩ gĩa gũtũura nginya tene:
rĩitwa rĩake nĩ itheru na nĩ rĩa gwĩtigĩrwo.
- 10 Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra Jehova;
arĩa othe marũmagĩrĩra mataaro make nĩmagĩaga na ũmenyo mwega.
Kũgocwo nĩ gwake tene na tene.

112

Irathimo cia Andũ arĩa Athingu

1 Goocai Jehova.

- Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova,
ũrĩa ũkenagĩra maathani make mũno.
- 2 Ciana ciake nĩngatuĩka cia bata bũruri-inĩ;
rũciaro rwa arĩa arũngĩrĩru nĩrũkarathimwo.
- 3 Gwake mũciĩ gũkoragwo na ũtonga na indo nyingĩ,
naguo ũthingu wake ũtũuraga nginya tene.
- 4 Mũndũ ũrĩa mũrũngĩrĩru o na arĩ nduma-inĩ nĩatheragĩrwo nĩ ũtheri,
ũgatherera mũndũ ũcio mũtugani, ningĩ arĩ tha, o na nĩ mũthingu.
- 5 Mũndũ ũcio mũtugani na ũheanaga o ũguo tũhũ,
o ũcio wĩkaga maũndũ make na kĩhooto-rĩ, nĩarĩonaga maũndũ mega.
- 6 Ti-itherũ mũndũ ũcio ndakenyenyeka;
mũndũ mũthingu atũuraga aririkanagwo nginya tene.
- 7 Angũgua ũhoru mũuru ndangũtigira;
ngoro yake nĩĩkindĩire, aikaraga ehokete o Jehova.
- 8 Ngoro yake nĩngĩtĩre, ndangũtigira;
marĩgĩrĩrio-inĩ nĩakoona gũtoorio gwa thũ ciake.
- 9 Nĩahurunjĩte iheo ciake akahe andũ arĩa athĩni,
naguo ũthingu wake ũtũuraga nginya tene;
rũhia rwake nĩrũkambarario na igũrũ, aheo gĩtĩio.
- 10 Mũndũ ũrĩa mwaganu nĩakoona ũguo na arakare,
nĩakahagarania magego make, acooke abũirie;
merĩrĩria ma arĩa aaganu matigaakinyanĩra.

113

Ngai Mũteithia wa Andũ arĩa Abatari

1 Goocai Jehova.

- Mũgococi, inyuĩ ndungata cia Jehova,
mũgococi rĩitwa rĩa Jehova.
- 2 Rĩitwa rĩa Jehova rĩrogoocwo,
kuuma rĩu nginya tene na tene.
- 3 Kuuma o irathĩro rĩa riũa nginya ithũiro rĩarĩo,
rĩitwa rĩa Jehova nĩrĩgoocagwo.
- 4 Jehova nĩatũũgĩrĩtio igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe,
riiri wake ũrĩ igũrũ rĩa igũrũ.
- 5 Nũũ ũhaana ta Jehova Ngai witũ,
o ũcio ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ,
- 6 o ũcio ũinamagĩrĩra arorererere
maũndũ ma igũrũ o na ma thĩ?
- 7 Oyaga athĩni na igũrũ kuuma rũkũngũ-inĩ,
na agokĩria arĩa abatari, akamaruta kĩhumbu-inĩ kĩa mũhu;

- ⁸ amaikaragia hamwe na anene,
o hamwe na anene a andũ ao.
⁹ Atũmaga mũtumia thaata atũũre gwake mũciĩ,
agatuĩka nyina wa ciana, agakenaga.

Gocai Jehova.

114

Rwĩmbo rwa Bathaka

- ¹ Rĩria Isiraeli moimire bũrũri wa Misiri,
nyũmba ya Jakubu ĩkiuma kũrĩ andũ a rũthiomi rũngĩ-rĩ,
² Juda gwatũĩkire handũ ha Ngai haamũre,
na Isiraeli gũgĩtuĩka nĩkuo arĩathanaga.
³ Iria rĩonire ũguo rĩkĩũra,
naruo Rũũĩ rwa Jorodani rũgĩcooka na thuutha;
⁴ Rĩma igĩtũhatũũha ta ndũrũme,
natuo tũrĩma tũgĩtũhatũũha ta tũgondũ.
⁵ Kaĩ wonire atĩa, wee iria, nĩguo ũre,
nawe Jorodani, tondũ wacookire na thuutha?
⁶ Inyuĩ irĩma, muonete kĩ, nĩguo mũtũhatũũhe ta ndũrũme,
na inyuĩ tũrĩma, nĩguo mũtũhatũũhe ta tũgondũ?
⁷ Wee thĩ, ta kĩinaine ũrĩ mbere ya Mwachani,
ũrĩ hau mbere ya Ngai ũcio wa Jakubu,
⁸ o we ũcio wagarũrĩre rwaro rwa ihiga rũgĩtuĩka karia ka maaĩ,
narĩo ihiga rĩũmũ rĩgĩtuĩka ithima cia maaĩ.

115

Ūnene wa Ngai, na Mĩhianano kwaga Kĩene

- ¹ Ti ithuĩ, Wee Jehova, ti ithuĩ twagĩrĩire kũgocwo,
no goocithia rĩtwa rĩaku,
tondũ wa wendo na wĩhokeku waku.
² Nĩ kĩĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ ciũrie atĩrĩ,
“Ngai wao akĩrĩ ha?”
³ Ngai witũ arĩ o igũrũ;
we ekaga o ũrĩa endaga.
⁴ No mĩhianano yao nĩ betha na thahabu,
wĩra ũthondeketwo na moko ma andũ.
⁵ Nĩrĩrĩ tũnua, no ndĩaragia,
nĩrĩrĩ maitho, no ndionaga;
⁶ nĩrĩrĩ matũ, no ndĩiguaga,
nĩrĩrĩ na maniũrũ, no ndĩiguaga mũnungo;
⁷ nĩrĩrĩ moko, no ndĩngĩhambata kĩndũ,
nĩrĩrĩ magũrũ, no ndĩngĩtwara;
o na nĩrĩrĩ mĩmero, no ndĩngĩnyuria.
⁸ Andũ arĩa mamĩthondekaga makaahaana o tayo,
na noguo arĩa othe mamĩhokaga makaahaana.
⁹ Wee nyũmba ya Isiraeli, wĩhokage Jehova:
we nĩwe ũteithio wao o na ngo yao.
¹⁰ Wee nyũmba ya Harũni, wĩhokage Jehova:
we nĩwe ũteithio wao o na ngo yao.
¹¹ Inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrĩte, mwĩhokagei Jehova:
we nĩwe ũteithio wao na ngo yao.
¹² Jehova nĩatũrĩrĩkanĩte na nĩegũtũrathima:
Nĩekũrathima nyũmba ya Isiraeli,
nĩekũrathima nyũmba ya Harũni,

13 nĕkūrathima arĭa metigĭrĭthe Jehova,
anini na anene o ũndũ ũmwe.

14 Jehova arotũma mũingĭhe,
inyuĩ na ciana cianyu.

15 Mũrorathimwo nĩ Jehova,
Mũmbi wa igŭrũ na thĩ.

16 Kũu igŭrũ mũno nĩ kwa Jehova,
no thĩ nĭamĭheanĭte kŭrĭ andũ.

17 Andũ arĭa akuũ matigoocaga Jehova,
acio maikŭrũkaga kũu ũkiri-inĩ;

18 nĩ ithuĩ tŭrĭkumagia Jehova,
kuuma rĭu nginya tene na tene.

Goocai Jehova.

116

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Kũhonio Ndware

1 Nĭnyendete Jehova, nĭgŭkorwo nĭaiguĩte mŭgambo wakwa;
nĭaiguire ngĭmũthaitha anjiguĩre tha.

2 Tondũ nĭathikĭrĭrie-rĭ,
ndĭrĭmũkayagĭra rĭrĭa rĭothe ngŭtũura muoyo.

3 Ndarigũcũrĭo nĩ mĭhĭndo ya gĭkuũ,
ngĭkinyĭrĭrwo nĩ ruo rwa mbĭrĭra;
ngĭhootwo nĩ mĭtangĭko o na kĭeha.

4 Hĭndĩ ĩyo ngĭkaĭra rĭitwa rĭa Jehova, ngĭmwĭra atĭrĭ:
“Wee Jehova, honokia!”

5 Jehova nĩ mŭtugi na nĩ mŭthingu;
Ngai witũ aiyŭrĭtwo nĩ tha.

6 Jehova nĭagitagĭra andũ arĭa matarĭ oogĭ;
rĭrĭa ndahinyĭrĭrĭo mũno, nĭahonokirie.

7 Wee ngoro yakwa-rĭ, cookerera ũhurũko waku,
nĭgŭkorwo Jehova nĭagwikĭte wega.

8 Nĭgŭkorwo Wee Jehova nĭũhonoketie muoyo wakwa kuuma kŭrĭ gĭkuũ,
namo maitho makwa ũkamagĭria maithori,
na ũkagĭria magŭrũ makwa mahĭngwo,

9 nĭgeetha thiiage ndĩ mbere ya Jehova
bŭrũri-inĩ wa arĭa marĭ muoyo.

10 No ndetĭkirie ũhoru wake; nĩ ũndũ ũcio ndoigire atĭrĭ,
“Nĭthĭnĭkĭte mũno.”

11 Nĩ ũndũ wa ũrĭa ndamakĭte, ngiuga atĭrĭ,
“Andũ othe nĩ a maheeni.”

12 Nĩ kĭĩ ingĭthukĭra Jehova nakĭo
nĩ ũndũ wa wega wake wothe ũrĭa anjĭkĭte?

13 Nĭkuoya nguoya gĭkombe kĭa ũhonokio na igŭrũ,
ngaĭre rĭitwa rĭa Jehova.

14 Nĭngŭhingĭria Jehova mĭhĭtwa ĩrĭa ndehĭtire,
andũ ake othe marĭ ho.

15 Andũ arĭa athingu marĭ bata mũno harĭ Jehova,
nĩ ũndũ ũcio ndakenaga rĭrĭa makua o ro ũguo.

16 Wee Jehova, ti-itherũ nĭi ndĩ ndungata yaku;
nĭi ndĩ ndungata yaku, mũriũ wa ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja;
wee nĭũnjohorithĭtie mĭnyororo-inĩ.

17 Nĭngŭkŭrutĭra igongona rĭa gŭgũcookeria ngaatho,

na ngaire rīitwa rīa Jehova.

- ¹⁸ Ningūhingiria Jehova mīhītwa īria ndehītire
andū ake othe marī ho,
¹⁹ kūu nja-inī cia nyūmba ya Jehova,
o thīinī waku, wee Jerusalemu.

Goocai Jehova.

117

Ndūrīrī Ciothe kūrīo Igooce Ngai

- ¹ Goocai Jehova, inyuī ndūrīrī ciothe;
mūkumiei, inyuī andū othe.
² Nīgūkorwo wendo wake nī mūnene harī ithuī,
na wihokeku wa Jehova nī wa gūtūūra nginya tene.

Goocai Jehova.

118

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Ūhootani

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho nīgūkorwo nī mwega;
wendo wake nī wa tene na tene.
² Andū a Isiraeli nīmoige atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
³ Nyūmba ya Harūni nīyuuge atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
⁴ Andū arīa metīgīrīte Jehova nīmoige atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
⁵ Ndakaīire Jehova ndī mīnyamaro-inī,
nake akīnjītīka na akīndeithūra.
⁶ Jehova arī hamwe na nū; ndingūtigīra.
Mūndū-rī, nī atīa angīhota kūnjīka?
⁷ Jehova arī hamwe na nū; nīwe mūndeithia.
Nīngerorera thū ciakwa ikīhootwo.
⁸ Nī kaba kūrīra harī Jehova,
gūkīra kwīhoka mūndū.
⁹ Nī kaba kūrīra harī Jehova,
gūkīra kwīhoka anene.
¹⁰ Ndarigiicīrio nī ndūrīrī ciothe,
no tondū wa kwīhoka rīitwa rīa Jehova, ngīciananga.
¹¹ Ciandigiicīrie mīena yothe,
no tondū wa kwīhoka rīitwa rīa Jehova, ngīciananga.
¹² Ciathiūrūrūkīirie na mīena yothe ta njūkī,
no ikīhora narua o ta mwaki wa mīgua;
tondū wa kwīhoka rīitwa rīa Jehova ngīciananga.
¹³ Ndahatīkītvo mūno nī thū hakuhī ngwe,
no Jehova akīndeithia.
¹⁴ Jehova nīwe hinya wakwa na nīwe ūtūmaga nyine;
nake nīatuikīte ūhonokio wakwa.
¹⁵ Mbugīrīrio ya gīkeno na ya ūhootani
īyūrīte hema-inī cia andū arīa athingu, atī:
“Guoko kwa ūrio kwa Jehova nī gwīkīte maūndū manene!
¹⁶ Guoko kwa ūrio kwa Jehova nī kwambararie;
guoko kwa ūrio kwa Jehova nī gwīkīte maūndū manene!”
¹⁷ Nī gūkua ndigūkua, no nīngūtūūra muoyo,

- ng'anage ūrīa Jehova ekīte.
 18 Jehova nīaherithītie mūno,
 no ndandekereirie ngue.
- 19 Hingūrīrai ihingo cia ūthingu;
 nīngūtoonya njookerie Jehova ngaatho.
 20 Gīkī nīkīo kīhingo kīa Jehova
 kīrīa andū arīa athingu mangītoonyera.
 21 Nī ngaatho ngūgūcookeria, nīngūkorwo nīwanjītīkire;
 nīūtuīkīte ūhonokio wakwa.
- 22 Ihiga rīrīa aaki maaregire
 nīrīo rītūīkīte ihiga inene rīa koine;
 23 Jehova nīwe wīkīte ūndū ūcio,
 naguo nī wa magegania tūkīwona.
 24 Mūthenya ūyū nī Jehova ūtūmīte ūgīe;
 nītūcanjamūkei, tūkīūkenere.
- 25 Wee Jehova, tūhonokie;
 Wee Jehova, tūma tūgaacīre.
 26 Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūrīa ūgūūka na rīitwa rīa Jehova.
 Ithuī nītwanūrathima tūrī thīnī wa nyūmba ya Jehova.
 27 Jehova nīwe Mūrungu,
 na nīatūmīte ūtheri wake ūtwarīre.
 Ambīrīriai gūkūngūiya, mūrī na mathīgī moko,
 mūthīī nginya hīa-inī cia kīgongona.
- 28 Wee nīwe Mūrungu wakwa, nīngūgūcookeria ngaatho;
 Wee nīwe Ngai wakwa, nīngūgūtūūgīria.
- 29 Cookeriai Jehova ngaatho, nīngūkorwo we nī mweaga;
 wendo wake nī wa tene na tene.

119

Ūkengu wa Watho wa Jehova

- 1 Kūrathimwo-rī, nī andū arīa mīthīire yao ītarī ūcuuke,
 o arīa mathīiiga kūrīngana na watho wa Jehova.
 2 Kūrathimwo-rī, nī andū arīa marūmagia kīrīra gīake,
 o arīa mamūrōngoragīa na ngoro yothe.
 3 Matirī ūndū mūūru mekaga;
 no kūgera mageragīra njīra ciake.
 4 Wee nīūheanīte mawatho
 marīa marī ma gwathīkagīrwo na kīyo.
 5 Naarī korwo mīthīire yakwa īkīrī mīkindīrīku
 ūhorō-inī wa gwathīkagīra kīrīra gīaku!
 6 Hīndī īyo ndīngīconorithio
 rīrīa ngūcūūrania maathani maku mothe.
 7 Nīndīrīkūgocaga ndī na ngoro nūngīrīru,
 o ngūrūtaga ūhorō wa mawatho maku ma kīhooto.
 8 Nīndīrīathīkagīra kīrīra kīa watho waku;
 ndūgakīndiganīrie o biū.

Gwathīkīra Kiugo kīa Jehova

- 9 Mūndū mwīthī-rī, angūiga mūtūūrīre wake ūrī mūtheru atīa?
 Nī na ūndū wa gūtūūra athīkagīra kiugo gīaku.
 10 Ngūrōngoragīa na ngoro yakwa yothe;
 ndūkanareke njūrūre ndigane na maathani maku.
 11 Nīhīthīte kiugo gīaku thīnī wa ngoro yakwa,
 nīguo ndīkae gūkwīhīria.
 12 Wee Jehova, ūrokīgocwo;
 kīndute kīrīra kīa watho waku.
 13 Nīndīriugaga na ngacookera na mīromo yakwa

- ūhoro wa mawatho mothe marīa moimīte kanua gaku.
 14 Ningenagio nīkūrūmīrīra kīrīra gīaku,
 o ta ūrīa mūdū akenagīra kūgīa na ūtonga mūnene.
 15 Nīndīrīcūūranagia mawatho maku
 na ngatarania nījira yaku.
 16 Ningenagīra kīrīra kīa watho waku;
 ndigatiganīria kiugo gīaku.

Watho wa Jehova Ūrehaga Gīkeno

- 17 Nīi ndungata yaku nījika wega, na nīngūtūūra muoyo;
 nīi nīndīrīathīkagīra kiugo gīaku.
 18 Hingūra maitho makwa nīguo nyone
 maūdū ma magegania marīa marī watho-inī waku.
 19 Nīi ndī mūgeni gūkū thī;
 ndūkaahithe maathani maku.
 20 Ngoro yakwa nīrahīahīia
 nī kwīrīrīria mawatho maku o mahinda mothe.
 21 Wee nīūkūūmaga arīa etīi, o acio manyiitwo nī kīrumi,
 na arīa morūūraga magatiga maathani maku.
 22 Njeheria kīnyūrīri na kūmenwo,
 nīgūkorwo ndūūrīte nūmītie kīrīra gīaku.
 23 O na gūtuika aathani maikaraga thī hamwe makanjambia,
 ndungata yaku nīrīcūūranagia kīrīra kīa watho waku.
 24 Kīrīra gīaku nīkīo ngenagīra;
 nīkīo kīlheaga mataaro.

Gwathīkīra Watho wa Jehova

- 25 Ngometio thī rūkūngū-inī;
 tūūria muoyo wakwa kūringana na kiugo gīaku.
 26 Nīndakwīrīre mīthīire yakwa nawe ūkīnjītīka;
 nduta kīrīra kīa watho waku.
 27 Menyithia ūrutani wa mawatho maku;
 na nīi nīndīrīcūūranagia ūhoro wa magegania maku.
 28 Ngoro yakwa nī nogu nī ūndū wa kīeha;
 nījīkīra hinya kūringana na kiugo gīaku.
 29 Njeheranīria na mīthīire ya maheeni;
 nī ūndū wa ūtugi waku nduta watho waku.
 30 Nīi-rī, ndīithuurīire nījira ya ma;
 matua maku ndīmaigīte ngoro-inī yakwa.
 31 Wee Jehova, nīnūmītie kīrīra gīaku;
 ndūkanareke njonorithio.
 32 Hanyūkaga o na nījira ya maathani maku,
 nīgūkorwo nīwohorithītie ngoro yakwa.

Kūhooya Kūmenya Watho

- 33 Wee Jehova, nduta kūrūmīrīra kīrīra kīa watho waku,
 na nīi ndīkīrūmie nginya mūthia.
 34 He ūmenyo, na nīndīrīrūmagia watho waku
 na ndīwathīkagīre na ngoro yakwa yothe.
 35 Ngeragīria nījira-inī cia maathani maku,
 nīgūkorwo nīmo ngenagīra.
 36 Erekeria ngoro yakwa kūrī kīrīra gīaku,
 nīguo itige kwerekerā ūhoro-inī wa gwītongia.
 37 Gīrīrīria maitho makwa matige kwīrorera maūdū ma tūhū;
 tūūria muoyo wakwa kūringana na kiugo gīaku.
 38 Hingīria ndungata yaku kīranīro gīaku,
 nīgeetha wītīgagīrwo.
 39 Njeheria njono iria ndīitīgagīra,
 nīgūkorwo mawatho maku nī mega.
 40 Kai nīndīrīragīria mawatho maku-i!
 Tūūria muoyo wakwa nī ūndū wa ūthingu waku.

Kwīhoka Watho wa Jehova

- 41 Wee Jehova, wendo waku ūrīa ūtathiraga ūronginyīra,

- ūhonokio waku ūnginyīre kūringana na kīiranīro gīaku;
 42 nīguo ngoragwo na ūndū wa gūcookeria andū arīa maanyūrūragia,
 nīgūkorwo nīi ndīhokete kiugo gīaku.
 43 Ndūkandunye kiugo kīa ma kuuma kanua-inī gakwa,
 nīgūkorwo njigīte mwīhoko wakwa mawatho-inī maku.
 44 Ngūtūra njathīkagīra watho waku,
 nginya tene na tene.
 45 Ndirīthiia na ndī na wīyathi,
 nīgūkorwo nīmaathaga mawatho maku.
 46 Nīndīrīaragia ūhoro wa kīrīra gīaku
 mbere ya athamaki na ndirīconokaga,
 47 nīgūkorwo nīngenagīra maathani maku
 tondū nīndīmendete.
 48 Ndirīambararagia moko makwa kūrī maathani maku marīa nyendete,
 na ndīcūūranagie igūrū rīa kīrīra kīa watho waku.

Kūgīa na Mwīhoko Watho-inī wa Jehova

- 49 Ririkana kiugo gīaku kūrī ndungata yaku,
 nīgūkorwo nīūūheete kūrīgīrīro.
 50 Ūndū ūrīa ūūhooreragia ndī mīnyamaro-inī nī ūyū:
 atī kīranīro gīaku nīkio gītūūragia muoyo wakwa.
 51 Andū arīa etīi maanyūrūragia matekwīgīrīrīra,
 no nditiganagīra watho waku.
 52 Nīndirīkanaga mawatho maku ma tene, Wee Jehova,
 namo nīmahooreragia.
 53 Nyīitagwo nī mang'ūrī nī ūndū wa andū arīa aaganu,
 o acio maatiganīrie watho waku.
 54 Ūhoro wa kīrīra gīaku nīguo ūtūikīte rwīmbo rwakwa,
 o kūrīa guothe ingīikara.
 55 Ūtukū ndirīkanaga rītwa rīaku,
 ngakīrūmia watho waku Wee Jehova.
 56 Ūū nīguo ngoretwo ngūika:
 nīnjathīkagīra mawatho maku.

Kwīrutīra nī ūndū wa Watho wa Jehova

- 57 Wee Jehova, Wee nīwe igai rīakwa;
 nīngwīrīte atī ndīathīkagīra ciugo ciaku.
 58 Maathīite ūthiū waku na ngoro yakwa yothe;
 nginyagīra wega waku o ta ūrīa wīranīire.
 59 Nīndīcūūranātie ūhoro wa mīthīire yakwa,
 ngagīcookia makīnya makwa kūrī kīrīra gīaku.
 60 Nīngūhiūha na ndīgūcererwo
 gwathīkīra maathani maku.
 61 O na kūngītūika atī andū arīa aaganu no manjohe na mīhīndo-rī,
 ndīngīrganīrwo nī watho waku.
 62 Ūtukū gatagatī njarahūkaga ngūcookerie ngaatho
 nī ūndū wa mawatho maku ma kīhooto.
 63 Nīi ndī mūrata wa andū arīa othe magwītīgīrīte,
 o arīa othe marūmagīrīra mawatho maku.
 64 Wee Jehova, thī iyyūrītwo nī wendo waku;
 nduta kīrīra kīa watho waku.

Watho wa Jehova nī wa Bata

- 65 Wee Jehova, īka ndungata yaku
 kūringana na kiugo gīaku.
 66 Nduta gūkūūrana maūndū wega o na kūmamenya,
 nīgūkorwo nīnjītkītie maathani maku.
 67 Mbere itanoona thīina nīndahītagia,
 no rīu nīnjathīkagīra kiugo gīaku.
 68 Wee ūrī mwega, na nīwīkaga o wega;
 nduta kīrīra kīa watho waku.
 69 O na gūtūika andū arīa etīi nīmahakīte gīko na ndeto cia maheeni,
 ngūtūūra nūmitie mawatho maku na ngoro yakwa yothe.

- 70 Ngoro ciao nĩ nyũmũ na itirĩ tha,
no nĩ ngenagĩra watho waku.
71 Warĩ ũndũ mwega nĩ nyone thĩina,
nĩgeetha ndĩrute kĩrĩra kĩa watho waku.
72 Watho ũrĩa uumĩte kanua gaku nĩ wa bata mũno harĩ nĩ,
gũkĩra ngiri cia icunjĩ cia betha na thahabu.

Watho wa Jehova nĩ wa Kĩhooto

- 73 Moko maku nĩmo manyũmbire na magũthondeka ũguo ndariĩ;
he ũtaũku nĩguo ndĩrute maathani maku.
74 Andũ arĩa magwĩtigĩrĩte marokenaga rĩrĩa maanyona,
nĩgũkorwo nĩnjigĩte mwĩhoko wakwa harĩ kiugo gĩaku.
75 Jehova, nĩnjũũ atĩ mawatho maku nĩ ma ũthingu,
na ũnyonetie thĩina nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku.
76 Wendani waku ũrĩa ũtathiraga ũrotuĩka wa kũũhooreria,
kũringana na kũranĩro gĩaku kĩrĩa werĩire ndungata yaku.
77 Ītikĩra tha ciaku inginyĩre nĩguo ndũire muoyo,
nĩgũkorwo watho waku nĩguo ngenagĩra.
78 Andũ arĩa etĩĩ maroconorithio nĩ ũndũ wa kũnjĩka ũũru hatarĩ gĩtũmi;
no nĩ-rĩ, ndĩricũũranagia ũhoru wa mawatho maku.
79 Andũ arĩa magwĩtigĩrĩte maronjookerera,
o acio mataũkĩrwo nĩ kĩrĩa gĩaku.
80 Ngoro yakwa ĩroaga ũcuuke ũhoru-inĩ wa kĩrĩa kĩa watho waku,
nĩguo ndikanaconorithio.

Ihooya rĩa kũria Ũhonokio

- 81 Ngoro yakwa ĩringĩkaga nĩ kwĩrĩrĩa ũhonokio waku,
no nĩ njigĩte mwĩhoko wakwa harĩ kiugo gĩaku.
82 Maito makwa nĩmaraaga hinya nĩ gũtũra njũthĩrĩrie kũranĩro gĩaku;
ngakũria atĩrĩ, “Ũgaakĩhooreria rĩ?”
83 O na gũtuĩka haana ta mondo ya rũũa ya ndibei ĩigĩtwo ndogo-inĩ,*
ndiriganagĩrwo nĩ kĩrĩa kĩa watho waku.
84 Nĩ ndungata yaku-rĩ, ngweterera nginya rĩ?
Arĩa maanyariiraga ũkaamaherithia rĩ?
85 Andũ arĩa etĩĩ manyenjeire marima nĩguo ngwe kuo,
o acio makararagia watho waku.
86 Maathani maku mothe nĩ ma kwĩhokwo;
ndeithia, nĩgũkorwo andũ maanyariiraga hatarĩ gĩtũmi.
87 Maatigĩtie hanini maaniine nyume thĩ ĩno,
no nditiganĩrie mawatho maku.
88 Menyerera muoyo wakwa kũringana na wendo waku,
na ndĩathĩkagĩra kĩrĩa gĩa kanua gaku.

Gwĩtkia Watho wa Jehova

- 89 Wee Jehova, kiugo gĩaku gĩtũũraga tene na tene;
gĩtũũraga kĩhaandĩte wega kũu igũrũ.
90 Wĩhokeku waku nĩ wa kuuma njiarwa nginya njiarwa;
nĩwe warũmirie thĩ, nayo ĩgagũkara o ĩrũmĩte.
91 Mawatho maku matũũraga nginya ũmũthĩ,
nĩgũkorwo indo ciothe nĩwe itungataga.
92 Korwo watho waku tiguu ũngenagia,
ingĩanathira nĩ mĩnyamaro yakwa.
93 Nĩ ndirĩ hĩndĩ ngaariganĩrwo nĩ mawatho maku,
nĩgũkorwo ũndũũritie muoyo nĩ ũndũ wamo.
94 Honokia, nĩgũkorwo ndĩ waku,
na nĩmaathĩte mawatho maku.
95 Andũ arĩa aaganu manjoheirie nĩguo maaniine,
no nĩ ndĩricũũranagia o ũhoru wa kĩrĩa gĩaku.
96 Ũndũ o wotho mũkinyanĩru wega, nĩnyonete nĩ ũrĩ mũthia;
no maathani maku matirĩ mũhaka.

* 119:83 Mondo cia njũa ĩrĩ na ndibei ĩtarĩ ngagatu ciacuuragio itara nĩguo ndibei ĩgagate na ihenya.

Kwenda Watho wa Jehova

- 97 Kaĩ nĩnyendete watho waku-ĩ!
Ndindaga ngĩtarania ũhoru waguo mũthenya wothe.
- 98 Maathani maku matũmaga njũhĩge gũkĩra thũ ciakwa,
nĩgũkorwo makoragwo hamwe na nĩĩ hĩndĩ ciothe.
- 99 Nĩĩ ndĩ na ũmenyo mũingĩ gũkĩra arutani akwa othe,
nĩgũkorwo ndaranagia ũhoru wa mawatho maku.
- 100 Nĩĩ ndĩ na ũmenyo mũingĩ gũkĩra athuuri,
nĩgũkorwo njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku.
- 101 Nĩndigagĩrĩria magũrũ makwa matikagerere njĩra o yothe njũru,
nĩgeetha njathĩkagĩre kiugo gĩaku.
- 102 Nĩĩ nditiganĩrie mawatho maku,
nĩgũkorwo Wee nĩwe ũndutĩte ũhoru ũcio.
- 103 Kaĩ ciugo ciaku irĩ mũrĩo ngĩcicama-ĩ,
irĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ ũrĩ kanua-inĩ gakwa!
- 104 Ngĩaga na ũtaũku nĩ ũndũ wa kĩrĩra gĩaku;
nĩ ũndũ ũcio nĩthũire njĩra o yothe njũru.

Ūtheri ũrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

- 105 Kiugo gĩaku nĩkĩo tawa wa magũrũ makwa,
na ũtheri wa kũmũrĩka njĩra yakwa.
- 106 Nĩndĩhĩtĩte mwĩhĩtwa na ngagwatĩria,
atĩ nĩndĩrĩrumagĩrĩra mawatho maku ma ũthingu.
- 107 Nĩthĩnĩkĩte mũno;
Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na kiugo gĩaku.
- 108 Wee Jehova, itĩkĩra ũgooci wa kwĩyendera wa kanua gakwa,
na ũkĩndute mawatho maku.
- 109 O na gũtuĩka ndũũraga nyiitĩrĩre muoyo wakwa moko-inĩ makwa-rĩ,
ndĩngĩrganĩrwo nĩ watho waku.
- 110 Andũ arĩa aaganu nĩmanyambũire mũtego,
no ndĩrĩ ndahĩtia kĩrĩra gĩaku.
- 111 Mawatho maku nĩmo igai rĩakwa nginya tene;
nĩmo gĩkeno kĩa ngoro yakwa.
- 112 Ngoro yakwa nĩtuĩte kũrũmagia kĩrĩra kĩa watho waku
o nginya mũthia.

Ūgitĩri ũrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

- 113 Nĩthũire andũ a ngoro igĩrĩ,
no nĩnyendete watho waku.
- 114 Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa na ngo yakwa;
njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku.
- 115 Njehererai, inyuĩ eeki ũũru,
nĩguo ngĩrũmie maathani ma Ngai wakwa!
- 116 Nyiitagĩrĩra kũringana na kũranĩro gĩaku, na nĩngũtũũra muoyo;
ndũkareke kĩrĩgĩrĩro gĩakwa kĩharagane.
- 117 Ndiiragĩrĩra, na nĩngũhonokio;
ngũtũũra ndĩite uge waku.
- 118 Nĩũregaga arĩa othe matiganaga na kĩrĩra kĩa watho waku,
nĩgũkorwo kwĩheenia kũu meheenagia nakuo nĩ gwa tũhũ.
- 119 Arĩa othe aaganu a gũkũ thĩ ũmateaga ta gĩko;
nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩnyendete kĩrĩra kĩa watho waku.
- 120 Mwĩrĩ wakwa nĩũinainaga nĩgũgwĩtigĩra;
njikaraga na guoya mũnene nĩ ũndũ wa mawatho maku.

Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

- 121 Nĩĩ njĩkĩte maũndũ ma ũthingu na ma kĩhooto;
ndũkandiganĩrie harĩ arĩa maahinyagĩrĩria.
- 122 Menyerera ũgima wa ndungata yaku;
ndũkareke andũ arĩa etĩi maahinyĩrĩrie.
- 123 Maithe makwa nĩmaraaga hinya nĩgũtũũra njũũthĩrĩrie ũhonokio waku,
ngacũthĩrĩria kũranĩro gĩaku kĩa ũthingu.
- 124 Īkaga ndungata yaku kũringana na wendo waku,
na ũndutage kĩrĩra kĩa watho waku.

- 125 Nii ndi ndungata yaku; he gũkũrana maũndũ,
nĩguo hote gũtaũkĩrwo nĩ kĩrĩra gĩaku.
126 Wee Jehova, hĩndĩ nĩnginyu wĩke ũndũ,
tondũ andũ nĩmathũkĩtie watho waku.
127 Tondũ nĩnyendete maathani maku gũkĩra thahabu,
ngamenda mũno gũkĩra thahabu ĩria therie,
128 na tondũ nĩnduĩte mawatho maku mothe nĩmagĩrĩire,
nĩthũire njĩra o yothe ĩtarĩ ya ma.

Kwenda Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

- 129 Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa magegania;
nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrĩgĩathĩkagĩra.
130 Ciugo ciaku ciataũrwo nĩrehaga ũtheri;
nĩciũhĩgagĩa andũ arĩa matarĩ oogĩ.
131 Njathamĩtie kanua gakwa ngahũma
nĩ ũndũ wa kwĩrĩrĩria maathani maku.
132 Njerekera na ũnjiguĩre tha,
o ta ũrĩa wĩkaga andũ arĩa mendete rĩĩtwa rĩaku.
133 Rũngagĩrĩria makinya makwa kũringana na kiugo gĩaku;
ndũkareke njathagwo nĩ wĩhia o na ũrĩkũ.
134 Ngũũra kuuma ũhiinyanĩrĩria wa andũ,
nĩguo njathĩkagĩre mawatho maku.
135 Tũma ũthiũ waku warĩre ndungata yaku,
na ũndutage kĩrĩra kĩa watho waku.
136 Maitho makwa manyũrũkagĩa maithori ta rūũ,
nĩgũkorwo andũ matirathĩkĩra watho waku.

Watho wa Jehova nĩ wa Kĩhooto

- 137 Wee Jehova, ũrĩ mũthingu,
na mawatho maku nĩmagĩrĩire.
138 Mawatho marĩa ũheanĩte nĩ ma ũthingu;
nĩ ma kwĩhokwo kũna.
139 Kĩyo gĩakwa nĩkĩnogetie,
nĩgũkorwo thũ ciakwa nĩcitiganĩirie ciugo ciaku.
140 Cĩranĩro ciaku nĩthuuranĩre o biũ,
na ndungata yaku nĩciendete.
141 O na gũtuĩka ndirĩ bata na nĩnyararĩtwo-rĩ,
ndiriganagĩrwo nĩ mawatho maku.
142 ũthingu waku nĩ wa gũtũũra tene na tene,
naguo watho waku nĩ wa ma.
143 Ngoretwo nĩ mathũina na mĩnyamaro,
no maathani maku nĩmo ngenagĩra.
144 Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa ma nginya tene;
kĩihe ũtaũku nĩguo ndũũre muoyo.

Ihooya rĩa kũũria Ũhonokio

- 145 Ndĩragũkaĩra na ngoro yakwa yothe, Wee Jehova, njĩtika,
na nĩndĩrĩathĩkagĩra kĩrĩra kĩa watho waku.
146 Wee nĩwe ndĩrakaĩra,
honokia na nĩndĩrĩmenyagĩrĩra mawatho maku.
147 Njũkagĩra tene gũtanakĩa, ngakũrĩrĩra nĩguo ũndeithie;
njĩgĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku.
148 Maitho makwa maikaraga mahingũkĩte matuanĩra-inĩ mothe ma arangĩri,
nĩguo ndaranagĩe ũhoru wa cĩranĩro ciaku.
149 Igua mũgambo wakwa kũringana na wendo waku;
Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na mawatho maku.
150 Andũ arĩa mathugundaga maũndũ ma wĩkĩ naaĩ nĩmanguhĩrĩire,
no-o nĩmaraihanĩrĩire na watho waku.
151 No Wee Jehova, ũikaraga hakuhi,
na maathani maku mothe nĩ ma ma.
152 Matukũ-inĩ ma tene nĩndamenyire kuuma kĩrĩra-inĩ gĩaku,
atĩ wagĩthondekire kĩrĩ gĩa gũtũũra nginya tene.

Kūhooya Ūteithio

- 153 Rora gūthīnīka gwakwa na ūndeithūre,
nīgūkorwo ndiriganīrwo nī watho waku.
- 154 Ndūīrīra na ūkingūūre;
tūūria muoyo wakwa kūringana na kīranīro gīaku.
- 155 Ūhonokio nūrāihīrīrie andū arīa aaganu,
nīgūkorwo matirongoragia kīrīra kīa watho waku.
- 156 Wee Jehova, tha ciaku nī nyingī;
tūūria muoyo wakwa kūringana na mawatho maku.
- 157 Andū arīa maanyariiraga nī aingī,
no ndirī ndahutatīra kīrīra gīaku.
- 158 Njūthagīrīra arīa matarī na wītīkio ngoro,
nīgūkorwo matiathīkagīra kiugo gīaku.
- 159 Ta kīone ūrīa nyendete mawatho maku;
tūūria muoyo wakwa, Wee Jehova, kūringana na wendo waku.
- 160 Ciugo ciaku ciothe nī cia ma;
mawatho maku mothe nī ma ūthingu na nī ma gūtūūra tene na tene.

Kūhingia Watho wa Jehova

- 161 Aathani maanyariiraga hatarī gītūmi,
no ngoro yakwa īnainagio nī kiugo gīaku.
- 162 Ngenagīra kīranīro gīaku,
o ta ūrīa mūdū atahīte indo nyingī akenaga.
- 163 Nīmenete na ngathūūra maheeni,
no nīnyendete watho waku.
- 164 O mūthenya ngūgoocaga maita mūgwanja
nī ūndū wa mawatho maku ma ūthingu.
- 165 Arīa mendete watho waku nī marī thayū mūingī,
na gūtīrī kīndū kīngītūma mahīngwo.
- 166 Njetagīrīra ūhonokio waku, Wee Jehova,
na ngarūmīrīra maathani maku.
- 167 Njathīkagīra kīrīra gīaku,
nīgūkorwo nīndīkiendete mūno.
- 168 Njathīkagīra mawatho maku na kīrīra gīaku,
nīgūkorwo mīthīire yakwa yothe nīūmīū.

Ihooya rīa kūūria Ūteithio

- 169 Wee Jehova-rī, gūkaya gwakwa kūrokinya harīwe;
he gūtaūkīrwo kūringana na kiugo gīaku.
- 170 Mathaithana makwa marokinya harīwe;
ndeithūra kūringana na kīranīro gīaku.
- 171 Mīromo yakwa īrīkūgoocaga hīndī ciothe,
nīgūkorwo nīndutaga kīrīra kīa watho waku.
- 172 Rūrīmī rwakwa nīrūkīine ūhorō wa kiugo gīaku,
nīgūkorwo maathani maku mothe nī ma ūthingu.
- 173 Guoko gwaku nīgūkīhaarīrie kūndeithia,
nīgūkorwo mawatho maku nīmo nī ndīthuurīrie.
- 174 Ūhonokio waku nīguo ndīrīragīra, Wee Jehova,
nagu watho waku nīguo ngenagīra.
- 175 Ndīrogītūūra muoyo nīguo ngūgoocage,
namo mawatho maku nīmatūūre mandeithagia.
- 176 Nī nīhītītie njīra ta ng'ōndu yūrīte.
Gīcarīe ndungata yaku,
nīgūkorwo ndiriganīrwo nī maathani maku.

120*Ihooya rīa kūūria Ūteithio*

Thaburi ya Agendi

¹ Ndakāire Jehova ndī mīnyamaro-inī,
nake akīnjītīka.

² Wee Jehova, honokia harī mīromo īrīa yaragia maheeni,
na harī nīmī iria iheenānagia.

- ³ Agaagwīka atīa, na nī atīa ūngī makīria ya ūguo,
wee rūrīmī rūrū rūheenanagia?
⁴ Agaakūherithia na mīguī mīnoore ya njamba ya ita,
na makara marīrīmbūkīte mwaki ma mūtī wa mūkoigo.
⁵ Kai ndī na haaro-ī, nīgūtūūra gūkū Mesheki,
na ngaikara hema-inī cia Kedari-ī!
⁶ Nīndūūrīte hīndī ndaaya
gatagatī-inī ka arīa mathūire thayū.
⁷ Nīī ndī mūdū wa thayū;
no rīria ndaaria-rī, o mendaga o mbaara.

121

Ūgitīri wa Ngai

Thaburi ya Agendi

- ¹ Nīngūtīira maitho makwa ndore irīma-inī:
ūteithio wakwa ūngiuma na kū?
² Ūteithio wakwa uumaga kūrī Jehova,
o we Mūūmbi wa igūrū na thī.
³ We ndangīreka kūgūrū gwaku gūtīrūke:
ūcio mūmenyereri waku ndarī hīndī angīcūnga;
⁴ ti-itherū, ūcio mūmenyereri wa Isiraeli
ndarī hīndī angīcūnga, kana ahītwo nī toro.
⁵ Jehova nīwe ūkūmenyagīrīra:
Jehova nīwe kūruru giaku guoko-inī gwaku kwa ūrīo;
⁶ mūthenya wee ndūngīringīka nī riūa,
kana ūringīke nī mweri ūtukū.
⁷ Jehova nīarīkūgitagīra kuuma ūūru-inī wothe:
nīarīūmenyagīrīra muoyo waku;
⁸ Jehova nīarīkūmenyagīrīra ūkiomagara na ūgīcooka,
kuuma rīu nginya tene na tene.

122

Rwīmbo rwa Kūgaathīrīria Jerusalemu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nīndakenire hamwe na arīa maanjīrīre atīrī,
“Nītūthīī nyūmba ya Jehova.”
² Magūrū maitū marūgamīte
ihingo-inī ciaku, wee Jerusalemu.
³ Jerusalemu rīakītwo ta itūūra inene
rīnyitithanītio wega.
⁴ Kūu nīkuo mīhīrīga yambataga,
o yo mīhīrīga ya Jehova,
īgathīī kūgooca rītwa rīa Jehova
kūringana na mawatho marīa aheete Isiraeli.
⁵ Kūu nīkuo kūgītwo itī cia ūnene cia atuanīri ciira,
o cio itī cia ūnene cia nyūmba ya Daudi.
⁶ Hoerai Jerusalemu thayū:
“Arīa makwendete marotūūra na thayū.
⁷ Kūrīa thingo ciaku ciirigīre kūrogīa na thayū,
naguo ūgitīri ūgīe cikaro-inī ciaku cia ūthamaki.”
⁸ Nī ūndū wa ariū a baba na arata, nguuga atīrī,
“Thayū ūrogīa thīīni waku.”
⁹ Nī ūndū wa nyūmba ya Jehova Ngai witū,
caragia ūgaacīru waku.

123

Thooya rīa kūiria Tha cia Ngai

Thaburi ya Agendi

¹ Nīngūtiira maitho makwa na kūrī we,

o Wee ūikarīre gītī gīaku kīa ūnene kūu igūrū.

² O ta ūrīa maitho ma ndungata maroragīrīria guoko kwa mwathi wayo,

na o ta ūrīa maitho ma mūirītu ndungata maroragīrīria guoko kwa mūtumia
mwathi wayo,*

ūguo noguo maitū maroragīrīria Jehova Ngai witū,

o nginya atūiguire tha ciake.

³ Tūiguire tha, Wee Jehova, tūiguire tha,

nīgūkorwo nītūkirīrīrie kūnyararwo kūnene.

⁴ Nītūkirīrīrie kūnyūrūri kīnene kīa andū arīa menenehagia,

o na rūmena rūingī rwa andū arīa etīi.

124

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Ūgitīri

Thaburi ya Daudi

¹ Korwo Jehova ndaakoretwo arī mwena witū;

Isiraeli nīmakiuge ūguo:

² Korwo Jehova ndaarī mwena witū

rīrīa andū maatūtharīkīire-rī,

³ nīmangīatūmeririe tūrī muoyo;

rīrīa marakara mao maatūrīrīmbūkīire-rī,

⁴ mūiyūro wa maaī nīngīatūhubanīrie,

tūhumbwo nī nditi ya maaī macio;

⁵ maaī macio maathereraga na hinya mūno

nīmangīatūthereririe.

⁶ Jehova arogoocwo,

o we ūtaatūrekereirie tūtambuurangwo nī magego mao.

⁷ Ithuī tūhonokete ta nyoni

ihonokete mūtego-inī wa mūmītegi;

mūtego nīunangītwo,

na ithuī nītūhonokete.

⁸ Ūteithio witū uumaga harī Jehova,

o we Mūūmbi wa igūrū na thī.

125

Thayū wa Andū a Ngai

¹ Andū arīa mehokete Jehova matarīi ta Kīrīma gīa Zayuni,

kīrīa gītangīenyenyeka, no gītūūraga nginya tene.

² O ta ūrīa irīma ithiūrūrūkīrie Jerusalemu

ūguo noguo Jehova athiūrūrūkağīria andū ake,

kuuma rīu nginya tene na tene.

³ Mūthīgi wa andū arīa aaganu ndūgūtūūra wathanaga

būrūri ūrīa ūgaīrwo andū arīa athingu,

nīguo andū acio athingu

matikae gūtambūrūkia moko mao meeke ūūru.

⁴ Wee Jehova, andū arīa ega mekaga o maūndū mega,

o acio arūngīrīru ngoro.

⁵ No rīrī, andū arīa maahūkaga makagera njīra iria njogomu-rī,

Jehova nīakamaingatanīria hamwe na arīa mekaga ūūru.

Isiraeli kūrogīa thayū.

* 123:2 Aathi a ngombo maaciarağīria na maitho kana na moko.

126

Magetha ma Gikeno

Thaburi ya Agendi

- ¹ Riria Jehova aacookirie andũ a Zayuni arĩa maatahĩtwa akĩmainũkia-rĩ,
twahaanire ta andũ mekũroota.
- ² Tũnua twitũ twaiyũrire mĩtheko,
nacio nĩmĩ ciitũ ikĩina nyĩmbo cia gĩkeno.
- Hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ-inĩ gũkĩiranwo atĩrĩ,
“Jehova nĩekĩire andũ aya maũndũ manene.”
- ³ Jehova nĩatwĩkĩire maũndũ manene,
na ithuĩ tũkaiyũrwo nĩ gĩkeno.
- ⁴ Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Jehova,
ta ũrĩa njũũ cia Negevu icookaga kũiyũra.
- ⁵ Andũ arĩa mahaandaga na maithori,
nĩmakagetha makĩnaga nyĩmbo cia gĩkeno.
- ⁶ Mũndũ o na angiumagara akĩrĩraga,
akuuĩte mbeũ cia kũhaanda,
agaacooka akĩnaga nyĩmbo cia gĩkeno,
akuuĩte itĩia ciake cia ngano.

127

Kũgaatha Ngai nĩ ũndũ wa Wega Wake

- ¹ Tiga nyũmba yakirwo nĩ Jehova,
andũ arĩa mamĩakaga marutaga wĩra o wa tũhũ.
Tiga itũura inene rĩmenyereirwo nĩ Jehova,
arangĩri maraaraga mehũũgĩte o tũhũ.
- ² Nĩ tũhũ andũ kũrooka gũũkĩra rũciinĩ tene,
na gũkoma magakoma macereirwo,
makĩnogerera irio cia kũrĩa,
nĩgũkorwo andũ arĩa Jehova endete,
we nĩamaheaga o na marĩ toro.
- ³ Ciana nĩ igai kuuma kũrĩ Jehova,
ciana nĩ kĩheo kuuma kũrĩ we.
- ⁴ Ciana irĩa mũndũ aciarĩte arĩ mũnini
no ta mĩguĩ irĩ moko-inĩ ma njamba ya ita.
- ⁵ Kũrathimwo nĩ mũndũ
ũrĩa thiaka wake ũiyũrĩte mĩguĩ.
Matigaaconorithio
rĩrĩa magaaakorwo magĩciira na thũ ciao hau kĩhingo-inĩ.

128

Kĩrathimo kĩa Mũciĩ Wĩtigĩrĩte Jehova

Thaburi ya Agendi

- ¹ Kũrathimwo nĩ mũndũ o wothe wĩtigĩrĩte Jehova,
o ũcio ũgeragĩra njĩra ciake.
- ² Nĩũkarĩaga maciaro ma wĩra waku;
irathimo na kũgaacĩra nĩigatuĩka ciaku.
- ³ Mũtumia waku egũtuĩka ta mũthabibũ ũrĩa ũciaraga mũno
arĩ kũu nyũmba-inĩ yaku thĩinĩ;
ciana ciaku ituĩke ta thuuna cia mũtamaiyũ
ithiũrũrũkĩirie metha yaku.
- ⁴ Ũguo nĩguo mũndũ arĩrathimagwo,
ũrĩa wĩtigĩrĩte Jehova.
- ⁵ Jehova arokũrathimaga arĩ Zayuni
matukũ mothe ma muoyo waku;
ũroona kũgaacĩra kwa Jerusalemu,
⁶ na ũtũũre muoyo, ũkoona ciana cia ciana ciaku.

Thayũ ürogĩa Isiraeli.

129

Ihooya rĩa kũũria Ngai okĩrĩre Thũ cia Isiraeli

Thaburi ya Agendi

- ¹ Maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
Isiraeli nĩmakiuge ũguo,
² maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
no rĩrĩ, matĩrĩ maahota kũndooria.
³ Andũ arĩa marĩmaga na mũraũ marĩmĩte ng'ong'o wakwa,
magatema mĩtaro mĩraihu.
⁴ No rĩrĩ, Jehova nĩ mũthingu;
nĩanjohorithĩtie harĩ mĩhĩndo ya andũ arĩa aaganu.
⁵ Andũ arĩa othe mathũire Zayuni
marocookio na thuutha maconokete.
⁶ Marohaana ta nyeki ĩrĩ nyũmba igũrũ,
ĩrĩa ĩhoohaga ĩtanamera;*
⁷ mũmĩtui ndangĩmũiyũria hĩ-inĩ ciake,
o na kana ũrĩa ũmĩunganagia amũiyũrie moko-inĩ make.
⁸ Andũ arĩa mahĩtũkagĩra kuo maroaga kuuga atĩrĩ,
"Kĩrathimo kĩa Jehova kirogia igũrũ rĩanyu;
nĩtwamũrathima thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jehova."

130

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Agendi

- ¹ Wee Jehova-rĩ, ndĩragũkaĩra ndĩ o kũrĩa kũriku;
² Wee Jehova, igua mũgambo wakwa.
Matũ maku nĩmaigue
ngĩgũkaĩra ũnjiguĩre tha.
³ Wee Jehova, korwo no ũtare maita marĩa tũkwĩhagĩria-rĩ,
nũũ ũngĩgwĩtiiria, Wee Jehova?
⁴ No rĩrĩ, Wee nũũrekanagĩra;
nĩ ũndũ ũcio nĩwĩtigĩrĩtwo.
⁵ Njetagĩrĩra Jehova, ngoro yakwa nĩmwetereire,
nĩ ndũhokaga kiugo gĩake.
⁶ Ngoro yakwa yetagĩrĩra Jehova,
gũkĩra ũrĩa arangĩri metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe,
ũ-ni, gũkĩra ũrĩa arangĩri metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe.
⁷ Wee Isiraeli, wĩhokage Jehova,
nĩgũkorwo harĩ Jehova he wendo ũrĩa ũtathiraga,
na ningĩ harĩ we harĩ na ũhonokio kũna.
⁸ We mwene nĩagakũũra Isiraeli
kuuma mehĩa-inĩ mao mothe.

131

Ihooya rĩa Kwĩnyiihĩria Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ngoro yakwa ndĩri na mwĩgaatho,
o na maitho makwa ti ma mwĩtũũgĩrio;
nĩ ndĩrũmbũyanagia na maũndũ manene,
o na kana maũndũ ma magegania marĩa mangĩrĩte.
² No rĩrĩ, nĩhooreretie na ngakiria ngoro yakwa;
o ta kaana gatuithĩtio irĩa gakuuĩtwo nĩ nyina,
o ta kaana gatuithĩtio irĩa nĩguo ngoro yakwa ĩhaana ĩrĩ thĩinĩ wakwa.

* 129:6 Riya nĩrĩameraga nyũmba igũrũ no rĩkooma o na ihenya nĩ ũndũ wa kwaga tĩiri.

³ Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, wĩhokage Jehova
rĩu na nginya tene.

132

Gũikaro kĩa Ngai gĩa Tene na Tene kũu Zayuni

Thaburi ya Agendi

¹ Wee Jehova, ririkana Daudi

na mathĩĩna marĩa mothe omĩrĩirie.

² Nĩehĩtire mwĩhĩtwa harĩ Jehova,
akĩhĩta harĩ ũcio Mwene-Hinya,
o we Ngai wa Jakubu, akiuga ũũ:

³ “Ndigatoonya nyũmba yakwa,
kana haice ũrĩrĩ wakwa,

⁴ ndikaareke maitho makwa mone toro,

⁵ o nginya ngoonera Jehova handũ ha gũikara,
ũcio Mwene-Hinya, o we Ngai wa Jakubu,
ndĩmuonere gũikaro.”

⁶ Nĩtwaiguire ũhoro tũrĩ Efiratha,
na tũkũkora mĩgũnda-inĩ ya Kiriathu Jearimu.

⁷ Tũkiuga atĩrĩ, “Nĩtũthĩĩ gũikaro-inĩ gĩaake;
nĩtũinamĩrĩre tũmũhooe tũrĩ gaturwa-inĩ ka makinya make;

⁸ arahũka, Wee Jehova, ũũke kĩhurũko-inĩ gĩaaku,
wee na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa hinya waku.

⁹ Athĩnjĩri aku marohumbwo na ũthingu;
andũ aku aamũre nĩmakĩine nĩ gũkena.”

¹⁰ Nĩ ũndũ wa ndungata yaku Daudi,
ndũkarega ũrĩa we ũtĩrĩirie maguta.

¹¹ Jehova nĩehĩtire na mwĩhĩtwa harĩ Daudi,
mwĩhĩtwa atangĩricũkwo, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩngaikarĩria ũmwe wa rũciarũ rwaku
Gĩtĩ-inĩ gĩaaku kĩa ũnene,

¹² ariũ aku mangĩkaamenyerera kĩrĩkanĩro gĩaakwa
na mawatho makwa marĩa ndĩrĩmarutaga,

hĩndĩ iyo ariũ ao nĩmagaikarĩra
gĩtĩ gĩaaku kĩa ũnene nginya tene na tene.”

¹³ Nĩgũkorwo Jehova nĩathuurĩte Zayuni,
akerĩrĩria gũtuũke gũikaro gĩaake, akoiga atĩrĩ:

¹⁴ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩhurũko gĩaakwa nginya tene na tene;
gũkũ nĩkũo ngũtũũra njikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene,
nĩgũkorwo nĩ nĩ ndĩyendeire;

¹⁵ nĩngakũrathima na ũmaathi mũingĩ mũno;
athĩĩni akuo ndĩmahũũnie na irio.

¹⁶ Nĩngahumba athĩnjĩri-Ngai akuo ũhonokio,
na andũ akuo arĩa aamũre matũũre mainaga nĩ gũkena.

¹⁷ “Kũu nĩkũo ngaatũma rũhĩa rwa Daudi rũthundũke
na njĩgĩre ũrĩa njĩtĩrĩirie maguta tawa ũgwakana.

¹⁸ Thũ ciake nĩngacihumba thoni,
no thũmbĩ ya ũnene ĩrĩa ĩrĩ mũtwe wake nĩngakenga na riiri.”

133

Kĩrathimo gĩa Gũikara Andũ Maiguanĩte

Thaburi ya Daudi

¹ Nĩ ũhoro mwega atĩa, o na ũrĩ gĩkeno,
rĩrĩa andũ a nyũmba imwe maikarania maiguanĩte!

² Nĩ ta maguta manungi wega maitĩrĩrio mĩtwe,
 makĩnyũrũrũkĩra nderu-inĩ,
 o nderu-inĩ cia Harĩni,
 makanyũrũrũka nginya ngingo-inĩ ya kanjũ yake.
³ Ningĩ nĩ ta ime rĩa Herimoni
 rĩkĩgwĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni.
 Nĩgũkorwo kũu nĩkuo Jehova eranĩire kĩrathimo gĩa,ke,
 nĩkĩo muoyo wa tene na tene.

134

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai Ũtukũ

Thaburi ya Agendi

¹ Goocai Jehova, inyuothe ndungata cia Jehova,
 inyuĩ mĩtungataga mũrĩ nyũmba-inĩ ya Jehova ũtukũ.
² Ambarariai moko manyu mũrĩ thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre
 mũgooce Jehova.
³ Jehova, o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ
 aromũrathima arĩ kũu Zayuni.

135

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ũnene Wake

¹ Goocai Jehova.

Goocai rĩitwa rĩa Jehova;
 inyuĩ ndungata cia Jehova-rĩ, mũgoocei,
² inyuĩ mĩtungataga thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova,
 o inyuĩ mũrũgamaga nja-inĩ cia nyũmba ya Ngai witũ.
³ Goocai Jehova, nĩgũkorwo Jehova nĩ mwega;
 inai mũgooce rĩitwa rĩa,ke, nĩgũkorwo nĩ riega.
⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩethuurĩire Jakubu atuĩke wake,
 agathuura Isiraeli atuĩke igai rĩa,ke kũmbe.
⁵ Nĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩ mũnene,
 atĩ Mwachani witũ nĩ mũnene gũkĩra ngai ciothe.
⁶ Jehova ekaga ũrĩa wothe ekwenda,
 kũu igũrũ na gũkũ thĩ,
 o na kũu iria-inĩ o na kũrĩa guothe kũriku mũno.
⁷ Nĩwe ũtũmaga matu mambate kuuma ituri-inĩ cia thĩ;
 nĩwe ũtũmaga kũgĩe heni irehanĩte na mbura,
 na akarehe rũhuho kuuma mĩthithũ-inĩ yake.
⁸ Nĩwe waringire marigithathi ma Misiri,
 marigithathi ma andũ na ma nyamũ.
⁹ Wee Misiri, nĩwe watũmire thĩinĩ waku kũringwo ciama na morirũ,
 agũkĩrĩra Firaũni na ndungata ciake ciothe.
¹⁰ Nĩwe waringire ndũrĩrĩ nyingĩ
 na akĩũraga athamaki maarĩ hinya:
¹¹ nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori,
 na Ogu mũthamaki wa Bashani,
 o na athamaki othe a Kaanani;
¹² akĩheana bũrũri wao ũtuĩke igai,
 ũtuĩke igai kũrĩ andũ ake a Isiraeli.
¹³ Rĩitwa rĩa,ke, Wee Jehova, rĩtũũraga nginya tene,
 ngumo yaku, Wee Jehova, igakinyĩra njiarwa na njiarwa.
¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩagaciirĩrĩa andũ ake,
 na aigũire ndungata ciake tha.
¹⁵ Mĩhianano ya ndũrĩrĩ ithondeketwo na betha na thahabu,

- o wīra wa moko ma andū.
 16 Nīrī tūnua, no ndīaragia,
 nīrī maitho, no ndionaga;
 17 nīrī matū, no ndiiguaga,
 o na ndīrī mīhūmū tūnua-inī twayo.
 18 Andū arīa mamīthondekaga makaahaana o tayo,
 na nuguo arīa othe mamīhokaga makaahaana.
 19 Inyuī nyūmba ya Isiraēli, goocai Jehova;
 Inyuī nyūmba ya Harūni, goocai Jehova;
 20 Inyuī nyūmba ya Lawi, goocai Jehova;
 inyuī arīa mūmwitigīrite, goocai Jehova.
 21 Jehova arogoocwo kuuma Zayuni,
 o we ūtūūruga kūu Jerusalemu.

Goocai Jehova.

136

Rwimbo rwa Gūcookia Ngaatho

- 1 Cookeriai Jehova ngaatho, tondū nī mwega.
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 2 Cookeriai Ngai wa ngai iria ingī ngaatho.
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 3 Cookeriai Mwathani wa aathani ngaatho:
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 4 we wiki nīwe wīkaga maūndū manene ma magegania,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 5 nīwe wombire igūrū na ūndū wa ūmenyo wake,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 6 nīwe watambūrūkirie thī nyūmū igūrū rīa maaī,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 7 nīwe wombire imūrī iria nene,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 8 rīūa rīathage mūthenya,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 9 nuguo mweri na njata ciathage ūtukū;
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 10 nīwe waringire marigithathi ma Misiri,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 11 akīruta Isiraēli gatagatī-inī kao,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 12 na guoko kwa hinya na atambūrūkītie gīcoka gīake,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 13 nīwe wagayūkanirie Iria Itune rīgītigana,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 14 agītūma andū a Isiraēli matuīkanie gatagatī karīo,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 15 no Firaūni na ita rīake akīmahubīkanīria kūu Iria-inī Itune;
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 16 nīwe watongoririe andū ake magītuīkanīria werū-inī,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 17 nīwe waringire athamaki maarī anene,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 18 na akīūruga athamaki maarī ngumo:
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 19 nīo Sihoni mūthamaki wa Aamori,
 Wendo wake nī wa tene na tene.
 20 na Ogu mūthamaki wa Bashani;

- Wendo wake nĩ wa tene na tene.
 21 na akĩheana bũrũri wao ũtuĩke igai,
 Wendo wake nĩ wa tene na tene.
 22 ũgĩtuĩka igai rĩa Isiraeli ndungata yake;
 Wendo wake nĩ wa tene na tene.
 23 nĩwe watũririkanire rĩrĩa twahatũrĩrio,
 Wendo wake nĩ wa tene na tene.
 24 na agĩtũhonokia kuuma kũrĩ thũ ciitũ,
 Wendo wake nĩ wa tene na tene.
 25 nĩwe ũheaga ciũmbe ciothe irio.
 Wendo wake nĩ wa tene na tene.
 26 Cookeriai Mũrungu wa igũrũ ngaatho.
 Wendo wake nĩ wa tene na tene.

137

Gũcakaya kwa Isiraeli rĩrĩa Maatahĩtwo

- 1 Ngurumo-inĩ cia njũũ cia Babuloni nĩkuo twaikaraga thĩ tũkarĩra,
 twaririkana Zayuni.
 2 Kũu mĩti-inĩ ya mĩethia nĩkuo
 twacuuragia inanda ciitũ cia mũgeeto,
 3 nĩgũkorwo tũrĩ kũu andũ arĩa maatũtahĩte nĩmatwĩraga tũmainĩre nyĩmbo,
 o acio atũnyariiri magatwĩra tũmainĩre nyĩmbo tũkenete,
 magatwĩra atũrĩ, "Tũnĩrei rwĩmbo rũmwe rwa iria mwainaga mũrĩ Zayuni!"
 4 Tũngĩhota atĩa kũina nyĩmbo cia Jehova
 tũrĩ bũrũri wa ũgeni?
 5 Ingĩkariganĩrwo nĩwe, Wee Jerusalemu-rĩ,
 guoko gwakwa kwa ũrio kũrokĩriganĩrwo nĩ ũũgĩ wakuo wa gwĩka maũndũ.
 6 Rũrĩmĩ rwakwa rũronyitana na karakara
 ingĩkaaga gũkũririkana,
 ingĩkaaga gũtua Jerusalemu
 gĩkeno gĩakwa kĩa kĩnene.
 7 Wee Jehova, ririkana ũrĩa andũ a Edomu* meekire,
 mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩanyĩtirwo.
 Maanĩrĩre, makiuga atũrĩ, "Rĩmomorei,
 rĩmomorei o nginya mũthingi-inĩ warĩo!"
 8 Wee mwarĩ wa Babuloni, o wee ũtũrĩrwo kũniinwo,
 gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũgũgwĩka
 o ta ũguo ũtwĩkĩte:
 9 gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũhuragia tũkenge twaku,
 agatũgũthithia ndwaro-inĩ cia mahiga.†

138

Ihooya rĩa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, nĩngũkũgooca na ngoro yakwa yothe;
 ngũkũinĩra ngũgooce ngai iria ingĩ irĩ o ho.
 2 Ngũinamĩrĩra njerekeire hekarũ-inĩ yaku irĩa nyamũre,
 ngooce rĩitwa rĩaku,
 nĩ ũndũ wa wendo waku na wĩhokeku waku,
 nĩgũkorwo nĩtũtũgĩrĩtie rĩitwa rĩaku,
 na ũgatũũgĩria kiugo gĩaku
 makĩria ya maũndũ marĩa mangĩ mothe.
 3 Hĩndĩ irĩa ndagwĩtĩre, nĩwanjĩtikĩre;
 wanyũmĩrĩrie na ũkĩnjĩkĩra hinya ngoro.

* 137:7 Andũ a Edomu maarĩ a rũciaro rwa Esaũ. † 137:9 Nĩguo njiaro cia andũ arĩa maatoorio mbaara-inĩ ithire-rĩ, tũkenge twaringithagio mĩtwe mahiga-inĩ tũgakua.

- 4 Wee Jehova-rĩ, athamaki othe a thĩ nĩmakũgocage,
rĩria maigua ciugo cia kanua gaku.
- 5 Nĩmaganage ũhoru wa njĩra cia Jehova,
nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩ mũnene.
- 6 O na gũtũika Jehova arĩ igũrũ-rĩ,
nĩaroraga andũ arĩa enyihia,
no arĩa etũĩ akamenya ũhoru wao arĩ o kũraya.
- 7 O na ingĩgerera mathĩina-inĩ,
Wee nĩũmenyagĩrĩra muoyo wakwa;
ũtambũrũkagia guoko gwaku ũgookĩrĩra marakara ma thũ ciakwa,
ũkaahonokia na guoko gwaku kwa ũrĩo.
- 8 Jehova nĩakahingia muoroto wake harĩ nĩ;
wendo waku, Wee Jehova, nĩ wa tene na tene;
nĩ ũndũ ũcio ndũgatiganĩrie wĩra wa moko maku.

139

Ngai Ũrĩa Ũtangũrĩrwo

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova-rĩ, nĩũthuthuurĩtie
na ũkaamenya.
- 2 Nĩũĩ rĩria njikarĩte thĩ na rĩria njũkĩrĩte
ũkamenya meciiria makwa ũrĩ o kũraya.
- 3 Nĩũũĩ ngiumagara o na ngĩkoma;
Wee nĩũũĩ mĩthĩire yakwa yothe.
- 4 Wee Jehova-rĩ, itanagweta kiugo na rũrĩmĩ rwakwa,
Wee nĩũkoragwo ũkĩũĩ biũ.
- 5 Nĩũnjirigĩire mbere na thuutha;
nĩũnjigĩrĩire guoko gwaku.
- 6 Ũmenyo ta ũcio nĩ wa magegania mũno harĩ nĩ,
ũrĩ igũrũ mũno ndingĩũkinyĩra.
- 7 Nĩ kũ ingĩthĩ njeherere Roho waku?
Ingĩrĩra kũ nyume ũthiũ-inĩ waku?
- 8 Ingĩambata thĩ igũrũ, Wee ũrĩ kuo;
ingĩara ũrĩrĩ wakwa kũria kũriku mũno, Wee ũrĩ o kuo.
- 9 Ingĩumbũka na mathagu ma gũgĩkĩa,
ingĩthĩ gũtũũra mũrĩmo ũria ũngĩ wa iria, kũndũ kũraya mũno,
- 10 o na kũu guoko gwakwa nokuo kũngĩndongoria,
guoko gwaku kwa ũrĩo gũkĩnyĩite kũnũmitie.
- 11 Ingiuga aĩrĩ, "Ti-itherũ nduma nĩkũũhitha,
naguo ũtheri ũyũ ũũthiũrũkĩrie ũtuĩke ũtukũ,"
- 12 o na nduma ndĩrĩ hĩndĩ ingĩgũtumanĩra;
ũtukũ ũkwara ta mũthenya,
nĩgũkorwo nduma kũrĩ we nĩ ta ũtheri.
- 13 Nĩgũkorwo nĩwe wombire cĩga ciakwa cia na thĩinĩ;
wanyĩitihanirie ndĩ o nda ya maitũ.
- 14 Nĩngũkũgocaa nĩ ũndũ mũmbĩre ũria nyũmbĩtwo nagu
nĩ wa kũmakania na wa magegania;
ciĩko ciaku nĩ cia magegania,
nĩ mwene nĩnjũũĩ ũguo o wega.
- 15 Mahĩndĩ makwa matiahithĩkĩte harĩwe,
rĩria ndoombĩrwo kũria kũhitharu.
- Rĩria ndanyĩitihanagio hamwe ndĩ thĩ kũria kũriku mũno-rĩ,
16 maiho maku nĩmonaga mwĩrĩ wakwa ũtanombwo biũ.
- Matukũ mothe maria nyamũrĩrwo
nĩmandikĩtwo ibuku-inĩ rĩaku
o na mbere ya ũmwe wamo kũgĩa.

- 17 Hi! Ī meciiria maku matikĩrĩ ma bata harĩ nĩ, Wee Mũrungu!
Kaĩ mũigana wamo nĩ múnene-ĩ!
- 18 Ingĩtua kũmatara,
no maingihe gũkĩra mũthanga.
Hĩndĩ ĩria ndokĩra,
ndĩ o hamwe nawe.
- 19 Wee Ngai-rĩ, naarĩ korwo woraga arĩa aaganu!
Njehererai, inyuĩ mũnyootagĩra gũita thakame!
- 20 Maaragia ũhoru waku marĩ na meciiria mooru;
arĩa magũthũire mahũthagĩra rĩtwa rĩaku ũũru.
- 21 Wee Jehova, githĩ ndithũire arĩa magũthũire,
na ngamena arĩa magũũkagĩrĩa?
- 22 Gũthũura ndĩmathũire o biũ;
ndĩmatuaga thũ ciakwa.
- 23 Wee Mũrungu, thuthuuria, ũmenye ngoro yakwa;
ngeria ũmenye meciiria makwa.
- 24 Rora wone kana nĩ harĩ mũthũire mũũru thĩnĩ wakwa,
na ũkĩdongorie na njĩra ĩria ya tene na tene.

140

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Jehova, hatũra kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa ooru;
ngĩtura harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya,
2 o acio mathugundaga maũndũ mooru ngoro-inĩ ciao,
na magathugunda mbaara o mũthenya.
- 3 Manooraga nĩmĩ ciao ikohĩga ta rũrĩmĩ rwa nyoka;
mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa ndũira.
- 4 Wee Jehova, njeheria moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu;
ngĩtura kuuma harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya,
o acio mabangaga ũria mangĩhĩnga magũrũ makwa.
- 5 Andũ arĩa etũĩ nĩmanyambũire mũtego;
nĩmatambũrũkĩtie ndigi cia wabu wao,
na makanjĩgĩra mũtego njĩra-inĩ yakwa.
- 6 Wee Jehova, nguuga atũrĩ, "Wee nĩwe Mũrungu wakwa."
Wee Jehova-rĩ, igua ngĩgũkaĩra nĩguo, ũnjiguĩre tha.
- 7 Wee Mwathani Jehova, o Wee ũria mũũhonokia ũrĩ hinya,
Wee ũgitagĩra mũtwe wakwa mũthenya wa mbaara:
- 8 Wee Jehova, ndũkahingĩrie arĩa aaganu merirĩria mao,
ndũkareke mĩbango yao ĩgaacĩre,
matikae gwĩtĩia.
- 9 Mĩtwe ya arĩa mandigicĩrie
ĩrohumbĩkanio na mathũina marĩa marehetwo nĩ mĩromo yao.
- 10 Marogwĩrwo nĩ makara me gwakana;
maroikio mwaki-inĩ,
maikio marima marĩ mũtondo, kũria matakoma o na rĩ.
- 11 Ndũkanareke arĩa macambanagia magaacĩre bũrũri-inĩ;
mwanangĩko ũrothingata andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya.
- 12 Nĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩarũagĩra kĩhoo to kĩa arĩa athĩni,
na akagitĩra kĩhoo to kĩa arĩa abatari.
- 13 Ti-itherũ arĩa athingu nĩmarĩgoocaga rĩtwa rĩaku,
na arĩa arũngĩrĩru nĩmagatũura ũthiũ-inĩ waku.

141

Ihooya rĩa Kūgitĩrwo kuuma Ũũru-inĩ

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra; hiũha ũũke kũrĩ nĩ.

Igua mũgambo wakwa ngĩgũkaĩra.

² Ihooya riakwa riĩroambata mbere yaku ta mūtaraĩko wa ũbumba;
nakuo kwambararia moko makwa kũrotũka ta igongona rĩa hwaĩ-inĩ.

³ Wee Jehova, iga mũrangĩri kanua-inĩ gakwa,
rangagĩra mũrango ũyũ wa miromo yakwa.

⁴ Ndũkareke ngoro yakwa ĩguucĩrĩrio ũndũ-inĩ mũũru,
ndigatuĩke wa gwĩka ciĩko cia waganu

hamwe na andũ arĩa amaramari;
Ndũkareke ndĩe irio ciao iria irĩ mũrĩo.

⁵ Mũndũ mũthingu nĩakĩninge: ũndũ ũcio nĩ wa kũnyonia ũtugi;
kũndũithia nĩakĩndũithie: ũguo no ta kũnjitĩrĩria maguta mūtwe wakwa.
Mūtwe wakwa ndũngĩrega gũitĩrĩrio maguta macio.

No rĩrĩ, ihooya riakwa nĩ rĩa gũtũũra ndeganĩte na ciĩko cia andũ arĩa meekaga ũũru;

⁶ aathanĩ ao magaikio thĩ kuuma igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
nao arĩa aaganu nĩmakamenya atĩ ciugo ciakwa ciarĩ cia ma.

⁷ Nĩmakoiġa atĩrĩ, “O ta ũrĩa mũndũ acimbaga mũgũnda na akahũũra hianyũ,
no taguo mahĩndĩ maitũ maharaganĩtio mũromo-inĩ wa mbĩrĩra.”

⁸ No rĩrĩ, maito makwa nĩwe macũthĩrĩrie, Wee Mwanthani Jehova;
nĩ harĩwe njũragĩra; nĩ ũndũ ũcio ndũkareke nġue.

⁹ Ngĩtĩra ndikanyĩitwo nĩ mĩtego ĩrĩa nyambũirwo,
ũnjehanĩrĩrie na mĩtego ya andũ arĩa mekaga ũũru.

¹⁰ Andũ acio aaganu maroogwa wabu-inĩ wao ene,
no nĩ ngĩhĩtũkage itekuona ũgwati.

142

Ihooya rĩa kũũria Gũkũũrwo kuuma Mĩnyamaro-inĩ

Thaburi ya Daudi

¹ Ngayagĩra Jehova nyanĩrĩire;

ngwambararia mũgambo wakwa kũrĩ Jehova anjiguĩre tha.

² Njitũrũraga mateta makwa mbere yake;
ndĩrĩmwĩraga thũina wakwa ndĩ mbere yake.

³ Rĩrĩa roho wakwa waringĩka thũinĩ wakwa,
Wee nĩwe ũmenyaga njĩra ĩrĩa ndĩrĩgera.

Njĩra-inĩ ĩrĩa thĩagĩra-rĩ,
andũ nĩmahithĩire mũtego.

⁴ Ta rora mwena wakwa wa ũrĩo wone;
gũtirĩ o na ũmwe ũranũmbũiya.

Ndirĩ na ha kũũrĩra;
muoyo wakwa gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩũmenyerera.

⁵ Wee Jehova, nĩwe ngayagĩra;
njũgaga atĩrĩ, “Wee nĩwe rĩũrĩro riakwa,
na igai riakwa bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo.”

⁶ Thĩkĩrĩria gũkaya gwakwa,
nĩgũkorwo ndĩimũhinyĩrĩrie mũno;
ndeithũra kuuma kũrĩ andũ arĩa mathingatanĩte na nĩ,
nĩgũkorwo marĩ na hinya mũno kũngĩra.

⁷ Njohorithia kuuma kĩoho-inĩ ġiakwa,
nĩguo ngoocage rĩitwa rĩaku.

Hĩndĩ ĩyo andũ arĩa athĩngu nĩmakandigiicĩria,
nĩ ũndũ wa ũrĩa ũnjĩkĩte wega.

143

Thooya rīa kūria Kūhonokio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Igua ihooya riakwa, Wee Jehova,
thikirīria kirīro giakwa ūnjiguire tha;
ūka ūndeithie,
nī ūndū wa wīhokeku waku na ūthingu waku.
- ² Ndūgaciirithie ndungata yaku,
nīgūkorwo maitho-inī maku gūtiri mūdū ūrī muoyo ūngītuo mūthingu.
- ³ Thū nūthingatīte,
ikangurumania thī tīri-inī;
itūmaga ndūre nduma-inī
ta arīa maakuire tene.
- ⁴ Nī ūndū ūcio roho wakwa ūkaringīka thīinī wakwa;
ngoro yakwa nīmakīte mūno thīinī wakwa.
- ⁵ Nīndīrīrīkanaga matukū marīa ma tene;
ndīrīcūūranagia mawīko maku mothe
na ngatarania maūdū marīa moko maku meekīte.
- ⁶ Ndambūrūkītie moko makwa na kūrī we;
muoyo wakwa ūkūnyootagīra ta būriri ūrīa mūmū.
- ⁷ Wee Jehova, hiūha kūnjītīka;
roho wakwa nūthirītwo nī hinya.
Tiga kūhitha ūthiū waku,
ndikahaane ta arīa matoonyaga irima.
- ⁸ O rūciinī reke njiguage kiugo kīa wendo waku ūrīa ūtathiraga,
nīgūkorwo nīwe ndīhokete.
Nyonia njira irīa njagīrūro nīkūgera,
nīgūkorwo muoyo wakwa ndīwerekeirie igūrū kūrī we.
- ⁹ Ndeithūra kuuma kūrī thū ciakwa, Wee Jehova,
nīgūkorwo ndīhithaga harīwe.
- ¹⁰ Nduta gwīkaga wendī waku,
nīgūkorwo Wee nīwe Ngai wakwa;
Roho waku mwega arondongoragia,
ngeragīre kūrīa kwaraganu.
- ¹¹ Wee Jehova, nī ūndū wa rīitwa rīaku, tūria muoyo wakwa;
nī ūndū wa ūthingu waku-rī, nduta kuuma mīnyamaro-inī.
- ¹² Nī ūndū wa wendo waku ūtathiraga, kiria thū ciakwa;
nīina arīa othe maathūire,
nīgūkorwo nī ndī ndungata yaku.

144

Mūthamaki kūhooya Ngai Amūteithie

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova arogoocwo, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga,
o we ūmenyithagia moko makwa mūrūire wa mbaara,
agakīruta ciara ciakwa kūrīa mbaara.
- ² Nīwe Ngai ūrīa ūnyendete, na nīwe kīrigo giakwa kīa hinya,
o we kīhitho giakwa na mūhonokia wakwa,
ningī nīwe ngo yakwa, na nī harī we njūragīra,
o we ūtūmaga andū a ndūrīrī maathīke marī rungu rwakwa.
- ³ Wee Jehova, mūdū akīrī kī nīguo ūmūmenyagīrīre,
nake mūrū wa mūdū akīrī kī nīgeetha ūmūrūmbūyagīe?
- ⁴ Mūdū no ta mīhūmū;
matukū make mathiraga na ihenya o ta kīruru.
- ⁵ Wee Jehova, hingūra igūrū ūikūrūke;

- hutia irĩma, nĩgeetha irute ndogo.
⁶ Henũkia rũheni ũhurunje thũ ciaku;
 ikia mĩguĩ yaku ũcingatithie.
⁷ Tambũrũkia guoko gwaku ũrĩ igũrũ;
 ndeithũra na ũũthare
 kuuma kũrĩ maaĩ maya maingĩ,
 ũndute kuuma moko-inĩ ma andũ a kũngĩ
⁸ arĩa tũnua twao twaragia maheeni,
 o acio moko mao ma ũrĩo marĩ na wara.
⁹ Wee Ngai, nĩngũkũinĩra rwĩmbo rwerũ;
 ngũkũinĩra na kinanda kĩa kĩgeetetwo na nga ikũmi,
¹⁰ nyinĩre Ũrĩa ũhootanagĩra athamaki,
 o we ũhonokagia Daudi ndungata yake
 harĩ rũhiũ rwa njora rwa ũragani.
¹¹ Ndeithũra na ũũthare,
 ũndute kuuma moko-inĩ ma andũ a kũngĩ,
 arĩa tũnua twao twaragia maheeni,
 o acio moko mao ma ũrĩo marĩ ma wara.
¹² Hindĩ iyo aanake aitũ
 magaatuĩka ta mĩmera mĩrore wega wĩthĩ-inĩ wao,
 nao airĩtu aitũ mahaane ta itugĩ
 ciacũhĩtio cia kũgemia nyũmba ya ũthamaki.
¹³ Makũmbĩ maitũ makaiyũragio
 irio cia mĩthemba yothe.
 Ng'ondũ ciitũ ikaingĩha ikinye ngiri nyingĩ,
 cingĩhe ikinye makũmi ma ngiri kũu mĩgũnda-inĩ iitũ;
¹⁴ nacio ndegwa ciitũ nĩgakuuaga mĩrigo mĩritũ.
 Thingo itigakorwo na mĩanya,
 kana gũtahwo tũtwarwo ũkombo-inĩ,
 o na gũtigakorwo na kĩrĩro kĩa mĩnyamaro njĩra-inĩ cia matũũra.
¹⁵ Kũrathimwo nĩ andũ arĩa matarĩ ta ũguo;
 kũrathimwo nĩ andũ arĩa Ngai wao arĩ we Jehova.

145

Ũnene na Wegu wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nĩngũgũtũũgĩria, Wee Ngai wakwa Mũthamaki;
 ndĩrĩũgocaga rĩitwa rĩaku tene na tene.
² O mũthenya ndĩrĩkũgocaga
 na ngumagie rĩitwa rĩaku tene na tene.
³ Jehova nĩwe mũnene, na nowe wagĩrĩre kũgocwo mũno;
 ũnene wake gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũtuĩra.
⁴ Rũciaro rũmwe nĩrũkarahĩra rũrĩa rũngĩ maũndũ marĩa waneka;
 nĩrũkamenyithanagia ũhoru wa ciiko ciaku cia hinya.
⁵ Nĩmakaaria ũhoru wa ũkaru wa ũnene waku ũrĩa ũrĩ riiri,
 na nĩ ndaranagie ũhoru wa ciiko ciaku cia magegania.
⁶ Nĩmarĩheanaga ũhoru wa ũhoti wa maũndũ maku ma kũmakania,
 na nĩ hunjagie ũhoru wa ũnene wa ciiko ciaku.
⁷ Nĩmagakũngũra wega waku mũingĩ,
 na maine ũhoru wa ũthingu waku makenete.
⁸ Jehova nĩ mũtugi na nĩ mũigua-tha,
 ndahiũhaga kũrakara, na aiyũritwo nĩ wendo.
⁹ Jehova nĩ mwega harĩ andũ othe;
 nĩaiquagĩra tha kĩa gĩothe ombĩte.
¹⁰ Wee Jehova, kĩa gĩothe ũmbĩte nĩkĩrĩkũgocaga;
 andũ aku arĩa aamũre nĩmarĩgũkumagia.

- 11 Nĩmarĩheanaga ũhoro wa riiri wa ũthamaki waku,
na maaragie ũhoro wa hinya waku,
12 nĩgeetha andũ othe mamenye ũhoro wa ciĩko ciaku cia hinya,
o na ũkaru wa ũthamaki waku, ũria ũrĩ riiri.
13 Ūthamaki waku nĩ ũthamaki wa gũtũūra tene na tene,
naguo wathani waku ũtũūruga nginya njjarwa ciothe.

- Jehova nĩ mwĩhokeku harĩ ciĩranĩro ciake ciothe,
na nĩendete kĩrĩa gĩothe ombĩte.
14 Jehova nĩanyiitagĩrĩra arĩa othe maragũa,
na agatiira arĩa othe mainamĩte.
15 Maitho ma andũ othe nĩwe macũthĩrĩrie,
na nĩũmaheaga irio ciao hĩndĩ irĩa yagĩrĩre.
16 Ūkũnjũraga guoko gwaku,
na ũkahingĩria kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo mabataro makĩo.
17 Jehova nĩ mũthingu njĩra-inĩ ciake ciothe,
na nĩendete kĩrĩa gĩothe ombĩte.
18 Jehova arĩ hakuhĩ na andũ arĩa othe mamũkayagĩra,
arĩa othe mamũkayagĩra na ma.
19 Arĩa othe mamwĩtigagĩra nĩamahingagĩria mabataro mao;
nĩaiguaga kĩrĩro kĩa na akamahonokia.
20 Jehova nĩamenyagĩrĩra arĩa othe mamwendete,
no arĩa othe aaganu nĩkũniina akaamaniina.
21 Kanua gakwa kariaragia kakagooca Jehova.
Kũmbe o gĩothe nĩgĩkĩgooce rĩitwa rĩake itheru
nginya tene na tene.

146

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ūteithio Wake

1 Goocai Jehova.

Wee ngoro yakwa-rĩ, gooca Jehova.

² Ndĩgoocaga Jehova hĩndĩ irĩa yothe ngũtũūra muoyo;
ndĩrĩnaga, ngoocage Ngai wakwa rĩrĩa rĩothe ngũtũūra muoyo.

- 3 Ndũkanaige mwĩhoko waku harĩ anene,
kana harĩ andũ, arĩa matangĩhota kũhonokania.
4 Rĩrĩa roho wao wameherera, macookaga o tĩiri-inĩ;
mũthenya o ro ũcio mĩbango yao ituĩkaga ya tũhũ.
5 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũteithio wake
uumaga kũrĩ Mũrungu wa Jakubu,
ũria mwĩhoko wake ũrĩ harĩ Jehova Ngai wake,
6 Mũũmbi wa igũrũ na thĩ,
na iria, na kĩrĩa gĩothe gĩtũūruga thĩinĩ wacio:
ũcio nĩwe Jehova, ũria ũtũūruga arĩ mwĩhokeku nginya tene.
7 Nĩarũgamagĩrĩra kĩhooto kĩa arĩa ahaturĩrie,
na akahe arĩa ahũtu irio.
Jehova nĩwe wohoraga arĩa mohetwo,
⁸ Jehova nĩahingũraga maitho ma arĩa atumumu,
Jehova nĩatiiraga arĩa mainamĩte,
Jehova nĩendete andũ arĩa athingu.
9 Jehova nĩamenyagĩrĩra andũ a kũngĩ,
na agatũũria ciana cia ngoriai o na mũtumia wa ndigwa,
no njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩacirigiicaga.
10 Jehova egũtũūra athamakaga nginya tene,
Ngai waku, wee Zayuni, athamakaga njjarwa na njjarwa.

Goocai Jehova.

147

Kūgooca Ngai nĩ ūndũ wa Kūmenyerera Jerusalemu

¹ Goocai Jehova.

Kai nĩ ūndũ mweka kūgooca Ngai witũ na rwĩmbo-ĩ,
kai nĩ ūndũ mweka na mwagĩrũ kũmũgooca-ĩ!

² Jehova nĩwe wakaga Jerusalemu;
nĩwe ūcookagĩrĩria andũ a Isiraeli arĩa matahĩtwo.

³ Nĩwe ūhonagia arĩa athuthĩku ngoro,
na akamooha ironda ciao.

⁴ Nĩwe ūmenyaga mũigana wa njata,
na akahe njata o njata rĩitwa riayo.

⁵ Mwachani witũ nĩwe mũnene na nĩ arĩ hinya mũingĩ;
ũmenyo wake ndũri mũthia.

⁶ Jehova nĩwe ūtiiragĩrĩria andũ arĩa ahooreri,
no arĩa aaganu amatungumanagia thĩ.

⁷ Inĩrai Jehova mũmũcookerie ngaatho;
inĩrai Ngai witũ na kĩnanda kĩa mũgeeto.

⁸ Nĩahumbagĩra igũrũ na matu;
nĩwe uuragĩria thĩ mbura,
na agatũma nyeki imere tũrĩma-inĩ.

⁹ Nĩwe ūheaga ng'ombe irio,
na akahe tũcui twa mahuru irio rĩrĩa twamũkaĩra.

¹⁰ We ndakenagĩra hinya wa mbarathi,
o na kana agakenera magũrũ ma mũndũ;

¹¹ Jehova akenagio nĩ andũ arĩa mamwĩtigagĩra,
o arĩa maigaga mwĩhoko wao harĩ wendo wake ūria ūtathiraga.

¹² Wee Jerusalemu, kumia Jehova;
gooça Ngai waku, wee Zayuni,

¹³ nĩgũkorwo nĩwe wĩkagĩra mĩgĩlko ya ihingo ciaku hinya,
na akarathĩma andũ aku arĩa marĩ thĩinĩ waku.

¹⁴ Nĩatũmĩte kũgĩe thayũ mĩhaka-inĩ yaku,
na agakũhũunia na ngano irĩa njega mũno.

¹⁵ Atũmaga wathani wake ūkinye gũkũ thĩ;
kiugo gĩake kĩhanyũkaga narua mũno.

¹⁶ Oiragia tharunji ihaana ta guoya mwerũ cua,
nayo mbaa akamĩhurunja ta mũhu.

¹⁷ Mbura ya mbembe amiuragia taarĩ kagoto karoira.
Nũũ ūngĩhota gwĩtiiria heho iyo yake?

¹⁸ Atũmaga kiugo gĩake agatũma itwekũke;
ahurutĩhanagia rũhuho, namo maaĩ magatherera.

¹⁹ Nĩaguũrĩtie kiugo gĩake harĩ Jakubu,
akaguũrĩria Isiraeli mawatho make
na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo.

²⁰ Ndarĩ ekĩra rũrĩrĩ rũngĩ ta ūguo,
mawatho macio make ndũrĩrĩ itirĩ ciamamenya.

Goocai Jehova.

148

Indo Ciothe Nĩcigoocce Jehova

¹ Goocai Jehova.

Goocai Jehova mũrĩ kũu igũrũ,

- mũmũgooooe mũrĩ kũu gũtũũgĩru mũno.
² Mũgooooei, inyuĩ araika ake othe,
 mũmũgooooe, inyuothe mbũtũ ciake cia igũrũ.
³ Mũgooooei, inyuĩ riũa na mweri,
 mũgooooei, inyuothe njata iria icangararaga.
⁴ Mũgooooei, inyuĩ igũrũ rĩa igũrũ,
 o na inyuĩ maaĩ ma kũu igũrũ wa matu.
⁵ Indo ciothe nĩkĩgooooe rĩitwa rĩa Jehova,
 nĩgũkorwo nĩwe wathanire na cio ikĩgĩa kuo.
⁶ Aaciigire handũ hacio itũũre ho tene na tene;
 aaheanire kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa gĩtagathira.
⁷ Goocai Jehova gũkũ thĩ,
 inyuĩ ciũmbe cia iria-inĩ, na ũriku wothe wa maria marĩa manene,
⁸ rũheni, na mbura ya mbembe, na tharunji, na matu,
 na ihuhũkanio cia huho iria ihingagia kĩrĩra gĩaake,
⁹ inyuĩ irĩma, na tũrĩma tuothe,
 na mĩtĩ ya matunda, na mĩtarakwa yothe,
¹⁰ nyamũ cia gĩthaka, na ng'ombe ciothe,
 na ciũmbe iria nini, o na nyoni iria ciũmbũkaga,
¹¹ athamaki a thĩ, na ndũrĩrĩ ciothe,
 na inyuĩ anene, na aathani othe a thĩ,
¹² aanake, na airĩtu,
 na andũ arĩa akũrũ, o na ciana.
¹³ Othe nĩmagooocage rĩitwa rĩa Jehova,
 nĩgũkorwo rĩitwa rĩake riiki nĩrĩo rĩtũũgĩrie;
 riiri wake ũrĩ igũrũ rĩa thĩ o na rĩa matu.
¹⁴ Nĩambararĩtie rũhĩa nĩ ũndũ wa andũ ake,
 nĩruo ũgococi wa andũ ake arĩa aamũre,
 nĩo andũ a Isiraeli, andũ arĩa marĩ hakuĩ na ngoro yake.

Goocai Jehova.

149

Kũgococa Ngai nĩ ũndũ wa Wega Wake kũrĩ Isiraeli

¹ Goocai Jehova.

Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
 mũmũgooooe mũrĩ kũngano-inĩ kĩa arĩa aamũre.

- ² Andũ a Isiraeli nĩmakenere ũcio wamombire;
 andũ a Zayuni nĩmacanjamũke nĩ ũndũ wa Mũthamaki wao.
³ Nĩmagooce rĩitwa rĩake makĩrũgarũgaga,
 na mamũinĩre na tũhembe, na kĩnanda kĩa mũgeeto.
⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩakenagio nĩ andũ ake;
 andũ arĩa ahooreri amahumbaga thũmbĩ ya ũhonokio.
⁵ Andũ arĩa aamũre nĩmakenere gĩtũũo kũu,
 na maine macanjamũkĩte marĩ o marĩrĩ-inĩ mao.
⁶ ũgococi wa Mũrungu ũrokorwo tũnua-inĩ twao,
 na rũhiũ rwa njora rũnoore mĩena yeerĩ rũkorwo moko-inĩ mao,
⁷ nĩguo meerĩhĩrie hari ndũrĩrĩ,
 na maherithie kĩrĩndĩ gĩa thĩ,
⁸ nĩguo moohe athamaki ao na mĩnyororo,
 na moohe andũ ao arĩa marĩ igweta na bĩngũ cia kĩgera,
⁹ nĩguo mamakinyĩrie ituĩro rĩrĩa mandĩkĩrwo.
 ũcio nĩguo riiri wa andũ ake othe arĩa aamũre.

Goocai Jehova.

150

Kūgooca Ngai nĩ ūndũ wa Ūnene Wake Mūkĩru

¹ Goocai Jehova.

Goocai Mũrungu mũrĩ harĩa hake haamũre;
mũgoocei mũrĩ kũu igũrũ, o kũu kwa hinya wake.

² Mũgoocei nĩ ūndũ wa ciiko ciake cia hinya;
mũgoocei nĩ ūndũ wa ūnene wake mũingĩ mũno.

³ Mũgoocei mūkĩhuhaga karumbeta,
mũmũgooce na kĩnanda kĩa mũgeeto, na gĩa kĩnũbi,

⁴ mũgoocei na tũhembe mūkĩrũgarũgaga,
mũmũgooce na inanda cia nga mūkĩhuhaga mĩtũrirũ,

⁵ mũgoocei mūkĩhũrithanagia thaani cia rũthuku iria ng'ambi,
mũmũgooce na thaani ikũgamba o ta rũgambi.

⁶ Kĩndũ gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ nĩkĩgooce Jehova.

Goocai Jehova.

THIMO

Ciugo cia Kwambĩrĩria: Gĩtũmi na Muoroto

¹ Ici nĩ thimo cia Solomoni mūrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki wa Isiraeli:

² nĩ thimo cia gĩtũma mũndũ agĩe na ũũgĩ, na ataarĩke;

nĩ cia gĩtũma ahote gĩtaũkĩrwo nĩ ciugo cia ũũgĩ;

³ nĩ cia gĩtũma mũndũ ataarĩke ahote kũbarĩrĩra mũtũũrĩre wake,
ekage maũndũ marĩa magĩrĩre, na ma kihooto, na marĩa mega;

⁴ nĩ cia gĩtũma ũrĩa ũtarĩ na ũũgĩ agĩe na ũmenyo,
na cia gĩtũma mũndũ mwĩthĩ agĩe na ũmenyo na ũgereri:

⁵ arĩa oogĩ-rĩ, nĩmathikĩrĩrie na mongerere wĩrutĩ wao,
nao arĩa akũũrani maũndũ metikĩre gĩtongorio.

⁶ Ningĩ nĩ cia gĩtũma mũndũ ataũkĩrwo nĩ thimo na ngerekano,
na ataũkĩrwo nĩ ciugo cia andũ arĩa oogĩ, na ndaĩ ciao.

⁷ Kĩambĩrĩria kĩa ũmenyo nĩ gwĩtigĩra Jehova,
no arĩa akĩigu nĩ mathũire ũũgĩ na ũtaaro.

Mwĩmenyererei Kũheenererio

⁸ Mūrũ wakwa, thikĩrĩria mataaro ma thoguo,
na ndũgatigane na ũrutani wa maitũguo.

⁹ Maũndũ macio magaatũka ithaga rĩa kũgemia mũtwe waku,
na ta mũgathĩ wa kũgemia ngingo yaku.

¹⁰ Mūrũ wakwa, ehia mangĩgakũheenereria-rĩ,
ndũkanetĩkanie nao.

¹¹ Mangĩgakwĩra atĩrĩ, “Ūka ũthĩ hamwe na ithuĩ,
reke tuoherie mũndũ tũite thakame yake,

reke tũcemaceeme mũndũ o na ũtehitie;

¹² ningĩ reke tũmamerie marĩ muoyo, o ta ũrĩa mbĩrĩra iĩkaga,
na marĩ agima, o ta arĩa maharũrũkaga irima;

¹³ Na ithuĩ-rĩ, tũkĩgĩe na indo cia goro cia mũthemba yothe,
na tũiyũrie nyũmba ciitũ na indo cia ndaho;

¹⁴ rutithania wĩra na ithuĩ,
tũkorwo na mũhuko ũmwe ithuothe”;

¹⁵ mūrũ wakwa, tiga gĩtwarana nao,
ndũkagerere njĩra ciao;

¹⁶ nĩgũkorwo magũrũ mao mahanyũkaga mathĩ mehia-inĩ,
nao mahiũhaga magaithe thakame.

¹⁷ Kaĩ nĩ wĩra wa tũhũ kũiga gĩkerenge
nyoni ciothe igĩkuonaga-ĩ!

¹⁸ Andũ aya mohagĩria thakame yao ene;
maceemaga o mũoyo yao ene!

¹⁹ Ūcio nĩguo mũthia wa arĩa othe magĩaga na indo na njĩra ya ungumania;
indo icio iniinaga mũoyo ya arĩa magĩaga nacio.

Mwĩmenyererei Mũtikarege Ūũgĩ

²⁰ Ūũgĩ nĩ aretana anĩrĩre njĩra-inĩ,
ningĩ agakayũrũrũka arĩ ihaaro-inĩ cia mũingĩ;

²¹ Aragũthũka na mũgambo mũnene arĩ magomano-inĩ ma njĩra kũũ kũrĩ inegene,
o na itoonyero rĩa itũũra inene akoria atĩrĩ:

²² “Inyuĩ mũtarĩ ũũgĩ-rĩ, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mwendete njĩra cianyu itarĩ cia ũũgĩ?
Nĩ nginya rĩ anyũrũrania megũtũũra makenagĩra kinyũrũri,
na arĩa akĩigu mathũire ũmenyo?

²³ Korwo nĩmwetĩkĩrĩre kũigua ũtaaro wakwa-rĩ,
nĩngĩamũhingũrĩre ngoro yakwa,
ndũme mũmenye meciiria makwa.

²⁴ No tondũ nĩmwaregĩre kũnjigua rĩrĩa ndetanire,
na gũtirĩ mũndũ werũmbũrĩre hĩndĩ irĩa ndatambũrũkirie guoko gwakwa,

- 25 na mûkîagîra mataaro makwa mothe bata,
na mûkîaga gwîtikîra ikaanania riakwa-rî,
26 nûî na nîî nîngamûthekeerera hîndî yanyu ya mwanangîko,
na ndîmûnyûrûrie rîria mûgaakorererwo nî mûtino:
27 îî hîndî îria guoya ûkaamûkorerera ta kihuhûkanio,
rîria mwanangîko ûkaamûhaata ta rûhuho rwa kihuhûkanio,
rîria mûgaakinyîrîrwo nî mînyamaro na ruo rwa ngoro.
- 28 “Hîndî îyo nîmakangaîra, no ndikametîka;
nîmakanjetha na kîyo, no matikanyona.
29 Tondû nîmathûûrîre ûmenyo,
na matiigana gûthuura gwîtigîra Jehova,
30 tondû matietîkîrîre mataaro makwa,
na nîmamenire ikaanania riakwa,
31 makaarîa maciaro ma mîthiîre yao,
na mahûûnio nî maciaro ma mathugunda mao.
32 Nîgûkorwo ûgenyû wa arîa matarî ûûgî nîûkamooraga,
nakuo kwîgangara kwa arîa akîigu nîgûkamaniina;
33 no ûria wothe ûnjiguaga arîtûûraga na thayû,
na atûûre ahooreire, atarî ûgwati angîitigîra.”

2

Uumithio wa Ûûgî Mûtûûrîre-inî

- 1 Mûrû wakwa, ûngîtikîra ciugo ciakwa,
na ûige maathani makwa ta mûthiithû thîinî waku,
2 nakuo gûtû gwaku ûgûtegere ûûgî,
na werekerie ngoro yaku kûgîa na ûmenyi,
3 na ûngîgaakayûrûrûka na ûhooe gûkûûrana maûndû,
na witane wanîrîre ûheo ûtaûku,
4 na ûngîkawetha ta betha,
na ûûcarie ta kîgîina kîhithe-rî,
5 hîndî îyo nîûgataûkîrwo nî ûhoro wa gwîtigîra Jehova,
na ûgîe na ûmenyo wa Ngai.
6 Nîgûkorwo Jehova aheanaga ûûgî,
na kanua gake koimaga ûmenyo na ûtaûku.
7 Andû arîa arûngîrîru amaigûire ûhootani,
nîwe ngo ya arîa matarî ûcuuke mîthiîre-inî yao,
8 nîgûkorwo nîarangagîra njîra cia arîa marûmagîrîra kihooto,
na akagitîra njîra ya andû ake arîa ehokeku.
- 9 Hîndî îyo nîûgakûûrana maûndû marîa magîrîre,
na ma kihooto, na marîa mega: ûgîkûûrane njîra o yothe njega.
10 Nîgûkorwo ûûgî nîûgatoonya ngoro yaku,
naguo ûmenyo ûkenagie muoyo waku.
11 ûgereri nîûrîkûgitagîra,
naguo ûtaûku ûkûrangagîre.
- 12 Ûûgî nîûgakûhonokia kuuma njîra-inî cia andû arîa aaganu,
ûkûhonokie kuuma kûrî andû arîa maaragia maûndû ma waganu,
13 o arîa matigaga njîra iria nûngîrîru,
magathîra njîra cia nduma,
14 arîa makenaga magîka ûûru,
na magakenagio nî ûûru wa waganu,
15 na no-o arîa njîra ciao ciogomete,
na mîthiîre yao îrî ya ungumania.
- 16 Ûûgî nîûgakûhonokia kuuma harî mûtumia ûria mûtharia,
ûkûhonokie harî ng'enyû ya mûtumia na ciugo ciake cia kûheenereria andû,
17 ûcio ûtigîte mûratawe wa ûnini wake,
na agatiganîria kîrîkanîro kîria aarîkanîire na mûthuuriwe arî mbere ya Ngai.
18 Nîgûkorwo nyûmba yake îrorigia andû gîkuû-inî,

- nacio njĩra ciake ikamerekeria kũrĩ maroho ma arĩa akuũ.
 19 Gũtirĩ mũndũ ũthiĩaga harĩ we agacooka,
 kana akegwatĩra njĩra cia muoyo.
- 20 No rĩrĩ, wee nĩũrĩthiĩaga na mĩthiĩre ya andũ arĩa ega,
 na ũgeragĩre njĩra cia arĩa athingu.
- 21 Nĩgũkorwo andũ arĩa arũngĩrĩru nĩo magaatũũra bũrũri-inĩ,
 na arĩa matarĩ ũcuuke nĩo magaatigara kuo;
- 22 no rĩrĩ, andũ arĩa aaganu nĩmakeeherio bũrũri-inĩ,
 nao arĩa matarĩ ehokeku nĩmakamunywo maingatwo kuo.

3

Mauumithio mangĩ ma Ũũgĩ

- 1 Mũrũ wakwa, ndũkariganĩrwo nĩ ũrutani wakwa,
 no ngoro yaku nĩrũmagie maathani makwa,
- 2 nĩgũkorwo nĩmagakuongerera matukũ ũtũũre mĩaka mũingĩ,
 na matũme ũgaacĩre.
- 3 Ndũkanareke wendani na wĩhokeku ikweherere;
 cioherere ngingo yaku,
 ũciandĩke kĩhengere-inĩ kĩa ngoro yaku.
- 4 Weka ũguo nĩũgeetĩkĩrĩka, na ũgĩe na rĩĩtwa rĩega
 maitho-inĩ ma Ngai o na ma andũ.
- 5 Wĩhoke Jehova na ngoro yaku yothe,
 na ndũkanehoke ũmenyo waku mwene;
- 6 mũmenyithagie mĩthiĩre yaku yothe,
 na nĩarĩrũngaga njĩra ciaku.
- 7 Tiga kwĩonaga ũrĩ mũũgĩ maitho-inĩ maku mwene;
 wĩtigĩre Jehova na ũtheemage maũndũ marĩa mooru.
- 8 Ũndũ ũcio nĩũrĩkũrehagĩra ũgima wa mwĩrĩ,
 na mahĩndĩ maku makoragwo marĩ na hinya.
- 9 Tĩaga Jehova na ũtonga waku,
 ningĩ ũmũtĩĩage na maciaro mothe ma mbere ma irio ciaku cia mĩgũnda;
- 10 namo makũmbĩ maku nĩmakaiyũrĩrĩra,
 nayo mĩtũngi yaku iĩyũrĩrĩre ndĩbei ya mũhihano.
- 11 Mũrũ wakwa, tiga kũnyarara ihũũra rĩa Jehova,
 na ndũgathũũre irũithia rĩake,
- 12 nĩgũkorwo Jehova arũithagia arĩa endete,
 o ta ũrĩa ithē wa mũndũ arũithagia mũriũ ũrĩa akenagĩra.
- 13 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wonete ũũgĩ,
 mũndũ ũcio wĩgũrĩrĩre na ũmenyo,
- 14 nĩgũkorwo ũũgĩ nĩ wa bata mũno gũkĩra betha,
 na ũciaraga uumithio ũkĩrĩte wa thahabu.
- 15 Ũũgĩ ũrĩ goro gũkĩra ruru iria ndune;
 kĩrĩa gĩothe ũngũrĩrĩria gũtirĩ kĩngĩringithanio nago.
- 16 Guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo harĩ ũingĩ wa matukũ;
 guoko-inĩ gwake kwa ũmotho harĩ na ũtonga na gĩtĩio.
- 17 Mĩthiĩre ya ũũgĩ nĩ mĩthiĩre ya kwendeka,
 na njĩra ciagua ciothe nĩ cia thayũ.
- 18 Ũũgĩ nĩ mũtĩ wa muoyo kũrĩ arĩa maũhĩmbagĩria;
 arĩa megĩagĩra nago-rĩ, nĩmarĩrathimagwo.
- 19 Jehova aahandire mĩthingi ya thĩ na ũũgĩ,
 na akĩrũmia igũrũ na ũmenyo wake;
- 20 ũmenyo wake nĩguo wagayanirie kũrĩa kũriku,
 namo matu magatatagia ime.

- 21 Mūrū wakwa tūūria matua mega na ūkūūrani maūndū,
ndūkanareke ciehere maito-inī maku;
- 22 nīcio igaagūtūūria muoyo, na nī ithaga rīa kūgemagia ngingo yaku.
- 23 Ningī ūrīthiiaaga na njīra yaku ūrī na thayū,
na kūgūrū gwaku gūtīkahīngwo;
- 24 Wakoma-rī, ndūgetigīra;
wakoma-rī, ūrīkomaga toro mweга.
- 25 Ndūgetigīre mwanangīko wa narua,
kana kīhuhūkano kīrīa gīkoragīrīra andū arīa aaganu,
- 26 nīgūkorwo Jehova nīwe ūgaatuīka mwīhoko waku,
na amenyagīrīre kūgūrū gwaku gūtīkanyiitwo nī mūtego.
- 27 Ndūkanagīrīrīre ūndū mweга ūkīnyīre arīa maagīrīrwo nīgūkīnyīrīrwo nīguo,
rīrīa ūrī na ūhoti wa kūhīngīa ūndū ūcio.
- 28 Ndūkaneeere mūndū wa itūūra rīaku atīrī,
“Thī ūgooka rīngī; kīu ūrenda nīngakūhe rūciū,”
o rīrīa ūrī na kīndū kīu hakuhī.
- 29 Ndūkanaciirīre gwīka mūndū wa itūūra rīaku ūūru,
ūcio ūtūūrāga hakuhī nawe akwīhokete.
- 30 Ndūkanarūithie mūndū tūhū,
rīrīa atarī ūndū mūūru agwīkīte.
- 31 Ndūkanacumīkīre maūndū ma mūndū wa ngūī,
kana ūthuure njīra o na īmwe yake,
- 32 nīgūkorwo Jehova nīathūire mūndū mwaganu,
no nīagīāaga ndundu na andū arīa arūngīrīru.
- 33 Nyūmba ya arīa aaganu itūūrāga na kīrumi kīa Jehova,
no mūciī wa arīa athingu nīaūrathimaga.
- 34 Jehova nīanyūrūragīa andū arīa manyūrūranagia na mwītīo,
no arīa menyīihagīa nīamaheaga weга wake.
- 35 Andū arīa oogī magayaga gītīo,
no andū arīa akīgu magayaga njono.

4

Ūūgī Ūkīrīte Indo Ciothe

- 1 Atīrīrī, inyūī arīū akwa, ta thīkīrīrai ūrūtani wa thoguo;
njīguai nīguo mwīgīre na kūmenya maūndū.
- 2 Tondū ngūmūhe ūrutani mweга,
nī ūndū ūcio mūtīgatīrike ūrutani wakwa.
- 3 Rīrīa ndaarī mwana nyūmba-inī ya baba,
ndī o mūndū mwīthī, na ndī mwana wa mūmwe wa maitū-rī,
- 4 baba nīandutire, akīnjīra atīrī,
“Wīgwatīre ciugo ciakwa na ngoro yaku yothe;
rūmia maathanī makwa, na nīgūtūūra muoyo.
- 5 Gīa na ūūgī, gīa na kūmenya maūndū;
ndūkanarīganīrwo nī ciugo ciakwa, kana wahūke kuuma harī cio.
- 6 Ndūkanatīrike ūūgī, naguo nīūrīkūgitagīra;
- 7 Ūūgī ūkīrīte indo ciothe; nī ūndū ūcio wīgīre na ūūgī.
ī, kaba kūruta indo ciaku ciothe wīgīre na kūmenya maūndū.
- 8 Tūūgagīra ūūgī mūno, naguo nīūrīkwambararagia;
ūhīmbagīrie, naguo nīūrīgūtīithagīa.
- 9 Nīūgagwīkīra ithaga rīa ūtuḡi mūtwe waku,
na ūkūhe thūmbī thaka mūno.”
- 10 Thīkīrīra, wee mūrū wakwa, na wītīkīre ūrīa ngūkwīra,
nīgeetha mīaka ya muoyo waku īngīhe.
- 11 Nguonetie njīra ya ūūgī,
na ngagūtongoria njīra-inī irīa nūngarū.
- 12 Rīrīa ūgūthīī, makīna maku matīkahīngīcwo;

- rĩrĩa ũkũhanyũka-rĩ, ndũkahĩngwo.
 13 Rũmia ũrutani wakwa, na ndũkanareke ũkweherere;
 ũgitagĩre wega, nĩgũkorwo nĩguo muoyo waku.
 14 Ndũkanagerere njĩra ya andũ arĩa aaganu,
 kana ũthiĩre njĩra ya andũ arĩa ooru.
 15 Mũtheemage, na ndũkanamĩgerere;
 mũhutatĩre, na wĩthiĩre na njĩra yaku.
 16 Nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu matingĩkoma nginya meeke ũũru;
 mooragwo nĩ toro nginya matũme mũndũ ahĩngwo, agwe.
 17 Marĩaga irio iria monete na ũmaramari,
 na makanyua ndibei matunyanĩte na hinya.
 18 Mĩthiĩre ya andũ arĩa athingu ihaana ta ũtheri wa gũgĩkĩa,
 ũrĩa ũthiĩaga ũgĩthererũkaga nginya mũthenya barigici.
 19 No mũthiĩre ya andũ arĩa aaganu ihaana ta nduma ndumanu;
 o matimenyaga kĩrĩa kĩmahĩnga.
 20 Mũrũ wakwa, ta thikĩrĩria ũrĩa ngũkwĩra;
 tega gũtũ ũigwe ciugo ciakwa.
 21 Ndũkanareke ciehere maitho-inĩ maku,
 ciigage ngoro-inĩ yaku;
 22 nĩgũkorwo nĩcio itũũragia arĩa maciĩgwatĩire muoyo,
 na igekĩra mwĩrĩ wao wothe ũgima.
 23 Makĩria ya macio mothe, rangagĩra ngoro yaku,
 nĩgũkorwo nĩyo gĩthima kĩrĩa gĩtherũkaga muoyo.
 24 Eheria rũnano kanua-inĩ gaku;
 nacio ndeto cia ũmaramari-rĩ, nĩciikare kũraya na iromo ciaku.
 25 Maitho maku nĩmarorage na mbere,
 ũcũthagĩrĩrie mbere yaku wega.
 26 Aragania njĩra iria magũrũ maku marĩthiĩagĩra,
 na ũthiĩagĩre o njĩra iria ngĩindĩrĩku.
 27 Ndũkanaahũke na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho;
 eheria kũgũrũ gwaku kuuma ũũru-inĩ.

5

Ūtharia Gũkaananio

- 1 Mũrũ wakwa, thikĩrĩria ũũgĩ ũyũ wakwa,
 tega gũtũ wega ũigwe ciugo ciakwa cia ũtaũku,
 2 nĩguo ũtũũrie ũbaarĩrĩri,
 nayo mũromo yaku itũũrie ũmenyo.
 3 Nĩgũkorwo mũromo ya mũtumia mũtharia itaataga ũũkĩ,
 na mũario yake inyorokete gũkĩra maguta;
 4 no marigĩrĩrio nĩmũrũrũ ta maai ma nyongo,
 nĩ mũũgĩ ta rũhiũ rwa njora rũrĩa rũũgĩ mbarĩ cieri.
 5 Magũrũ make maikũrũkaga gĩkuũ-inĩ;
 makinya make mathiĩaga merekeire o mbĩrĩra.
 6 Ndeciiragia ũhoru wa njĩra ya muoyo;
 njĩra ciake nĩ njogomu, nowe ndooĩ ũguo.
 7 Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, ta thikĩrĩriai;
 mũtikanatiganĩrie ũrĩa ngũmwĩra.
 8 Thiĩagĩrai njĩra irĩ kũraya nake,
 mũtigakuhĩrĩrie mũrango wa nyũmba yake,
 9 nĩguo mũtikaheane hinya wanyu mwega kũrĩ andũ angĩ,
 na mũaka yanyu kũrĩ mũndũ ũtarĩ tha,
 10 nĩguo ageni matikehũũnie na ũtonga wanyu,
 na kũria ũnogeire gĩtongie mũcii wa mũndũ wa kũngĩ.
 11 Marigĩrĩrio-inĩ ma muoyo waku nĩũgacaaya,
 hĩndĩ iria nyama cia mwĩrĩ waku na mwĩrĩ waku igaakorwo ithirĩte hinya.
 12 Ūkoiga atĩrĩ, "Hĩ, kaĩ nĩndathũũrire gũtaarwo-ĩ!
 Hĩ, kaĩ ngoro yakwa nyamenete kũrũithio-ĩ!"

- 13 Ndingĩathĩkĩire arutani akwa,
kana thikĩrĩrie ataarani akwa.
- 14 Nĩnginyĩte hũgũrũrũ-inĩ cia mwanangĩko,
ndĩ o gatagatĩ-inĩ ga kũngano gĩothe.”
- 15 Atĩrĩrĩ, nyuuaga maaĩ ma itangi rĩaku we mwene,
maaĩ marĩa mathereraga moimĩte githima-inĩ gĩaku mwene.
- 16 Nĩ kwagĩrĩre ithima ciaku ciunagĩre maaĩ barabara-inĩ,
kana tũrũũ twaku tuunagĩre ihaaro-inĩ cia mũingĩ?
- 17 Nĩmagĩtũũre marĩ maku wiki,
matigatuĩke maku na mũndũ wa kũngĩ o na rĩ.
- 18 Githima gĩaku kĩrorathimwo,
nawe ũkenagĩre mũtumia wa ũnini waku.
- 19 Athakarĩte ta thwariga ya mũgoma,
akaagĩra ta gathiiya ka mũgoma:
kũganagwo nĩ nyondo ciake hĩndĩ ciothe,
ũkenagio nĩ wendo wake hĩndĩ ciothe.
- 20 Mũrũ wakwa, nĩ kĩĩ kĩngĩtũma ũkenio nĩ mũtumia mũtharia?
Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma ũhĩmbĩrie gĩthũri kĩa mũtumia wa mũndũ ũngĩ?
- 21 Nĩgũkorwo mũthĩire ya mũndũ nĩyonagwo nĩ Jehova,
nake nĩatuĩragia njĩra ciake ciothe.
- 22 Cĩiko njũru cia mũndũ mwaganu nĩcio imũtegega;
nga cia mehia make nĩcio imuohaga, ikamũrũmia biũ.
- 23 Mũndũ ũcio nĩagaakua nĩ kwaga ũtaaro,
akoora nĩ ũndũ wa ũrimũ wake mũnene.

6

Gũkaania Andũ Kũrũmũrĩra Ũrimũ

- 1 Mũrũ wakwa, ũngĩkorwo ũigĩte kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩrĩ wa mũndũ wa itũũra
rĩaku,
ũkorwo atĩ nĩwe ũtuĩkĩte wa kũmũrĩhĩra thĩrĩ harĩ mũndũ ũngĩ-rĩ,
2 ũngĩkorwo ũtegeetwo nĩ ũrĩa uugĩte,
ũkagwatithio nĩ ciugo cia kanua gaku-rĩ,
3 gũke atĩrĩ, mũrũ wakwa, nĩguo wĩteithũre,
kuona atĩ nĩũgwĩte moko-inĩ ma mũndũ wa itũũra rĩaku:
Thĩ wĩnyiihie wee mwene;
mũthaithe mũno akuohere.
- 4 Ndũkareke maitho maku mone toro,
kana ũreke imone ciaku icũnge.
- 5 Wĩteithũre o ta ũrĩa thwariga iĩteithũraga kuuma moko-inĩ ma mũguĩmi,
o na kana ta ũrĩa nyoni iĩteithũraga kuuma mũtego-inĩ wa mũtegi.
- 6 Thĩ harĩ thigiriri, wee kĩgũũta gĩkĩ;
ũcũũranie mũtugo yayo nĩguo ũhĩge!
- 7 Ndĩrĩ mũnene,
kana mũmũrũgamĩrĩri,
o na kana mũmĩathi,
8 no nĩĩgagĩra mũthiithũ wa irio hĩndĩ ya riũa,
na igacookanĩrĩria irio ciayo hĩndĩ ya magetha.
- 9 Ũgũkoma hau nginya-rĩ, wee kĩgũũta gĩkĩ?
Ũrĩũkĩra rĩ, ũtĩge toro waku?
- 10 Komakoma gatoro kanini, na ũcũngacũnge hanini,
na ũkũnje moko hanini nĩguo ũhurũke;
- 11 atĩrĩ, ũthĩĩni ũgaagũkorerera ta mũitũ,
ũkorererwo nĩ wagi ũhaana ta mũndũ wĩohete indo cia mbaara.
- 12 Mũndũ kĩmaramari na mwaganu-rĩ,
ũrĩa ũthiĩaga akĩaragia ndeto itarĩ nũngĩrĩru,
13 ũcio uunagĩra andũ riitho,
na akaheenereria andũ na makinya make,

- o na akaheneria andũ na ciara ciake-rĩ,
 14 ũcio ũthugundaga ũũru arĩ na maheeni ngoro-inĩ yake:
 ũcio hĩndĩ ciothe ahuraga maũndũ ma nyamũkano.
 15 Nĩ ũndũ ũcio mũtino ũkaamũhubanĩria o rĩmwe aterĩgĩrĩre;
 mwanangĩko ũtarĩ kĩhonia nĩũkamũniina biũ.
- 16 Kũrĩ maũndũ matandatũ mathũirwo nĩ Jehova,
 ĩĩ, o na nĩ mũgwanja marĩa onaga marĩ magigi, nĩmo:
 17 maitho ma mwĩĩĩo,
 na rũrĩmĩ rũrĩa rũheenanaagia,
 na moko marĩa maitaga thakame ya andũ matehĩtie,
 18 na ngoro ĩria ĩthugundaga maũndũ ma waganu,
 na magũrũ marĩa mateng'eraga gũthĩĩ gwĩka ũũru,
 19 na mũira ũtarĩ wa ma ũria ũthothoraga ndeto cia maheeni,
 o na mũndũ ũria ũrehaga nyamũkano gatagatĩ ka andũ a nyina ũmwe.
- Gũkaanio ũtharia*
- 20 Mũrũ wakwa, tũũra ũrũmĩtie maathani ma thoguo,
 na ndũgatirike ũrutani wa maitũguo.
 21 Moherere ngoro-inĩ yaku nginya tene;
 makundĩke marigiĩcĩrie ngingo yaku.
 22 Rĩria ũgũthĩĩ-rĩ, nĩmarĩgũtongoragia;
 wakoma-rĩ, nĩmarĩkũmenyagĩrĩra;
 na rĩria warahũka-rĩ, nĩmarĩkwaragĩria.
 23 Nĩgũkorwo maathani maya nĩ tawa,
 na ũrutani ũyũ nĩ ũtheri,
 namo mataaro ma kũrũnga mũndũ-rĩ,
 nĩmo njĩra ya muoyo,
 24 magakweheragia hari mũndũ-wa-nja ũcio mwaganu,
 na magakũhonokia kuuma kũrĩ rũrĩmĩ rũnyoroku rwa mũtunia ũcio ng'enyũ.
 25 Ndũkerĩrĩrie ũthaka wake ngoro-inĩ yaku,
 kana ũreke akũguucĩrĩrie na maitho make,
 26 nĩgũkorwo mũmaraya atũmaga mũndũ athĩine nginya ahooyage kenyũ ka mũgate,
 na mũtunia mũtharia aguĩmaga muoyo waku guo mwene.
 27 Mũndũ no atahĩre mwaki gĩthũri-inĩ gĩake,
 na ngu ciake itihĩe?
 28 Mũndũ no agerere igũrũ rĩa makara marĩ na mwaki,
 na makinya make matihĩe?
 29 ũguo no taguo mũndũ ũria ũkomaga na mũtunia wa mũndũ ũngĩ atarĩ;
 gũtirĩ mũndũ ũngĩmũhutia na ndaherithio.
- 30 Andũ matimenaga mũici angĩkorwo aiyĩte
 nĩguo enĩĩnĩre ng'aragu rĩria arĩ mũhũũtu.
 31 No rĩrĩ, angĩnyĩitwo-rĩ, no nginya arĩhe maita mũgwanja,
 o na angĩkorwo ekũrĩha na ũtonga wa nyũmba yake wothe.
 32 No mũndũ ũria ũtharagia nĩagĩte wĩciirio;
 ũria wothe wĩkaga ũguo nĩwe mwene wĩyanangaga.
 33 Nguraro na kwĩnyararithia nĩcio igai rĩake,
 na cio thoni icio ciake gũtirĩ hĩndĩ igaathario ithire;
 34 nĩgũkorwo ũiru nĩguo warahũraga mang'ũrĩ ma mũthuuri,
 na ndakaigua tha akũrĩhĩria.
 35 Ndagetĩkĩra irĩhi o na rĩrĩkũ;
 nĩakaarega ihaki o na rĩrĩ inene atĩa.

7

Gũkaanio kũgĩa Ndũgũ na Mũndũ-wa-Nja Mũtharia

- 1 Mũrũ wakwa, tũũra ũrũmĩtie ciugo ciakwa,
 na wĩgĩre maathani makwa thĩĩnĩ waku.
 2 Rũmia maathani makwa,
 na nĩũgatũũra muoyo;
 gitagĩra morutani makwa o ta kũũma kĩa riitho rĩaku.
 3 Mohagĩrĩre ciara-inĩ ciaku;

- ūmaandike kīhengere-inī kīa ngoro yaku.
- ⁴ Īra ūūgī atīrī, “Wee nīwe mwarī wa maitū,”
naguo ūtaūku ūwītage mūdū wa nyūmba yanyu;
- ⁵ nīcirīkweheragia harī mūdū-wa-nja ūcio mūtharia,
o na kuuma kūrī mūtumia ūcio ūtarī mwīhokeku,
hamwe na ciugo ciake cia kūheenānīrīria.
- ⁶ Ndī ndirica-inī ya nyūmba yakwa-rī,
nīndacūthīrīrie na nja kamwanya-inī,
- ⁷ ngīona kīmwana gatagatī ka arīa matarī oogī,
na ngīkūūrana gatagatī ka aanake,
mūdū mwīthī ūtaarī na ūūgī wa gūkūūrana maūdū.
- ⁸ Aikūrūkaga na njīra īrīa yarī hakuhī na koine ya kwa mūdū-wa-nja ūcio,
agīthī na njīra īyo yerekeire na gwake mūciī,
- ⁹ na kwarī na mairia o kahwai-inī gūgītukatuka,
gūkīambīrīria kūgīa nduma ya ūtukū.
- ¹⁰ Na rīrī, hagīūka mūdū-wa-nja kūmūtūnga,
wehumbīte nguo ta mūmaraya, arī na wara ngoro-inī.
- ¹¹ (Nī mūnegeni na mūng’athia,
na magūrū make matīkiragīrīria mūciī;
- ¹² rīmwe arī njīra-inī, na rīrīa rīngī arī ihaaro-inī,
ehūthagīre andū koine-inī ciothe cia njīra.)
- ¹³ Nake akīnyīita mwanake ūcio, akīmūmumunya,
na akīmwīra atīrī ategūconoka,
- ¹⁴ “Ndī na maruta ma ngwatanīro mūciī,
tondū ūmūthī nīhingirie mūhītwa yakwa.
- ¹⁵ Nī ūndū ūcio ndoimagara, ndooka gūgūtūnga;
ngūgūcarītie mūno, na rīu nīndakuona!
- ¹⁶ Nīnjarīte ūrīrī wakwa
na macuka ma gatani ma marangi kuuma Misiri.
- ¹⁷ Ūrīrī ūcio wakwa nīndīūthīrīrie indo nungi wega ta manemane,
na thubiri, o na mūndarathini.
- ¹⁸ Ūka twīhūūnie wendo nginya rūciinī;
reke twīkenie na wendo!
- ¹⁹ Mūthuari wakwa ndarī mūciī;
nīathiite rūgendo rūraihi.
- ²⁰ Nīathiire na mūhuko wake ūiyūrīte mbeeca,
na akainūka mūciī o rīrīa mweri ūkaiganana.”
- ²¹ Agīkīmūheenereria na ciugo, akīmūhītithia;
agīkīmūuha na mīario yake mīnyoroku.
- ²² O rīmwe akīmūrūmīrīra ta ndegwa īgīthī gūthīnjwo,
kana ta thwariga īgītoonya kīana-inī kīa mūtego,
- ²³ nginya akaaya gūtheecwo ini nī mīguī,
akahaana ta nyoni īgūthūkīte mūtego-inī,
ītekūmenya o na hanini atī ūndū ūcio no ūmīrute muoyo.
- ²⁴ Atūrīrī, ariū akwa, ta thīkīrīriai;
tegai matū mūigwe ūrīa ngūmwīra.
- ²⁵ Mūtikanareke ngoro cianyu īrūmīrīre mīthīre yake,
kana mūingīre njīra-inī ciake.
- ²⁶ Nī andū aingī arīkītie kūrūnda;
arīa oragīte nī kīrīndī kīngī mūno.
- ²⁷ Nyūmba yake nī njīra njariī ya gūthīī mbīrīra,
nayo yerekagīria andū nyūmba-inī cia gīkuū.

8

Ūūgī Gwītana

¹ Githī ūūgī ndareetana?

- Githĩ ūtaũku ndaranĩrĩra na mũgambo wake?
² Njĩra-inĩ kũrĩa gũtũgĩru, na magomano-inĩ ma njĩra-rĩ,
 nĩho ūgĩ arũgamĩte;
³ ningĩ hakuhĩ na ihingo iria cierekeire itũura inene,
 o hau matoonyero-inĩ-rĩ, nĩho araanĩrĩra akoiga atĩrĩ:
⁴ “Inyuĩ andũ nĩ inyuĩ ndĩreeta;
 ndĩraanĩrĩra na mũgambo wakwa kũrĩ andũ othe a thĩ.
⁵ Inyuĩ arĩa mũtarĩ na ūgĩ, gĩai na ūbaarĩrĩri,
 inyuĩ arĩa akĩgu, gĩai na ūtaũku.
⁶ Thikĩrĩriai, nĩgũkorwo ndĩ na maũndũ ma bata ngwaria;
 ngũtumũra mĩromo yakwa njarie maũndũ marĩa magĩrĩre.
⁷ Kanua gakwa kaaragia ūhoru wa ma,
 nĩgũkorwo mĩromo yakwa nũthũire waganu mũno ta kĩndũ kĩrĩ magigi.
⁸ Ciugo ciothe cia kanua gakwa nĩ cia ūthingu;
 gũtirĩ o na kiugo kĩmwe gĩacio kĩogomu kana gĩa kũhĩthania.
⁹ Kũrĩ arĩa makũuranaga maũndũ ciugo ciothe nĩciagĩrĩre;
 itĩrĩ mahĩtia kũrĩ arĩa marĩ na ūmenyo.
¹⁰ Thuurai mataaro makwa handũ ha betha,
 mũthuure ūmenyo handũ ha thahabu ĩrĩa njega mũno,
¹¹ nĩgũkorwo ūgĩ nĩ wa goro gũkĩra ruru iria ndune,
 na gũtirĩ kĩndũ ūngũirĩrĩa kĩngĩringithanio nago.
¹² “Nĩ ūgĩ-rĩ, ndũuranagia na ūbaarĩrĩri;
 nĩndĩgwatĩire ūmenyo o na gũthugunda maũndũ mega.
¹³ Gwĩtigĩra Jehova nĩgũthũura ūuru;
 nĩthũire mwĩĩo na mwĩtũgĩrio,
 na mĩtugo mĩuru na mĩario ya waganu.
¹⁴ Kĩrĩra na ūgĩ wa gũkũrana maũndũ nĩ ciakwa;
 nĩ ndĩ na ūtaũku, na ndĩ na ūhoti.
¹⁵ Athamaki mathamakaga nĩ ūndũ wa hinya wakwa
 nao aathani magathondeka mawatho ma kĩhooto;
¹⁶ anene mathamakaga nĩ ūndũ wa hinya wakwa,
 o ūndũ ūmwe na arĩa othe marĩ igweta arĩa maathanaga gũkũ thĩ.
¹⁷ Nĩnyendete arĩa manyendete,
 nao arĩa manjaragia na kĩyo nĩmanyonaga.
¹⁸ Ūtonga na gĩĩo cionekaga harĩ nĩ,
 o hamwe na ūtonga wa gũtũura, na ūgaacĩru.
¹⁹ Maciaro makwa nĩ mega gũkĩra thahabu ĩrĩa therie;
 uumithio wakwa nĩũkĩrite betha ĩrĩa njega.
²⁰ Nĩ thiiaga na njĩra ya ūthingu,
 ngathũira o njĩra-inĩ cia kĩhooto,
²¹ ngĩheaga andũ arĩa manyendete ūtonga,
 na ngaiyũragia igĩina ciao.
²² “Jehova aanyũmbire o kĩambĩrĩra-inĩ kĩa wĩra wake,
 mbere ya mawĩra make ma tene;
²³ ndaathuurirwo kuuma tene wa tene,
 kuuma o kĩambĩrĩra, thĩ ĩtarĩ yagĩa.
²⁴ Rĩrĩa gũtaagĩte maria manene-rĩ, nĩguo ndaciarirwo,
 o hĩndĩ ĩrĩa gũtaarĩ matherũkĩro maiyũrĩte maaĩ;
²⁵ ndaciarirwo ĩrĩa itanahaandwo harĩa irĩ,
 na tũrĩma tũtanagĩa,
²⁶ we atanoomba thĩ kana ithaka ciayo,
 o na kana rũkũngũ o ruothe rwa thĩ.
²⁷ Nĩ ndaarĩ o kuo hĩndĩ ĩrĩa aathondekire igũrũ na akĩrĩiga handũ ha rĩo,
 hĩndĩ ĩrĩa eekĩrĩre rũkĩrĩri rwa kũrĩa kũriku,
²⁸ rĩrĩa aahaandire matu kũu igũrũ,
 na akĩrũmia ithima cia kũrĩa kũriku wega,
²⁹ rĩrĩa eekĩrĩre mũhaka wa iria
 nĩguo maaĩ matikanae kwagarara watho wake,
 na rĩrĩa aahandire mĩthingi ya thĩ.
³⁰ Hĩndĩ ĩyo ndaarĩ o hakuhĩ nake ndĩ ta mũbundi mũũgĩ.

- Ndaaiyūrītwo nī gīkeno mūthenya o mūthenya,
na ngakenaga hīndī ciothe ndī mbere yake,
31 ngakenagīra thī yake yothe,
na ngakenagio nī andū othe a thī.
- 32 “Atīrīrī ariū akwa, ta thikīrīriai;
kūrathimwo nī arīa marūmagia njīra ciakwa.
33 Ta thikīrīriai mataaro makwa nīguo mūhīge;
mūtīkamarege.
34 Kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūnjiguaga,
agacūthagīrīria mīrango-inī yakwa o mūthenya,
akanjetagīrīra hīngīro-inī cia mīrango yakwa.
35 Nīgūkorwo ūrīa wothe ūgīte na nī nī muoyo agīte naguo,
nake akagīa na agetīkīrīka harī Jehova.
36 No ūrīa wothe ūhitanītie na nī nī ūuru eīkaga;
nao arīa othe maathūire nī gīkuū mendete.”

9

Ūgī na Ūkūgu Gwītana

- 1 Ūgī nīakīte nyūmba yake;
nīaicūhītie itugī ciayo mūgwanja.
- 2 Nīahaarīrie nyama, na akahaarīria ndibei,*
o na akaara metha yake.
- 3 Nīatūmīte ndungata ciake cia airītu nja,
na nīaretana arī harīa hatūūgīru mūno itūūra-inī rīrīa inene, akoiga atīrī:
- 4 “Andū arīa othe matarī na ūgī nīmoke gūkū!”
Nīngī akeera andū arīa maagīte ūtaūku atīrī,
- 5 Ūkai mūrīe irio ciakwa,
na mūnyue ndibei īrīa ndīmūthondekeire.
- 6 Tiganai na mīthīire yanyu itarī ya ūgī, na nīmūgūtūūra muoyo;
cookai gūthiia na njīra ya ūtaūku.
- 7 “Ūrīa wothe ūtaaraga mūnyūrūrania eītagīria irumi;
na ūrīa wothe ūkaanagia mūdū mwaganu egīragīra njono.
- 8 Ndūkanataare mūnyūrūrania, nīguo ndagagūthūire;
kaania mūdū mūūgī, nake nīegūkwenā.
- 9 Taara mūdū mūūgī na nīegūkīrīria kūhīga;
mūdū mūthingu mūrute, na nīekuongerera ūūgī wake.
- 10 “Kīambīrīria kīa ūgī nī gwītīgīra Jehova,
na kūmenya Ūrīa Mūtheru nīkuo gūtaūkīrwo.
- 11 Nīgūkorwo nī ūndū wakwa matukū maku nīmakaingīha,
na wongererwo mīaka ya gūtūūra muoyo.
- 12 Ūngīkorwo ūrī mūūgī-rī, ūūgī waku nīūgakūguna;
na ūngīkorwo ūrī mūnyūrūrania-rī, we nowe ūkaanyariirīka.”
- 13 Mūdū-wa-nja ūrīa wīttagwo Mūkīgu nī wa inegene;
we ndarī mūtugo, na ndarī ūmenyo.
- 14 Aīkaraga thī mūrango-inī wa nyūmba yake,
agaīkarīra gītī harīa hatūūgīru mūno itūūra-inī rīrīa inene,
- 15 ageetaga arīa marehītūkīra,
arīa marethūira na njīra ciao.
- 16 Ameeraga atīrī, “Andū arīa othe matarī na ūgī nīmoke gūkū!”
Nao arīa maagīte ūtaūku akameera atīrī:
- 17 “Maaī ma kūiya marī mūrīo;
o na irio irīa irītagīrwo hitho-inī irī cama!”
- 18 No andū acio matīkoragwo makīmenya atī arīa akuū marī kūu,
na atī agenī ake marī o kūrīa kūrīku mbīrīra-inī.

* 9:2 Ndibei nīyatukanagio na indo ingī ta manemane nīgeetha īcāme wega.

10

Thimo cia Solomoni

Ici nĩ Thimo cia Solomoni:

- ¹ Mwana mũũgĩ atũmaga ithe akene,
no mwana mũkũĩgu atũũragia nyina na kĩaha.
- ² Mĩthiithũ yumanĩte na ungumania ndĩrĩ kĩguni,
no ũthingu ũkũũraga mũndũ kuuma kũrĩ gĩkuũ.
- ³ Jehova ndarekagĩrĩria mũndũ mũthingu ahũte,
no nĩamarigagĩrĩria merĩrĩria ma mũndũ mwaganu.
- ⁴ Moko ma kĩgũũta matũmaga mũndũ athĩne,
no moko ma mũndũ ũrĩ kiyu marehaga ũtonga.
- ⁵ ũrĩa ũcookanagĩrĩria irio hĩndĩ ya riũa nĩ mwana mũũgĩ,
no ũrĩa ũkomaga hĩndĩ ya magetha nĩ mwana wa kũrehe thoni.
- ⁶ Mũtwe wa mũndũ mũthingu ũikaraga ũhumbĩrĩtwo nĩ irathimo,
no kanua ka mũndũ mwaganu kaiyũraga ngũĩ.
- ⁷ Kĩririkano kĩa mũndũ mũthingu gĩgatuĩka kĩrathimo,
no rĩĩtwa rĩa mũndũ mwaganu nĩrĩkabutha.
- ⁸ Mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũũgĩ wa ngoro nĩetĩkagĩra mawatho,
no mũndũ wa kũhũhũtika niakanangĩka.
- ⁹ Mũndũ wa mĩthiire mĩrũngĩrĩru athiiga ategwĩtigĩra ũgwati,
no mũndũ ũrĩa ũrĩ mĩthiire mĩogomu niakamenyeka.
- ¹⁰ Mũndũ ũrĩa uunagĩra ũngĩ riitho na rũnana nĩarehage kĩaha,
na mwaria mũkũĩgu niakanangĩka.
- ¹¹ Kanua ka mũndũ mũthingu nĩ gĩthima kĩa muoyo,
no kanua ka mũndũ mwaganu kaiyũraga ngũĩ.
- ¹² Rũmena rũrehaga nyamũkano,
no wendani ũhumbagĩra ũũru wothe.
- ¹³ ũũgĩ ũkoragwo mĩromo-inĩ ya mũndũ ũrĩa mũkũũrani maũndũ,
no mũndũ ũrĩa ũtooĩ gũkũũrana maũndũ aagĩrĩrwo nĩ rũthanju ciande-inĩ ciake.
- ¹⁴ Andũ oogĩ meigagĩra ũmenyo,
no kanua ga kĩrimũ keĩtagĩria mwanangĩko.
- ¹⁵ Indo cia itonga nĩ gĩtũũro kĩa kĩirigĩre na hinya,
no ũkia nĩguo mwanangĩko wa andũ arĩa athĩni.
- ¹⁶ Mũcaara wa andũ arĩa athingu ũmarehagĩra muoyo,
no indo iria cionagwo nĩ andũ arĩa aaganu imarehagĩra iherithia.
- ¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũiguaga agĩtaarwo arĩ njĩra-inĩ ya muoyo,
no mũndũ ũrĩa ũregaga kũrũithio-rĩ, nĩahĩtithagĩa andũ arĩa angĩ.
- ¹⁸ Mũndũ ũrĩa ũhithaga rũmena rwake aaragia na mĩromo ya maheeni,
na ũrĩa wothe ũcambanagia nĩ mũndũ mũkũĩgu.
- ¹⁹ Rĩrĩa ciugo ciaingĩha mehia matiagaga,
no mũndũ ũrĩa ũkiraga nĩ mũũgĩ.
- ²⁰ Rũrĩmĩ rwa mũndũ mũthingu nĩ betha njega,
no ngoro ya mũndũ mwaganu ndĩrĩ bata.

- 21 Mīromo ya arīa athingu ihūnagia andū aingī,
no andū akīgu makuaga nī kwaga gūkūūrana maūndū.
- 22 Kirathimo kīa Jehova nīkō kīrehaga ūtonga,
na ndarī kīeha onganagīrīria nakō.
- 23 Mūndū mūkīgu akenagīra mītugo mūru,
no mūndū ūrī na ūtaūku akenagīra ūūgī.
- 24 Kīrīa mūndū mwaganu etigagīra nīkō gīkaamūkora,
na kīrīa mūndū mūthingu eriragīria nīkō akaaheo.
- 25 Kīhuhūkano kīahītūka andū arīa aaganu maticookaga kuoneka,
no andū arīa athingu mehaandaga wega nginya tene.
- 26 Ta ūrīa thiki igagatagīra magego, na ndogo ikarūrīra maitho-rī,
nogo kīgūūta kīhaana kūrī arīa magītūmaga.
- 27 Gwītīgīra Jehova-rī, kuongagīrīra mūndū matukū ma gūtūūra muoyo,
no mīaka ya mūndū mwaganu nīkūnyihio īnyihagio.
- 28 Itanya rīa mūndū mūthingu nī gīkeno,
no kīrīgīrīro kīa mūndū mwaganu no gīa tūhū.
- 29 Njīra ya Jehova nī rīūrīro rīa andū arīa athingu,
no nī mwanangīko harī arīa mekaga ūūru.
- 30 Mūndū ūrīa mūthingu ndarī hīndī akaamunywo,
no ūrīa mwaganu ndagatūūra thīnī wa būrūrī.
- 31 Kanua ka mūndū ūrīa mūthingu karehaga ūūgī,
no rūrīmī rwa ūtūrīka nīrūkaniinwo.
- 32 Mīromo ya mūndū mūthingu nīyūūi kwaria ndeto iria ciagīrīre,
no kanua ka ūrīa mwaganu kaaragia o rūtūrīko.

11

- 1 Ratiri itarī cia ma nī kīndū kīrī magigi harī Jehova,
no nīakenagīra mahiga ma gūthima marīa maigananu.
- 2 Rīrīa mwītīo woka, ūrūmagīrīrwo nī thoni,
no kwīnyihia kūrehaga ūūgī.
- 3 Ūrūngīrīru wa arīa marūgamīte wega nūmonagīrīria njīra,
no andū arīa matarī ehokeku, nīmanangagwo nī ūhinga wao.
- 4 Ūtonga ndūrī kīguni mūthenya wa mang'ūrī,
no ūthingu nīūkūūruga mūndū kuuma kūrī gīkuū.
- 5 Ūthingu wa andū arīa matarī na ūcuuke ūmathondekagīra njīra nūngarū,
no andū arīa aaganu magūithagio nī waganu wao ene.
- 6 Ūthingu wa andū arīa arūngīrīru nīmahonokagia,
no andū arīa matarī ehokeku nīmategagwo nī merirīria mao mooru.
- 7 Hīndī īrīa mūndū mwaganu aakua, kīrīgīrīro gīake nīgūthira gīthiraga;
kīrīa gīothe eerīgīrīre kuuma kūrī ūhoti wake gītūikaga o tūhū.
- 8 Mūndū ūrīa mūthingu nīahonokagio kuuma thīna-inī,
naguo ūgaacookerera ūrīa mwaganu.
- 9 Mūndū ūtetīgīrīte Ngai nīanangaga mūndū wa itūūra na kanua gake,

- no arĩa athingu nĩmetharaga nĩ ùndũ wa ùmenyo.
- 10 Rĩrĩa andũ arĩa athingu magaacĩra, itũũra nĩgũkena rĩkenaga;
rĩrĩa andũ arĩa aaganu maathira, nĩkũrũhio kũrũũhagio.
- 11 Itũũra inene nĩrĩtũũgagĩrio nĩ ùndũ wa kĩrathimo kĩa andũ arĩa arũngĩrũru,
no nĩrĩanangagwo nĩ kanua ka andũ arĩa aaganu.
- 12 Mũndũ ùtarĩ ùũgĩ wa gũkũũrana maũndũ anyũrũragia mũndũ wa itũũra rĩake,
no mũndũ ùrĩ na ùtaũku nĩ gwĩkirĩra ekiragĩra.
- 13 Mũndũ wa mũhuhu nĩoimagia ndeto cia ndundu nja,
no mũndũ mwĩhokeku nĩaigaga hitho.
- 14 Bũrũri ùngĩaga ùtongoria mwega nĩkũgũa ùgũũaga,
no atarani aingĩ matũmaga kũgĩe na ùhootani kũna.
- 15 Mũndũ ùrĩa ùrũgamagĩrĩra thiirĩ wa mũndũ ùngĩ ti-itherũ nĩagathĩĩnĩka,
no mũndũ ùrĩa wothe wagaga kũrũgamĩrĩra mũndũ thiirĩ atũũraga na thayũ.
- 16 Mũndũ-wa-nja mũtaana nĩegĩagĩra gĩtĩo,
no arũme arĩa matarĩ tha no ùtonga magĩaga nago.
- 17 Mũndũ mũtaana egunaga we mwene,
no mũndũ ùtarĩ tha erehagĩra thĩĩna we mwene.
- 18 Mũndũ mwaganu athũkũmaga mũcaara wa kũmũheenia,
no ùrĩa ùhaandaga ùthingu nĩagethaga irĩhi rĩa ma.
- 19 Mũndũ ùrĩa mũthingu kũna nĩagatũũra muoyo,
no mũndũ ùrĩa ùrũmagĩrĩra waganu nĩ gũkua agaakua.
- 20 Andũ arĩa marĩ ngoro ya rũtũrĩko nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩakenagio nĩ andũ arĩa njĩra ciao itarĩ ùcuuke.
- 21 Ti-itherũ mũndũ mwaganu ndakaaga kũherithio,
no andũ arĩa athingu nĩmakahonokio.
- 22 Mũndũ-wa-nja mũthaka ùtarĩ ùgereri
ahaana ta gĩcũhĩ gĩa thahabu kĩrĩ inĩũrũ-inĩ rĩa ngũrwe.
- 23 Wendi wa mũndũ mũthingu ùrĩkagĩrĩria o wega-inĩ,
no kũĩrĩgĩrĩro kĩa mũndũ ùrĩa mwaganu kĩrĩkagĩrĩria mang'ũrĩ-inĩ.
- 24 Kũrĩ mũndũ ùheanaga na ùtaana, nake agakĩrĩrĩria kũgĩa na indo;
ũngĩ atuĩkaga mũkarĩ mũno, no agathĩ o na mbere gũthĩĩna.
- 25 Mũndũ mũtaana nĩakagaacĩra;
ùrĩa ùnyootoraga arĩa angĩ o nake mwene nĩakanyootorwo.
- 26 Mũndũ ùrĩa ùregaga kwenderia andũ mbembe iria aigĩte nĩarumagwo nĩ andũ,
no mũndũ ùrĩa ùciendagia, kĩrathimo kĩrĩkoragwo mũtwe-inĩ wake.
- 27 Mũndũ ùrĩa ùcaragia maũndũ mega arĩonaga o wega,
no ùrĩa ùcaragia maũndũ mooru no mo marĩmũkoraga.
- 28 Mũndũ ùrĩa wothe wĩhokaga ùtonga wake nĩkũgũa akaagũa,
no arĩa athingu makaagaacĩra ta ithangũ rĩrĩa iruru.
- 29 Mũndũ ùrĩa ùnyamaragia mũciĩ wake akaagaya o rũhuho,
nake mũndũ mũkĩĩgu agaatuĩka ndungata ya ùrĩa mũũgĩ.
- 30 Maciaro ma andũ arĩa athingu nĩ mũtĩ wa muoyo,

nake mündũ ũrĩa mũũgĩ nĩaguucagĩrĩria ngoro cia andũ.

³¹ Angĩkorwo andũ arĩa athingu nĩmarĩhagwo marĩ gũkũ thĩ-rĩ,
gĩhĩ arĩa matetigĩrite Ngai na arĩa ehia matikarĩhwo makĩria!

12

¹ Mündũ ũrĩa wothe wendete ũtaaro nĩendete ũmenyi,
no ũrĩa ũthũire gũkaanio nĩ mündũ mũkĩgu.

² Mündũ ũrĩa mwega nĩatugagwo nĩ Jehova,
no mündũ mwara Jehova amũtuaga mündũ mwĩhia.

³ Mündũ ndangĩhota kwĩhaanda na maũndũ ma waganu,
no ũrĩa mũthingu ndangĩenyenyeka.

⁴ Mũtumia ũrĩa ngatha nĩwe thũmbĩ ya mũthuuri wake,
no mũtumia ũconorithagia mũthuuri wake atarĩ ta ũbuthu mahĩndĩ-inĩ make.

⁵ Mĩbango ya andũ arĩa athingu nĩ ya kĩhooto,
no ũtaaro wa andũ arĩa aaganu nĩ wa maheeni.

⁶ Ndeto cia andũ arĩa aaganu nĩ cia kuohia andũ mamaite thakame,
no mĩario ya andũ arĩa arũngĩrĩru nĩmahonokagia.

⁷ Andũ aaganu mang'aũranagio magathira biũ,
no nyũmba ya mündũ ũrĩa mũthingu ĩtũũraga ĩrĩ nũmu.

⁸ Mündũ agaathagĩrĩrio kũringana na ũũgĩ wake,
no andũ marĩ meciiria mogomu nĩmamenagwo.

⁹ Kaba mündũ ũrĩa wonagwo ta atarĩ bata no nĩ arĩ ndungata,
gũkĩra ũrĩa wĩtuaga atĩ nĩ mündũ wa bata, na ndarĩ gĩa kũria.

¹⁰ Mündũ mũthingu nĩamenyagĩrĩra muoyo wa nyamũ yake,
no maũndũ marĩa ma tha ma ũrĩa mwaganu nĩ ma kũnyariirana.

¹¹ Mündũ ũrĩa ũrĩmaga mũgũnda wake nĩarĩkoragwo na irio nyingĩ,
no ũrĩa ũhanyũkanagia na maũndũ ma tũhũ nĩagĩte gũkũũrana maũndũ.

¹² Arĩa aaganu meriragĩria indo iria itahĩtwo nĩ andũ arĩa ooru,
no mĩri ya arĩa athingu nĩgaacagĩra.

¹³ Mündũ mũũru ategagwo nĩ mĩario ya wĩhia wake,
no mündũ mũthingu nĩahonokaga kuuma thĩina-inĩ.

¹⁴ Mündũ nĩaiyũragwo nĩ maciaro mega ma kanua gake,
ti-itherũ, o ta ũrĩa agunagwo nĩ wĩra wa moko make.

¹⁵ Njĩra ya mündũ mũkĩgu yonekaga yagĩrĩre harĩ we,
no mündũ mũũgĩ nĩathikagĩrĩria mataaro.

¹⁶ Mündũ mũkĩgu onanagia marakara make o rĩmwe,
no mündũ mũbaarĩrĩri aarumwo ndatindanagĩrĩa.

¹⁷ Mũira wa ma arutaga o ũira wa ma,
no mũira ũtarĩ wa ma aaragia maheeni.

¹⁸ Ciugo iteciirĩtio itheecaga ta rũhiũ rwa njora,
no rũrĩmĩ rwa mündũ ũrĩa mũũgĩ nĩkũhonia rũhonagia.

¹⁹ Mĩromo ĩrĩa yaragia ma ĩtũũraga nginya tene,
no rũrĩmĩ rwa maheeni nĩ rwa kahinda o kanini.

- 20 Ngoro cia arĩa mathugundaga gwĩka ũũru ciyũrĩtwo nĩ maheeni,
no gĩkeno nĩ kĩa andũ arĩa matũmaga thayũ ũgaacĩre.
- 21 Gũtirĩ ũũru ũngĩkora andũ arĩa athingu,
no arĩa aaganu maiyũrĩtwo nĩ thĩĩna.
- 22 Mĩromo irĩa iheenanaagia nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩakenagio nĩ andũ arĩa maaragia ma.
- 23 Mũndũ mũbaarĩrĩri nĩahithaga ũmenyi wake,
no ngoro cia andũ arĩa akĩgu ĩmemerekagia ũrimũ.
- 24 Moko ma mũndũ ũrĩ kĩyo nĩmo magaaathana,
no kĩgũũta gikaarutithio wĩra wa ũkombo.
- 25 Ũritũ wa ngoro nĩũhatagĩrĩria mũndũ,
no ciugo njega nĩitũmaga akene.
- 26 Mũndũ mũthingu nĩataaraga arata ake,
no njĩra ya arĩa aaganu nĩ kũmahĩtithia ĩmahĩtithagia.
- 27 Mũndũ kĩgũũta o na ndahĩhagia nyama cia ũguĩmi wake,
no mũndũ ũrĩ kĩyo onaga indo ciake irĩ cia goro.
- 28 Muoyo wonekaga na njĩra ya ũthingu;
na njĩra-inĩ ĩyo-rĩ, kũrĩ muoyo ũtagaathira.

13

- 1 Mwana mũũgĩ nĩathikagĩrĩria ũrutani wa ithe,
no mũnyũrũrania ndathikagĩrĩria agĩkaanio.
- 2 Mũndũ nĩakenagĩra maciaro mega ma kuuma kanua gake,
no mũndũ ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku eeriragĩria haaro.
- 3 Mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra kanua gake nĩ muoyo wake amenyagĩrĩra,
no ũrĩa ũhiũhaga kwaria nĩakanangĩka.
- 4 Ngoro ya kĩgũũta ĩriragĩria na ndĩone kĩndũ,
no merĩrĩria ma mũndũ ũrĩ kĩyo nĩmakahingio.
- 5 Mũndũ mũthingu nĩathũire ũhoru ũtarĩ wa ma,
no mũndũ mwaganu ekaga maũndũ ma thoni na ma njono.
- 6 Ũthingu ũgitagĩra mũndũ ũrĩa mũrũngĩrĩru,
no waganu nĩũng'aũranagia mũndũ mwĩhia.
- 7 Kũrĩ mũndũ wĩtuaga gĩtonga, no ndarĩ kĩndũ;
kũrĩ ũngĩ wĩtuaga mũthĩĩni, no arĩ na ũtonga mũnene.
- 8 Ũtonga wa mũndũ wahota gũkũũra muoyo wake,
no mũndũ mũthĩĩni ndaiguaga akĩhĩtĩrwo.
- 9 Ũtheri wa mũndũ mũthingu waaraga ũgacangarara,
no tawa wa mũndũ mwaganu nĩkũhorio ũhoragio.
- 10 Mwĩĩo ũciaraga njũgitano,
no ũũgĩ wonekaga harĩ arĩa metĩkaagĩra gũtaarwo.
- 11 Mbeeca itarĩ cia wĩhokeku ithiiaga igĩthiraga,
no ũrĩa ũcookanagĩrĩria mbeeca tũnini o tũnini nĩatũmaga ciongerereke.
- 12 Ũndũ mũtaanye ũngĩkario mũno nĩrwaragia mũndũ ngoro,

- no kīrīgīrīro kīhingītio gītuikaga ta mūtī wa muoyo.
- 13 Mündū ūrīa ūthūire ūrutani nīeyūnūhaga,
no ūrīa ūtīaga maathani nīakaheo kīheo.
- 14 Ūrutani wa mündū ūrīa mūūgī nī gīthima kīa muoyo,
ūhūndūraga mündū kuuma mītego-inī ya gīkuū.
- 15 Gūtaūkīrwo wega nī maūndū gūtūmaga mündū endeke,
no njīra ya arīa matarī ehokeku ti hūthū.
- 16 Mündū o wothe mwībaarīrīri ekaga maūndū make na ūmenyi,
no mündū mūkīigu aguūragia ūrimū wake.
- 17 Mūtūmwo mwaganu atonyaga thīna-inī,
no mūtūmwo mwīhokeku nīarehaga kīhonia.
- 18 Mündū ūrīa ūregaga gūtaarwo anyiitagwo nī thīna na thoni,
no mündū ūrīa wītīkagīra gūkaanio atuikaga wa gūtīio.
- 19 Ūndū mwīrīrīrie wakinyanīra ūiguithagia ngoro wega,
no andū akīigu monaga kūhutātīra ūūru ta ūndū ūrī magigi.
- 20 Mündū ūrīa ūceeraga na arīa oogī akīragīrīria kūūhīga,
no ūrīa ūtwaranaga na mündū mūkīigu onaga o ūūru.
- 21 Mūtino ūthingataga mündū ūrīa mwīhia,
no ūgaacīru nī kīheo kīa arīa athingu.
- 22 Mündū mwega atigagīra ciana cia ciana ciake igai,
no ūtonga wa mündū mwīhia ūigagīrwo andū arīa athingu.
- 23 Mūgūnda wa mündū mūthīni no ūciare irio nyingī,
no kwaga kīhoo to gūciniinaga ciothe.
- 24 Mündū ūrīa ūigaga rūthanju thī nī mwana wake athūire,
no ūrīa wendete mwana wake nīamūherithagia.
- 25 Andū arīa athingu marīaga makahūūna,
no nda ya mündū mwaganu ūkaraga o ihūtiī.

14

- 1 Mūtumia mūūgī nī gwaka akaga nyūmba yake,
no mūtumia mūkīigu nīgūtharia atharagia nyūmba yake na moko make mwene.
- 2 Mündū ūrīa ūthiiaga na mīthīire mīrūngīrīru nīwe mwītīgīri Jehova,
no ūrīa mīthīire yake īrī mīhītanu nīamūmenete.
- 3 Mīario ya mündū mūkīigu nī rūthanju rwa kūmūhūūra,
no mīromo ya arīa oogī nīmagitagīra.
- 4 Kūrīa gūtārī ndegwa mīharatī īkoragwo īrī mītheru,
no maciaro maingī moimanaga na hinya wa ndegwa.
- 5 Mūira mwīhokeku ndaheenanagia,
no mūira wa maheeni aaragia o maheeni.
- 6 Mūnyūrūrania acaragia ūūgī na ndangīwona,
no kūgīa na ūmenyo nī ūhūthū kūrī mündū ūrīa ūkūūranaga maūndū.
- 7 Ikara kūraya na mündū mūkīigu,
nīgūkorwo ndūrī ūmenyo ūngīona kuuma mīromo-inī yake.

- 8 Ūũgĩ wa arĩa abaarĩrĩri nĩutũmaga mamenye ũhoru wa njĩra ciao,
no ũrimũ wa andũ arĩa akĩgu nĩumahĩtithagia.
- 9 Andũ arĩa akĩgu manyũrũragia horohio ya mehia,
no ũtugi wonekaga harĩ arĩa arũngĩrĩru.
- 10 Ngoro o yothe nĩyũũĩ ũrũrũ wayo,
o na gĩkeno-inĩ kĩayo gũtirĩ mũndũ ũngĩnyiitanĩra nayo.
- 11 Nyũmba ya mũndũ mwaganu nĩĩkanangwo,
no hema ya mũndũ mũrũngĩrĩru nĩĩkagaacĩra.
- 12 Kũrĩ njĩra mũndũ onaga ta yagĩrĩire,
no marigĩrĩrio mayo yerekagĩria mũndũ o gĩkuũ-inĩ.
- 13 O na hĩndĩ ya gũtheka ngoro no ikorwo igĩtuura,
na gĩkeno no kĩrigĩrĩrie na kĩaha.
- 14 Andũ arĩa matarĩ ehokeku nĩmakarĩhwo kũna nĩ ũndũ wa mĩthĩire yao,
nake mũndũ mwega aheo kĩaheo kũringana na mĩthĩire yake.
- 15 Mũndũ ũtarĩ ũũgĩ etĩkagia ũndũ o wothe,
no mũndũ mũbaarĩrĩri nĩacũũranagia ũhoru wa makinya make.
- 16 Mũndũ mũũgĩ nĩetigagĩra Jehova na akeherera ũũru,
no mũndũ mũkĩgu ekaga maũndũ na kwĩgerera atekũmenyerera ũndũ.
- 17 Mũndũ ũhiũhaga kũrakara ekaga maũndũ ma ũrimũ,
nake mũndũ mwara nĩamenagwo.
- 18 Andũ arĩa matarĩ ũũgĩ magayaga ũrimũ,
no arĩa abaarĩrĩri mahumbagwo thũmbĩ ya ũmenyo.
- 19 Andũ arĩa ooru nĩmakainamĩrĩra harĩ arĩa ega,
na arĩa aaganu mainamĩrĩre ihingo-inĩ cia arĩa athingu.
- 20 Andũ arĩa athĩni mathũũragwo o na nĩ andũ a itũũra rĩao,
no itonga irĩ arata aingĩ.
- 21 Mũndũ ũrĩa ũmenaga mũndũ wa itũũra rĩake nĩ kwĩhia ehagia,
no kũrathimwo nĩ ũrĩa ũiguagĩra athĩni tha.
- 22 Andũ arĩa mathugundaga ũũru githĩ ti njĩra mahĩtagia?
No arĩa mabangaga maũndũ mega monaga ũtugi na wĩhokeku.
- 23 Wĩra wothe wa hinya ũrehaga uumithio,
no mĩario mĩtheri irehaga o ũthĩni.
- 24 Ūtonga wa andũ arĩa oogĩ nĩguo thũmbĩ yao,
no ũrimũ wa andũ akĩgu ũciaraga ũrimũ.
- 25 Mũira mwĩhokeku nĩahonokagia mĩoyo,
no mũira wa maheeni nĩ mũheenania.
- 26 Mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova arĩ na kĩihitho kĩrĩmu,
o na ciana ciake nĩho irĩũragĩra.
- 27 Gwĩtigĩra Jehova nĩ gĩthima kĩa muoyo,
kũhũndũraga mũndũ kuuma mĩtego-inĩ ya gĩkuũ.
- 28 Ūingĩ wa andũ nĩguo riiri wa mũthamaki,
no mũnene ũtarĩ andũ a gwatha nĩ mwanangĩku.

- 29 Mündü mükirĩrĩria arĩ ũmenyo mũingĩ,
no mündü ũhiuhaga kũrakara onanagia ũrimũ.
- 30 Ngoro ĩrĩ na thayũ ĩheaga mwĩrĩ muoyo,
no ũiru ũbuthagia mahĩndĩ.
- 31 Mündü ũrĩa ũhinyagĩrĩria athĩni nĩkũnyarara anyararaga Ũrĩa wamombire,
no ũrĩa wothe ũguagĩra athĩni tha, nĩ Ngai atĩiaga.
- 32 Rĩrĩa mũtino woka, arĩa aaganu matungumanagio thĩ,
no arĩa athingu, o na gĩkuũ-inĩ makoragwo marĩ na rĩũrĩro.
- 33 Ũũgĩ nĩ ũikaraga ngoro-inĩ ya ũrĩa ũũĩ gũkũũrana maũndũ,
o na gatagatĩ ka irimũ nĩwĩmenyithanagia.
- 34 Ũthingu nĩgũtũũgĩria ũtũũgagĩria rũrĩrĩ,
no mehia nĩ gĩconoko harĩ andũ o othe.
- 35 Mũthamaki nĩakenagio nĩ ndungata njũgĩ,
no nĩang'ũrĩkagio nĩ ndungata ĩrĩa imũconorithagia.

15

- 1 Icookio rĩa ũhooreri nĩrĩeheragia mang'ũrĩ,
no kiugo kĩa ũuru kĩarahũraga marakara.
- 2 Rũrĩmĩ rwa mündü ũrĩa mũũgĩ rũgaathagĩrĩria ũmenyo,
no kanua ka mündü mũkĩigu gathothokaga ũrimũ.
- 3 Maitho ma Jehova marĩ kũndũ guothe,
magacũthagĩrĩria andũ arĩa aaganu o na arĩa eega.
- 4 Rũrĩmĩ rũrĩa rũrehaga kĩhonia nĩ ta mũtĩ wa muoyo,
no rũrĩmĩ rwa maheeni rũthuthaga ngoro.
- 5 Mündü mũkĩigu aregaga ũtaaro wa ithe,
no mündü ũrĩa wĩtikagĩra kũrũngwo onanagia ũbaarĩrĩri.
- 6 Nyũmba ya mündü mũthingu ĩkoragwo na kĩgĩna kĩnene,
no uumithio wa andũ aaganu ũmarehagĩra thĩina.
- 7 Mĩromo ya andũ arĩa oogĩ ĩtambagia o ũũgĩ,
no tĩguo ngoro cia andũ arĩa akĩigu cĩkaga.
- 8 Igongona rĩa andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no mahooya ma mündü ũrĩa mũrũngĩrĩru nĩamakenagĩrĩra.
- 9 Njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩendete andũ arĩa mathingataga ũthingu.
- 10 Iherithia rĩtarĩ rĩa tha rĩetereire mündü ũrĩa ũtigĩte njĩra,
na mündü ũrĩa ũthũire kũrũngwo nĩagaakua.
- 11 Gĩkuũ na Mwanangĩko ciikaraga ciĩyanĩkĩte mbere ya Jehova,
ĩ nacio ngoro cia andũ-rĩ, ikĩianĩkĩte atĩa!
- 12 Mũnyũrũrana nĩathũire kũrũngwo;
ndangĩhooya kĩrĩra kũrĩ ũrĩa mũũgĩ.
- 13 Ngoro ngenu ĩtũmaga gĩthiithi gĩthere,
no ruo rwa ngoro rũthuthaga roho.
- 14 Ngoro ĩrĩ na gũkũũrana maũndũ nĩmaathaga ũmenyo,

no kanua ka mündũ mũkĩĩgu kehũũnagia na ũrimũ.

15 Matukũ mothe ma andũ arĩa ahatũrĩrie nĩ ma thĩĩna,
no ngoro rĩa njanjamũku ikoragwo na ndĩa hĩndĩ ciothe.

16 Nĩ kaba kĩndũ kĩnini hamwe na gwĩtigĩra Jehova,
gũkĩra ũtonga mũnene ũrĩ na kĩnyariĩrĩko.

17 Nĩ kaba kũrĩa rwĩga rwa nyeni harĩa harĩ wendo,
gũkĩra kũrĩa njaũ noru harĩa harĩ na rũthũũro.

18 Mündũ ũhiũhaga kũrakara aarahũraga ngarari,
no mündũ mũkirĩrĩria nĩkũhooreria ahooragĩria haaro.

19 Njĩra ya kĩgũũta nĩkũhingwo ihingĩtwo na mĩigua,
no njĩra ya mündũ mũrũngĩrĩru nĩ njĩra njariĩ.

20 Mwana mũũgĩ atũmaga ithe akene,
no mündũ mũkĩĩgu nĩ nyina anyararaga.

21 ũrimũ ũkenagia mündũ ũrĩa ũtooĩ gũkũũrana maũndũ,
no mündũ ũrĩa mũkuũku nĩarũngagĩrĩria mĩthiire yake.

22 Mĩbango nĩthaaataga nĩ kwaga kĩrĩra,
no kũrĩ na ataaranĩ aingĩ mĩbango nĩĩgaacagĩra.

23 Mündũ nĩaiguaga gĩkeno agĩcookia ũhoru ũrĩa wagĩrĩire,
nakĩo kiugo kĩarĩtio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, kaĩ nĩ kĩega-ĩ!

24 Harĩ mündũ ũrĩa mũũgĩ njĩra ya muoyo ĩrorete na igũrũ,
ĩmũgĩrie gũikũrũka mbĩrĩra-ĩnĩ.

25 Jehova nĩamomoraga nyũmba ya mündũ ũrĩa mwĩtĩĩ,
no nĩamenyagĩrĩria mĩhaka ya mũtumia wa ndigwa.

26 Mecĩirĩa ma mündũ mwaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no mecĩirĩa ma andũ arĩa atheru nĩmamũkenagia.

27 Mündũ mũkoroku arehagĩra nyũmba yake thĩĩna,
no ũrĩa ũthũire mahaki nĩagatũũra muoyo.

28 Ngoro ya mündũ mũthingu nĩthimaga macookio mayo,
no kanua ka mündũ mwaganu gathothokaga ũũru.

29 Jehova aikaraga haraaya na andũ arĩa aaganu,
no nĩaiguaga mahooya ma andũ arĩa athingu.

30 Gũtheria gĩthiithi nĩkũrehagĩra ngoro gĩkeno,
naguo ũhoru ũrĩa mwega nĩwikĩraga mahĩndĩ hinya.

31 Mündũ ũrĩa ũthikagĩrĩria ikaanania rĩrĩa rĩrehaga muoyo
nĩagatũũrania na andũ arĩa oogĩ.

32 Mündũ ũrĩa ũregaga kũigua agĩkaanio nĩ kwĩnyarara enyararaga we mwene,
no mündũ ũrĩa wothe wĩtikagĩra kũrũngwo agĩĩaga na ũtaũku.

33 Gwĩtigĩra Jehova nĩkuo kũheaga mündũ ũũgĩ,
nakuo kwĩnyĩhia gũtongoragia gĩtĩĩo.

16

1 Mĩbango ya ngoro nĩ ya mündũ,
no icookio rĩa rũrĩmĩ riumaga harĩ Jehova.

- 2 Mündũ onaga mĩthiĩre yake yothe ĩrĩ mĩega,
no Jehova nĩwe ũthimaga matanya.
- 3 Rekaġĩrĩria Jehova maũndũ mothe marĩa ũrĩkaga,
nayo mĩbango yaku nĩĩrĩgaacagĩra.
- 4 Jehova ombire indo ciothe irĩ na ġĩtũmi ġĩacio,
ĩ-nĩ, o na arĩa aaganu aamboombire nĩ ũndũ wa mũthenya wa thĩĩna.
- 5 Mündũ wothe wa ngoro ya mwĩtĩĩo nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova.
Menyai na ma atĩrĩ, ndakaaga kũherithio.
- 6 Mehia nĩmahorohagĩrio nĩ wendo na wĩhokeku,
na nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Jehova-rĩ, mündũ nĩheragĩra ũũru.
- 7 Rĩrĩa mĩthiĩre ya mündũ yakenia Jehova-rĩ,
atũmaga o na thũ ciake itũũranie nake na thayũ.
- 8 Kaba indo nini cionekete na njĩra ya ũthingu,
ġũkĩra uumithio mũnene ũtarĩ wa kĩhooto.
- 9 Mündũ nĩabangaga na ngoro mũthiĩre wake,
no Jehova nĩwe ũroragia makĩnya make kũrĩa ekũgerera.
- 10 Mĩromo ya mũthamaki yaragia ũhoru taarĩ ndũmĩrĩri,
na kanua gake gatiagĩrĩrwo kuogomia kĩhooto.
- 11 Igeri na ratiri cia ma nĩ cia Jehova;
mahiga mothe ma ġũthima marĩa marĩ mũhuko-rĩ, o namo no wĩra wake.
- 12 Kũrĩ athamaki-rĩ, gwĩka ũũru nĩ ũndũ ũrĩ magigi,
nĩġũkorwo ġĩtĩ kĩa ũnene kĩĩhaandaga nĩ ũndũ wa ũthingu.
- 13 Athamaki nĩmakenagĩra mĩromo ĩrĩa yaragia ma;
nĩ marĩ bata na mündũ waragia ũhoru wa ma.
- 14 Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta mũtũmwo wa ġĩkuũ,
no mündũ mũũġĩ nĩakamahooreria.
- 15 ġũthererwo ġĩthiithi nĩ mũthamaki nĩ muoyo;
ũtugi wake ũtarĩ ta itu rĩa mbura ĩrĩa ĩkũragia irio.*
- 16 Hĩ! Kaĩ kũġĩa ũũġĩ nĩ kwegĩ ġũkĩra thahabu-ĩ,
ġũthũura ũtaũku ġũgakĩra kũġĩa na betha!
- 17 Njĩra njariĩ ya arĩa arũngĩrĩru yeheragĩra ũũru;
mündũ ũrĩa ũmenyaġĩrĩra mĩthiĩre yake nĩ muoyo wake mwene agitagĩra.
- 18 Mwĩtĩĩo ũrũmagĩrĩrwo nĩ mwanangĩko,
roho wa mwĩtũũġĩrio ũkarũmĩrĩrwo nĩ kũġĩa.
- 19 Nĩ kaba roho wa kwĩnyĩhĩa na ġũkorwo hamwe na arĩa ahinyĩrĩrie,
ġũkĩra kũgayana indo cia ndaho na arĩa etĩĩ.
- 20 Mündũ ũrĩa ũrũmbũyagĩa mataaro nĩagaacagĩra,
na kũrathimwo nĩ mündũ ũrĩa wĩhokaga Jehova.
- 21 Arĩa oogĩ ngoro-inĩ metagwo akũũrani maũndũ,
na ciugo njega itũũġagĩria ũtaaro.
- 22 ũtaũku nĩ ġĩthima kĩa muoyo kũrĩ arĩa marĩ nagu,

* 16:15 Mbura ĩno ya ġũkũria irio nĩrehaga kũgaacĩra na ġĩkeno.

no ūrimū ūrehaga iherithia kūrī andū arīa akīgu.

23 Ngoro ya mūdū mūūgī nīyo itongoragia kanua gake,
nayo mīromo yake itūūgagīria ūtaaro.

24 Ndeto njega nī igua rīa ūūkī,
irī mūrīo ngoro-inī, na harī mahīndī nī ūgima.

25 Kūrī njīra mūdū onaga ta yagīrīre,
no marigīrīrio mayo yerekagīra gīkuū-inī.

26 Kūhūūta kwa mūruti wa wīra nīkuo kūmūteithagia,
ng'aragu yake nīyo imūtīndīkaga.

27 Kīmaramari gīthugundaga ūūru,
na mīario yakīo nī ta mwaki wa gūcina.

28 Mūdū mwaganu arehaga ngarari,
na mūhuhu ūtigithanagia andū marī ūrata mūnene.

29 Mūdū wa haaro aheenagīrīria mūdū wa itūūra rīake,
akamūtongoria njīra-inī itarī njega.

30 Mūdū ūrīa uunagīra andū riitho akoragwo agīthugunda waganu,
ūrīa ūtembanagia mīromo akoragwo agīthugunda ūūru.

31 Mbuī nī thūmbī ya riiri;
cione kaga nī ūndū wa mūtūūrīre wa ūthingu.

32 Nī kaba mūdū mūkirīrīria gūkīra njamba ya ita,
na nī kaba mūdū ūrīa ūrigagīrīria marakara make gūkīra ūrīa wīnyīitagīra itūūra
inene.

33 Mīfī icuukagīrwo maru-inī,
no itua o rīothe riumaga kūrī Jehova.

17

1 Nī kaba kīenyū kīūmū kīa mūgate kūdū kūrī na thayū na ūhooreri,
gūkīra nyūmba iīyūrīte ndīa no irī na ngūī.

2 Ndungata irī na ūūgī īgaatuīka ya gwatha mūrīū wa mwene yo ūrīa ūrehaga njono,
na nūkegwatīra igai irī ta ūmwe wa ariū a mwathi wayo.

3 Nyūngū nī ya gūthererio betha, na kīrugutīro nī gīa gūthererio thahabu,
no Jehova nīwe ūgeragia ngoro cia andū.

4 Mūdū mwaganu athikagīrīria mīromo irīa yaragia waganu;
nake mūdū wa maheeni athikagīrīria rūrīmī rūrīa rwaragia maūdū ma gūthūkia.

5 Mūdū ūrīa ūthekagīrīra athīni nīkūmena amenaga Ūrīa wamombire;
mūdū ūrīa ūkenagīra mūtino ndakaaga kūherithio.

6 Ciana cia ciana nī thūmbī harī andū arīa akūrū,
nao aciari nīo riiri wa ciana ciao.

7 Mīario ya bata ndīagīrīre kanua ka mūdū mūkīgu,
na makīria mīario ya maheeni ndīagīrīre mūdū ūrīa wathanaga!

8 Ihaki rīhaana ta ihiga rīa kūrehe mūnyaka kūrī ūrīa ūhakanaga;
kūrīa guothe athiiga nīagaacagīra.

9 Mūdū ūrīa ūhumbagīra ihītia nī wendo acaragia,

- no ūrīa ūcookagīra ūhorō atigithanagia andū marī ūrata mūnene.
- 10 Kūrūithio nīgūkenagia mūdū ūrīa ūkūūranaga maūdū gūkīra iboko igana harī mūdū mūkīgu.
- 11 Mūdū mūuru arongooragia o ūremi;
nī ūndū ūcio nīagatūmīrwo mūnene ūtarī tha amūūkīrīre.
- 12 Nī kaba gūcemanīa na nduba itunyītwo ciana ciayo
gūkīra gūcemanīa na mūdū mūkīgu na ūrimū wake.
- 13 Mūdū angīrīha wega na ūūru,
ūūru ndūkeehera nyūmba-inī yake.
- 14 Kwambīrīria haaro nī ta kūhingūrīra maaī mahingīrīrie;
nī ūndū ūcio tiganaga na ūhorō ūcio ngararī itaanagīa.
- 15 Gūtuīra mūdū mwaganu atī ndehītie na gūtuīra ūrīa ūtehītie atī nī mwīhia,
maūdū macio meerī nī marī magigi harī Jehova.
- 16 Mbeeca nī cia bata ūrīkū irī guoko-inī kwa mūdū mūkīgu,
na ndangīhota kūgūra ūūgī, na ndarī ngoro ya kwenda gūtaūkīrwo?
- 17 Mūrata wa mūdū amwendaga hīndī ciothe,
nake mūrū wa nyīna na mūdū aciaragwo nī ūndū wa hīndī ya thīna.
- 18 Mūdū ūtoōī gūkūūrana maūdū atuīkaga wa kūrīha thīirī wa mūdū ūngī
o na akaiga kīndū gīa kūrūgamīrīra thīirī wa mūdū wa itūūra rīake.
- 19 Mūdū ūrīa wendete haaro nī mehīa endete;
na mūdū ūrīa wakaga kīhingo kīraihu na igūrū eītagīria wanangīki.
- 20 Mūdū ūrī ngoro ya ūremi ndagaacagīra;
nake mūdū ūrīa ūrī rūrīmī rwa kūheenania agūūaga thīna-inī.
- 21 Kūgīa na mūrīū mūkīgu kūrehaga ihoorū;
ithe wa mūdū mūkīgu ndarī hīndī akenaga.
- 22 Ngoro ngenu nī ndawa njega,
no roho mūthuthīku ūng'aragia mahīndī.
- 23 Mūdū mwaganu amūkagīra ihaki na hitho,
nīguo ogomie ciira wa kīhooto.
- 24 Mūdū ūkūūranaga maūdū aikaraga arorete o ūūgī,
no maitho ma mūdū mūkīgu morūūruga ngīnya iturī cia thī.
- 25 Mwana mūkīgu arehagīra ithe kīeha,
na marūrū kūrī nyīna ūrīa wamūciarire.
- 26 Tī wega kūherithīa mūdū ūtekīte mahītia,
kana kūhūūra anene nī ūndū wa ūrūngīrīru wao.
- 27 Mūdū ūrī na ūmenyo aragia ciugo athīmīte,
nake mūdū ūrī na ūtaūku aikaraga ahooreire.
- 28 O na mūdū mūkīgu angīkīra nīonagwo arī mūūgī,
na akoneka arī mūtaūku angītumīa kanua.

18

- 1 Mūdū ūrīa ūtendaga gūtūūrania na andū arūmagīrīra o merīrīria make;
nīngī areganaga na matua mothe ma ūūgī ūrīa mūkīnyanīru.

- 2 Mündū mūkīgu ndakenagīra ūtaūku,
no akenagīra kwaria woni wake mwene.
- 3 Rīrīa waganu woka, ūrehaga ūirano,
nacio njono irehaga thoni.
- 4 Ciugo cia kanua ka mündū nī ta ndia ndiku,
no gīthima kīa ūūgī nī karūū gatherūkaga.
- 5 Ti wega gūtīra andū arīa aaganu maūthī,
kana kuogomia kīhooito kīa arīa matehītie.
- 6 Mīromo ya mündū mūkīgu imūrehagīra ngūi,
nako kanua gake geetagia rūthanju.
- 7 Kanua ka mündū mūkīgu nīko kamūthūkagīria maūndū,
nayo mīromo yake nī mūtego wa ngoro yake.
- 8 Ndeto cia mündū wa mūhuhu nī ta twenyū twega twa irio;
tūmerūkaga nginya tūturi-inī twa nda tūrīa tūrī thīnī mūno.
- 9 Mündū kīgūūta wīra-inī wake
nī wa nyina na ūrīa wanangaga.
- 10 Rūtwa rīa Jehova nī mūthiringo ūrī hinya;
arīa athingu moragīra ho, nao magaikara marī agitire.
- 11 Ūtonga wa andū arīa atongu nīguo itūūra rīao rīa hinya;
meciragia nī rūthingo rūtangīhaicīka.
- 12 Mbere ya mwanangīko, ngoro ya mündū ikoragwo na mwītīio,
no kwīnyihia nīkuo gūtongoragia gītīio.
- 13 Mündū ūrīa ūcookagia ūhoru mbere ya kūūthikīrīria,
ūndū ūcio nī ūrimū na thoni ciake.
- 14 Roho wa mündū nīguo ūmūūmagīrīria rīrīa arī mūrūaru,
no roho mūthuthīku nū ūngīhota kūwītīiria?
- 15 Ngoro ya mündū mūkūūrani maūndū nīgīagīra ūmenyo;
matū ma arīa oogī nīmaūcaragīrīria.
- 16 Kīheo mündū aheanīte kīmuonagia njīra ya kūhītūkīra,
gīkamūkinīya harī andū arīa anene.
- 17 Mündū ūrīa ūrehaga ciira wake mbere onekaga taarī we na ma,
o nginya rīrīa mündū ūrīa maraciira nake ooka kūmūūria ciūria.
- 18 Ūcuuki wa mītī nīūniinaga ngarari,
na ūgateithūrana andū eerī njamba.
- 19 Mündū mūrakarīe nī mūrū wa nyina nī hinya kwīguithania nake gūkīra kwīgwatīria
itūūra inene rīirīgīre,
nacio ngarari nī ta mīgīko īrīa īhingaga njeera.
- 20 Nda ya mündū nīhūūnagio nī maciaro ma kanua gake;
nīaiganagwo nī magetha ma mīromo yake.
- 21 Rūrīmī rūrī na hinya wa gwathūrīra mündū muoyo kana gīkuū,
no arīa marwendete no marīage maciaro maaruo.
- 22 Mündū ūrīa wīgīagīra na mūtumia nīegīagīra na kīndū kīega,
na nīgūtugwo atugītwo nī Jehova.

- 23 Mündũ mũthĩĩni athaithanaga aigũĩrwo tha,
no gĩtonga gĩcookagia ũhoro na ũũru.
- 24 Mündũ mũceeri na andũ aingĩ aahota kwĩyũnũhithia,
no nĩ kũrĩ mũrata ũnyĩtanaga na mündũ gũkĩra mũrũ wa nyina na mündũ.

19

- 1 Nĩ kaba mündũ mũthĩĩni ũrĩa ũthiiaaga na mũthiire ĩtarĩ ũcuuke,
gũkĩra mündũ mũkĩĩgu waragia waganu.
- 2 Ti wega kũgĩa na kĩyo hatarĩ na ũmenyo,
ningĩ kũhĩkĩka mũno gũtũmaga mündũ ahĩtie njĩra.
- 3 Ũrimũ wa mündũ nĩguo wanangaga muoyo wake,
nayo ngoro yake ĩtetagia Jehova.
- 4 Ũtonga nĩwongagĩrĩra mündũ arata aingĩ,
no mündũ mũthĩĩni nĩheragĩrwo nĩ mũratawe.
- 5 Mũira wa maheeni ndakaaga kũherithio,
na ũrĩa ũitũrũraga maheeni ndageethara.
- 6 Andũ aingĩ macaragia ũrĩa mangĩendwo nĩ mũnene,
na mündũ mũheani iheo-rĩ, nĩ mũrata wa andũ othe.
- 7 Angĩkorwo mündũ mũthĩĩni nĩatiganagio nĩ andũ ao othe-rĩ,
ĩ nao arata ake mangĩkĩmwĩtheema atĩa!
O na angĩmathingata akĩmathaithaga,
nĩmethiĩrĩire, matĩrĩ ho.
- 8 Mündũ ũrĩa wĩgĩagĩra na ũũgĩ nĩ ngoro yake mwene endete;
ũrĩa ũkenagĩra ũtaũku nĩagaacagĩra.
- 9 Mũira wa maheeni ndakaaga kũherithio,
na ũrĩa ũitũrũraga maheeni nĩakoorwo nĩ muoyo.
- 10 Gũtiagĩrĩire mündũ mũkĩĩgu gũikaraga egangarĩte;
gũkĩrĩ ũũru makĩria ngombo gwatha anene!
- 11 Ũũgĩ wa mündũ nĩũmũheaga ũkirĩrĩria,
rĩri wake nĩkũrekera andũ arĩa angĩ mahĩtia mao.
- 12 Marakara ma mũthamaki nĩ ta mũraramo wa mũrũũthi,
no ũtugi wake nĩ ta ime rĩrĩ nyeki-inĩ.
- 13 Mwana mũkĩĩgu nĩ mwanangĩko harĩ ithe,
na mũtũmia wa haaro ahaana ta maaĩ maratata mategũtigithĩria.
- 14 Nyũmba na ũtonga igayagwo kuuma kũrĩ aciari,
no mũtũmia mũbaarĩrĩri maũndũ oimaga kũrĩ Jehova.
- 15 Ũgũũta ũrehaga toro mũnene,
na mündũ gĩthayo arĩagwo nĩ ng'aragu.
- 16 Mündũ ũrĩa wathĩkagĩra maathani-rĩ, nĩ muoyo wake amenyagĩrĩra,
no ũrĩa ũtoonaga bata wa kũmenyerera mũthiire yake nĩagaakua.
- 17 Mündũ ũrĩa ũiguagĩra athĩĩni tha nĩ Jehova akombagĩra indo,
nake Jehova nĩakamũrĩha nĩ ũndũ wa ũrĩa ekĩte.
- 18 Rũithagia mũrũguo hĩndĩ ĩrĩa kũrĩ na kĩrĩgĩrĩro;
tiga kwenda gũtũma akooragwo.

- 19 Mündū wa marakara mahiū no nginya aherithio;
ūngīmūteithūra rīmwe no nginya ūkaamūteithūra rīngī.
- 20 Thikīrīria mataaro na wītīkīre ūrutani,
marigīrīrio-inī nīūgaatuika mündū mūūgī.
- 21 Mībango ya ngoro ya mündū nī mīngī,
no muoroto wa Jehova noguo ūkaahinga.
- 22 Kīrīa mündū eriragīria nī wendo ūrīa ūtathiraga,
nī kaba gūthīna gūkīra mündū wa maheeni.
- 23 Gwītīgīra Jehova gūkinyagia mündū muoyo-inī:
Hīndī iyo mündū akahurūka aiganiire, atarī na thīina.
- 24 Kīgūūta kīrikagia guoko gwakīo thaani-inī;
gīgakīremwo o na nīgūgūcookia kanua!
- 25 Hūūra mūnyūrūrania, nao arīa mateciiragia merute kūgīa na ūbaarīrīri;
kaania mūkūūrani maūndū, na nīekuongerera ūmenyo.
- 26 Mündū ūrīa ūtunyaga ithe indo na akaingata nyina,
nī mwana wa kūrehe thoni na gīconoko.
- 27 Mūrū wakwa, ūngītiga gūthikīrīria mataaro-rī,
nīūkoora nīra ūtigane na ciugo cia ūmenyo.
- 28 Mūira wa kūhakwo anyūrūragia kīhotoo,
na kanua ka mündū mwaganu kameragia o ūūru.
- 29 Maherithia maigīrwo anyūrūrania,
nacio iboko ikaigīrwo mīgongo ya andū arīa akīigu.

20

- 1 Ndibei nī mūnyūrūrania, na njoohi nī mündū wa ngūi;
mündū ūrīa ūhītithagio nīcio ti mūūgī.
- 2 Mang'ūrī ma mūthamaki nī ta mūraramo wa mūrūūthi;
ūrīa ūmūrakaragia nī muoyo wake ateaga.
- 3 Gwītheema ngūi kūrehagīra mündū gītīo,
no mündū o wothe mūkīigu ahiūhaga kūūgitana.
- 4 Kīgūūta gītīcimbaga hīndī ya irīma;
nī ūndū ūcio hīndī ya magetha gīathiī kūmaatha gītīrī kīndū kīonaga.
- 5 Muoroto wa ngoro ya mündū nī ta maaī ma ndia ndiku,
no mündū ūrī na ūtaūku nīamatahaga.
- 6 Andū aingī metuaga marī na wendo ūtangīthira,
no mündū mwīhokeku-rī, nūū ūngīmuona?
- 7 Mündū mūthingu atūūruga mūtūūrīre ūtarī ūcuuke;
kūrathimwo-rī, nī ciana ciake iria atigaga.
- 8 Rīrīa mūthamaki aikarīra gītī gīake kīa ūnene atue ciira,
maitho make mathūngūrūragia ūūru wothe.
- 9 Nūū ūngiuga atūrī, "Nīnjigīte ngoro yakwa irī theru;
ndī mūtheru, na ndirī na mehīa"?
- 10 Mahiga ma ratiri mataiganainie ūritū, o na ithimi itaiganīte:

cierĩ nĩ indo irĩ magigi harĩ Jehova.

- 11 O na kaana kamenyekaga nĩ ũndũ wa ciiko ciako, gakamenyeka kana mĩtugo yako nĩ mĩtheru, na kana nĩ mĩagĩrĩru.
- 12 Matũ marĩa maiguaga na maitho marĩa monaga-rĩ, cieri nĩ Jehova waciũmbire.
- 13 Tiga kwenda toro, ndũkae gũthĩna; ikaraga wĩguĩte, na nĩũrĩrĩaga irio ũkahũna.
- 14 Mũgũri akĩgũra oigaga atĩrĩ, “Kĩndũ gĩkĩ ti kĩega, ti kĩega!” Agacooka agathiĩ akĩrahaga ũrĩa oĩ kũgũra.
- 15 Thahabu nĩ kũrĩ, o na ruru no nyingĩ, no mĩromo ĩrĩa yaragia ũmenyo nĩ ithaga rĩa goro rĩrĩa rĩtonekaga.
- 16 Oya nguo ya mũndũ ũrĩa ũngĩrũgamĩrĩra thĩrĩ wa mũndũ wa kũngĩ; mũige ĩrũgamĩrĩre thĩrĩ ũcio wa mũndũ wa kũngĩ.
- 17 Irio cionekete na njĩra ya kũheenania irĩ cama harĩ mũndũ, no thuutha kanua gake kaiyũraga o mũthanga.
- 18 Mĩbango ĩgaacagĩra nĩ ũndũ wa kũhooya kĩrĩra, ũngĩtua gũthĩ mbaara-inĩ, heo ũtaaro.
- 19 Mũndũ wa mũhuhu nĩoimagia ndeto cia ndundu nja, nĩ ũndũ ũcio wĩthemage mũndũ waragia mũno.
- 20 Mũndũ angĩruma ithe kana nyina, tawa wake ũkaahorera nduma-inĩ ĩrĩa ndumanu.
- 21 Igai rĩrĩa rĩoneka narua kĩambĩrĩria-inĩ, marĩgĩrĩrio-inĩ rĩtĩtuĩkaga rĩa kĩrathimo.
- 22 Ndũkoige atĩrĩ, “Nĩngerĩhĩria ũũru ũyũ!” Eterera Jehova nake nĩegũkũhonokia.
- 23 Mahiga ma ratiri mataiganainie ũritũ nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova, nacio ratiri itarĩ cia ma ĩtũmũkenagia.
- 24 Makinya ma mũndũ matongoragio nĩ Jehova. Mũndũ-rĩ, angĩkĩhota atĩa kũmenya njĩra yake mwene?
- 25 Nĩ mũtego harĩ mũndũ kwamũrĩra Ngai kĩndũ na ihenya, acooke gwĩcũũrania ũhoru wa mũĩhĩtwa yake thuutha-inĩ.
- 26 Mũthamaki mũũgĩ nĩathũngũrũraga andũ arĩa aaganu; ageragĩria kĩgaragari gĩa gũkonyora ngano igũrũ rĩao.
- 27 Roho wa mũndũ nĩ tawa wa Jehova, ũthuthuuragia o nginya tũturi tũrĩa tũrĩ thĩnĩ mũno.
- 28 Wendo na wĩhokeku nĩcigitağĩra mũthamaki; ũtugi nĩtũmaga gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩrũme.
- 29 Hinya wa andũ ethĩ nĩguo riiri wao, nacio mbuĩ nĩcio riiri wa arĩa akũrũ.
- 30 Mahũũra na nguraro nĩtheragia ũũru wa mũndũ, nacio ĩboko ĩtheragia o nginya tũturi twa thĩnĩ mũno.

21

- 1 Ngoro ya mūthamaki ĩrĩ moko-inĩ ma Jehova;
amĩroragia o kūrĩa ekwenda, o ta ũrĩa maai moinithagĩrio mĩtaro-inĩ.
- 2 Mũndũ oonaga mĩthiire yake yothe ĩrĩ mĩega,
no Jehova athimaga ngoro.
- 3 Gwĩka ũrĩa kwagĩriire na ũrĩa ũrĩ kĩhooto
nĩ gwĩtikagĩrwo nĩ Jehova gũkĩra kūruta igongona.
- 4 Maitho ma mwĩtũgĩrio na ngoro ya mwĩtũo,
o icio tawa wa arĩa aaganu-rĩ, nĩ mehia!
- 5 Mĩbango ya arĩa mari kĩyo nũrehaga uumithio,
o ta ũrĩa ti-itherũ ihenya inene rĩrehaga ũthĩni.
- 6 Kũgĩa na ũtonga na njĩra ya rūrĩmĩ rwa maheeni
nĩ kĩbii gĩa gũthira, na nĩ mũtego wa gĩkuũ.
- 7 Haaro ya andũ arĩa aaganu ikaamakururia, ĩmeherie,
nĩgũkorwo nĩmaregaga gwĩka ũrĩa kwagĩriire.
- 8 Njĩra ya mũndũ mũhĩtia nĩ njogomu,
no mĩthiire ya mũndũ ũrĩa ũtarĩ mahĩtia nĩ mĩrũngarũ.
- 9 Nĩ kaba gũtũũra nyũmba-igũrũ, koine-inĩ,
gũkĩra gũtũũra nyũmba thĩni na mũtumia wa haaro.
- 10 Mũndũ ũrĩa mwaganu eriragĩria gwĩka o ũũru;
ndaiguuagĩra mũndũ wa itũũra rĩake tha.
- 11 Hĩndĩ ĩrĩa mũnyũrũrania aaherithio, arĩa maagĩte ũũgĩ nĩmohĩgaga;
hĩndĩ ĩrĩa mũndũ mũũgĩ aataarwo nĩagũlaga na ũmenyo.
- 12 Ũrĩa Mũthingu, o we Ngai, nĩonaga nyũmba ya ũrĩa mwaganu,
na akarehithĩria ũcio mwaganu mwanangĩko.
- 13 Mũndũ angĩhinga matũ ndakaigue kĩrĩro kĩa arĩa athĩni-rĩ,
o nake agaakaya na ndone wa kũmwĩtika.
- 14 Kĩheo kĩheanĩtwo na hitho nĩkĩhooreragia marakara,
na ihaki ihithe nguo-inĩ rĩhooreragia mang'ũrĩ manene.
- 15 Itũiro rĩa kĩhooto rĩatuuo, rĩrehaga gĩkeno kũrĩ andũ arĩa athingu,
no rĩrehaga kĩmako kũrĩ arĩa mekaga ũũru.
- 16 Mũndũ ũrĩa ũtiganaga na njĩra ya ũũgĩ,
akaahurũkĩra kĩũngano-inĩ kĩa arĩa akuũ.
- 17 Mũndũ ũrĩa mwendi ikeno nĩagathĩna,
ũrĩa wotho mwendi ndibei na maguta-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ agaatonga.
- 18 Mũndũ ũrĩa mwaganu atuĩkaga irĩhi rĩa gũkũũra ũrĩa mũthingu,
na ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku agatuĩka irĩhi rĩa gũkũũra ũrĩa mũrũngĩrũ.
- 19 Nĩ kaba gũtũũra werũ-inĩ,
gũkĩra gũtũũra na mũtumia wa haaro na kũrakara narua.
- 20 Thĩni wa nyũmba ya mũndũ mũũgĩ nĩ kũrĩ mĩthemba yothe ya irio njega o na
maguta,
no mũndũ mũkĩgu arĩaga kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo.
- 21 Mũndũ ũrĩa ũthingataga ũthingu na wendani

- nĩagĩĩaga na muoyo, na ũgaacĩru, na gĩĩĩo.
- 22 Mũndũ mũũgĩ atharĩkağĩra itũũra inene rĩa andũ arĩa njamba, na akamomora kĩĩhitho kĩa hinya kĩa mehokete.
- 23 Mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩa kanua gake na rũrĩmĩ rwake nĩeyeheragia mũtino-inĩ.
- 24 Mũndũ mwĩĩĩĩ na mwĩgereri, etagwo “Mũnyũrũria”; ekaga maũndũ make na mwĩĩĩĩo mũnene.
- 25 Merĩrĩa ma mũndũ kĩgũũta nĩmo makaamũũraga, tondũ moko make matiendaga kũruta wĩa.
- 26 Mũthenya wothe eriragĩa o makĩria, no arĩa athingu maheanaga mategũtara.
- 27 Igongona rĩa mũndũ mwaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi: ĩ rĩtikĩrĩ magigi makĩria hĩndĩ ĩrĩa rĩrehetwo na ũhinga ngoro-inĩ!
- 28 Mũira wa maheeni nĩgũthira agaathira, nake ũrĩa ũmũthikağĩrĩa akaanangwo nginya tene.
- 29 Mũndũ mwaganu erũagĩrĩa na ũrũme, no mũndũ mũrũngĩrĩru nĩeciiragia ũhoro wa mũthĩre yake.
- 30 Gũtirĩ ũũgĩ, kana ũmenyi, kana kĩrĩa o na kĩrĩkũ kĩngĩhota gũũkĩrĩa Jehova.
- 31 Mbarathi nĩharagĩrio nĩ ũndũ wa mũthenya wa mbaara, no ũhootani uumaga kũrĩ Jehova.

22

- 1 Rũtwa rĩega nĩrĩakwĩrĩrĩrio gũkĩra ũtonga mũnene; gũtũĩka nĩ kwegu gũkĩra betha kana thahabu.
- 2 Andũ arĩa atongu na arĩa athĩĩni harĩ ũndũ ũmwe ũmanyiitithanĩtie; Jehova nĩwe Mũmbi wao othe.
- 3 Mũndũ mũbaarĩrĩri onaga ũgwati akehitha, no arĩa matarĩ ũũgĩ mathũĩaga o na mbere nao magatoonya thũĩna-inĩ.
- 4 Kwĩnyĩihia na gwĩtigĩra Jehova kũrehaga ũtonga, na gĩĩĩo, na muoyo.
- 5 Njĩra cia andũ arĩa aaganu ĩrĩ mũĩgua na mũtego, no ũrĩa ũgitağĩra ngoro yake aikaraga kũraya nacio.
- 6 Menyeria mwana njĩra ĩrĩa agĩrĩrwo nĩkũgera, na ndarĩ hĩndĩ akaamiyuma o na aakũra.
- 7 Andũ arĩa atongu nĩ mathaga arĩa athĩĩni, na ũrĩa ũkombaga nĩ ndungata ya mũmũkoomberi.
- 8 Mũndũ ũrĩa ũhaandaga waganu agethaga thũĩna, naruo rũthanju rwa marakara make nĩrũkanangwo.
- 9 Mũndũ mũtaana we mwene nĩakarathimwo, tondũ nĩagayagĩra arĩa athĩĩni irio ciake.
- 10 Ingata mũnyũrũrania, nayo ngũĩ nĩgũkweherera; ĩnegene na ĩrumĩ o nacio nĩcigũthira.

- 11 Mündũ ũrĩa wendaga ngoro theru na akaaragia maũndũ ma ũtugi,
mũthamaki nĩagatuĩka mūrata wake.
- 12 Maitho ma Jehova nĩmamenyagĩrĩra ũmenyo,
no nĩathaahagia ciugo cia ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku.
- 13 Kĩgũũta kiugaga, “Nja kũrĩ na mūrũũthi!”
Kana gĩkoiga atĩrĩ, “Nĩngũuragĩrwo njĩra-inĩ!”
- 14 Kanua ka mĩtumia mũtharia nĩ irima iriku,
nake ũrĩa werekeirio mang’ũrĩ ma Jehova agũũaga thĩnĩ wa rĩo.
- 15 Ngoro ya mwana yohanĩtio na ũrimũ,
no rũthanju rwa kũmũherithia nĩrũkaũingata kũraya nake.
- 16 Mündũ ũrĩa ũhinyagĩrĩra arĩa athĩni nĩguo eyongerere ũtonga,
na ũrĩa ũheaga itonga iheo, eerĩ nĩmagathĩina.
- Mĩario ya arĩa Oogĩ*
- 17 Tega matũ, na ũthikĩrĩrie mĩario ya andũ arĩa oogĩ;
nyĩta na ngoro yaku maũndũ marĩa ngũrutana,
18 tondu nĩ ũndũ mwega hĩndĩ irĩa ũkũmaĩga ngoro-inĩ yaku,
na ũkoragwo namo mothe mĩromo-inĩ yaku.
- 19 Ndaakũmenyithia mo nĩgeetha mwĩhoko waku ũkoragwo harĩ Jehova,
wee nĩwe ngũruta maũndũ macio ũmũthĩ, ĩĩ wee nĩwe ngũruta.
20 Githĩ ndikwandĩkĩire thimo mĩrongo ĩtatũ,
thimo cia ũtaarani na ũmenyo,
- 21 ngakũruta ciugo cia ma na cia kwĩhokeka,
nĩgeetha ũkaahota kũhe
ũrĩa ũgũtũmĩte macookio mega?
- 22 Ndũkanatunye arĩa athĩni indo ciao tondu wa ũthĩni wao,
na ndũkanahinyĩrĩrie arĩa abatari ciira-inĩ,
23 nĩgũkorwo Jehova nĩakamaciirĩrĩa,
na nĩagatunya arĩa mamatunyaga indo ciao.
- 24 Ndũkanagĩe ũrata na mündũ ũrĩa ũrĩ marakara mahiũ,
ndũkanagĩe thiritũ na mündũ ũrĩa ũhiũhaga kũrakara,
25 tondu wahota kwĩruta mĩthĩire yake,
na ũnyitwo nĩ mũtego.
- 26 Ndũgatuĩke mündũ wa kũiga kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩirĩ,
kana ũtuĩke wee nĩwe wa kũrũgamagĩrĩra mathĩirĩ ma andũ angĩ;
27 ũngĩkaaga kĩndũ gĩa kũrĩha nakĩo-rĩ,
ũgaatunyo ũrĩrĩ waku o ũũkomeire.
- 28 Ndũkaneherie ihiga rĩa tene rĩa mũhaka
rĩrĩa rĩahaandirwo nĩ maithe manyu ma tene.
- 29 Nĩwonaga mündũ mũũgĩ na wĩra wake?
Ūcio agatungata o na mbere ya athamaki;
ndagatungata mbere ya andũ matookaine.

23

- 1 Rĩrĩa waikara thĩ kũrĩanĩra na mwathi wa bũrũri-rĩ,
wĩmenyerere nũũ ũcio mũrĩ nake;
- 2 wĩgĩrĩre kahiũ mũmero
ũngĩkorwo ũrĩ mündũ mũkoroku.
- 3 Ndũkerĩrĩrie irio ciake irĩ mũrĩo,
nĩgũkorwo nĩ irio cia gũkũheenereria.
- 4 Tiga kwĩnogia na kwenda gwĩtongia;
gĩa na ũũgĩ wa kũhota kwĩrigĩrĩra.

- 5 No wone ūtonga, ūcooke ūbuīrie,
nīgūkorwo ti-itherū ūtonga nīwīmeragia mathagu,
na ūkombūka ta nderi yerekeire matu-inī.
- 6 Tiga kūrīa irio cia mūdū mūkarī,
ndūkerirīrie irio ciake cia mūrīo;
- 7 tondū nī mūdū wa arīa meciiragia o ūhoru wa thogora hīndī ciothe.
Akwīraga atīrī, “Rīa na ūnyue,”
no ngoro yake ndīrī hamwe nawe.
- 8 Nīūgatahīka kīrīa kīnini ūgaakorwo ūrīte,
nacio ngaathu ciaku nīkooorīa thī.
- 9 Ndūkaarie na mūdū mūkīgu,
nīgūkorwo we no anyararire ūūgī wa ciugo ciaku.
- 10 Ndūkaneherie ihiga rīa tene rīa mūhaka,
kana ūhatīke mīhaka ya mīgūnda ya ciana cia ngoriai,
- 11 tondū Mūgītīri wacio nī arī na hinya;
nīakamacīirīrīa agūūkīrīre.
- 12 Ringīrīria ngoro yaku gūthikīrīria ūrutani,
na matū maku kūigua ciugo cia ūmenyo.
- 13 Ndūkanaage kūherithia mwana;
ūngīmūhūūra na rūthanju-rī, ndangīkua.
- 14 Mūhūūrage na rūthanju
nīguo ūhonokie muoyo wake kuuma kūrī gīkuū.
- 15 Mūrū wakwa, ngoro yaku īngīgīa na ūūgī-rī,
hīndī iyo ngoro yakwa no ikene;
- 16 ngoro yakwa nīgacanjāmūka
rīrīa mīromo yaku īkaaria maūdū marīa magīrīre.
- 17 Ndūkanareke ngoro yaku īguīre ehia ūru,
no hīndī ciothe gīaga na kīyo gīa gwītīgīra Jehova.
- 18 Tondū ti-itherū wee ūrī na kīrīgīrīro thuutha-inī,
na kīrīgīrīro gīaku gītigaathira.
- 19 Mūrū wakwa, thikīrīria nīgeetha ūgīe na ūūgī,
na ūige ngoro yaku njīra-inī rīra yagīrīre.
- 20 Ndūkegwatanie na andū arīa manyuuaga njoohi,
kana arīa makorokagīra nyama,
- 21 nīgūkorwo arīu na andū arīa akoroku matuīkaga athīni,
naguo ūgūūta ūtūmaga mūdū ehumbe matangari.
- 22 Thikagīrīria thoguo, we ūrīa wagūciarire,
na ndūkanyarare maitūguo, o na aakorwo nī mūkūrū.
- 23 Wīgūrīre ūhoru ūrīa wa ma na ndūkanawendie;
wīgūrīe na ūūgī, na ūtaaro, na ūtaūku.
- 24 Ithe wa mwana mūthingu arī gīkeno kīnene mūno;
nake ūrīa ūrī na mwana mūūgī nīakenagio nīwe.
- 25 Thoguo na maitūguo marocanjāmūka nī ūndū waku;
mūtumia ūrīa wagūciarire arokena!
- 26 Mūrū wakwa, heaga ngoro yaku,
na ūreke maitho maku marūmagīrīre njīra ciakwa,
- 27 nīgūkorwo mūmaraya nī irima iriku,
nake mūtumia mūtharia nī gīthima gīkunderu.
- 28 Oohagīria andū njīra-inī o ta njangiri,
na nīatūmaga kuongerereke andū matarī ehokeku kīrīndī-inī.
- 29 Nūū ūrī na haaro? Nūū ūrī na kīeha?

Nūū ūrī hatūka-inī? Nūū ūrī na mateta?
 Nūū ūgurarītio hatarī gītūmi? Nūū ūtunīhītie maitho?
³⁰ Nī arīa matindaga marūmanīrīire na ndibeī,
 arīa mathiīaga magīcamaga mbakūri cia ndibeī rīra ndukanie.
³¹ Tiga kwīrorera ndibeī rīrīa itunīhīte,
 rīrīa igūkenga rīrī gīkombe-inī,
 rīrīa ikūmerūka wega!
³² Mūthia-inī rīrūmanaga ta nyoka,
 igagūtheeca na thumu ta ndūira.
³³ Maitho maku makoonaga maūndū mageni,
 na meciiria maku meciirie maūndū ma waganu.
³⁴ Ūgaatuika ta mūndū ūkomete iria-inī rīrīa inene gatagatī,
 o ta mūndū ūkomete mūthia wa gitugī kīa macua.
³⁵ Nūūkoiga atīrī, “Ngūthītwo, no ndinatiīhio!
 Nīmahuūra, no ndinaigua ūndū!
 Ngokīra-rī,
 nīguo ngacarie īngī ya kūnyua?”

24

¹ Tiga kūiguīra andū arīa aaganu ūiru,
 na ndūkanerīrīrie thiritū yao,
² nīgūkorwo ngoro ciao ithugundaga o haaro,
 na mīromo yao yaragia ūhoro wa kūrehere andū thīna.
³ Nyūmba yakagwo na ūūgī,
 naguo ūtaūku nīguo ūtūmaga īhaande;
⁴ ūmenyo nīguo ūiyūragia tūnyūmba twayo,
 ūgatūiyūria na indo cia bata, na ūtonga mwega.
⁵ Mūndū mūūgī arī ūhoti mūnene,
 na mūndū ūrī ūmenyo nīakīragīrīria kūgīa na hinya;
⁶ ūgīthī mbaara-inī nūūbatarītio nīgūtaarwo,
 na nīgeetha ūhootane nūūbatarītio nī aheani kīrīra aingī.
⁷ Ūūgī ūrī igūrū mūno, ndūngīkinyīrīka nī mūndū mūkīgu;
 rīrīa kwagomanwo kīhingo-inī, ndangīona wa kuuga.
⁸ Mūndū ūrīa ūthugundaga ūuru-rī,
 andū mamwītaga mungumania.
⁹ Mathugunda ma ūrimū nī mehīa,
 na mūnyūrūrania nī kīndū kīrī magigi harī andū.
¹⁰ Ūngītuika wa kūūrwo nī hinya hīndī ya thīna,
 hinya waku kaī nī mūnini-ī!
¹¹ Honokia arīa maratwarīrīrio gīkuū-inī,
 girīrīria arīa maratūgūūga merekeire gīthīnjīro.
¹² Ūngiuga atīrī, “Ūhoro ūcio tūtiraūmenyete,”
 gīthī ūrīa ūthimaga ngoro tiwe ūmenyaga?
 Ūrīa ūrangarīra muoyo waku-rī, gīthī ndooī kana nīguo?
 Gīthī ndakaarīha o mūndū kūringana na ūrīa ekīte?
¹³ Mūrū wakwa, rīa ūūkī, nīgūkorwo nī mwega;
 ūūkī uumīte magua-inī ūrī mūrīo ūkīūcama.
¹⁴ Nīngī menya atī ūūgī ūrī mūrīo harī ngoro yaku;
 ūngīgīa naguo, nūūkagīa na kīrīgīrīro,
 na kīrīgīrīro gīaku gītigaathira.
¹⁵ Ndūkanoohie mūndū mūthingu njīra-inī ūtharīkīre nyūmba yake ta mūtū,
 ndūkanahithūkīre gūkarō gīake;
¹⁶ nīgūkorwo mūndū mūthingu o na angīgūa maita mūgwanja, agūūaga o agīūkagīra,
 no andū arīa aaganu marūndagwo nī mūtino.

- 17 Hĩndĩ ĩrĩa thũ yaku yagũa-rĩ, ndũkanamĩkenerere;
hĩndĩ ĩrĩa yahĩngwo-rĩ, ndũkareke ngoro yaku ĩkene,
18 nĩguo Jehova ndakone ũndũ ũcio arakare,
akĩhũndũre marakara make kuuma kũrĩ thũ ĩyo.
- 19 Ndũkanathĩĩnĩke ngoro nĩ ũndũ wa andũ arĩa ooru,
kana wĩrirĩrie kũhaanana na arĩa aaganu,
20 nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa mũũru ndarĩ na mwĩhoko wa thuutha-inĩ,
na tawa wa ũrĩa mwaganu nũũkahorio.
- 21 Mũrũ wakwa, wĩtigĩre Jehova na wĩtigĩre mũthamaki,
na ndũkagĩe na ngwatanĩro na andũ arĩa aremĩ,
22 nĩgũkorwo acio eerĩ no mamũrehihĩrie mwanangĩko wa narua,
na nũũ ũngĩmenya nĩ mĩtino ĩrĩkũ mangĩrehe?

Mĩario ĩngĩ ya arĩa Oogĩ

- 23 O na ici no thimo cia andũ arĩa oogĩ:
Kwenda mwena ũmwe gũkĩra ũrĩa ũngĩ ciira-inĩ ti ũndũ mwega:
24 ũrĩa wothe wĩraga mũndũ ũrĩa ũrĩ na mahĩtia atĩrĩ, "Wee ndũrĩ na mahĩtia,"
kĩrĩndĩ nĩgĩkamũruma, na athũũrwo nĩ ndũrĩrĩ.
- 25 No arĩa matuagĩra andũ arĩa aaganu ciira,
nĩmakona wega, na magĩe na kĩrathimo kĩega.
- 26 Icookio rĩa wĩhokeku
nĩ ta kĩmumunyano kĩa mĩromo.
- 27 Rĩkĩa wĩra wa gũtua mwako na nja,
na ũhaarĩrie mĩgũnda yaku;
thuutha ũcio cooka wĩakĩre nyũmba.
- 28 Ndũkanarute ũira ũgĩrĩre mũndũ wa itũũra rĩaku kĩgeenyoo,
kana ũheenanie na mĩromo yaku.
- 29 Ndũkanoige atĩrĩ, "Ngũmwĩka o ta ũrĩa anjĩkĩte;
ngwĩrĩhĩria harĩ mũndũ ũcio kũringana na ũrĩa eekire."
- 30 Ndaahĩtũkĩre mũgũnda-inĩ wa kĩgũũta,
ngĩhĩtũkĩra mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ wa mũndũ ũtooi gũkũũrana maũndũ;
31 na rĩrĩ, mũigua yamerete kũndũ guothe,
na mũgũnda ũkaiyũra riya,
naruo rũthingo rwa mahĩga rũkamomoka.
- 32 Nĩndacũũranirie na ngoro yakwa maũndũ macio ndonire,
na ngĩrũta ũndũ kuumana na ũrĩa ndonire:
- 33 Mũtugo wa gũkoma hanini,
gũcooka toro hanini, gũkũnja moko hanini ũhurũke;
- 34 nago ũthĩĩni ũgaagũkorererera ta mũitũ,
na wagi ũgũkorererera ta mũndũ wĩohete indo cia mbaara.

25

Thimo ĩngĩ cia Solomoni

- 1 Ici nĩ thimo ĩngĩ cia Solomoni, irĩa ciacookanĩrĩirio na ikĩandĩkwo nĩ andũ a Hezekia
ũrĩa warĩ mũthamaki wa Juda:
2 Kũhithĩrĩra ũndũ nĩ ũgooci wa Ngai;
nakuo gũtuĩria ũndũ nĩkuo kũgocithagia athamaki.
- 3 O ta ũrĩa igũrũ kũraihĩte na igũrũ, nakuo thĩ gũkarika mũno-rĩ,
ũguo nogo ngoro cia athamaki itangĩtuĩrĩka.
- 4 Theria betha ĩthire gĩko,
na nĩhegũtigara kĩndũ kĩa mũturi wa betha;
- 5 eheria andũ arĩa aaganu harĩ mũthamaki,
na gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nĩgĩkũrũmio nĩ ũthingu.

- 6 Ndūgetūūgīrie harī mūthamaki,
na ndūkerūgamie gatagatī ka anene;
7 kaba mūthamaki we mwene akwīre, “Ambata, ūūke haha,”
gūkīra agūconorithie mbere ya mūndū ūrī igweta.

Ūndū ūrīa wonete na maitho-rī,
8 ndūkahiūhe kūūtwara igooti-inī,
tondū-rī, ūgeeka atīa marigīrīrio-inī,
mūndū wa itūūra rīaku angikaaruta ūira agūconorithie?

- 9 Ciirai na mūndū wa itūūra rīaku we mwene,
nīguo ndūkoimie ndundu ya mūndū ūcio ūngī nja,
10 kana ūiguuo nī mūndū ūngī agūconore,
ūtūūre na ngumo njūru itagagūthira.

11 Kiugo kīarītio hīndī rīa yagīrīre
nī ta matunda ma thahabu marī thaani-inī ya betha.

12 Gīcūhī gīa gūtū gīa thahabu, kana ithaga rīa thahabu rīra therie,
nī taguo irūithia rīa mūndū mūūgī rītariī gūtū-inī kwa mūndū ūrīa ūiguaga.

13 Ta ūhehu wa tharunji hīndī ya magetha,
no taguo mūtwarī ndūmīrīri mwīhokeku ahaana kūrī arīa mamūtūmaga;
nīatūmaga ngoro cia anene ake ikene.

14 O ta ūrīa matu na rūhuho matarī mbura ihaana,
no taguo mūndū ahaana ūrīa ūrahaga ūrīa ekūheana iheo na ndaheane.

15 Ūkīrīrīria no ūguucīrīrie ūrīa waathanaga etīkīre ūndū,
naruo rūrīmī ruororo no ruune ihīndī.

16 Ūngīona ūūkī-rī, rīa o wa gūkūigana,
ūngīrīa mūingī mūno nūūgūtahīka.

17 Nyīhīa gūthiāga kwa mūndū wa itūūra,
ūngīthīi kaingī no anogio nīwe agūthūūre.

18 Mūndū ūrīa ūheanaga ūira wa maheeni agookīrīra mūndū wa itūūra,
ahaana ta njūgūma, kana rūhiū rwa njora, kana mūguī mūūgī.

19 Kwīhoka mūndū ūtarī mwīhokeku hīndī ya thīna,
no ta kwīhoka igego ituīku, kana kūgūrū kūrathua.

20 Ūrīa ūinagīra mūndū ūrī na ngoro nditū nyīmbo,
no ta mūndū kwīruta nguo mūthenya wa heho,
kana gūitīrīria thiki igata-inī.

21 Thū yaku īngīkorwo ihūtī-rī, mīhe irio īrīe;
īngīkorwo īnyootī-rī, mīhe maaī īnyue.

22 Weka ūguo-rī, nūkūmūigīrīra makara ma mwaki mūtwe,
nake Jehova nīagakūrīha.

23 O ta ūrīa rūhuho rwa gathigathini rūrehaga mbura,
nguo rūrīmī rwa njuukū rūrehaga ūhorō wa marakara.

24 Nī kaba gūtūūra nyūmba-igūrū koine-inī,
gūkīra gūtūūrania nyūmba thīnī na mūtumia wa haaro.

25 O ta ūrīa maaī mahehu manyootoraga mūndū mūnyootu,
no taguo ūhorō mwega uumīte būrūri wa kūraya wīkaga.

26 O ta gīthima kīiyūrīte ndaka, kana itherūkīro rīa maaī riunjuge,
ūguo nīguo mūndū mūthingu ahaanaga angīrekereria harī andū arīa aaganu.

27 Ti wega kūrīa ūūkī mūingī mūno,
o na ti ūndū wa gūtīka mūdū gwīcarīria gītīo we mwene.

28 Mūdū ūtangīhota gwatha ngoro yake
atarī ta itūūra inene rīmomoku, na rītarī na thingo.

26

1 O ta ūrīa tharunji itaagīrīre kūgīa hīndī ya riūa, kana mbura kuura hīndī ya magetharī,
nogo gītīo gītagīrīre mūdū mūkīgu.

2 Ta kanyoni-ka-nja gekūbatabata, kana thūngūrūrū ikūhiūka-hiūka,
nogo kīrumi gītārī gītūmi gītārī ha kwīgwatīrīra.

3 Kīboko nī kīa mbarathi, matamu nī ma ndigiri,
na rūthanju nī rwa ciande cia andū arīa akīgu!

4 Ndūkanacookerie mūdū mūkīgu kūringana na ūrimū wake,
ndūkae gūtūka take.

5 Cookeria mūdū mūkīgu kūringana na ūrimū wake,
nīguo ndakeyone taarī mūdū mūūgī maitho-inī make.

6 Gūtūma ndūmīrīri na guoko kwa mūdū mūkīgu-rī,
nī ta gwītīnia magūrū, kana kūnyua haaro.

7 O ta magūrū ma gīthua ūrīa mathiia maniginīte,
nogo thimo īhaana ikīario nī kanua ka mūdū mūkīgu.

8 Kūhe mūdū mūkīgu gītīo
no ta kuherera ihiga kīgūtha-inī.

9 Thimo ikīario nī kanua ka mūdū mūkīgu
nī ta mūigua ūrī guoko-inī kwa mūrīu.

10 Mūdū wandīkaga mūdū mūkīgu kana mwīhītūkīri
nī ta ūrīa ūikagia mīguī o ro ūguo agatīhia andū.

11 Mūdū mūkīgu acookagīra ūrimū wake
o ta ūrīa ngui īcookagīrīra matahīko mayo.

12 Wanona mūdū wīonaga arī mūūgī maitho-inī make?
Mūdū mūkīgu arī na kīrīgīrīro gūkīra mūdū ūcio.

13 Kīgūta kiugaga atīrī, “Njīra-inī kūrī na mūrūūthi,
mūrūūthi mūrīani ūrorūūra njīra-inī cia itūūra!”

14 Ta ūrīa mūrango ūtindaga ūkīgarūrūka ihocio-inī ciaguo,
nogo kīgūta gītindaga gīkīgarūra gīkomete ūrīrī-inī wakīo.

15 Kīgūta gīkagia guoko gwakīo o thaani-inī;
kīnogagio nīgūcoka gūkuoya gīgūkinyie kanua-inī.

16 Kīgūta kīonaga kīrī kīūgī maitho-inī makīo,
gūkīra andū mūgwanja arīa macookagia ūhorō na ūūgī.

17 Mwīhītūkīri wītoonyagia inegene-inī rītamūkonī
no ta mūdū ūkūnyīta ngui matū.

18 Ta mūgūrūki ūgūikia
icinga cia mwaki, kana agaikia mīguī ya gīkuū,

19 no taguo mūdū ahaana ūrīa ūheenagia mūdū wa itūūra rīake,
agacooka kūmwīra atīrī, “Nī itherū nyuma narīo!”

- 20 Mwaki ūngīaga ngū no kūhora ūhoraga;
ngarari cingīaga mūhuhu no gūthira ithiraga.
- 21 O ta ūrīa makara magwatagia marīa mangī mwaki,
na o ta ūrīa ngū ciakanagia mwaki,
noguo mūdū mūgiti aakagīrīria haaro.
- 22 Ndeto cia mūdū wa mūhuhu nī ta twenyū twega twa irio;
tūmerūkaga tūgathiī mwīrī wa mūdū o thīnī biū.
- 23 Ta ūrīa indo cia rīumba inyorokagio ikahenia na igūrū,
no taguo mīromo mīnyoroku ihumbagīra ngoro ĩrī na ūūru.
- 24 Mūdū wa rūmena aaragia ūhinga na mīromo yake,
no thīnī wa ngoro yake aiyūrītwo no maheeni.
- 25 O na gūtuika mīario yake nī ya gūkenania, ndūkanamwītīkie,
nīgūkorwo ngoro yake ĩyūrīte maūdū mūgwanja marī magigi.
- 26 Rūmena rwake no rūhithwo na maheeni,
no waganu wake ūkaaguūrio kīūngano-inī.
- 27 Mūdū angīenja irima, nīwe ūkaagūa rīo;
mūdū angīgaragara ihiga, rīkaagaragara rīmūcookerere.
- 28 Rūrīmī rwa maheeni nīkūmena rūmenete arīa rūtuuragia,
nako kanua ga kwīyendithīrīria karehaga mwanangīko.

27

- 1 Tiga kwīraha nī ūndū wa rūciū,
nīgūkorwo ndūū kīrīa mūthenya ūngīrehe.
- 2 Reke mūdū ūngī akūgaathīrīrie, no ti kanua gaku mwene;
mūdū ūngī nīakūgaathīrīrie, no ti mīromo yaku mwene.
- 3 Ihiga nī iritū na mūthanga nī mūrigo,
no kūrakario nī mūdū mūkīgu nī kūrītū gūkīra icio cieri.
- 4 Marakara matīrī tha, namo marūrū moinaga ta mūiyūro;
no ūiru-rī, nū ūngīhota kūwītiiria?
- 5 Kaba kūrūthio nī mūdū ūtekūhithīrīra ūndū
gūkīra wendo mūhithe.
- 6 Nguraro cia gūtihio nī mūrata no cīhokwo,
no imumunyo nyingī cia mūgūthūūrī ti cia kwīhokwo.
- 7 Mūdū mūhūūnu athūūraga o na ūūkī,
no mūdū mūhūūtu, o na kīndū kīrūrū aiguaga kīrī mūrīo.
- 8 Mūdū ūūrīte gwake mūciī
ahaana ta nyoni ĩtiganīrie gītara kīayo.
- 9 Maguta manungi wega na ūbumba irehagīra ngoro ya mūdū gīkeno,
na noguo wega wa mūrata wa mūdū wīkaga akīmūhe ūtaaro wake wa ma.
- 10 Ndūkanateanīrie mūrata waku kana mūrata wa thoguo,
na ndūgathiī kwa mūrū wa maitūguo rīrīa mūtino wagūkora:
nī kaba mūdū wa itūūra ūcio ūrī hakuhi, gūkīra mūrū wa nyina na mūdū ūrī
kūraya.
- 11 Mūrū wakwa, tuīka mūdū mūgī, ūgīkenagie ngoro yakwa;
na nī hotage gūcookagīria mūdū o wothe ūngīnyarara.

- 12 Mündũ mũũgĩ oonaga ũgwati ũgĩũka akehitha,
no arĩa matarĩ ũũgĩ mathiiaga o na mbere, nao magatoonya thĩĩna-inĩ.
- 13 Oya nguo ya mündũ ũrĩa ũrũgamagĩrĩa thĩĩrĩ wa mündũ wa kũngĩ;
mũige irũgamĩrĩre thĩĩrĩ ũcio wa mündũ-wa-nja wa kũngĩ.
- 14 Mündũ angĩrathima mündũ wa itũũra rĩake rũciinĩ tene anĩrĩire-rĩ,
ũndũ ũcio ũngĩtuĩka taarĩ kĩrumi.
- 15 Mũtumia wa haaro ahaanaine
na maaĩ maratata mategũtigithĩria hĩndĩ ya mbura;
- 16 kũgeria kũmũgĩrĩria nĩ ta kũgeria kũgĩrĩria rũhuho,
kana kũgeria gũkumbatĩria maguta na guoko.
- 17 O ta ũrĩa kĩgera kĩnooraga kĩrĩa kĩngĩ,
no taguo mündũ ohĩgagia ũrĩa ũngĩ.
- 18 Mündũ ũrĩa ũrĩmagĩra mũkũyũ nĩakaarĩa maciaro maguo,
na mündũ ũrĩa ũtungataga mwathi wake nĩagatĩo.
- 19 O ta ũrĩa mündũ onaga ũthiũ wake maaĩ-inĩ,
no taguo ngoro ya mündũ yonanagia ũrĩa mündũ atariĩ.
- 20 Gĩkuũ na Mwanangĩko itiiganagia,
na o namo maitho ma mündũ matiiganagia.
- 21 Nyũngũ nĩ ya gũthererio betha, na kĩrugutĩro nĩ gĩa gũthererio thahabu,
no mündũ athimagwo na igweta rĩrĩa agwetagwo narĩo.
- 22 O na ũngĩhũũrĩa mündũ mũkũngu ndĩrĩ-inĩ,
ũmũhũũre na mũũthĩ ta ngano-rĩ,
ndangiumwo nĩ ũrimũ wake.
- 23 Thũũrimaga mahiũ maku na kĩyo,
ũmenyagĩrĩre wega ndũũru ciaku;
- 24 nĩgũkorwo ũtonga ndũtũũraga nginya tene,
o nayo thũmbĩ ti ya gũkinyĩra njiarwa na njiarwa.
- 25 Nyeki ĩrĩa nyũmũ rĩrĩa yatũgũtwo na nyeki njerũ ikunũke-rĩ,
nayo ĩrĩa ya ĩrĩma-inĩ yũnganio na ĩnũkio-rĩ,
- 26 hĩndĩ ĩyo tũgondu nĩtũgaatũma ũgĩe na nguo,
nacio mbũri itũme ũgĩe na gĩa kũgũra mũgũnda.
- 27 Nĩũkagĩa na ĩria rĩngĩ rĩa mbũri
rĩa gũkũigana na rĩa kũnyuuo nĩ andũ a nyũmba yaku,
o na rĩa gũtũũria airĩtu aku a wĩra.

28

- 1 Andũ arĩa aaganu moraga o na gũtarĩ mündũ ũramathingata,
no arĩa athingu momagĩrĩria ta mũrũũthi.
- 2 Bũrũri ũngĩhia, nĩũgĩaga na aathani aingĩ,
no mündũ ũrĩ na ũtaũku na akagĩa na ũmenyo niatũmaga bũrũri ũkindĩrie.
- 3 Mwathani ũrĩa ũhatagĩrĩria andũ arĩa athĩĩni
ahaana ta mbura ya rũhuho ĩrĩa ĩtatigagia irio.
- 4 Andũ arĩa matirikaga watho magaaathagĩrĩria andũ arĩa aaganu,
no arĩa marũmagia watho magianaga nao.
- 5 Andũ arĩa ooru matiiguaga maũndũ ma kĩhooto,
no arĩa marongoragia Jehova nĩmataũkagĩrwo nĩ mo biũ.
- 6 Nĩ kaba mündũ mũthĩĩni ũrĩa ũthiiaga na mũthĩire ĩtarĩ ũcuuke,

gũkĩra gĩtonga gĩthiia na mĩthiire mĩogomu.

- 7 Mũndũ ũrĩa ũrũmagia watho nĩ mwana ũrĩ na gũkũũrana,
no mwana ũrĩa ũthiia na thiritũ ya arĩa akoroku aconorithagia ithe.
- 8 Mũndũ ũrĩa ũingĩhagia ũtonga wake na ũndũ wa gũkombithia mbeeca na gwĩtia
uumithio mũkĩru
aũigagĩra mũndũ ũngĩ, ũrĩa ũkaiguĩra athĩni tha.
- 9 Mũndũ ũrĩa ũregaga kũigua watho,
o na mahooya make nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi.
- 10 Mũndũ ũrĩa ũngĩhĩthia andũ arĩa arũngĩrĩru nĩguo magere njĩra ya ũũru,
akaagũa mũtego-inĩ wake we mwene,
no ũrĩa ũtarĩ ũcuuke, wega nĩguo ũgaatuĩka igai rĩake.
- 11 Mũndũ mũtongu no eyone taarĩ mũũgĩ maithe-inĩ make,
no mũndũ mũthĩni ũrĩa ũũĩ gũkũũrana maũndũ amuonaga o ũrĩa atarĩ.
- 12 Hĩndĩ ĩrĩa arĩa athingu maatoorania, nĩkũgiaga na ndũhiũ nene;
no rĩrĩa arĩa aaganu maatũgĩra, andũ nĩ kwĩhitha mehithaga.
- 13 Mũndũ ũrĩa ũhithaga mehia make ndagaacagĩra,
no ũrĩa ũmoimbũraga na agatigana namo nĩaiguagĩrwo tha.
- 14 Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova hĩndĩ ciothe,
no ũrĩa ũmagia ngoro yake nĩkũgũa agũũaga thĩna-inĩ.
- 15 Mũndũ mwaganu agĩatha andũ matarĩ na ũhoti,
nĩ ta mũrũũthi ũkũrarama, kana nduba igũticũka.
- 16 Mũnene ũtarĩ na ũtaũku nĩahinyagĩrĩria andũ mũno,
no mũndũ ũrĩa ũthũire uumithio ũtagĩrĩre
nĩagakenera matukũ maingĩ ma muoyo wake.
- 17 Mũndũ mũritũhĩre nĩ thakame ya mũndũ ooragĩte,
egũtũura ehithaga nginya gũkua gwake;
mũndũ o na ũrĩkũ ndakanamũteithĩrĩrie.
- 18 Mũndũ ũrĩa mĩthiire yake ĩtarĩ ũcuuke aikaraga arĩ mũgitĩre,
no mũndũ ũrĩa ũthiia na njĩra cia waganu akaagũa o rĩmwe, hubu!
- 19 Mũndũ ũrĩa ũrĩmaga mũgũnda wake arĩkoragwo na irio nyingĩ,
no ũrĩa ũhanyũkanagia na maũndũ hatarĩ arĩhũnaga o thĩna.
- 20 Mũndũ mwĩhokeku arĩrathimagwo mũno,
no ũrĩa wĩriragĩria kũhiũha gũtonga ndakaaga kũherithio.
- 21 Gũtũira mũndũ maũthĩ ti wega:
no mũndũ no eke ũũru nĩ ũndũ wa kenyũ ka irio.
- 22 Mũndũ mũkarĩ nĩeriragĩria mũno gũtonga,
na ndooĩ atĩ etereirwo nĩ ũthĩni.
- 23 Mũndũ ũrĩa ũrũithagia ũngĩ nĩagatuĩka wa kwendwo nĩwe thuutha-inĩ,
gũkĩra mũndũ wa rũrĩmĩ rwa kwĩyendithĩrĩria.
- 24 Mũndũ ũrĩa ũtunyaga ithe kana nyina kĩndũ kĩa,
agacooka akoiga atĩrĩ, "Ti ũũru ndeka,"
ũcio marĩ rũmwe na ũrĩa wanangaga.
- 25 Mũndũ mũkoroku aarahũraga ngarari,
no mũndũ wĩhokete Jehova nĩakagaacĩra.

- 26 Mündũ ũrĩa wĩhokaga we mwene nĩ mündũ mũkĩigu,
no ũrĩa ũthiaga na njĩra cia ũũgĩ aikaraga arĩ mũgĩĩre.
- 27 Mündũ ũrĩa ũheaga athĩni ndarĩ kĩndũ akaaga,
no mündũ ũrĩa ũmahingagĩra maitho nĩarĩrumagwo kaingĩ.
- 28 Rĩrĩa andũ arĩa aaganu maatuĩka a gwathana, andũ nĩ kwĩhitha mehithaga;
no rĩrĩa arĩa aaganu mathira, arĩa athingu nĩmatheeremaga.

29

- 1 Mündũ ũrĩa ũikaraga omĩtie ngingo thuutha wa kũrũithio maita maingĩ,
akaanangwo o rĩmwe, na aage kĩhonia.
- 2 Rĩrĩa andũ arĩa athingu matheerema, andũ nĩmakenaga;
no rĩrĩa andũ arĩa aaganu maathana, andũ nĩgũcaaya macaayaga.
- 3 Mündũ ũrĩa wendete ũũgĩ atũuragia ithe na gĩkeno,
no mündũ ũrĩa ũceeraga na maraya nĩgũitanga aitangaga ũtonga wake.
- 4 Mũthamaki ũrĩ matuĩro ma kĩhooto aikaragia bũrĩri ũrĩ mwĩkindĩru,
no ũrĩa ũkorokagĩra mahaki nĩ kwananga awanangaga.
- 5 Mündũ ũrĩa wĩyendithagĩrĩria harĩ mündũ wa itũũra rĩake na maheeni,
nĩ wabu aambagĩra magũrũ make.
- 6 Mündũ mwaganu ategagwo nĩ mehia make we mwene,
no mündũ mũthingu ainaga na agakena.
- 7 Andũ arĩa athingu nĩmamenyagĩrĩra kĩhooto kĩa arĩa athĩni,
no arĩa aaganu matirũmbũyagia kĩhooto kĩa.
- 8 Anyũrũrania matũmaga itũũra inene rĩrĩmbũke ta mwaki,
no andũ oogĩ nĩkũniina maniinaga marakara.
- 9 Mündũ mũũgĩ angĩthĩi igooti-inĩ na mündũ mũkĩigu,
mündũ mũkĩigu arĩrĩmbũkaga nĩ marakara na akanyũrũrania, nago thayũ
ũkaaga.
- 10 Andũ arĩa maitaga thakame nĩmathũire mündũ mwĩhokeku,
no andũ arĩa arũngĩrĩru macaragia ũrĩa mangĩtirĩrĩra muoyo wake.
- 11 Mündũ mũkĩigu aitũrũraga marakara make mothe,
no mündũ mũũgĩ aikaraga amarigĩrĩrie, akahoorera.
- 12 Mündũ ũrĩa wathanaga angĩthikĩrĩria maheeni-rĩ,
anene ake othe matuĩkaga andũ aaganu.
- 13 Mündũ mũthĩni na mündũ mũhinyanĩrĩria harĩ ũndũ ũmwe ũmahaananĩtie:
Jehova nĩwe ũtũmaga maitho mao eerĩ moone.
- 14 Mũthamaki angĩtũra athĩni ciira na kĩhooto-rĩ,
gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩtũũraga kĩrũmĩte nginya tene.
- 15 Rũthanju na kũrũithio ciikagĩra mündũ ũũgĩ,
no mwana wa kũrekererio aconorithagia nyina.
- 16 Hĩndĩ rĩria andũ aaganu matheerema, nago mehia matheeremaga,
no andũ arĩa athingu nĩmakerorera igwa rĩao.
- 17 Herithagia mũrũguo, na nĩagatũma ũgĩe na thayũ;
nĩagatũma ũgĩe na gĩkeno ngoro-inĩ.

- 18 Kūrīa gūtārī na ūguūrio, kīrīndī gīticookaga kwīrigīrīria;
no gūkena nī mūdū ūrīa ūrūmagia watho.
- 19 Ndungata ndīngīhera nī kwarīrio gūtheri;
o na īngītaūkīrwo nī ūhoro ndīngīūrūmbūiya.
- 20 Wanona mūdū ūhiūhaga kwaria?
Mūdū mūkīgu arī na kūrīgīrīro kūmūkīra.
- 21 Mūdū angīnania ndungata yake kuuma wīthī wayo,
marīgīrīrio-inī nīkamūrehera kīeha.
- 22 Mūdū wa marakara aarahūraga ngarari,
nake mūdū wa marūrū agīaga na mehia maingī.
- 23 Mwītīo wa mūdū nīumūnyiihagia,
no mūdū ūrīa wa ngoro ya kwīnyiihia nīagātīo.
- 24 Mūdū wa kūgīa thiritū na mūici nī muoyo wake mwene athūire;
ehītithagio na ndangīruta ūira.
- 25 Gwītīgīra mūdū gūtuūkaga mūtego,
no ūrīa wīhokaga Jehova aikaraga arī mūgitīre.
- 26 Andū aingī nīmacaragia kūiguuo nī mūnene,
no mūdū oonaga kīhoooto kuuma kūrī Jehova.
- 27 Andū arīa athingu monaga andū arīa matarī ehokeku ta kīndū kīrī magigi;
nao andū arīa aaganu moonaga andū arīa arūngīrīru ta kīndū kīrī magigi.

30

Mīario ya Aguri

- 1 ¹ Īno nīyo mīario ya Aguri mūrū wa Jake, na nī ndūmīrīri nditū:
Mūdū ūcio eerire Ithieli,
akīira Ithieli na Ukali atūrī:
- 2 “Nūī ndī mūdū mūrīitu gūkīra andū arīa angī;
ndirī na ūtaūku ta wa mūdū.
- 3 Ndiūrūtīte kūgīa na ūūgī,
o na kana ngamenya Ūrīa Mūtheru.
- 4 Nūū wanambata igūrū na agacooka agaikūrūka gūkū thī?
Nūū wanacookereria rūhuho ngundi-inī ciake?
Maaī namo-rī, nūū ūrī wamoohania na nguo yake ya igūrū?
Nūū wahaandire ituri ciothe cia thī?
Etagwo atīa, nake mūrīū etagwo atīa?
Akorwo nūū-rī, ndūkīnjīre!
- 5 “Kiugo gīothe kīa Ngai gītīrī mahītia;
nīwe ngo ya arīa moragīra harī we.
- 6 Ndūkanongerere ciugo ciake,
ndakae gūkūrūithia wonekane ūrī wa maheeni.
- 7 “Nīngūkūhooya maūdū meerī, Wee Jehova;
ndūkanarege kūhe mo mbere ya ngue:
- 8 Atīrīrī, njehereria maūdū matarī ma ma, na ma maheeni, cindaihīrīrie mūno;
ningī ndūkaahe ūthīni kana ūtonga,
no ūūheage irio cia o mūthenya.
- 9 Ndikaagīe na indo nyingī mūno, ngūkaane,
njūūrie atūrī, ‘Jehova nūū?’
Kana thīine mūno, njiye,
na nī ūndū ūcio ngīmenererie rītwa rīa Ngai wakwa.

- 10 “Ndūgacambie ndungata kūrī mūnene wayo,
ndīgagīkūrume, nawe ūrīhio ūuru ūcio.
- 11 “Nī kūrī andū marumaga maithe mao
o na matangīrathima manyina mao;
- 12 kūrī andū arīa meyonaga marī atheru maitho-inī mao,
o rīrīa matathambītio gīko kīao;
- 13 nī arīa marī maitho ma mwītīio,
o arīa maroraga andū manyiira;
- 14 nīo arīa magego mao mahaana ta hiū cia njora,
na ngambucu ciao ihaana ta tūhiū
twa gūtambuura arīa athīni, mahuke thī,
na arīa abatari, mathire andū-inī.
- 15 “Thambara īrī airītu eerī.
Matitigithagīria kuuga, ‘Tūhei! Tūhei!’
- “Kūrī indo ithatū itarī hīndī ihūūnaga,
o na nī inya itarī hīndī ingiuga, ‘Nīndaigania!’
- 16 Nacio nī mbīrīra, na nda thaata,
na thī tondū ndīrī hīndī īiganagia maaī,
na mwaki tondū ndūrī hīndī uugaga, ‘Nīndaigania!’
- 17 “Riitho rīa mūdū ūrīa ūnyūrūragia ithe,
na akarurūka kūiguaga nyina,
rīgaakūūrwo nī mahuru ma kīanda-inī,
na rīkaarīio nī nderi.
- 18 “Kūrī maūdū matatū mangegagia mūno makīria,
o na nī mana marīa nī itakuūkagīrwo nimo:
- 19 namo nī mūthiire wa nderi rīera-inī,
na mūthiire wa nyoka rwaro-inī rwa ihiga,
na mūthiire wa marikabu īrī iria-inī gatagatī,
na mūthiire wa mūdū makiendana na mūirītu.
- 20 “Ūyū nīguo mūthiire wa mūdū-wa-nja mūtharia:
Arīaga na akehuura mīromo,
akoiga atīrī, ‘Ndirī ūndū mūuru njīkīte.’
- 21 “Kūrī maūdū matatū matūmaga thī ithingithe,
o na nī mana itangīlīiria:
- 22 namo nī ndungata itūikīte mūthamaki,
na mūdū mūkīgu ahūūnīte irio,
- 23 na mūdū-wa-nja ūtangīendeka ahikīte,
na ndungata ya mūirītu itūikīte mūtumia wa mūthuuri wa mūmīathi.
- 24 “Nī kūrī nyamū inya nini gūkū thī,
no nī njūgī mūno:
- 25 Thigiriri-rī, nī ciūmbe itarī hinya,
no nīciīgagīra mūthiithū wa irio hīndī ya riūa;
- 26 ikami nī ciūmbe itarī ūhoti,
no nīciūthondekagīra ciikaro ciacio ndwaro-inī cia mahiga;*
- 27 ngigī itirī mūthamaki wacio,
no nūitwaranaga hamwe irī mbūtū;
- 28 njagathi no inyiitwo na rūhī,
no itūūruga thīinī wa nyūmba cia ahamaki.
- 29 “Kūrī indo ithatū irī mūkinyūkīrie mūgaacīru,
o na nī inya ngaacīru rīrīa igūthiī:
- 30 nī mūrūūthi, arī guo ūrī hinya mūno gatagatī ka nyamū iria ingī ciothe,

* 30:26 Ikami nī mūthemba wa mbūkū ciikaraga marima-inī ma irīma irī ikundi.

- na ndũngĩeherera nyamũ irĩkũ kana irĩkũ njĩra;
 31 nĩ njamba ya ngũkũ irĩa ikinyũkagia na nguthi, na thenge,
 na mũthamaki mũthiũrũrũkĩrie nĩ mbũtũ ciake cia ita.
- 32 “Angĩkorwo nĩwĩtuĩte mũndũ mũkĩĩgu, na ũgetũũgĩria,
 kana ũkorwo nĩũthugundĩte gwĩka ũũru-rĩ,
 humbĩra kanua gaku na rũhĩ!
- 33 Nĩgũkorwo o ta ũrĩa irĩa rĩthũcagwo, rĩkoima thiagĩ,
 na o ta ũrĩa iniũrũ rĩthioragwo rĩkoira thakame-rĩ,
 ũguo noguo gũthogotha marakara kũrehaga ngũĩ.”

31

Mĩario ya Mũthamaki Lemueli

- 1 Īno nĩyo mũario ya Mũthamaki Lemueli: nĩ ndũmĩriri nditũ irĩa aarutirwo nĩ nyina:
 2 “Atĩrĩrĩ, wee mũrũ wakwa, ngũkwĩra atĩa, o wee mwana wa nda yakwa,
 ngũkwĩra atĩa o wee mwana wa mũhĩtwa yakwa,
 3 atĩrĩ, ndũkanaitange hinya waku na andũ-a-nja,
 kana ũhe ũhoti waku acio manangaga athamaki.*
- 4 “Atĩrĩrĩ, wee Lemueli, athamaki matiagĩrĩrwo nĩkũnyua ndibei,
 ti mũtugo wa athamaki kũnyua ndibei,
 anene matiagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩrĩa njoohi,
 5 nĩgeetha matikanyue mariganĩrwo nĩ ũrĩa watho uugaga,
 nao magithie arĩa othe ahinyĩrĩrie kĩhooto kĩa.
 6 Heaga arĩa marathira njoohi,
 na ndibei kũrĩ arĩa marĩ na ruo rũnene rwa ngoro;
 7 reke manyue mariganĩrwo nĩ ũthĩni wao,
 na matĩge gũcooka kũririkana kĩa kĩa.
- 8 “Arĩrĩria arĩa matangĩhota kwĩyarĩrĩa,
 warĩrĩrie kĩhooto kĩa arĩa othe anyamaarĩku.
 9 Maarĩrĩrie, na ũmatuĩre ciira na kĩhooto;
 rũrĩra kĩhooto kĩa arĩa athĩni na arĩa abatari.”
- Ciugo cia Kũrigĩrĩa: Mũtumia ũrĩa Ngatha*
- 10 Mũtumia ngatha-rĩ, angĩoneka kũ?
 Nĩgũkorwo thogora wake nĩũkĩrĩte mũno ũrĩa wa ruru iria ndune.
 11 Mũhuuri wake nĩamwĩhokete biũ,
 na ndarĩ kĩndũ kĩa bata angĩaga.
 12 Mũtumia ũcio, matukũ mothe ma muoyo wake,
 no maũndũ mega ekaga mũthuriwe,
 na ndangĩmwĩka ũũru.
 13 Ethaga guoya wa ng’ondũ na ndigi cia ũguta,
 agacirutĩra wĩra na kiyoyoy, na moko make.
 14 Ahaana ta marikabu cia wonjoria,
 tondũ athũgũraga irio ciake kuuma kũraya.
 15 Okĩraga rũciinĩ kũrĩ o na nduma;
 akahe andũ a nyũmba yake irio,
 na akagaĩra ndungata ciake cia airĩtu mawĩra mao.
 16 Ecũũranagia ũhoru wa mũgũnda mũna, akaũgũra;
 kuumana na ũthũkũmi wake, ahaandaga mũgũnda wa mũthabibũ.
 17 Ehotagĩra wĩra wake erutanĩrie;
 moko make marĩ hinya wa kwĩrutĩra wĩra.
 18 Nĩatigagĩrĩa atĩ wonjoria wake nĩũrĩ na uumithio,
 nago tawa wake ũraaraga ũgĩakana.
 19 Anyĩtaga mũtĩ wa kuogotha ndigi na guoko,
 nakĩo gĩcũni kĩa ndigi agakĩnyũitĩria na ciara ciake.
 20 Nĩataanahagĩra andũ arĩa athĩni,
 nao arĩa abatari akamatambũrũkĩria moko make.
 21 Rĩrĩa tharunji yagũa-rĩ, we ndamakaga atĩ nĩgũthĩnia andũ a nyũmba yake;

* 31:3 Nyũmba ya ũthamaki nĩyakoragwo na andũ-a-nja aingĩ mũno arĩa rĩmwe na rĩmwe monũhaga athamaki.

- nĩgũkorwo othe nĩahumbe nguo cia rangi mūtune.
 22 Nĩatumaga indo cia kwara ũrĩrĩ wake;
 nake ehumbaga nguo cia gatani ĩrĩa njega, na cia rangi wa ndathi.†
 23 Mũthuuri wake nĩaheagwo gĩtũo kĩhingo-inĩ gĩa itũūra inene,
 harĩa aikaraga marĩ na athuuri a bũrũri.‡
 24 Mũtumia ũcio nĩatumaga nguo cia gatani agaciendia,
 na agatwaragĩra onjoria mĩcibi.
 25 Hinya na ũtũũku nĩcio nguo iria ehumbaga;
 nĩakenaga ategwĩtigĩra matukũ marĩa magooka.
 26 Aaragia ciugo cia ũũgĩ,
 naruo rũrĩmĩ rwake rũrutanaga maũndũ ma ũtugi.
 27 Nĩarũmbũyagia maũndũ ma nyũmba yake,
 na ndarĩaga irio atanogeire.
 28 Ciana ciake ciarahũkaga, cikoiga arorathimwo;
 o nake mũthuuri wake nĩamũgaathagĩrĩria, akamwĩra atĩrĩ:
 29 “Andũ-a-nja aingĩ manatuĩka ngatha,
 no wee nĩũmakĩrĩte othe.”
 30 Ngoga nĩ cia kũheenania, naguo ũthaka nĩ wa tũhũ;
 no mũtumia ũrĩa mwĩtigĩri Jehova nĩ wa kũgaathĩrĩrio.
 31 Mũrĩhei mũcaara wa wĩra ũrĩa arutĩte,
 naguo wĩra wake ũrekwo ũmũgaathĩrĩrie kĩhingo-inĩ gĩa itũūra rĩrĩa inene.

† 31:22 Gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi kĩarĩ kĩa goro mũno, na kĩarĩ kĩonereria kĩa ũnene.
 kĩa itũūra nĩho athuuri a itũūra maacemanagia.

‡ 31:23 Kĩhingo-inĩ

KOHELETHU

Maündũ Mothe nĩ ma Tũhũ

¹ Ici nĩcio ciugo cia Mũrutani, mūrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki kũu Jerusalemu:

² “Maündũ mothe nĩ ma tũhũ! Ī nĩ ma tũhũ!”

Ūguo nĩguo Mũrutani ekuuga.

“Ti-itherũ nĩ ma tũhũ mũtheri!

Maündũ mothe nĩ ma tũhũ.”

³ Mũndũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ onaga harĩ wĩra
ũrĩa wothe arutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa?

⁴ Rũciaro rũmwe rwathira-rĩ, nĩ rũngĩ rũũkaga,
no rĩrĩ, thĩ ĩtũũraga o ho nginya tene na tene.

⁵ Riũa rĩrathaga na rĩgathũa,
ningĩ rĩgacooka na ihenya kũrĩa rĩrathagĩra.

⁶ Rũhuho rũhurutanaga rwerekeire mwena wa gũthini,
na rũgacooka rũkeerekeira mwena wa gathigathini;
rũthiiaaga o rũgĩthiũrũrũkaga rũtegũtũgithiria,
o rũgĩcookaga njĩra-inĩ yaruo.

⁷ Njũũ ciothe ciĩtagĩrĩra iria-inĩ,
no rĩrĩ, iria rĩtirĩ hĩndĩ rĩiyũraga.

O kũu njũũ ciumaga,
nokuo icookaga.

⁸ Maündũ mothe marehanagĩra mĩnoga
ĩrĩa ĩtangĩgweteka.

Riitho rĩtirĩ hĩndĩ rĩiganagia kuona,
o na kana gũtũ gũkaigania kũigua.

⁹ Maündũ marĩa maanakorwo kuo no mo macookaga gũkorwo kuo rĩngĩ,
naguo ũndũ ũrĩa waneekwo noguo ũcookaga ũgeekwo rĩngĩ;
gũtirĩ ũndũ ũtarĩ woneka gũkũ thĩ kwaraga riũa.

¹⁰ Hihĩ nĩ harĩ ũndũ mũndũ angũga atĩrĩ:

“Ta rora! Ūyũ nĩ ũndũ ũtarĩ wonekana?”

Ūndũ ũcio warĩ kuo hĩndĩ ndaaya hĩtũku;
warĩ kuo tũtarĩ twaciarwo.

¹¹ Andũ arĩa maarĩ kuo tene matiririkanagwo,
na o na arĩa matarĩ maraciarwo
matikaaririkanwo

nĩ arĩa magaaciarwo thuutha wao.

Ūũgĩ no wa Tũhũ

¹² Nĩ Mũrutani-rĩ, ndaarĩ mũthamaki wathamakagĩra Isiraeli kũu Jerusalemu.

¹³ Nĩnderutĩre na kĩyo kwĩruta, na gũtuĩria na ũũgĩ maündũ mothe marĩa mekagwo
gũkũ thĩ. Kaĩ Ngai nĩakuiithĩtie andũ mũrigo mũritũ-ĩ! ¹⁴ Nĩndĩoneire maündũ marĩa
mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa; maündũ mothe no ma tũhũ, na ũguo no ta
gũteng’eria rũhuho.

¹⁵ Kĩndũ kĩrĩa kĩogomu gĩtingĩrũngĩka;
nakĩo kĩrĩa gĩtarĩ ho gĩtingĩtarwo.

¹⁶ Na nĩ ngũiciiria, ngũga na ngoro yakwa atĩrĩ, “Ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na ũũgĩ
mũingĩ gũkĩra andũ arĩa othe manaathana Jerusalemu mbere yakwa; nĩmenyete
maündũ maingĩ makoniĩ ũũgĩ na ũmenyo.” ¹⁷ Ningĩ nĩnderutire na ngoro yakwa
kũmenya ũhoru wa ũũgĩ, o na kũmenya ũhoru wa ũgũrũki na wa ũrimũ, no ngĩmenya
atĩ ũhoru ũcio, o naguo, no ta gũteng’eria rũhuho.

¹⁸ Nĩgũkorwo o ũrĩa ũũgĩ waingĩha, noguo ihooru rĩngĩhĩte;
na ũrĩa ũmenyo waingĩha, noguo kieha kĩngĩhĩte.

2

Ikeno no cia Tũhũ Mũtheri

¹ Ndeĩrĩre na ngoro yakwa atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ũka rĩu, nĩngũkũgeria na ikeno nĩgeetha
nyone nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega.” No rĩrĩ, o naguo ũndũ ũcio warĩ o wa tũhũ. ² Ningĩ

ngiuga atiri, "Mitheko o nayo ni urimu. Naguo uhoru wa gwikenia-ri, ngiyyuria ni wa bata uriku?" ³ Ndaageririe uria ingikenia mwiri wakwa na ndibe, o ndongoretio ni ngoro yakwa na uugi, ngihimbiria ukigu, ngienda kumenya ni undu uriku andu maagirirwo ni gwika guku thi matuku-ini o macio manini ma muoyo wao.

⁴ Nindarutire mawira manene: Ngiyakira nyumba, na ngihaandira miguinda ya mthabibu. ⁵ Nindathondekire miguinda na kundū gwa kuhurukwo, na ngihaanda miti ya mithemba yotho ya matunda kuo. ⁶ Ngicooka ngihingiriria turia twa maa twa kuunithagiria maa kura miti iyo yakuragira. ⁷ Ningi ngigura ngombo cia arume na cia andu-a-nja, na ni ndari na ngombo ingi iria ciaciarirwo gwakwa mucii. O na ni ndari na nduru nyingi cia mburi na cia ng'ombe gukira aria othe maar Jerusalemu mbere yakwa. ⁸ Nindacookaniririe betha na thahabu, na indo cia bata iria cia athamaki o na cia maburi. Ningi ngigia na aini a arume na a andu-a-nja, o na thuriya nyingi muno: maundu maria makenagia ngoro ya mundu. ⁹ Ni undu ucio ngineneha na ngitonga muno gukira aria othe maar Jerusalemu mbere yakwa. Thiini wa maundu macio mothe-ri, uugi wakwa ndari o naguo.

¹⁰ Naguo undu o wotho uria maitho makwa meriragiria ndierigagiria kwiika; o na ningi ngoro yakwa ndiamirigiririe gikeno o na kiriku.

Nigukorwo ngoro yakwa niyakenagira mawira makwa mothe, naguo undu ucio niguo wari irihi ria wira wakwa wotho.

¹¹ No riria ndaaririre mawira maria mothe ndaarutite na moko makwa, o na uria ndetungumanitie ngimaruta,

ngiona ati maundu mothe ni ma tuhū, no ta guteng'eria ruhuho; gutiri kindu mundu angiguna nakio guku thi.

Uugi na Ukiu no cia Tuhu

¹² Ningi ngicooka ngihugura niguo ndicuiranie uhoru wa uugi, o na wa uguruki, na wa ukigu.

Atiriri, ni ata ugi mthamaki uria ucookagio ithenya ria uria ugi angika uteekwo?

¹³ Hindi iyo ngikiona ati uugi ni mweka gukira ukigu, o ta uria utheri uri mweka gukira nduma.

¹⁴ Mundu uria muugi nonaga kura arathi, no mundu mukigu athiagira nduma-ini; no ngicooka ngimenya

ati o eeri makoragwo ni undu o ro umwe.

¹⁵ Hindi iyo ngikiuga na ngoro yakwa atiri,

"Undu uria ukoraga mundu mukigu o na ni o ukaangora.

Ugi wakwa-ri, uking'unite na ki?"

Ngikiuga atiri na ngoro yakwa,

"Undu uyū o naguo no wa tuhū."

¹⁶ Nigukorwo mundu uria muugi, o ta mundu uria mukigu, ndagatūra aririkanagwo; nigukorwo matuku-ini maria magooka o eeri nimakariganira.

Hi, mundu uria muugi akuuaga o ta mundu uria mukigu!

Minoga no ya Tuhu

¹⁷ Ni undu ucio ngithura gutura muoyo, tondū wira uria urutagwo guku thi kwaraga riua wari wa kunjiguithia kieha. Wotho wari wa tuhū, o ta guteng'eria ruhuho. ¹⁸ Ngigithura maundu mothe maria ndenogeetie namo guku thi kwaraga riua, tondū no nginya ngaamatigira uria ugooka thuutha wakwa. ¹⁹ Ningi nuū uūi kana ucio ugooka ithenya riakwa agaakorwo ari mundu muugi kana ari mundu mukigu? No riri, niwe ukaarugamirira wira uria ndaanetungumania naguo ngitumagira ugi wakwa guku thi kwaraga riua. Undu ucio o naguo no wa tuhū. ²⁰ Ni undu ucio ngoro yakwa ikambiriria kurwo ni hinya ni undu wa wira wakwa wotho wa minoga uria ndaarutaga guku thi kwaraga riua. ²¹ Tondū mundu no arute wira wake na uugi, na umenyo, na kuhigira maundu, no riri, no nginya acooke atige kiria giothe agita nakio kuri mundu ugi utakinogeire. Undu uyū o naguo no wa tuhū, na ni mutino munene. ²² Mundu-ri, ni uumithio uriku oonaga hari wira uria wotho arutaga, na minoga, na gwitungumania kura anetungumania nakuo guku thi kwaraga riua? ²³ Nigukorwo matuku make mothe, wira wake ni wa ruo na kieha; o na utuku, meciria make mathurukaga. Undu ucio o naguo no wa tuhū.

²⁴ Mundu-ri, ndari undu ugi mweka angika ukirite kura na kunyua, na gukenera wira wake. Undu uyū o naguo ngiona ati uumite guoko-ini kwa Ngai, ²⁵ ni undu-ri, nuū

ungihota kūrīa kana gūkena Ngai atarī ho? ²⁶ Ngai aheaga mūdū ūrīa ūmūkenagia maūdū ma ūgī, na ūmenyo, na gīkeno, no mūdū ūrīa mwīhia akamūhe wīra wa gūcookanīrīria na kwīgīra ūtonga, nīguo acooke aūnenganīre kūrī mūdū ūrīa ūmūkenagia. Ūndū ūcio o nāguo no wa tūhū, o ta gūteng'eria rūhuho.

3

O Ūndū na Ihinda Rīaguo

¹ Atīrīrī, o ūndū nī ūrī ihinda rīaguo,
na o ūndū o wothe wīkagwo gūkū thī nī ūrī mahinda maguo:

- ² kūrī hīndī ya gūciarwo na hīndī ya gūkua,
hīndī ya kūhaanda na hīndī ya kūmunya kīrīa kīhaande,
³ hīndī ya kūrāga na hīndī ya kūhonia,
hīndī ya gūtharia na hīndī ya gwaka,
⁴ hīndī ya kūrīra na hīndī ya gūtheka,
hīndī ya gūcakaya na hīndī ya kūina,
⁵ hīndī ya kūhurunja mahiga na hīndī ya kūmacookanīrīria,
hīndī ya kūhimbīria na hīndī ya kwaga kūhimbīria,
⁶ hīndī ya gūcaria na hīndī ya kūrīrwo nī indo,
hīndī ya kūga, na hīndī ya gūte,
⁷ hīndī ya gūtēmbūra na hīndī ya gūtuma,
hīndī ya gūkira na hīndī ya kwaria,
⁸ hīndī ya kwenda na hīndī ya gūthūra,
hīndī ya mbaara na hīndī ya thayū.

⁹ Mūruti wa wīra-rī, nī uumithio ūrīkū oonaga harī gwītungumania gwake?
¹⁰ Nīnyonete mathīina marīa Ngai aheete andū nīguo mathīinikage nī mo. ¹¹ Ngai oombire kīndū o gīothe kīrī gīthaka hīndī yakīo. Nīngī nīekīrīte ūhorō wa tene na tene ngoro-inī cia andū; no andū matīngīhota kūmenya wīra ūrīa Ngai arūtīte kuuma kīambīrīria ngīnya kīrīkīrīro. ¹² Nīnjūūī atī gūtīrī ūndū ūngī mwega andū mangīka ūkīrīte gūkena na gwīka maūdū mega rīrīa rīothe megūtūra muoyo. ¹³ O na nīngī ngamenya atī mūdū o wothe angīria na anyue, na akenere gwītungumania gwake, kīu nī kīheo kuuma kūrī Ngai. ¹⁴ Nīnjūūī atī ūndū ūrīa wothe Ngai ekaga nī wagūtūra ngīnya tene; ndūngīongerereka kana ūnyihanyīhe. Ngai awīkaga nīgeetha andū mamwītīgagīre.

¹⁵ Ūrīa gūtārīī rīu noguo gwatarīī tene,
na ūrīa gūgaatuīka thuutha-inī noguo gwatarīī mbere īyo;
nake Ngai acaragia atī ūndū ūrīa wahītūkire ūcooke o ro ho.

¹⁶ O na nīngī ngīona ūndū ūngī gūkū thī kwaraga rīua:
Handū harīa haatuuağīrwo cīira-rī, waganu warī ho,
na ho handū harīa ha kīhooō-rī, waganu warī ho.

¹⁷ Ngīra atīrī na ngoro yakwa,
“Ngai nīwe ūgaaciirīthia

andū arīa athīngu na arīa aaganu,
tondū nīgūgakorwo ihinda rīa o ūndū o wothe wīkagwo gūkū thī,
o na ihinda rīa wīra o wothe.”

¹⁸ Nīngī ngīciiria atīrī, “Ha ūhorō wa andū-rī, Ngai amageragia nīgeetha mone atī mahaana o ta nyamū. ¹⁹ Maūdū marīa makoraga mūdū no mo makoraga nyamū; mūdū na nyamū makoragwo nī ūndū o ro ūmwe: O ta ūrīa mūdū akuuaga, noguo nyamū ikuaga. Mīhūmū ya mūdū na nyamū no īmwe; mūdū ndarī handū akīrīte nyamū. Ūndū o wothe nī wa tūhū. ²⁰ Mūdū na nyamū mathīiaga o kūdū kūmwe; othe moimīte tīrī-inī, na othe macookaga o tīrī-inī. ²¹ Nūū ūūī kana hīhi roho wa mūdū wambataga na īgūrū, nāguo roho wa nyamū ūgaikūrūka na thī?”

²² Nī ūndū ūcio ngīona atī hatīrī ūndū mwega harī mūdū ūkīrīte gūkenera wīra wake, tondū rīu nīrīo īgai rīake. Nī ūndū-rī, nūū ūngīmūcookia rīngī nīguo one ūrīa gūgeekīka thuutha wake?

4

Kūhīnyīrīrio, Kwīnogia, na Kwaga Arata

¹ Nīngī nīndarorire na ngīona kūhīnyanīrīria kūrīa gwathīiaga na mbere gūkū thī kwaraga rīua:

Ngīona maithorī ma arīa ahīnyīrīrie,

na matirī na mündū wa kūmahooreria;
arīa maamahinyagīrīria nīo maarī na ūhoti,
no acio maahinyagīrīrio matiarī na mündū wa kūmahooreria.

² Tondū ūcio ngiuga atī andū arīa akuū,
o acio marīkītie gūkua,
nīmakenaga gūkīra arīa marī muoyo,
o acio marī muoyo o na rīu.

³ No rīrī, mündū ūrīa mwega gūkīra acio eerī
nī ūrīa ūtarī mūciare,
o ūcio ūtoneete ūuru
ūrīa wīkagwo gūkū thī kwaraga rīūa.

⁴ Ningī ngīona atī wīra wothe na maündū marīa mündū agīyaga namo moimanaga
na mündū kūguīra mündū wa itūra rīake ūru. Ūndū ūcio o naguo no wa tūhū, o ta
gūteng'eria rūhuho.

⁵ Mündū mūkūgu enyiitanagīria moko,
akeyananga we mwene.

⁶ Nī kaba mündū akorwo na kīndū kīnini na akorwo na ūhooreri,
gūkīra gwītungumania agīe na indo nyingī,
na gūteng'eria rūhuho.

⁷ Ningī ngīona ūndū wa tūhū gūkū thī kwaraga rīūa:

⁸ Kwarī na mündū watūūraga arī wiki;
ndaarī na mūriū kana mūrū wa nyina.

No rīrī, aatūūraga etungumanagia,
no maitho make matiaiganagwo nī ūtonga.
Eyūrīrie atīrī, "Nūū ūratūma ndītungumanie ūū, na noge,
na nī kī kīratūma ndīiime ikeno?"
Ūndū ūcio o naguo nī wa tūhū,
no wīra wa gūthīnīka!

⁹ Nī kaba andū eerī gūkīra ūmwe,
tondū nīmoonaga uumithio mwega wa wīra wao:

¹⁰ Ūmwe angīgūa thī-rī,
mūratawe no amuo.

No rīrī, mündū angīgūa thī na ndarī na wa kūmuoya-rī,
kaī ūcio nī wa kūguīrwo tha-ī!

¹¹ Ningī-rī, andū eerī mangīkoma hamwe nīmaiguithanagia ūrugarī.
No rīrī, mündū angīhota kūigua ūrugarī atīa arī o wiki?

¹² Mündū ūmwe no akīrio hinya,
no andū eerī no mahote kwīgītīra.

Mūhīndo mūrāme na ndīgi ithatū ndūngītūika narua.

Ūthii wa-na-Mbere no wa Tūhū

¹³ Nī kaba mündū mwīthī mūthīni no nī mūūgī, gūkīra mūthamaki mūkūrū no
nī mūkūgu, ūrīa ūtangītarīka. ¹⁴ Mündū mwīthī ūcio no akorwo oimīte njeera
agatuu mūthamaki, kana akorwo aaciirirwo arī mūthīni o kūu ūthamaki-inī wake.
¹⁵ Ngīkīona atī andū arīa othe matūūraga na magathīagīra gūkū thī kwaraga rīūa
maarūmīrīre mwanake ūcio mūthīni, o ūcio wacookire ithenya rīa mūthamaki.
¹⁶ Andū arīa othe maathagwo nīwe matingītarīka. No rīrī, andū arīa mookire thuutha
wake matiakenirio nī ūcio wacookire ithenya rīa mūthamaki. Ūndū ūyū o naguo nī wa
tūhū, o ta gūteng'eria rūhuho.

5

Ikaraga Wītīgīrite Ngai

¹ Atīrīrī, ceemaga ūgītoonya nyūmba ya Ngai. Gūkuhīrīria na kūigua ndeto ciake
nī kwega gūkīra igongona rīrīa rīrutagwo nī andū arīa akīgu, tondū matimenyaga nī
ūuru mareeka.

² Tīga kūhiūha kwaria ūtambīte gwīciiria,
ndūgetīkīrie ngoro yaku īhiūhe kwaria ūndū mbere ya Ngai.
Ngai arī igūrū,
nawe ūrī gūkū thī,
nī ūndū ūcio nyīihagia ciugo ciaku.

³ O ta ūrīa mīhang’o mīngī itūmaga mūdū aroote-rī,
ūguo no taguo mūdū mūkīgu aingīhagia mīario.

⁴ Hīndī rīra wehīta mwīhīta harī Ngai, ndūkanahūthīrīrie kūūhingia. Nī ūndū we ndakenagio nī andū akīgu; hingagia mwīhīta waku. ⁵ Nī kaba kwaga kwīhīta, gūkīra kwīhīta na kwaga kūhingia mwīhīta. ⁶ Ndūkareke kanua gaku gatūme wīhie. Ndūkanogīre mbere ya mūtūmwo wa hekarū atīrī, “Mwīhīta wakwa ndehītire na mahītia.” Nī kī kīngītūma ūrakarie Ngai na uuge waku, nake athūkie wīra wa moko maku? ⁷ Irooto nyingī na ciugo nyingī nī cia tūhū. Nī ūndū ūcio ikaraga wītīgīrīte Ngai.

Ūtonga no wa Tūhū

⁸ Ūngīkoona mūthīni akīhinyīrīrio, na akaagithio ciira wa ma na kīhooto būrūri-inī, ndūkanamakio nī maūdū macio; nīgūkorwo mūnene ūmwe aroragwo nī mūnene ūngī, na igūrū wa acio eerī nī harī angī anene kūmakīra. ⁹ Uumithio wa būrūri nī wa andū othe; o na mūthamaki we mwene oonaga uumithio kuuma mīgūnda-inī.

¹⁰ Mūdū ūrīa wothe wendeete mbeeca ndarī hīndī aciiganagia;

nake ūrīa wothe wendeete ūtonga ndaiganagwo nī kīrīa oonaga.

Ūndū ūyū o naguo no wa tūhū.

¹¹ O ūrīa indo ikīragīrīria kuongerereka,
nogo arīa macīrīaga mongererekaga.

Mwene cio agunīkaga nakī,

tiga o gūciīrorera na maitho?

¹² Toro wa mūdū ūrīa ūrutaga wīra nī mweга,
o na angīrīa irio nini kana nyingī,

no ūingī wa indo cia gītonga
ndūrekaga kīone toro.

¹³ Nīnyonete ūndū mūūru na wa kīeha gūkū thī kwaraga riūa:
ūtonga ūrīa mūdū eigagīra ūkaya kūmūthūkia we mwene,

¹⁴ kana ūtonga ūrīa ūthiraga na nīra ya mūtino,
atī angīgaaciara kahī,
gatīrī kīndū kangīgaya.

¹⁵ Mūdū oimaga nda ya nyina arī njaga,
na o ūguo okaga, nogo athiaga.

Ndarī kīndū o nakī kīumanīte na wīra wake
agaakuua na moko make.

¹⁶ Ūndū ūyū o naguo nī mūūru, na wa kīeha:

Atī o ūrīa mūdū okaga, nogo athiaga,
nake-rī, nī ūndū ūrīkū egunaga naguo,
kuona atī enogagīria o rūhuho?

¹⁷ Matukū-inī make mothe arīagīra nduma-inī,

arī na gūtangīka kūnene, na kūhinyīrīrīka, o na marakara.

¹⁸ Ngīcooka ngīmenya atī nī wega na nī kwagīrīre mūdū arīage na anyuuage, na akenagīre gwītungumania gwake arī gūkū thī kwaraga riūa matukū-inī manini ma gūtūūra muoyo marīa aheetwo nī Ngai, tondū rīu nīrīo igai rīake. ¹⁹ Na ningī-rī, mūdū o wothe angīheo ūtonga na indo nī Ngai, na amūhotithie gūcikenera, nake aamūkīre igai rīake na akenio nī wīra wake-rī, kīu nī kīheo aheetwo nī Ngai. ²⁰ Ti kaingī mūdū ūcio ataranagia ūhoru wa matukū ma muoyo wake, tondū Ngai nīamūikaragia arī na gīkeno ngoro-inī.

6

¹ Na rīrī, nīnyonete ūndū ūngī mūūru gūkū thī kwaraga riūa, naguo nīūrītūhagīra andū mūno: ² Naguo nī atī Ngai aheaga mūdū ūtonga, na indo, o na gītīo, agakoragwo na kīndū o kīrīa gīothe ngoro yake īngīrīrīria, no rīrī, Ngai akaaga kūmūhotithia gūcikenera, no mūdū ūngī mūgeni nīwe ūcikenagīra handū hake. Ūndū ūyū nī wa tūhū, na nī ūndū mūūru na wa kīeha.

³ Mūdū no agīe ciana igana rīmwe na atūūre mīaka mīngī; no rīrī, o na angītūūra ihinda iraaya atīa, angīkorwo ndangīkenera ūgaacīru wake na aage gūthikwo wegari, nguuga atīrī, mūdū ūcio akīrītwo nī kīhuno. ⁴ Kīhuno kīu gīūkaga kīrī tūhū, na gīgathiī nduma-inī, na rītīwa rīakīo rīkahumbīrwo nī nduma o ro īyo. ⁵ O na gūtūika gītīonire riūa kana gīkīmenya ūndū o na ūrīkū-rī, nīkīgīaga na ūhurūko gūkīra mūdū

ũcio: ⁶ Īi, ti-itherũ o na angĩtũũra mĩaka ngiri ĩmwe maita meerĩ, na aage gũkenera ũgaacĩru wake. Githĩ othe matigĩthiiaa o handũ hamwe?

⁷ Mũndũ arutaga wĩra wothe na kĩyo nĩguo aiyũrie kanua gake,
no gũtirĩ hĩndĩ ngoro yake ĩganagia.

⁸ Mũndũ mũũgĩ-rĩ,
akĩrĩte mũndũ mũkĩgu na kĩ?

Nake mũndũ mũthĩĩni ũrĩa ũmenyete gũikarania na andũ arĩa angĩ-rĩ,
egunaga na kĩ?

⁹ Nĩ kaba kĩrĩa maitho marona,
gũkĩra kwangangio nĩ merirĩria.

Ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ,
o ta gũteng'eria rũhuho.

¹⁰ Kĩndũ gĩothe kĩaakorwo kuo kĩaheirwo rĩitwa,
nake mũndũ nĩamenyekete ũrĩa atariĩ;

gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũkarania
na ũrĩa ũrĩ hinya kũmũkĩra.

¹¹ O ũrĩa ciugo iraingĩha,
noguo ituĩkaga cia tũhũ,
naguo ũndũ ũcio ũgunaga mũndũ na kĩ?

¹² Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya maũndũ marĩa magĩrĩire mũndũ mũtũũrĩre-inĩ wake, matukũ mothe ma muoyo wake manini na ma tũhũ marĩa aniinaga magathira o ta kĩiruru? Nũũ ũngĩmwĩra ũrĩa gũkaahaana gũkũ thĩ kwaraga riũa aarĩkia kwehera?

7

Ũũgĩ

¹ Nĩ kaba rĩitwa rĩega gũkĩra maguta marĩa manungi wega,
na mũthenya wa gũkua gũkĩra mũthenya wa gũciarwo.

² Nĩ kaba gũthĩĩ nyũmba ĩrĩ na macakaya
gũkĩra gũthĩĩ nyũmba ĩrĩ na ndĩa,
nĩgũkorwo gĩkuũ nĩkĩo mũthia wa andũ othe;
nao andũ arĩa marĩ muoyo nĩmakĩge ũndũ ũcio ngoro-inĩ ciao.

³ Nĩ kaba kĩahe gũkĩra mĩtheko,
tondũ gũtuka gĩthiithi nĩgũtũmaga ngoro yagĩre.

⁴ Ngoro cia andũ arĩa oogĩ irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na macakaya,
no ngoro cia andũ arĩa akĩgu irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na ikeno.

⁵ Nĩ kaba kũigua irũthia rĩa mũndũ ũrĩa mũũgĩ,
gũkĩra gũthikĩrĩria rwĩmbo rwa andũ arĩa akĩgu.

⁶ O ta ũrĩa mĩigua ĩtũratũrikaga ĩrĩ rungu rwa nyũngũ,*
no taguo mĩtheko ya andũ arĩa akĩgu ĩtariĩ.
Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.

⁷ Ũhinyanĩrĩria ũtũmaga mũndũ mũũgĩ akĩge,
narĩo ihaki rĩgathũkia ngoro.

⁸ Nĩ kaba kĩrĩkĩrĩro kĩa ũndũ gũkĩra kĩaambĩrĩria kĩaguo,
na gũkĩrĩrĩria nĩ kwega gũkĩra mwĩĩĩo.

⁹ Tigaga kũhiũha kũrakara na ngoro yaku,
nĩ ũndũ marakara maikaraga ngoro-inĩ cia andũ arĩa akĩgu.

¹⁰ Ndũkoorie atĩrĩ, "Nĩ kĩ gĩatũmaga matukũ ma tene makorwo marĩ mega gũkĩra maya?"
Nĩgũkorwo ti ũũgĩ kũũria ũguo.

¹¹ Ũũgĩ, o ta igai, nĩ mwega
na nĩũteithagia arĩa marĩ muoyo.

¹² Ũũgĩ nĩ mwĩgitio,
o ta ũrĩa mbeeca ĩrĩ mwĩgitio,
no rĩrĩ, wega wa ũmenyi maũndũ nĩ ũyũ:

* 7:6 Mwaki wa mĩigua o na watũratũrika ndũrĩ ũrugarĩ wa kũigana hĩndĩ ya heho.

atĩ ũũgĩ nĩtũũragia ũrĩa ũrĩ nague muoyo.

¹³ Ta cūrania ũrĩa Ngai ekĩte:

Kĩria ogometie-rĩ,

nũ ũngĩhota gũkĩrũnga?

¹⁴ Hĩndĩ ĩria mahinda marĩ mega, kenaga;

no rĩrĩ, rĩrĩa mahinda magũthũũkĩra, ũririkanage atĩrĩ:

Ngai nĩwe ũtũmaga

maũndũ macio meerĩ matwarane.

Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ndarĩ ũndũ angĩmenya

wĩgĩ mũtũũrĩre wake wa thuutha-inĩ.

¹⁵ Mũtũũrĩre-inĩ ũyũ wakwa wa tũhũ, nĩnyonete maũndũ maya meerĩ:

mũndũ mũthingu no akue o na arĩ mũthingu,

nake mũndũ mwaganu agatũũra muoyo ihinda iraaaya o na arĩ mwaganu.

¹⁶ Tiga gũthinga makĩria,

o na kana kũũhĩga makĩria:

ũkwenda kwĩniina nĩkĩ?

¹⁷ Tiga kwagana makĩria,

kana gũkĩga:

ũkwenda gũkua hĩndĩ yaku ĩtakinyĩte nĩkĩ?

¹⁸ Nĩ wega kũrũmia ũndũ ũmwe,

na ndũkarekie ũcio ũngĩ.

Mũndũ ũrĩa mwĩtigĩri-Ngai nĩtheemaga maũndũ macio meerĩ.

¹⁹ Ũũgĩ wĩkĩraga mũndũ mũũgĩ hinya,

agakĩra aathani ikũmi marĩ itũũra-inĩ inene.

²⁰ Gũtirĩ mũndũ mũthingu gũkũ thĩ,

ũrĩa wĩkaga o wega mũtheri na ndehagia.

²¹ Ndũgathikagĩrĩrie ũrĩa wothe andũ maraaria,

tondũ wahota kũigua ndungata yaku ĩgĩkũruma:

²² nĩgũkorwo ngoro-inĩ yaku nĩũũ

atĩ mahinda maingĩ wee mwene wanaruma andũ arĩa angĩ.

²³ Maũndũ macio mothe ndamatũrĩrie na ũũgĩ, ngiuga atĩrĩ,

“Nĩndũite itua rĩa kũgĩa na ũũgĩ.”

No rĩrĩ, ũndũ ũcio warĩ kũraya na nĩ.

²⁴ O ũndũ ũrĩa wothe ũngĩtuĩka nĩguo, ũũgĩ-rĩ,

nĩũraihĩrĩrie mũno na nĩmũhithe makĩria:

nũ ũngĩũmenya?

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngĩhũndũra meciiria makwa harĩ ũmenyi,

na gũtuĩria, na kũmaatha ũũgĩ, na mũtabarĩre wa maũndũ

na ndaũkĩrwo nĩ ũkĩgu wa waganu,

na ũgũrũki wa ũrimũ.

²⁶ Nĩngĩ ngĩona ũndũ mũrũrũ gũkĩra gĩkuũ,

nague nĩ mũndũ-wa-nja ũrĩa ũhaana ta mũtego,

o ũrĩa ngoro yake ĩhaana mũtego wa kũgwatia,

namo moko make makahaana ta mĩnyororo.

Mũndũ ũrĩa ũkenagia Ngai nĩakehonokia harĩ mũndũ-wa-nja ũcio,

no mũndũ ũrĩa mwĩhia nĩakagwatio nĩwe.

²⁷ Mũrutani ekuuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo menyete:

“Ngĩringithania ũndũ ũmwe na ũrĩa ũngĩ nĩguo menyete mũtabarĩre wa maũndũ-rĩ,

²⁸ o ngĩethaga ũguo

na ndione-rĩ:

Nĩndonire mũndũ mũrũme ũmwe mũrũngĩrũ harĩ arũme ngiri,

no ndionire mũndũ-wa-nja o na ũmwe mũrũngĩrũ thĩnĩ wao othe.

²⁹ Ũndũ ũyũ noguo nyonete:

Ngai oombire mũndũ arĩ mũrũngĩrũ,

no andũ nĩmecarĩrie maũndũ maingĩ ma wara.”

8

1 Nūū ūtarīī ta mūndū ūrīa mūūgī?

Ningī nūū ūngīmenya gūtaūra maūndū?

Ūūgī nīguo ūtūmaga ūthiū wa mūndū ūkenge,
na ūgatūma gūthita gīthiithi gwake kūgarūrūke.

Athīkagīra Mūthamaki

2 Nguga atīrī, athīkagīra rīathani rīa mūthamaki, nī ūndū nīwehītire ūrī mbere ya Ngai.* 3 Ndūkahiūhage kwehera harī mūthamaki. Ndūgekage ūndū mūūru, nīgūkorwo we ekaga ūndū ūrīa ūngīmūkenia. 4 Na tondū uuge wa mūthamaki ūrī hinya-rī, nūū ūngīhota kūmūūria kīūria atīrī, “Nī atīa ūreka?”

5 Mūndū ūrīa wothe wathīkagīra watho wake ndakoona ūūru,
nayo ngoro wa mūndū mūūgī ikūūranaga gwathīkīra mūthamaki
ihinda rīrīa rīagīrīre, ningī na njīra rīrīa yagīrīre.

6 Nīgūkorwo ūndū o wothe nī ūrī ihinda rīrīa rīagīrīre,
na njīra rīrīa yagīrīre ya kūwīka,
o na gūtuīka thīina wa mūndū nīūmūrītūhagīra mūno.

7 Tondū gūtīrī mūndū ūngīmenya maūndū marīa makaamūkora-rī,
nūū ūngīmūwīra maūndū marīa magooka?

8 Gūtīrī mūndū ūngīhota gwatha rūhuho agirie rūhurutane;
ūguo noguo gūtārī mūndū ūngīhota kūgīrīrīa mūthenya wake wa gūkua.
O ta ūrīa gūtārī mūndū ūheagwo rūūtha hīndī ya mbaara,
ūguo noguo waganu ūtangīhonokia mūndū ūrīa ūwīkaga.

9 Maūndū macio mothe nīndamoonire, o ndīrutanīire kūmenya ūhoru wa maūndū marīa mothe mekagwo gūkū thī kwaraga rīua. Nī kūrī hīndī mūndū agīiaga na ūhoti wa gwathaga andū arīa angī, nake agethūkia we mwene. 10 O na ningī ngīona andū arīa aaganu magīthikwo, o acio maathīiaga na makoima handū-harīa-haamūre, nao magakumagio kūu itūūra-inī inene kūrīa meekagīra maūndū macio. Ūndū ūyū o naguo no wa tūhū.

11 Rīrīa gwīka ūūru kwaga kūherithio narua-rī, ngoro cia andū ikīragīrīrīa gūthugunda gwīka ūūru. 12 O na mūndū mwaganu angūika maūndū mooru maita igana na atūūre muoyo ihinda irāaya-rī, nīnjūūī na ma atī andū arīa metīgīrīte Ngai nīmakona maūndū mega, o acio mahooyaga marī mbere ya Ngai. 13 No rīrī, tondū andū arīa aaganu matīitigagīra Ngai-rī, matikoona maūndū mega, na matukū mao matīkaraiha ta kīruru.

14 Na nī kūrī ūndū ūngī wa tūhū wīkīkaga gūkū thī: naguo nī atī andū arīa athingu nīmakoragwo nī maūndū marīa magīrīre gūkora andū arīa aaganu, ningī atī andū arīa aaganu nīmakoragwo nī maūndū marīa magīrīre gūkora andū arīa athingu. Ūndū ūyū o naguo, nguga atīrī, no wa tūhū. 15 Nī ūndū ūcio ngūgaathīrīrīa gīkeno kīa mūtūūrīre, tondū gūtīrī ūndū ūngī mwega wa mūndū gūkū thī kwaraga rīua gūkīra kūrīa, na kūnyua, na gūkena. Nakīo gīkeno gītūūre kīrūmanīrīre nake wīra-inī wake matukū mothe ma muoyo marīa Ngai amūheete gūkū thī kwaraga rīua.

16 Rīrīa ndeerutanīire kūmenya ūhoru wa ūūgī na kuona wīra ūrīa mūndū arutaga gūkū thī, tondū nī kūrī mūndū maitho make matoonaga toro mūthenya kana ūtukū, 17 hīndī iyo ngīkīona maūndū marīa mothe Ngai ekīte. Gūtīrī mūndū ūngīhota kūmenya ūrīa gūthīiaga na mbere gūkū thī kwaraga rīua. O na mūndū angītūrīa na kīyo gīake gīothe, ndangīhota kūmenya gītūmi kīa ūndū ūcio. O na mūndū mūūgī angītūa atī nīoi, ndangīhota gūtaūkīrwo kūna nī ūndū ūcio.

9

Gīkūū Gūkaga kūrī Andū Othe

1 Nī ūndū ūcio ngīcūūrania ūhoru wa maūndū macio mothe na ngīona atī andū arīa athingu na arīa oogī, o hamwe na mawīra mao, marī moko-inī ma Ngai, no rīrī, gūtīrī mūndū ūngīmenya kana nī wendo, kana nī rūmena rūmwetereire. 2 Andū othe marīkagīrīrīa o ūndū ūmwe: kīrīkīrīro kīa andū arīa athingu na arīa aaganu, kīa andū arīa ega na arīa oorū, kīa andū arīa matethaahītīe na arīa methaahītīe, na kīa andū arīa marutaga magongona na arīa matarutaga gīothe no kīmwe. O ta ūrīa mūndū mwega atarīi,

* 8:2 Andū nīmehītaga marī mbere ya Ngai atī nīmarīkoragwo marī ehokeku.

ũguo noguo mũndũ mwĩhia atariĩ;
o ta ũria arĩa mehĩtaga na mũhĩtwa matariĩ,
ũguo noguo arĩa metigagĩra kwĩhĩta na mũhĩtwa matariĩ.

³ Ũyũ nĩguo ũuru ũria ũkoragwo maũndũ-inĩ mothe marĩa mekiakaga gũkũ thĩ kwaraga riũa: Andũ othe marĩkagĩrĩria o ũndũ ũmwe. O na nĩngĩ ngoro cia andũ ciyũrite ũuru, na ũgũrũki ũkaagĩra ngoro-inĩ ciao rĩria marĩ muoyo, na thuutha-inĩ magakua. ⁴ Mũndũ ũria wothe ũri gatagatĩ ka arĩa marĩ muoyo ari na kũirĩgĩrĩro; na rĩri, nĩ kaba ngui ĩrĩ muoyo gũkĩra mũrũũthi mũkuũ!

⁵ Nĩ ũndũ andũ arĩa marĩ muoyo nĩmooĩ nĩmagakua,
no arĩa makuĩte matirĩ ũndũ mooĩ;
na matirĩ kũheo kĩngĩ metereire,
o na matiririkanagwo, nĩmariganĩre.

⁶ Wendani wao, na rĩmena rwao,
o na ũuru wao nĩithirĩte biũ;
na gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaacooka kũgĩra na handũ
maũndũ-inĩ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa.

⁷ Thĩ, ũrĩe irio ciaku ũkenete, na ũnyue ndibei yaku ũcanjamũkĩte ngoro, nĩgũkorwo ihinda rĩrĩ nĩrĩo Ngai etĩkĩrĩte wĩra waku. ⁸ Wĩhumbage nguo cia rangi mwerũ hĩndĩ ciothe, na wĩhakage maguta mũtwe hĩndĩ yothe.* ⁹ Tũũranagiai na gĩkeno na mũtumia ũcio waku wendeete, matukũ mothe ma muoyo ũyũ wa tũhũ marĩa Ngai akũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa, o matukũ macio maku mothe ma tũhũ. Nĩ ũndũ rĩrĩ nĩrĩo igai riaku mũtũũrĩre-inĩ waku, o na gwĩtungumania-inĩ gwaku ũrĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa. ¹⁰ ũndũ ũria wothe ũngĩona wa gwĩka na guoko gwaku-rĩ, wĩke na hinya waku wothe, tondũ mbĩrĩra-inĩ kũrĩa ũrorete, gũtirĩ kũruta wĩra kana gwĩciiria, kana kũmenya maũndũ, o na kana ũũgĩ.

¹¹ Nĩnyonete ũndũ ũngĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa:
Atĩ andũ arĩa marĩ ihenya tio mahootanaga ihenya-inĩ,
na arĩa marĩ hinya tio mahootanaga mbaara-inĩ,
o na arĩa oogĩ tio moonaga irio,
na arĩa mooĩ maũndũ mũno tio magĩaga na ũtonga,
o na kana andũ arĩa oogĩ makaheo gĩtũo;
no rĩrĩ, ihinda na mweke nĩ cia andũ othe.

¹² O na nĩngĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya rĩrĩa mũtino ũngĩmũkora:
Tondũ o ta ũria thamaki inyiitagwo na mũtego mũũru,
o na ta ũria nyoni inyiitagwo na gĩkerenge,
ũguo noguo andũ manyiitagwo nĩ mahinda mooru
marĩa mamakinyagĩrĩra materĩgĩrĩre.

Ũũgĩ nĩ Mwega Gũkĩra Ũkũgu

¹³ Nĩngĩ ngĩona ũũgĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa ũria wamakirie mũno, watariĩ ũũ: ¹⁴ Hĩndĩ ĩmwe nĩ kwarĩ itũũra inini, na rĩarĩ na andũ o anini thĩinĩ warĩo. Na mũthamaki warĩ na hinya mũno akĩrĩũkĩrĩra, akĩrĩthiũrũrũkĩria, na agĩaka rũirigo rwa kũrĩrigiicĩria, arĩũkĩrĩre. ¹⁵ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ riu nĩ gwatũũruga mũndũ mũthĩini no aarĩ mũũgĩ, nake akĩhonokia itũũra riu na ũũgĩ wake. No rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ wacookire kũrĩrikana mũndũ ũcio mũthĩini. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngĩkiuga atĩrĩ, "Ũũgĩ nĩ mwega gũkĩra hinya." No ũũgĩ wa mũndũ mũthĩini nĩũmenagwo, na ciugo ciake ithĩkagĩrĩro.

¹⁷ Ciugo cia ũhooreri cia mũndũ ũria mũũgĩ nĩciagĩrĩre ithĩkagĩrĩro,
gũkĩra rĩanĩrĩra rĩa mũndũ ũria wathaga irimũ.

¹⁸ Nĩ kaba ũũgĩ gũkĩra indo cia mbaara,
no rĩrĩ, mũndũ mwĩhia ũmwe nĩathũkagĩa maũndũ maingĩ mega.

10

¹ O ta ũria ngĩ nguũ itũmaga maguta manungĩ wega magĩe na kũheera kũuru-rĩ,
noguo ũkũgu mũnini ũkomagĩrĩria ũũgĩ na gĩtũo.

² Ngoro ya mũndũ ũria mũũgĩ yerekagĩra mwena wa ũrĩo,
no ngoro ya mũndũ mũkũgu ĩkeerekerera mwena wa ũmotho.

³ O na rĩria egũthĩi na njĩra,
mũndũ mũkũgu nĩoragwo nĩ meciiria make,

* 9:8 Ayahudi maakũngũyagĩra ciathĩ ciao na kwĩhumba nguo njerũ cua na kwĩhaka maguta mũtwe.

- na akoonia mündū o wothē ūrīa arī mūkīigu.
- ⁴ Marakara ma mündū ūrīa wathanaga mangīarahūka igūrū rīaku,
ndūkoime harīa ūrī;
ūhooreri no ūhoorerie mahītia manene.
- ⁵ Nī harī ūndū mūūru nyonete gūkū thī kwaraga rīua,
na nī ihītia rīrīa riumanaga na mwathi wa andū:
- ⁶ Atī andū arīa akīigu nīmatūūgagīrio mūno,
nao andū arīa itonga makanyīihio.
- ⁷ Nīnyonete ngombo igīthīi ihaičite mbarathi,
nao arīū a athamaki magathīi na magūrū ta ngombo.
- ⁸ Mündū ūrīa wenjaga irima-rī, nīwe ūkaarīgūa;
nake ūrīa ūtharagia rūthingo nīkūrūmwō akaarūmwō nī nyoka.
- ⁹ Mündū ūrīa wenjaga mahiga no agerwo ngero nīmo;
nake ūrīa watūraga ngū no imūrehere ūgwati.
- ¹⁰ Ithanwa rīngītūuha na rīage kūnoorwo-rī,
mündū nīatūmagīra hinya mūingī,
no ūūgī wa wīra ūrehaga ūhootani.
- ¹¹ Nyoka īngīrūma mündū itanathuuthīrwo īhoorere-rī,
hatirī bata kūrī mūmīthuuthīri.
- ¹² Ciugo cia kanua ka mündū mūūgī nī cia ūtugi,
no mündū mūkīigu anīinagwo nī mīromo yake mwene.
- ¹³ Kīambīrīria-inī ciugo ciake nī cia ūrimū;
na kīrīkīrīro-inī nī cia ūgūrūki mūtheri:
¹⁴ nake mündū mūkīigu no ciugo aingīhagia.
- Gūtīrī mündū ūūī ūrīa gūkaahaana,
ningī nūū ūngīmwīra ūhorō wa maündū marīa mageekīka thuutha wake?
- ¹⁵ Wīra wa mündū mūkīigu nīūmūnogagia;
we ndamenyaga nīra ya gūthīi itūūra-inī.
- ¹⁶ Būrūri ūrīa mūthamaki wakuo aarī ndungata,
na anene akuo marokagīra kūrīa o rūciinī kaī ūrī na haaro-ī!
- ¹⁷ Kūrathimwo-rī, nīwe būrūri ūrīa mūthamaki waku aaciarītwo arī mündū wa gūtīika,
na ūrīa arīū ake marīaga irio ihinda rīrīa rīagīrīire:
nīgeetha magīe na hinya, na makanyua, no tī geetha marīo.
- ¹⁸ Mündū angīkorwo arī kīgūūta, mūtīrīro ya nyūmba yake nīhocagīrīra;
namo moko make mangīregera, nyūmba no yure.
- ¹⁹ Iruga rīrugagwo nīguo andū makene,
nayo ndibei īkenagia muoyo,
no mbeeca nīcio ihingagia maündū mothe.
- ²⁰ Ndūkanarume mūthamaki, o na meciiria-inī maku,
na ndūkanacuuke gītonga ūrī nyūmba yaku ya thīinī,
tondū nyoni ya rīera-inī no ītware ciugo ciaku,
o na kana rīra rīrī mathagu īheane ūhorō ūcio warītie.

11

Ūtaana na Kīyo

- ¹ Ikia irio ciaku igūrū rīa maaī,
nī ūndū thuutha wa matukū maingī nīūgaaciona rīngī.
- ² He andū mūgwanya rwīga, īi, o na ūhe andū anana,
nīgūkorwo wee ndūngīmenya mūtino ūrīa ūngūka būrūri-inī.
- ³ Matu mangīyūra mbura,

mamiuragia gūkū thī.

Mūtī ūngīgūa na mwena wa gūthini, kana mwena wa gathigathini,
o harīa ūgūūaga, hau no ho ūikaraga.

⁴ Mündū ūrīa wothe ūcūthagīrīria rūhuho, ndahaandaga;
nake ūrīa ūroraga matu, ndagethaga.

⁵ Tondū ndūūi njīra īrīa rūhuho rūgeraga,
o na kana ūrīa mwana athondekagwo nda-inī ya nyina,
ūguo noguo ūtangīmenya wīra wa Ngai,
o we Mūūmbi wa indo ciothe.

⁶ Haanda mbeū ciaku rūciinī,
na hwaī-inī-rī, ndūkahurūkie moko maku,
nīgūkorwo ndūūi iria ikaagīra,
kana nī ici, kana nī icio ingī,
kana hihi ikaagīra o cieri.

Ririkana Mūkūūmbi rīrīa ūrī Mwīthī

⁷ Ūtheri nī mwega,
namo maitho nīmakenagīra kuona riūa.
⁸ Na rīrī, mündū o na angīgītūūra muoyo mīaka mīingī atīa-rī,
nīamikenagīre yothe.
No nīaririkanage matukū ma nduma,
tondū magaakorwo marī maingī.
Maündū mothe magooka nī ma tūhū.

⁹ Atīrīrī, wee mwanake ūyū, kenagīra ūnini waku,
na ūreke ngoro yaku īgūkenagie matukū-inī ma wīthī waku.
Thiāga na mīthīre īrīa wīyendeire na ngoro yaku,
o na īrīa yonagwo īrī mīega nī maitho maku,
no ūmenye atīrī, harī maündū macio mothe,
Ngai nīagagūciirithia.

¹⁰ Nī ūndū ūcio, eheria gwītanga ngoro-inī yaku,
na weherie mathīna mwīrī-inī waku,
tondū wīthī waku na hinya wa mwīrī no cia tūhū.

12

¹ Ririkanaga Mūkūūmbi
matukū-inī ma ūnini waku,
mūiria wa matukū ma thīina makinye,
na mīaka īkuhīrīrie rīrīa ūkoiga atīrī,
“Kaī ndikenagīra mīaka īno-ī”:
² riūa na ūtheri,
na mweri na njata ītanatuīka nduma,
namo matu matanacooka ho mbura yathira;
³ rīrīa aikaria a nyūmba makainaina,
nao arīa marī hinya mainame,
rīrīa ithīi īgaatiga gūthīa nī ūndū nī nini,
nao arīa macūthagīrīria na ndirica matumanīrwo nī nduma;
⁴ rīrīa mīrango ya kuumīra barabara īkaahingwo,
na mūgambo wa gūthīa ūnyiihe;
rīrīa andū magookagīrio nī mīgambo ya nyoni,
no nyīmbo ciao ciothe ikaaga kūguīka;
⁵ rīrīa andū marī na guoya wa kūhaica īgūrū,
na mageetigīra mogwati ma mabarabara-inī;
rīrīa mūtī wa mūrothi ūrutīte kīro,
nayo ndaahi ithiāge īkururītie,
namo merirīria mage hinya.
Hīndī īyo mündū ainūke kūrīa agaātūura tene na tene,
nao acakai mathīi magīcakayaga njīra-inī.

⁶ Ririkanaga Mūkūūmbi: mbere ya mūhīndo wa betha ūtanatuīka,

o na kana mbakūri ya thahabu itaanooragwo;
 mbere ya ndigithū gūthethererwo itherūkīro-inī rīa maaī,
 kana kūgūrū kwa ngaari kuunīkīre gīthima-inī,
⁷ naruo rūkūngū rūcooke tūri-inī kūrīa ruoimire,
 naguo roho ūcooke kūrī Ngai ūrīa waūheanire.

⁸ “Maūndū mothe nī ma tūhū! Nī ma tūhū!” Ūguo nīguo Mūrutani ekuuga.
 “Maūndū mothe nī ma tūhū!”

Kīrīkīrīro kīa Ūhoro

⁹ Mūrutani to kūhīga aarī mūūgī, no nī aarutire andū maūndū. ¹⁰ Nīacūūranirie na agītūria maūndū, na agītabanīria thimo nyingī na mūbango. Mūrutani nīatuīririe nīgeetha one ciugo o iria ciagīrīre, na ūrīa aandikire warī mūrūngīrīru na wa ma.

¹¹ Ciugo cia andū arīa oogī nī ta mīcengi, nayo mīario yao īcookanīrīrio ihaana ta nyambo ihūūrīrwo wega ikarūma, iheanītwo nī Mūrīithi ūmwe. ¹² Itīkīra gūtaarwo, mūrū wakwa, ndūkaneeke ūndū wa gūciongerera.

Ha ūhoro wa gūthondeka mabuku maingī-rī, ndūrī mūthia, nakuo gūthoma mūno kūnogagia mwīrī.

¹³ Rīu-rī, maūndū mothe nīmarīkītie kūiguuo;

kīrīkīrīro kīa ūhoro ūcio wothe nī gīkī:

Wītīgīre Ngai na ūrūmagīe maathani make,

nī ūndū gwīka ūguo nīkūhingīa maūndū mothe marīa mūndū agīrīrūo nī gwīka.

¹⁴ Nīgūkorwo Ngai nīagaciirithanīria ūndū o wothe wīkītwo,

hamwe na maūndū mothe marīa mahithe,

marī mega kana marī mooru.

RWĨMBO RŪRĨA RWEGA MŪNO

¹ Rŭrŭ nĩruo rwĩmbo rwa Solomoni rŭrĩa rwega gŭkĩra nyĩmbo ciothe.

Mwendwa

² Ta nĩamumunye na mamumunya ma kanua gake:

nĩ ũndũ wendo waku nĩ mwega gŭkĩra ndibei.

³ Mŭtararĩko wa maguta macio wĩhakĩte nĩ mwega;

rĩĩtwa rĩaku no ta mŭtararĩko wa maguta manungi wega magŭitanĩrĩrio.

Na nokĩo wendetwo nĩ airĩtu!

⁴ Ndŭkandige, nĩtũthĩ nawe; reke twĩhĩke!

Mũthamaki nĩandoonyie nyũmba ciake cia thĩinĩ.

Arata

Tŭgũcanjamũka na tũkene nĩ ũndũ waku;

tŭrĩkumagia wendo waku gŭkĩra ndibei.

Mwendwa

Kaĩ marĩ na kĩhooto gĩa gŭkwenda-ĩ!

⁵ Nĩ ndĩ mŭirũ, no ndĩ mũthaka,

inyuĩ aarĩ a Jerusalemu,

njirĩte o ta hema cia Kedari,*

ngaagĩra o ta itambaya cia gũcuuria hema cia Solomoni.

⁶ Tigai kũndora nĩ ũndũ ndĩ mŭirũ,

tondũ njirĩte nĩ kũhĩa nĩ riũa.

Ariũ a maitũ nĩmandakarĩire,

makĩndua mŭrori wa mĩgũnda ya mĩthabibũ;

no mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ nĩndĩrekereirie.

⁷ Atĩrĩrĩ, wee nyendete, ta njĩra harĩa ũrariĩthiria rŭuru rwaku rwa mbŭri,

njĩra harĩa ũkwarahia ng' Ondu ciaku mĩraho.

Ingũkara aĩa ta mŭtumia mũhumbe maitho

ndũũru-inĩ cia arata aku?

Arata

⁸ We mũthaka kŭrĩ andũ-a-nja othe, akorwo ndũũrĩ,

umagara ũrũmĩrĩre makinya ma ng' Ondu,

ũkarĩithĩrie tũuri twaku

hakuhĩ na hema cia arĩithi.

Mwendani

⁹ Wee, mwendwa wakwa-rĩ, ngũgerekanagia na mbarathi ya mũgoma

yohereirwo ngaari ĩmwe ya ngaari cia ita rĩa Firaũni.

¹⁰ Makai maku-rĩ, mathakarĩurwo mũno nĩ icũhĩ cia matũ,

nayo ngingo yaku ĩkaagĩrĩrwo nĩ mĩgathĩ ya tũhiga twa goro.

¹¹ Tŭgũgũthondekera icũhĩ cia matũ cia thahabu,

ciohanĩtio na tũbungo twa betha.

Mwendwa

¹² Rĩrĩa mũthamaki aarĩ metha-inĩ yake-rĩ,

maguta makwa manungi wega maiyũrĩtie mŭtararĩko wamo kũu.

¹³ Mwendwa wakwa harĩ nĩ-rĩ, ahaana ta koohe ka manemane†

gakomeire gatagatĩ ka nyondo ciakwa.

¹⁴ Mwendwa wakwa harĩ nĩ-rĩ, nĩ ta kamanja ka mahũa ma mũhanuni

kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ ya Eni-Gedi.‡

Mwendani

¹⁵ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!

Hĩ, ti-itherũ ũrĩ mũthaka!

Maitho maku magĩrĩte o ta ma ndutura.

Mwendwa

¹⁶ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!

* **1:5** Andũ a Kedari maarĩ Arabu arĩa maatũũraga gũkuhĩ na Edomu, na hema ciao ciatumagwo na guoya wa mbŭri njirũ. † **1:13** Manemane nĩ mahuti manungaga wega maacinwo na mwaki, na monekaga Ethiopia, Irathĩro-rĩa-Gatagatĩ, na India. ‡ **1:14** Eni-Gedi nĩ handũ haarĩ maaĩ werũ-inĩ, na haarĩ mwena wa ithũũro wa Iria rĩa Cumbĩ, naho nĩhakũraga mahuti maingĩ manungi wega.

Kaĩ ũkĩrĩ wa kwendeka-ĩ!
Na ũrĩrĩ witũ nĩ ta nyeki ĩrĩa nduru.

Mwendani

¹⁷ Mĩratho ya nyũmba iitũ nĩ ya mĩtarakwa;
nayo mĩitĩrĩro yayo nĩ ya mĩkarakaba.

2

Mwendwa

¹ Niĩ ndĩ ihũa rĩa Sharoni,
ningĩ gĩtoka gĩa ituamba-inĩ.*

Mwendani

² O ta gĩtoka kĩrĩ mĩigua-inĩ-rĩ,
nĩguo mwendwa wakwa atariĩ arĩ gatagatĩ ka airĩtu arĩa angĩ.

Mwendwa

³ O ta mĩtĩ wa mĩtunda ũrĩ mĩtĩ-inĩ ya gĩthaka-rĩ,
nĩguo mũnyendi atariĩ arĩ gatagatĩ ka aanake arĩa angĩ.

Ngenagĩra gũikara kĩgunyĩ-inĩ gĩake,
namo matunda make ngĩmacama njiguaga marĩ mũrĩo.

⁴ Nĩandoonyetie nyũmba nene ĩrĩa ĩrĩagĩrwo iruga,
nayo bendera ĩrĩa ahaicitie igũrũ riakwa nĩ wendo.

⁵ Njĩkĩrai hinya na thabibũ iria nyũmithie,
mũnjerũhĩrie hinya na matunda,
nĩ ũndũ ndĩ mũcuce nĩ wendo.

⁶ Guoko gwake kwa ũmotho akũigĩte rungu rwa mĩtwe wakwa,
nakuo guoko gwake kwa ũrĩo gũkaahĩmbĩria.

⁷ Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩthia na thũya,
na mĩgoma ya thwariga cia werũ-inĩ atĩrĩ:

Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
o nginya wĩrirĩrie kwarahũka guo mwene.

⁸ Ta thĩkĩrĩria, ũcio nĩ mwendwa wakwa!

Ta rora! ĩ niwe ũyũ ũroka,
akĩrũgaga akĩrĩre irĩma-inĩ,
arooka agĩtũrũhaga tũrĩma-inĩ.

⁹ Mwendwa wakwa ahaana ta thũya, kana ta thwariga ĩrĩa nyanake.

Ta kĩrore! Niwe ũrĩa ũrũngĩĩ thuutha wa rũthingo rwitũ,
ararorera ndirica-inĩ,
agacũthĩrĩria mĩanya-inĩ.

¹⁰ Mwendwa wakwa aaririe akĩnjĩra atĩrĩ,
"Mũrata wakwa, o wee mũthaka,
ũkĩra tũthĩ.

¹¹ Atĩrĩrĩ! Hĩndĩ ya heho nĩ thiru;
nayo mbura nĩkĩite igatiga kuura.

¹² Nĩ hĩndĩ mahũa marakunũka thĩ;
ihinda rĩa kũina nĩikinyu,

mĩgambo ya ndutura
nĩraiguu bũrũri-inĩ witũ.

¹³ Mũkũyũ-rĩ, nũrutĩte ngũyũ cia mbere;†
mĩthabibũ ĩrĩa ĩratumũra kiro nĩraruta mũtararĩko wayo wega.

Ũkĩra, ũka mũrata wakwa;
o wee wakwa mũthaka, ũkĩra tũthĩ."

Mwendani

¹⁴ Ndutura yakwa wee ũrĩ mĩatũka-inĩ ya rwaro rwa ihinga,
kũu ciĩhitho-inĩ cia hurũrũka cia irĩma,

nyonia ũthiũ waku,
ta reke njigie mũgambo waku;
nĩ ũndũ mũgambo waku nĩ mwororo,
na ũthiũ waku nĩ mũthaka.

* 2:1 Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Karimeli nĩ gwakũraga mahũa ma mĩmera ĩtarĩ mĩraihu, na maarĩ ma rangĩ mwerũ, kana wa ndathi, kana wa ngoikoni. † 2:13 Kũu Isiraeli mĩkũyũ yaciaraaga maita meerĩ mwaka.

15 Tũnyitĩrei mbwe,
o tũbwe tũu tũnini,
tũrĩa tũthũkagia mĩgũnda ya mĩthabibũ,
o mĩthabibũ iyo iitũ iratumũra kiro.

Mwendwa

16 Mwendwa wakwa nĩ wakwa na nĩ ndĩ wake;
arĩithagia kũrĩa kũrĩ itoka.

17 Hũndũka nginya rĩrĩa kũrĩrura,
nacio ciĩruru ciĩririe.

Hũndũka mwendwa wakwa,
tuĩka ta thiiya,

kana ta thwariga nyanake,
ĩrĩ irĩma-inĩ cia Betheri.

3

1 Ūtukũ wothe ndĩ ūrĩrĩ-inĩ wakwa
ndĩracaragia ūcio ngoro yakwa yendete;
ndĩramũcaririe, no ndinamuona.

2 Nĩngũũkĩra thĩi ngacangacange itũũra-inĩ inene,
hungure njira-inĩ ciarĩo na nja ciarĩo;
thĩi ngeethe ūcio ngoro yakwa yendete.

Nĩ ūndũ ūcio ngĩmũcaria, no ndiigana kũmuona.

3 Arangĩri nĩmanyonire,
magĩthiũrũrũka itũũra-inĩ rĩu inene.

Ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩmuonete ūria ngoro yakwa yendete?”

4 O ndamahĩtũka o ūguo,
nĩguo ndonire ūria ngoro yakwa yendete.

Ngĩmũnyĩita na ndiamũrekirie,
o nginya ngĩmũtoonyia nyũmba ya maitũ,
ngĩmũtoonyia kanyũmba ga thĩinĩ ka ūrĩa wanjarire.

5 Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia na thiiya,
na mĩgoma ya thwariga cia werũ-inĩ atĩrĩ:

Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
o nginya wĩrirĩrie kwarahũka guo mwene.

6 Nũũ ūyũ ūroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ
ahaana ta itu rĩa ndogo,

arĩ mũtararĩko wa manemane na ūbani,
iria ithondeketwo na mahuti mothe manungi wega ma mwonjoria?

7 Atĩrĩrĩ! Nĩ ngaari ya gũkuua Solomoni,
yumagarĩtio nĩ njamba cia ita mĩrongo itandatũ,
iria ndĩie mũno cia Isiraeli,

8 othe meeohete hiũ cia njora,
na othe marĩ na ūũgĩ wa mbaara,

o ūmwe wao eyohete rũhiũ rwa njora,
ehaarĩrie nĩ ūndũ wa imakania iria ingĩũka ūtukũ.

9 Mũthamaki Solomoni niethondekeire ngaari ya kũmũkuuaga;
amĩakĩte na mĩtĩ ya kuuma Lebanoni.

10 Itugĩ ciayo atumĩthĩtie cia betha,
naguo mwĩtiro wayo nĩ wa thahabu,
gĩtĩ kĩayo kĩgemetio na gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi,
mwena wa thĩinĩ wayo ūgemetio na wendo
nĩ aarĩ a Jerusalemu.

11 Inyuĩ aarĩ a Zayuni ta kiumei,
mwĩrorere Mũthamaki Solomoni ekĩrĩte thũmbĩ,
thũmbĩ irĩa nyina aamwĩkĩrĩre

mũthenya wake wa kũhikania,
mũthenya o ūrĩa ngoro yake yakeneire.

4

Mwendani

- 1 Hī, kaī wee mwendwa wakwa ūkīrī mūthaka-ī!
 Ī ti-itherū ūrī mūthaka!
 Maitho maku mahaana ta ma ndutura makōnerwo hau taama-inī ūcio
 ūkūhumbīrīte ūthiū.
- Njuīrī yaku no ta rūūru rwa mbūri*
 rūgūkūrūka Kīrīma-inī kīa Gileadi.
- 2 Magego maku mahaana ta rūūru rwa ng'ondū ciarīkia kūmurwo guoya o ūguo,
 ikāmbata ciūmīte gūthambio.
 O ĩmwe yacio ĩrī na ihatha rīayo;
 hatīrī o na ĩmwe yacio ĩrī iiki.
- 3 Mīromo yaku ĩhaana ta uuthi mūtune;
 kanua gaku kagīrīte mūno.
 Thīa ciaku ihaana ta ciatū ĩgīrī cia itunda rīa mūkomamanga,
 ikōnerwo hau taama-inī ūcio ūkūhumbīrīte ūthiū.
- 4 Ngingo yaku ĩhaana ta mūthiringo ūrīa mūrāihu wa Daudi,
 wakītwo wega mūno;
 nakuo gūgacuurio ngo ngiri,
 na ciothe nī ngo cia njamba cia ita.
- 5 Nyondo ciaku ciērī ihaana ta ciana ĩgīrī cia thiiya,
 ikahaana ciana cia mahatha cia thiiya
 ikīrīa itoka-inī.
- 6 Nīngūthī kīrīma-inī kīa manemane,
 na nginye karīma-inī ka ūbani,
 njikare kuo nginya kūrūrura,
 nacio ciīruru ciīrīrie.
- 7 Wee mwendwa wakwa ūrī mūthaka biū;
 ndūrī na kameni o na kanini.
- 8 Ūka tūthī nawe, mūhiki wakwa, tuume Lebanoni,
 nītūthī nawe tuume Lebanoni.
 Harūrūka uume gacūmbīrī-inī ka Amana,
 ūkiume kīrīma gīa Seniru, o gacūmbīrī ka Herimoni,
 uume kū imamo-inī cia mūrūthi,
 ūkiume irīma-inī icio cia ngarī.
- 9 Nūtahīte ngoro yakwa, wee mwarī wa maitū, o wee mūhiki wakwa;
 nūtahīte ngoro yakwa
 na irora o rīmwe rīa maitho maku,
 na ithaga rīmwe rīa mūgathī waku wa ngingo.
- 10 Wee mwarī wa maitū, o we mūhiki wakwa, kaī wendo waku nī wa gūkenerwo-ī!
 Ī wendo waku nī wa gūkenania mūno gūkīra ndibeī,
 nago mūtatarīko wa maguta maku nī mwega kūrī wa mahuti mothe marīa
 manungi wega!
- 11 Wee mūhiki wakwa, mīromo yaku ĩtaatagia mūrōo ta magua ma ūūkī;
 iria na ūūkī irī rungu rwa rūrīmī rwaku.
 Mūtatarīko mwega wa nguo ciaku no ta ūrīa wa Lebanoni.
- 12 Wee mwarī wa maitū, o wee mūhiki wakwa, ūhaana ta mūgūnda mūirigīre,
 ūkahaana ta gīthima kīirigīre,† na ta itherūkīro rīa maaī ihingīrīrie.
- 13 Thuuna ciaku nī ta mūgūnda wa mītī ya mīkomamanga
 ĩ na matunda mega mūno,
 ūrī na mīhanuni, na mītī ĩrīa yumaga uundi,
 † ĩkoima uundi na manjano,
 na irago na mīndarathini,
 hamwe na mūtī o wothē wa ūbani,
 na manemane na thubiri,
 na mahuti mothe marīa manungi wega mūno.
- 15 Wee-rī, ūrī itherūkīro rīa maaī rīrī mūgūnda,
 ūrī gīthima kīa maaī megūtherera,
 maikūrūkīte moimīte Lebanoni.‡

Mwendwa

* 4:1 Mbūri ciarī njirū-ci ta njuīrī. † 4:12 Ithima nīciakunikagwo nīgeetha maaī matikagīe gīko. ‡ 4:15
 Kīrīma kīa Lebanoni kīarī na ira (tharunji) rīrīa rīatwekaga rīkaiyūria tūrūū maaī.

¹⁶ Wee rûhuho rwa gathigathini ûkîra,
nawe rûhuho rwa gûthini-rî, ûka!
Hurutanaai mûgûnda-inî wakwa,
nîguo mûtararîko wago uhunje kûndû kûraya.
Mwendwa wakwa nîatoonye mûgûnda-inî wake,
na arîe matunda maguo o macio mega mûno.

5

Mwendani

¹ Wee mwarî wa maitû o wee mûhiki wakwa, nîndoka mûgûnda-inî wakwa;
nînjookanîrîrie manemane makwa na mahuti makwa marîa mangî manungi wega.
Nîndûite magua makwa, o na ûûkî wakwa;
nînyuîte ndibei yakwa, o na iria rîakwa.

Arata

Inyuî arata-rî, rîai na mûnyue;
inyuî mwendaine-rî, nyuai nginya mûiganie.

Mwendwa

² Ndîrarî toro, no ngoro yakwa nîreiguîte.
Ta thikîrîria! Mwendwa wakwa nîararingaringa mûrango, akiugaga atîrî:

“Mwarî wa maitû, wee mwendwa wakwa, wee ndutura yakwa,
o wee wakwa ûtarî kaûcuuke-rî, hingûrîra.

Mûtwe wakwa nîûihûgîtio nî ime,
njuîrî yakwa îkaiyûra ireera rîa ûtukû.”

³ Nîndutîte nguo yakwa ya igûrû:
no nginya ndîmîhumbe rîngî?

Ningî nîndîthambîte magûrû:
no nginya ndîmekîre gîko rîngî?

⁴ Mwendwa wakwa araikirie guoko gwake kamwanya-inî ka mûrango,
nayo ngoro yakwa îrambîrîria kûmwîrîria.

⁵ Ndîrokîra kûhingûrîra mwendwa wakwa,
moko makwa magîtaataga manemane,
nacio ciara ciakwa ikanyûrûrûkia manemane,
nyîitîro-inî ya mûrango.

⁶ Ndîrahingûrîre mwendwa wakwa,
no mwendwa wakwa ndararî ho, nîarathiîte;
Nayo ngoro yakwa îroorwo nî hinya nî ûndû wake gûthîi.

Ndîramwethire, no ndinamuona.
Ndîramwîtire, no ndananjîtika.

⁷ Arangîri maranyona
magîthiûrûka itûura-inî rîu inene.

Nao marahûrîre, marandihangia;
marandunya nguo yakwa ya igûrû,
arangîri acio a thingo!

⁸ Inyuî aarî aya a Jerusalemu, ndamwîhîthia atîrî:
mûngîona mwendwa wakwa-rî,

mûkûmwîra atîa?
Mwîrei atî ndî mûcuce nî wendo.

Arata

⁹ Wee mûthaka gûkîra andû-a-nja arîa angî othe-rî,
mwendwa waku aagîrîte agakîra endwa arîa angî na kî?

Mwendwa waku akîrîte endwa arîa angî nakî,
nîguo ûtwîhîthie ûguo?

Mwendwa

¹⁰ Mwendwa wakwa nî mûthaka na agatunîha,
nîekûûranîte harî arûme ngiri ikûmi.

¹¹ Mûtwe wake ûhaana ta thahabu theru mûno;
njuîrî yake îrî na mîkumba,
na îkaira ta ihuru.

¹² Maitho make mahaana ta ma ndutura
ciûmbîte tûrûû-inî,
mahaana ta mathambîtio na iria,
o ta maigîtwo wega makaagîrîra ta mathaga.

- 13 Makai make namo mahaana ta tūmīgūnda
tūtumanīte mahuti manungi wega magītaraŕika.
Mīromo yake no ta itoka igūita manemane.
- 14 Moko make mahaana ta thanju cia thahabu,
itheecereirwo tūhiga-inī tūrīa twītagwo thumarati;
mwīrī wake ūhaana ta mūguongo ūrīa mūnyorokie,
ūgemetio na yakuti īrīa theru.
- 15 Magūrū make matariī ta itugī cia mahiga ma mūthemba wa marimari,
ihaandīrīrwo itina-inī cia thahabu īrīa therie.
Maūthī make matariī ta Lebanoni,
agathakara ta mītarakwa yakuo.
- 16 Kanua gake akīaria kari mūrīo mūno;
we nī wa kwendeka biū.
Afīrīrī, ūyū nīwe mwendwa wakwa,
ūyū nīwe mūrata wakwa, inyuī aarī a Jerusalemu.

6

Arata

- 1 Wee mūthaka gūkīra andū-a-nja arīa angī othe-rī,
mwendwa waku athiite kū?
Mwendwa waku arorire na kū,
nīguo tūmūcarie nawe?

Mwendwa

- 2 Mwendwa wakwa aikūrūkire mūgūnda-inī wake,
o tūmīgūnda-inī tūrīa tūtumanīte mahuti marīa manungi wega,
athiite kūrīithia kūu mīgūnda-inī,
agītuaga mahūa ma itoka.
- 3 Nīī ndī wa mwendwa wakwa, nake nī wakwa;
we arīithagia itoka-inī.

Mwendani

- 4 Wee mwendwa wakwa, ūrī mūthaka, o ta būrūri wa Tiriza,*
ūrī wa kwendeka o ta Jerusalemu,
na ūkamakania o ta ita rīrī na bendera.
- 5 Wīhūgūre na kūngī, ūtīge kūndora;
maitho maku nīmarahoota.
Njuīrī yaku no ta rūūru rwa mbūri
rūgīkūrūka Kīrīma kīa Gileadi.
- 6 Magego maku mahaana ta rūūru rwa ng'onde
ikīambata ciumīte gūthambio.
O īmwe yacio īrī na ihatha rīayo,
hatirī o na īmwe yacio īrī iiki.
- 7 Thīa ciaku ihaana ta ciatū igīrī cia itunda rīa mūkomamanga,
ikīonerwo hau taama-inī ūcio ūkūhumbīrīte ūthiū.
- 8 No gūkorwo na atumīa athamaki mīrongo ītandatū,
na thuriya mīrongo īnana,
na airītu gathirange matangītarīka;
- 9 no ndutura yakwa, ūcio wakwa ūtarī ūcuuke-rī, gūtīrī ūngī mahaanaine,
nowe mūrītu wa nyina wiki,
o we gītūnio kīa ūcio mūmūciari.
- Airītu maamuonire makīmwīta mūrathime;
nao atumīa athamaki o na thuriya makīmūkumia.

Arata

- 10 Nūū ūyū ūroimīra ta ruoro rūgītema,
athakarīte ta mwerī, na agathera ta rīūa,
arī na ūkengu ta wa njata irūrūnganīte?

Mwendani

- 11 Nīndīraikūrūkire mūgūnda wa mīkombokombo,
ngarore tūmīti tūrīa tūmerete kūu gītuamba-inī,
nīguo nyone kana mīthabībū nīthundūrīte,
o na kana mīkomamanga nīrutīte kīro.

* 6:4 Itūra rīa Tiriza nīrīo Jeroboamu aathuurire rītuīke itūra inene rīa Ūthamaki wa Gathigathini.

¹² O na itanamenya ūrĩa gūtariĩ-rĩ,
merirĩria ma ngoro yakwa marandwara
gatagatĩ-inĩ ka ngaari cia mũthamaki cia ita cia andũ aitũ.

Arata

¹³ Cooka, cooka, wee Mũshulamu;
cooka, cooka, nĩgeetha tũkwĩrorere!

Mwendani

Mũkwenda kwĩrorera Mũshulamu ūyũ nĩkĩ,
taarĩ rwimbo rwa Mahanaimu mũreerera?

7

¹ We mwarĩ ūyũ wa mūnene,
ĩ magũrũ maku mekirĩtwo iraatũ ti mathaka!
Magũrũ maku mathakarĩte makahaana ta mathaga,
marĩa mathondeketwo nĩ moko ma mūbundi mũũgĩ.
² Mũkonyo waku nĩ ta kaihũri ga gĩthiũrũrĩ
karĩa gataagaga ndibei ningie.
Njohero yaku ihaana ta kĩhumbu kĩa ngano ngonyore,
gĩthiũrũrũkĩiro nĩ itoka.
³ Nyondo ciaku ihaana ciana igĩrĩ cia thiiya,
ikahaana mahatha ma thiiya.
⁴ Ngingo yaku ihaana ta mũthiringo mũraihu wakĩtwo na mĩguongo.
Maitho maku nĩ ta tũria twa Heshiboni,
hakuhi na kĩhingo kĩa Bathi-Rabimu.
Iniũrũ riaku rihaana ta mũthiringo mũraihu wa Lebanoni
ũrĩa ūrorete na mwena wa Dameski.
⁵ Mũtwe waku ūkũhumbaga tanji ta Kirĩma gĩa Karimeli.
Nacio njuĩrĩ ciaku ciirĩte ikahaana ta rangi wa ndathi;
mũthamaki aikaraga ta oohereirwo tũmĩcuha-inĩ twacio.
⁶ Wee wendo, kaĩ wee ūrĩ mũthaka na wa gũkenania-ĩ!
Maũndũ maku nĩmagũkenania!
⁷ Kirũgamo gĩaku kĩrũngarĩte ta mũtĩ wa mũkĩndũ,
nacio nyondo ciaku ihaana ta imanjĩka cia matunda.
⁸ Ndoigire atĩrĩ, “Nĩngũhaica mũtĩ ūyũ wa mũkĩndũ;
nĩngũtua matunda maguo.”
Nyondo ciaku irotuĩka ta imanjĩka cia thabibũ,
nayo mĩhũmũ yaku itararĩke wega ta matunda,
⁹ nako kanua gaku gatuĩke ta ndibei irĩa njega mũno.

Mwendwa

Ndibei iyo irokinyĩra mwendwa wakwa,
na imerũke wega irĩ gatagatĩ ka mĩromo na magego.
¹⁰ Nĩ ndĩ wa mwendwa wakwa,
nake nĩ nĩ eriragĩria.
¹¹ Mwendwa wakwa, ūka, nĩtũthĩĩ mĩgũnda-inĩ,
nĩtũthĩĩ tũkaraarĩrĩre tũtũura-inĩ.
¹² Nĩtũrooke gũthĩĩ tene mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ
tũkarore kana mĩthabibũ nĩmĩthundũku,
na kana nĩcanũrĩte kĩro kĩaayo,
o na kana mĩkomamanga nĩrutĩte kĩro:
kũu nĩkuo ngaakũheera wendo wakwa.
¹³ Matunda ma mandarĩki nĩmaratararĩka,
na mũrango-inĩ gwitũ kũrĩ na matunda ma mĩthemba yothe marĩa mega mũno,
ma mũgethano o na mangĩ maikaru,
marĩa ngũigĩire, wee mwendwa wakwa.

8

¹ Naarĩ korwo no ūtuĩke ta mũrũ wa maitũ,
ũrĩa wongire nyondo cia maitũ!
Hĩndĩ iyo, ingĩgũtũnga nja,
ndaakũmumunya,

na gütirĩ mündũ o na ũrĩkũ ũngĩĩmena.

² Ingĩgütongoria,
ngütware nyũmba ya maitũ,
ũcio wandutire maundũ.

Ingĩkũhe ndibei irĩa njamithie wega ũnyue,
o yo ngogoyo ya mikomamanga yakwa.

³ Guoko gwake kwa ũmotho akũigĩte rungu rwa mütwe wakwa,
nakuo guoko gwake kwa ũrĩo gũkaahĩmbĩria.

⁴ Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia atĩrĩ:
Mütikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
o nginya wĩrirĩrie kwarahũka guo mwene.

Arata

⁵ Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ,
etiiranĩtie na mwendwa wake?

Mwendwa

Rungu-inĩ rwa mütĩ wa matunda nĩho ndakwarahũrire ũrĩ toro;
hau nĩho nyũkwa aagũrĩre nda yaku,
o hau nĩho ũcio warĩ na ruo rwa kũrũmwo aagũciarĩre.

⁶ Njĩkĩra ta mũhũuri ngoro-inĩ yaku,
ũũhũure ta mũhũuri guoko-inĩ gwaku;
amu wendo ũrĩ hinya o ta gĩkuũ,
ũru wago ũmĩtie ngoro o ta mbĩrĩra.

Ūcinaga o ta mwaki ũrakana,
na o ta rũrĩmbĩ rũnene mũno rwa Jehova.

⁷ Maaĩ maingĩ matingĩhota kũhorĩa wendo;
njũũ itingĩhota kũũthereria.

Korwo mündũ no aheane
ũtonga wothe wa nyũmba yake nĩ ũndũ wa wendo-rĩ,
no kũnyũrũrio ũngĩnyũrũrio o biũ.

Arata

⁸ Nĩtũrĩ na kairĩtu ka maitũ,
nako gatiũmĩtie nyondo.
Tũgeka atĩa nĩ ũndũ wa kairĩtu kau gaitũ,
mũthenya ũrĩa gagaatuĩka ga kũũrio?

⁹ Korwo nĩ rũthingo-rĩ,
tũngĩaka mũthiringo mũraihu na igũrũ ya betha igũrũ riako.

Korwo nĩ mũrango-rĩ,
tũngĩkahingĩrĩria na mbaũ cia mũtarakwa.

Mwendwa

¹⁰ Nĩ ndĩ rũthingo,
nacio nyondo ciakwa ihaana ta mũthiringo mũraihu na igũrũ.
Nĩ ũndũ ũcio maitho-inĩ make-rĩ,
nduĩkĩte o ta mündũ ũtũmaga aiganĩre.

¹¹ Solomonĩ aarĩ na mũgũnda wa mũthabibũ kũu Baali-Hamoni;
mũgũnda ũcio wa mũthabibũ akũkomborithia kũrĩ akombori.
O mündũ aarĩ arehage cekerĩ 1,000* cia betha
nĩ ũndũ wa maciaro maguo.

¹² No mũgũnda wakwa wa mũthabibũ nĩ wakwa o nĩ nyiki;
cekerĩ icio 1,000 nĩ ciaku wee Solomonĩ;
nacio cekerĩ 200† nĩ cia arĩa marĩmagĩra maciaro maguo.

Mwendani

¹³ Atũrĩrĩ, wee ũikaraga mũgũnda-inĩ
hamwe na arata a thiritũ yaku,
reke o na nĩ njigwe mũgambo waku.

Mwendwa

¹⁴ Umagara na ihenya mwendwa wakwa,
ũtuĩke ta thiya,
kana ta thwariga nyanake
irĩ irĩma-inĩ irĩa irĩ mahuti manungi wega.

* 8:11 nĩ ta kilo ikũmi na imwe na nuthu (11.5) † 8:12 nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2.25)

ISAIA

¹ Maya nîmo maündü marîa maaguûrîrio Isaia mûrû wa Amozu, makonîi Juda na Jerusalemu hîndî ya wathani wa Uzîa, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, arîa maarî ahamaki a Juda.

Rûrîrî Rûremi

² Atîrîrî, wee igûrû, ta thikîrîria! Nawe thî ta igua!

Nîgûkorwo Jehova nîarîtie akoiga atîrî:

“Nîi heete ciana irio, ngacirera igakûra,
no cio ikaanemera.

³ Ndegwa niyûûi mwene yo,
nayo ndigiri ikamenya mûharatî wa mwene yo,
no Isiraeli ndarî ûndû ooi,
andû akwa nîmagîte ûmenyo.”

⁴ Hî! Kaî mûrî rûrîrî rwîhagia-î.
Mûrî andû matitikîte mahîtia,
na rûruka rwa andû mekaga ûûru,
na ciana ciîrutîire gûthûkia maündû!

Nîmatiganîirie Jehova;
nîmamenete Ūria Mûtheru wa Isiraeli,
makamûhutatîra, magacooka na thuutha.

⁵ Nî kîi gîgûtûma mwende gûikara mûkîhûuragwo?
Nî kîi gîgûtûma mûthîi o na mbere kûrema?

Mûtwe wothe nîmûtihangie,
nayo ngoro yothe ikanyamarîka.

⁶ Kuuma ikinya rîa kûgûrû nginya mûtwe
gûtîrî handû hagîma:
no ngurarò theri, na mîtûnda,
na ironda cia ndîira
itarî thambie, kana ikoohwo,
kana ikororoioyo na maguta.

⁷ Bûrûri wanyu ûkirîte ihooru,
matûûra manyu manene magacinwo na mwaki;
mîgûnda yanyu îramathwo îgatigwo ûtheri nî andû a kûngî
o mûkîonaga,

îkoonûhwo ta îng’auranîtio nî ageni.*

⁸ Mwarî wa Zayuni atiganîrio
ta gîthûnû kîrî mûgûnda wa mîthabibû,
agatiganîrio ta kanyûmba karî mûgûnda wa marengé,
o na ta itûûra inene rîthiûrûrûkîirio nî thû ikienda kûrîtunyana.

⁹ Tiga Jehova Mwene-Hinya-Wothe
aatûtigîirie matigari manini ma andû-rî,
tûngîtuikîte ta Sodomu,
na tûkahaana ta Gomora!

¹⁰ Thikîrîriai kiugo kîa Jehova,
inyuî mwathanaga Sodomu;
na mûigue watho wa Ngai witû,
inyuî andû a Gomora!

¹¹ “Magongona macio manyu mûndutagîra maingî-rî,
nî ma kî kûrî nîi?” Ūguo nîguo Jehova ekûûria.
“Nînjiganîtwo nî magongona ma njîno,
na magongona ma ndûrûme, na maguta ma nyamû noru;
nîi ndikenagîra thakame ya ndegwa,
na ya tûtûrûme, o na ya mbûri.

* 1:7 Ūndû ûyû wekîkîte rîrîa Senakeribu aatharîkîire Jerusalemu (1Ath 18:13).

- 12 Nūū ūkoragwo amwīrīte mūndutīre magongona macio
rīrīa mūgūūka mbere yakwa kūūhooya,
mūkīrangaga nja cia nyūmba yakwa?
- 13 Tigai gūcooka kūrehe maruta ma tūhū!
Ūbumba wanyu nī kīndū kīa magigi harī nī.
Ndingīhota gūkīrīrīria ciūngano cianyu cia waganu:
micemanio yanyu ya Karūgamo ka Mweri, na Thabatū, o na ciathī iria njathane.
- 14 Ngoro yakwa nūthūire ciathī cianyu
cia Karūgamo ka Mweri, o na ciathī iria njathane.
Maūdū macio matuūkīte mūrigo harī nī,
nīmanogetie.
- 15 Hīndī irīa mwambararia moko manyu na igūrū mūkīhooya,
nīndīrīmūhithaga maitho makwa ndikamuone;
o na mūngīhooya mahooya maingī ndīrīmūiguaga.
Nīgūkorwo moko manyu maiyūrītwo nī thakame;
¹⁶ mwīthambei mwītherie.
Eheriai cīko cianyu njūru maitho-inī makwa!
Tigai gwīka maūdū mooru,
¹⁷ mwīrutei gwīkaga wega!
Thingatagai ciira wa kīhooto,
na mūkoomīrīria arīa ahinyīrīrie.
Tuagai ciira wa ciana cia ngoriai na kīhooto,
na mūthaithanaqīrīre mūtumia wa ndigwa.”
- 18 Jehova ekuuga atīrī,
“Ūkai tūciire.
O na mehia manyu mangīkorwo matunīhīte ta gakarakū-rī,
nīmagathera o ta ira;
o na maatuīka matunīhīte ta thakame,
nīmakerūha o ta guoya wa ng’ondū.
- 19 Mūngīnjigua na mūnjathīkīre,
nī mūrīrīrīaga indo iria njega mūno cia būrūri;
- 20 no mūngīrema na mūrege gwathīka,
mūkaaniinwo na rūhiū rwa njora.”
Nīgūkorwo nī kanua ka Jehova koigīte ūguo.
- 21 Hī! Kaī itūūra inene rīrīa rīīhokeku
nīrītūikīte ta mūmaraya-ī!
Hīndī īmwe rīaiyūrīte ūtuanīri ciira wa kīhooto;
ūthingu nīguo watūūruga thīnī warīo,
no rīu nī oragani matūūruga kuo!
- 22 Betha yanyu itūikīte gīko,
ndībei yanyu irīa njega mūno īgatukanio na maaī.
- 23 Andū anyu arīa mamwathaga nī kūrema maremete,
magatuīka a thiritū ya aici;
othe nīmendete mahaki,
nao mahanyūkanagia na indo cia kūheo.
Maticīragīra ciana cia ngoriai na kīhooto;
na matīthikagīrīria ciira wa mūtumia wa ndigwa.
- 24 Nī ūndū ūcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
O we Mwene Hinya wa Isiraeli, ekuuga atīrī,
“Hī! Nīngaitīrīria amuku akwa mang’ūrī makwa,
na ndīrīhīrie harī thū ciakwa.
- 25 Nīngagūūkīrīra na guoko gwakwa;
ngagūtheria gīko gīaku gīthire biū,
na maūdū maku mothe marīa matarī matheru ndīmatherie.
- 26 Aciirithania aku ngaatūma matuīke o ta ūrīa maatarī matukū-inī ma tene,
na aheani kīrīra aku o ta ūrīa maatarī kīambīrīria-inī.
Thuutha ūcio ūgeetagwo
Itūūra Inene rīa ūthingu,
o na Itūūra Inene Rīīhokeku.”
- 27 Itūūra rīa Zayuni rīgaakūūrwo na ciira wa kīhooto,

nao andũ a rĩo arĩa merirĩte makũũrwo na ũthingu.
 28 No andũ arĩa aremi na arĩa ehia makaaniinwo hamwe,
 nao arĩa matiganagĩria Jehova nĩmagathira biũ.
 29 “Nĩmũgaconoka nĩ ũndũ wa mĩgandi iyo mĩamũre
 mũtũire mũkenagĩra;
 nĩmũkaigua thoni nĩ ũndũ wa mĩgũnda
 iyo mwĩthuurĩre.
 30 Mũgaatuĩka ta mũgandi ũrahooha mathangũ,
 mũtuĩke ta mũgũnda ũtarĩ maaĩ.
 31 Mũndũ ũrĩa ũrĩ hinya agaatuĩka maragara,
 naguo wĩra wake ũtuĩke thandĩ;
 we na wĩra wake nĩmakahĩa hamwe,
 haage mũndũ wa kũhoria mwaki ũcio.”

2

Kĩrĩma kĩa Jehova

1 Ūyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Isaia mũrũ wa Amozu onire ũkoniĩ Juda na Jerusalemu:
 2 Matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria
 kĩrĩma kĩa hekarũ ya Jehova nĩgikahaandwo
 kĩrĩ kĩo kĩnene gatagatĩ ka irĩma iria ingĩ;
 nĩgĩkambarario igũrũ ria tũrĩma tũria tũngĩ,
 nao andũ a ndũrĩrĩ nĩkuo magaathiiaga.
 3 Ndũrĩrĩ nyingĩ nĩgathiĩ kuo ikiugaga atĩrĩ,
 “Ūkai, twambate tũthĩĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova,
 tũthĩĩ nyũmba ya Ngai wa Jakubu.
 Nĩagatũruta ũhoru wa mĩthiire yake,
 nĩgeetha tũgeragĩre njira ciake.”
 Nĩgũkorwo Zayuni nĩgũkoima ũtaarani,
 nakuo Jerusalemu kuume ndũmĩrĩri ya Jehova.
 4 Nake nĩagatuithanagia ndũrĩrĩ ciira,
 na aigũithanie irĩndĩ nyingĩ.
 Hiũ ciao cia njora magaacithondeka ituĩke mĩraũ ya kũrĩma,
 namo matimũ mao mamathondeke matuĩke hiũ cia gũceeha mĩtĩ.
 Gũtirĩ rũrĩrĩ rũgaacooka kũrũa na rũrĩrĩ rũrĩa rũngĩ na rũhiũ rwa njora,
 o na kana merute ũhoru wa mbaara hĩndĩ ingĩ.
 5 Atĩrĩrĩ wee nyũmba ya Jakubu,
 ũkaai tũthiĩage tũmũrĩkĩrwo nĩ ũtheri wa Jehova.
Mũthenya wa Jehova
 6 Wee nũtiganĩrie andũ aku,
 o acio a nyũmba ya Jakubu.
 Nao marũmitie mũno mĩtugo na irĩra cia andũ a mwena wa irathĩro;
 maragũraga ta Afilisti,
 na makagĩa thiritũ na andũ matooĩ Ngai.
 7 Bũrũri wao ũiyũrĩte betha na thahabu,
 igĩĩna ciao itingĩthira.
 Bũrũri wao ũiyũrĩte mbarathi;
 na ngaari ciao cia ita itingĩtarĩka.
 8 Bũrũri wao ũiyũrĩte mĩhianano ya kũhooywo;
 mainamagĩrĩra wĩra wa moko mao,
 o indo iria mathondekete na ciara ciao.
 9 Nĩ ũndũ ũcio mũndũ nĩakaharũrũkio,
 nacio iruka cia andũ iconorithio;
 ndũkanamarekere.
 10 Toonyai rwaro-inĩ rwa ihiga,
 mwĩhithe tũri-inĩ mũũrĩre kĩmakania kĩa Jehova
 na riiri wa ũnene wake!
 11 Maitho ma mũndũ mwĩtũĩ nĩmagaconorithio,
 naguo mwĩtũĩo wa andũ nĩkaharũrũkio;

no Jehova we wiki nīwe ūgaatūgĩrio mūthenya ūcio.

12 Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ na mūthenya aigĩte
wa gũkĩrĩra andũ arĩa othe etĩĩ na arĩa meĩkagĩrĩra,
na arĩa othe metũugagĩria
(nao othe nĩmakanyihio),

13 na okĩrĩre mĩtarakwa yothe ya Lebanoni, ĩrĩa mĩraihi na igũrũ na ĩkaneneha mũno,*
o na mĩgandi yothe ya Bashani,

14 na okĩrĩre ĩrima ĩria ndaaya na igũrũ,
na tũrĩma tuothe tũrĩa tũraihi.

15 na okĩrĩre mũthiringo o wothe mũraihi na igũrũ
na rũthingo o ruothe rwakĩtwo rwa hinya,

16 na okĩrĩre marikabu ciothe cia Tarishishi,
na marikabu ciothe ĩria njega mũno.

17 Mwĩtũgĩrio wa mũndũ nĩũkaharũrũkio,
na mwĩtũĩo wa andũ ūconorithio;

no Jehova we wiki nīwe ūgaatūgĩrio mūthenya ūcio,
¹⁸ nayo mĩhianano ya kũhooywo nĩgathira biũ.

19 Andũ makoorĩra ngurunga-inĩ cia ndwaro cia mahiga,
o na marima-inĩ ma thĩ,

moorĩre kĩmakania kĩa Jehova na riiri wa ūnene wake,
hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama athingithie thĩ.

20 Mūthenya ūcio andũ makooya mĩhianano yao ya betha,
na mĩhianano yao ya thahabu,
ĩrĩa methondekeire mamĩhooyage,
mamũkĩrie huko na huhu.

21 Nao makoorĩra ngurunga-inĩ cia ndwaro cia mahiga,
na mahiga-inĩ marĩa macunjurĩte

morĩre kĩmakania kĩa Jehova
na riiri wa ūnene wake,
hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama, athingithie thĩ.

22 Tiga kwĩhoka mũndũ,
ũrĩa mĩhũmũ yake ĩrĩ o maniũrũ-inĩ make.
Nĩ ūndũ-rĩ, akĩrĩ wa bata ūrĩkũ?

3

Jerusalemu na Juda Gĩtuĩrwo Ciira

1 Atĩrĩrĩ, Mwathani,

Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
arĩ hakuhi kwehereria Jerusalemu na Juda
ũteithio wao na kĩrĩa kĩmatĩragĩrĩra,
amehererie ūteithio wothe wa irio na wa maaĩ,

² o na ameherie mũndũ ūrĩa njamba na mũrũĩ wa mbaara,
na mũtuanĩri ciira na mũnabii,
na mũragũri na mũthuuri wa kĩa,

³ na mũtongoria wa gĩkundi gĩa thigari mĩrongo ĩtano,
na mũheani kĩrĩra, na mũbundi mũũgĩ, o na mũndũ-mũgo mũũgĩ.

⁴ Tũhĩ nĩtuo ngaatua anene ao;
na maathagwo nĩ tũkenge.

⁵ Andũ nĩmakahiinyanĩrĩria:
o mũndũ akaahinyĩrĩria ūrĩa ūngĩ,
mũndũ wa itũra okĩrĩre mũndũ wa itũra rĩake.

Arĩa anini nĩmagookĩrĩra arĩa akũrũ,
nao arĩa matarĩ ngumo mokĩrĩre mũndũ ūrĩa mũtũku.

⁶ Mũndũ nĩakanyiita ūmwe wa ariũ a nyina
arĩ gwa ithe mũciĩ, amwĩre atĩrĩ,

* **2:13** Bũrũri wa Lebanoni warĩ mwena wa irathĩro wa Jorodani, na woĩkaine nĩ ūndũ wa mĩtarakwa na ng'ombe ciakuo.

“Wee ūrī na nguo ya igūrū, tuika mūtongoria witū;
ūreke kūdū gūkū kwanangitwo kūgie wathani-inī waku!”

⁷ Nowe nīakaanīrīra mūthenya ūcio oige atīrī,
“Nīi ndirī na kīhonia.

Nīgūkorwo gwakwa mūciī gūtīrī irio kana nguo,
tigai kūdūa mūtongoria wa andū.”

⁸ Nīgūkorwo Jerusalemu nīkūratūgūūga,
nakuo Juda nīkūragūa;

ciugo na ciiko ciakuo nīrokīrīra Jehova
na makang’athīria thiithi wake ūrī riiri.

⁹ Ithiithi ciao nīcio ciumbūraga ūrīa mahaana;
maanīkaga mehia mao o ta ma Sodomu;
o na matimahithaga.

Kaī marī na haaro-ī!

Nīo mereheire mwanangīko.

¹⁰ Ha ūhoru wa andū arīa athingu, meerei atī nīmakagaacīra;

nīgūkorwo nīmakaarīaga maciaro ma maūdū marīa maaneka.

¹¹ No andū arīa aaganu, meerei atīrī: kaī marī na haro-ī!

Nīgūkorwo mwanangīko ūrī igūrū rīao!

Nao makaarīhwo kūringana na wīra wa moko mao.

¹² Andū akwa mahinyagīrīrio nī ciana,
nao andū-a-nja nīo mamaathaga.

Atīrīrī inyuī andū akwa, atongoria anyu nīo mamūhīthagīa,
magatūma muume njīra irīa yagīrīre.

¹³ Jehova nīaikarīre gītī gīake iciirīro-inī;
akarūgama nīguo aciirīthie andū.

¹⁴ Jehova nīarīkītie gūtūira

athuuri na atongoria a andū ake ciira, akameera atīrī:

“Nī inyuī mwanangīte mūgūnda wakwa wa mīthabībū;
o na indo iria mūtunyīte athīni irī thīnī wa nyūmba cianyu.”

¹⁵ “Mūhehenjaga andū akwa,
na mūkamemenda mothū ma athīni nīkī?”

nīguo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūuria.

¹⁶ Jehova ekuuga atīrī,

“Andū-a-nja a Zayuni nīetīi,

mathiīaga maguucīte ngingo,
makiuhanaga na maitho mao,

na makinyaga na njacī magīthīi,
na makagambia njingiri iria irī thūng’wa-inī ciao.

¹⁷ Nī ūndū ūcio Mwathani nīagatūma andū-a-nja acio a Zayuni magīe na ironda mītwe;
Jehova nīakoonania njaga yao.”

¹⁸ Mūthenya ūcio Jehova nīakamaaūra mathaga mao: nīmo bangiri, na rūtamī rwa kuoha njuirī, na mīgathī irīa īhacīte ta mweri, ¹⁹ na icūhī cia matū, na mīringa ya moko, na taama wa kwīhumbīra ūthīū, ²⁰ na itambaya cia mūtwe, na irengeeri cia magūrū, na mīcibi, na cuba cia maguta manungī wega, na ithiitū ²¹ na icūhī cia mūhūuri cia moko, na icūhī cia maniūrū, ²² na nguo ndaihu iria njega, na ngūbia, na tūbuti, na nguo cia igūrū, na tūmondo, ²³ na icicio cia kwīrora, na nguo cia gatani irīa njega, na itambaya, na macuca ma ciande.

²⁴ Handū ha mūtaraīko mwega gūkaagīa na mūnūngo mūūru;

handū ha mūcibi hagaakorwo mūkanda;

handū ha njuirī thondeke wega hagīe kīhara;

handū ha nguo njega hakaagīa nguo ya ikūnia;

naho handū ha ūthaka wa mwīrī hagīe gūcinanwo na ruoro.

²⁵ Arūme anyu makooraḡwo na rūhiū rwa njora,

nacio njamba cianyu cia ita ikaaniinīrwo mbaara-inī.

²⁶ Ihingo cia Zayuni nīgacakaya na igīrīke,

na itūūra rīu rīkire ihooru, na rīikare rīmomoretwo, rīkagūa thī.

4

1 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio andũ-a-nja mũgwanja makaanyiita mũndũ mũrũme ũmwe, mamwĩre atĩrĩ, "Tũrĩrĩaga irio ciitũ ithuĩ ene, na twĩheage nguo; no ũreke twĩtanagio nawe. Twehererie thoni ciitũ!"

Thuuna ya Jehova

2 Mũthenya ũcio Thuuna ya Jehova nĩgathakara na ĩgĩe riiri, namo maciaro ma bũrũri ũcio magaakorwo marĩ mega, na marĩ mwĩraho na riiri wa arĩa magaakorwo marĩ matigari kũu Isiraeli! 3 Na rĩrĩ, nĩgũgakinya atĩrĩ, andũ arĩa magaatigwo Zayuni, na arĩa magaakorwo matigaire Jerusalemu, mageetagwo atheru, nao nĩ arĩa othe maandĩkĩtwo na magaathĩrwo gũtũũra muoyo kũu Jerusalemu. 4 Mwathani nĩagathambia gĩko kĩrĩa kĩũru kĩa andũ-a-nja a Zayuni; nĩagatheria Jerusalemu marooro ma thakame arĩ na roho wa gũtuanĩra ciira o na roho wa gũcina na mwaki. 5 Ningĩ Jehova nĩagatũma itu rĩa ndogo rĩgĩe kũndũ guothe mũthenya kũrĩa gũkarĩtwo nĩ andũ kĩrĩma-inĩ kũu gĩa Zayuni, na atũme kũrĩa kũnganĩtwo gwakane rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki ũtukũ; igũrũ rĩa riiri ũcio wothe gũgaakorwo taarĩ hema. 6 ĩgaatuĩka ta gĩthũnũ gĩa kũrehe kũrũru gĩa kwĩgĩtia kuuma kũrĩ ũrugarĩ wa mũthenya, na handũ ha kũũrĩra na ha kwĩgĩtia kuuma kũrĩ kihuhũkanio kĩa rũhuho na kĩa mbura.

5

Rwĩmbo rwa Mũgũnda wa Mĩthabibũ

1 Nĩngũnĩra mwendwa wakwa ũrĩa nyendete rwĩmbo, ndĩmũnĩre rwĩmbo rũkonĩ mũgũnda wake wa mĩthabibũ: Mwendwa wakwa aarĩ na mũgũnda wa mĩthabibũ kĩrĩma-inĩ handũ hanoru mũno.

2 Akĩũthiũrũkĩria na mũtaru, na akĩũngania mahiga marĩa mothe maarĩ kuo akĩmate, agĩcooka akĩũhaanda mĩthabibũ ĩrĩa mĩega mũno. Nĩaakire mũthiringo mũraihu na igũrũ kũu thĩnĩ wago, o na ningĩ akĩenja handũ ha kũhihagĩra thabibũ. Nake agĩeterera ũciare thabibũ njega, no rĩrĩ, waciarire thabibũ cia gĩthaka.

3 "Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ aya mũtũũraga Jerusalemu o na andũ a Juda, tũtuithaniei ciira, nũ na mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ.

4 Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũngĩ ingĩekire mũgũnda ũcio wakwa wa mĩthabibũ gũkĩra ũguo ndawĩkire? Waciarire thabibũ cia gĩthaka nĩkĩ, o hĩndĩ ĩrĩa ndetereire ũciare thabibũ njega?

5 Atĩrĩrĩ, nĩngũmwĩra ũrĩa ngwĩka mũgũnda ũcio wakwa wa mĩthabibũ: Nĩngũwehereria rũgiri rwaguo, nĩguo wanangwo, njooke momore rũthingo rwaguo, nĩguo ũrangĩrĩrio.

6 Ndĩũtiganĩrie wanangĩke, ũtegũcehwo kana kũrĩmwo, naguo ũrĩmeraga cong'e na mũĩgua. Ningĩ njathe matu matikanaurĩrie mbura."

7 Mũgũnda wa mĩthabibũ wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo nyũmba ya Isiraeli, nao andũ a Juda nĩo mũgũnda wake wa mĩthabibũ ũrĩa akenagĩra. Nake eethire ciira wa kĩhooto, akĩona o ũiti wa thakame; agĩcaria ũthingu, no akĩigua kĩrĩro kĩa mũnyamaro.

Haaro na Gũtũrwo Cĩra

8 Kaĩ, inyuĩ arĩa mũikaraga mũkĩĩongagĩrĩra nyũmba mũrĩ na haro-ĩ! O inyuĩ mũnyitithanagia gĩthaka kĩmwe na kĩrĩa kĩngĩ gĩgatũka kĩmwe,

nginya hakaaga handū ha gūtīgīria andū arīa angī,
nīguo mūtūūre būrūri-inī mūrī inyuiki.

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigīte atīrī ngīguaga:

“Ti-itherū nyūmba iria nene nīgakira ihooru,
nacio nyūmba iria thaka ciage andū a gūciikara.

¹⁰ Mūgūnda wa īka ikūmi wa mīthabibū ūkaaruta bathi īmwe* ya ndibei,
nayo homeri īmwe† ya mbegū yume eba īmwe‡ ya ngano.”

¹¹ Kaī arīa marokaga gūūkīra rūciinī tene,
makahangīre njoohi marī na haaro-ī!
o acio maikaraga thī ūtukū gūgakūra,
nginya makarīo nī ndibei.

¹² Maruga-inī mao makoragwo na inanda cia mūgeeto,
na cia inubi na tūhembe, na mītūrūrū, o na ndibei,
no matirūmbūyagia cūko cia Jehova,
na makaagīra wīra wa moko make gītūo.

¹³ Nī ūndū ūcio andū akwa nīmagatahwo matwarwo būrūri ūngī
nī ūndū wa kwaga ūmenyo;

andū ao arīa atīku magaaakua nī ng’aragu,
nakīo kīrīndī kīao kīhooteke nī nyoota.

¹⁴ Nī ūndū ūcio mbīrīra nīnenehetie thuti nī ūndū wao,
na īgaathamia kanua kayo gatarī gīturi;

kūu nīkuo gūkaaharūrūka andū ao arīa marī īgweta na ikundi cia andū,
hamwe na andū arīa manyuuaga makanegena, o na arīu.

¹⁵ Nī ūndū ūcio mūndū nīakaharūrūkio,
nakīo kīrīndī gīconorithio,
namo maitho ma arīa eīīī maconorithio.

¹⁶ No Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīagatūūgīrio nī ūndū wa ciira wake wa kīhotoo,
nake Mūrungu, o we ūcio mūtheru, nīakeyonia nī mūtheru na ūndū wa ūthingu
wake.

¹⁷ Hīndī īyo ng’ondu ikaarīaga ta irī ūrīithio-inī wacio;
natuo tūgondu tūkaarīithagio kūndū kūrīa kwanangīku gwa itonga.

¹⁸ Kaī arīa maguucagia mehia na mīhīndo ya maheeni marī na haaro-ī!
o acio maguucagia waganu na mīkanda ta irīa īguucagia ngaari cia ng’ombe,

¹⁹ o acio moigaga atīrī, “Ngai nīahiūhe oke,
nīahike wīra wake nīguo tūwone.

Nīūkuhīrīrie,
mūbango wa Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli nīūūke,
nīguo tūūmenye.”

²⁰ Kaī arīa metaga ūūru wega,
naguo wega makawīta ūūru marī na haaro-ī!
o acio matuaga nduma nīyo ūtheri, na ūtheri makaūtua nduma,
na magatua kīndū kīrūrū nī kīrī mūrīo,
nakīo kīndū kīrīa kīrī mūrīo magagītua nī kīrūrū.

²¹ Hī! Kaī arīa meyonaga marī oogī maitho-inī mao,
na makeyona marī na ūmenyi marī na haaro-ī!

²² Hī! Kaī andū arīa marī ngumo ya kūnyua ndibei,
na njoorua cia kūrīngīa indo cia gūtūma andū marīo marī na haaro-ī!

²³ o arīa marekagīrīria andū arīa mehītie nī ūndū wa ihakī,
no makarega gūtua ciira wa kīhotoo wa andū arīa matehītie.

²⁴ Nī ūndū ūcio, o ta ūrīa nīnīmbī cia mwaki icinaga itira cia mūgūnda,
na ta ūrīa nyeki nyūmū īnīnūkagio nī rūrīrīmbī rwa mwaki-rī,
ūguo noguo miri yao īkaabutha,
na kīro kīao kīūmbūrwo o ta rūkūngū;
nīgūkorwo nīmaregete watho wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe,

* 5:10 nī ta lita 22 † 5:10 nī ta lita 220 ‡ 5:10 nī ta lita 22

- na makamena kiugo kĩa Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
 25 Nĩ undũ ũcio marakara ma Jehova maakanĩte mookĩrĩre andũ ake;
 nake nĩatambũrũkĩtie guoko amagũthe magũe thĩ.
 Irĩma nacio igathĩngĩtha,
 nacio ciimba ciao ikaaraganio njĩra-inĩ ta mahuti.
- No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
 guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.
- 26 Nake ahaicĩtie bendera handũ igũrũ eete ndũrĩrĩ iria irĩ kũraya,
 nao arĩa marĩ ituri cia thĩ ahuhaga biringi akĩmeeta. §
 Nĩo aya mokĩte,
 mateng'ereete na ihenya.
- 27 Gũtirĩ o na ũmwe wao ũraanoga kana akahĩngwo,
 gũtirĩ o na ũmwe ũracũũnga kana agakoma;
 gũtirĩ ũraregeria mũcibi njohero,
 o na gũtirĩ rũrigi rwa kĩraatũ rũtuĩkĩte.
- 28 Mĩguĩ yao nĩ mĩũgĩ,
 namo mota mao mothe nĩmageete;
 mahũngũ ma mbarathi ciao mahaana ta ihiga rĩa nyaigĩ,
 namo magũrũ ma ngaari ciao cia ita mathiiga ta rũhuho.
- 29 Mũraramo wao nĩ ta wa mũrũũthi,
 nao mararamaga o ta njaũ cia mĩrũũthi;
 marurumaga makĩnyĩta ũguĩmi wao,
 na makaũkuua na gũtirĩ ũngĩũteithũra.
- 30 Mũthenya ũcio makaararama nĩ undũ wa kĩrĩa manyiĩte,
 o ta ũrĩa iria rĩrurumaga rĩgĩikia ndiĩhũ.
 Na mũndũ angĩgaacũthĩrĩria bũrũri-inĩ,
 akoona no nduma irĩ kuo na mĩnyamaro,
 o naguo ũtheri nĩũgaathĩkwo nĩ matu.

6

Gũtũmwo kwa Isaia

¹ Na rĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Uzia aakuire-rĩ, nĩguo ndonire Mwathani aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, kĩrĩ igũrũ na gĩtũũgĩrĩtio, nayo nguo yake yaiyũrite hekarũ nĩ undũ wa ũrĩa yaraihĩte. ² Igũrũ wake kwarũgamĩte aserafi, na o mũserafi ũmwe aarĩ na mathagu matandatũ: nao makehumbĩra mothiũ mao na mathagu meerĩ, namo meerĩ makehumbĩra magũrũ namo, na meerĩ makombũka namo. ³ Nao metanaga makerana atĩrĩ:

"Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe mũtheru, ĩ nĩwe mũtheru, ti-itherũ nĩwe mũtheru;
 thĩ yothe ĩyũrĩtwo nĩ riiri wake."

⁴ Nĩ undũ wa mũrurumo wa mĩgambo yao, itugĩ cia mĩrango na hingĩro ciaguo ikĩnyenya, nayo hekarũ ikĩyũra ndogo.

⁵ Na nĩ ngĩanĩrĩra ngiuga atĩrĩ, "Hĩ! Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ! Ndĩngũthira! Nĩgũkorwo ndĩ mũndũ wa mĩromo ĩtarĩ mũtheru, o na ningĩ ndũũranagia na andũ matarĩ mĩromo mũtheru, na maitho makwa nĩmonete Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe."

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũserafi ũmwe akĩumbũka, agĩũka harĩ nĩ akuũte ikara rĩa mwaki na guoko, rĩria aarutĩte na mĩhato kĩgongona-inĩ.* ⁷ Mũserafi ũcio akĩhũtia kanua na ikara rĩu, akiuga atĩrĩ, "Kuona atĩ ikara rĩrĩ nĩrĩahutia mĩromo yaku, mahĩtia maku nĩmeherio, o namo mehia maku nĩmahoroherio."

⁸ Nĩngĩ ngĩguu mũgambo wa Mwathani ũkĩũria atĩrĩ, "Nũũ ngũtũma? Na nũũ ũgũthĩhĩ handũ haitũ?"

Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, "Nĩũ ũyũ haha. Ndũma!"

⁹ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, "Thĩũ ũkeere andũ aya atĩrĩ:
 "Inyũ tũũrai o mũiguaga no mũtikanamenye undũ;
 tũũrai muonaga no mũtikanakuũke."

¹⁰ Tũma ngoro cia andũ aya ciũme,
 o na ũtũme matũ mao magĩe njũka mage kũguu,

§ 5:26 Ashuri na Babuloni nĩcio ndũrĩrĩ icio igwetetwo.

* 6:6 Gĩkĩ nĩ kĩgongona kĩarĩ gatagatĩ ka

Handũ-harĩa-Hatheru kĩa mahuti marĩa manungi wega.

o na ūhinge maitho mao matige kuona.

Tondū maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matū mao,
na ngoro ciao igie na ūmenyo,
macooke magarūrūke mahonio.”

¹¹ Na nī ngicooka ngūria atīrī, “Mwathani, nī nginya rī?”

Nake akīnjookeria atīrī:

“Nī nginya hīndī īrīa matūūra marīa manene magaakorwo maanangītwo
na matarī na wa kūmatūūra,
nacio nyūmba ikorwo ītiganīrio,
na mīgūnda īkaanangwo na īgathūkio biū,

¹² o nginya rīrīa Jehova agaakorwo atwarīte andū othe kūraya,
naguo būrūrī ūgatiganīrio biū.

¹³ Na rīrī, o na kūngīkorwo kūrī na gīcunjī gīa ikūmi kīa andū gītigaire būrūrī-inī-rī,
būrūrī ūcio no ūkaanangwo rīngī.

No rīrī, o ta ūrīa mūcenenī na mūgandi ītigagio ithukī yatemwo-rī,
ūguo noguo rūciaro rūrūrī rwamūre rūgaatigario gītina kīaruo būrūrī-inī ūcio.”

7

Kīmenyithia kīa Imanueli

¹ Hīndī īrīa Ahazu mūrū wa Jothamu, mūrū wa Uzia, aarī mūthamaki wa Juda-rī, Rezini mūthamaki wa Suriata marī na Peka mūrū wa Remalia mūthamaki wa Isiraēli, makīambata mathīi magatharīkīre itūūra rīa Jerusalemu, no matiigana kūrītooria.*

² Na rīrī, andū a nyūmba ya Daudi nī meerirwo atīrī, “Andū a Suriata nīmanyiitanīte na andū a Efiraimu”; nī ūndū ūcio ngoro ya Ahazu o na ngoro cia andū ake ikīinaina o ta ūrīa mītī ya mūtītū īnainagio nī rūhuho.

³ Hīndī īyo Jehova akīria Isaia atīrī, “Umagara, wee mūrī na mūrūguo Sheari-Jashubu, mūthīi mūgatūnge Ahazu mūthia-inī wa mūtaro ūrīa uumīte Karia-inī ka Rūgongo, nījira-inī ya gūthīi Githaka kīa Mūthambia-Nguo. ⁴ Ūmwīre atīrī, ‘Wīmenyerere, ūikare ūhooreire na ndūgetigīre. Ndūkareke ūurwo nī hinya nī ūndū wa icinga icio igīrī iratooga ndogo; ndūgetigīre marakara mahiū ma Rezini, na ma Suriata, o na ma mūrū wa Remalia. ⁵ Suriata, na Efiraimu, na mūrū wa Remalia nīmaciirīre gūkwananga, makoiga atīrī, ⁶ “Nītūtharīkīre Juda, tūkūnyariire na tūkūgayane, na tūtue mūrū wa Tabeeli mūthamaki wakuo.” ⁷ No rīrī, Mwathani Jehova ekuuga atīrī:

“Ūhoro ūcio ndūgaakinyanīra,
na ndūgekīka,

⁸ nīgūkorwo itūūra inene rīa Suriata nī Dameski,
na mūnene wa Dameski no Rezini.

Ihinda rīa miaka mīrongo ītandatū na ītano ītaanathira-rī,

andū a Efiraimu magaakorwo maharaganītio ūndū matangicooka gūtuīka rūrūrī.

⁹ Ningī itūūra inene rīa Efiraimu nī Samaria,
na mūnene wa Samaria no mūrū wa Remalia.

Mūngīaga kūrūgama mūrūmīte wega wītūkio-inī wanyu-rī,
mūtikehaanda o na atīa.’”

¹⁰ Ningī Jehova nīarīrie Ahazu o rīngī, akīmwīra atīrī, ¹¹ “Ītia kīmenyithia kuuma kūrī Jehova Ngai waku, o na kiumīte kūndū kūrīa kūrīku mūno, kana kiumīte igūrū kūrīa kūraihu mūno.”

¹² No Ahazu akiuga atīrī, “Nīi ndigwītia; nīi ndikūgeria Jehova.”

¹³ Ningī Isaia akiuga atīrī, “Ta iguai rīu, inyuī andū a nyūmba ya Daudi! Anga mūkuona arī ūndū mūnini kūgeria ūkīrīrīria wa andū? Anga nīmūkūgeria ūkīrīrīria wa Ngai wakwa o naguo? ¹⁴ Nī ūndū ūcio-rī, Mwathani we mwene nīakamūhe kīmenyithia: Nīgūkorwo mūrītu gathirange nīakagīa nda aciare kahīi, nake agatue Imanueli. ¹⁵ Iria imata na ūkī nīcio gakarīaga rīria gakaamenya kūrega ūuru na gwīthuurīra maūndū marīa mega. ¹⁶ No mbere ya kahīi kau kūmenya kūrega ūuru na gwīthuurīra maūndū marīa mega-rī, būrūrī ūcio wa athamaki acio eerī wītīgīrīte nūkanangwo. ¹⁷ Jehova nīagakūrehithīria wee mwene na andū aku, o na andū a nyūmba ya thoguo maūndū matarī moneka kuuma rīrīa Efiraimu aatiganire na Juda; Jehova akaarehera mūthamaki wa Ashuri.”

* **7:1** Mwaka wa 735 mbere ya gūciarwo gwa Kristū, andū a Isiraēli na a Suriata nīmendaga gūkīrīra būrūrī wa Ashuri, na nīmendaga Ahazu amateithīrīre.

¹⁸ Hīndi iyo Jehova nīakahuhīra ngi mīrūri, aciite kuuma tūrūū-inī twa kūraya twa būrūri wa Misiri, na eete njūki iria irī būrūri wa Ashuri. ¹⁹ Nacio ciothe nīcigooka ciikare iharūrūka-inī cia mīkuru, na mīatūka-inī ya ndwaro cia mahiga, na ihinga-inī ciothe cia mīigua, na marima-inī mothe ma maaī. ²⁰ Mūthenya ūcio Mwathani nīakahūthīra rwenji rūkomboretwo kuuma mūrīmo wa Rūūi rwa Farati; naruo nīruo mūthamaki wa Ashuri; nake nīakenja mītwe yanyu na njuirī cia magūthe manyu, o na ningī enje nderu cianyu. ²¹ Mūthenya ūcio, mūdū akaarīthia o moori īmwe na ng'ondū igīrī. ²² Na tondū wa ūingī wa iria rīrīa igaakamagwo-rī, mūdū ūcio akaanyuuaga iria imata. Arīa othe magaatigara kūu būrūri ūcio makaanyuuaga iria imata, na marīage ūūki. ²³ Mūthenya ūcio, kūdū kūrīa guothe kwarī mūthabibū 1,000 ingīendiro cekerī 1,000† ya betha, gūgaakūra o cong'e na mīti ya mīigua. ²⁴ Andū magaaithiaga kuo marī na ūta na mīguī, nīgūkorwo būrūri ūcio ūkaiyūra cong'e, na mīti ya mīigua. ²⁵ Nakuo irīma-inī guothe kūrīa kwanarīmwo na icembe, mūtīgacooka gūthīi nī ūndū wa gwītīgira cong'e, na mīti ya mīigua; kūdū kūu gūgaatuika gwa kūrīithagio ng'ombe, na gwa kūrangagwo nī ndūuru cia ng'ondū.

8

Jehova Kūhūthīra Ashuri

¹ Ningī Jehova akīnjīra atīrī, “Oya kībaū kīnene, na ūkīandike na karamu ka ndūire ūū: Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ² Na nūi nīngwīta Uria ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Zekaria mūrū wa Jeberekia matuīke aira akwa ehokeku.”

³ Hīndi iyo ngīthīi, ngīkoma na mūtumia wakwa, nake akīgīa nda, agīciara kahīi. Nake Jehova akīnjīra atīrī, “Gatue Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ⁴ Kahīi kau gataanamenya gwītana koige ‘Baba’ kana ‘Maitū’, ūtonga wa Dameski na indo iria itahītwo nī Samaria nīgakuuo nī mūthamaki wa Ashuri.”

⁵ O rīngī Jehova akīnjarīria, akīnjīra atīrī:

⁶ “Kuona atī andū aya nīmaregete

maaī marīa mathereraga mahooreire ma Siloamu,*

na magakenera Rezini

o na mūrū wa Remalia-rī,

⁷ nī ūndū ūcio Mwathani akiriī kūmarehithīria

mūiyūro mūnene wa Rūūi rwa Farati,

naruo nīruo mūthamaki wa Ashuri arī na riiri wake wothe.

Rūkaaiyūrīria mīkaro yaruo yothe,

na ruune hūgūrūrū ciaruo,

⁸ ningī rūgaathīi rūhaatīte Juda rūiyūre guothe,

rūhītūkīire kuo na rūkinye nginya ngingo.

Mathagu maaruo matambūrūkītio makaahumbīra wariī wa būrūri waku,

wee Imanueli!”

⁹ Atīrīri inyuī andū a ndūrīrī, ugīrīriai mbugīrīrio ya mbaara, na no mūgūthetherwo!

Ta thikirīriai inyuī mabūrūri ma kūraya.

Haarīriai mbaara, na no mūgūthetherwo!

Haarīriai mbaara, na no mūgūthetherwo!

¹⁰ Thugundai mībango yanyu, no igaatuika ya tūhū;

ariai ūhorō wa matanya manyu, no matikahinga,

nīgūkorwo Mūrungu arī hamwe na ithūi.

Wītīgīre Ngai

¹¹ Jehova nīanjarīrie ūhorō ūcio agwatīrie mūno, na akīngaania ndikarūmīrīre njīra cia andū acio. Akīnjīra atīrī:

¹² “Maūdū marīa mothe andū aya metaga ndundu ya gwīka ūūru,

wee ndūkamete ndundu ya gwīka ūūru;

na ndūgetīgīre kīrīa metīgāra,

na ndūkamakio nīkīo.†

¹³ Jehova Mwene-Hīnya-Wothe nīwe mūrītuaga mūtheru,

we nīwe mwagīrīrwo nī gwītīgīra,

o we nīwe ūngītūma mūmake,

† 7:23 nī ta kilo ikūmi na īmwe na nuthu (11:5)

* 8:6 Maaī ma itūūra rīa Jerusalemu mooimaga Karia ga Siloamu, karīa kaarī nja ya itūūra rīu. † 8:12 Rīrīa andū maaigūire ūhorō wa kūnyīitana kwa Isiraēli na Suriata nīmamakire.

14 na nīwe ūgaatuika handū hanyu harīa haamūre;
 no kūrī nyumba cierī cia Isiraeli agaatuika
 ihiga rīrīa rītūmaga andū mahīngwo,
 na rwaro rwa ihiga rūrīa rūtūmaga magūe.
 Na kūrī andū arīa matūūruga Jerusalemu
 agaatuika mūtego na gikerenge gīa kūmanyiita.
 15 Aingī ao nīmakahīngwo;
 nao magūe na moinīke,
 magwatio na manyiitwo.”

16 Oha ūira ūcio na watho ūcio,
 ūhūūre mūhūūri ūtuīke kīrīra harī arutwo akwa.

17 Nī ngweterera Jehova,
 ūrīa ūhithīte nyumba ya Jakubu ūthiū wake.
 Ndīrīkaraga ndīmwihoekete.

18 Nī hamwe na ciana iria Jehova aheete-rī, nī ithuī marūūri na imenyithia thīnī wa
 Isiraeli kuuma kūrī Jehova Mwene-Hinya-Wothe ūrīa ūtūūruga Kīrīma-inī gīa Zayuni.

19 Andū mangīkwīra ūgatuīrie kīrīra kuuma kūrī aragūri na ago arīa mahehanaga
 na makang’ung’ura-rī, ūkaamoria atīrī, “Githī andū matiagīrīrwo nīgūtuīria ūhoru
 harī Ngai wao?” Nī kī gīgūtūma mūtuīrie ūhoru wa andū arīa marī muoyo
 kuuma kūrī arīa akuū? 20 Nī kaba mūtuīrie watho-inī wa Ngai o na ūira-inī
 wake! Angīkorwo ūhoru wao ndūkūringana na ciugo ici, o nao matīrī na ūtheri.
 21 Andū magaatuikanagīria būrūri-inī marī anyamaarīku na marī ahūtu; na rīrī, rīrīa
 makahūūta mūno, nīmakarakara mūno na matiire maithe na igūrū, nao marume
 mūthamaki wao na Ngai wao. 22 Hīndī ūyo makaarora thī mone o mīnyamaro, na
 nduma, na kīeha gīa kūmakania, nao nīmagaikio nduma-inī ndumanu.

9

Nītūciarīrwo Mwana

1 No rīrī, andū a būrūri ūyū arīa makoretwo marī na mīnyamaro matigacooka kūgīa
 na kīeha. Mbere ūyo nīnyararithirie būrūri na Zebuluni na būrūri wa Nafitali, no
 mahinda ma thūtha-inī nīagatīithia būrūri ūrīa ūgereire iria-inī, ūikūrūkanītie na
 Rūū rwa Jorodani, nīkuo gwītagwo Galili-kwa-Ndūrīrī:

2 Andū arīa matūūruga nduma-inī
 nīmonete ūtheri mūnene;
 nao arīa matūūruga būrūri ūrī nduma ta ya gīkuū-rī,
 nīmarīrwo nī ūtheri.

3 Wee nūingīhītie rūrīrī rūu,
 na ūkongerera gīkeno kīaruo;
 andū aruo makenaga marī mbere yaku,
 o ta ūrīa andū makenagīra magetha,
 magakena o ta ūrīa andū makenaga
 makīgayana indo cia ndaho.

4 Nīgūkorwo o ta ūrīa kwarī mūthenya ūrīa Amidiani maahootirwo,
 ūguo noguo unangīte icooki rīrīa rīmaritūhagīra,
 na ūkoinanga mūtī wa kūmoohania ciande,
 na rūthanju rwa arīa mamahinyagīrīria.

5 Iraatū ciothe cia njamba cia ita iria ihūthagīrwo mbaara-inī,
 na nguo ciothe itoboketio thakame-inī,
 igaatuika cia gūcinwo
 ta irī ngū cia mwaki.

6 Nīgūkorwo nītūciarīrwo kaana,
 tūkaheo kahī,
 naguo wathani ūgaakorwo ciande-inī ciako.

Nako gageetagwo
 Mūheani-Kīrīra-wa-Kūgegania, Mūrungu Mwene-Hinya,
 Ithe-wa-Andū-wa-Tene-na-Tene, Mūnene-wa-Thayū.

7 Naguo ūhoru wa gūtheerema kwa ūthamaki wake na thayū
 gūtīrī hīndī igaathira.

Agaaathamakagīra ūthamaki wake
 aikarīire gītī kīa ūnene kīa Daudi,

aũhaande na aũtiirĩre
 na ciira wa kĩhooto na ũthingu,
 kuuma rĩu nginya tene.
 Kĩyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
 nĩkĩo gĩgaatũma maũndũ macio mekĩke.

Jehova Kĩrakarĩra Isiraeli

- ⁸ Mwathani nĩatũmĩte ndũmĩrĩri ya gũũkĩrĩra Jakubu;*
 nayo nĩĩgakinyĩra Isiraeli.
- ⁹ Nao andũ othe nĩmakamenya ũhoru wayo,
 andũ acio a Efiraimu, na arĩa matũũraga Samaria,
 o acio moigaga na mwĩtũlo na nguthi ngoro-inĩ afĩrĩ,
- ¹⁰ “Maturubarĩ nĩmagwĩte thĩ,
 no ithuĩ tũgwaka ringĩ na mahiga maicũhie;
 mĩtĩ ya mĩkũyũ nĩmĩteme,
 no ithenya rĩayo tũgwaka na mĩtarakwa.”
- ¹¹ No rĩrĩ, Jehova nĩahaete andũ arĩa marĩ muku na Rezini hinya mamookĩrĩre,
 na akaarahũra thũ ciao.†
- ¹² Andũ a Suriata kuuma mwena wa irathĩro,
 na Afilisti kuuma mwena wa ithũiro
 nĩmathamĩtie kanua, magatambuura Isiraeli.
- No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
 guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.
- ¹³ No rĩrĩ, andũ acio maticookereire ũcio wamahũũrĩre,
 kana makarongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
- ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩagatinia mũtwe na mũting’oe wa Isiraeli,
 na arenge rũhonge rwa mũkindũ na rwa ithanjĩ o mũthenya ũmwe.
- ¹⁵ Athuuri na andũ arĩa marĩ igweta nĩo mũtwe,
 nao anabii arĩa marutanaga ũhoru wa maheeni nĩo mũting’oe.
- ¹⁶ Nĩgũkorwo atongoria a andũ aya nĩo mamahĩtithagia,
 nao arĩa matongoragio makahĩtithio njira.
- ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani ndagakenio nĩ aanake,
 kana aigũire ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa tha,
 nĩgũkorwo andũ othe matũitigĩrĩte Ngai na nĩ aaganu,
 natuo tũnua twao tuothe twaragia maũndũ mooru.
- No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
 guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.
- ¹⁸ Ti-itherũ waganu ũrĩrĩmbũkĩte ta mwaki,
 ũgacina cong’e na mũigua,
 na ũgaakana ihinga-inĩ cia mũtitũ,
 nayo ndogo yaguo ĩgeekonja yambatĩte na igũrũ ta itu ithimbu.
- ¹⁹ Nĩ ũndũ wa mang’ũrĩ ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe
 bũrũri nĩũgaacinwo biũ,
 nao andũ magaatũika ta ngũ cia mwaki;
 gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgacaaĩra mũrũ wa nyina.
- ²⁰ Magaathara irio cia mwena wao wa ũrĩo,
 na makorwo marĩ o ahũtu;
 makaarĩa cia mwena wao wa ũmotho,
 no matihũũne.
- O mũndũ akaarĩa nyama cia ciana ciake mwene;
²¹ Manase akaarĩa Efiraimu, nake Efiraimu arĩe Manase;
 nao marĩ hamwe nĩmagookĩrĩra Juda.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
 guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

* 9:8 Jakubu, Isiraeli, Efiraimu na Samaria ciothe nĩ kuuga ũthamaki wa Gathigathini; itũũra inene rĩaguo rĩarĩ Samaria. † 9:11 Thũ cia Rezini ciarĩ andũ a Ashuri arĩa marĩ hamwe na andũ a Suriata na Afilisti maatharĩkiire Isiraeli.

10

- ¹ Kaĩ arĩa mathondekaga mawatho matarĩ ma kĩhooto marĩ na haaro-ĩ!
o arĩa marutaga mawatho ma kũhinyanĩrĩria,
² nĩguo mahotomie ciira wa andũ arĩa athĩĩni,
na magirĩrĩrie kĩhooto kĩa andũ akwa arĩa mahinyĩrĩrio,
na magatua atumia a ndigwa iguĩma rĩao,
o na magatunya ciana cia ngoriai indo ciacio.
³ Mũgeeka atĩa mũthenya wa ciira,
rĩrĩa mũgaakorererwo nĩ mwanangĩko uumĩte kũraya?
Mũkoorĩra kũrĩ ũ amũteithie?
Ūtonga wanyu mũkaaũtiga kũ?
⁴ Gũtirĩ ũndũ ũgaakorwo ũtigarĩte tiga kwĩnyiihia gatagatĩ ka mĩgwate,
kana mũgũe gatagatĩ ka arĩa makuĩte.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

Ngai Gũtuĩra Andũ a Ashuri Ciira

- ⁵ “Kaĩ andũ a Ashuri marĩ na haaro-ĩ! o acio rũthanju rwa marakara makwa,
na thimbũ ya mang’ũrĩ makwa!
⁶ Ndĩmatũmaga mookĩrĩre rũrĩrĩ rũrĩa rũtooĩ Ngai,
ngamatũma mookĩrĩre andũ arĩa mandakaragia,
nĩguo matunyane indo, na mahurie ndaho,
na mamarangĩrĩrie ta ndoro ya njĩra-inĩ.
⁷ No ũguo tiguu maciirĩre gwĩka,
ũndũ ũyũ tiguu ũrĩ meciirĩa-inĩ mao,
muoroto wao nĩ kwananga,
na kũniina ndũrĩrĩ nyingĩ biũ.
⁸ Mũthamaki wa Ashuri aaragia, akoiga atĩrĩ, ‘Githĩ anene akwa a ita othe ti athamaki?
⁹ Githĩ itũura rĩa Kalino rĩtiekirwo o ta Karikemishi?
O narĩo Hamathu-rĩ, githĩ rĩtiekirwo o ta Aripadi?
Narĩo Samaria githĩ rĩtiekirwo o ta Dameski?
¹⁰ O ta ũrĩa guoko gwakwa gwatunyanire mothamaki marĩa meigagĩra mĩhianano ya
kũhooywo,
o macio maarĩ mĩhianano mũingĩ mũicũhie gũkĩra ya Jerusalemu na ya Samaria-rĩ,
¹¹ githĩ ndĩgeeka Jerusalemu na mĩhianano yarĩo ya kũhooywo
o ta ũrĩa ndeekire Samaria na mĩhianano yarĩo?’ ”
¹² Mwathani aarikia wĩra wake wothe wa gũũkĩrĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni na Jerusalemu-
rĩ, akoiga atĩrĩ, “Nĩngũherithia mũthamaki wa Ashuri nĩ ũndũ wa mwĩtũio wa ngoro
yake na mwĩtũũgĩrio wake, nĩ ũndũ wa ũrĩa oonaga ta ekĩrĩrwo. ¹³ Nĩgũkorwo oigaga
atĩrĩ:
” ‘Njikĩte ũguo na hinya wa guoko gwakwa,
o na ũũgĩ wakwa, tondũ ndĩ na ũmenyo.
Nĩndeheririe mĩhaka ya ndũrĩrĩ,
na ngĩtaha igĩna ciao,
na ta mũndũ ũrĩ na hinya-rĩ, nĩndatooririe athamaki ao.
¹⁴ O ta ũrĩa mũndũ akinyagĩra gĩtara,
ũguo noguo guoko gwakwa gwakinyĩrĩre ũtonga ũcio wa ndũrĩrĩ;
o ta ũrĩa andũ macookanagĩrĩria matumbĩ marĩa maatiganĩrio,
ũguo noguo na nĩ ndacookanĩrĩrie mabũrĩri mothe;
gũtirĩ o na ũmwe wabatabatirie ithagu rĩaguo,
kana ũgĩathamia kanua kaguo ũkĩgamba.’ ”
¹⁵ Ithanwa-rĩ, rĩahota kwĩyambararia igũrũ rĩa ũrĩa ũtemaga mũtĩ narĩo,
kana mũthumeno wĩtũire ũrĩa ũũguucagia?
Kaĩ rũthanju rũngĩkĩhiũria ũrĩa ũruoete na igũrũ,
kana thimbũ ĩhiũrie ũrĩa ũtarĩ mbaũ!
¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩakarehera njamba ciake cia ita iria irĩ hinya mũrimũ wa kũhinja;
na handũ ha kũhumbĩrwo nĩ riiri wake-rĩ, nĩ mwaki magaaakĩrio
ũrĩrĩmbũke ta rũrĩrĩmbĩ.
¹⁷ Ūtheri wa Isiraeli agaatuĩka mwaki,

nake Ūria Mūtheru wao atuike rūrĩmbĩ.
Ūgaakana na ūcine mūgua yake na cong'e wake o mūthenya ūmwe.

18 Nake nĩakaniina biũ riiri wa mĩtitũ yake,
o hamwe na wa mĩgũnda yake ĩria mĩnoru,
o ta ūria mũndũ mūrũaru ahĩnjaga agathirĩrĩkĩra.

19 Nayo mĩti ya mĩtitũ yake ĩgaatigara o mĩnini,
atĩ o na mwana no andĩke mūgana wayo.

Matigari ma Isiraeli

20 Na rĩrĩ, mūthenya ūcio andũ arĩa magaatigara a Isiraeli,
o na arĩa makaahonoka a nyũmba ya Jakubu,
matigacooka kwĩgiritania

na ūcio wamahũũrĩte,*
no makegiritania na Jehova o ma,
o we Ūria Mūtheru wa Isiraeli.

21 Matigari nĩmagacooka, o macio matigari ma Jakubu-rĩ,
nĩmagacookerera Mūrungu Mwene-Hinya.

22 O na gũtuika andũ aku, wee Isiraeli maingĩhite ta mũthanga wa iria-inĩ-rĩ,
no matigari magacooka kwao.

Mwanangĩko naguo nĩwathanĩtwo,
mwanangĩko wa kuonania atĩ itua riake nĩ rĩa kihooto kũna.

23 Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩwe ūkaananga bũrũri ūcio wothe ta ūria gwathanĩtwo.

24 Nĩ ūndũ ūcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ:
“Inyuĩ andũ akwa arĩa mūtũũraga Zayuni,
mūtigetigĩre andũ a Ashuri,
arĩa mamũhũũraga na rũthanju,
na makamuuera njũgũma mamũũkĩrĩre ta ūria mwekagwo Misiri.

25 Nĩgũkorwo no ihinda inini rĩtigaire marakara makwa igũrũ rĩanyu mathire,
namo mang'ũrĩ makwa mamacookerere mamaniine.”

26 Nĩngĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamahũũra na kiboko,
o ta ūria Amidiani mekirwo rĩria mooragĩrwo rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Orebu;
na nĩakambararia mũthĩgi wake igũrũ rĩa maaĩ,
o ta ūria eekire kũu bũrũri wa Misiri.

27 Mūthenya ūcio mũrigo wao nĩũkeherio ciande-inĩ ciaku,
narĩo icooki rĩao rĩeherio ngingo-inĩ cianyu;
icooki rĩu nĩrĩkoinangwo
nĩ ūndũ wa ūria wee ūtĩrĩrio maguta.

28 Nĩmaratoonya Aiathu;
maratuĩkanĩria Migironi;
o na maraiga igĩĩna ciao Mikimashi.

29 Nao makĩhitũkĩra mũkuru-inĩ, makoiga atĩrĩ,
“Ūtukũ ūyũ tũkũraarĩra Geba.”

Rama nĩkũinaina kũrainaina;
nakuo Gibe itũũra rĩa Saũlũ nĩ kũũra rĩroora.

30 Atĩrĩrĩ, wee mwarĩ wa Galimu, uga mbu!
Wee Laisha, thikĩrĩria!
Nawe Anathothu, wũi-ĩ!

31 Andũ a Madimena nĩ kũũra maroora;
nao andũ a Gebimu nĩ kwĩhitha marehitha.

32 Mūthenya wa ūmũthĩ marĩrũgama kũu Nobu;
maramainainĩria ngundi
marĩ kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Mwarĩ wa Zayuni,
o kũu karĩma-inĩ ka Jerusalemu.

33 Atĩrĩrĩ, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩagaceeha honge na hinya mũnene.
Mĩti ĩria mĩnene mũno nĩgatemo, ĩgũithio thĩ,
na ĩria mĩraihu ĩnyiihio.

* 10:20 Ūcio wamahũũrĩte nĩ Ashuri.

³⁴ Nĩagatema ihinga cia mũtitũ na ithanwa;
Lebanoni nĩkagũithio nĩ Ūrĩa-ũrĩ-Hinya.

11

Rũhonge kuuma harĩ Jesii

¹ Na rĩrĩ, kuuma gĩthukĩ-inĩ kĩa Jesii nĩhakoima mũndũ ũhaana ta thuuna ĩrathundũka, na Rũhonge rũrĩa rũkoima mũri-inĩ yake nĩrũgaciara maciaro.

² Nake Roho wa Jehova agaakorwo igũrũ rĩake:

Roho wa ũũgĩ na wa ũmenyo,

Roho wa ũtaarani na wa hinya,

Roho wa ũmenyo na wa gwĩtigĩra Jehova:

³ nago ũndũ ũrĩa ũkaamũkenagia nĩ gwĩtigĩra Jehova.

Ndagatuuaga ciira na ũndũ wa kũrora gĩthiithi kĩa mũndũ,

kana atue ciira na ũndũ wa kũigua njuukũ;

⁴ no rĩrĩ, nĩagaciirithia arĩa abatari arĩ na ũthingu,

nao arĩa athĩni a gũkũ thĩ amatuĩre ciira na kĩhooto.

Nĩakahũũra thĩ na rũthanju rwa kanua gake,

na oorage andũ arĩa aaganu na mũhũmũ ya mũromo yake.

⁵ ũthingu nĩguo ũgaatuĩka mũcibi wake,

nago wĩhokeku ũtuĩke mwĩhotoro wake wa njohero.

⁶ Njũũi ĩgaatũũranagia na kagondũ,

nayo ngarĩ ĩgaakomanagia na mbũri,

nayo njaũ, na mũrũũthi, na nyamũ ya gĩcegũ ĩgaakaraga hamwe;

nacio ĩgaatongoragio nĩ kaana kanini.

⁷ Ng'ombe na nduba ikaarĩaga hamwe,

natuo tũcaũ twacio tũgaakomanagia hamwe,

nago mũrũũthi ũkaarĩaga nyeki ta ndegwa.

⁸ Mwana wa rũkenge agathaakagĩra irima-inĩ rĩa gĩĩko,

nake mwana mũnini nĩagaikagia guoko irima-inĩ rĩa ndũira.

⁹ Gũtikageranwo ngero kana kũniinanwo,

kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru,

nĩgũkorwo thĩ nĩkaiyũrwo nĩ ũmenyo wa Jehova,

o ta ũrĩa maaĩ maiyũrĩte iria-inĩ.

¹⁰ Na nĩgũgakinya atĩrĩ, mũthenya ũcio mũndũ ũcio ũkoima Mũri-inĩ wa Jesii, nĩakarũgama atuĩke ta bendera kũrĩ kĩrĩndĩ; ndũrĩrĩ nĩkongana harĩ we, nakĩo gũĩkaro giake gĩa kũhurũka gĩgaakorwo kĩrĩ na riiri. ¹¹ Mũthenya ũcio Mwachani nĩagatambũrũkia guoko ihinda rĩa keerĩ,* akũũre matigari ma andũ ake marĩa magaaakorwo matigaire, amarute Ashuri, na kuuma Misiri ya Kĩanda, na kuuma Misiri ya Rũgongo, na kuuma Kushi, na kuuma Elamu, na kuuma Babuloni, na kuuma Hamathu, na kuuma icigĩrĩa cia iria.

¹² Nĩakahaandĩra ndũrĩrĩ bendera,

na acookanĩrĩrie andũ a Isiraeli arĩa maatahĩtwo;

ningĩ acookanĩrĩrie andũ a Juda arĩa maahurunjĩtwo

kuuma ituri-inĩ iria inya cia thĩ.

¹³ Ūiru wa Efiraimu nĩũgaathira,

nacio thũ cia Juda nĩkaaniinwo;

Efiraimu ndakaiguĩra Juda ũiru,

kana Juda agĩe na ũthũ na Efiraimu.

¹⁴ Nao nĩmagaikũrũka iharũrũka-inĩ cia Afilisti cia mwena wa ithũiro;

na marĩ hamwe nĩmagataha andũ a mwena wa irathĩro.

Nĩmakenyiitĩra Edomu na Moabi,

na nĩo magaathaga andũ a Amoni.

¹⁵ Na harĩa iria rĩa Misiri rĩcomokete ta rũrĩmĩ-rĩ,

Jehova nĩakarĩhũithia biũ;

ningĩ nĩakahuruta rũhuho rũhiũ na guoko gwake

rũhũithie Rũũ rwa Farati.

Nĩakarũgayania rũtuĩke tũrũũ mũgwanja,

* 11:11 Riita rĩa mbere nĩ rĩrĩa aamarũtĩre Misiri.

nigeetha andũ mahote kũringaga matekũruta iraatũ.

- ¹⁶ Nĩgũgakorwo na njĩra nene ya kũgererwo nĩ matigari ma andũ ake arĩa magaaakorwo matigaire Ashuri,
o ta irĩa yagereirwo nĩ andũ a Isiraeli rĩrĩa maambatire makiuma bũrũri wa Misiri.

12

Nyĩmbo cia Kũgooca

- ¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio nũkoiga atĩrĩ,
“Nĩngũkũgooca, Wee Jehova.
O na gũtuũka nĩwaandakarĩre-rĩ,
nĩnjenjehereirie marakara maku na ũkaahooreria.
² Ti-itherũ Mũrungu nĩwe ũhonokio wakwa;
nĩwe ndĩrĩhokaga na ndigage gwĩtigĩra.
Jehova, o we Jehova, nĩwe hinya wakwa na rwĩmbo rwakwa;
nĩatuũkite ũhonokio wakwa.”
³ Mũrĩtahaga maaĩ ithima-inĩ cia ũhonokio mũkenete.
⁴ Mũthenya ũcio nĩmũkoiga atĩrĩ:
“Cookeriai Jehova ngaatho, kaĩrai rĩitwa rĩake;
menyithaniai ndũrĩrĩ-inĩ ũria ekĩte,
na mũhunje muuge atĩ rĩitwa rĩake nĩ itũũgĩrie mũno.
⁵ Inĩrai Jehova, nĩgũkorwo nĩekĩte maũndũ marĩ riiri;
na mũtũme ũndũ ũcio ũmenywo nĩ thĩ yothe.
⁶ Anĩrĩrai mũine mũrĩ na gĩkeno, inyuĩ andũ a Zayuni,
nĩgũkorwo ũria Mũtheru wa Isiraeli, o ũcio ũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩ mũnene mũno.”

13

Ũrathi wa Gũũkĩrĩa Babuloni

- ¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ikoniĩ Babuloni, irĩa Isaia mũrũ wa Amozu onire:
² Atĩrĩrĩ, haandai bendera kĩrĩma igũrũ kĩria gĩtarĩ mĩtĩ,
anĩrĩrai na mũmahenerie,
nĩguo matoonyere ihingo-inĩ cia arĩa marĩ igweta.
³ Nĩnjathĩte andũ akwa arĩa atheru,
nĩndũmanĩre njamba ciakwa, o icio ikenagĩra ũhootani wakwa,
ciũke ikinyanĩrie marakara makwa.
⁴ Ta thĩkĩrĩriai, mũigwe inegene rĩrĩ irĩma-inĩ igũrũ,
inegene rĩhaana ta rĩa kĩrĩndĩ kĩingĩ!
Ta thĩkĩrĩriai mũigwe ngũĩ gatagatĩ ka mothamaki,
taarĩ ndũrĩrĩ irarũrũngana hamwe!
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũracookanĩrĩria ita rĩa kũrũa mbaara.
⁵ Andũ acio marooka moimĩte mabũrũri ma kũraya,
makoima ituri-inĩ cia kũũria igũrũ.
Ti-itherũ Jehova nĩarooka na indo cia mbaara cia mang'ũrĩ make,
nĩguo aanage bũrũri wothe.
⁶ Girĩkai, nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova nĩũkuhĩrĩrie;
ũgooka ũtarĩ ta mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe.
⁷ Tondũ ũcio moko mothe nĩmakaregera,
na ngoro ya mũndũ o wothe irĩngĩke.
⁸ Andũ makaanyitwo nĩ kĩmako kĩnene,
na magwatwo nĩ ruo na kĩaha,
na manyiitwo nĩ ruo o ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.
O mũndũ akaagegio nĩ ũria ũngĩ,
na mothiũ mao mahaane ta nĩnĩmbĩ cia mwaki.
⁹ Atĩrĩrĩ, mũthenya ũcio wa Jehova nĩũrooka,
na gũtikaiguanĩrwo tha;
ũgaakorwo ũrĩ mũthenya wa mang'ũrĩ na marakara mahiũ,
na gũtũma thĩ ikire ihooru, na ũniine ehia arĩa magaaakorwo kuo.

- 10 Nigũkorwo njata cia igũrũ na iria cionekaga irĩ gĩtutu
itigaacooka kwara na ũtheri wacio.
Narĩo rĩũa rĩkĩratha rĩgaatuĩka nduma,
nagu mweri ũtĩge gũcooka kwara.
- 11 Nĩngaherithia thĩ nĩ ũndũ wa ũũru wayo,
na herithie andũ arĩa aaganu nĩ ũndũ wa mehia mao.
Nĩnganiina mwĩkĩrĩro wa andũ arĩa etĩi,
na nyihie mwĩtĩo wa arĩa matarĩ tha.
- 12 Ũgaakorwo ũrĩ ũndũ mũritũ mũno kuona mũndũ,
gũkĩra kuona thahabu therie,
kana kuona thahabu ya ofiri.
- 13 Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma igũrũ rĩinaine;
nayo thĩ nĩngaathingitha, yehere gũkaro kĩayo,
nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
mũthenya ũrĩa marakara make makarĩimbũka.
- 14 O ta thwariga rĩrĩa ikũguĩmwo,
na o ta ũrĩa ng' Ondu itarĩ na mũrĩithi ciũraga,
ũguo no taguo mũndũ o mũndũ agaacookerera andũ ao kũmbe,
na o mũndũ oore acooke bũrũri wao kũmbe.
- 15 Mũndũ ũrĩa wotho ũkaanyitwo mũgwate agaathewo atũrĩkanio;
nao arĩa othe makaanyitwo makoogawo na rũhiũ rwa njora.
- 16 Twana twao tũkaabacanio thĩ tũtũke icunjĩ makĩionagĩra na maitho;
indo ciao cia nyũmba igaatahwo, na atumia ao manyitwo na hinya.
- 17 Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra andũ a Amedi mamookĩrĩre,
arĩa matarĩ bata wa betha,
na matakengio nĩ thahabu.
- 18 Nĩmakoorage aanake na mũguĩ yao;
o na matikaiguĩra twana tha, kana macaĩre ciana.
- 19 Itũũra rĩa Babuloni, o rĩo inagĩ rĩa mothamaki,
na nĩrĩo rĩtũmaga andũ a Babuloni metĩie nĩ ũndũ wa riiri warĩo,
nĩrĩkang'aũranio nĩ Ngai,
o ta ũrĩa Sodomu na Gomora kwang'aũranirio.
- 20 Gũtirĩ hĩndĩ rĩgaacooka gũtũũro o na rĩ,
kana rĩkarwo nĩ andũ njjarwa na njjarwa;
gũtirĩ Mũarabu ũkaamba hema yake kuo,
na gũtirĩ mũrĩithi ũkaaraha mahiũ make kuo.
- 21 No rĩrĩ, gũgaakomagwo nĩ nyamũ cia werũ,
nacio nyũmba ciarĩo igaikaragwo nĩ mbwe;
kũu nĩkuo ndundu igaatũũraga,
na nokuo mbũri cia gĩthaka-inĩ igaatũũhagĩra.
- 22 Hiti ikaagambagĩra ciĩgitĩro-inĩ ciakuo,
na mbwe ciikarage nyũmba iria njega cia ũthamaki.
Na rĩrĩ, ihinda rĩa ituĩro rĩu nĩkinyu,
na matukũ marĩo matikongererwo.

14

- 1 No rĩrĩ, Jehova nĩakaiguĩra Jakubu tha;
nĩegwĩthuurĩra Isiraeli o rĩngĩ,
na atũme maikare bũrũri wao ene.
Ageni nĩmakegwatania nao,
na manyiitane na nyũmba ya Jakubu.
- 2 Ndũrĩrĩ nũkamooya,
imacookie kũndũ kwao.
Nayo nyũmba ya Isiraeli nũkegwatĩra ndũrĩrĩ,
ituĩke ndungata ciao cia arũme na cia airĩtu kũu bũrũri wa Jehova.
Nĩmagataha andũ arĩa maamatahĩte tene,
na macooke gwatha andũ arĩa maamahinyagĩrĩria.
- ³ Mũthenya ũrĩa Jehova akaamũhurũkia kuuma mathĩina-inĩ na mĩnyamaro-inĩ, na
ũkombo-inĩ wa kũhinyĩrĩrio-rĩ, ⁴ nĩmũgookĩrĩra mũthamaki wa Babuloni na kĩnyũrĩri,
mũmwĩre atĩrĩ:

Kaĩ mũhinyanĩrĩria nĩakinyĩte mũthia-ĩ!

Kaĩ marakara make mahiũ nĩmathirĩte-ĩ!

⁵ Jehova nĩoinangĩte rūthanju rwa andũ arĩa aaganu,
o na akoinanga thimbũ ya ũnene ya arĩa maathanaga,

⁶ ĩrĩa maahũũraga andũ nayo mategũtigithĩria,
marakarĩte,

magaatha ndũrĩrĩ marĩ na marakara,
na magaciũgitaga matarĩ na tha.

⁷ Mabũrũri mothe rĩu nĩmahurũkĩte na marĩ na thayũ;
nĩmambĩrĩrie kũina.

⁸ O nayo mĩtĩ ya mĩkarakaba na mĩtarakwa ya Lebanoni
ĩragũkenerera, ĩkoiga atĩrĩ:

“Kuuma hĩndĩ ĩrĩa wagũithirio thĩ,
gũtirĩ mũtemi mĩtĩ ũrĩ woka gũtũtema.”

⁹ Mbĩrĩra kũu mũhuro wa thĩ nĩyarahũkĩte,
ĩgũtũnge ũgĩkinya kuo;

nĩyarahũrĩte maroho ma arĩa maanakua makũgeithie:
arĩa othe maarĩ atongoria gũkũ thĩ;

ĩtũmaga mookĩrĩrie itĩ ciao cia ũnene,
o arĩa othe maarĩ athamaki a ndũrĩrĩ.

¹⁰ Nao othe magaacookia,
makwĩre atĩrĩ,

“O nawe nĩwagĩte hinya o ta ithuĩ;
ũhaanĩte o ta ithuĩ.”

¹¹ Riiri wothe wa ũnene waku ũikũrũkĩtio o nginya mbĩrĩra-inĩ,
hamwe na mĩgambo ya inanda ciaku cia mũgeeto;

igunyũ nĩcio ũkomeire,
na igunyũ nocio ikũhumbĩre.

¹² Hĩ! Kaĩ wee njata ya kĩwariĩ nũgũwĩte ũkoima igũrũ-ĩ,
o wee mũrũ wa rũciinĩ kĩroko gwakĩa!

Ũharũrũkĩtio ũgaikio gũkũ thĩ,

o wee ũrĩa hĩndĩ imwe wahinyagĩrĩria ndũrĩrĩ!

¹³ Wee weĩraga atĩrĩ na ngoro yaku,

“Ngũhaica nginye igũrũ;

na gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene ndĩkĩambararie
gĩkĩre njata cia Mũrungu;

na njikarĩre kĩrĩma-inĩ gĩa gũtũnganwo,
o gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩrĩa kĩaamũre.

¹⁴ Nĩngahaica nginya kũndũ kũraihu igũrũ rĩa matu,
ndĩhaananie na ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.”

¹⁵ No rĩrĩ, wee ũharũrũkĩtio thĩ nginya mbĩrĩra-inĩ,
ũgakinya irima kũrĩa kũriku.

¹⁶ Arĩa marĩkuonaga, marĩgũkũũragĩra maito,
magecũũrania ũhoro waku, makoorea atĩrĩ,

“Ũyũ nĩwe mũndũ ũrĩa wenyenyagia thĩ
na agatũma mothamaki mainaine,

¹⁷ mũndũ ũrĩa watũmire thĩ ituĩke ta werũ,
na akang’aurania matũũra mayo marĩa manene?

Nĩwe ũrĩa ũtetĩkagĩria andũ arĩa oohe mainũke kwao mĩciĩ?”

¹⁸ Athamaki othe a ndũrĩrĩ makuĩte magakomio,
o mũndũ mbĩrĩra-inĩ yake.

¹⁹ No wee-rĩ, nĩgũteo ũtetwo kuuma mbĩrĩra-inĩ yaku,
o ta rũhonge rũrĩ magigi;

ũkahumbĩrwo nĩ ciimba cia arĩa moragĩtwo,
arĩa matheecangĩtwo na hiũ cia njora,

o acio maikĩtio irima rĩrĩ mahiga.

Ũikarĩte ta kĩimba kĩrangĩrĩrie thĩ na magũrũ,

20 no wee-rī, ndūgaathikwo tao,
tondū nīwaanangire būrūri waku,
na ūkūrāga andū aku.

Rūciaro rwa andū arīa aaganu
rūtikaagwetwo rīngī.

21 Haarīriai handū ha kūūragīra ciana ciake,
nī ūndū wa mehia ma maithe mao ma tene;
nīguo itikanarahūke ciīgaire būrūri,
na ciīyakīre matūūra maiyūre thī.

22 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī,
“Nī nīngarahūka ndīciūkīrīre,
nīngeheria rītwa rīacio kūu Babuloni, o na rīa matigari ma cio,
o na njeherie ciana ciao na rūciaro rwao,”
nīguo Jehova ekuuga.

23 “Nīngatua kūdū kūu gūikaro kīa ndundu,
na ndīgūtue būrūri wa maria ma maaī;
ngaakūhaata na kīhato kīa mwanangīko,”
ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Ūrathi wa Gūūkīrīra Ashuri

24 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīehīfite, akoiga atīrī,
“Ti-itherū, o ūrīa thugundīte, ūguo noguo gūgaatuika,
na ūrīa nduīte, ūguo noguo gūgaikara.

25 Nīngahehenja Mūashuri ūcio ūrī būrūri-inī wakwa;
ngaamūrangīrīra thī irīma-inī ciakwa.

Nīngehereria andū akwa icooki rīake,
na mūrigo wake ūmoime ciande-inī ciao.”

26 Ūū nīguo thugundīte gwīka thī yothe;
nakuo guoko kūrīa gūtambūrūkīrīro ndūrīrī ciothe nīkuo gūkū.

27 Nīgūkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīguo atuīte gwīka, nūū ūngīhota
kūmūgirīrīra?

Guoko gwake nīgūtambūrūkītio, nūū ūngīhota gūgūthuna?

Ūrathi wa Gūūkīrīra Afilisti

28 Atīrīrī, mwaka ūrīa Mūthamaki Ahazu aakuire-rī, nīguo ndūmīrīri īno
yaguūranīirio:

29 Inyuū Afilisti inyuothe tigai gūkena,
nī atī rūthanju rūrīa rwamūhūūraga nīrunīkīte;
nīgūkorwo kuuma mūrī-inī wa nyoka īyo nīgūkoima nduīra,
namo maciaro mayo magaatūika mūthemba wa nyoka irī thumu irīa iticūkaga.

30 Nao andū arīa athīni biū nīmakona gīa kūrīa,
na mūbatari akomage atarī na ūgwati.

No rūciaro rwaku nīngarūūraga na ng’aragu;
nayo īkooraga matigari maku.

31 Wee kīhingo-rī, girīka! Na wee itūūra inene-rī, ugīrīria!

Na inyuū Afilisti inyuothe mūniinwo nī guoya, mūthire biū!

Itu rīa ndogo rīrooka riumīte mwena wa gathigathini,
na gūtīgakorwo na mūdū ūgaatigwo na thuutha mbūtū-inī ciake nī ūndū wa
kwaga hinya.

32 Nī icookio rīrīkū rīkaaheanwo
kūrī andū arīa matūmītwo a rūrīrī rūu?

Magaacokerio atīrī, “Jehova nīahaandīte Zayuni,
na thīnī wakuo andū ake arīa anyamaarīku nīmakona rīūrīro.”

15

Ūrathi wa Gūūkīrīra Moabi

¹ Atīrīrī, īno nīyo ndūmīrīri nditū īkonī Moabi:
Itūūra rīa Ari kūu Moabi nīrīanange,

- rīkaanangwo ūtukū o ro ūmwe!
 Itūūra rīa Kiri kūu Moabi nīriānange,
 o narīo rīanangītwo ūtukū o ro ūmwe!*
- ² Andū a Diboni nīmambatīte magathīi hekarū-inī yao,
 mambatīte kūrīa gūtūūgīru makarīrīre kuo;
 andū a Moabi maraagirīka nī ūndū wa Nebo na Medeba.
 Mītwe yao yothe nīyenjetwo,
 na nderu ciao ciothe ikenjwo.
- ³ Marī njīra-inī marathīi mehumbīte nguo cia makūnia;
 othe no kūgirīka maragirīka
 marī nyūmba igūrū na ihaaro-inī,
 makagūa thī, magakoma na nda makīrīraga.
- ⁴ Heshiboni na Eleale nīkūrīra maraarīra maanīrīre,
 mīgambo yao īraiguo o nginya Jahazu.
 Nī ūndū ūcio andū a mbaara a Moabi nīmararīra maanīrīre,
 nacio ngoro ciao ikaringīka.
- ⁵ Ngoro yakwa nīrarīrīra Moabi,
 andū arīa maingatītwo kuo morīire Zoari,
 magathīi nginya Egilathu-Shelishiya.
 Mambatīte na njīra ya gūthīi Luhithu,
 magathīi makīrīraga;
 o na nīngī njīra-inī ya gūthīi Horonaimu,
 maracakaya nī ūndū wa mwanangīko ūrīa ūmakorete.
- ⁶ Maaī ma kūu Nimurimu nīmahūite,
 nayo nyeki nīhoohete;
 namo mahuti mothe maigū nīmomīte,
 na gūtīrī kīndū kīruru gītigaire.
- ⁷ Nī ūndū ūcio ūtonga ūrīa magīte naguo na makeigīra,
 maūkuūite makaūringīa mūrīmo wa karūūi karīa karī mītī hūgūrūrū-inī ciako.
- ⁸ Kayū ka mūkayo wao nīkaiguītwo mīhaka-inī ya Moabi;
 nakuo kūgirīka kwao gūgakinya Egilaimu,
 o namo macakaya mao magakinya o Biri-Elimu.
- ⁹ Maaī ma Dimoni maiyūrītwo nī thakame,
 no nīngūrehe maūndū mangī mooru makīria kūu Dimoni,
 mahaana ta mūrūūthi ūgūtharīkīra andū arīa morīte kuuma Moabi,
 o na ūtharīkīre arīa matigaire kūu būrūrī-inī.

16

- ¹ Twarīrai ūrīa wathanaga būrūrī
 tūtūrūme twa kūrīha igooti,
 kuuma itūūra rīa Sela, gūtūūkanīria werū-inī,
 nginya kīrīma-inī kīa Mwarī wa Zayuni.
- ² O ta ūrīa nyoni ciūrūūraga
 ciatharīrio gītara gīacio,
 ūguo no taguo andū-a-nja a Moabi
 magaikara marī mariūko-inī ma Arinoni.*
- ³ “Tūhei kīrīra, na mūtue itua.
 Tūmai kīruru kīanyu gītūike ta ūtukū,
 o kūrī mūthenya barigici.
 Hithai arīa maingatītwo kwao,
 na mūtīgakunyanīre arīa moorīire kwanyu.
- ⁴ Rekei andū a Moabi arīa mehithīte kwanyu maikare na inyuī;
 tūikai kīgītio kīao kuuma kūrī mwanangani.”

Mūhinyanīrīria nīagakinya mūthia,
 naguo mwanangīko ūthire;

* **15:1** Ari na Kiri maarī matūūra ma Moabi ma bata mūno.
 Moabi.

* **16:2** Arinoni rwarī rūūi rūnene rwa būrūrī wa

nake mūḡgiti nīakabuīria kuuma būrūri-inī.

⁵ Gīti kīa ūnene ḡkaahaandwo na wendo;
na mūdū mwīhokeku nīwe ūgaagīkarīra,
o mūdū wa kuuma nyūmba ya Daudi,
mūdū ūria ūgaatuanagīra ciira arūmīrīire o kīhooto,
namo maūdū ma ūthingu nīmo akaahiūhaga ḡwīka.

⁶ Nītūguīte ūhoru wa mwītīio wa Moabi:
tūkaigua ūhoru wa mwītīio wake mūkīru na mwīkīrīro wake,
tūkaigua ūhoru wa mwītīio wake na rūng'athio rwake;
no rīrī, mwīgaatho ūcio wake no wa tūhū.

⁷ Nī ūndū ūcio andū a Moabi nīkūgīrīka maragīrīka,
maragīrīka hamwe nī ūndū wa Moabi.

Cakayai na mūnyitwo nī kīeha
nī ūndū wa andū a Kiri-Haresethi.

⁸ Mīḡūnda ya Heshiboni nīrahooha,
o na mīthabībū ya Sibima o nayo nīrahooha.

Aathani a ndūrīrī
nīmarangīrīrie mīthabībū īrīa mīega mūno,
īrīa hīndī īmwe yakinyīte Jazeri,
na īgatheerema yerekeire werū-inī.

Thuuna ciayo ciatambīte
īgakinya o iria-inī.

⁹ Nī ūndū ūcio nīndīrarīra, ngarīra o ta Jazeri,
ngīrīrīra mīthabībū ya Sibima.

Wee Heshiboni, o nawe Eleale,
ngūmūihūḡia na maithori!

Tondū mbugīrīrio cia ḡkeno kīanyu nī ūndū wa matunda manyu marīa meruīte,
na nī ūndū wa magetha manyu ma ngano nīthirīte.

¹⁰ ḡtīrī ḡkeno kana ndūhiū mīḡūnda-inī ya matunda;
ḡtīrī mūdū ūraina kana akoḡīrīra mīḡūnda-inī ya mīthabībū,
ḡtīrī mūdū ūrahiha ndibei kīhīhīro-inī,
nīḡukorwo nīndūmite ngemi cia magetha ciage kūiguuo.

¹¹ Ngoro yakwa nīracakaīra Moabi o ta kīnanda kīa mūgeeto,
nayo ngoro yakwa īgacaīra Kiri-Heresethu.

¹² Rīrīa andū a Moabi maathī kūdū kūrīa ḡtūḡīru makahoee,
no kwīnogia menogagia;

hīndī īrīa maathī ihooero-inī rīao kūhooya,
no wīra wa tūhū marutaga.

¹³ Ūyū nīguo ūhoru ūrīa Jehova aarītie ūkonī Moabi. ¹⁴ No rīrī, rīu Jehova ekuuga
atīrī: “Mīaka ītatū ītanathira, ītarītwo ta ūrīa mīaka ya mūdū wandīkītwo wīra
īrīkanagīrwo-rī, riiri wa Moabi hamwe na andū ake othe nīūkanyararwo, namo
matigari make makorwo marī manini mūno na makahinyara.”

17

Ndūmīrīri Nditū ya ḡūūkīrīra Dameski

¹ Īno nīyo ndūmīrīri nditū īkonī Dameski:
“Atūrīrī, itūūra rīa Dameski rītīgūcooka ḡtūika itūūra inene rīngī,
no rīrī, rīgaatuīka hība ya mwanangīko.

² Matūūra marīa manene ma Aroeri nīmagatiganīrio,
matigīrwo ndūuru cia mbūri iria īgaakomaga kūu,
ḡtarī mūdū wa ḡcimakia.

³ Kīīgītīro kīrīa kīrūmu kīa Efiraimu nīḡikeherio,
o na hinya wa ūthamaki weherio Dameski;
namo matigari ma Suriata makaahaana
o ta riiri wa andū a Isiraeli,”

ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁴ “Thinda rīu riiri wa Jakubu nī ūgaatheūka;
naguo mwīrī ūcio wake mūnoru ūhīnje.

⁵ ḡkaahaana o ta rīrīa mūgethi acookanagīrīra ngano īrīa ītarī ngethe,

akagetha ngano na guoko gwake:
gũkahaana ta mündũ ùkũhaara itira cia ngano
Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu.

⁶ No rĩrĩ, nĩgũgatigwo ngano ñngĩhaarwo,
o ta ũria maciaro ma mũtamaiyũ matangĩitika mothe mũtĩ ũcio ùngĩinainio,
no ndamaiyũ igĩrĩ kana ithatũ nũitigaraga hong-e-inĩ iria irĩ igũrũ gacũmbĩrĩ,
o na inya kana ithano igatigara hong-e-inĩ iria irĩ na maciaro maingĩ,”
ũguo nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga.

⁷ Mũthenya ũcio, andũ magaacũthĩrĩria ũria Mũũmbi wao,
namo maitho mao marore ũria Mũtheru wa Isiraeli.

⁸ Matigacũthĩrĩria igongona
iria mathondekete na moko mao,
na matikarũmbũiya itugĩ cia Ashera,
na magongona marĩa methondekeire ma gũcinĩra ũbumba.

⁹ Mũthenya ũcio matũũra mao manene marĩa marĩ hinya, marĩa maatiganĩrio
makĩũrĩra andũ a Isiraeli, makahaana ta kũndũ gũtiganĩrie gũgatuika gĩthaka, na
gũgakũra mahuti. Namo matũũra macio magakaira ihooru.

¹⁰ Nĩmũriganĩrwo nĩ Ngai, Mũhonokia wanyu;
nĩmwagĩte kũririkana Rwaro rũu rwa Ihiga, o rũu kĩngĩtiro kĩanyu.
Nĩ ũndũ ũcio o na mũngĩkahaanda mĩmera irĩa mĩega mũno,
na mũhaande mĩthabibũ ya kuuma kũndũ kũngĩ,

¹¹ o na mũngĩgaatũma ikũre mũthenya o ro ũcio mũkaamĩhaanda,
o na rũciinĩ rũrũ rũngĩ mũtũme irute kiro-rĩ,
gũtirĩ magetha mũkoona mũthenya ũcio wa mũrimũ
na ruo rũtangĩthira.

¹² Īiya-ĩ, mũrurumo wa ndũrĩrĩ nyingĩ,
iraruruma ta iria rikihuhũkania!
Īiya-ĩ, inegene rĩa kirĩndĩ kiranegena,
o ta mũrurumo wa maaĩ maingĩ.

¹³ O na gũtuika ndũrĩrĩ iranegena na mũrurumo ta wa ndiihũ cia maaĩ maingĩ-rĩ,
hĩndĩ irĩa we mwene aacikũũma, ciũraga igathũĩ kũndũ kũraya mũno,
ihuruĩtũwo nĩ rũhuho ta ũria mũũngũ ũrĩ irĩma-inĩ ũmbũragwo,
kana ta rĩa rigĩthiũrũrũkio nĩ rũhuho rũnene.

¹⁴ Hwaĩ-inĩ, o rĩmwe gũkagĩa kĩmako kĩnene!
Gũtanakĩa-rĩ, andũ matĩrĩ ho!

Rĩu nĩrĩo igai rĩa andũ arĩa matũtunyaga indo ciitũ,
ũcio nĩguo mũtĩ ũria ũgwĩrĩre andũ arĩa matũtahaga indo ciitũ.

18

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Kushi

¹ Kaĩ bũrũri ũria ũrĩ ibatabata rĩa mathagu,

o ũcio ũrĩ mũrĩmo ũria ũngĩ wa njũũĩ cia Kushi,* ũrĩ na haaro-ĩ!

² ũria ũtũmaga arekio makagerera njĩra ya iria,
mahaicĩte tũtarũ twakĩtwo na marura, tũria tũgeragĩra maaĩ igũrũ.

Afĩrĩrĩ, inyuĩ andũ aya mũtũmĩtwo na mũrĩ mĩtũkĩ,
thũĩ kũrĩ andũ araihu na anyoroku mũĩrĩ,
o acio metigĩrĩtwo nĩ andũ a kũndũ gũkuhĩ na a kũraya,
rũrĩrĩ rũũgiti rwaragia rũthiomi rũgeni,
na bũrũri wao ũgayanĩtio nĩ njũũĩ.

³ Inyuĩ andũ arĩa mũtũũraga mabũrũri mothe ma thĩ,
o inyuĩ mũtũũraga gũkũ thĩ-rĩ,
rĩrĩa bendera ikaahaandwo irĩma-igũrũ, nĩmũkamĩona,
na rĩria karumbeta gakaahuhwo, nĩmũgakaigua.

⁴ Jehova anjĩrĩte ũũ:

“Ngũikara ngĩrĩte ki ndũrorere maũndũ ndĩ o gũkaro-inĩ gĩakwa,

* **18:1** Firaũni arĩa maathanaga Misiri hĩndĩ ya Isaia maarĩ a kuuma Kushi (Ethiopia); nĩo maacaririe ũteithio wa Isiraeli nĩguo mookĩrĩre ũthamaki wa Ashuri.

haana ta ūrugarī wa riūa ūkūhenahenia,
 o na ta itu riā ime hīndī ya ūrugarī wa magetha.”
 5 Nīgūkorwo mbere ya magetha,
 hīndī irīa kīro gīaitīka na mahūa magatuīka thabībū irerua,
 nīguo agaaceeha thuuna na tūhiū twa gūceeha,
 na ateme hongē iria ciaramīte mūno acieherie.
 6 Nacio ciothe igaatigīrwo nyoni cia irīma-inī iria irīāga nyama,
 na nyamū cia gīthaka;
 nyoni icio igaacirīa hīndī ya riūa,
 nacio nyamū cia gīthaka icirīte hīndī ya heho yothe.
 7 Hīndī iyo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaareherwo iheo
 kuuma kūrī andū araihu na anyoroku mūrī,
 na kuuma kūrī andū metigīrītwo nī andū a kūdū gūkuhī na a kūrāya,
 rūrīrī rūūgiti rwaragia rūthiomi rūgeni,
 arīa būrūrī wao ūgayanītio nī njūū:
 iheo icio ikaarehwo Kīrīma-inī gīa Zayuni, harīa haamūrīrwo Rīitwa riā Jehova Mwene-
 Hinya-Wothe.

19

Ūrathi Ūkonī Misiri

1 Ino nī ndūmīrīri nditū ikonī būrūrī wa Misiri:
 Atīrīrī, Jehova ahaicīte itu rīhanyūkīte mūno
 athūte būrūrī wa Misiri.
 Mīhianano ya būrūrī wa Misiri irainaina mbere yake,
 nacio ngoro cia andū a būrūrī wa Misiri ikaringīka thūinī wao.
 2 “Nīngarahūra Mūmisiri ookīrīre Mūmisiri ūrīa ūngī:
 mūdū nīakarūa na mūrū wa ithe,
 nake mūdū wa itūūra ookīrīre mūdū wa itūūra riāke,
 narīo itūūra inene rīūkīrīre itūūra rīrīa rīngī,
 nāguo ūthamaki ūūkīrīre ūthamaki ūrīa ūngī.
 3 Andū a būrūrī wa Misiri nīmagakua ngoro,
 nayo mībango yao ndīmītue ya tūhū;
 makaahooya kīrīra kūrī ngai cia mīhianano
 na kūrī maroho ma andū arīa makuīte,
 o na kūrī ago na aragūrī.
 4 Nīnganeana andū a būrūrī wa Misiri
 wathani-inī wa mwathi ūtarī tha,*
 na mūthamaki mūuru amathamakīre,”
 ūguo nīguo Mwachani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.
 5 Maaī ma Rūūī rwa Nili nīmakaahūa,
 na mūkarō waruo ūng’are na ūūme.
 6 Mītarō ya maaī nīikanunga;
 tūrūūī twa Misiri nītūkaahūa tūūme biū.
 Namo marura na mathanjī nīmakahooa,
 7 o nayo mīmera irīa irī hūgūrūrū-inī cia Rūūī rwa Nili,
 gītwe-inī kīa rūūī rūu, nīkahooa.
 Indo iria ciothe ihaandītwo
 mīgūnda irīa irī gūkuhī na Rūūī rwa Nili nīkooma biū,
 na ciūmbūrwo, na itigacooka kuoneka kuo rīngī.
 8 Ategi a thamaki nīmagacaaya na marīre,
 arīa othe maikagia ndwano ciao Rūūī-inī rwa Nili;
 nao arīa othe maikagia mītego yao maaī-inī macio
 nīmakoowō nī hinya.
 9 Andū arīa marutaga wīra na ndigi cia ūguta ūrīa mwega nīmagakua ngoro,
 na arīa matumaga mataama marīa mahoro nīmakaaga mwīhoko.
 10 Atumi a nguo nīmagakorwo na kīeha,
 na arīa othe maheagwo mīcaara nīmakaigua ūūru ngoro.

* 19:4 Mwaka-inī wa 712 mbere ya gūciarwo gwa Kristū nīguo Mūthamaki Shabaka wa Kushi ambīrīrie gwathana Misiri.

11 Anene a Zoani nĩmakĩĩgĩte o gũkĩĩga;
nao andũ arĩa oogĩ a Firaũni maheanaga kĩa rĩa kĩa ũrimũ.
Mwakĩhota atĩa kwĩra Firaũni,
“Nĩ ndĩ ũmwe wa andũ arĩa oogĩ,
ndĩ mũrutwo wa athamaki arĩa a tene?”

12 Andũ aku arĩa oogĩ makĩrĩ ha rĩu?
Ta nĩmagikuonie na makũmenyithie
ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
aciĩrĩre gwĩka bũrũri wa Misiri.

13 Anene a Zoani makĩĩgĩte o gũkĩĩga,
nao atongoria a Nofu† makaheeneka;
namo mahiga ma koine ma andũ ake
nĩmahĩthĩthie andũ a Misiri.

14 Jehova nĩwe ũmaitĩrĩrie
roho wa kĩrigiicano;
matũmaga andũ a Misiri matũgũũge mawĩra-inĩ mothe marĩa marutaga,
o ta ũrĩa mũrĩũ atũgũũgaga matahiko-inĩ make.

15 Gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo bũrũri-inĩ wa Misiri:
gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo nĩ mũtwe kana mũting’oe,
kana rũhonge rwa mũnathi, kana ithanjĩ.

16 Mũthenya ũcio-rĩ, andũ a Misiri makahaana o ta andũ-a-nja. Makainaina nĩ guoya mona guoko kwa Jehova Mwene-Hinya-Wothe kwambararĩtio kũmookĩrĩre. 17 Naguo bũrũri wa Juda ũkaguoyohia andũ a Misiri; na mũndũ o wotho ũkaagweterwo ũhoro wa Juda nĩagetigĩra, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aciĩrĩre gwĩka amokĩrĩre.

18 Mũthenya ũcio matũũra matano ma bũrũri wa Misiri makaaragia rũthiomi rwa Kaanani, makũhĩtaga atĩ marĩtungatagĩra Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Na itũũra rĩmwe rĩamo rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa Mwanangĩko.

19 Mũthenya ũcio-rĩ, nĩgũkagia na kĩgongona kĩa Jehova o kũu gatagatĩ ka bũrũri wa Misiri, na kũhaandwo ihiga rĩa kĩrĩrikano kĩa Jehova mũhaka-inĩ yakuo. 20 Ihiga rĩu rĩgaatuĩka kĩmenyithia na mũira wa maũndũ marĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekĩte thĩnĩ wa bũrũri ũcio wa Misiri. Rĩrĩa magakaĩra Jehova amateithie nĩ ũndũ wa andũ arĩa mamahinyagĩrĩria-rĩ, nĩakamatũmĩra mũhonokia na mũmagĩtĩri, nake nĩakamahonokia. 21 Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩakemenyithania kũrĩ andũ a Misiri, na mũthenya ũcio nĩmagakũũrana Jehova. Makaamũhooyaga makĩmũrutagĩra magongona na maruta ma mũtu: na nĩngĩ makehĩtaga mũhĩtwa marĩ mbere ya Jehova na mamũhingagie. 22 Jehova nĩakahũũra bũrũri wa Misiri na mũthiro, amahũũre acooke amahonie. Nao nĩmagacookerera Jehova, nake nĩagathikĩrĩria gũthaihana kwao na amahonie.

23 Mũthenya ũcio nĩgũkagia njĩra njariĩ yumĩte bũrũri wa Misiri ĩgakinya Ashuri. Andũ a Ashuri nĩmagathĩiaga Misiri, na o andũ a Misiri mathĩiage Ashuri. Andũ a Misiri na andũ a Ashuri nĩmakahooyaga hamwe. 24 Mũthenya ũcio bũrũri wa Isiraeli ũgaatuĩka wa gatatu, hamwe na Misiri na Ashuri, nao nĩmagatũma thĩ yotho ĩrathimwo. 25 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamarathima akiugaga atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ akwa a Misiri, o na Aashuri arĩa ndeyũmbĩre, na Isiraeli ĩgai rĩakwa.”

20

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Bũrũri wa Misiri na wa Kushi

1 Atĩrĩrĩ, mwaka ũcio mũnene wa anene a ita rĩa Ashuri aakinyire Ashidodi atũmĩtowo nĩ Sarigoni mũthamaki wa Ashuri, aakinya kuo, na aarĩtharĩkĩra na aarĩtunyana-rĩ, 2 hĩndĩ ĩyo nĩguo Jehova aaririe na kanua ka Isaia mũrũ wa Amozu. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ruta nguo ĩyo ya ikũnia wĩhumbĩte, na ũrute iraatũ ciaku magũrũ.” Nake agĩka o ro ũguo, agĩthĩ njaga na arĩ magũrũ matheri.

3 Nĩngĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “O ta ũguo ndungata yakwa Isaia athĩite njaga na arĩ magũrũ matheri mĩaka ĩtatũ, arĩ rũũri na kĩmenyithia kĩa maũndũ mooru marĩa magakaora bũrũri wa Misiri na wa Kushi-rĩ, 4 ũguo noguo mũthamaki wa Ashuri agaataha andũ a bũrũri wa Misiri na a bũrũri wa Kushi, amoimagarie marĩ njaga na marĩ magũrũ matheri, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, thũnũ ciao irĩ njaga; ũguo nĩguo Misiri

† 19:13 Nofu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Misiri.

gūgaaconorithio. ⁵ Nao andū arīa mehokete Kushi na makegooca nī ūndū wa Misiri nīmakamaka na maconorithio. ⁶ Hīndī ūyo nīguo andū arīa maikaraga hūgūrūrū-inī ici cia iria makoiga atīrī, ‘Onei ūrīa kūhanīte kūrī arīa tūtūire twīhokete, acio tuorīire kūrī o atī nīguo matūteithie na matūhonokie kuuma kūrī mūthamaki wa Ashuri! Rīu tūngīkīhonoka atīa?’ ”

21

Ūrathi wa Gūūkīrīra Babuloni

¹ Ino nīyo ndūmīrīri nditū ikoniī Werū ūrīa ūrī Hūgūrūrū-inī cia Iria: Atīrīrī, o ta ūrīa ihuhūkanio iria nene ihurutanaga ituīkanīurie būrūrī wa gūthini, ūguo noguo mūtharīkīri agooka oimīte werū-inī, kuuma būrūrī wa kūguoyohania.

² Nīi nīnyonetio kīoneki gīa kūmakania mūno: Mūkunyaŋīri no arakunyaŋīra, nake mūtahani no aratahana. Wee Elamu tharīkīra! Nawe Media, thiūrūrūkīria! Gūcaaya kūrīa anagūcaaithia nīngagūkīnyia mūthia.

³ Nī ūndū wa ūguo mwīrī wakwa nūiyūrītuo nī ruo, ruo rūnene nīrūnyīitē, o ta ruo rwa mūtumia akīrūmwō; ngagītururio nī maūndū marīa ndīraigua, na ngegeario nī maūndū marīa ndīrona.

⁴ Ngoro yakwa nīratumatuuma, na ngainaina nī guoya; hwaī-inī ūrīa ndīriragīria ūtūikīte ūndū wa kūūmakia mūno.

⁵ Nao nīmaarīte metha, na makaara mīgeka, nīguo marīe na manyue! Ūkīrai inyuī anene, mūhake ngo maguta!

⁶ Jehova anjīrīte atīrī: “Thī, ūige mūrāngīri wa gūcūthīrīria na ūmwīre amenyithanie ūrīa aroona.

⁷ Rīrīa angīona ngaari cia ita irī na mbarathi ihaanaine, na andū magīūka mahaicīte ndigiri kana ngamīra-rī, nīaikare eigūite, akeigua biū.”

⁸ Nake mūrāngīri akīanīrīra, akiuga atīrī, “Mūthenya o mūthenya, mwathi wakwa, ndūgamaga gītara-inī kīa mūrāngīri; na ūtukū o ūtukū njikaraga handū hakwa ha kūrāngīra.

⁹ Atīrīrī, nīharooka mūndū akuuītuo nī ngaari ya ita, irī na mbarathi ihaanaine.

Nake aracookia ūhorō akoiga atīrī: ‘Babuloni nīrīgūu, īi nīrīgūite! Mīhianano yothe ya ngai ciakuo nīmīhehenje, ikaharagana thī!’ ”

¹⁰ Inyuī andū akwa, o inyuī mūthuthīirwo kīhuhīro-inī kīa ngano-rī, ngūmwīra ūrīa njiguīte kuuma kūrī Jehova Mwene-Hinya-Wothe, kuuma kūrī Ngai wa Isiraeli.

Ūrathi wa Gūūkīrīra Edomu

¹¹ Ino nī ndūmīrīri nditū ikoniī Duma: Atīrīrī, nī harī mūndū ūraanjīta kuuma Seiru, akanjūuria atīrī, “Mūrāngīri, ūtukū ūkinyīte ha? Mūrāngīri ūyū, ūtukū ūkinyīte ha?”

¹² Nake mūrāngīri akamūcookeria atīrī, “Gūkīrī gūkīa, no rīrī, nīgūgūcooka gūtuke. Angīkorwo kūrī ūndū ūkūuria-rī, ūria;

ũcooke ũũke hĩndĩ ĩngĩ.”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Arabia

¹³ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ bũrũri wa Arabia:

Inyuĩ ikundi cia agendi a Adedani,

o inyuĩ mwambĩte hema ithaka-inĩ cia Arabia-rĩ,

¹⁴ twarĩrai andũ arĩa anyootu maaĩ;

na inyuĩ mũtũũraga bũrũri wa Tema,

tũngiai andũ acio maroora irio

¹⁵ Nĩgũkorwo maroorĩra rũhiũ rwa njora,

o rũhiũ rwa njora rũria rũcomoretwo,

makoorĩra ũta mũgeete,

na makoima kũria mbaara ĩhĩire.

¹⁶ Mwathani aranjũra atĩrĩ: “Mwaka ũmwe ũtanathira, ũtarĩtwo ta ũria mĩaka ya mũndũ wa kwandĩkwo wĩra ĩrikanagĩrwo-rĩ, riiri wothe wa Kedari nũgaathira.

¹⁷ Andũ arĩa magaatigario nĩ thigari iria ciikagia mĩguĩ, o acio njamba cia ita cia Kedari-rĩ, magaaakorwo marĩ o anini.” Jehova Ngai wa Isiraeli nĩwe warĩtie ũhoru ũcio.

22

Ũrathi ũkoniĩ Jerusalemu

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkoniĩ Gĩtuamba gĩa Kĩoneki:

Atĩrĩri, nĩ kũ kiragũthĩnia rĩu,

tondũ andũ aku othe marahaica nyũmba igũrũ,

² wee itũũra riĩyũrite ngũĩ,

o wee itũũra inene rĩa mbugĩrĩrio na ũrũu?

Andũ aku arĩa makuĩte matũũragĩtwo na rũhiũ rwa njora,

kana magakuĩra mbaara-inĩ.

³ Atongoria aku othe nĩmorĩte marĩ hamwe;

maatahirwo o na hatarĩ mũguĩ ũikĩtio.

Andũ aku othe arĩa maakorereirwo moohirwo hamwe,

o acio mooraga thũ ĩrĩ o kũraya.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngiuga atĩrĩ, “Njeherera;

reke ndĩre ngĩgirĩkaga.

Ndũkagerie kũũhooreria

igũrũ rĩa mwanangĩko ũria ũkorete andũ akwa.”

⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, arĩ na mũthenya

ũria agaatũma ũtuĩke wa mbugĩrĩrio, na wa kũranganiĩria, o na wa kũguoyohia kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩoneki.

Mũthenya ũcio ũgaakorwo ũrĩ wa kũmomora thingo igwe thĩ,

na wa gũkaĩra irĩma.

⁶ Andũ a Elamu nĩmakuuĩte thiaka wa mĩguĩ,

marĩ na ngaari cia ita na andũ mahaicĩte mbarathi;

o nao andũ a Kiri macuurũragia ngo.

⁷ Ituamba ciaku iria njega mũno ciyũrite ngaari cia ita,

nao andũ arĩa mathiaga mahaicĩte mbarathi maigĩtwo ihingo-inĩ cia itũũra inene;

⁸ naguo ũgitĩri wa Juda nĩweheretio.

Mũthenya ũcio nĩmwacũthĩriire

indo cia mbaara iria ciarĩ Nyũmba-inĩ ya Ũnene ya Mũtitũ;

⁹ mũkĩona atĩ thingo cia ũgitĩri cia Itũũra Inene rĩa Daudi

nĩciatharũkĩte kũndũ kũingĩ;

na inyuĩ mũkĩhingĩrĩria maaĩ

Karia ka Mũhuro.

¹⁰ Nĩmwatarire nyũmba kũu Jerusalemu,

na mũgĩtharia nyũmba nĩguo muone mahiga

ma gũcookereria rũthingo rũgĩe na hinya makĩria.

¹¹ Nĩmwakire handũ ha kũhingĩrĩria maaĩ gatagatĩ ga thingo cieriĩ,

nĩgeetha maaĩ ma Karia ga Tene mathiage ho,

no mũtiigana kũrongooria ũria wagathondekire,

kana mũrũmbũye ũria watũmire kagĩe ho kuuma o tene.

¹² Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nīamwĩtīre mũthenya ūcio
nĩguo mũrĩre na mũgirĩke,
na mwenjwo njuĩrĩ cianyu na mwĩhumbe nguo cia ikũnia.

¹³ No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ na gĩkeno na ūrĩũ,
mũrathĩnja ng'ombe na ng'ondũ,
mũkĩrĩaga nyama na mũkĩnyuuaga ndibe!

Mũgakiuga atĩrĩ, “Nĩtũrie na tũnyue,
nĩgũkorwo rũciũ nĩtũgaakua!”

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩanguũrĩrie ūhoru ūyũ ndĩmũthikĩrĩrie, akoiga atĩrĩ, “Rĩhĩa rĩrĩ mũtikahoroherio nginya mũgaakua,” ūguo nĩguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

¹⁵ Na rĩrĩ, Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Thĩĩ kũrĩ Shebina,
ũrĩa mũramati na mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya ūthamaki, ūmwĩre atĩrĩ:

¹⁶ Ūreka atĩa gũkũ na nũũ ūgwĩtikĩrĩtie
kwĩyenjera mbĩrĩra gũkũ,
ũgetemera mbĩrĩra handũ hatũũgĩru,
na ūkeyacũhĩria harĩa ūkaahurũkio rwaro-inĩ rwa ihiga?

¹⁷ “Wĩhũũge, tondũ Jehova akiriĩ gũkũnyũia akũrũmĩtie,
acooke akũnyugute, wee mũndũ ūyũ ūrĩ hinya.

¹⁸ Nĩagagũkũnja akũrũmie o ta mũbira,
agũikie bũrũri mwarĩi.

Kũu nĩkuo ūgaakuĩra,
na nokuo ngaari ciaku cia ita iria irĩ riiri igaikara:
wee ūconorithagia nyũmba ya mwathi waku!

¹⁹ Nĩngakũngata wehere wĩra-inĩ waku
na ūtunywo wĩra ūcio ūrũgamĩrĩre.

²⁰ “Mũthenya ūcio nĩngeeta ndungata yakwa, Eliakimu mũrũ wa Hilikia.
²¹ Nĩngamũhumba nguo yaku irĩa ndaaya na ndĩmũhotore mũcibi waku, na ndĩmũnengere wathani waku. Nĩagatuĩka ithe wa arĩa matũũraga Jerusalemu o na wa nyũmba ya Juda. ²² Kĩhingũro kĩa nyũmba ya Daudi ngaakĩgĩrĩra kĩande-inĩ gĩake; na rĩrĩ, kĩrĩa gĩothe akaahingũra gũtirĩ mũndũ ūkaahota kũhinga, na kĩrĩa gĩothe akaahinga gũtirĩ mũndũ ūkaahota kũhingũra. ²³ Ngaamuherera handũ harũmu aikare ho ta higĩ hũrĩrĩre; atuĩke gĩtĩ gĩa gĩtĩũ thĩĩni wa nyũmba ya ithe. ²⁴ Nĩwe ūgaacookerewo nĩ riiri wothe wa nyũmba ya ithe ta ūcuurĩtio harĩ we: ciana ciake na iria ikeyongerera thĩĩni wa ciana icio, o indo ciothe ciayo iria cionekaga ta itarĩ kĩene, kuuma mbakũri nginya mĩthemba yothē ya ndigithũ.”

²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ūcio higĩ irĩa thecerere handũ harũmu nĩkenyenyanya; nĩkamunyũka ĩgwe, na indo iria njuurie harĩ yo nĩkaharagana.” Jehova nĩwe warĩtie ūhoru ūcio.

23

Ūrathi Ūkonĩ Turo

¹ Ino nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ikonĩ itũũra rĩa Turo:
Atĩrĩrĩ, inyuĩ marikabu cia Tarishishi, ta girĩkai.

Nĩgũkorwo itũũra rĩa Turo nĩrianange,
rĩgatigwo rĩtarĩ nyũmba kana gĩcukĩro kĩa marikabu.

Ūhoru ūcio nĩũmakinyũire marĩ o kũu bũrũri wa Kitimu.

² Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a gĩcigĩrĩra,
na inyuĩ onjorithia a Sidoni,
ta kirai o inyuĩ mũtongetio nĩ andũ arĩa mageragĩra iria-inĩ.

³ Kũu maaĩ-inĩ maingĩ
nĩkuo kwageragĩrio ngano ya Shihoru,
namo magetha ma Nili nĩmo maarĩ uumithio wa itũũra rĩa Turo,
narĩo rĩgĩtuĩka ndũnyũ ya ndũrĩrĩ.

⁴ Atĩrĩrĩ wee Sidoni, o nawe, kĩlitho kĩrũmu kĩa iria-inĩ, conokai,

- nīgūkorwo iria nīrīarītie rīkoiga atīrī:
 “Nīi ndirī ndagīa na ruo rwa kūrūmwō, kana ngaciara;
 ndirī ndaarera aanake, kana ngarera airītu.”
- ⁵ Hīndī īrīa ūhorō ūcio ūgaakinya būrūri wa Misiri,
 andū akuo nīmakaagīa na ruo rūnene mūno maigua ūhorō ūcio wa Turo.
- ⁶ Atūrīrī, ringai mūthīi mūrīmo wa Tarishishi,
 ta girīkai inyuī mūtūūrāga kū gīcīgīrīra-inī.
- ⁷ Rīrī nīrīo itūūra rīanyu inene rīa ikeno cia ūrīu,
 itūūra inene rīa kuuma tene, o tene mūno,
 itūūra rīrīa andū aarīo maathūite na magūrū
 magatūūre mabūrūri ma andū a kūrāya mūno?
- ⁸ Nūū waciirīre atī itūūra rīa Turo rīūkīrīrwo,
 o itūūra rīu rīheanaga tanji cia ūthamaki,
 o rīo onjorithia a rīo arī ariū a athamaki,
 na endīa a rīo marī igweta thī yothe?
- ⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe waciirīre ūndū ūcio,
 nīgeetha aniine mwītīo wa rīiri wothe,
 na aconorithie andū arīa othe marī igweta a gūkū thī.
- ¹⁰ Atūrīrī, wee mwarī wa Tarishishi,
 thīi ūkarīme būrūri waku o ta ūrīa kūrīmītwo hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Nili,
 tondū rīu ndūrī na gīcukīro kīa marikabu rīngī.
- ¹¹ Jehova nīatambūrūkītie guoko gwake igūrū rīa iria,
 na agatūma mothamaki marīo mainaine.
 Nīathanīte atī cīgītīro iria nūmu cia Foinike cianangwo.
- ¹² Akoiga atīrī, “Wee mwarī gathirange wa Sidoni
 ikeno ciaku cia ūrīu nī thiru, rīu ūrī mūhehenje!
- “Ūkīra ūringe, ūthīi ūkinye Kitimu;
 no rīrī, o na kūu ndūkoona ūhurūko.”
- ¹³ Ta rora būrūri wa Ababuloni,
 andū acio rīu maagīite kīene!
 Ashuri magūtūite gīkaro kīa nyamū cia werū;
 nīmaakire mīthiringo mīraihi na igūrū ya kūrīthiūrūrūkīria,
 na magītīga cīgītīro ciao itarī kīndū,
 magītūma būrūri ūcio wanangīke biū.
- ¹⁴ Atūrīrī, inyuī marikabu cia Tarishishi, ta girīkai;
 nīgūkorwo gīkaro kīanyu nīkīanange.
- ¹⁵ Hīndī īyo itūūra rīa Turo nīrīkariganīra mīaka mīrongo mūgwanja, o ta ūrīa
 matukū ma mūthamaki ūmwe maigana. No mīaka mīrongo mūgwanja yathira-rī, Turo
 gūgaacooka kūhaana ta mūmaraya ūrīa ūganagwo na rwīmbo ta ūū:
- ¹⁶ “Oya kīnanda kīa mūgeeto, ūtuīkanie itūūra inene,
 wee mūmaraya ūyū ūtūūrīte ūriganīre;
 Hūūra kīnanda kīa mūgeeto wega, ūine nyīmbo nyingī,
 nīgeetha ūrīrikanwo.”
- ¹⁷ Mīaka mīrongo mūgwanja yathira-rī, Jehova nīagacookerera Turo. Itūūra
 rīu nīrīgacooka wīra-inī warīo ūcio ūrehaga uumithio ta rikūhūūra ūmaraya,
 rīonjorithanagie na mothamaki mothe ma thī. ¹⁸ No rīrī, wonjorithia warīo na
 uumithio warīo nīikamūrīrwo Jehova; itikaigwo igīina-inī kana ihīthwo. Uumithio
 warīo ūgaatuīka wa arīa matūūrāga marongoragīa Jehova, moonage irio nyingī na
 nguo njega.

24

Jehova Kwananga Thī

- ¹ Atūrīrī, Jehova akirie kwananga thī,
 na atūme ikire ihooru;
 nake nīakamīnūha
 na ahurunje arīa matūūrāga kuo:
- ² gūgaakorwo kūrī ūndū o ūmwe

kūrī mūthīnjīri-Ngai na kūrī andū,
 kūrī ndungata na kūrī mūmīathi,
 kūrī ndungata ya mūirītu na kūrī mūtumia ūrīa mūmīathi,
 kūrī mwendia wa indo na kūrī mūgūri,
 kūrī mūkoombi na kūrī mūkoombanīri,
 kūrī mūdū ūrīa ūrī na thīirī na kūrī ūrīa ūrandūraga thīirī.

³ Thī nī kwanangwo īkaanangwo
 na itigwo īrī ūtheri biū.
 Jehova nīwe warītie ūhorō ūcio.

⁴ Thī īng'arīte īkahooa,
 mabūrūri mothe magathīrīrīkīra na makahooa,
 andū arīa marī ngumo a thī nīmorītwo nī hinya.

⁵ Thī nīngwatīe thaahu nī andū ayo;
 nao maremeire mawatho,

na makaagarara irīra,
 na magathūkia kīrīkanīro kīrīa gīa gūtūūra tene na tene.

⁶ Nī ūndū ūcio kīrumi nīkīrarīa thī;
 na andū arīa matūūruga kuo makaherithio nī ūndū wa wīhia wao.

Nī ūndū ūcio arīa matūūruga gūkū thī nīmacinītwo na mwaki,
 na nī anini mūno matigaire.

⁷ Ndībei irīa ya mūhīhano nī thīru, nayo mīthabībū īkahooa;
 nao andū arīa marī ikeno-inī no gūcaaya maracaaya.

⁸ Gīkeno kīrīa kīumanaga na kūhūrwo gwa tūhembe nīgītīgīte gūkenwo,
 narīo inegene rīa andū arīa arīu nīrīthīrīte,
 nīngī gīkeno kīrīa gīkenagwo gūkīhūrwo kīnanda kīa mūgeeto nīgīkīrītio.

⁹ Andū arīa manyuuaga ndībei matigacooka kūnyua makīinaga rwīmbō,
 nayo njoohi nīrūrīre arīa mamīnyuuaga.

¹⁰ Narīo itūūra rīrīa inene rīanangīku rīkīrīte ihooru,
 namo matoonjero ma nyūmba ciothe nīmahinge.

¹¹ Kūu njīra-inī andū nī kūrīra mararīra nī kwaga ndībei,
 gīkeno gīothe gītūikīte kīeha,
 nacio ikeno ciothe igathira thī.

¹² Itūūra rīrīa inene nīrīanange biū,
 nakīo kīhingo kīarīo kiunangītwo gīgatuīka tūcunjī.

¹³ O ta ūrīa mūtī wa mūtamayū ūikaraga wainainio,
 na o ta ūrīa mūtī wa mūthabībū ūikaraga thabībū cīhaarwo hīndī ya magetha,
 ūguo noguo ūhorō ūgaikara gūkū thī
 na ndūrīrī-inī ciothe.

¹⁴ Maranīrīra, makoigīrīria nī gūkena;
 kuuma mwena wa ithūiro marakūngūūra ūnene wa Jehova.

¹⁵ Nī ūndū ūcio inyuī andū a kuuma mwena wa irathīro gocithiai Jehova;
 nenehiai rīitwa rīa Jehova Ngai wa Isiraeli,
 kūu icīgīrīra-inī cia iria.

¹⁶ Nītūiguīte nyīmbo ikīinwo kuuma ituri cia thī, ikainwo atīrī:
 "Arogoocwo ūcio Mūthingu."

No nīi ngiuga atīrī, "Kaī ndī na haaro-!
 nīgūkorwo nīndīrahiinyīrīrīka, ī ti-itherū nīndīrahiinyīrīrīka!

Andū arīa akunyanīri nīmarakunyanīra arīa angī,
 o acio akunyanīri magakunyanīra arīa angī na ūkunyanīri mūnene mūno!"

¹⁷ Atīrīrī, inyuī andū arīa mūtūūruga thī,
 iguoyohia, na irima, o na mūtego nīcio imwetereire.

¹⁸ Mūdū ūrīa ūkoora nī ūndū wa iguoyohia,
 akaagūa irima,

nake ūrīa ūkoimīra irima rīu-rī,
 akaagwatīo nī mūtego ūcio.

Ndirica cia mūiyūro wa maaī cia igūrū nīhiingūre,
 nacio itina cia thī igathingitha.

- 19 Thĩ nĩnjatũku,
yatũkĩte ikarekania,
ningĩ nĩrathingitha mũno mũno.
- 20 Thĩ iratũgũga o ta mũrĩũ,
ĩgathũngũthio ũũ na ũũ o ta gĩthũnũ hĩndĩ ya rũhuho;
mehia ma ũremi wayo nĩmamĩritũhĩire mũno,
kũgũa nĩkũgũa na ndĩgaacooka gwĩtiiria rĩngĩ.
- 21 Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakaherithia
maahinya ma kũu igũrũ, o kũu matu-inĩ,
na aherithie athamaki a thĩ ĩno.
- 22 Nĩmagacookanĩrĩrio hamwe
o ta ũrĩa andũ oohe macookanagĩrĩrio kĩoho-inĩ;
makaahingĩrwo njeera
na thuutha wa matukũ maingĩ nĩmakaherithio.
- 23 Mweri nũugaconorithio, na riũa rĩconoke;
nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũgaathamaka
arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni na Jerusalemu,
na mbere ya athuuri akuo, athamake arĩ na riiri.

25

Gocai Jehova

- 1 Wee Jehova-rĩ, Wee nĩwe Ngai wakwa;
nĩngũgũtũũgĩria na ngooce rĩitwa rĩaku,
nĩgũkorwo nĩwĩkĩte maũndũ ma magegania,
na maũndũ marĩa maabangĩtwo kuuma o tene,
ũkamahingia na wĩhokeku waku mũkinyanĩru.
- 2 Nĩtũmĩte itũũra rĩrĩa inene rĩtuĩke hĩba ya mahiga,
itũũra rĩu rĩirigĩre na hinya ũgatũma rĩanangwo,
itũũra inene rĩrĩa rĩarĩ kũihitho kĩa andũ a kũngĩ,
ti itũũra rĩngĩ, na rĩtigaakwo rĩngĩ.
- 3 Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa marĩ hinya nĩmagagũtĩĩa,
namo matũũra manene ma ndũrĩrĩ iria itarĩ tha magwĩtigĩre.
- 4 Wee ũkoretwo ũrĩ rĩũrĩro rĩa athĩni,
na rĩũrĩro rĩa abatari hĩndĩ ya mĩnyamaro yao,
handũ ha kũũrĩra hĩndĩ ya kĩhuhũkanio,
o na ta kũiruru gĩa kwiyũa riũa.
Nĩgũkorwo mĩhũmũ ya arĩa matarĩ tha
ĩhaana kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩgũthaga rũthingo na nditi,
5 ningĩ ĩhaana ta ũrugarĩ wa werũ-inĩ.
- Wee nĩwe ũkiragĩa ngũũ ya andũ a kũngĩ
o ta ũrĩa ũrugarĩ ũnyihagio nĩ kũiruru gĩa itu,
na nĩ ũndũ ũcio rwĩmbo rwa acio matarĩ tha nĩrũtigite kũinwo.
- 6 Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkuo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
akaarugithĩria andũ othe iruga rĩa irio iria njega mũno,
na iruga rĩa ndibei irĩa njega mũno:
iruga rĩa nyama iria njega mũno,
o na ndibei irĩa njega mũno makĩria.
- 7 Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkĩo akaanangĩra
taama ũrĩa wohanĩtie andũ othe,
na cuka ũrĩa ũhumbĩrĩte ndũrĩrĩ ciothe;
8 gĩkuũ nĩkũniinwo gĩkaaniinwo nginya tene.
Ningĩ Mwathani Jehova nĩakagiria maithori,
kuuma mothiũ mothe,
na rũmena rũrĩa andũ ake mamenetwo na ruo arũniine,
rũhire thĩ yothe.
Jehova nĩwe warĩtie ũhoru ũcio.
- 9 Mũthenya ũcio nĩmakoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ ũyũ nĩwe Ngai witũ;
nĩwe twehokire, nake agĩtũhonokia,

ũyũ nĩwe Jehova, nĩwe twehokire;
nĩtũkene na tũcanjamũke nĩ ũndũ wa ũhonokio wake.”

¹⁰ Nĩgũkorwo guoko kwa Jehova gũgaikaraga kĩrĩma-inĩ gĩkĩ;
no Moabi gũkaarangĩrĩrio rungu rwake,
o ta ũrĩa nyeki nyũmũ irangagĩrĩrio thumu-inĩ.

¹¹ Magaatambũrũkĩria moko mao kuo,
o ta ũrĩa mũthambĩri atambũrũkagia moko agĩthambĩra.
Ngai nĩwe ũkaaharũrũkia mwĩtĩio wao,

o na marĩ na wara wa wĩra ũrĩa marutaga na moko mao.
¹² Nĩakamomora thingo cianyu iria ndaihu ciakĩtwo na hinya,
acigũithie thĩ;
agaacimomora igwe thĩ,
o rũkũngũ-inĩ.

26

Rwĩmbo rwa Ũgooci

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio rwĩmbo rũrũ nĩruo rũkainwo bũrũri wa Juda:
Tũrĩ na itũũra inene rĩa hinya;

Ngai atuuga ũhonokio ũtuĩke
thingo ciarĩo na njirigo ciarĩo cia hinya.

² Hingũrai ihingo nĩguo rũrĩrĩ rũrĩa rũthingu rũtoonye,
o rũrĩrĩ rũrĩa rũrũmagia wĩtũkio.

³ Mũndũ ũrĩa ũrĩ meciiria makindĩirie harĩwe-rĩ,
nĩwe ũgaatũũria na thayũ mũkinyanĩru
tondũ nĩakwĩhokete.

⁴ Tũũrai mwĩhokete Jehova nginya tene,
nĩgũkorwo Jehova, o we Jehova,
nĩwe Rwaro rwa Ihiga rwa tene na tene.

⁵ Nianyihagia andũ arĩa maikaraga kũria gũtũũgĩru,
o na itũũra rĩrĩa itũũgĩru akarĩharũrũkia,
akarĩharagania thĩ,
agacooka akarĩtungumania rũkũngũ-inĩ.

⁶ Magũrũ ma andũ makarĩrangĩrĩria;
magũrũ ma andũ arĩa ahinyĩrĩrie,
o na makinya ma arĩa athĩĩni.

⁷ Njĩra ya andũ arĩa athingu nĩ nũngĩrĩru;
nawe Jehova, Wee Mũthingu,
nĩwe ũnyorokagia njĩra cia arĩa athingu.

⁸ Ī, ti-itherũ Jehova, nĩwe twetagĩrĩra
o tũgĩthiagĩra njĩra ya mawatho maku;
ngoro ciitũ ciĩriraagĩria
rĩitwa rĩaku na ngumo yaku.

⁹ Ngoro yakwa nĩwe ĩriraagĩria ũtukũ;
rũciĩnĩ roho wakwa ũgakũnyootera.
Rĩria watuanĩra ciira wa kĩhooito gũkũ thĩ,
andũ a mabũrũri mothe nĩmerutaga ũhoru wa ũthingu.

¹⁰ O na andũ aaganu mangĩguĩrwo tha,
matĩĩrutaga ũhoru wa ũthingu;
o na marĩ bũrũri-inĩ wa arĩa arũngĩrĩru,
mathiĩaga o na mbere gwĩka ũũru,
makaaga gũtĩia ũnene wa Jehova.

¹¹ Wee Jehova-rĩ, guoko gwaku nĩ kwambararĩtio na igũrũ,
no matĩngĩkuona o na atĩa.
No rĩrĩ, reke mone kĩyo kĩrĩa ũrĩ nakĩo nĩ ũndũ wa andũ aku,
nĩgeetha maconoke;
mwaki ũrĩa ũigĩrwo thũ ciaku nĩũrekwo ũmacine.

¹² Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũtũheaga thayũ;
maũndũ marĩa mothe tũhingĩtie, nĩwe ũtwĩkĩire.

- 13 Wee Jehova, o Wee Ngai witū,
nī harī aathani angī manawatha tiga wee,
no rīrī, rīitwa rīaku riiki norio tūtūite.
- 14 Na rīrī, acio rīu nīmakuīte, matigacooka gūtūūra muoyo;
maroho macio matikariūka.
Wee nīwamaherithirie ūkīmaananga;
ningī ūgītūma mariganire biū.
- 15 Wee Jehova nītūmīte rūrīrī rūu ruongerereke;
ti-itherū nīwongereire rūrīrī rūu, ūkarūingīhā.
Wee nīwīgīrīre na riiri,
ūkaaramia mīhaka yothe ya būrūri.
- 16 Atūrīrī Jehova, mookire kūrī we rīrīa maarī na mathūina;
rīrīa wamaherithagia-rī,
mahotaga o kūhooya na mīheehū.
- 17 O ta ūrīa mūdū-wa-nja arī na nda akiriī gūciara
enyogondaga na agakaya nī ruo-rī,
ūguo noguo twatarīi tūrī mbere yaku, Wee Jehova.
- 18 Ithuī twatarīi ta twarī nda, twenyogondaga nī ruo,
no rīrī, nī ta twaciarire o rūhuho.
Gūtīrī ūndū o na ūrīkū wa kūhonokania twīkīte gūkū thī,
o na kana tūgaciara andū arīa maikaraga gūkū thī.
- 19 No rīrī, andū aku arīa makuīte nīmagatūūra muoyo;
mūrī yao nīkariūka.
Inyuī arīa mūtūūraga rūkūngū-inī,
ūkīrai na mwanīrīre nī gūkena.
Ime rīanyu rītariī ta ireera rīa rūciinī;
nayo thī nīgacookia andū arīa akuū muoyo.
- 20 Atūrīrī, inyuī andū akwa,
thūi mūtūonye tūnyūmba twanyu na mwīhingīre;
mwīhithe kuo gwa kahinda kanini
ngīnya mang'ūrī make mathire.
- 21 Atūrīrī, Jehova nīarooka oimīte gūkarō-inī gīake,
nīguo aherithie andū a gūkū thī nī ūndū wa mehia mao.
Nayo thī nīkonania thakame īrīa ītītīwo kuo;
ndīgacooka kūhitha andū ayo arīa moragītīwo.

27

Gūkūūrwo gwa Isiraeli

- ¹ Na rīrī, mūthenya ūcio,
Jehova nīakaherithia na rūhiū rwake rwa njora,
rūhiū rūu rwake rwa njora rūūgī, na rūnene, na rūrī hinya,
aherithie Leviathani nyoka īrīa īnyororokaga na ihenya,
o Leviathani nyoka īrīa īthioranagia;
nīakooraga ndamathia īrīa ya iria-inī.
- ² Mūthenya ūcio-rī:
“Inīrai mūgūnda wa mīthabibū ūrīa ūciaraga maciaro maingī:
³ Nīi Jehova, nī nī ndīūmenyagīrīra,
na nī nī ndīunithagīria maaī hīndī ciothe.
Ndīūrangagīra mūthenya na ūtukū,
nīgeetha mūdū o na ūrīkū ndakaūthūkie.
⁴ Nīi ndīrakarīte.
Naarī korwo nī cong'e na mīgua iranjūkīrīra!
No thūi ngahūūrane mbaara nacio;
Ingīcicina ciothe na mwaki.
⁵ Akorwo ti ūguo, nīrekwo ciūke cīhithe kūrī nīi;
nīrekwo icarie thayū na nīi,
īi ti-itherū nīcarie thayū na nīi.”

6 Matukū marīa magooka-rī, Jakubu nīakagīa na mīri,
Isiraeli agaathundūka arute kīro,
aiyūrie thī yothe maciaro.

7 Anga Jehova nīahūūrīte Isiraeli,
ta ūria aahūūrīre arīa maamūhūūraga?

Anga nīoragītwo
ta ūria arīa maamūūragaga mooragirwo?

8 Wamūrūithirie na mbaara na gūtahwo:
amūingataga na rūhuho rwake rwa hinya,
ta mūthenya ūria rūhuho rwa mwena wa irathīro rūhurutanaga.

9 Na rīrī, nī ūndū wa ūguo, mahītia ma Jakubu nīmakahoroherio mathire,
namo maciaro maya nīmo makoonekana nī ūndū wa kwehererio mehia make:

Atī mahiga mothe ma kīgongona
akaamatua ta coka ūhehenjetwo ūgatuīka tūcunjī,
na gūtīrī itugī cia Ashera kana igongona cia gūcinīra ūbumba
igaatigwo irūgamīte.

10 Itūūra rīria inene rīrīgīre na hinya rīkirīte ihooru,
kīrī gīikaro gīthaamītwo, gīgatiganīrio kīrī ūtheri ta werū;
kūu nīkuo njaū irīithagio,
na nokuo ikomaga;

nacio ihūrūraga hongwe ciakuo gūgatigwo ūtheri.
11 Hīndī rīria tūrūhongwe tuoma-rī, nīkunangwo tuunangagwo,
nao andū-a-nja magooka magaakia mwaki natuo.

Na tondū aya nī andū matarī na ūmenyo-rī,
ūcio Mūūmbi wao ndamaiguagīra tha,
ūcio wamoombire ndamekaga wega.

12 Mūthenya ūcio Jehova nīagacookanīrīria maciaro marīa agethete, amarute kūrīa
guothe Rūūī rwa Faratī rūthereraga, o nginya Karūūī ka Misiri, na inyuī o inyuī andū
a Isiraeli, nīmūgacookanīrīrio ūmwe kwa ūmwe. ¹³ Na mūthenya ūcio-rī, mūgambo
mūnene wa karumbeta nīūkaiguuo. Nao andū arīa moorīre būrūri wa Ashuri, na arīa
maatahītwo magatwarwo Misiri, nīmagooka na mahooe Jehova marī kīrīma-inī kīrīa
gītheru kūu Jerusalemu.

28

Efraimu kūrī na Haaro

1 Kaī itūūra rīria rīa arīū a Efraimu, o rīu matuīte tanji yao ya mwītūio, * rīrī na haaro-ī,
o rīu rīrī riiri mūnene ta wa mahūa marīa macookaga kūhooha,
o rīu rīakītwo gītwe-inī gīa kīanda kīrīa kīnoru,
kīa andū acio matooragio nī ndibe!

2 Atīrīrī, Jehova arī na njamba rīrī hinya na ūhoti. †
īhaana ta mbura ya mbembe, na ta rūhuho rūria rwanangaga,
kana rūhuho rūnene rūria rūniinanaga, o na kana mūiyūro wa mbura nene,
nake nīakarītungumania thī na hinya.

3 Tanji iyo ya mwītūio ya arīū a Efraimu,
nīkarangīrīrio thī na magūrū.

4 Ihūa rīu rīraahooha, o rīo ūthaka wa riiri wake,
o rīu rīakītwo gītwe-inī gīa kīanda kīrīa kīnoru,
itūūra rīu rīkaahaana ta ngūyū rīruite mbere ya magetha,
nayo mūdū aamīona amīnyīitaga na guoko gwake,
nake no kūmīria amīrīaga.

5 Mūthenya ūcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe
agaatuīka thūmbī rīrī riiri,
atuīke tanji thaka mūno ya mahūa
harī matigari ma andū ake.

6 Agaatuīka roho wa gūtuanīra ciira na kīhooto
kūrī andū arīa matuanagīra ciira,
o na atuīke hinya

* 28:1 Tanji ino nī Samaria. † 28:2 Njamba ino nī mūthamaki wa Ashuri.

wa andũ arĩa mahũndũraga ita cia thũ ciakinya kĩhingo-inĩ.

- ⁷ No rĩrĩ, andũ aya mathiiaga magĩtũgũũgaga nĩkũnyua ndibei,
na magatururio nĩ njoohi:
athĩnjĩri-Ngai na anabii nĩo mathiiaga magĩtũgũũgaga nĩ undũ wa njoohi,
ĩ ti-itherũ nĩmarĩtwo nĩ ndibei biũ, na magatururio nĩ njoohi;
nĩgũtũgũũga maratũgũũga makĩona cioneki,
na magaturuura magĩtuanĩra ciira.
- ⁸ Metha ciothe ciyũrite matahĩko,
na gũtirĩ handũ o na hamwe hataiyũrite gĩko.

- ⁹ Nao maroria atĩrĩ, “Nũũ ũcio arageria kũruta maũndũ?
Nĩngĩ nũũ arataarĩria ndũmĩrĩri yake?

Hĩhi nĩ kũrĩ ciana iria ciĩrĩgĩte gũtiga kuonga,
o icio irutĩtwo nyondo-inĩ?

- ¹⁰ Nĩgũkorwo ũrutani wake nĩ ta ũũ:

ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ,
nĩngĩ watho nĩrũmĩrĩrwo nĩ watho,
ĩ, watho ũrũmĩrĩrwo nĩ watho;
na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau.”

- ¹¹ Atĩrĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩakaarĩria andũ aya
na tũnua twa andũ maaragia na mwarĩrie wa andũ a kũngĩ na thiomĩ ng’eni,

- ¹² andũ arĩa eerire atĩrĩ,

“Haha nĩho handũ ha kũhurũka, andũ arĩa anogu nĩmahurũke ho”;
o na akĩmeera atĩrĩ, “Haha nĩho kĩhurũko”;
no matiigana kũmũigua.

- ¹³ Nĩ undũ ũcio kiugo kĩa Jehova harĩo gĩgaatuĩka ũũ:

ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ,
nĩngĩ watho nĩrũmĩrĩrwo nĩ watho,
ĩ, watho ũrũmĩrĩrwo nĩ watho;
na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau:

nĩguo mathĩ magũe na ngara,
matĩhĩo, na magwatio na mũtego, manyiitwo.

- ¹⁴ Nĩ undũ ũcio ta thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova, inyuĩ anyũrũrania,
o inyuĩ mwathaga andũ aya marĩ gũkũ Jerusalemu.

- ¹⁵ Mwĩgaathaga mũkoiga atĩrĩ, “Nĩtũgũite na kĩrĩkanĩro na gĩkuũ,
tũkaiguana na mbĩrĩra.

Hĩndĩ irĩa gũkaaherithanio taarĩ kĩguũ gĩa kũhubanĩria-rĩ,
gĩtigaatũhutia,

nĩgũkorwo nĩtũtuĩte maheeni rĩrĩro riitũ,
naguo ũheenania tũkaũtua kĩhitho giitũ.”

- ¹⁶ Nĩ undũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩnjĩgĩte ihiga rĩa gĩtina kĩrũmu kũu Zayuni,
ihiga rĩbaarĩrĩre wega, ihiga rĩa goro rĩa koine;
mũndũ ũrĩa ũrĩrĩhokaga
ndarĩ hĩndĩ akeenyenyeke.

- ¹⁷ Ũtuanĩri ciira na kĩhooito nĩguo ũgaatuĩka rũrigi rwa gũthima naruo,
naguo ũthingu ũtuĩke kabirũ;

mbura ya mbembe nĩgathereria maheeni macio mũtuĩte kĩhitho kĩanyu,
namo maarĩ nĩmakoinĩra kũrĩa mwĩhithĩte.

- ¹⁸ Kĩrĩkanĩro kĩanyu kĩrĩa mwarĩkanĩire na gĩkuũ nĩgĩgathario;
ũiguano wanyu na mbĩrĩra ndũkehaanda.

Hĩndĩ irĩa iherithia ta rĩa kĩguũ rĩkaamũhubanĩria,
nĩmũgatoorio nĩrĩo.

- ¹⁹ Rĩria rĩothe iherithia rĩu rĩoka nĩmũrĩkoragĩrĩrwo nĩrĩo;
rĩrĩmũkoragĩrĩra rũciinĩ o rũciinĩ,
na mũthenya o na ũtukũ nĩrĩkamũthereria.”

Nĩmũkamaka mũno
mwataũkĩrwo nĩ ndũmĩrĩri ĩno.

- 20 Nīgukorwo ūrīrī wanyu ndūngīmūigana gwītambūrūkīria ho nī gūkuhīha,
nagu mūrīngīti nī mūceke mūno ndūngīmūigana kwīhumbīra.
- 21 Jehova nīakarauhūka o ta ūrīa aarahūkire kūu Kīrīma-inī kīa Perazimu,
arahūke arakarīte o ta ūrīa arakarīte kūu Gītuamba-inī kīa Gibeoni:
nīgeetha arute wīra wake ūrīa atamenyerete kūruta,
na ahingie cīko ciake, cīko iria atatūire ahingaga.
- 22 Tondū ūcio, tīgai inyūrūrī cianyu,
kana mīnyororo yanyu imūrītūhīre makīria;
nīgukorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nīaheete ūhoru akanjīra atī gūkū thī guothe nīgūkwanangwo biū.
- 23 Thikīrīrai mūigue mūgambo wakwa;
tegai matū mūigue ūrīa nguuga.
- 24 Hīndī irīa mūrīmi ekūrīma nīguo ahaande-rī, atūūruga o arīmaga?
Atūūruga aciimbaga na akīhūūruga harū?
- 25 Aarīkia kwaragania mūgūnda-rī,
githī ndacookaga akahaanda mbegū cia ndengū,
na akahura tūhīndī twa kumini?
Nayo ngano githī ndamīhaandaga handū hayo,
na cairi akamīhaanda karūhari kayo,
nayo ngano irīa njirū akamīhaanda mūgūnda wayo?
- 26 Ngai wake nīwe ūmuonagīa ūrīa egwīka,
na akamūruta maūndū marīa magīrīire.
- 27 Ndengū itihūūrugwo na mūgogo ūkururītio,
kana kumini ikahūūrwo na kūgūrū kwa ngaari;
ndengū ihūūrugwo na mūtī,
na kumini ikahūūrwo na rūthanju.
- 28 Ngano no ngīnya ithīo nīguo ithondekwo mūgate;
nī ūndū ūcio mūndū ndatūūruga amīhūūruga ngīnya tene.
O na angītwarīra magūrū ma ngaari ya kūhūūra igūrū rīayo-rī,
mbarathi ciake itīngīmīthīa.
- 29 Maūndū maya mothe o namo moimaga kūrī Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
mūheani kīrīra wa kūgegania, na ūrīa mwīkīrīre mūno nī ūndū wa tūgī wake
mūnene.

29

Itūūra-inī Inene rīa Daudī kūrī na Haaro

- 1 Arieli,* o wee Arieli,
wee itūūra inene kūrīa Daudī aatūūruga, kaī ūrī na haaro-ī!
Ongerera mwaka kūrī mwaka ūngī,
na mūreke ciathī cianyu ithī o na mbere.
- 2 No nīngarigiicīria itūūra rīa Arieli;
nīrīkarīra na rīcakaye,
na rīgaatuīka ta rīiko rīa kīgongona harī nī.
- 3 Nīngamba hema ciakwa ngūrīgiicīrie;
nīngagūthīūrūrūkīria na mīthiringo mīraiho na igūrū,
ngūrīgiicīrie na ihumbu cia tīiri, ngūtharīkīre.
- 4 Nawe ūgaatungumanio thī, waragie ūrī thī;
ūtūike wa kūng'ung'ua ūrī hau tīiri-inī.
Mūgambo waku ūgaatuīka ta wa roho wa ūragūrī ūroima na thī;
nagu mūgambo waku ūkaaiguagwo ūrī wa mīheehū ūkīuma tīiri-inī.
- 5 No rīrī, thū ciaku nyingī īgaatuīka ta rūkūngū rūhinyu,
na kīrīndī kīa andū arīa matarī tha matūike ta mūūngū ūrīa ūmbūrugwo.
Ūndū ūcio ūkooneka na ihenya, o rīmwe,
6 amu Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīagooka
na marurumī, na gīthingithīa, na mūrurumo mūnene,
hamwe na rūhuho rūnene, na kīhuhūkanio kīnene, na nīnīmībī cia mwaki
ūkūniinana.

* 29:1 Arieli nī rītwa rīngī rīa Jerusalemu.

⁷ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩa ndũrĩrĩ ciothe kĩrĩa kĩrũaga na Arieli,
kĩrĩa gĩtharĩkagĩra itũura rĩu na cĩhitho ciario iria nũmu,
na gĩkarĩthiũrũkĩria-rĩ, gĩkaabuĩria o ta kiroto,
o ta kioneki kĩa ũtukũ:

⁸ o ta ũria mũndũ mũhũtu arootaga, akeyona akĩrĩa irio,
no rĩria okĩra, agakora no mũhũtu;
ningĩ gũgaatuĩka o ta ũria mũndũ mũnyootu arootaga, akeyona akĩnyua maaĩ,
no agokĩra arĩ mũringĩku, na arĩ o mũnyootu.

Ūguo noguo gũgaikara harĩ kĩrĩndĩ kĩa ndũrĩrĩ ciothe
iria irũaga na Kĩrĩma gĩa Zayuni.

⁹ Gegearai na mũmake,
mwĩtuei atumumu na mwage kuona;
mũnyue mũrĩio, no mũtikarĩio nĩ ndibeĩ,
ningĩ mũtũgũũge, no mũtigatũgũũgio nĩ njoohi.

¹⁰ Jehova nĩamũreheire toro mũnene:
nĩahingĩte maitho manyu (inyuĩ anabii);
nĩahumbĩrite mũtwe yanyu (inyuĩ ooni-maũndũ).

¹¹ Naguo ũhoro wa kioneki gĩkĩ gĩothe harĩ inyuĩ ũtuĩkĩte kĩndũ gĩa tũhũ, ũgatuĩka ta
ciugo irĩ ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, rĩtumĩtwo na rĩkahũrwo mũhũũri. Na mũngĩnengera
mũndũ ũngĩhota gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo na mũmwĩre atĩrĩ, “Twagũthaiha,
tũthomere ibuku rĩrĩ,” nake akaamũcookeria atĩrĩ, “Ndingĩhota gũthoma tondũ
nĩitume na rĩkahũrwo mũhũũri.” ¹² Kana mũngĩnengera mũndũ ũtangĩhota
gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, mũmwĩre atĩrĩ, “Twagũthaiha, tũthomere ibuku rĩrĩ,”
nake akaamũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndiũĩ gũthoma.”

¹³ Mwathani ekuuga atĩrĩ:
“Andũ aya manguhagĩrĩria na tũnua twao,
na makahe gĩtĩio na mũromo yao,
no ngoro ciao irĩ kũraya na nĩ.
Namo mahooya marĩa mahooyaga
nĩ kũringana na mawatho marĩa marutĩtwo nĩ andũ.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, o rĩngĩ nĩngagegia andũ aya,
nĩjke maũndũ ma kũgegania, o ma kũgegania biũ;
ũũgĩ wa andũ arĩa oogĩ nĩũgaathira,
naguo ũmenyo wa andũ arĩa moĩ gũkũũrana maũndũ nũkabuĩria.”

¹⁵ Kaĩ andũ acio mekagĩra kĩyo kĩnene
nĩguo mahithe Jehova mũbango yao marĩ na haaro-ĩ!
O acio marutagĩra mawĩra mao nduma-inĩ, mageciiria atĩrĩ,
“Nũũ ũratuona?” ningĩ-rĩ, “Nũũ ũngĩmenya ũria tũreka?”

¹⁶ Inyuĩ mũinamanagia maũndũ,
mũũmbi ageciirĩrio nĩwe rĩũmba!
Kĩrĩa kĩombirwo no kĩire mũkĩũmbi atĩrĩ,
“Wee tiwe wanyũũmbire?”
Nyũngũ no ĩire mũmĩũmbi atĩrĩ,
“Wee ndũrĩ ũndũ ũũĩ?”

¹⁷ Githĩ ti kahinda kanini gatigaire Lebanoni kũgarũrwo
gũtuĩke mũgũnda mũnoru,
naguo mũgũnda ũcio mũnoru ũtuĩke ta mũtitũ?

¹⁸ Mũthenya ũcio, andũ arĩa mataiguaga nĩmakaiuga ciugo cia ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo,
namo maitho ma atumumu
arĩa matũũraga moonaga mairia na nduma nĩmakona.

¹⁹ Na o rĩngĩ andũ arĩa ahooreri nĩmagakenera Jehova;
nao andũ arĩa athĩni nĩmagakenera Ūria Mũtheru wa Isiraeli.

²⁰ Andũ arĩa matarĩ tha nĩmakabuĩria,
nao arĩa anyũrũrania nĩmagathira,
na arĩa meriragĩria gwĩka ũũru nĩmakaniinwo:

²¹ o acio mahũthagĩra kiugo kĩmwe magatua mũndũ mũhĩtia,
na makaigĩra mũciiranĩrĩ mũtego iciirĩro-inĩ,
na makahũthĩra ũira wa maheeni nĩguo mũndũ ũtekĩte ũũru aage gũtuĩrwo ciira
na kihooto.

²² Nĩ ùndũ ùcio Jehova ùrĩa wahonokirie Iburahĩmu ekwĩra nyũmba ya Jakubu atĩrĩ:
 “Jakubu ndagaconorithio rĩngĩ;
 na matigacooka gũtukia ithũithi ciao rĩngĩ.
²³ Rĩrĩa makoona ciana ciao iria ndombire na moko makwa irĩ hamwe nao,
 nĩmakaiga rĩtwa rĩakwa rĩrĩ itheru;
 nĩmakoimbũra ùtheru wa Ùrĩa Mũtheru wa Jakubu,
 na maikarage metigĩrĩte Ngai wa Isiraeli.
²⁴ Andũ arĩa ngoro ciao imahĩtithagia nĩmakaagiã na ùmenyo,
 nao arĩa matetaga nĩmagathikĩrĩria mataaro.”

30

Haaro kũrĩ Rũrĩrĩ Rũremi

¹ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Kaĩ ciana iria nemi irĩ na haaro-ĩ!
 o icio ihingagia mĩbango itarĩ yakwa,
 na igathondeka ngwatanĩro,* no ti na Roho wakwa,
 igakũiganĩrĩra mehia igũrũ rĩa mehia;
² o icio ciikũrũkaga igathiĩ bũrũri wa Misiri
 itaahoete kĩrĩra;
 icio ciethaga ùteithio wa kũgitĩrwo nĩ Firaũni,
 na ikehoka kũruru kĩa bũrũri wa Misiri gĩtuĩke rĩũrĩro rĩacio.
³ No ùgitĩri ùcio wa Firaũni ùgaatuĩka wa kũmũconorithia,
 na kwĩhoka kũruru kĩa bũrũri wa Misiri gũkaamũrehera thoni.
⁴ O na akorwo marĩ na anene kũu Zoani,
 na mabarũthi mao nĩmakinyĩte Hanesi-rĩ,
⁵ andũ othe nĩmagaconorithio
 nĩ ùndũ wa andũ matangĩmaguna na ùndũ o na ùrĩkũ,
 arĩa matangĩmateithia kana mamagune,
 tiga o kũmaconorithia na kũmarehera thoni.”
⁶ Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ikonĩĩ nyamũ cia Negevu:
 Mabarũthi mao makuuaga ùtonga wao na ndigiri,
 na igũna ciao magaaciigĩrĩra maguku-inĩ ma ngamũira,
 magatuĩkanĩria bũrũri wa thũina na wa mĩnyamaro,
 bũrũri ùrĩ mĩrũũthi ya njamba na ya nga,
 na ndũira na nyoka iria ĩticũkaga,
 macitware bũrũri wa andũ matangĩmaguna o na atĩa.
⁷ Nĩgũkorwo ùteithio wa Misiri nĩ wa tũhũ na ndũrĩ kĩguni.
 Nĩ ùndũ bũrũri ùcio ndiwĩtite
 Rahabu ùrĩa Ùtarĩ-ùndũ-Ekaga.

⁸ Na rĩrĩ, rĩu thũ ùmakururĩre ùhoru ùyũ kĩbaũ-inĩ,
 na ùwandĩke ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo,
 nĩgeetha ùgaatuĩka ùira wa gũtũũra matukũ marĩa magooka.
⁹ Nĩgũkorwo aya nĩ andũ aremi na nĩ ciana itũire iheenanageria,
 ciana itendaga gũthikĩrĩria ùtaaro wa Jehova.
¹⁰ Nacio cĩiraga ooni-maũndũ atĩrĩ,
 “Mũtigatuonere maũndũ mangĩ!”
 na ikeera anabii atĩrĩ,
 “Tigai gũtũrathĩra maũndũ ma ùhoru wa ma!
 Twĩragei maũndũ marĩa mangĩtũkenia,
 na mũtũrathagĩre maũndũ ma maheeni.
¹¹ Eherai njĩra-inĩ ĩno,
 muume gacĩra-inĩ gaka,
 na mũtĩge gũtwĩra
 ùhoru wa Ùrĩa Mũtheru wa Isiraeli!”
¹² Nĩ ùndũ ùcio Ùrĩa Mũtheru wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
 “Tondũ nĩmũregete ndũmĩrĩri ĩno,
 mũkehoka ùhinyanĩrĩria,
 na mũgatua maheeni kĩndũ gĩa gwĩtiiranageria nakĩo,
¹³ rĩhia rĩrĩ rigũtuĩka ta rũthingo rũraihu na igũrũ,

* 30:1 Andũ a Juda nĩmathondekete ngwatanĩro na andũ a Misiri.

- rūrī na mwatūka ūrīa ūikaraga o ūkīaramaga,
rūrīa rūmomokaga o narua, o rīmwe.
- 14 Rūkoinīkanga tūcunjī ta nyūngū,
rūthethereke rūtegūcaīrwo,
ūndū hakaaga gacunjī o na kamwe gakoneka
kangīruta mwaki riiko,
kana kangītaha maaī kuuma gīthima-inī.”
- 15 Mwathani Jehova Ūrīa Mūtheru wa Isiraēli ekuuga atīrī:
“Njīra irīa īngītūma mūhonoke no ya kwīrira na gūikara mūtegwītanga,
naguo hinya ūrīa mūkaagīa naguo ūkooneka nī ūndū wa gūikara mūhooreire na
kwīhoka,
no macio mothe nīmūmaregete.
- 16 Mwoigire atīrī, ‘Aca, nītūkoora tūhaicīte mbarathi.’
Nī ūndū ūcio nīmūgakīūra!
Nīngī mūkiuga atīrī, “Tūkaahaica mbarathi iria irī ihenya mūno tūūre!”
Nī ūndū ūcio arīa makaamūteng’eria magaakorwo marī na ihenya mūno o nao!
- 17 Andū ngiri makoora nī kūmakio nī mūndū ūmwe;
na inyuī inyuothe mūūre nī kūmakio nī andū atano,
nginya mūtigwo mūhaana ta mūtī wa bendera ūrī kīrīma-igūrū,
o na ta bendera irī karīma-igūrū.”
- 18 O na gūtariī ūguo-rī, Jehova eriragīria kūmūtuga;
arahūkaga nīguo amūguire tha.
Nīgūkorwo Jehova nī Ngai ūtuanagīra ciira na kīhooto.
Kūrathimwo-rī, nī arīa othe mamwetagīria.
- 19 Inyuī andū a Zayuni, o inyuī mūtūūraga Jerusalemu, mūtigacooka kūrīra. Hī, kaī
nīakamūtuga rīrīa mūkaamūkaīra amūteithie-ī! Na rīrīa akaamūigua nīakamwītīka.
- 20 O na gītūika Mwathani nīamūheaga irio cia thīna na maaī ma mīnyamaro-rī,
arutani anyu matigacooka kūhithwo rīngī; mūkaameyonera na maitho manyu. 21 O na
mūngīkagarūrūka na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho, matū manyu nīmakaiguaga
mūgambo thuutha wanyu ūkiuga atīrī, “Īno nīyo njīra; gererai yo.” 22 Nīngī
nīmūgathaahia mīhianano yanyu ya kūhooywo irīa īgemetio na betha igūrū, na
mīhiano yanyu irīa īgemetio na thahabu igūrū; mūkaamite ta taama ūrī thaahu wa
mūndū-wa-nja hīndī ya mweri, mūmūire atīrī, “Thīī na kūu muume haha!”
- 23 Nīngī nīakamuurīria mbura nī ūndū wa mbeū iria mūhaandīte mīgūnda, nacio irio
iria ikoima mīgūnda īyo igaakorwo irī njega na ikaingīha. Hīndī īyo ng’ombe cianyu
ikaarīthagio kūndū kūrī ūrīthio mwarīī mūno. 24 Ndegwa na ndigiri iria ikaarīmaga
mīgūnda ikaarīaga mahuti mathuuranīre na irio huhe, ciaraganītio na hūūma na iciko
cia tīri. 25 Mūthenya ūcio gūkooranawo mūno, rīrīa mīthiringo irīa mīraihu na igūrū
īkaamomoka, tūrūū nītūgaatherera kuuma kīrīma-inī o gīothe kīraihu na karīma o
gothe gatūūgīru. 26 Naguo mweri ūkaara ta rīua, na ūtheri wa rīua ūnenehio maīta
mūgwanja, ūhaane ta ūtheri wa mīthenya mūgwanja mīgima, rīrīa Jehova akooha
nguraro cia andū ake na amahonie irona iria aamatīihirie.
- 27 Atūrīrī, Rītwa rīa Jehova rīrooka riumīte kūrāya,
rīrī na marakara mahūu na matu mathimbu ma ndogo;
nacio iromo ciake ciyūrītwo nī mang’ūrī,
na rūrīmī rwake nī mwaki ūniinanaga.
- 28 Mīhūmū yake nī ta rūū rūratherera na hinya
rūkambata rūgakinya o nginya ngingo.
Athūngūthagia ndūrīrī gīcungi-inī kīa mwanangīko;
ekagīra andū matamu kanua nīgeetha amahūtīthie.
- 29 Na inyuī nīmūkaina,
ta ūrīa mūinaga ūtukū ūrīa mūkūngūyagīra gīathī kīrīa kīamūre;
nacio ngoro cianyu nīgakena
ta ūrīa andū makenaga
makīambata kīrīma kīa Jehova makīhuhaga mītūrīrū,
o ūcio Rwaro-rwa-īhiga rwa Isiraēli.
- 30 Jehova nīagatūma mūgambo wake ūrī riiri ūiguuo nī andū,
na nīagatūma mone guoko gwake gūgīkūrūka,
arī na marakara maingī na mwaki wa kūniinana,
hamwe na mbura ya marurumī, na kīhuhūkano, na mbura ya mbembe.

31 Mūgambo wa Jehova nīūgathethera Ashuri;
 nīakamagūtha na rūthanju rwake, amaniine magūe.
 32 Igūtha o rīothe rīrīa Jehova akaamagūtha
 na rūthanju rwake rwa kūherithania-rī,
 rīkaahaana ta rwīmbo rūrainwo na tūhembe na inanda cia mūgeeto,
 akīrūa mbaara nao ategūtīgithīria kūmahūūra na guoko gwake.
 33 Tofeti gūtūūrīte kūhaarīrio;
 gūthondeketwo nī ūndū wa mūthamaki.
 Irima rīakuo rīa mwaki nīirikie na rīkaaramio,
 narīo rīrī na mwaki mūingī na ngū nyingī,
 nayo mīhūmū ya Jehova nīyo īraakia mwaki ūcio,
 īhaana ta rūūi rwa ūbiriti.

31

Haaro kūrī arīa Mehokaga Misiri

1 Kaī arīa maikūrūkaga magathū būrūrī wa Misiri gwetha ūteithio marī na haaro-ī,
 o acio mehokaga hinya wa mbarathi,
 na makehoka ūingī wa ngaari cia ita,
 na makehoka hinya mūnene wa andū arīa mathiiaga mahaicīte mbarathi,
 na makaaga gūcūthīrīria Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli,
 o na makaaga gūcaria ūteithio kuuma kūrī Jehova.
 2 No rīrī, o nake Jehova nī mūūgī na no amarehithīrie mwanangīko,
 nīgūkorwo ndericūkagwo ūrīa oigīte.
 We nīakarāhūka okīrīre nyūmba ya andū arīa aaganu,
 na okīrīre arīa mateithagīrīria andū arīa mekaga maūndū mooru.
 3 No rīrī, andū a Misiri no andū tu, na ti Mūrungu;
 nacio mbarathi ciao no nyama na itirī roho thīnī wacio.
 Rīrīa Jehova aatambūrūkia guoko gwake,
 ūcio ūteithanagia nīahīngagwo,
 na ūcio ūteithagio nīagūūaga;
 nao eerī makaaniinwo hamwe.
 4 Jehova anjīrīte atīrī:
 “O ta ūrīa mūrūūthi ūraramaga,
 mūrūūthi njamba ūkīrīa nyamū īrīa ūnyīitīte,
 na ndūmakagio nī mīgambo ya arīithi
 o na mokīte marī gīkundi kīnene
 meūtwo hamwe nīguo maūūkīrīre,
 kana wītīgīre nī ūndū wa inegene rīao-rī,
 ūguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe agaikūrūka,
 arūe arī kūu Kīrīma-inī gia Zayuni, o na ciambatiro ciakīo.
 5 O ta ūrīa nyoni īreeraga rīera-inī,
 ūguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaagitīra itūūra rīa Jerusalemu;
 akaarīgītīra na arīkūūre,
 ‘akaahītūkīra igūrū rīa rīo’ nīguo arīhonokie.”
 6 Inyuī andū a Isiraeli-rī, cookereraī ūcio mūtūire mūremeire mūno. 7 Nīgūkorwo
 mūthenya ūcio o mūndū wanyu nīagatee mīhianano ya betha na ya thahabu īrīa
 mwīthondekeire na moko manyu īgatūma mwīhie.
 8 “Andū a Ashuri makooragwo na rūhiū rwa njora no ti rwa mūndū;
 rūhiū rwa njora nīruo rūkaamaniina biū, no ti rwa andū.
 Nīmakoōrīra rūhiū rūu rwa njora,
 na aanake ao makaanyītwo, marutithio wīra na hinya.
 9 Nacio cīhitho ciao cia hinya nīkaagūa nī ūndū wa guoya;
 nao anene ao a ita moonā bendera ya ita nīmamakama mūno,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga,
 ūrīa wakītie mwaki wake Zayuni,
 o na icua rīake rīa mwaki rīrī kūu Jerusalemu.

32

Ūthamaki wa Ūthingu

1 Atīrīrī, nīgūkagīa mūthamaki wa gūthamaka na ūthingu,
 na kūgīe na anene a gwathana na kīhooto.

2 O mündũ agaatuĩka ta handũ ha kwĩgitia rūhuho,
na ha kwĩyũa mbura ya kĩhuhũkanio,
o na atuĩke ta tũrũũĩ twa maaĩ tũgũtherera werũ-inĩ,
o na ta kũiruru kĩa rwaro rũnene rwa ihiga bũrũri-inĩ ũrĩ na nyoota.

3 Namu maito ma andũ arĩa moonaga matikaahingwo mage kuona,
namo matũ ma arĩa maiguaga nĩmagathikĩrĩa.

4 Mündũ ũrĩa ũhĩkaga gwĩka maũndũ ateciirĩtie wega,
nĩakamenya maũndũ na ataũkĩrwo nĩmo,
naruo rũrĩmĩ rũrĩa rũtondoiraga nĩrũkaaria o wega.

5 Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ mündũ mũkĩigu agaacooka kũgĩa igweta,
kana kĩmaramari gĩcooke gũtĩlo mũno.

6 Nĩgũkorwo mündũ mũkĩigu aragia ũrimũ,
na meciirĩa make mathugundaga maũndũ mooru:

Mündũ ũcio ekaga maũndũ matarĩ ma ũ-ngai,
na akamemerekia maũndũ ma gũcambia Jehova;
arĩa ahũtu amatigaga matarĩ na gĩa kũrĩa,
na arĩa anyootu akamaima maaĩ ma kũnyua.

7 Mĩthĩire ya mündũ kĩmaramari no ya waganu,
athugundaga o maũndũ mooru

ma kũniinithia andũ arĩa athĩni na ũhoro wa maheeni,
o na rĩrĩa mathaithana ma mũbatari marĩ ma kĩhooto.

8 No rĩrĩ, mündũ ũrĩa mũtaana eciiragia o maũndũ ma ũtugi,
na maũndũ macio ma ũtugi nĩmo egũtũura ekaga.

Andũ-a-nja a Jerusalemu

9 Atũrĩrĩ inyuĩ andũ-a-nja aya mũtarĩ ũndũ ũmũthĩĩnagia,
arahũkai mũthikĩrĩrie mũgambo wakwa;

o na inyuĩ airĩtu aya mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra,
ta iguai ũrĩa nguuga!

10 Mwaka na matukũ matarĩ maingĩ maathira-rĩ,
inyuĩ mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra, nĩmũkainaina;

nĩgũkorwo gũtigakorwo na magetha ma thabibũ,
o na kana gũkorwo na magetha mangĩ.

11 Atũrĩrĩ, inyuĩ andũ-a-nja aya mũtarĩ ũndũ ũmũthĩĩnagia, inainai nĩ kũmaka;
inainai inyuĩ airĩtu aya mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra!

Rutai nguo cianyu mũtigwo njaga,
mũcooke mwĩohe makũnia njohero.

12 Mwĩhũũrei ithũri, mũrĩrĩre mĩgũnda yanyu ĩrĩa mĩega,
o na mĩthabibũ ĩrĩa ĩciaraga mũno,

13 na mũrĩrĩre bũrũri wa andũ akwa,
ũcio ũmerete mĩigua na cong'e:

ĩĩ ti-itherũ, cakaĩrai nyũmba ciothe cia ikeno,
na itũura rĩrĩa inene rĩrĩ na ndũhiũ cia arĩũ.

14 Nĩgũkorwo cĩgitĩro iria nũmu nĩgatiganĩrio,
narĩo itũura rĩu inene rĩiyũrite andũ rĩtigwo ũtheri;

o na nyũmba ya mũthamaki na mũthiringo mũraihu igaatuĩka bũrũri ũteanĩrio nginya
tene,

gũtuĩke bũrũri wa gũtũuhagwo nĩ ndigiri, na ũrĩithio wa ndũũru cia mbũri,
15 nginya rĩrĩa tũgaitĩrĩrio Roho kuuma igũrũ,
naguo werũ ũgarũrwo ũtuĩke mũgũnda mũnoru,
na mũgũnda ũcio mũnoru ũhaane ta mũtitũ.

16 Ciira ũgaatũura ũtuagwo na kĩhooto kũu werũ-inĩ,
naguo ũthingu ũtũũre kũu mũgũnda-inĩ ũcio mũnoru.

17 Maciaro ma ũthingu ũcio nĩ thayũ;
naguo uumithio wa ũthingu ũgaakorwo ũrĩ ũhooreri na kwĩhoka Ngai nginya tene.

18 Andũ akwa magaatũũruga ciikaro cia thayũ,
matũũre kũndũ gũtarĩ ũgwati,
na mahurũkage kũndũ gũtarĩ na thĩina.

19 O na mbura ya mbembe ĩngĩũithia mĩĩ ya mũtitũ thĩ,
narĩo itũura inene rĩraraganio biũ-rĩ,

20 kaĩ inyuĩ nĩmũkarathimwo-ĩ,

mûhaandage mbegû cianyu gûkuhî na tûrûûi,
nacio ng'ombe na ndigiri cianyu irîthagio kûndû guothe.

33

Mînyamaro na Ûteithio

- ¹ Atîrîrî wee mwanangî ùyû,
o wee ùtarî wanangwo, kaî ùrî na haaro-î!
Wee mûkunyaîrî ùyû,
o wee ùtarî wakunyaîrwo, kaî ùrî na haaro-î!
Rîrîa ùgaatiga kwanangana,
nîguo nawe ùkaanangwo,
na ningî rîrîa ùgaatiga gûkunyaîra,
nîguo nawe ùgaakunyaîrwo.
- ² Wee Jehova, tûiguîre tha;
wee nîwe twetagîrîra.
Tuîka hinya witû rûciinî o rûciinî,
na ùtuîke ùhonokio witû hîndî ya mînyamaro.
- ³ Andû nî kûûra mooraga maigua mûrurumo wa mûgambo waku;
warahûka-rî, ndûrîrî nîihurunjûkaga.
- ⁴ Indo cianyu iria igaakorwo itahîtwo, inyuî ndûrîrî, ikoingûrîrio itahwo,
o ta ùrîa ciana cia ngigî ciungûrûragia;
andû magaacitharîkîra ta ùrîa mîrumbî ya ngigî îtharîkagîra mîgûnda.
- ⁵ Jehova nîatûgîrîtio, nîgûkorwo atûûraga igûrû;
nake nîakaiyûria Zayuni na ciira wa kîhooto na ùthingu.
- ⁶ Nîwe ùgaatuîka gîtina kîrûmu matukû-inî maku,
na atuîke kîgîina kîa ùhoro mûingî wa ùhonokio, na ùûgî, na ùmenyi wa maûndû;
na ùhoro wa gwîtigîra Jehova nîguo ùgaakorwo ùrî mûthiithû wa ma.
- ⁷ Atîrîrî, andû ao arîa njamba mararîrîra njîra-inî maanîrîre;
nao mabarûthi mao ma thayû maraarîra na kîgirîko kînene.
- ⁸ Barabara iria njariî itigîtwo itarî andû,
na agendi magatiga kûgerera njîra icio.
Kîrîkaniro kîria maarîkaniire nîgîthûkie,
na aira a kîo makanyararwo,
gûtirî o na mûndû ùmwe ùraheo gîtîio.
- ⁹ Bûrûri nîûracakaya na ùgathirîrîkîra,
nakuo kûu Lebanoni nîgûconorîthîtio na mîtî yakuo îkahooha.
Sharoni nakuo kûhanîte ta werû wa Araba,
nakuo Bashani na Karimeli gûgaita mathangû makuo.
- ¹⁰ Jehova ekuuga atîrî,
"Rîu nîngwarahûka, rîu nîngûtûgîrio;
rîu nîngwambarario na igûrû.
- ¹¹ Inyuî mûkaagîa nda cia maragara,
mûciare rûûa rwa ngano;
nayo mîhûmû yanyu îtuîkîte mwaki wa kûmûcina.
- ¹² Andû a ndûrîrî magaacinwo mahaane ta coka;
magaacinwo na mwaki o ta ihinga cia mîigua itemetwo."
- ¹³ Atîrîrî inyuî andû arîa mûrî kûraya, ta thikîrîrai mûigue ùrîa njîkîte;
na inyuî mûrî gûkuhî umbûrai ùhoro wa hinya wakwa.
- ¹⁴ Ehia arîa marî kûu Zayuni nîmamakîte;
nao andû arîa matooi Ngai nîkûinaina marainaina, makoiga atîrî,
"Nûû witû ùngîtuûrania na mwaki ùrîa ùcinanaga?
Ningî nûû witû ùngîtuûrania na mwaki ùtakahora nginya tene?"
- ¹⁵ Nî mûndû ùrîa ùthiîaga na mîthiire ya ùthingu
na akaaria ùhoro ùrîa wagîrîre,
o we ùtangîoya uumîthio uumanîte na ùhinyaîrîria,
na akagirîrîria guoko gwake kwamûkîre mahaki,
o ùcio ùgiragîrîria matû make kûigua ndeto cia gûciîrîra ùragani,

- na akahinga maitho make matikerorere maündũ mooru.
- 16 Ücio nĩwe mündũ ũrĩa ũgaatũura kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru,
ũrĩa kũhitho gĩake gĩgaakorwo kĩrĩ kũirigo kĩrĩmu kũu kĩrĩma-inĩ.
Nĩakaheagwo irio ciake,
na maaĩ make gũtirĩ hĩndĩ makaaga.
- 17 Maitho maku nĩmakeyonera mũthamaki arĩ na riiri wake wothe,
na wĩrorere bũrũri waramĩte, ũgatambũrũka kũraya ma.
- 18 Mecĩirĩa-inĩ maku nĩũgecũrĩa ũhoru wa kĩmakanĩa kĩrĩa kĩarĩ ho
hau mbere, ũrie atĩrĩ: “Mũtongoria ũrĩa mũnene arĩ ha?
Nake mündũ ũrĩa wamũkagĩra mbeeca cia igootĩ rĩa bũrũri arĩ ha?
Nake mũnene ũrĩa ũrũgamagĩrĩa mũthiringo irĩa mũraihu na igũrũ arĩ ha?”
- 19 Andũ acio ndũrĩka ndũgacooka kũmona ringĩ,
o acio maaragia mũario itangũiguĩka,
na makaaria na rũthiomi rũgeni rũtangĩmenyeka.
- 20 Ta rora Zayuni, itũũra rĩrĩa inene rĩa maruga maitũ;
maitho maku nĩmakona Jerusalemu,
gĩikaro gĩa thayũ, nĩyo hema irĩa itakenyenyeka;
higĩ ciayo itirĩ hĩndĩ ikaamunywo,
o na kana mũkanda o na ũmwe wayo ũtuĩke.
- 21 Kũu nĩkuo Jehova Mwene-Hinya agaakorwo hamwe na ithuĩ.
Nakuo kũu gũgaatuĩka ta kũndũ kwa njũũ njariĩ, o na tũrũũ,
njũũ itakagererio marikabu cia mbaara,
kana igererio marikabu irĩa nene cia irĩa-inĩ.
- 22 Nĩgũkorwo Jehova nĩwe wa gũtua ciira,
Jehova nĩwe mũtwathi,
Jehova nĩwe mũthamaki witũ:
we nĩwe ũgaatũhonokia.
- 23 Mĩkanda yaku nĩmĩregeru,
na mũtĩ ũrĩa mũraaya wa marikabu ti mũrũmu,
naguo taama wa kũmĩtwarithĩa tĩmũtambũrũku.
Hĩndĩ iyo indo nyingĩ cia ndaho nĩ ikaagayanwo,
o na andũ arĩa mathuaga nĩmagekuuĩra indo cia ndaho.
- 24 Gũtirĩ mündũ ũtũũraga Zayuni ũkoiga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũrũaru”;
nao andũ arĩa matũũraga kuo nĩmakarekerwo mehĩa mao.

34

Itua rĩa Gũũkĩrĩra Ndũrĩrĩ

- 1 Atĩrĩrĩ, inyuĩ ndũrĩrĩ, ũkai hakuĩ mũthikĩrĩrie;
o na inyuĩ andũ a mabũrũri tegai matũ mũigwe!
Thĩ o nayo nĩigwe, o na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
o hamwe na mabũrũri, na kĩrĩa gĩothe kiumaga kuo!
- 2 Nĩgũkorwo Jehova nĩarakarĩire ndũrĩrĩ ciothe;
mang'ũrĩ make marĩ kũrĩ mbũtũ ciao ciothe cia ita.
Nĩagaciniina ithire biũ,
nĩagacineana ciũragwo.
- 3 Andũ arĩa moragĩtwo magateo o ro ũguo,
na mũnungo wa ciimba ciao wambate na igũrũ;
nacio irĩma ihaane ta irindĩtwo nĩ thakame yao.
- 4 Njata ciothe cia igũrũ nĩgathira,
narĩo igũrũ rĩkũnjwo o ta ibuku rĩa gĩkũnjo;
nayo mbũtũ ya njata cia matu-inĩ igwe
o ta ũrĩa mathangũ ma mũthabibũ maahooa magũũaga,
na o ta ũrĩa ngũyũ ciahooa igũũaga kuuma mũkũyũ-inĩ.
- 5 Rũhiũ rwakwa rwa njora rũnyuĩte rũkanyootoka rũrĩ o kũu matu-inĩ;
ta rora, rũraikũrũkĩra Edomu rũrĩ na ituĩro,
o andũ acio niĩnĩte biũ.
- 6 Rũhiũ rwa njora rwa Jehova rũiyũrĩtwo nĩ thakame,

na rŭkahumbŭrwo nŭ maguta:
 nŭ thakame ya tŭtŭrŭme na ya mbŭri,
 na maguta ma higo cia ndŭrŭme.
 Nŭgŭkorwo Jehova arŭ na igongona kŭu Bozara,
 na kŭŭragana kŭnene kŭu Edomu.
⁷ Nacio mbogo nŭikooraganŭrio hamwe,
 o na tŭtegwana na ndegwana iria nene.
 Bŭrŭri wao nŭugaacagacio nŭ thakame,
 naruo rŭkŭngŭ rŭrindwo nŭ maguta.

⁸ Nŭgŭkorwo Jehova arŭ na mŭthenya wa kwŭrŭhŭria,
 arŭ na mwaka wa kŭherithania, nŭguo arŭrŭre kŭhooto gŭa Zayuni.
⁹ Tŭrŭtŭi twa Edomu tŭkaagarŭrwo tŭtŭi ke rami,
 naruo rŭkŭngŭ rwakuo rŭtŭi ke mwaki wa ŭbiriti;
 naguo bŭrŭri wake ŭtŭi ke o ta rami ŭgwakana mwaki!
¹⁰ Naguo mwaki ŭcio ndŭkahorio mŭthenya na ŭtukŭ;
 ndogo yaguo ŭgaatŭra ŭtoogaga igŭrŭ nginya tene.
 Gŭgaakira ihooru njiarwana nginya njiarwana,
 na gŭtirŭ mŭndŭ ŭgaacooka gŭtŭikanŭria kuo rŭngŭ.
¹¹ Ndundu ya werŭ-inŭ na ndundu ŭria ŭgambaga nŭkegwatŭra kŭndŭ kŭu;
 nayo ndundu ŭria nene na ihuru nŭkuo igaaka itara ciacio.
 Ngai nŭagathima Edomu na gŭthimi gŭa kŭrigiicano,
 na agŭthime na kabirŭ ka ihooru.
¹² Gŭtigakorwo kŭndŭ andŭ akuo arŭa marŭ igweta mangŭita ŭthamaki,
 arŭa a mŭthamaki a kŭu othe nŭmagathira.
¹³ Mŭigua nŭkamerera nyŭmba ciakuo cia ŭthamaki iria njirigŭre,
 thabai na mŭtare ŭmere ciigitiro-inŭ ciakuo cia hinya.
 Gŭgaatuŭka ŭtŭŭro wa mbwe,
 na ciikaro cia ndundu.
¹⁴ Nyamŭ cia werŭ-inŭ nŭigacemania na hiti,
 nacio mbŭri cia gŭthaka nŭkananŭria;
 kŭu nŭkuo nyamŭ cia ŭtukŭ igaakomaga,
 na ciŭyonere gwa kŭhurŭka.
¹⁵ Ndundu nŭigaka gŭtara kŭu, ŭrekagŭrie matumbŭ mayo kuo,
 nŭikamatŭrikia na irere njuŭ ciayo rungu rwa mathagu mayo;
 ningŭ kŭu nokuo hŭngŭ ikoongana igŭrŭ igŭrŭ,
 o njamba na nga yayo.
¹⁶ Atŭrŭrŭ, tuŭriaŭ ŭhoru ibuku-inŭ rŭa gŭkŭnjo rŭa Jehova, na mŭrŭthome:
 Gŭtirŭ nyamŭ o na ŭmwe yacio ikaaga kuoneka kuo,
 na gŭtirŭ njamba ikaaga nga yayo.
 Nŭgŭkorwo nŭ kanua ka Jehova gaathanŭte ŭguo,
 na Roho wake nŭwe ŭgacicoonanŭria.
¹⁷ Nŭwe ŭciyayaŭra igai rŭacio;
 guoko gwake gŭciheaga kŭrŭa acithimŭire.
 Nŭkegwatŭra igai rŭu rŭtŭi ke rŭacio nginya tene,
 na itŭŭre kuo nginya njiarwana na njiarwana.

35

Gŭkeno kŭa arŭa Mahonoketio

¹ Atŭrŭ, werŭ ŭtarŭ kŭndŭ na bŭrŭri ŭrŭa mŭŭmŭ nŭigakena;
 werŭ nŭigakena na ŭcanŭke.
 O ta mahŭa ma nyeki-inŭ, ² werŭ nŭŭkaruta kŭro kŭingŭ;
 nŭigakena mŭno, na wanŭrŭre nŭ gŭkeno.
 Nŭŭkaheo riiri o ta wa Lebanoni,
 na ŭheo ŭkenŭgi o ta wa Karimeli, na wa Sharoni;
 nŭmakona riiri wa Jehova,
 na mone ŭkenŭgi wa Ngai witŭ.

³ ŭkŭrai hinya moko marŭa maregeru,
 na maru marŭa maregerete mŭtŭme marŭgame wega;
⁴ andŭ arŭa marŭ na guoya ngoro meerei atŭrŭ,

“Mwiyūmīrīriei, tigai gwītīgīra;
atīrī, Ngai wanyu nīagooka,
na agooka na ūhoru wa kūrīhanīria;
nīwe ūgooka na iherithia rīa Ngai,
ooke kūmūhonokia.”

- ⁵ Hīndī īyo maitho ma atumumu nīmakahingūka,
na matū ma andū arīa mataiguaga macooke kūigua.
⁶ Hīndī īyo mūdū ūrīa ūthuaga nīakarūgarūga ta thwariga,
na rūrīmī rūrīa rūtaaragia rwanīrīre nī gūkena.
Namo maaī nīmagatherūka kuuma werū-inī,
natuo tūrūū tūtherere werū-inī wa mūthanga.
⁷ Mūthanga ūrīa mūhiū ūgaatūka karia ka maaī,
nayo thī īyo ng’aru ītherūke ithima cia maaī.
Imamo iria cianakomwo nī mbwe-rī,
īgaakūra nyeki, na ithanjī, o na marura.
- ⁸ Nakuo kūu nīgūkagīa barabara njari;
nayo īgeetagwo Njīra īrīa Nyamūre.
Andū arīa matarī atheru matikamīgera;
īgaakorwo īrī Njīra ya andū arīa mamīgeraga;
nī ūndū ūcio o na andū akūgu matikamīhītia.
⁹ Gūtīrī mūrūūthi ūgaakorwo njīra-inī īyo,
o na kana nyamū o yothe ndīani īmīgerere;
nyamū icio itikoonekana njīra-inī īyo.
No rīrī, andū arīa makūūrītwo nīo oiki makaamīgerera,
¹⁰ nao andū arīa akūūre a Jehova nīmagacooka.
Magaatoonya Zayuni makūinaga;
nao nīmageekīrwo thūmbī ya gīkeno gīa tene na tene.
Magaakena na macanjamūke,
nakīo kīeha o na mūcaayo nīgathira biū.

36

Senakeribu Kwīhītīra Jerusalemu

¹ Mwaka wa ikūmi na īna wa wathani wa Mūthamaki Hezekia, Senakeribu mūthamaki wa Ashuri nīatharīkīire matūūra manene mothe marīa mairīgīrwo na thingo cia hinya ma Juda, na akīmatunyana. ² Ningī mūthamaki wa Ashuri agītūma mūnene wa mbūtū ciake cia ita, kuuma Lakishi, arī na mbūtū nene ya ita athī kūrī Mūthamaki Hezekia kūu Jerusalemu. Rīrīa mūnene ūcio wa mbūtū ya ita aarūgamire mūtaro-inī wa Karia-ka-Rūgongo, njīra-inī ya gūthīī Mūgūnda-wa-Mūthambia-Nguo, ³ Eliakimu mūrū wa Hilikia ūrīa warī mūrōri wa nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūrīa mwandīki-marūa, na Joa mūrū wa Asafu ūrīa mwandīki wa maūdū ma ihinda rīu, makiumagara magīthī kūrī we.

⁴ Nake mūnene ūcio wa mbūtū ya ita akīmeera atīrī, “Īrai Hezekia atīrī,

“ Mūthamaki ūrīa mūnene o we mūthamaki wa Ashuri, ekūūra atīrī: Ūrutīte ūmīrīru ūcio ūrī naguo kū? ⁵ Wee uugaga nī ūū kūrūa na ūrī na hinya wa mbūtū cia ita, no waragia o ciugo cia tūhū. Nūū ūcio wīhokete nīguo ūnemere? ⁶ Atīrīrī, wee wīhokete andū a Misiri, acio mahaana ta kamūrangi koinīkangu, karia gathecaga mūdū guoko, gakamūguraria etiirania nako! Ūguo nīguo Firaūni mūthamaki wa Misiri ahaana kūrī arīa othe mamwīhokaga. ⁷ O na ūngīnjīra atīrī, “Ithuī twīhokete Jehova Ngai witū,” githī ūcio tiwe Hezekia aatharīrie igongona na kūdū kūrīa gūtūgīru, na akīra andū a Juda na a Jerusalemu atīrī, “No nginya mūhooyagīre kīgongona-inī gīkī?”

⁸ “ Rīu-rī, ūka ūkeiguithanie na mwathi wakwa, mūthamaki wa Ashuri: Nīngūkūhe mbarathi ngiri igīrī, angīkorwo ūrī na andū a gūthīī macihaicīte! ⁹ Wakīhota atīa gūtooria o na mūnene ūrīa mūnini mūno thīnī wa anene a mwathi wakwa, o na gūtuika wīhokete ngaari cia ita na andū arīa mathiiga mahaiçīte mbarathi a Misiri? ¹⁰ Na ningī-rī, njūkīte gūtharīkīra na kwananga būrūri ūyū iterītwo nī Jehova? Jehova we mwene nīwe wanjīrīre njūke hūre būrūri ūyū na ndīwanange.’”

¹¹ Nao Eliakimu, na Shebina, na Joa makĩra múnene úcio wa mbütü cia ita atĩri, “Twağũthaiha arĩria ndungata ciaku na rũthiomi rwa Asuriata, tondũ nĩtũrũĩ. * Tiga gũtwarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania andũ aya marĩ rũthingo-inĩ makĩiguaga.”

¹² No múnene úcio wa mbütü cia ita agĩcookia atĩri, “Kaĩ ndatũmirwo nĩ mwathi wakwa kũri o mwathi wanyu na kũri o inyuĩ, ndĩmwĩre maũndũ maya, na ti kũri andũ aya maikarĩte rũthingo igũrũ, o aya makaarĩa kĩoro kĩa na manyue mathugumo mao o ene o ta ũria inyuĩ mũgeeka?”

¹³ Ningĩ múnene úcio wa mbütü cia ita akĩrũgama akĩanĩrĩra na Kĩhibirania, akiuga atĩri, “Thikĩrĩria ndũmĩrĩri ya mũthamaki ũria múnene, mũthamaki wa Ashuri! ¹⁴ Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũtigetĩkĩre Hezekia amũheenie. Ndangĩhota kũmũhonokia! ¹⁵ Mũtigetĩkĩre Hezekia amũringĩrĩrie kwĩhoka Jehova hĩndĩ ĩria ekuuga atĩri, ‘Ti-itherũ Jehova nĩegũtũhonokia; itũũra rĩrĩ inene rĩtikaaneanwo guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri.’

¹⁶ “Mũtigathikĩrĩrie Hezekia. Mũthamaki wa Ashuri ekuuga atĩri: Rekei tũiguane na mũuke kũri nĩ. Mweka ũguo, o ũmwe wanyu nĩakarĩaga maciaro ma mũti wake wa mũthabibũ na wa mũkũyũ na anyuuga maaĩ ma gĩthima gĩake, ¹⁷ o nginya rĩria ngooka ndĩmũtware bũrũri ũhaana ta wanyu, bũrũri ũri ngano na ndibei ya mũhihano, bũrũri ũri irio na mĩgũnda ya mũthabibũ.

¹⁸ “Mũtigetĩkĩre Hezekia amũhĩthie, rĩria ekuuga atĩri, ‘Jehova nĩegũtũhonokia.’ Nĩ kũri ngai ya rũrĩri o na rũrĩkũ ĩrĩ yahonokia bũrũri wayo kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri? ¹⁹ Ngai cia Hamathu na Aripadi irĩ kũ? Ngai cia Sefarivaimu irĩ kũ? Nĩhonoketie Samaria kuuma guoko-inĩ gwakwa? ²⁰ Nĩ ngai ĩrĩkũ harĩ ngai ciothe cia mabũrũri macio yanahonokia bũrũri wayo kuuma kũri nĩ? Gwakhoteka atĩa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

²¹ No rĩri, andũ acio magĩkĩra ki na matiri undũ maamũcookeirie, tondũ mũthamaki nĩamathĩte, akameera atĩri, “Mũtikamũcookerie undũ.”

²² Hĩndĩ ĩyo Eliakimu mũrũ wa Hilikia ũria mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũria mwandĩki-marũa, na Joa mũrũ wa Asafu ũria mwandĩki wa maũndũ ma ihinda riu, magĩthĩ kũri Hezekia, matembũrangĩte nguo ciao, makĩmwira ũria múnene úcio wa mbütü cia ita oigĩte.

37

Ũhonokia wa Jerusalemu Kwĩranĩrwo

¹ Rĩria Mũthamaki Hezekia aagũire ũhoru úcio, agĩtembũranga nguo ciake na akĩhumba nguo ya ikũnia, agĩtoonya hekarũ ya Jehova thĩnĩ. ² Agĩtũma Eliakimu mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũria mwandĩki-marũa, na athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, othe mehumbĩte nguo cia makũnia, mathĩ kũri mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu. ³ Makĩmwira atĩri, “Ũũ nĩguo Hezekia ekuuga: Mũthenya wa ũmũthĩ nĩ mũthenya wa mĩnyamaro, na ngũmano, na gĩconoko o ta ihinda rĩa ciana rĩa gũciarwo rĩakinya, nago hinya wa gũciara ũkaaga. ⁴ No gũkorwo Jehova Ngai waku nĩekũigua ciugo ciothe cia múnene úcio wa mbütü cia ita, ũria mwathi wake, mũthamaki wa Ashuri atũmĩte, nĩgeetha oke anyũrũrie Ngai ũria ũri muoyo, na amũkũme nĩ undũ wa ũhoru úcio Jehova Ngai waku aigũite. Nĩ undũ úcio hoera matigari marĩa matigaire muoyo.”

⁵ Rĩria anene a Mũthamaki Hezekia maakinyire kũri Isaia-rĩ, ⁶ Isaia akĩmeera atĩri, “Īrai mwathi wanyu atĩri, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tiga gwĩtigĩra nĩ ciugo iria ũiguĩte atungati a mũthamaki wa Ashuri makĩnuma nacio. ⁷ Ta thikĩrĩria! Nĩ nĩngwĩkĩra roho wa mũthembamba mũna thĩnĩ wake, nĩguo rĩria arĩguaga ũhoru mũna, acooke bũrũri wake, na arĩ kũu ndũme ooragwo na rũhiũ rwa njora.’”

⁸ Rĩria múnene wa mbütü cia ita aagũire atĩ mũthamaki wa Ashuri nĩoimĩte Lakishi, akĩhehera Jerusalemu agĩthĩ agĩkora mũthamaki akĩrĩa mbaara na Libina.

⁹ Na rĩri, Senakeribu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoru wa atĩ Tirihaka, ũria Mũkushi mũthamaki wa Misiri, nĩoimagarĩte oke arũe nake. Nĩ undũ úcio agĩtũma andũ ringĩ kũri Hezekia marĩ na ũhoru ũyũ: ¹⁰ “Īrai Hezekia mũthamaki wa Juda atĩri: Ndũgetĩkĩrie Ngai úcio wĩhokete akũheenie rĩria ekuuga atĩri, ‘Jerusalemu rĩtikũneanwo kũri mũthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherũ nĩũiguĩte ũria athamaki a Ashuri mekĩte mabũrũri-inĩ mothe, ũria maamaniĩre biũ. Inyuĩ mũgũkĩhonoka atĩa? ¹² Na rĩri, ngai cia ndũrĩri iria cianiĩnirwo nĩ maithe maitũ ma tene: ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezefu, na

* 36:11 Rũthiomi rwa Asuriata ruoĩkaine nĩ anene tu hĩndĩ ĩno; nĩ rwacookire gũtũika rwa kwario nĩ Ayahudi othe kuuma mwaka wa 5 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

andū a Edeni arīa maarī Telasaru-rī, nīciamahonokirie? ¹³ Mūthamaki wa itūūra rīa Hamathu arī ha, na mūthamaki wa Aripadi, na mūthamaki wa itūūra rīrīa inene rīa Sefarivaimu, na wa Hena, na wa Iva, rīu marī ha?”

Ihooya rīa Hezekia

¹⁴ Nake Hezekia akīnyiita marūa kuuma kūrī andū arīa maatūmītwo na akīmathoma. Agīcooka akiambata hekarū-inī ya Jehova, akīmatambūrūkia mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akīhooya Jehova, akiuga atīrī: ¹⁶ “Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli, o wee ūikariire gīti kīa ūnene gatagati ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igūrū rīa mothamaki mothe ma thī. Nīwe wombire igūrū na thī. ¹⁷ Tega matū maku, Wee Jehova, ūigue; hingūra maitho maku Wee Jehova wone, ūigue ciugo ciothe cia Senakeribu iria atūmīte cia kūrūma Ngai ūrīa ūtūūruga muoyo.

¹⁸ “Ti-itherū, Jehova, athamaki a Ashuri nīmanangite andū a ndūrīrī na mabūrūrī mao biū. ¹⁹ Na nīmaikītie ngai ciao mwaki-inī na magacithūkangia, tondū itiarī ngai no ciarī mīti na mahiga, nacio ciathondeketwo na moko ma andū. ²⁰ Rīu-rī, Wee Jehova Ngai witū, tūhonokie kuuma guoko-inī gwake, nīgeetha mothamaki mothe ma thī mamenye atī Wee Jehova, o Wee wiki, nīwe Ngai.”

Isaia Kūratha Kūhootwo kwa Senakeribu

²¹ Hīndī iyo Isaia mūrū wa Amozu agītūma ndūmīrīrī kūrī Hezekia, akīmwīra atīrī: “Ūū nīguo Jehova Ngai wa Israeli ekuuga: Tondū nīūūhoote ūhorō wīgī Senakeribu mūthamaki wa Ashuri-rī, ²² ūyū nīguo ūhorō ūrīa Jehova aarītie wa kūmūūkīrīra:

“Mūrītu Gathirange, Mwarī wa Zayuni
nīakūmenete na agakūnyarara.

Mwarī wa Jerusalemu
arainia mūtwe rīrīa wee ūroora.

²³ Ūcio ūrumīte na ūkamenereria nūū?
Nūū ūgūthūkīire na mūgambo,

na ūkamwambarīrīa maitho na mwītīo?
Wee nīūūkīrīre Ūrīa Mūtheru wa Israeli!

²⁴ Ūtūmīte andū aku
moke marume Jehova.

Na ūkoiga atīrī,
'Nī ūndū wa ngaari ciakwa nyingī cia ita,
nīnyambatīte ngakinya tūcūmbīrī twa irīma,
o kūu igūrū mūno Lebanoni.

Nīndemete mītarakwa yakuo irīa mīraihu mūno,
o na mīthengera irīa mīega mūno.

Nīnginyīte tūcūmbīrī twakuo kūrīa kūrāya mūno,
o kūrīa kūrī na mītitū irīa mīega mūno.

²⁵ Nīnyenjete ithima mabūrūrī ma kūngī
na nganyua maaī kuo.

Nīhūithītie tūrūū twa Misiri
na makinya ma magūrū makwa.'

²⁶ “Kaī ūtaiguīte?

Kuuma tene nīndamūrīte ūndū ūcio.
Matukū-inī macio ma tene nīndabangīte ūndū ūcio:
rīu nīndūhingītie,
atī wee nīūtūmīte matūūra manene marīa mairigīre na thingo cia hinya
matūike hība cia mahiga.

²⁷ Andū akuo maagithītio hinya,
nao makagegeare na magaconorithio.

Mahaana mīmera irī mūgūnda,
makooroa o ta thuuna nduru,
kana ta nyeki īmerete nyūmba igūrū,
irīa yūmaga itanakūra.

²⁸ “No nīnjūū kūrīa ūikaraga,
na ngamenya ūkiomagara na ūgīcooka,
o na ūrīa ūndakaragīra.

²⁹ Tondū nīūndakarīre
na rūng'athio rwaku nīrūkinīyīre matū makwa,

nīngūgwīkīra gīcūhī gīakwa iniūrū,
na matamu ndīmoohē kanua-inī gaku,
na nīngatūma ūcookere
njīra o iyo wokūire.

³⁰ “Gīkī nīkīo gīgaakorwo kīrī kīmenyithia gīaku, wee Hezekia:

“Mwaka ūyū ūkūrīa irio cia maifīka,
naguo mwaka wa keerī ūrie kīrīa gīgaathundūka harī mo.

No mwaka wa gatātū-rī, nūkahaanda na ūgethe,
ūhaande mīgūnda ya mīthabībū, na ūrie maciaro mayo.

³¹ O rīngī matigari ma nyūmba ya Juda
nīmagaikūrūkia mīri na thī, na maciare maciaro na igūrū.

³² Nīgūkorwo Jerusalemu nīgūkoima matigari ma andū,
nakuo Kīrīma-inī gīa Zayuni kuume gīkundi kīa arīa mahonokete.

Kīyo kīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nīkīo gīkaahingia ūguo.

³³ “Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga ūū igūrū rīa mūthamaki wa Ashuri:

“Ndagatoonya itūūra rīrī inene
kana arathūkie mūguī kuo.

Ndagooka mbere yarīo na ngo
kana arīrigiicīrie na ihumbu cia tīri, arīūkīrīre.

³⁴ Njīra irīa agookīra no yo agaacookera;
ndagatoonya itūūra rīrī inene,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³⁵ “Nīngagitīra itūūra rīrī inene na ndīrīhonokie,
nī ūndū wakwa na nī ūndū wa Daudi ndungata yakwa!”

³⁶ Hīndī iyo mūraika wa Jehova agīthīi na akīūruga andū ngiri igana rīmwe rīa
mīrongo inana na atano kūu kambī-inī ya Ashuri. Rīrīa andū mookīrīre rūciinī tene,
magīkora kūu no ciimba therī! ³⁷ Nī ūndū ūcio Senakeribu mūthamaki wa Ashuri
agītharia kambī agīthīi; agīcooka Nineve, agīkara kuo.

³⁸ Na rīrī, mūthenya ūmwe rīrīa ahooyaga arī hekarū-inī ya ngai yake Nisiroku-rī,
arīū ake eerī Adarameleki na Sharezeru makīmūūruga na rūhiū rīa njora, na makīūrīra
būrūri wa Ararati. Nake mūrīū Esari-Hadoni agītuīka mūthamaki ithenya rīake.

38

Ndwari ya Hezekia

¹ Matukū-inī macio Hezekia akīrwara, hakuhī akue. Mūnabii Isaia mūrū wa Amozu
agīthīi kūrī we, akīmwīra atīrī, “Jehova ekuuga ūū: Thondeka maūndū ma mūciī waku,
tondū nīūgūkua, ndūkūhona.”

² Hezekia akīhūgūra ūthiū wake, akīrora rūthingo-inī, na akīhooya Jehova, akiuga
atīrī, ³ “Wee Jehova, ririkana ūrīa ngoretwo ngīthīi na mīthiire ya kwīhokeka mbere
yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe, na ngeeka ūrīa kwagīrīre maito-inī maku.”
Nake Hezekia akīrīra mūno.

⁴ Hīndī iyo kiugo kīa Jehova gīgīkinyīra Isaia, akīrwo atīrī, ⁵ “Cooka ūkeere
Hezekia atīrī, ‘Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ūū: Nīnjigūite ihooya rīaku na
ngoona maithori maku; nīngūkuongerera mīaka ikūmi na itano ya gūtūūra muoyo.
⁶ Nīngūkūhonokia hamwe na itūūra rīrī inene kuuma guoko-inī kwa mūthamaki wa
Ashuri. Nīngūgitīra itūūra rīrī inene.

⁷ “ ‘Gīkī nīkīo kīmenyithia kīrīa Jehova egūkūhe atī Jehova nīegwīka ūndū ūcio
akwīrīre: ⁸ Nīngatūma kīruru kīa rīua gīcooke na thuutha makinya ikūmi marīa
gīkūrūkite ngathī-inī ya Ahazu.’ ” Nī ūndū ūcio ūtheri wa rīua ūgīcooka na thuutha
makinya ikūmi marīa waikūrūkite.

⁹ Maya nīmo maandīko ma Hezekia mūthamaki wa Juda marīa aandīkire thuutha wa
kūrūara na kūhona:

¹⁰ Nīi ndoigire atīrī, “O rīrīa matukū ma muoyo wakwa magaacīra-rī,
no rīo ngūthīi ndonye ihingo-inī cia gīkuū,
na ndunywo mīaka yakwa irīa itigarīte?”

¹¹ Ngīkiuga atīrī, “Nīi ndikona Jehova rīngī,
ndikona Jehova ndī būrūri ūyū wa arīa matūūruga muoyo;
gūtīrī hīndī ingī ngona mūndū wa thī,
kana ngorwo hamwe na arīa marī gūkū thī.

- 12 Nyumba yakwa nītharītio, ikeherio kūrī nī,
o ta ūrīa hema ya mūrīthi yambūragwo.
Nīngūnjīte muoyo wakwa ta ūrī taama wa mūdū ūrīa ūtumaga na mītambo,
na rīu nīkūndīnia ekūndīnia anjeherie mūtambo-inī ūcio wake;
mūthenya na ūtukū-rī, ūtuīkīte o wa kūūniina.
- 13 Ndetereire ngīrīrīrie nginya gūgīkīa,
na akiunanga mahīndī makwa mothe o ta mūrūūthi.
Mūthenya na ūtukū-rī, wee ūtuīkīte o wa kūūniina.
- 14 Ngīkaya ta hūngūrūrū kana mūrūaru,
ngīcaaya o ta ūrīa ndutura īcaayaga.
Māitho makwa makīaga hinya nīgūcūthīrīria igūrū.
Nđī mūthīnīku; Wee Mwachani ūka ūndeithie!"
- 15 No ingīkiuga atīa?
Nīanjarīrie, na nīwe mwene wīkīte ūguo.
Mīaka yakwa yothe ndīrīthīiaga ndīnyīhītie,
tondū wa ruo rūrū rwa ngoro yakwa.
- 16 Mwachani, andū matūūruga moonaga maūdū ta maya;
o nāguo roho wakwa ūtūūruga muoyo wonaga maūdū o ta macio.
Wanjookeirie ūgima wa mwīrī,
na ūkīreka ndūūre muoyo.
- 17 Ti-itherū ūhorō ūcio warī wa kūng'una,
nīkīo ndaiguire ruo rūnene ūguo.
Nī ūndū wa wendo waku,
nīwagīrīrīrie ndoonye irima rīa mwanangīko;
mehia makwa mothe nūrīganīrwo nīmo.
- 18 Nīgūkorwo mbīrīra ndīngīhota gūkūgooca,
o nakīo gīkuū gītingīkūgooca;
arīa maharūrūkaga irima rīu
matingīgīa na kūrīgīrīro kīa wīhokeku waku.
- 19 Arīa marī muoyo, o acio matūūruga muoyo-rī, nīmakūgoocaga,
ta ūrīa ndīreka ūmūthī;
maithe ma ciana nō meraga ciana
ūhorō wa wīhokeku waku.
- 20 Jehova nīakahonokia,
na nītūkaina tūrī na inanda cia mūgeeto
matukū mothe ma muoyo witū,
tūrī hekarū-inī ya Jehova.
- 21 Isaia oigīte atīrī, "Thondekai ngūmba ya ngūyū, mūmūgīrīre ihūha-inī, na nīekūhona."
- 22 Hezekia oorītie atīrī, "Kīmenyithia gīgaakorwo kīrī kīrīkū atū nīngambata thīi hekarū-inī ya Jehova?"

39

Mabarūthi Kuuma Babuloni

1 Na rīrī, ihinda rīu Merodaki-Baladani mūrū wa Baladani mūthamaki wa Babuloni nīatūmīire Hezekia marūa na kīheo, tondū nīaiguīte ūhorō wa ndwari yake na kūhona gwake. 2 Hezekia akīamūkīra andū arīa maatūmītwo na gīkeno, na akīmoonīa indo ciothe iria aigīte makūmbī make; akīmoonīa betha, na thahabu na mahutī marīa manungī wega na maguta marīa mega mūno, na indo ciake ciothe cia mbaara na indo ciothe iria ciarī igīna-inī ciake. Gūtīrī kīndū o na kīmwe thīnī wa nyūmba ya ūthamaki kana kīarī ūthamaki-inī wake wothē Hezekia ataamoonīrie.

3 Hīndī īyo mūnabīi Isaia agīthīi kūrī Mūthamaki Hezekia, akīmūūrīa atīrī, "Andū acio moiga atīa, na mekuumīte kū?"

Nake Hezekia agīcookīa atīrī, "Moimīte būrūrī wa kūrāya; megūkīte kuuma būrūrī wa Babuloni."

4 Nake mūnabīi akīūrīa atīrī, "Nī kīi moonīre nyūmba-inī yaku ya ūthamaki."

Nake Hezekia agīcookīa atīrī, "Moonīre indo ciothe cia nyūmba yakwa ya ūthamaki. Gūtīrī kīndū o na kīmwe kīrī igīna-inī ciakwa itanamoonīa."

⁵ Nake Isaia akĩira Hezekia atĩrĩ, “Ta igua kiugo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe: ⁶ Ti-itherũ ihinda nĩrĩgakinya, rĩria indo ciothe iria irĩ thĩnĩ wa nyũmba yaku ya ũthamaki, na iria ciothe maithe maku matũire maigĩte nginya ũmũthĩ, igaakuo itwarwo Babuloni. Gũtirĩ o na kĩmwe gĩgaatigara. Ūguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁷ Na andũ amwe a rũciaro rwaku, o arĩa moimĩte mũthiimo waku, o arĩa wee ũgaaciara, nĩmagathaamio, na nĩmakaahakũrwo nĩguo matungatage nyũmba-inĩ ya mũthamaki wa Babuloni.”

⁸ Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩa waria nĩ kĩa,” tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa ngũtũura muoyo nĩngũgũkorwo kũrĩ na thayũ na ũgitĩri.”

40

Kũhooreria Andũ a Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, hooreriai, mũhoorerie andũ akwa,
ũguo nĩguo Ngai wanyu ekuuga.

² Arĩriai itũura rĩa Jerusalemu na ũhooreri,
na mwanĩrĩre, mũrĩre atĩrĩ,

wĩra warĩo mũritũ nĩũthirĩte,

na nĩrĩrekeirwo mehia marĩo,

o na ningĩ atĩ nĩrĩherithĩtio nĩ guoko kwa Jehova
maita meerĩ nĩ ũndũ wa mehia marĩo mothe.

³ Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra, akoiga atĩrĩ:

“Haarĩriai njĩra ya Jehova kũu werũ-inĩ wa mũthanga,
mũrũngarie njĩra nene ya Ngai witũ kũu werũ-inĩ.

⁴ Mĩkuru yothe nĩngathikwo yambatĩre,

nacio irĩma ciothe na tũrĩma ciaraganio;

nakuo kũrĩa gũtarĩ kũigananu nĩgũkaigananio,

nakuo kũrĩa gũtarĩ kwaraganu kwaraganio wega.

⁵ Naguo riiri wa Jehova nĩũkaguũranĩrio,

na andũ othe nĩmakawĩonera marĩ hamwe.

Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova

kaarĩtie ũhoru ũcio.”

⁶ Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũroiga atĩrĩ, “Anĩrĩra.”

Na nĩ ngĩmũuria atĩrĩ, “Ngwanĩrĩra njuge atĩa?”

“Uga atĩrĩ: Andũ othe mahaana ta nyeki,

na ũthaka wao wothe ũhaana ta mahũa ma mũgũnda.

⁷ Nyeki nĩhoohaga, namo mahũa magaitĩka,

nĩkũhurutwo nĩ mĩhũmũ ya Jehova.

Ti-itherũ andũ mahaana o ta nyeki.

⁸ Nyeki nĩhoohaga namo mahũa magaitĩka,

no kiugo kĩa Ngai witũ gĩtũũraga nginya tene.”

⁹ Inyuĩ andũ arĩa mũrehaga ũhoru mwega Zayuni,

ambatai mũthũĩ kĩrĩma-inĩ kĩrĩa kĩraihu na igũrũ.

Inyuĩ arĩa mũrehaga ũhoru mwega Jerusalemu,

anĩrĩrai na mũgambo mũnene,

anĩrĩrai, na mũtigitigĩre;

ĩrai matũũra ma juda atĩrĩ,

“Ngai wanyu arĩ haha!”

¹⁰ Atĩrĩrĩ, Mwathani Jehova nĩarooka arĩ na ũhoti,

na guoko gwake nĩkuo gũgaathanaga.

Atĩrĩrĩ, kĩheo gĩake arĩ nakĩo,

o na irĩhi rĩake arĩ narĩo.

¹¹ Arĩithagia mbũri ciake o ta mũrĩithi:

Natuo tũgõndu atuoyaga na moko make

na agatũkuuĩra gĩthũri-inĩ gĩake;

nacio ng’õndu iria irongithia acitongoragia o kahora.

¹² Nũũ wanathima maaĩ na rũhĩ rwake,

kana agĩthima igũrũ na warĩĩ wa guoko gwake?

- Nūū wanekīra rūkūngū rwa thī gīkabū-inī arūthime,
kana agīthima irīma na ithimi,
o na agīthima tūrīma na ratirī?
- 13 Nūū wanamenya meciiria ma Jehova,
kana akīmūtaara taarī we mūmūhei kīrīra?
- 14 Nūū Jehova aahoire kīrīra nīguo amūmenyithie maūndū,
na nūū wamūrutire gūthiī na njīra irīa yagīrīire?
- Nūū wamūrutire maūndū ma ūūgī,
kana akīmuonia ūrīa angīhota gūkuūkīrwo nī maūndū?
- 15 Ti-itherū ndūrīrī ihaana ta itata rīa maaī rīrī ndoo-inī;
cionagwo ihaana ta karūkūngū kanini karīa gatigagwo ratiri-inī;
we athimaga icigīrīra cia iria-inī taarī rūkūngū rūhinyu.
- 16 Mūtītū wa Lebanoni-rī, ndūngūgania ngū cia mwaki wa Kīgongona,
kana nyamū ciakuo ciigane kūmūrutīra magongona ma njino.
- 17 Ndūrīrī ciothe ikionwo nīwe, acionaga ihaana ta kindū hatarī;
we acionaga ta itarī kiene,
o na ta irī tūhū mūtheri.
- 18 Atīrīrī, ūngīgerekania Mūrungu na ū?
Kana nī mūhianīre ūrīkū mūngīmūgerekania naguo?
- 19 Mīhianano ya kūhooywo yacūhagio nī mūturi,
nake mūturi wa thahabu akamīgemia na thahabu,
na akamīthondekera irengeeri cia betha.
- 20 Mūndū ūrīa mūthīni mūno ūtangīhota kuona indo ta icio cia kūrutwo,
athuuraga mūtī ūrīa ūtangībutha.
- Agacaria bundi mūūgī
wa kūmwacūhīria mūhianano wa kūhooywo mūrūmu wega ūtangīgūa.
- 21 Anga mūtirī mwamenya?
Kaī mūtārī mwaigua ūhorō?
- Mūtirī mwaheo ūhorō kuuma o kīambīrīria?
Kaī mūtārī mwataūkīrwo kuuma rīrīa thī yombirwo?
- 22 Jehova aikaragīra gītī kīa ūnene igūrū rīa gīthiūrūrī gīa thī,
nao andū arīa matūūruga thī akamoona mahaana o ta ndaahi.
Atambūrūkaḡia matu marīa mairū o ta kīandarūa,
na akamaamba ta marī hema ya gūtūūrwo.
- 23 Nīwe ūtūmaga anene matuīke ta kindū gūtārī,
na akanyihīa aathanī a thī akamatua ta marī o tūhū mūtheri.
- 24 O mahaandwo o ūguo-rī,
o mbeū ciao ciahurwo-rī,
o mambīrīria gūkūrūkia mīri yao tūiri-inī-rī,
amahuhaga na mīhūmū yake nao makahooa,
nakīo kīhuhūkanio kīa rūhuho gīkamahuruta o ta mahuti.
- 25 Ūrīa Mūtheru ekūūria atīrī,
“Nū-rī, mūngīgerekania na ū?
Kana nūū tūngīganana?”
- 26 Tiirai maitho manyu mūrōre na igūrū:
Nūū wombire njata icio ciothe?
- Ūcio nīwe ūrehaga mbūtū icio cia igūrū agīcitaraga,
na ageeta o īmwe yacio na rīitwa.
- Tondū wa ūhoti wake mūnene na hinya wake mūnene,
gūtirī o na īmwe yacio yagaga ho.
- 27 Wee Jakubu, nī kī gīgūtūma warie,
na wee Isiraeli ūgateta, ūkooria atīrī,
“Mīthiire yakwa nīhithitwo Jehova;
naguo ciira wakwa wa kīhooato ndūrūmbūyagio nī Ngai wakwa?”
- 28 Anga mūtirī mwamenya?
Kaī mūtārī mwaigua ūhorō?
Jehova nīwe Ngai ūrīa ūtūūruga tene na tene,

nīwe Mūmbi wa ituri ciothe cia thī.
 We ndooragwo nī hinya o na kana akanoga,
 naguo ūmenyo wake wa maūndū gūtīrī mūndū ūngīhota kūtūīria.
²⁹ Mūndū ūrīa mūnogu nīamūheaga hinya,
 nake ūrīa ūrītīwo nī hinya akamuongerera ūhoti.
³⁰ Andū ethī o nao nīmooragwo nī hinya na makanoga,
 nao andū arīa matarī akūrū nīmahīngagwo na makagūa;
³¹ no rīrī, andū arīa mehokaga Jehova
 nīmakerūhīrio hinya wao.
 Makombūkaga na mathagu o ta nderi;
 magaateng'era na matinoge,
 magaathīiaga na magūrū na matiūrwo nī hinya.

41

Mūteithia wa Isiraeli

- ¹ “Atīrīrī, inyuī icīgīrīra, ta kirai ki mūrī mbere yakwa!
 Nacio ndūrīrī nīcierūhie hinya wacio!
 Nīcikuhīrīrie ciarie;
 nītūcemaniei hamwe tūciire.
- ² “Nūū warahūrīte mūndū oime na mwena wa irathīro,
 akamwīta amūtungatagīre na ūthingu?
 Aneanaga ndūrīrī kūrī we,
 na agatooria athamaki makamwathīkagīra.
 Amatuuaga o ta rūkūngū na rūhiū rwake rwa njora,
 akamatua maragara na ūta wake nao makombūrwo nī rūhuho.
- ³ Amateng'eragia, akamahītūka atagararītio,
 o na angīkorwo nī njīra atarī agerera na magūrū make mbere īyo.
- ⁴ Nūū wīkīte ūndū ūcio na akaūhingia,
 ageeta njiarwa marītīwa kuuma o kīambīrīria?
 Nīī Jehova, nī nī wa mbere
 na wa kūrigīrīria; nīī nī nī we.”
- ⁵ Icīgīrīra nīciioneire ūndū ūcio na igetigīra;
 nacio ituri cia thī ikainaina.
 Ikuhagīrīria na ikeyumīria;
⁶ o ūmwe ateithagia ūrīa ūngī,
 na akeera mūrū wa nyina atīrī, “Wīyūmīrīrie mūno!”
- ⁷ Mūbundi ekagīra mūturi wa thahabu hinya,
 nake ūrīa ūnyorokagia na nyondo īrīa nene
 omagīrīria ūrīa ūturagīra ihiga-inī rīa ūturi.
 Nake akoiga atīrī, “Wīra ūcio wa kūnyiitithania cuma nī mwega.”
 Akanyiitithania mūhianano ūcio wa kūhooywo na mīcumarī, nīguo ndūkenyenye,
 ūgwe.
- ⁸ “No rīrī, wee Isiraeli, ndungata yakwa,
 o wee Jakubu ūrīa thuurīte,
 o inyuī njiaro cia Iburahīmu mūrata wakwa,
⁹ ndakūrūte kuuma ituri cia thī,
 ngīgwīta kuuma koine ciayo iria irī kūrāya mūno.
 Ngīkwīra atīrī, ‘Wee ūrī ndungata yakwa;’
 nīngūthuurīte na ndikūregete.
- ¹⁰ Nī ūndū ūcio tiga gwītīgīra, nīgūkorwo ndī hamwe nawe;
 tiga kūmaka, nīgūkorwo nīī nī nīī Ngai waku.
 Nīndīkuongagīrīra hinya na ngūteithagie;
 na ti-itherū nīndīrīgūtīiragīrīra na guoko gwakwa kwa ūrīo kwa ūthingu.
- ¹¹ “Andū arīa othe makūrakaragīra magagūūkīrīra
 ti-itherū nīmagaconorithio na manyararithio;
 arīa marūaga nawe
 magaatūka o ta kīndū hatarī na mathire biū.
- ¹² O na ūngīgaacaria thū ciaku, ndūgaaciona.

- Andũ arĩa mahũũranaga mbaara nawe
magaatuĩka o ta kĩndũ hatarĩ.
- 13 Nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Jehova, Ngai waku,
ũrĩa ũkũnyitaga guoko kwa ũrĩo,
na agakwĩra atĩrĩ, Tiga gwĩtigĩra;
nĩngũgũteithia.
- 14 Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu kagunyũ gaka,
o wee Isiraeli gakundi kanini,
nĩ mwene nĩ nĩ ngũgũteithia,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
ũcio Mũkũuri waku, Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
- 15 “Atĩrĩrĩ, nĩngagũtua kĩhũuri kĩa ngano,
kĩhũuri kierũ na kĩũgĩ, kĩna magego maingĩ.
Nĩũkahũura irĩma na ũcihehenje,
natuo tũrĩma ũtũtue mũũngũ.
- 16 Wee nĩũgaacihuha, naruo rũhuho rũcigũrũkie,
nakĩo kĩhuhũkanio gĩcihurunje.
No rĩrĩ, wee nĩũgakenera Jehova,
na wĩrahaĩre Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
- 17 “Andũ arĩa athĩini na abatari methaga maaĩ ma kũnyua, no gũtirĩ;
nĩmĩ ciao nĩcing’arĩtio nĩ nyoota.
No rĩrĩ, nĩ Jehova nĩngamacookeria ũhoru;
nĩ Ngai wa Isiraeli, ndirĩ hĩndĩ ngaamatiganĩria.
- 18 Nĩngatũma njũũ itherere kũu rũng’ũri-inĩ kũria gũtũũgĩru,
nacio ithima itherũke cianda-inĩ.
Nĩngatũma kũu werũ-inĩ kũgĩe tũria twa maaĩ,
nakuo kũndũ kũria kũng’aru ndũme gũtherũke ithima cia maaĩ.
- 19 Nĩngahaanda mĩtarakwa na mĩgaa,
na mĩhandathi na mĩtamaiyũ kũu werũ-inĩ.
Na haande mĩbinde kũndũ kũria gũtakũraga kĩndũ,
na mĩthengera, na mĩkarakaba o hamwe,
20 nĩgeetha andũ mone na mamenye,
mecũũranie na mataũkĩrwo,
atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte maũndũ macio,
na atĩ Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩwe wamĩũmbire.”
- 21 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Rehei ciira wanyu ũrĩa mũrĩ naguo.
Onaniai ihooto cianyu cia hinya,”
ũguo nĩguo Mũthamaki wa Jakubu ekuuga.
- 22 “Rehei ngai cianyu cia mĩhianano ya kũhooywo
itwĩre ũrĩa gũkaahaana.
Twĩrei ũrĩa maũndũ ma tene maatarĩ,
nĩguo twĩcũũranie ũhoru wamo,
na tũmenye ũrĩa makaarigĩrĩria.
Kana mũtũmenyithie ũhoru wa maũndũ marĩa magooka thuutha,
23 na mũtwĩre ũrĩa gũgaikara thuutha-inĩ,
nĩguo tũmenye atĩ mũrĩ ngai.
- Īkai ũndũ mwega kana mũũru,
nĩguo tũmake na tũiyũrwo nĩ guoya.
- 24 No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ kĩndũ hatarĩ,
na mawĩra manyu matirĩ bata;
mũndũ ũrĩa ũmwĩthuurĩre atarĩ o ta kĩndũ kĩrĩ magigi.
- 25 “Nĩnjarahũrite mũndũ wa kuuma gathigathini, na nĩarooka:
mũndũ uumĩte irathĩro ria riũa ũria ũkayagĩra rĩtwa riakwa.
Arangaĩrĩria aathani a thĩ o ta marĩ ndaka,
akamarangĩrĩria o ta ũria mũmbi akimaga rĩũmba.
- 26 Nũũ waheanire ũhoru ũcio kuuma o kĩambĩrĩria, nĩguo tũũmenye;
kana akĩũheana mbere iyo, nĩguo tuuge atĩrĩ, ‘Ũhoru ũcio aarĩtie nĩ wa ma’?
Gũtirĩ mũndũ weranire ũhoru ũyũ,
na gũtirĩ mũndũ waũheanite mbere iyo,

- gūtiri mündū waiguite ūhorō ūyū kuuma kūrī inyuī.
 27 Nī nī ndaarī wa mbere kwīra Zayuni atīrī, ‘Atīrīrī, aya marī haha!’
 Nī nī ndatūmire mündū athī Jerusalemu agatware ūhorō ūrīa mwega.
 28 Ndīrarora no hatirī mündū;
 gūtiri mündū thīnī wao ūngīheana kīrīra,
 gūtiri mündū wa kūnjookeria ūhorō rīrīa ingīmoria kīūria.
 29 Atīrīrī, andū othe nī a maheeni!
 Ciiko ciao no cia tūhū;
 mīhianano yao ya gwacūhio īhaana o ta rūhuho, na nī ya tūhū mūtheri.

42

Ndungata ya Jehova

- 1 “Atīrīrī, īno nīyo ndungata yakwa, īrīa ndiiragīrīra,
 īrīa ndīthuurīre na nīyo īkenagia ngoro yakwa;
 nīngamūtīrīria Roho wakwa
 nayo nīkarehithīria ndūrīrī ciira wa kīhooto.
 2 Ndīkaanīrīra kana īgūūthūke,
 kana mūgambo wayo ūiguuo kūu njīra-inī.
 3 Kamūrangi kagondoku ndīgakoina,
 kana īhorie rūtambī rwa ūguta rūrīa rūratooga.
 Na nī ūndū wa wīhokeku nīngatuanīra ciira na kīhooto;
 4 ndīgaatithia kana īkue ngoro
 nginya hīndī īrīa īgaatūma gūkū thī kūgīe ciira wa kīhooto.
 Andū arīa matūūraga icīgīrīra-inī makehoka watho wayo.”
 5 Jehova, Mūrungu witū, ūrīa wombire igūrū na akīrītambūrūkia,
 o we ūrīa waraganīrie thī na indo iria ciothe ciumaga kuo,
 na nīwe ūheaga andū a thī mīhūmū,
 na akahe arīa maikaraga kuo muoyo, ekuuga atīrī:
 6 “Nīī Jehova nī nīī ngwītīte na njīra ya ūthingu;
 nīngakūnyīita guoko.
 Nīngakūmenyagīrīra na ngūheane
 ūtūike wa kūrīkanīra kīrīkanīro na andū,
 o na ūtūike ūtheri wa gūtherera andū a Ndūrīrī,
 7 na nīguo ūhingūrage atumumu maitho,
 na wohorithagie arīa mohetwo ūmarute moime njeera,
 o nao arīa maikarīte nduma-inī ūmarekererie, moime korokoro-inī.
 8 “Nī nīī Jehova; rīu nīrīo nīitwa rīakwa!
 Naguo riiri wakwa ndikaūhe mündū ūngī,
 kana njītīkīre mīhianano ya kūhooywo īheo ūgooci wakwa.
 9 Atīrīrī, maūndū maarathirwo tene nīmahingītio,
 na rīu nī maūndū merū ngwanīrīra;
 na maūndū macio matanakinya-rī,
 nīndīmūmenyithītie ūhorō wamo.”

Rwīmbo rwa Kūgooca Jehova

- 10 Inīrai Jehova rwīmbo rwerū,
 na mūmūgooce kuuma ituri-inī ciothe cia thī,
 inyuī mūkūrūkaga kūu iria-inī, na kīrīa gīothe kīrī thīnī warīo,
 o na inyuī icīgīrīra, na arīa othe matūūraga thīnī wacio.
 11 Werū na matūūra makuo nīmanīrīre na mīgambo;
 o na tūtūura tūrīa Kedari atūūraga nītūkūngūire.
 Andū a Sela nīmarekwo maine rwīmbo nī gūkena;
 o na mūreke maanīrīre marī kūu irīma-igūrū.
 12 Nīmarekwo makumie Jehova,
 na maanīrīre ūgooci wake kūu icīgīrīra-inī.
 13 Jehova nīakoimagara athī o ta njamba īrī hinya,
 na aarahūre kīyo gīake ta njamba ya ita;
 akaanīrīra na oigīrīrie mbugīrīrio ya mbaara,
 na nīagatooria thū ciake.

- 14 "Ihinda iraya ngoretwo ngirite ki,
ngegiririria gwika undu.
No riu-ri, ndirakaya ta mutumia urarumwo,
ngateeha na ngahuma.
- 15 Ningananga irima na turima,
na ndume mimeria iria yothe ikuraga kuo yume;
ningatuma njuu ituike icigirira
na ndume turia tuhwe.
- 16 Nao atumumu ningamagereria njira iria matooi,
na ndimatoongorerie tucira turia mataahuthirite guthira;
nayo nduma ningamigarura ituike utheri mbere yao,
nakuo kundu kuria gutari kugigananu ndikwaraganie.
Maundu macio nimo ngeeka,
na ndikamatiganiria.
- 17 No riri, andu aria mehokete mihianano ya kuhuoywo,
o acio meraga mihianano ya gwachio atri, 'Inyu ni inyu ngai ciitu,'
nimakahundurwo na nimagaconorithio kuna.
- Andu a Israeli Ni Atumumu na Matiguaga*
- 18 "Inyu mutaiguaga, ta iguai,
na inyu atumumu-ri, ta cuthiririai, nigu muone!
- 19 Nuu mutumumu tiga o ndungata yakwa,
o na kana nuu utaiiguaga ta mutumwo ucio ndumite?
Nuu mutumumu ta uria wihanite biu kuri ni,
na nuu mutumumu ta ndungata ya Jehova?
- 20 Niwonete maundu maingi, no ndumarumbuyagia;
matu maku nimahinguritwo, no nduri undu uiguaga."
- 21 Jehova nionire ari wega atugirie watho wake
na ugie riiri ni undu wa uthingu wake.
- 22 No riri, andu aya nimatahitwo na magatunywo indo,
othe manyiitwo na mitego marima-ini,
o na makahithwo njeera thini.
Matuikite ta nyamu cia kuguimwo,
na gutiri mundu ungimahonokia;
maikarite mari atahe,
na gutiri mundu ungiuga atri, "Nimacookio kwao."
- 23 Nuu wanyu uguthikiriria uhoru uyū,
kana aurumbuyiye mahinda maria magooka?
- 24 Nuu waneanire Jakubu atuike wa gutahwo,
na nuu waneanire Israeli kuri atunyani?
Githi ti Jehova,
o uria ithu twihurie?
- Nigukorwo andu nimagire guthi na njira ciake;
nimagire gwathikira watho wake.
- 25 Ni undu ucio namaitiririe marakara make mahiu,
na akimatharikira na mbaara.
Maarigiicirio ni marakara mahaana ta ninimbi cia mwaki miena yothe,
no-o matiigana kumenya.
Marakara macio makimacina,
na matiigana kurumbuya uhoru ucio ngoro-ini ciao.

43

Muhonokia wa Israeli

- 1 No riri, wee Jakubu, Jehova uria wakumbire,
o we ucio watumire ugie ho,
wee Israeli, ekuuga atri:
"Tiga gwitigira, nigukorwo ni ni ngukurite;
Ngwitite na ruitwa riaku; wee uri wakwa.
- 2 Riria ukugerera maa-ini ukihitukira kuo-ri,
ndirikoragwo hamwe nawe;
o na riria ukuringa njuu-ri, itigagutwara.

Rirĩa ukũgerera mwaki-inĩ-rĩ, ndũgaagũcina;
ndũkarĩrĩmbũkĩrwo nĩ rĩrĩrĩmbĩ rwaguo.

³ Nĩgũkorwo nĩ nĩ Jehova, Ngai waku,

o we Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli, Mũhonokia waku;
nĩheanĩte bũrũri wa Misiri ũtũike kindũ gĩa gũgũkũũra,
nakuo Kushi na Seba ngakũheana ithenya riaku.

⁴ Tondũ wee ũrĩ wa goro mũno, na ũgatũka maitho-inĩ makwa,
na tondũ nĩngwendete-rĩ,
nĩnganeana andũ nĩ ũndũ waku,

na neane ndũrĩrĩ nĩ ũndũ wa muoyo waku.

⁵ Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe;
nĩngakũrehere ciana ciaku kuuma mwena wa irathĩro,
na ngũcookanĩrie kuuma mwena wa ithũiro.

⁶ Nĩngeera mwena wa gathigathini atĩrĩ, 'Marekererie!'
na njĩre mwena wa gũthini atĩrĩ, 'Tiga kũmagirĩrĩa.'
Ariũ akwa marehei moime kũndũ kũraya,
o nao airĩtu akwa marehei moime ituri-inĩ ciothe cia thĩ:

⁷ arĩa othe metanĩtio na rĩtwa riakwa,
o acio ndoombire nĩgeetha riiri wakwa wonekage,
acio ndoombire, o acio wĩra wa moko makwa."

⁸ Tongoriai andũ arĩa marĩ na maitho, no nĩ atumumu,
na andũ arĩa marĩ na matũ, no matiguaga.

⁹ Andũ a ndũrĩrĩ ciothe nĩmonganĩte hamwe,
nao andũ a mabũrũri makagomana.

Nĩ mũndũ ũrĩkũ wao warathire ũhoru ũyũ,
na agĩtwĩra maũndũ marĩa maarĩ ma tene?

Nĩmarehe aira ao moonanie atĩ ũhoru ũcio wao warĩ wa ma,
nĩguo andũ maũigua moige atĩrĩ, "Ūhoru ũcio nĩ wa ma."

¹⁰ "Inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

"O na nĩ inyuĩ ndungata ciakwa iria thuurĩte
nĩgeetha mũmenye, na mũnjĩtikie,
na mũmenye atĩ nĩ nĩ ũrĩa we.

Mbere yakwa gũtirĩ ũngĩ wombĩtwo,
na gũtikagĩa ũngĩ thuutha wakwa.

¹¹ Nĩ-rĩ, o nĩ nĩ nĩ Jehova,
na gũtirĩ mũhonokia ũngĩ tiga nĩ.

¹² Nĩ-rĩ, nĩnguũranĩrie ũhoru, na ngahonokania, na ngoimbũra:
Nĩ mwene, na ti ngai ng'eni irĩ thĩnĩ wanyu.

Tondũ ũcio, inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa atĩ nĩ nĩ nĩ Mũrungu," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³ "ĩ, ti-itherũ, kuuma matukũ ma tene, nĩ nĩ nĩ ũrĩa we.
Gũtirĩ mũndũ o na ũ ũngĩhota kũhonokia mũndũ kuuma guoko-inĩ gwakwa.
Rirĩa ndeka ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũugarũra?"

Tha cia Ngai, na Kwaga Wĩhokeku kwa Isiraeli

¹⁴ Jehova, Mũhonokia wanyu,

o Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
"Nĩngatũma mbũtũ ya ita yũkĩrĩre Babuloni nĩ ũndũ wanyu,
na ndehe andũ othe a Babuloni marĩ mĩgwate,
maikũrũkĩtio na marikabu iria makenagio nĩcio.

¹⁵ Nĩ nĩ nĩ Jehova, Ūrĩa Mũtheru wanyu,
Mũũmbi wa Isiraeli, na Mũthamaki wanyu."

¹⁶ Ũũ nĩguo Jehova ekuuga,
o ũcio watemire njĩra iria-inĩ,
na agĩtema gacĩra kũndũ kũrĩa kwarĩ maaĩ marĩ hinya,

¹⁷ ũrĩa waguucĩrĩrie ngaari cia ita o na mbarathi,
na mbũtũ cia ita, hamwe na anene a cio,
nao magĩkoma hau na maticooke kwarahũka rĩngĩ,
makĩhora biũ ta rũtambĩ rũhoretio.

¹⁸ "Tigai kũririkana maũndũ marĩa mahĩtũkĩte;
o na tigai gwĩcũũrania maũndũ marĩa ma tene.

- 19 Atírírí, nīngwīka ūndū mwerū!
 Rīu no hīndí ūraakunūka; kaí inyuí mūtaraūmenya?
 Ngwīka atírí, nīngūtēma njīra werū-iní,
 nakuo rūng'ūrī-iní ndūme gūtherūke tūrūū.
 20 Nyamū cia gīthaka, ta mbwe na ndundu,
 nīciheaga gītīo,
 tondū nī nī heanaga maaí werū-iní
 o na rūng'ūrī-iní,
 ngatūma kūgīe na tūrūū twa kūnyuuagwo nī andū akwa,
 andū arīa nī thuurīte,
 21 andū arīa ndeyūmbūire,
 nīguo mahunjagie ūhorō wa ūgooci wakwa.
- 22 “No rīrī, wee Jakubu ndūri wangaīra,
 nawe Isiraeli-rī, nīkūnogio ūnogetio nī nī.
 23 Inyuí mūtindeheire ng'ōndu cia maruta ma njino,
 kana mūkandūithia na magongona manyu.
 Ndimūhatírīrie na magongona ma mūtu,
 kana ngamūnogia na kūmwītia ūbumba.
 24 Mūtírí mwangūrīra ūbumba ūrīa ūrī mūtaraīko mwega,
 o na kana mūkandūtīra maguta ma magongona manyu.
 No rīrī, mehīa manyu nīmandītūhīre
 na mūkaanogia na mawaganu manyu.
- 25 “Nī, o nī mwene, nī nī tharagia mahītia maku, mathire biū,
 nī ūndū wakwa Nī mwene,
 na ngaaga kūrīrikana mehīa manyu rīngī.
 26 Ta ndirīkaniā maūndū marīa mahītūkīte,
 na mūreke tūmaarīrīrie tūrī hamwe;
 nīngī mūciire muonanie atī mūtīhītie.
 27 Ithe wanyu wa mbere nīehīrie;
 nao andū arīa maaraģia ithenya rīanyu makīnēmera.
 28 Nī ūndū ūcio-rī, nīngaconorīthia anene a hekarū yanyu,
 na ndūme Jakubu anangīke,
 o nake Isiraeli atuīke wa kūnyararwo.

44

Isiraeli Ūrīa Mūthuure

- 1 “No rīrī, ta thīkírīria, wee Jakubu, ndungata yakwa,
 o we Isiraeli, ūrīa nī thuurīte.
 2 Jehova, ūrīa wakūumbire
 na aģīgūthondeka ūrī nda ya maitūguo,
 o ūrīa ūrīgūteithagia, ekuuga atírī:
 Tiga gwītīgīra, wee Jakubu, ndungata yakwa,
 o nawe Jeshuruni, ūrīa nī thuurīte.
 3 Nīgūkorwo būrūri ūrīa mūng'aru nīngaūtīrīria maaí,
 nakuo kūndū kūrīa kūmū nīgūgāthereraga tūrūū;
 naruo rūciaro rwaku nīngarūtīrīria Roho wakwa,
 nacio njīaro cianyu ndīciūtīrīrie kīrathimo ġakwa.
 4 Nīmakaingīha o ta nyeki ya ġtuamba ikunūkīte,
 o na kana ta mītī ya mīribina írīa ikūrāga hūģūrū-iní cia njūū.
 5 Mūndū ūmwe nīakoiga atírī, ‘Nī ndī wa Jehova’;
 nake ūrīa ūngī akeītania na Jakubu;
 o nake ūngī eyandīke guoko gwake atírī, ‘Ndī wa Jehova,’
 na eetue rīitwa rīitanītio na Isiraeli.

Nī Jehova, ti Mīhianano

- 6 “Atírírí, Mūthamaki wa Isiraeli na Mūkūiri wao,
 o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atírī:
 Nī nī wa mbere na nī nī wa kūrigírīria,
 ġūtírí Ngai ūngī tiga nī.
 7 Nūū ūkīhaana ta nī? Niarekwo oimbūre ūhorō ūcio.

Niaheane ūhoru ūcio na oimbũre arĩ mbere yakwa,
 ūrĩa gwatarĩ kuuma rĩrĩa ndoombire andũ akwa a tene,
 na onanie ūrĩa gũgaikara thuutha-inĩ;
 ĩ, nĩakĩrathe ūhoru wa maũndũ marĩa magooka.

⁸ Tigai kũinaina, o na kana mwĩtigĩre.

Gĩthĩ ndioimbũrire maũndũ maya,
 na ngĩratha ūhoru ūyũ kuuma o tene?
 Inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa. Nĩ kũrĩ Ngai ūngĩ tiga nĩĩ?
 Aca, gũtirĩ rwaro rũngĩ rwa Ihiga, nĩ ndirĩ ūngĩ njũũ.”

⁹ Andũ arĩa othe mathondekaga mĩhianano ya kũhooywo nĩ a tũhũ,
 na indo iria meriragĩria mũno itirĩ bata.

Andũ arĩa mangĩaria ithenya rĩao nĩ atumumu;
 gũtirĩ ūndũ mamenyaga, ūguo nĩguo ūmaconorithagia.

¹⁰ Nũũ wacũhagia mũhianano wa kũhooywo,
 o na ageturĩra mũhianano wa gũtwekio ūrĩa ūtangĩmũguna?

¹¹ We na arĩa macihooyaga nĩmagaconorithio;
 mabundi o nao no andũ matarĩ kiene.

Othe nĩmongane hamwe na matue itua;
 nao nĩmakanyiitwo nĩ guoya mũnene na maconorithio.

¹² Mũturi wa igera ooyaga kĩndũ kĩa wĩra,
 na agakĩrutĩra wĩra agagĩcina na makara;
 agathondeka ngai ya mũhianano na nyondo,
 akaũtura na hinya wa guoko gwake.

Mũndũ ūcio ahũũtaga, akoorwo nĩ hinya;
 akaga kũnyua maaĩ, akaringĩka.

¹³ Mũtharamara aigaga rũrigi rwa kũrũngaria mũhari,
 agacooka agakurura na karamu;

mũhianano ūcio egũthondeka akaũhũũra randa,
 ningĩ akaũthima gĩthiũrũrĩ,
 na agacooka kũwacũhia wega ūhaanane na mũhianire wa mũndũ,
 o ta mũndũ ūrĩ na riiri wake wothe,
 nĩgeetha ūtũũre ihooero-inĩ riaguo.

¹⁴ Mũndũ aatemire mĩtarakwa,
 na agũthuurĩra mũkarakaba kana mũgandi.

Akĩreka ūkũranire na mũtĩ irĩa ĩngĩ ya mũtitũ,
 kana akĩhaanda mũthengera, nayo mbura ĩkĩũkũria.

¹⁵ Mũtĩ ūcio nĩ wa kuunwo ngũ;
 oyaga imwe agaakia mwaki, agoota,
 no iria ĩngĩ agaakia mwaki, akaruga mĩgate.

Ningĩ gĩcunji kĩmwe agethondekera ngai ya mũhianano, akamĩhooyaga.
 ĩ ti-itherũ, athondekaga mũhianano mũicũhie akaũinamagĩrĩra.

¹⁶ Nuthu ya ngũ agaakia mwaki nacio;
 akarugĩra irio ciake ho,
 na akahĩhĩria nyama ciake ho, akarĩa, akahũũna.

Ningĩ agoota mwaki, akoĩga atĩrĩ,
 “Hĩ! Nĩndaigua ūrugarĩ; nĩndona mwaki.”

¹⁷ Ngũ iria ciatigara agathondeka ngai, mũhianano wake wa kũhooya;
 akaũinamĩrĩra na akaũturĩria maru.

Akaũhooya, akoĩga atĩrĩ,
 “Honokia; wee nĩwe ngai yakwa.”

¹⁸ Matirĩ ūndũ mooĩ, na matirĩ ūndũ mamenyaga;
 maitho mao nĩmahumbĩre, nĩ ūndũ ūcio matĩngĩona,
 na meciiria mao nĩmahingĩtwo makaaga kũmenya maũndũ.

¹⁹ Gũtirĩ mũndũ ūkiraga ageciiria,
 gũtirĩ mũndũ ūrĩ na ūũgĩ kana ūmenyo oige atĩrĩ,

“Nuthu ya ngũ ndahũthĩrĩre na gwakia mwaki;
 o na ngĩrugĩra mĩgate makara-inĩ macio,

na ngĩcooka ngĩhĩhia nyama na ngĩrĩa.
 Ti-itherũ no ngĩthondeke kĩndũ kĩrĩ magigi kuuma kũrĩ ngũ iria itigaire?
 Ti-itherũ no nyinamĩrĩre gĩcunji kĩa mũtĩ?”

20 Arĩaga mũhu, ahĩtithĩtio nĩ ngoro ĩrĩa ĩheenekete;
ndangĩhota kwĩhonokia, kana oige atĩrĩ,
“Githĩ kĩndũ gĩkĩ kĩrĩ guoko gwakwa kwa ũrĩo ti maheeni?”

21 “Ririkana maũndũ maya, wee Jakubu,
o wee Isiraeli, tondũ ũrĩ ndungata yakwa.
Nĩ nĩ ndakũumbire, wee ũrĩ ndungata yakwa;
atĩrĩ, wee Isiraeli, ndikaariganĩrwo nĩwe.

22 Nĩnjeheretie mahĩtia maku magathira biũ,
o ta ũrĩa itu rĩa mbura rĩthiraga,
mehia maku ngamaniina ta kĩbii kĩa rũciinĩ.
Njookerera tondũ nĩngũkũũrite.”

23 Wee igũrũ ina nĩ gũkena,
nĩngũkorwo nĩ Jehova wĩkĩte ũndũ ũcio;
nawe thĩ ũrĩ rungu rwa igũrũ-rĩ, anĩrĩra.

Na inyuĩ irĩma-rĩ, inai rwĩmbo,
o na inyuĩ mũitũ na mũtĩ yanyu yothe inai,
nĩngũkorwo Jehova nĩakũũrite Jakubu,
na akoonania riiri wake kũu Isiraeli.

Jerusalemu Nĩngũgatũũrwo

24 “Jehova, Mũkũũri waku,
ũrĩa wakũũmbũre nda ya maitũguo, ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ nĩ nĩ Jehova
ũrĩa wombire indo ciothe,
ũrĩa watambũrũkirie igũrũ ndĩ nyiki,
ũrĩa waaraganirie thĩ ndĩ nyiki,

25 nĩ nĩ ngiragĩrĩria ciama cia anabii a maheeni,
nao aragũri ngamatua irimũ,
ningĩ ngagarũra ũũgĩ wa arĩa oogĩ,
ngaũtua ũrimũ mũtheri.

26 Nĩ nĩ njĩkagĩra ciugo cia ndungata ciakwa hinya,
na ngahingia ũrathi wa atũmwo akwa,

na ha ũhoro wa Jerusalemu ngoiga atĩrĩ, ‘Nĩrĩgatũũrwo,’
na ha ũhoro wa matũũra ma Juda ngoiga atĩrĩ, ‘Nĩmagaakwo,’
o na kũndũ gwakuo kũrĩa kwanangĩtwo ngoiga atĩrĩ, ‘Nĩngagũcookereria.’

27 Nĩ nĩ njĩrĩraga maaĩ ma kũrĩa kũriku atĩrĩ, ‘Hũai,
na nĩngahũithia tũrũũ twanyu.’

28 Nĩ nĩ njugaga ũhoro wa Mũthamaki Kurusu atĩrĩ, ‘Nĩwe mũrũithi wa mbũri ciakwa,
na nĩwe ũkaahingia ũrĩa wothe nyendaga wĩkwo;
Nĩakoiga ũhoro wa Jerusalemu atĩrĩ, “Nĩrĩakwo,”
na ha ũhoro wa hekarũ oige atĩrĩ, “Mĩthingi yayo nĩyakwo.” ’ ’ ’

45

1 Atĩrĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Jehova areera Kurusu,
ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta,

o ũcio nĩ nyitũte guoko gwake kwa ũrĩo
nĩguo ndoorie ndũrĩrĩ iria irĩ mbere yake,
na njaũre athamaki indo ciao cia mbaara,
nĩgeetha ndĩmũhingũrĩre mĩrango mbere yake,
na nĩguo ndakanakore ihingo ihingĩtwo:

2 Nĩngagũtongoria
na nĩngaragania irĩma;
nĩngoinanga ihingo cia gĩcango,
na ndinangie mĩgũiko ya kĩgera.

3 Nĩngakũhe igĩĩna iria ihĩthĩtwo nduma-inĩ,
ngũhe ũtonga ũrĩa mũhithe,
nĩguo ũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova,

o we Ngai wa Isiraeli, ūrīa ūgŵītite na rītwa rīaku.

⁴ Nīngŵītite na rītwa rīaku,
nī ūndū wa ndungata yakwa Jakubu,
o na nī ūndū wa Isiraeli ūcio nī ndithuurīre,
na ngakūhe rītwa rīa gītīo,
o na gūtuika wee ndūnjūū.

⁵ Nī nī nī Jehova, na gūtīrī ūngī;
tiga nī gūtīrī Ngai ūngī.

Nīndīrīkuongagīrīra hinya,
o na gūtuika wee ndūnjūū,

⁶ nīgeetha kuuma irathīro rīa rīūa
nginya ithūiro rīarīo,

andū mamenye atī gūtīrī ūngī tiga nī.

Nī nī nī Jehova, na gūtīrī ūngī.

⁷ Nī nī ndūmağa kūgīe ūtheri, o na ngatūma kūgīe nduma,
nī nī ndehaga ūgaacīru na ngatūma kūgīe mwanangīko;
Nī nī, Jehova, ūrīa wīkaga maūdū macio mothe.

⁸ “Atīrīrī inyuī matu ma igūrū, urīriai thī ūthingu;
o na inyuī matu ma mbura itīrīriai thī ūthingu.

Thī nayo nīyathamie kanua,
naguo ūhonokio nīūkunūke, ūmere,
ūkūranīre na ūthingu.

Nī Jehova-rī, nī nī ndūmīte igīe kuo.

⁹ “Ūrīa ūgianaga na Mūmūmbi, kaī arī na haaro-ī!
Ūcio ahaana o ta rūgīo thīnī wa ngīo iria irī thī.
Rīūmba rīahota kūūria ūrīa ūmbaga indo narīo atīrī,
‘Nī kī kū ūromba?’

O na kana wīra waku no uuge atīrī,
‘Ndarī na moko?’

¹⁰ Hī, kaī ūrīa ūragīa ithe atīrī,
‘Nī kī kū wagīire?’

kana akooria nyina atīrī,
‘Nī kī kū waciara?’
Kaī arī na haaro-ī!

¹¹ “Jehova, Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli,
na Mūmbi wake, ekuuga atīrī:

Ha ūhorō ūkonī maūdū marīa magooka-rī,
anga no mūkīnjūūrie ūhorō wa ciana ciakwa,
kana mūnjathīre wīra wa moko makwa?

¹² Nī nī ndombire thī,
na ngīūmba andū arīa marī kuo.

Moko makwa nīmo maatambūrūkie kū igūrū,
na ngīatha mbūtū cia igūrū igīe ho.

¹³ Nīngarahūra Kurusu nī ūndū wa ūthingu wakwa:
Nīngatūma mīthīre yake irūngīrīre.

We nīagaaka itūūra rīakwa rīrīa inene rīngī,
na ohorithie andū akwa arīa matahītwo,
no rīrī, matikarutīrwo kīndū gīa kūmakūūra kana marutīrwo kīheo,
ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

¹⁴ Jehova ekuuga atīrī:
“Maciaro ma būrūri wa Misiri, na indo cia wonjorithia cia Kushi,
o na andū acio araihu a Sabea,

nīmagooka kūrī we matūike aku;
nīmagakuuma thuutha,
na moke kūrī we mohetwo na mīnyororo.

Nīmagakūinamīrīra, magūthaithe, makwīre atīrī,

‘Ti-itherū Mūrungu arī hamwe nawe, na gūtīrī ūngī tiga we;
ti-itherū gūtīrī ngai īngī.’”

- 15 Ti-itherũ wee ũrĩ Mũrungu ũrĩa ũikaraga ehithĩte,
Wee Ngai na Mũhonokia wa Isiraeli.
- 16 Arĩa othe mathondekaga mĩhianano ya kũhooywo
nĩmagaconorithio na manyararithio;
makoimagara mathiĩ manyararithio othe hamwe.
- 17 No rĩrĩ, Isiraeli nĩakahonokio nĩ Jehova
na ũhonokio wake ũrĩa ũtũũraga tene na tene;
wee ndũgaconorithio kana ũnyararithio
nginya tene na tene.
- 18 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ,
ũcio wombire igũrũ,
o we Ngai,
o ũcio wombire thĩ na akĩmĩthondeka,
agĩcooka akĩmĩrũmia wega;
na ndaamũmbire itũũre irĩ ũtheri,
no aamũmbire itũũragwo nĩ andũ;
we ekuuga atĩrĩ:
“Nĩ nĩ nĩ Jehova,
na gũtirĩ ũngĩ.
- 19 Ndirĩ ndaaria na hitho,
ndĩ handũ bũrũri-inĩ ũrĩ nduma;
ndirĩ ndeera njiaro cia Jakubu atĩrĩ,
‘Nongoriai o ũguo tũhũ.’
- Nĩ Jehova, njaragia ũhoru wa ma;
nyumbũraga maũndũ marĩa magĩrĩire.
- 20 “Cookanĩrĩrai hamwe, mũũke;
ũnganaĩ, inyuĩ arĩa mũũrite kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ.
Kwaga ũmenyi-rĩ, nĩ andũ arĩa makuuaga mĩhianano ya kũhooywo ya mĩtĩ,
na makahooya ngai itangĩhota kũmahonokia.
- 21 Umbũrai ũhoru wa ũrĩa gũgaikara, na mũũheane,
na andũ marekwo maciire marĩ hamwe.
Nũũ waheanire ũhoru ũyũ kuuma o tene?
Ningĩ nũũ waumbũrite matukũ-inĩ macio ma tene mũno?
Githĩ ti nĩ, nĩ Jehova?
Gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,
Mũrungu mũthingu na Mũhonokia;
ti-itherũ gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.
- 22 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ ituri ciothe cia thĩ,
njookereraĩ mũhonokio,
nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Mũrungu, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.
- 23 Nĩndĩhĩtĩte ngĩgwetaga rĩtwa rĩakwa nĩ mwene,
naguo ũhoru ũkoima kanua gakwa na kũhooito,
naguo ndũkagarũrũka o na atĩa:
Maru mothe nĩmagaturio mbere yakwa;
nacio nĩmĩ ciothe nĩcikeehĩta na rĩtwa rĩakwa.
- 24 Nĩmakaaria ũhoru wakwa, moige atĩrĩ,
‘Ũthingu na hinya cionekaga harĩ Jehova o we wiki.’ ”
Andũ arĩa othe maarakarire makĩmũũkĩrĩra,
nĩmagooka harĩ we maconorithio.
- 25 No njiaro ciothe cia Isiraeli
nũkoonekaga irĩ na ũthingu nĩ ũndũ wa Jehova,
na nĩgakena mũno.

46

Ngai cia Babuloni

- 1 Atĩrĩrĩ, Beli nũĩnamĩrĩire, nayo Nebo ikahocerera;
mĩhianano yacio ya kũhooywo ikuuagwo nĩ nyamũ cia mũtitũ o na ng’ombe.
Mĩhianano iyo mĩacũhie ikuuagwo kũndũ na kũndũ nĩtuĩkĩte mĩrigo mĩritũ,

- mĩrigo ya kũnogia nyamũ iria imĩkuuaga.
- ² Nyamũ ocio na ngai ocio cia kũhooywo irainamĩrĩra hamwe; ciothe ikaremwo nĩkũhonokia mĩhianano ñyo ñkuuĩtwo, nacio nyene igatahwo igatwarwo ũkombo-inĩ.
- ³ “Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩriai, inyuĩ nyũmba ya Jakubu, inyuothe matigari ma nyũmba ya Isiraeli, o inyuĩ arĩa ndũire nditikĩte kuuma rĩrĩa mwarĩ nda cia manyina manyu, na ngatũũra ndĩmũkuuĩte kuuma rĩrĩa mwaciarirwo.
- ⁴ O na ũkũrũ-inĩ wanyu, no nĩ, o na rĩrĩa mũgaakorwo mũrĩ na mbuĩ, nĩ nĩ nĩ ngũmũtũũria muoyo. Nĩ nĩ ndaamũumbire, na nĩ nĩ ngũtũũra ndĩmũkuuaga, ñ ti-itherũ nĩ nĩ ngũmũtũũria muoyo na ndĩmũhonokagie.
- ⁵ “Nũ-rĩ, mũngĩngerekania na ũ kana nũ mũngĩnjiganania nake? Mũngĩhaanania na ũ nĩguo tũgerekanio nake?
- ⁶ Andũ amwe maitũrũraga thahabu kuuma mondo-inĩ ciao, na magathima betha na ratĩrĩ; magacooka makaandĩka mũturi wa thahabu amĩthondeke ñtuĩke mũhianano wa ngai yao, nao magacooka makamĩnamĩrĩra, makamĩhooya.
- ⁷ Mũhianano ũcio maũigagĩrĩra ciande ciao, makaũkuua; makaũiga handũ haguo, ũgaikara ũrũgamĩte o hau. No ndũngĩhota kuuma hau wĩtware.
- O na mũndũ angũũkaĩra-rĩ, ndũngĩcookia, kana ũhonokie mũndũ ũcio kuuma mathĩĩna-inĩ make.
- ⁸ “Inyuĩ aremi aya, ririkanai ũndũ ũyũ, na mũwikĩre meciĩria-inĩ manyu, mũũige ngoro-inĩ.
- ⁹ Ririkanai maũndũ marĩa mahĩtũkĩte, marĩa ma tene; nĩ nĩ nĩ Mũrungu, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ; nĩ nĩ nĩ Ngai, na gũtirĩ ũngĩ ũhaana ta nĩ.
- ¹⁰ Nĩ menyithanagia maũndũ marĩa mageekĩka marigĩrĩrio-inĩ kuuma o kĩambĩrĩria, namo maũndũ marĩa magooka ngamamenyithania kuuma o tene. Ngoiga atĩrĩ: Ūrĩa nduĩte nũkachinga, namo maũndũ mothe marĩa nyendaga gwĩka-rĩ, no mo ngeeka.
- ¹¹ Nĩngeeta nyoni ndĩa nyama kuuma mwena wa irathĩro; nĩngeeta mũndũ wa kũhingia maũndũ marĩa nduĩte gwĩka kuuma bũrũri wa kũraya.*
- Ūrĩa njugĩte nĩngahingia; ũndũ ũrĩa ndĩciĩrĩte gwĩka nĩngawĩka.
- ¹² Ta thikĩrĩriai, inyuĩ andũ a ngoro nyũmũ, o inyuĩ mũraihanĩrĩrie na ũhoro wa ũthingu.
- ¹³ Nĩngũreharehe ũthingu wakwa hakuhĩ, ndũrĩ kũraya; o nago ũhonokio wakwa ũgũũka o narua. Ūhoro wa ũhonokio wakwa ngũwathĩrĩra Zayuni, na njathĩrĩre riiri wakwa kũrĩ Isiraeli.

47

Kũgũa kwa Babuloni

- ¹ “Atĩrĩrĩ, harũrũka ũikare thĩ rũkũngũ-inĩ, wee Mũirĩtu Gathirange wa Babuloni; ikara thĩ ũtaikarĩire gĩĩ kĩa ũnene, wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni. Ndũgacooka gũtuĩka mũndũ wa kũmenyererwo, kana mũndũ mũnyoroku ũtarĩ ũndũ angũũkĩra.
- ² Oya mahiga ma gĩthũ, ũthĩe mũtu; eheria gĩtambaya gĩa kwĩhumbĩra ũthĩũ. Heta nguo ciaku na ũguũrie magũrũ maku,

* 46:11 Mũndũ ũcio nĩ Kurusu.

- ūtoboke maaĩ-inĩ ũringe tūrũĩ.
³ Nĩũkarutwo nguo ũtigwo njaga,
 ũikare ũconorithĩtio.
 Nĩngerĩhĩria,
 na gũtirĩ mũndũ ngaiguĩra tha.”
- ⁴ Mũkũuri witũ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo Rĩtwa rĩake,
 nĩwe Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
- ⁵ “Wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni,
 ikara thĩ ũkirĩte ki, ũthĩĩ ũkinye nduma-inĩ;
 ndũgacooka gwĩtwo
 mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa gwatha mothamaki.
- ⁶ Nĩkũrakara ndaarakarĩtio nĩ andũ akwa,
 na ngĩtũma igai rĩakwa rĩthaahe;
 ngĩmaneana moko-inĩ maku,
 nawe ũkĩaga kũmaiguĩra tha.
 O na andũ arĩa akũrũ
 ũkĩmaigĩrĩra icooki iritũ mũno.
- ⁷ Nawe ũkiuga atĩrĩ, ‘Ngũtũura ndĩ mũthamaki-mũndũ-wa-nja nginya tene!’
 No wee ndũigana gũcũũrania maũndũ maya,
 o na kana wĩciirie ũrĩa ũhoru wamo wa kũrigĩrĩria ũgaikara.
- ⁸ “Na rĩrĩ, ta thĩkĩrĩria, wee wendete ikeno,
 na ũikaraga ũtarĩ ũgwati ũngĩtigĩra,
 na ũkeĩraga atĩrĩ,
 ‘Nĩĩ no nĩĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩĩ.
 Ndirĩ hĩndĩ ngaatuĩka mũtũmia wa ndigwa,
 kana menye ũhoru wa gũkũrwo nĩ ciana.’
- ⁹ Maũndũ macio meerĩ nĩmagagũkorerera o rĩmwe,
 mũthenya o ro ũmwe:
 nĩũgakuĩrwo nĩ ciana, na ũtuĩke mũtũmia wa ndigwa.
 Maũndũ macio magagũkorerera na ũiyũru biũ,
 o na gũtuĩka ũrĩ na ũrogi mũingĩ,
 na ũgo waku ũkaingĩha mũno.
- ¹⁰ Ũtũire wĩhokete waganu waku,
 ũkoiga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ mũndũ ũnyonaga.’
 Ũũgĩ na ũmenyo waku nĩkũhĩtithagia rĩrĩa ũkwĩra atĩrĩ,
 ‘Nĩĩ no nĩĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩĩ.’
- ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio mwanangĩko nĩũgagũkora,
 na ndũkaamenya ũrĩa ũngĩũũrĩra.
 Nĩũgakorererwo nĩ mũtino
 ũrĩa ũtangĩhota gwĩkũũra kuuma kũrĩ guo;
 ningĩ nĩũgakorererwo o ro rĩmwe
 nĩ ihooru rĩa maũndũ ũterĩgĩrĩire.
- ¹² “Wee thĩĩ na mbere na ciama ciaku cia ũgo,
 na ũrogi waku mũingĩ ũrĩa ũtũire wĩkaga kuuma ũrĩ mũnini.
 No gũkorwo hihĩ nĩũkona kĩguni kĩa mo,
 kana hihĩ ũtũme kũgĩe na itua-nda inene.
- ¹³ Irĩra iria ciothe ũheetwo no gũkũnogia ikũnogetie!
 Ago aku arĩa maroraga igũrũ matu-inĩ nĩmeyumĩrie,
 acio matuĩragia njata na makaratha mohoro o mweri-rĩ, o mweri-rĩ,
 nĩmagĩkũhonokie kuuma kũrĩ maũndũ marĩa megũgũkorerera.
- ¹⁴ Ti-itherũ, andũ acio mahaana ta itira iria itigĩtwo mũgũnda;
 nĩgũcinwo magaacinwo nĩ mwaki mathire.
 Matikahota kwĩhonokia kuuma kũrĩ hinya wa rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki,
 nĩgũkorwo hatigaakorwo makara mangĩotwo mwaki;
 hatirĩ mwaki haha ũngĩotwo.
- ¹⁵ Ũguo noguo mangĩgwĩkĩra,
 aya mwanarutithania wĩra na mũkonjorithia nao
 kuuma rĩrĩa warĩ mũnini.

O mündü wao athiaga o na mbere kühitia;
gütigakorwo mündü o na ümwe üngigikühonokia.

48

Israeli kuumia Ngoro

- 1 “Atiriri, we nyumba ya Jakubu, ta thikiriria uhoro üyü,
o wee witanagio na ritwa ria Israeli,
na uumite ruciaro-ini rwa Juda,
o inyuü mwihitaga mukigwetaga ritwa ria Jehova,
na mukahooya Ngai wa Israeli,
o na gutuika mutimuhooyaga na ma kana na uthingu,
2 nigukorwo inyuü mwitaga atüuri a itüura riria inene itheru,
na mukehoka Ngai wa Israeli,
o ücio ritwa riake ari Jehova Mwene-Hinya-Wothe:
3 O tene nindarathire uhoro wa maündü maria magooka,
ngimaaria na kanua gakwa na ngituma mamenyeke;
na o ro rimwe ngimahingia, namo magikika.
4 Nigukorwo nindamenyaga ati wee uri müremi müno,
nayo ngingo yaku ikahaana ta ruga rümü rwa kigera,
nagu thiihi waku ugatuika ta gicango.
5 Ni ündü ücio ndakwirire maündü maya o tene;
ngikwira uhoro wamo mataanekika, nigeetha ndukanoige atiri,
‘Mihianano yakwa ya kühoooyo nyo ikite maündü macio;
muhianano wakwa wa gwacuhio, na ngai yakwa ya kigera
nicio ciathanire uhoro wamo.’
6 Küigua nimüiguite maündü macio; ta kimarorei mothe.
Githi mutikamoimbura ati nigo matarii?
“Kuuma riu ndikwiraga uhoro wa maündü merü,
ngakwira uhoro wa maündü mahithe, o maria wee ütooi.
7 Maündü macio mathondeketwo o riu, na ti ma tene;
nduri waigua uhoro ücio, waigua ümüthi.
Ni ündü ücio ndungiuga atiri,
‘Maündü macio nindamenyete uhoro wamo.’
8 Wee nduri waigua kana ukamenya;
kuuma o tene matu maku matiri mahingika.
Ninjüüi wega uria uri mündü mugaru,
o na ati kuuma waciarwo wetirwo müremi.
9 Ningwamba kürugamia mang’uri makwa ni ündü wa ritwa riakwa;
na tondu wa ügooci wakwa ndigiriurie mang’uri macio matigagükore,
nigo ndigakuniine biü.
10 Atiriri, ningütheretie o na gutuika ti ta uria betha itheragio;
wee-ri, ngügeretie thini wa icua ria minyamaro.
11 Ni ündü wakwa ni mwene,
ii ti-itherü, ni ündü wakwa ni mwene-ri, ningeeke ündü ücio.
Ni mwene-ri, ndaahota atia gwitikiria ritwa riakwa rithaahio?
Riiri wakwa ndikaühe mündü üngi.

Israeli Kurekio

- 12 “Atiriri, we Jakubu, ta thikiriria,
o na wee Israeli uria ni njitite:
Ni ni ni Ngai; ni ni wa mbere,
o na ningi ni ni wa kuringiriria.
13 Guoko gwakwa kiumbe nikuo kwahaandire mthingi ya thi,
na guoko gwakwa kwa urio gugitambürükia matu;
riira ndaameta,
mothe marugamaga o hamwe.
14 “Cookanirirai hamwe inyothe na muthikiririe:
Ni mihianano iriku ya kühoooyo iri yoimburanira maündü macio?
Mündü uria Jehova ethuurire manyitanire nake
niwe ükaahingia muoroto wake wa güükirira bürüri wa Babuloni;

guoko gwake nĩkuo gũgookĩrĩra andũ a Babuloni.

15 Nĩĩ, o nĩĩ-rĩ, nĩnjarĩtie;
ĩĩ nĩguo, nĩ nĩĩ ndĩmwĩtĩte,
na nĩngamũrehe,

na nĩakagaacĩra wĩra-inĩ wake.

16 “Nguhĩrĩriaĩ mũthĩkĩrĩrie ũhoru ũyũ:
“Kuuma o kĩambĩrĩria ndĩrĩ ndaaria ũhoru na hitho;
maũndũ macio makĩoneka, nĩĩ ngoragwo ho.”

Na rĩu Mwathani Jehova nĩwe ũndũmĩte,
we mwene o na Roho wake.

17 Jehova, o we Mũkũũri waku,
o we Mũtheru wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
“Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova Ngai waku,
ũrĩa ũkũrutaga maũndũ marĩa makwagĩrĩre,
na nowe ũkuonagĩrĩria njĩra irĩa wagĩrĩrwo nĩkũgera.

18 Naarĩ korwo nĩmwaiguĩte maathani makwa,
thayũ wanyu ũngĩahaanire ta rũũĩ rũgũtherera,
naguo ũthingu wanyu ũhaane ta makũmbĩ ma iria-inĩ.

19 Njiaro cianyu ingĩaingĩhire o ta mũthanga,
nacio ciana cianyu cingĩhe ta hĩndĩ cia mũthanga iria itangĩtarĩka;
rĩĩtwa rĩao rĩtingĩkaaniinwo,
kana rianangwo, rieherio mbere yakwa.”

20 Umai bũrũri wa Babuloni,
mwĩthareĩ, muume kũrĩ andũ a Babuloni!
Anĩrĩraĩ ũhoru ũyũ na kayũ kanene mũkenete,
na mũhunje ndũmĩrĩri ĩno.
Mĩtũmeĩ nginya ituri-inĩ cia thĩ;
ugai atĩrĩ, “Jehova nĩakũũrĩte ndungata yake Jakubu.”

21 Matianyootire hĩndĩ irĩa aamatoongoreirie werũ-inĩ;
nĩamarũtĩre maaĩ kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga;
o na ningĩ agĩatũra rwaro rwa ihiga,
namo maaĩ makiuma ho.

22 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Andũ arĩa aaganu matikagĩa na thayũ o na rĩ.”

49

Ndungata ya Jehova

1 Atĩrĩrĩ, inyuĩ mĩtũũraga icigĩrĩra-inĩ ta thĩkĩrĩriaĩ;
o na inyuĩ andũ a mabũrũri ma kũraya ta iguai:
Jehova aanjĩtĩre itarĩ mũciare;

ndĩ o nda ya maitũ nĩguo aanjĩtĩre na rĩĩtwa rĩakwa.

2 Nĩatũmire kanua gakwa gatũike ta rũhiũ rũũgĩ rwa njora,
na akĩhitha kũruru-inĩ gĩa guoko gwake;
agĩthondeka ta mũguĩ mũnyoroku,
na akĩhitha thiaka-inĩ wake.

3 Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Wee Isiraeli, nĩwe ndungata yakwa,
andũ nĩmarĩngocaga nĩ ũndũ waku.”

4 No ngiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ndutĩte wĩra wa tũhũ;
hũthĩrĩte hinya wakwa wothe nĩ ũndũ wa maũndũ matarĩ kĩguni na ma tũhũ.
No rĩrĩ, ũhoru wakwa wa gũtũrwo ciira na kĩhooito uumaga harĩ Jehova,
narĩo irĩhi rĩakwa rĩrĩ na Ngai wakwa.”

5 Na rĩu-rĩ, Jehova ũrĩa wanyũmbire ndĩ nda ya maitũ ndũike ndungata yake,
nĩguo hũndũre Jakubu, ndĩmũcookie harĩ we, na njookanĩrĩrie Isiraeli harĩ we,
nĩgũkorwo ndĩ mũtũku maito-inĩ ma Jehova,
na Ngai wakwa agakorwo arĩ hinya wakwa,

6 Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe gũtũika ndungata yakwa,
ya gũcookereria mĩhĩrĩga ya Jakubu,

na kühündūra matigari ma Isiraeli marīa ndītigīrie.
Ningī ningatūma ūtuīke ūtheri wa gūtherera andū a ndūrīrī,
nīgeetha ūtware ūhonokio wakwa ituri-inī ciothe cia thī.”

⁷ Jehova, Mūkūūri wa Isiraeli,
o we Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli,
ekwarīria ūrīa mūnyarare na agathūūrwo nī ndūrīrī,
akeera ūrīa ndungata ya aathani atīrī,
“Athamaki marīkuonaga magakūrūgamīra,
aanake a athamaki makuona magakūinamīrīra,
nī ūndū wa Jehova, ūcio mwīhokeku,
o we Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli, ūrīa ūgūthuurīte.”

Gūcookereria Isiraeli

⁸ Jehova ekuuga atīrī,
“Hīndī ya gwītīkīrīka, nīngagūcookeria ūhoru,
naguo mūthenya wa kūhonokania, nīngagūteithia;
nīndīkūmenyagūrīra, na nīngūkūheana
ūtuīke wa kūrīkanīra kīrīkanīro na andū anyu
gīa kūmacookeria būrūri,
na ūtūme megwatīre igai rīa kūndū kūrīa gwatīgirwo gūkirīte ihooru,
⁹ na ningī wīre andū arīa mohetwo atīrī, ‘Thīī, nīmuohorwo,’
nao arīa maikarīte nduma-inī ūmeere atīrī, ‘Umīrai ūtheri-inī!’

“Makaarūithagio mīkīra-inī ya njīra,
na moonage gīa kūrīa tūrīma-inī tuothe tūrīa tūtārī kīndū.
¹⁰ Matikaahūūta kana manyoote,
kana macinwo nī ūrugārī wa werū-inī o na kana mahīe nī riūa.
Nīgūkorwo ūrīa ūmaiguagīra tha nīwe ūkaamoonia njīra
na amatongoragie amatware ithima-inī cia maaī.
¹¹ Nīngatūma kūgīe njīra irīma-inī ciakwa ciothe,
nacio barabara ciakwa irīa njārī ciambatīrio na igūrū.
¹² Atīrīrī, magooka moimīte kūndū kūrāya:
amwe makoima gathīgathini, na amwe moime ithūiro,
na arīa angī moime rūgongo rūa Sinimu.”

¹³ Wee igūrū, anīrīra nī gūkena;
nawe thī ūcanjamūke,
na inyuī irīma-rī, inai rwīmbo!
Nīgūkorwo Jehova nīahooreretie andū ake,
nao andū ake arīa anyariire akamaiguīra tha.

¹⁴ No rīrī, Zayuni oigire atīrī, “Jehova nīandiganīrie,
Mwathani nīariganīrwo nī nī.”

¹⁵ “Nyina wa mwana-rī, no ariganīrwo nī mwana ūrīa arongithia,
na aage kūiguīra tha mwana ūrīa aciarīte?
Hihi no kūhoteke ariganīrwo,
no nī ndikaariganīrwo nīwe!

¹⁶ Atīrīrī, ngururīte mūhiano waku hī-inī ciakwa,
nacio thingo ciaku ikoragwo mbere yakwa hīndī ciothe.

¹⁷ Ariū aku mahīūhīte magīcookaga kūrī we,
nao arīa makwanangīte nīmarakūūrīra.

¹⁸ Tiira maitho maku wīrorere kūndū guothe;
ariū aku othe maracookanīrīra hamwe moke harīwe.”

Jehova ekuuga atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūrāga muoyo-rī,
ūkaamehumba othe ta mathaga;
ūkaamehumba o ta ūrīa mūhiki egemagia na mathaga make.

¹⁹ “O na gūtuīka nīwanangītwo ūgakira ihooru,
o naguo būrūri waku ūkonūhwo-rī,
būrūri ūcio nīkanyīiha wage kūiganīra andū arīa matūūrāga kuo,

nao arĩa magūtambuurangĩte magaaakorwo maingatĩtwo magathĩ haraaya nawe.

²⁰ Ciana iria ciaciariirwo bũrũri ũria watahĩirwo,
ikoiga ũkĩguaga atĩrĩ,

'Bũrũri ũyũ nĩ mũnini, ndũngĩtũigana,
tũhe kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra.'

²¹ Hĩndĩ iyo nũkeyũria na ngoro yaku atĩrĩ,
'Nũũ wanjariĩre ciana ici,

kuona atĩ nĩndakuĩrĩrwo nĩ ciana ciakwa, ngĩtigwo ta ndĩ thaata;
ndaarĩ mũtahe na ngamenwo.

Nũũ warerire ciana ici?

Nĩĩ ndatigirwo nyiki,

no rĩrĩ, ciana ici ciũmĩte nakũ? "

²² Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

"Atĩrĩrĩ, nĩngeeta ndũrĩrĩ,

njooke nyambararie bendera yakwa kũrĩ andũ a mabũrũri;

nao nĩmakarehe ariũ aku mamakuũite na moko,

na makuue airĩtu aku na ciande ciao.

²³ Athamaki nĩo magaatũika mathoguo ma gũkũrera,
na atumia ao matũike ta aa maitũguo a gũkũrera.

Nĩmagakũinamĩrĩra maturumithĩtie mothiũ mao thĩ,
na nĩmagacũna rũkũngũ rũria rũrĩ magũrũ-inĩ maku.

Hĩndĩ iyo nũukamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova;
arĩa manjĩhokaga matigaaconoka."

²⁴ Anga njamba ĩrĩ hinya no ĩtunywo indo iria itahĩte,

o na kana andũ arĩa maanyĩtĩtwo mahonokio kuuma kũrĩ andũ karaũ?

²⁵ No rĩrĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ:

"Ī, njamba cia ita nĩgatunywo andũ arĩa ciohete mĩgwate,

na indo iria itahĩtwo itunyanwo kuuma kũrĩ andũ arĩa karaũ;

nĩngahũũrana na andũ arĩa mahũũranaga nawe,

na nĩngahonokia ciana cianyu.

²⁶ Nĩngatũma andũ arĩa makũhinyagĩrĩria marĩe nyama cia mũrĩ yao;
makaarĩo nĩ thakame yao ene o ta marĩtwo nĩ njoohi.

Nao andũ othe nĩmakamenya,

atĩ nĩ, Jehova, nĩ nĩ Mũhonokia waku,

na Mũkũri waku, o nĩ ũria Mwene-Hinya wa Jakubu."

50

Mehia ma Isiraeli

¹ Jehova ekũũria atĩrĩ,

"Marĩa marĩa maitũguo aaheirwo ma gũtigana nake,

o macio monanagia atĩ nĩndamũteire-rĩ, marĩ ha?

Kana nĩ mũndũ ũrĩkũ wa arĩa ndaarĩ thĩrĩ nao ndakwendeirie?

Nĩ ũndũ wa mehia manyu-rĩ, nĩkĩo mwendirio;

nĩ ũndũ wa ũria mwagararĩte watho,

nĩkĩo nyina wanyu aateirwo.

² Rĩria ndokire-rĩ, nĩ kĩ gĩatũmire haage mũndũ o na ũmwe?

Nĩngĩ rĩria ndetanire-rĩ, nĩ kĩ gĩatũmire haage mũndũ o na ũmwe wanjĩtikire?

Kaĩ guoko gwakwa gwakuhĩhĩte, nĩguo kũremwo nĩkũmũkũũra?

Nĩ hinya njagĩte wa kũmũhonokia?

Ikũũma rĩakwa riiki nĩrĩtũmaga iria rĩhũe,

o na ngatũma njũũ itũke werũ;

thamaki ciakuo ikabutha nĩ kwaga maaĩ,

na igakua nĩ nyoota.

³ Nĩĩ humbaga igũrũ nguo ya nduma,

na ngarĩkunĩkĩra na nguo ya ikũnia."

⁴ Mwathani Jehova nĩaaheete rũrĩmĩ rwa andũ arĩa marutĩtwo maũndũ,

nĩguo menyage ũria ciugo ciakwa ingĩhota gũteithia andũ arĩa anogu.

Anjarahũraga rũciĩnĩ o rũciĩnĩ,

akaarahūra matū makwa thikīrīrie nīguo ndiirute ta andū arīa marutagwo maūndū.

⁵ Mwathani Jehova nīahingūrīte matū makwa,
na nīi ndirī ndamūremera;
ndicookete na thuutha.

⁶ Ndaneanire mūgongo wakwa kūrī andū arīa maahūūraga,
kīreru gīakwa ngīkīnengera arīa maangūūraga nderu;
ndiahithire ūthiū wakwa afī nīguo ndikanyūrūrio,
kana ndige gūtuīrwo mata.

⁷ Tondū Mwathani Jehova nīwe ūndeithagia-rī,
ndirī hīndī ngaaconorithio.

Nī ūndū ūcio ndūmīte ūthiū wakwa ūikare ūūmīte o ta ihiga rīa nyaigī,
na nīnjūūi ndirī hīndī ngaaconorithio.

⁸ Ningī ūrīa ūnduuaga mūthingu arī hakuhi.

Nūū ūngīgīthitanga?

Nīoke tūrūgamane nake!

Ningī ūrīa ūngīnjīrithia akīrī we ū?

Mūndū ūcio nīarekwo akīng'ethere!

⁹ Afīrīrī, Mwathani Jehova nīwe ūndeithagia.

Ūrīa ūngīndua mwīhia akīrī ūū?

Andū acio othe magaaithira o ta ūrīa nguo ithiraga;
makaarīo nī memenyi, mathire biū.

¹⁰ Nūū thīnī wanyu wītigīrīte Jehova,
na wathīkagīra kiugo kīa ndungata yake?

Mūndū ūrīa ūthiagīra nduma-inī,

ūrīa ūtarī na ūtheri,

nīakīhoke rīitwa rīa Jehova,

na egiritanie na Ngai wake.

¹¹ No rīrī, rīu inyuī arīa othe mwakagia mwaki,

na mūkeehe imūrī igwakana-rī,

thīi, mūgerere ūtheri-inī wa mwaki wanyu,

na wa imūrī cia mwaki ūrīa mūgwatītie.

Ūndū ūyū nīguo mūkaamūkīra kuuma guoko-inī gwakwa:

Mūgaakoma thī na mūnyamaro.

51

Ūhonokio wa Zayuni wa Tene na Tene

¹ "Atīrīrī, inyuī mūrūmagīrīra maūndū ma ūthingu ta thikīrīriai,
o inyuī mūrongoragia Jehova:

Rorai rwaro rwa ihiga rūrīa mwarutirwo,

o na kīenjero kīa mahiga kīrīa mwenjirwo;

² ta rorai Iburahīmu, o we ithe wanyu,

o na Sara, ūrīa wamūciarire.

Nīgūkorwo hīndī irīa aarī o wiki nīguo ndamwītire,

na ngīmūrathima, ngītūma aingīhe.

³ Ti-itherū Jehova nīakahooreria Zayuni,

o na ahoorerie kūndū gwakuo kūrīa kwanangītwo;

werū wakuo akaaūtua o ta Edeni,

na rūng'ūrī rwakuo arūtue o ta mūgūnda wa Jehova.

Kūu guothe gūkaiyūra gīkeno, na gūcanjamūka ngoro,

na gūcookagia ngaatho, o gūkīinagwo nyīmbo.

⁴ "Inyuī andū akwa ta thikīrīriai,

na inyuī rūrīrī rwakwa, njiguai:

Nīgūkorwo watho ūkoima harī nīi;

nakīo kīhooito gīakwa nīkīo gīgaatuīka ūtheri wa ndūrīrī.

⁵ Ūhoro wakwa wa ūthingu nīūrooka o na ihenya,

nakuo kūhonokania gwakwa kūrī hakuhi kuoneka,

o nakuo guoko gwakwa nīkuo gūgaatuīra andū a ndūrīrī ciira wa kīhooito.

Andū a icīgīrīra-inī nī nīi magaacūthīrīria

na meterere guoko gwakwa marĩ na mwĩhoko.
 6 Tiirai maitho manyu na igũrũ,
 na mũrore thĩ ĩria ĩrĩ mũhuro;
 igũrũ rikaabuĩria o ta ndogo,
 nayo thĩ ĩthire o ta ũria nguo ĩthiraga,
 nao atũuri ao makuage o ũguo ta ngĩ.
 No rĩrĩ, ũhonokio wakwa nĩwagũtũũra nginya tene,
 naguo ũthingu wakwa ndũrĩ hĩndĩ ũgaathira.

7 "Ta njiguai, inyuĩ andũ arĩa mũũĩ ũhoru wa ũthingu,
 o inyuĩ andũ arĩa mũrũmĩtie watho wakwa ngoro-inĩ cianyu:
 Mũtigetigĩre kũmenwo nĩ andũ,
 o na kana mũmakio nĩ irumi iria mamũrumaga nacio.
 8 Nĩgũkorwo makaarĩo nĩ memenyi mathire biũ o ta nguo;
 na marĩo nĩ igunyũ o ta marĩ guoya wa ng'ndu.
 No rĩrĩ, ũhoru wakwa wa ũthingu nĩ wa gũtũũra nginya tene,
 naguo ũhonokio wakwa ũtũũre nginya njiarwa-inĩ ciothe."

9 Arahũka, arahũka! Wĩkĩre hinya,
 wee guoko kwa Jehova;
 arahũka o ta ũria waarahũkire matukũ marĩa ma tene,
 warahũke o ta hĩndĩ ya njiarwa cia tene.
 Githĩ wee tiwe watinangirie Rahabu tũcunjĩ,
 o wee watheecangire nyamũ ĩyo nene, ũkĩmĩtũrikania?
 10 Githĩ tiwe wahũithirie iria,
 maaĩ ma kũndũ kũria kũriku mũno,
 o wee watemire njĩra kũu iria-inĩ kũria kũriku,
 nĩgeetha andũ arĩa wakũũrite maringĩre yo?
 11 Andũ arĩa akũũre a Jehova nĩmagacooka.
 Nao magaatoonya Zayuni makĩnaga;
 nĩmagekĩrwo thũmbĩ ya gikeno gĩa tene na tene.
 Magaakena na macanjamũke,
 nakĩo kĩaha na mũcaayo nĩgathira biũ.

12 "Nĩ, o nĩ mwene-rĩ, nĩ nĩ ndĩmũhooreragia.
 Wee ũrĩ ũ, atĩ nĩguo wĩtigĩre andũ arĩa makuuaga,
 na ũgetigĩra ariũ a andũ arĩa magaatuuo o ta nyeki,
 13 nawe ũkariganĩrwo nĩ Jehova ũria wakũũmbire,
 o we ũria watambũrũkirie matu,
 na agĩaka mĩthingi ya thĩ,
 atĩ nĩguo o ũtũũrage na guoya o mũthenya
 nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma mũhinyanĩrĩria
 rĩria ekwĩhaarĩria aniinane?
 Namo mang'ũrĩ ma mũhinyanĩrĩria ũcio-rĩ, makĩrĩ ha?
 14 Nao oohwo arĩa marainaina nĩ guoya nĩmekuohorwo o narua;
 matigakuĩra kũu marima-inĩ ma njeera,
 o na kana irio ciao ciage.
 15 Nĩgũkorwo nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,
 ũria ũtũmaga iria rĩkie ndĩhũ nĩguo makũmbĩ marĩo makaruruma;
 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩitwa rĩake.
 16 Nĩnjĩkĩrĩte ciugo ciakwa kanua-inĩ gaku,
 na ngakũhumbĩra na kĩĩruru gĩa guoko gwakwa,
 o nĩ ndatambũrũkirie matu harĩa marĩ,
 na ngĩaka mĩthingi ya thĩ,
 o nĩ njĩraga andũ a Zayuni atĩrĩ, 'Inyuĩ mũrĩ andũ akwa.' "

Gĩkombe kĩa Mang'ũrĩ ma Jehova

17 Arahũka, arahũka!
 Wee Jerusalemu ũkĩra,
 o wee ũnyuĩrĩre gĩkombe kĩa mang'ũrĩ ma Jehova,
 ũnengereirio kuuma guoko-inĩ gwake,
 o wee ũnyuĩrĩre kuuma mbakũri

irĩa itũmaga andũ matũgũũge na ũkamĩinĩkĩrĩria.

18 Harĩ ariũ ake othe arĩa aaciarire,
gũtirĩ o na ũmwe ũngĩmũtongoria;
o na ningĩ ariũ ake othe arĩa aarerire-rĩ,
gũtirĩ o na ũmwe ũngĩmũnyĩita guoko.

19 Mogwati maya meerĩ nĩmo magũkorete;
nũũ ũgaagĩkũhooreria?

Mogwati macio nĩ mwanangĩko na ũniinani,
ningĩ nĩ ng'aragu o na rũhiũ rwa njora;
nũũ ũgaagĩkũhooreria?

20 Ariũ aku nĩmaringĩkĩte;
nao makomete macemanĩrio-inĩ ma njĩra ciothe,
magakoma o ta thĩiya ĩnyĩitĩtwo nĩ mũtego.

Maiyũritwo nĩ mang'ũrĩ ma Jehova,
na ikũũma rĩa Ngai wanyu.

21 Nĩ ũndũ ũcio igua ũhoru ũyũ, wee ũnyariirĩtwo,
ũkarĩo, no ti ndibei ikũrĩte.

22 Mwathani Jehova Ngai waku
ũrĩa ũgitagĩra andũ ake, ekuuga ũũ:
“Atũrĩrĩ, ningwehereirie gĩkombe kĩrĩa gĩatũmire ũtũgũge,
ngakĩruta guoko-inĩ gwaku;
o na ngakwehereria mbakũri ya mang'ũrĩ makwa,
na ndũgacooka kũminyũira rĩngĩ.

23 Nĩnganeana mbakũri ĩyo moko-inĩ ma arĩa makũnyariiraga,
o arĩa maakwĩrĩre atĩrĩ,
‘Wĩgũithie thĩ, nĩguo tũkũgerere igũrũ.’

Nawe ũgĩkoma, mũgongo waku ũgĩtuĩka taarĩ thĩ,
na ũkĩũtua taarĩ njĩra nĩguo andũ acio makũgeragĩre igũrũ.”

52

1 Arahũka, arahũka, wee Zayuni,
wĩkĩre hinya.

Īkĩra nguo ciaku irĩa irĩ riiri,
o wee Jerusalemu, itũũra rĩrĩa inene na rĩamũre.
Nĩgũkorwo kuuma rĩu thĩinĩ waku
gũtigacooka gũtoonya mũndũ ũtarĩ mũruu
kana mũndũ ũrĩ na thaahu.

2 Wĩribaribe rũkũngũ;
ũkĩra, ũkarĩre gĩtĩ kĩa ũnene, wee Jerusalemu.
Wĩohore mĩnyororo ĩyo irĩ ngingo yaku,
wee mwarĩ wa Zayuni, o wee ũtũire ũrĩ muohe.

3 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Wee wendirio ũtarutĩirwo kĩndũ,
na ũgaakũũrwo ũtarutĩirwo mbeeca.”

4 Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Tene andũ akwa maikũrũkire bũrũri wa Misiri
magĩthĩĩ gũtũũra marĩ ageni kuo;
thuutha ũyũ andũ a Ashuri nĩmamahinyĩrĩirie.”

5 Jehova ekũũria atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, nĩ kĩ ndĩ nakĩo?
“Nĩgũkorwo andũ akwa maatahirwo o ũguo tũhũ,
nao andũ arĩa mamaathaga no kũmanyũrũria.
Narĩo rĩtwa rĩakwa rĩcambio hĩndĩ ciothe,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

6 “Nĩ ũndũ ũcio andũ akwa nĩmakamenya rĩtwa rĩakwa;
mũthenya ũcio nĩmakamenya
atĩ nĩ nĩ ndaaririe ũhoru ũcio o tene.
Ī nĩguo, nĩ nĩ ndawaririe.”

7 Kaĩ magũrũ ma mũndũ ũrĩa ũrarehe ũhoru mwega,
nĩmagĩrũire kũu irĩma-inĩ igũrũ-ĩ,
o ũcio ũrahunjanĩria ũhoru wa thayũ,

na akarehe ūhoru mweka wa maũndũ magĩrĩru,
o na akahunjanĩria ūhoru wa kũhonokania,
o we ũrĩa ũreera Zayuni atĩrĩ,
"Ngai waku nĩwe ũrathamaka!"

⁸ Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩria! Arangĩri aku nĩmaranĩrĩra;
maranĩrĩra nĩ gũkena marĩ hamwe.

Rĩrĩa Jehova agaacooka Zayuni,
nĩmakeyonera na maitho mao.

⁹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ kũndũ kũrĩa kwanangĩtwo kwa Jerusalemu,
ambĩrĩriai kũina nyĩmbo cia gĩkeno,
nĩgũkorwo Jehova nĩahooreretie andũ ake,
na agakũũra Jerusalemu.

¹⁰ Jehova nĩakaguũria guoko gwake gũtheru
harĩ ndũrĩrĩ ciothe, ikuone na maitho mao,
nacio ituri ciothe cia thĩ nĩcikoona
ũhonokanio wa Ngai witũ.

¹¹ Eherai, eherai, umai kũu!
Mũtikahutie kũndũ kĩrĩ thaahu!

Umai kũu na mwĩtherie,
inyuĩ mũkuuaga indo cia Jehova.

¹² No rĩrĩ, mũtikoima na ihenya,
kana mũthĩ mũhanyũkĩte;
nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũkaamũtongoria,
Ngai wa Isiraeli nĩwe ũkaamuuma thuutha, amũgitĩre.

Ndungata Gũthũnĩka

¹³ Atĩrĩrĩ, ndungata yakwa ĩgeekaga maũndũ na ũũgĩ,
nĩkambarario na yambatĩrio, o na ĩtũũgĩrio mũno.

¹⁴ O ta ũrĩa andũ aingĩ maagegĩrio mũno nĩ ũndũ wake,
tondũ gĩthiithi gĩake nĩgĩathũkĩtio mũno, gĩgakĩra kĩa mũndũ o wothe,
na mũhianĩre wake ũgathũkio gũkĩra mũhianĩre wa andũ,

¹⁵ ũguo noguo akaamakia ndũrĩrĩ nyingĩ,
nao athamaki nĩmagatumia tũnua twao nĩ ũndũ wake.

Nĩgũkorwo maũndũ marĩa materĩtwo, nĩmakamoono,
na maũndũ marĩa mataiguĩte, nĩmakamenya ūhoru wamo.

53

¹ Nũũ wĩtikĩtie ūhoru witũ,
nakuo guoko kwa Jehova-rĩ, kũguũrĩrio ũ?

² Nĩgũkorwo ndungata ĩyo yakũrĩre ĩhaana ta mũtĩ mwĩthĩ,
na ta mũri ũmerete kũndũ kũmũ.

Ndiarĩ kũrorerwa o na kana ĩgathakara ũndũ tũngĩaguucĩrĩrio nĩyo,
ĩkĩoneka-rĩ, gũtirĩ kũndũ kĩngĩatũmire tũmĩrĩrĩre.

³ Ndungata ĩyo nĩyanararĩrwo na ĩkĩregwo nĩ andũ,
aarĩ mũndũ wa kĩa kĩa kĩa na wonete thĩna.

O ta mũndũ ũrĩa andũ mahithaga mothiũ mao matikamuone-rĩ,
aanyararĩrwo, na ithuĩ tũtiigana kũmũtĩna.

⁴ Ti-itherũ nĩwe woire wonje witũ,
na agĩkuua kĩa giitũ;
no ithuĩ twatuire nĩkũhũrwo aahũrĩtwo nĩ Ngai,
akamũgũtha na akamũnyamaria.

⁵ No rĩrĩ, aatihangĩrio nĩ ũndũ wa mahĩtia maitũ,
o na akĩhehenjwo nĩ ũndũ wa waganu witũ;
nakuo kũherithio kũrĩa gwatũmire tũgĩe na thayũ nĩwe waherithirio,
na ithuĩ tũhonagio nĩ ũndũ wa nguraro ciake.

⁶ Ithuothe, nĩtũhĩtĩtie njĩra, tũgaturuura ta ng'ondũ ciũrĩte,
o mũndũ agathiĩ na njĩra yake mwene;
nake Jehova nĩamũgĩrĩre
waganu witũ ithuothe.

- 7 Nīahinyīrīrio na agīthīnio, nowe ndaatumūrire kanua gake;
 aakirire ki o ta ūria gatūrume gakiraga gagīthī gūthīnjwo,
 na o ta ūria ng'ondū ikiraga ki iri mbere ya mūmīenji guoya,
 noguo o nake ataatumūrire kanua gake.
- 8 Eeheririo na ūndū wa kūhinyīrīrio na gūtuirwo ciira ūtarī wa kīhooō.
 Ha ūhoro wa rūciaro rwake-rī, nūū ūngīaria ūhoro waruo?
 Nīgūkorwo eeheririo kuuma būrūri wa arīa matūūraga muoyo;
 na nī ūndū wa mahītia ma andū akwa nīkio aahūūrirwo.
- 9 Rīrīa aakuire aagirwo mbīrīra-inī ya andū aaganu,
 o na agīthikwo mbīrīra-inī ya andū arīa itonga,
 o na harīa atekīte ūndū mūūru,
 kana kanua gake gakaaria maheeni.
- 10 No rīrī, Jehova nōnire arī wega amūhehenje, na agītūma athīnīke,
 na rīrīa Jehova agaatūma muoyo wake ūtuīke igongona rīa mehia-rī,
 nīakoona rūciaro rwake, na amūingīhīrie matukū make,
 nago wendi wa Jehova nūkagaacīra guoko-inī gwake.
- 11 Thuutha wa ngoro yake gūthīnīka,
 nīakoona uumithio wa gūthīnīka gwake, na aiganīre;
 nī ūndū wa ūmenyo wake, ndungata iyo yakwa thingu
 nūgatūma andū aingī matuīke athingu,
 na nūgakuaa mawaganu mao, imeherie.
- 12 Nī ūndū ūcio nīngamīgayanīria igai hamwe na arīa anene,
 o na magayane indo cia gūtahwo na andū arīa marī hinya,
 tondū nīarutire muoyo wake akue,
 na agītaranīrio na arīa aagarari watho.
 Nīgūkorwo nīakuire mehia ma andū aingī,
 o na arīa maahītītie akīmathaithanīrīra.

54

Riiri ūria Ūgooka wa Zayuni

- 1 "Atīrīrī, wee mūndū-wa-nja thaata ina rwīmbo,
 o wee ūtarī waciara mwana;
 ambīrīria kūina rwīmbo, na wanīrīre nī gūkena,
 wee ūtarī wanyitwo nī ruo rwa gūciara,
 tondū ciana cia mūndū-wa-nja ūria ūtiganīrio nī nyingī,
 gūkīra cia ūria ūrī na mūthuuri,"
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 2 "Wīyaramīrie handū ha hema yaku,
 na ūtambūrūkie mataama ma hema yaku maarama,
 maguucie ūtekūmacaāra;
 raihia mīkanda ya hema yaku,
 nacio higī ciayo ūcikiindīre irūme biū.
- 3 Nīgūkorwo nīūgatheerema mwena wa ūrīo na wa ūmotho;
 njiaro ciaku nūkegwatīra mabūrūri ma ndūrīrī,
 na itūūre matūūra manene ma cio marīa matīgītwo matarī andū.
- 4 "Ndūkanetigīre; tondū ndūgaaconoka.
 O na ndūkanaigue guoya wa gūconorithio;
 nīgūkorwo ndūrī hīndī ūkaanyararithio.
 Nīukariganīrwo nī thoni cia ūnini waku,
 na ndūgacooka kūrīrikana rīngī
 ūria wananyararwo nīgūkorwo ūrī wa ndigwa.
- 5 Nīgūkorwo ūria Mūūmbi waku nīwe mūthuuri waku,
 nake etagwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 o we ūria Mūtheru wa Isiraēli nīwe Mūkūūri waku;
 nake etagwo Ngai mwene thī yothe.
- 6 Nīgūkorwo Jehova nīagagwīta ūcooke,
 ūhaana ta mūtumia ūtiganīrio, na mūthīnīku ngoro,
 mūtumia wahikire arī mūnini, agacooka agateo,"
 ūguo nīguo Ngai waku ekuuga.
- 7 "Nīgūkorwo ndrīragūtiganīrie o gwa kahinda kanini,

- no nīngūgūcookia ndī na tha nyingī mūno.
⁸ Hīndī ya marakara maingī
 nīndakūhithire ūthiū wakwa gwa kahinda kanini,
 no nī ūndū wa ūtugi ūria ūtathiraga, nīngakūiguira tha,
 ūguo nīguo Jehova Mūkūiri waku ekuuga.
- ⁹ “Kūrī nī matukū maya no ta marīa ma hīndī ya Nuhu,
 rīria ndehītire ngiuga atī maaī ta macio ma hīndī ya Nuhu
 matigacooka kūiyūra thī.
 Nī ūndū ūcio rīu nīndīhītite atī ndigacooka kūrakara nīwe
 o na kana ngūkūūme rīngī.
- ¹⁰ Nīgūkorwo irīma no ithingithio,
 natuo tūrīma tweherio,
 no rīrī, wendo wakwa ūria ūtathiraga ūria ngwendete naguo-rī, ndūkeenyenyo,
 o na kana kīrīkanīro gīakwa gīa thayū kieherio harīwe,
 ūguo nīguo Jehova ūria ūkūiguagīra tha ekuuga.
- ¹¹ “Atīrīrī, wee itūūra rīrī inene inyamarie,
 o wee ūthukathukītwo nī ihuhūkanio,
 na ūkaaga wa gūkūhooreria,
 nīngagwaka na mahiga ma rangi wa mīthemba mīngī,
 nayo mīthingi yaku ndīmīake na mahiga ma yakuti.
- ¹² Nīngathondeka ndirīca ciaku na mahiga mega matune,
 na ihingo ciaku ndīcithondeke na mahiga ma goro me kūhenia,
 nacio thingo ciaku ciothe ikorwo irī cia mahiga ma goro mūno.
- ¹³ Ciana ciaku ciothe nīkarutagwo ūhorō nī Jehova,
 naguo thayū wa ciana icio ciaku nīkaingīha mūno.
- ¹⁴ Nīūgaikara ta ūhaandītwo wega ūhorō-inī wa ūthingu:
 Ūnyamarania nīūgakūraihīrīria;
 ndūgakorwo ūrī na ūndū ūngītūma wītīgīre.
 Nakīo kīmako nīgīgakūraihīrīria;
 gītīgagūkuhīrīria.
- ¹⁵ Na rīrī, andū mangīgaagūtharīkīra-rī, nī ndigakorwo ūhorō-inī ūcio;
 na mūdū o wothe ūgaagūtharīkīra-rī, ūcio nī kwīneana akeeneana harīwe.
- ¹⁶ “Atīrīrī, nī nī nī ndoombire mūturi,
 ūria ūhurutagīra mwaki wa makara,
 na agatura kīndū kīa mbaara o ūria kīagīrīre wīra-inī wakīo.
 O na mūdū ūria wanangaga akaniinana-rī, nī nī ndīmūmbīte;
¹⁷ na gūtīrī kīndū kīa mbaara gīthondeketwo gīa gūgūkīrīra gīkaagaacīra wīra-
 inī wakīo,
 na nīūkahoota mūdū ūria ūkaaria ciugo cia gūgūthitanga.
 Rīrīrī nīrīo igai rīa ndungata cia Jehova,
 o naguo ūhorō wacio wa gūtūo thingu uumaga harī nī,
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

55

Gwītwo kwa Andū Anyootu

- ¹ “Atīrīrī, inyuī inyuothe arīa mūnyootīrī-rī,
 ūkaai mūnyue maaī;
 na inyuī mūtārī na mbeeca-rī,
 ūkaai mūgūre irio, mūrīe!
 Ūkaai, mūgūre ndībei na iria
 mūtārī na mbeeca mūkūruta, na hatārī na thogora.
- ² Nī kī gīgūtūma mūtūmīre mbeeca harī irio gūtārī,
 o na mūnoge mūkīrutīra wīra kīndū gītāngīmūhūnia?
 Thīkīrīriai na mūnjigūe, nīguo mūrīfage indo iria njega,
 nacio ngoro cianyu nīrīkenagīra irio iria njega mūno.
- ³ Tegai matū mūthīkīrīrie, na mūūke kūrī nī;
 njiguai nīgeetha mūtūre muoyo.
 Na nī nīngarīkanīra na inyuī kīrīkanīro gīa gūtūura tene na tene,

arī wendo wakwa wa kwihokeka ūrīa nderīre Daudi.

⁴ Atīrīrī ūcio nīndīmūtuīte mūira kūrī ndūrīrī,
na ngamūtua mūtongoria na mūnene wa ndūrīrī.

⁵ Ti-itherū nūgeeta ndūrīrī iria ūtooī,
nacio ndūrīrī iria itakūūi iteng'ere ciūke kūrī we,
nī ūndū wa Jehova Ngai waku,
o we Ūrīa Mūtheru wa Isiraēli,
nīgūkorwo nīakūhumbīte ūkengu mūnene."

⁶ Mathaai Jehova hīndī irīa angīoneka;
mūkairei hīndī irīa arī hakuhi.

⁷ Mūndū ūrīa mwaganu nīatigane na mīthiire yake,
nake mūndū ūrīa ūtarī mūthingu atigane na meciiria make mooru.
Nīacookerere Jehova, na nīekūmūiguīra tha,
na acookerere Ngai witū,
nīgūkorwo nīakīragīrīria kūrekanīra.

⁸ "Nīgūkorwo meciiria makwa timo meciiria manyu,
o na kana mīthiire yanyu īgatuīka ta mīthiire yakwa,"
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁹ "O ta ūrīa matu maraihanīrīrie na thī,
ūguo noguo mīthiire yakwa īraihanīrīrie na mīthiire yanyu,
o na meciiria makwa magakīra meciiria manyu.

¹⁰ Nīgūkorwo o ta ūrīa mbura yuraga,
narīo ira rīkaharūrūka kuuma igūrū,
na iticookaga kuo itaihūgītie thī
na īgatūma mīmera ithundūke na īciare,
nīguo mūhandi aheo mbeū
na ūrīa wendaga kūrīa aheo irio ciake,

¹¹ ūguo noguo kiugo gīakwa kīrīa kiumaga kanua gakwa gīgaaikara:
Kiugo kīu gītikanjookerera o ro ūguo tūhū,
no nīgīkahingia ūrīa nyendete wīkwo,
na gīkinyanīrie muoroto ūrīa watūmire ndīgītūme.

¹² Ūkoimagara na gīkeno,
na ūthiīage ūtongoretio nī thayū;
irīma o na tūrīma nacio
nīgaitīka kūina rwīmbo mbere yaku,
nayo mīti yothe ya gīthaka nīkahūūra hī.

¹³ Ithenya rīa mīgua-rī, gūkaamera mīthengera,
na ithenya rīa cong'e kūmere mīhandathi.

Naguo ūndū ūcio ūgaatuīka wa gūtūma Jehova agīe igweta,
na ūtuīke kīmenyithia gīa gūtūūra nginya tene, kīrīa gītāgathūkio."

56

Ūhonokio wa Andū arīa angī

¹ Jehova ekuuga atīrī:

"Tūūrai mūtuanagīra ciira wa kīhooto,
na mwīkage maūndū marīa magīrīire,
nīgūkorwo ūhonokio wakwa nūkuhīrīrie,
o naguo ūthingu wakwa ūrī hakuhi kūguūranīrio.

² Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūrīa wīkaga maūndū macio,
o mūndū ūrīa ūrūmagia maūndū macio mūno,
na ūrīa ūmenyagīrīra thabatū atekūmīthaahia,
na akagīrīrīria guoko gwake gwīka ūūru."

³ Mūndū wa kūngī ūrīa wīnyīitanītie na Jehova ndakanoige atīrī,
"Ti-itherū Jehova nīakanyamūrania, andīgithanie na andū ake."
O na kana mūndū ūrīa mūhakūre arekwo oige atīrī,
"Nīi haana o ta mūti mūūmū."

⁴ Nīgūkorwo Jehova ekuuga atīrī:
"Ha ūhoru wa andū arīa ahakūre arīa mamenyagīrīra thabatū ciakwa,

na magathuura gwika maündũ marĩa manganagia,
na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ,
⁵ nĩngamahe handũ thĩinĩ wa hekarũ yakwa na thingo-inĩ ciayo,
na ndũme maririkanagwo na magĩe igweta rĩega mũno
gũkĩra andũ arĩa marĩ na ciana cia aanake na cia airĩtu;
o na nĩngĩ nĩngamahe rĩitwa rĩrĩa magaatũura meetagwo nginya tene na tene,
rĩrĩa rĩtagacooka kũriganĩra.
⁶ Andũ a kũngĩ arĩa menyiiitanĩtie na Jehova
nĩguo mamũtungatagĩre,
o acio mendete rĩitwa rĩa Jehova,
na mamũhooyaga,
o na arĩa othe mamenyagĩrĩa thabatũ matekũmĩthaahia,
na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ,
⁷ andũ acio nĩo ngaatwara kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre,
na ndĩmahe gĩkeno thĩinĩ wa nyũmba yakwa ya mahooya.
Maruta mao ma njino na magongona
nĩmagetĩkĩrĩka kĩgongona-inĩ gĩakwa;
nĩgũkorwo nyũmba yakwa ĩgeetagwo
nyũmba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe.”
⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ,
o we ũria ũcookanagĩrĩria andũ a Isiraeli arĩa matahĩtwo:
“Hamwe na acio ndĩkĩtie gũcookanĩrĩria
no kũrĩ angĩ ngaacookanĩrĩria meongerere harĩo.”

Thitango ya Ngai ya Gũũkĩrĩra Andũ arĩa Aaganu

⁹ Atĩrĩrĩ, ũkaai inyuĩ nyamũ ciothe cia gĩthaka,
o na inyuĩ nyamũ ciothe cia mũtitũ ũkaai mũrĩe!
¹⁰ Arangĩri a Isiraeli nĩ atumumu,
othe nĩmagĩte ũmenyo;
othe matariĩ ta ngui itagambaga,
ikaremwo nĩ gũkũga;
makomaga thĩ makaroota,
na mendaga o gũkoma toro.
¹¹ Matariĩ o ta ngui ngoroku mũno;
matirĩ hĩndĩ mahũũnaga.
Nĩ arĩithi matarĩ na ũtaũku;
othe magarũrũkĩte magathĩ na njĩra ciao o ene,
na o mũndũ acaragia maündũ ma kwĩguna we mwene.
¹² O mũndũ aanagĩrĩa akoiga atĩrĩ, “Ūnganai ndĩmũrehere ndibe!
Nĩtũnyue njoohi nginya tũrĩio!
Naruo rũciũ rũkaahaana o ta ũmũthĩ,
kana rwagĩre mũno makĩria.”

57

¹ Atĩrĩrĩ, andũ arĩa athingu makuaga o ro ũguo,
na gũtirĩ mũndũ wĩciiragia ũhoru ũcio ngoro-inĩ yake;
andũ arĩa etigĩri-Ngai meheragio,
na gũtirĩ mũndũ ũmenyaga atĩ acio athingu meheretio
nĩguo matharwo, matikoone ũũru.
² Andũ arĩa mathiiaga na mĩthĩre mĩagĩrĩru,
matoonyaga thayũ-inĩ;
nĩngĩ nĩmonaga ũhurũko makua.
³ “No inyuĩ-rĩ, ũkaai haha,
inyuĩ ariũ a mũndũ-wa-nja mũragũri,
o inyuĩ ciana cia itharia na cia maraya!
⁴ Nũũ ũcio inyuĩ mũranyũrũria?
Nũũ ũcio mũratembanĩria mĩromo
na mũkamũrutĩra rũrĩmĩ?
Githĩ inyuĩ ti inyuĩ ciana cia aremi,
o na rũciaro rwa aheenanania?
⁵ Inyuĩ mũhĩahĩaga nĩ thuti cianyu mũrĩ kũu mĩgandi-inĩ,

na mūrī rungu rwa mūtī o wothe mūruru;
mūrutaga ciana cianyu magongona kūu ituamba-inī,
na mīatūka-inī ya ndwaro cia mahiga.

6 “Mīhianano ya kūhooywo ĩrīa ĩrī mahiga-inī manyoroku* kūu ituamba-inī nīyo rūgai
rwanyu;

ĩ, mīhianano ĩyo nīyo ĩgai rīanyu.

Ĩ, ĩyo nīyo ūitīire magongona maku ma kīndū gīa kūnyuuo,
na ūkamīrutīra maruta ma mūtu.

Nī-rī, ĩngīhota atīa gūkirīrīria maūndū ta macio?

7 Wee ūthondekete ūrīrī waku karīma-inī karīa karaaya na ĩgūrū, na gatūūgīru;
na kūu ĩgūrū nīkuo waambatire, ūgīthīi kūrūtīra magongona maku kuo.

8 Thuutha wa mīrango yaku, na ĩngīro-inī ciayo
nīkuo ūīgīte imenyithia cia gūkūrīrīkania ūhoru wa mīhianano ya andū acio matoōi
Ngai.

Nīwahumbūrīrie gītanda gīaku nī ūndū wa kūndīrika,

ūkīhaica ĩgūrū rīakīo, o na ūgīkīaramia makīria;

ūkīrīkanīra na acio wendete itanda ciao,

na ūgīcooka ūkīrīrorera njaga yao.

9 Nīwathiire kūrī Moleku ūrī na maguta ma mūtī wa mūtamaiyū,
na ūkīongerera maguta maku marīa manungaga wega.

Nīwatūmire abarūthi aku mathīi kūndū kūrāya mūno;

ningī ūgīkūrūka o nginya mbīrīra-inī!

10 Nīwanogīrio nī mīthīire yaku yothe,

no rīrī, ndūigana kuuga atīrī, ‘Ūndū ūyū nī wa tūhū.’

Ūkīgīa na ĩnya mwerū,

nī ūndū ūcio ndūigana kūringīka.

11 “Nūū wakūguithirie guoya na ūkīmwītīgīra,
ūū atī ūkoretwo ūkīaga gūtuīka mwīhokeku kūrī nīi,

na ūkaaga gūcooka kūndīrikana,

o na kana wīcūūranie ūhoru ūcio na ngoro yaku?

Githī ti tondū ngoretwo ngīrīte ki ĩhinda iraihu,

nawe ūkaaga kūnjītīgīra?

12 Nīngaumbūranie ūthingu waku na cīiko ciaku,
nacio itigakūguna.

13 Rīrīa ūgaakaya ūkīenda ūteithio-rī,

mīhianano ĩyo ya kūhooywo ūnganītīe-rī, nīīgagīkūhonokia!

Rūhuho nīrūkamīkuua yothe,

yūmbūrwo, yeherio nī mīhūmū mītheri.

No rīrī, mūndū ūrīa ūnduuaga rīūrīro rīake-rī,

nīwe ūkaagaya būrūri,

o na egwatīre kīrīma gīakwa kīrīa kīamūre.”

Kūhoorerio Andū arīa Maherete

14 Na nīgūkeeranwo atīrī:

“Akaai, akaai, na mūthondeke njīra!

Eheriai mīhīnga yehere njīra-inī ya andū akwa.”

15 Nīgūkorwo Ūrīa-Ūrī-Īgūrū Mūno,

o We ūtūūgīrītīo na ūtūūraga tene na tene,

ūrīa wītāgwo mūtheru; ekuuga atīrī:

“Ndūūraga o ĩgūrū handū hatheru,

na ningī ngatūūranie na mūndū ūrīa ūrī ngoro ĩthuthīkīte,

na ūrīa ūherete na wīnyīihītīe,

nīguo njarahūre roho wa mūndū ūcio wīnyīihītīe,

na njarahūre ngoro ĩyo ĩthuthīkīte.

16 Ndigūtūura ndūīthanāgia nginya tene,

o na kana ndūūre ndakarīte ĩndī ciothe,

tondū roho wa mūndū wahota kūringīka mbere yakwa,

mīhūmū ĩyo ya mūndū ūcio ndoombire ĩhwererekere.

* 57:6 Mahiga manyoroku maahūthagīrwo gūtungatīra ngai cia mīhianano.

- 17 Nīndarakaririo mūno nī mehia make ma gūkoroka;
ngīmūherithia na ngīmūhiitha ūthiū wakwa nī kārakara,
no agīthiī o na mbere na mīthiire yake īrīa eyendeire.
- 18 Nīnyonete nījira ciake, no nīngamūhonia;
nīngī nīngamūtongoria, na njooke ndīmūmīrīrie,
19 ndūme kūgīe na ūgooci tūnua-inī twa andū arīa macakayaga kūu Isiraēli.
Thayū, thayū kūrī arīa marī kūrāya, na kūrī arīa marī gūkuhi,
ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Na nī nīi ngaamahonia.”
- 20 No rīrī, andū arīa aaganu mahaana ta irīa rīgīkia ndiīhū ciarīo,
rīrīa rītangīhoorera,
rīrīa makūmbī marīo mahurunjaga ndaka na ndooro.
- 21 Ngai wakwa ekuuga atīrī, “Mūndū ūrīa mwaganu-rī, ndarī hīndī angīgīa na thayū.”

58

Kwīhinga Kūrīa Irio kūrīa kwa Ma

- 1 “Atīrīrī, anīrīra mūno, na ndūgakire.
Anīrīra na mūgambo mūnene o taarī karumbeta karagamba.*
Uumbūrīre andū akwa ūhorō wa ūremi wao,
o na andū a nyūmba ya Jakubu ūmoimbūrīre mehia mao.
- 2 Nīgūkorwo manjaragia mūthenya o mūthenya;
makonekaga ta mangīenda mūno kūmenya nījira ciakwa,
ta marī rūrīrī rwīkaga ūrīa kwagīrīre,
na rūtatirīkīte maathani ma Ngai waruo.
Mendaga ndīmatuagīre ciira wa kīhooito,
na makoneka makīenda mūno Ngai amakuhīrīrie.
- 3 Moragia atīrī, ‘Nī kīi gītūmīte twīhinge kūrīa irio, nawe ūkaaga kuona?
Nī kīi gītūmīte twīnyīhie, nawe ūkaaga kūrūmbūiya ūhorō ūcio?’
- “No rīrī, mūthenya wanyu wa kwīhinga kūrīa irio
mwīkaga o ūrīa mūkwenda,
na aruti othe anyu a wīra mūkamahinyīrīria.
- 4 Kwīhinga kūrīa irio kwanyu kūrīkagīrīria na ngūi na njūgitano,
na mūkahūūrana na ngundi ta andū aaganu.
Kwīhinga kūrīa irio kwanyu kwa matukū maya
gūtingītūma mīgambo yanyu īguo kūu igūrū.
- 5 Kwīhinga kūrīa irio kwa mūthemba ūcio
wa mūndū kwīnyīhia mūthenya o ūmwe tu-rī,
nīkuo nīi thuurīte?
- Kwīhinga no kūinamia mūtwe ta ithanjī,
na gūkomera nguo ya ikūnia, o na mūhu?
Kūu nīkuo mwītaga kwīhinga kūrīa irio,
na mūkawīta mūthenya wa gwītīkīrīka nī Jehova?
- 6 “Githī mūthemba ūrīa thuurīte wa kwīhinga kūrīa irio ti ūyū:
kuohora arīa moohetwo na nījira itarī ya kīhooito,
na kuohoraga mīkwa ya icooki rīa ngingo,
na kūrēkereria arīa mahinyīrīrio,
o na kuunanga macooki mothe ma ngingo?
- 7 Githī ti kūgayanaga irio ciaku na andū arīa ahūtu,
na ūrehage athīni arīa matarī ūikaro gwaku mūciī,
na rīrīa wona mūndū arī njaga ūkamūhumba nguo,
na ndūkanahutatīre andū arīa mūrī a mūthiimo ūmwe nao?
- 8 Hīndī iyo ūtheri waku nīugaathera o ta ūrīa gūtherūrūkaga rūciini,
nakuo kūhonio gwaku nīgūkooneka o narua;
nīngī ūthingu waku nīugagūtongoria,
naguo riiri wa Jehova ūkuume thuutha, ūkūgītire.
- 9 Nīngī hīndī iyo nīugeetana, nake Jehova nīagagwītīka;
nīugakaya ūteithio, nake nīakoiga atīrī: Ī nīi ūyū haha.

* 58:1 Karumbeta kaahūthagīrwo gwīta thigari nīguo ithiī mbaara.

“Ūngĩheheria icooki rĩa kũhinyanĩrĩria,
na weherie kĩara kĩria worotanaga nakĩo, na ndeto cia rũmena-rĩ,
¹⁰ ningĩ ūngĩrutĩra kũhũũnia andũ arĩa ahũtu,
nao arĩa ahinyĩrĩrie ūmahingĩrie maũndũ marĩa mamabatairie,
hĩndĩ ĩyo ūtheri waku nĩũgaathera kũu nduma-inĩ,
nagu ūtukũ waku ūgaatuĩka o ta mũthenya barigici.
¹¹ Jehova nĩarĩgũtoongoragia hĩndĩ ciothe,
na nĩarĩkũhingagĩria mabataro maku ūrĩ bũrũri-inĩ mũũmũ,
o na mahĩndĩ maku amekagĩre hinya.
Ūkahaana ta mũgũnda unithĩrio maaĩ,
ũtuĩke ta gĩthima kĩria gĩtahũaga.
¹² Andũ aku nĩo magaacookereria kũria kwaanangĩtwo o tene,
na maakĩrĩre mũthingi irĩa ya tene mũno;
nawe ūgeetagwo Mũcookereria wa Thingo iria Momoku,
na witagwo Mũcookereria wa Njĩra cia Itũũro.
¹³ “Ūngĩgĩrĩrĩria magũrũ maku gũthũkia mũthenya wa Thabatũ,
na wage gwĩka maũndũ maku we mwene
mũthenya ūcio wakwa ūria mwamũre,
nayo Thabatũ ĩyo ūmĩtue mũthenya wa gĩkeno,
na mũthenya ūcio mwamũre wa Jehova ūtue wa gũtĩio-rĩ,
na ūngĩtũĩa na kwaga kũrũmĩrĩra njĩra ciaku,
na kwaga gwĩka maũndũ maku we mwene, o na kana kwaria ndeto cia tũhũ-rĩ,
¹⁴ hĩndĩ ĩyo nĩũgakena nĩ ūndũ wa Jehova,
na nĩngatũma ūtũũgĩrio mũno gũkũ thĩ,
na ngũheage igai rĩa thoguo Jakubu, ūrĩrĩage.”
Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova
kaarĩtie ūhoru ūcio.

59

Mehia, Kũhera na Gũkũũrwo

¹ Atĩrĩrĩ, ti-itherũ guoko kwa Jehova ti kuonju
atĩ gũtingĩhota kũhonokania,
o na kana gũtũ gwake gũkagĩa njiika
atĩ gũtingĩhota kũĩgua.
² No rĩrĩ, mawaganu manyu
nĩmo mamũtigithanĩtie na Ngai wanyu;
namo mehia manyu nĩmo matũmĩte amũhithe ūthiũ wake,
akarega kũmũĩgua.
³ Nĩgũkorwo moko manyu nĩmathaahĩte nĩ ūiti wa thakame,
nacio ciara cianyu ikaiyũra wĩhia.
Tũnua twanyu nĩtwarĩtie ndeto cia maheeni,
na nĩmĩ cianyu ikang’ung’uaga o ndeto cia waganu.
⁴ Gũtirĩ mũndũ wendaga ciira wa kĩhooto,
o na kana ageciĩrĩrĩra na njĩra ya ma.
Mehokaga ngarari cia tũhũ na makaaria ndeto cia maheeni;
magĩaga nda cia mathiĩna na magaciara waganu.
⁵ Mahaana ta makomeire matumbĩ ma ndũira,
na makaamba mĩtego ya rũrenda rwa mbũmbũ.
Mũndũ o wothe ūria ūngĩria matumbĩ macio no gũkua akuaga,
na o itumbĩ rĩahehenjwo rĩtũrĩkaga ndũira.
⁶ Rũrenda rũu rwao nĩ rwa tũhũ rĩtingĩtumwo nguo;
matiingĩhumbĩra na kĩria mathondekaga naruo.
Mawĩra mao nĩ mawĩra ma waganu,
na moko mao maiyũrĩte ciĩko cia haaro.
⁷ Magũrũ mao mahanyũkaga makehie;
mahĩũhaga magaithe thakame ya mũndũ ūtehĩtie.
Meciiria mao no meciiria ma ūũru;
na kũria guothe mathiĩaga matigaga gũkirĩte ihooru na mwanangĩko.
⁸ Njĩra ya thayũ matimũĩ;
na mĩthĩre yao ti ya gũtuanĩra ciira na kĩhooto.

Metemeire njira njogomu;
gütiri mündü ücigeragira akagira na thayü.

- ⁹ Nĩ ündü ücio ciira wa kihooto üri kũraya na ithuĩ,
naguo üthingu ndütũkinyagira.
Tũcaragia ütheri, no tuonaga o nduma;
tũgacaria ükengu, no tũkagerera kũria kũri na mairia matumanu.
- ¹⁰ Tũhambataga rũthingo ta mütumumu,
na tũgeetherera njira ta andũ matari maitho.
Tũhingagwo mũthenya barigici o ta rĩria kũri mairia;
tũri gatagati ka andũ arĩa marĩ hinya, tũhaanaga ta andũ akuũ.
- ¹¹ Ithuothe tũraramaga o ta nduba;
tũcakayaga na kieha ta ndutura.
Tũcaragia ühoro wa gütũrwo ciira na kihooto, na tũtingiwona o na aĩa;
tũgacaria ühoro wa ühonokanio, no ügatũrahĩria mũno.
- ¹² Nĩgũkorwo mahĩtia maitũ nĩ maingĩ maitho-inĩ maku,
namo mehia maitũ makoimbũra üria tũtariĩ.
Hĩndĩ ciothe mahĩtia maitũ makoragwo hamwe na ithuĩ,
namo mehia maitũ nĩtũmoĩ mothe:
- ¹³ namo nĩ üremi na gũkaana Jehova,
na kũhutatira Ngai witũ,
na kwaragia ndeto cia kũhinyanĩria, na kũregana na watho,
na kwaria ndeto cia maheeni iria ngoro ciitũ ithugundite.
- ¹⁴ Nĩ ündü ücio nĩtwagite ciira wa kihooto,
naguo üthingu ügatũrahĩria;
naguo ühoro wa ma ükagũa njira-inĩ,
naguo ürũngĩrũrũ ükaagĩrwo mweke.
- ¹⁵ Ühoro wa ma ndũri handũ üngĩoneka,
nake mündü üria wĩthemaga üũru agatuĩka mündü wa kũguĩmwo.
Nake Jehova akĩona ündü ücio, ükiaga kũmũkenia,
tondũ gũtiatuanagĩrwo ciira na kihooto.
- ¹⁶ Nĩngĩ akĩona atĩ gũtari mündü o na ümwe wagĩrũre,
na akĩgega tondũ gũtari na mũteithũrani;
nĩ ündü ücio guoko gwake mwene nĩkwo kwamũhonokirie,
naguo üthingu wake mwene ükĩmũtiirĩria.
- ¹⁷ Agĩcooka akĩhumba üthingu taari gako gake ga kũmũgitira gĩthũri,
na agĩkĩra ngũbia ya kĩgera ya ühonokio mütwe;
naguo ühoro wa kũrihanĩria akĩwĩhumba taari nguo,
na akĩhotoro kiyoo taari nguo ndaaya.
- ¹⁸ O ta üria ciiko ciao itariĩ, üguo noguo akaarihana,
arihe thũ ciake na mang'ũri,
nao andũ arĩa marĩ muku nake amacookererie üũru wao;
andũ arĩa matũũraga icigĩrũria-inĩ-rĩ,
erĩhĩrie na kũmagera ngero o üria kwagĩrũre.
- ¹⁹ Nĩ ündü ücio-rĩ, andũ nĩmagetigira rĩtwa rĩa Jehova kuuma ithũiro,
na nĩmagatĩia riiri wake kuuma irathĩro rĩa riũa.
Nĩgũkorwo agooka ta rũũ ruunite, rũgatherera na ihenya,
rũtindikĩtwo nĩ mĩhũmũ ya Jehova.

²⁰ "Mũkũuri nĩagooka Zayuni,
na akinye kũri andũ a Jakubu arĩa maherete mehia mao,"
üguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ Nĩngĩ Jehova ekuuga atĩri, "Ha ühoro wakwa-rĩ, gikĩ nĩkio kĩrikanĩro kĩria ndarĩkanĩre nao, atĩ Roho wakwa, üria üri igũrũ riaku, na ciugo ciakwa iria njikĩrite kanua gaku, itiri hĩndĩ ikehera kuuma kanua gaku, kana ciehere kuuma tũnua twa ciana ciaku, o na kana ciehere kuuma tũnua twa njiaro ciao, kuuma rĩu nginya tene na tene,"
üguo nĩguo Jehova ekuuga.

- 1 "Atĩrĩrĩ, arahũka ũcangarare, tondũ ũtheri waku nĩũũkĩte,
naguo riiri wa Jehova ũgakwarĩra.
- 2 Atĩrĩrĩ, nduma nĩhumbĩrĩte thĩ,
nayo nduma ndumanu ikahumbĩra ndũrĩrĩ ciothe,
no Jehova nĩakwarĩre,
naguo riiri wake ũgakwarĩra.
- 3 Ndũrĩrĩ nĩgooka kũrĩ ũtheri waku,
nao athamaki moke kũrĩa ũcangaraĩte ta riũa rĩkĩratha.
- 4 "Tiira maitho wĩrorere mĩena yothe:
One ũrĩa andũ othe monganĩte magooka harĩwe,
nao ariũ aku makoima kũndũ kũraya,
nao airĩtu aku magooka makuuĩtwo na moko.
- 5 Hĩndĩ iyo nũkona ũndũ ũcio, nawe ũcangarare,
ngoro yaku nayo ituumatuume, na iyyũrwo nĩ gĩkeno;
ũtonga ũrĩa ũrĩ iria-inĩ nũkareherwo,
o naguo ũtonga wa ndũrĩrĩ ũrehwo kũrĩ we.
- 6 Ndũũru cia ngamĩra nĩkaiyũra bũrũri waku,
o nacio njaũ cia ngamĩra cia kuuma Midiani, na cia Efa.*
Ngamĩra ciothe cia kuuma Sheba ciũke,
ikuuĩte thahabu na ũbumba,
nao andũ maanĩrĩre magooce Jehova.
- 7 Ndũũru ciothe cia mbũri cia Kedari igaacookanĩrĩrio irehwo kũrĩ we,
ũtungatagĩrwo nĩ ndũrũme cia Nebaiothu;
nĩgetĩkĩrwo, ituĩke cia kũrutwo igongona kĩgongona-inĩ gĩakwa,
na nĩ nĩngagemia hekarũ yakwa ĩrĩa ĩrĩ riiri.
- 8 "Atĩrĩrĩ, andũ aya mombũkĩte na igũrũ ta matu,
o na kana ta ndutura igĩcooka itara-inĩ ciacio nĩ a?
- 9 Ti-itherũ andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ nĩ nĩ metagĩrĩra;
matongoretio nĩ marikabu cia Tarishishi,
ikĩrehe ariũ anyu kuuma kũndũ kũraya,
marĩ na betha na thahabu ciao
nĩ ũndũ wa gũtĩia Jehova Ngai wanyu,
Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩakũheete riiri.
- 10 "Andũ a kũngĩ nĩo magaacookereria thingo ciaku,
nao athamaki ao magũtungatagĩre.
O na akorwo nĩndakũhũũrĩre na marakara-rĩ,
nĩũgeetĩkĩrĩka nĩ nĩ nĩguo ngũiguĩre tha.
- 11 Ithingo ciaku igũtũũra irĩ hingũre,
itĩrĩ hĩndĩ ikaahingwo mũthenya kana ũtukũ,
nĩgeetha andũ makũrehagĩre ũtonga wa ndũrĩrĩ,
athamaki ao marũmanĩrĩre mũtongoro wa ũhootani.
- 12 Nĩgũkorwo rũrĩrĩ kana ũthamaki ũrĩa ũtagagũtungatĩra nũkaniinwo;
ũkaanangwo biũ.
- 13 "Riiri wa Lebanoni ũgaatuĩka waku,
naguo nĩ wa mĩtĩ ya mĩthengera, mĩhuhu, na mĩkarakaba yothe hamwe,
nĩguo igemie handũ hakwa harĩa haamũre;
na nĩ nĩngagocithia handũ harĩa hakinyagwo nĩ magũrũ makwa.
- 14 Ariũ a andũ arĩa makũhinyagĩrĩria nĩmagooka harĩwe makũinamĩrĩre;
na arĩa othe makũmenete, mainamĩrĩre magũrũ-inĩ maku,
nao magwĩtage Itũũra-Inene-rĩa-Jehova,
na Zayuni itũũra rĩa Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
- 15 "O na akorwo nĩwatiganĩrio na ũkĩmenwo,
na gũkĩaga mũndũ o na ũmwe ũngĩtuĩkanĩria gwaku-rĩ,
nĩngatũma ũtũũre ũrĩ mũtũũku nginya tene,

* 60:6 Andũ a Midiani maarĩ arĩithi mwena wa gũthini wa Jorodani; Efa aarĩ mũriũ wa Midiani.

- na ūrī gīkeno kīa njarwa ciothe.
¹⁶ Nīukanyuuaga iria rīa ndūrīrī
 na wongithagio nyondo cia ūthamaki.
 Hīndī iyo nīguo ūkaamenya atī nīī nī nīī Jehova, nī nīī Mūhonokia waku,
 na Mūkūuri waku, Ūrīa-ūrī-Hinya-Mūno wa Jakubu.
¹⁷ Ngaakūrehera gīcango handū ha thahabu,
 na ngūrehere betha handū ha kīgera.
 Handū ha mbaū ngaakūrehera gīcango,
 na ngūrehere kīgera handū ha mahiga.
 Nīngatūma thayū ūtūike mūnene waku,
 naguo ūthingu ūtūike mwathi waku.
¹⁸ Ngūī ndīgaacooka kūiguuo būrūri-inī waku,
 o na kana mīhaka-inī ya būrūri waku kūgie ūnūhi kana mwanangīko,
 no nīūgeeta thingo ciaku Ūhonokio,
 na ihingo ciaku ūciīte Ūgooci.
¹⁹ Rīūa ti rīo rīrīkwaragīra mūthenya,
 kana ūtheri wa mweri ūgūtheragīre ūtukū,
 nīgūkorwo Jehova agaatuika ūtheri waku wa nginya tene
 na Ngai waku atuīke riiri waku.
²⁰ Rīūa rīu rīaku rītīgacooka gūthūa rīngī,
 o na kana mweri waku ūtukīrwo rīngī;
 nīgūkorwo Jehova nīwe ūgaatuika ūtheri wa gūgūtherera nginya tene,
 na matukū maku ma kīeha nīmagathira.
²¹ Hīndī iyo nao andū aku othe magaatuika athingu,
 na megwatīre būrūri nginya tene.
 Andū acio nīo thuuna irīa ndīhaandīre,
 arī wīra wa moko makwa,
 nīgeetha monanagie ūkengu wakwa mūnene.
²² Nyūmba irīa nini ikongerereka itūike andū ngiri,
 nayo irīa itarī andū aingi itūike rūrīrī rūrī hinya mūno.
 Nīī nī nīī Jehova.
 Nīngeeka ūndū ūcio narua ihinda rīaguo rīakinya.”

61

Mwaka wa Ūtugi wa Jehova

- ¹ Atūrīrī, Roho wa Mwathani Jehova arī igūrū rīakwa,
 nī ūndū Jehova nīanjītūrīrie maguta,
 nīguo hunjagīrie andū arīa athīni ūhorō-ūrīa-mwega.
 Nīandūmīte ngahonie arīa athuthīku ngoro,
 na ngaanīrīre atī andū arīa mohetwo nīmohorwo,
 nao arīa mohetwo njeera ndīmeere nīmarekererio,
² na hunjanagīrie ūhorō wa mwaka ūrīa Jehova akoonania ūtugi wake,
 na mūthenya ūrīa Ngai witū akerīhīria,
 ningī hooragīrie arīa othe marī na kīeha,
³ na ndeithagie andū arīa marī na kīeha kūu Zayuni:
 ndīmahumbe tanji ya ūthaka handū ha mūhu,
 na ndīmaitūrīrie maguta ma gīkeno handū ha kīeha,
 na ndīmahumbe nguo ya ūgooci
 handū ha ngoro itarī mwīhoko.
 Nīgeetha meetagwo mītī ya ūthingu,
 mītī irīa ihaandītwo nī Jehova
 nīguo monanagie riiri wake.
⁴ Nao nīmagaka kūndū kūrīa gūtūire kwanangītwo kuuma tene,
 na macookererie kūndū kūrīa kuonūhirwo tene;
 nī magaacookereria matūūra manene
 marīa matūire marī manange njarwa na njarwa.
⁵ Nao ageni nīmakarīthagia ndūuru cianyu;
 nao andū a kūngī marīmage mīgūnda yanyu,
 o na maceehage mīthabībū yanyu.
⁶ No inyuī mūgeetagwo athīnjīri-Ngai a Jehova,

nao andũ mamwĩtage atungatũri a Ngai witũ.
Mũkaarĩaga ũtonga wa ndũrĩrĩ,
na mwĩtĩage na indo icio ciao nyingĩ.

⁷ Nĩ ũndũ wa ũrĩa andũ akwa manaconorithio,
makaarĩhĩrio maita meerĩ,
na handũ ha thoni-rĩ,
nĩmagakenera igai rĩao;
na nĩ ũndũ ũcio makaagaya igai maita meerĩ bũrũri-inĩ wao,
na magĩe na gĩkeno gĩtagathira nginya tene.

⁸ “Nĩgũkorwo niĩ, Jehova, nĩnyendete ciira wa kĩhooto;
nĩthũire ũtunyani na waganu.
Nĩ ũndũ wa wĩhokeku wakwa-rĩ, nĩngamarĩha irĩhi rĩao,
na ndũkanĩre nao kĩrĩkanĩro gĩa gũtũura nginya tene.

⁹ Njiaro ciao nũikaagĩa igweta ndũrĩrĩ-inĩ,
na ciana ciao imenywo nĩ andũ a ndũrĩrĩ.
Arĩa othe makaamoona nĩmagetĩkĩra
atĩ acio nĩo andũ arĩa Jehova arathimĩte.”

¹⁰ Niĩ nĩngenagĩra Jehova mũno;
ngoro yakwa icanjamũkaga nĩ ũndũ wa Ngai wakwa.
Nĩgũkorwo nĩahumbĩte ũhonokio ta nguo,
na akaahumba nguo ndaaya ya ũthingu,
o ta ũrĩa mũhikania agemagia mũtwe wake na kĩremba taarĩ mũthĩnjĩri-Ngai,
na ta ũrĩa mũhiki egemagia na mathaga make na goro.
¹¹ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa tũiri ũtũmaga mbegũ imere,
na mũgũnda ũgatũma mbegũ ikũre-rĩ,
ũguo noguo Mwathani Jehova agaatumũ ũthingu na ũgooci
ciumĩre cionekane nĩ ndũrĩrĩ ciothe.

62

Rĩitwa Rĩerũ rĩa Zayuni

¹ Ha ũhoru wa kũrũrĩra Zayuni-rĩ, ndigakira,
o na kana ndigithĩrie gũtetera Jerusalemu,
nginya hĩndĩ rĩa ũthingu wake ũkaara o ta ũtheri wa rũciinĩ,
naguo ũhoru wake wa kũhonokio wonekane o ta tawa ũrĩa ũrĩrĩmbũkaga.

² Ndũrĩrĩ nũikoona ũthingu waku,
nao athamaki othe mone riiri waku;
nawe ũgeetagwo na rĩitwa rĩerũ,
rĩrĩa rĩkaagwetwo na kanua ka Jehova.

³ Ningĩ ũgaatuĩka ta tanji ya ũthaka
ũnyiiitwo guoko-inĩ kwa Jehova,
na ũhaana ta thũmbĩ ya ũthamaki
ĩnyiiitwo guoko-inĩ kwa Ngai waku.

⁴ Wee ndũgacooka gwĩtwo Mũtiganĩrie,
kana bũrũri waku wĩtwo Mũkiri-Ihooru.
No rĩrĩ, ũrĩtagwo Hefiziba,
na bũrũri waku wĩtagwo Beula;
nĩgũkorwo Jehova nĩagakenagio niwe,
naguo bũrũri waku ũgaatuĩka o ta mũhiki ũhikĩtio.

⁵ O ta ũrĩa mwanake ahikagia mũrĩtu,
ũguo noguo ariũ aku magaaakũhikia;
na o ta ũrĩa mũhikania akenagĩrĩra mũhiki wake,
ũguo noguo Ngai waku agaagũkenerera.

⁶ Nĩnjigĩte arangĩri a thingo ciaku, wee Jerusalemu,
nao matigakira mũthenya kana ũtukũ.
Inyuĩ arĩa mũkayagĩra Jehova-rĩ,
mũtikanahurũke,

⁷ o na kana mũmũhe ũhurũko nginya rĩrĩa akahaanda Jerusalemu,
na arĩtue itũura rĩrĩ igweta thĩ yothe.

- 8 Jehova nīehītite ambararītie guoko gwake kwa ūrīo,
na akehīta na guoko gwake kūrī hinya, akoiga atīrī:
“Ndigacooka kūhe thū ciaku ngano yaku
ītuīke irio ciao,
na gūtīrī hīndī īngī andū a kūngī makaanyua ndibei ya mūhihano
īria wee ūrutīire wīra;
9 no rīrī, andū arīa marīgethaga ngano nīo marīmīrīāga,
na magoocage Jehova,
nao arīa monganagia thabibū nīo marīnyuuaga ndibei yacio
maikarīte nja ya handū hakwa harīa haamūre.”
- 10 Hītūkīrai, mūhītūkīre ihingo-inī, mumagare!
Thondekerai andū njīra.
Akaai, mwake njīra njārī!
Ūnganiai mahiga, mūmeherie kuo.
Ambarariai bendera na igūrū nīguo yonwo nī ndūrīrī.
- 11 Jehova nīanīrīire ūhorō ūyū
ituri-inī ciothe cia thī, akoiga atīrī:
“īrai Mwarī wa Zayuni ūū,
‘Atīrīrī ūria ūgaakūhonokia nīarooka!
Arooka arī na kīheo gīake,
na irīhi rīake arī o narīo.’ ”
- 12 Acio marītagwo Andū arīa Aamūre,
o arīa Jehova Akūūrīte;
nawe ūrīttagwo Wa Kwendeka,
Itūūra-Inene-rīrīa-Rītagacooka-Gūthaamwo.

63

Mūthenya wa Ngai wa Kwīrīhīria na Kūhonokania

- 1 Nūū ūyū ūroka oimīte Edomu,
akoima itūūra rīa Bozara ehumbīte nguo ndune ta thakame?
Nūū ūyū wīhumbīte nguo irī na ūkengu,
agīkinyūkagia arī na hinya wa ūnene wake?
- “Nī nī, ngīaragia ndeto cia ūthingu,
na ndī na hinya wa kūhonokania.”
- 2 Nī kī gītūmīte nguo ciaku itunīhe,
ta cia mūdū ūraranga kīhihīro kīa ndibei?
- 3 “Nī-rī, nīnangīte kīhihīro kīa ndibei ndī nyiki;
gūtīrī mūdū wa kuuma kūrī ndūrīrī o na ūmwe twarī nake.
Ndamakinyīrīrie ndī na marakara,
na ngīmarangīrīria thī ndī na mang’ūrī;
nayo thakame yao ikīminjūkīra nguo ciakwa,
nacio ciothe ikīgīa na marooro mayo.
- 4 Nīgūkorwo mūthenya wa kūrīhanīria warī ngoro-inī yakwa,
nagu mwaka wa gūkūūra andū akwa nīmūkinyu.
- 5 Nī nīndacūthīrīrie, ngīona atī hatiarī mūdū wa kūndeithia,
na ngīgega tondū gūtīarī na mūdū wa kūndīrīrīra;
nī ūndū ūcio guoko gwakwa mwene nīkuo kwahonokirie,
namo mang’ūrī makwa mwene makīndīrīrīra.
- 6 Nīndakinyīrīrie ndūrīrī ndī na marakara,
ngītūma itūike ta irītūo nī njoohi nī ūndū wa mang’ūrī makwa,
nayo thakame yao ngīmīita thī.”

Kūgooca na Kūhooya

- 7 Nīngūheana ūhorō wa motugi ma Jehova,
o na cīko ciake iria itūmaga agoocwo,
kūringana na maūdū mothe marīa Jehova atwīkūire:
ī, nīngūheana ūhorō wa maūdū maingī mega

- marĩa eekĩire nyũmba ya Isiraeli,
kũringana na tha ciake, na motugi make maingĩ.
- 8 Nĩ ùndũ oigire atĩrĩ, “Ti-itherũ acio nĩ andũ akwa,
na nĩ ciana iria itakaheenia,”
na nĩ ùndũ ũcio agĩtuĩka Mũhonokia wao.
- 9 Mathũĩna-inĩ mao mothe o nake nĩathĩĩnikire,
nake mũraika wake akĩmahonokia.
- Akĩmakũũra nĩ ũrĩa aamendete na akamaiguĩra tha,
akĩmooya na agĩtũũra amakuũite matukũ mothe ma tene.
- 10 No rĩrĩ, nĩmamũremeire
na makĩguithia Roho wake Mũtheru ũũru.
- Nĩ ùndũ ũcio akĩmagarũrũka, agĩtuĩka thũ yao,
nake we mwene akĩrũa mbaara nao.
- 11 Ningĩ andũ acio ake makĩirikana matukũ ma tene,
o hĩndĩ ya Musa na andũ ake, makĩũria atĩrĩ:
Ūrĩa wamaringirie iria, hamwe na mũrĩithi wa rũũru rwake-rĩ, akĩrĩ ha?
I we ũrĩa wareehire Roho Mũtheru gatagatĩ kao-rĩ, akĩrĩ ha?
- 12 Ūrĩa watũmire guoko gwake kwa hinya na kũrĩ riiri
gũikare mwena wa ũrĩo wa Musa, akĩrĩ ha?
O we ũrĩa wagayũkanirie maai mbere yao,
nĩguo egũire na igweta nginya tene,
- 13 ũrĩa wamatongoreirie kũndũ kũu kũriku, akĩrĩ ha?
O ta mbarathi igĩtwarĩrwo werũ-inĩ-rĩ, matiahĩngirwo;
- 14 o ta ũrĩa ng’ombe ithiiaa kwarahio gĩtuamba-inĩ,
nogu o nao maheirwo ũhurũko nĩ Roho wa Jehova,
Ūguo nĩguo watongoririe andũ aku
nĩgeetha wĩgũire rĩitwa rĩ na riiri.
- 15 We ta cũthĩrĩria thĩ ũrĩ o kũu igũrũ, wĩrorere,
wone ũrĩa gũtarĩĩ ũrĩ gĩtĩ-inĩ gĩaku kũu gĩtũũgĩru kĩa ũnene,
o kũu gĩtheru na kĩrĩ riiri.
- Kaĩ maũndũ maku marĩa wĩkaga ma kũyo o na ma hinya makĩrĩ ha?
Ūhoru wa ũrĩa ũtũiguagĩra tha na ũrĩa ũtũcakayagĩra ngoro-inĩ yaku-rĩ, nĩũgirĩtie
ũtũkinyĩre.
- 16 O na angĩkorwo Iburahĩmu ndatũũĩ,
nake Isiraeli nĩatũkaanĩte-rĩ,
Wee nĩwe Ithe witũ;
Wee Jehova-rĩ, nĩwe Ithe witũ,
narĩo rĩitwa rĩaku nĩ Mũkũũri witũ kuuma tene.
- 17 Atĩrĩrĩ, Wee Jehova, nĩ kũĩ gĩtũmaga ũtũrekererie tuume njĩra-inĩ ciaku,
na ũkoomia ngoro ciitũ nĩguo twage gũgũtĩĩa?
Garũrũka nĩ ùndũ wa ndungata ciaku,
o mĩhĩrĩga iyo itũĩkĩte igai rĩaku.
- 18 Andũ aku arĩa aamũre nĩmegwatĩire bũrũri ũyũ wamaheire
ũgĩtuĩka wao o ihinda inini,
no rĩu thũ ciitũ nĩcirangĩrĩirie
handũ haku harĩa haamũre.
- 19 Ithuĩ tũrĩ andũ aku kuuma tene;
no rĩrĩ, o ndũrĩ wamathamakĩra,
o na matĩrĩ metanio na rĩitwa rĩaku.

64

- 1 Atĩrĩrĩ, naarĩ korwo watarũranga matu ũikũrũke gũkũ thĩ,
nĩguo irĩma ithingithe irĩ mbere yaku!
- 2 O ta ũrĩa mwaki ũmundagia thari ikarĩrĩmbũka,
na ũgatũma maai matherũke-rĩ,
ikũrũka thĩ ũtũme rĩitwa rĩaku rĩmenywo nĩ thũ ciaku,
na ũtũme ndũrĩrĩ ciinaine irĩ mbere yaku!
- 3 Nĩgũkorwo hĩndĩ irĩa Wee wekire maũndũ ma kũmakanĩa marĩa tũteerĩgĩrĩire-rĩ,
nĩwaikũrũkire, nacio irĩma igĩthingitha irĩ mbere yaku.

- 4 Kuuma o tene gūtīrī mūdū o na ūmwe ūrī waigua maūdū ta macio,
na gūtīrī gūtū kūrī kwaigua ūhoro ta ūcio,
o na kana riitho rīkōna Ngai ūngī tawe,
ūrīa wīkaga maūdū nī ūndū wa andū arīa maikaraga mamwetereire.
- 5 Wee ūkaga gūteithia andū arīa mekaga maūdū marīa magīrīre makenete,
o acio maririkanaga nīra ciaku.
No rīrīa twagire gūcirūmīrīra tūgīthī na mbere na kwīhia-rī,
wee nīwarakarire.
Ithuī-rī, tūngīkīhonoka atīa?
- 6 Ithuothe tūtuīkīte ta mūdū ūrī na thaahu,
na cīko ciothe cia ūthingu witū ihaana ta ndangari irī magigi;
ithuothe tūhohaga tūkahaana ta ithangū,
namo mehia maitū magatūhuruta o ta ūrīa rūhuho rūhuruutaga maragara.
- 7 Gūtīrī mūdū o na ūmwe ūkayagīra rītwa rīaku,
kana akageria anyītane nawe;
nīgūkorwo nītūhithite ūthiū waku,
ūgagītūma tūhinyīrīrīke nī ūndū wa mehia maitū.
- 8 No rīrī, Wee Jehova, wee nīwe ithe witū.
Ithuī tūrī rīumba, nawe nīwe mūtūūmbi;
ithuothe tūrī wīra wa moko maku.
- 9 Wee Jehova-rī, tiga gūtūrakarīra mūno makīria,
o na kana ūtūure ūrīrikanaga mehia maitū.
Na rīrī, ta tūrore twagūthaiha,
wone atī ithuothe tūrī andū aku.
- 10 Matūūra maku marīa manene maamūre nīmatuīkīte werū;
o na itūūra rīa Zayuni rītuīkīte werū,
narīo itūūra rīa Jerusalemu rīgakira ihooru.
- 11 Hekarū iitū irīa nyamūre na irī riiri,
kūrīa maithe maitū maakūgoocagīra,
nīcinītwo na mwaki,
nacio indo ciitū ciothe iria irī bata nīcianangītwo.
- 12 Thuutha wa maūdū macio mothe, Wee Jehova-rī,
anga nīgūtūtiganīria, wage gūtūteithia?
Ūgūkīra o ro ūguo na ūkīrīrīrie gūtūherithia makīria?

65

Cira na Ūhonokio

- 1 "Nīi ndeguūrīrie andū arīa mataahooyaga kīrīra;
na andū arīa mataamaathaga nīi, nīo maanyonire.
Naruo rūrīrī rūrīa rūtarī rwahooya rūkīgwetaga rītwa rīakwa,
ngīrwīra atīrī: 'Nīi ūyū haha, nīi ūyū haha.'
- 2 Mūthenya wothe ndindaga ndambūrūkīrie moko makwa
kūrī andū aremi,
arīa matathīaga na mīthīre mīega,
no marūmagīrīra mathugunda mao:
- 3 o andū arīa matūūruga maathīrkagīa
o ūthiū-inī wakwa,
makarutagīra magongona mīgūnda-inī,
na magacinagīra ūbumba igongona-inī cia maturubarī;
- 4 arīa matindaga maikarīte mbīrīra-inī,
makarara meiguīte na hito ūtukū wothe;
arīa makīrīaga nyama cia ngūrwe,
na nyūngū ciao ciyūrīte thaathi wa nyama irī thaahu;
- 5 andū acio moigaga atīrī, 'Njeherera, tiga kūnguhīrīria,
tondū nīi ndī mūtheru gūgūkīra!'
Andū ta acio mahaana ta ndogo maniūrū-inī makwa,
na ta mwaki wakanaga mūthenya wothe.
- 6 "Atūrīrī, mbere yakwa gūtūire kwandīkītwo maūdū macio:
ndīgūtūūra ngīrīte kī, no rīrī, nīngarīhanīria kūna;

ti-itherũ ngaarĩhanĩria o ciero-inĩ ciao,
 7 ndĩhanĩrie mehia manyu inyuĩ ene, o na mehia ma maithe manyu,
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Tondũ nĩmacinĩire ũbumba irĩma-igũrũ,
 na makĩnuma marĩ kũu tũrĩma-igũrũ,
 nĩngerĩhĩria ciero-inĩ ciao,
 ndĩmarĩhe irĩhi rĩothe nĩ ũndũ wa ciiko ciao cia mbere.”

8 Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “O ta ũrĩa ngogoyo yonekaga kĩmanjĩka-inĩ gĩa thabibũ,
 nao andũ makoiga atĩrĩ, ‘Tiga gũkĩananga,
 hahota gũkorwo na kĩndũ kĩa gĩa thĩinĩ wakĩo,’
 ũguo noguo ngeeka nĩ ũndũ wa ndungata ciakwa;
 ndigaciniina ciothe.

9 Ngaaruta njiaro kuuma kũrĩ Jakubu,
 nao agai a irĩma ciakwa moime Juda;
 andũ akwa arĩa nĩ ndĩthuurĩre nĩo magaacigaya,
 nacio ndungata ciakwa itũũre kuo.

10 Sharoni gũgaatuĩka ũrĩithio wa ndũũru cia mbũri,
 na Gituamba-kĩa-Akori gĩtuĩke handũ ha kwarahagwo nĩ mahiũ,
 nĩ ũndũ wa andũ akwa arĩa matũire manjaragia.

11 “No rĩrĩ, inyuĩ arĩa mũtiganĩrie Jehova,
 na mũkariganĩrwo nĩ kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩamũre,
 inyuĩ arĩa mwaragĩra metha ngai ya maheeni
 irĩa itagwo Mũreehi-mũnyaka,
 na mũkaiyũria mbakũri cia ndĩbei ya mũtukanio
 mũgaitĩra ngai irĩa itagwo Mũreehi-mũtino nĩguo mũmĩhoorerie-rĩ,

12 ngaamwathĩrĩria kũũragwo na rũhiũ rwa njora,
 na inyuotho mũkegũithia thĩ mũũragwo;
 nĩgũkorwo ndamwĩtĩre mũkiaga kũnjĩtika,
 na ndamwariĩrie mũkiaga gũthikĩrĩria.
 Mwekire maũndũ mooru maitho-inĩ makwa,
 na mũgĩthũura maũndũ marĩa matangenagia.”

13 Nĩ ũndũ ũcio Jehova Mwathani ekuuga atĩrĩ:

“Ndungata ciakwa nĩikaaria irio,
 no inyuĩ nĩmũkahũũta;
 ndungata ciakwa nĩikaanyua,
 no inyuĩ nĩmũkanyoota;
 ndungata ciakwa nĩigakena,
 no inyuĩ nĩmũgaconorithio.

14 O na ningĩ ndungata ciakwa nĩkaina
 nĩgũcanjamũka ngoro,
 no inyuĩ nĩmũkarĩra

nĩ ũndũ wa ruo rwa ngoro,
 na mũgĩrĩke nĩ ũndũ wa gũthuthĩka ngoro.

15 Marĩitwa manyu mũkaamatigĩra andũ akwa arĩa ndĩthuurĩre,
 amatũmagĩre rĩrĩa mekwenda kũruma andũ;
 Mwathani Jehova nĩagakũũraga,
 no ndungata ciake agaaciĩtaga marĩitwa mangĩ.

16 Mũndũ ũrĩa wotho ũkaahoera bũrũri kĩrathimo,
 ageeka ũguo akĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai ũrĩa wa ma;
 ningĩ ũrĩa ũkeehĩta na mwĩhĩtwa bũrũri-inĩ,
 akeehĩta akĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai ũrĩa wa ma.
 Nĩgũkorwo mathĩina marĩa ma tene nĩmakariganĩra,
 na mahithwo maitho-inĩ makwa.

Igũrũ Rierũ na Thĩ Njerũ

17 “Atĩrĩrĩ, ningũmba
 igũrũ rierũ o na thĩ njerũ.

Maũndũ marĩa ma tene matĩgacooka kũririkanwo,
 o na kana meciirio.

18 No rĩrĩ, canjamũkai na mũkenere

indo iria ngũmba tene na tene,
nĩgũkorwo nĩngũmba itũũra rĩa Jerusalemu rĩtuĩke rĩa gũkenerwo,
na andũ a rĩo matuĩke a gũkenania.

¹⁹ Nĩngakenera Jerusalemu
na njanjamũke nĩ ũndũ wa andũ akwa;
naguo mũgambo wa kĩgirĩko o na kana wa kĩrĩro
ndũkaiguu kũu rĩngĩ.

²⁰ “Kũu gũtirĩ mwana wa rũkenge ũgaacooka gũkua arĩ na matukũ manini,
o na kana mũndũ mũkũrũ akue atatũũrĩte mĩaka yake yothe;
mũndũ ũrĩa ũgaakua arĩ na mĩaka igana
akoonagwo taarĩ mũndũ mwĩthĩ;
nake ũrĩa ũtagaakinyia mĩaka igana
akoonagwo ta arumĩtwo na kĩrumi.

²¹ Nao nĩmagaka nyũmba na macitũũre;
makaahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ
na marĩage maciaro mayo.

²² Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaaka nyũmba
ituĩke cia gũtũũrwo nĩ andũ angĩ,
o na kana mahaande irio irĩo nĩ andũ angĩ.
Nĩgũkorwo o ta ũrĩa matukũ ma mĩti maigana,
ũguo noguo matukũ ma andũ akwa magaakorwo maigana;
andũ akwa arĩa athuure magaatũũra
makenagĩra wĩra wa moko mao ihinda iraya.

²³ Nao matigacooka kũruta wĩra wa tũhũ,
o na kana maciare ciana ciathĩrĩrio mũtino;
nĩgũkorwo magaatuĩka andũ arathime nĩ Jehova,
o hamwe na njiaro ciao.

²⁴ Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ, o mbere mataananjĩta-rĩ,
nĩngamacookeria ũhoru;
nĩngĩ o makĩaragia-rĩ, nĩngakorwo njiguĩte.

²⁵ Nayo njũũi na kagondũ ikaarĩaga hamwe,
naguo mũrũũthi ũkarĩaga nyeki ta ndegwa,
no rũkũngũ nĩruo rũgaatuĩka irio cia nyoka.

Itikagerana ngero kana cianangane
kũu guothe kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩamũre,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

66

Cĩra na Kĩrĩgĩrĩro

¹ Jehova ekuuga ũũ:

“Igũrũ nĩrĩo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩyo gĩturwa gĩakwa kĩa magũrũ.

Mũngĩkĩnjakĩra nyũmba ĩhaana atĩa?

Naho handũ hakwa ha kũhurũka hangĩkorwo hahaana atĩa?

² Gĩthĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe,
na gũgĩtũma igĩe kuo?”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Atĩrĩrĩ, mũndũ ũyũ nowe ngaatĩia:
nĩ mũndũ ũrĩa wĩnyũhagia na akagia na ngoro ĩherete,
na akainaina rĩrĩa ekũigua kiugo gĩakwa.

³ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũrutaga ndegwa igongona
ahaana o ta ũrĩa ũragaga mũndũ,

nake ũrĩa ũrutaga gatũrũme,

ahaana o ta mũndũ ũrĩa uunaga ngui ngingo;

mũndũ ũrĩa ũrutaga iruta rĩa mũtu,

ahaana o ta mũndũ ũrĩa ũrutaga thakame ya ngũrwe,

nake ũrĩa ũcinaga ũbumba wa kĩrĩrikano,

ahaana o ta mũndũ ũrĩa ũhooyaga mũhianano.

Andũ acio nĩmethuurĩre njĩra ciao o ene,

na ngoro ciao igakenagio nĩ maũndũ marĩa marĩ magigi;
 4 nĩ ùndũ ùcio, nĩ o na nĩ nĩngathuura kũmeka ùndũ mũũru
 na ndĩmarehithĩrie maũndũ marĩa matũmaga metigĩrĩte.
 Nĩgũkorwo rĩrĩa ndetanire, gũtirĩ mũndũ o na ùmwe wanjĩtikire,
 na rĩrĩa ndaaririe, gũtirĩ mũndũ o na ùmwe wathikĩrĩrie.
 Andũ acio meekire maũndũ mooru maitho-inĩ makwa,
 na magĩthuura maũndũ marĩa matangenagia.”

5 Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũinainaga nĩ gũtĩia kiugo gĩake,
 ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova:
 “Ariũ a thoguo arĩa mamũthũire,
 na makamũingata nĩ ùndũ wa rĩtwa rĩakwa, moigĩte atĩrĩ,
 ‘Jehova ta nĩagĩkumio
 nĩguo tũkĩone gĩkeno kĩanyu!’
 No rĩrĩ, o nĩmagaconorithio.

6 Ta iguai mbugĩrĩrio iyo iroima kũu itũũra rĩrĩa inene,
 mũigwe inegene rĩu rĩroima kũu hekarũ-inĩ!
 Ùcio nĩ mũgambo wa Jehova mũraigua
 akĩrĩha thũ ciake kĩrĩa kĩmagĩrĩrie.

7 “Atanambĩrĩria kũrũmwo-rĩ,
 nĩaciarĩte:

na ataanarũmwo nĩ ruo-rĩ,
 agagĩciara mwana wa kahĩ.

8 Nũũ ũrĩ aigua ùndũ ta ùcio?

Nũũ ũrĩ wona maũndũ ta macio?

Anga bũrũri wakĩhota gũciarĩrwo andũ aguo mũthenya o ro ùmwe,
 o na kana rũrĩrĩ rũkĩgane o ro rĩmwe?

No rĩrĩ, o rĩrĩa Zayuni yanyĩtirwo nĩ ruo-rĩ,
 o hĩndĩ iyo nĩguo yaciarire ciana ciayo o ro rĩmwe.

9 Anga no nginyie ihinda rĩa mwana gũciarwo
 na ndikĩreke aciarwo?” ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

“Anga no hingĩrĩrie mwana nda
 nginyĩtie ihinda rĩake rĩa gũciarwo?”
 ũguo nĩguo Ngai wanyu ekũũria.

10 “Inyuĩ inyuothe arĩa mwendete itũũra rĩa Jerusalemu,
 kenanĩrai narĩo na mũcanjamũke nĩ ùndũ warĩo;
 kenanĩrai mũno narĩo,

inyuĩ inyuothe arĩa mũtũire mũrĩcakayagĩra.

11 Nĩgeetha mũhaane ta andũ mongete maũndũ mega marĩo,
 mũkahũũna mũhooreire nyondo-inĩ ciake;

nĩngĩ mũnyuuage mũkanyootoka,
 na mũkenagĩre ũingĩ wa iria rĩake.”

12 Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Nĩngakinyĩria itũũra rĩa Jerusalemu thayũ ũhaana ta rũũĩ,
 na ùtonga wa ndũrĩrĩ ũhaana taarĩ rũũĩ rũiyũrĩte rũkoina;

mũkahoorera ta kaana gakĩongithio nĩ nyina,
 mũgaakuuo na moko make,
 na mũcũgacũgagio mũrĩ maru-inĩ make.

13 O ta ũrĩa mwana ahooreragio nĩ nyina,
 ũguo noguo ngaamũhooreria;
 na nĩmũkahoorerio mũrĩ kũu Jerusalemu.”

14 Rĩrĩa mũkoona ùndũ ùcio, ngoro cianyu nĩngakena,
 nawe ũrirũke ta nyeki nduru;
 naguo hinya wa guoko kwa Jehova nĩũkamenyeka nĩ ndungata ciake,
 no marakara make nĩmakamenyeka nĩ thũ ciake.

15 Atĩrĩrĩ, Jehova arooka arĩ na mwaki,
 na ngaari ciake cia ita ihaana ta kĩhuhũkanio kĩnene;
 akaamũikũrũkĩria marakara make arĩ na mang’ũrĩ,
 na amũkũũme na ikũũmana rĩhaana ta nĩnĩmbĩ cia mwaki.

16 Nĩgũkorwo Jehova nĩagatuĩra andũ othe ciira,

arĩ na mwaki na rũhiũ rwake rwa njora,

na arĩa makoaragwo nĩ Jehova magaakorwo marĩ aingĩ.

¹⁷ “Na rĩrĩ, andũ arĩa meamũrĩte na magetheria nĩguo mathiĩ marũmĩrĩire ũrĩa ũrĩ gatagatĩ nĩguo makinye magongona-inĩ marĩa marutagĩrwo mĩgũnda-inĩ, o acio marĩaga nyama cia ngũrwe na mbĩa, na indo ingĩ irĩ thaahu, magaathiranĩra hamwe,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁸ “Na nĩ-rĩ, tondũ wa ciĩko ciao na mecũũrania mao, ngirie gũũka njookanĩrĩrie ndũrĩrĩ ciothe o na andũ a mĩario yothe, nao nĩmagooka meyonere riiri wakwa.

¹⁹ “Nĩngekĩra kĩmenyithia thĩinĩ wao, na amwe a arĩa makaahonoka nĩngamatũma mathiĩ ndũrĩrĩ-inĩ: mathiĩ Tarishishi, na mathiĩ Putu na Ludu kũrĩ andũ arĩa me ngumo ya gũikia mĩguĩ, na mathiĩ Tubali na Javani, na mathiĩ kũrĩ andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ cia kũndũ kũraya, kũrĩa gũtarĩ kwaiguuo ngumo yakwa, kana gũkonwo riiri wakwa. Nĩmakahunjia ũhoru wa riiri wakwa kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ. ²⁰ Nao nĩmakarehe ariũ a thoguo othe, kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, marehwo makuũtwo nĩ mbarathi, na ngaari cia ita, na makaari ma kũguucio, na mahaicĩte nyũmbũ na ngamĩira, moke kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre kũu Jerusalemu, matuĩke ta igongona hari Jehova,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nao magaacirehe o ta ũrĩa andũ a Isiraeli marehaga ngano yao ya maruta kũu hekarũ-inĩ ya Jehova ikuũtwo na indo iria itarĩ thaahu. ²¹ Na nĩ nĩngathuura amwe ao matuĩke athĩnjĩri-Ngai na Alawii,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²² Jehova ekuuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa igũrũ rĩu rĩerũ na thĩ njerũ iria ngũthondeka igatũura mbere yakwa-rĩ, ũguo noguo rĩitwa rĩaku na njiaro ciaku irĩtũũraga. ²³ Kuuma Karũgamo ka Mweri ũmwe nginya Karũgamo ka Mweri ũrĩa ũngĩ, na kuuma Thabatũ ĩmwe nginya Thabatũ irĩa ingĩ, andũ othe nĩmagookaga kũhooya mainamĩrĩire mbere yakwa,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ²⁴ “Nao nĩmakoimagara makererere ciimba cia andũ arĩa maanemeire; nĩ ũndũ igunyũ ciao itigakua, o na kana mwaki ũrĩa wa kũmacina ũhore, nao nĩmagatuĩka ta kĩndũ gĩthũirwo mũno nĩ andũ othe.”

JEREMIA

¹ Maya nîmo maîndû marîa maaririo nî Jeremia, mûrû wa Hilikia, ûmwe wa athînjîri-Ngai arîa maatûuraga itûura rîa Anathothu kûu bûrûri wa Benjamini.* ² Ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre mwaka-inî wa ikûmi na îtatû wa wathani wa Josia, mûrû wa Amoni, mûthamaki wa Juda, ³ o na ningî matukû-inî ma wathani wa Jehoiakimu mûrû wa Josia, mûthamaki wa Juda, o nginya mweri wa gatano, mwaka-inî wa ikûmi na ûmwe wa wathani wa Zedekia mûrû wa Josia, mûthamaki wa Juda, rîrîa andû a Jerusalemu maatahirwo.

Gwîtwo kwa Jeremia

- ⁴ Ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre, ngîrwo atîrî,
⁵ “Mbere ya gûkûumba nda-inî ya maitûguo-rî, no ndaakûûi,
 o na ûtanaciarwo-rî, nîndakwamûrîte;
 nîndagûtuire mûnabii wa kûrathagîra ndûrîri.”
⁶ Na nî ngîmûcookeria, ngiuga atîrî: “Hî, Mwathani Jehova! Nî ndiû kwaria; nî ndî o mwana.”
⁷ Nowe Jehova akînjîra atîrî: “Tiga kuuga atîrî, ‘Nî ndî o mwana.’ No nginya ûthîi kûrî mûndû o wothê ngûgûtûma kûrî we na ûmwîre ûrîa wothê ngûgwatha.
⁸ Ndûkanametigîre, nîgûkorwo ndî hamwe nawe, na nîngakûhonokia,” ûguo nîguo Jehova ekuuga.
⁹ Hîndî iyo Jehova agîtamûrûkia guoko, akîhutia kanua, akînjîra atîrî, “Rîu nîndekîra ndûmîrîri yakwa kanua gaku. ¹⁰ One, ûmûthî nîndagûtua mûnene wa ndûrîri o na wa mothamaki, nîgeetha ûmunyage na ûmomorage, wanangage na ûng’auranagie, na wakage na ûhaandage.”
¹¹ Ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre, ngîurio atîrî: “Jeremia, nî kîi ûroona?”
 Na nî ngîcookia atîrî, “Ndîrona rûhonge rwa mûti wa mûrothi.”
¹² Jehova akînjîra atîrî, “Îi, nîguo nîwona wega, tondû njûthîrîrie nyone atî ndûmîrîri yakwa nîyahingio.”
¹³ Ningî ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre o rîngî ngîurio atîrî: “Nî kîi kîngî ûrona?”
 Na nî ngîcookia atîrî, “Ndîrona nyungû îgûtherûka, înamîte kuuma mwena wa gathigathini.”
¹⁴ Nake Jehova akînjîra atîrî, “Mwanangîko uumîte na mwena wa gathigathini, nîugaitîrîrio andû othe arîa matûuraga bûrûri ûyû. ¹⁵ Ndî hakuhi gwîta andû othe a mothamaki ma gathigathini,” ûguo nîguo Jehova ekuuga.
 “Athamaki ao nîmagooka mahaande itî ciao cia ûthamaki matoonyero-inî ma ihingo cia Jerusalemu;
 nîmagooka mathiûrûrûkîrie thingo ciothe cia Jerusalemu,
 na mokîrîre matûûra mothe ma Juda.
¹⁶ Nîngatuîra andû akwa matûiro ma ciira,
 tondû wa waganu wao wa kûndirika,
 na wa gûcinîra ngai ingî ûbumba,
 na kûhooya indo îria methondekeire na moko mao.
¹⁷ “Ûkîra wîhaarîrie! Rûgama na ûmeere ûndû o wothê ûrîa ngûgwatha. Ndûkamakio nîo, kana na nî ngûmakie ûrî mbere yao. ¹⁸ Ûmûthî-rî, nîndagûtua ta itûura rîirige na hinya, na ta gîtuğî gîa kîgera, na ta rûthingo rwa gîcango, nîgeetha wîyûmie ûlkîrîre bûrûri wothê: ûlkîrîre athamaki a Juda, na anene, na athînjîri-Ngai akuo, o na andû othe a bûrûri ûyû. ¹⁹ Nîmakarûa nawe no matigaakûhoota, nîgûkorwo ndî hamwe nawe na nîndîrîkûhonokagia,” ûguo nîguo Jehova ekuuga.

2

Isiraeli Gûtirika Ngai

¹ Ningî ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre, ngîrwo atîrî: ² “Thîi ûkaanîrîre ûkîguagwo nî andû a Jerusalemu, ûmeere atîrî:
 “Nîndîrîkanaga ûrîa weheanîte kûrî nîi rîrîa warî mwîthî,
 na ûrîa wanyendete rîrîa ndakûhîkirie
 na ûkînûmîrîra kûu werû-inî,

* **1:1** Anathothu rîarî itûura rîmwe rîa matûura mana ma Alawîi marîa maarî bûrûri wa Benjamîni (Josh 21:17-18).

tūgītukanīria kūu būrūri ūcio ūtaahandagwo irio.

³ Isiraeli-rī, aatūrīte aamūrīrwo Jehova,
arī maciaro ma mbere ma magetha make;
arīa othe maamūtambuuraaga maaturwo ahītia,
nao magīkinyīrīrwo nī mwanangīko, ”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁴ Thikīrīriai mūigud ndūmīrīri ya Jehova, inyuī andū a nyūmba ya Jakubu,
inyuī inyuothe andū a mīhīrīga yothe ya nyūmba ya Isiraeli.

⁵ Jehova ekuuga atīrī:

”Nī mahītia marīkū maithe manyu maanyonire namo,
atī nīkīo maandirikire, makīndaihīrīria ūguo?
Maarūmīrīre mīhianano itarī kiene,
nao ene makīaga kiene.

⁶ Matiigana kūūria atīrī: ’Jehova arī ha,
ūrīa watūrutire būrūri wa Misiri,
agītūgereria werū-ini ūtaarī kindū,
tūkīgerera būrūri warī wa werū na iharūrūka,
būrūri ūtoiraga mbura, na warī nduma ta ya gīkuū,
būrūri ūtaageragīrwo na ūtaatūūragwo nī mūdū?’

⁷ Nīdamūrehire būrūri mūnoru,
nīguo mūrīāge matunda maguo,
na mwigune na indo ciakuo iria njega.
No inyuī muokire, mūgīthaahia būrūri wakwa
na mūgītūma igai rīakwa rīthūūrwo mūno.

⁸ Athīnjīri-Ngai matiigana kūūria atīrī:
’Jehova arī ha?’

Arīa marūmbūyagia watho matiigana kūūmenya;
atongoria ao nīmanemeire.
Anabii maarathaga mohoro makīgwetaga Baali,
marūmīrīre mīhianano itarī kiene.

⁹ ”Nī ūndū ūcio nīngūmūciirithia o rīngī,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

”Nīngī nīngaciirithia ciana cia ciana cianyu.

¹⁰ Rīngai mūthīi hūgūrūrū-inī cia Kitimu mūkerorere,
nīngī mūtūmane gūthiio Kedari gūgatuīrio wega,*
muone kana kūrī kuoneka ūndū ta ūyū:

¹¹ Atīrīrī, nī kūrī rūrīrī rūrī rwatirika ngai ciaruo, rūkīgarūrūkīra ngai ingī?
(O na harīa ngai icio itarī ngai.)

No rīrī, andū akwa nīmakūūranītie Rīiri wao
na mīhianano itarī kiene.

¹² Inyuī igūrū-rī, makaai nī ūndū wa ūhoru ūcio,
inainai mūrī na kīeha kīnene,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹³ ”Andū akwa nīmekīte mehīa meerī:
Nīmandirikīte,

o nī gīthīma kīa maaī ma muoyo,
na makeyenjera marīma mangī ma maaī,
namo nī marīma mamethūkangu, matangīga maaī.

¹⁴ Rīu-rī, anga Isiraeli nī ndungata, o mūdū ūciarīrwo ūkombo-inī?
Nī kīi gītūmīte atuīke mūdū wa gūtahwo?

¹⁵ Mīrūūthi nīraramīte;
nīmūraramīre.

Nīyanangīte būrūri wake;
matūūra make macinītwo na mwaki, na magatigwo matarī mūdū.

¹⁶ O na andū a Memufisi, na a Tahapanahesi
nīmagūtīihītie, magagwīkīra rūhara ruototia rwa mūtwe.

* **2:10** Kitimu ūmūthī nī Kuporo hamwe na ndwere-inī cia mwena wa ithūiro, nakuo Kedari nīkuo iruka cia Beduni ciatūūraga.

17 Githi tiwe mwene wĩrehereire maũndũ maya
 nĩ undũ wa gũtirika Jehova Ngai waku,
 o rĩrĩa we aagũtongoragia na njĩra ĩrĩa wageraga?
 18 Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩgũtũma ũcooke bũrũri wa Misiri
 ũkanyue maaĩ ma Shihoru?
 Na ningĩ-rĩ, ũgũthĩ Ashuri nĩkĩ,
 ũkanyue maaĩ ma Rũũ rwa Farati?
 19 Waganu waku nĩguo ũgaakũherithia,
 nakuo gũcooka na thuutha gwaku nĩgũgakũrũithia.
 Tondũ ũcio wĩciirie wega na ũmenye
 ũrĩa arĩ undũ mũũru mũno na ũrĩ ruo harĩwe,
 rĩrĩa ũtirikĩte Jehova Ngai waku,
 na rĩrĩa ũkwaga kwĩndĩgĩra,
 ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

20 “Nĩwoinangire icooki rĩaku rĩa ngingo o tene,
 na ũgĩtuuanga mĩhĩndo yaku;
 woigire atĩrĩ, ‘Ndigũcooka gũgũtungata!’
 Tondũ-rĩ, tũrĩma-inĩ tũrĩa tuothe tũraihu na igũrũ,
 na rungu rwa mũtĩ o wotho mũruru
 nĩkuo wakomaga ũkĩhũũra ũmaraya.
 21 Nĩ ndaakũhaandĩte ũrĩ ta mũthabibũ mũthuuranĩre
 wa mũthemba ũrĩa mwega.
 Wagĩcookire kũngarũrũka atĩa,
 ũgĩthũka, ũgĩtuĩka ta mũthabibũ wa gĩthaka?
 22 O na ũngũĩthamba na igata,
 o na ũhũthĩre thabuni mũngĩ mũno-rĩ,
 kĩmeni kĩa wĩhia waku ndingĩtiga gũkĩona,”
 ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

23 “Rĩu-rĩ, ũngĩhota atĩa kuuga atĩrĩ: ‘Nĩ ndĩithaahĩtie;
 ndĩrũmũrũre kĩrĩra kĩa Mabaali?’
 Ta rora wone mũtugo yaku kũu gĩtuamba-inĩ;
 wĩcũũranie wega maũndũ marĩa wĩkĩte.
 Wee ũhaana ta moori ya ngamũra
 ĩgĩcangacanga kũndũ na kũndũ,
 24 ũkahaana ta njagĩ ĩrĩa ĩmenyerete gũikara werũ-inĩ,
 ĩrĩa ĩnuhanuhaga rĩrĩa ikwenda kũhaicwo;
 rĩrĩa ĩrĩ na mũrũkĩ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũmĩrigĩrĩria?
 Njamba iria ingĩmienda, itingĩnogia ikĩmĩcaria;
 mweri wayo wakĩnya, nũkamĩona.
 25 Tiga kũhanyũka nginya ũthirĩrwo nĩ iraatũ magũrũ,
 naguo mũmero waku ũng’are.
 No wee ũkiuga atĩrĩ, ‘Hatĩrĩ bata!
 nĩnyendete ngai cia kũngĩ,
 na no nginya ndĩciume thuutha.’

26 “O ta ũrĩa mũici aconorithagio aanyĩitwo,
 ũguo no taguo nyũmba ĩno ya Isiraeli ĩconorithĩtio:
 o ene, na athamaki ao, na anene ao,
 na athĩnjĩri-Ngai ao, na anabii ao.
 27 Meeraga mũtĩ atĩrĩ, ‘Wee nĩwe Baba,’
 na makeera ihiga atĩrĩ, ‘Wee nĩwe wanjarire.’
 Nĩmahutatĩire,
 makaaga kũnyonia mothiũ mao;
 no rĩrĩa marĩ thĩĩna-inĩ manjĩruga atĩrĩ,
 ‘Ūka ũtũhonokie!’
 28 Ikĩrĩ kũ ngai icio mwethondekeire?
 Kĩrekei ciũke, aakorwo no imũhonokie
 rĩrĩa mũrĩ thĩĩna-inĩ!
 Nĩgũkorwo ngai ciaku cingĩhite
 o ta matũũra maku, wee Juda.

- 29 “Mūgūkīndūithia nī ūndū kī?
Inyuothe nīmūūnemeire,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 30 “Nī wīra wa tūhū ndaarutire ngīherithia andū anyu;
matiigana kūigua maakaanio magarūrūke.
Rūhiū rwaku rwa njora nīrūniinīte anabii anyu,
o ta mūrūūthi ūrīa mūrīiani.
- 31 “Atūrīrī, inyuū andū a rūciaro rūrū, mwīcūraniei wega ūhoro wa ndūmīrīri īno ya
Jehova:
“Kaī nduīkīte ta werū harī Isiraeli,
kana ta būrūri ūrī nduma nene?
Nī kī gītūmaga andū akwa moige atūrī,
‘Ithuī tūrīkaga ūrīa tūkwenda;
tūtīgagūcookerera rīngī’?”
- 32 Rīu-rī, mūrīrītu ahota kūriganīrwo nī mathaga make ma kwīgemia,
kana mūhiki ariganīrwo nī nguo ciake cia ūhiki?
No rīrī, andū akwa nūmariganīrwo nī nīi,
matukū maingī matangītārīka.
- 33 Kaī nī ūrī ūūgī mūingī rīrīa ūgūcaria wendo-ī!
Nī ūndū ūcio o na atumia arīa aaganu mūno
no merute na mīthīire yaku.
- 34 Nguo-inī ciaku-rī, andū nīmoonaga
thakame ya athīni arīa matarī ūūru mekīte,
o na aakorwo ndwamanyīitire magītua nyūmba.
No rīrī, o na gūtārīi ūguo
35 wee uugaga atūrī, ‘Nīi ndirī ūndū mūūru njīkīte;
we ndandaakarīire.’
No nīi nīngūgūtūira ciira,
tondū uugaga atūrī, ‘Nīi ndīhītie.’
- 36 Ūrīūngariūngaga nīkī,
ūkīgarūrāga mīthīire yaku?
Nīūgaconorithio nī būrūri wa Misiri,
o ta ūrīa waconorithio nī Ashuri.
- 37 Ūgaacooka uume kūdū kūu
ūīgīrīire moko mūtwe,
nīgūkorwo Jehova nīaregete acio wīhokete,
o matīgagūteithia.

3

- 1 “Mūdū angītigana na mūtumia wake,
nake mūtumia ūcio athī ahikīre mūdū ūngī-rī,
mūthūuri ūcio no amūcookerere?
Githī būrūri ūcio to ūthaaha biū?
No wee-rī, ūtūūrīte ūhūūrāga ūmaraya na endwa aku aingī mūno!
Rīu-rī, wee no ūnjookerere?”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 2 “Ta tiira maitho ūcūthīrīrie tūcūmbīrī twa irīma kūrīa gūtīgītwo ūtheri.
Nī kūrī handū ūtarī wakomwo nawe?
Mīkīra-inī ya njīra-rī, nīkuo wetagīrīra endwa aku,
kūu nīkuo waikaraga thī ūkiameterera, o ta Mūarabu arī werū-inī.
Wee nīūthaahītie būrūri ūyū
na ūmaraya waku na waganu waku.
- 3 Tondū wa ūguo-rī, mbura ya maguna-ng’ombe nīgīrītio yure,
o na irīa ya gūkūria irio nayo īkaaga kuura.
No rīrī, wee nīūmītie gīthīithi ta kīa mūmaraya,
ūkaaga thoni o na hanini.
- 4 Githī to rīu wanjīta ūkiugaga:
‘Baba, wee mūrata wakwa kuuma ndī o mūnini,
- 5 kaī ūgūgītūira ūrakarīte?
Mang’ūrī macio maku-rī, megūgīthī na mbere nginya tene?’

Ūguo nĩguo waragia,
no ūgacooka ūgeeka ūuru wothe ūrĩa ūngĩhota.”

Isiraeli kwaga Wĩhokeku

⁶ Matukũ-inĩ ma wathani wa Mũthamaki Josia, Jehova nĩanjũriirie atĩrĩ: “Ĩĩ nĩwonete ūrĩa Isiraeli aahutatĩire? Nĩahaicĩte gĩthũngũri-inĩ gĩothe kĩrĩa kĩraihi na igũrũ, na agathĩi rungu rwa mũtĩ o wothe ūrĩa mũruru na akahũũrĩa ūmaraya kuo. ⁷ Ndecĩirĩtie atĩ nĩakanjookererera aarĩkia gwĩka maũndũ macio mothe, nowe ndaigana kũnjookerera, nake mwarĩ wa nyina, Juda, ūrĩa ūtaarĩ mwĩhokeku, agĩkĩionera maũndũ macio. ⁸ Nĩndaheire Isiraeli ūcio wahutatĩire marũa ma gũtigana nake, ngĩmũngata nĩ ūndũ wa ūtharia ūcio wake wothe. No rĩrĩ, nĩndonire atĩ o na Juda, mwarĩ wa nyina ūcio ūtaarĩ mwĩhokeku, ndaarĩ na guoya; o nake nĩoimagarire, agĩthĩi gũtharia. ⁹ Tondũ wa ūrĩa Isiraeli oonaga ūmaraya wake ūtarĩ ūndũ mũnene harĩ we, nĩathaahirie bũrũri ūcio, agĩkĩrĩrĩa kũhũura ūmaraya na ūndũ wa kũhooya mahiga na mũtĩ. ¹⁰ O na kũrĩ ūguo-rĩ, Juda, mwarĩ wa nyina ūcio ūtaarĩ mwĩhokeku, ndaanjookereire na ngoro yake yothe, no aanjookereire na ūhinga,” ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ: “Isiraeli, ūrĩa waahuutatĩire-rĩ, nĩ mũthingu gũkĩra Juda, ūcio ūtaarĩ mwĩhokeku. ¹² Thiĩ ūkahunjanĩrie ndũmĩrĩri ĩno werekeire mwena wa gathigathini, uge ūũ:

“Njookerera, wee Isiraeli, o wee ūhutatĩire,’ ūguo nĩguo Jehova ekuuga,
‘na nĩ ndigacooka gũkũhetera gĩthiithi na marakara,
nĩ ūndũ njyũrĩtwo nĩ tha,’ ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

‘Ndigũtũura ndakarĩte nginya tene.
¹³ Wee ūndũ ūrĩa ūgwĩka-rĩ, no kuumbũra mahĩtia maku,
nĩ ūndũ wa ūrĩa ūremeire Jehova Ngai waku,
nĩ ūndũ wa ūrĩa waneitanga, ūkĩlĩheanaga kũrĩ ngai cia kũngĩ,
rungu rwa mũtĩ o wothe mũruru,
na ūkaaga kũnjathĩkĩra,’ ”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Njookererai, inyuĩ andũ aya mũhutatĩire, nĩgũkorwo nĩ nĩ mũthuari wanyu; nĩngamũcokanĩrĩria, ndute mũndũ ūmwe itũũra-inĩ rĩmwe, na angĩ eerĩ ndĩmarute mũhĩrĩga ūmwe, ndĩmũtware Zayuni. ¹⁵ Nĩngacooka ndĩmũhe arĩthi arĩa ndĩthuurĩire na ngoro yakwa, arĩa makaamũtongoragia marĩ na ūũgĩ o na ūmenyo.” ¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ-inĩ macio, rĩrĩa mũgaakorwo mũingĩhĩte mũno gũkũ bũrũri ūyũ-rĩ, andũ matigacooka kuuga, ‘Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.’ Ūhoro ūcio ndũgatoonya meciiria-inĩ mao kana ūirikanwo; rĩtigeciirio ūhoro warĩo o na kana rĩthondekwo rĩngĩ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo mageetaga itũũra rĩa Jerusalemu Gĩtĩ kĩa Ūthamaki kĩa Jehova, nacio ndũrĩrĩ ciothe nĩkongana kũu itũũra rĩa Jerusalemu nĩ ūndũ wa gũtũia rĩtwa rĩa Jehova. Matigacooka kũrũmĩrĩa ūremi wa ūuru wa ngoro ciao. ¹⁸ Matukũ-inĩ macio nyũmba ya Juda nĩkanyĩitana na nyũmba ya Isiraeli, na o eerĩ nĩmagooka moimĩte bũrũri wa mwena wa gathigathini, makinye bũrũri ūrĩa ndaahaire maithe manyu ūtuĩke igai rĩao.

¹⁹ “Nĩ mwene ngiuga atĩrĩ,
“Ingĩakenire atĩa ngĩmũtua ta ariũ akwa,
na ndĩmũhe bũrũri mwega,
igai rĩrĩa rĩega rĩkĩrĩte magai ma ndũrĩrĩ ciothe.’

Ndecĩiragia mũrĩnjĩtaga ‘Baba’
na mwage kũhutatĩra nĩguo mũtĩge kũnũmĩrĩa.

²⁰ No rĩrĩ, o ta mũtumia ūtarĩ mwĩhokeku harĩ mũthuurĩwe,
ũguo noguo mũkoretwo mũtarĩ ehokeku harĩ nĩ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ Kĩrĩro nĩkĩguĩtwo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtarĩ kĩndũ,
kũgirĩka na gũthaithana kwa andũ a Isiraeli,
nĩ ūndũ nĩmogometie njĩra ciao,
na makariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao.

²² “Njookererai, inyuĩ andũ aya mũhutatĩire;
nĩngũmũhonia nĩguo mũtigacooke gũcokoa na thuutha.”

Magĩcokoa atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo, nĩtũgũũka harĩwe,

nīgũkorwo wee nĩwe Jehova Ngai witũ.
 23 Ti-itherũ inegene rĩa ũhooi mĩhianano kũu tũrĩma-inĩ
 o na kũu irĩma-inĩ nĩ rĩa maheeni;
 ti-itherũ, ũhonokio wa Isiraeli ũrĩ na Jehova Ngai witũ.
 24 Kuuma o ũnini-inĩ witũ, ngai icio cia mĩhianano cia thoni
 nĩcio ciananiina maciaro ma mawĩra ma maithe maitũ:
 ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe,
 aanake ao na airĩtu ao.
 25 Nĩtwĩgũithieĩ thĩ tũconokete,
 nacio njono ciitũ itũhumbĩre.
 Nĩ twĩhĩirie Jehova Ngai witũ,
 ithuĩ o hamwe na maithe maitũ;
 kuuma rĩrĩa twarĩ anini nginya ũmũthĩ ũyũ-rĩ,
 tũtũũrite tũtarĩ twathĩkĩra Jehova Ngai witũ."

4

1 "Atũrĩrĩ wee Isiraeli, ũngĩkorwo nĩgũcookaa-rĩ,
 njookerera,"
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 "Ũngĩeheria mĩhianano iyo yaku irĩ magigi,
 na ũtĩge gũcooka kũũrũra rĩngĩ,
 2 ningĩ ũngĩrũmia ũhoru wa ma, na ũtuanĩri ciira wa kĩhooto, na wa ũthingu,
 na wĩhĩte ũkiugaga atĩrĩ, 'Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,'
 hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ nũkarathimwo nĩwe,
 na thĩinĩ wake nũikaagĩa na riiri."
 3 Atũrĩrĩ, Jehova areera andũ a Juda, o na andũ a Jerusalemu ũũ:
 "Cimbai mĩgũnda yanyu irĩa irĩ ngamba,
 na mũtikahaande irio mĩigua-inĩ.
 4 Mwĩamũrĩrei Jehova,
 na ũndũ wa kũruithia ngoro cianyu
 inyuĩ andũ aya a Juda, na inyuĩ mũtũũraga Jerusalemu,
 nĩgeetha mang'ũrĩ makwa matigaakane ta mwaki,
 nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mwĩkĩte,
 maakane mage mũndũ wa kũmahoria.
Mwanangĩko uumĩte Mwena wa Gathigathini
 5 "Anĩrĩrai kũu Juda, na mũhunje ũhoru kũu Jerusalemu, muuge ũũ:
 'Huhai tũrumbeta bũrũri-inĩ guothe!'
 Anĩrĩrai na kayũ muuge atĩrĩ:
 'Mwĩcookanĩrĩriei!
 Nĩtũũrĩrei matũũra-inĩ marĩa manene mairigĩre!'
 6 Haandai bendera mũthĩĩ mwerekeire Zayuni!
 Mwĩthareĩ narua mwĩhonokie!
 Nĩgũkorwo nĩndĩrarehithia mwanangĩko uumĩte mwena wa gathigathini,
 o na kũniinanwo kũnene."
 7 Mũrũũthi* nĩumĩte kĩmamo-inĩ kĩaguo;
 mũniinani wa kũniina ndũrĩrĩ nĩoimagarĩte.
 Oimĩte gwake
 oke aanange bũrũri waku.
 Matũũra maku makaanangĩka,
 mage mũndũ wa gũtũũra kuo.
 8 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhumbei nguo cia makũnia,
 cakayai na mũrĩre,
 nĩ ũndũ tũtirĩ tũrehererwo
 nĩ mang'ũrĩ macio mahiũ ma Jehova.
 9 Jehova ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya ũcio-rĩ,
 mũthamaki na anene ake nĩmagakua ngoro,
 nao athĩnjĩri-Ngai nĩmakagegeara,

* 4:7 Mũrũũthi warĩ rũũri rwa Babuloni, na bũrũri ũyũ woĩkaine ta mũnyariirani (2:15).

nao anabii mamake.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo ngiuga atĩrĩ: “Hĩ! Mwathani Jehova, ti-itherũ nĩ ta ũkĩheenetie andũ aya biũ, o na ũkaheenia Jerusalemu, nĩ undũ wa kũmeera atĩrĩ, ‘Nĩmũkaagĩa na thayũ,’ o rĩrĩa tũgĩrĩrwo rũhiũ rwa njora mĩmero.”

¹¹ Ihinda rĩu andũ aya o hamwe na Jerusalemu nĩmakeerwo atĩrĩ, “Rũhuho rũhiũ ruumĩte kũndũ kũrĩa gũtarĩ kĩndũ kũu gũtũgĩru werũ-inĩ nĩrũkahurutana rwerekeire kũrĩ andũ akwa, no rĩrĩ, ti ta rũria rwa kũhuha irio kana rwa gũcitheria; ¹² nĩ rũhuho rũrĩ na hinya kũrĩ rũu ruumĩte kũrĩ niĩ. Rũu nĩngũmatũira matũiro ma ciira.”

¹³ Ta rorai muone! Mũndũ ũcio aroka ta matu, ngaari ciake cia ita irooka ta kĩhuhũkanio, nacio mbarathi ciake ihanyũkaga gũkĩra nderi.

Ĩiya witũ-ĩ! Tũrĩ aniine biũ.

¹⁴ Wee Jerusalemu-rĩ, theria ũũru kuuma ngoro-inĩ yaku nĩguo ũhonoke.

Ūgũtũura ũthugundaga ũũru meciiria-inĩ maku nginya-rĩ?

¹⁵ Nĩ kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũranĩrĩra kũu Dani, ũkaanĩrĩra ũhoru wa mwanangĩko kũu irĩma-inĩ cia Efiraimu.

¹⁶ ‘Ĩrai ndũrĩrĩ ũhoru ũcio,

hunjĩriai Jerusalemu muuge atĩrĩ:

‘Ita inene rĩa gũgũũkĩrĩra nĩrĩroka riumĩte bũrũri wa kũraya, na rĩroka na mbugĩrĩrio ya mbaara ya gũũkĩrĩra matũũra mothe manene ma Juda.

¹⁷ Marĩrigiicĩirie o ta andũ marangĩire mũgũnda, tondũ itũũra rĩu nĩrĩnemeire, rĩkanjũkĩrĩra,’ ” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁸ “Mĩthĩire yaku mwene na cĩko ciaku nĩcio ikũreheire maũndũ macio.

Rĩrĩ nĩrĩo iherithia rĩaku.

Na kai nĩ irũrũ-ĩ!

Kai nĩrĩgũtheeca ngoro-ĩ!”

¹⁹ Wũi, ruo-ĩ, wũi ruo-ĩ!

Nĩdĩrenyogonda nĩ ruo.

Wũi, ruo rũnene ngoro-inĩ yakwa-ĩ!

Ngoro yakwa nĩrĩratumatuuma, ndĩngĩhota gũkĩrĩrĩria.

Nĩgũkorwo nĩnjiguĩte mũgambo wa karumbeta; nĩnjiguĩte mbugĩrĩrio ya mbaara.

²⁰ Mwanangĩko ũrarũmanĩrĩra na mwanangĩko; bũrũri wothe nĩwanangĩtwo.

O rĩmwe hema ciakwa nĩthũkangie,

o kahinda gatarĩ coho kĩgĩtio gĩakwa gĩgathũkangio.

²¹ Nĩ nginya rĩ ngũtũura nyonaga bendera ya mbaara, na ngaigua mũgambo wa karumbeta?

²² “Andũ akwa nĩ irimũ;

matinjũũĩ.

Nĩ ciana iteciiragia,

na ikaaga ũmenyo.

Ūũgĩ ũrĩa marĩ naguo no wa gwĩka ũũru;

matĩũĩ gwĩka wega.”

²³ Ndaacũthĩrĩrie thĩ,

ngĩkĩona atĩ ndĩarĩ ũrĩa yatariĩ na ndĩarĩ na kĩndũ;

ningĩ ngĩcũthĩrĩria matu-inĩ,

ngĩona atĩ gũtiarĩ na ũtheri.

²⁴ Ndaacũthĩrĩria irĩma,

ngĩona atĩ nĩgũthingitha ciathingithaga;

natuo tũrĩma tuothe nĩ kwereera twereeraga.

²⁵ Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona atĩ gũtiarĩ na andũ;

nyoni ciothe cia rĩera-inĩ nĩciombũkĩte ikoora.

26 Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona bũrũri ũrĩa waciaraaga maciaro maingĩ, watuĩkĩte o werũ mũtheri,
matũũra makuo mothe nĩmamomokeire hau mbere ya Jehova,
makagũa thĩ nĩ ũndũ wa marakara make mahiũ.

27 Ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Bũrũri wothe nũkanangwo,
o na gũtuĩka ndikaũniina biũ.

28 Nĩ ũndũ ũcio thĩ nĩgacakaya,
narĩo igũrũ rĩgĩe nduma,
tondũ ũguo nĩguo njugĩte, na ndingĩricũkwo.
Nĩnduĩte itua na ndikũgarũrũka.”

29 Rĩrĩa kwaiguu mũrurumo wa andũ arĩa mathiaga mahaicĩte mbarathi
na wa andũ arĩa maikagia mĩguĩ-rĩ,
andũ a matũũra mothe no makoora.

Amwe ao makoorĩra ihinga-inĩ,
nao amwe ao makahaica ndwaro-inĩ cia mahiga.
Matũũra macio mothe nĩmathaamĩtwo;
gũtirĩ mũndũ ũikaraga kuo.

30 Ũreka atĩa, wee ũnũhĩtwo?
Ũkwĩhumba nguo ndune
na ũkegemia na mathaga ma thahabu nĩkĩ?

Ũrahaka mbutu ciaku cia maitho rangi nĩkĩ?[†]
Atĩrĩrĩ, kwĩgemia gwaku no gwa tũhũ.
Endwa aku nĩmakwagĩre bata;
rĩu maracaria ũrĩa mangĩkũruta muoyo.

31 Nĩndĩraigua kĩrĩro ta kĩa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo,
arĩ na mũcaayo ta wa mũtumia agĩciara mwana wake wa irigithathi:
nĩ kĩrĩro kĩa Mwarĩ wa Zayuni agĩteeha,
atambũrũkĩtie moko make, akiugaga atĩrĩ,
“Wũi-ĩ-ya-wakwa-ĩ! Nĩndĩraringĩka;
muoyo wakwa nĩmũneane kũrĩ oragani.”

5

Gũtirĩ Mũndũ o na Ũmwe Mũrũngĩrũru

1 “Ta ambatai na mũikũrũke barabara-inĩ ciothe cia Jerusalemu,
mũrore na mũcarie,
na mũtuĩrie ihaaro-inĩ ciakuo.

Hĩhi mwahota kuona mũndũ o na ũmwe
wĩkaga maũndũ ma kĩhoo kana akarũmbũiya ũhoru wa ma;
muona mũndũ ta ũcio, nĩngarekera itũũra rĩa Jerusalemu.

2 O na gũtuĩka nĩmehĩtaga makoigaga atĩrĩ,
‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,’
kwĩhĩta kwao no kwa maheeni.”

3 Wee Jehova, githĩ maitho maku ti ũhoru ũrĩa wa ma macaragia?
Wamaringire iringa, no matiigana kũigua ruo;
wamahehenjire, no makĩrega ũtaarani ũcio.
Momirie ithiithi ciao gũkĩra ihiga,
makĩrega kwĩrira.

4 Ngũciiria atĩrĩ: “Aya nĩ andũ athĩni;
nĩ andũ akĩigu,
nĩgũkorwo matiũũ njĩra ya Jehova,
kana makamenya ũrĩa Ngai wao endaga.

5 Nĩ ũndũ ũcio nĩngũthĩi kũrĩ atongoria

[†] 4:30 Ũyũ nĩ rangi wehakagwo maitho arĩ njĩra imwe ya ũthaka na gũtũma maitho moneke marĩ manene (2Ath 9:30; Ezek 23:40).

ngaanĩrie nao;
ti-itherũ acio nĩmoĩ njĩra ya Jehova,
na makamenya ũrĩa Ngai wao endaga.”

No rĩrĩ, othe marĩ hamwe, nĩmoinangĩte icooki rĩao rĩa ngingo,
na magatua mĩkwa.

6 Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũrũũthi nĩũkoima mũtitũ-inĩ ũmatharĩkĩre,
na njũũi yume werũ-inĩ ĩmatambuurance,
nayo ngarĩ ĩmooherie njĩra-inĩ cia matũũra mao,
nĩguo ĩtambuurance mũndũ wothe ũrĩa ũngĩgeria kuuma nja,
nĩ ũndũ ũremi ũcio wao nĩũingĩhĩte mũno,
na ũhoru wao wa gũcooka na thuutha nĩ mũingĩ.

7 “Ngũmũrekera nĩkĩ?
Ciana cianyu nĩciindirikĩte,
na ikeehĩta ikĩgwetaga marĩtwa ma ngai cia tũhũ.

Nĩ ndamaheaga o kĩrĩa gĩothe mabataragio nĩkĩo,
no-o no gũtharia maatharagia,
makahatĩkana nĩguo matoonye nyũmba cia maraya.

8 Mahũũnĩte magatuĩka ta mbarathi cia njamba cikĩrĩrĩria cia mĩgoma,
o ũmwe wao akeriragĩria mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ.

9 Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩkũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũu?

10 “Tułkanĩriai mĩgũnda yao ya mĩthabibũ mũmĩharaganie,
no mũtikamĩanange biũ.

Hũrũrai hongge ciayo,
nĩgũkorwo andũ aya ti a Jehova.

11 Andũ a nyũmba ya Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda
nĩmagĩte wĩhokeku harĩ nĩ biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

12 Nĩmaheenanĩtie ũhoru wĩgĩi Jehova;
moigĩte atĩrĩ, “Ndarĩ ũndũ egwĩka!

Gũtirĩ ũũru tũkuona;
tũtikoona tũtharĩkĩrwo na rũhiũ rwa njora kana tuone ng’aragu.

13 Anabii nĩ a tũhũ ta rũhuho,
nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ thĩnĩ wao;
nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũguo moigĩte nĩguo mageekwo.”

14 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Tondũ wa andũ acio kwaria ndeto ta icio,
ndũmĩrĩri yakwa ĩria ngwĩkĩra kanua-inĩ gaku ngaamĩtua ta mwaki,
nao andũ aya ndĩmatue ta ngũ, mwaki ũcio ũmacio ũmaniine.

15 Atĩrĩrĩ, inyuũ andũ a nyũmba ya Isiraeli,” ũũ nĩguo Jehova ekũmwĩra,
“nĩngũtũma mũũkĩrĩrwo nĩ rũrĩrĩ ruumĩte kũndũ kũraya:
naruo nĩ rũrĩrĩ rũtũũrĩte kuuma o tene,
andũ mũtangĩmenya rũthiomi rwao,
o na kana mũigũe mwarĩrie wao.

16 Mathiaka ma mĩguũ yao matariĩ ta mbĩrĩra iria ĩtathikĩtuo;*
othe nĩ njamba irĩ hinya.

17 Nao nĩmakaarĩa na maniine magetha manyu o na irio cianyu,
na marĩe na maniine aanake na airĩtu anyu;
nĩmakaarĩa ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng’ombe maciniine,
nĩngĩ marĩe mĩthabibũ na mĩkũyũ yanyu.

Nĩmakananga matũũra marĩa mairigĩre na rũhiũ rwa njora,
o macio mwĩhokaga.

18 “No rĩrĩ, o na matukũ-inĩ macio, ndigakwananga ngũniine biũ,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. 19 “Na rĩrĩa andũ makooria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova Ngai witũ
atwĩke maũndũ maya mothe?’ Ũkamacookeria, ũmeere atĩrĩ: ‘O ta ũrĩa inyuũ

* 5:16 Mbĩrĩra ĩtathikĩtuo yonangia kwaga kũiganĩra, mwanangĩko, o na gĩkuũ (Thim 30:15-16).

mwandirikire na mūgītungatūra ngai cia kūngī mūrī būrūri-inī wanyu-rī, ūguo noguo mūgaatungatagūra andū a kūngī mūrī būrūri ūtarī wanyu.’

20 “Anīrūra ūhorō ūyū kūrī andū a nyūmba ya Jakubu,
na ūhunjie kūu Juda, uge atūrī:

21 Ta thikīrīrai inyuī andū aya akīgu na mūtārī mbuguīro,
o inyuī mūrī na maitho na mūtōnaga,
na mūrī na matū na mūtīiguaga:

22 Githī inyuī mūtīagīrīrwo nīkūnjītīgīra?” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

“Githī inyuī mūtīagīrīrwo nīkūinaina mūrī mbere yakwa?
Ndaatūmire mūthanga ūtuīke mūhaka wa iria rīria inene,
ngūtua rūirigo rwa gūtūūra, rūtangagararwo nī iria rūu.

Makūmbī ma maaī no moyane, no matīngīrūtōoria,
no mahūyūke, no matīngīrwagarara.

23 No andū aya-rī, marī ngoro cia rūng’athio na nemi;
nīmahītītie njira na makoora.

24 Nao matīngīra atūrī, ‘Nītwtīgīrei Jehova Ngai witū,
ūrīa ūheanaga mbura ya kūmeria hīra,

na ya gūkūria irio o kīmera gīakinya,
o we ūria ūtūheaga mwīhoko wa kūgetha mahinda maakinya.’

25 Mahītīa manyu nīmo matūmīte mūrāihīrīrio nī maūdū macio;
mehia manyu matūmīte mwage maūdū marīa mega.

26 “Thīinī wa andū akwa-rī, nī kūrī andū aaganu
arīa maikaraga moheirie ta andū arīa mategaga nyoni,
na ta andū arīa mambaga mītego ya kūgwatia andū.

27 O ta ūrīa gīkerenge kīyūraga nyoni,
ūguo nīguo nyūmba ciao ciyūrīte ūheenania;

matongete na makagīa na hinya,

28 ningī manorete na makanyorokā mwīrī.

Waganu wao nīūingīhīte mūno;

matīcīragīrīra mwana wa ndigwa nīguo ahootane ciira-inī,
na matīrūagīrīra kīhooto kīa mūdū mūkīa.

29 Githī ndīkīagīrīrwo nīkūmaherīthia nī ūndū wa maūdū macio?”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

“Githī ndīkīagīrīrwo nī kwīrīhīria
harī rūrīrī ta rūrū?

30 “Ūndū mūūru mūno na wa kūmakania
nīwīkīkīte būrūri-inī ūyū:

31 Anabīi marathaga mohoro ma maheeni,
nao athīnjīri-Ngai magaaathana ūrīa mekwenda,

nao andū akwa ūguo nīguo mendaga.

No inyuī-rī, kīrīkīrīro-inī kīa maūdū macio mūgeeka atīa?

6

Jerusalemu Kūrigiicīrio

1 “Mwīthareī mwīhonokie, inyuī andū a Benjamīni!
Mwīthareī muume Jerusalemu!

Huhai karumbeta mūrī kūu Tekoa!

Īkīrai kīmenyīthia kūu Bethi-Hakeremu!

Nīgūkorwo ūuru nīūūkīte uumīte na mwena wa gathigathini,
na nī ūūru wa kūniinanwo kūnene mūno.

2 Nīngananga Mwarī wa Zayuni,
o ūcio mūthaka na mwībacīrīri mūno.

3 Arīithi marī na ndūūru ciao cia mbūrī nīmagooka nīguo mamūūkīrīre;
nīmakaamba hema ciao imūthīūrūrūkīrie mīena yothe,
o mūdū o mūdū akarangīra handū hake.”

4 “Mwīhaarīrieī tūrūe nake!

Arahūkai, rekei tūmūtharīkīre mīarahō!

No rīrī, wūi-īya-ī! Nīkūratuka,

nacio ciiruru cia hwaĩ-inĩ nĩraraiha.

⁵ Nĩ ùndũ ùcio, arahũkai, tũtharĩkĩre kũrĩ ùtukũ,
tũharaganie ciĩgitio ciake iria nũmu!”

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Temai mĩtĩ

mũmũige ihũba nene ing’etheire Jerusalemu.

Itũũra rĩrĩ inene no nginya rĩherithio;

nĩ ùndũ rĩiyũrite ùhoru wa kũhinyanĩrĩria.

⁷ O ta ùrĩa gĩthima gĩtherũkaga maaĩ-rĩ,

ũguo noguo itũũra rĩu rĩtherũkaga waganu.

Maũndũ ma ùhinya na wanangi no mo maiguagwo kuo;

ndwari ciakuo na nguraro nĩcio ndũũraga nyonaga.

⁸ Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu,

ĩtikĩra gũtaarwo,

kwaga ũguo nĩngũkũhutatĩra na ndũme bũrũri waku ũkire ihooru,

nginya kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.”

⁹ Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Atĩrĩrĩ, andũ nĩmarekwo mahaare matigari ma Isiraeli mahinyĩtie,

o ta ùrĩa mũthabibũ ũhaaragwo;

cookerithia guoko hong-e-inĩ rĩngĩ,

o ta ùrĩa mũcookereria wa thabibũ ekaga.”

¹⁰ Nũũ ingĩkĩarĩria ndĩmũkaanie na anjigwe?

Nũũ ũngĩthikĩrĩria?

Matũ mao nĩmahinge,

nĩ ùndũ ùcio matiingũgua.

Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩmahĩtagĩria,

na matĩngĩmĩkenera.

¹¹ No rĩrĩ, nũ njiyũritwo nĩ mang’ũrĩ ma Jehova,

ndĩngĩhota kũmahingĩrĩria.

“Maitĩrĩrie ciana iria irĩ barabara-inĩ,

na ũmaitĩrĩrie aanake arĩa monganĩte hamwe;

mũthuumi na mũtumia wake, maitĩkĩrwo nĩmo,

o ùndũ ũmwe na andũ arĩa akũrũ, arĩa maingĩhĩtie mũaka.

¹² Nyũmba ciao igaatuĩka cia andũ angĩ,

o hamwe na mũgũnda yao na atumia ao,

rĩrĩa ngaatambũrũkia guoko gwakwa

njukĩrĩre andũ arĩa matũũraga bũrũri ùcio,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³ “Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,

othe nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩgunya;

anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai,

othe nĩmaheenanageria.

¹⁴ Mohaga kĩronda kĩa andũ akwa

taarĩ kĩronda kĩa andũ matagurarĩtio mũno,

makĩmeeraga atĩrĩ: ‘Gwĩ thayũ, gwĩ thayũ,’

o rĩrĩa gũtarĩ thayũ.

¹⁵ Hihĩ nĩmaconokaga nĩ mũtugo ùcio wao ũrĩ magigi?

Aca, maticonokaga o na hanini;

o na matĩrĩ rũkobe.

Nĩ ùndũ ùcio o nao makaagũanĩra na arĩa makaagũa;

nĩmakarũndwo rĩrĩa ngaamaherithia,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Rũgamai magomano-inĩ ma njĩra, mũtuĩrie ùhoru;

ũrĩrĩriai njĩra iria ciageragwo tene,

mũĩrie harĩa njĩra irĩa njega irĩ, nĩguo mũmĩgerere,

nacio ngoro cianyu nĩkahurũka.

No inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũtikũmĩgerera.’

¹⁷ Nĩndaigire arangĩri nĩguo mamũrangĩre, ngiuga atĩrĩ,

‘Ta thĩkĩrĩriai karumbeta!’

- No inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, 'Ithuĩ tũtigũthikĩrĩria.'
- 18 Nĩ ũndũ ũcio, thikĩrĩriai inyuĩ ndũrĩrĩ;
rorai wega inyuĩ aira,
nĩguo mũmenye ũria gũgekĩka kũrĩ andũ akwa.
- 19 Ta thikĩrĩria, wee thĩ:
nĩngũrehere andũ aya mwanangĩko,
ũrĩ maciaro ma maũndũ marĩa mathugundaga,
tondũ nĩmagĩte gũthikĩrĩria ndũmĩrĩri yakwa,
na nĩmaregete watho wakwa.
- 20 Ngĩrĩ na bata ũrĩkũ na ũbumba ũcio wa kuuma Sheba,*
kana igwa cia mũrĩo cia kuuma bũrũri wa kũraya?
Maruta manyu ma njino matingĩtĩkĩrĩka;
magongona manyu matingenagia."
- 21 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Nĩngwĩkĩra mĩhĩnga mbere ya andũ aya.
Maithe na ariũ ao nĩmakahĩngagwo nĩyo;
andũ a itũũra hamwe na arata ao nĩmagakua."
- 22 Jehova ekuuga atĩrĩ:
"Ta rorai muone, nĩ harĩ na ita rĩroka
riumĩte bũrũri wa mwena wa gathigathini;
rũrĩrĩ rũnene nĩ rwarahũrĩtwo
kuuma ituri-inĩ cia thĩ.
- 23 Manyiĩte nĩguĩ na matimũ;
nĩ andũ ooru matarĩ tha.
Mũrurumo wao magĩũka mahaicĩte mbarathi,
nĩ ta wa ndiihũ cia iria rĩrĩa inene;
maroka mehaarĩrie ta andũ moka mbaara
nĩguo magũtharĩkĩre, wee Mwarĩ wa Zayuni."
- 24 Nĩtũiguĩte ũhoru wa andũ acio,
namo moko maitũ nĩmorĩtwo nĩ hinya.
Nĩtũnyiitĩtwo nĩ ruo rũnene,
ruo rũhaana ta rwa mũtumia ũkũrũmwo.
- 25 Mũtikoimagare mũthiĩ mĩgũnda,
kana mũthiĩ na njĩra,
nĩ ũndũ thũ iyo irĩ na rũhiũ rwa njora,
na kũrĩ na imakania irigiicĩrie mĩena yothe.
- 26 Inyuĩ andũ akwa, mwĩhumbei nguo ya ikũnia,
na mwĩgaragarie mũhu-inĩ;
rĩrai na kīgi,
ta ũrĩa mwana wa mũmwe arĩragĩrwo,
nĩgũkorwo mwanangi ũcio
agaatũhithũkĩra o rĩmwe.
- 27 "Wee nawe nĩngũtuĩte mũgeria wa cuma,
nao andũ akwa matarĩ ta kĩgera,
nĩguo wee ũrorage
na ũthimage mũthiĩre yao.
- 28 Nĩ aremi momĩtie ngoro,
mathiĩaga magĩcambanagia.
Mahaana o ta gĩcango na kĩgera;
othe mekaga maũndũ mathũku mũno.
- 29 Ihuruti nĩrahurũtĩra mwaki na hinya
nĩguo ũcine ngocorai,
no rĩrĩ, wĩra ũcio ũrarutwo wa kũmatheria no wa tũhũ;
arĩa aaganu matirathera.
- 30 Andũ acio marĩtagwo betha-ĩria-ĩregetwo,
nĩ ũndũ Jehova nĩamaregeete."

* 6:20 Itũũra rĩa Sheba rĩarĩ mwena wa gũthini wa irathĩro wa Arabia, na nĩkuo kwarĩ na wonjoria wa ũbumba.

7

Ndini ya Maheeni ndĩrĩ Kiene

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩrĩ ĩria yakinyĩrĩre Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ: ² “Thĩĩ ũrũgame kĩhingo-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova na ũrĩ hau wanĩrĩre ũhoru ũyũ, uge atĩrĩ:

“Thĩkĩrĩriai ndũmĩrĩrĩ ya Jehova, inyuothe andũ a Juda, inyuĩ mũtoonyagĩra ihingo-inĩ ici nĩguo mũgathathaiye Jehova. ³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Garũrĩrai mĩthĩire yanyu o na ciiko cianyu, na nĩ nĩngareka mũtũire kũndũ gũkũ. ⁴ Tigai gũkaraga mwĩhokete ndeto cia maheeni, muge atĩrĩ, “Īno nĩ hekarũ ya Jehova, ti-itherũ nĩ hekarũ ya Jehova, nĩ hekarũ ya Jehova ki!” ⁵ Nĩ ũndũ-rĩ, mũngĩagĩria mĩthĩire yanyu na ciiko cianyu biũ, na mũtuanagĩre ciira na kĩhooto mũndũ na ũrĩa ũngĩ-rĩ, ⁶ mũngĩaga kũhinyĩrĩria mũndũ wa kũngĩ, kana mwana wa ngoriai, kana mũtumia wa ndigwa-rĩ, na mwage gũitithia thakame ya mũndũ ũteehĩtie kũndũ gũkũ-rĩ, o na ningĩ mwage kwĩgerithia ngero nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra ngai ingĩ-rĩ, ⁷ hĩndĩ iyo nĩngareka mũtũire kũndũ gũkũ, o gũkũ bũrũri ũyũ ndaheire maithe manyu nginya tene na tene. ⁸ No rĩrĩ, mwĩhokete ndeto cia maheeni itarĩ kiene.

⁹ “‘Anga mũrĩiyaga na mũkooragana, na mũgatharia, na mũkehĩta na maheeni, mũgĩcinagĩra Baali ũbumba, na mũkarũmĩrĩra ngai ingĩ iria mũtooĩ, ¹⁰ na ningĩ mũgacooka mũgooka mũkarũgama mbere yakwa thĩni na nyũmba ĩno ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa, mũkoiga atĩrĩ, “Tũrĩ agitire”; mũgĩtirwo nĩguo mwĩkage maũndũ macio mothe marĩ magigi? ¹¹ Nyũmba ĩno ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa mũmĩtuĩte ngurunga ya atunyani? No nĩ nĩndĩioneire maũndũ macio! Ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹² “‘Rũ ũkĩrai mũthĩ Shilo, kũndũ kũrĩa ndambire gũtua gũkaro kĩa Rĩitwa rĩakwa, nĩguo mwĩonere ũria ndeekire kuo nĩ ũndũ wa waganu wa andũ akwa a Isiraeli. ¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ: Rĩrĩa inyuĩ mwekaga maũndũ macio mothe, nĩ nĩndamwaragĩria kaingĩ kaingĩ, no mũtiigana kũnjigua; ndamwĩtire no mũtiigana kũnjĩtika. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ũria ndeekire kũu Shilo noguo ngeeka nyũmba ĩno ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa, o hekarũ ĩno mwĩhokete, kũndũ gũkũ ndamũheire inyuĩ o na ngĩhe maithe manyu. ¹⁵ Nĩngamũingata mwehere mbere yakwa, o ta ũrĩa ndeekire arĩu a ithe wanyu othe, nĩo andũ a Efraimu.’

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, tiga kũhoera andũ aya, kana ũmathaithanĩrĩre, kana ũmaarĩrĩrie, o na kana ũhoee ndĩmekire ũndũ tondũ ndingĩgũthĩkĩrĩria. ¹⁷ Kai wee ũtarona ũria mareka kũu matũũra-inĩ ma Juda, o na kũu njĩra-inĩ cia itũũra rĩa Jerusalemu? ¹⁸ Ciana iroina ngũ, namo maithe mao magaaikia mwaki, nao atumia magakanda mũtu, makarũgĩra ngai ĩria ĩtagwa Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ tũmĩgate, na maitire ngai ingĩ maruta ma indo cia kũnyuuo nĩguo maathĩrĩkie ndaakare. ¹⁹ Jehova egũkũũria atĩrĩ: Nĩ nĩ maraathĩrĩkia? Githĩ andũ aya ti o ene marethũkia meconorithie?

²⁰ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Marakara na mang’ũrĩ makwa nĩmagaitĩrĩrio kũndũ gũkũ, magaitĩrĩrio mũndũ na nyamũ, na mĩti ya gĩthaka o na maciario ma thĩ, namo nĩmagaakana na matikahoreka.

²¹ “‘Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Thĩĩ na mbere na kuongerera maruta ma magongona manyu ma njino harĩ magongona manyu marĩa mangĩ, na mũrĩre nyama icio inyuĩ ene! ²² Nĩ ũndũ rĩria ndaarũtie maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri na ngĩmaarĩria, ndiamahere o mawatho makonũ maruta ma njino na magongona, ²³ no nĩndamahere rĩathani rĩrĩ: Atĩrĩ, njathĩkagĩrai, na nĩ nĩngũtuĩka Ngai wanyu na inyuĩ mũtuĩke andũ akwa. Thĩiagai na mĩthĩire ĩria yothe ndĩrimwathaga, nĩguo muonage maũndũ mega. ²⁴ No rĩrĩ, matiigana kũnjigua kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio; handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, maarũmĩrĩrie ũremi wa ngoro ciao njũru. Nao maacookire na thuuha, makĩaga gũthĩ na mbere. ²⁵ Kuuma hĩndĩ ĩria maithe manyu moimire bũrũri wa Misiri nginya rĩu, ndĩmũtũmagĩra ndungata ciakwa cia anabii, mũthenya o mũthenya, na hĩndĩ o hĩndĩ. ²⁶ No rĩrĩ, o matiigana gũthĩkĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio. No nĩmoomirie ngoro ciao na makĩagana gũkĩra maithe mao.’

²⁷ “Wameera maũndũ macio mothe-rĩ, matigaagũthĩkĩrĩria; o na rĩria ũkaameeta, matigaagwĩtika. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio, meere atĩrĩ, ‘Rũrũ nĩruo rũrĩrĩ rũria rũregete gwathĩkĩra Jehova Ngai waruo, o na rũkarega gũtaarwo. Ūhoru-wa-ma nũthĩrĩte; nũmehereire ũkoima mĩromo-inĩ yao biũ. ²⁹ Enjwoi njũrĩ cianyu mũcite, mũcooke mũcakae mũrĩ kũu tũrĩma-igũrũ kũria gũtigĩtuo gũtarĩ kũndũ, nĩ ũndũ Jehova nĩaregete na agatiganĩria rũciario rũrũ arakarĩire.

³⁰ “Jehova ekuuga atĩrĩ, andũ aya a Juda nĩmekĩte maũndũ mooru maithe-inĩ makwa. Nĩmaigĩte mĩhianano iyo yao irĩ magigi kũu thĩnĩ wa nyũmba iyo iĩtanĩtio na Rĩtwa rĩakwa, makamĩthaahia. ³¹ Nĩmakĩte kũndũ gũtũũgĩru gwa Tofethi, kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, nĩguo macinagĩre aanake na airĩtu ao na mwaki kuo, ũndũ nĩ itaathanire wĩkawgo, o na ũndũ ũtarĩ wagĩa meciiria-inĩ makwa. ³² Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ, mwĩmenyererei, tondũ matukũ nĩmarooka, rĩrĩa andũ matagacooka gwĩta kũndũ gũkũ Tofethi kana Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, no gũgeetagwo Gĩtuamba gĩa Kũũraganĩrwo. Nĩgũkorwo kũu Tofethi nĩkuo magaathikaga andũ arĩa akuũ nginya kwage handũ hangĩthikanwo. ³³ Hĩndĩ iyo ciimba cia andũ acio nĩngatuĩka nyama cia kũrũo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ, o na nyamũ cia gĩthaka, na gũtigakorwo o na mũndũ ũmwe wa gũcirira. ³⁴ Ningĩ nĩnganiina mĩgambo ya gĩkeno na ya kũrũũhia, na mĩgambo ya gĩkeno kĩa mũhiki na mũhikania kũu matũũra-inĩ ma Juda, o na njĩra-inĩ cia Jerusalemu, nĩ ũndũ bũrũri ũcio nĩũgakira ihooru.

8

¹ “Jehova ekuuga atĩ ihinda rĩu, mahĩndĩ ma athamaki na ma anene a Juda, na mahĩndĩ ma athĩnjĩri-Ngai na ma anabii, o na mahĩndĩ ma andũ a Jerusalemu nĩmakarutwo mbĩrĩra-inĩ ciao.* ² Makaanĩkĩrwo riũa, na mweri, na njata ciothe cia igũrũ, icio mendete na magacitungatĩra, o icio maarũmirĩire, na magatuĩria kĩrĩra harĩ cio, na magacihooya. Mahĩndĩ macio matikoonganio kana mathikwo, no magatuĩka ta rũrua rũharaganĩtio gũkũ thĩ. ³ Kũria guothe ngaamathaamĩria, matigari mothe ma rũrĩrĩ rũrũ rwaganu, makeeriragĩria gũkua handũ ha gũtũũra muoyo, ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

Mehia na Kũherithio

- ⁴ “Meere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga,
 “Andũ mangĩgũa thĩ-rĩ, githĩ maticookaga gũũkĩra?
 Mũndũ angĩhĩtia njĩra-rĩ, githĩ ndamĩcookagĩrĩra?
⁵ Nĩ kĩ gĩtũmĩte andũ aya mathĩ na mbere kũũhutatĩra?
 Andũ a Jerusalemu maahutatagĩra nĩkĩ?
 Matũũrĩte marũmĩtie maũndũ ma maheeni,
 makarega gũcooka.
⁶ Nĩndĩmathikĩrĩrie wega mũno,
 no matiaragia ũndũ ũrĩa wagĩrĩire.
 Gũtirĩ o na ũmwe wao wĩriraga waganu wake,
 akoiga atĩrĩ, “Njĩkĩte ũguo nĩkĩ?”
 O mũndũ wao arũmagĩrĩra njĩra yake
 o ta mbarathi iteng’erete itoonye mbaara-inĩ.
⁷ Mũrũaru ũrĩ rĩera-inĩ
 nĩũmenyaga mahinda maguo ma gũcooka,
 o nacio ndirahũgĩ, na thũngũrũrũ, na nyamĩndigi
 nĩcimenyaga mahinda ma cio ma gũcooka.
 No andũ akwa matiũũ
 maũndũ marĩa Jehova endaga mekwwo.
⁸ “Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, “Tũrĩ oogĩ,
 nĩ ũndũ tũrĩ na watho wa Jehova,”
 o rĩrĩa karamu ka maheeni ka aandĩki-marũa
 kaũgarũrĩte gakaũtua wa maheeni?
⁹ Andũ arĩa oogĩ nĩmagaconorithio;
 nĩmakagega na magwatio nĩ mũtego.
 Kuona atĩ nĩmareganĩte na ndũmirĩri ya Jehova,
 ũũgĩ ũrĩa makĩrĩ naguo nĩ ũrĩkũ?
¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, atumia ao nĩngamaheana kũrĩ arũme angĩ,
 nayo mĩgũnda yao ndĩmĩheane kũrĩ andũ ageni.
 Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,
 othe nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩguna;
 anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai,
 othe nĩmaheenania.
¹¹ Mohaga kirona kĩa andũ akwa

* 8:1 Gĩko gĩa kũruta mahĩndĩ mbĩrĩra kiarĩ gĩa kuonania kwaga mũndũ gĩtũo o na bata.

taarī kironda kīa andū matagurarītio mūno.
Moigaga atīrī, “Gwī thayū, gwī thayū,”
o rīrīa gūtārī thayū.

12 Hihī nīmaconokaga nī mūtugo ūcio wao ūrī magigi?
Aca, maticonokaga o na hanini;
o na matīrī rūkobe.

Nī ūndū ūcio o nao makaagūanīra na arīa makaagūa;
nīmakarūndwo rīrīa makaaherithio,
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

13 “Jehova ekuuga atīrī,
nīnganina magetha mao,
mīthabībū ndīgaakorwo īrī na thabībū.
Gūtīkagīa na ngūyū mīkūyū-inī,
namo mathangū mayo nīmakahooha.
Kīndū kīrīa gīothe ndīmaheete
nīmagatunywo.”

14 “Tūikarīte haha nīkī?
Cookanīrīrai hamwe!
Nītūūrei, tūtoonye matūūra marīa mairigīrwo na hinya
tūgakuīre kuo!

Nīgūkorwo Jehova Ngai witū nīwe ūtwithīrīrie gīkuū,
agatūhe maaī maroge tūnyue,
nī ūndū nītūmwīhīrie.

15 Tūtūūrīte twīrīgīrīrie atī nīgūkūgīa thayū,
no gūtīrī ūndū mwega ūtūkorete,
tūkerīgīrīra ihinda rīa kūhonio,
no rīrī, no kīmako kīonekaga.

16 Mūtīihīre wa mbarathi cia thū
ūraiguu kuuma Dani;
mbarathi ciao cia njamba irania
būrūri wothe ūkainaina.

Mookīte kūrīa
būrūri na kīrīa gīothe kīrī kuo,
na marīe itūūra inene na arīa othe matūūruga kuo.”

17 “Atīrīrī, nīngamūrehithīria nyoka irī thumu gatagatī kanyu,
ndīmūrehithīrie ndūira iria itangīhoorereka,
nacio nīkamūrūma,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

18 Wee ūūhooreragia rīrīa ndī na kīeha-rī,
ngoro yakwa nīringīkīte.

19 Ta thīkīrīria kīrīro kīa andū akwa
marī būrūri wa kūrāya:

“Atīrīrī, gīthī Jehova ndarī kūu Zayuni?
Mūthamaki wakuo-rī, kaī atatūūruga kuo?”

“Nī kī gītūmīte maathīrīkie nīguo ndaakare
na ūndū wa mīhianano īyo yao methondekeire,
makandakaria na mīhianano īyo yao ya kūngī ītarī kīene?”

20 “Ihinda rīa magetha nīrīhītūku,
nayo hīndī ya rīūa īgathira,
na tūtīhonoketio.”

21 Kuona atī andū akwa nīmahehenjetwo-rī, o na nī ndīmūhehenje;
nīndīracaaya na nīnyīitītwo nī kīmako kīnene.

22 Kaī gūtārī ndawa kūu Gileadi?†

† 8:22 Būrūri wa Gileadi nīwoikaine nī ūndū wa indo cia mūtaraŕīko mwega, o na mīŕī ya ndawa (Kīam 37:25).

Gūtiri mũthondekani kuo?
 Ironda cia andũ akwa
 cikiagĩte kũhona nĩkĩ?

9

¹ Naarĩ korwo mũtwe wakwa nĩ itherũkiro rĩa maaĩ,
 namo maitho makwa nĩ gĩthima kĩa maithori!
 Ingĩrĩraga mũthenya na ũtukũ,
 ngĩrĩra andũ akwa arĩa moragĩtwo.

² Naarĩ korwo ndĩ na nyũmba
 ya kũrarĩrwo nĩ agendi kũu werũ-inĩ,
 nĩgeetha ndige andũ akwa,
 thiĩ ndimeherere;
 nĩ ũndũ othe nĩ itharia,
 othe nĩ gĩkundi kĩa andũ matangĩhokeka.

³ “Mahacaga nĩmĩ ciao
 magacitua ta ũta wa gũikia ndeto cia maheeni.
 Ũhootani ũrĩa marĩ naguo bũrũri-inĩ,
 nduumanĩte na ũhoru wa ma.
 Moimaga rĩhĩa-inĩ rĩmwe magatoonya rĩhĩa-inĩ rĩrĩa rĩngĩ,
 na matinjũũ,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ “Mwĩhũgei arata anyu;
 mũndũ ndakehoke mũrũ wa nyina.
 Nĩgũkorwo mũrũ wa nyina na mũndũ nĩ mũheenania,
 na mũrata wa mũndũ nĩ mũcambania.

⁵ Mũrata aheenagia mũratawe,
 na gūtiri mũndũ o na ũmwe waragia ũhoru wa ma.
 Maarutĩte nĩmĩ ciao kwaria ndeto cia maheeni;
 menogagia na mũhang’o o ya kwĩhĩa.

⁶ Wee ũtũũraga ũrigiciĩrio nĩ maheeni,
 nao aheenania acio nĩmaregete kũmenyana na nĩ,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁷ Tondũ ũcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ:
 “Atĩrĩrĩ, nĩngamageria, na ndĩmatherie na mwaki,
 nĩ ũndũ-rĩ, nĩatĩa ũngĩ ingĩka
 nĩ ũndũ wa mehĩa ma andũ akwa?

⁸ Nĩmĩ ciao itariĩ ta mũguĩ ya kũũragana;
 no ndeto cia maheeni ciaragia.
 O mũndũ aaragĩria ũrĩa ũngĩ ndeto cia thayũ na kanua gake,
 no ngoro-inĩ yake-rĩ, aikaraga amwambĩire mũtego.”

⁹ Jehova ekũũria atĩrĩ,
 “Anga ndakĩaga kũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio?
 Anga ndakĩaga kwĩrĩhĩa
 harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?”

¹⁰ Nĩngũrĩra na ngĩrĩke nĩ ũndũ wa irĩma,
 o na njakaye nĩ ũndũ wa ũrĩthio wa werũ.
 Nĩgũkirĩte ihooru na gũkaaga mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo,
 na mwanio wa ng’ombe ndũraiguĩka kuo.
 Nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka
 nĩciũrĩte, igeethĩra.

¹¹ “Ngaatua itũũra rĩa Jerusalemu hĩba ya mahiga,
 gũtuĩke kũndũ gwa gũtũũrwo nĩ mbwe;
 namo matũũra ma Juda nĩngamaharagania,
 kwage mũndũ o na ũmwe ũngĩtũũra kuo.”

¹² Rũ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ mũũgĩ ũngĩtaũkirwo nĩ ũhoru ũyũ? Nũũ hihi ũtaarĩtwo
 nĩ Jehova nĩguo atũtaarĩrie? Nĩ kĩ gĩtũmĩte bũrũri ũyũ wanangwo na ũgakira ihooru,
 ũgatuĩka ta werũ mũtheri nginya gũkaaga mũndũ ũngĩtuĩkania kuo?

13 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Gĩtũmi nĩ tondũ nĩmatirikire watho wakwa ũrĩa ndaama-heire; matinjathĩkĩre, o na kana makarũmĩrĩra watho wakwa. 14 Handũ ha ũguo, o maarũmĩrĩre ũremi wa ngoro ciao, na makarũmĩrĩra Mabaali, o ta ũrĩa maithe mao maamonereirie.” 15 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, nĩngũtũma andũ aya marĩe irio ndũrũ, na manyue maaĩ marĩ na thumu. 16 Nĩngũmahurunja ndũrĩrĩ-inĩ iria o ene matooi, o na kana maithe mao, njooke ndĩmaingathie na rũhiũ rwa njora nginya ndĩmaniine biũ.”

17 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
 “Mwĩcũraniei rĩu! Ītai atumia arĩa marĩraga makĩgirĩkaga moke,*
 tũmanĩrai atumia arĩa oogĩ mũno thĩini wao moke.
 18 Nĩmeerwo moke narua, matũrĩrĩre
 nginya maitho maitũ maiyũre maithori,
 nacio imone cia maitho maitũ
 inyũrũrũkie maithori ta tũrũũ.
 19 Mũgambo wa andũ maragirĩka nũraiguuo kuuma Zayuni:
 ‘Hĩ, kai rĩu tũrĩ aanange-ĩ!
 Kai nĩtũconorithĩtio mũno-ĩ!
 No nginya tuume bũrũri witũ,
 tondũ nyũmba ciitũ nĩcimomoretwo.’ ”

20 No rĩrĩ, inyuĩ atumia aya, ta thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova;
 hingũrai matũ manyu mũigwe ciugo cia kanua gake.
 Oniai airĩtu anyu kũgirĩka;
 o mũndũ nĩarute ũrĩa ũngĩ gũcakaya.

21 Gĩkuũ kĩambatĩte gĩgaatoonyera ndirica-inĩ ciitũ,
 na gĩgaatoonya nyũmba ciitũ iria ciirigĩrwo na hinya,
 nĩkĩniinĩte ciana ciitũ kũu barabara-inĩ cia itũũra,
 o na aanake aitũ makaniinwo kuuma kũu ihaaro-inĩ.

22 Meere ũũ, “Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Ciimba cia andũ nĩkaragana
 ta rũrua rũrĩ mũgũnda,
 na ta itira iria itinĩtio igatigwo na thuutha nĩ mũgethi,
 itarĩ na mũndũ wa gũcicoonanĩrĩa.’ ”

23 Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Mũndũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, nĩatige kwĩgaatha nĩ ũndũ wa ũũgĩ wake,
 kana mũndũ ũrĩa ũrĩ na hinya egaathe nĩ ũndũ wa hinya ũrĩa arĩ naguo,
 o na kana gĩtonga kũĩgathe nĩ ũndũ wa ũtonga wakĩo,

24 no rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũkwĩgaatha, nĩegaathe nĩ ũndũ wa ũhoru ũyũ:
 atĩ we nĩataũkĩrwo na akamenya atĩ nĩ nĩ Jehova,
 ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũtugi,
 na ngatuanĩra ciira kĩhoo to na ngarũmia ũthingu gũkũ thĩ,
 nĩ ũndũ maũndũ macio nĩmo ngenagio nĩmo,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

25 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaaherithia andũ othe arĩa marũite o mũrĩ yao iiki, 26 nao nĩ andũ a bũrũri wa Misiri, na a Juda, na a Edomu, na a Amoni, na a Moabi, na arĩa othe matũũraga werũ-inĩ kũndũ kũraya. Nĩgũkorwo andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe ti arũ kũna, o na andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli matirũite ngoro.”

10

Ngai na Mĩhianano ya Kũhooywo

1 Ta thikĩrĩriai mũigwe ũhoru ũrĩa Jehova ekũmwĩra, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.

2 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tĩgai kwĩruta mĩthĩire ya ndũrĩrĩ,
 kana mũguoyohio nĩ morirũ ma kũũrĩa igũrũ,
 o na gũtuĩka ndũrĩrĩ icio nĩguoyohetio nĩmo.

3 Nĩgũkorwo mũtugo ya andũ acio ndĩrĩ kĩene:
 matemaga mũtĩ mũtitũ, ũkarutĩrwo wĩra nĩ bundi,
 akawacũhia na ithanwa rĩake.

* 9:17 Gĩtũmi kĩa acakai a kũrĩhwo kĩarĩ gĩa gũteithia arĩa makuĩrĩrwo marĩre na macakae.

- 4 Maũgemagia na betha na thahabu;
maũhũragĩrira na mĩcumarĩ na nyondo
ndũkae kwenyenya.
- 5 Ûtariĩ ta kĩndũ gĩa kũhahũra nyamũ gĩthecereirwo mĩtĩ mũgũnda-inĩ wa marenge,
mĩhianano yao ndĩngĩhota kwaria;
ningĩ no nginya ikuuo,
tondũ ndĩngĩhota gwĩtwara.
Mũtikanamũtigĩre;
ndĩngĩhota gwĩka ũũru
o na kana gwĩka wega o na ũrĩkũ.”
- 6 Atĩrĩrĩ, gũtirĩ ũngĩ ũtariĩ tawe, Wee Jehova;
Wee ũrĩ mũnene,
narĩo rĩitwa rĩaku nĩ rĩrĩ ũhoti mũnene.
- 7 Nũũ ũtangĩgwĩtigĩra,
Wee mũthamaki wa ndũrĩrĩ?
Wee nowe wagĩrĩire gwĩtigĩrwo.
Thĩinĩ wa andũ arĩa othe oogĩ a ndũrĩrĩ,
o na mothamaki-inĩ mao mothe,
gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe.
- 8 Acio othe-rĩ, matũciiragia, no nĩ akĩigu;
mataaragwo nĩ mĩhianano ĩtarĩ kiene o ĩrĩa ĩthondeketwo na mĩĩ.
- 9 Ĩgemagio na betha ĩrĩa hũũre ĩrutĩtwo Tarishishi,
na thahabu ĩrutĩtwo Ufazu.
Kĩndũ kũu gĩthondeketwo na moko ma bundi, na ma mũturi wa thahabu
gĩcookaga gĩkahumbĩrwo na rangi wa bururu na wa ndathi,
ciothe ĩthondeketwo nĩ andũ arĩa oogĩ na wĩra ũcio.
- 10 No Jehova nĩwe Ngai ũrĩa wa ma; nĩwe Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo,
o na mũthamaki ũrĩa ũtũũraga tene na tene.
Rĩrĩa arakarĩte-rĩ, thĩ nĩthingithaga,
nacio ndũrĩrĩ itingĩtiiria mang'ũrĩ make.
11 “Meerei atĩrĩ, ‘Ngai icio itoombire igũrũ na thĩ, nĩgathira gũkũ thĩ, na ithire kũrĩa
guothe gũtambũrũkiirio matu mairũ.’”
- 12 No rĩrĩ, nĩ Ngai wombire thĩ na hinya wake;
akĩhaanda thĩ na ũũgĩ wake,
na agĩtambũrũkia matu mairũ na ũndũ wa ũmenyo wake.
- 13 Hĩndĩ ĩrĩa we agũũthũka-rĩ, maaĩ marĩa marĩ igũrũ matu-inĩ nĩmarurumaga;
nĩwe ũtũmaga thaatũ waambate na igũrũ uumĩte ituri ciothe cia thĩ.
Atũmaga rũheni rũũke rũrehanĩte na mbura,
na akarehithia rũhuho ruumĩte makũmbĩ-inĩ make.
- 14 Andũ othe nĩmagĩte meciiria na makaaga ũũgĩ;
nake mũturi wa thahabu o wothe nĩaconorĩthĩtio nĩ mĩhianano ĩyo yake.
Nĩ ũndũ mĩhianano ĩyo yake ya gwĩturĩra nĩ ya maheeni;
ndĩrĩ mĩhũmũ thĩinĩ wayo.
- 15 Ndĩrĩ kiene, nĩ ya kũnyararwo;
narĩo ĩhinda rĩayo rĩa gũciirithio rĩakinya-rĩ, nĩgathira biũ.
- 16 We ũcio Rũgai rwa Jakubu ndatarĩ tayo,
nĩgũkorwo nĩwe Mũũmbi wa indo ciothe,
o hamwe na Isiraeli mũhĩrĩga ũrĩa, eegwatĩire ũtuĩke igai rĩake,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩrĩo rĩitwa rĩake.
- Mwanangĩko ũrĩa Ũroka*
- 17 Ohai mĩrigo yanyu mũthaame bũrũri ũyũ,
inyuĩ arĩa mũtũũrĩte mũrigiicĩirio nĩ thũ.
- 18 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Thinda rĩrĩ nĩrĩo ngũikia
andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ ta maikĩtio na kĩgũtha;
Nĩngũmarehithĩria mĩnyamaro,
nĩgeetha manyiitwo mĩgwate.”
- 19 Wũi-ĩya-wakwa, nĩ ũndũ wa ĩthia rĩrĩa ndiĩhĩtio-ĩ!

Ironda ciakwa itingihona!
 No ngũcookeria ūhoru ngiuga atĩrĩ,
 “Ūyũ nĩ mŭrimũ wakwa, na no nginya ndũkirĩrĩrie.”
 20 Hema yakwa nīyanangĩtwo,
 nayo mĩkanda yayo yothē ĩgatuĩkanga.
 Ariũ akwa nīmanjehereire magethũra na rĩu matikĩrĩ ho;
 rĩu gũtirĩ mũndũ mũtigaru wa kwamba hema yakwa,
 o na kana wa gũtambũrũkia mataama mayo.
 21 Arĩithi matũciiragia,
 na matitũiragia ūhoru harĩ Jehova;
 nĩ ūndũ ūcio matigaacagĩra,
 nacio ndũuru ciao ciothe cia mbũri nīhurunjũkite.
 22 Ta thikĩrĩria! Nītũrakinyĩrio ūhoru, tũkeerwo atĩrĩ,
 kũrĩ na gacagaca nene kuuma bũrũri wa mwena wa gathigathini!
 Gacagaca ĩyo nĩgatũma matũũra ma Juda makire ihooru,
 ĩtũme matũke ma gũtũũragwo nĩ mbwe.

Ihooya rĩa Jeremia

23 Atĩrĩrĩ Wee Jehova, nīnjũũ atĩ muoyo wa mũndũ ti wake we mwene;
 mũndũ we mwene ti we ūrũngagĩrĩria makinya make.
 24 Atĩrĩrĩ Wee Jehova, herithia, no ūherithie na kīhooto;
 ndũkaherithie ūrĩ na marakara,
 ndũkae kũniina ndũke kīndũ hatarĩ.
 25 Itũrũrĩra ndũrĩrĩ iria itakũũ mang'ũrĩ maku,
 ūmaitũrũrĩre andũ arĩa
 matakayagĩra rĩtwa rĩaku.
 Nĩ ūndũ-rĩ, nīmahukĩtie Jakubu;
 mamũhukĩtie biũ,
 nago bũrũri wake makawananga.

11

Andũ a Juda Gũthũkia Kĩrĩkanĩro

¹ Īno nīyo ndũmĩrĩri ĩria yakinyĩrĩre Jeremia yumite harĩ Jehova: ² “Ta thikĩrĩria mohoro ma kīrĩkanĩro gĩkĩ, ūcooke ūhe andũ a Juda o na andũ arĩa matũũraga Jerusalemu ūhoru wamo. ³ Meere atĩrĩ, ūũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Atĩrĩrĩ, kũgwatwo nĩ kirumi, nĩ mũndũ o wothe ūria ūtaathikagira mohoro maria marĩ kīrĩkanĩro-inĩ gĩkĩ; ⁴ namo nĩ mohoro maria ndaathire maithe manyu rĩria ndaamarutire bũrũri wa Misiri, ngĩmaruta kũu icua-inĩ rĩa gũtwekia igerā.’ Ngĩmeera atĩrĩ, ‘Njathikagĩrai na mũhingagie maũndũ maria mothe ndĩmwathĩte, na inyuĩ nĩmũgũtuika andũ akwa, na nĩ ndũke Ngai wanyu. ⁵ Hĩndĩ iyo, nĩ na Nĩ nĩngahingia mwĩhĩtwa ūria ndehĩtĩre maithe manyu, atĩ nĩngamahe bũrũri ūrĩ bũthi wa iria na ūũkĩ,’ na nĩguo bũrũri ūyũ mwĩgwatĩre ūmũthĩ.”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũrotũka ūguo, Jehova.”

⁶ Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ, “Hunjanĩria mohoro macio mothe matũũra-inĩ ma Juda o na kũu barabara-inĩ cia Jerusalemu, ūmeere atĩrĩ: ‘Thikĩrĩria mohoro ma kīrĩkanĩro gĩkĩ na mũmarũmagĩrĩre. ⁷ Kuuma hĩndĩ ĩria ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri, nginya ūmũthĩ, ndũũrite ndĩmakaanagia o hĩndĩ o hĩndĩ, ngameera atĩrĩ, ‘Njathikagĩrai.’ ⁸ No matigana kũnjigua kana kũrũmbũyia ūhoru ūcio; handũ ha gwĩka ūguo, o maarũmĩrĩre ūremi wa ngoro ciao thũku. Nĩ ūndũ ūcio na nĩ ngĩmarehithĩria irumi ciothe cia kīrĩkanĩro kũu ndaamaathĩte marũmagĩrĩre no-o makĩaga gũkĩhingia.’”

⁹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩ harĩ ndundu ya njũkanĩrĩro ĩthugundĩtwo thĩnĩ wa andũ a Juda, o na thĩnĩ wa andũ arĩa matũũraga Jerusalemu. ¹⁰ Nĩmacookereire mehia ma maithe mao ma tene, arĩa maaregire kũigua ndeto ciakwa. Nĩmarũmĩrĩre ngai ingĩ nĩgeetha macitungatĩre. Nyũmba cieri, ya Isiraeli na ya Juda, nĩthũkĩtie kīrĩkanĩro kīria ndaarĩkanĩre na maithe mao ma tene. ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngũmarehithĩria mwanangĩko matangĩhota kũũrĩra. O na mangĩkaangaĩra, ndĩkamathikĩrĩria. ¹² Andũ a matũũra ma Juda na arĩa matũũraga Jerusalemu nĩmagathĩ gũkaĩra ngai icio macinagĩra ūbumba, no itikamateithia o na hanini hĩndĩ ĩria magaaorwo nĩ mwanangĩko. ¹³ Wee Juda-rĩ, ūrĩ na ngai nyingĩ o ta ūria matũũra

maku maigana, na igongona iria ūhaandīte cia gūcinīra ngai ūyo ya thoni itagwo Baali ūbumba nī nyingī o ta barabara cia Jerusalemu.’

¹⁴ “Tiga kūhoera andū aya, kana ūmathaithanīrīre, o na kana ūmaarīrīre, tondū ndikamathikīrīria hīndī ūria makaangaīra marī mīnyamaro-inī.

¹⁵ “Mwendwa wakwa nī atīa areka thīnī wa hekarū yakwa, o agīthugundaga maūdū mooru na andū aingī?

Anga nyama iria nyamūre cia kīgongona-inī ciahota kūgirīrīria iherithia rīaku?

Amu ūgīkenaga

rīrīa ūgwīka maūdū maku ma waganu.”

¹⁶ Jehova, akūheete rītwa atīrī:

Mūtamaiyū mūruru mwega
ūrī na maciaro mathaka makīoneka.

No rīrī, nīekūgwatia mwaki,

aūcine na mūrurumo wa kīhuhūkanio kīnene,
nacio hongge ciaguo ciunīkange.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o ūcio wakūhaandire wee, nīwe ūgūtūrīre ūkorwo nī mwanangīko, tondū rīrī, andū a nyūmba ya Isiraeli na andū a nyūmba ya Juda nimekīte maūdū mooru, makaandakaria nī ūndū wa gūcinīra Baali ūbumba.

Ndundu ya gūkīrīra Jeremia

¹⁸ Nīndamenyire ndundu yao nījuru nī ūndū Jehova nīanguūrīre, nīgūkorwo o ihinda rīu nīanyonīre ūria meekaga. ¹⁹ Nīī ndatarī ta gatūrūme kahoorerī koimagarītio gagathīnjwo; ndiamenyaga atī nīmathugundīte kūnjīka ūuru, makiugaga atīrī,

“Nītwanangei mūtī ūyū na maciaro maguo;

nītūmūniinei oime būrūrī-inī wa arīa marī muoyo,
nīgeetha rītwa rīake rītikanacooke kūririkanwo o rī, o rī.”

²⁰ No rīrī, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o wee ūtuaga ciira na kīhooto na ūkoīruuria maūdū ma ngoro na ma meciiria-rī,

reke ndīionere wee mwene ūkīndīhīria harī andū aya,
nīgūkorwo wee nīwe ndekereire maūdū makwa mothe.

²¹ “Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Jehova ekuuga ūhorō-inī ūkonīī andū a Anathothu, acio marena gūkūruta muoyo, makoiga atīrī, ‘Tiga gūcōoka kūratha mohoro ūkīgwetaga rītwa rīa Jehova, nīgeetha tūtīgakūūrage na moko maitū’; ²² nī ūndū ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī: ‘Nīngamaherithia. Aanake ao makoīragwo na rūhīū rwa njora, nao arīū ao na aarī ao moīragwo nī ng’aragu. ²³ Gūtīrī mūdū o na ūmwe wao ūgaatīgara, tondū nīngarehithīria andū a Anathothu mwanangīko mwaka-inī ūria makaaherithio.’”

12

Mateta ma Jeremia

¹ Atīrīrī, Wee Jehova ūtūūraga ūnduagīra ciira na kīhooto rīrīa rīothe ndarehe ciira mbere yaku.

No rīrī, no nyende twaranīrie nawe ūndū ūkonīī kīhooto gīaku:

Nī kīī gītūmaga mūthīire wa mūdū ūria mwaganu ūgaacīre?

Nī kīī gītūmaga andū arīa matarī wītīkio matūūre megangarīte?

² Ūmahaandīte, nao makagīa na mīri;
makūraga na magaciara maciaro.

Ūgwetagwo hīndī ciothe nī tūnua twao,
no meciiria ma ngoro ciao marī haraaya nawe.

³ No rīrī, Wee Jehova nīūnjūūī;

nīwe ūnyonaga na ūkoīruuria meciiria makwa ūndū ūgūkonīī.

Maguucūrūrīre ta ng’ōndu irathīī gūthīnjwo!

Maamūre ūmetererie mūthenya wao wa kūūrāgwō!

⁴ Nī ihinda rīigana atīa būrūrī ūgūtūūra ūng’arīte,
nayo nyeki mīgūnda-inī yothe ūkare ihoohe?e?

Tondū andū arīa matūūrāga kuo nī andū aaganu-rī,
nyamū na nyonī nīithīrite.

Ningī, andū acio maroiga atīrī,

“Ndakoona ūria tūkaarīkīrīria.”

Icookio rīa Ngai

⁵ “Angīkorwo nū̄teng’eranītie na andū marathiī na magūrū
nao magakūhūmia-rī,
wakīhota atīa gūcindana na mbarathi?

Angīkorwo nū̄hīngagwo ūkigerera būrūri ūrī thayū-rī,
ūgaakīhota atīa gūtūrīkania ihinga iria irī hūgūrūrū-inī cia Jorodani?

⁶ Ariū a maitūguo, na andū a nyūmba ya thoguo-rī,
o nao nīmagūkunyañire;
nīmanīrīre na mūgambo magūkīrīre.

Ndūkae kūmeehoka,
o na mangīaria wega waku atīa.

⁷ “Nū̄ nīngūtirika nyūmba yakwa,
na ndiganīrie igai rīakwa;
nīngūneana ūrīa nyendete
moko-inī ma thū ciake.

⁸ Igai rīakwa rītūikīte
ta mūrūūthi ūrī gīthaka-inī harī nī.

Nīkūrarama ūndaramīre,
nī ūndū ūcio ngaūthūūra.

⁹ Githī igai rīakwa rītūikīte
ta nyoni ndīa-nyama irī maroro harī nī,
īrīa nyoni iria ingī ndīa-nyama īthiūrūrūkagīria ikamītharīkīra?
Thī ūkonganie nyamū ciothe cia gīthaka;
cirehe imatambuure.

¹⁰ Arīthi aingī nīmakananga mūgūnda wakwa wa mīthabībū,
na marangīrīrie mūgūnda wakwa;
nīmagatūma mūgūnda wakwa ūrīa mwega
ūtuīke rūng’ūrī rūkirīte ihooru.

¹¹ Magaatūma gūkire ihooru,
gūtūike kūndū kūng’aru na gūkirīte ihooru maitho-inī makwa;
būrūri ūcio wothe nū̄gathūkangio
nī ūndū gūtīrī mūndū wakūūrūmbūiya.

¹² Werū-inī guothe kūrīa gūtūūgīru
aniinani nīkuo makaiyūra,
nīgūkorwo rūhiū rwa njora rwa Jehova nīrūkaniinana
kuuma gīturi kīmwe kīa būrūri nginya kīria kīngī;
gūtīgakorwo mūndū o na ūrīkū ūgaakorwo na thayū.

¹³ Makaahandaga ngano, makagetha mīigua;
makeenogia na matione kīndū.

Nī ūndū ūcio-rī, conokerai magetha manyu,
tondū wa marakara mahiū ma Jehova.”

¹⁴ Jehova ekuuga atīrī: “Ha ūhoro wa andū acio aaganu maandigiūcīrie, o acio matunyaga andū akwa a Isiraēli igai rīrīa ndaamaheire-rī, nīngamamunya kuuma mabūrūri mao, na mune nyūmba ya Juda yume gatagatī kao. ¹⁵ No rīrī, thuutha wa kūmamunya nīngacooka ndīmaiguire tha na njookie o ūmwe wao igai-inī rīake mwene, būrūri-inī wake kūmbe. ¹⁶ Ningī mangīkeruta wega mīthīre ya andū akwa na mehīte makīgwetaga rītwa rīakwa moige atīrī, ‘Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo,’ o ta ūrīa maarutire andū akwa hīndī īmwe kwīthi makīgwetaga rītwa rīa Baalī-rī, hīndī iyo nao nīmakahaandwo marūme wega gatagatī ka andū akwa. ¹⁷ No rīrī, rūrīrī o na rūrīkū rūngīkaaga kūnjigua-rī, nīngarūmunya na mīri na ndrīniine biū,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

13*Mūcibi wa Gatani*

¹ Jehova aanjīrīre atīrī: “Thī wīgūrīre mūcibi wa gatani, wīohe njohero, no ndūkareke ūhutanie na maaī.” ² Nī ūndū ūcio ngīgūra mūcibi, o ta ūrīa Jehova aanjathīte njīke, ngīwīoha njohero.

³ Ningī ndūmīrīri ya Jehova īkīnginyīrīra hīndī ya keerī ngūrwo atīrī, ⁴ “Oya mūcibi ūcio ūraagūrīre, o ūcio wīohete njohero, ūkīre o rīu ūthī ūkīnye Rūū rwa Farati,

ũhithhe mwatũka-inĩ wa rwaro rwa ihiga.”⁵ Nĩ ùndũ ùcio ngĩthiĩ ngĩhitha kũu Rũũ-inĩ rwa Farati, o ta ũria Jehova anjĩrĩte njike.

⁶ Matukũ maingĩ maathira Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Rũu ũkĩra ũthiĩ ũkinye Rũũ-inĩ rwa Farati, woe mũcibi ũria ndakwĩre ũkaũhithhe kuo.”⁷ Nĩ ùndũ ùcio ngĩthiĩ kũu rũũ-inĩ rwa Farati, ngĩthikũria mũcibi ùcio ngĩũruta harĩa ndaaũhithite, no rĩrĩ, nĩwabuthite ũkaaga kiene biũ.

⁸ Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ,⁹ “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ūguo nĩguo ngaaniina rūtũrĩko rwa Juda o na rūtũrĩko rũnene rwa Jerusalemu.¹⁰ Andũ aya aaganu, aya maregete kũigua ũhoru wakwa, o aya marũmagĩrĩra ũremi wa ngoro ciao, makoima ngai ingĩ thuutha macitungatĩre na macihooye-rĩ, magaatũka ta mũcibi ùcio, mage kiene biũ!’¹¹ Nĩgũkorwo o ta ũria mũcibi wĩohagwo njohero ya mũndũ, ũguo nĩguo ndeohire nyũmba yothe ya Isiraeli na nyũmba yothe ya Juda, nĩgeetha matũke andũ akwa kũna, nĩguo ndĩgĩre na ngumo, na ngumagio na ngaheagwo gĩtĩo. No rĩrĩ, matiigana gũthikĩrĩra,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mondo cia Ndibei

¹² “Meere atĩrĩ: ‘Ūũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga: Mondo o yothe ya ndibei yagĩrĩre nĩkũiyũrio ndibei.’ Nao mangĩgaakũũria atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũtũĩ atĩ mondo o yothe ya ndibei nĩyagĩrĩre kũiyũrio ndibei?’¹³ Hĩndĩ iyo ũmeere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũyũria arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ na ũrĩũ, o hamwe na athamaki acio maikaragĩra gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi, na athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na arĩa othe matũũraga Jerusalemu.¹⁴ Nĩngamahũũrithania mũndũ na ũria ũngĩ, hũũrithanie maithe na ciana o ùndũ ũmwe, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Ndikamaigũra tha, kana ndĩmacaaĩre o na kana ngĩe na kĩaha atĩ nĩguo njage kũmaniina.’”

Kwĩhĩrwo Gũtahwo

¹⁵ Thikĩrĩria na mũtege matũ,
tigai gwĩtĩia,
nĩgũkorwo Jehova nĩarĩtie.

¹⁶ Goocai Jehova Ngai wanyu
atanarehe nduma,
na mbere ya magũrũ manyu mahĩngwo
kũu irĩma-inĩ kũragĩa nduma.

Inyuĩ mwĩrĩgĩrĩre ũtheri,
nowe-rĩ, nĩakaũgarũra ũtuĩke nduma ndumanu,
aũgarũre ũtuĩke ta kĩaha kĩnene.

¹⁷ No rĩrĩ, mũngĩaga kũigua,
ndĩrĩrĩragĩra hitho-inĩ
nĩ ùndũ wa mwĩtĩo wanyu;
maitho makwa makaarĩra na ruo,
ngũitaga maithori,
nĩ ùndũ rũũru rwa Jehova nĩrũgũtahwo.

¹⁸ Īra mũthamaki o na nyina wa mũthamaki atĩrĩ,
“Harũrũkai mume itĩ-inĩ cianyu cia ũthamaki,
nĩgũkorwo tanji icio cianyu irĩ riiri
nĩcikũgũa kuuma mĩtwe-inĩ yanyu.”

¹⁹ Matũũra manene ma kũu Negevu nĩmakahingwo,
na gũtikagĩa mũndũ ũkaamahingũra.
Andũ othe a Juda nĩmagatahwo matwarwo bũrũri ũngĩ,
magaatahwo matwarwo othe biũ.

²⁰ Tiirai maitho muone
andũ acio marooka moimĩte mwena wa gathigathini.
Rũũru rũrĩa wehokeirwo rwa ng’ondũ
rũrĩa ũretĩaga naruo-rĩ, rũkĩrĩ ha?

²¹ Ūkoigã atĩa rĩrĩa Jehova akaanenehia
andũ arĩa watũite athiritũ aku
nĩguo matũke a gũgwathaga?
Githĩ ndũkanyitwo nĩ ruo rũnene,
ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo?

²² Nawe ũngĩkeyũria atĩrĩ,

“Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte maũndũ macio mangore?”
 Nĩũkamenya atĩ magũkorete nĩ ũndũ wa mehia maku maingĩ,
 na nĩkĩo ũtarũrĩrwo nguo ciaku,
 nago mwĩrĩ waku ũgathũkio.
 23 Mũkushi ahota kũgarũra gĩkonde kĩa mwĩrĩ wake,
 o na kana ngarĩ ĩgarũre maroro mayo?
 O na inyuĩ mũtingĩhota gwĩka wega,
 nĩ ũndũ nĩ mwamenyerire gwĩka ũuru.
 24 “Nĩĩ ngaakũhurunja o ta ũrĩa mũũngũ
 ũmbũragwo nĩ rũhuho rwa werũ-inĩ.
 25 Rĩu nĩrĩo igai rĩaku,
 rũgai rũrĩa ngũtuĩrĩre,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
 “tondũ nĩũriganiĩrwo nĩ nĩ,
 ũkehoka ngai cia maheeni.
 26 Nĩngakũguũria nguo ikũhumbĩre ũthiũ
 nĩguo njaga yaku yoneke:
 27 ũtharia waku o na mũito ĩrĩa wanagĩria,
 o na ũmaraya waku ũrĩa ũtarĩ thoni!
 Nĩndĩioneire ciĩko ciaku cia ũũra-thoni
 kũu tũrĩma-inĩ na mĩgũnda-inĩ.
 Kaĩ ũrĩ na haaro, wee Jerusalemu-ĩ!
 Ũgũtũra wĩthaahĩtie nginya-rĩ?”

14

Kwaga Mbura, Ng'aragu, na Rũhiũ rwa Njora

1 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩre Jeremia ĩkoniĩ ihinda rĩrĩa kwagĩte
 mbura:
 2 “Bũrũri wa Juda nĩũracakaya,
 namo matũũra makuo makoowoo nĩ hinya;
 nĩmararĩrĩa bũrũri,
 nakĩo kũrĩro nĩkĩambatĩte na igũrũ kiumĩte Jerusalemu.
 3 Andũ arĩa marĩ igweta maratũma ndungata ciao igatahe maaĩ;
 irathĩ marĩma-inĩ ikaaga maaĩ.
 Iracooka na ndigithũ itarĩ kĩndũ;
 ikehumbĩra mĩtwe iconokete na ikuĩte ngoro.
 4 Thĩ nĩyatũkangĩte,
 nĩ ũndũ gũtirĩ mbura yurĩte bũrũri-inĩ,
 arĩmi nao magakua ngoro,
 makehumbĩra mĩtwe.
 5 O nayo thwariga
 nĩĩteete gacaũ kayo gaaciarwo o ro ũguo kũu werũ-inĩ,
 nĩ ũndũ gũtirĩ nyeki.
 6 Njagĩ nacio irũgamĩte tũrĩma-igũrũ kũrĩa gũtakũraga kĩndũ,
 ikĩhũmahũmaga ta mbwe;
 nĩciũrĩte maitho
 nĩ kwaga mahuti ma kũrĩa.”
 7 O na gũtuĩka mehia maitũ nĩmaroimbũra ũũru ũrĩa twĩkĩte,
 Wee Jehova-rĩ, ĩka ũndũ nĩ tondũ wa rĩĩtwa rĩaku.
 Nĩgũkorwo gũcoka na thuutha gwitũ nĩ kũnene;
 nĩtũkwĩhĩrĩe.
 8 Wee Kĩĩrĩgĩrĩro gĩa Isiraeli,
 o wee Mũhonokia wao hĩndĩ ĩrĩa marĩ na mĩnyamaro,
 nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtuĩke ta mũgeni bũrũri-inĩ,
 kana ta mũgendi ũraarĩrĩre ũtukũ o ũmwe?
 9 Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũikare ta mũndũ mũmaku,
 ũgaikara ta njamba ĩrĩ hinya ĩtangĩhota kũhonokania?
 Wee Jehova-rĩ, ũrĩ gatagatĩ gaitũ,
 na ithuĩ tũgeetanio na rĩĩtwa rĩaku;

ndūkanatūtirike!

¹⁰ Jehova ekuuga atīrī ūhoro ūkoniī andū aya:

“Nimendete kūūrūūra mūno;

nīmaregete kūgirīrīria magūrū mao.

Nī ūndū ūcio nake Jehova ndangīmetīkīra;

rīu nīekūrīrikana waganu wao,

na amaherithie nī ūndū wa mehia mao.”

¹¹ Ningī Jehova akīnjīra atīrī, “Tiga kūhoera andū aya atī nīguo mone wega. ¹² O na mangīhinga kūrīa irio, ndigathikīrīria kīrīro kīao; o na mangīndutīra maruta ma njino na maruta ma mūtu-rī, ndikametīkīra. Nī kūniina ngaamaniina na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, o na mūthiro.”

¹³ No ngiuga atīrī, “Wūi, Mwathani Jehova, anabii mameeraga atīrī, ‘Mūtikoona rūhiū rwa njora kana mūhatīrīrio nī ng’aragu. Ti-itherū, nīngamūhe thayū wa gūtūūra kūdū gūkū.’ ”

¹⁴ Hindī ūyo Jehova akīnjīra atīrī, “Anabii acio mararatha ūhoro wa maheeni makīgwetaga rīitwa rīakwa. Nīi ndimatūmīte, kana ngamathuura, o na kana ngamaarīria. Maramūrathīra mohoro ma cioneki cia maheeni, na ūragūri wa tūhū, na kūhooya mīhianano, na maūdū ma maheeni marīa methugundūire na meciiria mao.

¹⁵ Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Jehova ekuuga ūhoro ūkoniī anabii arīa mararatha maūdū makīgwetaga rīitwa rīakwa: Nīi ndiamatūmīte, no-o moigaga atīrī, ‘Gūtīrī rūhiū rwa njora kana ng’aragu ikaahutia būrūri ūyū.’ Anabii o acio makaaniinwo na rūhiū rwa njora, na ng’aragu. ¹⁶ Nao andū acio marathagīrwo mohoro nīo, magaikanio na kūu njīra-inī cia itūūra rīa Jerusalemu tondū wa ng’aragu na rūhiū rwa njora. Gūtikoneka mūdū wa kūmathika, kana wa gūthika atumia ao, o na kana wa gūthika arīū ao na airītu ao. Nīngamaitīrīria mūtino ūria ūmagīrīre.

¹⁷ “Maarīrie ūhoro ūyū, ūmeere atīrī:

“ ‘Rekei maitho makwa maite maithori

ūtukū na mūthenya mategūtīgithīria;

nīgūkorwo mūrītu wakwa gathirange, o acio andū akwa,

nīmūgurarie ūūru,

akagūthwo igūtha rīa kūmūhehenja.

¹⁸ Ingītoonya būrūri-inī,

nyonaga arīa moragītwo na rūhiū rwa njora;

ingītoonya itūūra inene,

nyonaga arīa manyariirītwo nī ng’aragu.

Mūnabii na mūthīnjīri-Ngai,

eerī nīmathiite būrūri matooī.’ ”

¹⁹ Rīu-rī, kaī ūregete Juda biū?

Anga nīūnyararīte Zayuni?

Nī kī gītūmīte ūtūhūire,

nginya tūkaaga kīhonia?

Twerīgīrīire thayū,

no gūtīrī wega tuonete,

tūgeterera ihinda rīa kūhonanio,

no rīrī, no maūdū ma kūmakania tuonete.

²⁰ Nītūkumbūra waganu witū, Wee Jehova,

o na wīhia wa maithe maitū;

nī ūndū ti-itherū nītūkwīhīrie.

²¹ Twagūthaiha ūtīge gūtūthūūra, nī ūndū wa rīitwa rīaku;

ndūgaaconorithie gītī gīaku kīa ūnene kīrīa kīrī rīiri.

Ririkana kīrīkanīro kīrīa warīkanīre na ithūi,

na ndūgagīthūkie.

²² Nī kūrī mūhianano o na ūmwe wa ūyo itarī kīene ya ndūrīrī ūngiuria mbura?

Matu mo mene nīmoiragia mbura?

Aca, nīwe, Wee Jehova Ngai witū, uuragia mbura.

Nī ūndū ūcio, kīrīgīrīro giitū kīrī harīwe,

nīgūkorwo wee nīwe wīkaga maūdū macio mothe.

15

1 Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ: “O na korwo Musa na Samũeli maarũgama mbere yakwa-rĩ, ngoro yakwa ndĩngĩerekera kũrĩ andũ aya. Maingatei mehere mbere yakwa! Nĩmarekwo mathii! 2 Nao mangĩkũuria atĩrĩ, ‘Tũgũgĩthĩ kũ?’ Ũmeere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Arĩa maathĩrĩrio gũkua-rĩ, magakue;
arĩa maathĩrĩrio kũuragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, makooraagwo na rũhiũ rwa njora;
arĩa maathĩrĩrio ng’aragu-rĩ, makooraagwo nĩ ng’aragu;
arĩa maathĩrĩrio gũtahwo-rĩ, matahwo matwarwo bũrũri ũngĩ.’

3 “Nĩngamarehithĩria mĩthemba ìna ya aniinani mamookĩrĩre.” ũguo nĩguo Jehova ekuuga, “Rũhiũ rwa njora rũgooka rũurage andũ, namo magui mamakururie, nacio nyoni cia rĩera-inĩ, o na nyamũ cia gũkũ thĩ imatambuure, imaniine. 4 Nĩngatũma matũike andũ a gũthũurwo nĩ mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, nĩ ũndũ wa ũria Manase mũrũ wa Hezekia mũthamaki wa Juda eekire gũkũ itũũra-inĩ rĩa Jerusalemu.

5 “Nũũ ũgaakũiguĩra tha, wee Jerusalemu?

Nũũ ũgaagũcakaĩra?

Nũũ ũgaakerũra gwaku oke akũũrie ũria ũhoru waku ũtariĩ?”

6 Jehova ekuuga atĩrĩ,

“Wee nĩũndegete,

wee ũtũũrite ũcookaga na thuutha.

Nĩ ũndũ ũcio nĩngũgũtambũrũkĩria moko ngũniine;
ndĩngĩricũkwo rĩngĩ.

7 Nĩngamahuha ta mahuti makĩhuhwa na gĩtarũrũ
ihingo-inĩ cia itũũra inene rĩa bũrũri.

Nĩngarehe gĩkuũ na mwanangĩko kũrĩ andũ akwa,
nĩgũkorwo nĩmagĩte kũgarũrĩra mĩthĩire yao.

8 Nĩngatũma atumia ao a ndigwa maingĩhe,
makĩre mũthanga wa iria-inĩ.

Nĩngarehithia mũniinani hĩndĩ ya mĩarahho
okĩrĩre manyina ma aanake ao;

ngaamarehera ruo rũnene

na makorererwo nĩ kĩaha kĩnene o rĩmwe.

9 Nyina wa ciana mũgwanja
nĩakaringĩka, akue.

Nĩagathũrĩrwo nĩ rĩũa kũrĩ o mũthenya barigici;
nĩagaconorithio na anyararwo.

Arĩa magaatigara ngaamaneana kũrĩ thũ ciao,
maniinwo na rũhiũ rwa njora,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

10 Wũ-ĩiya-wakwa maitũ-ĩ, wee wanjarire!

Nduĩkĩte mũndũ wa kũgianagwo na kũhũuranagwo na nĩ nĩ bũrũri wothe!

Nĩ ndikombithĩtie kana ngakomberwo kĩndũ nĩ mũndũ,
no numagwo nĩ andũ othe.

11 Jehova oigĩte atĩrĩ,

“Ti-itherũ nĩngagũkũũra ndĩ na muoroto mwega harĩwe;

ti-itherũ nĩngatũma thũ ciaku igũthaithe mahinda ma mwanangĩko

na mahinda ma mĩnyamaro.

12 “Mũndũ no oine kĩgera:

kĩgera kĩrĩa kiumĩte gathigathini,
kana oine gĩcango?

13 Nĩnganeana ũtonga waku na igĩĩna ciaku
itahwo hatarĩ irĩhi,

nĩ ũndũ wa mehia maku mothe

marĩa manekwo bũrũri-inĩ waku wothe.

14 Nĩngamũtua ngombo cia thũ cianyu

thĩĩnĩ wa bũrũri mũtooi,

nĩ ũndũ marakara makwa

nĩmagaakana ta mwakĩ, ũmũcine.”

15 Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũũ;

ndirikana na ūumenyagĩrĩre.
 Ndhĩria kũrĩ arĩa maanyariiraga.
 Wee nĩũkiragĩrĩria; ndũkanjeherie;
 ririkana ũria ndananyariirika nĩ ūndũ waku.
 16 Rĩria ciugo ciaku cianginyĩrĩre-rĩ, nĩndacirĩre;
 ciarĩ gĩkeno gĩakwa, na igĩcanjamũra ngoro yakwa,
 nĩgũkorwo nĩnjĩtanĩtio na rĩitwa rĩaku,
 Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe.
 17 Ndirĩ ndaikara thiritũ-inĩ ya arĩa mekenagia,
 o na kana ngũkenia magũkenia;
 ndaikarire ndĩ wiki nĩ ūndũ guoko gwaku kwari igũrũ rĩakwa,
 nawe nĩwanjijũrĩtie marakara.
 18 Nĩ kĩ gĩtũmĩte ruo rwakwa rwage gũthira,
 na kirona gĩakwa gĩkeeha, gĩkaaga kũhona?
 Anga ũgũtuũka harĩ nĩ ta karũũ gatangĩhokwo,
 kana ta gĩthima kĩa maaĩ kĩa kũhũaga?
 19 Nĩ ūndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Ūngũrĩra, nĩngũgũcookereria
 nĩgeetha ūndungatagĩre;
 akorwo nĩrĩaragia maũndũ marĩa marĩ bata,
 no ti marĩa matarĩ bata,
 nĩgũtuũka wa kũjarĩrĩria.
 Andũ aya nĩmagũcookerere,
 no wee ndũkamacookerere.
 20 Nĩngagũtua ta rũthingo harĩ andũ aya,
 ngũtue rũthingo rũrũmu rwa gĩcango;
 nĩmakarũa nawe,
 no matigagũtooria,
 nĩgũkorwo nĩ ndĩ hamwe nawe,
 nĩguo ngũteithũre na ngũhonokie,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 21 “Nĩngakũhonokia kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu,
 na ngũkũre ngũrute moko-inĩ ma andũ arĩa matarĩ tha.”

16

Mũthenya wa Mwanangĩko

1 Hindĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: 2 “Ndũkanahikanie ũgĩe na aanake kana airĩtu kũndũ gũkũ.” 3 Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova ekuuga ūndũ ũkonĩĩ aanake na airĩtu arĩa maciarĩrwo bũrũri ũyũ na ũkonĩĩ atumia arĩa marĩ manyina mao na arũme arĩa marĩ maithe mao, atĩrĩ: 4 “Nĩmagakua gĩkuũ kũmanĩte na mĩrimũ mĩũru. Matigaacakaĩrwo kana mathikwo, no magaatũka ta rũrua rũharaganĩtio gũkũ thĩ. Makaaniinwo na rũhiũ rwa njora na ng’aragu, nacio ciimba ciao igatũka, irio cia nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩhaka.”

5 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ: “Ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ na ndĩa ya mathiko; ndũgathiĩ gũcakaya kana gũcaayanĩra, nĩ ūndũ nĩnjeheretie kĩrathimo gĩakwa, na wendo wakwa, o na tha ciakwa harĩ andũ aya,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 6 “Andũ othe, anene na arĩa anini, nĩmagakuĩra bũrũri-inĩ ũyũ. Matigaathikwo kana macakaĩrwo, na gũtirĩ mũndũ ũgetiihangia kana enjwo mũtwe* nĩ ūndũ wao. 7 Gũtirĩ mũndũ ũkaaheana irio cia kũhooreria acio maracakaĩra arĩa makuĩte,† o na akorwo nĩ ithe kana nyina, o na gũtirĩ mũndũ ũkaaheana kũndũ gĩa kũnyua nĩguo amagirie maithori.

8 “Nĩngĩ ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ na gĩathiĩ, atĩ nĩguo ũikare thĩ nao mũrie na mũnyue. 9 Nĩgũkorwo Jehova, Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Matukũ-inĩ manyu nĩmũkeonera na maitho manyu ngakinyia mĩgambo ya ndũrũhĩ na ya gĩkeno mũthia o na niine mĩgambo ya mũhiki na mũhikania kũndũ gũkũ.’

10 “Rĩria ũkeera andũ aya maũndũ macio mothe nao makuĩrie atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova atũtuire mwanangĩko mũnene ũguo? Kaĩ twĩkite ihĩtia rĩrĩkũ? Nĩ mehia marĩkũ twĩhĩrie Jehova Ngai witũ?’ 11 Hindĩ iyo ũmeere atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ,

* 16:6 O na gũtuũka andũ a Isiraeli rĩmwe nĩmenjagwo njũrĩ nĩ ūndũ wa arĩa akuũ, mũtugo ũyũ nĩwakananĩtio nĩ watho (Alaw 19:28; 21:5). † 16:7 Warĩ mũtugo kũrĩ andũ arĩa maracakaya kũheo irio (2Sam 3:35; Ezek 24:17, 22).

'Nĩ tondu maithe manyu nĩmandirikire, makĩrũmĩrĩra ngai ingĩ, magĩcitungatagĩra na magĩcihooyaga. Nĩmandirikire na makĩaga kũrũmia watho wakwa. ¹² No inyuĩ nĩmwĩkĩte maũndũ ma waganu mũgakĩra maithe manyu. Ta rorai muone ũrĩa o ũmwe wanyu arũmũrĩre ũremi wa ngoro yake thũku, handũ ha kũnjathĩkĩra. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũrutũrũra muome bũrũri ũyũ mũthĩi bũrũri mũtooĩ inyuĩ ene, o na kana ũkamenywo nĩ maithe manyu, na mũrĩ kũu nĩmũgutungatagĩra ngai ingĩ mũthenya na ũtukũ, nĩgũkorwo ndigũcocoa kũmwĩka maũndũ mega.'"

¹⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, "O na kũrĩ ũguo, matukũ nĩmarooka rĩrĩa andũ matagacooka kuuga atĩrĩ, 'Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,' ¹⁵ no makoigaga atĩrĩ, 'Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire andũ a Isiraeli bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa gathigathini, na akĩmaruta mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa aamathaamĩirie.' Nĩgũkorwo nĩngamacookia bũrũri-inĩ ũrĩa ndaaheire maithe mao."

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ, "No rĩrĩ, nĩngũtũmana gwĩtwo ategi a thamaki aingĩ, nao nĩmakamatega. Thuutha wa ũguo njooke ndũmanĩre aguĩmi aingĩ, nao nĩmakamaguĩma irĩma-inĩ, na tũrĩma-inĩ tuothe, na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga. ¹⁷ Maithe makwa nĩmoonaga mũthĩire yao yothe; ndĩngĩhithĩka harĩ nĩ, o namo mehĩa mao matingĩhithwo atĩ nĩguo maithe makwa mage kũmona. ¹⁸ Ngaamarĩhia maita meerĩ nĩ ũndũ wa waganu wao na mehĩa mao, nĩ ũndũ nĩmathaahĩtie bũrũri wakwa na mĩhaano itarĩ muoyo mĩmeneku mũno, na makaiyũria igai rĩakwa na mĩhianano irĩ magigi."

¹⁹ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, o wee hinya wakwa, na kĩirigo gĩakwa kĩrũmu,
o wee rĩũrĩro rĩakwa hĩndĩ ya mathĩina,
ndũrĩrĩ igooka harĩwe

ciumĩte ituri-inĩ cia thĩ, ciuge atũrĩ,

"Maithe maitũ matiarĩ na kĩndũ tiga ngai cia maheeni,

o mĩhianano iyo itarĩ kĩene na itarĩ ũndũ mwega yamekĩire.

²⁰ Andũ nĩmethondekagĩra ngai ciao ene?

Ĩi, no rĩrĩ, icio ti ngai!"

²¹ "Tondũ ũcio nĩngamaruta maamenye,
ihinda-inĩ rĩrĩrĩ nĩguo ngaamaruta ũhoru wa ũhoti na hinya wakwa.
Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atũ rĩitwa rĩakwa nĩ Jehova.

17

¹ "Atũrĩrĩ, mehĩa ma Juda makururĩtwo na karamu ga kĩgera,
magakururwo na mũthia mũũgĩ wa kahiga ka nyaigĩ,
ihengere-inĩ cia ngoro ciao,

o na magakururwo hĩa-inĩ cia igongona ciao.

² O na ciana ciao nĩirikanaga

igongona ciao na itugĩ cia Ashera

iria ciahandĩtwo rungu rwa mĩtĩ irĩa mĩruru,

o na tũrĩma-inĩ tũrĩa tũraihu na igũrũ.

³ Kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩrĩ bũrũri-inĩ,

o hamwe na ũtonga waku, na mũthiithũ yaku yothe-rĩ,

nĩngacirekereria itahwo,

o hamwe na kũndũ gwaku kũrĩa gũtũũgĩru,

nĩ ũndũ wa mehĩa marĩa maiyũrĩte guothe bũrũri-inĩ waku.

⁴ Nĩ ũndũ wa kwĩhia gwaku wee mwene,

nĩũkoorwo nĩ igai rĩrĩa ndaakũheire.

Nĩngagũtua ngombo ya thũ ciaku

thĩini wa bũrũri ũtooĩ,

nĩgũkorwo nĩtũmĩte marakara makwa maakane,

na megũtũra makanaga nginya tene."

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ:

"Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga mũndũ,

o ũcio wĩhokaga mũndũ nĩ ũndũ wa hinya wake,

ngoro yake ikahutatĩra Jehova.

⁶ Agaatuĩka o ta kĩhinga kĩrĩ werũ-inĩ ũtarĩ kũndũ;

ndakoona ũgaacĩru ihinda rĩakinya.

Agaatũra kũndũ kũmũ na kũrĩ nyoota werũ-inĩ,

o kũu bũrũri-inĩ wa cumbĩ gũtatũũraga mũndũ.

⁷ “No kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa wĩhokaga Jehova,
o ũrĩa ũigĩte mwĩhoko wake harĩ we.

⁸ Agaatuĩka ta mũtĩ ũhaandĩtwo hũgũrũrũ-inĩ cia maaĩ,
ũrĩa ũtaambagia mũri yaguo ĩgakinya rũũ-inĩ.

Ndwĩtigagĩra hĩndĩ ya ũrugarĩ wa riũa wakinya;
mathangũ maguo makoragwo marĩ maruru.

Ndũngũma mwaka ũrĩa gũtarĩ mbura,
na ndwagaga gũciara maciaro maguo.”

⁹ Ngoro ya mũndũ nĩheenana gia gũkĩra ciũmbe iria ingĩ ciothe,
na nĩ njaganu mũno.

Nũũ ũngĩhota gũthuuthuuria ũhoro wayo?

¹⁰ “Nĩ Jehova thuthuuragia ngoro,

na ngoiruuria maũndũ marĩa mahithe meciiria-inĩ,

nĩgeetha ndaathime mũndũ o mũndũ kũringana na maũndũ marĩa ekaga,
o na kũringana na ũrĩa ciĩko ciake itariĩ.”

¹¹ O ta ũrĩa ngware ĩkomagĩrĩria matumbĩ marĩa ĩtareketie-rĩ,
ũguo noguo mũndũ ũrĩa wĩtongagia na njĩra itarĩ cia kĩhooato atariĩ.

O matukũ ma muoyo wake magĩthĩ kũigananĩria-rĩ,
ũtonga ũcio nĩũkamweherera, nake marigĩrĩrio-inĩ nĩakeyonania arĩ mũkĩĩgu.

¹² Handũ haitũ harĩa haamũre, hahaanaine na gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩrĩa kĩrĩ riiri,
kĩrĩa gĩtũrĩte gĩtũũgĩrĩtio kuuma o kĩambĩrĩria,

¹³ Wee Jehova, o wee mwĩhoko wa Isiraeli,
arĩa othe magũtirikaga nĩmagaconorithio.

Arĩa makũhutatagĩra makoima harĩwe-rĩ,
makaandikwo marĩtwa mao rũkũngũ-inĩ rwa thĩ,

nĩ ũndũ nĩmatirikĩte Jehova,
o we gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo.

¹⁴ Wee Jehova-rĩ, honia na nĩngũhona;

honokia na nĩngũhonoka,
nĩ ũndũ wee nowe ngoocaga.

¹⁵ Andũ manjũũragia atĩrĩ,

“Kaĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩrĩ kũ?
Nĩkĩhingio rĩu!”

¹⁶ Nĩ ndiũrĩte ngatiga gũtuika mũrĩthi waku;

wee nĩũũ atĩ ndiũrĩrĩrie mũthenya wa mũtino.

Ūrĩa wothe njaragia na kanua gakwa ndũhithĩtwo harĩwe.

¹⁷ Ndũgatuĩke itua-nda harĩ nĩ;

wee nĩwe kĩhitho gĩakwa mũthenya wa mwanangĩko.

¹⁸ Arĩa maanyariiraga maroconorithio,

no nĩ-rĩ, ndũkanareke njonoke;

maronyĩtwo nĩ kĩmako,

no nĩ-rĩ, ndũkanareke nyĩtwo nĩ kĩmako.

Makinyĩrĩrie mũthenya wa mwanangĩko;

maniine na iniinana inene maita meerĩ.

Kũiga Thabatũ ĩrĩ Theru

¹⁹ Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: “Thĩ ũrũgame kĩhingo-inĩ kĩrĩa gũtagwo kĩhingo kĩa andũ, kĩrĩa athamaki a Juda mageraga magĩtoonya itũũra-inĩ na makiuma; ningĩ ũrũgame ihingo-inĩ iria ingĩ ciothe cia Jerusalemu. ²⁰ Mũmeere atĩrĩ, ‘Ta thĩkĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ athamaki a Juda, na andũ othe a Juda, na mũndũ o wothe ũrĩa ũtũũrago Jerusalemu, ũrĩa ũtoonyagĩra ihingo-inĩ ici. ²¹ Jehova ekuuga atĩrĩ: Mwĩmenyererei mũtikanakuue mũrigo mũũrute nyũmba-inĩ cianyu, kana mũrute wĩra o na ũrĩkũ mũthenya wa Thabatũ, no rĩrĩ, mũthenya wa Thabatũ mũwamũrage, o ta ũrĩa ndaathire maithe manyu mekage. ²³ No matiigana gũthĩkĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoro ũcio: moomirĩ ngingo, makiaga gũthĩkĩrĩria, o na makĩrega gũtaarwo. ²⁴ Jehova

ekuuga atĩrĩ, mũngĩmenyerera mũnjathĩkĩre na mwage gũkuua mĩrigo mũmĩtoonyerere ihingo-inĩ cia itũũra rĩrĩ inene mũthenya wa Thabatũ, no mũmenyerere mũthenya wa Thabatũ mũwamũre na ũndũ wa kwaga kũruta wĩra mũthenya ũcio-rĩ ²⁵ hĩndĩ iyo athamaki arĩa maikariire gĩthĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi nĩmagatootonyera ihingo cia itũũra rĩrĩ inene marĩ na anene ao. O, hamwe na anene ao, nĩmagooka makuuĩtwo nĩ ngaari cia ita, na mahaicĩte mbarathi, marĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ arĩa matũũraga Jerusalemu, narĩo itũũra rĩu-rĩ, nĩrĩgatũũrwo nĩ andũ nginya tene. ²⁶ Andũ nĩmagooka moimĩte matũũra-inĩ ma Juda, o na tũtũũra-inĩ tũria tũrigicĩirire Jerusalemu, na moime bũrũri wa Benjamini na bũrũri ũria ũrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũro, na moime bũrũri ũria ũrĩ irĩma o na wa Negevu, moke marehe indo cia maruta ma njino na cia magongona, na maruta ma mũtu, na ũbumba, na maruta ma gũcookia ngaatho nyũmba-inĩ ya Jehova. ²⁷ No rĩrĩ, mũngĩrega kũnjathĩkĩra, na mwage kwamũra mũthenya wa Thabatũ na ũndũ wa kwaga gũkuua mũrigo o na ũrikũ rĩria mũgũtoonyera ihingo-inĩ ici cia Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ-rĩ, hĩndĩ iyo nĩngaakia mwaki ũtangĩthoreka ihingo-inĩ cia Jerusalemu nĩguo ũcine ciikaro ciao iria njirĩgĩre.' "

18

Nyũmba-inĩ ya Mũũmbi wa Nyũngũ

¹ Ino niyo ndũmĩrĩri irĩa yakinyĩrĩre Jeremia yumĩte harĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ: ² "Ikũrũka ũthĩi nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, na wakinya kũu nĩkuo ngũkũheera ndũmĩrĩri yakwa." ³ Nĩ ũndũ ũcio ngũkũrũka ngĩthĩi kũu nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, ngĩkora akĩruta wĩra na ngaari yake ya kũũmba nyũngũ. ⁴ No rĩrĩ, nyũngũ irĩa ombaga na rĩũmba nĩyathũkĩre irĩ o moko-inĩ make; nĩ ũndũ ũcio mũũmbi ũcio agĩcooka akĩũmba nyũngũ ĩngĩ na rĩũmba o rĩu, akĩmĩthondeka o ta ũria onire yagĩrĩire gũthondekwo.

⁵ Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩrĩra, ngũrwo atĩrĩ: ⁶ "Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, githĩ to njike na inyuĩ o ta ũria mũũmbi ũyũ wa nyũngũ ekaga?" ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "O ta rĩũmba rĩrĩ guoko-inĩ kwa mũũmbi-rĩ, ũguo nĩguo mũtarĩi mũrĩ guoko-inĩ gwakwa, inyuĩ andũ aya a nyũmba ya Isiraeli. ⁷ Hĩndĩ o yotho ingĩkaanĩrĩra, njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna ũmunyũrwo na mĩri, na unangwo, o na ũniinwo, ⁸ naruo rũrĩrĩ rũu ngaanĩtie rũngũrĩra, rũtigane na ũũru waruo, nĩngaigua tha, njage kũrũika ũũru ũcio nĩjũrĩire kũrũika. ⁹ Nĩngĩ ihinda rĩngĩ ingĩkaanĩrĩra njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna wakwo nĩguo wĩhaande, ¹⁰ naruo rũrĩrĩ rũu rũcooke rwĩke maũndũ marĩa nyonaga marĩ mooru na rwage kũnjathĩkĩra-rĩ, nĩngericũkwo, njage kũrũika wega ũcio njugĩte nĩngũrũika.

¹¹ "Nĩ ũndũ ũcio, rĩa rĩa andũ a Juda na arĩa matũũraga Jerusalemu atĩrĩ, 'Jehova ekuuga atĩrĩ: Ta rorai muone! Nĩndĩrahaarĩria kũmũrehera mwanangĩko na ngathugunda njira ya kũmũũkĩrĩra. Nĩ ũndũ ũcio, garũrũkai mũtigane na mũthĩire yanyu mũũru, mũndũ o mũndũ wanyu, na mũgarũrĩre mũthĩire yanyu na ciiko cianyu.' ¹² No-o magaacookia moige atĩrĩ, 'Hatĩrĩ bata wa gũtaarwo. Tũgũthĩ na mbere na mĩbango iitũ; mũndũ o mũndũ witũ ekũrũmĩrĩra ũremi wa ngoro yake thũku.' "

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ:

"Tuĩriai harĩ ndũrĩrĩ:

Nũũ ũrĩ waigua ũndũ ta ũyũ?

Ũndũ ũrĩ magigi mũno nĩwĩkĩtwo

nĩ Isiraeli, ũria mũirĩtu gathirange!

¹⁴ Tharunji ya Lebanoni-rĩ,

ĩrĩ yaaga hurũrũka-inĩ ciakĩo cia mahiga?

Maai mahehu makio marĩa moimaga matherũkiro-inĩ ma kũraya-rĩ,

marĩ maga gũtherera?

¹⁵ No rĩrĩ, andũ akwa nĩmariganĩrwo nĩ niĩ;

macinagĩra mĩhianano itarĩ kiene ũbumba,

ĩria yatũmire mahĩngwo mũthĩire-inĩ yao,

makiaga kũrũmĩrĩra mũthĩire irĩa ya tene.

Yatũmire magerere tũcĩra twa mĩkĩra,

o na barabara iria itarĩ thondeke.

¹⁶ Bũrũri wao ũgaatĩgwo ũrĩ mwanangĩku,

ũgaatũka kũndũ gwa kũnyararwo nginya tene;

arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo-rĩ,

nĩmakagega makĩinagia mĩtwe.

17 O ta rũhuho rũkĩhurutana kuuma mwena wa irathĩro,
nogo ngaamahurunja mbere ya thũ ciao;
ngaamahutatĩra na njage kũmoonia ũthiũ wakwa
mũthenya ũria magaaakorwo nĩ mwanangĩko.”

18 Nao makiuga atĩrĩ, “Ūkai tũciirĩre ũria tũgũũkĩrĩra Jeremia; nĩ ũndũ ũrutani wa watho ũria athĩnjĩri-Ngai marutanaga ndũkoora, kana kĩrĩra kĩa andũ arĩa oogĩ kũire, o na kana ndũmĩrĩri ya anabii yũre. Nĩ ũndũ ũcio ũkai, tũmũtharĩkĩre na nĩmĩ ciitũ, na tũtikarũmbũyiye ũndũ o wotho ekuuga.”

19 Ta thikĩrĩria, Wee Jehova;
igua ũria aya aathitangi maroiga!

20 Wega-rĩ, no ũrĩhwo na ũũru?
No rĩrĩ, andũ acio nĩmanyenjeire irima.

Ta ririkana ũria ndaarũgamire mbere yaku,
na ngĩmarĩrĩria,
nĩguo ngĩrĩrĩrie marakara maku matikamakore.

21 Nĩ ũndũ ũcio rekereria ciana ciao ng’aragu;
cineane, iniinwo na rũhiũ rwa njora.

Reke atumia ao matĩgwo matarĩ ciana, na marĩ a ndigwa;
rekereria arũme ao mooragwo,
o nao aanake ao mooragĩrwo mbaara-inĩ na rũhiũ rwa njora.

22 Kĩrĩro kiroiguu kuuma nyũmba-inĩ ciao
rĩria ũkaarehe andũ a kũmatharĩkĩra hi na hi,
nĩ ũndũ nĩmanyenjeire irima nĩguo maanyite,
na makanyumbikĩra mĩtego ya kũnyiita magũrũ makwa.

23 No wee nĩũũ, Wee Jehova,
ũria wotho manjĩrĩre nĩguo manjũrage.

Tiga kũmarekera mahĩtia mao,
kana kũhuura mehia macio mao mehere ũthiũ-inĩ waku.

No marong’auranĩrio thĩ mbere yaku;
meeke maũndũ macio rĩria ũgaakorwo ũrakarĩte.

19

1 Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: “Thĩ ũgũre gatigithũ ka rĩũmba harĩ mũũmbi. Ūcooke woe athuuri amwe a kĩrĩndĩ na athĩnjĩri-Ngai amwe, ² mumagare mũthiĩ Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, hakuhi na itoonyero rĩa Kĩhingo-kĩa-Ngĩo. Wakinya hau wanĩrĩre ũhoru ũria ngũkwĩra, ³ uuge atĩrĩ, ‘Ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuũ athamaki a Juda, na andũ a Jerusalem. Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Ta thikĩrĩria! Nĩngũrehithia mwanangĩko kũndũ gũkũ ũria ũgaatũma mũndũ o wotho ũria ũkatiũgwa ararakwo nĩ matũ. ⁴ Nĩgũkorwo nĩmandirĩkĩte na magatũma haha hatũike handũ ha ngai cia kũndũ kũngĩ; nĩmaciniĩre magongona kũrĩ ngai iria o ene, kana maithe mao, o na kana athamaki a Juda matooĩ, na makajyũria kũndũ gũkũ thakame ya andũ arĩa matarĩ ũũru mekĩte. ⁵ Nĩmakĩite kũndũ kũria gũtũũgĩru gwa kũhooerwo Baali, na gwa gũcinagĩrwo arĩũ ao na mwaki matũike maruta ma kũrutĩrwo Baali, ũndũ ũria nĩ itaathanire wĩkagwo, kana ngĩũgweta, o na ũndũ ũtarĩ wagĩa meciirĩa-inĩ makwa. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ, Mwĩmenyererei, tondũ matukũ nĩmarooka rĩria andũ matagacooka gwĩtaga kũndũ gũkũ Tofethi, kana Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, no gũgeetagwo Gĩtuamba gĩa Kũũraganĩrwo.

⁷ “Kũndũ gũkũ nĩkuo ngathũkĩria mĩbango yotho ya Juda na ya Jerusalem. Nĩngatũma mooragwo na hiũ cia njora nĩ thũ ciao, moko-inĩ ma andũ arĩa mendaga kũmaruta muoyo, nacio ciimba ciao ndĩciheane itũike nyama cia kũrĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka. ⁸ Nĩngananga itũura rĩrĩ ndũme rĩtũike kũndũ gwa kũnyararwo; arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo nĩmakagega na mamanyũrĩrie moona ũria nguraro ciao cingĩhĩte. ⁹ Nĩngatũma marĩe nyama cia mĩrĩrĩ ya arĩũ na aarĩ ao, na o mũndũ arĩe nyama cia mwĩrĩ wa mũndũ ũria ũngĩ hĩndĩ rĩa magaaakorwo marĩ na mĩnyamaro nĩ ũndũ wa gũthiũrũrũkĩrio nĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo.’

¹⁰ “Ūcooke ũũrage gatigithũ kau, acio mũgaathĩrĩ nao mũkionaga, ¹¹ ũmeere atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: Nĩngahenja rũrĩrĩ rũrũ, o na itũũra rĩrĩrĩ, o ta ũria mũndũ oragaga nyũngũ ya mũũmbi na ndicookaga gũthondekeka itũike ng’ima rĩngĩ. Magaathika arĩa makuĩte kũu Tofethi nginya kwage handũ ha gũthikanwo. ¹² Ūguo nĩguo ngeeka kũndũ gũkũ, o na andũ arĩa matũũraga kuo, ũguo

nĩguo Jehova ekuuga. Nĩngatũma itũũra rĩĩrĩ inene rĩhaane o ta Tofethi. ¹³ Nyũmba iria irĩ Jerusalemu, o na cia athamaki a Juda nĩgathaahio o ta gũkũ Tofethi: nyũmba ciothe iria maaciniire ũbumba igũrũ rĩacio, makĩũcinĩra mbũtũ ciothe cia njata, na magĩitagĩra ngai ingĩ maruta ma indo cia kũnyuu.’ ”

¹⁴ Jeremia agĩcooka akĩhũndũka kuuma Tofethi, o kũu Jehova aamũtũmĩte akarathĩre andũ ũhoro, nake akĩrũgama nja ya hekarũ ya Jehova, akĩra andũ othe atĩrĩ, ¹⁵ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria! Nĩngũrehithĩria itũũra rĩĩrĩ inene, o na tũtũũra tũria tũrĩrigiicĩire tuothe mwanangĩko ũria wothe ngwetete igũrũ rĩao, nĩ ũndũ nĩmoomirie ngingo, makĩaga gũthikĩrĩria ciugo ciakwa.’ ”

20

Jeremia na Pashuri

¹ Rĩria Pashuri ũria mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Imeri, o ũcio warĩ mũnene wa arĩa angĩ kũu hekarũ-inĩ ya Jehova, aigũre Jeremia akĩratha maũndũ macio-rĩ, ² agĩathana Jeremia ũcio mũnabii ahũũrwo na oohererwo magũrũ ndungu-inĩ hau Kĩhingo-inĩ kĩa Rũgongo kĩa Benjamini, o kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. ³ Mũthenya ũcio warũmirĩire, rĩria Pashuri aamuohorithĩrie ndungu magũrũ, Jeremia akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩitwa rĩria Jehova agĩtuĩte ti Pashuri, no ũrĩitagwo Magori-Misabibu. ⁴ Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngũtũma ũtuĩke ta ũndũ wa kũguoyohia kũrĩ wee mwene o na wa kũmakia arata aku othe;’ nĩũkeyonera na maitho maku rĩria andũ acio makoaragwo na rũhiũ rwa njora rwa thũ ciao. Nĩnganeana andũ a Juda othe kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake amatahe amatware Babuloni, kana amooragithie na rũhiũ rwa njora. ⁵ Nĩnganeana ũtonga wothe wa itũũra rĩĩrĩ inene kũrĩ thũ ciao: maciaro marĩo mothe, indo ciothe ciarĩo cia bata, o na mũhithũ yothe ya athamaki a Juda. Nĩmagacitaha macitware Babuloni. ⁶ Nawe Pashuri, na arĩa othe matũũraga gwaku nyũmba, nĩ mũgaatahwo mũtwarwo Babuloni. Kũu nĩkuo ũgaakuĩra na ũthikwo o kuo, wee hamwe na arata aku othe arĩa ũrathagĩra ũhoro wa maheeni.’ ”

Mateta ma Jeremia

⁷ Wee Jehova, nĩwaheenerie, na nĩ ngĩheeneka, wangĩrĩrie hinya ũkũhoota.

Ndindaga ngĩthekererwo mũthenya wothe; nyũrũragio nĩ mũndũ o wothe.

⁸ Rĩria rĩothe ngwaria-rĩ, nyanagĩrĩra ngĩhunjanagĩria ũhoro wa maũndũ ma ũhinya, na ma mwanangĩko.

Nĩ ũndũ ũcio ndũmirĩri ya Jehova ĩndeheire o kũrumwo na kũnyararwo mũthenya wothe.

⁹ No ingiuga atĩrĩ, “Ndigũcooka kũmũgweta kana kwaria ngĩgwetaga rĩitwa rĩake,” ndũmirĩri yake irĩa irĩ ngoro-inĩ yakwa ĩhaana ta mwaki, o ta mwaki ũhingĩrĩrio mahĩndĩ-inĩ makwa.

Nĩnogetio nĩkũmũiga thĩĩnĩ wakwa, na ti-itherũ ndingĩhota.

¹⁰ Nĩnjiguuga andũ aingĩ makĩheehana atĩrĩ, “Itua-nda rĩrĩ mĩena yothe! Nĩacukanĩrĩrwo! Nĩtũmũcuukanĩrĩre!”

Arata akwa othe metereire ndenderũke, makiugaga atĩrĩ, “Hihi nĩekũheeneka; hĩndĩ ĩyo nĩtũkũmũtooria, twĩrĩhĩrie harĩ we.”

¹¹ No rĩrĩ, Jehova arĩ hamwe na nĩ ta njamba ĩrĩ hinya; nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maanyariiraga nĩmakahĩngwo na matikahootana.

Nĩmagaconorithio mũno nĩgũkorwo matigaatooria; kũnyararwo kwao gũtikariganĩra o na rĩ.

¹² Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, wee ũtuĩragia andũ arĩa athingu, na ũkoĩruuria maũndũ ma ngoro na ma meciiria,

* **20:4** Rĩitwa rĩerũ rĩa Pashuri rĩarĩ rĩa gwĩkĩra Juda guoya; andũ a Juda maarĩ matahwo matwarwo bũrũri wa Babuloni.

reke ndiionere wee ukindihiria hari andu aya,
nigukorwo wee niwe ndekereirie maundu makwa mothe.

13 Inirai Jehova!

Goocai Jehova!

Nigukorwo nahonokagia moyo ya aria abatari,
akamiruta moko-ini ma aria aaganu.

14 Muthenya uria ndaciarirwo urogwatwo ni kirumi!

Muthenya uria maitu aanjarire-ri, uroaga kurathimwo!

15 Mundu uria waheire baba uhoru ucio arogwatwo ni kirumi,
uria watumire akene muno, riria aamwirire atiri,
"Nuciarirwo mwana wa kahii!"

16 Mundu ucio-ri, arotuika o ta matuura
maria Jehova aang'auranirie atari na tha.

Arotuura aiguaga mukayo o ruciini,
na akaigua mbu ya mbaara miaraho.

17 Ni undu ndanjuragire ndi nda ya maitu,
niguo maitu atuike o taari mbirira yakwa,
nayo nda yake ituire imbite nginya tene.

18 Riu-ri, ndoimire nda ya maitu niki,
nyonage o thina na kieha,
na ndikiririe matuku makwa njonokete?

21

Ngai kurega Ihooya ria Zedekia

¹ Ino niyo ndumiriri iria yakinyirire Jeremia yumite hari Jehova, hundi iria Muthamaki Zedekia amutumire Pashuri muru wa Malikija, na Zefania muru wa Maaseia muthinjiri-Ngai. Makimwira atiri: ² "Tutuiririe uhoru hari Jehova, ni undu Nebukadinezaru, muthamaki wa Babuloni, niatutharikire. Hihi Jehova negutwikira maundu ma magegania o ta uria anatwikira mahinda ma tene, niguo muthamaki ucio atweherere."

³ No Jeremia akimacookeria atiri, "Irai Zedekia atiri, ⁴ Uu niguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Ngirie gutuma indo icio cia mbaara, o icio iri moko-ini manyu, iria murahuthira mukirua mbaara na muthamaki wa Babuloni na andu a Babuloni aria mar nja ya ruthingo mamurigiicirie, imucokerere imuhure inyu ene. Andu acio nao ningamacookaniriria thini wa ituura riri inene. ⁵ Ni mwene ningahurana na inyu ndamburukitie guoko gwakwa, o na njikirite njora yakwa hinya, ndaakarite, na ndi na mang'uri na maruru maing. ⁶ Ningahura kiria giothe gitura itura riri inene, andu na nyamu, ciothe ciuragwo na muthiro muru muno. ⁷ Ningi Jehova ekuuga atiri: Thuutha ucio-ri, ninganeana Zedekia, muthamaki wa Juda, na anene ake, o na andu aria ang magakorwo matigaire ituura-ini riri inene, aria matoragirwo ni muthiro ucio, kana ruihu rwa njora, kana ng'aragu, ndimaneane kuri Nebukadinezaru, muthamaki wa Babuloni, na kuri thu ciao iria ciendaga kumaruta muoyo. Niakamooragithia na ruihu rwa njora; ndakamaiguira tha, kana amacaire, o na kana amaguire kieha."

⁸ "O na ningi wire andu acio atiri, Uu niguo Jehova ekuuga: Atiriri, ninguga njira ya muoyo, o na njira ya giuku mbere yanyu. ⁹ Mundu uria wothe ugukara ituura-ini riri inene, akoragwo na ruihu rwa njora, kana ng'aragu, kana muthiro. No uria wothe ugaathi eneane kuri andu a Babuloni aria mamurigiicirie nangatura muoyo; niakahonokia muoyo wake. ¹⁰ Ninduite ati ningugera ituura riri inene ngero njuru, na ndiri wega ingirika, uguo niguo Jehova ekuuga. Nirikueanwo moko-ini ma muthamaki wa Babuloni, nake ariniine na mwaki."

¹¹ "Ningi wire nyumba ya uthamaki wa Juda atiri, Iguai ndumiriri ya Jehova; ¹² atiri, inyu andu a nyumba ya Daudi, uu niguo Jehova ekuuga:

"Tuithanagai ciira na kihooto ruciini o ruciini;
teithurai mundu uria utunyitwo indo ciake
kuuma guoko-ini kwa mumuhinyirira,
kana mang'uri makwa mamukirire maakanite ta mwaki
ni undu wa uru uria mwikite,
maakane ta mwaki utangihoreka ni mundu.

13 Nĩngũmũũkĩrĩra, inyuĩ andũ a Jerusalemu,
o inyuĩ mũtũũraga rūgongo igĩrũ rwa gĩtuamba gĩkĩ,
kũrĩa kwaraganu ndwaro-inĩ cia mahiga,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
o wee uugaga atĩrĩ, “Nũũ ũngĩhota gũtũũkĩrĩra?
Nũũ ũngĩkĩhota gũtoonya kũũro-inĩ giitũ?”
14 Nĩngamũherithia kũringana na ciiko cianyu,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
Nĩngaakia mwaki mũtitũ-inĩ yanyu,
ũrĩa ũkaaniina kĩrĩa gĩothe kĩmũrigiicĩrie.’”

22

Athamaki arĩa Aaganu Gũtuĩrwo Ciira

1 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ikũrũka ũthĩ nginya nyũmba ya ũthamaki ya mũthamaki wa Juda* ũhunje ndũmĩrĩrĩ ĩno kuo, uuge atĩrĩ: 2 ‘Ta thikĩrĩria ndũmĩrĩrĩ ya Jehova, wee mũthamaki wa Juda, o wee ũkarĩre gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi: wee mwene, na anene aku, o na andũ anyu arĩa matoonyagĩra ihingo-inĩ ici. 3 ũũ nĩguo Jehova ekuuga: ĩkagai maũndũ marĩa magĩrĩre na ma kĩhoto. Honokagai mũndũ ũrĩa ũtunyĩtwo indo ciake kuuma guoko-inĩ kwa mũmũhinyĩrĩria. Mũtikaneeke undũ mũũru kana maũndũ ma kũhũthĩra hinya harĩ mũndũ wa kũngĩ, kana harĩ mwana wa ngoriai kana mũtumia wa ndigwa, na ningĩ kũndũ gũkũ mũtikanaithie thakame ya mũndũ ũtekite ũũru. 4 Nĩgũkorwo mũngĩmenyerera mwathĩkĩre mawatho maya, hĩndĩ ĩyo athamaki arĩa maikarĩre gĩtĩ kĩa Daudi gĩa ũthamaki nĩmarĩtoonyagĩra ihingo-inĩ cia nyũmba ya ũthamaki, mahaicite ngaari cia ita na mbarathi, marĩ hamwe na anene ao, o na andũ ao. 5 No mũngĩkaaga gwathĩkĩra mawatho maya, Jehova ekuuga atĩrĩ, Ndehĩta na Rĩĩtwa rĩakwa mwene atĩ nyũmba ĩno ya ũthamaki nĩkanangwo.’”

6 Nĩ undũ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũkonĩ nyũmba ya ũthamaki ya mũthamaki wa Juda:

“O na gũtuĩka ũhaana ta Gileadi harĩ nĩ,
ũkahaana ta gacũmbĩrĩ ka Lebanoni,
ti-itherũ nĩngatũma ũtuĩke ta werũ ũtarĩ kĩndũ,
ũtuĩke ta matũũra matatũũragwo.

7 Nĩngagũtũmĩra andũ magũũkĩrĩre, makwanange,
o ũmwe wao eyohete indo ciake cia mbaara,
na nĩmagatemanga mũtarakwa yaku ĩria mũega mũno,
mamũkie mwaki-inĩ.

8 “Andũ a ndũrĩrĩ nyingĩ nĩmakahĩtũkĩra itũũra-inĩ rĩrĩrĩ inene na nĩmakooranagia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova eke itũũra rĩrĩrĩ inene maũndũ ta maya?’ 9 Nao nĩmagacookerio atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatirikire ũhoru wa kũrũmĩrĩra kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wao, makĩhooya na magitungatĩra ngai ingĩ.’”

10 Mũtikarĩrĩre mũthamaki ũcio ũkuĩte, kana mũcakae nĩ undũ wa kũũrwo nĩwe;
no rĩrĩ, rĩrai na mũgirĩke nĩ undũ wa ũcio ũthaamĩtio,

nĩ tondũ, ũcio ndagacooka kwao,
kana oone bũrũri ũrĩa aaciariĩrwo rĩngĩ.

11 Nĩ undũ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũkonĩ Shalumu† mũrũ wa Josia, ũrĩa wacookire ithenya rĩa ithe Josia, mũthamaki wa Juda, no nĩacookire akiuma kũndũ gũkũ:
“Ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkũ gũthamaka. 12 Agaakuĩra kũu aatwarĩrwo arĩ mũgwate;
ndakoona bũrũri ũyũ rĩngĩ.”

13 “Kai ũrĩa wakaga nyũmba yake ya ũthamaki na njĩra itarĩ cia ũthingu arĩ na haaro-ĩ!
o ũcio wakaga tũnyũmba twake twa ngoroba na maũndũ matarĩ ma kĩhoto,
na akarutithia andũ a bũrũri wake wĩra ũtarĩ mũcaara,
akaaga kũmarĩha kĩrĩa maagĩrĩrwo nĩ kũheo nĩ undũ wa wĩra ũcio wao.

14 Oigaga atĩrĩ, ‘Nĩngwĩyakĩra nyũmba nene ya ũthamaki,
ĩrĩ na tũnyũmba twa ngoroba.’

Nĩ undũ ũcio amĩakaga ĩrĩ na ndirica nene,
na akamĩhũũrĩrĩra mbaũ cia mũtarakwa,
o na akamĩgemia na rangi mũtune.

15 “Kũgĩa na mbaũ nyingĩ mũno cia mũtarakwa-rĩ,

* 22:1 Nyũmba ya mũthamaki yarĩ mũhuro wa hekarũ (26:10-12). † 22:11 Shalumu nĩ rĩtwa rĩngĩ rĩa Jehoahazu.

- no gütũme ũtuĩke mũthamaki?
 Githĩ thoguo ndaarĩ o na gĩa kũria na gĩa kũnyua?
 Ekaga maũndũ marĩa maagĩrĩre na ma kĩhooito,
 nĩ ũndũ ũcio maũndũ make mothe makĩgaacĩra.
 16 Aaciiragĩrĩra andũ arĩa athĩĩni na arĩa abatari,
 na nĩ ũndũ ũcio maũndũ make mothe makĩgaacĩra.
 Githĩ ũguo tiguu kũmenyana na niĩ?"
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 17 "No rĩrĩ, maitho maku na ngoro yaku
 irorereirio o uumithio ũtarĩ wa kwĩhokeka,
 cikeerekera gũtithia thakame ya andũ matarĩ ũũru mekĩte,
 o na kũhinyanĩrĩria, na gwĩtia indo na hinya."
 18 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoro ũkoniĩ Jehoiakimu mũrũ wa Josia,
 mũthamaki wa Juda:
 "Andũ matikamũrĩrĩra makiugaga atĩrĩ:
 'Wũ-ĩya, mũrũ-wa-lthe-witũ-ĩ! Wũ-ĩya mwarĩ-wa-ithe-witũ-ĩ!'
 Nĩngĩ matikamũrĩrĩra makiugaga:
 'Wũ-ĩya mwathi-witũ-ĩ! Wũ-ĩya riiri-wake-ĩ!'
 19 Agaathikwo o ta ũria ndigiri ithikagwo:
 agaakururio, aikio na kũu nja ya ihingo cia Jerusalemu."
- 20 "Ambata, ũthĩĩ Lebanoni, ũkanĩrĩre kuo,
 ũreke mũgambo waku ũiguĩke kũu Bashani,
 na ũkayũrũrũke kuuma Abarimu,
 nĩgũkorwo athiritũ aku othe nĩahehenje.
 21 Nĩndagũkaanirie rĩria weiguaga ũrĩ mũgĩrĩre,
 nowe ũkiuga atĩrĩ, 'Ndigũthikĩrĩria!'
 ũyũ ũkoretwo ũrĩ mũthĩire waku kuuma ũrĩ o mũnini;
 wee ndũrĩ wanjathĩkĩra.
 22 Arĩithi aku othe makaahurutwo nĩ rũhuho,
 nao athiritũ aku nĩmagathaamĩrio kũngĩ.
 Hĩndĩ ĩyo nĩũgaconoka na ũnyararithio
 nĩ ũndũ wa waganu waku wothe.
 23 Inyuĩ mūtũũraga Lebanoni,
 o inyuĩ mũikaraga nyũmba cia mũtarakwa,
 kaĩ nĩmũgacakaya rĩria mũkanyĩitwo nĩ ruo,
 o ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo-ĩ!"
 24 Jehova ekuuga atĩrĩ, "O ta ũria niĩ ndũũraga muoyo-rĩ, wee Jekonia, mũrũ wa
 Jehoiakimu mũthamaki wa Juda, o na ũngĩrĩ gĩcũhĩ kĩa mũhũũri kĩrĩ guoko-inĩ gwakwa
 kwa ũrĩo-rĩ, no gũkũruta ingĩkũruta ho. ²⁵ Ngũkũneana kũrĩ arĩa magũcaragia
 makũrute muoyo, o acio wĩtigagĩra, ngũneane kũrĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa
 Babuloni na kũrĩ andũ a Babuloni. ²⁶ Wee hamwe na maitũguo ũria wagũciarire,
 ngamũnyuguta bũrũri ũngĩ kũria mũtaciariĩrwo, na kũu nĩkwo inyuĩ eerĩ mũgakuĩra.
 27 Mũtirĩ hĩndĩ mũgaacooka gũkũ bũrũri ũyũ mwĩriragĩria gũgaacooka."
 28 Hĩ anga mũndũ ũcio wĩtagwo Jekonia, nĩ nyũngũ nguũ na nyarare,
 na kĩndũ gĩtarĩ mũndũ ũngĩkĩenda?
 Nĩ kĩĩ gĩgũtũma we hamwe na ciana ciake manyugutwo,
 na maikio bũrũri matooĩ?
 29 Atĩrĩrĩ, wee bũrũri, bũrũri, bũrũri ũyũ,
 ta thikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jehova!
 30 ũũ nĩguo Jehova ekuuga:
 "Mũndũ ũyũ nĩandĩkwo maandĩko-inĩ, ta mũndũ ũtarĩ mwana,
 mũndũ ũtakagaacĩra mũtũũrĩre-inĩ wake wothe,
 nĩgũkorwo gũtirĩ mwana wake ũkaagaacĩra,
 gũtirĩ ũgaikarĩra gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩa Daudi
 kana athamake rĩngĩ thĩĩnĩ wa Juda."

23

Rũhonge rwa ũthingu

¹ "Hĩ! Kaĩ arĩithi arĩa maniinaga na makahurunja mbũri cia rũũru rwakwa marĩ
 na haaro-ĩ!" ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ² Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wa Isiraeli

ekũria arĩithi arĩa marĩithagia andũ akwa atĩrĩ: “Tondũ nĩmũhuruñjite mbũri ciakwa na mũgaciingata, na nĩmwagĩte gũcimenyerera-rĩ, nĩngamũherithia nĩ ùndũ wa ùuru ùcio mwĩkĩte,” ùguo nĩguo Jehova ekuuga. ³ “Nĩ mwene nĩngacookereria matigari ma rũuru rwa mbũri ciakwa kuuma mabũrũri mothe marĩa ndaacitwarithirie, ndĩcicookie ùrĩithio-inĩ wacio, na nĩngaciaranĩra kuo, cingĩhe. ⁴ Nĩngacirehera arĩithi a gũcirĩithagia, na itigacooka gwĩtigĩra kana kũmaka, na gũtirĩ o na ìmwe yacio ìkoora,” ùguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmarooka rĩrĩa ngaarahũrĩra Daudi mũndũ mũthingu ùgerekanĩtio na Rũhonge rwa mũtĩ, na nĩwe Mũthamaki ùrĩa ùgaathamakaga arĩ na ùũgĩ, na ageekaga maũndũ marĩa magĩrĩire na ma kĩhooto bũrũri-inĩ.

⁶ Matukũ-inĩ make-rĩ, Juda nĩakahonokio, nake Isiraeli atũũre arĩ mũgitĩre.

Nake ageetagwo rĩtwa rĩrĩ:

Jehova-Ūthingu-Witũ.”

⁷ Nĩ ùndũ ùcio Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa andũ matagacooka kuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ùrĩa Jehova atũũraga muoyo, ùrĩa warutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,’ ⁸ no makoigaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ, o ta ùrĩa Jehova atũũraga muoyo, ùrĩa warutire nĩjaro cia Isiraeli bũrũri ùrĩa ùrĩ mwena wa gathigathini, na kuuma mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa aamathaamĩirie.’ Hĩndĩ ìyo magaatũura bũrũri wao ene.”

Anabii a Maheeni

⁹ Ūhoru ùkonĩ anabii nĩ atĩrĩ:

Ngoro yakwa nĩthuthũku;

mahĩndĩ makwa mothe nĩmarainaina.

Haana ta mũndũ mũrĩũ,

ngahaana ta mũndũ mũtoorie nĩ ndibei,

nĩ ùndũ wa Jehova,

na nĩ ùndũ wa ndũmĩrĩri ciake theru.

¹⁰ Bũrũri ùyũ ùiyũrĩte itharia;

bũrũri ùyũ ùikarĩte ùrĩ mũng’aru nĩ ùndũ wa kĩrumi,

naguo ùrĩithio wothe kũu werũ-inĩ ùkahooha.

Anabii marũmĩrĩire mĩtũũrĩre mĩũru,

na makahũthĩra hinya wao ùrĩa gũtagĩrĩire.

¹¹ “Anabii na athĩnjĩri-Ngai matĩitigagĩra Ngai;

o na thĩinĩ wa hekarũ-inĩ yakwa,

nĩndĩoneire waganu wao,”

ùguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹² “Nĩ ùndũ ùcio nĩjira yao nĩngũtuika ndenderũ;

magaathaamĩrio nduma-inĩ,

na kũu nĩkuo makaagũira.

Nĩngamarehithĩria mwanangĩko

mwaka-inĩ ùrĩa makaaherithio,”

ùguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³ “Thĩinĩ wa anabii a Samaria-rĩ,

nĩndonire ùndũ ùrĩ magĩgi, naguo nĩ ùyũ:

Maarathaga mohoro na rĩtwa rĩa Baali,

nao makĩhĩthithia andũ akwa a Isiraeli.

¹⁴ Nĩngĩ thĩinĩ wa anabii a Jerusalemu-rĩ,

nĩnyonete ùndũ mũũru mũno, naguo nĩ ùyũ:

Matharanagia, na magatũura maheenanagia.

Mekagĩra moko ma eeki naaĩ hinya,

gũkaaga mũndũ ùngĩgarũrũka atigane na waganu wake.

Othe mahaanĩte ta Sodomu harĩ nĩ;

andũ a Jerusalemu mahaana o ta Gomora.”

¹⁵ Nĩ ùndũ ùcio, ùhoru ùkonĩ anabii acio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ùũ:

“Nĩngatũma marĩe irio ndũrũ

na manyue maaĩ marĩ na thumu,

nĩ ùndũ kuuma kũrĩ anabii a Jerusalemu,

wagi wa gwĩtigĩra Ngai ùhunjite bũrũri-inĩ guothe.”

16 Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:
 “Mütigathikĩrĩrie ūria anabii acio maramūrathĩra;
 nĩ ciĩrĩgĩrĩro cia tũhũ mamũheaga.
 Maaragia ūhoru wa cioneki ciuĩmĩte meciiria-inĩ mao ene,
 no ti kuuma kanua ka Jehova.
 17 Mathiĩaga na mbere na kwĩra andũ arĩa maathũire atĩrĩ,
 ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩmũkũgĩa na thayũ.’
 Na kũrĩ arĩa othe marũmagĩrĩra ūremi wa ngoro ciao,
 makameera atĩrĩ, ‘Gũtirĩ ūũru ūkũmũkora.’
 18 No rĩrĩ, nũũ wao ūrĩ warũgama ciira-inĩ wa Jehova,
 akĩona kana akĩgua kiugo gĩaake.
 Nũũ wathikĩrĩrie kana akĩgua kiugo gĩaake?
 19 Atĩrĩrĩ, kĩhuhũkanio kĩa Jehova
 gĩaatuthũka na mang’ũrĩ,
 ta kĩhuhũkanio kĩnene gĩkĩharũrũka,
 nakĩo kĩgũire mĩtwe ya andũ arĩa aaganu.
 20 Marakara macio ma Jehova matĩgaathira,
 o nginya rĩrĩa akaahingia
 muoroto wa ngoro yake.
 Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
 nĩmũgataũkĩrwo nĩ ūhoru ūcio wega.
 21 Anabii acio-rĩ, ti nĩ ndaamatũmire,
 no rĩrĩ, nĩmateng’erete na ndũmĩrĩri ciao;
 nĩ ndiamaarĩrie,
 no-o no marathĩte mohoro.
 22 No korwo nĩmarũgamĩte ciira-inĩ wakwa-rĩ,
 nĩmangĩahunjĩrie ndũmĩrĩri yakwa kũrĩ andũ akwa,
 na nĩmangĩagarũrũkĩte, magatigana na mĩthĩire yao mĩũru,
 na magatigana na ciĩko ciao njũru.

23 “Kaĩ ndĩ Ngai wa o gũkũ gũkuhĩ,
 na ndĩrĩ Ngai wa kũraya?”

ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

24 “Kũrĩ mũndũ ūngĩhota kwĩhitha kũrĩa kwĩhithĩte mũno,
 ūndũ itangĩhota kũmuona?”

ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

“Githĩ ndiyũrite kũndũ guothe, igũrũ na thĩ?”

ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

25 “Nĩngũũte ūria anabii moigaga arĩa marathaga mohoro ma maheeni makĩgwetaga
 rĩtwa rĩakwa. Moigaga atĩrĩ, ‘Nĩndĩrarootire! Nĩndĩrarootire!’ 26 Nĩ nginya rĩ
 ūhoru ūyũ ūgũthĩĩ na mbere ngoro-inĩ cia anabii acio maheenanagia, o acio marathaga
 maũndũ ma matũhũhũ moimĩte meciiria-inĩ mao ene? 27 Meciaragia atĩ rooto icio
 meranaga mũndũ na ūria ūngĩ nĩgũtũma andũ akwa mariganĩrwo nĩ rĩtwa rĩakwa,
 o ta ūria maithe mao mariganĩrwo nĩ rĩtwa rĩakwa makĩhooya Baali. 28 Mũnabii ūria
 ūrotete kiroto-rĩ, nĩaheane ūhoru wa kiroto kũ gĩaake, no rĩrĩ, ūria ūrĩ na ndũmĩrĩri
 yakwa nĩaheane ūhoru wayo arĩ na wĩhokeku. Tondũ-rĩ, kaĩ rũũwa rwa ngano rũrĩ
 na ūhoru ūrĩkũ na ngano?” ūguo nĩguo Jehova ekũũria. 29 “Githĩ ndũmĩrĩri yakwa
 ndĩhaana ta mwaki, o na ta kĩbũi kĩrĩa gĩthetheraga rwaro rwa ihiga rũgatuĩka
 tũcere?” ūguo nĩguo Jehova ekũũria.

30 “Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩndeganĩte na anabii acio maiyaga ndeto mũndũ kuuma kũrĩ
 ūria ūngĩ, magaciaria ta ciuĩmĩte kũrĩ nĩ,” ūguo nĩguo Jehova ekuuga. 31 Ūũ nĩguo
 Jehova ekuuga, “Nĩngũũkĩrĩra anabii acio maaragia ndeto ciao ene, na magacooka
 makoiga atĩrĩ, ‘Ūguo nĩguo Jehova oiga.’ 32 Ī ti-itherũ, nĩngũũkĩrĩra anabii acio
 marathaga mohoro ma irooto cia maheeni,” ūguo nĩguo Jehova ekuuga. “Maheanaga
 ūhoru wacio, makahĩtithia andũ akwa na maheeni na mwĩĩũ wao, no ti nĩ
 ndĩmatũmĩte kana ngamaatha. Matigunaga andũ aya o na hanini,” ūguo nĩguo Jehova
 ekuuga.

Ndũmĩrĩri Nditũ cia Maheeni, na Anabii a Maheeni

33 “Rĩrĩa andũ aya, kana mũnabii, o na kana mũthĩnjĩri-Ngai mangĩkũũria atĩrĩ,
 ‘Ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova nĩ ĩrĩkũ?’ ūkameera atĩrĩ, ‘Ndũmĩrĩri nditũ ya
 Jehova nĩ inyuĩ, na nĩngamũtiganĩria, ūguo nĩguo Jehova ekuuga.’ 34 Mũnabii, kana

mũthĩnjĩri-Ngai, o na kana mũndũ ũngĩ o wothe angiuga atĩrĩ, ‘Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,’ niĩ nĩngaherithia mũndũ ũcio o hamwe na nyũmba yake. ³⁵ Mũndũ o mũndũ wanyu atiindaga akĩũria mũratawe kana mũndũ wao atĩrĩ: ‘Icookia rĩa Jehova ni rĩrĩkũ?’ kana, ‘Jehova oigite atĩa?’ ³⁶ No rĩrĩ, mũtigacooke kuuga rĩngĩ atĩ ‘ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,’ tondũ kiugo kĩa mũndũ we mwene nkĩo gĩtuikaga ndũmĩrĩri yake nditũ, na ũguo nĩguo mũgarũraga ciugo cia ndũmĩrĩri cia Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai witũ. ³⁷ Mũtindaga mũkĩũria mũnabii atĩrĩ: ‘Jehova agũcookeirie ũhoru ũrĩkũ?’ kana, ‘Jehova aarĩtie atĩa?’ ³⁸ O na gwaũũka inyuĩ nĩmugaga atĩrĩ, ‘Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,’ ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩmwahũthĩre ciugo ici, ‘Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,’ o na gũũka nĩndamwĩrite mũtikanoige atĩ ‘Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova.’ ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio, ti-itherũ nĩngariganĩrwo ni inyuĩ, ndĩmũingate mwehere mbere yakwa hamwe na itũũra rĩrĩ inene rĩrĩa ndaamũheire inyuĩ ene o na maithe manyu. ⁴⁰ Nĩngamũrethĩria thoni cia gũtũũra tene na tene, ĩ, ndũme mũconorithio na njono itakariganĩra.”

24

Ikabũ Igĩrĩ cia Ngũyũ

¹ Thuutha wa Jekonia mũrũ wa Jehoakimu mũthamaki wa Juda na anene ake, na mabundĩ na atũũri a Juda gũtahwo, makĩrutwo Jerusalemu magĩtwarwo Babuloni ni Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni-rĩ, Jehova nĩanyonirie ikabũ igĩrĩ cia ngũyũ ciigĩtwo hau mbere ya hekarũ ya Jehova. ² Gĩkabũ kĩmwe kĩarĩ na ngũyũ njega mũno, ta ngũyũ iria ciambaga kwĩrua; gĩkabũ kĩria kĩngĩ kĩarĩ na ngũyũ njũru mũno, itangĩrĩka ni ũndũ wa ũrĩa ciathũkĩte.

³ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjũũria atĩrĩ, “Jeremia, ni kĩĩ ũroona?”

Ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ngũyũ. Iria njega ni njega mũno, no iria njũru ni njũru mũno ũndũ itangĩrĩo.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩra, ngũrwo atĩrĩ: ⁵ “Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘O ta ngũyũ ici imwe njega-rĩ, ũguo noguo nyonaga andũ a Juda marĩ ega arĩa maatahirwo, acio ndaarutire gũkũ ngĩmatwara bũrũri wa Babuloni. ⁶ Maithe makwa nĩmakamarora na ndĩmeeke maũndũ mega, na nĩngamacookia gũkũ bũrũri ũyũ. Nĩngamarũgama na ndikamamomora; nĩngamahaanda na ndigacooka kũmamunya. ⁷ Nĩngamahe ngoro ya gũtũma mamenye atĩ ni niĩ Jehova. Nĩmagatuika andũ akwa na niĩ ndũũke Ngai wao, nĩgũkorwo nĩmakanjookerera na ngoro ciao ciothe.

⁸ “No rĩrĩ, o ta ngũyũ icio njũru, icio itangĩrĩka ni ũndũ wa ũrĩa ithũkĩte-rĩ,’ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘ũguo no taguo ngeeka Zedekia mũthamaki wa Juda, na anene ake o na matigari ma andũ a Jerusalemu, arĩa magaakorwo matigaire gũkũ bũrũri ũyũ kana arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri. ⁹ Nĩngatũma mathũũrwo mũno, matũũke kĩndũ gĩa gũthĩrĩka mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, na mameneke na matũũke a kuunagwo thimo, na matũũre mathekagĩrwo na manyiitagwo ni kĩrumi kũria guothe nĩngamathaamĩria. ¹⁰ Nĩngamarehithĩria rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro imokĩrĩre, nginya maniinwo mathire bũrũri-inĩ ũrĩa ndaamaheire o na ngĩhe maithe mao.’”

25

Mĩaka Mĩrongo Mũgwanja ya Ũkombo

¹ Ndũmĩrĩri nĩyakinyĩrĩre Jeremia ikoniĩ andũ othe a Juda, mwaka-inĩ wa kana wa gũthamaka kwa Jehoiakimu mũrũ wa Josia mũthamaki wa Juda, naguo nĩguo warĩ mwaka wa mbere wa gũthamaka kwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni. ² Nĩ ũndũ ũcio Jeremia ũcio mũnabii akĩũra andũ othe a Juda na arĩa othe maatũũraga Jerusalemu atĩrĩ: ³ Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ũrĩ na itatũ, kuuma mwaka-inĩ wa ikũmi na itatũ wa ũthamaki wa Josia mũrũ wa Amoni mũthamaki wa Juda, nginya ũmũthĩ, ndũmĩrĩri cia Jehova itũire inginyagĩrĩra, na niĩ ngamũhe ũhoru wacio kaingĩ kaingĩ, no mũtithĩkĩrĩre.*

⁴ Na rĩrĩ, o na gũtũka Jehova nĩamũtũmĩre ndungata ciake ciothe cia anabii kaingĩ, kaingĩ, mũtiigana gũthĩkĩrĩria kana gũtega matũ manyu nĩguo mũmaigũe. ⁵ Maamwĩrite atĩrĩ, “Garũrũkai rĩu o ũmwe wanyu, mũtigane na mũthĩire yanyu mũũru na ciiko cianyu njũru, nĩguo mũtũũre bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova aamũheire inyuĩ o na maithe manyu nginya tene. ⁶ Mũtikanarũmĩrĩre ngai ingĩ mũcitungatĩre kana

* 25:3 Andũ a Juda nĩmagire gũthĩkĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jeremia, o ta ũrĩa Ngai aamũmenyithĩtie rĩria aamwĩtre (Jer 1:17-19).

mūchioo; mūtikandarie na ūndū wa kīrīa mwīthondekeire na moko manyu. Mwathika ūguo, hīndī iyo ndikamūgera ngero.”

⁷ Jehova ekuuga atīrī, “No inyuī mūtiathikīrīrie, no mūgīthirīkia nīguo ndaakare na ūndū wa kīrīa mwethondekeire na moko manyu, na inyuī nīmūkīgerithītie ngero.”

⁸ Nī ūndū ūcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī: “Tondū nīmūregete gūthikīrīria ndūmīrīri yakwa, ⁹ nīngwīta andū othe a mwena wa gathigathini hamwe na ndungata yakwa Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīngūmarehe mookīrīre būrūrī ūyū na arīa matūūruga kuo o na mookīrīre ndūrīrī ciothe iria iūrigiicīrie. Nīngamaniina biū na ndūme matuīke ta kīndū kīa ihooru na gīa kūmeneka, na manangīke nginya tene. ¹⁰ Nīngūmehereria mīgambo ya gīkeno na ya kūrūhīa, o na mīgambo ya mūhiki na mūhikaneria, na mūrurumo wa ithī, o na ūtheri wa tawa. ¹¹ Būrūrī ūyū wothē ūgaatuīka būrūrī ūtarī kīndū o na ūkīrīte ihooru, nacio ndūrīrī icio nīngatungatīra mūthamaki wa Babuloni mīaka mīrongo mūgwanja.

¹² “No rīrī, mīaka mīrongo mūgwanja yathira, nīngaherithia mūthamaki wa Babuloni na rūrīrī rwake, herithie būrūrī ūcio wa andū a Babuloni nī ūndū wa mahītia mao, na nīngī nīngatūma būrūrī ūcio ūtūūre ūkīrīte ihooru nginya tene,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ¹³ “Nīngarehithīria būrūrī ūcio maūdū mothe marīa ndanoiga atī nīmakaūkora, marīa mothe mandikītwo ibuku-inī rīrī, o macio maarathīrwo ndūrīrī ciothe nī Jeremia. ¹⁴ Nīgūkorwo o ene nīmagatuīka ngombo cia ndūrīrī nyingī na athamaki anene; na nī nīngerīhīria harīo kūrīngana na ciiko ciao, o na kūrīngana na maūdū marīa maneeka na moko mao.”†

Gikombe kīa Marakara ma Ngai

¹⁵ Atīrīrī, Jehova Ngai wa Isiraeli, aanjīrīrie atīrī: “Oya gīkombe gīkī kīyūrīte ndibeī ya mang’ūrī makwa kuuma guoko-inī gwakwa, na ūkīnyuithie ndūrīrī iria ciothe ngūgūtūma kūrī cio. ¹⁶ Rīrīa ikaanyua-rī, nīngatūgūga na igūrūke nī ūndū wa rūhiū rwa njora rūrīa ngaarehithia gatagatī-inī kao.”

¹⁷ Nī ūndū ūcio ngīoya gīkombe kīu kuuma guoko-inī kwa Jehova, na ngītūma ndūrīrī iria ciothe aandūmīte kūrī cio ikīnyūire: ¹⁸ itūūra rīa Jerusalemu na matūūra ma Juda, na athamaki akuo na anene akuo, nīguo manangīke, na matuīke ta kīndū kīrī magigi na gīa kūmeneka, o na kīndū kīgwatītwo nī kīrumi, ta ūrīa matarīi ūmūthī; ¹⁹ nīngī Firaūni mūthamaki wa Misiri, na arīa mamūtungataga, na anene ake na andū ake othe, ²⁰ na ageni arīa othe matūūruga kuo; na nīngī athamaki othe a Uzu; na nīngī athamaki othe a Afilisti (aya nī andū a Ashikeloni, na Gaza, na Ekironi, o na andū arīa maatigaire Ashidodi); ²¹ nīngī andū a Edomu, na Moabi na Amoni; ²² nīngī athamaki othe a Turo na Sidoni; o na athamaki a icīgīrīra iria irī mūrīmo wa iria; ²³ nīngī andū a Dedani, na Tema, na Buzu, na arīa othe marī kūraya; ²⁴ nīngī athamaki othe a Arabia, na athamaki othe a ndūrīrī ng’eni arīa matūūruga werū-inī; ²⁵ nīngī athamaki othe a Zimuri, na Elamu na Media; ²⁶ o na athamaki othe a mwena wa gathigathini, a gūkuhī na a kūraya, marūmanīrīre mūdū na ūrīa ūngī: moimīte mothamaki-inī mothe ma thī. Na thuutha wao othe, mūthamaki wa Sheshaki nīagakīnyūira o nake.

²⁷ “Ūcooke ūmeere atīrī, ‘Ū ūguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nyuai, mūrīo na mūtahīke, mūcooke mūgūe na mūtikanacooke gūūkīra, nī ūndū wa rūhiū rwa njora rūrīa ngaarehithia gatagatī-inī kanyu.’ ²⁸ No rīrī, mangīkaarega kuoya gīkombe kīu kuuma guoko-inī gwaku manyue-rī, ūkameera atīrī, ‘Ū ūguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: No nginya mūnyue! ²⁹ Atīrīrī, nīnyambīrīrie kūrēhe mwanangīko itūūra-inī rīrī inene rīitanītio na Rūtwa rīakwa; anga inyuī no mwage kūherithio? Mūtikaaga kūherithio, nī ūndū nīndīrarehithīria andū arīa othe matūūruga gūkū thī rūhiū rwa njora, ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

³⁰ “Rīu marathīre mohoro maya mothe, ūmeere atīrī:

“ ‘Jehova akaarama arī o kūu igūrū;
akaagamba ta ngwa arī gīikaro-inī gīake gītheru,
na ararama na hinya, okīrīre būrūrī wake.

Akaanīrīra na mūgambo mūnene mūno
ta wa andū arīa marangagīrīria thabībū,
agūthūkīre andū othe arīa matūūruga gūkū thī.

³¹ Inegene rīu nīrīkaiguīka nginya ituri-inī ciothe cia thī,
nī ūndū Jehova nīagaciirithia ndūrīrī;

† 25:14 Ngai nīarekereirie andū a Babuloni maathwo nī mabūrūrī mangī nī ūndū wa ūrīa meekire andū a Juda.

nīagatuīra andū othe ciira

na oorage arīa aaganu na rūhiū rwa njora, ”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³² Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Atīrīrī! Mwanangīko nūrahunja
kuuma rūrīrī rūmwe nginya rūrīa rūngī;
kīhuhūkano nīkīrahuhūkana
kuuma ituri-inī cia thī.”

³³ Ihinda-inī rīu andū arīa mooragithītio nī Jehova magaakorwo maaraganīte kūdū guothe, kuuma gīturi kīmwe gīa thī nginya kīrīa kīngī. Matikarīrīrwo, kana monganio, kana mathikwo, no magaaikara ta rūrua, mahurunjūkite thī.

³⁴ Rīrai na mūgirīke, inyuī arīithi aya;
mwigaragarie rūkūngū-inī, inyuī atongoria a rūuru rwa mbūri.

Nīgūkorwo ihinda rīanyu rīa gūthīnjwo nī ikinyu;
mūkaagūa mūthuthīke o ta rūumba rīra rīega mūno.

³⁵ Arīithi acio matikoona kūdū gwa kūrīra,
na atongoria a rūuru rwa mbūri matikoona gwa gwītharīra.

³⁶ Thikīrīraī mūigue kīrīro kīa arīithi,
o na kīgirīko kīa atongoria a rūuru rwa mbūri,
nī ūndū Jehova nīaranangithia ūrīithio wao.

³⁷ Ūrīithio ūcio wa cianda-inī ūtarī ūgwati nūkanangwo
tondū wa marakara mahiū ma Jehova.

³⁸ Akoimagara ta mūrūūthi ūkiuma kīmamo-inī kīaguo,
na būrūri wao nūgaakira ihooru

nī tondū wa rūhiū rwa njora rwa mūhinyanīrīra,
na nī ūndū wa marakara mahiū ma Jehova.

26

Jeremia Kwīhītīrwo Kūuragwo

¹ Rīrīa Jehoiakimu mūrū wa Josia, mūthamaki wa Juda ambīrīrie gūthamakarī, ndūmīrīri nīyanginyīre yumīte kūrī Jehova, ngīrwo atīrī: ² “Jehova ekuuga atīrī: Rūgama nja ya nyūmba ya Jehova warīrie andū othe a matūūra ma Juda, acio mokaga kūhoera thīnī wa nyūmba īno ya Jehova. Mahe ūhoro ūria wothē ngūgwatha; ndūgatige o na kiugo kīmwe. ³ Hīhi nīmegūgūthīkīrīra na mūdū o mūdū wao agarūrūke atigane na mīthiire yake mīuru. Hīndī īyo na nī ndīricūkwo ndige kūmarehera mwanangīko ūria ndūite atī nīngūmarehera, nī ūndū wa cīko ciao njūru iria mekīte. ⁴ Meere atīrī, ‘Jehova ekuuga atīrī: Mūngīrega kūnjigua na kūrūmīrīra mawatho makwa marīa njigīte mbere yanyu, ⁵ na mūngīaga gūthīkīrīra ciugo cia ndungata ciakwa anabii, o icio ndīmūtūmagīra kaingī kaingī (o na gwatūka mūtīciiguaga), ⁶ hīndī īyo nīngatūma nyūmba īno itūike ta Shilo, o narīo itūūra rīrī inene ndīrītue rīa kūgwetagwo ta kīrumi nī andū a ndūrīrī ciothe cia thī.’ ”

⁷ Athīnjīri-Ngai, na anabii, na andū acio angī othe makīguua Jeremia akīaria ndūmīrīri īyo kūu nyūmba-inī ya Jehova. ⁸ No rīrī, Jeremia aarīkia kwīra andū maūdū marīa mothe Jehova aamwathīte ameere-rī, athīnjīri-Ngai, na anabii, na andū acio angī othe makīmūnyīta, makīmwīra atīrī, “Wee no nginya ūke! ⁹ Nī kī gītūmīte ūrathe mohoro ūkīgwetaga rīitwa rīa Jehova, ūkoiga atī nyūmba īno īgaatuīka ta Shilo, narīo itūūra rīrī inene rīkire ihooru na rītiganīro?” Nao andū acio othe makīūngana, makīrīgīcīra Jeremia kūu thīnī wa nyūmba ya Jehova.

¹⁰ Rīrīa anene a Juda maaguire maūdū macio, makīambata moimīte nyūmba ya ūthamaki, magīthīi nyūmba-inī ya Jehova, makīrūgama o mūdū handū hake itoonyero-inī rīa Kīhingo kīrīa Kīerū kīa nyūmba ya Jehova. ¹¹ Hīndī īyo athīnjīri-Ngai na anabii makīra anene acio na andū othe atīrī, “Mūdū ūyū agīrīire atūrwo kūuragwo, tondū nīarathīte maūdū mooru makonī itūūra rīrī inene. Nīmūmeiguīrīire na matū manyu!”

¹² Hīndī īyo Jeremia akīra anene othe na andū othe atīrī: “Nī Jehova wandūmire ngarathe maūdū ma gūkīrīra nyūmba īno na itūūra rīrī, o ta ūguo mūrīkītie kūguua. ¹³ Rīu garūrīrai mīthiire yanyu na cīko cianyu na mwathīkīre Jehova Ngai wanyu. Nake Jehova nīekwīricūkwo aage kūrēhe mwanangīko ūcio aamūgweteire. ¹⁴ No nī-rī, ndī moko-inī manyu; njikai o ūria mūkuona arī wega na kwagīrīire. ¹⁵ No rīrī, menyai wega, atī mūngīnjūruga nīmūgūcookererwo nī mahītia ma gūita thakame ya mūdū ūtarī ūru ekīte, inyuī ene īmūcookerere, hamwe na itūūra rīrī inene, na arīa othe

matũũraga kuo, tondũ ti-itherũ nĩ Jehova ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ njarie ũhoru ũyũ wothe mũkĩũguaga.”

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo anene na andũ acio angĩ othe makĩĩra athĩnjĩri-Ngai na anabii atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndaagĩrĩre gũtuĩrwo gũkua! Aatwarĩirie akĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova Ngai witũ.”

¹⁷ Athuuri amwe a bũrũri ũcio makĩrũgama hau mbere, makĩĩra ũngano ũcio wa andũ othe atĩrĩ, ¹⁸ “Mika ũrĩa Mũmoreshethu nĩarathire ũhoru matukũ-inĩ ma Hezekia, mũthamaki wa Juda. Eerire andũ othe a Juda atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“ ‘Zayuni nĩgũkarĩmwo ta mũgũnda,
Jerusalemu gũgaatuĩka ta hĩba ya kagoto,
nakĩo kĩrĩma gĩkĩ giakĩtwo hekarũ
gĩtuĩke ta kĩhumbu kĩmereirwo nĩ ithaka.’

¹⁹ “Hezekia mũthamaki wa Juda kana mũndũ ũngĩ wothe kũu Juda nĩamũũragire? Githĩ Hezekia ti gwĩtigĩra eetĩgĩrĩre Jehova, na agĩcaria gwĩtikĩrĩka nĩwe? Na githĩ Jehova ndericũkirwo agĩtiga kũrehe mwanangĩko ũrĩa oĩgte nĩekũmarehera? Tũrorete kwĩrehere mwanangĩko mũũru mũno!”

²⁰ (Nĩngĩ nĩ haarĩ mũndũ ũngĩ wetagwo Uria mũrũ wa Shemaia, wa kuuma Kiriathu-Jearimu, nake aarathire ũhoru akĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova; aarathire o maũndũ ta maya megĩ itũũra rĩrĩ inene na bũrũri ũyũ, o ta ũguo Jeremia aarathĩte. ²¹ No rĩrĩa Mũthamaki Jehoiakimu, na atongoria ake a mbaara na anene maiguire ndũmĩrĩri yake, mũthamaki agĩcaria njĩra ya kũmũũraga. No Uria nĩaiguire ũhoru ũcio, agĩtigĩra, na akĩũrĩra bũrũri wa Misiri. ²² Na rĩrĩ, Mũthamaki Jehoiakimu agĩtũma Elinathani mũrũ wa Akiboru athĩ bũrũri wa Misiri, marĩ hamwe na andũ angĩ. ²³ Nao makĩgĩĩra Uria kuuma Misiri, makĩmũtwaru kũrĩ Jehoiakimu ũcio mũthamaki, nake akĩmũũragithia na rũhiũ rwa njora, nakĩo kũimba gĩake gĩgĩteeo mbĩrĩra-inĩ harĩa haathikagwo andũ arĩa mataarĩ bata).

²⁴ No rĩrĩ, Ahikamu mũrũ wa Shafani akĩgitũra Jeremia, na nĩ ũndũ ũcio ndaaneanirwo kũrĩ andũ mamũũrage.

27

Juda Nĩagatungata Nebukadinezaru

¹ O kĩambĩrĩra-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩrĩre Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova: ² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Wĩthondekere icooki rĩa mikwa na mĩĩ mĩkĩranie, ũcooke ũmĩkĩre ngingo. ³ Ũcooke ũtũme ndũmĩrĩri kũrĩ athamaki a Edomu, na Moabi, na Amoni, na Turo na Sidoni ũmĩnengerete abarũthi ao arĩa mokĩte Jerusalemu kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. ⁴ Mahe ndũmĩrĩri matwarĩre anene ao, ũmeere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Irai anene anyu atĩrĩ: ⁵ Nĩĩ nĩ nĩ ndombire thĩ na andũ arĩa marĩ kuo o na nyamũ irĩa irĩ kuo na hinya wakwa mũnene na ndambũrũkĩtie guoko gwakwa, na ndĩmĩheaga o mũndũ ũrĩa ingĩenda kũhe. ⁶ Na rĩu nĩngũneana mabũrũri manyu mothe kũrĩ ndungata yakwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni; nĩngũtũma o na nyamũ cia gĩthaka imũtungatagĩre. ⁷ Ndũrĩrĩ ciothe nĩkamũtungatĩra we, na mũrĩũ, o na mwana wa mũrĩũ, nginya rĩrĩa ihinda rĩa bũrũri wake rĩgaakinya; hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nyingĩ na athamaki anene nĩmakamũtua wa kũmatungatagĩra arĩ o.

⁸ “ ‘No rĩrĩ, rũrĩrĩ o ruothe kana ũthamaki o wothe arĩa makaaga gũtungatũra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, kana marege kũinamia ngingo mekĩrwo icooki rĩake, nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, nginya rĩrĩa ngarũnĩnithia na guoko gwake, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tigai gũthikĩrĩra anabii anyu, na arathi anyu, na ataũri-a-irooto, na aragũri, kana andũ-ago, o acio mamwĩraga atĩrĩ: ‘Inyuĩ mũtirĩ hĩndĩ mũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩ ũhoru wa maheeni mamũrathagĩra, marĩa magaatũma mũtahwo, mũtwarwo kũndũ kũraya na bũrũri wanyu; ngamũingata, mũnĩnwo biũ. ¹¹ No rũrĩrĩ rũrĩa ruothe rũkainamia ngingo rwĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni na rũmũtungatĩre-rĩ, nĩngetikĩria rũrĩrĩ rũu rũtũũre bũrũri-inĩ wao kũmbe, marĩmage na maĩkarage kuo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

¹² Nĩndaheanire ndũmĩrĩri o ro ĩyo kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. Ngĩmwĩra atĩrĩ, “Inamia ngingo yaku, wĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni; mũtungatĩre we mwene na andũ ake, na nĩgũtũũra muoyo. ¹³ Wee mwene mũrĩ na andũ aku-rĩ,

mūgūkīnīnithia nīkī na rūhiū rwa njora, na ng'aragu, o na mūthiro, o icio Jehova atūrīre rūrīrī o ruothe rūrīa rūtagatungatīra mūthamaki wa Babuloni? ¹⁴ Tiga gūthikīrīria ūhorō wa anabii acio makwīraga atīrī, 'Wee ndūrī hīndī ūgaatungatīra mūthamaki wa Babuloni,' tondū makūrathagīra ūhorō wa maheeni. ¹⁵ 'Nī ndi-matūmīte,' nīguo Jehova ekuuga. 'Mararatha ūhorō wa maheeni, makīgwetaga rītwa riakwa. Nī ūndū ūcio nīngamūngata, na inyuī mūniinwo biū, wee hamwe na anabii acio makūrathagīra mohoro.'"

¹⁶ Ngīcooka ngūira athīnjīri-Ngai na andū acio angī othe atīrī: "Ūū nīguo Jehova ekuuga: Tigai gūthikīrīria anabii acio mamwīraga atīrī, 'Hatigairie o kahinda kanini, nacio indo iria ciarutirwo nyūmba ya Jehova icookio kuuma Babuloni.' Maramūrathīra ūhorō wa maheeni. ¹⁷ Tigai kūmathikīrīria. Tungatūrai mūthamaki wa Babuloni, na nīmūgūtūira muoyo. Kai itūira rūrī rīngīkīanangwo nīkī? ¹⁸ Angīkorwo acio nī anabii marī na ndūmīrīri kuuma kūrī Jehova-rī, nīmagīthaithe Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīguo indo iria itigarīte gūkū thīni wa nyūmba ya Jehova, o na thīni wa nyūmba ya mūthamaki wa Juda, o na kūu Jerusalemu itigatwarwo Babuloni. ¹⁹ Nī ūndū ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigīte ūhorō ūkonīi itugī cia hekarū, na karia ka maaī, indo cia kūigīrīria iria ingī, na indo ciothe cia nyūmba ingīkorwo itigaire gūkū itūira-inī rūrī inene, ²⁰ iria Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni ataakuire hīndī irīa aathaire Jekonia mūrū wa Jehoiakimu mūthamaki wa Juda agīthaamio arutītwo Jerusalemu na agītwarwo Babuloni, we mwene hamwe na andū othe a Juda na a Jerusalemu arīa maarī igweta: ²¹ īi, ti-itherū Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli oigīte atīrī ūhorō ūkonīi indo icio itigaire thīni wa nyūmba ya Jehova, o na thīni wa gūikara kīa mūthamaki wa Juda, o na kūu Jerusalemu: ²² 'Nīgatwarwo Babuloni, na igaikara kūu nginya mūthenya ūrīa ngooka gūcīgīra,' ūguo nīguo Jehova ekuuga. 'Hīndī iyo nīngacirehe ndīcicookie gūkū.'"

28

Hania Mūnabii wa Maheeni

¹ Mweri-inī wa gatano mwaka-inī ūcio, nīguo mwaka wa kana, o kīambīrīria-inī kīa ūthamaki wa Zedekia mūthamaki wa Juda, mūnabii wetagwo Hanania mūrū wa Azuri, ūrīa woimīte Gibeoni, nīanjīrīre atīrī, tūrī o kūu nyūmba ya Jehova mbere ya athīnjīri-Ngai na andū arīa angī othe: ² "Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli, ekuuga atīrī: 'Nīnyunangīte icooki rīa mūthamaki wa Babuloni. ³ Mīaka īrī itanathira, nīngūcookithia indo cia nyūmba ya Jehova gūkū, iria Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni aarutire gūkū agīcitwara Babuloni. ⁴ Nīngī Jekonia mūrū wa Jehoiakimu mūthamaki wa Juda, nīngamūcooka marī hamwe na andū othe arīa maatahitwo kuuma Juda magītwarwo Babuloni, nī ūndū nīnyunangīte icooki rīa mūthamaki wa Babuloni,' " ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁵ Hīndī iyo mūnabii Jeremia agīcookeria mūnabii Hanania ūhorō arī hau mbere ya athīnjīri-Ngai hamwe na andū arīa angī othe marūgamīte kūu nyūmba ya Jehova. ⁶ Akīmwīra atīrī, "Kūrotuīka guo! Jehova aroeka o ūguo! Jehova arohingia ūhorō ūcio waratha na ūndū wa gūcookithia indo icio cia nyūmba ya Jehova, o na andū othe arīa maatahirwo gūkū amacookie kuuma Babuloni. ⁷ No rūrī, ta thīkīrīria ūigūe ūhorō ūrīa ngwaria ūkūiguagīra na matū, o nao andū aya othe makīguuga: ⁸ Kuuma o mahinda ma tene, anabii arīa maarī mbere yaku o na yakwa-rī, maatūrīte marathaga ūhorō wa mbaara, na mwanangīko, na mūthiro, gūkīrīra mabūrīri maingī o na mothamaki marī hinya. ⁹ No rūrī, mūnabii ūrīa ūrathagīra andū ūhorō wa thayū akaamenyeka wega atī ti-itherū nī Jehova wamūtūmīte o rīrīa ūrathi wake ūkaahinga."

¹⁰ Hīndī iyo mūnabii Hanania akīruta icooki ngingo-inī ya Jeremia na akīriunanga, ¹¹ agīcooka akiuga andū acio othe marī ho atīrī, "Jehova ekuuga atīrī: 'Ūguo noguo ngoingana icooki rīa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, rīehere ngingo-inī cia ndūrīrī ciothe mīaka īrī itanathira.' " Mūnabii Jeremia aigua ūguo agīthīra.

¹² Kahinda kanini thuutha wa mūnabii Hanania kuunanga icooki rīu rīarī ngingo-inī ya Jeremia ūcio mūnabii, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīre Jeremia akūrwo atīrī: ¹³ "Thī wīre Hanania atīrī, 'Ūū nīguo Jehova ekuuga: Wee unangīte icooki rīa mūtī, no rūrī, handū harīo ūgeekīrwo icooki rīa kīgera. ¹⁴ Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli, ekuuga: Nīngēkīra ndūrīrī icio ciothe icooki rīa kīgera ngingo, nīgeetha ndūme itungatīre Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, na nīkamūtungatīra. O na nīngamūhe wathani aathage nyamū cia gīthaka.'"

¹⁵ Hīndī iyo mūnabii Jeremia akīra Hanania ūcio mūnabii atīrī, "Hanania, ta thīkīrīria! Jehova ndagūtūmīte, no wee-rī, nīuringīrīrie rūrīrī rūrū rwīhoke ūhorō wa

maheeni. ¹⁶ Nĩ ùndũ ùcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ndi hakuhi gũkweheria thĩ. Mwaka-inĩ o ro ùyũ nũgũkua, tondũ nũhunjĩtie ùremi wa gũũkĩrĩra Jehova.’”

¹⁷ Mweri-inĩ wa mũgwanja wa mwaka o ro ùcio-rĩ, Hanania ùcio mũnabii agĩkua.

29

Marũa kũrĩ Andũ arĩa Maatahĩtwo

¹ Ùyũ nĩguo ùhoru ùria waandĩkĩtwo marũa-inĩ marĩa mũnabii Jeremia aatũmire arĩ Jerusalemu kũrĩ athuuri arĩa maatigaire thĩnĩ wa arĩa maatahĩtwo, na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai, na anabii, o na andũ acio angĩ othe arĩa Nebukadinezaru aatahĩte kuuma Jerusalemu akamatwara Babuloni. ² (Hĩndĩ ìno nĩ thuutha wa Mũthamaki Jekonia, na nyina wa mũthamaki, na anene a kwa mũthamaki, na atongoria a Juda na a Jerusalemu, na mabundi na atũũri gũkorwo matahĩtwo kuuma Jerusalemu.) ³ Ehokeire marũa macio Elasa mũrũ wa Shafani, na Gemaria mũrũ wa Hilikia, arĩa Zedekia mũthamaki wa Juda aatũmire kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni. Marũa macio moigĩte atĩrĩ:

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekwĩra andũ othe arĩa ndaarutire Jerusalemu ngimatwarithia Babuloni atĩrĩ: ⁵ “Mwiyakirei nyũmba na mũcitũũre; haandai mĩgũnda mũcooke mũrĩe maciaro mayo. ⁶ Hikaniai, mũciare aanake na airĩtu; carĩriai aanake anyu atumia mahikie, nao airĩtu anyu mũreke mahikio, nĩgeetha o nao maciare aanake na airĩtu. Ongererekei na mũingĩthe mũrĩ kũu; mũtikanyihanyihe. ⁷ Ningĩ-rĩ, caragiai thayũ na ùgaacĩru wa itũũra rĩu inene kũu ndĩmũthaamĩrie. Hooyagai Jehova nĩ ùndũ warĩo, tondũ rĩngĩgaacĩra-rĩ, o na inyuĩ no mũkũgaacĩra.” ⁸ Ī, ùũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Mũtikareke anabii na aragũri arĩa marĩ gatagatĩ kanyu mamũheenie. Mũtikanathikĩrĩrie irooto icio inyuĩ mũmaringagũrĩra mamũrotere. ⁹ Mamũrathagĩra ùhoru wa maheeni, makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Ti nĩ ndĩmatũmĩte,” ùguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Mwaniina mĩaka mĩrongo mũgwanja kũu Babuloni, nĩngooka kũrĩ inyuĩ ndĩmũhingĩrie kĩranĩro gĩakwa kĩa ùtugi gĩa kũmũcookia gũkũ. ¹¹ Nĩgũkorwo nĩnjũũ meciiria marĩa ndĩciiragia ùhoru-inĩ wanyu, o meciiria ma thayũ na ti ma kũmwĩka ùũru, meciiria ma kũmũhe kĩrĩgĩrĩro atĩ ùhoru wanyu nĩũkaagĩrĩra thuutha-inĩ,” ùguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹² “Hĩndĩ ìyo nĩmũkangaĩra na mũthooe, na nĩ nĩngamũigua. ¹³ Ningĩ nĩmũkanjaria na nĩmũkanyona rĩria mũkaanjaria na ngoro wanyu yothe. ¹⁴ Nĩĩ na nĩ nĩngonekana nĩ inyuĩ,” ùguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩngamũruta kũria mũtũũrite mũrĩ andũ atahe, ndĩmũcookie gũkũ. nĩngamũcookanĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe na kũndũ guothe kũria ndaamũhurunjĩre, na nĩngamũcookia kũndũ kũria ndaamũrutite ngĩmũtwara mabũrũri ma kũngĩ,” ùguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁵ Mwahota kuuga atĩrĩ, “Jehova niatwarahũrĩre anabii gũkũ Babuloni,” ¹⁶ no rĩrĩ, ùũ nĩguo Jehova ekuuga ùhoru ùkonii mũthamaki ùria ùkaragĩra gĩtĩ kĩa ùnene kĩa Daudi, marĩ hamwe na andũ othe arĩa maatigarire itũũra-inĩ rĩrĩ inene, na andũ a bũrũri wanyu, acio mũtaakuuanĩrio nao mũgĩtahwo: ¹⁷ ĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ: “Nĩngamatwarithĩria rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, na ndũme mahaane ta ngũyũ njũru mũno, iria itangĩrĩka nĩ ùndũ wa gũthũka. ¹⁸ Nĩngamaingathĩria na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, na ndũme matũke kĩndũ kĩmeneku harĩ mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, na matũke ta kĩndũ kinyiite nĩ kĩrumi na kĩrĩ magigi, na kĩndũ gĩa kũnyararwo na kũmeneka, manyararwo ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũria ngaamatwarithia. ¹⁹ Nĩgũkorwo matiathikĩrĩrie ndũmĩrĩri ciakwa, ndũmĩrĩri iria ndaamatũmiire kaingĩ na tũnua twa ndungata ciakwa cia anabii,” ùguo nĩguo Jehova ekuuga “O na inyuĩ arĩa mwatahirwo-rĩ, mũtiigana gũthikĩrĩria,” ùguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁰ Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, ta thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ arĩa mũtahĩtwo ngamũruta Jerusalemu mũgatwarwo Babuloni. ²¹ Ùũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga nĩ ùndũ wa Ahabu mũrũ wa Kolaia, na Zedekia mũrũ wa Maaseia, o acio mamũrathagĩra mohoro ma maheeni makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa: “Nĩngamaneana kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, nake nĩakamooraga mũkĩionagĩra na maitho manyu. ²² Nĩ ùndũ wa ùhoru ùcio wao-rĩ, andũ othe a Juda arĩa maatahirwo na rĩu marĩ Babuloni nĩmakamoinaga thimo makĩrumana, makoiga atĩrĩ, ‘Jehova arotũma ùtũũke ta Zedekia na Ahabu, arĩa mũthamaki wa Babuloni aacinire na mwaki.’ ²³ Nĩgũkorwo nĩmekite maũndũ mooru mũno thĩnĩ wa Isiraeli; nĩ matharĩtie na atumia a andũ angĩ, na makaaria ndeto cia

maheeni, makigwetaga rīitwa rīakwa, ūndū itaameerite meke. Nīnjūū ūguo nīguo, na ndī mūra wamo," ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Ndūmīriri kūrī Shemaia

²⁴ Ira Shemaia ūcio Mūnehelami atīrī, ²⁵ "Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli, ekuuga: Wee nīwatūmire marūa na rīitwa riaku mwene kūrī andū othe a Jerusalemu, na kūrī Zefania mūrū wa Maaseia ūrīa mūthīnjīri-Ngai, o na kūrī athīnjīri-Ngai arīa angī othe. Werire Zefania atīrī, ²⁶ 'Jehova nīagūtūite mūthīnjīri-Ngai ithenya rīa Jehoiada nīguo ūtūike mūrūgamīriri wa nyūmba ya Jehova; wee wagīrīrwo nīkuoherera mūgūrūki o wothē ūretua mūnabii ndungu magūrū na ūmuoherere igera cia ngingo. ²⁷ Nī ūndū ūcio-rī, nī kī kīgīrītīe wee ūkaanie Jeremia ūcio wa kuuma Anathothu, o ūcio wītuaga mūnabii gatagatī-inī kanyu? ²⁸ Nīatūtūmīire ndūmīriri īno gūkū Babuloni akoiga atīrī: Nīmūgūikara mūrī ataha ihinda irāaya. Nī ūndū ūcio akaai nyūmba na mūcitūre, na mūrīme mīgūnda na mūrīe maciaro mayo.' "

²⁹ No rīrī, we Zefania ūcio mūthīnjīri-Ngai agīthomera mūnabii Jeremia marūa macio. ³⁰ Hīndī īyo ndūmīriri ya Jehova īgīkinyīra Jeremia, akūrwo ūū: ³¹ "Tūma ndūmīriri īno kūrī andū othe arīa ataha: 'Ūū nīguo Jehova ekuuga ūndū ūkonīi Shemaia ūcio Mūnehelami: Tondū Shemaia nīamūrathūire ūhorō, o na gūtūika ndiamūtūmīte, na nīatūmīte mwīhoke ūhorō wa maheeni-rī, ³² ūū nīguo Jehova ekuuga: Ti-itherū nīngaherithia Shemaia ūcio Mūnehelami na njiaro ciake. Ndakaḡia na mūdū ūtigarite thīnī wa andū aya, o na kana eyonere maūdū mega marīa ngeeka andū akwa, tondū nīahunjītie ūremi akaanjūkīrīra,' " ūguo nīguo Jehova ekuuga.

30

Gūcookererio kwa Isiraēli

¹ Īno nīyo ndūmīriri īrīa yakinyīrīre Jeremia yumīte kūrī Jehova: ² "Jehova, Ngai wa Isiraēli, ekuuga atīrī: 'Andīka ūhorō ūrīa wothē ngwarīirīe ibuku-inī.' ³ Tondū Jehova ekuuga atīrī, 'Matukū nīmarooka, rīrīa ngaarehe andū akwa a Isiraēli na a Juda moime kūrīa maatwarirwo maatahwo na ndīmacookie būrūrī ūrīa ndaheire maithe mao mawīgwatīre,' ūguo nīguo Jehova ekuuga."

⁴ Ūyū nīguo ūhorō ūrīa Jehova aarīre ūkonīi Isiraēli na Juda:

⁵ "Jehova ekuuga atīrī:

"Nītūiguīte mūkayūrūrūko wa kūmakania,
wa itua-nda, no ti wa thayū.

⁶ Ta tuīriai ūhorō, muone:

Hīhi mūdū mūrūme no ahote gūciara mwana?
Nī kī kīragītūma nyone arūme othe arīa marī hinya
menyiītīte nda ta mūtumia ūkūrūmwo,
na o mūdū akagarūrūka agatukia gīthiithi?

⁷ Kai mūthenya ūcio nīūgakorwo ūrī mūrūrū-ī!

Gūtīrī ūngī ūkahaana taguo.
Gūgaakorwo kūrī ihinda rīa kūnyariirīka rīa Jakubu,
no nīakahonokio kuuma harī guo.'

⁸ "Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī,

'Mūthenya ūcio nīngoinanga icooki rīu
ndīrīeherie ngingo-inī ciao,
na nduuange nga irīa mohetwo nacio;
nacio ndūrīrī itigacooka kūmatua ngombo ciao rīngī.

⁹ Handū ha ūguo, magaatungatagīra Jehova Ngai wao,
na Daudī mūthamaki wao,
ūrīa nīi ngaamarahūrīra.

¹⁰ "Nī ūndū ūcio tiga gwītīgīra, wee Jakubu ndungata yakwa;
tiga kūmaka, wee Isiraēli,'

nīguo Jehova ekuuga.
'Ti-itherū nīngakūhonokia ngūrute kūu kūrāya,
na njiaro ciaku ndīcirute būrūrī ūrīa maathaamīrio.
Jakubu nīagacookerewo nī thayū o na ūgītīrī,
na gūtīrī mūdū o na ūmwe ūgaatūma etīgīre.

¹¹ Ndī hamwe nawe na nīngakūhonokia,'

- ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 'O na ingĩniina ndũrĩrĩ ciothe
 cia kũrĩa guothe ngũharaganĩirie,
 wee ndigakũniina biũ.
 No nĩngakũherithia na kĩhooto;
 ndikaareka ũthĩi o ro ũguo itakũherithĩtie.'
- 12 "Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ:
 " 'Kĩronda gĩaku gĩtingĩhona,
 nguraro ciaku itirĩ kĩhonia.
 13 Hatirĩ na wa gũgũthaitanĩrĩra,
 kana ndawa ya kĩronda gĩaku,
 o na kana gĩa gũkũhonia.
 14 Athiritũ aku othe nĩmariganĩirwo nĩwe;
 ndũrĩ kĩene harĩo.
 Ngũgũthĩte o ta ũrĩa thũ ĩngĩkũgũtha,
 na ngaakũherithia o ta ũrĩa mũndũ ũtarĩ tha aherithanagia,
 nĩ ũndũ mahĩtia maku nĩ manene mũno,
 namo mehia maku makaingĩha makĩria.
 15 Nĩ kĩĩ kĩratũma ũrĩrĩre kĩronda gĩaku,
 ũkarĩrĩra ruo rwaku rũtarĩ na kĩhonia?
 Nĩ ũndũ wa ũrĩa mahĩtia maku manenehete
 na mehia maku magakĩingĩha rĩ,
 nĩkĩo ngwĩkĩte maũndũ macio.
- 16 " 'No rĩrĩ, andũ arĩa othe magaakũng'aũrania
 o nao nĩmakang'aũranio;
 thũ ciaku ciothe nĩngatwarwo ithaamĩrio.
 Arĩa magũtahaga indo ciaku nĩmagatahwo;
 arĩa othe magũtunyaga indo na nĩ nĩngamatunya.
 17 No nĩngagũcookeria ũgima waku,
 na ngũhonie nguraro ciaku,'
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
 'tondũ wĩtagwo mũndũ mũte,
 Zayuni itũũra rĩtarĩ mũndũ ũrĩrũmbũyagia.'
- 18 "Ũũ nĩguo Jehova ekuuga:
 " 'Nĩngacookia ũgaacĩru wa Jakubu hema-inĩ ciake,
 nacio ciikaro ciake ndĩciiguĩre tha;
 itũũra rĩu inene nĩrĩgaakwo rĩngĩ o kũu rĩanangĩrwo,
 nayo nyũmba ya ũthamaki nĩkarũgama harĩa hamĩagĩrĩre.
 19 Kuuuma kũu nĩgũkaiguuagwo gũkĩinĩrwo nyĩmbo cia gũcookia ngaatho,
 na kũiguuagwo mĩgambo ya gĩkeno.
 Nĩngamaingĩhia
 na matikanyihanyiiha;
 nĩngamaheithia gĩtĩo,
 na matikaagithio kĩene.
- 20 Ciana ciao igaikaraga o ta matukũ-inĩ marĩa ma tene,
 nakĩo kĩrĩndĩ kĩa gĩtũũre kĩrũmĩte wega mbere yakwa;
 nĩngaherithia arĩa othe mamahinyagĩrĩria.
 21 Mũtongoria wao agaakorwo arĩ ũmwe wa andũ ao kĩũmbe;
 o nake mwathi wao akoima o kũu thĩnĩ wa andũ ao.
 Nĩngamũreharehe nake oke hakuhi na nĩ,
 nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩrutĩra
 gũũka hakuhi na nĩ?'
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 22 "Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgatuĩka andũ akwa,
 na nĩ nduĩke Ngai wanyu.' "
- 23 Atĩrĩrĩ, mang'ũrĩ ma Jehova
 nĩmagatuthũka mahaana ta kĩhuhũkanio;
 ti-itherũ makaahaana ta rũhuho rũkũhurutana mũno,
 igũrũ rĩa andũ arĩa aaganu.
- 24 Marakara mahiũ ma Jehova matigaathira,

o nginya rĩrĩa akaahingia
muoroto wa ngoro yake biũ.
Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wega.

31

¹ “Thinda-inĩ rĩu ngaakorwo ndĩ Ngai wa mbarĩ ciothe cia Isiraeli, nao nĩmagatuĩka andũ akwa,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

² Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Andũ arĩa makaahonoka kũũragwo na rūhiũ rwa njora-rĩ,
nĩmagetũkĩrĩka kũu werũ-inĩ;
nĩngooka kũhuurũkia andũ a Isiraeli.”

³ Jehova nĩatuumĩrĩre matukũ-inĩ ma tene, agĩtwĩra atĩrĩ:
“Nĩ ngwendete na wendo wa tene na tene;
nĩngũguucĩrĩrie na ũtugi.

⁴ Nĩngagwaka rĩngĩ nawe nĩũgaakĩka,
wee Isiraeli mũrĩtu ũyũ gathirange.
Nĩũkooya tũhembe twaku rĩngĩ,
uume ũthĩ mũkaine hamwe na arĩa marakena.

⁵ Nĩngĩ nĩũkahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ
kũu irĩma-inĩ cia Samaria;
arĩmi nĩmakamĩhaanda,
na makenere maciaro mayo.

⁶ Nĩgũkaagia mũthenya ũmwe ũrĩa arangĩri makaanĩrĩra
marĩ tũrĩma-inĩ twa Efraimu, moige atĩrĩ,
‘Ŭkĩrai twambate tũkinye Zayuni,
harĩ Jehova Ngai witũ.’”

⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Inĩrai Jakubu mũkenete,
mũkũngũire rũrĩrĩ rũrĩa rũnene mũno.
Tũmai kũgocca kwanyu kũiguuo, mũkiugaga atĩrĩ,
‘Wee Jehova, honokia andũ aku,
o acio matigari ma Isiraeli.’”

⁸ Atĩrĩrĩ, ngaamarehe, ndĩmarute bũrũri wa gathigathini,
ndĩmacookererie kuuma ituri ciothe cia thĩ.
Na magooka marĩ na atumumu ao, na ithua,
o na atumia arĩa marĩ na nda, o na arĩa mararũmwo;
magaacooka marĩ kĩrĩndĩ kĩnene mũno.

⁹ Nao magooka makĩrĩraga;
nĩmakahooyaga ngĩmacookia kwao.
Nĩngamagereria ndwere-inĩ cia tũrũũthi twa maaĩ,
njĩra-inĩ irĩa njaraganu kũndũ matangĩhĩngwo,
nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ ithe wa Isiraeli,
nake Efraimu nĩwe mũrũ wakwa wa irigithathi.

¹⁰ “Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ ndũrĩrĩ;
hunjanĩriai ũhoru wayo ndwere-inĩ cia iria kũndũ kũraya, atĩrĩ:
‘We ũrĩa wahurunjire andũ a Isiraeli nĩkamacookereria,
na amamenyerere o ta ũrĩa mũrũithi arĩthagia mbũri cia rũũru rwake.’”

¹¹ Nĩ ũndũ Jehova nĩagakũra Jakubu,
na amahonokie kuuma kũrĩ arĩa marĩ hinya kũmakĩra.
¹² Nĩmagooka maanĩrĩre nĩ gũkena marĩ kũu irĩma-inĩ cia Zayuni;
nĩmagakenagĩra ũtaana wa Jehova:

wa ngano, na wa ndibei ya mũhĩhano, na wa maguta,
na wa tũgondũ tuumĩte ndũũru-inĩ cia mbũri, na wa tũcaũ tuumĩte ndũũru-inĩ cia
ng’ombe.

Magaatuĩka ta mũgũnda unithĩrio maaĩ,
na matigacooka kũnyitwo nĩ ihooru rĩngĩ.

¹³ Hĩndĩ iyo airĩtu nĩmakaina na makene,
o na aanake na athuuri o ũndũ ũmwe.
Nĩngagarũra gũcakaya kwao gũtuĩke gĩkeno;

nĩngamahooreria, na ndĩmahe gĩkeno handũ ha kĩaha.

14 Nĩngahũũnia athĩnjĩri-Ngai na bũthi,
nao andũ akwa nĩmakaiganwo nĩ ũtugi wakwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

15 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Mũgambo nũiguĩtwo kũu Rama,
gũcakaya kũnene na kĩrĩro,
Rakeli akĩrĩrĩra ciana ciake,
na akarega kũhoorerio,
nĩgũkorwo ciana ciake itirĩ ho.”

16 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Wĩgĩrĩrĩrie mũgambo waku ũtuge kũiguuo ũkĩrĩra,
na ũgĩrĩrĩrie maitho maku gũita maithori,
nĩ ũndũ nĩũkarĩhwo wĩra waku,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ciana icio ciaku nĩigacooka kuuma bũrũri wa thũ.

17 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ harĩ kĩrĩgĩrĩro matukũ-inĩ maku ma thuutha,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ciana ciaku nĩigacooka gũkũ bũrũri wacio kũmbe.

18 “Ti-itherũ nĩnjiguĩte mũcaayo wa Efiraimu akiuga atĩrĩ:

‘Wee nĩũherithĩtie o ta gacau gatamenyerete gwĩkĩrwo icooki,
na nĩ nĩnjathĩkĩte.

Njokereria, na nĩ nĩngũcooka,
tondũ wee nĩwe Jehova Ngai wakwa.

19 Thuutha wa gũturuura,
nĩndacookire ngĩrĩra;
thuutha wa gũtaũkĩrwo,
nĩndehũũrire gĩthũri.

Nĩndaconokire na ngĩnyarara,
nĩ ũndũ nĩndakuuĩte thoni cia wĩthĩ wakwa.’

20 Githĩ Efiraimu tiwe mũrũ wakwa ũria nyendete,
mwana ũria nĩ ngenagĩra?

O na gũtũika ndanamũũkĩrĩra kaingĩ-rĩ,
no ndirikanaga ũria ndĩmwendete.

Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩmũnyootagĩra;
nĩndĩmũiguagĩra tha mũno,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

21 “Ĩkĩrai marũũri ma barabara,
na mũhaande itugĩ cia kuonania njĩra.

Ta rorai barabara iyo nene,
o barabara iyo mwagereire mũgĩthĩ.

Njookerera, wee Isiraeli mũirĩtu gathirange,
cooka matũũra-inĩ maku.

22 Ũgũtũũra ũrũũraga nginya-rĩ,
wee mwarĩ ũyũ ũtarĩ mwĩhokeku?

Jehova nĩegũthondeka ũndũ mwerũ gũkũ thĩ:
mũndũ-wa-nja nĩakagitĩra mũndũ mũrũme.”

23 Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Rĩrĩra ngaama-cookia moime kũria maatwarirwo maatahwo-rĩ, andũ arĩa marĩ bũrũri-inĩ wa Juda o na matũũra-inĩ makuo nĩmagacooka kwaria ciugo ici rĩngĩ, moige atĩrĩ: ‘Jehova arokũrathima, wee gĩikaro gĩkĩ kĩa ũthingu, wee kĩrima gĩkĩ gĩtheru.’ 24 Andũ nĩmagatũũrania hamwe kũu Juda o na matũũra-inĩ makuo mothe, arĩmi o na andũ arĩa Morũũraga na ndũũru ciao cia mbũri. 25 Nĩnganogora arĩa anogu, nake ũria ũũrĩtwo nĩ hinya nĩngamũhũũnia.”

26 Ndaigua ũguo ngĩũkĩra, ngĩhũgũra mũena yothe. Ngĩigua toro ũcio warĩ mwega mũno harĩ nĩ.

27 Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaiyũria nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda na njiaro cia andũ na cia nyamũ. 28 O ta ũria ndaarũgamĩrĩre makĩmunywwo na magĩtharũrio, na makĩng’auranio, na makĩniinwo, o na ngĩmarehera

mwanang'iko-rĩ, ũguo noguo ngarũgamĩrĩra nĩguo makwo na mahaandwo wega," nĩguo Jehova ekuuga. ²⁹ "Matukũ-inĩ macio andũ matigacooka kuuga atĩrĩ, "Maithe ma ciana nĩmarĩite thabibũ irĩ rwagatha, namo magego ma ciana nĩmo maiguĩte thiĩthi.'

³⁰ No rĩrĩ, mũndũ o wotho agaakua nĩ ũndũ wa mehia make we mwene; ũrĩa wotho ũkaarĩa thabibũ irĩ rwagatha, nĩ magego make mwene makaigua thithi."

³¹ Jehova ekuuga atĩrĩ: "Matukũ nĩmarooka,

rĩrĩa ngarĩkanĩra kĩrĩkanĩro kĩerũ

na nyũmba ya Isiraeli,

o na nyũmba ya Juda.

³² Nakĩo kĩrĩkanĩro kũu gĩtihaana ta kĩrĩkanĩro

kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe mao ma tene

rĩrĩa ndaamanyĩĩtĩre na guoko,

ngĩmatongoria ngĩmaruta bũrũri wa Misiri,

tondũ nĩmagararĩre kĩrĩkanĩro gĩakwa,

o na harĩa ndaarĩ ta ndĩ mũthũuri wao,"

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³³ "Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra na nyũmba ya Isiraeli

ihinda rĩu rĩathira," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

"Nĩngekĩra watho wakwa meciiria-inĩ mao,

na ndĩwandĩke ngoro-inĩ ciao.

Ngaatuĩka Ngai wao,

nao matuĩke andũ akwa.

³⁴ Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ ũkũruta ũrĩa ũngĩ,

kana mũndũ arute mũrũ wa ithe, amwĩre atĩrĩ, 'Menyana na Jehova,'

tondũ andũ othe nĩmagakorwo maamenyete,

kuuma ũrĩa mũnini mũno wao nginya ũrĩa mũnene,"

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

"Nĩgũkorwo nĩngamarekera waganu wao,

na ndĩgacooka kũrĩrikana mehia mao."

³⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ,

o we ũcio ũtũmaga riũa

rĩare mũthenya,

narĩo itua rĩake rĩgatũma mweri na njata

ciare ũtukũ,

o we unjugaga iria

namo makũmbĩ marĩo makaruruma,

Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩĩtwa rĩake:

³⁶ "Mawatho ma kũrũmĩrĩrwo mangĩkeherio maitho-inĩ makwa-rĩ,

norĩo njiaro cia Isiraeli ingĩtiga

gũtuĩka rũrĩrĩ maitho-inĩ makwa,"

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:

"Angĩkorwo igũrũ matu-inĩ no gũthimĩke,

nayo mũthingĩ ya thĩ itũirio na kũu rungu-rĩ,

nĩ na nĩ no rĩo ingĩngata njiaro ciothe cia Isiraeli

nĩ ũndũ wa ũrĩa wotho mekĩte,"

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ, "Matukũ nĩmarooka rĩrĩa itũũra rĩrĩ inene rĩgaakwo rĩngĩ nĩ ũndũ wakwa, kuuma Mũthiringo ũrĩa Mũraihu na igũrũ wa Hananeli nginya Kĩhingo-inĩ gĩa Koine. ³⁹ Naruo rũrigi rwa gũthima rũgaatambũrũka kuuma hau rũringĩrĩire nginya karĩma-inĩ ka Garebi, rũcooke rwihiũrie rwerekere Goa. ⁴⁰ Gĩtuamba-inĩ gĩothe kũrĩa ciimba iteagwo na gũgaitwo mũhu, na mbenji-inĩ ciothe gũthĩi nginya Karũũĩ ga Kidironi mwena wa irathiro o nginya koine-inĩ ya Kĩhingo kĩa Mbarathi, kũu guothe gũgaatuĩka kũndũ kwamũrĩrwo Jehova. Itũũra rĩu inene gũtirĩ hĩndĩ ingĩ rĩkamunywo kana rĩmomorwo."

32

Jeremia Kũgũra Gĩthaka

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩrĩ rĩra yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova mwaka-inĩ wa ikũmi wa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda, na nĩguo warĩ mwaka wa ikũmi na ĩnana

wa wathani wa Nebukadinezaru. ² Hĩndĩ iyo mbūtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni nĩciariigiĩcĩrie Jerusalemu irĩtunyane, nake Jeremia ũria mũnabii aahingĩrĩtwo kũu nja ya arangĩri thĩĩni wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda.*

³ Nĩgũkorwo Zedekia mũthamaki wa Juda nĩamuohithĩtie kũu, akoiga atĩrĩ, “Ũtũrathagĩra ũguo nĩkĩ? uugaga atĩrĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhi kũneana itũũra rĩĩrĩ inene kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake nĩakarĩnyitĩra. ⁴ Zedekia mũthamaki wa Juda ndakehonokia kuuma moko-inĩ ma andũ a Babuloni, nowe no nginya akaaneanwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, na nĩakaranĩria nake ũthiũ kwa ũthiũ, na nĩakamuona na maitho make mwene. ⁵ Nĩagatwara Zedekia kũu Babuloni, kũria agaaikara nginya njĩke nake ũria kwagĩrĩre, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. O na mũngĩrũa na andũ a Babuloni, mũtikamahoota.’”

⁶ Nake Jeremia akiuga atĩrĩ, “Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩre ngĩrwo atĩrĩ: ⁷ Hanameli mũrũ wa Shalumu, ũria mamaguo, nĩegũũka kũrĩ we, akwĩre atĩrĩ, ‘Wĩgũrĩre mũgũnda wakwa ũria ũrĩ Anathothu, nĩ ũndũ wee nĩwe mũndũ wa ndĩra ciitũ wa hakuhi makĩria, na nĩwe ũri na kĩhooto gĩa kũgũra.’

⁸ “Hĩndĩ iyo, o ta ũria Jehova aakoretwo anjĩra-rĩ, Hanameli mũrũ wa mama agĩũka kũrĩ nĩ kũu nja irĩa ikaragio nĩ arangĩri, akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Wĩgũrĩre mũgũnda wakwa ũria ũrĩ Anathothu, bũrũri-inĩ wa Benjamini. Nĩgũkorwo wee nĩwe ũri na kĩhooto gĩa kũkũũra ũtuĩke waku, wĩgũrĩre ũtuĩke waku.’

“Hĩndĩ iyo ngĩmenya ndũmĩrĩri iyo yoimĩte kũrĩ Jehova; ⁹ nĩ ũndũ ũcio ngĩkĩgũra mũgũnda ũcio warĩ Anathothu kuuma kũrĩ Hanameli mũrũ wa mama, na ngĩmũthimĩra cekerĩ ikũmi na mũgwanja† cia betha. ¹⁰ Ngĩcooka ngĩkĩra kĩrore na ngĩcinĩrĩra mũhũũri wakwa marĩa-inĩ macio ma kuonania nũ mwene gĩthaka, nĩngĩ ngĩkorwo ndĩ na aira a ũhoro ũcio, nayo betha igĩthimwo na ratiri. ¹¹ Ngĩoya kobi imwe ya marĩa macio ma kuonania nũ mwene gĩthaka, icinĩrĩrwo mũhũũri wakwa na ikandikwo maũndũ ma ũria kĩrĩkanĩro kũu gĩatariĩ, hamwe na kobi ya marĩa macio mataarĩ macinĩrĩre mũhũũri, ¹² ngĩcineana kũrĩ Baruku mũrũ wa Neria, mũrũ wa Maaseia, mbere ya Hanameli mũrũ wa mama, na mbere ya aira arĩa meekĩrĩte kĩrore marĩa-inĩ macio ma ũgũri wa gĩthaka, o na Ayahudi othe arĩa maikarĩte hau nja irĩa ikaragio nĩ arangĩri.

¹³ “O marĩ hau-rĩ, nĩndataarĩrie Baruku, ngĩmwĩra atĩrĩ, ¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Oya marĩa maya ma kĩrĩko gĩa kuonania nũ mwene gĩthaka, kobi iyo njĩkĩrĩte mũhũũri wakwa, na iyo ingĩ itarĩ mũhũũri, ũthiĩ ũmekĩre thĩĩni wa ndigithũ ya rĩũmba nĩgeetha matũũre hĩndĩ ndaaya. ¹⁵ Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nyũmba, na mũgũnda, na mũgũnda ya mũthabibũ ciothe nĩgacooka kũgũrwo gũkũ bũrũri-inĩ ũyũ.’

¹⁶ “Na rĩrĩ, ndaarĩkia kũnengera Baruku wa Neria marĩa macio ma kĩrĩkanĩro gĩa kuonania nũ mwene gĩthaka, ngĩhooya Jehova ngiuga ũũ:

¹⁷ “Atĩrĩrĩ, wee Mwathani Jehova, wee nĩwe wombire igũrũ na thĩ na ũndũ wa hinya waku mũnene, o na ũndũ wa gũtambũrũkia guoko gwaku. Wee-rĩ, gũtirĩ ũndũ mũritũ hariwe. ¹⁸ Wee wonanagia wendani waku kũrĩ andũ ngiri na ngiri, no ũkatherithania nĩ ũndũ wa mehia ma maitho, ũkaũkinyĩria ciero-inĩ cia njarwa ciao irĩa igooka thuutha wao. Wee Mũrungu mũnene na ũrĩ hinya, o wee rĩitwa rĩaku arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ¹⁹ wee nowe mũnene wa ũheani kĩrĩra, na ciĩko ciaku nĩ cia hinya. Maitho maku maikaraga macũthĩrĩrie mũthĩire yothe ya andũ; wee ũrĩhaga mũndũ o wotho kũringana na mũthĩire yake, nĩngĩ kũringana na ũria ciĩko ciake itariĩ. ²⁰ Wee nĩwe waringire ciamu o na ũkionania morirũ kũu bũrũri wa Misiri, na no wĩkaga ũguo nginya ũmũthĩ, gũkũ Isiraeli o na gatagati-inĩ ka andũ arĩa angĩ othe, namo magatũma wĩgũrĩre igweta rĩria rĩrĩ riaku. ²¹ Warutire andũ aku a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri na ũndũ wa kũringa ciamu na kuonania morirũ, na ũndũ wa guoko gwaku kũrĩ hinya, ũgũtambũrũkĩtie, o na ũgũka maũndũ manene ma kũguoyohia. ²² Nĩwamaheire bũrũri ũyũ werĩire maithe mao na mwĩhĩtwa atĩ nũkamahe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. ²³ Maatoonyire bũrũri ũcio makĩwĩgwatĩra ũgĩtuĩka wao, no rĩrĩ, matiigana gũgwathĩkĩra kana kũrũmirĩra mawatho maku; matiekire maũndũ maria wamaathite meke. Nĩ ũndũ ũcio ũkĩmarehithĩria mwanangĩko ũyũ ũmakorete.

²⁴ “Atĩrĩrĩ, ta rora wone ũria gwakĩtwo ihumbu cia kũrĩgiĩcĩria itũũra rĩĩrĩ inene nĩgeetha marĩtunyane nĩ ũndũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, itũũra rĩĩrĩ nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni acio mararĩtharĩkĩra. ũndũ

* 32:2 Jeremia nĩahingĩrĩrio nja-inĩ ya arangĩri thĩĩni wa nyũmba ya ũthamaki nĩ Mũthamaki Zedekia nginya rĩria Jerusalemu yatunyanĩrwo. † 32:9 nĩ ta giramu 200

urĩa wee woigire nũhingĩte, o ta urĩa we ureyonera. ²⁵ O na gũtuũka itũũra nĩrikũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, wee, o wee Mwathani Jehova, unjĩrĩte atĩrĩ, 'Wĩgũrĩre mũgũnda na betha, nago ugũri ũcio wa mũgũnda ũcio ugĩe na aira.' "

²⁶ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova igĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ²⁷ "Nĩ nĩ nĩ Jehova, Ngai wa andũ othe. Nĩ harĩ undũ o na ũmwe mũritũ harĩ nĩ? ²⁸ Nĩ undũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndi hakuhi kũneana itũũra rĩrĩ inene kũrĩ andũ a Babuloni, ndrĩneane kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, arĩtunyane. ²⁹ Andũ acio a Babuloni maraatharĩkĩra itũũra rĩrĩ inene nĩmagatoonyu kuo na marĩmundie mwaki; nĩ makaarĩcina rĩthire, hamwe na nyũmba iria andũ maacinagĩra Baali ũbumba igũrũ rĩacio, o na magaitagĩra ngai ingĩ indo cia kũnyuuo nĩguo maathirĩkie ndaakare.

³⁰ "Andũ a Isiraeli na a Juda mekaga o maundũ mooru maitho-inĩ makwa kuma ũnini-inĩ wao; ti-itherũ, andũ a Isiraeli matĩrĩ undũ mekaga tĩga gũthĩrĩkia maathirĩkagia nĩguo ndaakare na indo iria methondekeire na moko mao, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ³¹ Kuuma mũthenya urĩa itũũra rĩrĩ riakirwo nginya ũmũthĩ, itũũra rĩrĩ rĩtũũrĩte rĩarahũraga marakara makwa na mang'urĩ, na nĩkĩo no nginya ndrĩtheherie maitho-inĩ makwa. ³² Andũ a Isiraeli na a Juda nĩmathĩrĩkĩtie nĩguo ndakare na maundũ mothe ma waganu marĩa meekĩte: o, na athamaki, na anene ao, na athinjĩri-Ngai na anabĩi ao, na andũ a Juda na andũ a Jerusalemu. ³³ Nĩmahutatĩire makaaga kũhũgũra mothĩũ mao kũrĩ nĩ; o na gũtuũka nĩndamarutire kaingĩ kaingĩ, matiathĩkĩrĩrie kana magĩtũkĩra gũtaarwo. ³⁴ No maigire mũhianano iyo yao irĩ magĩgĩ thĩnĩ na nyũmba irĩa iĩtanĩtio na Rũtwa rĩakwa, makĩmĩthaahia. ³⁵ Ningĩ nĩmakĩire Baali mahooero kũndũ kũria gũtũũgĩru, kũu Gituamba-inĩ kia Beni-Hinomu, nĩguo marutagĩre Moleku ariũ ao na airĩtu ao marĩ magongona, o na gũtuũka nĩ ndiathanĩte undũ ũcio wĩkagwo, o na kana ugĩtoonyu meciiria-inĩ makwa, atĩ hĩhi no meeke undũ mũũru na urĩ magĩgĩ ta ũcio, wa gũtũma andũ a Juda mehie.

³⁶ "Ha ũhoru ũkonĩ itũũra rĩrĩ inene, mũroiga atĩrĩ, 'na undũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, na mũthiro nĩrikaneanwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni'; no rĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ³⁷ Ti-itherũ nĩngamacookanĩrĩria kuuma mabũrũri-inĩ marĩa ndaamathaamĩrie ndĩ na marakara mahĩũ na mang'urĩ maingĩ; ngaamacookia kũndũ gũkũ na ndũme matũũre marĩ agĩtĩre. ³⁸ Nĩmagatũka andũ akwa na nĩ ndũke Ngai wao. ³⁹ Nĩngatũma o magĩe na ũrũmwe wa ngoro o na mũthĩire-inĩ yao, nĩgeetha matũũre manjĩtigĩrĩte nĩgeetha matũũre moonaga wega o ene na ciana ciao iria igooka thuutha wao. ⁴⁰ Nĩngarũkanĩra nao kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene na tene: Ndrĩrĩ hĩndĩ ngaatĩga kũmeka wega, na nĩngatũma manjĩtigagĩre, nĩguo matikanae kũhutatĩra. ⁴¹ Nĩngakenaga ngĩmeeka wega, na ti-itherũ nĩngamahaanda gũkũ bũrũri ũyũ ngwatĩrie na ngoro yakwa yothe o na muoyo wakwa wothe.

⁴² "Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta urĩa ndaarehithĩrie andũ aya mathĩina manene, ũguo noguo ngaamahe ũgaacĩru urĩa wothe ndĩmerĩre. ⁴³ O ringĩ nĩgũkagũrwo mĩgũnda bũrũri-inĩ ũyũ, o ũyũ inyuũ mugaga atĩrĩ, 'Ŭyũ nĩ bũrũri mũkiru ihooru, ũtarĩ na andũ kana nyamũ, nĩgũkorwo nĩwaneanirwo kũrĩ andũ a Babuloni.' ⁴⁴ Mĩgũnda ikaagũragwo na betha, namo marĩa ma ugũri nĩmakandĩkanĩrwo na mekĩrwo kĩrore na macinĩrĩrwo mũhũũri aira marĩ ho, kũu bũrũri wa Benjamini,[‡] na tũtũũra-inĩ tũria tũrganĩtie na Jerusalemu, na matũũra ma Juda, na matũũra ma bũrũri urĩa urĩ irĩma na matũũra marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũũro, o na ma Negevu, nĩ tondũ nĩngamacookeria ũgaacĩru wao, ũguo nĩguo Jehova ekuuga."

33

Kũranĩro gĩa Gũcookererio

¹ O mahinda-inĩ macio Jeremia aarĩ muohe kũu nja-inĩ ya arangĩri, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩrie riita rĩa keerĩ, akĩrwo atĩrĩ: ² "Ŭũ nĩguo Jehova ekuuga, o we urĩa wombire thĩ, Jehova urĩa watũmire thĩ igĩe ho, na akĩmĩhaanda, Jehova nĩrĩo rĩtwa rĩake: ³ "Ta kĩngaire, na nĩ nĩngũgwtĩka na ngwĩre maundũ manene na matangĩtũrĩka, marĩa ũtooĩ.' ⁴ Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga ũhoru ũkonĩ nyũmba iria irĩ itũũra rĩrĩ inene, o na nyũmba cia ũthamaki wa Juda o icio ciatharĩrio nĩguo indo iria ciakĩte kuo ihũthĩrwo kwĩgitĩra kuuma kũrĩ ihumbu cia tũri iria cikũrigĩciĩrie o na kuuma kũrĩ rũhiũ rwa njora, ⁵ makĩhũũrana na andũ a Babuloni: 'Nyũmba icio ciothe nĩkaiyũrio ciimba cia andũ arĩa ngooragithia ndĩ na

[‡] 32:44 Bũrũri wa Benjamini ũgwetetwo mbere tondũ nĩkuo Jeremia oimĩte.

marakara na mang'ūrī. Nīngahitha itūūra rīrī inene ūthiū wakwa nī ūndū wa waganu wao wothe.

6 “No rīrī, nīngarīrehera ūgima wa mwīrī na ndrīrhonie. Nīngī nīngahonia andū akwa na ndūme matūūre makenagīra thayū mūngī na ūgītūrī. 7 Nīngacookia andū a Juda na a Isiraēli gūkū ndīmarute kūrīa matūūrīte marī atahe, njooke ndīmaake rīngī, maikare o ta ūrīa maatarī mbere. 8 Nīngamatheria mathirwo nī mehia mothe marīa mananjīhīria na ndīmarekere mehia mao mothe ma kūrega kūnjathīkīra. 9 Hīndī īyo itūūra rīrī inene nīrīkandehithīria ngumo na gīkeno, na gītīio, na ūgooci, o na gwīkīrīrwo mbere ya ndrīrī ciothe cia gūkū thī rīria andū akuo makaigua ūhorō wa maūdū mothe mega marīa ndīmekagīra; nīkūgega makaagega na mainaine moona ūngī wa ūgaacīru na thayū ūrīa ngaathe itūūra rīu.’

10 “Jehova ekuuga atūrī: ‘Mwaragia ūhorō ūkonīi kūdū gūkū, mūkoiga atūrī, “Nī kūdū kūnūhe gūtārī kūdū, na gūtārī andū kana nyamū.” No thīnī wa matūūra ma Juda na njīra-inī iria nene cia Jerusalemu, o kūu gūthaamītwo gūkaaga andū kana nyamū-rī, nīgūgacooka kūiguuo 11 mīgambo ya gīkeno na ya gūcanjamūka, na mīgambo ya mūhiki na mūhikania, o na mīgambo ya andū arīa mararehe indo cia maruta ma gūcōokia ngaatho nyūmba-inī ya Jehova, makiugaga atūrī,

“ “Cookeriai Jehova Mwene-Hinya-Wothe ngaatho,

nī ūndū Jehova nī mwega;

wendo wake ūtūūrāga tene na tene.”

Nīgūkorwo nīngacookeria būrūrī ūyū ūgaacīru waguo, o ta ūrīa warī kuo mbere,’ nīguo Jehova ekuuga.

12 “O na nīngī Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atūrī: ‘Kūdū gūkū kūnūhe na gūtārī andū kana nyamū-rī, matūūra makuo mothe nīmagacooka kūgīa ūrīthio kūrīa arīthi makaarahagia ndūūru ciao cia mbūrī. 13 Thīnī wa matūūra ma būrūrī ūrīa ūrī irīma, o na marīa marī magūrū-inī ma irīma cia mwena wa ithūūro, o na ma Negevu, būrūrī-inī wa Benjamīni, o na tūtūūra-inī tūrīa tūrīgīciīrie Jerusalemu o na matūūra-inī ma Juda-rī, ndūūru cia mbūrī nīgacooka kūhītūkīra guoko-inī kwa ūrīa ūcitaraga,’ ūguo nīguo Jehova ekuuga.

14 “Jehova ekuuga atūrī, ‘Matukū nīmagooka rīrīa ngaahingia kīranīro gīakwa kīa wega kīria nderīre nyūmba ya Isiraēli na nyūmba ya Juda.

15 “Matukū-inī macio o na ihinda rīu-rī,

nīngarahūrīra Daudi mūdū mūthingu ūgerekanītho na rūhonge rwa mūtī;

nīageekaga maūdū marīa magīrīre na ma kīhōoto būrūrī-inī.

16 Matukū-inī macio, Juda nīgūkahonokanio, nakuo Jerusalemu gūtūūre kūrī kūgītīre.

Nake ageetagwo rītwa rīrī

Jehova-Ūthingu-Witū.’

17 Nīgūkorwo Jehova ekuuga atūrī: ‘Daudi ndarī hīndī akaaga mūdū wa gūikārīra gītī kīa ūnene kīa nyūmba ya Isiraēli, 18 kana athīnjīri-Ngai, arīa Alawīi, mage mūdū wa gūikara mbere yakwa hīndī ciothe acinage maruta ma njino, na maruta ma mūtu, o na arutage magongona marīa ma o mūthenya.’ ”

19 Nīngī ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīrīre Jeremia akūrwo atūrī, 20 “Jehova ekuuga atūrī: ‘Angīkorwo inyuī mwahota gūthūkia kīrīkanīro gīakwa na mūthenya, na kīrīkanīro gīakwa na ūtukū, nīgeetha mūthenya na ūtukū itīgacooke kūgīa hīndī irīa yagūrīre-rī, 21 nakio kīrīkanīro kīria ndaarīkanīre na Daudi ndungata yakwa, o na kīrīkanīro kīria ndaarīkanīre na Alawīi arīa athīnjīri-Ngai arīa matungataga marī mbere yakwa, kīahota gūthūkio, nake Daudi akīage gūcōoka kūgīa na mūdū wa rūciaro rwake wa gūthamakaga arī gītī-inī gīake kīa ūnene. 22 Nīngatūma njiaro cia Daudi ndungata yakwa, o na Alawīi acio matungataga marī mbere yakwa maingīhe o ta njata cia igūrū iria itangītārīka nī ūndū wa kūngīha, o na ta mūthanga ūrīa ūrī hūgūrūrū-inī cia iria ūrīa ūtangīthīmīka ūrīa ūgana.’ ”

23 O rīngī ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīrīre Jeremia akūrwo atūrī, 24 “Kaī ūtamenyete andū aya maroiga atūrī, ‘Jehova nīatete mothamakī marīa meerī ethu-urīre? Nī ūndū ūcio mamenaga andū akwa na matimoonaga ta marī rūrīrī. 25 Jehova ekuuga atūrī: ‘Angīkorwo ndūgīte kīrīkanīro gīakwa na mūthenya na ūtukū, o na mawatho marīa marūmu ma igūrū na thī-rī, 26 hīndī īyo nīngagīteanīria njiaro cia Jakubu na cia Daudi ndungata yakwa, na njage gūthūura ūmwe wa aanake ake atūike wa gūthamakīra njiaro cia Iburahīmu, na cia Isaka, na cia Jakubu. Nīgūkorwo nīngamacookeria ūgaacīru wao na ndīmaiguire tha.’ ”

34

Zedekia kwirwo Niegütahwo

¹ Ririra Nebukadinezaru muthamaki wa Babuloni aarüaga mbaara na Jerusalemu na matüura maria maaririgiicirire, ari na mbütü ciake cia ita, hamwe na mothamaki maria maathagwo nîwe, na ndüriri ciothe ciakuo, ndümiriri ino niyakinyirire Jeremia yumite küri Jehova, akirwo atiri, ² "Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atiri: Thi küri Zedekia muthamaki wa Juda, ümwire atiri, 'Jehova ekuuga atiri: Ndi hakuhi küneana itüura riri inene küri muthamaki wa Babuloni, nake nêküricina na mwaki rithire. ³ Nawe ndukahonoka ati wieherie moko-ini make, tondü ti-itherü nükanyitwo na üneanwo küri we. Nükeyonera muthamaki wa Babuloni na maitho maku, na nümükaraniria nake üthiü kwa üthiü. Nawe nügatwarwo Babuloni.

⁴ "No riri, ta thikirira kiraniro kia Jehova, wee Zedekia muthamaki wa Juda. Jehova ekuuga atiri ühoro ügükoni: Wee ndükooragwo na rühiü rwa njora; ⁵ ügaakua gikuü gia thayü. O ta üria andü maakirie mwaki wa macakaya ni undü wa güfira maithe maku, o acio athamaki ari maarü mbere yaku-ri, üguo noguo magaakia mwaki ni undü wa gügütira na magücaakire, makiugaga atiri, "Üiya, Mwathi witü-i!" Ni mwene ni ni ndakwirira ühoro ücio, üguo niguu Jehova ekuuga."

⁶ Nake Jeremia ücio münabii akira Zedekia muthamaki wa Juda maündü macio mothe, ari küu Jerusalemu, ⁷ hindü iyo mbütü cia ita cia muthamaki wa Babuloni ciahüuranaga na Jerusalemu o na matüura macio mangi ma Juda maria meyümirire, nimo Lakishi na Azeka. Macio moiki no mo matüura maria matigaire hari maria mairigirwo na hinya küu Juda.*

Kuohorwo kwa Ngombo

⁸ Ndümiriri niyakinyirire Jeremia yumite küri Jehova thuutha wa Muthamaki Zedekia kirikanira kirikaniro na andü othe ari maarü Jerusalemu maanirire ühoro wa kuohorwo kwa ngombo. ⁹ Mündü o wothe angituka nêkuohora ngombo ciake cia Ahibirania, cia arüme na cia andü-a-nja; gütiri mündü o na ürikü wagirirwo ni kügia Müyahudi üria üngi ari ngombo. ¹⁰ Ni undü ücio anene othe o na andü ari maatoonyire kirikaniro-ini küu, magitikirira ati nimekurekereria ngombo ciao cia arüme na cia andü-a-nja, na ati matigücooka kümaiga ükombo-ini. Magigütikirira ühoro ücio na makimarekereria. ¹¹ No riri, thuutha-ini numericikirwo, makinyiita andü acio mohorete na makimatua ngombo ringi.

¹² Hindü iyo ndümiriri ya Jehova niyakinyirire Jeremia, akirwo atiri: ¹³ "Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atiri: Nandarikanire na maithe manyu ma tene rira ndamarutire burüri wa Misiri, ngamaruta burüri wa ükombo, ngimeera atiri, ¹⁴ 'Hindü ciothe mwaka-ini wa müwanja, o mündü o mündü wanyu wothe no nginya arekagirire müru wa ithe Mühibirania o wothe üria wiyendetie küri we. Thuutha wa gügütungata miaka itandatü-ri, no nginya ümurekererie.' No maithe manyu matiigana güthikirira kana kürümbüya ühoro ücio wakwa. ¹⁵ Nümwiriga kwirira, na mügüka maündü maria magirire makionwo ni ni: Tondü o ümwe wanyu nianirire ühoro wa kuohorwo kwa mündü o mündü burüri-ini. O na ningi mükigia na kirikaniro küu müri mbere yakwa thiini wa nyumba iri ütanitio na ritwa riakwa. ¹⁶ No riu nüugarürükite mügathaahia ritwa riakwa; mündü o mündü wanyu niacoketie ngombo yake ya mündü müreme na ya mündü-wa-nja iri arekereirie üthiire o küria ingienda. Nümumatuite ngombo cianyu ringi.

¹⁷ "Ni undü ücio, Jehova ekuuga atiri: Inyuü nüwagite künjathikira: mütianirire kuohorithio kwa andü a burüri wanyu. Ni undü ücio riu ningwanirira 'kuohorithio' kwanyu, üguo niguu Jehova ekuuga, nakuo ni 'kuohorithio' niguu müragwo na rühiü rwa njora, na müthiro, na ng'aragu. Ningatüma mütuüke kindü gia güthürwo müno mothamaki-ini mothe ma gükü thi. ¹⁸ Andü ari magararite kirikaniro giakwa, na makaaga kühingia mohoro ma kirikaniro küu maarikanire marü mbere yakwa, ngaameka o ta njäu iri maatanirire icunji igiri, makigerera gatagati ga icunji icio ciayo. ¹⁹ Atongoria a Juda na a Jerusalemu, na andü ari mehokeirwo mawira ma kwa muthamaki, na athinjiri-Ngai, na andü othe a burüri ari magereire gatagati ga icunji icio cieri, na njäu iyo-ri, ²⁰ ningamaneana küri thü ciao iria ciendaga kümaruta muoyo. Ciimba ciao igaatüka irio cia nyoni cia riera-ini, na cia nyamü cia githaka.

²¹ "Ninganeana Zedekia muthamaki wa Juda na anene ake küri thü ciao iria ciendaga kümaruta muoyo, ndimaneane küri mbütü cia ita cia muthamaki wa Babuloni, icio

* 34:7 Matüura na Lakishi na Azeka mairigirwo ni Rehoboamu müru wa Solomoni (2Maü 11:5, 9).

ciambite kumweherera. ²² Nĩngũruta watho, nĩguo Jehova ekuuga, na nĩngamacookia gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene. Nĩmakahũũrana narĩo, marĩtahe na marĩcine. Nĩngĩ nĩngonũha matũũra ma Juda makire ihooru, na kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.”

35

Ciana cia Rekabu

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩria yakinyĩrĩre Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova hĩndĩ ya wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, akĩrwo atĩrĩ: ² “Thĩĩ kũrĩ andũ a nyũmba ya Rekabu, ũmeere moke kanyũmba-inĩ kamwe ga tũtũ tũrĩ rwere-inĩ rwa nyũmba ya Jehova, nawe ũmahe ndibei manyue.”

³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩ ngĩgũra Jaazania mũrũ wa Jeremia mũrũ wa Habazania, hamwe na ariũ a ithe, o na ariũ ake othe, na andũ a nyũmba ĩyo yothe ya Rekabu. ⁴ Ngĩmarehe thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova, ngĩmatoonyia kanyũmba ka ariũ a Hanani mũrũ wa Igidalia, mũndũ wa Ngai. Kanyũmba kau kaariganĩtie na kanyũmba ka anene, karĩa kaarĩ hau igũrũ rĩa nyũmba ya Maaseia mũrũ wa Shalumu, ũria warĩ mũikaria wa mũrango. ⁵ Ngĩcooka ngĩga mbakũri ciyũrite ndibei, o na ngĩga ikombe mbere ya andũ acio a nyũmba ya Rekabu, ngĩmeera atĩrĩ, “Nyuai ndibei ĩno.”

⁶ No-o magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũtinyuuga ndibei, nĩ ũndũ ithe witũ wa tene, Jonadabu mũrũ wa Rekabu, nĩatũtigĩre watho, akiuga atĩrĩ, ‘Mũtikananyue ndibei, inyuĩ ene kana njaro cianyu.*’ ⁷ Ningĩ-rĩ, mũtikanaake nyũmba, kana mũhaande mbeũ, kana mũhaande mĩgũnda ya mũthabibũ; mũtikanagĩe na kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio, no rĩrĩ, mũgũtũũra mũikaraga hema-inĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũgatũũra matukũ maingĩ bũrũri ũyũ mũikaraga ta mũrĩ ageni.’ ⁸ Nĩtũtũũrite twathĩkĩire ũndũ o wothe ũria ithe witũ wa tene Jonadabu mũrũ wa Rekabu aatwathire. Gũtirĩ mũndũ witũ ithuĩ, kana atumia aitũ, kana ariũ na airĩtu aitũ, ũrĩ wanyua ndibei, ⁹ kana agĩaka nyũmba ya gũtũũro, kana akigĩa mĩgũnda ya mũthabibũ, kana ithaka, o na kana akehaandĩra irio. ¹⁰ Tũtũũrite hema-inĩ twathĩkagĩra ũria wothe ithe witũ wa tene Jonadabu aatwathire. ¹¹ No rĩria Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aahithũkĩire bũrũri ũyũ, nĩtwoigire atĩrĩ: ‘Ūkĩrai, no nginya tũthĩ Jerusalemu tũũrĩre mbũtũ cia ita cia Babuloni na cia Asuriata.’ Nĩ ũndũ ũcio tũkoretwo tũgĩkara gũkũ Jerusalemu.”

¹² Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Thĩĩ ũkeere andũ a Juda na ariũ othe matũũruga Jerusalemu atĩrĩ: ‘Kaĩ inyuĩ mũtangĩũruta ũndũ nĩguo mwathĩkĩre ciugo ciakwa?’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁴ ‘Jonadabu mũrũ wa Rekabu aathire ariũ ake matikananyue ndibei, nagu watho ũcio wake matũũrite maũhingacia. O na nginya ũmũthĩ matinyuuga ndibei, nĩgũkorwo nĩmathĩkagĩra watho ũcio wa ithe wao wa tene. No rĩrĩ, inyuĩ ndĩmwarĩrie kaingĩ kaingĩ, no mũtirĩ mwanjathĩkĩra. ¹⁵ Ndmũtũmĩre ndungata ciakwa ciothe cia anabii kaingĩ kaingĩ. Nao mamwĩraga atĩrĩ, “Mũndũ o wothe wanyu no nginya atigane na mũthĩire yake ya waganu na aagĩrie cikwa ciake; tigai kũrũmĩrĩra ngai ingĩ kana gũcitungatagĩra. Na inyuĩ nĩmũgatũũra bũrũri ũyũ ndaamũheire inyuĩ o na maithe manyu.” No inyuĩ mũtiigana kũrũmbũiya ũhoro ũcio kana gũthĩkĩrĩria. ¹⁶ Njaro icio cia Jonadabu mũrũ wa Rekabu nĩhingĩtie watho ũcio ithe wao wa tene aacitigĩre, no andũ aya matinjathĩkĩre.’

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Ta thĩkĩrĩria! Nĩngũrehithĩria Juda o na mũndũ wothe ũtũũruga Jerusalemu mwanangĩko ũria wothe ndoigire nĩngamarehere. Nĩ ndaamaarĩrie, no-o makĩrega gũthĩkĩrĩria; ndaametire no-o makĩrega kũnjĩtika.’”

¹⁸ Nake Jeremia agĩcooka akĩra andũ a nyũmba ya Rekabu atĩrĩ, “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Inyuĩ nĩmwathĩkĩre watho wa Jonadabu, ithe wanyu wa tene, na mũkarũmĩrĩra mataaro make mothe, na nĩmwĩkĩte ũria wothe aamwathire.’ ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Jonadabu mũrũ wa Rekabu ndarĩ hĩndĩ akaaga mũndũ wa kũndungatĩra.’”

36

Jehoiakimu Gũcina Ibuku rĩa Gĩkũnjo rĩa Jeremia

¹ Mwaka-inĩ wa ĩna kuuma Jehoiakimu mũrũ wa Josia atuĩka mũthamaki wa Juda-rĩ, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩre Jeremia yumĩte harĩ Jehova, akĩrwo ũũ: ² “Oya ibuku rĩa gĩkũnjo wandĩke thĩinĩ warĩo mohoro marĩa mothe ngũheete makonĩ Isiraeli na

* 35:6 ũyũ warĩ mwĩhitwa wa njaro cia Rekabu ũria mehĩtite atĩ matikananyua ndibei.

Juda, o hamwe na ndūriri iria ingi ciothe, kuuma ihinda ririra ndambiririe gikwariria hindī ya wathani wa Josia, o nginya ūmūthi. ³ Hihi ririra andū a Juda makaigua ūhoro wa mwanangiko ūria wothe njiirire kumarehithiria-ri, mūdū o mūdū wao ahota kugarūka atigane na mūthiire yake ya waganu; na ni nngamarekera waganu wao na mehia mao.”

⁴ Ni ūndū ūcio Jeremia agūta Baruku mūrū wa Neria, nake Jeremia akimwira maūdū maria mothe Jehova aamwaririe, nake Baruku akamandika ibuku-ini riu ria gikunjo. ⁵ Hindī iyo Jeremia akira Baruku atiri, “Ni ndimuohe; ndingihota gūthi hekarū-ini ya Jehova. ⁶ Ni ūndū ūcio thi arī we kuu nyumba-ini ya Jehova mūthenya ūmwe ūria kwihingagwo kūrira irio, nawe ūthomere andū acio kuuma ibuku-ini riri ria gikunjo maūdū maria maaritio ni Jehova, macio wee wandikire o ta ūria ni ndaakwiraga wandike. ⁷ Hihi maahota kurehe mathaithana mao hari Jehova, na o mūdū wao atigane na mūthiire yake ya waganu, ni ūndū marakara na mang’uri maria matuirwo andū aya ni Jehova ni manene.”

⁸ Nake Baruku mūrū wa Neria nēkire ūria wothe Jeremia ūria mūnabii aamwirite eeki; agithoma ndumiri iyo ya Jehova kuu thiini wa hekarū kuuma ibuku-ini riu ria gikunjo. ⁹ Na riri, mweri-ini wa kenda wa mwaka wa itano wa wathani wa Jehoiakimu mūrū wa Josia mūthamaki wa Juda, ihinda ria kwihanga kūrira irio mbere ya Jehova niranirirwo kuri andū othe a Jerusalemu, o na aria angī othe mookite kuuma matūra ma Juda. ¹⁰ Kuuma kanyumba-ini ka Gemaria mūrū wa Shafani ūria mwandiki, karia kaari o kuu nja ya na iguru, itoonyero-ini ria Kihingo kiria Kieru kia hekarū, Baruku agithomera andū othe ciugo cia Jeremia kuuma ibuku-ini riu ria gikunjo kuu hekarū-ini ya Jehova.

¹¹ Ririra Mikaia mūrū wa Gemaria, mūrū wa Shafani aiguire ndumiri iyo ya Jehova yothe kuuma ibuku-ini riu ria gikunjo-ri, ¹² agikurika agitoonya kanyumba-ini ka mwandiki karia kaari kuu nyumba-ini ya ūthamaki, haria anene othe maikarite, nao ni: Elishama ūria mwandiki, na Delia mūrū wa Shemaia, na Elinathani mūrū wa Akibori, na Gemaria mūrū wa Shafani, na Zedekia mūrū wa Hanania, na anene aria angī othe. ¹³ Mikaia aarikia kumahe ūhoro wothe ūria aiguite Baruku agithomera andū kuuma ibuku-ini ria gikunjo-ri, ¹⁴ anene acio othe magituma Jehudi mūrū wa Nethania, mūrū wa Shelemia, mūrū wa Kushi, athi akeere Baruku atiri, “Oya ibuku riu ria gikunjo, riu ūthomeire andū, ūke nario.” Ni ūndū ūcio Baruku mūrū wa Neria agithi hau maarī anyiite ibuku riu ria gikunjo na guoko gwake. ¹⁵ Nao makimwira atiri, “Riu ta ikara thi, ūthomere.”

Ni ūndū ūcio Baruku akimathomera. ¹⁶ Ririra maaiguire mohoro macio mothe, makirorana mari na guoya, makira Baruku atiri, “No nginya tukinyirie mūthamaki ūhoro ūcio wothe.” ¹⁷ Ningi magicooka makuria Baruku atiri, “Ta twire, maūdū macio mothe wamandikire atia? Ni Jeremia wakwiraga nawe ukamaandika?”

¹⁸ Baruku akimacookeria atiri, “Ii, niwe wanjiraga mohoro macio mothe, na ni ngamaandika na rangi ibuku-ini riri ria gikunjo.”

¹⁹ Nao anene acio makira Baruku atiri, “Wee na Jeremia thi mwihithe. Mūtikareke mūdū o na ū amenye kūrira mūrū.”

²⁰ Maarikia kuga ibuku riu ria gikunjo kanyumba-ini ka Elishama, ūria mwandiki, magitonya haria mūthamaki aari kuu nyumba yake ya thiini makimūhe ūhoro ūcio wothe. ²¹ Mūthamaki nake agituma Jehudi agire ibuku riu ria gikunjo, nake Jehudi akirirehe kuuma kanyumba-ini ka Elishama, ūria mwandiki, akirithomera mūthamaki na anene acio othe marugamite hau hari mūthamaki. ²² Kwarī mweri wa kenda, nake mūthamaki aikarite nyumba-ini iria aikaraga hindī ya kimeru kia heho, na hari na mwaki waakanaga riiko-ini hau mbere yake. ²³ Jehudi aathoma icigo ithatū kana inya cia ibuku riu ria gikunjo-ri, mūthamaki nake agacitina na kahū ka mwandiki, agacikia riiko-ini, o nginya ririra ibuku riu ria gikunjo riacinirwo riothe. ²⁴ Mūthamaki na andū aria othe maamūtungataga aria maiguire mohoro macio matiigana gwitigira, o na kana magitemburanga ngu ciao. ²⁵ O na gūtuika Elinathani, na Delia, na Gemaria nimathaire mūthamaki ndagacine ibuku riu ria gikunjo-ri, niaregie kumathikirira. ²⁶ Handū ha ūguo, mūthamaki agiatha Jerameeli, mūrū ūmwe wa mūthamaki, na Seraia mūrū wa Aziriel, na Shelemia mūrū wa Abideli, ngu manyiite Baruku ūcio mwandiki, na Jeremia ūria mūnabii. No riri, Jehova niamahithite.

²⁷ Thuutha wa mūthamaki gūcina ibuku riu ria gikunjo rira riandikitwo mohoro ni Baruku ta ūria eeritwo ni Jeremia andike-ri, ndumiri ya Jehova niyakinyirire Jeremia, akirwo atiri: ²⁸ “Oya ibuku ringi ria gikunjo wandike thiini wario mohoro maria mothe maarī ibuku-ni riu ria mbere, riu Jehoiakimu mūthamaki wa Juda aacinire. ²⁹ Ningi wire Jehoiakimu mūthamaki wa Juda atiri, Jehova ekuuga atiri: Niwacinire ibuku

rīu rīa gikūnjo, ūkīŭria aŭrī, “Nī kī gītūmīte wandīke aŭ, ti-itherū mūthamaki wa Babuloni nīagooka kwananga būrūrī ūyū na eherie andū na nyamū kuo?”³⁰ Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga aŭrī ūndū ūkonīi Jehoiakimu mūthamaki wa Juda: Ndakagīa na mūdū wa gūikarīra gīi kīa ūnene kīa Daudi; kīimba gīake gīgaateeo, na kīankīrwo rīua mūthenya, na kīhīe nī mbaa ūtukū.³¹ Nīngamūherithia we hamwe na ciana ciake, na aŭa mamūtungataga, nī ūndū wa waganu wao; nīngamūherithia aŭa othe matūŭraga Jerusalemu na andū a Juda mwanangīko ūrīa wothe ndaaririe ūhoro waguo ūmakonīi, tondū nīmagīte gūthikīrīra.’ ”

³² Nī ūndū ūcio Jeremia akīoya ibuku rīngī rīa gikūnjo, akīrīnengera Baruku mūrū wa Neria ūcio mwandīki, nake agīandīka ibuku-inī rīu mohoro mothe marīa aacookire kūheo nī Jeremia, o macio maandīkitwo ibuku-inī rīrīa Jehoiakimu mūthamaki wa Juda aacinīte na mwaki; na hakīongererwo mohoro mangī maingī maahaanaine na macio ma mbere.

37

Jeremia gūikio Njeera

¹ Na rīrī, Zedekia mūrū wa Josia nīatuirwo mūthamaki wa Juda nī Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, nake agīthamaka ithenya rīa Jekonia mūrū wa Jehoiakimu.

² No rīrī, we mwene o na kana aŭa maamūtungatagīra, na andū a būrūrī ūcio matiarūmbūrīe ciugo iria Jehova aarītie na kanua ka Jeremia ūcio mūnabii.

³ Nake Mūthamaki Zedekia agītūma Jehukali mūrū wa Shelemia marī na Zefania mūrū wa Maaseia ūrīa mūthīnjīri-Ngai mathīi kūrī Jeremia ūcio mūnabii, mamūtwarīre ndūmīrīri īno: “Twagūthaita ūtūhoore kūrī Jehova, Ngai witū.”

⁴ Na rīrī, ihinda rīu Jeremia aarī na wīyathi wa gūceeranga gatagatī-inī ka andū, nīgūkorwo ndaakoretwo aikītio njeera.⁵ Hīndī ūyo mbūtū cia ita cia Firaūni nīcioimagarīte kuuma būrūrī wa Misiri, na rīrīa andū a Babuloni aŭa maarigīciirīe Jerusalemu maiguire ūhoro wacio, makīhūdūka, makīehera kūu Jerusalemu.

⁶ Hīndī ūyo ndūmīrīri ya Jehova igīkinyīra Jeremia ūcio mūnabii, akīrwo aŭrī, ⁷ “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga aŭrī: Īra mūthamaki wa Juda, ūcio ūgūtūmīte ūke ūhoee kīrīra harī nīi, aŭrī, ‘Mbūtū cia ita cia Firaūni icio irooka gūgūteithia-rī, nīigūcooka būrūrī wacio, kūu būrūrī wa Misiri. ⁸ Hīndī ūyo nao andū a Babuloni nīmagacooka gūkū na matharīkīre itūūra rīrī inene, marītunyane na marīcine na mwaki.’

⁹ “Jehova ekuuga aŭrī: Tigai kwīheenia, mūgūciirīa aŭrī, ‘Andū a Babuloni ti-itherū nīmegūtīgana na ithūi matweherere.’ Matigeeka ūguo! ¹⁰ O na mūngīhoota mbūtū ciothe cia ita cia andū a Babuloni icio iramūtharīkīra, na gūtūlke aŭ no andū aŭa matīhangītio matigītwo hema-inī ciao-rī, no moime kūu hema-inī na macine itūūra rīrī na mwaki.”

¹¹ Thuutha wa mbūtū icio cia ita cia andū a Babuloni kwehera kūu Jerusalemu nī ūndū wa mbūtū cia Firaūni, ¹² Jeremia nīoimagarire kuuma itūūra-inī rīu inene nīguo athīi būrūrī wa Benjaminī akenyiitire igai rīake rīa gīthaka gatagatī-inī ka andū aŭa maarī kuo. ¹³ No rīrīa aakinyire Kīhingo-inī kīa Benjaminī, mūnene wa arangīri ūrīa wetagwo Irija mūrū wa Shelemia, mūrū wa Hania, akīmūnyīta, akiuga aŭrī, “Wee nī kūūra ūroora ūthīi ūkeneane kūrī andū a Babuloni!”

¹⁴ Jeremia akīmūwira aŭrī, “Aca ūguo tīguo! Nī ti kūūra ndīroora ngeneane kūrī andū a Babuloni.” No Irija akīrega kūmūthikīrīra; handū ha ūguo akīnyīta Jeremia, akīmūtwarā kūrī anene. ¹⁵ Anene acio nīmarakarīre Jeremia, na magīathana ahūŭrwo na ahīngīrwo nyūmba ya Jonathani ūrīa mwandīki, īrīa maatuīte njeera.

¹⁶ Nake Jeremia agītoonyio mungu-inī warī kanyūmba ga thīinī mūno kūu kīoho-inī, kūrīa aikarire matukū maingī. ¹⁷ Na thuutha ūcio Mūthamaki Zedekia agītūmana arehwo kūu nyūmba-inī ya ūthamaki. Arī kūu, mūthamaki akīmūŭria na hītho aŭrī, “Hihi nī harī ndūmīrīri yumīte kūrī Jehova?”

Nake Jeremia akīmūcookeria aŭrī, “Īi, nī kūrī; wee nūkaneanwo moko-inī ma mūthamaki wa Babuloni.”

¹⁸ Nīngī Jeremia akīra Mūthamaki Zedekia aŭrī, “Nī ūndū ūrīkū ngwīhītie we mwene, kana ndungata ciaku, o na kana andū aya, nīguo njikio njeera? ¹⁹ Marī ha anabii acio aku, acio maakūrathīre ūhoro aŭrī, ‘Mūthamaki wa Babuloni ndagagūtharīkīra wee o na kana būrūrī ūyū?’ ²⁰ Na rīu-rī, wee mūthamaki mwathi wakwa, itīkīra gūthikīrīra. Njītīkīra ndeehe mathaithana makwa mbere yaku: Ndūkanjookie nyūmba ya Jonathani ūrīa mwandīki, ndigakuire kuo.”

²¹ Nake Mūthamaki Zedekia akiruta watho, akiuga atĩ Jeremia aigwo kũu nja irĩa ya arangĩri, na aheagwo mĩgate o mũthenya ũrutĩtwo barabara-inĩ ya arugi mĩgate, o nginya rĩrĩa mĩgate igaathira kũu itũũra-inĩ inene. Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩkara kũu nja iyo ya arangĩri.

38

Jeremia gũikio Irima-inĩ rĩa Maaĩ

¹ Nao Shefatia mūrũ wa Matani, na Gedalia mūrũ wa Pashuri, na Jehukali mūrũ wa Shemalia, o na Pashuri mūrũ wa Malikija nĩmaiguire ũrĩa Jeremia eeraga andũ othe, rĩrĩa oigire atĩrĩ, ² “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Mũndũ ũrĩa wothe ũgũikara itũũra-inĩ rĩrĩ inene nĩakooragwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthiro, no ũrĩa ũgũitwara kũrĩ andũ a Babuloni niagatũũra muoyo. Niakahonokia muoyo wake; niagatũũra muoyo.’ ³ Ningĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Itũũra rĩrĩ inene no nginya rĩkaneanwo kũrĩ mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa ũkaarĩtunyana.’”

⁴ Hĩndĩ iyo anene makũira mũthamaki atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aagĩriire ooragwo. Niaratũma thigari iria itigaire gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene ciĩtigĩre, o ũndũ ũmwe na andũ aya othe, nĩ ũndũ wa maũndũ macio arameera. Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ mwega areciĩrĩa andũ aya tiga o ũuru.”

⁵ Mũthamaki Zedekia agĩcookia atĩrĩ, “Arĩ moko-inĩ manyu; mũthamaki ndangĩrĩrĩa mwĩke ũrĩa inyuĩ mũkwenda.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio makĩnyiita Jeremia makĩmũikia irima rĩa maaĩ rĩa Malikija, ũrĩa mūrũ wa mũthamaki, rĩrĩa rĩarĩ kũu nja iyo ya arangĩri.* Magũikũrũkia Jeremia irima rĩu rĩa maaĩ na mĩkanda; no rĩtiarĩ na maaĩ, no mĩtondo rĩarĩ, nake Jeremia agĩtoonyerera kũu mĩtondo-inĩ ũcio.

⁷ No rĩrĩ, Ebedi-Meleku ũrĩa Mũkushi, ũmwe wa arĩa mehokeirwo wĩra wa kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki, nĩaiguire atĩ nĩmaikĩtie Jeremia irima rĩu rĩa maaĩ. Hĩndĩ iyo mũthamaki aikarĩte Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini, ⁸ Ebedi-Meleku akiuma hau nja ya nyũmba ya ũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, ⁹ “Mũthamaki mwathi wakwa, andũ aya nimekĩte ũuru nĩ ũndũ wa maũndũ maya mothe mekĩte Jeremia ũrĩa mũnabii. Nĩmamũikĩtie irima rĩa maaĩ, akuĩre kuo nĩ ng’aragu, tondũ mĩgate ikirie gũthira gũkũ itũũra-inĩ inene.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo mũthamaki agĩatha Ebedi-Meleku ũcio Mũkushi, akĩmwĩra atĩrĩ: “Oya andũ mĩrongo itatũ kuuma haha mũthĩĩ nao mũkarute Jeremia ũcio mũnabii kuuma irima rĩu rĩa maaĩ atanakua.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Ebedi-Meleku akĩoya andũ acio, agĩthĩĩ nao, nao magĩtoonya kanyũmba kaarĩ rungu rwa harĩa haagagwo mũthiĩthũ wa indo cia bata kũu thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki. Akĩoya ndangari imwe cia nguo ngũrũ, na nguo iria ndũũku ciarĩ kuo, agĩciikũrũkĩria Jeremia na mĩkanda kũu irima rĩa maaĩ. ¹² Ebedi-Meleku ũcio Mũkushi, akĩra Jeremia atĩrĩ: “Ikĩra nguo icio ngũrũ na ndangari icio njegeeke, wĩrigĩrĩrie gũkerwo nĩ mĩkanda iyo.” Nake Jeremia agĩka o ũguo, ¹³ nao makĩmũguucia na mĩkanda iyo, makĩmũruta irima rĩu rĩa maaĩ. Nake Jeremia agĩkara kũu nja iyo ya arangĩri.

Zedekia kũhooya Jeremia Ũhoru rĩngĩ

¹⁴ Mũthamaki Zedekia agĩtũmanĩra Jeremia ũcio mũnabii, akiuga areehwo itoonyero-inĩ rĩa gatatũ rĩa hekarũ ya Jehova. Mũthamaki akĩra Jeremia atĩrĩ, “Nĩngũkũũria ũndũ. Nawe ndũkaahirũe ũhoru o na ũrĩkũ.”

¹⁵ Jeremia akĩra Zedekia atĩrĩ, “Ingĩkuumburĩra ũhoru-rĩ, githĩ ndũkũnjũraga? O na ingĩgũtaara-rĩ, wee ndũngũthĩkĩrĩria.”

¹⁶ Nake Mũthamaki Zedekia akĩhĩta mwĩhĩtwa na hitho harĩ Jeremia, akiuga ũũ: “Titherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũrĩa watũheire muoyo ũyũ tũrĩ nguo-rĩ, nĩ ndĩgũkũũraga kana ngũneane moko-inĩ ma acio mendaga gũkũruta muoyo.”

¹⁷ Nake Jeremia akĩra Zedekia atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ũngũneana kũrĩ anene a mũthamaki wa Babuloni, muoyo waku nĩkũhonokio, o na itũũra rĩrĩ inene rĩtigaacinwo; wee na andũ a nyũmba yaku nĩmũgũtũũra muoyo. ¹⁸ No ũngĩrega kwĩneana kũrĩ anene a mũthamaki wa Babuloni, itũũra rĩrĩ nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, nao marĩcine na mwaki rĩthire; na wee mwene ndũkahonoka kuuma moko-inĩ mao.’”

* **38:6** Anene a Mũthamaki Zedekia meendaga kũũraga Jeremia na njĩra ya kũmũkia irima rĩa maaĩ, no ti na moko mao ene.

¹⁹ Mũthamaki Zedekia akĩira Jeremia atĩrĩ, “Nĩndĩretigĩra Ayahudi arĩa meneanĩte kũrĩ andũ a Babuloni, nĩ undũ andũ a Babuloni mahota kũũneana kũrĩ Ayahudi acio nao maanyamarie.”

²⁰ Nake Jeremia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Matigaakũneana kũrĩ o. Wee athĩkĩra Jehova, wĩke ũguo ndĩrakwĩra. Hĩndĩ iyo nĩũkona wega, naguo muoyo waku nĩũkahonokio. ²¹ No rĩrĩ, warega kwĩneana, ũũ nĩguo Jehova anguũrĩrie. ²² Andũ-a-nja othe arĩa matigaire thĩnĩ wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda nĩmagatwarĩrwo anene a mũthamaki wa Babuloni. Andũ-a-nja acio nao magaakwĩra atĩrĩ: “ ‘Arata acio aku wehokeete

nĩmakũhĩthirie na magĩgũkĩria hinya. Magũrũ maku nĩmatoonyereire mũtondo-inĩ; nao arata aku nĩmagũtiganĩrie.’

²³ “Atumia aku othe na ciana ciaku nĩmakaneanwo kũrĩ andũ a Babuloni. Wee mwene ndũkehonokia moko-inĩ mao, no nĩũkanyitwo nĩ mũthamaki wa Babuloni; narĩo itũũra rĩrĩ inene nĩrĩgacinwo rĩthire.”

²⁴ Hĩndĩ iyo Zedekia akĩira Jeremia atĩrĩ, “Ndũkareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoro wa mĩario ĩno, ndũkae kũũragwo. ²⁵ Anene mangĩgua atĩ nĩtwaranĩrie nawe, nao moke kũrĩ we makũurie atĩrĩ, ‘Twĩre ũrĩa wĩrite mũthamaki, na ũrĩa nake mũthamaki akwĩrite; ndũgatũhithe undũ kana tũkũũrage,’ ²⁶ hĩndĩ iyo nawe ũmeere atĩrĩ, ‘Nĩgũthaita ndĩrathaitaga mũthamaki ndakae kũnjookia nyũmba-inĩ kwa Jonathani, ndigakuire kuo.’”

²⁷ Anene acio othe nĩmookire kũrĩ Jeremia, makĩmũuria ũhoro ũcio, nake akĩmeera ũrĩa wothe aathitwo nĩ mũthamaki oige. Nĩ undũ ũcio matiamwirire undũ ũngĩ, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ waiguĩte ũrĩa maarĩtie na mũthamaki.

²⁸ Nake Jeremia agĩkara kũu kĩhingo-inĩ kĩa arangĩri nginya mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩatunyanirwo.

39

Kũgũa kwa Jerusalemu

Na rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu rĩatunyanirwo ũũ: ¹ Mwaka-inĩ wa kenda wa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda, mweri-inĩ wa ikũmi, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩathiire gũtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu arĩ na mbũtũ ciake ciothe cia ita, akĩrĩrigiicĩria arĩtunyane. ² Nĩngĩ mũthenya wa kenda wa mweri wa ĩna wa mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Zedekia, nĩguo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rwatũrĩkirio. ³ Hĩndĩ iyo anene othe a mũthamaki wa Babuloni magĩtoonya na magĩkara Kĩhingo-inĩ gĩa Gatagatĩ: Nao nĩ Nerigali-Sharezeru wa Samugari, na Nebo-Sarisekimu mũtongoria ũmwe mũnene, na Nerigali-Sharezeru ũrĩa warĩ mũnene wathani-inĩ, marĩ hamwe na anene arĩa angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni. ⁴ Kĩrĩa Zedekia mũthamaki wa Juda na thĩgari ciothe maamonire, makĩũra; makĩuma itũũra-inĩ rĩu inene ũtukũ magerete njĩra ya mũgũnda-inĩ wa mũthamaki, kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩaĩrĩ gatagatĩ ga thingo cieri, magĩthĩĩ merekeire Ababa.

⁵ No nayo mbũtũ ya andũ a Babuloni ikĩmateng’eria, ĩgĩkorerera Zedekia werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko. Makĩmũnyĩta, makĩmũtwarĩra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni arĩ kũu Ribila bũrũri-inĩ wa Hamathu, na kũu nĩkuo aamũtũrĩre ciira. ⁶ Kũu Ribila nokuo mũthamaki wa Babuloni oragithĩrie arĩu a Zedekia, maitho-inĩ make, na akĩũragithia andũ othe arĩa maarĩ igweta kũu Juda. ⁷ Agĩcooka agĩkũũrĩthia Zedekia maitho na akĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango nĩguo atwarwo Babuloni.

⁸ Andũ acio a Babuloni magĩcina nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba cia andũ arĩa angĩ, na makĩmomora thingo cia Jerusalemu. ⁹ Nebuzaradani, mũnene wa arangĩri a mũthamaki, agĩtaha andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ thĩnĩ, akĩmatwara Babuloni marĩ hamwe na arĩa meneanĩte kũrĩ we o na andũ acio angĩ othe. ¹⁰ No rĩrĩ, Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki, niatigirie andũ amwe arĩa maarĩ athĩnĩ kũu bũrũri wa Juda, arĩa mataarĩ na kĩndũ kĩa; no hĩndĩ iyo akĩmahe mĩgũnda ya mĩthabĩbũ na mĩgũnda ya kũrĩma.

¹¹ Na rĩrĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩarutĩte watho ũkonĩĩ Jeremia, akeera Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki atĩrĩ: ¹² “Muoe ũmũmenyerere; ndũkamwĩke ũũru, no ũmũhingagĩrie undũ o wothe ũrĩa angĩkũũria.” ¹³ Nĩ undũ ũcio Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri, na Nebushazibani mũtongoria ũmwe mũnene na Nerigali-Sharezeru ũrĩa warĩ mũnene wathani-inĩ, o na anene acio angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni ¹⁴ magĩtũmana,

makiuga Jeremia arutwo kuu thini wa nja iria ya arangiri. Nao makimuneana hari Gedalia muru wa Ahikamu, muru wa Shafani, niguu amuinukie gwake mucii. Ni undu ucio agituurania na andu aria ang'i ao.

¹⁵ Riria Jeremia aatuirite oheetwo kuu thini wa nja iria ya arangiri-ri, ndumiriri ya Jehova niyamukinyiire akirwo atiri: ¹⁶ "Thii ukeere Ebedi-Meleku uria Mukushi atiri, 'Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli, ekuuga atiri: Ndi hakuhi kuhingia uria ndoigire ati ningarehere itura riri inene mwanangiko, no ti ugaaciru. Hindi iyo, maundu macio nimakahingio ukimeyonagira na maithe. ¹⁷ No riri, wee ningakuhonokia muthenya ucio, uguo niguu Jehova ekuuga; wee ndukaneanwo kuri andu acio witiigiraga. ¹⁸ Ni ningakuhonokia; wee ndukoogrago na ruihu rwa njora no niukahonokia muoyo waku, tondū ni ni utuirite wihokete, uguo niguu Jehova ekuuga.'"

40

Jeremia Kurekererio

¹ Ino niyo ndumiriri iria yakinyiire Jeremia yumite kuri Jehova thuutha wa Nebuzaradani ucio munene wa arangiri a muthamaki kumurekereria oime kuu Rama. Niakorete Jeremia ari muohe na mnyororo ari gatagati-ini ka andu aria othe maatahitwo kuuma Jerusalemu na juda riria maatwaragwo Babuloni mari ohe. ² Nake munene ucio wa arangiri a muthamaki oona Jeremia, akimwira atiri, "Jehova Ngai waku niwe watuiriire kundū giku mwanangiko uyū. ³ Na riu-ri, Jehova niatumite gwikike uguo; ekite o ta uria oigire. Maundu maya mothe meekikite ni undu inyu andu aya nimwehiirie Jehova na mukiaga kumwathikira. ⁴ No riri, umuthi ningukuohora mnyororo ino uri nayo moko. Uka tuthi nawe Babuloni, akorwo niukwenda, na ni nindikumenyagirira; no ungikorwo ndukwenda tuthi nawe, tigu guika. Atiri, bururi uyū wothe uri mbere yaku; thii o haria hothe ungienda." ⁵ No riri, Jeremia atanagariruka acooke-ri, Nebuzaradani akimwariria ringi, akimwira atiri, "Cooka kuri Gedalia muru wa Ahikamu, muru wa Shafani, uria muthamaki wa Babuloni atuite murugamiriri wa matūra ma juda, mugatūre nake kuu hamwe na andu aria ang'i, kana ugithi o haria hang'i hothe ungienda."

Ningi munene ucio wa arangiri akimuhe irio, o na akimuhe kicho, akireka ethiire. ⁶ Ni undu ucio Jeremia agithi kuri Gedalia, muru wa Ahikamu kuu Mizipa, magitūra nake gatagati-ini ka andu acio ang'i maatigitwo bururi-ini ucio.

Gedalia Gukunyanirwo

⁷ Riria anene othe a mbutu cia ita na andu ao aria maarī kuu bururi-ini ucio mwaraganu maiguire ati muthamaki wa Babuloni niatuite Gedalia muru wa Ahikamu baruthi wa bururi ucio, na ati niamutuite murugamiriri wa arume, na andu-a-nja, na ciana, o acio maarī athini muno kuu bururi ucio, aria mataatahirwo matwarwo Babuloni-ri, ⁸ magithi kuri Gedalia kuu Mizipa: nao maarī Ishumaeli muru wa Nethania, na Johanani na Jonathani ariū a Karea, na Seraia muru wa Tanihumethu, na ariū a Efa uria Munetofathi, na Jaazania muru wa Mumaakathi, mari na andu ao. ⁹ Gedalia muru wa Ahikamu, muru wa Shafani akihita niguu amatuirithie mari hamwe na andu ao, akimeera atiri, "Tigai gwitigira gutungatira andu aya a Babuloni. Tūrai bururi uyū na mutungatage muthamaki wa Babuloni, na nimirionaga maundu mega. ¹⁰ Ni mwene ningūtūra giku Mizipa nigeetha ndimwaragiririe kuri andu a Babuloni aria mariūka kuri ithui, no inyu-ri, thondekai ndibei, na mūgethage matunda ma hindi ya riūa,* o na maguta, mwigire ndigithi-ini cianyu cia muthiithū, na mutūre matūra-ini maria mwinyiithiire."

¹¹ Hindi iria Ayahudi aria othe maarī Moabi, na Amoni, na aria maarī Edomu, o na aria maarī mabururi maria mangi mothe maiguire ati muthamaki wa Babuloni niatigite matigari kuu juda, na ati niatuite Gedalia muru wa Ahikamu, muru wa Shafani, baruthi wao-ri, ¹² othe magicooka bururi wa juda kuri Gedalia kuu Mizipa, moimite mabururi-ini mothe maria maahurunjukire. Nao magithondekera ndibei nyingi, o na makigetha matunda mangi ma hindi ya riūa.

¹³ Johanani muru wa Karea, mari na anene othe a mbutu cia ita aria maarī o kuu bururi ucio mwaraganu, magitūka kuri Gedalia kuu Mizipa, ¹⁴ nao makimwira atiri, "Kai utamenyete ati Balisi muthamaki wa andu a Amoni niatumite Ishumaeli muru wa Nethania oke akurute muoyo?" No Gedalia muru wa Ahikamu ndaamefikirie.

* 40:10 Muthamaki Nebukadinezaru aakinyire Jerusalemu hindi iria nguyu na thabibu ciagethagwo.

¹⁵ Hīndī iyo Johanani mūrū wa Karea akīārīria Gedalia na hitho marī kūu Mizipa, akīmwīra atīrī: “Njītūkīria thīi ngoorage Ishumaeli mūrū wa Nethania, na gūtīrī mūdū ūkūmenya ūhoro ūcio. Nī kīi gīgūtūma ende gūkūruta muoyo, nīguo atūme Ayahudi aya othe mecookanīrīrie hariwe mahurunjūke, namo matigari ma Juda mathire biū?”

¹⁶ Nowe Gedalia mūrū wa Ahikamu akīira Johanani mūrū wa Karea atīrī, “Ndūkae gwīka ūndū ta ūcio! Ūhoro ūcio ūraaria ūkonīi Ishumaeli ti wa ma.”

41

¹ Mweri-inī wa mūgwanja Ishumaeli mūrū wa Nethania, mūrū wa Elishama, ūria warī wa rūciaro rwa mūthamaki na mbere aakoretwo arī ūmwe wa anene a mūthamaki, nīookire arī na andū ikūmi kūrī Gedalia mūrū wa Ahikamu kūu Mizipa. Na rīria maarī hamwe makīria-rī, ² Ishumaeli mūrū wa Nethania hamwe na andū acio ikūmi mokīte nake magīūkīra, magītemanga Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani na rūhiū rwa njora, makīūraga mūdū ūcio mūthamaki wa Babuloni aatuīte barūthi wa būrūri ūcio. ³ Ishumaeli agīcooka akīūraga Ayahudi othe arīa maarī na Gedalia kūu Mizipa, o ūndū ūmwe na thigari cia Babuloni iria ciarī kuo.

⁴ Mūthenya ūria warūmīrīre kūūragwo kwa Gedalia, ūhoro ūcio ūtamenyetwo nī mūdū-rī, ⁵ andū mīrongo īnana meyenjete nderu, na magatembūranga nguo ciao, o na magetemanga mīrī nīmookire moimīte Shekemu, na Shilo, na Samaria, marī na ngano ya maruta na ūbumba, magīcīrehe thīni wa nyūmba ya Jehova. ⁶ Ishumaeli mūrū wa Nethania akiuma Mizipa, agīthīi akīrīraga akamatūnge. Rīria maacemanirie akīmeera atīrī, “Ūkaai kūrī Gedalia mūrū wa Ahikamu.” ⁷ Rīria maatoonyire thīni wa itūura, Ishumaeli mūrū wa Nethania na andū arīa maarī nake, makīmooraga, makīmaikīa irima rīa maaī. ⁸ No rīrī, andū ikūmi thīni wao makīra Ishumaeli atīrī, “Tiga gūtūūraga! Tūrī na ngano na cairi, na maguta na ūkī iria tūhithite werū-inī.” Nī ūndū ūcio agītigana nao na ndaamooragire hamwe na acio angī. ⁹ Na rīrī, irima rīu aikirie ciimba cia andū acio othe ooragīte, hamwe na kīimba kīa Gedalia, rīenjithīto nī Mūthamaki Asa rītūike kīhitho giāke rīria angītharīkīrwo nī Baasha mūthamaki wa Isiraeli. Ishumaeli mūrū wa Nethania akīrīyūria ciimba cia andū acio moragītwo.

¹⁰ Ishumaeli nīanyītire mīgwate andū acio angī othe arīa maikaraga Mizipa, akīmataha: nao maarī airītu a mūthamaki, hamwe na andū acio angī othe arīa maatigītwo kuo, arīa Nebuzaradani ūcio mūnene wa arangīri a mūthamaki aatuīte maroragwo nī Gedalia mūrū wa Ahikamu. Ishumaeli mūrū wa Nethania nīamatahire akīumagara nao, agītūkania erekeire mūrīmo wa andū a Amoni akeeneane kūrī o.

¹¹ Rīria Johanani mūrū wa Karea, na anene othe a mbūtū cia ita arīa maarī nake maiguire ūhoro wa ngero icio ciothe Ishumaeli mūrū wa Nethania aagerete-rī, ¹² makīoya andū ao othe na makīumagara makarūe na Ishumaeli mūrū wa Nethania. Nao makīmukorerera hakuhī na handū haarī maaī maingī kūu Gibeoni. ¹³ Rīria andū acio othe Ishumaeli aarī nao monire Johanani mūrū wa Karea na anene a mbūtū cia ita acio maarī nake-rī, othe magīkena. ¹⁴ Andū acio othe Ishumaeli aatahīte kūu Mizipa nīmahūdūkire, magīthīi kūrī Johanani mūrū wa Karea. ¹⁵ Nowe Ishumaeli mūrū wa Nethania na andū ake anana nīmetharire kuuma harī Johanani, makīūrīra kūrī andū a Amoni.

Kūūrīra Būrūri wa Misiri

¹⁶ Hīndī iyo Johanani mūrū wa Karea na anene othe a mbūtū cia ita acio maarī nake, magītongoria arīa othe maatigaire kuuma Mizipa, o acio aatunyanīte harī Ishumaeli mūrū wa Nethania thuutha wake kūrūaga Gedalia mūrū wa Ahikamu: Nao maarī thigari, na andū-a-nja, na ciana, o na andū arīa mehokeirwo mawīra ma nyūmba ya mūthamaki, arīa aacooketie kuuma Gibeoni. ¹⁷ Nao magīthīi na mbere, makīraarīrīra Geruthu-Kīmuhamu gūkuhī na Bethlehemu marī rūgendo-inī rwa gūthīi būrūri wa Misiri, ¹⁸ nīguo moorīre andū a Babuloni. Nīmetigagīra andū a Babuloni tondū Ishumaeli mūrū wa Nethania nīooragīte Gedalia mūrū wa Ahikamu, ūria watūtūtwo barūthi nī mūthamaki wa Babuloni.

42

¹ Hīndī iyo anene othe a mbūtū cia ita, hamwe na Johanani mūrū wa Karea, na Jezania mūrū wa Hoshai, na andū othe kuuma ūria mūnini nginya ūria mūnene, magīthīi harī ² Jeremia ūcio mūnabīi, makīmwīra atīrī: “Twagūthaita itīkīra kūigua gūthaitana gwitū, ūhoee Jehova Ngai waku nī ūndū wa matigari maya mothe. Nīgūkorwo o ta ūria ūroona, o na gūtūika rīmwe twarī aingī, rīu tūtigaire o andū anini. ³ Tūhoore harī

Jehova Ngai waku nĩguo atwĩre kũrĩa twagĩrĩrwo nĩgũthĩ, na ūndũ ūrĩa twagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁴ Jeremia ūcio mũnabii akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩdamũigua, na no nginya ndĩmũhooere harĩ Jehova Ngai wanyu o ta ūguo mũnjũũrĩtie nĩjike; nĩngamwĩra ūrĩa wothe Jehova ekuuga, na ndĩrĩ ūndũ o na ūmwe ngaaga kũmwĩra.”

⁵ Hĩndĩ iyo makũira Jeremia atĩrĩ, “Jehova arotũika mũira wa ma na mwĩhokeku wa gũtũũkĩrĩra, tũngĩkaaga gwĩka kũringana na ūrĩa wothe Jehova Ngai waku agaagũtũma ūtwĩre. ⁶ Ūndũ ūrĩa ūgũtwĩra, ūrĩ mwega kana ūrĩ mũũru, nĩtũgwathĩkĩra Jehova Ngai witũ, o ūcio tũragũtũma kũrĩ we, nĩgeetha na ithuĩ tuonage maũndũ mega, nĩ ūndũ nĩtũgwathĩkĩra Jehova Ngai witũ.”

⁷ Mĩthenya ikũmi yathira, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩre Jeremia. ⁸ Nĩ ūndũ ūcio agĩlta Johanani mũrũ wa Kareia, marĩ na anene othe a mbũtũ cia ita acio maarĩ nake, o na andũ acio angĩ othe kuuma ūrĩa mũnini nginya ūrĩa mũnene, makũngana hamwe. ⁹ Akĩmeera atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli o ūcio mwandekirie kũrĩ we ndĩmũtwarĩre mathaithana manyu, ekuuga: ¹⁰ ‘Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũngĩikara gũkũ bũrũri ūyũ, nĩngatũma mũikare mũgaacĩre, na ndigacooka kũmũhurũnja; nĩngamũhaanda na ndigacooka kũmũmunya, tondũ nĩndĩraigua kĩeha nĩ ūndũ wa mwanangĩko ūrĩa ndĩmũreheire. ¹¹ Tĩgai gwĩtigĩra mũthamaki wa Babuloni, ūcio mwĩtigĩrĩte. Jehova ekuuga atĩrĩ, mũtikamwĩtigĩre, nĩgũkorwo ndĩ hamwe na inyuĩ, nĩngamũhonokia ndĩmũrute moko-inĩ make. ¹² Nĩngamũiguĩra tha, nĩguo o nake ndũme amũiguĩre tha, amũcokie bũrũri ūyũ wanyu kũmbe.’

¹³ “No rĩrĩ, mũngĩkiuga atĩ, ‘Ithuĩ tũtigũikara gũkũ bũrũri ūyũ,’ na nĩ ūndũ ūcio mũremere Jehova Ngai wanyu, ¹⁴ na kana muuge atĩrĩ, ‘Aca, ithuĩ tũgũthĩ gũtũũra bũrũri wa Misiri, kũrĩa tũtagacooka kuona mbaara, kana kũigua karumbeta, kana ng’aragu nĩ ūndũ wa kwaga mũgate,’ ¹⁵ Kĩgũei ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ matigari ma Juda. Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Mũngĩkorwo nĩmũtuĩte atĩ nĩmũgũthĩ bũrũri wa Misiri, na inyuĩ mũthĩ mũgatũũre kuo-rĩ, ¹⁶ hĩndĩ iyo rũhiũ rwa njora rũu mwĩtigĩrĩte, nĩrũkamũhĩta kuo, na ng’aragu iyo iramũmakia nĩkamũmĩrĩra nginya bũrũri wa Misiri, na kũu nĩkuo mũgaakuĩra. ¹⁷ Ti-itherũ, arĩa othe matũũte atĩ nĩmegũthĩ bũrũri wa Misiri magatũũre kuo, makooraagwo na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro; gũtirĩ o na ūmwe wao ūgaatigara kana orĩre mwanangĩko ūrĩa ngaamarehithĩria.’ ¹⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘O ta ūrĩa marakara na mang’ũrĩ makwa matĩrĩrĩro andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu-rĩ, ūguo noguo mũgaitĩrĩrio mang’ũrĩ makwa rĩrĩa mũgaathĩ kũu bũrũri wa Misiri. Mũgaatuĩka ta kĩndũ kĩrume, na mũtuĩke kĩndũ kĩrĩ magigi, o na kĩndũ gĩa gũtũũrwo ciira, na kĩa njono; mũtikooona kũndũ gũkũ rĩngĩ.’

¹⁹ “Inyuĩ matigari maya ma Juda, Jehova amwĩrĩte atĩrĩ, ‘Mũtigaathĩ bũrũri wa Misiri.’ Menyai wega ūndũ ūyũ: Ūmũthĩ ūyũ nĩdamũmenyithia ²⁰ atĩ nĩmweĩkire ūũru rĩrĩa mwandũmire thĩ kũrĩ Jehova Ngai wanyu, mũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Tũhooere kũrĩ Jehova Ngai witũ; twĩre ūrĩa wothe ekuuga, na ithuĩ nĩtũkũwĩka.’ ²¹ Nĩ nĩdamũcokeria ūhoro ūcio ūmũthĩ, no rĩrĩ, mũtiathĩkĩre Jehova Ngai wanyu harĩ maũndũ macio mothe aandũmĩte ndĩmwĩre. ²² Nĩ ūndũ ūcio, rĩu menyai wega ūũ: Nĩmũkoooraagwo na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro mũrĩ kũndũ kũu mũrenda gũthĩ gũtũũra.”

43

¹ Rĩrĩa Jeremia aarĩkirie kũhe andũ acio ndũmĩrĩri ya Jehova Ngai wao, ūhoro ūrĩa wothe Jehova aamũtũmĩte akameere-rĩ, ² Azaria mũrũ wa Hoshaha, na Johanani mũrũ wa Kareia, marĩ hamwe na andũ othe arĩa etũũ, makũira Jeremia atĩrĩ, “Wee nĩũraheenanania! Jehova Ngai witũ ndagũtũmĩte ūũke ūtwĩre atĩrĩ, ‘Mũtikanaathĩ bũrũri wa Misiri gũtũũra kuo.’ ³ No rĩrĩ, Baruku mũrũ wa Neria nĩwe ūkũringĩrĩrie ūtũũkĩrĩre, nĩguo tũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, nĩguo matũũrage, kana matũtahe, matũtware Babuloni.”

⁴ Nĩ ūndũ ūcio Johanani mũrũ wa Kareia marĩ hamwe na anene othe a mbũtũ cia ita, o na andũ othe, makĩrega gwathĩkĩra watho wa Jehova wa gũikara kũu bũrũri wa Juda. ⁵ Handũ ha ūguo, Johanani mũrũ wa Kareia hamwe na anene othe a mbũtũ cia ita magĩtongoria matigari mothe ma andũ a Juda, o acio macookete nĩguo maikare kũu bũrũri wa Juda moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa mahurũnjĩtwo. ⁶ Nĩngĩ magĩtongoria arũme othe, na andũ-a-nja na ciana, o na arĩrũ a mũthamaki acio Nebuzaradani mũnene wa arangĩri a mũthamaki aatĩgĩre Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa

Shafani, o na magītongoria Jeremia ūcio mūnabii, na Baruku mūrū wa Neria. ⁷ Nī ūndū ūcio magīthii būrūri wa Misiri, makiremera Jehova, na magīthii o nginya Tahapanahesi.

⁸ Na marī kūu Tahapanahesi, ndūmīriri ya Jehova igikinyira Jeremia, akūrwo atiri. ⁹ “Oya mahiga manene na guoko gwaku, Ayahudi makwīroreire, ūthii ūmathike na rīumba hau nja haaritwo maturubarī itoonyero-inī rīa nyūmba ya Firaūni kūu Tahapanahesi. ¹⁰ Hindī iyo ūmeere atiri, ‘Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nīngūtūmanira ndungata yakwa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, na nīngahaanda gītī gīake kīa ūthamaki igūrū rīa mahiga maya ndathika haha; nīakamba hema yake ya ūnene igūrū rīamo. ¹¹ Nīagooka atharīkire būrūri wa Misiri, oragithie andū arīa maathīrīrio gūkua, na atūme arīa maathīrīrio gūtahwo matahwo, nao arīa maathīrīrio kūrāgwo na rūhiū rwa njora mooragwo naruo. ¹² Nīagacina hekarū cia ngai cia Misiri; agaacina hekarū ciao na atahe ngai ciao. O ta ūria mūrīithi ehumbaga nguo yake, noguo akehumba būrūri wa Misiri, acooke oime kuo atari mūhutie. ¹³ Nīakoinanga itugī iria ihooyagwo, iria irī thīnī wa hekarū ya rīua kūu būrūri wa Misiri, na acooke acine hekarū cia ngai cia būrūri wa Misiri ithire.”

44

Mwanangiko nī ūndū wa Kūhooya Mīhianano

¹ Ino nīyo ndūmīriri irīa yakinyīrīre Jeremia ikoniī Ayahudi othe arīa matūūraga būrūri wa Misiri ya Mūhuro*: kūu Migidoli, na Tahapanahesi, na Nofu, o na kūu Misiri ya mwena wa rūgongo, akūrwo atiri. ² ‘Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Inyuī nīmweyoneire mwanangiko mūnene ūria ndaarehithīrie Jerusalemu o na matūūra mothe ma Juda. Ūmūthī ūyū nīmatiganīrio, magakira ihooru na makaanangika ³ nī ūndū wa ūuru ūria mekīte. Nīmathirīkirie, magītūma ndakore nī ūndū wa gūcinīra ngai ingī ūbumba, o na nī ūndū wa kūhooya ngai ingī iria matooī, kana ikamenywo nī inyuī, o na kana nī maithe manyu. ⁴ Ndatūūrte ndīmatūmagīra ndungata ciakwa cia anabii kaingī, o arīa maameeraga atiri: ‘Tigai gwīka ūndū ūyū ūrī magigi, o ūyū nī thūire!’ ⁵ No rīrī, matiigana gūthikīrīria kana kūrūmbūiya ūhorō ūcio; matiagarūrūkire matigane na waganu wao, kana matige gūcinīra ngai ingī ūbumba. ⁶ Nī ūndū ūcio, marakara makwa mahiū magītīka; magīakana matūūra-inī ma Juda na njīra-inī cia Jerusalemu, nakuo gūgītīgwo gwatuīka kūndū kwanangīku gūgakira ihooru, o ta ūguo gūtariī ūmūthi.

⁷ “Rīu-rī, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekūrīa ū: Nī kīi gīgūtūma mwīrehere mwanangiko mūnene ūguo na njīra ya kweheria arūme na andū-a-nja, na ciana na ngenge kuuma Juda, na inyuī mūkeniina, gūkaaga mūndū o na ūmwe ūtigarīte? ⁸ Mūraathirīkia nīkī, mūgatūma ndaakare nī ūndū wa kīrīa mūthondekete na moko manyu na ūndū wa gūcinīra ngai ingī ūbumba gūkū būrūri wa Misiri, kūrīa mūkīte gūtūūra? Nīmūkwīniina na mūtūike kīndū gīa kūrūmagwo na gīa kūnyararwo thīnī wa ndūrīrī ciothe cia thī. ⁹ Kai mūriganīrwo nī maūndū ma waganu marīa mekirwo nī maithe manyu, na athamaki na atumia-athamaki a Juda, na maūndū ma waganu marīa inyuī na atumia anyu mwekire būrūri-inī wa Juda na njīra-inī cia Jerusalemu? ¹⁰ Nginya ūmūthī, matirī menyīhia, kana makaake gītūio, kana makarūmīrira watho wakwa, o na kana uge wa kūrūmagīrīrwo ūria ndaamūheire inyuī na maithe manyu.

¹¹ “Nī ūndū ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atiri: Nīndūite atī nīngūmūrehithīria mwanangiko, na nyanangithie Juda guothe. ¹² Nīngweheria matigari ma Juda macio matūite atī nīmegūthii būrūri wa Misiri magatūūre kuo. Othe magaathirīra būrūri wa Misiri; makoaragwo na rūhiū rwa njora, kana makue nī ng’aragu, kuuma ūria mūnini nginya ūria mūnene, othe makaaniinwo na rūhiū rwa njora kana ng’aragu. Magaatuīka o ta kīndū kīrume na kīndū kīrī magigi, o na kīndū gīa kūmenwo na kīa njono; ¹³ andū arīa matūūraga būrūri wa Misiri nīngamaherithia na rūhiū rwa njora, na ndīmaherithie na ng’aragu o na mūthiro, o ta ūria ndaaherithirie Jerusalemu. ¹⁴ Gūtīrī mūndū o na ūmwe wa matigari ma Juda acio mathiite gūtūūra būrūri wa Misiri ūkaahonoka, kana atigare nīguo acooke būrūri wa Juda, ūria meriragīria gūgaacooka magatūūre kuo; gūtīrī ūgaacooka, tīga o andū anini arīa mageethara.”

¹⁵ Hindī iyo andū othe arīa maamenyete atī atumia ao nīmacinagīra ngai ingī ūbumba, marī hamwe na atumia arīa othe maarī ho, marī kīūngano kīnene, o

* **44:1** Ayahudi aya nī arīa maatahitwo magatwarwo būrūri wa Misiri (2Ath 23:34), na nīkuonania he kahinda kaahītūkīte thuutha wa maūndū ma Jer 43.

hamwe na andũ arĩa othe maatũruga Misiri ya mũhuro na ya Rũgongo, makĩira Jeremia atĩrĩ, ¹⁶ “Ithuĩ tũtingũthikĩrĩa ndũmĩrĩrĩ iyo ũtwarĩire ũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova! ¹⁷ Gũtirĩ njanja ithuĩ no tũgwĩka ũrĩa wothe tuoigire atĩ nĩtũgwĩka: Nĩtũrĩcinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũria Igũrũ ũbumba, na tũmũitagĩre maruta ma indo cia kũnyuuo, o ta ũrĩa ithuĩ ene, na maithe maitũ, na athamaki aitũ o na anene aitũ, meekaga matũũra-inĩ ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu. Mahinda macio twarĩ na irio nyingĩ, na tũkagaacĩra, na tũtioonaga ũũru. ¹⁸ No rĩrĩ, kuuma twatiga gũcinĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũria Igũrũ ũbumba, na tũgĩtiga kũmũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo-rĩ, tũtirĩ kindũ tũkoretwo tũrĩ nakĩo, na tũniinagwo na rũhiũ rwa njora na ng’aragu.”

¹⁹ Atumia nao magĩcooka makĩongerera atĩrĩ, “Rĩrĩa twacinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũria Igũrũ[†] ũbumba, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo-rĩ, githĩ o nao athuuri aitũ matiamenyaga atĩ nĩtwamũthondekagĩra tũmĩgate tũrĩ na mũhianano wake, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo?”

²⁰ Hĩndĩ iyo Jeremia akĩarĩra andũ othe, arũme na andũ-a-nja, acio maamũcookagĩria ũhoro, akĩmeera atĩrĩ, ²¹ “Githĩ Jehova ndaaririkanire na agũciirĩa ũhoro wa ũbumba ũcio wacinagĩrwo matũũra-inĩ macio ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu nĩ inyuĩ, na maithe manyu, na athamaki anyu, na anene anyu, o na andũ othe a bũrũri ũcio? ²² Na rĩrĩa Jehova aaremĩrwo nĩ gũcooka gũkĩrĩrĩa cĩko cianyu cia waganu na maũndũ marĩ magigi macio mwekaga-rĩ, bũrũri wanyu ũgĩtuĩka kũndũ gwa kũnyũitwo nĩ kĩrumi, na ũgĩtuĩka kũndũ gũkĩrĩte ihooru, gũtarĩ andũ matũũruga kuo, o ta ũguo gũtarĩ ũmũthĩ. ²³ Nĩ ũndũ inyuĩ nĩmũcinĩte ũbumba mũkehĩria Jehova, na nĩmũregete kũmwathikĩra, kana kũrũmĩrĩra watho wake kana uuge wake wa kũrũmĩrĩrwo, o na kana irĩa ciake-rĩ, nĩkĩo mwanangĩko ũyũ ũmũkorete rĩu, o ta ũrĩa mũrona.”

²⁴ Nĩngĩ Jeremia akĩira andũ othe, hamwe na andũ-a-nja acio, atĩrĩ, “Ta iguai ndũmĩrĩrĩ ya Jehova, inyuĩ andũ othe a Juda mũrĩ gũkũ bũrũri wa Misiri. ²⁵ Jehova Mwene-Hĩnya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Inyuĩ na atumia anyu nĩmuonanĩtie na cĩko cianyu ũrĩa mweranĩre rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, ‘Gũtirĩ njanja, ithuĩ no nginya tũhingie mũhĩtwa rĩa twehĩtĩre atĩ nĩtũrĩcinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũria Igũrũ ũbumba, na nĩtũrĩmũrutagĩra maruta ma indo cia kũnyuuo.’

“Thĩĩ na mbere, ikai ũrĩa mweranĩre! Hingiai mũhĩtwa yanyu! ²⁶ No rĩrĩ, iguai ndũmĩrĩrĩ ya Jehova, inyuĩ Ayahudi othe arĩa mũtũũruga bũrũri wa Misiri: Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩndĩhĩtĩte na rĩitwa rĩakwa inene, ngoiga gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa kuuma Juda ũtũũruga handũ o hothe thĩĩnĩ wa bũrũri wa Misiri ũgaacooka kũgweta rĩitwa rĩakwa kana ehĩte akiugaga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Mwathani Jehova atũũruga muoyo.” ²⁷ Nĩgũkorwo nĩndĩmacũthĩrĩrĩre ndĩmarehere ũũru, no ti ndĩmarehere wega; Ayahudi arĩa marĩ bũrũri wa Misiri nĩmakaniinwo na rũhiũ rwa njora na ng’aragu, nginya othe mathire biũ. ²⁸ Arĩa makaahonoka kũũragwo na rũhiũ rwa njora macooke bũrũri wa Juda moimĩte bũrũri wa Misiri magaaakorwo marĩ anini mũno. Hĩndĩ iyo matigari mothe ma andũ a Juda arĩa mathĩite gũtũũra bũrũri wa Misiri, nĩmakamenya nĩ kiugo kĩa ũ gĩkaarũgama: nĩ gĩakwa kana nĩ kĩa.’

²⁹ “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ŭndũ ũyũ nĩguo ũgaatuĩka kĩmenyithia kĩanyu atĩ nĩngamũherithia mũrĩ gũkũ, nĩguo mũmenye atĩ ti-itherũ uuge wakwa wa kũmũrehithĩria ũũru nĩũkehaanda.’ ³⁰ Ŭũ nĩguo Jehova ekuuga: ‘Nĩngũneana Firaũni Hofira mũthamaki wa bũrũri wa Misiri kũrĩ thũ ciake irĩa icaragia kũmũruta muoyo, o ta ũrĩa ndaaneanire Zedekia mũthamaki wa Juda moko-inĩ ma Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, thũ rĩa yacaragia kũmũruta muoyo.’”

45

Nũmĩrĩrĩ kũrĩ Baruku

¹ Ŭũ nĩguo mũnabii Jeremia eerire Baruku mũrũ wa Neria, mwaka-inĩ wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia mũthamaki wa Juda, thuutha wa Baruku kwandĩka ũhoro ũrĩa Jeremia aamwĩruga andĩke ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo: ² “Ŭũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, arakwĩra wee Baruku: ³ Woigire atĩrĩ, ‘Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ! Jehova nĩanyongereire kieha igũrũ rĩa ruo rũrĩa ndĩ naruo; nĩnogetio nĩ gũcaaya, na ngaaga ũhurũko.’”

[†] 44:19 Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũria Igũrũ yarĩ ngai ya andũ a Babuloni irĩa yatuĩkaga yarĩ na ũhoti wa gũtũma mũndũ aciare.

⁴ Jehova oigire atĩrĩ, “Mwĩre atĩrĩ: ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngang’aurania kĩrĩa njakĩte, na munye kĩrĩa haandĩte bũrũri-inĩ ũyũ wothe. ⁵ No ũgĩcooke wĩcarĩrie maũndũ manene? Tiga kũmacaria. Nĩgũkorwo nĩngarehithĩria andũ othe mwanangĩko, ũguo nĩguo Jehova ekuuga, no rĩrĩ, kũrĩa guothe ũrĩthiia nĩngatũma wĩhare ũhonokie muoyo waku.’”

46

Ndũmĩrĩri ikoniĩ Bũrũri wa Misiri

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ikoniĩ ndũrĩrĩ Īrĩa yakinyĩrĩire mũnabii Jeremia:

² Ha ũhoru ũkoniĩ bũrũri wa Misiri:

Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya gũũkĩrĩra mbũtũ cia ita cia Firaũni Neko, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, iria ciahooteirwo kũu Karikemishi, Rũũ-inĩ rwa Farati, nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, mwaka-inĩ wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda:

³ “Thagathagai ngo cianyu, iria nene na tũrĩa tũnini, mũthĩĩ mbaara-inĩ!

⁴ Tandĩkai mbarathi, mũcihaice!

Rũgamai o mũndũ handũ hake mwĩkĩrite ngũbia cia igeri!

Kumuthai matimũ manyu, na mwĩhumbe nguo cianyu cia mbaara.

⁵ Nĩ kĩ ndĩrona?

Nĩamaku mũno, nĩmaracooka na thuutha, njamba ciao nĩndoorie.

Nĩmetharĩte na ihenya matekwĩhũgũra, na kũrĩ na itua-nda mĩena yothe,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶ “Arĩa marĩ ihenya matingĩhota kũũra, kana arĩa marĩ hinya meethare.

Mwena wa gathigathini kũu Rũũ-inĩ rwa Farati mahĩngagwo makagũa.

⁷ “Nũũ ũyũ wĩyambararĩtie ta Rũũ rwa Nili, akaambarara ta njũũ irĩ na ndiĩhũ cia maaĩ?

⁸ Bũrũri wa Misiri wĩyambararĩtie ta Rũũ rwa Nili, ũkambarara ta njũũ irĩ na ndiĩhũ cia maaĩ.

Oigaga atĩrĩ, ‘Nĩngũiyũra nginya humbĩre thĩ; nĩngwananga matũũra marĩa manene na andũ arĩa matũũraga kuo.’

⁹ Guthũkai, inyuĩ mbarathi ici!

Mateng’eriei hatarĩ itherũ, inyuĩ mũtwarithagia ngaari cia ita. Umagarai, inyuĩ njamba ici cia ita:

inyuĩ andũ a Kushi na a Putu, inyuĩ mũũĩ kũrũmia ngo, na inyuĩ andũ a Ludu, inyuĩ mũgeetaga ũta.

¹⁰ No rĩrĩ, mũthenya ũcio nĩ wa Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe: nĩ mũthenya wa kwĩrĩhĩria, erĩhĩrie harĩ thũ ciake.

Rũhiũ rwa njora rũkaarĩa nginya rũhũũne, rũkaanyua thakame yao nginya rũnyootoke.

Nĩgũkorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩakarutĩra igongona kũu bũrũri wa mwena wa gathigathini gũkuhĩ na Rũũ rwa Farati.

¹¹ “Ambata, ũkinye Gileadi, ũgũire ndawa, wee Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa bũrũri wa Misiri.

No rĩrĩ, ũingĩhagia ndawa icio mũno, o tũhũ; gũtirĩ ingĩkũhonia.

¹² Ndũrĩrĩ nũikaigua ũhoru wa gũconorithio gwaku; kĩrĩro giaku gikaaiyũra thĩ.

Njamba ikaahingagwo nĩ irĩa ingĩ;
cierĩ ikaagũa thĩ hamwe.”

¹³ Ino nĩyo ndũmĩrĩri irĩa Jehova aaheire Jeremia ũcio mũnabii ikoniĩ gũũka kwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, gũtharĩkĩra bũrũri wa Misiri:

¹⁴ “Anĩrĩrai ũhoro ũyũ bũrũri-inĩ wa Misiri, na mũũhunje kũu Migidoli;
ningĩ mũũhunjanĩrie kũu Nofu na Tahapanahesi:

‘Rũgamai harĩa hamwagĩrĩre na mwĩhaarĩrie,
nĩgũkorwo rũhiũ rwa njora nĩrũraria arĩa mamũthiũrũrũkĩirie.’

¹⁵ Nĩ kũ gĩgũtũma njamba cianyu cia ita ciaraganio thĩ?

Itingĩhota gwĩtiiria, nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaacitindĩka acigũithie thĩ.

¹⁶ Nĩkahingwo rĩngĩ na rĩngĩ;

ikaagũanĩra o mũndũ igũrũ rĩa ũrĩa ũngĩ.

Ikoiga atĩrĩ, ‘Ũkĩrai, nĩtũcookei

kũrĩ andũ aitũ, kũrĩa twaciariĩrwo,
tweherere rũhiũ rũrũ rwa njora rwa mũtũhatĩrĩria.’

¹⁷ Marĩ kũu makaanagĩrĩra, makoiga atĩrĩ,

‘Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, nĩ inegene rĩa tũhũ;
nĩorirwo nĩ mweke wake.’ ”

¹⁸ Mũthamaki, o we ũrĩa wĩtagwo

Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ,

“Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ,

nĩ kũrĩ mũndũ ũroka, ũgaakorwo ahaana ta Kĩrĩma gĩa Taboru
kĩrĩ gatagatĩ-inĩ ka irĩma irĩa ingĩ,

o na ta ũrĩa Kĩrĩma gĩa Karimeli kĩaana kĩrĩ hakuhi na irĩa.

¹⁹ Oha mĩrigo yaku ya gũthĩ nayo kũrĩa ũgaatahwo, ũtwarwo,
wee ũtũũraga bũrũri wa Misiri,

nĩgũkorwo Nofu gũkaanangwo, kwage kĩndũ,
o na gũkire ihooru, gũtarĩ mũndũ wa gũgũtũũra.

²⁰ “Bũrũri wa Misiri ũhaana moori njega mũno,

no rĩrĩ, nĩ harĩ mbogo kanyarare irooka

kũmĩũkĩrĩra, yumĩte mwena wa gathigathini.

²¹ Thigari cia mũcaara irĩa irĩ kuo

ihaana ta njaũ cia gĩcegũ.

O nao nĩmakagarũrũka more marĩ hamwe,

matikahota gwĩtiiria,

nĩgũkorwo mũthenya wa mwanangĩko nũkamakorerera,

na nĩrĩo ihinda rĩao rĩa kũherithio.

²² Mũrurumo wa andũ a Misiri ũgaatuĩka ta wa nyoka rĩrĩa irethara,*

rĩrĩa thũ igooka irĩ na hinya;

magaagũũkĩrĩra na mathanwa,

o ta andũ maratema mĩtĩ.”

²³ Jehova ekuuga atĩrĩ,

“Nĩmagatema mũtitũ wakuo,

o na ũrĩ mũtumanu ũguo.

Tondũ nĩ andũ aingĩ mũno gũkĩra ngigĩ,

na matingĩtarĩka.

²⁴ Mwarĩ ũcio wa bũrũri wa Misiri nĩagaconorithio,

akaanenganĩrwo kũrĩ andũ a mwena wa gathigathini.”

²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: “Ndĩ hakuhi kũherithia Amoni ngai ya Thebesi, na Firaũni, na bũrũri wa Misiri na ngai ciakuo, na athamaki akuo, na arĩa othe mehokaga Firaũni. ²⁶ Nĩngamaneana kũrĩ andũ arĩa mendaga kũmaruta muoyo, ndĩmaneane kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni na anene ake. No rĩrĩ, thuutha-inĩ bũrũri wa Misiri nĩgũgatũũrwo nĩ andũ rĩngĩ o ta tene,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁷ “Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu ndungata yakwa:

o nawe Isiraeli-rĩ, ndũkamake.

Ti-itherũ nĩngakũhonokia ngũrutĩte kũndũ kũraya,

njiaro ciaku ciume bũrũri ũrĩa ciatahirwo igĩtwarwo.

* 46:22 Athamaki a bũrũri wa Misiri maahũthagĩra rũrũ rwa nyoka taarĩ guo ũhoti wa wathani wao.

Jakubu n̄agakorwo na thayū na ūgitīri r̄ingī,
 na gūtīrī m̄undū ūgaatūma acooke gw̄itigīra.”
 28 Jehova ekuuga atīrī “Tiga gw̄itigīra,
 wee Jakubu ndungata yakwa, n̄gūkorwo ndī hamwe nawe.
 o na inḡikaniinūkia ndūrīrī ciothe
 kūrīa ndarekire mūtwarwo mūrī atahe-rī,
 wee ndigakūniina biū,
 no rīrī, n̄ngakūherithia na kīhooto;
 ndigakūreka ūthīi o ūguo ūtasherithītio.”

47

Ndūmīrīri ikoniī Andū a Filisti

¹ Ino n̄yo ndūmīrīri ya Jehova irīa yakinyīrīre Jeremia ūria mūnabii, ikoniī andū a Filisti, Firaūni atanatharīkīra Gaza:

² Jehova ekuuga atīrī:
 “Ta rora ūria kīguū kia maaī kīroima na kūu mwena wa gathigathini;
 n̄igīgūtūika ta rūūi rūiyūru mūno, rūkoina.
 Megūtherera moinīre būrūri na kīrīa gīothe kīrī kuo,
 na moinīre matūūra-inī na arīa matūūruga kuo.
 Andū nīmagakaya;
 arīa othe maikaraga būrūri ūcio makaarīra na magirīke,
³ maigua mūkubio wa mbarathi igīteng’era,
 na inegene rīa ngaari cia ita cia thū ciao,
 o na mūrurumo wa magūrū ma ngaari icio.
 Maithe ma ciana matikehūgūra mateithie ciana ciao;
 moko mao magaikara o ūguo maregerete.
⁴ N̄gūkorwo mūthenya nīmūkinyu
 wa kūniina andū a Filisti othe,
 na wa kweheria matigari mothe ma andū
 arīa mangīteithia Turo na Sidoni.
 Jehova arī hakuhī kwananga andū a Filisti,
 acio maatigaire kuuma hūgūrūrū-inī cia Kafitori.
⁵ Andū a Gaza makeenjwo njuūrī macakae;
 Ashikeloni nakuo gūgaakira ki.
 Atīrīrī, inyuī matigari maya mūrī kūu werū-inī,
 mūgūtūūra mwītemangaga nginya-rī?

⁶ “Mūrarīra mūkooira atīrī,
 ‘Wee, rūhiū rwa njora rwa Jehova-rī,
 ūgūthīi na mbere nginya rī ūngīkaahurūka?
 Wīcookie njora-inī;
 hurūka na ūkire o ro ūguo.’
⁷ No rīrī, rūngīkīhurūka atīa,
 o rīrīa arī Jehova ūrwathīte,
 o rīrīa arwīrīte rūtharīkīre Ashikeloni,*
 o na kūu ndwere-inī cia iria?”

48

Ndūmīrīri ikoniī Moabi

¹ Ha ūhoru ūkonīi būrūri wa Moabi:

Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī:
 “Wūi-īya, nī ūndū Nebo n̄gūkwanangwo-ī.
 Kiriathaimu n̄gūgaconorithio na gūtunyanwo;
 k̄īgītīro kīrīa kīrūmu n̄gūgaconorithio na kīharaganio.
² Moabi gūtigacooka kūgaathīrīrio r̄ingī;
 kūu Heshiboni andū nīmagathugunda ūria megūgūūkīrīra, makoiga atīrī:
 ‘Ūkai, nītūniinei rūrīrī rūu.’

* 47:7 Ūhoru wa gūtharīkīra Ashikeloni wahingirio nī Nebukadinezaru mwaka-inī wa 604 mbere ya gūciarwo gwa Kristū.

- O nawe itũura rĩa Madimeni-rĩ, nĩũgakirio ki;
rũhiũ rwa njora nĩrũgagũteng'eria.
- 3 Ta thikĩrĩria mbu iyo iroigwo kũu Horonaimu,
mbu nĩ ũndũ wa kũniinanwo kũnene na mwanangĩko.
- 4 Bũrũri wa Moabi nĩũkonũhwo:
ciana ciakuo cia nenge nĩikaarĩra ciugĩrĩirie.
- 5 Marambata na njĩra ya gũthiĩ Luhithu,
makĩrĩraga na ruo rũnene o magĩthiiaaga;
marĩ njĩra-inĩ ya gũikũrũka Horonaimu
nĩmaiguĩte kĩrĩro kĩa ruo ruumĩte ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa kwanangĩtwo.
- 6 Mwĩthare! Honokiai mĩoyo yanyu,
tuĩkai ta kahinga karĩ werũ-inĩ.
- 7 Tondũ wa ũrĩa wee wĩhokete ciiko ciaku o na ũtonga waku-rĩ,
o nawe nĩũgatahwo,
nayo ngai iřĩa itagwo Kemoshu* nĩũgatwarwo ithaamĩrio,
ĩrĩ hamwe na athĩnjĩri-ngai, o na anene a yo.
- 8 Mũniinani nĩagookĩrĩra itũura o itũura,
na gũtirĩ itũura rĩkahonoka.
Gĩtuamba nĩgĩkaharaganio,
naguo werũ ũrĩa mwaraganu wanangwo,
tondũ Jehova nĩwe ugĩte ũguo.
- 9 Itĩrĩriai Moabi cumbĩ,
tondũ nĩrĩkonũhwo;
matũura makuo nĩmagakira ihooru,
kwage mũndũ o na ũmwe ũngĩmatũura.
- 10 "Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkũruta wĩra wa Jehova arĩ na ũgũũta!
Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkũgĩrĩrĩria rũhiũ rwake rwa njora gũita thakame!
- 11 "Moabi atũũrĩte agaaciire kuuma arĩ mwĩthĩ,
ta ndibei iřĩa iĩkeerete,
ĩkarika kĩnyita itarĩ nyonoranie;
we ndarĩ aatahwo agatwarwo bũrũri ũngĩ.
Nĩ ũndũ ũcio mũcamo wake no ta ũrĩa warĩ tene,
naguo mũtararĩko wake ndũrĩ wagarũrũka.
- 12 No matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngaatũma andũ arĩa monoranagia moke,
nao mamuonorerie thĩ;
matige ndigithũ ciake irĩ theri,
na moragaange nyũngũ ciake," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 13 "Hĩndĩ iyo Moabi nĩagaconoka nĩ ũndũ wa ngai iřĩa itagwo Kemoshu,
o ta ũrĩa nyũmba ya Isiraeli yaconokire,
rĩrĩa meehokete Betheli.
- 14 "Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, 'Ithuĩ tũrĩ njamba irĩ hinya,
andũ marĩ ũrũme ita-inĩ?'
- 15 Moabi nĩgũkanangwo na matũura makuo matharĩkĩrwo;
aanake ake arĩa ega mũno magaikũrũka rĩũraganĩro-inĩ makooragwo,"
nĩguo Mũthamaki ekuuga, o we ũrĩa wĩtagwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
- 16 "Kũgũa kwa Moabi nĩgũkinyu,
mũtino wake nĩũgũka o na ihenya.
- 17 Mũcakairei inyuĩ arĩa othe mũtũũraga mũmũthiũrũrũkĩrie,
inyuotho arĩa mũũĩ ngumo yake;
ugai atĩrĩ, 'Kai rũthanju rwa ũnene nĩrunikangu-ĩ!
Kai mũthĩgi ũrĩa ũrĩ riiri nĩmunangĩku-ĩ!'
- 18 "Harũrũkai mwehere riiri-inĩ ũcio wanyu,
mũikare thĩ kũria kũng'aru,
inyuĩ atũuri a kũu kwa Mwarĩ wa Diboni,
nĩgũkorwo ũrĩa ũkaananga Moabi

* 48:7 Kemoshu yarĩ ngai ya andũ a Moabi (1Ath 11:7, 33; 2Ath 23:13).

- nīakamūūkīrīra,
 aharaganie matūūra manyu marīa mairigīre na hinya.
- 19 Rūgamai mūkīra-inī wa barabara mwīrorere,
 inyuī arīa mūtūūraga Aroeri.
 Hooyai kīrīra harī mūdū ūcio ūrethara, o na harī mūdū-wa-nja ūcio ūroora,
 mūmoorie atīrī, ‘Kai gwīkīkīte atīa?’
- 20 Moabi nīmūconorithie, nī ūndū nīmūhehenje.
 Kayūrūrūkai na mūrīre!
 Heanai ūhorō ūcio kūu Arinoni,
 atī Moabi nī mwanange.
- 21 Matuīro ma ciira nīmakinỹite būrūri-inī ūrīa mwaraganu:
 magakinya Holoni, na Jahaza, na Mefaathu,
 22 na magakinya Diboni, na Nebo, na Bethi-Dibilathaimu,
 23 na magakinya Kiriathaimu, na Bethi-Gamuli, na Bethi-Meoni,
 24 na magakinya Keriothu, na Bozara:
 īī, nginya matūūra mothe ma Moabi,
 marī kūrāya na marī gūkuhī.
- 25 Rūhīa rwa Moabi nīrūrengetwo;
 guoko gwake nī kuunītwo,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 26 “Mūheei njoohi anyue arīo,
 tondū nīang’athīrie Jehova.
 Moabi nīarekwo egaragarie matahīko-inī make;
 nīarekwo atuīke kindū gīa gūthekererwo.
- 27 Gīthī Isiraeli ndatuīkīte kindū gīa gūthekererwo nīwe?
 Kai aanyiitirwo arī gatagatī ka aici,
 atī nīkīo ūinagia kīongo nīkūmūyarara,
 rīrīa rīothe ūkwaria ūhorō wake?
- 28 Tiganīriai matūūra manyu mūgatūūre ndwaro-inī cia mahiga,
 inyuī arīa mūtūūraga Moabi.
 Tuīkai ta ndutura irīa iyakagīra gītara
 mūromo-inī wa ngurunga.
- 29 “Nītūiguīte ūhorō wa mwītīo wa Moabi,
 ūrīa aarī mwīkīrīri na akeyona,
 tūkaigua ūhorō wa mwītīo wake o na mwītūgīrio,
 o na tūkaigua ūhorō wa mwīgaatho wa ngoro yake.
- 30 Nīnjūū rūng’athio rwake, no nī rwa tūhū,
 naguō mwīraho wake ndūrī ūndū ūhingīte,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 31 “Nī ūndū ūcio nīndīrarīrīra Moabi,
 nī Moabi guothe ndīrarīrīra,
 ndīracakaīra andū a Kiri-Haresethi.
- 32 Ndīrarīra nī ūndū wanyu, o ta ūrīa Jazeri arīraga,
 inyuī mīthabībū ya Sībima.
 Honge cianyu itambūrūkīte igakinya iria-inī;
 itambūrūkīte nginya iria-inī rīa Jazeri.
 Mūniinani nīagūīrīre matunda maku
 marīa meeru, o na akagwīra thabībū.
- 33 Gīkeno na gūcanjamūka nīithirīte
 kūu mīgūnda-inī ya matunda, o na kūu mīgūnda-inī ya Moabi.
 Nīndūmīte ndibei yage ihihīro-inī ciayo;
 gūtīrī mūdū ūhīhaga thabībū kuo arī na mbugīrīrio ya gīkeno.
 O na gūtūīka nī kūrī na mbugīrīrio,
 ti mbugīrīrio cia gīkeno.
- 34 “Mīgambo ya kīrīro kīao īraiguuo
 kuuma Heshiboni o nginya Eleale na Jahazu,
 na kuuma Zoari o nginya Horonaimu na Egīlathu-Shelishiya,
 tondū o na maai ma Nīmurimu nīmahūite.
- 35 Kūu Moabi nīnganiina

arīa othe marutagīra maruta kūdū kūrīa gūtūūgīru,
na magacinīra ngai ciao ūbumba,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

36 “Nī ūndū ūcio ngoro yakwa nīracakaīra Moabi, nganīrīra o ta mūtūrīrū;
īracakaya yanīrīre ta mūtūrīrū nī ūndū wa andū a Kiri-Haresethi,
tondū ūtonga ūrīa megīrīre nīmūthiru biū.

37 Mītwoe yothe nīmīenje
na nderu ciothe cikenjwo;
guoko guothe nīgūteme,

na njohero o yothe Ihumbītwo na nguo ya ikūnia.

38 Nyūmba-igūrū guothe kūu Moabi,
o na kūu iwanja-inī cia mūngī,

gūtīrī ūndū ūngī tīga o gūcakaya,
nīgūkorwo nīnjūragīte Moabi
o ta ndigithū ya rīūmba īrīa itangīendeka nī mūdū,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

39 “Hī! Kaī nīkūmomore-ī! Kaī nīmararīra-ī!

Kaī Moabi nīahūdūkīte na thuutha nī thoni-ī!

Moabi atuīkīte kīndū gīa gūthekererwo,
na agatuīka kīndū kīrī magīgi harī arīa othe mamūrīgīcīrie.”

40 Jehova ekuuga atīrī:

“Atīrīrī! Nderi nīracuuhūka,
ītambūrūkītie mathagu mayo igūrū rīa Moabi.

41 Keriothu nīgūgūtunyanwo,
nacio cīhitho iria cia hinya kuo itahwo.

Mūthenya ūcio-rī, ngoro cia njamba iria irī hinya cia Moabi
īgaatuīka ta ngoro ya mūdū-wa-nja akīrūmwō.

42 Moabi nīakaniinwo atige gūtuīka rūrīrī rīngī,
tondū nīang’athīrie Jehova.

43 Inyuī andū a Moabi,
guoya, na kūgūa marima, o na kūgwatio na mītego nīcio imwetereire,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

44 “Ūrīa wothe ūkoora nī ūndū wa guoya,

ūcio akaagūa irima,

nake ūrīa ūkaahaica oime irima-rī,
akaagwatio nī mūtego;

nī ūndū nīngūtūma Moabi akinyīrwo
nī mwaka wa kūherithio,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

45 “Andū arīa metharīte makoorīra cīruru-inī cia Heshiboni
matīrī na ūteithio,

nīgūkorwo mwaki nīumīte Heshiboni,
rūrīrīmbī rūkoima gatagatī ka Sihoni;

rūracina mothīū ma Moabi,
na rūgacina ciongo cia acio merahaga makarehe ngūī.

46 Wee Moabi, kaī ūrī na haaro-ī!

Andū a Kemoshu nīaniine;

aanake aku manyiītītwo mīgwate magathaamio
nao airītu aku magatahwo.

47 “No rīrī, nīngacookia ūgaacīru wa Moabi
matukū-inī marīa magooka,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Hau nīho mūthia wa ituīro rīa Moabi.

49

Ndūmīrīri ikoniī Būrūri wa Amoni

¹ Ūhoro ūkoniī andū a Amoni:
Jehova ekuuga atīrī:

“Kaī Isiraēli atarī na aanake?

Ndarī na andū a kūmūgaya?
 Nī kī gītūmīte Moleku egwatire būrūri wa Gadi?
 Nī kī gītūmīte andū ake matūire matūira-inī makuo?"

² Jehova ekuuga atīrī,
 "No rīrī, matukū nīmarooka
 rīrīa ngoigithia mbu ya mbaara
 ya gūūkīrīra Raba kūu kwa andū a Amoni;
 nakuo gūgaatuīka hība ya mwanangīko,
 natuo tūtūira tūrīa tūkūrigiicīrie tūcinwo na mwaki.
 Hīndī īyo nīguo Isiraēli akaingata
 andū arīa maamūingatiē,"
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³ "Wee Heshiboni, girīka, nīgūkorwo Ai nī kwanange!
 Rīrai, inyuī mūtūūrāga Rabal!
 Mwīhumbēi nguo cia makūnia mūcakaē;
 Teng'eraī ūū na ūū kūu thingo-inī ciakuo,
 nīgūkorwo Moleku nīegūtahwo atwarwo būrūri ūngī,
 hamwe na athīnjīri-ngai na anene ake.

⁴ Nī kī gītūmāga wīrahīre ituamba ciaku,
 ūkeraha nī ūndū wa ituamba ciaku icio noru mūno?
 Wee mwarī ūyū ūtarī mwīhokeku,
 wee ūtūūrīte wīhokete ūtonga waku ūkiugaga atīrī,
 'Nūū ūngūtharīkīra?'

⁵ Nīngakūrehithīria imakania
 kuuma kūrī arīa othe makūrigiicīrie,"
 nīguo Mwathani ekuuga,
 o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

"Andū othe anyu nīmakaingatwo,
 na gūtīkagīa na mūndū wa gūcookereria andū acio mahurunjūkīte.

⁶ "No rīrī, thuutha-inī nīngacookia
 ūgaacīru wa andū a Amoni,"
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Ndūmūrīri īkonī Būrūri wa Edomu

⁷ Ha ūhorō ūkonī Edomu:

Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī:
 "Kaī gūtarī na ūūgī ūtigarīte kūu Temani?
 Kaī kīrīra gīthirīte harī andū arīa akuūku?
 Kaī ūūgī wao ūbuthīte biū?"

⁸ Garūrūkai mwīthare, mūthī mūkehithe thīnī wa ngurunga iria ndiku,
 inyuī arīa mūtūūrāga kūu Dedani,
 tondū nīngarehithīria Esaū mwanangīko
 rīrīa ngaamūherithia.

⁹ Agethī a thabībū mangūka kūrī we-rī,
 gīthī to matīgīe tūthabībū tūnini?
 Aici mangūka ūtukū-rī,
 gīthī matīgīya o indo iria imabatarīte?

¹⁰ No rīrī, nī nīngaguūria Esaū nguo atigwo njaga,
 nīngaguūria cīhitho cīake,
 nīguo ndakanacooke kuona gwa kwīhitha.

Ciana cīake, na andū a nyūmba yao, na andū a itūira rīake nīmakanīnwo,
 na o nake ndagatigara.

¹¹ Ndīgīrai ciana cianyu cia ngoriai; nīngagītīra mīoyo yacio.
 Atumia anyu a ndigwa mūreke o nao manjīhoke."

¹² Jehova ekuuga atīrī: "Kūngīkorwo arīa mataagīrīrwo kūnyūira gīkombe kīu no nginya makīnyūire-rī, wee ūngīkīaga kūherithio nīkī? Ndūrī hīndī ūtakaherithio, no rīrī, no nginya ūgaakīnyūira." ¹³ Jehova ekuuga atīrī: "Ngwīhīta ngīgwetaga rīitwa rīakwa, njuge atī Bozara gūgaatuīka kūndū kwanangīku na kūrī magigī, gwa kūmenwo na gwa kūnyūitwo nī kīrumi; namo matūira makuo mothe magatūira marī manangīku nginya tene."

¹⁴ Nīnjigūite ndūmūrīri kuuma kūrī Jehova:

Ati nīatūmire mūrekiio athiī kūrī ndūrīrī, agaciire atīrī,
 “Ūnganai mūrītharīkīre!
 Arahūkai mūkarūe mbaara!”

15 “Rīu nīngūkūnyīhia mūno gatagati-inī ka ndūrīrī,
 ndūme ūmenwo nī andū.

16 Guoya ūrīa ūtūmaga andū magwītīgīre
 na mwītīio wa ngoro yaku-rī, nīkūheenetie,
 o wee ūtūūraga thīnī wa ngurunga cia ndwaro cia mahiga,
 o na ūgaikaraga tūcūmbīrī igūrū twa karīma.
 O na ūngīgaaka itara igūrū mūno ta cia nderi,
 ngaakūruta kuo, ngūharūrūkie,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

17 “Edomu gūgaatuīka kūndū gwa kūmakania;
 arīa othe makaahītūkīra kuo nīmakamaka na makūnyūrīrie,
 nī ūndū wa ūrīa gūgaakorwo kwanangītwo.

18 O ta ūrīa Sodomu na Gomora kwang’auranirio,
 hamwe na matūūra marīa maariganītīe namo,
 atī gūtīrī mūndū ūngītūūra kuo;
 gūtīrī mūndū ūgaacooka gūtūūra kuo,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

19 “O ta mūrūūthi ūūkīte kuuma ihinga-inī cia Jorodani,
 ūgakinya ūrīthio-inī ūrīa mūnoru-rī,
 noguo ngaingata Edomu oime būrūri-inī wake o rīmwe.

Nūū ūthuurītwo wa kūruta wīra ūcio nīgeetha ndīmūtue wa kūrūgamīrīra?
 Nūū ūngī ūhaana ta nīi, na nūū ūngīhota kūngararia?
 Nīngī nī mūrīthi ūrīkū ūngīkīhota kūregana na nī?”

20 Nī ūndū ūcio, ta thīkīrīriai, mūigūe ūrīa Jehova athugundīte gwīka Edomu,
 o na ūrīa atuīte gwīka arīa matūūraga Temani:
 Arīa anini thīnī wa rūuru rūu rwa mbūri magaakururio matwarwo kūndū kūrāya;
 nīakaniina ūrīthio wao ūthire biū nī ūndū wao.

21 Thī nīkainainio nī mūrurumo wao makīgūa thī;
 kayū ga kīrīro kīao gakaiguuo o nginya Iria Itune.

22 Atīrīrī! Nderi nīkombūka na īcuuhūke,
 ītambūrūkītīe mathagu mayo igūrū rīa Bozara.
 Mūthenya ūcio-rī, ngoro cia njamba iria irī hinya cia Edomu
 īgaatuīka ta ngoro ya mūndū-wa-nja akīrūmwō.

Ndūmīrīri īkonīi Dameski

23 Ha ūhorō ūkonīi Dameski:
 “Hamathu na Aripadi nīamaku,
 nī ūndū nīmaiguūte ndeto njūru.

Nīmōrītwo nī hinya,
 makaagaaga ta maaī ma iria.

24 Dameski nīrūrītwo nī hinya,
 nao andū a rīo makahūndūka meethare,
 rīyūrītwo nī kūinaina;

andū a rīo manyītītwo nī ruo rwa ngoro na kīeha,
 ruo ta rwa mūndū-wa-nja akīrūmwō.

25 Nī kīi gītūmīte itūūra rīrīa rīrī ngumo rīage gūtiganīrio,
 o itūūra rīu rīngenagia?

26 Ti-itherū, aanake a rīo nīmakarūndwo barabara-inī ciarīo;
 thīgari ciakuo ciothe igaakīrio ki mūthenya ūcio,”
 ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

27 “Nīngacina thingo cia Dameski;
 naguo mwaki ūcio nūgaacina cīngītīro cia Beni-Hadadi.”

Ndūmīrīri īkonīi Kedari na Hazoru

28 Ūhorō ūkonīi Kedari, o na mothamaki ma Hazoru, marīa Nebukadinezaru
 mūthamaki wa Babuloni aatharīkīre:

Jehova ekuuga atīrī:

“Arahūkai mūtharīkīre Kedari,

na mūniine andū acio a mwena wa Irathīro.

²⁹ Hema ciao na ndūuru ciao cia mbūri nīgatahwo;
ciandarūa ciao nīgakuuo,
hamwe na indo ciao ciothe, na ngamūira ciao ciothe.

Andū nīmakanīrīra, mameere atīrī,
‘Kīmako kīnene kiumanīte na mīena yothe!’

³⁰ “Mwītharei narua!

Ikarai thīinī wa ngurunga iria ndiku,
inyuī mūtūūraga kūu Hazoru.

Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni nīaciirīre kūmūūkīrīra;
nīathugundīte ūrīa ekūmūūkīrīra,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³¹ “Arahūkai mūtharīkīre rūrīrī rūu rūtūūrīte rūgaaciire na rūhooreire,
o rūu rūtūūrīte rūrī na thayū,

rūrīrī rūtēehingagīra na ihingo kana rūkeirigīra na igerā;
andū aruo matūūraga marī oiki,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³² “Ngamūira ciao igaatuīka cia gūtahwo,
nacio ndūuru icio ciao nyingī cia ng’ombe ituīke cia ndaho.

Arīa marī kūdū kūrāya nīngamahurunjīra mīena yothe īrīa yumaga rūhuho.
na nīngamarehithīria mwanangīko kuuma mīena yothe,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³³ “Hazoru gūgaatuīka ūtūūro wa mbwe,
gūtūūre gūkirīte ihooru nginya tene.

Gūtīrī mūdū ūgaatūūra kuo;
gūtīrī mūdū ūgaikara kuo.”

Ndūmūrīri ikonīi Elamu

³⁴ Ino nīyo ndūmūrīri ya Jehova īrīa yakinyīrīre Jeremia ūcio mūnabii ikonīi Elamu,
o kīambūrīria-inī kīa wathani wa Zedekia mūthamaki wa Juda:

³⁵ Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Atīrīrī, nīngoinanga ūta wa Elamu,
ūrīa arī guo kīhumo kīa hinya wao.

³⁶ Nīngarehithīria andū a Elamu huho iria inya
ciumaga mīena īrīa ina ya igūrū;
ngaamahurunjīra na kūu huho icio inya ciumaga,
na gūtīrī rūrīrī o na rūmwe
andū acio aingate a Elamu matakoorīra.

³⁷ Nīngahehenja Elamu maitho-inī ma thū ciao,
marī o mbere ya andū arīa macaragia kūmaruta muoyo;
nīngamarehithīria mwanangīko,
o na marakara makwa mahiū,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

“Ngaamateng’eria na rūhiū rwa njora
nginya ndīmaniine biū.

³⁸ Nīngaiga gītī gīakwa kīa ūnene kūu Elamu,
na nīene mūthamaki wakuo o na anene akuo,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³⁹ “No rīrī, nīngacookia ūgaacīru wa Elamu
matukū-inī marīa magooka,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

50

Ndūmūrīri ikonīi Būrūri wa Babuloni

¹ Ino nīyo ndūmūrīri īrīa Jehova aaririe na kanua ka Jeremia ūcio mūnabii, ūhorō
ūkonīi Babuloni na andū a būrūri wa Babuloni:

² “Anīrīrai na mūhunjanīrie ūhorō ndūrīrī-inī,

haandai kibebero na mûhunjanirie ûhoro wakîo;
 mûtikamahithe ûndû, no mûmeere afîrî,
 'Babuloni nîgûgûtunyanwo;
 Beli nîgûconorithio,
 nayo Merodaki îyûrwo nî kîmako.
 Mîhianano yakuo nîgaconorithio,
 na mîhianano yao nîkaiyûrwo nî guoya.'
 3 Tondû rûrîrî ruumîte mwena wa gathigathini nîrûkamûtharîkîra,
 na rwanange bûrûri wake.
 Gûtîrî mûndû ûgaatûura kuo;
 andû nîmakoora o hamwe na nyamû.

4 "Matukû-inî macio, na ihinda-inî rîu,
 andû a Isiraeli na andû a Juda hamwe
 nîmagathiî macarie Jehova Ngai wao makîrîraga,"
 ûguo nîguo Jehova ekuuga.

5 "Nîmakoorîrîria nîra ya gûthîi Zayuni,
 na magarûrûke, merekeirie mothiû mao kuo.
 Nîmagooka meeohanie na Jehova,
 na marîkanîre kîrîkanîro gîa gûtûura tene na tene
 kîrîa gîtagacooka kûriganîra.

6 "Andû akwa makoretwo marî ng'ondû ciûrîte;
 arîithi ao nîmamahîtithîie nîra,
 na magatûma morûûre irîma igûrû.
 Nao morûûrîte kuuma kîrîma-inî ngînya karîma-inî,
 makariganîrwo nî kûrîa ûhurûko wao ûrî.

7 Ûrîa wothe wamoonire akîmatambuura; thû ciao ikiuga afîrî,
 'Ithuî tûtîrî na ihîtia, nî ûndû nîmehîirie Jehova,
 ûrîa arî we ûrîithio wao wa ma,
 o we Jehova, mwîhoko wa maithe mao.'

8 "Mwîtharei muume Babuloni;
 eherai bûrûri wa andû a Babuloni,
 na mûtuîke ta thenge iria itongoragia rûuru rwa mbûri.

9 Nîgûkorwo nîngarahûra ûiguano wa ndûrîrî nene,
 ciumîte bûrûri wa gathigathini ciûkîrîre Babuloni.
 Nîkarûgama handû ha cio irîûkîrîre na igûtunyane,
 kuuma mwena ûcio wa gathigathini.
 Mîguî yao îgaatuîka ta îrîa ya njamba njoorua,
 iria itacookaga moko matheri.

10 Nî ûndû ûcio Babuloni nîgûgatahwo;
 andû othe arîa magaagûtaha nîmagakuua indo cia kûmaigana,"
 ûguo nîguo Jehova ekuuga.

11 "Tondû nîmûkenete na mûkarûûhia,
 inyuî arîa mûtahaga igai rîakwa,
 tondû mûgûtûûha ta moori îkîraanga ngano îkîmîhûûra,
 na mûkaania ta mbarathi cia njamba,

12 nyina wanyu nîgaconoka mûno;
 we ûcio wamûciarire nîgaconorithio.
 Nîwe ûgaakorwo arî mûnini mûno ndûrîrî-inî,
 atuîke ta werû, na ta bûrûri mûng'aru, o na ta werû wa mûthanga.

13 Tondû wa marakara ma Jehova, bûrûri ûcio ndûgacooka gûtûurwo nî andû,
 no rîrî, nîgûkîra gûgaakîra ihooru biû.
 Andû arîa othe makaagerera kûu Babuloni nîmakamaka, na manyûrûrie kûndû kûu
 tondû wa ûrîa gûgaakorwo kwanangîtwo.

14 "Mwîhaarîrie mûthiûrûrûkîrie Babuloni,
 inyothe arîa mûgeetaga ûta.
 Rîrathe! Mûtigatigie mîguî,
 nîgûkorwo nîrîhîirie Jehova.

- 15 Riugĩrĩriei kuuma na mĩena yothe!
Nĩrĩneanĩte rĩo rĩene, mĩthiringo yarıo nĩgĩwĩte,
na thingo ciarıo nĩimomokete.
Nĩgũkorwo rĩrĩ nĩrĩo irĩhĩria rĩa Jehova-rĩ,
mwĩrĩhĩriei harĩ rĩo;
rĩkei o ta ũrĩa rĩaneeeka andũ arĩa angĩ.
- 16 Eheriai ũrĩa ũhaandaga kũu Babuloni,
na ũrĩa ũgethaga na rũhiũ rwake hĩndĩ ya magetha.
Tondũ wa rũhiũ rũu rwa njora rwa mũhinyanĩrĩria-rĩ,
o mũndũ nĩacooke kũrĩ andũ ao,
o mũndũ nĩorĩre bũrũri wao kũmbe.
- 17 “Isiraeli ahaana ta rũuru rũhurunjũkĩte,
rũteng’eretio nĩ mĩrũũthi.
Mũthamaki wa Ashuri
nĩwe warĩ wa mbere kũmũtambuura;
wa kũrigĩrĩria kũmũhehenja mahĩndĩ-rĩ,
aari Nebukadĩnezaru, mũthamaki wa Babuloni.”
18 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
“Nĩngaherithia mũthamaki wa Babuloni na bũrũri wake,
o ta ũrĩa ndaaherithirie mũthamaki wa Ashuri.
- 19 No nĩngacookia Isiraeli ũrĩthio-inĩ wake mwene,
nake akaarĩithagĩria kũu Karimeli na Bashani;
akaarĩaga akahũna
kũu irima-inĩ cia Efiraimu, na cia Gileadi.
- 20 Matukũ-inĩ macio, o ihinda-inĩ rĩu-rĩ,
ihĩtia rĩa Isiraeli nĩrĩgathuthuurio,
no rĩtikoneka,
o na mehia ma Juda mathuthuurio,
no matikooneka,
nĩgũkorwo matigari marĩa ngaahonokia nĩngamarekera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 21 “Tharĩkĩrai bũrũri wa Merathaimu,*
mũũkĩrĩre arĩa matũũraga Pekodi.
Mateng’eriei, na mũmooorage, mũmaniine biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“ĩkai ũrĩa wothe ndĩmwathĩte.
- 22 Kũrĩ na mbugĩrĩrio ya mbaara bũrũri-inĩ ũcio,
nayo nĩ mbugĩrĩrio ya kũniinanwo kũnene!
- 23 Nyondo irĩa itũũrĩte ihũũraga thĩ yothe-rĩ,
kaĩ nĩyunangĩtwo, ĩgathethereka-ĩ!
Kaĩ Babuloni nĩgũkĩrĩte ihooru gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ-ĩ!
- 24 Ndaakwambũire mũtego, wee Babuloni,
nawe ũkĩgwatio nĩguo ũtekũmenya;
wakorereirwo, ũkĩnyitwo
tondũ wa gũkararia Jehova.
- 25 Jehova nĩahingũrĩte harĩa aigaga indo ciake cia mbaara,
akaruta indo icio cia mbaara cia mang’ũrĩ make,
nĩgũkorwo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ na wĩra wa kũruta
kũu bũrũri-inĩ wa andũ a Babuloni.
- 26 Ũkaai mũgũtharĩkĩre muumĩte kũndũ kũraya.
Tharĩai makũmbĩ makuo;
gũcookanĩrĩriei irũndo ta cia hĩba cia ngano.
Kwanangei biũ,
na mũtigatigie matigari kuo.
- 27 Ũragai tũtegwa twakuo tuothe,
tũikũrũkiei tũgathĩnjwo!
Kaĩ marĩ na haaro-ĩ! Nĩgũkorwo mũthenya watuo nĩmũkinyu,
ihinda rĩatuo rĩa kũherithio.

* 50:21 Merathaimu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “kũremera Jehova maita meeri.”

28 Ta thikĩrĩriai mũigwe arĩa moorĩte na arĩa metharĩte makoima bũrũri wa Babuloni,
makiumbũra marĩ kũu Zayuni
ũrĩa Jehova Ngai witũ erĩhĩirie,
akerĩhĩria nĩ ũndũ wa hekarũ yake.

29 “Itai aikia a mĩguĩ mokĩrĩre Babuloni,
o arĩa othe mageetaga ũta.
Ambaai hema mũgũthiũrũrũkĩirie;
mũtikareke mũndũ o na ũmwe warĩo oore.

Rĩrĩhei kũringana na ciiko ciarĩo;
o ta ũrĩa rĩaneeka andũ angĩ-rĩ, rĩĩkei o ta guo.

Nĩgũkorwo nĩrĩng’athĩirie Jehova,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

30 Nĩ ũndũ ũcio, aanake aarĩo nĩmakaagũa njĩra-inĩ cia itũũra;
thigari ciarĩo ciothe nĩgakirio ki mũthenya ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

31 “Atĩrĩrĩ, nĩngũkĩrĩre, wee mwĩtĩĩ ũyũ,
nĩgũkorwo mũthenya waku nĩmũkinyu,
o rĩo ihinda riaku rĩa kũherithio,”
ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

32 “Mwĩtĩĩ ũcio nĩakahĩngwo agwe,
na gũtirĩ mũndũ ũkaamũkĩria;
nĩngagwatia matũũra makuo mwakĩ,
naguo nũgaacina arĩa othe mamũrigicĩirie, maniiwo biũ.”

33 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Andũ a Isiraeli nĩmahinyĩrĩrio,
o ũndũ ũmwe na andũ a Juda.

Arĩa othe maamatahire nĩmamarũmĩtie mũno,
makarega kũmarekia mathĩi.

34 No rĩrĩ, Mũkũũri wao arĩ na hinya;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩĩtwa rĩake.
Nĩakamarũrĩra na kĩyo ciira-inĩ wao,
nĩguo atũme bũrũri wao ũgte na ũhurũko,
no aagithie arĩa matũũraga Babuloni ũhurũko.”

35 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Harĩ na rũhiũ rwa njora rwa gũũkĩrĩra andũ a Babuloni,
rũũkĩrĩre arĩa matũũraga Babuloni,
na rũũkĩrĩre anene na andũ arĩa ogĩ akuo!

36 Rũhiũ rwa njora rũgookĩrĩra anabii akuo a maheeni,
nao matũĩke irimũ.

Nĩngĩ rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra njamba ciakuo iria irĩ hinya,
nacio nĩkaiyũrwo nĩ kĩmako kĩnene.

37 Rũhiũ rwa njora rũgookĩrĩra mbarathi, na ngaari cia ita,
na andũ a ndũrĩrĩ arĩa marĩ ita-inĩ rĩake,
nao matũĩke ta andũ-a-nja.

Nĩngĩ rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra indo ciao iria cia bata ciigĩtwo igĩina-inĩ ciao,
nacio nĩgatahwo.

38 Nĩgũkaara riũa rĩa kũhũithia maaĩ makuo!
Namo nĩmakaahũa biũ.

Nĩgũkorwo ũcio nĩ bũrũri ũiyũrĩte ngai cia mĩhianano,
nao andũ akuo nĩmagũrũkĩtio nĩyo.

39 “Nĩ ũndũ ũcio nyamũ cia werũ-inĩ na hiti nĩcio igaatũũraga Babuloni,
na kũu no kuo gũgaatũũrwo nĩ ndundu.

Gũtigacooka gũtũũrwo nĩ andũ
o na kana gũikarwo nĩ andũ, nginya njiarwa na njiarwa.

40 O ta ũrĩa Ngai aang’auranirie Sodomu, na Gomora,
o hamwe na matũũra marĩa maariganĩtie namo-rĩ,

ũguo noguo gũtarĩ mũndũ ũgaatũũra kuo;
gũtirĩ mũndũ ũgaikara kuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

- 41 “Atĩrĩrĩ, mbũtũ ya ita nĩ ĩrooka yumĩte mwena wa gathigathini;
rũrĩrĩ rũnene, na athamaki aingĩ
nĩmarahũrĩtwo kuuma ituri-inĩ cia thĩ.
- 42 Marooka marĩ na mota na matimũ mao;
nao nĩ andũ ooru, na matarĩ tha.
Mũrurumo wao nĩ ta mũrurumo wa ndihũ cia maaĩ ma iria,
magĩũka mahaicĩte mbarathi ciao;
mokĩte meyarĩire wega mbaara-inĩ
nĩguo magũtharĩkĩre, wee Mwarĩ ũyũ wa Babuloni.
- 43 Mũthamaki wa Babuloni nĩaiguĩte ũhoru wao,
namo moko make makoowo nĩ hinya.
Nĩanyiĩtĩtwo nĩ ruo rũnene ngoro-inĩ yake,
na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.
- 44 O ta mũrũũthi ũũkĩte kuuma ihinga-inĩ cia Jorodani
ũgakinya ũrĩthio-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ,
ũguo noguo ngaingata Babuloni, oime bũrũri-inĩ wake o rĩmwe.
Nũũ ũcio ũthuurĩtwo wĩra ũcio nĩgeetha ndĩmũtue wa kũũrũgamĩrĩra?
Nũũ ũngĩ ũhaana ta nĩ, ningĩ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũngararia?
Ningĩ nĩ mũrĩithi ũrĩkũ ũngĩhota kũregana na nĩ?”
- 45 Nĩ ũndũ ũcio, thĩkĩrĩriai mũigũe ũndũ ũrĩa Jehova athugundĩte
wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Babuloni,
o na ũrĩa atuĩte gwĩka bũrũri wa andũ a Babuloni:
Arĩa anini rũũru-inĩ magaakururio, matwarwo kũndũ kũraya;
nĩakananga ũrĩthio wao ũthire biũ nĩ ũndũ wao.
- 46 Mũrurumo wa Babuloni gũgĩtahwo nĩũgathingithia thĩ;
kayũ ga kĩrĩro gĩakuo nĩgakauũguo ndũrĩrĩ-inĩ.

51

- 1 Jehova ekuuga ũũ:
“Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra roho wa mũniinani,
ũũkĩrĩre Babuloni, o na andũ a Lebi-Kamai.
- 2 Nĩngatũma andũ a kũngĩ mathĩ Babuloni
magakũhurunje ta ũrĩa mũũngũ ũmbũragwo ihuhĩro-inĩ,
na manange bũrũri ũcio ũtigwo ũtarĩ kĩndũ;
makaũũkĩrĩra kuuma mũena yothe,
mũthenya ũcio wago wa mwanangĩko.
- 3 Mũtikanareke mũikia wa mũguĩ ageete ũta wake,
kana ehumbe nguo ciake cia ita.
Mũtigacaĩre aanake akuo;
anangai mbũtũ ciake cia ita, mũciniine.
- 4 Makaagũa thĩ moragĩtwo kũu Babuloni,
magurartĩtio nguraro cia gĩkuũ kũu barabara-inĩ ciakuo.
- 5 Nĩgũkorwo Isiraeli na Juda matitirikĩtwo
nĩ Ngai wao, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
o na gũtuũka bũrũri wao ũyũrĩtwo nĩ mahĩtia
maitho-inĩ ma ũcio Mũtheru wa Isiraeli.
- 6 “Mwĩthareĩ muume kũu Babuloni!
Ūrai mũhonokie mũoyo yanyu!
Mwĩthareĩ mũtikaniinanĩrio nakuo nĩ ũndũ wa mehia makuo.
Nĩ ihinda rĩa Jehova rĩa kwĩrĩhĩria;
agaakũrĩha o kĩrĩa gĩkwagĩrĩire.
- 7 Babuloni kwahaanaga ta gĩkombe gĩa thahabu
kĩrĩ guoko-inĩ kwa Jehova;
nakuo gũgĩtũma thĩ yothe ihaane ta ĩrĩtwo nĩ njoohi.
Ndũrĩrĩ nĩcianyuire ndibei yakuo;
nĩ ũndũ ũcio rĩu ihaana ta igũrũkĩte.
- 8 Babuloni nĩgũkũgũa o rĩmwe na kũhehenjwo.
Kũrĩrĩrei!
Reheĩ ndawa ya kũniina ruo rwakuo;
hihi kwahota kũhona.

9 “ Nītūngīahonirie Babuloni,
no rīri, gūtingihonio.

Nītūgūtigei, na o mūdū acooke būrūri wake kīumbe,
nīgūkorwo ituīro riakuo rikinyite o matu-inī,
rīambatite o nginya matu-inī marīa mairū.’

10 “ Jehova nīonanītie ūthingu witū;
ūkai tūthī tūkoimbūrīre Zayuni
maūdū marīa Jehova Ngai witū ekīte.’

11 “Noorai mīguī, oyai ngo!
Nīgūkorwo Jehova nīarahūrīte athamaki a Amedi,
nī ūndū nīaciirīre kūniina Babuloni.

Jehova nīekwīrīhīria harīo,
erīhīrie maūdū

marīa meekirwo hekarū yake.

12 Haandai bendera kūrigania na thingo cia Babuloni!

Ongererai agītīri, igai arangīri,
mūhaarīrie andū a kūhithūkīra njīra-inī!

Jehova nīekūhingia ūrīa aciirīre gwīka,
ahīngie uge wake wa kūrūmīrīrwo,
wa gūūkīrīra andū a Babuloni.

13 Wee ūtūūraga gūkuhī na njūū nyingī,
na ūkeigīra indo nyingī igīina-inī ciaku-rī,
ithirīro riaku nī ikinyu,
nī ihinda riaku rīa kweherio.

14 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīehītīte akīgwetaga rītwa rīake, akoiga atīri:
Ti-itherū nīngatūma ūūkīrīrwo nī andū aingī o ta mūrumbi ya ngigi,
nao makuugīrīrie nī ūndū wa gūkūhoota.

15 “Nīwe wombire thī na ūndū wa hinya wake;
ningī akīhaanda thī na ūūgī wake,
na agītambūrūkia matu mairū na ūndū wa ūmenyo wake.

16 Hīndī rīa agūūthūka-rī, maaī marīa marī igūrū matu-inī nīmarurumaga;
nīwe ūtūmaga thaatū wambate na igūrū kuuma ituri ciothe cia thī.

Atūmaga rūheni rūūke rūrehanīte na mbura,
na akahingūrīra rūhuho ruume makūmbī-inī make.

17 “Andū othe nīmagīte meciirīa na makaaga ūmenyo,
nake mūturi wa thahabu o wothe nīaconorithītio nī mīhianano īyo yake.
Nī ūndū mīhianano īyo yake nī ya maheeni;
ndīrī mīhūmū thīinī wayo.

18 Ndīrī kīene, nī indo cia kūnyararwo;
narīo ihinda rīayo rīa gūciirithio riakinya-rī, nīgathira biū.

19 We ūcio Rūgai rwa Jakubu ndatarī tayo,
nīgūkorwo nīwe Mūūmbi wa indo ciothe,
o hamwe na mūhīrīga ūrīa eegwatīre ūtūūke igai rīake;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīrīo rītwa rīake.

20 “Nīwe njūgūma yakwa ya ita,
na nowe kīndū gīakwa kīa mbaara:
nīwe hūthagīra kūhehenja ndūrīrī,
na ngatūmīra hinya waku kūniina mothamaki.

21 Nīwe hūthagīra kūhehenja mbarathi na mūmīhaici,
ngakūhūthīra kūhehenja ngaari ya ita na mūmītwari,

22 ngakūhūthīra kūhehenja mūdū mūrūme na mūdū-wa-nja,
ngakūhūthīra kūhehenja mūdū mūkūrū na ūrīa mwīthī,
o na ngakūhūthīra kūhehenja mwanake na mūrītu,

23 Ngakūhūthīra kūhehenja mūrīthi na rūuru rwake rwa mbūri,
ngakūhūthīra kūhehenja mūrīmi na ndegwa ciake cia kūrīma,
o na ngakūhūthīra kūhehenja abarūthi na anene.

24 “Na rirĩ, Babuloni na arĩa othe matũũraga Kalidei, ngaamacookereria ũũru wao mũkĩionagĩra, ũũru wothe ũria maaneka kũu Zayuni,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

25 “Nĩngũgũũkĩrĩra wee kĩrĩma gĩkĩ gĩa kũniinana, wee ũniinaga thĩ yothe.”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Nĩngũgũũtambũrũkĩria guoko ngũũkĩrĩre, ngũgaragarie ngũrute ndwaro-inĩ cia mahiga, na ndũme ũtuĩke ta kĩrĩma gĩcinĩtwo nĩ mwaki.

26 Gũtirĩ ihiga rĩkarutwo harĩwe rĩtuĩke rĩa koine, o na kana ihiga o rĩothe rĩa mũthingi, nĩ ũndũ ũgũtũũra ũkĩrĩte ihooru nginya tene,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

27 “Haandai bendera bũrũri-inĩ, huhai karumbeta ndũrĩrĩ-inĩ!

Thagathagai ndũrĩrĩ ikahũũrane nake; itai mothamaki maya meturanĩre, mamũũkĩrĩre: mothamaki ma Ararati, na Mini, na Ashikenazu.

Mũgĩrei mũnene wa ita wa kũmũũkĩrĩra; ambatiai mbarathi cia ita nyingĩ ta mũrumbĩ ya ngĩgĩ.

28 Thagathagai ndũrĩrĩ ikahũũrane nake; thagathagai athamaki a Amedi, na abarũthi, na anene ao othe, na andũ a mabũrũri mothe marĩa maathagwo nĩo.

29 Bũrũri nĩũrathingitha na ũkenyogonda nĩ ruo, nĩgũkorwo ũndũ ũria Jehova aciĩrĩre gwĩka Babuloni nĩ mũrũmu: wa kũharagania bũrũri wa Babuloni nĩguo kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.

30 Njamba iria irĩ hinya cia Babuloni nĩtigĩte kũrũa; ciikarĩte ciĩgitio-inĩ ciacio iria nũmu.

Hinya wacio nĩ mũthiru; ihaanĩte o ta andũ-a-nja.

Ciikaro ciakuo nĩcinĩtwo na mwaki; nĩgĩũka ya ihingo ciakuo nĩ mũunange.

31 Mũtwari ndũmĩrĩrĩ ũmwe ararũmĩrĩrwo nĩ ũngĩ, nake mũrekio akarũmĩrĩrwo nĩ mũrekio ũria ũngĩ, makamenyithie mũthamaki wa Babuloni atĩ itũũra rĩu rĩake inene rĩothe nĩrĩtunyane,

32 ningĩ mariũko ma njũũ nĩmanyiite, na kũrĩa kũrĩ marura gũgaacinwo na mwaki, nacio thigari ikanyitwo nĩ guoya.”

33 Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: “Mwarĩ wa Babuloni atariĩ ta kũhũhĩro kĩa ngano hĩndĩ irĩa yarananĩtio ikĩrangĩrĩrio; kahinda gake ga kũgethwo nĩgegũkinya o narua.”

34 “Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩatũmeretie, nĩatũreheire kĩrigiicano, agatũma tũtuĩke ta nyũngũ ya rĩũmba itarĩ kĩndũ.

Nĩatũmerũkĩtie o ta ndamathia, nayo nda yake akamĩyũria na indo ciitũ iria irĩ mũrĩo, na nĩacookete agatũtahĩka.

35 Maũndũ ma ũhinya marĩa maanekwo nyama ciitũ-rĩ, marocookerera Babuloni,” ũguo nĩguo atũũri a Zayuni mekuuga.

“Thakame iitũ irococokerera acio maikaraga kũu Babuloni,” ũguo nĩguo Jerusalemu ikuuga.

36 Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova ekuuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, nĩ nĩngũkũrũrĩra na ngũrĩhĩrie; nĩngahũithia iria rĩake, na ndũme ithima ciake ihũe.

37 Babuloni gũgaatuĩka hĩba ya kũndũ kwanangĩku, na imamo cia mbwe,

na kũndũ gwa kũmakania, na gwa gũthekererwo,
kũndũ gũtarĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo.

38 Andũ othe akuo makaararamaga ta mĩrũũthi mĩĩthĩ,
makaarurumaga ta njaũ cia mĩrũũthi.

39 No rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa magaakorwo macinĩtwo nĩ thuti-rĩ,
nĩrĩo ngaamarugithĩria iruga,
na ndũme marĩo nĩ njoothi,

nĩguo magaaathea maanĩrĩire,
maticooke makome toro nginya tene, na maticooke gũũkĩra,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

40 “Ngaamaikũrũkia ta tũgõndu tũgĩthĩ gũthĩnjwo,
o na ta ndũrũme irĩ hamwe na thenge.

41 “Hĩ, kaĩ Sheshaki nĩrĩkeegwatĩrwo-ĩ,
itũũra rĩu rĩrahagwo nĩ thĩ yothe kaĩ nĩnyĩite-ĩ!

Babuloni gũgaatuĩka kũndũ gwa kũmakania
thĩnĩ wa ndũrĩrĩ ciothe!

42 Iria rĩrĩa inene nĩrĩkaĩyũra Babuloni guothe;
mũrurumo wa ndiihũ ciarĩo nĩguo ũgaakũhubanĩria.

43 Matũũra makuo nĩmakĩrĩte ihooru,
matũũke bũrũri mũmũ na werũ ũtarĩ kĩndũ,

bũrũri ũtarĩ mũndũ ũngĩtũũra,
kũndũ gũtarĩ mũndũ ũgeragĩra kuo.

44 Nĩngaherithĩria Beli kũu Babuloni
na ndũme ĩtahĩke kĩndũ kĩrĩa gĩothe ĩmeretie.

Ndũrĩrĩ itigacooka kũhatikana igĩthĩ kũrĩ yo.
Naruo rũthingo rwa Babuloni nĩrũkaagũa.

45 “Umai kũu thĩnĩ warĩo, inyuĩ andũ akwa!

Mwĩtharei, mũhonokie mũoyo yanyu!

Mwĩtharei, mweherere marakara marĩa mahiũ ma Jehova.

46 Mũtikanareke ngoro cianyu ciũrwo nĩ hinya, kana mwĩtigĩre
hĩndĩ ĩrĩa ndeto cia mũhuhu ikaiguuo bũrũri-inĩ;

ũhoru ũmwe wa mũhuhu nĩũkaiguuo mwaka ũyũ,
na ũngĩ ũiguuo mwaka ũcio ũngĩ ũrũmĩrĩire,

mũhuhu ũkonĩ ndeto cia haaro bũrũri-inĩ,
na wa mwathani ũmwe agũũkĩrĩra mwathani ũrĩa ũngĩ.

47 Nĩgũkorwo ti-itherũ ihinda nĩrĩgooka
rĩrĩa ngaaherithia ngai cia mĩhianano ya Babuloni;

bũrũri ũcio wotho nĩũgaconorithio,
nao andũ akuo arĩa othe moragĩtwo nĩmakaaragana kuo.

48 Hĩndĩ ĩyo igũrũ na thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo

nĩkanĩrĩra nĩ gũkena igĩkenerera Babuloni,

nĩgũkorwo aniinani nĩmakarĩtharĩkĩra,
moimĩte mwena wa gathigathini,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

49 “Babuloni no nginya gũkaagũa nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli arĩa maanooraga,
ũguo noguo andũ a mabũrũri mothe makaagũa thĩ,

moragĩtwo nĩ ũndũ wa Babuloni.

50 Inyuĩ mũhonokete kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ,
mwĩtharei na mũtikagonderere!

Ririkanagai Jehova mũrĩ bũrũri wa kũraya,
na mwĩciiragie ũhoru wa Jerusalemu.”

51 “Nĩtũconorithĩtio,

nĩgũkorwo nĩtũrumĩtwo,

na tũkahumbwo thoni mothiũ maitũ,

tondũ andũ a kũngĩ nimatoonyete

kũndũ kũrĩa kwamũre thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova.”*

* 51:51 Rĩrĩ nĩ ihinda rĩrĩa Nebukadinezaru aingĩrĩre thĩnĩ wa hekarũ na akĩmĩthaahia mwaka wa 586 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

52 Jehova ekuuga atĩrĩ,

“Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaaherithia mĩhianano yake,
nao andũ arĩa agurarie kũu bũrũri-inĩ ũcio guothe
nĩmagacaaya.

53 O na kũngĩtuĩka Babuloni gwtũũgĩrĩtie gũgakinya o matu-inĩ,
na cĩhitho ciakuo ikairigĩrwo na hinya mũno-rĩ,
no ngaakũrehithĩria aniinani magũũkĩrĩre,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

54 “Mũgambo wa kĩrĩro nũraiguu kũu Babuloni;
nĩ mũgambo wa kũniinanwo
ũraiguu kũu bũrũri wa andũ a Babuloni.

55 Jehova nĩakaniina Babuloni;
nĩagakiria inegene rĩu inene rĩakuo.

Makũmbĩ ma thũ makaahũũyũka taarĩ mũrurumo wa maaĩ maingĩ.
Mũrurumo wa mĩgambo yao nĩkaiguuagwo.

56 Mũniinani nĩagookĩrĩra Babuloni;
njamba ciakuo iria irĩ hinya nĩkaanyiitwo,
namo mota mao moingangwo.

Nĩ ũndũ Jehova nĩ Mũrungu ũrĩhanagĩria;
we akaarĩhanĩria biũ.

57 Anene akuo, na andũ arĩa ogĩ, o na abarũthi akuo,
o ũndũ ũmwe na anene akuo, o na njamba ciakuo iria irĩ hinya,
othe nĩngatũma marĩo nĩ njoohi;
magaakoma nginya tene, na matiũkĩre,”

nĩguo Mũthamaki ekuuga,
o we ũrĩa rĩitwa rĩake arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

58 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Rũthingo rwa Babuloni rũrĩa rwariĩ nĩrũkang’auranio biũ,
nacio ihingo ciakuo iria ndaaya na igũrũ icinwo na mwaki;
andũ menogagia tũhũ,
naguo wĩra wa ndũrĩrĩ no ngũ cia gũcinwo na mwaki.”

59 Īno nĩo ndũmĩrĩri ĩrĩa Jeremia aaheire Seraia mũrũ wa Neria, mũrũ wa Maaseia,
o ũcio warĩ mũnene ũrĩa mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya mũthamaki, rĩrĩa
aathiire Babuloni mari na Zedekia mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki
wake. ⁶⁰ Jeremia nĩandĩkĩte ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũhoro wothe ũkonĩĩ mwanangĩko
ũrĩa ũgaakinyĩrĩra Babuloni: maũndũ maria mothe maandĩkitwo makoniĩ Babuloni.

⁶¹ Jeremia akĩra Seraia atĩrĩ, “Wakinya Babuloni-rĩ, ũgaatigĩrĩra atĩ nĩwathoma mohoro
maya mothe wanĩrĩre. ⁶² Ũcooke uge atĩrĩ, ‘Wee Jehova, nĩugĩte nĩkũniina kũndũ
gũkũ, nĩgeetha gũtikanatũrwo nĩ mũndũ, o na kana nyamũ; gũgũtũra gũkirĩte
ihooru nginya tene.’ ⁶³ Warĩkia gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, ũrĩohere ihiga,
ũrĩkie Rũũ rwa Farati. ⁶⁴ Ũcooke uge atĩrĩ, ‘Ũguo noguo Babuloni gũkaarikĩra
kũrĩre biũ, na gũtigacooka kuumĩra na igũrũ, nĩ ũndũ wa mwanangĩko ũrĩa
ngaakũrehithĩria. Nao andũ akuo nĩmakaagũa.’”

Ũhoro wa Jeremia ũkinyĩte hau.

52

Kũgũa kwa Jerusalemu

¹ Zedekia aarĩ wa miaka mĩrongo ĩrĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake
agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka ikũmi na ũmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa
Jeremia; nake oimĩte Libina. ² Nake agĩlka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta
ũrĩa Jehoiakimu eekĩte. ³ Na nĩ ũndũ wa marakara ma Jehova-rĩ, nĩkĩo maũndũ macio
mothe meekĩkire kũu Jerusalemu na Juda, na mũthia-inĩ akĩmaingata mehere mbere
yake.

Na rĩrĩ, Zedekia akĩremera mũthamaki wa Babuloni, akĩaga gwathĩka.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwaka-inĩ wa kenda wa ũthamaki wa Zedekia, mũthenya wa ikũmi
wa mweri wa ikũmi-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩthĩ kũhũũrana
na Jerusalemu arĩ na ita rĩake rĩothe, nao makĩamba hema nja ya itũũra rĩu inene,
na magĩaka ihumbu cia tĩiri miena yothe yarĩo cia kũmateithia gũtharĩkĩra itũũra rĩu.

⁵ Narío itũura rĩu inene rĩgĩikara rĩrĩ irigiicĩrie nginya mwaka wa ikũmi na ũmwe wa ũthamaki wa Zedekia.

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng'aragu ikĩneneha mũno kũu itũura-inĩ, o nginya gũkĩaga irio cia kũrĩo nĩ andũ a bũrũri ũcio. ⁷ Hindĩ iyo rũthingo rwa itũura rĩu inene rũkĩmomorwo, nacio mbũtũ ciothe cia ita ikũra. Moimire itũura-inĩ ũtũkũ magereire kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cieri hakuhi na mũgũnda wa mũthamaki, o na gũtũika andũ a Babuloni nĩmarigiicĩrie itũura rĩu inene rĩothe. Nao makĩũra merekeire Araba, ⁸ no mbũtũ ya ita ya Babuloni igĩteng'eria Mũthamaki Zedekia nginya ikĩmũkinyĩra werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciake ciothe ikĩamũranio nake ikĩhurunjwo. ⁹ Nayo mbũtũ ya ita ya Babuloni ikĩnyĩita Mũthamaki Zedekia.

Makĩmũtwara kũrĩ mũthamaki wa Babuloni ũrĩa warĩ kũu Ribila, bũrũri-inĩ wa Hamathu, na kũu nĩkũo aamũtũirĩre ciira. ¹⁰ Mũthamaki wa Babuloni arĩ kũu Ribila nĩoragithirie ariũ a Zedekia o hau maitho-inĩ ma ithe wao; agĩcooka akũuragithia anene othe a Juda. ¹¹ Nĩacookire agĩkũũrithia Zedekia maitho, na akĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango, akĩmũtwara Babuloni, na kũu akĩmũikia njeera nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

¹² Mũthenya wa ikũmi wa mweri wa itano, mwaka-inĩ wa ikũmi na kenda wa gũthamaka kwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni-rĩ, Nebuzaradani mũnene wa arangĩri a mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa watungataga mũthamaki wa Babuloni, agĩũka Jerusalemu, ¹³ agĩcina hekarũ ya Jehova, na nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba ciothe cia Jerusalemu. Ningĩ agĩcina nyũmba o yothe yarĩ ya bata kuo. ¹⁴ Nayo mbũtũ yoythe ya ita ya Babuloni, itongoretio nĩ mũnene ũcio wa arangĩri a mũthamaki, ikĩmomora thingo ciothe iria ciathiũrũrũkĩrie Jerusalemu. ¹⁵ Nebuzaradani ũcio warĩ mũnene wa arangĩri a mũthamaki nĩatahire andũ amwe arĩa maarĩ athĩni mũno, na andũ arĩa maatigaire kũu itũura-inĩ rĩu inene, hamwe na mabundi marĩa mangĩ, o na andũ arĩa metwarĩte o ene kũrĩ mũthamaki wa Babuloni. ¹⁶ No Nebuzaradani niatigire andũ amwe arĩa maarĩ athĩni mũno a bũrũri ũcio kuo, nĩguo marutage wĩra mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ na mĩgũnda-inĩ irĩa ingĩ.

¹⁷ Andũ a Babuloni makiunanga itugĩ cia gĩcango, na metha cia kũigĩrĩrwo indo, na Karia karia kaarĩ ga gĩcango, iria ciarĩ thĩni wa hekarũ ya Jehova, magĩkuua gĩcango kũu gĩothe magĩgĩtwara Babuloni. ¹⁸ Ningĩ magĩkuua nyũngũ, na icakũri, na magathĩ ma gũtinia ndaambi, na mbakũri cia kũminjaminjĩria maai, na thaani, o na indo ciothe cia gĩcango iria ciahũthagĩrwo wĩra-inĩ wa hekarũ, magĩthĩi nacio. ¹⁹ Mũnene ũcio wa thigari cia mũthamaki nĩakuire mbakũri iria nene, na Ngĩo, na mbakũri cia kũminjaminjĩria maai, na nyũngũ, na mĩtĩ ya matawa, na thaani, o na mbakũri iria ciahũthagĩrwo na kũruta maruta ma kũnyuuo, iria ciothe ciathondeketo na thahabu irĩa therie kana betha.

²⁰ Gĩcango kĩrĩa kĩarutirwo itugĩ-inĩ icio cieri, na Karia kau, na ndegwa iria ikũmi na igĩrĩ cia gĩcango iria ciarĩ rungu rwako, na metha, iria Mũthamaki Solomoni aathondekete cia hekarũ ya Jehova, gĩtingĩathimĩkire nĩ kũingĩha. ²¹ O gĩtugĩ kĩmwe gĩacio kĩarĩ kĩa mĩkono ikũmi na inana* kũraihia, na mĩkono ikũmi na irĩ† gũthiũrũrũka; na o kĩmwe gĩacio kĩarĩ na ũtungu wa ciara inya, na kĩarĩ na irima gatagatĩ. ²² Kĩongo gĩa gĩcango kĩrĩa kĩarĩ hau gĩtugĩ-igũrũ, o kĩmwe kĩarĩ kĩa mĩkono itano‡ kũraihia, na gĩkagemo na rũgara rũri na makomamanga ma gĩcango gũthiũrũrũkĩria. Gĩtugĩ kũu kĩngĩ gĩa keerĩ, kĩrĩ na makomamanga makĩo nĩkĩahaanaine biũ na kũu kĩngĩ kĩa mbere. ²³ Na haarĩ na makomamanga mĩrongo kenda na matandatũ maacuuhĩte mĩena-inĩ; makomamanga mothe marĩa maathiũrũrũkĩrie igũrũ wa magemo macio ma rũgara maarĩ igana rĩmwe.

²⁴ Mũnene ũcio wa arangĩri nĩanyiitire Seraia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na Zefania mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa wa keerĩ harĩ we, o na andũ arĩa atatũ maarangagĩra mũrango. ²⁵ Harĩ andũ arĩa maatigaire kũu itũura-inĩ inene, akĩnyĩita mũnene ũrĩa warũgamĩrĩre andũ a mbaara, na akĩnyĩita andũ mũgwanja arĩa maataaraga mũthamaki. Ningĩ akĩnyĩita karani ũrĩa mũnene, ũrĩa wandĩkithagia andũ a gũthĩi ita a bũrũri ũcio, na andũ ake mĩrongo itandatũ arĩa maakorirwo itũura-inĩ rĩu inene. ²⁶ Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri akĩmakuua othe, akĩmatwarĩra mũthamaki wa Babuloni kũu Ribila. ²⁷ Kũu Ribila, bũrũri-inĩ wa Hamathu, nĩkũo mũthamaki ũcio wa Babuloni aamoragithĩrie.

* 52:21 nĩ ta mita 8 † 52:21 nĩ ta mita ithano na nutho (5:5) ‡ 52:22 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

Nĩ ùndũ ũcio andũ a Juda magĩtahwo, magĩtwarwo bũrũri ũngĩ, makĩrutwo bũrũri wao. ²⁸ Ũyũ nĩguo mũigana wa andũ arĩa Nebukadinezaru aatahire akĩmatwara bũrũri ũngĩ:

mwaka-inĩ wa mũgwanja aatahire Ayahudi 3,023;

²⁹ naguo mwaka wa ikũmi na inana wa ũthamaki wa Nebukadinezaru, agĩtaha andũ 832 kuuma Jerusalemu;

³⁰ o naguo mwaka-inĩ wake wa mĩrongo ĩĩĩ na ĩtatũ, agĩtaha Ayahudi 745 magĩtwarwo bũrũri ũngĩ

nĩ Nebuzaradani ũcio mwathi wa arangĩri a mũthamaki.

Andũ acio othe maarĩ 4,600.

Jekonia Kuohorwo

³¹ Na gũgĩkinya atĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja kuuma rĩrĩa Jekonia, mũthamaki wa Juda, aatwarirwo bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ ũrĩa Evili-Merodaki aatuĩkire mũthamaki wa Babuloni-rĩ, nĩohorithirie Jekonia mũthamaki wa Juda, akĩmũrekereria oime njeera mũthenya wa mĩrongo ĩĩĩ na ĩtano wa mweri wa ikũmi na ĩĩĩ. ³² Nĩamwarĩirie na ũhooreri, na akĩmũhe gĩĩ gĩa kũmũtũgĩria gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ nao kũu Babuloni. ³³ Nĩ ùndũ ũcio Jekonia akĩruta nguo ciake cia njeera, na agĩtũũra arĩanagĩra irio na mũthamaki matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo. ³⁴ Mũthamaki ũcio wa Babuloni nĩaheaga Jekonia indo cia kũmũteithia o mũthenya matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo, nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

MACAKAYA

1

¹ Hī! Kaī itūūra rīu inene nīrīkarīte rītiganīrio,
o rīu rīratūire rīyūrīte andū-ī!

Kaī rīkūhaana o ta mūtumia wa ndigwa,
ūcio ūraarī mūnene gatagatī ka ndūrīrī-ī!

O we ūratūire arī mūthamaki-mūndū-wa-nja ng'ongo-inī cia būrūrī-rī,
rīu atuīkīte ngombo.

² Ūtukū araraga akīrīra na ruo,
maithori makanyūrūrūkīra makai-inī make.

Arīa othe marendanīte nake-rī,
hatīrī o na ūmwe wa kūmūhooreria.

Arata ake othe nīmamūkunyañire;
othe matuīkīte thū ciake.

³ Thuutha wa thīna na mawīra maritū,
Juda nīatwarītwo ithaamīrio.

Atūūruga gatagatī ka ndūrīrī;
agakīaga handū ha kūhurūka.

Arīa othe mamūingatithagia nīmamūkinyīrīre
arī hatīka-inī ciake.

⁴ Njīra cia gūthī Zayuni no macakaya,
nī ūndū gūtīrī andū mookaga ciathī ciake iria njathane.

Matoonyero make mothe makīrīte ihooru,
athīnjīri-Ngai ake no gūcaaya maracaaya,
airītu ake no kūgirīka,
nake arī na ruo rūnene.

⁵ Amuku ake matuīkīte nīo mamwathaga;
thū ciake nīcio igaaciire.

Jehova nīamūrehithīrie kīeha
nī ūndū wa mehīa make maingī.

Ciana ciake itahītwo igatwarwo būrūrī ūngī,
igatuīka mīgwate ya thū.

⁶ Mwarī wa Zayuni nīehereirwo nī riiri wake.
Anene ake mahaanīte ta thwariga ciagīte ūrīithio;
moorīte matarī na hinya,
moimītwo thuutha nī arīa mamaingatithītie.

⁷ Matukū-inī ma thīna na kūrūrūra gwake-rī,
Jerusalemu aririkanaga igīna ciothe
iria ciarī ciake matukū ma tene.

Rīrīa andū ake maagūire moko-inī ma thū-rī,
gūtīarī mūndū o na ūmwe wa kūmūteithia.

Thū ciake ikīmūrora,
igīthekerera mwanangīko wake.

⁸ Jerusalemu nīehītie mūno,
na nī ūndū ūcio akanyīitwo nī thaahu.

Arīa othe maamūtīte-rī, rīu nīmamūnyararīte,
nī ūndū nīmonete njaga yake;
we mwene no gūcaaya aracaaya,
na akamahutatīra.

⁹ Gīko gīake nīkīnyīitīte nguo ciake;
nake ndaigana gwīcūūrania mūtūūrīre wake wa thuutha.

Kūgūa gwake kwari gwa kūmakania;
gūtīarī mūdū o na ūmwe wa kūmūhooreria.
“Wee Jehova, ta kione mathiina makwa,
nīgūkorwo thū yakwa nīhootanite.”

10 Thū iyo nīyegwatīre
igīina-inī ciake ciothe;
nake akīlonera ndūrīri iria itooī Ngai
igītoonya handū harīa hake haamūre:
o arīa wee wathanite
matikanatoonye kūngano-inī gīaku.*

11 Andū ake othe nīgūcaaya maracaaya
magīetha gīa kūrīa;
magagīkūrānia igīina ciao
na irio nīguo matūūre muoyo.
“Wee Jehova, ta cūrania wone,
nīgūkorwo ndī mūmeneku.”

12 “Atīrīrī, inyuī mūrahītūka,
anga mūkuona ūndū ūyū ta ūtamūkonī?
Ta rorai muone.
Nī kūrī thīina ūiganaine na thīina ūyū wakwa,
thīina ūrīa njīgīrīrwo,
o ūcio Jehova aandehithīirie
mūthenya wa marakara make mahiū?

13 “We aandūmīre mwaki uumīte igūrū,
akīūkūrūkia, ūgītoonya nginya mahīndī-inī makwa.
Aambīre magūrū makwa wabu wa kūmatega, akīhūdūra.
Nake agītūma nyiitwo nī ihooru, ngīkīringīka mūthenya wothe.

14 “Mehia makwa mohanītio, magatuīka icooki.
Moko make mamogothanītie hamwe.
Magagīkīrwo ngingo-inī yakwa,
nake Mwathani agakīniina hinya.
Akaaneana moko-inī ma arīa itangīhota gwītiiria.

15 “Mwathani nīaregete
njamba ciothe cia ita iria ndī nacio,
akanjītīra ita nīguo rīnjūkīrīre,
rīmemende aanake akwa.
Kīhihīro-inī gīake kīa ndībei-rī,
Mwathani nīarangīrīrie
Mwarī Gathirange wa Juda.

16 “Maūdū macio nīmo maratūma ndīre,
namo maitho makwa makanyūrūrūkia maithori.
Gūtīrī mūdū ūrī hakuhī wa kūūhooreria,
gūtīrī mūdū wa kūnyūmīrīria ngoro.
Ciana ciakwa ituīkīte cia kūnyamarīka
tondū thū nīyo ihootanite.”

17 Zayuni atambūrūkītie moko,
no gūtīrī mūdū wa kūmūhooreria.
Jehova nīathanite ūhoro wa Jakubu
atī arīa mariganītie nake matuīke thū ciake;
Jerusalemu nīatuīkīte
kīndū kīrī thaahu gatagatī-inī kao.

18 “Jehova nī mūthingu,

* 1:10 Andū a ndūrīrī matietīkīrītio gūtoonya hekarū matikamīthaahie (Ezek 44:7-9).

no rĩrĩ, nĩndaremeire watho wake.
Thĩkĩrĩriai, inyũĩ andũ othe,
na mũrore gũthĩĩnĩka gwakwa.
Aanake akwa na airĩtu akwa
nĩmatahĩtwo magatwarwo thĩ ng'eni.

¹⁹ “Ndaatũmanĩire arĩa twarĩ ngwatanĩro,
no-o makĩngunyanĩra.
Athĩnjĩri-Ngai akwa, na athuuri akwa
marakuĩĩire itũũra-inĩ rĩu inene,
o magĩcaragia irio cia kũmatũũria muoyo.

²⁰ “Wee Jehova, ta rora wone ũrĩa ndĩ hatĩka-inĩ!
Nĩndĩratangĩka thĩĩnĩ wakwa,
na ngathĩĩnĩka thĩĩnĩ wa ngoro yakwa,
nĩ ũndũ ngoretwo ndĩ mũremi mũno.
Na kũu nja, hiũ cia njora nĩirooraga andũ,
nakuo thĩĩnĩ no gĩkuũ kũrĩ.

²¹ “Andũ nĩmaiguĩte mũcaayo wakwa,
no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa kũũhooreria.
Thũ ciakwa ciothe nĩciguĩte ũhoru wa hatĩka ciakwa,
nacio igakena nĩ ũndũ wa ũguo wĩkĩte.
Nawe gĩkinyie mũthenya ũrĩa wanĩĩire
nĩguo nao mahaane ta nĩ.

²² “Waganu wao wothe nĩũgĩkinye mbere yaku,
nawe ũmeke o ta ũrĩa ũnjĩkĩte
nĩ ũndũ wa mehia makwa mothe.
Mĩcaayo yakwa nĩ mũngĩ,
nayo ngoro yakwa nĩringĩkĩte.”

2

¹ Hĩ! Kaĩ Mwathani nĩakĩhumbĩrĩte Mwarĩ wa Zayuni
na itu rĩa marakara make-ĩ!
Nĩatungumanĩtie riiri wa Isiraeli,
akaũharũrũkia kuuma igũrũ nginya thĩ;
ndaaririkanire gaturwa ka magũrũ make,
mũthenya ũrĩa aarakarire.

² Mwathani-rĩ, nĩameretie
itũũro ciothe cia Jakubu atarĩ na tha;
nĩamomoretie cĩhitho iria nũmu
cia Mwarĩ wa Juda arĩ na marakara.
Nĩagũithĩtie ũthamaki wa Mwarĩ wa Juda,
na akagũithia anene ake, akamaconorithia.

³ Rũhĩa rwa Isiraeli ruothe
arũrengete arĩ na marakara mahiũ.
Nĩeheretie guoko gwake kwa ũrĩo,
gũkameeherera o rĩrĩa thũ ciamakuhĩrĩria.
Nĩgũcina acinĩte Jakubu ta mwaki ũkũrĩrĩmbũka,
ũrĩa ũcinaga kĩrĩa gĩothe kĩrĩ hakuhĩ naguo.

⁴ Ageetete ũta wake o ta thũ;
guoko gwake kwa ũrĩo nĩ kwĩhaarĩrie.
Arĩa othe maatũire makenagia maitho-rĩ,
amooragĩte o ta marĩ thũ;
hema ya Mwarĩ wa Zayuni
amũitĩrĩrie mang'ũrĩ make mahaana ta mwaki.

⁵ Mwathani-rĩ, atuĩkĩte ta thũ;

nīameretie Isiraeli.
 Nīameretie nyumba ciake ciothe cia ūthamaki,
 na akaananga cīhitho ciake iria nūmu.
 Nīaingīhīrie Mwarī wa Juda
 gūcakaya na kūgirīka.

⁶ Nīonūhīte gīkaro gīake ta mūgūnda;
 nīanangīte handū hake ha gūtūnganīrwo.
 Jehova nīatūmīte Zayuni ariganīrwo
 nī ciathī ciake iria njathane, o hamwe na Thabatū ciake;
 nī ūndū wa marakara make mahiū-rī,
 akanyarara mūthamaki, o hamwe na mūthīnjīri-Ngai.

⁷ Mwathani nīaregete kīgongona gīake,
 na agatiganīria handū hake harīa haamūre.
 Nīaneanīte thingo cia nyumba ciake cia ūthamaki kūrī thū;
 iraanīrīra irī thīnī wa nyumba ya Jehova,
 o taarī mūthenya wa gīathī kīria gīathane.

⁸ Jehova nīatuire itua rīa kūmomora
 rūthingo rūria rūthiūrūrūkiirie Mwarī wa Zayuni.
 Nīatambūrūkiirie rūrigi rwa gūthima,
 na ndaagiririe guoko gwake gūtige kūrwananga.
 Nīatūmire njirigo na thingo icakaye;
 o cierī igīgītuīka cia kwanangīka.

⁹ Ihingo ciakuo nīihorokeire na thī;
 mīgūko yacio nīamiunangīte, akamīananga.
 Mūthamaki na anene akuo nīmatahītwo magatwarwo ndūrīrī-inī,
 watho rīu ndūrutanagwo,
 na anabii akuo nīmatigire kuona cioneki
 ciumīte kūrī Jehova.

¹⁰ Athuuri a kūu kwa Mwarī wa Zayuni
 maikarīte thī makirīte ki;
 nao nīmehurīrie rūkūngū mītwe,
 na makehumba nguo cia makūnia.
 Airītu a Jerusalemu
 mainamīrīire maturumithītie mītwe yao thī.

¹¹ Maitho makwa nīmaroora nī kūrīra,
 ngatangīka thīnī wakwa,
 naguo roho wakwa nīūtūrūrīrwo thī
 nī ūndū wa andū akwa kwanangwo,
 nīgūkorwo twana na tūkenge
 tūraringīkīra njīra-inī cia itūūra rīria inene.

¹² Tūrooria manyina atīrī,
 “Trio na ndibei irī ha?”
 o tūkīringīkaga ta andū matihīrio
 njīra-inī cia itūūra rīria inene,
 o mīoyo yatuo igīthiragira
 moko-inī ma manyina.

¹³ Ingīkiuga atīa nī ūndū waku?
 Ingīkūgerekania nakī,
 wee Mwarī ūyū wa Jerusalemu?
 Ingīkūhaanania nakī,
 nīguo ngūhoorerie,
 wee Mwarī ūyū Gathirange wa Zayuni?
 Kīronda gīaku kīrikīte o ta iria.
 Nūū ūngīhota gūkūhonia?

14 Cioneki iria anabii aku moonaga
 ciarĩ cia tũhũ na cia maheeni;
 matiigana kũmũguũrĩria mehia manyu
 nĩguo magirĩrĩrie gũtahwo kwanyu.
 Ndũmĩrĩri iria maamũheire
 ciarĩ cia maheeni, na cia kũmũhĩtithia.

15 Ehĩtũkĩri othe mahũũraga hĩ;
 mathekaga makĩinainagĩria Mwarĩ ũyũ wa Jerusalemu mĩtwe,
 makĩũragia atĩrĩ:
 “Ĩĩ rĩrĩ nĩrĩo itũũra inene rĩrĩa rĩetagwo
 ũthaka ũrĩa mũkinyanĩru biũ,
 na rĩgeetwo gĩkeno gĩa thĩ yothe?”

16 Thũ ciaku ciothe
 ciathamagia tũnua igũũkĩrĩre;
 igũthekagĩrĩa na ikahagarania magego,
 ikoiga atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũmũmeretie.
 Ũyũ nĩguo mũthenya ũrĩa tũtũire twetereire,
 na rĩu nĩtũwonete.”

17 Jehova nĩarĩkĩtie gwĩka ũrĩa aathugundĩte;
 we nĩahingĩtie kiugo gĩake,
 kĩrĩa aathanire o matukũ ma tene.
 Akũng’auranĩtie ategũkũiguĩra tha,
 atũmĩte thũ igũkenerere,
 rũhĩa rwa amuku aku nĩruo atũgĩrĩtie.

18 Ngoro cia andũ nĩirakaĩra Mwathani.
 Atĩrĩrĩ, wee rũthingo rũrũ rwa Mwarĩ wa Zayuni,
 reke maithori maku manyũrũrũke ta rũũĩ
 mũthenya na ũtukũ;
 ndũkahurũke,
 kana ũreke maitho maku mahurũke.

19 Arahũka, ũkayũrũrũke ũtukũ,
 rĩrĩa ũrangĩri wa ũtukũ wambagĩrĩria;
 itũrũraga ngoro yaku ta maai
 mbere ya Mwathani.
 Ambararia moko maku na igũrũ kũrĩ we
 nĩ ũndũ wa mĩoyo ya ciana ciaku,
 o icio iraringĩka nĩ ng’aragu
 magomano-inĩ ma njĩra ciothe.

20 “Wee Jehova, ta rora, na ũcũũranie:
 Nũũ ũngĩ wee ũrĩ weka ũguo?
 Andũ-a-nja nĩmagĩrĩrwo nĩ kũrĩa maciaro mao,
 o ciana iria marerete?
 Mũthĩnjĩri-Ngai na mũnabii nĩmagĩrĩre
 kũuragagĩrwo handũ-harĩa-haamũre ha Mwathani?”

21 “Andũ ethĩ o na arĩa akũrũ
 makomete hamwe rũkũngũ-inĩ rwa njĩra,
 aanake akwa na airĩtu
 moragĩtwo na rũhiũ rwa njora.
 ũmoragĩte mũthenya ũrĩa ũrakarĩte;
 ũmoragĩte ũtekũmaiguĩra tha.

22 “O ta ũrĩa wĩtanaga mũthenya wa gĩathĩ-rĩ,
 noguo ũnjĩtũire maũndũ ma kũnguoyohia,
 makandigiicĩria mĩena yothe
 o taarĩ mũthenya wa gĩathĩ.

Mūthenya wa marakara ma Jehova-rī,
gūtīrī mūdū o na ūmwe wahonokire kana agītigara;
arīa ndarūmbūirie na ngīrera-rī,
thū yakwa nīmanangīte.”

3

- 1 Nīi ndī mūdū wonete thīina
nī ūndū wa kūhūūrwo na rūthanju rwa mang’ūrī make.
- 2 Andwarīte akangereria nduma-inī
handū ha ūtheri-inī;
- 3 ti-itherū, atūmīte guoko gwake kūnjūkīrīre
rīngī na rīngī, mūthenya wothe.
- 4 Nīatūmīte nyama cia mwīrī wakwa
na gīkonde kīaguo ihinyare,
na akoinanga mahīndī makwa.
- 5 Nīandigīicīurie, na agaathiūrūrūkīria
na marūrū, na thīina.
- 6 Atūmīte ndūūre nduma-inī
o ta andū arīa maakuire tene.
- 7 Nīanjirigīire na rūthingo nīguo ndikae kūūra;
mīnyororo yakwa nīamīritūhītie mūno.
- 8 O na rīrīa ndetana kana ndakaya ngīenda ūteithio-rī,
nī kūhingīrīria ahingagīrīria mahooya makwa.
- 9 Nīahingīte njīra yakwa na mahiga maicūhie;
atūmīte tūcīra twakwa tuogome.
- 10 Kūrī nīi aatuīkīte o ta nduba rīrīa yoheirie,
kana ta mūrūūthi rīrīa wīhithīte,
- 11 akīngururia kuuma gacīra-inī,
akīndambuura, akīndiganīria itarī na ūteithio.
- 12 Ageetete ūta wake, akangereka,
nduīke cabaa ya kūrathagwo nī mīguī yake.
- 13 Nīatheecire ngoro yakwa
na mīguī kuuma thiaka-inī wake.
- 14 Ngīgītuīka wa gūthekagīrīrwo nī andū akwa othe;
maanyūrūrāgia na rwīmbo mūthenya wothe.
- 15 Anjīyūrītīe maūdū marūrū,
na akaahūūnia na maaī ma nyongo.
- 16 Nīang’ethūrāngīte magego makwa na kagoto;
anangīrīrie rūkūngū-inī.
- 17 Nīnjagīthītie thayū;
nīndiganīrwo ūgaacīru nī kīi.
- 18 Nī ūndū ūcio nguuga atīrī, “Riiri wakwa nūthirīte,
o hamwe na maūdū marīa mothe ndūire njīrīgīrīre kuuma kūrī Jehova.”
- 19 Nīngūrīrikana thīina wakwa, na kūūrūūra gwakwa,
na ngarīrikana maūdū marūrū, o na maaī ma nyongo.
- 20 Ngoro yakwa no īrarīrikana maūdū macio,
nayo īkaringīka thīinī wakwa.
- 21 O na gūtārī ūguo nīndīrikanāga ūndū ūyū,
na tondū wa ūguo ngagīa na kīrīgīrīro:
- 22 Tondū wa wendo mūnene wa Jehova, nīkīo tūtaniinītwo biū,
nīgūkorwo tha ciake itirī hīndī ithiraga.
- 23 Tha ciaku ikoragwo irī njerū rūciinī o rūciinī,
wīhokeku waku nī mūnene mūno.
- 24 Ngoro yakwa yugaga atīrī,
“Jehova nīwe igai rīakwa; tondū ūcio nīwe ndrīetāgīrīra.”

- 25 Jehova nĩ mwega kũrĩ arĩa mamwĩhokaga,
kũrĩ ngoro iyo ĩmũrongoragia;
- 26 nĩ wega mũndũ gweterera
ũhonokio wa Jehova o akirĩte.
- 27 Nĩ wega mũndũ gũkuua icooki
hĩndĩ ĩria arĩ mũnini.
- 28 Nĩaikare arĩ wiki akirĩte,
nĩgũkorwo nĩ Jehova ũmũigĩrĩre rĩo.
- 29 Nĩaturumithie ũthiũ wake rũkũngũ-inĩ,
no gũkorwo aahota kũgĩa na kĩĩrĩgĩrĩro.
- 30 Nĩerekererie rũthĩa kũrĩ mũndũ ũria ũkũmũgũtha,
na aiyũrwo nĩ thoni.
- 31 Nĩgũkorwo Jehova
ndateanagĩria andũ nginya tene.
- 32 O na gũtũka nĩarehaga kĩahe-rĩ, we nĩaiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo wendo ũcio wake ũtathiraga nĩ mũnene mũno.
- 33 Nĩgũkorwo ndarehagĩra andũ mũnyamaro,
kana akarehere ciana cia andũ kĩahe akiendaga.
- 34 Rĩria andũ a bũrũri arĩa othe mohetwo
maarangĩrĩrio na makinya-rĩ,
- 35 rĩria mũndũ aagithio kĩhooito gĩahe
mbere ya Ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno-rĩ,
- 36 o na rĩria mũndũ atuĩrwo ciira hatarĩ kĩhooito-rĩ,
githĩ Mwathani ndonaga maũndũ macio?
- 37 Nũũ ũngĩaria na atũme ũndũ ũcio ũhinge,
Mwathani ataathanĩte gũtuĩke ũguo?
- 38 Githĩ kanua-inĩ ka Ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
tiho hoimaga maũndũ mooru, na hakoima maũndũ mega?
- 39 Mũndũ o wothe ũri muoyo-rĩ, atetaga nĩki
rĩria ekũherithio nĩ ũndũ wa mehia make?
- 40 Nĩtũthuhurie-i mĩthĩre iitũ na tũmĩtuĩrie,
tũcokerere Jehova.
- 41 Nĩtwambararie ngoro ciitũ na moko maitũ na igũrũ
kũrĩ Mũrungu ũria ũrĩ igũrũ, tuuge atĩrĩ:
- 42 “Ithuĩ-rĩ, nĩtwĩhĩtie na tũgakũremera,
wee nawe ũkaaga gũtũrekera.
- 43 “Wee wĩhumbĩrĩte na marakara, ũgatũingatithia;
ũũraganĩte ũtekũiguanĩra tha.
- 44 Wee wĩhumbĩrĩte na itu
nĩgeetha gũtikagĩe na ihooya rĩngĩgũkinyĩra.
- 45 Wee ũtũmĩte tũtuĩke ta gĩko,
na ta mahuti gatagatĩ ka ndũrĩrĩ.
- 46 “Thũ ciitũ ciothe itwathamĩrie tũnua itũũkĩrĩre.
- 47 Nĩtũkorereirwo nĩ kĩmako kĩnene, na tũkenjerwo marima,
tũgakorwo nĩ ũniinani, na mwanangĩko.”
- 48 Maitho makwa maranyũrũrũkia tũrũũ twa maithori
nĩ ũndũ andũ akwa nĩmanangĩtwo.
- 49 Maitho makwa marĩnyũrũrũkagia maithori mategũtigithĩria,
magaikara o makĩnyũrũrũkaga,
- 50 nginya rĩria Jehova agaacũthĩrĩria arĩ igũrũ oone.
- 51 Maũndũ marĩa ndĩrona nĩmaranjigũithia kĩahe ngoro,
tondũ wa andũ-a-nja othe a itũũra rĩakwa inene.
- 52 Andũ arĩa maatuĩkite thũ ciakwa hatarĩ gĩtũmi

- n̄io maanguimaga ta nyoni.
 53 Maanjikirie irima makienda künjüraga,
 na makihũũra na mahiga;
 54 ndaahubanirio nĩ maaĩ maingĩ,
 magũkũrũkĩra igũrũ rĩa mũtwe wakwa,
 na nĩ ngĩciiria ndĩ hakuhi kũniinwo.
 55 Ngĩkaĩra rĩitwa rĩaku Wee Jehova,
 ndĩ kũu irima-inĩ rĩu iriku.
 56 Na we ũkĩgua ithaithana rĩakwa, ngĩkwĩra atĩrĩ,
 “Tiga kũhinga matũ maku ngĩgũkaĩra ũndeithie.”
 57 Nawe ũkinguhĩrĩria rĩrĩa ndagũkaĩre,
 ũkĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra.”
 58 Wee Mwathani-rĩ, nĩwe wanjiirĩrĩre;
 nawe ũgĩgĩkũũra muoyo wakwa.
 59 Wee Jehova, nĩwonete ũuru ũrĩa njikĩtwo.
 Tua ciira wakwa arĩ we!
 60 Wee nĩwonete kwĩrĩhĩria kwao guothe,
 o na mathugunda mao mothe ma künjũkĩrĩra.
 61 Wee Jehova-rĩ, nĩũiguĩte irumi iria manumĩte nacio,
 o na mathugunda mao mothe ma künjũkĩrĩra:
 62 maũndũ marĩa thũ ciakwa ciaragia na miheehũ ikĩng’ung’uanaga
 injũkĩrĩre mũthenya wothe.
 63 Ta kĩmarore! Magũikara thĩ kana magũũkĩra,
 maanyũrũragia na nyĩmbo ciao.
 64 Wee Jehova-rĩ, marĩhe kũringana na ũrĩa mekĩte,
 kũringana na wĩra wa moko mao.
 65 Ūmia ngoro ciao, nakĩo kĩrumi gĩaku kĩroikara nao!
 66 Maingatithie ũrĩ na marakara,
 na ũmaniine mathire gũkũ mũhuro wa igũrũ rĩa Jehova.

4

- 1 Hĩ! Kaĩ thahabu ĩyo nũthirĩte ũkengu wayo-ĩ,
 thahabu ĩrĩa therie kaĩ ĩrĩ gũthita-ĩ!
 Tũhiga twa goro tũrĩa twamũre
 nĩtũhurunjĩtwo magomano-inĩ ma njĩra ciothe.
 2 Ariũ a Zayuni arĩa me bata,
 arĩa rĩmwe mangĩaringithanirio na thogora wa thahabu,
 kaĩ rĩu moonagwo ta nyũngũ cia rĩũmba-ĩ,
 o ta wĩra wa moko ma mũũmbi!
 3 O na mbwe nĩciongithagia ciana cicio,
 no andũ akwa matũkĩte andũ matarĩ tha,
 o ta nyaga cia werũ-inĩ.
 4 Rũrĩmĩ rwa gakenge
 rũnyiitanĩte na karakara nĩ ũndũ wa kũnyoota;
 twana tũhooyaga irio,
 no gũtirĩ mũndũ ũtũheaga.
 5 Andũ arĩa rĩmwe maarĩaga irio njega,
 rĩu maikaraga njĩra-inĩ mekonotete,
 arĩa maarerirwo makĩhumbagwo nguwo cia rangi wa ndathi-rĩ,
 rĩu makomaga ciara-inĩ cia mũhu.
 6 Iherithia rĩa andũ akwa
 nĩ inene gũkĩra rĩa itũura rĩa Sodomu,
 rĩrĩa rĩang’aũranirio o rĩmwe,

gūtarī guoko kwarīteithirie.

⁷ Anene akuo maatherete gūkīra tharunji,
na makeerūha gūkīra iria,
maarī atune mūrī gūkīra ruru írīa ndune,
magakīhaana ta kahiga ka goro karīa getagwo yakuti.

⁸ No rīu mairīte o na gūkīra mbiro;
matikūūrīkanaga marī nīra-inī.
Ikonde cia mūrī yao ciūmanīrīire na mahīndī;
ciumīte o ta rūthanju.

⁹ Kaba arīa mooragagwo na rūhiū rwa njora,
kūrī arīa makuuaga nī ng’aragu;
matoragio nīkūhūta,
makamoca nī ūndū wa kwaga irio cia kuuma mūgūnda.

¹⁰ Moko ma andū-a-nja arīa marī tha
nīmarugire ciana ciao ene,
igītuīka irio ciao
hīndī iyo andū akwa manangirwo.

¹¹ Jehova nīarekereirie mang’ūrī make biū;
aitūrūrīte marakara make mahiū.
Nīakītie mwaki kūu Zayuni
ūrīa ūcinīte mīthingi yakuo.

¹² Athamaki a thī matingētīkirie,
o na kana kīrīndī o na kīmwe gīa gūkū thī,
atī thū na amuku nīmangīahotire
gūtoonya ihingo cia Jerusalemu.

¹³ No ūndū ūcio wekīkire nī ūndū wa mehia ma anabii akuo,
na mawaganu ma athīnjīri-Ngai akuo
arīa manaita thakame
ya andū arīa athingu kūu thīinī.

¹⁴ Rīu maturuuraga nīra-inī
ta andū atumumu.
Mathaahītio nī thakame ūu atī
gūtīrī mūdū o na ūmwe ūngīgeria kūhutia nguo ciao.

¹⁵ Andū mamakayagīrīria, makoiga atīrī,
“Thīīi nakūu! Mūrī na thaahu! Thīīi! Thīīi! Mūtīgatūhutie!”*
Ningī moora na maatuīka orūūrī,
makeerwo atīrī kūu ndūrīrī-inī,
“Matingīkara gūkū rīngī.”

¹⁶ Jehova we mwene nīwe ūmahurunjīte;
nīatīgīte kūmarūmbūiya.
Athīnjīri-Ngai matiheagwo gītīo,
o na makarega gūtuga athuuri.

¹⁷ Makīria ma ūguo-rī, maitho maitū nīmathirire hinya,
o tūcūthīrīrie ūteithio ūrīa tūtoonire;
kuuma mīthiringo iitū írīa mīraihu-rī,
twetereire rūrīrī rūtangīahotire gūtūhonokia.

¹⁸ Andū maatūcemaga ikinya gwa ikinya,
nī ūndū ūcio tūtingīathiīrīire nīra-inī ciitū.

* 4:15 Andū arīa maakoragwo na mangū maanagīrīra nīguo andū matīkamahutie tondū maakoragwo na thaahu (Alaw 13:45).

Ithiriro riitū rīgīkuhīrīria, namo matukū maitū maarī matare,
nīgūkorwo ithiriro riitū nīrīakinyīte.

19 Andū arīa matūngatithītie-rī,
maarī na ihenya gūkīra nderi irī rīera-inī;
maatūhanyūkagīria irīma-inī,
na magatuoheria werū-inī.

20 Mündū ūrīa mūtīrīrie maguta nī Jehova,
o we ūrīa warī ta mīhūmū iitū-rī,
nīagwatirio nī mītego yao.
Tweciiragia atī tūrī kūruru-inī gīake-rī,
no tūtūre gatagatī ka ndūrīrī.

21 Kena na ūcanjamūke, wee Mwarī wa Edomu,
o wee ūtūūraga būrūri wa Uzu.
No rīrī, o nawe gīkombe gīkī nīgīgagūkora;
ūgaakīnyūira ūrīo, na ūrutwo ngu, ūtigwo njaga.

22 Wee Mwarī wa Zayuni-rī, iherithia rīaku nīrīgathira;
ndakoongerera ihinda rīaku rīa gūikara ūrī mūtahe.
No wee, Mwarī wa Edomu-rī, nīagakūherithīria mehia maku
na aguūrie waganu waku.

5

- 1 Wee Jehova-rī, ririkana maündū marīa matūkorete;
ta rora wone gūconoka gwitū.
2 Igai riitū nīrīneanītwo kūrī ageni,
nayo mīcīi iitū īgakīneanwo kūrī andū a kūngī.
3 Nītūtūikīte ciana cia ngoriai na ciana itarī na maithe,
nao manyina maitū magatuika ta atumia a ndigwa.
4 Maaī marīa tūnyuuaga no tūgūrire;
o na ngū nīkūgūra tūragūra.
5 Arīa matūngatithagia marī o magūrū-inī maitū;
nītūnogete, na tūkaaga ūhurūko.
6 Twīneanīte kūrī andū a Misiri na a Ashuri
nīgeetha tuone irio cia gūtūigana.
7 Maithe maitū nīmehirie na rīu matirī ho,
na ithuī nī ithuī tūraherithio handū hao.
8 Ngombo nīcio itwathaga,
na gūtīrī mündū wa gūtūteithūra kuuma moko-inī ma cio.
9 Tuonaga irio na ūndū wa gūtwarīrīria mīoyo iitū ūgwati-inī,
nī ūndū wa rūhiū rwa njora rūria rūrī werū-inī.
10 Gīkonde giitū kīhiūhīte o ta riiko rīa kūruga mīgate,
tūkainaina nī ūndū wa kūhūita.
11 Andū-a-nja nīmanyiitītwo na hinya gūkū Zayuni,
nao airītu gathirange makanyiitwo na hinya matūūra-inī ma Juda.
12 Anene akuo nī macuurītio na moko mao;
athuuri nao matīheagwo gītīo.
13 Aanake marutithagio wīra wa hinya ithī-inī;
tūmwana natuo tūtūgūgaga nīgūkuuithio mīrigo ya ngū.
14 Athuuri nīmatigīte gūikara kīhingo-inī gīa itūūra inene;
aanake nao nīmatigīte kūina nīmbo ciao.
15 Ngoro ciitū nīithirīte gīkeno;
ndūrūhī ciitū igarūrūkīte igatuika macakaya.
16 Thūmbī ya ūnene* nīngwīte, īgatuuma mūtwe,
kaī tūrī na haaro-ī, nīgūkorwo nītwīhītie!
17 Tondū ūcio ngoro ciitū nīringīkīte;
na tondū wa maündū macio maithe maitū makaira,
18 tondū wa Kīrīma gīa Zayuni, kīria gīkīrite ihooru,

* 5:16 Thūmbī yonanagia riiri na gītīo (Isa 28:1, 3).

nacio mbwe rīu nīkuo iceeraga.

¹⁹ Wee Jehova-rī, wathanaga nginya tene;
gītī gīaku kīa ūnene gītūūraga kuuma njiarwa nginya njiarwa.

²⁰ Ūriganagīrwo nī ithuī hīndī ciothe nīkī?
Ūtūtiganīirie hīndī ndaaya ūguo nīkī?

²¹ Wee Jehova-rī, tūcookererie harīwe, nīguo tūhote gūgūcookerera;
erūhia matukū maitū macooke o ta ūrīa matarī tene,

²² tīga ūkorirwo nītūregeete biū,
ūgagītūrakarīra o mūno makīria.

EZEKIELI

Ciümbe Iria iri Muoyo na Riiri wa Jehova

¹ Mwaka-ini wa mirongo itatü, * müthenya wa gatano wa mweri wa kana, hĩndi ĩria ndaari hũgũrũrũ-ini cia Rũũ rwa Kebari tũri hamwe na andũ ariã maatahĩtuo magatwarwo kuo, igũrũ nĩriahingũkire, na nũ ngĩona cioneki cia Ngai.

² Müthenya wa gatano wa mweri ũcio, nago nĩguo mwaka wa ĩtano kuuma Mũthamaki Jehoiakini athaamio, ³ kiugo kĩa Jehova ngĩakinyĩriire Ezekieli ũria mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Buzi, kũu hũgũrũrũ-ini cia Rũũ rwa Kebari, o kũu bũrũri wa Babuloni. Nakuo guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ riãke.

⁴ Ngĩcũthĩrĩria ngĩona rũhuho rwa kĩhuhũkanio rũgĩũka ruumĩte na mwena wa gathigathini, naruo rwarĩ itu inene rĩri na rũheni rũkũhenũka narĩo riariigiicĩirio nĩ ũtheri mũcangararu. Gatagati ka mwaki ũcio haahaanaga ta kĩgera kĩaakana, ⁵ na thĩini wa mwaki ũcio nĩ haarĩ kindũ kĩaahaanaga ciümbe inya[†] iri muoyo, nacio cionekaga iri na mũhianĩre wa mũndũ, ⁶ na o kĩmwe gĩacio kĩari na mothiũ mana na mathagu mana. ⁷ Magũrũ ma cio maarĩ marũngarũ; namo makinya ma cio maatarĩ ta ma gacaũ, na maakengaga ta gĩcango gĩkumuthe. ⁸ Rungu rwa mathagu ma cio, mĩena ĩna yacio, ciarĩ na moko ma mũndũ. Ciothe inya ciarĩ na mothiũ na mathagu, ⁹ namo mathagu ma cio, nĩmahutanĩtie. O kĩmwe gĩa cio giathiaga kĩerekeire o mbere; itiehũgũraga igĩthiũ.

¹⁰ Mothiũ ma cio maatarĩ ta ũũ: O kĩmwe gĩa icio inya kĩari na ũthiũ wa mũndũ, na mwena wa ũrio o kĩmwe kĩari na ũthiũ wa mũrũũthi, nago mwena wa ũmotho kĩari na ũthiũ wa ndegwa; o na ningĩ, o kĩmwe gĩa cio kĩari na ũthiũ wa nderi. ¹¹ Ũguo nĩguo mothiũ ma cio maatarĩ. Mathagu ma cio maatambũrũkĩtio na igũrũ; o kĩmwe kĩari na mathagu meerĩ, o ithagu rĩhutanĩtie na ithagu riã kũmbe kĩa kĩngĩ mĩena yeerĩ, namo mathagu meerĩ makahumbĩra mwĩri wakĩo. ¹² O kĩmwe gĩa cio giathiaga kĩrũngĩrĩrie o mbere. O kũria guothe Roho aacierekagĩria, no kuo ciathiaga itekwĩhũgũra. ¹³ Ciümbe icio iri muoyo cionagwo ihaana ta makara megwakana mwaki kana ta imũri. Mwaki ũcio wathiaga thuutha na mbere gatagati-ini ga ciümbe icio; warĩ mũcangararu, na rũheni rwahenũkaga kuuma harĩ guo. ¹⁴ Ciümbe icio ciaguthũkaga na thuutha na ikaguthũka na mbere ta ũria rũheni rũhenũkaga.

¹⁵ Rĩria ndacũthĩrĩrie ciümbe icio iri muoyo, nĩndonire harĩ na kũgũrũ kwa ngaari gũkinyĩte thĩ kũri mwena-ini wa o kĩümbe kũ kĩri na mothiũ mana. ¹⁶ Naguo mũhianĩre na mũthondekere wa magũrũ macio ma ngaari warĩ ta ũũ: Maahenagia ta thumarati, na mothe mana nĩmahaanaine. O kũmwe kuonekaga gũthondeketwo ta kũgũrũ kwa ngaari, gũtoonyetio gatagati ga kũgũrũ kũria kũngĩ. ¹⁷ Namo magĩthĩ maathiaga na mwena o wothe wa ĩyo ĩna kũria ciümbe icio cierekeire ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari matiagarũrũkaga rĩria ciümbe icio igũthĩ. ¹⁸ Mĩbara ya mo yarĩ mĩraihu na igũrũ na yarĩ ya kũmakania, nayo mĩbara ĩyo yothe ĩna yaĩyũrite maitho mĩena yothe.

¹⁹ Hĩndi ĩria ciümbe icio iri muoyo ciathiũ, magũrũ macio maarĩ mwena-ini wacio magathĩ; na rĩria ciümbe icio iri muoyo ciambata na igũrũ ciumĩte thĩ, magũrũ macio o namo makaambata. ²⁰ O kũria guothe Roho aacierekagĩria, nokuo ciathiaga, namo magũrũ macio magookĩra magatwarana nacio, tondũ roho wa ciümbe icio iri muoyo warĩ thĩini wa magũrũ macio. ²¹ Hĩndi ĩria ciümbe icio ciathiũ, o namo magũrũ ma cio magathĩ; rĩria ciümbe icio ciarũgama, o namo makarũgama; na rĩria ciümbe icio ciambata na igũrũ ciumĩte thĩ, magũrũ macio makambatania nacio, tondũ roho wa ciümbe icio iri muoyo warĩ thĩini wa magũrũ macio.

²² Igũrũ riã mĩtwe ya ciümbe icio iri muoyo nĩ haarĩ kindũ kĩaaganu kĩaahaanaga ta warĩ wakengaga ta mbarabu, na warĩ wa kũmakania. ²³ Rungu rwa warĩ ũcio, mathagu ma cio maatambũrũkĩtio o rĩmwe rĩerekeire harĩ rĩria rĩngĩ, na o kĩümbe kĩari na mathagu meerĩ marĩa maakĩhumbĩrite mwĩri. ²⁴ Hĩndi ĩria ciümbe icio ciathiaga, ngĩgua mũgambo wa mathagu ma cio, taarĩ mũrurumo wa maã magĩtherera, na taarĩ mũgambo wa Mwene-Hinya-Wothe, taarĩ mbugĩrĩrio ya thigari cia ĩta. Na rĩria ciümbe icio ciarũgamire, igĩthuna mathagu ma cio.

* 1:1 No gũkorwo ĩno yarĩ mĩaka ya Ezekieli; Mũlawii aingĩraga ũtungata-ini wa ũthĩnjĩri-Ngai aakinya mĩaka mĩrongo itatü (Ndar 4:3). † 1:5 Mũigana wa "inya" ũrũgamĩrĩrie ũkinyanĩru ta "ciümbe iria inya iri muoyo" (Kĩam 13:14) kana "mĩena ĩna ĩria yumaga rũhuho" (Isa 11:12).

²⁵ Ningi ngiigua mūgambo uumite na igūru rīa wariī ūcio wariī igūru rīa mītwe yacio hīndī iyo ciarūgamite ithunite mathagu. ²⁶ Igūru rīa wariī ūcio wariī igūru rīa mītwe yacio nī haari kīndū kīahaanaga ta gītī kīa ūnene gīakītwo na kahiga ka yakuti ūria ya bururu, na hau igūru rīa gītī kīu kīa ūnene nī haari na kīndū kīonekaga kīrī na mūhianire ta wa mūdū. ²⁷ Ndaarora ngīona kuuma harīa honekaga taari ho njohero yake gūcooka na igūru, oonekaga ahaana ta kīgera kīraakana, kana ta kīgera kīyūrītwo nī mwaki, ningi kuuma hau njohero gūcooka na thī oonekaga ahaana ta mwaki; naguo ūtheri mūcangararu ūkamūrigiicīria. ²⁸ Ūtheri ūcio wamūrigiicīrie watarī ta mūkūnga-mbura ūrī itu-inī rīa mbura mūthenya ūria kūroira, ūguo noguo ūtheri ūria mūnene wamūrigiicīrie watarī.

Ūtheri ūcio wonekaga ūhaanaine na riiri wa Jehova. Na rīrīa ndawonire-rī, ngūgūithia, ngiturumithia ūthiū thī, ngiigua mūgambo wa mūdū ūkwaria.

2

Ūria Ezekieli Eetirwo

¹ Nake mūdū ūcio akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, wīrūgamie na magūrū maku, ngwarīrie.” ² O hīndī iyo aanjaragīria, Roho agītoonya thīnī wakwa, akīnjoya akīndūgamia, na nī ngiigua akīnjarīria.

³ Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, nīngūgūtūma kūrī andū a Isiraeli, ūthī kūrī rūrīrī rūu rūreme, o rūu rūnemeire; ruo rwene o na maitha maaruo rūtūūrīte rūregete kūnjathīkīra nginya ūmūthī. ⁴ Andū acio ndīragūtūma kūrī o-rī, nīmanyūmīrie ngoro na makaang’athīria. Meere atīrī, ‘Ū ū nīguo Mwathani Jehova aroiga.’ ⁵ Na rīrī, andū acio mangīthīkīrīria kana marege gūthīkīrīria, nīgūkorwo nī andū a nyūmba ya ūremi, nīmakemanya afī nīhakoretwo na mūnabii gatagatī-inī kao. ⁶ Nawe mūrū wa mūdū-rī, ndūkametigīre kana wītīgīre ciugo ciao. Ndūgetīgīre, o na akorwo cong’e na mīgua nīcīgūthīūrūkīrie, na ūikaraga gatagatī ga tūng’aurū. Ndūgetīgīre ūria mekuuga kana ūmakio nīo, o na akorwo nī andū a nyūmba ya ūremi. ⁷ No nginya ūmaarīrie na ciugo ciakwa, kana nīmegūthīkīrīria kana matīgūthīkīrīria, nī ūndū nī aremi. ⁸ No wee mūrū wa mūdū-rī, thīkīrīria ūria ngūkwīra. Ndūkareme ta nyūmba iyo ya ūremi; athamia kanua gaku na ūrie kīria ngūkūhe.”

⁹ Ngīcooka ngīcūthīrīria, ngīona ndaambūrūkīrio guoko. Guoko kūu kwanyīiite ibuku rīa gīkūnjo, ¹⁰ nake akīrīkūnjūrīra hau mbere yakwa. Narīo riandīkītwo ciugo cia macakaya mīena yeerī, na cia kīrīro, o na cia kīeha.

3

¹ Nake mūdū ūcio akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, rīa kīria kīrī mbere yaku, rīa ibuku rīrī rīa gīkūnjo; ūcooke ūthī ūkaarīrie andū a nyūmba ya Isiraeli.” ² Nī ūndū ūcio ngīathamia kanua, nake akīhe ibuku rīu rīa gīkūnjo ndīrīrie.

³ Ningi akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, rīa ibuku rīrī rīa gīkūnjo ndīrakūhe ūiyūrīrie nda yaku.” Nī ūndū ūcio ngīrīria, na rīrī kanua-inī gakwa rīarī na mūrīo ta ūkī.*

⁴ Ningi agīcooka akīnjīra atīrī: “Mūrū wa mūdū, thī o rīu kūrī andū a nyūmba ya Isiraeli ūmaarīrie ciugo ciakwa. ⁵ Ndūrātūmwo kūrī andū a mwarīrie ūtooī kana rūthiomi rūrītū, no nī kūrī andū a nyūmba ya Isiraeli; ⁶ ti kūrī ndūrīrī nyingī iria ciaragia mwarīrie ūtooī kana rūthiomi rūrītū, kana rūrī na ciugo iria ūtangīmenya. Ti-itherū, korwo nīndagūtūmīte kūrī o, nīmangīagūthīkīrīrie. ⁷ No rīrī, andū a nyūmba ya Isiraeli matīgīenda gūkūigua, nī ūndū matīendaga kūnjīgua, nīgūkorwo nyūmba yoyhe ya Isiraeli nīyūmītie ngoro na ikang’athia. ⁸ No rīrī, nī ngūtūma wage kuororoa na ūmie ngoro o ta o. ⁹ Nīngūtūma gīthiithi gīaku kīume ta ihiga rīria rūmū mūno, rīria rūmū gūkīra ihiga rīa nyaigī. Ndūkametīgīre kana ūmakio nīo, o na akorwo nī a nyūmba ya ūremi.”

¹⁰ Ningi akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, thīkīrīria wega na wīkīre ciugo iria ciothe ngūkwarīria ngoro-inī. ¹¹ Thī o rīu kūrī andū anyu arīa matahitwo warie nao. Meere atīrī, ‘Ū ū nīguo Mwathani Jehova ekuuga,’ kana nīmegūthīkīrīria kana matīgūthīkīrīria.”

¹² Ningi Roho akīnjoya na igūru, na ngiigua mūgambo mūnene thuutha wakwa ūkīruruma. (Riiri wa Jehova ūrogoocwo arī o kūu gīkaro-inī gīake!) ¹³ Naguo wariī mūgambo wa mathagu ma cūmbe icio irī muoyo makīhutanania mo mene, na wa magūrū ma ngaari marīa maarī mīena yacio, naguo wariī mūgambo mūnene warurumaga.

* 3:3 Ciugo cia Ngai irī mūcamo mwegā (Thab 19:10; 119:103), o na hīndī irīa ūhorō wacio ūkūguika ūrī mūrūrū (Kūg 10:9-10).

14 Roho agĩcooka akĩnjoya na igũrũ akĩnjeheria, na nĩ ngĩthĩ ndĩ na marũrũ na marakara ngoro-inĩ, nakuo guoko kwa Jehova kũria kwa hinya kwarĩ igũrũ riakwa. 15 Ngĩkina kũrĩ arĩa maatahĩtwo, arĩa maatũũraga kũu Teli-Abibu, gũkuhĩ na Rũũ rwa Kebari, na ngĩkarania nao kwa ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, makĩte mũno.

Isiraeli Gũkaania

16 Thuutha wa mĩthenya iyo mũgwanja-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩkinginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, 17 “Mũrũ wa mũndũ, nĩngũtũite mũrangĩrĩ† wa andũ a nyũmba ya Isiraeli, nĩ undũ ũcio igua kiugo kĩa ngwaria, na ũmeere ũria ndĩramakaania. 18 Rĩrĩa ngwĩra mũndũ mwaganu atĩrĩ, ‘Ti-itherũ, nĩũgaakua,’ nawe wage kũmũkaania, kana kũmwarĩria atigane na mĩthĩre yake ya waganu nĩguo ahonokie muoyo wake-rĩ, mũndũ ũcio mwaganu nĩagaakua nĩ undũ wa mehia make, nawe nĩwe ngooria thakame yake. 19 No wee ũngĩkaania mũndũ ũcio mwaganu, nake arege kũgarũrũka atigane na waganu wake kana mĩthĩre yake mũũru-rĩ, we nĩagaakua nĩ undũ wa mehia make; no wee-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.

20 “Nĩngĩ-rĩ, mũndũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake eke maũndũ mooru, na nĩ ndĩmũkĩrĩre mũhĩnga mbere yake-rĩ, nĩagaakua. Kũngĩkorwo ndwamũkaanirie-rĩ, nĩagaakua nĩ undũ wa mehia make. Maũndũ marĩa aneeka ma ũthingu matikaarĩrikanwo, nawe nĩwe ngooria thakame yake. 21 No rĩrĩ, wee ũngĩkaania mũndũ ũcio mũthingu atige kwĩhia, nake aage kwĩhia-rĩ, ti-itherũ nĩngatũũra muoyo nĩ undũ nĩathikĩrĩrie ũguo wamũkaanirie, nawe-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.”

22 Guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ riakwa ndĩ o kũu, nake akĩnjũra atĩrĩ, “Ūkĩra ũthĩi werũ-inĩ ũria mwaraganu, na kũu nĩkuo ngũkwarĩria.” 23 Nĩ undũ ũcio ngũkĩra ngĩthĩi werũ-inĩ ũcio mwaraganu, naguo rĩri wa Jehova warũngĩ kuo, ũhaana ta rĩri ũria ndoonete hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Kebari, na nĩ ngũgũthia, ngĩturumithia ũthĩi thĩ.

24 Hĩndĩ iyo Roho agĩtoonya thĩnĩ wakwa, akĩnjoya akĩndũgamia na magũrũ makwa. Akĩnjarĩria, akĩnjũra atĩrĩ, “Thĩ ũkehĩngĩre gwaku nyũmba. 25 No rĩrĩ, wee mũrũ-wa-mũndũ, nĩmagakuoha na mĩhĩndo; ũgaikara ũrĩ muohe nĩguo ndũkoime ũthĩi gatagatĩ-inĩ ka andũ. 26 Nĩ nĩngatũma rũrĩmĩ rwaku rũnyiitane na karakara nĩguo ũkire wage kũmanegenia, o na akorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. 27 No rĩrĩa ngaakwarĩria-rĩ, nĩngakũhingũra kanua, nawe nĩũkameera ũũ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ.’ Ūria wothe ũngĩthikĩrĩria nĩathikĩrĩrie, nake ũria wothe ũkũrega nĩarege; nĩgũkorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ũremi.

4

Ngerekano ya Kũrigiicĩrio kwa Jerusalemu

1 “Wee, mũrũ wa mũndũ, rĩu oya iturubarĩ ũrĩge mbere yaku, ũcooke ũkurure itũũra inene rĩa Jerusalemu igũrũ rĩarĩo; 2 Ūcooke ũrĩrigiicĩrie: Rĩakĩrĩre indo cia mbaara cia gũteithia gũtharĩkĩra itũũra, na wake kũhumbu gĩkinyĩte itũũra, na ũriakĩrĩre kambĩ na nja, na ũgithie mĩgogo mĩtungu ya kũrimomora rĩrĩrigiicĩrie. 3 Cooka woe rũgĩo rwa kĩgera, ũrũgie rũtũike taarĩ rũgĩri rwa kĩgera gatagatĩ gaku na itũũra rĩu inene, na ũhũgũre ũthĩi waku na kũu rĩrĩ. Narĩo rĩrĩrigiicĩrio, na nĩwe ũkaarĩrigiicĩria. Ūndũ ũcio nĩũgaatũka kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.

4 “Nĩngĩ ũkome na mwena waku wa ũmotho, ũcooke wĩngĩrĩre mehia ma andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩwe ũgaakuua mehia mao matukũ marĩa mothe ũgaakoma na mwena ũcio. 5 Nĩngũtũrĩre ũkome matukũ maiganaine na mĩaka ya mehia mao. Nĩ undũ ũcio matukũ magana matatũ na mĩrongo kenda nĩmo ũgaakuua mehia ma andũ a nyũmba ya Isiraeli.

6 “Warĩkia gwĩka ũguo, ũkome rĩngĩ, ihinda rĩrĩ na mwena waku wa ũrĩo, ũkuue mehia ma nyũmba ya Juda. Nĩngũtũrĩre matukũ mĩrongo ina, o mũthenya ũkarũgamĩrĩra mwaka ũmwe. 7 Hũgũra ũthĩi waku ũwerekerie itũũra rĩa Jerusalemu rĩu rĩrigiicĩrio, ũrĩtambũrũkĩrie guoko kũhumbũrĩtio, ũrĩrathĩre ũhoru wa gũũkĩrĩrwo. 8 Nĩngakuuha na mĩhĩndo nĩguo ndũkanahote kwĩgarũra na mwena ũmwe kana ũria ũngĩ nginya rĩrĩa matukũ maku ma kũrigiicĩrio magathira.

9 “Oya ngano na cairĩ, na mboco na ndengũ, na mwere na ngano njĩrũ; ciĩkĩre thĩnĩ wa ndigithũ ũchĩhũthagĩre gwĩthondekera mũgate. Mũgate ũcio nĩguo ũrĩrĩaga ihinda rĩa matukũ magana matatũ na mĩrongo kenda macio ũgũkorwo ũkomete na

† 3:17 Mũrangĩri wa itũũra aaikaraga handũ igũrũ wa rũthingo nĩguo angĩonire ũgwati kana andũ matũmitwo eere andũ a itũũra (1Sam 14:16; 2Sam 18:24-27).

mwena. ¹⁰ Thima cekeri mĩrongo ĩrĩ* cia irio iria ũrĩrĩaga o mũthenya na ũcirĩage mahinda marĩa mabange. ¹¹ Ningĩ ũthime maaĩ gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa hini† ĩmwe, na ũmanyuuage mahinda o marĩa mabange. ¹² Rĩaga irio icio o ta ũrĩa ũngĩrĩa mũgate wa cairi; ũuruge andũ makĩonaga, ũhũthĩrite mwaki wakĩtio na mai ma mũndũ.” ¹³ Jehova akiuga atĩrĩ, “Ūguo nĩguo andũ a Isiraeli makaarĩaga irio irĩ na thaahu marĩ gatagati-inĩ ka ndũrĩrĩ, kũria ngaamatwarithia.”

¹⁴ Na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Ūguo ti guo, Mwathani Jehova! Nĩ ndirĩ ndethaahia. Kuuma ũnini wakwa nginya rĩu, ndirĩ ndarĩa nyama ya nyamũ ĩkuĩte kana ĩtambuũritwo nĩ nyamũ cia gĩthaka. Gũtirĩ nyama irĩ mũgiro irĩ yatoonya kanua gakwa.”

¹⁵ Nake akiuga atĩrĩ, “Ūguo nĩ wega; nĩngũreke ũruge mũgate waku na mai ma ng’ombe,‡ handũ ha mwaki wa mai ma mũndũ.”

¹⁶ Nake agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩngagirĩrĩria irio itigatoonye Jerusalemu. Andũ acio makaarĩaga irio cia gĩthimo magĩtangĩkaga, na manyuuage maaĩ ma gĩthimo matarĩ na kũrĩgĩrĩro, ¹⁷ nĩ ũndũ nĩgũgakorwo na ũnyiihu wa irio na wa maaĩ. Nĩmakamakaga moona o mũndũ ũrĩa atarĩ na nĩmakahĩnja nĩ ũndũ wa mehia mao.

5

¹ “Na rĩrĩ, mũrũ wa mũndũ, oya rũhiũ rwa njora rũũgĩ, ũrũhũthĩre ta rwenji rwa mwenjani, wiyenje naruo mũtwe na nderu. Ningĩ ũcooke woe ratiri ya gũthima, ũgayanie njuĩrĩ iyo. ² Rĩria matukũ marĩa mũrigiĩcĩrio magaathira-rĩ, ũgaacinira gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa njuĩrĩ iyo na mwaki kũu thĩnĩ wa itũra inene. Oya gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩaayo ũthiũrũrũke itũura rĩu inene ũkĩmĩgũthagũthaga na rũhiũ rwa njora. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩaayo ũkĩhurunje gĩtwarwo nĩ rũhuho. Nĩgũkorwo nĩngamaingatithia na rũhiũ rwa njora ndĩrũcomorete. ³ No rĩrĩ, oya gakundi ka njuĩrĩ ũthĩnĩkĩre ruuno-inĩ rwa nguoyaku. ⁴ Cooka woe gakundi kayo ũgaikie mwaki-inĩ ũgacine. Mwaki nĩgũgatheerema kuuma hau ũyĩyũre nyũmba yoye wa Isiraeli.

⁵ “Ūũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Rĩrĩ nĩrĩo itũura inene rĩa Jerusalemu, rĩria haandĩte gatagati ka ndũrĩrĩ rĩthiũrũkĩrĩo nĩ mabũrũri. ⁶ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa waganu warĩo, nĩrĩremeire mawatho makwa o na watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo gũkĩra ndũrĩrĩ na mabũrũri macio marĩthiũrũkĩrĩe. Nĩrĩregete mawatho makwa na rĩrĩrũmĩrĩre watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo.

⁷ “Nĩ ũndũ ũcio ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Wee ũkoretwo ũrĩ mũremi gũkĩra ndũrĩrĩ ici igũthiũrũrũkĩrĩe, ũkaaga kũrũmĩrĩra watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo kana kũhingia mawatho makwa. Wee o na ndwikĩte maũndũ maringaine na irĩa cia ndũrĩrĩ icio igũthiũrũrũkĩrĩe.

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩ mwene nĩngũgũũkĩrĩra, wee Jerusalemu, ngũherithie ũkĩonagwo nĩ ndũrĩrĩ icio. ⁹ Tondũ wa mĩhianano iyo yaku yoye irĩ magigi, nĩ nĩngũgũwika ũria itarĩ ndeeka mbere iyo na itageeka rĩngĩ. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, gatagati-inĩ gaku maithe nĩmakaarĩa ciana ciao, o nacio ciana irĩe maithe ma cio.* Nĩngakũherithia, na hurunje matigari maku mothe matwarwo nĩ rũhuho. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, ti-itherũ ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, tondũ nũthaahĩtie gũkaro gĩaaku kĩaamũre na ũndũ wa mĩhianano yaku yoye mĩbuthu na cĩko thũũrĩku-rĩ, nĩngakwehereria wendo wakwa, na ndigacooka gũkũroo na tha, kana ngũcaaire. ¹² Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ aku makooraagwo nĩ mũthiro, kana maniiinwo nĩ ng’aragu o kũu thĩnĩ waku; gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkoooraagwo na rũhiũ rwa njora nja ya thingo ciaku; nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ ngaakĩhurunja gĩtwarwo nĩ rũhuho, na gĩteng’erio na rũhiũ rwa njora rũcomoretwo.

¹³ “Hĩndĩ iyo marakara makwa nĩmagathira, na mang’ũrĩ makwa harĩo manyiie, na nĩ ningarĩhĩrio. Ndaarĩkia kũmaitũrũrĩra mang’ũrĩ makwa, nĩmakamenya atĩ nĩ Jehova, nĩ nĩ ndoiga ũguo ndĩrũtanĩrĩe.

¹⁴ “Nĩngagũtua mwanangĩko, na ngũtue kĩndũ gĩa kũnyararwo gatagati-inĩ ka ndũrĩrĩ iria igũthiũrũrũkĩrĩe, o na maithe-inĩ ma ahĩtũki. ¹⁵ Wee ũgaatuũka wa kũmenwo, na wa kũnyararwo, na kĩndũ gĩa gũkaanania nakĩo, na kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ ndũrĩrĩ icio igũthiũrũrũkĩrĩe, hĩndĩ irĩa ngaakũherithia ndĩ na marakara na mang’ũrĩ, na ngũkaanie na mathũgũta manene. Nĩ Jehova nĩ nĩ ndoiga ũguo. ¹⁶ Rĩria ngaakũrathia na mĩgũũ yakwa ya ũragani na ya ng’aragu, ngaakũrathia ngũniine. Nĩngakũrehere

* 4:10 nĩ ta giramu 200 † 4:11 nĩ ta nuthu lita 0.5 ‡ 4:15 Mai ma ng’ombe nĩmahũthagĩrwo ta ngũ cia kũruga mabũrũri-inĩ ma irathĩro, na no mahũthagĩrwo ũmũthĩ. * 5:10 Ũhoro wa andũ kũria andũ arĩa angĩ warĩ mũtũũrĩre mũũru mũno na wonekaga rĩria andũ maarigiĩcĩrio (Gũcook 28:53; Zek 11:9).

ng'aragu makīria, na hinge njira Irīa irio ciaku ciūkagīra. ¹⁷ Nīngakūrehere ng'aragu na nyamū cia gīthaka igūtharīkīre, nacio nīngakūniinīra ciana. Mūthiro na ūiti wa thakame nīngakūhaata, na nīngarehithia rūhiū rwa njora rūgūūkīrīre. Nīi Jehova nī nīi ndoiga ūguo.”

6

Ūrathi wa Gūūkīrīra Irīma cia Isiraeli

¹ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngūirwo atīrī, ² “Mūrū wa mūdū, ng'ethera irīma cia Isiraeli; cirathīre ūhoro wa gūciūkīrīra, ³ ūciire atīrī: ‘Inyuī irīma cia Isiraeli, iguai kiugo kīa Mwathani Jehova. Ūū nīguo Mwathani Jehova ekwīra irīma na tūrīma, na mīkuru na cianda: Nīi ngirie kūmūūkīrīra na rūhiū rwa njora, na nyanange kūdū kwanyu kūrīa gūtūūgīru.* ⁴ Igongona cianyu nīkamomorwo, na igongona cianyu cia gūcinīrwo ūbumba ihehenjwo; na nīngooragīra andū anyu hau mbere ya mīhianano īyo yanyu. ⁵ Nīngaragania ciimba cia andū a Isiraeli hau mbere ya mīhianano īyo yao, na nīngahurunja mahīndī manyu gūthiūrūrūkīria igongona cianyu. ⁶ Kūdū kūrīa guothe mūtūūraga, matūūra macio nīmakanangwo, na kūdū kūrīa gūtūūgīru kūmomorwo, nīguo igongona cianyu ithūkio na cianangwo, nayo mīhianano yanyu ihehenjwo na yūnūhwo, o na igongona cianyu cia gūcinīrwo ūbumba imomorwo, na kūrīa mūthondekete kīniinwo. ⁷ Andū anyu nīmakooragīrwo gatagatī-inī kanyu, na inyuī nīmūkamenya atī nīi nīi Jehova.

⁸ “No rīrī, nī kūrī amwe ngaatigia, nīgūkorwo amwe anyu nīmakahonoka kūūragwo na rūhiū rwa njora rīrīra mūgaakorwo mūhurunjūkīre mabūrīri-inī na ndūrīrī-inī. ⁹ Nīngī marī ndūrīrī-inī kūu matwarītwo marī atahe-rī, arīa makaahonoka nīmakandirikana. Nīmakaririkana ūrīa njiguithītio ūūru nī ngoro ciao cia ūtharia, iria iihutatīre, na maitho mao marīa makoretwo makīrīrīra mīhianano yao. Nīmakemena nī ūndū wa waganu ūrīa mekīte, na nī ūndū wa ciiko ciao ciothe irī magigi. ¹⁰ Nao nīmakamenya atī nīi nīi Jehova; nī ndiamamakagia tūhū ngiuga atī nīngamarehere mūtino ūyū.

¹¹ “Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Hūūra hī, na ūhūūrithie makinya thī, uugīrīre uuge atīrī, “Wūi!” Tondū wa waganu wothe na ciiko irī magigi cia nyūmba ya Isiraeli, nīgūkorwo nīmakooragwo na rūhiū rwa njora, na ng'aragu, na mūthiro. ¹² Mūdū ūrīa ūtūūraga kūrīa akooragwo nī mūthiro, nake ūrīa ūrī gūkuhī ooragwo na rūhiū rwa njora, nake ūrīa ūkaahonoka atigare, akooragwo nī ng'aragu. Ūguo nīguo ngeeruta mang'ūrī makwa nao. ¹³ Nao nīmakamenya atī nīi nīi Jehova, rīria andū magaakorwo moragītwo marī gatagatī-inī ka mīhianano īyo yao mathiūrūrūkīrie igongona ciao, na handū hothe hatūūgīru, na tūcūmbīrī tuothe twa irīma, na rungu rwa mūtī o wothe waraganītie hongē, na rungu rwa mūgandi o wothe mūruru, kūdū guothe kūrīa maarutagīra mīhianano yao mahuti manungi wega. ¹⁴ Na nīi nīngamatambūrūkīria guoko ndīmookīrīre, na ndūme būrīri wanangīke ūtiganīrio, kuuma werū-inī ūcio nginya Dibila, kūdū guothe kūrīa matūūrīte. Hīndī īyo nīmakamenya atī nīi nīi Jehova.”

7

Ithirīro Nīrīkinyu

¹ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngūirwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, ūū nīguo Mwathani Jehova ekwīra būrīri wa Isiraeli: Ithirīro! Ithirīro nīrīkinyīrīre ituri icio inya cia būrīri. ³ Rīu ithirīro nīrīgūkinyīrīre, na nīngūrekereria marakara makwa magūūkīrīre. Nīngagūtūira ciira kūrīngana na mīthiire yaku na ngūrīhe kūrīngana na mītugo yaku yothe irī magigi. ⁴ Ndigakūguīra tha kana ngūcaaire; ti-itherū, nīngakūrīha nī ūndū wa mīthiire yaku na mītugo yaku irī magigi gatagatī-inī kanyu. Hīndī īyo nīmūkamenya atī nīi nīi Jehova.

⁵ “Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: ‘Mwanangīko! Mwanangīko ūtarī waiguuo nūrooka. ⁶ Ithirīro nīrīkinyu! Ithirīro nīrīkinyu! Rīarahūkīte rīgūūkīrīre. Nīrīkinyu! ⁷ Nīūkoretwo nī mūtino, wee ūtūūraga būrīri-inī. Ihinda nīrīkinyu, mūthenya ūcio nīūkuhīrīre; nī kūrī na guoya mūnene, na gūtīrī gīkeno kūu irīma-inī. ⁸ Nīi ndī hakuhī gūgūtīrīra mang'ūrī makwa, na ndīrute marakara nawe; nīngagūtūira ciira kūrīngana na mīthiire yaku, na ngūrīhe nī ūndū wa mītugo yaku yothe irī magigi. ⁹ Ndigakūguīra tha kana ngūcaaire; nīngakūrīha kūrīngana na mīthiire yaku na

* 6:3 Kūdū kūrīa gūtūūgīru nīkuo kwarī mahooero ma andū a Kaanani.

mītugo yaku ĩrĩ magigi gatagatĩ-inĩ kanyu. Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova ndĩrahũũrana.

¹⁰ “Mũthenya nĩguo ũyũ! Nĩmũkinyu! Mũtino nĩmũkinyu, rũthanju nĩrũthundũkĩte, nago mwĩtũo nĩũcanũkĩte! ¹¹ Maũndũ ma ũhinya nĩmakũrĩte magatuĩka rũthanju rwa kũherithia waganu; gũtirĩ andũ magaatigara, gũtirĩ o na ũmwe wa kĩrĩndĩ kũ; gũtirĩ ũtonga, na gũtirĩ kĩndũ kĩa bata gĩgaatigara. ¹² Ihinda rĩu nĩrĩkinyu, mũthenya ũcio nĩũkinyĩte. Mũgũri nĩatige gũkena kana mwendia aigue kĩa, nĩgũkorwo mang’ũrĩ nĩmakinyĩrĩre kĩrĩndĩ kũ gĩothe. ¹³ Mwendia ndagakũũra gĩthaka kĩrĩa endetie rĩrĩa rĩothe acio eerĩ marĩ muoyo, nĩgũkorwo kĩoneki kũ gĩkonĩ kĩrĩndĩ kũ gĩothe gĩtikagarũrwo. Tondũ wa mehia mao, gũtirĩ o na ũmwe wao ũgaatũũria muoyo wake. ¹⁴ O na mangĩhuha karumbeta, na magie na maũndũ mothe, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgaathĩ ita-inĩ, nĩgũkorwo mang’ũrĩ makwa nĩmakinyĩrĩre kĩrĩndĩ kũ gĩothe.

¹⁵ “Mwena wa na nja kũrĩ na rũhiũ rwa njora, mwena wa na thĩnĩ kũrĩ na mũthiro na ng’aragu; arĩa marĩ kũ nĩgũnda-inĩ makoaragwo na rũhiũ rwa njora, nao arĩa marĩ thĩnĩ wa itũũra inene makaaniinwo nĩ ng’aragu na mũthiro. ¹⁶ Arĩa othe magaatigara na mahonoke magaaakorwo irĩma-inĩ, magĩcaaya ta ndutura cia ituamba-inĩ, o mũndũ tondũ wa mehia make. ¹⁷ Guoko o guothe nĩgũkaregera, na iru o rĩothe nĩrĩkaaga hinya o ta maaĩ. ¹⁸ Nĩmakahumbwo nguo cia makũnia, na mahumbwo kĩmako kĩnene. Mothĩũ mao nĩmakahumbwo thoni, na menjwo mĩtwe yao. ¹⁹ Nĩmakahurunja betha yao barabara, nayo thahabu yao ĩtuo kĩndũ kĩrĩ thaahu. Betha yao na thahabu itikahota kũmahonokia mũthenya wa mang’ũrĩ ma Jehova. Itikamaniinĩra ng’aragu kana ihũũnie nda ciao, nĩgũkorwo nĩcio itũmĩte mahĩngwo magatuĩka a kwĩhia. ²⁰ Nĩmetĩagĩra ũgemu wa mathaga mao, na makamahũthĩra gũthondeka mĩhianano yao ĩrĩ magigi, na mĩhiano ĩtarĩ kĩene. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngatũma indo icio itũke kĩndũ kĩrĩ thaahu harĩo. ²¹ Nĩngacineana ciothe kũrĩ andũ a kũngĩ itũke ndaho, na ndĩcineane kũrĩ andũ arĩa aaganu a gũkũ thĩ itũke ta itunyaniĩtuo, nao nĩmagacithaahia. ²² Nĩngamahutatĩra ndige kũmona, nao nĩmagathaahia handũ harĩa nyendetie mũno; atunyani nĩmagatoonya ho mahathaahie.

²³ “Haarĩria mĩnyororo, tondũ bũrũri wothe ũiyũrĩte ũiti wa thakame, narĩo itũũra inene rĩkaiyũra maũndũ ma ũhinya. ²⁴ Nĩngarehe ndũrĩrĩ irĩa njaganu mũno ciĩgwatĩre nyũmba ciao itũke ciao; nĩngatũma mwĩtũo wa andũ arĩa marĩ hinya ũthire, nakuo kũndũ kwao kũrĩa kwamũre nĩgũgathaahio. ²⁵ Kĩmakania gĩoka-rĩ, magaacaragia thayũ, no ndũkooneka. ²⁶ Mũtino ũgooka ũrũmanĩrĩre na ũngĩ, nago mũhuhu ũũke ũrũmanĩrĩre na ũngĩ. Nĩmakageria kũgĩra na kĩoneki kuuma kũrĩ mũnabii; ũrutani wa mũthĩnjĩri-Ngai ũkonĩ watho nĩũgaathira, o ta ũrĩa kĩrĩa gĩa athuuri o nakĩo gĩgaathira. ²⁷ Mũthamaki nĩagacakaya, nake mũrũ wa mũthamaki nĩakahumbwo gũkua ngoro, namo moko ma andũ a bũrũri ũcio nĩmakainaina. Na nĩ nĩngameka kũringana na mũthĩre yao, na ndĩmatũre cira kũringana na ũrĩa magĩrĩre gũtũrwo. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

8

Ũhooi Mĩhianano Thĩnĩ wa Hekarũ

¹ Mwaka-inĩ wa ĩtandatũ, mweri wa ĩtandatũ, mũthenya wa gatano, rĩrĩa ndaikarĩte gwakwa nyũmba nao athuuri a Juda magaikara mbere yakwa-rĩ, guoko kwa Mwathani Jehova gũgũka igũrũ riakwa. ² Ngĩrora, ngĩona mũhiano ta wa mũndũ. Kuuma harĩa honekaga taarĩ njohero yake gũcooka na thĩ aahaanaga ta mwaki, na kuuma hau gũcooka na igũrũ oonekaga akĩhenia ta kĩgera kĩaakana. ³ Nĩatambũrũkirie kĩndũ kĩaahanaga ta guoko na akĩnjoya anyĩĩte njuĩrĩ cia mũtwe wakwa. Roho akĩnjoya na-igũrũ rĩera-inĩ, na akĩndwara Jerusalemu, ndĩ cioneki-inĩ cia Ngai, nginya mũrango-inĩ wa kĩhingo gĩa gathigathini kĩa nja ya na thĩnĩ, harĩa mũhianano ũrĩa ũtũmaga Ngai aigue ũru warũngĩ. ⁴ Na hau mbere yakwa nĩho riiri wa Ngai wa Isiraeli marĩ, o ta ũrĩa ndoonete kĩoneki-inĩ werũ-inĩ.

⁵ Nĩngĩ akĩnjũra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, rora mwena wa gathigathini.” Nĩ ũndũ ũcio ngĩrora, na hau itoonyero-inĩ rĩa mwena wa gathigathini wa kĩhingo gĩa kĩgongona, ngĩona mũhianano ũcio ũtũmaga Ngai aigue ũru.

⁶ Nake akĩnjũra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩũrona ũrĩa mareeka; maũndũ marĩ magigi biũ marĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli marekĩra haha, maũndũ ma kũndĩndika kũraya na handũ-hakwa-harĩa-haamũre? No wee-rĩ, nĩũkuona maũndũ o na marĩ magigi makĩria.”

⁷ Ningĩ akĩndehe itoonyero-inĩ rĩa nja iyo. Ngĩrora ngĩona irima rūthingo-inĩ. ⁸ Akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, aramia irima rĩu rĩrĩ rūthingo-inĩ.” Rĩria ndaaramirie irima rĩu, ngĩona nĩ haarĩ na mūrango.

⁹ Ningĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Toonya thĩinĩ wionere maündũ marĩ magigi marĩa mareka kuo.” ¹⁰ Nĩ undũ ũcio ngĩtoonya kuo, ngĩrora ngĩona thingo-inĩ gũkururĩtwo mĩthemba yothe ya indo iria ikurumaga, na ya nyamũ ciothe iria irĩ mũgĩro, na ya mĩhianano yothe ya andũ a nyũmba ya Isiraeli. ¹¹ Hau mbere yacio nĩ haarũgamĩte athuuri mĩrongo mũgwanja a nyũmba ya Isiraeli, nake Jazania mũrũ wa Shafani akarũgama gatagatĩ-inĩ kao. O ũmwe wao aanyĩtĩte rũgĩo rwa gũcinĩra ũbumba, nayo ndogo irĩ na mũtararĩko mwega wa ũbumba nĩyatoogaga na igũrũ.

¹² Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, nĩwona maündũ marĩa athuuri a nyũmba ya Isiraeli marekĩra nduma-inĩ, o ũmwe wao arĩ ihooero-inĩ rĩa mũhianano wake? Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova ndatuonaga; Jehova nĩatiganĩirie bũrũri ũyũ.’” ¹³ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Wearĩ, nũkũmona magũka maündũ o na marĩ magigi makĩria.”

¹⁴ Ningĩ akĩndehe itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa gathigathini kĩa nyũmba ya Jehova, na nĩ ngĩona andũ-a-nja maikarĩte thĩ ho magĩcakaĩra Tamuzu.* ¹⁵ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, nĩũrona maündũ maya? Nĩũkuona maündũ o na marĩ magigi mũno gũkĩra maya.”

¹⁶ Ningĩ akĩndoonya nja ya na thĩinĩ ya nyũmba ya Jehova, na hau itoonyero-inĩ rĩa hekarũ, gatagatĩ ga gĩthaku na kĩgongona-rĩ, haarĩ arũme ta mĩrongo irĩ na atano. Maahutafĩre hekarũ ya Jehova, makaroria mothĩu mao mwena wa irathĩro, makainamagĩrĩra rĩa marĩhohe marorete na kũu mwena wa irathĩro.[†]

¹⁷ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, nĩwona ũguo? Anga ũcio nĩ undũ mũhũthũ andũ acio a nyũmba ya Juda gwĩka maündũ marĩ magigi ta macio marekĩra haha? No nginya maĩyũrie maündũ ma ũhinya bũrũri na mandakaragie hĩndĩ ciothe? Ta marore magũkĩra tũhonge maniũrũ mao! ¹⁸ Nĩ undũ ũcio nĩ nĩngameka maündũ na marakara; ndikamaĩguĩra tha kana ndĩmacaaĩre. O na mangĩkaanĩrĩra matũ-inĩ makwa, ndikamathikĩrĩria.”

9

Ahooi Mĩhianano Kũũragwo

¹ Ningĩ ngũgua agũtana na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Rehei arangĩri a itũũra inene haha, o mündũ arĩ na itharaita rĩa mbaara guoko-inĩ.” ² Na nĩ ngĩona andũ atandatũ magũka moimĩte mwena wa kĩhingo kĩa rũgongo, kĩria kĩrorete mwena wa gathigathini, o mündũ arĩ na kĩndũ gĩa kũũragana guoko-inĩ. Makĩrehane na mündũ ũngĩ ũmwe wehumbĩte nguio cia gatani na eyohete indo cia kwandĩka njohero. Nao magĩtoonya makĩrũgama mwena-inĩ wa kĩgongona kĩa gĩa gĩcango.

³ Na rĩrĩ, rĩri wa Ngai wa Isiraeli ũkĩambata uumĩte igũrũ rĩa makerubi, harĩa warĩ mbere, ũgĩthĩ hĩngĩro-inĩ ya hekarũ. Ningĩ Jehova agũta mündũ ũcio wehumbĩte nguio cia gatani, o ũcio weyohete indo cia kwandĩka njohero, ⁴ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ ũtuĩkanie itũũra inene rĩa Jerusalemu, na wĩkĩre rũrĩrĩ ithiithi cia arĩa marĩ na kĩa, na magacakaya nĩ undũ wa maündũ mothe marĩ magigi marĩa mekagwo kũu thĩinĩ warĩo.”

⁵ O thikĩrĩrie ũguo, akĩra acio angĩ atĩrĩ, “Mũrũmĩrĩrei, mũtuĩkanĩrie itũũra rĩu inene mũũragane mũtekũiguanĩra tha kana gũcaayanĩra. ⁶ ũragai athuuri, na aanake na airĩtu, na andũ-a-nja na ciana, no mũtikahutie mündũ o na ũrĩkũ mwĩkĩre rũrĩrĩ rũu. Ambĩrĩria o haha hakwa haamũre.” Nĩ undũ ũcio makĩambĩrĩria na athuuri arĩa maarĩ hau mbere ya hekarũ.

⁷ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Thaahiai hekarũ ĩno na mũiyũrie nja ciayo andũ arĩa moragĩtwo. Thĩĩ!” Nĩ undũ ũcio makiomagara, makĩambĩrĩria kũũragana kũu itũũra-inĩ inene. ⁸ Hĩndĩ irĩa mooraganaga nĩ ngĩtigwo ndĩ nyiki, ngũgũithia, ngĩturumithia ũthĩ thĩ, ngĩrĩra, ngĩũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova! Anga nĩkũniina matigari mothe ma Isiraeli hĩndĩ ĩno ya gũitĩrĩria Jerusalemu mang’ũrĩ maku?”

⁹ Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Mehia ma nyũmba ya Isiraeli na ya Juda nĩ maingĩ magakĩra; bũrũri ũyũrĩte ũiti wa thakame, narĩo itũũra inene rĩyũrĩte ũhotomia wa kĩhoo. Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova nĩatiganĩirie bũrũri ũyũ; Jehova ndarona.’” ¹⁰ Nĩ undũ ũcio-rĩ, Nĩ ndigacooka kũmaĩguĩra tha kana kũmacaaĩra, no nĩngamacookereria ũrĩa mekĩte.”

* **8:14** Tamuzu yarĩ ngai ya Babuloni irĩa yoikaine ũhoru-inĩ wa gũtũma andũ-a-nja maciare. † **8:16** Hekarũ cia tene ciakagwo irorete mwena wa irathĩro. Andũ maaroragia ng’ong’o ciao na mwena wa hekarũ mokĩra kũhooya hĩndĩ irĩa rĩa rĩraratha rũciĩnĩ.

¹¹ Ningĩ mündũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, na akeoha indo cia wandĩki njohero, agĩcookia ndũmĩrĩri, akiuga atĩrĩ, “Ninjĩkĩte o ta ũrĩa wathanire.”

10

Riiri Kwehera Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, nĩndarorire ngĩona hau rĩera-inĩ igũrũ rĩa mĩtwe ya akerubi kĩndũ kĩaahaanaga ta gĩtĩ kĩa ũnene ta ihiga rĩa yakuti. ² Nake Jehova akiĩra mündũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani atĩrĩ, “Thĩ ũtoonye gatagatĩ-inĩ ka magũrũ macio marathiũrũrũka rungu rwa harĩa akerubi marĩ. Iyũria hĩ ciaku cieri makara ma mwaki kuuma gatagatĩ ka akerubi ũcooke ũmahurunje kũu itũũra-inĩ inene.” Nake agĩthĩ agĩtoonya thĩinĩ, o ngĩonagĩra na maitho makwa.

³ Na rĩrĩ, mündũ ũcio aatoonya thĩinĩ, akerubi acio magĩkorwo marũgamĩte mwena wa gũthini wa hekarũ, narĩo itu rikaiyũra nja irĩa ya na thĩinĩ. ⁴ Naguo riiri wa Jehova ũkiambata uumĩte igũrũ rĩa akerubi, na ũgĩthĩ hĩngĩro-inĩ ya hekarũ. Itu rĩu rikĩiyũra hekarũ, nayo nja ikĩiyũra ũkengi wa riiri wa Jehova. ⁵ Naguo mũrurumo wa mathagu ma akerubi acio nĩwagũkaga o nginya kũu nja ya nyumĩrĩra, o taarĩ mũgambo wa Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe rĩrĩa ekwaria.

⁶ Na rĩrĩa Jehova aathire mündũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mwaki kuuma gatagatĩ ka magũrũ macio, kuuma gatagatĩ-inĩ ka akerubi,” mündũ ũcio agĩtoonya thĩinĩ na akĩrũgama mwena-inĩ wa kũgũrũ kũmwe kwamo. ⁷ Ningĩ ũmwe wa akerubi acio agĩtambũrũkia guoko gwake mwaki-inĩ ũcio warĩ gatagatĩ-inĩ kao. Akĩoya mwaki ũmwe wago, akĩwĩkĩra hi-inĩ cia mündũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, nake mündũ ũcio akĩwoya akiuma nja. ⁸ (Rungu rwa mathagu ma akerubi acio nĩkuonekaga kĩndũ kĩaahaanaga ta moko ma mündũ.)

⁹ Nĩndarorire, ngĩona magũrũ mana ma ngaari hau mĩena-inĩ ya akerubi acio, o kũmwe gũkagĩra mwena-inĩ wa o ũmwe wa akerubi acio; magũrũ macio maahenagia ta rangi wa thumarati. ¹⁰ Makĩoneka-rĩ, mothe mana nĩmahaanaine; o kũgũrũ kuonekaga ta gũtoonyanĩte na kũgũrũ kũngĩ. ¹¹ Magĩthĩ, maathiiaga na mwena o wothe wa iyo ĩna, o kũrĩa akerubi acio merekeirie ũthĩũ; magũrũ macio ma ngaari matiagarũrũkaga rĩrĩa akerubi acio megũthĩ. Akerubi acio maathiiaga na kũrĩa guothe mĩtwe werekera, matekũgarũrũka rĩrĩa marathĩ. ¹² Mĩrĩ yao yothe, o hamwe na mĩgongo yao, na moko mao na mathagu mao, maiyũrite maitho kũndũ guothe, na magũrũ macio mana ma ngaari o namo. ¹³ Na rĩrĩ, nĩndaiguire magũrũ macio magũtwo atĩrĩ, “Magũrũ marĩa mathiũrũrũkaga.” ¹⁴ O ũmwe wa akerubi aarĩ na mothiũ mana: ũthĩũ ũmwe warĩ wa kerubi, na wa keerĩ warĩ wa mündũ, na wa gatatũ warĩ wa mũrũũthi, na wa kana warĩ wa nderi.

¹⁵ Ningĩ akerubi acio makĩambata na igũrũ. Ici ciarĩ ciũmbe irĩ muoyo iria ndoonete hau Rũũ-inĩ rwa Kebari. ¹⁶ Hĩndĩ irĩa akerubi acio maathiiaga, magũrũ macio maarĩ mĩena-inĩ yao namo magathĩ. Na hĩndĩ irĩa akerubi acio maambararia mathagu mao mombũke, magũrũ macio matioimaga mĩena-inĩ yao. ¹⁷ Rĩrĩa akerubi acio marũgama, o namo makarũgama o ũguo; na rĩrĩa akerubi mombũka, namo makombũkania nao, tondũ roho wa ciũmbe icio irĩ muoyo warĩ thĩinĩ wamo.

¹⁸ Ningĩ riiri wa Jehova ũkiehera hau igũrũ rĩa hĩngĩro ya hekarũ na ũkĩrũgama igũrũ rĩa akerubi acio. ¹⁹ O ndĩroreire ũguo, akerubi acio makĩambararia mathagu mao makĩũmbũka, na rĩrĩa maathiiaga, magũrũ macio maatwanaga nao. Nao makĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa irathiro wa nyũmba ya Jehova; naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩa.

²⁰ Icio nĩ ciũmbe irĩ muoyo iria ndoonete irĩ rungu rwa Ngai wa Isiraeli hau Rũũ-inĩ rwa Kebari, na nĩ ngĩmenya atĩ maarĩ akerubi. ²¹ O ũmwe aarĩ na mothiũ mana, na mathagu mana, na rungu rwa mathagu mao nĩ haarĩ na kĩndũ gĩatarĩ ta moko ma mündũ. ²² Mothiũ mao maahaanaga ta marĩa ndoonete hau Rũũ-inĩ rwa Kebari. O ũmwe wao aathiiaga arũngĩrĩrie na mbere.

11

Atongoria a Isiraeli Gũtũrwo Cĩra

¹ Hĩndĩ iyo Roho akĩnjoya na igũrũ, akĩndwara kĩhingo-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova kĩrĩa kierekeire mwena wa irathiro. Hau itoonyero-inĩ rĩu rĩa kĩhingo kũu nĩ haarĩ arũme mĩrongo ĩrĩ na atano, na gatagatĩ-inĩ kao ngĩona Jazania mũrũ wa Azuri, na Pelatia mũrũ wa Benaia, arĩa maarĩ atongoria a kĩrĩndĩ. ² Jehova akĩnjũra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, aya nĩo arũme arĩa marathugunda waganu, na makaheana kĩrĩa kĩa waganu itũũra-inĩ rĩrĩ inene. ³ Moigaga atĩrĩ, ‘Gĩthĩ ihinda rĩtigũkinya o narua rĩa gwaka

nyumba? Itũura rĩĩri inene nĩ nyũngũ ya kũruga, na ithuĩ nĩ ithuĩ nyama.' ⁴ Nĩ ùndũ ũcio marathĩre ũhoru wa kũmookĩrĩra; marathĩre ũhoru, wee mũrũ wa mũndũ."

⁵ Ningĩ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩakwa, akĩnjĩra njuge atĩrĩ, "Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Ūguo nĩguo mũroiga, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, no nĩ-rĩ, nĩnjũũ ũrĩa ũri meciiria-inĩ manyu. ⁶ Nĩmũuragĩte andũ aingi itũura-inĩ rĩĩri inene, na mũkaiyũria ciimba njĩra-inĩ ciarĩo.

⁷ "Nĩ ùndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ciimba icio mũikĩtie kũu nĩcio nyama, narĩo itũura rĩĩri inene nĩrĩo nyũngũ, no Nĩ nĩngũmũngata muume kuo. ⁸ Inyuĩ nĩmwĩtigĩrite rũhiũ rwa njora, na rũhiũ rũu rwa njora no ruo ngaamũũkĩrĩra naruo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ⁹ Nĩngamũrutũrũra muume itũura-inĩ inene, na ndĩmũneane moko-inĩ ma andũ a kũngĩ, na ndĩmũherithie. ¹⁰ Inyuĩ mũkooragwo na rũhiũ rwa njora, na nĩngamũtuĩra ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ¹¹ Itũura rĩĩri inene rĩtigatuĩka nyũngũ harĩ inyuĩ, kana inyuĩ mũtuĩke nyama thĩnĩ warĩo; nĩngamũtuĩra ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. ¹² Na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova, nĩ ùndũ mũtirũmũrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, kana mũkarũmia mawatho makwa, no mwĩkĩte maũndũ maringaine na ma ndũrĩrĩ iria imũrigiũciĩrie."

¹³ Na rĩrĩa ndaarathaga, Pelatia mũrũ wa Benaia agĩkua. Hĩndĩ iyo ngĩgũithia ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngianĩrĩra na mũgambo mũnene, ngĩũria atĩrĩ, "Hĩ, Mwathani Jehova! Nĩkũniina matigari ma Isiraeli biũ?"

¹⁴ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁵ "Mũrũ wa mũndũ, ariũ a thoguo, ariũ a thoguo arĩa marĩ a rũrĩra rwanyu na nyũmba yothe ya Isiraeli, acio nĩo andũ a Jerusalem maarĩtie ũhoru wao makoiga atĩrĩ, 'Marĩ haraaya mũno na Jehova; bũrũri ũyũ nĩ ithuĩ twaheirwo ũtuĩke witũ.'

Kũiranĩro gĩa Gũcooka Gwa Isiraeli

¹⁶ "Nĩ ùndũ ũcio uga atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: O na gũtuĩka nĩndamatwarithirie kũraya gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, na ngĩmahurunjĩra mabũrũri-inĩ, no nĩ ndũikĩte handũ-hao-harĩa-haamũre, mabũrũri-inĩ kũu mathĩite, gwa kahinda kanini.'

¹⁷ "Nĩ ùndũ ũcio uga atĩrĩ: 'Ūũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngamũcookanĩrĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmũrute mabũrũri-inĩ kũrĩa mwahurunjirwo, na ndĩmũcookerie bũrũri wa Isiraeli rĩngĩ.'

¹⁸ "Nĩmagacooka kuo, na meeherie mĩhiano iyo yakuo mĩthũku yothe, na mĩhianano iyo irĩ magĩgĩ. ¹⁹ Nĩngamahe ũrũmwe wa ngoro, na njĩkire roho mwerũ thĩnĩ wao; nĩngeheria ũmũ wa ngoro thĩnĩ wao ndĩmahe ngoro njororo ta nyama. ²⁰ Ningĩ nĩmakarũmagĩrĩra kĩrĩra gĩakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo, na marũmagie mawatho makwa. Nĩmagatuĩka andũ akwa, na nĩ ndũike Ngai wao. ²¹ No rĩrĩ, ha ũhoru wa andũ arĩa ngoro ciao ciyamũrĩre mĩhiano iyo miũru na mĩhianano iyo irĩ magĩgĩ, nĩngatũma o ene macookerero nĩ ũuru ũrĩa mekĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga."

²² Hĩndĩ iyo akerubi acio, marĩ na magũrũ ma ngaari miena-inĩ, magĩtambũrũkia mathagu mao, naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩa. ²³ Riiri ũcio wa Jehova ũkiambata uumĩte thĩnĩ wa itũura rĩu inene na ũgũkara igũrũ rĩa kĩrĩma kĩrĩa kiarĩ mwena wa irathĩro warĩo. ²⁴ Roho akĩnjoya na igũrũ, akĩndwara kũrĩ andũ arĩa maatahĩtwo magatwarwo bũrũri wa Babuloni,* o ndĩ thĩnĩ wa kĩoneki kũu ndoonetio nĩ Roho ũcio wa Ngai.

Hĩndĩ iyo kĩoneki kũu ndoonetio gĩkĩnjehererera, ²⁵ na nĩ ngĩrĩa andũ acio maatahĩtwo ũhoru wothe ũrĩa Jehova aanyonetie.

12

Ngerekano ya Ithaamĩrio

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² "Mũrũ wa mũndũ, wee ũtũũranagia na andũ aremi. Nĩ marĩ na maitho ma kuona no mationaga, na nĩ marĩ na matũ ma kũigua no matiiguaga, nĩgũkorwo nĩ andũ aremi.

³ "Nĩ ùndũ ũcio wee mũrũ wa mũndũ-rĩ, oha mĩrigo yaku ya gũthaama, na kũrĩ mũthenya barigici magĩkuonaga-rĩ, umagare uume gũkũ, ũthiũ kũndũ kũngĩ. Hihĩ nĩmagataũkĩrwo, o na gũtuĩka nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ⁴ Kũrĩ mũthenya barigici, o magĩkuonaga-rĩ, ruta mĩrigo yaku nja irĩ mĩohe nĩ ùndũ wa gũthiũ bũrũri wa ithaamĩrio. Ningĩ hwaĩ-inĩ, umagare ũthiũ o magĩkuonaga, o ta ũrĩa andũ mathaamaga. ⁵ O makwĩroreire, tũrĩkia rũthingo, ũgererie mĩrigo yaku ho. ⁶ Oya mĩrigo iyo

* 11:24 Kana Bũrũri wa Akalidei; andũ a Babuloni moĩkaine na rĩtwa rĩngĩ ta Akalidei.

ũmĩigĩrĩre ciande o makwĩroreire, ũmĩumagarie na mairia. Wĩhumbĩre ũthĩũ nĩguo ndũkone bũrũri, nĩgũkorwo nĩngũtũite kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩ ngũka o ta ũrĩa ndaathĩtwo. Ngĩruta mĩrigo yakwa nja kũrĩ mũthenya barigici, yoheetwo nĩ ũndũ wa gũthaama. Ningĩ hwaĩ-inĩ ngĩtũrĩkia rũthingo na moko makwa. Ngĩumia mĩrigo yakwa nja kũrĩ na mairia, ngĩmĩumagaria ndĩmĩkuuĩte na ciande o manjĩndoreire.

⁸ Rũciĩnĩ kiugo kĩa Jehova gĩkinginyĩrĩra, ngũĩro atĩrĩ, ⁹ “Mũrũ wa mũndũ, githĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli o acio aremĩ matiakũũrĩrie atĩrĩ, ‘Nĩ atĩa ũreka?’

¹⁰ “Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndũmĩrĩri ĩno nditũ ikonĩ mũnene ũrĩa ũrĩ Jerusalemu, o na andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli arĩa marĩ kuo.’ ¹¹ Meere atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ kĩmenyithia harĩ inyuĩ.’

“O ta ũguo nĩ njikĩte, noguo o nao mageekwo. Nĩmagatwarwo bũrũri wa kũngĩ marĩ atahe.

¹² “Mũthamaki ũcio ũrĩ gatagatĩ-inĩ kao nĩagakuua mĩrigo yake na ciande kũrĩ mairia oimagare, naruo rũthingo nĩrũgatũrĩkio irima oimĩre ho. Nake nĩakehumbĩra ũthĩũ nĩguo ndakone bũrũri. ¹³ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake nĩakanyitwo nĩ mũtego wakwa; nĩngamũtwarithia Babuloni, kũu bũrũri wa Akalidei, no rĩrĩ, wa ndakawona, nakuo kũu nĩkuo agaakuĩra. ¹⁴ Arĩa othe mamũriigiicĩrie, nĩngamahurunja huho-inĩ, o acio aruti ake a wĩra na thĩgari ciake ciothe, na ndĩmateng’erie na rũhiũ rwa njora rũrĩ rũcomore.

¹⁵ “Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. ¹⁶ No rĩrĩ, nĩngahonokia amwe ao matikaniinwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthiro, nĩgeetha kũu magaahtĩ ndũrĩrĩ-inĩ makoimbũraga maũndũ mao marĩa meekaga marĩ magigi. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁷ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, inainaga rĩrĩa ũkũria irio, na wĩthithimũkagwo nĩ guoya ũkĩnyua maaĩ. ¹⁹ ĩra andũ a bũrũri ũyũ atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga igũrũ rĩkonĩ andũ arĩa matũũraga Jerusalemu na arĩa matũũraga bũrũri wothe wa Isiraeli: Makaanĩaga irio ciao marĩ na mĩtangĩko, na manyuuage maaĩ moorĩtwo nĩ hinya nĩgũkorwo bũrũri wao nĩũkaniinwo indo ciothe iria irĩ kuo, nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũhinya ma andũ arĩa othe matũũraga kuo. ²⁰ Matũũra marĩa matũũragwo nĩ andũ nĩmakanangwo, naguo bũrũri ũkĩrio ihoorũ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

²¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ²² “Mũrũ wa mũndũ, nĩ thimo ĩrĩkũ ĩno yunanagwo thĩĩnĩ wa bũrũri wa Isiraeli, ĩno yugaga atĩrĩ: ‘Matukũ nĩmathiraga, nakio kĩoneki o gĩothe gĩgatuĩka gĩa tũhũ?’ ²³ Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngũniina thimo ĩno, na matigacooka kũmĩgweta rĩngĩ gũkũ Isiraeli.’ Meere atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmakuhĩrĩrie rĩrĩa kĩoneki o gĩothe gĩkaahingio. ²⁴ Nĩgũkorwo gũtigacooka kũgĩa cioneki cia maheeni, kana ũragũri wa kũheenaniĩrĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli. ²⁵ No nĩ Jehova-rĩ, nĩngoiga ũrĩa ngeenda, naguo nĩũkahingio ũtegũcererwo. Nĩgũkorwo matukũ-inĩ manyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya ũremi, nĩngahingia ũrĩa wothe ndĩroiga, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

²⁶ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ²⁷ “Mũrũ wa mũndũ, andũ a nyũmba ya Isiraeli maroiga atĩrĩ, ‘Kĩoneki kĩrĩa onaga gĩgũtũũra mĩaka mĩingĩ gĩgĩkahingio, na araratha ũhoru wa ĩhinda iraaaya rĩgooka.’

²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe gĩakwa gĩgaacooka gũcererwo; ũhoru ũrĩa wothe nĩ ngaaria nĩũkahingio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

13

Anabii a Maheeni Gũtũrwo Cũira

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wa gũũkĩrĩra anabii a Isiraeli arĩa mararatha ũhoru rĩu. ĩra acio marathaga ũhoru ũrĩa megereire na ngoro ciao ene atĩrĩ: ‘Iguai ndũmĩrĩri ya Jehova! ³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Kaĩ anabii acio akĩgu marĩ na haro-ĩ, o acio marũmagĩrĩra roho wao ene na matĩrĩ ũndũ monet! ⁴ Anabii aku, wee Isiraeli-rĩ, matarĩ ta mbwa irĩ kũndũ kũrĩa kwanangĩku. ⁵ Inyuĩ mũtiambatĩte mũthĩĩ rũthingo-inĩ kũrĩa gũtharũkĩte, mũrũcookererie nĩ ũndũ wa nyũmba ya Isiraeli nĩgeetha rũgetiiria hĩndĩ ya mbaara mũthenya ũrĩa wa Jehova. ⁶ Cioneki ciao nĩ cia maheeni, na ũragũri wao o naguo no wa maheeni. Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova oĩgĩte atĩrĩ,’ o rĩrĩa Jehova atamatũmĩte; merĩgagĩrĩra

atĩ ciugo ciao nĩkahinga! ⁷ Githĩ ti cioneki cia maheeni muonete, na mũkaaria ũragũri wa maheeni, rĩria mũkuuga atĩrĩ, “Jehova oigite atĩrĩ,” o rĩria nĩ itarĩtie?

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ wa ciugo cianyu cia maheeni na cioneki cia kũheenania-rĩ, nĩngũmũũkĩrĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ⁹ Guoko gwakwa nĩngũgookĩrĩra anabii arĩa moonaga cioneki cia maheeni, na makagweta ũragũri wa kũheenania. Matigakorwo marĩ a kĩaama kĩa andũ akwa, kana maandĩkwo ibuku-inĩ rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli, o na kana matoonye bũrũri wa Isiraeli. Hĩndĩ ũyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.

¹⁰ “Tondũ mahĩtithagia andũ akwa, makiugaga atĩrĩ, “Kũri na thayũ,” o rĩria gũtarĩ thayũ; tondũ rĩria rũthingo rũhũthũ rwakwo marũhakaga coka, ¹¹ nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ arĩa marũhakaga coka atĩ no rũkũgũa. Nĩngoiria mbura nene mũno, na ndũme kũgĩe na mbura ya mbembe, nacio huho ĩrĩ na hinya nĩkarũmomora. ¹² Rĩria rũthingo rũ ruũ rũkaaga-rĩ, githĩ andũ matigakũũria atĩrĩ, “Coka ũrĩa ũrarũhakĩte ũkĩrĩ ha?”

¹³ “Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩngarekereria rũhuho rũri na hinya ndĩ na mang’ũrĩ, na kũgĩe mbura ya mbembe na mbura ya kiboboto ndĩ na mathũgũta ma kwananga. ¹⁴ Nĩngamomora rũthingo rũu mũhakĩte coka na ndĩrũharaganie tĩri-inĩ nginya mũthingĩ wa ruo ũguũranio. Rĩria rũkaagũa, mũkaanangĩrwo ku; na nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ¹⁵ ũguo nĩguo ngeeruta mang’ũrĩ makwa na rũthingo rũu, na njũkĩrĩre acio maarũhakire coka. Ngaakwĩra atĩrĩ, “Rũthingo nĩ rweherete, o na arĩa maarũhakire coka, ¹⁶ o anabii acio a Isiraeli, arĩa maarathĩire itũũra rĩa Jerusalemu makĩrionera cioneki cia thayũ, gũtaarĩ na thayũ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

¹⁷ “Rũu mũrũ wa mũndũ-rĩ, hũgũra ũthiũ waku kũrĩ airĩtu a andũ anyu arĩa marathaga mohoro moimĩte meciiria-inĩ mao ene, ũmarathĩre ũhoru wa kũmookĩrĩra, ¹⁸ ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kaĩ andũ-a-nja arĩa matumagĩrĩra ithitũ nyunĩro-inĩ ciao cia moko na magathondekaga mataama ma kwĩhumbĩra ũthiũ nĩguo magwatagia andũ marĩ na haaro-ĩ. Anga mũrĩgwatagia mĩoyo ya andũ akwa nĩguo mũhonokie mĩoyo yanyu inyuĩ ene? ¹⁹ Nĩmũũthaahĩtie kũrĩ andũ akwa nĩ ũndũ wa ngundi ya cairi na twenyũ twa mũgate. Nĩ ũndũ wanyu kũheenia andũ akwa, arĩa mathikagĩrĩria maheeni, nĩmũũragĩte arĩa mataagĩrĩre gũkua, na mũkahonokia arĩa mataagĩrĩre gũtũũra muoyo.

²⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩnjũkĩrĩre ithitũ icio cianyu, icio mũgwatagia andũ akwa nacio ta marĩ nyoni, na nĩ nĩngũcituanga kuuma moko-inĩ manyu. Nĩngohorithia andũ acio mũgwatagia ta marĩ nyoni. ²¹ Nĩngatembũranga mataama macio manyu na honokie andũ akwa ndĩmarute moko-inĩ manyu, nao matigacooka kũgwatio nĩ inyuĩ. Hĩndĩ ũyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ²² Tondũ nĩmwatũmire arĩa athingu morwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa kũmaheenia o rĩria nĩ itaamareheire kĩa, na mũgĩteithĩrĩria arĩa aaganu mage gũtĩga njĩra ciao cia waganu nĩguo mahonokie mĩoyo yao, ²³ nĩ ũndũ ũcio, mũtigacooka kuona cioneki cia maheeni kana kũragũra. Nĩngahonokia andũ akwa, ndĩmarute moko-inĩ manyu. Hĩndĩ ũyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

14

Ahooi Mĩhianano Gũtuũrwo Ciira

¹ Athuuri amwe a Isiraeli nĩmookire harĩ nĩ, magũkara thĩ hau mbere yakwa. ² Hĩndĩ ũyo kiugo kĩa Jehova gĩkinginyĩrĩra, ngũrwo atĩrĩ, ³ “Mũrũ wa mũndũ, andũ aya nĩmeigĩire mĩhianano ngoro-inĩ ciao, na makeigĩra mĩhĩnga ya waganu mbere ya maitho mao. Nĩnjagĩrĩrwo kũreka matũrĩre ũndũ o na ũrĩkũ harĩ nĩ? ⁴ Nĩ ũndũ ũcio maarĩre, ũmeere ũũ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hĩndĩ ĩria Mũisraeli o wothe angĩgĩa mĩhianano ngoro-inĩ yake, na eigĩre waganu wa kũmũhĩngithia mbere ya maitho make, angĩcooka athĩ harĩ mũnabii-rĩ, nĩ Jehova nĩ nĩ mwene ngaamũcookeria ũhoru kũringana na ũrĩa ũhooi wake wa mĩhianano ũigana, ⁵ Ngeeka ũguo nĩguo ndĩnyĩrĩre ngoro cia andũ a Isiraeli ringĩ, arĩa othe mandiganĩrĩre nĩ ũndũ wa mĩhianano ũyo yao.’

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Mwĩrĩrei! Garũrũkai mũtigane na mĩhianano ũyo yanyu, na mũregane na maũndũ marĩa mothe mwĩkaga marĩ magigĩ!

⁷ “Hĩndĩ ĩria Mũisraeli o wothe, kana mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũruga Isiraeli angĩhehera harĩ nĩ, na eigĩre mĩhianano ngoro-inĩ yake, na agĩe na waganu wa kũmũhĩngithia mbere ya maitho make, angĩcooka athĩ harĩ mũnabii agatũrĩre ũhoru kũrĩ nĩ-rĩ, nĩ Jehova nĩ nĩ mwene ngaamũcookeria ũhoru. ⁸ Nĩngatũma ũthiũ wakwa

ũmĩre mũndũ ũcio, na ndũme atuĩke kionereria harĩ arĩa angĩ, o na ndũme atuĩke wa kuunagwo thimo. Nĩngamweheria harĩ andũ akwa. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.

⁹ “Mũnabii angĩkaheenererio nĩguo aarie ũhoro wakwa, nĩ Jehova nĩ nĩ ngaakorwo heenereirie mũnabii ũcio, na nĩngamũtambũrũkĩria guoko gwa kũmũũkĩrĩa, ndĩmũniine ehene gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa a Isiraeli. ¹⁰ Andũ acio nĩmakaherithĩrio wĩhia wao; mũnabii ũcio agaatuuo mwĩhia o ta mũndũ ũcio ũtuĩrĩtie ũhoro harĩ we. ¹¹ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli matigacooka kũhĩtia njĩra mehere harĩ nĩ, kana macooke gwĩthaahia na mehia macio mao mothe. Nĩmagatuĩka andũ akwa, na nĩ nduĩke Ngai wao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

Ituĩro rĩa Ciira Rĩtangĩhererwo

¹² Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Mũrũ wa mũndũ, bũrũri ũngĩnjĩhĩria nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka, na ndambũrũkie guoko ndũũkĩrĩre, na ndũniĩre kĩhumo kĩa irio, na ndũrehere ng’aragu, na njũrage andũ aguo na mahiũ mao, ¹⁴ andũ aya atatũ, Nuhu, na Danieli, na Ayubu, o na mangĩkorwo maarĩ thĩnĩ wa bũrũri ũcio, no mehonokirie o oiki nĩ ũndũ wa ũthingu wao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Nĩngĩ korwo ndarekereria nyamũ cia gĩthaka igerere bũrũri ũcio nacio ciĩtuge ũtarĩ ciana, nago ũkire ihooru kwage mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo nĩ ũndũ wa nyamũ icio, ¹⁶ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatũ mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ ao. O oiki no mahonoke, no bũrũri ũcio no ũkire ihooru.

¹⁷ “O na kana ingĩrethia rũhiũ rwa njora njũkĩrĩre bũrũri ũcio, njuge atĩrĩ, ‘Rũhiũ rwa njora nĩrũtuĩkanĩrie bũrũri ũyũ wothe,’ na njũrage andũ akuo na mahiũ mao-rĩ, ¹⁸ Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatũ mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ ao. O oiki no-mangĩhonokia.

¹⁹ “O na nĩngĩ korwo ndarehithia mũthiro bũrũri ũcio, na nĩ ndũitĩrĩrie mang’ũrĩ makwa na ũndũ wa gũitithia thakame, na njũragithie andũ akuo na mahiũ mao, ²⁰ Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, o na Nuhu, na Danieli, na Ayubu, mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahonokia mũriũ kana mwarĩ. O oiki no mehonokie nĩ ũndũ wa ũthingu wao.

²¹ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtigagĩkorwo kũrĩ kũũru makĩria hĩndĩ irĩa ngaarehera Jerusalemu matuĩro makwa mana ma ciira ma kũguoyohithia: namo nĩmo rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na nyamũ cia gĩthaka, o na mũthiro, nĩguo njũrage andũ akuo na mahiũ mao! ²² No rĩrĩ, kũrĩ amwe magaatigara; nao nĩo ariũ na aarĩ arĩa magaatharwo marutwo kuo. Nĩmagooka kũrĩ inyuĩ, na rĩrĩa mũkoona mĩtugo na ciiko ciao, nĩmũkahoorerio ngoro igũrũ rĩa mwanangĩko ũcio ndeheire Jerusalemu, nago nĩ mwanangĩko o wothe ndĩrĩrehithĩrie. ²³ Nĩmũkahoorerio ngoro rĩria mũkoona mĩtugo yao na ciiko ciao, nĩgũkorwo nĩmũkamenya atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe njĩkite kuo ũtarĩ na gĩtũmi, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

15

Jerusalemu nĩ Mũthabibũ wa Tũhũ

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, mũtĩ wa mũthabibũ ũkĩrĩte rũhonge rwa mũtĩ o wothe wa mũtĩ ya mũtĩtũ na kĩ? ³ Mbaũ ciaguo irĩ ciathondekwo kĩndũ kĩa bata? Andũ no mathondeke tũhocio twa gũcuurio indo kuuma kũrĩ guo? ⁴ ũngĩkio riiko ũtuĩke rũkũ, na mwaki ũũcime mĩena yeerĩ ũucurie gatagatĩ-rĩ, no ũgĩe bata ũngĩ? ⁵ Angĩkorwo rĩrĩa warĩ mũgima ndwagĩre bata o na atĩa-rĩ, wakĩhota atĩa gũthondekwo kĩndũ kĩa bata rĩria wacinwo nĩ mwaki, wacura?”

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta ũria heanĩte mũtĩ wa mũthabibũ gatagatĩ-inĩ ka mũtĩ irĩa ingĩ ya mũtĩtũ, ngaũtua rũkũ rwa gũcinwo na mwaki-rĩ, ũguo noguo ngeeka andũ arĩa matũũraga Jerusalemu. ⁷ Nĩngatũma ũthiũ wakwa ũmoomĩre. O na angĩkorwo nĩmoimĩte mwaki-inĩ-rĩ, no nginya mwaki ũcio ũkaamacina ũmaniine. Hĩndĩ iyo nĩguo inyuĩ mũkaamenya atĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngatũma ũthiũ wakwa ũmoomĩre. ⁸ Nĩngatũma bũrũri ũkire ihooru nĩ ũndũ nĩmagĩte kwĩhokeka, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

16

Ngerekano ya Jerusalemu kwaga Wĩhokeku

¹ Kiugo kĩa Jehova nikianginyĩriire, ngĩirwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mündũ, ng’ethanĩra na itũura rĩa Jerusalemu, ũrionie mĩtugo yariyo iyo irĩ magigi, ³ uuge atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Mwathani Jehova areera Jerusalemu: Kĩhumo giaku na gũciarwo gwaku cioimanire na bũrũri wa andũ a Kaanani; thoguo aarĩ Mũamori, nake maitũguo aarĩ Mũhiti. ⁴ Mũthenya ũria waciariwro-rĩ, ndwatinirio rũrĩra, o na kana ũgĩthambio na maai nĩguo ũthere, o na kana ũkĩhakwo cumbĩ, kana ũgĩthaywo na nguo cia mwana. ⁵ Gũtirĩ mündũ o na ũmwe wakũrorire, agĩkũguĩra tha, kana agĩgũcaaira o kũgiana nĩguo agwĩke ũndũ o na ũmwe wa macio. No rĩrĩ, wateirwo na kũu werũ-inĩ, nĩ ũndũ wamenirwo o mũthenya o ro ũcio waciariwro.

⁶ “Hĩndĩ iyo nĩdahĩtũkiire hau warĩ ngĩkuona ũkũgaragara thakame-inĩ yaku, na rĩria wakomete hau thakame-inĩ yaku-rĩ, ngĩkwĩra atĩrĩ, “Tũura muoyo!” ⁷ Nĩndatũmire ũkũre o ta mũtĩ wa mũgũnda. Nawe ũgĩkũra, ũkĩneneha, o na ũgĩtũika ithaga ithaka mũno gũkĩra marĩa mangĩ. Nyondo ciaku nacio ikĩhaanda, na njuirĩ yaku igĩkũra, o wee ũria warĩ njaga na ũkaaga nguo.

⁸ “Thuutha ũcio nĩdahĩtũkiire hau, na rĩria ndakũrorire ngĩona atĩ warĩ mũgima wa kwendeka, ngĩgũtambũrũkĩria gĩcũrĩ kĩa nguo yakwa, ngĩhumbĩra njaga yaku. Na nĩ ngĩkwĩhĩra mwĩhĩtwa mũrũmu, na tũkĩgĩa kĩrĩkanĩro nawe, ũgĩtũika wakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ “Nĩndagũthambirie na maai, ngĩkũgĩria thakame, na ngĩkũhaka maguta. ¹⁰ Nĩndakũhumbire nguo ng’emie na ngĩgwĩkĩra nyamũga cia rũũa. Nĩndakũhumbire nguo njega ya gatani na ngĩkũhumba nguo cia goro. ¹¹ Nĩndakũgemirie na mathaga: ngĩgwĩkĩra bangĩri moko, na mũgathĩ ngĩngo, ¹² ngĩcooka ngĩgwĩkĩra gĩcũhĩ inĩrũ, na icũhĩ matũ, na tanji thaka mũtwe. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio ũkĩgemio na thahabu na betha: nacio nguo ciaku ciarĩ cia gatani irĩa njega, na itambaya cia goro, na nguo ng’emie. Irio ciaku ciarĩ mũtu mũhinyu, na ũũkĩ, na maguta ma mũtamaiyũ. Wee nawe ũgĩthakara mũno na ũkĩambatĩrio ũgĩtũika mũthamaki-mündũ-wa-nja. ¹⁴ Nayo nguo yaku igĩtheerema ndũrĩrĩ-inĩ nĩ ũndũ wa ũthaka waku, nĩ ũndũ rĩiri ũria ndagwĩkĩrĩte nĩwatũmire ũthaka waku wagĩrĩre kũna, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “No rĩrĩ, wee nĩwehokire ũthaka waku, na ũkĩhũthĩra ngumo yaku igĩtũma ũtũike mũmaraya. Nĩwahũrĩre ũmaraya na mwĩhĩtũkĩri o wothe, naguo ũthaka waku ũgĩtũika wake. ¹⁶ Woire nguo imwe ciaku, ũkĩgemia mahooero na kũndũ gũtũũgĩru kũria wahũũragĩra ũmaraya. Maũndũ ta macio matiagĩrĩrwo nĩ gwĩkĩka, kana magĩe kuo o na rĩ. ¹⁷ Ningĩ ũgĩcooka ũkĩoya mathaga macio mega ndakũheire, o mathaga macio mathondeketwo na thahabu yakwa na betha yakwa, ũgĩthondekera mũhianano ya arũme, ũgĩcooka ũkĩhũra ũmaraya nayo. ¹⁸ Ningĩ ũkĩoya nguo icio ciaku ciarĩ ng’emie, ũgĩchumba mũhianano iyo, ũgĩcooka ũkĩmĩrutĩra maguta makwa na ũbumba. ¹⁹ O nacio irio iria ndakũheete ũrĩe, nacio nĩ mũtu mũhinyu, na maguta ma mũtamaiyũ, na ũũkĩ, wacĩrũfĩre mũhianano iyo itũike ũbumba ũrĩ na mũtararĩko mwega. ũguo nĩguo gwekĩkire, Mwathani Jehova nĩwe ugĩte nguo.

²⁰ “Na rĩrĩ, woire ariũ na aarĩ aku arĩa wanjarĩrĩre, ũkĩmaruta igongona matũike ta irio cia mũhianano iyo. ũhũũri waku wa ũmaraya-rĩ, kaĩ ũtaarĩ mũiganu? ²¹ Nĩwathĩnjire ciana ciakwa ũgĩciruta igongona harĩ mũhianano iyo. ²² Mĩtugo-inĩ yaku yothe irĩ magigi irĩa wekire, na ũhũũri-inĩ waku wa ũmaraya, ndwaririkanire matukũ ma ũnini waku, rĩria warĩ njaga na ũtaarĩ na nguo, o rĩria wegaragara thakame-inĩ yaku.

²³ “Hĩ, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ! ũguo nĩguo Jehova ekuuga. O na wĩkĩte mawaganu macio mangĩ mothe, ²⁴ nĩweyakĩre kĩhumbu, na ũgĩaka ihoero itũũgĩru handũ harĩa hothe haarĩ na kĩaaro gĩa kũgomanagwo. ²⁵ Gĩturi-inĩ kĩa o njĩra nĩweyakĩre mahooero matũũgĩru, na ũkĩagĩthia ũthaka waku gĩtũio, ũgakĩrĩria kũneana mwĩrĩ waku kũrĩ mwĩhĩtũkĩri o wothe atharie nawe. ²⁶ Nĩwahũrĩre ũmaraya na andũ a Misiri arĩa mwariganĩtie nao, o acio maiyũrĩtuo nĩ merĩrĩra ma mwĩrĩ, ũgĩtũma ndakare nĩ ũndũ waku gũkĩrĩria gũtharia. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩgũtambũrũkĩria guoko ngĩgũkĩrĩra, ngĩnyũhĩa bũrũri waku; nĩndakũneanire moko-inĩ ma thũ ciaku, o acio airĩtu a Afilistĩ, arĩa maamakirio nĩ mĩtugo yaku ya ũũra-thoni. ²⁸ Nĩwahũrĩre ũmaraya na andũ a Ashuri o nao, nĩ ũndũ ndũngĩaganirĩe; o na thuutha ũcio-rĩ, ndwaiganirĩe. ²⁹ Ningĩ ũgĩkĩrĩria gũtharia o nginya ũgĩkĩnya Babuloni, bũrũri wa onjoria, no-o na weka ũguo ndwaiganirĩe.

³⁰ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, Hĩ! Kaĩ wee ũrĩ wa ngoro hũthũ-ĩ! Wĩkaga maũndũ macio mothe, o ta mũmaraya ũtarĩ thoni! ³¹ Rĩria weyakĩre ihumbu gĩturi-inĩ kĩa o njĩra, na ũkĩakĩra mahooero matũũgĩru harĩa hothe haarĩ kĩaaro gĩa kũgomanwo-rĩ, we wetuire ta ũtarĩ mũmaraya, nĩ ũndũ nĩwaregire irĩhi.

³² “Wee mūtumia ūyū mūtharia! Wee wendaga ageni handū ha mūthuuriguo! ³³ Mūmaraya o wothe nīamūkagīra irīhi, no wee-rī, nīwe ūheaga endwa aku othe iheo, ūkamahaka nīguo mokage kūrī we kuuma kūdū guothe nīguo megwatīre ikeno ciaku itaagīrīre. ³⁴ Nī ūndū ūcio wee ndūtariī ta arīa angī ūmaraya-inī waku; gūtīrī mūdū ūkwīringagīrīria ūmwītīkīre. Wee-rī, ūrī na ūtiganu mūno na arīa angī, nīgūkorwo wee nīwe ūrīhanaga, no gūtīrī kūdū ūrīhagwo.

³⁵ “Nī ūndū ūcio, wee mūmaraya ūyū, igua kiugo kīa Jehova! ³⁶ Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Tondū nīwaitangire ūtonga waku, na ūkīguūria njaga yaku ūgītharia na endwa aku, o na tondū wa mīhianano iyo yothe yaku irī magigi, na tondū nīwamaheire thakame ya ciana ciaku, ³⁷ nī ūndū ūcio nīngūcookanīrīria endwa aku othe arīa wanekenia nao, arīa wendete o na arīa ūthūire. Nīngūmacookanīrīria magūkīrīre kuuma mīena yothe, na nī ngūguūrie nguo mbere yao, nao mone njaga yaku yothe. ³⁸ Nīngagūtūira ciira o ta ūria andū-a-nja arīa matharagia na arīa maitīthagia thakame matuuagīrwo; na ndūme ūkorwo nī mang’ūrī makwa na ūguīrwo ūru nīguo ūcookererwo nī thakame iyo. ³⁹ Nīngī nīngakūneana moko-inī ma endwa aku, nao nīmakaharagania ihumbu icio ciaku, na manange mahooero macio maku matūgīru. Nao nīmagakūruta nguo, na moe mathaga maku ma goru, magūtige njaga na ūrī ūtheri. ⁴⁰ Nīmakarehe kīrīndī gīgūkīrīre, nao nīmagakūhūra na mahiga nyuguto, na magūtīnangie na hiū ciao cia njora. ⁴¹ Nīmagacina nyūmba ciaku na makūherithie wīroreirwo nī andū-a-nja aingī. Nīngakinyia ūmaraya waku mūthia, nawe ndūgacooka kūrīha endwa acio aku. ⁴² Hīndī iyo mathūgūta makwa ma gūgūkīrīra nīmakahūahūa, namo marakara makwa maiyūrītwo nī ūru makweherere. Nīngahoorera na ndīgacooka kūrakara.

⁴³ “Na tondū ndwaririkanire matukū ma ūnini waku, no kūdakararia wandakaririe na maūdū macio mothe-rī, ti-itherū nīngatūma ūcookererwo nī ūria wīkīte, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Githī nduongereire ūra-thoni harī maūdū marīa mangī wīkaga marī magigi?

⁴⁴ “Mūdū o wothe waragia na thimo-rī, nīagakuuna thimo īno, oige atīrī: “O ta ūria nyina ahaana, no taguo mwarī ahaana.” ⁴⁵ Wee ūrī mwarī wa nyūkwa kūna, ūria wanyararire mūthuuriwe na ciana ciake; na ūrī wa nyina kūna na aarī a maitūguo, arīa maanyararire athuuri ao na ciana ciao. Maitūguo aarī Mūhiti, nake thoguo aarī Mūamori. ⁴⁶ Mwarī wa nyūkwa ūria mūkūrū aarī Samaria ūria watūūraga mwena waku wa gathigathini marī na airītu ake; nake mwarī wa nyūkwa ūria mūnini aarī Sodomu, ūria watūūraga mwena waku wa gūthini hamwe na airītu ake. ⁴⁷ Wee-rī, to gūthīi wathīre na mūthīre yao na ūkīrūmīrīra mītugo yao irī magigi, no mūthīre-inī yaku yothe nīwahiūhire gūthūka kūmakīra. ⁴⁸ Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūria Nī ndūūraga muoyo-rī, mwarī wa nyūkwa Sodomu na airītu ake matiekire ta ūria wee na airītu aku mwīkīte.

⁴⁹ “Maya nīmo maarī mehīa ma mwarī wa nyūkwa Sodomu: We marī na airītu ake maarī andū etīi, a kwīhūūnīrīria, na matiarūmbūyagia ūhoru wa andū arīa angī; matiateithīrie andū arīa athīni o na arīa abatari. ⁵⁰ Nīmeikīrīre na magūka maūdū marī magigi maitho-inī makwa. Nī ūndū ūcio nīndamaingatire, o ta ūguo muonete. ⁵¹ Samaria ndehīrie nuthu ya mehīa marīa wee wehīrie. Wee wīkīte maūdū marī magigi maingī kūmakīra, na nītūmīte aarī a maitūguo moneke ta marī athingu nī ūndū wa maūdū macio mothe wīkīte. ⁵² Ūrokīrīrīria gūconorithio, nīgūkorwo nītūmīte aarī a maitūguo moneke ta marī athingu. Tondū mehīa maku maarī mooru gūkīra nao, o mekuoneka marī athingu gūgūkīra. Nī ūndū ūcio-rī, igua thoni na ūconoke, nīgūkorwo nītūmīte aarī a nyūkwa moneke marī athingu.

⁵³ “No rīrī, nīngacookeria Sodomu ūgaacīru wake marī na airītu ake, o na Samaria marī na airītu ake, na nīngagūcookeria ūgaacīru waku o hamwe nao, ⁵⁴ nīguo ūigue thoni na ūconoke nī ūndū wa maūdū macio mothe wekire nī ūndū wa kūmahe ūhurūko. ⁵⁵ Nao aarī acio a maitūguo, Sodomu marī na airītu ake, na Samaria marī na airītu ake-rī, nīmagacooka o ta ūria maarī mbere; nawe ūrī na airītu aku nīmūgacooka o ta ūria mwarī mbere. ⁵⁶ O na ndūngagwetire rīitwa rīa mwarī wa nyūkwa Sodomu mūthenya ūcio wetīāga, ⁵⁷ mbere ya waganu waku kūguūrio. O na kūrī ūguo-rī, rīu ūrī mūnyarare nī airītu a Edomu, marī hamwe na andū othe arīa mariganīte nao, o na nī airītu a Afilisti, acio othe magūthūire na magakūrigiicīria na mīena yothe. ⁵⁸ Wee nīwe ūgaacookererwo nī maciaro ma ūra-thoni waku, na ma maūdū marīa wīkaga marī magigi, ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁵⁹ “Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Nīngagwīka o ta ūria wagīrīre nī gwīkwo, tondū nīumenete mwīhītwa wakwa na ūndū wa gūthūkia kīrīkanīro kīu. ⁶⁰ No

rĩrĩ, nĩngaririkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩre nawe matukũ-inĩ ma ũnini waku, na nĩngahaanda kĩrĩkanĩro giitũ nawe gĩa gũtũura. ⁶¹ Hĩndĩ iyo nũkaririkana mĩthĩre yaku, nawe ũconoke rĩrĩa ũkaamũkĩra aarĩ a maitũguo arĩa akũrũ gũgũkĩra na arĩa anini gũgũkĩra. Nĩngamaneana kũrĩ we marĩ ta aarĩ aku, no ti kũringana na kĩrĩkanĩro giitũ nawe. ⁶² Nĩ ũndũ ũcio nĩngahaanda kĩrĩkanĩro giitũ nawe, na nũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁶³ Nĩngĩ rĩrĩa ngaakũhoroheria nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa wĩkĩte-rĩ, nũkaririkana na ũconoke, na ndũgacooka gũtumũra kanua gaku rĩngĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa ũconorithĩtio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

17

Nderi Igĩrĩ na Mũthabibũ

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ, gwatania ndaĩ na warĩre andũ a nyũmba ya Isiraeli na ngerekano. ³ Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nderi nene irĩ na mathagu marĩ hinya, na njoya ndaaya, na macoya ma marangi maingĩ nĩyokire Lebanoni. Īkĩnyiita gacũmbĩrĩ ka mũtarakwa, ⁴ kiuna thuuna ya gacũmbĩrĩ kau, na ĩkĩmĩtwara bũrũri wa onjoria, nayo ĩkĩmĩhaanda thĩnĩ wa itũũra inene rĩa onjoria.

⁵ “ Īgĩcocoa ĩgĩkuua mbeũ imwe cia bũrũri wanyu, na ĩgĩcihaanda tĩri-inĩ mũnoru. Īgĩcihaanda ta mũtĩ ũrĩa ũkũraga hakuhĩ na maaĩ maingĩ, ⁶ naguo ũkĩringũra, ũgĩtuika mũthabibũ mũkuhĩ ũtheeremete. Honge ciaguo ĩkĩmĩhũgũkĩra, no mĩri yaguo ĩgĩkorwo ĩthĩte na thĩ rungu rwayo. Nĩ ũndũ ũcio ũgĩtuika mũthabibũ, ũkĩruta honge irĩ na tũhwang’ a tũri na mathangũ.

⁷ “ ‘No nĩ kwarĩ na nderi ĩngĩ nene yarĩ na mathagu maarĩ na hinya, na maiyũrĩte njoya. Hĩndĩ iyo mũthabibũ ũcio ũgĩtwara mĩri yaguo yerekeire na kũrĩ nderi iyo uumĩte hau wahaandĩtuo, naguo ũgĩtambũrũkia honge ciaguo harĩ yo nĩguo wone maaĩ. ⁸ Nĩwahaandĩtuo tĩri-inĩ mwega handũ harĩ na maaĩ maingĩ nĩguo ũrute honge, na ũciare maciaro, na ũtuĩke mũthabibũ ũrĩ na riiri.’

⁹ “ ‘Meere atĩrĩ, ‘Ū ũguo Mwathani Jehova ekuuga: Hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkamunywo, na maciaro maguo mahũrũro nĩguo ũhoohe? Mathangũ maguo mothe ma mũringũrano nĩmakahooa. Ndũkabatara guoko kũri na hinya, kana andũ aingĩ a kũmunya na mĩri. ¹⁰ O na ũngĩmunywo, ũhaandwo handũ hangĩ-rĩ, hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkahooa biũ rĩrĩa rũhuho rwa mwena wa irathĩro* rũkaũhuruta, naguo ũhoohere o hau wakũrĩre?’ ”

¹¹ Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ¹² “ Ūria andũ a nyũmba ĩno ya ũremi atĩrĩ, ‘Mũtiramenya gĩtũmi kĩa maũndũ macio?’ Meere atĩrĩ, ‘Mũthamaki wa Babuloni nĩathĩre Jerusalemu, agĩtaha mũthamaki wakuo na andũ arĩa maarĩ ĩgweta akuo, akĩmatwara nginya Babuloni. ¹³ Nĩngĩ akĩoya mũndũ ũmwe wa nyũmba ya ũthamaki akĩrĩkanĩra kĩrĩkanĩro nake, na akĩmũhĩtithia. Nĩngĩ agĩcocoa akĩoya atongoria a bũrũri ũcio agĩthĩ nao, ¹⁴ nĩguo ũthamaki ũcio wagĩthio hinya, ndũkanehaande rĩngĩ, no ũtũragio nĩ gwathĩkĩra kĩrĩkanĩro kũ gĩake. ¹⁵ No rĩrĩ, mũthamaki ũcio akĩmũremera na ũndũ wa gũtũma abarũthi ake mathĩ bũrũri wa Misiri makamũrehere mbarathi na mbũtũ nene ya ita. Hihi nĩekũhootana? Mũndũ ũrĩa wĩkaga cĩko ta icio no ehonokie? Mũndũ ũcio aakĩhota gũthũkia kĩrĩkanĩro na acooke ehonokie?

¹⁶ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, mũndũ ũcio agaakuĩra kũu Babuloni, bũrũri wa mũthamaki ũcio wamũkarĩrĩre gĩtĩ kĩa ũthamaki, ũcio aanyararire mwĩhĩtwa wake na agĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩake. ¹⁷ Firaũni hamwe na mbũtũ yake ya hinya ya ita o na kĩrĩndĩ kĩngĩ, matikamũteithia mbaara-inĩ, rĩrĩa ihumbu ĩgaakwo na gũthĩũrũrũkĩrio na rũũrigo nĩguo mĩoyo mĩngĩ ĩniinwo. ¹⁸ Nĩanyararire mwĩhĩtwa ũcio na ũndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro kũ. Tondũ nĩanyiitanĩre na kĩrĩkanĩro kũ, no agĩcocoa gwĩka maũndũ macio mothe-rĩ, ndakahonoka.

¹⁹ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, nĩngatũma acookererwo nĩ mwĩhĩtwa ũcio wakwa aanyararire o na kĩrĩkanĩro gĩakwa kũ aathũkĩre. ²⁰ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake agwatio nĩ mũtego wakwa. Nĩngamũrehe Babuloni ndĩmũciirithĩrie kuo, tondũ nĩagire kwĩhokeka harĩ nĩ. ²¹ Nacio mbũtũ ciake cia thĩgari ciothe iria ikoora nũkooragwo na rũhiũ rwa njora,

* **17:10** Rũrũ rwarĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro, na rwakoragwo rũrũ rũhiũ; nĩruomagia irio irĩ mĩgũnda na ruoikaine ta “Kahamsini”. Maandĩko-inĩ rwarũgamĩrĩre mbũtũ cia Babuloni.

namo matigari mao mahurunjirwo huhu-ini ciothe. Hinda iyo nimumkamenya ati ni Jehova ni ni njartie.

²² “Mwathani Jehova ekuuga atiri: Ni mwene ningatua karuhonge kuuma gacumbiri ka mutarakwa ndikahaande. Ngaatua karuhonge koororo ka muthunano kuuma gacumbiri kaguo, na ndikahaande kirima-ini kiraihu na gituguru na iguru. ²³ Kiu kirima-iguru gia Isiraeli nikuo ngakahaanda; nigakaruta honge na gaciare maciaro, nago nigungatuka mutarakwa uri na riiri. Nyoni cia mthemba yothe nigaaka itara ciacio honge-ini ciaguo; nigungatua kiruru-ini kia honge ciaguo. ²⁴ Mitit yothe ya mugunda nikamenya ati ni Jehova ni ni nyihagia miti uria muraihu na ngatuma miti uria mukuhit ukure uraihe. Ninyumagia miti uria mururu, nago miti uria mumu ngatuma urure.

“Ni Jehova ni ni njartie, na ningwika ugo.”

18

Roho Uria Wihagia Nigungakua

¹ Kiugo kia Jehova nikianginyirire, ngurio atiri: ² “Inyu andu aya, mukoragwo mukiuga atia riria mukwaria thimo ino iguru ria bururi wa Isiraeli:

“Maithe ma ciana maritaga thabibu ngatua, namo magego ma ciana makagua thithi?”

³ “Mwathani Jehova ekuuga atiri: Ti-itheru o ta uria ni nduraga muoyo-ri, mutigacooka kugweta thimo ino thini wa Isiraeli. ⁴ Nigukorwo roho o wothe uri muoyo ni wakwa; roho wa ithe ni wakwa o na wa muriu no wakwa. Roho uria wihagia nigo ugakua.

⁵ “Mundu aahota gukorwo ni muthingu, na ekaga maundu ma kihooto na marungiruru.

⁶ We ndaritaga irio iria irutagirwo mahooero-ini maria marit irima iguru, kana agatirira maitho mihianano ya andu a nyumba ya Isiraeli.

We ndathaahagia mutumia wa mundu uria ungi, kana agakoma na mundu-wa-nja riria ari na ihinda ria mweri.

⁷ Ndahinyagirira mundu o na uriku, no niacookagira mundu uria marit thiri nake kiria oete kiri gia kurugamirira thiri.

We ndatunyanaga indo, no aria ahutu nimaheaga irio ciake, na aria marit njaga akamahe guo.

⁸ Ningi ndakombanagira nigo etie uumithio utari wa kihooto, kana agetia uumithio mukuru.

We niagiragia guoko gwake gutigeke uru, na niatuithanagia ciira na kihooto gatagati ka mundu na uria ungi.

⁹ Mundu ucio niarumagirira watho wakwa wa kurumirirwo, na akahingia watho wakwa na wihokeku.

Mundu ucio ni muthingu; ti-itheru niingatua muoyo,

uguo nigo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁰ “Mundu ucio angikorwo ari na mwanake mutunyani, mitithia wa thakame kana wikaga undu o na umwe wa maundu macio mangi mooru ¹¹ (o na haria ithe atekiere undu o na umwe wa mo):

“We niaritaga irio iria irutirwo mahooero-ini maria marit irima-iguru.

Niathukagia mutumia wa mundu uria ungi.

¹² Nidahinyagirira muthini na mubatari.

Niatunyanaga indo.

Ndacookagia kiria oete gia kurugamirira thiri.

Niatiragira mihianano maitho.

Niekaga maundu maria marit magigi.

¹³ We niakombanagira nigo etie uumithio utari wa kihooto, na agetia uumithio mukuru.

Mundu ta ucio-ri, niingatua muoyo? Ndingitua muoyo! Ni undu niekite maundu macio mothe marit magigi-ri, ti-itheru no nginya akooragwo na thakame yake imucokerere we mwene.

¹⁴ “No riri, muriu ucio angikorwo ari na mwana uria wonaga mehia macio mothe ithe ekaga, na o na gutuka niamoonaga, we ndekaga maundu macio mooru:

15 “We ndarīaga irio iria irutūrwo mahooero-inī marīa marī irīma igūrū, kana agatūrira maitho mīhianano ya andū a nyūmba ya Isiraeli.

Ndathaahagia mūtumia wa mūdū ūrīa ūngī.

16 Ndahinyagūrira mūdū o na ūrīkū, na ndeetagia kīndū gīa kūrūgamūrira thiirī.

Ndatunyanaga indo, no irio ciake aciheaga arīa ahūtu, na akahe arīa marī njaga nguo.

17 Nīarigagūrira guoko gwake gūtikehie, na ndakombanagīra nīguo etie uumithio ūtarī wa kīhooito, kana etie uumithio mūkīru.

Nīahingagia watho wakwa, na akarūmūrira watho wakwa wa kūrūmūrwo. Ūcio-rī, ndagakua nī ūndū wa mehīa ma ithe; ti-itherū nīagatūrira muoyo. 18 No rīrī, ithe nīagaakua nī ūndū wa mehīa make mwene, tondū we nīekire maūdū ma ūrīa-ng’ūrū, na agītunya mūrū wa ithe indo, na agīka maūdū marīa mooru gatagatī-inī ka andū ao.

19 “No inyuī mūrāgia atūrī, ‘Nī kī gīkūgīria mūrū agae mahītia ma ithe?’ Kuona atī mūrū ūcio nīekite maūdū marīa marī kīhooito na magūrū, na akamenyerera watho wakwa wa kūrūmūrwo, na akaūhingīa-rī, ti-itherū nīegūtūrira muoyo. 20 Roho ūrīa wīhāgia nīguo ūgaakua. Mwana ndakagaya waganu wa ithe, kana ithe agae waganu wa mwana. Ūthingu wa mūdū ūrīa mūthingu nowe mwene ūgaacookererwo nīguo, nāguo waganu wa mūdū ūrīa mwaganu nowe ūgaacookererwo nīguo.

21 “No rīrī, mūdū mwaganu angīgarūrūka atigane na mehīa mothe marīa ekīte, na arūmie watho wakwa wa kūrūmūrwo, na ekage maūdū ma kīhooito na marīa magūrūre, ti-itherū nīegūtūrira muoyo; we ndagakua. 22 Gūtūrī ihītīa o na rīmwe rīa marīa aaneke rīgaacooka kūrīkanwo. Tondū wa maūdū ma ūthingu marīa ekīte-rī, nīegūtūrira muoyo. 23 Mwathani Jehova ekūrīa atūrī: Anga nī nīngengagio nī gīkuū kīa andū arīa aaganu? Githī ti kwenda ingīenda magarūrūke matigane na mīthīre īyo yao nīguo matūrē muoyo?

24 “No angīkorwo mūdū mūthingu no agarūrūke atigane na ūthingu wake, na ehie na eke maūdū marī magīgī ta marīa mekagwo nī mūdū mwaganu-rī, anga nīagagītūrira muoyo? Hatūrī ūndū o na ūmwe wa maūdū ma ūthingu marīa aaneke ūkaarīkanwo. Tondū wa mahītīa ma kwaga kwīhokeka na tondū wa mehīa marīa ekīte-rī, no agaakua.

25 “No inyuī muugaga atūrī, ‘Njīra ya Mwathani ti ya kīhooito.’ Ta thīkūrīria inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli: Njīra yakwa-rī, ti ya kīhooito? Atūrīrī, githī njīra cianyu tīcio itarī cia kīhooito? 26 Mūdū mūthingu angīgarūrūka atigane na ūthingu wake ehie, agaakua nī ūndū wa mehīa make; agaakua nī ūndū wa mehīa macio ekīte. 27 No mūdū mwaganu angīgarūrūka atigane na waganu ūrīa ekīte, na eke maūdū ma kīhooito na marīa magūrūre-rī, we nīakahonokia muoyo wake. 28 Nī ūndū nīeciirāgia ūhorō wa mahītīa make mothe marīa aaneke, na akagarūrūka agatigana namo-rī, ti-itherū nīagatūrira muoyo; we ndagakua. 29 No andū a nyūmba īno ya Isiraeli mekuuga atūrī, ‘Njīra ya Mwathani ti ya kīhooito.’ Anga njīra ciakwa ti cia kīhooito, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli? Githī njīra cianyu tīcio itarī cia kīhooito?

30 “Nī ūndū ūcio, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, nīngūmūtūrira ciira, o mūdū o mūdū kūrīngana na mīthīre yake, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwīrīrei! Tiganai na mahītīa manyu mothe; namo mehīa manyu matigatūma mwanangwo. 31 Tiganai na waganu wothe ūrīa mwīkīte, mūgīe na ngoro njerū na roho mwerū. Nī kī gīgūtūma mūkue, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli? 32 Nīgūrwo ndikenagio nī gīkuū kīa mūdū o na ūrīkū, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwīrīrei mūtūrē muoyo!

19

Macakaya nī ūndū wa Athamaki a Isiraeli

1 “Nīngī ambūrīria macakaya* makonū athamaki a Isiraeli, 2 ūmeere atūrī: “‘Atūrīrī, maitūguo ahaanaga ta mūrūūthi wa mūgoma arī gatagatī ka mūrūūthi irīa īngī!

Wakomire kīmamo-inī kīa mūrūūthi mīthī, na ūkīrera ciana ciaguo.

* 19:1 Icakaya rīrī rīatungagwo na rīkainwo hīndī ya mathiko ma mūtongoria (2Sam 1:17-27).

³ Warerire kīana kīmwe kīaguo,
gīgītuika mūrūūthi ūrī hinya.
Mūrūūthi ūcio ūkīmenyera gūtambuuranga kīrīa wanyīita,
na ūkarīāga andū.

⁴ Nacio ndūrīrī ikīgua ūhoru wago,
naguo ūkīgwatīrio irima-inī rīao.

Ūgītwarwo būrūri wa Misiri
ūguucītio na icūhī cia maniūrū.

⁵ “ Na rīrīa nyina ya mūrūūthi ūcio yoonire mwīhoko wayo ndūnahinga,
na itanya rīayo nīriatuika rīa tūhū-rī,
īkīoya kīana kīngī kīayo,
īgīgītua mūrūūthi ūrī hinya.

⁶ Naguo ūgīcangacanga gatagatī ka mūrūūthi irīa īngī,
nīgūkorwo nīwatuīkīte mūrūūthi ūrī hinya.
Mūrūūthi ūcio ūkīmenyera gūtambuuranga kīrīa wanyīita,
na ūkarīāga andū.

⁷ Nīwamomire cīhitho ciao iria nūmu,
na ūkīananga matūūra mao.
Būrūri ūcio na andū aria othe maatūūruga kuo,
makīiyūrwo nī guoya wa mūraramo wago.

⁸ Hindī iyo, ndūrīrī ikūūkīrīa,
ndūrīrī iria cioimite ng’ongo iria ciagūthiūrūrūkīrie.
Ikīwambīra mūtego,
naguo mūrūūthi ūcio ūkīgwatīrio irima-inī rīao.

⁹ Makīūguucūrūria na icūhī cia maniūrū, makīūingīria kīaga-ini,
makīūtwarīra mūthamaki wa Babuloni.
Makīūikia njeera,
na nī ūndū ūcio mūraramo wago ndwacookire kūiguuo
kūu irīma-inī cia Isiraeli rīngī.

¹⁰ “ Maitūguo aatarī ta mūthabībū
ūhaandītuo thīinī wa mūgūnda waku wa mīthabībū
hakuhī na maaī;
nīwaciarīte mūno, na ūkagīa na hongē nyingī
tondū wa maaī kūingīha.

¹¹ Hongē ciaguo ciarī hinya,
igakīagīrīra gūtuo mūthīgi wa mūthamaki.
Mūthabībū ūcio ūkīraihā na igūrū,
ūgīkīra mahuti marīa matumanu,
na nīwonekaga wega nī ūndū wa ūrīa waraihīte na igūrū,
na nī ūndū wa hongē ciaguo nyingī.

¹² No nīwamunyirwo na mīri yaguo nī ūndū wa marakara,
na ūgīkanio thī.
Naruo rūhuho rūrīa ruumaga mwena wa irathīro rūgītūma ūhoohe,
na maciaro maguo makīhūrūrwo;
hongē ciaguo iria ciarī hinya ikūūma,
ikīhīa nī mwaki, ūgīciniina.

¹³ Na rīrī, rīu ūhaandītuo werū-inī wa mūthanga,
būrūri ūrīa mūūmū, ūrī nyoota.

¹⁴ Mwaki woimire rūhongē-inī rūmwe rwa iria nene,
ūgīcina maciaro maguo, magīthira.
Gūtīrī rūhongē rūrī hinya rūtigaire harī guo
rūngītuo mūthīgi wa mūthamaki.’
Maya nī macakaya, na nīmo maūndū marīa marīcakayanagīrwo namo.”

20

Isiraeli Kūrema

¹ Mwaka-inī wa mūgwanja, mūthenya wa ikūmi wa mweri wa gatano, athuuri amwe a Isiraeli magūka gūtūria ūhoru harī Jehova, nao magīkara thī hau mbere yakwa.

² Hīndī iyo kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra ngīrwo atīrī: ³ “Mūrū wa mūdū, arīria athuuri a Isiraēli, ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekūūria atīrī: Anga mūūkīte gūtuūria ūhoro harī nī? Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūraga muoyo-rī, ndingīreka mūtuūrie ūhoro harī nī, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’

⁴ “Nīūkūmatūria ciira? Nīūkūmatūria ciira, wee mūrū wa mūdū? Nī ūndū ūcio marūthie, ūmeere maūdū marī magigi marīa meekagwo nī maithe mao, ⁵ ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūrīa ndethuūrīre Isiraēli-rī, nīndehītire harī njiaro cia andū a nyūmba ya Jakubu njoete guoko na igūrū, na ngīmeguūrīria kūu būrūri wa Misiri. Ngīmeera njoete guoko na igūrū atīrī, “Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.” ⁶ Mūthenya ūcio ndehītire ngīmeera atī nīngamaruta būrūri wa Misiri, ndimatware būrūri ūrīa nī ndīmacarīrie, būrūri ūrī būthi wa iria na ūkī, būrūri mūthaka gūkīra mabūrūri mothe. ⁷ Na nī ngīmeera atīrī, “O ūmwe wanyu-rī, nīatigane na mīhiano iyo mīūru mūkaraga mūcūthīrīrie, na mūtige gwīthaahia na mīhianano iyo ya būrūri wa Misiri. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

⁸ “No rīrī, nīmanemeire, makīaga gūūthikīrīria; matiatiganire na mīhiano iyo mīūru rīria maikaraga macūthīrīrie, o na matiatiganire na mīhianano iyo ya būrūri wa Misiri. Nī ūndū ūcio ngiuga nīngūmaitīrīria mang’ūrī makwa, na ndūrute marakara nao marī o kūu būrūri wa Misiri. ⁹ No ngīka ūndū, nī ūndū wa rītwa rīakwa nīguo rītigathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio maatūūranagia nacio, o icio cionire ngīonithania kūrī andū a Isiraēli na ūndū wa kūmaruta būrūri wa Misiri. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndaamatongorīrie ngīmaruta būrūri wa Misiri, ngīmarehe werū-inī. ¹¹ Nīndamaheire kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīro na ngīmamenyithia mawatho makwa, nīgūkorwo mūdū ūrīa ūrīmaathīkagīra nīagatūūrio nīmo. ¹² Ngīcooka ngīmahe Thabatū ciakwa irī kīmenyithia gatagatī gakwa nao, nīgeetha mamenyage atī nī Jehova nīndamatuire atheru.

¹³ “No rīrī, andū acio a Isiraēli nīmanemeire kūu werū-inī. Matiarūmīrīre kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīro, na nīmaregire mawatho makwa, o na gūtuika mūdū ūrīa ūmathīkagīra nīagatūūrio nīmo, na magīthaahia Thabatū ciakwa biū. Nī ūndū ūcio nī na nī ngiuga atīrī, nīngūmaitīrīria mang’ūrī makwa, ndīmāniinīre kūu werū-inī. ¹⁴ No ngīka ūndū nī ūndū wa rītwa rīakwa, nīguo rītigathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio cīeyoneire na maitho ngīmaruta kuo. ¹⁵ Nīngī nīndehītire njoete guoko na igūrū o kūu werū-inī, ngiuga ndīkamakīnyia būrūri ūrīa ndaamaheete, būrūri ūrī būthi wa iria na ūkī, na būrūri ūrīa mwega gūkīra mabūrūri mothe; ¹⁶ Ndeekire ūguo tondu nīmaregire mawatho makwa, na matiarūmīrīre watho wakwa wa kūrūmīrīro, na nīmathaahirie Thabatū ciakwa. Nīgūkorwo ngoro ciao nīcieheanīte kūrī mīhianano iyo yao. ¹⁷ No rīrī, nīndamaiguūrīre tha, ngīaga kūmaananga kana kūmanīnīra kūu werū-inī. ¹⁸ Nīnderire ciana ciao irī kūu werū-inī atīrī, “Tigai kūrūmīrīra irīria cia watho wa maithe manyu, kana mūrūmīrīre mawatho mao, kana mwīthaahie na mīhianano yao. ¹⁹ Nī nī nī Jehova Ngai wanyu; rūmagīrīrai kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīro, na mūmenyagīrīre mawatho makwa. ²⁰ Ikaragai Thabatū ciakwa irī theru, nīguo ituīke kīmenyithia gatagatī gakwa na inyuī. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

²¹ “No rīrī, ciana icio nīcianemeire: Itiarūmīrīre kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīro, o na kana ikīmenyerera kūrūmia mawatho makwa, o na gwakorwo mūdū ūrīa ūmathīkagīra nīagatūūrio nīmo, nīciathaahirie Thabatū ciakwa. Nī ūndū ūcio ngiuga nīngūciitīrīria mang’ūrī makwa, na ndūme marakara makwa maciūkīrīre kūu werū-inī. ²² No nīndagīrīrīrie guoko gwakwa, na ngīka ūndū, nī ūndū wa rītwa rīakwa nīguo rītigathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio cīeyoneire ngīmaruta kuo. ²³ Nīngī nīndehītire harīo njoete guoko na igūrū kūu werū-inī, ngiuga atī nīngamahurūnjīra ndūrīrī-inī, na ndīmaharaganīre mabūrūri-inī, ²⁴ tondu matiathīkīre mawatho makwa, no nī kūrēga maaregire kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīro na magīthaahia Thabatū ciakwa, namo maitho mao makīrīrīria mīhianano ya maithe mao. ²⁵ Ngīcooka ngīmarekereria irīra-inī iria itaārī njega, na mawatho marīa matangīmatūria; ²⁶ nīndarekire mathaahio nī ūndū wa iheo ciao, irī igongona rīa mwana o wothē wa irīgīthathi, nīguo ndūme maīyūrwo nī guoya mūnene, na mamenye atī nī nī nī Jehova.’

²⁷ “Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mūdū, arīria andū a Isiraēli, ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Thīnī wa ūndū ūyū o nāguo, maithe manyu nīmanumire na ūndū wa kūndīrika: ²⁸ Rīrīa ndaamareehire būrūri ūrīa ndeehītire atī nīngamahe, rīrīa moonire kīrīma o gīothe kīraihu kana mūtī o wothē warī na mathangū, hau nīho maarūtīre magongona mao, makīruta magongona marīa maatūmire ndakare, na makīruta ūbumba wao ūrīa mūnūngi wega, o na magītanga maruta mao ma kūnyuuo.

29 Hīndī iyo ngīmooria atīrī: Gītūmi gīa kūdū kūu gūtūgīru mūthiiga nī kīī?’ ” (Nakuo gwītagwo Bama* nginya ūmūthī.)

Gūtūrwō Ciira na Gūcookererīo

30 “Nī ūndū ūcio īra andū a nyūmba ya Isiraēli atīrī: ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Anga nīmūgwīthaaahia o ta ūrīa maithe manyu meekire, na makīirirīria mīhiano yao mīūru? 31 Rīrīa mūkūruta iheo cianyu, mūkaruta igongona rīa kūhītūkithīria arīū anyu mwaki-inī-rī, mūthiiga na mbere na gwīthaaahia na mīhianano yanyu yothe o nginya ūmūthī. Nīi no ndīmwtīkīrie mūtuīrie ūhorō harī nīi, inyuī andū a nyūmba ya Isiraēli? Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa nīi ndūūrāga muoyo, ndīngīmwtīkīria mūtuīrie ūhorō harī nīi.

32 “Inyuī mugaga atīrī, “Ithuī tūkwenda gūtūika ta andū a ndūrīrī, ta kīrīndī kīa mabūrīri ma gūkū thī, arīa matungatagīra mīthī na mahiga.” No maūndū marīa mwīciirītie gūtīrī hīndī makaahinga. 33 Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa nīi ndūūrāga muoyo, ngaamwathaga na guoko kūrī hinya, na guoko gūtambūrūkītio, na mang’ūrī maitanīrīrio. 34 Nīngamūruta ndūrīrī-inī na guoko kūrī hinya, na guoko gūtambūrūkītio, o na mang’ūrī maitanīrīrio, ndīmūcookererīe kuuma mabūrīri-inī marīa mwahurunjirwo. 35 Nīngamūrehe werū-inī wa ndūrīrī, na kūu nīkūo ngaamūtūira ciira tūkīonanaga ūthiū kwa ūthiū. 36 O ta ūrīa ndaūtūrīre maithe manyu ciira kūu werū-inī wa būrīri wa Misiri-rī, ūguo noguo ngaamūtūira ciira, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. 37 Nīngamūrūmbūiya ngīmūhītūkīria rungu rwa rūthanju rwakwa, na nīngamūrehe ndīmūohanīe na kīrīkanīro gīakwa. 38 Nīngamūtherīa, ndīmweherīe andū arīa aremī na arīa manjūkağīrīra. O na gūtūika nīngamaruta būrīri ūrīa matūūrāga-rī, matigatoonya būrīri wa Isiraēli. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nīi nīi Jehova.

39 “‘No inyuī andū a nyūmba ya Isiraēli-rī, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Thīi mūdū o mūdū mūgatungatīre mīhianano yanyu! Ti-itherū thuutha ūcio, nīmūgathikīrīria na mītīgacooka gūthaaahia rītwa rīakwa itheru na iheo cianyu na mīhianano yanyu. 40 Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Nīgūkorwo kīrīma-inī gīakwa gītheru, kīrīma kīrīa kīraihu gīa Isiraēli, kūu būrīri ūcio nīkūo andū a nyūmba yothe ya Isiraēli† makaandungatagīra, na kūu nīkūo ngaamētīkīrīra. Kūu nīkūo ngaabatario nī maruta manyu na iheo cianyu irīa njega, o hamwe na magongona manyu mothe marīa maamūre. 41 Nīngamwtīkīra ta mūrī ūbumba ūrī na mātārīko mwega, rīrīa ngamūruta ndūrīrī-inī, ndīmūcookererīe kuuma mabūrīri-inī marīa mwahurunjirwo, na nīngeyonania atī ndī mūtheru gatagatī kanyu maitho-inī ma ndūrīrī. 42 Hīndī iyo nīmūkamenya atī nīi nīi Jehova, rīrīa ngaamūcookia būrīri wa Isiraēli, būrīri ūrīa ndehītīre njoete guoko na igūrū atī nīngāuhe maithe manyu. 43 Mūrī kūu nīmūkarīkana mītugo yanyu na cīko ciothe irīa mwīthaaahītīe nacio, na inyuī nīmūkeemena nī ūndū wa ūūru ūrīa wothe mwaneeka. 44 Nīmūkamenya atī nīi nīi Jehova, rīrīa ngaamwīka maūndū macio nī ūndū wa rītwa rīakwa, no ti kūrīngana na mīthīire yanyu mīūru, na mītugo yanyu mīūru, na maūndū manyu mooru marīa mwīkaga, inyuī andū a nyūmba ya Isiraēli, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Ūrathi wa Gūkīrīra Gūthini

45 Nīngī kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngūrwo atīrī, 46 “Mūrū wa mūdū, roria ūthiū waku mwena wa gūthini; hunjia ūhorō wa gūkīrīra mwena wa gūthini, na ūrathe ūhorō wa gūkīrīra mūtītū wa būrīri ūcio wa mwena wa gūthini. 47 Īra mūtītū ūcio wa mwena wa gūthini atīrī: ‘Igu kiugo kīa Jehova. Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Ndī hakuhi gwakia mwaki thīinī waku, nāguo nīūkaniina mīthī yaku yothe, īrīa mīgū nginya īrīa mīūmū. Rūrīrīmbī rūu rūtīkahoreka, na ūthiū o wothe kuuma mwena wa gūthini nginya mwena wa gathigathini nīūgaacinwo nīruo. 48 Mūdū o wothe nīakoonā atī nīi Jehova nī nīi ndīwakītīe; ndūkahoreka.’ ”

49 Hīndī iyo ngiuga atīrī, “Hī! Mwathani Jehova. Maraaria ūhorō wakwa, makoiga atīrī, ‘Githī to kwaria araaria na ngerekano?’ ”

21

Babuloni, Rūhiū rwa Njora rwa Ngai rwa Gūtuanīra Ciira

1 Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngūrwo atīrī: 2 “Mūrū wa mūdū, roria ūthiū waku Jerusalem, na ūhunjīe ūhorō wa gūkīrīrwo kwa handū-harīa-haamūre. Ratha

* 20:29 Bama nī kuuga kūdū kūrīa gūtūgīru. † 20:40 Nyūmba yothe ya Isiraēli yarūgamīrīre Ūthamaki wa Gūthini hamwe na wa Gathigathini.

ūhoro wa gũkĩrĩrwo kwa bũrũri ũcio wa Isiraeli, ³ ũwĩre atĩrĩ, 'Jehova ekuuga ũu: Nĩngũgũkĩrĩra. Nĩngũcomora rũhiũ rwakwa rwa njora kuuma njora-inĩ, na ngwehererie andũ arĩa athingu na arĩa aaganu. ⁴ Tondũ nĩngũkwehereria andũ arĩa athingu na arĩa aaganu-rĩ, rũhiũ rwakwa rwa njora nĩrũgacomorerwo mündũ o wothe kuuma mwena wa gũthini nginya mwena wa gathigathini. ⁵ Hĩndĩ iyo, andũ othe nĩmakamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njomoret rũhiũ rwakwa rwa njora kuuma njora-inĩ; rũtigacookio rĩngĩ njora-inĩ.'

⁶ "Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mündũ caaya! Caaĩra mbere yao, ũrĩ mũthĩnĩku ngoro na ũrĩ na kĩa kĩnene. ⁷ Na rĩrĩa magaaũũria atĩrĩ, 'Ūracaaya nĩkĩ?' ũkameera atĩrĩ, 'Nĩ ũndũ wa ũhoro ũrĩa ũroka. Ngoro o yothe nĩkaringĩka, na guoko o guothe kwage hinya; roho o wothe nĩkaringĩka na iru o rĩothe nĩkaregera o ta ũrĩa maafĩ mereeraga.' Ūhoro ũcio nĩũrooka! Ti-itherũ, ũhoro ũcio nĩũgekĩka, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga."

⁸ Nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ: ⁹ "Mũrũ wa mündũ, ratha ũhoro, uge atĩrĩ, 'Mwathani ekuuga ũu:

"Harĩ rũhiũ rwa njora, harĩ rũhiũ rwa njora,
rũnooretwo rũkohĩga, na rũgathũũo rũkahenia,

¹⁰ rũnooretwo rũrĩ rwa kũũragana,
na rũgathũũo nĩguo rũhenagie ta rũheni!

"Anga nĩtũgaĩkenera mũthĩgi wa ũthamaki wa mũrũ wakwa Juda? Rũhiũ rũu rwa njora nĩrũiraga mũthĩgi o wothe ta ũcio.

¹¹ "Rũhiũ rũu rwa njora rũthuurĩtuo nĩguo rũthũũo,
nĩguo rũnyĩitawo na guoko;
nĩrũnoore na rũgathũũo,

na nĩrũhaarĩrio nĩguo rũneanwo guoko-inĩ kwa mũũragani.

¹² Rĩra na ũgĩrĩke, wee mũrũ wa mündũ,
nĩgũkorwo nĩrũkĩrĩre andũ akwa,
o na rũgookĩrĩra athamaki othe a Isiraeli.

Nĩmaneanĩtuo rũhiũ-inĩ rwa njora
marĩ hamwe na andũ akwa.

Nĩ ũndũ ũcio wĩhũũre gĩthũri.

¹³ "Ti-itherũ kũgeranwo nĩgũgooka. Gũgaagĩkara atĩa angĩkorwo mũthĩgi ũcio wa ũthamaki wa Juda, ũrĩa ũiragwo nĩ rũhiũ rũu rwa njora ndũgathiĩ na mbere? Ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.'

¹⁴ "Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mündũ-rĩ,
ratha ũhoro, na ũhũũre hĩ.

Naruo rũhiũ rũu rwa njora ũreke rũringe maita meerĩ,
o na nĩrũringe maita matatũ.

Nĩ rũhiũ rwa njora rwa kũũragana,
nĩ rũhiũ rwa njora rwa kũũragana kũnene,
rũramahatĩrĩra na mĩena yothe.

¹⁵ Nĩgeetha ngoro iringĩke,
nao arĩa magwĩte maingĩthe,
nĩnjigĩte rũhiũ rwa njora rwa kũũragana
ihĩngo-inĩ ciao ciothe.

Hĩ! Rũthondeketwo rũhenagie ta rũheni,
rũnyĩitawo nĩguo rũũragane.

¹⁶ Wee rũhiũ rwa njora, temanga mwena wa ũrĩo,
na nĩngĩ ũtemange mwena wa ũmotho,
na ũtemange kũrĩa guothe ũũgĩ waku ũngĩrekerio.

¹⁷ Nĩ o na nĩ-rĩ, nĩngahũũra hĩ,
namo mang'ũrĩ makwa mahũahũe.

Nĩ nĩ Jehova njugĩte ũguo."

¹⁸ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩnginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁹ "Mũrũ wa mündũ, tema njĩra igĩrĩ cia kũgererwo nĩ rũhiũ rwa njora rwa mũthamaki wa Babuloni, cierĩ ciumĩte bũrũri o ũmwe. Haanda rũrĩ harĩa njĩra yahũkĩire iroretet itũũra inene. ²⁰ Tema njĩra imwe irĩa rũhiũ rũu rwa njora rũkaagerera rũgĩthĩ gũũkĩrĩra Raba kũu kwa Aamoni, na ingĩ ya kũgerwo nĩruo rũgĩthĩ gũũkĩrĩra Juda hamwe na Jerusalemu kũu kũirĩgĩre. ²¹ Nĩgũkorwo mũthamaki wa Babuloni akaarũgama maahũkanĩro ma njĩra iyo, harĩa njĩra icio cierĩ ciahũkanĩre, nĩguo aragũrie: Akaahũthĩra mĩguĩ agĩcuuka mĩtĩ, na ahoee kĩrĩra harĩ mĩhianano yake, na arorĩthie ini. ²² Guoko-inĩ gwake kwa

ũrĩo, mũtũ nũkagwĩra Jerusalemu, kũrĩa akaigithia mĩgogo ya kũmomora rũirigo, na arute watho wa kũuranwo, na kuugĩrĩrio mbugĩrĩrio ya mbaara, nayo mĩgogo ya kũmomora ñgwo ñhingĩrĩrie ñhingo, na aigithie kũhumbu, na gwakwo ngathĩ ndaaya cia mbaara cia gũteithia gũtharĩkĩra itũũra. ²³ Ũndũ ũcio nũkoneka ta ũtarĩ wa ma kũrĩ andũ arĩa mehĩtite atĩ nĩmarĩmwathĩkagĩra, nowe nĩakamarirĩkania mahĩtia ma, acooke amanyiite mĩgwate.

²⁴ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Tondũ inyuĩ andũ aya nĩmũtũmĩte mahĩtia manyu marirĩkanwo nĩ ũndũ wa ũrĩa ũremi wanyu wonekanĩte, ũkaguũria mehĩa manyu makoneka maũndũ-inĩ mothe marĩa mwĩkaga; nĩ ũndũ nĩmwĩkite ũguorĩ, nĩmũkanyĩitwo mĩgwate.

²⁵ “Wee mũthamaki ũyũ wa Isiraeli, o wee mwaganu na ndũrĩka, mũthenya waku nĩmũkinyu, na ñhinda rĩaku rĩa kũherithio rĩgakinya mũthia. ²⁶ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ruta kĩremba, na weherie tanji. Maũndũ matigacooka gũikara ta ũrĩa maatarĩ: Arĩa anini nĩmagatũũgĩrio, nao arĩa atũũgĩrie nĩmakanyĩhio. ²⁷ Nĩ mwanangĩko! Ñĩ nĩ mwanangĩko! Nĩngarĩanangĩthia! Rĩtigacookererio nginya hĩndĩ rĩrĩa ũcio mwene rĩo agooka; ũcio nĩwe ngaarĩneana kũrĩ we.’

²⁸ “Nawe mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru, uuge atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga ũhoru-inĩ ũkonĩ Aamoni na irumi ciao:

“Harĩ rũhiũ rwa njora, harĩ rũhiũ rwa njora,

rũcomoretwo rũuragane,

na rũthũũtwo rũrĩ rwa kũniinana,

na rwakũhenia ta rũheni!

²⁹ O na gũkorwo nĩ kũrĩ cioneki cia maheeni igũkonĩ,

na ũragũri wa maheeni ũgũkonĩ-rĩ,

nĩrũkaigĩrĩrwo ngingo

cia arĩa aaganu, arĩa marĩ a kũuragwo,

arĩa mũthenya wao ũkinyĩte,

o acio ñhinda rĩao rĩa kũherithio rĩkinyĩte mũthia.

³⁰ Cookia rũhiũ njora thĩni.

Ũrĩ kũu wee wombĩrwo,

o kũu bũrũri-inĩ ũcio wa maithe manyu,

nĩkwo ngaagũtuĩra ciira.

³¹ Nĩngagũitĩrĩria mang’ũrĩ makwa,

na ngũũkĩrĩre na mĩhũmũ ya marakara makwa mahiũ;

nĩngakũneana moko-inĩ ma andũ matarĩ tha,

andũ ohĩgĩrĩru na kũniinana.

³² Wee ũgaatuĩka ngũ cia gwakia mwaki ũcio,

nayo thakame yaku igaitĩrwo kũu bũrũri waku,

ndũgacooka kũririkanwo;

nĩgũkorwo nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie.”

22

Mehia ma Jerusalemu

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, nũkũrĩtuĩra ciira? Nĩũgũtuĩra ciira itũũra rĩrĩ inene rĩitithagia thakame? Nĩ ũndũ ũcio rĩonie maũndũ marĩa mothe rĩkaga marĩ magigi, ³ ũrĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Wee itũũra inene rĩrĩa rĩrethĩthagĩria mũtino nĩ ũndũ wa gũitithia thakame kũu thĩni warĩo, na rĩgethaahia nĩ ũndũ wa gũthondeka mĩhianano, ⁴ nĩũhĩtĩte nĩ ũndũ wa thakame rĩrĩa ũitĩte, na nĩũthaahtio nĩ mĩhianano rĩrĩa ũthondekete. Nĩtũmĩte matukũ maku makinye mũthia, o nago mũthia wa miaka yaku nĩmũkinyu. Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma ũtuĩke kĩndũ kĩmeneku harĩ ndũrĩrĩ, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ mabũrũri macio mothe. ⁵ Andũ arĩa marĩ gũkuhĩ na arĩa marĩ kũraya nĩmagakũnyũrũragia, wee itũũra rĩrĩ inene ũrĩ ngumo njũru, na ũkaiyũra ngũũ.

⁶ “Ta rora ũrĩa o ũmwe wa athamaki* a Isiraeli arĩa marĩ thĩni waku ahũthagĩra hinya wake ũru agĩitithia thakame. ⁷ Nĩmagithĩte ithe wa ciana o na nyina gĩtĩio marĩ kũu thĩni waku; na marĩ thĩni waku nĩmahinyĩrĩrie ageni na makanyariira mwana ũrĩa ũkuĩrĩrwo nĩ ithe, o na mũtumia wa ndigwa. ⁸ Wee-rĩ, nĩnyararĩte indo ciakwa iria nyamũre, o na ũgathaahia Thabatũ ciakwa. ⁹ Kũu thĩni waku nĩ

* 22:6 Aya maarĩ atongoria thĩni wa Isiraeli, no ti athamaki ta thĩni wa 19:1; na 21:12.

kūrī andū maiganagīrīra igenyo, na mendete ūiti wa thakame; na thīinī waku nī kūrī andū marīaga irio mahoero ma irīma-igūrū, na mageeka ciiko cia ūira-thoni. ¹⁰ Nī kūrī andū thīinī waku mataheaga ūrīrī wa maithe mao gītīo; na thīinī waku nī kūrī andū mathūkagia atumia nī ūndū wa gūthiī nao mahinda-inī mao ma mweri, ihinda-inī rīrīa marī na thaahu. ¹¹ Kūu thīinī waku nī kūrī mūdū wīkaga maūdū marī magigī na mūtumia wa mūdū ūrīa ūngī, nake ūngī ndangiconoka agīthūkia mūtumia wa mūrīū, ūngī nake agathūkagia mwarī wa nyina, o ūcio mwarī wa ithe. ¹² Andū maamūkagīra mahaki marī thīinī waku nīguo maite thakame; wee ūrī mūrīa-ng'ūrū, na nīwamūkagīra uumithio mūkīru, na ūkoona uumithio ūtarī kīhooito kuuma kūrī andū arīa angī na nīra ya ūhahanyi. Wee nīuriganīrwo nī nī, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹³ “Ti-itherū nīngahūūra hī nī ūndū wa uumithio ūcio wonete ūtarī wa kīhooito, na nī ūndū wa thakame irīa ūtithītie kūu thīinī waku. ¹⁴ Mūthenya ūrīa ngaakūherithia-rī ūmīrūru waku nīūgetiiria, kana moko maku magie na hinya? Nīi Jehova nī nī njarītie ūhoro ūcio, na nī nīi ngaawika. ¹⁵ Nīngakūharaganīria ndūrīrī-inī, na ngūhurunjire mabūrīrī-inī; na nīngakinyia thaahu waku mūthia. ¹⁶ Hīndī irīa wee ūgaakorwo ūthaahite maitho-inī ma ndūrīrī, nīūkamenya atī nī nī nīi Jehova.”

¹⁷ Nīngī kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngūrwo atūrī: ¹⁸ “Mūrū wa mūdū, harī nī-rī, andū a nyūmba īno ya Isiraēli matuikīte o ta gīko kīrīa gītigaraga rīrīa cuuma iratherio na mwaki wa ūturi; acio othe matuikīte o ta gīcango, na ibati, na kīgera, o na ngocorai marī mwaki-inī wa ūturi. O no ta gīko kīrīa gītigaraga rīrīa betha iratherio na mwaki wa ūturi. ¹⁹ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atūrī: ‘Tondū inyuothe nīmūtuikīte gīko kīrīa gītigaraga rīrīa cuuma iratherio na mwaki wa ūturi, nīngamūcookanīrīria kūu Jerusalemu. ²⁰ O ta ūrīa andū macookanagīrīria betha, na gīcango, na kīgera, na ngocorai, o na ibati icua-inī rīa mwaki nīguo itwekio na mwaki mūhiū-rī, ūguo nīguo o na nīi ngaamūcookanīrīria ndī na marakara na mang'ūrī, na ndīmūkie kūu thīinī wa itūūra inene ndīmūtekerie kuo. ²¹ Nīngamūcookanīrīria na ndīmūhurutire na mang'ūrī makwa mahiū, na inyuū nīmūgatwekerio o kūu thīinī warīo. ²² O ta ūrīa betha itwekagīrio icua-inī rīa mwaki, ūguo noguo o na inyuū mūgaatwekerio kūu thīinī warīo, na inyuū nīmūkamenya atī nīi Jehova nī nīi ndīmūitīrīrie mang'ūrī makwa.’”

²³ O rīngī kiugo kīa Jehova nīkīnginyīrīre, ngūrwo atūrī: ²⁴ “Mūrū wa mūdū, irā būrūrī ūcio atūrī, ‘Wee-rī, ūrī būrūrī ūkoretwo wagite mbura kana rūthuthuū, mūthenya ūrīa wa mang'ūrī.’ ²⁵ Nī kūrī na ndundu ya gūūkanīrīra ya anene akuo marī thīinī waguo, nao matariī ta mūrūūthi ūkūrarama ūgītambuura kīrīa ūnyitīte; marīaga andū, na magakuua mīthithū na indo cia goro, na magatūma kūgie na atumia aingī a ndigwa thīinī waguo. ²⁶ Athīnjīri-Ngai akuo mahūthagīra hinya makiuna watho wakwa, na magathaahia indo ciakwa irīa nyamūre; matikūūranaga indo irīa nyamūre na irīa itarī nyamūre; marutanaga atī gūtīrī ngūūrani ya indo irī thaahu na irīa itarī thaahu; na mahingaga maitho matikamenyerere Thabatū ciakwa, nīguo ngarumagwo gatagatī-inī kao. ²⁷ Anene akuo arīa marī kuo matariī ta njūūi igītambuura kīrīa inyitīte; maitaga thakame na makooraga andū, nīguo megwatīre uumithio ūrīa ūtagīrīre. ²⁸ Anabīi akuo mamahakagīra ciiko icio coka mwerū, na nīra ya kūmoonera cioneki cia maheeni, na ūragūrī wa maheeni. Moigaga atūrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū’, o rīrīa Jehova atarī ūndū oigite. ²⁹ Andū a būrūrī ūcio mahūthagīra ūhahanyi na ūtunyani; mahinyagīrīria athīinī na abatari, na makanyariira andū a kūngī, makamaagithia kīhooito.

³⁰ “Ndaacarīrie mūdū thīinī wao ūngīaka rūthingo na arūgame mbere yakwa mwanya-inī, agītire būrūrī ūcio, nīguo ndikaūniine o kūūniina, no ndīgana kuona o na ūmwe. ³¹ Nī ūndū ūcio nīngamaitīrīria mang'ūrī makwa, na ndīmāniine na marakara makwa mahiū, na ndīmācookererie maūdū marīa mothe mekīte, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

23

Airītu Eerī a Nyina Ūmwe Itharia

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīnginyīrīre, ngūrwo atūrī: ² “Mūrū wa mūdū, nī kwarī na andū-a-nja eerī, airītu a nyina ūmwe. ³ Nīmatuikīre ahūrī maraya kūu būrūrī wa Misiri, makīambīrīria ūmaraya kuuma marī ethī. Marī kūu būrūrī-inī ūcio nīmahutagio nyondo, na makahambatwo ithūrī cia ūrītu wao. ⁴ Ūrīa mūkūrū eetagwo Ohola, nake mwarī wa nyina eetagwo Oholiba. Maarī akwa, nao magīciara aanake na airītu. Ohola nīwe Samaria, nake Oholiba nīwe Jerusalemu.

⁵ “Ohola nīahūūruga ūmaraya o na arī wakwa; nake nīeriragīria endwa ake, na nīo andū a Ashuri, o acio maarī njamba cia ita ⁶ mehumbīte nguo cia rangi wa bururu, na aathani na anene a ita, acio othe maarī andū ethī cīrorerwa, o arīa maathiaga mahaicīte mbarathi. ⁷ Nīeneanire ta mūmaraya harī andū othe arīa atīku thīnī wa Ashuri, na agūthaahia na mīhianano yothe ya mūdū o wothē ūrīa eeriragīria. ⁸ Ndaatiganire na ūmaraya ūcio aambīrīrie arī būrūri wa Misiri, rīria andū maakomaga nake arī mwīthī na makahambataga gīthūri kīa ūirītu wake, o na magīkīrīrīria kūhūūra ūmaraya nake.

⁹ “Nī ūndū ūcio ngīmūneana harī endwa ake, nīo andū a Ashuri o acio eeriragīria. ¹⁰ Nīmamūrutire nguo, makīmūtunya arīū na aarī ake, na makīmūūruga na rūhiū rwa njora. Nīatuīkire wa kuunagwo thimo gatagatī-inī ka andū-a-nja, nake nī aaherithirio.

¹¹ “Mwarī wa nyina Oholiba nīeyoneire maūdū macio, no merirīria-inī make o na ūmaraya-inī wake nīeekire mītugo mīaganu gūkīra mwarī wa nyina. ¹² O nake nīeriragīria andū a Ashuri, arīa maarī aathani na anene a ita, na njamba cia ita cīhumbīte nguo irī riiri, o arīa maathiaga mahaicīte mbarathi, acio othe maarī andū ethī cīrorerwa. ¹³ Nīndonire atī o nake nīethaahītīe; eerī maathiaga na mūthiire īhaanaine.

¹⁴ “No rīrī, we nīakīrīrīrie kūhūūra ūmaraya. Nīoonire arūme makururītwo rūthingo-inī, nayo yarī mīhiano ya Akalidei īkururītwo na rangi mūtune, ¹⁵ meeohete mīcibi njohero na iremba mītwe icunjuurīte; othe monekaga mahaana ta atwarithia a ngaari cia mbarathi cia ita a Babuloni, andū a gūciarīrwo Kalidei. ¹⁶ O rīria aamoonire, nīamerirīrie, akīmātūmīra andū kūu Kalidei. ¹⁷ Nīngī andū a Babuloni magūka kūrī we, kūu kīrīrī-inī kīa wendo, nao makīmūthaahia nī ūndū wa merirīria mao. Thuutha wa gūthaahio nīo, agītigana nao, akīra ngoro nīo. ¹⁸ Rīria aathiire na mbere na ūmaraya wake atekūhitha, na akīguūria njaga yake, nīi na nīi nīndatiganire nake ngīmūmena, ngītigana nake o ta ūria ndaatiganire na mwarī wa nyina. ¹⁹ No rīrī, we aakīrīrīrie kūhūūra ūmaraya aaririkana matukū marīa aarī mwīthī, rīria aarī mūmaraya kūu būrūri wa Misiri. ²⁰ Arī kūu, akīrīrīria endwa ake, arīa cīga ciao ciatarīi ta cia ndigiri, na hinya wao wa ūndūrūme woimaga ta wa mbarathi. ²¹ Nī ūndū ūcio ūkīrīrīria ūura-thoni wa wīthī waku, rīria wahambatagwo gīthūri na ūkahutio nyondo ciaku cia ūirītu ūrī kūu būrūri wa Misiri.

²² “Nī ūndū ūcio, wee Oholiba, Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngarahūra endwa aku magūūkīrīre, acio watanire nao ūkīmamena, ndīmarehe magūūkīrīre kuuma mīena yothe, ²³ andū a Babuloni na Akalidei othe, na andū a kuuma Pekodi, na Shoa, na Koa, marī hamwe na andū a Ashuri othe, aanake arīa cīrorerwa, arīa othe matuītwo abarūthi na anene a ita, na anene a ngaari cia mbarathi cia ita na andū arīa marī igweta inene, nao othe mathiaga mahaicīte mbarathi. ²⁴ Nīmagagūūkīrīra marī na matharaita, na ngaari cia mbarathi cia ita, na makaari, na marī na kīrīndī kīngī; nao mabange magūūkīrīre kuuma mīena yothe, marī na ngo iria nene na iria nini, na mekīrīte ngūbia cia kīgera mītwe. Nīngakūneana kūrī o ūherithio, nao nīmagakūherithia kūrīngana na ūria matuuanagīra ciira. ²⁵ Nīngerekeria marakara makwa ndī na ūiru ngūūkīrīre, nao nīmagakūherithia marī na marakara manene. Nīmagagūtīnia maniūrū na matū, nao andū anyu arīa magaatigara nīmakaniinwo na rūhiū rwa njora. Magaataha arīū anyu na aarī anyu, nao arīa anyu magaatigara nīmakaniinwo na mwaki. ²⁶ Nīngī nīmagakūruta nguo na makuue mathaga maku marīa mega. ²⁷ Nī ūndū ūcio nīnganiina ūura-thoni na ūmaraya ūria wee waambīrīrie ūrī kūu būrūri wa Misiri. Ndūkarora maūdū macio ūmerirīrie, kana ūririkane būrūri wa Misiri rīngī.

²⁸ “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ndī hakuhī gūkūneana kūrī acio ūthiire, ngūneane kūrī acio wamenire ūkīmahutatīra. ²⁹ Magaakūherithia marī na rūthūuro, na magūtunye indo ciaku ciothe iria ūnogeire. Magaagūtiga njaga, ūrī ūtheri, nacio thoni cia ūmaraya waku nīikaguūrio. Naguo ūura-thoni na ūmaraya waku. ³⁰ Nīcio ikūreheire maūdū macio, nīgūkorwo nīwerirīrie ndūrīrī icio, na ūgūthaahia na mīhianano yacio. ³¹ Wee ūrūmīrīrie mīthiire ya mwarī wa nyūkwa; nī ūndū ūcio nīngakūnengera gīkombe giake ūkīnyīite na guoko gwaku.

³² “Mwathani Jehova ekuuga ūū:
 “Wee ūkaanyūra gīkombe kīa mwarī wa nyūkwa,
 gīkombe kīnene na kīriku;
 nīgīkarehe kīnyararo na itheko,
 nīgūkorwo nīkīyūrīrīru mūno.

³³ Wee nīūkaiyūrwo nī ūrītu na kīeha,
 gīkombe kīu kīa mwanangīko na ihooru,
 gīkombe kīu kīa mwarī wa nyūkwa Samaria.

³⁴ Ūgaakinyuira na ūkiinikiriire;
 ūgaakiringithia thī, kienyūkange icere,
 na witarūrango nyondo.
 Nī nī njaritie ūhoro ūcio, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

³⁵ “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ū: Kuona atī wee nūriganūrwo nī nī na ūkanjikia na thuutha waku, no nginya ūcookererwo nī maciaro ma ūūra-thoni waku na ūmaraya waku.”

³⁶ Jehova aanjūrire atiri: Mūrū wa mūdū, nīgūtuira Ohola na Oholiba ciira? Nī ūndū ūcio marūithie nī ūndū wa mītugo yao iri magigi, ³⁷ nīgūkorwo nīmatarithie, namo moko mao maiyūrīte thakame. Matharītie na mīhianano yao; o na makamirūtira ciana ciao magongona, iria manjariire, ituīke irio ciayo. ³⁸ O na ningī ūndū ūngī manjikite nī ūyū: Ihinda o rīu nīmathaahirie handū-hakwa-harīa-haamūre, na magīthūkia Thabatū ciakwa. ³⁹ Mūthenya o ro ūcio maarutire ciana ciao igongona kūrī mīhianano yao-rī, noguo maatoonyire handū-hakwa-harīa-haamūre na makīhathaahia. Ūguo nīguo meekire thīinī wa nyūmba yakwa.

⁴⁰ “O na ningī magītūmanīra arūme arīa mookire kuuma kūraya, na hīndī irīa maakinyire, mūgūthamba nī ūndū wao, na mūkūhaka rangi maithe, na mūkūgemia na mathaga. ⁴¹ Ningī mūgūkarīra ūrīrī warītwo na ūkagemio mūno, na hau mbere yaguo hakaigwo metha irīa mwaigagīrīra ūbumba na maguta marīa maarī makwa.

⁴² “Nake nīarigiicīrio nī kīrīndī kīngī kīanegenaga gitekūmaka; andū a Sabea* makīrehwo kuuma werū-inī, marī hamwe na gīkundi kīa andū matarī igweta, nao magūkīra mūtumia ūcio na mwarī wa nyina bangiri moko, na makīmekīra tanji thaka mītwe. ⁴³ Ningī ngīaria ūhoro wa ūcio waniinītwo hinya nī ūtharia, ngiuga atiri, ‘Rīu nīmarekwo mamūhūthire ta mūmaraya, nīgūkorwo ūguo nīguo atarī.’ ⁴⁴ Nao magīkoma nake. O ta ūrīa arūme makomaga na mūmaraya, ūguo nīguo maakomire na andū-a-nja acio maagīte thoni, nao nīo Ohola na Oholiba. ⁴⁵ No andū arīa athingu nīmakamaherithia na iherithia rīa andū-a-nja arīa matharagia na magaitithia thakame, tondū nīmatharagia, na moko mao maiyūrīte thakame.

⁴⁶ “Mwathani Jehova ekuuga ū: Mareherei kīrīndī kīmookīrīre, na mūmaneane maguoyohithio na matahwo. ⁴⁷ Kīrīndī kīu nīgīkamahūūra na mahiga nyuguto na kīmatemange na hiū ciao cia njora; gīkooraga aanake na airītu ao, na gīcine nyūmba ciao.

⁴⁸ “Nī ūndū ūcio nīnganiina ūūra-thoni kūu būrūrī ūcio nīguo andū-a-nja othe makaanio, matikaneeke maūdū ma ūtharia ta inyu. ⁴⁹ Inyu nīmūkaherithio nī ūndū wa ūūra-thoni wanyu, na mūcookererwo nī maciaro ma mehīa manyu ma kūhooya mīhianano. Na inyu hīndī iyo nīmūkamenya atī nī nī nī Mwathani Jehova.”

24

Nyūngū ya Kūruga

¹ Mwaka-inī wa kenda, mūthenya wa ikūmi wa mweri wa ikūmi, kiugo kīa Jehova nīkianginyūrīre, ngūrwo atiri: ² “Mūrū wa mūdū, andīka mūthenya wa ūmūthī nī tarīki ciigana, o ūyū wa ūmūthī, tondū mūthenya ūyū wa ūmūthī mūthamaki wa Babuloni nīarigiicīrie Jerusalemu. ³ Arīria andū aya a nyūmba īno nemi na ngerekano, ūmeere atiri, ‘Mwathani Jehova ekuuga atiri:

“ ‘Hagīra nyūngū ya kūruga;
 mīhagīre na ūmūtīrīre maaī.

⁴ Ikīra icunjī cia nyama thīinī wayo,
 icunjī ciothe irīa njega, ta cia kūgūrū na guoko.
 Mūiyūrīe na mahīndī marīa mega mūno;

⁵ oya nyamū irīa njega mūno rūuru-inī.
 Igīrīra ngū rungu rwayo nī ūndū wa mahīndī;
 reke itherūke,
 namo mahīndī mahūre o kūu thīinī wayo.

⁶ “ Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga atiri:
 “ ‘Kaī itūūra rīu inene rītithagia thakame rīrī na haro-ī,
 o na nyūngū iyo irī na mūcura,
 irīa gīkūrī kīayo gītangīthira!

Mīonorie kīrung’o, o kīrung’o,

* **23:42** Andū a Sabea maatūrāga būrūrī wa Arabia na maarī onjoria (Ayub 6:19).

itegūcuukīrwo mītī.

7 “ Nīgūkorwo thakame ĩrĩa rītithĩtie ĩrĩ o thĩnĩ warĩo:

Rĩamĩitire o kũu rwaro-inĩ rwa ihiga itheri;
rĩtĩamĩitire tũri-inĩ,

harĩa rũkũngũ rũngĩamĩthikire.

8 Nĩgeetha njarahũre mang’ũrĩ na ndũĩrĩhĩrie-rĩ,
ndaitire thakame yarĩo rwaro-inĩ rwa ihiga itheri,
nĩguo ndĩgathikwo.

9 “ Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga:
“Kaĩ itũũra rĩu inene rītithagia thakame rĩrĩ na haaro-ĩ!
O na nĩ nĩngacookanĩrĩria ngũ hĩba ndaaya na igũrũ.

10 Nĩ ũndũ ũcio iganĩrĩra ngũ,
na wakie mwaki.

Ruga nyama icio wega,
na ũtukanie na indo cia gũcamia wega;
namo mahĩndĩ ũreke macure.

11 Nĩngĩ ũhagĩre nyũngũ ĩyo theri makara-inĩ,
nginya ĩhiũhe na gĩcango kĩayo gĩtunĩhe,
nĩguo gĩko kĩayo gĩtweke,
na gĩkũrĩ kĩayo gĩcinwo, gĩthire.

12 Nĩkĩremete njira ciothe;
gĩkũrĩ kũu kĩayo ti kĩrute,

o na gĩacinwo na mwaki.

13 “ Rĩu-rĩ, gĩko gĩaku nĩ ũũra-thoni. Tondũ ngeretie gũgũtheria, no wee ndũngĩthera gĩko gĩaku, wee ndũngĩthera rĩngĩ nginya mang’ũrĩ makwa ma gũgũkĩrĩra makahũahũa.

14 “ Nĩ Jehova nĩnjarĩtie. Ihinda nũkinyu njĩke ũndũ. Ndikerigĩrĩria; na ndikaiguanĩra tha kana ndũricũkwo. Ūgaatuĩrwo ciira kũringana na mĩtugo yaku, na ciĩko ciaku, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

Mũtumia wa Ezekieli Gũkua

15 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngũrwo atĩrĩ: 16 “Mũrũ wa mũndũ, atĩrĩ, ndĩ hakuhĩ gũkwehereria kĩrĩa gĩkenagia maitho maku mũno na igũtha o rĩmwe. No rĩrĩ, ndũgacakae kana ũrĩre, o na kana ũite maithori. 17 Caaya ũkĩrĩte; tĩga kũrĩrĩra ũcio ũkũite. Ikara wĩohete kĩremba mũtwe na wĩkĩrĩte iraatũ magũrũ; ndũkehumbĩre kanua kana ũrĩre irio cia mũtugo wa hĩndĩ ya macakaya.”

18 Nĩ ũndũ ũcio ngĩrooka kwarĩria andũ rũciinĩ, na hwaĩ-inĩ ũcio mũtumia wakwa agũkua. Rũciinĩ rũrũ rũngĩ ngũka o ta ũrĩa ndaathĩtuo njĩke.

19 Nao andũ acio makĩnjũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũtangĩtwĩra ũhoru wa maũndũ maya na ũrĩa matũkonĩ?”

20 Nĩ ũndũ ũcio ngĩmeera atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngũrwo atĩrĩ: 21 ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ngirie gũthaahia handũ-hakwa-harĩa-haamũre, hau gũikaro kĩa hinya kĩrĩa mwĩtĩĩaga nakĩo, o kũu gĩkenagia maitho manyu, kĩrĩa mwendete. Ariũ na aarĩ anyu arĩa mwatigire na thuutha makaanĩnwo na rũhiũ rwa njora. 22 Na inyuũ nĩmũgeeka o ta ũguo nĩ njĩkĩte. Mũtĩkehumbĩra kanua kana mũrĩre irio cia mũtugo wa hĩndĩ ya macakaya. 23 Nĩmũgaikara mwĩohete iremba mũtwe na mwĩkĩrĩte iraatũ magũrũ. Mũtigacakaya kana mũrĩre, no nĩmũkahwererekera tondũ wa mehĩa manyu na mũcaayage thĩnĩ wanyu. 24 Ezekieli agaatuĩka rũrĩ harĩ inyuũ; mũgeeka o ta ũguo we ekĩte. Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio mageekĩka-rĩ, nĩrĩo mũkaamenya atĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.’

25 “Nawe mũrũ wa mũndũ, mũthenya ũrĩa ngeetheria gũikaro kĩa kĩa hinya, gĩkeno kĩa na riiri wao, na kĩndũ kĩrĩa gĩkenagia maitho mao, na wendĩ wa ngoro ciao, na aanake na airĩtu ao o nao, 26 mũthenya ũcio mũndũ ũũrĩte kwao nĩagakũrehera ũhoru. 27 Hĩndĩ ĩyo kanua gaku nĩgagatumũka; nĩũkaria nake, na ndũgacooka gũkĩra. Nĩ ũndũ ũcio wee ũgaatuĩka rũrĩ harĩo, nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.”

25

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Amoni

1 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire ngũrwo atĩrĩ: 2 “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku harĩ Amoni, na ũmarathĩre ũhoru wa kũmookĩrĩra. 3 Meere atĩrĩ, ‘Iguai kiugo

kia Mwathani Jehova. Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ nĩmuoigire, “Aha!” Igũrũ rĩa harĩa-hakwa-haamũre hĩndĩ ırĩa haathaahirio, o na igũrũ rĩa bũrũri wa Isiraeli rĩrĩa wanangirwo, na ningĩ igũrũ rĩa andũ a Juda hĩndĩ ırĩa maatahirwo-rĩ, ⁴ nĩ undũ ũcio nĩngũmũneana kũrĩ andũ a kũu irathĩro mũtuĩke kindũ kĩa. Nĩmagaaka kambĩ ciikaro ciao na mambe hema ciao, thĩĩnĩ wanyu; nĩmakaarĩa matunda manyu, na manye ırĩa rĩanyu. ⁵ Nĩngagarũra Raba gũtuĩke ũrĩthio wa ngamĩra, nakuo Amoni gũtuĩke gwa kwarahwo nĩ ng’ondũ. Hĩndĩ ıyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁶ Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ inyuĩ nĩmũhũũrĩte hĩ na mũkarĩngithia makinya manyu thĩ, mũgikenagĩrĩa bũrũri wa Isiraeli mũrĩ na rũmena ruothe rwa ngoro cianyu, ⁷ nĩ undũ ũcio nĩngamũtambũrũkĩria guoko gwakwa, ndĩmũũkĩrĩre na ndĩmũneane mũtahwo nĩ ndũrĩrĩ. Nĩngamweherania na ndũrĩrĩ, na ndĩmũniine mabũrũri-inĩ. Nĩngamwananga, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩa Moabi

⁸ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ Moabi na Seiru moigire atĩrĩ, “Ta rora, nyũmba ya Juda itũkĩte o ta ndũrĩrĩ ırĩa ingĩ ciothe,” ⁹ nĩ undũ ũcio nĩngagũria rũbaru rwa Moabi, nyambĩrĩrie na matũũra makuo ma mĩhaka-inĩ, na nĩmo Bethi-Jeshimothu, na Baali-Meoni, na Kiriathaimu, na nĩmo monagwo marĩ riiri wa bũrũri ũcio. ¹⁰ Nĩnganeana Moabi hamwe na Amoni moko-inĩ ma andũ a Irathĩro matũũke indo ciao, nĩgeetha Amoni acio matikanaririkanwo ndũrĩrĩ-inĩ; ¹¹ na nĩ nĩngaherithia Moabi. Hĩndĩ ıyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩa Edomu

¹² “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ Edomu nĩerĩhĩrie harĩ nyũmba ya Juda na agĩtuĩka mũhĩtia mũno nĩ undũ wa gwĩka ũguo-rĩ, ¹³ nĩ undũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩngatambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Edomu na njũrage andũ akuo na mahiũ mao. Nĩngakwananga, na kuuma Timani nginya Dedani, nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora. ¹⁴ Nĩngerĩhĩria harĩ Edomu na guoko kwa andũ akwa Isiraeli, nao nĩmageeka Edomu kũringana na marakara makwa na mang’ũrĩ makwa; nĩmakamenya kwĩrĩhĩria gwakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩa Filistia

¹⁵ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ Afilisti nĩmekire maũndũ ma kwĩrĩhĩria, na makĩrĩhĩria marĩ na rũmena ngoro-inĩ ciao na marĩ na muku wa matukũ maingĩ magĩtua atĩ nĩmekwananga Juda, ¹⁶ nĩ undũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ngirie gũtambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Afilisti, na nĩngeheria Akerethi na nyanange arĩa matigaire ndwere-inĩ cia ırĩa. ¹⁷ Nĩngerĩhĩria harĩro na rĩrĩhĩria inene na ndĩmaherithie ndĩ na mang’ũrĩ. Hĩndĩ ıyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, hĩndĩ ırĩa nĩngerĩhĩria harĩro.’”

26

Ũrathi wa Gũũkĩrĩa Turo

¹ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mbere wa mweri, kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, tondũ Turo* riugĩte atĩrĩ ũhoru wa Jerusalem, ‘Aha! Kĩhingo gĩa gũtoonya kwa ndũrĩrĩ nikiunange, na nĩ ngahingũrĩrwo mĩrango yarĩ; rĩu tondũ nĩ kwanangĩtwo-rĩ, nĩngũgaacĩra,’ ³ nĩ undũ ũcio Mwathani Jehova oigĩte ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra wee Turo, na nĩngarehe ndũrĩrĩ nyingĩ igũũkĩrĩre, ta ırĩa rĩgĩkia makũmbĩ marĩo na igũrũ. ⁴ Nĩmakananga thingo cia Turo, na mamomore mũthiringo yarĩo ırĩa mĩraihu na igũrũ; nĩngate kagoto karĩo na ndĩgũtue rwaro rwa ihiga itheri. ⁵ Kũu ırĩa-inĩ gũgaatuĩka kũndũ gwa gũtambũrũkĩria nga cia gũtega thamaki, nĩgũkorwo ũhoru ũcio nĩ nĩ njarĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Narĩo itũũra rĩu rĩgaatuĩka rĩa gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, ⁶ nakuo kũndũ kwarĩo kũria gũtũũragwo kũu bũrũri-thĩĩnĩ nĩgũkaniinwo na rũhiũ rwa njora. Hĩndĩ ıyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁷ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuuma mwena wa gathigathini nĩngarehe Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, mũthamaki wa athamaki, okĩrĩre Turo arĩ na mbarathi, na ngaari cia ita, na ahaici a mbarathi, na mbũtũ nene ya ita. ⁸ Nĩakananga kũndũ gwaku gwa gũtũũrwo kũu bũrũri-inĩ na rũhiũ rwa njora, na arute wĩra wa gũkĩrĩgĩcĩria, agũũkĩrĩre, aakithie ihumbu nginya thingo-inĩ ciaku,

* 26:2 Turo rĩarĩ itũũra inene rĩa gĩcĩgĩrĩa kĩa Foinike; Ezekieli aarathire ũhoru wa gũũkĩrĩa Turo gũkĩra mũnabii ũngĩ o wothe.

na ambararie ngo ciake agũũkĩrĩre. ⁹ Nĩakoonereria nditi ya mĩgogo amomore thingo ciaku, na amomore mĩthiringo yaku ĩrĩa mĩraihu na igũrũ na indo ciake cia mbaara. ¹⁰ Mbarathi ciake igaakorwo ĩrĩ nyingĩ ũũ atĩ nĩgagũthika na rũkũngũ. Thingo ciaku nĩkainaina nĩ ũndũ wa inegene rĩa mbarathi cia mbaara, na makaari, na ngaari cia ita hĩndĩ ĩrĩa agaatoonyera ihingo-inĩ ciaku ta ũrĩa andũ matoonyaga itũũra inene rĩrĩa thingo imomoretwo. ¹¹ Mahũngũ ma mbarathi ciake nĩmakaranga nĩra ciaku ciothe; nĩakooraga andũ aku na rũhiũ rwa njora, nacio itugĩ ciaku cia hinya nũkaagũa thĩ. ¹² Nĩmagagũtaha ũtonga waku na magũtunye indo ciaku cia wonjoria; nĩmakamomora thingo ciaku na matharie nyũmba ciaku iria njega, na maikie mahiga maku, na mbaũ, o na kagoto iria-inĩ. ¹³ Nĩngakinyia inegene rĩa nyĩmbo ciaku mũthia, na mũgambo wa inanda ciaku cia mũgeeto ndũkaiguuo rĩngĩ. ¹⁴ Nĩngatũma ũtuĩke rwaro rwa ihiga itheri, na nũgatuĩka handũ ha gũtambũrũkĩrio nga cia gũtega thamaki. Ndũgacooka gwakwo rĩngĩ, nĩ ũndũ nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie ũhoru ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Mwathani Jehova ekwĩra Turo atĩrĩ: Mabũrũri marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria githĩ matikainaina nĩ mũrurumo wa kũgũa gwaku, hĩndĩ ĩrĩa arĩa magurarĩtio magaacaya, nayo njũragano yũraganwo thĩinĩ waku? ¹⁶ Nĩngĩ anene othe arĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria nĩmakehera itĩ-inĩ ciao cia ũnene, na marute nguo ciao iria ndaaya, na marute nguo ciao iria ng’emie. Mahumbĩtwo kĩmako, magaikara thĩ makĩinainaga mahinda mothe, maguoyohetio nĩwe. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo nĩmakoerera icakaya rĩgũkonĩ, makwĩre atĩrĩ:

“Kaĩ ũrĩ mwanange-ĩ, o wee itũũra rĩrĩ igweta,
o wee watũũragwo nĩ andũ arĩa maathiiaga iria-inĩ-ĩ!
Wee nĩwe warĩ na ũhoti kũu iria-inĩ,
wee na atũũri aku;
nĩwatũmaga arĩa othe maatũũraga kuo
manyĩitwo nĩ guoya.

¹⁸ Rĩu-rĩ, mabũrũri marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria
nĩmakainaina mũthenya wa kũgũa gwaku;
icigĩrĩra cia iria-inĩ
nĩkamakio nĩ kũmomoka gwaku.’

¹⁹ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hĩndĩ ĩrĩa ngaatũma ũtuĩke itũũra inene rĩtiganĩrio, ũhaane ta matũũra manene marĩa matatũũragwo, na hĩndĩ ĩrĩa ngaareka ũriku wa iria ũkũhumbĩre, nague ũingĩ wa maaĩ marĩo ũgũthike-rĩ, ²⁰ hĩndĩ ĩyo nĩguo ngaagũkũrũkia hamwe na arĩa maikũrũkagio irima-inĩ harĩ andũ arĩa a tene. Nĩngatũma ũtũũre mũhuro wa thĩ, ta kũndũ kũrĩa gũtũũrĩte gũkĩrĩte ihooru o kuuma tene, hamwe na arĩa maikũrũkagio irima-inĩ, nawe ndũgacooka kana ũikare gũkũ bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo. ²¹ Nĩngatũma ũrĩkĩrĩre na kĩmako kĩnene, nawe ndũgacooka kuonwo rĩngĩ. Ũgaacaragio na ndũgacooka kuoneka, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

27

Gũcakaĩra Turo

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ, cakaya nĩ ũndũ wa Turo. ³ ĩra Turo, itũũra rĩu rĩrĩ itoonyero-inĩ rĩa iria, rĩu rĩonjoranagia na andũ a ndwere-inĩ nyingĩ cia iria atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“Ugaga atĩrĩ, wee Turo,
“Nĩ thakarĩte ngarĩkia.”

⁴ Wathani waku warĩ o kũu iria gatagatĩ;
aaki aku nĩo maatũmire ũthaka waku ũkinyanĩre.

⁵ Maagũthondekeire mbaũ ciaku ciothe
na mĩkarakaba kuuma Seniru;*
nĩmooire mĩtarakwa ya kuuma Lebanoni
nĩguo magũthondekere mũtĩ wa kĩbebero.

⁶ Nayo mũtĩ ya gũtwarithia marikabu
makĩmĩthondeka na mĩgandi kuuma Bashani;
nacio mbaũ cia mĩthithinda cioimĩte ndwere-inĩ cia iria rĩa Kitimu,
magĩgwakĩra nacio marikabu thĩinĩ, igemetio na mĩguongo.

⁷ Taama mwega wa gatani ũrĩa mũgemie wa kuuma bũrũri wa Misiri
nĩguo warĩ gĩtama gĩaku gĩa gũtwara marikabu,

* 27:5 Na norĩo itũũra rĩa Herimoni.

na noguo warī bendera yaku;
ciandarūa ciaku cia kūhumbīra igūrū na cio
ciarī cia rangi wa bururu na wa ndathi,
kuuma ndwere-inī cia iria mwena wa Elisha.†

8 Andū a Sidoni‡ na Arivadi nō maatwarithagia marikabu ciaku;
nao andū aku arīa oogī, wee Turo, nō maarutaga wīra marikabu-inī.

9 Mabundi arīa akūrū a Gebali
nō maarutaga wīra wa gūthinga mñanya kūu marikabu-inī.
Marikabu ciothe cia iria-inī na atwarithia a cio
mookīte kūu nīguo mūthogorane nao indo ciaku.

10 “ Andū a Perisia, na Ludu, na Putu
nō maatungataga marī thigari mbūtū-inī ciaku cia ita.
Maacuuragia ngo na ngūbia ciao cia Kigera thingo-inī ciaku,
igakūrehagīra riiri.

11 Andū a Arivadi na Heleki
nō maarangagīra thingo ciaku mñena yothe;
nao andū a Gamadi
nō maakoragwo marī mūthiringo-inī yaku īrīa mīraiha na igūrū.
Maacuuragia ngo ciao gūthiūrūrūkīria thingo ciaku;
magītūma ūthaka waku ūkinyanīre.

12 “ Andū a Tarishishi§ nīmarutithanirie wīra wa wonjoria nawe nī ūndū wa ūrīa
warī na ūtonga mūnene wa indo; nīmakūūranagia indo ciaku cia wonjoria na betha,
na kigera, na mabati, na ngocorai.

13 “ Ningī andū a Javani, na Tubali, na Mesheki nīmoonjorithanagia nawe;
maakūūranagia indo ciaku na ngombo, na indo ciao cia gīcango.

14 “ Andū a Bethi-Togarima nīmakūūranagia indo ciaku cia wonjoria na mbarathi cia
wīra, na mbarathi cia ita, o na nyūmbū ciao.

15 “ Ningī andū a Dedani nīmoonjorithanagia nawe, na mabūrūri maingī ma ndwere-
inī cia iria maarī agūrī a indo ciaku; maakūrīhaga na mīguongo na mībīngū.

16 “ Ningī andū a Suriata nīmarutithanirie wīra wa wonjoria nawe tondū wa indo
ciaku kūingīha; nīmakūūranirie indo ciaku cia wonjoria na tūhiga twa thumarati, na
mataama ma rangi wa ndathi, na nguo iria ng’emie, na gatani irīa njega, na maricani,
o na tūhiga twa goro tūrīa tūtune.

17 “ Juda na Isiraeli nīmoonjorithanagia nawe; magīkūūrania indo ciaku cia wonjoria
na ngano ya kuuma Minithu, na theremende, na ūūkī, na maguta, na ūbani.

18 “ Ningī andū a Dameski* tondū wa indo ciaku nyingī na ūtonga waku mūnene
wa indo, nīmarutithanirie wīra wa kwonjorithia nawe wa wendia wa ndibei ya kuuma
Helibona, na guoya wa ng’ondū wa kuuma Zaharu.

19 “ Ningī andū a Avedani, na Ajavani moimīte Uzali nīmagūruga indo ciaku cia
wonjoria; nīmakūūranagia indo ciaku cia wonjoria na igera iria ndure, na mahuti marīa
manungi wega, o na mūtathani.

20 “ Ningī andū a Dedani nō mwonjorithanagia nao matandīko ma mbarathi.

21 “ Ningī andū a Arabia na anene othe a Kedari maarī agūrī a indo ciaku;
nīmarutithanirie wīra wa wonjoria nawe wa tūgondū, na ndūrūme, na mbūrī.

22 “ Nao onjoria a kuuma Sheba na Rama nīmoonjorithanagia nawe; nī ūndū indo
ciaku cia wonjoria maacikūūranagia na indo iria njega mūno cia mīthemba yothe ya
mahuti manungi wega, na tūhiga twa goro, na thahabu.

23 “ Ningī andū a Harani,† na Kane, na Edeni, marī hamwe na onjoria a Sheba,
na Ashuri, na Kilimadi nīmoonjorithanagia nawe. 24 Kūu ndūnyū-inī yaku-rī,
nīmoonjorithanagia nawe nguo iria thaka, na itambaya cia bururu, na nguo iria
ng’emie, na mīgeka ya marangi maingī itumītwo na ndigi njogothē ikundikītwo
ikanyiitio.

25 “ Marikabu cia Tarishishi
nīcio igūkuuagīra indo ciaku cia wonjoria.
Ūiyūrīrīrio mīrigo mīrītū

† 27:7 Elisha rīarī itūūra inene mwena wa irathīro wa Kuporo. ‡ 27:8 Sidoni rīarī itūūra rīa gīcukiro kīa
marikabu kilomita 40 mwena wa gathigathini wa Turo. § 27:12 Tarishishi rīarī itūūra rīarī ndwere-inī cia iria

mwena wa gūthini wa Sipania (1Ath 10:22; Jon 1:3). * 27:18 Dameski rīarī itūūra inene rīa Suriata. † 27:23
Harani rīarī itūūra inene rīa Karikemishi, na rīarī na ngumo ūhorō-inī wa wonjoria na ūhoōi wa ngai ya mweri.

o kũu iria gatagatĩ.

26 Andũ aku arĩa matwarithagia marikabu magũtwaraga maria-inĩ gatagatĩ.

No rĩrĩ, rũhuho rwa mwena wa irathĩro nĩrũgakuunanga ũtuĩkange icunji ũrĩ kũu iria gatagatĩ.

27 Ũtonga waku, na indo ciaku cia wonjoria, na cia wendia, na thigari ciaku cia iria-inĩ, na arĩa marutaga wĩra marikabu-inĩ, na arĩa marutaga wĩra wa gũthinga, na onjorithia aku, na thigari ciaku ciothe, na mũndũ ũngĩ o wothe ũrĩ marikabu-inĩ, nĩmagatoonyerera iria gatagatĩ mũthenya ũrĩa marikabu yaku ikoinĩkanga.

28 Mabũrũri marĩa mariganĩtie na iria nĩmagathingitha hĩndĩ ĩria aruti wĩra aku a marikabu-inĩ magaakaya.

29 Arĩa othe mahutanagia na mũiko ya gũtwarithia marikabu nĩmagatĩganĩria marikabu ciao; thigari cia iria-inĩ na arĩa othe marutaga wĩra marikabu-inĩ makaarũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

30 Makaanĩrĩra, makũrĩrĩre marĩ na ruo; makeitĩrĩria rũkũngũ mĩtwe, na megaragarie mũhu-inĩ.

31 Makenja mĩtwe yao nĩ ũndũ waku, na mehumba nguo cia makũnia.

Nĩmagakũrĩrĩra marĩ na ruo rwa ngoro, na macakae nĩ kĩaha.

32 Na hĩndĩ ĩyo maragirĩka magĩgũcakayağĩra-rĩ, nĩmakambĩrĩria macakaya magũkonĩ, makiugaga atĩrĩ: "Nũũ ũrĩ wakirio ta Turo, athiũrũrũkĩrĩrio nĩ iria?"

33 Hĩndĩ ĩria indo ciaku cia wonjoria ciatwaragwo iria-inĩ-rĩ, nĩwaiganithirie mabataro ma ndũrĩrĩ nyingĩ; nĩ ũndũ wa ũtonga waku mũnene, na ũngĩ wa indo ciaku cia wonjoria, ũgĩtongia athamaki a thĩ.

34 Rĩu nĩwanangĩtwo nĩ iria o kũu maaĩ-inĩ marĩa mariku; nĩũtoonyereire hamwe na indo ciaku cia wonjoria, o na arĩa othe mũtwaranaga nao.

35 Arĩa othe matũũraga mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria nĩmamakĩte nĩ ũndũ waku; athamaki ao mainainaga nĩ kũmaka, na magathita ithiithi nĩ guoya.

36 Nao onjoria marĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ nĩmarakũnyũrũria; nĩũkinyĩte mũthia wa kũguoyohithania, nawe ndũgacooka kuonwo rĩngĩ. "

28

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Mũthamaki wa Turo

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² "Mũrũ wa mũndũ, ĩra mũnene wa Turo atĩrĩ, 'Mwathani Jehova oigĩte ũũ:

"Nĩ ũndũ ngoro yaku nĩyambararĩtie, uugaga atĩrĩ, "Nĩ ndĩ ngai; njikaragĩra gĩtĩ ģĩa ũthamaki kĩa ngai kũu iria gatagatĩ."

No wee ũrĩ mũndũ na ndũrĩ ngai, o na watũka wĩciiragia atĩ ũrĩ mũũgĩ o ta ngai.

³ Wee-rĩ, ũkĩrĩ mũũgĩ gũkĩra Danielĩ? Anga gũtirĩ hitho ũngĩhithwo?

⁴ Tondũ wa ũũgĩ waku na ũmenyo waku, nĩwĩgĩrĩre na ũtonga, na ũkehaĩra thahabu na betha

mīthiithū-inī yaku.

⁵ Tondū wa ūmenyi waku mūnene wa wonjoria,
nīwīongereire ūtonga,
na nī tondū wa ūtonga waku,
ngoro yaku nīngūite na mwītīo.

⁶ “ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūu:
“ Tondū wīciiragia ūrī mūūgī,
ūkohīga o ta ngai-rī,

⁷ nīngūkūrehithīria andū a kūngī magūūkīrīre,
nacio nī ndūrīrī iria itarī tha o na hanini;
nīigacomora hīū ciacio cia njora ciūkīrīre ūthaka waku na ūūgī waku,
na itheecange riiri waku mūcangararu.

⁸ Nīmagagūikūrūkia magūkinyie irima-inī,
na nīūgaakua gīkuū kīa ūhinya kūu gatagatī ka iria.

⁹ Hīndī ūyo nīūkoiga atī, “ Nī ndī ngai,”
ūrī mbere ya acio magaakūūraga?

Ūgaakorwo ūrī o mūdū, no ti ngai,
ūrī moko-inī ma acio magaakūūraga.

¹⁰ Ūgaakua gīkuū ta kīa andū arīa mataruaga,
moko-inī ma andū a kūngī.

Nī nī njugīte ūguo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

¹¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngūrwo atīrī: ¹² “ Mūrū wa mūdū, ambīrīria
macakaya makonū mūthamaki wa Turo, ūmwire atīrī: ‘ Mwathani Jehova ekuuga ūu:

“ Wee warī kīonereria kīa ūkinyanīru,
ūkaiyūrwo nī ūūgī, na ūgathakara o biū.

¹³ Wee watūrīte Edeni,
mūgūnda wa Ngai;

wagemetio na kahiga gothe ka goro ta:

wakiki irīa ndune, na yakuti irīa ya rangi wa ngoikoni, na arimathi,
na thumaratī irīa theru, na onigithi, na njathibi,
na yakuti irīa ya rangi wa bururu, na thumaratī irīa nduru, na baregethu.

Magemio maku maathondeketwo na thahabu;
mūthenya ūrīa wee wombirwo noguo maahaarīrio.

¹⁴ Waitīrīrio maguta ūtuīke ta kerubi mūgitanīri,
na nīkīo ndaakwamūrīre.

Wee warī kīrīma-igūrū kīrīa gītheru kīa Ngai;
waceeragīra mahiga-inī ma mwaki.

¹⁵ Ndwarī na ūcuuke mīthīire-inī yaku,
kuuma mūthenya ūrīa wombirwo,
nginya rīrīa waganu wonekire thīinī waku.

¹⁶ Tondū wa wonjoria waku kūingīha, nawe ūkīthia.

Nī ūndū ūcio ngīkūrūtūrīra kuuma kīrīma-inī kīa Ngai ūnyararīkīte,
na wee kerubi, wee ūgitanagīra,
ngīkūingata wehere mahiga-inī macio ma mwaki.

¹⁷ Ngoro yaku nīyanyiitirwo nī mwītīo
nī ūndū wa ūthaka waku,

nawe ūgīthūkia ūūgī waku
nī ūndū wa riiri waku.

Nī ūndū ūcio ngīgūikia thī;
ndaagūtūire kīnyararo ūrī mbere ya athamaki.

¹⁸ Nī ūndū wa mehīa maku maingī na wonjoria ūtarī wa ma,
nīūthaahītie kūdū gwaku kūrīa-gūtheru.

Nī ūndū ūcio ngītūma mwaki uume thīinī waku,
naguo ūgīkūniina,

na ngīgūtua mūhu hau thī,
maitho-inī ma arīa meeroragīra.

¹⁹ Ndūrīrī ciothe iria ciakūū,
nīcigegetio nīwe;

nīūkinyīte mūthia wa kūguoyohithia,
nawe ndūgacooka kuonwo rīngī.’ ”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Sidoni

²⁰ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ²¹ “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku Sidoni; rĩrathĩre ũhoro wa kũrũkĩrĩra, ²² ũrĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Wee Sidoni, nĩngũgũũkĩrĩra,
na nĩngegĩra na riiri thĩĩnĩ waku.
Nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova,
hĩndĩ irĩa ngaarĩrehere iherithia,
na ndĩonanie atĩ ndĩ mũtheru thĩĩnĩ warĩo.

²³ Nĩngarĩrehithĩria mũthiro,
na ndũme thakame ithere njĩra-inĩ ciarĩo.
Arĩa oorage nĩmakaagũa thĩĩnĩ warĩo,
naruo rũhiũ rwa njora rũrũkĩrĩre mĩena yothe.

Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

²⁴ “Gũtirĩ hĩndĩ ingĩ andũ a Isiraeli makaagĩa na thũ mariganĩtie nacio, nĩguo itũike cong’e ũrĩ ruo, na mĩgua mĩũgĩ. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.

²⁵ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Hĩndĩ irĩa ngaacookanĩrĩria andũ a Isiraeli moime ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maahurunjĩro, hĩndĩ iyo nĩngonania maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ atĩ ndĩ mũtheru ndĩ thĩĩnĩ wao. Hĩndĩ iyo nĩmagatũura bũrũri wao kũmbe ũria ndaaheire ndungata yakwa Jakubu. ²⁶ Magaatũura kuo marĩ agĩrĩre, na nĩmagaka nyũmba, na mahaande mĩgũnda ya mĩthabibũ; nao magaatũura marĩ agĩrĩre rĩria ngaarehe iherithia kũrĩ andũ arĩa othe mariganĩtie nao arĩa maamacabagia. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao.”

29*Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Misiri*

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi, mweri wa ikũmi, mũthenya wa ikũmi na irĩ wa mweri wa ikũmi, kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku kũrĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri, ũmũũkĩrĩre, na ũmũrathĩre ũhoro wa kũmũũkĩrĩra na wa gũũkĩrĩra bũrũri wothe wa Misiri. ³ Mwarĩre ũmwĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Firaũni mũthamaki wa Misiri,
o wee nyamũ ĩno nene ũkomete tũrũũ-inĩ twaku.

Uugaga atĩrĩ, “Nili nĩ rũũ rwakwa;
nĩ nĩ ndarũthondekire nĩ ũndũ wakwa.”

⁴ No nĩngagwĩkĩra ndwano thĩa-inĩ ciaku,
na ndũme thamaki cia tũrũũ twaku ciĩgwatĩrĩre ngũcĩ-inĩ ciaku.

Nĩngakũguucia ngũrute tũrũũ-inĩ twaku,
hamwe na thamaki ciothe irĩa ciĩgwatĩrĩre ngũcĩ-inĩ ciaku.

⁵ Nĩngagũtiga werũ-inĩ,
wee, hamwe na thamaki ciothe cia tũrũũ twaku.

Nũkagũa kũu werũ-inĩ,
na ndũkoererwo kana ũnganio.

Ngaakũneana ũtũke irio
cia nyamũ cia gĩthaka, na nyoni cia rĩera-inĩ.

⁶ Hĩndĩ iyo arĩa othe matũũraga bũrũri wa Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

“ ‘Wee ũkoretwo ũrĩ mũthĩgi wa kamũrangi wa gũtiira nyũmba ya Isiraeli. ⁷ Hĩndĩ irĩa maakũnyĩtĩre na moko mao-rĩ, nĩwatũkangire, na ũgĩtarũranga ciande ciao; hĩndĩ irĩa meetĩranĩre nawe-rĩ, nĩwoinĩkangire, nayo mĩgongo yao ikĩgonyoka.

⁸ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngakũrehithĩria rũhiũ rwa njora rũgũũkĩrĩre na rũũrage andũ aku na mahiũ mao. ⁹ Misiri gũgaatũka bũrũri mũtiganĩre, ũgakira ihooru. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

“ ‘Tondũ wee woigire atĩrĩ, “Rũũ rwa Nili nĩ rwakwa; nĩ nĩ ndarũthondekire,” ¹⁰ nĩ ũndũ ũcio nĩngũgũũkĩrĩra na njũkĩrĩre tũrũũ twaku, na nĩngatũma bũrũri wa Misiri wanangĩke na ũkire ihooru, kuuma Migidoli nginya Aswani, o na nginya mũhaka-inĩ wa Kushi. ¹¹ Gũtirĩ ikinya rĩa mũndũ kana rĩa nyamũ rĩgaatũkanĩria kuo; gũtirĩ mũndũ ũgaatũra kuo ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna. ¹² Nĩngatũma bũrũri wa Misiri ũkire ihooru gatagatĩ-inĩ ka mabũrũri marĩa manangĩku, na matũũra maguo manene

* 29:11 Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna rĩmwe rĩnonagia ihinda iraihu na iritũ (4:6).

matiganiro mīaka mīrongo ina gatagati ka matūura manene marīa manangiku. Na ningahurunjira andū a Misiri ndūriri-ini, na ndimaharaganirie mabūriri-ini.

¹³ “No riri, Mwathani Jehova oigite atiri: Mīaka mīrongo ina yathira-ri, ningacookanirira andū a Misiri moime ndūriri-ini iria maahurunjirwo. ¹⁴ Nao andū ariā maatahitwo a Misiri ningamacookia būriri wa Pathirosi, būriri ūria wa maithe mao. Marī kuu magaatūka ūthamaki winyiihitie. ¹⁵ Ūgaakorwo winyiihitie gūkira mothamaki mothe, na ndūgacooka ringi gwitūgūgiria igūrū rīa ndūriri iria ingi. Nī nī ngaawagithia hinya ū atī ndūriri hīndi ingi ūgaatha ndūriri. ¹⁶ Būriri wa Misiri ndūgacooka gūtuika mwihoko wa andū a Isiraeli, no ūgaatūka kiririkania kīa mehia mao ma gūcaria ūteithio kuo. Hīndi iyo nīmakamenya atī nī nī nī Mwathani Jehova.”

¹⁷ Mwaka-ini wa mīrongo iiri na mūgwanja, mūthenya wa mbere wa mweri wa mbere, kiugo kīa Jehova nīkianginyiire, ngūrwo atiri: ¹⁸ “Mūrū wa mūdū, Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni, niatūmire mbūtū ciake cia ita ciūkirira Turo na ihūura inene; o mūtwe nīwamunyirwo njuiri, na o kīande gīgicūnūrwo. No riri, we mwene o na ita riāke matiarhirwo kīndū nī ūndū wa mbaara iyo aarūithirie ya gūūkirira Turo. ¹⁹ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ū: Nīngūneana būriri wa Misiri hari Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, na nīagakuaa ūtonga wakuo. Agaatunyana na atahe indo cia būriri ūcio, itūike cia kūrīha mbūtū ciake cia ita. ²⁰ Nīndimūheete būriri wa Misiri ūtuike kīheo gīa kīyo gīake, tondū we na mbūtū ciake cia ita meekire ūguo nī ūndū wakwa, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

²¹ “Mūthenya ūcio, nīngatūma nyūmba ya Isiraeli imerie rūhīa, na ndumire kanua gaku thīini wao. Hīndi iyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.”

30

Gūcakaīra Misiri

¹ Kiugo kīa Jehova nīkianginyiire, ngūrwo atiri ² “Mūrū wa mūdū, ratha ūhoru, uge atiri: ‘Mwathani Jehova ekuuga ū:

“‘Girikai, muuge atiri,

“Kaī mūthenya ūcio ūri na haaro-i!”

³ Nīgūkorwo mūthenya ūcio nīūkuhīriirie,
mūthenya wa Jehova nīūkuhīriirie,
mūthenya ūri na matu,

mūthenya ūri na mūthiro hari ndūriri.

⁴ Rūhiū rwa njora nīrūgookīrira būriri wa Misiri,
naruo ruo rwa ngoro rūkinyiire Kushi.

Rīriā ariā moragītwo makaagūa kuu būriri wa Misiri,
ūtonga wakuo nīūgakuuu,
nayo mīthingi yakuo imomorwo.

⁵ Andū a Kushi na Putu, na Ludu, na Arabia guothe, na Lubia, na andū a būriri wa kirikaniro, makooragwo na rūhiū rwa njora marī hamwe na andū a Misiri.

⁶ “‘Jehova ekuuga ū:

“‘Arata a Misiri nīmakooragwo,

naguo hinya wake ūriā etiāga naguo nīūgaathira.

Kuuma Migidoli o nginya Aswani,

makoogirwo kuo thīini na rūhiū rwa njora,

ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁷ “‘Nīmagakira ihooru,

marī gatagati-ini ka mabūriri marīa manangītwo, magakira ihooru,

namo matūura mao manene magaakorwo

marī thīini wa matūura manene marīa manangīku.

⁸ Hīndi iyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova,

rīriā ngaacina būriri wa Misiri na mwaki,

nao ariā othe maamateithagia mahehenjwo.

⁹ “‘Mūthenya ūcio-ri, nīngatūma andū moime hari nī marī na marikabu, mathii makahūre andū a Kushi, moime mwīcaaro-ini wao. Nīmakanyiitwo nī ruo rwa ngoro mūthenya ūcio būriri wa Misiri ūkaaniinwo, nīgūkorwo ti-itherū nīūgakinya.

¹⁰ “‘Mwathani Jehova ekuuga ū:

“‘Nīnganiina kirīndi kīa Misiri,

hũthĩrĩte guoko kwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni.

- 11 We na mbũtũ ciake cia ita,
o mbũtũ icio ikĩrĩtie ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe kwaga tha,
nĩcio ikaarehwo, iniine bũrũri ũcio.
Nĩgacomora hiũ ciao cia njora, ciũkĩrĩre bũrũri wa Misiri
na ciyũrie bũrũri ũcio andũ arĩa moragĩtwo.
12 Nĩngatũma tũrũũ tuothe twa Rũũ rwa Nili tũhwe,
naguo bũrũri ũcio ndĩwenderie andũ aaganu;
ngaawananga na moko ma andũ a kũngĩ,
guo mwene, o hamwe na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo.
Niĩ Jehova nĩ niĩ njarĩtie.

- 13 “ Mwathani Jehova ekuuga ũu:
“ Nĩngathũkangia ngai cia mũhianano
na niine mũhiano ĩrĩa ĩrĩ Nofu.
Gũtigacooka kũgĩa mũthamaki kũu bũrũri wa Misiri,
na nĩngaiyũria bũrũri ũcio wothe guoya.
14 O nakuo Pathirosi nĩngakwananga,
na ngwatie mwaki kũu Zoani,
o na herithanie kũu Thebesi.
15 O nakuo Pelusiumu nĩngagũitĩrĩa mang’ũrĩ makwa,
o kũu kũgĩtĩro kĩa hinya kĩa bũrũri wa Misiri,
na njeherie kĩrĩndĩ gĩa kũu Thebesi.
16 Nĩngagwatia mwaki kũu bũrũri wa Misiri,
nakuo Pelusiumu nĩgũkeehũrithania nĩ ruo.
Thebesi nĩgũgatharĩkĩrwo.
Nofu nĩgũgakorwo na mũnyamaro ĩtegũtigithĩa.
17 Aanake a Heliopoli* na a Bubasiti
makoogwo na rũhiũ rwa njora,
nao andũ a matũũra macio manene matahwo.
18 Mũthenya nĩũkagĩa nduma† kũu Tehafunehasu
rĩrĩa ngoinanga icooki rĩa Misiri;
kũu nĩkuo hinya wake ũcio etĩaga naguo ũgaathĩrĩa.
Nĩakahumbĩrwo nĩ matu,
namo matũũra make nĩmagatahwo.
19 Nĩ ũndũ ũcio nĩngaherithia bũrũri wa Misiri,
nao nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. ”

20 Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mũgwanja wa mweri wa mbere, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: 21 “Mũrũ wa mũndũ, nĩnyunite guoko kwa Firaũni, mũthamaki wa Misiri. Gũtiohetwo na taama ũrĩ na ndawa nĩguo kũhone, kana gũkooohanio na mũti nĩguo kũgwate kũgĩe na hinya wa kuoya rũhiũ rwa njora. 22 Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga ũu: Niĩ nĩngũũkĩrĩa Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri. Nĩngũmuuna moko meerĩ, kũrĩa kũgima na kũrĩa kuunĩku, na ndũme rũhiũ rwa njora ruume guoko-inĩ gwake rũgwe thĩ. 23 Nĩngahurunja andũ a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. 24 Nĩngekĩra moko ma mũthamaki wa Babuloni hinya, na ndĩmũnengere rũhiũ rwakwa rwa njora arũnyiite na guoko, no nĩngoina moko ma Firaũni, nake acaaire hau mbere yake, o ta mũndũ ũgurarĩtio ngurarwo ya gĩkuũ. 25 Nĩngekĩra moko ma mũthamaki wa Babuloni hinya, no moko ma Firaũni nĩmakaaga hinya. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova, rĩrĩa ngaanengera mũthamaki wa Babuloni rũhiũ rwakwa rwa njora arũnyiite na guoko, nake arũhiũrie okĩrĩre bũrũri wa Misiri. 26 Nĩngahurunja andũ a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.”

31

Mũtarakwa wa Lebanoni

1 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mbere wa mweri wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: 2 “Mũrũ wa mũndũ, arĩria Firaũni mũthamaki wa Misiri na kĩrĩndĩ gĩake, ũmeere atĩrĩ:
“ Nũũ ũngĩgerekanio nawe ũhoro-inĩ ũkonĩ ũnene?”

* 30:17 Heliopoli nĩ rĩtwa rĩa Kiyunani na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga itũũra inene rĩa ngai ya rĩa. † 30:18 Nduma rĩngĩ yonanagia kũnũhwo, mwanangiko kana gĩkuũ.

³ Cūrania ūhoru wa būrūri wa Ashuri,
 ūrīa hīndī imwe warī mūtarakwa wa Lebanoni,
 warī na honge thaka, ciahumbīrīte mūtītū ūcio;
 waraihīte na igūrū,
 gacūmbīrī kaguo gakagīa igūrū rīa mathangū marīa matumanu.

⁴ Wakūragio nī maaī,
 ithima iria ndiku nīciatūmaga ūraihe;
 tūrūū twa ithima icio twathereraga,
 tūgathiūrūrūkīria gītina kīaguo mīena yothe,
 na tūgathereria maaī
 mūtī-inī yothe ya gīthaka.

⁵ Nī ūndū ūcio ūgīkīrīrīria kūrīa
 gūkīra mītī yothe ya gīthaka;
 mathīgī maguo makīongerereka,
 na honge ciaguo ikīraiha,
 igītheerema nī ūndū wa maaī kūingīha.

⁶ Nyoni ciothe cia rīera-inī
 igīaka itara mathīgī-inī maguo,
 nacio nyamū ciothe cia gīthaka
 ciaciaragīra rungu rwa honge ciaguo;
 ndūrīrī ciothe iria nene
 ciatūūraga kūruru-inī kīaguo.

⁷ Ūthaka wago warī mūkaru,
 na mathīgī maguo magatheerema,
 nīgūkorwo mīri yaguo nīyatoonyete thī tūrī-inī
 kūrīa kwarī na maaī maingī.

⁸ Mītarakwa īrīa yarī mūgūnda wa Ngai
 ndīngīaiganire naguo,
 kana mīthengera
 īiganane na mathīgī maguo,
 o na kana mīraraciī
 īgerekanio na honge ciaguo,
 gūtīarī mūtī thīnī na mūgūnda wa Ngai
 ūngīaiganire naguo gūthakara.

⁹ Nī nī ndaūthakarītīe
 na honge nyingī,
 o ngīya mītī yothe ya Edeni īrīa yarī kūu mūgūnda wa Ngai
 īgītūka ya kūūguīra ūiru.

¹⁰ “ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuona atī nīwaraihīte na igūrū, na ūkaraihia mūthia wago igūrū rīa mathangū marīa matumanu, na tondu nīwetīagīra kūrīa kīraha kwaguo-rī, ¹¹ nīndaūneanire kūrī mwathi wa ndūrīrī, nīguo aūherithie kūrīngana na ūrīa waganu wago watarī. Nīndaūteanirie, ¹² naruo rūrīrī rūtarī tha o na hanīnī, rūgakīria iria ingī gūthūka, rūkūtēma, rūkūtīga wagūa. Mathīgī maguo makīgūa irīma-igūrū na mīkuru-inī guothe; nacio honge ciaguo ikīgūa ciunīkangūire kūu ituamba-inī ciothe cia būrūri. Ndūrīrī ciothe cia thī ikīehera kūruru-inī kīaguo, igītīgana naguo. ¹³ Nyoni ciothe cia rīera-inī igītūūra mūtī-inī ūcio wagwīte, nacio nyamū ciothe cia gīthaka igītūūra kūu honge-inī ciaguo. ¹⁴ Nī ūndū ūcio gūtīrī mītī ingī īrī kūu gūkuhī na maaī īgaacooka gwītīia nī ūndū wa kūrīa na igūrū, īraihe mūthia yayo igūrū rīa mathangū marīa matumanu. Gūtīrī mītī ingī īnyūte maaī wega ūguo īkaarīa ta guo; yothe yorotereirio gīkuū-inī, kūndū kūrīku thī, kūrīa andū arīa makuuaga matūrīte, o arīa maikūrūkaga irīma.

¹⁵ “ Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūrīa mūtī ūcio waikūrūkīrio mbīrīra-inī, nīndahingire ithima iria ciarī ndiku nī ūndū wa kūcakaīra; nīndarūgamīrie tūrūū twakuo, namo maaī maingī makuo makīhingīrīrio. Nī ūndū wago ngīhumba Lebanoni nduma, nayo mītī yothe ya gīthaka ikīhooha. ¹⁶ Nīndatūmīre ndūrīrī ciinainio nī mūrurumo wago ūkīgūa rīria ndaūkūrūkīrie mbīrīra-inī hamwe na arīa maikūrūkaga kūu irīma. Hīndī īyo mītī yothe ya Edeni, o īrīa mīega mūno gūkīra īrīa ingī ya Lebanoni, mītī yothe īrīa yanyuithītio maaī wega, ikīhoorerio ngoro īrī thī kūu kūrīku. ¹⁷ Arīa othe maatūūraga kūruru-inī kīaguo, arīa maarī ngwatanīro naguo gatagatī-inī ka ndūrīrī, o nao nīmaikūrūkītio mbīrīra-inī hamwe naguo, mageturānīra na arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora.

18 “ Nĩ mĩtĩ ũrĩkũ harĩ mĩtĩ ya Edeni ũngĩgerekanio nawe ũhoroni-ĩnĩ ũkonĩĩ riiri na ũnene? No rĩrĩ, o nawe nĩũgaikũrũkio hamwe na mĩtĩ ya Edeni nginya kũu thĩ kũriku; ũgaakoma gatagatĩ ka andũ arĩa mataruaga, hamwe na arĩa mooragirwo na rũhiũ rwa njora.

“ Ũcio nĩwe Firaũni na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

32

Gũcakaĩra Firaũni

1 Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ, mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi na ĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: 2 “Mũrũ wa mũndũ, ambĩrĩria gũcakaĩra Firaũni, mũthamaki wa Misiri, ũmwĩre atĩrĩ:

“ Wee ũtarĩĩ ta mũrũũthi gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;

ũtarĩĩ o ta nyamũ nene ya iria-inĩ,

ũkĩhũũra maaĩ kũu tũrũũ-inĩ twaku,

na ũkiunjuga maaĩ na makinya maku-rĩ,

ũgekĩra tũrũũ tũu ndooro.

3 “ Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ Nĩngagũikĩria wabu wakwa,

ndĩ hamwe na kĩrĩndĩ kĩingĩ,

nakĩo nĩgĩgakũguucũrũria na wabu ũcio wakwa.

4 Nĩngagũikia kũu bũrũri-inĩ,

ngũnyugute werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ.

Nĩngatũma nyoni ciothe cia rĩera-inĩ ikũũmbĩrĩre,

nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka ciĩhũũnĩrĩrie nawe.

5 Nĩngaragania nyama ciaku irĩma igũrũ,

namo matigari maku ndĩmayũrie mĩkuru-inĩ.

6 Nĩngaiyũria thĩ na thakame yaku iyo iratherera

o nginya irĩma-inĩ,

nayo mĩkuru ĩyũre nyama ciaku.

7 Hindĩ irĩa ngaakũhuhũkia-rĩ, nĩngahumbĩra igũrũ,

nacio njata ndiciũkire nduma;

nĩngahumbĩra riũa na itu,

naguo mweri wage gũcooka kũruta ũtheri wago.

8 Motheri mothe marĩa maaraga marĩ igũrũ

nĩngatũma magũtuũkire nduma;

nĩngaiyũria bũrũri waku nduma,

ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

9 Nĩngathĩnia ngoro cia andũ aingĩ,

riĩria ngaakũrehera wanangĩku ũrĩ kũu gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,

o kũu mabũrũri-inĩ marĩa ũtooĩ.

10 Nĩngatũma ndũrĩrĩ nyingĩ imakio nĩwe,

nao athamaki a cio mainaine nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra nĩ ũndũ waku,

riĩria ngaamahiũrĩria rũhiũ rwa njora.

Mũthenya ũrĩa ũkaagũa,

o mũndũ o mũndũ nĩakainaina

ategũtigithĩria gwĩtigĩra nĩ ũndũ wa muoyo wake.

11 “ Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ Rũhiũ rwa njora rwa mũthamaki wa Babuloni

nĩrũgagũkĩrĩra.

12 Nĩngatũma kĩrĩndĩ gĩaku kĩũragwo

na hiũ cia njora cia andũ arĩa marĩ hinya,

o acio a rũrĩrĩ rũtarĩ tha gũkĩra ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe.

Nĩmakahenja mwĩtĩio wa bũrũri wa Misiri,

nakĩo kĩrĩndĩ gĩakuo nĩgĩkang’auranio.

13 Nĩnganiina mahiũ mao mothe

marĩa marĩ ndwere-inĩ cia maaĩ maingĩ,

marĩa matagacooka kunjugwo nĩ kũgũrũ kwa mũndũ,

kana mekĩrwo ndooro nĩ mahũngũ ma mahiũ.

14 Hindĩ iyo nĩngatũma maaĩ makuo mahoorere,

na ndũme tũrũũ twakuo tũtherere ta maguta,

ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

15 Rīria ngaatūma būrūri wa Misiri ūkire ihooru,
na njeherie kīria gīothe kīri kūu būrūri-inī,
na hūūre arīa othe matūūraga kuo-rī,
hīndī iyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.’

16 “Macio nīmo macakaya marīa makaamūcakaīra. O nao airītu a ndūrīrī magaa-cakaya o ūguo; ūguo nīguo magaacakaīra būrūri wa Misiri na kīrīndī gīakuo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

17 Mwaka-inī wa ikūmi na īrī, mūthenya wa ikūmi na ītano wa mweri ūcio, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngūrwo atīrī: 18 “Mūrū wa mūdū, girīka nī ūndū wa kīrīndī kīa būrūri wa Misiri, na ūkīharūrūkie kūu thī kūrīku, hamwe na airītu a ndūrīrī irīa irī hinya, o hamwe na arīa maikūrūkagio kūu irīma-inī. 19 Moorie atīrī: ‘Inyū mūrī ende gūkīra arīa angī? Ikūrūkai mūgakomio hamwe na arīa mataruūte.’ 20 Nao makaagūa hamwe na arīa maanooragwo na rūhīū rwa njora. Rūhīū rwa njora nīrūcomore; rekei akururio arī hamwe na kīrīndī gīake gīothe. 21 Kuuma kūu thīnī wa mbīrīra, atongoria arīa marī hinya nīmakaaragia ūhorō ūkonī būrūri wa Misiri na arīa marī ngwatanīro naguo, moige atīrī, ‘Nīmaikūrūkītio, na makometio hamwe na arīa mataruūte, o hamwe na arīa maanooragwo na rūhīū rwa njora.’

22 “Ashuri arī kūu hamwe na mbūtū ciake ciothe cia ita; arigiicīrio nī mbīrīra cia arīa ake othe maanooragwo, o acio othe moragītwo na rūhīū rwa njora. 23 Mbīrīra ciao irī irīma kūrīa kūrīku, nacio mbūtū ciake cia ita igūite irigiicīrie mbīrīra yake. Arīa othe maīyūrītīe guoya thīnī wa būrūri wa arīa marī muoyo nīmoragītwo, makooragwo na rūhīū rwa njora.

24 “Elamu arī o kūu, na kīrīndī gīake gīothe kīrigiicīrie mbīrīra yake. Othe nīmoragītwo, makooragwo na rūhīū rwa njora. Arīa othe maīyūrītīe būrūri wa arīa marī muoyo guoya maaharūrūkirio thī kūrīa kūrīku mataī aruu. Maikaraga maconokete marī hamwe na arīa maharūrūkītio irīma. 25 Nīarīrwo ūrīrī gatagatī-inī ka arīa maanakua, kīrīndī gīake kīrigiicīrie mbīrīra yake. Acio othe ti aruu, na mooragīrwo na rūhīū rwa njora. Tondū nīo maaguoyohithanagia būrūri wa arīa marī muoyo, maikaraga maconokete marī hamwe na arīa maharūrūkītio irīma; magakomio hamwe na arīa maanooragwo.

26 “Mesheki na Tubali marī kūu, nacio irīndī ciao ciothe irigiicīrie mbīrīra ciao. Acio othe mataruūte, na mooragīrwo na rūhīū rwa njora tondū nīmaīyūrītīe būrūri wa arīa marī muoyo guoya. 27 Gīthī matikomete hamwe na njamba irīa ingī cia ita irīa itaruūte irīa ikuīte, irīa cīaharūrūkirio mbīrīra-inī hamwe na matharaita ma cio, o icio hīū ciacio cia njora ciakomeirio mītwe yacio? Iherithia rīa mehīa mao rīacookereire mahīndī mao, o na akorwo kūguoyohithania kwa njamba icio cia ita nī kwayūrīte būrūri wa arīa marī muoyo.

28 “O nawe Fīraūni-rī, nīūkoinangwo na ūkomio gatagatī-inī ka arīa mataruūte, o hamwe na arīa maanooragwo na rūhīū rwa njora.

29 “Edomu arī kūu, hamwe na athamaki ake, na anene ake othe; o na maarī na hīnārī, makometio hamwe na arīa maanooragwo na rūhīū rwa njora. Makomete hamwe na arīa mataruūte, o hamwe na arīa maharūrūkagio irīma.

30 “Anene othe a gathigathini, na andū othe a Sidoni marī kūu; maaharūrūkirio hamwe na arīa maanooragwo maconokete, o na kwarī na kūguoyohania kwarehetwo nī ūhoti wao. Makometio mataī aruu, marī hamwe na arīa maanooragwo na rūhīū rwa njora, na maikaraga maconokete marī hamwe na arīa maharūrūkagio irīma.

31 “Fīraūni, we hamwe na mbūtū yake yothe ya ita rīake, nīakameyonera, nake ahoorerio ngoro nī ūndū wa kīrīndī gīake gīothe kīria kīanooragwo na rūhīū rwa njora, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. 32 O na gūtuīka nī nī nī ndatūmire aiyūrīe guoya būrūri-inī wa arīa marī muoyo-rī, Fīraūni hamwe na kīrīndī gīake gīothe nīmagakomio hamwe na arīa mataī aruu, hamwe na arīa maanooragwo na rūhīū rwa njora, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

33

Ezekieli Mūrangīri

1 Ningī kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngūrwo atīrī: 2 “Mūrū wa mūdū, arīria andū anyu, ūmeere atīrī: ‘Hīndī irīa ngaarehithia rūhīū rwa njora rūūkīrīre būrūri, nao andū a būrūri ūcio methuurīre mūdū ūmwe wao mamūtue mūrangīri wao, 3 nake one rūhīū rwa njora rūgūka gūūkīrīra būrūri ūcio, nake ahuhe karumbeta nīgeetha amenyithie andū mehūūge-rī, 4 hīndī iyo mūdū wothe ūrīa ūkaigua

karumbeta kau no aage kwihūga, naruo rūhiū rūu rwa njora rūuke rūmūūrage-rī, nīagacookererwo nī thakame yake mwene. ⁵ Kuona atī nīaiguire mūgambo wa karumbeta na akīaga kwihūga-rī, nīagacookererwo nī thakame yake mwene. Korwo nīehūūgire-rī, nīanqīehonokirie we mwene. ⁶ No rīrī, mūrangīri ūcio angīona rūhiū rūu rwa njora rūgūka, na aage kūhuha karumbeta nīgeetha andū mehūūge, naruo rūhiū rūu rwa njora rūuke rūūrage ūmwe wao, mūdū ūcio agaakua tondū wa wīhia wake, no nī-rī, nīngooria mūrangīri ūcio thakame ya mūdū ūcio.’

⁷ “Mūrū wa mūdū, nīngūtūite mūrangīri wa andū a nyūmba ya Isiraeli; nī ūndū ūcio, igua kiugo kīrīa ngwaria na ūmahe ūhoru kuuma harī nī atī mehūūge. ⁸ Hīndī ūria ndeera mūdū mwaganu atīrī, ‘Wee mūdū ūyū mwaganu, ti-itherū nīūgūkua,’ nawe wage kūmūrīngīrīria atigane na mīthiire ūyo yake-rī, mūdū ūcio mwaganu nīagaakua tondū wa wīhia wake, no wee nīwe ngooria thakame yake. ⁹ No rīrī, ūngūira mūdū ūcio mwaganu ehūūge atigane na mīthiire ūyo yake, nake aage gwīka ūguo-rī, nīagaakua nī ūndū wa wīhia wake, no wee nīkahanokia muoyo waku.

¹⁰ “Mūrū wa mūdū, ūria andū a nyūmba ya Isiraeli atīrī, ‘Inyuī mūroiga atīrī: ‘Mahīhota na mehīa maitū nīmatūrītūhīire, na ithuī tūkahwererekera nī ūndū wamo. Twakīhota atīa gūtūra muoyo?’’ ¹¹ Meere ūū, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūria nī ndūūraga muoyo-rī, ndikenagio nī gīkuū kīa andū arīa aaganu, no nī kaba magarūrūke matigane na mīthiire ūyo yao, nīguo matūūre muoyo. Garūrūkai! Garūrūkai, mūtigane na mīthiire ūyo yanyu mīuru! Mūgūgīkua nīkī, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli?’

¹² “Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mūdū, ūria andū anyu atīrī, ‘Ūthingu wa mūdū ūria mūthingu ndūkamūhonokia rīrīa akaaga gwathīka, naguo waganu wa mūdū ūria mwaganu-rī, ndūgatūma agwe rīrīa akaagarūrūka atigane naguo. Mūdū ūria mūthingu angūhīa-rī, ndagētkīrio atūūre muoyo nī ūndū wa ūthingu ūria ararī naguo.’ ¹³ Ingūira mūdū ūria mūthingu atī ti-itherū nīegūtūra muoyo, no hīndī ūyo we mwene ehie ehokete ūthingu ūcio wake, gūtīrī gīko kīa ūthingu o na kīmwe kīa iria aneeka gīkaarīkanwo; agaakua nī ūndū wa ūuru ūcio ekīte. ¹⁴ Nīngī ingūira mūdū ūria mwaganu atīrī, ‘Ti-itherū nīūgūkua,’ nowe agarūrūke atigane na mehīa make, eke maūdū marīa marī ma kīhoo o na magīrīre, ¹⁵ angīcookīa kīrīa oete gīa kūrūgamīrīra thiiri, na acooke kīrīa aiyīte, na arūmagīrīre irīra cia watho wa kūrūmīrīrwo iria iheanaga muoyo, na ndageke ūndū mūuru-rī, ti-itherū nīagatūra muoyo; ndagakua. ¹⁶ Gūtīrī rīhīa o na rīmwe ekīte rīgaacooka kūrīrīkanwo nīguo orio. Nīekīte maūdū marīa marī ma kīhoo o na magīrīre; ti-itherū nīagatūra muoyo.

¹⁷ “No andū anyu moigaga atīrī, ‘Njīra ya Mwathani ti ya kīhoo.’ No nī njīra yao itārī ya kīhoo. ¹⁸ Mūdū mūthingu angītīgana na ūthingu wake eeke maūdū mooru-rī, nīagaakua nī ūndū wamo. ¹⁹ Nake mūdū mwaganu angīgarūrūka atigane na waganu wake, eeke maūdū marīa marī ma kīhoo o na magīrīre-rī, nīagatūra muoyo nī ūndū wa gwīka ūguo. ²⁰ No rīrī, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, mugaga atīrī, ‘Njīra ya Mwathani ti ya kīhoo.’ No rīrī, nī ngaatūra o mūdū wanyu ciira kūrīngana na mīthiire yake we mwene.”

Gūtaarīria gwa Kūgūa kwa Jerusalemu

²¹ Mwaka-inī wa ikūmi na īrīrī kuuma twathaamio, mūthenya wa itano wa mweri wa ikūmi-rī, mūdū worīte kuuma Jerusalemu agīka kūrī nī, akīnjīra atīrī, “Itūra rīrīa inene nīrīgwīte!” ²² Na rīrī, hwaī-wa-ira, mūdū ūcio ataanakinya, guoko kwa Jehova kwarī igūrū rīakwa, nake akīhingūra kanua gakwa, mūdū ūcio atanooka kūrī nī rūciinī. Nī ūndū ūcio ngītūmūrwo kanua, na ndiacookire gūkira.

²³ Nīngī kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngīrwo atīrī: ²⁴ “Mūrū wa mūdū, andū acio matūūraga kūu kwanangīku būrūrī-inī wa Isiraeli maroiga atīrī, ‘Iburahīmu aarī o mūdū ūmwe, no nīegwatīre būrūrī ūyū. No ithuī tūrī aingī; ti-itherū būrūrī ūyū nī ithuī tūheetwo ūtūike igai rīitū.’ ²⁵ Nī ūndū ūcio meere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuona atī inyuī mūrīaga nyama irī o na thakame, na mūkainamīrīra mīhianano yanyu, na mūgaitīthia thakame-rī, inyuī no mūkīgwatīre būrūrī ūyū ūtūike wanyu?’ ²⁶ Inyuī mwīhokaga rūhiū rwanyu rwa njora, na mūgeeka maūdū marī magigi, na o mūdū wanyu agathaahīa mūtūmia wa mūdū ūria ūngī. Inyuī no mūkīgwatīre būrūrī ūyū ūtūike wanyu?’

²⁷ “Meere atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ti-itherū o ta ūria nī ndūūraga muoyo, acio matigaire kūu kwanangīku makaaniinwo na rūhiū rwa njora, nao arīa marī mīgūnda-inī ngaamaneana kūrī nyamū cia gīthaka imatambuorange, nao arīa marī cīhītho-inī nūmu na ngurunga-inī makoaragwo nī mūthiro. ²⁸ Nīngatūma būrūrī ūcio wanangīke ūkire ihooru, naguo hīnya ūria wītīagīra nūgaathira, na irīma icio cia

Isiraeli nūgakirio ihooru, kwage mūdū ūngītuīkanīria kuo. ²⁹ Hīndī ūyo nīmakamenya aī nī nī nū Jehova, rīria ngaananga būrūrī ūcio ūkire ihooru, nī ūndū wa maūdū marīa mothe marī magigi maneeka.

³⁰ “No wee mūrū wa mūdū-rī, andū anyu maraanīria ūhorō waku marī thingo-inī, na mīrango-inī ya nyūmba, makeerana atīrī, ‘Ūkaai mūigūe ndūmīrīrī irīa yūkite kuuma kūrī Jehova.’ ³¹ Andū akwa mokaga kūrī we, o ta ūrīa mamenyerete gwīka, na magaikara thī mbere yaku mathikīrīrie ciugo ciaku, no rīrī, matiikaga ūrīa ciugīte. Merutagīra na tūnua twao, no ngoro ciao ikorokagīra uumithio ūtarī wa kīhooto. ³² Ti-itherū harī o-rī, wee ūtuīkite o ta mūdū ūrīa ūnaga nyīmbo cia wendo arī na mūgambo mwega, na akahūra kīnanda wega, nīgūkorwo nīmaiguaga ciugo ciaku no matiikaga ūrīa ciugīte.

³³ “Hīndī irīa maūdū macio mothe makaahinga, na ti-itherū nīmakahinga, hīndī ūyo nīmakamenya aī thūinī wao nī kwārī na mūnabīl.”

34

Arīthi na Ng'ondū

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīrie, ngīrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, ratha ūhorō wa gūūkīrīra arīthi a Isiraeli; ratha ūhorō, ūmeere atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kaī arīthi a Isiraeli, o acio merīithagia o ene, marī na haaro-! Githī arīthi ti a kūrīithagia rūūru?’ ³ Inyuī mūrīaga ng'ondū iria noru, na mūkehumba nguo cia guoya wacio, na mūgathīnja iria njega, no mūtīrīithagia rūūru rūu. ⁴ Inyuī mūtīkīrīte iria hinyaru hinya, kana mūkahonia iria ndwaru, o na kana mūkooha iria ndīhie. Mūtīhūdūrīte iria itururīte, kana mūgacaria iria ciūrīte. Mūciathīte na hinya, o na mūtārī na tha. ⁵ Nī ūndū ūcio ciahurunjūkire tondū itārī na mūrīithi, na rīrīa ciahurunjūkire īgītuīka irio cia nyamū ciothe cia gīthaka. ⁶ Ng'ondū ciakwa ciorūūire kūu irīma-inī guothe o na tūrīma-īgūrū. Ciahurunjirwo thī yothe, na gūtīrī mūdū worīrīrie kūrīa irī, kana agīcīcaria.

⁷ “Nī ūndū ūcio, inyuī arīthi-rī, iguai kiugo kīa Jehova: ⁸ Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūraga muoyo, tondū rūūru rwakwa nī rwagīte mūrīithi, na nīrūtahītō rūgatuīka irio cia nyamū ciothe cia gīthaka, na ningī tondū arīthi akwa matiigana gūcīria rūūru rwakwa, no nīo ene meemenyerere handū ha kūmenyerera rūūru rwakwa-rī, ⁹ nī ūndū ūcio, inyuī arīthi, iguai kiugo kīa Jehova: ¹⁰ Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngūūkīrīra arīthi acio, na nīo ngooria rūūru rwakwa. Nīngameheria matige kūrīithia rūūru rūu, nīguo arīthi acio matigacooke kūrīa ng'ondū. Nīngateithūra rūūru rwakwa kuuma tūnua-inī twao, nīguo rūtīgatuīke irio cia kūrīo nīo.

¹¹ “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nī mwene, nī nī ngaacaria ng'ondū ciakwa ndīcīrīithagīe. ¹² O ta ūrīa mūrīithi amenyagīrīra rūūru rwake rūrīa rūhurunjūkīte rīrīa arī hamwe naruo-rī, ūguo nīguo o na nī ngaamenyagīrīra ng'ondū ciakwa. Nīngaciteithūra ndīcīrute kūrīa guothe ciahurunjirwo mūthenya ūrīa kwārī matu na nduma. ¹³ Nīngaciruta ndūrīrī-inī, na ndīcīcookanīrīrie kuuma mabūrūrī-inī, na ndīcīrehe būrūrī ūrīa ūrī wacio kīūmbe. Nīngacīrīithagia kūu irīma-inī cia būrūrī wa Isiraeli, na tūmīkuru-inī, o na kūu būrūrī-inī ūcio kūrīa gūtūūragwo nī andū. ¹⁴ Nīngacīrīithagia kūrīa kūrī na ūrīithio mwega, na irīma-inī cia būrūrī wa Isiraeli nīkuo gūgaatuīka būrūrī wacio wa ūrīthio. Kūu nīkuo ikaarahaga, būrūrī ūrī ūrīithio mwega, na irīage ūrīithio-inī mūnoru, kūu irīma-inī cia būrūrī wa Isiraeli. ¹⁵ Mwathani Jehova ekuuga atīrī, Nī mwene nī nī ngerīithagīria ng'ondū ciakwa, na ndūme ciarahage kūu. ¹⁶ Nīngacaria iria ciūrīte, na njookie iria itururīte. Nīngooha iria ndīhie nacio iria hinyaru ndīcīkīre hinya, no iria noru na iria irī na hinya-rī, nīkūniina ngaaciniina. Nīngarīithagia rūūru rūu na kīhooto.

¹⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: “Ha ūhorō wanyu inyuī rūūru rwakwa-rī, nīngatuithania ciira gatagatī ka ng'ondū īmwe na irīa īngī, na gatagatī ka ndūrīme na thenge. ¹⁸ Anga ti ūndū mūiganu harī inyuī kūrīa kūu ūrīithio-inī ūcio mwega? Ningī no ngīnya mūrāngīrīrie ūrīithio ūcio ūngī wanyu na makīnya? Anga ti ūndū mūiganu harī inyuī kūnyua maaī makembu? No ngīnya mūcooke munjuge maaī macio mangī na makīnya manyu? ¹⁹ No ngīnya rūūru rwakwa rūrīage kīrīa mūrāngīrīrie, na rūnyuūage kīrīa munjugīte na makīnya manyu?”

²⁰ “Nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova ekūmeera ūū: Atīrīrī, nī mwene nī nī ngaatuithania ciira gatagatī ka ng'ondū iria noru na iria hīnju. ²¹ Tondū mūcīthinīkanagia na rwere, o na kīande, nacio ng'ondū iria itārī na hinya mūgacītiindīka na hīa cīanyu o ngīnya mūgacīngata, ²² nīngahonokia rūūru rwakwa, naruo rūtīgaacooka

gūtahwo rīngī. Nīngatuithania ciira gatagatī ka ng'ondū īmwe na īrīa īngī. ²³ Nīngacirahūrīra kūrīithi ūmwe, nake nī Daudī ndungata yakwa, na nīwe ūgaacirīithagia; agaacirīithagia na atuīke mūrīithi wacio. ²⁴ Nīī Jehova nī nīī ngaatuīka Ngai wacio, nake Daudī ndungata yakwa nīagatuīka mūthamaki gatagatī-inī ga cio. Nīī Jehova nī nīī njarītie ūhoro ūcio.

²⁵ “ Nīngathondeka kūrīkanīro gīa thayū nacio, nacio nyamū cia gīthaka ndīcieherie kūu būrūrī-inī ūcio, nīgeetha itūūre werū-inī na ikomage mītītū-inī irī na thayū. ²⁶ Nīngacirathima na ndaathime kūrīa gūthiūrūkīrie kūrīma gīakwa. Nīngoiragia mbura hīndī ya kīmera yakinya; nīgūkaagīa mbura ya kīrathimo. ²⁷ Mītī ya mīgūnda nīngaciraga maciaro mayo, nayo mīgūnda īgīe na magetha mayo; andū nao nīmagaikaraga na thayū thīnī wa būrūrī wao. Nīmakamenya atī nīī nī nīī Jehova, rīrīa ngoinanga mītī ya macooki kuuma ngingo-inī ciao, na ndīmateithūre kuuma moko-inī ma arīa maamatuire ngombo. ²⁸ Matigacooka gūtahwo nī ndūrīrī, kana kūrīio nī nyamū cia gīthaka. Magaatūrāga na thayū, na gūtīrī mūdū ūkaamamakaga. ²⁹ Nīngamahe būrūrī ūikaine nī ūndū wa kūgīa magetha, nao matigacooka kūhūūta marī kūu būrūrī-inī ūcio kana maconorithio nī ndūrīrī icio. ³⁰ Nao nīmakamenya atī nīī, Jehova Ngai wao, ndī hamwe nao, na atī nīo andū akwa, o andū a nyūmba ya Isiraēli, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ³¹ Inyuī ng'ondū ciakwa, o inyuī ng'ondū cia rūūru rwakwarī, inyuī mūrī andū, na nīī ndī Ngai wanyu, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ”

35

Ūrathi wa Gūūkīrīra Edomu

¹ Nīngī kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngūrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, erekeria ūthiū waku Kīrīma gīa Seiru: kīrathire ūhoro wa gūgūūkīrīra, ³ ūkīre atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Wee Kīrīma gīa Seiru, nīngūgūūkīrīra, na ngūtambūrūkīrie guoko gwakwa nginya ndūme wanangīke ūkire ihooru. ⁴ Nīngatūma matūūra maku manangwo nawe nīugaakira ihooru. Hīndī iyo nīūkamenya atī nīī nī nīī Jehova.

⁵ “ Tondū wee-rī, kuuma o matukū ma tene nītūtūrītie muku na andū a Isiraēli na ūkīmaneana mooragwo na rūhiū rwa njora, rīrīa maarī na mūtino, o hīndī īrīa iherithia rīao rīehīrīre, ⁶ nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova oigīte atīrī, tī-itherū o ta ūrīa nīī ndūrāga muoyo-rī, nīngakūneana ūitwo thakame, nayo nīgathingatana nawe. Kuona atī ndwamenire ūiti wa thakame-rī, ūiti wa thakame nīugaathingatana nawe. ⁷ Nakīo Kīrīma gīa Seiru nīngatūma kīanangwo gīkire ihooru, na njūrage arīa othe mokaga kuo na makoimagara. ⁸ Nīngaiyūrīa irīma ciaku na arīa moragītwo; arīa moragītwo na rūhiū rwa njora makaagūa tūrīma-inī twaku, na ituamba-inī ciaku, o na mīkuru-inī yaku yothe. ⁹ Nīngatūma ūtūtūre ūkīrīte ihooru nginya tene, namo matūūra maku matigatūrwo. Hīndī iyo nīūkamenya atī nīī nī nīī Jehova.

¹⁰ “ Tondū ugūite atīrī, “Ndūrīrī ici cīerī na mabūrūrī maya nīgatuīka ciitū, na tūcīgwatīre,” o na gwatūka atī nīī Jehova ndaarī kuo, ¹¹ nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova oigīte atīrī, tī-itherū o ta ūrīa nīī ndūrāga muoyo-rī, nīngagwīka maūdū maringaine na marakara maku na ūiru waku, irīa wonanirīe ūrī na rūmena harīo, na nīngatūma menyeke gatagatī-inī kao hīndī īrīa ngaamūtūira ciira. ¹² Hīndī iyo nīūkamenya atī nīī Jehova nīnjigūite maūdū mothe ma kīnyararo marīa warītie ma gūūkīrīra irīma cia būrūrī wa Isiraēli. Woigire atīrī, “Nīcianangītwo na ikaneanwo kūrī ithū tūcitambuure.” ¹³ Nīmwerahire na mūkīaria maūdū ma kūnjūkīrīra mūtekwīgīrīrīra na nīī ngūjuma maūdū macio. ¹⁴ Mwathani Jehova ekuuga ūū: Rīrīa thī yothe īgaakorwo īgīcanjamūka, nīngatūma ūkire ihooru. ¹⁵ Tondū nīwakenire rīrīa īgai rīa andū a nyūmba ya Isiraēli rīanangītwo rīgīkīra ihooru-rī, ūguo noguo ngagwīka o nawe. Wee Kīrīma gīa Seiru, nīugakīrio ihooru, wee mwene o na būrūrī wa Edomu wothe. Hīndī iyo nīmakamenya atī nīī nī nīī Jehova. ”

36

Ūrathi Ūkonīī Irīma cia Isiraēli

¹ “Atūrīrī, wee mūrū wa mūdū, ratha ūhoro ūkonīī irīma cia Isiraēli, ūcīre atīrī, ‘Inyuī irīma cia Isiraēli, īguai kiugo kīa Jehova. ² Mwathani Jehova ekuuga ūū: Thū nīyaarīrie ūhoro waku, īkiuga atīrī, “Aha! Kūdū kūrīa gūtūūgīru gwa tene nīgūtūkīte gwītū gwa kwīgwatīra.”’ ³ Nī ūndū ūcio ratha ūhoro uuge atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuona atī nīmakanangīre na magīkūguīma na mīena yothe nīguo wīgwatīrwo nī ndūrīrī icio īngī ūtūike kīndū kīmene na gīa gūcambio nī andū-rī, ⁴ nī ūndū ūcio inyuī irīma cia Isiraēli, īguai kiugo kīa Mwathani Jehova: Mwathani Jehova ekwīra irīma na tūrīma, na mīkuru na ituamba, na kūdū kūrīa kwanangītwo

gūgakira ihooru, na matūūra marīa mathaamītwo, na matūūra marīa matahītwo indo na makanyararwo nī ndūrīrī icio ingī iria imūthiūrūrūkīrie atīrī. ⁵ Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīnjarītīe ūhorō wa gūūkīrīra ndūrīrī icio ingī ndī na kīyo kīnene gīakanīte ta mwakī, na ngaaria ūhorō wa gūūkīrīra būrūrī wa Edomu wothē, nīgūkorwo nīmgwatīre būrūrī wakwa ūtūike wao, makīngenagīrīra na marī na rūmena ngoro-inī ciao, nīguo matunyane ūrīthio wakuo.’ ⁶ Nī ūndū ūcio ratha ūhorō ūkonī būrūrī wa Isiraēli, na wīre irīma na tūrīma, na mīkuru na ituamba, atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ngwaria ndī na mang’ūrī marī na ūiru tondū nīnyararītwo nī ndūrīrī icio. ⁷ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ndehīta njoete guoko na igūrū ndoiga atī ndūrīrī icio imūthiūrūrūkīrie o nacio nīkanyararwo.

⁸ “No rīrī, inyuī irīma cia Isiraēli nīmūkaruta hongē, na mūciarīre andū akwa a Isiraēli maciaro,* nīgūkorwo marī hakuhī kūinūka. ⁹ Nīndīrarūmbūiya ūhorō wanyu na nīngūmūkinyīria wegā wakwa; nīmūgacimbwo na mūhaandwo, ¹⁰ na nīngamūngīhīria andū, o acio a nyūmba ya Isiraēli yothē. Matūūra nīmagatūūrwo, nakuo kūrīa kwanange nīgūgacookerīo. ¹¹ Nīngamūngīhīria andū na mahiū, nao nīmagaciarana na maingīhe. Nīngatūma mūtūūrwo nī andū ta ūrīa mwatūūrītwo mbere, na ndūme mūgaacīre gūkīra mbere. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova. ¹² Nīngatūma andū, o acio andū akwa a Isiraēli magere igūrū rīaku. Nīmakamwīgwatīra, na inyuī nīmūgatūūka igai rīao; mūtīgacooka kūmatunya ciana ciao rīngī.

¹³ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Tondū andū maramwīra atīrī, “Inyuī mūniinūkagia andū, na mūgatunya rūrīrī rwanyu ciana ciaru,” ¹⁴ nī ūndū ūcio mūtīgacooka kūniina andū, kana gūtūma rūrīrī rwanyu rwage ciana, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁵ Nīdagacooka gūtūma mūigē kīnyūrūrī kīa ndūrīrī, o na kana mūcooke kūnyararwo nī kīrīndī, kana ndūme rūrīrī rwanyu rūgwe, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

¹⁶ Nīngī kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngūrwo atīrī: ¹⁷ “Mūrū wa mūdū, hīndī rīra andū a Isiraēli maatūūra gā būrūrī wao kīumbe-rī, nīmaūthaahīre na mītugo yao na cīko ciao. Mītugo yao yatarī ta thaahu wa mūdū-wa-nja wa o mwerī maitho-inī makwa. ¹⁸ Nī ūndū ūcio nīndamaitīrīre mang’ūrī makwa, tondū nīmaitithīte thakame kūu būrūrī ūcio na tondū nīmaūthaahīte na mīhianano yao. ¹⁹ Nīndamahurunjire ndūrīrī-inī, na makīharaganīrio mabūrūrī-inī; ndaamatuīrīre cīra kūringana na mītugo yao na cīko ciao. ²⁰ Na kūrīa guothe maathīre ndūrīrī-inī nīmathaahīre rītwa rīakwa ithēru, nīgūkorwo kwēragwo atīrī igūrū rīao, ‘Aya nī andū a Jehova, no no ngīnyā maangīheherīe būrūrī wake.’ ²¹ Nīndarūmbūyagia ūhorō wa rītwa rīakwa ithēru, rīrīa rīathaahīrio nī nyūmba ya Isiraēli ndūrīrī-inī kūrīa maathīte.

²² “Nī ūndū ūcio ira andū a nyūmba ya Isiraēli atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīdgwīka maūdū macio nī ūndū wanyu, inyuī andū a nyūmba ya Isiraēli, no ngūmeeka nī ūndū wa rītwa rīakwa ithēru, rīrīa mūthaahīte ndūrīrī-inī kūrīa mūthīte. ²³ Nīngonania ūtheru wa rītwa rīakwa inene, rīrīa rīthaahītio ndūrīrī-inī icio, rītwa rīu inyuī mūthaahīte gatagatī-inī ga cio. Hīndī iyo ndūrīrī icio nīkamenya atī nī nī nī Jehova, hīndī rīra ngeyonia atī ndī mūtheru maitho-inī mao kūhītūkīra harī inyuī, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

²⁴ “Nīgūkorwo nīngamūruta ndūrīrī-inī icio; nīngamūcookanīrīria kuuma mabūrūrī macio mothe, na ndīmūcooke būrūrī wanyu kīumbe. ²⁵ Nīngamūminjānjīria maaī matheru, na inyuī nīmūgathēra; nī nī ngaamūtheria mūthīrwo nī thaahu wanyu wothē, na ndīmūtherie kuuma kūrī mīhianano yanyu yothē. ²⁶ Nīngamūhe ngoro njerū, na nīkīre roho mwerū thīnī wanyu; nīngamwehereria ngoro yanyu ya ihiga, ndīmūhe ngoro ya nyama. ²⁷ Na nīngēkīra Roho wakwa thīnī wanyu, na ndūme mūrūmagīrīre watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, na mūmenyagīrīre kūrūmia mawatho makwa. ²⁸ Mūgaatūūra thīnī wa būrūrī ūrīa ndaahēre maithē manyu ma tene; nīmūgatūūka andū akwa, na nī ndūike Ngai wanyu. ²⁹ Nīngamūhonokia kuuma thaahu-inī wanyu wothē. Nīngoiga kūgīe ngano, na ndūme īngīhe, na ndīkamūrehīthīria ng’aragu. ³⁰ Nīngaingīhia maciaro ma mītī na maciaro ma mūgūnda, nīgeetha mūtīkanacooke kūnyararwo mūrī thīnī wa ndūrīrī tondū wa ng’aragu. ³¹ Hīndī iyo nīmūkarīrikana mīthīire wanyu mīrū na cīko cia waganu, na nīmūgethūra inyuī ene nī ūndū wa mehīa manyu na mītugo yanyu rī magī. ³² Nīngwēnda mūmenye atī ndīreeka ūndū ūyū nī ūndū wanyu, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Iguai thoni, na mūnyararīthio nī ūndū wa mītugo yanyu, inyuī andū a nyūmba ya Isiraēli!

* 36:8 Ūyū warī ūndū wa kuonia maciaro maingī (17:8, 23), o hamwe na ūtugi wa Ngai.

³³ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūrīa ngaamūtheria mūthirwo nī mehia manyu mothe-rī, nīngatūma matūūra manyu macooke gūtūūrwo, na kūrīa kwanangīku nīgūgacookererio. ³⁴ Būrūrī ūrīa ūkirīte ihooru nūkarīmwo handū ha gūkaraga ūkirīte ihooru maithe-inī ma arīa othe mahītūkagīra kuo. ³⁵ Nao nīmakoiga atīrī, “Būrūrī ūyū watūūrīte ūrī mūteanīrie rīu ūtuīkīte o ta mūgūnda wa Edeni; matūūra manene marīa maanangītwo, na magakirio ihooru, na makaniinwo-rī, rīu nīmairīgīre na magatūūrwo.” ³⁶ Hīndī ūyō ndūrūrī iria imūthiūrūrūkirīe, iria igaatigara, nūkamenya atī nī Jehova nī nī njookereirie kūrīa kwanangītwo, na ngahaanda rīngī kūrīa gwakīrtio ihooru. Nīi Jehova nī nī njarītie, na nī nī ngeeka ūguo.’

³⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: O rīngī nīngētīkīra kūigua ithaithana rīa andū a nyūmba ya Isiraeli na ndīmekīre ūū: Nīngatūma andū ao maingīhe o ta rūūru rwa ng’ōndu, ³⁸ maingīhe o ta ndūūru cia kūrūtwo magongona kūu Jerusalemu hīndī ya ciathī iria nyamūre. Ūguo nīguo matūūra macio manene manangītwo makaiyūrīo ndūūru cia andū. Hīndī ūyō nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.”

37

Gītuamba kīa Mahīndī Momū

¹ Na rīrī, guoko kwa Jehova nī kwagīre igūrū rīakwa, ngīoywo nī Roho wa Jehova akīndwara handū gītuamba-inī gatagatī; nakīo kīaiyūrīte mahīndī. ² Nake akīndongoria akīnjeeria kūu maarī, na ngīona mahīndī maingī mūno maaraganīte kūu gītuamba-inī kīu, na mahīndī macio maarī momū mūno. ³ Nake akīnjūūria atīrī, “Mūrū wa mūndū, mahīndī maya-rī, no macooke muoyo?”

Na nī ngīmūcookeria atīrī, “Mwathani Jehova, wee nowe wiki ūūi.”

⁴ Ningī agīcooka akīnjūrīa atīrī, “Rathīra mahīndī maya ūhoro, ūmeere atīrī, ‘Mahīndī maya momū, iguai kiugo kīa Jehova!’ ⁵ Mwathani Jehova ekwīra mahīndī maya ūū: Nīngūtūma mūgīe na mīhūmū, na inyuī nīmūgūcooka muoyo. ⁶ Nīngūmwīkīra mīkiha, na ndūme mūgīe na nyama na ndīmūhumbīre na gīkonde; nīngūmwīkīra mīhūmū, na nīmūgūcooka muoyo. Hīndī ūyō nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova.’”

⁷ Nī ūndū ūcio ngīratha ūhoro o ta ūrīa ndaathītwo. Na rīrīa ndaarathaga, hakīgīa na inegene, mūgambo wa gūkaragacana, namo mahīndī macio magīcookanīrīra, o ihīndī rīgīcookerera ihīndī rīrīa rīagīrīre. ⁸ Na nī ngīcūthīrīra, ngīona maagīa mīkiha na nyama, nakīo gīkonde gīkīmahumbīra, no matiarī na mīhūmū.

⁹ Ningī akīnjūrīa atīrī, “Rathīra mīhūmū ūhoro; mūrū wa mūndū, mīrathīre ūhoro ūmīre atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ūkai inyuī mīhūmū ya muoyo muumīte mīena ina irīa yumaga rūhuho, na mwīkīre mīhūmū thīnī wa aya moragītwo, nīguo macooke muoyo.’” ¹⁰ Nī ūndū ūcio ngīratha ūhoro o ta ūrīa aanjathīte, nayo mīhūmū ikīmatoonya; nao makīgīa muoyo, makīūrūgamia na magūrū mao, nao magīkorwo marī mbūtū nene ya ita.

¹¹ Nake akīnjūrīa atīrī, “Mūrū wa mūndū, mahīndī maya nīmo andū a nyūmba yothe ya Isiraeli. Moigaga atīrī, ‘Mahīndī maitū nīmomū, nago mwīhoko witū nīmūthiru; na ithūi nītūeheretio.’ ¹² Nī ūndū ūcio, marathīre ūhoro, ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Inyuī andū akwa, nīngūhingūrā mbīrīra cianyu ndīmwambatie muume kūu; nīngūmwīcookia būrūrī ūcio wa Isiraeli. ¹³ Hīndī ūyō nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova, rīrīa ngaahingūrā mbīrīra cianyu ndīmwambatie muume kuo, inyuī andū aya akwa. ¹⁴ Nīngamwīkīra Roho wakwa, na inyuī nīmūgatūūra muoyo, na nīngamūtware būrūrī ūrīa ūrī wanyu kīumbe mūgatūūre kuo. Hīndī ūyō nīmūkamenya atī nī Jehova nī nī njarītie, na nī nī njkīte ūguo, ūguo nīguo Jehova ekuuga.’”

Rūrūrī Rūmwe Rungu rwa Mūthamaki Ūmwe

¹⁵ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngūrwo atīrī: ¹⁶ “Mūrū wa mūndū, oya gathanju ka mūtī wandīke igūrū rīako atīrī, ‘Gaka nī ka Juda na andū a Isiraeli arīa makuruhanīte nake.’ Ningī woe gathanju kangī ka mūtī wandīke igūrū rīako atīrī, ‘Gathanju ka Efiraimu, karīa ka Jusufu na andū othe a nyūmba ya Isiraeli arīa makuruhanīte nake.’ ¹⁷ Tūnyītithanie tūtuīke rūthanju rūmwe nīguo tūtuīke rūthanju rūmwe guoko-inī gwaku.

¹⁸ “Rīrīa andū anyu magaakūūria atīrī, ‘Kai ūtangītwire gītūmi kīa maūndū maya ūreka?’ ¹⁹ ūkaamacookeria, ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīnguoya gathanju kau ka Jusufu na mīhīrīga ya Isiraeli ūyō ikuruhanīte nake, o kau karī guoko-inī kwa Efiraimu, ndīkoohanie hamwe na gathanju ka Juda, tūtuīke rūthanju rūmwe, natuo tūtuīke rūthanju rūmwe guoko-inī gwakwa.’ ²⁰ Nyīita tūthanju tūu wandīkīte

maitho-inĩ mao, ²¹ ũmeere atĩrĩ, 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngaruta andũ a Isiraeli kuuma ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathĩite. Nĩngamacookanĩrĩa ndimarute kũrĩa guothe marĩ, na ndĩmacookie bũrũri wao kũmbe. ²² Nĩngamatua rũrĩrĩ rũmwe marĩ kũu bũrũri ũcio, o kũu irĩma-igũrũ cia Isiraeli. Gũkaagia mũthamaki ũmwe igũrũ rĩao othe, na matigacooka rĩngĩ gũtuĩka ndũrĩrĩ igĩrĩ, kana magayũkanio matuĩke mothamaki meerĩ. ²³ Matigethaahia rĩngĩ na mĩhianano yao, kana mĩhiano mũru, kana waganu wao o wothe, nĩgũkorwo nĩngamahonokia matige gũcocoa na thuutha nĩ ũndũ wa mehia mao, na nĩngamatheria. Magaatuĩka andũ akwa, na nĩ nduĩke Ngai wao.

²⁴ " 'Daudi ndungata yakwa nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki wao, nao othe magĩe na mũrĩthi ũmwe. Nimakarũmirĩra mawatho makwa na mamenyerere watho wakwa wa kũrũmirĩro. ²⁵ Magaatuũra bũrũri ũcio ndaaheire ndungata yakwa Jakubu, bũrũri ũria maithe manyu maatũuraga. O ene, hamwe na ciana ciao, o na ciana cia ciana ciao, magaatuũra kuo nginya tene, nake Daudi ndungata yakwa atuĩke mũnene wao nginya tene. ²⁶ Nĩngarũkanĩra kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao; nakĩo gĩgaatuĩka kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene. Nĩngamahaanda na ndũme maingĩhe, na nĩngahaanda handũ-hakwa-harĩa-haamũre gatagatĩ-inĩ kao nginya tene. ²⁷ Nĩngĩ gũkaro gĩa kwa gĩgaatuũra hamwe nao; nĩngatuĩka Ngai wao, nao matuĩke andũ akwa. ²⁸ Hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ nĩikamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ nduuaga andũ a Isiraeli atheru, hĩndĩ irĩa handũ-hakwa-harĩa-haamũre hagaatuũra hamwe nao nginya tene.' "

38

Ūrathi wa Gũũkĩrĩa Gogu

¹ Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² "Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku harĩ Gogu wa kũu bũrũri wa Magogu, ũcio mũnene wa anene a Mesheki na Tubali; mũrathĩre ũhoru wa kũmũkĩrĩa, ³ ũmwĩre atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩa, wee Gogu, mũnene wa anene a Mesheki na Tubali. ⁴ Nĩngakũhũgũra, ngwĩkĩre ndwano thĩa-inĩ ciaku, na ngũrute na nja hamwe na mbũtũ ciaku ciothe cia ita: icio mbarathi ciaku, na andũ aku arĩa mathiĩaga mahaicite mbarathi meehete indo cia mbaara, na kĩrĩndĩ kĩnene kĩrĩ na ngo iria nene na iria nini, othe makĩhiũragĩa hiũ ciao cia njora. ⁵ Nao andũ a Perisia, na Kushi, na Putu magaakorwo hamwe nao, othe manyiĩtũe ngo na magekĩra ngũbia cia kĩgera, ⁶ o na Gomeri na thĩgari ciakuo ciothe, o na andũ a Bethi Togarima moimite kũraya mwena wa gathigathini marĩ na mbũtũ cia ita ciakuo ciothe, o ndũrĩrĩ icio nyingĩ irĩ hamwe nawe.

⁷ " 'Wĩthagathage; wĩhaarĩrie, wee mwene hamwe na kĩrĩndĩ kĩrĩa gĩothe gĩgũthiũrũrũkĩrĩa, nawe ũgathe. ⁸ Thuutha wa matukũ maingĩ, nĩmũgetwo mũthiĩ ita-inĩ. Mĩaka-inĩ ya thuutha nĩmũgatharĩkĩra bũrũri ũgaakorwo ũhonoketio kuuma mbaara-inĩ, ũria andũ aguo maacookanĩrĩrio kuuma ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ magĩtarwo irĩma-inĩ icio cia bũrũri wa Isiraeli, kũrĩa gũtũũrite gũkĩrĩte ihooru. Acio marutĩtwo ndũrĩrĩ-inĩ icio, na rĩu acio othe maikaraga na thayũ. ⁹ Wee hamwe na mbũtũ ciaku ciothe cia ita na ndũrĩrĩ icio nyingĩ mũrĩ nacio nĩmũkambata, mũmaguthũkĩre ta kĩhuhũkanio; mũgaatuĩka ta itu rĩhumbĩrĩte bũrũri.

¹⁰ " 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũcio wee nĩũkagĩa na meciiria, nawe nĩũgathugunda ũndũ mũuru. ¹¹ Nawe nĩũkoiga atĩrĩ, "Nĩngũtharĩkĩra bũrũri ũria wa matũũra matarĩ mairĩgĩre; nĩngũhithũkĩra andũ marĩ na thayũ na matarekũũa ũndũ, arĩa othe maikaraga matũũra matarĩ mairĩgĩre, na matarĩ ihingo na mĩgũko. ¹² Nĩngũtaha, na ndunyane, o na njũkĩrĩre matũũra marĩa maanangĩtwo na magacooka gũtũũrwo, na njũkĩrĩre andũ arĩa marĩ kuo arĩa monganĩtio kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, andũ marĩ na ũtonga wa mahiũ, na wa indo, nao matũũrĩte gatagatĩ ka bũrũri ũcio." ¹³ Andũ a Sheba, na a Dedani, na onjorithia a Tarishishi na matũũra mothe makuo magaakũũria atĩrĩ, "Ūũkĩte gũtaha indo? Ūnganĩtie kĩrĩndĩ gĩaku mũũke mũtunyane indo, na mũkuue betha na thahabu, na mũkuue mahiũ na indo, o na mũtahe indo nyingĩ mũno?"

¹⁴ "Nĩ ũndũ ũcio, mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wĩre Gogu atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ihinda rĩu, rĩria andũ akwa Isiraeli magaakorwo maikarĩte marĩ na thayũ-rĩ, githĩ o nawe ndũkarĩmenya? ¹⁵ Nĩũkoima gwaku kũndũ kũraya, o kũu mwena wa gathigathini, wee mũrĩ hamwe na ndũrĩrĩ nyingĩ, othe mahaicite mbarathi, marĩ kĩrĩndĩ kĩngĩ, mbũtũ ya ita irĩ hinya. ¹⁶ Nĩũgathiĩ na mbere na gũũkĩrĩa andũ akwa a Isiraeli ũtarĩ ta itu rĩhumbĩrĩte bũrũri. Matukũ-inĩ marĩa magooka, wee Gogu-rĩ,

nīngagūtware ūgookīrīre būrūri wakwa, nīguo ndūrūrī ikaamenya rīrīa ngeyonania kūhītūkīra hariwe atī ndī mūtheru maito-inī maō.

¹⁷ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Githī wee tiwe ndaaririe ūhorō waku matukū-inī ma mbere, ngāria na anabii a Isiraēli, o acio ndungata ciakwa? Ihinda-inī rīu nīmarathire ūhorō mīaka mūngī, makiuga atī nīngagūtware ūkamookīrīre. ¹⁸ Ūū nīguo gūkaahaana ihinda-inī rīu: Rīrīa Gogu agaatharīkīra būrūri wa Isiraēli, marakara makwa mahiū nīmakarahūrwo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁹ Nguuga ndī na kīyo kīnene na mang’ūrī mahiū ta mwaki atī ihinda rīu nīgūkagīa gīthingithia kīnene kūu būrūri-inī wa Isiraēli. ²⁰ Thamaki cia iria-inī, na nyoni cia rīera-inī, na nyamū cia gīthaka, na kanyamū o gothe karīa gathīagīra thī, o na andū othe arīa marī gūkū thī nīmakainaina maanyona. Irīma nīkang’aurānio, na hurūrūka nīkaragana, o na rūthingo o ruothe nīrūkamomoka. ²¹ Nīngarehithia rūhiū rwa njora rūkīrīre Gogu kūu irīma-inī ciakwa ciothe, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Naruo rūhiū rwa njora rwa o mūdū nīrūgookīrīra mūrū wa ithe. ²² Nīngatūra Gogu ciira, ndīmūrehere mūthiro na ūti wa thakame; nīngoirīa mbura nene mūno, ndīmūrīre we mwene na thigari ciake, o na ndūrūrī icio nyingī irī hamwe nake, ndīmōirīre mbura ya mbembe na ūbiriti. ²³ Ūguo nīguo ngoonania ūnene o na ūtheru wakwa, na ndūme menyeke maito-inī ma ndūrūrī nyingī. Hīndī iyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.’

39

¹ “Mūrū wa mūdū, ratha ūhorō wa gūkīrīra Gogu, ūmwīre atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngūgūkīrīra, wee Gogu, o wee mūnene wa anene a Mesheki na Tubali. ² Nīngakūhūgūrānia na ngūguucūrīre. Nīngakūrta kūdū kūrāya mwena wa gathigathini, ngūtware ūgookīrīre irīma cia būrūri wa Isiraēli. ³ Nīngī nīngagūtha ūta waku uume guoko-inī gwaku kwa ūmotho, na ndūme mīguī yaku īgwe yume guoko-inī gwaku kwa ūrīo. ⁴ Kūu irīma-igūrū cia būrūri wa Isiraēli nīkuo ūkaagūa, wee, na mbūtū ciaku ciothe cia ita, na ndūrūrī iria īgaakorwo hamwe nawe. Nīngakūneana kūrī nyoni cia mūthemba yothe iria irīāga nyama, na kūrī nyamū cia gīthaka, ūrīo nīcio. ⁵ Nīkagūa werū-inī ūtarī kīndū, nīgūkorwo nī nī njarītie ūhorō ūcio, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ⁶ Nīngatwarīthīria Magogu mwaki, o na ndwarīthīre andū arīa matūūraga marī na thayū kūu ndwere-inī cia iria, nao nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.

⁷ “ ‘Nīngatūma rītwa rīakwa itheru rīmenyeke gatagatī-inī ka andū akwa a būrūri wa Isiraēli. Ndigacooka kūrēka rītwa rīu rīakwa itheru rīthaahio, nacio ndūrūrī nīkamenya atī nī Jehova nī nī Ūrīa Mūtheru thīnī wa Isiraēli. ⁸ Mūthenya ūcio nīūrooka! Ti-itherū nīūgakinya, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Ūcio nīguo mūthenya ūrīa njarītie ūhorō waguō.

⁹ “ ‘Hīndī iyo arīa maikaraga matūūra manene ma būrūri wa Isiraēli nīmakōimagara, nao mahūthīre indo icio ciao cia mbaara taarī ngū, macīne ihīe, macīne ngo iria nini na iria nene, na mota na mīguī, na ndotono o na matīmū. Magaaciūhagīra taarī ngū ihinda rīa mīaka mūgwanja. ¹⁰ Matikabatarīo nīkūngania ngū werū-inī kana macīne mītītū, tondu nīmagakagīa mwaki kuuma indo-inī icio cia mbaara. Nao nīmagataha arīa maamatahīte na matunye arīa maamatunyīte indo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹¹ “ ‘Mūthenya ūcio-rī, nīngaahe Gogu handū ha gūthikanwo kūu būrūri-inī wa Isiraēli, gītūamba-inī kīa agendi arīa mathīaga mwena wa irathiro werekeire Iria rīa Cumbī. Nao agendi magīrīrīro gūcōoka kūgera njīra iyo, tondu Gogu na kīrīndī gīake nīkuo magathīkwo. Nī ūndū ūcio hageetagwo Gītūamba kīa Hamoni-Gogu.

¹² “ ‘Andū a nyūmba wa Isiraēli makaaniina mīeri mūgwanja* magīthika andū acio, nīguo matherie būrūri ūcio. ¹³ Magaathīkwo nī andū othe a būrūri ūcio, na mūthenya ūcio ngaagocithio ūgaatūka mūthenya wao wa kūrīranagwo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁴ “ ‘Nao andū nīmakahaegwo wīra wa gūtheragia būrūri ūcio. Amwe magaathī būrūri ūcio kūdū guothe, na mongererwo angī a gūthīkaga ciimba iria īgaakorwo itigaire kūu. Mīeri iyo mūgwanja yathīra-rī, nīguo makaambīrīria gūcarīa matigari macio. ¹⁵ Nao rīrīa magākorwo magītūkanīria būrūri ūcio, ūmwe wao angīkoona ihīndī rīa mūdū, nīagekīra rūrī hakuhī narīo o nginya rīrīa athīkani makaarīthika kūu Gītūamba-inī kīa Hamoni-Gogu. ¹⁶ (Nīngī kūu nīgūgākorwo itūra rīttagwo Hamona.) Ūguo nīguo magaatherīa būrūri ūcio.’

* 39:12 Ihinda rīa thīkū, mīeri, kana mīaka mūgwanja rīnonagīa ūkīnyanīru na ūrīkīrīru.

17 “Mūrū wa mūdū, Mwathani Jehova ekuuga ūu: Īta nyoni cia mīthemba yothe, na nyamū ciothe cia gīthaka, ūciire atīrī: ‘Ūnganai mūcookanīrīre hamwe kuuma kūdū guothe, mūūke igongona-ini inene rīrīa ndīrahaarīrīa nī ūndū wanyu, igongona inene kūu irīma-igūrū cia būrūrī wa Isiraēli. Kūu nīkuo mūkaarīra nyama na mūnyūire thakame. 18 Mūkaarīa nyama cia andū arīa marī hinya, na mūnyue thakame ya andū arīa anene a thī taarī ndūrūme na tūtūrūme, na mbūrī na ndegwa, ciothe irī nyamū irīa noru cia kuuma Bashanī. 19 Igongona rīu ndīrahaarīrīa nī ūndū wanyu, mūkaarīa maguta nginya mwīhūnīrīre, na mūnyue thakame nginya mūrīo. 20 Metha-inī yakwa mūkaarīa mūhūne nyama cia mbarathī, o na cia arīa mathīiaga macihaicīte, na cia andū marī hinya na thigari cia mīthemba yothe’, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

21 “Nīngonania rīrī wakwa ndūrīrī-inī, nacio ndūrīrī ciothe nūkoona iherithia rīrīa ngaarehe, o na guoko kūrīa ngaamaigīrīa. 22 Kuuma mūthenya ūcio gūthī na mbere, andū a nyūmba ya Isiraēli nīmakamenya atī nī nī nī Jehova Ngai wao. 23 Nacio ndūrīrī nīkamenya atī andū a Isiraēli maatahītwo nī ūndū wa wīhia wao, tondū nīmagire kūnjīhoka. Nī ūndū ūcio ngīmahitha ūthīū wakwa, ngīmaneana kūrī thū ciao, nao othe makīuragwo na rūhīū rwa njora. 24 Kūrīngana na ūrīa thaahu wao watarī na mahītia mao, ūguo nūguo ndaamaherithīre na ngīmahitha ūthīū wakwa.

25 “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūu: Rīu nīngūcookīa Jakubu kuuma kūrīa aatwarītwo aatahwo, na njigūire andū othe a Isiraēli tha, o na ndūūgamīrīre rīitwa rīakwa itheru na kīyo. 26 Nīmakariganīrwo nī thoni ciao na kwaga kwīhoheka kwao guothe kūrīa maanyonīre rīrīa maatūūraga na thayū būrūrī-inī wao gūtārī mūdū ūngīmamakīa. 27 Hīndī irīa ngaakorwo ndīmacoeketīe kuuma ndūrīrī-inī, na ngaamongania kuuma mabūrūrī-inī ma thū ciao, nīngeyonia atī ndī mūtheru kūgerera harīo maitho-inī ma ndūrīrī nyingī. 28 Hīndī iyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova Ngai wao, tondū o na gūtūika nīndatūmire matahwo magītwarwo thīnī wa ndūrīrī, nīngamacookanīrīa būrūrī-inī wao kīumbe, na hatīrī o na ūmwe ngaatiga na thūutha. 29 Ndigacooka kūmahitha ūthīū wakwa, nīgūkorwo nīngaitīrīrīa andū a nyūmba ya Isiraēli Roho wakwa, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

40

Kīeya kīa Hekarū irīa Njerū

1 Na rīrī, mwaka-inī wa mīrongo īrī na ītano wa gūtahwo gwītū, kīambīrīrīa-inī kīa mwaka ūcio, mūthenya wa ikūmi wa mweri ūcio, naguo nī mwaka wa ikūmi na īna kuuma rīrīa itūūra inene rīatunyaīrwo, mūthenya o ūcio-rī, guoko kwa Jehova kwarī igūrū rīakwa, nake akīndwara itūūra-inī rīu inene. 2 Ndī thīnī wa cioneki cia Ngai nīandwarire būrūrī wa Isiraēli, akīnjīga kīrīma-igūrū kīraaya mūno, na mwena wakio wa gūthini kwarī na mīako yoonekaga ītarīī ta itūūra inene. 3 Nake akīndwara ho, na nī ngīona mūdū, na mūhianīre wake watarī ta gīcango; nake aarūngī itoonyero-inī arī na rūrīgi rwa gatani, na rūthanju rwa gūthima* guoko-inī gwake. 4 Nake mūdū ūcio akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, ta rora na maitho maku, na ūigue na matū maku, na ūrūmbūiye wega maūdū mothe marīa ngūkuonia, nīgūkorwo nīkīo gītūmīte wee ūrehwo gūkū. Īra andū a nyūmba ya Isiraēli maūdū mothe marīa ūkuona.”

Kīhingo kīa Mwena wa Irathīro gīa Gūtoonya Nja ya Nyumūrīra

5 Nīngī nīndonire rūthingo rwathīūrūrūkīrīe hekarū mīena yothe. Rūthanju rwa gūthima rūrīa rwarī guoko-inī kwa mūdū ūcio rwarī na ūraihu wa mīkono itandatū. Nake nīathimire rūthingo; warī waruo warī wa mīkono itandatū,† na mīkono itandatū kūrīa na igūrū.

6 Agīcooka agīthī kīhingo-inī kīrīa kīang’etheire mwena wa irathīro. Akīambata na ngathī ciakīo, na agīthima hīngīro ya kīhingo; yarī ya mīkono itandatū gūtoonya na thīnī. 7 Natuo tūnyūmba twa arangīrī twarī twa mīkono itandatū kūrīa, na mīkono itandatū kwarama, na itīna rīa kuuma kanyūmba kamwe nginya karīa kangī rīarī rīa mīkono ītano. Nayo hīngīro ya kīhingo kīu kīariganītie na gīthaku kīrīa kīang’etheire hekarū, nakīo kīarī kīa mīkono itandatū gūtoonya na thīnī.

8 Nīngī agīthima gīthaku kīrīa kīang’etheire hekarū; 9 nakīo kīarī kīa mīkono īnana‡ gūtoonya na thīnī. Gīthaku kīu kīarī na itugī igīrī, O gītugī kīarī na warī wa mīkono īrī.§ Nakīo gīthaku kīu kīang’etheire hekarū.

10 Thīnī wa kīhingo kīa mwena wa irathīro haarī na tūnyūmba tūtātū twa arangīrī o mwena; na tuothe tūtātū twarī na ithimo ciiganaine, naguo mwena wa na mbere wa

* 40:3 Rūthanju rūrū rwa gūthima rwarī na ūraihu wa ta mita 3 † 40:5 nī ta mita 3 ‡ 40:9 nī ta mita 4

§ 40:9 nī ta mita 1

thingo cia tũnyũmba twa arangĩri warĩ wa ithimo ciiganaine. ¹¹ Ningĩ agĩthima warĩ wa njĩra iyo ya itoonyero rĩu, nayo yarĩ wa mĩkono ikũmi,* na ũraihu wayo warĩ wa mĩkono ikũmi na itatũ.† ¹² Mwena wa na mbere wa o kanyũmba ka arangĩri haarĩ na rũthingo rwarĩ rwa mũkono ũmwe‡ kũraiha na igũrũ, natuo tũnyũmba tũu twa arangĩri twarĩ twa mĩkono itandatũ§ mĩena yothe ina. ¹³ Ningĩ agĩthima itoonyero rĩu arutitĩe kuuma mũthia wa na thuutha wa rũthingo rwa kanyũmba kamwe ka arangĩri nginya mũthia wa na thuutha wa kanyũmba karĩa kaang'ethanĩre nako; itĩina rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na itano* kuuma mwanya ũmwe wa karũthingo nginya mwanya ũria waringanĩte nague. ¹⁴ Ningĩ agĩthima mĩena ya na mbere ya thingo gũthiũrũrũka mĩena yeerĩ ya na thĩinĩ ya itoonyero, na yarĩ wa mĩkono mĩrongo itandatũ.† Gĩthimo kũu gĩakinyĩte gĩthaku-inĩ kĩrĩa kĩang'etheire nja iyo. ¹⁵ Itĩina rĩa kuuma itoonyero rĩa kĩhingo nginya mũthia ũria ũngĩ wa gĩthaku kĩarĩo warĩ wa mĩkono mĩrongo itano.‡ ¹⁶ Tũnyũmba tũu twa arangĩri hamwe na thingo icio ciarĩ thĩinĩ wa itoonyero rĩu nĩ gwatũrĩkĩtio mĩanya mĩceke karũthingo-inĩ ka igũrũ mĩena yothe, o ũndũ ũmwe na gĩthaku; tũmĩanya tũu tuothe twerekeire na thĩinĩ. Ũthiũ wa thingo icio nĩwagemetio na mĩkindũ.

Nja ya Nyumĩrĩra

¹⁷ Ningĩ akĩndwara nja ĩrĩa ya nyumĩrĩra. Ngĩona hau nĩ haarĩ na tũnyũmba, na nĩ haarĩtwo mahiga makarigiicĩria nja iyo yothe; nĩ haarĩ na tũnyũmba mĩrongo itatũ twakĩtwo tũtwaranĩte na hau haarĩtwo mahiga. ¹⁸ Handũ hau haarĩtwo mahiga haarĩ mĩena-inĩ ya matoonyero macio, nague warĩ waho na ũraihu nĩciaiganaine; hau nĩho haarĩtwo mahiga mwena wa mũhuro. ¹⁹ Ningĩ agĩthima itĩina rĩa kuuma mwena wa na thĩinĩ wa kĩhingo kĩa mũhuro nginya mwena wa na nja wa nja ya na thĩinĩ; yarĩ mĩkono igana§ mwena wa irathĩro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini.

Kĩhingo kĩa Mwena wa Gathigathini

²⁰ Ningĩ agĩthima ũraihu na warĩ wa kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena wa gathigathini, gĩa gũthiĩ nja iyo ya nyumĩrĩra. ²¹ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, tũtatũ o mwena, na thingo ciakĩo, o na gĩthaku gĩakĩo ciarĩ na ithimo ciaganaine na cia itoonyero rĩu rĩa mbere. Kĩarĩ kĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo itano, na warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na itano. ²² Mĩanya yakĩo, na gĩthaku gĩakĩo na magemio ma mĩkindũ ciarĩ na ithimo o ta cia kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena wa irathĩro. Ngathĩ wa makinya mũgwanja yaambatĩte nginya ho, nakĩo gĩthaku gĩakĩo gĩkang'ethanĩra nayo. ²³ Nĩ haarĩ na kĩhingo gĩa gũtoonya nja ya na thĩinĩ, kũng'ethanĩra na kĩhingo gĩa gathigathini o ta ũria kwarĩ na kĩhingo mwena wa irathĩro. Nake agĩthima itĩina rĩa kuuma kĩhingo kĩmwe nginya kĩrĩa kĩang'ethanĩre nakĩo; narĩo itĩina rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono igana.

Kĩhingo kĩa Mwena wa Gũthini

²⁴ Ningĩ akĩndongoria na mwena wa gũthini, na nĩ ngĩona kĩhingo kĩerekeire mwena wa gũthini. Nake agĩthima itingĩ ciakĩo na gĩthaku gĩakĩo, nacio nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. ²⁵ Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩarĩo ciarĩ na tũmĩanya tũceke mĩena yothe, twatarĩ ta mĩanya ya ihingo icio ingĩ. Itoonyero rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono mĩrongo itano kũraiha, na mĩkono mĩrongo ĩrĩ na itano kwarama. ²⁶ Ningĩ ngathĩ ya makinya mũgwanja nĩyaambatĩte igakinya kĩhingo-inĩ kũu, nakĩo gĩthaku gĩakĩo kĩang'ethanĩre na nja ya hekarũ; thingo ciakĩo iria ciarĩ o mwena wa njĩra iyo nĩciagemetio na mĩkindũ. ²⁷ Hau nja ya na thĩinĩ o na ho nĩ haarĩ kĩhingo kĩerekeire mwena wa gũthini, nake agĩthima kuuma kĩhingo-inĩ kũu nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra kĩa mwena wa gũthini; itĩina rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono igana.

Ihingo cia Gũtoonya Nja ya na Thĩinĩ

²⁸ Ningĩ akĩnginyia nja ya na thĩinĩ tũtoonyeire kĩhingo kĩa mwena wa gũthini, nake agĩthima kĩhingo kĩa mwena ũcio; nakĩo nĩkĩaganainie ithimo na ihingo icio ingĩ. ²⁹ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩarĩo ciarĩ na mĩanya mĩena yothe. Itoonyero rĩu rĩarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo itano, na warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na itano. ³⁰ Ithaku cia matoonyero marĩa maarĩ hakuhi na nja ya na thĩinĩ ciarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na itano, na warĩ wa mĩkono itano. ³¹ Gĩthaku gĩakĩo kĩang'etheire nja iyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nĩciagemetio na mĩkindũ, na ngathĩ ya makinya manana nĩyaambatĩte igakinya ho.

* 40:11 nĩ ta mita 5 † 40:11 nĩ ta mita ithathatũ na robo ithatũ (6.75) ‡ 40:12 nĩ ta nuthu mita (0.5) § 40:12 nĩ ta mita 3 * 40:13 nĩ ta mita 13 † 40:14 nĩ ta mita 31 ‡ 40:15 nĩ ta mita 26 § 40:19 nĩ ta mita 52

³² Ningĩ akĩnginyia nja ya na thĩinĩ mwena wa irathĩro, nake agĩthima itoonyero rĩu; narĩo nĩrĩaiganainie ithimo na matoonyero macio mangĩ. ³³ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩarĩo ciarĩ na mĩanya mĩena yothe. Narĩo itoonyero rĩarĩ rĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtano, na warĩi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩtano. ³⁴ Gĩthaku gĩakĩo kĩaŋ'etheire nja ĩyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nĩciagemetio na mĩkĩndũ mĩena yeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambaŵite ĩgakinya ho.

³⁵ Ningĩ agĩcooka akĩnginyia kĩhingo-inĩ kĩa mwena wa gathigathini, nake agĩthima kĩhingo kũu. Nakĩo nĩkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ, ³⁶ o ũndũ ũmwe na tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo, nakĩo kĩarĩ na mĩanya mĩena yothe. Kĩhingo kũu kĩarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtano, na warĩi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩtano. ³⁷ Gĩthaku gĩakĩo kĩaŋ'etheire nja ĩyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ icio ciakĩo nĩciagemetio na mĩkĩndũ mĩena yeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambaŵite ĩgakinya ho.

Tũnyũmba twa kũrĩa Kwahaaragĩro Magongona

³⁸ Ningĩ hau gĩthaku-inĩ, o itoonyero-inĩ rĩa na thĩinĩ, nĩ haarĩ na kanyũmba kaarĩ na mũromo, na hau nĩho maruta ma njino maathambagĩro. ³⁹ Hau gĩthaku-inĩ gĩa itoonyero nĩ haarĩ metha igĩrĩ o mwena, na igũrũ rĩacio nĩho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona ma njino, na magongona ma mehĩa, o na magongona ma mahĩtia. ⁴⁰ Mwena-inĩ wa rũthingo rwa na nja rwa gĩthaku kũu gĩa itoonyero rĩu, hakuhi na ngathĩ ya kwambata itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nĩ haarĩ na metha igĩrĩ, na mwena ũcio ũngĩ wa ngathĩ naho nĩ haarĩ na metha ingĩ igĩrĩ. ⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio haarĩ na metha inya mwena ũmwe wa itoonyero, na inya mwena ũcio ũngĩ, ciothe ciarĩ metha inyanya, na igũrũ rĩacio nĩho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona. ⁴² Ningĩ haarĩ na metha inya cia mahiga maicũhie nĩ ũndũ wa maruta ma njino, o ĩmwe ũraihu wa mĩkono ũmwe na nuthu,* na warĩi wa mĩkono ũmwe na nuthu, na mĩkono ũmwe kũraiha na igũrũ. Igũrũ rĩacio nĩho haigagĩrwo indo cia wĩra wa gũthĩnja nyamũ cia maruta ma njino, na magongona marĩa mangĩ. ⁴³ Tũhocio twa njibe igĩrĩ, o kamwe karĩ na ũraihu wa warĩi wa rũhĩ,† twithecereirio rũthingo-inĩ mĩena yothe. Metha icio ciarĩ cia kũigĩrĩrwo nyama cia maruta macio.

Tũnyũmba twa Athĩnjĩri-Ngai

⁴⁴ Hau nja ya kĩhingo gĩa thĩinĩ, kũu nja-inĩ ya na thĩinĩ, nĩ kwarĩ na tũnyũmba twĩrĩ, kamwe mwena wa kĩhingo gĩa gathigathini kerekeire mwena wa gũthini, na kanĩ mwenya wa kĩhingo gĩa gũthini kerekeire mwena wa gathigathini. ⁴⁵ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, "Kanyũmba kau karorete mwena wa gũthini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia hekarũ, ⁴⁶ nako kanyũmba kau karorete gathigathini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia kigongona. Aya nĩo arĩu a Zadoku, na no-o Alawii arĩa mangĩthengerera Jehova nĩguo matungatage marĩ mbere yake."

⁴⁷ Ningĩ agĩthima nja ĩyo: Mĩena yothe ĩna nĩyaiganaine, yarĩ na mĩkono igana‡ kũraiha, na mĩkono igana kwarama. Nakĩo kigongona kĩarĩ hau mbere ya hekarũ.

Hekarũ

⁴⁸ Ningĩ akĩnginyia gĩthaku-inĩ kĩa hekarũ, na agĩthima itingĩ icio cia gĩthaku kũu; o mwena ciarĩ na warĩi wa mĩkono ĩtano.§ Warĩi wa itoonyero rĩu warĩ na mĩkono ikũmi na ĩna,* na thingo ciarĩ na warĩi wa mĩkono ĩtatũ† o mwena. ⁴⁹ Gĩthaku kũu kĩarĩ na warĩi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ,‡ na mĩkono ikũmi na ĩrĩ§ kuuma mbere nginya thuutha. Ningĩ hau nĩ haarĩ na ngathĩ cia kwambata ho, na nĩ haarĩ na itugĩ, o kĩmwe mwena ũmwe wa itingĩ icio.

41

¹ Mũndũ ũcio agĩcooka akĩndwara nja ya handũ-harĩa-haamũre ha nyumĩrĩra, agĩthima itingĩ ciahũ; warĩi wa itingĩ icio warĩ mĩkono ĩtandatũ* o mwena. ² Warĩi wa itoonyero warĩ wa mĩkono ikũmi,† nacio thingo iria ciarĩ o mwena wa itoonyero rĩu ciarĩ cia mĩkono ĩtano‡ kwarama. Nĩacookire agĩthima nja ya handũ-hau-haamũre;

* 40:42 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) † 40:43 nĩ ta centimita 8 ‡ 40:47 nĩ ta mita 52 § 40:48 nĩ ta mita igĩrĩ na nuthu (2.5) * 40:48 nĩ ta mita mĩgwanja na robo (7.25) † 40:48 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1.5) ‡ 40:49 nĩ ta mita ikũmi na robo (10.25) § 40:49 nĩ ta mita ithathatũ na robo (6.25) * 41:1 nĩ ta mita 3 † 41:2 nĩ ta mita 5 ‡ 41:2 nĩ ta mita igĩrĩ na nuthu (2.5)

handũ hau haari na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩna,[§] na warii wa mĩkono mĩrongo ĩiri.*

³ Ningĩ agĩtoonya na thĩini wa handũ-harĩa-haamũre, agĩthima itingĩ cia itoonyero; o kĩmwe kari na warii wa mĩkono ĩiri.† Itoonyero rĩu riari na warii wa mĩkono itandatũ, nacio thingo iria ciari o mwena ciari na warii wa mĩkono mũgwanja.‡ ⁴ Ningĩ agĩthima ũraihi wa handũ-harĩa-haamũre kũu thĩini; naho haari ha mĩkono mĩrongo ĩiri, naguo warii waho warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩiri gũtuĩkania nginya mũthia wa nja ya handũ-harĩa-haamũre. Nake akĩnjĩra atiri, “Haha nĩho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.”

⁵ Ningĩ agĩthima rũthingo rwa hekarũ; naruo rwarĩ na ũtungu wa mĩkono itandatũ, natuo tũnyũmba tũria twari mĩena-inĩ yothe ya hekarũ, o kamwe kaari na warii wa mĩkono ĩna.[§] ⁶ Tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ twakĩtwo ngoroba ithatũ, kamwe gagakwo kari igũrũ wa kari kangĩ, o ngoroba tũnyũmba mĩrongo itatũ. Nĩ haari na mĩgamba yohanĩtio gũthiũrũrũkĩria rũthingo rwa hekarũ, ya gũtiirĩra tũnyũmba twa mĩena-inĩ; nĩ ũndũ ũcio mĩgamba ĩyo ndĩatoonyetio rũthingo-inĩ rũu rwa hekarũ. ⁷ Tũnyũmba tũu twathiũrũrũkĩrie hekarũ twakĩtwo tũkĩararamaga o ũria ngoroba yathiiaga na igũrũ. Mwako wa gũthiũrũrũkĩria hekarũ ĩyo waakĩtwo wambafĩtio na matĩna, nĩ ũndũ ũcio, tũnyũmba tũu tũkaaraarama o ũria mũndũ aambataga. Nayo ngathĩ yambatĩte kuuma ngoroba ĩria yarĩ thĩ mũno nginya ĩria ĩri igũrũ biũ ĩgereire ngoroba ya gatagati.

⁸ Nĩndonire atĩ hekarũ nĩ yarĩ na gĩtina kĩambatĩrie mĩena yothe, gĩgatuĩka mũthingi wa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ. Mũthingi ũcio warĩ na ũraihi wa rũthanju rũu rwa mĩkono itandatũ ĩria mĩraihi. ⁹ Rũthingo rwa na nja rwa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ rwarĩ rwa ũtungu wa mĩkono itano.* Ithenya rĩria riaticĩtio gatagati ga tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ ya hekarũ ¹⁰ na tũnyũmba twa athĩnjĩri-Ngai riari rĩa warii wa mĩkono mĩrongo ĩiri gũthiũrũrũkĩria hekarũ yothe. ¹¹ Nĩ haari na matoonyero mĩena ya tũnyũmba tũu hau haaticĩtio ithenya, rĩmwe rĩri mwena wa gathigathini na rĩu rĩngĩ rĩri mwena wa gũthini; nakĩo gĩtina kũu kĩambatĩrie na igũrũ kũnyũitana na ithenya rĩu kĩari na warii wa mĩkono itano gũthiũrũrũkĩria.

¹² Nyũmba ĩria yang’etheire nja ya hekarũ mwena wa ithũiro yarĩ ya warii wa mĩkono mĩrongo mũgwanja.† Naruo rũthingo rwa nyũmba ĩyo rwarĩ na ũtungu wa mĩkono itano gũthiũrũrũkĩria, na ũraihi waruo warĩ wa mĩkono mĩrongo kenda.‡

¹³ Ningĩ agĩthima hekarũ ĩyo; yarĩ na ũraihi wa mĩkono igana,[§] nayo nja ya hekarũ, na nyũmba hamwe na thingo ciayo o nacio ciari cia ũraihi wa mĩkono igana. ¹⁴ Warii wa nja ĩyo ya hekarũ wa mwena wa irathĩro, o hamwe na mwena wa na mbere wa hekarũ, warĩ wa mĩkono igana.

¹⁵ Ningĩ agĩthima ũraihi wa nyũmba ĩyo yang’etheire nja ya mwena wa na thuutha wa hekarũ, o hamwe na ithaku ciayo cia o mwena; naguo warĩ wa mĩkono igana.

Mwena wa nja ya handũ-harĩa-haamũre, na mwena wa na thĩini wa handũ-harĩa-haamũre, na gĩthaku kĩa kĩaang’etheire nja ĩyo, ¹⁶ o ũndũ ũmwe na hingĩro na tũtirica tũu tũceke, hamwe na ithaku icio ciathiũrũrũkĩrie ngoroba icio ithatũ: kĩa gĩothe kĩari mbere ya hingĩro, o na nginya hingĩro ĩyo nĩciahumbĩritwo na mbaũ. Nyũmba nĩyahumbĩritwo na mbaũ thĩ, na thingo ikahumbĩrwo nginya tũtirica-inĩ, o na tũtirica twari na mbaũ. ¹⁷ Ningĩ hau igũrũ rĩa mwena wa nja ya itoonyero rĩa gũtoonya thĩini wa handũ-harĩa-haamũre, na igũrũ rĩa thingo matĩna maiganaine kũrigiicĩria mwena wa thĩini na wa nja ya handũ-harĩa-haamũre ¹⁸ nĩ gwakururĩtwo makerubi na mĩkindũ. Mĩkindũ yahakanĩtio nĩ makerubi; na o ikerubi riari na mothiũ meerĩ: ¹⁹ ũthiũ wa mũndũ warorete mũkindũ mwena ũmwe, naguo ũthiũ wa mũrũthi ũkarora mũkindũ mwena ũcio ũngĩ. Namo magakururwo kũrigiicĩria ndwere cia hekarũ ĩyo yothe. ²⁰ Kuuma nyũmba thĩ nginya hau igũrũ rĩa itoonyero, nĩ ha kururĩtwo makerubi na mĩkindũ rũthingo-inĩ rwa nja ya handũ-harĩa-haamũre.

²¹ Nja ya handũ-harĩa-haamũre nĩ yarĩ na buremu ya mũrango, nayo buremu ĩria yarĩ hau mbere ya Harĩa-Hatheru-Mũno yatarĩ o tayo. ²² Ningĩ nĩ haari na kĩgongona kĩa mbaũ kĩa kĩa mĩkono itatũ* kũraihi na igũrũ, na mĩkono ĩiri† o mwena, mĩena yothe ĩna; koine ciakĩo, na njikarĩro yakĩo, o na mĩena yakĩo ciari cia mbaũ. Nake

§ 41:2 nĩ ta mita mĩrongo ĩiri na nuthu (20:5) * 41:2 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) † 41:3 nĩ ta mita 1 ‡ 41:3 nĩ ta mita ithatũ na nuthu (3:5) § 41:5 nĩ ta mita 2 * 41:9 nĩ ta mita igĩri na robo ithatũ (2:75) † 41:12 nĩ ta mita mĩrongo itatũ na ithatũ na robo (36:25) ‡ 41:12 nĩ ta mita mĩrongo ĩna na ithatũ na nuthu (46:5) § 41:13 nĩ ta mita 52 * 41:22 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1:5) † 41:22 nĩ ta mita 1

mündü ūcio akinjira atiri, “Ino nyo metha iria iri hau mbere ya Jehova.”²³ Handu-haria-haamure na Handu-haria-Hatheru-Muno, o handu haari na mirango iri.²⁴ O murango wathondeketwo na mirango iri ya wa mbaũ, na o murango wahingukaga na gatagati.²⁵ Nayo mirango ya nja ya handu-haria-haamure nyakururitwo makerubi na mikindu, ta uria gwakururitwo thingo-ini, na ni haari na membea ma mbaũ hau mbere ya githaku kiu.²⁶ Thingo-ini icio cia mwena wa githaku kiu ni haari na tutirica tũceke twari na mikindu ikururitwo o mwena o mwena. Tũnyũmba twa miẽna-ini ya hekarũ o na tuo nitwari na membea ma mbaũ.

42

Tũnyũmba twa Athinjiri-Ngai

¹ Ningi mũndũ ūcio akĩndongoria, akĩndwara mwena wa gathigathini o nginya nja iyo ya nyumĩra, akĩnginya tũnyũmba-ini tũria twang'etheire nja ya hekarũ na tũkang'ethera rũthingo rwa na nja rwa mwena wa gathigathini.² Nyũmba iria mũrangwayo werekeire mwena wa gathigathini yari ya ūraihu wa mĩkono igana* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo itano.[†] ³ Gĩcigo kĩa kĩa kĩa mĩkono mĩrongo iri‡ kuuma nja ya na thĩni, na gĩcigo kĩa kĩa kĩa haria haaritwo mahiga nja ya nyumĩra-ri, ni kwari na ithaku ciakitwo ngoroba ithatũ, na o githaku kĩa kĩa kĩa kĩa. ⁴ Hau mbere ya tũnyũmba tũ ni haari na gacira ga thĩni kari na wariĩ wa mĩkono ikũmi,§ na ūraihu wa mĩkono igana. Mĩrango yatuo yekiritwo mwena wa gathigathini. ⁵ Na riri, tũnyũmba tũ twari igũrũ twari tũkundakundeeru, ni ūndũ ithaku nĩcioete handũ hanene gũkĩra tũnyũmba tũria twakitwo ngoroba iyo yari mũhuro na ya gatagati. ⁶ Tũnyũmba twa ngoroba ya gatũ tũtiekirĩtuo itugĩ ta iria ciekiritwo nja; ni ūndũ ūcio tũnyũmba tũ tũgakĩnyũha thĩ gũkĩra twa ngoroba iria iri thĩ, na ya gatagati. ⁷ Ni haari na rũthingo rwa mwena wa na nja rwathũte rũganganĩrie na tũnyũmba tũ na kũu nja ya nyumĩra; rwatambũrũkĩte mbere ya tũnyũmba tũ mĩkono mĩrongo itano. ⁸ Mũhari wa tũnyũmba twa mwena ūria wariganĩtie na nja ya nyumĩra wari wa ūraihu wa mĩkono mĩrongo itano, naguo mũhari ūria wakuhĩrie handũ-haria-hatheru wari wa ūraihu wa mĩkono igana. ⁹ Tũnyũmba tũria twari mũhuro mwena wa irathĩro ni twari na itoonyero mũndũ agĩtoonya kuo oimite nja ya nyumĩra.

¹⁰ Ningi mwena wa gũthini, gũtwarana na mwena ūria mũraihu wa rũthingo rũ rwa nja ya nyumĩra, kũnyitana na mwena wa nja ya hekarũ, na kũng'ethera rũthingo rwa nja, ni haari na tũnyũmba ¹¹ twari na gacira mbere yatuo. Tũnyũmba tũ twahaanaga o ta tũria twari mwena wa gathigathini; twari na ūraihu na wariĩ waiganane, nacio nyumĩra ciatuo nĩciarĩngaine na ikaiganania ithimo. Namo matoonyero ma mwena wa gathigathini ¹² nĩmahaanaine na matoonyero ma tũnyũmba twa mwena wa gũthini. Ningi ni haari na itoonyero kĩambĩria-ini gĩa gacira karia gaataranite na rũthingo rũ rwerekeire mwena wa irathĩro, na nĩko mũndũ aageraga agĩtoonya tũnyũmba tũ.

¹³ Agĩcooka akinjira atiri, “Tũnyũmba tũ tũri mwena wa gathigathini na tũ tũri mwena wa gũthini, tũ tũng'etheire nja ya hekarũ, nĩtuo twa athinjiri-Ngai, na nĩkuo athinjiri-Ngai aria megũkũhĩria Jehova makarĩagĩra indo cia maruta maria matheru mũno. Kũu nĩkuo makaigaga indo cia maruta iria theru mũno, nacio ni maruta ma ngano, o na maruta ma mehia, na maruta ma mahĩta, nĩgũkorwo handũ hau ni hatheru. ¹⁴ Athinjiri-Ngai rĩria maatoonya handũ hau haamũre-ri, matingĩcooka kuuma nja ya mwena wa nyumĩra, nginya marute nguo icio cia ūtungata, ni ūndũ ni nyamũre. No nginya mehumbere nguo ingĩ matanakuhĩria kũria andũ maikaraga.”

¹⁵ Rĩria aarĩkie gũthima kĩa kĩa kĩa wari na thĩni wa hekarũ, akĩnyumia na nja tũgereire kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro, agĩthima mũigana wa handũ hau miẽna yothe: ¹⁶ Nĩathimire mwena wa irathĩro na rũthanju rwa gũthima; mũigana waho wari mĩkono magana matano.* ¹⁷ Ningi agĩthima mwena wa gathigathini; mũigana waho wari mĩkono magana matano ūthimĩtuo na rũthanju rũ rwa gũthima. ¹⁸ O na agĩthima mwena wa gũthini; mũigana waho wari mĩkono magana matano ūthimĩtuo na rũthanju rũ rwa gũthima. ¹⁹ Ningi agĩcooka agĩthima mwena wa ithũiro; mũigana waho wari mĩkono magana matano ūthimĩtuo na rũthanju rũ rwa gũthima. ²⁰ Ūguo nĩguo aathimire handũ hau miẽna iyo yothe ina. Handũ hau haarĩgũcĩro na rũthingo, naruo rwarĩ na ūraihu wa mĩkono magana matano, na wariĩ wa mĩkono magana matano, rwa kũhakanĩ handũ haria hatheru na haria hatari haamũre.

* 42:2 ni ta mita 52 † 42:2 ni ta mita 26 ‡ 42:3 ni ta mita ikũmi na robo (10:25) § 42:4 ni ta mita 5

* 42:16 ni ta mita 260

43

Hekarū Gūcookererwo nī Riiri

¹ Ningī mündū ūcio akīnginyia kīhingo-inī kīrīa kīang'etheire mwena wa irathīro, ² na nī ngiona riiri wa Ngai wa Isiraēli ūgūka uumite mwena wa irathīro. Mūgambo wake watariī ta mūrurumo wa maaī maingī magītherera, naguo būrūri ūgacangarara nī riiri wake. ³ Kioneki kīu ndonire gīatarīi ta kioneki kīrīa ndoonete rīria ookite kwananga itūra rīria inene, na ningī gīatarīi ta cioneki iria ndoonete hau Rūū-inī rwa Kebari; na nī ngūgūthia, ngiturumithia ūthiū thī. ⁴ Naguo riiri wa Jehova ūgitoonya hekarū ūgereire kīhingo kīrīa kīerekeire mwena wa irathīro. ⁵ Ningī Roho akīnjoya na igūrū akīndwara nja iyo ya na thīnī, naguo riiri wa Jehova ūkūyūra kūu hekarū.

⁶ Mündū ūcio o arūgamite hau hakuhi na nī-rī, ngūgua mündū akīnjarīria kuuma thīnī wa hekarū. ⁷ Akīnjūra atīrī, "Mūrū wa mündū, haha nīho handū ha gīi gīakwa gīa ūthamaki, o na nīho handū ha gūkinyithia makinya makwa. Haha nīho ngūtūra ndī gatagatī-inī ka andū a Isiraēli nginya tene. Nyūmba ya Isiraēli ndīrī hindī ingī īgaacooka gūthaahia rīitwa rīakwa itheru, o ene o na kana athamaki ao marīthaahie na ūndū wa ūmaraya wao na kūhooya mīhianano itarī muoyo ya athamaki ao kündū kwao kūrīa gūtūgūru. ⁸ Rīrīa meekīrīre hīngīro ciao hau hīngīro-inī ciakwa, na itugī cia mīrango yao magīcīkīra itugī-inī cia mīrango yakwa, na no rūthingo rwarī gatagatī gākwa na o-rī, nīmathaahirie rīitwa rīakwa itheru na mītugo iyo yao īrī magigī. Nī ūndū ūcio ngīmaniina ndī na marakara. ⁹ Na rīrī, ta nīmatigane na ūmaraya wao wa kūhooya mīhianano itarī muoyo ya athamaki ao, na nī nīngūtūra gatagatī-inī kao nginya tene.

¹⁰ "Mūrū wa mündū, taarīria ūhoru wa hekarū iyo kūrī andū a Isiraēli, nīguo maconoke nī ūndū wa mehīa mao. Reke maroranie mūcoro ūcio wayo, ¹¹ na angīkorwo nīmegūconoka nī ūndū wa ūrīa wothe mekīte-rī, mamenyithie mūhianīre wa hekarū iyo, ūmamenyithie mūthondekere wayo, na nyumīro ciayo, na matoonero mayo, ningī ūmoonie mūhianīre wayo wothe, na mītugo yayo yothe ya kūrūmīrīrwo, na mawatho mothe. Andīka maūndū maya mothe makionaga, nīgeetha matīe mūhianīre wayo, na mahingie mītugo yayo yothe ya kūrūmīrīrwo.

¹² "Ūyū nīguo watho wa hekarū: Kūrīa guothe kūrīgīcīrie kīrīma gīkī igūrū gūgūikara kūrī gūtheru mūno. Ūcio nīguo watho wa hekarū.

Kīgongona

¹³ "Ici nīcio ithimo cia kīgongona, ithimītwo na mīkono īrīa mīraiha, mīkono ūrīa wa ūraiha wa mīkono ūmwe* na wariī wa rūhī†: Mūberethi wakīo ūrī na ūriku wa mīkono ūmwe, na wariī wa mīkono ūmwe, naguo mūgūkū ūrīa ūkūrīgīcīrie nī wa irata rīmwe‡ mūthia-inī. Kūu nīkīo kīrūgamo gīa kīgongona. ¹⁴ Kuuma mūberethi ūrīa ūrī gītina-inī nginya mūthia-inī wa mūhuro kīrī na mīkono īrī§ kūrīaiha na igūrū, na wariī wa mīkono ūmwe, na kuuma mūthia-inī ūrīa mūnini nginya mūthia-inī ūrīa mūnenanene, kīrī na mīkono īna* kūrīaiha na igūrū, na wariī wa mīkono ūmwe. ¹⁵ Narīo riiko rīa kīgongona-rī, nī mīkono īna kūrīaiha na igūrū, nacio hīa inya irorete na igūrū ikōimīrīra kuuma hau riiko-inī. ¹⁶ Narīo riiko rīu rīa kīgongona rīiganaine mīena yothe īna, rīrī na ūraiha wa mīkono ikūmi na īrī,† na wariī wa mīkono ikūmi na īrī. ¹⁷ Mūthia ūrīa ūrī na igūrū o naguo nūīganaine mīena yothe, na ūrī na ūraiha wa mīkono ikūmi na īna,‡ na wariī wa mīkono ikūmi na īna, naguo mūgūkū ūrīa ūthiūrūrūkīrie nī wa nuthu ya mīkono,§ ningī ūkarīgīcīrio nī mūberethi wa mīkono ūmwe. Ngathī cia kīgongona kīu ing'etheire mwena wa irathīro."

¹⁸ Nake akīnjūra atīrī, "Mūrū wa mündū, Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Maya nīmo magaatūka maūndū ma kūrūmīrīrwo gūkīrutwo magongona ma njino, na ma kūminjaminjīria thakame kīgongona-inī rīrīa gīgaakwo: ¹⁹ Nīūkaneana ndegwa itarī ngūrū itūike ya kūrutwo iruta rīa mehīa, ūmīneane kūrī athīnjīri-Ngai, arīa Alawīi, a nyūmba ya Zadoku, arīa manguhagīrīria makīndungatīra, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ²⁰ Nīūkoooya thakame īmwe ya yo ūmīhake hīa-inī icio inya cia kīgongona, na mīthia-inī iyo īna ya metha iyo īrī igūrū, na ūthiūrūrūkīrie mūgūkū ūcio, nīguo ūtherie kīgongona na ūkīhoroherie. ²¹ Nīūkoooya ndegwa iyo ya kūrutwo iruta rīa mehīa, ūmīcinīre handū harīa hathuurītwo hekarū-inī kūu nja ya handū-harīa-haamūre.

* 43:13 nī ta nuthu mita (0.5) † 43:13 nī ta centimita 8 ‡ 43:13 nī ta centimita 22 § 43:14 nī ta mita īmwe

* 43:14 nī ta mita 2 † 43:16 nī ta mita ithathatū na robo (6.25) ‡ 43:17 nī ta mita mūgwanja na robo (7:25)

§ 43:17 nī ta robo ya mita (0.25)

²² “Mūthenya wa keerī nūkaruta thenge itarī na kaūūgū, ituike ya kūruto iruta rīa mehia, nakio kīgongona gītherio o ta ūria giatheretio na ndegwa. ²³ Warikia gūgītheria, nūkaruta ndegwa itarī ngūrū, na ndūrūme kuuma rūūru-inī, cierī ikorwo itarī na kaūūgū. ²⁴ Nūgaciruta igongona hau mbere ya Jehova, nao athīnjiri-Ngai nīmagaciminjāminjīria cumbī, rītuike igongona rīa njino rīrūtūrū Jehova.

²⁵ “Thinda rīa mīthenya mūgwanja nūkarutaga thenge o mūthenya ya kūruto iruta rīa mehia; na ningī nūkaruta ndegwa itarī ngūrū, na ndūrūme kuuma rūūru-inī, cierī ikorwo itarī na kaūūgū. ²⁶ Thinda rīa mīthenya iyo mūgwanja, nīmakahoroheria kīgongona na magītherie; ūguo nīguo magaakīamūra. ²⁷ Mīthenya iyo yarīkia gūthira, kuuma mūthenya wa inana gūthīi na mbere, athīnjiri-Ngai nīo makaahēana maruta manyu ma njino, na maruta ma ūiguano, hau igūrū rīa kīgongona. Hīndī iyo nīngamwītīkīra, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

44

Mūnene, na Alawii, na Athīnjiri-Ngai

¹ Ningī mūdū ūcio akīnjookia nginya kīhingo-inī kīa nyumīria ya handū-harīa-haamūre, kīrīa kīang’etheire mwena wa irathīro, nakio kīarī kīhinge. ² Nake Jehova akīnjūra atīrī, “Kīhingo gīkī kīrīkaraga kīrī kīhinge. Gītikanahingūrwo; gūtīrī mūdū ūgaagītoonyera. Kīrīkaraga kīhingītwo tondū nīkio Jehova, Ngai wa Isiraeli, aatonyeire. ³ Mūthamaki we mwene nowe wiki ūngūkara mwena wa thīnī wa itoonyero rīu na arīre irio hau mbere ya Jehova. Arītōonyagīra gīthaku gīa itoonyero rīu, na akiuma na nja akoimīra njīra o ro iyo.”

⁴ Ningī mūdū ūcio akīndwara na njīra ya kīhingo kīa mwena wa gathigathini nginya hau mbere ya hekarū. Ngīcūthīrīria, ngīona rīiri wa Jehova ūyūrīte hekarū iyo ya Jehova, na nī ngīūgūthia, ngīturumithia ūthīū thī.

⁵ Nake Jehova akīnjūra atīrī, “Mūrū wa mūdū, rora wega, na ūthikīrīre wega, na ūrūmbūye maūdū mothe marīa ngūkwīra makonī mawatho mothe megī hekarū ya Jehova. Rūmbūya ūhoru wa itoonyero rīa hekarū, na njīra ciothe cia kuuma handū-harīa-haamūre. ⁶ Ira andū aya aremī a nyūmba ya Isiraeli atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ū: Inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, maūdū manyu ma magigi nīmaiganīte! ⁷ Hamwe na maūdū marīa mothe marī magigi mwekire, nīmwatoonyirie andū a kūngī matarī aruu ngoro na mwīrī handū-hakwa-harīa-haamūre, mūgīthaahia hekarū yakwa rīria mwandūtīre irio, na maguta, na thakame, na mūgīthūkia kīrīkanīro gīakwa. ⁸ Handū ha kūruta wīra wanyu ūrīa wagīrīre ūkonī maūdū makwa marīa matheru, mwatuire andū angī arūgamīrīri a handū-hakwa-harīa-haamūre. ⁹ Mwathani Jehova ekuuga ū: Gūtīrī mūdū wa kūngī ūtarī mūrū ngoro na mwīrī ūngītoonya handū-hakwa-harīa-haamūre, o na angīkorwo nī andū a kūngī arīa matūuranagia na andū a Isiraeli.

¹⁰ “ ‘Alawii arīa maanjehereire makīndaihīrīria hīndī irīa andū a Isiraeli maatururire na makīehera harī nī makīrūmīrīria mīhianano yao-rī, no nginya magaacookerewo nī mehia mao. ¹¹ Andū acio no matungatage handū-hakwa-harīa-haamūre, na maīkaragie ihingo cia hekarū o na matungatage thīnī wayo; no mathīnje nyamū cia maruta ma njino, na marutagīre andū magongona mao, na marūgamage mbere ya andū makamatungatīra. ¹² No rīrī, tondū nīo maamatungatīre marī mbere ya mīhianano yao, na magītūma andū a nyūmba ya Isiraeli magūe mehīa-inī-rī, nī ūndū ūcio na nī nīndīhītīte njoete guoko na igūrū atī no nginya magaacookerewo nī mehīa mao, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹³ Andū acio matigacooka kūngūhīrīria mandungatagīre ta athīnjiri-Ngai, kana makuhīrīre kīndū o na kīrīkū kīa indū ciakwa irīa theru, kana maruta makwa marīa matheru mūno; no nginya magaacookerewo nī gīconoko kīa maūdū marīa marī magigi maneeeka. ¹⁴ No nīngamatua arūgamīrīri a maūdū ma hekarū, na mawīra mothe marīa mabataire kūruto kūu thīnī.

¹⁵ “ ‘No rīrī, athīnjiri-Ngai, acio marī Alawii na a rūciaro rwa Zadoku, o acio maarutire mawīra ma handū-hakwa-harīa-haamūre na wīhoheku rīria andū a Isiraeli meeherire makiuma harī nī, nīo marīnguhagīrīria makandungatīra; marīrūgamaga mbere yakwa makaruta magongona ma maguta na ma thakame, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁶ Acio oiki nīo marītōonyaga handū-hakwa-harīa-haamūre; acio oiki nīo marīkūhagīrīria metha yakwa makandungatīra na makaruta wīra wakwa.

¹⁷ “ ‘Hīndī irīa megūtōonya ihingo-inī cia nja ya na thīnī, marīhumbaga nguo cia gatani; matikanehumbe nguo o na imwe ya guoya wa ng’ondū hīndī irīa megūtungata ihingo-inī cia nja irīa ya na thīnī, kana kūu hekarū thīnī. ¹⁸ Nīmeyohage iremba cia gatani mītwe, na nguo cia gatani cia thīnī njohero-inī. Matikanehumbe kīndū o na

kíríkũ kīngītũma mathigine. ¹⁹ Hīndī írĩa mekuuma matoonye nja ya nyumírĩra kũrĩa andũ marĩ-rĩ, makaruta nguo iria megūtungataga nacio, na magacitiga tũnyũmba-inĩ tũrĩa twamũre, na makehumba nguo ingĩ, nĩgeetha matikae kwamũra andũ acio na ũndũ wa nguo icio ciao.

²⁰ “Matikananjwo njuĩrĩ ithire mĩtwe, kana mareke njuĩrĩ ciao iraihe mũno, no nĩ maigaga njuĩrĩ ciao cia mĩtwe irĩ nenge. ²¹ Ningĩ gũtikanaגיע na mũthĩnjĩri-Ngai ũkũnyua ndibei rĩrĩa egũtoonya nja ya na thĩinĩ. ²² Matikanahikie atumia a ndigwa, kana mahikie atumia arĩa matiganĩte na athuuri ao; no rĩrĩ, no mahikie airĩtu gathirange a rũciaro rwa andũ a Isiraeli, kana atumia a ndigwa a athĩnjĩri-Ngai. ²³ No nginya marutaga andũ akwa ũtiganu wa maũndũ marĩa matheru na marĩa ma ndũire, na mamoonagie gũkũũrana maũndũ marĩa marĩ thaahu na marĩa matarĩ thaahu.

²⁴ “Kũngĩgĩa ngarari-rĩ, athĩnjĩri-Ngai no nginya matuithanagie ciira,* na maũtue kũringana na matũro makwa ma ciira. Nĩmarĩmenyagĩrĩra mawatho makwa na kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrwo igũrũ rĩa ciathĩ ciakwa ciothe iria njathane, na maikaragie Thabatũ ciakwa irĩ theru.

²⁵ “Mũthĩnjĩri-Ngai ndakanethaahie na ũndũ wa gũkuhĩrĩa kĩimba; no rĩrĩ, ũrĩa ũkuĩte angĩkorwo nĩ ithe kana nyina, kana mũriũ kana mwarĩ, kana mũrũ wa nyina kana mwarĩ wa nyina ũtahikite-rĩ, hĩndĩ iyo no ethaahie. ²⁶ Aarĩkia gũtherio-rĩ, no nginya eterere mĩthenya mũgwanja. ²⁷ Mũthenya ũrĩa agaacooka gũtoonya nja írĩa ya na thĩinĩ ya handũ-harĩa-haamũre nĩguo agatungate thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre-rĩ, no nginya erutire iruta rĩa mehia, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²⁸ “Nĩ no nĩ igai rĩa athĩnjĩri-Ngai. Mũtikanamagaĩre igai gũkũ bũrũri wa Isiraeli; Nĩ nĩ ngũtuika igai riao. ²⁹ Marĩrĩũaga maruta ma ngano, na maruta ma mehia, na maruta ma mahĩtia; nakĩo kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kĩrutĩrwo Jehova gũkũ bũrũri wa Isiraeli gĩgaatuika kĩa. ³⁰ Maciaro mothe ma mbere marĩa mega, na iheo cianyũ ciothe cia mwanya, igaaũka cia athĩnjĩri-Ngai. No nginya mũmaheage gĩcunjĩ kĩa mbere kĩa mũtu ũrĩa mũhinyũ nĩgeetha kirathimo gĩtũũre kwanyũ micĩ. ³¹ Athĩnjĩri-Ngai matikanarĩe nyamũ o na írĩkũ ingĩkorwo ikuĩte, irĩ nyoni, kana matigari ma nyamũ yũragĩtuo nĩ nyamũ ingĩ.

45

Kũgaya Bũrũri

¹ “Hĩndĩ írĩa mũkaagaya bũrũri ũtuĩke magai-rĩ, nĩmũkarutĩra Jehova gĩcigo kĩa bũrũri ũcio gĩtuĩke rũgongo rwamũre, gĩkorwo na mĩkono 25,000* kũraiha, na mĩkono 20,000† kwarama; gĩcigo kũ gĩothe gĩgaatuika gĩtheru. ² Gĩcigo-inĩ kũ, nĩhakagaywo gĩcigo kĩa mĩena ina iigananĩte, gĩkorwo kĩrĩ na mĩkono 500‡ o mwena, hatuĩke handũ-harĩa-haamũre, hacooke hathiũrũrũkĩrio nĩ njĩra ya mĩkono mĩrongo itano.§ ³ Rũgongo-inĩ rũu rwamũre, nĩmũgathima gĩcunjĩ kĩa ũraihi wa mĩkono 25,000, na warĩ wa mĩkono 10,000. Gĩcigo-inĩ kũ nĩho hagaakwo handũ-harĩa-haamũre, na nĩho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. ⁴ Handũ hau hagaatuika haamũre thĩinĩ wa bũrũri nĩ ũndũ wa athĩnjĩri-Ngai, arĩa matungataga handũ-harĩa-haamũre, arĩa marĩkuhagĩrĩa ho nĩguo matungatagĩre Jehova. No ho hagaatuika ha nyũmba ciao o na hatuĩke harĩa hatheru ha handũ-harĩa-haamũre. ⁵ Gĩcigo kĩa mũigana wa ũraihi wa mĩkono 25,000, na warĩ wa 10,000 gĩgaatuika kĩa Alawii, arĩa matungataga thĩinĩ wa hekarũ, gĩtuĩke igai riao rĩa gwakwo matũũra ma gũtũrwo.

⁶ “Nĩmũkagaya gĩcigo gĩakwo itũũra inene, gĩcigo kĩa warĩ wa mĩkono 5,000,* na ũraihi wa mĩkono 25,000, kĩhakane na gĩcigo kĩrĩa kĩaamũre; gĩcigo kũ gĩgaatuika kĩa andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli.

⁷ “Gĩthaka kĩrĩa gĩgaatuika kĩa mũnene ũcio gĩkaahakana mbarĩ cieri na rũgongo rũrĩa rwamũrĩrwo Jehova, hamwe na gĩthaka gĩa itũũra rĩrĩa inene. Kuuma mwena wa ithũro gĩgaatambũrũka kĩrorete mwena wa ithũro, na kuuma mwena wa irathĩro gĩtambũrũke kĩrorete mwena wa irathĩro, naguo ũraihi wakĩo ũgaakĩgama kuuma mũhaka wa ithũro nginya wa irathĩro, gĩtwaranĩte na mĩhaka ya magai ma Benjaminĩ na Juda. ⁸ Gĩthaka kũ nĩkĩo gĩgaatuika igai rĩake thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli. Nao anene acio akwa matigacooka kũhinyĩrĩa andũ akwa, no nĩmagetikĩria andũ a nyũmba ya Isiraeli megwatĩre bũrũri ũcio kũringana na mĩhĩrĩa yao.

* **44:24** Athĩnjĩri-Ngai nĩmatungataga ta atĩrĩrĩrĩ bũrũri. Ūyũ warĩ wĩra ũmwe wao kuuma matukũ ma tene (1Sam 4:18; 2Maũ 19:8-11). * **45:1** nĩ ta kilomita 12 † **45:1** nĩ ta kilomita 10 ‡ **45:2** nĩ ta mĩta 260 § **45:2** nĩ ta mĩta 26 * **45:6** nĩ ta kilomita igĩrĩ na nuthu (2:5)

9 “Mwathani Jehova ekuuga ūu: Inyuŭi anene aya a Isiraeli, ūguo mwikŭite nŭ mŭiganu! Eheriai maŭndu ma ūhinya na ma kŭhinyanŭrŭria, mwikage ūndŭ ūrŭia ūrŭi wa kŭhooto na wagŭrŭire. Tigai gŭtunyaga andŭ akwa indo, ūguo nŭguo Mwathani Jehova ekuuga. 10 No nginya mŭhŭthagŭre ithimo iria iringaine wega, na mŭhŭthagŭre eba ŭrŭia iringaine wega, o na bathi ŭrŭia iringaine wega. 11 Eba na bathi ikorwo irŭ kŭgeri kŭmwe kŭiganaine, bathi ŭmwe ŭiganagŭre gŭcunjŭ gŭa ikŭmi kŭa homeri o ŭmwe, o nayo eba ŭmwe ŭiganagŭre gŭcunjŭ gŭa ikŭmi kŭa homeri o ŭmwe; homeri ŭmwe ituŭke niyo kŭgeri kŭrŭia gŭtŭkŭrŭku gŭa gŭcithima cieri. 12 Cekeri ŭmwe ŭrŭkoragwo ŭrŭi ya gera mŭrongo ŭrŭrŭ. Cekeri mŭrongo ŭrŭrŭ, kuonganŭrŭria na cekeri ingŭ mŭrongo ŭrŭrŭ na ithano, kuonganŭrŭria na ingŭ ikŭmi na ithano, nŭ ūndŭ ūmwe na mina ŭmwe.

Maruta na Mŭthenya ŭrŭia Mŭamŭre

13 “Gŭki nŭkŭio kŭheo kŭa mwanya kŭrŭia mŭrŭrutaga: Nakŭio nŭ gŭcunjŭ gŭa ithathatŭ kŭa eba ŭmwe† kuuma harŭi o homeri ŭmwe‡ ya ngano, na gŭcunjŭ gŭa ithathatŭ kŭa eba ŭmwe kuuma harŭi o homeri ŭmwe ya cairi. 14 Gŭcunjŭ kŭrŭia gŭtue kŭa maguta, mathimitwo na gŭthimi kŭa bathi, nŭ gŭcunjŭ gŭa ikŭmi kŭa bathi§ kuuma harŭi o kori ŭmwe* (nayo kori ŭmwe ŭrŭi na bathi† ikŭmi kana homeri ŭmwe‡, nŭgŭkorwo bathi ikŭmi nŭcio homeri ŭmwe). 15 Ningŭ ng’ondŭ ŭmwe nŭkarutwo kuuma harŭi o rŭrŭru rwa ng’ondŭ magana meeri kuuma ŭrŭithio-inŭ ŭrŭia mwega ŭrŭi maaŭ kŭu bŭrŭri wa Isiraeli. Icio nŭcio ŭgaatuŭka cia maruta ma mŭtu, na maruta ma njino, o na cia maruta ma ngwatanŭro, nŭguo andŭ mahorohagŭrio nacio, ūguo nŭguo Mwathani Jehova ekuuga. 16 Andŭ othe a bŭrŭri nŭmakanyiitanŭra ŭhoru-inŭ ŭcio wa kŭruta iheo cia mwanya cia kŭhŭthŭrwo nŭ mŭnene thŭinŭi wa bŭrŭri wa Isiraeli. 17 Mŭnene ŭcio nŭwe ŭkaarutaga maruta ma njino, na maruta ma mŭtu, na maruta ma kŭnyuuo ciathŭ-inŭ, na Tŭrŭgamo twa Mweri, na Thabatŭ, o na ciathŭ-inŭ ciothe iria njathane cia andŭ a nyŭmba ya Isiraeli. Nŭkaruta maruta ma mehia, na maruta ma mŭtu, na maruta ma njino, na maruta ma ngwatanŭro ma kŭhoroheria andŭ a nyŭmba ya Isiraeli.

18 “Mwathani Jehova ekuuga ūu: Mweri wa mbere, o mŭthenya wa mbere wa mweri ŭcio, nŭmŭkaruta gategwa gatarŭ na kaŭŭgŭ nŭguo mŭtherie handŭ-harŭia-haamŭre. 19 Mŭthŭnjŭri-Ngai nŭakooya thakame ŭmwe ya maruta ma mehia amŭhake itingŭ-inŭ cia mŭrango ya hekarŭ, na amŭhake koine ciothe inya cia metha ya kŭgongona, o na amŭhake itingŭ-inŭ cia itoonyero rŭa nja ya na thŭinŭi. 20 Ūguo noguo mŭgeeka mŭthenya wa mŭgwanja wa mweri ŭcio nŭ ūndŭ wa mŭndŭ o wothe ŭngŭihia atekwenda kana ehie nŭ ūndŭ wa kŭrŭgwo; ūguo nŭguo mŭkaahoroheria hekarŭ ŭyo.

21 “Mweri wa mbere, mŭthenya wa ikŭmi na ŭna wa mweri o ŭcio nŭguo mŭrŭgŭaga na gŭathŭ kŭa Bathaka, ihinda rŭa mŭthenya mŭgwanja, ihinda rŭrŭia mŭrŭrŭaga mŭgate itari mŭikŭre ndawa ya kŭmbia. 22 Mŭthenya ŭcio-rŭ, mŭnene akaaruta ndegwa irŭ iruta rŭa mehia nŭ ūndŭ wake mwene, o na nŭ ūndŭ wa andŭ othe a bŭrŭri ŭcio. 23 O mŭthenya, ihinda rŭa mŭthenya ŭyo mŭgwanja ya Gŭathŭ kŭu, mŭnene ŭcio nŭkaruta ndegwa mŭgwanja, na ndŭrŭme mŭgwanja itari na kaŭŭgŭ, cia kŭrutŭra Jehova maruta ma njino, na arute thenge cia iruta rŭa mehia. 24 Ningŭ arute mŭtu wa eba ŭmwe§ ituŭke iruta rŭa mŭtu harŭi o ndegwa, na eba ŭmwe harŭi o ndŭrŭme, na hini ŭmwe* ya maguta harŭi eba ŭmwe.

25 “Ihinda-inŭ rŭu rŭa mŭthenya ŭyo mŭgwanja ya Gŭathŭ kŭu, kŭrŭia gŭkaambŭrŭria mweri wa mŭgwanja, mŭthenya wa ikŭmi na ŭtano, nŭkaruta indo ta icio nŭ ūndŭ wa maruta ma mehia, na maruta ma njino, na maruta ma mŭtu, o na ma maguta.

46

1 “Mwathani Jehova ekuuga ūu: Kŭhingo kŭa nja ya na thŭinŭi kŭrŭia kŭrorete irathŭro kŭrŭkaraga kŭhingŭtwo mŭthenya itandatŭ ŭrŭia ya kŭrutwo wŭra, no mŭthenya wa Thabatŭ na mŭthenya wa Karŭgamo ka Mweri nŭkŭrŭhingŭragwo. 2 Nake mŭnene arŭitoonyaga kuo na njŭra ya gŭthaku kŭrŭia gŭa itoonyero, na akarŭgama hau gŭtugŭ-inŭ gŭa kŭhingo. Nao athŭnjŭri-Ngai marute igongona rŭa maruta make ma njino, na maruta make ma ngwatanŭro. Arŭihooyagŭra hau hingŭro-inŭ ya itoonyero, agacooka akoima nja, no kŭhingo kŭu gŭtikahingwo nginya o hwaŭ-inŭ. 3 Nao andŭ a bŭrŭri ŭcio nŭmarŭhooyagŭra hau mŭromo-inŭ wa kŭhingo kŭu marŭi mbere ya Jehova mŭthenya ya Thabatŭ na ya Tŭrŭgamo twa Mweri. 4 Namo maruta ma njino marŭa mŭnene ŭcio arŭrutagŭra Jehova mŭthenya wa Thabatŭ nŭ tŭtŭrŭme tŭtandatŭ, na ndŭrŭme ŭmwe,

† 45:13 nŭ ta kilo ithatŭ na nuthu (3.5) ‡ 45:13 nŭ ta kilo 220 § 45:14 nŭ ta lita 2 * 45:14 nŭ ta lita 220

† 45:14 nŭ ta lita 22 ‡ 45:14 nŭ ta lita 220 § 45:24 nŭ ta kilo 22 * 45:24 nŭ ta lita 4

ciothe ikorwo itarī na kaūūgū. ⁵ Narīo iruta rīa ngano rīrīa rīakūrutanīrio na ndūrūme iyo rīrīkoragwo rīrī rīa eba īmwe,* na iruta rīa ngano rīa kūrutanīrio na tūtūrūme tūu rīrīkoragwo rīrī rīngī o ta ūrīa angīyendera, hamwe na hini īmwe[†] ya maguta harī o eba īmwe. ⁶ Naguo mūthenya wa Karūgamo ka Mweri arīrutaga ndegwa ītarī ngūrū, na tūtūrūme tūtandatū, na ndūrūme īmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ⁷ Ningī nīarīrutaga iruta rīa ngano, akaruta eba īmwe hamwe na ndegwa iyo, na eba īmwe hamwe na ndūrūme iyo, na akaruta tūtūrūme tūngī o ta ūrīa angīenda kūruta, hamwe na hini īmwe ya maguta harī o eba īmwe. ⁸ Na rīrīa mūnene egūtoonya-rī, arītoonyagīra gīthaku gīa itoonyero, na akiuma akoimīra njīra o iyo.

⁹ “Hīndī īrīa andū a būrūrī ūcio marīūkaga mbere ya Jehova mīthenya ya ciathī iria njathane, mūdū o wothe ūrīa ūgaatoonyera kīhingo kīa mwena wa gathigathini akahooe-rī, akiuma akoimagīra kīhingo gīa gūthini; na mūdū o wothe ūgaatoonyera kīhingo kīa mwena wa gūthini, akiuma akoimagīra kīhingo gīa gathigathini. Gūtīrī mūdū ūgaacookera kīhingo kīrīa atoonyeire, no mūdū ariumagīra kīhingo kīrīa kīng’etheire kīu atoonyeire. ¹⁰ Mūnene ūcio arīkoragwo arī hamwe nao, agatoonyaga magītoonya, na akoimaga makiuma.

¹¹ “Hīndī ya ciathī na ya maruga marīa matuūtwo, iruta rīa ngano rīrīkoragwo rīrī eba īmwe hamwe na ndegwa, na eba īmwe hamwe na ndūrūme, na akaruta tūtūrūme tūngī o ta ūrīa angīyendera, hamwe na hini īmwe ya maguta harī o eba īmwe. ¹² Hīndī īrīa mūnene ūcio ekūrūtīra Jehova iruta rīa kwīyendera, o na rīngīkorwo rīrī iruta rīa njino kana maruta ma ngwatanīro, nīarīhingūrāgīrwo kīhingo kīrīa kīrorete mwena wa irathīro. Arīrutaga iruta rīake rīa njino kana maruta make ma ngwatanīro o ta ūrīa ekaga mūthenya wa Thabatū. Aarīkia kūruta oime nja na aarīkia kuuma, kīhingo kīu gīkaahingwo.

¹³ “O mūthenya nūrīrutaga gatūrūme ka ūkūrū wa mwaka ūmwe gatarī na kaūūgū nī ūndū wa kūrūtīra Jehova iruta rīa njino; ūrīkarutaga rūciinī o rūciinī. ¹⁴ Ningī hamwe nako nūrīrutaga iruta rīa ngano rīa gīcunjī gīa ithathatū kīa eba īmwe,[‡] na gīcunjī gīa ithatū kīa hini īmwe[§] ya maguta ma kūrīngia mūtu ūcio rūciinī o rūciinī. Iruta rīrī rīa ngano rīrīrutagīrwo Jehova rīrī watho wa gūtūūra. ¹⁵ Nī ūndū ūcio gatūrūme kau, na iruta rīu rīa ngano, na maguta macio nūrīrutagwo rūciinī o rūciinī rīrī iruta rīa njino rīa hīndī ciothe.

¹⁶ “Mwathani Jehova ekuuga ūu: Mūnene ūcio angīkaahe mwanake ūmwe wake kīheo kuuma kūrī igai rīake, o na kīo gīgaatuīka kīa njiaro ciake; gīgaatuīka indo ciao iria magaiīrwo. ¹⁷ No rīrī, angīkaahe ndungata īmwe yake kīheo kuuma igai-inī rīake, ndungata iyo īgaatūūra nakīo o nginya mwaka wayo wa kuohorwo; hīndī iyo kīheo kīu nīgīgacookerera mūnene ūcio. Igai rīu rīake nī rīa arīu ake oiki; nī igai rīao. ¹⁸ Mūthamaki ūcio ndangītunya andū acio magai mao na njīra ya kūmaingata mehene indo-inī ciao. Niakahe arīu ake magai mao kuuma indo-inī ciake mwene, nīguo gūtikanagīe mūdū o na ūrīkū gatagatī-inī ka andū akwa ūkeheherio indo-inī ciake.”

¹⁹ Thuutha wa ūguo mūdū ūcio akīngereria itoonyero-inī rīa mwena wa kīhingo gīa tūnyūmba tūu twamūre tūrīa twarī twa athīnjīri-Ngai, tūrīa twarorete mwena wa gathigathini, na akīnyonia handū haarī mūthia-inī wa mwena wa ithūiro. ²⁰ Nake akīnjīra atīrī, “Haha nīho handū harīa athīnjīri-Ngai marīrugagīra iruta rīa mahītia, na iruta rīa mehīa, na nīho marīhīhagīra iruta rīa ngano, nīgeetha matikanamoimie na kūu nja ya nyumīrīra, matigatherie andū namo.”

²¹ Ningī agīcōoka akīndwara nja iyo ya nyumīrīra, na agūthiūrūrūka koine-inī ciayo inya, na nū ngōna atī o koine-inī nī haarī na nja ingī. ²² Koine-inī icio inya cia nja ya nyumīrīra nī haarī na nja ciarī njirīgīre. Ciarī na gīthimo kīaiganaine kīa ūrīahu wa mīkono mīrongo īna,* na warī wa mīkono mīrongo ītatū[†]; o nja īmwe ya nja icio ciarī koine-inī icio inya nīyaiganaine na īrīa ingī. ²³ Gūthiūrūrūka mwena wa na thīnī wa nja icio inya nī haarī na mwako wa mahīga warī na mariiko maakitwo mathiūrūrūkīrie hau rungu rwa mwako ūcio. ²⁴ Nake akīnjīra atīrī, “Maya nīmo mariiko marīa andū arīa matungataga thīnī wa hekarū marīrugagīra indo cia magongona iria irūtītwo nī andū.”

47

Rūū Rwoimaga Hekarū

* 46:5 nī ta kilo 22 † 46:5 nī ta lita 4 ‡ 46:14 nī ta kilo ithatū na nutho (3:5) § 46:14 nī ta lita īmwe na robo (1:25) * 46:22 nī ta mīta 20 † 46:22 nī ta mīta 15

¹ Mündü ūcio n̄anjookirie itoonyero-inĩ r̄ia hekarū, na n̄i nḡiona maaĩ maḡitherūka kuuma rungu rwa hinḡiro ya hekarū, magatherera na mwena wa irath̄iro (tondū hekarū yarorete mwena wa irath̄iro). Maaĩ macio moimaga na k̄u rungu rwa mwena wa gūthini wa hekarū, o mwena ūcio wa gūthini wa k̄igongona. ² Ninḡi aḡicooka ak̄indwara nja angereirie k̄ihingo k̄ia mwena wa gathigathini, na aḡithiūrūrūk̄iria mwena wa nja ak̄indwara nḡinya k̄ihingo-inĩ k̄ia nyum̄ir̄ia k̄ir̄ia k̄iang'etheire mwena wa irath̄iro, namo maaĩ macio maathereraga kuuma mwena wa gūthini.

³ R̄ir̄ia mündū ūcio aathiaaga arorete mwena wa irath̄iro anyiūite rūrigi rwa gūthima na guoko-r̄i, aḡithima m̄ikono 1,000,* aḡicooka ak̄ingereria maaĩ-inĩ macio, namo mak̄inginya thung'wa-inĩ. ⁴ Ninḡi aḡithima m̄ikono inḡi nḡiri imwe, na ak̄induikan̄ir̄ia maaĩ-inĩ macio, namo mak̄inginya maru-inĩ. Aḡicooka aḡithima m̄ikono inḡi nḡiri imwe, na ak̄ingereria maaĩ-inĩ macio, namo mak̄inginya njohero-inĩ. ⁵ Ninḡi aḡithima m̄ikono inḡi nḡiri imwe, rūḡikorwo rūr̄i rūūi itanḡiahotire k̄uringa, n̄i ūndū maaĩ macio maar̄i maiyūru na rūkarika ūndū rūnḡithamb̄irwo, rūgatuika rūūi rūtanḡirinḡika n̄i mündū. ⁶ Nake ak̄injūir̄ia at̄ir̄i, "Mūrū wa mündū, niūrona ūndū ūyū?"

Hind̄i iyo ak̄ih̄undūra, ak̄injookia nḡinya hūgūrūrū-inĩ cia rūūi rūu. ⁷ R̄ir̄ia ndaakinyire ho, nḡiona m̄iti m̄inḡi ir̄ia yar̄i m̄ir̄imo yeer̄i ya rūūi rūu. ⁸ Nake ak̄injūir̄ia at̄ir̄i, "Maaĩ maya mathereraga marorete b̄ūr̄iri ūr̄ia ūr̄i mwena wa irath̄iro, magaikūr̄ika nḡinya Araba,† magacooka magathūi makeit̄ir̄ia Iria-inĩ r̄ia Cumb̄i. Maar̄ikia kw̄it̄ir̄ia iria-inĩ rūu, namo maaĩ mar̄io makaaḡira. ⁹ Mirumb̄i ya ciūmbe iria ir̄i muoyo n̄igatūūra muoyo k̄ur̄ia guothe rūūi rūu rūgaathereraḡira. N̄igūkaaḡia thamaki n̄yinḡi, tondū maaĩ macio n̄ikuo mathereraḡira, magatūma maaĩ macio mar̄i na cumb̄i maḡire; n̄i ūndū ūcio k̄ur̄ia rūūi rūu rūthereraḡira, ciūmbe ciothe n̄igatūūra muoyo. ¹⁰ Ategi a thamaki makaarūgamaga hūgūrūrū-inĩ ciaruo; kuuma Eni-Gedi nḡinya Eni-Egilaimu n̄igūgakorwo na k̄undū gwa gūtambūrūk̄irio wabu. Thamaki igaakorwo ir̄i cia m̄ithemba m̄inḡi, o ta thamaki cia Iria R̄ir̄ia Inene. ¹¹ No matindiri makuo na njabacabi ciakuo itikaḡira; igaatigwo ir̄i cia cumb̄i. ¹² M̄iti ya matunda ma m̄ithemba yothe n̄igakūra hūgūrūrū-inĩ cier̄i cia rūūi rūu. Mathangū mayo matikooma, o na kana m̄iti iyo yaage gūciara. O mweri n̄igaciaraga, tondū maaĩ moim̄ite handū-har̄ia-haam̄ire magaathereraga nḡinya k̄u ir̄i. Maciaro mayo magaatūika irio namo mathangū mayo matuīke ma k̄uhonania."

M̄ihaka ya B̄ūr̄iri

¹³ Mwathani Jehova ekuuga ūu: "Ino n̄iyo m̄ihaka ir̄ia m̄ikaarūm̄ir̄ia m̄uk̄igaya b̄ūr̄iri ūcio ūtuīke igai gatagati-inĩ ka m̄ih̄ir̄iga ir̄ia ikūmi na ir̄i ya Isiraēli. Jusufu akaaheo icun̄j̄i iḡir̄i. ¹⁴ Nawe n̄ūkamagayania b̄ūr̄iri ūcio icun̄j̄i ciiganaine. Tondū n̄indeh̄itire njoete guoko na igūrū ngiuga at̄i n̄ingaūhe maithe manyu ma tene-r̄i, b̄ūr̄iri ūyū n̄ūgaatuīka igai r̄ianyu.

¹⁵ "Ūyū n̄iguo ūgaatuīka m̄ihaka wa b̄ūr̄iri ūcio:

M̄ihaka wa mwena wa gathigathini ūkoima Iria R̄ir̄ia Inene ūgereire nj̄ira ya Hethiloni, ūh̄itūk̄ire Lebo-Hamathu, nḡinya Zedadi, ¹⁶ na ūgerere Berotha na Sibiraimu (k̄u m̄ihaka-inĩ ūr̄ia ūr̄i gatagati ka Dameski na Hamathu), ūth̄i nḡinya Hazeri-Hatikoni, k̄u m̄ihaka-inĩ wa Haurani. ¹⁷ Naguo m̄ihaka ūcio ūtambūrūke kuuma iria-inĩ ūkinye Hazari-Enani, m̄ihaka-inĩ wa mwena wa gathigathini wa Dameski, naguo m̄ihaka wa Hamathu ūkorwo ūr̄i mwena wa gathigathini. Ūcio n̄iguo ūgaatuīka m̄ihaka wa mwena wa gathigathini.

¹⁸ Naguo m̄ihaka wa mwena wa irath̄iro ūkaagerera gatagati ka Haurani na Dameski, ūtwaran̄ite na Rūūi rwa Jorodani gatagati ka Gileadi na b̄ūr̄iri ūcio wa Isiraēli, ūrorete o iria-inĩ r̄ia mwena wa irath̄iro, ūth̄i nḡinya Tamaru. Ūcio n̄iguo ūgaatuīka m̄ihaka wa mwena wa irath̄iro.

¹⁹ Naguo m̄ihaka wa mwena wa gūthini ūkoima Tamaru o nḡinya k̄u maaĩ-inĩ ma Meriba-Kadeshi, ūtwarane na Karūūi ka Misiri o nḡinya Iria R̄ir̄ia Inene. Ūcio n̄iguo ūgaatuīka m̄ihaka wa mwena wa gūthini.

²⁰ Naguo m̄ihaka wa mwena wa ithūiro, Iria R̄ir̄ia Inene n̄ir̄io r̄igaatuīka m̄ihaka, ūth̄i nḡinya har̄ia hang'etheire Lebo-Hamathu. Ūcio n̄iguo ūgaatuīka m̄ihaka wa mwena wa ithūiro.

* 47:3 n̄i ta mita 450 † 47:8 Ūyū war̄i b̄ūr̄iri ūtaar̄i maaĩ gatagati ka Jerusalemu na Iria r̄ia Cumb̄i.

²¹ “Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkeegayania bũrũri ũyũ kũringana na mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ²² Mũkaũgayana ũtuĩke igai rĩanyu inyuĩ ene, na rĩa andũ a kũngĩ arĩa matũũraga gatagatĩ-inĩ kanyu na nĩ marĩ na ciana. Nĩmũkamatua ta marĩ andũ a Isiraeli maciarĩrwo bũrũri ũcio; acio makaagaĩrwo igai hamwe na inyuĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ²³ Mũhĩrĩga-inĩ o ũrĩa mũndũ angĩkorwo atũũrite arĩ mũgeni-rĩ, kũu nĩkuo mũkaamũgaĩra igai rĩaake,” ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

48

Kũgayania Bũrũri

¹ “Na rĩrĩ, maya nĩmo marĩitwa ma mĩhĩrĩga iyo: Mũhaka-inĩ wa mwena wa gathigathini, Dani nĩakaheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩgaatwarana na nĩjira ya Hethiloni ya gũthĩi nginya Lebo-Hamathu; Hazari-Enani na mũhaka wa mwena wa gathigathini wa Dameski kũrigania na Hamathu gũgaakorwo kũrĩ mũhaka wakuo kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

² “Nake Asheri aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Dani kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

³ “Nake Nafitali aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Asheri kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

⁴ “Nake Manase aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Nafitali kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

⁵ “Efraimu aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Manase kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

⁶ “Nake Rubeni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Efraimu kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

⁷ “Nake Juda aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Rubeni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

⁸ “Nĩngĩ kũhakana na rũgongo rwa Juda kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro, nĩmũkaruta gĩcigo mũkĩneane gĩtuĩke kĩheo kĩa mwanya. Gĩgaakorwo kĩrĩ na wariĩ wa mĩkono 25,000* kwarama, naguo ũraihu wakĩo ũkaiganana na gĩcigo kĩmwe kĩa irĩa igaiĩrwo mĩhĩrĩga kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro; naho handũ-harĩa-haamũre hagaakorwo harĩ gatagatĩ ga kĩa.

⁹ “Gĩcigo kĩa kĩa mwanya mũkaarutĩra Jehova-rĩ, gĩgaakorwo kĩrĩ na ũraihu wa mĩkono 25,000, na wariĩ wa mĩkono 10,000.† ¹⁰ Gĩcigo kĩa gĩgaatuĩka gĩcigo kĩa mũre kĩa athĩnjĩri-Ngai. Gĩgaakorwo kĩrĩ kĩa ũraihu wa mĩkono 25,000 mwena wa gathigathini na wariĩ wa mĩkono 10,000 mwena wa ithũiro, na wariĩ wa mĩkono 10,000 mwena wa irathĩro, na ũraihu wa mĩkono 25,000 mwena wa gũthini. Handũ-harĩa-haamũre hagaakorwo harĩ gatagatĩ ga kĩa. ¹¹ Gĩcigo kĩa gĩgaatuĩka kĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa aamũre, nao nĩ andũ a Zadoku arĩa matũũrite marĩ ehokeku makĩndungatĩra, na matiigana gũturuura ta ũrĩa Alawii meekire hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli maaturuure. ¹² Gĩcigo kĩa gĩgaatuĩka kĩaheo kĩa kĩa mwanya kĩrutĩtwo kuuma gĩcigo-inĩ kĩa kĩa mũre kĩa bũrũri, nakĩo gĩgaatuĩka igai itheru mũno, na gĩkaahakana na rũgongo rwa Alawii.

¹³ “Gũtwarana na rũgongo rũu rwa athĩnjĩri-Ngai-rĩ, Alawii nĩmakagaya gĩcigo kĩa mĩkono 25,000, na wariĩ wa mĩkono 10,000. ũraihu wakĩo wothe ũgaakorwo ũrĩ mĩkono 25,000, naguo wariĩ wakĩo ũkorwo ũrĩ wa mĩkono 10,000. ¹⁴ Nao matikanendie kana makũũranie o na kĩmwe gĩa cio. Gĩkĩ nĩkĩo gĩcigo kĩa kĩa kĩa mũno bũrũri-inĩ ũyũ, na gĩtikananengerwo mũndũ ũngĩ, tondu nĩkĩamũrĩre Jehova.

¹⁵ “Gĩcigo kĩa gĩgaatigara kĩa wariĩ wa mĩkono 5,000,‡ na ũraihu wa mĩkono 25,000, gĩgaatuĩka gĩa kũhũthagĩrwo na maũndũ ma itũũra rĩu inene, kĩhũthĩrwo na gwakwo nyũmba cia gũtũũrwo, na ithaka cia ũrĩithio. Itũũra rĩu inene rĩgaakorwo gatagatĩ ga gĩcigo kĩa, ¹⁶ narĩo itũũra rĩu rĩgaakorwo na ithimo ici: mwena wa gathigathini nĩ mĩkono 4,500,§ na mwena wa gũthini nĩ mĩkono 4,500, na mwena wa irathĩro nĩ mĩkono 4,500, na mwena wa ithũiro nĩ 4,500. ¹⁷ Gĩthaka kĩa ũrĩithio wa itũũra rĩu inene gĩgaakorwo kĩrĩ na mĩkono 250* mwena wa gathigathini, na mĩkono 250 mwena wa gũthini, na mĩkono 250 mwena wa irathĩro, na mĩkono 250 mwena wa ithũiro. ¹⁸ Gĩcigo kĩa gĩgaatigara, kĩhakanĩte na gĩcigo kĩa kĩa mũre, na gĩtwaranĩte na ũraihu wakĩo, gĩgaakorwo kĩrĩ kĩa mĩkono 10,000 mwena wa irathĩro, na mĩkono 10,000 mwena wa ithũiro. Maciaro makĩo nĩmo makaarĩagwo nĩ aruti wĩra a itũũra rĩu inene. ¹⁹ Aruti

* 48:8 nĩ ta kilomita 12 † 48:9 nĩ ta kilomita 5 ‡ 48:15 nĩ ta kilomita igĩrĩ na nuthu (2.5) § 48:16 nĩ ta kilomita igĩrĩ na robo (2:25) * 48:17 nĩ ta mita 115

wīra acio a itūūra rīu inene arīa makaarīmaga kūu makoima mīhīrīga-inī yothe ya Isiraeli. ²⁰ Gīcigo kīu gīothe gīgaakorwo kīganaine mīena yothe ina, na gīkorwo kīrī na mīkono 25,000 o mwena. Nīmūkaruta gīcigo kīu kīamūre kīrī kīheo kīa mwanya, gītuīke gīcigo kīamūre, mūkīrutanīrie na gīthaka gīa itūūra rīu inene.

²¹ “Kūndū kūrīa gūgaatigara mīena yeerī ya gīcigo kīu kīamūre na gīthaka gīa itūūra rīrīa inene gūgaatuīka kwa mūthamaki. Kūndū kūu gūgaatambūrūka mwena wa irathīro wa kūrīa gwathimītwo mīkono 25,000 ya gīcigo kīu kīamūre gūkinye nginya mūhaka-inī wa mwena wa irathīro, naguo mwena wa ithūūro uume hau haathimītwo mīkono 25,000, gūkinye nginya mūhaka-inī wa mwena wa ithūūro. Icigo icio cīerī itwaranīte na ūraihi wa icigo icio ingī cia mīhīrīga igaatuīka cia mūthamaki, nakīo gīcunjī kīrīa kīamūre, hamwe na handū-harīa-haamūre ha hekarū igaakorwo gatagatī ga kūndū kūu. ²² Nī ūndū ūcio ithaka cia Alawīi na ithaka cia itūūra inene igaakorwo irī gatagatī ga gīcigo kīu kīa mūthamaki. Gīcigo kīu kīa mūnene gīgaakorwo kīrī gatagatī ka mūhaka wa Juda na mūhaka wa Benjamīni.

²³ “Ha ūhorō wa mīhīrīga īyo ingī itigarīte: Benjamīni akaaheo gīcigo kīmwe; nakīo gīgaatambūrūka kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūūro.

²⁴ “Nake Simeoni aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Benjamīni kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūūro.

²⁵ “Nake Isakaru aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Simeoni kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūūro.

²⁶ “Nake Zebuluni aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Isakaru kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūūro.

²⁷ “Gadi nīakagaya gīcigo kīmwe; gīkaahakana na rūgongo rwa Zebuluni kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūūro.

²⁸ “Mūhaka wa mwena wa gūthini wa Gadi ūgaathī ūrorete mwena wa gūthini kuuma Tamaru nginya maaī ma Meriba-Kadesi, ningī ūtwarane na Karūū ka Misiri nginya Iria Rīrīa Inene.

²⁹ “Ūcio nīguo būrūrī ūrīa mūkaagayania ūtuīke igai rīa mīhīrīga ya Isiraeli, nacio icio nīcio igaatuīka icigo ciao,” ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

Ihingo cia Itūūra Inene

³⁰ “Ici nīcio igaatuīka njīra cia kuuma itūūra rīu inene: Kwambīrīria mwena wa gathigathini, ūrīa ūrī na ūraihi wa mīkono 4,500, ³¹ ihingo cia itūūra rīu inene igeetanio na mīhīrīga ya Isiraeli. Ihingo icio ithatū irī mwena wa gathigathini-rī, kīmwe nī kīa Rubeni, kīu kīngī nī kīa Juda, na kīu kīngī nī kīa Lawi.

³² “Naguo mwena wa irathīro, ūrīa ūrī na ūraihi wa mīkono 4,500, ūgaakorwo ūrī na ihingo ithatū: kīmwe nī kīa Jusufu, kīu kīngī nī kīa Benjamīni, na kīu kīngī nī kīa Dani.

³³ “Ningī mwena wa gūthini, ūrīa ūrī na gīthimo kīa mīkono 4,500, ūgaakorwo ūrī na ihingo ithatū: kīmwe nī kīa Simeoni, kīu kīngī nī kīa Isakaru, na kīu kīngī nī kīa Zebuluni.

³⁴ “O na ningī mwena wa ithūūro, ūrīa ūrī na ūraihi wa mīkono 4,500, ūgaakorwo ūrī na ihingo ithatū: kīmwe nī kīa Gadi, kīu kīngī nī kīa Asheri, na kīu kīngī nī kīa Nafitali.

³⁵ “Itīina rīa gūthiūrūrūkīria itūūra rīu rīothe rīgaakorwo na mīkono 18,000.†

“Narīo itūūra rīu inene kuuma hīndī īyo gūthīi na mbere rīgeetagwo ūū:

JEHOVA ARĪ KUO.”

DANIELI

Güthomithio kwa Danieli

¹ Afiriri, mwaka-ini wa gatatu wa üthamaki wa Jehoiakimu, müthamaki wa Juda-ri, Nebukadinezaru müthamaki wa Babuloni nökire itüüra ría Jerusalemu, akiririgiiciria niguu aritunyane. ² Nake Mwathani akirekereria Jehoiakimu, müthamaki wa Juda, guoko-ini gwake, hamwe na indo imwe kuuma hekarü-ini ya Ngai.* Nake Nebukadinezaru agikuaa indo icio, agicitwara hekarü-ini ya ngai yake küu Babuloni, na agiciga nyumba-ini iria yaigagwo igüna cia ngai yake.

³ Ningi müthamaki ücio agiatha Ashipenazi, üria warü mürori münene wa anene a nyumba yake ya üthamaki, amürehere andü amwe aria moimite Isiraeli a nyumba ya üthamaki na a rüciaro rwa andü aria maarü igweta, ⁴ nao makorwo marü aanake matari kaüügü o na karikü, na athaka makionwo, na andü mekuoneka marü na ütaüku maündü-ini mothe ma kwirutwo, na andü mooü maündü wega, na ahüthü künyiita maündü, na magirire gütungata thüini wa nyumba ya üthamaki. Ashipenazi aari arute andü acio rüthiomi na maandiko ma Ababuloni.† ⁵ Nake müthamaki agitua maheagwo irio na ndibe müthenya o müthenya iria we mwene aarüaga; maarü mathomithio maündü ihinda ría mäka itatü, na thuutha ücio matoonye wira-ini wa gütungatira müthamaki.

⁶ Thüini wa acio maathuurirwo ni haarü na aanake amwe maarütütwo Juda: Na nio Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ⁷ Nake mürori ücio wa anene aria angü nïamaheire marütwa mangi: Danieli akimwita Beliteshazaru, nake Hanania agütwo Shadiraka, nake Mishaeli agütwo Meshaki, nake Azaria agütwo Abedinego.‡

⁸ No riri, Danieli agitua na ngoro yake atü ndegwüthaahia na irio na ndibe iyo ya müthamaki,§ na aküria mürori ücio wa anene etikirio ndakae gwüthaahia na ündü wa küria irio icio. ⁹ Nake Ngai niatümüte Danieli etikirike na aguirwo tha ni münene ücio, ¹⁰ no münene ücio aküria Danieli atiri, "Nindiretigira müthamaki mwathi wakwa, üria ütüite kiria müriheagwo gia küria na gia künyua. Aangimuona müri ahinju gükira aanake aria angü a riika rïanyu-ri, angiuga ni küi gütümüte? Hindü iyo müthamaki no aanengithie mütwo ni ündü wanyu."

¹¹ Danieli agicooka akiariria mürangiri üria waheetwo wira ni mürori wa anene aria angü wa kûroraga Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria, akimwira atiri, ¹² "Ndagüthaitha, amba ügerie ndungata ciaku handü ha müthenya ikümi: Ndügaatühe kindü o nakü tiga o nyeni cia küria na maari ma künyua. ¹³ Matukü macio maathira ücooke ütûroranie na aanake acio angü marüaga irio icio cia müthamaki, na thuutha ücio ücooke gwika ndungata ciaku o ta üria ükuona kwagirire." ¹⁴ Ni ündü ücio agütikira ühoro ücio, nake akimageria matukü macio ikümi.

¹⁵ Matukü macio ikümi maathira-ri, mothiü mao makioneka magirite, nao magatunguha gükira aanake acio angü maarüaga irio cia müthamaki. ¹⁶ Ni ündü ücio mümarangiri akieheria irio ciao iria ciari njega müno na ndibe iria maarü manyuuge na agicooka kümaheaga o nyeni tu handü ha irio icio.

¹⁷ Na riri, Ngai nïaheire aanake acio ana ümenyo na ütaüku wa maandiko ma müthemba yothe, na wiruti wa maündü. Nake Danieli nïataükagirwo ni cioneki na irooto cia müthemba yothe.

¹⁸ Ihinda riria müthamaki aatuüte atü andü acio magaatwarwo nyumba yake thüini riathira-ri, mürori wa anene aria angü agikimatwara hari Nebukadinezaru. ¹⁹ Müthamaki akaria nao, na ndonire mündü üngüigananirio na Danieli, na Hanania, na Mishaeli na Azaria; na ni ündü ücio magitooonyio wira-ini wa gütungatigira müthamaki. ²⁰ Ündü-ini o wothe ükonü üügü na ütaüku wa maündü maria müthamaki aamoragia-ri, agikora makirite ago othe na aragüri a üthamaki wake wothe maita ikümi.

* **1:2** Andü a Juda maatahirwo magitwarwo Babuloni, büriüri wa ükombo, ni ündü wa kwaga gwathükira Jehova.

† **1:4** Rüthiomi na mwandiko wa andü a Babuloni warü na hinya güthoma. ‡ **1:7** Riiüwa Beliteshazaru ni kuuga "Beli arogifira muoyo wake" (rietanütio na ngai yetagwo Beli). Shadiraka ni kuuga "watho wa Aku" (ngai ya andü a Sumeria thüini wa Babuloni ya mweri). Meshaki ni kuuga "nüü ütariü ta Aku?" Nario Abedinego ni kuuga "ndungata ya Nego" (rüüwa rüngü ría Beli). § **1:8** Andü a Isiraeli maatuaga atü irio cia müthamaki ciari na thaahu tondü rwiga rwa mbere rwarutagirwo ngai cia mühianano.

²¹ Nake Danieli agītūūra kūu nginya mwaka wa mbere wa wathani wa Mūthamaki Kuruu.

2

Kiroto kīa Nebukadinezaru

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa keerī wa ūthamaki wake-rī, Nebukadinezaru nīarootire irooto; agītangīka meciria na akūrwo nī toro. ² Nī ūndū ūcio mūthamaki agūita ago na aragūri, na arogi na arori a njata nīguo moke mamwīre ūria aarootete. Rīrīa mookire makīrūgama mbere ya mūthamaki, ³ akīmeera atīrī, “Nī harī kīroto ndootete kīria kīrathīnia, na nīngwenda kūmenya ūria kiugīte.”

⁴ Hīndī iyo arori a njata acio magīcookeria mūthamaki na rūthiomi rwa Asuriata,* makīmwīra atīrī, “Wee mūthamaki, ūrotūūra tene na tene! Ta kīire ndungata ciaku kīroto kīria ūrotete, nacio itaūre kīroto kīu.”

⁵ Nake mūthamaki agīcookeria arori a njata acio, akīmeera atīrī, “Ūndū ūyū nīguo nduīte ngwatīrie mūno: Mūngīaga kūnjīra kīroto kīria ndootete na mūgītaūre-rī, nguuga mūtemangwo mūkue, nacio nyūmba cianyu imomorwo ituīke hība cia mahiga. ⁶ No mūngīnjīra kīroto kīu na mūgītaarīrie-rī, nīngūmūhe iheo, na marīhi, o na ndūmūtiithie mūno. Nī ūndū ūcio nījīrai ūria ndootete na mūndaūrīre ūhoru wa kīroto kīu.”

⁷ Makīmūcookeria o rīngī makīmwīra atīrī, “Mūthamaki nīetīkire kwīra ndungata ciake ūria arotete, na ithuī nītūkūmūtaūrīra kīroto kīu.”

⁸ Nake mūthamaki akīmacookeria atīrī, “Nīndīramenya kūna atī mūrenda o kūraiharaihia ihinda, tondū nīmūramenya atī ūndū ūyū nīguo nduīte ngwatīrie mūno: ⁹ Mūngīaga kūnjīra kīroto kīu ndootete-rī, iherithia rīanyu no rīmwe. Mūciirīre kūnjīra maūndū ma kūhītithia na ma waganu, mūgīciiria atī ūria nduīte nīkūgarūrūka. Nī ūndū ūcio-rī, nījīrai kīroto kīu, na nīngūmenya atī no mūhote gūgītaūra.”

¹⁰ Nao arori a njata acio magīcookeria mūthamaki atīrī, “Gūtīrī mūndū o na ūmwe gūkū thī ūngīhota gwīka ūguo mūthamaki aroiga! Gūtīrī mūthamaki, o na arī mūnene na arī na hinya atīa, ūrī wooria mūndū-mūgo, kana mūrāgūri, kana mūrōri wa njata eke ūndū ta ūcio. ¹¹ Ūndū ūcio mūthamaki arooria ndūngīhoteka. Gūtīrī mūndū ūngīhota kwīra mūthamaki kīroto kīria arootete, tīga o ngai ciiki, na ititūranagia na andū a gūkū thī.”

¹² Mūthamaki aigua ūhoru ūcio akīrakara na akīng’ūrīka mūno nginya agīathana atī andū arīa othe oogī a Babuloni mooragwo. ¹³ Nī ūndū ūcio gūkīrutwo watho andū acio oogī mooragwo, na andū magītūmwō magacarie Danieli na arata ake nīguo mooragwo.

¹⁴ Rīrīa Arioku, mūnene wa arangīri a mūthamaki, aathiaga kūūrāga andū acio oogī a Babuloni-rī, Danieli akīmwarīria na ūūgī, o na ecīrītīe wega ūria ekūmwīra. ¹⁵ Akūrīa ūcio warī mūnene wa arangīri a mūthamaki atīrī, “Nī kīl gīatūma mūthamaki atue itua rīūru ūguo?” Nake Arioku agītaarīria Danieli ūria ūhoru ūcio wothe watarīi. ¹⁶ Danieli aigua ūguo agīthīi harī mūthamaki, akīmūria amūhe ihinda, nīgeetha ahote kūmūtaūrīra kīroto kīu.

¹⁷ Nake Danieli akīnūka gwake mūciī na akīmenyithia arata ake ūhoru ūcio, nao nīo Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ¹⁸ Akīmaringīrīria mathaithe Ngai wa igūrū nīguo amaguīre tha, amaguūrīrie ūhoru ūcio warī mūhithe, nīgeetha we hamwe na arata acio ake matikooranganīrio hamwe na andū acio angī oogī a Babuloni. ¹⁹ Na rīrī, ūtukū ūndū ūcio warī mūhithe ūkīguūrīrio Danieli na kīoneki. Nake Danieli akīgooca Ngai wa igūrū, ²⁰ akiuga atīrī:

“Rīitwa rīa Ngai rīrotūūra rīkumagio tene na tene;
ūūgī na ūhoti nī ciake.

²¹ Nīwe ūgarūranagia mahinda na imera;
nīanenehagia athamaki, na akameheria ūthamaki-inī.
Nīwe ūheaga andū arīa oogī ūūgī,
nao arīa makūūranāga maūndū akamahe ūmenyo.

²² Nīwe ūguūrāgia maūndū marīa marīkīru, o na marīa marī hitho-inī;
nīamenyāga maūndū marīa marī nduma-inī,
nāguo ūtheri ūtūūranāgia nake.

²³ Nīndagūcookeria ngaatho na ndakūgooca, o Wee Ngai wa maithe makwa:
Nīūūheete ūūgī o na ūhoti,

* 2:4 Rūthiomi rwa Asuriata nīruo rwario rūria anene aingī maarāgia. Kuuma Dan 2:4 nginya Dan 7:28, ibuku rīrīri rīandīkītīwo na rūthiomi rūrū.

ũkaamenyithia ũhoro ũria tũkũhooete,
ũgatũma tũmenye kiroto kia mũthamaki.”

Danieli Gũtaũra Kiroto

²⁴ Hĩndĩ iyo Danieli agĩthiĩ kũrĩ Arioku, ũcio mũthamaki aamũrite athiĩ akooragithie andũ acio oogĩ a Babuloni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkooragithie andũ acio oogĩ a Babuloni. Ndwaro kũrĩ mũthamaki, na nĩngũmũtaũrĩra kiroto gĩake.”

²⁵ O hĩndĩ iyo Arioku agĩtwara Danieli kũrĩ mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩnyonete mũndũ ũmwe wa arĩa maatahitwo kuuma Juda ũngĩhota kwĩra mũthamaki ũria kiroto gĩake kiugĩte.”

²⁶ Nake mũthamaki akĩũria Danieli (na nowe Belites hazaru) atĩrĩ, “No ũhote kũnjĩra kiroto kĩa ndootete na ũgĩaũre?”

²⁷ Nake Danieli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa arĩa oogĩ, kana mũragũri, kana mũndũ-mũgo o na kana mũrathi ũngĩhota kwĩra mũthamaki ũhoro ũcio wa hitho, ²⁸ no nĩ kũrĩ Ngai ũrĩ igũrũ ũguũranagĩria maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ. Nĩwe wonetie Mũthamaki Nebukadinezaru ũria gũgaikara matukũ-inĩ ma thuutha. Kiroto gĩaku na cioneki iria irahitũkiire meciiria-inĩ maku ũkomete ũrĩrĩ irairĩ ici:

²⁹ “Hĩndĩ iyo wakomete ũrĩrĩ-inĩ, wee mũthamaki, meciiria maku nĩmecũũranirie ũhoro wa maũndũ marĩa magooka thuutha-inĩ, nake ũria mũguũria wa maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ agĩkũguũrĩria ũria gũkaahaana thuutha-inĩ. ³⁰ Nĩ-rĩ, ndiguũrĩrio ũhoro ũcio ũrĩ hitho-inĩ atĩ tondũ ndĩ na ũgĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ matũũraga muoyo, no nĩgeetha wee mũthamaki ũmenye ũria kiroto kũu kiugĩte, nĩguo ũtaũkĩrwo nĩ maũndũ macio ũrecũũranagia meciiria-inĩ maku.

³¹ “Wee mũthamaki, warora nĩwonire mũhianano mũnene warũngĩ mbere yaku: mũhianano ũcio warĩ mũnene mũno na nĩwahanahenagia, na warĩ wa kũmakania ũkionwo. ³² Mũtwe wa mũhianano ũcio warĩ wa thahabu irĩa therie, nakio gĩthũri kiaguo na moko ciarĩ cia betha, nayo nda na ciero ciaguo ciarĩ cia gĩcango, ³³ magũrũ maguo maarĩ ma kĩgera, namo makinya maarĩ ma kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine. ³⁴ Hĩndĩ o iyo wawĩroreire, ihiga inene rĩkĩenjwo, no rĩtienjirwo nĩ moko ma mũndũ. Rĩkĩgũtha makinya ma mũhianano ũcio marĩa maarĩ ma kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba, rĩkĩmahenja. ³⁵ Nakio kĩgera kũu, na rĩũmba, na gĩcango, na betha, na thahabu igĩthetherwo tũcunjĩ tũcunjĩ, igĩtuika ta mũũngũ ũria ũmbũragwo kĩhuhiro-inĩ hĩndĩ ya riũa. Ikĩhuhũkanio nĩ rĩhuho, igĩthira biũ na itiacookire kuoneka rĩngĩ. No rĩrĩ, ihiga rĩu rĩagũthire mũhianano ũcio rĩkĩneneha, rĩgĩtuika kĩrĩma kĩnene, rĩkĩyũra thĩ yothe.

³⁶ “Kĩu nĩkio kiroto kĩa warootire, na rĩu nĩtũgũgĩaũrĩra mũthamaki. ³⁷ Wee mũthamaki-rĩ, nĩwe mũthamaki wa athamaki. Nake Ngai wa igũrũ nĩakũheete ũthamaki, na ũhoti, na hinya, na rĩrĩ; ³⁸ nĩagĩte andũ a ndũrĩrĩ ciothe moko-inĩ maku, na nyamũ cia gĩthaka, o na nyoni cia rĩera-inĩ. Kũria guothe itũũraga-rĩ, nĩagũtuĩte mwathi wacio ciothe. Wee nĩwe mũtwe ũcio wa thahabu.

³⁹ “Thuutha waku, nĩgũkarahũka ũthamaki ũngĩ ũtagaakorwo na hinya ta waku. Thuutha ũcio nĩgũkagĩa na ũthamaki ũngĩ wa gatatũ, nĩguo ũgerekanĩtio na gĩcango, naguo nĩũgaatha thĩ yothe. ⁴⁰ Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũkarahũka ũthamaki ũngĩ wa kana ũrĩ hinya ta kĩgera, nĩgũkorwo kĩgera kiunangaga na gĩkahehenja indo ciothe, na o ta ũria kĩgera kiunangaga indo igatuika tũcunjĩ ũguo noguo ũkaahehenja na uunange mothamaki macio mangĩ mothe. ⁴¹ O ta ũguo wonire atĩ makinya na ciara ciarĩ cia rĩũmba rĩcine rĩtukanĩte na kĩgera-rĩ, noguo ũthamaki ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mũgayũkanu; no rĩrĩ, nĩũgakorwo ũrĩ na hinya wa kĩgera thĩnĩ waguo, o ta ũguo wonire kĩgera kũu gĩtukanĩte na rĩũmba. ⁴² O ũguo ciara ciarĩ cia kĩgera gĩtukanĩte na cia rĩũmba-rĩ, noguo ũthamaki ũcio ũgaakorwo kũmwe ũrĩ na hinya na kũria kũngĩ ũgathuthĩkanga. ⁴³ Na o ta ũguo wonire kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine-rĩ, noguo andũ nao magaaakorwo matukanĩte, na matigaatũra marĩ rĩmwe rĩngĩ, o ta ũria kĩgera gĩtangĩtukana na rĩũmba.

⁴⁴ “Na rĩrĩ, ihinda-inĩ rĩa athamaki acio, Ngai wa igũrũ nĩakahaanda ũthamaki ũtagacooka kwanangwo, kana ũtigĩrwo andũ angĩ. Nĩũkahehenja mothamaki macio mangĩ mothe ũmaniine, noguo mwene ũgaatũra wĩhaandĩte tene na tene. ⁴⁵ ũcio nĩguo ũtaũri wa kioneki kia ihiga rĩu rĩenjetwo kuuma kĩrĩma-inĩ, no rĩtienjetwo na moko ma andũ, na nĩrĩo rĩathetherire kĩgera, na gĩcango, na rĩũmba, na betha na thahabu igĩtuika tũcunjĩ.

“Ngai ũcio mũnene nĩamenyithĩtie mũthamaki ũria gũkaahaana thuutha-inĩ. Kiroto kũu nĩ kia ma, naguo ũtaũri wakio nĩ wa kwĩhokeka.”

⁴⁶ Hĩndĩ ñyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩgũithia, agĩturumithia ũthiũ thĩ mbere ya Danieli, na akĩmũhe gĩtĩo kĩnene, na agĩathana aĩ arutĩro igongona na ũbumba. ⁴⁷ Mũthamaki akĩra Danieli atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai waku nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na Mwathani wa athamaki na mũguũria wa maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ, nĩgũkorwo nĩwahota kũguũria ũndũ ũyũ ũrĩ hitho-inĩ.”

⁴⁸ Nake mũthamaki agĩtũũgĩria Danieli, na akĩmũtuga na iheo nyingĩ mũno. Akĩmũtua mwathi wa bũrũri wothe wa Babuloni, na akĩmũtua mũrũgamĩrĩri wa andũ arĩa othe oogĩ a bũrũri ũcio. ⁴⁹ Nake Danieli agĩthaita mũthamaki atue Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arori a mawĩra marĩa maarutagwo bũrũri-inĩ ũcio wa Babuloni, no Danieli we mwene agĩkara kũu mũciĩ wa ũthamaki.

3

Mũhianano wa Thahabu, na Icuia rĩa Mwaki

¹ Na rĩrĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru nĩathondekithirie mũhianano wa thahabu, wa mĩkono mĩrongo itandatũ* kũraiha na igũrũ, na mĩkono itandatũ† kwarama, na akĩũhaandithia werũ-inĩ wa Dura kũu bũrũri wa Babuloni. ² Nebukadinezaru agĩcooka agĩta anene, na anyabara, na abarũthi, na ataari a mũthamaki, na aigi kĩgĩna, na aciirithania, na mawakiri, na anene a mabũrũri make mothe moke kĩamũro-inĩ gĩa kwamũra mũhianano ũcio aahandithĩtie. ³ Nĩ ũndũ ũcio, anene, na anyabara, na abarũthi, na ataari a mũthamaki, na aigi kĩgĩna, na aciirithania, na mawakiri, na anene othe a mabũrũri makĩgomana nĩ ũndũ wa kwamũra mũhianano ũcio Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie, nao makĩrũgama mbere yaguo.

⁴ Nake mũhuhi coro akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Inyuũ andũ a iruka ciothe na a ndũrĩrĩ ciothe, na a mĩario yothe ta thikĩrĩria ũrĩa mũthamaki aathanĩte mwĩke. ⁵ Rĩrĩa mũrĩguua mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mĩtũrĩrũ irĩa mĩariĩ, o hamwe na ũini wa mĩthemba yothe-rĩ, o rĩmwe mwĩgũithie thĩ mũhooe mũhianano ũcio wa thahabu ũrĩa Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie. ⁶ Mũndũ ũrĩa wothe ũtekwĩgũithia thĩ na ahoote, o hĩndĩ ñyo nĩegũĩkio icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa andũ acio maiguire mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na ũini wa mĩthemba yothe, andũ othe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe makĩgũithia thĩ, makĩhooya mũhianano ũcio wa thahabu ũrĩa Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie.

⁸ Ihinda o rĩu arori a njata amwe makĩyũmĩria, magĩcuuka Ayahudi, ⁹ makĩra Mũthamaki Nebukadinezaru atĩrĩ, “Wee mũthamaki ũrotũra tene na tene! ¹⁰ Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki nĩrutĩte uuge waku, ũkoiga atĩ rĩrĩa mũndũ o wothe akaigua mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mĩtũrĩrũ irĩa mĩariĩ, na ũini wa mĩthemba yothe no nginya egũithie thĩ, ahoote mũhianano ũcio wa thahabu, ¹¹ na ũkoiga atĩ mũndũ ũrĩa wothe ũtekwĩgũithia thĩ aũhooe, nĩagaikio icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno. ¹² No rĩrĩ, nĩ harĩ Ayahudi amwe arĩa wee ũgĩte a kũrora maũndũ ma bũrũri wa Babuloni, na nĩo Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, arĩa matakũguaga, wee mũthamaki. Matitungatagĩra ngai ciaku, kana makahooya mũhianano wa thahabu ũcio ũhandithĩtie.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Nebukadinezaru agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩtũmanĩra Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego mareehwo harĩ we. Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩreehwo mbere ya mũthamaki, ¹⁴ nake Nebukadinezaru akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũhoro wa ma wee Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, atĩ matitungatagĩra ngai ciakwa, o na kana mũkahooya mũhianano wa thahabu ũcio handithĩtie? ¹⁵ Rĩu-rĩ, mũngĩhaarĩria nĩgeetha rĩrĩa mũrĩguua mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mĩtũrĩrũ irĩa mĩariĩ, na ũini wa mĩthemba yothe, mwĩgũithie thĩ, mũhooe mũhianano ũcio nĩ thondekithĩtie, nĩ wega mũno. No rĩrĩ, mũngĩrega kũhooya mũhianano ũcio-rĩ, nĩmũgũikio o ro rĩmwe icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno. Na rĩrĩ, hihi nĩ ngai irĩkũ ingĩhota kũmũhonokia kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

¹⁶ Nao Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magĩcookeria mũthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Nebukadinezaru, ithuĩ tũtibataire kwĩyarĩrĩria tũrĩ mbere yaku igũrũ rĩa ũhoro ũyũ. ¹⁷ Tũngĩkio icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno-rĩ, Ngai ũrĩa ithuĩ tũtungataga e na ũhoti wa gũtũruta thĩnĩ warĩo, na nĩwe ũgũtũhonokia

* 3:1 nĩ ta mita 27 † 3:1 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2:75)

kuuma guoko-inĩ gwaku, wee mũthamaki. ¹⁸ No rĩrĩ, o na angĩaga gũtũhonokiarĩ, nĩtũkwenda ũmenye, wee mũthamaki, atĩ ithuĩ tũtingitungatĩra ngai ciaku, kana tũhooe mũhianano wa thahabu ũcio wee ũhandithĩtie.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Nebukadinezaru akĩrakara mũno nĩ ũndũ wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, na agĩtukia gĩthiithi nĩ ũndũ wao. Agĩcooka agĩathana, akiuga icua rĩu rĩongererwo ngũ nĩguo rĩhiũhe maita mũgwanja ma ũria rĩakoragwo rĩhiũhite. ²⁰ Nebukadinezaru agĩatha thigari imwe iria ciarĩ na hinya mũno ita-inĩ rĩake ciohe Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, imaikie icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio, mehumbĩte kanjũ ciao, na thuruarĩ, na iremba, o na nguo icio ingĩ-rĩ, makĩohwo na magĩikio icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno. ²² Watho ũcio wa mũthamaki warĩ wa ihenya mũno, narĩo icua rĩkahiũha mũno, ũũ atĩ nĩnĩmbĩ cia mwaki ũcio cioragire thigari iria cianyiĩfite Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, ²³ nao andũ acio atatũ, moohetwo makarũmio, makĩgũa icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno.

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩgega, akĩrũgama na igũrũ o rĩmwe, akĩũria andũ arĩa maamũheaga kĩrĩra atĩrĩ, “Githĩ ti andũ atatũ tuohire na twamaikia mwaki-inĩ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩi, nĩ ma ũguo nĩguo, mũthamaki.”

²⁵ Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Hĩ, ta rorai! Nĩ ndĩrona andũ ana magĩcangacanga mwaki-inĩ, matarĩ ohe kana makahutio nĩ mwaki, nake ũcio wa kana ahaana ta ũmwe wa ariũ a ngai.”

²⁶ Nebukadinezaru agĩkuhĩrĩria mũromo-inĩ wa icua rĩu rĩakanaga mwaki, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, inyuĩ ndungata cia Ngai-Ūria-ũrĩ Igũrũ-Mũno, umĩrai, mũũke haha!”

Nĩ ũndũ ũcio Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego makiumĩra mwaki-inĩ ũcio, ²⁷ nao anene, na anyabara, na abarũthi, na arĩa maataaraga mũthamaki othe makĩmarigiicĩria, makĩĩonera atĩ mwaki ndwamekĩte ũuru mũrĩrĩ yao, kana rũcuĩrĩ rwa mĩtwe yao rũkahĩa, o na nguo iria mehumbĩte itiahĩte, na matianungaga mwaki o na atĩa.

²⁸ Nake Nebukadinezaru akiuga atĩrĩ, “Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arogoocwo, ũria ũtũmĩte mũraika wake, ateithũre ndungata ciake! Mamwĩhokire, magĩkararia watho wa mũthamaki, na nĩmekwĩhaarĩrie kũruta mĩoyo yao handũ ha gũtungatĩra kana kũhooya ngai ingĩ, tiga Ngai ũcio wao. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndaruta watho atĩ andũ a rĩrĩrĩ o ruothe kana rwario arĩa makaaria ũndũ o wothe wa gũũkĩrĩra Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magatinangio icunjĩ, na nyũmba ciao imomorwo itũike hĩba ya mahiga, nĩgũkorwo gũtirĩ ngai ingĩ ingĩhonokania na njĩra ĩno.”

³⁰ Nake mũthamaki agĩtũũgĩria Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego kũu bũrũri wa Babuloni.

4

Kĩroto gĩa Keerĩ kĩa Nebukadinezaru

¹ Nĩ nĩ Mũthamaki Nebukadinezaru,

Ndĩramwandĩkĩra marũa maya inyuĩ andũ a iruka ciothe, na ndũrĩrĩ, na andũ a rwario o ruothe arĩa matũũraga thĩ yothe:

Mũrogaacĩra makĩria!

² Ndĩ na gĩkeno ngĩmũmenyithia morirũ na maũndũ ma kũgegania marĩa Ngai-ũria-ũrĩ-Igũrũ mũno anjĩkĩire.

³ Kaĩ morirũ make nĩ manene-ĩ!

O namo maũndũ make ma kũgegania kaĩ nĩ ma hinya-ĩ!

Ūthamaki wake nĩ wa tene na tene,

naguo wathani wake ũkinyagĩra njjarwa na njjarwa.

⁴ Atĩrĩrĩ, nĩ Nebukadinezaru ndarĩ gwakwa mũciũ, njiganĩire na ngagaacĩra nyũmba-inĩ yakwa ya ũthamaki. ⁵ Na rĩrĩ, ũtukũ ũmwe ndarootire kiroto kĩa kĩa makirie mũno. Ngomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa-rĩ, maũndũ marĩa mahĩtũkagĩra meciĩria-inĩ makwa na cioneki ikĩndua nda. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngĩathana ngiuga atĩ andũ arĩa othe oogĩ a Babuloni mareehwo mbere yakwa nĩguo mandaũrĩre kiroto kũu. ⁷ Rĩrĩa ago, na aragũri, na arori a njata na arathi mohoro mookire, ngĩmeera ũria

ndarootete, no n̄maremirwo n̄ k̄ndaūr̄ira k̄iroto k̄iu. ⁸ No thuutha wao, Danieli aḡũka mbere yakwa, na n̄i nḡimw̄ira ūr̄ia ndarootete. (Niwe w̄itagwo Belites hazaru tondũ etan̄tio na ngai yakwa, nake akoragwo na roho wa ngai iria theru th̄iin̄i wake.)

⁹ Nḡira Belites hazaru, m̄nene wa ago othe at̄ir̄i, “N̄injũt̄i at̄i roho wa ngai iria theru ūr̄i th̄iin̄i waku, na ḡut̄ir̄i ūndũ ūr̄i hito-in̄i ūnḡik̄ũrema. Ḡik̄i n̄ik̄io k̄iroto ḡiakwa; nawe he ūtaũri wak̄io. ¹⁰ Ici n̄icio cioneki iria ndonire r̄ira ndaakomete ūr̄i-in̄i wakwa: Ndarorire nḡiona hau mbere yakwa har̄unḡi m̄t̄i ūr̄i b̄ur̄uri gatagat̄i. Naguo war̄i m̄ur̄aihu m̄no. ¹¹ M̄t̄i ūcio ūk̄ineneha ūk̄iḡia na h̄inya nako gacũmb̄ir̄i kaguo gakahutia matu mair̄u; naguo wonekaga nḡinya ituri ciothe cia th̄i. ¹² Mathangũ maguo maar̄i mathaka, na maciaro maguo makainḡiha war̄i na irio cia kũhũnia andũ othe. Nyamũ cia ḡithaka ciaikaraga k̄iruru-in̄i k̄iaguo, nacio nyoni cia r̄iera-in̄i igaiikaraga hongē-in̄i ciaguo; indo ciothe iria ir̄i muoyo ciar̄iaga maciaro maguo.

¹³ “N̄inḡi o ngomete ūr̄i-in̄i wakwa nḡirora nḡiona cioneki-in̄i icio, na hau mbere yakwa har̄i na m̄uranḡiri, m̄undũ m̄theru, aḡik̄ũruka oim̄te iḡurũ. ¹⁴ Akian̄r̄ira na m̄gambo m̄nene, akiuga at̄ir̄i: Temai m̄t̄i ūcio na m̄hũr̄ure hongē ciaguo; itithai mathangũ maguo, na m̄hurunje maciaro maguo. Nyamũ nacio ciure ciehere rungu wago, o na nyoni ciume hongē-in̄i ciaguo. ¹⁵ No r̄ir̄i, m̄ureke ḡithuk̄i na m̄iri yak̄io ciohwo na k̄igera na ḡicango, nacio itigwo t̄iri-in̄i, k̄u nyeki-in̄i ya ḡithaka.

“N̄iaihũgagio n̄i ime r̄ia iḡurũ, na at̄ũranagie na nyamũ k̄u nyeki-in̄i ir̄ia nduru ya ḡithaka. ¹⁶ Mecir̄ia make n̄imagarũrwo matige ḡũtuika ta ma m̄undũ, nake aḡie na mecir̄ia ta ma nyamũ, ihinda ta r̄ia m̄iaka m̄ugwanja.

¹⁷ “Itua r̄iu r̄ian̄r̄irwo n̄i aranḡiri, nar̄io r̄igek̄irwo h̄inya n̄i ar̄ia atheru, n̄igeetha ar̄ia mar̄i muoyo mamenye at̄i Ūr̄ia-ũr̄i-Iḡurũ-Mũno n̄iwe wathaga mothamaki ma andũ, naguo ūthamaki aũheaga o ūr̄ia anḡienda k̄ũhe, na agatũḡir̄ia m̄undũ ūtar̄i igweta o na hanini n̄iguo ūtuike wake.’

¹⁸ “K̄iu n̄ik̄io k̄iroto k̄ir̄ia n̄i, M̄thamaki Nebukadinezaru ndarootire. At̄ir̄i, wee Belites hazaru, ta nj̄ura ūr̄ia kiugite kuona at̄i andũ ar̄ia anḡi othe ooḡi a ūthamaki wakwa n̄imaremetwo n̄ik̄undaūr̄ira. No r̄ir̄i, wee no ūhote tondũ roho wa ngai iria theru ūr̄i th̄iin̄i waku.”

Danieli Ḡutaũra K̄iroto

¹⁹ H̄indi iyo Danieli (na nowe w̄itagwo Belites hazaru) ak̄iamba ḡutanḡika m̄no kwa ihinda, na ak̄imaka m̄no mecir̄ia-in̄i make. N̄i ūndũ ūcio m̄thamaki ak̄imw̄ira at̄ir̄i, “Belites hazaru, t̄iga k̄umakio n̄i k̄iroto k̄iu kana ūtaũri wak̄io.”

Belites hazaru aḡicookia at̄ir̄i, “Mwathi wakwa, naar̄i korwo k̄iroto k̄iu k̄ierekererio th̄u ciaku, o na ūtaũri wak̄io wath̄ir̄ir̄io andũ ar̄ia maḡũthũire! ²⁰ M̄t̄i ūcio wonire, ūr̄ia wanenehire na ūk̄iḡia na h̄inya, nako gacũmb̄ir̄i kaguo gakahutia matu mair̄u, na ūkonekaga n̄i th̄i yothe, ²¹ ūr̄i na mathangũ mathaka na maciaro mainḡi, na ūkaheaga andũ othe irio, na nyamũ cia ḡithaka cikaarahaga k̄iruru-in̄i k̄iaguo, na ūkaḡia na itara hongē-in̄i ciaguo cia nyoni cia r̄iera-in̄i-r̄i, ²² wee m̄thamaki, niwe m̄t̄i ūcio! Niũnenehete na ūkaḡia na h̄inya; ūnene waku ūgakũra nḡinya ūkahutia matu mair̄u, naguo wathani waku ūgatambũr̄uka ūgakinya k̄undũ k̄uraya ḡukũ th̄i.

²³ “Wee, m̄thamaki-r̄i, N̄iwonire m̄uranḡiri, m̄undũ m̄theru, aḡik̄ũr̄uka oim̄te matu-in̄i, akiugaga at̄ir̄i, ‘Temai m̄t̄i ūcio na m̄wanange, no m̄utige ḡithuk̄i k̄iohetwo na k̄igera na ḡicango, k̄u nyeki-in̄i ya ḡithaka nayo m̄iri yak̄io itigwo t̄iri-in̄i. Nake n̄iaihũgagio n̄i ime r̄ia matu-in̄i; n̄iaikarage ta nyamũ cia ḡithaka ihinda r̄ia m̄iaka m̄ugwanja.’

²⁴ “At̄ir̄i, wee m̄thamaki, ūtaũri wa k̄iroto k̄iu n̄iguo ūyũ, nar̄io itũro r̄ir̄ia r̄itũt̄wo n̄i Ūr̄ia-ũr̄i-Iḡurũ-Mũno n̄iguo r̄iḡũkore wee, m̄thamaki, mwathi wakwa, nar̄io r̄ir̄i: ²⁵ At̄ir̄i, n̄iukaingatwo weherio kuuma k̄ur̄i andũ, ūgatũranagie na nyamũ cia ḡithaka; ūkaar̄iaga nyeki ta ng’ombe, na ūihũgagio n̄i ime r̄ia kuuma iḡurũ. M̄iaka m̄ugwanja n̄igathira, o nḡinya ūmenye at̄i Ūr̄ia-ũr̄i-Iḡurũ-Mũno niwe ūthamakaḡira mothamaki mothe ma andũ, na akamaheana k̄ur̄i o ūr̄ia anḡienda. ²⁶ Watho ūr̄ia woigire ḡithuk̄i na m̄iri yak̄io ḡitigwo, n̄i kuuga at̄i n̄iugacookerio ūthamaki waku r̄ir̄ia ūkaamenya at̄i wathani uumaga Iḡurũ.* ²⁷ N̄i ūndũ ūcio, wee m̄thamaki, it̄ik̄ira k̄ũigua ūtaaro wakwa: Tigana na mehia maku, w̄ikage maundũ mar̄ia maḡir̄ire, na ūt̄ige waganu waku, na ūndũ wa k̄ũguira ar̄ia ahinyr̄irie tha. H̄ihi kwahoteka ūgaac̄iru waku ūth̄i na mbere.”

Kũhinga gwa K̄iroto

* 4:26 “Iḡurũ” r̄iar̄i r̄it̄wa r̄ia Kiyahudi r̄ia Ngai.

²⁸ Na rîrî, maündû macio mothe nîmakorire Mûthamaki Nebukadinezaru. ²⁹ Thuutha wa mîeri ikûmi na îîrî, rîrîa mûthamaki aaceerangaga arî nyûmba igûrû ya ûthamaki kûu Babuloni, ³⁰ akiuga atîrî, “Githî îno tiyo Babuloni, itûûra inene rîrîa njakîte rîrî gûikaro kîa mûthamaki, na ûndû wa ûhoti wakwa mûingî, na nî ûndû wa riiri wa ûnene wakwa?”

³¹ Kahinda o kau aaragia, mûgambo ûkiuma igûrû, ûkiuga atîrî, “Rîrî nîrîo ituîro rîrîa ûtuîrîrwo, Mûthamaki Nebukadinezaru: Atîrîrî, nîwehererio ûhoti wa ûthamaki waku. ³² Nîûkûingatwo weherio kuuma kûrî andû, ûgatûûranagie na nyamû cia gîthaka; ûrîrîaga nyeki ta ng’ombe. Mîaka mûgwanja nîigûthira, o nginya ûmenye atî, Ûrîa-ûrî-Igûrû-Mûno nîwe ûthamakagîra mothamaki mothe ma andû, na akamaheana kûrî o ñrîa angienda.”

³³ O hîndî îyo ituîro rîrîa rîatuîrîrwo Nebukadinezaru rikîhinga. Akîingatwo, akîeherio kuuma kûrî andû, na akîrîa nyeki ta ng’ombe. Mwîrî wake waihûgagio nî ime rîa igûrû, o nginya njuîrî yake ikîrîaha o ta njoya cia nderi, na ndwara ciake ikîrîaha o ta cia nyoni.

³⁴ Na rîrî, mîaka îyo yathira-rî, nîi, Nebukadinezaru, ngîtiira maitho makwa na igûrû, na ngîcookererwo nî ûgîma wa meciiria makwa. Ningî ngîgooca Ûrîa-ûrî-Igûrû-Mûno; ngîmûtiîa na ngîkumia ûcio ûtûûruga muoyo tene na tene.

Wathani wake nî wathani wa gûtûûra tene na tene; ûthamaki wake ûkinyagîra njarwa na njarwa.

³⁵ Andû othe a gûkû thî amonaga ta matarî bata.

Nake ekaga ûrîa ekwenda na mbûtû cia kûu igûrû, na andû arîa matûûruga gûkû thî.

Na gûtîrî mûndû ûngîhota kûgirîrîria guoko gwake, kana amûûrie atîrî: “Nîatia ûguo weka?”

³⁶ O ihinda-inî o rîu ndaacookeirwo nî ûgîma wa meciiria makwa-rî, norîo ndaacookeirio gîtiîo gîakwa na ûkaru wakwa nîgeetha ûthamaki wakwa ûgîe na riiri. Ningî ataari akwa na andû arîa maarî igweta makînyamûkîra, ngîcookoio gîti-inî gîakwa kîa ûnene, na ngîneneha gûkîra mbere. ³⁷ Na rîrî, nîi Nebukadinezaru-rî, nîngûkumia, na ndûûgîrie, na ngooce Mûthamaki wa igûrû, nîngûkorwo maündû marîa mothe ekaga nîmagîrîire, na mîthîire yake yothe nî ya kîhooto. Nao arîa mathiiga na mwîgaatho nîahotaga kûmanyiîhia.

5

Maandîko Rûthingo-inî

¹ Atîrîrî, Mûthamaki Belishazaru nîarugithîirie andû ake ngiri îmwê arîa maarî igweta iruga inene, nake akînyuuanîra ndîbei nao. ² Rîrîa Belishazaru aanyuuga ndîbei yake, agîathana ikombe cia thahabu na cia betha, iria ithe Nebukadinezaru aatahîte akaruta hekarû-inî Jerusalemu, irehwo nîgeetha mûthamaki, na andû ake arîa maarî igweta, na atumia ake na thuriya ciake manyue nacio. ³ Nî ûndû ûcio makîrehe ikombe icio cia thahabu iria ciatahîtowo îkarutwo hekarû-inî ya Ngai kûu Jerusalemu. Nake mûthamaki, na andû ake acio maarî igweta, na atumia ake, na thuriya ciake makînyua nacio. ⁴ Nao maanyuuga ndîbei, makîgoocaga ngai cia thahabu, na cia betha, na cia gîcango, na cia kîgera, na cia mîti, na cia mahiga.

⁵ Na rîrî, o rîmwê hakîoneka ciara cia guoko kwa mûndû ikîandîka rûthingo-inî rwa nyûmba îyo ya ûthamaki hakuhî na mûti ûrîa wa kûigîrîra tawa. Nake mûthamaki akîona guoko kûu gûkîandîka. ⁶ Nake mûthamaki agîthita gîthiithi na akîmaka mûno, nginya maru make makîgûthana, na akîremwo nîkûrûgama na magûrû make.

⁷ Mûthamaki akîanîrîra na mûgambo mûnene, akiuga aragûri, na arori a njata, na arathi a mohoro mareehwo nake akîîra andû acio oogî a Babuloni atîrî, “Ûrîa wothe ûngîthoma maandîko maya na anjîre ûrîa moigîte, nîekûhumbwo nguô cia rangi wa ndathi, na ekîrwo kîrengeri gîa thahabu ngingo, na nîegûtuo mwathani wa gatatû ûthamaki-inî ûyû.”

⁸ Nao andû a mûthamaki arîa oogî othe magîtoonya kuo, no matiahotire gûthoma maandîko macio kana kwîra mûthamaki ûrîa moigîte. ⁹ Nî ûndû ûcio Mûthamaki Belishazaru agîkîrîrîria kûmaka, na gîthiithi gîake gîgîthita makîria. Andû ake acio maarî igweta makîrigwo nî ûrîa mangîka.

¹⁰ Mûtumia wa mûthamaki rîrîa aigûire inegene rîa mûthamaki na andû acio ake maarî igweta agîtoonya nyûmba îyo yarî na iruga. Akîra mûthamaki atîrî, “Wee

mūthamaki, ūrotūūra nginya tene! Tiga kūmaka o na kana ūtukie gīthiithi nī ūndū wa ūhoru ūyū! ¹¹ Ūthamaki-inī waku nī kūrī mūdū ūkoragwo na roho wa ngai iria theru thīnī wake. Matukū-inī ma thoguo-rī, nīonekire arī na meciiria marī na ūtaūku na ūmenyi o ta wa ngai icio. Thoguo, Mūthamaki Nebukadinezaru, (ndīrakwīra ūhoru wa thoguo mūthamaki,) nīamūtuire mūnene wa aragūrī, na arorī a njata, na arathi a mohoro. ¹² Mūdū ūcio Danieli, na nīwe mūthamaki eetire Belīteshazaru, nīonekire arī na meciiria makuūku, na ūmenyo, na ūtaūku, o na ningī ūhoti wa gūtaūra irooto, na gūtaarīria ndaī, na gūtuithania maūdū marīa maritū. Tūmana Danieli etwo na nīegūkwīra ūria maandīko macio moigīte.”

¹³ Nī ūndū ūcio Danieli akīrehwo mbere ya mūthamaki, nake mūthamaki akīmūūria atūrī, “Wee nīwe Danieli, ūmwe wa andū arīa baba, ūria warī mūthamaki aarehire gūkū matahītwo kuuma Juda? ¹⁴ Nīnjiguīte atī ūrī na roho wa ngai iria theru thīnī waku na atī ūrī na ūtaūku, na ūhoti wa gwīciiria na ūgūgī wa mwanya. ¹⁵ Andū arīa oogī na aragūrī nīmekūrehetwo harī nī mathome maandīko maya manjūre ūria moigīte, no matinahota kūmataarīria. ¹⁶ Rīu nīnjiguīte atī wee no ūhoti gūtaūra na kūhīngicanūra maūdū marīa maritū. Ūngīhota gūthoma maandīko maya na ūnjūre ūria moigīte-rī, nīūkūhumbwo nguo ya rangī wa ndathi, na wīkīrwo kīrengēeri gīa thahabu ngingo, na ūtuuo mwathani wa gatatū ūthamaki-inī ūyū.”

¹⁷ Nake Danieli agīcookeria mūthamaki atūrī, “Theo icio ciaku ikara nacio arī we, namo marīhi maku ūmahe mūdū ūngī. No o na gūkīrī ūguo-rī, nīngūthomera mūthamaki maandīko macio, na ndīmwire ūria moigīte.

¹⁸ “Atūrīrī, wee mūthamaki, Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīaheire thoguo Nebukadinezaru wathani, na ūnene, na riiri, na ūkaru. ¹⁹ Nī ūndū wa kūmūtūgīria ūguo-rī, andū othe, na ndūrīrī ciothe, na andū a mīario yothe nīmainainaga marī mbere yake na makamwītīgīra. Andū arīa mūthamaki angīendire mooragwo nīamooragithagia; arīa angīendire kūhonokia mīoyo yao, nīamahonokagia; arīa angīendire gūtūūgīria, nīamatūgagīria; nao arīa angīendire kūnyīhia, nīamanyīhia. ²⁰ No rīrīa ngoro yake yanyītirwo nī mwīgaatho na akīūmio ngoro nī mwītīo, nīarutirwo gītī-inī gīake kīa ūnene na akīarūro riiri wake. ²¹ Akīngatwo akīheherio kuuma kūrī andū, na akīgarūrwo akīgīa na meciiria ta ma nyamū, agītūūrania na njagī cia werū-inī, na akīrīa nyeki ta ng’ombe; naguo mwīrī wake waihūgagio nī ime riumīte igūrū, nginya rīrīa aamenyire atī Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīwe wathaga mothamaki ma andū, na nīwe ūmaheanaga kūrī o ūria angīenda kūhe.

²² “No wee nawe Belishazaru, mūrū-we-rī, ndūigana kwīnyīhia, o na gūkorwo nīwooī maūdū macio mothe. ²³ Handū ha ūguo-rī, wee nīwīnenehetie makīria, ūgakararia Mwathani-wa-Igūrū. Wetirie ikombe iria ciarūtīwo hekarū-inī yake, ūkīreherwo, nawe na andū aku arīa marī igweta, na atumia aku na thuriya ciaku, mūkīnyua ndībei nacio. Na inyuī mūkīgooca ngai cia betha na cia thahabu, na cia gīcango, na cia kīgera, na cia mītī, o na cia mahiga, iria itoonaga, kana ikāigua, kana igakūūrana ūndū. No rīrī, wee ndūigana gūtīia Ngai ūria ūgwete muoyo waku guoko-inī gwake, na akamenya mīthīire yaku yothe. ²⁴ Nī ūndū ūcio agītūma guoko kūu gūūke kwandīke maandīko macio.

²⁵ “Maandīko macio mandīkītwo maroiga ūū:

MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN

²⁶ “Naguo ūtaūri wa ciugo ici nīguo ūyū:

MENE nī ta kuuga: Ngai nīatarīte matukū ma ūthamaki waku, na akaūkinyia mūthia.

²⁷ TEKEL nī ta kuuga: Wee nīūthimītwo na ratirī, ūkoneka nīūtīgairie.

²⁸ PERES nī ta kuuga: Ūthamaki waku nī mūgayanie, ūkaheanwo kūrī Amedi na Aperisia.”

²⁹ Hīndī iyo Belishazaru agīatha andū ake, nao makīhumba Danieli nguo ya rangī wa ndathi, na agūkīrwo kīrengēeri gīa thahabu ngingo, naguo ūhoru wake ūkīmenyithanio atī nīwe mwathani wa gatatū ūthamaki-inī ūcio.

³⁰ Ūtukū o ro ūcio, Belishazaru mūthamaki wa Babuloni akīūrāgwo, ³¹ nake Dario ūria Mūmedia akīoya ūthamaki ūcio, arī na ūkūrū ta wa mīaka mīrongo itandatū na ūrī.

6

Danieli Gūikio Irima rīa Mīrūūthi

¹ Na rīrī, Dario nīonire athuure anene 120 nīguo matuīke a gwanhaga ūthamaki-inī wake wothe. ² Ningī agīcooka akīga atongoria atatū matuīke anene a acio angī, na

ũmwe wa acio atatu aari Danieli. Anene acio atatu maigirwo nigeetha marehagirwo ūhoru ni anene acio angĩ a bũrũri, nigeetha indo cia mũthamaki itikoore. ³ Nake Danieli akĩoneka ari wa mwanya hari atongoria acio angĩ othe o na anene ni ūndũ wa ūria aari kiyo mũrutĩre-inĩ wake wa wĩra, na ni ūndũ ūcio mũthamaki agĩtanya kũmũtua mwathi wa ūthamaki ūcio wake wothe. ⁴ Ni ūndũ ūcio atongoria na anene acio angĩ magĩcaria ūndũ mangĩcuukĩra Danieli wĩra-inĩ wake wa gwathana, no makĩaga ihĩtia. Nĩmagire ūndũ mangĩmũcuukĩra, tondũ aari mwĩhookeu, akaaga ūcuuke kana ihĩtia mũthĩre-inĩ yake. ⁵ Marigĩrĩrio-inĩ andũ acio makĩirana atĩrĩ, “Gũtirĩ hĩndĩ tũkoona ūndũ tungĩcuukĩra Danieli, tĩga ūkorirwo ni ūndũ ūkonĩ watho wa Ngai wake.”

⁶ Ni ūndũ ūcio atongoria na anene a bũrũri magĩthĩ marĩ gĩkundi kũrĩ mũthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ: “Wee Mũthamaki Dario, ūrotũra nginya tene! ⁷ Ithuĩ tũri atongoria a ūthamaki ūyũ, na anyabara, na anene a bũrũri, na andũ ari mataaraga mũthamaki o na abarũthĩ othe, nĩtũciirĩte tũkoona ari wega we mũthamaki ūrute watho naguo ūhinyĩrĩrio atĩ mũndũ o wothe ūria ūngĩhooya ngai o na irĩkũ kana mũndũ o na ūrĩkũ, tĩga akũhoire wee mũthamaki, ihĩnda rĩa matukũ mĩrongo itatũ rĩtanathira, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthĩ. ⁸ Na rĩrĩ, wee mũthamaki, athana watho ūcio ūgĩe ho na wandĩkwo, nawe ūwĩkĩre mũhũũri nigeetha ndũkagarũrwo, kũringana na mawatho ma Amedi na ma Aperisia marĩa matagarũragwo.” ⁹ Ni ūndũ ūcio Mũthamaki Dario akĩandĩka watho ūcio na agĩkĩra mũhũũri.

¹⁰ Rĩria Danieli aamenyire atĩ watho ūcio ni wandĩkĩtwo-rĩ, akĩinũka gwake, akĩhaica kanyũmba gake ka igũrũ hari ndirica cia nyũmba yake ciahingũragwo irirete mwena wa Jerusalemu. O mũthenya, nĩaturagia ndu maita matatũ akahooya Ngai, akĩmũcookagĩra ngaatho o ta ūria aamenyerete gwĩka hau kabere. ¹¹ Nao andũ acio magĩthĩ marĩ hamwe, magĩkora Danieli akĩhooya agĩthaita Ngai amũteithie. ¹² Ni ūndũ ūcio magĩthĩ harĩ mũthamaki na makĩaria nake igũrũ rĩa uge ūcio wa mũthamaki: Makĩmũria atĩrĩ, “Gĩthĩ ndwandĩkithirie watho atĩ handũ ha matukũ mĩrongo itatũ, mũndũ ūngĩhooya ngai o na irĩkũ kana ahoee mũndũ o na ūrĩkũ tĩga o we mũthamaki, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthĩ?”

Mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Watho ūcio ūrĩ o ho, kũringana na mawatho ma Amedi na Aperisia, marĩa matagarũragwo.”

¹³ Nao magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Danieli, ūmwe wa andũ ari maatahitwo kuuma Juda, ndagwathikagĩra wee mũthamaki, kana agaathĩkĩra watho ūria wee mwene wandĩkithĩtie. O na rĩu no ahooyaga Ngai wake maita matatũ o mũthenya.” ¹⁴ Rĩria mũthamaki aagũire ūhoru ūcio, akĩgũga kĩeha mũno; agĩtua itua rĩa kũhonokia Danieli, na mũthenya ūcio wothe aatĩndire akĩgeria ūria angĩhonokia Danieli o nginya rĩua rĩgĩthũa.

¹⁵ Hĩndĩ iyo andũ acio makĩũngana rĩngĩ magĩthĩ harĩ mũthamaki na makĩmwĩra atĩrĩ, “Ririkana, wee mũthamaki, atĩ kũringana na watho wa Amedi na Aperisia, watho ūria mũrute kana mwandĩke ni mũthamaki ndũngĩgarũrwo.”

¹⁶ Ni ūndũ ūcio mũthamaki agĩathana, nao makĩrehe Danieli na makĩmũikia irima-inĩ rĩa mĩrũũthĩ. Mũthamaki akĩra Danieli atĩrĩ, “Ngai waku ūria ūtungatagĩra hĩndĩ ciothe-rĩ, arogũteithũra!”

¹⁷ Ihiga rĩkĩreehwo, rĩkĩgwo mũromo-inĩ wa irima rĩu, nake mũthamaki agĩkĩra mũhũũri na gĩcũhĩ gĩake mwene na icũhĩ cia andũ ake ari marĩ igweta, nigeetha gũtikagĩe ūndũ ūngĩgarũrwo ūkonĩ Danieli. ¹⁸ Nake Mũthamaki agĩcooka nyũmba yake ya ūthamaki, nake akĩraara ehingĩte kũria irio na maũndũ na gwĩkenia. Na ūtukũ ūcio wothe ndaigana kuona toro.

¹⁹ Na kwarooka gũkĩa-rĩ, mũthamaki agĩkĩra tene, agĩthĩ ahiũhĩte erekeire irima-inĩ rĩa mĩrũũthĩ. ²⁰ Na aakũhĩrĩria irima rĩu, agĩta Danieli na mũgambo ūrĩ na ruo rĩnene, akĩmũria atĩrĩ, “Danieli, wee ndungata ya Ngai ūria ūrĩ muoyo, Ngai waku ūria ūtungatagĩra hĩndĩ ciothe nĩakũhonoketie kuuma kũrĩ mĩrũũthĩ?”

²¹ Nake Danieli agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ūrotũra nginya tene! ²² Ngai wakwa nĩarandũĩre mũraika wake, nake arahanga mĩrũũthĩ tũna. Ndĩrĩ ūndũ mũũru ĩnjĩkĩte, tondũ nĩnyonetwo itarĩ na mahĩtia njĩkĩte maitho-inĩ nake. Nĩngĩ o na wee mũthamaki ndĩrĩ ndaakũhĩrĩria.”

²³ Nake mũthamaki agĩkena mũno na agĩathana Danieli arutwo irima rĩu rĩa mĩrũũthĩ. Nake Danieli arutwo irima-inĩ rĩu rĩa mĩrũũthĩ, ndaarĩ na handũ aagararĩtio, tondũ we nĩehokete Ngai wake.

²⁴ Nake Mũthamaki agĩathana, akiuga atĩ andũ ari maathitangĩte Danieli manyĩitwo, macooke marehwo na maikio irima-inĩ rĩu rĩa mĩrũũthĩ, hamwe na atumia ao, na ciana

ciaio.* Na rĩrĩ, o na matanakinya irima gītina-rĩ, mĩrũũthi iyo ikĩmakĩria hinya, na ikĩhehenja mahĩndĩ mao mothe.

²⁵ Mũthamaki Dario agĩcocoa akĩandĩkĩra andũ othe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe bũrũri-inĩ guothe marũa, akĩmeera atĩrĩ:

“Mũrogaacĩra mũno makĩria!

²⁶ “Nĩndahĩtũkia watho, atĩ kũrĩa guothe ũthamaki ũyũ wakwa wakinya-rĩ, andũ no nginya metigagĩre na matĩage Ngai wa Danieli.

“Nĩgũkorwo nĩwe Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo,
na atũũraga nginya tene;
ũthamaki wake ndũrĩ hĩndĩ ũkaaniinwo o na rĩ,
naguo wathani wake ndũrĩ hĩndĩ ũgaathira.

²⁷ Nĩwe ũteithũranaga na akahonokania;
nĩwe wĩkaga morirũ na magegania
kũu igũrũ o na gũkũ thĩ.

Ūcio nĩwe ũhonoketie Danieli
kuuma kũrĩ hinya wa mĩrũũthi.”

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Danieli akĩgaacĩra hĩndĩ ya wathani wa Dario, o na wathani-inĩ wa Kurusu ũrĩa Mũperisia.

7

Kĩroto kĩa Danieli kĩa Nyamũ Inya

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Belshazaru mũthamaki wa bũrũri wa Babuloni, Danieli nĩarootire kĩroto, na akĩona cioneki meciĩria-inĩ make akomete ũrĩrĩ-inĩ wake. Nake akĩandĩka ũhoru wa kĩroto kũu.

² Danieli akiuga atĩrĩ: “Nĩ Danieli-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, na hau mbere yakwa ngĩona huho inya cia igũrũ ikĩhurutanĩra igũrũ wa iria rĩrĩa inene. ³ Naho hau hakiumĩra nyamũ inya ciarĩ nene kuuma iria-inĩ rĩu, na gũtĩrĩ yahanaga irĩa ingĩ.

⁴ “Nyamũ ya mbere yahaanaga ta mũrũũthi, na yarĩ na mathagu ta ma ndiiyũ. Ngĩkara ndorete nginya rĩrĩa njoya ciayo ciamunyĩrwo, nayo igĩcocoa ikĩoywo na igũrũ ikĩrũgamio na magũrũ mayo meerĩ ta mũndũ, na ikĩheo ngoro ta ya mũndũ.

⁵ “Na hau mbere yakwa nĩ haarĩ na nyamũ ingĩ ya keerĩ, nayo yahaanaga ta nduba. Nayo nyamũ iyo nĩyambararĩtie mwena ũmwe wayo, na ikarũma mbaru ithatũ na kanua gatagatĩ ka magego mayo. Nayo ikĩrwo atĩrĩ, ‘Ūkĩra ũrĩe nyama nginya ũiganie!’

⁶ “Thuutha ũcio ngĩrora na ngĩona hau mbere yakwa nyamũ ingĩ, nayo yahaanaga ta ngarĩ. Mũgongo-inĩ wayo yarĩ na mathagu mana maahaanaga ta ma nyoni. Nyamũ iyo yarĩ na mũtwe ĩna, na nĩyahetwo ũhoti wa gwathana.

⁷ “Thuutha ũcio nĩ Danieli-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, na hau mbere yakwa ngĩona nyamũ ya kana, nayo yarĩ ya kũmakania na ya gũtua mũndũ nda, na nĩ yarĩ na hinya mũno. Nyamũ iyo yarĩ na magego manene ma kĩgera; na yahehenjaga na ĩgatambuura kĩrĩa yooraga, na kĩrĩa gĩatigara ikarangĩrĩria na magũrũ. Yarĩ na ngũũrani na nyamũ icio ingĩ cionekete mbere yayo, na yarĩ na hĩa ikũmi.

⁸ “Rĩrĩa ndeciiragia ũhoru wa hĩa icio-rĩ, ngĩona hau mbere yakwa harĩ na rũhĩa rũngĩ, na rwarĩ rũnini, rũkĩmera gatagatĩ ka icio ingĩ; nacio hĩa ithatũ cia iria ciarĩ cia mbere ikĩmunyũka biũ, ikĩrweherera. Naruo rũhĩa rũu rwarĩ na maitho ta ma mũndũ na kanua kaaragia ndeto cia mwĩĩĩo.

⁹ “O ndorete ngĩona,
“itĩ cia ũnene ikĩgwo handũ ha cio,
nake Ūrĩa-Ūtũire-ho-kuuma-o-Tene agĩkarĩra gĩtĩ gĩake.

Nacio nguo ciake cierũhĩte ta ira;
na njuĩrĩ cia mũtwe wake ikerũha ta guoya wa ng’ondũ.
Gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩarĩrĩmbũkaga nĩnĩmbĩ cia mwaki,
namo magũrũ makĩo maarĩ ma mwaki ũgwakana.

¹⁰ Rũũrĩ rwa mwaki nĩ rwathereraga
ruumĩte hau mbere yake.

Nake agatungatĩrwo nĩ ndungata ngiri maita ngiri;
na andũ ngiri ikũmi maita ngiri ikũmi makarũgama mbere yake.

Igooti rĩgũkara thĩ rĩciirithanie,
namo mabuku makĩhingũrwo.

* 6:24 Kũũraga andũ a nyũmba ĩmwe othe warĩ mũtugo wa andũ a Perisia.

¹¹ “Ningĩ ngĩthĩĩ na mbere gũcũthĩrĩria nĩ ũndũ wa ciugo cia mwĩgaatho iria rũhĩa rũu rwaragia. Ngũikara ndorete nginya nyamũ iyo ikũuragwo, na mwĩrĩ wayo ũkĩanangwo na ũgĩkio thĩĩnĩ wa mwaki ũcio wakanaga. ¹² (Nyamũ icio ingĩ nĩciatuunyĩtwo ũhoti wacio wa gwathana, no nĩcietĩkĩrĩtio ciikarange muoyo kwa ihinda.)

¹³ “Ningĩ-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, ngĩona hau mbere yakwa harĩ na mũndũ wahaanga ta mũrũ wa mũndũ, agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu. Nake agĩkuhĩrĩria ũcio-Ũtũire-ho-kuuma-o-Tene na agĩtwarwo harĩa aarĩ. ¹⁴ Nake akĩheo wathani, na riiri, na hinya wa gwathana; nacio iruka ciothe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe makĩmũhooya. Wathani wake nĩ wathani wa gũtũura tene na tene, na ndũgaathira, naguo ũthamaki wake ndũrĩ hĩndĩ ũkaanangwo.

Ũtaũri wa Kĩroto kũu

¹⁵ “Nĩ Danieli nĩndatangĩkire roho-inĩ, nacio cioneki iria ciahĩtũkĩire meciiria-inĩ makwa igĩthĩĩnia mũno. ¹⁶ Ngĩkuhĩrĩria ũmwe wa acio maarũngĩĩ hau, ngĩmũiria andaarĩrie ma ya ũgoro ũcio watho.

“Nĩ ũndũ ũcio akĩndaũrĩra maũndũ macio mothe, akĩnjũra atĩrĩ: ¹⁷ ‘Nyamũ icio inya nene nĩ mothamaki mana marĩa makaarahũka gũkũ thĩ. ¹⁸ No rĩrĩ, andũ arĩa atheru a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩo makaamũkĩra ũthamaki na matũire naguo nginya tene, ĩĩ, ti-itherũ, matũire naguo nginya tene na tene.’

¹⁹ “Ningĩ ngĩenda kũmenya gĩtũmi kĩa nyamũ iyo ya kana ĩrĩa yarĩ na ngũũrani na icio ingĩ na yarĩ ya kũmakania mũno, ĩrĩ na magego mayo ma kĩgera na ndwara cia gĩcango, nyamũ iyo yahehenjaga na ĩgatambuuranga kĩrĩa yooraga, na ĩkarangĩrĩria na magũrũ kĩrĩa gĩatiagara. ²⁰ O na ningĩ ngĩenda kũmenya ũgoro wa hĩa icio ikũmi ciarĩ mĩtwe wayo na wa rũhĩa rũu rũngĩ rwacookire kũmera, o na wa hĩa icio ithatũ ciamunyũkire rũu rũngĩ rwamera, menye ũgoro wa rũhĩa rũu ruonagwo ta rwarĩ rũnene gũkĩra icio ingĩ, na rwarĩ na maito na kanua kaaragia ndeto cia mwĩgaatho. ²¹ O njũũthĩrĩrie-rĩ, rũhĩa rũu rũgĩtharĩkĩra andũ arĩa atheru, rũkĩrũa nao na rũkĩmahoota, ²² o nginya rĩrĩa ũcio-Ũtũire-ho-kuuma-o-Tene ookire na agĩtũra andũ acio atheru a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ciira wa kĩhooto, narĩo ihinda rigĩkinya makĩgwaĩra ũthamaki.

²³ “Ningĩ akĩndaarĩria akĩnjũguithia atĩrĩ: ‘Nyamũ iyo ya kana nĩ ũthamaki wa kana ũrĩa ũkaagĩa gũkũ thĩ. Ũgaakorwo ũrĩ na ngũũrani na mothamaki marĩa mangĩ mothe, na nĩkaniina thĩ yothe, ũmĩrangĩrĩrie na ũmĩhehenjaga. ²⁴ Nacio hĩa icio ikũmi nĩ athamaki ikũmi arĩa makoima thĩĩnĩ wa ũthamaki ũcio. Na thuutha wao mũthamaki ũngĩ nĩakarauhũka, ũrĩ na ngũũrani na arĩa angĩ maarĩ mbere yake; na nĩagatooria athamaki acio atatũ. ²⁵ Nĩakaaria ndeto cia gũcambia Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na ahinyĩrĩrie andũ ake arĩa atheru, o na agerie kũgarũra mahinda na mawatho marĩa matue. Nao andũ arĩa atheru nĩmakaneanwo moko-inĩ make kwa ihinda rĩmwe, na mahinda meerĩ, na nuthu ya ihinda.

²⁶ “ ‘No igooti nĩrĩgaikara thĩ rĩciirithanie, na thuutha wa ũguo acooke atunywo wathani wake, na wanangwo biũ nginya tene. ²⁷ Ningĩ wathani, na ũhoti, na ũnene wa mothamaki marĩa marĩ gũkũ thĩ guothe cinengerwo andũ arĩa atheru, andũ a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. ũthamaki wake nĩ ũthamaki wa gũtũura nginya tene na tene, nao aathanĩ othe nĩmakamũhooyaga na mamwathĩkagĩre.’

²⁸ “Ũgoro ũcio ũgĩthĩrĩra hau. Nĩ Danieli-rĩ, nĩndatangĩkire mũno meciiria-inĩ makwa, na ngĩtukia gĩthĩithi, no ngĩkara ngĩcũuranagia ũgoro ũcio ngoro-inĩ yakwa.”

8

Kĩoneki kĩa Danieli kĩa Ndũrũme na Thenge

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa gatatũ wa wathani wa Mũthamaki Belishazaru-rĩ, nĩ Danieli nĩndonire kĩoneki kĩngĩ, thuutha wa kĩrĩa ndoonete mbere. ² Kĩoneki-inĩ kũu gĩakwa ndeyonire ndĩ itũũra-inĩ igĩtũre rĩa Shushani bũrũri-inĩ wa Elamu; kĩoneki-inĩ kũu ndeyonire ndĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Ulai. ³ Na rĩrĩ, ngĩcũthĩrĩria, na hau mbere yakwa ngĩona ndũrũme ĩrũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ, na yarĩ na hĩa igĩrĩ, nacio ciarĩ ndaaya. Rũhĩa rũmwe rwarĩ rũraihu gũkĩra rũrĩa rũngĩ, o na gũtũka nĩruo rwamerete thuutha. ⁴ Ngĩcooka ngĩona ndũrũme iyo yaguthũka ĩrorete mwena wa ithũro na wa gathigathini na wa gũthini, no gũtirĩ nyamũ o na imwe ĩngĩahotire kũmĩĩtiria, na gũtirĩ ĩngĩahotire kwĩhonokia kuuma harĩ hinya wayo. Yekaga o ta ũrĩa ĩngĩendire gwĩka, nayo ĩkĩgĩa na hinya mũno.

⁵ Na rĩrĩa ndacũuranagia ũgoro ũcio, o rĩmwe hagĩũka thenge yumĩte mwena wa ithũro, ĩtũkanĩirie thĩ yothe ĩtekũhutia thĩ, nayo thenge iyo yarĩ na rũhĩa rũmwe

rūnene thiithi-inĩ. ⁶ Igũka yerekeire harĩ ndũrũme írĩa yarĩ na hĩa igĩrĩ, iyo ndoonete írũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia rūũ, ikĩmĩguthũkĩra írĩ na mang'ũrĩ manene. ⁷ Ngĩona yatharĩkĩra ndũrũme iyo irakarĩte mũno, ikĩringa ndũrũme iyo na ikiunanga hĩa ciayo cieri. Nayo ndũrũme iyo ndiarĩ na hinya wa kũmĩitiiria, nĩ ũndũ ũcio thenge iyo ikĩmĩgũtha, ikĩmĩgũthia thĩ na ikĩmĩrangĩrĩria, na gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũhonokia ndũrũme iyo kuuma harĩ hinya wa thenge iyo. ⁸ Thenge iyo ikĩgĩa na hinya mũno, no rĩrĩa hinya wayo waingĩhire mũno-rĩ, rũhĩa rũu rwayo rūnene rūkiunĩka, na ithenya rĩruo hakĩmera hĩa ingĩ inya nene, irorete mĩena ina írĩa huhu iria cia igũrũ ihurutanaga.

⁹ Na rĩrĩ, rūmwe rwacio rūkĩmererewo nĩ rũhĩa rũngĩ, rũrĩa rwambĩrĩrie rũrĩ rũnini, no rūgĩkũra rūgĩgĩa na hinya rwerekeire mwena wa gũthini, na wa irathĩro, na wa Bũrũri ũrĩa Mũthaka. ¹⁰ Rũkĩraiha nginya rūgĩkinyĩra mbũtũ cia igũrũ, na rũkĩrutũra mbũtũ imwe rūgĩcigũthia thĩ na rūgĩcirangĩrĩria. ¹¹ Rũgĩtũũgĩria rūnenehũ rūiganane na Mũtongoria wa mbũtũ icio cia igũrũ; rũkĩheria magongona marĩa maacinagwo o mũthenya kuuma harĩ we, nakĩo gũikaro gĩake kĩrĩa kĩamũre gĩkĩng'aũranio. ¹² Nĩ ũndũ wa ũremi, mbũtũ cia andũ arĩa atheru na magongona ma o mũthenya makĩneanwo harĩ ruo. Rũkĩgaacĩra maũndũ-inĩ mothe marĩa rwekire, naguo ũhoru wa ma ũgĩteanĩrio.

¹³ Ningĩ ngĩcooka ngĩguwa ũmwe wa andũ arĩa atheru akĩaria, nake ũngĩ mũtheru akĩmũũria atĩrĩ, "Kĩoneki gĩkĩ-rĩ, gĩgũikara ihinda rĩgana atĩa gĩgĩkahingio: kĩoneki kũu gĩkoniĩ magongona ma o mũthenya, na ũremi ũcio wa kũrehe ihooru, na kũneanwo gwa gũikaro kĩrĩa gĩtheru, na kũrangĩrĩrio thĩ kwa mbũtũ?"

¹⁴ Nake akĩnjookeria atĩrĩ: "Ũhoru ũcio ũgũikara matukũ 2,300; na thuutha ũcio gũikaro kũu gĩtheru nĩgĩkaamũrwo rĩngĩ."

Ūtaũri wa Kĩoneki

¹⁵ Rĩrĩa nĩ Danieli nderoragĩra kĩoneki kũu o ngĩgeragia kũmenya gĩtũmi gĩakĩo-rĩ, hau mbere yakwa hakĩrũgama ũmwe wahaanaga ta mũndũ. ¹⁶ Na ngĩguwa mũgambo wa mũndũ ũgĩtana kuuma Rũũ rwa Ulai, ũkiuga atĩrĩ, "Wee Gaburieli, ta taũrĩa mũndũ ũyũ gĩtũmi gĩa kĩoneki kũu onete."

¹⁷ Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie harĩa ndarũgamĩte, ngĩtuĩka nda, ngĩgwa ngĩturumithia ũthiũ thĩ. Nake akĩnjĩra atĩrĩ: "Mũrũ wa mũndũ, nĩ wega ũmenye atĩ kĩoneki kũu gĩkoniĩ mahinda ma ithirĩro."

¹⁸ Hĩndĩ iyo aanjaragĩria-rĩ, ndaarĩ toro mũnene, ngakoma ndurumithĩtie ũthiũ thĩ. Nake akĩthutia na akĩnjũkĩria, akĩndũgamia na igũrũ.

¹⁹ Akĩnjĩra atĩrĩ, "Nĩngũkwĩra ũrĩa gũkaahaana thuutha-inĩ hĩndĩ wa mang'ũrĩ, tondũ rĩrĩ, kĩoneki gĩkĩ gĩkoniĩ mahinda marĩa maathĩrĩrio ma ithirĩro. ²⁰ Ndũrũme iyo wonire írĩ na hĩa igĩrĩ, hĩa icio irũgamĩrĩre athamaki a Media na Perisia. ²¹ Nayo thenge iyo írĩ na maguoya maingĩ mwĩrĩ nĩo mũthamaki wa Ūyunani, na rũhĩa rũu rūnene rũrĩ thiithi nĩruo mũthamaki wakuo wa mbere. ²² Hĩa icio inya ciamerire ithenya rĩa rũhĩa rũu ruoinĩkire irũgamĩrĩre mothamaki mana marĩa makoima thiini wa bũrũri wake, no matigaakorwo marĩ na ũhoti ta wake.

²³ "Nĩngĩ mahinda ma kũrigĩrĩria ma ũthamaki wao, rĩrĩa andũ aremi magaakorwo maaganĩte biũ, nĩgũkarahũka mũthamaki ũngĩ ũtarĩ tha, mũndũ mwara na mũũgĩ na maũndũ ma ungunania. ²⁴ Nĩakagĩa na hinya mũno, no ti ũndũ wa ũhoti wake mwene. Nĩakarehithia mwanangĩko wa kũmakania, nĩngĩ nĩakagaacĩra ũndũ-inĩ wothe ageeka. Nĩakaniina andũ arĩa marĩ hinya na andũ arĩa a Ngai. ²⁵ Nĩagatũma maũndũ ma maheeni magaacĩre, na nĩakeyona arĩ mũnene gũkĩra andũ arĩa angĩ. Rĩrĩa makaigua ta kũrĩ thayũ nĩguo nake akooragĩthia andũ aingĩ, o na okĩrĩre Mũnene wa anene. No rĩrĩ, nĩakanangwo, no ti hinya wa mũndũ ũkaamwananga.

²⁶ "Kĩoneki kũu wonirio kĩa mahwai-inĩ na ma rũcini-rĩ, nĩ kĩa ma, no rĩrĩ, hingĩrĩria ũhoru wa kĩoneki kũu tondũ gĩkoniĩ mahinda marĩ kũraya gĩgĩkahingio."

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ Danieli ngĩthirwo nĩ hinya, na ngũikara ndĩ mũrũaru mũthenya mĩngĩ. Ngĩcooka ngũkĩra, na ngĩthĩ na mbere kũruta wĩra wa mũthamaki. Nĩndainainirio nĩ kĩoneki kũu, tondũ ndiahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru wakĩo.

9

Ihooya rĩa Danieli

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario mũrũ wa Ahasuerusu (wa rũciaro rwa Amedi), ũrĩa watuĩtwo mũthamaki wa bũrũri wa Babuloni, ² mwaka-inĩ wa mbere wa wathani wake-rĩ, nĩ Danieli nĩndataũkĩrwo kuuma maandiko-inĩ matheru nĩ kiugo

kirĩa Jehova eerite münabii Jeremia atĩ Jerusalemu nĩgũgakiria ihooru miaka mĩrongo mũgwanja. ³ Nĩ undũ ũcio ngĩhũgũrĩa Jehova Ngai, ngĩmũhooya, ngĩmũthaitaha ndĩhingĩte kũria irio, na ndĩhumbĩte nguo ya ikũnia, na ngehurĩria mũhu mĩtwe.

⁴ Ngĩhooya Jehova Ngai wakwa, na ngiumbũra mehia, ngĩmwĩra atĩrĩ:

“Wee Mwathani Ngai mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o Wee ũhingagia kirĩkanĩro giake kia wendo kũrĩ andũ othe arĩa mamwendete na magaathĩkĩra maathani make, ⁵ nĩtwĩhĩtie na tũgeka ũuru. Nĩtũkoretwo tũrĩ aaganu na tũkarema, tũkahutatĩra maathani maku na mawatho maku. ⁶ Na tũkarega kũigua anabii acio ndungata ciaku, arĩa maaragia makĩgwetaga rĩtwa rĩaku makĩarĩria athamaki aitũ, na anene aitũ, o na maithe maitũ, o na andũ othe a bũrũri witũ.

⁷ “Wee Mwathani-rĩ, ũrĩ mũthingu, no ithuĩ-rĩ, ũmũthĩ ũyũ tũiyũirwo nĩ thoni, ithuĩ andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na andũ othe a Isiraeli, arĩa marĩ gũkuhi na arĩa marĩ kũraya, mabũrũri-inĩ mothe kũria ũtũhuruñjĩre nĩ undũ wa kwaga kwĩhokeka harĩwe. ⁸ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, ithuĩ na athamaki aitũ, na anene aitũ na maithe maitũ tũiyũrĩtwa nĩ thoni nĩ undũ wa mehia marĩa tũkwĩhũrie. ⁹ Jehova Ngai witũ nĩ wa tha na niarekanagĩra, o na gũkorwo ithuĩ nĩtũmũremeire; ¹⁰ tũtiathĩkĩre Jehova Ngai witũ kana tũkarũmia mawatho make marĩa aatũheire na tũnua twa anabii, ndungata ciake. ¹¹ Bũrũri wothe wa Isiraeli nĩwagararĩte watho waku na ũgakũhutatĩra, na ũkarega gũgwathĩkĩra.

“Nĩ undũ ũcio nĩtũkinyĩrĩrwo nĩ irumi na tũgacookererwo nĩ mwĩhĩtwa ũria wandĩkĩtwa watho-inĩ wa Musa, ndungata ya Ngai, tondũ nĩtũkwĩhũrie. ¹² Na rĩu nũhingĩtie ciugo iria waririe cia gũtũũkĩrĩra ithuĩ na anene aitũ na undũ wa gũtũrehithĩria mwanangĩko mũnene. Gũkũ thĩ guothe gũtirĩ gwekwo undũ mũnene ta ũria wĩkĩtwa Jerusalemu. ¹³ O ta ũria kwandĩkĩtwa watho-inĩ wa Musarĩ, mwanangĩko ũyũ wothe nĩtũkinyĩrĩre. No rĩrĩ, tũtirĩ tũramaatha gwĩtĩkĩrĩka nĩ Jehova Ngai witũ, nĩguo tũtigane na mehia maitũ na tũcũũranie ũhoru waku wa ma. ¹⁴ Jehova ndaatĩthirie gũtũrehere mwanangĩko ũcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ mũthingu maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga; no, ithuĩ tũtiigana kũmwathĩkĩra.

¹⁵ “Na rĩrĩ, Wee Mwathani Ngai witũ, o Wee warutire andũ aku bũrũri wa Misiri na guoko kwa hinya, na ũkĩũgũra igweta rĩria rĩtũũruga ho nginya ũmũthĩ, ithuĩ Nĩtwĩhĩtie, na tũgeka ũuru. ¹⁶ Atĩrĩrĩ Wee Mwathani, kũringana na ciiko ciaku cia ũthingu, ehereria Jerusalemu, itũũra rĩu rĩaku inene, na kirĩma giaku gĩtheru marakara na mang’ũrĩ maku. Mehia maitũ na mawaganu ma maithe maitũ nĩmo matũmĩte Jerusalemu hamwe na andũ aku matũũke kĩndũ gĩa gũconorithio harĩ andũ arĩa othe matũthiũrũrũkĩrie.

¹⁷ “Na rĩrĩ, Ngai witũ, itũkĩra kũigua mahooya na mathaithana ma ndungata ĩno yaku. Nĩ undũ wa rĩtwa rĩaku Wee Mwathani, igũira handũ haku hatheru tha, o hau hakĩrite ihooru. ¹⁸ Atĩrĩrĩ, Wee Ngai thikĩrĩria, na ũtũgwe, ũhingũre maithe maku wone ihooru rĩa itũũra inene rĩria rĩtũtanĩtio na Rĩtwa rĩaku. Tũtiragũthaita nĩ undũ tũrĩ athingu, no nĩ undũ wa tha ciaku nyingĩ. ¹⁹ Wee Mwathani, tũthikĩrĩrie! Wee Mwathani tũrekere! Wee Mwathani, tũigwe na ũtũteithie! Nĩ undũ waku, Wee Ngai wakwa, ndũkagonderere nĩ undũ wa itũũra rĩaku inene na andũ aku metanĩtio na Rĩtwa rĩaku.”

Ciumia Mĩrongo Mũgwanja

²⁰ Na rĩrĩ, rĩria nĩ ndaaragia ngĩhooyaga na ngiumbũraga mehia makwa na ma andũ akwa a Isiraeli, na ngĩthaita Jehova Ngai wakwa nĩ undũ wa kirĩma giake gĩtheru, ²¹ o ndĩ o mahooya-inĩ-rĩ, Gaburieli, mũndũ ũria ndonire kĩoneki-inĩ kia mbere, agĩũka harĩ nĩ ombũkĩte na ihenya ihinda rĩria igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩrutagwo. ²² Nake akĩndaarĩria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ Danieli, rĩu ndoka ngũhe ũmenyo na ũtaũku. ²³ O rĩria wambĩrĩrie kũhooya-rĩ, noguo icookio rĩheanirwo, na nĩ ndatũmwo njũke ngwĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mwende mũno. Nĩ undũ ũcio, cũrania ũhoru wa ndũmĩrĩri ĩno ngũkwĩra, na ũtaũkĩrwo nĩ kĩoneki kĩu:

²⁴ “Atĩrĩrĩ, ihinda rĩa ciumia mĩrongo mũgwanja nĩrĩo rĩtũrĩrwo andũ aku, na rĩgatuĩrwo itũũra rĩaku itheru, nĩgeetha hagĩe na ihinda rĩa kũniina ũmaramari, na rĩa gũtigana na mehia, na rĩa kũhooroheria waganu, nĩguo ũhoru wa ũthingu ũria ũtathiraga ũgĩe, nakĩo kĩoneki na ũrathi ciĩkĩrwo mũhũũri, nake ũria mũtheru mũno aĩrĩrĩro maguta.

²⁵ “Atĩrĩrĩ, menya na ũtaũkĩrwo atĩrĩ, ‘Kuuma rĩria gwatuirwo atĩ itũũra rĩa Jerusalemu rĩcookererio na riakwo rĩngĩ, nginya rĩria mũtongoria ũria Mũitũrĩrie Maguta agooka-rĩ, nĩgũkagĩa na ciumia mũgwanja na ciumia ingĩ mĩrongo ĩtandatũ na igĩrĩ. Itũũra rĩu nĩrĩgaakwo rĩngĩ, hamwe na njĩra ciario na mũtaro, no gũgaakorwo

kūrī mahinda ma thīina. ²⁶ Thuutha wa ciumia mīrongo itandatū na igīrī, ūcio Mūitīrīrie Maguta nīakooragwo na atigwo atarī na kīndū. Ningī andū a mūtongoria ūrīa ūgooka thuutha wake nīmagathūkangia itūūra rīu inene o na handū-harīa-haamūre. Ithirīro rīgooka ta mūiyūro wa maaī: Nayo mbaara igaathī na mbere o nginya ithirīro, na nīgūtūtūtwo aī nīgūgacooka gūkire ihooru. ²⁷ Nīakagīa na kīrīkanīro kīrūmu na andū aingī handū ha kiumia kīmwe. Gatagatī-inī ga kiumia kīu nīagatūma magongona na maruta matige kūrutwo. Na handū ha mo, mwena ūmwe wa hekarū-rī, nīakarūgamia kīndū kīrī magigī na thaahu, o nginya ithirīro rīrīa rītūtūtwo rīgaakinya, nake atūūre aitagīrīrio mang'ūrī. "

10

Kīoneki kīa Danieli kīa Mūndū

¹ Atīrīrī, mwaka-inī wa itatū wa Kurusu mūthamaki wa Perisia, Danieli (na nīwe watūtūtwo Belitesazaru) nīaguūrīrio maūndū. Ndūmīrīri ya ūguūrīo ūcio yarī ya ma, na yakoniī ūhoro wa mbaara nene. Gūtaūkīrwo kwa ndūmīrīri iyo guokire kūrī we na nīra ya kīoneki.

² Ihinda-inī rīu-rī, nī Danieli ndaakoretwo ngīcakaya handū ha ciumia ithatū. ³ Nīndehingīte kūrīa irio njega; kanua gakwa gatiacamire nyama kana ndībei; ningī ndiehakaga maguta o na hanini, o nginya ciumia icio ithatū igīthira.

⁴ Mūthenya wa mīrongo īrī na īna wa mweri wa mbere, ndūgamīte hūgūrūrū-inī cia, rūū rūrīa rūnene rwa Tigrisi, ⁵ ngīiira maitho, na hau mbere yakwa ngīona mūndū wehumbīte nguo cia gatanī, na akehōtora mūcibi wa thahabu īrīa therie mūno. ⁶ Mwīrī wake watarī ta inagī rīrīa rīitagwo thumarati, na ūthiū wake wahrenagia ta rūheni, maitho make maahaanaga ta imūrī cia mwaki, na moko make na magūrū maahaanaga ta gīcango gīkumuthe gīkahenia, nague mūgambo wake watarī ta mūgambo wa andū aingī.

⁷ Nī Danieli-rī, no nī nyiki ndonire kīoneki kīu; nīgūkorwo andū arīa twarī nao matiakionire, no nīmayūrīrwo nī guoya, makīūra magīthī kwīhitha. ⁸ Nī ūndū ūcio ngītigwo ndī o nyiki ndīroreire kīoneki kīu kīnene. Ngīcooka ngīthirwo nī hinya, ngīthitia gīthiithi ta ngūkua, na gūtīrī ūndū ingīahotire gwīka. ⁹ Ngīcooka ngīguwa akīaria, na rīrīa ndamūthikagīrīria, ngīnyitwo nī toro mūnene, ngīgwa ndurumithītie ūthiū wakwa thī.

¹⁰ Na rīrī, ngīhutio na guoko, gūkīnjoia na igūrū, gūkīnjiga ndūrītie ndu ndīnyitīrīre thī na moko, ngīnainaga. ¹¹ Nake akīnjīra atīrī, "Danieli, wee mūtīie mūno, cūrānia wega ciugo ici ngīrie gūkwarīro, na ūkīre na igūrū, nīgūkorwo rīu nīgūtūmwwo ndatūmwwo kūrī we." Na aarīkia kūnjīra ūguo, ngīrūgama o ngīnainaga.

¹² Agīcooka agīthī na mbere akīnjīra atīrī, "Danieli, tiga gwītīgīra. Kuuma mūthenya wa mbere rīrīa wambīrīrie gūtūria ūhoro ūyū na ūkīnyīhīa mbere ya Ngai waku-rī, ciugo ciaku nīciaigūrwo, na rīu ndoka nīgeetha ngūhe ūhoro wacio. ¹³ No rīrī, mūnene wa ūthamaki wa Perisia nīangīrīrīrie mīthenya mīrongo īrī na ūmwe. Hīndī iyo nīrīo Mikaeli, ūmwe wa arāika arīa anene, okire kūndeithia, tondū nīndahingīrīrio kūu hamwe na mūthamaki wa Perisia. ¹⁴ Rīu ndoka ngūtaarīrie maūndū marīa magaakora andū anyu matukū ma thuutha, tondū kīoneki kīu gīkonī ihinda rīrīa rīgooka."

¹⁵ Na rīrīa aanjīrāga ūhoro ūcio, ngīnamia ūthiū thī, ngīremwo nī kwaria. ¹⁶ Ningī ūngī wahaanaga ta mūndū akīhutia iromo ciakwa, ngītūmūra kanua na ngīambīrīria kwaria. Ngīra ūcio warūngī mbere yakwa atīrī, "Mwathi wakwa, nī ndīmūhoote nī ruo rūnene tondū wa kīoneki kīu, na ndirī na ūndū ingīhota gwīka. ¹⁷ Nī ndungata yaku-rī, ndaakīhota atīa kwaria nawe mwathi wakwa? Nīgūkorwo nīthirītwo nī hinya o na mīhūmū yakwa."

¹⁸ Ningī ngīcooka ngīguwa ndaahutio rīngī nī ūcio wahaanaga ta mūndū, akīnjīkīra hinya. ¹⁹ Akīnjīra atīrī, "Tiga gwītīgīra, wee mūndū ūyū mūtīie mūno, ūrogīa na thayū! Wīyūmīrīrie; wīkīre hinya."

Na rīrīa aanjarīrie ūguo, ngīcookwo nī hinya, na nī ngiuga atīrī, "Rīu mwathi wakwa aria tondū nīwanjīkīra hinya."

²⁰ Nake akīnjūria atīrī, "Wee nīūū kīrīa gītūmīte njūke kūrī we? Nīngūcooka o narua ngarūe na mūnene wa Perisia, na ndathī-rī, nake mūnene wa Ūyunani nīegūka; ²¹ no nīngwamba gūkwīra ūrīa kwandīkītwo Ibuku-inī-rīa-Ma. (Ndirī mūndū ūndeithagia ngīrūa nao tiga Mikaeli, mūnene wanyu.

11

¹ Na riri, mwaka-ini wa mbere wa Dario, ucio Mumedya, nindarugamire nake ndimuteithiririe na ndimwikire hinya.)

Athamaki a Guthini na a Gathigathini

² “Na riu, ningukwira uhoro wa ma: Athamaki angĩ atatũ nĩmakarahũka a kũu Perisia, na thuutha ucio kwarahũke ũngĩ wa kana, ũria ũgaatonga gũkĩra acio angĩ othe. Na rĩria akaagĩa na hinya mũnene nĩ ũndũ wa ũtonga ucio wake, nĩakarahũra andũ othe mokĩrĩre ũthamaki wa ũyunani. ³ Ningĩ nĩgũkarahũka mũthamaki ũngĩ ũri na hinya makĩria, ũria ũgaathanaga na hinya mũngĩ na ekage o ũria angĩenda gwĩka. ⁴ Aarĩkia kwarahũka-rĩ, ũthamaki wake nĩugatũkana na ũgayanĩrio mĩena ina kũria huho iria inya cia matu-inĩ ihurutanagĩra. Naguo ũthamaki wake ndũkagaywo nĩ andũ a rũciaro rwake, kana ũgie na hinya ta ũria aarĩ naguo, tondũ ũthamaki wake nĩugathengio uume hario na ũheo andũ angĩ.

⁵ “Mũthamaki wa mwena wa gũthini nĩakagĩa na hinya, no ũmwe wa atongoria ake a ita nĩakagĩa na hinya kũmũkĩra, acooke gwathana ũthamaki-inĩ wake na hinya mũnene. ⁶ Na riri, nĩaka yathirathira, nĩmagacooka kũiguana. Mwarĩ wa mũthamaki ucio wa gũthini nĩagathĩĩ kũrĩ mũthamaki wa gathigathini, nĩguo magie na kĩrĩko kĩa ũiguano, no mĩtumia ucio ndagatũura arĩ na hinya, o na mũthamaki ucio na hinya wake matigaatũura. Matukũ-inĩ macio mĩtumia ucio nĩagakunyanĩro ooragwo hamwe na ndungata ciake cia ũthamaki, na ithe, o na mũndũ ũria wamũteithagĩria.

⁷ “Na riri, mũndũ ũmwe wa rũciaro rwake nĩakarahũka ithenya riake. Nake nĩagatharĩkĩra ita rĩa mũthamaki wa gathigathini, na atoonye itũura riake rĩria rĩrigĩre; nĩakarũa nao na amatoorie. ⁸ Ningĩ nĩagataha ngai ciao cia mĩhianano, na mĩhianano yao ya kĩgera, na indo ciao cia goro cia betha na cia thahabu acikuee acitware bũrũri wa Misiri. Nĩagatigana na mũthamaki ucio wa gathigathini ihinda rĩa mĩaka iigana ũna. ⁹ Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagatharĩkĩra mũthamaki ucio wa bũrũri wa gũthini, no nĩagacooka ahũndũke nginya bũrũri-inĩ wake. ¹⁰ No ariũ ake nĩmakehaarĩria kũrũa mbaara, macookanĩrĩre mbũtũ nene ya ita hamwe iĩa ikaahaata ta kĩguũ kĩa maaĩ kĩa gĩtangĩhingĩrĩrio, na makinyie mbaara iyo nginya itũura-inĩ riake rĩria rĩrigĩre.

¹¹ “Hĩndĩ iyo mũthamaki wa gũthini nĩakoimagara arĩ na marũrũ akahũrane na mũthamaki ucio wa gathigathini, ũria ũkaarahũra ita inene, no nĩakahootwo. ¹² Aarĩkia gũtaha mbũtũ iyo, mũthamaki ucio wa gũthini nĩakaiyũrwo nĩ mwĩĩo, na ooragithie andũ ngiri nyingĩ, no riri, ũhootani wake ndũgatũura. ¹³ Nĩgũkorwo mũthamaki wa gathigathini nĩagacookanĩrĩria mbũtũ ũngĩ ya ita nene gũkĩra ya mbere; na thuutha wa mĩaka mũngĩ nĩakoimagara erekeire kuo arĩ na mbũtũ nene mũno na irĩ na indo ciothe cia mbaara.

¹⁴ “Mahinda-inĩ macio-rĩ, andũ aingĩ nĩmagookĩrĩra mũthamaki ucio wa gũthini. Andũ a haaro gatagafĩ-inĩ ka andũ anyu nĩmakarema atĩ nĩgeetha kĩoneki gĩkĩ kĩhinge, no matikahootana. ¹⁵ Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagooka aitithie ihumbu cia tĩri, irigũcĩre itũura inene nĩguo arĩtunyane. Mbũtũ icio cia ita cia kuuma gũthini itikahota kũmwĩĩria; o na thigari ciao iria njega mũno itigaakorwo na hinya wa gwĩĩria. ¹⁶ Nake ucio ũkaamatharĩkĩra nĩageeka o ta ũria ekwiendera; gũtirĩ ũkaahota kũmwĩĩria. Nĩakehaanda kũu Bũrũri-inĩ ucio Mũthaka na akorwo arĩ na hinya wa kũwananga. ¹⁷ Nĩagatua itua kwerekeria hinya wa ũthamaki wake wothe bũrũri-inĩ ucio, acooke athondeke kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano na mũthamaki wa gũthini. Nake nĩakamũhe mũrĩtu wake amũhikie nĩguo ahote kũgũthia ũthamaki ucio, no mĩbango iyo yake ndĩkahinga kana imũteithie. ¹⁸ Hĩndĩ iyo nĩakerekeria neciria make mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria na ataha maingĩ mamo, no riri, mũnene ũmwe wa ita riake nĩakaniina mwĩgaatho ucio wake, na aũgarũre ũmũcookerere. ¹⁹ Thuutha wa ũguo, nĩagacooka erekere matũura marĩa mairigĩre ma bũrũri wake mwene, no nĩakahĩngwo na agwe ũndũ atagacooka kuonwo rĩngĩ.

²⁰ “Na riri, ũria ũgooka ithenya-inĩ riake nĩagatũma mwĩtia wa mbeeca cia igooti atuĩkanĩrie bũrũri ucio wothe agĩtagia igooti, nĩguo atũurie riiri wa ũthamaki wake. No thuutha wa mĩaka mĩnini nĩakaniinwo, no ndakooragwo na marakara kana ooragĩrwo mbaara-inĩ.

²¹ “Na riri, mũndũ ũria ũgooka ithenya riake agaakorwo arĩ mũndũ wa kũnyararwo mũndũ ũtangĩheo gĩĩo kĩa mũthamaki. Nake nĩakahithũkĩra ũthamaki ucio rĩria andũ akuo magecĩria atĩ nĩ kũrĩ thayũ, aũtunyane na waara. ²² Hĩndĩ iyo ningĩ, ita riri na hinya mũno nĩrĩkahaatwo rĩherio mbere yake; ita riu hamwe na mũnene wa kĩrĩkanĩro nĩmakaniinwo biũ. ²³ Thuutha wa kũgia na kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano nake,

nĩagacooka aheenanie, na arĩ na andũ o anini nĩakararũka agĩe na hinya. ²⁴ Rĩrĩa mabũrũri marĩa matongu mũno magakorwo marĩ na thayũ, nĩguo akaamatharĩkĩra na eke maũndũ marĩa maithe make o na kana maithe make ma tene matekire. Nĩakagaĩra arũmĩrĩri ake ũtonga wa ndaho, o na wa kũiya. Nĩagathugunda kũng'aurania matũura marĩa mairigĩre, no nĩ kwa ihinda.

²⁵ "Nĩagacookanĩrĩa ita inene agĩe na hinya na ũcamba okĩrĩre mũthamaki wa gũthini. Mũthamaki wa gũthini niakarũa nake arĩ na ita inene na rĩa hinya, no ndagetiria nĩ ũndũ wa mĩbango ĩrĩa agaakorwo aciĩrĩrwo. ²⁶ Andũ arĩa marĩanagĩra na mũthamaki nĩo makaamũkunyaĩra; ita rĩake nĩrĩgatharerio ta andũ megũtwarwo nĩ kĩguũ, na aingĩ ao mooragĩrwo mbaara-inĩ. ²⁷ Athamaki acio eerĩ, marĩ na ngoro iciĩrĩre gwĩka ũuru-rĩ, nĩmagaikara metha-inĩ ĩmwe maaranĩrie ndeto cia maheeni, no ndeto acio ciao itigakinyaĩra, amu ithirĩro rĩa maũndũ macio rĩgaakinya o hĩndĩ ĩrĩa rĩtuĩtwo. ²⁸ Mũthamaki wa gathigathini nĩagacooka bũrũri wake arĩ na ũtonga mũingĩ, no ngoro yake ĩgaakorwo ireganĩte na kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩtheru. Nĩagookĩrĩa kĩrĩkanĩro kũ, na thuutha ũcio acooke ainũke bũrũri wake.

²⁹ "Ihinda rĩa rĩtuĩtwo rĩakinya, nĩagatharĩkĩra bũrũri wa gũthini riita rĩngĩ, no rĩrĩ, itharĩkĩra rĩa ihinda rĩrĩ nĩrĩgakorwo rĩrĩ na ũtiganu na rĩa ihinda rĩa mbere. ³⁰ Andũ a kuuma Kitimu nĩmagooka na marikabu ciao mamũũkĩrĩre, nake nĩagaakua marĩa. Nake nĩakahũndũka arakarĩte mũno na okĩrĩre kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩtheru. Nĩagacooka eke maũndũ ma ũtugi kũrĩ andũ arĩa othe magaatirika kĩrĩkanĩro kũ gĩtheru.

³¹ "Ita rĩake rĩrĩ na indo cia mbaara nĩrĩkararũka nĩguo rĩthaahie handũ harĩa hairĩgĩre na hinya ha hekarũ, rĩcooke rĩheherie magongona marĩa marutagwo o mũthenya nĩguo matikarutagĩrwo ho. Thuutha ũcio macooke marũgamie kĩndũ kĩrĩ thaahu ho, kĩrĩa kĩngĩtũma bũrũri ũkire ihooru. ³² Nĩakahaenereria na ndeto cia waara andũ arĩa mathũkĩtie kĩrĩkanĩro kũ gĩtheru, no andũ arĩa mooĩ Ngai wao nĩmakeĩkĩra hinya na maregane nake magwatĩrie.

³³ "Andũ arĩa oogĩ nĩmagathomithia andũ aingĩ, o na gũtuĩka kwa ihinda nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, kana macinwo na mwaki, kana manyiitwo mĩgwate na matunywo indo ciao cia bata. ³⁴ Maagũa-rĩ, nĩmakaheo ũteithio mũnini, na andũ aingĩ arĩa matarĩ a ma nĩmakegwatania nao. ³⁵ Andũ amwe arĩa oogĩ nĩmakaagũa, nĩguo makumuthwo, na mathambio mage imeni nginya mahinda ma ithirĩro, amu ihinda rĩu rĩtuĩtwo no rĩgaakinya.

Mũthamaki Ūrĩa Wĩtũgagũria

³⁶ "Mũthamaki ũcio ageekaga o ũrĩa ekwenda. Nĩagetũgũria na enenehie gũkĩra ngai ciothe na nĩakaaragia ndeto itarĩ ciaiguuo cia gũũkĩrĩa Ngai wa ngai ciothe. Nake nĩakagaacĩra nginya rĩa ihinda rĩa mang'ũrĩ rĩgaathira, nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa ũtuĩtwo no nginya ũkaahinga. ³⁷ Ningĩ ndakarũmbũiya ũhoru wa ngai cia maithe make, kana ngai ĩrĩa ĩrĩragĩrio nĩ andũ-a-nja, kana arũmbũiyie ũhoru wa ngai o na ĩrĩkũ, no nĩ gwĩtũgũria ageetũgũria gũkĩra ngai acio ciothe. ³⁸ Handũ ha cio, agaatũia ngai ya kũndũ kũrĩa kũirĩgĩtwo na hinya; ngai itoikaine nĩ maithe make, nĩyo agaatũia na amĩrutagĩre thahabu na betha, hamwe na tũhiga twa goro na iheo cia thogora mũnene. ³⁹ Nĩagatharĩkĩra kũndũ kũrĩa kũirĩgĩre na hinya mũno ateithĩrĩrio nĩ ngai ng'eni, na nĩagatũithia mũno andũ arĩa othe makamwĩnyĩhĩria. Acio nĩo agaatua aathani maathage andũ aingĩ, na agayanie ithaka cia bũrũri ũcio, aciheane na thogora.

⁴⁰ "Ihinda rĩa ithirĩro rĩakinya-rĩ, mũthamaki ũcio wa gũthini nĩakamũtharĩkĩra mbaara-inĩ, no nake mũthamaki ũcio wa gathigathini amũũkĩrĩre na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiagia mahaicite mbarathi, o na marikabu nyingĩ. Nĩagatharĩkĩra mabũrũri maingĩ, na atũikanĩre kuo ta kĩguũ kia maai. ⁴¹ Ningĩ nĩagatharĩkĩra Bũrũri ũrĩa Mũthaka. Mabũrũri maingĩ nĩmakaagũa, no bũrũri wa Edomu na wa Moabi, hamwe na atongoria a Amoni nĩmakahonokio kuuma guoko-inĩ gwake. ⁴² Nĩagatambũrũkia guoko gwake mabũrũri-inĩ maingĩ; o naguo bũrũri wa Misiri ndũkahonoka. ⁴³ Nĩakenyiĩrĩa ĩgĩna ciothe cia thahabu na cia betha, o na ũtonga wa bũrũri wa Misiri wothe na hinya, nao andũ a Libia na a Kushi mamwĩnyĩhĩrie. ⁴⁴ No rĩrĩ, ndũmĩrĩri iria ikaamũkinyĩra ciomite mwena wa irathĩro na wa gathigathini nĩkamũmakia, nake oimagine arĩ na marakara maingĩ athĩi akaanange na aniine andũ aingĩ biũ. ⁴⁵ Akaamba hema ciake cia ũthamaki gatagati ka iria rĩa inene kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru na gĩthaka mũno. No rĩrĩ, nĩagakinya mũthia wake, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũteithia.

¹ “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo Mikaeli, mũnene ũrĩa ũgitaġĩra andũ anyu, nĩakarahũka. Nĩġũkaagĩa ihinda rĩa mĩnyamaro mĩingĩ ĩtarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma rĩria andũ mambĩrĩrie ġũtuĩka ndũrĩrĩ nginya hĩndĩ ĩyo. No rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo nĩguo andũ anyu makaahonokio, mũndũ o wotho ũrĩa ũgaakorwo aandĩkĩtwo ibuku-inĩ. ² Kĩrĩndĩ kĩingĩ kĩa arĩa makomete rũkũngũ-inĩ rwa thĩ nĩmakariũkio: amwe mariũkĩre muoyo-inĩ ũria ũtagaathira, nao arĩa angĩ mariũke nĩgeetha maconorithio na matũũre marĩ amene tene na tene. ³ Arĩa oogĩ magaacangarara ta ũtheri wa igũrũ, nao arĩa macookagia andũ njĩra-inĩ cia ũthingu magaaakenga ta njata tene na tene. ⁴ No wee, Danieli, hinga ibuku na ũhũũre mũhũũri ciugo icio nyandĩke ibuku-inĩ rĩu rĩa ġĩkũnjo, nginya rĩria ithĩrĩro rĩgaakinya. Amu andũ aingĩ nĩmakorũuraga kũndũ na kũndũ nĩguo mongererere ũmenyo.”

⁵ Thuutha wa maũndũ macio, niĩ Danieli ngĩrora, ngĩona hau mbere yakwa harũngĩ andũ angĩ eerĩ, ũmwe wao arũngĩ hũġũrũrũ-inĩ cia mũrĩmo ũyũ wa rũũ nake ũcio ũngĩ akarũgama hũġũrũrũ-inĩ cia mũrĩmo ũrĩa ũngĩ. ⁶ ũmwe wao akĩarĩria mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, o ũcio warũgamĩte igũrũ rĩa maaĩ ma rũũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Maũndũ macio ma kũgegania megũikara ihinda rĩngana atĩa magĩkahinga?”

⁷ Mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, o ũcio warũgamĩte igũrũ rĩa maaĩ ma rũũ, akĩambararia guoko gwake kwa ũrĩo o na ningĩ kwa ũmotho amerekeirie na igũrũ, ngĩcooka ngũgua ehĩta na rĩitwa rĩa ũria ũtũũruga tene na tene, akiuga atĩrĩ, “Maũndũ macio megũikara ihinda rĩmwe, na mahinda meerĩ, na nuthu ya ihinda. Rĩria hinya wa andũ arĩa atheru ũgaakorwo ũrĩ mũniine biũ-rĩ, nĩguo maũndũ macio mothe makaahingio.”

⁸ Niĩ ngĩũũrĩa maũndũ macio, no ndiigana ġũtaũkĩrwo nĩ mo. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, kĩrĩkĩrĩro kĩa maũndũ macio mothe-rĩ, ġĩgaakorwo kĩrĩ kĩ?”

⁹ Nake akĩnjookeria, akĩnjũra atĩrĩ, “Wee Danieli wĩthĩire, tondũ ciugo icio nĩhingĩre na ikahũũrwo mũhũũri nginya ihinda rĩa ithĩrĩro. ¹⁰ Andũ aingĩ nĩmagatherio, mathirwo nĩ ġiko merũhio, taarĩ ġũkumuthwo makumuthĩtwo magathera, no arĩa aaganu nĩmagakĩrĩria kwagana, na ġũtirĩ o na ũmwe wao ũkaamenya ġĩtũmi kĩa maũndũ macio, no arĩa oogĩ nĩmakamamenya.

¹¹ “Kuuma ihinda rĩria magongona ma o mũthenya makaniinwo, na ithenya rĩamo harũgamio kĩndũ kĩria kĩrĩ thaahu, kĩria kĩngĩtũma bũrũri ũkire ihooru, ġũgaakorwo kũrĩ mĩthenya 1,290. ¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũria ũgweterera na akinyĩrie mũthia wa mĩthenya 1,335.

¹³ “No wee-rĩ, wĩthĩire nginya hĩndĩ ĩria ithĩrĩro rĩgaakinya. Nĩũkahurũka, na ningĩ marĩgĩrĩrio ma mĩthenya ĩyo nĩũkariũka nĩgeetha wamũkĩre igai rĩaku.”

HOSEA

¹ Ino niyo ndūmīriri ya Jehova iria yakinyīrire Hosea mūrū wa Beeri hīndī ya wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia athamaki a Juda, na hīndī ya wathani wa Jeroboamu mūrū wa Joashu mūthamaki wa Isiraeli:

Mūtumia wa Hosea na Ciana Ciao

² Rīria Jehova aambīrīrie kwaria na kanua ka Hosea, Jehova aamwīrire atīrī, “Thī, ūkahikie mūtumia mūmaraya na ūgīe na ciana cia ūmaraya, tondū andū a būrūri nīmehītie, na ūndū wa ūtharia mūuru mūno wa gūtirika Jehova.” ³ Nī ūndū ūcio Hosea akīhikia Gomeri mwarī wa Dibilaimu, nake akīgīa nda na akīmūciarīra mwana wa kahī.

⁴ Nake Jehova akīra Hosea atīrī, “Gatue Jezireeli, tondū nīngūherithia nyūmba ya Jehu o narua nī ūndū wa ūragani mūnene ooraganire kūu Jezireeli,* na niine ūthamaki wa Isiraeli. ⁵ Mūthenya ūcio-rī, nīngoinanga ūta wa Isiraeli Gītuamba-inī kīa Jezireeli.”

⁶ Gomeri akīgīa nda rīngī na agīciara mwana wa kairītu. Nake Jehova akīra Hosea atīrī, “Gatue Lo-Ruhama, nīgūkorwo ndigacooka kuonania wendo rīngī kūrī nyūmba ya Isiraeli, atī ndīmarekere o na atīa.† ⁷ No nīngonania wendo kūrī nyūmba ya Juda; na nīngamahonokia, na ti na ūndū wa ūta, kana rūhiū rwa njora kana mbaara, kana na mbarathi na ahaici acio, no nī ūndū wa Jehova Ngai wao.”

⁸ Thuutha wa gūtigithia Lo-Ruhama kuonga-rī, Gomeri agīciara kahī kangī. ⁹ Nake Jehova akīmwīra atīrī, “Gatue Lo-Ammi, nī ūndū inyuī mūtīrī andū akwa, na nī ndīrī Ngai wanyu.‡

¹⁰ “No rīrī, andū a Isiraeli magaatuika ta mūthanga wa hūgūrūrū-inī cia iria, ūrīa ūtangīthimīka kana ūtarīke. O handū harīa merīrwo atīrī, ‘Inyuī mūtīrī andū akwa’, no ho mageetwo ‘ariū a Ngai ūrīa ūrī muoyo’. ¹¹ Nao andū a Juda na andū a Isiraeli nīmagacookanīrīra rīngī, na nīmagathuura mūndū ūmwe amatongorie, nao nīmakoima būrūri ūcio, nīgūkorwo mūthenya wa Jezireeli nīugaatuika mūthenya mūnene.

2

¹ “Ha ūhoro wa ariū a thoguo, meere atīrī, ‘Inyuī mūrī andū akwa’, na ha ūhoro wa aarī a thoguo, ūmeere atīrī, ‘Inyuī mūrī endwa akwa’.*

Isiraeli Kūherithio na Gūcookererio

² “Thaitai nyina wanyu, mūthaithei, nīgūkorwo we ti mūtumia wakwa, na nī ndīrī mūthuuriwe.

Nīherie maūndū ma ūtharia ūthiū-inī wake, na athengie ūmaraya gatagatī-inī ka nyondo ciake.

³ Akorwo ti ūguo ndīmūrute nguo aikare arī njaga, na ndūme aikare njaga o ta mūthenya ūrīa aciarirwo; ngaamūtua ta werū,

na ndīmūgarūre atuīke būrūri mūng’aru, na ndīmūūrage na nyoota.

⁴ Ndikaiguīra ciana ciake tha, tondū nī ciana cia ūtharia.

⁵ Nyina wao akoretwo akīhūūra ūmaraya, na aagīre nda ciao na njīra cia ūūra-thoni.

Nī ūndū oigīte atīrī, ‘Nīngūrūmīrīra endwa akwa, arīa maaheaga irio ciakwa na maaī makwa, na guoya wakwa wa ng’ondū o na gatani yakwa, maguta makwa o na kīrīa nyuuaga.’

⁶ Nī ūndū wa ūguo nīngūhinga njīra yake na mīguā, ndīmūirīgīre thīnī, aage njīra ya kuumīra.

⁷ Nīagateng’eria endwa ake na ndakamakinyīra. Akaamacaria na ndakamona.

* 1:4 Jezireeli nī kuuga “Ngai nīaharaganagia”. † 1:6 Lo-Ruhama nī kuuga “arīa mataiguīrīrwo tha” kana “andū matarī ende”. ‡ 1:9 Lo-Ammi nī kuuga “arīa matarī andū akwa”. * 2:1 Ruhama nī kuuga “arīa maiguīrīrwo tha”, naguo Ammi nī kuuga “andū akwa”.

Hĩndĩ Ƴo nĩagacooka oige atĩrĩ,

‘Nĩngũcōoka kũrĩ mũthuri wakwa wa mbere,
nĩgũkorwo hĩndĩ Ƴo nĩndaikarĩte wega gũkĩra rĩu.’

⁸ Mũtumia ũcio nĩagire kũmenya atĩ nĩ nĩ
ndaamũheaga ngano, na ndĩbei ya mũhĩhano, o na maguta,
na ngamũingĩhĩria betha na thahabu,
iria maahũthagĩra gũthondeka ngai Ƴria Ƴĩtagwo Baali.[†]

⁹ “Tondũ ũcio nĩngoya ngano yakwa yakũra,
na ndĩbei yakwa ya mũhĩhano yagĩrĩra,
na ndĩmũtunye guoya wakwa wa ng’ōndu na gatani yakwa,
o iria ciarĩ cia kũmũhumbĩra njaga yake.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, nĩngaguũria maũndũ make ma waganu
endwa ake mamwĩroreire;
gũtirĩ mũndũ ũkaamũteithũra moko-inĩ makwa.

¹¹ Nĩnganiina ikeno ciake ciothe, arĩ cio:
ciathĩ ciake cia mwaka o mwaka, na Tũrũgamo twake twa mweri,
na mũthenya yake ya Thabatũ, na ciathĩ ciake ciothe iria nyamũre.

¹² Nĩngathũkangia mũthabibũ yake na mĩkũyũ yake,
Ƴria oigire nĩ irĩhi rĩake kuuma kũrĩ endwa ake;
nĩngamĩtua ihinga,

na nyamũ cia gĩthaka nĩkamĩria.”

¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ,

“Nĩngamũherithia nĩ ũndũ wa mũthenya Ƴria acinũre Baali ũbumba;
rĩria eegemagia na icũhĩ, na mathaga ma goro,
na akĩrũmĩrĩra endwa ake, no akĩriganĩrwo nĩ nĩ.

¹⁴ “Nĩ ũndũ wa ũguo nĩngũmũguucĩrĩria na waara;
ngũmũtongoria nginya werũ-inĩ,
na ndĩmwarĩrie na ciugo cia wendo.

¹⁵ Kũu nĩkuo ngaamũcookeria mĩgũnda yake ya mũthabibũ,
na ndue Kĩanda kĩa Akori mũrango wa mwĩhoko.[‡]

Kũu nĩkuo akaina o ta ũria ainaga matukũ-inĩ ma ũnini wake,
aine ta ũria ainire mũthenya ũria aambatire kuuma bũrũri wa Misiri.”

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ,
nĩũkanjĩta ‘Mũthuri wakwa’;
ndũkanjĩta ringĩ ‘Mwathi wakwa’.

¹⁷ Nĩngeheria marĩtwa ma Baali kuuma mĩromo-inĩ yake;
marĩtwa macio matikagwetwo ringĩ.

¹⁸ Mũthenya ũcio nĩngathondeka kĩrĩkanĩro
na nyamũ cia gĩthaka, o na nyoni cia rĩera-inĩ,
na ciũmbe iria ithiagĩra gũkũ thĩ nĩ ũndũ wao.

Ūta, na rũhiũ rwa njora, na mbaara nĩngaciniina bũrũri-inĩ,
nĩgeetha othe makomage marĩ na thayũ.

¹⁹ Nĩngakũũria ũtuĩke mũtumia wakwa nginya tene;
ngaakũũria ũtuĩke wakwa ũhorō-inĩ wa ũthingu na wa kĩhooto,
ngũũrie ndĩ na wendo na tha.

²⁰ Nĩngakũũria ũtuĩke wakwa na wĩhokeku,
nawe nĩũgetikĩra Jehova.”

²¹ Jehova ekuuga atĩrĩ,

“Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngacookia ũhorō;
nĩngacookeria matu ũhorō,
namo matu macookerie thĩ ũhorō;

²² nayo thĩ icookerie ngano,
na ndĩbei ya mũhĩhano, na maguta ũhorō,
nacio nĩngacookeria Jezireeli ũhorō.

²³ Nĩngamũhaanda bũrũri-inĩ nĩ ũndũ wakwa mwene;

[†] 2:8 Andũ a Kaanani meetĩkĩtie atĩ Baali nĩyo yamaheaga ngano, na ndĩbei, na maguta. [‡] 2:15 Kĩanda kĩa Akori nĩ kuuga “thĩina” kana “gũthĩĩnio”.

nĩngonania wendo wakwa harĩ ũrĩa nderĩte atĩrĩ,
 'Nĩ ndikwendete'.
 Arĩa nderĩte atĩrĩ, 'Inyuĩ mĩtirĩ andũ akwa',
 nĩngameera atĩrĩ,
 'Inyuĩ mũrĩ andũ akwa';
 na mũndũ o mũndũ oige atĩrĩ, 'Wee nĩwe Ngai wakwa.' "

3

Hosea na Mũtumia Wake Kũiguana Rĩngĩ

¹ Nĩngĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, "Thĩ, wonie mũtumia waku wendo rĩngĩ, o na gũtuĩka nĩendetwo nĩ mũndũ ũngĩ na nĩ mũtharia. Mwende o ta ũrĩa Jehova endete andũ a Isiraeli, o na gũtuĩka nĩmagarũrũkagĩra ngai ingĩ na makenda keki iria nyamũre cia thabibũ nyũmũ."

² Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũgũra na thogora wa cekerĩ ikũmi na ithano* cia betha, na ta homeri na letheke imwe† ya cairi. ³ Ngĩcooka ngĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩgũtũũrĩa na nĩ matukũ maingĩ, na no nginya ũtĩge ũmaraya na ndũkendane na mũndũ ũngĩ, na nĩ nĩngũtũũrĩa nawe."

⁴ Nĩgũkorwo andũ a Isiraeli nĩmegũtũũra matukũ maingĩ matarĩ na mũthamaki kana mũnene, na matarĩ na igongona kana mahiga maamũre, na matarĩ na ebodi kana mũhianano. ⁵ Thuutha ũcio andũ a Isiraeli nĩmagacooka na marongorie Jehova Ngai wao na Daudi mũthamaki wao. Nĩmagooka makĩinainaga kũrĩ Jehova na kũrĩ irathimo ciake matukũ-inĩ ma mũthia.

4

Thitango ya Gũũkĩrĩa Isiraeli

¹ Iguai ũhorĩ wa Jehova, inyuĩ andũ a Isiraeli,
 tondũ Jehova nĩekũmũthitanga,
 inyuĩ mũtũũraga thĩnĩ wa bũrũri ũyũ:
 "Nĩ ũndũ-rĩ, gũtirĩ na wĩhokeku kana wendo,
 kana kũmenya Ngai thĩnĩ wa bũrũri ũyũ.
² Kĩrĩa kũrĩ no kũrumana, na kũheenania, na ũragani,
 na ũici, na ũtharia;
 maũndũ macio makaingĩha mũno,
 na ũiti wa thakame ũkarũmĩrĩa ũiti wa thakame.
³ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ bũrũri nĩũracakaya,
 na arĩa othe matũũraga thĩnĩ wago makahinyara;
 nyamũ cia gĩthaka, na nyoni cia rĩera-inĩ,
 na thamaki cia iria-inĩ nĩgũkua irakua.

⁴ "No rĩrĩ, ndũkareke mũndũ arehe thitango,
 mũndũ ndagathitange ũrĩa ũngĩ,
 nĩgũkorwo andũ anyu mahaana andũ arĩa
 mathitangaga mũthĩnjĩri-Ngai.

⁵ Mũhĩngagwo mũthenya na ũtukũ,
 na anabii makahĩngwo hamwe na inyuĩ.
 Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina maitũguo.

⁶ Andũ akwa maniinagwo nĩ ũndũ wa kwaga ũmenyo.

"Tondũ nĩmũregete ũmenyo,
 o na nĩ nĩndĩmũregete mũtuĩke athĩnjĩri-Ngai akwa;
 tondũ nĩmũtiganĩrie watho wa Ngai wanyu,
 o na nĩ nĩngatiganĩria ciana cianyu.

⁷ O ũrĩa athĩnjĩri-Ngai maingĩhaga,
 noguo maakĩragĩrĩa kũnjĩhĩria;
 nao magĩkũũrĩa riiri wao na kĩndũ gĩa thoni.

⁸ Mehũũnagia na mehĩa ma andũ akwa,
 na magakenera waganu wao.

⁹ Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ: O ta ũrĩa andũ makaahaana,
 no taguo athĩnjĩri-Ngai makaahaana.

Nĩngamaherithia othe nĩ ũndũ wa mũthĩre yao,

* 3:2 nĩ ta giramu 170 † 3:2 nĩ ta kilo 330

na ndīmarīthe kūringana na ciiko ciao.

10 “Makaarīaga no matikahūūna,
makaahūūruga ūmaraya no matikaingīha,
tondū nīmatiganīrie Jehova
nīguo meheane ¹¹ kūrī ūmaraya,
na kūnyua ndibei īrīa ngūrū na ya mūhiano,
iria cieheragia ūmenyo ¹² wa andū akwa.
Mahooyaga kīrīra kuuma kūrī mūhiano mūcūhie,
naru rūthanju rwa ūragūrī rūkamacookeria ūhoru.
Roho wa ūmaraya nīmahītithagia njīra;
makaaga kwīhokeka kūrī Ngai wao.
13 Marutagīra igongona irīma igūrū,
na magacinīra maruta ma njino tūrīma-inī,
na rungu rwa mūtī wa mūgandī, na wa mūrībina, o na mūcececi,
tondū kūruru kiayo nī kīega.
Nīkīo airītu anyu mahūūruga ūmaraya,
na atumia a ariū anyu magatharia.

14 “Ndikaherithia airītu anyu maahūūra ūmaraya,
kana herithie atumia a ariū anyu maatharia,
tondū arūme o ene mathiiga thiritū na maraya,
na makarutaga igongona hamwe na maraya ma mahooero-inī:
nī ūndū ūcio andū matarī ūmenyo nīmakanangīka!

15 “Atīrī wee Isiraēli, o na gūtuika nīūtharagia-rī,
Juda nīagītige kwīhia.

“Ndūgathī Giligali;

o na ndūkambate Bethi-Aveni.*

Na ndūkehite uge atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo!”

16 Andū a Isiraēli mang’athītie
o ta moori ng’athia.

Kūngīhoteka atīa Jehova amarīithie
ta tūgondu tūrī nyeki-inī nduru?

17 Efiraimu nīegwatanītie na mūhiano;
tiganai nake!

18 O na rīrīa kīndū kīao gīa kūnyua gīthirīte-rī,
no mathiiga na mbere na ūmaraya wao;
aathani ao nīmendete mūno njira cia thoni.

19 Kīhuhūkanio kīnene gīkaamahaata kīmombūkie,
na magongona mao nīmakamaconorithia.

5

Isiraēli Gūtuūrwo Ciira

1 “Iguai ūhoru ūyū, inyuī athīnjīri-Ngai!

Tegai matū, inyuī andū a Isiraēli!

Thikīrīria, wee nyūmba ya ūthamaki!

Nī inyuī mūgūtuūrwo ciira ūyū:

Mūkoretwo mūrī mūtego kū Mizipa,
na mūrī wabu ya gūtegana yarītwo kū Taboru.

2 Aregi a watho nīmarikīre ūragani-inī.

Nī nīngamaherithia othe.

3 Nī nīnjūū maūdū mothe ma Efiraimu;

Isiraēli ndahīhītwo kuuma kūrī nī.

Wee Efiraimu, rīu nīūhūrīte ūmaraya;

Isiraēli nake nīathūkīte.

4 “Ciiko ciao itingīmetūkīria

* 4:15 Bethi-Aveni rīarī rītwa rīa kūnyūrūria Betheli, tondū Bethi-Aveni nī kuuga “Nyūmba ya waganu”, naguo Betheli nī kuuga “Nyūmba ya Ngai”.

- gūcookerera Ngai wao.
 Roho wa ūmaraya ūri ngoro-inī ciao,
 nao makaaga kūmenya Jehova.
- ⁵ Mwĩĩño wa Isiraeli nĩurutaga ūira wa kūmookĩrĩra;
 andũ a Isiraeli na Efraimu mahĩngagwo nĩ mehĩa mao;
 Juda o nake akahĩngwo hamwe nao.
- ⁶ Hĩndĩ ĩrĩa magaahtĩĩ na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe
 kũrongooria Jehova-rĩ,
 matikamuona; we nĩamehereire.
- ⁷ Nĩmagĩte kwĩhokeka harĩ Jehova;
 nao magaciara ciana itarĩ na ũngai.
 Na rĩrĩ, ciathĩ ciao cia Karũgamo ka Mweri
 nũkaamameria, o hamwe na mĩgũnda yao.
- ⁸ "Huhai karumbeta kũu Gibeaa,
 na mũhuhe coro kũu Rama.
 Muuge mbu ya gwĩtana mbaara kũu Bethi-Aveni;
 wee Benjamini, wĩhũũge.
- ⁹ Efraimu nĩgũgakira ihooru
 mũthenya ũcio wa ituĩro.
 Gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli-rĩ,
 nĩ ngwanĩrĩra ūrĩa kũrĩ.
- ¹⁰ Atongoria a Juda mahaana
 andũ arĩa meheragia mahiga ma mĩhaka.
 Nĩngamaitũrĩria mang'ũrĩ makwa,
 taarĩ kĩguũ kĩa maaĩ.
- ¹¹ Efraimu nĩmũhinyĩrĩrie,
 akarangĩrĩrio ituĩro-inĩ rĩa ciira,
 nĩ ũndũ wa kwenda kũrũmĩrĩra mĩhianano.
- ¹² Nĩ haana memenyi kũrĩ Efraimu,
 na ngahaana ta ũbuthu kũrĩ andũ a Juda.
- ¹³ "Rĩrĩa Efraimu oonire ndwari yake,
 nake Juda akĩona ironda ciake-rĩ,
 hĩndĩ ĩyo Efraimu agĩthĩ kũrĩ Ashuri,
 na agĩtũmana kũrĩ mũthamaki ũcio mũnene nĩguo amũteithie.
 Nowe ndangĩhota gũkũhonia,
 o na kana ahonie ironda ciaku.
- ¹⁴ Nĩ ngaaatũka ta mũrũũthi kũrĩ Efraimu,
 ndũĩke ta mũrũũthi ũrĩ hinya kũrĩ Juda.
 Ngaamatambuuranga, njooke ndĩthĩire;
 ngaamataha, na gũtirĩ mũndũ ũkaamahonokia.
- ¹⁵ Nĩngĩ nĩ nĩngacooka gwakwa,
 nginya rĩrĩa magetĩkĩra mahĩtia mao.
 Nao nĩmakarongooria ũthiũ wakwa;
 nao mona mathĩina nĩmakanongoria na kĩa."

6

Isiraeli Kwaga Kwĩrĩra

- ¹ "Ūkai, rekei tũcookerere Jehova.
 Nĩatũtambuurangĩte,
 no nĩegũtũhonia;
 nĩatũtĩhangĩtie,
 no nĩegũtuoha ironda ciitũ.
- ² Thuutha wa matukũ meerĩ, nĩagatwarahũra;
 mũthenya wa ĩtatũ nĩagatũcookereria
 nĩguo tũtũũre muoyo mbere yake.
- ³ Nĩtũmenyei Jehova,
 na tũkĩrĩrĩrie kũmũmenya.
 Ti-itherũ o ta ūrĩa rĩũa rĩrathaga-rĩ,
 noguo o nake akooneka;

agooka kūrī ithuī ta mbura ya hīndī ya heho,
kana ta mbura ya gūkūria irio īrīa yuraga thī.”

- 4 “Wee Efiraimu-rī, ingīgwīka aīā?
Na wee Juda-rī, ngūgwīka aīā?
Wendo waku ūhaana ta kībīi kīa rūciinī,
ūkahaana ta ime rīa rūciinī rīrīa rīcookaga rīgathira.
5 Nīkīo ndaagūtīnangirie icunji na tūnua twa anabii akwa,
ngīkūūruga na ciugo cia kanua gakwa;
matuīro makwa magīkīhenūka ta rūheni igūrū rīaku.
6 Nīgūkorwo nyendaga tha no ti igongona,
na kūmenya Ngai gūkīra maruta ma njino.
7 O ta ūrīa Adamu aathūkirie kīrīkanīro gīakwa,
noguoa maagire kwīhokeka ūndū-inī ūcio.
8 Gileadi nī itūūra inene rīa andū aaganu,
rīhakītwo imeni nī makinya marī na thakame.
9 O ta ūrīa ikundi cia atunyani cīhithagīra mūdū,
no taguo ikundi cia athīnjīri-Ngai cīkaga;
moraganagīra njīra-inī ya gūthīi Shekemu,
makagera ngero cia thoni.
10 Nī nīnyonete ūndū mūūru mūno
nyūmba-inī ya Isiraeli.
Kūu nīkuo Efiraimu eheanīte ahūūre ūmaraya,
nake Isiraeli nīakanyiitwo nī thaahu.

- 11 “O na kūrī we, wee Juda,
nīwathīrīrio ihinda rīa magetha.

“O hīndī īrīa ndaacookeria andū akwa maūdū ma kūmaguna,

7

- 1 o rīrīa ndenda kūhonia Isiraeli-rī,
mehia ma Efiraimu makonanio,
nacio ngero cia Samaria ikaguūrio.
Maaragia maūdū ma maheeni,
na aici magatua nyūmba, magatoonya,
nacio njangiri igatunyana indo njīra-inī;
2 no rīrī, matimenyaga
atī nīndirikanaga cīko icio ciao njūru ciothe.
Mehia mao nīmamarigiicīrie;
makoragwo mbere yakwa hīndī ciothe.
3 “Makenagia mūthamaki na waganu wao,
magakenia anene na maheeni mao.
4 Othe nī itharia,
maakanaga ta riiko rīa kūrugīra mīgate,
rīrīa mūrugi wa mīgate atabataragio nī gwakīrīria
kuuma gūkanda mūtu nginya ūimbe.
5 Mūthenya wa gīathī kīa mūthamaki witū-rī,
we na anene ake manyuuaga ndibei makarīo,
nake akanyiitana moko na arīa manyūrūranagia.
6 Ngoro ciao nī ta riiko rīa kūrugīra mīgate;
mathiiaga harī we marī na waara.
Thuti ciao ciakanaga kahora ūtukū wothe;
nakuo gwakīa rūciinī igaakana ta mwaki wa rūrīrīmbī.
7 Othe mahiūhīte ta riiko rīa kūrugīra mīgate;
moragaga aathani ao.
Athamaki ao othe maniinagwo,
na gūtīrī o na ūmwe wao ūngayagīra.
8 “Efiraimu nīetukanītie na ndūrīrī;
Efiraimu nī mūgate ūtarī mūgarūre.

- 9 Andũ a kũngĩ marĩaga hinya wake,
nowe ndamenyaga ũguo.
Njuĩrĩ ciake irĩ na mbuĩ,
nowe ndoonaga ũguo.
- 10 Mwitĩio wa Isiraeli nĩurutaga ũira wa kũmũũkĩrĩra,
no o na kũrĩ ũguo-rĩ,
we ndacookagĩrĩra Jehova Ngai wake,
kana akamũrongooria.
- 11 “Efraimu ahaana ta ndutura,
ĩrĩa iheenekaga narua, ĩtarĩ ũmenyo;
rĩmwe akayagĩra bũrũri wa Misiri
na rĩrĩa ringĩ agathĩ Ashuri.
- 12 Rĩrĩa magaathĩ-rĩ, nĩngaikia wabu yakwa igũrũ rĩao;
nĩngamaharũrũkia ta nyoni cia rĩera-inĩ.
Rĩrĩa ngaigua nĩmaracookanĩrĩra-rĩ,
nĩngamanyiita.
- 13 Kaĩ marĩ na haaro-ĩ,
tondũ nĩmandiganĩirie!
Maroniinwo,
tondũ nĩmanemeire!
Nĩ nĩnyendaga kũmahonokia,
no-o no igenyo manjigagĩrĩra.
- 14 Matingayagĩra kuuma ngoro-inĩ ciao,
no kũgirĩka magirĩkaga marĩ marĩrĩ-inĩ mao.
Monganaga hamwe nĩ ũndũ wa ngano, na ndibeĩ ya mũhiano,
no nĩ makaahutatĩra.
- 15 Ndaamathomithirie na ngĩmekĩra hinya,
no-o mathugundaga kũnjĩka ũũru.
- 16 Maticookagĩrĩra Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
mahaana ta ũta ũrĩa ũhĩtagia wathi.
Atongoria ao makoogwo na rũhiũ rwa njora,
nĩ ũndũ wa ciugo ciao cia rũtũrĩko.
Nĩ ũndũ wa ũguo nĩmakanyũrũrio
kũ bũrũri wa Misiri.

8

Isiraeli Kũgetha Kĩhuhũkanio

- 1 “Huhai karumbeta mwĩhũge!
Thũ ĩrerete igũrũ rĩa nyũmba ya Jehova ta nderi,
tondũ andũ nĩmathũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa,
na makarega watho wakwa.
- 2 Isiraeli nĩarangaĩra, akoiga atĩrĩ,
‘Wee Ngai witũ, nĩtũkũmenyete!’
- 3 No Isiraeli nĩaregete ũndũ ũrĩa mwega;
nĩ ũndũ ũcio thũ nĩkamũngatithia.
- 4 Marũgamagia athamaki matarĩ na rũtha rwakwa,
magathuura anene itametũkĩrĩtie.
Methondekagĩra mĩhianano
na betha na thahabu ciao,
nayo ĩgatuĩka ya kũmaniina.
- 5 Wee Samaria-rĩ, te mũhianano wa ngai ĩyo ya njaũ!
Marakara makwa nĩmakanĩte hari yo.
Nĩ nginya-rĩ megũtũura maremetwo nĩgũikara marĩ atheru?
⁶ Acio moimĩte Isiraeli!
Njaũ ĩno nĩ mũturi ũmĩthondekete;
yo ti Ngai.
Njaũ ĩyo ya Samaria-rĩ,
nĩkoinangwo icunjĩ.
- 7 “Mahaandaga rũhuho,
makagetha kũhuhũkanio;

- ngano ndĩrĩ na magira,
ndĩngiumia mũtu;
korwo no ĩciare ngano,
andũ a kũngĩ nĩo mangĩmĩria.
- ⁸ Isiraeli nĩameretio;
rĩu arĩ gatagati ka ndũrĩrĩ
ahaana ta kĩndũ gĩtarĩ bata.
- ⁹ Nĩgũkorwo nĩmambatĩte, magathĩ Ashuri,
ta ndigiri ya gĩthaka ikĩũrũra irĩ iiki.
Efiraimu nĩeyendetie kũrĩ endwa ake.
- ¹⁰ O na gũtuĩka nĩmeyendetie gatagati-inĩ ka ndũrĩrĩ,
rĩu nĩngũmacookanĩria hamwe.
Mekwambĩria kũhinyara,
mahinyĩrĩrio nĩ mũthamaki ũrĩa ũrĩ hinya.
- ¹¹ “O na gũtuĩka Efiraimu nĩakĩte igongona nyingĩ
cia kũrutagĩrwo maruta ma kũhoroherio mehia,
icio itũkĩte igongona cia kwĩhagĩria.
- ¹² Ndaamandĩkũire maũndũ maingĩ watho-inĩ wakwa,
no makĩmatua taarĩ maũndũ mageni.
- ¹³ Marutaga magongona marĩa ndeheirwo,
magacooka makarĩa nyama icio,
no Jehova ndakenagio nĩmo.
Na rĩrĩ, nĩekũririkana waganu wao,
na aherithie mehia mao.
Nao nĩmagacooka bũrũri wa Misiri.
- ¹⁴ Isiraeli nĩariganĩrwo nĩ ũrĩa wamũmbire,
na agaaka nyũmba cia ũnene;
Juda nĩairĩgĩre matũũra maingĩ na thingo cia hinya.
No nĩngarehere matũũra mao manene mwaki
ũrĩa ũgaacina ciikaro ciao iria ciirigĩtwo na hinya.”

9

Kũherithio kwa Isiraeli

- ¹ Wee Isiraeli-rĩ, tiga gũkena;
tiga gũkũngũira ta ndũrĩrĩ iria ingĩ.
Nĩgũkorwo ũkoretwo ũtarĩ mwĩhokeku harĩ Ngai waku;
wee nĩwendete mũcaara wa maraya,
ũkaũcaragia kũria guothe kũhuhagĩrwo ngano.
- ² Ihuhĩro cia ngano na ihihĩro cia ndibei itikahũunia andũ,
o na gũtigakorwo na ndibei ya mũhahano.
- ³ Matigatũũra bũrũri wa Jehova;
Efiraimu agaacooka bũrũri wa Misiri,
na arĩe irio irĩ thaahu kũu Ashuri.
- ⁴ Matigatĩra Jehova maruta ma ndibei,
kana magongona mao mamũkenie.
Kũrĩo magongona ta macio makaahaana ta mũgate wa andũ megũcakaya;
arĩa othe makaamarĩa nĩmakanyĩtwo nĩ thaahu.
Irio icio igaakorwo irĩ ciao o ene;
itikareehwo hekarũ-inĩ ya Jehova.
- ⁵ Mũgeeka atĩa mũthenya ũrĩa mwamũre wa ciathĩ cianyu,
mũthenya ĩyo ya gĩathĩ kĩa Jehova?
- ⁶ O na mangĩkaahonoka kwanangwo,
andũ a bũrũri wa Misiri nĩmakamacookereria,
nao andũ a Memufisi mamathike.
Cong'e nĩguo ũgaacooka handũ ha igĩina ciao cia betha,
nayo mũigua ĩhumbĩre hema ciao.
- ⁷ Matukũ ma kũherithio nĩmakinyu,
ĩ, matukũ ma kũrĩhania nĩmakinyĩte.
Isiraeli nĩamenye ũguo.

Tondũ mehia manyu nĩ maingĩ mũno,
 na rũmena rwanyu rũkaneneha mũno,
 mũnabii akoonagwo arĩ mũndũ mũkĩgu,
 na mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũrathi akonwo arĩ mũgũrũki.
 8 Mũnabii nĩwe ũtuĩtwo mũrangĩrĩ* wa Efiraimu nĩ Ngai wakwa;
 no rĩrĩ, mũtego ĩmwetereire nĩjira-inĩ ciake ciothe,
 na rũmena rũkamweterera nyũmba-inĩ ya Ngai wake.
 9 Nĩmatoonyereire, makarikĩra mũno ũũru-inĩ,
 o ta ũrĩa meekire matukũ-inĩ ma Gibeaa.
 Nake Ngai nĩakaririkana waganu wao,
 na amaherithie nĩ ũndũ wa mehia mao.

10 “Rĩrĩa ndaamenyire Isiraeli,
 kwarĩ ta mũndũ onete thabibũ werũ-inĩ;
 rĩrĩa ndonire maithe manyu-rĩ,
 kwarĩ ta mũndũ onete matunda ma mũtĩ wa mũkũyũ marĩa maambaga kwĩrua.
 No rĩrĩa Isiraeli mookire Baali-Peoru,
 nĩmeyamũrĩre mũhianano ũcio wa gĩconoko,
 na magĩthũka, magĩtuĩka o ta kĩndũ kũu mendete.
 11 Rĩrĩ wa Efiraimu ũkoombũka ta nyoni ũũre:
 gũtigakorwo ũhoroo wa gũciara, kana gũkuua nda, o na kana kũgĩa nda.
 12 O na mangĩkaarera ciana-rĩ,
 nĩngaciũraga ciothe.
 Rĩrĩa ngaagarũrũka ndĩmatige,
 kaĩ nĩmagakorwo na haaro-ĩ!
 13 Nĩnyonete Efiraimu,
 ahaandĩtwo handũ hega, o ta Turo.
 No rĩrĩ, Efiraimu akaaruta ciana ciake,
 acineane kũrĩ mũũragani.”

14 Mahe, Wee Jehova;
 no nĩ kĩĩ ũkũmahe?
 Mahe nda iria ihunaga,
 na ũmahe nyondo iria itarĩ iria.

15 “Nĩ ũndũ wa waganu wao wothe marĩ kũu Giligali,
 nĩkĩo ndamamenire marĩ o kũu.
 Nĩ ũndũ wa cĩko ciao cia mehia-rĩ,
 nĩngamarutũrũra moime nyũmba yakwa,
 na ndigacooka kũmenda rĩngĩ;
 atongoria ao othe nĩ aremĩ.

16 Andũ a Efiraimu nĩacine nĩ mbaa,
 nago mũri wao nĩũhoohete,
 maticiaraga maciaroo.
 O na mangĩciara ciana-rĩ,
 nĩngooraga ciana icio ciao mendete.”

17 Ngai wakwa nĩakamarega,
 nĩgũkorwo matiamwathĩkĩire;
 magaatũka andũ a kũũrũrũraga ndũrĩrĩ-inĩ.

10

1 Isiraeli aarĩ ta mũthabibũ watheeremaga,
 nake agũciarĩra maciaroo.
 O ũrĩa maciaroo make maingĩhaga-rĩ,
 nago nake aakaga igongona nyingĩ;
 o ũrĩa bũrũri wake wagaacagĩra-rĩ,
 nago aagemagia mahiga make marĩa maamũre ma kũhooyagwo.
 2 Ngoro ciao nĩ cia maheeni,
 na rĩu no nginya marĩhio wĩhia wao.

* 9:8 Arangĩrĩ maarĩ anabii arĩa a ma, na nĩo matendetwo nĩ andũ a Isiraeli.

Jehova n̄akamomora igongona ciao,
na athũkangie mahiga macio mao maamũre ma kũhooyagwo.

³ Ningĩ nĩmakoiiga atĩrĩ, “Tũtirĩ na mũthamaki,
tondũ tũtiigana gũtĩia Jehova.

No o na korwo twarĩ na mũthamaki-rĩ,
nĩ atĩa angĩahotire gũtwĩkĩra?”

⁴ Meranagĩra ciĩranĩro nyingĩ,
na makehĩta mĩhĩtwa ya maheeni,
na magathondeka irĩkanĩro;

nĩ ũndũ ũcio maciira makunũkaga
ta mahuti marĩ ũrogi marĩa mameraga hianyũ-inĩ.

⁵ Andũ arĩa matũũraga Samaria metangaga
nĩ ũndũ wa mũhianano wa njaũ irĩa ya Bethi-Aveni.

Amu andũ akuo nĩmakamĩcakaĩra,
na noguo athĩnjĩri-ngai a mũhianano ĩyo mageeka
arĩa makenagĩra riiri wayo,
tondũ nĩyeheretio kuuma kũrĩ o, ĩgathaamĩrio kũndũ kũngĩ.

⁶ Nayo ĩgaatwarwo Ashuri,
ĩtuĩke kĩheo kũrĩ mũthamaki ũcio mũnene.

Efiraimu nĩagaconorithio;
Isiraeli nake nĩagaconoka nĩ ũndũ wa mũhianano ĩyo yake ya mĩtĩ.

⁷ Samaria na mũthamaki wakuo magaathererio
ta karũhonge karĩ igũrũ wa maaĩ, maniinwo.

⁸ Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwĩkagĩrwo waganu nĩgũkanangwo,
na nĩkuo kwene wĩhia wa Isiraeli.

Mĩigua na mahiũ ma nyeki-inĩ nĩcio igaakũra kuo,
nacio ihumbĩre igongona ciao.

Nao andũ nĩmakeera irĩma atĩrĩ, “Tũhumbĩrei!”
na macooke meere tũrĩma atĩrĩ, “Tũgwĩrei!”

⁹ “Wee Isiraeli-rĩ, kuuma o matukũ-inĩ ma Gibe
ũtũũrĩte wĩhagia, na ũguo noguo ũtũũraga.

Githĩ mbaara nĩfakinyĩre eeki ũũru kũu Gibe?
¹⁰ Rĩrĩa nĩ ngenda, nĩngamaherithia;

ndũrĩrĩ nĩngacookanĩrĩa,
imokĩrĩre nĩguo imoohe imatahe
nĩ ũndũ wa mehia mao kũingĩha.

¹¹ Efiraimu nĩ moori menyerie wĩra
irĩa yendete gũkonyora ngano;

nĩ ũndũ ũcio nĩngamĩoha icooki
ngingo-inĩ yayo thaka.

Nĩngatwarithia Efiraimu,
Juda no nginya agaacimba na mũraũ,
nake Jakubu no nginya agaacimba gĩtira.

¹² Rĩu-rĩ, mwĩhaandĩrei ũhoru wa ũthingu,
nĩguo mwĩgethere maciaro ma wendo ũtathiraga,
na mũciimbe mĩgũnda yanyu ya ngamba;
nĩgũkorwo ihinda nĩ ikinyu rĩa kũrongooria Jehova,
nginya rĩrĩa agooka,
oirie mbura ya ũthingu igũrũ rĩanyu.

¹³ No rĩrĩ, inyuĩ mũhaandĩte waganu,
mũkagetha ũũru;
inyuĩ mũrĩite maciaro ma maheeni.

Tondũ mwĩhokaga hinya wanyu inyuĩ ene,
o na wa njamba cianyu nyingĩ cia ita-rĩ,
¹⁴ mũrurumo wa mbaara nĩũgokĩrĩa andũ aku.

Nĩ ũndũ ũcio ciikaro ciaku irĩa nũmu nũkaanangwo,
o ta ũrĩa Shalimani aanangire Bethi-Arabeli mũthenya ũrĩa wa mbaara,
rĩrĩa manyina ma twana maatungumanirio thĩ hamwe na twana twao.

¹⁵ Ũguo noguo ũgeekwo wee Betheli,
nĩ ũndũ wa waganu waku mũnene.

Rĩrĩa mũthenya ũcio ũgaakĩa-rĩ,
mũthamaki wa Isiraeli nĩakaniinwo biũ.

11

- ¹ “Rĩrĩa Isiraeli aarĩ kaana-rĩ, nĩndamwendete,
ngĩgĩta mũrũ ũcio wakwa oime bũrũri wa Misiri.
- ² No o ũrĩa ndaakĩragĩrĩria gwĩta Isiraeli,
noguoa maakĩragĩrĩria kũnjũrĩra.
Nao makĩrutĩra Baali magongona,
na magĩcinĩra mĩhianano ũbumba.
- ³ Nĩ nĩ nĩ ndaarutire andũ a Efiraimu gwĩtwara na magũrũ,
ndĩmanyiĩte moko;
no matiigana kũmenya
atĩ nĩ nĩ ndamahonagia.
- ⁴ Nĩndamatongoragia na mĩkanda ya ũtugi wa ũmũndũ,
ngamaguucĩrĩria na mĩhĩndo ya wendo;
ngĩmaruta icooki ngĩngo,
na ngĩnamĩrĩra kũmahe irio.
- ⁵ “Githĩ matigagĩcooka o kũu bũrũri wa Misiri,
o na githĩ matigaathwo nĩ Ashuri,
tondũ nĩmaregete kwĩrĩra, manjookerere?
- ⁶ Hiũ cia njora ikaahenũkaga matũũra-inĩ mao manene,
ikaananga mĩgĩko ya ihingo ciao,
na ikinyie mĩbango yao mũthia.
- ⁷ Andũ akwa nĩmatuĩte itua maahuutatĩre.
O na mangĩgaakaĩra Ũrĩa-ũri-Igũrũ-Mũno-rĩ,
ndakamatũgĩria o na atĩa.
- ⁸ “Ndahota atĩa gũgũtirika, wee Efiraimu?
Ndahota atĩa gũkũrekereria, wee Isiraeli?
Ndahota atĩa gũtũma ũtuĩke ta Adima?
Ndahota atĩa gũgũtua ta Zeboimu?
Ngoro yakwa nĩireganĩte na ũhoru ũcio,
nacio tha ciakwa ciothe nĩciarahũkĩte.
- ⁹ Ndikamũkinyĩria marakara makwa mahiũ,
o na kana hũgũkĩre Efiraimu ndĩmũniine.
Nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Ngai, ndirĩ mũndũ,
Ngai Ũrĩa Mũtheru gatagatĩ-inĩ kanyu.
Ndigooka kũrĩ we ndĩ na mang’ũrĩ.
- ¹⁰ Nĩmakarũmĩrĩra Jehova;
nake nĩakararama ta mũrũũthi.
Hĩndĩ irĩa akaararama-rĩ,
ciana ciake nĩigooka ikĩinainaga ciumĩte mwena wa ithũũro.
- ¹¹ Igooka ikĩinainaga
ta nyoni ikiuma bũrũri wa Misiri,
na ta ndutura ikiuma bũrũri wa Ashuri.
Nĩngatũma matũũre mĩciĩ-inĩ yao ene,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- Mehia ma Isiraeli*
- ¹² Efiraimu andigiĩcĩrie na maheeni,
nyũmba ya Isiraeli ikandigiĩcĩria na kũheenania.
Nake Juda akaremera Ngai,
o na agookĩrĩra Ũrĩa Mũtheru mwĩhokeku.

12

- ¹ Efiraimu arĩaga rũhuho;
ahanyũkagia rũhuho rwa mwena wa irathĩro mũthenya wothe,
na akaingĩhia maheeni na haaro.
Agĩaga na kĩrĩkanĩro na Ashuri,

- na agatūmana maguta ma mītamaiyū matwarwo būrūri wa Misiri.
- ² Jehova arī na thitango ekūrehe ya gūūkīrira Juda;
nīakaherithia Jakubu kūringana na nīra ciake,
na amūrīhe kūringana na cīko ciake.
- ³ Arī nda ya nyina nīanyiitire ndiira ya mūrū wa nyina;
aatuūka mūdū mūgima-rī, nīagianire na Ngai.
- ⁴ Nīagianire na mūraika, na akīmūtooria;
akīrira na akīmūthaiha amūrathime.
- Aamūkorire Betheli na makīaranīria nake kūu:
- ⁵ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
Jehova nīrō rītwa rīake rīrīa rīrī ngumo.
- ⁶ No rīrī, wee no nginya ūcookerere Ngai waku,
na ūtūurie wendo na kīhooto,
na wetagīrīre Ngai waku hīndī ciothe.
- ⁷ Mwonjorithia ahūthagīra gīthimi gītārī kīa ma;
endaga kūiya na wara.
- ⁸ Efiraimu eganaga, akoīga atīrī,
“Nī ndī mūtongu mūno; nī nīnduūkīte gītonga.
No o na ndī na ūtonga ūcio wothe,
matingīona waganu kana wīhia o na ūrīkū thīinī wakwa.”
- ⁹ “Nī nī Jehova Ngai wanyu,
ūrīa wamūrutire būrūri wa Misiri;
nīngatūma mūtūire hema-inī rīngī,
o ta ūrīa mwatūūruga matukū-inī ma ciathī cianyu iria nyamūre.
- ¹⁰ Nīndarīire anabii,
ngīmahe cioneki nyingī,
na ngīheana ngerekano na tūnua twao.”
- ¹¹ Gileadi-rī, nī kūrī waganu?
Andū akuo nī a tūhū!
- Nīmarutagīra igongona rīa ndegwa kūu Giligali?
Igongona ciao igaatuika ta hība cia mahiga
irī mūgūnda-inī mūcimbe.
- ¹² Jakubu nīorīire būrūri wa Aramu;
Israeli aatungatire nīguo egūire na mūtumia,
na nīgeetha amūgūre-rī, aarūithirie ng’ondū.
- ¹³ Jehova aahūthīrīre mūnabii kūruta Israeli kuuma būrūri wa Misiri,
na akīmūmenyerera na guoko kwa mūnabii.
- ¹⁴ No Efiraimu nīatūmīte Jehova arakare mūno.
Mwathani wake nīagatūma acookererwo nī ihītia rīake rīa ūiti wa thakame,
na amūrīhe nī ūndū wa rūmena rwake.

13

Marakara ma Jehova ma Gūūkīrira Israeli

- ¹ Efiraimu-rī, aaragia andū makainaina;
aarī mūtūgīrie thīinī wa Israeli.
- No rīrī, nīehirie nī ūndū wa kūhooya Baali, nake agīkua.
- ² Na rīrī, rīu no gūkīrīrīria makīragīrīria kwīhia;
methondekagīra mīhianano yao ene na betha ciao,
mīhianano īthondeketwo na ūūgī mūingī,
yothē īrī wīra wa mabundi.
- Kwīragwo atīrī, ūhorō wa andū aya,
“Marutaga andū magongona,
na makamumunya mīhianano ya njaū.”
- ³ Nī ūndū ūcio makahaana ta kībii kīa rūciinī,
na ta ime rīa kīrooko rīrīa rīcookaga gūthira,
na ta mūūngū ūrīa ūmbūrāgwo kuuma kīhuhīro-inī kīa ngano,
o na ta ndogo igītoga yumūire ndirica-inī.
- ⁴ “No rīrī, nī nī nī Jehova Ngai wanyu,

ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri.
 Ndũkanetiŋkie aŋĩ nĩ kũrĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,
 na gũtirĩ Mũhonokia ũngĩ tiga nĩ.
⁵ Nĩ nĩ ndaakũmenyagĩrĩra werũ-inĩ,
 kũu bũrũri-inĩ ũrĩ ũrugarĩ mũingĩ.
⁶ Rĩrĩa ndamaheire irio, nĩmahũũnire;
 na rĩrĩa maahũũnire, magĩtĩa;
 magĩcooka makĩriganĩrwo nĩ nĩ.
⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngaamahithũkĩra ta mũrũũthi,
 na ndĩmehithĩre njĩra-inĩ ta ngarĩ.
⁸ O ta ũrĩa nduba ĩkaga rĩrĩa ĩtunyĩtwo twana twayo-rĩ,
 ngaamatharĩkĩra na ndĩmatarũrange.
 Ngaamarĩa ta mũrũũthi,
 ndĩmatambuure o ta ũrĩa nyamũ ya gĩthaka ĩkaga.

⁹ “Wee Isiraeli-rĩ, ũrĩ mwanange,
 nĩ ũndũ nĩnjũkĩrĩre, ũgookĩrĩra mũteithia waku.
¹⁰ Mũthamaki waku akĩrĩ ha, aŋĩ nĩguo akũhonokie?
 Aathani aku a matũũra maku mothe marĩ ha,
 o arĩa woigire aŋĩrĩ,
 ‘He mũthamaki, na ũhe anene?’
¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, ndaakũheire mũthamaki ndakarĩte,
 na ngĩcooka ngĩmweheria ndĩ na mang’ũrĩ.
¹² Wĩhia wa Efraimu nĩmũige,
 mehĩa make nĩmandĩkĩtwo makaigwo.
¹³ Ruo ta rwa mũtũmia ũkũrũmwo nĩrũramũnyĩta,
 nowe nĩ mwana ũtarĩ na ũũgĩ;
 ihinda rĩakinya-rĩ,
 akarega gũikũrũka nĩguo aciarwo.
¹⁴ “Nĩngamahonokia kuuma kũrĩ hinya wa mbĩrĩra;
 nĩngamakũũra kuuma kũrĩ gĩkuũ.
 Wee gĩkuũ-rĩ, mũthiro yaku ĩrĩ ha?
 Wee mbĩrĩra-rĩ, kũniinana gwaku gũkĩrĩ ha?

“Ndikaiguanĩra tha,
¹⁵ o na angĩkaagaacĩra arĩ gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe.
 Rũhuho rwa mwena wa irathĩro ruumĩte harĩ Jehova nĩrũgooka,
 rũhurutanĩte kuuma werũ-inĩ;
 narĩo itharũkĩro rĩake rĩa maaĩ rĩkooma,
 nakĩo gĩthima gĩake kĩhũe.
 Nyũmba yake ya mũthiithũ
 nĩngatahwo indo ciayo ciothe cia goro.
¹⁶ Andũ a Samaria no nginya marĩho wĩhia wao,
 nĩ tondũ nĩmaremeire Ngai wao.
 Nao nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora;
 natuo tũkenge twao tũgaatungumanio thĩ,
 na atũmia ao arĩa marĩ na nda itarũrwo.”

14

Kwĩrĩra kũrĩa Kũrehaga Kĩrathimo

¹ Wee Isiraeli-rĩ, cookerera Jehova Ngai waku.
 Mehĩa maku nĩmo makũgũthĩtie!
² Thĩ na ciugo ũcookerera Jehova,
 ũmwĩre aŋĩrĩ,
 “Tũrekere mehĩa maitũ mothe,
 na ũtwamũkĩre na wega waku,
 nĩguo tũhote gũkũrutĩra igongona rĩa gũkũgooka na mĩromo iitũ.
³ Ashuri ndangĩhota gũtũhonokia;
 tũtikũhaica mbarathi cia ita.
 Tũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ tũgaacooka
 gwĩta kĩrĩa tũthondekete na moko maitũ ‘ngai ciitũ,’

nīgūkorwo thīnī waku ciana cia ngoriai nīciiguagīrwo tha.”

⁴ “Nīngamahonia kūrīa maanoora njīra,
na ndīmende ndīyendeire;

nīgūkorwo marakara makwa nīmamehereire.

⁵ Ngaatuīka ta ime harī Isiraeli;
nake akaarūka ta gītoka.

Agaikūrūkia mīri yake

ehaande o ta mītarakwa ya Lebanoni.

⁶ Thuuna ciake nīgakūra.

Ūthaka wake ūgaatuīka ta wa mūtī wa mūtamaiyū,
naguo mūtaraīko wake ūtuīke ta mūtarakwa wa Lebanoni.

⁷ Andū nīmagatūūra rīngī kīruru-inī gīake.

Nake akaarura ta ngano.

Akaarirūka ta mūthabibū,

nayo ngumo yake ituīke ta ya ndibei ya kuuma Lebanoni.

⁸ Wee Efiraimu, ndī na ūhoro ūngī ūrīkū na mīhianano ya kūhooywo?

Nīngamūcookeria ūhoro na ndīmūmenyerere.

Haana ta mūkarakaba mūruru;

gūciara gwaku kuumaga harī nīi.”

⁹ Nūū mūūgī? Ūcio nīakamenya maūndū macio.

Nūū ūkūūranaga maūndū? Ūcio nīakamamenya.

Njīra cia Jehova nī njagīrīru;

arīa athingu nīcio mathiiagīra,

no arīa aremi mahīngagwo marī o njīra-inī icio.

JOELI

- ¹ Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova, Īrīa yakinyīrīire Joeli mūrū wa Pethueli.
Gūtharīkīrwo nī Ngīgī
- ² Ta iguai ūhoru, inyuī athuuri;
 o na inyuī inyuothe arīa mūtūūruga būrūri ūyū thikīrīriai.
 Kūrī gwekīka ūndū ta ūyū matukū-inī manyu,
 o na kana matukū-inī ma maithe manyu ma tene?
- ³ Heei ciana cianyu ūhoru ūcio,
 na mūreke ciana cianyu ciire ciana ciacio,
 nacio ciana ciacio ikeera rūciaro rūrīa rūkaarūmīrīra.
- ⁴ Kīndū kīrīa gītīgītio nī mūrumbi wa ngīgī-rī,
 nīkīrītwo nī ngīgī iria nene;
 kīrīa gītīgītio nī ngīgī iria nene-rī,
 nīkīrītwo nī itono;
 kīrīa itono icio itīgītīe-rī,
 nīkīrītwo nī ngīgī ingī.
- ⁵ Arahūkai, inyuī arīu aya mūrīre!
 Gīrīkai, inyuothe anyui a ndibei;
 girīkai nī ūndū wa ndibei ya mūhihano,
 nīgūkorwo nīhurītio kuuma tūnua-inī twanyu.
- ⁶ Harī rūrīrī rūtharīkīire būrūri wakwa,
 rūrīrī rūrī hinya na rūtangītārīka;
 rūrī na magego mahaana ta ma mūrūūthi,
 magego manene ta ma mūrūūthi wa mūgoma.
- ⁷ Nī rwanangīte mīthabībū yakwa,
 na rūgathūkīa mīkūyū yakwa.
 Nīrūmīūnūrīte makoni rūkamate,
 rūgatiga hongē ciayo irī nyūnūre.
- ⁸ Cakayai ta mūrītu gathirange ehumbīte nguo ya ikūnia,
 akīrīrīra mūthuuriwe wa wīthī wake.
- ⁹ Maruta ma ngano, o na maruta ma kūnyuuo
 nīmatīgīte kūrehwo nyūmba-inī ya Jehova.
 Athīnjīri-Ngai nīmaracakaya,
 o acio matungatagīra Jehova.
- ¹⁰ Mīgūnda nīmīthūkie,
 nayo thī ikooma;
 ngano nīnyanange,
 ndibei ya mūhihano nīnīarīte,
 o namo maguta magathira.
- ¹¹ Ūrwoi nī hinya, inyuī arīmi,
 na mūgirīke, inyuī arīa mūkūrāgia mīthabībū;
 mwīthikīrei nī ūndū wa ngano na cairi,
 tondū magetha ma mīgūnda nīmanangītwo.
- ¹² Mīthabībū nīyūmīte,
 nayo mīkūyū ikahooa;
 mīkomamanga, na mītende, na mīcungwa:
 īī, mītī yothe ya mīgūnda nīyūmīte.
 Ti-itherū gīkeno kīa andū a thī nīgīthirīte.
- Andū kwīrwo Meerire*
- ¹³ Mwīhumbei nguo cia makūnia, inyuī athīnjīri-Ngai, na mūcakae;
 girīkai, inyuī mūtungataga kīgongona-inī.
 Ūkai, mūraare mwīhumbīte nguo cia makūnia,
 inyuī mūtungatagīra Ngai wakwa;
 nīgūkorwo maruta ma ngano, na maruta ma kūnyuuo-rī,
 nīmagīte gūtwarwo nyūmba-inī ya Ngai wanyu.
- ¹⁴ Anīrīrai gīathī kīamūre gīa kwīhinga kūrīa irio;

ĩtanai kũngano gĩtheru.
Tũmanĩrai athuuri
na andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ
moke nyũmba ya Jehova Ngai wanyu,
nĩguo mũkaĩre Jehova.

15 Wũi, kaĩ mũthenya ũcio ũrĩ na haaro-ĩ!
Nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova* ũrĩ hakuhi;
mũthenya ũcio ũgooka ta mwanangĩko
uumĩte kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe.

16 Githĩ irio itithirĩte
o tũkũionagĩra na maitho maitũ:
gĩkeno na gũcanjamũka
igathira kuuma kũu nyũmba ya Ngai witũ?

17 Mbeũ nĩkũbutha irabuthĩra
tũiri-inĩ kũrĩa ihaandĩtwo.
Nyũmba cia kũigwo indo nĩnyanange,
namo makũmbĩ ma irio makamomorwo,
nĩgũkorwo ngano nĩyũmĩte.

18 Kaĩ ng'ombe nĩcaaĩte-ĩ.
Ndũũru cia ng'ombe iroorũũra o ũguo,
tondũ itirĩ na gwa kũrĩithio;
o nacio ndũũru cia ng'ondũ nĩrathĩĩnĩka.

19 Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra,
nĩgũkorwo mwaki nĩũniĩnĩte ũrĩithio wa werũ-inĩ,
nacio nĩnĩmbĩ igacina mĩtĩ yothe ya gĩthaka.

20 O na nyamũ cia gĩthaka nĩirakwanĩria;
tũrũũ nĩtũhwĩte,
naguo mwaki nĩũniĩnĩte ũrĩithio wa werũ-inĩ.

2

Mbũtũ ya Ngigĩ

1 Huhai karumbeta kũu Zayuni,
na muuge mbu kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru!
Andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ nĩmainaine,
nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova nĩũrooka.

Mũthenya ũcio nĩ ta mũkinyu:
2 nĩ mũthenya wa nduma na wa mairia,
mũthenya wa matu na nduma ndumanu.

Mbũtũ nene na ĩrĩ hinya ya ngigĩ nĩĩroka
ta ruoro rũgĩtema ĩrĩma-inĩ,
na gũtirĩ kwagĩa ĩngĩ tayo kuuma tene,
na gũtikagĩa ĩngĩ tayo matukũ marĩa magooka.

3 Mbere yacio nĩ mwaki wa kũniina,
na thuutha wacio nĩ rũrĩrĩmbĩ rũracina bũrũri.
Bũrũri ũrĩa ũrĩ mbere yacio ũhaana ta mũgũnda wa Edeni,
no thuutha wacio ũgaatigwo ũhaana ta werũ mwanangĩku:
gũtirĩ kĩndũ kĩngĩĩhonokia harĩ cio.

4 Mũhianĩre wacio nĩ ta wa mbarathi cia ita;
ihanyũkaga ta thigari ihaicĩte mbarathi.

5 ĩrĩ na mũrurumo ta wa ngaari cia ita;
ĩrũgaga tũcũmbĩrĩ twa ĩrĩma
ta mwaki ũracarĩka ũgĩcina itira cia ngano,
ihaana ta mbũtũ ya ita ĩrĩ hinya ĩthagathagĩtwo nĩ ũndũ wa mbaara.

6 Na rĩrĩa cionwo-rĩ, ndũrĩrĩ nĩnyĩitagwo nĩ ruo rũnene;

* 1:15 Mũthenya wa Jehova nĩ mũthenya ũrĩa Ngai agatooria thũ ciale, na rĩmwe ũtũmagĩrwo kuuga mũthenya ũrĩa Kristũ agaacooka thĩ.

- andũ othe magatukia ithiithi.
⁷ Itharĩkagĩra ta njamba cia ita;
 ihaicaga thingo ta thigari.
 Ithiiaga ciothe na mĩhari,
 itekũhĩtia kũrĩa cierekeire.
⁸ Itihatũkanaga ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ;
 o ĩmwe ithiiaga yerekeire mbere.
 Itoonyaga kũrĩa kũgĩtũre,
 gũtirĩ kĩndũ kĩngĩcigiria.
⁹ Iguthũkagĩra itũũra inene,
 igateng'erera rũthingo-inĩ.
 Ikahaica, igatoonya nyũmba,
 igatoonyera ndirica ta aici.
- ¹⁰ Thĩ ĩthingithaga mbere yacio,
 na igũrũ rĩkainaina,
 riũa na mweri ikagĩa nduma,
 na njata igatiga kwara.
¹¹ Jehova araruruma ta ngwa
 atongoretie ita;
 thigari ciake itingĩtarĩka,
 arĩa maathĩkagĩra watho wake marĩ hinya.
 Mũthenya wa Jehova nĩ mũnene,
 na nĩ wa gwĩtigĩrwo.
 Nũũ ũngĩkihota kũwĩtiiria?
Tembũrangai Ngoro Cianyũ
¹² Jehova aroiga atĩrĩ,
 "O na rĩu-rĩ, njokererai na ngoro cianyũ ciothe,
 mwĩhingĩte kũrĩa irio, mũkĩrĩraga na mũgĩcakayaga."
- ¹³ Tembũrangai ngoro cianyũ
 no ti nguo cianyũ.
 Cookererai Jehova Ngai wanyu,
 nĩgũkorwo nĩ mĩtugi na nĩ mũigua-tha,
 ndahiũhaga kũrakara, na aiyũrĩtwo nĩ wendo,
 na nĩericũkagwo, akaaga gwĩka andũ ũũru.
¹⁴ Nũũ ũngĩmenya? Hihi no agarũrũke na aigue tha,
 atige atũrathima:
 atũhe indo iria irutagwo magongona ma mũtu,
 na iria irutagwo magongona ma kũnyuuo,
 cia kũrutĩrwo Jehova Ngai wanyu.
- ¹⁵ Huhai karumbeta kũu Zayuni,
 anĩrĩrai gĩathĩ kĩamũre gĩa kwĩhinga kũrĩa irio,
 ĩtanai kũngano gĩtheru.
¹⁶ Cookanĩrĩrai andũ,
 amũrai kũngano kũu;
 rehei athuuri hamwe,
 na mũcookanĩrĩrie ciana, o na tũkenge tũrĩa tũronga.
 Mũhikania nĩoime kanyũmba gake,
 nake mũhiki nĩoime kĩrĩrĩ gĩake.
¹⁷ Athĩnjĩri-Ngai, arĩa matungataga mbere ya Jehova,
 nĩmarĩrĩre gatagatĩ ga gĩthaku kĩa Hekarũ na kĩgongona.
 Nĩmoige atĩrĩ, "Kĩhonokie andũ aku, Wee Jehova.
 Ndũkareke igai rĩaku rĩtũike kĩndũ gĩa kũnyũrũrio,
 kana tuunagwo thimo gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ.
 Nĩ kĩ kĩngĩtũma ndũrĩrĩ ciũranagie atĩrĩ,
 'Kaĩ Ngai wao akĩrĩ ha?' "
- Icookia rĩa Jehova*
¹⁸ Ningĩ Jehova nĩakaigua ũiru nĩ ũndũ wa bũrũri wake,
 na aigũire andũ ake tha.

¹⁹ Jehova nīakamacookeria atīrī:
 “Nīngūmūrehithīria ngano, na ndibei ya mūhīhano, na maguta,
 indo cia kūmūigana biū;
 na ndigacooka kūreka mūtuīke
 kīndū gīa kūnyūrūrio nī ndūrīrī rīngī.

²⁰ “Nīngaingata mbūtū īyo ya ita ya kuuma gathigathini ithiī kūrāya na inyuī,
 ndīmītīndīkīrīrie būrūri mūmūmū na mūhīnju, ūtangīgīa irio.
 Mbūtū yao īrīa ītoongoretie ndīmītīrīrie iria-inī rīa mwena wa irathīro,
 na īrīa īrī thuutha ndīmītīrīrie iria-inī rīa mwena wa ithūro.
 Nakio kīheera gīa ciimba ciayo kīambate na igūrū;
 mūnūngo wayo naguo ūiguīke.”

Ti-itherū nīekīte maūndū manene.

²¹ Wee būrūri, tiga gwītīgīra;
 kena na ūcanjamūke.

Ti-itherū Jehova nīekīte maūndū manene.

²² Inyuī nyamū cia gīthaka, tigai gwītīgīra,
 nīgūkorwo ūrīthio wa werū-inī nīūramera nyeki.

Mītī nīraciara maciaro mayo,
 nayo mīkūyū na mīthabibū īgaciara mūno.

²³ Inyuī andū a Zayuni, canjamūkai,
 mūkenere Jehova Ngai wanyu,
 nīgūkorwo nīamūheete mbura ya mbere
 nī ūndū wa ūthingu wake.

Nīamuurīrie mbura nyingī
 ya mbere na ya thuutha, o ta mbere.

²⁴ Nacio ihuhīro cia ngano nīkaiyūra ngano;
 mītūngi nayo nīkaiyūrīra
 ndibei ya mūhīhano na maguta.

²⁵ “Nīngamūrīha mīaka īrīa yothe irio cianyu ciarīrwo nī ngigī:
 ngigī iria nene, na itono cia ngigī,
 na ngigī iria ingī, na mīrumbī ya ngigī;
 icio nī mbūtū ciakwa nene cia ita iria ndaatūmīte thīinī wanyu.

²⁶ Nīmūkaḡia na irio nyingī cia kūrīa, o nginya mūhūne,
 na inyuī nīmūkagoocaga rīitwa rīa Jehova Ngai wanyu,
 ūrīa ūmwīkīre maūndū ma magegania;
 andū akwa matigacooka gūconorithio rīngī.

²⁷ Hīndī īyo nīmūkamenya atī nī ndī thīinī wa Israeli,
 na atī nī nī nī Jehova Ngai wanyu,
 na atī gūtīrī ūngī;
 andū akwa matigacooka gūconorithio rīngī.

Mūthenya wa Jehova

²⁸ “Na thuutha wa maūndū macio-rī,
 nīngaitīrīria andū othe Roho wakwa.

Ariū anyu na airītu anyu nīmakarathaga mohoro,
 nao athuuri anyu nīmakarootaga irooto,
 nao aanake anyu monage cioneki.

²⁹ O na ningī ndungata ciakwa cia arūme, na cia andū-a-nja,
 nīngaciitīrīria Roho wakwa matukū-inī macio.

³⁰ Nīngonania morirū kūu igūrū, o na gūkū thī,
 namo nī ma thakame, na ma mwakī,
 o na ma ndogo ikwambata na igūrū.

³¹ Rīūa nīrīkagarūrwo rītuīke nduma,
 naguo mweri ūtuīke ta thakame,
 mbere ya mūthenya ūcio mūnene na wa kūmakania wa Jehova ūtanakinya.

³² Na nīgūgakinya atīrī,
 atī mūndū o wothe ūgaakaīra rīitwa rīa Jehova nīakahonoka;
 nīgūkorwo kīrīma-inī gīa Zayuni na Jerusalemu
 nīgūgakorwo na ūhonokio,

o ta ūria Jehova oigite,
atĩ gatagatĩ-inĩ ka matigari
nĩgũgakorwo na arĩa Jehova eĩtũire.

3

Ndũrĩrĩ Gĩtuũrwo Ciira

- 1 “Matukũ-inĩ macio, na ihinda rĩu,
rĩria ngaacookeria Juda na Jerusalemu ũgaacĩru wacio-rĩ,
2 nĩngacookanĩrĩria ndũrĩrĩ ciothe,
na ndĩciikũrũkie nginya Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu.*
Kũu nĩkũo ngaamatuĩra ciira ũkonĩĩ igai rĩakwa,
nĩo andũ akwa a Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩmahurunjire andũ akwa ndũrĩrĩ-inĩ,
na makĩgayana bũrũri wakwa.
3 Nĩmacuukũire andũ akwa mĩtĩ.
Maaheanire tũmwana twao tũrĩ irĩhi kũrĩ maraya;
na makĩendia airĩtu ndibei
nĩguo mamĩnyue.
4 “Na rĩrĩ, nĩ kĩĩ mũranjũria, inyuĩ Turo na Sidoni o na inyuĩ ng’ongo ciothe cia
Filistia? Anga nĩmũkwĩrĩhĩria ũndũ ndanamwĩka? Akorwo nĩmũkwĩrĩhĩria-rĩ, na nĩĩ
nĩngatũma mũcookererwo nĩ kwĩrĩhĩria kũu kwanyu o narua na ihenya. 5 Nĩgũkorwo
nĩmuoire betha na thahabu ciakwa, na mũgĩkuua mĩthiithũ ya indo ciakwa irĩa njega
mũno mũgĩcitwara hekarũ-inĩ cianyu. 6 Nĩmwendirie andũ a Juda na a Jerusalemu kũrĩ
Ayunani nĩguo mũmatware kũndũ kũraya na bũrũri wao.
7 “Atũrĩrĩ, nĩngũmarahũra moime kũndũ kũria guothe mwamendirie, na
nĩngamũcookereria ũndũ ũcio mwĩkĩte. 8 Nĩĩ nĩngendia ariũ anyu na airĩtu anyu
kũrĩ andũ a Juda, nao mamenderie andũ a Sheba, rũrĩrĩ rwa kũraya mũno.” Nĩ Jehova
warĩtie ũndũ ũcio.
9 Hunjanĩriai ũhoru ũyũ ndũrĩrĩ-inĩ:
Mwĩhaarĩriei gũthĩĩ mbaara-inĩ!
Arahũrai njamba cia ita!
Andũ othe a ita nĩmakuhĩrĩrie, matharĩkĩre.
10 Turai mĩraũ yanyu itũĩke hiũ cia njora,
o nacio hiũ cianyu cia gũceeha mĩtĩ itũĩke matimũ.
Mũndũ ũria ũtarĩ hinya nĩoige atĩrĩ,
“Nĩ ndĩ na hinya!”
11 Ũkai na ihenya, inyuĩ ndũrĩrĩ cia kũndũ guothe,
mũngane, mwĩcookanĩrĩrie hamwe.
Wee Jehova, tũma njamba ciaku cia ita ciikũrũke kuo.
12 “Ndũrĩrĩ nĩciarahrũrwo;
nĩcithĩĩ Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu,
nĩgũkorwo kũu nĩkũo ngaikarĩra gĩtĩ,
ndũire ndũrĩrĩ ciothe cia mĩena yothe ciira.
13 Hiũria-i rũhiũ rwa kũgetha,
nĩgũkorwo magetha nĩ makinyu.
Ũkai, rangĩrĩriai thabibũ,
nĩgũkorwo kĩhihĩro kĩa ndibei nĩkĩiyũru,
na mĩtũngi ikaiyũra, igaitĩkĩrĩra thĩ:
ũguo noguo waganu wao ũnenehete!”
14 Gũgaakorwo irĩndĩ na irĩndĩ,
kũu gĩtuamba gĩa itũiro!
Nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova
wa gũkinya kũu gĩtuamba gĩa itũiro ũrĩ hakuhi.
15 Riũa na mweri nĩkaagĩa nduma,
nacio njata itĩgacooka kwara rĩngĩ.
16 Jehova nĩakararama arĩ kũu Zayuni

* 3:2 Rĩtwa Jehoshafatu nĩ kuuga “Jehova nĩwe mĩtuanĩri ciira”; Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu no kĩa gĩtagwo gĩtuamba gĩa itũiro (3:14).

na arurume ta ngwa arĩ Jerusalemu;
thĩ na igũrũ nĩikainaina.

No rĩrĩ, Jehova nĩwe ũgaatuĩka rĩũrĩro rĩa andũ ake,
na atuĩke kĩhitho kĩrũmu kĩa andũ a Isiraeli.

Irathimo cia Andũ a Ngai

¹⁷ “Hĩndĩ iyo nĩguo mũkaamenya atĩ nĩ, Jehova Ngai wanyu,
ndũũraga Zayuni, kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa gĩtheru.

Narĩo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgaakorwo rĩrĩ rĩamũre;
gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a kũngĩ magaacooka kũrĩtharĩkĩra.

¹⁸ “Mũthenya ũcio-rĩ, irĩma-inĩ nĩgũgatataga ndibei ya mũhihano,
na tũrĩma-inĩ nĩgũgathereraga irĩa,
natuo tũrũũ tuothe twa Juda nĩtũgathereraga maaĩ.

Nakuo nyũmba ya Jehova nĩgũgakunũka gĩthima,
na maaĩ makĩo maikũrũkage o kũu Gĩtuamba gĩa Shitimu.

¹⁹ No bũrũri wa Misiri nĩgũkĩra ũgaakira ihooru,
nakuo Edomu gũtuĩke werũ ũtarĩ kĩndũ,
nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũhinya marĩa meekire andũ a Juda,
na gũitithia thakame ĩtarĩ na ũũru kũu bũrũri wao.

²⁰ Juda gũgaatũũrwo tene na tene,
nakuo Jerusalemu gũtũũrwo njjarwa na njjarwa.

²¹ Wĩhia wao wa ũiti wa thakame,
ũcio ĩtarĩ ndaamarekera-rĩ, nĩngamarekera.”

Jehova atũũraga Zayuni!

AMOSI

¹ Ūyū nĩguo ūhoro wa Amosi, ūmwe wa arĩithi arĩa maarĩithagĩa Tekoa,* wa ūndũ ūrĩa onire ūkonii Isiraeli mĩaka iiri mbere ya gĩthingĩthia, hĩndĩ irĩa Uzia aarĩ mũthamaki wa Juda nake Jeroboamu mũrũ wa Joashu aarĩ mũthamaki wa Isiraeli.

² Oigire atĩrĩ:

“Jehova araramaga arĩ Zayuni,
na akaruruma arĩ Jerusalemu;
ũrĩithio wa arĩithi a mbũri nũkooma,
nako gacũmbĩrĩ ga Karimeli kahohe.”

Itũro rĩa Ciira kũrĩ Andũ arĩa Mariganĩtie na Isiraeli

³ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehĩa matatũ ma Dameski, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.
Tondũ nĩahũũrĩre Gileadi na ibũi
irĩ na magego ma kĩgera,
⁴ nĩngaitĩrĩria nyũmba ya Hazaeli mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho irĩa nũmu cia Beni-Hadadi.
⁵ Nĩngoinanga kĩhingo kĩa Dameski;
nĩngananga mũthamaki ūrĩa ūtũũraga Gĩtuamba kĩa Aveni,
na niine ūrĩa ūnyĩitĩte njũgũma ya wathani kũu Bethi-Edeni.
Andũ a Suriata nĩmagatahwo matwarwo Kiri,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehĩa matatũ ma Gaza,† o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.
Tondũ nĩanyĩitire kĩrĩndĩ gĩothe mĩgwate,
agĩkiendia kũu Edomu.
⁷ Nĩngaitĩrĩria thingo cia Gaza mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho irĩa nũmu ciakuo.
⁸ Nĩngananga mũthamaki wa Ashidodi,
na niine ūrĩa ūnyĩitĩte njũgũma ya wathani kũu Ashikeloni.
Guoko gwakwa nĩgũgokĩrĩra Ekironi,
o nginya hĩndĩ irĩa Mũfilisti wa mũthia agaakua,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ Nĩngĩ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehĩa matatũ ma Turo, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.
Tondũ nĩendirie kĩrĩndĩ gĩothe kĩa mĩgwate kũu Edomu,
akĩaga gũtĩia kĩrĩkanĩro kĩa ūiguano kĩa arĩũ a ithe.
¹⁰ Nĩngaitĩrĩria thingo cia Turo mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho irĩa nũmu ciakuo.”

¹¹ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehĩa matatũ ma Edomu, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.
Tondũ nĩateng’eririe mũrũ wa nyina na rũhiũ rwa njora,
atarĩ na tha,
tondũ marakara make mahiũ matiathiraga,
na mang’ũrĩ make makĩrĩrĩmbũka matekũhoreka,

¹² nĩngaitĩrĩria Temani mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho irĩa nũmu cia Bozara.”

¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehĩa matatũ ma Amoni, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.
Tondũ nĩatarũrĩre nda cia andũ-a-nja a Gileadi arĩa maarĩ na nda,
nĩgeetha aaramie mĩhaka ya gwake.

* 1:1 Tekoa rĩarĩ itũũra rĩa Juda, gũthini wa itũũra rĩa Bethlehemu. † 1:6 Gaza rĩarĩ itũũra rĩmwe rĩa bata rĩa matũũra matano ma Afilisti, hamwe na matũũra ma Ashidodi, na Ashikeloni, na Ekironi, o na Gathu.

14 Nīngaitīrīria thingo cia Raba mwaki
 ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu ciakuo,
 gatagatī-inī ka mbugīrīrio ya mbaara mūthenya ūcio wa mbaara,
 ūhaana ta rūhuho rūnene mūthenya wa kīhuhūkano.
 15 Mūthamaki wakuo nīagatahwo, athaamio,
 we mwene, hamwe na anene ake,"
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

2

1 Jehova ekuuga atīrī:
 "Nī ūndū wa mehia matatū ma Moabi, o na mana-rī,
 nī ndikahūndūra mang'ūrī makwa.
 Tondū nīacinire mahīndī ma mūthamaki wa Edomu,
 magītuīka ta coka,
 2 nīngaitīrīria Moabi mwaki
 ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu cia Keriothu.
 Moabi nīakagūa thī na mūrurumo mūnene,
 gatagatī-inī ka mbugīrīrio ya mbaara,
 na kūhuhwo kwa mūgambo wa karumbeta.
 3 Nīngananga mwathi wakuo,
 na nūrage anene ake othe hamwe nake,"
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

4 Jehova ekuuga atīrī:
 "Nī ūndū wa mehia matatū ma Juda, o na mana-rī,
 nī ndikahūndūra mang'ūrī makwa.
 Tondū nīmaregete watho wa Jehova,
 na makaaga kūrūmia irīra ciake cia watho wa kūrūmīrīrwo,
 tondū nīmahītīthītio nī ngai cia maheeni,
 ngai iria maithe mao ma tene maarūmagīrīra.
 5 Nīngaitīrīria Juda mwaki
 ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu cia Jerusalemu."

Isiraeli Gītuīrwo Cīira

6 Jehova ekuuga atīrī;
 "Nī ūndū wa mehia matatū ma Isiraeli, o na mana-rī,
 nī ndikahūndūra mang'ūrī makwa.
 Mendagia andū arīa athingu betha,
 na arīa abatari-rī, makamendia nyamūga igīrī.
 7 Marangagīrīria mītwe ya arīa athīnī
 taarī rūkūngū rwa thī,
 na makaagithia kīhooto arīa ahinyīrīrie.
 Mūndū na ithe makomaga na mūrītu ūmwe,
 nī ūndū ūcio magathaahia rītwa rīakwa itheru.
 8 Makomaga harīa hothe harī na kīgongona,
 magakomera nguo iria irūtītwo irūgamīrīre thīirī.*
 Kūu thīnī wa nyūmba ya ngai yao,
 nīkuo manyuuagīra ndibeī irīa irūtītwo ya ndooco.

9 "Nīndanangire Aamori mehere mbere yao,
 o na gītuīka maarī araihu ta mītī ya mītarakwa,
 na marī na hinya ta mītī ya mīgandi.
 Nīndanangire matunda make kuuma na igūrū,
 na ngīananga mīri yake kuuma na thī.

10 "Ndakwambatirīe ngīkūruta būrūri wa Misiri,
 na ngīgūtongoria mīaka mīrongo ina kūu werū-inī,
 nīguo ngūhe būrūri wa Aamori.
 11 Nīngī nīndarahūrīre anabīi kuuma kūrī arīu aku,

* 2:8 Watho ndwetīkīrītīe mūndū kūga nguo iria ingīarūgamīrīre thīirī ūtukū wothe, tondū no cio andū meehumbagīra.

na ngārahūra Anaziri kuuma kūrī aanake aku.
Githī ūcio ti ūhoro wa ma, inyuī andū a Isiraeli?"

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹² "No inyuī nīmwaheire Anaziri ndibei manyue,
na mūgīatha anabii matikanarathe ūndū.

¹³ "Na rīrī, nī nīngamūhehenja

o ta ūria ngaari ūyūrīte ngano ihehenjaga.

¹⁴ Mūndū ūria ūrī ihenya ndakahota kwīhonokia.

Ūria ūrī hinya ndagateithio nī hinya ūcio wake,
nayo njamba ya ita ndīkahonokia muoyo wayo.

¹⁵ Mūrathi na mīguī ndakeyūmīria,
na mūthigari ūria ūhiūkaga ndakahota kūūra,
na ūria ūhaicite mbarathi ndakahonokia muoyo wake.

¹⁶ O nacio njamba cia ita iria nyūmīrīru mūno,
ikooro irī njaga mūthenya ūcio,"
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

3

Aira Gwītwo Marute Ūira wa Gūūkīrīra Isiraeli

¹ Ta iguai ūhoro ūyū Jehova aarītie wa kūmūūkīrīra, inyuī andū a Isiraeli, ūira wa
gūūkīrīra nyūmba yothe iria ndaarutire būrūri wa Misiri:

² "Inyuī no inyuī ndīthuurīre
kuuma harī nyūmba ciothe cia thī;
nī ūndū ūcio nīngamūherithia
tondū wa mehia manyu mothe."

³ Andū eerī maahota gūtwarana atīa
matarī na karīko?

⁴ Mūrūūthi-rī, nūraramaga kīhinga-inī
ūtari kīndū ūnyīitīte?

Nūraramaga ūrī kīmamo-inī
ūtanyīitīte kīndū?

⁵ Nyoni-rī, no īgwe thī mūtego-inī
hatarī kīndū gīa kūmīheenereria?

Mūtego-rī, no ūtegūke, uume thī
ūtagwatītie kīndū?

⁶ Karumbeta no kahuhwo itūūra-inī inene,
na andū mage gwītīgīra?

Mūtino no ūūke itūūra-inī inene,
na gūtuūke ti Jehova ūūrehete?

⁷ Ti-itherū Mwathani Jehova ndarī ūndū angīka
atamenyithītie anabii, ndungata ciake,
ūria atuīte gwīka.

⁸ Mūrūūthi nūraramīte,
nūū ūtangītīgīra?

Mwathani Jehova nīarītie,
nūū ūtangīratha maūndū?

⁹ Anīrīrai mwīre cīhitho iria nūmu cia Ashidodi,
na cīhitho iria nūmu cia būrūri wa Misiri ūciire atīrī:

"Ūnganai irīma igūrū cia Samaria,
mwīonere inegene inene rīrīa rīrī kuo,
na ūhinyanīrīria ūria ūrī thīnī wa andū."

¹⁰ Jehova ekuuga atīrī:

"Andū arīa mahībaga indo cia gūtunyana
na indo cia ndaho kūu cīhitho-inī nūmu ciao,
matīū gwīka ūria kwagīrīre."

¹¹ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī,

“Thũ nĩkharagania bũrũri;
nĩgatharia cĩgitĩro cianyu cia hinya,
na cĩhitho cianyu nũmu nĩgatahwo.”

¹² Jehova ekuuga atĩrĩ:
“O ta ũrĩa mũrĩithi angĩteithũra
magũrũ meerĩ kana gacunjĩ ga gũtũ kuuma kanua ka mũrũũthi,
ũguo noguo andũ a Isiraeli makaahonokio,

acio maikaraga Samaria
maikariire mĩthia ya marĩrĩ mao,
o na arĩa maikariire itanda ciao marĩ Dameski.”

¹³ Mwathani Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ: “Ta iguai ũhoru ũyũ, na inyuĩ mũrute ũira wa gũũkĩrĩa nyũmba ya Jakubu.

¹⁴ “Mũthenya ũrĩa ngaaherithia Isiraeli nĩ ũndũ wa mehia make-rĩ,
nĩngananga igongona cia Betheli;
na ndinie hĩa cia kĩgongona kũu
igwe thĩ.*

¹⁵ Nĩngatharia nyũmba ya hĩndĩ ya gathano,
o hamwe na nyũmba ya hĩndĩ ya riũa;
nyũmba iria ng’emie na mĩguongo nũkaanangwo,
nacio nyũmba iria nene mũno nĩkamomorwo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

4

Isiraeli Kwaga Gũcookerera Ngai

¹ Ta iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ ng’ombe cia Bashani
mũrĩ kũu igũrũ rĩa Kirĩma gĩa Samaria,
o inyuĩ andũ-a-nja arĩa mũhinyagĩrĩria athĩni
na mũkahehenja arĩa abatarĩ,
na mũkeeraga athuuri anyu atĩrĩ:
“Tũreherei ndibei tũnyue!”

² Mwathani Jehova nĩehĩtĩte na ũtheru wake, akoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ ihinda nĩrĩroka
rĩrĩa mũkaguucũrũrio na mboorio,
na ũrĩa wanyu ũgaatigara aguucũrũrio na ndwano.

³ Mũkoimio nja ũmwe kwa ũmwe,
muumĩrio mĩanya-inĩ ya rũthingo,
na mũikanio na kũu Harimoni,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ “Thĩĩ Betheli mũkeehie;
o na thĩĩ Giligali mũgakĩrĩrĩrie kwĩhia.*
Rutagai magongona manyu o rũciinĩ,
mũrutage gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi o mĩaka itatũ.

⁵ Cinagai mĩgate iĩkĩrĩtwo ndawa ya kũimbia,
ĩtuĩke igongona rĩa gũcookia ngaatho,
na mwĩrahage nĩ ũndũ wa maruta manyu ma kwĩyendera,
na mwĩtĩlage nĩ ũndũ wamo, inyuĩ andũ a Isiraeli,
nĩgũkorwo ũguo nĩguo mwendaga gwĩka,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁶ “Ndaatũmire mũhũte mũrĩ matũũra-inĩ manyu manene,
na ngĩtũma mwage irio matũũra-inĩ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁷ “O na ningĩ ngĩmũima mbura,
hĩndĩ irĩa magetha maatigĩtie o mĩeri itatũ.
Nĩndoiririe mbura itũũra rĩmwe,
no ngĩaga kuuria itũũra rĩrĩa rĩngĩ.

* **3:14** Mehia ma Isiraeli maagĩre mĩri marĩ Betheli rĩrĩa Mũthamaki Jeroboamu aathondekire ngai ya gacaũ, na akĩmĩakĩra kĩgongona kuo. * **4:4** Betheli na Giligali maarĩ matũũra ma bata, na nĩkuo andũ maathiigaa gũkũngũra ũrĩa Jehova anamateithia.

Mūgūnda ūmwe ūkiurīrwo;

ūrīa ūngī ūkīaga kuurīrwo, ūkūma.

⁸ Andū magītūgūga kuuma itūūra rīmwe nginya rīrīa rīngī
magīcaria maaī,

no mationire maaī maiganu ma kūnyua,
no rīrī, inyuī mūtiigana kūnjookerera,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁹ “Mahinda maingī nīndahūūrire mīgūnda yanyu ya irio na ya mīthabībū,
ngīmīhūūra na mbaa, na mbuu.

Ngigī nīciarīre mītī yanyu ya mīkūyū na ya mītamaiyū,
no rīrī, inyuī mūtiigana kūnjookerera,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁰ “Nīndamūrehithīrie mīthiro

ta ūrīa ndeekire būrūri wa Misiri.

Aanake anyu ngīmorağithia na rūhiū rwa njora,
na ngīmūtunya mbarathi cianyu.

Ngītūma mūnūngo wa ciimba kuuma kambī yanyu
ūnungīrīre maniūrū manyu,
no rīrī, inyuī mūtiigana kūnjookerera,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹¹ “Nīndang’auranirie amwe anyu

ta ūrīa ndang’auranirie Sodomu na Gomora.

Mwahaanaga ta gīcinga kīraakana kīrutītwo mwaki-inī,
no rīrī, inyuī mūtiigana kūnjookerera,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹² “Nī ūndū ūcio, ūū nīguo ngūgwīka wee Isiraeli,

na tondū nīngūgwīka ūguo-rī,

wihaarīrie gūtūngana na Ngai waku, wee Isiraeli.”

¹³ Ūrīa ūmbaga irīma

nowe ūmbaga rūhuho,

na akaguūrīria mūndū meciiria make,

o we ūtūmaga rūciinī kūgīe nduma,

na agathīra thī kūrīa gūtūgūru,

rītwa rīake nī Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

5

Andū a Isiraeli kwīrwo Meerire

¹ Ta iguai ūhoru ūyū, inyuī nyūmba ya Isiraeli, mūigie ngīcakaya nī ūndū wanyu:

² “Mūirītu gathirange, nīwe Isiraeli, nīagwīte,
na ndagookīra rīngī,

atiganīrio būrūri-nī wake mwene,
hatarī na mūndū wa kūmūūkīria.”

³ Mwathani Jehova ekuuga atīrī:

“Itūūra inene rīrīa rīatūmaga thigari ngiri cia Isiraeli-rī,
no thigari igana igaatigara;

narīo itūūra rīrīa rīatūmaga thigari igana-rī,
no thigari ikūmi igaatigara.”

⁴ Jehova ekwīra nyūmba ya Isiraeli atīrī:

“Njariai mūtūre muoyo;

⁵ tīgai kūrongooria Betheli,

tīgai gūthī Giligali,

na mūtīkanyīite rūgendo rwa gūthī Birishiba.

Tondū andū a Giligali ti-itherū nīmagatahwo,
na andū a Betheli matuuo kīndū hatarī.”

⁶ Rongoriai Jehova, mūtūre muoyo,

ndakae gūtuthūkīra nyūmba ya Jusufu ta mwaki;

naguo mwaki ūcio nūkaniinana,
nakuo Betheli kwage mūdū ūngihota kūuhoria.

⁷ Inyuī arīa mūgarūruga kīhooto gīgatuika ūrūrū,
na mūkarangīrīria ūthingu thī

⁸ (we ūrīa wombire njata iria cītagwo Kīrīmīra na Karaū,
o we ūrīa ūgarūruga nduma ndumanu īgatuika rūciinī,
na agatumania mūthenya ūgatuika ūtukū,
ūrīa wītaga maaī ma iria rīrīa inene
akamaitūrūra gūkū thī-rī:
Jehova nīrīo rītwa rīake;

⁹ areehagīra kīhitho kīrūmu mwanangīko o rīmwe ta rūheni,
narīo itūūra inene rīrīa rīirigīre akarīanangithia),

¹⁰ inyuī mūthūūruga ūrīa ūkananagia maūdū iciirīro-inī,
nake ūrīa waragia ūhoru wa ma mūkamūmena.

¹¹ Mūrangagīrīria mūthīni,
na mūkamūtunya ngano na hinya.

Nī ūndū ūcio, o na gūtuika nīmwakīte nyūmba nene cia mahiga-rī,
mūtīgacitūūra;

o na gūtuika nīmūhaandīte mīgūnda mīega ya mīthabībū-rī,
mūtīkanyua ndibei yayo.

¹² Tondū nī nīnjūū ūrīa mahītia manyu maigana,
na ngamenya ūrīa mehīa manyu marī manene.

Inyuī mūhinyagīrīria andū arīa athingu,
na mūkaamūkīra mahaki,
na mūkaagīthia athīni kīhooto maciirīro-inī.

¹³ Tondū ūcio mūdū ūrīa mūbacīrīri
no gūkira akiraga ki mahinda ta macio,
tondū nī mahinda mooru.

¹⁴ Rongoriai maūdū marīa mega, no ti marīa mooru,
nīguo mūtūūre muoyo.

Nake Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
nīarīkoragwo hamwe na inyuī,
o ta ūrīa mūtūire muugaga.

¹⁵ Thūūrai maūdū marīa mooru,
mwendage marīa mega;
tūūriai kīhooto maciirīro-inī.

Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
ahota kūiguīra matigari ma Jusufu tha.

¹⁶ Tondū ūcio-rī, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o we Mwathani, ekuuga atīrī:
“Nīgūkaagīa na mūcakayo njīra-inī ciothe iria nene,
na kīrīro kīa ruo rwa ngoro ihaaro-inī ciothe.

Arīmi nīmagatūmanīrwo moke marīre,
nao arīa macakayaga moke macakae.

¹⁷ Nīgūkaagīa mūcakayo mīgūnda-inī yothe ya mīthabībū,
nīgūkorwo nīngatuīkanīria gatagatī-inī kanyu,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Mūthenya wa Jehova

¹⁸ Kaī inyuī mwīriragīria mūthenya wa Jehova
mūrī na haaro-ī!

Nī kī gītūmaga mwīrirīrie mūthenya ūcio wa Jehova?
Mūthenya ūcio ūgaatuika nduma, no ti ūtheri.

¹⁹ Ūgaatuika ta mūdū akīūrīra mūrūūthi,
agatūngana na nduba,

kana atoonye nyūmba yake,
nake aigīrīra guoko gwake rūthingo-inī,
arūmwo nī nyoka.

²⁰ Githī mūthenya ūcio wa Jehova ndūgaagītuika nduma, no ti ūtheri;

ĩ, nduma ndumanu, gũtarĩ na mũrũri wa ũtheri?

- 21 “Nĩ nĩthũire na nganyarara ciathĩ cianyu;
ndĩngĩkirĩria ciũgano cianyu.
- 22 O na mũngĩndehera maruta ma njino,
na maruta ma ngano-rĩ,
ndikametĩkĩra.
- O na mũngĩkarehe maruta marĩa mega ma ũiguano-rĩ,
ndikamarũmbũiya.
- 23 Thengiai inegene rĩu rĩa nyĩmbo cianyu!
Ndigathikĩrĩria mĩgambo ya inanda cianyu cia mũgeeto.
- 24 No kihooto nikĩrekwo gĩthererage ta rūũ,
na ũthingu ũthererage ta karũũ gatahũaga.
- 25 “Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli-rĩ,
nĩmwandutagĩra magongona na maruta
mĩaka mĩrongo ĩna mũrĩ kũu werũ-inĩ?
- 26 Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa mũthamaki wanyu,
o na njikarĩro ya mĩhianano yanyu,
o njata iyo ya ngai yanyu,
ĩria mwethondekeire inyuĩ ene.
- 27 Tondũ ũcio-rĩ, ningatũma mũtahwo mũtwarwo mbere ya Dameski,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga, ũria wĩtagwo Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

6

Haaro kũrĩ arĩa Megangarĩte

- 1 Kai mũrĩ na haaro-ĩ! inyuĩ mũikaraga mwĩganganĩte mũrĩ kũu Zayuni,
na inyuĩ mũiguaga mũrĩ agĩtĩre mũrĩ kĩrĩma-igũrũ gĩa Samaria;*
o inyuĩ mũrĩ igweta thĩinĩ wa rūrĩrĩ rūrĩa rūrĩ mbere ya iria ingĩ,
kũria andũ a Isiraeli mathĩaga.
- 2 Thĩĩ Kaline mũkeyonere kuo,
ningĩ muume kuo mũthĩĩ nginya Hamathu, itũura rĩu inene,
mũcooke mũikũrũke mũkinye Gathu kwa Aflisti.
Anga acio nĩega magakĩra mothamaki manyu meerĩ?
Bũrũri wao-rĩ, nĩ mũnene gũkĩra wanyu?
- 3 Inyuĩ mũtũĩragia mũthenya wa ũũru,
na mũkareharehe wathani wa ũhinya ũkuhĩrĩrie.
- 4 Mũkomagĩra marĩrĩ magemetio na mũguongo,
na mũgetambũrũkia itanda-inĩ cianyu.
Mũrĩaga tũgonda tũria twega mũno,
na tũcaũ tũria tũnoru.
- 5 Mũtiindaga mũkĩhũura inanda cianyu cia mũgeeto o ta Daudi,
na mũgethondekera inanda ingĩ cia kũina nacio.
- 6 Mũnyuuaga ndibei mbakũri riita,
na mũkehakaga maguta marĩa mega mũno,
no mũtiiguaga kĩahe nĩ ũndũ wa mwanangĩko wa Jusufu.
- 7 Tondũ ũcio-rĩ, mũgaatũka a mbere gũtahwo;
ndĩa cianyu na gũikara mwĩtambũrũkĩtie ithire.

Jehova Nĩathũire Mwĩtũo wa Isiraeli

8 Mwachani Jehova nĩehĩtĩte akũgwetaga we mwene, o we Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, akoiga atĩrĩ:

“Nĩthũire mwĩtũo wa Jakubu,
na ngamena cĩhitho ciale iria nũmu,
nĩngarekereria itũura rĩu inene
na kĩria gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩo kũrĩ thũ.”

9 Andũ ikũmi mangĩgatigara thĩinĩ wa nyũmba ĩmwe-rĩ, o nao no magakua. 10 Nake mũndũ wao ũria wa gũcina mũrĩ iyo angĩũka kũmiumia nja ya nyũmba na orie mũndũ ũria wĩhithĩte kuo thĩinĩ atĩrĩ, “Kũrĩ mũndũ ũngĩ ũtakuĩte mũrĩ nake?” Nake oige atĩrĩ, “Aca.” Nake acookie oige atĩrĩ, “Kira ki! Tũtikagwete rĩtwa rĩa Jehova.”

* 6:1 O na gũtũka Amosi aarathagĩra ũthamaki wa gathigathini, haha aakũũmaga mothamaki meerĩ.

- 11 Nigūkorwo Jehova niathanite,
nake niagathutha nyumba iria nene ituike icunjĩ,
na nyumba iria nini ituike tucunjĩ.
- 12 Kai mbarathi ingihota guteng'era nyanjara-inĩ cia mahiga?
Kuri mundũ ungirima kuo na muraũ wa ndegwa?
No inyuĩ mugarũrite kihooto gĩgatuĩka ũrogi,
na matunda ma ũthingu magatuĩka ũrũrũ,
- 13 inyuĩ arĩa mūkenagĩra ũhootani ũrĩa ũtarĩ ho,
na mūkoigaga atĩrĩ, "Githĩ tũtiatunyanire Karinaimu na hinya witũ ithuĩ ene?"
- 14 Nigūkorwo Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
"Ningarahũra rũrĩrĩ rũgũũkĩrĩre, wee nyũmba ya Isiraeli,
rũrĩa rũgakũhinyĩrĩa
kuuma itoonyero rĩa Hamathu, o nginya mūkuru wa Araba."

7

Ngigĩ, na Mwaki, na Kabirũ

1 Mwathani Jehova aanyonirie ũũ: Nĩkũhaarĩria aharagĩria mĩrumbĩ ya ngigĩ thutha
wa magetha marĩa maagethagĩrwo mũthamaki, o ihinda rĩrĩa kĩmera gĩa keerĩ
kiambagĩrĩria. 2 Ciarĩkia kũria tũhuti tuothe, bũrũri ũgĩthera biũ, ngĩkaya ngiuga atĩrĩ,
"Mwathani Jehova, marekere! Jakubu-rĩ, angĩhonoka gĩkuũ atĩa? Nigūkorwo nĩ mũnini
mũno!"

3 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩgua tha.

Jehova akiuga atĩrĩ, "Ŭndũ ũcio ndũgwĩkĩka."

4 Ningĩ Mwathani Jehova akĩnyonia ũũ: Mwathani Jehova nĩ gwĩtia eetagia mwaki
amacĩrĩthie nagu; mwaki ũcio ũkĩniaria maaĩ ma kũria kũriku mũno, na ũkĩniina
bũrũri. 5 Ningĩ ngĩkaya, ngiuga atĩrĩ, "Mwathani Jehova ndagũthaita, tĩa! Jakubu-rĩ,
angĩhonoka gĩkuũ atĩa? Nigūkorwo nĩ mũnini mũno!"

6 Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩgua tha.

Mwathani Jehova akiuga atĩrĩ, "Ŭndũ ũcio o nagu ndũgwĩkĩka."

7 Ningĩ akĩnyonia ũũ: Mwathani aarũgamĩte rũthingo-inĩ rwakĩtwo na rũgathimwo
wega na kabirũ nake anyiĩtite rũrigi rwa kabirũ na guoko. 8 Nake Jehova akĩnjũria
atĩrĩ, "Amosi, nĩ kĩ ũroona?"

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ: "Nĩ kabirũ ndĩrona."

Ningĩ Jehova akĩnjũra atĩrĩ, nĩ kabirũ ndĩracuuria gatagatĩ ka andũ akwa a Isiraeli,
ndigacooka kũmaiguĩra tha ringĩ.

9 "Kũndũ kũria gũtũũgĩru kwa Isaaka nigũkaniinwo,
na kũndũ kũria kwamũre kwa Isiraeli nigũkanangwo;
na nĩngokĩrĩa nyũmba ya Jeroboamu na rũhiũ rwakwa rwa njora."

Amosi na Amazia

10 Nake Amazia mũthĩnjĩri-ngai wa Betheli agĩtũmana kũrĩ Jeroboamu, mũthamaki
wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, "Amosi niagũciĩrĩre agũũkĩrĩre arĩ o gũkũ thĩnĩ wa Isiraeli.
Bũrũri ndũngĩhota gũkĩrĩria ndeto ciake ciothe. 11 Nigūkorwo Amosi aroiga atĩrĩ:

"Jeroboamu akooragwo na rũhiũ rwa njora,
na ti-itherũ andũ a Isiraeli nĩmagatahwo,
matwarwo kũraya na bũrũri wao.'"

12 Ningĩ Amazia akĩra Amosi atĩrĩ, "Umagara wee muoni-maũndũ ũyũ! Cooka bũrũri
wa Juda. Wĩcaragĩrie gĩa kũria kuo, na ũrathage maũndũ ũrĩ kuo. 13 Ndũkaarathĩre
ũhoro ringĩ gũkũ Betheli tondũ gũkũ nĩkuo kwamũrĩrwo gũikaro kĩa mũthamaki na
hekarũ ya ũthamaki."

14 Amosi agĩcookeria Amazia atĩrĩ, "Nĩ-rĩ, ndiarĩ mũnabii kana mũrũ wa mũnabii, no
ndaarĩ mũrũthi wa mahiũ na ningĩ mũmenyereri wa mĩkũyũ. 15 No Jehova akĩnduta
rũũru-inĩ rwa mahiũ akĩnjũra atĩrĩ, 'Thĩ ũkarathĩre andũ akwa a Isiraeli ũhoro.' 16 Na
rĩrĩ, kũgue ũhoro wa Jehova. Wee ũroiga atĩrĩ,

"Ndũkarathĩre Isiraeli ũndũ mũũru,
na ũtĩge kũhunja maũndũ ma gũũkĩrĩa nyũmba ya Isaaka.'

17 "Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũũ:

"Mũtumia waku niagatuĩka mũmaraya itũũra-inĩ inene,
nao aanake aku na airĩtu aku makoogagwo na rũhiũ rwa njora.

Būrūri waku ūgaathimwo na ūgayanio,
 na wee mwene-rī, ūgaakuīra būrūri wa andū matooī Ngai.
 Na ti-itherū andū a Isiraēli no nginya magaatahwo,
 matwarwo kūrāya na būrūri wao.' "

8

Gikabū kīa Matunda Meeru

¹ Mwathani Jehova aanyonirie ūū: aanyonirie gikabū kīrī na matunda meeru. ² Nake akīnjūūria atīrī, "Amosi, nī kīī kīu ūroona?"

Ngīmūcookeria atīrī, "Ndīrona gikabū kīrī na matunda meeru."

Ngīgī Jehova akīnjūūria atīrī, "Thinda rīa mūthia nī ikinyu rīa andū akwa a Isiraēli; ndigacooka kūmaiguīra tha rīngī."

³ Mwathani Jehova ekuuga atīrī, "Mūthenya ūcio-rī, nyīmbo iria ciinagwo kūu hekarū-inī ikaagarūrūka ituīke kīrīro. Ciimba nyingī mūno īgaateagwo kūndū guothe gūkirītwo ki!"

⁴ Iguai ūndū ūyū inyuī arīa mūranganagīrīria abatari
 na mūkaniina athīni a būrūri,

⁵ mūkīūrāgia atīrī,

"Karūgamo ka Mweri gagaathira-rī,
 nīguo twendie irio,

na Thabatū ithire,

nīguo twendie ngano,*

tūkīnyihāgia ithimi,

tūkīongagīrīra thogora,

na tūkīheenāgia na ratiri itarī cia ma;

⁶ tūgūrāge athīni na betha,

nao arīa abatari tūkamagūra na nyamūga igīrī,

o na twendāgie magira hamwe na ngano."

⁷ Jehova o we ūrīa Jakubu etīagīra, ehītite akoiga atīrī, "Ndirī hīndī ngariganīrwo nī cīko ciothe iria maneeke.

⁸ "Githī būrūri ndūkainaina nī ūndū wa ūguo,
 na arīa othe matūūrāga kuo macakae?

Būrūri wothe nīkūiyūra ūkaiyūra ta Rūūī rwa Nili,

ūhūūrane, na ūcooke ūhūūcūke

ta rūūī rwa Misiri."

⁹ Mwathani Jehova ekuuga atīrī, "Mūthenya ūcio-rī,

"nīngatūma rīua rīthūe mīarahō,

na ndūme thī kūgīe nduma mūthenya barigici.

¹⁰ Nīngagarūra ciathī cianyu ituīke macakaya,

na kūina kwanyu guothe gūtuīke kīrīro.

Nīngatūma inyuothe mwīhumbe makūina,

na ndīmwenje mītwe.

Nīngatūma ihinda rīu rīhaane ta hīndī ya macakaya ma mwana wa mūmwe,
 nāguo mūthia warīo ūtuīke ta mūthenya mūrūrū."

¹¹ Mwathani Jehova ekuuga atīrī:

"Matukū nīmarooka, rīrīa ngaatūma ng'aragu būrūri-inī,

na ti ng'aragu ya irio kana nyoota wa maai,

no nī ng'aragu ya kūigua ciugo cia Jehova.

¹² Andū magaatūgūūgaga kuuma iria-inī rīmwe nginya rīrīa rīngī,

na morūūrāge kuuma gathigathini nginya irathīro,

magīcaria kiugo kīa Jehova,

no matigakīona.

¹³ "Mūthenya ūcio-rī,

"airītu arīa cīrorerwa na aanake arīa marī hinya

nīmakaringīka nī nyoota.

¹⁴ Acio mehītāga na thoni cia Samaria,

kana makoiga atīrī, 'Ti-itherū o ta ūrīa ngai īyo yaku itūūrāga muoyo wee Dani',

* **8:5** Karūgamo ka Mweri o na Thabatū ciarī ciathī nyamūre; nī ūndū ūcio andū matingīendirie kindū ihinda-inī rīu.

o na kana makoiga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa ngai iyo ya Birishiba itũũraga muoyo’:
nĩmakaagũa,
na maticooke gũũkĩra rĩngĩ.”

9

Isiraeli Nĩgũkanangwo

¹ Nĩndonire Mwathani arũgamĩte kĩgongona-inĩ, nake akiuga atĩrĩ:

“Gũtha ciongo cia itugĩ,
nĩgeetha hingĩro cia nyũmba cienyenye.
Hingĩro icio nĩgwĩre mĩtwe ya andũ othe,
na arĩa magatigara nĩngamooraga na rũhiũ rwa njora.
Gũtirĩ o na ũmwe ũkoora;
gũtirĩ ũkaahonoka.

² O na mangĩkenja thĩ makinye kwa ngoma,
guoko gwakwa no gũkaamaruta kuo.

O na mangĩkaahaica igũrũ,
nĩngamaharũrũkia kuuma kuo.

³ O na mangĩkehitha igũrũ rĩa kĩrĩma gĩa Karimeli,
nĩngamaguĩma kuo ndĩmanyiite.

O na mangĩkehitha mathiũ rungu rwa iria-rĩ,
o nakuo nĩngatha nyoka imarũme.

⁴ O na mangĩgaatwarwo ithaamĩrio nĩ thũ ciao,
nĩngathana mooragĩrwo kuo na rũhiũ rwa njora.

Ngamakũũrĩra maitho makwa,
maitho ma ũũru, no ti ma wega.”

⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũhutagia thĩ, igatweka,
nao arĩa othe matũũraga kuo magacakaya,
bũrũri wothe nĩkũiyũra ũiyũrite ta Rũũ rwa Nili,
nĩngĩ ũkahũcũka ta rũũ rwa Misiri,

⁶ we ũrĩa wakaga gũikaro gĩake kĩa ũthamaki kĩraihu kũu igũrũ,
na akahaanda gĩtina gĩakĩo gũkũ thĩ,
ũrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩrĩa inene,
na akamaitũũra gũkũ thĩ-rĩ,
Jehova nĩrĩo rĩtwa rĩake.

⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Githĩ inyuĩ andũ a Isiraeli
mũtĩhaana andũ a Kushi harĩ niĩ?
Githĩ ti niĩ ndaarutire na ngĩambatia andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,
na Afilisti kuuma Kafitori,
na Asuriata ngĩmaruta Kiri?”

⁸ “Ti-itherũ, maitho ma Mwathani Jehova
nĩmacũthagĩrĩria makona ũthamaki ũrĩa wĩhagia.

Nĩngawananga,
ũthire gũkũ thĩ,
no ndikaananga
nyũmba ya Jakubu biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹ “Nĩgũkorwo nĩngathana,
na nĩngainainia nyũmba ya Isiraeli
gatagati-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe,
o ta ũrĩa ngano iinainagio iĩrĩ gĩcungĩ-inĩ,
na gũkaaga kahĩndĩ kangĩgũa thĩ.

¹⁰ Andũ arĩa othe ehia thĩinĩ wa andũ akwa
makooragwo na rũhiũ rwa njora,

o arĩa othe moigaga atĩrĩ,
‘Tũtingĩkorererwo nĩ mũtino, kana ũtũtũnge.’

Gũcookio kwa Isiraeli

- 11 “Mūthenya ūcio nīngacookereria
 hema ya Daudi irīa igwīte,
 thondeke kūrīa yunīkangīte,
 na njookererie kūrīa yanangītwo,
 na ndīmīake o ta ūrīa yatarī mbere,
- 12 nīgeetha makegwatīra matigari ma Edomu,
 na ndūrīrī ciothe iria ciītanagio na rīitwa rīakwa,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga,
 ūrīa ūgeeka maūdū macio.
- 13 Jehova ekuuga atīrī, “Matukū nīmarooka,
 “rīrīa mūgethi agaakorererwo nī mūciimbi,
 nake mūhaandi akorererwo nī mūdū ūrīa ūhahaga thabibū.
 Ndibei ya mūhahano īgaatataga kuuma irīma-inī,
 na īthererage kuuma tūrīma-inī tuothe.
- 14 Nīngacookia andū akwa a Isiraeli arīa maatahītwo,
 nao macookererie matūūra manene marīa maanangītwo, matūūre kuo;
 ningī marīme mīgūnda ya mīthabibū na manyuuage ndibei yayo.
 Magathondeka mīgūnda ya irio na marīage maciaro mayo.
- 15 Nīī ngaahaanda Isiraeli būrūrī wao ene,
 na matigacooka kūrutwo rīngī būrūrī ūcio nī ndīmaheete,”
 ūguo nīguo Jehova Ngai wanyu ekuuga.

OBADIA

¹ Kioneki kĩa Obadia.
Mwathani Jehova ekuuga ũũ ũhoru ũkoniĩ Edomu:

Nĩtũiguĩte ũhoru uumĩte kũrĩ Jehova.
Mũtũmwo nĩatũmirwo kũrĩ ndũrĩrĩ oige atĩrĩ,
“Arahũkai, tũthiĩ tũmũũkĩrĩre, tũrũe nake”:

² “Atĩrĩrĩ, nĩngakũnyiihia maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ;
nawe nĩũkameneka biũ.

³ Mwĩtũĩo wa ngoro yaku nĩũkũheenete,
wee ũtũũraga kũu ngurunga-inĩ cia mahiga,
na ũgathondeka gĩikaro gĩaku kũrĩa gũtũũgĩru,
o wee wĩĩraga na ngoro atĩrĩ,

‘Nũũ ũngĩhota kũũharũrũkia andehe nginya thĩ?’
⁴ O na ũngĩkorwo ũmbũkaga na igũrũ ta nderi,
na ũgaaka gĩtara gĩaku o kũu njata irĩ,
nĩngakũharũrũkia thĩ ngũrute kuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ “Ūngĩkorwo nĩ aici,
o na kana ũkorwo nĩ atunyani ũtukũ-rĩ,
kaĩ mwanangĩko nĩũgwetereire-ĩ!
Githĩ matingĩiya o nginya maiganie?
Atui a thabibũ mangũũka gwaku-rĩ,
githĩ to matigie tũthabibũ tũnini tũngĩhaarwo?”

⁶ No kaĩ Esaũ nĩakongũrũrio-ĩ,
nakĩo kĩgĩĩna gĩake kĩrĩa kĩhithe gĩgĩtahwo-ĩ!

⁷ Andũ othe arĩa mũgwatanagĩra nao nĩmagakũingata nginya mũhaka-inĩ,
arata aku nĩmagakũheenena na magũtoorie;
arĩa marĩĩaga irio ciaku nĩmagakũigĩra mũtego,
no wee ndũkamenya.”

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Githĩ mũthenya ũcio ndikaananga andũ arĩa oogĩ a Edomu,
na nyanange andũ arĩa marĩ ũmenyo kũu irĩma-inĩ cia Esaũ?”

⁹ Atĩrĩrĩ, wee Temani,* njamba ciaku cia ita nĩikaamaka,
na andũ othe arĩa matũũraga irĩma-inĩ cia Esaũ
mooragwo, maniiwo.

¹⁰ Nĩ ũndũ wa ngũĩ ya gũũkĩrĩra mũrũ wa nyũkwa Jakubu,
nĩũgaconorithio;
nĩũkaniinwo nginya tene.

¹¹ Mũthenya ũrĩa wamũtiganĩirie,
rĩrĩa andũ a kũngĩ maatahire ũtonga wake,
nao ageni magĩtoonyera ihingo-inĩ ciake,
na magĩcuukĩra Jerusalemu mĩtĩ-rĩ,
we watariĩ o ta ũmwe wao.

¹² No wee ndũngĩanyararire mũrũ wa nyũkwa
mũthenya wake wa mũtino,
kana ũkenerere andũ a Juda
mũthenya ũrĩa maaniinagwo,
o na kana wĩĩte mũno
mũthenya ũrĩa maarĩ na thĩĩna.

¹³ Wee ndũngĩatuĩkaniĩrie ihingo-inĩ cia andũ akwa
mũthenya wao wa mwanangĩko,
kana ũmanyarare hĩndĩ irĩa maarĩ na mũnyarirĩko
mũthenya wao wa kwanangwo,
kana ũtahe ũtonga wao

* 1:9 Rĩĩtwa Temani nĩ kuuga Edomu guothe, na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Gũthini.”

mūthenya ūcio wa mwanangĩko.

14 Wee ndwagĩrĩrwo kũmooheria magomano-inĩ ma njĩra
nĩguo ūũrage arĩa mooraga,
kana ūneane matigari mao
mūthenya ūcio maarĩ na thĩna.

15 “Mūthenya wa Jehova ūrĩ hakuhĩ

gũkinyĩra ndũrĩrĩ ciothe.

O ūrĩa wikĩte, noguo nawe ūgeekwo;
ciiko ciaku nũgagũcookerera.

16 O ta ūrĩa inyuĩ mwanyũrĩire gĩkombe gĩakwa kĩa iherithia kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa
gĩtheru-rĩ,

ũguo noguo ndũrĩrĩ ciothe igaakĩnyũira itegũtigithĩria.

Ikaanyua ikĩhũhũte,

ininũkio, nacio ihaane ta itarĩ ciakorwo kuo.

17 No rĩrĩ, kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni nĩgũgakorwo na ūhonokio;
nakĩo Kĩrĩma kũu gĩgakorwo kĩrĩ gĩtheru,

nayo nyũmba ya Jakubu

nũkegwatĩra igai rĩayo.

18 Nyũmba ya Jakubu igaatuĩka ta mwaki,

nayo nyũmba ya Jusufu itũike ta rũrĩrĩmbĩ;

nayo nyũmba ya Esaũ igaatuĩka ta maragara ma mahuti,
na nĩmakamĩmundia mwaki, ūmĩniine biũ.

Gũtirĩ mũndũ ūgaatigara

wa kuuma nyũmba ya Esaũ.”

Jehova nĩwe uugĩte ūguo.

19 Andũ a Negevu nĩmagaikara

irĩma-inĩ cia Esaũ,

nao andũ arĩa maikaraga magũrũ-inĩ ma tũrĩma

megwatĩre bũrũri wa Afilisti.

Nĩmagaikara mĩgũnda-inĩ ya Efiraimu, na ya Samaria,

nake Benjamini egwatĩre Gileadi.

20 Gĩkundi kĩrĩa gĩatahitwo kĩa andũ a Isiraeli kĩrĩa kĩrĩ kũu Kaanani,

gĩkeegwatĩra bũrũri ūcio o nginya Zarefathu;†

nao andũ arĩa maatahirwo kuuma Jerusalemu, acio marĩ kũu Sefaradi,

nĩo makegwatĩra matũũra ma Negevu.

21 Andũ a kũhonokania nĩmakambata Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni

nĩguo maathanage kũu irĩma-inĩ cia Esaũ.

Naguo ūthamaki ūgaatuĩka wa Jehova.

† 1:20 Zarefathu gwĩciiragĩrio nokuo Sefaradi, itũũra rĩa Asia Nini.

JONA

Jona Kūūrira Jehova

¹ Na rīrī, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīire Jona mūrū wa Amitai, akīrwo atīrī:
² “Ūkīra, ūthīi itūūra rīrīa inene rīa Nineve,* na ūrīhunjīrie ūkīrīkaanagia, nīgūkorwo waganu warīo nīwambatīte ūgakinya o harī nīi.”

³ No Jona agīūkīra nīguo orīre Jehova, akīerekera Tarishishi. Agīkūrūka nginya Jona na agīkorerera marikabu yathīiaga Tarishishi. Aarīka kūrīha thogora wa rūgendo, akīngīra marikabu nīguo athīi Tarishishi, orīre Jehova.

⁴ No rīrī, Jehova akīrehe rūhuhō rūnene kūu iria-inī, gūkīgīa kīhuhūkano kīnene mūno, hakuhī marikabu īyo yunīkange. ⁵ Atwari ayo othe makīmaka na o mūdū agīkaīra ngai yake; magīcooka magīkia mūrigo iria-inī, nīgeetha marikabu īhūthe.

No Jona nīaikūrūkīte kūu marikabu thīnī, na agakoma toro mūnene. ⁶ Tondū ūcio mūnene wa marikabu agīhī harī we, akīmūūria atīrī, “Wee ūngīhota gūkoma atīa? Ūkīra ūkaīre ngai yaku! No gūkorwo yahota gūtūigua twage gūthira.”

⁷ Ningī atwari a marikabu makīrana atīrī, “Ūkai tūcuuke mītī nīguo tūmenye nūū ūrehete mūtino ūyū.” Magīcuuka mītī naguo mūtī ūkīgīra Jona.

⁸ Nī ūndū ūcio, makīmūūria atīrī, “Ta twīre, nūū ūtūmīte thīna ūyū wothe ūtūkore? Wee-rī, ūrutaga wīra ūrīkū? Uumīte kū? Wī wa būrūrī ūrīkū? Wī wa rūrūrī rūrīkū?”

⁹ Nake Jona akīmācookeria atīrī, “Nīi ndī Mūhibirania na ndī mūhooi Jehova, Ngai wa igūrū, ūrīa wombire iria na thī nyūmū.”

¹⁰ Ūndū ūcio ūkīmeekīra guoya, makīmūūria atīrī, “Nī atīa wīkīte?” (Nīmamenyete atī nī kūūra ooragīra Jehova, tondū nīameerīte ūguo.)

¹¹ Narīo iria rīgīkīrīrīria kūhuhūkania. Nī ūndū ūcio makīmūūria atīrī, “Ūkwenda tūgwīke atīa nīgeetha tūhoorererwo nī iria?”

¹² Nake akīmācookeria atīrī, “Njoyai mūnjīkie iria-inī na nīrīkūhoorera. Nīi nīnjūū atī nī mahītia makwa matūmīte kīhuhūkano gīkī kīnene kīmūkore.”

¹³ No andū acio makīrutanīria mūno gūcooka marikabu yao hūgūrūrū-inī cia iria. No makīremwo, nīgūkorwo iria nīrīakīrīrīrie kūhuhūkania makīria ma ūrīa rīarī mbere. ¹⁴ Nao magīkaira Jehova makiuga atīrī, “Twagūthaita Wee Jehova, ndūkareke tūkue nī ūndū wa muoyo wa mūdū ūyū. Ndūgatūcookerie mahītia ma kūrāga mūdū ūtehītie, nīgūkorwo Wee Jehova, wīkīte ūrīa wonete arī wega.” ¹⁵ Makīoya Jona makīmūūkia iria-inī, narīo iria rīu rīahurutanaga rīkīhoorera. ¹⁶ Mona ūguo andū acio magītīgīra Jehova mūno; na makīrutīra Jehova igongona, na makīhīta mūhītwa mbere yake.

¹⁷ Nake Jehova agīathīrīria thamaki nene mūno īmerie Jona, nake Jona agīkara nda ya thamaki īyo matukū matatū, mūthenya na ūtukū.

2

Ihooya rīa Jona

¹ Na rīrī, Jona arī kūu nda ya thamaki īyo nene mūno akīhooya Jehova Ngai wake.

² Akiuga atīrī:

“Ndakāīre Jehova ndī mīnyamaro-inī,
 nake akīnjītīka.

Ngīhooya ūteithio ndī o kūu mbīrīra-inī kūrīa kūrīku,
 nawe ūkīigua gūkaya gwakwa.

³ Wee wathīnīkanīrie nginya kūrīa kūrīku,
 o gatagatī ka iria rīrīa inene,
 naguo mūiyūro wa maaī ūgīthīūrūrūkīria;
 makūmbī maku mothe

na ndīhū cia maaī ikīhubanīria.

⁴ Ngīuga atīrī, ‘Ndī mūingate,
 ngeherio maitho-inī maku;

no rīrī, nīngerorera

hekarū yaku theru hīndī īngī.’

⁵ Maaī macio maandīgīcīrie makenda kūnjūraga,

* 1:2 Itūūra rīa Nineve rīakīrwo nī Nimurodi (Kgam 10:11), na rīgītūuo itūūra inene rīa Ashuri nī Senakeribu.

nakuo kũu kũriku gũgaathiũrũrũkĩria;
riya rĩa iria-inĩ rĩeohereire mũtwe wakwa.
6 Ngĩrikĩra o nginya itina-inĩ cia irĩma;
thĩ ya kũu rungu ikĩthingĩrĩria nginya tene.
No Wee Jehova, Ngai wakwa,
nĩwarutire muoyo wakwa kuuma irima rĩu.

7 “Hĩndĩ irĩa muoyo wakwa wathiraga,
nĩndakũririkanire Wee Jehova,
namo mahooya makwa magĩkinya o harĩwe,
o thĩinĩ wa hekarũ yaku theru.

8 “Andũ arĩa mahooyaga mĩhianano ya tũhũ,
nĩmoragĩrwo nĩ ũtugi ũria ũngĩkorwo ũri wao.

9 No nĩ-rĩ, ndĩrikũrutagĩra igongona
ngĩnaga rwĩmbo rwa gũcookia ngaatho.
Nĩngahingia mũhĩtwa yakwa irĩa nĩ ndanehĩta.
Ũhonokio uumaga kũri Jehova.”

10 Nake Jehova agĩatha thamaki ĩyo nene, nayo igĩtahĩka Jona thĩ nyũmũ.

3

Jona Gũthĩĩ Niveve

1 Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova igĩkinyĩra Jona hĩndĩ ya keerĩ, akĩrwo atĩrĩ: 2 “Ūkĩra,
ũthĩ itũura rĩria inene rĩa Niveve, na ũrĩhunjĩrie ũhoro ũria ngũkwĩra.”

3 Nake Jona agĩathĩkĩra ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩthĩĩ Niveve. Na rĩrĩ, Niveve rĩarĩ
itũura inene na rĩa bata mũno. Kũrĩthiũrũrũka rĩothe kũngĩanĩre mĩthenya itatũ.
4 Mũthenya wa mbere Jona akĩambĩrĩria gũtoonya itũura rĩu. Akĩanĩrĩa, akiuga atĩrĩ,
“Gwatĩgia mĩthenya mĩrongo ĩna Niveve kũharaganĩa.” 5 Nao andũ a Niveve magĩtĩkia
Ngai. Makĩanĩrĩa kũgĩe na ihinda rĩa kwĩhinga kũria irio, nao othe makĩhumba nguo
cia makũnia, kuuma ũria mũnene mũno o nginya ũria mũnini mũno.

6 Hĩndĩ irĩa mũthamaki wa kũu Niveve aakinyĩrwo nĩ ũhoro ũcio-rĩ, agĩũkĩra akĩuma
gĩtĩ-inĩ giake kĩa ũnene, akĩruta nguo ciake cia ũthamaki, akĩhumba nguo ya ikũnia,
na agĩkara thĩ rũkũngũ-inĩ.* 7 Ningĩ akĩanĩrĩrithia ũhoro ũyũ kũu Niveve:

“Kuumana na uuge wa mũthamaki na andũ ake arĩa marĩ igweta:

“Mũtikareke mũndũ o wotho, kana nyamũ cia rũuru rwa ng’ombe kana rwa mbũri,
irũme kĩndũ; itikarekwo irĩe kana inyue. 8 No rĩrĩ, andũ nĩmehumbe nguo cia
makũnia o nacio nyamũ nĩhumbwo makũnia. O mũndũ nĩakaĩre Ngai narua. Andũ
nĩmatige mĩthĩire yao mũuru na ngũĩ ciao. 9 Nũũ ũngĩmenya kana Ngai aahota
kwĩricũkwo, aigue tha atigane na marakara make mahiũ nĩgeetha tũtikaniinwo.”

10 Hĩndĩ irĩa Ngai onire ũria meekire, na ũria maagarũrũkĩte magatiga mĩthĩire yao
mĩuru-rĩ, akĩmaiguĩra tha akiaga kũmaniina ta ũria oigĩte nĩekũmaniina.

4

Jona Kũrakario nĩ Tha cia Jehova

1 No rĩrĩ, Jona nĩaiguire ũuru mũno na akĩrakara. 2 Akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ,
“Wee Jehova-rĩ, gĩthĩ ũũ toguo ndoigĩte itoimĩte mũciĩ? Nĩkĩo ndaahiũhaga kũũrĩra
Tarishishi. Nĩndoĩ atĩ wee wĩ Mũrungu mũtugi na ũrĩ tha, na ndũhiũhaga kũrakara, na
ũiyũrĩtwo nĩ wendani, Ngai ũiguuga tha akericũkwo akaaga gwĩka ũuru. 3 No rĩrĩ, Wee
Jehova, ndagũthaiha ũndute muoyo; nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩre ngue, gũkĩra ndũũre
muoyo.”

4 No Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Ūrĩ na kĩhooito o na kĩrĩkũ gĩa gũtũma ũrakare?”

5 Jona akĩuma kũu, agĩthĩĩ agĩkara thĩ handũ mwena wa irathĩro wa itũura rĩu inene.
Akĩakĩra gĩthũnũ hau, agĩkara kĩrũru-inĩ giakĩo, agĩeterera one ũria itũura rĩu inene
rĩgwĩkwo. 6 Nake Jehova Ngai akĩrehe rũũngũ na agĩtũma rũtambe igũrũ rĩa hau
Jona aarĩ, nĩguo rũmũhe kĩrũru, kĩmũhumbĩre atige gũthĩĩnĩka. Nake Jona agĩkenera
rũũngũ rũu mũno. 7 No rĩrĩ, kwarooka gũkĩa mũthenya ũyũ ũngĩ, Ngai akĩrehe
kĩgunyũ gĩkĩrĩa rũũngũ rũu, nĩ ũndũ ũcio rũkĩhooha. 8 Hĩndĩ irĩa rĩua rĩarathire, Ngai

* 3:6 Kwĩhinga kũria irio, na kwĩhumba nguo cia makũnia, o na kwĩhurĩria mũhu ciothe ciarĩ njĩra cia kwĩnyĩhĩia
na kũhera.

akĩrehithia rūhuho ruumĩte na irathĩro rūrĩ na ũrugarĩ mũnene, narĩo riũa rĩgĩcina Jona mūtwe, o nginya akĩringĩka. Akĩrirĩria gũkua, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wega ngue gũkĩra ndũũre muoyo.”

⁹ Nake Ngai akĩũria Jona atĩrĩ, “Ūrĩ na kĩhoto gĩa kũrakara nĩ ũndũ wa rūũngũ rūu?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ū, ndĩ nakĩo; ndakarĩte o ũndũ ingĩkua.”

¹⁰ No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũraiguĩra rūũngũ rūrũ tha, o na harĩa ũtarũrutĩire wĩra kana ũgatũma rũkũre. Rũrakũrĩre na ũtukũ ũmwe, na rũrathira na ũtukũ ũmwe. ¹¹ No Nineve nĩ kũrĩ na andũ makĩria ma ngiri igana rĩa mĩrongo ũrĩ arĩa matangĩkũũrana guoko kwa ũrĩo kana guoko kwa ũmotho, o na ningĩ rĩrĩ na mahiũ maingĩ. Githĩ o na nĩ ndiagĩrĩrwo nĩkũiguĩra tha itũũra rĩu inene?”

MIKA

¹ Īno nīyo ndūmīriri ya Jehova ĩria yakinyīrīre Mika* ūrīa warī wa itūūra rīa Moreshetu, ĩkonī Samaria na Jerusalemu, hīndī ya ūthamaki wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, athamaki a Juda.

² Atūriri, ta thikīrīriai inyuū andū aya inyuothe;
o nawe thī ta igua, na arīa othe matūūruga kuo,
nīgeetha Mwathani Jehova arute ūira wa kūmūūkīrīra,
o we Mwathani arī thīinī wa hekarū yake theru.

Ituūro rīa Gūūkīrīra Samaria na Jerusalemu

³ Atūriri! Jehova nīarooka oimīte gūikaro gīake;
araiūkūrūka arangīrīrie kūrīa gūtūūgīru gūkū thī.

⁴ Īrīma itwekaga irī rungu rwake,
nayo mīkuru ĩgaatūkana;
itwekaga ta mūhūra ūrī mwaki-inī,
igaikūrūka ta maaī maikūrūkīte na ihenya kīgaragaro-inī.

⁵ Ūndū ūyū wonekete nī ūndū wa ūremi wa Jakubu,
na nī ūndū wa mehia ma nyūmba ya Isiraeli.

Ūremi wa Jakubu-rī, nī ūrīkū?

Githī ti Samaria?

Kūndū kūrīa gūtūūgīru kwa Juda-rī, nī kū?

Githī ti Jerusalemu?

⁶ “Nī ūndū ūcio, ngaatua Samaria hība ya mahiga,
gūtūike kūndū gwa kūhaandagwo mīthabībū.
Nīngaita mahiga marīo mūkuru-inī
na thikūrīe mīthingi yarīo.

⁷ Mīhianano yarīo yothe nīikoinangwo icunjī;
nacio iheo ciothe cia hekarū yarīo icinwo na mwaki.
Nīngananga mīhianano yothe yarīo.

Tondū rīonganirie iheo ciarīo kuuma mūcaara wa ūmaraya,
na igaatūmīrwo rīngī irī mūcaara wa kūrīha maraya.”

Maithori na Kīrīro

⁸ Tondū ūcio-rī, ngūrīra na ngīrīke,
na thīi ndī magūrū matheri na ndī njaga.

Ngūgīrīka o ta mbwe,
na ndīre ta ndundu.

⁹ Nīgūkorwo kironda kīarīo gītingīhona;
gīūkīte gīgakinya Juda.

Nīgīkinyīte o kīhingo-inī kīa andū akwa,
gīgakinya Jerusalemu kuo kwene.

¹⁰ Mūtikaheane ūhoru ūcio kūu Gathu,
mūtīkarīre o na hanini.

Nīngī kūu Bethi-Ofara
mwiīgaragarie rīkūngū-inī.

¹¹ Inyuū andū arīa mūtūūruga Shafri,
thīi mūrī njaga na mūconokete.

Andū arīa matūūruga Zaanani
matingiuma itūūra rīao.

Narīo itūūra rīa Bethi-Ezeli no gūcaaya rīracaaya,
itūūra rīu rītingīhota gūkūgītīra.

¹² Andū arīa matūūruga Marothu-rī,
menyogondaga nī ruo, o metereire ūteithio,
nī ūndū mwanangīko ūikūrūkīte kuuma kūrī Jehova,
ūgakinya o kīhingo-inī kīa Jerusalemu.

¹³ Inyuū mūtūūruga Lakishi,†
ngaari cianyu cia ita ciohererei mbarathi.

* 1:1 Rīitwa Mika rīgītaūrwo nī kuuga “Nūū ūhaana ta Jehova”. † 1:13 Lakishi rīarī itūūra rīmwe rīa marīa manene mūno ma Juda.

Nĩ inyuĩ mwatoonyirie Mwarĩ wa Zayuni mehia-inĩ,
nĩgũkorwo ũremi wa Isiraeli woimanire na inyuĩ.

14 Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkahe Moreshethu-Gathu
iheo cia kuuganĩra ũhoru.

Itũũra rĩa Akizibu no rĩa kũheenereria
athamaki a Isiraeli.

15 Inyuĩ mūtũũraga Maresha
nĩngamũrehithĩria mũndũ wa kũmũũkĩrĩra, amũtoorie.

Ūrĩa we ũrĩ Riiri wa Isiraeli
nĩagooka Adulamu.

16 Enjwoi mĩtwe mũcakaĩre
ciana cianyu iria mũkenagĩra;
mwĩenjei kĩhara mũhaane ta nderi,
nĩgũkorwo ciana icio cianyu nĩgatahwo.

2

Mĩbango ya Mũndũ na Mĩbango ya Ngai

1 Kaĩ andũ arĩa mathugundaga waganu,
o acio meciiragia maũndũ mooru marĩ ũrĩrĩ, marĩ na haaro-ĩ!
Rũciinĩ gwakĩa mekaga o ũguo,
tondũ hinya wa gwĩka ũguo marĩ naguo.

2 Macumĩkagĩra mĩgũnda makamĩtunya,
na makeerĩrĩa nyũmba magacioya na hinya.
Maheenagia mũndũ makamĩtunya mũciĩ wake,
makaheenia mũndũ wao, makamĩtunya igai rĩake.

3 Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩndĩrathugunda mwanangĩko wa gũũkĩrĩra andũ aya,
ũria mũtakahota kwĩhonokia.
Mũtigacooka gũthiiaga na mwĩtĩio,
nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩ rĩa mũtino.

4 Mũthenya ũcio andũ nĩmakamũthekerera;
na mamũnyũrurie na rwĩmbo rũrũ rwa kĩrĩro, maine atĩrĩ,
“Tũrĩ anange biũ;
indo cia andũ akwa nĩngayane.
Nĩacieheretie kuuma kũrĩ nĩ!
Aragaya mĩgũnda iitũ kũrĩ andũ arĩa matũkunyanagĩra.’ ”

5 Nĩ ũndũ mũtigakorwo na mũndũ o na ũmwe kũngano-inĩ kĩa Jehova
wa kũgaya ithaka na ũndũ wa gũcicuukĩra mĩtĩ.

Anabii a Maheeni

6 Anabii ao moigaga atĩrĩ, “Mũtikarathe ũhoru.
Tigagai kũratha ũhoru ũkoniĩ maũndũ maya;
gĩconoko gĩtigatũkinyĩrĩra.”

7 Ningĩ nĩ kwagĩũre kũũranagio atĩrĩ,
wee nyũmba ya Jakubu:
“Kaĩ Roho wa Jehova arĩ mũrakaru?
We no eke maũndũ ta macio?”

“Githĩ ciugo ciakwa itigunaga
mũndũ ũria ũthiiaga na mĩthiĩre mĩrũngĩrĩru?

8 Ica-ikuhĩ-rĩ, andũ akwa maarahũkĩte magatuĩka ta thũ.
Mũtunyaaga andũ arĩa mahooreire nguo ciao cia goro,
mũgatunya ehĩtũkĩri arĩa marahĩtũka matekũmaka,
o acio matakoragwo na meciiria ma mbaara na inyuĩ.

9 Mũngataga andũ-a-nja a andũ akwa
kuuma mĩciĩ yao irĩa mĩega.

Mũgatunya ciana ciao
kĩrathimo gĩakwa nginya tene.

10 Ūkĩrai mũthiĩ, mwehere!
Nĩgũkorwo gĩikaro gĩkĩ ti kĩo kĩhurũko kĩanyu,
tondũ nĩgĩthaahie,

kīanangītwo ūndū gītangīcookererio.

¹¹ Mūndū wa maheeni na ūtaaragia ma angūka oige atīrī,
‘Ndaamūrathīra gūkorwo na ndibei na njoohi nyingī,’
ūcio nīwe ūngītīkīrīka nī andū aya!

Ūhonokio Kwīranīrwo

¹² “Atīrīrī, inyuī andū a Jakubu,
ti-itherū nīngamūcookanīrīria, inyuothe,
o na inyuī matigari ma Isiraeli nīngamūrehe hamwe.
Ngamarehe hamwe ta ng’ondū irī kiugū,
matuīke ta rūuru rwa mbūri rūrī ūrīithio-inī waruo;
nakīo kīrīndī kīa andū kīiyūre kuo.
¹³ Mūhingūri nīra, niakambata arī mbere yao;
nao nīmakamomora kīhingo moime nja.
Mūthamaki wao niakoimagara arī mbere yao,
Jehova amatongoretie.”

3

Atongoria na Anabii Gūkūmwwo

¹ Ningī ngiuga atīrī,
“Ta iguai, inyuī atongoria a Jakubu,
o inyuī aathani a nyūmba ya Isiraeli.
Githī mūtiagīrīrwo nīkūmenya ūhoru wa gūtuanīra ciira na kīhooto.
² No inyuī mūthūire maūndū mega no mūkenda marīa mooru;
inyuī mūnūraga andū akwa ikonde,
na mūgathooru nyama mahīndī-inī mao.
³ Inyuī mūrīaga nyama cia mūrī ya andū akwa,
mūkamonūra ikonde
na mūkoinanga mahīndī mao tūcunjī;
O inyuī mūmatinangagia ta nyama cia gūkarangwo na rūgīo,
o na ta nyama cia gūtherūkio na nyūngū.”
⁴ Hīndī iyo magaakaīra Jehova,
nowe ndakamacookeria.
Hīndī iyo niakahitha ūthiū wake kuuma kūrī o,
tondū wa ūūru ūrīa mekīte.
⁵ Jehova ekuuga atīrī,
“Ha ūhoru wa anabii acio
mahītithagia andū akwa,
mūndū aamahe irio,
maanagīrīra makiugaga ‘thayū,’
no angīmāima irio,
makahaarīria mbaara ya kūmūkīrīra.
⁶ Tondū ūcio, ūtukū nīūkamūhubanīria,
mwage kuona cioneki,
mūhubanīrio nī nduma mwage ūguūrio.
Riūa nīrīgathūra anabii,
naguo mūthenya ūmatuīkīre nduma.
⁷ Ooni-maūndū nīmagaconoka,
nao aragūri maconorithio.
Othe nīmakahumbīra mothiū mao,
tondū gūtīrī ūhoru magaacookerio nī Ngai.”

⁸ No hakwa-rī, nī nīyūrītvo nī hinya,
na ngaiyūrwo nī Roho wa Jehova,
o na ngaiyūrwo nī kīhooto na ūhoti,
nīguo nyumbūrīre Jakubu ūremi wake,
na nyumbūrīre Isiraeli mehia make.

⁹ Ta thikīrīriai, inyuī atongoria a nyūmba ya Jakubu,
o inyuī aathani a nyūmba ya Isiraeli,
inyuī mūmenaga kīhooto,
na mūkoogomia maūndū marīa ma ma;

¹⁰ inyuī mwakaga Zayuni na ūiti wa thakame,

na mūgaaka Jerusalemu na waganu.

¹¹ Atongoria akuo matuaga ciira maahakwo,
athinjiri-Ngai akuo marutanaga maarihwo,
na anabii akuo marathaga mohoro maheo mbeeca.
No riri, megiritanagia na Jehova makoiga atiri,
“Githi Jehova ndakiri gatagati-ini gaitu?
Gutiri uuru ungitikora.”

¹² Ni tondū wanyu-ri,
Zayuni gūgaaciimbwo ta mūgūnda,
Jerusalemu gūtuike hiba ya mahiga,
nakio kirima kiria gīakitwo hekarū
gūtuike kihumbu kimereirwo ni ihinga.

4

Kirima kia Jehova

¹ Matukū-ini ma kūrīgīrīria,
kirima kiria kia hekarū ya Jehova nīgikahaandwo
kiri kio kinene gatagati ka irima iria ingi;
nīgikambarario igūru ria tūrima tūria tūngi,
nao andū a ndūriri nikuo magaathiiaga.

² Ndūriri nyingi igaathi kuo, ikiugaga atiri,
“Ūkai twambate tūthi kirima-ini kia Jehova,
tūthi nyumba ya Ngai wa Jakubu.
Nīagatūruta ūhoru wa mūthiire yake,
nīgeetha tūgeragire njira ciake.”
Nīgūkorwo Zayuni nīgukoima ūtaarani,
nakuo Jerusalemu kuume ndūmiri ya Jehova.

³ Nīagatuithania ndūriri nyingi ciira,
nacio ndūriri iria iri hinya cia kuuma kūraya aciiguithanie.
Magaatura hiu ciao cia njora ituike hiu cia miraū,
namo matimū mao maturwo hiu cia gūceeha mīti.
Gutiri rūriri rūgaacooka kūrūa na rūria rūngi na hiu cia njora,
kana rūcooke kwiruta ūhoru wa mbaara rūngi.

⁴ O mūdū agaikaraga gītina-ini kia mūthabibū wake
na aikarage gītina-ini kia mūkūyū wake,
na gutiri mūdū ūkaamamakia,
nīgūkorwo ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigite.

⁵ Andū a ndūriri ciothe no marūmirire
kiria kia ngai ciao;
no ithui tūrūrūmagīrira kiria kia Jehova Ngai witi
nginya tene na tene.

Mubango wa Jehova

⁶ Jehova ekuuga atiri:
“Mūthenya ūcio-ri,
nīngacookanīrīria ithua;
na nīngacookanīrīria arīa matahītwo,
o na arīa nyariirithītie.

⁷ Ithua nīngacitua matigari,
na arīa maingatītwo ndimatue rūriri rūri hinya.
Jehova nīwe ūkamaathaga arī Kirima-ini gīa Zayuni,
kuuma mūthenya ūcio nginya tene.

⁸ Ha ūhoru waku, wee mūthiringo ūyū mūraiha na igūru
wa kūrāngira rūuru rwa mburi,
o wee kīhitho kīrūmu kia Mwarī wa Zayuni-ri,
wathani ūria warī naguo mbere nīgagūcookerera;
naguo ūthamaki wa Mwarī wa Jerusalemu ūmūcookerere.”

⁹ Atiri, niki kiratūma ūrire wanīire,
kaī ūtarī na mūthamaki?

Kaī ūkuīrīrwo ni mūkūhei kiria,
tondū wanyitwo ni ruo rūhaana ta rwa mūdū-wa-nja akīrūmwo?

¹⁰ Winyogonde nĩ ruo, wee Mwarĩ wa Zayuni,
o ta mündũ-wa-nja akĩrũmwo,
nĩgũkorwo rĩu no nginya uume itũũra inene
ũgaikare nja werũ-inĩ.

Nĩũgathiĩ Babuloni;
kũu nĩkuo ũkaahonokerio.
Kũu nĩkuo Jehova agaagũkũũra
kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciaku.

¹¹ No rĩrĩ, ndũrĩrĩ nyingĩ
nĩcookanĩrĩre, igũũkĩrĩre.
Iroiga atĩrĩ, “Rekei anyiitwo nĩ thaahu,
rekei maitho maitũ mathekerere Zayuni!”

¹² No cio itingĩmenya meciiria ma Jehova;
o na itiũĩ mũbango wake,
o we ũrĩa ũcicookanağĩrĩria
ta itũia cia ngano kihũrĩro-inĩ.

¹³ “Arahũka, wee Mwarĩ wa Zayuni, ũhũũre ngano ĩyo,
nĩgũkorwo nĩngakũhe hĩa cia kĩgera;
nĩngakũhe mahũngũ ma gĩcango
nawe nĩũkahehenja ndũrĩrĩ nyingĩ.”
Uumithio ũcio meyoere na njĩra ĩtarĩ ya kihooto nĩũkawamũrĩra Jehova,
ũtonga wao ũwamũrĩre Mwathani wa thĩ yothe.

5

Mũthamaki kuuma Bethlehemu

¹ Thagathaga mbũtũ ciaku cia mbaara,
wee itũũra inene rĩa mbũtũ cia mbaara,
nĩgũkorwo matũrigiciĩrie matũũkĩrĩre.
Nĩmakaringa mwathi wa Isiraeli
rũthĩa-inĩ na rũthanju.

² “No rĩrĩ, wee Bethlehemu Efiratha,
o na harĩa arĩ we mũnini mũno mĩhĩrĩga-inĩ ya Juda,
thĩnĩ waku nĩkuo gũkoima
ũrĩa ũgaatuĩka mwathi wa Isiraeli,
ũrĩa kihumo gĩake nĩ gĩa kuuma tene,
kuuma mĩndĩ na mĩndĩ.”

³ Tondũ ũcio, Isiraeli nĩagatiganĩrio
nginya ihinda rĩkinye,
rĩrĩa ũrĩa ũraarũmwo agaaciara,
nao ariũ-a-ithe arĩa angĩ
magaacookerera andũ a Isiraeli.

⁴ Nĩagookĩra arĩthie rũũru rwa mbũri ciake
arĩ na hinya wa Jehova,
na ũnene wa rĩtwa rĩa Jehova Ngai wake.
Nao nĩmagatũũra marĩ agitũre, nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo
ũnene wake ũgaakinya o nginya ituri ciothe cia thĩ.
⁵ Nake nĩagatuĩka thayũ wao.

Ũhonokania na Mwanangĩko

Hĩndĩ ĩrĩa Ashuri makaahithũkĩra bũrũri witũ,
na matũkanĩrie ciĩhitho ciitũ nũmu,
nĩtũkamaarahũrĩa arĩithi mũgwanja,
o na anene anana mamokĩrĩre.
⁶ Nĩmagaatha bũrũri wa Ashuri na rũhiũ rwa njora;
maathe bũrũri wa Nimurodi na hiũ cia njora icomoretwo.
Nĩagatũhonokia kuuma kũrĩ Aashuri
hĩndĩ ĩrĩa magaatharĩkĩra bũrũri witũ

na matuikanĩrie mĩhaka-inĩ iitũ.

⁷ Matigari ma Jakubu magaatũka
ta ime riumĩte harĩ Jehova
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ nyingĩ,

o na ta mbura ya rũthuthuũ yurĩte nyeki-inĩ,
ĩria ĩtarehagwo nĩ mũndũ kana ĩkoirio nĩ andũ.

⁸ Matigari ma Jakubu magaaakoragwo gatagatĩ ka ndũrĩrĩ,
o gatagatĩ ka ndũrĩrĩ nyingĩ,

ta mũrũũthi ũrĩ thĩinĩ wa nyamũ cia mũtitũ,
na ta kĩana kĩa mũrũũthi kĩrĩ thĩinĩ wa ndũũru cia ng'ondũ,
kĩria gĩthiiaga gĩgĩcitihangagia na gĩgĩcitambuuraga
na gũtirĩ mũndũ ũngĩcĩhonokia.

⁹ Guoko gwaku nĩgũkambarario na igũrũ kuonanie ũhootani harĩ thũ ciaku,
na amuku aku othe nĩmakaniinwo.

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ, "Mũthenya ũcio-rĩ,
"nĩngananga mbarathi ciaku ikweherere biũ,
nacio ngaari ciaku cia ita ndĩcitharie.

¹¹ Nĩngananga matũũra marĩa manene ma bũrũri wanyu,
na tharũrie cĩhitho iria nũmu cianyu ciothe.

¹² Nĩngananga ũgo wanyu,
na mũtigacooka kũragũra rĩngĩ.

¹³ Nĩngananga mĩhianano yanyu ya gwacũhio,
na nyanange mahiga manyu marĩa maamũre mũrĩ namo;
mũtigacooka kũnamĩrĩra
wĩra wa moko manyu rĩngĩ.

¹⁴ Itugĩ cia Ashera iria mũrĩ nacio nĩngacimunya
na momore matũũra manyu manene.

¹⁵ Nĩngerĩhĩria ndĩ na marakara na mang'ũrĩ
kũrĩ ndũrĩrĩ iria itanjathĩkagĩra."

6

Ciira wa Jehova harĩ Isiraeli

¹ Ta thĩkĩrĩriai ũria Jehova ekuuga:

"Ūkĩrai mwĩciirĩrĩre mbere ya irĩma;
mũreke tũrĩma tũigũe ũria mũkuuga.

² Inyuĩ irĩma ici, iguai thĩtango ya Jehova;
thĩkĩrĩriai inyuĩ mĩthingĩ ya thĩ ĩria ĩtũũraga tene na tene.

Nĩgũkorwo Jehova arĩ na ciira na andũ ake,
nĩarathitanga andũ a Isiraeli.

³ "Andũ akwa, kaĩ ndĩmwĩkĩte atĩa?
Ndĩmũnogetie na kĩ? Njookeriai.

⁴ Ndaamũrutire bũrũri wa Misiri,
ngĩmũkũũra kuuma bũrũri wa ũkombo.

Ngĩtũma Musa amũtongorie,
marĩ na Harũni na Miriamu.

⁵ Andũ akwa, ririkanai
ũria Balaki mũthamaki wa Moabi aamũciirĩre,
na ũria Balamu mũrũ wa Beori aamũcookeirie.
Ririkanai rũgendo rwanu kuuma Shĩtimu nginya Giligali,
nĩgeetha mũmenye ciiko cia ũthingu iria Jehova aaneka."

⁶ Nĩ kũ ingĩtwara mbere ya Jehova,
ngĩnamĩrĩre mbere ya Ngai ũcio ũrĩ igũrũ mũno?

Hĩhi no ngĩthĩ mbere yake na maruta ma njino,
kana thĩi na tũcaũ twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe?

⁷ Anga Jehova no akenio nĩ ndũrũme ngiri nyingĩ,
kana akenio nĩ maguta maingĩ ta ma njũũ ngiri ikũmi?

Hĩhi no ndute mwana wakwa wa irigithathi nĩ ũndũ wa ũremi wakwa,
kana ndute maciaro ma mwĩrĩ wakwa nĩ ũndũ wa mehĩa ma ngoro yakwa?"

- 8 Atũrĩrĩ, wee mũndũ ũyũ, githĩ Jehova ndakuonetie maũndũ marĩa mega.
Na nĩ ùndũ ũrĩkũ Jehova agwathaga wĩke?
Githĩ to wĩkage maũndũ ma kũhoo, to,
na wendage ũhoru wa kũiguanĩra tha,
na ũtwaranage na Ngai waku wĩnyiihĩtie.
- Andũ a Isiraeli Kũherithio nĩ ùndũ wa Mahĩtia Mao*
- 9 Ta thĩkĩrĩria! Jehova nĩaretana kũu itũũra inene,
mũndũ ũria mũũgĩ nĩetigĩre rĩitwa rĩaku.
“Rũmbũiya rũthanju, o na ũria ũrũnyitĩte.
- 10 Wee nyũmba ya waganu-rĩ,
no ndiganĩrwo nĩ igĩna iria mwĩgĩre na njĩra ĩtarĩ ya kũhoo, to,
kana ndiganĩrwo nĩ eba ya gũthima ĩria ĩtarĩ ya kũhoo, ĩria nume?
- 11 No njuge mũndũ ndehĩtie akĩhũthagĩra ratiri ĩtarĩ cia ma,
arĩ na mondo ya mahiga ma gũthima ma maheenĩ?
- 12 Itonga ciakuo nĩ cia ngũĩ;
andũ akuo nĩ a maheeni,
na nĩmĩ ciao nĩkũheenania iheenanageria.
- 13 Tondũ ũcio, nĩnyambĩrĩrie gũkũniina,
na ngambĩrĩria gũkwananga nĩ ùndũ wa mehia manyu.
- 14 Mũrĩrĩraga irio na mũthĩhũne,
nda cianyu irĩkoragwo o ihũtĩ.
- Mũrĩgaga mũthĩhũ, no mũtikahonokia kĩndũ,
tondũ kĩrĩa gĩothe mwahonokia nĩngakĩniinithia na rũhiũ rwa njora.
- 15 Mũrĩhaandaga no mũtikaagetha;
mũrĩhĩhaga ndamaiyũ no mũtikehaka maguta ma cio;
mũrĩhĩhaga thabibũ no mũtikanyua ndibei yacio.
- 16 Nĩmũrũmĩrĩre ĩrĩra cia watho wa Omuri
na mũtugo yotho ya nyũmba ya Ahabu,
mũkarũmĩrĩra ĩrĩra ciao cia ndũire.
- Tondũ ũcio nĩngamũrekereria mwanangwo,
na ndekererie andũ anyu matũke a gũthekererwo;
mũgaatũũra mũnyararĩtwo nĩ ndũrĩrĩ icio.”

7

Mĩnyamaro ya Isiraeli

- 1 Hĩ, kai ndĩ mũnyamarĩku-ĩ!
Ndariĩ ta mũndũ ũrongania maciaro maarĩkia kũgethwo hĩndĩ ya riũa,
o ta mũndũ ũrahaara thabibũ thuutha wa magetha;
gũtirĩ kĩmanjĩka gĩa thabibũ kĩngĩrĩno,
o na kana ngũyũ iria ciambaga kwĩrua iria ngoro yakwa ĩriragĩria.
- 2 Andũ arĩa eetigĩri Ngai nĩmathĩrite bũrũri-inĩ,
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe mũrũngĩrĩru ũtigarĩte.
Andũ othe mĩkarĩte metereire gũita thakame;
o mũndũ araguĩma mũrũ wa nyina na wabu.
- 3 Mahũthagĩra moko mao meerĩ gwĩka ũũru;
mũtongoria etagia iheo na hinya,
nake mũciirithania aamũkagĩra mahaki;
arĩa marĩ hinya nĩo moigaga kĩrĩa mekwenda:
othe makagĩa ndundu ya gwĩka ũũru.
- 4 ũria mwegu mũno wao ahaana ta cong'e,
ũria mũrũngĩrĩru mũno nĩ mũũru gũkĩra rũgiri rwa mũigua.
Mũthenya ũria arangĩri aku matũire makwĩraga ũhoru waguo nĩmũkinyu,
mũthenya ũria Ngai agaagũceerera.
Rĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩa kĩrigĩicano kĩa.
- 5 Ndũkanehoke mũndũ wa itũũra;
ndũkanehoke o na mũrataguo.
Menyerera ciugo cia kanua gaku,
ndũkaanahe mũtumia waku ũcio ũkomaga gũthũri-inĩ gĩaku ũhoru.
- 6 Nĩgũkorwo mũriũ nĩagĩte gũtũia ithe,
nake mũirĩtu akaremera nyina,
o nake mũtumia wa mũriũ akaremera nyaciarawe,

thū cia mündū igaatuika andū a nyumba yake mwene.

⁷ No rīrī, nī hakwa-rī, ndīcūthagīrīria Jehova
ndī na kūrīgīrīro,
njetereire Ngai Mūhonokia wakwa;
Ngai wakwa-rī, nīakanjigua.

Israeli Kwīhaanda Rīngī

⁸ Afīrīrī, wee thū yakwa-rī, tiga kūngenerera!
O na ingīgūa gūtīrī hīndī itagookīra!

O na ingīkara nduma-inī-rī,
Jehova nīwe ūrītuikaga ūtheri wakwa.

⁹ Tondū nī nī ndīmwīhiurie,
nīngūkirīrīria mang'ūrī ma Jehova
nginya rīrīa we akaanjīrīrīria,
na onanie kīhoto gīakwa.

Nīakanduta nduma-inī, andehe ūtheri-inī,
na nī nīngeyonera ūthingu wake.

¹⁰ Hīndī īyo thū yakwa nīkeyonera ūguo,
na ihumbwo thoni,

o īyo yanjūurāgia afīrī,
“Jehova Ngai waku akīrī ha?”

Rū nī hīndī maitho makwa mekwōnera kūgūa kwayo,
o na ikarangīrīrio thī ta ndooro ya njīra-inī.

¹¹ Mūthenya wa gwaka thingo ciaku nīugakinya,
o guo mūthenya wa kwaramia mīhaka yaku.

¹² Mūthenya ūcio, andū nīmagooka kūrī we
moimīte Ashuri na matūūra manene ma Misiri,
na būrūri ūrīa ūrī gatagatī ka būrūri wa Misiri
na Rūū rwa Faratī,

na kuuma iria rīmwe nginya rīrīa rīngī,
na kuuma kīrīma kimwe nginya kīrīa kīngī.

¹³ Thī nīkanangīka ikire ihooru nī ūndū wa andū arīa matūūrāga kuo,
marī maclaro ma cīko ciao.

Mahooya na Kīgooco

¹⁴ Rīithia andū aku na mūthīgi waku,
nīo rūūru rwa igai rīaku,
rūrīa rwīrīithāgia rūrī rwiki mūtītū-inī,
kūrīa kūrī ūrīithio mūnoru.

Reke irīe o kūu Bashani na Gileadi,
o ta ūrīa ciarīāga matukū ma tene.

¹⁵ “Ta ūrīa gwatarī matukū marīa mwoimire būrūri wa Misiri,
nīngamoonia morirū makwa.”

¹⁶ Ndūrīrī nīkoona na iconoke,
itunyītwo hinya wacio wothe.

Nīikenyiita tūnua twacio,
na ihingare matū ciage kūigua.

¹⁷ Igaacūnāga rūkūngū ta nyoka,
ta ciūmbe iria ikurumāga thī.

Nīkoimīra kuuma imamo-inī ciacio ikīinaināga;
nīigacookerere Jehova Ngai witū na guoya,
na nīigagwītīgīra.

¹⁸ Nī Ngai ūrīkū ūhaana tawe,
ūrīa ūrekagīra matigari ma igai rīake mehia na ūremi wao?

Ndūtūūrāga ūrakarīte nginya tene,
no nīūkenāgio nī kūiguanīra tha.

¹⁹ Nīūgatūiguīra tha rīngī,
mehia maitū nīūkamarangīrīria na makinya,
na waganu witū wothe ūnyugute iria-inī kūrīa kūrīku.

²⁰ Nĩũgatũũria kĩrĩkanĩro gĩaku kũrĩ Jakubu,
na ũiguĩre Iburahĩmu tha,
o ta ũrĩa werĩre maithe maitũ na mwĩhĩtwa
matukũ-inĩ macio ma tene.

NAHUMU

¹ Īno niyo ndūmīriri nditū ikoniī Nineve. Rūrī nīrīo ibuku rīa kīoneki kīa Nahumu, ūrīa Mūelikoshi.

Jehova Kūrakarīra Nineve

² Jehova nī Mūrungu ūrī ūiru na mwīrīhīria;

Jehova nīerīhagīria na akaiyūrwo nī mang'ūrī.

Jehova nīerīhagīria harī thū ciake,

na agatūūria mang'ūrī make harī amuku ake.

³ Jehova ndahiūhaga kūrakara na nīarī hinya mūnene;

Jehova ndakaaga kūherithia mūdū mwaganu.

Njīra yake īrī thīinī wa rūhuho rūnene na thīinī wa kīhuhūkano, *

matu namo nī rūkūngū rwa makinya make.

⁴ Akūūmaga iria, agatūma rīhūe;

ahūithagia njūū ciothe.

Bashani na Karimeli nīkūhoochete,

na kīro kīa Lebanoni gīkaragatha. †

⁵ Irīma ithingithaga mbere yake,

natuo tūrīma tūgatweka.

Thī īnainaga īrī mbere yake,

o na mabūrūri mothe makainaina,

na arīa othe matūūraga kuo.

⁶ Nūū ūngūtiiria mathirī make?

Nūū ūngūkūmīrīria marakara make mahiū?

Mang'ūrī make-rī, maitīkaga ta mwakī;

ndwaro cia mahiga igathethereka mbere yake.

⁷ Jehova nī mwega,

nī kīlitho hīndī ya thīina.

Arīa mamwīhokete-rī, nīamamenyagīrīra,

⁸ no rīrī, nīakaniina Nineve

na kīguū kīnene kīa maaī;

nīakaingata thū ciake nginya nduma-inī.

⁹ Ūrīa wothe magaacīrīra gwīka Jehova-rī,

we nīakaūniina;

o na thīina ndūgooka hīndī ya keerī.

¹⁰ Makaanigicwo mīigua-inī

na marīo nī ndibeī yao;

nao magaacinwo ta maragara momū.

¹¹ Nī harī ūmwe wiyumīrītīe thīinī waku wee Nineve,

ūrīa ūthugundaga ūūru wa gūūkīrīra Jehova,

na akaheanaga irīra cia waganu.

¹² Jehova ekuuga atīrī:

"O na aakorwo marī na arata, na nī aingī mūno-rī,

nīmakaniinwo, meherio.

O na aakorwo nīngūnyariirīte, wee Juda-rī,

ndigacooka gūkūnyariira rīngī.

¹³ Na rīrī, nīnguunanga icookī rīao rīume ngingo-inī yaku,

na nduange mīnyororo irīa woheetwo nayo."

¹⁴ Jehova nīarutīte watho ūgūkonī,

wee Nineve, akoiga atīrī,

"Ndūkagīa na njiaro cia gūtūūria rīitwa rīaku.

Nīngananga mīhianano iyo mīcūhie o na iyo ya gūtwekio

irīa īrī kūu hekarū ya ngai ciaku.

Nīngūhaarīria mbīrīra yaku,

* 1:3 Ihuhūkano na huho nene Kīrīkanīro-inī cionanagia hinya na riiri wa Jehova. † 1:4 Bashani, na Karimeli, na Lebanoni kuōikaine nī ūndū wa ūnoru na ūruru wakuo.

nīgūkorwo ūrī kīndū kīūru biū.”

- 15 Ta cūthīrīriai kūūrīa irīma-igūrū,
muone magūrū ma mūdū ūrīa ūrarehe ūhoru mwega,
ūrīa wanagīrīra thayū!
Wee Juda-rī, kūngūrīa ciathī ciaku,
na ūhingie mūhītwa yaku.
Andū aaganu matigagūtharīkīra rīngī,
nīgūkorwo nīmakaniiwo biū.

2

Kūgūa kwa Nineve

- 1 Atīrīrī, wee Nineve, mūgūtharīkīri nīokīte gūgūtharīkīra.
Rangīra kīngītīro kīa hinya,
na ūgītīre njīra;
wīhotore,
na wīlkīre hinya mūno!
2 Jehova nīagacookeria Jakubu riiri wake,
ūhaane ta riiri wa Isiraeli,
o na aakorwo aanangi nīmamonūhīte,
na makaananga mīthabibū yao.
3 Ngo cia thigari ciake nī cia rangi mūtune,
njamba cia ita ciīhumbīte nguo ndune ta gakarakū.
Igera cia ngaari cia ita irahenia
mūthenya ūrīa cīahaarīrio;
matimū mahangīrītīwo mītī ya mīkarakaba
namo makahenūka maahiūrio.
4 Ngaari cia ita iraguthūka ituīkanīirie njīra cia itūūra,
irahanyūka na mbere, ningī na thuutha,
ituīkanīirie ihaaro-inī cia itūūra.
Ihaana ta imūrī irakana;
irahiūka ta rūheni.
5 Acookanīrīrie mbūtū cia thigari iria njamba,
no ciūkaga ikīhīngagwo.
Iguthūkaga nginya rūthingo-inī rwa itūūra inene;
ituūkaga ta ngo ya kūrīgītīra.
6 Hingīrīrio cia rūūī nī hingūre,*
naguo mūciī wa ūthamaki ūkamomoka.
7 Nī gwathanītīwo itūūra rīu inene
rītahwo na rīthaamio.
Ngombo ciarīo cia airītu iragirīka na mīgambo ta ya ndutura,
na ikehūūra ithūri.
8 Nineve kūhaana ta ndia,
na maai makuo nīkūhwa marahwa.
Kūraanīrīrīwo, gūkeerwo atīrī, “Ta rūgamai! Ta rūgamai!”
No gūtīrī mūdū ūngīhūgūra.
9 Tahai betha!
Tahai thahabu!
Ūtonga ūrīa ūrī igīna-inī ciao ciothe ndūngīthira!
10 Nineve nīgūtāhe, na indo igatunyanwo gūgatigwo ūtheri!
Ngoro nīikuīte, na maru makaregera,
na mīrīrī ikainaina, o na andū othe magathita ithiithi.

- 11 Atīrīrī, imamo cia mīrūūthi irī ha,
kūdū kūrīa yarereire ciana ciayo,
kūrīa mīrūūthi ya njamba na ya nga yathiiaga
na ciana ciayo itegwītīgīra?

- 12 Mūrūūthi wa njamba nīwatambuūrīre ciana ciaguo nyama cia gūciigana,

* 2:6 Hingīrīrio cia njūūī nī kuuga kūrīa Rūūī rwa Koseri rwahingīrīrio, naguo mūiyūro ūcio wahingūrīrwo ūkīgūthia thingo.

na ūgūtīra mūgoma wago gĩa kūrīa,
 ūkīyūrīa imamo ciagu na kūrīa woragīte,
 na ūkīyūrīa ngurunga ciagu na kūrīa waguĩmīte.

¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
 “Nĩ nĩngũkūrīre.

Nĩngacina ngaari ciaku cia ita na mwaki,
 naruo rūhiũ rwa njora nĩrūkaniina mĩrũũthi yaku ĩrĩa mũthĩ.
 Ndigagūtīgīria kīndũ gĩa kũguĩma gũkũ thĩ.
 Nayo mĩgambo ya andũ arĩa ūtũmaga
 ndĩgaacooka kũiguuo rĩngĩ.”

3

Mwanangĩko Ūtangĩgirĩka Niveve

¹ Kaĩ itũura inene rĩa Niveve rĩrĩa rĩitaga thakame rĩrĩ na haaro-ĩ!

Itũura rĩu rĩyūrĩtwo nĩ maheeni
 na indo cia ūtunyani,
 na rĩtiagaga andũ moragĩtwo.

² Rĩ na mwanũko wa mĩcaarica,
 na mĩrurumo wa magũrũ ma ngaari,
 na mbarathi iteng’erete,
 na ngaari cia ita ikũrũgarũga!

³ Thigari cia mbarathi irahithũka,
 ikahenũkia hiũ cia njora
 na matimũ marahenia!

Andũ aingĩ nĩmooragĩtwo,
 gũkagĩa na hĩba cia arĩa makuĩte,
 na ciimba itangĩtarĩka,
 nao andũ makahĩngwo nĩ ciimba icio:

⁴ maũndũ maya mothe marekĩka nĩ ūndũ wa ūingĩ wa merĩrĩria ma mũmaraya,
 ūrĩa ūguucĩrĩrie mũndũ-wa-nja ūcio mũrogi,
 ūrĩa watuire ndũrĩrĩ ngombo na ūmaraya wake,
 na agĩtua kĩrĩndĩ ngombo na ūragũri wake.

⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
 “Nĩ nĩngũgũkūrīra.

Ngũkũheta nguo ikũhumbĩre ūthiũ.
 Nguonia ndũrĩrĩ njaga yaku,
 na ngũconorithie mbere ya mothamaki.

⁶ Ngũgũkĩria giko kĩrĩ magigi,
 ngũnyarare ūtuĩke kīndũ gĩa kũmakania gĩkĩonwo nĩ andũ.

⁷ Arĩa othe magaakuona nĩmakooa makiugaga atĩrĩ,
 ‘Hĩ, Niveve nĩrĩanange, nũ ūkaarĩcakaĩra?’
 Mũndũ wa gũkũhooreria-rĩ, ingĩmũruta kũ?”

⁸ Wee-rĩ, ūkĩrĩ mwega gũkĩra Thebesi,*
 itũura rĩrĩa riakĩtwo Rũũ-inĩ rwa Nili,
 o rĩo rĩrigiicĩrio nĩ maaĩ?

Rũũ rĩu nĩruo rĩrĩgĩtagĩra,
 naruo rũthingo rwarĩo nĩ maaĩ macio.

⁹ Kushi na Misiri nicio ciarĩ hinya warĩo ūtangĩathiribe;
 Putu na Lubimu maarĩ amwe a thiritũ narĩo.

¹⁰ No rĩrĩ, nĩrĩatahirwo,
 na andũ aarĩo magĩthaamio.

Tũkenge twarĩo twatungumanĩrio,
 tũgĩtuĩka icunĩ magomano-inĩ mothe ma njĩra.

Mĩtĩ nĩyacuukĩrwo andũ aarĩo arĩa maarĩ igweta,
 anene othe aarĩo makĩohwo na mĩnyororo.

¹¹ Wee nawe nĩũkarĩo,

* 3:8 Thebesi rĩarĩ itũura inene rĩa mwena wa rĩgongo wa Rũũ rwa Nili. No rĩo rĩetaga No kana No-Amoni.

na nīūkoora, wīhithe,
wethe kīlhitho ūūrīre thū ciaku.

12 Cīhitho ciaku nūmu ciothe ihaana ta mīfī ya mīkūyū,
īrī na ngūyū iria ciambīte kwīrua,
yainainio-rī,

ngūyū ikagūa kanua-inī ka mūrī.

13 Tarora, mbūtū ciaku cia ita,
hī, ciothe ihaana ta andū-a-nja!

Ihingo cia būrūri waku
nī hingūrīre thū ciaku biū,
mīgūiko yacio igacinwo na mwaki.

14 Taha maaī ūige, ūgaakorwo namo hīndī ya kūrīgīcīrio,
cīgītīro ciaku cia hinya ūcīrūmie wega!

Haarīria rūmba,
kia ndoro,
ūthondeke maturubarī.

15 Kūu nīkuo mwaki ūgaakūniinīra,
na rūhiū rwa njora rūgūtemenge ūthire biū,
rūkūrīe o ta ūrīa ūngūrīo nī itono.

Ciaranaī ta itono,
mūciarane, mūingīhe ta ngigī!

16 Onjoria aku ūmaingīhitie,
makaingīha gūkīra njata cia igūrū,
no mahaana ta ngigī iria cianangaga būrūri,
igacooka ikeyūmbūkīra.

17 Arangīri aku matarīi ta ngigī,
anene aku nao nī ta mīrumbī ya ngigī,
īrīa yūmbaga thingo-inī ciaku mūthenya wa heho,
no riūa rīara, ikombūka igathiī,
na gūtīrī mūndū ūngīmenya kūrīa yathiī.

18 Atūrīrī, wee mūthamaki wa Ashuri, arīithi aku nīmakomete;
andū aku arīa marī igweta nīmahuurūkīte.

Andū aku othe mahurunjūkīire irīma-inī,
na gūtīrī wa kūmacookanīrīria.

19 Kīronda gīaku gītingīhona;
nguraro yaku nī ya gūkūūraga.

Mūndū o wothe ūiguīte ūhorō waku
arahūūra hī tondū nūūgwīte,
nūū ūtarī wahutio
nī kīnyariirano gīaku gītārī mūthia?

HABAKUKU

¹ Īno nīyo ndūmīriri nditū ĭrīa yakinyīrīre mūnabii Habakuku.

Gūteta kwa Habakuku

² Wee Jehova-rī, nī nginya rī ngūtūūra ngūkayagīra ūndeithie,
no wee ūkaaga kūnjigua?

Githī ndigūkayagīra ngiugaga, “Haaro! Haaro!”
no wee ūkaaga kūhonokania?

³ Ūtūmaga ndīrorere wagi wa kīhooito nīkī?

Ūkiragīrīria maūndū mooru nīkī?

Mwanangīko na haaro irī mbere yakwa;

kūrī na njūgitano, nayo mbaara nī nyingī.

⁴ Nī ūndū ūcio, watho nīmwigathie hinya,
na kīhooito gīthootanaga.

Andū arīa aaganu marigiicaga arīa athingu,
na nī ūndū ūcio kīhooito gīkoogomio.

Icookia rīa Jehova

⁵ “Atīrīrī, ta rorai ndūrīrī na mwīrorere ūhorō wacio,
na mūmake biū.

Nīgūkorwo matukū-inī maku nīngwīka ūndū
ūrīa ūtangūtīkia o na ūngūrwo.

⁶ Nīngwarahūra andū a Babuloni,

andū a haaro, na matarī tha,

arīa matuīkanagia thī yothe,

na makegwatīra ciikaro itarī ciao.

⁷ Nī andū a kūmakania, na a gwītīgīrwo;

nīo meyathaga, na magetūūgīria.

⁸ Mbarathi ciao irī ihenya gūkīra ngarī,

na nī oorū mūno gūkīra njūū iria icangacangaga kīhwaī-inī.

Thigari ciao iria ithiiaga ihaicite mbarathi iteng’eraga ta ciūmbūkīte;

ahaici acio a mbarathi moimaga kūndū kūraya.

Mombūkaga ta nderi īgīcuuhūkīra gīa kūrīa;

⁹ othe mokaga mehaarīrie kūruta haaro.

Thigari icio ciao nyingī mūno ithiiaga ihaatīte ta rūhuho rwa werū-inī,

igathī itahīte andū aingī mūno ta mūthanga.

¹⁰ Manyararaga athamaki,

na makanyūrūria andū arīa maathanaga.

Mathekagīrīra matūūra mothe manene marīa mairigīre;

maakaga ihumbu cia tīri, magatunyana matūūra macio.

¹¹ Nīngī mahītūkağīra kuo na ihenya o ta rūhuho mathīte na mbere:

andū maagararaga watho, magatuīka ehia,

magatua atī hinya wao nīguo ngai yao.”

Gūteta gwa Keerī kwa Habakuku

¹² Wee Jehova-rī, githī ndūtūūruga kuuma tene o na tene?

O Wee Ngai wakwa, ūrīa wakwa mūtheru, tondū ūcio tūtīgakua.

Wee Jehova-rī, nīwe ūthuurīte andū a Babuloni mahingie ituīro rīaku;

wee Rwaro rwa Ihiga-rī, ūkamaamūra matūherithie.

¹³ Maitho maku nī matheru mūno, matingīrorera ūmaramari;

wee-rī, ndūngīkirīrīria maūndū mooru.

Ūgīkiragīrīria andū arīa oingumania nīkī?

Ūkiraga nīkī rīria andū arīa aaganu

mekūmeria andū arīa athingu kūmakīra?

¹⁴ Ūtuīte andū ta thamaki cia iria,

ūkamatusa ta ciūmbe cia iria-inī, iria itarī mūciathi.

¹⁵ Thū īyo njaganu īmaguucagia othe na ndwano,

īkamagwatia na wabu wayo,

īkamacookereria thīinī wa mūtego wayo;

nī ūndū ūcio īgakena na īgacanjamūka.

- 16 Nĩ ùndũ ùcio, Ìrutagĩra wabu wayo igongona,
na igacinĩra mũtego wayo ùbumba,
nĩgũkorwo wabu wayo nĩguo ùtũmaga ùtũũre ùkenagia,
na ùkarĩaga irio iria njega mũno.
- 17 ùgũtũũra ùtahaga na wabu wayo,
ùkaniinaga ndũrĩrĩ ingĩ ùtegũciguĩra tha?

2

- 1 Nĩngũrũgama handũ hakwa ha kũrangĩra,
na njikare o hau rũthingo igũrũ.
Njetereire njigwe ùrĩa ekũnjĩũra,
nĩguo menye ùrĩa ingĩcookia nĩ ùndũ wa iteta rĩrĩ.

Icookia rĩa Jehova

- 2 Nake Jehova akĩnjookeria atĩrĩ,
“Andĩka ùguũrio ùyũ,
ùwandĩke wega ihengere-inĩ na ndemwa nene,
nĩgeetha ùthomeke wega,
o na mũndũ angĩkorwo ateng’erete.
- 3 Nĩgũkorwo ùguũrio ùyũ weteraire ihinda rĩrĩa rĩtũitwo;
waragia ùhoro wa matukũ ma mũthia,
na ndũngĩtuĩka wa maheeni.
- O na ùngũikara mũno-rĩ, weterere.
Ti-itherũ nũkahingio, na ndũgatĩrio.
- 4 “Atĩrĩrĩ, mũndũ mwĩtĩĩ-rĩ,
merĩrĩria maake ti marũngĩrĩru;
no mũndũ ùrĩa mũthingu
agatũũra muoyo nĩ ùndũ wa gwĩtikia gwake;
- 5 ti-itherũ, mũndũ ùcio mwĩtĩĩ nĩakunyanagĩrwo nĩ ndibei;
nĩ mwĩtĩĩ na ndarĩ hĩndĩ ahurũkaga.
- Tondũ akorokete ta mbĩrĩra,
na o ta ùrĩa gĩkuũ gĩtaiganagia,
o nake ndaiganagia;
acookanagĩrĩria ndũrĩrĩ ciothe harĩ we,
na agataha andũ a ndũrĩrĩ ciothe.
- 6 “Githĩ andũ othe matikamũtheherera makĩmũnyũrũragia, na mamũnyarare,
makiugaga atĩrĩ,
“Kaĩ mũndũ ùrĩa wĩgagĩra indo cia ùici,
na agetongia na indo cia ùtunyani arĩ na haaro-ĩ!
Egũtũũra ekaga ùguo nginya-rĩ?”
- 7 Andũ arĩa ùrĩ na thĩrĩ wao githĩ matigagũũkĩrĩra o rĩmwe?
Githĩ matikaarahũka, na matũme ùinaine,
macooke makũnyamarie?
- 8 Tondũ nĩũtahĩte ndũrĩrĩ nyingĩ indo ciao,
matigari ma ndũrĩrĩ icio, nĩmagagũtaha indo o nawe.
Nĩ ùndũ nĩũitĩte thakame ya andũ,
na ùkaananga mabũrũri, na matũũra manene, o na arĩa othe marĩ kuo.
- 9 “Mũndũ ùrĩa wakaga wathani wake,
na agetongia na uumĩthio ùtarĩ wa kĩhooito,
nĩgeetha aake nyũmba yake handũ igũrũ
nĩguo ehonokie ndakanyiitwo nĩ mwanangĩko,
kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
- 10 Wee wanacĩrĩra kũniinwo kwa ndũrĩrĩ nyingĩ,
ũgaconorithia nyũmba yaku mwene,
na ùkoorwo nĩ muoyo waku.
- 11 Mahiga ma rũthingo nĩmakanĩrĩra,
na mĩgamba ya mbaũ nĩkamũkĩria.
- 12 “Mũndũ ùrĩa wakithagia itũũra inene na ùiti wa thakame,

- na akahaanda itũũra na njĩra cia ũmaramari, kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
- 13 Githĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ndatuĩte
atĩ wĩra wa andũ no ngũ cia gwakĩrĩria mwaki,
na atĩ ndũrĩrĩ ciĩnogagia o tũhũ?
- 14 Nĩgũkorwo thĩ nĩkaiyũrwo nĩ ũmenyo wa riiri wa Jehova,
o ta ũrĩa maaĩ maiyũrĩte iria-inĩ.
- 15 “Mũndũ ũrĩa ũheaga andũ a itũũra rĩake njoohi,
akamatahĩria mondo-inĩ ya rũũa ya ndibei nginya makarĩño,
nĩgeetha ererere njaga yao, kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
- 16 Ũkaiyũrwo nĩ thoni, handũ ha kũgia na riiri.
Rĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩaku!
Nyua, ũrĩo,
nayo njaga yaku yoneke!
Gĩkombe kuuma guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Jehova
nĩkĩragũkora, na njono nĩkũhumbĩra riiri waku.
- 17 Haaro ĩria ũrutũire Lebanoni-rĩ, nĩgakũhubĩkania,
na wanangi waku wa nyamũ-rĩ, nĩgũgũmakia mũno.
Nĩ ũndũ nĩũitĩte thakame ya andũ,
na ũkaananga mabũrũri, na matũũra manene, na arĩa othe marĩ kuo.
- 18 “Mũhianano mũicũhie nĩ wa bata ũrĩkũ mũndũ aarĩkia kũwacũhia?
O naguo mũhianano wa gũtwekio ũrĩa ũtũmaga andũ maheeneke nĩ wa bata ũrĩkũ?
Nĩgũkorwo ũrĩa ũũthondekaga ehokaga kĩrĩa ombĩte;
athondekaga mũhianano ĩtaaragia.
- 19 Mũndũ ũrĩa wĩraga rũbaũ atĩrĩ, ‘Gĩa na muoyo!’
Kana akeera ihiga rĩtarĩ muoyo atĩrĩ, ‘Arahũka!’ Kaĩ arĩ na haaro-ĩ!
Indo ta icio ciakĩhota kuonia mũndũ njĩra?
Ihumbĩtwo thahabu na betha;
no itĩri na mĩhũmũ thĩĩnĩ wacio.
- 20 No rĩrĩ, Jehova arĩ hekarũ-inĩ yake theru;
thĩ yothe nĩkire ki ĩrĩ mbere yake.”

3

Ihooya rĩa Habakuku

- 1 Rĩrĩ nĩ ihooya rĩa mũnabii Habakuku, rĩa kũinwo ta rwĩmbo.
- 2 Atĩrĩrĩ Jehova, nĩnjigũite ũhoru wa ngumo yaku,
nganyiitwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa ciĩko ciaku.
Rurumũkia ciĩko ciaku matukũ-inĩ maya maitũ,
ũtũme imenyeke matukũ-inĩ maitũ;
o na hĩndĩ ĩrĩa ũrĩ mũrakaru, iguanagĩra tha.
- 3 Ngai ookire oimĩte Temani,
ũcio Mũtheru agĩũka oimĩte Kĩrĩma kĩa Parani.
Riiri wake ũkĩhumbĩra igũrũ,
naguo ũgooci wake ũkĩiyũra thĩ.
- 4 Ũkengi wake wahaanaga ta riũa rĩkĩratha;
mĩrũri yahrenũkaga kuuma guoko-inĩ gwake,
naho hau nĩho hinya wake wahithĩtwo.
- 5 Mũthiro nĩguo wamũtongoragia;
mũrimũ wa mũthiro ũkamuumu thuutha.
- 6 Aarũgamire, agĩthingithia thĩ;
agĩcũthĩrĩria agĩtũma ndũrĩrĩ ciinaine.
Irĩma cia tene ikĩmumuthũka,
natuo tũrĩma twa tene tũkĩmomoka.
Mĩthĩre yake-rĩ, nĩ ya tene na tene.
- 7 Nĩndonire andũ arĩa matũũraga hema cia Kushani marĩ na mũnyamaro,
nao arĩa matũũraga Midiani maiyũrĩtwo nĩ ruo rũnene.*

* 3:7 Andũ a Kushani na Midiani maarĩ Aarabu arĩa matũũraga gũkuhĩ na Edomu.

- 8 Wee Jehova-rĩ, nĩ njũũ warakarĩire?
Mang'ũrĩ maku-rĩ, nĩ tũrũũ mokĩrĩire?
Wee-rĩ, wokĩrĩire iria na mang'ũrĩ maku
rĩria wahaicĩte mbarathi ciaku
na ngaari ciaku cia ũhootani cia ita?
- 9 Nĩwarutire ũta waku, ũkĩwoya na igũrũ,
na ũgĩitia mĩguĩ mĩingĩ.†
Nayo thĩ ũkĩmĩgayania na njũũ;
10 irĩma ciakuonire ikĩnyogonda.
Kĩguũ kĩa maaĩ nakĩo gĩgĩtherera;
maaĩ ma kũria kũriku makĩhũũyũka,
na makĩambararia makũmbĩ mamu na igũrũ taarĩ moko.
- 11 Riũa na mweri nĩciarũgamire o ro ũguo kũu igũrũ,
ciona ũtheri wa mĩguĩ yaku ikĩrathũka,
na ciona kũhenia gwa itimũ riaku rikĩmenũka.
- 12 Watũkanĩirie thĩ na mang'ũrĩ,
na ũkĩhũũra ndũrĩrĩ ũrĩ na marakara.
- 13 Wokire kũhonokia andũ aku,
na ũhonokie ũria waku mũitĩrĩrie maguta.
Wahehenjire kĩongo kĩa nyũmba ya waganu,
ũkĩmĩtharia nginya itina-inĩ ciayo.
- 14 Wamũtheecire mũtwe na itimũ riake mwene,
rĩria njamba ciake cia ita ciatũtharĩkĩire itũharaganie;
cigakenagĩrĩra ta igũtambuura athĩni arĩa mehithĩte.
- 15 Wee wakinĩire iria igũrũ na mbarathi ciaku,
ũgĩthuka maaĩ macio maingĩ, magĩtuĩka makũmbĩ manene.
- 16 Ndaiguire ũhoro ũcio,
ngoro yakwa igĩtumatuuma,
nacio iromo ciakwa ikĩinaina nĩ mũgambo ũcio;
mahĩndĩ makwa makĩonja,
namo magũrũ makwa makĩinaina.
No niĩ nĩngweterera ngĩrĩrĩrie,
nginya mũthenya ũria wa kũnyariirĩka ũgaakinya,
ũkore rũrĩrĩ rũria rũtũtharĩkagĩra.
- 17 Atũrĩrĩ, o na mũkũyũ ũngĩaga kũruta kĩro,
nayo mũthabibũ yaage thabibũ,
o nago mũtamaiyũ wage maciaro,
nayo mĩgũnda yaage irio;
o na kũngĩaga ng'ondũ gĩcegũ
na kwage ng'ombe ciugũ-inĩ-rĩ,
18 niĩ no ndĩrĩkenagĩra Jehova,
njanjamũkage nĩ ũndũ wa Ngai Mũhonokia wakwa.
- 19 Mwathani Jehova nĩwe hinya wakwa,
atũmaga magũrũ makwa magĩe ihenya ta magũrũ ma thwariga,
nake aahothagia kũhaica kũria gũtũũgĩru.
- Kũrĩ mũtongoria wa nyĩmbo. Rwĩmbo rũrũ nĩ rwa kũinwo na inanda cia mũgeeto.

† 3:9 Mĩguĩ haha nĩ heni na marurumĩ iria Mwathani aahũthĩire.

ZEFANIA

¹ Atĩrĩrĩ, ino nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Zefania mũrũ wa Kushi, mũrũ wa Gedalia, mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Hezekia, rĩrĩa Mũthamaki Josia mũrũ wa Amoni aathamakaga Juda.

Juda Gũtuĩrwo Ciira

² Atĩrĩrĩ, Jehova ekuuga ũũ:

“Nĩnganiina indo ciothe ithire biũ,
ithire kũndũ guothe gũkũ thĩ.

³ Nĩnganiina andũ o na nyamũ;
njooke niine nyoni cia rĩera-inĩ,
na thamaki cia iria-inĩ.

Andũ arĩa aaganu magaatigĩrio o hĩba cia mahuti,
hĩndĩ ĩrĩa ngaaniina andũ mathire kũndũ guothe gũkũ thĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ “Nĩngatambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Juda,
na njũkĩrĩre andũ othe arĩa matũũraga Jerusalemu.

Nĩnganiina mĩhianano ya Baali ĩrĩa ĩtigarĩte gũkũ,
na niine marĩitwa ma andũ arĩa matooi Ngai,
na athĩnjĩri-ngai cia mĩhianano,

⁵ o acio mainamagĩrĩa,
makahooya mbũtũ cia igũrũ marĩ nyũmba igũrũ,
o na makainamĩrĩra, makehĩta na rĩitwa rĩa Jehova,
na magacooka makehĩta na rĩitwa rĩa Milikomu,

⁶ o acio matigaga kũrũmĩrĩra Jehova magacooka na thuutha,
na maticaragia Jehova, o na kana makamũrongooria.

⁷ Atĩrĩrĩ, kirai ki mũrĩ mbere ya Mwachani Jehova,
nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova ũrĩ hakuhi.

Jehova nĩahaarĩirie igongona;
ningĩ nĩamũrĩte andũ arĩa efitte.

⁸ Mũthenya ũcio wa igongona rĩa Jehova-rĩ,
nĩngaherithia anene, o na herithie ariũ a mũthamaki,
hamwe na arĩa othe magaaakorwo mehumbĩte nguo cia bũrũri ũngĩ.

⁹ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngaherithia ataagarari othe a hingĩro,
o acio maiyũragia hekarũ ya ngai ciao na haaro na maheeni.”

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio
nĩgũkaiguuo mukayo uumĩte Kĩhingo-inĩ gĩa Thamaki,
o na kũgirĩka kuumĩte Itũũra Rierũ,
naguo mũrurumo mũnene wa mũmomoko uume tũrĩma-inĩ.

¹¹ Girĩkai, inyuũ mũtũũraga rũgongo rwa ndũnyũ;
mũgirĩke tondũ onjorithia anyu othe nĩmekũniinwo,
na arĩa othe monjorithanagia na betha manangwo.

¹² Hindĩ ĩyo nĩngoya matawa njethe andũ Jerusalemu,
na herithie arĩa meiganĩtie,
arĩa mahaana ndibei ĩtiganĩrio na kinyita kĩayo,
arĩa meciiragia atĩrĩ,
‘Jehova ndarĩ ũndũ angĩka, mwega kana mũũru.’

¹³ ũtonga wao nĩũgatahwo,
na nyũmba ciao imomorwo.

Nĩmagaka nyũmba,
no matigacitũũra;
nĩmakahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ,
no matikanyua ndibei yayo.

Mũthenya ũrĩa Mũnene wa Jehova

¹⁴ “Mũthenya ũrĩa mũnene wa Jehova ũrĩ hakuhi,
ũrĩ hakuhi na nĩũrooka narua.

Ta thikĩrĩria! Kĩrĩro kĩa mũthenya ũcio wa Jehova gĩgaakorwo kĩrĩ kĩnene,

nacio njamba cia ita nīikaarīra mūno irī kūu.
 15 Mūthenya ūcio-rī, ūgaakorwo ūrī wa mang'ūrī,
 mūthenya wa mīnyamaro na ruo rūnene,
 mūthenya wa mathiina na mwanangiko,
 mūthenya wa nduma na mairia,
 mūthenya wa matu na nduma ndumanu,
 16 mūthenya wa kūhuhwo karumbeta na mbugīrīrio ya mbaara
 ya gūūkīrīra matūūra marīa mairigūrwo na hinya,
 na gūūkīrīra mīthiringo irīa mīraihi na igūrū.
 17 Nīngarehere andū mīnyamaro,
 nao magaathiiaga ta andū atumumu,
 nī ūndū nīmehīrie Jehova.
 Thakame yao nīigaitwo ta rūkūngū,
 nacio nyama cia nda ciao iteo ta irī rūrua.
 18 Betha kana thahabu ciao
 itikahota kūmahonokia,
 mūthenya ūcio wa mang'ūrī ma Jehova.
 Thī yothe ikaaniinwo
 na mwaki wa ūiru wake,
 nīgūkorwo arīa othe matūūruga gūkū thī
 nīakamaniina o rīmwe."

2

1 Mwīcookanīrīriei hamwe, mwīcookanīrīriei hamwe
 inyuī rūrīrī rūrū rūtarī thoni.
 2 Mwīcookanīrīriei mbere ya ihinda rīrīa rītuitwo gūkinya,
 mūthenya ūcio ūmūkorerere ta ūrīa mūngū ūmbūragwo nī rūhuho,
 mbere ya marakara mahiū ma Jehova mamūkore,
 mbere ya mūthenya ūcio wa mang'ūrī ma Jehova kūmūkora.
 3 Cariai Jehova, inyuī andū othe arīa enyīihia a būrūri,
 inyuī arīa mwīkaga ūrīa aathanīte.
 Mwīcarīriei ūthingu, mwīcarīriei kwīnyīihia;
 no gūkorwo nīmūkagitīrwo
 mūthenya ūcio wa marakara ma Jehova.

Ūrathi wa Gūūkīrīra Filistia

4 Itūūra rīa Gaza nīrīgatiganīrio,
 narīo itūūra rīa Ashikeloni rīanangwo.
 Andū a Ashidodi makaarutūrūrwo mūthenya barigici,
 narīo itūūra rīa Ekironi rīthario ta mūtī ūkūmunywo.
 5 Inyuī arīa mūtūūruga ndwere-inī cia iria,
 o inyuī Akerethi, kaī mūrī na haaro-ī!
 Ndūmīrīri ya Jehova nī igūūkīrīrie,
 wee Kaanani, būrūri wa Afilisti.

"Nīngakūniina,
 na gūtīrī mūdū o na ūmwe ūgaatigara."

6 Būrūri ūcio ūrī ndwere-inī cia iria, o kūu Akerethi matūūruga,
 gūgaatuika kūdū gwa gwakwo ithūnū cia arīithi, na ciugū cia ng'ondū.
 7 Būrūri ūcio ūgaatuika wa matigari ma nyūmba ya Juda;
 kūu nīkuo makoona ūrīithio.
 Hwai-inī magaaomaga nyūmba cia Ashikeloni.
 Nike Jehova Ngai wao nīakamamenyerera, na atūme magaacīre rīngī.

Ūrathi wa Gūūkīrīra Moabi na Amoni

8 "Nīnjiguīte irumi cia Moabi
 na inyūrūri cia Amoni,
 acio maarumire andū akwa
 na makīhīta gūūkīrīra būrūri wao."
 9 Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atūrī,
 "Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūruga muoyo-rī,

Moabi gūgaatuika o ta Sodomu,
 naguo būrūri wa Aamoni ūtuika ta Gomora,
 kūdū kwa riya, na marima ma cumbī,
 kūdū gūtākūraga kūdū kuuma tene.
 Matigari ma andū akwa nīmakaamataha;
 nao andū a rūrūrī rwakwa arīa makaahonoka nīmakaagaya būrūri wao.”

¹⁰ Maūdū macio nīmamakakora nī ūndū wa mwītīo wao,
 na nī ūndū wa kūrūma na kūnyūrūria andū a Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹¹ Jehova nīagetigirwo nō
 rūrū aakaananga ngai ciothe cia būrūri ūcio.
 Ndūrūrī iria irī hūgūrūrū-inī ciothe cia iria nīkamūhooya,
 o rūrūrī rūrī būrūri waruo kīumbe.

Ūrathi wa Gūūkūrā Kushi

¹² “O na inyuī, andū a Kushi,
 nīmūkooragwo na rūhiū rwakwa rwa njora.”

Ūrathi wa Gūūkūrā Ashuri

¹³ Nīagatambūrūkia guoko gwake okīrre andū a gathigathini
 na aniine Ashuri,
 atige Nineve gūkirite ihooru,
 na kūūmagarite o ta werū.

¹⁴ Ndūuru cia mbūrī na ng’ombe igaakoma kuo,
 hamwe na ciūmbe cia mīthemba yothe.

Ndundu cia werū na ndundu iria ng’ambi
 nīkomba itugī-inī ciakuo.

Kayū ka mīgambo yacio gakaiguuagwo ndirica-inī,
 hība cia mahiga igaakorwo mīrango-inī,
 nayo mīgamba ya mītarakwa itigwo ūtheri.

¹⁵ Rūrūrī nūrūo itūūra rūrūa rīratūire na gīkeno,
 o na rītarī na ūgwati.

Rūrūa rīeūrāga atūrī,

“Nīi no nī, na gūtīrī ūngī tiga nī.”

Kaī nūrūkianangītwo,

rīgatuika o kīmamo kīa nyamū cia gīthaka-ī!

Arīa othe mahītūkağira harī rūo

no kūrīnyūrūria na kūrōrota.

3

Mehia ma Jerusalemu

¹ Kaī itūūra rūrūrī inene rīa andū aremi, na rīgwatītio thaahu,
 o na rīiyūrūte maūdū ma kūhinyanūrūria rūrūrī na haaro-ī!

² Rītūrūrī mūdū rīathīkağira, rītūrūrīkağira gūtarwo.

Rītūrūrīhokaga Jehova, na rītūrūrīkağirūrūria Ngai warūo.

³ Anene aarūo mahaana ta mūrūrūthi ikūrarama,
 aathani aarūo mahaana ta njūū iria icangacangaga hwaī-inī,
 gūtūrūrī kūdū matigagia gīkinyie rūciinī.

⁴ Anabii aarūo nī etūrūrī;

nī andū a ungunania.

Athūrūrījūrūrī-Ngai aarūo mathaahītīe handū-harūrūa-haamūrūrūe,
 na magathūrūrūkia watho.

⁵ Jehova ūrūrūa ūrūrū thūrūrīnī warūo nī mūrūrūthingu;
 we ndeekaga ūūrūrū.

Rūrūrīciinī o rūciinī nīatuanagūrūrūria ciira na kūrūrūhoto,
 mūrūrūthenya o mūrūrūthenya ndagaga gwūrūrūka ūguo,
 no arūrūrūa matarūrūrū athingu matūrūrūrūrū thoni.

⁶ “Nūrūrūiinūrūrūte ndūrūrūrūrūrūrū;

ciīgītūrūrūo ciao cia hinya nī momore.

Nacio barabara ciao ndūrūrūmūrūrūte itiganūrūrūrio,

gūtūrūrūrūrūrū mūdū ūracigerera.

- Matũura mao manene nĩmanange;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũtigarĩte, gũtirĩ o na ũmwe.
- ⁷ Ndeerire itũura rĩu inene atĩrĩ,
‘Ti-itherũ nũkanjĩtigĩra,
na wĩtikĩre gũtaarwo!’
- Hĩndĩ ĩyo itũuro ciake itikaniinwo,
o na kana maherithia makwa mamũkore.”
- No o meeriragĩria o gwĩka ũuru
maũndũ-inĩ mao mothe.
- ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Ikarai mũnjeterereire,
mweterere mũthenya ũrĩa ngaarũgama ndute ũira.
Nĩndũite atĩ nĩngacookanĩrĩria ndũrĩrĩ hamwe,
na nyũnganie mothamaki,
nĩguo ndĩmaitĩrĩrie mang’ũrĩ makwa,
nĩmo marakara makwa mahiũ.
Thĩ yothe nũkaniinwo
nĩ mwaki wa marakara ma ũiru wakwa.
- ⁹ “Hĩndĩ ĩyo nĩngatheria mũromo ya ndũrĩrĩ,
nĩguo othe makayagĩre rĩitwa rĩa Jehova,
na mamũtungatagĩre marĩ na ũrũmwe.
- ¹⁰ Andũ akwa arĩa mahurunjũkĩire
mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa njũũĩ cia Kushi,
o acio maahooyaga,
nĩmakandehera maruta.
- ¹¹ Mũthenya ũcio wee ndũgaconorithio
nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa mooru wananjĩka,
tondũ nĩngeheria arĩa othe makenagĩra mwĩtĩio wao,
ndĩmarute kuuma itũura-inĩ rĩrĩrĩ inene.
Ndũgacooka gwĩtũũgĩria
ũrĩ kĩrĩma-inĩ giakwa gĩtheru.
- ¹² No rĩrĩ, nĩngatigia gatagatĩ-inĩ kanyu
andũ arĩa ahooreri na enyĩihia,
arĩa mehokete rĩitwa rĩa Jehova.
- ¹³ Matigari ma Isiraeli matigekaga ũuru;
matikaheenania,
kana ũhinga woneke tũnua-inĩ twao.
Makaarĩaga na magakoma,
na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakia.”
- ¹⁴ Atĩrĩrĩ, wee Mwarĩ wa Zayuni, ina rwĩmbo;
o nawe, Isiraeli anĩrĩra!
Nawe Mwarĩ wa Jerusalemu
kena na ũcanjamũke na ngoro yaku yothe!
- ¹⁵ Jehova nĩeheretie ihũura riaku,
nacio thũ ciaku nĩacingatĩte.
Jehova mũthamaki wa Isiraeli arĩ hamwe nawe;
ndũgacooka gwĩtigĩra mwanangĩko rĩngĩ.
- ¹⁶ Mũthenya ũcio nĩmakeera Jerusalemu atĩrĩ,
“Wee Zayuni, ndũgacooke gwĩtigĩra
na ndũkaregerie moko maku.
- ¹⁷ Jehova Ngai waku arĩ hamwe nawe,
o we ũrĩa ũrĩ hinya wa kũhonokania.
Nĩarĩgũkenagĩra mũno,
na nĩarĩkũhooragĩria na wendo wake,
agũkũngũire akĩinaga nyĩmbo.”
- ¹⁸ “Kĩeha gĩa ciathĩ iria njathane nĩngamwehereria;
icio ikoretwo irĩ mũrigo na cia thoni harĩ inyuĩ.
- ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩngaherithia
arĩa othe maamũhinyagĩrĩria;

nĩngahonokia arĩa ithua,
 na njookererie arĩa mahurunjĩtwo.
 Nĩngatũma magĩe igweta na ndĩmagoocithie
 mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa manaconorithio.
 20 Ihinda rĩu nĩngamũcookanĩrĩria;
 hĩndĩ ĩyo nĩngamũcookia mũciĩ.
 Nĩngatũma mũgĩe igweta na ndĩmũgoocithie
 gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ,
 hĩndĩ ĩrĩa ngaatũma mũgaacĩre rĩngĩ,
 o mũkĩĩonagĩra na maithe manyu,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

HAGAI

Andũ kwĩrwo maake Nyũmba ya Jehova

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario,* mũthenya wa mbere wa mweri wa gatandatũ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, na kanua ka mũnabii Hagai makĩrwo atĩrĩ,

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Andũ aya moigaga atĩrĩ, ‘Thinda ti ikinyu ria gwakĩra Jehova nyũmba.’”

³ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova igrũka na kanua ka mũnabii Hagai ikĩũria atĩrĩ, ⁴ “Anga nĩ ihinda rĩanyu inyuĩ ene rĩa gũikara nyũmba iria ng’emie na mbaũ rĩria nyũmba ño yakwa ñikarĩte ñri nyanangĩku?”

⁵ Na rĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mwĩcũraniei wega ũria mũthĩire yanyu ñtariĩ. ⁶ Mũhaandĩte irio nyingĩ, no mũkagetha o tũnini. Mũrĩaga no mũthĩhũnaga. Mũnyuuga no mũtinyootokaga. Mwĩhumbaga nguo no mũtiiguaga ũrugarĩ. Ningĩ ũria ũthũkũmaga, aanyĩta mũcaara wake awĩkagĩra mũhuko ũrĩ na marima.”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mwĩcũraniei wega ũria mũthĩire yanyu ñtariĩ. ⁸ Ambatai irĩma-inĩ mũgũire mbaũ, mũũke mũnjakĩre nyũmba, nĩgeetha nĩ ndĩmĩkenagĩre na ndũke wa gũtĩagwo,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁹ Mwerĩgagĩrĩra uumithio mũingĩ, no rĩrĩ, mũkĩona o kĩndũ kĩnini. Kĩria mwainũkirie, ngĩkĩũmbũra na mũhũmũ yakwa. Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, “Ndeekire ũguo nĩkĩ? Ndeekire ũguo nĩ ũndũ wa nyũmba yakwa, irĩa ñikarĩte ñri nyanangĩku, rĩria o ũmwe wanyu arahangĩra maũndũ na nyũmba yake mwene. ¹⁰ Nĩ ũndũ wanyu, igũrũ nĩrĩregete gũita ime, nayo thĩ ikarega na maciaro mayo. ¹¹ Nĩndatũmire bũrũri wage mbura mĩgũnda-inĩ na irĩma-inĩ, o na ngĩũmia ngano, na ngĩniina ndibei ya mũhihano na maguta na kĩa gĩothe thĩ ñciaraga, na ngĩnyĩhia andũ na mahiũ, na ngĩthũkia wĩra wa moko manyu.”

¹² Ningĩ Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, na Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, na matigari mothe ma andũ, magĩathĩkĩra mũgambo wa Jehova Ngai wao, o na ndũmĩrĩri ya mũnabii Hagai, tondũ nĩ Jehova Ngai wao wamũtũmĩte. Nao andũ acio magĩtĩgĩra Jehova.

¹³ Ningĩ Hagai mũtũmwo wa Jehova akĩheana ndũmĩrĩri ño ya Jehova kũrĩ andũ, akĩmeera atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ hamwe na inyuĩ.” ¹⁴ Nake Jehova akĩarahũra roho wa Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, mwathi wa Juda, na roho wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, o na roho wa andũ othe arĩa maatigarĩte, nao magĩũka, makĩambĩrĩria kũruta wĩra wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wao. ¹⁵ Kwarĩ mũthenya wa mĩrongo ñĩri na ñna, mweri wa gatandatũ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario.

2

Rĩiri wa Nyũmba ñyo Njerũ

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa mĩrongo ñĩri na ũmwe, mweri wa mũgwanja, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre mũnabii Hagai, akĩrwo atĩrĩ, ² “Arĩa Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, na andũ othe arĩa matigaire, ũmoorie atĩrĩ, ³ ‘Nũũ wanyu ũtigarĩte wonire nyũmba ño na rĩiri wayo wa mbere? Mũrona ñhaana atĩa rĩu? Gĩthĩ mũtiramĩona ñhaana ta kĩndũ gĩa tũhũ?’ ⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Gĩa na hinya, wee Zerubabeli, na ũgie na hinya, wee Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, gĩa na hinya inyuĩ andũ othe a bũrũri, na mũrute wĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe na inyuĩ.’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ ‘ũguo nĩguo ndaarĩkanĩire na inyuĩ, rĩria mwoimire bũrũri wa Misiri, na Roho wakwa egũtũũra thĩnĩ wanyu. Tigai gwĩtigĩra.’

⁶ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Thuutha wa kahinda kanini nĩngathingĩthia igũrũ na thĩ rĩngĩ, na thĩngĩthie iria na thĩ nyũmũ. ⁷ Nĩngathingĩthia ndũrĩrĩ ciothe, nake ũria wĩrĩragĩrio nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩagooka, na nĩ nĩngaiyũria

* 1:1 Mũthamaki Dario aathamakaga bũrũri wa Perisia mwaka-inĩ wa 522 nginya 486 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

nyumba Ino riiri,' ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, 'Betha nĩ yakwa, o na thahabu nĩ yakwa. ⁹ Riiri wa nyumba Ino ũgaakorwo ũrĩ mũnene gũkĩra riiri wa nyumba Irĩa ya mbere,' ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. 'Na handũ haha nĩngaheana thayũ,' ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga."

Irathimo cia Andũ arĩa Marĩ na Thaahu

¹⁰ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna, mweri wa kenda, mwaka wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre mũnabii Hagai akũrwo atĩrĩ, ¹¹ "Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, 'Ūriai athĩnjĩri-Ngai ũrĩa watho ugĩte: ¹² Mũndũ angĩkuua nyama nyamũre ruuno-inĩ rwa nguo yake, naruo ruuno rũhutie mũgate, kana thubu, kana ndibei, kana maguta, o na kana irio ingĩ-rĩ, irio icio ciatũka nyamũre?"

Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcookia atĩrĩ, "Aca."

¹³ Ningĩ Hagai akĩmoooria atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutania na kũimba, angĩhutia kĩndũ kĩmwe gĩa icio-rĩ, kĩndũ kũ no kĩnyitwo nĩ thaahu?"

Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcookia atĩrĩ, "Ī, no kĩnyitwo nĩ thaahu."

¹⁴ Ningĩ Hagai akĩmeera atĩrĩ, "Jehova ekuuga atĩrĩ, 'Ūguo noguo andũ aya na rũrĩrĩ rũrũ matariĩ maithe-inĩ makwa; ũrĩa wotho meekaga na kĩrĩa gĩothe marutaga kũu, kĩrĩ na thaahu.

¹⁵ "Na rĩrĩ, mwĩcũraniei wega ũhoru ũyũ kuuma ũmũthĩ, mũtaranie ũrĩa maũndũ maatarĩ mbere ya rĩrĩa gũtaarĩ ihiga rĩaigĩrĩrwo igũrũ wa ringĩ mwako-inĩ wa hekarũ ĩno ya Jehova. ¹⁶ Mũndũ o wotho angĩathiire hĩba-inĩ ya ngano ya ithimi mĩrongo ĩrĩ, aakoraga no ithimi ikũmi. Mũndũ o wotho angĩathiire itangi-inĩ rĩa ndibei erĩgĩrĩre gũtahia ithimi mĩrongo ĩtano, aakoraga o mĩrongo ĩrĩ. ¹⁷ Ndathũkirie wĩra wotho wa moko manyu na mbaa, na mbuu na mbura ya mbembe,* no inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁸ Kuuma ũmũthĩ na gũthĩĩ na mbere, kuuma mũthenya ũyũ wa mweri mĩrongo ĩrĩ na inya, mweri wa kenda, mwĩcũraniei wega ũhoru wa mũthenya ũrĩa mũthingi wa hekarũ ya Jehova wakirwo. Ta mwĩcũraniei wega: ¹⁹ Nĩ hakĩrĩ o na mbeũ ĩtigarĩte ikũmbi-inĩ? Nginyagia rĩu, mĩthabibũ, na mĩkũyũ, na mĩkomamanga, o na mĩtamaiyũ ndĩrĩ ĩragĩa na maclaro.

"Kuuma ũmũthĩ nĩndĩrĩmũrathimaga.'"

Zerubabeli, Gĩcũhĩ kĩa Jehova

²⁰ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre Hagai hĩndĩ ya keerĩ, mweri mĩrongo ĩrĩ na inya wa mweri ũcio, akũrwo atĩrĩ, ²¹ "Arĩria Zerubabeli mwathi wa Juda, ũmwĩre atĩ nĩngathingithia igũrũ na thĩ. ²² Nĩngang'aũrania itĩ cia ũnene, na hehenje hinya wa mothamaki ma thĩ ng'eni. Nĩngakurumania ngaari cia ita, na atwarithia a cio; na ndungumanie mbarathi hamwe na ahaici a cio, o mũndũ arũndwo na rũhiũ rwa njora rwa mũrũ wa nyina.

²³ "Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, 'Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngakwamũkĩra, wee ndungata yakwa Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 'Ningĩ nĩngagũtua ta gĩcũhĩ gĩakwa gĩa kĩaara, gĩkurure rũrĩ rwakwa, nĩgũkorwo nĩngũthuuri,' ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga."

* 2:17 Rũhuho rũhiũ na mbura ya mbembe ciatũmagĩrwo nĩ Ngai kũhũũra andũ nĩ ũndũ wa ũremi wao.

ZEKARIA

Israeli Gwitwo Macookerere Jehova

¹ Na rīrī, mweri wa īnana wa mwaka wa keerī wa ūthamaki wa Dario, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīire mūnabii Zekaria, mūrū wa Berekia, mūrū wa Ido, akīrwo atūrī:

² “Jehova nīarakaririo mūno nī maithe manyu ma tene. ³ Nī ūndū ūcio īra andū atūrī, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: ‘Njookerera, nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga, na nī nīngūmūcookerera,’ ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁴ Mūtikahaane ta maithe manyu ma tene arīa maahunjagīrio nī anabii a tene, makeerwo atūrī: Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: ‘Garūrūkai mūtige mīthiire yanyu mīuru o na mītugo yanyu mīuru.’ No makīaga kūnjigua kana kūrūmbūiya uuge wakwa, nīguo Jehova ekuuga. ⁵ Maithe manyu ma tene makīrī kūrū? Nao anabii-rī, nīmatūūruga nginya tene? ⁶ No rīrī, githī ndūmīrīri yakwa na irīra ciakwa cia kūrūmīrīrwo, iria ndaathīte ndungata ciakwa cia anabii itiahingīrio maithe manyu ma tene?”

“Hīndī īyo makūrīra makiuga atūrī, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe atwīkīte kūringana na ūrīa mīthiire na mītugo iitū itarī, o ta ūrīa aatuīte nīegwīka.’”

Mūdū ūrīa warī Mīti-inī ya Mīhandathi

⁷ Mūthenya wa mīrongo īrī na īna wa mweri wa ikūmi na ūmwe, mweri ūcio wa Shebati, mwaka-inī wa keerī wa ūthamaki wa Dario, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīire mūnabii Zekaria, mūrū wa Berekia, mūrū wa Ido.

⁸ Nīndonire kīoneka ūtukū, na rīrī, mbere yakwa ngīona mūdū wahaicīte mbarathi ndune! Mūdū ūcio aarūgamīte mīti-inī ya mīhandathi yarī handū mūkuru-inī. Thuutha wake nī haarī mbarathi īmwe ndune, na ingī cia gītūrī na ingī njerū.

⁹ Na nī ngīūrīa atūrī, “Mwathi wakwa, ici nacio nī cia kī?”

Mūraika ūcio waaragia na nī akīnjookeria atūrī, “Nīngūkwīra nī cia kī.”

¹⁰ Nake mūdū ūcio warūngī mīti-inī ya mīhandathi akīndaarīra akīnjūrīa atūrī, “Aya nō Jehova atūmīte mathī thī yothe.”

¹¹ Nao magīcookia ūhorō kūrī mūraika wa Jehova, ūrīa warūngī mīti-inī ya mīhandathi, makīmīra atūrī, “Nītūthiite thī yothe na tūkoona atī thī nūhooreire na īrī na thayū.”

¹² Nīngī mūraika ūcio wa Jehova akīūrīa atūrī, “Nī nginya rī, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūkwaga kūguīra Jerusalemu na matūrīa ma Juda tha, marīa ūkoretwo ūrakarīire mīaka mīrongo mūgwanja?” ¹³ Nī ūndū ūcio Jehova agīkīarīra mūraika ūcio twaragia nake na ciugo njea na cia kūhoorania.

¹⁴ Nake mūraika ūcio wanjaragīra akīnjūrīa atūrī, “Anīrīra ndūmīrīri īno: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atūrī, ‘Nīnjiguaga ūuru nī ūndū wa Jerusalemu na Zayunī, ¹⁵ no rīrī, nīndakarītio mūno nī ndūrīrī iria ciīguaga irī ngītire. Ndaarakarīire andū akwa o hanini, no ndūrīrī icio igīkīrīrīra kūmanyamaria.’”

¹⁶ “Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga ū: ‘Nīngacooka itūrīa rīa Jerusalemu ndīrīgūire tha, nayo nyūmba yakwa yakwo kuo rīngī. Naruo rūrigi rūa gūthima nīrūgatambūrūkio Jerusalemu,’ ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹⁷ “Nīngī ūthī na mbere na kwanīrīra uuge atūrī: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū, ‘Matūrīa makwa nīmakaiyūrīrīra ūgaacīru rīngī, nake Jehova nīakahooreria Zayunī rīngī na ethuurīre Jerusalemu.’”

Hīa Inya na Mabundī Mana

¹⁸ Nīngī ngītīra maithe, na rīrī, mbere yakwa ngīona hīa inya! ¹⁹ Ngīūrīa mūraika ūcio wanjaragīra atūrī, “Ici nacio nī cia kī?”

Nake akīnjookeria atūrī, “Ici nīcio hīa iria cīaharaganirīe Juda, na Israeli, na Jerusalemu.”*

²⁰ Nake Jehova agīcooka akīnyonia mabundī mana. ²¹ Na nī ngīmūrīa atūrī, “Aya-rī, marooka gwīka atīa?”

Nake akīnjookeria atūrī, “Ici nīcio hīa iria cīaharaganirīe Juda nīguo gūtīgacooke kuoneka mūdū ūkwīhaanda, no mabundī maya, mokīte kūmamakīa na magūithie hīa icio cia ndūrīrī, iria ciambararīe hīa ciao igīkīrīra būrūrī wa Juda, nīguo andū akuo maharaganio.”

* **1:19** Hīa icio inya ciarī mabūrūrī ma Ashurī, na Misirī, na Babulonī, na Perisīa.

2

Mündü warĩ na Rürigi rwa Gũthima

¹ Ningĩ ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona mündü wanyiiite rürigi rĩa gũthima na guoko gwake. ² Ngĩmũuria atĩrĩ, “Wee-rĩ, wathiĩ kũ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ndathũ gũthima itũura rĩa Jerusalemu, nĩguo menye warĩ o na ũraihu warĩo.”

³ Na rĩrĩ, mũraika ũcio wanjaragĩria agĩthĩ, nake mũraika ũngĩ agĩũka kũmũtũnga, ⁴ akĩmwĩra atĩrĩ, “Teng’era wĩre mwanake ũcio atĩrĩ, ‘Jerusalemu rĩgaatuĩka itũura inene rĩtarĩ thingo, nĩ ũndũ wa ũngĩ wa andũ na mahiũ marĩa magaakorwo kuo.’” ⁵ Jehova ekuuga ũũ, ‘Nĩ mwene nĩ nĩ ngaatuĩka rũthingo rwa mwaki ndĩrĩthiũrũkĩrie, na ndũke riiri thĩnĩ wa itũura rĩu.’”

⁶ Jehova ekuuga ũũ, “Ūkai, ũkai! Ūrai muume bũrũri wa mwena wa gathigathini, nĩgũkorwo ndĩmũharaganĩrie mĩena yothe ĩna ĩria yumaga huho cia igũrũ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁷ “Ūka, wee Zayuni! Wĩthare, o wee ũtũuraga kwa Mwarĩ wa Babuloni!” ⁸ Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Thuutha wa kũũhe gĩthĩo, akĩndũma ngahũũrane na ndũrĩrĩ iria ciatahĩte indo cianyu. Nĩgũkorwo ũria wothe ũmũhutagia inyuĩ nĩ kũma kĩa riitho rĩa Ngai ahutagia. ⁹ Ti-itherũ nĩngambararia guoko gwakwa ndĩmookĩrĩre, nacio ngombo ciao itahe indo ciao. Hĩndĩ iyo nĩguo mũkaamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte.”

¹⁰ “Wee Mwarĩ wa Zayuni-rĩ, anĩrĩra na ũkene, nĩgũkorwo nĩndĩrooka gũtũura gatagatĩ-inĩ kanyu,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹¹ “Mũthenya ũcio-rĩ, ndũrĩrĩ nyingĩ nĩkanyiiithanio na Jehova, na nĩmagatuĩka andũ akwa. Ngaatũura gatagatĩ-inĩ kanyu na nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.” ¹² Jehova nĩakagaya Juda gũtuĩke igai rĩake bũrũri-inĩ ũria mũtheru, na nĩagethuurĩra Jerusalemu o rĩngĩ. ¹³ Hoorerai harĩ Jehova inyuĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ tondũ nĩeyarahũrite kuuma gĩikaro-ini gĩake gĩtheru.

3

Nguo Theru cia Mũthĩnjĩri-Ngai ũria Mũnene

¹ Ningĩ akĩnyonia Joshua, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, arũgamĩte mbere ya mũraika wa Jehova, nake Shaitani arũgamĩte mwena wake wa ũrio nĩguo amũcuuke. ² Nake Jehova akĩra Shaitani atĩrĩ, “Jehova arogũkũma, wee Shaitani! Jehova ũria ũthuurĩte Jerusalemu arogũkũma wee! Githĩ mündũ ũyũ ti gĩcinga gĩtharĩtwo kuuma mwaki-inĩ?”

³ Na rĩrĩ, Joshua eehumbĩte nguogũ irĩ gĩko hĩndĩ iyo aarũgamĩte mbere ya mũraika. ⁴ Mũraika ũcio akĩra arĩa maarũngĩ mbere yake atĩrĩ, “Mũrutei nguogũ icio ciake irĩ na gĩko.”

Agĩcooka akĩra Joshua atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, nĩnjeheretie mehia maku, na nĩngũkũhumba nguogũ cia gorogũ.”

⁵ Ngĩcooka ngiuga atĩrĩ, “Muohei kĩremba gĩtheru mũtwe.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha kĩremba gĩtheru mũtwe, na makĩmũhumba nguogũ, mũraika wa Jehova arũgamĩte o hau.

⁶ Mũraika wa Jehova agĩatha Joshua, akĩmwĩra atĩrĩ, ⁷ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Ūngĩrũmĩrĩra mũthĩire yakwa na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa nyendaga mekwo, nĩũgaathaga nyũmba yakwa, o na ũtuĩke mũrũgamĩrĩri wa nja ciayo, na ngwĩĩkĩrie ũtuĩke ũmwe wa andũ aya marũngĩ haha.”

⁸ “‘Ta thĩkĩrĩria, wee Joshua, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, hamwe na athiritũ aku aya maikarĩte thĩ mbere yaku, o acio kĩmenyithia kĩa maũndũ marĩa magooka: Nĩngarehe ndungata yakwa, o we Rũhonge.’” ⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Atĩrĩrĩ, nĩnjigĩte ihiga mbere ya Joshua! Ihiga rĩu rĩrĩ na maitho mũgwanja, na nĩngakurura maandĩko igũrũ warĩo, na njeherie mehia ma bũrũri ũyũ na mũthenya ũmwe.’”

¹⁰ “‘Mũthenya ũcio-rĩ, o mündũ wanyu nĩageeta mündũ wa itũura rĩake maikare rungu rwa mũtĩ wake wa mũthabibũ na wa mũkũyũ,’” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

4

Mũtĩ wa Thahabu wa Kũigĩrĩra Tawa na Mĩtĩ Īrĩ ya Mĩtamaiyũ

¹ Hĩndĩ iyo mũraika ũria twaranagĩria nake akĩhũndũka, akĩnjarahũra, ta ũria mündũ arahũragwo kuuma toro. ² Nake akĩnjũuria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ ũroona?”

Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona mũtĩ wa thahabu theri wa kũigĩrĩrwo tawa, ũrĩ na mbakũri igũrũ riaguo, na ũigĩrĩrwo matawa mũgwanja na mĩberethi mũgwanja ya gũtwara maguta matawa-inĩ macio. ³ Ningĩ harĩ na mũtĩ ĩrĩ ya mĩtamaiyũ ĩrganĩtie naguo, ũmwe ũrĩ mwena wa ũrĩo wa mbakũri, na ũria ũngĩ mwena wayo wa ũmotho.”

⁴ Ngĩũria mũraika ũrĩa twaranagĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?”

⁵ Nake akĩnjũuria atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũũ ici nĩ ndũũ?”

Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, Mwathi wakwa, ndiũ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩnjũria atĩrĩ, “Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova kũrĩ Zerubabeli, nayo ĩkuuga ũũ: ‘Tĩ ũndũ wa hinya kana wa ũhoti, no nĩ ũndũ wa Roho wakwa,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁷ “Wee kĩrima gĩkĩ kĩnene-rĩ, ũkĩrĩ ũ? Ūgaatuĩka kũndũ kwaraganu mbere ya Zerubabeli. Ningĩ nĩwe ũkaarehe ihiga rĩa kũrĩkia mwako o gũkĩanagĩrĩrwo atĩrĩ, ‘Ngai rĩrathime! Ngai rĩrathime!’”

⁸ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkinginyĩrĩra ngĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Moko ma Zerubabeli nĩmo maakĩte mũthingi wa hekarũ ĩno, na moko make no mo makaamĩrĩkia. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmite kũrĩ inyũ.

¹⁰ “Nũũ ũmenaga mũthenya wa kĩambĩrĩria kĩa maũndũ manini? Andũ nĩmagakena moona kabirũ karĩ guoko-inĩ gwa Zerubabeli. (Maya nĩmo maitho mũgwanja ma Jehova, marĩa moonaga thĩ yotho.)”

¹¹ Ningĩ ngĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Mĩtamaiyũ ĩno ĩrĩ rĩ mwena wa ũrĩo na wa ũmotho wa mũtĩ wa kũigĩrĩra tawa nĩ mũtũũ?”

¹² Ningĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Honge ici igĩrĩ cia mĩtamaiyũ irũgamanĩte na mĩberethi ĩno ya thahabu iraita maguta mahaana ta thahabu nĩ ndũũ?”

¹³ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũũ ici nĩ ndũũ?”

Na niĩ ngiuga atĩrĩ, “Aca, Mwathi wakwa, ndiũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩnjũria atĩrĩ, “Aya eerĩ nĩo maitĩrĩrio maguta nĩguo matungatage Mwathani wa thĩ yotho.”

5

Ibuku rĩa Gikũnjo Rũmbũkĩte Rĩera-inĩ

¹ Ningĩ ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona ibuku-rĩa-gikũnjo rĩombũkaga rĩera-inĩ.

² Nake akĩnjũuria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ ũroona?”

Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona ibuku-rĩa-gikũnjo rĩombũka rĩera-inĩ, rĩrĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ” na warĩ wa mĩkono ikũmĩ.”

³ Nake akĩnjũria atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩrumi kĩrĩa gĩgũtambũrũka bũrũri wothe; nĩgũkorwo kũringana na ũria mwena ũmwe warĩo wandĩkĩtwo, mũici o wothe no nginya agaathaamio, naguo mwena ũcio ũngĩ warĩo ũkandikwo atĩrĩ, ũria wothe wĩhĩtaga na maheeni nĩagathaamio. ⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩngatũma kĩrumi kũ, nakĩo nĩgĩgatoonyu nyũmba ya mũici na nyũmba ya ũria wĩhĩtaga na maheeni akĩgwetaga rĩtwa rĩakwa. Gĩgaikara nyũmba yake na kĩmĩanange yotho, kĩanange mbaũ ciayo na mahiga mayo.’”

Mũndũ-wa-nja arĩ thĩnĩ wa Gĩkabũ

⁵ Ningĩ mũraika ũrĩa wanjaragĩria akĩmĩra akĩnjũria atĩrĩ, “Tiira maitho wone nĩ kĩĩ gĩkĩ kĩroimĩra.”

⁶ Ngĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩkĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩ gĩkabũ gĩa gũthima.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo waganu wa andũ, ũria ũrĩ bũrũri wothe.”

⁷ Nakĩo gĩkuniko gĩa kĩgera gĩgĩkunũrwo, na rĩrĩ, hau thĩnĩ wa gĩkabũ ngĩona mũndũ-wa-nja waikarĩte thĩ ho. ⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Nyawaganu,” nake akĩmũcookia thĩnĩ wa gĩkabũ na agĩgĩkunika na gĩkuniko kũ gĩa kĩgera.

⁹ Ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona andũ-a-nja eerĩ, mareretio nĩ rũhuho; tondũ maarĩ na mathagu ta ma njũũ, makĩoya gĩkabũ kũ magĩgtwara rĩera-inĩ.

¹⁰ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Maratwara gĩkabũ kũ kũ?”

¹¹ Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Maragĩtwara bũrũri wa Babuloni magagĩakĩre nyũmba kuo. Yarĩka-rĩ, gĩkabũ kũ makĩge kuo handũ hakio.”

* 5:2 nĩ ta mita 9 † 5:2 nĩ ta mita inyana na nuthu (4.5)

6

Ngaari Inya cia Ita

¹ Ningi ngĩtiira maitho rĩngĩ, na rĩrĩ, ngĩona ngaari inya cia ita igĩũka ciumĩte gatagati ka irima igĩrĩ, irima icio ciari cia gĩcango! ² Ngaari ya mbere yaguucitio nĩ mbarathi ndune, na ya keeri ikaguucio nĩ mbarathi njirũ, ³ na ya gatatu ikaguucio nĩ mbarathi njerũ, nayo ya kana ikaguucio nĩ mbarathi cia marooro; ciothe ciari mbarathi ciari na hinya. ⁴ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?”

⁵ Nake mũraika ũcio akĩnjookeria atĩrĩ, “Maya nĩ maroho marĩa mana ma igĩrũ, maroima harĩa marũgamaga mbere ya Mwathani wa thĩ yothe. ⁶ Ngaari iyo iguucitio nĩ mbarathi njirũ yerekeire bũrũri wa gathigathini, nayo iyo iguucitio nĩ mbarathi njerũ yerekeire bũrũri wa ithũiro, nayo iyo iguucitio nĩ mbarathi irĩ na maroro yerekeire bũrũri wa gũthini.”

⁷ Rĩrĩa mbarathi icio irĩ hinya cioimagarire-rĩ, nĩciageragia mũno ũrĩa ingĩthĩ thĩ yothe. Nake agĩciira atĩrĩ, “Thĩĩ mũcange thĩ yothe!” Nĩ ũndũ ũcio igĩthĩ thĩ yothe.

⁸ Ningĩ agĩcooka akĩnjĩta akĩnjĩra atĩrĩ, “Ta rora, icio cierekeire bũrũri wa gathigathini nĩtũmĩte Roho wakwa ũgie na ũhurũko kũu bũrũri wa gathigathini.”

Thũmbĩ ya Joshua

⁹ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrire ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁰ “Amũkĩra betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ arĩa maatahitwo, na nĩo Helidai, na Tobija, na Jedaia, arĩa mokĩte kuuma Babuloni. Thĩĩ o ũmũthĩ mũciĩ kwa Josia mũrũ wa Zefania. ¹¹ Oya betha na thahabu icio ũthondeke thũmbĩ, ũcooke ũmũgĩrĩre mũtwe wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ¹² Mwĩre atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Ūyũ nĩwe mũndũ ũrĩa wĩtagwo Rũhonge, nake nĩakaruta honge arĩ handũ haake na ake hekarũ ya Jehova. ¹³ Ūcio nĩwe ũgaaka hekarũ ya Jehova, na nĩakahumbwo riiri, na nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene aathane. O na nĩagatungata arĩ mũthĩnjĩri-Ngai aikarĩre gĩtĩ gĩake kĩa ũnene; na maũndũ macio meeri nĩmakaganĩrĩra wega.’ ¹⁴ Nayo thũmbĩ iyo iigwo thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, irĩ kĩrĩkano kĩa Helidai, na Tobija, na Jedaia, na Heni mũrũ wa Zefania. ¹⁵ Arĩa marĩ kũraya nĩmagooka gũteithia gwaka hekarũ ya Jehova, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ. Ūndũ ũyũ nĩũgekĩka mũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai wanyu mũrĩ na kĩyo.”

7

Cariai Kĩhooto na Tha, ti Kwĩhinga Kũria Irio

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ina wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zekaria, mũthenya wa kana wa mweri wa kenda, na nĩguo mweri wa Kiselevu. ² Andũ a Betheli nĩmatũmĩte Sharezeru na Regemu-Meleku hamwe na andũ ao magathaithe Jehova ³ na kũũria athĩnjĩri-Ngai a nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe na anabii atĩrĩ, “Nĩnjagĩrĩrwo nĩ gũcakaya na kwĩhinga kũrĩa irio mweri wa gatano, ta ũrĩa njĩkĩte mĩaka mũngĩ?”

⁴ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrire akĩnjĩra atĩrĩ, ⁵ “Ūria andũ othe a bũrũri o na athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwehingaga kũrĩa irio mũgĩcakayaga mweri-inĩ wa gatano na wa mũgwanja ihinda rĩa mĩaka mũrongo mũgwanja-rĩ, ti-itherũ mwehingaga kũrĩa irio nĩ ũndũ wakwa?’ ⁶ Na rĩrĩa mwarĩaga na mũkanyua-rĩ, githĩ mũtiarĩaga ndĩa iyo nĩ ũndũ wa inyuĩ ene?’ ⁷ Githĩ ici ticio ciugo cia Jehova iria cianĩrĩrwo igereire harĩ anabii a tene, rĩrĩa Jerusalem na matũũra marĩa maarĩthĩũrũkĩire maarĩ na ũhurũko na makaagaacĩra, nakuo Negevu na hũgũrũrũ-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũiro nĩ gwatũũragwo nĩ andũ?”

⁸ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zekaria o rĩngĩ akĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Tuagai ciira na kĩhooto; iguanagĩrai tha na mũcaayanagĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁰ Mũtikanahinyĩrĩre mũtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai, kana mũndũ wa kũngĩ, kana mũthĩĩni. Mũtikaneciiranĩrĩre ũũru ngoro-inĩ cianyu.’

¹¹ “No nĩmaregĩre kũigua; makĩng’athia, na makĩhũgũka na magĩthinga matũ ma. ¹² Nao makĩũmia ngoro ciao o ta ihiga rĩa nyaigĩ, na matingĩathĩkĩrĩrĩre watho kana ndũmĩrĩri rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aamatũmĩre na Roho wake, aarĩte na tũnua twa anabii a tene. Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe akĩrakara mũno.

¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Rĩrĩa ndeetanire, matiathĩkĩrĩrĩre; nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa nao maanjĩtĩre, ndiamathĩkĩrĩrĩre. ¹⁴ Nĩdamaharaganĩrĩre na kĩhuhũkano kĩnene ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, magĩtũũra kuo marĩ ageni. Bũrũri wao

watigirwo ūkirīte ihooru, na nī ūndū ūcio gūkīaga mūdū ūngītūũkania kana acooke kuo. Ūguo nīguo maatūmire būrūri ūcio mwega ūkire ihooru.”

8

Jehova Kwīranīra Kūrathima Jerusalemu

¹ O rīngī ndūmīrīri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīyanginyīrīre, ngūrwo atīrī: ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: “Nīnjiguaga ūru mūno nī ūndū wa Zayuni; nīndīracinwo nī ūru nī ūndū wake.”

³ Jehova ekuuga ū: “Nīngacooka Zayuni, ndūre Jerusalemu. Hīndī ūyo itūūra rīa Jerusalemu rīgeetagwo Itūūra Inene rīa Ūhoro-wa-Ma, nakīo kīrīma kīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe gīgeetagwo Kīrīma Gītheru.”

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: “Athuuri na atumia arīa akūrū mūno nīmagaikara nījira-inī cia Jerusalemu rīngī, o mūdū anyiīte mūtīrima wake na guoko nī ūndū wa gūkūra mūno. ⁵ Njira cia itūūra rīu inene ikaiyūra tūhī na tūrītu tūgīthaaka.”

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: “Hīndī ūyo ūndū ūcio no woneke ūrī wa magegania nī matigari ma andū acio, no Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūūra atīrī, harī nī-rī, ūndū ūcio no woneke ūrī wa magegania?”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: “Nīngahonokia andū akwa kuuma mabūrūri ma mwena wa irathīro na wa ithūiro. ⁸ Nīngamacooka matūre Jerusalemu; nao magatuika andū akwa na nū ndūke Ngai wao wa kwīhoeka na mūthingu.”

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: “Inyuī arīa mūraigua ciugo ici ciaririo nī anabī arīa maarī kuo rīrīa mūthingi wa nyūmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe wahaandirwo-rī, gīai na hinya nīgeetha hekarū yakwo. ¹⁰ Mbere ya hīndī ūyo gūtīarī irīhi rīa mūdū kana rīa nyamū. Gūtīrī mūdū ūngīarutire wīra wake na thayū nī ūndū wa thū ciake, tondū nīndatūmīte o mūdū o mūdū okīrīre ūrīa ūngī. ¹¹ No rīrī, rīu ndīgūcooka kūherithia matigari ma andū aya ta ūrīa ndeekaga tene.” Ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “Mbeū nīgakūra wega, naguo mūthabībū nīngaciara matunda maguo, na tūrī nūkaruta magetha maguo, narīo igūrū nīrīgatatia ime. Ngaheana maūdū maya mothe matūke igai rīa matigari ma andū aya. ¹³ O ta ūrīa mūkoretwo mūkionwo ta mūrī arume mūrī gatagatī-inī ka ndūrīrī, wee Juda na Isiraēlī-rī, noguo ngaamūhonokia, na nīmūgatuika kīrathimo. Mūtīgetīgīre, no gīai na hinya.”

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: “O ta ūrīa ndaatuīte atī nīngūmūrehere mwanangīko, na ndīgana kūgua thā rīrīa maithe manyu mandakarīrīe-rī,” Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, ¹⁵ “nī ūndū ūcio rīu nīndūte nīngwīka Jerusalemu na Juda maūdū mega rīngī. Nī ūndū ūcio tīgai gwītīgīra. ¹⁶ Maya nīmo maūdū marīa mūgwīka: aranagīrīai ūhoro wa ma mūdū na ūrīa ūngī, na mūtūage ciira wa ma na wa kīhoto macīrīro-inī manyu; ¹⁷ mūtīkanacīrīre gwīka mūdū wa itūūra rīanyu ūru, na mūtīkanende kwīhīta na maheeni. Nī nīthūire maūdū macio mothe,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁸ Ndūmīrīri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīyanginyīrīre rīngī, ngūrwo atīrī: ¹⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: “Mahinda ma kwīhinga kūrīa irīo mweri wa kana, na wa gatano, na wa mūgwanja na wa ikūmī-rī, magaatuika mahinda ma gūcanjamūka na kūrūhīa, na ma maruga ma gīkeno harī Juda. Nī ūndū ūcio endagai ūhoro wa ma na wa thayū.”

²⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: “Andū aingī na atūūrī a matūūra maingī manene nī magooka, ²¹ nao atūūrī a itūūra rīmwe inene magaathī itūūra rīngī inene moige atīrī, ‘Reke tūthī o rīu tūgathaithe Jehova na tūkarongoorie Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Nī mwene nīngūthī.’ ²² Irīndī na ndūrīrī irī hinya nī igooka Jerusalemu kūrongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe na kūmūthaita.”

²³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ū: “Matukū-inī macio andū ikūmī kuuma thīomi-inī ciothe na ndūrīrī-inī ciothe nīmakanyiita Mūyahudi ūmwe, marūmie gīcūrī gīa kanjū yake na mamwīre atīrī, ‘Reke tūthī nawe, tondū nītūiguīte atī Ngai arī hamwe na inyuī.’”

9

Gūtūrwo gwa Thū cia Isiraēlī

Ūrathi

¹ Ndūmīrīri ya Jehova nīyūkirīre būrūri wa Hadaraka,

na ĩgakinyĩrĩra Dameski:
 nĩgũkorwo maitho ma andũ, na ma mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli macũthĩrĩrie Jehova,
² na ĩgakinyĩrĩra Hamathu o nakuo, itũũra rĩria rĩhakanĩte nakuo,
 o na ĩgakinyĩrĩra Turo na Sidoni, o na gũtuĩka andũ akuo maarĩ oogĩ mũno.
³ Andũ a Turo nĩmeyakĩire kĩĩgĩtiro kĩrũmu,
 na makeĩgĩra hĩba cia betha nyingĩ ta rũkũngũ,
 na thahabu nyingĩ ta mahuti ma njĩra-inĩ.
⁴ No rĩrĩ, Mwathani nĩakarĩtunya ũtonga warĩo,
 na aanange ũhoti warĩo wa iria-inĩ,
 narĩo itũũra rĩu nĩrĩgacinwo na mwaki.
⁵ Ashikeloni nĩrĩkeyonera ũhoru ũcio na rĩĩtigĩre,
 Gaza nĩrĩkehũũrithania nĩ ruo rũnene,
 o na Ekironi o narĩo, nĩgũkorwo mwĩhoko warĩo nĩũkahooha.
 Gaza nĩrĩkoorwo nĩ mũthamaki warĩo,
 narĩo Ashikeloni nĩrĩgathaamwo.
⁶ Andũ a bũrũri ũngĩ nĩmagatũũra Ashidodi,
 na nĩ nĩnganiina mwĩtĩio wa Afilisti.
⁷ Nĩngaruta thakame tũnua-inĩ twao,
 na irio iria ngaananie ndĩcirute gatagatĩ ka magego mao.
 Andũ arĩa magaatigara magaatũka a Ngai witũ,
 na matũike atongoria a Juda,
 nao andũ a Ekironi makahaana ta andũ a Jebusi.
⁸ Na rĩrĩ, nĩngagitĩra nyũmba yakwa
 kuuma kũrĩ mbũtũ iria imarehagĩra mbaara.
 Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ mũhinyanĩrĩria agaacooka gũtooria andũ akwa,
 nĩgũkorwo rĩu nĩndũoneire ũria maanahinyĩrĩrio.

Gũũka kwa Mũthamaki wa Zayuni

⁹ Kena mũno, wee Mwarĩ wa Zayuni!
 Anĩrĩra, wee Mwarĩ wa Jerusalemu!
 Atĩrĩri, mũthamaki waku nĩarooka kũrĩ we,
 nĩ mũthingu na arĩ na ũhonokio,
 nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ ndigiri,
 agaikarĩra njaũ ya ndigiri.
¹⁰ Nĩngeheria ngaari cia ita kuuma Efiraimu,
 na njeherie mbarathi cia mbaara kuuma Jerusalemu,
 naguo ũta wa mbaara-rĩ, nĩũkoinangwo.
 Nake aanĩrĩre thayũ ndũrĩrĩ-inĩ.
 Wathani wake-rĩ, ũgaatambũrũka kuuma iria rĩmwe nginya rĩria rĩngĩ,
 na kuuma Rũũĩ rwa Farati o nginya ituri cia thĩ.
¹¹ No ha ũhoru waku-rĩ, nĩ ũndũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire nawe,
 nĩngoohorithia andũ aku arĩa mohetwo, moime irima rĩu rĩtarĩ maaĩ.
¹² Cookai kũhitho-inĩ kĩanyu kĩrĩa kĩrũmu, inyũ muohetwo mũrĩ na mwĩhoko;
 o na rĩu nguuga atĩrĩ, nĩngamũcookeria indo cianyu maita meerĩ.
¹³ Ngaagonya Juda o taarĩ ũta wakwa,
 nake Efiraimu atuĩke ta mĩguĩ ya ũta ũcio, ndĩmaiyrĩre kuo.
 Nĩngarahũra ariũ aku, wee Zayuni,
 mokĩrĩre ariũ aku wee Mũyunani,
 na ngũtue ta rũhiũ rwa njora rwa njamba ĩrĩ hinya.

Jehova Nĩakoimĩra

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakoonwo arĩ ĩgũrũ rĩao;
 mũguĩ wake ũkaarathũka ta rũheni.
 Mwathani Jehova nĩakahuha karumbeta;
 agaathĩ arĩ ihuhũkanio-inĩ cia mwena wa gũthini,
¹⁵ nake Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamagitĩra.
 Nao makaamaniina biũ,
 na matooranie na kũmahũura na mahiga ma kĩgũtha.
 Makaanyua na manegene ta marĩitwo nĩ ndibei;
 makaiyrĩrĩrio ta mbakũri
 ĩria ihũthagĩrwo kũminjainjĩria koine cia kĩgongona.
¹⁶ Jehova Ngai wao nĩakamahonokia mũthenya ũcio,
 marĩ andũ a rũũru rwake.

Nĩmagakengaga bũrũri-inĩ wake,
 ta mahiga ma goro marĩ thũmbĩ-inĩ ya mũthamaki.
 17 Kaĩ nĩmagakorwo marĩ a kwendeka, na mathakarĩte-ĩ!
 Irio cia mĩgũnda nĩgatũma aanake magaacĩre,
 nayo ndibei ya mũhĩhano ĩtũme airĩtu o nao magaacĩre.

10

Jehova Nĩakamenyerera Juda

- 1 Hooyai Jehova oirie mbura hĩndĩ ya kĩmera kĩa mbere;
 Jehova nĩwe ũtũmaga kũgĩe matu ma mbura ya kĩhuhũkanio.
 Nĩoiragĩria andũ mbura,
 na akahe mũndũ o wothe irio cia mũgũnda.
 2 Mĩhianano ya kũhooywo yaragia maheeni,
 ago moonaga cioneki itarĩ cia ma,
 maaragia ũhoru wa irooto itarĩ cia ma;
 kũhoorerania kwao no gwa tũhũ.
 Nĩ ũndũ ũcio andũ maturuuraga ta ng'ondũ,
 makahinyĩrĩrĩka nĩ ũndũ wa kwaga mũrĩithi.
- 3 "Marakara makwa nĩmakanĩte nĩ ũndũ wa arĩithi,
 na nĩ nĩngaherithia atongoria acio;
 nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamenyerera
 rũuru rwake, nĩruo andũ a nyũmba ya Juda,
 na atũme matũike ta mbarathi ĩgwĩtĩia ĩrĩ mbaara-inĩ.
 4 Thĩinĩ wa Juda nĩgũkoima ũrĩa ũgaatuĩka ihiga rĩa koine,
 na kuuma kũrĩ we kuume hĩgĩ cia kwamba hema,
 ningĩ kuume ũta wa mbaara,
 o na kuume mũndũ o wothe wa gwathana.
 5 Marĩ hamwe magaatũka ta njamba cia ita irĩ hinya,
 marangĩrĩrie thũ ciao ndoro-inĩ ya njĩra hĩndĩ ya mbaara.
 Tondũ Jehova agaakorwo hamwe nao,
 makaarũa na mang'aũranie ahaici a mbarathi.
- 6 "Nĩngekĩra nyũmba ya Juda hinya,
 na honokie nyũmba ya Jusufu.
 Nĩngamacookia kwao,
 tondũ nĩndĩmaiguĩrĩire tha.
 Nao magaikara ta itarĩ ndaamarega,
 nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao,
 na nĩngamacookeria mahooya mao.
 7 Andũ a Efiraimu magaatũka ta njamba cia ita,
 nacio ngoro ciao icanjamũke ta andũ manyuĩte ndibei.
 Ciana ciao nũikoona ũndũ ũcio ikene;
 nacio ngoro ciao nĩgakenera Jehova.
 8 Nĩngameta ndĩmacookanĩrĩrie.
 Ti-itherũ nĩngamakũũra;
 nao nĩmakaingĩha o ta ũrĩa maarĩ mbere.
 9 O na ĩngĩkamaharaganĩria ndũrĩrĩ-inĩ,
 marĩ o kũu mabũrũri ma kũraya no makaandirikana.
 O, hamwe na ciana ciao nĩmakahonoka
 na macooke kwao.
 10 Nĩngamacookia kuuma Misiri,
 na ndĩmacookanĩrĩrie kuuma Ashuri.
 Nĩngamarehe bũrũri wa Gileadi na wa Lebanoni,
 o nginya mage ũikaro ũngĩmagana.
 11 Magaatũkanĩria iria rĩa thĩina;
 makũmbĩ ma iria nĩmakahoorerio,
 nakuo kũrĩa Rũũ rwa Nili rũrikĩte nĩgũkahũa.
 Mwĩtĩio wa Ashuri nũkaharũrũkio,
 nayo thĩmbũ ya ũthamaki wa Misiri nĩkeherio.
 12 Nĩngamekĩra hinya ndĩmomĩrĩrie thĩinĩ wa Jehova,

na thīnī wa rīitwa rīake nīmagetwara,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

11

- ¹ Wee, Lebanoni-rī, hingūra mīrango yaku,
nīgeetha mwaki ūcine mītarakwa yaku, ūmīniine!
² Rīra, wee mūthithinda, nīgūkorwo mūtarakwa nīgūgwīte;
mīti rīra mūrūngarū nīmīanange!
Rīrai inyuī mīgandi ya Bashani;
nīgūkorwo mīti ya mūtītū ūrīa mūtumanu nītemetwo.
³ Ta thikīrīriai ūrīa arīithi maraarīra, makīgīrīkaga:
ūrīithio wao ūrīa mūnoru nīwanangītwo!
Ta thikīrīriai mūraramo wa mūrūthi;
gīthaka kīrīa kīruru kīa Jorodani nīkīanange!

Arīithi Eerī

- ⁴ Jehova Ngai wakwa ekuuga ū: “Rīithia rūuru rūrīa rūtuīrīrwo gūthīnjwo.
⁵ Arīa macīgūrāga nīo macithīnjaga na matione wa kūmaherithia. Arīa maciendāgia moigāga atīrī, ‘Jehova arogocwo, nī ndī mūtongu!’ Arīithi ene cio maticīguagīra tha. ⁶ Nīgūkorwo ndikaiguīra andū a būrūrī ūcio tha rīngī,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīnganeana mūndū o kūrī mūndū wa itūūra rīake na kūrī mūthamaki wake. Nīmakahinyīrīra būrūrī ūcio, na ndikamahonokia kuuma moko-inī mao.”
⁷ Nī ūndū ūcio ngīrīithia rūuru rūu rwatuīrīrwo gūthīnjwo, na makīria iria ciahinyīrīrio cia rūuru rūu. Ngīcooka ngīoya thanju igīrī, rūmwe ngīrwīta Ūtuģi na rūrīa rūngī ngīrwīta Ūguano, na nī ngīrīithia rūuru rūu. ⁸ Ihinda rīa mweri ūmwe nīdeherīrie arīithi acio atātū.

Naruo rūuru rūgīthūūra mūno, na nī ngīnogio nīo, ⁹ ngiuga atīrī, “Ndgūcooka gūtuika mūrīithi wanyu. Iria cia gūkua nīkue, na iria cia gūthira nūthire. Iria igūtīgara-rī, nīrīane cio nyene.”

¹⁰ Nīngī ngīoya rūthanju rwakwa rūrīa rwetagwo Ūtuģi, ngīruunania icunjī igīrī, ngītharia kīrīkanīro kīrīa ndarīkanīire na ndūrīrī ciothe. ¹¹ Gīatharīrio o ro mūthenya ūcio, na nī ūndū ūcio arīa maahinyīrīrio a rūuru rūu, arīa maanjūūthīrīrie, makīmenya atī ūyo yarī ndūmīrīri ya Jehova.

¹² Ngīcooka ngīmeera atīrī, “Mūngiona nī kwagīrīire, Heei mūcaara wakwa, na aakorwo ti ūguo-rī, ikarai nāguo.” Nī ūndū ūcio makīndīha mūcaara wa icunjī mīrongo itātū cia betha.

¹³ Hīndī ūyo Jehova akīnjīra atīrī, “Ikīria mūūmbi wa nyūngū mbeeca icio”: ī thogora ūcio mwega moonire nūnjiganīte! Nī ūndū ūcio ngīoya icunjī icio mīrongo itātū cia betha, ngīciikīria mūūmbi kūu nyūmba-inī ya Jehova.

¹⁴ Nīngī ngīunania rūthanju rwakwa rwa keerī rūrīa rwetagwo Ūguano, ngīthūkia ūrūmwe gatagatī ka Juda na Isīraeli.

¹⁵ Nīngī Jehova akīnjīra atīrī, “Oya o rīngī indo cia mūrīithi mūkīgu. ¹⁶ Nīgūkorwo nīngwarahūra mūrīithi būrūrī-inī ūyū, ūrīa ūtakarūmbūiya ng’ondū iria ciūrīte, kana acarīe tūgōndu, kana ohe iria ndīihie, o na kana arīithie iria ng’īma, we no kūrīa arīrīaga nyama cia ng’ondū iria noru, agīcikūūrāga mahūngū.

¹⁷ “Kaī mūrīithi ūcio wa tūhū,

ūrīa ūtīganagīria rūuru, arī na haaro-ī!

Guoko gwake na rīitho rīake rīa ūrīo irotemwo na rūhīu rwa njora!

Guoko gwake nīgūkonja biū,

na rīitho rīake rīa ūrīo rītuīke itumumu biū.”

12

Thū cia Jerusalemu Kūnīinwo

Ūrathi

- ¹ Ino nīyo ndūmīrīri ya Jehova ikōnī Isīraeli. Jehova, ūrīa watambūrūkīrie igūrū, na akīhaanda gītina gīa thī ino, o na akīūmba roho thīnī wa mūndū, ekuuga ū: ² “Nīngūtua Jerusalemu ta gīkombe kīa ndībei gīa gūtūma arīa othe magūthīūrūrūkīrie matūgūge. Juda o ūndū ūmwe na Jerusalemu nīgūkarīgīicīrio nī thū. ³ Mūthenya ūcio, rīrīa ndūrīrī ciothe cia thī igācookanīrīra irīūkīrīre, nīngatua Jerusalemu ihīga rītangīenyenyeka kūrī ndūrīrī ciothe. Arīa othe makaageria kūrīenyenya nīmakeguraria mūno. ⁴ Mūthenya ūcio-rī, nīngamākia mbarathi o yothe ihahūke,

nake mūmīhaici ndūme agūrūke,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīngarangīra nyūmba ya Juda, na mbarathi ciothe cia ndūrīrī ndīcitue ndumumu. ⁵ Hīndī ūyo atongoria a Juda makeīra na ngoro atīrī, ‘Andū a Jerusalemu nīmagīte na hinya nī ūndū wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wao.’

⁶ “Mūthenya ūcio nīngatūma atongoria a Juda mahaane ta nyūngū ūyūrīte mwaki īrī riiko, na ndūme mahaane ta gīcinga gīgwakana kīrī thīnī wa itīā cia ngano. Makaaniina andū arīa othe marīthiūrūrūkīrie mwena wa ūrīo na mwena wa ūmotho, no rīrī, andū a Jerusalemu matigaakorwo na ūgwati o na hanini marī kūu Jerusalemu.

⁷ “Jehova akaamba kūhonokia andū arīa matūūruga Juda, nīgeetha gītīo kīa nyūmba ya Daudi na kīa aikari a Jerusalemu gītikananenehe gūkīra kīa andū a Juda. ⁸ Mūthenya ūcio Jehova nīakagitīra andū arīa matūūruga Jerusalemu, nīgeetha arīa maagīte hinya mūno gatagatī-inī kao makahaana ta Daudi, nayo nyūmba ya Daudi ikahaana o ta Ngai, īhaane ta mūraika wa Jehova amatongoretie. ⁹ Mūthenya ūcio nīngomagara nganiine ndūrīrī ciothe iria igookīrira itūra rīa Jerusalemu.

Kūrīrīra ūrīa Maathecire

¹⁰ “Na nīngaitīrīra nyūmba ya Daudi na arīa othe matūūruga itūra rīa Jerusalemu roho wa gūtugana na wagūthaithana. Nao nīmakerorera ūrīa maathecire, na nīmakamūrīrīra marī na ruo o ta ūrīa mūdū arīragīra mwana wa mūmwe, na magīe na kīeha kīnene o ta ūrīa mūdū ethikagīra akuūrīrwo nī mwana wake wa irigithathi. ¹¹ Mūthenya ūcio nīgūgakorwo kīrīo kīnene kūu Jerusalemu, o ta kīrīo kīrīa kīarī Hadadi-Rimoni* o kūu werū-inī wa Megido. ¹² Būrūrī ūcio nīkūgāia na kīrīro, o mbarī o mbarī īrīre īrī iiki, na atumia ao marī oiki: mbarī ya nyūmba ya Daudi īrīre īrī iiki na atumia ao marī oiki, mbarī ya nyūmba ya Nathani īrīre īrī iiki, na atumia ao marī oiki, ¹³ na mbarī ya nyūmba ya Lawi īrīre īrī iiki, na atumia ao marī oiki, mbarī ya Shimei īrīre īrī iiki, na atumia ao marī oiki, ¹⁴ na mbarī icio ingī ciothe itigaire o mbarī o mbarī īrīre īrī iiki, na atumia ao marī oiki.

13

Gūtherio kwa Mehia

¹ “Mūthenya ūcio gīthima nīgīgathikūrīo nī ūndū wa nyūmba ya Daudi o na nī ūndū wa andū arīa matūūruga Jerusalemu, gīthima gīa kūmatheria mehia o na thaahu.”

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio nīnganiina marītwa ma mīhianano ya kūhooywo mathire būrūrī-inī, na matigacooka kūrīrikanwo rīngī. Nīngeheria anabīi hamwe na roho ūcio wa thaahu, mathire būrūrī-inī. ³ Na rīrī, kūngīgakorwo na mūdū ūrathīi na mbere na kūratha mohoro-rī, ithe na nyīna, arīa mamūciarīte, nī makaamwīra atīrī, ‘No nginya ūkue, nī ūndū nīwarītīe maheeni ūkīgwetaga rīitwa rīa Jehova.’ Rīrīa akaaratha mohoro-rī, aciari ake mwene nīmakamūtheeca na rūhiū.

⁴ “Mūthenya ūcio mūnabīi o wothē nīagaconoka nī ūndū wa kīoneki kīa ūrathi wake. Ndakehumba nguo ya maguoya ya mūnabīi nīguo aheenie andū. ⁵ Akoigaga atīrī, ‘Nīi ndīrī mūnabīi, ndī mūrīmi, ndūūragio nī mūgūnda kuuma ūnini-inī wakwa.’ ⁶ Nake mūdū angīkamūūrīa atīrī, ‘Irona ici īrī mwīrī waku nī cia kī?’ we agaacookia atīrī, ‘Irona ici ndagīrīre nyūmba-inī ya arata akwa.’

Mūrīthi Kūrīngwo, na Ng’ondū Kūhurunjūka

⁷ “Arahūka, wee rūhiū rwa njora, ūkīrīre mūrīthi wakwa, ūkīrīra mūdū ūcio wa hakuhi na nīi!”

ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

“Rīng mūrīthi, nacio ng’ondū nīkūhurunjūka, nakuo guoko gwakwa ndīkwerekerie kūrī tūgōndu, ndītūkīrīre.”

⁸ Jehova ekuuga atīrī, “Būrūrī-inī guothe, andū icunjī igīrī thīnī wa ithatū nīmakooragwo, mathire; no rīrī, gīcunjī kīmwe gīa ithatū nīgīgatigara kuo.

⁹ Gīcunjī kūu gīa ithatū kīa andū nīngakīhītūkīrīa mwaki-inī; ngaamatheria ta betha, na ndīmagerie ta ūrīa thahabu igeragio.

Nīmagakaīra rīitwa rīakwa,

na nī nīngametīka;

Nīngoiga atīrī, ‘Aya nī andū akwa,’

nao moige atīrī, ‘Jehova nīwe Ngai witū.’ ”

* **12:11** Hadadi-Rimoni nīkuo andū maacakaīre gīkūū kīa Josia (2Maū 35:22, 24, 25).

14

Jehova Niegũũka Athamake

¹ Atĩrĩrĩ, mũthenya wa Jehova nĩũrooka, rĩrĩa indo cianyu igaatahwo na igayanĩrwo gatagatĩ-inĩ kanyu.

² Nĩngongania ndũrĩrĩ ciothe ciũkĩrĩre itũũra rĩa Jerusalemu, ihũũrane narĩo; itũũra rĩũ inene nĩrikanyĩtwo nĩ thũ, na indo cia nyũmba ciũngĩrũrio nao andũ-a-nja manyĩtwo na hinya. Andũ nuthu ya itũũra nĩmagathaamio, no andũ acio angĩ matikeherio itũũra-inĩ rĩũ.

³ Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakoimagara, okĩrĩre ndũrĩrĩ icio arũe nacio, o ta ũrĩa arũaga mũthenya wa mbaara. ⁴ Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakarũgama Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, mwena wa irathĩro wa Jerusalemu. Nakĩo Kĩrĩma kũũ kĩa Mĩtamaiyũ nĩgĩgatũkana maita meerĩ kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũũro; naho hagiẽ mũkuru mũnene, nuthu imwe ya kĩrĩma ithĩĩ mwena wa gathigathini, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ ithĩĩ mwena wa gũthini. ⁵ Mũkoorĩra mũkuru-inĩ ũcio wa kĩrĩma gĩakwa tondũ ũgaakinya o Azeli. Mũkoora o ta ũrĩa mworĩre gĩhingithia matukũ-inĩ ma Uzia, mũthamaki wa Juda. Nake Jehova Ngai wakwa nĩagooka, arĩ hamwe na andũ arĩa atheru othe.

⁶ Mũthenya ũcio gũtigakorwo na ũtheri kana heho o na kana mbaa. ⁷ ũcio ũgaakorwo ũrĩ mũthenya wa mwanya, ũtarĩ mũthenya kana ũtukũ, mũthenya ũũio nĩ Jehova. Hwai-inĩ wakinya, nĩgũkagĩa na ũtheri.

⁸ Mũthenya ũcio maaĩ ma muoyo nĩmagatherera moimĩte Jerusalemu; nuthu yamo yerekere iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ yerekere iria-inĩ rĩa mwena wa ithũũro. Maaĩ macio magathereraga hĩndĩ ya ũrugarĩ na hĩndĩ ya heho.

⁹ Jehova nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki wa thĩ yothe. Mũthenya ũcio gũgaakorwo Jehova arĩ o we wiki, narĩo rĩitwa rĩake rĩkorwo no rĩo riiki.

¹⁰ Bũrũri wothe kuuma Geba nginya Rimoni, mwena wa gũthini wa Jerusalemu, ũkaahaana ta Araba. No rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu nĩrĩgatũũgĩrio na rĩtũũre o hau rĩrĩ, kuuma Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini nginya harĩa Kĩhingo kĩa Mbere kĩrĩ, o nginya Kĩhingo-inĩ gĩa Koine, na kuuma mũthiringo ũrĩa mũraaya na igũrũ wa Hananeli gũthĩĩ nginya ihĩhĩro-inĩ cia ndibei cia mũthamaki. ¹¹ Itũũra rĩũ rĩgaatuĩka rĩa gũtũũrwo; rĩtikaanangwo hĩndĩ ĩngĩ. Itũũra rĩa Jerusalemu rĩgaatũũra rĩtarĩ na ũgwati.

¹² Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo mũthiro ũrĩa Jehova akaahũũra ndũrĩrĩ ciothe naguo, iria cianarũa na Jerusalemu: Mĩrĩ yao ikaabuthaga o marũgamĩte na magũrũ mao, maito mao namo mabuthĩre marima-inĩ mamo, nacio nĩmĩ ciao ikaabutha irĩ tũnua-inĩ twao. ¹³ Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakahũũra andũ na kĩmako kĩnene. O mũndũ nĩakaguthũkĩra guoko kwa mũndũ ũrĩa ũngĩ akũnyiite, nao matharĩkanĩre marũe.

¹⁴ Andũ a Juda o nao nĩmakarũũra kũũ Jerusalemu. ũtonga wa ndũrĩrĩ iria irigiĩcĩrie kũũ nũkonganio, naguo nĩ ũtonga mũingĩ wa thahabu, na wa betha na wa nguo.

¹⁵ Mũthiro o ta ũcio nũkaniina mbarathi na nyũmbũ, na ngamũra na ndigiri, na nyamũ ciothe iria igaakorwo kambĩ-inĩ cio.

¹⁶ Nĩngĩ-rĩ, matigari ma ndũrĩrĩ icio ciothe iria cianatharĩkĩra Jerusalemu makaambataga mwaka o mwaka kũhooya Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, na gũkũngũra Giathĩ gĩa Ithũnũ. ¹⁷ Kũngĩkaagĩa andũ gũkũ thĩ matakambata Jerusalemu kũhooya Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, kwao gũtikoiria mbura.

¹⁸ Andũ a Misiri mangĩkaaga gũthĩĩ kũnyiitanĩra na arĩa angĩ-rĩ, kwao gũtikoiria mbura. Jehova nĩakamarehera mũthiro ũrĩa ahũũraga ndũrĩrĩ naguo iria itaambataga gũkũngũra Giathĩ kũũ gĩa Ithũnũ. ¹⁹ Rĩrĩ nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ iherithia rĩa bũrũri wa Misiri, o na rĩa ndũrĩrĩ ciothe iria itaambataga igathĩĩ gũkũngũra Giathĩ kũũ gĩa Ithũnũ.

²⁰ Mũthenya ũcio-rĩ, mbugi cia mbarathi ikaandĩkwo, ICI CIAMŪRŪIRWO JEHOVA, nacio nyũngũ cia kũruga iria irĩ nyũmba ya Jehova thĩnĩ igaatuĩka ta mbakũri iria nyamũre irĩ mbere ya kĩgongona. ²¹ Nyũngũ o yothe ĩrĩ kũũ Jerusalemu na Juda ikaamũrĩrwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nao arĩa othe magoooka kũruta igongonarĩ, makooyaga nyũngũ imwe cia cio makaruga nacio. Na mũthenya ũcio-rĩ, gũtigacooka kũgĩa na mwonjorithia thĩnĩ na nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

MALAKI

¹ Īno nīyo ndūmīrīri nditū Īrīa Jehova aarīrie andū a Isiraeli na kanua ka mūnabii Malaki.*

Jakubu Kwendwo, nake Esaū Kūregwo

² Jehova ekuuga atīrī, “Nīi nīndīmwendete.

“No inyuī mūūragia atīrī, ‘Ūtwendete atīa?’ ”

Nake Jehova akamūūria atīrī, “Githī Esaū ndaarī mūrū wa nyina na Jakubu? No nīi ndendire Jakubu, ³ ngīrega Esaū, būrūri wake wa irīma ngīwananga ūgītuika tūhū, narīo igai rīake ngīrītua werū wa gūikaragwo nī mbwe.”

⁴ Andū a Edomu no moige atīrī, “O na gūtuika tūrī ahehenje-rī, no tūgaaka kūrīa kwanangīku rīngī.”

No Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “No maake rīngī, no nīngakūmomora. Mageetagwo Būrūri Mwanu, andū matūūrago marakarīrwo nī Jehova hīndī ciothe. ⁵ Nīmūkeyonera ūhorō ūcio, muuge atīrī, ‘Jehova nīwe mūnene, o na akaneneha na kūu mbere ya mīhaka ya Isiraeli!’ ”

Magongona marī na Ūūgū

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūūria atīrī, “Mwanake atīaga ithe, nayo ndungata īgatīa mūmīathi. Angīkorwo ndī mūciari-rī, gītīo kīrīa kīnjagīrīre gīkīrī ha? Angīkorwo ndī mwathani-rī, gwītīgīrwo kūrīa kūnjagīrīre gūkīrī ha? Inyuī, athīnjīri-Ngai, nīnyuī mūmenagīrīria rītwa rīakwa.

“No mūūragia atīrī, ‘Tūmenagīrīria rītwa rīaku atīa?’

⁷ “Mūigagīrīria irio irī na thaahu kīgongona-inī gīakwa.

“No mūūragia atīrī, ‘Tūgūthaahītie atīa?’

“Nī kuuga muugaga atī metha ya Jehova nī ya kūmeneka. ⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūūria atīrī, ‘Rīrīa mūkūrehe nyamū ndumumu cia igongona-rī, gwīka ūguo tī ūūru? Rīrīa mūkūruta igongona rīa nyamū nyonju kana ndwaru-rī, gwīka ūguo tī ūūru? Ta geria gūcirutīra mwathi wanyu! No akenio nīnyuī? No amwītīkire?’

⁹ “Na rīrī, ta thaithai Ngai nīguo atūtuge. Rīrīa mūkūrehe maruta ta macio-rī, no amwītīkire?” Ūguo nīguo Jehova Mwene Hinya-Wothe ekūūria.

¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī: “Naarī korwo ūmwe wanyu aahinga mīrango ya hekarū nīguo mūtīkanaakie mīaki ya tūhū kīgongona-inī gīakwa! Ndikenetio nī inyuī na ndīngītīkīra iruta o na rīrīkū kuuma kūrī inyuī. ¹¹ Rītwa rīakwa nīrīgatūūgīrio ndūrīrī-inī, kuuma rīua rīkīratha o ngīnya rīua rīgīthūa. Kūndū guothe ūbumba nīūgacinagwo na maruta matheru marutagīrwo rītwa rīakwa, tondu rītwa rīakwa nīrīgatūūgīrio ndūrīrī-inī,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “No inyuī mūrīthaahagia na kwaria ūhorō wa metha ya Mwathani mūkoiga atīrī, ‘Nīthaahie,’ na ha ūhorō wa irio ciayo mūkoiga atīrī, ‘Nī cia kūmeneka.’ ” ¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Muugaga atīrī, ‘Kaī ūhorō ūcio nī mūrītū-i!’ Na mūgatembania iromo.”

Jehova ekūūria atīrī, “Rīrīa mūkūrehe nyamū iria ndīhangie, na iria īgūthua, kana iria ndwaru mūgaaciruta irī magongona-rī, no ndīgīciītīkīre kuuma harī inyuī?” ¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Kūgwatwo nī kīrumi nī mūheenanā ūrīa wīraniire kūruta nyamū ya njamba īngītīkīrīka kuuma rūūru-inī rwake rwa mbūrī, no agacooka akarutīra Mwathani igongona rīa nyamū irī na ūūgū. Nīgūkorwo ndī Mūthamaki mūnene, narīo rītwa rīakwa nī rīa gwītīgīrwo ndūrīrī-inī.

2

Athīnjīri-Ngai Gūtaarwo

¹ “Na rīrī, rīathani rīrī nī rīanyu, inyuī athīnjīri-Ngai.” ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Mūngīaga gūthīkīrīria na mwage gūtua itua na ngoro cianyu gūtīa rītwa rīakwa-rī, nī nīngamūtūmīra kīrumi o na irathimo iria ndīmūrathimaga nacio ndīcirume. Ī, o na rīu nīndīcirumīte, tondu mūtītuīte itua na ngoro cianyu kūndīa.

³ “Nīngarūthia njaro cianyu nī ūndū wanyu; nīngamūmīnjīria taatha wa nyamū cia magongona ma ciathī cianyu na mūgaatahwo mūrī o naguo. ⁴ Na nīmūkamenya atī nī nī ndīmūtūmīre rīathani rīrī, nūgeetha kīrīkanīro gīakwa na Lawī gītūre kīrumīte,”

* 1:1 Rītwa Malaki rīgītaūrwo nī kuuga “Mūtūmwo.”

ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ “Kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩarĩ giitũ nake, nakĩo kĩarĩ kĩrĩkanĩro kĩa muoyo na gĩa thayũ, na nĩ ngĩmũhe cio; ʼndũ ũcio warĩ wa gũtũma eĩndigĩre, nake akĩndĩa na agĩtũũra etigĩrĩte rĩtwa rĩakwa. ⁶ ʼrutani wa ma warĩ kanua-inĩ gake, na gũtirĩ maheeni moonirwo mĩromo-inĩ yake. Aatwaranire na nĩ na thayũ na mĩthĩire mirũngĩrĩru, na akĩgarũra andũ aingĩ moime mehia-inĩ.

⁷ “Tondũ mĩromo ya mũthĩnjĩri-Ngai yagĩrĩrwo nĩgũtũũria ũũgĩ, nao andũ magĩrĩrwo nĩgũcarĩa ũrutani kuuma kanua gake tondũ nĩwe mũtũmwo wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ⁸ No inyuĩ nĩmũgarũrũkĩte mũgatiga njĩra, naguo ũrutani wanyu ũgatũma andũ aingĩ mahingwo; nĩmũthũkĩtie kĩrĩkanĩro giitũ na Lawi,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁹ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndũmĩte mũmenwo na mũconorithio mbere ya andũ othe, tondũ mũtirĩmagĩrĩra njĩra ciakwa no nĩmũthuuranagia andũ mũgĩtua ciira.”

Juda ti Mwĩhokeku

¹⁰ Githĩ ithuothe tũtirĩ a ithe ũmwe? Githĩ ti Ngai ũmwe watũumbire? Nĩ kĩ gĩgũtũma tũthaahie kĩrĩkanĩro kĩa maithe maitũ na ũndũ wa kwaga kwĩhokana mũndũ na ũria ũngĩ?

¹¹ Andũ a Juda nĩmatigĩte gũtuĩka ehokeku. ʼndũ wa magigi nĩwĩkĩtuo Isiraeli na Jerusalemu: Andũ a Juda nĩmathaahĩtie handũ harĩa hatheru harĩa Jehova endete, nĩ ũndũ wa kũhikia airĩtu a andũ arĩa mahooyaga ngai ng'eni. ¹² Mũndũ o wothe wĩkaga ũguo-rĩ, arĩ ũ kana ũ, Jehova aromweheria hema-inĩ cia Jakubu, o na angĩkorwo nĩarehage maruta make kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹³ Kũrĩ ũndũ ũngĩ mwĩkaga. Mũiyũragia kĩgongona kĩa Jehova na maithori. Mũrĩraga na mũkagirĩka tondũ nĩatigire kũrũmbũiya maruta manyu, kana kũmaamũkĩra na gĩkeno kuuma harĩ inyuĩ. ¹⁴ Mũũragia atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmi?” Nĩ tondũ Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gaku na mũtumia wa ũnini waku, tondũ ndũrĩ mwĩhokeku harĩ we, o na gũtuĩka nĩwe mũrata waku, o we mũtumia wa kĩrĩkanĩro kĩa ũhiki waku.

¹⁵ Githĩ Jehova ndamatũite ũmwe? Matũkĩte ake mwĩrĩ na roho. Amatũite ũmwe nĩkĩ? Tondũ nĩacaragia rũciaro rwa etigĩri Ngai. Nĩ ũndũ ũcio, gitagĩra roho waku, na ũtũũre ũrĩ mwĩhokeku kũrĩ mũtumia ũcio wa ũnini waku.

¹⁶ Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, “Nĩthũire ndigano ya mũthũuri na mũtumia wake, na nĩthũire mũndũ wĩhumbaga haaro ta nguo,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Nĩ ũndũ ũcio gitĩra roho waku, na ndũkaage kwĩhokeka.

Mũthenya wa Ciira

¹⁷ Inyuĩ nĩmũnogetie Jehova na ciugo cianyu.

No mũrooria atĩrĩ, “Tũmũnogetie atĩa?”

Mũmũnogetie na kuuga atĩrĩ, “Othe arĩa mekaga ũũru nĩmagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na nĩakenagio nĩo.” Nĩngĩ mũkooria atĩrĩ, “Ngai wa kĩhoo-to-rĩ, akĩrĩ ha?”

3

¹ Na rĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Nĩngũtũma mũtũmwo* wakwa, ũria ũgaathondeka njĩra mbere yakwa. Hĩndĩ iyo Mwathani ũcio mũcaragia nĩagooka o rĩmwe thĩinĩ wa hekarũ yake; mũtũmwo ũcio wa kĩrĩkanĩro ũria mwĩrĩragĩria nĩagooka.”

² No nũũ ũgetiiria mũthenya wa gũũka gwake? Nũũ ũkomĩrĩria rĩria akooneka? Nĩgũkorwo akahaana ta mwaki wa mũturi ũria ũtheragia cuuma, kana thabuni ũria ũtheragia nguo. ³ Agaikara thĩ ta mũturi wa betha na mũtheria wacio; nĩagatheria Alawii, amatherie ta ũria thahabu na betha itheragio. Hĩndĩ iyo Jehova nĩagakorwo na andũ arĩa makamũrehere maruta ma ũthingu; ⁴ namo maruta ma Juda na Jerusalemu nĩmagetũkĩrĩka nĩ Jehova, o ta matukũ marĩa mathĩrĩte, o na ta mĩaka irĩa ya mbere.

⁵ “Nĩ ũndũ ũcio nĩngamũkuhĩrĩria ndĩmũciirithie na ndĩmũtũire. Nĩngahĩũha gũtuĩka mũira wa gũtũira ciira arogĩ, na itharia, na arĩa mehĩtaga na maheeni, na njũkĩrĩre arĩa matunyaga aruti wĩra mĩcaara yao, na arĩa mahinyagĩrĩria atumia a ndigwa na ciana irĩa itarĩ maithe, na arĩa maagĩthagia ageni kĩhoo-to na makaaga kwĩndigĩra,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Kũiya Indo cia Ngai

⁶ “Nĩ Jehova ndigarũrũkaga. Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ njiaro cia Jakubu nĩkĩo mũtarĩ mwaniinwo. ⁷ O na kuuma hĩndĩ ya maithe manyu-rĩ, mũtũire mũtiganĩirie irĩra ciakwa

* 3:1 Atũmwo kana arekio hĩndĩ ino maarĩ anabii na athĩnjĩri-Ngai.

cia kūrūmīrīrwo na mūkaaga gūcirūmia. Njookerera na nī nīngūmūcookerera.” Ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

“No mūūragia atīrī, ‘Tūgūgūcookerera atīa?’

⁸ “Mūndū-rī, aahota gūtunya Ngai indo ciake? No inyuī nīmūndunyīte indo ciakwa.

“No mūūragia atīrī, ‘Nī kī tūgūtunyīte?’

“Mūnduunyīte maruta na icunjī cia ikūmi. ⁹ Rūrīrī rwanyu ruothe rūgwatītwo nī kīrumi, tondū nīmūndunyaga indo ciakwa. ¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, rehei gīcunjī gīa ikūmi gīothe thīnī wa ikūmbī, nīgeetha nyūmba yakwa ikoragwo na irio. Ngeriai na njira ino muone kana ndikūmūhingūrīra ndirica cia igūrū, ndīmūūrīre irathimo nyingī mūno nginya mwage handū ingūiganīra. ¹¹ Ningī ningagiria cianangi ithūkie irio cia mīgūnda yanyu, nayo mīthabībū ya mīgūnda yanyu ndīgaacooka gūita maciaro mayo matarī makūrū.” Ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ¹² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Ndūrīrī ciothe nīkamwitaga andū arathime, nīgūkorwo būrūrī wanyu ūgaakorwo ūrī wa gīkeno.”

¹³ Jehova ekuuga atīrī, “Nīmwarītie maūndū mooru ma kūnjambia.

“No mūūragia atīrī, ‘Tūgūcambītie atīa?’

¹⁴ “Inyuī muugīte atīrī, ‘Gūtungatīra Ngai nī ūndū wa tūhū. Nī uumithio ūrīkū tuonire nīkūhingia kwenda gwake, na gūthiiga mbere ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe ta andū maracakaya? ¹⁵ No rīrī, andū etīī nīo twītaga arathime. Ti-itherū arīa aaganu nīo magaacagīra, na arīa makararagia Ngai matīherithagio.’”

¹⁶ Nao arīa meetīgīrīte Jehova nīmaranīire o mūndū na ūrīa ūngī, nake Jehova agīthīkīrīria na akīigua ūhorō ūcio. Ibuku rīa kīrīrikano nīrīandīkirwo ūhorō wa andū acio metīgīrīte Jehova na magatīa rīitwa rīake, rīkūigwo hau mbere yake.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Acio nīo magaatūika andū akwa mūthenya ūrīa ngaacookereria indo ciakwa cia bata. Nīngamaiguīra tha, o ta ūrīa mūndū aīguagīra mūrīu tha ūrīa ūmūtungatagīra. ¹⁸ Na inyuī nīmūkona rīngī ngūūrani gatagatī ka arīa athingu na arīa aaganu, na gatagatī ka arīa matungatagīra Ngai na arīa matamūtungatagīra.

4

Mūthenya wa Jehova

¹ “Ti-itherū mūthenya wa itūiro nūrooka, nāguo ūgaakana ta icua rīa mwaki. Arīa othe etīī, na arīa aaganu, magaatūika maragara ma mahuti, nāguo mūthenya ūcio wakinya magaacinwo, maniinwo biū. Gūtīrī mūrī kana rūhonge rwao rūgaatigara,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ² “No inyuī mwītīgīrīte rīitwa rīakwa-rī, rīūa-rīa-ūthingu rīkaamwarīra rīrī na ūhorō wa kūhonania mathagu-inī marīo. Na inyuī nīmūkoima nja mūtūūhe ta tūcaū tūhingūrīrwo tūkoima kiugū. ³ Na nīmūkarangīrīria arīa aaganu matūike mūhu rungu rwa makinya manyu mūthenya ūrīa ngeeka maūndū macio,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁴ “Rīrikanai watho wa ndungata yakwa Musa, na irīra ciakwa cia kūrūmīrīrwo, o na mawatho marīa ndaamūheire kūu Horebu marī ma andū a Isiraeli othe.

⁵ “Atīrīrī, nīngamūtūmīra mūnabīī Elija mbere ya mūthenya ūcio mūnene na wa kūmakania wa Jehova ūtanakinya. ⁶ Nīakagarūra ngoro cia maithe icookerere ciana ciao, na agarūre ngoro cia ciana icookerere maithe mao, nīgeetha ndīgooke hūūre būrūrī na kīrumi.”

MATHAYO

Rūciaro rūrĩa Jesū Oimire

¹ Maya nĩ maandĩko makoniĩ rūciaro rūrĩa Jesū Kristũ, mūrũ wa Daudi, mūrũ wa Iburahĩmu oimire:

- ² Iburahĩmu aarĩ ithe wa Isaaka,
 nake Isaaka aarĩ ithe wa Jakubu,
 nake Jakubu aarĩ ithe wa Juda na ariũ a ithe,
³ nake Juda aarĩ ithe wa Perezu na Zera, arĩa nyina wao aarĩ Tamaru,
 nake Perezu aarĩ ithe wa Hezironi,
 nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,
⁴ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
 nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
 nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
⁵ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ũrĩa nyina aarĩ Rahabu,
 nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi, ũrĩa nyina aarĩ Ruthu,
 nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
⁶ nake Jesii aarĩ ithe wa Mũthamaki Daudi.

Daudi aarĩ ithe wa Solomoni, ũrĩa nyina aarĩ mūtumia wa Uria,

- ⁷ nake Solomoni aarĩ ithe wa Rehoboamu,
 nake Rehoboamu aarĩ ithe wa Abija,
 nake Abija aarĩ ithe wa Asa,
⁸ nake Asa aarĩ ithe wa Jehoshafatu,
 nake Jehoshafatu aarĩ ithe wa Joramu,
 nake Joramu aarĩ ithe wa Uzia,
⁹ nake Uzia aarĩ ithe wa Jothamu,
 nake Jothamu aarĩ ithe wa Ahazu,
 nake Ahazu aarĩ ithe wa Hezekia,
¹⁰ nake Hezekia aarĩ ithe wa Manase,
 nake Manase aarĩ ithe wa Amoni,
 nake Amoni aarĩ ithe wa Josia,
¹¹ nake Josia aarĩ ithe wa Jekonia na ariũ a ithe, hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo,
 magĩtwarwo Babuloni.

¹² Thuutha wa gũtahwo, magĩtwarwo kũu Babuloni:

- Jekonia aarĩ ithe wa Shealitieli,
 nake Shealitieli aarĩ ithe wa Zerubabeli,
¹³ nake Zerubabeli aarĩ ithe wa Abihudu,
 nake Abihudu aarĩ ithe wa Eliakimu,
 nake Eliakimu aarĩ ithe wa Azoro,
¹⁴ nake Azoro aarĩ ithe wa Zadoku,
 nake Zadoku aarĩ ithe wa Akimu,
 nake Akimu aarĩ ithe wa Eliudi,
¹⁵ nake Eliudi aarĩ ithe wa Eleazaru,
 nake Eleazaru aarĩ ithe wa Maathani,
 nake Maathani aarĩ ithe wa Jakubu,
¹⁶ nake Jakubu aarĩ ithe wa Jusufu, mũthuri wa Mariamu, ũrĩa waciarire Jesũ, ũrĩa wĩtagwo Kristũ.

¹⁷ Ūguo nĩ kuuga njiaro ciothe ciarĩ ikũmi na inya kuuma Iburahĩmu nginya Daudi, na njiaro ikũmi na inya kuuma Daudi nginya hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo magĩtwarwo kũu Babuloni, na ningĩ njiaro ikũmi na inya kuuma hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo nginya hĩndĩ ya Kristũ.*

Gũciarwo kwa Jesũ Kristũ

* **1:17** Kristũ nĩ kuuga “Ūrĩa Mũitĩrĩrie maguta”; Kĩhibirania nĩ Mesia.

¹⁸ Ūhoru wa gūciarwo kwa Jesū Kristū watariī ūu: Nyina Mariamu nī oorŋtio nī Jusufu atũke mūtumia wake, no matanaikarania-rī, nīamenyekire aŋ arī na nda ya Roho Mūtheru. ¹⁹ Nake Jusufu mūthuuri wake tondū aarī mūdū mūthingu na ndangĩendire kūmūconorithia kūrī andū, agūciiria amūtige na hito.

²⁰ No thuutha wa gwīciiria ūndū ūcio, mūraika wa Mwathani akīmuumīrīra kīroto-inī, akīmwīra atīrī, “Jusufu, mūrū wa Daudi, ndũkae gwītīgīra kūhikia Mariamu atũke mūtumia waku, tondū nda ūyo arī nayo nī ya Roho Mūtheru. ²¹ Nīagaciara kahī, nawe nūgagatua Jesū, tondū nīwe ūkaahonokia andū ake kuuma mehia-inī mao.”

²² Na rīrī, maūdū macio mothe meekīkire nīguo ūrīa Mwathani aarītie na kanua ka mūnabii ūhinge, rīrīa oigire atīrī, ²³ “Mūrītu gathirange nīakagīa nda na nīagaciara kahī, nao magaagatua Imanueli” ūguo nago ūgītāurwo nī kuuga, “Ngai hamwe na ithuī.”

²⁴ Rīrīa Jusufu ookīrīre, agūka o ta ūrīa mūraika wa Mwathani aamwathīte, nake akīnūkia Mariamu gwake mūci, agītũka mūtumia wake. ²⁵ No matiigana kūmenyana nginya rīrīa aaciarire mwana ūcio wa kahī. Nake Jusufu agītua mwana ūcio Jesū.

2

Gūceerwo nī Andū Oogī-a-Njata

¹ Na rīrī, thuutha wa Jesū gūciarwo kūu itūura-inī rīa Bethlehemu būrūri wa Judea, hīndī ya mūthamaki wetagwo Herode, andū Oogī-a-Njata moimīte irathīro magītũka Jerusalem, ² makītũria atīrī, “Ūrīa ūciarītwo arī mūthamaki wa Ayahudi-rī, arī ha? Nītuonire njata yake mwena wa irathīro, na nītūũkite kūmūhooya.”

³ Rīrīa Mūthamaki Herode aiguire ūguo, agītangīka ngoro, o hamwe na andū Jerusalem othe. ⁴ Na arīkia gwīta athīnjīri-Ngai* arīa anene othe, na arutani a watho hamwe, akīmooria kūrīa Kristū aarī aciarītwo. ⁵ Makīmūcookeria atīrī, “Nī Bethlehemu, būrūri wa Judea, nīgūkorwo nī kwandīkītwo nī mūnabii, akoiga atīrī:

⁶ “Nawe Bethlehemu, kūu būrūri wa Juda,
tiwe ūrīa mūnini mūno wa aathani a Juda;
tondū thīnī waku nīgūkoima ūrīa ūgaathanaga,
ūrīa ūgaatũka mūrīthi wa andū akwa a Isiraeli.”

⁷ Nake Herode agītua andū acio Oogī-a-Njata na hito, na agītũria kuuma kūrī o ihinda rīrīa njata ūyo yoonekete. ⁸ Akīmatũma Bethlehemu akīmeera atīrī, “Thīi mūgatuīrie wega ūhoru wa kaana kau. Mwarīkia gūkoona mūũke mūūmenyithie, nīgeetha o na nī thīi ngagaturīrie ndu ndīkahooe.”

⁹ Nao maarīkia kūigua ciugo cia mūthamaki magīthīi, nayo njata irīa moonete irathīro ikīmatongoria nginya ikīrūgama igūrū rīa harīa kaana kau kaarī. ¹⁰ Rīrīa moonire njata ūyo, magīkena gīkeno kīnene mūno. ¹¹ Nao magītoonya nyūmba, na makīona kaana karī na nyina Mariamu, magīkainamīrīra, magīkahooya. Magīcooka makīohora indo ciao cia goro, magīkahe iheo cia thahabu, na ūbumba, na manemane.† ¹² Na nī ūndū wa gūkaanio na kīroto matigacookere kwa Herode, magīcooka būrūri wao magereire njira īngī.

Kūūrīa Būrūri wa Misiri

¹³ Maarīkia gūthīi-rī, mūraika wa Mwathani akīumīrīra Jusufu kīroto-inī, akīmwīra atīrī, “Ūkīra woe kaana gaka na nyina mūrīre Misiri. Ikarai kūu nginya rīrīa ngaakwīra, nīgūkorwo Herode nīegūcaria kaana kau akoorage.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio-rī, agūkīra, akīoya kaana na nyina ūtukū, magīthīi Misiri, ¹⁵ kūrīa maikarire nginya rīrīa Herode aakuire. Na nī ūndū ūcio, ūhoru ūrīa Mwathani oigīte na kanua ka mūnabii ūkīhinga, rīrīa oigire atīrī, “Ndeetire mūrū wakwa oime būrūri wa Misiri.”

¹⁶ Hīndī irīa Herode aamenyire atī nīaheenirio nī Oogī-a-Njata, akīrakara mūno, akīruta watho wa kūrīraga tūhīi tuothe kūu Bethlehemu na kūrīa gūkuhī nakuo, tūrīa twarī na ūkūrū wa mīaka īrī gūcooka na thī, kūrīngana na ihinda rīrīa eerītwo nī Oogī-a-Njata. ¹⁷ Hīndī ūyo ūhoru ūrīa waarītio na kanua ka mūnabii Jeremia ūkīhinga, rīrīa oigire atīrī:

¹⁸ “Mūgambo nīwauirwo kūu Rama,

kīrīro na gūcakaya kūnene,
Rakeli akīrīrīra ciana ciake,

* **2:4** Athīnjīri-Ngai maarī atongoria a mahooya ma Ayahudi, na nīo maarutagīra Ngai magongona. † **2:11** Ūbumba nī mahutī manungi wega macinagwo na mwaki. Manemane nī indo ithondekagwo na kindū kīhaana ta ūkī wa githaka, inungaga wega na nī cia goro mūno.

na akarega kũhoorerio, tondũ itirĩ ho.”

Gũcooka Nazarethi

¹⁹ Na rĩrĩ, Herode akua-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩra Jusufu kiroto-inĩ kũu Misiri, ²⁰ akimwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra, woe kaana gaka na nyina, mũthĩ bũrũri wa Isiraeli, nĩgũkorwo arĩa maageragia gũkooraga nĩmakuĩte.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina, magĩthĩ bũrũri wa Isiraeli. ²² Rĩria aigũre atĩ Arikelau nĩwe wathamakaga Judea handũ ha ithe Herode, agĩtigĩra gũthĩ kuo. Na aarĩkia gũkaanio kiroto-inĩ-rĩ, agĩthĩ bũrũri wa Galili, ²³ agĩthĩ gũtũura itũura rĩitagwo Nazarethi. Nĩ ũndũ ũcio ũhoro ũria waarĩtio na tũnua twa anabii ũkĩhinga, rĩria moigire atĩrĩ, “Nĩageetagwo Mũnazari.”

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

¹ Matukũ-inĩ macio Johana ũria Mũbatithania nĩokire, akĩhunjagia kũu Werũ-inĩ wa Judea, ² akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrirei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.” ³ Ūyũ nĩwe ũria ũhoro wake waarĩtio nĩ mũnabii Isaiia rĩria oigire atĩrĩ:

“Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ:

‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,

rũngariai njĩra ciake.’”

⁴ Johana eekaĩra Nguo ya guoya wa ngamĩra, na nĩeyohaga mũcibi wa rũua njohero. Irio ciake ciarĩ ngĩgĩ na ũũkĩ wa githaka. ⁵ Nao andũ nĩmathiiga kũrĩ we moimĩte Jerusalemu, na mĩena yothe ya Judea, na bũrũri wothe ũria wariganĩtie na Jorodani. ⁶ Moimbũruga mehia mao, nake akamabatithĩria Rũũ-inĩ rwa Jorodani.

⁷ Na rĩria oonire Afarisai na Asadukai* aingĩ magĩũka hau nĩgeetha amabatithie, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ rũciaroo rũrũ rwa ndũira! Nũũ ũmũheete ũhoro atĩ mũũrĩre marakara marĩa makirĩ gũũka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩra. ⁹ Na mũtikeĩre na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu.’ Ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matũke ciana cia Iburahĩmu. ¹⁰ Ithanwa nĩrĩge itina-inĩ cia mũtĩ, na mũtĩ o wothe ũtaciaraaga maciaro mega nĩũgatemwo, ũkio mwaki-inĩ.

¹¹ “Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ mwerira. No thuutha wakwa nĩgũgũka mũndũ ũngĩ ũrĩ na hinya kũrĩ nĩ, na ndiagĩrĩre o na kũmũkuuĩra iraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru na mwaki. ¹² Gĩtarũrũ gĩake akĩnyĩtite na guoko, na nĩagatheria kĩhũhĩro gĩake, na acookanĩrĩre ngano yake ikũmbĩ, acooke acine mahuti na mwaki ũtangihoreka.”

Kũbatithio kwa Jesũ

¹³ Hĩndĩ iyo Jesũ akiuma Galili agĩthĩ Rũũ-inĩ rwa Jorodani akabatithio nĩ Johana. ¹⁴ Nowe Johana akĩgeria kũmũgĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ njagirĩrwo nĩkũbatithio nĩwe, nawe wagĩũka kũrĩ nĩ atĩa?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Reke gũtũke ũguo rĩu; tondũ nĩtwagĩrĩrwo twĩke ũndũ ũyũ nĩguo tũhingie maũndũ mothe ma ũthingu.” Hĩndĩ iyo Johana agĩtĩkĩra.

¹⁶ Jesũ aarĩkia kũbatithio o ũguo-rĩ, akiumĩra maaĩ-inĩ. Kahinda o kau igũrũ rĩkĩhingũka, nake akĩona Roho wa Ngai agĩkũrũka ta ndutura, akĩũmba igũrũ rĩake. ¹⁷ Naguo mũgambo ũkiuma igũrũ, ũkiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũria nyendetee; na nĩnganaga mũno nĩ we.”

4

Kũgerio kwa Jesũ

¹ Hĩndĩ iyo Jesũ nĩatongoririo nĩ Roho agĩtwarwo werũ-inĩ akagerio nĩ mũcukani. ² Na anina mĩthenya mĩrongo ina, ũtukũ na mũthenya, ehingĩte kũria irio-rĩ, akĩgũua ahũtĩ. ³ Nake mũgerania akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, ıra mahiga maya matũke mĩgate.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ũngĩtũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo gĩothe kĩa kiumaga kanua ka Ngai.’”

⁵ Hĩndĩ iyo mũcukani akĩmũtwaro itũura rĩria itheru, akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ ka hekarũ, ⁶ akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, wigũithie thi. Nĩgũkorwo kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ Nĩagaatha araike ake nĩ ũndũ waku,

* ³⁷ Afarisai na Asadukai ciarĩ ikundi igĩrĩ cia atongoria a ndini ya Ayahudi itaiganaga. Asadukai matietikĩtie ũhoro wa kũrũka kana wa araike.

nao nĩmagakwanĩrĩria na moko mao,
nĩguo ndũkanahĩngwo kũgũrũ nĩ ihiga.’”

⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngĩ nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

⁸ Nĩngĩ mũcukani akĩmũtwara kĩrĩma-inĩ kĩaaya mũno, akĩmuonia mothamaki mothe ma thĩ na riiri wamo. ⁹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Maũndũ maya mothe nĩngũkũhe, ũngĩtũkĩra kũnyinamĩrĩra ũhooe.”

¹⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ Shaitani ndiga! Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku, na ũmũtungatagĩre o we wiki.’”

¹¹ Hĩndĩ iyo mũcukani akĩmũtiga, nao araika magũka makĩmũtungatĩra.

Jesũ Kwambĩrĩria Kũhunjia

¹² Na rĩria Jesũ aigũire atĩ Johana nĩaikĩtio njeera-rĩ, agĩthĩ Galili. ¹³ Akiuma Nazarethi, agĩthĩ gũtũura Kaperinaumu. Itũura rĩu rĩarĩ hakuhi na iria, bũrũri-inĩ wa Zebuluni na Nafitali. ¹⁴ Ũndũ ũcio wekĩkire nĩguo ũhoru ũria waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia ũhinge, rĩria oigire atĩrĩ:

¹⁵ “Bũrũri wa Zebuluni, o na bũrũri wa Nafitali,

nĩjira ya gũthĩ iria-inĩ, gũkũrũkania na Rũũ rwa Jorodani,

kũu gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩri:

¹⁶ andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ

nĩmonete ũtheri mũnene;

nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ kĩruru gĩa gĩkuũ-rĩ,

nĩmarĩrwo nĩ ũtheri.”

¹⁷ Kuuma hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩria kũhunjia ũhoru akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrĩrei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩkũhĩrĩrie.”

Jesũ gwĩta Arutwo ake a Mbere

¹⁸ Rĩria Jesũ aaceeraga hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩa Galili, nĩonire andũ eerĩ a nyina ũmwe, nao nĩ Simoni ũria wetagwo Petero, na mũrũ wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategi a thamaki. ¹⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngũmũtua ategi a andũ.” ²⁰ Nao o rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao, makĩmũrũmĩrĩra.

²¹ Na aathiathia akĩona andũ angĩ eerĩ a nyina ũmwe, Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana. Maarĩ thĩnĩ wa gatarũ hamwe na ithe wao Zebedi makĩhaarĩria neti ciao. Nake Jesũ akĩmeeta, ²² na o rĩmwe magĩtiganĩria gatarũ na magĩtiga ithe wao, makĩmũrũmĩrĩra.

Jesũ Kũhonia Andũ Arũaru

²³ No rĩrĩ, Jesũ nĩathiire Galili guothe, akĩrutanaga thunagogi-inĩ ciao, akĩhunjagia ũhoru-ũria-Mwega wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonagia andũ mĩrimũ yothe na ndwari ciothe iria maarĩ nacio. ²⁴ Nayo ngumo yake ikĩhunjio bũrũri wothe wa Suriata, nao andũ makĩmũrehera andũ arĩa othe maarĩ arũaru ndwari cia mĩthemba mĩngĩ, na arĩa maarĩ na ruo rĩngĩ, na arĩa maarĩ na ndaimono, na arĩa maarĩ na mũrimũ wa kũgũũaga, o na arĩa maarĩ na mũrimũ wa gũkua ciiga, nake akĩmahonia othe. ²⁵ Nao andũ aingĩ mũno kuuma Galili, na Dekapoli,* na Jerusalemu, na Judea, na mũrimo ũũria ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani makĩmũrũmĩrĩra.

5

Irathimo

¹ Na rĩria Jesũ oonire andũ aingĩ mũno-rĩ, akĩambata kĩrĩma-igũrũ, agũkara thĩ. Arutwo ake magĩthĩ harĩ we. ² Nake akĩambĩrĩria kũmaruta ũhoru, akĩmeera atĩrĩ:

³ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa athĩni ngoro,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marĩ na kĩa,ha,
nĩgũkorwo nĩmakaniinĩrwo kĩa,ha.

⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa ahooreri,
nĩgũkorwo nĩmakagaya thĩ.

⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mahũũtagĩra na makanyootera ũthingu,
nĩgũkorwo nĩmakahũũnio.

⁷ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa maiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo nĩmakaiguĩrwo tha.

* 4:25 Dekapoli nĩ kuuga “Matũura Ikũmi.”

⁸ Kūrathimwo-rī, nī arīa atheru ngoro,
nīgūkorwo nīmakona Ngai.

⁹ Kūrathimwo-rī, nī arīa macaragia thayū,
nīgūkorwo nīmagetwo ariū a Ngai.

¹⁰ Kūrathimwo-rī, nī arīa manyariiragwo nī ūndū wa ūthingu,
nīgūkorwo ūthamaki wa igūrū nī wao.

¹¹ “Kūrathimwo-rī, nī inyuī hīndī irīa andū mekūmūruma, na makamūnyariira, na makamūgīrīra maūndū mothe mooru nī ūndū wakwa. ¹² Kenai na mūcanjamūke, tondū kīheo kīanyu nī kīnene igūrū, nīgūkorwo ūguo noguo manyariirire anabii arīa maarī kuo mbere yanyu.

Cumbī na Ūtheri

¹³ “Inyuī nī inyuī cumbī wa thī. No cumbī ūngīkorwo nīūthirīte mūcamo waguo-rī, ūngīcooka gūcamithio ta cumbī nī kīī? Ndūngīcooka kūgia kīene rīngī, tīga no ūteirwo ūrangwo nī andū.

¹⁴ “Inyuī nī inyuī ūtheri wa thī. Itūūra inene rīakītwo kīrīma igūrū rītingīhithīka. ¹⁵ O na nīngī andū matiakagia tawa magacooka kūkūnikīra na mbakūrī; handū ha ūguo, maūigagīrīra igūrū handū haguo, naguo ūkamūrīkīra andū othe arīa marī thīnī wa nyūmba. ¹⁶ O ūguo naguo, na inyuī rekei ūtheri wanyu ūmūrīkagīre andū, nīguo mone cīlko cīanyu nījega, nao magoocage lthe wanyu ūrīa ūrī igūrū.

Kūhingia Watho

¹⁷ “Mūtīkae gwīciirīa nījūkīte kweheria Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiūkīte kūmeeheria, no nījūkīte kūmahingia. ¹⁸ Ngūmwīra atīrī na ma, ngīnya hīndī irīa thī na igūrū ikeehera, gūtīrī kairīa ka maandīko, o na gūtīrī gakuroro kanini ga karamu gakeehera o na atīa kuuma Watho-inī, ngīnya maūndū mothe makaahingio. ¹⁹ Ūrīa wothe ūkoina rīathani o na rīmwe rīa marīa manini, na arute arīa angī gwīka ūguo, nīagatuuo mūnini makīria thīnī wa ūthamaki wa igūrū, no ūrīa wothe wīkaga na akarutana maathani maya-rī, nīagatuuo mūnene ūthamaki-inī wa igūrū. ²⁰ Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī, ūthingu wanyu waga gūkīra ūrīa wa Afarisai na wa arutani a watho, mūtīgatoonya ūthamaki wa igūrū o na atīa.

Ūragani

²¹ “Nīmūiguīte atī hīndī ya tene andū nīmerirwo atīrī, ‘Ndūkanoragane, na mūndū o na ūrīkū ūkooragana no ngīnya agaatuīka wa gūtūirwo ciira.’ ²² No nī ngūmwīra atīrī, ūrīa wothe ūkarakarīra mūrū wa ithe nīagatuīka wa gūtūirwo ciira. Na nīngī-rī, mūndū ūrīa wothe wīraga mūrū wa ithe atīrī, ‘Wee ndūrī bata,’ nīagaciirithio nī Kīama. No ūrīa wothe ūngiuga atīrī, ‘Wee wī mūkīgu!’ Nīagakorwo arī ūgwati-inī wa gūikio mwaki-inī wa Jehanamu.

²³ “Nī ūndū ūcio, angīkorwo nīwīhaarīrie kūruta kīheo gīaku kīgongona-inī, na hīndī iyo ūrī hau ūrīrikane atī mūrū wa thoguo arī na ūndū nawe-rī, ²⁴ tīga kīheo gīaku o hau mbere ya kīgongona. Amba ūthī ūkaiguane na mūrū wa thoguo; ūcooke ūūke ūrutīre Ngai kīheo gīaku.

²⁵ “Hiūha kwīguithania na thū yaku irīa iragūtware igooti-inī. Īka ūguo mūrī o nījira-inī, kwaga ūguo nīgūgūtware kūrī mūtuanīri-ciira, nake mūtuanīri-ciira akūneane kūrī mūnene wa thigari, ūikio njeera. ²⁶ Ngūkwīra atīrī na ma, ndūkoima kuo ūtarīhīte thīirī wothe hatarī gathendi ūgūtīgia.

Ūtharia

²⁷ “Nīmūiguīte atī hīndī ya tene nī kwerirwo atīrī, ‘Ndūkanatharanie.’ ²⁸ No nī ngūmwīra atīrī, ūrīa wothe ūkaarora mūndū-wa-nja na amwīrīrīrie, nīarīkītīe gūtharia nake ngoro-inī yake. ²⁹ Rītho rīaku rīa ūrīo rīngītūma wīhie-rī, rīkūūre, ūrīte. Nī kaba kīga kīmwe kīa mwīrī waku kūūre gūkīra mwīrī waku wothe ūikio Jehanamu. ³⁰ Na guoko gwaku kwa ūrīo kūngītūma wīhie-rī, gūtīnie ūgūte. Nī kaba kīga kīmwe kīa mwīrī waku kūūre gūkīra mwīrī waku wothe ūikio Jehanamu.

Gūtharia Ūhiki

³¹ “Nīngī nī kwīrītwo atīrī, ‘Ūrīa wothe ūngītīgana na mūtūmia wake no ngīnya amūhe marūa ma kuonania nīmatīgana nake.’ ³² No ngūmwīra atī mūndū ūrīa wothe ūtīgana na mūtūmia wake, o tīga nī ūndū wa ūtharia-rī, nīatūmaga atūike mūtharia, na ūrīa wothe ūhīkagia mūtūmia ūrīa ūtīgānīte na mūthuuriwe, nī gūtharia atharagia.

Mīhītwa

³³ “Ningĩ, nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanehĩte tũhũ, no hingagĩria Mwathani mũhĩtwa ĩria wĩhĩtĩte.’ ³⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehĩte o na atĩa; mũtikanehĩte na igũrũ tondu nĩkuo gĩtũ kĩa ũnene kĩa Ngai; ³⁵ kana mwĩhĩte na thĩ, nĩgũkorwo nĩkuo gĩturwa gĩa kũigĩrĩra magũrũ make; o na kana mwĩhĩte na Jerusalem, nĩgũkorwo nĩrĩo itũũra inene rĩa Mũthamaki mũnene. ³⁶ Na ndũkanehĩte na mũntwe waku, nĩgũkorwo ndũngĩhota gũtũma rũcuĩrĩ o na rũmwe rwerũhe kana rũire. ³⁷ Reke ‘ĩĩ’ yaku ĩtuĩke ‘ĩĩ’, na ‘Aca’ yaku ĩtuĩke ‘Aca’; undũ o wotho makĩria ma ũguo-rĩ, uumaga kũrĩ ũria mũũru.

Ũhoru wa Kwĩrĩhĩria

³⁸ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ: ‘Riitho rĩrĩhagwo na riitho, narĩo igego rĩrĩhagwo na igego.’ ³⁹ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanaagianena na mũndũ ũria mũũru. No rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rwa ũrĩo-rĩ, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. ⁴⁰ Na mũndũ angĩenda gũgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mũnengere o na igooti rĩaku. ⁴¹ Mũndũ angĩkũhatĩrĩria ũthĩĩ itũina rĩmwe-rĩ, thĩĩ nake matũina meerĩ. ⁴² Mũndũ ũria ũngĩkũhooya kĩndũ, mũhe, na mũndũ ũria ũngĩenda ũmũkombere kĩndũ, ndũkarege kũmũkombera.

Endagai Thũ Cianyu

⁴³ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ, ‘Endaga mũndũ wa itũũra rĩaku, na ũthũũrage thũ yaku.’ ⁴⁴ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Endagai thũ cianyu, na mũhooyagĩre arĩa mamũnyariiraga, ⁴⁵ nĩgeetha mũtuĩke ariũ a Ithe wanyu ũria ũrĩ igũrũ. Atũmaga rĩũa rĩake rĩrathĩre arĩa ooru na arĩa ega, na akoiria mbura kũrĩ arĩa athingu na kũrĩ arĩa matarĩ athingu. ⁴⁶ Angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mũgaakĩrĩhwo kĩ? Gĩthĩ o na etia mbeeca cia igooti matũikaga o ũguo? ⁴⁷ Na ningĩ angĩkorwo mũgeithagia o ariũ na aarĩ a ithe wanyu-rĩ, mũgĩkĩrĩte arĩa angĩ na kĩ? Gĩthĩ o na arĩa matetĩkĩtie Ngai matũikaga o ũguo? ⁴⁸ Nĩ undũ ũcio-rĩ, tuĩkai aagĩrĩru kũna, o ta ũria Ithe wanyu ũria ũrĩ igũrũ arĩ mwagĩrĩru kũna.

6

Gũteithia arĩa Abatari

¹ “Mwĩmenyererei mũtigekage ciĩko cianyu cia ũthingu mbere ya andũ nĩguo mamuone. Mũngũka ũguo-rĩ, mũtirĩ kĩheo mũkaaheo nĩ Ithe wanyu ũria ũrĩ igũrũ.

² “Nĩ undũ ũcio, rĩria ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari, ndũkae kwanĩria ũria ũreka na tũrumbeta, ta ũria hinga ciĩkaga thunagogi-inĩ na njĩra-inĩ, nĩguo itũĩagwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, acio nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kĩheo kĩa gĩothe. ³ No hĩndĩ ĩria ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari-rĩ, ndũkareke guoko gwaku kwa ũmotho kũmenye ũria guoko gwaku kwa ũrĩo kũreeka, ⁴ nĩgeetha ũheani ũcio waku ũtuĩke wa hitho-inĩ. Nake Ithe wanyu, ũria wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩakamũhe kĩheo.

Kũhooya

⁵ “Na rĩria mũkũhooya-rĩ, mũtikanaatũĩke ta hinga, nĩgũkorwo ciendaga kũhooya irũgamĩte thĩĩni wa thunagogi na macemanĩrio ma njĩra nĩguo cionwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wotho. ⁶ No hĩndĩ ĩria ũkũhooya, toonya nyũmba yaku, ũhinge mũrango na ũhooye Thoguo ũria ũtoonekaga. Nake Thoguo ũria wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe mũcaara waku. ⁷ Na ningĩ hĩndĩ ĩria mũkũhooya-rĩ, tigagai kũhũhũtĩka ta andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai, nĩgũkorwo meciiragia nĩ mekũiguuo nĩ undũ wa kũraihia mahooya. ⁸ Mũtigatũĩke tao, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩoĩ kĩria kĩmũbatairie o na mũtanamũhooya.

⁹ “Nĩ undũ ũcio mwagĩrĩrwo nĩkũhooyaga atĩrĩ:

“ ‘Ithe witũ ũrĩ igũrũ,

rĩtwa rĩaku nĩrĩamũrwo,

¹⁰ ũthamaki waku nĩũũke,

ũria wendete Wee nĩwĩkagwo

gũkũ thĩ ta ũria wĩkagwo kũu igũrũ.

¹¹ Tũhe ũmũthĩ irio ciitũ cia gũtũigana.

¹² Na ũtũrekere mahĩtia maitũ,

ta ũria o na ithũ tũrekağĩra arĩa matũhĩtagĩria.

¹³ Na ndũgatũtware magerio-inĩ,

no ũtũhonokagie kuuma kũrĩ ũria mũũru.’

¹⁴ Nīgūkorwo mūngīrekerā andū hīndī rīrīa mamūhītīrīa, o nake Ithe wanyu ūrīa ūrī igērū nīarīmūrekağīrā. ¹⁵ No mūngīaga kūrēkera andū mehīa mao-rī, o nake Ithe wanyu ndarīmūrekağīrā mehīa manyu.

Kwīhinga Kūrīa

¹⁶ “Nīngī rīrīa mūkwīhinga kūrīa irio-rī, tigagai gūtukia mothiū manyu ta ūrīa hinga cūkaga, nīgūkorwo nīitukagia mothiū macio nīguo cionie andū aī nīcīhingīte kūrīa irio. Ngūmwīra atīrī na ma, icio nīirīkītīe kwamūkīra mūcaara wacio wothe. ¹⁷ No rīrīa wīhingīte kūrīa, wīhakage maguta mūtwe na wīthambage ūthiū, ¹⁸ nīguo andū matikamenye aī nīwīhingīte kūrīa, tīga o Thoguo ūrīa ūtoonekaga amenye; nake Thoguo ūrīa wonaga maūndū marīa mekağīrwo hitho-inī, nīaga kūrīe mūcaara.

Mūthiithū kūu Igūrū

¹⁹ “Tigagai kwīgīrā mūthiithū gūkū thī, kūrīa indo irīagwo nī memenyi na ikaroota, na kūrīa aīci mabunjaga makaiya. ²⁰ No mwīgagīrei mūthiithū igūrū, kūrīa itangīrīo nī memenyi kana iroote, na kūrīa aīci matangībunja maiye. ²¹ Nīgūkorwo kūrīa mūthiithū yanyu irī, nokuo ngoro cianyu o nacio irīkoragwo irī.

²² “Riitho nīrīo tawa wa mwīrī. Maitho maku mangīkorwo marī mega, mwīrī waku wothe nūrīyūragwo nī ūtherī. ²³ No rīrī, maitho maku mangīkorwo nī mathūku, mwīrī waku wothe ūrīyūragwo nī nduma. Naguo ūtheri ūrīa ūrī thīnī waku ūngīkorwo nī nduma-rī, nduma iyo kai nī nene-ī!

²⁴ “Gūtīrī mūndū ūngīhota gūtungatīra aathani eerī. Nī ūndū no athūrīre ūmwe, na ende ūcio ūngī; kana eheane harī ūmwe, na anyarare ūcio ūngī. Mūtingītungatīra Ngai na mūtungatīre mbeeca.

Mūtigatangīke

²⁵ “Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī, tigagai gūtangīkīra mīoyo yanyu, nī ūndū wa kūrīa mūrīiaga kana kūrīa mūrīnyuuga; kana kūrīa mūrīhumbaga mūrīrī yanyu. Githī muoyo ndūrī bata gūkīra irio, naguo mwīrī ūkağīa bata gūkīra nguo? ²⁶ Ta rorai nyoni cia rīera-inī; itīhaandaga, kana ikagetha, kana ikaiga magetha ikūmbī, no Ithe wanyu ūrīa ūrī Igūrū nīaciheaga irio. Githī inyuū mūtīkīrī a bata mūno gūkīra icio? ²⁷ Nūū wanyu ūngīhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rīmwe nī ūndū wa gwītanga?

²⁸ “Na nī kī gītūmaga mwītange nī ūndū wa nguo? Ta rorai itoka cia gīthaka ūrīa ikūrāga. Itirutaga wīra kana ikogotha ndigi, ²⁹ no ngūmwīra atīrī, o na Solomoni arī na riiri wake wothe ndagemete ta kīmwe gīacio. ³⁰ Angīkorwo ūguo nīguo Ngai ahumbaga nyeki ya gīthaka rīrīa irī ho ūmūthī na rūciū iğaikio mwaki-inī-rī, githī inyuū ndarīkīmūhumbaga wega makīrīa, inyuū mwītīkītīe o hanini? ³¹ Nī ūndū ūcio-rī, tigagai gwītanga, mūkūrīa atīrī: ‘Tūkūrīa kī?’ kana ‘Tūkūnyua kī?’ kana ‘Tūkwīhumba kī?’ ³² Nīgūkorwo maūndū maya mothe nīmo macaragio nī andū arīa matetīkītīe Ngai. No Ithe wanyu wa igūrū nīoī aī nīmūbataragio nīmo. ³³ No amai mūcarīe ūthamaku wake na ūthingu wake, na maūndū maya mangī mothe o namo nīarīmūheaga. ³⁴ Nī ūndū ūcio tigagai gwītanga nī ūndū wa rūciū, nīgūkorwo rūciū nūrūgetangīkīra ruo rwene. O mūthenya ūrī na mathīina maguo ma kūūigana.

7

Gūtūira Andū arīa angī Cīra

¹ “Mūtīgacīrīthanagīe nīgeetha na inyuū mūtīkanacīrīthio. ² Nīgūkorwo o ta ūrīa mūtūagīra andū arīa angī cīra, noguo na inyuū mūgaatuīrwo cīra, na gīthimi kūrīa mūthīmanagīra nakīo, no kīo mūrīthīmagīrwo nakīo.

³ “Nī kī gītūmaga wone kīhuti kūrīa kūrī riitho rīa mūrū wa thoguo, no ūkaaga kuona mūgogo ūrīa ūrī riitho rīaku wee mwene? ⁴ Wahota afīa kwīra mūrū wa thoguo atīrī, ‘Reke ngūrute kīhuti kīu kūrī riitho rīaku,’ o rīrīa wee mwene ūrī na mūgogo riitho rīaku? ⁵ Wee hinga īno, amba ūrute mūgogo ūcio ūrī riitho rīaku, nīguo wone wega na ūhote kūruta kīhuti kūrīa kūrī riitho rīa mūrū wa thoguo.

⁶ “Mūtīkanahe magui kīndū kūrīa kīamūre, na mūtīkanaikīrīe ngūrwe ruru cianyu. Mūngīka ūguo-rī, ingīrangīrīrīa ruru na magūrū ma cio, icooke imūgarūrūke, imūtīhangīe.

Hooyai, Mathaai, Ringaringai Mūrango

⁷ “Hooyai na nīmūkūheo; mathaai na nīmūkuona; ringaringai mūrango na nīmūkūhingūrīrwo. ⁸ Nīgūkorwo ūrīa wothe ūhooyaga nīaheagwo, na ūrīa ūmaathaga nīonaga, na ūrīa ūringaringaga mūrango, nīahingūrāgīrwo.

⁹ “Na riri, nuu wanyu ungiitio mugate ni mwana wake amuhe ihiga? ¹⁰ Kana amwitie thamaki nake amuhe nyoka? ¹¹ Angikorwo inyu, o na muri ooru, nimuui kuche ciana cianyu iheo njega-ri, githi Ithe wanyu uria uri iguru ndagakiririra kuche iheo njega kuri aria mamuhooaya! ¹² Ni undu ucio, maundu-ini mothe, ikagai andu aria ang’ uria mungienda mamwikage, nigukorwo ucio niguu Watho wa Musa na Urutani wa Anabii.

Muromo uria Muceke na uria Mwarii

¹³ “Toonyerai muromo uria muceke. Nigukorwo muromo ni mwarii na njira ni njarii iria yerekeire ruriro, na andu aria matoonyagira ho ni aingi. ¹⁴ No muromo ni mukunderu na njira ni njeke iria ikinyaga muoyo-ini, na andu aria mamionaga ni anini.

Muti na Maciaro Maguo

¹⁵ “Mwihugagei anabii a maheeni. Mokaga kuri inyu mehubite njua cia ng’ ondu, no thini wao ni njui ndiani. ¹⁶ Nimurimamenyaga na maciaro mao. Kai thabibu igituuagwo muti-ini ya miigua, kana nguyu igatuuu kuuma mahiu-ini ma nyeki? ¹⁷ Uguo noguo, muti wotho mwega uciaraga maciaro mega, no muti muuru uciaraga maciaro mooru. ¹⁸ Muti mwega ndungiciara maciaro mooru, naguo muti muuru ndungiciara maciaro mega. ¹⁹ Muti o wotho utaciaraga maciaro mega nigutemo utemagwo ugaikio mwaki-ini. ²⁰ Uguo niguu murimamenyaga ni undu wa maciaro mao.

²¹ “To mundu uria unjita, ‘Mwathani, Mwathani,’ ugaatoonya uhamaki wa iguru, no ni uria wikaga uria Baba uria uri iguru endaga. ²² Muthenya ucio aingi makanjira atiri, ‘Mwathani, Mwathani, githi tutiarathaga maundu na ritwa riaku, na thini wa ritwa riaku tukaingata ndaimono na tukaringa ciama nyingi?’ ²³ Hindi iyo ngameera wega atiri, ‘Ni ndiri hindi ndaamui o na ri. Eherai hari ni, inyu mwikaga uru!’

Aaki Oogi na Aaki Akigu

²⁴ “Ni undu ucio-ri, mundu o wotho uiguaga ciugo ici ciakwa na ageeka uria ciugite, ahaana ta mundu mugi uria wakire nyumba yake iguru ria rwaro rwa ihiga. ²⁵ Nayo mbura ikiura, na njui ikiyura, naruo ruhuo rukihurutana nacio ikihura nyumba iyo na nditi, no nyumba iyo ndiagure, tondu muthingi wayo wakitwo iguru ria rwaro rwa ihiga. ²⁶ No mundu o wotho uiguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga uria ciugite ahaana ta mundu mugi uria wakire nyumba yake muthanga iguru. ²⁷ Nayo mbura ikiura, njui ikiyura, naruo ruhuo rukihurutana nacio ikihura nyumba iyo na nditi, nayo nyumba iyo ikimomoka na kugua kunene.”

²⁸ Riria Jesu aarikirie kuuga maundu macio, kirindi kiu gikigega ni undu wa urutani wake, ²⁹ tondu arutanaga ta mundu waru na uhoti, na ti ta uria arutani ao a watho maarutanaga.

8

Mundu uria waru na Mangi

¹ Hindi iria aikurukire kuuma kirima-ini, ikundi nene cia andu ikimuuma thuutha. ² Na mundu waru na mangi agithi haru we, agituria maru mbere yake, akimwira atiri, “Mwathani, ungienda-ri, no utherie.”*

³ Nake Jesu agitamburika guoko gwake, akihutia mundu ucio, akimwira atiri, “Ningwenda. Therio!” O hindi iyo akihonio mangi make. ⁴ Jesu agicooka akimwira atiri, “Menya ndukeere mundu o na uriku. No thi ukeyonanie kuri muthinjiri-Ngai, na urute kicho kiria Musa aathanire gituke ura kuri o.”

Witikio wa Munene-wa-Thigari-Igana

⁵ Na Jesu aarika gutoonya Kaperinaumu, munene-wa-thigari-igana agiuka kuri we, akimuhooa uiteithio. ⁶ Akimwira atiri, “Mwathani, ndungata yakwa ikomete mucii iruarite murimu wa gukua ciiga na iri na ruo ruingi muno.”

⁷ Nake Jesu akimwira atiri, “Ninguthi kumihonia.”

⁸ No munene ucio wa thigari igana akimucokeria atiri, “Mwathani, ni ndiagire at wee uke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nikuhona. ⁹ Nigukorwo ni mwene ndi mundu wathagwo, na ndi na thigari njathaga. Ndeera umwe ‘Thi,’ niathiaga, na ndeera ungi atiri, ‘Uka,’ nokaga. Na ningi ndeera ndungata yakwa atiri, ‘Ika una,’ nikaga.”

* 8:2 Mundu waru na mangi aatukaga aru na thaahu, na no atherio.

¹⁰ Ririra Jesu aiguire ũguo-rĩ, akĩgega, akĩira arĩa maamumĩte thuutha atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndionete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ Isiraeli ũrĩ na wĩtikio mũnene ũũ. ¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ, aingĩ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũiro, na nĩmagaikara iruga-inĩ hamwe na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ¹² No arĩa marĩ a ũthamaki ũcio nĩmagaikio nja, kũu nduma-inĩ, kũria gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.”

¹³ Nake Jesu agĩcooka akĩira mũnene ũcio wa thigari igana atĩrĩ, “Thiĩ! Nĩũgwĩkĩrwo o ũguo wĩtikĩtie.” Nayo ndungata yake ikĩhonio o ithaa rĩu.

Jesu Kũhonia Andũ Aingĩ

¹⁴ Ririra Jesu aatoonyire nyũmba ya Petero, akĩona atĩ nyina wa mũtumia wa Petero aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, agakoma gĩtanda-inĩ. ¹⁵ Akĩmũhutia guoko, nake agĩtiga kũhiũha mwĩrĩ, akĩarahũka, akĩambĩrĩria kũmũtungatĩra.

¹⁶ Hwai-inĩ ũcio, andũ aingĩ arĩa maarĩ na ndaimono makĩrehwo kũrĩ we, nake akĩngata maroho macio na kuuga o kiugo, na akĩhonia arĩa othe maarĩ arũaru. ¹⁷ Ũhoru ũyũ warĩ wa kũhingia ũria kwaarĩtio na kanua ka mũnabĩ Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“We mwene nĩoire wonje witũ,
na akĩeheria mĩrimũ iitũ.”

Thogora wa Kũrũmirĩra Jesu

¹⁸ Ririra Jesu oonire gĩkundi kĩa andũ arĩa maamũthiũrũrũkĩrie, agĩathana maringe mũrimo ũria ũngĩ wa iria. ¹⁹ Hĩndĩ iyo mũrutani ũmwe wa watho agĩũka harĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũria goothe ũrĩthiaga.”

²⁰ Nake Jesu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima, na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mũtwe wake.”

²¹ Nake mũrutwo ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thiĩ ngathike baba.”

²² Nowe Jesu akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmirĩra, na ũreke arĩa akuũ mathike akuũ ao ene.”

Jesu Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²³ Hĩndĩ iyo agĩtoonya gatarũ, nao arutwo ake makĩmũrũmirĩra. ²⁴ Na rĩrĩ, gũkĩgĩa kĩhuhũkanio kĩnene gĩteerĩgĩrĩrwo kũu iria-inĩ, gĩgĩtũma gatarũ kende kũhubwo nĩ makũmbĩ ma maai. No Jesu aarĩ toro. ²⁵ Nao arutwo magĩthĩ, makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tũhonokie! Nĩtũkũrĩra maaĩ-inĩ!”

²⁶ Nake agĩcooka atĩrĩ, “Inyuũ mũrĩ a wĩtikio mũnini, nĩ kĩ gĩgĩtũma mwĩtigĩre ũguo?” Thuutha ũcio agĩũkĩra, agĩkũũma rũhuho na makũmbĩ macio, nakuo gũkĩhoorera biũ.

²⁷ Andũ acio makĩgega, makĩũria atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũ atĩ o na rũhuho na makũmbĩ ma maai nĩmwathĩkagĩra?”

Jesu Kũhonia Andũ Eerĩ Maarĩ na Ndaimono

²⁸ Ririra aakinyire rũgongo rwa bũrũri wa Agadari-rĩ, agĩtũngwo nĩ andũ eerĩ maarĩ na ndaimono, moimĩte mbĩrĩra-inĩ. Maarĩ na ũũru mũingĩ mũno, atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩagerire njira iyo. ²⁹ Nao makĩanĩrĩra, makĩũria atĩrĩ, “Ũrenda atĩa na ithuũ, wee Mũrũ wa Ngai. Woka gũkũ gũtũnyariira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtanakinya?”

³⁰ Nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩthagio[†] handũ hataarĩ haraaya na hau maarĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩthaiha Jesu, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩũgũtũngata-rĩ, tũtũme kũrĩ rũũru rũũria rwa ngũrwe.”

³² Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thiĩ!” Nĩ ũndũ ũcio ikiuma, igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru ruothe rũgũũkũrũka kĩharũrũka-inĩ na ihenya, rũkĩgũa iria thiĩnĩ, rũgĩkuĩra maaĩ-inĩ.

³³ Arĩa maarĩthagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthĩ itũũra-inĩ, makĩheana maũndũ macio mothe o na ũria gwekĩkite kũrĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. ³⁴ Hĩndĩ iyo itũũra rĩothe rĩkũmagara rĩgatũnge Jesu. Na hĩndĩ irĩa maamuonire, makĩmũthaiha oime rũgongo rwao.

9

Jesu Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Ciĩga

¹ Nake agĩtoonya gatarũ, akĩringa iria, agĩkinya itũũra rĩa kwao. ² Andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, akuũtuo na kĩbarĩ. Rĩrĩa Jesu oonire wĩtikio wao, akĩira mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Mũriũ, wiyũmirĩrie, nĩwarekerwo mehia maku.”

[†] 8:30 Ndũrĩrĩ iria ciatũũraga Galilĩ nĩcio ciarĩ arĩthi a ngũrwe.

³ Nĩ ùndũ wa ùguo, arutani amwe a watho makĩira na ngoro atĩrĩ, “Mùndũ ùyũ nĩaruma Ngai!”

⁴ Jesũ aamenya ùrĩa meeciiragia, akĩmooria atĩrĩ, “Mũreeciiria ùuru ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ⁵ Nĩ ùndũ ùrĩkũ mùhũthũ: nĩ kwĩra mùndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra, ‘Ùkĩra wĩtware?’ ⁶ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mùndũ arĩ na ùhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Na o hĩndĩ ìyo akĩira mùndũ ùcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Ùkĩra, oya kĩbarĩ giaku ùinũke mũciĩ.” ⁷ Nake mùndũ ùcio agĩũkĩra, akĩmũka mũciĩ. ⁸ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩonire ùguo, gĩkĩmaka na gĩkĩgooca Ngai, ùrĩa waheete andũ ùhoti ta ùcio.

Gwĩtwo kwa Mathayo

⁹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga kũu, akĩona mùndũ wetagwo Mathayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra,” nake Mathayo agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩra.

¹⁰ Na rĩrĩa Jesũ aarĩ kwa Mathayo mũciĩ makĩria irio cia hwaĩ-inĩ, etia mbeeca cia igooti aingĩ na andũ ehia magĩũka kũrĩanĩra hamwe nake na arutwo ake. ¹¹ Rĩrĩa Afarisai moonire ùguo, makũria arutwo ake atĩrĩ, “Mũrutani wanyu arĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

¹² Jesũ aigua ùguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ¹³ No rĩrĩ, thĩũ mũkeerute ùria ciugo ici ciugĩte: ‘Kũiguanĩra tha nĩkũo nyendaga, no ti magongona.’ Nĩgũkorwo nĩ ndiokire gũcaria arĩa athingu, no ndokire nĩ ùndũ wa arĩa ehia.”

Jesũ Kũurio Ûhoro wa Kwĩhinga Kũria

¹⁴ Hĩndĩ ìyo arutwo a Johana magĩũka kũrĩ we makĩmũria atĩrĩ, “Ithuĩ na Afarisai nĩtwhingaga kũria, no nĩ kũ gĩtũmaga arutwo aku mage kwĩhinga kũria irio?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhota atĩa kũigua kĩaeha rĩrĩa mũhikania arĩ hamwe nao? Ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeherio kũrĩ o; hĩndĩ ìyo nĩguo makeehinga kũria irio.

¹⁶ “Gũtirĩ mùndũ ùtumagĩrĩra nguo ngũrũ kĩraka kĩa nguo njerũ, nĩgũkorwo kĩraka kũu no kĩguucie nguo ìyo gĩtũme ìtarũke makĩria. ¹⁷ Ningĩ andũ matiikagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ.* Mangĩka ùguo, mondo icio no ìtarũke, nayo ndibei ìtũke, na mondo icio cia ndibei cianangĩke o biũ. No andũ mekagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ njerũ, nacio cieri igaikara irĩ njega.”

Mũrĩtu Wakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

¹⁸ Na rĩrĩa aaragia maùndũ macio, hagĩũka mùndũ warĩ mũnene, akĩmũturĩra ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrĩtu wakwa no hĩndĩ aakua; no ùka ùkamũigĩrĩre guoko, na nĩekũriũka.” ¹⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩthĩ nake, arĩ na arutwo ake.

²⁰ O hĩndĩ ìyo mũtumia watũire oiraga thakame mũaka ikũmi na ìrĩ agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake. ²¹ Tondũ eĩrĩraga atĩrĩ, “Ingĩhutia o nguo yake, no hone.”

²² Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩmuona, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ùyũ, wĩyũmĩrĩrie gwĩtikia gwaku nĩkũo gwatũma ùhone.” Nake mũtumia ùcio akĩhonio o hĩndĩ ìyo.

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya mũnene ùcio, akĩona ahuhĩ mĩtũrĩrũ na gĩkundi kĩa andũ kĩria kĩaenegaga, ²⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Eherai. Mũrĩtũ ùyũ ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.” Nao andũ acio makĩmũthekerera. ²⁵ Thuutha wa andũ acio kuumio nja, agĩtoonya thĩnĩ, akĩnyũita mũrĩtu ùcio guoko, nake agĩũkĩra. ²⁶ Ûhoro ùcio ùkĩhunja bũrũri ùcio wothe.

Jesũ Kũhonia Atumumu na Mùndũ Ûtaaragia

²⁷ Na rĩrĩa Jesũ oimire kũu, aathianga-rĩ, andũ eerĩ atumumu makĩmũrũmĩrĩra, makĩanagĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Tũguĩre tha, wee Mũrũ wa Daudi!”

²⁸ Na hĩndĩ ìrĩa aatoonyire nyũmba, atumumu acio magĩũka kũrĩ we, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwĩtikĩtie atĩ no hote gwĩka ùguo?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ìr-ni, Mwathanĩ.”

²⁹ Hĩndĩ ìyo akĩmahutia maitho, akiuga atĩrĩ, “Mũroĩkwo o ùguo mwĩtikĩtie;” ³⁰ namo maitho mao makĩhingũka magĩcooka kuona. Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikareke mùndũ o na ùrĩkũ amenye ùhoro ùyũ.” ³¹ No-o makĩumagara na makĩhunja ùhoro wake bũrũri ùcio wothe.

* 9:17 Ndibei yekagĩrwo mondo ciatumagwo na njũũa cia mbũri.

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimaga hau, Jesũ akĩreherwo mũndũ warĩ na ndaimono, na ndaaragia. ³³ Nayo ndaimono yaingatwo, mũndũ ũcio ũtaaragia, akĩaria. Kĩrĩndĩ gĩkĩgega, gĩkiuga atĩrĩ, “Ũndũ ta ũyũ ndũrĩ woneka Isiraeli.”

³⁴ No Afarisai makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

Aruti Wĩra nĩ Anini

³⁵ Nake Jesũ agĩtuĩkania matũũra-inĩ mothe na mĩciĩ-inĩ yothe, akĩrutanaga thĩnĩ wa thunagogi ciao, akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki, na akĩhonagia mĩrĩmũ na ndwari cia mĩthemba yothe. ³⁶ Na rĩrĩa oonire ũria kĩrĩndĩ kũu kĩaiganaga, agĩkĩguĩra tha tondũ kĩarĩ gĩthĩnĩku na gĩkaaga ũteithio, ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩthi. ³⁷ Hĩndĩ ĩyo akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio, hooyai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩ magetha-inĩ make.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Nake Jesũ nĩetire arutwo ake ikũmi na eerĩ moke harĩ we, nake akĩmahe ũhoti wa kũngata ngoma thũku na kũhonĩa mĩrĩmũ yothe na ndwari ciothe.

² Maya nĩmo marĩtwa ma arutwo acio ikũmi na eerĩ: Wa mbere nĩ Simoni (ũrĩa wĩtagwo Petero), na mũrũ wa nyina Anderea; na Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana; ³ na Filipu, na Baritholomayo; na Toma, na Mathayo ũrĩa mwĩtia wa mbeeca cia igooti; na Jakubu mũrũ wa Alifayo, na Thadayo; ⁴ na Simoni ũrĩa Mũzelote, na Judasi Mũisikariota, ũria wamũkunyaĩre.

⁵ Aya ikũmi na eerĩ nĩo Jesũ aatũmire na akĩmataara ũũ: “Mũtigathĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ kana mũtoonye itũũra rĩa Asamaria. ⁶ Nĩ kaba mũthĩ kũrĩ ng’ondũ ĩria ciũrĩte cia Isiraeli. ⁷ Mwathĩ-rĩ, hunjagĩ ndũmĩrĩrĩ ĩno: ‘Ũthamaki wa igũrũ nũkũhĩrĩre.’ ⁸ Honagĩ andũ arĩa arũaru, na mũriũkagie arĩa akuũ, na mũtheragie arĩa marĩ na mangũ, na mũngatage ndaimono. Mũheetwo tũhũ, heanagai tũhũ. ⁹ Mũtigekuuire thahabu, kana betha, kana gĩcango mĩcibi-inĩ yanyu; ¹⁰ O na ningĩ mũtigekuuire mũhuko rũgendo-inĩ, kana nguo igĩrĩ, kana iraatũ, kana mũtirima; nĩgũkorwo mũruti wa wĩra nĩabataire kũheo gĩa kũmũtũria muoyo.

¹¹ “Itũũra o rĩothe kana gatũũra karĩa mũngĩtoonya-rĩ, tuĩriai mũmenye mũndũ ũria mwagĩrĩru kuo, mũikare gwake nginya rĩrĩa mũkoima kuo. ¹² Mwatoonya mũciĩ ũcio-rĩ, geithagĩ ene kuo. ¹³ Angĩkorwo mũciĩ ũcio nĩwagĩrĩre-rĩ, ũrathimeĩ na thayũ wanyu; angĩkorwo ndwagĩrĩre-rĩ, rekeĩ kĩrathimo kĩanyu kĩmũcookerere. ¹⁴ Mũndũ o wothe angĩrega kũmũnyiita ũgeni kana arege gũthikĩrĩria ciugo cianyu-rĩ, mũkiuma mũciĩ ũcio kana itũũra rĩu-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu nĩguo rũkũngũ rũitike.* ¹⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma itũũro rĩa itũũra rĩa rĩgaakorwo rĩrĩ inene gũkĩra rĩa Sodomu na Gomora mũthenya ũrĩa wa ciira. ¹⁶ Atĩrĩrĩ ndamũtũma o na ng’ondũ gatagatĩ ka njũũ. Nĩ ũndũ ũcio, gĩai na ũgĩ ta nyoka, na mwage ũũru ta ndutura.

¹⁷ “Mwĩmenyererei andũ; tondũ nĩmakamũneana ciama-inĩ, na mamũhũũre na iboko thunagogi-inĩ ciao. ¹⁸ Nĩ ũndũ wa ũhoru wakwa-rĩ, nĩmũgatwarwo mbere ya aathani na athamaki nĩgeetha mũtuũke aira kũrĩ o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹⁹ No rĩrĩa makaamũnyiita-rĩ, mũtikanetange nĩ ũndũ wa ũrĩa mũkoiga kana ũria mũgaacookia. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkeerwo ũrĩa mũkoiga, ²⁰ nĩgũkorwo ti inyuũ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho wa Ithe wanyu ũkaarĩa arĩ thĩnĩ wanyu.

²¹ “Mũndũ nĩagakunyaĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyaĩre mwana wake; ciana nĩkaremera aciari a cio na imoragithie. ²² Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka. ²³ Hĩndĩ ĩrĩa mwanyariirwo itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, ũrĩrai rĩrĩa rĩngĩ. Ngũmwĩra na ma atĩ, mũtigaaakorwo mũthĩite matũũra mothe ma Isiraeli, Mũrũ wa Mũndũ atookite.

²⁴ “Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũrutani wake, o na ndungata ti nene kũrĩ mũmĩathi. ²⁵ Nĩkũnganĩre mũrutwo aiganane na mũrutani wake, o na ndungata ĩganane na mũmĩathi. Angĩkorwo mwene nyũmba nĩetĩtwo Beelizebuli-rĩ,† githĩ andũ a nyũmba yake matigetwo marĩtwa mooru gũkĩra rĩu!

* **10:14** Kũribariba rũkũngũ magũrũ nĩ ũndũ wekagwo nĩ Afarisai moima ciikaro cia Ndũrĩrĩ metherie tondũ metĩkĩtie nĩmakuuĩte thaahu. Ũndũ ũyũ warĩ wa kuonia andũ ũrĩa mageekwo marega ndũmĩrĩri ya Ngai. † **10:25** Rĩtwa Beelizebuli rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Mũnene wa ndaimono,” no Kĩhibirania Beelizebulu rĩataũragwo “Mũnene wa ngi.”

²⁶ “Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, mūtikametiġire. Gūtĩrĩ ùndũ mũhithanie ùtakaguũrio, kana ùndũ mũhithe ùtakamenyeka. ²⁷ Ūria ngũmwĩra nduma-inĩ-rĩ, wariei mũthenya barigici, na ūria warĩtio na miheehũ matũ-inĩ manyu-rĩ, wanĩrĩrei mĩrĩ nyũmba-igũrũ. ²⁸ Mūtigetigĩre arĩa moragaga o mwĩrĩ, no matingĩhota kũũraga ngoro. Nĩ kaba gwĩtigĩra Ūria ùngĩananga ngoro na mwĩrĩ kũu Jehanamu. ²⁹ Githĩ tũnyoni twĩrĩ tũtiendagio theni ĩmwe? No gūtĩrĩ o na kamwe gatio kangĩgũa thĩ Ithe wanyu atefĩrĩte. ³⁰ O na njuĩrĩ cianyu cia mĩtwe nĩndare. ³¹ Nĩ ùndũ ùcio mūtigetigĩre; mĩrĩ a bata gũkĩra tũnyoni tũngĩ.

³² “Ūria wothe ūkaanyumbũra mbere ya andũ, o na nĩ nĩngamumbũra mbere ya Baba ūria ūrĩ kũu igũrũ. ³³ No ūria wothe ūkangaana mbere ya andũ, na nĩ nĩngamũkaana mbere ya Baba ūria ūrĩ igũrũ.

³⁴ “Mūtigeciirie atĩ njũkĩte kũrehe thayũ gũkũ thĩ. Ndiokire kũrehe thayũ, no ndookire kũrehe rũhiũ rwa njora. ³⁵ Nĩgũkorwo njũkĩte gũtũma

“ ‘mũndũ okanĩrĩre na ithe,

na mũirĩtu okanĩrĩre na nyina,
nake mĩtumia okanĩrĩre na nyaciarawe;

³⁶ thũ cia mũndũ igaakorwo irĩ andũ a nyũmba yake kũmbe.’

³⁷ “Ūria wothe wendete ithe kana nyina kũngĩra ndagĩrĩre gũtuũka wakwa; na ūria wothe wendete mĩriũ kana mwarĩ kũngĩra ndagĩrĩre gũtuũka wakwa; ³⁸ nake ūria wothe ūtagakuua mũtharaba wake wa kwambĩrwo aanũmĩrĩre ndagĩrĩre gũtuũka wakwa. ³⁹ Ūria wothe ūgeragia gũtũũria muoyo wake nĩakoorwo nĩguo; no ūria wothe ūkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ùndũ wakwa nĩakaũtũũria.

⁴⁰ “Mũndũ ūria ūmwamũkagĩra, nĩ nĩ amũkagĩra. Nake ūria ūnyamũkagĩra, amũkagĩra ūria wandũmire. ⁴¹ Ūria wothe ūkaamũkĩra mũnabii tondũ nĩ mũnabii, nĩakamũkĩra kĩheo kĩria kĩheagwo mũnabii, nake ūria wothe ūkaamũkĩra mũndũ mũthingu tondũ nĩ mũthingu-rĩ, nĩakamũkĩra kĩheo kĩria kĩheagwo mũndũ mũthingu. ⁴² Nake ūria wothe ūheaga ūmwe wa aya anini o na gĩkombe kĩa maaĩ maheho tondũ nĩ mũrutwo wakwa-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndakaaga kũheo kĩheo ġiake.”

11

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwatha arutwo acio ake ikũmi na eerĩ-rĩ, akiuma kũu agĩthĩĩ kũrutana na kũhunġia matũũra-inĩ ma Galili.

² Na rĩria Johana aigũire arĩ njeera maũndũ marĩa Kristũ eekaga-rĩ, agĩtũma arutwo ake, ³ makamũũrie atĩrĩ, “Wee nĩwe warĩ ūũke, kana tweterere mũndũ ūngĩ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa mwaigua na marĩa muona: ⁵ Atumumu nĩmaroona, na arĩa mathuaga nĩmaretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩmarahonio magathera, na arĩa mataiguaga nĩ maraigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na ūhoro-ũria-Mwega nĩũrahunġiro arĩa athĩni. ⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūria ūtekũhĩngwo arakare nĩ ùndũ wakwa.”

⁷ Rĩria arutwo a Johana moimaga hau, Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria kĩrĩndĩ ūhoro wa Johana, akĩmoria atĩrĩ: “Mwathiite werũ-inĩ kuona kĩ? Mwathiite kuona kamũrangĩ kainainagio nĩ rũhuho? ⁸ Akorwo ti ūguo-rĩ, mwathiite kuona kĩ? Hihĩ nĩ mũndũ wehumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo njega makoragwo thĩnĩ wa nyũmba cia ūthamaki. ⁹ Mwangĩthĩite kuona kĩ? Hihĩ mwathiite kuona mũnabii? Ĩĩ, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ūkĩrĩte mũnabii. ¹⁰ Ūyũ nĩwe ūhoro wake waandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩngũtũma mĩtũmwo wakwa athĩ mbere yaku,

agagũthondekere njĩra yaku.’

¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma: Harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ andũ-a-nja, gũtirĩ kuoneka mũndũ mũnene gũkĩra Johana Mũbatithania; no rĩrĩ mũndũ ūria mũnini mũno ūthamaki-inĩ wa igũrũ-rĩ, nĩ mũnene kũmũkĩra. ¹² Kuuma matukũ ma Johana Mũbatithania gwata rĩu, ūthamaki wa igũrũ nĩũkoretwo ūkũhatĩrĩria gũtheerema, nao andũ arĩa mehatagĩrĩria nĩo mawĩgwatagĩra na hinya. ¹³ Nĩgũkorwo Anabii othe, hamwe na Watho wa Musa, nĩmatũire marathaga ūhoro nginya hĩndĩ ya Johana. ¹⁴ Na angĩkorwo no mwende kwamũkĩra ūhoro ùcio-rĩ, ùcio niwe Elija ūria werĩtwo nĩagooka. ¹⁵ Ūria ūrĩ na matũ ma kũigua nĩaigue.

¹⁶ “Rĩu-rĩ, ingĩgerekania rũciaro rũrũ na kĩ? Rũhaana ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igũtaga iria ingĩ, igaciira atĩrĩ:

¹⁷ “ ‘Twamũhuhĩire mĩtũrĩrũ,

mũkĩaga kūina;
o na twamũiniire nyĩmbo cia macakaya,
no mũtiacakaire.’

¹⁸ Nĩgũkorwo Johana ookire atekũria na atekũnyua, nao andũ makiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na ndaimono.’ ¹⁹ Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩaga na akĩnyuuga, nao makiuga atĩrĩ, ‘Onei mũndũ mũkoroko na mũrĩũ, nĩ mũrata wa etia mbeeca cia igooti na “andũ ehia”.’ No ũũgĩ wonekaga nĩ wa ma nĩ ũndũ wa ciiko ciaguo.”

Haaro kũrĩ Matũũra Manene marĩa Materirĩte

²⁰ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtetia matũũra manene marĩa maaringĩrwo ciamia ciake iria nyingĩ, tondũ andũ akuo matiigana kwĩrira, akiuga atĩrĩ, ²¹ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Nĩ ũndũ korwo ciamia iria mwarĩngĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩeririre tene, mehumbĩte nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu mĩtwe. ²² No ngũmwĩra atĩrĩ, andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. ²³ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, nĩmũkambarario nginya matuiniĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũria kũriku mũno. Ciamia iria mwarĩngĩrwo ingĩaringĩrwo Sodomu, nĩkũngĩtũũraga nginya ũmũthĩ. ²⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Sodomu nĩgũgakorwo murũ mũthenya ũcio wa ciira kũmũkĩra.”

Kũhurũka kwa arĩa anogu

²⁵ Hĩndĩ iyo Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nũhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, na ũkamaguũrĩria tũkenge. ²⁶ Ī, Baba, nĩgũkorwo ũyũ nĩ wendĩ waku.

²⁷ “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ tiga Ithe, na gũtirĩ mũndũ ũũĩ Ithe tiga Mũriũ, na arĩa Mũriũ, endaga kũguũrĩria.

²⁸ “Ūkai kũrĩ nĩ, inyuothe anogu na mũkuuĩte mĩrigo mĩritũ, na nĩngũmũhurũkia. ²⁹ Oyai icooki rĩakwa mwĩgĩrĩre na mwĩrute na nĩ, nĩgũkorwo ndĩ mũhoorera na mwĩnyihia ngoro-inĩ, nacio ngoro cianyo nũkũhurũkio. ³⁰ Nĩgũkorwo icooki rĩakwa nĩ ihũthũ, na mũrigo wakwa nĩ mũhũthũ.”

12

Mwathani wa Thabatũ

¹ Ihinda rĩu Jesũ nĩatuĩkanĩrie mĩgũnda-inĩ ya ngano mũthenya wa Thabatũ, na arutwo ake maarĩ ahũtu, na makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano, magĩcirigitha, makĩria ngano. ² Rĩrĩa Afarisai moonire ũguo, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora! Arutwo aku nĩmareeka ũria watho ũtetĩkĩrĩtie gwĩkwo mũthenya wa Thabatũ.”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũria Daudi eekire rĩrĩa we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire nyũmba ya Ngai, na arĩ hamwe na arĩa maarĩ nake, makĩria mĩgate rĩria yamũrĩrwo Ngai rĩria mateetĩkĩrĩtio kũria nĩ watho, tiga no athĩnjĩri-Ngai meetĩkĩrĩtio kũmĩria. ⁵ O na ningĩ kaĩ mũthomete Watho-inĩ atĩ mũthenya wa Thabatũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ thĩnĩ wa hekarũ nĩmathaahagia mũthenya ũcio na matituagwo ahĩtia? ⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũmwe mũnene gũkĩra hekarũ arĩ haha. ⁷ Korwo nĩmwamenyete gĩtũmi gĩa ciugo ici, atĩrĩ, ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona,’ mũtingĩatuĩrĩre andũ mateehĩtie mahĩtia. ⁸ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa mũthenya wa Thabatũ.”

⁹ Oima kũu-rĩ, agĩthĩ agĩtoonya thunagogi yao, ¹⁰ na nĩ haarĩ mũndũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gĩtũmi gĩa gũthitangĩra Jesũ-rĩ, makĩmũuria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonia mũthenya wa Thabatũ?”

¹¹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩkorwo na ng’ondũ, nayo igwe irima mũthenya wa Thabatũ-rĩ, ũtangĩmĩruta irima? ¹² Kaĩ mũndũ atakĩrĩ wa bata mũno gũkĩra ng’ondũ! Nĩ ũndũ ũcio watho nĩwĩtikĩrĩtie gwĩka wega mũthenya wa Thabatũ.”

¹³ Agĩcooka akĩra mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩtambũrũkia guoko, nakuo gũgĩtuĩka kũgima, o ta kũu kũngĩ. ¹⁴ No Afarisai makiuma nja, magĩcookania ndundu ya ũria mangĩũragitha Jesũ.

Ndungata ya Ngai rĩria Thuure

¹⁵ Nake Jesũ aamenya ũhoru ũcio, akĩehera kũu. Andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra, nake akĩhonia arũaru ao othe, ¹⁶ agĩcooka akĩmakaania atĩ matikoige we nĩwe ũ. ¹⁷ ũndũ ũyũ nĩguo wahingirie ũhoru ũria waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩria oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Īno nĩyo ndungata yakwa rĩria ndũthuurĩre,
ĩria nyendete, na nĩyo ikenagia ngoro yakwa;

nīngamūtīrīria Roho wakwa,
nayo nīlkamenyithia ndūrīrī ciira wa kīhooto.

¹⁹ Ndīgaatetania kana īgūūthūke;
na gūtīrī mūdū ūkaigua mūgambo wayo njīra-inī.

²⁰ ndīkoīna kamūrangi kagondoku,
kana īhorie rūtambī rūrīa rūgūtooga,
nginya rīrīa īgaatūma itua rīakwa rīhootane.

²¹ Thīnī wa rītwa rīayo ndūrīrī nīkaagīa na kīrīgīrīro.”

Jesū na Beelizebuli

²² Magīcooka makīmūrehera mūdū warī na ndaimono, na aarī mūtumumu, na ndaaragia, nake Jesū akīmūhonia, akīhota kwaria na kuona. ²³ Andū othe makīgega, makūrānia atīrī, “Ūyū no akorwo arī we Mūrū wa Daudi?”

²⁴ Na rīrīa Afarisai maaiguire ūguo, makiuga atīrī, “Mūdū ūyū aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ūrīa mūnene wa ndaimono.”

²⁵ Nake Jesū aamenya ūrīa meciiragia, akīmeera atīrī, “Ūthamaki o wothe ūngīgayūkana ūkanīrīre guo mwene no ūharagane, narīo itūra o rīothe kana nyūmba īngīgayūkana ndīngīhaanda. ²⁶ Angīkorwo Shaitani nīwe īngataga Shaitani-rī, nīgayūkanīte we mwene. Ūthamaki wake ūngīkīhaanda atīa? ²⁷ Na angīkorwo nī nyīngataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rī, nao andū anyu maingataga ndaimono na hinya wa ū? Nī ūndū wa ūguo-rī, acio nīo makaamūtūra ciira. ²⁸ No nī īngīkorwo nyīngataga ndaimono na Roho wa Ngai-rī, ūthamaki wa Ngai nūkinyīte kūrī inyuī.

²⁹ “Nīngī-rī, mūdū aahota atīa gūtoonya nyūmba ya mūdū njamba na amūtunye indo ciake ataambīte kuoha mūdū ūcio njamba? Hīndī īyo no rīo angīhota kūmūtunya indo cia nyūmba yake.

³⁰ “Mūdū ūrīa ūtarī hamwe na nī, ūcio nī thū yakwa, nake ūrīa ūtacooganagīrīria hamwe na nī, ūcio nīkūhurunja ahurunjaga. ³¹ Nīngī ngūmwīra atī, rīrīha o rīothe o na kūrūma Ngai, andū no marekerwo, no mūdū ūrīa ūkaaruma Roho, ūcio ndakarekerwo. ³² Mūdū o wothe ūrīa ūgacaambia Mūrū wa Mūdū nīakarekerwo, no ūrīa wothe ūgaacambia Roho Mūtheru, ūcio ndakarekerwo, ihinda rīrī tūrī kana ihinda rīria rīgooka.

³³ “Agīriai mūtī na maciaro maguo nīmekwagīra, kana mūthūkie mūtī na mūthūkie maciaro maguo mooru, nīgūkorwo mūtī ūmenyekaga na maciaro maguo. ³⁴ Inyuī rūciaro rūrū rwa ndūra, mwahota atīa kwaria maūdū mega, na mūrī ooru? Nīgūkorwo kanua kaaragia maūdū marīa maīyūrīte ngoro-inī. ³⁵ Mūdū mwega aaragia maūdū mega moimīte mūthīthū-inī wake mwega, nake mūdū mūrū aaragia maūdū mooru moimīte mūthīthū-inī wake mūrū. ³⁶ No ngūmwīra atīrī, mūthenya wa itua rīa ciira, andū nīmakaheana ūhoru wa ciugo ciothe cia tūhū iria manaaria. ³⁷ Nīgūkorwo ciugo ciaku nīcio īgaatūma ūtuuo ndūrī na mahītia, na ciugo ciaku no cio īgaatūma ūtuuo mūhītia.”

Kīama kīa Jona

³⁸ Hīndī īyo Afarisai amwe na arutani a watho makīmwīra atīrī, “Mūrutani, tūkwenda ūtūrīngīre kīama.”

³⁹ Nake akīmacookeria atīrī, “Rūciaro rwaganu na rwa ūtharia rūrenda rūringīrwo kīama! No gūtīrī kīama rūkūrīngīrwo tīga o kīama kīrīa kīa mūnabī Jona. ⁴⁰ Nī gūkorwo o ta ūrīa Jona aikarīre matukū matatū, mūthenya na ūtukū, arī nda ya thamaki īrīa nene, ūguo noguo Mūrū wa Mūdū agaikara matukū matatū, mūthenya na ūtukū, arī tūrī-inī. ⁴¹ Andū a Nineve nīmakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciaro rūrū marūtūire ciira; nīgūkorwo nīmeririre rīrīa maahunjīrīo nī Jona, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Jona arī haha. ⁴² Mūthamaki mūdū-wa-nja wa mwena wa Gūthini nīakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciaro rūrū arūtūire ciira; nīgūkorwo nīoimire ituri cia thī oke athīkīrīrie ūūgī wa Solomoni, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Solomoni arī haha.

⁴³ “Na rīrī, roho mūrū woīma thīnī wa mūdū, ūtuikanagīria werū-inī ūgīcaria ūhurūko, na ūkaaga. ⁴⁴ Hīndī īyo ūkoīga atīrī, ‘Nīngūcooka nyūmba īrīa ndoīmire.’ Na wacooka-rī, ūgakora nyūmba īyo īrī therī, īrī haate, īgathera na īgathondekwo wega. ⁴⁵ Hīndī īyo roho ūcio ūkagīra maroho mangī mūgwanja mooru makīria maguo mwene, magatoonya magaikara kūu. Naguo mūkarīre wa mūdū ūcio ūgathūka gūkīra wa mbere. Ūguo nīguo gūkahaana kūrī rūciaro rūrū rwaganu.”

Nyina wa Jesū na Ariū a Nyina

⁴⁶ O hĩndĩ ĩyo Jesũ aaragĩria andũ-rĩ, nyina na ariũ a nyina makĩrũgama nja makĩenda kwaria nake. ⁴⁷ Nake mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũngĩi haha nja, makĩenda kwaria nawe.”

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria akĩmũũria atĩrĩ, “Maitũ nũũ, na ariũ a maitũ nĩ a?”
⁴⁹ Agĩcooka akĩorota arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Aya nĩo maitũ na ariũ a maitũ.
⁵⁰ Nĩgũkorwo mũndũ wothe wĩkaga ũria Baba ũria ũrĩ igũrũ endaga, ũcio nĩwe mũrũ na mwarĩ wa maitũ, na nĩ we maitũ.”

13

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Jesũ nĩoimire nyũmba agĩthĩ agĩkara thĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Ikundi cia andũ aingĩ mũno ikĩũngana harĩa aarĩ nginya igĩtũma atoonye gatarũ na agĩkara thĩ thĩĩni wayo, nao andũ acio othe makĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³ Nake akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio-rĩ, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcirĩa. ⁵ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tũiri mũingĩ. Nacio ikĩmera o narua tondũ tũiri ndwarĩ mũriku. ⁶ Na hĩndĩ ĩria riũa rĩarire, rĩgĩcina mĩmera ĩyo, nayo ikĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷ Na mbeũ ingĩ ikĩgũa mũigua-inĩ, nayo mũigua igĩkũra, igĩthararia mbeũ icio rĩrĩa ciamerire. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tũiri-inĩ ũria mũnoru, ikĩgĩa na maciaro imwe igĩciara maita igana, iria ingĩ igĩciara maita mũrongo ĩtandatũ, na iria ingĩ igĩciara maita mũrongo ĩtatũ ma iria ciahandirwo. ⁹ ũria ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩague.”

¹⁰ Nao arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Waragĩria andũ na ngerekano nĩkĩ?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa igũrũ, no-o matiheetwo. ¹² ũria wothe ũri na indo nĩakoongererwo nyingĩ aingĩhie makĩria. Nake ũria wothe ũtarĩ, nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo. ¹³ Gĩki nĩkĩo gĩtũmaga ndĩmaarĩrie na ngerekano:

“Nĩ ũndũ o na gũkorwo nĩmoonaga-rĩ, mationaga;

o na gũkorwo nĩmaiguaga-rĩ, matiiguaga kana makamenya.

¹⁴ Nĩo makinyĩrwo nĩ ũhoru ũria warathirwo nĩ mũnabii Isaiia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũigua mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikaamenya ũndũ;
kuona mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.

¹⁵ “Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya nĩ ngingitaru;

matũ mao matiiguaga,

na nĩmahingĩte maito mao.

Tondũ maahota kuona na maito mao,

na maigue na matũ mao,

o na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,

manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

¹⁶ No kũrathimwo nĩ maito manyu tondũ nĩmoonaga, na matũ manyu tondũ nĩmaiguaga. ¹⁷ Tondũ ngũmwĩra atĩrĩ na ma, anabii na andũ aingĩ athingu nĩmerĩrĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona no-o matiamonire, na nĩmerĩrĩrie kũigua maũndũ marĩa mũraigua no matiamaguire.

¹⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ta iguai ngĩtaarĩria ũhoru wa ngerekano ĩyo ya mũhuri wa mbeũ:

¹⁹ Hĩndĩ ĩria mũndũ o wothe aigua ndũmĩrĩri ya ũthamaki na akaaga kũmĩmenya-rĩ, hĩndĩ ĩyo ũria mũũru okaga akamũtunya kĩria kĩaande ngoro-inĩ yake. ĩno nĩyo mbeũ ĩria yahurirwo mũkĩra-inĩ wa njĩra. ²⁰ ũria wamũkĩrere mbeũ ĩria yagũire rũnyanjara-inĩ nĩ mũndũ ũria ũiguaga kiugo, na o rĩmwe agakĩamũkĩra arĩ na gĩkeno.

²¹ No tondũ ndarĩ mĩri-rĩ, aikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ ĩria thĩĩna woka, kana kwagĩa na kinyariirano nĩ ũndũ wa kiugo-rĩ, agagĩtiganĩria o narua. ²² Nake ũria wamũkaũra mbeũ ĩria yagũire mũigua-inĩ-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũiguaga kiugo, no mũhang’o ya mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, igagĩthararia, ikagiria kĩgĩe na maciaro. ²³ No ũria wamũkĩrere mbeũ ĩria yagũire tũiri-inĩ ũria mũnoru-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũiguaga kiugo, na agakĩmenya. Nake agaciara maciaro, ũmwe akaruta maita igana, ũngĩ maita mũrongo ĩtandatũ, na ũngĩ maita mũrongo ĩtatũ ma mbeũ ĩria yahaandĩtwo.”

Ngerekano ya Riya

²⁴ Ningĩ Jesũ akĩmahe ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ ũrĩa wahaandire mbeũ njega mũgũnda wake. ²⁵ No rĩrĩa andũ othe maakomete-rĩ, thũ yake ĩgĩũka, ĩkĩhura itindĩ thĩnĩ wa ngano, na ĩgĩũthĩra. ²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ngano yamerire na ĩgĩciara-rĩ, hĩndĩ ĩyo itindĩ o narĩo rĩkĩonekana.

²⁷ “Ndungata cia mwene mũgũnda igĩũka kũrĩ we, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, githĩ ndwahaandire mbeũ njega mũgũnda waku? Kaĩ itindĩ rĩkĩumĩte kũ?’

²⁸ “Agĩcookia atĩrĩ, ‘Nĩ mũndũ ũrĩ ũthũ na nĩ wekire ũguo.’

“Ndungata icio ikĩmũria atĩrĩ, ‘Nĩũkwenda tũthĩ, tũkarĩmunye?’

²⁹ “Nake agĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, tondũ mũkĩmunya itindĩ rĩu, mwahota kũrĩmunyanĩria na ngano. ³⁰ Reke ikũranĩre nginya hĩndĩ ya magetha. Hĩndĩ ĩyo-rĩ, nĩngeera ageithi atĩrĩ: Ambai mũmunye itindĩ na mũrĩhohe itĩia, nĩguo rĩcinwo; mũcooke mũcookanĩrĩrie ngano, mũmĩge ikũmbĩ rĩakwa.’”

Ngerekano ya Mbeũ ya Karatarĩ, na ya Ndawa ya Kũmbia Mĩgate

³¹ Nĩmaheire ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igũrũ ũtarĩ ta mbeũ ya karatarĩ, ĩria mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake. ³² O na akorwo mbeũ ĩyo nĩyo nini mũno kũrĩ mbeũ ciothe-rĩ, rĩria yakũra, nĩnenehaga kũrĩ mĩmera ĩria ĩngĩ ya mũgũnda na ĩgatuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igooka igaaka itara hong-e-inĩ ciaguo.”

³³ Agĩcookia akĩmahe ngerekano o ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igũrũ ũhaana ta ndawa ya kũmbia mĩgate ĩria mũndũ-wa-nja oire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ o nginya mũtu ũcio wothe ũkĩmbio nĩyo.”

³⁴ Jesũ aaragĩria kĩrĩndĩ maũndũ macio mothe na ngerekano na ndaamaragĩria ũndũ o na ũmwe atekũhũthĩra ngerekano. ³⁵ Nĩguo ũhoru ũria waarĩrio na kanua ka mũnabĩ ũhinge rĩria oigire atĩrĩ:

“Ngaatumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,

nĩngaaria maũndũ marĩa matũire marĩ mahithe kuuma rĩria thĩ yombirwo.”

Gũtaarĩria Ngerekano ya Itindĩ

³⁶ Hĩndĩ ĩyo agĩtiga kĩrĩndĩ, agĩtoonya nyũmba. Arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtaarĩrie ngerekano ya itindĩ rĩria rĩarĩ thĩnĩ wa mũgũnda.”

³⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūria wahaandire mbeũ njega nĩ Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Mũgũnda nĩ thĩ, nayo mbeũ njega nĩcio ciana cia ũthamaki. Itindĩ nĩ ciana cia ũria mũũru, ³⁹ nayo thũ ĩria ĩrihaandaga nĩ ũria mũũru. Magetha nĩ ithĩrĩro rĩa mahinda maya, na ageithi nĩ araika.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio o ta ũria itindĩ rĩmunyagwo rĩgacinwo na mwakĩ-rĩ, ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya ithĩrĩro rĩa mahinda maya. ⁴¹ Mũrũ wa Mũndũ nĩagatũma araika ake, na nĩmakeheria maũndũ mothe marĩa marehaga mehĩa na andũ arĩa othe mekaga ũũru ũthamaki-inĩ wake. ⁴² Nĩmakamaikia thĩnĩ wa icua rĩa mwakĩ, kũria gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego. ⁴³ Hĩndĩ ĩyo arĩa athingu magaakenga ta rĩa thĩnĩ wa ũthamaki wa Ithe wao. Ūria ũrĩ na matũ nĩ aiguo.

Ngerekano ya Mũthiithũ Mũhithe, na Ruru

⁴⁴ “Ūthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthiithũ wahithĩtwo mũgũnda. Na rĩria mũndũ aawoonire, akĩũhitha rĩngĩ, na nĩ ũndũ wa ũria akenete, agĩthĩ akĩendia indo ciothe irĩa arĩ nacio akĩgũra mũgũnda ũcio.

⁴⁵ “Nĩngĩ ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mwonjorithia wacaragia ruru njega.

⁴⁶ Hĩndĩ ĩria oonire ĩmwe ya thogora mũnene-rĩ, agĩthĩ akĩendia indo ciake ciothe irĩa aarĩ nacio, akĩmĩgũra.

Ngerekano ya Neti

⁴⁷ “O rĩngĩ, ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na neti ĩria yaikĩrio irĩa-inĩ, nayo ĩgĩtega thamaki cia mĩthemba yothe. ⁴⁸ Hĩndĩ ĩria yaĩyũrĩre, ategĩ acio a thamaki makĩmĩguucia hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa. Hĩndĩ ĩyo magĩkara thĩ, magĩthũra thamaki irĩa njega, magĩcĩkĩra ikabũ-inĩ, no irĩa nĩjũru magĩcite. ⁴⁹ Ūguo nĩguo gũgaakorwo hĩndĩ ya ithĩrĩro rĩa mahinda maya. Araika nĩmagooka maamũranie arĩa aaganu kuuma kũrĩ arĩa athingu, ⁵⁰ na maikie arĩa aaganu icua-inĩ rĩa mwakĩ, kũria gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.”

⁵¹ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ maũndũ macio mothe?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Ī, nĩwataũkĩrwo.”

⁵² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio, mũrutani wa watho o wothe ũria ũrutĩtwo ũhoru wa ũthamaki wa igũrũ-rĩ, ahaanaine na mwene nyũmba ũria ũrutaga mũthiithũ-inĩ wake indo irĩa njerũ o na irĩa ngũrũ.”

Mūnabii ūtarī Mūtīle

⁵³ Nake Jesū aarīkia kūheana ngerekano icio-rī, akiuma kūu. ⁵⁴ Aakinya itūūra rīa kwao-rī, akīambīrīria kūrutana thunagogi-inī ciao, nao makīgega. Makīūrania atīrī, “Mūndū ūyū arufite kū ūūgī ūyū na cīko ici cia hinya? ⁵⁵ Githī ūyū ti we mūrū wa mūtharamara? Githī rītwa rīa nyina ti Mariamu, na githī arīu a nyina ti Jakubu, na Jusufa, na Simoni, na Juda? ⁵⁶ Na githī aarī a nyina othe tūtīrī nao? Mūndū ūyū akīrutite maūndū moya mothe kū?” ⁵⁷ Nao makīmūrega.

No Jesū akīmeera atīrī, “Kūndū mūnabii ataheagwo gītīo no itūūra-inī rīake na gwake mūci.” ⁵⁸ Nake ndaaringire cīama nyingī kūu, tondū wa ūrīa maagīte gwītīka.

14*Johana Mūbatithania Kūrengwo Mūtwe*

¹ Na rīrī, hīndī ūyo, Mūthamaki Herode nīaiguire ngumo ya Jesū, ² nake akīra arīa maamūtungataga atīrī, “Ūcio nī Johana Mūbatithania; nī arīūkīte kuuma kūrī arīa akuu! Nīkīo arī na hinya mūnene ūguo wa kūringa cīama.”

³ Na rīrī, Herode nīanyītīte Johana akamuoha, na akamūikīa njeera nī ūndū wa Herodia, ūrīa warī mūtumia wa mūrū wa nyina Filipu, ⁴ tondū Johana nīamwīrīte atīrī: “Watho ndūgwītīkīrītīe ūmūhīkie.” ⁵ Herode nīendaga kūūraga Johana, no nīetīgagīra andū, tondū nīmeetīkītīe atī Johana aarī mūnabii.

⁶ Mūthenya wa gūkūngūra gūciarwo kwa Herode-rī, mwarī wa Herodia nīainīre andū, na agīkenia Herode mūno. ⁷ Nī ūndū ūcio Herode akīhīta na mwīhītwa atī nīekūmūhe kīrīa gīothe angīendire. ⁸ Nake mūrītu ūcio aarīkia gūtaarwo nī nyina, akiuga atīrī, “He mūtwe wa Johana Mūbatithania o rīu ūrī thīnī wa kiuga.” ⁹ Mūthamaki nīataangīkīre mūno, no nī ūndū wa mwīhītwa wake, na agēnī arīa maarī iruga-inī rīake-rī, agīathana atī mūrītu ūcio aheo kīrīa eetīte. ¹⁰ Nī ūndū ūcio agītūmana kūu njeera na Johana akīrengwo mūtwe. ¹¹ Naguo mūtwe ūcio wake ūkīrehwo na kiuga, ūkīnengerwo mūrītu ūcio, nake akīūtwarīra nyina. ¹² Nao arutwo a Johana magīthīi makīoya kīimba gīake, magīgīthīka, magīcooka magīthīi makīra Jesū.

Jesū Kūhūūnia Andū Ngiri Ithano

¹³ Na rīrīa Jesū aiguire ūhorō ūcio, akiuma kūu ahaicīte gatarū andū matekūmenya, agīthīi handū hataarī na andū. Nakīo kīrīndī kīaigua ūguo-rī, gīkīuma matūūra-inī gīkīmūrūmīrīra na magūrū. ¹⁴ Rīrīa Jesū oimire gatarū na akīona andū aingī, akīmaiguīra tha, na akīhonia arūaru ao.

¹⁵ Na gwakuhīrīria gūtuka-rī, arutwo ake magīthīi harī we, makīmwīra atīrī, “Gūkū nī kūndū gūtarī mīciī, na nīkūratuka. Īra andū aya mathīi, nīgeetha makegūrīre irio tūtūūra-inī.”

¹⁶ Jesū akīmacookeria atīrī, “Hatīrī bata wa mathīi. Mahei gīa kūrīa inyuī ene.”

¹⁷ Nao makīmūcookeria atīrī, “Haha tūrī na mīgate ītano tu na thamaki igīrī.”

¹⁸ Akīmeera atīrī, “Ndeherai haha.” ¹⁹ Nake agīathana andū maikare thī nyeki-inī. Akīoya mīgate ūyo ītano na thamaki icio igīrī, akīrora igūrū, agīcooka ngaatho, akīenyūranga mīgate ūyo. Agīcooka akīmīnengera arutwo, nao arutwo makīhe andū. ²⁰ Othe makīrīa makīhūūna, nao arutwo makīūngania cienyū iria ciatīgarīte makīiyūria ciondo ikūmi na igīrī. ²¹ Mūigana wa andū arīa maarīre maarī ta arūme ngiri ithano, andū-a-nja na cīana matatarītwo.

Jesū Kūgerera Maaī Igūrū

²² O hīndī ūyo Jesū akīra arutwo ake matoonye gatarū, mathīi mbere yake mūrīmo ūrīa ūngī wa irīa mūira wa oigīre kīrīndī ūhorō. ²³ Thuutha wa kūmoigīra ūhorō-rī, akīambata kīrīma-inī arī wiki nīguo akahooe. Na gūgītuka aarī o ho wiki, ²⁴ no gatarū nīkarīkītīe gūthīi īfīna iraiharaihu kuuma thī nyūmū, gākīhūūragwo nī makūmbī ma maaī tondū kerekeire na kūrīa rūhuho ruoimaga.

²⁵ Na rīrī, ta thaa kenda cia ūtukū-rī, Jesū agīthīi kūrī o agereire maaī igūrū. ²⁶ Hīndī īrīa arutwo maamuonire agīthīi agereire maaī igūrū, makīnyītītwo nī guoya, makiuga atīrī, “Īrīa nī ngoma,” na magīkaya nī gwītīgīra.

²⁷ No hīndī o ūyo Jesū akīmeera atīrī, “Ūmūrīriai! Nī nīi. Tigai gwītīgīra.”

²⁸ Petero akīmūcookeria atīrī, “Mwathani, akorwo nīwe-rī, nījīra njūke kūrī we ngereire maaī igūrū.”

²⁹ Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Ūka.”

Hĩndĩ ĩyo, Petero akiuma gatarũ, agĩthĩ agereire maaĩ igũrũ erekeire harĩ Jesũ. ³⁰ No rĩrĩa oonire rũhuho, agĩtigĩra, na akĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, honokia!”

³¹ O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ na wĩtikio mũnini-ĩ! Wagĩa na nganja nĩkĩ?”

³² Na hĩndĩ ĩrĩa maaħaicire gatarũ-rĩ, rũhuho rũgĩtiga kũhurutana. ³³ Hĩndĩ ĩyo arĩa maaĩrĩ thĩnĩ wa gatarũ makĩmũgocoo, makiuga atĩrĩ, “Nĩ ma wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

³⁴ Na maaĩrĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya bũrũri wa Genesareti. ³⁵ Na hĩndĩ ĩrĩa andũ a kũu maamenyire atĩ nĩ Jesũ, makĩhunja ũhoru ng’ongo ciothe ĩria ciamarigiĩcĩrie. Nao makĩmũrehera andũ othe arĩa maaĩrĩ arũaru, ³⁶ na makĩmũthaitha areke arũaru mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩthonio.

15

Ūhoru wa Thaahu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ũcio Afarisai amwe na arutani a watho magĩũka kũrĩ Jesũ moimĩte Jerusalemu, makĩmũria atĩrĩ, ² “Nĩ kĩ gĩtũmaga arutwo aku mathũkie kĩrĩa gĩa athuuri? Matĩthambaga moko rĩrĩa mekũria irio!”

³ Nake Jesũ akĩmoooria atĩrĩ, “Na inyuĩ mũthũkagia watho wa Ngai nĩ ũndũ wa ĩrĩa cianyu nĩkĩ? ⁴ Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, ‘Tĩia thoguo na nyũkwa’ na ‘Mũndũ wa kũruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ⁵ No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angĩra ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Ūteithio ũria ingĩagũteithia nague, nĩ kĩheo kĩamũrĩre Ngai,’ ⁶ mũndũ ũcio ndarĩ bata wa ‘gũtĩia ithe’ nague. Nĩ ũndũ ũcio mũgagĩtua kiugo kĩa Ngai gĩa tũhũ nĩ ũndũ wa kĩrĩa kĩanyu. ⁷ Inyuĩ hinga ici! Isaiia nĩamenyete wega hĩndĩ ĩrĩa aarathire ũhoru wanyu, akiuga atĩrĩ:

⁸ “ ‘Andũ aya maaheaga gĩtĩio na mĩromo, no ngoro ciao irĩ kũraya na nĩ.

⁹ Nao maaħooyaga o tũhũ;

morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.’ ”

¹⁰ Nake Jesũ agĩta kirĩndĩ kũu gũke harĩ we, agĩkĩra atĩrĩ, “Thikĩrĩria na mũtaũkĩrwo. ¹¹ Kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua ka mũndũ ti kĩo ‘kĩmũthaahagia’, no kĩrĩa kũmaga kanua gake nĩkio ‘kĩmũthaahagia.’ ”

¹² Na hĩndĩ ĩyo arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmũria atĩrĩ, “Nĩũ atĩ Afarisai nĩmararakarire rĩria maraiguire ũhoru ũcio?”

¹³ Nake akĩmaccokeria atĩrĩ, “Mũmera o wothe ũtaahandĩtwo nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ nũkamunywo na mĩri. ¹⁴ Tiganai nao; acio nĩ atongoria atumumu. Mũtumumu angĩtongoria mũtumumu ũngĩ, eerĩ no kũgũa mangĩgũa irima.”

¹⁵ Nake Petero akiuga atĩrĩ, “Tũtaũrĩre ngerekano ĩyo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmoooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? ¹⁷ Kaĩ mũtooi atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua gĩthiiga nda, gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ? ¹⁸ No maũndũ marĩa moimaga kanua moimaga ngoro-inĩ, na nĩmo ‘mathaahagia’ mũndũ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ngoro-inĩ nĩkuo kuumaga meciiria mooru, na ũragani, na ũtharia, na ũhũri maraya, na ũici, na kũiganĩrĩra igenyo, na njambanio. ²⁰ Macio nĩmo maũndũ marĩa ‘mathaahagia’ mũndũ; no kũria irio na moko matarĩ mathambie matingĩtũma mũndũ agĩe na ‘thaahu.’ ”

Wĩtikio wa Mũndũ-wa-Nja Mũkaanani

²¹ Nĩngĩ Jesũ akiuma kũu, agĩthĩ ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni. ²² Mũndũ-wa-nja Mũkaanani woimĩte gũkuhĩ na kũu agĩũka kũrĩ we, akĩmũkayagĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, njguĩra tha! Mũirĩtu wakwa nĩarathĩnio mũno nĩ ndaimono.”

²³ No Jesũ ndarĩ ũndũ o na ũmwe oigire. Nĩ ũndũ ũcio arutwo ake magĩthĩ kũrĩ we makĩmũringĩrĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩre athĩ, tondũ nĩaratũrũmirĩra agĩkayaga.”

²⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Ndaatũmirwo o kũrĩ ng’ondũ cia nyũmba ya Isiraeli ĩria ciũrĩte tu.”

²⁵ Nake mũndũ-wa-nja ũcio agĩũka, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndeithia!”

²⁶ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩre kuoya mũgate wa ciana ũikĩrie ngui.*”

²⁷ Nake mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Ĩ nĩguo Mwathani; no o na ngui nĩrĩaga rũitiki rũria rũgũaga kuuma metha-inĩ ya mwene cio.”

* **15:26** Ayahudi meetaga andũ-a-Ndũrĩrĩ “Ngui” nĩ ũndũ wa kũmama.

²⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, wĩtũkio waku nĩ mũnene! Ihooya riaku nĩrĩahingio.” Nake mwarĩ akĩhonio ithaa o rĩu.

Jesũ kũhe Andũ Ngĩri Inya Irio

²⁹ Jesũ akĩuma kũu, agĩthĩ agereire hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ, agũkara thĩ. ³⁰ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, gĩkĩmũrehera andũ arĩa maathuaga, na atumumu, na arĩa maarĩ onju na arĩa mataaragia, na angĩ aingĩ, makĩmaiga magũrũ-inĩ make; nake akĩmahonia. ³¹ Nao andũ makĩgega rĩrĩa moonire arĩa mataaragia makĩaria, na arĩa onju mahonetio, na arĩa maathuaga magũtwaru, na atumumu makĩona. Nao makĩgooca Ngai wa Isiraeli.

³² Nake Jesũ agũta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha tondũ makoretwo hamwe na nĩ mĩthenya itatũ, na matirĩ na kĩndũ gĩa kũria. Nĩdikwenda mathĩ marĩ ahũtu, tondũ maahota kũringĩkĩra njĩra.”

³³ Nao arutwo ake magĩcookia atĩrĩ, “Tũngĩruta kũ mĩgate ya kũhũũnia kĩrĩndĩ ta gĩkĩ, gũkũ werũ-inĩ?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmooria, atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate iigana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja, na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ.”

³⁵ Nake akũra kĩrĩndĩ kũu gũkara thĩ. ³⁶ Agĩcooka akĩoya mĩgate iyo mũgwanja na tũthamaki tũu, na aarĩkia gũcookia ngaatho-rĩ, akĩmĩenyũranga, akĩmĩnengera arutwo nao makĩhe andũ. ³⁷ Othe makĩria makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo mũgwanja. ³⁸ Mũigana wa andũ arĩa maarĩre maarĩ andũ ngĩri inya, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo. ³⁹ Jesũ aarĩkia kuugĩra kĩrĩndĩ ũhoru, agĩtoonya gatarũ, agĩthĩ mwena wa Magadani.

16

Jesũ Kũurio Arĩnge Kĩama

¹ Na rĩrĩ, Afarisai na Asadukai magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũgeria na kũmwĩra amaringĩre kĩaama kiumĩte igũrũ makĩone.

² Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa gwatuka, muugaga atĩrĩ, ‘Kaĩ nĩgũkaara-ĩ, tondũ igũrũ nĩ gũtune.’ ³ Nĩngĩ rũciinĩ muugaga atĩrĩ, ‘Ūmũthĩ nĩgũkũgĩa kĩhuhũkanio, tondũ igũrũ nĩ gũtune na gũgathimba.’ Nĩmũũ gũtaũra ũria igũrũ rĩtarĩ, no mũtingĩhota gũtaũra imenyithia cia mahinda maya tũrĩ. ⁴ Rũciaro rũrũ rwaganu na rwa ũtharia rũũragia rũringĩrwo kĩaama, no gũtirĩ kĩaama rũkũringĩrwo tiga kĩaama kĩria kĩa Jona.” Nake Jesũ akĩmatiga, agĩthĩra.

Ndawa ya Kũmbia Mĩgate ya Afarisai na Asadukai

⁵ Rĩria maaringire iria, arutwo ake magĩkorwo nĩmariganĩrwo nĩgũkuua mĩgate. ⁶ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyerere, na mwĩhũgage ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.”

⁷ Nao makĩaranĩria, makiuga atĩrĩ, “Hihi nĩ tondũ tũtinoka na mĩgate.”

⁸ Nake Jesũ aamenya ũria meeranaga, akĩmooria atĩrĩ, “Inyũ a wĩtũkio mũnini, nĩ kũ kiratũma mwaranĩrie ũhoru wa kwaga mĩgate? ⁹ Kaĩ mũtarĩ mwataũkĩrwo? Mũtingĩrĩrikana mĩgate itano irĩa yarĩrwo nĩ andũ ngĩri ithano, na nĩ ciondo ciigana muonganĩrie? ¹⁰ Kana mĩgate mũgwanja irĩa yarĩrwo nĩ andũ ngĩri inya, na nĩ ciondo ciigana muonganĩrie? ¹¹ Nĩ kũ kiragĩria mũmenye atĩ ndikwaragia ũhoru wa mĩgate? No mwĩhũgagĩ ndawa iyo ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.” ¹² Hĩndĩ iyo makĩmenya atĩ ndaameeraga mehũũge nĩ ũndũ wa ndawa ya kũmbia mĩgate, no nĩ memenyagĩrĩre ũrutani wa Afarisai na Asadukai.

Petero Kuumbũra Kristũ

¹³ Na rĩria Jesũ aakinyire rũgongo rwa Kaisarea-Filipi, nĩorĩrie arutwo ake atĩrĩ, “Andũ moigaga Mũrũ wa Mũndũ nũũ?”

¹⁴ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga atĩ nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe Elija, o na angĩ makoiga nĩwe Jeremia, kana ũmwe wa anabii.”

¹⁵ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyũ na inyũ muugaga atĩa? Muugaga nĩ nĩ nĩ ũũ?”

¹⁶ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai ũria wĩ muoyo.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Simoni mũrũ wa Jona, nĩgũkorwo ndũguũrĩrio ũndũ ũyũ nĩ mũndũ, no nĩ Baba ũria ũrĩ igũrũ. ¹⁸ Na nĩ ngũkwĩra atĩrĩ, wee nĩwe Petero, na igũrũ rĩa ihiga rĩrĩ nĩngaka kanitha wakwa, nacio ihingo cia kwa ngoma itikaũtooria. ¹⁹ Nĩngakũnengera cabi cia ũthamaki wa igũrũ; na kĩria gĩothe ũkooha gũkũ thĩ nĩgĩkoohwo igũrũ, na kĩria gĩothe ũkoohora gũkũ thĩ, nĩgĩkoohorwo

igürü.” ²⁰ Agĩcooka agĩkaania arutwo ake matikeere mündü o na ũrĩkũ atĩ we nĩwe Kristũ.

Jesũ Kuumbũra Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake

²¹ Kuuma hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtaarĩria arutwo ake atĩ no nginya athĩĩ Jerusalemu, na athĩnio mũno nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mĩthenya itatũ ariũke.

²² Nake Petero akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, kũroaga gũtuũka ũguo! Ũndũ ũcio ndũkanagũkore!”

²³ Nake Jesũ akĩhũgũrĩra Petero, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee wĩ mũhĩnga harĩ nĩ; wee ndwĩciiragia maũndũ moimĩte kũrĩ Ngai, tĩga maũndũ moimĩte kũrĩ andũ.”

²⁴ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Mündũ o wothe ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, oe mũtharaba wake aanũmĩrĩre. ²⁵ Nĩgũkorwo mündũ ũrĩa wothe wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoowo nĩguo; no ũrĩa wothe ũkoowo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. ²⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, mündũ angũgũna nakĩ o na angũgwatĩra thĩ yothe, na arwo nĩ muoyo wake? Kana nĩ kĩĩ mündũ angũkũũrania muoyo wake nakĩo? ²⁷ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mündũ nĩagooka na riiri wa Ithe hamwe na arĩa ake, na hĩndĩ iyo nĩakahe o mündũ kĩheo gĩake kũringana na ciiko ciake. ²⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe marũngĩĩ haha matigacama gĩkuũ matonete Mũrũ wa Mündũ agĩũka na ũthamaki wake.”

17

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩ

¹ Thuutha wa mĩthenya itandatũ, Jesũ nĩathĩre na Petero, na Jakubu, na mũrũ wa nyina Johana, akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩaaya handũ hataarĩ na andũ. ² Arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũrĩa aahaanaga. Ũthĩũ wake ũkiara ta riũa, na nguo ciake ikĩerũha cua, ta ũtheri. ³ O hĩndĩ iyo hau mbere yao makĩmũrĩrwo nĩ Musa na Elija makĩaranĩria na Jesũ.

⁴ Nake Petero akĩra Jesũ atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ; ũngĩenda-rĩ, no njake ithũnũ ithatũ, kĩmwe giaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩria kĩngĩ kĩa Elija.”

⁵ O akĩaragia-rĩ, itu ikengu rĩgũũka rĩkĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩũ ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendetee; na nĩngengagio mũno nĩwe. Mũiguagei!”

⁶ Rĩria arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩnamĩrĩra, magĩturumithia mothĩũ mao thĩ mamakĩte mũno. ⁷ No Jesũ agĩũka, akĩmahutia na akĩmeera atĩrĩ, “Arahũkai, tĩgai gwĩtigĩra.” ⁸ Na rĩria maatiirire maitho-rĩ, mationire mündũ ũngĩ tĩga o Jesũ wiki.

⁹ Rĩria maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikae kwĩra mündũ o na ũrĩkũ ũrĩa muona, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mündũ akaariũkio oime kũrĩ arĩa akuũ.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya aambe ooke?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ, Elija no nginya aambe ooke, ahaarĩre maũndũ mothe. ¹² No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka, no andũ makĩaga kũmũmenya, no nĩmamwĩkire ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka. O ũguo noguo nake Mũrũ wa Mündũ akaanyariirwo nĩo.” ¹³ Hĩndĩ iyo arutwo makĩmenya atĩ aamaheaga ũhoro wa Johana Mũbatithania.

Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ndaimono

¹⁴ Rĩria maakinyire harĩa kĩrĩndĩ kĩarĩ, mündũ ũmwe agĩthĩ harĩ Jesũ, akĩmũturĩria ndu, ¹⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani igũra mũrũ wakwa tha, arĩ na mũrimũ wa kĩbaba na nũũmũthĩnagĩa mũno. Kaingĩ nĩagũũaga mwaki-inĩ kana akagũa maa-inĩ. ¹⁶ Nĩndĩramũreheire arutwo aku, no matinahota kũmũhonia.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtũtikĩtie na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.” ¹⁸ Jesũ agĩkũũma ndaimono iyo, nayo ikiuma kamwana kau, na gakĩhonio o hĩndĩ iyo.

¹⁹ Nao arutwo magĩthĩ kũrĩ Jesũ keheri-inĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Tũremirwo nĩkũngata ndaimono iyo nĩkĩ?”

²⁰ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ tondu wĩtikio wanyu nĩ mũnini. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio mũnini ta mbeũ ya karatarĩ, no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ehera haha, ũthĩĩ haarĩa’ na gĩthĩ. Gũtirĩ ũndũ ũkaamũrema.” (²¹ No ndaimono mũthamba ũcio ndĩngĩngatĩka na kĩndũ kĩngĩ, tĩga mahooya na kwĩhinga kũria irio.)

²² Hīndī ĩrĩa macookanĩrĩire kũu Galili, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyanĩrwo aneanwoko moko-inĩ ma andũ. ²³ Nĩmakamũũraga, na mũthenya wa ĩtatũ nĩakariũkio.” Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ kĩaheha.

Igooti rĩa Hekarũ

²⁴ Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake maarĩkia gũkinya Kaperinaumu, arĩa meetagia andũ daraki igĩrĩ cia igooti rĩa hekarũ magĩthĩ kũrĩ Petero, makĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ mũrutani wanyu atarutaga igooti rĩa hekarũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ, nĩarutaga.”

Rĩrĩa Petero aatoonyire nyũmba, Jesũ akĩmũhĩta kwaria akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgwĩciiria atĩa, wee Simoni? Athamaki a thĩ-rĩ, metagia igooti kuuma kũrĩ a? Metagia ariũ ao, kana metagia andũ arĩa angĩ?”

²⁶ Nake Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ.”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio ariũ ao matirĩhaga. ²⁷ No nĩguo tũtikamarakarie-rĩ, thĩ ĩria-inĩ ũkie ndwano kuo, na thamaki ĩrĩa ũkũnyĩta mbera, ũmĩtumĩre kanua kayo, na nĩũkuona mbeeca, daraki inya; cioe ũthĩ ũrĩhe igooti rĩakwa na rĩaku.”

18

Mũndũ ũria Mũnene mũno Ũthamaki-inĩ wa Igũrũ

¹ Ihinda o rĩu arutwo magũũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ?”

² Nake agĩta kaana, agĩkarũgamia gatagatĩ kao. ³ Agĩcooka akiũga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tĩga mũgarũrũkire mũtuũke o ta twana, mũtigatooonya ũthamaki wa igũrũ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ũria wotha wĩnyĩhagia ta kaana gaka nĩwe mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

⁵ “Nake ũria wotha wamũkagĩra kaana ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra. ⁶ No ũria wotha ũngĩhĩthia kamwe ga twana tũtũ tũnjĩĩkĩtie keehie, nĩ kaba mũndũ ũcio aharũkio ihiga rĩa gĩthĩ ngingo aikio ĩria-inĩ kũrĩa kũrĩku.

⁷ “Kaĩ gũkũ thĩ kũrĩ na haaro-ĩ, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mũndũ ũria ũtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ⁸ Guoko gwaku kana kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ githua kana wĩ kionje, gũkĩra ũkorwo na moko meerĩ kana magũrũ meerĩ na ũikio mwaki-inĩ wa tene na tene. ⁹ Narĩo riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rikũũre, ũrĩte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ na riitho rĩmwe, gũkĩra ũkorwo na maitho meerĩ na ũikio mwaki-inĩ wa kwa ngoma.

Ngerekano ya Ng'ondũ ĩrĩa Yorĩte

¹⁰ “Menyererai mũtikae kũnyarara o na kamwe ga twana tũtũ tũnini. Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, araika a tuo nĩmonaga ũthĩu wa Baba ũria ũrĩ igũrũ, hĩndĩ ciothe.” (¹¹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire kũhonokia kĩrĩa kiorĩte.)

¹² “Rĩu-rĩ, mũgwĩciiria atĩa? Mũndũ angĩkorwo arĩ na ng'ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, gĩthĩ ndangĩtĩga icio mĩrongo kenda na kenda kũu ĩrĩma-inĩ, athĩ agacarie ĩyo yũrĩte? ¹³ Na angĩmĩona-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, akenagĩra ng'ondũ ĩyo ĩmwe ĩrorĩte kũrĩ ũria akenagĩra icio mĩrongo kenda na kenda ĩtaroorĩte. ¹⁴ ũguo noguo Ithe wanyu ũria ũrĩ Igũrũ atangienda o na kamwe ga twana tũtũ tũnini koore.

Mũndũ Wanyu Akũhĩtirie

¹⁵ “Mũrũ kana mwarĩ wa thoguo angĩkũhĩtiria-rĩ, thĩ ũmuonie ihĩtia rĩake mũrĩ o inyuĩ eerĩ. Angĩgũthikĩrĩria-rĩ, nĩmwacookanwo nake. ¹⁶ No angĩrega gũgũthikĩrĩria, oya mũndũ ũngĩ ũmwe kana eerĩ mũthĩĩ nao, nĩguo ũndũ o wotha ũrũgamagĩrĩrwo nĩ ũria wa andũ eerĩ kana atatũ. ¹⁷ Angĩrega kũmathikĩrĩria-rĩ, ĩra kanitha ũndũ ũcio; na angĩkĩrega gũthikĩrĩria o na kanitha-rĩ, mũtue o ta mũndũ ũtetĩkĩtie kana ta mwĩtia wa mbeeca cia igooti.

¹⁸ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ o wotha mũkooha gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkoohwo, na ũria wotha mũkoohora gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkohorwo.

¹⁹ “O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ eerĩ anyu mangĩguanĩra gũkũ thĩ ũndũ o wotha ũria marahooya, nĩmakahingĩrio nĩ Baba ũria ũrĩ igũrũ. ²⁰ Nĩgũkorwo harĩa andũ eerĩ kana atatũ monganĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa-rĩ, ngoragwo ndĩ ho gatagatĩ kao.”

Ngerekano ya Ndũngata ĩtarĩ Tha

²¹ Nĩngĩ Petero agĩũka harĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, mũrũ kana mwarĩ wa baba angĩhĩtiria maita maigana ngĩmũrekegĩra? Hihĩ nĩ maita mũgwanja?”

²² Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ, ti maita mũgwanja, no nĩ mĩrongo mũgwanja, maita mũgwanja.

²³ “Nĩ ũndũ ũcio, ũthamaki wa igũrũ ũhaananĩtio na mũthamaki ũrĩa wendaga kuonio mathabu ma mbeeca ciake nĩ ndungata ciake. ²⁴ Aambĩrĩria kũrora mathabu-rĩ, mũndũ warĩ na thĩrĩ wake wa taranda ngĩrĩ ikũmĩ* akĩrehwo kũrĩ we. ²⁵ Na tondũ nĩaremetwo nĩ kũrĩha-rĩ, mwathi wake agĩathana atĩ mũndũ ũcio, endio hamwe na mũtunia wake, na ciana ciake, na kĩria gĩothe aarĩ nakio nĩguo thĩrĩ ũrĩhĩke.

²⁶ “Ndungata iyo ikĩgũithia mbere yake, ikĩmũthaita, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ngĩrĩrĩria, na nĩndũkũrĩha thĩrĩ wothe.’ ²⁷ Nake mwathi ũcio wa ndungata iyo akĩmũguĩra tha, akĩmĩrekeria thĩrĩ ũcio akĩreka ithĩ.

²⁸ “No ndungata iyo yoima nja, igĩcemanĩa na ndungata ingĩ yarutaga wĩra nayo yarĩ na thĩrĩ wayo wa dinari igana rĩmwe.† Ikĩmĩnyiita mũmero imũite, ikĩmũra na hinya atĩrĩ, ‘Ndũha thĩrĩ wakwa ũrĩa ũrĩ nago!’

²⁹ “Ndungata iyo ikĩgũithia thĩ, ikĩmũthaita, ikĩmũra atĩrĩ, ‘Ngĩrĩrĩria, na nĩndũkũrĩha.’

³⁰ “Nowe akĩrega. Handũ ha ũguo, agĩthĩ ikĩmũikithia njeera nginya rĩrĩa ikaarĩha thĩrĩ ũcio. ³¹ Rĩrĩa ndungata irĩa ingĩ cionire ũrĩa gwekĩka-rĩ, ikĩguo ũuru mũno, igĩthĩ ikĩrĩa mwathi wacio ũrĩa wothe gwekĩkĩte.

³² “Nake mwathi wao agĩta ndungata iyo, akĩmũra atĩrĩ, ‘Wee ndungata ino njaganu, ngũrekeire thĩrĩ waku wothe tondũ nĩũũthaitire. ³³ Githĩ nawe ndũkwagĩrĩrwo ũguĩre ndungata irĩa ingĩ tha o ta ũrĩa nĩ ngũguĩrĩre tha?’ ³⁴ Nĩ ũndũ wa kũrakara, mwathi wayo akĩmĩneana kũrĩ anene a njeera nĩguo ikaherithio o nginya rĩrĩa ikaarĩha thĩrĩ wothe.

³⁵ “Ūguo nĩguo Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ ageeka o ũmwe wanyu, mũngĩaga kũrekeria mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu na ma kuuma ngoro-inĩ cianyu.”

19

Gũtigana kwa Mũthuuri na Mũtunia

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia kũmeera maũndũ macio-rĩ, akiuma Galili, agĩthĩ rũgongo rwa Judea mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani. ² Nao andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩa, nake akĩmahoneria kuo.

³ Na Afarisai amwe magĩthĩ kũrĩ we nĩguo mamũgerie. Makĩmũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtũkĩrĩtie mũndũ atigane na mũtunia wake nĩ ũndũ wa gĩtũmi o na kĩrĩkũ?”

⁴ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete, atĩ o kĩambĩrĩria Mũũmbi ‘ombire mũndũ-mũrũme na mũndũ-wa-nja’, ⁵ na akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ mũndũ mũrũme nĩagatigana na ithe na nyina, na anyĩtane na mũtunia wake, nao eerĩ matũke mwĩrĩ ũmwe?’ ⁶ Na nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyĩtithanĩtie, mũndũ ndakanamatigithanie.”

⁷ Nao makĩmũria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩatũmire Musa aathane atĩ mũndũ no ahe mũtunia wake marũa ma gũtigana nake, amũte?”

⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Musa aamwĩtũkĩrĩtie mũtiganage na atunia anyu tondũ wa ũmũ wa ngoro cianyu. No gũtiarĩ ũguo kuuma kĩambĩrĩria. ⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ o wothe angĩtigana na mũtunia wake, tĩa amũteire nĩ ũndũ wa ũtharia, nake ahĩkie mũtunia ũngĩ-rĩ, mũndũ ũcio nĩatharĩtie.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo kũrĩ gatagatĩ ka mũthuuri na mũtunia-rĩ, nĩ kaba kwaga kũhikania.”

¹¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti mũndũ o wothe ũngĩhota gwĩtũkĩra ũhoru ũyũ, tĩa no arĩa maheetwo ũhotti ũcio. ¹² Nĩgũkorwo andũ amwe maacĩrĩrwo mahaana ta marĩ ahakũre; angĩ maahakũrĩrwo nĩ andũ; na angĩ makarega kũhikania nĩ ũndũ wa ũthamaki wa igũrũ. Mũndũ ũrĩa ũngĩhota gwĩtũkĩra ũndũ ũyũ, nĩawĩtũkĩre.”

Jesũ Kũhoera Twana

¹³ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩreherwo twana nĩguo atũigĩrĩre moko na atũhooere. No arutwo magĩkũũma arĩa maatũrehete.

¹⁴ Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũũke kũrĩ nĩ, tĩgai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Igũrũ nĩ wa arĩa mahaana ta tuo.” ¹⁵ Aarĩkia gũtũgĩrĩra moko, akiuma kũu.

Mwanake warĩ Gĩtonga

* **18:24** Taranda nĩ mbeeca yarĩ makĩria ma mũcaara wa miaka ikũmi na itano wa mũruti wĩra, kana mina mũrongo itandatũ. Ũmũthĩ nĩ ciringĩ milioni nyingĩ. † **18:28** Dinari yarĩ mũcaara wa mũthenya ũmwe.

¹⁶ Na riri, mundũ ũmwe nĩokire kũri Jesũ, akĩmũuria atĩri, “Mũrutani, nĩ undũ ũrikũ mwega ingĩka nĩgeetha ngie na muoyo wa tene na tene?”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩri, “Ũkũnjũuria ũhoro wa undũ ũria mwega nĩkĩ? Kũri o ũmwe mwega. Ũngĩenda gũtoonya muoyo-inĩ-rĩ, athĩkaĩra maathani.”

¹⁸ Mũndũ ũcio akĩmũuria atĩri, “Nĩ maathani marĩkũ?”
Jesũ akĩmũcookeria atĩri, “Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩre mundũ ũria ũngĩ kĩgeeny, ¹⁹ na tĩa thoguo na nyũkwa, o na ‘endaga mundũ ũria ũngĩ o ta ũria wĩyendete wee mwene.’”

²⁰ Mwanake ũcio akiuga atĩri, “Maundũ macio mothe ndũire ndĩmarũmitie, nĩ kĩ kĩngĩ ndigairie?”

²¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩri, “Ũngĩenda kwagĩra kũna, thĩ wendie indo ciaku ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩukagĩa na mũthiithũ igũrũ. Ũcooke ũuke ũnũmĩre.”

²² Rĩria mwanake ũcio aigũire ũguo-rĩ, agĩthĩ arĩ na kĩa, tondũ aarĩ na ũtonga mũngĩ.

²³ Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩri, “Ngũmwĩra atĩri na ma, nĩ undũ ũri hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁴ O rĩngĩ ngũmwĩra atĩri, nĩ ũhũthũ ngamĩra ihungurire irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki wa Ngai.”

²⁵ Rĩria arutwo maigũire ũguo-rĩ, makĩmaka mũno, makĩũrania atĩri, “Rĩu-rĩ, nũ ũngĩkĩhonoka?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmarora akĩmeera atĩri, “Ũndũ ũcio ndũngĩhoteka nĩ andũ, no maundũ mothe nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁷ Petero akĩmũcookeria atĩri, “Ithũ nĩtũtigĩte maundũ mothe, tũgakũrũmĩra! Ithũ-rĩ, nĩ kĩ tũkaahoe?”

²⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩri, “Ngũmwĩra atĩri na ma, hĩndĩ ĩria Mũrũ wa Mũndũ agaĩkarĩra gĩĩ gĩake kia ũnene kĩri riiri, thĩni wa thĩ njerũ, inyuĩ arĩa mũnũmagĩra nĩ inyuĩ mũgaĩkarĩra itĩ ikũmi na igĩri cia ũnene, na nĩmũgatuĩra mĩhĩrĩga ĩria ikũmi na ĩri ya Isiraeli ciira. ²⁹ Na ũria wothe ũtigĩte nyũmba, kana arĩũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mũgũnda nĩ undũ wakwa nĩakamũkĩra maita igana ma iria atigĩte, na agae muoyo wa tene na tene. ³⁰ No riri, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩo makaarĩgia thuutha, na aingĩ arĩa marĩ thuutha nĩo magaatongoria.

20

Ngerekano ya Aruti Wĩra a Mũgũnda wa Mĩthabĩbũ

¹ “Nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta mundũ warĩ na gĩthaka, ũria woimarĩre rũcinĩ tene akaandĩke andũ a kũruta wĩra mũgũnda wake wa mĩthabĩbũ. ² Na aarĩkanĩra nao atĩ nĩekũmarĩha dinari mũthenya ũcio, akĩmatũma makarute wĩra mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabĩbũ.

³ “Ta thaa ithatũ nĩoimarĩre na akĩona andũ angĩ marũngĩĩ thoko-inĩ matarĩ undũ meekaga. ⁴ Akĩmeera atĩri, ‘O na inyuĩ-rĩ, thĩni mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabĩbũ, na nĩngũmũrĩha o kĩria kĩaĩrĩre.’ ⁵ Nĩ undũ ũcio magĩthĩĩ.

“Nĩngĩ akĩumagara rĩngĩ ta thaa thita, na thaa kenda agĩka o ũguo. ⁶ Na ta thaa ikũmi na ĩmwe, akĩumagara na akĩona andũ angĩ marũngĩĩ o hau. Akĩmoooria atĩri, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũtĩndũ mũrũngĩĩ haha mũthenya mũgĩma mũtarĩ undũ mũreka?’

⁷ “Nao makĩmũcookeria atĩri, ‘Tondũ gũtirĩ mundũ ũtwandĩkire.’
“Akĩmeera atĩri, ‘O na inyuĩ thĩni mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabĩbũ.’

⁸ “Gwatuka-rĩ, mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabĩbũ akĩra mũrũgamĩrĩri wa wĩra wake atĩri, ‘Ita aruti a wĩra ũmarĩhe mũcaara, wambĩrĩrie na arĩa maandĩkirwo thuutha, ũrĩkie na arĩa maandĩkirwo mbere.’

⁹ “Aruti a wĩra arĩa maandĩkĩtwo thaa ikũmi na ĩmwe moka, makĩrĩhwo dinari ĩmwe o mundũ. ¹⁰ Nĩ undũ ũcio, rĩria arĩa maandĩkĩtwo mbere mookire-rĩ, meciĩrĩtie mekũrĩhwo makĩria. No riri, o nao maarĩhirwo dinari ĩmwe o mundũ. ¹¹ Maarĩkia kũrĩhwo, makĩambĩrĩria kũnugunikĩra mwene mũgũnda. ¹² Makiuga atĩri, ‘Andũ arĩa marĩgirĩ kwandĩkwo-rĩ, marutire wĩra o ithaa rĩmwe, na wamaiganania na ithũ arĩa twatĩnda wĩra na mũnoga na kũhĩa nĩ rĩũ.’

¹³ “Nake agĩcookeria ũmwe wao atĩri, ‘Mũrata wakwa, ndĩnagwĩka ũũru. Gĩthĩ tũtirĩkanĩre atĩ ngũrĩhe dinari ĩmwe?’ ¹⁴ Kĩoe mũcaara waku ũthĩ. Nĩ nĩ ndenda kũrĩha mundũ ũcio wandĩkirwo thuutha o ta ũguo ndakũrĩha. ¹⁵ Gĩthĩ ndirĩ na kĩhooto gĩa gwĩka ũria ngwenda na mbeeca ciakwa? Kana ũraigua ũiru tondũ ndĩ mũtaana?’

¹⁶ “Nĩ undũ ũcio arĩa marĩ thuutha, magaatũka a mbere, na arĩa marĩ mbere magaatũka a thuutha.”

Jesũ Kuumbũra Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake rĩngĩ

¹⁷ Na rĩria Jesũ aambataga Jerusalemu-rĩ, nĩetire arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, ¹⁸ “Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kũu Mũrũ wa Mũndũ nĩagakunyanĩrwo aneanwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho. Nao nĩmakamũũra kũuragwo ¹⁹ na nĩmakamũneana kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ anyũrũrio na ahũũrwo na kĩboko na mamwambe mũtĩ igũrũ. Na mũthenya wa gatatũ nĩakariũkio!”

Ihooya rĩa Nyina wa Ciana cia Zebedi

²⁰ Thuutha ũcio, nyina wa ciana cia Zebedi nĩokire kũrĩ Jesũ arĩ na ariũ ake, agĩturia ndu, akĩmũthaiha amũhingĩrie ũndũ mũna.

²¹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũkwenda?”

Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itĩkĩra atĩ ũmwe wa aanake aya akwa eerĩ magaikara ũmwe mwena waku wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena waku wa ũmotho ũthamaki-inĩ waku.”

²² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtiũũ ũrĩa mũrahooya. No mũhote kũnyũira gĩkombe kĩrĩa ngũnyũira?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Itĩ, no tũhote.”

²³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mũkaanyũira gĩkombe gĩakwa, no gũikara mwena wakwa wa ũrĩo kana wa ũmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio nĩ Baba.”

²⁴ Rĩria arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoro ũcio, makĩrakarĩra arutwo acio eerĩ a nyina ũmwe. ²⁵ Nake Jesũ akĩmeeta hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũũ atĩ aathani a Ndũrĩrĩ nĩ metũũgagĩria igũrũ rĩa andũ ao, na anene ao nĩmamaathaga na hinya. ²⁶ No rĩrĩ, gũtikanahaane ũguo gatagatĩ kanyu. Handũ ha ũguo, ũrĩa ũngĩenda gũtuĩka mũnene thĩnĩ wanyu-rĩ, nĩ atuĩke ndungata yanyu, ²⁷ na ũrĩa ũngĩenda gũtuĩka wa mbere thĩnĩ wanyu nĩatuĩke ngombo yanyu, ²⁸ o ta ũrĩa Mũrũ wa Mũndũ atookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata, na arute muoyo wake ũtuĩke thogora wa gũkũura andũ aingĩ.”

Atumumu Eerĩ Kũhonio

²⁹ Na rĩria Jesũ na arutwo ake moimaga Jeriko-rĩ, andũ aingĩ makĩmũrũmirĩra.

³⁰ Nao andũ eerĩ atumumu maikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra, na rĩria maiguire atĩ nĩ Jesũ wahĩtũkaga-rĩ, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguire tha!”

³¹ Gĩkundi kũu kĩa andũ gĩkĩmakaania, gĩkĩmeera makire, no-o magĩkĩrĩrĩria kwaniĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguire tha!”

³² Nake Jesũ akĩrũgama, akĩmeeta. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

³³ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, tũrakũhooya o tũcooke kuona.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmaiguĩra tha, akĩmahutia maitho. Na kahinda o kau makĩambĩrĩria kuona, makĩmũrũmirĩra.

21*Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani*

¹ Na rĩria maakuhĩrĩrie Jerusalemu, maakinya itũura rĩa Bethifage kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ itũura rĩria rĩrĩ mbere yanyu, na mwaingĩra o ũguo nĩmũgũkora ndigiri yohetwo, irĩ na njaũ yayo. Ciohorei mũndeherere. ³ Na mũndũ o na ũrĩkũ angĩmũũria ũndũ-rĩ, mwĩrei atĩ Mwathani nĩabatarĩtio nĩcio, na nĩegũcicookia o narua.”

⁴ ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha ũrathi ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩria oigire atĩrĩ:

⁵ “Itĩrai Mwarĩ wa Zayuni atĩrĩ,

Mũthamaki waku nĩarooka kũrĩwe,

nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ ndigiri,

o njaũ ya ndigiri.”

⁶ Nao arutwo magĩthĩ magĩka o ũrĩa Jesũ aamerĩte. ⁷ Makĩrehe ndigiri na njaũ yayo, na makĩara ngu cio igũrũ rĩayo, nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Na andũ gĩkundi kĩnene mũno makĩara ngu cio njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ magĩtua mathĩgĩ ma mũtĩ makĩmaara njĩra-inĩ. ⁹ Nacio ikundi cia andũ arĩa maamũtongoretie na arĩa maamũrũmirĩrie maanagĩrĩra makoiga atĩrĩ, “Hosana, Mũrũ wa Daudi!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

“Hosana igũrũ, o igũrũ mũno!”

¹⁰ Rirĩa Jesũ aatoonyire Jerusalemu, andũ a itũũra rĩu inene rĩothe makĩambũrũka, makĩũrania atĩrĩ, “ũyũ nake nũũ?”

¹¹ Nakĩo kirĩndĩ kũu gĩgĩcookia atĩrĩ, “ũyũ nĩwe Jesũ ũrĩa mũnabii wa kuuma Nazarethi itũũra rĩa Galili.”

Jesũ arĩ thĩinĩ wa Hekarũ

¹² Nake Jesũ agĩtoonya kũu hekarũ-inĩ akĩrutũrũra andũ othe arĩa maagũraga na meendagia indo kuo, akĩng’aurania metha cia arĩa maakũũranagia mbeeca, na akĩng’aurania itĩ cia arĩa meendagia ndutura. ¹³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo,’ no inyuũ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’”

¹⁴ Nao atumumu na cionje magĩthĩĩ kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ, nake akĩmahonia. ¹⁵ No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho moonire maũndũ ma magegania marĩa eekaga, na maigua ũrĩa ciana cianagĩrĩra kũu hekarũ-inĩ ikiugaga atĩrĩ, “Hosana Mũrũ wa Daudi,” makĩrakara.

¹⁶ Makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũraigua ũrĩa ciana ici iroiga?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩndĩraigua. Kaĩ inyuũ mũtathomete ciugo iria ciugĩte atĩrĩ,

“Kuuma tũnua-inĩ twa twana na twa ngenge
nĩtũmĩte hoime ũgooci?”

¹⁷ Agĩcooka akĩmatiga, akiuma itũũra rĩu inene, agĩthĩĩ Bethania, akĩraara kuo.

Mũkũyũ Kũhooha

¹⁸ Na rũciinĩ tene, arĩ njĩra agĩcooka kũu itũũra inene, akĩigua arĩ mũhũũtu. ¹⁹ Nake akĩona mũkũyũ mũkĩra wa njĩra, agĩthĩĩ harĩ guo, no ndaigana kuona kindũ thĩinĩ wago tiga o mathangũ. Nake akĩwĩra atĩrĩ, “ũroaga gũgaaciara maciaro rĩngĩ!” O hĩndĩ iyo mũtĩ ũcio ũkĩhoha.

²⁰ Rirĩa arutwo ake moonire ũguo makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũkũyũ ũyũ wahooha narua atĩa?”

²¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio na mũtigathanganie-rĩ, to ũguo mũkũyũ ũyũ wĩkĩtwo mũngĩhota gwĩka, no rĩrĩ, o na no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘ũrokũũrũka ũikio iria-inĩ,’ na gwĩkĩke ũguo. ²² Maũndũ mothe marĩa mũrĩhooyaga mwĩtikĩtie nĩmũkaheo.”

Kũria Gikonĩ Ũhoti wa Jesũ

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire hekarũ-inĩ-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a andũ makĩmũkora akĩrutana, makĩmũũria atĩrĩ, “ũreka maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ ũkũheete ũhoti ũcio?”

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũũria kũũria. Mwanjookeria-rĩ, nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. ²⁵ ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte kũ? Woimĩte igũrũ-ĩ, kana woimĩte kũrĩ andũ?”

Makĩaranĩria o ene ũhoro ũcio, makĩũrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte igũrũ,’ egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtikia nĩkĩ?’ ²⁶ No tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte kũrĩ andũ,’ nĩtũgwĩtigĩra andũ, nĩgũkorwo othe nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtũũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.

Ngerekano ya Ariũ arĩa Eerĩ

²⁸ “Na rĩrĩ, mũgwĩciiria atĩa? Nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ariũ eerĩ. Agĩthĩĩ harĩ ũrĩa wa mbere, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũriũ, thĩ ũkarute wĩra ũmũthĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ.’

²⁹ “Nake agĩcookia, akiuga, ‘Ndigũthĩĩ,’ no thuutha akĩrĩcũkwo, agĩthĩĩ.

³⁰ “Nĩngĩ mũthuurĩ ũcio agĩthĩĩ kũrĩ mũriũ ũcio ũngĩ akĩmwĩra o ũguo. Nake agĩcookia akiuga, ‘Ĩĩ baba, nĩngũthĩĩ,’ no ndaathiire.

³¹ “Acio eerĩ-rĩ, nũũ wekire ũrĩa ithe eendaga?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa wa mbere.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmaratoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai mbere yanyu. ³² Nĩgũkorwo Johana ookire kũrĩ inyuũ amwonie njĩra ya ũthingu, no mũtiamwĩtikirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmamwĩtikirie. Na inyuũ o na muona ũguo, mũtiigana kwĩrĩra mũmwĩtikie.

Ngerekano ya Akombori Mũgũnda

³³ “Ta thikíríriai ngerekano íngí: Múndú warí mwene mǔgúnda nǎhaandire mǔgúnda úcio wake mǎthabibú. Agíaka rǔgiri rǔgíthiúrúúkíria mǔgúnda úcio, akíenja kíhíhíro gía thabibú o kúu thíini, na agíaka nyumba ndaaya na igúrú ya arangíri. Agícooka agíkomborithia mǔgúnda úcio wa mǎthabibú kúrí arími na agíthii rǔgendo. ³⁴ Híndí ya kúgetha yakuhíríria-rí, agítúma ndungata ciake kúrí akombori acio níguo íkanengerwo maciaro make.

³⁵ “Akombori acio makínyiita ndungata ciake; makíhúúra ímwe, na makíúraga íría íngí, na ya gatatú makímíhúúra na mahiga nyuguto. ³⁶ Agícooka akímatúmíra ndungata íngí nyingí kúrí iria aatúmíte mbere, nao akombori acio magíciika o ro úguo. ³⁷ Múthia-iní akímatúmíra mǔrúwe, akiuga atírí, ‘Nímagatíia mǔrú wakwa.’

³⁸ “No ríría akombori acio moonire mǔriú, makíirana atírí, ‘Úyú níwe úkaagaya mǔgúnda úyú. Úkai túmúurage, twíyoere igai ríake.’ ³⁹ Ní úndú úcio makímúnyiita, makímúikia nja ya mǔgúnda úcio wa mǎthabibú, na makímúúraga.

⁴⁰ “Ní úndú úcio, ríría mwene mǔgúnda úcio wa mǎthabibú agooka-rí, ageeka akombori acio atía?”

⁴¹ Nao magícooka atírí, “Níkaniina andú acio aaganu, na acooke akomborithie andú angí mǔgúnda úcio, aría marímúgayagíra maciaro híndí ya magetha yakinya.”

⁴² Nake Jesú akímooria atírí, “Kai mǔtathomete thíini wa Maandíko atí:

“Íhiga ríría aaki maaregire

nírío rituíkíte ihiga inene ría koine;

Mwathani ní we wíkíte úndú úcio,

na ní wa magegania túkíwona?”

⁴³ “Ní úndú úcio ngúmúwira atírí, úthamaki wa Ngai níúkeeherio kúrí inyuí, úheo andú angí aría magaaciaraga maciaro maguo. ⁴⁴ Múndú úria úkaagwíra ihiga rírí níagathuthíka, no úria úkaagwíro nírio nírikamúthethera.”

⁴⁵ Ríría athínjiri-Ngai aría anene na Afarisai maaguire ngerekano ício cia Jesú, makímenya atí aaragia úhoru wao. ⁴⁶ Magícaria úria mangímúnyiita, no nímetigagíra kírindí kíu, tondú andú nímeetíkiite atí aarí múnabii.

22

Ngerekano ya Iruga ría Úhiki

¹ Nake Jesú akímaaríria ríngí na ngerekano, akímeera atírí, ² “Úthamaki wa igúrú úhaanaine na múthamaki warugire iruga ní úndú wa úhiki wa mǔriú. ³ Agícooka agítúma ndungata ciake kúrí andú aría meetítwo iruga-iní, ikameere moke, nao makírega gúúka.

⁴ “Níngí agítúma ndungata íngí agíciúra atírí, ‘Írai acio metítwo atí níndíkítie kúhaaríria iruga: Ndegwa ciakwa na ng’ombe iria noru níiríkítie gúthínjwo na maúndú mothe nímahaarírie. Úkai iruga-iní ría úhiki.’

⁵ “No andú acio matiarúmbúirie úhoru úcio magíthiúra, úmwe agíthii mǔgúnda wake, na úria úngí agíthii wonjoria-iní wake. ⁶ Acio angí magítharíkíria ndungata ciake, magícinyariira na magíciúraga. ⁷ Múthamaki úcio níarakarire múno, agítúma mbútú yake íkaniine oragani acio, na ígícina itúúra ríao inene.

⁸ “Híndí íyo akíira ndungata ciake atírí, ‘Íraga ría úhiki nírihaarírie no rírí, aría ndíretire-rí, matiraagíríro ní gúúka. ⁹ Thii magomano-iní ma njíra mwíre múndú o wothe múkuona oke iruga-iní ría kíhikanio.’ ¹⁰ Ní úndú úcio ndungata ício ikiumagara, ígíthii njíra-iní, ígícookaníria andú othe aría ciahotire kuona, ígúta aría ega o na aría oorú, nayo nyumba ya kíhikanírio íkíyúra ageni.

¹¹ “No ríría múthamaki aatoonire níguo one ageni-rí, akíona kuo múndú úmwe útehumbíte nguo cia úhiki. ¹² Akímúúria atírí, ‘Múrata wakwa, útoonire atía gúkú útarí na nguo cia kíhikanio?’ Múndú úcio agíkíra kí.

¹³ “Híndí íyo múthamaki úcio akíira ndungata ciake atírí, ‘Muohi moko na magúrú, mǔmúikie nja kúu nduma-iní, kúu níkuo gúgaakorwo kíro na kúhagarania magego.’

¹⁴ “Nígúkorwo aingí nímetítwo, no aría athuure ní anini.”

Kúria gíkonii Kúríha Igooti ría Kaisari

¹⁵ Híndí íyo Afarisai makiuma nja, magíthugunda úria mangímútega na ciugo ciake. ¹⁶ Magítúma arutwo ao hamwe na Aherodia kúrí we. Magíthii makímúwira atírí, “Múrutani, nítúú atí wee wí múndú wa ma, na úrutanaga úhoru wa Ngai na ma. Wee ndwítigagíra andú, tondú ndúrúmbúyagia úria mahaana. ¹⁷ Ríu-rí, ta gítwíre úria úgwíciiria. Ní kwagíríre túrutagíre Kaisari igooti, kana aca?”

¹⁸ No Jesũ, nĩ ùndũ wa kũmenya meciirira mao mooru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici, mũrenda kũngeria nĩkĩ? ¹⁹ Nyoniai mbeeca ñrĩa ìhũthagĩrwo ya kũrĩha igooti.” Nao makĩmũtwarĩra dinari, ²⁰ nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ñno na rĩitwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

²² Rĩrĩa maiguire ũguo-rĩ, makĩgega. Nĩ ùndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩra.

Kũria gĩkonĩ Kũriũka

²³ Mũthenya o ro ũcio Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, ²⁴ “Mũrutani, Musa aatwĩrere atĩ mũndũ angĩkua atarĩ na ciana, mũrũ wa nyina no nginya ahikie mũtumia ũcio wa ndigwa, nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁵ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe gatagatĩ-inĩ gaitũ. Nake ũrĩa mũkũrũ akĩhikania na agĩkua, na tondũ ndaarĩ na ciana, agĩtigĩra mũrũ wa nyina mũtumia. ²⁶ Na gũkĩhaana o ũguo kũrĩ mũrũ wa nyina wa keerĩ, na wa gatatu, makĩrũmanĩrĩra, magĩkua othe mũgwanja. ²⁷ Marigĩrĩrio-rĩ, mũtumia ũcio nake agĩkua. ²⁸ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka-rĩ, mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ harĩ acio mũgwanja, tondũ othe nĩmamũhikĩtie?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũhĩtĩtie tondũ mũtiũ Maandĩko o na kana hinya wa Ngai. ³⁰ Hĩndĩ ya kũriũka andũ matikahikania kana mahike; magaatũka ta araika arĩa marĩ kũu igũrũ. ³¹ No ha ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, kaĩ mũtathomete ũrĩa Ngai oigire atĩrĩ, ³² ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu?’ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ Ngai wa arĩa marĩ muoyo.”

³³ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩaiguire ũguo, gĩkĩgegio nĩ ũrutani wake.

Rĩathani Rĩrĩa Inene

³⁴ Hĩndĩ ñrĩa Afarisai maiguire atĩ Jesũ nĩahootete Asadukai, magĩcookanĩrĩra hamwe. ³⁵ ũmwe wao, warĩ njorua ya watho, akĩmũgeria na kũmũria kũria gĩkĩ: ³⁶ “Mũrutani, nĩ rĩathani rĩrĩkũ inene thĩnĩ wa Watho?”

³⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciirira maku mothe.’ ³⁸ Rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩa mbere na rĩria inene. ³⁹ Nario rĩa keerĩ no ta rĩu: ‘Endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wiyendete wee mwene.’ ⁴⁰ Watho wothe na ũrutani wa Anabii ũhingĩtio nĩ maathani macio meerĩ.”

Kristũ nĩ Mũrũ wa Ũ?

⁴¹ Na hĩndĩ ñyo Afarisai monganĩte hamwe-rĩ, Jesũ akĩmooria atĩrĩ, ⁴² “Mwĩciiragia atĩa ũhoru wa Kristũ? Muugaga nĩ mũrũ wa ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mũrũ wa Daudi.”

⁴³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩagĩtũmire Daudi akĩaria arĩ na Roho amwĩte ‘Mwathani?’ Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ,

⁴⁴ “‘Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,
nginya ngaiga thũ ciaku
rungu rwa makinya maku.”’

⁴⁵ Angĩkorwo Daudi amwĩtaga ‘Mwathani-rĩ’, angĩgĩtuĩka mũriũ wake atĩa?” ⁴⁶ Gũtirĩ mũndũ wahotĩre kũmũcookeria, na kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ mũndũ wacookiere kũgeria kũmũria ciũria ingĩ.

23

Haaro Mĩthemba Mũgwanja

¹ Ningĩ Jesũ akĩra ikundi cia andũ o hamwe na arutwo ake atĩrĩ: ² “Arutani a watho na Afarisai maikaragĩra gĩtĩ kĩa Musa. ³ Nĩ ùndũ ũcio, maathĩkagĩrei na mwĩkage ũrĩa wothe marĩmwĩraga. No mũtĩgekage ũrĩa mekaga, nĩgũkorwo matũkaga ũrĩa mahunjagia. ⁴ Mohaga mũrigo mũritũ mũno makamũgĩrĩa ciande cia andũ, no-o ene matiendaga o na kũmĩhutia na kaara.

⁵ “Ũrĩa wothe mekaga, mekaga nĩguo monwo nĩ andũ: Maaraaramagia tũhandũkũ tũrĩa meyhoga thiithi tũrĩ na maandĩko thĩnĩ, na makaraihia ciohe cia ndigi cia nguo ciao, ⁶ na nĩmendete gũikara handũ ha gũtĩo maruga-inĩ, na gũikarĩra itĩ cia mbere thĩnĩ wa thunagogi; ⁷ na nĩmendete kũgeithio ndũnyũ-inĩ, na gwĩtwo nĩ andũ ‘Rabii’.

⁸ “No inyuĩ mũtikanetwo ‘Rabii’, nĩgũkorwo Mũnene wanyu no ũmwe, na inyuotho mũrĩ a ithe ũmwe. ⁹ Na mũtikaneete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ thĩ ‘baba’, nĩgũkorwo mũrĩ na Ithe o ũmwe, nake arĩ igũrũ. ¹⁰ O na mũtikanetwo ‘mũrutani’, nĩgũkorwo mũrĩ

na 'Mūrutani' o ūmwe, nake nīwe Kristū. ¹¹ Ūrīa mūnene thīnī wanyu nīatuikage ndungata yanyu. ¹² Nigūkorwo ūrīa wothe wītūgagīria nīakanyihio, na ūrīa wothe wīnyihagia nīagatūūgīrio.

¹³ "Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūhingagīrīria andū gūtoonya ūthamaki wa igūrū, na inyuī-ene mūtitoonyaga, o na mūtirekaga arīa marena gūtoonya maatoonye.

(¹⁴ "Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūtoonyagīrīria nyūmba cia atumia a ndigwa, mūkamatunya indo ciao, na mūkahooyaga mahooya maraihu ma kwīonania. Nī ūndū ūcio nīmūkaherithio makīria ma andū arīa angī.)

¹⁵ "Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai hinga ici! Mūtuikanagia būrīri na mūkaringa irīa mūgīcaria mūdū ūmwe mūmūgarūre amūrūmīrīre, na aamūrūmīrīria mūkamūtua mūrū wa Jehanamu maita meerī manyu.

¹⁶ "Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī atongoria atumumu! Muugaga atīrī, 'Mūdū o na ūrīkū angīhīta na hekarū, ūcio ti ūndū; no mūdū angīhīta na thahabu ya hekarū-rī, ūcio nīekuohwo nī mwīhīta wake.' ¹⁷ Inyuī atumumu aya akūgu! Nī kī kinene? Nī thahabu iyo, kana nī hekarū irīa itūmaga thahabu itūike nyamūre? ¹⁸ Ningī muugaga atīrī, 'Mūdū o na ūrīkū angīhīta na kīgongona-rī, ūcio ti ūndū; no mūdū angīhīta na kīheo kīrīa kīrī kīgongona-igūrū, ūcio nīekuohwo nī mwīhīta wake.' ¹⁹ Inyuī andū aya atumumu! Nī kī kinene? Nī kīheo kīu, kana nī kīgongona kīrīa gītūmaga kīheo kīu gītūike kīamūre? ²⁰ Nī ūndū ūcio, ūrīa wīhītaga na kīgongona, ehītaga nakīo na akehīta na kīrīa gīothe kīrī kīgongona-igūrū. ²¹ Nake ūrīa wīhītaga na hekarū, ehītaga nayo na akehīta na kīrīa ūikaraga thīnī wayo. ²² Nake ūrīa wīhītaga na igūrū, ehītaga na gītī kīa ūnene kīa Ngai, na akehīta na ūrīa ūgīkaragīra.

²³ "Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūrutaga gīcunjī gīa ikūmi kīa nyeni; na nīcio terere, na bitharī, na thuu. No nīmūtiganīrie maūdū marīa ma bata makīria marīa makonī watho na nīmo kīhooto, na kīguanīra tha, na wīhokeku. Maya-rī, nīmo mwagīrīrwo nī gwika mūtegūtiganīria macio mangī.

²⁴ Inyuī atongoria aya atumumu! Inyuī mūcungaga rūmuru, no mūkameria ngamīra.

²⁵ "Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūthambagia gīkombe na mbakūrī mwena wa nja, no thīnī-rī, kīiyūrīte ūkoroku na kwenda kwīhūunia. ²⁶ Wee Mūfarisai ūyū mūtumumu! Amba ūthambie gīkombe na mbakūrī mwena wa thīnī, naguo mwena wa nja o naguo nūgūthera.

²⁷ "Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūhaana mbīrīra hake mūnyū mwerū, irīa cionekaga irī thaka mwena wa nja, no thīnī ciyūrīte mahīndī ma andū akuū, na gīko kīa mīthemba yothe. ²⁸ No taguo andū mamuonaga mūrī athingu mwena wa nja, no mwena wa thīnī mūiyūrīrwo nī ūhinga na waganu.

²⁹ "Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mwakagīra anabī mbīrīra na mūkagemia mbīrīra cia arīa athingu. ³⁰ Mūgacooka mūkoiga atīrī, 'Tūngiarī muoyo hīndī ya maithe maitū-rī, tūtingagwatanīrie nao gūita thakame ya anabīi.' ³¹ Nī ūndū ūcio mūkaruta ūira wa atī inyuī mūrī njiaro cia arīa mooragire anabīi. ³² Nī ūndū ūcio-rī, kīyūrīrīriei kīgeri kīa mehīa ma maithe manyu ma tene.

³³ "Inyuī nyoka ici! Inyuī ciana cia ndūira! Mūgaagītheema atīa gūtūrīrwo ciira wa gūikio Jehanamu? ³⁴ Nī ūndū ūcio-rī, ngūmūtūmīra anabīi, na andū arīa oogī, o na arutani. Amwe ao nīmūkamooraga na mwambe amwe ao mūtī-igūrū, na arīa angī mūmahūire na iboko thīnī wa thunagogī cianyu na mūmaingate kuuma itūūra rīmwe ngīnya rīrīa rīngī. ³⁵ Na nīmūgagīcookererwo nī thakame yothe ya andū arīa athingu, irīa irīkītie gūtūwo gūkū thī, kuuma thakame ya Habīli ūrīa warī mūthingu, ngīnya thakame ya Zekaria mūrū wa Barakīa, ūrīa mworagīre gatagatī ka Handū-harīa-Hatheru na kīgongona. ³⁶ Ngūmwīra atīrī na ma, maūdū maya mothe nīmagakīnyīra rūciaro rūrū.

³⁷ "Wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ūragaga anabīi, na ūkahūūra arīa matūmītwo kūrī wee na mahīga nyuguto, nī maita maingī atīa ndanenda gūcookanīrīria ciana ciaku hamwe, ta ūrīa ngūkū icookanagīrīria tūcui twayo rungu rwa mathagu mayo, no ndūnjītīkagīria! ³⁸ Aūrīrī, nyūmba yaku itīgītwo ikīrīte ihooru. ³⁹ Ngūmwīra atīrī, kuuma rīu mūtīkanyona rīngī ngīnya rīrīa mūkoiga atīrī, 'Kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūgūūka na rītwa rīa Mwathani.'"

24

Marūrī ma Mahinda ma Mūthia

¹ Nake Jesū akiuma hekarū, na rīrīa aathīaga arutwo ake magīūka kūrī we nīguo mamuonie mīako ya hekarū. ² Akīmooria atīrī, "Nīmūkuona indo ici ciothe? Ngūmwīra

atĩrĩ na ma, gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Na rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, arutwo ake magĩũka harĩ we hatarĩ andũ angĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ, na kĩmenyithia gĩa gũcocoa gwaku na kĩa mũthia wa mahinda maya nĩ kĩrĩkũ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanahenno nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. ⁵ Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩtwa rĩakwa, makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩ makaheenia andũ aingĩ. ⁶ Nĩmũkaigua ũhoru wa mbaara, na mũhuhu ũkonĩ mbaara, no inyuĩ mũtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mageekĩka, no ithĩrĩro ti rĩkinyu. ⁷ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rĩngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagĩa ng’aragu na ithingithia kũndũ na kũndũ. ⁸ Maũndũ macio mothe nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo agĩe mwana.

⁹ “Nĩngĩ nĩmũkaneanwo mũnyariirwo na mũũragwo, na mũmenwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩ ũndũ wakwa. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo-rĩ, andũ aingĩ nĩmagatiganĩria mũtĩkio na makunyananĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mamenane. ¹¹ Na anabii aingĩ a maheeni nĩmakomĩra na nĩmakaheenia andũ aingĩ. ¹² Na tondũ waganu nũũkaingĩha mũno-rĩ, wendani wa andũ aingĩ nũũkanyĩha, ¹³ no ũrĩa ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya ithĩrĩro-rĩ, ũcio nĩakahonoka. ¹⁴ Naguo ũhoru-ũyũ-Mwega wa ũthamaki nũũkahunjo thĩ yothe ũtuĩke ũra kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe, na thuutha ũcio ithĩrĩro rĩkinye.

¹⁵ “Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa mũkoona ‘kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihoorũ’ kĩrũgamĩte Handũ-harĩa-Hatheru, o kĩrĩa kĩarĩtio na kanua ka mũnabii Danieli (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio), ¹⁶ hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre ĩrĩma-inĩ. ¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũrĩ nyũmba yake igũrũ ndakaharũrũke atĩ akarute kĩndũ kuuma nyũmba yake. ¹⁸ Nake ũrĩa wĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake. ¹⁹ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo na nda na arĩa magaakorwo makĩongĩthia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo na thĩĩna-ĩ! ²⁰ Hooyai nĩguo gwĩthara kwanyu gũtikanakorwo kũrĩ hĩndĩ ya heho kana mũthenya wa Thabatũ. ²¹ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo nĩgũkagĩa na mũnyamaro mũnene, ĩtarĩ yoneka kuuma kĩambĩrĩria gĩa thĩ nginya rĩu, na ĩtakooneka rĩngĩ. ²² Na tĩga matukũ macio makuhĩrĩro-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩkaahonoka, no nĩ tondũ wa andũ arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. ²³ Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ na haha!’ yane, ‘Arĩ harĩa!’ Mũtikanetĩkie ũhoru ũcio. ²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morĩrũ manene na maringe ciama, nĩguo maheeni o na arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. ²⁵ Na rĩrĩ, inyuĩ ndaamũmenyithia ũhoru ũcio mbere ya hĩndĩ ĩyo.

²⁶ “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ werũ-inĩ,’ mũtikanathĩ kuo; kana angĩmwĩra, ‘Arĩ nyũmba thĩĩnĩ,’ mũtikanetĩkie ũhoru ũcio. ²⁷ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa rũheni ruumĩte irathĩro ruonekaga ithũĩro-rĩ, ũguo noguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũgaakorwo kũhaana. ²⁸ Harĩa hothe harĩ kĩimba, hau nĩho nderi ciũnganaga.

²⁹ “Na rĩrĩ, o rĩmwe thuutha wa mũnyamaro ya matukũ macio,

“ ‘rĩũa nĩrĩkagĩa nduma,

naguo mwerĩ ũtĩge kwara;

nacio njata nũũkaagũa kuuma igũrũ,

namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

³⁰ “Hĩndĩ ĩyo kĩmenyithia kĩa Mũrũ wa Mũndũ nĩgĩkooneka kũu igũrũ, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩgacakaya. Nĩkoona Mũrũ wa Mũndũ agũũka arĩ igũrũ rĩa matu, na arĩ na hinya na rĩrĩ mũĩngĩ. ³¹ Nake nĩagatũma arĩa ake na mũgambo mũnene wa karumbeta, nao nĩmakoongania arĩa ake aamũre moimĩte mũena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ.

³² “Na rĩrĩ, mũĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongĩ ciaguo ciarĩkia gũthundũka na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya rĩũa ĩrĩ hakuĩ. ³³ ũguo noguo rĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe, mũkaamenya atĩ ihinda rĩrĩ hakuĩ, rĩrĩ o ta mũrango-inĩ. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciarũ rũrũ rũtĩgaathira nginya maũndũ macio mothe mahĩnge. ³⁵ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Mũthenya na Thaa Itiũũkaine

³⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũũ ũhoru wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩũo, o na arĩa a igũrũ matiũ, o na Mũrũ ndooĩ, tĩga no lthe wiki. ³⁷ O ta ũrĩa gwatarĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa gwatarĩ matukũ marĩa maarĩ mbere ya kĩguũ, andũ nĩmarĩaga na makanyua, na nĩmahikanagia na makahĩka, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina; ³⁹ nao matiamenyire nginya rĩrĩa kĩguũ gĩokĩre, gĩkĩmaniina othe. ũguo noguo gũkahaana

hĩndi ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ⁴⁰ Hĩndĩ Ƴo arũme eerĩ magaaakorwo marĩ angũũka; ũmwe nĩakoywo na ũria ũngĩ atigwo. ⁴¹ Andũ-a-nja eerĩ magaaakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe nĩakoywo na ũria ũngĩ atigwo.

⁴² “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩguĩte, tondũ mũtiũũ mũthenya ũria Mwathani wanyu agooka. ⁴³ No menyai atĩrĩ, korwo mwene nyũmba nĩamenyete thaa cia ũtukũ iria mũici angũũka, angĩaikarĩe eiguĩte, nyũmba yake ituuo. ⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio o na inyu o na nginya mũikarage mwĩhaarĩrie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩria mũtamwĩrĩgĩrĩre.

⁴⁵ “Nĩngĩ-rĩ, ndungata ya kwĩhoheka na njũgĩ nũrĩkũ, Ƴria mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata iria ingĩ cia nyũmba yake, na Ƴciheage irio ihinda rĩria riagĩrĩre? ⁴⁶ Kaĩ nĩũgaakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata Ƴyo, rĩria mwathi wayo agooka akore Ƴũũka o ũguo-ĩ! ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩhokera indo ciake ciothe. ⁴⁸ No rĩrĩ, ndungata Ƴyo ingĩkorwo nĩ njaganu, na Ƴre na ngoro atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa nĩegũikara ihinda irayaa atacookete,’ ⁴⁹ na ikĩambĩrĩre kũhũũra ndungata iria ingĩ, na kũria na kũnyua hamwe na arĩũ. ⁵⁰ Mwathi wa ndungata Ƴyo agooka mũthenya ũria itamwĩrĩgĩrĩre, na ithaa rĩria itooĩ. ⁵¹ Nake nĩakamĩherithia mũno, na amũkie hamwe na andũ arĩa hinga, kũria gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.

25

Ngerekano ya Airĩtu Ikũmi

¹ “Hĩndĩ Ƴyo-rĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaananiao na airĩtu ikũmi arĩa mooire matawa mao, makiumagara nĩguo magatũnge mũhikania. ² Atano ao maarĩ akĩĩgu, na atano maarĩ oogĩ. ³ Acio akĩĩgu nĩmakuuire matawa mao, no matiakuire maguta. ⁴ No rĩrĩ, acio oogĩ, nĩmakuuire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao. ⁵ Na rĩrĩ, Mũhikania nĩaikarĩre angĩgooka, na othe magĩcũnga, magĩkoma.

⁶ “Na ũtukũ gatagatĩ gũkĩanĩrĩro atĩrĩ: ‘Mũhikania nĩ mũũku! Umai mũkamũtũnge!’

⁷ “Hĩndĩ Ƴyo airĩtu othe magũũkĩra, magĩthondeka matawa mao. ⁸ Acio akĩĩgu makĩira acio oogĩ atĩrĩ, ‘Tũgairei maguta manyu tondũ; matawa maitũ nĩmarahora.’

⁹ “No acio oogĩ makĩmacookeria atĩrĩ, ‘Aca, matingĩtũigana na mamũigane. Handũ ha ũguo-rĩ, thĩĩ kũrĩ arĩa mendagia maguta mũkegũrĩre manyu.’

¹⁰ “No rĩria maarĩ njĩra-inĩ magĩthĩĩ kũgũra maguta-rĩ, mũhikania agĩkinya. Airĩtu arĩa mehaarĩrie magĩtoonya kĩhikaniao-inĩ hamwe na mũhikania. Naguo mũrango ũkĩhingwo.

¹¹ “Thuutha ũcio airĩtu acio angĩ o nao magũũka. Makiuga atĩrĩ, ‘Mwathani! Mwathani! Tũhingũrĩre mũrango!’

¹² “Nowe agĩcookia atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ndimũũ.’

¹³ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhũgagai, tondũ mũtiũũ mũthenya kana thaa.

Ngerekano ya Taranda

¹⁴ “Nĩngĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaananiao na mũndũ wathĩiiga rũgendo, nake agĩta ndungata ciake, agĩciĩhokera indo ciake. ¹⁵ Akĩnengera ĩmwe yacio taranda ithano cia mbeeca, na ingĩ taranda igĩrĩ, na Ƴria ingĩ taranda ĩmwe, o ndungata kũringana na ũhoti wayo. Agĩcooka agĩthĩĩ rũgendo. ¹⁶ Ndungata Ƴria yaneetwo taranda ithano igĩthĩĩ o hĩndĩ Ƴyo, ikĩonjorithia mbeeca ciayo, na ikĩona uumithio wa taranda ingĩ ithano. ¹⁷ O nayo Ƴria yaheetwo taranda igĩrĩ ikĩonjorithia ikĩona uumithio wa ingĩ igĩrĩ. ¹⁸ No ndungata Ƴria yaheetwo taranda ĩmwe igĩthĩĩ, ikĩenja irima, ikĩhitha mbeeca cia mwathi wayo.

¹⁹ “Thuutha wa ihinda irayaa, mwathi wa ndungata acio nĩacookire na agĩciĩta nĩguo iheane ũhoro wa mathabu ma mbeeca ciake. ²⁰ Ndungata Ƴria yaheetwo taranda ithano ikĩrehe ingĩ ithano, ikiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ ithano.’

²¹ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwikĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhoheka! Nĩtũũkĩte mwĩhoheku harĩ indo nini; nĩngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. ũka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa mwathi waku!’

²² “Ndungata Ƴria yaheetwo taranda igĩrĩ o nayo igĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa waheire taranda igĩrĩ! Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ igĩrĩ.’

²³ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwikĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhoheka! Nĩtũũkĩte mwĩhoheku harĩ indo nini; nĩ ngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. ũka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa Mwathi waku!’

²⁴ “Nayo ndungata Ƴria yaheetwo taranda ĩmwe o nayo igĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, nĩ ndooĩ atĩ wee wĩ mũndũ mwĩ, ũgethaga kũria ũtahandĩte, na ũkongania

kūrīa ūtaahandire mbeū. ²⁵ Nī ūndū ūcio nīndetigīrīre, ngīthīi ngīhitha taranda yaku thī. Atīrīrī, īno no irīa yaku ndagūcookeria.’

²⁶ “Nake mwathi wayo akīmīcookeria atīrī, ‘Wee ndungata īno njaganu na ngūūturu! Ūguo nī wooī atī ngethaga kūrīa itahaandīte, na ngongania kūrīa itaahurīte mbeū?’
²⁷ Gūkīrī ūguo-rī, wagīrīrwo nī kūiga mbeeca ciakwa bengi, na ndacooka-rī, nīngīcookerio mbeeca ciakwa irī hamwe na nūmitho wacio.

²⁸ “Nī ūndū ūcio, mītunyei taranda īyo, mūminengere ūrīa ūrī na taranda ikūmi.
²⁹ Nīgūkorwo mūdū o wothē ūrī na indo nīwe ūkoongererwo ingī nyingī na akīrīrīrio. Nake ūrīa ūtarī, o na kūrīa arī nakīo nīagatuunywo. ³⁰ Oyai ndungata īyo itarī bata nūmīkie nja kūu nduma-inī, kūrīa gūgaakorwo kīrīro na kūhagarania magego.’

Ng’ondū na Mbūri

³¹ “Hīndī irīa Mūrū wa Mūdū agooka arī na riiri wake, na araike othe marī hamwe nake, nīagaikarīra gītī gīake kīa ūnene na kīrī riiri wa igūrū. ³² Ndūrīrī ciothe nīgacookanīrīrio mbere yake, nake nīakamūranā andū kuuma kūrī arīa angī, o ta ūrīa mūrīithi aamūranagīa ng’ondū na mbūri. ³³ Nīakaiga ng’ondū mwena wake wa ūrīo, na mbūri aciige mwena wake wa ūmotho.

³⁴ “Nīngī Mūthamaki nīakeera arīa marī mwena wake wa ūrīo atīrī, ‘Ūkai, inyuī mūrathimītwo nī Baba; oyai igai rīa ūthamaki ūrīa mwathondekeirwo kuuma rīrīa thī yombirwo. ³⁵ Nīgūkorwo ndaarī mūhūūtu mūkīihe gīa kūrīa, na ndaarī mūnyootu mūkīihe gīa kūnyua, na ndaarī mūgeni mūkīinyiita ūgeni, ³⁶ na ndaarī njaga mūkīihe nguo, na ndaarī mūrūaru na inyuī mūkīimenyerera, o na ndaarī njeera na mūgīūka kūdora.’

³⁷ “Hīndī īyo arīa athingu nīmakamūcookeria mamūūrie atīrī, ‘Mwathani, nī rī twakuonire ūrī mūhūūtu tūgīkūhe gīa kūrīa, kana ūrī mūnyootu tūgīkūhe gīa kūnyua?’
³⁸ Na nī rī twakuonire ūrī mūgeni tūgīkūnyīita ūgeni, kana ūrī njaga tūgīkūhe nguo?
³⁹ O na nī rī twakuonire ūrī mūrūaru kana ūrī njeera na tūgīūka gūkūrora?’

⁴⁰ “Nake Mūthamaki nīagacookia, ameere atīrī, ‘Ngūmwīra atīrī na ma, ūndū wothē mwēkīire arī a Baba o na arīa anini mūno, nī nī mwēkīire.’

⁴¹ “Nīngī nīakeera arīa marī mwena wake wa ūmotho atīrī, ‘Njehererai, inyuī mūrūmītwo, mūthīi mwakī-inī wa tene na tene ūrīa ūthondekeirwo mūcukani na araike ake. ⁴² Nīgūkorwo ndaarī mūhūūtu na mūtīaheire gīa kūrīa, na ndaarī mūnyootu na mūtīaheire gīa kūnyua, ⁴³ na ndaarī mūgeni na mūtīanyiitire ūgeni, ndaarī njaga na mūtīaheire nguo, ndaarī mūrūaru na ndaarī njeera na mūtīokire kūnyona.’

⁴⁴ “Nao nīmagacookia, mamūūrie atīrī, ‘Mwathani, nī rī twakuonire ūrī mūhūūtu, kana ūrī mūnyootu, kana ūrī mūgeni, kana ūrī njaga, kana ūrī mūrūaru, o na kana ūrī njeera na tūtīagūteithirie?’

⁴⁵ “Nake nīakamacookeria atīrī, ‘Ngūmwīra atīrī na ma, ūndū o wothē mūteekire ūmwe wa aya anini mūno, nī nī mūteekīire.’

⁴⁶ “Hīndī īyo nīmagathīi kūrīa andū maherithagio tene na tene, no arīa athingu mathīi muoyo-inī wa tene na tene.”

26

Gūciirīra Kūūraga Jesū

¹ Rīrīa Jesū aarīkirie kuuga maūdū macio mothe-rī, akīra arutwo ake atīrī, ² “O ta ūrīa mūū, Gīathī kīa Bathaka gītigairie matukū meerī gīkīnye, nake Mūrū wa Mūdū nīakaneanwo nīgeetha aambwo mūtī-igūrū.”

³ Hīndī īyo athīnjīrī-Ngai arīa anene na athuuri a kīrīndī makīgomana kwa mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, wetagwo Kaiafa, ⁴ nīguo maciire ūrīa mangīnyīitithia Jesū na njīra ya wara, na mamūragithie. ⁵ No makiuga atīrī, “Tūtīngīmūnyīita hīndī ya Gīathī, nīguo andū matikarute haaro.”

Jesū Gūtīrīrio Maguta Bethania

⁶ Na rīrī, hīndī īmwe Jesū aarī Bethania, mūciī wa mūdū wetagwo Simoni ūrīa warī na mūrīmū wa mangū, ⁷ na mūdū-wa-nja warī na cuba ya maguta ma goro mūno na manungi wega, agīūka kūrī Jesū, akīmūtīrīria maguta mūtwe arī metha-inī akīrīa.

⁸ Rīrīa arutwo moonire ūguo, makīrakara, makīūranā atīrī, “Ūitangi ūyū nī wakī?
⁹ Maguta macio manungi wega nīmangīendio goro na mbeeca icio iheo athīni.”

¹⁰ Nake Jesū aamenya ūguo, akīmooria atīrī, “Mūrathīnīa mūdū-wa-nja ūyū nīkī? We nīanjīka ūndū mwega. ¹¹ Arīa athīni mūrīkoragwo nao hīndī ciothe, no nī-rī, mūtīrīkoragwo na nī hīndī ciothe. ¹² Hīndī irīa aīrīrīrie mwīrī wakwa maguta macio

manungi wega, eekire ũguo nĩgeetha aathagathage ũrĩa ngaathikwo. ¹³ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũria guothe Ũhoru-ũyũ-Mwega ũkaahunjio thĩini wa thĩ yothē-rĩ, ũndũ ũcio eeka nĩukeeragwo andũ nĩgeetha aririkanaagwo.”

Judasi Gwĩtikĩra Gũkunyaĩra Jesũ

¹⁴ Hĩndĩ iyo ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ, ũrĩa wetagwo Judasi Mũisikariota, agĩthĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, ¹⁵ akĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mũkũũhe ingĩmũneana kũrĩ inyũ?” Nao makĩmũtarĩra icunjĩ cia betha mũrongo itatũ, makĩmũnengera. ¹⁶ Kuuma hĩndĩ iyo Judasi akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũmũneana.

Gĩathĩ kĩa Bathaka

¹⁷ Mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kũrĩa Mĩgate irĩa itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia-rĩ, arutwo magĩthĩ kũrĩ Jesũ makĩmũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũkahaarĩrie irio cia Bathaka kũ?”

¹⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩi itũũra-inĩ kũrĩ mũndũ mũna mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũrutani oiga atĩrĩ: Ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩtũitwo rĩrĩ hakuhĩ. Ngũrĩra irio cia Bathaka nyũmba gwaku tũrĩ na arutwo akwa.’” ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio arutwo magĩka o ũrĩa Jesũ aamathĩte, na makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

²⁰ Gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, Jesũ agũkara metha-inĩ ya irio hamwe na arutwo ake acio ikũmi na eerĩ. ²¹ Na rĩrĩa maarĩaga, akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũgunyanĩra.”

²² Nao makĩnyitwo nĩ kĩa mũno, makĩambĩrĩria kũmũria o mũndũ atĩrĩ, “Mwathani, ti-itherũ nĩ nĩ?”

²³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũrĩa waikanĩria guoko na nĩ mbakũri-inĩ nĩwe ũrĩgunyanĩra. ²⁴ Mũrũ wa Mũndũ nĩegũthĩ o ta ũrĩa ũhoru wake wandĩkitwo. No mũndũ ũrĩa ũgũkunyaĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciariwo.”

²⁵ Hĩndĩ iyo Judasi, ũrĩa mũmũkunyaĩri, akiuga atĩrĩ, “Rabii, ti-itherũ nĩ nĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ, nĩwe.”

²⁶ Na rĩrĩa maarĩaga, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai mũrĩe; ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa.”

²⁷ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho, akĩmanengera, akĩmeera atĩrĩ, “Nyuanĩrai inyuothe. ²⁸ ĩno nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, irĩa igũitwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ nĩ ũndũ wa kũrekanĩro kwa mehia. ²⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, ndikũnyua rĩngĩ ndĩbei ya maciaro ma mũthabĩbũ kuuma rĩu nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyuanĩra na inyũ irĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Baba.”

³⁰ Na maarĩkia kũina rwĩmbo-rĩ, makĩumagara magĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ.

Jesũ Kuuga ũrĩa Petero Akaamũkaana

³¹ Ningĩ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ũtukũ wa ũmũthĩ inyuothe nĩmũrĩndirika nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩngaringa mũrĩthi,

nacio ng’ondũ cia rũũru ihurunjũke.’

³² No ndariũkio-rĩ, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

³³ No Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na arĩa angĩ othe mangĩgũtirika, nĩ ndigagũtirika.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, ũtukũ o ũyũ ngũkũ itanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.”

³⁵ No Petero akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo nĩgũkua ndikuanĩra nawe, nĩ ndingĩgũkaana.” Nao arutwo arĩa angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda wa Gethisemane

³⁶ Ningĩ Jesũ agĩcooka agĩthĩ na arutwo ake handũ heetagwo Gethisemane, akĩmeera atĩrĩ, “Ikarai haha, na nĩ thĩ haarĩa ngahooe.” ³⁷ Agĩthĩ na Petero, na arĩu arĩa eerĩ a Zebedi, nake akĩambĩrĩria kũigua kĩa na gũthĩnĩka ngoro. ³⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa irĩ na kĩa mũno, o hakuhĩ gũkua. Ikarai haha mwĩguĩte hamwe na nĩ.”

³⁹ Agĩthĩiathiia, agĩturumithia ũthĩ thĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, kũngĩhotekarĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.”

⁴⁰ Hĩndĩ iyo agĩcooka kũrĩ arutwo ake, agĩkora makomete, akĩũria Petero atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũkara ithaa rĩmwe mwĩguĩte hamwe na nĩ? ⁴¹ Mwĩhũgei na mũhooe nĩguo mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũri na hinya.”

⁴² Jesu agithii riita ria keeri, akihooya, akiuga atiri, "Baba, angikorwo gutingihoteka njehererio gikombe giki itakinyuiriire-ri, wendi waku urohingio."

⁴³ Aacooka ringi akimakora makomete, tondū nimahititwo ni toro. ⁴⁴ Ni undū ūcio akimatiga, agithii, akihooya ringi riita ria gatatu, akiuga ciugo o ro icio.

⁴⁵ Ningi agicooka kuri arutwo akimooria atiri, "O na riu muru o toro muhurukite? Atiri, ihinda ri hakuhi, na Muru wa Mundu niakunyanirwo moko-ini ma andu ehia. ⁴⁶ Ukirai, tuthii! Uri ukungunyanira niarooka!"

Jesu Kuniyitwo

⁴⁷ O akiragia-ri, Judasi, umwe wa arutwo aria ikumi na eeri, agikinya. Ookire na gikundi kinene kia andu, mari na hiu cia njora na njuguma, matumitwo ni athinjiri-Ngai aria anene na athuuri a kama. ⁴⁸ Na riri, ucio wamukunyanire niamahete kimenyithia giki: "Uri ndimunya, ucio niwe, muniyitei." ⁴⁹ Nae Judasi agithii hari Jesu o rimwe, akimwira atiri, "Rabii, uri muhoro!" na akimunya.

⁵⁰ Nake Jesu akimucookeria atiri, "Murata wakwa, ika uria ukire gwika." Nao andu acio makimuguthukira, makimuniya. ⁵¹ Na riri, mundu umwe wa aria maaru na Jesu agicomora ruihu rwake rwa njora, agitina gutu kwa ndungata ya muthinjiri-Ngai uria munene.

⁵² Nake Jesu akimwira atiri, "Cookia ruihu rwaku njora nigukorwo aria othe macomoraga ruihu makaaniinwo na ruihu. ⁵³ Kana ugwiciiria ndingihota kuhooza Baba, na o rimwe andumire araka makiria ya mbutu ikumi na igiri? ⁵⁴ No riri, Maandiko mangikihinga atia maria moigite ati undu uyū no nginya uhinge na njira ino?"

⁵⁵ Hindi iyo Jesu akuria kirindi kiu atiri, "Kai ndi mutongoria wa akararia a watho, ati niko muoka muniyite muru na hiu cia njora na njuguma? O muthenya ndirakoragwo hekaru-ini ngirutana, na mutinguniya. ⁵⁶ No undu uyū wothe wikikite niguu uhoro uria waandikitwo ni anabii uhinge." Nao arutwo othe makimutiganiria, makira.

Jesu Gutwarwo Kiama-ini kia Ayahudi

⁵⁷ Nao acio maanyitire Jesu makimutwara gwa Kaiafa, muthinjiri-Ngai uria munene, kura arutani a watho na athuuri moonganite. ⁵⁸ Nowe Petero akimurumira ari haraaya, o nginya agikinya nja ya kwa muthinjiri-Ngai ucio munene. Agitoonya agikarania na arangiri niguu amenye uria uhoro uguthii.

⁵⁹ Na riri, athinjiri-Ngai aria anene na Kiama kiria Kinene githe nimacaririire uria wa maheeni niguu mamufragithia. ⁶⁰ No makiga uria ta ucio, o na gukorwo andu aingi namarutite uria wa maheeni.

Thuutha-ini andu eeri makirugama, ⁶¹ makiuga atiri, "Mundu uyū nioigire atiri, 'No hote gutharia hekaru ya Ngai, na ndimiake ringi na mithenya itatu.'"

⁶² Ningi muthinjiri-Ngai uria munene akirugama, akuria Jesu atiri, "Kai wee utari na undu ugutucookeria? Ni uhoro uriku uyū urathitangirwo?" ⁶³ No Jesu agikira ki.

Muthinjiri-Ngai uria munene akimwira atiri, "Ndakwihithia na Ngai uria wi muoyo: Twire kana wee niwe Kristu, Muru wa Ngai."

⁶⁴ Nake Jesu akimucookeria atiri, "Ii, wee niwoiga, no ngumwira atiri, inyu inyothe nimukona Muru wa Mundu aikarite guoko-ini kwa urio kwa Uri-uri-Hinya, aguka ari iguru ria matu."

⁶⁵ Hindi iyo muthinjiri-Ngai ucio munene agitemburanga nguo ciake, akiuga atiri, "Niaruma Ngai! Tugukibatario ni aira anga aaki? Atiri, inyu nimumweigira akiruma Ngai. ⁶⁶ Mugiiciria afa?"

Magicookia atiri, "Aagiriirwo ni kuiragwo."

⁶⁷ Magicooka makimutwira mata uhiu, na makimuhura na ngundi. Angi makimuhura na hi, ⁶⁸ makimwira atiri, "Wee Kristu, turathire uhoro utwire, nu wakugutha!"

Petero Gukaana Jesu

⁶⁹ Na riri, Petero aikarite nja, nake muritu wari ndungata akimukora, akimwira atiri, "O nawe uuma hamwe na Jesu ucio wa Galili."

⁷⁰ Nowe agikaana uhoro ucio mbera yao othe, akiuga atiri, "Ni ndiuri uria uroiga."

⁷¹ Ningi akiumagara, agithii kihingo-ini, hari muritu ungi aamuonire, akira andu aria maaru hau atiri, "Mundu uyū moima na Jesu wa Nazarethi."

⁷² Agikaana uhoro ucio o ringi, na akihita, akiuga atiri, "Ni ndiuri mundu ucio!"

⁷³ Thuutha wa kahinda kanini, aria maarugamite hau magithii hari Petero, makimwira atiri, "Ti-itheru wee uri umwe wao, tondū mwaririe waku niurakumbura."

⁷⁴ Nake akambiriria kwihita, akiuga atiri, "Ni mundu ucio ndimui!"

Kahinda o kau ngūkū igikūga. ⁷⁵ Nake Petero akiririkana uhoro uria Jesu aamwirite atiri, "Ngūkū itanakūga, urikorwo unganite maita matatu." Akiuma nja, akirira muno.

27

Judasi Kwita

¹ Na riri, rucini tene, athinjiri-Ngai aria anene othe na athuuri a andu makiguithania ati matuire Jesu kuaragwo. ² Makimuoha na mnyororo; makimuruta ku, makimutwara kuri Pilato, uria wari baruthi.

³ Riria Judasi, ucio wamukunyanire oonire ati Jesu niatuirwo gukua-ri, akirira na agicookeria athinjiri-Ngai aria anene na athuuri mbeeca icio cia betha mirongo itatu.

⁴ Akiuga atiri, "Ninjhitie, nigukorwo ningunyanire thakame itari na mahitia."

Nao makimucokeria makimuria atiri, "Ucio ukiri uhoro witu? Ucio ni uhoro waku."

⁵ Ni undu ucio Judasi agikania mbeeca icio thini wa hekaru, agithira. Agicooka agithi akita.

⁶ Athinjiri-Ngai acio anene makioya mbeeca icio makiuga atiri, "Kuga mbeeca ici kigina-ini ni kuuna watho, nigukorwo ni mbeeca cia thakame." ⁷ Ni undu ucio makiguithania mahithire mbeeca icio na kugura githaka kiria kia mumbi nyungu gituke gia githikagwo ageni. ⁸ Kiu niko gitumaga githaka kiu gitwo Githaka gia Thakame nginya umuthi. ⁹ Hindi iyo niguu uhoro uria waaritio ni Jeremia uria Munabii wahingire, riria oigire atiri: "Nao nimoire icunji icio mirongo itatu cia betha, thogora uria andu a Isiraeli maatuite wa kumugura, ¹⁰ nao magicithira na kugura githaka kia mumbi nyungu, o ta uria Mwathani aanjathire gwikwo."

Jesu Mbere ya Pilato

¹¹ Na riri, Jesu akirugama mbere ya baruthi, nake baruthi ucio akimuria atiri, "Wee niwe Muthamaki wa Ayahudi?"

Jesu agicooka atiri. "Ii, wee niwoiga."

¹² No riria aathitangirwo ni athinjiri-Ngai aria anene na athuuri, ndari undu aacookirie. ¹³ Ni undu ucio Pilato akimuria atiri, "Kai utaragua ura wa maundu maria maraguthitangira?" ¹⁴ Nowe Jesu ndaigana gucooka undu o na umwe wa macio; nake baruthi akigege muno.

¹⁵ Na riri, hindi ya Giathi kia Bathaka, baruthi ucio niamenyerete kuohora mundu umwe wa aria oohe, o uria kirindi kingiathuurire. ¹⁶ Hindi iyo ni maaru na mundu kimaramari wohetwo na wokaine muno, wetagwo Baraba. ¹⁷ Ni undu ucio, hindi iria kirindi kiagomanire, Pilato agikuria atiri, "Nuu mukwenda ndimuohorere; ni Baraba, kana ni Jesu uria witagwo Kristu?" ¹⁸ Nigukorwo we niamenyaga ati maatwarite Jesu kuri we ni undu wa uru.

¹⁹ Na hindi iyo Pilato aikarire gitu gia ciira, mutumia wake akimutumira mundu, akimwira atiri: "Ndukae gwika mundu ucio undu tonduni ndari na mahitia, nigukorwo umuthi nthiintio ni kiroto muno ni undu wake."

²⁰ No riri, athinjiri-Ngai aria anene na athuuri makiringirira kirindi gitie Baraba, nake Jesu ooragwo.

²¹ Baruthi ucio akimooria atiri, "Andu aya eeru ni uriku mukwenda ndimuohorere?" Nao makiuga atiri, "Tukwenda Baraba."

²² Pilato akimooria atiri, "Ngugika atia na Jesu uyū witagwo Kristu?"

Othe magicooka atiri, "Mwambe muti-iguru."

²³ Nake Pilato akimooria atiri, "Niki? Ni ngero iriku agerete?"

Nao magikiririra kwanirira, makiugaga atiri, "Mwambe muti-iguru!"

²⁴ Riria Pilato oonire ati matiraiguithania, na akiona ati ni nguu yambagiririra-ri, akioya maa, agithamba moko hau mbere ya kirindi, akiuga atiri, "Ni ndikoorio thakame ya mundu uyū utari na mahitia. Ucio ni uhoro wanyu!"

²⁵ Nao andu acio othe magicooka atiri, "Thakame yake itotucokerera hamwe na ciana ciitu!"

²⁶ Pilato akimohorera Baraba. No akihurithia Jesu iboko, agicooka akimuneana akaambwo muti-iguru.

Thigari Kanyurua Jesu

²⁷ Ningi thigari cia baruthi cigitwara Jesu thini wa gikaro kia baruthi, nacio cigicookanirira mbutu yothe ya thigari, cikimurigiicria. ²⁸ Cikimuruta nguo ciake, cikimuhumba nguo ndune, ²⁹ cigicooka cigituma thumbi ya miguu, cikimwikira

mütwe. Cikimünengera kamurangi guoko-ini gwake kwa urio, cikimuturiria ndu, na cikimunyuriria, cikiuga atiri, "WI muhoro, muthamaki wa Ayahudi!"³⁰ Cikimutuira mata, cikioya kamurangi kau, na cikimuhura nako mutwe.³¹ Ciarikia kumunyuriria, cikimuruta nguo iyo, na cikimuhumba nguo ciake mwene. Cigicooka cikimumagaria cikamwambe muti-iguru.

Kwambwo kwa Jesu Muti-Iguru

³² Na hinda iria moimagaraga-ri, magicemania na mundu woimite Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikimukuithia mutharaba ucio na hinya.³³ Magithii, magikinya handu heetagwo Golgotha (uguo ni kuuga Handu hahaana ta Ihindi ria Mutwe).³⁴ Nacio cikihe Jesu ndibe anyue, itukanitio na kindu kiruru ta maa ma nyongo; no aamicama akirega kuminyua.³⁵ Ciarikia kumwamba muti-iguru, cikigayana nguo ciake na njira ya gicicuukira miti.³⁶ Nacio cigikara thi hau, cikimurangira.³⁷ Na hau iguru ria mutwe wake, nihandikitwo maundu maria aathitangirwo, atiri: UYU NIWE JESU, MUTHAMAKI WA AYAHUDI.³⁸ Na riri, atunyani eeri nimambirwo muti-iguru hamwe nake, umwe mwena wake wa urio, na ucio ungwi mwena wake wa umotho.³⁹ Nao andu aria maahitukagira hau makamurumaga, makinagia mutwe yao,⁴⁰ makiugaga atiri, "Wee ungiratharirie hekaru na ucooke umiake na mthenya itaturi, kihonokie! Haruruka uume mutharaba-ini, aakorwo wee niwe Muru wa Ngai!"

⁴¹ O undu umwe athinjiri-Ngai aria anene, na arutani a watho, na athuuri o nao makimunyuriria.⁴² Makiuga atiri, "Niarahonokagia andu aria angwi, no ndangihota kwihonokia we mwene! Niwe Muthamaki wa Israeli! Niakume riu mutharaba-ini, na ithu nitukumwitikia.⁴³ Niehokete Ngai, niakimuhonokie riu aakorwo namwendete, nigukorwo oigire atiri, 'Nii ndi Muru wa Ngai.'" ⁴⁴ O na atunyani aria maambanirio hamwe nake o nao makimuruma.

Gukua kwa Jesu

⁴⁵ Na riri, kuuma thaa thita cia mthenya nginya thaa kenda bururi wothe ukigia nduma.⁴⁶ Na ta thaa kenda Jesu akiguthuka na mugambo munene, akiuga atiri, "Eli, Eli, lama sabakithani?" (Uguo ni kuuga, "Ngai wakwa, Ngai wakwa, undiganirie niki?")

⁴⁷ Nao andu amwe a aria maarungii hau riria maiguire uguo, makiuga atiri, "Areeta Elija."

⁴⁸ Na o rimwe, umwe wao agiteng'era akioya thibunji. Akimibobokia thiki-ini, akimithecerera kamurangi-ini, akihe Jesu anyue.⁴⁹ Aria angwi nao makiuga atiri, "Tiganai nake. Nitukuona kana Elija nieguka kumuhonokia."

⁵⁰ Nake Jesu akiguthuka ringi na mugambo munene, agituikana.

⁵¹ Na riri, ihinda o riu gitambaya kia hekaru gigitukana icunji igiri kuuma iguru nginya thi. Nayo thi igithingitha, nacio ndwaro cia mahiga igiatukana.⁵² Mbirira nacio ikihingika, nao andu aingi aria atheru aria maarikitie gukua makiriuka,⁵³ makiuma thini wa mbirira. Na thuutha wa kuriuka kwa Jesu, magithii itura riu inene itheru, na makiumirira andu aingi.

⁵⁴ Riria munene-wa-thigari-igana na aria maaru nake makirangira Jesu moonire githingithia na maundu mothe maria meekikire-ri, makinyitwo ni guoya, makianirira, makiuga atiri, "Ti-itheru mundu uyū oima Muru wa Ngai!"

⁵⁵ Na ni haari andu-a-nja aingi meeroragira mari o haraaya. Maarumirire Jesu kuuma Galili nigu mamutungatagire.⁵⁶ Thini wao haari Mariamu Mumagidali, na Mariamu uria nyina wa Jakubu na Jose, na nyina wa arii a Zebedi.

Guthikwo kwa Jesu

⁵⁷ Na hwa-ini wakinya-ri, mundu wari gitonga wa kuuma Arimathea, wetagwo Jusufu, uria watuikite murutwo wa Jesu agiuka.⁵⁸ Nake agithii kuri Pilato, na akihooa aheo mwiri wa Jesu, nake Pilato agiathana anengerwo mwiri ucio.⁵⁹ Jusufu akioya mwiri ucio, akiwoha na taama mutheru wa gatani,⁶⁰ akiuga thini wa mbirira yake njeru iria eenjithitie rwaro-ini rwa ihiga. Akigaragara ihiga inene mromo-ini wa mbirira iyo, na agithiira.⁶¹ Mariamu Mumagidali na Mariamu ucio ungwi maikarite hau mang'etheire mbirira.

Arangiri Mbirira-ini

⁶² Na mthenya uyū ungwi uria urumagirira Muthenya wa lhaarira, athinjiri-Ngai aria anene na Afarisai magithii kwa Pilato.⁶³ Makimwira atiri, "Mwathi witu, nitukuririkana ati riria muheenanania ucio aari muoyo. noigire atiri, "Thuutha wa matuku matatu ningariuka." ⁶⁴ Ni undu ucio ruta watho nigu mbirira iyo irangirwo nginya mthenya wa gatatu. Kwaga uguo, arutwo ake maahota guthii maiye mwiri ucio

macooke meere andũ atĩ nĩariũkĩtio kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Maheeni macio maahota gũtuũka mooru gũkĩra marĩa ma mbere.”

⁶⁵ Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Oyai arangĩri, mũthiĩ mũrangĩre mbĩrĩra iyo wega o ta ũrĩa mũngĩhota.” ⁶⁶ Nĩ undũ ũcio magĩthiĩ, makĩhinga ihiga rĩa mbĩrĩra iyo biũ, na makĩrĩkĩra rũuri rwa mũhũra, na makĩga arangĩri ho.

28

1 Kũriũka kwa Jesũ

¹ Thuutha wa Thabatũ, gwatua gũkia mũthenya wa mbere wa kiumia, Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ magĩthiĩ kũrora mbĩrĩra.

² Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire na gĩthingithia kĩnene, nĩgũkorwo mũraika wa Mwathani nĩaikũrũkire oimĩte igũrũ na agĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ, akĩgaragara ihiga akĩreheria na akĩrĩkarĩra. ³ Oonekaga ahaana ta rũheni, na nguo ciake cierũhite o ta ira. ⁴ Nao arangĩri acio makĩmwĩtigĩra mũno nginya makĩinaina makĩhaana, ta andũ akuũ.

⁵ Nake mũraika ũcio akĩra andũ-a-nja acio atĩrĩ, “Inyũ-rĩ, tigai gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩnjũũ atĩ nĩ Jesũ ũria ũraambirwo mũti-igũrũ mũracaria. ⁶ Ndarĩ haha, nĩariũkĩte, o ta ũria oigire. Ũkai muone harĩa arakomete. ⁷ Na rĩrĩ, thiĩ narua mũkeere arutwo ake atĩrĩ, ‘Nĩariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ, na nĩegũthiĩ Galili mbere yanyu. Kũu nĩkuo mũrĩmuona.’ Ririkanai ũguo ndaamwĩra.”

⁸ Nĩ undũ ũcio, andũ-a-nja acio makĩuma mbĩrĩra-inĩ mahiũhite marĩ na guoya, no ningĩ maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, makĩhanyũka makeere arutwo ake ũhoro ũcio. ⁹ Na o rĩmwe Jesũ agĩtũngana nao, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndamũgeithia.” Nao magĩthiĩ harĩ we, makĩmũnyiita nyarĩrĩ, makĩmũhooya. ¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Thiĩ mũkeere ariũ na aarĩ a Baba mathiĩ Galili; kũu nĩkuo marĩnyona.”

Ũhoro wa Arangĩri

¹¹ Na rĩrĩa andũ-a-nja acio maathiiaga-rĩ, arangĩri amwe a arĩa maarangĩrite mbĩrĩra magĩtoonya itũura inene na makĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maũndũ mothe marĩa mekĩkĩte. ¹² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcemanĩa na athuuri, magĩthugunda ũria megwĩka; makĩhe thigari icio mbeeca nyingĩ, ¹³ magĩciĩra atĩrĩ, “Inyũ mũkuuga atĩrĩ, ‘Arutwo ake marookire ũtukũ maramũiya twĩ toro.’ ¹⁴ Ũhoro ũyũ ũngĩkinyĩra barũthi, nĩtũkamũigũthia, na tũmũgitĩre mũtikone ũuru.” ¹⁵ Nĩ undũ ũcio thigari ikĩoya mbeeca icio, igĩka o ta ũria cierĩtwo. Naguo ũhoro ũcio ũkĩhunjio kũrĩ Ayahudi, na nĩũhunjagio o nginya ũmũthi.

Gũtũmwo Gũtungata

¹⁶ Hĩndĩ iyo arutwo arĩa ikũmi na ũmwe magĩthiĩ Galili, kĩrĩma-inĩ kĩrĩa Jesũ aamerĩte mathiĩ. ¹⁷ Na rĩrĩa maamuonire-rĩ, makĩmũhooya, no amwe maarĩ na nganja. ¹⁸ Nake Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Nĩheetwo ũhoti wothe igũrũ na gũkũ thĩ. ¹⁹ Nĩ undũ ũcio thiĩ mũgatũme andũ a ndũrĩrĩ ciothe matũke arutwo akwa, mũkĩmabatithagia thĩnĩ wa rĩtwa rĩa lthe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru, ²⁰ na mũkĩmarutaga gwathĩkĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte. Na ti-itherũ ndĩ hamwe na inyũ hĩndĩ ciothe, o nginya mũthia wa mahinda maya.”

MARIKO

Johana Mubatithania Kūhaarīria Njira

¹ Kĩambīrīria kĩa Ūhoro-ūrīa-Mwega ūkonī Jesū Kristū Mūrū wa Ngai.

² O ta ūrīa kwandīkītwo ibuku-inī rīa Isaia ūrīa mūnabīī atīrī:
“Nīngūtūma mūtūmwo wakwa athīī mbere yaku,
ūrīa ūgūgūthondekera njira yaku.”

³ “Kūrī mūgambo wa mūdū ūkwanīrīra werū-inī akoiga atīrī,
‘Haarīriai njira ya Mwathani,
rūngariai njira ciake.’”

⁴ Nī ūndū ūcio Johana ookire akīhunjagia, na akībatithanaḡīria werū-inī. Aahunjagia atī andū merire, nīguo marekerwo mehīa mao, nīgeetha mabatithio. ⁵ Nao andū othe a būrūrī wa Judea na andū othe a Jerusalemu magīthī kūrī we. Moimbūraga mehīa mao, nake akamabatithīria rūū-inī rwa Jorodani. ⁶ Johana ehumbaga nguo ciathondeketwo na guoya wa ngamīra, na nīehotoraga mūcibi wa rūūa njohero, na aarīlaga ngīgī na ūkī wa gīthaka. ⁷ Nayo ndūmīrīri yake yarī īno: “Thuutha wakwa nīgūgūka mūdū ūngī ūrī na hinya kūngīra, ūrīa nū itagīrīre kūnamīrīra njohore ndigi cia iraatū ciake. ⁸ Nīī ndīmubatithagia na maaī, nowe arīmubatithagia na Roho Mūtheru.”

Kūbatithio na Kūgerio kwa Jesū

⁹ Na rīrī, ihinda o rīu Jesū agīuka oimīte Nazarethi kū Galili, na akībatithio nī Johana rūū-inī rwa Jorodani. ¹⁰ Na rīrīa Jesū oimīraga maaī-inī akīona igūrū rīahingūka, nake Roho Mūtheru akīmūkūrūkīra ahaana ta ndutura. ¹¹ Mūgambo ūkīuma igūrū ūkiuga atīrī, “We nīwe Mūrū wakwa ūrīa nyendete, na nīngenaga mūno nīwe.”

¹² Na o rīmwe Roho akīmuoya akīmūtware werū-inī, ¹³ na agīkara kūu werū-inī matukū mīrongo īna, akīgeragio nī Shaitani. Nake aikaranagia na nyamū cia gīthaka, nao araika makamūtungatāgīra.

Jesū gwīta Arutwo ake a Mbere

¹⁴ Thuutha wa Johana gūikio njeera, Jesū agīthī Galili akīhunjagia Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Ngai, ¹⁵ akiuga atīrī, “Thinda nūkinyu, naguo ūthamaki wa Ngai nūkūhīrīrie. Mwīrīrei mwītīkie Ūhoro-ūrīa-Mwega!”

¹⁶ Na rīrīa Jesū aathiagīra hūgūrūrū-inī cia iria rīa Galili, nīonire Simoni na mūrū wa nyina Anderea magīkia neti ciao iria-inī, nīgūkorwo maaī ategī a thamaki. ¹⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai, mūnūmīrīre, na nīngamūtua ategī a andū.” ¹⁸ O rīmwe magītiganīria neti ciao makīmūrūmīrīra.

¹⁹ Na aathiathia hanini, akīona Jakubu mūrū wa Zebedi hamwe na mūrū wa nyina Johana marī gatarū-inī makīhaarīria neti ciao. ²⁰ O rīmwe akīmeeta, nao magītiga ithe wao Zebedi gatarū-inī hamwe na aruti ake a wīra na makīmūrūmīrīra.

Jesū Kūingata Ngoma Thūku

²¹ Nao magīthī Kaperinaumu, na rīrīa mūthenya wa Thabatū wakinyire, Jesū agītoonya thunagogi na akiambīrīria kūrutana. ²² Na andū makīgegīo nī ūrutani wake, nīgūkorwo aamarutaga ta mūdū warī na ūhoti, no ti ta arutani a watho. ²³ Na rīrī, hīndī o īyo kūu thunagogi yao, nī kwarī na mūdū warī na ngoma thūku, nake akīanīrīra, akiuga atīrī, ²⁴ “Ūrenda atīa na ithuī, wee Jesū wa Nazarethi? Ūkīte gūtūniina? Nīnjūū wee nīwe ū! Wee nīwe Ūrīa-Mūtheru-wa-Ngai.”

²⁵ Nake Jesū akīmūkūma na hinya, akiuga atīrī, “Kira na uume thīnī wake!” ²⁶ Ngoma īyo thūku ikīmūthukathuka na hinya na ikīuma thīnī wake igīkayaga.

²⁷ Andū acio othe makīgega mūno ngīnya makīūrania atīrī, “Ūndū ūyū nī ūrīkū? Ūyū nī ūrutani mwerū, wī na ūhoti! Nī araatha o na ngoma thūku na ikamwathīkīra.” ²⁸ Nayo ngumo yake ikīhunja na ihenya būrūrī wothe wa Galili.

Jesū Kūhonia Andū Aingī

²⁹ Na maarīkia kuuma thunagogi, magīthī na Jakubu na Johana mūcīī gwa Simoni na Anderea. ³⁰ Na rīrī, nyina wa mūtumia wa Simoni aarī gītanda-inī arī mūrūaru mūrīmū wa kūhīūha mwīrī, nao makīra Jesū ūhoro wake. ³¹ Nī ūndū ūcio Jesū agīthī harīa aarī, akīmūnyīta guoko akīmūkīria. Mūrīmū ūcio wa kūhīūha mwīrī ūkīmūtiga na akiambīrīria kūmatungatīra.

³² Hwai-inĩ ūcio thuutha wa rīa gũthũa, andũ makĩrehera Jesũ andũ arĩa othe maarĩ arũaru na arĩa maarĩ na ndaimono. ³³ Nao andũ a itũra othe makĩungana hau mũrango-inĩ wa nyũmba, ³⁴ nake Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mũrimũ mũthemba mũngĩ. Ningĩ akĩngata ndaimono nyingĩ, no ndefĩkiririe ndaimono ciarie tondũ nĩciamũũ.

Jesũ Kũhooya arĩ Handũ Keheri-inĩ

³⁵ Rũciinĩ kiroko tene kũrĩ o na nduma, Jesũ agĩũkĩra akiuma nyũmba agĩthĩ handũ keheri-inĩ, akĩhoera ho. ³⁶ Nake Simoni na arĩa maarĩ nao magĩthĩ kũmwetha, ³⁷ na rĩrĩa maamuonire, makĩanĩrĩa, makĩmwĩra atĩrĩ: "Andũ othe nĩwe maracaria!"

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Rekei tuume gũkũ tũthĩ kũndũ kũngĩ, matũura-inĩ marĩa me hakuhi, nĩguo hunjie o nakuo. Tondũ nĩkĩo ndokire." ³⁹ Nĩ undũ ūcio agĩthiũrũka Galilĩ guothe akĩhunjagia thunagogi-inĩ ciao na akĩngataga ndaimono.

Mũndũ warĩ na Mangũ

⁴⁰ Na mũndũ ūmwe warĩ na mangũ agĩũka kũrĩ we na akĩmũthaiha aturĩtie maru, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ūngienda-rĩ, no ūtherie."

⁴¹ Nake Jesũ akĩringwo nĩ tha nyingĩ, agĩtambũrũkia guoko gwake akĩhutia mũndũ ūcio. Akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ ngwenda. Therio." ⁴² Na o hĩndĩ iyo mũndũ ūcio agĩthirwo nĩ mangũ, akĩhonia.

⁴³ Nake Jesũ akĩmũkaania na hinya na akĩmwĩra athiũ, ⁴⁴ ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, "Menya ndũkeere mũndũ o na ūrĩkũ ūhoru ūyũ. No thiũ ūkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ūrute magongona marĩa Musa aathanĩte nĩ undũ wa gũtherio gwaku, ūtuuke ūira kũrĩ o." ⁴⁵ No handũ ha ūguo agĩthĩ, akĩambĩrĩa kwaria na kũmemerekia ūhoru ūcio. Nĩ undũ ūcio Jesũ ndacookire kũhota gũtoonya itũura thĩinĩ akĩonagwo nĩ andũ, no akiraga na nja kũndũ gũtaarĩ andũ. No andũ no mookaga kũrĩ we moimite kũndũ guothe.

2

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹ Matukũ manini maathira, Jesũ agĩcooka Kaperinaumu rĩngĩ, nao andũ makĩigua atĩ nĩoka mũciĩ. ² Nĩ undũ ūcio andũ aingĩ makĩungana nginya hakĩaga handũ ha gũikarwo, o na nginya nja ya mũrango, nake akĩmahunjĩria ūhoru. ³ Nĩhookire andũ, makĩmũrehera mũndũ warũarĩte mũrimũ wa gũkua cĩga, akuũtuo nĩ andũ ana. ⁴ Na tondũ matingĩahotire kũmũkinya harĩa Jesũ aarĩ nĩ undũ wa ūingĩ wa andũ-rĩ, magĩtharũria nyũmba igũrũ wa hau Jesũ aarĩ na maarĩkia kũhatharia, makĩharũrũkia mũndũ ūcio wakuĩte cĩga arĩ kĩbarĩ-inĩ kũ aakomeire. ⁵ Rĩrĩa Jesũ oonire wĩtkio wao, akĩra mũndũ ūcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, "Mũriũ, nĩwarekerwo mehia maku."

⁶ Na rĩrĩ, arutani amwe a watho maarĩ ho, nao makĩiyũria na ngoro atĩrĩ, ⁷ "Mũndũ ūyũ ekwaria ūguo nĩkĩ? Nĩ araruma Ngai! Nũũ ūngĩ ūngĩhota kũrekanĩra mehia tiga Ngai wiki?"

⁸ O rĩmwe Jesũ akĩmenya thĩinĩ wa roho wake atĩ ūguo nĩguo meciiragia ngoro-inĩ ciao, nake akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩ gĩgĩtũma mwĩciirie maĩndũ macio ngoro-inĩ cianyu?" ⁹ Nĩ undũ ūrĩkũ mũhũthũ: kwĩra mũndũ ūyũ ūkuĩte cĩga atĩrĩ, 'Nĩ warekerwo mehia maku,' kana kũmwĩra atĩrĩ, 'Ūkĩra woe kĩbarĩ giaku wĩtware?' ¹⁰ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ūhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ ... " Akĩra mũndũ ūcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, ¹¹ "Ndakwĩra atĩrĩ, ūkĩra, oya kĩbarĩ giaku ūinũke mũciĩ." ¹² Nake agĩũkĩra, akĩoya kĩbarĩ giake, agĩthiĩra andũ othe mamwĩroreire. Ūndũ ūcio ūgĩtũma andũ othe magege, nao makĩgooca Ngai, makĩuga atĩrĩ, "Kaĩ tũtirĩ tuona undũ ta ūyũ-!'"

Gwĩtwo kwa Lawi

¹³ O rĩngĩ Jesũ nĩoimagarire agĩthĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria; nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, nake akĩambĩrĩa gũkĩruta ūhoru. ¹⁴ Na hĩndĩ irĩa aahĩtũkaga, akĩona Lawi mũrũ wa Alufayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Nũmĩrĩa," nake Lawi agĩũkĩra akĩmũrũmĩrĩa.

¹⁵ Na rĩrĩa Jesũ aarĩaga irio cia hwai-inĩ nyũmba kwa Lawi, etia mbeeca cia igooti aingĩ na ehia nĩmarĩanĩire nake na arutwo ake, tondũ maarĩ aingĩ nĩmamũrũmĩrĩire. ¹⁶ Rĩrĩa arutani a watho arĩa maarĩ Afarisai moonire akĩrĩanĩra na andũ ehia na etia mbeeca cia igooti, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, "Arĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na ehia nĩkĩ?"

¹⁷ Nake Jesũ aigua ũguo akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. Ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehĩa.”

Jesũ Kũũrio Ũhoru wa Kwĩhinga kũrĩa Irio

¹⁸ Na rĩrĩ, arutwo a Johana na Afarisai nĩmehingĩte kũrĩa irio. Andũ amwe magĩũka makĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutwo a Johana na arutwo a Afarisai mehinge kũrĩa irio, no arutwo aku matĩhingaga?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhinga kũrĩa irio atĩa rĩrĩa arĩ hamwe nao? Matingĩhinga rĩrĩa rĩothe marĩ hamwe nake. ²⁰ No ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeeherio kuuma kũrĩ o, na hĩndĩ iyo nĩmakehinga kũrĩa irio.”

²¹ “Gũtirĩ mũndũ wĩkagĩra nguo ngũrũ kĩraka kĩerũ. Angĩka ũguo, kĩraka kĩu kĩerũ no kĩguucie nguo iyo ngũrũ, nakĩo gĩtũme hau hatarũku hatũrike makĩria. ²² Ningĩ gũtirĩ mũndũ wĩkĩraga ndibei ya mũhĩhano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka ũguo, ndibei iyo no itarũre mondo icio, nayo ndibei iyo iĩtĩke, nacio mondo ithũke. No rĩrĩ, ndibei ya mũhĩhano iĩkĩragwo thĩinĩ wa mondo njerũ.”

Mwathani wa Thabatũ

²³ Na mũthenya ũmwe warĩ wa Thabatũ-rĩ, Jesũ nĩatuĩkanĩrie mĩgũnda-inĩ ya ngano. Na rĩrĩa aathĩaga arĩ hamwe na arutwo ake, arutwo makĩambĩrĩria gũtua ngĩra cia ngano. ²⁴ Nao Afarisai makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, nĩ kĩ kĩratũma arutwo aku meke ũria watho ũtetĩkĩrĩtie mũthenya wa Thabatũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtarĩ mwathoma ũria Daudi we mwene na arĩa maarĩ nake meekire rĩria maarĩ ahũtu na makabatario nĩ gĩa kũrĩa? ²⁶ Aatoonyire nyũmba ya Ngai rĩrĩa Abiathara aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, akĩria mĩgate ĩria yamũrĩrwo Ngai, o ĩria yetĩkĩrĩtio kũrĩragwo nĩ athĩnjĩri-Ngai oiki. Na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake imwe yayo.”

²⁷ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Mũthenya wa Thabatũ wekĩrĩrwo ho nĩ ũndũ wa mũndũ, no mũndũ ndombĩrwo nĩ ũndũ wa Thabatũ. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio, Mũrũ wa Mũndũ nĩ Mwathani o na wa mũthenya wa Thabatũ.”

3

¹ Ningĩ nĩatoonyire thunagogi rĩngĩ, na thĩinĩ nĩ kwarĩ na mũndũ wonjete guoko. ² Andũ amwe ao nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno mone kana nĩekũhonia mũndũ ũcio mũthenya wa Thabatũ. ³ Nake Jesũ akĩũria mũndũ ũcio warĩ mwonju guoko atĩrĩ, “Rũgama haha mbere ya andũ othe.”

⁴ Ningĩ Jesũ akĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtĩkĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ; nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũraga?” No-o magĩkĩra ki.

⁵ Akĩmarora arakaire, na aigũite ũũru nĩ ũndũ wa ũremi wa ngoro ciao, akĩria mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩgũtambũrũkia, nakuo guoko gũkĩhona biũ. ⁶ Hĩndĩ iyo Afarisai makĩumagara na makĩambĩrĩria gũthugunda me hamwe na Aherodia ũria mangũruga Jesũ.

Gĩkundi Kĩnene Kũrũmũrĩa Jesũ

⁷ Nake Jesũ na arutwo ake makĩuma kũu magĩthĩ iria-inĩ, nakĩo gĩkundi kĩnene kĩa andũ kuuma Galili gĩkĩmũrũmũrĩa. ⁸ Na rĩrĩa maiguire ũria wothe eekaga, andũ aingĩ magĩũka kũrĩ we moimĩte Judea, na Jerusalemu na Idumea o na mũrĩmo ũria ũngĩ wa Jorodani, o na kuuma kũrĩa gwakuhĩrĩrie Turo na Sidoni. ⁹ Na tondũ wa gĩkundi kũu, akĩria arutwo ake mamũhaarĩrĩrie gatarũ nĩguo gĩkundi kũu gĩtĩge kũmũhatĩka. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩahonetie andũ aingĩ, nĩ ũndũ ũcio arĩa maarĩ na mũrĩmũ nĩmatĩndikanaga nĩguo mamũhutie. ¹¹ Na rĩrĩa rĩothe ngoma thũku ciamuonaga, ciegũithagia thĩ mbere yake, igakaya ikiugaga atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.” ¹² Nowe agĩcikaania na hinya mũno itikoige we nĩwe ũ.

Jesũ Gũthũura Arutwo Ikũmi na Eerĩ

¹³ Jesũ agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ na agĩta arĩa eyendeire, nao magĩũka harĩ we. ¹⁴ Akĩamũra ikũmi na eerĩ, akĩmatua atũmwo, nĩgeetha makoragwo nake, na nĩguo amatũmage makahunje, ¹⁵ na magĩe na ũhoti wa kũingata ndaimono. ¹⁶ Andũ acio ikũmi na eerĩ aathuurire nĩ Simoni (ũria aatuire Petero); ¹⁷ na Jakubu wa Zebedi na mũrũ wa nyina Johana (nao acio akĩmatua Boanergesi, ũguo nĩ kuuga Ariũ a Marurumĩ); ¹⁸ na Anderea, na Filipu na Baritholomayo, na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo na Thadayo, na Simoni ũria Mũzelote ¹⁹ na Judasi Mũisikariota, ũria wamũkũnyaniire.

Jesū na Beelizebuli

²⁰ Ningī Jesū agitoonya nyumba, na o rīngī kīrīndī gīkūngana o nginya we na arutwo ake makiremwo nī kūrīa irio. ²¹ Rīrīa andū ao maiguire ūhorō ūcio, magīthīi kūmūnyīta, nīgūkorwo moigire atīrī, “Nīagūrūkīte.”

²² Nao arutani a watho arīa maikūrūkīte kuuma Jerusalemu makiuga atīrī, “Aiyūrītwo nī Beelizebuli! Araingata ndaimono na hinya wa mūnene wa ndaimono.”

²³ Nī ūndū ūcio Jesū akīmeeta, na akīmarīria na ngerekano, akīmeera atīrī: “Shaitani angīhota atīa kūingata Shaitani? ²⁴ Ūthamaki ūngīamūkana guo mwene, ūthamaki ūcio ndūngītūūra. ²⁵ Nyūmba īngīamūkana na andū ayo mōkanīrīre, nyūmba īyo ndūngītūūra. ²⁶ Nake Shaitani angīyūkīrīra we mwene na aamūkane-rī, ndangītūūra; nī gūthira egūthira. ²⁷ Na gūtīrī mūndū ūngīhota gūtoonya nyūmba ya mūndū njamba na amūtunye indo ciake, tīga ambire kuoha mūndū ūcio njamba. Hīndī īyo no rīo angīhota kūmūtunya indo cia nyūmba yake. ²⁸ Ndamwīra atīrī na ma, andū nīmakarekerwo mehīa mao mothe o na irumī ciao ciothe irīa magaakorwo marumīte Ngai nacio. ²⁹ No ūrīa wothe ūkaaruma Roho Mūtheru ndārī hīndī akarekerwo, nīehītie rīhīa rīa gūtūūra tene na tene.”

³⁰ Oigire ūguo tondū moigaga atīrī, “Arī na ngoma thūku.”

Nyina na Ariū a Nyina na Jesū

³¹ Hīndī īyo, nyina wa Jesū na ariū a nyina na Jesū magītūka. Makīrūgama nja, magītūma mūndū atoonye akamwīte. ³² Nakīo gīkundi kīa andū nīgīaikarīte thī hau kīmūrigīciurie, nao makīmwīra atīrī, “Maitūguo na ariū a maitūguo marī nja magīgūcaria.”

³³ Nake akīmooria atīrī, “Maitū na ariū a maitū nī a?”

³⁴ Agīcooka akīrora arīa maikarīte mamūrigīciurie, akīmeera atīrī, “Maitū na ariū a maitū nī aya! ³⁵ Ūrīa wothe wīkaga maūndū marīa Ngai endaga, ūcio nīwe mūrū wa maitū, na mwarī wa maitū, o na maitū.”

4*Ngerekano ya Mūhuri wa Mbeū*

¹ Nake Jesū akīambīrīria kūrūtana o rīngī arī kūu hūgūrūrū-inī cia irīa. Na rīrī, gīkundi kīa andū kīrīa kīonganīte gīkamūrigīciurie kīarī kīnene nginya gīgītūma atoonye gatarū-inī, agīikara thīnī wako kūu irīa-inī; nao andū acio angī othe magīikara hūgūrūrū-inī cia irīa. ² Na akīmaruta maūndū maingī na ngerekano, na akīrutana akīmeera atīrī, ³ “Ta thīkīrīriai! Mūrīmi ūmwe nīoimagarīre akahure mbeū ciake. ⁴ Na rīrīa aahuraga mbeū icio, imwe ikīgūa mūkīra-inī wa njīra, nacio nyonī igītūka igīciurīa. ⁵ Irīa ingī ikīgūa rūnyanjara-inī kūrīa gūtaarī na tīrī mūingī. Nacio ikīmera narua tondū tīrī ndwarī mūrīku. ⁶ No rīrīa rīua rīaarīre rīgīcina mīmera īyo, nayo ikītūma tondū ndārī na mīrī. ⁷ Mbeū irīa ingī ikīgūa mīgūa-inī, nayo mīgūa īgīkūra, īgīthararīa mbeū icio ikīaga gūciara. ⁸ Ingī nacio ikīgūa tīrī-inī mūnoru. Ikīmera, īgīkūra na igīciara maciaro, imwe ikīumīa maita mīrongo ītatū, ingī maita mīrongo ītandatū, o na ingī maita īgana.”

⁹ Jesū agīcooka akiuga atīrī, “Ūrīa ūrī na matū ma kūigua, nīakīgūe.”

¹⁰ Na rīrīa aarī wiki, arutwo arīa ikūmi na eerī, o na arīa angī maarī hamwe nake, makīmūrīa ūhorō wa ngerekano icio. ¹¹ Nake akīmeera atīrī, “Inyūi nīmūheetwo ūmenyo wa kūmenya hitho cia ūthamaki wa Ngai. No arīa marī na kūu nja maaragīrio maūndū mothe na ngerekano ¹² nīgeetha,

“ ‘matūre maroraga no makaaga kuona,

na matūre maiguaga na matimenye ūndū;

nīguo hīhi matīkae kūgarūrūka marekerwo mehīa mao!’ ”

¹³ Ningī Jesū akīmooria atīrī, “Kāī mūtanataūkīrwo nī ngerekano īyo? Mūngīkīmenya atīa ngerekano irīa ingī? ¹⁴ Mūrīmi ahuraga kiugo kīa Ngai. ¹⁵ Andū amwe matarīi ta mbeū irīa ciagūire njīra-inī harīa ūhorō ūhuragwo. Acio nī arīa maiguaga ūhorō, na maarīkia kūigua-rī, Shaitani agooka akeherīa ūhorō ūcio wahaandwo thīnī wao. ¹⁶ Angī nao matarīi ta mbeū irīa ciagūire rūnyanjara-inī. Acio nī arīa maiguaga ūhorō na o rīmwe makawamūkīra na gīkeno. ¹⁷ No tondū matīrī na mīrī-rī, maikaraga o kahinda kanīni. Hīndī irīa thīna woka kana maanyarīrwo nī ūndū wa ūhorō wa Ngai, magūūaga o narua. ¹⁸ Angī nao matarīi ta mbeū irīa ciagūire mīgūa-inī. Acio nī arīa maiguaga ūhorō, ¹⁹ no mīhang’o ya maūndū ma mūtūūrīre ūyū, na kūheenererīo nī ūtonga, na merīrīria ma maūndū mangī, magathararīa ūhorō ūcio, magatūma wage maciaro. ²⁰ Angī matarīi ta mbeū irīa ciagūire tīrī-inī ūrīa mūnoru. Acio nī arīa

maiguaga ūhoro, makawītūkīra, na magaciara maciaro, amwe maita mīrongo itatū, na angī maita mīrongo itandatū, o na angī maita igana ma kīria kīahaandirwo.”

Tawa Ūigīrīrwo Handū Igūrū

²¹ Jesū agīcooka akīmooria atīrī, “No anga tawa wakagio ūgacooka ūgakunīkīrio na irebe, kana ūkaigwo rungu rwa ūrīrī? Handū ha ūguo githī ndūigagīrīrwo handū igūrū?” ²² Nīgūkorwo kīria gīothe kīrī hitho-inī nīgīkaguūrio, nakīo kīria gīothe kīhithītwo nīgīkareehwo ūtheri-inī. ²³ Akorwo mūdū arī na matū ma kūigua, nīakīgue.”

²⁴ Agīthīī na mbere, akīmeera atīrī, “Menyagīrīrai wega ūria mūiguaga. Gīthimi kīria mūthimanagīra nakīo, no kīo mūrīthimāgīrwo nakīo, na nīmūrīkīragīrīrio. ²⁵ Ūria wothe wī na indo nīakongererwo nyingī; na ūria wothe ūtarī nīagatuunywo o na kīria arī nakīo.”

Ngerekano ya Mbeū Īrakūra

²⁶ Jesū agīcooka akiuga atīrī, “Ūthamaki wa Ngai ūtarī ta mūdū ūria ūhaandaga mbeū tīri-inī. ²⁷ Akomaga ūtukū na agokīra mūthenya, nacio mbeū ikamera na igakūra, nowe ndamenyaga ūria ikūrāga. ²⁸ Tīri guo mwene nīguo ūtūmaga iciare. Ciambaga kūruta nguha igacooka ikaruta igira, na thuutha ūcio igira thīnī hakagīa na hīndī ĩria njiganu. ²⁹ Na maciaro macio maarīkia kūuma, mūrīmi ūcio akoya rūhiu rwa igetha, akagetha tondū hīndī ya magetha nī yakinya.”

Ngerekano ya Mbeū ya Karatarī

³⁰ Agīcooka akiuga atīrī, “Tūngīhaanania ūthamaki wa Ngai na kī? Kana nī ngerekano ĩrīkū tūngīheana ūhoro wago nayo? ³¹ Ūhaana ta mbeū ya karatarī, arī yo mbeū ĩria nini mūno mūhaandaga tīri-inī. ³² No yahaandwo-rī, ikūrāga ĩgatuika mūmera mūnene gūkīra mīmera ĩria ĩngī yothe ya mūgūnda, na ūkagīa na hongē nene ngīnya nyoni cia rīera-inī igooka ĩgaaka itara na ikahurūka kūruru-inī kīguo.”

³³ Jesū nīamaheaga ūhoro na ngerekano ĩngī nyingī ta ĩcio o ta ūria mangīahotire kūigua. ³⁴ Gūtīrī ūndū aameeraga atekwaria na ngerekano. No rīria maarī na arutwo ake oiki, nīamataragīria maūdū mothe.

Jesū Kūhooreria Makūmbī ma Maaī

³⁵ Na mūthenya o ūcio gwakinya hwaī-inī-rī, akīra arutwo ake atīrī, “Nītūrīngei tūthī mūrīmo ūria ūngī.” ³⁶ Na maarīkia gūtiga gīkundi kīa andū na thuutha, makīhaica gatarū-inī o harīa Jesū aarī. Na nī kwarī na tūtārū tūngī twatwanire hamwe nake. ³⁷ Na rīrī, kūu ĩria-inī gūkīgīa na kīhuhūkano kīnene, namo makūmbī ma maaī magītoonya gatarū thīnī, o ngīnya gākīenda kūūrīra. ³⁸ Jesū aarī toro akomeire muto mūthia-inī wa gatarū. Nao arutwo makīmūūkīria makīmūūria atīrī, “Mūrutani, kaī wee ūtaramaka tūkūrīra maaī-inī?”

³⁹ Nake Jesū agīkūrīra, agīkaania rūhuho na akīra makūmbī macio ma ĩria atīrī, “Kira! Na ūhoore!” Naro rūhuho rūgītiga kūhurutana, gūkīhoorera biū.

⁴⁰ Jesū akīūria arutwo ake atīrī, “Nī kī gītūmite mūmake ūguo? O na rīu mūtīrī mūrētīkia?”

⁴¹ Nao magītīgīra mūno na makīūrania atīrī, “Kaī mūdū ūyū akīrī ūū? Tondū o na rūhuho na makūmbī ma ĩria nīramwathīkīra!”

5

Kūhonio kwa Mūdū warī na Ndaimono

¹ Jesū na arutwo ake magīkinya mūrīmo ūria ūngī wa ĩria, magīthī būrīri wa Agerasi. ² Na Jesū aarīkia kuuma gatarū-inī, agītūngwo nī mūdū warī na ngoma thūku oimīte mbīrīra-inī. ³ Mūdū ūcio aatūūraga kūu mbīrīra-inī, na gūtīrī mūdū ūngīahotire kūmuoha na kīndū, o na mūnyororo. ⁴ Nīgūkorwo nīohagwo kaingī na mūnyororo moko na magūrū, no akamītuaanga ĩcunjī na akoinanga ĩgera ĩria ciamuhoga magūrū. Na gūtīrī mūdū warī na hīnya wa kūmūhooreria. ⁵ Aatūūraga akayaga ūtukū na mūthenya, kūu mbīrīra-inī na ĩrima-inī agītēmangaga na mahīga.

⁶ Rīria oonire Jesū arī o haraaya akīhanyūka, akīgūithia thī mbere yake. ⁷ Akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Ūrenda atīa na nī, wee Jesū, Mūrū wa Ngai-Ūria-Ūri-Igūrū-Mūno? Ndagūthaiha na Ngai ndūkaanyariire!” ⁸ Nīgūkorwo Jesū aamwīrīte atīrī, “Wee ngoma ĩno thūku uma thīnī wa mūdū ūyū!”

⁹ Jesū agīcooka akīmūūria atīrī, “Wītagwo atīa?”

Nake akimūcookeria atīrī, “Njītagwo Legioni, nīgūkorwo tūrī aingī.”* 10 Nake agikīrīrīria gūthaiha Jesū mūno ndagacingate ciume būrūri ūcio.

11 Na rīrī, haarī na rūuru rūnene rwa ngūrwe rwarīaga harūrūka-inī cia kīrīma kīarī hakuhi na hau. 12 Ndaimono icio igīthaiha Jesū, ikīmwīra atīrī, “Twītīkīrie tūthī kūrī ngūrwe iria, tūtoonye thīnī wacio.” 13 Nake agicīitīkīria. Nacio ndaimono icio ikiuma igīthī igītoonya thīnī wa ngūrwe. Rūuru rūu ruothe rwa mūigana wa ngūrwe ngiri igīrī, rūkīharūrūka kīhurūrūka-inī na ihenya rūgītoonya iria-inī, rūkūrīra.

14 Arīa maarīthagia ngūrwe icio makūrā, magīthī kūheana ūhorō ūcio itūrā-inī na mīgūnda-inī, nao andū magīka kuona ūria gwekīkīte. 15 Na rīria mookire harī Jesū, makīona mūdū ūria warī na Legioni ya ndaimono aikarīte thī hau, ehumbīte nguo na arī na meciiria mega; nao magīitigira. 16 Andū arīa moonete ūndū ūcio ūgūkwō makīra andū acio angī maūdū marīa mekīkīre kūrī mūdū ūcio waiyūrītwo nī ndaimono, o na makīmahe ūhorō wa ngūrwe. 17 Nao andū acio makīambīrīria gūthaiha Jesū oime būrūri ūcio wao.

18 Rīria Jesū aatoonyaga gatarū, mūdū ūcio warūtītwo ndaimono agīthaiha Jesū etīkīre mathī nake. 19 No Jesū akīmūgīria, akīmwīra atīrī, “Inūka mūcīi kūrī andū anyu, ūmeere ūria wothe Mwathanī agwīkīre, o na ūria akūiguīrīre tha.” 20 Nī ūndū ūcio, mūdū ūcio agīthī akīambīrīria kūheana ūhorō kū Dekapoli wa maūdū marīa mothe Jesū aamwīkīre. Nao andū othe makīgega.

Kairītu Gaakuīte na Mūtumia warī Mūrūaru

21 Nake Jesū aarīka kūringa rīngī na gatarū na aakinya mūrīmo ūria ūngī wa iria, kīrīndī kīngī gīkīūngana harī we o hau aarī hūgūrūrū-inī cia iria. 22 Na hīndī o iyo mūnene ūmwe wa thunagōgi wetagwo Jairū agīka hau. Oona Jesū, akīgūithia thī magūrū-inī make 23 akīmūthaiha mūno, akīmwīra atīrī, “Kairītu gakwa gakīrie gūkua. Ndagūthaiha ūke, ūgakagīrīre moko nīgeetha kahone, gatūre muoyo.” 24 Nī ūndū ūcio Jesū agīthī nake.

Nakīo kīrīndī kīnene gīkīmūrūmīrīra, na gīkamūhatīkaga na mīena yothe. 25 Na rīrī, hau nī haarī na mūtumia watūire oiraga thakame mīaka ikūmi na īrī. 26 Nīathīnikīte mūno agīthondekwo nī mandagītārī aingī, na akahūthīra kīrīa gīothe aakoretwo nakīo, no handū ha kūhona aakīragīrīria o kwīhūrwo. 27 Rīria aigūire ūhorō wa Jesū, agīka na thuutha wake gatagātī-inī ga kīrīndī, akīhutia nguo yake, 28 tondū eeciirīre atīrī, “Ingīhutia nguo ciake, no hone.” 29 O rīmwe agītiga kuura, na akīgua nīhererīo thīna mwīrī-inī wake.

30 Nake Jesū o rīmwe akīgua atī hinya nīwoima harī we. Akīhūgūrīra kīrīndī kīu akīūra atīrī, “Nū ūcio wahutia nguo ciakwa?”

31 Nao arutwo ake makīmūcookeria atīrī, “Woria ‘Nū wahutia?’ ūkīnaga ūria andū aya marakūhatīka?”

32 No Jesū akīroranga one nū wamūhutīte. 33 Nake mūtumia ūcio, aamenya ūria eekītwo, agīka, akīgūithia magūrū-inī make akīnainaga nī guoya, akīmūhe ūhorō wothe ūria watārī. 34 Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Mwarī ūyū, wītīkīo waku nīguo watūma ūhone; thī na thayū na ūhone mūrīmū waku.”

35 O hīndī iyo Jesū akīragīa-rī, hagīka andū moimīte kwa Jairū ūria warī mūnene wa thunagōgi, makīmwīra atīrī, “Mwarīguo nīakua. Ūgūgīthīnia mūrutani rīngī nīkī?”

36 Nake Jesū akīaga gūthīkīrīria ūguo moigaga, akīra mūnene ūcio wa thunagōgi atīrī, “Wee itīkia na ndūgetīgīre.”

37 Jesū ndetīkīrīre mūdū o na ūrīkū amūrūmīrīre, o tīga Petero na Jakubu na Johana mūrū wa nyina na Jakubu. 38 Na maakinya mūcīi kwa mūnene ūcio wa thunagōgi, Jesū akīona andū magagaite makīrīraga na makiugagīrīria. 39 Agītoonya thīnī akīmeera atīrī, “Kīagago gīkī gīothe na kīrīro nī cia kī? Mwana tī mūkuū, no nī gūkoma akomete.” 40 Nao makīmūthekerera.

Na thuutha wa kūmoimia nja othe, akīoya ithe na nyina wa mwana na arutwo arīa aarī nao magītoonya harīa mwana ūcio aarī. 41 Akīnyīta mwana guoko, akīmwīra atīrī, “Talītha kumī!” (naguo wataūrwo nī ta kuuga, “Kairītu gaka, ndakwīra atīrī, ūkīra!”) 42 O rīmwe kairītu kau gagīkīra, gākīambīrīria gūthī (nako kaarī na ūkūrū wa mīaka ikūmi na īrī). Nao mona ūguo makīgega mūno. 43 Nake akīmakaania mūno matīkareke mūdū o na ūrīkū amenye ūhorō ūcio, na akīmeera makahe kīndū gīa kūrīa.

* 5:9 Legioni nī kiugo gīa Kīroma gīa kuuga “mbūtū ya thigari ngiri ithathatū” (6,000).

6

Mūnabii ūtarī Mūtīe

¹ Thuutha ūcio Jesū akiuma kūu agīthī itūūra rīao, arī hamwe na arutwo ake. ² Mūthenya wa Thabatū wakinya, Jesū akīambīrīria kūruta andū ūhorō arī thīnī wa thunagōgi, na andū aingī arīa maamūiguire makīgega.

Nao makīūrania atīrī, “Mūndū ūyū aarutire maūndū maya kū? Nī ūūgī wa mūthemba ūrīkū ūyū aheetwo, atī o na nīaringaga ciama! ³ Githī ūyū ti ūrīa bundi wa mbaū? Githī ūyū ti mūrū wa Mariamu, o we mūrū wa nyina na Jakubu na Jusufu na Judasi na Simoni. Na aarī a nyina githī matirī gūkū hamwe na ithuī?” Nao makīmūrakarīra.

⁴ Jesū akīmeera atīrī, “Kūndū mūnabii ataheagwo gītīlo no itūūra-inī rīake, na kwa andū a nyūmba yao, na gwake mūciī.” ⁵ Nake Jesū ndaahotire kūrīnga ciama kū, o tīga atī nīaigīrīre andū mataarī aingī moko arīa maarī arūaru nao makīhona. ⁶ Nake akīgega nī ūndū wa ūrīa maagīte wītīkio.

Jesū Gūtūma Arutwo arīa Ikūmi na Eerī

Jesū agīcooka agīthī akīrutanaga itūūra gwa itūūra. ⁷ Agīcooka agīta arutwo arīa ikūmi na eerī, akīmatūma mathī eerī eerī na akīmahe ūhoti wa kūrīngata ngoma thūku.

⁸ Na akīmeera atīrī, “Mūtīgekuuīre kīndū o nakī rūgendo-inī tīga o mūtīrima; na mūtīgakuue mūgate, kana mondo, kana mbeeca ibeeti-inī cianyu. ⁹ Īkīrai iraatū no mūtīgakuue nguo cia kūgarūrīra. ¹⁰ Rīrīa rīothe mwatoonya nyūmba, ikarai kuo nginya rīrīa mūkoima itūūra rīu. ¹¹ Na kūrīa andū matakamūnyīta ūgeni kana marege kūmūthīkīrīria-rī, mūkiuma kuo mūkaaribariba magūrū manyu rūkūngū rūītīke, rūtūike ūira wa kūmatūrīa ciira.”

¹² Nao makīumagara magīthī makīhunjagīa atī andū merire. ¹³ Nīngī makīingata ndaimono nyingī na magītīrīria andū aingī arīa maarī arūaru maguta nao makīhona.

Johana Mūbatithania Kūrengwo Mūtwe

¹⁴ Mūthamaki Herode nīaiguire ūhorō ūcio, nīgūkorwo rītīwa rīa Jesū nīrīagīte igweta mūno. Andū amwe moigaga atīrī, “Johana Mūbatithania nīariūkīte kuuma kūrī arīa akuū, na nīkīo arī na hīnya mūnene ūguo wa kūrīnga ciama.”

¹⁵ Angī nao makoīga atīrī, “Ūyū nī Elīja.”

Angī nao makoīga atīrī, “Ūyū nī mūnabii ta ūmwe wa arīa a tene.”

¹⁶ Nowe Herode rīria aiguire ūhorō ūcio, akiuga atīrī, “Johana, mūndū ūrīa ndaatinithīre mūtwe-rī, nīariūkīte kuuma kūrī arīa akuū!”

¹⁷ Nīgūkorwo, Herode we mwene nīanyiitīthīte Johana na akamūikīthia njeera. Eekīte ūguo nī ūndū wa Herodia, ūrīa warī mūtumia wa mūrū wa nyina Filipu, nīgūkorwo Herode nīamūhīkītīe. ¹⁸ Nake Johana nīeraga Herode atīrī, “Ndūrī na rūtha kūhīkia mūtumia wa mūrū wa maitūguo.” ¹⁹ Nī ūndū ūcio Herodia agītuma Johana ūthū na akienda kūmūrāgīthia. No ndangīahotire gwīka ūguo, ²⁰ nīgūkorwo Herode nīetīgīrīte Johana na akamūgitagīra, tondū nīoī atī aarī mūndū mūthīngu na mūtheru. Herode nīathīkagīrīria Johana, no nīatangīkaga mūno amūigua; no nīendaga mūno kūmūthīkīrīria.

²¹ Na rīrī, mūthenya ūmwe Herodia nīagīre na mweke. Herode nīarugīthīre iruga inene rīa kūrīrikana mūthenya wa gūciarwo gwake, nake agīta anene arīa maamūeithagīa na atongoria ake a mbūtū cia ita, na andū arīa maarī igweta kūu Galīlī. ²² Na rīrīa mwarī wa Herodia aatoonyire kūu maarī na akīina-rī, agīkenia Herode na ageni ake arīa meeītīwo iruga rīu.

Mūthamaki akīra mūrīrītu ūcio atīrī, “Hooya o kīrīa gīothe ūngīenda na nīngūkūhe.” ²³ Akīhīta, akīmwīra atīrī, “Kīrīa gīothe ūngīhooya nīngūkūhe, o na angīkorwo nī nuthu ya ūthamaki wakwa.”

²⁴ Mūrīrītu ūcio agīthī akīūrīa nyina atīrī, “Nī kī ngwītīa?”

Nyina akīmūcookeria atīrī, “Ītia mūtwe wa Johana Mūbatithania.”

²⁵ O rīmwe mūrīrītu ūcio akīhīhūha, agītōonya he mūthamaki, akīmwīra atīrī, “Ngwenda ūhe o rīu mūtwe wa Johana Mūbatithania ūrī thīnī wa kiuga.”

²⁶ Mūthamaki akīuga kīeha mūno, no tondū wa mwīhīta wake na nī ūndū wa ageni ake, ndangīaregīre gwīka ūguo orītīo. ²⁷ Nī ūndū ūcio agītūma mūthīgarī ūmwe wa arīa maamūrāngagīra, o hīndī iyo akīmwathā athī arehe mūtwe wa Johana. Mūndū ūcio agīthī njeera agītīna Johana mūtwe ²⁸ akīūrehe na kiuga, akīnengerā mūrīrītu ūcio, nake akīūnengerā nyina. ²⁹ Nao arutwo a Johana maigua ūhorō ūcio, magīka, makīoya mwīrī wake, magīthī, makīūthīka.

Jesū kūhe Andū Ngiri Ithano Irio

³⁰ Atũmwo nĩmagomanire harĩ Jesũ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe meekĩte, na marĩa maarufĩte andũ. ³¹ Na tondũ wa ũria andũ aingĩ mookaga magĩthiiga-rĩ, matingĩahotire kuona o na hĩndĩ ya kũria irio, nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai inyuĩ oiki, tũthiĩ handũ hatarĩ inegene, tũkahurũke.”

³² Nĩ undũ ũcio makĩngĩra gatarũ marĩ oiki, magĩthiĩ handũ hataarĩ andũ. ³³ Nao andũ aingĩ arĩa maamonire magĩthiĩ, makĩmamenya, magĩteng’era na magũrũ moimĩte matũũra-inĩ mothe, magĩkina mbere yao. ³⁴ Na rĩria Jesũ oimire gatarũ, akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, tondũ maatarĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩthi. Nĩ undũ ũcio akĩambĩrĩria kũmaruta maũndũ maingĩ.

³⁵ Na gwatua gũtuka, arutwo ake magĩthiĩ kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ werũ-inĩ na rĩu gũkirĩĩ gũtuka. ³⁶ Īra andũ aya mathiĩ nĩguo makinye mĩgũnda-inĩ na matũũra-inĩ marĩa me hakuhi makegũrĩre kĩndũ gĩa kũria.”

³⁷ Nowe akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Maheei kĩndũ gĩa kũria arĩ inyuĩ.”
Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ūrenda tũthiĩ tũkagũre mĩgate ya dinari magana meerĩ tũmahe marĩe?”

³⁸ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩgana? Thiĩ mũrore.”

Hĩndĩ ĩria maarorire makĩmwĩra atĩrĩ, “Harĩ na mĩgate ĩtano, na thamaki igĩrĩ.”

³⁹ Nake Jesũ agĩathana andũ othe maikare thĩ ikundi ikundi kũu nyeki-inĩ ĩria yarĩ ho nduru. ⁴⁰ Nĩ undũ ũcio magũkara thĩ marĩ ikundi cia andũ igana na cia andũ mĩrongo ĩtano. ⁴¹ Nake akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrorra na igũrũ, agĩcookia ngaatho na akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ. Nĩngĩ akĩoya thamaki icio igĩrĩ akĩmagayania othe. ⁴² Nao othe makĩrĩa makĩhũũria, ⁴³ nao arutwo makĩũngania cienyũ cia mĩgate na cia thamaki iria ciatigarĩte makĩyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ⁴⁴ Mũigana wa arũme arĩa othe maarĩire irio icio maarĩ ngiri ithano.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

⁴⁵ Na hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩra arutwo ake matoonye gatarũ mathiige mbere yake makinye Bethisaida, mũira wa oĩgĩre kĩrĩndĩ ũhoro. ⁴⁶ Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro, akĩambata kĩrĩma-inĩ agĩthiĩ kũhooya.

⁴⁷ Na gũgĩkina hwaĩ-inĩ, gatarũ kaarĩ gatagatĩ ka iria, nake Jesũ aarĩ thĩ nyũmũ arĩ wiki. ⁴⁸ Nake akĩona arutwo makĩũgũmĩra gũtwara gatarũ, tondũ rũhuho rwerekeire na kũria moimaga. Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ, Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. Nake aarĩ o hakuhi kũmahĩtũka, ⁴⁹ no-o mamuona agereire maaĩ igũrũ magĩciirĩa nĩ ngoma moonaga. Magĩkaya ⁵⁰ tondũ othe nĩmamuonire na magĩũtigĩra mũno.

O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūmĩrĩria! Nĩ nũ. Tigai gwĩtigĩra.” ⁵¹ Agĩcooka agĩtoonya gatarũ kau maarĩ, naruo rũhuho rũgĩtuĩka. Nao makĩgega mũno, ⁵² tondũ matĩataũkĩrwo nĩ ũhoro wa mĩgate ĩyo; ngoro ciao ciarĩ o nyũmũ.

⁵³ Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkina Genesareti, makĩoha gatarũ kao hũgũrũ-inĩ cia iria. ⁵⁴ Maarĩkia kuuma gatarũ-inĩ, o rĩmwe andũ makĩmenya Jesũ. ⁵⁵ Magĩtuĩkania bũrũri-inĩ ũcio wothe magakuuaga andũ arĩa maarĩ arũaru na ibarĩ, makĩmatwaraga kũria guothe maiguaga atĩ nĩkuo arĩ. ⁵⁶ Na kũria guothe aathiiaga, mĩciĩ-inĩ, na tũtũura-inĩ o na kana mĩgũnda-inĩ, o maigaga arĩa arũaru ndũnyũ-inĩ, na makamũthaiha ametĩkĩrie naarĩ mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhona.

7

Kĩndũ kĩrĩ Thaahu na Gĩtarĩ Thaahu

¹ Na rĩrĩ, Afarisai na arutani amwe a watho arĩa moimĩte Jerusalemu makĩũngana harĩ Jesũ na ² makĩona arutwo ake amwe makĩrĩa irio na moko maarĩ na thaahu, ũguo nĩ ta kuuga, matethambĩte moko. ³ (Afarisai na Ayahudi othe matirũaga irio matethambĩte moko mao wega kũringana na kĩrĩa gĩa athuuri. ⁴ Rĩria moima ndũnyũ matingĩrĩa matambĩte gwĩthamba. Na nĩ marũmagia ĩrĩa ingĩ, ta gũthambia ikombe, na nyũngũ o na mbirika).

⁵ Nĩ undũ ũcio Afarisai na Arutani a watho makĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmaga arutwo aku mage gũtũura kũringana na ĩrĩa cia athuuri, na makarĩaga irio na moko marĩ na thaahu?”

⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Isaia aaririe ma rĩria aarathire ũhoro wanyu, inyuĩ hinga ici; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Andũ aya maaheaga gĩtũo na mĩromo,

no ngoro ciao ikoragwo ĩrĩ kũraya na nĩ.

⁷ Nao maahooyaga o tũhũ;

morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.’

⁸ Mütiganĩrie maathani ma Ngai, mũkarũmia irĩra cia andũ.”

⁹ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩmũgũite na njĩra njega ya gütiganĩria maathani ma Ngai atĩ nĩguo mürũmie irĩra cianyu ene! ¹⁰ Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, “Tĩia thoguo na nyũkwa,’ na, ‘Ūrĩa wothe ũkaaruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ¹¹ No inyuĩ muugaga atĩ mündũ angĩra ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Kĩria ingiagũeithia nakio nĩ Korubani’ (ũguo nĩ kuuga, nĩ kũheo kiamũrire Ngai), ¹² na müticookaga kũmwĩtikĩria ekire ithe kana nyina ũndũ. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio mũkaagithia kiugo kia Ngai kiene na ũndũ wa kirĩra kĩanyu kĩa mũthiaga mũgütiganagira. Na nĩmwĩkaga maũndũ maingĩ ta macio.”

¹⁴ O ringĩ Jesũ agĩta kirĩndĩ harĩ we agĩkũra atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aya othe, thikĩrĩriai na mũigũe. ¹⁵ Gütĩrĩ kindũ kĩrĩ nja ya mündũ kĩngĩmũgwatia ‘thaahu’ nĩ ũndũ wa gũtoonya thĩĩni wake. No rĩrĩ, kĩa kiumaga thĩĩni wa mündũ nĩkio kĩmũgwatagia ‘thaahu.’” ¹⁶ (Aakorwo mündũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩigũe).

¹⁷ Thuutha wa gütigana na kirĩndĩ na gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũria ũhoru wa ngerekano iyo. ¹⁸ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mütĩrĩ mũrataũkĩrwo o na riu? Kaĩ mũtooĩ atĩ gütĩrĩ kindũ gũtoonyaga thĩĩni wa mündũ kuuma na nja kĩngĩmũgwatia thaahu.” ¹⁹ Nĩgũkorwo gũtitoonyaga ngoro-inĩ yake, no gũtoonyaga nda yake gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ-inĩ wake.” (Akiuga ũguo-rĩ, Jesũ nigũtua aatuaga atĩ irio ciothe itĩrĩ thaahu).

²⁰ Agĩthĩ na mbere na kwaria, akiuga atĩrĩ, “Kĩria kiumaga thĩĩni wa mündũ nĩkio kĩmũgwatagia thaahu. ²¹ Nĩgũkorwo ngoro-inĩ cia andũ nĩkuo kuumaga meciiria mooru, ũhũũri maraya, na ũici, na ũragani, na ũtharia, ²² na ũkoroku, na rũmena, na maheeni, na ũũra-thoni, na ũiru, na njambanio, na mwĩtĩio, o na ũrimũ. ²³ Maũru maya mothe moimaga thĩĩni wa mündũ na makamũgwatia thaahu.”

Wĩtikio wa Mütumia Mũfoinike

²⁴ Nake Jesũ akiama kũu gũkũhĩ na Turo. Agĩtoonya nyũmba ĩmwe na ndeandaga mündũ o na ũrĩkũ amenye atĩ arĩ kũu; no ndangiahotire kwĩhitha. ²⁵ Na rĩrĩ, mütumia warĩ na kairĩtu kaarĩ na ngoma thũku rĩrĩa aigũire ũhoru wake, agĩũka akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make. ²⁶ Mütumia ũcio aarĩ Mũyunani, waciariũro Foinike ya Suriata. Nake agĩthaiha Jesũ aingate ngoma iyo thũku yume thĩĩni wa kairĩtu gake.

²⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ciana ciambe irĩe ihũũne, nĩgũkorwo ti wega kuoya mĩgate ya ciana na kũmĩkĩria ngui.”

²⁸ Nake mütumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Noguo Mwathani, no o na ngui irĩ rungu rwa metha nĩ irĩiaga rũitiki rũria rũitagwo nĩ ciana.”

²⁹ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa ũguo wacookia-rĩ, wĩthiire; ndaimono nĩyoima thĩĩni wa mwarĩguo.”

³⁰ Mütumia ũcio akĩnũka mũciĩ agĩkora kaana gake gakomete ũrĩrĩ-inĩ na ndaimono irĩkĩtie gũthĩ.

Kũhonio kwa Mündũ Ūtaiguaga na Ūtaaragia

³¹ Ningĩ Jesũ akiama kũu gũkũhĩ na Turo agĩtuĩkanĩria Sidoni, agĩkũrũka nginya iria-inĩ rĩa Galili, agĩtoonya bũrũri wa Dekapoli. ³² Arĩ kũu andũ amwe makĩmũrehere mündũ ũtaiguaga na ũtaaragia, makĩmũthaiha amũigĩrĩre guoko.

³³ Na thuutha wa kũmũtwara handũ keheri-inĩ, haraaya na kirĩndĩ, Jesũ agĩtoonyia ciara ciake matũ ma mündũ ũcio. Agĩcooka agĩtua mata na akĩhutia rũrĩmĩ rwa mündũ ũcio namo. ³⁴ Akĩrora na igũrũ, akĩhũmũka na hinya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Efatha!” (ũguo nĩ kuuga, “Hingũka!”). ³⁵ Aarĩkia kuuga ũguo matũ ma mündũ ũcio makĩhingũka na rũrĩmĩ rwake rũkĩregera akĩambĩrĩria kwaria o wega.

³⁶ Nake Jesũ akĩmaatha matikeere mündũ o na ũrĩkũ. No ũrĩa akĩragĩrĩria kũmakaania, noguo makĩragĩrĩria kwaria mũno ũhoru ũcio. ³⁷ Nao andũ makĩgega mũno makĩria, makiuga atĩrĩ, “Nĩekĩte maũndũ mothe wega. O na agatũmaga andũ arĩa mataiguaga maigũe na arĩa mataaragia maarie.”

8

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio kirĩndĩ kũingĩ gĩkũngana ringĩ. Na tondũ gĩtiarĩ na kindũ gĩa kũria-rĩ, Jesũ agĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, ² “Nĩndĩragũira andũ aya tha Nĩgũkorwo makoretwo hamwe na nĩ riu mĩthenya itatũ na matĩrĩ na kindũ gĩa kũria.” ³ Ingĩmeera mainũke mahũtĩi mekũringĩkĩra njĩra, tondũ amwe ao moimĩte kũraya.”

⁴ Nao arutwo makīmūcookeria atīrī, “Mündū angīruta irio cia kūmahūūnia kū gūkū werū-inī ūyū?”

⁵ Jesū akīmooria atīrī, “Mūrī na mīgate īigana?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Tūrī na mīgate mūgwanja.”

⁶ Akīra kīrīndī gūkare thī. Nake akīoya mīgate iyo mūgwanja, na aarīkia gūcookia ngaatho akīenyūrangama mīgate iyo, akīmīnengera arutwo ake mahe andū, nao magīka o ūguo. ⁷ O na nī maarī na tūthamaki tūnini tūtārī tūngī, agīcookia ngaatho nī undū watuo, na akīra arutwo magaire andū. ⁸ Nao makīrīa makīhūūna. Thuutha ūcio arutwo makīūngania cienyū iria ciatigarīte, ikīyūra ciondo mūgwanja. ⁹ Andū arūme arīa maarīre maarī ta ngiri inya. Na aarīkia kūmeera mathī, ¹⁰ agītoonya gatarū me na arutwo ake, magīthī būrūrī wa Dalumanutha.

¹¹ Nao Afarisai magīka na makīambīrīria kūūria Jesū ciūria. Makīmwīra aringe kīama kuuma igūrū no nīkūmūgeria maamūgeragia. ¹² Nake akīhūmūka ihūmūka inene, akūrīa atīrī, “Nīkī gīgūtūma rūciaro rūrū rūurie rūringīrwo kīama? Ngūmwīra atīrī na ma gūtīrī kīama rūkūrīngīrwo.” ¹³ Agīcooka akīmatiga, agītoonya gatarū akīringa mūrīmo ūria ūngī.

Ndawa ya Kūmbia Mīgate ya Afarisai na ya Herode

¹⁴ Na rīrī, arutwo nīmariganīrwo nī gūkuua mīgate, tiga o mūgate ūmwe marī naguo gatarū-inī. ¹⁵ Nake Jesū akīmātaara akīmeera atīrī, “Mwīmenyerere. Mwīhūgagei ndawa ya kūmbia mīgate ya Afarisai na ya Herode.”

¹⁶ Nao makīaranīria ūhorō ūcio mündū na ūria ūngī, makīrana atīrī, “Aratwīra ūguo tondū tūtīrī na mīgate.”

¹⁷ Jesū aamenya ūria meeranaga akīmooria atīrī, “Nī kī kīratūma mwaranīrie ūhorō wa kwaga mīgate? Nginya rīu mūtīrī mūrātākīrwo o na kana mūkamenya? Nī kūūmia mūūmītie ngorō cianyu? ¹⁸ Anga mūrī na maito na mūtīonaga, na mūrī na matū na mūtīguaga? Kaī mūtārīrīkana? ¹⁹ Rīria ndenyūrangūire andū arīa ngiri ithano mīgate īria Itano-rī, nī ciondo ciigana muonganīrie ciyūrīte cienyū cia mīgate?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Ciarī ciondo ikūmi na igīrī.”

²⁰ “Na rīria ndenyūrangūire andū arīa ngiri inya mīgate īria mūgwanja-rī, nī ciondo ciigana muonganīrie ciyūrīte cienyū cia mīgate?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Ciarī ciondo mūgwanja.”

²¹ Akīmooria atīrī, “Kaī mūtārī mūrātākīrwo nī ūhorō nginya rīu?”

Kūhonio kwa Mūtumumu Karia-inī ka Bethisaida

²² Na maakīnya Bethisaida, andū amwe makīmūrehera mündū warī mūtumumu, na magīthaitha Jesū amūhutie. ²³ Akīnyīita mündū ūcio mūtumumu guoko, akīmūmia na nja ya itūūra. Na aarīkia kūmūtūra mata maito na kūmūgīrīra moko, Jesū akīmūria atīrī, “Nī kūrī kīndū ūroona?”

²⁴ Nake agītīra maito, akiuga atīrī, “Nīndīrona andū; no ngoona mahaana ta mītī magīthī.”

²⁵ O rīngī Jesū akīgīrīra mündū ūcio moko maito. Hīndī iyo maito make makīhingūka, agīcooka kuona na akīona indo ciothe wega. ²⁶ Jesū akīmwīra atīrī, “Inūka, na ndūgatoonye itūūra-inī.”

Petero Kuumbūra Kristū

²⁷ Jesū na arutwo ake magīthī na mbere o nginya tūtūūra-inī tūrīa twarigiicīrie Kaisarea-Filipi. Na me nījira-inī akīmooria atīrī, “Andū moigaga nī nī nī ū?”

²⁸ Nao makīmūcookeria atīrī, “Amwe moigaga wee nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga wee nīwe Elija; o na angī moigaga wee ūrī ūmwe wa anabii.”

²⁹ Nake akīmooria atīrī, “Inyūi na inyūi muugaga atīa? Muugaga nī nī nī ū?”

Petero akīmūcookeria atīrī, “Wee nīwe Kristū.”

³⁰ Nake Jesū akīmakaanīa matikeere mündū o na ūrīkū ūhorō wake.

Jesū Kuumbūra Ūhorō wa Gīkuū Gīake Gitanakinya

³¹ Ningī Jesū akīambīrīria kūmaruta atī Mūrū wa Mündū no nginya one mathīna maingī na aregwo nī athuuri, na athīnjīri-Ngai arīa anene o na arutani a watho, na atī no nginya ooragwo, na thuutha wa mīthenya itatū ariūke. ³² Aarīrie ūhorō ūcio atekūhitha, nake Petero akīmūtwarā keheri-inī, akīambīrīria kūmūkaania.

³³ No Jesū akīhūgūra akīrora arutwo ake, na agīkūuma Petero, akiuga atīrī, “Cooaka thuutha wakwa, Shaitani! Wee ndwīciiragia maündū moimīte kūrī Ngai, tiga o maündū marīa moimīte kūrī andū.”

³⁴ Agīcooka agīta kīrīndī hamwe na arutwo ake moke harī we, akīmeera atīrī, “Mündū o wothē ūngīenda kūnūmīrīra, no nginya eerege we mwene, na akuue

mūtharaba wake anūmīrīre. ³⁵ Nīgūkorwo ūrīa wothe wendaga kūhonokia muoyo wake nī kūrwo akoorwo nīguo, no ūrīa wothe ūkoorwo nī muoyo wake nī ūndū wakwa na nī ūndū wa Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīakaūhonokia. ³⁶ Mūndū angīgūna nakī angīgūwatīra thī yothe, no orwo nī muoyo wake? ³⁷ Kana nī kī mūndū angīkūūrania na muoyo wake? ³⁸ Mūndū o wothe ūngīconoka nī ūndū wakwa na aconoke nī ūndū wa ciugo ciakwa hīndī ino ya rūciaro rūrū rwa ūtharia na rwa mehia, o nake Mūrū wa Mūndū niakamūconokera rīrīa agaacooka arī na riiri wa Ithe, arī na araika arīa atheru."

9

¹ Jesū agīcōoka akīmeera atīrī, "Ngūmwīra atīrī na ma, amwe marūngīi haha matigacama gīkuū matonete ūthamaki wa Ngai ūgīūka wī na hinya!"

Jesū Kūgarūrūka ūrīa Aatarī

² Thuutha wa mīthenya itandatū, Jesū nīmathiire na Petero na Jakubu na Johana, akīmatwara kīrīma-inī kīraaya, marī oiki. Na rīrī, arī hau mbere yao akīgarūrūka ūrīa aahaanaga. ³ Nguo ciake ikīerūha cua; gūtīrī mūndū gūkū thī ūngīahotire gūcithambia cīerūhe ūguo. ⁴ Na marī o hau makīumīrīro nī Elija na Musa, makīaranīria na Jesū.

⁵ Nake Petero akīira Jesū atīrī, "Rabii,* nītwagīrīrwo nī gūikara gūkū. Reke twake ithūnū ithatū, kīmwe gīaku, na kīmwe kīa Musa, na kīmwe kīa Elija." ⁶ (Petero oigire ūguo tondu nīarīgītwo nī ūrīa ekuuga, nī tondu wa ūrīa maamakīte.)

⁷ Nīngī hagīūka itu, rīkīmahumbīra, na mūgambo ūkiuma itu-inī rīu, ūkiuga atīrī, "Ūyū nīwe Mūrū wakwa, ūrīa nyendete. Mūiguagei!"

⁸ Na kahinda o kau makīhūgūra, no mationire mūndū ūngī arī hamwe nao, tīga o Jesū.

⁹ Na rīrīa maikūrūkaga kuuma kīrīma-inī, Jesū akīmaatha matikeere mūndū o na ūrīkū ūrīa monete, ngīnya rīrīa Mūrū wa Mūndū agaakorwo arīūkīte akoima kūrī arīa akuū. ¹⁰ Nao magīkīra na ūhorō ūcio, no makooranāgia o ene atīrī, "kūrīūka kuuma kūrī akuū nī kuuga atīa."

¹¹ Nao makīmūria atīrī, "Nī kī gītūmaga arutani a watho moige atī Elija no ngīnya ambe ooke?"

¹² Jesū akīmacookeria atīrī, "Ti-itherū Elija no ngīnya ambe ooke ahaarīre maūndū mothe. Nīngī nī kī gītūmīte kwandīkwo atī Mūrū wa Mūndū no ngīnya athīnīke mūno na aregwo nī andū? ¹³ No ngūmwīra atīrī, Elija nīarīkīte gūūka na andū makamwīka o ūrīa wothe meendaga kūmwīka, o ta ūrīa ūhorō wake wandīkītwo."

Kūhonio gwa Kamwana Kaarī na Ngoma Thūku

¹⁴ Na rīrīa maakīnyire harī arutwo arīa angī, makīona kīrīndī kīnene kīmarīgīcīirīe, na arutani a watho magīkarāria nao. ¹⁵ Na rīrīa andū othe moonire Jesū, makīgega mūno magīteng'era makamūgeithie.

¹⁶ Nake akīmooria atīrī, "Nī kī mūrakarānīria nao?"

¹⁷ Mūndū ūmwe warī kīrīndī-inī kīu akīmūcookeria atīrī, "Mūrutani, ngūkūreheire mūrū wakwa, ūkoragwo arī na ngoma thūku na ndaarāgia. ¹⁸ Hīndī rīra yothe yamūnyīita, īmūtungumanāgia thī na akarutaga mūhūyū na kanua, akahagarāria magego na akomagara. Njūūrīre arutwo aku maingate ngoma īyo thūku, no matinahota."

¹⁹ Jesū akīmacookeria atīrī, "Inyuī rūciaro rūrū rūtetīkagia, nī ngīnya rī ngūikarāria na inyuī? Ngūmūkīrīrīria ngīnya rī? Ndeherai kamwana kau."

²⁰ Nī ūndū ūcio magīgātwarīra Jesū. Rīrīa ngoma īyo thūku yoonire Jesū, īgīgathiorāria o rīmwe. Gagītungumana thī, gākīgaragara, gākīrutaga mūhūyū na kanua.

²¹ Nake Jesū akīūria ithe wa kamwana kau atīrī, "Nī hīndī īigana atīa gakoretwo kahaana ūguo?"

Nake agīcōokia atīrī, "Nī kuuma arī o kaana. ²² Na maita maingī yanagaikīa mwakī-inī o na maai-inī īkoorage. No akorwo nī harī ūndū ūngīka, tūguire tha ūtūteithie."

²³ Jesū akīmūria atīrī, "Atī 'korwo ndahota'? Maūndū mothe nīmahotekaga kūrī mūndū ūrīa wītīkīte."

²⁴ O rīmwe ithe wa kamwana kau akīanīrīra, akiuga atīrī, "Nīndetīkia, ndeithia harīa njagīte gwītīkia."

* 9:5 Rabii nī kuuga "mūrutani."

²⁵ Rĩria Jesũ oonire atĩ kĩrĩndĩ nĩgĩateng'ere te gũke hau, agĩkũũma ngoma iyo thũku. Akĩmĩra atĩrĩ, "Wee ngoma ino thũku ũtaiguaga na ũtaaragia, nĩndagwatha uume thĩinĩ wa kamwana gaka, na ndũkanacooke gũtoonya thĩinĩ wako rĩngĩ."

²⁶ Ngoma iyo thũku igĩkayũrũruka, igĩgathiorania na hinya, na ikiuma. Kamwana kau gakihaana ta kari gakuũ, o nginya andũ aingĩ makiuga atĩrĩ, "Nĩ gakuũ." ²⁷ No Jesũ agikanyĩta guoko, agĩgokĩria, nako gakiũgama.

²⁸ Thuutha wa Jesũ gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũũrĩria keheri-inĩ atĩrĩ, "Nĩ kĩ gĩtũmire ithuĩ tũremwo nĩ kũingata ngoma iyo?"

²⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Ngoma ya mũthemba ta ũcio ndĩngiuma na njĩra ĩngĩ tĩga o ya mahooya (o na kwĩima irio)." (Nĩ harĩ maandĩko mangĩ matakoragwo na ũhoro ũyũ wa kwĩima irio).

³⁰ Nao makiama kũu magĩtuũkanĩria bũrũri wa Galili, na Jesũ ndeendaga mũndũ o na ũrĩkũ amene kũria marĩ, ³¹ tondũ nĩarutaga arutwo ake. Nake akĩmeera atĩrĩ, "Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaniro aneanwo moko-inĩ ma andũ, nao nĩmakamũũraga, no thuutha wa mĩthenya itatũ nĩakariũka." ³² No matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũria oigaga, na magĩtigira kũmũũria ũhoro ũcio.

Nũũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

³³ Nao magĩkinya Kaperinaumu. Na rĩria aarĩ nyũmba thĩinĩ akĩmooria atĩrĩ, "Mũgũkarana gĩria kũ tũrĩ njĩra-inĩ?" ³⁴ No-o magĩkĩra tondũ marĩ njĩra-inĩ nĩmakararania makĩũranagia nũũ mũnene kũrĩ arĩa angĩ.

³⁵ Na aikara thĩ, Jesũ agĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ akĩmeera atĩrĩ, "Ūria wothe ũngĩenda gũtuũka wa mbere, no nginya akorwo arĩ wa thuutha wa arĩa angĩ na atũike ndungata ya andũ othe."

³⁶ Nake akĩrehe kaana agĩkarũgamia gatagatĩ kao. Na aarĩkia gũkaiyũkia moko-inĩ make, akĩmeera atĩrĩ, ³⁷ "Ūria wothe ũngĩamũkĩra kaana kamwe ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ũria ũngĩnyamũkĩra nĩ to nĩ aamũkagĩra, no nĩamũkagĩra ũria wandũmire."

Ūria ũtarĩ Thũ ĩtũ arĩ Mwena Witũ

³⁸ Johana akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũrutani, nĩtũronire mũndũ akĩngata ndaimono thĩinĩ wa rĩitwa rĩaku tũramwĩra atige, tondũ ti ũmwe witũ."

³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Mũtikamũgĩrie! Gũtirĩ mũndũ ũngĩringa kĩama thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa na thuutha ũcio ahote gũcooka kwaria ũuru wakwa, ⁴⁰ Nĩgũkorwo ũria ũtarĩ ũthũ na ithuĩ nĩ ũmwe witũ. ⁴¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ o wothe ũria ũkaamũhe gĩkombe kĩa maaĩ thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa nĩ ũndũ mũrĩ a Kristũ, ndarĩ hĩndĩ akoorwo nĩ igai rĩake."

Gũtũma Mũndũ Eehie

⁴² "Na mũndũ ũria wothe ũgaatũma kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtikĩtie kehie, wega nĩ mũndũ ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthũ ngingo na aikio thĩinĩ wa iria. ⁴³ Guoko gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ kionje, ⁴⁴ gũkĩra ũthĩi Jehanamu kũria kũrĩ mwaki ũtahoraga ũrĩ na moko meerĩ. ⁴⁵ Nakuo kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ ũrĩ gĩthua, gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na magũrũ meerĩ. ⁴⁶ Kũu kĩgunyũ kĩria kĩmarĩaga gĩtikuaga, naguwo mwaki ũria ũmacinaga ndũhoraga. ⁴⁷ Na riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie, rikũũre. Nĩ kaba ũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai ũrĩ na riitho rĩmwe gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na maithe meerĩ, ⁴⁸ kũu

"kĩgunyũ kĩria kĩmarĩaga gĩtikuaga,
naguwo mwaki ũria ũmacinaga ndũhoraga."

⁴⁹ Mũndũ o wothe agekĩrwo mũcamo wa cumbĩ nĩ mwaki, (na igongona o rĩothe rĩĩkĩrwo mũcamo na cumbĩ).

⁵⁰ "Cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? Tuĩkai cumbĩ, na mũikaranagie na thayũ."

10

Ndĩgano ya Mũthuuri na Mũtumia

¹ Jesũ agĩcooka akiama kũu agĩthĩi bũrũri wa Judea na mũrĩmo ũria ũngĩ wa Jorodani. O rĩngĩ andũ ikundi magĩũka kũrĩ we, nake akĩmaruta ũhoro o ta ũria aamenyerete gwĩka.

² Na Afarisai amwe magĩũka kũrĩ we makienda kũmũgeria, makĩmũũria atĩrĩ, "Watho nĩwĩtũkĩrĩtie mũndũ atigane na mũtumia wake?"

³ Nake agĩcookia ũhoro, akĩmooria atĩrĩ, "Musa aamwathire mwĩkage atĩa?"

⁴ Nao makimwira atiri, "Musa niletikagiria mundu aandikire mutumia wake marua ma gutigana nake, amute."

⁵ Jesu akimacookeria atiri, "Musa aamwandikiire watho ucio tondū wa uria muomitie ngoro cianyu. ⁶ No kuuma o kambiriria, Ngai 'ombire mundu murume na mundu-wa-nja'. ⁷ Giki nikiio gitumaga mundu murume atige ithe na nyina na anyitane na mutumia wake, ⁸ nao eeri magatuika mwiri umwe.' Ni undu ucio, acio ti andu eeri ringi, no ni mundu umwe. ⁹ Ni undu ucio, aria Ngai anyiithanitie, mundu ndakanamatigithanie."

¹⁰ Na maatoonya nyumba thini, arutwo makuria Jesu uhoro ucio o ringi. ¹¹ Nake akimacookeria atiri, "Mundu o wotho angitigana na mutumia wake acooke ahikie mutumia ungi, mundu ucio ni atharitie. ¹² Nake mutumia angitigana na muthuuriwe, ahikire mundu murume ungi, o nake ni atharitie."

Twana Tunini na Jesu

¹³ Nao andu makirehera Jesu twana tunini nguwo atuhutie, no arutwo ake makimakaania. ¹⁴ Riria Jesu oonire uguo, akirakara, akimeera atiri, "Rekei twana tuu tuuke kuri ni, tigi gutugiria, nigukorwo uthamaki wa Ngai ni wa aria matarii ta tuo. ¹⁵ Ngumwira atiri na ma, uria wotho utakamukira uthamaki wa Ngai ta kaana ndakautoonya o na atia." ¹⁶ Nake akioya twana tuu, agitugirira moko, agiturathima.

Mwanake wari Gitonga

¹⁷ Na riria Jesu oimagaraga, mundu umwe niateng'erire hari we, agituria ndu mbere yake, akimuria atiri, "Murutani mwega, ingika atia nguwo ngaagaya muoyo wa tene na tene?"

¹⁸ Nake Jesu akimuria atiri, "Ukunjita mwega niki? Gutiri o na umwe mwega, tigi o Ngai we wiki. ¹⁹ Wee ni uui uria maathani moigite: 'Ndukanoragane, na ndukanatharanie, na ndukanai, na ndukanagirire mundu uria ungi kigenyo, na ndukanahenananie, na tia thoguo na nyukwa.'"

²⁰ Nake akimwira atiri, "Murutani, macio mothe nduire ndimarumitie kuuma ndi muni."

²¹ Nake Jesu amurora, akimwenda, akimwira atiri, "Ni kuri undu umwe utigairie: Thi wendie indo ciaku ciothe iria uri nacio uhe athini mbeeca icio, na nukagia na muthithu iguru. Ucooke uke, unumirire."

²² Mwanake ucio agitukia githiithi. Agithi arĩ na kĩa, tondū aarĩ na utonga muingi.

²³ Nake Jesu akihugura, akira arutwo ake atiri, "Kai ni undu wi hinya gitonga gutoonya uthamaki-ini wa Ngai-ĩ!"

²⁴ Nao arutwo makigega maigua ciugo ciake. No Jesu akiuga o ringi atiri, "Ciana, kai ni undu wi hinya gutoonya uthamaki-ini wa Ngai-ĩ! ²⁵ Ni uhuthu ngamira kuhungura irima ria cindano gukira gitonga gutoonya uthamaki-ini wa Ngai."

²⁶ Arutwo ake magikiriria kugega, makurania atiri, "Nuu ungikihonoka?"

²⁷ Nake Jesu akimarora, akimeera atiri, "Hari mundu undu uyū ndungihoteka, no hari Ngai tigu; maundu mothe ni mahotekaga ni Ngai."

²⁸ Petero akimwira atiri, "Ithui tutigite maundu mothe tugakurumira!"

²⁹ Nake Jesu akimucookeria atiri, "Ngumwira atiri na ma, gutiri mundu utigite mucii kana arii a nyina, kana aari a nyina, kana nyina, kana ithe, kana ciana, o na kana ithaka ni undu wakwa, na ni undu wa Uhoro-uria-Mwega, ³⁰ utakaheo utonga maita igana matuku maya turi, na aheo maita igana ma nyumba, na arii a nyina, na aari a nyina, na manyina, na ciana o na ithaka, na hamwe na macio, mnyamaro. Na ihinda riria rigooka aheo muoyo wa tene na tene. ³¹ No riri, andu aingi arii mari mbere nimagatuika a thuutha, na a thuutha matuika a mbere."

Jesu kwaria Ringi Uhoro wa Gikuu Giake

³² Na riria maari njira-ini makimbata merekeire Jerusalemu, Jesu amatongoretie, arutwo ake nimagegire, nao aria maamarumirire magitigira. O ringi Jesu agitwara arutwo arii ikumi na eeri keheri-ini, akambiriria kumeera maundu maria maakirie kumukora. ³³ Akimeera atiri, "Nitukwambata tuthi Jerusalemu, nake Muri wa Mundu ngegukunyanirwo kuri athinjiri-Ngai arii anene na kuri arutani a watho. Nao mamutuire kuiragano na mamuneane kuri andu-a-Nduriri, ³⁴ nao mamunyururie na mamutuire mata, na mamuhure iboko o na mamurage. No thuutha wa mithenya itatu niakariika."

Ihooya ria Jakubu na Johana

³⁵ Na riri, Jakubu na Johana, arii a Zebedi, magika kuri Jesu. Makimwira atiri, "Murutani, tukwenda utwikire o uria tugukuhooya."

³⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũkwenda ndĩmwĩkire atĩa?”

³⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūtwĩtikĩrie tũgaikara ũmwe guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo na ũrĩa ũngĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũmotho riiri-inĩ waku.”

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtiũũ kĩa mũrahooya. Mwahota kũnyũira gĩkombe kĩa nĩ ngũnyũira, kana mũbatithio na ũbatithio ũria ngũbatithio naguo?”

³⁹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Iĩ no tũhote.”

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe kĩa ngũnyũira nĩ mũkaanyũira, o na mũbatithio na ũbatithio ũria ngũbatithio naguo. ⁴⁰ No ha ũhoro wa gũikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo kana kwa ũmotho ti nĩ heanaga. Iĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio.”

⁴¹ Rĩria arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoro ũcio, makĩrakarĩra Jakubu na Johana. ⁴² Nake Jesũ akĩmeeta hamwe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mũũĩ atĩ andũ arĩa matuagwo aathanĩ a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmetũũgagĩria igũrũ rĩa, nao anene ao nĩmamaathaga.

⁴³ No rĩrĩ, inyuĩ mũtitariĩ ũguo. Handũ ha ũguo, ũria wothe ũngĩenda gũtuĩka mũnene thĩnĩ wanyu no nginya atuĩke ndungata yanyu, ⁴⁴ nake ũria wothe ũkwenda gũtuĩka wa mbere thĩnĩ wanyu, no nginya atuĩke ngombo ya andũ othe. ⁴⁵ Nĩgũkorwo o na Mũrũ wa Mũndũ ndookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata na arute muoyo wake nĩguo arĩhe thogora wa gũkũura andũ aingĩ.”

Mũtumumu Baritimayo Kũhota Kuona

⁴⁶ Nao magĩkinya Jeriko. Na rĩria Jesũ na arutwo ake, hamwe na kĩrĩndĩ kĩnene moimaga itũũra-inĩ rĩu, mũndũ warĩ mũtumumu wetagwo Baritimayo (ũguo nĩ kuuga mũrũ wa Timayo), aikarĩte thĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya thenĩ. ⁴⁷ Na rĩria aiguire atĩ nĩ Jesũ wa Nazarethi, akĩambĩrĩria kwanĩrĩa akiugaga atĩrĩ, “Jesũ, Mũrũ wa Daudi, njĩguĩra tha!”

⁴⁸ Andũ aingĩ makĩmũkaania, makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩria kwanĩrĩa, akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njĩguĩra tha!”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, “Mwĩtei.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩta mũndũ ũcio warĩ mũtumumu, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie! Rũgama! Nĩragwĩta.” ⁵⁰ Agĩteania nguo yake ya igũrũ, agĩũkĩra na ihenya agĩthĩ harĩ Jesũ.

⁵¹ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngwĩkire atĩa?”

Nake mũndũ ũcio warĩ mũtumumu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngwenda o njooke kuona.”

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩthĩire, wĩtikio waku nĩguo watũma ũhone.” O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩa Jesũ.

11

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

¹ Na rĩrĩ, maakuhĩrĩria itũũra rĩa Jerusalemu, maakinya matũũra ma Bethifage na Bethania hau Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mwatoonya o ũguo, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakua mũndũ. Mĩohorei mũmĩrehe. ³ Na mũngĩũrio nĩ mũndũ atĩrĩ, ‘Mũreka ũguo nĩkĩ?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio niyo na nĩekũmĩcookia haha o narua.’”

⁴ Nao magĩthĩ magĩkora njaũ ya ndigiri yohetwo mũromo-inĩ handũ nja, hakuĩ na njĩra. Na rĩria maamĩohoraga-rĩ, ⁵ andũ arĩa maarũngĩ ho makĩmooria atĩrĩ, “Mũrohora njaũ iyo nĩkĩ?” ⁶ Nao makĩmacookeria o ũria Jesũ aamerĩte, nao andũ acio makĩmetĩkĩria mathĩ nayo. ⁷ Rĩria maatwarĩre Jesũ njaũ iyo, makĩmĩtandĩka nguo ciao nake Jesũ agĩkuo niyo. ⁸ Andũ aingĩ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ makĩara mathĩgĩ marĩa maatuĩte mĩgũnda-inĩ. ⁹ Andũ arĩa maatongoretie na arĩa maamumĩte thũtha makĩanĩrĩa makiuga atĩrĩ, “Hosana!”*

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũria ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

¹⁰ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũthamaki ũria ũgũũka, ũria wa ithe witũ Daudi!”

“Hosana igũrũ o igũrũ!”

* **11:9** Hosana nĩ kuuga “honokia rĩu”, na no kĩo kiugo gĩa kũgaatha mũthamaki.

¹¹ Nake Jesũ aatoonya Jerusalemu, agĩthĩ hekarũ-inĩ. Na aarĩkia kwĩrorangĩra maũndũ mothe, akiumagara agĩthĩ Bethania hamwe na arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ.

Jesũ Kũruma Mũkũyũ

¹² Mũthenya ũyũ ũngĩ rĩrĩa moimaga Bethania, Jesũ akĩigua ahũtiĩ. ¹³ Nake akĩona mũkũyũ warĩ haraaya ũrĩ na mathangũ maruru agĩthĩ kũrora kana warĩ na ngũyũ. Aakinya harĩ guo, agĩkora ndwarĩ na ngũyũ tiga o mathangũ, tondũ ndĩarĩ hĩndĩ ya mũkũyũ gũciara. ¹⁴ Nake akĩra mũkũyũ ũcio atĩrĩ, "Mũndũ ndakanarie maciaro maku nginya tene." Nao arutwo ake makĩigua akiuga ũguo.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹⁵ Na maakinya Jerusalemu, Jesũ agĩtoonya hekarũ thĩnĩ,[†] akĩambĩrĩria kũrutũrũra arĩa maagũraga, na arĩa meendanagĩria kuo. Akĩng'aurania metha cia arĩa maakũuranagia mbeeca, o na itĩ cia arĩa meendagia ndutura, ¹⁶ na ndangĩtikĩrĩrie mũndũ o na ũrĩkũ ahĩtũkĩrie kĩndũ gĩa kwendia kũu nja cia hekarũ.[‡] ¹⁷ Na rĩrĩa aamarutaga, akĩmooria atĩrĩ, "Githĩ ũhoro ndwandĩkitwo atĩrĩ, "Nyũmba yakwa ĩgeetagwo

nyũmba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe'S? No inyuĩ mũmĩtuĩte 'ngurunga ya atunyani'."

¹⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho maigua ũguo, makĩambĩrĩria gũciara ũria mangĩmũũraga, nĩ ũndũ nĩmamwĩtigagĩra, tondũ kĩrĩndĩ gĩothe nĩkĩagegetio nĩ ũrutani wake.

¹⁹ Gwakinya hwaĩ-inĩ, Jesũ na arutwo ake makiuma itũura rĩu.

Mũkũyũ kũũma

²⁰ Rũciĩnĩ, makĩhĩtũka makĩona mũkũyũ ũria Jesũ aarumĩite ũmĩite wothe nginya mĩri. ²¹ Petero akĩrĩrikana ũhoro wa mũkũyũ ũcio, akĩra Jesũ atĩrĩ, "Rabii, ta rora! Mũkũyũ ũria ũrarumire-rĩ, nĩũmĩite!"

²² Nake Jesũ akĩmacookeria, akĩmeera atĩrĩ, "Itĩkiaĩ Ngai. ²³ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ angĩkeera kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, "Thĩ, wĩkie iria-inĩ," na ndagathanganie ngoro-inĩ yake, no etĩkie atĩ ũria oiga nĩngwĩkĩka-rĩ, nĩagekĩrwo ũndũ ũcio. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũria wothe mũrĩhooyaga mũheo, itĩkagĩai atĩ nĩ mũrĩkĩtie kũwamũkĩra, nago nĩũrĩtuĩkaga wanyu. ²⁵ Na rĩrĩa mwarũgama mũhooe, mũrekanagĩre angĩkorwo mũrĩ ũthũ na mũndũ, nĩgeetha Ithe wanyu ũria ũrĩ igũrũ o nake amũrekaĩre mehĩa manyu." (²⁶ No mũngĩkorwo mũtĩrekanagĩra mehĩa, nake Ithe wanyu ũria ũrĩ igũrũ ndarĩmũrekaĩra mehĩa manyu.)

Kũria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

²⁷ Magĩkinya o rĩngĩ Jerusalemu, na rĩrĩa Jesũ aaceeraga kũu nja cia hekarũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, o na athuuri magũũka kũrĩ we. ²⁸ Makĩmũũria atĩrĩ, "Wĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ wakũheire ũhoti wa gwĩka maũndũ maya?"

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩngũmũũria kũria kĩmwe. Mwanjookeria, na nĩ nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. ³⁰ Ūbatithio wa Johana-rĩ, woimire igũrũ kana kũrĩ andũ? Njookeriai!"

³¹ Makĩaranĩria o ene ũhoro ũcio, makĩrĩra atĩrĩ, "Tũngũga atĩ, 'Woimire igũrũ', egũtũũria atĩrĩ, 'Mwakĩregire kũmwĩtĩkia nĩkĩ?' ³² No tũngũga atĩrĩ, 'Woimire kũrĩ andũ'" (Nĩmetĩgagĩra andũ, tondũ andũ othe mooĩ kũna atĩ Johana aarĩ mũnabii.)

³³ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, "Ithuĩ tũtũi."

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ."

12

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

¹ Nake akĩambĩrĩria kũmahe ũhoro na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, "Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgĩrĩ rũgĩthĩũrũrũkĩria mũgũnda ũcio, na akĩenja irima rĩa kũhĩhira thabibũ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio kũrĩ arĩmi angĩ, na agĩthĩ rũgendo.

[†] 11:15 Nĩ mwena wa hekarũ kũria andũ-a-Ndũrĩrĩ metĩkĩrĩtio kũhoera Ngai. [‡] 11:16 Andũ maatuĩte nja ya hekarũ ta njĩra ya kũhĩtũkĩria indo cia kwendia. [§] 11:17 Andũ a Ndũrĩrĩ arĩa meetigĩrĩte Ngai nĩmerĩrwo nĩ Ngai atĩ nĩmũkahooyagĩra thĩnĩ wa hekarũ yake (Isa 56:7). Handũ hau nĩho Ayahudi maatuĩte ndũnyũ.

² Na rīrī, hīndī ya magetha yakinya-rī, agītūma ndungata yake kūrī akombori acio igīire maciaro mamwe ma mūgūnda ūcio wa mīthabībū. ³ Nao makīmīnyīita makīmīhūūra, na makīmīngata ītarī na kīndū. ⁴ Agīcooka akīmatūmīra ndungata īngī; nao magītīihia ndungata īyo mūtwe na makīmīka maīndū ma thoni. ⁵ Na o rīngī agītūma ndungata īngī, nayo makīmīūruga. Nīatūmire ndungata īngī nyingī, imwe ciacio magīcihūūra, na iria īngī magīciūruga.

⁶ “Mūndū ūcio ndaarī na mūndū ūngī watigaire wa gūtūma, tīga o mūrīū wake ūrīa eendete mūno. Akīmūtūma thuutha wa acio angī othe, akiuga atīrī, ‘Nīmegūtūia mūrū wakwa.’

⁷ “No akombori acio makīrana atīrī, ‘Ūyū nīwe ūkaagaya mūgūnda ūyū. Ūkai, rekei tūmūūrage, nīguo igai rīake rīgaatuīka rīitū.’ ⁸ Nī ūndū ūcio makīmūnyīita, makīmūūruga, makīmūikia nja ya mūgūnda ūcio wa mīthabībū.

⁹ “Rīu-rī, mwene mūgūnda ūcio ageeka atīa? Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andū angī mūgūnda ūcio. ¹⁰ Kaī mūtārī mwathoma maandīko maya:

“ ‘Thiga rīrīa aaki maaregire,
nīrīo rītūikīte ihiga īnene rīa koine;

¹¹ Mwathani nīwe wīkīte ūndū ūcio,
naguo nī wa magegania tūkīwona?’”

¹² Magīcaria ūrīa mangīmūnyīita tondū nīmamenyire aaragia ūhorō wao na ngerekano īyo, no nīmetīgagīra kīrīndī, nī ūndū ūcio magītīgana nake, magītīhī.

Kūrītha Igooti kūrī Kaisari

¹³ Thuutha ūcio magītūma Afarisai amwe na Aherodia kūrī Jesū nīguo mamūtege na mārio yake. ¹⁴ Magīka kūrī we makīmīra atīrī, “Mūrutani, nītūū atī ūrī mūndū wa ma. Ndūtīgagīra andū, tondū ndūrūmbūyagia ūrīa mahaana; no ūrutanaga ūhorō wa Ngai na ma. Rīu-rī, nī kwaḡrīre kūrūtīra Kaisari mbeeca cia igooti, kana aca? ¹⁵ Tūrūtage kana tūtīkarutage?”

“No tondū Jesū nīamenyaga ūhinga wao, akīmooria atīrī, “Mūrenda kūngeria nīkī? Ta ndeharai dinari ndīmīone.” ¹⁶ Makīmūrehera dinari īyo, nake akīmooria atīrī, “Mbica īno na rītwa rīrī nī cia ū?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī cia Kaisari.”

¹⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Rutagīrai Kaisari kīrīa kīrī gīake, na mūrūtāgīre Ngai kīrīa kīrī gīake.”

Nao makīgegīo nīwe.

Ūhiki Hīndī ya Kūrīūka

¹⁸ Nīngī Asadukai, arīa moigaga atī gūtīrī ūhorō wa kūrīūka magīūka kūrī Jesū na makīmūūrīa atīrī, ¹⁹ “Mūrutani, Musa aatwandīkīire atī mūrū wa nyina na mūndū agīkua atige mūtūmia atārī na ciana-rī, mūndū ūcio no nginya ahīke mūtūmia ūcio watigwo, aciarīre mūrū wa nyina ciana. ²⁰ Na rīrī, kwaḡrī aanake mūgwanja a nyina ūmwe. Wa mbere akīhīkania na agīkua, na ndatige ciana. ²¹ Nake wa keerī akīhīkia mūtūmia ūcio wa ndigwa, no o nake agīkua na ndatige ciana. O na wa gatātū nake agīka o ūguo. ²² Ūhorō wa ma nī atī, gūtīrī o na ūmwe wa acio mūgwanja watigire ciana. Thuutha wao othe, mūtūmia ūcio o nake agīkua. ²³ Rīu-rī, hīndī ya kūrīūka mūtūmia ūcio agaakorwo arī wa ū, nīgūkorwo othe mūgwanja nīmamūhīkītie?”

²⁴ Nake Jesū akīmācookeria atīrī, “Nīmūhītīte tondū mūtīū Maandīko kana hinya wa Ngai? ²⁵ Rīrīa akuū makaarīūka, matīkahīkania kana mahīke; magaaūka ta arāika arīa marī kūū igūrū. ²⁶ Naguo ha ūhorō wa akuū kūrīūka-rī, kaī mūtathomete ibuku-īnī rīa Musa, ūhorō ūkonī kīhinga kīrīa kīahīaga, na ūrīa Ngai aamwīrīre atīrī, ‘Nī nī nī Ngai wa Iburahīmu na Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu?’ ²⁷ We tī Ngai wa arīa akuū, no nī wa arīa marī muoyo. Inyuū mūhītīte mūno.”

Rīathani rīrīa Inene

²⁸ Na rīrī, mūrutani ūmwe wa watho nīokire akīgua makīaria. Aamenya atī Jesū nīamācookeirie icookio rīega-rī, akīmūūrīa atīrī, “Harī maathani marīa mangī mothe-rī, nī rīrīkū rīa bata mūno?”

²⁹ Jesū agīcookia atīrī, “Rīathani rīrīa rīa bata mūno nī rīrī: ‘Thīkīrīria, inyuū Isiraēli, Mwathani Ngai wītī, Mwathani nī ūmwe. ³⁰ Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe, na hinya waku wothe.’

³¹ Nārīo rīa keerī nī rīrī: ‘Endaga mūndū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīendete wee mwene.’ Gūtīrī rīathani rīngī īnene kūrī macio.”

* **12:14** Andū nīmāarutaga mbeeca cia igooti kūrī būrūrī ūrīa wamathaga. Ayahudi matiakenagio nī ūhorō ūcio, na angī nīmāregaga kūrīrūta.

³² Nake mündü ūcio agĩcookia atĩrĩ, “Mūrutani, ti-itherũ nĩwoiga wega atĩ Ngai nĩ ūmwe na gũtirĩ ũngĩ tiga we! ³³ Ningĩ ūmwende na ngoro yaku yothe, o na ūmenyo waku wothe, o na hinya waku wothe; o nakuo kwenda mündü ūrĩa ũngĩ o ta ūrĩa wĩendete wee mwene, ūcio nĩ ūndũ ūrĩ bata gũkĩra maruta mothe ma njino na magongona.”

³⁴ Rĩrĩa Jesũ oonire nĩacookia wega, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũrĩ haraaya na ūthamaki wa Ngai.” Na kuuma hĩndĩ iyo gũtirĩ mündü wacookire kũũmĩrĩria kũmũũria ciũria ingĩ.

Kristũ nĩ Mũriũ Wa ũ?

³⁵ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrutana nja-inĩ cia hekarũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Kristũ nĩ mūrũ wa Daudi? ³⁶ Daudi we mwene, akĩaria arĩ na Roho Mũtheru, oigire atĩrĩ:

“Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ūrĩo

nginya ngaiga thũ ciaku

rungu rwa makinya maku.”’

³⁷ Daudi we mwene aramwĩta ‘Mwathani.’ Angĩgĩtũka mūrũwe atĩa?”

Na nĩ haarĩ na gĩkundi kĩnene kĩa andũ kĩa mũthikagĩrĩria gĩkenete.

³⁸ Ningĩ Jesũ akĩrutana, akiuga atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei arutani a watho. Mendete gũthĩi mehumbĩte nguo irĩa ndaaya[†] na kũgeithagio nĩ andũ othe rĩrĩa mekũgera ndũnyũ-inĩ, ³⁹ na makenda gũikaragĩra itĩ irĩa cia bata thunagogi-inĩ, na gũikara handũ ha andũ arĩa atĩku maruga-inĩ. ⁴⁰ Na no-o matoonyagĩrĩria nyũmba cia atumia a ndigwa makamatunya indo ciao, na nĩguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio nĩ makaaherithio mũno makĩria.”

Iruta rĩa Mũtumia wa Ndigwa

⁴¹ Jesũ agĩikara thĩ ang’etheire harĩa heekagĩrwo maruta,[‡] akĩrorera ūrĩa gĩkundi kũ kĩaohothaga. Andũ aingĩ itonga makĩhotha mbeeca nyingĩ. ⁴² No mũtumia ūmwe wa ndigwa warĩ mũthĩni agĩũka akĩhotha tũthendi twĩrĩ tũnini mũno twa gĩcango tũria twarĩ mũigana wa mbeeca imwe. §

⁴³ Jesũ agĩta arutwo ake harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ūyũ wa ndigwa mũthĩni nĩekĩra mbeeca nyingĩ kīgĩna-inĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe.

⁴⁴ Acio angĩ othe maheana kũringana na ũngĩ wa ũtonga wao, no mũtumia ūyũ aheana kĩria gĩothe oima nakĩo, o na arĩ mũthĩni-rĩ, aheana mũthithũ wake wothe.”

13

Imenyithia cia Hĩndĩ ya Mũthia

¹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga hekarũ-inĩ, ūmwe wa arutwo ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mūrutani, ta rora! Mahiga maya kaĩ nĩ manene-ii* Kaĩ nyũmba ici nĩ thaka-ii!”

² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩũrona nyũmba ici nene ũũ? Gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ ang’etheire hekarũ-rĩ, Petero na Jakubu na Johana na Anderea makĩmũũria marĩ keheri-inĩ atĩrĩ, ⁴ “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ? Na kĩmenyithia atĩ maũndũ macio marĩ hakuhi gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?”

⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanahenio nĩ mündũ o na ūrĩkũ. ⁶ Andũ aingĩ nĩ magooka na rĩitwa riakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩmakabeenia andũ aingĩ. ⁷ Rĩrĩa mũkaigua mbaara na mũhuhu wa mbaara mũtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mekĩke, no rĩrĩ, ithirĩro ti rikinyu. ⁸ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũria rĩngĩ, na ūthamaki ūkĩrĩre ūthamaki ūrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagĩa na ithingithia kũndũ na kũndũ, o na kũgĩe ng’aragu. Maũndũ maya nĩ kĩa mbĩrĩria kĩa rwo ta rwa mündũ-wa-nja akĩrũmwo.

⁹ “No inyuĩ-rĩ, ikaragai mwĩguĩte. Nĩmũkaneanwo kũrĩ ciamia cia athuuri na mũhũũrwo iboko thĩnĩ wa thunagogi. Nĩmũkarũgama mbere ya aathani na athamaki nĩ

[†] 12:38 Arutani a watho mekagĩra kanjũ ndaihu mũno hakuhi kũhutia thĩ. [‡] 12:41 Ithandũkũ rĩa mũhothi rĩaigagwo kũria andũ-a-nja maahooyagĩra; arũme matiagiragio gũtoonya kuo. § 12:42 Gaka niko gathendi karĩa kaarĩ kanĩni mũno thĩnĩ wa Palestina hĩndĩ iyo. Mũtumia ūyũ wa ndigwa aarehire tũthendi twĩrĩ, na no tuo aarĩ natuo. *

^{13:1} Maandĩko ma tene moigaga mahiga ma hekarũ iyo maarĩ manene mũno; mamwe maarĩ na ūraihu wa buti mĩrongo itatũ na mũgwanja (37), warĩ wa buti ikũmi na inyanya (18), na buti ikũmi na igĩrĩ (12) kũraiha na igũrũ.

ündü wakwa, mütũike aira akwa kũrĩ o. ¹⁰ Naguo Ũhoru-ũrĩa-Mwega no nginya wambe ũhunjo kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe mũkaanyiitwo mūtwarwo mũgaciirithio, mūtikanetange mũgĩciiria ũrĩa mũkoiga. Inyuĩ mũkoiga o ũrĩa mũkaahotithio hĩndĩ iyo, nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho mũtheru.

¹² “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake, o na ciana nĩkaremera aciari a cio na imoragithie. ¹³ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa ũgaakĩrĩrĩa nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka.

¹⁴ “Rĩrĩa mũkoona kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru kĩarũgama harĩa gĩtagĩrĩrwo nĩ kũrũgama-rĩ, (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio), hĩndĩ iyo arĩa marĩ Judea nĩmoorĩre irĩma-inĩ. ¹⁵ Mũndũ ũrĩa wothe ũgaakorwo arĩ nyũmba yake igũrũ ndakanaharũrũke kana atoonye kũruta kĩndũ nyũmba. ¹⁶ Nake mũndũ ũrĩa ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake. ¹⁷ Kaĩ atumia arĩa magaaakorwo marĩ na nda na arĩa magaaakorwo makĩongithia hĩndĩ iyo nĩmagakorwo marĩ na haaro-ĩ! ¹⁸ Hooyagai Ngai atĩ maũndũ macio matikanakinye hĩndĩ ya heho, ¹⁹ nĩ ũndũ matukũ macio gũgaakorwo na mĩnyamaro itarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma kĩambĩrĩa rĩrĩa Ngai ombire thĩ nginya rĩu, na gũtikoneka ĩngĩ tayo. ²⁰ Tiga Mwathani anyihanyihirĩe matukũ macio, gũtirĩ mũndũ ũngĩgathigara. No tondũ wa andũ ake arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakũhĩhio. ²¹ Hĩndĩ iyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haha!’ kana amwĩre atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haarĩa!’ mūtikanetikie ũhoru ũcio. ²² Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyomũria monanie morĩrũ na maringe ciama nĩguo mahĩthie andũ arĩa aamũre, kero no kũhoteke. ²³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩguĩte tondũ nĩndamwĩra maũndũ mothe mbere ya ihinda rĩtanakinya.

²⁴ “No ihinda-inĩ rĩu, thuutha wa maũndũ macio ma mĩnyamaro,

“ rĩũa nĩrĩkagĩa nduma,
naguo mweri ndũkaara;

²⁵ njata nacio nĩkaagũa kuuma igũrũ,
namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

²⁶ “Hĩndĩ iyo andũ nĩ makoona Mũrũ wa Mũndũ agũka arĩ thĩnĩ wa matu, arĩ na hinya mũingĩ mũno o na riiri. ²⁷ Nake nĩagatũma araka ake macookanĩrĩre andũ ake arĩa aamũre kuuma mĩena ĩna rĩa yumaga rũhuho, o na kuuma ituri ciothe cia thĩ na cia igũrũ.

²⁸ “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongẽ ciaguo ciarĩkia gũthundũra na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya rĩũa ĩrĩ hakuhi. ²⁹ Ũguo noguo, rĩrĩa mũkoona maũndũ macio magũkĩka mũkaamenya ihinda rĩrĩ hakuhi, rĩrĩ o mũromo-inĩ. ³⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe makaahingio. ³¹ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Gũtirĩ Mũndũ ũĩ Mũthenya na Ithaa

³² “Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũĩ ũhoru wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araka a igũrũ matiũ, o na Mũriũ ndooi, tiga Ithe wiki! ³³ Ikaragai mwĩguĩte! Ikaragai mwĩhũgĩte! Mũtiũ rĩrĩa ihinda rĩu rĩgaakinya. ³⁴ Gũkahaana ta mũndũ ũgũthĩ rũgendo ũrĩa atigaga egairĩ ndungata ciake irorage mũciĩ, o ndungata akamĩhe wĩra wayo, na agatiga atha mũikaria wa mũrango o nake aikarage ehũũgĩte.

³⁵ “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩguĩte tondũ mũtiũ rĩrĩa mwene mũciĩ agacooka, kana agooka hwaĩ-inĩ, kana ũtukũ gatagatĩ, kana ngũkũ ĩkĩgamba, o na kana gũgĩthererũka. ³⁶ O rĩrĩa angũka-rĩ, mūtikanareke amũkore mwĩrĩgitwo. ³⁷ Ũguo ngũmwĩra, noguo ngwĩra andũ othe, atĩrĩ, ‘Ikaragai mwĩguĩte.’”

14

Jesũ Gũtirĩrio Maguta arĩ Bethania

¹ Na rĩrĩ, gwatigaire o mũthenya ĩrĩ nĩguo kũgĩe na Giathĩ kĩa Bathaka na kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũmbia,* nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragĩa ũrĩa mangĩnyiiitithia Jesũ na njira ya wara nĩguo mamũũrage. ² Makiuga atĩrĩ, “No tũtingĩmũnyiiita hĩndĩ ya Giathĩ, tondũ andũ mahota kũruta haaro.”

³ Na rĩrĩa arĩ itũũra-inĩ rĩa Bethania kwa mũndũ wetagwo Simoni ũrĩa warĩ na mangũ, aikarĩte metha-inĩ akĩrĩa irio-rĩ, nĩhookire mũndũ-wa-nja arĩ na cuba ya maguta ma

* **14:1** Giathĩ kĩa Bathaka kĩaririkanagĩa Ayahudi ũrĩa mũraika wa Ngai aahĩtũkĩre mĩciĩ yao agĩthĩ kũũraga marĩgithathi ma andũ a Misiri.

goro mūno na manungi wega. Akīūruga cuba ūyo na akīmūtīrīria maguta macio mūtwe.

⁴ Andū amwe arīa maarī kuo makīigua ūūru, makīūrania atīrī, “Maguta maya maitangwo ūguo nīkī?” ⁵ Maguta macio nīmangiendio mbeeca ikīrīte mūcara wa mūdū wa mwaka mūgima nacio mbeeca icio iheo athīni.” Magīkūūma mūdū-wa-nja ūcio marī na ūūru.

⁶ Nowe Jesū akīmeera atīrī, “Tiganai nake, mūramūtanga nīkī? Nīanjīka ūndū mwega mūno. ⁷ Athīni marīkoragwo na inyuī hīndī ciothe na no mūmateithie hīndī irīa yothe mūngīenda. No nīi mūtīrīkoragwo na nīi hīndī ciothe. ⁸ Anjīka o ūrīa angīahota. Aitīrīria mwīrī wakwa maguta o mbere nī ūndū wa kūhaarīria gūthikwo gwakwa. ⁹ Ngūmwīra atīrī na ma, kūrīa guothe Ūhoro-ūyū-Mwega ūkaahunjagio thīnī wa thī, ūguo eka nīūkeeragwo andū nīgeetha arīrikanagwo.”

¹⁰ Hīndī iyo Judasi Mūsikariota, ūmwe wa arīa ikūmi na eerī, agīthī kūrī athīnjīri-Ngai arīa anene agakunyanīre Jesū kūrī o. ¹¹ Nao magīkena mūno maigua ūguo na makīmwīra nīmekūmūhe mbeeca. Nī ūndū ūcio Judasi agīcaria mweke wa kūmūneana kūrī o.

Jesū Kūrīanīra Gīathī kīa Bathaka na Arutwo Ake

¹² Mūthenya wa mbere wa Gīathī kīa Mīgate itarī Mīkīre Ndawa ya Kūmbia, o ūrīa wathīnjagwo gatūrūme ka Bathaka-rī, arutwo a Jesū makīmūūria atīrī, “Ūkwenda tūthīi kū tūkahaarīrie nīguo ūkarīire irio cia Bathaka kuo?”

¹³ Nī ūndū ūcio agītūma arutwo ake eerī akīmeera atīrī, “Thīi mūtoonye itūūra, na nī mūgūcemania na mūdū ūkuuīte ndigithū ya maaī. Mūrūmīrīrei. ¹⁴ Kūrīa egūtoonya mwīre mwene nyūmba iyo atīrī, ‘Mūrutani arooria atīrī, nyūmba yakwa ya ageni irī ha, harīa ingīrīra irio cia Bathaka na arutwo akwa?’ ¹⁵ Nake nīekūmunia nyūmba nene ya igūrū ikīrītwo indo na igathondekwo wega. Haarīriai irio cia Bathaka iitū kuo.”

¹⁶ Arutwo acio makīumagara, magītōonya itūūra, magīkora maūdū mahaana o ta ūrīa Jesū aamerīte. Nī ūndū ūcio makīhaarīria irio cia Bathaka.

¹⁷ Na gwakinya hwaī-inī, Jesū agīkinya kuo marī na arutwo arīa ikūmi na eerī. ¹⁸ Maikarīte metha-inī makīrīa akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ūmwe wanyu nīekūngunyanīra, ūmwe wa arīa mararīanīra na nīi.”

¹⁹ Makīnyīitwo nī kīeha mūno, na o ūmwe akamūūria atīrī, “Ti-itherū hihi nī nīi?”

²⁰ Jesū akīmācookeria akīmeera atīrī, “Nī ūmwe wanyu inyuī ikūmi na eerī, ūrīa ūgūtobokanīria mūgate mbakūrī-inī hamwe na nīi. ²¹ Mūrū wa Mūdū egūthīi o ta ūrīa ūhoro wake wandīkitwo. No mūdū ūrīa ūgaakunyanīra Mūrū wa Mūdū kaī arī na haaro-ī! Nī kaba mūdū ūcio atangīaciarirwo.”

²² Nīngī o makīrīaga-rī, Jesū akīoya mūgate, agīcookia ngaatho, agīcooka akīwenyūranga, akīhe arutwo ake, akiuga atīrī, “Oyai; ūyū nīguo mwīrī wakwa.”

²³ Agīcooka akīoya gīkombe, agīcookia ngaatho akīmanengera, nao othe magīkinyūra.

²⁴ Akīmeera atīrī, “Īno nīyo thakame yakwa ya kīrīkanīro, irīa iitītwo nī ūndū wa andū aingī. ²⁵ Ngūmwīra atīrī na ma, ndikūnyua rīngī ndibeī ya maciaro ma mūthabībū, nginya mūthenya ūrīa ngaamīnyua irī njerū ūthamaki-inī wa Ngai.”

²⁶ Na maarīkia kūna rwīmbo, makīumagara magīthīi kīrīma-inī kīa Mītamaiyū.

Jesū Kwaria ūrīa Petero Arīmūkaana

²⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Inyuī inyuothe nīmūrīndirika, nīgūkorwo nī kwandīkitwo atīrī:

“Nīngaringa mūrīithi,
nacio ng’ondū ihurunjūke.’

²⁸ No ndaariūka, nīngamūtongoria gūthīi Galili.”

²⁹ Petero akīmwīra atīrī, “O na othe mangīgūtīrika, nī ndīngīgūtīrika.”

³⁰ Nake Jesū akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Ngūkwīra atīrī na ma, ūmūthī, o ūtukū ūyū, ngūkū itanakūga keerī, nūrīngaana maita matatū.”

³¹ No Petero akīaria ahīnyīrīrie, akiuga atīrī, “O na angīkorwo ndīrīkuanīra nawe, nīi ndīngīgūkaana!” O na acio angī othe makiuga o ūguo.

Mūgūnda-inī wa Gethisemane

³² Nao magīkinya handū heetagwo Gethisemane, nake Jesū akīra arutwo ake atīrī, “Ikaraī haha thīi ngahooe.” ³³ Akīoya Petero na Jakubu na Johana agīthīi nao, na o hīndī iyo akīnyīitwo nī kīeha kīnene na agīthīnīka mūno. ³⁴ Akīmeera atīrī, “Ngoro yakwa nīraigua kīeha mūno o ta ingīkua, ikaraī haha na mwīhūge.”

³⁵ Na aathiathia hanini, akĩgũithia thĩ, akĩhooya atĩ korwo kwahoteka, ihinda rĩu rĩmweherere. ³⁶ Akiuga atĩrĩ, “Abba, Baba, maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩwe. Njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa ngwenda nĩ, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.”

³⁷ Ningĩ agĩcooka harĩ arutwo ake akĩmakora makomete. Akĩũria Petero atĩrĩ, “Simoni, kai ũkomete? Ndũngihota gũikara ithaa rĩmwe wĩguite?” ³⁸ Mwĩhũgagai na mũhooyage nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

³⁹ O rĩngĩ agĩthĩ akĩhooya o ũguo. ⁴⁰ Na acooka rĩngĩ harĩo, agĩkora makomete tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. Nao makĩrigwo nĩ ũrĩa mangĩmwĩra.

⁴¹ Ningĩ agĩũka ihinda rĩa gatatũ akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro, o mũhurũkĩte? Kinyia! hau! Ithaa nĩrĩakinya. Atĩrĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyanĩrwo akaneanwo moko-inĩ ma andũ ehia. ⁴² Ũkĩrai, tũthĩ! ũrĩa ũkũngunyanĩra nĩarooka.”

Jesũ Kũnyitwo

⁴³ O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire arĩ na gĩkundi kĩnene kĩa andũ marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho na athuuri.

⁴⁴ Judasi ũcio wamũkunyanĩre nĩamaheete kĩmenyithia akameera atĩrĩ, “ũrĩa ndĩmumunya nĩwe; mũmũnyĩte na mũmũtware arangĩrwo.” ⁴⁵ Judasi o rĩmwe agĩthĩ harĩ Jesũ, akĩmwĩta atĩrĩ, “Rabii!” na akĩmũmumunya. ⁴⁶ Nao andũ acio makĩguthũkĩra Jesũ makĩmũnyĩta. ⁴⁷ Na ũmwe wa arĩa maarũngĩ hakuhi agĩcomora rũhiũ rwake rwa njora agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kai ndĩ mũtongoria wa akararia a watho atĩ nĩkĩo muoka kũũnyĩta mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? ⁴⁹ Ndĩratũũraga na inyuũ hekarũ-inĩ ngĩrutanaga mũthenya o mũthenya na mũtingĩnyĩta. No rĩrĩ, Maandĩko no nginya mahiinge.” ⁵⁰ Hĩndĩ iyo arutwo ake othe makĩmũtiganĩria, makĩũra.

⁵¹ Na mwanake ũmwe ũteehumbĩte kĩndũ tiga taama wa gatani akĩrũmĩrĩra Jesũ. Na rĩrĩa maamũnyĩtire, ⁵² agĩtiga taama wake nao, akĩũra e njaga.

Jesũ Gũtwarwo Mbere ya Kĩama

⁵³ Nao andũ acio magĩtwarwa Jesũ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe, na athuuri na arutani a watho makĩgomana hamwe. ⁵⁴ Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ haraaya o nginya agĩkinya nja ya mũciũ wa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. Agĩkarania na thigari kũu agĩota mwaki.

⁵⁵ Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, o na Kĩama kũu gĩothe,† magĩcaria ũira wa kũũragithia Jesũ, no mationire. ⁵⁶ Na andũ aingĩ nĩmarutire ũira wa maheeni, no ũira wao ũkĩaga kũiguana.

⁵⁷ Gũgĩcooka gũkĩrũgama andũ amwe, nao makĩruta ũira wa maheeni makiuga atĩrĩ, ⁵⁸ “Nĩtwaiguire akiuga atĩrĩ, ‘Nĩngatharia hekarũ ĩno yakĩtwo nĩ andũ, na njake ĩngĩ ĩtakĩtwo nĩ mũndũ na ihinda rĩa mũthenya ĩtatũ.’” ⁵⁹ No o na moiga ũguo, ũira wao ũkĩaga kũiguana.

⁶⁰ Hĩndĩ iyo mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩrũgama gatagatĩ kao, akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Kai wee ũtarĩ na ũndũ ũngĩcooka? Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũyũ ũrathitangwo naguo?” ⁶¹ No Jesũ agĩkĩra ki, na ndacookie ũndũ.

O rĩngĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa ũrĩa Mũrathime?”

⁶² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ī nĩ nĩ. Na nĩmũkona Mũrũ wa Mũndũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũro kwa ũrĩa-ũrĩ-Hinya, na agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu.”

⁶³ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene agĩtembũranga nguo ciake. Akĩũria atĩrĩ, “Tũgũkĩbatario nĩ aira angĩ a kĩ?” ⁶⁴ Nĩmweiguĩra akĩruma Ngai. Mũgwĩciiria atĩa?”

Nao othe makĩmũtũira atĩ aagĩrũrwo nĩ kũũragwo. ⁶⁵ Hĩndĩ iyo amwe makĩambĩrĩria kũmũtũira mata, na makĩmũhumbĩra ũthĩũ, makĩmũringa na ngundi makĩmwĩraga atĩrĩ, “Ta kĩrathe ũhoru.” Nacio thigari ikĩmuoya, ikĩmũhũra.

Petero Gũkaana Jesũ

⁶⁶ Na hĩndĩ iyo Petero aikarĩte o hau nja-rĩ, ũmwe wa ndungata cia airĩtu cia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩgerera ho. ⁶⁷ Rĩrĩa oonire Petero agĩota mwaki, akĩmũrora wega.

“Akĩmwĩra atĩrĩ, ‘O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Nazarethi.’”

⁶⁸ Nowe Petero agĩkaana ũhoru ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndiũ ũhoru ũcio, o na ndiramanya nĩ atĩa ũroiga,” na akĩumagara agĩthĩ itoonyero-inĩ.

† 14:55 Kĩama gĩa Sanhedirini gĩakoragwo na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na athuuri, na arutani a watho wa Musa.

⁶⁹ Na rīria ndungata iyo ya mūrītu yamuonire ho, o rīngī ikīira arīa maarūngīi ho atīrī, “Mūndū ūyū nī ūmwe wao.” ⁷⁰ No Petero agīkaana ūhoro ūcio rīngī.

Thuutha wa kahinda kanini, arīa maarūgamīte hakuhi makīira Petero atīrī, “Ti-itherū ūrī ūmwe wao, nī ūndū wī Mūgalili.”[‡]

⁷¹ Nake akīambīrīria kwīhīta akiugaga atīrī, “Nīi ndiūi mūndū ūyū mūraaria ūhoro wake.”

⁷² O hīndī iyo ngūkū igīkūga hīndī ya keerī. Nake Petero akīrīrikana ūhoro ūrīa Jesū aamwīrite atīrī, “Ngūkū itanakūga keerī nūrīngaana maita matatū.” Nake akīambīrīria kūrīa.

15

Jesū Gūtwarwo Mbere ya Pilato

¹ Na rīrī, rūciini tene, athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri, na arutani a watho, na Kīama gīothe magītua ūrīa megwīka. Makīoha Jesū, makīmūtwarā, makīmūneana kūrī Pilato.

² Nake Pilato akīmūūria atīrī, “Wee nīwe Mūthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ī, ūguo woiga nīguo.”

³ Nao athīnjīri-Ngai arīa anene makīmūthitangīra maūndū maingī. ⁴ Nī ūndū ūcio Pilato akīmūūria o rīngī atīrī, “Kaī wee ūtarī na ūndū ūgūcookia? Ta rora maūndū marīa mothe maragūthitangīra.”

⁵ No Jesū ndaigana gūcookia ūndū, nake Pilato akīgega.

⁶ Na rīrī, kwarī mūtugo hīndī ya Iruga rīu rīa Bathaka, Pilato nīamohoragīra mwohwo ūmwe, o ūrīa andū mangīetirie. ⁷ Na nī kwarī mūndū ūmwe wetagwo Baraba woohetwo hamwe na arīa maambīrīrie ngūi ya gūkīrīra thīrikari na makooraaga andū thīnī wa mbūkīrīra iyo. ⁸ Nakīo kīrīndī kīnene gīgīthīi harī Pilato, gīkīmūūria eeke o ūrīa aamenyerete gwīka.

⁹ Pilato akīmooria atīrī, “Nī mūkwenenda ndīmuohorere mūthamaki wa Ayahudi?”

¹⁰ Nīgūkorwo nīamenyaga atī athīnjīri-Ngai arīa anene maaneanite Jesū kūrī we nī ūndū wa ūiru. ¹¹ No rīrī, athīnjīri-Ngai arīa anene makīringīrīria kīrīndī kīu kūrīe Pilato ohore Baraba handū ha Jesū.

¹² Pilato akīmooria atīrī, “Mūgūkienda nījike atīa na mūndū ūyū mwītaga mūthamaki wa Ayahudi?”

¹³ Nao makīanīrīra, makiuga atīrī, “Mwambe mūtī igūrū!”

¹⁴ Nake Pilato akīmooria atīrī, “Nīkī? Nī ngero irīkū agerete?”

No-o magīkīrīrīria kwanīrīra, makiugaga atīrī, “Mwambe mūtī igūrū!”

¹⁵ Na tondū niendaga gūkenia kīrīndī kīu, Pilato akīmohorera Baraba. Akīhūirithia Jesū iboko, agīcooka akīmūneana akambwo mūtī igūrū.

Thigari Kūnyūrīria Jesū

¹⁶ Nacio thigari gītwarā Jesū gūkarō-inī kīa barūthi (na nīkīo gīetagwo Puratoria); igīcookanīrīria mbūtū yothe ya thigari. ¹⁷ Ikīmūhumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi, igīcooka igītuma thūmbī ya mīgua, ikīmwīkīra mūtwe. ¹⁸ Ikīambīrīria kūmūnyūrīria, ikīmwīraga atīrī, “Ūkīrī mūhoro, wee mūthamaki wa Ayahudi?” ¹⁹ Ikīmūhūūra na rūthanju mūtwe maita maingī ikīmūtuagīra mata. Ikīgūithia thī mbere yake, ikīmūturaagīria ndu ta ikīmūhooya. ²⁰ Na ciarīkia kūmūnyūrīria-rī, ikīmūruta nguo iyo ndaaya ya rangi wa ndathi, ikīmūhumba nguo ciake mwene. Igīcooka ikīmuumagarīa ikamwambe mūtī igūrū.

Jesū Kwambwo Mūtharaba-inī

²¹ Na marī njīra thigari ikīnyiita mūndū wahītūkaga akiama mīgūnda-inī, wetagwo Simoni wa kuuma Kurene, ithe wa Alekīsandero na Rufusi, na ikīmūkuuithia mūtharaba wa Jesū na hinya. ²² Igīgīkinyia Jesū handū harīa heetagwo Gologotha (ūguo nī kuuga Handū hahāana ta Ihīndī rīa Mūtwe). ²³ Ningī igīcooka ikīmūhe ndibe itukanītio na manemane, nake Jesū akīrega kūmīnyua. ²⁴ Igīkīmwamba mūtī igūrū. Ikīgayana nguo ciake, na ūndū wa gūcicuukīra mītī nīguo imenye o irīa mūndū egūkuua.

²⁵ Kwarī thaa ithatū cia rūciini rīria ciamwambire mūtī igūrū. ²⁶ Ūndū ūrīa aathitangiirwo wandikītwo atīrī, “Ūyū nīwe MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.” ²⁷ Ningī ikīamba atunyani eerī hamwe nake, ūmwe mwena wake wa ūrīo, nake ūcio ūngī mwena wake wa ūmotho. ²⁸ (Namo Maandīko makīhingio marīa moigaga atīrī,

‡ 14:70 Mwarīrie wa andū a kuuma Galili warī na ngūūrani na wa andū a kuuma Judea.

“Aataranĩirio na andũ arĩa aagarari watho.”²⁹ Andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau nĩmamũrumaga makĩnagĩa mĩtwe yao, makoiga atĩrĩ, “Hi! Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũmĩake na mĩthenya itatũ-rĩ,³⁰ harũrũka uume mũtharaba-inĩ ũcio, wĩhonokie!”

³¹ O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho nĩmamũnyũrũragia, makerana atĩrĩ, “Nĩarahonokogĩa arĩa angĩ, na ndangĩhota kwĩhonokia we mwene.³² Kristũ ũyũ, Mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, ta nĩakĩharũrũke rĩu oime mũtharaba-inĩ, nĩguo tuone twĩtikie.” O nao arĩa maambanĩirio hamwe nake, makĩmũruma.

Gĩkuũ kĩa Jesũ

³³ Na rĩrĩ, thaa thĩta cia mũthenya ciakinya, bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma nginya thaa kenda. ³⁴ Na thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eloi, Eloi, lama sabakithani?” nague ũguo nĩ kuuga atĩrĩ, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, wandiganĩria nĩkĩ?”

³⁵ Rĩrĩa andũ amwe a arĩa marũngĩ hau maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩriai agũta Elija.”

³⁶ Mũndũ ũmwe agĩteng’era, agĩtobokia thibũnji thiki-inĩ akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ akihe Jesũ anyue. Akiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Rekei tuone kana Elija nĩegũka kũmũcuurũria mũtharaba-inĩ.”

³⁷ Nake Jesũ agĩkaya aanĩrĩre, agĩtuĩkana.

³⁸ Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunji igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ.* ³⁹ Na rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana, ũria warũngĩ hau mang’ethanĩre, aiguire ũria akaya na akiona ũria akua, akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!” ⁴⁰ Nĩ haarĩ na atumia meeroragĩra marĩ haraaya. ũmwe wao aarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu ũria warĩ Mũnini na wa Jose, na Salome. ⁴¹ Rĩrĩa aarĩ Galili, atumia aya nĩo maamũrũmagĩrĩa na makamũtungatagĩra. Ningĩ hau nĩ haarĩ na atumia angĩ aingĩ arĩa mookite nake Jerusalemu.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁴² Na tondũ kwarĩ Mũthenya wa Kwĩhaarĩria (nĩguo mũthenya ũria wĩ mbere ya Thabatũ), gwakuhĩrĩria hwaĩ-inĩ-rĩ,⁴³ Jusufu wa Arimathea, mũndũ warĩ igweta mũno Kĩama-inĩ gĩa athuuri, na we mwene nĩeetagĩrĩa ũthamaki wa Ngai, agĩthĩ kũrĩ Pilato na ũcamba, akĩhooya etũkĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ.[†] ⁴⁴ Nake Pilato akĩgega aigua atĩ Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. Agĩta mũthigari ũria mũnene-wa-thigari-igana, akĩmũũria kana Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. ⁴⁵ Rĩrĩa aamenyithirio nĩ mũnene ũcio wa thigari igana atĩ nĩguo kwarĩ, agĩtũkĩria Jusufu akuue mwĩrĩ ũcio. ⁴⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩgũra taama wa gatani, agĩcuurũria mwĩrĩ ũcio. Akĩũkũnja na taama ũcio wa gatani, agĩthĩ akĩũiga thĩnĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga. Agicooka akĩgaragarĩa ihiga rikĩhinga mũromo wa mbĩrĩra iyo. ⁴⁷ Nake Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũria nyina wa Jose makiona harĩa agĩrwo.

16

Kũriũka kwa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, Thabatũ yathira, Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu, na Salome makĩgũra indo nungi wega nĩgeetha mathĩ makahake mwĩrĩ wa Jesũ.

² Mũthenya wa mbere wa kiumia, rũciinĩ tene thuutha wa riũa kũratha, marĩ njĩra magĩthĩ mbĩrĩra-inĩ,³ nĩmoranagia atĩrĩ, “Nũũ ũgũtũgaragarĩria ihiga riehere mũromo-inĩ wa mbĩrĩra?”

⁴ No rĩrĩa maatiirire maitho, makĩona ihiga rĩu nĩrĩagaragarĩtio rĩkehera, nĩgũkorwo rĩarĩ inene mũno. ⁵ Na rĩrĩa maatoonyaga mbĩrĩra-thiini, makĩona mwanake we-humbĩte nguo njerũ ndaaya aikarĩte thĩ mwena wao wa ũrĩo, nao makĩmaka.

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka. Mũrũcarĩa Jesũ ũria wa Nazarethi, ũria ũrambirwo mũtĩ igũrũ. Nĩariũkĩte! Ndarĩ haha. Onei harĩa maramũigĩte. ⁷ No thĩũ mwĩre arutwo ake o na Petero atĩrĩ, ‘Niekũmũtungoria gũthĩ Galili. Kũu nĩkuo mũkaamuona, o ta ũria aamwĩrĩre.’”

⁸ Atumia acio makĩuma hau mbĩrĩra-inĩ makĩnainaga na magegete. Matirĩ mũndũ meerire ũndũ, tondũ nĩmetigagĩra.

(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Mariko 16:9-20)

* **15:38** Gĩtambaya kĩa hekarũ kiagayanĩtie Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. Gwatũkana gwakĩo kuonanirĩe atĩ Kristũ nĩatoonyire kwa Ngai nĩ ũndũ witũ, na agĩtũhingũrĩra njĩra ya gũthiiga mbere ya Ngai. † **15:43** Maarĩ na ihinya rĩa kweheria mwĩrĩ wa Jesũ mũtĩ-igũrũ maũthike mbere ya Thabatũ kwambĩrĩria.

⁹ Mũthenya wa mbere wa kiumia rūciinĩ tene Jesũ ariũka-rĩ, aambire kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali ũrĩa aarufĩte ndaimono mũgwanja. ¹⁰ Nake Mariamu agĩthĩ akĩra arĩa maatũire na Jesũ, akĩmakora magĩcakaya na makĩrĩra. ¹¹ Nao maigua atĩ Jesũ nĩariũkĩte, na atĩ Mariamu nĩamuonete, makĩrega gwĩtĩkia.

¹² Thuutha ũcio Jesũ akiumĩrĩra andũ angĩ eerĩ ao, ahaana ũndũ ũngĩ, rĩrĩa maathiiaga mĩgũnda-inĩ. ¹³ Andũ acio makĩhũndũka, magĩthĩ makĩra arutwo arĩa angĩ; no-o nao makĩrega kũmetĩkia.

¹⁴ Thuutha ũcio Jesũ akiumĩrĩra arutwo arĩa ikũmi na ũmwe makĩrĩa irio; akĩmatetia nĩ ũndũ wa kwaga gwĩtĩkia na nĩ ũndũ wa ũmũ wa ngoro ciao, nĩ ũndũ wa kũrega gwĩtĩkia arĩa maamuonete thuutha wa kũriũka gwake.

¹⁵ Akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ thĩ yothe mũkahunjĩrie andũ othe ũhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁶ Na mũndũ o wotho ũgetĩkia na abatithio nĩakahonoka, no ũrĩa wotho ũtagetĩkia nĩagatuĩrwo ciira. ¹⁷ Nacio ciama ici nĩ igatwaranaga na arĩa metĩkĩtie: Nĩmakaingata ndaimono thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa; na nĩmakaaria na thiomĩ njerũ; ¹⁸ na nĩmakanyĩta nyoka na moko mao; na rĩrĩa makaanyua thumu, ndũkamathũkia o na hanini; nĩmakaigagĩrĩra andũ arĩa arũaru moko, nao mahone.”

¹⁹ Mwathani Jesũ aarĩkia kũmaarĩria ũhoru ũcio, agĩtwarwo igũrũ na agĩkara thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ²⁰ Nao arutwo magĩcooka makĩumagara na makĩhunjia ũhoru kũndũ guothe, nake Mwathani akĩrutithania wĩra nao, na agekĩraga ũhoru wake hinya na ũndũ wa ciama iria ciatwaranaga na ũhoru ũcio.

LUKA

Ūhoro wa Gütongoria

¹ Andũ aingĩ nĩmarikĩtie kwandĩka ūhoro wa maũndũ marĩa mahingĩtio gatagatĩ-inĩ gaitũ, ² o ta ūria twaheirwo ūhoro wamo nĩ arĩa meyoneire maũndũ macio kuuma o kĩambĩrĩria marĩ aira na ndungata cia ūhoro ūcio. ³ Nĩ ūndũ ūcio, tondũ nĩ mwene nĩndũrĩtie maũndũ macio mothe wega kuuma kĩambĩrĩria-rĩ, ngakĩona arĩ wega o na nĩ ngwandĩkĩre mũtaratara mwega wa maũndũ macio, wee mĩnene mĩgaathe Theofilo, ⁴ nĩgeetha ūmenye na ma maũndũ marĩa warutirwo.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania Kũmenyithanio

⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa Herode aarĩ mũthamaki wa Judea, nĩ kwarĩ mũthĩnjĩri-Ngai wetagwo Zakaria, warĩ wa gĩkundi kĩa athĩnjĩri-Ngai kĩa Abija; mũtũmia wake eetagwo Elizabethi na aarĩ wa rũciaro rwa Harũni. ⁶ O eerĩ maarĩ arũngĩrĩru maithe-inĩ ma Ngai, na nĩmathĩkagĩra maathani ma Mwathani na mawatho mothe matarĩ na ūcuuke. ⁷ Nao matiarĩ na twana tondũ Elizabethi aarĩ thaata; na eerĩ maarĩ akũrũ mũno.

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe Zakaria nĩarutaga wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai arĩ mbere ya Ngai, tondũ rĩarĩ ihinda rĩa gĩkundi gĩake gũtungata-rĩ, ⁹ nĩathuurirwo na njĩra ya gũcuukĩrwo mĩti, kũringana na mũtugo wa ūthĩnjĩri-Ngai, athĩ thĩnĩ wa hekarũ ya Mwathani agacine ūbumba. ¹⁰ Na rĩrĩa ihinda rĩa gũcina ūbumba riakinyire, kĩrĩndĩ gĩothe kĩria kĩonganĩte nĩ ūndũ wa kũhooya, nĩ kĩahooyagĩra na kũu nja.

¹¹ Hĩndĩ iyo mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Zakaria, na akĩrũgama mwena wa ūrio wa kĩgongona kĩa gĩa gũcinĩra ūbumba. ¹² Rĩria Zakaria aamuonire, akĩhahũka na akĩyũrwo nĩ guoya. ¹³ No mũraika ūcio akĩmwĩra atĩrĩ: “Zakaria, tĩa gwĩtigĩra; mahooya maku nĩmaiguĩtwo. Mũtũmia waku Elizabethi nĩagagũciarĩra mwana wa kahũ, nawe nĩukamũtua Johana. ¹⁴ Nĩũgakena na ūcanjamũke, nĩ ūndũ wake na andũ aingĩ nĩmagakenio nĩgũciarwo gwake, ¹⁵ nĩgũkorwo nĩagatuĩka mũndũ mũnene maithe-inĩ ma Mwathani. Ndarĩ hĩndĩ akaanyua ndibei o na kana kĩndũ o kĩngĩ kĩgagatu kĩngĩtũma mũndũ arĩo, na nĩakayũrwo nĩ Roho Mũtheru kuuma o gũciarwo gwake. ¹⁶ Nake nĩakagarũra andũ aingĩ a Isiraeli macookerera Mwathani Ngai wao.

¹⁷ Na nĩagathĩ mbere ya Mwathani arĩ na roho na hinya wa Elija, nĩguo agarũre ngoro cia maithe mendane na ciana ciao, nao arĩa aremi amagarũre magĩe na ūũgĩ wa andũ arĩa athingu, nĩgeetha ahaarĩre andũ mahote gweterera Mwathani.”

¹⁸ Zakaria akĩũria mũraika ūcio atĩrĩ, “Ingĩmenya ma ya ūhoro ūcio atĩa? Nĩ ndĩ mũthũri mũkũrũ o na mũtũmia wakwa arĩ na mĩaka mũingĩ.”

¹⁹ Mũraika ūcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Gaburieli, ūria ūrũgamaga mbere ya Ngai, na nĩ gũtũmwo ndũmitwo ngwarĩre na ngwĩre ūhoro ūyũ mwega. ²⁰ Na rĩu nĩũgũkĩra ūremwo nĩ kwarĩa nginya mũthenya ūria ūndũ ūcio ūkaahinga, tondũ ndũnetĩka ciugo ciakwa, o icio ikaahinga ihinda rĩria riagĩrĩre riakinya.”

²¹ Hĩndĩ iyo yothe, andũ nĩmetereire Zakaria na makarigagwo nĩ kĩa gĩatũmĩte aikare mũno ūguo thĩnĩ wa hekarũ.* ²² Rĩria oimire, ndaigana kũhota kũmarĩria; magĩkĩmenya atĩ nĩonete kĩoneki arĩ thĩnĩ wa hekarũ, nĩgũkorwo no kũmaheneria aamahenaĩria na guoko, agũkara o ūguo atekũhota kwaria.

²³ Rĩria ihinda rĩake rĩa gũtungata† rĩathirire-rĩ, akĩnũka gwake mũciĩ. ²⁴ Thuutha ūcio Elizabethi mũtũmia wake akĩgĩa nda, na handũ ha mĩeri itano agũkara ehithĩte. ²⁵ Akiuga atĩrĩ, “Nĩ Mwathani ūnjĩkĩre ūũ. Matukũ-inĩ maya nĩanjĩkĩte wega na akanjehereria thoni cia kũmenwo nĩ andũ.”

Gũciarwo kwa Jesũ Kũmenyithanio

²⁶ Naguo mweri wa itandatũ wa Elizabethi gũkorwo arĩ na nda-rĩ, Ngai nĩatũmire mũraika Gaburieli athĩ Nazarethi itũũra rĩarĩ kũu Galili, ²⁷ akĩmũtũma kũrĩ mũirĩtu gathirange worĩtio nĩ mũndũ wetagwo Jusufu, wa rũciaro rwa Daudi. Mũirĩtu ūcio gathirange eetagwo Mariamu. ²⁸ Mũraika ūcio akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndakũgeithia, wee ūrathimĩtwo mũno! Mwathani arĩ hamwe nawe.”

²⁹ Nake Mariamu agĩthĩnĩka mũno nĩ ūndũ ūcio, na akĩgega akĩrigwo nĩ ūhoro wa ngeithi icio. ³⁰ Nowe mũraika ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mariamu tĩa gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩũkinyĩrwo nĩ wega wa Ngai. ³¹ Nawe nĩũkũgĩa nda na nĩũgaaciara mwana wa kahũ,

* **1:21** Andũ meeteire Zakaria oime Handũ-harĩa-Hatheru oke amarithime na kĩrathimo kĩa Harũni kĩa kĩrĩ Ndar 6:24-26. † **1:23** Mũthĩnjĩri-Ngai aatungataga hekarũ-inĩ kũmia kimwe harĩ mĩeri itandatũ, nĩ kuuga maita meerĩ harĩ mwaka ūmwe.

nawe nīukamūtua Jesū. ³² Nake nīagatuika mūnene na ageetagwo Mūrū-wa-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno. Mwathani Ngai nīakamūhe gītī kīa ūnene kīrīa gīa ithe Daudi, ³³ nake nīagathamakīra nyūmba ya Jakubu nginya tene; ūthamaki wake ndūgaathira o na rī.”

³⁴ Mariamu akīūria mūraika ūcio atīrī, “Ūndū ūyū ūngīhoteka atīa, kuona atī ndī o mūrīrūto gathirange?”

³⁵ Nake mūraika ūcio akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Roho Mūtheru nīagooka igūrū rīaku naguo hinya wa Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīūgakūhumbīra, nī ūndū ūcio mwana ūrīa ūgaaciarwo nī mūtheru na ageetagwo Mūrū wa Ngai. ³⁶ O na Elizabethi, ūrīa wa mbarī cianyu, o nake nīekūgīa kaana arī mūkūrū, o ūcio weragwo atī nī thaata, nīgūkorwo rīu arī na nda ya mīeri itandatū. ³⁷ Nīgūkorwo gūtīrī ūndū ūngīrema Ngai.”

³⁸ Nake Mariamu akīmūcookeria atīrī, “Nīi ndī ndungata ya Mwathani. Ndirōgīkwo o ta ūguo woiga.” Hīndī ūyo mūraika akīmūtiga agīthīi.

Mariamu Gūceerera Elizabethi

³⁹ Matukū-inī o ro macio, Mariamu akīūhaarīra, agīthīi ahiūhīte nginya itūūra rīarī būrūrī ūrīa ūrī irīma wa Judea, ⁴⁰ agītoonya mūcīi gwa Zakaria, na akīgeithia Elizabethi.

⁴¹ Rīrīa Elizabethi aiguire ngeithi cia Mariamu-rī, kaana gake gakīambarara karī nda yake, nake Elizabethi akīyūrwo nī Roho Mūtheru. ⁴² Akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Wee wī mūrathime gatagatī ka atumia othe, nako kaana karīa ūgaaciara nīkarathime! ⁴³ No nī kīi gītūmīte njikwo wega ūū, atī nyina wa Mwathani wakwa no ooke kūnjeerera? ⁴⁴ Ndaigua mūgambo wa ngeithi ciaku wakinya matū-inī makwa, nako kaana karīa karī nda yakwa kambarara nī ūndū wa gūkena. ⁴⁵ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūcio wītīkītīe atī maūdū marīa Mwathani amwīrīte nīmakahingio!”

Rwīmbo rwa Mariamu

⁴⁶ Nake Mariamu akiuga atīrī:

“Ngoro yakwa nīragooa Mwathani,

⁴⁷ naguo roho wakwa nūrakenera Ngai Mūhonokia wakwa,
⁴⁸ nīgūkorwo nīaririkanīte

kwīnyīhia kwa ndungata yake.

Kuuma rīu njjarwa ciothe irīinjītaga mūrathime,

⁴⁹ nīgūkorwo ūcio ūrī Hinya nīanjīkīire maūdū manene,
narō rītwa rīake nī rītheru.

⁵⁰ Tha ciake nīkinyagīra arīa mamwītīgagīra,
kuuma njjarwa nginya njjarwa.

⁵¹ Nīekīte maūdū ma hinya na guoko gwake;
na arīa etīi aharaganagia meciirīa ma ngoro ciao.

⁵² Nīaharūrūkītīe aathani kuuma itī-inī ciao cia ūnene,
no agatūūgīria arīa menyīihagia.

⁵³ Nīahūūnītīe arīa ahūtu na maūdū mega,
no arīa itonga akamaingata matarī na kīndū.

⁵⁴ Nīateithītīe Isiraeli ndungata yake,
akaririkana ūhorō wake wa kūiguanīra tha,

⁵⁵ o ta ūrīa eerire maithe maitū,
atī nīakaiguīra lburahīmu hamwe na njiaro ciake tha, nginya tene.”

⁵⁶ Nake Mariamu agīkara na Elizabethi ta mīeri itatū, agīcooka akīinūka kwao.

Gūciarwo kwa Johana Mūbatithania

⁵⁷ Na rīrī, ihinda rīa Elizabethi rīakinya rīa gūciara, agīciara kahīi. ⁵⁸ Andū a itūūra rīake na a mbarī ciao makīigua atī Mwathani nīakīrīrīrie kūmūiguīra tha, nao magīkena hamwe nake.

⁵⁹ Mūthenya wa īnana wakinya, magīūka nīguo maruithie kaana kau, nao meendaga gūgatua Zakaria o ta ūrīa ithe eetagwo, ⁶⁰ no nyina akīaria, akiuga atīrī, “Aca! Gegwītwo Johana.”

⁶¹ Nao andū makīmwīra atīrī, “Gūtīrī mūdū wa mbarī cianyu wīttagwo rītwa rīu!”

⁶² Nao makīūria ithe ūrīa angīenda gatuuō na ūndū wa kūmūheneria na moko.

⁶³ Akīmeetia kahengere ga kwandīkwo, nake akīandīka atīrī, “Rītwa rīako nī Johana.” Naguo ūndū ūcio ūkīgegīa andū othe. ⁶⁴ O hīndī ūyo akīhingūka kanua, naruo rūrīmī rwake rūrīegera, akīambīrīra kwaria, akīgooa Ngai. ⁶⁵ Nao andū othe a itūūra makīyūrwo nī guoya, makaaragia ūhorō wa maūdū macio mothe, namo makīhunja būrūrī-inī ūcio wothe wa irīma wa Judea. ⁶⁶ Nao arīa othe maigūre ūhorō ūcio makīgegīo nīguo makīūria atīrī, “Kaī kaana gaka gagaatuika ū? Nīgūkorwo guoko kwa Mwathani kwarī hamwe nako.”

Rwimbo rwa Zakaria

- ⁶⁷ Nake ithe Zakaria akiiyurwo ni Roho Mutheru, akiratha uhoru, akiuga atiri,
⁶⁸ "Mwathani Ngai wa Isiraeli arogoocwo,
 tondū nōkīte na agakūūra andū ake.
⁶⁹ Niatwambarariirie rūhīa rwa ūhonokio
 thīnī wa nyūmba ya Daudi, ndungata yake
⁷⁰ (o ta ūrīa aarītie matukū ma tene na tūnua twa anabii ake atheru),
⁷¹ rwa gūtūhonokia kuuma kūrī thū ciitū,
 na kuuma kūrī guoko kwa arīa othe matūmenaga,
⁷² nīguo aigūire maithe maitū tha,
 na aririkane kirikaniro giake githeru,
⁷³ o mwihitwa ūrīa eehitiire ithe witū lburahīmu:
⁷⁴ atī nīagatūhonokia kuuma guoko-ini gwa thū ciitū,
 na atūhotithie kūmūtungatagīra tūtarī na guoya,
⁷⁵ tūrī atheru na athingu mbere yake matukū-ini maitū mothe.
⁷⁶ "O nawe, kaana gakwa, nīūgetagwo mūnabii wa Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno;
 nīgūkorwo nīugaathīaga mbere ya Mwathani nīguo ūmūthondekagīre njīra
 ciake,
⁷⁷ na ūmenyithie andū ake ūhoru wa ūhonokio
 nī ūndū wa kūrekerwo mehīa mao,
⁷⁸ na tondū wa tha nyingī cia Ngai witū,
 tha icio nīgātūma rīua rītūrathīre kuuma igūrū,
⁷⁹ nīgeetha rīarīre arīa matūūrāga nduma-inī,
 o na arīa matūūrāga kūruru-inī gīa gīkuū,
 nīguo rītongorie magūrū maitū njīra-inī ya thayū."
⁸⁰ Nako kaana kau gagikūra, na gākīgīa hīnya roho-inī wako; nake agītūūra werū-inī
 nginya hīndī irīa eyumiririe kūrī andū a Isiraeli.

2*Gūciarwo kwa Jesū*

- ¹ Na rīrī, matukū-inī macio, Kaisari Augusito nīarutire watho atī andū othe a mabūrūri
 mothe marīa maathanagwo nī Aroma matarwo. ² (Rūrī nīrīo rīarī itarana rīa mbere
 rīrīa rīataranirwo hīndī irīa Kuirinio aarī barūthi wa Suriata.) ³ Nao andū magīthīi
 kwiwandīkithīa o mūdū itūūra-inī rīake mwene.
⁴ Nī ūndū ūcio Jusufu o nake akīambata kuuma itūūra rīa Nazarethi kūu Galili, agīthīi
 Judea, agīkīnya Bethilehemu itūūra rīa Daudi, tondū we aarī wa nyūmba o na wa mbarī
 ya Daudi. ⁵ Nake aathīre kuo nīgeetha makeyandīkithie marī na Mariamu, mūrītu
 ūrīa endaga kūhīkia, nake aarī mūrītū. ⁶ Na hīndī irīa maarī o kūu, ihinda rīa mwana
 gūciarwo rīgīkīnya, ⁷ Nake Mariamu akīrigithatha kaana ga kahī. Agīkooha na taama,
 agīgakomia thīnī wa mūharatī tondū nīmagīte handū ha kūraara thīnī wa nyūmba
 ya ageni.

Arīthi na Araika

- ⁸ Na kūu būrūri ūcio, nī kwarī arīthi maikaraga mīgūnda-inī, maikarītie mahiū mao
 ūtukū. ⁹ Mūraika wa Mwathani akīmōimīrīra, naguo rīri wa Mwathani ūkimatherera
 hau maarī, nao makīnyitwo nī guoya. ¹⁰ No mūraika ūcio akīmēera atūrī, "Tigai
 gwītīgīra. Ndamūrehera ūhoru mwega na wa gīkeno kīnene, ūrīa ūgaatuika wa andū
 othe. ¹¹ Ūmūthī itūūra-inī rīa Daudi, nīmūciarīrwo mūhonokia; nake nīwe Kristū ūrīa
 Mwathani. ¹² Na rīrī, kīrīa kīrīmūmenyithīa ūhoru ūcio nī gīkī: Nīmūriona gakenge
 koheetwo na taama gakometo thīnī wa mūharatī."
¹³ Na o rīmwe hakūmīra gīkundi kīnene kīa araika a igūrū hamwe na mūraika ūcio,
 makīgooca Ngai, makiuga atūrī,
¹⁴ "Ngai arokumio kūu igūrū mūno,
 naguo thayū ūrogīa gūkū thī kūrī andū arīa akenagīra."
¹⁵ Na rīrīa araika acio maamatigire magīcooka igūrū-rī, arīthi acio makūrīrana atūrī,
 "Nītūthī Bethilehemu tūkoone ūndū ūcio wīkīkīte, ūcio Mwathani aatūhe ūhoru
 wago."

* **2:8** Mahiū ma kūrutwo magongona maarīthagīrio gūkuhī na Bethilehemu mwaka wothe. Arīthi maamaroraga
 matikaiywo kana marīo nī nyamū.

¹⁶ Nĩ undũ ũcio magĩthĩ mahiũhĩte, magĩkora Mariamu na Jusufu o na gakege kau gakometio thĩĩni wa mũharatĩ. ¹⁷ Na maarĩkia gũkoona, makĩmemerekia ũhoru ũria maaheetwo ũkonĩĩ kaana kau, ¹⁸ nao arĩa othe maũiguire makĩgegio mũno nĩ maũndũ marĩa arĩithi acio maameeraga. ¹⁹ Nowe Mariamu akĩiga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake, na agĩkara akĩmeciiragia. ²⁰ Nao arĩithi acio makĩhũndũka, magĩkumagia na makĩgoocaga Ngai nĩ undũ wa maũndũ macio mothe maiguĩte na makoona, o ta ũria meeriĩtwo.

Jesũ Gũtwarwo Hekarũ

²¹ Mũthenya wa kanana wakinya, rĩria ihinda rĩako rĩa kũrua rĩakinyire-rĩ, kaana kau gagĩtuuo Jesũ, rĩtwa rĩria mũraika aakaheete mbere ya nyina kũgia nda yako.

²² Na rĩrĩ, rĩria ihinda rĩao rĩa gũtherio rĩakinyire kũringana na Watho wa Musarĩ,† Jusufu na Mariamu magĩgatwara Jerusalemu nĩguo magakaneane hari Mwathani ²³ (o ta ũria kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Mwathani atĩrĩ, “Irigithathi rĩothe rĩa kahĩ nĩ rĩriamũragĩro Mwathani”), ²⁴ na marute igongona kũringana na ũria Watho wa Mwathani uugĩte: “Nĩ ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ.”

²⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũndũ kũu Jerusalemu wetagwo Simeoni, warĩ mũthingu na mwĩtigĩrĩ Ngai. Nake aatũire etereire kũhonokio kwa Isiraeli, nake Roho Mũtheru aarĩ hamwe nake. ²⁶ Nĩaguũrĩrio nĩ Roho Mũtheru atĩ ndagakua atoneete Kristũ ũria wa Mwathani. ²⁷ Nake agĩtoonya thĩĩni wa hekarũ atongoretio nĩ Roho. Na rĩria aciari wa kaana kau ti Jesũ, maagatwarire hekarũ thĩĩni nĩguo mahingie ũria mũtugo wa watho watũite-rĩ, ²⁸ Simeoni agĩkaiyũkia moko-inĩ make na akĩgooca Ngai, akiuga atĩrĩ:

²⁹ “Mwathani Mwene-Hinya,

rĩu rekereria ndungata yaku iĩthĩ na thayũ, o ta ũria wanjũrĩire.

³⁰ Nĩgũkorwo maito makwa nĩmonete ũhonokio waku,

³¹ ũria ũhaarĩirie mbere ya andũ othe,

³² ũrĩ ũtheri wa kũguũrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ,

o na rĩri kũrĩ andũ aku a Isiraeli.”

³³ Nake ithe na nyina makĩgega mũno nĩ undũ wa maũndũ marĩa maaririo igũrũ rĩako. ³⁴ Simeoni agĩcooka akĩmarathima akĩria Mariamu, nyina wa kaana kau atĩrĩ, “Kaana gaka nĩ gatũitwo ga kũgũthia na gũũkĩria andũ aingĩ thĩĩni wa Isiraeli, na gatũike kimenyithia kĩria kĩrĩmenagĩrĩrio, ³⁵ nĩgeetha meciiria ma ngoro nyingĩ maguũrio. O na ngoro yaku o nayo nĩgatheeecwo na rũhiũ rwa njora.”

³⁶ Ningĩ nĩ kwarĩ na mũtumia mũnabii, wetagwo Anna mwarĩ wa Fanueli, wa mũhĩrĩga wa Asheri. Mũtumia ũcio aarĩ mũkũrũ mũno; aikarire na mũthuuriwe mĩaka mũgwanja kuuma ahika, ³⁷ agĩcooka agũkara arĩ wa ndigwa na hĩndĩ iyo aarĩ na mĩaka mĩrongo inana na ina. Nake ndoimaga hekarũ-inĩ, no aatũire kuo ahooyaga Ngai ũtukũ na mũthenya, na akehiingaga kũria irio na akahooyaga. ³⁸ Hĩndĩ o iyo agũka harĩo, agĩcookeria Ngai ngaatho, na akĩaria ũhoru wa kaana kau kũrĩ arĩa othe meetagĩrĩria kuona gũkũrwo kwa Jerusalemu.

³⁹ Rĩria Jusufu na Mariamu maarĩkirie gwĩka maũndũ marĩa mothe maathanĩtwo nĩ watho wa Mwathani-rĩ, magĩcooka Galili, makĩinũka itũura rĩao kũu Nazarethi. ⁴⁰ Nako kaana kau gagĩkũra, gakĩgia na hinya; gakĩyũrwo nĩ ũũgĩ, naguo wega wa Ngai warĩ hamwe nako.

Jesũ arĩ Kamwana thĩĩni wa Hekarũ

⁴¹ Mwaka o mwaka aciari ake nĩmathiiga Jerusalemu nĩ undũ wa Giathĩ kĩa Bathaka.‡ ⁴² Jesũ aakinya mĩaka ikũmi na iĩrĩ, makĩambata nake magĩthĩĩ Giathĩ-inĩ kũu kũringana na mũtugo.§ ⁴³ Na Giathĩ kũu gĩathira, rĩria aciari ake mainũkaga-rĩ, kamwana kau ti Jesũ, gagĩtigwo na thuutha kũu Jerusalemu, no matiamenyire. ⁴⁴ Nao magĩthĩĩ rũgendo rwa mũthenya mũgima, magĩciiragia atĩ aarĩ gĩkundi-inĩ kĩa. Thuutha ũcio makĩambĩrĩria kũmũcaria kũrĩ andũ a mbarĩ yao o na kũrĩ arata. ⁴⁵ Hĩndĩ rĩa mamwaagire, magĩcooka Jerusalemu makamũcarie. ⁴⁶ Thuutha wa mũthenya itatũ makĩmũkora hekarũ-inĩ aikarĩte gatagatĩ ka arutani,* amathikĩrĩrie na akĩmooragia ciũria. ⁴⁷ ũria wothe wauguaga akĩaria nĩagegagio nĩ ũmenyo wake na ũria aacookagia. ⁴⁸ Rĩria aciari ake maamuonire, makĩgega. Nyina akĩmũria atĩrĩ, “Mũriũ, ũgũtwĩka ũguo nĩkĩ? Nĩ na thoguo nĩ tũgũcarĩtie tũrĩ na kĩa mũno.”

† 2:22 Mũtumia angĩagiire kaana etagĩrĩria mũthenya mĩrongo ina nĩguo acooke athii hekarũ akarute igongona rĩa gũtherio. ‡ 2:41 Arũme othe a Ayahudĩ na andũ a mĩciĩ yao maagĩrĩrwo nĩgũthĩĩ Jerusalemu ciathĩ ithatũ o mwaka, nĩcio Bathaka, na Bendegothito, na Giathĩ gĩa Ithũnũ. § 2:42 Tũmwana twakinya mĩaka ikũmi na iĩrĩ

nĩtwambagĩrĩria kwĩharĩria gũtongoria maũndũ ma ndini. * 2:46 Arutani a watho kana Rabii nĩo mooĩ maũndũ ma ndini ya Kiyahudĩ mũno makĩria.

⁴⁹ Nake Jesū akīmooria atīrī, “Nī kīī gītūmīte mūnjarie? Kaī mūtooī atī njagīrīrwo pūkorwo ndī nyūmba-inī ya Baba?” ⁵⁰ No-o matiataūkīrwo nī ūrīa aameeraga.

⁵¹ Nake agīcooka hamwe nao nginya Nazarethi, na nīamathīkagīra. No nyina nīaigaga maūndū macio mothe ngoro-inī yake. ⁵² Nake Jesū agīkūra, akīūhigaga, na akīnēhaga, akīendagwo nī Ngai, o na andū.

3

Johana Mūbatithania Kūhaarīria Njīra

¹ Na rīrī, mwaka wa ikūmi na itano wa ūthamaki wa Tiberio Kaisari, hīndī īrīa Pontio Pilato aarī barūthi wa Judea, nake Herode aathanaga Galili, na Filipu mūrū wa ithe aathanaga Iturea na Tarokoniti, nake Lusania agaathana Abilene, ² hīndī iyo Anasi na Kaiafa maarī athīnjīri-Ngai arīa anene,* ūhoru wa Ngai nīwakinyīre Johana mūrū wa Zakaria arī werū-inī. ³ Nake agīthīī būrūrī wothe ūrīa warī hakuhī na Rūū rwa Jorodani, akīhunjagīa atī andū merire nīguo marekerwo mehīa mao nīgeetha mabatithio. ⁴ O ta ūrīa kwandīkītwo ibuku-inī rīa mūnabīī Isaia atīrī:

“Nī mūgambo wa mūndū ūkwanīrīra werū-inī, akoiga atīrī,
‘Haarīriai njīra ya Mwachani,
rūngariai tūcīra twake.†

⁵ Mīkuru yothe nīgathikwo,
nacio irīma ciothe na tūrīma nīikaaraganio.

Njīra irīa njogomu nīikarūngario,
nacio njīra irīa itarī njaraganu nīikaaraganio.

⁶ Nao andū othe nīmakona ūhonokio wa Ngai.’”

⁷ Andū aingī nīmathīre kūrī Johana akamabatithie, nake akīmeera atīrī, “Inyūī rūciaro rūrū rwa ndūira! Nūū ūmūtaarīte mūrīre marakara marīa makirīī gūūka?

⁸ Ciarai maciaro marīngaine na kwīrira. Na mūtīkambīrīre kwīra na ngoro cianyu atīrī, ‘Ithe witū nī Iburahīmu,’ Nīgūkorwo ngūmwīra atīrī, Ngai no atūme mahīga maya matūke ciana cia Iburahīmu. ⁹ Ithanwa nīrīgītwo itina-inī cia mūtī, na mūtī o wothe ūtaciara maciaro mega ūrītemagwo ūgaikio mwaki-inī.”

¹⁰ Nao andū acio makīmūūria atīrī, “Tūkiagīrīrwo nī gwīka atīa?”

¹¹ Nake Johana akīmacookeria atīrī, “Mūndū ūrīa ūrī na nguo igīrī nīagaire ūrīa ūtarī, nake ūrīa ūrī na irio nīeke o ta ūguo.”

¹² Nao etia mbeeca cia igooti‡ o nao magūka mabatithio, makīmūūria atīrī, “Mūrutani, twagīrīrwo nī gwīkaga atīa?”

¹³ Nake akīmacookeria atīrī, “Mūtigetage mbeeca makīria ya ūrīa mwathītwo mwītagie.”

¹⁴ Nacio thigari§ ikīmūūria atīrī, “Na ithū-rī, twagīrīrwo nī gwīkaga atīa?”

Nake agīcicookeria atīrī, “Mūtīgatunyage andū mbeeca na mūtīkamaigagīrīre igenyo; na nīngī iganagwoi nī mūcaara wanyu.”

¹⁵ Na rīrī, andū nīmaikara mētereire marī na mwīhoko, na othe magecūūranagia ngoro-inī ciao kana hīhī Johana ahota gūkorwo nīwe Kristū. ¹⁶ Nowe Johana akīmacookeria akīmeera othe atīrī, “Nī-rī, ndīmūbatithagia na maaī. No nī kūrī mūndū ūgūka ūrī na hīnya kūngīra, ūrīa nī itagīrīre kuohora ndigi cia iraatū cīake. We akaamūbatithagia na Roho Mūtheru o na mwaki. ¹⁷ Gītarūrū gīake akīnyīitīte na guoko nīguo atherie kīuhīro gīake, na acookanīrīre ngano amīkie ikūmbī rīake, no nīagacina mahuti na mwaki ūtangīhoreka.” ¹⁸ Johana nīataarire andū na ciugo nyingī na akamahunjagīria ūhoru-ūrīa-Mwega.

¹⁹ Na rīrī, rīrīa Johana aatētirie Herode ūrīa warī mūthamaki tondū wa kūhīkia Herodia, mūtumia wa mūrū wa ithe na nī ūndū wa maūndū marīa mangī mothe mooru eekīte, ²⁰ Herode nīongereire ūndū ūngī mūrū makīria; naguo nī wa kūnyīitīthia Johana na kūmuohīthia njeera.

Kūbatithio na Rūciaro rwa Jesū

* **3:2** Anasi aarī mūthīnjīri-Ngai kuuma mwaka wa itandatū mbere ya gūciarwo gwa Kristū. O na gūtuika aathani a Roma nīmamweherīre, Ayahudī nīmamwītīkīrīte. Andū a Roma nao maathurire Kaiafa, na nī ūndū ūcio magīkorwo marī athīnjīri-Ngai eerī. † **3:4** Tene njīra nīciathondekagwo mūthamaki angīakorirwo agīthīī kūndū. Johana Mūbatithania ookīte gūthondeka ngoro cia andū arīa mētereire Mūhonokīa. ‡ **3:12** Mbeeca cia igooti cionaganio nī Ayahudī o na gūtuika ciarī cia thīrikari ya Roma. Andū acio nīmamenetwo mūno nī ūndū wa gūteithia Aroma. § **3:14** Atongoria amwe a Ayahudī o na ciikaro imwe ciao nīmetīkīrītio kūgīa na thigari ciao cia kwīgītīra nī thīrikari ya Roma. Andū maathūre mītugo ya thigari, no ti wīra wao.

²¹ Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe maarĩkirie kũbatithio, o nake Jesũ nĩabatithirio. Na rĩrĩa aahooyaga, Igũrũ rikĩhingũka, ²² nake Roho Mũtheru agũikũrũka akĩũmba igũrũ rĩake arĩ na mwĩrĩ wahaanaga ta wa ndutura. Naguo mũgambo ũkiama Igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe mũrũ wakwa ũrĩa nyendetete; na nĩnganaga mũno nĩwe.”

²³ Na rĩrĩ, Jesũ akĩambĩrĩria ũtungata wake aarĩ na ũkũrũ wa mũaka ta mũrongo ĩtatũ. Nao andũ meeciiragia atĩ aarĩ mũrũ wa Jusufu,

mũrũ wa Heli, ²⁴ mũrũ wa Mathati,
 mũrũ wa Lawi, mũrũ wa Meliki,
 mũrũ wa Janai, mũrũ wa Jusufu,
²⁵ mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Amosi,
 mũrũ wa Nahumu, mũrũ wa Esili,
 mũrũ wa Nagai, ²⁶ mũrũ wa Maathi,
 mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Semeini,
 mũrũ wa Joseki, mũrũ wa Joda,
²⁷ mũrũ wa Joanani, mũrũ wa Resa,
 mũrũ wa Zerubabeli, mũrũ wa Shelathieli,
 mũrũ wa Neri, ²⁸ mũrũ wa Meliki,
 mũrũ wa Adi, mũrũ wa Kosamu,
 mũrũ wa Elimadami, mũrũ wa Eri,
²⁹ mũrũ wa Joshua, mũrũ wa Eliezeri,
 mũrũ wa Jorimu, mũrũ wa Mathati,
 mũrũ wa Lawi, ³⁰ mũrũ wa Simeoni,
 mũrũ wa Juda, mũrũ wa Jusufu,
 mũrũ wa Jonamu, mũrũ wa Eliakimu,
³¹ mũrũ wa Melea, mũrũ wa Mena,
 mũrũ wa Matatha, mũrũ wa Nathani,
 mũrũ wa Daudi, ³² mũrũ wa Jesii,
 mũrũ wa Obedi, mũrũ wa Boazu,
 mũrũ wa Salimoni, mũrũ wa Nahashoni,
³³ mũrũ wa Aminadabu, mũrũ wa Aruni,
 mũrũ wa Hezironi, mũrũ wa Perezu,
 mũrũ wa Juda, ³⁴ mũrũ wa Jakubu,
 mũrũ wa Isaaka, mũrũ wa Ibrahĩmu,
 mũrũ wa Tera, mũrũ wa Nahoru,
³⁵ mũrũ wa Serugu, mũrũ wa Reu,
 mũrũ wa Pelegu, mũrũ wa Eberi,
 mũrũ wa Shela, ³⁶ mũrũ wa Kainani,
 mũrũ wa Arafakasadi, mũrũ wa Shemu,
 mũrũ wa Nuhu, mũrũ wa Lameku,
³⁷ mũrũ wa Methusela, mũrũ wa Enoku,
 mũrũ wa Jaredi, mũrũ wa Mahalaleli,
 mũrũ wa Kenani, ³⁸ mũrũ wa Enoshu,
 mũrũ wa Sethi, mũrũ wa Adamu,
 mũrũ wa Ngai.

4

Jesũ Kũgerio

¹ Nake Jesũ akiuma kũu Jorodani aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, agĩtwarwo nĩ Roho werũ-inĩ, ² kũria aagereirio nĩ mũcukani matukũ mũrongo ĩna. Ndaarĩaga kindũ matukũ-inĩ macio, namo maathira agĩkorwo arĩ mũhũũtu.

³ Nake mũcukani akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai, ĩra ihiga rĩrĩ rĩtũike mũgate.”

⁴ Nake Jesũ akĩmĩcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ũngĩtũria mũndũ muoyo.’”

⁵ Nĩngĩ mũcukani akĩmũtwara handũ hatũũgĩru mũno, na gwa kahinda kanini mũno akĩmuonia mothamaki mothe ma gũkũ thĩ. ⁶ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũkũhe wathani wa kũu guothe na riiri wakuo wothe, nĩgũkorwo nĩheanĩtwo kũrĩ nĩ, na no ndĩcheane kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa ingĩenda kũhe. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio ũngĩnyinamĩrĩra ũhooe, mothe megũtũika maku.”

⁸ Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku na ũmũtungatagĩre o we wiki.’”

⁹ Nake mūcukani akīmūtware Jerusalemu, na akīmūrūgamia gathūrūmūdū-ini ka hekarū, akīmwira atiri, "Angikorwo wee niwe Mūru wa Ngai, wīgūithie thi kuuma haha. ¹⁰ Nīgūkorwo ni kwandikitwo atiri:

"Niagaatha araike ake ni undu waku makūmenyerere wega;

¹¹ ningi nimagakwanirira na moko mao, nigeetha ndūkarungwo kūgūru ni ihiga."

¹² Nake Jesu akīmūcookeria atiri, "Maandiko moigite atiri: 'Ndūkanagerie Mwathani Ngai waku.'"

¹³ Rira mūcukani aarikirie kumūgeria na njira ciothe-ri, akīmūtiga nginya ihinda rira riagiriire rikoneka.

Jesu Kuregwo Nazarethi

¹⁴ Nake Jesu agicooka Galili ari na hinya wa Roho, nayo ngumo yake ikihunja kuu bururi ucio wothe. ¹⁵ Nake niarutanaga thunagogi-ini ciao, nao andu othe makimukumia.

¹⁶ Na riri, niathiire Nazarethi, kuria aarereirwo, na agitoonya thunagogi mūthenya wa Thabatū, o ta uria aamenyerete gwika. Nake akirugama na iguru athome Maandiko.

¹⁷ Akinengerwo ibuku ria gikunjo ria munabii Isaia. Akirikunjura, akiona haria handikitwo atiri:

¹⁸ "Roho wa Mwathani ari iguru riakwa, ni undu nianjitiiririe maguta

niguo hunjagirie aria athini Uhoru-uria-Mwega.

Niandumite thi nyanirire kuohorwo kwa aria moheetwo, na ati aria atumumu nimegucooka kuona, na njohorithie aria mahinyiriurio,

¹⁹ ningi nyanirire mwaka wa gwitikirika wa Mwathani."

²⁰ Agicooka agikunja ibuku riu ria gikunjo, agicookeria mumenyereri wa thunagogi, agikara thi. Nao andu aria othe maarĩ thunagogi makimurora. ²¹ Nake akiambiriria kwaria, akimeera atiri, "Umuthi maandiko maya ni mahingio mukiguugira."

²² Nao andu othe makimugaatha na makigegio muno ni ciugo njega iria cioimaga kanua gake. Makurania atiri, "Githi uyū ti muru wa Jusufu?"

²³ Nake Jesu akimeera atiri, "Ti-itheru ni mukunjira thimo iria yugaga atiri, 'Ndagitari, wihonie wee mwene! Maundu maria tiguute ati ni wekire kuu Kaperinaumu meeke guku itura-ini riaku.'"

²⁴ Agithi na mbere kuuga atiri, "Ngumwira na ma, gutiri munabii witaagirwo itura-ini riake. ²⁵ Ngumwira atiri na ma, ni kwarĩ atumia aingi a ndigwa Isiraeli matuku-ini ma Elija, rira iguru riarĩ ihinge miaka itatu na nuthu, na ng'aragu nene ikiyura bururi wothe. ²⁶ No Elija ndaigana gutumwo kuri o na umwe wao, tika kuri mutumia wa ndigwa uria watuire itura ria Zarefathu kuu bururi wa Sidoni. ²⁷ Ningi ni kwarĩ andu aingi maarĩ na mangũ thini wa Isiraeli ihinda ria Elisha uria munabii, no gutiri mundu o na umwe wao wahonirio tika Naamani uria Musuriata."

²⁸ Andu othe aria maarĩ thini wa thunagogi nimarakarire muno rira maiguire uguo. ²⁹ Magikira makimuruturura kuuma itura-ini riu, makimutwara rwere-ini rwa karima haria itura riu rikitwo, niguo mamukie na kuu kiharurika-ini. ³⁰ Nowe Jesu akigerera gatagati-ini ka andu, agithiira.

Jesu Kuingata Roho Muru

³¹ Agicooka agikurika, agithi Kaperinaumu, itura riarĩ Galili, na mūthenya wa Thabatū akiambiriria kuruta andu. ³² Nao andu makigega ni undu wa urutani wake, tondū ndumiriri yake yari ya wathani.

³³ Na riri, kuu thini wa thunagogi ni kwarĩ na mundu wari na ndaimono, niyo ngoma thuku. Nake akanirira na mugambo munene, akiuga atiri, ³⁴ "Hi! Urenda aia na ithui, wee Jesu wa Nazarethi? Ukite gutuniina? Ningui, we niwe uria Mutheru wa Ngai!"

³⁵ Nake Jesu akimikuma, akimira atiri, "Kira, na uume thini wake!" Nayo ndaimono iyo ikiguthia mundu ucio thi hau mbere yao othe, ikiuma na ndiamutihirie.

³⁶ Nao andu othe makigega makurania atiri, "Ka urutani uyū uhaana aia? Araatha ngoma thuku ari na wathani na hinya, nacio ikoima!" ³⁷ Nayo ngumo yake ikihunja kuria guothe kwarianitie na kuu.

Jesu Kuhonia Andu Aingi

³⁸ Nake Jesu akiuma thunagogi, agithi mucii gwa Simoni. Na riri, nyina wa mutumia wa Simoni ari mururu murimu wa kuhuha mwiri muno, nao magithaitha Jesu ni

ündũ wake. ³⁹ Nĩ ündũ ũcio, akĩnamĩrĩra harĩ we, na agĩatha mũrimũ ũcio uume mwĩrĩ wake, nago ũkiuma. Nake mũtumia ũcio agĩũkĩra o rĩmwe na akĩambĩrĩria kũmatungatĩra.

⁴⁰ Na rĩrĩa riũa riathũaga, andũ makĩrehera Jesũ andũ arĩa othe maarĩ na mũrimũ ngũrani, nake akĩmaigĩrĩra moko o mũndũ o mũndũ, akĩmahonia. ⁴¹ O na ningĩ ndaimono ikiuma andũ aingĩ, ikĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!” Nowe agĩcikaania na agĩcigiria ciarie, tondũ nĩcioĩ atĩ nĩwe Kristũ.

⁴² Na gwakĩa-rĩ, Jesũ akiumagara agĩthĩ kũndũ gũtaarĩ andũ. Nao andũ makĩmũcarĩa, na rĩrĩa maakinĩyire harĩa aarĩ, makĩgerĩa kũmũgĩrĩrĩa ndakoime kũu amatige. ⁴³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “No nginya hunjĩe Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai matũũra-inĩ marĩa mangĩ o namo, nĩ ündũ nkĩo ndaatũmirwo.” ⁴⁴ Nake agĩthĩ na mbere na kũhunja thĩinĩ wa thunagogi cia Judea.

5

Gwĩta Atũmwo a Mbere

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Jesũ arũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa rĩa Genesareti, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ aingĩ nkĩahatĩkanaga kĩmũkuhĩrĩrie nĩguo gĩthikĩrĩrie ũhoru wa Ngai, ² nake akĩona tũtarũ twĩrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa rĩu, tũtigĩtwo ho nĩ ategi a thamaki, arĩa maathambagia neti ciao cia gũtega. ³ Agĩtoonya gatarũ kamwe, nako kaarĩ ga Simoni, akĩmũthaitĩa agatoonyatoonyie maa-inĩ, kehere hũgũrũrũ-inĩ. Agĩcooka agũkara thĩ, akĩambĩrĩria kũruta andũ ũhoru arĩ gatarũ-inĩ kau.

⁴ Na aarĩkia kwaria, akĩra Simoni atĩrĩ, “Twarã gatarũ haarĩa hariku, mũikũrũkie neti maa-inĩ, mũtege thamaki.”

⁵ Nake Simoni akĩmũcookerĩa atĩrĩ, “Mwathi witũ, tũrutĩte wĩra mũritũ ũtukũ wothe, na tũtinanyiita kũndũ o na kĩ. No tondũ nĩwoiga ũguo-rĩ, nĩngũikũrũkia neti.”

⁶ Maarĩkia gwĩka ũguo, makĩnyĩta thamaki nyingĩ mũno, nginya neti ciao ikĩambĩrĩria gũtũka. ⁷ Nĩ ündũ ũcio makĩhenerĩa arĩa maarutithanagia wĩra nao, arĩa maarĩ gatarũ kau kangĩ moke mamateithie, nao magĩũka makĩyũria tũtarũ twerĩ ki, o nginya tũkĩambĩrĩria gũtoonyerera maa-inĩ.

⁸ Hĩndĩ rĩra Simoni Petero onire ũguo, akĩgũthia maru-inĩ ma Jesũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Njehera Mwathani; nĩ ndĩ mũndũ mwĩhia!” ⁹ Nĩgũkorwo we na arĩa othe maarĩ nao nĩmagegĩre mũno nĩ ündũ wa thamaki irĩa maanyĩite, ¹⁰ o na Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, arĩa maarutithanagia wĩra na Simoni nĩmagegĩre.

Nake Jesũ akĩra Simoni atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra; kuuma rĩu ũrĩtegaga andũ.” ¹¹ Nĩ ündũ ũcio makĩmũria tũtarũ twao hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa, magĩtiga indo ciao ciothe, makĩmũmirĩra.

Mũndũ Warĩ na Mangũ

¹² Na rĩrĩ, hĩndĩ imwe rĩrĩa Jesũ aarĩ itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, nĩguokire mũndũ waiyũritwo nĩ mangũ mwĩrĩ wothe. Na rĩrĩa onire Jesũ, akĩgũthia, agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ, akĩmũthaitĩa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”

¹³ Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutĩa mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “ĩ, nĩngwenda. Therio!” Na o hĩndĩ iyo akĩhonio mangũ.

¹⁴ Jesũ agĩcooka akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeere mũndũ o na ũ, no thĩ, ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanire nĩ ündũ wa gũtherio gwaku, arĩ ũira kũrĩ o.”

¹⁵ Na rĩrĩ, ngumo yake igĩkĩrĩrĩa kũhunja makĩria, o nginya kĩrĩndĩ kĩingĩ ma kĩa andũ gĩgũka kũmũthikĩrĩa na kũhonio mũrimũ yao. ¹⁶ No Jesũ nĩheragĩra andũ, agathĩ kũndũ gũtarĩ andũ kũhoera Ngai kuo.

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹⁷ Mũthenya ũmwe nĩ kũrutana aarutanaga, nao Afarisai na arutani a watho arĩa mookĩte kuuma matũũra mothe ma Galili, na Judea, na Jerusalemu, maĩkarĩte thĩ hau. Nago hinya wa Ngai wa kũhonania warĩ hamwe na Jesũ. ¹⁸ Na rĩrĩ, nĩhookire andũ makuũite mũndũ na kĩbarĩ, warũarĩte mũrimũ wa gũkua cĩga, nao makĩgerĩa kũmũtoonyia nyũmba mamũge harĩ Jesũ. ¹⁹ Na rĩrĩa maagĩre njĩra ya gwĩka ũguo nĩ ündũ wa ũingĩ wa andũ, makĩhaica nyũmba-igũrũ magĩtharia maturubarĩ, makĩmũikũrũkĩria mwanya-inĩ ũcio o arĩ kĩbarĩ-inĩ, nginya gatagatĩ-inĩ ka andũ acio makĩmũiga o hau Jesũ aarĩ.

²⁰ Rĩrĩa Jesũ onire wĩtkio wao, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrata, nĩwarekerwo mehĩa maku.”

²¹ Nao Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria gwĩciiria ngoro-inĩ ciao, makiuga atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ, ũkũruma Ngai? Nũũ ũngĩhota kũrekanĩra mehia, tĩga Ngai we wiki?”

²² Nowe Jesũ nĩamenyaga ũrĩa meeciiragia na akĩmoooria atĩrĩ, “Mũreeciiria maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ²³ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ; nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana nĩ kũmwĩra, ‘Ũkĩra wĩtware’? ²⁴ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ ...” Akĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku, ũinũke.” ²⁵ O hau hau akĩrũgama mbere yao, akĩoya kĩbarĩ kĩria akomeire, na akĩinũka mũciĩ akĩgoocaga Ngai. ²⁶ Nao andũ othe nĩmagegire na magĩkumia Ngai. Makĩyũrwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩtuonete maũndũ tũtarĩ tuona.”

Jesũ gwĩta Lawi

²⁷ Thuutha wa ũguo, Jesũ akĩumagara na akĩona mũndũ warĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti wetagwo Lawi akĩarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.” ²⁸ Nake Lawi agĩũkĩra, agĩtiga indo ciake ciothe, akĩmũrũmĩrĩra.

²⁹ Lawi agĩcooka akĩrũgithĩria Jesũ iruga inene gwake mũciĩ, na gĩkundi kĩnene kĩa etia mbeeca cia igooti o na andũ angĩ nĩmarĩanagĩra nao. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa magĩetia arutwo ake makĩmoooria atĩrĩ, “Mũrĩanagĩra na mũkanyuuanĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũrĩ tĩo mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ³² Nĩ ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia, nĩguo merire.”

Jesũ Kũũrio Kũũria Igũrũ rĩa Kwĩhinga Kũria

³³ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Arutwo a Johana nĩ meehingaga kũria irio kaingĩ kaingĩ makahooya, o nao arutwo a Afarisai nĩmekaga o ũguo, no aku marĩaga na makanyua hĩndĩ ciothe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “No mwĩre ageni a mũhikania mehinge kũria rĩria e hamwe nao? ³⁵ No rĩrĩ, ihinda nĩrĩgakinya rĩria mũhikania akeeherio kuuma kũrĩ o; matukũ-inĩ macio-rĩ, nĩ makeehinga kũria irio.”

³⁶ Ningĩ Jesũ akĩmahe ũhoru na ngerekano ĩno, akĩmeera atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ ũngĩtinia kĩraka kuuma harĩ nguo njerũ, agĩkĩre nguo ngũrũ. Angĩka ũguo, angĩkorwo atarũrite nguo njerũ, nakĩo kĩraka kĩa nguo ĩyo njerũ kĩa ge kwagĩrĩra nguo ĩyo ngũrũ. ³⁷ Ningĩ gũtirĩ mũndũ wĩkagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka ũguo, ndibei ĩyo ya mũhikano no ĩtarũre mondo icio, ndibei ĩyo ĩtĩke, nacio mondo icio ĩtarũkange. ³⁸ Aca, ti ta ũguo, ndibei ya mũhikano no nginya ĩkĩrwo mondo-inĩ njerũ. ³⁹ O na gũtirĩ mũndũ thuutha wa kũnyua ndibei ngũrũ ũcookaga kwenda ndibei ĩyo ya mũhikano, nĩ ũndũ oigaga atĩrĩ, ‘Ĩria ngũrũ nĩyo njega.’”

6

Jesũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ

¹ Mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ akĩgerera mĩgũnda-inĩ ya ngano, nao arutwo ake makĩambĩrĩria gũtua ngira imwe cia ngano, magĩcirigitha na moko, makĩria ngano.

² Afarisai amwe makĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kiratũma mwĩke ũria gũtetĩkĩritio nĩ watho mũthenya wa Thabatũ?”

³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũria Daudi eekire, rĩria we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire Nyũmba ya Ngai, akĩoya na akĩria mĩgate ĩria yamũrĩrwo Ngai, ĩria ateeĩkĩritio kũria nĩ watho tĩga no athĩnjĩri-Ngai meetĩkĩritio kũmĩria, na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake ĩmwe yayo.” ⁵ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ.”

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũngĩ wa Thabatũ nĩathiire thunagogi-inĩ, akĩrutana, nakuo nĩ kwari na mũndũ warĩ mwonju guoko gwake kwa ũrĩo. ⁷ Nao Afarisai na arutani a watho nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno, mone kana nĩekũhonania mũthenya wa Thabatũ. ⁸ Nowe Jesũ, tondu nĩamenyaga ũria meeciiragia, akĩra mũndũ ũcio wonjete guoko atĩrĩ, “Ũkĩra ũrũgame mbere ya andũ othe.” Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩrũgama hau.

⁹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmũũria atĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtĩkĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ: nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũniina?”

¹⁰ Akĩhũgũra, akĩmarora othe, agĩcooka akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩka o ro ũguo; nakuo guoko gwake gũkĩhonio biũ. ¹¹ Nao makĩrakara mũno, makĩambĩrĩria kũũrania ũrĩa mangĩka Jesũ.

Atũmwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹² Mũthenya ũmwe Jesũ nĩoimagarire agĩthĩ kĩrĩma-inĩ akahooe, akĩraara akĩhooya Ngai ũtukũ wothe. ¹³ Gwakĩa-rĩ, agĩta arutwo ake moke harĩ we, agĩthuura andũ ikũmi na eerĩ ao, akĩmatua atũmwo, nao nĩ: ¹⁴ Simoni (ũrĩa aatuire Petero), na Anderea mũrũ wa nyina, na Jakubu, na Johana, na Filipu, na Baritholomayo, ¹⁵ na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo, na Simoni ũrĩa wetagwo Zelote, ¹⁶ na Judasi wa Jakubu, na Judasi Mũsikariota ũrĩa wamũkunyanĩre.

Irathimo na Irumi

¹⁷ Nake Jesũ agĩkũrũka hamwe nao, makĩrũgama handũ haarĩ haraganu. Gĩkundi kĩnene kĩa arutwo ake kĩarĩ ho, o na andũ aingĩ mũno kuuma Judea guothe, na Jerusalemu, o na kuuma ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni, ¹⁸ nao mookite nĩguo mamũigwe na mahonio mũrimũ yao. Nao arĩa maanyamaragio nĩ ngoma thũku makĩhonio, ¹⁹ nao andũ othe makĩgeria kũmũhutia, tondũ hinya nĩwoimaga thĩnĩ wake na ũkamahonia othe.

- ²⁰ Nake akĩrora arutwo ake, akiuga atĩrĩ:
 “Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ athĩni,
 nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wanyu.
²¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũhũũtaga rĩu,
 nĩgũkorwo nĩmũkahũnio.
 Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũrarĩra rĩu,
 nĩgũkorwo nĩmũgatheka.
²² Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ irĩa andũ mekũmũmena,
 na meyamũre kũrĩ inyuĩ, na mamũrume,
 na mathũkĩrĩrie rĩitwa rĩanyu,
 nĩ ũndũ wa Mũrũ wa Mũndũ.
²³ “Mũthenya ũcio nĩmũgakena na mũrũgarũge, tondũ mũcaara wanyu nĩ mũingĩ Igũrũ. Nĩgũkorwo ũguo noguo maithe mao meekire anabii.
²⁴ “No rĩrĩ, kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ itonga-ĩ,
 nĩgũkorwo nĩmũrĩkĩtie kwamũkĩra kũnyamarũrwo kwanyu.
²⁵ Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ arĩa mũhũũnĩ rĩu-ĩ,
 nĩgũkorwo nĩmũkahũũta.
 Kaĩ mũrĩ na haaro arĩa mũratheka rĩu-ĩ,
 nĩgũkorwo nĩmũgacakaya na mũrĩre.
²⁶ Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ hĩndĩ irĩa andũ othe mekũmũgaathĩrĩria-ĩ,
 nĩgũkorwo ũguo noguo maithe mao meekaga anabii a maheeni.

Kwenda Thũ

²⁷ “No ngũmwĩra atĩrĩ inyuĩ arĩa mũũthikĩrĩrie: endagai thũ cianyu, na mwĩkage wega arĩa mamũthũire, ²⁸ na ningĩ mũrathimage arĩa mamũrumaga, na mũhooyagĩre arĩa mamwĩkaga ũru. ²⁹ Na rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rũmwe, mũhũgũkĩrie rĩu rũngĩ o naruo. Na mũndũ angĩgũtunya igootĩ riaku, ndũkamũgĩrie kuoya o na kanjũ yaku. ³⁰ Mũndũ o wothe angĩkũhooya kĩndũ mũhe, na mũndũ o wothe angĩoya kĩndũ giaku, ndũkamwĩtie. ³¹ Ikagai andũ arĩa angĩ o ũria mũngĩenda mamwĩkage.

³² “Rĩu-rĩ, angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mwakĩũguna na kĩ? O na ‘ehia’ nĩmendaga arĩa mamendete. ³³ Na mũngĩkorwo mwĩkage wega o arĩa mamwĩkage wega-rĩ, mwakĩũguna na kĩ? Nĩgũkorwo ehia o nao nĩmekaga o ũguo. ³⁴ Na ningĩ mũngĩkorwo mũkombithagia o arĩa mwĩhokete nĩmakamũrĩha-rĩ, mwakĩũguna na kĩ? O na ehia nĩmakombagĩra ehia arĩa angĩ, mehokete nĩmakarĩhwo ciothe. ³⁵ No rĩrĩ, endagai thũ cianyu, na mũciĩkage wega, o na mũkombithagie mũtekũhoka gũcookerio kĩndũ. Hĩndĩ iyo irĩhi rĩanyu nĩrĩkaneneha, na inyuĩ nĩmũgatũka arĩa a ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, nĩgũkorwo we nĩaiguagĩra arĩa matarĩ ngaatho tha o na arĩa aaganu. ³⁶ Iguanagĩrai tha, o ta ũrĩa Ithe wanyu aiguanagĩra tha.

Gũtuanĩra Cũra

³⁷ “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio. Mũtigatuanagĩre, nĩgeetha na inyuĩ mũtikanatuĩrwo. Rekanagĩrai, na inyuĩ nĩmũkarekerwo.
³⁸ Heanagai, na inyuĩ nĩmũrĩheagwo na gĩthimi kĩa, gĩkĩndĩrĩtwo, kĩnainĩtio

na gĩgaitĩkĩrĩra, nĩkĩo mũgaitĩrĩrwo nakĩo nguo-inĩ. Nĩgũkorwo gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kio mũrĩthimagĩrwo nakĩo.”

³⁹ Agĩcooka akĩmahe ngerekano ĩno, akĩmooria atĩrĩ, “Mũtumumu no atongorie mũtumumu ũrĩa ũngĩ? Githĩ eerĩ to magũe irima? ⁴⁰ Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũmũruti, no ũrĩa wothe mũrute wega, no atuĩke ta mũmũruti.

⁴¹ “Nĩ kũ gĩgũtũma wone kĩhuti kĩrĩa kũrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kũrũmbũyiya mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku we mwene? ⁴² Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Mũrũ wa baba, reke ngũrute kĩhuti kũ kũrĩ riitho rĩaku,’ o rĩrĩa wee wagĩte kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ naguo riitho rĩaku? Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ naguo riitho, nĩguo wone wega ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kũrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

Mũtĩ na Maciaro maguo

⁴³ “Gũtirĩ mũtĩ mwega ũciaraga maciaro mooru, kana mũtĩ mũrũ ũgaciara maciaro mega. ⁴⁴ O mũtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo mwene. Andũ matituaga ngũyũ kuuma mũtĩ-inĩ ya mũgua, o na kana magatua thabibũ kuuma cong’e-inĩ. ⁴⁵ Mũndũ ũrĩa mwega aragia maũndũ mega kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake, nake mũndũ ũrĩa mũrũ aragia maũndũ mooru kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake. Nĩgũkorwo kanua gake kaaragia o maũndũ marĩa maiyũrite ngoro yake.

Aaki arĩa Ogĩ, na arĩa Akĩgu

⁴⁶ “Atĩrĩrĩ, mũnjĩtaga ‘Mwathani, Mwathani,’ nĩkĩ, na mũtĩkaga ũrĩa ndĩmwĩraga? ⁴⁷ Nĩngũmuonia ũrĩa mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ nĩ, na akaigua ciugo ciakwa, na ageeka ũrĩa ciugĩte ahaana. ⁴⁸ Ahaana ta mũndũ waakaga nyũmba, ũrĩa wenjire mũthingĩ, akĩũrĩkia na akĩwamba igũrũ rĩa ihiga. Hĩndĩ rĩa kwagũire mũiyũro wa maaĩ, kĩguũ gĩkĩgũtha nyũmba ĩyo na nditi, no gĩtiamĩenyenyirie, tondu nĩyakaĩtwo wega. ⁴⁹ No mũndũ ũrĩa ũguaga ciugo ciakwa, na ndekaga ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ ũrĩa waakire nyũmba ĩtari na mũthingĩ. Na rĩrĩa kĩguũ kĩagũthire nyũmba ĩyo, ĩkĩmoka, naguo mwanangĩko wayo warĩ mũnene.”

7

Wĩtĩkio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

¹ Nake Jesũ aarĩkia kwaria maũndũ macio mothe andũ makĩmũiguaga, agĩtoonya Kaperinaumu. ² No kũu nĩ kwarĩ na ndungata ya mũnene-wa-thigari-igana, ĩrĩa mũmĩathi eendete mũno, nayo yarĩ ndwaru hakuĩ gũkua. ³ Nake mũnene ũcio wa thigari igana aigua ũhoro wa Jesũ, agĩtũma athuuri a Ayahudi kũrĩ we makamũurie oke ahonie ndungata yake. ⁴ Nao maakinya kũrĩ Jesũ, makĩmũthaitha magwatĩrie mũno, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩagĩrĩrwo gwĩkwo ũguo nĩwe, ⁵ tondu nĩendete rũrĩrĩ rwiitũ na niatwakĩre thunagogi.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nao.

Na marĩ hakuĩ gũkinya mũciĩ, mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũtũmĩra arata makamwĩre atĩrĩ, “Mwathani, tĩga gwĩthĩnia tondu ndiagĩrĩre wee ũike gwakwa mũciĩ. ⁷ O na nokĩo itanona njagĩrĩre gũũka kũrĩ we. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona. ⁸ Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thĩ,’ nĩathiiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, ‘Ūka,’ nĩokaga. Na ningĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩkaga.”

⁹ Rĩrĩa Jesũ aigũire ũguo, akĩgega, akĩhũgũkĩra kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamũrũmĩrĩre, agĩkĩra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, ndionete mũndũ ũrĩ na wĩtĩkio mũnene ũũ Isiraeli guothe!” ¹⁰ Nao andũ arĩa maatũmitwo magĩcooka mũciĩ magĩkora ngombo ĩyo ĩrĩ honu.

Jesũ Kũrĩũkia Kamwana ka Mũtumia wa Ndigwa

¹¹ Ihinda inini rĩathira, Jesũ agĩthĩ itũũra rĩetagwo Naini, nao arutwo ake na andũ gĩkundi kĩnene magĩthĩ nake. ¹² Na rĩrĩa akuhĩrĩrie kĩhingo gĩa itũũra rĩu, mũndũ wakuĩte nĩarutagwo kuo na aarĩ mwana wa mũmwe, nake nyina aarĩ mũtumia wa ndigwa. Nao andũ aingĩ a itũũra rĩu maarĩ hamwe nake. ¹³ Rĩrĩa Mwathani onire mũtumia ũcio, akĩmũguĩra tha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tĩga kũrĩra.”

¹⁴ Agĩcooka agĩthĩ, akĩhutia ithandũkũ, nao arĩa maarĩkuũte makĩrũgama. Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Mwanake, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!” ¹⁵ Mũndũ ũcio wakuĩte agĩkũkĩra, akĩambĩrĩria kwaria, nake Jesũ akĩmũnengerana kũrĩ nyina.

¹⁶ Andũ othe makĩyũrwo nĩ guoya na makĩgocaa Ngai, makĩuga atĩrĩ, “Mũnabii mũnene nĩokĩte gatagatĩ gaitũ. Ngai nĩokĩte gũteithia andũ ake.” ¹⁷ Nayo ngumo ya Jesũ ĩkĩhunja Judea guothe o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũkĩrie.

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹⁸ Nao arutwo a Johana nĩmamũheire ũhoro wa maũndũ macio mothe. Nake Johana agĩta arutwo ake eerĩ, ¹⁹ akĩmatũma kũrĩ Mwathani makamũurie atĩrĩ, “Wee nĩwe ũria werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?”

²⁰ Nao arutwo acio maakinya kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Johana Mũbatithania aatũtũma kũrĩ we tũkũurie atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũria werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?’ ”

²¹ Ihinda-inĩ o rĩu Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mĩrimũ, na ndwari, na akĩngata ngoma thũku o na agĩtũma andũ aingĩ arĩa maarĩ atumumu macooke kuona. ²² Nĩ ũndũ ũcio agĩcookeria arĩa maatũmitwo atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa muonete na mũkaigua: atĩ atumumu nĩ marona, na ithua nĩretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩ marahonio, na andũ arĩa mataiguaga nĩmaraiagua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na ũhoro-ũria-Mwega nĩurahunjĩrio arĩa athĩni. ²³ Kũrathimwo nĩ mũndũ ũria ũtarahingwo nĩ ũndũ wakwa.”

²⁴ Andũ acio maatũmitwo nĩ Johana moima harĩ Jesũ, Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria andũ aingĩ ũhoro wa Johana, akimooria atĩrĩ, “Nĩ kũ mwathũite kuona werũ-inĩ? Hihĩ mwathũite kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho? ²⁵ Angĩkorwo ti guo-rĩ, mwathũite kuona kĩ? Hihĩ nĩ mũndũ wĩhumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo cia goro na magekenia na mĩago ya thĩ maikaraga nyũmba cia ũthamaki. ²⁶ Mwangĩthũite kuona kĩ? Hihĩ mwathũite kuona mĩnabii? Ī, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ũkĩrite mĩnabii. ²⁷ ũyũ nĩwe ũria ũhoro wake wandĩkitwo atĩrĩ: “Nĩngatũma mũtũmwo wakwa athĩ mbere yaku, nake nĩagagũthondekera njĩra.’

²⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ atumia-rĩ, gũtirĩ o na ũmwe mũnene gũkĩra Johana; no mũndũ ũria mũnini mũno ũthamaki-inĩ wa Ngai, nĩ mũnene kũmũkĩra.”

²⁹ (Andũ othe, o na etia mbeeca cia igooti, rĩrĩa maiguire ciugo cia Jesũ, magĩtikĩra atĩ njĩra ya Ngai nĩ ya ma, tondũ maabatithĩtio nĩ Johana. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho makĩregana na ũria Ngai endaga meke, tondũ o matiabatithĩtio nĩ Johana.)

³¹ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Andũ a rũciarũ rũrũ ingĩmagerekania na kĩ? Matarĩ ta kĩ? ³² Matarĩ ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩta iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ: “Twamũhũire mũtũrirũ,

mũkiaga kũina;
twamũĩnĩre rwĩmbo rwa macakaya,
no mũtiarĩrĩre.’

³³ Nĩgũkorwo Johana Mũbatithania ookire atekũria na atekũnyua ndibei, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na ndaimono.’ ³⁴ Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩaga na akĩnyuuga, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Onei mũndũ mũkoroku na mũrĩũ, mũrata wa etia mbeeca cia igooti na “ehia”.’ ³⁵ No ũũgĩ nĩũmenyekaga nĩ wa kĩhooto nĩ ciana ciaguo ciothe.”

Jesũ Gũtirĩrio Maguta nĩ Mũndũ-wa-nja warĩ Mwĩhia

³⁶ Na rĩrĩ, Mũfarisai ũmwe nĩetire Jesũ gwake makarĩanĩre irio cia hwaĩ-inĩ nake, nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nyũmba ya Mũfarisai ũcio, agũkara metha-inĩ. ³⁷ Rĩria mũndũ-wa-nja watũrĩte mũtũrĩre wa mehia itũura-inĩ rĩu aamenyire atĩ Jesũ nĩararĩa irio nyũmba ya Mũfarisai ũcio-rĩ, agũka na cuba wa maguta manungĩ wega, ³⁸ na akĩrũgama thuutha wake, o hau magũrũ-inĩ make, akĩrĩraga, na akĩambĩrĩria kũmũhũgia nyarĩrĩ na maithori make. Agĩcooka akĩmũgĩria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, agĩcimumunya, na agĩciitĩrĩria maguta manungĩ wega.

³⁹ Rĩria Mũfarisai ũria wamwĩtĩre onire ũndũ ũcio, akũra na ngoro atĩrĩ, “Korwo mũndũ ũyũ nĩ mũnabii, nĩangĩamenya ũria ũramũhutia nĩ mũndũ-wa-nja wa mũthemba ũrĩkũ, na atĩ nĩ mwĩhia.”

⁴⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, ndĩ na ũndũ wa gũkwĩra.”
Nake akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, njĩra.”

⁴¹ “Kũrĩ andũ eerĩ maarĩ na thĩrĩ wa mũndũ wakombithanagia mbeeca. ũmwe aarĩ na thĩrĩ wa dinari magana matano, na ũria ũngĩ dinari mĩrongo itano. ⁴² Na rĩrĩ, gũtirĩ o na ũmwe wao warĩ na mbeeca cia kũmũrĩha, nĩ ũndũ ũcio marĩ o eerĩ akĩmarekera thĩrĩ ũcio. Rĩu-rĩ, acio eerĩ nũũ ũngĩmwenda makĩria?”

⁴³ Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngwĩciiria nĩ ũria warekeirwo thĩrĩ ũria mũnene.”
Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩwatua wega.”

⁴⁴ Agĩcooka akĩhũgũrĩria mũndũ-wa-nja ũcio, akũra Simoni atĩrĩ, “Nĩũkuona mũndũ-wa-nja ũyũ? Njũkire nyũmba gwaku, no ndũnaahe maaĩ ma gwĩthamba nyarĩrĩ, no nĩanjihũgia nyarĩrĩ na maithori make, na acigĩria na njuĩrĩ yake. ⁴⁵ Wee-rĩ, ndũnaamumunya, no mũndũ-wa-nja ũyũ, kuuma rĩria ndonyire ndarĩ aratigĩthĩria

kūmumunya nyarīrī ciakwa. ⁴⁶ Wee-rī, ndūnanjītūrīria maguta mūtwe, no ūyū nīanjītūrīrie maguta manungi wega nyarīrī. ⁴⁷ Nī ūndū ūcio ngūkīra atīrī, nīarekeirwo mehia make maingī. Nīgūkorwo nīendanīte mūno. No ūrīa ūrekeirwo mehia manini, endanaga o hanini.”

⁴⁸ Jesū agīcooka akīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Nīwarekerwo mehia maku.”

⁴⁹ Ageni arīa angī makīambīrīria kwīrana atīrī, “Kaī ūyū akīrī ū, ūrarekanīra o na mehia?”

⁵⁰ Jesū akīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Gwītīkia gwaku nī gwakūhonokia; thīi na thayū.”

8

Ngerekano ya Mūhuri wa Mbeū

¹ Na rīrī, thuutha wa ūguo, Jesū agīthīi matūūra-inī o na tūtūūra-inī akīhunjagia ūhorō-ūrīa-Mwega wa ūthamaki wa Ngai. Arutwo ake arīa ikūmi na eerī maarī hamwe nake, ² o na atumia amwe a arīa maarūtītwo ngoma thūku na arīa maahonetio mīrimū: nao nī Mariamu (ūrīa wetagwo Mūmagidali), nīwe warūtītwo ndaimono mūgwanja; ³ na Joana mūtumia wa Husa, ūrīa warī mūrōri wa indo cia Herode; na Susana; na angī aingī. Atumia aya nīmamūtungatagīra na indo ciao ene.

⁴ Andū aingī nīmathiire na mbere kūngana harī Jesū moimīte matūūra-inī, na rīrīa andū maingīhire mūno akīmahe ūhorō na ngerekano, akīmeera atīrī, ⁵ Mūrīmi nīoimagarire akahure mbeū ciake. Na rīrīa aahuraga mbeū icio, imwe ikīgūa mūkīra-inī wa nīra; ikīrangīrīrio na magūrū, nacio nyoni cia rīera-inī igīka igīcirīa. ⁶ Ingī ikīgūa rūnyanjara-inī, na rīrīa ciamerire, mīmera iyo ikīhooha tondū wa kwaga ūigū. ⁷ Nacio mbeū ingī ikīgūa mīigua-inī, nayo mīigua igīkūranīra nacio na igīcithararia. ⁸ Mbeū ingī nacio ikīgūa tīri-inī mūnoru. Igīkūra, igīciara maīta igana ma iria cīahaandītwo.

Aarīkia kuuga ūguo, akīanīrīra, akiuga atīrī, “Ūrīa ūrī na matū ma kūigua, nīaigue.” ⁹ Nao arutwo ake makīmūūra ūrīa ngerekano iyo yoigaga. ¹⁰ Akīmeera atīrī, “Inyūi nīmūheetwo ūmenyo wa kūmenya hitho cia ūthamaki wa Ngai, no arīa angī ndīmaaraḡīria na ngerekano, nīgeetha, “‘maarora, makaaga kuona; na maigua, makaaga gūtaūkīrwo.’

¹¹ “Ngerekano iyo yugīte atīrī: Mbeū icio nī ūhorō wa Ngai. ¹² Mbeū iria ciagūire mūkīra-inī wa nīra nī andū arīa maiguaga ūhorō wa Ngai, nake mūcukani agooka akeheria ūhorō ūcio ngoro-inī ciao, nīguo matigetīkie mahonoke. ¹³ Nacio iria ciagūire rūnyanjara-inī nī andū arīa maiguaga ūhorō wa Ngai, na makawamūkīra na gīkeno, no makaaga mīri. Metīkagia o gwa kahinda kanini, no magerio moka makaūtiganīria. ¹⁴ Mbeū iria ciagūire mīigua-inī nī andū arīa maiguaga ūhorō, no o magīthiīaga-rī, magatharario nī mīhang’o, na ūtonga, na mīago, nao makaaga gūkūra. ¹⁵ No rīrī, mbeū iria ciagūire tīri-inī ūrīa mūnoru nī andū arīa maiguaga ūhorō marī na ngoro ya ma na njega, makaūtūria, na nī ūndū wa gūkīrīrīria, magaciaraḡa maciaro.

Tawa Ūgīrīrwo Handū Igūrū

¹⁶ “Na rīrī, gūtīrī mūdū ūgwatagia tawa akaūkūnīkīria na irebe, kana akaūiga rungu rwa ūrīrī. No aūigaga handū igūrū, nīguo andū arīa megūtoonya nyūmba mathererwo nī ūtheri. ¹⁷ Nīgūkorwo gūtīrī ūndū mūhithe ūtakaguūrio, na gūtīrī ūndū ūrī hitho-inī ūtakamenyeka kana ūtakanīkwo ūtheri-inī. ¹⁸ Nī ūndū ūcio mwīmenyagīrīrei ūrīa mūthikagīrīria. Ūrīa wothe ūrī na indo nīakongererwo nyingī; na ūrīa wothe ūtarī nīagatuunywo o na kīrīa arī nakīo.”

Nyina wa Jesū na Ariū a Nyina

¹⁹ Na rīrī, nyina wa Jesū na ariū a nyina na Jesū magīka kūmuona, no matingīahotire gūthīi hakuhī nake nī ūndū wa andū kūingīha. ²⁰ Mūdū ūmwe akīmūūra atīrī, “Maitūguo na ariū a maitūguo marūgamīte nja makīenda gūkuona.”

²¹ Nake akīmūcookeria atīrī, “Maitū na ariū a maitū nī arīa maiguaga ūhorō wa Ngai na makaūhingia.”

Jesū Kūhooreria Kīhuhūkanio

²² Mūthenya ūmwe Jesū nīerire arutwo ake atīrī, “Nītūrīngei tūthīi mūrīmo ūrīa ūngī wa iria.” Nī ūndū ūcio magītoonya gatarū magīthīi. ²³ Na rīrīa maathiīaga Jesū akīhītwo nī toro. Na rīrī, kūu iria-inī nī kwagūire na kīhuhūkanio kīnene, nako gatarū kau kaarī hakuhī kūūrīra maai-inī, na magīkorwo marī ūgwati-inī mūnene.

²⁴ Nao arutwo magĩthĩ makĩmũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ “Mwathani! Mwathani! Nĩtũkũrĩra maaĩ-inĩ!”

Nake Jesũ agĩũkĩra agikaania rũhuho na maaĩ macio maahũuranaga; namo makũmbĩ macio ma maaĩ makĩnyihanyiiha na gũkĩhoorera. ²⁵ Akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Wĩtĩkio wanyu ũrĩ ha?”

Nao makĩyũrwo nĩ guoya na makĩgega, makĩũranaga atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ? Aathaga huho o na maaĩ, nacio ikamwathĩkĩra.”

Jesũ Kũhonia Mũndũ warĩ na Ndaimono

²⁶ Makĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, magĩkinya rũgongo rwa Agerasi rũria rũng’ethaniire na Galili. ²⁷ Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ, aakinya thĩ agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ndaimono oimite itũũra-inĩ. Mũndũ ũcio nĩaikarĩte ihinda inene ategwĩkĩra nguo kana agatũũra nyũmba, no aatũũraga mbĩrĩra-inĩ. ²⁸ Rĩria mũndũ ũcio onire Jesũ, agĩkaya na akĩgũithia magũrũ-inĩ make, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na nĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ūria-Ūrĩ-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaiha, ndũkaanyariire!” ²⁹ Nĩgũkorwo Jesũ nĩathĩte ngoma iyo thũku yume thĩnĩ wa mũndũ ũcio. Niyamũnyiiitaga kaingĩ, na o na gũtũka nĩoohagwo moko na magũrũ na mũnyororo, na akarangĩrwo-rĩ, nĩatuangaga mũnyororo iyo yamuohaga, na ndaimono iyo igatũma athĩ kũndũ gũtarĩ andũ.

³⁰ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Legioni,” nĩgũkorwo aarĩ na ndaimono nyingĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩkĩrĩrĩria gũthaiha Jesũ ndagaciathe ithĩ Irima-rĩria-Rĩtarĩ-Gĩturi.

³² Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio harũrũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ hakuhi na hau. Ndaimono icio igĩthaiha Jesũ aciĩtĩkĩrie itoonye thĩnĩ wacio, nake agĩciĩtĩkĩria. ³³ Ndaimono cioima thĩnĩ wa mũndũ ũcio, igĩthĩ igĩtoonye ngũrwe, naruo rũũru rũũ rũkĩharũrũka kĩhurũrũka kũu na ihenya, rũkĩgũa iria-inĩ, rũkĩũrĩra kuo.

³⁴ Rĩria andũ arĩa maariithagia ngũrwe icio moonire ũria gwekĩka, makĩũra, magĩthĩ kũheana ũhoro ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, ³⁵ nao andũ makiumagara makone ũndũ ũcio wekĩkĩte. Rĩria maakinyire harĩ Jesũ na makĩona mũndũ ũcio woimĩtuo nĩ ndaimono aikarĩte magũrũ-inĩ ma Jesũ, arĩ na nguo na arĩ na meciiria mega, magĩtigĩra mũno. ³⁶ Andũ arĩa meyoire ũndũ ũcio makĩra andũ acio angĩ ũria mũndũ ũcio warĩ na ndaimono aahonetio. ³⁷ Nao andũ othe a rũgongo rũu rwa Agerasi magĩthaiha Jesũ oime kũu kwao amatige, nĩgũkorwo nĩmanyiĩtuo nĩ guoya. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩtoonye gatarũ agĩthĩ.

³⁸ Nake mũndũ ũcio warutĩtuo ndaimono akĩmũthaiha mathĩ nake, no Jesũ akĩmwathia athĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, ³⁹ “Cooka mũciĩ ũkoige ũria wothe Ngai agwĩkĩire.” Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthĩ akĩria andũ othe a itũũra ũria Jesũ aamwĩkĩire.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

⁴⁰ Na rĩrĩ, Jesũ aacooka kuuma mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria, andũ aingĩ nĩmamwamũkĩrĩre tondũ nĩmamwetereire. ⁴¹ Hĩndĩ iyo mũndũ wetagwo Jairũ warĩ mũnene wa thunagogi agĩũka, akĩgũithia magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũthaiha athĩ gwake, ⁴² nĩ ũndũ mũirĩtu wake wa mũmwe warĩ wa ta mĩaka ikũmi na ĩrĩ aarĩ hakuhi gũkua.

Na Jesũ arĩ nĩrĩa-inĩ agĩthĩ-rĩ, andũ nĩmamũhatĩkaga. ⁴³ Gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ haarĩ na mũtumia ũmwe watũire oiraga thakame mĩaka ikũmi na ĩrĩ, na gũtirĩ mũndũ ũngiamũhonire. ⁴⁴ Mũtumia ũcio agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na o rĩmwe agĩtiga kuura.

⁴⁵ Nake Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Nũ ũcio wahutia?”

Rĩria othe maakaanire, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, andũ nĩmagũthiũrũkĩrie na magakũhĩka.”

⁴⁶ Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ harĩ mũndũ waahutia, tondũ nĩndaigua hinya woima thĩnĩ wakwa.”

⁴⁷ Nake mũtumia ũcio, ona atĩ ndangĩhota kwĩhitha, agĩũka akĩinainaga, akĩgũithia magũrũ-inĩ make. Arĩ hau mbere ya andũ othe akĩheana gĩtũmi kĩria gĩatũmite amũhutie na ũria aahonirio o ro rĩmwe. ⁴⁸ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone. Thĩ na thayũ.”

⁴⁹ Na o hĩndĩ iyo Jesũ akĩaragia, hagĩkinya mũndũ woimite mũciĩ kwa Jairũ ũria mũnene wa thunagogi, akiuga atĩrĩ, “Mwarĩguo nĩarĩkĩtie gũkua, tĩa gũthĩnia Mũrutani.”

⁵⁰ Jesũ aigua ũguo, akĩria Jairũ atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, wee ĩtĩkia tu, na nĩekũhona.”

⁵¹ Rĩria aakinyire kwa Jairũ, ndaarekire mũndũ o na ũmwe atoonye hamwe nake, tĩa o Petero, na Jakubu, na Johana, na ithe na nyina a mwana ũcio. ⁵² Hĩndĩ iyo andũ

othe no kūrira maariraga magīcakayaga nī ūndū wa mwana ūcio. Jesū akīmeera atīrī, “Tigai kūrira, ti mūkuū, nī gūkoma akomete.”

⁵³ Nao makīmūthekeerera, tondū nīmooī atī aarī mūkuū. ⁵⁴ Nowe Jesū akīnyīita mwana ūcio guoko, akiuga atīrī, “Mwana wakwa, ūkīra!” ⁵⁵ Na hīndī o iyo agīcookererwo nī muoyo wake, na o rīmwe akīrūgama. Jesū agīcooka akīmeera mahe mwana ūcio kīndū gīa kūrīa. ⁵⁶ Nao aciari ake makīgega mūno, nowe akīmaatha matikeere mūndū o na ū ūndū ūcio wekīkīte.

9

Jesū Gūtūma Arutwo arīa Ikūmi na Eerī

¹ Na rīrī, Jesū aarīkia gwīta arutwo arīa ikūmi na eerī hamwe, nīamaheire hinya na ūhoti wa kūngata ndaimono ciothe na kūhonia mīrimū, ² na akīmatūma mathīī makahunje ūhoru wa ūthamaki wa Ngai na mahonagie andū arīa arūaru. ³ Nake akīmeera atīrī, “Mūtīgakuue kīndū o nakī kīa rūgendo; mūtīgakuue mūtirima, kana mūhuko, kana irio, kana mbeeca o na kana nguo tīga o iria mwīhumbīte. ⁴ Nyūmba rīrīa yothe mūrītoonyaga ikaragai kuo nginya rīrīa mūkoima itūūra rīu. ⁵ Andū mangīkaarega kūmūnyīita ūgeni-rī, mūkaaribariba magūrū manyu rūkūngū rūitike mūkiuma itūūra rīao arī ūira wa kūmatūira ciira.” ⁶ Nī ūndū ūcio makīumagara magīthīī kuuma gatūūra kamwe nginya karīa kangī makīhunjagīa Ūhoru-ūrīa-Mwega na makīhonagīa andū kūrīa guothe maathūaga.

⁷ Na rīrī, rīrīa Herode ūrīa mūthamaki aigūire ūhoru wa maūndū mothe marīa maathūaga na mbere, nīataangīkire ngoro mūno tondū andū amwe moigaga atī Johana nīariūkīte kuuma kūrī arīa akuū, ⁸ na angī makoiga atī Elīja nīonekanīte, o na angī makoiga atī mūnabī ūmwe wa arīa a tene nīariūkīte. ⁹ No Herode akiuga atīrī, “Johana nīndamūrengithirie mūtwe. Ūyū ndīraigua ūhoru wake-rī, nīwe ū?” Nake akūrīrīrīa kūmuona.

Jesū Kūhūūnia Andū Ngiri Ithano

¹⁰ Nao atūmwō maacooka, makīra Jesū maūndū marīa mekīte. Nake akīehera kuo, agīthīī nao itūūra rīetagwo Bethisaida, ¹¹ no andū aingī makīmenya ūhoru ūcio na makīmūrūmīrīra. Nake akīmaamūkīra na akīmahe ūhoru wa ūthamaki wa Ngai, na akīhonia arīa maabatarītio nī kūhonio.

¹² Hwai-inī arutwo arīa ikūmi na eerī magīūka kūrī we makīmwīra atīrī, “Ingata andū aya nīguo mathīī mīcīī rīrīa rīrī hakuhī o na mīgūnda-inī mageethe irio na gwa gūkoma, tondū haha tūrī nī werū ūtarī andū.”

¹³ Nake akīmacookeria atīrī, “Maheei kīndū gīa kūrīa.”

Nao makīmwīra atīrī, “Tūrī o na mīgate itano na thamaki igīrī, no tūthire tūkagūrīre andū aya othe irio.” ¹⁴ (Handū hau haarī na arūme ta ngiri ithano.)

Nowe akīra arutwo ake atīrī, “Maikariei thī marī ikundi cia andū mīrongo itano itano.” ¹⁵ Nao arutwo magīka o ūguo, magīkaria andū othe thī. ¹⁶ Nake akīoya mīgate iyo itano na thamaki icio igīrī, akīrora na igūrū, agīcookia ngaatho na agīcienyūranga. Agīcooka agīcinengera arutwo ake magaīre andū. ¹⁷ Othe makīrīa makīhūūna, nao arutwo makīyūria ciondo ikūmi na igīrī cia cienyū iria ciatigarire.

Petero Kuumbūra Kristū

¹⁸ Na rīrī, hīndī imwe Jesū akīhooya arī keheri-inī, arutwo ake magīkorwo marī hamwe nake. Akīmooria atīrī, “Andū moigaga nī nī nī ū?”

¹⁹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Amwe moigaga nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga nīwe Elīja; angī nao makoiga atī mūnabī ūmwe wa arīa a tene nīariūkīte.”

²⁰ Nake akīmooria atīrī, “Inyuī na inyuī-rī, mugaga atīa? Mugaga nī nī ū?”

Petero akīmūcookeria atīrī, “Wee nīwe Kristū ūrīa wa Ngai.”

²¹ Nake Jesū akīmakaanīa na hinya, akīmeera matikeere mūndū o na ūrīkū ūhoru ūcio. ²² Nake akiuga atīrī, “Mūrū wa Mūndū no nginya one mathīna maingī, na aregwo nī athuuri, na athīnjīri-Ngai arīa anene, o na arutani a watho, na no nginya ooragwo na thuutha wa mīthenya itatū ariūkio.”

²³ Agīcooka akīmeera othe atīrī, “Mūndū o wothē ūngīenda kūnūmīrīra, no nginya eerege we mwene, na oyage mūtharaba wake o mūthenya, aanūmagīrīre. ²⁴ Nīgūkorwo ūrīa wothē wendaga kūhonokia muoyo wake nīakoorwo nīguo, no ūrīa wothē ūkoorwo nī muoyo wake nī ūndū wakwa nīakaūhonokia. ²⁵ Mūndū angīgūna nakī angīgūwatīra thī yothē, no ate muoyo wake kana orwo nīguo? ²⁶ Mūndū o wothē ūngīconoka nī ūndū wakwa na nī ūndū wa ciugo ciakwa, o nake nīagaconokerwo nī Mūrū wa Mūndū rīrīa agacooka arī na rīiri wake, na rīiri wa Ithe, o na wa arāika

arĩa atheru. ²⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe a aya marũngĩĩ haha matigacama gĩkuũ matonete ũthamaki wa Ngai.”

Jesũ Kũgarũrũka ũria Aatarĩ

²⁸ Mĩthenya ta inana thuutha wa Jesũ kwaria ũhoru ũyũ nĩathiire na Petero, na Johana na Jakubu akĩambata nao kĩrĩma igũrũ makahooe. ²⁹ Na rĩrĩa ahooyaga, mũhaanĩre wa ũthĩu wake ũkĩgarũrũka, nacio nguo ciake ikĩerũha igĩkenga o ta rũheni. ³⁰ Na rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Musa na Elija, ³¹ makiumĩrĩra Jesũ marĩ na riiri mũnene makĩaria nake. Maaragia ũhoru wa gũkua gwake, kũria aakirie kũhingia akinya Jerusalemu. ³² Petero hamwe na arĩa maarĩ nake nĩmahĩtĩtwo nĩ toro, na rĩrĩa mookĩrĩre, makĩona riiri wake na andũ acio eerĩ maarũngĩĩ hamwe nake. ³³ Na rĩrĩa andũ acio maatiganaga na Jesũ, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kimwe giaku, na kimwe kia Musa, na kimwe kia Elija.” (Nowe ndaamenyaga ũria oigaga.)

³⁴ Na o akĩaragia-rĩ, itu rĩkiumĩra na rĩkĩmahumbĩra, nao magĩtigĩra mũno nĩ kũhumbĩrwo nĩ itu rĩu. ³⁵ Mũgambo ũkiama itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũria ndĩthuurĩre; mũguagei.” ³⁶ Thuutha wa mũgambo ũcio kũiguĩka, makĩona atĩ Jesũ aarĩ wiki. Nao arutwo magĩkĩra ki na ũhoru ũcio, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe meerire matukũ-inĩ macio maũndũ marĩa moonete.

Jesũ Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ngoma Thũku

³⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ, maikũrũka kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ agĩtungwo nĩ andũ aingĩ. ³⁸ Na rĩrĩ, mũndũ warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ acio akianĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, ndagũthaita ũrore mũriũ wakwa, nĩgũkorwo nĩ mwana wakwa wa mũmwe. ³⁹ Na ngoma thũku nĩmũnyĩitaga na agakaya o rĩmwe; ningĩ ikamũrũnda na ikamũthiorania, igatũma arute mũhũyũ na kanua. Ndĩmũrekaagia o na hanini, na nĩramwananga. ⁴⁰ Ndĩrathaitire arutwo aku maingate ngoma iyo, no mararemwo.”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetĩkagia na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara hamwe na inyuĩ, na ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Rehe mũrũguo haha.”

⁴² Rĩrĩa kamwana kau gaathĩiaga harĩ Jesũ, ndaimono iyo igĩgatungumania thĩ, na igĩgathiorania. No Jesũ agĩkũuma roho ũcio mũũru, akĩhonia kamwana kau, agĩgacookeria ithe. ⁴³ Nao othe makĩgegio nĩ ũnene wa Ngai.

Hĩndĩ rĩa andũ othe maagegetio nĩ ũria wothe Jesũ eekĩte, akĩra arutwo ake atĩrĩ, ⁴⁴ “Thĩkĩrĩriai wega ũria ngũmwĩra: Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaniro aneanwo moko-inĩ ma andũ.” ⁴⁵ No-o matiamenyire ũguo nĩ kuuga aĩa. Nĩmahithĩtwo ũhoru ũcio, nĩ ũndũ ũcio makĩaga kũũmenya, na magĩtigĩra kũmũria ũhoru ũcio.

Nũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

⁴⁶ Na gũkĩgĩa na ngarari gatagatĩ ka arutwo makĩũrania nũu wao ũngĩtũka mũnene kũrĩ arĩa angĩ. ⁴⁷ Nake Jesũ, tondũ nĩamenyaga meciiria mao, akĩoya kaana kanini agĩkarũgama hakuhĩ nake. ⁴⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ŭria wothe wamũkagĩra kaana gaka thĩinĩ wa rĩtwa riakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ũria ũnyamũkagĩra ti nĩ aamũkagĩra, no nĩ ũria wandũmire. Nĩgũkorwo ũria mũnini gatagatĩ-inĩ kanyu inyothe, ũcio nĩwe mũnene kũmũkĩra.”

⁴⁹ Nake Johana akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi, nĩtũronire mũndũ akĩingata ndaimono na rĩtwa riaku, na ithuĩ tũrageria kũmũgĩria tondũ ti ũmwe witũ.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikamũgĩrie, nĩgũkorwo ũria ũtarĩ ũthũ na inyuĩ, ũcio nĩ ũmwe wanyu.”

Andũ a Samaria Kũrega Jesũ

⁵¹ Na rĩrĩ, kahinda gake gaakuhĩrĩria ga kwambata matu-inĩ, Jesũ nĩatuire itua rĩa gũthĩĩ Jerusalemu. ⁵² Nake agĩtũma andũ mathũĩ mbere yake kũhaarĩria maũndũ nĩ ũndũ wake, magĩthĩĩ magĩtoonya gatũura kamwe ga Samaria;* ⁵³ no andũ a kũu matiamũnyĩitire ũgeni, tondũ aathĩiaga Jerusalemu. ⁵⁴ Rĩrĩa arutwo ake, Jakubu na Johana monire ũguo makĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩũkwenda twĩtie mwaki uume igĩrũ ũmaniine?” ⁵⁵ Nowe Jesũ akĩhũgũra akĩmakaania, ⁵⁶ nao magĩthĩĩ gatũura kangĩ.

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

⁵⁷ Rĩrĩa maathĩiaga na njĩra, mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũria guothe ũrĩthĩiaga.”

⁵⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no rĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mũtwe wake.”

* 9:52 Andũ a Samaria maarĩ ũthũ mũnene mũno na Ayahudi.

⁵⁹ Akĩira mündũ ũngĩ atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

No mündũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thĩ ngathike baba.”

⁶⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke arĩa akuũ mathikage akuũ ao ene, no wee thĩ ũkahunje ũhoro wa ũthamaki wa Ngai.”

⁶¹ Na mündũ ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nũ nĩngũkũrũmĩrĩra, no reke nyambe thĩ ngoĩgĩre andũ aitũ ũhoro.”

⁶² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gũtirĩ mündũ o na ũrĩkũ ũnyĩitaga mũraũ na guoko gwake na agacooka kũrora na thuutha wagĩrĩre gũtungata ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo Mĩrongo Mũgwanja na Eerĩ

¹ Thuutha wa ũguo Mwathani agĩthuura andũ angĩ mĩrongo mũgwanja na eerĩ, akĩmatũma eerĩ eerĩ, mathĩĩ mbere yake matũũra-inĩ mothe na kũndũ kũrĩa we aakirie gũthĩĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. Nĩ ũndũ ũcio, thaitai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩĩ magetha-inĩ make. ³ Thĩĩ! Ndamũtũma ta tũgondu gatagati-inĩ ka njũũ. ⁴ Mũtigakuue kĩbeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ; na mũtikageithie mündũ o na ũrĩkũ njĩra-inĩ.

⁵ “Nyũmba o yothe irĩa mũrĩtoonyaga-rĩ, ambagai kuuga atĩrĩ, “Thayũ ũrogĩa nyũmba ĩno.’ ⁶ Na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ mündũ mwendi thayũ kuo, thayũ ũcio wanyu nĩrũĩkaraga nake; na kũngĩkorwo gũtirĩ, thayũ ũcio wanyu nĩ ũrĩmũcookagĩrĩra. ⁷ Ikarai nyũmba ĩyo, mũrĩĩage na mũkanyua kĩrĩa gĩothe marĩmũheaga, nĩgũkorwo mũrutĩ wĩra nĩagĩrĩrwo kũheagwo mũcaara wake. Mutikoimage nyũmba ĩmwe mũgathĩĩ irĩa ĩngĩ.

⁸ “Mũngĩgatoonya itũũra mũnyĩitwo ũgeni-rĩ, rĩĩagai o kĩrĩa mũngĩheo. ⁹ Honagai arĩa arũaru kuo, na mũmeerage atĩrĩ, ‘Ūthamaki wa Ngai nĩmũkuhĩrĩire.’ ¹⁰ No mũngĩgatoonya itũũra o rĩothe mwage kũnyĩitwo ũgeni-rĩ, umagarai, mũthĩĩ njĩra-inĩ ciarĩo muuge atĩrĩ, ¹¹ ‘Nĩtwaribariba o na rũkũngũ rwa itũũra rĩanyu rũrĩa rwĩnyĩĩrĩre magũrũ maitũ, rũmũcookerere. No rĩrĩ, menyai wega ũũ: ũthamaki wa Ngai nĩmũkuhĩrĩire.’ ¹² Ngũmwĩra atĩrĩ, Sodomu nĩgũgakĩrĩrĩrio mũthenya ũcio gũkĩra itũũra rĩu.

¹³ “Inyũ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-! O na inyũ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-! Tondũ korwo ciamu irĩa mwarĩngĩrwo nĩcio ciarĩngĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩerĩrĩre tene mehumba nguwo cia makũnia na mehurĩre mũhu.

¹⁴ No andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyũ. ¹⁵ Na inyũ, andũ a Kaperinaumu, mũũĩ atĩ nĩmũgatũũgĩrio nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũkio mũkinye kũrĩa kũriku mũno.

¹⁶ “Mündũ ũrĩa ũmũthikagĩrĩria inyũ nĩ nĩ athikagĩrĩria, na ũrĩa ũmũregaga nĩ nĩ aregaga, na ũrĩa ũrĩndegaga nĩ ũrĩa wandũmire arĩregaga.”

¹⁷ Nao andũ acio mĩrongo mũgwanja na eerĩ magĩcooka makenete, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, o na ndaimono nĩratwathĩkagĩra thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩaku.”

¹⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩronire Shaitani akĩgũa kuuma igũrũ ta rũheni. ¹⁹ Inyũ nĩndĩmũheete ũhoti wa kũrangĩrĩria nyoka na tũng’aurũ, na wa gũtooria hinya wothe wa thũ; gũtirĩ kindũ gĩkamwĩka ũuru. ²⁰ No rĩrĩ, mũtigakene tondũ ngoma nĩmũwathĩkagĩra, no kenagai tondũ marĩitwa manyu nĩmandĩkitwo kũrĩa Igũrũ.”

²¹ Na ihinda o rĩu, Jesũ akĩũyũrwo nĩ gĩkeno kĩa Roho Mũtheru, akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩhĩthĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, no ũkamaguũrĩria tũkenge. Baba, wĩkĩte ũguo tondũ nĩguo wendi waku.

²² “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mündũ ũũĩ Mũriũ nũũ, tiga Ithe witũ, na gũtirĩ mündũ ũũĩ Ithe witũ nũũ o tiga Mũriũ na arĩa othe Mũriũ endaga kũguũrĩria.”

²³ Agĩcooka akĩhũgũkĩra arutwo ake, akĩmeera marĩ oiki atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maito marĩa marona kĩrĩa mũrona. ²⁴ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, anabii aingĩ na athamaki nĩmerĩrĩre kuona maũndũ marĩa mũrona, no matiamonire na nĩmerĩrĩre kũigua maũndũ marĩa mũraigua, no matiamaignire.”

Ngerekano ya Mũsamaria ũrĩa Mwega

²⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe mũrutani ũmwe wa watho nĩarũgamire nĩguo agerie Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

²⁶ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Kwandīkītwo atīa Watho-inī? Wee-rī, kāi ūthomaga atīa?”

²⁷ Mündū ūcio akīmūcookeria, akiuga atīrī, “Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe, o na meciiria maku mothe; na ‘Endaga mündū wa itūūra rīanyu o ta ūrīa wiyendete wee mwene.’”

²⁸ Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nī wacookia wega; ikaga ūguo, na nīūgatūūra muoyo.”

²⁹ No mündū ūcio nīeendaga gwītua mweга, nī ūndū ūcio akīūra Jesū atīrī, “Nake mündū wa itūūra nūū?”

³⁰ Nake Jesū akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Nī kwarī na mündū ūmwe waikūrūkaga oimīte Jerusalemu arorete Jeriko, na akīnyitwo nī atunyani. Nao makīmūruta nguo, makīmūhūūra, magīcooka magīthīi, makīmūtiga arī hakuhi gūkua. ³¹ Mūthīnjīri-Ngai ūmwe nīagereire njīra iyo, na rīrīa onire mündū ūcio, akīhītūkīra mūkīra-inī ūrīa ūngī wa njīra. ³² Ūguo noguo Mūlawīi eekire, hīndī ūrīa aakinyire hau, o nake, amuona akīhītūkīra mūkīra ūūrīa ūngī wa njīra. ³³ No rīrī, Mūsamaria ūmwe warī rūgendo-inī nīakinyire harīa mündū ūcio aarī, amuona akīmūguīra tha. ³⁴ Agīthīi harī we, akīmūoha ironda, na akīmūtīrīria maguta na ndibei. Agīcooka akīmūoya, akīmūhaicia igūrū rīa ndigiri yake, akīmūtware nyūmba ya ageni, akīmūmenyerera. ³⁵ Kwarooka gūkīa Mūsamaria ūcio akīruta dinari igīrī, agīcinengera mwene nyūmba iyo ya ageni, akīmwīra atīrī, ‘Mūmenyagīrīre, na ndacooka nīngagūcookeria kīrīa kīngī ūgaakorwo ūhūthīrīte.’

³⁶ “Ūgwīciiria nī mündū ūrīkū wa acio atatū watūkīre mündū wa itūūra harī mündū ūcio wanyītītwo nī atunyani?”

³⁷ Nake mūrutani ūcio wa watho akīmūcookeria atīrī, “Nī ūrīa wamūiguīrīre tha.” Jesū akīmwīra atīrī, “Thīi ūgeeke o ta ūguo.”

Jesū arī Mūciī kwa Maritha na Mariamu

³⁸ Na rīrī, Jesū na arutwo ake marī njīra-inī magīthīi, nīatoonyire gatūūra kamwe kūrīa aanyītirwo ūgeni mūciī kwa mūtumia wetagwo Maritha. ³⁹ Maritha aarī na mwarī wa nyīna wetagwo Mariamu, nake aikarīte magūrū-inī ma Mwathani athīkīrīrie ūrīa oigaga. ⁴⁰ Nowe Maritha nīarī na mīhang’o nī ūndū wa maūndū marīa mothe magīrīre kūhaarīrio. Agīuka harī Jesū, akīmūūra atīrī, “Mwathani, kāi ūtarona ūrīa mwarī wa maitū andekereire wīra? Mwīre oke andeithie!”

⁴¹ Nake Mwathani akīmūcookeria atīrī, “Maritha, Maritha, nīūtangīkīte, na ūgethīnia na maūndū maingī, ⁴² no nī harī ūndū ūmwe tu ūbataranītie. Mariamu niethuurīre ūndū ūrīa mweга makīria, naguo ūndū ūcio ndangītunywo.”

11

Ūrutani wa Jesū ūkonīi Mahooya

¹ Na rīrī, mūthenya ūmwe Jesū aarī handū akīhooya. Rīrīa aarīkīrie kūhooya, mūrutwo ūmwe wake akīmwīra atīrī, “Mwathani, tūrute kūhooya o ta ūrīa Johana aarutire arutwo ake.”

² Nake Jesū akīmeera atīrī, “Rīrīa mūkūhooya, ugagai atīrī:

“ ‘Ithe witū (ūrī Igūrū),

rītwa rīaku nīrīamūrwo,

ūthamaki waku nīūūke.

(Ūrīa wendete nīwīkagwo gūkū thī,

o ta ūrīa gwīkagwo kūu igūrū.)

³ Tūheage o mūthenya irio ciitū cia gūtūigana.

⁴ Na ūtūrekere mehīa maitū,

o ta ūrīa o na ithūi tūrekagīra arīa othe matwīhagīria.

Na ndūgatūtware magerio-inī

(no kūhonokia ūtūhonokagīe ūūru-inī).”

⁵ Agīcooka akīmeera atīrī, “Mündū ūmwe wanyu angīkorwo arī na mūrata nake athīi gwake ūtukū gatagatī amwīre atīrī, ‘Mūrata wakwa, he mīgate itatū, ⁶ nīgūkorwo ndī na mūrata wakwa wanjeerera, na ndirī na kīndū gīa kūmūhe arīe.’

⁷ “Nake mündū ūcio ūrī nyūmba thīnī amūcookerie atīrī, ‘Tīga gūūthīnia. Nīndīkītie kūhīnga mūrango na tūrī toro hamwe na ciana ciakwa. Ndingīhota gūūkīra ngūhe mīgate.’ ⁸ Ngūmwīra atīrī, o na angīkorwo ndangūkīra amūhe mīgate iyo nī ūndū wa ūrata-rī, no nī ūndū wa ūrīa amūringīrīrie-rī, mündū ūcio nīegūūkīra amūhe kīrīa gīothe abatairio nīkīo.”

⁹ “Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī: Hooyai na nīmūkūheo; mathaai na nīmūkuona; ringaringai mūrango na nīmūkūhingūrwo. ¹⁰ Nīgūkorwo ūrīa wothe ūhooyaga

nīaheagwo; na ūrīa ūmaathaga nīonaga; na ūrīa ūringaringaga mūrango nīahingūrāgīrwo.

¹¹ “Nī mūciari ūrīkū thīnī wanyu ūngīitio thamaki nī mwana wake, nake amūhe nyoka? ¹² Kana eetio itumbī amūhe kang’aurū? ¹³ Angīkorwo inyuī, o na mūrī oorū, nīmūū kūhe ciana cianyo iheo njega-rī, Ithe wanyu ūrīa ūrī Igūrū githī ndarīkīrāgīrīria kūhe Roho Mūtheru kūrī arīa mamūhooyaga!”

Jesū na Beelizebuli

¹⁴ Na rīrī, Jesū nīaingataga ndaimono yume thīnī wa mūdū ūtaaragia. Rīrīa ndaimono ūyo yomire, mūdū ūcio ūtaaragia akīaria, nakīo kīrīndī kīa andū gīkīgega. ¹⁵ No amwe ao makiuga atīrī, “Aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ūrīa mūnene wa ndaimono.” ¹⁶ Nao andū angī makīmūgeria, makīmūria amaringīre kīama kiumite igūrū.

¹⁷ Jesū nīamenyire ūrīa meciiragia, nake akīmeera atīrī: “Ūthamaki o wothe ūngīgayūkana ūkaniīrīre guo mwene no ūharagane, nayo nyūmba īngīgayūkana yūkaniīrīre yo nyene no īgwe. ¹⁸ Angīkorwo Shaitani nīagayūkanīte akeyūkīrīra we mwene-rī, ūthamaki wake ūngīkīūhaanda atīa? Ndoiga ūguo tondu mūrōiga atī nī nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli. ¹⁹ Nīngī angīkorwo nī nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rī, arūmīrīri anyu maingataga ndaimono na hinya wa ū? Nī ūndū ūcio-rī, acio nīo makaamūtūira ciira. ²⁰ Na rīrī, ingīkorwo nyingataga ndaimono na hinya wa kīara kīa Ngai-rī, ūthamaki wa Ngai nīūūkīte kūrī inyuī.

²¹ “Rīrīa mūdū njamba oya indo ciake ciothe cia mbaara, arangīre nyūmba yake mwene, indo ciake ciikaraga irī ngītīre. ²² No rīrī, mūdū ūngī ūrī na hinya kūmūkīra angīmūtharīkīra amūtōorie, nīamūtunyaga indo ciake cia mbaara iria ehokete, na akagaīra andū indo iria akoragwo atahīte.

²³ “Mūdū ūrīa ūtarī hamwe na nī, ūcio nī thū yakwa, na ūrīa ūtacookanagīrīria hamwe na nī, ūcio nī kūhurunja ahurunjaga.

²⁴ “Na rīrī, hīndī irīa ngoma thūku yoima thīnī wa mūdū, itūikanagīria werū-inī īgīcaria ūhurūko na īkawaga. Hīndī ūyo īkoiga atīrī, ‘Nīngūcooka nyūmba irīa ndoimire.’ ²⁵ Na yacooka īgakora nyūmba ūyo irī haate, īgathondekwo wega. ²⁶ Hīndī ūyo ngoma ūyo thūku īkagīra ngoma ingī mūgwanja thūku makīria mayo, īgatoonya, īgaikara kuo. Naguo mūkarīre wa mūdū ūcio ūgathūka gūkīra wa mbere.”

²⁷ Rīrīa Jesū aaragia maūdū maya-rī, mūdū-wa-nja warī gatagatī-inī ga kīrīndī akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Kūrathimwo nī maitūguo ūrīa wagūciarire na agīkuongithia.”

²⁸ Nake Jesū agīcookīa atīrī, “Kūrathimwo nī arīa maiguaga kiugo kīa Ngai na magagīathīkīra.”

Kīmenyithia kīa Jona

²⁹ Na rīrīa kīrīndī kīa andū kīongererekire-rī, Jesū akiuga atīrī, “Rūrū nī rūciaro rwaganu. Rūrāgia rūringīrwo kīama, no gūtīrī kīama rūkaringīrwo tīga o kīrīa kīaringīrwo Jona. ³⁰ Nīgūkorwo o ta ūrīa Jona aarī kīmenyithia kūrī andū a Nineve, ūguo noguo Mūrū wa Mūdū egūkorwo arī kīmenyithia kūrī rūciaro rūrū. ³¹ Mūtumia-mūthamaki ūrīa wa mwena wa Gūthini nīakarūgama hīndī ya ciira hamwe na andū a rūciaro rūrū arūtūire ciira, nīgūkorwo oimire ituri cia thī oke athikīrīre ūgī wa Solomoni, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Solomoni arī haha. ³² Andū a Nineve nīmakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciaro rūrū marūtūire ciira; nīgūkorwo nīmeririre maahunjīrio nī Jona, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Jona arī haha.

Tawa wa Mwīrī

³³ “Gūtīrī mūdū ūgwatagia tawa agacooka akaūiga handū ūtangīoneka kana akaūiga rungu rwa irebe, no aūigaga handū igūrū nīguo arīa megūtōonya nyūmba mathererwo nī ūtheri. ³⁴ Rīitho rīaku nīrīo tawa wa mwīrī waku. Rīrīa maitho maku marī mega, mwīrī waku wothe o naguo ūkoragwo ūiyūrīte ūtheri. No rīrīa matarī mega-rī, mwīrī waku o naguo ūkoragwo ūiyūrīte nduma. ³⁵ Hakīrī ūguo-rī, menyerera ūtheri ūrī thīnī waku ndūgatūike nduma. ³⁶ Nī ūndū ūcio-rī, mwīrī waku wothe ūngīyūrwo nī ūtheri, na ndūrī handū harī nduma, nīūrītheragīrwo nī ūtheri biū, o ta ūrīa ūtheri wa tawa ūkūmūrīkagīra.”

Haaro Ithathatū

³⁷ Hīndī irīa Jesū aarīkīrie kwaria, Mūfarisai ūmwe akīmūnyīta ūgeni gwake makarīanīre; nī ūndū ūcio agīthī, agīkara metha-inī. ³⁸ No Mūfarisai ūcio ona ūguo akīgega nī ūndū Jesū ndaambire gwithamba moko atanarīa irio.

³⁹ Nake Mwathani akimwira atiri, "Inyuufi Afarisai muthambagia gikombe na thaani mwena wa na iguru, no thini wanyu muyuritu ni ukoroku na waganu. ⁴⁰ Inyuufi irimu ici! Githi uria wombire mwena wa na nja to we wombire mwena wa na thini? ⁴¹ No riri, hegai athini kiria kiri thini wa thaani, na hinda iyo indo ciothe niguutuka theru hara inyuufi."

⁴² "Kai muri na haaro inyuufi Afarisai-i! Tondū murutagira Ngai gicunji gia ikumi gia terere, na togotia na nyeni cia mthemba yothe no mukaaga kurumbuyia kihotoo na wendani wa Ngai. Mwaagirirwo ni gwikaga maundu macio mutegutiganiria macio mangi ma mbere.

⁴³ "Kai muri na haaro inyuufi Afarisai-i! Tondū mwendaga guikarira iti iria cia mbere thunagogi-ini na mugeithagio muri ndunyuni-ini.

⁴⁴ "Kai muri na haaro-i, tondū mutari ta mbirira itari ruri iria andu mageragira iguru riacio matekumenya."*

⁴⁵ Murutani umwa wa Watho akimucokeria, akimwira atiri, "Murutani, riria ukwaria maundu macio-ri, nuraturuma o na ithu."

⁴⁶ Nake Jesu akimucokeria atiri, "O na inyuufi arutani a Watho kai muri na haaro-i! Tondū mukuithagia andu mirigo mititu iria matanghota gukuua, na inyuufi ene mutingimihutia o na kaara kamwe mumateithie.

⁴⁷ "Kai muri na haaro-i! Tondū mwakagira anabii mbirira, o aria mooragirwo ni maithe manyu ma tene. ⁴⁸ Ni undu ucio mugakiruta ura ati nimumwikaniite na uria maithe manyu meekire; ati nio mooragire anabii, na inyuufi mukamaakira mbirira. ⁴⁹ Tondū wa uguo uugi wa Ngai uugite atiri, 'Ningamatumira anabii na atumwo, moorage amwe ao na manyariire aria ang'i.' ⁵⁰ Ni undu ucio ruciaro ruru nirugaciirithirio thakame ya anabii othe iria yanaitwo kuuma o kiambirira gia thi, ⁵¹ kuuma thakame ya Habilii nginya thakame ya Zekaria uria woragirwo gatagati-ini ga kigongona na handu hara hatheru. Ii niguu, ngumwira atiri, ruciaro ruru nurukahirithirio thakame iyo.

⁵² "Kai muri na haaro inyuufi arutani a watho-i! Tondū nimweheretie kihinguro kia umenyo. Inyuufi ene mutiigana gutoonya, na aria marena gutoonya mukamagiria."

⁵³ Jesu aarikia kuuma kuu, Afarisai na arutani a watho makiambirira kumukararia mari na uru muno na kumugita na kumuria ciuria niguu aarie maundu mangi, ⁵⁴ makigeria kumutega maiguu kana ni hara undu muru angaria.

12

Gukaanio na Kuumiriro

¹ O hinda iyo, riria kirindi kia andu ngiri nyingi kionganite hamwe, nginya makarangana-ri, Jesu akiamba kwariria arutwo ake, akimeera atiri, "Mwimenererei ndawa ya kumbia migate ya Afarisai, na niyo uyinga. ² Gutiri undu muthithanie utakaguurio, o na kana undu muthithe utakamenyeka. ³ Maundu maria mwaririe nduma-ini, makaiguu muthenya harigici, na uria wothe mwanahanirira matu-ini muri tunyumba twa thini, nukaniirirwo kuuma nyumba iguru.

⁴ "Ngumwira atiri arata akwa, tigagai gwitigira aria mooragaga mwiri na thuutha ucio gutiri undu manghota gwika. ⁵ No ni ngumuonia uria inyuufi mwaagirirwo ni gwitigira: Mwitigagirei uria unguraga mwiri na thuutha wa uguo ar na uhoti wa gukia mundu Jehanamu. Ngumwira atiri na ma, mwitigagirei ucio. ⁶ Githi tunyoni tutano tutiendagio tuthendi twiri? No riri, gutiri o na kamwe gatuo Ngai ariganagirwo niko. ⁷ No ti-itheru, o na njuiri cianyu cia mutwe ni ndare. Tigagai gwitigira, inyuufi muri a bata gukira tunyoni tuingi.

⁸ "Ngumwira atiri, uria wothe ukanyumbura mbere ya andu, o nake Muru wa Mundu niakamumbura mbere ya araka a Ngai. ⁹ No uria ukangaana mbere ya andu ucio niagakaanwo mbere ya araka a Ngai. ¹⁰ Nake mundu o wothe uria ugaacambia Muru wa Mundu niakarekerwo, no uria wothe ukaruma Roho Mutheru ndakarekerwo.

¹¹ "Riria mugaatwarwo mbere ya thunagogi, na mbere ya aathani na anene muciirithio-ri, mutikanetange na uria mugacookia kana uria mukoiga, ¹² nigukorwo hinda iyo Roho Mutheru niakamuruta uria mwaagirirwo ni kuuga."

Ngerekano ya Gitonga Kirimu

¹³ Mundu umwa wara gatagati-ini ka andu acio akimwira atiri, "Murutani, ira muri wa maitu tugayane nake igai riitu."

* **11:44** Ayahudi nimahakaga mbirira ciao coka nigeetha gutikagie na mundu ungicuhutia tondū uguo nukungiatumire mundu anyitwo ni thaahu.

¹⁴ Nake Jesu akimūcookeria atiri, “Mundū ūyū, nū ūnduīte wa kumūtuithania ciira kana wa kumūgayania indo cianyu?” ¹⁵ Agicooka akimeera atiri, “Mwimenyererei! Mütigakorokere maundū; nigūkorwo muoyo wa mundū ndūthimagwo na mūigana wa indo iria ari nacio.”

¹⁶ Agicooka akīmahe ūhoro na ngerekano, akīmeera atiri, “Mūgūnda wa mundū ūmwe gītonga nūwaciariire mūno. ¹⁷ Nake akīyūria na ngoro yake atiri, ‘Ngwika atia? Ndirī na handū ha kūiga magetha makwa.’

¹⁸ “Agicooka akiuga atiri, ‘Nindamenya ūria ngwika. Ngūtharia makūmbi makwa, njake mangi manene kūrī mo, njige magetha makwa mothe na indo ciakwa ciothe kuo. ¹⁹ Njooke njūre ngoro yakwa atiri, ‘Ūri na indo nyingi njega wūgūire cia gūkūigana māaka mūngi. Wīhuurūkire, ūrie na ūnyue, na ūcanjamūke.’”

²⁰ “No Ngai akīmūwira atiri, ‘Wee kīrimū gikī! Ūtukū ūyū wa ūmūthi nūgwītio muoyo waku. Indo icio wūgūire-rī, igaatūka cia ū?’

²¹ “Ūguo nīguo gūgaatūka harī mundū o wothē ūria wūgagira mīthithū, no akaaga gwītongia na ūhoro wa Ngai.”

Mütigatangike

²² Jesu agicooka akīra arutwo ake atiri, “Ni ūndū ūcio ngūmwira atiri, mütigetange ni ūndū wa mīoyo yanyu ni ūndū wa kīria mūrīrūaga, kana kīria mūrīhumbaga mūrī yanyu. ²³ Muoyo-rī, ūri bata gūkīra irio, nago mwīri ūri bata gūkīra nguo. ²⁴ Ta mwīciirie ūhoro wa mahuru: Matīhaandaga kana makagetha, o na matiri kūndū gwa kūiga irio kana makūmbi, no Ngai nīamaheaga irio. Inyuū githi mūtiri a bata mūno gūkīra nyoni! ²⁵ Nū wanyu ūngihota kuongerera muoyo wake ithaa o na rīmwe ni ūndū wa gwītanga? ²⁶ Riu-rī, angīkorwo mūtingihota gwika ūndū mūnini ūguo-rī, mūgītangikaga na maundū macio mangi niki?”

²⁷ Ta mwīcūranie ūria itoka ikūraga. Itirutaga wira kana ikogotha ndigi. No ngūmwira atiri, o na Solomoni ari na riiri wake wothē, ndaagemete ta kīmwe gīacio.

²⁸ Angīkorwo ūguo nīguo Ngai ahumbaga nyeki ya gīthaka, iria iri ho ūmūthi na rūciū igaikio mwaki-ini-rī, githi inyuū ndarīkimūhumbaga makīria, inyuū mwītīkītie o hanini! ²⁹ Tigagai gūthīnika ngoro-ini cianyu ni ūndū wa kīria mūrīrūaga kana mūrinyuuga; mütigatangikage ni ūndū wa ūguo. ³⁰ Nigūkorwo maundū maya mothe nīmo andū a gūkū thī ari matefīkītie Ngai macaranagia namo, no lthe wanyu nīoi atī nīmūbatarītio nīmo. ³¹ No riri, caragai ūthamaki wake, na maundū maya mangi mothe nīmūrīheagwo o namo.

³² “Tigagai gwītigira, inyuū rūuru rūru rūnini, nigūkorwo lthe wanyu nionete ari wega kūmūhe ūthamaki ūcio. ³³ Endiai indo iria mūrī nacio mūcooke mūteithie athīni. Mwīthondekerei ibeeti cia mbeeca iria itangitarūka, na mwīgūire na kīgīna igūrū kīria gītangīthira, kūrīa gūtari mūici ūngīkuhīrīria na gūtiri memenyi cia gūkīananga ³⁴ Nigūkorwo o kūrīa mīthiithi wanyu iri, nokuo ngoro cianyu o nacio irīkoragwo iri.

Gūikara Mwīgūite

³⁵ “Ikaragai mwīhotorete, mwīhaarīrie gūtungata, na mūige matawa manyu magīakanaga, ³⁶ o ta andū metereire mwathi wao acooke kuuma iruga-ini rīa kīhikanio, nīguo rīria agaacooka, aaringaringa mūrango mamūhingūire o narua. ³⁷ Nīgūkorwo ūri ūndū mwega harī ndungata iria mwathi wacio agaakora ciīgūite rīria agacooka. Ngūmwira atiri na ma, niakēhotora acitungatire, acikarie metha-ini, na acooke acirehere irio irīe. ³⁸ Nīgūkorwo ūri ūndū mwega harī ndungata iria mwathi wacio agaakora ciīhaarīrie, o na angīcooka ūtukū gatagati kana thaa kenda gūgīka. ³⁹ No riri, menyai ū: Korwo mwene nyūmba nīamenyete ithaa rīria mūici egūka-rī, ndangīarekire nyūmba yake ituo. ⁴⁰ O na inyuū no nginya mūkarage mwīhaarīrie, tondū Mūrū wa Mundū agooka ithaa rīria mūtawīrīgīrīe.”

⁴¹ Petero akīmūria atiri, “Mwathani, ni ithuī ūrahe ūhoro na ngerekano īno kana ūreera mundū o wothē?”

⁴² Nake Mwathani agicooka akīmūria atiri, “Ndungata ya kwīhokwo na njūgi, o iria mwathi wayo angīhokera kūrōraga ndungata ciake, na īciheage irio hīndi iria yagīrīre, nūrīkū? ⁴³ Nīgūkorwo ūri ūndū mwega harī ndungata īyo, iria mwathi wayo agooka akore īgūka ūguo. ⁴⁴ Ngūmwira atiri na ma, nīakamīhokera indo ciake ciothe. ⁴⁵ No riri, ī ndungata īyo īngīra na ngoro yayo atiri, ‘Mwathi wakwa ndaracooka narua,’ nayo yambīrīre kūhūra ndungata cia arūme na cia andū-a-nja, na kūrīa na kūnyua na kūrīo-rī, ⁴⁶ Mwathi wa ndungata īyo agooka mūthenya ūria itawīrīgīrīre o na ithaa rīria itooi, nake nīakamīherithia mūno, na amītuire ciira ta wa andū ari matari ehokeku.

⁴⁷ “Ndungata írĩa ímenyaga úrĩa mwathi wayo endaga na ndũhaaragírĩa kana ígeeka úrĩa Mwachĩ wayo endaga, íkaahúúrwo mahúúra maingĩ. ⁴⁸ No írĩa ítóóĩ na nĩkaga maúndũ marĩa magírĩire kúherithanĩrio, íkaahúúrwo mahúúra matarĩ maingĩ. Úrĩa wothe úheetwo indo nyingĩ, ageetio indo nyingĩ; nake úrĩa wĩhokeirwo nyingĩ makírĩa nĩageetio nyingĩ makírĩa.

Gútirĩ Thayũ o tĩa Nyamũkano

⁴⁹ “Njũkĩte kúrehe mwaki gũkũ thĩ, naarĩ korwo mwaki úcio nĩwambírĩrie gwakana! ⁵⁰ No ndĩ na úbatithio ndĩrĩbatithio naguo, no kaĩ nĩngũthĩnĩka mũno úngĩgaakinya-ĩ! ⁵¹ Mũgwĩciiria ndokire kúrehe thayũ gũkũ thĩ? Ngũmwĩra atĩrĩ, úguo tiguu, ndookire kúrehe nyamũkano. ⁵² Kuuma rĩu gũthĩĩ na mbere, andũ atano a mũciĩ úmwe marĩkoragwo magayũkanĩte, atatũ magoókĩrĩra eerĩ, nao eerĩ magoókĩrĩra atatũ. ⁵³ Nao marĩkoragwo magayũkanĩte úũ, ithe agoókĩrĩra mũriũ nake mũriũ agoókĩrĩra ithe, nyina agoókĩrĩra mwarĩ nake mwarĩ agoókĩrĩra nyina, nyaciaraawe agoókĩrĩra mũtumia wa mũriũ nake mũtumia wa mũriũ agoókĩrĩra nyaciaraawe.”

Gũkúúrana Mahinda

⁵⁴ Jesũ akĩra kĩrĩndĩ kũu atĩrĩ, “Hĩndĩ írĩa muona itu rĩkĩambata riumĩte ithũro, o rĩmwe muugaga atĩrĩ, ‘Nĩgũkuura mbura,’ na gũkoira. ⁵⁵ Hĩndĩ írĩa rũhuho rwahurutana ruumĩte gũthini muugaga atĩrĩ, ‘Nĩgũkũgĩa na úrugarĩ,’ na gũkagĩa. ⁵⁶ Inyuĩ hinga ici! Nĩmũũ wega gũkúúrana úrĩa igũrũ na thĩ gũtarĩ. Mũkĩremagwo nĩgũkúúrana úhoru wa mahinda maya túrĩ nĩkĩ?”

⁵⁷ “Mwagaga gwĩtũira inyuĩ ene úrĩa kwagírĩire nĩkĩ? ⁵⁸ Na rĩrĩ, rĩrĩa mũrathĩĩ na thũ yaku kũrĩ mũciirithania-rĩ, geria mũno wĩguithanie nayo mũrĩ o nĩjira-inĩ, ndĩgagũkururie ígũtware kũrĩ mũciirithania, nake mũciirithania akũneane kũrĩ mũnene, nake mũnene úcio agũikie njeera. ⁵⁹ Ngũkwĩra atĩrĩ, ndũkoima kuo útarĩhĩte thĩrĩ wothe, hatarĩ gathendi úgũtigia.”

13

Mwĩrĩrei kana Mũthire

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maarĩ ho hĩndĩ íyo, arĩa meerire Jesũ úhoru wa andũ a Galilĩ arĩa mooragĩtuo nĩ Pilato makĩruta magongona, nayo thakame yao ígũtukana na ya nyamũ cia magongona mao. ² Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Anga mũgwĩciiria atĩ andũ acio maanyarĩrĩrwo úguo tonduũ acio maarĩ ehia gũkĩra andũ acio angĩ othe a Galilĩ? ³ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyuothe mũkaaniinwo o tao. ⁴ Kana andũ arĩa ikũmi na anana, arĩa magwĩrĩrwo nĩ nyũmba írĩa ndaaya kũu itũura rĩa Siloamu ikĩmooraga-rĩ, anga mũgwĩciiria atĩ maarĩ na mahĩtia maingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe maatũũraga kũu Jerusalemu? ⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyuothe mũkaaniinwo o tao.”

⁶ Agĩcooka akĩmaarĩria na ngerekano, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ úmwe aarĩ na mũkũyũ wahandĩtuo thĩnĩ wa mũgũnda wake wa mũthabibũ, nake agĩthĩ gũcaria maciaro mũtĩ-inĩ úcio, no ndaigana kuona ngũyũ o na ímwe. ⁷ Nĩ úndũ úcio, akĩra mũruti wa wĩra wa mũgũnda úcio wa mũthabibũ atĩrĩ, ‘Rũu nĩ mĩaka ítatũ njũkaga gũcaria maciaro mũkũyũ-inĩ, úyũ na ndirĩ ndoona ngũyũ o na ímwe. Úteme! Úũthũkagírĩa mũgũnda nĩkĩ?”

⁸ “No mũndũ úcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi úyũ, nĩtũreke úikare mwaka úngĩ úmwe, ndĩũrĩmĩre na ndiwĩkĩre thumu. ⁹ Naguo úngĩciara hĩndĩ íyo, nĩ wega! No úngĩaga gũciara, no útemwo.’”

Mũtumia Kĩonje Kũhonio Mũthenya wa Thabatũ

¹⁰ Na rĩrĩ, mũthenya úmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩkũrutana aarutanaga thĩnĩ wa thunagogi ímwe, ¹¹ nakuo gũgĩkorwo nĩ kwarĩ na mũtumia wonjetio nĩ ngoma thũku mĩaka ikũmi na ínana. Atũire ainamĩrĩire atekũhota gwĩtũira o na hanini. ¹² Hĩndĩ írĩa Jesũ aamuonire, akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtumia úyũ nĩwohorwo kuuma kũrĩ wonje waku.” ¹³ Agĩcooka akĩmũgĩrĩra moko, na kahinda o kau agĩtũira, na akĩgooca Ngai.

¹⁴ Nake mũnene wa thunagogi akĩrakara mũno nĩ úndũ wa Jesũ kũhonania mũthenya wa Thabatũ. Nake akĩra andũ atĩrĩ, “He na mũthenya ítandatũ ya kũruta wĩra. Nĩ úndũ úcio, úkagai kũhonio mũthenya íyo, no ti mũthenya wa Thabatũ.”

¹⁵ Nowe Mwachani akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici! Githĩ o mũndũ wanyu ndohoraga ndegwa yake kana ndigiri yake yume kiugũ mũthenya wa Thabatũ, amĩtware íthĩ ikanyue maaĩ? ¹⁶ Nake mũtumia úyũ mwarĩ wa lburahĩmu, úrĩa útũire

ohetwo nĩ Shaitani mĩaka ikũmi na ĩnana; ndakĩagĩrĩrwo nĩ kuohorwo o na kũrĩ mũthenya wa Thabatũ?”

¹⁷ Rĩrĩa oigire ũguo, thũ ciake ciothe igĩconoka, no kĩrĩndĩ kũ kĩa andũ gĩgĩkena nĩ ũndũ wa maũndũ ma magegania marĩa eekaga.

Ngerekano ya Mbegũ ya Karatarĩ na ya Ndawa ya Kũmbia Mĩgate

¹⁸ Ningĩ Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Ūthamaki wa Ngai ũhaanaine na kĩ? Na ngũgerekania na kĩ? ¹⁹ Ūhaana ta mbeũ ya karatarĩ ĩrĩa mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake. Igĩkũra igĩtuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia riera-inĩ igĩũka igĩaka itara honge-inĩ ciaguo.”

²⁰ Ningĩ akĩũria atĩrĩ, “Ingĩgerekania ũthamaki wa Ngai na kĩ? ²¹ Ūhaana ta ndawa ya kũmbia mĩgate ĩrĩa mũndũ-wa-nja ooire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ, o nginya wothe ũkĩmba.”

Mũrango ũrĩa Mũceke

²² Nake Jesũ agĩthĩ ahĩtũkĩre matũũra-inĩ na tũtũũra-inĩ akĩrutanaga erekeire Jerusalemu. ²³ Nake mũndũ ũmwe akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani anga no andũ anini tu makahonokio?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, ²⁴ “Geragiai na hinya gũtoonyera mũrango ũrĩa mũceke; tondũ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ aingĩ nĩ makaageria gũtoonya, no matikahota. ²⁵ Rĩrĩa mwene nyũmba agaakorwo okĩrite na ahinge mũrango-rĩ, mũkaarũgama hau nja mũkĩringaringaga mũrango mũkĩmũthaitaga, mũkoiga atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, tũhingũrĩre mũrango.’

‘Nake nĩakamũcookeria amwĩre atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũ o na ndiũ kũrĩa muumĩte.’

²⁶ “Hĩndĩ ĩyo nĩmũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩtwarĩanaagĩra na tũkanyuuanĩra nawe, o na nĩwarutanaga nĩra-inĩ cia matũũra maitũ.’

²⁷ “Nowe nĩakamacookeria atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũ, o na ndiũ kũrĩa muumĩte. Njehererai, inyuĩ inyuothe mwĩkaga ũũru!’

²⁸ “Kũu nĩgũkagĩra na kĩrĩro, na kũhagarania magego, rĩrĩa mũkoona Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, na anabii othe marĩ ũthamaki-inĩ wa Ngai, no inyuĩ mũkorwo mũkĩtĩo nja. ²⁹ Nao andũ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro, na wa ithũũro, na wa gathigathini, na wa gũthini, maikare thĩ iruga-inĩ kũu ũthamaki-inĩ wa Ngai. ³⁰ No ti-itherũ, nĩ kũrĩ andũ marĩ thuutha magaatũka a mbere, na nĩ kũrĩ a mbere magaatũka a thuutha.”

Kĩeha kĩa Jesũ nĩ ũndũ wa Jerusalemu

³¹ O hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Uma gũkũ ũthĩ kũndũ kũngĩ. Herode nĩarendana gũkũũragithia.”

³² Nake agĩcookia atĩrĩ, “Thĩĩ mũkeere mbwe ĩyo atĩrĩ, ‘Ūmũthĩ na rũciũ ngũkorwo ngĩngata ndaimono na ngĩhonia andũ, na mũthenya wa ĩtatũ ndĩkie wĩra wakwa.’

³³ O na kũrĩ ũguo, ũmũthĩ na rũciũ o na oke no nginya ngorwo ngĩthĩ o na mbere, nĩgũkorwo ti-itherũ gũtĩrĩ mĩnabii ũngĩkũira nja ya Jerusalemu!

³⁴ “Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra na mahiga nyuguto aria matũmĩtuo kũrĩ we, nĩ maita maingĩ atia ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe o ta ũrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo mathagu-inĩ mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁵ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩyũrĩte ihooru. Ngũmwĩra atĩrĩ, mũtikanyona rĩngĩ o nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani.’”

14

Jesũ e Nyũmba kwa Mũfarisai

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩathiire kũrĩa irio nyũmba ya mũnene ũmwe wa Afarisai, nao andũ maikarĩte mamũrorete mũno. ² Na hau mbere yake nĩ haarĩ na mũndũ warũarĩte mũrimũ wa kũmba mwĩrĩ. ³ Jesũ akĩũria Afarisai na arutani a watho atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ, kana ndwĩtikĩrĩtie?” ⁴ No-o magĩkĩra ki. Nake akĩnyũita mũndũ ũcio, akĩmũhonia na akĩmwĩra athĩ.

⁵ Agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩaga kũruta mũriũ irima, kana ndegwa yake igwĩte irima rĩa maaĩ mũthenya wa Thabatũ?” ⁶ Nao makĩaga ũndũ wa kũmũcookeria.

⁷ Rĩrĩa Jesũ oonire ũrĩa ageni maathuuraga itĩ iria ciaikaragĩrwo nĩ ageni a gũtĩo maikarĩre cio-rĩ, akĩmahe ngerekano ĩno, akiuga atĩrĩ: ⁸ “Mũndũ angĩgwĩta iruga-inĩ rĩa kĩhikano-rĩ, ndũgaikarĩre itĩ iria ciigĩrwo ageni a gũtĩo, tondũ no hakorwo mũndũ ũngĩ mũtĩie gũgũkĩra wĩtĩtwo nĩ mwene iruga. ⁹ Kũngĩkĩhaana ũguo-rĩ,

mwene iruga ūria ūmwītite inyuī eerī no ooke, akwīre atīrī, ‘Eherera mūdū ūyū gītī kiu.’ Hīndī ūyo, nūūgaaikara thuutha biū ūconokete. ¹⁰ No hīndī ūria ūngītwo-rī, ikaragīra itī cia thuutha, nīgeetha ūria ūgwītite ooka, akwīre atīrī, ‘Mūrata wakwa, thī ūgaikare harīa mbere.’ Hīndī ūyo nūūkaheo gītīo maitho-inī ma ageni arīa angī othe. ¹¹ Nīgūkorwo mūdū ūria wothe wītūgagīria nīakanyihio, na ūria wothe wīnyihagia nīagatūūgīrio.”

¹² Jesū agīcooka akīira mūdū ūcio wamwītite atīrī, “Waruga iruga rīa mūthenya kana rīa hwaī-inī-rī, ndūgetage o arata aku kana ariū a thoguo, kana andū anyu, o na kana andū arīa atongu a itūūra rīanyu; ūngīka ūguo-rī, nao nīmagagwīta na nī ūndū ūcio makūrīthe ūguo ūmekīte. ¹³ No hīndī ūria waruga iruga itaga athīni, na cionje, na ithua, na atumumu, ¹⁴ nawe nūūkarathimwo. O na gūtūika matingīhota gūkūrīha, nūūkarīhwo hīndī ūria andū arīa athingu makaariūkio.”

Ngerekano ya Iruga Inene

¹⁵ Na rīria mūdū ūmwe wa arīa maikarīte metha-inī hamwe nake aiguire ūguo, akīira Jesū atīrī, “Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūria ūkaarīa irio iruga-inī rīa ūthamaki wa Ngai.”

¹⁶ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūdū ūmwe nīahaarīrie iruga inene na agīta ageni aingī. ¹⁷ Nacio thaa cia kūrīa ciakinya, agītūma ndungata yake ūkeere andū arīa meetītwo atīrī, ‘Ūkai, nīgūkorwo maūdū mothe nīmahaarīrie.’

¹⁸ “Nao othe, o mūdū akīambīrīria kūheana cīgwatio. Wa mbere akiuga atīrī, ‘No hīndī ndīragūrīre mūgūnda na no nginya thī ngawone. Thī ūmwīre andekere.’

¹⁹ “Ūria ūngī akiuga atīrī, ‘No hīndī ndīragūrīre ndegwa ikūmi cia kūrīma, na nīndīrathī gūcigeria. Thī ūmwīre andekere.’

²⁰ “Nake ūngī akiuga atīrī, ‘No hīndī ndīrahikanirīe, nī ūndū ūcio ndīhota gūūka.’

²¹ “Ntungata ūyo igīthī, ikīmenyithia mwathi wayo ūhorō ūcio. Hīndī ūyo mwene mūcī akīrakara na agīatha ndungata ūyo akīmīra atīrī, ‘Umagara narua ūthī njīra-inī iria nene, o na tūcīra-inī twa itūūra, ūrehe athīni, na cionje, na arīa atumumu, o na ithua.’

²² “Nayo ndungata ūyo ūkiuga atīrī, ‘Mwathi wakwa, ūria wathanire nīwīkītwo, na no hatigaire handū.’

²³ “Hīndī ūyo Mwathi wayo akīra ndungata ūyo atīrī, ‘Umagara ūthī rīu njīra-inī na ndeere-inī cia mīgūnda, ūkarīngīrīrie andū moke nīgeetha nyūmba yakwa ūyūre. ²⁴ Ngūmwīra atīrī, gūtīrī mūdū o na ūmwe wa acio metītwo ūgaacama iruga rīakwa.’”

Thogora wa Gūtūika Mūrutwo

²⁵ Na rīrī, andū aingī nīmatwaranire na Jesū, nake akīmahūgūkīra, akīmeera atīrī, ²⁶ “Mūdū o wothe angīka kūrī nī na aage gūthūūra ithe na nyina, na mūtumia wake, na ciana ciake, na ariū a nyina, na aarī a nyina, o na muoyo wake we mwene-rī, ndangīhota gūtūika mūrutwo wakwa. ²⁷ Nake mūdū o wothe ūtegwīkūūra mūtī wake wa kwambīrwo anūmīrīre, ndangīhota gūtūika mūrutwo wakwa.

²⁸ “Atīrīrī, mūdū ūmwe wanyu angīenda gwaka nyūmba ndaaya na igūrū-rī, githī ndangīamba gūikara thī atare thogora nīguo one kana wīra na mbeeca cia kūmīrīkia? ²⁹ Nīgūkorwo angīremwo nī kūmīrīkia thuutha wa gwaka mūthingi, andū arīa othe marīmīonaga nīmarīmūthekagīrīra, ³⁰ makoiga atīrī, ‘Mūdū ūyū aambīrīrie gwaka nyūmba akīremwo nī kūmīrīkia.’

³¹ “Kana mūthamaki angīkorwo akirī gūthī kūrūa mbaara na mūthamaki ūngī-rī, githī ndangīamba gūikara thī ecūūranie kana ahota kūrūa arī na andū ngiri ikūmi na mūthamaki ūria ūroka kūmūkīrīra arī na andū ngiri mīrongo īrī? ³² Angīona atī ndangīhota kūmūtōoria, angītūmīra mūthamaki ūcio ūngī andū arī o kūrāya mathī makamūūrie kūgīe na thayū. ³³ Ūguo noguo, mūdū o wothe wanyu angīaga kūrēkia indo ciothe iria arī nacio, ndangītūika mūrutwo wakwa.

³⁴ “Na rīrī, cumbī nī mweya, no cumbī ūngīkorwo nūūthirīte mūcamo wago-rī, ūngīcooka gūcamithio ta cumbī na kī? ³⁵ Cumbī ūcio ndūrī bata gūtītwo tīrī-inī o na kana gūtītwo kīara-inī, nīgūteeo ūteagwo.

“Ūria ūrī na matū ma kūigua, nīakīgue.”

15

Ngerekano ya Ng’ondū Yūrīte

¹ Na rīrī, etia mbeeca cia igooti na “ehia” othe nīmoonganaga harī we nīguo mamūigue. ² No Afarisai na arutani a watho magīteta makiuga atīrī, “Mūdū ūyū nīamūkagīra ehia na akarīanīra nao.”

³ Nĩ ùndũ ùcio Jesũ akĩmahe ngerekano ñno akĩmeera atĩrĩ: ⁴ “Mũndũ ùmwe wanyu angĩkorwo na ng’ondũ igana rĩmwe, na ìmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndatigaga icyo mĩrongo kenda na kenda kũu werũ-inĩ, athĩĩ agacarie ìyo ìmwe yũrite, nginya amĩone? ⁵ Na aarĩkia kũmĩona, akamũgĩrĩra ciande ciake akenete, ⁶ akainũka mũciĩ. Agacooka ageeta arata ake na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ùkai tũkenanire nĩ ùndũ nĩnyonete ng’ondũ yakwa ìria ìrorĩte.’ ⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ, ùguo noguo kũgĩaga gĩkeno kinene igĩrũ nĩ ùndũ wa mũndũ ùmwe mwĩhia wĩrirĩte, gũkĩra ùria gũkenagwo nĩ ùndũ wa andũ mĩrongo kenda na kenda athingu arĩa matabatarĩtio nĩ kwĩrira.

Ngerekano ya Ciringĩ Yũrite

⁸ “Kana mũtũmia angĩkorwo arĩ na icunjĩ ikũmi cia betha, ìmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndagwatagia tawa, akahaata nyũmba yothe, na akamĩcaria na kĩyo o nginya amĩone? ⁹ Na amĩona-rĩ, ageeta arata ake o na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ùkai tũkenanire tondũ nĩnyonete mbeeca yakwa ìria ìrorĩte.’ ¹⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ùguo noguo gũkoragwo na gĩkeno harĩ araiika a Ngai nĩ ùndũ wa mwĩhia ùmwe wĩrirĩte.”

Ngerekano ya Mwanake ũria Worĩte

¹¹ Jesũ agĩthĩĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwarĩ na mũndũ ùmwe warĩ na arĩĩ eerĩ. ¹² ũria mũnini akĩra ithe atĩrĩ, ‘Baba ngaĩra igai rĩrĩa rĩngĩgatuĩka rĩakwa.’ Nĩ ùndũ ùcio ithe akĩmagayania indo ciake.

¹³ “Na matukũ manini mathira, mũriũ ùcio mũnini agĩcookanĩrĩria indo ciake ciothe, akĩmagara agĩthĩĩ bũrũri warĩ kũraya, na arĩ kũu agĩtanga indo ciake na mũtũũrĩre wa ùmaramari. ¹⁴ Nake aarĩkia kũhũthĩra indo ciake ciothe, gũkĩgĩa na ng’aragu nene kũu bũrũri ùcio wothe, nake akĩambĩrĩria gũthĩĩnika. ¹⁵ Nĩ ùndũ ùcio agĩthĩĩ kũũria wĩra kũrĩ mũndũ ùmwe wa bũrũri ùcio, nake akĩmũtware akarĩthagie ngũrwe gĩthaka-inĩ gĩake. ¹⁶ Nĩeriragĩria kwĩhũũnia na makoro marĩa maarĩagwo nĩ ngũrwe icyo tondũ gũtĩrĩ mũndũ wamũheaga kĩndũ gĩa kũria.

¹⁷ “Na rĩria ecookereire, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndungata ciigana atĩa cia baba irĩ na irio cia gũciigana o na igatigara, na nĩ nguagĩre gũkũ nĩ ng’aragu! ¹⁸ Nĩngũũkĩra thĩĩ kũrĩ baba ngamwĩre atĩrĩ: Baba, nĩnjĩhĩirie Ngai na ngakwĩhĩria. ¹⁹ Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ; ndua ta ndungata ìmwe yaku.’ ²⁰ Nĩ ùndũ ùcio agĩũkĩra, agĩthĩĩ kũrĩ ithe.

“No arĩ o haraaya, ithe akĩmuona, nake akĩringwo nĩ tha nĩ ùndũ wake; agĩteng’era kũrĩ mũrũwe, akĩmũhĩmbĩria na akĩmũmumunya.

²¹ “Nake mũriũ akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Baba, nĩnjĩhĩirie Ngai o na ngakwĩhĩria. Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ.’

²² “No ithe akĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Thĩĩ narua mũrehe nguo ìria njega mũno mũmũhumbe, na mũmwĩkĩre gĩcũhĩ kĩara, na iraatũ magũrũ. ²³ Nĩngĩ mũrehe njaũ ya gĩcegũ ìria noru mũmũthĩnje. Mũreke tũgĩe na iruga na tũkũngũire. ²⁴ Nĩgũkorwo mũriũ ùyũ wakwa ararĩ mũkuũ na nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.’ Nĩ ùndũ ùcio makĩambĩrĩria gũkũngũira.

²⁵ “Na rĩrĩ, hĩndĩ ìyo mũriũ ùria mũkũrũ aarĩ mũgũnda. Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie mũciĩ akĩinũka-rĩ, akĩguua gũkĩinwo nyĩmbo na ndũhiũ. ²⁶ Nĩ ùndũ ùcio mũriũ ùcio agĩta ndungata ìmwe ya mũciĩ, akĩmũria gĩtũmi kĩa maũndũ macio. ²⁷ Nayo ndungata icyo ìkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wa maitũguo nĩokĩte, nake thoguo nĩamũthĩnjĩire njaũ ya gĩcegũ ìria noru, tondũ nĩamũcookereire arĩ mwega na arĩ mũgĩma.’

²⁸ “Mũrũ wa nyina ùcio mũkũrũ akĩrakara na akĩrega gũtoonya nyũmba. Nĩ ùndũ ùcio ithe akiama nja, akĩmũthaita atoonye thĩĩnĩ. ²⁹ No akĩra ithe atĩrĩ, ‘Ta thĩkĩrĩria! Ndũire ngũrutagĩra wĩra mĩaka ìyo yothe, na ndirĩ ndarega gũgwathĩkĩra. No rĩrĩ, ndũrĩ waaha o na koori nĩguo tũkũngũire na arata akwa. ³⁰ No rĩrĩa mũrũguo ùyũ ùitangĩte indo ciaku na maraya ainũka, ùkamũthĩnjĩra njaũ ya gĩcegũ ìria noru!’

³¹ “Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wakwa, wee tũtũwĩraga nawe hĩndĩ ciothe, na indo ciothe iria ndĩ nacio nĩ ciaku. ³² No nĩtwagĩrĩrwo gũkũngũira na gũcanjamũka, tondũ mũrũ wa maitũguo ùyũ ararĩ mũkuũ na rĩu nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.’”

16

Ngerekano ya Mũrũgamĩrĩri Indo Warĩ Mũũgĩ

¹ Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ: “Nĩ kwarĩ na mũndũ ùmwe warĩ gĩtonga, nake nĩ aarĩ na mũrori wa indo ciake mũrori ùcio nĩathitangirwo kũrĩ gĩtonga kũu atĩ naitangaga indo ciake. ² Nĩ ùndũ ùcio agĩta mũrori ùcio wa indo, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ùhoro ùcio ndĩraigua ùgũkonĩ nĩ ùrĩkũ? Heana ùhoro wa ithabu rĩa ùrũgamĩrĩri waku, tondũ ndũgũcooka kũndorera indo ciakwa rĩngĩ.’

³ “Nake mūrōri wa indo icio akīyūria na ngoro atīrī, ‘Ngwīka atīa rīu? Mwathi wakwa nīekūndigithia wīra. Ndirī na hinya mūiganu wa kūrīma, na nīngūconoka kūhooya. ⁴ Rīu nīndamenya ūrīa ngwīka nīgeetha rīrīa ngaatigithio wīra gūkū, andū makaanyamūkagīra kwao mīcī.’

⁵ “Nī ūndū ūcio agīta mūdū o wothe warī na thīrī wa mwathi wake. Akīūria mūdū wa mbere atīrī, ‘Wee ūrī na thīrī ūigana atīa wa mwathi wakwa?’

⁶ “Nake akīmūcookeria atīrī, ‘Ndī na thīrī wa marebe magana meerī ma maguta ma mītamaiyū.’

“Mūrōri ūcio akīmwīra atīrī, ‘Oya marūa maku ma thīrī ūikare thī narua wandīke atī ūrī na thīrī wa marebe igana rīmwe.’

⁷ “Agīcooka akīūria mūdū wa keerī atīrī, ‘Na we ūrī na thīrī ūigana atīa?’

“Nake akīmūcookeria atīrī, ‘Ndī na thīrī wa makūnia igana rīmwe ma ngano.’

“Mūrōri ūcio akīmwīra atīrī, ‘Oya marūa maku ma thīrī wandīke ūrī na thīrī wa makūnia mīrongo īnana.’

⁸ “Mwathi ūcio nīagathīrīrie mūrūgamīrīrie ūcio wa indo ciake ūtaarī mwīhokeku nī ūndū wa kūgīa na ūūgī. Nīgūkorwo andū a gūkū thī nī oogī na maūdū mao gūkīra andū a ūtheri. ⁹ Ngūmwīra atīrī, hūthagīrai ūtonga wa gūkū thī na gūthondeka ūrata na andū, nīguo rīrīa ūtonga ūcio ūgaathira, mūkaamūkīrwo ciikaro-inī iria cia tene na tene.

¹⁰ “Mūdū ūrīa wothe ūngūhokerwo indo nini no ehokerwo o na indo nyingī, na ūrīa wothe ūtangūhokeka na indo nini o na nyingī ndangūhokerwo. ¹¹ Nī ūndū ūcio mūngīkorwo mūtārī ehokeku na ūtonga wa gūkū thī-rī, nū ūngīmwhokera ūtonga ūrīa wa ma? ¹² Nīngī mūngīkorwo mūtārī ehokeku na indo cia andū arīa angī-rī, nū ūngīmūhe indo cianyu ene?

¹³ “Gūtīrī ndungata īngīhota gūtungatīra aathani eerī. Nī ūndū no īthūūrire ūmwe yende ūcio ūngī, kana īiheane harī ūmwe, īnyarare ūcio ūngī. Mūtingītungatīra Ngai na mūtungatīre mbeeca.”

¹⁴ Nao Afarisai, arīa meendete mbeeca, rīrīa maiguire maūdū macio mothe, makīambīrīria gūtemba Jesū. ¹⁵ Nake akīmeera atīrī, “Inyuū mwītūuaga ega maitho-inī ma andū, no Ngai nīōi ngoro cianyu, nīgūkorwo ūndū ūrīa ūtuagwo wa bata mūno harī andū, nīguo ūrī magīgi maitho-inī ma Ngai.

Ūrutani Ūngī wa Jesū

¹⁶ “Ūhoro wa Watho na ūrutani wa Anabīi watūire ūhunjagio ngīnya hīndī ya Johana ūrīa Mūbatīthania. Kuuma hīndī īyo, Ūhoro-ūrīa-Mwega wa ūthamaki-wa-Ngai nī ūhunjagio, na mūdū o wothe nīehatagīrīria aūtoonye. ¹⁷ Nī ūhūthū igūrū na thī gūthira, gūkīra gaturumo karīa kanini mūno ka Watho keherio watho-inī.

¹⁸ “Mūdū ūrīa wothe ūngītigana na mūtumia acooke ahīkie mūtumia ūngī, ūcio nīatharītie, nake mūdū mūrūme ūrīa ūngīhīkia mūtumia ūtiganīte na mūthuuri-we, nīatharītie.”

Gītonga na Lazaro

¹⁹ “Nī kwarī mūdū warī gītonga wehumbaga nguo cia rangi wa ndathi na cia mūthemba wa gatani īrīa njea, nake nīeekenagīa o mūthenya. ²⁰ Na rīrī, kīhingoinī gīake nīhaigagwo mūdū wahooyaga thendī wetagwo Lazaro, waiyūrītwo nī ironda mwīrī, ²¹ nake nīeeriragīria kūrīa rūitīki rūrīa rwagūuaga kuuma metha-inī ya gītonga kīu. O na ngui nacio nīciokaga na igacūna ironda ciake.

²² “Thīnda nīrīakinyire mūhooi thendī ūcio agīkua, nao arāika makīmūkuua makīmūtwara harī Iburahīmu. Gītonga kīu o nakīo nīgīakuire na gīgīthikwo. ²³ Kīrī kīu icua-inī, kīna ruo rūnene, gīgītiira maitho, gīkīona Iburahīmu arī haraaya, na Lazaro arī hau nake. ²⁴ Nī ūndū ūcio gītonga gīkīmwīta gīkīmwīra atīrī, ‘Iburahīmu, Baba, nīguīra tha, ūtūme Lazaro atobokie mūthīa wa kīara gīake maaī-inī ooke aahehie rūrīmī, tondū ndī na ruo rūnene gūkū mwaki-inī ūyū.’

²⁵ “Nowe Iburahīmu akīmūcookeria atīrī, ‘Mūrū wakwa, rīrikana rīrīa watūire muoyo woonaga o maūdū mega, hīndī īyo Lazaro nake oonaga o maūdū mooru, no rīu we nīmūnyamarūre, nawe ūrī ruo-inī. ²⁶ Hamwe na ūguo-rī, gatagatī gaitū nawe harī na mūkuru mūrīku mūno wīkīrītwo, nīguo arīa mangīenda kuuma gūkū tūrī moke kūrī we matīkaahote, o na gūtīrī mūdū ūngiuma kīu akīre ooke gūkū tūrī.’

²⁷ “Nakīo gītonga kīu gīgīcookīa atīrī, ‘Ndagīgūthaita, baba, ūtūme Lazaro kūrī andū a nyūmba ya baba, ²⁸ nīgūkorwo ndī na arīu a baba atano. Reke athī akamahe ūhoro, nīguo matīkanooke gūkū kūrī na ruo rūnene ūū.’

²⁹ “Iburahīmu akīmūcookeria atīrī, ‘Marī na Musa na Anabīi; nīmamathīkīrīrie.’

³⁰ “Nakio gītonga gikimwira atiri, ‘Tburahimu, baba, acio ti aiganu; mundu angithii kuri o oimite kuri aria akuu, no merire.’

³¹ “Agikimucokeria atiri, ‘Angikorwo matingigua Musa na Anabii, o na mundu angiriuka kuuma kuri aria akuu matingimugua.’”

17

Mehia, Witikio, na Wira wa Ndungata

¹ Nake Jesu akira arutwo ake atiri, “Maundu maria matumaga andu mehie no nginya moke, no mundu uria utumaga maundu macio moke ka ar na haaro-i! ² Ni kaba mundu ta ucio ohererwo ihiga ria githii ngingo aikio iria-ini, gukira atume kamwe ga twana tutu tunini keehie. ³ Ni undu ucio-ri, ikaragai mwiguite.

“Muru wa thogu kana mwaru wa thogu angithia, mukaaanie, na angirira-ri, mukereke. ⁴ Angikwihiria maita mugwanja o muthenya umwe, na maita macio mothe mugwanja agooka haru we agakwira atiri, ‘Nindahera,’ ni wega umukereke.”

⁵ Nao atumwo makira Mwatani atiri, “Tuongerere witikio!”

⁶ Nake akimacokeria atiri, “Mungikorwo na witikio o munini ta kabegu ga karatariri, mwera mukuyu uy u atiri, ‘Kuuruka, ukehaande iria-ini,’ naguo no umwathikire.

⁷ “Ni mundu uriku wanyu ungikorwo ar na ndungata ya kumirimira na murau kana ya kumuriithiria ng’ondu, na ndungata iyo yomira mugunda amire atiri, ‘Uka ukare thi urie?’ ⁸ Githi to amirire atiri, ‘Thondekera irio cia hwa-ini, na wiharirie unjkarie ngiria na nginyua; na thuutha ucio no urie na unyue?’ ⁹ Ningi no agicokerie ndungata iyo ngaatho ni gwika uria iritwo ilke? ¹⁰ Uguo noguo o na inyui, riria mweka uria wothe mwiritwo mwike, ugagai atiri, ‘Turi o ndungata itari kiene; twaruta o wira witu tu.’”

Andu Ikumi Kuhonio Mangu

¹¹ Na riri, Jesu ar rugendo-ini rwa guthii Jerusalemu nageire muthaka-ini wa Samaria na Galili. ¹² Na riria aatoonyaga gatūra kamwe, agitungwo ni andu ikumi maaru na murimu wa mangū. Makirugama o haraaya, ¹³ makianirira na mugambo munene, makiuga atiri, “Jesu, Mwathi witu, tuguire tha!”

¹⁴ Hindiri iria aamoonire, akimeera atiri, “Thii mukyonanie kuri athinjiri-Ngai.” Na riria maathia-ri, magitherio.

¹⁵ Riria umwe wao onire nahonio, akihunduka akigooa Ngai na mugambo munene, ¹⁶ Akiguthia thi maguru-ini ma Jesu, akimucokeria ngaatho. Mundu ucio aari Musamaria.

¹⁷ Jesu akiria atiri, “Githi othe ikumi matiatherio? Acio ang kenda maru ha? ¹⁸ Gutiri o na umwe ungicooka kuche Ngai ugooi tiga o mugeni uyū? ¹⁹ Agicooka akimwira atiri, ‘Ukira wihire; gwitikia gwaku nikuo gwatuma uhone.’”

Guka kwa Uthamaki wa Ngai

²⁰ Na riri, hndi imwe Afarisai nimorire Jesu riria uthamaki wa Ngai ugooka. Nake akimacokeria atiri, “Uthamaki wa Ngai nduukaga na imenyithia iria mungirorera, ²¹ kana andu moige atiri, ‘Uri haha,’ kana ‘Uri haria,’ tondū uthamaki wa Ngai uri thini wanyu.”

²² Agicooka akira arutwo ake atiri, “Thinda niroka riria mukeriragiria kuona muthenya umwe wa Muru wa Mundu, no mutikawona. ²³ Andu nimakawira atiri, ‘Ari haria!’ kana ‘Ari haha!’ Mutikanateng’ere mumarumirire. ²⁴ O ta uria ruheni ruhenukaga rukamurika matu kuuma muthia umwe nginya uria ungi, no taguo guka kwa Muru wa Mundu gukahaana muthenya ucio wake. ²⁵ No riri, no nginya ambe one mathina maingi na aregwo ni andu a ruciaro ruru.

²⁶ “O ta uria gwatarii matuku-ini ma Nuhu, noguo gukaahaana matuku-ini ma Muru wa Mundu. ²⁷ Andu acio maakorirwo makiria, na makinyua, na makihikania, na makihikio, o nginya muthenya uria Nuhu aatoonyire thabina. Hindiri iyo kiguu kine gegitika gikimaniina othe.

²⁸ “Ningi uguo noguo gwatarii matuku-ini ma Loti. Andu acio maakorirwo makiria na makinyua, na makigura na makiendia, na makihaanda na magiaka nyumba. ²⁹ No muthenya uria Loti oimire Sodomu, mwaki na ubiriti ikiura ta mbura kuuma iguru, ikimaniina othe.

³⁰ “Uguo noguo gukahaana muthenya uria Muru wa Mundu akaaguuranirio. ³¹ Muthenya ucio, mundu o wothe ugaakorwo ar nyumba iguru, na indo ciake iri nyumba thini, ndakanaharuruke gucigira. Ningi o na mundu uria ugaakorwo ar mugunda ndakanahunduke agire kindu. ³² Ta ririkanai mutumia wa Loti!

³³ Mündü ūria wothe ūgeragia gūtūria muoyo wake nīakoowo nīguo, nake ūria wothe ūragwo nī muoyo wake nīakaūtūria. ³⁴ Ngūmwīra atīrī, ūtukū ūcio andū eerī nīmagakorwo makomete ūrīrī ūmwe, nake ūmwe wao akuuo, na ūria ūngī atigwo. ³⁵ Atumia eerī nīmagakorwo magīthīa hamwe; ūmwe wao akuuo, na ūria ūngī atigwo. ³⁶ (Ningī arūme eerī nīmagakorwo makīruta wīra hamwe, ūmwe wao akuuo, ūria ūngī atigwo.)”

³⁷ Nao makīmūria atīrī, “Kūu nī kū Mwathani?”

Nake akīmacookeria atīrī, “Nderi ciunganaga harīa hothe harī kūmba.”

18

Ngerekano ya Mūtumia wa Ndigwa Wahooyaga Ategūtigithīria

¹ Nake Jesū akīhe arutwo ake ngerekano ya kūmaruta atī nīmagīrīrwo nīkūhooyaga hīndī ciothe mategūkua ngoro. ² Akīmeera atīrī: “Itūūra-inī rīmwe nī kwarī na mūtuanīri ciira ūteetigagīra Ngai kana agatīa andū. ³ Na itūūra-inī rīu nī kwarī mūtumia ūmwe wa ndigwa wathīiaga kūrī we kaingī akamwīra atīrī, ‘Ndīhīria harī thū ciakwa.’

⁴ “No mūtuanīri ciira ūcio akīrega kūmūteithia kwa ihinda. No marigīrīrio akīra na ngoro atīrī, ‘O na gūtūka ndītigīrīte Ngai kana ngatīa andū-rī, ⁵ no tondu wa ūria mūtumia ūyū wa ndigwa atīndaga agūthīnīa, nīngūtigīrīra ciira wake nīwatuuo na kīhoo to nīguo atige kūnogatīa na gūtindaga agūka!’”

⁶ Nake Mwathani akiuga atīrī, “Nīmwaigua ūria mūtuanīri ciira ūcio ūtarī kīhoo to oigire? ⁷ Githī o nake Ngai ndagatua ciira na kīhoo to wa arīa ake ethuurīre, o arīa mamūkayagīra mūthenya na ūtukū? No aage kūmateithia na ihenya? ⁸ Ngūmwīra atīrī, agaatigīrīra atī nīmaciirīrwo na kīhoo to, o na ningī na ihenya. O na kūrī ūguo-rī, rīria Mūrū wa Mündū agooka-rī, nīagakora andū metīkītie gūkū thī?”

Ngerekano ya Mūfarisai na Mwītia Mbeeca cia Igooti

⁹ Ningī Jesū akīarīria andū amwe arīa meihokaga o ene, magetuaga athingu na makahūthaga andū arīa angī othe, akīmahe ngerekano, akīmeera atīrī: ¹⁰ “Andū eerī nīmambatire hekarū-inī kūhooya. Ūmwe aarī Mūfarisai na ūcio ūngī aarī mwītia wa mbeeca cia igooti. ¹¹ Mūfarisai ūcio akīrūgama akīhoora we mwene, akiuga atīrī, ‘Ngai, nīndagūcookeria ngaatho nīgūkorwo ndīhaana ta andū arīa angī, arīa atunyani, na arīa mekaga ūru, na itharia, o na kana ta mwītia ūyū wa mbeeca cia igooti. ¹² Nīndīhingaga kūrīa irio maita meerī o kiumia, na ngaruta gīcunjī gīa ikūmi kīa indo ciothe iria nyonaga.’

¹³ “No rīrī, mwītia wa mbeeca cia igooti ūcio akīrūgama o haraaya; na ndaigana gūthīra maitho make na igūrū, no nī kwīgūtha eegūthaga gīthūri enyīhītie, akoiga atīrī, ‘Ngai, njguīra tha, nī mündū mwīhia.’

¹⁴ “Ngūmwīra atīrī, mwītia mbeeca cia igooti nīainūkire atuītwo mūthingu mbere ya Ngai gūkīra ūcio ūngī. Nīgūkorwo ūria wothe wītūgagīria nīakanyīhio nake ūria wīnyīhīgia nīagatūgīrio.”

Twana na Jesū

¹⁵ Na rīrī, andū nao nīmarehagīra Jesū twana nīguo atūhutie. Arutwo ake mona ūguo, makīmakaania. ¹⁶ Nowe Jesū agīta twana tūu harī we, akiuga atīrī, “Rekei twana tūu tūūke kūrī nī, tīgai gūtūgīria, nīgūkorwo ūthamaki wa Ngai nī wa arīa matarīi ta tuo. ¹⁷ Ngūmwīra atīrī na ma, ūria wothe ūtakamūkīra ūthamaki wa Ngai ta kaana ndakaūtoonya.”

Mūnene warī Gītonga

¹⁸ Mūnene ūmwe akīmūria atīrī, “Mūrutani mwega, ingīka atīa nīguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁹ Nake Jesū akīmūria atīrī, “Ūkūnjīta mwega nīkī? Gūtīrī o na ūmwe mwega tīga Ngai we wiki. ²⁰ We nīūī ūria maathani moigīte, ‘Ndūkanatharanie, na ndūkanoragane, na ndūkanaiye, na ndūkanaigīrīre mündū ūria ūngī kīgeenyō, na tīa thoguo na nyūkwa.’”

²¹ Nake akīmūcookeria atīrī, “Maathani macio mothe ndūire ndīmarūmītie kuuma ndī o mūnini.”

²² Jesū aigua ūguo, akīmūria atīrī, “Harī ūndū ūmwe ūtigarītie gwīka. Thī wendie kīria gīothe ūrī nakīo ūhe athīni mbeeca icio, na nīkūgīa na mūthīthū igūrū. Ūcooke ūke ūnūmīrīre.”

²³ Rĩria mũnene ũcio aiguire ũguo, akĩigua kĩahe mũno, tondũ aarĩ mũtongu mũno. ²⁴ Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Kai nĩ hinya andũ arĩa atongu gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵ Nĩ ũhũthũ ngamĩira ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Nao arĩa maiguire ũhoru ũcio makĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩhota kũhonoka?” ²⁷ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Maũndũ marĩa matahotekaga nĩ andũ nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Nake Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtigĩte maũndũ maitũ mothe tũgakũrũmĩra!”

²⁹ Jesũ akĩmeera, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ wake, kana mũtunia wake, kana arĩũ a nyina, kana aciari ake, o na kana ciana ciake, nĩ ũndũ wa ũthamaki wa Ngai, ³⁰ ũtakaheo maita maingĩ ma kĩa atigĩte ihinda-inĩ rĩrĩ tũrĩ, na ihinda rĩria rigooka aheo muoyo wa tene na tene.”

Jesũ kwaria Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake Rĩngĩ

³¹ Na rĩrĩ, Jesũ agĩtwara arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ handũ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthĩ Jerusalemu, na maũndũ mothe marĩa maandĩkirwo nĩ anabĩ makonĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya mahingio. ³² Nake nĩakaneanwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. Nao nĩ makaamũnyũrũria, na mamũrume, na mamũtiire mata, na mamũhũire iboko, o na mamũũrage. ³³ Naguo mũthenya wa gatatu nĩakariũka.”

³⁴ Nao arutwo ake makiaga kũmenya ũndũ o na ũmwe wa macio. Nĩmahithĩtwo ũhoru ũcio na matiamenyire ũria aameeraga.

Jesũ Kũhonia Mũtumumu

³⁵ Nake Jesũ akũhĩrĩria Jeriko, mũndũ warĩ mũtumumu nĩakarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya mbeeca. ³⁶ Rĩria aiguire andũ aingĩ makĩhitũka, akĩũria ũria gwekikaga.

³⁷ Andũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi ũrahĩtũka.”

³⁸ Nake akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Jesũ, mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha.”

³⁹ Arĩa maatongoretie makĩmũkaania makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩria akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁰ Nake Jesũ akĩrũgama, agĩathana, mũndũ ũcio atwarwo harĩ we. ⁴¹ Rĩria aakuhĩrĩrie, Jesũ akĩmũria atĩrĩ, “Ũkwenda ngwĩkire atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ngwenda njooke kuona.”

⁴² Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kuona, gwĩtikia gwaku nĩkwo gwatũma ũhone.” ⁴³ O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmirĩria Jesũ, akĩgoocaga Ngai. Rĩria andũ othe moonire ũguo, o nao makĩgooca Ngai.

19

Zakayo ũria Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

¹ Na rĩrĩ, Jesũ nĩatoonyire Jeriko, akĩhĩtũkĩra kuo. ² Nakuo kũ Jeriko nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Zakayo; warĩ mũnene wa etia mbeeca cia igooti na aarĩ gĩtonga. ³ Nĩendaga kuona Jesũ aarĩ ũ, no ndangĩahotire kũmuona nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, na tondũ aarĩ mũndũ mũkuhĩ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩhanyũka mbere yao, akĩhaica mũkũyũ nĩguo amuone, nĩgũkorwo Jesũ aageragĩra njĩra iyo.

⁵ Nake Jesũ aakinya hau, agĩtiira maitho na igũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Zakayo, harũrũka narua, tondũ ũmũthĩ no nginya thĩ gwaku mũciĩ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩharũrũka narua, akĩmũnyũia ũgeni akenete.

⁷ Nao andũ mooni ũguo makĩambĩrĩria kũnuguna, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aathĩ gũceera kwa mũndũ mwĩhia.”

⁸ Nowe Zakayo akĩrũgama, akĩra Mwathani atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩngũheana nuthu ya indo ciakwa kũrĩ athĩni, na hangĩkorwo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ ndunyite kĩndũ, nĩngũmũrĩha kĩndũ kũ maita mana.”

⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũmũthĩ ũhonokio nĩũkinyite nyũmba iño, tondũ mũndũ ũyũ o nake nĩ mũrũ wa Iburahĩmu. ¹⁰ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire gũcaria na kũhonokia kĩa kũrĩte.”

Ngerekano ya Mina Ikũmi

¹¹ Na o mathĩkĩrĩrie maũndũ macio, agĩthĩ na mbere kũmahe ũhoru na ngerekano, tondũ nĩakuhĩrĩrie Jerusalemu, na andũ acio meciiragia atĩ ũthamaki wa Ngai warĩ o hakuhĩ gũkinya. ¹² Akĩmeera atĩrĩ: “Mũndũ ũmwe warĩ igweta nĩathiire bũrũri wa kũraya agatũuo mũthamaki, na thuutha wa ũguo acooke. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio agĩta ndungata ciake ikũmi, agĩcihe mina ikũmi, agĩciĩra atĩrĩ, ‘Onjorithagiai mbeeca ici nginya rĩria ngacooka.’”

¹⁴ “No andũ a bũrũri wake nĩmamũthũire, nao magĩtũma andũ mamuume thuutha makoige atĩrĩ, ‘Tũtikwenda mũndũ ũyũ atuĩke mũthamaki witũ.’”

¹⁵ “Na rĩrĩ, rĩrĩa aacookire arĩkĩtie gũtuuo mũthamaki, agĩtũmanĩra ndungata iria aaneete mbeeca, nĩguo amenye uumithio ũrĩa cionete.”

¹⁶ “Ntungata ya mbere ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ikũmi.’”

¹⁷ “Nake Mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwikĩte wega, wee ndungata yakwa njega! Na tondũ wa kwĩhokeka na ũndũ mũnini ũguo, tuĩka mũrori wa matũũra manene ikũmi.’”

¹⁸ “Nayo ndungata ya keerĩ ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ithano.’”

¹⁹ “Nake mwathi wayo akĩmũĩra atĩrĩ, ‘Tuĩka mũrori wa matũũra manene matano.’”

²⁰ “Nayo, ndungata ya gatatũ ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyo ĩno; ndaamĩohire na gĩambaya ngĩmĩhitha. ²¹ Nĩndagwĩtigĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mũũru. Nĩwoyaga kĩrĩa ũtarutũire wĩra, na ũkagetha kĩrĩa ũtahaandĩte.’”

²² “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu! Ngũgũtũira ciira kũringana na ciugo ciaku. Githĩ nĩwooĩ atĩ ndĩ mũũru, na atĩ njoyaga kĩrĩa itarutũire wĩra na ngagetha kĩrĩa itahaandĩte? ²³ Wakĩagire kũiga mbeeca ciakwa bengi nĩkĩ, nĩgeetha rĩrĩa ngaacooka ndĩcioye irĩ na uumithio?’”

²⁴ “Agĩcooka akũĩra arĩa maarũgamĩte hau atĩrĩ, ‘Mũtunyei mina ĩyo arĩ nayo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na mina ikũmi.’”

²⁵ “Makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, githĩ ndarĩ na mina ikũmi!’”

²⁶ “Nake akĩmacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ ũrĩa wothe ũrĩ na kĩndũ, nĩakongererwo ingĩ nyingĩ, no ũrĩa ũtarĩ na kĩndũ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. ²⁷ No rĩrĩ, andũ acio marĩ ũthũ na nĩ, o acio mateendaga ndũĩke mũthamaki wao-rĩ, marehei, mũmooraĩre o haha ndĩ.’”

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

²⁸ Nake Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩthĩ na mbere kwambata erekeire Jerusalemu. ²⁹ Aakuhĩrĩria Bethifage na Bethania, o kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, agĩtũma arutwo ake eerĩ, akĩmeera atĩrĩ, ³⁰ “Thĩĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mũgũtoonya, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuuu mũndũ; mĩohorei mũmĩrehe. ³¹ Mũndũ angĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩ kũĩ kĩratũma mũmĩohore?’ Mwĩre atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.’”

³² Nao acio maatũmirwo magĩthĩ, magĩkora maũndũ matarĩ o ta ũrĩa Jesũ aamerite. ³³ Na rĩrĩa moohoraga njaũ ĩyo, eene yo makĩmooria atĩrĩ, “Mũroohora njaũ ĩyo nĩkĩ?”

³⁴ Nao magĩcooka atĩrĩ, “Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.”

³⁵ Makĩmĩtwarĩra Jesũ, magĩcooka makĩgĩrĩra nguo ciao igũrũ rĩa njaũ ĩyo, na magĩkarĩria Jesũ igũrũ rĩayo. ³⁶ Na rĩrĩa aathĩaga, andũ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ.

³⁷ Rĩrĩa aakinyire hakuĩ na njĩra ĩrĩa ĩkũrũkagĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, gĩkundi gĩothe kia arutwo gĩkĩambĩrĩria kũgocca Ngai, andũ makĩanĩrĩra makenete nĩ ũndũ wa ciana iria ciothe moonete makiuga atĩrĩ:

³⁸ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũthamaki ũrĩa ũgũũka na rĩrĩwa rĩa Mwathani!”

“Thayũ ũrogĩa kũu igũrũ, naguo riiri ũgĩe kũu igũrũ mũno!”

³⁹ Afarisai amwe maarĩ gĩkundi-inĩ kũu makĩĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, kaania arutwo aku!”

⁴⁰ Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, aya maangĩkĩra, mahiga no maanĩrĩre.”

⁴¹ Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie itũũra rĩu inene rĩa Jerusalemu, aarĩona akĩrĩra nĩ ũndũ warĩo, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo ũmũthĩ wee mwene nĩũkũmenyete kĩrĩa kĩngĩkũrehere thayũ! No rĩu, ũhoro ũcio nĩũhithĩtwo maito maku. ⁴³ Hĩndĩ nĩgĩakinya rĩrĩa thũ ciaku igaaka ihumbu cia thĩri ikũrigĩĩcĩrie, na ikũhingĩrĩrie na mĩena yothe. ⁴⁴ Nĩgagũtungumania thĩ, wee hamwe na ciana ciaku iria irĩ kũu thĩnĩ waku. Matigatiga ihiga o na rĩmwe rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ, tondũ ndũigana gũkũũrana ihinda rĩrĩa Ngai ookire gũgũceerera.”

Jesũ arĩ thĩnĩ wa Hekarũ

⁴⁵ Agĩcooka agĩtoonya hekarũ thĩnĩ, na akĩambĩrĩria kũrutũrũra andũ arĩa meendagĩria indo kuo. ⁴⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo’ no inyuĩ mũmĩtũite ‘ngurunga ya atunyani.’”

⁴⁷ Na o mũthenya, nĩarutanaga kũu thĩnĩ wa hekarũ. No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atongoria arĩa maarĩ gatagatĩ ka andũ nĩmageragia kũmũũraga.

⁴⁸ No matingōnire njira ya kũmũũraga, tondũ andũ othe nĩmaikaraga mathikĩrĩrie ciugo ciake.

20

Kũria Gikonĩ Ūhoti wa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe akĩruta andũ kũu hekarũ-inĩ na akĩhunjagia Ūhoro-ũrĩa-Mwega-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, hamwe na athuuri magĩũka kũrĩ we. ² Makĩmũũria atĩrĩ, “Twĩre wikaga maũndũ maya na ūhoti ũrĩkũ. Nũu wakũheire ūhoti ũcio?”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũria kũria. ⁴ Ta njĩrai, ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte igũrũ kana woimire kũrĩ andũ?”

⁵ Makĩaranĩria o ene ũhoro ũcio, makĩrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ ‘Woimĩte igũrũ’ egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtĩkia nĩkĩ?’ ⁶ Nĩngĩ tuoiga atĩ ‘Woimĩte kũrĩ andũ’, andũ othe nĩmegũtũhũura na mahiga nyuguto, nĩ ũndũ nĩmetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtũũ woimĩte kũ.”

⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njikaga maũndũ maya na ūhoti ũrĩkũ.”

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

⁹ Agĩcooka akĩhe andũ ũhoro na ngerekano akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ, na akĩũkomborithia arĩmi angĩ, agĩcooka agĩthĩ kũndũ kũraya na agĩkara kuo ihinda iraa. ¹⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ akombori acio nĩgeetha mamĩnengere maciaro mamwe ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. No akombori acio makĩmĩhũura na makĩmĩngata ĩtarĩ na kĩndũ. ¹¹ Agĩcooka agĩtũma ndungata ĩngĩ, ĩyo o nayo makĩmĩhũura makĩmĩconorithia na makĩmĩngata ĩtarĩ na kĩndũ. ¹² O rĩngĩ agĩtũma ndungata ya gatatũ, nao makĩmĩtĩhangia na makĩmĩngata.

¹³ “Nake mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akĩyũria atĩrĩ, ‘Ngwĩka atĩa? Ngũtũma mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete; hihi mahota kũmũhe gĩtũũ’.

¹⁴ “No rĩrĩa akombori acio maamuonire, makĩarĩrĩria ũhoro ũcio. Makĩrana atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Nĩtũmũũragei nĩguo ĩgai rĩake rĩtũike rĩtũ.’ ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũruta nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, makĩmũũraga.

“Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ-rĩ, akaameka atĩa? ¹⁶ Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ mũgũnda ũcio.”

Rĩrĩa andũ maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtũka ũguo!”

¹⁷ Jesũ akĩmarora, akĩmooria atĩrĩ, “Maandĩko marĩa mandĩkitwo atĩrĩ:

“ ‘Ihiga rĩrĩa aaki maaregire,

nĩrĩo rĩtũkĩte ihiga inene rĩa koine’,

ũguo nĩ kuuga atĩa? ¹⁸ Mũndũ ũrĩa wothe ũkaagwĩra ihiga rĩu, nĩrĩkamunanga, no ũrĩa rĩkaagwĩra nĩrĩkamũhehenja.”

¹⁹ Arutani a watho na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyĩitithia o na ihanya tondũ nĩmamenyire aaheanire ngerekano ĩyo akĩaria ũhoro wao. No nĩmetigagĩra andũ.

Kũrutĩra Kaisari Igooti

²⁰ O makĩmũtũragia-rĩ, makĩmũtũmĩra andũ a kũmũthigaana metuĩte andũ ega. Nao magĩthĩ nĩgeetha mamũnyĩite akiuga ũndũ mũũru, nĩguo mamũneane moko-inĩ ma wathani wa barũthi. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio athigaani acio makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũtũ wee waragia na ũkarutana maũndũ marĩa magĩrĩre, na atĩ ndũtĩagĩra andũ maũthĩ, no wee ũrutana ũhoro wa Ngai na ma, ũrĩa kwagĩrĩre. ²² Atĩrĩrĩ, nĩtwagĩrĩrwo nĩ kũrutĩra Kaisari igooti kana ca?”*

²³ Nowe Jesũ akĩona ũhinga ũrĩa maarĩ nago akĩmeera atĩrĩ, ²⁴ “Ta nyoniai mbeeca cianyu. Mbica ĩno na rĩtwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

²⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

Akĩmeera atĩrĩ, “Kĩrutagĩrei Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

²⁶ Nao makĩaga ũndũ wa kũmũnyĩita nago harĩ maũndũ marĩa aaririe arĩ mbere ya andũ. Na tondũ wa ũrĩa maagegĩrio nĩ ũrĩa aamacookeirie ũhoro-rĩ, magĩkĩra kĩ.

* **20:22** Kuuga andũ marute igooti rĩa Kaisari nĩkũngĩarakaririe Ayahudi, na kuuga matikarute nĩkũngĩarakaririe anene a Roma.

Ūhoru wa Kūriūka na wa Kūhikania

²⁷ Na rīrī, andū amwe a Asadukai, arīa moigaga atī gūtīrī ūhoru wa kūriūka, magīūka kūrī Jesū, makīmūūria atīrī, ²⁸ “Mūrutani, Musa aatwandīkiire atī mūrū wa nyina na mūdū angīkua atige mūtumia atarī na ciana-rī, mūdū ūcio no nginya ahikie mūtumia ūcio watigwo nīguo aciarīre mūrū wa nyina ciana. ²⁹ Na rīrī, kwarī aanake mūgwanja a nyina ūmwe. Wa mbere akīhikania na agīkua, agītiga mūtumia atarī na ciana. ³⁰ Nake wa keerī, ³¹ na wa gatatū makīmūhikia, na makīrūmanīrīra ūguo nginya wa mūgwanja; othe magīkua, makīmūtiga atarī na ciana. ³² Marīgīrīrio-inī, mūtumia ūcio o nake agīkua. ³³ Rīu-rī, hīndī ya kūriūka agaakorwo arī mūtumia wa ū harī acio mūgwanja, nīgūkorwo othe nīmamūhikītie?”

³⁴ Jesū akīmacookeria atīrī, “Andū a ihinda rīrī nīo mahikaga na makahikania. ³⁵ No rīrī, arīa magaatuuo aagīrīru a gūkinya ihinda rīu o na gūkinyanīrio ihinda rīa kūriūka kwa arīa akuū-rī, acio matikahikanagia o na kana mahikanagie. ³⁶ Andū acio matigacooka gūkua; nīgūkorwo makahaana ta araika. Andū acio magakorwo marī ciana cia Ngai, nīgūkorwo nī ciana cia ūhoru ūcio wa kūriūka. ³⁷ Naguo ūhoru wa atī andū arīa akuū nīmariūkagio-rī, Musa o nake nīawonanirie harīa haarī kīhinga kīrīa gīakanaga mwaki na gīthīe, rīrīa eetire Mwathani ‘Ngai wa Iburahīmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu.’ ³⁸ We ti Ngai wa arīa akuū, no nī wa arīa marī muoyo, nīgūkorwo harī we andū othe arīa marī muoyo matūūragio nīwe.”

³⁹ Nao andū amwe a arutani a watho makīmwīra atīrī, “Mūrutani, nīwoiga wega!” ⁴⁰ Na gūtīrī mūdū o na ūmwe wageririe kūmūūria ciūria ingī.

Kristū nī Mūriū wa Ū?

⁴¹ Jesū agīcooka akīmooria atīrī, “Andū moigaga Kristū nī mūriū wa Daudi nī ūndū wa kīi? ⁴² Daudi we mwene nīoigīte ibuku-inī rīa Thaburi atīrī:

“Mwathani nīerire Mwathani wakwa atīrī:

“Ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,

⁴³ nginya ngaatūma thū ciaku

ituīke gaturwa ka makinya maku.”

⁴⁴ Atīrīrī, Daudi aamwīre ‘Mwathani’. Angīgīcooka gūtūika mūriū wake atīa?”

⁴⁵ O andū acio othe mathikīrīrie, Jesū akīra arutwo ake atīrī, ⁴⁶ “Mwīmenyererei arutani a watho. O mendaga gūthīi mehumbīte nguo ndaaya, na makenda kūgeithagio ndūnyū-inī, na gūikaragīra itī iria cia bata thunagogi-inī, o na gūikara handū ha andū arīa atīku maruga-inī. ⁴⁷ No nīo matoonyagīrīra atumia a ndigwa makamatunya nyūmba ciao, na nīguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andū ta acio nīmakaherithio mūno makīria.”

21

Mūhothi wa Mūtumia wa Ndigwa

¹ Na rīrī, aatiira maitho, Jesū akīona itonga igīkīra mīhothi yao harīa heekagīrwo kīgīina kīa hekarū. ² Agīcooka akīona mūtumia mūthīini, warī wa ndigwa, agīkīra tūthendi twīrī o ho thīini. ³ Akiuga atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, mūtumia ūyū mūthīini wa ndigwa nīahotha mbeeca nyingī gūkīra andū arīa angī othe. ⁴ Andū acio angī othe maaheana kūringana na ūtonga wao; no mūtumia ūyū o na arī mūthīini, ahotha kīrīa gīothe oima nakīo gīa kūmūtūria.”

Imenyithia cia Mūthia wa Mahinda

⁵ Na rīrī, arutwo amwe ake nīmaragia ūhoru wa hekarū, ūrīa yagemetio na mahiga mathaka na iheo iria arutīrwo Ngai. No Jesū akiuga atīrī, ⁶ “Ha ūhoru wa mīako īno mūrōna-rī, hīndī nīroka rīrīa gūtagakorwo ihiga rīrī igūrū wa rīrīa rīngī; mothe nīmakamomorwo.”

⁷ Nao makīmūūria atīrī, “Mūrutani, nī rī maūdū macio magekīka? Na kīmenyithia kīa atī marī hakuhī gwīkika nī kīrīkū?”

⁸ Nake akīmacookeria atīrī, “Mwīmenyagīrīrei mūtikanahēnio. Nīgūkorwo andū aingī nīmagooka na rītwa riakwa makiugaga atīrī, ‘Nī nīi We,’ na ningī mamwīre atīrī, ‘Thinda nīrīkuhīrīrie.’ Mūtikanamarūmīrīre. ⁹ Rīrīa mūkaigua ūhoru wa mbaara na wa ngūi, mūtikanetiḡire. Maūdū macio no nginya mekīke mbere, no ūguo ti kuuga ithīrīro nīkinyu.”

¹⁰ Agīcooka akīmeera atīrī, “Rūrīrī nīrūgookīrīra rūrīa rūngī, na ūthamaki ūkīrīre ūrīa ūngī. ¹¹ Nīgūkaagīa na ithingithia nene mūno, na ng’aragu, na mīrimū mīuru kūdū na kūdū, na maūdū ma kūmakania na imenyithia nene kuuma igūrū.

¹² “No maündũ macio mothe matanakinya-rĩ, nĩmũkanyĩitwo, na mũnyariirwo na mũneanwo thunagogi-inĩ na njeera o na mũtwarwo mbere ya athamaki na aathani. Maündũ macio mothe mũgeekwo nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa. ¹³ ũndũ ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mweke wanyu wa kũmarũtĩra ũira. ¹⁴ No rĩrĩ, mũtikanatangĩke mũgũciiria o mbere, ũria mũgeeciĩrĩra. ¹⁵ Nĩgũkorwo nĩngamũhe ciugo na ũũgĩ iria thũ cianyu itakahota gũtĩirĩa kana gũkararia. ¹⁶ Nĩmũgakunyanĩrwo o na nĩ aciari anyu, na arĩa mũciaraniĩrwo nao, na andũ a mbarĩ cianyu, o na arata, na nĩmakooragithia amwe anyu. ¹⁷ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa. ¹⁸ No rĩrĩ, gũtĩrĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mũtwe wanyu rũkooa. ¹⁹ Kũmĩrĩria kwanyu nĩkuo gũgaatũma mũhonokie mũoyo yanyu.

²⁰ “Rĩria mũkooa Jerusalemu kũrigiciĩrĩrio nĩ thigari cia mbaara, hĩndĩ iyo mũkaamenya atĩ kũniinwo kwarĩo kũrĩ hakuhi. ²¹ Hĩndĩ iyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ, na arĩa marĩ thĩĩnĩ wa itũura rĩu inene nĩmoime kuo, nao arĩa marĩ ng’ongo-inĩ matikarĩtoonye. ²² Nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ rĩa kũherithanio, nĩguo maündũ marĩa mothe mandĩkĩtuo mahingio. ²³ Kaĩ atumia arĩa magaaakorwo marĩ na nda, na arĩa magaaakorwo makĩongithia twana matukũ macio nĩmagathĩĩnĩka-ĩ! Nĩgũkorwo bũrũri ũyũ nĩũkagĩa na kĩnyariĩrĩkio kĩnene na mang’ũrĩ ma gũũkĩrĩra andũ aya. ²⁴ Nĩmakooragwo na rĩhũũ rwa njora, o na matahwo matwarwo mabũrũri mothe ma thĩ. Itũura rĩa Jerusalemu nĩrĩkarangĩrĩrio nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nginya mahinda ma andũ-a-Ndũrĩrĩ mahingio.

²⁵ “Na nĩgũkagĩa imenyithia thĩĩnĩ wa rĩũa na mweri-inĩ na njata-inĩ. Nakuo gũkũ thĩ, ndũrĩrĩ nĩkaigua ruo na igegeo nĩ mũrurumo wa iria na makũmbĩ ma maai makĩhũũrana. ²⁶ Andũ nĩmakaringĩka nĩ ũndũ wa kũmaka, na guoya wa maündũ marĩa magooka thĩ, nĩgũkorwo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio. ²⁷ Hĩndĩ iyo nĩmakona Mũrũ wa Mũndũ agũũka arĩ thĩĩnĩ wa itu arĩ na hinya na rĩrĩ mũingĩ. ²⁸ Hĩndĩ irĩa maündũ macio makaambĩrĩria gwĩkĩka-rĩ, mũkaarũgama mũtĩire mũtwe yanyu na igũrũ, nĩgũkorwo hĩndĩ yanyu ya gũkũũrwo nĩũkuhĩrĩrie.”

²⁹ Nĩngĩ akĩmahe ngerekano ĩno: “Ta rorai mũtĩ wa mũkũyũ na mũtĩ iyo ĩngĩ yothe. ³⁰ Rĩria yathundũra mathangũ, mũmĩonaga na mũkamanya atĩ ihinda rĩa rĩũa rĩrĩ hakuhi. ³¹ ũguo noguo hĩndĩ irĩa mũkooa maündũ macio mothe magĩkĩka, mũkaamenya o wega atĩ ũthamaki wa Ngai nĩũkuhĩrĩrie.

³² “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigathira maündũ macio mothe matahingĩtio. ³³ Igũrũ na thĩ nĩũgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

³⁴ “Mwĩmenyererei, ngoro cianyu itikanakorwo itahĩtuo nĩ ndĩa, na ũrĩũ na metanga na muoyo ũyũ, nago mũthenya ũcio ũmũkorerere ta mũtego o rĩrĩa mũtangĩgereria. ³⁵ Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ ũgaakorerera andũ arĩa othe matũũraga thĩ-ino. ³⁶ Ikaragai mwĩguĩte hĩndĩ ciothe, na mũhooyage nĩguo mũkaahota kũũrĩra maündũ marĩa makĩrĩ gwĩkĩka, na nĩguo mũkaahota kũrũgama mbere ya Mũrũ wa Mũndũ.”

³⁷ Na o mũthenya Jesũ nĩarutanaga hekarũ-inĩ, na hwaĩ-inĩ agathĩ gũkoma kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gũtagwo Kĩrĩma kĩa Mĩtamaiyũ. ³⁸ Nao andũ othe nĩmathiagia hekarũ-inĩ rũciĩnĩ tene kũmũthikĩrĩria.

22

Judasi Gwĩtikĩra Gũkunyanĩra Jesũ

¹ Na rĩrĩ, Giathĩ kĩa Mĩgate irĩa ĩtekĩrĩtuo Ndawa ya Kũmbia, kĩrĩa gũtagwo Bathaka,* nĩgĩakuhĩrĩrie, ² nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragĩa ũria mangĩũragithia Jesũ, nĩgũkorwo nĩmetigagĩra mũingĩ wa andũ. ³ Hĩndĩ iyo Shaitani agĩtoonya thĩĩnĩ wa Judasi ũria Mũsikariota, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. ⁴ Nake Judasi agĩthĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ anene a arangĩrĩ a hekarũ makarĩkanĩre ũria angĩkunyanĩra Jesũ. ⁵ Nao magĩkena na magĩtikĩra kũmũhe mbeeca. ⁶ Nake agĩtikĩra, na akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũneana Jesũ kũrĩ o rĩrĩa hatarĩ na andũ.

Bathaka ya Mũthia

⁷ Naguo mũthenya wa kũrĩa Mĩgate irĩa ĩtekĩrĩtuo Ndawa ya Kũmbia ũgĩkinya, rĩrĩa gatũrũme ka Bathaka kaarutagwo igongona. ⁸ Jesũ agĩtũma Petero na Johana, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩnĩ mũgatũhaarĩrie irio cia Bathaka, tũrie.”

⁹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũgacihaarĩrie kũ?”

* 22:1 Giathĩ kĩa Bathaka kĩambagĩrĩria hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna mweri-inĩ wa Nisani.

¹⁰ Akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũgĩtoonya itũũra-inĩ inene-rĩ, nĩmũgũcemanía na mũndũ ũkuuĩte ndigithũ ĩrĩ na maaĩ. Mũmũrũmĩrĩre o nginya nyũmba ĩrĩa egũtoonya. ¹¹ Mwatoonya mwĩre mũndũ ũrĩa mwene nyũmba ĩyo atĩrĩ, ‘Mũrutani aroria atĩrĩ: Nyũmba ya ageni ĩrĩ ha, harĩa ingĩrĩrĩa Bathaka na arutwo akwa?’ ¹² Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ĩrĩ na indo kuo. Haarĩriai irio cia Bathaka kuo.”

¹³ Nao magĩthĩ, magĩkora maũndũ matarĩ o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

¹⁴ Rĩrĩa ihinda rĩakinyire, Jesũ na atũmwo ake magĩkara metha-inĩ. ¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngoretwo ndĩrĩrĩrie mũno kũrĩanĩra Bathaka ĩno na inyuĩ itananyariirwo. ¹⁶ Nĩ ũndũ ngũmwĩra atĩrĩ, ndikamĩrĩa rĩngĩ nginya rĩrĩa ĩgaakinyanĩrio ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

¹⁷ Jesũ agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookeria Ngai ngaatho, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai, mũnyuanĩre. ¹⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩ kuuma rĩu ndikanyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mĩthabibũ, o nginya rĩrĩa ũthamaki wa Ngai ũgooka.”

¹⁹ Agĩcooka akĩoya mũgate, na aarĩkia gũcookeria Ngai ngaatho, akĩwenyũranga akĩmahe akĩmeera atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu, ĩkagai ũũ nĩguo mũndirikanage.”

²⁰ Maarĩkia kũrĩa agũka o ũguo, akĩoya gĩkombe, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩnĩ wa thakame yakwa ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wanyu. ²¹ No rĩrĩ, guoko kwa ũrĩa ũrĩngunyanĩra kũrĩ hamwe na nĩ metha-inĩ ĩno. ²² Mũrũ wa Mũndũ nĩegwĩkwo o ta ũrĩa gũtũitwo, no mũndũ ũrĩa ũkũmũkunyaĩra kaĩ arĩ na haaro-ĩ!” ²³ Nao makĩambĩrĩria kũũrania gatagatĩ-inĩ kao nĩ ũrĩkũ wao ũngĩka ũguo.

²⁴ Nĩngĩ nĩmagũire na ngarari makĩũrania nũũ gatagatĩ-inĩ kao ũngĩtuo mũnene. ²⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Athamaki a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmenenehagia igũrũ rĩa andũ ao; nao acio maathanaga nĩo meĩtaga Ateithania. ²⁶ No inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũhaana ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa mũnene gatagatĩ-inĩ kanyu agĩrĩrwo kũhaana ta ũrĩa mũnini mũno, nake ũrĩa wathanaga atũike ta ũrĩa ũtungataga. ²⁷ Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ mũnene, nĩ ũrĩa ũkaraga metha-inĩ kũrĩa kana nĩ ũrĩa ũramũtungata? Githĩ ti ũrĩa ũkaraga metha-inĩ? No nĩ ndũire na inyuĩ, haana ta ũrĩa ũmũtungatagĩra. ²⁸ Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkoretwo mũrĩ hamwe na nĩ hĩndĩ ya magerio makwa. ²⁹ Na o ta ũrĩa Baba aheete ũthamaki, o na nĩ nĩndamũhe ũthamaki, ³⁰ nĩguo mũkarĩragĩra na mũkanyuagĩra metha-inĩ yakwa ũthamaki-inĩ wakwa, na nĩngĩ mũkarĩire itĩ-cia-ũnene, mũtuagĩre mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira.

³¹ “Simoni, Simoni, atĩrĩ, Shaitani nĩahooete rũtha nĩguo agũthũngũthie o ta ũrĩa ngano ĩthũngũthagio. ³² No wee, Simoni nĩngũhooeire nĩgeetha wĩtkio waku ndũgathire. Na warĩkia kũnjookerera, ũũmagĩrĩrie ariũ na aarĩ a thoguo.”

³³ Nowe agĩcookia atĩrĩ, “Mwathani, nĩndĩhaarĩrie gũikio njeera o na gũkuanĩra hamwe nawe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Petero, ngũkwĩra atĩrĩ, ũmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ uuge atĩ ndũnjũũ.”

³⁵ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Rĩrĩa ndamũtũmire mũtarĩ na kabeti, kana mũhuko, o na kana iratũ-rĩ, nĩ harĩ kĩndũ mwagire?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Gũtĩrĩ kĩndũ twagire.”

³⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu akorwo ũrĩ na kabeti kana mũhuko-rĩ, kuua; na akorwo ndũrĩ na rũhiũ rwa njora-rĩ, endia nguo yaku ya igũrũ, ũrũgũre. ³⁷ Na ngũmwĩra atĩrĩ, ũhoro ũrĩa wandĩkĩtwo atĩ, ‘Nĩataranĩrio hamwe na arĩa aagarari watho’ no nginya ũhinge harĩ nĩ. Nĩgũkorwo maũndũ marĩa maandĩkĩtwo igũrũ rĩakwa nĩ hĩndĩ marahinga.”

³⁸ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ta rora haha tũrĩ na hiũ cia njora igĩrĩ.”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Icio nĩ njiganu.”

Jesũ Kũhoera Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ

³⁹ Nake Jesũ akĩumagara agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ o ta ũrĩa amenyerete gwĩkaga, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. ⁴⁰ Na aakinya ho akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai mũtikagwe magerio-inĩ.” ⁴¹ Akĩehera ho, agĩthĩ ta itĩna rĩa harĩa mũndũ angĩhota gũkia ĩhiga, agĩtura ndu akĩhooya, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Baba, ũngienda-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ; no ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.” ⁴³ Na mũraika akĩmuumĩrĩra oimite igũrũ, akĩmuongerera hinya. ⁴⁴ Nake agĩkĩrĩrĩa kũhooya, arĩ na ruo rũnene ngoro-inĩ, nayo thithino yake yahaanaga ta matata manene ma thakame magĩtaata thĩ.

⁴⁵ Aatiga kũhooya agĩcooka harĩ arutwo, akĩmakora makomete, moorĩtwo nĩ hinya nĩ kĩaha. ⁴⁶ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũkomete nĩkĩ? Ūkĩrai mũhooe nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ.”

Jesũ Kũnyitwo

⁴⁷ O hĩndĩ iyo aragia, hagũka gĩkundi kĩa andũ, nake mũndũ ũrĩa wetagwo Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, nĩwe wamatongoretie. Agĩkuhĩrĩria Jesũ amũmumunye, ⁴⁸ nowe Jesũ akĩmũuria atĩrĩ, “Judasi, ũgũkunyaĩra Mũrũ wa Mũndũ na kũmũmumunya?”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩrĩa arũmĩrĩri a Jesũ monire ũrĩa kwerekeire gwĩkĩka, makĩmũuria atĩrĩ, “Mwathani, tũmahũure na hiũ ciitũ cia njora?” ⁵⁰ Nake ũmwe wao agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁵¹ Nowe Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūhoru ũcio nĩũkinye hau!” Agĩcooka akĩhutia gũtũ kwa mũndũ ũcio, akĩmũhonia.

⁵² Ningĩ Jesũ akĩũria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na anene a arangĩri a hekarũ, o na athuuri, arĩa mookĩte kũmũnyĩta atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka kũũnyĩta mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? ⁵³ Ndĩratũũraga na inyũ hekarũ-inĩ o mũthenya, na mũtĩri mwageria kũnyĩta. No rĩrĩ, rĩrĩ nĩrĩo ithaa rĩnyu, ithaa rĩrĩa wathani wa nduma ũraathana.”

Petero Gũkaana Jesũ

⁵⁴ Hĩndĩ iyo makĩmũnyĩta, makĩmũruta hau makĩmũtwara kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, nake Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ o haraaya. ⁵⁵ Nao maarĩkia gwakia mwaki o nja gatagatĩ na gũikara thĩ hamwe, Petero nake agũikara thĩ hamwe nao. ⁵⁶ Ndungata ĩmwe ya mũĩrĩtu ikĩmuona na ũtheri wa mwaki aikarĩte hau, ikĩmũrora wega, ĩkiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ oima hamwe nake.”

⁵⁷ Nowe agĩkaana ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Mũĩrĩtu ũyũ, nĩ ndimũũĩ.”

⁵⁸ Thuutha wa kahinda kanini mũndũ ũngĩ akĩmuona, akiuga atĩrĩ, “O nawe ũrĩ ũmwe wao.” Petero akĩmũcookeria atĩrĩ,

“Mũndũ ũyũ, nĩ ndĩrĩ wao!”

⁵⁹ Thuutha wa ithaa rĩmwe, mũndũ ũngĩ akiuga agwatĩirie atĩrĩ, “Hatĩrĩ njanja mũndũ ũyũ moima hamwe nake, nĩgũkorwo o nake nĩ Mũgalili.”

⁶⁰ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ, nĩ ndĩũ ũrĩa ũroiga!” Na hĩndĩ o iyo oigaga ũguo, ngũkũ ĩgĩkũga. ⁶¹ Mwathani akĩhũgũra akĩrora Petero. Nake Petero akĩrĩrikana ũrĩa Mwathani aamwĩrite atĩ, “Ūmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga nĩũringaana maita matatũ.” ⁶² Nake agĩthĩ nja, akĩrĩra arĩ na ruo rĩngĩ.

Arangĩri Kũnyũrũria Jesũ

⁶³ Andũ arĩa maarangĩrite Jesũ makĩambĩrĩria kũmũnyũrũria makĩmũhũũraga. ⁶⁴ Makĩmuoha maitho na gitambaya makĩmwĩra atĩrĩ, “Toiga nũũ wakũgũtha.” ⁶⁵ Na nĩmamwĩrire maũndũ mangĩ maingĩ ma kũmũruma.

Jesũ Mbere ya Pilato na Herode

⁶⁶ Rũciinĩ gwakĩka, kĩama gĩa athuuri arĩa atongoria a andũ, hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, gĩgĩcemanĩa, nake Jesũ akĩrehwo mbere yao. ⁶⁷ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩwe Kristũ, twĩre.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ingĩmwĩra, mũtingĩnjĩtikia, ⁶⁸ na ingĩmũuria kĩũria, mũtingĩnjokeria. ⁶⁹ No kuuma rĩu, Mũrũ wa Mũndũ arĩkoragwo aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai ũrĩa Mwene-Hinya.”

⁷⁰ Othe makĩmũuria atĩrĩ, “Wee ũkĩrĩ Mũrũ wa Ngai?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩmwamenya nĩ kuuga atĩ nĩ nĩ we.”

⁷¹ Makĩũria atĩrĩ, “Tũgũkienda ũira ũngĩ wakĩ? Nĩtweiguĩra ũhoru kuuma kanua gake mwene.”

23

¹ Hĩndĩ iyo kũngano kũu gĩothe gĩgũkĩra, gĩkĩmũtwara kũrĩ Pilato. ² Nakĩo gĩkĩambĩrĩria kũmũthitanga gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtuonete mũndũ ũyũ akĩhĩthithia rũrĩrĩ rwiitũ. Nĩakararagia ũhoru wa kũrutĩra Kaisari igooti na agetuaga atĩ nĩwe Kristũ, na nĩ mũthamaki.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũuria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ī, ũguo woiga nĩguo.”

⁴ Nake Pilato akĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na andũ acio angĩ atĩrĩ, “Ndĩkuona ũndũ ĩngĩthangĩra mũndũ ũyũ.”

⁵ Nao magithiĩ na mbere kuuga magwatĩrie atĩrĩ, “Nĩatũmĩte andũ mookanĩrĩre Judea guothe nĩ undũ wa ũrutani wake. Aambĩrĩrie Galili na nĩokĩte nginya o gũkũ.”

⁶ Pilato aigua ũguo, akĩũria kana mũndũ ũcio nĩ wa kuuma Galili. ⁷ Rĩrĩa aamenyire atĩ Jesũ aarĩ wa bũrũri ũria wathanagwo nĩ Herode, akiuga atwarwo kũrĩ Herode, ũria wakoretwo arĩ Jerusalemu ihinda-inĩ rĩu.

⁸ Rĩrĩa Herode onire Jesũ, nĩakenire mũno, tondũ kwa ihinda iraya nĩakoretwo akienda kũmuona. Kũringana na ũria aigũite ũhoru wake, aarĩ na mwĩhoko wa kũmuona akĩringa ciana. ⁹ Akĩũria Jesũ ciũria nyingĩ, nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria o na kĩmwe. ¹⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho maarũgamĩte hau, makĩmũhitanga magwatĩrie mũno. ¹¹ Nake Herode na thigari ciake makĩmũthekerera na makĩmũnyũrũria. Makĩmũhumba nguo yarĩ thaka, na makĩmũcookia kũrĩ Pilato. ¹² Nao Herode na Pilato magĩtuma ũrata mũthenya ũcio, tondũ mbere iyo maatũũrite marĩ ũthũ.

¹³ Pilato agĩta athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na aathani, na andũ hamwe, ¹⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Mũndeheire mũndũ ũyũ atĩ nĩ mũndũ ũhitithagia andũ. Na nĩ ndatũria ũhoru wake mũrĩ ho, no ndĩrĩ undũ mũũru ndoona wa maũndũ marĩa mũmũhitangĩre. ¹⁵ O nake Herode ndanamuona arĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo nĩamũcookia kũrĩ ithuĩ; nĩ undũ ũcio, ndarĩ undũ ekĩte wa gũtũma ooragwo. ¹⁶ Nĩ undũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmũrekererie.” (¹⁷ Nĩgũkorwo, kwarĩ mũtugo amohore mũndũ ũmwe hĩndĩ iyo ya Iruga.)

¹⁸ No andũ acio makĩanĩrĩra na mũgambo ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Twehererie mũndũ ũyũ! Tuohore Baraba!” (¹⁹ Baraba aikĩtio njeera nĩ undũ wa kũrutithia ngũ itũũra-inĩ rĩu inene, na nĩ undũ wa kũũragana.)

²⁰ Nake Pilato, tondũ nĩeendaga kũrekereria Jesũ, akĩmaarĩria o rĩngĩ. ²¹ No-o magithiĩ na mbere kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ! Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²² Nake akĩmooria riita rĩa gatatũ atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ũũru ũrĩkũ mũndũ ũyũ eekĩte? Ndonete gĩtũmi gĩa gũtũma ooragwo. Nĩ undũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmuohore.”

²³ No-o makĩanĩrĩra mategũtigithĩria makiugaga aambwo mũtĩ-igũrũ, nayo mĩgambo iyo yao ikĩhootana. ²⁴ Nĩ undũ ũcio Pilato agĩtua nĩekũmahingĩria o ũguo moorĩtie. ²⁵ Akĩohora mũndũ ũcio waikĩtio njeera nĩ undũ wa kũrutithia ngũ na kũũragana, o ũcio moigĩte mohorerwo, nake Pilato akĩneana Jesũ ekwo kũringana na ũria mendaga.

Kwambwo kwa Jesũ

²⁶ Na rĩrĩa thigari cioimagaragia Jesũ, ikĩnyiita mũndũ woimaga mĩgũnda-inĩ wetagwo Simonĩ wa kuuma Kurene. Nacio ikĩmũigĩrĩra mũtharaba wa Jesũ aũkuue na amuume thuutha. ²⁷ Andũ gĩkundi kĩnene makĩmũrũmĩrĩra, hamwe na atumia maagirĩkaga na makarĩra mũno. ²⁸ Nake Jesũ akĩhũgũra na kũrĩ o, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, tigai kũndĩrĩra; mwĩrĩrĩrei inyuĩ ene na ciana cianyu. ²⁹ Nĩgũkorwo kũrĩ hĩndĩ igooka rĩrĩa mũkoigaga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo-rĩ, nĩ atumia arĩa thaata, na nda iria itarĩ ciaciara, o na nyondo iria itarĩ ciongwo!’ ³⁰ Hĩndĩ iyo

“nĩmakeera irĩma atĩrĩ, “Tũgwĩrei!”

o na macooke meere tũrĩma atĩrĩ, “Tũhumbĩrei!”

³¹ Nĩ undũ-rĩ, andũ mangĩkorwo nĩmareeka maũndũ maya rĩrĩa mũtĩ ũrĩ mũigũ-rĩ, gũgakĩhaana atĩa woma?”

³² Na rĩrĩ, andũ angĩ eerĩ agerĩ ngero, o nao nĩmatwarĩrwo hamwe nake makoogwo. ³³ Rĩrĩa maakinyire karĩma-inĩ handũ heetagwo Ihĩndĩ-rĩa-Mũtwe, makĩmwamba ho hamwe na agerĩ ngero acio, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũria ũngĩ mwena wake wa ũmũtho. ³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba mohere, nĩgũkorwo matiũũ ũria mareeka.” Nao magĩcuukĩra nguo ciake mũtĩ, magĩcigayana.

³⁵ Nao andũ nĩmarũgamĩte hau makĩmwĩrorera: Nao anene nĩmamũnyũrũragia makoiga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, nĩehonokie aakorwo nĩwe Kristũ wa Ngai, ũria wake Mũthũre.”

³⁶ Thigari o nacio igĩũka, ikĩmũnyũrũria. Ikĩmũkundia thiki,* ³⁷ ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi, wĩhonokie.”

³⁸ Na nĩ haarĩ maandĩko maandĩkitwo igũrũ riake atĩrĩ: ŨYŨ NĨWE MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.

* **23:36** Thiki yarĩ kĩndũ kĩgagatu gĩa kũnyuuo na no yahũthagĩrwo kũniina ruo. Jesũ nĩaregire kũnyua kĩndũ gĩa kũmũniĩnĩra ruo.

³⁹ Ūmwe wa ageri ngero acio maambanīrio nake akīmūruma, akīmwīra atīrī, “Githī wee tiwe Kristū? Wihonokie, na ūtūhonokie!”

⁴⁰ No mūgeri ngero ūcio ūngī akīmūkaania, akīmūria atīrī, “Ndūngītīgīra Ngai, kuona atī ūtūrīrwo o ūria atūrīrwo?” ⁴¹ Ithū tūherithītio na kīhoto, nīgūkorwo tūraherithīrio ūria twīkīte. No rīrī, mūdū ūyū ndarī ūndū mūuru ekīte.”

⁴² Agīcooka akīra Jesū atīrī, “Ītīkīra gūkandirikana rīria ūgooka ūthamaki-inī waku.”

⁴³ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ngūkīra na ma, ūmūthī nūrīkorwo hamwe na nīi ikenero.”

Gūkua kwa Jesū

⁴⁴ Na rīrī, kwarī ta thaa thita cia mūthenya, nago būrūri wothe ūkīgīa nduma nginya thaa kenda, ⁴⁵ tondū rīua nīrīatigire kwara. Nakīo gītambaya kīa hekarū gīgīatūkana maita meerī. ⁴⁶ Nake Jesū akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Baba, roho wakwa ndaūiga moko-inī maku.” Aarīkia kuuga ūguo, agītūkana.

⁴⁷ Rīria mūnene wa gikundi gīa thigari igana oonire ūria gwekīka, akīgooca Ngai, akiuga atīrī, “Ti-itheru ūyū oima mūdū mūthingu.” ⁴⁸ Rīria andū arīa othe maarūgamite hau kwīrorera moonire ūria gwekīka, makīnūka methikīre, na makīhūūraga ithūri nī kīeha. ⁴⁹ No arīa othe maamūū, o hamwe na atumia arīa maamūrūmīrīre kuuma Galili, makīrūgama o haraaya, meroreire maūdū macio.

Gūthikwo kwa Jesū

⁵⁰ Na rīrī, nī haarī na mūdū wetagwo Jusufu, mūthuuri wa Kīama, na aarī mūdū mwega na mūrūngīrū, ⁵¹ nake ndefikanītie na ūguo maatuīte na mageeka. Oimīte itūūra rīa Arimathea, būrūri wa Judea, na nīetagīrīra ūthamaki wa Ngai. ⁵² Nake agīthī kūrī Pilato, akīhooya etīkīrio akuue mwīrī wa Jesū.† ⁵³ Nake agīcūrūria mwīrī wa Jesū mūtharaba-inī, akīūkūnja na taama wa gatani, agīcooka akīūga thīini wa mbīrīra yenjetwo rwaro-inī rwa ihiga, nayo ndīakoretwo īgītwo mūdū. ⁵⁴ Na mūthenya ūcio warī wa Ihaarīria, nayo Thabatū yarī hakuhi kwambīrīra.

⁵⁵ Nao atumia arīa moimīte na Jesū Galili makīrūmīrīra Jusufu, makīona mbīrīra na makīona ūria mwīrī wake waigirwo ho. ⁵⁶ Magīcooka makīnūka, makīhaarīria mahuti manungī wega na maguta manungī wega. No rīrī, mūthenya wa Thabatū makīhurūka kūringana na ūria gwathanītwo.

24

Kūrīuka kwa Jesū

¹ Na rīrī, mūthenya wa kwambīrīria kiumia, rūciini tene, atumia magīthī mbīrīra-inī makuūte indo nungi wega iria maathondekete. ² Nao magīkora ihiga rīgaragarītio rīkeherio mūrōmo-inī wa mbīrīra, ³ no rīria maatoonyire, matiigana gūkora mwīrī wa Mwathani Jesū. ⁴ Na rīria maagegete nī ūhoro ūcio, makīumīrīrwo o rīmwe nī arūme eerī mehumbīte nguo njerū ciakengaga mūno, makīrūgama hakuhi nao. ⁵ Nao atumia acio metīgīrite mūno, makīnamīrīra, magīturumithia mothīu mao thī, no arūme acio makīmooria atīrī, “Mūrācarīa ūria ūrī muoyo kūrī arīa akuū nīkī? ⁶ Ndarī haha; nīariūkīte! Rīrikanai ūria aamwīrīre hīndī ūria aarī na inyū Galili atī: ⁷ ‘Mūrū wa Mūdū no nginya aneanwo moko-inī ma andū ehia, aambwo mūtī-igūrū, na mūthenya wa gatātū ariūke.’” ⁸ Hīndī ūyo makīrīrikana ciugo ciake.

⁹ Na rīrī, maacooka kuuma mbīrīra-inī, makīhe arutwo arīa ikūmi na ūmwe na arīa angī othe ūhoro ūcio. ¹⁰ Mariamu Mūmagidali, na Joana, na Mariamu nyina wa Jakubu, na atumia arīa angī maarī nao, nīo meerire atūmwō ūhoro ūcio. ¹¹ No-o matiigana gwītīkia atumia acio, tondū ūhoro ūcio wahaanaga ta ūrimū kūrī o. ¹² No rīrī, Petero agītūkīra, agīteng’era mbīrīra-inī. Na ainamīrīra akīona mataama ma gatani maigītwo thī marī moiki, agītīhīra agegearīte nī ūndū wa ūguo gwekīkīte.

Arutwo Eerī Magīthī Emau

¹³ Na rīrī, mūthenya o ro ūcio arutwo eerī a Jesū maarī rūgendo-inī magīthī itūūra rīetagwo Emau, rīarī ta kilomita ikūmi kuuma Jerusalemu. ¹⁴ Nao nīmaragia ūhoro wa maūdū marīa mothe meekīkīte. ¹⁵ Na rīria maathīyaga makīaragia ūhoro ūcio, Jesū akīmoimīrīra, agītwarana nao; ¹⁶ no matiigana kūrekwo mamūnenye.

¹⁷ Nake akīmooria atīrī, “Nī ūhoro ūrīkū ūcio mūrathī mūkīaragia?”

† 23:52 Mīrī wa ageri ngero arīa maambagwo mūtī-igūrū ndīathikagwo, no yateagwo kūdū kūrū. Jusufu nīonanīre ūrūme na wendo rīria eetīre mwīrī wa Jesū.

Nao makĩrũgama matukĩte mothiũ. ¹⁸ Ũmwe wao, wetagwo Kileopa akĩmũuria atĩri, “Wee kaĩ ũri mũgeni Jerusalemu ũtamenyete maũndũ marĩa mekĩkĩte kuo matukũ-inĩ maya?”

¹⁹ Nake akĩmooria atĩri, “Nĩ maũndũ marĩkũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩri, “Nĩ ũhoro wa Jesũ wa Nazarethi, ũrĩa ũraarĩ mũnabii ũri na ũhota wa ciugo iria araaragia na ciiko iria areekaga arĩ mbere ya Ngai o na mbere ya andũ othe. ²⁰ Athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na aathani aitũ maramũneanire atuĩrwo kũũragwo, na maramwambithia mũtĩ-igũrũ. ²¹ No ithuĩ-rĩ, tũrehokaga atĩ ũcio nĩwe ũgũkũũra andũ Isiraeli. Makĩria ma ũguo, rĩũ nĩ mũthenya wa itatũ kuuma maũndũ maya mothe mekĩka. ²² Hamwe na ũguo atumia amwe aitũ nĩmatũmakirie mũno tondũ megũthiite mbĩrĩra-inĩ rũciĩnĩ tene, ²³ no matinona mwĩrĩ wake. Mokire matwĩra atĩ nĩmonire kĩoneki kĩa araika, arĩa mameerire atĩ arĩ muoyo. ²⁴ Nao amwe a thirĩtũ iitũ nĩmathiire mbĩrĩra-inĩ, na makora o ũguo atumia acio mekuugĩte, no rĩrĩ, we mwene matinamuona.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩri, “Inyuĩ andũ aya mwagĩte ũũgĩ na mũtihuũhaga gwĩtũkia maũndũ mothe marĩa anabii moigĩte! ²⁶ Githĩ to mũhaka Kristũ ambe anyariirwo na acooke atoonye riiri-inĩ wake?” ²⁷ Jesũ akĩmataarĩria ũhoro wothe ũrĩa waarĩtio Maandĩko-inĩ ũmũkonĩ, ambĩrĩire na maandĩko ma Musa na ma Anabii othe.

²⁸ Na maakuhĩrĩria itũũra rĩrĩa maathiiaga, Jesũ agĩtua taarĩ kũhĩtũka arahĩtũka. ²⁹ No makĩmũringĩrĩria na hinya, makĩmwĩra atĩri, “Raarĩrĩa gũkũ na ithuĩ, nĩkũratuka na gũkirĩ kũgĩa nduma.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya aikaranie nao.

³⁰ Rĩrĩa aikarire metha-inĩ hamwe nao, akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩmahe. ³¹ Hĩndĩ iyo makĩhingũka maitho, makĩmũmenya, nake akĩbuĩria, makĩaga kũmuona rĩngĩ. ³² Nao makũũrania atĩri, “Githĩ ngoro ciitũ itũkũhĩahĩaga hĩndĩ rĩrĩa ekwaragia na ithuĩ njĩra-inĩ, na agĩtũtaarĩria ũrĩa Maandĩko moigĩte?”

³³ Nao magĩũkĩra o hĩndĩ iyo magĩcooka Jerusalemu. Kũu magĩkora arutwo arĩa ikũmi na ũmwe, hamwe na arĩa maarĩ nao monganĩte, ³⁴ makiugaga atĩri, “Nĩ ma! Mwathani nĩariũkĩte na nĩoimĩrĩre Simoni.” ³⁵ Hĩndĩ iyo acio eerĩ makĩmeera maũndũ marĩa meekĩkĩte marĩ njĩra-inĩ, na ũrĩa maamenyire Jesũ hĩndĩ rĩrĩa eenyũire mũgate.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo

³⁶ O makĩaragia ũhoro ũcio, Jesũ akĩrũgama gatagatĩ kao akĩmeera atĩri, “Thayũ ũrogĩa na inyuĩ.”

³⁷ Nao makĩhahũka na makĩmaka, magĩciiria atĩ nĩ ngoma moonaga. ³⁸ Nake akĩmooria atĩri, “Mũratangĩka nĩkĩ, na nĩ kũ gĩgũtũma mũgie na nganja meciiria-inĩ manyu? ³⁹ Ta rorai moko makwa na nyarĩrĩ ciakwa. Nĩ niĩ mwene! Huutiaĩ muone; roho ndũrĩ nyama na mahĩndĩ, ta ũrĩa mũrona ndĩ nacio.”

⁴⁰ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩmoonia moko make na nyarĩrĩ ciake. ⁴¹ Nao magĩkorwo matarĩ maretũkia nĩ ũndũ wa ũrĩa makenete na makagega. Nake akĩmooria atĩri, “Mũrĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa?” ⁴² Nao makĩmũnengera gĩcunjĩ gĩa thamaki hũ. ⁴³ Nake agĩkĩoya, akĩrĩa makĩionagĩra.

⁴⁴ Akĩmeera atĩri, “Ũũ nĩguo ndamwĩrĩre hĩndĩ rĩrĩa ndaarĩ na inyuĩ atĩ: Maũndũ mothe marĩa mandĩkĩtwo ũhoro wakwa Watho-inĩ wa Musa, na Maandĩko-inĩ ma Anabii, na Thaburi, no nginya mahingio.”

⁴⁵ Hĩndĩ iyo akĩhingũra meciiria mao nĩguo mamenye Maandĩko. ⁴⁶ Akĩmeera atĩri, “Ũũ nĩguo kwandĩkĩtwo: Kristũ nĩakanyariirwo na arĩũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ mũthenya wa gatatũ, ⁴⁷ nago ũhoro wa kwĩrira na kũerkerwo kwa mehĩa ũkaahunjĩrio ndũrĩrĩ ciothe thĩĩnĩ wa rĩtwa rĩake, wambĩrĩrie Jerusalemu. ⁴⁸ Inyuĩ mũrĩ aira a maũndũ macio. ⁴⁹ Na rĩrĩ, nĩngũmũtũmĩra kĩrĩa Baba eranĩire; no ikarai thĩĩnĩ wa itũũra rĩrĩ inene nginya rĩrĩa mũkaaheo hinya kuuma Igũrũ.”

Jesũ Kwambata Igũrũ

⁵⁰ Agĩcooka akĩmatongoria kuuma kũu magĩthĩi magĩkinya hakuĩ na Bethania; akĩoya moko na igũrũ, akĩmarathima. ⁵¹ Na o akĩmarathimaga, akĩmatiga, akĩiyũkio akĩambata igũrũ. ⁵² Nao makĩmũgocca na magĩcooka Jerusalemu makenete mũno.

⁵³ Nao nĩmaikaraga hekarũ-inĩ mahinda mothe makĩgocoga Ngai.

JOHANA

Ūhoro Gūtuika Mündū

¹ Kĩambĩrĩria-inĩ Ūhoro aarĩ o kuo, nake Ūhoro aatũũrĩte na Ngai, na Ūhoro aarĩ Ngai. ² We aatũũrĩte na Ngai kuuma o kĩambĩrĩria.

³ Indo ciothe ciombirwo na ūndũ wake; gũtirĩ kĩndũ kĩa iria ciombirwo kĩagĩre atarĩ ho. ⁴ Thĩinĩ wake kwarĩ muoyo, naguo muoyo ūcio nĩguo warĩ ūtheri wa andũ. ⁵ Ūtheri ūcio nĩũtheraga nduma-inĩ, nayo nduma ndũigana kũũhoota.

⁶ Nĩguokire mündũ watũmĩtwo nĩ Ngai; eetagwo Johana. ⁷ We okire arĩ mũira oimbũre ūhoro ūkonĩ ūtheri ūcio, nĩgeetha andũ othe metĩkie nĩ ūndũ wake. ⁸ We mwene tiwe warĩ ūtheri ūcio, no okire arĩ o ta mũira tu nĩgeetha oimbũre ūhoro wa ūtheri ūcio. ⁹ Ūtheri ūcio wa ma, ūrĩa ūtheragĩra o mündũ o wotho, nĩwokaga thĩ.

¹⁰ We Ūhoro aarĩ gũkũ thĩ, no o na gũtuika thĩ yombirwo na ūndũ wake-rĩ, andũ a thĩ matiigana kũmũmenya. ¹¹ Okire gwake mwene, no andũ ake mwene matiigana kũmwĩtikĩra. ¹² No andũ arĩa othe maamwĩtikĩrĩre, o acio metĩkĩrie rĩitwa rĩake, nĩamahotĩhirie gũtuika ciana cia Ngai ¹³ ciana itaciarĩtwo nĩ thakame, kana igaciarwo nĩ kwenda kwa mwĩrĩ kana kwenda kwa mündũ, no iciarĩtwo nĩ kwenda kwa Ngai.

¹⁴ We Kiugo agĩtuika mündũ na agĩtũũrania na ithuĩ. Nĩtuonetie riiri wake, riiri wa Mũrũ wake wa Mũmwe, ūrĩa woimire kũrĩ Ithe aiyũrĩtwo nĩ ūtugi na ūhoro wa ma.

¹⁵ Johana nĩoimbũraga ūhoro wake. Aanaagĩrĩa akoiga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe ūrĩa ndaaragia ūhoro wake ngiuga atĩrĩ, ‘Ūrĩa ūgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũngĩra, tondũ aarĩ mbere yakwa.’” ¹⁶ Na kuuma ūyũrĩrĩru wa ūtugi wake-rĩ, ithuothe nĩtwamũkĩrĩte irathimo nyingĩ mũno. ¹⁷ Tondũ watho wokire na Musa, no ūtugi na ūhoro ūrĩa wa ma ciokire na Jesũ Kristũ. ¹⁸ Gũtirĩ mündũ o na ūrĩkũ ūrĩ ona Ngai, o tĩa Mũrũ wake wa Mũmwe ūrĩa ūkarĩte hamwe na Ithe, na nĩwe ūtũmĩte amenyeke.

Johana Mũbatithania kuuga tiwe Kristũ

¹⁹ Na rĩrĩ, ūyũ nĩguo ūira wa Johana hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi a Jerusalemu maamũtũmĩre athĩnjĩri-Ngai na Alawii makamũũrie we aarĩ ū. ²⁰ We ndaagire kuumbũra, no oimbũrĩre atekũhitha, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ti nĩ Kristũ.”

²¹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Wee nĩwe Elija?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, ti nĩ.”

Nĩngĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe Mũnabii ūrĩa?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

²² Mũthia-inĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Tũhe macookio nĩguo tũcookerie arĩa matũtũmĩre. Ūkuuga atĩa ha ūhoro waku mwene?”

²³ Johana akĩmacookeria na ciugo iria ciarĩtio nĩ mũnabii Isaia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũgambo wa mündũ ūranĩrĩa werũ-inĩ akoiga atĩrĩ, ‘Rũngariai njĩra ya Mwathani.’”

²⁴ Na rĩrĩ, Afarisai amwe arĩa maatũmĩtwo ²⁵ makĩmũũria atĩrĩ, “Angĩkorwo we tiwe Kristũ, na tiwe Elija, o na kana Mũnabii ūrĩa-rĩ, ūkĩbatithanagia nĩkĩ?”

²⁶ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩmũbatithanagia na maaĩ. No gatagatĩ-inĩ kanyu nĩ harĩ na ūmwe mũtooĩ. ²⁷ Ūcio nĩwe ūgũũka thuutha wakwa, o we ūrĩa itaagĩrĩre kuohora ndigi cia iraatũ ciake.”

²⁸ Maũndũ maya mothe mekĩkire itũũra-inĩ rĩa Bethania, mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani, kũrĩa Johana aabatithanagĩria.

Jesũ Gatũrũme ka Ngai

²⁹ Mũthenya ūyũ ūngĩ, Johana akĩona Jesũ agĩũka na kũrĩ we, akiuga atĩrĩ, “Onei! Gatũrũme ka Ngai karĩa keheragia mehĩa ma kĩrĩndĩ! ³⁰ Ūyũ nĩwe ndaaragia ūhoro wake rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Mündũ ūrĩa ūgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũrĩ nĩ tondũ we aarĩ kuo mbere yakwa.’” ³¹ Nĩ mwene ndiamũũ, no ndokire ngĩbatithanagia na maaĩ nĩgeetha aguũrĩro andũ a Isiraeli.”

³² Nĩngĩ Johana akĩheana ūira ūyũ: “Nĩndonire Roho agĩkũrũka kuuma igũrũ atarĩ ta ndutura, agĩkara igũrũ rĩake. ³³ Nĩ ndĩngĩamũmenyire, tĩa ūrĩa wandũmĩre mbatithanagie na maaĩ aanjũrĩre atĩrĩ, ‘Mündũ ūrĩa ūkoona Roho agĩkũrũkĩra na aikare igũrũ rĩake-rĩ, ūcio nĩwe ūkaabatithanagia na Roho Mũtheru.’” ³⁴ Nĩ nĩnyonete ūguo na ngoimbũra atĩ ūyũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

Arutwo a Mbere a Jesũ

³⁵ Ningi mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana agĩkorwo arĩ kũu o rĩngĩ marĩ na arutwo ake eerĩ. ³⁶ Na rĩria onire Jesũ akĩhĩtũka, akiuga atĩrĩ, “Onei Gatũrũme ka Ngai!”

³⁷ Hĩndĩ ĩria arutwo acio eerĩ maiguire oiga ũguo, makĩrũmĩrĩra Jesũ. ³⁸ Jesũ ehũgũra akĩmoona mamumĩte thuutha, akĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ atĩa mũrenda?”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii” (ũguo nĩ kuuga Mũrutani), “ũikaraga kũ?”

³⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūkai na nĩmũkuona.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩi makĩona kũria aikaraga, na magĩikara nake mũthenya ũcio. Na kwarĩ ta thaa ikũmi.

⁴⁰ Na rĩrĩ, ũmwe wa arutwo acio eerĩ arĩa maiguĩte ũria Johana oigĩte na makĩrũmĩrĩra Jesũ aarĩ Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero. ⁴¹ ũndũ wa mbere ũria Anderea eekire nigũcacia mũrũ wa nyina Simoni, na kũmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mesia” (nĩwe Kristũ). ⁴² Nake akĩmũtwarũ kũrĩ Jesũ.

Nake Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Simoni mũrũ wa Johana. Ūgũcoka gwĩtwo Kefa” (na rĩo rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Petero).

Jesũ gwĩta Filipu na Nathanieli

⁴³ Mũthenya ũyũ ũngĩ Jesũ agĩtua itua rĩa gũthĩi Galili. Agĩkora Filipu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

⁴⁴ Filipu, o ta Petero na Anderea, aarĩ wa itũura rĩa Bethsaida. ⁴⁵ Filipu agĩkora Nathanieli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete mũndũ ũria Musa aandĩkire ũhoru wake Ibuku-inĩ rĩa Watho, na nowe anabii maandĩkire ũhoru wake, nake nĩwe Jesũ wa Nazarethi, mũrũ wa Jusufu.”

⁴⁶ Nake Nathanieli akĩmũuria atĩrĩ, “Kũrĩ kĩndũ kĩega kĩngiuma Nazarethi?”

Nake Filipu akĩmũcokeria atĩrĩ, “Ūka ũkoone.”

⁴⁷ Hĩndĩ ĩria Jesũ onire Nathanieli agĩũka kũrĩ we, akĩaria ũhoru wake, akiuga atĩrĩ, “Onei Mũisiraeli kũna ũtarĩ ũhinga.”

⁴⁸ Nake Nathanieli akĩmũuria atĩrĩ, “Ūnjũũ atĩa?”

Jesũ akĩmũcokeria atĩrĩ, “Nĩngũkuonete o na rĩria uuma rungu rwa mũkũyũ, Filipu atanagwĩta.”

⁴⁹ Hĩndĩ iyo Nathanieli akiuga atĩrĩ, “Rabii, wee nĩwe Mũrũ wa Ngai; wee nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli.”

⁵⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩndakwĩra atĩ nĩnguonire ũrĩ rungu rwa mũkũyũ. Nĩũkuona maũndũ manene kũrĩ macio.” ⁵¹ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩmũkona igũrũ rĩhingũkĩte na araika a Ngai makĩambata na magĩkũrũka, harĩ Mũrũ wa Mũndũ.”

2

Jesũ Kũgarũra Maaĩ Magatuĩka Ndibei

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ nĩ kwagĩire na kihikanio kũu Kana ya Galili. Nyina wa Jesũ aarĩ kuo, ² nake Jesũ na arutwo ake o nao nĩmetĩtwo kĩhikanio-inĩ kũu. ³ Rĩria ndibei yathirire,* nyina wa Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Matirĩ na ndibei ĩngĩ.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcokeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ndĩ na ũhoru ũrĩkũ nawe? Ihinda rĩakwa rĩtirĩ rĩrakinya.”

⁵ Nake nyina akĩra ndungata atĩrĩ, “ĩkai ũria wothe ekũmwĩra.”

⁶ Hau hakuhĩ nao nĩ haarĩ na ndigithũ ithathatũ cia maaĩ ciathondeketwo na ihiga, mũthemba ũria wahũthagĩrwo nĩ Ayahudi magongona-inĩ mao ma gwĩtheria,† na o ĩmwe yayiũragio nĩ ngeereni kuuma mĩrongo ĩrĩ nginya mĩrongo ĩtatũ.

⁷ Nake Jesũ akĩra ndungata acio atĩrĩ, “Iyũriai ndigithũ maaĩ”; nacio ikĩyũria riita.

⁸ Agĩcoka agĩciĩra atĩrĩ, “Rĩu tahiai ĩmwe mũtwarĩre mũtabania wa iruga.”

Nacio igĩka o ũguo, ⁹ nake mũtabania wa iruga agĩcama maaĩ macio maagarũritwo magatuĩka ndibei. Ndaamenyaga kũria yoimĩte, o na gũtuĩka ndungata iria ciatahĩte maaĩ nĩciamenyaga. Hĩndĩ iyo agĩta mũhikania keheri-inĩ ¹⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ aambaga kũruta ndibei ĩria njega, na ageni maarĩkia kũnyua mũno, agacooka akaruta iria ĩtarĩ njega; no wee ũkũigĩte ĩria njega nginya rĩu.”

¹¹ Kũu nĩkĩo kĩama kĩa mbere kĩria Jesũ aaringire, na aakĩringĩire kũu Kana ya Galili. Akĩonania riiri wake, nao arutwo ake makĩmwĩtikia.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

* 2:3 Warĩ ũndũ wa thoni mũno kũrĩ andũ a mũciĩ ndibei ĩngĩathirire ũhiki-inĩ. † 2:6 Ayahudi meetĩkĩtie mũndũ nĩanyiitagwo nĩ thaahu o mũthenya, na nĩkĩo meethambaga moko hĩndĩ ciothe.

¹² Thuutha ūcio agiikūrūka Kaperinaumu, marī na nyina, na ariū a nyina, o na arutwo ake. Magiikara kuo matukū manini.

¹³ Rīrīa Bathaka ya Ayahudi yakuhīrīrie-rī, Jesū akīambata, agithīi Jerusalemu. ¹⁴ Kūu hekarū-inī nīakorire andū makīendia ng'ombe, na ng'ondū, na ndutura,[‡] o na angī maikarīte metha-inī magiceenjia mbeeca. ¹⁵ Nī ūndū ūcio agithondeka mūcarica wa mīkanda, na akīmarutūrūra othe kuuma hekarū-inī, hamwe na ng'ondū, na ng'ombe; akīhurunja mbeeca cia arīa maacenjagia mbeeca na akīng'aūrania metha ciao. ¹⁶ Nao arīa meendagia ndutura akīmeera atīrī, "Eheriai ici gūkū! Mwahota atīa gūtua nyūmba ya Baba ndūnyū!"

¹⁷ Nao arutwo ake makīrikana nī kwandīkitwo atīrī, "Kīyo kīrīa ndī nakīo kīa nyūmba yaku nīkīo gīkaandīa."

¹⁸ Hīndī iyo Ayahudi makīmūuria atīrī, "Nī kīama kīrīkū ūngītūringīra gīa gūtuoŋia ūhoti ūrīa ūrī naguo wa gwīka maūndū macio mothe?"

¹⁹ Nake Jesū akīmācookeria atīrī, "Tharīai hekarū īno, na nīngūmīaka rīngī na mīthenya itatū."

²⁰ Nao Ayahudi magīcookia atīrī, "Hekarū īno yakīrwo na mīaka mīrongo īna na itandatū, nawe ūkūmīaka na mīthenya itatū?" ²¹ No rīrī, hekarū rīra aaragia ūhorō wayo nī mwīrī wake. ²² Na thuutha wake kūrīkūio kuuma kūrī arīa akuū-rī, arutwo ake makīrikana ūrīa oigīte. Nao magītīkia Maandīko, o na ciugo icio Jesū aarītie.

²³ Na rīrī, hīndī rīra aarī Jerusalemu hīndī ya Gīathī kīa Bathaka, andū aingī makīona cīama irīa aaringaga, nao magītīkia rīitwa rīake. ²⁴ No Jesū ndaigana kūmeihokera, nīgūkorwo nīfoof andū othe. ²⁵ Ndaabataragio nī ūira wa mūndū, ūkonīi mūndū ūrīa ūngī, nīgūkorwo nīamenyaga kīrīa kīrī thīnī wa mūndū.

3

Jesū na Nikodemo

¹ Na rīrī, kwarī na mūndū wa Afarisai wetagwo Nikodemo, warī wa kīama kīrīa gīathanaga kīa Ayahudi. ² Niokire kūrī Jesū ūtukū, akīmwīra atīrī, "Rabīi, nītūtūi we ūrī mūrutani uumīte kūrī Ngai. Nīgūkorwo gūtīrī mūndū ūngīhota kūrīnga cīama irīa ūringaga Ngai atarī hamwe nake."

³ Nake Jesū akīmwīra atīrī, "Ngūkwīra atīrī na ma, gūtīrī mūndū ūngīona ūthamaki wa Ngai atangīciarwo rīngī."

⁴ Nake Nikodemo akīmūuria atīrī, "Mūndū angīciarwo atīa arī mūkūrū? Ti-itherū ndangīhota gūtōonya nda ya nyina hīndī ya keerī nīguo aciarwo!"

⁵ Jesū akīmūcookeria atīrī, "Ngūkwīra atīrī na ma, gūtīrī mūndū ūngītōonya ūthamaki-inī wa Ngai atangīciarwo na maaī na Roho. ⁶ Mwīrī ūciaraga mwīrī, no Roho aciaraga roho. ⁷ Ndūkagegio nī ūguo ndoiga atī, 'No ngīnya ūciarwo rīngī.' ⁸ Rūhuho rūhurutanaga na kūrīa rūngīenda. Ūiguaga rūkīhurutana, no ndūmenyaga kūrīa rumīte kana kūrīa rūrorete. Ūguo nūguo gūtārīi harī mūndū ūrīa wothe ūciarītwo nī Roho."

⁹ Nake Nikodemo akīmūuria atīrī, "Ūndū ūcio ūngīhoteka atīa?"

¹⁰ Nake Jesū akīmūuria atīrī, "Wee ūrī mūrutani wa Isīraeli na ndūrataūkīrwo nī maūndū maya? ¹¹ Ngūkwīra atīrī na ma, twaraga ūrīa tūtūi, na tūkoimbūra ūrīa tuonete, no inyūi, mūtīitīkagīra ūira witū. ¹² Ndakwīra maūndū ma gūkū thī, waga gwītīkia; ūngītīkia atīa ingīkwīra maūndū ma na igūrū? ¹³ Gūtīrī mūndū ūrī wathīi igūrū tīga ūrīa woimire igūrū, na nīwe Mūrū wa Mūndū." ¹⁴ Na o ta ūrīa Musa aambararīrie nyoka ya gīcango werū-inī, ūguo no taguo Mūrū wa Mūndū akaambarario, ¹⁵ nīguo ūrīa wothe ūmwīhokete agīe na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ "Nīgūkorwo Ngai nīendire kīrīndī, akīruta Mūrū wake wa mūmwē, nīgeetha mūndū o wothe ūmwītīkītīe ndakoore, no agīe na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Nīgūkorwo Ngai ndaatūmire Mūrūwe gūkū thī aciirithīe kīrīndī, no nīguo kīrīndī kīhonoke nī ūndū wake. ¹⁸ Ūrīa wothe ūmwītīkītīe ti wa gūciirithio, no ūrīa wothe ūtamwītīkītīe ūcio nīarīkītīe gūtūrwo cīra, nīgūkorwo ndehokete rīitwa rīa Mūrū wa Ngai wa mūmwē. ¹⁹ Rīrī nīrīo ituīro: Ūtheri nīwokire gūkū thī, no andū makīenda nduma gūkīra ūtheri, nī ūndū cīko ciao ciarī njūru. ²⁰ Mūndū o wothe wīkaga ūuru nīathūire ūtheri, na ndangūmīra ūtheri-inī nī gwītīgīra cīko ciake itikoimbūke. ²¹ No mūndū ūrīa wothe wīkaga maūndū ma ma nīomagīra ūtheri-inī, nīguo kuonekane kūna atī ūguo ekīte nī Ngai ūmūhotithīte."

[‡] 2:14 Nyamū cia kūrutwo magongona ciendagīrio Ayahudi arīa moimaga mabūrūri mangī magooka gūkūngūira ciathī icio.

Ūira wa Johana Mūbatithania ūkonii Jesū

²² Thuutha wa ūguo, Jesū na arutwo ake nimoimagaire magithii bŭruri wa Judea, kŭrŭa aikarangire nao, na akabatithanagia. ²³ O nake Johana nŭabatithanagŭria Ainoni gŭkuhŭi na Salimu, nŭgŭkorwo kŭu nŭi kwarŭi maaŭi maingŭi, nao andŭ nŭmookaga kuo kaingŭi kaingŭi mabatithio. ²⁴ (Hŭndŭ iyo Johana ndaakoretwo aikithio njeera.) ²⁵ Nŭ kwagŭire na ngarari gatagati-inŭi ka arutwo amwe a Johana na Mŭyahudi ūmwe ūhoroinŭi wa mŭtugo yao ya gwŭtheria. ²⁶ Magŭtŭka kŭrŭi Johana makŭmwŭira atŭrŭi, "Rabii, mŭndŭ ūrŭa mŭraarŭi nake mŭrŭmo ūrŭa ūngŭi wa Jorodani, ūrŭa wee warutire ūira ūmŭkonii-rŭi, nŭarabatithania, nao andŭ othe nŭmarathŭi kŭrŭi we."

²⁷ Ūhoroinŭi ūcio Johana agŭcookia atŭrŭi, "Mŭndŭ ndarŭi undŭ angŭamŭkŭira o tiga ūrŭa aheetwo kuuma igŭrŭi. ²⁸ Inyui ene no mŭheane ūira muuge atŭi nŭndoigire atŭrŭi, 'Nŭi ti nŭi Kristŭ, no ndŭmŭtowo njŭke mbere yake.' ²⁹ Mŭhiki nŭi wa mŭhikania. No rŭrŭi, mŭrata wa mŭhikania ūrŭa ūmŭrŭgamŭrŭire nŭamŭthŭkaŭrŭria, na akaayŭrwo nŭi gikenon rŭrŭa aigua mŭgamba wa mŭhikania. Gŭkeno ta kŭu nŭkŭio ndŭi na kŭio, na rŭu nŭigŭkinyanŭro. ³⁰ We no ngŭnya akŭrŭrŭrie kŭneneha, na nŭi ngŭrŭrŭrie kŭnyuiha.

³¹ "Ūrŭa uumŭte igŭrŭi nŭi mŭnene kŭrŭi andŭ othe; nake ūrŭa uumŭte thŭi nŭi wa gŭkŭ thŭi, na maundŭ marŭa aragia no ma gŭkŭ thŭi. Ūrŭa uumŭte igŭrŭi arŭi igŭrŭi rŭa andŭ arŭa angŭi othe. ³² We oimbŭruga maundŭ marŭa onete na akaigua no gŭtirŭi mŭndŭ o na ūmwe wŭtikagŭira ūira wake. ³³ Mŭndŭ ūrŭa wŭtikŭrŭite ūira ūcio nŭahŭrŭite mŭhŭuri atŭi Ngai nŭi wa ma. ³⁴ Nŭgŭkorwo ūrŭa Ngai atŭmŭte aragia ciugo cia Ngai nŭi undŭ Ngai aheanaga Roho hatarŭi gŭthimi. ³⁵ Ithe nŭendete Mŭriŭi na nŭi aigŭite indo ciothe moko-inŭi make. ³⁶ Ūrŭa wothe wŭtikŭtie Mŭriŭi, arŭi na muoyo wa tene na tene, no ūrŭa wothe ūregete Mŭriŭi ndakona muoyo, nŭgŭkorwo egŭtŭura arakarŭrwo nŭi Ngai."

4

Jesŭ Kwaria na Mŭtumia Mŭsamaria

¹ Afarisai nŭimaiguire atŭi Jesŭ nŭagŭaga na arutwo aingŭi gŭkŭira Johana na akabatitha, ² o na gŭtuika, ti Jesŭ wabatithanagia, no nŭi arutwo ake. ³ Hŭndŭ irŭa Mwachani aamenyire ūhoron ūcio, akŭma Judea na agŭcooka Galili o rŭngŭi.

⁴ Na rŭrŭi, no ngŭnya angŭatuikaniŭrie bŭruri wa Samaria. ⁵ Nŭ undŭ ūcio, agŭkinya itŭura rŭiarŭi Samaria rŭitagwo Sukaru, hakuhi na gŭthaka kŭrŭa Jakubu aaheete mŭriŭi Jusufu. ⁶ Nakŭio gŭthima kŭa Jakubu nikuo kŭiarŭi, nake Jesŭ, tondŭ wa kŭnoga nŭi rŭgendo, agŭkara thŭi hau gŭthima-inŭi. Na kwarŭi ta thaa thita.

⁷ Na rŭrŭa mŭtumia ūmwe Mŭsamaria okire gŭtaha maaŭi-rŭi, Jesŭ akŭmŭuria atŭrŭi, "No ūuhe maaŭi ma kŭnyua?" ⁸ (Hŭndŭ iyo arutwo ake nŭmathiŭte kŭgŭra irio itŭura-inŭi.)

⁹ Nake mŭtumia ūcio Mŭsamaria akŭmwŭira atŭrŭi, "Wee ūrŭi Mŭyahudi na nŭi ndŭ mŭtumia Mŭsamaria. Ūngŭkŭhooya gŭa kŭnyua atŭa?" (Nŭgŭkorwo Ayahudi matirŭi ngwatanŭro na Asamaria.)

¹⁰ Nake Jesŭ akŭmŭcookeria atŭrŭi, "Korwo nŭiŭi kŭheo kŭa Ngai na ūkamenya nŭi ūrakŭhooya maaŭi ma kŭnyua, wee nŭwe ūngŭamŭhooya nake nŭangŭakŭhe maaŭi ma muoyo."

¹¹ Nake mŭtumia ūcio akŭmwŭira atŭrŭi, "Mŭthuuri ūyŭ, ndŭrŭi na kŭndŭ gŭa gŭtaha maaŭi nakŭio, na gŭthima gŭkŭi nŭi kŭriku. Ūngŭkŭruta kŭ maaŭi macio ma muoyo? ¹² Anga ūkŭrŭi mŭnene gŭkŭira ithe witŭ Jakubu ūrŭa watŭheire gŭthima gŭkŭi, na we mwene aatŭurŭite anyuuga maaŭi kuuma kŭio o hamwe na ariŭi ake na ndŭuru ciake cia mbŭri na cia ng'ombe?"

¹³ Nake Jesŭ akŭmŭcookeria atŭrŭi, "Mŭndŭ o wothe ūnyuuga maaŭi maya nŭanyootaga rŭngŭi, ¹⁴ no ūrŭa wothe ūkŭnyua maaŭi marŭa ngaamŭhe ndarŭi hŭndŭi akaanyoota. Ti-itherŭ, maaŭi marŭa ngŭmŭhe megŭtuika gŭthima kŭa maaŭi thŭini wake, gŭtherŭkage muoyo wa tene na tene."

¹⁵ Nake mŭtumia ūcio akŭmwŭira atŭrŭi, "Mŭthuuri ūyŭ, he maaŭi macio nŭguo ndikananyoote rŭngŭi, na ndige gŭkŭkaga haha gŭtaha maaŭi."

¹⁶ Nake akŭmwŭira atŭrŭi, "Thŭi wite mŭthuuri guo mŭuke nake."

¹⁷ Nake mŭtumia ūcio akŭmŭcookeria atŭrŭi, "Nŭi ndirŭi na mŭthuuri."

Nake Jesŭ akŭmwŭira atŭrŭi, "Nŭi waria ma rŭrŭa woiga atŭi ndŭrŭi na mŭthuuri. ¹⁸ Ūhoron wa ma nŭi atŭi ūkoretwo ūrŭi na athuuri atano, na mŭndŭ mŭrŭme ūrŭa ūrŭi nake rŭu ti mŭthuuri guo.* Ūguo woiga nŭi ūhoron wa ma."

* 4:18 Ayahudi moigaga atŭi mŭtumia nŭangŭateirwo nŭi athuuri eerŭi kana atatŭ, no angŭakŭirŭie hau onekaga arŭi mŭndŭ mwŭthia biŭ.

¹⁹ Nake mütumia ūcio akimwira atiri, "Muthuuri uyū, nindirona ati wee ūri mūnabii. ²⁰ Maithe maitū maahooyagira Ngai kirima-ini giki, no inyu Ayahudi muugaga ati Jerusalemu nokuo kundu kiria twagirirwo nikūhooyagira Ngai."

²¹ Nake Jesū akiuga atiri, "Mütumia uyū, njitikia, kūrī ihinda riroka riria mütakaahooyagira Baba kirima-ini giki o na kana Jerusalemu. ²² Inyu Asamaria mūhooyaga kiria mutooi; no ithu tūhooyaga kiria tūū, nigukorwo ūhonokio uumite kūrī Ayahudi.[†] ²³ No ihinda nīrōka na riu nīrikinyu, riria aria mahooyaga na ma makaahooyaga Baba na roho, na mamūhooyage na ma, nigukorwo ni andū ta acio Baba acaragia a kumūhooyaga. ²⁴ Ngai ni roho, nao aria mamūhooyaga no nginya mamūhooyage na roho, na mamūhooyage na ma."

²⁵ Nake mütumia ūcio akimwira atiri, "Ninjūū ati Mesia" (ūria witagwo Kristū) "nīarooka. Hindī iria agooka nīagatūaariria maundū mothe."

²⁶ Nake Jesū akiuga atiri, "Nii ndirakariria ni nii we."

Arutwo Gūcooka harī Jesū

²⁷ O ihinda-ini riu arutwo ake magiuka, na makigega maakora akīaraniria na mütumia. No gutiri o na ūmwe woririe atiri, "Ni kii ūrenda?" kana akūria, "Ūraaniria nake niki?"

²⁸ O hindī iyo mütumia ūcio agitiga ndigithū yake ya maa, agicooka itūura-ini, akūria andū atiri, ²⁹ "Ūkai, mūkone mūdū wanjūra maundū maria mothe ndaaneka. ūcio no akorwo nīwe Kristū?" ³⁰ Nao makiuma kuu itūura-ini, magithi haria Jesū aari.

³¹ Mūira wa makinye, arutwo ake makimuringiriria makimwira atiri, "Rabii, ria irio."

³² Nowe akimeera atiri, "Ndi na irio cia kūrīa, iria mūtari undū wacio mūū."

³³ Nao arutwo ake makūrania atiri, "Kai hihi harī mūdū ūmūreheire irio?"

³⁴ Nake Jesū akiuga atiri, "Irio ciakwa ni gwika wendi wa ūria wandūmire na kūrīkia wira wake. ³⁵ Githi mūtiugaga ati, 'Ni mieri ina itigarite magetha makinye?' Ngūmwira atiri, hingūrai maitho manyu muone nigūnda! Magetha nīmakinyu. ³⁶ O na riu mūgethi nīagīaga na mūcaara wake, o na nīagethaga magetha ma muoyo wa tene na tene, nīgeetha mūhaandi na mūgethi makenanire hamwe. ³⁷ Amu ni ūhoro wa ma ūria uugaga ati, 'Ūmwe ahaandaga, nake ūngi akagetha.' ³⁸ Nii ndaamūtūmire mūkagethe kiria mūtariire wira. Angi nio marufite wira mūritū, na inyu mūkagetha uumithio wa wira wao."

Asamaria Aingī Gwitikia

³⁹ Nao Asamaria aingī kuuma itūura riu makimwītikia ni undū wa ūira wa mütumia ūcio, tondū nīameerire atiri, "Nīanjūrire maundū maria mothe ndaneeka." ⁴⁰ Ni undū ūcio, hindī iria Asamaria mokire kūrī Jesū, makimuringiriria aikaranie nao, nake agikara mīthenya iri. ⁴¹ Na tondū wa ciugo ciake, andū angī aingī magītikia.

⁴² Magikūria mütumia ūcio atiri, "Ithu tūtiretikia no undū wa ūria ūratwirire; riu nītwiigūirire ithu ene na tūkamenya ati mūdū uyū ti-itherū nīwe Mūhonokia wa kirindi."

Jesū Kūhonia Mwana wa Mūnene

⁴³ Thuutha wa mīthenya iyo iri, akiomagara agithi Galili. ⁴⁴ (Amu Jesū we mwene nioigite ati mūnabii ndatūagwo būri-ini wake mwene.) ⁴⁵ Riria aakinyire Galili, andū a Galili makimūnyita ūgeni. Nimonete ūria wothe ekite Jerusalemu hindī ya Giathi gia Bathaka, nigukorwo o nao maarī kuo.

⁴⁶ O ringi agiceera Kana ya Galili, kūrīa aagarūrite maa magatuika ndibei. Na kuu Kaperinaumu ni kwarī na mūdū ūmwe mūnene warī na mūriū mūrūaru. ⁴⁷ Riria mūdū ūcio aaguire ati Jesū nioimite Judea agooka Galili, agithi kūrī we, akimūthaiha athi akahonie mūriū, ūria warī hakuhi gūkuu.

⁴⁸ Jesū akimwira atiri, "Inyu mūtangiona ciama na morirū, mūtingitikia."

⁴⁹ Nake mūnene ūcio akimwira atiri, "Muthuuri uyū, nītūikūruke mwana wakwa atanakua."

⁵⁰ Nake Jesū akimūcookeria atiri, "Inūka. Mūrūguo nīekūhona."

Mūdū ūcio agitikia ūguo Jesū aamwirire, na akimūka. ⁵¹ Naari njira akimūka, ndungata ciake ikimūtūnga na ndūmīri ati mūrūwe ari o muoyo. ⁵² Riria aamoorire ni ta thaa cigana mūriū aambirire kūga wega, makimwira atiri, "Ira thaa mūganja nīguo araahonire."

⁵³ Nake ithe akimēnya ati thaa icio nocio Jesū aramwirite atiri, "Mūrūguo nīekūhona." Ni undū ūcio we na nyūmba yake yothē magītikia.

[†] 4:22 Asamaria maarī na maandiko ma mabuku o maria matano ma Musa, na matiametikitie mothe. Meetikitie Mesia, we Mūhonokia, akoima kūrī Ayahudi.

⁵⁴ Gikĩ nĩkĩo kĩarĩ kĩaama gĩa keerĩ kĩrĩa Jesũ aaringire kũu Galili, oimĩte Judea.

5

Jesũ Kũhonia Karia-inĩ

¹ Thuutha wa maũndũ macio Jesũ nĩambatire Jerusalemu tondũ nĩ kwarĩ na giathĩ kĩa Ayahudi. ² Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu hakuhi na Kĩhingoo-kĩa-Ng'ondũ nĩ kwarĩ na karia geetagwo na Kĩhibirania Bethesida, nako gaathiũrũrũkĩirio nĩ ithaku ithano ciarĩ ngite. ³ Kũu nĩkũo gwakomagwo nĩ ikundi nene cia andũ arĩa maarĩ arũaru, ta atumumu, na cionje, na arĩa maakuĩte ciĩga (meeteireire maaĩ moinjugwo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ hĩndĩ mũraika wa Mwathani aikũrũkaga akoinjuga maaĩ karia-inĩ kau; na mũndũ wa mbere kũrika kuo maaĩ moinjugwo, nĩahonagio mũrimũ o wothe ũrĩa aarĩ naguo.) ⁵ Na hau nĩ haarĩ mũndũ ũmwe watũũrĩte arĩ mũrũaru mĩaka mĩrongo itatũ na inana. ⁶ Hĩndĩ ũrĩa Jesũ aamuonire akomete hau, na akĩmenya atĩ atũũrĩte ũguo ihinda irayya, akĩmũuria atĩrĩ, "Nĩũkwenda kũhonio?"

⁷ Nake mũndũ ũcio warũarĩte akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũthuuri ũyũ, ndirĩ na mũndũ wa kũndikia thĩinĩ wa karia rĩrĩa maaĩ moinjugwo. Ngĩgeria gũtoboka thĩinĩ-rĩ, mũndũ ũngĩ agatoboka mbere yakwa."

⁸ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Ūkĩra, oya kĩbarĩ gĩaaku, wĩtware!" ⁹ Na o rĩmwe mũndũ ũcio akĩhona, akĩoya kĩbarĩ gĩaake, na agĩtwara.

Na rĩrĩ, mũthenya ũcio gwekĩkire ũguo warĩ wa Thabatũ, ¹⁰ na nĩ ũndũ ũcio Ayahudi makĩra mũndũ ũcio wahonetio atĩrĩ, "Ūmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ; watho ndũgwĩtĩkĩrĩtie ũkuue kĩbarĩ gĩaaku."

¹¹ Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, "Mũndũ ũrĩa ũhonorie anjũrĩre atĩrĩ, 'Oya kĩbarĩ gĩaaku, wĩtware.'"

¹² Nĩ ũndũ ũcio makĩmũuria atĩrĩ, "Mũndũ ũcio ũkwĩrĩre woe kĩbarĩ wĩtware nũũ?"

¹³ Mũndũ ũcio wahonetio ndaamenyaga nũũ wamũhonetie, tondũ Jesũ aakoretwo orĩre kĩrĩndĩ-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hau.

¹⁴ Thuutha ũcio Jesũ akĩmũkora hekarũ-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, "One, rĩu nĩhonetie. Ndũgacooke kwĩhia ndũkae gũkorwo nĩ ũndũ mũũru kũrĩ ũcio." ¹⁵ Nake mũndũ ũcio agĩthĩ na akĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe wamũhonetie.

Kũgĩa Muoyo thĩnĩ wa Mũriũ

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Ayahudi makĩnyariira Jesũ, tondũ ekĩte maũndũ macio mũthenya wa Thabatũ. ¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Baba atũũrĩte o arĩ wĩra-inĩ wake nginya rĩu, na o na nĩi no ndĩraruta wĩra." ¹⁸ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu, Ayahudi magĩkĩrĩrĩria kũgeria kũmũũraga; nĩgũkorwo to mũthenya wa Thabatũ aathũkagia, no o na nginya nĩetaga Ngai ithe wake mwene, na ũguo akeiganania na Ngai.

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Mũriũ ndarĩ ũndũ angũka we mwene, tĩga o ũrĩa onaga Ithe agũka, nĩgũkorwo maũndũ marĩa Ithe ekaga no mo Mũriũ o nake ekaga. ²⁰ Nĩgũkorwo Ithe nĩendete Mũriũ, na nĩamuonagia maũndũ mothe marĩa ekaga, Ī, na nĩakamuonia maũndũ manene o na gũkĩra maya, nĩgeetha o na inyuĩ mũgege. ²¹ O ta ũrĩa Ithe arĩũkagia andũ arĩa akuũ akamahe muoyo, noguo o nake Mũriũ aheaga muoyo o ũrĩa angĩenda kũhe. ²² Na ningĩ-rĩ, ithe ndarĩ mũndũ atuagĩra ciira, no ehokeire Mũriũ ũtuanĩri wothe wa ciira,* ²³ nĩgeetha andũ othe matĩage Mũriũ o ta ũrĩa matĩaga Ithe. Ūrĩa ũtatĩaga Mũriũ ndatĩaga Ithe ũrĩa wamũtũmire.

²⁴ "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe ũiguaga kiugo gĩaakwa na agetĩkia ũrĩa wandũmire, arĩ na muoyo wa tene na tene; na ti wa gũciirithio nĩarĩkĩtie kuuma gĩkuũ-inĩ agatoonya muoyo-inĩ. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩ ihinda rĩrooka, na rĩu nĩikinyu rĩria akuũ makaigua mũgambo wa Mũrũ wa Ngai, nao arĩa makaũigua nĩ magaatũra muoyo. ²⁶ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa Ithe arĩ na muoyo thĩinĩ wake mwene, no taguo ahotithĩtie Mũriũ kũgĩa na muoyo thĩinĩ wake mwene. ²⁷ Na nĩamũheete ũhoti wa gũtuanĩra ciira nĩ tondũ nĩ Mũrũ wa Mũndũ.

²⁸ "Mũtikagegio nĩ ũhoro ũcio, nĩgũkorwo ihinda nĩrĩroka rĩrĩa andũ arĩa othe marĩ mbĩrĩra-inĩ makaigua mũgambo wake ²⁹ na moime kuo, arĩa mekĩte wera mariũke nĩguo matũũre muoyo, nao arĩa mekĩte ũũru mariũke nĩguo matũũrwo ciira. ³⁰ Ndirĩ ũndũ ingĩhota gwĩka nĩ mwene; nduanagĩra ciira kũringana na ũrĩa njiguaga, na itua rĩakwa nĩ rĩa kĩhoo, nĩgũkorwo ndicaragia gwĩkenia nĩ mwene, tĩga gũkenia ũrĩa wandũmire.

* 5:22 Ayahudi meetĩkĩtie atĩ Ngai Ithe nĩwe warĩ mũciirithia wa andũ othe. Nĩ ũndũ ũcio ũrutani ũyũ nĩmawonire ta ũtaarĩ wa ma.

Ūira Ūkonii Jesū

³¹ “Ingiheana ūira ūngoniī nī mwene-rī, ūira ūcio wakwa ndūngītuika wa ma. ³² Nī kūrī na ūngī ūria uumbūraga ūhoru wakwa, na nīnjūūī atī ūira wake igūrū riakwa nī wa ma.

³³ “Inyuī nīmwatūmanire kūrī Johana, nake nīaheanire ūira wa ma. ³⁴ Ti atī nīnjītīkagīra ūira wa mūdū; no nīndiūgwetaga nīgeetha mūhonokio. ³⁵ Johana aarī tawa ūria wakanire na ūkīmūrīka, na inyuī mūgīthuura gūkenera ūtheri wake kwa ihinda.

³⁶ “Nīī ndī na ūira mūnene gūkīra ūcio wa Johana. Nīgūkorwo wīra ūria Baba aaheete ndīkie, na noguo ndīraruta, nīguo uumbūraga atī Baba nīwe ūndūmite. ³⁷ Nake Baba ūria wandūmire nīaheanite ūira ūngoniī we mwene. Inyuī mūtīrī mwaigua mūgambo wake kana mūkona ūria atarī, ³⁸ o na kiugo giake gītītūūraga thīnī wanyu, tondū mūtīītīkie ūria aatūmire. ³⁹ Inyuī mūtūiragia Maandīko tondū mwīciiragia atī na ūndū wamo nīmwiḡwatīre muoyo wa tene na tene. Maandīko macio nīmo moimbūraga ūhoru ūria ūngoniī, ⁴⁰ no nīmūregaga gūka kūrī nī mūgīe na muoyo.

⁴¹ “Nīī ndīītīkagīra ūgooci kuuma kūrī andū, ⁴² no inyuī nīndīmūū. Ngamenya atī inyuī mūtīrī na wendo wa Ngai ngoro-inī cianyu. ⁴³ Njūkīte thīnī wa rītwa rīa Baba na mūtīnjītīkagīra; no mūdū ūngī angīka na rītwa rīake mwene, nīmūkūmwītīkīra. ⁴⁴ Mūngītīkia atīa angīkorwo mwītīkagīra ūgooci kuuma kūrī andū arīa angī, no mūtīcaragia ūgooci ūria uumaga kūrī Ngai o ūcio ūmwe?

⁴⁵ “No mūtīgeciirie atī nīngamūthitanga mbere ya Baba. Musa ūria inyuī mwīhokeete nīwe mūmūthitangi. ⁴⁶ Korwo nīmwtīkītie Musa-rī, no mūnjītīkie, nīgūkorwo nī ūhoru wakwa aandīkire. ⁴⁷ No kuona atī mūtīītīkie ūria aandīkire-rī, mūngīgītīkia atīa ūria njugaga?”

6

Jesū Kūhūnia Andū Ngiri Ithano

¹ Thuutha wa maūdū macio, Jesū akīringa mūrīmo ūria ūngī wa Iria rīa Galili (na norio rīttagwo Iria rīa Tiberia), ² nakīo kīrīndī kīnene kīa andū gīkīmūrūmīrīra tondū nīkioneete ciama iria aaringīre andū arīa maarī arūaru. ³ Nake Jesū akīambata kīrīma-inī, agīkara thī marī hamwe na arutwo ake. ⁴ Nakīo Giathī gīa Bathaka ya Ayahudi nīgīakuhīrīre.

⁵ Rīria Jesū arorire akīona kīrīndī kīnene gīgīka kūrī we, akīūria Filipu atīrī, “Tūkūgūra mīgate kū andū aya marīe?” ⁶ Oririe ūguo nīguo amūgerie, nīgūkorwo we nīoo ūria egwīka.

⁷ Nake Filipu akīmūcookeria atīrī, “Mūcara wa mīeri Inana ndūngīgūra mīgate ya kūigana nīguo o mūdū arūme kenyū!”

⁸ Nake mūrūtuo ūngī wake wetagwo Anderea, mūrū wa nyina na Simoni Petero, akiuga atīrī, ⁹ “Haha harī kahīī karī na mīgate itano ya mūtū wa cairi na thamaki igīrī nini, no ingīkūigana atīa andū marī aingī ūū?”

¹⁰ Nake Jesū akiuga atīrī, “Iraai andū maikare thī.” Hau maarī haarī na nyeki nyingī, nao arūme magīkara thī, na maarī ta arūme ngiri ithano. ¹¹ Jesū agīcooka akīoya mīgate iyo, agīcooka ngaatho na akīgaīra arīa maikarīte thī kūringana na mūigana ūria o mūdū angīndire. Agīcooka agīka o ūguo na thamaki.

¹² Rīria othe maarīre na makīhūna, akīra arutwo ake atīrī, “Ūnganiai cienyū iria ciatigara. Mūtīkareke kīndū o na kīrīkū kīūrīre.” ¹³ Nī ūndū ūcio magīciūngania, makīyūria ikabū ikūmi na igīrī na icunjī cia mīgate irīa itano ya cairi, iria ciatigirio nī andū acio maarīkia kūrīa.

¹⁴ Thuutha wa andū kuona ciama iria Jesū aaringīte, makīambīrīria kuuga atīrī, “Ti-itherū ūyū nīwe mūnabīī ūria ūgooka gūkū thī.” ¹⁵ Nake Jesū akīmenya atī nīmendaga mamūtue mūthamaki wao na hinya, nī ūndū ūcio akīmeherera o rīngī, akīambata kīrīma-inī arī wiki.

Jesū Kūgerera Maaī Igūrū

¹⁶ Rīria gwakinyire hwaī-inī arutwo ake magīkūrūka nginya iria-inī, ¹⁷ magītoonya marikabu, makīringa iria marorete Kaperinaumu. Hīndī iyo kwarī nduma, na Jesū ndaathīte kūrī o. ¹⁸ Nī kwarī na makūmbī ma maaī tondū wa rūhuho rūnene rūria rwahurutanaga. ¹⁹ Na hīndī irīa maatwarīthītie marikabu ta kilomita ithano kana ithathatū, makīona Jesū agīka kūrī marikabu-inī agereire maaī igūrū; nao makīmaka. ²⁰ Nowe akīmeera atīrī, “Nī nī; tigai gwītīgīra.” ²¹ Magītīkīra atoonye thīnī wa marikabu, na kahinda o kau marikabu igīkina hūgūrūrū-inī cia kūrīa maathīaga.

²² Mūthenya ūcio ūngī, kīrīndī kīrīa kīarī mūrīmo ūūrīa ūngī wa iria gīkīmenya atī no marikabu imwe yarī ho, na atī Jesū ndaamīngīrīte hamwe na arutwo ake no maathīte marī oiki. ²³ No ningī gūgūtūka marikabu ingī ciumīte Tiberia ikīrūgama hakuhī na harīa andū maarīūrīre mīgate thuutha wa Mwathani gūcookeria Ngai ngaatho. ²⁴ Na rīrīa kīrīndī kīamenyire atī Jesū kana arutwo ake gūtīrī warī ho, gīkīngīra marikabu icio, gīgīthīī Kaperinaumu gūcaria Jesū.

Jesū nīwe Mūgate wa Muoyo

²⁵ Rīrīa maamūkorire mūrīmo ūūrīa ūngī wa iria makīmūūrīa atīrī, “Rabīi, ūkinyire gūkū rī?”

²⁶ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, inyuī mūtiranjarīa nī ūndū wa cīama irīa mūrīnīre, no nī ūndū nīmūrārīre mīgate mūrāhūūna. ²⁷ Tigagai gūtāngīkīra irīo irīa ithūkaga, no mwītāngageī nī ūndū wa irīo irīa cīa gūtūūra ngīya muoyo-inī wa tene na tene, irīa Mūrū wa Mūndū akaamūhe. Ūcio nīwe Ngai Ithe ahūūrīte mūhūūrī wa gwītīkīrīka.”

²⁸ Magīcooka makīmūūrīa atīrī, “Twaḡīrīrwo nī gwīka atīa nīgeetha tūrūtage mawīra marīa Ngai endaga?”

²⁹ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Wīra wa Ngai nī ūyū: nī mwītīkie ūrīa we atūmīte.”

³⁰ Nī ūndū ūcio makīmūūrīa atīrī, “Nī cīama irīkū ūgūtūrīngīra tuone nīguo tūgwītīkie? Ūgwīka atīa? ³¹ Maithe maitū ma tene maarīaga mana kūu werū-inī; o ta ūrīa kwandīkītwo atīrī: ‘Aamaheire mīgate kuuma igūrū marīe.’”*

³² Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, tī Musa wamūheire mūgate kuuma igūrū, no nī Baba ūmūheaga mūgate ūrīa wa ma kuuma igūrū. ³³ Nīgūkorwo mūgate wa Ngai nī ūrīa ūikūrūkaga kuuma igūrū akahe kīrīndī gīa thī muoyo wa tene na tene.”

³⁴ Nao makīmūūrīa atīrī, “Mūthuuri ūyū, kuuma rīu tūheage mūgate ūcio.”

³⁵ Nake Jesū akiuga atīrī, “Nī nī nī mūgate wa muoyo. Mūndū ūrīa ūūkaga kūrī nī ndakahūūta o na rī, na ūrīa ūnjītīkīte ndakanyoota o na rī. ³⁶ No rīrī, o ta ūrīa ndīmūrīte, nīmūnyonete, no mūtīrī mūrētīka. ³⁷ Arīa othe Baba ahee nīmārīūkaga kūrī nī, na ūrīa wothe ūgooka kūrī nī ndīkamūngata o na rī. ³⁸ Nīgūkorwo ndīkūrūkīte kuuma igūrū njūke gwīka wendī wakwa nī mwene, no njūkīte gwīka wendī wa ūrīa wandūmīre. ³⁹ Naguo ūyū nīguo wendī wa ūrīa wandūmīre, atī ndīgaate o na ūmwe wa arīa othe aaheete, no ngaamārīūkīa mūthenya wa kūrīgīrīra. ⁴⁰ Nīgūkorwo wendī wa Baba nī atī ūrīa wothe wonete Mūrīu na akamwītīka nīakagīa na muoyo wa tene na tene, na nīngamūrīūkīa mūthenya wa kūrīgīrīra.”

⁴¹ Ayahudi maigua ūguo makīambīrīra kūng’ong’ora nī ūndū wake tondu nīoigīte atīrī, “Nī nī nī mūgate ūrīa waikūrūkīre kuuma igūrū.” ⁴² Makiuga atīrī, “Githī ūyū tī Jesū mūrū wa Jusufu, ūrīa ithe na nyina tūū? Rīu angīhota atīa kuuga atī, ‘Nī ndaikūrūkīre kuuma igūrū?’”

⁴³ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Tigai kūng’ong’ora gatagatī-inī kanyu. ⁴⁴ Gūtīrī mūndū ūngītūka kūrī nī ataguucīrīrīo nī Baba ūrīa wandūmīre, na nī nīngamūrīūkīa mūthenya wa kūrīgīrīra. ⁴⁵ Nī kwandīkītwo maandīko-inī ma Anabīi atīrī, ‘Nao othe makaarutwo ūhorō nī Ngai.’ Nake ūrīa wothe ūthīkagīrīra Baba na akeeruta ūhorō kuuma kūrī we, nīokaga kūrī nī. ⁴⁶ Gūtīrī mūndū ūrī ona Baba, tīga o ūrīa uumīte kūrī Ngai; we wiki nowe wonete Baba. ⁴⁷ Ngūmwīra atīrī na ma, mūndū ūrīa wītīkīte arī na muoyo wa tene na tene. ⁴⁸ Nī nī nī mūgate wa muoyo. ⁴⁹ Maithe manyu ma tene maarīaga mana marī werū-inī, na no maakuire. ⁵⁰ No ūyū nīguo mūgate ūrīa ūikūrūkīte kuuma igūrū, ūrīa mūndū angīrīa na ndakue. ⁵¹ Nī nī nī mūgate ūrīa ūrī muoyo ūrīa waikūrūkīre kuuma igūrū. Mūndū o wothe ūngīrīa mūgate ūyū, nīagatūūra tene na tene. Mūgate ūyū nī mwīrī wakwa ūrīa ngūheana nī ūndū wa muoyo wa andū a gūkū thī.”

⁵² Hīndī iyo nao Ayahudi makīambīrīra gūkararania mūno o ene, makoorania atīrī, “Mūndū ūyū angīhota atīa gūtūhe mwīrī wake tūrīe?”

⁵³ Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, mūtāngīrīa mwīrī wa Mūrū wa Mūndū na mūnyue thakame yake, mūtīrī na muoyo thīnī wanyu. ⁵⁴ Ūrīa wothe ūrīaga mwīrī wakwa na akanyua thakame yakwa arī na muoyo wa tene na tene, na nīngamūrīūkīa mūthenya wa kūrīgīrīra. ⁵⁵ Nīgūkorwo mwīrī wakwa nī irīo kūna, nayo thakame yakwa nī kīndū gīa kūnyua kūna. ⁵⁶ Ūrīa wothe ūrīaga mwīrī wakwa na akanyua thakame yakwa aikaraga thīnī wakwa na nī ngāikara thīnī wake. ⁵⁷ O

* 6:31 Ayahudi meciiragīa atī Mesīa oka nīngāmāheire irīo irīa cīetagwo mana, irīa maithe mao maarīaga marī werū-inī.

ta ūria Baba mutuūra muoyo aandūmire na o ta ūria na nīi ndūūraga muoyo nī ūndū wa Baba, noguo mūtūūra ūria ūndūaga agaātūra muoyo nī ūndū wakwa. ⁵⁸ Ūyū nīguo mūgate ūria waikūrūkire kuuma igūrū. Maithe manyu maariire mana na nīmakuire, no ūria ūriaga mūgate ūyū egūtūra tene na tene.” ⁵⁹ Maūndū macio aamaaririe rīria aarutanaga thunagogi-inī kūu Kaperinaumu.

Arutwo Aingī Gūtiganīria Jesū

⁶⁰ Arutwo ake aingī maigua ūguo makiuga atīrī, “Ūyū nī ūrutani mūrītū mūno, nūū ūngīhota kūwītīkīra?”

⁶¹ Jesū amenya atī arutwo ake nīmang’ong’oraga nī ūndū wa ūhoru ūcio akīmeera atīrī, “Kaī ūhoru ūcio wamūrakaria? ⁶² Ī mūngīkīona Mūrū wa Mūndū akīambata igūrū kūrīa aarī mbere! ⁶³ Roho aheanaga muoyo; mwīrī ndūrī kiene. Ciugo iria ndamwarīria nī roho na nīcio muoyo. ⁶⁴ No nī kūrī amwe anyu matarī maretkīa.” Nīgūkorwo kuuma o kīambīrīria Jesū nīooī arīa matetīkītie, na ūria ūkaamūkunyaīria. ⁶⁵ Agīthīī na mbere, akiuga atīrī, “Nīkīo ndamwīrīre atī gūtīrī mūndū ūngīhota gūūka kūrī nīi atahotīhītīo nī Baba.”

⁶⁶ Kuuma hīndī ūyo, arutwo ake aingī makīhūndūka, na matiacookire kūmūrūmīrīra.

⁶⁷ Jesū akīūria arīa arūtūmī na eerī atīrī, “O na inyuī kaī mūrenda gūthīī?”

⁶⁸ Nake Simoni Petero akīmūcookeria, atīrī, “Mwathani, tūngīthīī kūrī ū? Wee nīwe ūrī na ciugo cia muoyo wa tene na tene. ⁶⁹ Nītwtīkītīe na tūkamenya atī wee nīwe ūria Mūtheru wa Ngai.”

⁷⁰ Hīndī ūyo Jesū akīmacookeria akīmeera atīrī, “Gīthī ti nīi ndīmūthuurīte mūrī ikūmī na eerī? No ūmwe wanyu nī ndaimono!” ⁷¹ (Aaragia ūhoru wa Judasi mūrū wa Simoni Isikariota, tondū o na aakorwo aarī ūmwe wa acio ikūmī na eerī, nīwe warī amūkunyaīre thuutha ūcio.)

7

Jesū Gūthīī Gīathī gīa Ithūnū

¹ Thuutha ūcio, Jesū nīaceerangire Galili, nī ūndū ndendaga gūthīī Judea tondū Ayahudi akuo nīmamūcaragia mamūūrage. ² No hīndī irīa Gīathī gīa Ithūnū* kīa Ayahudi gīakuhīrīrie-rī, ³ arīū a nyina na Jesū makīmwīra atīrī, “Nīwagūrīrwo uume gūkū ūthīī Judea, nīguo arutwo aku mone ciama iria ūringaga. ⁴ Gūtīrī mūndū wendaga kūmenyekka nī andū ūhithaga ūria areeka. Na tondū nūreeka maūndū maya-rī, wīonanie kūrī kīrīndī.” ⁵ Nīgūkorwo o na arīū a nyina matiamwītīkītīe.

⁶ Nī ūndū ūcio, Jesū akīmeera atīrī, “Ihinda rīakwa rīria rīagīrīire rītīrī rīrakinya; no harī inyuī ihinda o rīothe nīrīagīrīire. ⁷ Andū a gūkū thī matingīmūthūra, no nīi nīmathūire tondū nīnyumbūraga atī ūria mekaga nī ūru. ⁸ Inyuī thīī Gīathī-inī. Nīi ndikwamba kwambata Gīathī-inī kūu, nīgūkorwo ihinda rīakwa rīria rīagīrīru rītīrī rīrakinya.” ⁹ Na aarīkia kuuga ūguo, agūkara kūu Galili.

¹⁰ No rīrī, thuutha wa arīū a nyina gūthīī Gīathī-inī kūu, o nake agīcooka agīthīī, no ndaathīire akīmenyekaga, no aathiire na hitho. ¹¹ Na rīrī, kūu Gīathī-inī-rī, Ayahudi nīmamūcaragia, makīūranagia atīrī, “Mūndū ūcio arī ha?”

¹² Kūu mūngī-inī guothe andū nīmaragia na mīheehū ūhoru wake. Amwe makoiga atīrī, “Mūndū ūcio nī mūndū mwega.”

Nao arīa angī makoiga atīrī, “Aca, mūndū ūcio nīaheenagia andū.” ¹³ No gūtīrī mūndū ūngīarīrie ūhoru wake akīguagwo nī ūndū wa gwītīgīra Ayahudi.

Jesū Kūrutana Gīathī-inī

¹⁴ Gīathī gīakinya gatagatī-rī, Jesū akīambata agīthīī nja-inī cia hekarū, akīambīrīria kūrutana. ¹⁵ Nao Ayahudi makīgega, makīūrania atīrī, “Mūndū ūyū aamenyeire maūndū maya kū, na ndathomete?”

¹⁶ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ūrutani ūria ndutanaga ti wakwa nīi mwene. Uumaga kūrī ūria wandūmire. ¹⁷ Mūndū o wothē angīenda gwīka wendī wa Ngai, ūcio nīarīmenyaga kana ūrutani wakwa uumaga kūrī Ngai, kana njaragia ūhoru wakwa mwene. ¹⁸ Mūndū ūria waragia ūhoru wake wa mwene eekaga ūguo nīgeetha egocithie wa mwene, no ūria ūrutaga wīra nīgeetha agocithie ūria ūmūtūmīte nī mūndū wa ma; gūtīrī ūndū wa maheeni ūmūkonī. ¹⁹ Gīthī Musa ndaamūheire watho? No gūtīrī o na ūmwe wanyu ūmenyagīrīra watho. Mūrageria kūnjūraga nīkī?”

* 7:2 Gīathī gīa Ithūnū kīamarīrikanagia ūria maatūūrīte morūūraga werū-inī, o hamwe na wega wa Ngai wa kūmakīnyia Kaanani.

²⁰ Naguo mũingĩ wa andũ ũkĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ũrĩ na ndaimono. Nũ ũrageria gũkũuraga?”

²¹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ndaaringire kĩaama kĩmwe, na inyuĩ inyuothē mũkĩgēga. ²² No rĩrĩ, tondũ Musa nĩamũheire ũhoro wa kũrua (o na gũtuĩka ũhoro ũcio ndwoimire kũrĩ Musa, no woimĩte kũrĩ maithe manyu ma tene-rĩ), inyuĩ nĩ mũruithagia mwana mũthenya wa Thabatũ. ²³ Rĩu angĩkorwo mwana no aruithio mũthenya wa Thabatũ nĩgeetha watho wa Musa ndũgathaahio-rĩ, mũrakĩndakarĩra nĩkĩ nĩkũhonia mũndũ mũthenya wa Thabatũ? ²⁴ Tigai gũtuanagĩra ciira na ũrĩa mũndũ atarĩ, tuanagĩrai ciira na kũhooto.”

Jesũ nĩwe Kristũ?

²⁵ Tondũ ũcio andũ amwe a kũu Jerusalemu makĩambĩrĩria kũũrania atĩrĩ, “Githĩ ũyũ tiwe mũndũ ũrĩa marageria kũũruga? ²⁶ Na rĩu araaria atekwĩhitha, na matirĩ ũndũ maramwĩra. Kaĩ anene mamenyete kũna atĩ ũyũ nĩwe Kristũ? ²⁷ No ithuĩ nĩtũũ kũrĩa mũndũ ũyũ oimĩte; rĩrĩa Kristũ agooka, gũtirĩ mũndũ ũkaamenya kũrĩa agaakorwo oimĩte.”

²⁸ Tondũ ũcio Jesũ, o akĩrutanaga kũu hekarũ-inĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ; “Ĩ nĩguo, nĩmũnjũũ, na mũkamenya kũrĩa nyumĩte. Ndiũkĩte gũkũ nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene, no ũrĩa wandũmire nĩ wa ma. Inyuĩ mũtimũũ, ²⁹ no nĩ nĩndĩmũũ, tondũ nyumĩte kũrĩ we, na nĩwe wandũmire.”

³⁰ Maigua ũguo makĩgeria kũmũnyĩta, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie, tondũ ihinda riake rĩtariĩ ikinyu. ³¹ O na kũrĩ o ũguo, andũ aingĩ makĩmwĩtkia. Makiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa Kristũ agooka-rĩ, nĩakaranga ciama nyingĩ gũkĩra mũndũ ũyũ?”

³² Afarisai makĩgua andũ makĩheehana maũndũ ta macio mamũkonĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩtũma thĩgari cia hekarũ ikamũnyĩte.

³³ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ngũkorwo na inyuĩ o ihinda inini, njooke thĩ kũrĩ ũrĩa wandũmire. ³⁴ Inyuĩ mũkaanjaria, no mũtikanyona; na kũrĩa ngaakorwo, mũtikahota gũkinya.”

³⁵ Ayahudi makĩirana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩ kũ arenda gũthĩ, kũu tũtangĩhota kũmuona? Hihĩ egũthĩ kũrĩa andũ aitũ matũũruga mahurunjũkĩte gatagatĩ ka Ayunani, akarute Ayunani ũhoro? ³⁶ Nĩ atĩa ekwendaga kuuga, rĩrĩa oigire atĩ, ‘Mũkaanjaria no mũtikanyona’ na ‘kũrĩa ngaakorwo mũtikahota gũkinya?’”

³⁷ Mũthenya wa mũthia, na ũrĩa warĩ mũnene wa Gĩathĩ kũ-rĩ, Jesũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnyootĩ-rĩ, nĩoke harĩ nĩ anyue. ³⁸ ũrĩa wothe ũnjĩtikĩte, thĩnĩ wake nĩkũriumaga njũũ cia maai marĩ muoyo, o ta ũrĩa Maandĩko moigĩte.” ³⁹ Akĩaria ũguo aaragia ũhoro wa Roho, ũrĩa arĩa maamwĩtikĩte makaheo thuutha-inĩ. Amu hĩndĩ ĩyo Roho ndaaheanĩtwo, nĩgũkorwo Jesũ ndaagocithĩtio.

⁴⁰ Hĩndĩ ĩrĩa andũ maiguire ciugo ciake, amwe makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ nĩ we Mũnabii ũrĩa.”

⁴¹ Arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Kristũ.”

Nao angĩ makĩũria atĩrĩ, “Kwahoteka atĩa Kristũ oime Galili? ⁴² Githĩ Maandĩko matiugĩte atĩ Kristũ akoima rũciaro-inĩ rwa Daudi, na oime Bethlehemu itũũra rĩrĩa Daudi aatũũruga?” ⁴³ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na nyamũkano gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ ũndũ wa Jesũ. ⁴⁴ Amwe nĩmendaga kũmũnyĩta, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie.

Atongoria a Ayahudi Kwaga Gwĩtkia

⁴⁵ Marigĩrĩrio-inĩ arangĩri a hekarũ magĩcooka kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai, nao makĩmooria atĩrĩ, “Mwaga kũmũrehe nĩkĩ?”

⁴⁶ Arangĩri acio magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ waria ta ũrĩa mũndũ ũcio aragia.”

⁴⁷ Nao Afarisai makĩmooria atĩrĩ, “Mũroiga atĩ o na inyuĩ nĩamũheeneti? ⁴⁸ Nĩ kũrĩ mũnene o na ũmwe kana Mũfarisai ũmwĩtikĩte? ⁴⁹ Aca! No gĩkundi gĩkĩ kia andũ matooĩ watho-rĩ, nĩkĩnyĩte nĩ kĩrumi.”

⁵⁰ Nikodemo, ũrĩa wathĩte kũrĩ Jesũ mbere ĩyo na aarĩ ũmwe wa gĩkundi kĩa, akĩũria atĩrĩ, ⁵¹ “Watho witũ nĩtũuagĩra mũndũ ciira ataambĩte gũthĩkĩrĩrio nĩguo akamenyeka ũrĩa ekĩte?”

⁵² Nao makĩmũria atĩrĩ, “O nawe kaĩ uumĩte Galili? Tuĩria ũhoro, na nĩkũmenya atĩ mũnabii ndangiama Galili.”

(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Johana 7:53-8:11)

⁵³ (O mũndũ akĩinũka gwake mũciĩ.

8

¹ No rĩrĩ, Jesũ agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ. ² Na rũciinĩ tene akĩroka o rĩngĩ kũu nja cia hekarũ, kũrĩa andũ othe maamũrigĩciĩrie. Nake agĩkara thĩ kũmaruta. ³ Arutani a watho hamwe na Afarisai makĩrehe mĩtũmia wanyũitwo agĩtharia. Makĩmũrũgama hau mbere ya gĩkundi, ⁴ na makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, mĩtũmia ũyũ aanyĩtwo agĩtharia. ⁵ Thĩinĩ wa watho-rĩ, Musa aatwathire tũhũurage atumia ta aya na mahiga nyuguto. Rĩu we ũkuuga atĩa?” ⁶ Maahũthagĩra kũria gĩkĩ kĩrĩ ta mũtego, nĩgeetha magĩe na ũndũ wa kũmũthitangĩra.

No Jesũ akĩnamĩrĩra, na akĩambĩrĩria kwandĩka thĩ na kĩara gĩake. ⁷ Na rĩrĩa maathĩre na mbere kũmũria ũhoro ũcio, akĩnamũka, akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo harĩ na ũmwe wanyu ũtarĩ ehia-rĩ, nĩatuĩke wa mbere kũmũkĩria ihiga.” ⁸ Agĩcooka akĩnamĩrĩra rĩngĩ, akĩandĩka thĩ na kĩara.

⁹ Rĩrĩa maiguire ũguo, makĩambĩrĩria kwehera hau ũmwe kwa ũmwe, maambĩrĩrie na arĩa akũrũ, nginya hagĩtigara o Jesũ na mĩtũmia ũcio arũngĩ o hau. ¹⁰ Jesũ akĩnamũka, akĩmũria atĩrĩ, “Mĩtũmia ũyũ, agũthitangi marĩ ha? Hatĩrĩ o na ũmwe wao wagũtuĩra?”

¹¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, gũtirĩ o na ũmwe.”

Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “O na nĩ ndigũgũtuĩra. Thĩ, na ndũkanacooke kwĩhia.”)

Ūira wa Jesũ nĩ wa Ma

¹² Rĩrĩa Jesũ aarĩrie andũ rĩngĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ũtheri wa thĩ. Ūrĩa wothe ũnũmagĩrĩra ndarĩ hĩndĩ arĩthiiga na nduma, no arĩgĩaga na ũtheri wa muoyo.”

¹³ Nao Afarisai makĩmũkararia, makĩmwĩra atĩrĩ, “We ũraheana ũira waku wee mwene; ũira waku ti wa ma.”

¹⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “O na ingĩruta ũira wakwa nĩ mwene-rĩ, ũira wakwa nĩ wa ma, nĩgũkorwo nĩnjũũ kũria ndoimire o na kũria ndĩrathĩ. No inyuĩ mĩtiũũ kũria nyumĩte kana kũria ndĩrathĩ. ¹⁵ Inyuĩ mĩtuanagĩra ciira na ũmũndũ; nĩ ndĩrĩ mũndũ nduagĩra ciira. ¹⁶ No o na ingĩtuanĩra ciira-rĩ, itua rĩakwa nĩriagĩrĩre, nĩgũkorwo ndĩtuanagĩra ndĩ nyiki. No nĩ ndĩ na Baba, ũrĩa wandũmire. ¹⁷ Thĩinĩ wa watho wanyu nĩ kwandĩkitwo atĩ ũira wa andũ eerĩ nĩ wa ma. ¹⁸ Nĩ ndĩrũta ũira wakwa mwene; nake mũira wakwa ũcio ũngĩ nĩ Baba ũrĩa wandũmire.”

¹⁹ Nĩngĩ makĩmũria atĩrĩ, “Thoguo arĩ kũ?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mĩtinjũũ, o na Baba mĩtimũũ. Korwo nĩmũnjũũ, o na Baba nĩmũngĩmũũ.” ²⁰ Nake aaragia ciugo icio akĩrutana hekarũ-inĩ hakuĩ na harĩa mũhothi warutagĩrwo. No gũtirĩ mũndũ wamũnyĩire nĩ tondũ ihinda rĩake rĩtarĩ ikinyu.

²¹ O rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngwĩthĩra, na inyuĩ nĩmũkanjaria no mũgaakua mũrĩ o mehĩa-inĩ manyu. Kũrĩa ngũthĩ inyuĩ mĩtingĩhota gũũka.”

²² Ūhoro ũcio ũgĩtũma Ayahudi morie atĩrĩ, “Kaĩ ekwĩyũraga? Hihi nĩkĩo aroiga atĩ, ‘Kũrĩa ngũthĩ mĩtingĩhota gũũka?’”

²³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a gũkũ thĩ, nĩ nyumĩte Igũrũ. ²⁴ Inyuĩ mũrĩ a thĩ-ino; no nĩ ndĩrĩ wa thĩ-ino. Ndamwĩrĩre atĩ mũgaakua mũrĩ o mehĩa-inĩ manyu; mũngĩrega gwĩtikia ũrĩa njugaga atĩ nĩ nĩ nĩ we, ti-itherũ mũgaakua mũrĩ o mehĩa-inĩ manyu.”

²⁵ Nao makĩmũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ o ũrĩa ndũũrĩte ndĩmwĩraga kuuma o kĩambĩrĩria. ²⁶ Ndĩ na maũndũ maingĩ ingiuga ma kũmũciirithia namo. No ũrĩa wandũmire nĩ mwĩhokeku, naguo ũrĩa njũgĩte kuuma kũrĩ we nĩguo njĩrĩraga kĩrĩndĩ.”

²⁷ Nao matiigana kũmenya atĩ aameeraga ũhoro wa Ithe. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwarĩkia kwambararia Mũrũ wa Mũndũ-rĩ, nĩguo mũkamenya ũrĩa njugaga atĩ nĩ nĩ nĩ we, na atĩ gũtirĩ ũndũ njĩkaga ndĩrĩte, no njaragia o ũrĩa Baba andũite. ²⁹ Nake ũrĩa wandũmire arĩ hamwe na nĩ; ndandĩgĩte ndĩ nyiki, nĩgũkorwo hĩndĩ ciothe njĩkaga maũndũ o marĩa mamũkenagia.” ³⁰ O akĩaragia-rĩ, andũ aingĩ makĩmwĩtikia.

Ciana cia Iburahĩmu

³¹ Nake Jesũ akĩra Ayahudi arĩa maamwĩtikĩte atĩrĩ, “Mũngĩrũmia ũrutani wakwarĩ, mũrĩ arutwo akwa kũna. ³² Nĩ mũkaamenya ũhoro wa ma, naguo ũhoro ũcio wa ma nĩ ũkaamũkũra.”

³³ Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu, na tũtirĩ twatuĩka ngombo cia mũndũ o na ũ. ũngĩkiuga atĩa atĩ nĩtũgakũũrwo?”

³⁴ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī o ma, mūdū o wothe wīhagia nī ngombo ya mehia. ³⁵ No rīrī, ngombo ti ya gūtūūra mūciī nginya tene no mūrīū wa mwene mūciī nī wa gūtūūra mūciī nginya tene. ³⁶ Nī ūndū ūcio Mūrū wa Ngai angīkamūkūūra-rī, nīmūgakūūrwo kūna. ³⁷ Nīnjūū mūrī a rūciaro rwa Iburahīmu, no nīmwīharīrie kūnjūraga, tondū ūhorō wakwa ndūrī na ūikaro thīnī wanyu. ³⁸ Nīi ndīramwīra maūdū marīa nyonete harī Baba, na inyuī mwīkaga maūdū marīa mūiguīte kuuma kūrī ithe wanyu.”

³⁹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Iburahīmu nīwe ithe witū.” Nake Jesū akīmeera atīrī, “Mūngīrī ciana cia Iburahīmu-rī, nī mūngūkaga maūdū marīa Iburahīmu eekaga. ⁴⁰ Ūrīa kūrī nī atī, inyuī nīmūtūite itua rīa kūnjūraga, o nīi mūdū ūrīa ūmūheete ūhorō ūrīa wa ma, o ūrīa ndaiguire kuuma kūrī Ngai. Ūguo tīguo Iburahīmu eekaga. ⁴¹ Inyuī mūreka maūdū marīa ithe wanyu ekaga.”

Nao makīmūkararia makīmwīra atīrī, “Ithuī tūtīrī ciana ciumanīte na ūtharia. Ithuī tūrī na Baba ūmwe tu, na nīwe Ngai.”

Ciana cia Mūcukani

⁴² Jesū akīmeera atīrī, “Ngai angīrī Ithe wanyu-rī, no mūnyende, nīgūkorwo ndoimire kūrī Ngai, na rīu ndī gūkū. Ti nīi mwene ndītūmīte, no nīwe wandūmire. ⁴³ Mūruga gūtaūkīrwo nī ūrīa ndīroiga nīkī? Tondū mūtīrahota kūmenya ūhorō ūrīa ndīraria. ⁴⁴ Inyuī mūrī ciana cia ithe wanyu, Mūcukani, na mwendaga kūhingia merirīria ma ithe wanyu. We aarī mūrāgani kuuma o kīambīrīria. Ndathingataga ūhorō wa ma, nīgūkorwo gūtīrī ūhorō wa ma thīnī wake. Rīrīa ekūheenanīa, aarāgia rūthiomi rwake, tondū we nī mūheenanīa, na nīwe ithe wa maheeni. ⁴⁵ No tondū njarāgia ūhorō wa ma-rī, mūtīnjītīkaga. ⁴⁶ Nī kūrī mūdū ūmwe wanyu ūngīonania atī ndī mwīhia? Angīkorwo ndīraria ūhorō wa ma-rī, mūregaga kūnjītīkia nīkī? ⁴⁷ Ūrīa ūrī wa Ngai nīaiguaga ūrīa Ngai oigaga. Kūrīa kīgīragia mūmūigūe nī tondū mūtīrī a Ngai.”

Uge wa Jesū Igūrū Rīake we Mwene

⁴⁸ Nao Ayahudī makīmūcookeria atīrī, “Githī tūtīrī na kīhoto gīa kuuga atī wee ūrī Mūsamaria na ūrī na ndaimono?”

⁴⁹ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Nīi ndīrī na ndaimono, no nīndīite Baba, no inyuī mūtīndīite. ⁵⁰ Ndirecarīria ūgooci wakwa nīi mwene, no nī harī na ūmwe ūrīa ūucarāgia, na nīwe mūtuanīri ciira. ⁵¹ Ngūmwīra atīrī na ma, mūdū o wothe angīrūmia kiugo gīakwa, ndarī hīndī akona gīkuū.”

⁵² Ayahudī maigua ūguo, makīgūthūka makīmwīra atīrī, “Rīu nīt wamenya atī ūrī na ndaimono. Iburahīmu nīakuire o na anabīi magīkua, no wee ūroiga atī mūdū o wothe angīrūmia kiugo gīaku, ndagacama gīkuū. ⁵³ Wee ūkīrī mūnene gūkīra ithe witū Iburahīmu? We nīakuire o na anabīi magīkua. Kaī ūrecciiria we ūrī ū?”

⁵⁴ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ingīgooca-rī, kwīgooca gwakwa nī gwa tūhū. Baba, ūrīa muugaga atī nīwe Ngai wanyu nīwe ūngoocithāgia. ⁵⁵ O na gūtūka mūtīmūū, nīi nīndīmūū. Ingiuga atī ndīmūū, ingītūka wa maheeni ta inyuī, no nīndīmūū na nīnūmītīe kiugo gīake. ⁵⁶ Ithe wanyu Iburahīmu nīakenaga atī nīakona mūthenya wakwa; na nīawonire na agīcanjamūka.”

⁵⁷ Nao Ayahudī makīmwīra atīrī, “Wee o na ndūkinīyīte mīaka mīrongo itano, na ūkoiga atī nīwonete Iburahīmu!”

⁵⁸ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, Iburahīmu atanaciarwo, Nīi ndūire!” ⁵⁹ Maigua ūguo makīoya mahiga mamūhūire namo nyuguto, no Jesū akīhitha, akīuma kūu hekarū-inī.

9

Jesū Kūhingūra Maitho ma Mūdū Waciarītwo arī Mūtumumu

¹ Na rīrīa aathīiaga na nījira-rī, akīona mūdū waciarītwo arī mūtumumu. ² Nao arutwo ake makīmūria atīrī, “Rabīi, nūū wehīrie, nī mūdū ūyū kana nī aciari ake, nīgeetha aciarwo arī mūtumumu?”

³ Nake Jesū akiuga atīrī, “Ti mūdū ūyū kana aciari ake mehirie. No ūndū ūyū wekīkire nīgeetha wīra wa Ngai wonanīo mūtūūrīre-inī wake. ⁴ Rīrīa rīothe arī mūthenya-rī, no nginya tūrute wīra wa ūrīa wandūmire. Ūtukū nūrooka rīrīa gūtārī mūdū ūngīhota kūruta wīra. ⁵ Rīrīa ndī gūkū thī, nī nīi ūtheri wa thī.”

⁶ Na aarīkia kuuga ūguo, agītua mata thī, akīringīa ndoro na mata macio, na akīmīhaka mūdū ūcio maitho. ⁷ Akīmwīra atīrī, “Thīi ūgethambe Karia-inī ga

Siloamu” (narío rĩtwa Siloamu nĩ kuuga Gütũmwo.)* Nĩ undũ ũcio mũndũ ũcio agĩthĩĩ na agĩthamba, na agĩũka mũciĩ akonaga.

⁸ Nao andũ a itũũra rĩake na arĩa maamuonete mbere iyo akĩhooya ũteithio makũrانيا atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ ti ũria ũraikaraga thĩ ahooyage ũteithio?” ⁹ Andũ amwe makiuga atĩ aarĩ we.

Nao arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Aca, no kũhaana amũhaana.”

Nowe agĩkĩrĩria kuuga atĩrĩ, “Nĩ niĩ mũndũ ũcio.”

¹⁰ Nao makĩmũuria atĩrĩ, “Maitho maku makĩhingũkire atĩa?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũria metaga Jesũ nĩwe ũringirie ndoro aahaka maitho, anjĩra thĩ ngeethambe Karia-inĩ ga Siloamu. Nĩ undũ ũcio ndathĩ na ndeethamba, na ndahota kuona.”

¹² Nao makĩmũuria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio arĩ ha?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Niĩ ndiũũ.”

Afarisai Gĩtuũria Ũhoru wa Kũhonio kwa Mũtumumu Ũcio

¹³ Nao magĩtwara mũndũ ũcio warĩ mũtumumu kũrĩ Afarisai. ¹⁴ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio Jesũ aaringirie ndoro na akĩhingũra maitho ma mũndũ ũcio warĩ wa Thabatũ. ¹⁵ Nĩ undũ ũcio Afarisai o nao makĩmũuria ũria aahotete kuona. Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Aahakire ndoro maitho, na niĩ ndeethamba na rĩu nĩndĩrona.”

¹⁶ Nao Afarisai amwe makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai, nĩgũkorwo ndamenyagĩria Thabatũ.”

No arĩa angĩ makĩuria atĩrĩ, “Mũndũ mwĩhia ahoteta atĩa kũringa ciama ta ici?” Nĩ undũ ũcio makĩamũkana.

¹⁷ Mũthia-inĩ Afarisai acio makĩhũgũkĩra mũndũ ũcio warĩ mũtumumu, makĩmũuria atĩrĩ, “Wee ũkuuga atĩa ha ũhoru wake? Nĩwe araahingũrire maitho.”

Nake mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mũnabii.”

¹⁸ O na kũrĩ ũguo Ayahudi matiigana gwĩĩkia ũhoru wa mũndũ ũcio atĩ aarĩ mũtumumu na atĩ nĩacookete kuona, nginya rĩrĩa maatũmanĩire aciari ake.

¹⁹ Makĩmooria atĩrĩ, “Ũyũ nĩ mwana wanyu? Ũyũ nĩwe mũroiga aciarirwo arĩ mũtumumu? Rĩu ahotete atĩa kuona?”

²⁰ Nao aciari ake magĩcookia atĩrĩ, “Ithui tũũ nĩ mwana witũ na tũũ aciarirwo arĩ mũtumumu. ²¹ No ũria ahotete kuona, kana ũria ũmũhingũrire maitho make, ithui tũtũ. Mũurie nĩ mũgima, nĩekwĩyarĩria.” ²² Aciari ake moigire ũguo nĩ undũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, nĩgũkorwo Ayahudi nĩmarĩkĩtie gũtua atĩ mũndũ o wothe ũngiuga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ nĩegũikio nja ya thunagogi. ²³ Nĩkĩo aciari ake moigire atĩrĩ, “Nĩ mũgima; mũurie.”

²⁴ Magĩta mũndũ ũcio warĩ mũtumumu hĩndĩ ya keerĩ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Gocithia Ngai. Nĩtũũ mũndũ ũyũ nĩ mwĩhia.”

²⁵ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ndiũũ kana nĩ mwĩhia kana ti mwĩhia. No njũũ undũ ũyũ ũmwe; ndĩraarĩ mũtumumu na rĩu nĩndĩrona!”

²⁶ Nĩngĩ makĩmũuria atĩrĩ, “Agwĩkire atĩa? Akũhingũrire maitho atĩa?”

²⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndamwĩra ũhoru o rĩu na inyuĩ mũtinathikĩria. Mũrenda kũigua rĩngĩ nĩkĩ? O na inyuĩ nĩmũkwenda gũtuũka arutwo ake?”

²⁸ Nao makĩmũruma, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũrutwo wa mũndũ ũyũ! Ithui tũrĩ arutwo a Musa! ²⁹ Ithui nĩtũũ atĩ Ngai nĩarĩrie Musa, no ha ũhoru wa mũndũ ũyũ-rĩ, tũtũ o na kũria oimĩte.”

³⁰ Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ ũcio nĩ ũrirũ-ĩ! Inyuĩ mũtiũ kũria oimĩte, na nĩwe ũhingũrire maitho. ³¹ Nĩtũũ atĩ Ngai ndathikagĩria andũ ehia. Athikagĩria mũndũ ũria ũrĩ na ũngai na ũria wĩkaga wendi wake. ³² Gũtirĩ mũndũ ũrĩ waigua ũhoru wa mũndũ ũhingũritwo maitho aciarĩtwo arĩ mũtumumu. ³³ Korwo mũndũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai ndarĩ undũ angĩhota gwĩka.”

³⁴ Igũrũ rĩa ũhoru ũcio magĩcookia atĩrĩ, “Wee waciarirwo ũrĩ na mehia. ũngĩkĩgeria atĩa gũtũrutu!” Nao makĩmũkania na kũu nja.

Ũtumumu wa Kũroho

³⁵ Jesũ nĩaiguire atĩ nĩmaikĩtie mũndũ ũcio nja, na rĩrĩa aamuonire akĩmũuria atĩrĩ, “Wee nĩwĩkĩtie Mũrũ wa Mũndũ?”

³⁶ Nake mũndũ ũcio akĩmũuria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ũcio nĩwe ũ? Njũra, nĩgeetha ndĩmwĩkie.”

³⁷ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩmuonete; nĩwe ũyũ ũraaria nawe.”

* 9:7 Karia gaka kaarĩ kamwe ka mũako ya kũrehe maai Jerusalemu, na gaakitwo nĩ Hezekia.

³⁸ Nake mündũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Mwathani, nĩndetĩkia,” na akĩmũthathaiya.

³⁹ Nĩngĩ Jesũ akiuga atĩrĩ, “Njũkĩte gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa gũtuanĩra ciira, nĩgeetha arĩa atumumu mahote kuona, nao arĩa monaga matuĩke atumumu.”

⁴⁰ Afarisai amwe arĩa maarĩ nake makĩgũa akiuga ũguo, nao makĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ atĩa? O na ithuĩ tũrĩ atumumu?”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩrĩ atumumu-rĩ, mũtingĩrĩ na mehia; no rĩu tondũ muugaga atĩ nĩmuonaga-rĩ, mũgũikara o na wĩhia wanyu.”

10

Mũrĩthi na Rũuru Rwake

¹ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mündũ ũria ũtatoonyaga gĩcegũ kĩa ng’onde agereire kĩhingo-inĩ, no akahaicĩra handũ hangĩ-rĩ, ũcio nĩ mũici na nĩ mũtunyani. ² Mündũ ũria ũtoonyaga na kĩhingo nĩwe mũrĩthi wa ng’onde ciake. ³ Mũrangĩrĩ nĩamũhingũragĩra kĩhingo, nacio ng’onde nĩthikagĩrĩria mũgambo wake. Eetaga ng’onde ciake na marĩtwa, na agaciumagaria. ⁴ Aarĩkia kuuma iria irĩ ciake ciothe-rĩ, acitongoragia, nacio ng’onde ciake ikamũrũmĩrĩra, tondũ nĩciũũ mũgambo wake. ⁵ No itirĩ hĩndĩ ingĩrũmĩrĩra mũgeni; ũria kũrĩ nĩ atĩ nĩkũmũũrĩra, tondũ itũũ mũgambo wa mũgeni.” ⁶ Jesũ aahũthĩrĩre ngerekano iyo, no matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũria aameeraga.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Nĩ nĩ nĩ kĩhingo kĩa ng’onde. ⁸ Arĩa othe mookire mbere yakwa maarĩ aici na atunyani, no ng’onde itũigana kũmathikĩrĩria. ⁹ Nĩ nĩ nĩ kĩhingo; ũria wothe ũtoonyagĩra harĩ nĩ nĩakahonoka. Agaatoonyaga na akoima, na onage gĩa kũria. ¹⁰ Mũici okaga tu nĩgeetha aiye, na orage, na anange; nĩ njũkĩte nĩguo magĩe na muoyo, na magĩe nago kũna.

¹¹ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩthi ũria mwega. Mũrĩthi ũria mwega arutaga muoyo wake nĩ ũndũ wa ng’onde. ¹² Mũrĩthi wa mũcaara tiwe mũrĩthi ũria mwene ng’onde. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ona njũũ ĩgũka, atiganagĩria ng’onde, akoora. Hĩndĩ iyo nayo njũũ ĩgatharĩkĩra rũuru, ĩkarũhurunja. ¹³ Mündũ ũcio oraga tondũ we nĩ wa kwandĩkwo, na ndarũmbũyanagia na ũhoru wa ng’onde.

¹⁴ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩthi ũria mwega; nĩnjũũ ng’onde ciakwa, nacio ng’onde ciakwa nĩcinjũũ, ¹⁵ o ta ũria Baba anjũũ, na nĩ ngamenya Baba, na nĩndũtĩte muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ng’onde. ¹⁶ Ndĩ na ng’onde ingĩ iria itarĩ cia gĩcegũ gĩkĩ. No nginya o nacio ndĩcĩrehe. O nacio nĩgathikĩrĩria mũgambo wakwa, na gũgaakorwo na rũuru rũmwe, na mũrĩthi ũmwe. ¹⁷ Gĩtũmi kĩa Baba kũnyenda nĩ ũndũ nĩndũtĩte muoyo wakwa nĩgeetha njooke ndĩwoe rĩngĩ. ¹⁸ Gũtirĩ mündũ ũngĩndunya guo, no nĩ ngũũruta na kwĩyendera. Ndĩ na ũhoti wa kũũruta, o na ũhoti wa kũwoya rĩngĩ. Watho ũyũ ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Baba.”

¹⁹ Maigua ciugo icio, Ayahudi makĩamũkana o rĩngĩ. ²⁰ Aingĩ ao makiuga atĩrĩ, “Mündũ ũyũ arĩ na ndaimono na akagũrũka. Mũkũmũthikĩrĩria nĩkĩ?”

²¹ No angĩ makiuga atĩrĩ, “Ino ti mĩario ya mündũ ũrĩ na ndaimono. Ndaimono no ĩhingũre maitho ma mũtumumu?”

Kwaga gwĩtkia kwa Ayahudi

²² Nĩngĩ gũkĩgĩa na Gĩathĩ gĩa Kwamũrwo kũu Jerusalemu. Kwarĩ kĩmera kĩa heho, ²³ nake Jesũ aarĩ hekarũ-inĩ agĩceraceera gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ²⁴ Nao Ayahudi makĩmũrĩgiicĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūgũtũũra ũtũigĩte na nanganja nginya rĩ? Angĩkorwo nĩwe Kristũ-rĩ, twĩre ũtekũhitha.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩmwĩrite, no mũtiĩtkagia. Ciama iria ningaga na rĩitwa rĩa Baba nĩcinjaragĩrĩria, ²⁶ no inyuũ mũtiĩtkagia tondũ mũtirĩ ng’onde ciakwa. ²⁷ Ng’onde ciakwa nĩthikagĩrĩria mũgambo wakwa; nĩndĩciũũ, nacio nĩcinũmagĩrĩria. ²⁸ Nĩndĩciheaga muoyo wa tene na tene, na gũtirĩ hĩndĩ ikoora; gũtirĩ mündũ o na ũmwe ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ makwa. ²⁹ Baba ũria waheire cio, nĩ mũnene kũrĩ othe; gũtirĩ mündũ ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ ma Baba. ³⁰ Nĩ na Baba tũrĩ ũmwe.”

³¹ O rĩngĩ Ayahudi makĩoya mahiga nĩguo mamũhũũre namo nyuguto, ³² nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩmuonetie ciama nyingĩ nene kuuma kũrĩ Baba. Nĩ kĩa kĩrĩkũ gĩacio mũrenda kũũhũrĩra na mahiga nyuguto?”

³³ Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtirakũhũũra na mahiga nyuguto nĩ ũndũ wa o na kĩmwe gĩacio, no nĩ ũndũ wa kũruma Ngai, tondũ wĩtũite Ngai na wee ũrĩ o mündũ.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Gĩthĩ gũtiandĩkĩtwo Watho-inĩ wanyu atĩrĩ, ‘Ndoigire inyuũ mũrĩ ngai?’ ³⁵ Angĩkorwo aametire ‘ngai’, o acio kiugo kĩa Ngai gĩokire

kūrī o, (na Maandiko matheru matingiaga kühingio) ³⁶ i mündü ūria Baba aamūrire arī wake kūna na akīmūtuma gūkū thī, ūhoru wake nī atia? Mūragūthitanga nīkī atī nīndaruma Ngai tondū nīndoiga, ‘Ndī Mūrū wa Ngai?’ ³⁷ Ingīaga gwīka ūria Baba ekaga mūtikanjītīkie. ³⁸ No o na ingīka ūria ekaga-rī, o na gūtuika mūtīnjītīkītīe, itīkīai cīama icio, nīguo mūmenye na mūtaūkīrwo atī Baba arī thīnī wakwa, na nīi ndī thīnī wa Baba.” ³⁹ Na o rīngī makīgeria kūmūnyīta, nowe akīhōnokia kuuma moko-inī maō.

⁴⁰ Nīngī Jesū agīcooka mūrīmo ūrīra ūngī wa Jorodani, harīa Johana aabatithanagīria matukū-inī ma mbere. Agīkara kūu, ⁴¹ nao andū aingī magīūka kūrī we. Nao makiuga atīrī, “O na gūtuika Johana ndarī kīama aaringire, ūhoru ūria wothe Johana oigire ūkonīi mündü ūyū warī wa ma.” ⁴² Na andū aingī a kūu magītīkia Jesū.

11

Gīkuū kīa Lazaro

¹ Na rīrī, kwārī na mündü wetagwo Lazaro, nake aarī mūrūaru. Aarī wa Bethania, itūūra rīa Mariamu na mwarī wa nyina Maritha. ² Mariamu ūyū nowe waifūrīrie Mwathani maguta manungī wega na akīmūgīria nyarīrī na njuirī yake, na aarī mwarī wa nyina na Lazaro ūcio warī mūrūaru. ³ Nī ūndū ūcio aarī acio a nyina magītūmanīra Jesū akeerwo atīrī, “Mwathani, ūria wendete nīmūrūaru.”

⁴ Rīrīa Jesū aigūire ūhoru ūcio, akiuga atīrī, “Ndwari īno ndīkūrīkīrīra na gīkuū. Aca, nī ya kūgocithia Ngai, nīgeetha Mūrū wa Ngai agoocithio nīyo.” ⁵ Jesū nīendete Maritha na mwarī wa nyina, o na Lazaro. ⁶ No o na thuutha wa kūigua atī Lazaro aarī mūrūaru-rī, aikarire kūu aarī mīthenya īngī ūrī.

⁷ Agīcooka akīra arutwo ake atīrī, “Nītūcookei Judea.”

⁸ Nao makīmwīra atīrī, “No rīrī Rabiī, o rīu ica ikuhī Ayahudi marageragia gūkūhūura na mahiga nyuguto, na rīu ūrenda gūcooka kuo?”

⁹ Nake Jesū akīmācookeria atīrī, “Githī mūthenya ti wa mathaa ikūmi na meerī? Mündū ūria ūthiāga mūthenya ndangīhngwo, nīgūkorwo onaga na ūtheri wa gūkū thī. ¹⁰ Ahīngagwo rīrīa egūthīi ūtukū, nī ūndū ndarī na ūtheri.”

¹¹ Aarīkia kuuga ūguo, agīcooka akīmeera atīrī, “Mūrata witū Lazaro nīakomete; no nīngūthīi kūu ngamūūkīrie.”

¹² Arutwo ake makīmūcookeria atīrī, “Mwathani, akorwo nī gūkoma akomete-rī, nīekūhona.” ¹³ Jesū aaragia ūhoru wa gīkuū gīake, no arutwo ake meciiragia aaragia ūhoru wa toro wa ndūire.

¹⁴ Nī ūndū ūcio akīmeera na nīra īgūtaūka, atīrī, “Lazaro nīmūkuū, ¹⁵ no nī ūndū wanyu nīngenete nīgūkorwo ndiraarī kuo, nīgeetha mwītīkie. No rīrī, nītūthīi kūrī we.”

¹⁶ Nake Toma (ūrīa wetagwo Wa-mahatha) akīra arutwo arīa angī atīrī, “Nītūthīi o na ithuī, tūgakuanīre nake.”

Jesū Kūmūrīra Aarī a Nyina na Lazaro

¹⁷ Jesū aakīna-rī, agīkora Lazaro nīaniinīte mīthenya īna thīnī wa mbīrīra. ¹⁸ Na rīrī, itūūra rīa Bethania rītīakinyītīe kilomīta ithatū kuuma Jerusalemu, ¹⁹ nao Ayahudi aingī nīmokīte kūu kwa Maritha na Mariamu kūmomīrīra nī ūndū wa gūkuirwo nī mūrū wa nyina wao. ²⁰ Rīrīa Maritha aigūire atī Jesū nīarooka, akiuma, agīthīi kūmūtūnga, no Mariamu agīkara kūu mūciī.

²¹ Maritha akīra Jesū atīrī, “Mwathani ūngīraarī gūkū-rī, mūrū wa maitū ndangīrakuire. ²² No rīrī, nīnjūū atī o na rīu Ngai nīegūkūhe o kīrīa gīothe ūngīhooya.”

²³ Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Mūrū wa maitūguo nīekūrīūka.” Nake Maritha akīmūcookeria atīrī,

²⁴ “Nīnjūū nīakariūka hīndī ya iriūkīro mūthenya wa mūthia.”

²⁵ Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Nīi nī nī kūrīūka na nī nī muoyo. Nake ūria wothe ūnjītīkītīe, o na aakua, nīagatūūra muoyo; ²⁶ nake ūria wothe ūtūūraga muoyo na nīanjītīkītīe, ndarī hīndī agaakua. Wee nīwītīkītīe ūguo?”

²⁷ Nake Maritha akīmwīra atīrī, “Ī Mwathani, nīnjītīkītīe atī wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ngai, ūria wīrītwo nīagooka gūkū thī.”

²⁸ Nake aarīkia kuuga ūguo, agīcooka agīthī agīta mwarī wa nyina Mariamu keeheri-inī, akīmwīra atīrī, “Mūrutani arī gūkū na nīarakūūra.” ²⁹ Rīrīa Mariamu aigūire ūguo, akīrūgama na ihenya agīthīi kūrī we. ³⁰ Na hīndī īyo Jesū ndaakoretwo atoonye itūūra, no aarī o harīa Maritha aamūtūngīte. ³¹ Rīrīa Ayahudi acio maarī na Mariamu kūu nyūmba makīmūmīrīra monire ūria okīra na ihenya oimīte nja, makīmūrūmīrīra, magīciiria atī aathiaga mbīrīra-inī akarīrīre ho.

³² Hĩndĩ ĩrĩa Mariamu aakinyire harĩa Jesũ aarĩ na akĩmuona, akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩraarĩ gũkũ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire.”

³³ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire akĩrĩra, na Ayahudi arĩa mokĩte hamwe nake o nao makĩrĩra-rĩ, agĩcaaya mũno roho-inĩ thĩini na agĩtangĩka ngoro. ³⁴ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũmũgĩte ha?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ũka wone.”

³⁵ Jesũ akĩrĩra.

³⁶ Nao Ayahudi makiuga atĩrĩ, “Onei ũrĩa aramwendete!”

³⁷ No amwe ao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ũrahingũrire mũtumumu maitho-rĩ, ndangĩrahotire kũgiria akue?”

Jesũ Kũriũkia Lazaro

³⁸ Nake Jesũ, o ringĩ acaaĩte mũno, agĩthĩ mbĩrĩra-inĩ. Mbĩrĩra ĩyo yarĩ ngurunga na yahingĩtwo na ihiga. ³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ihiga.”

No Maritha, mwarĩ wa nyina na mũndũ ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩmũnungu nĩ ũndũ nĩaniĩnĩte mũthenya ĩna ho.”

⁴⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩrire atĩ wetikia nĩũkuona riiri wa Ngai?”

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩeheria ihiga. Jesũ agĩcooka agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Baba, nĩndagũcookeria ngaatho nĩ ũndũ nĩũnjiguaga. ⁴² Nĩnjũũ atĩ nĩũnjiguaga hĩndĩ ciothe, no ndoiga ũguo nĩ ũndũ wa andũ aya marũgamĩte haha, nĩguo metĩkie atĩ nĩwe wandũmire.”

⁴³ Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Lazaro, uma!” ⁴⁴ Nake mũndũ ũcio warĩ mũkuũ akiuma, ohetwo na ndaamĩ cia gatani moko na magũrũ, na akarigiicĩrio taama ũthĩũ.

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Muohorei mataama macio ma mbĩrĩra, mũreke athĩ.”

Gũciĩrĩra Kũũraga Jesũ

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi aingĩ arĩa mokĩte gũceerera Mariamu, moona ũrĩa Jesũ eekire, makĩmwĩkia. ⁴⁶ No amwe ao magĩthĩ kũrĩ Afarisai, makĩmeera ũrĩa Jesũ ekĩte.

⁴⁷ Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene hamwe na Afarisai magĩta Kĩama.

Makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ tũreka? Onei ũrĩa mũndũ ũyũ araringa ciamu nyingĩ. ⁴⁸ Twareka athĩ na mbere ũguo, andũ othe nĩmekũmwĩtikia, nao Aroma moke meyoere hekarũ iitũ, o na rũrĩrĩ rwitũ.”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩyo ũmwe wao wetagwo Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mwaka ũcio, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtirĩ ũndũ mũũĩ o na atĩa! ⁵⁰ Inyuĩ mũtiũĩ atĩ nĩ kaba mũndũ ũmwe akue nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ, handũ ha rũrĩrĩ ruothe rũthire.”

⁵¹ ũndũ ũcio ndaaririe etaarĩte we mwene, no aarathire ũguo arĩ ta mũthĩnjĩri-Ngai mũnene wa mwaka ũcio, atĩ Jesũ nĩagakuĩra rũrĩrĩ rwa Ayahudi, ⁵² na to rũrĩrĩ rũu rwiki, no o na ningĩ akue nĩ ũndũ wa ciana cia Ngai iria ciahurunjũkĩte, nĩgeetha acicookanĩrĩrie atũme ituĩke kĩndũ kĩmwe. ⁵³ nĩ ũndũ ũcio kuuma mũthenya ũcio magĩciĩrĩra kũmũũraga.

⁵⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaacookire gũthĩ akĩonithanagia kũrĩ Ayahudi. Handũ ha ũguo, akĩehera agĩthĩ kũndũ kwarĩ hakuĩ na werũ, gatũũra geetagwo Efiraimu, agũĩkara kuo na arutwo ake.

⁵⁵ Na rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie, andũ aingĩ makĩambata kuuma matũũra-inĩ, magĩthĩ Jerusalem nĩ ũndũ wa igongona rĩa gwĩtheria Bathaka ĩtanakinya. ⁵⁶ Andũ acio magĩkara magĩcaragia Jesũ, na rĩrĩa maarũngĩ njya ya hekarũ, makĩũrania atĩrĩ, “Mũgwĩciiria atĩa? Kai hĩhi ategũũka Gĩathĩ-inĩ?” ⁵⁷ No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai nĩmarutĩte watho atĩ mũndũ o wotho ũngĩamenyire harĩa Jesũ aarĩ, amarehere ũgoro nĩgeetha mamũnyiite.

12

Jesũ Kũhakwo Maguta arĩ Bethania

¹ Mũthenya ĩtandatũ mbere ya Gĩathĩ kĩa Bathaka gũkinya, Jesũ agĩthĩ Bethania, kũrĩa Lazaro ũrĩa aariũkĩte aatũũraga. ² Nĩ kwarugĩrwo irio cia hwaĩ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ. Maritha nĩwe watungataga, nake Lazaro aarĩ ũmwe wa arĩa maĩkarĩte metha-inĩ na Jesũ. ³ Nake Mariamu akĩoyia cuba ya maguta manungĩ wega na ma goro mũno, akĩhaka Jesũ magũrũ, agĩcooka akĩmũgiria na njuĩrĩ yake.* Nayo nyũmba ikĩyũra mũtararĩko mwega wa maguta macio.

* **12:3** Mariamu nĩonanirie wendo mũnene nĩ ũndũ wa gũtiĩrĩra Jesũ maguta macio nyarĩrĩ, na kũmũhuura na njuĩrĩ ciake.

⁴ No mūrutwo ūmwe wa Jesū wetagwo Judasi Isikariota, ūria wacookire kumūkunyaŋira, akiregana na ūndū ūcio, akiuga atiri, ⁵ “Niki kiragiririe maguta macio mendio na mbeeca icio iheo athiini? Nimaraiganite mūcaara wa mwaka mūgima.” ⁶ Ndoigire ūguo ni ūndū wa gūcaira athiini, no oigire ūguo ni ūndū aari mūci, tondū niwe wakuuaga mūhuko wa mbeeca, na niaiyaga imwe akahūthira we mwene.

⁷ Nake Jesū agicookia atiri, “Tiganai nake, aragite maguta macio ni ūndū wa mūthenya ūria ngaathikwo. ⁸ Athiini mūri nao hīndi ciothe, no ni mūtirikoragwo na ni hīndi ciothe.”

⁹ Ihinda-ini o riu gikundi kinene kia Ayahudi gikimenya ati Jesū aari kū na gīgūka, na gitiokire ni ūndū wa Jesū tu, no ningi nigeetha kione o na Lazaro ūcio aariūkite kuuma kūrī ari akuu. ¹⁰ Ni ūndū ūcio athinjiri-Ngai ari anene magithugunda kūuraga Lazaro o nake, ¹¹ nigukorwo ni ūndū wake Ayahudi aingi nimathiiaga kūrī Jesū na makamwītikia.

Jesū Gūtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹² Mūthenya ūcio ūngi andū aingi ari mokite ni ūndū wa Giathi kūu[†] makiguu ati Jesū aari njira-ini agithi Jerusalemu. ¹³ Magikuu mikindu,[‡] magithi namo kumūtunga, makianagiriira atiri, “Hosana!”

“Kūrathimwo-rī, ni mūdū ūria ūgūka na rītwa ri Mwathani!”

“Kūrathimwo-rī, ni Mūthamaki wa Isiraeli!”

¹⁴ Nake Jesū akiona njaū ya ndigiri, akimūkarira, o ta ūria kwandikito atiri,

¹⁵ “Tiga gwitigira, wee Mwarī wa Zayuni;
ta rora, mūthamaki waku niarooka,
aikariire njaū ya ndigiri.”

¹⁶ Arutwo ake matiambite gūtaūkīrwo ni gītūmi kia maūdū macio. No Jesū aarīkia kūgocithio ni gu maataūkīrwo ati maūdū macio maandikito ni ūndū wake, na ati ūguo noguo maamwīkite.

¹⁷ Nakio gikundi kia andū kiria kiarī nake riria eetire Lazaro oime mbirira-ini na akimuriikia kuuma kūrī ari akuu gīgithi na mbere kumemereka ūhoru ūcio. ¹⁸ Andū aingi magūka gūtunga Jesū ni ūndū nimaiguite ati niringite kiama kū. ¹⁹ Ni ūndū ūcio Afarisai makūrana atiri, “Ta kionei tūtiri ūndū tūreeka. Onei ūria andū othe mamūrūmirire!”

Jesū Kūratha Ūhoru wa Gīkuū Giake

²⁰ Na riri, ni kwarī na Ayunani gatagati-ini ka ari maathite gūthathaiya Ngai Giathi-ini kū. ²¹ Nao magūka kūrī Filipu, ūria woimite itūura ri Bethisaida kū Galili, mari na ihooya, makimwira atiri, “Mūthuuri ūyū, no twende kuona Jesū.” ²² Nake Filipu agithi akira Anderea ūhoru ūcio, nao eeri magithi makira Jesū.

²³ Nake Jesū akimacookeria atiri, “Ihinda nirikinyu Mūrū wa Mūdū agoocithio. ²⁴ Ngūmwira atiri na ma, tiga hīndi ya ngano yambire kūgūa tūri-ini ikue-rī, itūuraga iri iki. No ingikua, ni ciaraga maciaro maingi. ²⁵ Mūdū ūria wendete muoyo wake niakoorwo ni guo, na mūdū ūria ūthūire muoyo wake ari gūku thi, niakaūtūria nginya muoyo wa tene na tene. ²⁶ Ūria wothe ūndungatagira no nginya anūmirire, nigeetha haria ndi o nayo ndungata yakwa i gaakorwo ho. Ūria ūndungatagira-rī, nake Baba niarimūtūaga.

²⁷ “Riu ngoro yakwa niiratangiika, na ni ngūkiuga aia? Njuge, ‘Baba honokia hari ihinda riri?’ Aca, gītūmi giki niki gītūmite nginye ihinda riri. ²⁸ Baba, goocithia rītwa riaku!”

Hīndi iyo mūgambo ūkiama igūrū ūkiuga atiri, “Nīndirigoocithite na no ngūrigoocithia o rīngi.” ²⁹ Nakio gikundi kia andū kiria kiarī ho na gikigua ūguo, gikiuga ati mūgambo ūcio niwarurumaga; nao ari angī makiuga ati ni mūraika wamwarīria.

³⁰ Nake Jesū akimeera atiri, “Mūgambo ūcio ndūnaaria ni ūndū wakwa, no waria ni ūndū wanyu. ³¹ Hīndi ni nginyu thi ino itūirwo ciira; nake mūnene wa thi ino niekūngatwo. ³² No ni ndaarīkia kūhaicio igūrū kuuma thi, ningaguucirīria andū othe harī ni.” ³³ Oigire ūguo nigeetha onanie gīkuū kiria agaakua.

[†] 12:12 Andū aingi mūno nimookaga gūkūngūria Giathi kia Bathaka. [‡] 12:13 Mikindu yatūmagirwo gūkūngūria ūhootani.

³⁴ Gikundi kīu gīkiuga atīrī, “Nītūiguīte kuuma Watho-inī atī Kristū egūtūūra tene na tene, nī ūndū ūcio-rī, nī afia ūguo woiga atī ‘Mūrū wa Mūdū no nginya ahaicio igūrū?’ Ūcio ‘Mūrū wa Mūdū’ nūū?”

³⁵ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Nīmūgūkorwo na ūtheri ihinda rīngī inini. Thiagai rīrīa mūrū na ūtheri, nduma itanamūtumanīra. Mūdū ūrīa ūthiiaga na nduma ndamenyaga kūrīa arathī. ³⁶ Mwīhokagei ūtheri hīndī īrīa mūrī naguo, nīgeetha mūtuīke ciana cia ūtheri.” Nake Jesū aarīkia kwaria, akīmehitha, agūthīira.

Ayahudi gūthī na Mbere na kwaga Gwītīkia

³⁷ O na thuutha wa Jesū kūrīnga ciama icio ciothe makīonaga-rī, matiigana kūmwītīkia. ³⁸ Ūndū ūcio warī wa kūhingia kiugo kīa Isaia ūrīa mūnabī kīrīa kūrīraga atīrī:

“Mwathani, nūū wītīkītīe ūhoru witū,
nakuo guoko kwa Mwathani kūguūrīro ū?”

³⁹ Nī ūndū ūcio matingīetīkirie, nī tondū Isaia nīoigīte handū hangī atīrī:

⁴⁰ “Nīamatuīte atumumu,
na akoomia ngoro ciao,
nīgeetha matikoone na maitho mao,
kana mataūkīrwo ngoro-inī ciao,
o na kana magariūrūke, na nī ndīmahonie.”

⁴¹ Isaia oigire ūguo nī ūndū nīooneete riiri wa Jesū, na akīaria ūhoru wake.

⁴² No o na gūtārī o ūguo, aingī o na gatagatī ka atongoria a Ayahudi nīmamwītīkirie. No nī ūndū wa Afarisai, matingīoimbūrīre wītīkio wao nī gwītīgīra matikaingatwo thunagogi; ⁴³ nīgūkorwo nīmendete kūgoocwo nī andū gūkīra kūgoocwo nī Ngai.

⁴⁴ Jesū agīcooka akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Mūdū ūrīa ūnjītīkītīe, to nī nyiki etīkītīe, no etīkītīe o na ūrīa wandūmire. ⁴⁵ Hīndī īrīa mūdū ūcio andora, onaga ūrīa wandūmire. ⁴⁶ Nī njūkīte gūkū thī ndī ūtheri, nīgeetha gūtīkagīe o na ūmwe ūnjītīkītīe ūngīkara nduma-inī.

⁴⁷ “Ha ūhoru wa mūdū ūrīa ūiguaga ūhoru wakwa no akaaga kūūhingia, ndikūmūtūira ciira; nīgūkorwo ndiokire gūtūira andū a thī ciira, no ndokire kūmahonokia. ⁴⁸ Mūtuanīri ciira arī ho, harī mūdū ūrīa ūndegaga na akaaga gwītīkīra ciugo ciakwa; kiugo kīu ndaarīrie nīkīo gīkaamūtūira ciira mūthenya wa mūthia. ⁴⁹ Nīgūkorwo ndiarīrie ndūrīte nī mwene, no Baba ūrīa wandūmire nīwe wanjathire ūrīa ingiuga, na ūrīa ingiaria. ⁵⁰ Nīnjūū atī rīathani rīake rikinyagia mūdū muoyo-inī wa tene na tene. Nī ūndū ūcio ūhoru ūrīa wothe njaragia no ūrīa Baba anjūrīte njarie.”

13

Jesū Gūthambia Arutwo ake Nyarīrī

¹ Na rīrī, gwatīgītīe o hanini Giathī kīa Bathaka gīkinye. Jesū nīamenyete atī ihinda rīake rīa kuuma gūkū thī athī kūrī Ithe nīrīakinyīte. Na tondū nīendete arīa maarī ake gūkū thī, akīmoonīa ūrīa aamendete nginya kīrīkīrīro.

² Na rīrīa maarīaga irio cia hwaī-inī, Mūcukani nīarīkītīe gwīkīra ngoro-inī ya Judasi Isikariota, mūrū wa Simoni, meciiria ma gūkūnyanīra Jesū, ³ Jesū nīamenyete atī Ithe nīamūheete ūhoti wa maūdū mothe, na atī oimīte kūrī Ngai, na acookaga kūrī o Ngai; ⁴ nī ūndū ūcio Jesū agūkīra, akīuma hau maarīagīra, akīruta nguo yake ya igūrū, akīoya taurū, akīōha njohero. ⁵ Thuutha wa ūguo, agūtīrīra maaī kīraī-inī na akāmābīrīra gūthambia arutwo ake nyarīrī, akīmagirāgia na taurū īyo eyohete njohero.

⁶ Na aakinya harī Simoni Petero, Petero akīmūūria atīrī, “Hī, Mwathani, wee nīwe ūgūthambia nyarīrī?”

⁷ Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ndūngīmenya ūrīa ndīreka rīu, no thuutha-inī nūrīmenya.”

⁸ Petero akīmūwīra atīrī, “Aca, wee ndūrī hīndī ūngīthambia nyarīrī ciakwa.”

Jesū akīmūcookeria atīrī, “Itangīgūthambia, ndūngīgīa ngwatanīro na nīi.”

⁹ Simoni Petero akīmūcookeria atīrī, “Mwathani, ndūgaathambie o nyarīrī ciiki, no gūthambie moko o na mūtwe!”

¹⁰ Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūdū wīthambīte mwīrī abatairio nī gwīthamba o nyarīrī ciiki; mwīrī wake wothe nī mūtheru. Na inyuū mūrī atheru, o na gūtūika ti inyuothe.” ¹¹ Nīgūkorwo nīamenyete ūrīa ūkaamūkūnyanīra, na nīkīo oigire atī ti othe maarī atheru.

¹² Aarikia kũmathambia nyarĩrĩ, akĩhumba nguo yake ya igũrũ, na agĩcooka harĩa aikarĩte. Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ ũguo ndamwĩka? ¹³ Mũnjĩtaga ‘Mũrutani’ na ‘Mwathani’, na ũguo nĩguo kũrĩ, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ndĩ. ¹⁴ Na rĩrĩ, kuona atĩ Nĩi, Mwathani na Mũrutani wanyu, nĩndamũthambia nyarĩrĩ-rĩ, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo mũthambanagie nyarĩrĩ mũndũ na ũria ũngĩ. ¹⁵ Nĩndamuonia kĩoneria nĩguo mwĩkage o ta ũguo ndamwĩka. ¹⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ndungata nene gũkĩra mwathi wayo, kana mũtũmwo agakĩra ũria ũmũtũmĩte. ¹⁷ Kuona atĩ rĩu nĩmũmenyete maũndũ maya, nĩmũrĩrathimagwo mwameka.

Jesũ Kũratha Ũhoru wa Gũkunyaĩrwo Gwake

¹⁸ “Ndiraaria ũhoru wanyu inyuothe; nĩnjũũ arĩa thuurĩte. No ũhoru ũyũ nĩ wa kũhingia maandĩko marĩa moigĩte atĩrĩ, ‘O ũria tũrĩanagira irio nake nĩngarũrũkĩte.’

¹⁹ “Ndiramwĩra maũndũ maya rĩu matanekĩka, nĩgeetha hĩndĩ irĩa marĩkĩka mũrĩnjĩtĩkia atĩ nĩ nĩ we. ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũria wothe wamũkagĩra mũndũ ũria ndũmĩte nĩ nĩ mwene aamũkagĩra; na ũria wothe ũnyamũkagĩra, aamũkagĩra ũria wandũmire.”

²¹ Jesũ aarikia kuuga ũguo, agĩtangĩka ngoro na akiumbũra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyaĩra.”

²² Nao arutwo ake makĩambĩrĩria kũrorana marigĩtwo nũũ gatagatĩ-inĩ kao aaragia ũhoru wake. ²³ ũmwe wao, mũrutwo ũria Jesũ endete, aikarĩte thĩ etiiranĩtie na Jesũ. ²⁴ Nake Simoni Petero akĩheneria mũrutwo ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta mũũrie araaria ũhoru wa ũ.”

²⁵ Nake mũrutwo ũcio, agĩtiirania na Jesũ na akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ũcio nũũ ũraaria ũhoru wake?”

²⁶ Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũria ngũhe kĩenyũ gĩkĩ kĩa mũgate ndaarĩkia gũgĩtobokia thubu-inĩ.” Na aarikia gũtobokia kĩenyũ kĩa mũgate thubu-inĩ, agĩkĩhe Judasi Isikariota mũrũ wa Simoni. ²⁷ Judasi aarĩkia kũria mũgate ũcio, Mũcukani akĩmũngĩra.

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũria ũkĩrĩ gwĩka-rĩ, ika narua.” ²⁸ No gũtirĩ o na ũmwe warĩ metha-inĩ wataũkĩrwo nĩ gĩtũmi kĩa Jesũ kũmwĩra ũguo. ²⁹ Na tondũ Judasi nĩwe waigaga mbeeca-rĩ, amwe magĩciiria Jesũ aamwĩraga agũre kĩrĩa kĩabataranĩtie nĩ ũndũ wa Giathĩ, kana aheane kĩndũ nĩ ũndũ wa arĩa athĩni. ³⁰ Nake Judasi aarĩkia kwamũkĩra mũgate ũcio, akiuma nja. Na kwarĩ ũtukũ.

Jesũ Kũratha atĩ Petero Nĩekũmũkaana

³¹ Na Judasi aarĩkia gũthĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu Mũrũ wa Mũndũ nĩagoocithĩtio, nake Ngai nĩagoocithĩtio arĩ thĩni wake. ³² Angĩkorwo Ngai nĩagoocithĩtio thĩni wake, Ngai nĩekũgoocithia Mũriũ arĩ thĩni wake mwene, na amũgoocithie o narua.

³³ “Ciana ciakwa, ngũkorwo na inyuĩ o gwa kahinda kanini. Nĩmũkanjaria, na o ta ũria ndeerire Ayahudi, no taguo ngũmwĩra: Kũrĩa ndĩrathĩ, inyuĩ mũtingĩhota gũũka.

³⁴ “Ngũmũhe riathani rĩerũ: Endanagai mũndũ na ũria ũngĩ. O ta ũria ndĩmwendete, o na inyuĩ no ngĩnya mwendanage mũndũ na ũria ũngĩ. ³⁵ ũndũ ũyũ nĩguo ũrĩmenyithagia andũ othe atĩ mũrĩ arutwo akwa, mũngĩendana mũndũ na ũria ũngĩ.”

³⁶ Simoni Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kũ ũgũthĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũrĩa ngũthĩ, mũtingĩhota kũnũmĩrĩra rĩu, no nĩmũrĩnũmĩrĩra thuutha-inĩ.”

³⁷ Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kũ kĩngĩgĩria ngũrũmĩrĩre rĩu? Nĩ nĩngũruta muoyo wakwa nĩ ũndũ waku.”

³⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩ no ũrute muoyo waku nĩ ũndũ wakwa? Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ngũkũ itanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ!”

14

Jesũ Kũmũrĩria Arutwo Ake

¹ “Mũtigatangĩke ngoro, mwĩhokei Ngai; o na nĩ mũnjĩhoke. ² Thĩni wa nyũmba ya Baba kũrĩ na ciikoro nyingĩ; gũtangĩrĩ ũguo ingĩrĩ kũmwĩra. Nĩngũthĩ kuo kũmũthondekera handũ. ³ Na ndathĩ na ndamũthondekera handũ-rĩ, nĩngacooka ndĩmũgĩre nĩgeetha o na inyuĩ mũkoragwo harĩa ndĩ. ⁴ Njira ya kũria ndĩrathĩ inyuĩ nĩmũmĩũ.”

Jesũ Nĩwe Njira ya Gũthĩ kũrĩ Baba

⁵ Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ithuĩ tũtũĩ kũria ũgũthĩ, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩra tũngĩkĩmĩmenya atĩa?”

⁶ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nīī nī nī nīrā, na nī nī ūhorō ūrīa wa ma, na nī nī muoyo. Gūtīrī mūdū ūkinyaga kūrī Baba atagereire harī nī. ⁷ Korwo nīmūmenyete kūna, no mūmenye Baba o nake. Kuuma rīu, nīmūmūī na nī mūmuonetē!”

⁸ Filipu akīmwīra atīrī, “Mwathani, tuonie Baba na ithuī nītūkūīganīra.”

⁹ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Filipu, ndūrī wamenya o na thuutha wa gūkorwo na inyuī ihinda iraihu ūgo? Mūdū ūrīa wothe ūnyonetē nīonetē Baba. Ūngīkiuga atīa atī, ‘Tuonie Baba?’ ¹⁰ Kai ūtētīkīe atī nī ndī thīnī wa Baba, na atī Baba arī thīnī wakwa? Ciugo iria ndīmwīraga ti ciakwa nī mwene; no Baba ūrīa ūtūūraga thīnī wakwa, nīwe ūraruta wīra wake. ¹¹ Njītīkīa rīrīa nguuga atī ndī thīnī wa Baba, nake Baba arī thīnī wakwa; kana mūgūtīkīe nī ūndū wa ūira wa cīama iria ningaga. ¹² Ngūmwīra atīrī na ma, mūdū ūrīa wothe ūnjītīkīe, nīarīkaga maūdū marīa njīkaga. Na nīageeka o na maūdū manene kūrī macio, tondū ndīrathī kūrī Baba. ¹³ Na ūrīa wothe mūkahooya, nīngawīka thīnī wa rītwa rīakwa, nīgeetha Mūrīū arehere Baba riiri. ¹⁴ Mwahooya ūndū o wothe thīnī wa rītwa rīakwa, nīndīrīwkaga.

Jesū Kwīranīra Roho Mūtheru

¹⁵ “Angīkorwo nīmūnyendete, nīmūrīathīkagīra ūrīa ndīmwathīte. ¹⁶ Na nī nīngahooya Baba, nake nīakamūhe Mūteithia ūngī aikarage na inyuī nginya tene, ¹⁷ nake nīwe Roho ūrīa wa ma. Nao andū a gūkū thī matīngīmwtīkīra tondū matīmuonaga na matīmūī. No inyuī nīmūmūī nīgūkorwo atūūranagia na inyuī, na aikaraga thīnī wanyu. ¹⁸ Ndīkūmūtīga ta cīana cīa ngorīa, nīngūka kūrī inyuī. ¹⁹ Thuutha wa ihinda inyīnyī, thī ndīgūcooka kūnyona, no inyuī nīmūrīnyonaga. Tondū nīndūūraga muoyo, o na inyuī nīmūgūtūūra muoyo. ²⁰ Mūthenya ūcio nīmūkamēnya atī nī ndī thīnī wa Baba, na inyuī mūrī thīnī wakwa, na nī ndī thīnī wanyu. ²¹ Ūrīa wothe ūguuga maathani makwa na akamaathīkīra, ūcio nīwe ūnyendete. Nake ūcio ūnyendete nīarīendagwo nī Baba, o na nī nīndīmwendaga na ndīonithanagīe kūrī we.”

²² Nake Judasi (no ti Isikariota) akiuga atīrī, “No rīrī Mwathani, nī kīī gīgūtūma wīonithanie kūrī ithuī na ti kūrī andū a gūkū thī?”

²³ Nake Jesū agīcookia atīrī, “Mūdū o wothe ūnyendete nīarīathīkagīra ūrutani wakwa. Baba nake nīarīmwendaga, na nītūrīūkaga kūrī we tūtūūranagīe nake. ²⁴ Ūrīa ūtanyendete ndathīkagīra ūrutani wakwa. Ciugo icio mūguuga ti ciakwa nī mwene; nī cīa Baba ūrīa wandūmire.

²⁵ “Maūdū maya mothe ndamwarīria tūrī o na inyuī. ²⁶ No rīrī, we Mūteithia, na nīwe Roho Mūtheru, ūrīa Baba agaatūma thīnī wa rītwa rīakwa, nīakamūruta maūdū mothe na amūrīrīkīe ūrīa wothe ndīmwrīte. ²⁷ Thayū nīguo ngūmūtīgīra; thayū wakwa nīguo ndaamūhe. Ndīkūmūhe thayū ta ūrīa ūheanagwo nī andū a gūkū thī. Mūtīgatangīke ngoro kana mwītīgīre.

²⁸ “Inyuī nīmwaiguire ngīuga atīrī, ‘Nīngūthīī na nīngacooka njūke kūrī inyuī rīngī.’ Angīkorwo nīmūnyendete-rī, no mūkene tondū ndīrathī kūrī Baba, nīgūkorwo Baba nī mūnene kūrī nī. ²⁹ Ndamwīra maūdū macio o rīu matanekīka nīgeetha rīrīa magekīka mūgeetīka. ³⁰ Ndīkūmwarīria ūhorō ūyū ihinda irāya, nīgūkorwo mūnene wa gūkū thī nīarooka. We ndarī na hīnya wa kūnjatha, ³¹ no andū a gūkū thī no nginya mamenye atī nīnyendete Baba, na atī njīkaga o ūrīa Baba anjathīte.

“Ūkai rīu; nītūthīī.

15

Mūthabībū na Honge

¹ “Nīī nī nī mūthabībū ūrīa wa ma nake Baba nīwe mūrīmīrī. ² Rūhonge o ruothe rūrī thīnī wakwa rūtāciaraga nīarūtemaga akarweheria. Naruo rūhonge o ruothe rūrīa rūciaraga nīarūceehaga nīguo rūciare maciaro maingī makīria. ³ Inyuī o na rīu mūrī atheru nī ūndū wa ūhorō ūrīa ndīmūheete. ⁴ Ikaragai thīnī wakwa na nī nīndīrīkaraga thīnī wanyu. Gūtīrī rūhonge rūngīciara maciaro rūrī rwiki; no nginya rūkare thīnī wa mūthabībū. O na inyuī mūtīgīciara maciaro mūtāngūkara thīnī wakwa.

⁵ “Nī nī mūthabībū, na inyuī mūrī honge. Mūdū angūkara thīnī wakwa na nī njīkare thīnī wake, nīarīciaraga maciaro maingī; tondū mūtārī hamwe na nī mūtīrī ūndū mūngīhota gwīka. ⁶ Mūdū o wothe angīaga gūikara thīnī wakwa-rī, atarīī o ta rūhonge rūrīa rūteagwo rūkooma; hongē icio nīkūngānio cīūnganāgio, igāikio mwakīnī ikahīa. ⁷ Mūngīkara thīnī wakwa, nācio ciugo ciakwa ciikare thīnī wanyu, hooyai

o kīrīa gīothe mūngīenda, na nīmūkūheo kīo. ⁸ Ūndū ūrīa ūngīgocithia Baba nī atī, mūciarage maciaro maingī nīguo mwīonanie mūrī arutwo akwa.

⁹ “O ta ūrīa Baba anyendete, ūguo noguo na nīi ndīmwendete. Rīu-rī, ikaragai o wendo-inī wakwa. ¹⁰ Mūngīathīkīra maathani makwa-rī, nīmūrīkaraga wendo-inī wakwa o ta ūrīa nīi njathīkīre maathani ma Baba na ngaikara wendo-inī wake. ¹¹ Ndamwīra maūndū macio nīguo gīkeno gīakwa kīgīe thīnī wanyu, nakīo gīkeno kīanyu gīkinyanīre. ¹² Rīathani rīakwa nī rīrī: Endanagai inyuī ene, o ta ūrīa nīi ndīmwendete. ¹³ Gūtīrī mūndū ūrī wendo mūnene kūrī ūyū, atī mūndū no arute muoyo wake nī ūndū wa arata ake. ¹⁴ Inyuī mūrī arata akwa, mūngīka ūrīa ndīmwathīte. ¹⁵ Ndigicooka kūmwīta ndungata, tondū ndungata ndīmenyaga ūrīa mūmīathi areeka; no inyuī ndīmwītīte arata nīgūkorwo maūndū marīa mothe ndīrutīte kuuma kūrī Baba nīndīmūmenyithīte. ¹⁶ Ti inyuī mwathuurire, no nī nīi ndamūthuurire, na ngīmwāmūra mūthīi mūgaciare maciaro, namo maciaro macio matūire. Nake Baba nīakamūhe kīrīa gīothe mūkahooya thīnī wa rītwa rīakwa. ¹⁷ Rīrī nīrīo rīathani rīakwa: Endanagai.

Andū a Thī Gūthūūra Arutwo

¹⁸ “Andū a thī mangīmūthūūra, menyai atī nī nīi maambire gūthūūra. ¹⁹ Korwo mūrī a gūkū thī, andū a thī no mamwende ta mūrī ao. No rīrī, inyuī mūtīrī a gūkū thī, no nīndīmūthuurīte kuuma kūrī andū a thī. Nīkīo andū a thī mamūthūire. ²⁰ Rīrikanai ūhorō ūrīa ndamwīre atīrī, ‘Gūtīrī ndungata nene gūkīra mūmīathi.’ Angīkorwo nīi nīmanyariire, o na inyuī nīmakamūnyarīra. Angīkorwo nīmathīkīre ūrutani wakwa o na wanyu nīmakawathīkīra. ²¹ Nao makaamwīka ūguo nī ūndū wa rītwa rīakwa, nīgūkorwo matiū ūrīa wandūmire.

²² “Korwo ndiokire ngīmahe ūhorō, matingīamenyire nī ehia. No rīu matīrī na kīngwatio nī ūndū wa mehīa mao. ²³ Mūndū ūrīa ūthūūrīte, nīathūūrīte Baba o nake. ²⁴ Korwo ndīkīte gatagatī-inī kao maūndū marīa matarī mekwo nī mūndū ūngī matingīamenyire nī ehia. No rīu nīmonete ciama ici, no no maathūire na magathūūra Baba. ²⁵ No nīgeetha kūhingio ūrīa kwandīkitwo Watho-inī wao atīrī, ‘Nīmathūūrīre hatarī gītūmi.’

²⁶ “Hīndī rīa Mūteithia agooka, ūrīa ngaamūtūmīra kuuma kūrī Baba, na nīwe Roho wa ma ūrīa uumaga kūrī Baba, we nīakaheana ūira wakwa. ²⁷ Na o na inyuī no ngīnya mūkaaruta ūira, tondū mūtūūrīte na nīi kuuma o kīambīrīria.

16

¹ “Ndamwīra maūndū macio mothe nīgeetha mūtikanāe gūtiganīria wītīkīo. ² Nīmakamūngata thunagogi-inī; na ūhorō wa ma nī atī, kūrī hīndī īgūūka rīria mūndū o wothe ūkaamūūraga ageciiragia atī nī Ngai aratungatīra. ³ Mageekaga maūndū macio nī ūndū matīmenyete Baba o na kana makaamenya. ⁴ Ndamwīra maūndū macio nīgeetha hīndī iyo yakīnya mūkaarīkana atī nīndamwīrīte. Ndamwīrīre maūndū macio kīambīrīria-inī tondū ndaarī hamwe na inyuī.

Wīra wa Roho Mūtheru

⁵ “Rīu nīngūthīi kūrī ūrīa wandūmire. No gūtīrī o na ūmwe wanyu ūranjūūrīa atīrī, ‘Ūrathīi kūrī?’ ⁶ Mwayūrwo nī kīeha nī tondū nīndamwīra maūndū macio. ⁷ No ngūmwīra atīrī na ma, nī kwagīrīre nīi thīi nī ūndū wanyu. Tondū ndaaga gūthīi, Mūteithia ndagooka kūrī inyuī. No ndaathīi, nīngamūtūma oke kūrī inyuī. ⁸ Nake oka, nīakaiguithia andū a gūkū thī ūrīa mahītīte ūhorō-inī wa mehīa, na ūhorō-inī wa ūthingu, o na ūhorō-inī wa ciira: ⁹ Nīmahītīte ūhorō-inī wa mehīa, nīgūkorwo andū matīnjīkītīte; ¹⁰ nīmahītīte ūhorō-inī wa ūthingu, nīgūkorwo ndrathīi kūrī Baba kūrīa mūtangīcōoka kūnyona; ¹¹ na nīmahītīte ūhorō-inī wa ciira tondū mūnene wa gūkū thī nīarīkīte gūtūrwo ciira.

¹² “Ndī na maūndū mangī maingī ma kūmwīra, makīria ya marīa mūngīhota kūmīrīria rīu. ¹³ No rīrī, Roho Mūtheru ūcio wa ma oka, nīakamūtongoria ūhorō-inī ūrīa wa ma wothē. Ndaakaragia ūhorō wake mwene; akaaragia ūhorō wa maūndū marīa aigūte, nīngī nīakamwīra ūhorō wa maūndū marīa magooka thuutha. ¹⁴ Nīakangoocithia nīgūkorwo nīakamūmenyithia ūhorō wakwa ūrīa arūtīte kuuma kūrī nīi. ¹⁵ Maūndū mothe ma Baba nī makwa. Nīkīo ndamwīra atī Roho nīakamūmenyithia ūhorō wakwa ūrīa arūtīte kuuma kūrī nīi, mūūmenye.

¹⁶ “Thuutha wa kahinda kanini mūtīkūnyona rīngī na nīngī thuutha wa kahinda kanini nīmūkūnyona.”

¹⁷ Amwe a arutwo ake makũranya atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na ningĩ atĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona’, ningĩ atĩ ‘Tondũ ndĩrathĩ kũrĩ Baba?’” ¹⁸ Magĩthĩ na mbere kũũranya atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Kahinda kanini?’ Ithuĩ tũtiramenya ũria aroiga.”

¹⁹ Nake Jesũ akĩona atĩ nĩmendaga kũmũũria ũhoru ũcio, nĩ ũndũ ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kũũranya mũroranya ũria ngwendaga kuuga rĩrĩa njugire atĩ ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ, na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona?’” ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũkaarĩra na mũcaka rĩrĩa andũ a thĩ marakena. Inyuĩ mũkanyitwo nĩ kĩaha, no kĩaha, kĩanyu nĩgĩkagarũũka gĩtuĩke gĩkeno. ²¹ Mũndũ-wa-nja agĩciara nĩakoragwo na ruo tondũ hĩndĩ yake nĩ nginyu; no aarĩkia gũciara kaana, akariganĩrwo nĩ ruo nĩ ũndũ wa gũkena nĩgũkorwo kaana nĩ gaaciarwo gũkũ thĩ. ²² O na inyuĩ noguo: Rĩu nĩ ihinda rĩanyu rĩa kĩaha, no nĩngamuona rĩngĩ na nĩmũgakena, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũtunya gĩkeno kũ. ²³ Mũthenya ũcio wakinya mũtigacooka kũnjũũria ũndũ o na ũrĩkũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Baba nĩakamũhe kĩria gĩothe mũkaahooya thĩnĩ wa rĩtwa rĩakwa. ²⁴ Nginyagia rĩu mũtirĩ mwahooya ũndũ thĩnĩ wa rĩtwa rĩakwa. Hooyai na nĩmũkũheo, nĩguo gĩkeno kĩanyu gĩkinyanĩre.

²⁵ “O na gũtuĩka ngoretwo ngĩaria na ngerekano-rĩ, hĩndĩ nĩiroka rĩrĩa itagacooka kũmwarĩria na njĩra iyo, no ngaamwĩraga ũhoru wa Baba itekũhithĩria. ²⁶ Mũthenya ũcio nĩmũkahooyaga thĩnĩ wa rĩtwa rĩakwa. Ndiroiga atĩ nĩngahooyaga Baba ithenya rĩanyu. ²⁷ No rĩrĩ, Baba we mwene nĩamwendete, nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũnyendete, na nĩmũwĩtikĩtie atĩ ndoimire kũrĩ Ngai. ²⁸ Nĩ ndoimire kũrĩ Baba, ngĩũka gũkũ thĩ; na rĩu nĩnguuma gũkũ thĩ, njooke kũrĩ Baba.”

²⁹ Hĩndĩ iyo arutwo a Jesũ makiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩũratũhe ũhoru wega, ũtekwaria na ngerekano. ³⁰ Rĩu nĩtamenya atĩ wee nĩũũ maũndũ mothe, na atĩ o na ndũbataire mũndũ o na ũrĩkũ akũũrie ciũria. ũhoru ũcio nĩwatũma twĩtikie atĩ woimĩte kũrĩ Ngai.”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rĩu nĩmwetĩkia! ³² No hĩndĩ nĩiroka, na nĩnginyu, rĩrĩa mũkahurunjũka, o mũndũ athĩ gwake mũciĩ. Mũkaandiga ndĩ nyiki, no ndĩrĩ nyiki, nĩgũkorwo Baba arĩ hamwe na nĩ. ³³ “Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha mũgĩe na thayũ thĩnĩ wakwa. Gũkũ thĩ nĩmũrĩonaga thĩna. No ũmĩrĩria! Nĩ nĩndooretie thĩ.”

17

Jesũ Kwĩhoera

¹ Jesũ aarĩkia kuuga maũndũ macio, agĩtiira maitho akĩrorra na igũrũ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ:

“Baba hĩndĩ nĩ nginyu. Goocithia Mũrũguo, nĩguo nake Mũrũguo akũgocithie.

² Nĩgũkorwo nĩmũheete ũhoti wa gwatha andũ othe, nĩguo arĩa othe ũmũheete amahe muoyo wa tene na tene. ³ Na rĩu ũyũ nĩguo muoyo wa tene na tene: Atĩ makũmenye, o Wee Ngai ũria wa ma, na mamenye Jesũ Kristũ, ũria ũtũmĩte.

⁴ Nĩngũgocithĩtie gũkũ thĩ na ũndũ wa kũrĩkia wĩra ũria waheire ndute. ⁵ Na rĩu Baba, ngoocithia ndĩ mbere yaku na riiri ũria ndaarĩ nago hamwe nawe o mbere thĩ itaanagia.

Jesũ Kũhoera Arutwo ake

⁶ “Nĩngũũrĩrie andũ arĩa waheire gũkũ thĩ rĩtwa rĩaku. Acio maarĩ aku; nawe ũkũhe o, nao nĩmathĩkĩre kiugo gĩaku. ⁷ Na rĩu nĩmamenyete atĩ indo iria ciothe ũheete ciumĩte kũrĩ wee. ⁸ Nĩgũkorwo nĩndamaheire ciugo iria waheire, nao magĩciĩkĩra. Nĩmamenyire hatarĩ nganja atĩ ndoimire kũrĩ wee, na magĩtĩkia atĩ wee nĩwe wandũmire. ⁹ Acio nĩo ndĩrahoera. Ndirahoera andũ a gũkũ thĩ, no ndĩrahoera arĩa ũheete, nĩgũkorwo nĩ aku. ¹⁰ Kĩria gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku, na kĩria gĩothe ũrĩ nakĩo nĩ gĩakwa. Nago ũgococi nĩũũkĩte kũrĩ nĩ nĩ ũndũ wao. ¹¹ Ndigũkara gũkũ thĩ rĩngĩ, no-o marĩ o gũkũ thĩ, na nĩ ndĩroka kũrĩ wee. Baba Mũtheru, magĩtĩre na ũhoti wa rĩtwa rĩaku, rĩtwa rĩrĩa waheire, nĩgeetha matũke ũmwe o ta ũria ithuĩ tũrĩ ũmwe. ¹² Rĩria ndĩraarĩ nao, nĩndĩramagĩtagĩra na ngamamenyerera na rĩtwa rĩu waheire. Gũtirĩ o na ũmwe ũũrĩte o tĩga ũria wathĩrĩrwo kwanangwo nĩguo Maandĩko mahingio.

¹³ “Rĩu ndĩroka kũrĩ wee, no maũndũ maya ndĩroiga ndĩ o gũkũ thĩ, nĩguo maiyũrwo nĩ gĩkeno gĩakwa kĩrĩ gĩkinyanĩru kũna thĩnĩ wao. ¹⁴ Nĩndĩmaheete kiugo

gĩaku, nao andũ a gũkũ thĩ makamathũura, nĩgũkorwo o ti a gũkũ thĩ rĩngĩ, o ta ũria nĩ itarĩ wa gũkũ thĩ. ¹⁵ Lhooya rĩakwa ti ũmarute gũkũ thĩ, no nĩ atĩ ũmagitagĩre kuuma kũrĩ ũria mũũru. ¹⁶ O ti a gũkũ thĩ, o ta ũria o na nĩ itarĩ wakuo. ¹⁷ Maamũre, ũmatherie na ũhoru ũria wa ma; ũhoru waku nĩguo ũhoru wa ma. ¹⁸ O ta ũria wandũmire gũkũ thĩ, na nĩ noguo ndamatũma kũrĩ andũ a gũkũ thĩ. ¹⁹ Ndũtheretie nĩ ũndũ wao, nĩguo o nao matherio kũna nĩ ũhoru ũria wa ma.

Jesũ Kũhoera Etikia othe

²⁰ “Nĩngĩ to aya oiki ndĩrahoera. Ndĩrahoera o na arĩa angĩ makaanjĩtikia nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya aya, ²¹ nĩguo othe matuĩke ũmwe Baba, o ta ũria we ũrĩ thĩnĩ wakwa na nĩ ndĩ thĩnĩ waku. O nao marogĩa thĩnĩ witũ nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ metĩkie atĩ nĩwe ũndũmĩte. ²² Nĩndĩmaheete riiri ũria waheire, nĩguo matuĩke ũmwe o ta ũria ithuĩ tũrĩ ũmwe, ²³ nĩ ndĩ thĩnĩ wao, nawe ũrĩ thĩnĩ wakwa. Marotuĩka ũmwe kũna, nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ mamenye atĩ nĩwe wandũmire, na atĩ nĩũmendete o ta ũria ũnyendete.

²⁴ “Baba, ngwenda arĩa ũũheete makorwo na nĩ harĩa ndĩ na mone riiri wakwa, riiri ũria ũũheete nĩ ũndũ nĩwanyendete thĩ itanombwo.

²⁵ “Baba Mũthingu, o na gũtuĩka andũ a gũkũ thĩ matikũũ-rĩ, nĩ nĩngũũ, nao nĩ moĩ atĩ nĩwe ũndũmĩte. ²⁶ Nĩngũmenyithanĩtie kũrĩ o, na nĩngũkĩrĩrĩa gũkũmenyithania, nĩgeetha wendani ũria ũnyendete nĩguo ũkarage thĩnĩ wao na nĩguo o na nĩ mwene ngoragwo thĩnĩ wao.”

18

Jesũ Kũnyĩitwo

¹ Jesũ aarĩkia kũhooya, agĩthĩ arĩ na arutwo ake, makĩringa mũkuru wa Karũũ ga Kĩdironi. Mũrimo ũcio ũngĩ nĩ haarĩ na mũgũnda wa mĩtamaĩyũ, agĩtoonya ho na arutwo ake.

² Na rĩrĩ, Judasi, ũria wamũkunyaĩire, nĩooĩ handũ hau, nĩ ũndũ Jesũ nĩacemanagĩria ho kaĩngĩ na arutwo ake. ³ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩthĩ hau mũgũnda-inĩ ũcio, atongoretie mbũtũ ya thigari na anene amwe kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai. Nao nĩmakuuĩte icinga, na matawa, na indo cia mbaara.

⁴ Nake Jesũ nĩ ũndũ nĩamenyaga maũndũ marĩa mothe maakirie kũmũkora-rĩ, akĩumĩra akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

⁵ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we.” (Nake Judasi ũcio wamũkunyaĩire aarũngĩ hau hamwe nao.) ⁶ Rĩrĩa Jesũ aameerire atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we,” magĩcooka na thũutha makĩgũa thĩ.

⁷ O rĩngĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ndamwĩra atĩ nĩ nĩ we. Akorwo nĩ nĩ mũracaria-rĩ, rekei andũ aya mathĩ.” ⁹ Gwekĩkire ũguo nĩgeetha ũhoru ũria aarĩtie ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Andũ arĩa waheire gũtirĩ o na ũmwe wa ndeete.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo Simoni Petero, tondũ aarĩ na rũhiũ rwa njora, akĩrũcomora na agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene. (Ndungata iyo yetagwo Maliku.)

¹¹ Nake Jesũ agĩatha Petero atĩrĩ, “Cookia rũhiũ rwaku rwa njora! Gĩkombe kĩrĩa Baba aaheete-rĩ, nĩngwaga gũkĩnyũira?”

Jesũ Gũtwarwo kwa Anasi

¹² Nayo mbũtũ iyo ya thigari na mũnene wayo, hamwe na anene acio a Ayahudi makĩnyũia Jesũ. Makĩmuoha na ¹³ makĩamba kũmũtwaro kwa Anasi, ũria warĩ mũthĩniwe wa Kaiafa, ũria warĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene mwaka ũcio. ¹⁴ Kaiafa nĩwe wataarĩte Ayahudi atĩ no gũkorwo arĩ wega mũndũ ũmwe akuĩre andũ othe.

Petero Gũkaana Jesũ Ihinda rĩa Mbere

¹⁵ Simoni Petero marĩ na mũrutwo ũngĩ makĩrũmĩrĩra Jesũ. Na tondũ mũrutwo ũcio nĩooĩ nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, agĩtwarana na Jesũ kũu nja ya mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. ¹⁶ No Petero agĩtigwo etereire hau nja ya kĩhingo. Nake mũrutwo ũcio ũngĩ, woio nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, agĩcooka, akĩaria na mũĩritu ũria warĩ kĩhingo-inĩ agĩtoonya Petero.

¹⁷ Nake mũĩritu ũcio warĩ kĩhingo-inĩ akĩũria Petero atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩcookia agĩkiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao.”

¹⁸ Na riri, ndungata na thigari ciarugamite irigiicirie mwaki uria ciakitie ikiwota, tondu kwarĩ na heho. Petero o nake aarugamite hamwe nao agiota mwaki.

Muthinjiri-Ngai uria Muenene kuuria Jesu Ciuria

¹⁹ Ihinda-inĩ o riu, muthinjiri-Ngai uria muenene oragia Jesu uhoru wa arutwo ake na uhoru wa urutani wake.

²⁰ Nake Jesu akimucokeria atiri, "Nii njaririe andu othe a thi itari undu nguhitha, na ngarutana hinda ciothe thunagogi-ini o na hekaru-ini, kuria Ayahudi othe macemanagia. Ndiri undu njaragia na hitho. ²¹ Uranjuria uguo niki? Uria aria mananjigua ngaria. Ti-itheru nimo uria ndanoiga."

²² Riria Jesu oigire uguo, umwe wa thigari iria ciari hau akimugutha rui, akimuria atiri, "Uguo niguu ugucokeria muthinjiri-Ngai uria muenene?"

²³ Nake Jesu akimwira atiri, "Angikorwo nindoiga uuru-ri, heana ura wa uuru ucio. No angikorwo ndaaria uhoru wa ma-ri, wanguthira ki?" ²⁴ Nake Anasi akimueana atwarwo ari o muohe kuri Kaiafa muthinjiri-Ngai uria muenene.

Petero Gukaana Jesu ria Keeri na ria Gatatu

²⁵ O hinda iyo Simoni Petero arugamite agiota mwaki, akurio atiri, "Kai wee uri umwe wa arutwo a mundu uyü?"

Nake agikaana, akiuga atiri, "Aca, ndiri umwe wao!"

²⁶ Ndungata imwe ya muthinjiri-Ngai uria muenene, na yari ya mbari ya mundu uria Petero aatinitie gutu, ikimuria atiri, "Na githi ni ndirakuonire muri nake hau mugunda-ini wa mitamaiyu?" ²⁷ O ringi Petero agikaana, na o hinda iyo nguku igikuga.

Jesu Mbere ya Pilato

²⁸ Ningi Ayahudi makiruta Jesu gwa Kaiafa makimutwara giikaro-ini kia Baruthi wa Kiroma. Hinda iyo kwari rucini tene, na nigeetha matikagwatwo ni thaahu, Ayahudi matiatonyire giikaro kiu; ni undu nimendaga mahote kuria giathi kia Bathaka. ²⁹ Ni undu ucio Pilato akiuma akimakora kuu nja akimooria atiri, "Mundu uyü muramuthitangira ki?"

³⁰ Nao makimucokeria atiri, "Atangiri muuni watho-ri, tutingimurehe kuri we."

³¹ Nake Pilato akimeera atiri, "Kimuoei inyu ene mukamucirithie kuringana na watho wanyu."

Nao Ayahudi makiregana na uhoru ucio, makiuga atiri, "Ithu titiri na ruutha rwa kuiraga mundu o na u." ³² Maundu maya mekikire nigeetha ciugo iria Jesu aaritie akionania mthemba wa giiku kiria agaakua ihingio.

³³ Pilato agicooka agitoonya giikaro kiu kia Baruthi, agita Jesu akimuria atiri, "Wee niwe muthamaki wa Ayahudi?"

³⁴ Nake Jesu akimuria atiri, "Ucio ni woni waku, kana ni andu makwirite uhoru wakwa?"

³⁵ Nake Pilato akimucokeria atiri, "Nii ndikiri Muyahudi? Andu anyu na athinjiri-Ngai aria anene no makueanite kuri ni. Ni atia wikite?"

³⁶ Nake Jesu akimucokeria atiri, "Uthamaki wakwa ti wa guku thi. Korwo ni uguori, ndungata ciakwa nicinginduire ndikanyitwo ni Ayahudi. No uthamaki wakwa ni wa kuuma kundu kungi."

³⁷ Nake Pilato akimucokeria atiri, "ni undu wa uguo-ri, wee ukiri Muthamaki!"

Nake Jesu akimucokeria atiri, "Niwaria ma kuuga ati ni ndi Muthamaki. Ma ni atiri, gitumi giki niko giatumire njarwo, na niko ndokire guku thi ati nyumbura uhoru uria wa ma. Mundu o wotho uri mwena wa uhoru wa ma niathikagiria."

³⁸ Nake Pilato akimuria atiri, "Uhoru wa ma ni uriku?" Aarika kuria uguo akiuma nja o ringi agithi kuri Ayahudi akimeera atiri, "Ndirona gitumi gia kumuthitangira. ³⁹ Ni ngi ni mutugo wanyu hinda ya Bathaka ndimuohorere mundu umwe. Nimumkwenda ndimuohorere 'muthamaki wa Ayahudi?'"

⁴⁰ Nao makianira, magicookia atiri, "Aca, tuitkwenda ucio! Tuohorere Baraba!" Na riri, Baraba ucio ari mutunyani.

19

Jesu Gutu urwo kwambwo Muti-Iguru

¹ Hinda iyo Pilato akioya Jesu, akimuhurithia iboko. ² Nacio thigari gituma thumbi ya miguu, ikimwika mutwe, na ikimuhumba kanju ya rangi wa ndathi, ³ igathiaga hari we o ihinda kwa ihinda, ikamunyurugia ikiugaga atiri, "Ngeithi, muthamaki wa Ayahudi!" Nacio ikamuguthaga uhiu na hi.

4 O rĩngĩ Pilato akiyuma nja, akĩĩra Ayahudi atĩrĩ, “Ta onei ngũmũruta nja ndĩmũrehe kũrĩ inyuĩ, nĩguo mũmenye atĩ nĩ ndionete ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.” 5 Rĩrĩa Jesũ oimire nja ekĩrĩte thũmbĩ ĩyo ya mũigua na ehumbĩte kanjũ ĩyo ya rangi wa ndathirĩ, Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ nĩ ũyũ!”

6 Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene o na atongoria a Ayahudi maamuonire, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Mwambithie mũtĩ-igũrũ! Mwambithie mũtĩ-igũrũ!”

No Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Muoei mũmwambe mũtĩ igũrũ arĩ inyuĩ. Ha ũhoro wakwa, ndirona ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.”

7 Nao Ayahudi makiuga magwatĩirie atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũrĩ watho; na kũringana na watho ũcio no nginya akue, tondũ nĩetuĩte Mũrũ wa Ngai.”

8 Rĩrĩa Pilato aiguire ũguo, agĩtigĩra mũno makĩria, 9 agĩcooka thĩnĩ wa nyũmba ĩyo ya ũthamaki. Ningĩ akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Wee-rĩ, uumĩte kũ?” Nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria. 10 Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũkũrega kũnjarĩria? Kaĩ ũtooi ndĩ na ũhoti wa gũkuohorithia, kana wa gũkwambithia mũtĩ igũrũ?”

11 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ndũngĩrĩ na ũhoti igũrũ rĩakwa korwo ndũheetwo guo kuuma igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio ũrĩa ũneanire kũrĩwe nĩwe ũrĩ na mehia marĩa manene.”

12 Kuuma hĩndĩ ĩyo, Pilato akĩgeria kuohora Jesũ, no Ayahudi magĩthĩ na mbere kwanĩrĩra atĩrĩ, “Ũngĩrekereria mũndũ ũyũ, wee ndũrĩ mũrata wa Kaisari. Mũndũ o wotho wĩtuaga mũthamaki nĩamenete Kaisari.”

13 Rĩrĩa Pilato aiguire ũguo-rĩ, akiumia Jesũ nja, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa mũtuanĩri ciira handũ hoĩkaine ta “Harĩa-haare-Mahiga” (na heetagwo na Kĩhibirania Gabatha).

14 Kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria rĩa Kiumia gĩa Gĩathĩ kĩa Bathaka; na kwarĩ ta thaa thita.

Nake Pilato akĩĩra Ayahudi atĩrĩ, “Ũyũ mũthamaki wanyu.”

15 No-o makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mweherie! Mweherie! Mwambithie mũtĩ-igũrũ!”

Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nyambithie Mũthamaki wanyu?”

Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ mũthamaki ũngĩ tiga Kaisari.”

16 Mũthia-inĩ Pilato akĩmũneana kũrĩ o nĩguo akambwo mũtĩ-igũrũ.

Jesũ Kwambwo Mũtĩ-Igũrũ

Nacio thigari ikĩnyĩta Jesũ. 17 Na ekuuĩre mũtharaba wake agĩthĩ nginya harĩa heetagwo “Ha Ihĩndĩ rĩa Mũtwe” (na no ho hetagwo na Kĩhibirania, Gologotha.) 18 Hau nĩho maamwambire, na hamwe nake makĩamba andũ angĩ eerĩ, ũmwe mwena ũmwe na ũcio ũngĩ mwena ũcio ũngĩ; nake Jesũ arĩ gatagatĩ.

19 Nake Pilato akĩandĩkithia kĩbaũ na gĩkĩhũũrĩrwo mũtharaba-inĩ. Nakĩo kĩandĩkĩtwo atĩrĩ, JESŪ WA NAZARETHI, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. 20 Nao Ayahudi angĩ magĩthoma maandĩko macio, nĩgũkorwo handũ harĩa Jesũ aambũrwo haari hakuhĩ na itũũra rĩu inene, nakĩo kĩbaũ kĩu kĩandĩkĩtwo na Kĩhibirania, na Kĩlatini, na Kĩyunani.* 21 Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene a Ayahudi makĩĩra Pilato atĩrĩ, “Tiga kwandĩka ‘Mũthamaki wa Ayahudi’, no andĩka atĩ mũndũ ũyũ nĩ kuuga oigire atĩ nĩwe mũthamaki wa Ayahudi.”

22 Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũguo ndandĩka nĩndandĩka.”

23 Rĩrĩa thigari ciarĩkirie kwamba Jesũ, ikĩoya nguo ciake, igĩcigayania maita mana, o mũndũ yake, no kanjũ yatigaire. Nguo ĩyo ndĩarĩ na rĩtumo, yatumĩtwo kuuma igũrũ nginya thĩ ĩrĩ o taama ũmwe.

24 Nacio ikũirana atĩrĩ, “Nĩtũtĩgei kũmĩtarũra; rekei tũmĩcuukĩre mĩtĩ nĩguo tũmenye ũrĩa ũgũthĩ nayo.”

Gwekĩkire ũguo nĩguo Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ, “Maagayanire nguo ciakwa,

na magĩcuukĩra kanjũ yakwa mĩtĩ.”

Ũguo nĩguo thigari ciekire.

25 Hakuhĩ na mũtharaba wa Jesũ nĩho nyina aarũgamĩte, na mwarĩ wa nyina na nyina, na Mariamu mũtumia wa Kiliopa, na Mariamu Mũmagidali. 26 Rĩrĩa Jesũ onire nyina na mũrutwo ũrĩa endete marũngĩ hakuhĩ nake, akĩra nyina atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ũcio mũrũguo,” 27 agĩcooka akĩra mũrutwo ũcio atĩrĩ, “Ũcio maitũguo.” Kuuma hĩndĩ ĩyo mũrutwo ũcio akĩoya nyina wa Jesũ, agĩthĩ gũtũũra mũcĩĩ kwa mũrutwo ũcio.

* 19:20 Rũthiomi rwa Asuriata rwarĩ rĩmwe rwa thiomi iria Ayahudi maaragia, na Kĩhibirania, na Kĩlatini, o hamwe na Kĩyunani.

Gūkua kwa Jesū

²⁸ Thuutha ūcio, Jesū amenya aŵi maũndũ mothe nĩmathira, na nĩguo Maandiko mahinge, akiuga aŵiri, “Nĩnyootiĩ.” ²⁹ Hau nĩ haari na cuba yari na thiki, nĩ ūndũ ūcio thigari igĩtobokia thibũnji ho, igĩcooka igĩthecerera thibũnji iyo rũthanju-inĩ rwa mũthobi, ikĩmĩtwarĩrĩria kanua-inĩ ka Jesũ. ³⁰ Hĩndĩ irĩa Jesũ aamĩkundire, akiuga aŵiri, “Ūhoro nĩwathira.” Na oiga ūguo, akĩnamia mũtwe, agĩtuĩkana.

³¹ Na rĩri, kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi, nĩguo marokere Thabatũ ya mwanya. Na tondũ Ayahudi matiendaga mũrii iyo itigwo mũtharaba-inĩ hĩndĩ ya Thabatũ, makĩuria Pilato aathane aŵi andũ acio maambĩtuo moĩnwo magũrũ, na mũrii yao icuurũrio. ³² Nĩ ūndũ ūcio thigari igĩthĩi ikiuna magũrũ ma mũndũ wa mbere ūria mambanĩrio na Jesũ na igĩcooka ikiuna ma ūcio ūngĩ. ³³ No rĩria maakinyire hari Jesũ na makĩona aŵi nĩarĩkĩtie gūkua, makĩaga kuuna magũrũ make. ³⁴ Handũ ha ūguo-ri, mũthigari ūmwe agĩtheeca Jesũ mbaru na itĩmũ, na o rĩmwe hakiura thakame na maa. ³⁵ Nake mũndũ ūria wonire maũndũ macio nĩarutĩte ūria, nagu ūria wake nĩ wa ma. We nĩooŵi aŵi aaragia ūhoro wa ma, na oimbũraga nĩgeetha o na inyũi mwĩtikie. ³⁶ Namo maũndũ macio meekĩkire nĩgeetha Maandiko mahinge marĩa moigĩte aŵiri, “Gũtirĩ ihĩndĩ o na rĩmwe riake rĩkoinwo.” ³⁷ O na ningĩ no hari Maandiko mangĩ moigĩte aŵiri, “Makeerera mũndũ ūria maathecire.”

Gũthikwo kwa Jesũ

³⁸ Thuutha ūcio, Jusufu wa Arimathea akĩhooya Pilato mwĩri wa Jesũ. Na rĩri, Jusufu aari mũrutwo wa Jesũ, no amũrũmagĩrĩria na hitho tondũ wa gwĩtigĩra Ayahudi. Nake Pilato akĩmũhe rũtha, nake agĩthĩi agĩkuua mwĩri ūcio. ³⁹ Maathĩre na Nikodemo, ūria wathĩite kũri Jesũ ūtukũ. Nikodemo agĩtwarĩ mũtukanio wa manemane na thubiri ingĩkinya o ta ratĩri mĩrongo mũgwanja na ithano. ⁴⁰ Nao eerĩ makĩoya mwĩri wa Jesũ, makĩwoha na mataama ma gatani hamwe na mũtukanio iyo mĩnungi wega, kũringana na mũtugo ya Ayahudi ya gũthikana. ⁴¹ Hau Jesũ aambĩrwo nĩ haari na mũgũnda, na thĩni wa mũgũnda ūcio nĩ kwarĩ na mbĩrĩria njerũ, irĩa itakoretwo igĩtugo mwĩri wa mũndũ o na ūmwe. ⁴² Tondũ kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi nĩguo marokere Thabatũ, na ningĩ nĩ ūndũ mbĩrĩria iyo yari o hakuhi-ri, makĩga Jesũ ho.

20*Mbĩrĩria Theri*

¹ Na rĩri, mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia rũciĩnĩ tene, kũri o na nduma, Mariamu Mũmagĩdali nĩathĩire mbĩrĩria-inĩ na akĩona ihiga rĩria rĩari mũromo-inĩ rĩri rĩeherie. ² Nĩ ūndũ ūcio agĩthĩi ateng’erete kũri Simoni Petero na mũrutwo ūria ūngĩ, ūria Jesũ endete, akĩmeera aŵiri, “Nĩmarutĩte Mwathani mbĩrĩria-inĩ, na tũtũũ harĩa mamũigĩte!”

³ Nĩ ūndũ ūcio Petero na mũrutwo ūcio ūngĩ makĩumagara marorete mbĩrĩria-inĩ. ⁴ Marĩ o eerĩ magĩteng’era, no mũrutwo ūcio ūngĩ agĩkĩria Petero ihenya, agĩkinya mbĩrĩria-inĩ mbere. ⁵ Akĩnamĩrĩria, na akĩrora thĩni, akĩona mataama ma gatani marĩ maige thĩ, no ndaatoonyire. ⁶ Nake Simoni Petero, ūria warĩ thuutha wake, agĩkinya na agĩtoonya mbĩrĩria thĩni. Akĩona mataama ma gatani maigĩtuo hau, ⁷ o hamwe na gĩtambaya kĩria Jesũ ohetwo mũtwe agĩthikwo. Nakĩo gĩakũnjĩtuo gĩkaigwo kĩri gĩiki, gĩtarĩ hamwe na mataama macio ma gatani. ⁸ Thuutha ūcio mũrutwo ūcio ūngĩ, ūria wakinyĩte mbĩrĩria-inĩ mbere, o nake agĩtoonya thĩni. Akĩona na agĩtũkĩa. ⁹ (Nĩgũkorwo nginyagia hĩndĩ iyo matiakoretwo mataũkĩrwo nĩ Maandiko aŵi Jesũ nĩari ariũke kuuma kũri arĩa aku.)

Jesũ Kuumĩrĩria Mariamu Mũmagĩdali

¹⁰ Arutwo acio magĩcooka makĩinũka kwao, ¹¹ no Mariamu akĩrũgama hau nja ya mbĩrĩria akĩrĩraga. O akĩrĩraga-ri, akĩnamĩrĩria, akĩrora mbĩrĩria thĩni, ¹² akĩona araike eerĩ marĩ na ngu njerũ, maĩkarĩte thĩ harĩa mwĩri wa Jesũ waigĩtuo, ūmwe agaikara mũtwe-inĩ nake ūcio ūngĩ agaikara magũrũ-inĩ.

¹³ Nao makĩmũria aŵiri, “Mũtumia ūyũ, nĩ kĩ kĩrakũrĩria?”

Nake akĩmacookeria aŵiri, “Nĩ ūndũ nĩmeheretie Mwathani wakwa mbĩrĩria-inĩ, na ndiũũ harĩa mamũigĩte.” ¹⁴ O hĩndĩ iyo akĩhũgũra, akĩona Jesũ arũgamĩte hau, no ndaigana kũmenya aŵi aari Jesũ.

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũria aŵiri, “Mũtumia ūyũ, nĩ kĩ kĩrakũrĩria? Nũũ ūracaria?”

Mariamu agĩciĩria aŵi ūcio aari mũrĩmi wa mũgũnda, akĩmwĩra aŵiri, “Mũthuuri ūyũ, akorwo nĩwe ūmweheretie njĩra harĩa ūmũigĩte nĩguo thĩi ngamuo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmwĩra, “Mariamu!”

Nake akĩhũgũra akĩmwĩtika na Kĩhibirania atĩrĩ, “Raboni!” (naguo nĩ kuuga Mũrutani).

¹⁷ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkae kũnyiita, nĩ ũndũ ndĩrĩ ndĩrambata thĩ kũrĩ Baba! No rĩrĩ, thĩ kũrĩ arutwo akwa, ũmeere atĩrĩ, ‘Nĩndĩracooka thĩ kũrĩ Baba, na nowe Ithe wanyu, njooke kũrĩ Ngai wakwa, na nowe Ngai wanyu.’”

¹⁸ Mariamu Mũmagidali agĩthĩ kũrĩ arutwo, akĩmatwarĩra ũhoro, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete Mwathani!” Na akĩmeera atĩ nĩwe wamwĩrĩte maũndũ macio.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo Ake

¹⁹ Hwaĩ-inĩ wa mũthenya o ũcio wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia, rĩrĩra arutwo maarĩ hamwe, na mĩrango irĩ mĩhinge nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, Jesũ agĩũka akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁰ Aarĩkia kuuga ũguo akĩmoonia moko make na mbaru ciake. Nao arutwo makĩyũrwo nĩ gĩkeno nĩ ũndũ wa kuona Mwathani.

²¹ Na o rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ! O ta ũrĩa Baba aandũmire, noguo o na nĩ ndamũtũma.” ²² Na oiga ũguo, akĩmahuhĩrĩria mĩhũmũ yake, akĩmeera atĩrĩ, “Amũkĩrai Roho Mũtheru.” ²³ Arĩa othe mwarekera mehia mao, nĩmarĩrekaagĩrwo, na arĩa othe mũtarĩrekaagĩra, matĩrĩrekaagĩrwo.”

Jesũ Kuumĩrĩra Toma

²⁴ Na rĩrĩ, Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), ũmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, ndaarĩ hamwe na arutwo rĩrĩa Jesũ okire. ²⁵ Tondũ ũcio arutwo arĩa angĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mwathani.”

Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Itoonete irema cia mĩcumarĩ moko-inĩ make, na ndoonyie kĩara gĩakwa hau irema-inĩ cia mĩcumarĩ, na njooke ndoonyie guoko mbaru-inĩ ciake, ndingĩtũkia ũhoro ũcio.”

²⁶ Thuutha wa kiumia kĩmwe, arutwo ake maarĩ kũu nyũmba rĩngĩ, na Toma aarĩ hamwe nao. O na gũtũika mĩrango yarĩ mĩhinge-rĩ, Jesũ agĩũka, akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akiuga atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁷ AgĩcOOKA akĩra Toma atĩrĩ, “Toonyia kĩara gĩaku haha; rora moko makwa. Tambũrũkia guoko gwaku ũgũkie mbaru-inĩ ciakwa. Tĩga kũgĩa na nganja, itĩkia.”

²⁸ Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani wakwa na Ngai wakwa!”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩwanyona. Kũrathimwo nĩ arĩa metĩkagia matonete.”

³⁰ Jesũ nĩaringire cĩama ingĩ nyingĩ akĩonagwo nĩ arutwo ake, irĩa itaandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩrĩ. ³¹ Na rĩrĩ, ici ciandĩkĩtwo nĩgeetha mwĩtikie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, na atĩ na ũndũ wa gwĩtikia mũgĩe na muoyo thĩnĩ wa rĩtwa rĩake.

21

Jesũ Kũringa Kĩama gĩa Kũgwatia Thamaki

¹ Thuutha ũcio Jesũ nĩacookire akĩumĩrĩra arutwo ake irĩa-inĩ rĩa Tiberia. Ũũ nĩguo kwahaanire: ² Simoni Petero, na Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), na Nathanieli wa kuuma Kana ya Galili, na ariũ a Zebedi, o na arutwo angĩ eerĩ maarĩ hamwe. ³ Simoni Petero akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndathĩ gũtega thamaki.” Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthĩ nawe.” Nĩ ũndũ ũcio makĩumagara, magĩtoonya marikabu, no ũtukũ ũcio matĩrĩ kĩndũ maagwatirie.

⁴ Rũciinĩ tene, Jesũ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa, no arutwo matiamenyaga atĩ nĩ Jesũ.

⁵ Nake akĩmeeta akĩmooria atĩrĩ, “Arata akwa, nĩmũgwatĩtie thamaki?”

Nao magĩcOOKA makiuga atĩrĩ, “Aca.”

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ikia wabu mwena wa ũrĩo wa marikabu na nĩmũkũgwatia.” Rĩrĩa meekire ũguo, makĩremwo nĩ kũguucia wabu ũcio nĩ ũrĩa thamaki icio ciarĩ nyingĩ.

⁷ Nake mũrutwo ũrĩa Jesũ eendete akĩra Petero atĩrĩ, “Nĩ Mwathani!” Na rĩrĩa Simoni Petero aigũire mũrutwo ũcio aamwĩra atĩ, “Nĩ Mwathani”, akĩhoaha nguo yake ya igũrũ (tondũ nĩamĩrutĩte), na akĩrũga maaĩ-inĩ. ⁸ Nao arutwo acio angĩ makĩmũrũmirĩra na marikabu maguucĩtie wabu ũyũrĩte thamaki tondũ matiarĩ haraaya, maarĩ ta itĩna rĩa makinya igana rĩmwe kuuma hũgũrũrũ-inĩ. ⁹ Maarĩkia kuumĩria marikabu, makĩona mwaki wa makara wakĩtio hau, na thamaki irĩ njĩkĩre riiko, na mũgate.

¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rehei thamaki imwe cia irĩa mwagwatia.”

¹¹ Nake Simoni Petero akĩhaica marikabu akĩguucia wabu ũcio nginya hũgũrũrũ-inĩ. Naguo waiyũrĩte thamaki irĩa nene, 153, no o na irĩ nyingĩ ũguo, wabu ũcio

ndwatuikire. ¹² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai mwĩgagũre.” Hatĩrĩ o na ũmwe wa arutwo acio wamũũririe atĩrĩ, “Niwe ũ?” Nĩmamenyire atĩ nĩ Mwathani. ¹³ Nake Jesũ agĩthĩ, akĩoya mũgate akĩmahe, agĩcooka akĩmahe thamaki o nacio. ¹⁴ Rĩĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩa gatatũ rĩa Jesũ kuumĩrĩra arutwo ake thuutha wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ.

Jesũ Gũcookia Petero

¹⁵ Nao maarĩkia kũrĩa, Jesũ akĩũria Simoni Petero atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, na ma ti-itherũ nĩũnyendete gũkĩra aya?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga tũgõndu twakwa gĩa kũrĩa.”

¹⁶ Nĩngĩ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, ti-itherũ nĩũnyendete?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩithagia ng’õndu ciakwa.”

¹⁷ Agĩcooka akĩmũũria hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, nĩũnyendete?”

Nake Petero akĩgua ũũru ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ aamũũririe hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Nĩũnyendete?” Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũ maũndũ mothe; wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga ng’õndu ciakwa gĩa kũrĩa.” ¹⁸ “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, rĩrĩa warĩ mwĩthĩ nĩwehumbaga nguo, ũgathiĩ kũrĩa ũkwenda; no rĩrĩa ũgaakũra, nĩũgatambũrũkia moko, nake mũndũ ũngĩ nĩagakũhumba nguo, acooke agũtware kũrĩa ũtekwenda gũthĩ.” ¹⁹ Jesũ oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa Petero agaakua, agocithie Ngai. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra!”

²⁰ Nake Petero eehũgũra akĩona mũrutwo ũrĩa Jesũ endete amarũmĩrĩre. (Ūcio nĩ ũrĩa wetiranĩtie na Jesũ rĩrĩa marĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, na nowe wamũũrĩtie atĩrĩ, “Mwathani, nũũ ũcio ũgũgũkunyaĩra?”) ²¹ Na rĩrĩa Petero aamuonire-rĩ, akĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nake mũndũ ũyũ ũhorõ wake nĩ atĩa?”

²² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhorõ waku? Wee no nginya ũnũmĩrĩre.” ²³ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũhuhu ũkĩhunja thĩĩni wa ariũ na aarĩ a Ithe witũ gũkĩrwo atĩ mũrutwo ũcio ndagakua. No Jesũ ndoigĩte atĩ ndagakua; ũrĩa oigĩte no atĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhorõ waku?”

²⁴ Mũrutwo ũcio nĩwe ũrĩ na ũira wa maũndũ maya mothe, na nowe ũmaandĩkĩte. Na ithuĩ nĩtũũ atĩ ũira wake nĩ wa ma.

²⁵ Jesũ nĩekire maũndũ mangĩ maingĩ. Korwo mothe nĩmandĩkirwo-rĩ, ngwĩgereria atĩ o na thĩ yothe ndĩngĩganĩra mabuku marĩa mangĩandĩkwo.

ATŪMWŌ

Jesŭ Kuoywo Athŭi Igŭrŭ

¹ Thŭinŭ wa ibuku riakwa rŭa mbere, wee Theofilo-rŭ, nŭndakwandŭkiire maŭndŭ mothe marŭa Jesŭ aambŭrŭirie gwŭka na kŭrutana ² nginya mŭthenya ŭrŭa oirwo agŭtwarwo igŭrŭ thuutha wa kŭhe atŭmwō arŭa aathuurŭite mawatho na ŭndŭ wa Roho Mŭtheru. ³ Thuutha wa kŭnyariirŭka gwake, akŭionania kŭrŭ andŭ acio na akŭiheana imenyithia nyingŭ cia kuonania atŭ aarŭ muoyo. Nŭamoimŭrŭire ihinda rŭa mŭthenya mŭrongo ŭna, na akŭaria ŭhorō ŭkonŭi ŭthamaki wa Ngai. ⁴ Hŭndŭ ŭmwe, rŭrŭa aarŭanaŭgŭra nao, nŭamathire, akŭimeera atŭrŭ: "Mŭtikoime Jerusalemu, no etererai kŭheo kŭrŭa Ithe witŭ eeranŭire, o kŭrŭa inyuŭ mwanaigua ngŭaria ŭhorō wakŭio. ⁵ Nŭgŭkorwo Johana aabatithanagia na maaŭ, no inyuŭ mŭrŭibatithio na Roho Mŭtheru mŭthenya mŭingŭ ŭtaanathira."

⁶ Nŭ ŭndŭ ŭcio rŭrŭa maagomanire hamwe makŭmŭuria atŭrŭ, "Mwathani, ihinda rŭrŭ nŭrŭo ŭgŭcookeria andŭ a Isiraeli ŭthamaki wao?"

⁷ Nake akŭimeera atŭrŭ: "Tŭ ŭhorō wanyu kŭmenya ciathŭ o na kana mahinda marŭa Ithe witŭ atuŭte na ŭhoti wake mwene. ⁸ No nŭmŭrŭiheo hinya rŭrŭa Roho Mŭtheru arŭŭka igŭrŭ rŭanyu; na inyuŭ nŭmŭgatŭka aira akwa thŭinŭ wa Jerusalemu, na Judea guothe, na Samaria, na nginya ituri ciothe cia thŭ."

⁹ Aarŭkia kuuga ŭguo, akŭoywo na igŭrŭ o meroreire, narŭo itu rikŭmŭhumbŭira magŭtiga kŭmuona ringŭ.

¹⁰ O hŭndŭ ŭyo maikarŭite macŭthŭrŭirie mŭno akŭambata matu-inŭ-rŭ, o rŭmwe andŭ eerŭ mehumbŭite nguo njerŭ makŭrŭgama o hau maarŭ. ¹¹ Makŭmooria atŭrŭ, "Andŭ aya a Galili,* mŭrŭgamŭite haha mŭcŭthŭrŭirie igŭrŭ nŭki? Jesŭ o ro ŭcio, ŭrŭa weherio harŭ inyuŭ aatwarwo igŭrŭ-rŭ, agaacooka o ro ŭguo mwamuona agŭthŭi."

Mathia Gŭthuurwo Acooke Ithenya rŭa Judasi

¹² Hŭndŭ ŭyo magŭcooka Jerusalemu moimŭite Kŭrŭma-inŭ kŭa Mŭtamaiyŭ,† mŭigana wa rŭgendo rŭrŭa rŭngŭathiirwo mŭthenya wa Thabatŭ kuuma itŭura inene. ¹³ Rŭrŭa maakinyire, makŭambata nyŭmba ya igŭrŭ ŭrŭa maikaraga. Nao andŭ arŭa maarŭ ho maarŭ Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma, na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mŭrŭ wa Alufayo, na Simoni Mŭzelote, na Judasi mŭrŭ wa Jakubu. ¹⁴ Othe makŭnyŭitanŭra hamwe, makŭrŭmanŭrŭira kŭhooya, hamwe na atumia, na Mariamu nyina wa Jesŭ, o na arŭi a nyina na Jesŭ.

¹⁵ Na rŭrŭ, matukŭ-inŭ macio Petero akŭrŭgama gatagatŭ-inŭ ka andŭ arŭa meetŭkŭtie (gŭkundi kŭa andŭ ta igana rŭa mŭrongo ŭrŭi), ¹⁶ akiuga atŭrŭ, "Arŭi na aarŭ a Ithe witŭ, Maandŭko no nginya mangŭahŭngire marŭa Roho Mŭtheru aarŭire tene na kanua ka Daudi ŭhorō ŭkonŭi Judasi, ŭrŭa watongorŭirie andŭ arŭa maanyŭitire Jesŭ. ¹⁷ Aarŭ ŭmwe witŭ na nŭagwatanagŭra na ithuŭ ŭtungata-inŭ ŭyŭ."

¹⁸ (Judasi nŭagŭrŭire gŭthaka na kŭheo kŭrŭa aamŭkŭrŭire nŭ ŭndŭ wa waganu wake. Nake akŭgŭa gŭthaka-inŭ kŭu na mŭnduru, nayo nda yake igŭtathŭka, namo mara mothe makiuma. ¹⁹ Andŭ othe a kŭu Jerusalemu makŭigua ŭhorō ŭcio, na nŭ ŭndŭ ŭcio magŭita gŭthaka kŭu na rŭthiomi rwao Ekiladama, ŭguo nŭ kuuga, Gŭthaka kŭa Thakame.)

²⁰ "Nŭgŭkorwo nŭ kwandŭkitwo Ibuku-inŭ rŭa Thaburi atŭrŭ,

"'Mŭciŭ wake ŭrokira lhooru;

kŭroaga mŭndŭ wa gŭtŭura kuo,'

ningŭ gŭkaandŭkwo atŭrŭ,

"'ŭtongoria wake ŭrooywo nŭ mŭndŭ ŭngŭ.'

²¹ Nŭ ŭndŭ ŭcio nŭ kwagŭrŭire gŭthuurwo mŭndŭ ŭmwe kuuma kŭrŭ andŭ arŭa makoretwo marŭ hamwe na ithuŭ ihinda rŭothe rŭrŭa Mwathani Jesŭ aaceeraga na ithuŭ, ²² kwambŭrŭiria hŭndŭ ya ŭbatithio wa Johana nginya hŭndŭ ŭrŭa Jesŭ oirwo akŭambata akŭhehera harŭ ithuŭ. Nŭgŭkorwo mŭndŭ ŭmwe wa aya no nginya atuŭke mŭira hamwe na ithuŭ ŭhorō-inŭ wa kŭrŭka gwake."

²³ Nŭ ŭndŭ ŭcio makŭrŭgamia andŭ eerŭ, Jusufu ŭrŭa wetagwo Barasaba‡ (na no oŭkaine ta Jusito), na Mathia. ²⁴ Magŭcooka makŭhooya makiuga atŭrŭ, "Mwathani, wee nŭŭŭi ngoro ya mŭndŭ wothe. Tuonie nŭŭ wa aya eerŭ ŭthuurŭite ²⁵ nŭguo

* **1:11** Arutwo a Jesŭ othe moimŭite Galili tiga o Judasi, no hŭndŭ ŭno nŭeydragite. † **1:12** Kŭrŭma gŭkŭ kŭari gatagatŭ ka Jerusalemu na Bethania. Ayahudŭ matietŭkŭritio gŭthŭi rŭgendo rŭrŭaihu mŭthenya wa Thabatŭ. ‡ **1:23** Barasaba nŭ kuuga "Mŭrŭ wa Thabatŭ."

oe ūtungata ūyū wa gūtuika mūtūmwō, ūrīa Judasi aatigire nīguo athīi kūrīa kūrī gwake.”²⁶ Magīcōoka magīcuuka mīti, nāguo mūtī ūkīgīwīra Mathia; nī ūndū ūcio akīongererwo harī atūmwō acio ikūmi na ūmwe.

2

Roho Mūtheru Gūūka Hīndī ya Bendegothito

¹ Hīndī īrīa mūthenya wa Bendegothito* wakinyire-rī, acio othe magīkorwo maarī handū hamwe. ² Na o rīmwe mūgambo ta wa rūhuho rūnene rūkūhurutana na hinya ūgūka kuuma igūrū, ūkīyūra nyūmba yothe īrīa maaikarīte. ³ Makīona kīndū gīatarīi ta nīnīmī cia mwaki iria ciagayūkanīte igīkara igūrū rīa mūdū o mūdū. ⁴ Othe makīyūrio Roho Mūtheru na makīambīrīria kwaria na thiomī ingī o ta ūrīa Roho aamahothirīe.

⁵ Na rīrī, kūu Jerusalemu nī gwaikaraga Ayahudi etigīri Ngai kuuma ndūrīrī-inī ciothe cia thī. ⁶ Rīrīa maiguire mūgambo ūcio, gīkundi kīa andū gīgīcookanīrīra kīgegete, tondū o mūdū aamaiguaga makīaria na rūthiomī rwake kīūmbe. ⁷ Nao makīgega mūno, makīūrania atīrī, “Gīthī andū aya othe maraaria ti andū a Galīi? ⁸ Nī kīi kīratūma mūdū o mūdū witū amaigue makīaria na rūthiomī rwa kūrīa aaciarīrwo? ⁹ Andū a Parīthi, na a Media, na a Elamu; o na andū arīa matūūruga Mesopotamia, na Judea, na Kapadokia, na Ponto, na Asia, ¹⁰ na Firigia, na Pamufīlia, na Mīsīrī, na mīena ya Libīa īrīa īrī gūkuhī na Kurene, na ageni a kuuma Roma, ¹¹ (Ayahudi hamwe na andū arīa meegarūrīte magatuika Ayahudi); na andū a Kirete, na a Arabia, tūrāmaigua makīaria na thiomī ciitū ūhorō wa magegania ma Ngai!” ¹² Mamakīte na makagega makīūrania atīrī, “Ūū nī kuuga atīa?”

¹³ Amwe ao, o na kūrī ūguo, nīmamathīrīkirie, makiuga atīrī, “Aya nīkūrīo marītwo nī ndibei.”

Petero Kwarīria Gīkundi kīa Andū

¹⁴ Hīndī īyo Petero akīrūgama hamwe na arīa ikūmi na ūmwe, akīanīrīra na akīarīria gīkundi kīu kīa andū akīmeera atīrī, “Inyuī andū aitū Ayahudi o na inyuī inyothe mūtūūruga Jerusalemu, rekei ndīmūtaarīrie ūhorō ūyū; thīkīrīriaī wega ūrīa nguuga. ¹⁵ Andū aya ti arīū, ta ūrīa mūreerīria. Rīu nī thaa ithatū tu cia rūciini! ¹⁶ Aca gūtitarīi ta ūguo, ūhorō ūyū nīguo warītio nī mūnabīi Joeli, akiuga atīrī:

¹⁷ “Ngai ekuuga atīrī, matukū-inī ma kūrīgīrīria nīngaitīrīria andū othe Roho wakwa.

Ariū na aarī anyu nīmakarathaga mohoro,
Aanake anyu nīmakonaga cioneki,
nao athuuri anyu marootage irooto.

¹⁸ O na ningī nīngaitīrīria ndungata ciakwa
cia arūme na cia andū-a-nja Roho wakwa matukū-inī macio,
nacio nīkarathaga mohoro.

¹⁹ Nīngonania morirū kūu igūrū matu-inī,
na nyonanie ciama gūkū thī,
cia thakame, na cia mwaki, na cia ndogo ikwambata.

²⁰ Rīūa nīrīkagarūrwo rītuīke nduma,
nāguo mweri ūtuīke ta thakame,
mbere ya mūthenya ūcio mūnene wa Mwathani ūrīa ūrī riiri gūkinya.

²¹ Na nīgūgakinya atīrī, atī mūdū wothe ūgaakaīra
rītwa rīa Mwathani nīakahonokio.’

²² “Inyuī andū aya a Isīraeli, thīkīrīriaī ūhorō ūyū: Jesū wa Nazarethi aarī mūdū waheanītwo nī Ngai kūrī inyuī na ūndū wa ciama, na morirū, na cionereria, iria Ngai aaringire gatagatī-inī kanyu agereire harī we, o ta ūrīa inyuī ene mūūi. ²³ Mūdū ūyū aaneanirwo moko-inī manyu, kūrīngana na ūrīa Ngai aatuīte na ūrīa aamenyete o mbere; na inyuī, mūteithīrīrio nī andū arīa aaganu, mūkīmūūruga na nīra ya kūmwambithia mūtharaba-inī. ²⁴ No Ngai akīmūrīūkia kuuma kūrī arīa akuū, akīmuhora ruo-inī rwa gīkuū, tondū gūtingīahotekire atūūre anyiīttwo nīkīo. ²⁵ Tondū Daudi oigire atīrī ūhorō wake:

“Nīndonaga Mwathani arī mbere yakwa hīndī ciothe.

Tondū arī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo-rī,
ndīngīenyeyeka.

* 2:1 Bendegothito nī kuuga “mīrongo ītano” (Alaw 23:16) tondū gīathī kīu gīokaga mūthenya wa mīrongo ītano kuuma kiumia kīa Bathaka.

²⁶ Nĩ ùndũ ùcio ngoro yakwa nĩnjanjamũku, naruo rũrĩmĩ rwakwa rũgakena;

o naguo mwĩrĩ wakwa nĩũgũtũura ũrĩ na mwĩhoko,

²⁷ tondu ndũkandiganĩria mbĩrĩra-inĩ,
o na kana ũreke ũria waku Mũtheru abuthe.

²⁸ Nĩũmenyithĩtie njira cia muoyo;
nĩũkanjyũria gĩkeno ndĩ harĩa ũrĩ.'

²⁹ "Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, no ndĩmwĩre ndĩ na ũmĩrĩru atĩ ithe witũ Daudi nĩakuire na agĩthikwo, na mbĩrĩra yake ĩrĩ o gũkũ nginya ũmũthĩ ũyũ. ³⁰ Nowe aarĩ mũnabii na nĩamenyete atĩ Ngai nĩamwĩrĩre na mwĩhĩtwa atĩ nĩagaikarĩria ũmwe wa rũciaro rwake gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. ³¹ Nĩ ùndũ nĩamenyete ũhoru ùcio mbere, nĩaririe ũhoru wa kũriũka gwa Kristũ, atĩ ndaatiganĩrio mbĩrĩra-inĩ, o na kana mwĩrĩ wake ũkĩbutha. ³² Ngai nĩariũkĩtie Jesũ ùcio, na ithuĩ ithuothe tũrĩ aira a ũhoru ùcio. ³³ Kuona atĩ nĩatũũgĩrĩtio guoko-inĩ kwa ũrio kwa Ngai, na nĩamũkĩrĩre kũranĩro kĩa Roho Mũtheru kuuma kũrĩ Ithe, nake nĩatũtĩrĩrie Roho ta ũria mũrona rĩu na mũkaigua. ³⁴ Nĩgũkorwo Daudi ndaambatire agĩthĩi igũrũ, no nĩoigire atĩrĩ,
"Mwathani nĩeerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

"Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,

³⁵ o nginya rĩrĩa ngaatua thũ ciaku
gaturwa ka makinya maku."'

³⁶ "Nĩ ùndũ ùcio andũ othe a Isiraeli nĩmamenye atĩrĩ: Ngai nĩ atuĩte Jesũ, o ùcio mwambire, Mwathani na Kristũ."

³⁷ Rĩria andũ maiguire ũhoru ùcio, ũkĩmatheeca ngoro, makĩũria Petero na atũmwo acio angĩ atĩrĩ, "Ariũ a Baba, twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?"

³⁸ Nake Petero akĩmacookeria atĩrĩ, "Mwĩrĩre na mũbatithio mũndũ o mũndũ thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ, nĩguo mũrekerwo mehia manyu. Na inyuĩ nĩ mũkwamũkĩra kĩheo kĩa Roho Mũtheru. ³⁹ Kĩranĩro gĩkĩ nĩ kĩanyu na ciana cianyu, na andũ arĩa othe marĩ kũraya, na andũ arĩa othe Mwathani Ngai witũ ageeta moke harĩ we."

⁴⁰ Akĩmataara na ciugo ingĩ nyingĩ, akĩmakaanagia; na akĩmathaita, akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩhonokiei kuuma kũrĩ rũciaro rũrũ ruogomu." ⁴¹ Andũ arĩa meetĩkĩrĩre ndũmĩrĩri yake makĩbatithio, na mũthenya ùcio makĩongerereka andũ ta ngiri ithatũ.

Ngwatanĩro ya Andũ arĩa Metĩkĩtie

⁴² Nao nĩmerutĩre kũgwatĩria ũrutani wa atũmwo, na ngwatanĩro-inĩ, na ũhoru-inĩ wa kwenyũrana mũgate, na kũhooya. ⁴³ Andũ othe makĩyũrwo nĩ guoya, nao atũmwo magĩlka morĩrũ maingĩ, na makĩringa ciama. ⁴⁴ Andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ hamwe, na nĩmagwatanagĩra indo ciothe. ⁴⁵ Makĩendia ithaka ciao na indo ciao, makaheaga mũndũ o wothe kũringana na bata wake. ⁴⁶ O mũthenya nĩmagomanaga hekarũ-inĩ. Nĩmenyũraga mũgate marĩ mĩciĩ-inĩ yao, na makarĩianĩra marĩ na gĩkeno, na marĩ na ngoro theru, ⁴⁷ makagoocaga Ngai, na magetĩkĩrĩka kũrĩ andũ othe. Nake Mwathani nĩongagĩrĩra thiritũ-inĩ yao andũ arĩa maahonokaga o mũthenya.

3

Petero Kũhonia Mũndũ warĩ Mwonju

¹ Mũthenya ũmwe Petero na Johana nĩmambatire magĩthĩi hekarũ-inĩ ihinda rĩa mahooya, na kwarĩ thaa kenda cia mũthenya. ² Na rĩrĩ, mũndũ waciariĩtwa arĩ mwonju nĩakuuagwo agatwarwo kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩria gĩetagwo Gĩthaka, akĩagwo ho o mũthenya nĩguo ahoore mbeeca kũrĩ andũ arĩa maatoonyaga hekarũ. ³ Na rĩrĩa onire Petero na Johana marĩ hakuhĩ gũtoonya-rĩ, akĩmahooya mbeeca. ⁴ Nao Petero na Johana makĩmũkũrĩra maitho. Hĩndĩ iyo Petero akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta tũrore!" ⁵ Nĩ ùndũ ùcio mũndũ ùcio akĩmarora, erĩgĩrĩre atĩ nĩmekũmũhe kĩndũ.

⁶ Petero agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, "Betha na thahabu ndirĩ nacio, no kĩrĩa ndĩ nakĩo nĩkĩo ngũkũhe. Thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũkĩra witware."

⁷ Akĩmũnyĩtia guoko gwake kwa ũrĩo, akĩmũrũgamia na igũrũ, na o hĩndĩ iyo magũrũ na thũng'wa cia mũndũ ùcio ikĩgĩa na hinya. ⁸ Nake akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtwara. Agĩcooka agĩthĩi nao hekarũ-inĩ, etwarĩte na magũrũ, akĩrũgarũgaga na akĩgoocaga Ngai. ⁹ Rĩria andũ othe monire agĩtwara na magũrũ akĩgoocaga Ngai, ¹⁰ makĩmenya atĩ nĩ mũndũ ũria watũũraga aikarĩte kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩa gĩetagwo Gĩthaka akĩhooya mbeeca. Nao makĩgega mamakĩte nikuona ũria kwahanĩkĩte harĩ mũndũ ùcio.

Petero Kwarĩria Andũ arĩa Meroreire

¹¹ Mündü ücio watüürüte ahooyaga mbeeca-rĩ, o enyiitĩrĩre Petero na Johana, andũ othe makĩgega na magũka mateng'ere te nginya hau maarĩ, naho heetagwo Gĩthaku gĩa Solomoni. ¹² Rĩrĩa Petero onire ũguo, akĩmeera atĩrĩ, "Andũ aya a Isiraeli, ũndũ ũyũ ũramũgegia nĩkĩ? Mũratũroora atĩa taarĩ hinya witũ kana ũthingu witũ watũma mündũ ũyũ etware na magũrũ?" ¹³ Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu, o we Ngai wa maithe maitũ, nĩagoocithĩie ndungata yake Jesũ. Inyuĩ nĩmwamũneanire ooragwo, na mũkĩmũkaana mbere ya Pilato, o na gũtuĩka nĩatuĩte itua rĩa kũmũrekereria. ¹⁴ Mwakaanire Ūrĩa Mũtheru na Mũthingu mũkiuga muohorerwo mũuragani. ¹⁵ Mworagire ūrĩa mũheani wa muoyo, no Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Ithuĩ tũrĩ aira a ūhoro ūcio. ¹⁶ Nĩ ũndũ wa wĩtkio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, mündũ ũyũ mũrona na mũũ, nĩagũite na hinya. Nĩ rĩitwa rĩa Jesũ na wĩtkio ūrĩa uumanaga nake watũma mündũ ũyũ ahone o ta ūrĩa inyuothe mũreyonera.

¹⁷ "Na rĩrĩ, arĩũ a Ithe witũ, nĩnjũũ atĩ mwekire ũguo nĩ ũndũ wa kũrigwo, o ta ūrĩa atongoria anyu o nao meekire. ¹⁸ No rĩrĩ, ũguo nĩguo Ngai aahingirie ūrĩa aarĩtie o mbere na tũnua twa anabii othe, akiuga atĩ Kristũ wake nĩakanyariĩrĩka. ¹⁹ Nĩ ũndũ ūcio mwĩreire na mũgarũrũke kũrĩ Ngai, nĩgeetha mehia manyu meherio, nĩguo mũgĩe na mahinda ma kũrurumũkio moimĩte kũrĩ Mwachani, na ²⁰ nĩguo atũme Kristũ, o we ūrĩa wamũritwo nĩ ũndũ wanyu, nake nĩwe Jesũ. ²¹ We no nginya aikare igũrũ o nginya ihinda rĩkinye rĩa Ngai rĩa gũcookereria maũndũ mothe, o ta ūrĩa eraniire o tene na tũnua twa anabii aake atheru. ²² Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, 'Mwachani Ngai wanyu nĩakamwarahũrĩra mũnabii o ta nĩũ kuuma kũrĩ andũ anyu. Na no nginya mũgaathikĩrĩria ūrĩa wothe akaamwĩra. ²³ Na rĩrĩ, mündũ o wothe ūrĩa ũtakamũthikĩrĩria, nĩakeherio biũ kuuma kũrĩ andũ ao.'

²⁴ "Ti-itherũ, anabii othe kuuma hĩndĩ ya Samũeli, arĩa manaaria, nĩ maaririe ūhoro wa matukũ maya. ²⁵ Na inyuĩ mũrĩ arĩũ a anabii, na a kĩrĩkanĩro kĩrĩa Ngai aarĩkanĩre na maithe manyu. Eerire Iburahĩmu atĩrĩ, 'Na nĩ ũndũ wa rĩciuro rwaku, andũ othe a thĩ nĩmakarathimwo.' ²⁶ Rĩrĩa Ngai aariũkirie ndungata yake, aambire kũmĩtũma kũrĩ inyuĩ nĩgeetha amũrathime na ũndũ wa kũgarũra o ũmwe wanyu kuuma kũrĩ mĩtũũrĩre yanyu ya waganu."

4

Petero na Johana Marĩ Mbere ya Kĩama

¹ Nao athĩnjĩri-Ngai, na mũnene wa arangĩri a hekarũ, o na Asadukai magĩthĩ harĩ Petero na Johana rĩrĩa maaragĩria andũ. ² Nĩmaiguĩte ũuru mũno tondũ atümwo nĩmarutaga andũ na makahunjia ūhoro wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ thĩinĩ wa Jesũ. ³ Makĩnyiita Petero na Johana, na tondũ kwarĩ hwai-inĩ, makĩmaikia njeera nginya mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩre. ⁴ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa maiguire ndũmĩrĩri iyo nĩmetikirie, naguo mũigana wa arũme ũkiongerereka magĩkinya ta 5,000.

⁵ Mũthenya ũyũ ũngĩ, aathani ao na athuuri, na arutani a watho makĩgomana kũu Jerusalemu. ⁶ Nake Anasi, mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene, aarĩ ho, marĩ na Kaiafa, na Johana, na Alekisandero, na andũ arĩa angĩ maarĩ a nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene. ⁷ Magĩathana atĩ Petero na Johana mareehwo mbere yao, na makĩambĩrĩria kũmooria ciũria. Makĩmooria atĩrĩ, "Mũrahotire gwĩka ũndũ ūcio na hinya ũrĩkũ, kana na rĩitwa rĩrĩkũ?"

⁸ Nake Petero, aiyũrĩtuo nĩ Roho Mũtheru, akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ aathani na athuuri a andũ! ⁹ Angĩkorwo twĩtĩtuo ũmũthĩ nĩgeetha tũtaarĩre ūhoro wa gĩlko kiega kĩrĩa gũkĩrwo mündũ ūcio ũratũũrĩte arĩ mwonju, na tũriuro ūrĩa arahonirio-rĩ, ¹⁰ kĩmenye inyuĩ, o na andũ othe a Isiraeli atĩrĩ: Mündũ ũyũ arũngĩĩ mbere yanyu arĩ mũhonu nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ūrĩa mwambithirie, nake Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ¹¹ We nĩwe

" 'ihiga rĩrĩa inyuĩ aaki mwaregire,

na nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga rĩrĩa inene rĩa koine.'

¹² Naguo ūhonokio ndũngĩoneka harĩ mündũ ũngĩ o wothe, nĩ ũndũ gũtirĩ rĩitwa rĩngĩ gũkũ thĩ rĩheanĩtuo kũrĩ andũ rĩngĩtũhonokia."

¹³ Rĩrĩa monire ũmĩrĩru wa Petero na Johana, na makĩmenya atĩ matiarĩ athomu, na atĩ maarĩ andũ o ũguo-rĩ, makĩgega na makĩmenya atĩ andũ acio maakoreetwo marĩ na Jesũ. ¹⁴ No rĩrĩ, mona mündũ ūcio wahonetio arũgamĩte hamwe nao-rĩ, matingĩahotire kuuga ũndũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ūcio makĩmaatha mehere Kĩama-inĩ, nao athuuri magĩciira marĩ oiki. ¹⁶ Makĩũrania atĩrĩ, "Andũ aya tũkũmeeka atĩa? Andũ othe arĩa matũũraga Jerusalemu nĩmoof atĩ nĩmarĩngĩte kĩa kĩnene na tũtingĩhota gũkaana ūhoro wakĩo.

17 No nĩguo tũgirie ũndũ ũyũ gũthĩĩ na mbere makĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ-rĩ, no nginya tũkaanie andũ aya kwarĩria mũndũ o na ũrĩkũ na rĩtwa rĩu.”

18 Magĩcooka makĩmeeta thĩĩnĩ rĩngĩ na makĩmaatha atĩ matikaarie kana marutane o na atĩa na rĩtwa rĩa Jesũ. 19 No Petero na Johana makĩmacookeria atĩrĩ, “Tuai ciira inyuĩ ene kana nĩ kwagĩrĩre maitho-inĩ ma Ngai tũmwathĩkĩre inyuĩ gũkĩra gwathĩkĩra Ngai. 20 Nĩgũkorwo tũtingĩhota gũtiga kwaria ũria tuonete na tũkaigua.”

21 Na thuutha wa kũmakaania, maamehũire mũno, makĩmarekereria mathĩ. Matingahotire gũtua ũria mangĩamaherithirie, tondũ andũ othe nĩmagoocaga Ngai nĩ ũndũ wa ũria gwekikĩte. 22 Nĩgũkorwo mũndũ ũcio wahonetio na njĩra ya kĩaama aarĩ na ũkũrũ wa makĩria ma mĩaka mĩrongo ĩna.

Mahooya ma Etĩkia

23 Na rĩria Petero na Johana maarekereirio, magĩthĩĩ kũrĩ andũ a thiritũ yao, na makĩmeera ũria wothe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri maameerĩte. 24 Rĩria maiguire ũhoro ũcio, makĩanĩrĩra marĩ ngoro ĩmwe makĩhooya Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova, nĩwe wombire igũrũ na thĩ na iria, o na indo ciothe iria irĩ kuo. 25 Nawe nĩwaririe na ũndũ wa Roho Mũtheru na kanua ka ndungata yaku, o we ithe witũ Daudi, ũkiuga atĩrĩ:

“Nĩ kũĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ irakare mũno,
na andũ mathugunde mĩbango ya tũhũ?

26 Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania ndundu,
nĩguo mokĩrĩre Mwathani,
na mokĩrĩre ũria wake Mũitĩrĩrie Maguta.’

27 Ti-itherũ, Herode na Pontio Pilato nĩmoonganire hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ, na andũ a Isiraeli, itũũra-inĩ rĩrĩ inene nĩguo mathugunde ũria megũũkĩria Jesũ ndungata yaku theru, o rĩa wee waitĩrĩrie maguta. 28 O mekire ũria hinya waku na wendi waku watuĩte o mbere atĩ nĩguo gũgaatuĩka. 29 Na rĩrĩ, Mwathani, kĩone ũria matwĩhũire, na ũkĩhotithie ndungata ciaku kwaria kiugo gĩaku irĩ na ũũmĩrũru mũingĩ. 30 Tambũrũkia guoko gwaku ũhonania, na ũringe ciama na morĩrũ na ũndũ wa rĩtwa rĩa Jesũ, ndungata yaku theru.”

31 Nao maarĩkia kũhooya, handũ hau moonganĩte hagĩthingitha. Nao othe makĩyũrwo nĩ Roho Mũtheru, makĩaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ũcamba.

Etĩkia Kũhũthĩra Indo Ciao marĩ Hamwe

32 Nao andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ na ngoro ĩmwe na meciiria o mamwe. Gũtiarĩ mũndũ woigaga atĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciake nĩ giake we mwene, no maahũthagĩra indo ciothe iria marĩ nacio hamwe. 33 Nao atũmwo, marĩ na hinya mũingĩ, magĩthĩĩ na mbere kũheana ũira wa kũriũka kwa Mwathani Jesũ, na wega mũingĩ wa Ngai warĩ igũrũ rĩa. 34 Gũtiarĩ andũ maagaga kĩndũ gatagatĩ-inĩ kao. Nĩgũkorwo ihinda kwa ihinda andũ arĩa maarĩ na ithaka kana nyũmba nĩmaciendagia, makarehe mbeeca icio mendetie, 35 magaciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo, nacio ikagairwo mũndũ o mũndũ kũringana na bata wake.

36 Jusufu, Mũlawii wa kuuma Kuporo,* ũria atũmwo meetaga Baranaba (ũguo nĩ kuuga Mũrũ wa ũũmanĩrĩria), 37 nĩendirie gĩthaka gĩake na akĩrehe mbeeca icio, agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo.

5

Anania na Safira

1 Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Anania, marĩ hamwe na mũtumia wake Safira o nao nĩmendirie gĩcunjĩ gĩa gĩthaka kĩa. 2 Anania agũtigĩria mbeeca imwe, no icio ingĩ agĩcirehe na agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo, nake mũtumia wake Safira agĩkorwo nĩooĩ ũhoro ũcio wega.

3 Nowe Petero akĩmũria atĩrĩ, “Anania, nĩ kũĩ ngoro yaku ĩyũrĩtuo nĩ Shaitani ũguo, agatũma ũheenie Roho Mũtheru, na ũgetigĩria mbeeca imwe cia iria wendetie gĩthaka? 4 Rĩria ũtarakĩendetie-rĩ, githĩ gĩtirarĩ gĩaku? Na thuutha wa gũkiendia-rĩ, githĩ mbeeca ĩtirakĩrĩ o ciaku wike nacio o ũria ũkwenda? ũrecriirie gwĩka ũguo nĩkĩ? Ti andũ ũheenetie, no nĩ Ngai.”

* 4:36 O na gũtuĩka Alawii matietĩkĩrĩtio kũgĩa na ithaka kũu Isiraeli, matiagirĩtio kũgĩa nacio mabũrũri-inĩ mangĩ.

⁵ Rĩria Anania aiguire ũguo-rĩ, akĩgũa thĩ na agĩkua. Nao andũ arĩa othe maiguire ũria kwahaana makĩyũrwo nĩ guoya. ⁶ Nao aanake magĩũka, makĩoha mwĩri wake na cuka, makĩuumia nja na makĩũthika.

⁷ Thuutha wa ta mathaa matatũ-rĩ, mĩtumia wake agĩtoonya atekũmenya ũria gwekĩkite. ⁸ Petero akĩmũuria atĩrĩ, “Ta njĩira atĩrĩ, ici nĩcio mbeeca iria wee na Anania mũrendirie gĩthaka?”

Nake mĩtumia ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Ĩ, nĩcio tũrendirie.”

⁹ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte mũrũkanĩre mũgerie Roho wa Mwathani? Atĩrĩ, magũrũ ma andũ arĩa maathika mũthuuriguo marĩ mũromo-inĩ, nĩmegũkumia nja o nawe.”

¹⁰ O kahinda kau akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, agĩkua. Nao aanake magĩtoonya, makĩmũkora akuĩte, makĩmuoya, magĩthĩ, makĩmũthika hakuĩ na mũthuurĩwe. ¹¹ Naguo kanitha wothe, hamwe na andũ arĩa othe maiguire maũndũ macio makĩnyĩitwo nĩ guoya mũnene.

Atůmwo Kũhonia Andũ aingĩ

¹² Na rĩrĩ, atůmwo nĩmarĩngire ciamu nyingĩ, na makĩonania morĩrũ gatagatĩ-inĩ ka andũ. Nao andũ arĩa othe metĩkĩtie nĩmagomanaga hamwe Gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ¹³ Gũtĩrĩ mũndũ wacookire kũgeria gwĩturanĩra nao, o na gũtũka andũ nĩmamaheete gĩtũo mũno. ¹⁴ O na kũrĩ ũguo-rĩ, arũme na andũ-a-nja aingĩ nĩmetĩkirie Mwathani, naguo mũigana wao ũkĩongerereka. ¹⁵ Nĩ ũndũ wa ũguo, andũ nĩmareehaga andũ arĩa arũaru njĩra-inĩ, makamakomeria itanda na ibarĩ, nĩguo naarĩ amwe ao mahutio nĩ kũruru gĩa Petero. ¹⁶ Nĩngĩ andũ aingĩ nĩmonganaga hamwe moimĩte matũũra-inĩ marĩa maathiũrũrũkĩrie Jerusalemu, makareehaga andũ ao arĩa arũaru, na arĩa maanyariiragwo nĩ ngoma thũku, nao othe makahonio.

Atůmwo Kũnyariirwo

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene na andũ arĩa othe maakoragwo nake, arĩa maarĩ a thĩritũ ya Asadukai, makĩyũrwo nĩ ũru. ¹⁸ Makĩnyĩita atůmwo, makĩmaikia njeera ĩria ya mũingĩ. ¹⁹ No ũtukũ-rĩ, mũraika wa Mwathani akĩhingũra mũrango ya njeera, na akĩmoimia nja. ²⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũrũgame hekarũ-inĩ, mwĩre andũ ũhoru wothe wa muoyo ũyũ mwerũ.”

²¹ Na rĩrĩ, ruoro rũgĩtema magĩtoonya hekarũ-inĩ, na makĩambĩrĩria kũruta andũ o ta ũria meerĩitwo.

Rĩria mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene na andũ arĩa maakoragwo nake maakinyire-rĩ, magĩcookanĩrĩria Kĩama, kũngano gĩa athuuri othe a Isiraeli, na magĩtũmana njeera atůmwo magĩrwo. ²² No rĩria thigari ciakinyire njeera-rĩ, itiamakorire kuo. Nĩ ũndũ ũcio, magĩcookia ũhoru makĩmeera atĩrĩ, ²³ “Twakora mũrango ya njeera ĩrĩ mũhinge wega, nao arangĩri marũgamĩte mũrango-inĩ; no twamĩhingũra, tũtinakora mũndũ kũu thĩĩnĩ.” ²⁴ Rĩria mũnene wa arangĩri a hekarũ na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maiguire ũhoru ũcio makĩmaka na makĩrigwo nĩ ũria gũgũikara.

²⁵ Hĩndĩ ĩyo hagũka mũndũ, akiuga atĩrĩ, “Ta rorai! Andũ arĩa mũraikirie njeera marũgamĩte hekarũ-inĩ makĩruta andũ.” ²⁶ Maigua ũguo, mũnene wa arangĩri a hekarũ agĩthĩ na anene a thigari ciake na makĩrehe atůmwo. Matiigana kũhũthĩra hinya, tonũ nĩmetigagĩra andũ matikamahũũre na mahiga nyuguto.

²⁷ Maarĩkia kũrehe atůmwo-rĩ, makĩmarũgamia mbere ya Kĩama nĩguo morio ciũria nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene. ²⁸ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Gĩthĩ tũtiramũkaanirie biũ mũtikarutane na rĩitwa rĩrĩ, no rĩu mũiyũrĩtie Jerusalemu ũrutani wanyu, na nĩmwĩrutaniĩrie gũtũma tũcookererwo nĩ thakame ya mũndũ ũcio.”

²⁹ Petero na atůmwo acio angĩ magĩcookia atĩrĩ, “Itũhu no nginya twathĩkĩre Ngai gũkĩra gwathĩkĩra andũ!” ³⁰ Ngai wa mathe maitũ nĩariũkĩrie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ũria mworagire na ũndũ wa kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ³¹ Ngai nĩamũtũgĩrĩrie akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ũrio arĩ Mũthamaki na Mũhonokia nĩguo Isiraeli merire na marekerwo mehĩa. ³² Itũhũ tũrĩ aira a maũndũ macio, nake Roho Mũtheru, ũria Ngai aheete andũ arĩa mamwathĩkagĩra-rĩ, o nake nĩ mũira.”

³³ Rĩria maiguire ũguo makĩrakara mũno makĩenda kũmooraga. ³⁴ No rĩrĩ, Mũfarisai wetagwo Gamalieli, mũrutani wa watho na watũitwo nĩ andũ othe akĩrũgama Kĩama-inĩ, agĩathana atĩ andũ acio mambe moimio nja gwa kahinda kanini. ³⁵ Nake akĩra Kĩama atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, cũraniai wega ũria mũratanya gwĩka andũ aya. ³⁶ Ihinda rĩhĩtũku mũndũ wetagwo Theuda nĩeyumĩrĩrie agĩtũuaga atĩ we nĩ mũndũ ma, na akĩgĩa na arũmĩrĩri ta magana mana. Nĩooragirwo, nao arũmĩrĩri aake othe makĩhurunjwo na ũhoru ũcio wothe ũgĩtũka wa tũhũ. ³⁷ Thuutha wake, Judasi ũria woinĩe Galili akĩyũmiria matukũ-inĩ ma kwiyandĩkithia na agĩtongoria

mbütü ya andü nġuo makararie watho. O nake akġuragwo, na arümġiri aake othe makġhurunjwo. ³⁸ Nġ ūndü ūcio-rġ, ġgšrš rġkonġ ūhoru ūyš ngšmštaara atġrġ, tġganai na andš aya! Marekeei mathġi! Nġ ūndš angġkorwo muoroto kana ciġko ciao ciumanġte na ūmšndš-rġ, ūndš ūcio nġgšthġra. ³⁹ No angġkorwo ūndš ūyš uumanġte na Ngai, mšngġhota kšgġrġrġria andš aya; mšgšwġkora mškġhššurana na Ngai.”

⁴⁰ Nao magġštikania na mġario yake. Nao magġšta atšmwo matoonye makġmahššrithia iboko.* Magġcooka makġmaatha matikaarie thġini wa rġitwa rġa Jesš, magġcooka makġmarekereria mathġi.

⁴¹ Nao atšmwo makġuma Kġama-inġ makenete tondš wa ūrġa maatuġtwo aagġrġru a gšconorithio nġ ūndš wa Rġitwa rġu. ⁴² Mšthenya o mšthenya, marġ hekarš-inġ o na marġ mġciġ-inġ, matiigana gštiga kšrutana na kšhunġia ūhoru ūcio mwega atġ Jesš nġwe Kristš.

6

Andš Mšgwanġa Gšthuurwo

¹ Na rġrġ, matukš-inġ macio rġrġa mšigana wa arutwo wongererekaga-rġ, Ayahudi amwe arġa maaciariġrwo kwa Ayunani nġmatetirie Ayahudi a Kġhibirania tondš atumia ao a ndigwa matiagayagġrwo irio rġrġa ikšgayanwo o mšthenya. ² Nġ ūndš ūcio, atšmwo acio ikšmi na eerġ magġcookanġrġria arutwo othe hamwe na makġmeera atġrġ, “Gštiagġrġre tštġganġre ūtungata wa kiugo kġa Ngai nġguo tštungatage metha-inġ. ³ Ariš na aarġ a Ithe witš, thuurai andš mšgwanġa kuuma gatagatġ-inġ kanyu, andš arġa moġkaine atġ nġ maiyšrġtwo nġ Roho, o na ūšgġ, na nġtškšmehokera wġra ūcio, ⁴ na ithuġ tšršmbšiye ūhoru wa mahooya na ūtungata wa kiugo.”

⁵ Ūndš ūcio moġire nġwakenirie gġkundi kšu gġothe. Nao magġthuura Stefano, mšndš waiyšrġtwo nġ witġkio na Roho Mštheru, na Filipu, na Porokoro, na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola, mšndš wa kuuma Antiokia ūrġa wagaršrškġte agatuġka Mšyahudi. ⁶ Makġneana andš acio kšrġ atšmwo, nao atšmwo makġmahoera na makġmaġġrġra moko.

⁷ Nġ ūndš ūcio kiugo kġa Ngai gġkġhunġa. Mšigana wa arutwo kšu Jerusalemu ūkġongerereka mšno, nakġo gġkundi kġnene kġa athġnġri-Ngai gġgġathġkġra ūhoru wa witġkio.

Stefano Kšnyitwo

⁸ Na rġrġ, Stefano, mšndš waiyšrġtwo nġ wega wa Ngai na ūhoti, nġkire morġrš manene na akġringa ciama gatagatġ-inġ ka andš. ⁹ No rġrġ, nġ kuoimġrire ngarari kuuma kšrġ andš a Thunagogġ ya Andš arġa Oohore (ta ūrġa yetagwo), nao nġ Ayahudi a kuuma Kurene na Alekġsanderia o hamwe na mabšršri ma Kilikia na Asia. Andš aya makġambġrġria gškararania na Stefano, ¹⁰ no matingġetiiririe ūšgġ wake kana Roho ūrġa aaragia nago.

¹¹ Hġndġ ġyo makġringġrġria andš amwe na hito moġe atġrġ, “Nġtšguġte Stefano akġaria ciugo cia kšrma Musa, o na Ngai.”

¹² Nġ ūndš ūcio magġtuma okġrġtwo nġ andš, na athuuri, na arutani a watho. Makġnyiita Stefano makġmšrehe mbere ya Kġama. ¹³ Magġcooka makġrehe aira a maheenġ, arġa maaršre ūra makiuga atġrġ, “Mšndš ūyš ndatġgithagġria kwaria agškagġrġra handš haha hatheru, o na gškšrġra watho. ¹⁴ Nġgškorwo nġtšguġte akiuga atġ Jesš ūyš wa Nazarethi nġagatharia handš haha, na agaršre mġtugo ġrġa Musa aatšgġre.”

¹⁵ Andš arġa othe maarġ Kġama-inġ magġkššrġra Stefano maito, nao makġona ūthġš wake ūtarġ ta ūthġš wa mšraika.

7

Stefano Kwarġria Kġama

¹ Nake mšthġnġri-Ngai ūrġa mšnene akġmššria atġrġ, “Thitango ici nġ cia ma?”

² Nake Stefano agġcookia atġrġ, “Ariš a Baba na maithe maitš, ta thġkġrġria! Ngai mwene riiri nġoimġrire ithe witš Iburahġmu hġndġ ġrġa aatššraga bšršri wa Mesopotamia, atanathġ gštššra bšršri wa Harani. ³ Akġmwġra atġrġ, ‘Thaama uume bšršri wanyu na ūtġge andš anyu, ūthġi bšršri ūrġa ngaakuonia.’

⁴ “Nġ ūndš ūcio Iburahġmu akġuma bšršri wa Akalidei agġthġ gštššra Harani. Thuutha wa gġkuš gġa ithe, Ngai akġmšruta kuo na agška bšršri ūyš mštššraga.

⁵ Ndaamšheire ġgai gškš, o na ikġnya rġmwe. No Ngai nġamwġrġre atġ we hamwe na

* 5:40 Mšyahudi angšonirwo na mahġtia, aatuagġrwo kšhššrwo iboko mġrongo ġtatš na kenda.

njiaro ciake n̄makegwatīra b̄ūrūri ūyū, o na ḡutuika h̄indī iyo Iburahīmu ndaarī na mwana. ⁶ Ngai eerire Iburahīmu atīrī: ‘Njiaro ciaku igaatūra irī ng’eni b̄ūrūri ūtarī wacio, kūrīa igaatuuo ngombo na inyariirwo ihinda rīa m̄iaka magana mana.’ ⁷ Ningī Ngai akiuga atīrī, ‘No n̄ngaherithia r̄ūrūrī rūu igaatungata irī ngombo; na thuutha ūcio-rī, n̄iikoima b̄ūrūri ūcio, nacio n̄iikaahooya irī k̄undū ḡūkū.’ ⁸ H̄indī iyo n̄arīkanīre na Iburahīmu k̄rīkanīro k̄ia ūhoro wa k̄rua. Nake Iburahīmu aḡituika ithe wa Isaaka na akīm̄ruithia thik̄ū ya kanana thuutha wa ḡuciarwo gwake. Thuutha-inī Isaaka aḡituika ithe wa Jakubu, nake Jakubu aḡituika ithe wa athuuri arīa ikūmi na eerī.

⁹ “Na tondū wa maguoka maitū k̄uigūra Jusufu ūiru, n̄mamwendirie b̄ūrūri wa Misiri agatuike ngombo kuo. No Ngai aarī hamwe nake ¹⁰ na akīm̄honokia math̄ina-inī make mothe. N̄iaheire Jusufu ūūḡī na akīm̄hotithia atuike wa kwendeka nī Firaūni m̄thamaki wa Misiri; nī ūndū ūcio akīm̄tua wa gwashaga Misiri o na nyūmba yake yothe ya ūthamaki.

¹¹ “Thuutha ūcio ḡūkiḡia ng’aragu b̄ūrūri-inī wothē wa Misiri, na Kaanani, na ik̄irehe ḡūth̄inika k̄ūngī m̄no, namo maithe maitū makiaga irio. ¹² R̄irīa Jakubu aiguire atī Misiri nī kwarī na ngano, aḡitūma maithe maitū kuo h̄indī ya mbere. ¹³ Na r̄irīa maath̄ire riita rīa keerī-rī, Jusufu ak̄īmenyithania k̄ūrī ariū a ithe, nake Firaūni akīmenya ūhoro wa nyūmba ya Jusufu. ¹⁴ Thuutha wa ūguo-rī, Jusufu aḡitūmanīra ithe Jakubu na nyūmba yake yothē moke, nao othe maarī andū m̄rongo m̄ugwanja na atano. ¹⁵ Nake Jakubu aḡik̄ūrūka, aḡith̄i Misiri, kūrīa we na maithe maitū maakuirīre. ¹⁶ M̄irī yao n̄iyacookirio Shekemu na iḡithikwo mbirīra-inī irīa Iburahīmu aaḡūrte na mbeca kuuma k̄ūrī ariū a Hamori k̄ū Shekemu.

¹⁷ “R̄irīa ihinda riakuh̄irīre rīa Ngai k̄ūhingia k̄ūranīro ḡiake k̄ūrī Iburahīmu-rī, m̄ugana wa andū aitū k̄ū Misiri n̄wongererekete m̄no. ¹⁸ H̄indī iyo m̄thamaki ūnḡī ūtoō ūhoro wa Jusufu aḡituika wa ḡūthamaka Misiri. ¹⁹ Aḡūka andū aitū ūuru m̄no na ak̄ihinyīrīa maithe maitū na ūndū wa k̄ūmarinḡirīa na hinya mate t̄ukenge twao n̄geetha t̄ukue.

²⁰ “Ihinda-inī r̄ū Musa n̄iaciarirwo, nake aarī mwana m̄thaka m̄no. Ak̄irererwo m̄ucī gwa ithe ihinda rīa m̄eri itatū. ²¹ R̄irīa aigirwo nja-rī, mwarī wa Firaūni akīm̄uoya akīm̄rera ta mwana wake. ²² Musa aḡithomithio na ūūḡī wothē wa andū a Misiri na aarī na hinya wa m̄ario na c̄iko.

²³ “R̄irīa Musa aakinyirie m̄iaka m̄rongo īna-rī, aḡitua itua rīa ḡūceerera andū ao a Isiraēli. ²⁴ N̄ionire m̄undū ūmwe wao ak̄inyariirwo nī m̄undū wa Misiri. Nī ūndū ūcio aḡith̄i k̄ūm̄ūrīra na akīm̄r̄ih̄irīa na ūndū wa k̄ūruga m̄undū ūcio M̄ūmisiri. ²⁵ Musa eeciir̄ite atī andū ao n̄manḡionire atī Ngai n̄iam̄h̄ūthaḡira n̄geetha amahonokie, no-o matiamenyire ūguo. ²⁶ M̄ūthenya ūyū ūnḡī Musa aḡith̄i aḡikora andū eerī a Isiraēli mak̄rūa. Ak̄igeria k̄ūmaiguithania akīm̄eeraga atīrī, ‘Andū aya, inyū m̄ūrī a ithe ūmwe; nī k̄ī k̄iratūma mwende gwikana ūuru?’

²⁷ “No m̄undū ūrīa wēkite ūcio ūnḡī ūuru aḡūkania Musa, akīm̄wira atīrī, ‘Nūū waḡitūire mwathi na m̄tūithania wa macira maitū?’ ²⁸ Ūrenda k̄ūnjūraga o ta ūrīa ūrooragire M̄ūmisiri ira?’ ²⁹ R̄irīa Musa aiguire ūguo ak̄iura aḡith̄i b̄ūrūri wa Midiani, kūrīa aatūirire arī ta m̄geni na ak̄iḡia na ariū eerī.

³⁰ “Na r̄irī, m̄iaka m̄rongo īna yarīkia ḡūthira-rī, m̄uraika akīm̄r̄irā Musa arī n̄n̄mbi-inī cia mwaki iria ciakanaga k̄ihinga-inī k̄ū werū-inī hakuhī na K̄rīma ḡia Sinai. ³¹ R̄irīa onire ūguo, ak̄igega nī k̄irīa onire. Na r̄irīa aakuhaḡirīra n̄guo one wega-rī, ak̄igua m̄ugambo wa Mwathani ūkiuga atīrī: ³² ‘Nī nī nī Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahīmu, na Isaaka, o na Jakubu.’ Musa ak̄īnaina nī gw̄itiḡira na ndaigana k̄urora.

³³ “Nake Mwathani akīm̄wira atīrī, ‘Ruta iraatū ciaku, n̄ḡukorwo hau ūrūgamite nī handū hatheru. ³⁴ Ti-itherū n̄nyonete k̄uhinyīr̄io kwa andū akwa k̄ū b̄ūrūri wa Misiri. N̄njiguite ḡūcaaya kwao, na n̄njik̄ūrūkite thī n̄guo nd̄imohorithie. R̄ū ūka n̄nḡūtūma ūcooke Misiri.’

³⁵ “Ūyū nowe Musa ūrīa maaregete makiuga atīrī, ‘Nūū ūḡitūite mwathi witū na m̄tūciirithia?’ Ngai we mwene n̄iam̄tūmire atuike m̄nene na m̄kūuri wao, na ūndū wa m̄uraika ūrīa wamuum̄irīre k̄ihinga-inī. ³⁶ Ak̄imatongoria makiuma Misiri na aḡūka morirū na ak̄iringa ciama arī k̄ū Misiri, o na Iria-inī Itune, na ihinda rīa m̄iaka m̄rongo īna k̄ū werū-inī.

³⁷ “Ūyū nowe Musa ūrīa werire andū a Isiraēli atīrī, ‘Ngai n̄iakam̄tūm̄ira m̄nabii ta nī kuuma k̄ūrī andū anyu k̄ūmbe.’ ³⁸ We aarī k̄ūngano-inī k̄ū werū-inī, arī hamwe na m̄uraika ūrīa wamwarīrie K̄rīma-inī ḡia Sinai, na aarī hamwe na maithe maitū; nake n̄iam̄k̄irire ciugo irī muoyo n̄geetha atūkinīrie.

³⁹ “No rĩrĩ, maithe maitũ nĩmaregire kũmwathĩkĩra. Handũ ha ũguo-rĩ, o makĩmũrega, na thĩnĩ na ngoro ciao makĩĩrĩrĩa gũcooka Misiri. ⁴⁰ Nao makĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Nĩgũkorwo mũndũ ũyũ ũgũtũwo Musa, ũrĩa watũtongoririe tũkiuma bũrũri wa Misiri, tũtũũ ũrĩa onete!’ ⁴¹ Hĩndĩ iyo nĩguo maathondekire mũhianano watariĩ ta njaũ. Makĩũrutĩra magongona, na makĩgia na hĩndĩ ya kũkũngũra kĩria maathondekete na moko mao. ⁴² No Ngai akĩmahutatĩra, na akĩmarekereria mahooyage ciũmbe cia igũrũ. Ũhoru ũyũ ũtwaranite na ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa anabii, atĩrĩ:

“ Nĩmwandũtĩre magongona na maruta
mĩaka mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli?

⁴³ Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa Moleku,
na njata ya ngai yanyu ĩrĩa ĩtagwo Refani,
mĩhianano ĩria mwathondekire ya kũhooyaga.

Tondũ ũcio, nĩngatũma mũtahwo mũtwarwo’ kũhĩtũka Babuloni.

⁴⁴ “Maithe maitũ maarĩ na hema ĩria yetagwo gũkaru kĩa ũra kũu werũ-inĩ. Nayo yathondeketwo o ta ũrĩa Ngai eerite Musa, kũringana na mũhianire ũrĩa onete. ⁴⁵ Maarĩkia kwamũkĩra hema-rĩ, maithe maitũ, matongoretio nĩ Joshua magũka nayo rĩria menyĩtĩre bũrũri kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ iria Ngai aarutũrũre ciehere mbere yao. Nayo ĩgĩtũũra kũu bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ ya Daudi, ⁴⁶ ũrĩa wakenire nĩ gwĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai, na akĩhooya etĩkĩrio aakire Ngai wa Jakubu gũkaru. ⁴⁷ No Solomoni nĩwe wamwakĩre nyũmba.

⁴⁸ “No rĩrĩ, ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ndaikaraga nyũmba ciakĩtwo nĩ andũ. O ta ũrĩa mũnabii oĩgĩte atĩrĩ:

⁴⁹ “ Igũrũ nĩkuo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩ gaturwa ka makĩnya makwa.

Ũngĩkĩnjakĩra nyũmba ya mũthemba ũrĩkũ?

Ũguo nĩguo Mwathani ekũũria.

Kana kĩhurũko gĩakwa kĩngĩkorwo kũ?

⁵⁰ Githĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe?’

⁵¹ “Inyuĩ andũ aya aremĩ, o inyuĩ mũtarĩ aruu ngoro na matũ! Inyuĩ mũtarĩ o ta maithe manyu: Inyuĩ mũtũũraga mũreganite na Roho Mũtheru! ⁵² Nĩ kũrĩ mũnabii ũtaanyariirwo nĩ maithe manyu? Mooragire o na andũ arĩa maarathire ũhoru wa gũũka kwa ũrĩa Mũthingu. Na rĩu nĩmũmũkunyanĩre na mũkamũũraga; ⁵³ o inyuĩ mwamũkĩrĩre watho ũrĩa waathanirwo kũgerera arĩa na mũkĩgia kũwathĩkĩra.”

Stefano Kũhũũrwo na Mahiga

⁵⁴ Rĩria maiguire maũndũ macio-rĩ, makĩrakara mũno, na makĩmũhaganĩria magego. ⁵⁵ No Stefano, aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, Agĩcũthĩrĩria igũrũ akĩona riiri wa Ngai, na Jesũ arũgamite guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ⁵⁶ Akiuga atĩrĩ, “Onei, nĩndĩrona igũrũ rĩhingũkĩte nake Mũrũ wa Mũndũ arũgamite guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai.”

⁵⁷ Maigua ũguo makĩhumbĩra matũ mao, makĩhanyũka harĩ we makiugagũrĩria na mũgambo mũnene. ⁵⁸ makĩmũkururia, makĩmũmia nja ya itũũra, na makĩambĩrĩria kũmũhũra na mahiga nyuguto. Nao, aira makĩgia nguo ciao magũrũ-inĩ ma mwanake wetagwo Saũlũ.

⁵⁹ Rĩria maamũhũũraga na mahiga nyuguto, Stefano nĩahooire Ngai, akiuga atĩrĩ, “Mwathani Jesũ, amũkĩra roho wakwa.” ⁶⁰ Agĩcooka agĩtura ndu, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, ndũkamoorie rĩhia rĩrĩ.” Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩkoma.

8

¹ Nake Saũlũ aarĩ ho, na agĩtĩkĩra atĩ ooragwo.

Kanitha Kũnyariirwo na Kũhurunjwo

Mũthenya ũcio kanitha ũkĩnyariirwo mũno kũu Jerusalemu, nao andũ othe o tĩga atũmwo makĩhurunjũkĩra Judea na Samaria. ² Andũ etĩgĩrĩ Ngai magĩthĩka Stefano na makĩmũcakaira mũno. ³ No Saũlũ akĩambĩrĩria kwananga kanitha. Aathĩiiga nyũmba o nyũmba, akĩrutũrũraga arũme na andũ-a-nja, akĩmaikagia njeera.

Filipu arĩ Bũrũri wa Samaria

⁴ Nao andũ arĩa maahurunjĩtwo nĩmahunjirie kiugo kĩa Ngai o kũria guothe maathĩiiga. ⁵ Filipu agĩkũrũka agĩthĩ itũũra rĩarĩ Samaria, akĩhunja ũhoru wa Kristũ kuo. ⁶ Rĩria ikundi cia andũ ciaiguire Filipu na ikĩona ciama iria aaringaga, othe magĩthĩkĩrĩria ũrĩa oigaga. ⁷ Ngoma thũku nĩcioimaga andũ aingĩ igĩkayũrũkaga, na

andŭ ainġi maarŭarŭite mŭirimŭ wa gŭkua ciġga, na andŭ arŭa maarŭ onju makŭihonio.
 8 Nŭ ūndŭ ūcio gŭkŭġia na gŭkeno kŭnene itŭŭra-inŭ rŭu.

Simoni ūrŭa warŭ Mŭragŭri

9 Na rŭrŭ, itŭŭra-inŭ rŭu nŭ kwarŭ na mŭndŭ wetagwo Simoni, nake nŭaragŭrŭite kwa ihinda na akagegia andŭ othe a Samaria. Nake nŭetŭaga na ageetua atŭ aarŭ mŭndŭ mŭnene mŭno, 10 nao andŭ othe, arŭa anini na arŭa anene, makamŭthikagŭrŭria na makoiga na mŭgambo mŭnene atŭrŭ, "Mŭndŭ ūyŭ nŭwe hinya wa ūngai ūrŭa ūkaine ta Hinya Mŭnene." 11 Maatŭŭrŭite mamuumaga thuutha tondu nŭamagegetie hŭndŭ ndaaya na ūragŭri wake. 12 No rŭrŭa meetŭikirie Filipu akŭhunjia Ūhoro-ŭrŭa-Mwega wa ūthamaki wa Ngai na wa rŭtwa rŭa Jesŭ Kristŭ-rŭ, makŭibatithio, arŭme o hamwe na andŭ-a-nja. 13 Simoni we mwene agŭitŭkia na akŭibatithio. Nake akŭrŭmŭrŭra Filipu kŭrŭa guothe aathiaga, agegetio nŭ imenyithia cia hinya na ciama iria onaga.

14 Rŭrŭa atŭmwo arŭa maarŭ kŭu Jerusalemu maiguire atŭ andŭ a Samaria nŭimetŭkŭrŭite kiugo kŭa Ngai-rŭ, makŭimatŭmŭra Petero na Johana. 15 Nao maakinya kuo, makŭmahoera nŭguo maamŭkŭre Roho Mŭtheru, 16 tondu nginya hŭndŭ iyo Roho Mŭtheru ndaakoretwo aikŭrŭkŭire mŭndŭ o na ūmwe wao; tŭga o kŭbatithio maabatithio thŭni wa rŭtwa rŭa Mwathani Jesŭ. 17 Hŭndŭ iyo Petero na Johana makŭmaigŭrŭra moko, nao makŭamŭkŭra Roho Mŭtheru.

18 Rŭrŭa Simoni onire atŭ Roho aaheanagwo na ūndŭ wa kŭigŭrŭrwo moko nŭ atŭmwo-rŭ, akŭienda amahe mbeeca, 19 akiuga atŭrŭ, "Heeŭ ūhoti ūyŭ o na nŭi nŭgeetha ūrŭa wothe ndaigŭrŭra moko makwa akaamŭkŭra Roho Mŭtheru."

20 Petero akŭmŭcookeria atŭrŭ, "Mbeeca ciaku irothiranŭra hamwe nawe, nŭgŭkorwo wŭciirŭite no ūgŭre kŭheo kŭa Ngai na mbeeca. 21 Wee ndŭrŭ na handŭ, o na ndŭrŭ na igai ūtungata-inŭ ūyŭ, tondu ngoro yaku ti njagŭrŭru mbere ya Ngai. 22 Wirire waganu ūyŭ na ūhooe Mwathani. Hihi nŭegŭkŭrekerera nŭ ūndŭ wa gŭkorwo na rŭciiria ta rŭu ngoro-inŭ yaku. 23 Nŭgŭkorwo nguona ūiyŭrŭtwo nŭ marŭrŭ na ūgatuŭka ngombo ya mehia."

24 Hŭndŭ iyo Simoni akŭmŭcookeria atŭrŭ, "Hooeraŭ harŭ Mwathani nŭgeetha ndikae gŭkorwo nŭ ūndŭ o na ūmwe wa macio mwagweta."

25 Rŭrŭa maarŭikirie kŭheana ūira na kŭhunjia kiugo kŭa Mwathani-rŭ, Petero na Johana magŭcooka Jerusalemu, o makŭihunjaŭia Ūhoro-ŭrŭa-Mwega tŭtŭŭra-inŭ tŭingŭ twa Samaria.

Filipu na Mŭhabashi

26 Na rŭrŭ, mŭraika wa Mwathani akŭira Filipu atŭrŭ, "Thŭ werekeire gŭthini, ūkinye njŭra-inŭ, njŭra irŭa ya werŭ-inŭ, irŭa ikŭrŭkŭite kuuma Jerusalemu igathiŭ nginya Gaza." 27 Nŭ ūndŭ ūcio akiumagara, na arŭ njŭra-inŭ agŭcemanŭa na Mŭhabashi warŭ mŭhakŭre, mŭndŭ mŭnene warŭ igweta ūrŭa warŭgamŭrŭire kŭgŭna gŭa Kandake, mŭthamaki-mŭndŭ-wa-nja wa Ahabashi.* Mŭndŭ ūyŭ aathiŭte Jerusalemu kŭhooya Ngai; 28 na arŭ njŭra-inŭ akŭinŭka, aaikarŭite ngaari-inŭ yake ya mbarathi agŭthoma ibuku rŭa Isaia ūrŭa mŭnabii. 29 Roho akŭira Filipu atŭrŭ, "Thŭ ngaari-inŭ ūrŭa ya mbarathi ūikare hakuŭi nayo."

30 Hŭndŭ iyo Filipu akŭihanyŭka nginya ngaari-inŭ iyo ya mbarathi, akŭigua mŭndŭ ūcio agŭthoma ibuku rŭa Isaia ūrŭa mŭnabii, akŭimŭuria atŭrŭ, "Nŭŭrataŭkŭrŭwo nŭ ūhoro ūcio ūrathoma?"

31 Nake agŭcookia atŭrŭ, "Ingŭtaŭkŭrŭwo atŭa, tŭga hagŭire mŭndŭ wa kŭndaarŭria?" Nŭ ūndŭ ūcio akŭira Filipu ahaice ngaari iyo ya mbarathi, aikaranie nake.

32 Mŭndŭ ūcio warŭ mŭhakŭre aathomaga gacunjŭ gaka ka Maandŭko:
 "Aatwarirwo o ta ng'ondŭ gŭthŭnjŭro-inŭ,

na o ta ūrŭa gatŭrŭme gakiraga ki karŭ mbere ya mŭndŭ ūrŭa ūrakenja guoya,
 noguo o nake ataatumŭrŭre kanua gake.

33 Nŭaconorithirio na ndaigana gŭtuŭrwo ciira na kŭhooeto.

Nŭŭ ūngŭaria ūhoro wa njŭaro ciake?

Nŭgŭkorwo muoyo wake nŭwehererŭe ūkuma gŭkŭ thŭ."

34 Mŭndŭ ūcio mŭhakŭre akŭuria Filipu atŭrŭ, "Ndagŭthaitha, ta njŭra atŭrŭ, mŭnabii araaria ūhoro wa ū, nŭ ūhoro wake we mwene kana nŭ ūhoro wa mŭndŭ ūngŭ?" 35 Hŭndŭ iyo Filipu akŭrutia ūhoro hau, akŭimŭhe Ūhoro-ŭrŭa-Mwega ūkonii Jesŭ.

36 Na marŭ njŭra-inŭ magŭthŭ-rŭ, magŭkinya handŭ haarŭ na maaŭ, nake mŭndŭ ūcio warŭ mŭhakŭre akimwira atŭrŭ, "Ta rora, maaŭ nŭmo maya. Nŭ kŭi kingŭgŭria

* 8:27 Ūmŭthŭ bŭrŭri ūcio ūkaine ta Nubia, kana Sudani ya Rŭgongo.

mbatithio?" ³⁷ (Nake Filipu akiuga atĩrĩ, "Ūngĩtĩkia na ngoro yaku yothe, no ūbatithio." Nake agĩcookia atĩrĩ, "Nĩnjĩtĩkĩtie atĩ Jesũ Kristũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.") ³⁸ Nake agĩathana ngaari iyo ya mbarathi irũgame. Hĩndĩ iyo Filipu na mũndũ ũcio mũhakũre magĩkũrũka, magĩtoonya maaĩ-inĩ, nake Filipu akĩmũbatithia. ³⁹ Na rĩria moimĩrĩre maaĩ-inĩ, Roho wa Mwathani o rĩmwe akĩoya Filipu, akĩmweheria, nake mũndũ ũcio mũhakũre akĩaga kũmuona rĩngĩ, no agĩthĩ na mbere na rũgendo akenete. ⁴⁰ No Filipu nĩonekanire Azota, na agĩthĩ akĩhunjagia Ūhoro-ũria-Mwega matũũra-inĩ mothe nginya agĩkinya Kaisarea.

9

Saũlũ Kũgarũrũka

¹ Ihĩnda-inĩ o rĩu Saũlũ no eehĩtagĩra kũũraga arutwo a Mwathani. Agĩthĩ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, ² na akĩmũhooya marũa athĩĩ namo thunagogi-inĩ iria ciarĩ Dameski, nĩgeetha angĩkora andũ a Njĩra iyo kuo, marĩ arũme kana andũ-a-nja, amanyĩite amatware Jerusalemu marĩ ohe. ³ Naarĩ rũgendo-inĩ aakuhĩrĩria Dameski-rĩ, o rĩmwe ũtheri ũkiuma na igũrũ, ũkĩmwarĩra mĩena yothe. ⁴ Akĩgũa thĩ, na akĩgũa mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, "Saũlũ, Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ?"

⁵ Saũlũ akĩũria atĩrĩ, "Nĩwe ũ, Mwathani?"

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ nĩ Jesũ ũria ũnyariiraga. ⁶ No rĩrĩ, rĩu ũkĩra ũtoonye itũũra rĩrĩ inene, na nĩũkwĩrow ũria wagĩrĩrow nĩ gwĩka."

⁷ Nao andũ arĩa maatwaranaga hamwe na Saũlũ makĩrũgama hau maagĩte ũria mangiuga; o nĩmaiguire mũgambo no matiũgana kuona mũndũ o na ũrĩkũ. ⁸ Nake Saũlũ agĩũkĩra, akĩrũgama, no rĩria aahingũrĩrie maitho ndoonaga o na hanini. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyĩita guoko makĩmũtwara Dameski. ⁹ Ihĩnda rĩa matukũ matatũ aarĩ mũtumumu, na ndarĩ kĩndũ aarĩaga kana akanyua.

¹⁰ Na rĩrĩ, kũu Dameski nĩ kwarĩ na mũrutwo wetagwo Anania. Mwathani akĩmwarĩria na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ, "Anania!"

Nake agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ ũyũ Mwathani."

¹¹ Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, "Thĩĩ kwa Judasi o kũu njĩra irĩa itagwo Nũngarũ, ũrie mũndũ uumĩte Tariso wĩtagwo Saũlũ, nĩ ũndũ nĩkũhooya arahooya. ¹² Nĩonete mũndũ kĩoneki-inĩ wĩtagwo Anania agĩũka kũmũigĩrĩra moko, nĩguo acooke kuona."

¹³ Anania akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mwathani, nĩnjĩguĩte ũhoro mũĩngĩ ũkonĩĩ mũndũ ũcio, na maũndũ maĩngĩ mooru marĩa aaneke andũ aku arĩa aamũre kũũria Jerusalemu. ¹⁴ Na okĩte gũkũ arĩ na wathani kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, nĩgeetha anyĩite andũ arĩa othe makayagĩra rĩtwa rĩaku."

¹⁵ No Mwathani akĩũra Anania atĩrĩ, "Thĩũ, tondũ ũndũ ũcio nĩ kĩndũ gĩakwa kĩria ndũthuurĩre gĩa gũtwara ũhoro wa rĩtwa rĩakwa kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, na athamaki, o na kũrĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶ Nĩngũmuonia ũria arĩ o nginya anyamaarĩke nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa."

¹⁷ Hĩndĩ iyo Anania agĩthĩĩ na agĩtoonya nyũmba iyo. Akĩgĩrĩra Saũlũ moko, akĩmwĩra atĩrĩ, "Saũlũ, mũrũ wa Ithe witũ, Mwathani, o we Jesũ ũria ũrakuumĩrĩre ũrĩ njĩra-inĩ ũgĩũka gũkũ, nĩandũmĩte nĩguo ũcooke kuona, na ũyũrĩo na Roho Mũtheru." ¹⁸ O hĩndĩ iyo, tũnyamu twahaanaga ta ngaracũ tũkiuma maitho-inĩ ma Saũlũ, tũkĩgũa thĩ, nake akĩhota kuona rĩngĩ. Agĩũkĩra na akĩbatithio, ¹⁹ na aarĩkia kũria irio, akĩgĩa na hinya.

Saũlũ arĩ Dameski na Jerusalemu

Saũlũ agĩkĩra mĩthenya iũgana ũna marĩ hamwe na arutwo kũu Dameski. ²⁰ Na hĩndĩ iyo akĩambĩrĩria kũhunja thunagogi-inĩ atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai. ²¹ Andũ othe arĩa maamũiguire makĩgega makĩũria atĩrĩ, "Githĩ mũndũ ũyũ tiwe ũraagithĩtie andũ thayũ kũu Jerusalemu gatagatĩ-inĩ ka arĩa makayagĩra rĩtwa rĩu? Na githĩ ndokĩte gũkũ nĩgeetha amanyĩite amatware marĩ ohe kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene?" ²² Nowe Saũlũ agĩkĩrĩria kũgĩa na hinya, na akĩgegia Ayahudi arĩa maatũũrite kũu Dameski na ũndũ wa kũmaiguithia na ma atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

²³ Thuutha wa mĩthenya mũĩngĩ gũthira, Ayahudi magĩcookania ndundu mamũũrage, ²⁴ no Saũlũ akĩmenya mũbango ũria maarĩ naguo. Mũthenya na ũtukũ maaikaraga mamuoheirie ihingo-inĩ cia itũũra inene nĩguo mamũũrage. ²⁵ No arũmĩrĩri aake makĩmuoya ũtukũ, makĩmũharũkia arĩ gĩkabũ-inĩ mamũgereirie mwanya warĩ rũthingo-inĩ.

²⁶ Hĩndĩ irĩa aakinyire Jerusalemu, akĩgeria kwĩgwatania na arutwo, no othe nĩmamwĩtigagĩra, tondũ matietĩkagĩa atĩ kũna aarĩ mũrutwo. ²⁷ No Baranaba akĩmuoya akĩmũtwara kũrĩ atũmwo. Akĩmeera ũria Saũlũ oonire Mwathani arĩ

rūgendo-inĩ rwake, na ūrĩa Mwathani aamwarĩirie, na ūrĩa aahunjirie kũu Dameski thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ ategwĩtigĩra. ²⁸ Nĩ ūndũ ūcio Saũlũ agũikara na atūmwō, na agaceeraga kũu Jerusalemu, akĩaragia na ūcamba thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, ategwĩtigĩra. ²⁹ Ningĩ nĩaaragia na agakararanagia na Ayahudi arĩa maaciarĩrwo kwa Ayunani, no nao makageria ūrĩa mangĩmũūruga. ³⁰ Rĩrĩa arĩu na aarĩ a Ithe witũ maamenyire ūguo, makĩmuoya, makĩmũikũrũkia nginya Kaisarea, makĩmũtũma Tariso.

³¹ Hĩndĩ ĩyo kanitha wa Judea guothe, na Galili, na Samaria ūgikenera ihinda rĩa thayũ. Nĩwongereirwo hinya; na ūkũmĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, na ūkĩongererwo andũ, nao magĩtũura metigĩrite Mwathani.

Ainea na Dorokasi

³² Na rĩrĩ, rĩrĩa Petero aaceeraga kũndũ na kũndũ bũrĩri-inĩ, nĩathiire gũceerera andũ arĩa aamũre a kũu Lida. ³³ Arĩ kũu agĩkora mũndũ wetagwo Ainea warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, na aatũũrĩte akomete gĩtanda-inĩ ihinda rĩa mĩaka ĩnana. ³⁴ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ainea, Jesũ Kristũ niakũhonia. Ūkĩra ūkũnje kibarĩ giaku.” O hĩndĩ ĩyo Ainea akĩrũgama. ³⁵ Andũ othe arĩa maatũũraga Lida na Sharoni makĩmuona na makĩgarũrũkĩra Mwathani.

³⁶ Kũu Jopa nĩ kwarĩ mũrutwo wetagwo Tabitha (narĩo rĩitwa rĩu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Dorokasi), nake aatũũrĩte ekaga maũndũ mega, na agateithagia athĩni. ³⁷ O ihinda-inĩ rĩu nĩarũarire na agĩkua, naguo mwĩrĩ wake ūgĩthambio, ūkĩgwo nyũmba ya igũrũ.* ³⁸ Lida kwarĩ hakuhĩ na Jopa; nĩ ūndũ ūcio rĩrĩa arutwo maaguire atĩ Petero aarĩ kũu Lida, magĩtũma andũ eerĩ makamũringĩrĩrie mamwĩre atĩrĩ, “Twağũthaita ūka narua!”

³⁹ Nake Petero agĩthĩĩ hamwe nao, na aakinya agĩtwarwo nyũmba ya igũrũ. Atumia othe a ndigwa makĩrũgama, makĩmũthiũrũrũkĩra makĩrĩraga, na makĩmuonagia kanjũ na nguo ĩngĩ iria Dorokasi aatumite rĩrĩa aarĩ nao.

⁴⁰ Nake Petero akĩmeera othe moime nja ya nyũmba; agĩcooka agĩturia maru akĩhooya Ngai. Agĩcooka akĩgarũrũkĩra mũtumia ūcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tabitha, ūkĩra,” nake Tabitha akĩhingũra maitho, na oona Petero, agĩtũira. ⁴¹ Nake Petero akĩmũnyĩta guoko, akĩmũrũgama. Agĩcooka agĩta andũ arĩa meetĩkĩte, na atumia acio a ndigwa, akĩmũneana kũrĩ o arĩ muoyo. ⁴² Naguo ūhoro ūcio ūkĩmenyeka Jopa guothe, nao andũ aingĩ magĩtũkia Mwathani. ⁴³ Nake Petero agũikara Jopa mũthenya mũingĩ kwa mũndũ wetagwo Simoni, ūrĩa warĩ mũtanduki wa njũũ.†

10

Korinelio Gũtũmanĩra Petero

¹ Na rĩrĩ, kũu Kaisarea nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Korinelio, ūrĩa warĩ mũnene-wathigari-igana rĩmwe cia mbũtũ ĩria yoikaine ta Mbũtũ ya Italia. ² Mũndũ ūcio na andũ othe a nyũmba yake nĩmeyamũrĩre Ngai na makamwĩtigagĩra; nake nĩaheanaga indo ciake na ūtaana kũrĩ andũ arĩa maarĩ abatari na nĩahooyaga Ngai kaingĩ. ³ Mũthenya ūmwe ta thaa kenda cia mĩaraho-rĩ, akĩona kĩoneki. Akĩona mũraika wa Ngai wega, ūrĩa wokire harĩ we na akĩmwĩra atĩrĩ, “Korinelio!”

⁴ Korinelio akĩmũrora aiyũrĩtwo nĩ guoya, akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kũ Mwathani?”

Nake mũraika akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mahooya maku na indo iria ūheete andũ arĩa athĩni nĩkinyĩte igũrũ kũrĩ Ngai rĩrĩ iruta rĩa kũrĩrikanwo. ⁵ Na rĩrĩ, tũma andũ mathĩĩ Jopa magĩre mũndũ wĩtagwo Simoni, na nowe wĩtagwo Petero. ⁶ Araikara gwa Simoni ūria mũtanduki wa njũũ, o ūrĩa nyũmba yake ĩrĩ rũtere-inĩ rwa iria.”

⁷ Rĩrĩa mũraika ūcio wamwarĩirie aathiire, Korinelio agĩta ndungata ciake igĩrĩ na mũthigari ūmwe weamũrĩre Ngai, na aarĩ ūmwe wa andũ arĩa maamũtungatagĩra. ⁸ Akĩmeera ūrĩa wothe kwahanĩte agĩcooka akĩmatũma Jopa.

Kĩoneki gĩa Petero

⁹ Mũthenya ūcio ūngĩ warũmĩrĩre ta thaa thĩta cia mũthenya marĩ njĩra-inĩ makuhĩrĩrie itũũra rĩu-rĩ, Petero akĩhaica nyũmba-igũrũ nĩgeetha akahoe Ngai. ¹⁰ Nake akĩguua aahũta na akĩbatario nĩ kũndũ gĩa kũrĩa, na rĩrĩa irio ciarugawo-rĩ, akĩgocerera. ¹¹ Nake akĩona igũrũ rĩhingũrĩtwo na kũndũ gĩatarĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio thĩ kinyĩtĩtwo mĩthia ĩna. ¹² Nakĩo kĩarĩ na nyamũ cia mĩthemba yothe

* 9:37 Warĩ mũtugo wa Ayahudi na Ayunani gũthambia mwĩrĩ wa mũndũ aakua, kũuhaarĩria gũthikwo. † 9:43 Tene andũ meetanagio na wĩra ūrĩa maarutaga nĩgeetha makamenyeka o na ĩhenya.

ya iria irī magūrū mana, o na nyamū iria itaambaga thī, o na nyoni cia rīera-inī. ¹³ Hīndī iyo mūgambo ūkīmwīra atīrī, “Petero, ūkīra. Thīnja na ūrīe.”

¹⁴ Petero agīcookia atīrī, “Aca, Mwathani! Ndirī ndarīa kīndū gītārī kīamūre, kana kīndū kīrī thaahu.”

¹⁵ Mūgambo ūkīmwarīria riita rīa keerī ūkīmwīra atīrī, “Ndūkanoiḡe kīndū o na kīrīkū kīrīa Ngai atheretie atī ti kīamūre.”

¹⁶ Ūndū ūyū wekīre maita matatū, na o rīmwe gītama kīu gīḡicookio na igūrū.

¹⁷ Na rīria Petero eeyūragia gītūmi gīa kīoneki kīu oonete-rī, andū arīa maatūmītwo nī Korinelio makīona harīa nyūmba ya Simoni yarī, na makīrūgama hau kīhingo-inī.

¹⁸ Magītana, makīuria kana Simoni ūria wītawo Petero aaikaraga kīu.

¹⁹ Na rīria Petero eeciiragia ūhoro wa kīoneki kīu, Roho akīmwīra atīrī, “Simoni, harī na andū atatū maragūcaria. ²⁰ Nī ūndū ūcio, ūkīra ūikūrūke, ūthīi nao na ndūkagie na nḡanja nīḡūkorwo nī nīi ndīmatūmīte.”

²¹ Petero agīkūrūka, akīra andū acio atīrī, “Nī nīi mūndū ūcio mūrācaria. Mūūkīte nīkī?”

²² Nao andū acio magīcookia atīrī, “Tuumīte gwa Korinelio, ūria mūnene-wa-thigari-gana rīmwe. Nī mūndū mūthingu na mwītīgīri-Ngai, na nīatūtītwo nī Ayahudi othe. Mūrāika mūtheru aramwīrire atūmane ūthīi gwake mūcīi nīḡeetha aigue ūria ūrenda kuuga.” ²³ Hīndī iyo Petero akīra andū acio matoonye nyūmba matūike aḡeni aake.

Petero Gūthīi gwa Korinelio

Mūthenya ūyū ūngī warūmīrīre Petero aḡīthīi nao, na arīu a Ithe witū amwe kuuma Jopa magīthīi nake. ²⁴ Naguo mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre magīkina Kaisarea. Korinelio aḡikorwo ameteire na eefite andū a nyūmba yake na arata a hakuhī. ²⁵ Na rīria Petero aatoonyaga nyūmba, Korinelio akīmūtūnga na akīḡūthia magūrū-inī make amwīnyīhīrie. ²⁶ No Petero akīmūkīria, akīmwīra atīrī, “Rūgama, nīi ndī o mūndū o na nīi.”

²⁷ O makīaragia-rī, Petero aḡītoonya thīnī na aḡikora gīkundi kīnene kīa andū. ²⁸ Akīmeera atīrī: “Inyuī nīmūūi wega atī Mūyahudi ndetīkīrītio nī watho kūḡwatanīra na mūndū wa Ndūrīrī o na kana kūmūceerera. No Ngai nīanyonetie atī ndiagīrīrwo nī kuuga atī mūndū o na ūrīkū ti mwamūre kana atī arī na thaahu. ²⁹ Nī ūndū ūcio rīria ndīratūmanīrwo, ndīrokire itegūkararia. Njītīkīria ngūurie kīrīa kīratūmire ūndūmanīre?”

³⁰ Nake Korinelio akīmūcookeria atīrī: “Matukū mana mahītūku, ndaarī thīnī wa nyūmba yakwa ngīhooya ithaa-inī ta rīrī rīa thaa kenda cia mīaraho. Mūndū warī na nḡuo ciahenagia akīrūgama o rīmwe mbere yakwa, ³¹ akīnjīra atīrī, ‘Korinelio, Ngai nīaiguīte mahooya maku, na nīarīkanīte iheo ciaku iria wanahe athīni. ³² Nī ūndū ūcio tūmana Jopa wītīrwo Simoni ūria wītawo Petero, nake nī mūgeni gwa Simoni ūria mūtanduki wa njūūa, ūria ūikaraga rūtere-inī rwa iria.’ ³³ Nī ūndū ūcio nīndagūtūmanīre o hīndī iyo, na nī weka wega nī ūndū wa gūūka. Rīu ithuī ithuothe tūrī haha mbere ya Ngai nīḡeetha tūthīkīrīrie ūria wothe Mwathani aḡwathīte ūtwīre.”

³⁴ Nake Petero akīambīrīria kwaria, akiuga atīrī: “Rīu nīndamenya kūna ūria arī ma atī Ngai ndarī mūthūtūkanio. ³⁵ no atī nīetīkagīra andū kuuma ndūrīrī-inī ciothe arīa namwītīgagīra na mageeka ūria kwagīrīre. ³⁶ Inyuī nīmūūi ndūmīrīri rīria Ngai aatūmīre andū a Isiraeli, akīaria ūhoro mwega wa thayū na ūndū wa Jesū Kristū, ūria arī we Mwathani wa andū othe. ³⁷ Inyuī nīmūūi ūria gwēkīkire kīu Judea guothe, kwambīrīria Galīli thuutha wa ūbatithio ūria Johana aahunjagīa, ³⁸ ūria Ngai aatīrīre Jesū wa Nazarethi Roho Mūtheru o na hinya, na ūria aathīaga aḡīkaga wega na akīhonagia andū arīa maahatīrīrio nī hinya wa mūcukani, tondū Ngai aarī hamwe nake.

³⁹ “Ithuī tūrī aira a maūndū marīa mothe eekire thīnī wa būrīri wa Ayahudi o na Jerusalemu. Nīmamūragire na njīra ya kūmwamba mūtī-igūrū. ⁴⁰ No mūthenya wa gatatū Ngai akīmūrīūkīa kuuma kūrī arīa akūu na aḡītūma onekana kūrī andū. ⁴¹ We ndonirwo nī andū othe, o tiga aira arīa Ngai aathuurīte: akīonwo nī ithuī, o ithuī twarīanīre na tūkīnyuanīra nake aarīkia kūrīūka kuuma kūrī arīa akūu. ⁴² Nīatwathire tūhunjīrie andū na tūrute ūira atī we nī we Ngai aamūrīre atūike mūtuanīri-ciira wa andū arīa marī muoyo na arīa makuīte. ⁴³ Anabīi othe nīmaheanaga ūira wa ūhoro wake atī mūndū ūria wothe ūkaamwītīkia nīakamūkīra ūrekeri wa mehīa na ūndū wa rīitwa rīake.”

⁴⁴ Na Petero o akīaragia ciugo icio-rī, Roho Mūtheru aḡīkūrūkīra andū arīa othe maiguire ndūmīrīri iyo. ⁴⁵ Nao andū arīa meefīkītie, a thīrītū ya arīa maruaga, arīa

mokite na Petero makĩgega mona aĩ kũheo kĩa Roho Mũtheru nĩgĩaitĩrĩrio andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. ⁴⁶ Nĩgũkorwo nĩmamaigũire makĩaria na thiomĩ makĩgoocaga Ngai.

Hĩndĩ ĩyo Petero akĩũria atĩrĩ, ⁴⁷ "Harĩ mũndũ ũngĩgĩria andũ aya mabatithio na maaĩ? Andũ aya nĩmamũkĩra Roho Mũtheru o ta ithuĩ." ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩathana mabatithio thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ. Magĩcooka makĩũria Petero aikaranie nao ihinda rĩa mĩthenya mĩnini.

11

Petero Gũtaarĩria Gĩtũmi gĩa Ciiko Ciake

¹ Na rĩrĩ, atũmwo, na ariũ na aarĩ a lthe witũ arĩa maarĩ Judea guothe makĩguua aĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kiugo kĩa Ngai. ² Nĩ ũndũ ũcio rĩria Petero aambatire agĩthĩĩ Jerusalemu, andũ arĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya arĩa maruaga makĩmũrũithia ³ makĩmwĩra atĩrĩ, "Wee nĩwatoonyire nyũmba ya andũ arĩa mataruaga, na ũkĩrĩanĩra nao."

⁴ Nowe Petero akĩambĩrĩria kũmataarĩria maũndũ mothe wega o ta ũria meekĩkite, akĩmeera atĩrĩ: ⁵ "Ndaarĩ itũũra-inĩ rĩa Jopa ngĩhooya Ngai, na rĩria ndaagoocereire-rĩ, ngĩona kĩoneki. Ngĩona kĩndũ gĩatarĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio kuuma igũrũ na mĩthia yakĩo ĩna, na gĩgĩkũrũka o harĩa ndaarĩ. ⁶ Ndaacũthĩrĩria thĩnĩ wakĩo ngĩona nyamũ cia thĩ irĩa irĩ magũrũ mana, na nyamũ cia gĩthaka, na nyamũ irĩa itambaga thĩ na nyoni cia rĩera-inĩ. ⁷ Ngĩcooka ngĩguua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ, 'Petero, ũkĩra. Thĩnja, na ũrĩe!'

⁸ "Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, 'Aca, Mwachani! Gũtirĩ kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre kana kĩrĩ thaahu kĩrĩ gĩatoonya kanua gakwa.'

⁹ "Naguo mũgambo ũcio ũkĩaria riita rĩa keerĩ kuuma igũrũ ũkĩnjĩra atĩrĩ, 'Ndũkanaoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.' ¹⁰ ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, nakĩo gĩtama kũ gĩkĩguucio na igũrũ.

¹¹ "O hĩndĩ ĩyo andũ atatũ arĩa maatũmĩtwo kũrĩ nĩ kuuma Kaisarea magĩkinya nyũmba-inĩ ĩria ndaikaraga. ¹² Nake Roho akĩnjĩra thĩ nao na ndikagĩe na ngaanja. Nao ariũ a lthe witũ aya atandatũ tũgĩthĩĩ nao na tũgĩtoonya nyũmba ya mũndũ ũcio. ¹³ Nake agĩtwĩra ũria oimĩrĩrwo nĩ mũraika arĩ gwake nyũmba, akĩmwĩra atĩrĩ, 'Tũmana Jopa wĩrĩrwo Simonĩ ũria wĩtagwo Petero. ¹⁴ Nĩegũkũrehera ndũmĩrĩrĩ ĩria igũtũma wee na nyũmba yaku yothe mũhonoke.'

¹⁵ "Na rĩria ndaambĩrĩrie kwaria-rĩ, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra o ta ũria aatũkũrũkĩire hĩndĩ ya mbere. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo ngĩrĩrikana ũria Mwachani oigĩte atĩrĩ, 'Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyũĩ mũkaabatithio na Roho Mũtheru.' ¹⁷ Angĩkorwo Ngai nĩamaheire kũheo o kĩrĩa aatũheire ithuĩ andũ arĩa twetĩkirie Mwachani Jesũ Kristũ-rĩ, nĩ ndaarĩ ũũ ngũuo ndĩciirie atĩ no ngararie Ngai?"

¹⁸ Rĩria maaigũire ũguo, magĩtiga ngarari na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, "Gwakorwo nĩ ũguo-rĩ, Ngai nĩakinyĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao ũhoru wa kwĩrira ngũuo magĩe na muoyo."

Kanitha wa Antiokia

¹⁹ Na rĩrĩ, andũ arĩa maahurunjũkire nĩ ũndũ wa kũnyariirwo thuutha wa kũuragwo gwa Stefano magĩthĩĩ o nginya Foinike, na Kuporo, na Antiokia, no matiahunjagĩria andũ angĩ ũhoru tiga o Ayahudi oiki. ²⁰ O na kũrĩ o ũguo, andũ amwe ao, arĩa moimĩte Kuporo, na Kurene, magĩthĩĩ Antiokia na makĩambĩrĩria kwarĩria Ayunani o nao, makĩmahunjĩria ũhoru mwega ũkonĩ Mwachani Jesũ. ²¹ Guoko kwa Mwachani kwari hamwe nao; na andũ angĩ magĩtĩkia makĩgarũrũkĩra Mwachani.

²² Nayo ngumo ya maũndũ macio igĩkinyĩra andũ a kanitha ũria warĩ kũu Jerusalemu; nao magĩtũma Baranaba athĩĩ Antiokia. ²³ Rĩria aakinyire na akĩona ũira wa wega wa Ngai, agĩkena na akĩmomĩrĩria marĩ othe, atĩ maikarage maathĩkĩire Mwachani na ngoro ciao ciothe. ²⁴ Baranaba aarĩ mũndũ mwega waiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru na warĩ na wĩtũkio, nao andũ angĩ magĩtĩkia Mwachani.

²⁵ Nake Baranaba agĩthĩĩ Tariso gũcaria Saũlũ, ²⁶ na rĩria aamuonire akĩmũrehe Antiokia. Nĩ ũndũ ũcio kwa ihinda rĩa mwaka ũmwe Baranaba na Saũlũ makĩgomana na kanitha na makĩruta andũ angĩ. Kũu Antiokia nĩkuo arutwo meetirwo Akristiano riita rĩa mbere.

²⁷ Ihinda-inĩ rĩu anabii amwe magĩkũrũka kuuma Jerusalemu nginya Antiokia. ²⁸ ũmwe wao wetagwo Agabo akĩrũgama, na nĩ ũndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru, akĩratha atĩ nĩ gũkũgĩa ng'aragu nene Roma guothe. (ũndũ ũcio wekĩkire hĩndĩ ya wathani wa Kilaudio.) ²⁹ Nao arutwo, magĩciiria kũheana ũteithio nĩ ũndũ wa

ariū a Ithe witū ariā maatūūruga kūu Judea, o ta ūriā mūdū aahotithitio. ³⁰ Nimekire ūndū ūcio, makīnegera Baranaba na Saūlū iheo ciao matwarire athuuri a kanitha.

12

Petero kuuma Njeera na Kīama

¹ Na rīrī, ihinda-inī rīu nīguo Mūthamaki Herode aanyiitire andū amwe a kanitha, arī na muoroto wa kūmanyariira. ² Akīūrāgithia Jakubu, mūrū wa nyina na Johana na rūhiū rwa njora. ³ Na rīriā oonire ūhorō ūcio nīwakenia Ayahudi-rī, akīnyitithia Petero o nake. Ūndū ūcio wekīkire hīndī ya Gīathī kīa Mīgate Ītarī Mīkīre Ndawa ya Kūmbia. ⁴ Aarīkia kūmūnyitithia, akīmūikia njeera akīmūneana arangīrwo nī ikundi inya cia thigari, o gīkundi kīrī gīa thigari inya. Herode eendaga amūrehe mbere ya mūingī thuutha wa Gīathī gīa Bathaka.

⁵ Nī ūndū ūcio Petero akīhingīrwo njeera, no kanitha nīwahooyaga Ngai ūtegūtighīria nī ūndū wake.

⁶ Na ūtukū ūriā Herode aarokaga kūmūtwarā agaciirithio, Petero aakomete gatagatī ga thigari igīrī, ohetwo na mūnyororo īrī, nacio thigari igīrī ikarūgama kīhingo-inī irangīrite. ⁷ Na rīrī, o rīmwe mūraika wa Mwathani akīmūmīrīra naguo ūtheri ūkīara kanyūmba kau aarī. Mūraika ūcio akīringaringā Petero mwena na akīmūkīria, akīmūwīra atīrī, “Ūkīra narua!” Nayo mūnyororo īria oohetwo nayo moko ikīgūa thī.

⁸ Mūraika ūcio agīcooka akīmūwīra atīrī, “Wīhumbe nguo ciaku na wīkire iraatū.” Nake Petero agīka o ūguo. Mūraika ūcio akīmūwīra atīrī, “Wīhotore nguo yaku na ūnūmīre.” ⁹ Petero akīmūmīrīra, makīuma nja ya njeera, no ndaamenyaga atī ūndū ūcio mūraika eekaga warī ūndū wa ma; eeciiragia atī nī kīoneki oonaga. ¹⁰ Makīhītūka arangīri a mbere na a keerī na magīkina kīhingo-inī gīa kīgera kīria gīa gūtoonya itūūra inene. Nakīo kīhingo kū gīkīhingūra nī ūndū wao, nao makīgerera ho. Rīriā maathire ūraihu wa gacīra kamwe-rī, o rīmwe mūraika ūcio akīmūtiga.

¹¹ Nake Petero akīigua, na akiuga atīrī, “Rīu nīndamenya hatarī nganja atī Mwathani nīegūtūmīte mūraika wake aahonokie kuuma moko-inī ma Herode na kuuma kūrī maūdū marīa mothe andū a Ayahudi matanyīte kuona.”

¹² Na rīriā aguūkīrwo nī ūhorō ūcio, agīthīi kwa Mariamu ūriā warī nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nīkuo andū aingī manganite makīhooya Ngai. ¹³ Petero akīringaringa mūrango wa nja, nake mūrītu warutaga wīra kuo wetagwo Roda agīūka kūhingūra. ¹⁴ Rīriā aaguire mūgambo wa Petero, akīyūrwo nī gīkeno kīnene akīaga kūhingūra mūrango akīhūdūka ateng’erete, akīanīrīra, akiuga atīrī, “Petero arī mūrango-inī!”

¹⁵ Nao makīmūwīra atīrī, “Wee nī kūgūrūka ūgūrūkīte.” Rīriā aakīrīrīrie agwatīrie kuuga atī ūguo nīguo kwarī, makiuga atīrī, “No nginya akorwo nī mūraika wake.”

¹⁶ Nowe Petero agīthīi na mbere kūrīngaringa mūrango, na rīriā maahingūrire makīona nīwe, makīgega. ¹⁷ Petero akīmākīria na guoko na akīmataarīria ūriā Mwathani aamūrūtīte njeera. Akīmeera atīrī, “Īrai Jakubu na ariū na aarī a Ithe witū ūhorō ūcio,” agīcooka agīthīi kūdū kūngī.

¹⁸ Rūciinī gwakīa, nī kwaģire na ngūi nene gatagatī-inī ga thigari nī kūrīgwo nī ūriā gwekīkīte ūhorō ūkonī Petero. ¹⁹ Thuutha wa Herode gūcaria Petero na kūmwaga-rī, agaciirithia thigari, na agīathana atī ciūrāgwo.

Gīkuū kīa Herode

Herode agīcooka akīuma Judea agīthīi Kaisarea, agīkara kuo kwa ihinda inini. ²⁰ Na rīrī, niatūūrīte ahaaranīte na andū a Turo na a Sidoni, no o magīcookanīrīra hamwe magīetha ūriā mangīaranīrie nake. Na maarīkia kūnyitwo mbaru nī Bulasito, ūriā warī ndungata njīhokeku ya mūthamaki-rī, makīhooya kūģie na thayū, tondu būrūri wa mūthamaki ūcio nīguo wamaheaga irio.

²¹ Na mūthenya ūriā waraarīrio wakīnya-rī, Herode akīhūmba nguo ciake cia ūthamaki, na agīkarīra gītī gīake kīa ūnene, akīarīria andū acio. ²² Nao makīanīrīra makiuga atīrī, “Ūcio nī mūgambo wa ngai, ti mūgambo wa mūdū.” ²³ O rīmwe mūraika wa Mwathani akīringa Herode nī ūndū wa kwaga kūgoocithia Ngai, nake akīrīo nī igunyū, agīkuu.

²⁴ No kiugo kīa Ngai gīgīkīrīrīria kuongerereka na gūtheerema.

²⁵ Rīriā Baranaba na Saūlū maarīkīrie ūtungata wao-rī, magīcooka kuuma Jerusalem, na magīcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

13

Baranaba na Paülü Gütümwo

¹ Na riri, kanitha-ini wa Antiokia ni kwarini na anabii na arutani: nao nio Baranaba, na Simeoni uria wetagwo na ruitwa ringi Nigeri, na Lukio uria woimite Kurene, na Manaeni (uria weraanirio na Herode uria muthamaki), o na Saulu. ² Riria mahooyaga Mwathani mehingite kuria irio, Roho Mutheru akiuga atiri, "Nyamurirai Baranaba na Saulu ni undu wa wira uria ndimetire." ³ Ni undu ucio thuutha wa kwihinga kuria irio na kuhuoya Ngai, makimaigirira moko, na makimatuma mathii.

Baranaba na Paülü Kūhunja Kuporo

⁴ Andu acio eeri, matumitwo ni Roho Mutheru, magithii nginya Seleukia na makihaica marikabu makiuma kuu magithii nginya Kuporo. ⁵ Riria maakinyire Salamis, makihunja kiugo kia Ngai thunagogi-ini cia Ayahudi. Nake Johana aari hamwe nao ari ta muiteitha wao.

⁶ Magithii matuikaniirie gicigirira kuu giothe nginya magikinya Pafu. Kuu magikora Muyaahudi wari muraguri na munabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesu, ⁷ nake aatungatigira baruthi uria wetagwo Serigio Paulu. Baruthi ucio wari mundu mugi, agitumanira Baranaba na Saulu tondu niendaga kuuiga kiugo kia Ngai. ⁸ No riri, Elumo ucio muraguri (amu uguo nguwo ruitwa riake riugite) akimakararia na akigeria kugarura baruthi ucio nigeetha ndagetikie. ⁹ Hindi iyo Saulu, uria wetagwo na ruitwa ringi Paulu ayuritwo ni Roho Mutheru, agikuirira Elumo maithe, akimwira atiri, ¹⁰ "Wee uri mwana wa mucukani na uri thu ya maundu maria mothe mega! Uiyuritwo ni mithemba yothe ya maheeni na waara. Nduri hindi ugaatiga kuogonia njira iria ciagirire cia Mwathani? ¹¹ Na riri, guoko kwa Mwathani nigugukirire. Nigutuika mutumumu na kwa ihinda ndugukorwo ukiona utheri wa riuu."

O hindi iyo akiona marundurundu, na akigilo ni nduma, akiambirira kuhambahabata, agicaragya mundu wa kumunyiita guoko amutongorie. ¹² Nake baruthi oona uria gwekika, agitikia, nigukorwo niagegirio ni urutani ucio ukoni Mwathani.

Paülü ari Antiokia ya Būriri wa Pisidia

¹³ Paulu na andu ariaa maari nao, moima Pafu makihaica marikabu magithii Periga kuu buriri wa Pamufilia, kuria Johana aamatigire agicooka Jerusalemu. ¹⁴ Moima Periga, magithii na mbere magikinya Antiokia ya buriri wa Pisidia. Na muthenya wa Thabatuu magitooona thunagogi magikara thi. ¹⁵ Thuutha wa guthomwo kwa Maandiko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makimatumanira makimeera atiri; "Arii a Ithe witu, angikorwo muri na uhoru wa kumirira andu-ri, maaririei."

¹⁶ Paulu akirugama, na aarikia kumakiria na guoko akimeera atiri: "Andu aya a Isiraeli o na inyu andu-a-Nduriri ari muhooyaga Ngai, ta thikiririai! ¹⁷ Ngai wa andu a Isiraeli niathuurire maithe maitu; agituma andu acio matheereme hindi iria maatuuraga Misiri, na akimaruta buriri ucio na hinya munene, ¹⁸ niakiririre mitugo yao ihinda ria ta miaka mirongo ina mari weru-ini, ¹⁹ akiniina nduriri mugwanja kuu Kaanani naguo buriri wacio akithe andu aake utuika igai riao. ²⁰ Uhoru ucio wothe wekikire ihinda-ini ria ta miaka magana mana ma mirongo itano.

"Thuutha wa uguo, Ngai akimahe atiririri buriri o nginya hindi ya Samuili uria wari munabii. ²¹ Hindi iyo andu makiuga maheo muthamaki, nake Ngai akimahe Saulu muru wa Kishu, wa mhiriga wa Benjamini, nake agiathana miaka mirongo ina. ²² Thuutha wa kweheria Saulu, agitua Daudi muthamaki wao. Akiruta ura umukoni, akiuga atiri, 'Ninyonete Daudi muru wa Jesii ari mundu ukenagia ngoro yakwa; we niarukaga uria wothe ngwenda eke.'

²³ "Kuuma ruciaro-ini rwa mundu uyuu, Ngai niareheire andu a Isiraeli Muhonokia, na niwe Jesu, o ta uria eeraniire. ²⁴ Jesu atanooka, Johana niahunjagira andu othe a Isiraeli uhoru wa kwirira mehia na uhoru wa kubatithio. ²⁵ Na riria Johana aarigagia wira wake niorire atiri: 'Mwiciragia ni ni ni u? Ni ti ni we. Aca ni ti ni, nowe niguuka thuutha wakwa, o we uria ni itagirwo kuohora ndigi cia iraatu ciake.'

²⁶ "Arii a Ithe witu, o inyu ciana cia Iburahimu, o na inyu andu-a-Nduriri ari mwitigirite Ngai, uhoru uyuu wa uhonokio ni ithu tatumirwo. ²⁷ Andu a Jerusalemu na anene o matiakuuranire Jesu, no ni undu wa uria maamuturire ciira, makihingia ciugo cia anabii iria ithomagwo o muthenya wa Thabatuu. ²⁸ O na gutuika mationire gutumi Kiganu gia gutuma ooragwo, nimathathire Pilato aathane ooragwo. ²⁹ Na maarikia kuhingia maundu mothe maria maandikitwo uhoru wake, makimucurira kuuma muti-iguru, makimuiga mbirira. ³⁰ No riri, Ngai niamuriukirie kuuma kuri

arĩa akuũ, ³¹ na kwa ihinda rĩa mĩthenya mũingĩ nĩonirwo nĩ andũ arĩa moimĩte nao Galili, magathĩĩ Jerusalemu. Na rĩu acio nĩo aira aake kũrĩ andũ aitũ.

³² "Tũramwĩra ũhoru mwega: Ũhoru ũrĩa Ngai eerĩre maithe maitũ, ³³ nĩatũhingĩrie ithũ ciana ciao, na ũndũ wa kũriũkia Jesũ. O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo thĩnĩ wa Thaburi ya keerĩ atĩrĩ:

"Wee ũrĩ Mũrũ wakwa;
ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.'

³⁴ Naguo ũhoru wa ma wa atĩ Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩguo ndakabuthe-rĩ, nĩ warĩtio na ciugo ici:

"Nĩngakũhe irathimo iria theru na iria itarĩ hĩndĩ ingĩaga iria cieriũrwo Daudi.'

³⁵ Ũndũ ũcio nĩwarĩtio handũ hangĩ atĩrĩ:

"Wee ndũkareka ũrĩa waku Mũtheru abuthe.'

³⁶ "Nĩgũkorwo rĩrĩa Daudi aarĩkirie gũtungatĩra Ngai rũciaro-inĩ rwake, nĩakuire; agĩthikwo hamwe na maithe make naguo mwĩrĩ wake ũkĩbutha. ³⁷ No ũrĩa Ngai aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ ndaabuthire.

³⁸ "Nĩ ũndũ ũcio, ariũ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ ũhoru wa kũrekerwo kwa mehia nĩũhunjĩtio kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa Jesũ. ³⁹ Na mũndũ wothe ũmwĩtĩkĩtie nĩatuuagwo mũthingu maũndũ-inĩ mothe marĩa watho wa Musa ũtangĩamũtuire mũthingu. ⁴⁰ Mwĩmenyererei, nĩgeetha ũhoru ũrĩa anabii maaririe ndũkanamũkore, rĩrĩa moigire atĩrĩ:

⁴¹ "Ta rorai, inyuĩ anyũrũrania,
gegaai na mũthire,
nĩgũkorwo nĩngwĩka ũndũ matukũ-inĩ manyu,
ũrĩa mũtangĩtĩkia,
o na mũngũrwo nĩ mũndũ.' "

⁴² Rĩrĩa Paũlũ na Baranaba moimaga thunagogi, andũ makĩmeera moke mũthenya ũrĩa warũmirĩre wa Thabatũ nĩguo mathĩĩ na mbere kwaria ũhoru ũcio. ⁴³ Hĩndĩ ĩrĩa mũcemanio wathĩre, Ayahudi aingĩ na andũ arĩa meegarũrite magatuĩka Ayahudi makĩrũmirĩra Paũlũ na Baranaba, nao makĩmaarĩria na makĩmaringĩrĩria mathĩĩ na mbere gũkara wega-inĩ wa Ngai.

⁴⁴ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmirĩre wa Thabatũ, hakuhi andũ othe a itũũra rĩu inene magũka kũgwa kiugo kĩa Mwathani. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi moonire kĩrĩndĩ kũu, makĩnyĩtwo nĩ ũiru na makĩaria ciugo njũru cia gũũkĩrĩra ũrĩa Paũlũ oigaga.

⁴⁶ Nao Paũlũ na Baranaba makĩmacookeria marĩ na ũcamba makĩmeera atĩrĩ, "No nginya tũngĩrambire kũheana kiugo kĩa Ngai kũrĩ inyuĩ. No rĩrĩ, kuona nĩmũraũrega na mũgetuĩra atĩ mũtiagarĩrwo nĩ muoyo wa tene na tene-rĩ, rĩu nĩtũkũgarũka tũthĩĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ⁴⁷ Nĩgũkorwo Mwathani atwathĩe agatwĩra atĩrĩ:

"Nĩndĩmũtuĩte ũtheri wa gũtherera andũ-a-Ndũrĩrĩ,
nĩguo mũtware ũhoru wa ũhonokio nginya ituri-inĩ cia thĩ.' "

⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maaiguire ũguo magĩkena na magĩtĩia kiugo kĩa Mwathani, nao andũ arĩa othe maathũrĩrio muoyo-inĩ wa tene na tene magĩtĩkia.

⁴⁹ Nakĩo kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja kũndũ guothe kũu bũrũri-inĩ. ⁵⁰ No Ayahudi magĩakĩrĩria atumia arĩa meyamũrĩre Ngai na maarĩ igweta, o na anene a itũũra inene. Makĩrutithia ngũĩ ya gũũkĩrĩra Paũlũ na Baranaba nĩguo manyariirwo, na makĩmaingata moime bũrũri-inĩ wao. ⁵¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩrĩbariba rũkũngũ kuuma magũrũ mao kuonania, atĩ nĩmatigana nao na magĩthĩĩ Ikonía. ⁵² Nao arutwo makĩyũrwo ni gĩkeno, na makĩyũrwo nĩ Roho Mũtheru.

14

Paũlũ na Baranaba marĩ Ikonía

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ na Baranaba marĩ kũu Ikonía, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mũtugo. Marĩ kũu makĩaria na ũhoti mũingĩ mũno o nginya Ayahudi aingĩ na andũ-a-Ndũrĩrĩ magĩtĩkia. ² No Ayahudi arĩa maaregire gwĩtĩkia nĩmathogothire andũ-a-Ndũrĩrĩ, makĩmathũkia meciiria nĩgeetha mookĩrĩre ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba magĩkara kũu ihinda iraaaya, makĩaria marĩ na ũcamba nĩ ũndũ wa Mwathani, o we wekĩre ndũmirĩri ya wega wake hinya na ũndũ wa kũmahotithia kũringa ciama na morirũ. ⁴ Andũ a itũũra rĩu inene makĩgayũkana; amwe magĩtĩkania na Ayahudi, nao arĩa angĩ magĩtĩkania na atũmwo. ⁵ Nĩ kwarĩ na ndundu yathugundĩtwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na Ayahudi, hamwe na atongoria ao, nĩguo mameeke ũuru, na mamahiga nyuguto. ⁶ No nao makĩmenya ũhoru ũcio,

na makĩũrĩra matũũra manene ma bũrũri wa Likaonia, na nĩmo Lisitera, na Deribe, o na bũrũri ũria wagũthiũrũrũkĩirie, ⁷ kũria maathire na mbere kũhunjia ũhoru mwega.

Paũlũ na Baranaba marĩ Lisitera na Deribe

⁸ Nakuo kũu Lisitera nĩ kwari mũndũ wari mwonju magũrũ, na aatũũrite arĩ mwonju kuuma gũciarwo na ndetwarĩte na magũrũ o nari. ⁹ Nake agĩthikĩrĩria Paũlũ akĩaria. Paũlũ aamũrora, akĩona atĩ aari na wĩtikio wa kũhonio, ¹⁰ akĩmwĩta na mũgambo mũnene, akĩmwĩra atĩri, “Rũgama na magũrũ maku!” Na o hĩndĩ iyo, mũndũ ũcio akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtwara.

¹¹ Rĩria gĩkundi kũu kĩa andũ kĩonire ũria Paũlũ eekĩte, gĩkĩanĩrĩra na rũthiomi rwa Likaonia gĩkiuga atĩri, “Ngai nĩciikũrũkĩte kũri ithuĩ itariĩ ta andũ!” ¹² Magĩta Baranaba Zeu,* nake Paũlũ makĩmwĩta Herime tondũ nĩwe wari mwaria ũria mũnene. ¹³ Mũthĩnjĩri-ngai ya Zeu, ũria hekarũ yake yari o hau nja ya itũũra, akĩrehe ndegwa na mahũa maatumĩtwa ta thũmbĩ hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene, tondũ we na gĩkundi kũu kĩa andũ nĩmendaga kũmarũfĩra magongona.

¹⁴ No rĩria atũmwo acio Baranaba na Paũlũ maaiguire ũguo, magĩtembũranga nguo ciao, makĩhanyũka, magĩtoonya kũri kĩrĩndĩ, makĩanagĩrĩra atĩri, ¹⁵ “Andũ aya, mũreka ũguo nĩkĩ? Ithuĩ tũrĩ o andũ ta inyuĩ. Tũmũreheire ũhoru mwega, wa kũmwĩra mũgarũrũke mũtigane na maũndũ marĩa matarĩ kiene, mũcookerere Ngai ũria ũtũũraga muoyo, o we ũria wombire igũrũ na thĩ na iria na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁶ Tene, nĩarekereire ndũrĩrĩ ciothe ithiĩage na mĩthiire yacio nyene, ¹⁷ no ndaigana gwĩtiga atarĩ na ũira wa kuonania atĩ arĩ kuo: nĩamuonetie ũtugi na ũndũ wa kũmuurĩria mbura yumĩte igũrũ na kũmũhe magetha hĩndĩ ya kĩmera; nĩamũheaga irio nyingĩ na akaiyũria ngoro cianyu na gĩkeno.” ¹⁸ No o na maarĩtie ciugo icio, nĩ maarĩ na wĩra mũritũ wa kũgĩria gĩkundi kũu kĩa andũ kĩmarũfĩre igongona.

¹⁹ Na rĩrĩ, hĩndĩ iyo Ayahudi angĩ magĩũka moimĩte Antiokia na Ikonia, nao makĩguucĩrĩria gĩkundi kũu kĩa andũ, gĩgĩcooka mwena wao. Gĩkundi kũu gĩkĩhũũra Paũlũ na mahiga nyugoto, na gĩkĩmũkururia, gĩkĩmũruta nja ya itũũra, gĩciĩrĩtie nĩ mũkuũ. ²⁰ No arutwo maarĩkia kũmũrigicĩria, agĩũkĩra agĩcooka itũũra-inĩ. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre, we na Baranaba makĩuma kũu magĩthĩ Deribe.

Paũlũ na Baranaba Gũcooka Antiokia ya Suriata

²¹ Paũlũ wa Baranaba makĩhunjia ũhoru mwega itũũra-inĩ rĩu na magĩtũma andũ aingĩ matũike arutwo. Magĩcooka makĩhũndũka magĩthĩ Lisitera, na Ikonia, na Antiokia, ²² magĩkagĩra arutwo hinya na kũmomĩrĩria nĩgeetha matũũre marũmĩte wĩtikio. Makameeraga atĩri, “No nginya ithuĩ tũgerere mathũina-inĩ maingĩ nĩguo tũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai.” ²³ Paũlũ na Baranaba makĩmaamũrĩra athuuri a kanitha na makĩhooya Ngai mehingĩte kũria irio, makĩmaneana kũri Mwathani, o we ũria meehokete. ²⁴ Thuutha wa gũtũkanĩria Pisidia, magĩkinya Pamufilia, ²⁵ na maarĩkia kũhunjia kiugo kũu Periga, magĩkũrũka magĩthĩ Atalia.

²⁶ Moima Atalia makĩhaica marikabu, magĩcooka Antiokia, o kũria maahoeirwo wega wa Ngai mbere nĩ ũndũ wa wĩra ũria maarĩkitie kũruta. ²⁷ Maakinya kũu magĩcookanĩrĩria andũ a kanitha hamwe, makĩmeera ũria wothe Ngai ekĩte agereire harĩo na ũria aahingũrĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ mũrango wa gwĩtikia. ²⁸ Nao magĩkara na arutwo kũu ihinda iraya.

15

Mũcemanio wa Kanitha Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, andũ amwe magĩkũrũka kuuma Judea magĩthĩ Antiokia, na nĩmarutaga ariũ a Ithe wĩtũ makameera atĩri: “Mũngĩaga kũrua kũringana na mũtugo ũria warutanirwo nĩ Musa, mũtingĩthonoka.” ² ũndũ ũyũ ũgĩtũma Paũlũ na Baranaba ma-cookanĩrie na makarananie mũno nao. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba makĩamũrwo, marĩ na etĩkia angĩ, maambate mathĩĩ Jerusalemu makone atũmwo na athuuri nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio. ³ Naguo kanitha ũkĩmoimagaria, na rĩrĩ maatuĩkanagĩria Foinike na Samaria, nĩmaheanaga ũhoru wa ũria andũ-a-Ndũrĩrĩ maagarũrũkire kũri Ngai. ũhoru ũcio ũgĩkenia ariũ a Ithe wĩtũ mũno. ⁴ Na maakinya Jerusalemu, makĩamũkĩrwo nĩ kanitha, na atũmwo, na athuuri, nao makĩmeera maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩte agereire harĩo.

⁵ Hĩndĩ iyo andũ amwe a arĩa meetĩkitie a thiritũ ya Afarisai makĩrũgama, makiuga atĩri, “Andũ a Ndũrĩrĩ no nginya marue na maathwo atĩ marũmagie watho wa Musa.”

* **14:12** Zeu yari ngai nene ya Ayunani, na niyo yari ngai ya itũũra rĩa Lisitera. Baranaba aatũũkaga nĩahanaine na ngai iyo.

⁶ Nao atŭmwo na athuuri magĭcemanĭa nĭgeetha maarĭrĭrie ũhoru ũcio. ⁷ Thuutha wa mĭario mĭingĭ, Petero akĭrŭgama, akĭmarĭria, akĭmeera atĭrĭ, "Ariŭ na aarĭ a Ithe witŭ, nĭmŭŭi atĭ ihinda rĭhĭtĭku, Ngai nĭathuurire kuuma gatagatĭ kanyu nĭguo andŭ-a-Ndŭrĭrĭ maigue ndŭmĭrĭri ya Ũhoru-ŭria-Mwega kuuma kŭrĭ nĭ na nĭguo metĭkie. ⁸ Nake Ngai, ŭria ũŭi ngoro, akionania atĭ nĭametĭkĭrĭte na ũndŭ wa kŭmahe Roho Mŭtheru, o ta ŭria aatŭhete. ⁹ Ndeekĭrĭre ngŭŭrani gatagatĭ gaitŭ nao, nĭgŭkorwo maatherire ngoro ciao na ũndŭ wa witĭkio. ¹⁰ Hakĭrĭ ŭguo-rĭ, nĭ kŭ kĭratŭma mwende kŭgeria Ngai na ũndŭ wa gwĭkĭra arutwo icooki ngingo rĭria ithuĭ o na kana maithe maitŭ tŭtarĭ twahota gŭkuua? ¹¹ Aca! Twĭtĭkĭtie atĭ tŭhonokete nĭ ũndŭ wa wega wa Mwathani witŭ Jesŭ, o ta ŭria o nao mahonokete."

¹² Nakĭo kŭngano gĭothe gĭgĭkĭra ki gĭgĭhĭkĭrĭria Baranaba na Paŭlŭ makĭheana ũhoru wa cĭama na morĭrŭ iria Ngai eekĭte kŭrĭ andŭ-a-Ndŭrĭrĭ agereire harĭo. ¹³ Rĭria maarĭkĭrie kwaria, Jakubu akĭaria akĭmeera atĭrĭ, "Ariŭ na aarĭ a Ithe witŭ, ta thĭkĭrĭria. ¹⁴ Simoni nĭatŭtaarĭia ŭria Ngai onanirie wendo wake hĭndĭ ya mbere na ũndŭ wa gwĭthuurĭra andŭ kuuma kŭrĭ andŭ-a-Ndŭrĭrĭ nĭguo matuĭke aake. ¹⁵ Nacio ciugo cia anabĭ ikaringana na ũhoru ũcio, o ta ŭria kwandĭkĭtwo atĭrĭ:

¹⁶ "Thuutha wa ŭguo nĭngacooka,
na njake rĭngĭ hema ya Daudi ĭria ĭgwĭte.
Nĭngaka ĭganjo rĭayo rĭngĭ,
na ndĭmĭcookie harĭa yarĭ,

¹⁷ nĭgeetha matigari marongoragie Mwathani,
o na andŭ othe a Ndŭrĭrĭ arĭa metanagĭo na rĭitwa rĭakwa,
ŭguo nĭguo Mwathani ŭria wĭkaga maŭndŭ macio ekuuga'

¹⁸ marĭa moĭkaine kuuma o tene.

¹⁹ "Nĭ ũndŭ ũcio-rĭ, nĭ ngŭtua atĭrĭ, tŭtĭge kŭrĭtŭhĭria ũhoru andŭ-a-Ndŭrĭrĭ arĭa maragarŭka kŭrĭ Ngai. ²⁰ Handŭ ha ŭguo-rĭ, twagĭrĭrwo tŭmaandĭkĭre marŭa, tŭmeere methemage kuumana na irio iria ithaahĭtio nĭ mĭhianano, ningĭ methemage kuumana na ũmaraya, na kuumana na nyama cia nyamŭ cia gŭitwo, o na kuumana na thakame. ²¹ Nĭgŭkorwo ũhoru wa Musa nĭwahunjagĭo matŭŭra-inĭ mothe o kuuma mahinda ma tene mŭno, na nĭŭthomagwo thunagogi-inĭ mĭthenya yothe ya Thabatŭ."

Marŭa ma Kĭama kŭrĭ Andŭ-a-Ndŭrĭrĭ arĭa Metĭkĭtie

²² Hĭndĭ ĭyo atŭmwo na athuuri, hamwe na kanitha wothe, magĭtua itua mathuure andŭ amwe ao mamatŭme Antiokia marĭ na Paŭlŭ na Baranaba. Magĭthuura Judasi (ŭria wetagwo Barasaba) na Sila, nao andŭ aya eerĭ maarĭ atongoria thĭinĭ wa arĭu a Ithe witŭ. ²³ Makĭmatŭma na marŭa maya:

Nĭ ithuĭ atŭmwo na athuuri, o ithuĭ arĭu a Ithe wanyu,

Kŭrĭ andŭ-a-Ndŭrĭrĭ arĭa metĭkĭtie kŭu Antiokia, na Suriata, na Kilikia:

Amŭkĭrai ngeithi.

²⁴ Nĭtŭiguŭte atĭ andŭ amwe nĭmooimire kŭrĭ ithuĭ matarĭ na rŭŭtha rwitŭ, na makĭmŭthĭnia, na makĭnyariira meciiria manyu nĭ ũndŭ wa maŭndŭ marĭa maaririe. ²⁵ Nĭ ũndŭ ũcio, ithuothe nĭtŭiguaniire tŭthuure andŭ amwe tŭmatŭme kŭrĭ inyuĭ marĭ na arata aitŭ endwa, Baranaba na Paŭlŭ, ²⁶ andŭ arĭa matwarĭrĭrie mĭoyo yao ŭgwati-inĭ nĭ ũndŭ wa rĭitwa rĭa Mwathani witŭ Jesŭ Kristŭ. ²⁷ Nĭ ũndŭ ũcio nĭtwatŭma Judasi na Sila nĭgeetha makĭndĭre ũhoru ŭyŭ tŭramwandĭkĭra na ciugo cia tŭnua twao. ²⁸ Nikuonekete arĭ wega kŭrĭ Roho Mŭtheru o na kŭrĭ ithuĭ tŭwe kŭmŭkuuithia mŭrigo ŭkĭrĭte maŭndŭ maya: ²⁹ Na rĭrĭ, mŭtikarĭiage irio iria irufŭrwo mĭhianano, na mŭtikanyuuge thakame, na mŭtikarĭiage nyama cia nyamŭ cia gŭitwo, na mŭtigane na ũmaraya. Mwetheema maŭndŭ macio-rĭ, nĭmŭgwĭka wega.

Tigwoi ũhoru.

³⁰ Nao andŭ acio makiugŭrwo ũhoru, na makĭharŭrŭka magĭthĭi Antiokia, kŭrĭa maacookanĭrĭrie kanitha hamwe, na makĭneana marŭa macio. ³¹ Rĭria andŭ maathomire marŭa macio, magĭkena nĭ ũndŭ wa ndŭmĭrĭri ya kŭmoomĭrĭria ĭria yaandĭkĭtwo marŭa-inĭ macio. ³² Nao Judasi na Sila, arĭa o ene maarĭ anabĭ, makĭaria maŭndŭ maingĭ ma kŭmĭrĭria na kuongerera arĭu a Ithe witŭ hinya. ³³ Thuutha wa gŭikara kŭu kwa ihinda-rĭ, makiugŭrwo ũhoru na irathimo cia thayŭ nĭ arĭu na aarĭ a

Ithe witü, nĩguo macooke kũrĩ andũ arĩa maamatũmĩte. ³⁴ (Nowe Sila akĩona arĩ wega aikare kũu.) ³⁵ No Paũlũ na Baranaba magĩtigwo kũu Antiokia, kũrĩa o, na andũ angĩ aingĩ maarutanaga na makahunjia kiugo kĩa Mwathani.

Paũlũ na Baranaba Gũkararania

³⁶ Thuutha wa mĩthenya iigana ũna, Paũlũ akũira Baranaba atĩrĩ, “Reke tũcooke tũgaceerere ariũ na aarĩ a Ithe witũ matũũra-inĩ mothe marĩa tũhunjĩtie kiugo kĩa Mwathani, tũkamenye ũria matariĩ.” ³⁷ Baranaba nĩeendaga kuoya Johana, ũria wetagwo Mariko mathĩĩ nake, ³⁸ no Paũlũ ndonaga arĩ wega mathĩĩ nake, tondũ nĩamatiganĩirie rĩria maarĩ Pamufilia na akĩaga gũthĩĩ kũruta wĩra nao. ³⁹ Makĩgĩa na gũkararania kũnene o nginya makĩamũkana. Baranaba akĩoya Mariko, makĩhaica marikabu, magĩthĩĩ Kuporo, ⁴⁰ no Paũlũ agĩthuura Sila, na maarĩkia kũhooerwo wega wa Mwathani nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, magĩthĩĩ. ⁴¹ Agĩtuĩkanĩria Suriata na Kilikia, agĩkagĩra makanitha hinya.

16

Timotheo Kũnyĩitana na Paũlũ na Sila

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ agĩkinya Deribe agĩcooka akiuma kuo agĩthĩĩ Lisitera, kũrĩa mũrutwo wetagwo Timotheo aatũũraga, ũria nyina aarĩ Mũyahudi mũtumia wetĩkĩtie Ngai, no ithe aarĩ Mũyunani. ² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ a kũu Lisitera na Ikonía nĩmaragya wega igũrũ riake. ³ Paũlũ nĩeendaga mathĩĩ nake rũgendo, no nĩ tondũ wa Yahudi arĩa maatũũraga kũu, akĩmũruithia nĩgũkorwo nĩmooĩ atĩ ithe aarĩ Mũyunani. ⁴ Na rĩria maathĩiaga kuuma itũũra nginya rĩria rĩngĩ, nĩmeeraga andũ matua marĩa maatũitwo nĩ atũmwo na athuuri kũu Jerusalemu nĩguo andũ mamaathĩkagĩre. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio makanitha makĩgĩa na hinya ũhoroinĩ wa gwĩtikia na makongererekaga mũigana o mũthenya.

Paũlũ kuona Kĩoneki kĩa Mũndũ wa Makedonia

⁶ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao magĩtuĩkanĩria bũrũri wothe wa Firigia na Galatia, nĩgũkorwo nĩmagĩrĩtio nĩ Roho Mũtheru kũhunjia kiugo kũu bũrũri wa Asia. ⁷ Rĩria maakinĩire mũhaka-inĩ wa Misia, makĩgeria gũtoonya Bithinia, no Roho wa Jesũ ndaigana kũmetikĩria gũtoonya. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩhitũka Misia, magĩkũrũka magikinya Teroa. ⁹ Ũtukũ ũcio-rĩ, Paũlũ akĩona kĩoneki kĩa mũndũ wa Makedonia arũgamĩte akĩmũthaitha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka gũkũ Makedonia ũtũteithie.” ¹⁰ Paũlũ aarĩkia kuona kĩoneki kũu, tũkũhaarĩria o hĩndĩ iyo nĩgeetha tũthĩĩ Makedonia, tũgĩtua atĩ Ngai nĩatwĩtite tũkamahunjĩrie Ũhoroinĩ-Mwega.

Kũhonoka kwa Lidia kũu Filipi

¹¹ Twaarĩkia kuuma Teroa, tũgĩthĩĩ na marikabu twerekeire Samotherake, na mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩthĩĩ Neapoli. ¹² Kuuma kũu tũgĩthĩĩ Filipi, kũrĩa gwathagwo nĩ andũ a Roma, na nĩrĩo rĩarĩ itũũra rĩria inene rĩa bũrũri ũcio wa Makedonia. Na tũgũkara kũu mũthenya itaarĩ mũingĩ.

¹³ Mũthenya wa Thabatũ wakinya tũkiuma nja ya kĩhingo gĩa itũũra, tũgĩthĩĩ rũũ-inĩ, tũtaanyĩte kuona handũ ha kũhooerwo Ngai. Tũgũkara thĩ na tũkĩambũrĩria kwarĩria andũ-a-nja arĩa monganĩte hau. ¹⁴ Na rĩrĩ, ũmwe wa andũ-a-nja acio maathĩkĩrĩirie eetagwo Lidia, ũria warĩ mwonjoria wa nguo cia rangi wa ndathi, na oimĩte itũũra rĩa Thuatira, na aarĩ mũhooi Ngai. Nake Mwathani akĩhingũra ngoro yake, akĩamũkĩra ndũmirĩri ya Paũlũ. ¹⁵ Rĩria we na andũ a nyũmba yake maabatithirio-rĩ, nĩatũnyĩtĩre ũgeni gwake mũciĩ agĩtwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmuonete atĩ nĩnjĩtikĩtie Mwathani-rĩ, ũkai mũgũgũgũ nyũmba gwakwa.” Nake agĩtũringĩrĩria tũthĩĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Njeera

¹⁶ Hĩndĩ imwe tũgĩthĩĩ harĩa haahooyagĩrwo Ngai, nĩtwatũngirwo nĩ mũirĩtu warĩ ngombo na nĩarĩ na roho wa kũragũra. Nake nĩatũmaga ene we meonere mbeeca nyingĩ mũno nĩ ũndũ wa ũragũri wake ¹⁷ Mũirĩtu ũcio akĩrũmirĩra Paũlũ hamwe na ithuĩ, akĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩ ndungata cia Ngai-Ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na maramũhe ũhoru wa njira ya ũria mũngĩhonokio.” ¹⁸ Mũirĩtu ũcio agĩthĩĩ na mbere na gwĩka ũguo mũthenya mũingĩ. Marigĩrĩrio-inĩ Paũlũ agĩthĩrĩka mũno nginya akĩhũgũkĩra roho ũcio akĩwũra atĩrĩ, “Ndagwatha thĩnĩ na rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ uume thĩnĩ wake!” O hĩndĩ iyo roho ũcio ũkĩmuuma.

¹⁹ Rĩria ene mũirĩtu ũcio ngombo maamenyire atĩ mwĩhoko wao wa kuona mbeeca nĩwathira, makĩnyĩta Paũlũ na Sila makĩmaguucũrũria makĩmatoonyia ndũnyũ mbere ya aathani. ²⁰ Makĩmarehe mbere ya acirithania, makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ Ayahudi,

na nĩmararehe ngũĩ itũũra-inĩ riiitũ ²¹ nĩ ũndũ wa kũrutana mĩtugo ĩrĩa ithuĩ andũ a Roma tũtagĩrĩrwo nĩ gwĩtikĩra o na kana kũmĩka.”

²² Nakĩo kĩrĩndĩ gĩgũkĩrĩra Paũlũ na Sila kĩmeeke ũuru no aciirithania makĩruta watho aĩ marutwo nguo na mahũũrwo iboko. ²³ Thuutha wa kũhũũrwo mũno magũkio njeera, na mũrangĩri wa njeera agĩathwo amarangĩre wega. ²⁴ Aarĩkia kwamũkĩra watho ũcio, akĩmaikia kanyũmba ka na thĩĩnĩ na akĩohithania magũrũ mao na ndungu.

²⁵ Na rĩrĩ, ta ũtukũ gatagatĩ, Paũlũ na Sila nĩkũhooya maahooyaga makĩinagĩra Ngai nyĩmbo, nao andũ arĩa angĩ mohetwo makamathikĩrĩria. ²⁶ Na o rĩmwe gũkĩgĩa gĩthingithia kĩnene o nginya mĩthingi ya njeera ĩgĩthingitha. Nayo mũrango yotho ya njeera ikĩhingũka o rĩmwe, na mũnyororo ya mũndũ o mũndũ ikĩregera. ²⁷ Mũrangĩri wa njeera akĩarahũka, na rĩrĩa aarorire akĩona mũrango ya njeera ĩrĩ mĩhingũku, akĩruta rũhiũ rwake rwa njora akĩenda kwĩyũraga tondũ eeciiririe aĩ andũ arĩa moohetwo nĩmoorĩte.* ²⁸ No Paũlũ akĩanĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkegere ngero! Ithuotho tũrĩ ho!”

²⁹ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera agĩtia matawa, agĩcooka akĩhanyũka thĩĩnĩ akĩinainaga, akĩgũithia mbere ya Paũlũ na Sila. ³⁰ Agĩcooka akĩmoimia na nja, akĩũria atĩrĩ, “Athuuri aya, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo honoke?”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ītikia Mwathani Jesũ, na nĩkũhonoka, wee, o hamwe na andũ a nyũmba yaku.” ³² Magĩcooka makĩmwarĩria ũhoro wa kiugo kĩa Mwathani, hamwe na andũ arĩa angĩ othe maarĩ gwake nyũmba. ³³ O ĩhinda rĩu rĩa ũtukũ, mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmooya, akĩmathambia ironda, na o hĩndĩ ĩyo we na andũ othe a nyũmba yake makĩbatithio. ³⁴ Mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmatwara gwake nyũmba, na akĩmahe irio. Akĩyũrwo nĩ gĩkeno tondũ nĩeetĩkirie Ngai, we o hamwe na andũ a nyũmba yake yotho.

³⁵ Na rĩrĩ, gwakĩa aciirithania magĩtũma thigari ikeere mũrangĩri ũcio wa njeera atĩrĩ, “Rekereria andũ acio mathũ.” ³⁶ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera akĩra Paũlũ atĩrĩ, “Aciirithania maathana, moiga aĩ wee na Sila mũrekererio. Rĩu no mũthĩ. Thĩĩnĩ na thayũ.”

³⁷ No Paũlũ akĩra thigari icio atĩrĩ, “Maratũhũũrĩre mbere ya mũingĩ tũtaciirithĩtio, o na gũtũka ithuĩ tũrĩ raiya a Roma, na maratũũkia njeera. Rĩu marakĩenda gũtũruta na hĩtho? Aca! Reke mooke o ene matũrute nja, matuumagarie.”

³⁸ Nacio thigari ĩgĩcookeria aciirithania ũhoro ũcio, na rĩrĩa maaiguire aĩ Paũlũ na Sila maarĩ raiya a Roma, makĩmaka. ³⁹ Nao magĩũka kũmahooreria, na makĩmoimagaria kuuma njeera, makĩmathaitha moime itũũra rĩu mathĩ. ⁴⁰ Paũlũ na Sila maarĩkia kuuma njeera, magĩthĩ mũciĩ kwa Lidia, kũrĩa maakorire ariũ na aarĩ a Ithe witũ, na makĩmoomĩrĩria. Magĩcooka magĩthĩira.

17

Paũlũ na Sila marĩ Thesalonike

¹ Na rĩrĩ, maarĩkia gũtũkanĩria Amufipoli na Apolonia, magĩkinya Thesalonike, kũrĩa kwarĩ na thunagogi ya Ayahudi. ² Paũlũ agĩtoonya thunagogi, o ta ũrĩa aamenyerete, na mũthenya ĩtatũ ya Thabatũ akĩaranĩria nao kuuma Maandĩko-inĩ, ³ akĩmataarĩria na akĩmaiguithia aĩ kwarĩ o nginya Kristũ anyariĩrĩke na ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Akĩmeera atĩrĩ, “Jesũ ũyũ ndĩramũhe ũhoro wake-rĩ, nĩwe Kristũ.” ⁴ Ayahudi amwe magĩtikĩra ũhoro ũcio na magĩtũka a thiritũ ya Paũlũ na Sila, o ũndũ ũmwe na gĩkundi kĩnene kĩa Ayunani etigiri-Ngai, o na atumia aingĩ arĩa maarĩ igweta.

⁵ No Ayahudi makĩigua ũuru; nĩ ũndũ ũcio magĩcaria andũ arĩa maarĩ mũtugo mũũru kuuma ndũnyũ, makĩmacookanĩrĩria gĩkundi, na makĩambĩrĩria kũruta ngũĩ kũu itũũra-inĩ. Nao makĩhanyũka kwa Jasoni gwetha Paũlũ na Sila nĩgeetha mamoiemie nja kũrĩ kĩrĩndĩ. ⁶ No rĩrĩa maamaagire, magĩkururia Jasoni na ariũ a Ithe witũ amwe, makĩmarehe kũrĩ anene a itũũra, makĩanagĩrĩra atĩrĩ: “Andũ aya nĩo marehete thĩina thĩ yotho, na rĩu nĩmookĩte gũkũ, ⁷ na Jasoni nĩamanyiĩtĩte ũgeni thĩĩnĩ wa nyũmba yake. Othe nĩmarakararia watho wa Kaisari, makoiga aĩ nĩ kũrĩ na mũthamaki ũngĩ wĩtagwo Jesũ.” ⁸ Rĩrĩa maaiguire ũguo, kĩrĩndĩ kũu na anene a itũũra magĩtangĩka mũno. ⁹ Hĩndĩ ĩyo magĩtia Jasoni na andũ arĩa angĩ maarĩ nao irĩhi rĩa kũmarũgamĩrĩra, magĩcooka makĩmarekereria mathĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Berea

* **16:27** Mũndũ muohe angĩorire njeera, mũthigari nĩwe woragagwo, nĩkĩo mũthigari ũyũ endaga kwĩyũraga o kabere.

¹⁰ Na kwarĩkia gūtuka-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ magitũma Paũlũ na Sila mathiĩ Berea. Nao maakinya kuo, magitooanya thunagogi ya Ayahudi. ¹¹ Na rĩrĩ, Ayahudi a Berea maarĩ a ngoro njega gũkĩra Ayahudi a Thesalonike, nĩgũkorwo nĩmamũkĩrire ndũmirĩri marĩ na wendo mũingĩ, na magathuuhuragia Maandiko o mũthenya, nĩgeetha moone kana ũria Paũlũ aameeraga warĩ ũhoru wa ma. ¹² Ayahudi aingĩ nĩmetikirie, o ũndũ ũmwe na atumia aingĩ a Ayunani arĩa maarĩ igweta, o na andũ arũme aingĩ Ayunani.

¹³ Rĩria Ayahudi a Thesalonike maamenyire atĩ Paũlũ nĩahunjagia kiugo kĩa Ngai kũu Berea-rĩ, magĩthiĩ kũu o nakuo, magĩthogotha kĩrĩndĩ na magĩgĩthũkia ngoro. ¹⁴ Hĩndĩ o iyo ariũ na aarĩ a Ithe witũ magitũma Paũlũ athiĩ ndwere-inĩ cia iria, no Sila na Timotheo magĩtigwo kũu Berea. ¹⁵ Nao andũ arĩa moimagaririe Paũlũ, makĩmũkinyia Athene, na magĩcooka marĩ na ndũmirĩri ya Sila na Timotheo atĩ mathiĩ kũrĩ Paũlũ narua o ta ũria kũngĩhoteka.

Paũlũ arĩ Athene

¹⁶ Paũlũ o ameteirene kũu Athene-rĩ, nĩatangĩkire ngoro mũno nĩkuona ũria itũũra rĩu rĩaiyũrite mĩhianano. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩaranagĩria na Ayahudi o na Ayunani arĩa meeyamũriire Ngai kũu thunagogi-inĩ, o na ningĩ akaaragia ndũnyũ-inĩ o mũthenya na andũ arĩa maakoragwo ho. ¹⁸ Nakĩo gĩkundi kĩa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ũũgĩ,* makĩambĩrĩria gũkararania nake. Amwe ao makĩũria atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ wa mũhuhu arageria kuuga atĩa?" Nao andũ arĩa aingĩ makiuga atĩrĩ, "Nĩ ta mũndũ ũrahanjia ũhoru wa ngai ng'eni." Moigaga ũguo tondũ Paũlũ aahunjagia ũhoru Mwega wa Jesũ o na wa kũriũka gwake. ¹⁹ Hĩndĩ iyo makĩmuoya na makĩmũtwara mbere ya mũcemanio wa Areopago,† makĩmwĩra atĩrĩ, "No twende kũmenya atĩrĩ, ũrutani ũyũ mwerũ ũrarutana nĩ ũrĩkũ?" ²⁰ Tũraigua ũgĩtwarĩria maũndũ mageni, na nĩtũkwenda kũmenya ũria moigite." ²¹ (Andũ othe a Athene na andũ a kũngĩ arĩa maatũũraga kuo matirĩ ũndũ ũngĩ meekaga tĩga kwaria na gũthikĩrĩria ũhoru wa maũndũ marĩa mageni).

²² Hĩndĩ iyo Paũlũ akĩrũgama mũcemanio-inĩ wa kĩaama kũu gietagwo Areopago akĩmeera atĩrĩ: "Andũ aya a Athene, nĩnguona atĩ maũndũ-inĩ mothe mũrĩ andũ a ndini mũno. ²³ Nĩgũkorwo o na nĩnyonete kĩgongona kĩandikĩtuo maandiko maya: KŪRĪ NGAI ĪRĪA ĪTOĪO, rĩria ngoretwo ngĩceera na ngarora wega indo cianyu iria nyamũre cia kũhooywo. Na rĩrĩ, kĩrĩa mũhooyaga mũtooĩ nĩkĩo ngũmũhe ũhoru wakĩo.

²⁴ "Ngai ũria wombire thĩ na indo ciothe iria irĩ kuo nĩwe Mwathani wa igũrũ na thĩ, na ndatũũraga hekarũ ciakĩtuo na moko. ²⁵ Na ndatungatagwo na moko ma andũ, ta abataire kĩndũ, tondũ we mwene nĩwe ũheaga andũ muoyo na mĩhũmũ o na indo iria ingĩ ciothe. ²⁶ Kuuma harĩ mũndũ ũmwe, nĩathondekire ndũrĩrĩ ciothe cia andũ nĩguo matũũre kũndũ guothe thĩ, na agĩtua mahinda mao o na kũndũ kũria megũtũũra. ²⁷ Ngai eekire ũguo nĩgeetha andũ mamũmaathe na hihi mamũhambatĩrie mamuone, o na gũtũũka ndarĩ haraaya na o ũmwe witũ. ²⁸ 'Nĩgũkorwo nĩ thĩni wake tũtũũraga na tũgetwara, na tũgakorwo tũrĩ muoyo.' O ta ũria aandĩki amwe a nyĩmbo cianyu moigite atĩrĩ, 'Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwake.'

²⁹ "Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ a rũciaro rwa Ngai, tũtiagĩrĩrwo nĩ gwĩciiria atĩ Ngai ahaana ta mũhianano wa thahabu kana wa betha, o na kana wa ihiga, ũria ũthondeketwo na mũthugundĩre na ũũgĩ wa mũndũ. ³⁰ Mahinda ma tene Ngai ndaigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio wa kwaga ũmenyo, no rĩu nĩathĩte andũ othe a kũndũ guothe merire. ³¹ Nĩgũkorwo nĩatuĩte mũthenya ũria agaatuĩra thĩ ciira na kĩhooito na ũndũ wa mũndũ ũria athuurĩte. Nĩamenyithanĩte ũndũ ũyũ kũrĩ andũ othe na ũndũ wa kũriũkia Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ."

³² Hĩndĩ irĩa maigũire ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ, amwe ao magĩtheka, no aingĩ makiuga atĩrĩ, "Nĩtũkwenda gũkũũgua ũkĩaria ũhoru ũcio hĩndĩ ingĩ." ³³ Maarĩkia kuuga ũguo, Paũlũ akĩehera Kĩama-inĩ kũu. ³⁴ Andũ mataarĩ aingĩ magĩtũũka arũmirĩri a Paũlũ na magĩtũũkia. ũmwe wao aarĩ Dionisio, mũndũ warĩ wa thiritũ ya Areopago, o na mũtumia wetagwo Damari, na aingĩ maigana ũna.

18

Paũlũ arĩ Korinitho

* **17:18** Arutani a Epikurio maarutanaga atĩ ũndũ ũria mwega mũno makĩria warĩ gwĩkenia. Nao arutani a Sitoiko maarutanaga atĩ andũ matũũranagie wega na indo ciothe cia thĩ, matekũmakio nĩ ũhoru wa ruo kana mwago, o na kana wa maũndũ mega na moru ngoro-inĩ. † **17:19** Areopago nĩ kuuga "Kĩrĩma kĩa Aresi"; Aresi yarĩ ngai ya Ayunani ya marurumĩ na mbaara.

¹ Thuutha ūcio, Paŭlū akiuma Athene agĩthiĩ Korinitho. ² Aakinya kũu agĩkora Mũyahudi wetagwo Akula, mündũ waciariro Ponto, na aakoretwo oka kuuma Italia marĩ na mŭtumia wake Pirusila, tondũ Kilaudio nĩathanĩte Ayahudi othe moime Roma. Nake Paŭlū agĩthiĩ kũmona, ³ na tondũ Paŭlū aarĩ mŭtumi wa hema o tao-rĩ, agĩkarania na akĩrutithania wĩra nao. ⁴ O mũthenya wa Thabatũ nĩaheanaga ūhoro thunagogi-inĩ, akĩgeria kũguithia Ayahudi na Ayunani.

⁵ Rĩrĩa Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia, Paŭlū akĩrutĩra gũkorwo akĩhunja mahinda mothe, na akoimbũragĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. ⁶ No rĩrĩa Ayahudi maakararirie Paŭlū na makĩmũruma, akĩribariba nguo ciake nĩ ūndũ wa kũng'ũrika na akĩmeera atĩrĩ, "Thakame yanyu ĩromũcookerera! Nĩ ndĩrĩ ūndũ ingĩũrio nĩ ūndũ wanyu. Kuuma rĩu ngũcooka gũthiĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ."

⁷ Hĩndĩ ĩyo Paŭlū akiuma kũu thunagogi-inĩ, agĩthiĩ kwa mündũ wetagwo Titio Jusito, warĩ mũhooi Ngai, nayo nyũmba yake yariganĩte na thunagogi. ⁸ Nake Kirisipo, ūrĩa warĩ mũtongoria wa thunagogi, agĩtikia Mwathani hamwe na nyũmba yake yothe; na andũ aingĩ a Korinitho arĩa maamũguire akĩaria magĩtikia na makĩbatithio.

⁹ Ūtukũ ūmwe Mwathani akĩra Paŭlū na kĩoneki atĩrĩ, "Ndũkae gwĩtigĩra; thĩ na mbere na kũheana ūhoro, na ndũgaakire. ¹⁰ Nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe, na gũtirĩ mündũ ūgũgũtharĩkĩra agwĩke ūru, tondũ ndĩ na andũ aingĩ gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ." ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio Paŭlū agĩkara kũu mwaka ūmwe na nuthu, akĩmarutaga kiugo kĩa Ngai.

¹² Rĩrĩa Galio aarĩ barũthi wa Akaiia, Ayahudi makĩnyitana magĩtharĩkĩra Paŭlū na makĩmũtwara igooti-inĩ. ¹³ Makiuga atĩrĩ, "Mündũ ūyũ araringĩrĩria andũ kũhooya Ngai na njĩra ĩrĩa ĩrganĩte na watho."

¹⁴ Na rĩrĩa Paŭlū endaga kwaria, Galio akĩra Ayahudi atĩrĩ, "Korwo inyuĩ Ayahudi mũrateta nĩ ūndũ wa ūndũ mũũru kana ngero njũru-rĩ, nĩ hangĩrĩ na gĩtũmi gĩa kũmũthikĩrĩria inyuĩ. ¹⁵ No kuona atĩ nĩ ūhoro wa ciũria ikonĩ ciugo na marĩtwa na watho wanyu inyuĩ ene-rĩ, menyai ūrĩa mũgwĩka. Nĩ ndigũtuika mũtui ciira wa maũndũ ta macio." ¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio akiuga marutũrũro kuuma igooti-inĩ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Ayahudi acio othe makĩgarũrũkĩra Sosithene mũtongoria wa thunagogi, na makĩmũhũrĩra hau mbere ya igooti. No Galio ndaigana kũrũmbũyania na ūhoro ūcio o na atĩa.

Pirusila na Akula, na Apolo

¹⁸ Paŭlū nĩaikaririe kũu Korinitho kwa ihinda. Agĩcooka agĩtiga ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo, akĩhaica marikabu agĩthiĩ Suriata, marĩ hamwe na Pirusila na Akula. Atanahaica marikabu, aambire akĩenjwo njuĩrĩ yake arĩ kũu Kenikire, tondũ wa mwĩhitwa eehĩĩte. ¹⁹ Nao maakinya Efeso, Paŭlū agĩtiga Pirusila na Akula kuo. We mwene agĩtoonya thunagogi na akĩaranĩria na Ayahudi. ²⁰ Nao makĩmũũria aikaranganie nao kuo, nowe akĩrega. ²¹ No rĩrĩa oimaga kuo, akĩmeera atĩrĩ, "Aakorwo nĩ wendi wa Ngai, nĩndĩrĩcooka." Nake akĩhaica marikabu akiuma Efeso. ²² Rĩrĩa aakinyire Kaisarea, akĩambata agĩthiĩ kũgeithia Kanitha, agĩcooka agĩkũrũka agĩthiĩ nginya Antiokia.

²³ Na thuutha wa Paŭlū gũkaranga kũu Antiokia, akiuma kuo, na agĩthiĩ kũndũ na kũndũ bũrũri wothe wa Galatia na Firigia, akĩũmagĩrĩria arutwo othe.

²⁴ O ihinda-inĩ rĩu, Mũyahudi wetagwo Apolo, waciariro Alekisanderia,* agĩũka Efeso. Aarĩ mündũ mũthomu, na aarĩ na ūũgĩ mũingĩ mũno wa Maandĩko. ²⁵ Nĩarutĩtwa na njĩra ĩrĩa ya Mwathani, na akaaragia na kĩyo kĩnene, na akarutanaga ūhoro wa Jesũ atekũhĩtia, o na gũtuika ūbatithio ūrĩa ooi warĩ o wa Johana. ²⁶ Nake akĩambĩrĩria kwaria na ūcamba kũu thunagogi-inĩ. Rĩrĩa Pirusila na Akula maamũguire akĩaria, makĩmũnyitana ūgeni kwao mũciĩ na makĩmũtaarĩria ūhoro wa njĩra ya Ngai wega makĩria.

²⁷ Na rĩrĩa Apolo eendaga gũthiĩ Akaiia, ariũ na aarĩ a Ithe witũ makĩmũũmĩrĩria na makĩandĩkĩra arutwo akuo marũa makĩmeera mamwamũkĩre. Na aakinya kuo agĩtuika ūteithio mũnene kũrĩ andũ arĩa meetĩkĩtie nĩ ūndũ wa wega wa Ngai. ²⁸ Nĩgũkorwo arĩ na ūhoti mũingĩ, nĩahootire Ayahudi biũ mbere ya andũ othe, akĩonanagia kuuma kũrĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

19

Paŭlū arĩ Efeso

* 18:24 Alekisanderia rĩarĩ itũũra rĩa bũrũri wa Misiri, na nĩrĩo rĩarĩ rĩa keerĩ kũneneha kũria guothe thirikari ya Roma yaathanaga. Rĩarĩ na Ayahudi aingĩ mũno.

¹ Na rīrī, hīndī iyo Apolo arī kūu Korinitho, Paūlū akīgerera njira irīa yatuīkanīire mwena wa rūgongo agithīi nginya Efeso. Aakinya kūu agīkora arutwo amwe kuo.

² Akīmooria atīrī, “Nīmwmūkīre Roho Mūtheru rīrīa mwetīkīre?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Aca, ithuī o na tūtīrī twaigua atī nī kūrī Roho Mūtheru.”

³ Nī ūndū ūcio Paūlū akīmooria atīrī, “Mwakībatithirio ūbatithio ūrīkū?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Twabatithirio ūbatithio wa Johana.”

⁴ Paūlū akīmeera atīrī, “Ūbatithio wa Johana warī ūbatithio wa kwīrira kwa mehia. Eeraga andū metīkie ūrīa ūgūūka thuutha wake, nake nīwe Jesū.” ⁵ Rīrīa maaiguire ūguo, makībatithio thīnī wa rītwa rīa Mwathani Jesū. ⁶ Hīndī irīa Paūlū aamaigūire moko, Roho Mūtheru akīmaikūrūkira, nao makīaria na thiomī ingī na makīratha mohoro. ⁷ Nao othe maarī ta andū ikūmī na eerī.

⁸ Paūlū agītoonya thunagogi, na ihinda rīa mēri itatū akīaria na ūcamba kuo, akīgeragia kūringīrīria andū ūhoro wa ūthamaki wa Ngai. ⁹ No amwe ao makīmūmia ngoro; makīaga gwītīkia na magīcambia Njira iyo mbere ya kīrīndī. Nī ūndū ūcio Paūlū akīmeherera. Akīoya arutwo agithīi nao nyūmba irīa yathomithagīrio andū ya Turano, akaaranagīria na andū o mūthenya arī kuo. ¹⁰ Ūndū ūyū nīwathiire na mbere ihinda ta rīa mīaka īrī, o nginya Ayahudi na Ayunani othe arīa maatūūraga būrūri wa Asia makīgua kiugo kīa Mwathani.

¹¹ Ngai nīaringire ciama cia mwanya agereire harī Paūlū, ¹² o nginya itambaya na nguo irīa ciahutagia mwīrī wake igatwarīrwo andū arīa maarī arūaru, nao makahona mīrimū yao na ngoma thūku ikamatiga.

¹³ Na rīrī, Ayahudi amwe arīa maathīaga makīngataga ngoma thūku makīgeria kūhūthīra rītwa rīa Mwathani Jesū harī andū arīa maarī na ndaimono. Moigaga atīrī, “Thīnī na rītwa rīa Jesū, ūrīa ūhunjagio nī Paūlū, ndagwatha uume.” ¹⁴ Ariū mūgwanga a Mūyahudi wetagwo Sikeva, warī mūthīnjīri-Ngai mūnene, nīmekaga ūguo. ¹⁵ Mūthenya ūmwe, ngoma thūku ikīmacookeria ikīmeera atīrī, “Jesū nīndīmūū na nīnjūū ūhoro wa Paūlū, no inyuī mūrī a?” ¹⁶ Hīndī iyo mūdū ūcio warī na ngoma thūku akīmarūgīrīra akīmatooria othe. Akīmahūra mūno nginya makīuma nyūmba iyo makūra marī njaga makiuraga thakame.

¹⁷ Rīrīa Ayahudi na Ayunani arīa maatūūraga Efeso maamenyire ūhoro ūcio, othe makīyūrwo nī guoya, nārīo rītwa rīa Mwathani Jesū rīgītūgīrio. ¹⁸ Andū aingī a arīa meetīkīre makīyūmīria na makīumbūra waganu wao matekūhitha. ¹⁹ Andū aingī arīa maaragūraga, magīcookanīrīria mabuku mao na makīmacinīra mbere ya andū othe. Rīrīa maatarire thogora wa mabuku macio, magīkinyia durakima ngiri mīrongo itano. ²⁰ Kiugo kīa Mwathani gīkīhunja mūno na njira iyo na gīkīgia na hinya.

²¹ Thuutha wa maūdū macio mothe gwīkīka, Paūlū agītua itua rīa gūthīi Jerusalemu, atuīkanīire Makedonia na Akaia. Akiuga atīrī, “Ndaarīkia gūkinya kūu, no nginya ngaacooka thīi Roma.” ²² Agītūma andū eerī a arīa maamūteithagīrīria, na nīo Timotheo na Erasito, mathīi Makedonia, nake agīkaranga kūu būrūri wa Asia gwa kahinda kanini.

Ngūū kūu Efeso

²³ Ihinda-inī rīu nī kwagūire na thogothogo nene ikonīi ūhoro wa Njira iyo. ²⁴ Mūturi wa indo cia betha wetagwo Demeterio, ūrīa wathondekaga tūmīhianano twa betha twa Aritemī, nīatūmaga andū arīa maaturaga indo icio magīe na wonjoria mūnene. ²⁵ Nake agīcookanīrīria andū acio maaturaga indo icio, hamwe na aruti a wīra arīa maarutaga wīra ūhaanaine na wao, akīmeera atīrī, “Andū aya, inyuī nīmūū nītuonaga uumithio mūnene kauma kūrī wonjoria ūyū. ²⁶ Na nīmūrona na mūkaigua ūrīa mūdū ūyū ūretwo Paūlū aigūthītie na akahīthitha andū aingī gūkū Efeso, na makīria būrūri wothē wa Asia akiugaga atī ngai irīa ithondeketwo nī mūdū ti ngai o na hanini. ²⁷ Ūgwati ūrīa ūrī ho nī atī to wonjoria witū wiki ūkūmenererio, no o na hekarū ya ngai ya mūdū-wa-nja irīa nene īitagwo Aritemī nīkwagithio kīene, na ngai iyo ya mūdū-wa-nja yo nyene, irīa ihooyagwo būrūri-inī wothē wa Asia, na thī yothe, nīkūimwo ūkaru wayo.”

²⁸ Rīrīa maaiguire ūguo, makīng'ūrīka mūno na makīanīrīra, makiugaga atīrī: “Aritemī wa Aefeso nī mūnene!” ²⁹ Na thuutha wa kahinda kanini itūūra rīu rīkīyūra inegene. Andū acio othe makīnyīita Gayo na Arīstarīko arīa moimīte Makedonia na Paūlū, nao makīhanyūka marī ngoro īmwe magītoonya nyūmba irīa yagomanagwo nī ūndū wa kuona mīago. ³⁰ Paūlū nīendaga kwīyūmīria mbere ya kīrīndī kūu, no arutwo makīmūgīria. ³¹ O na anene amwe a būrūri wa Asia arīa maarī arata a Paūlū makīmūtūmanīra, makīmūthaita ndakagerie gūtoonaya nyūmba iyo yagomanagwo nī ūndū wa kuona mīago.

³² Kĩungano kũu gĩkĩaga ũiguano: Amwe maanagĩrĩra makoiga ũu, na arĩa angĩ makoiga ũu. Andũ arĩa aingĩ o na matiamenyaga gĩtũmi gĩa gũkorwo hau. ³³ Ayahudi makiumĩria Alekísanda mbere ya kĩrĩndĩ, na andũ amwe a kĩrĩndĩ kũu makĩanĩrĩra makĩmwĩra ũrĩa egwĩka. Nake akĩmakiria na moko nĩgeetha eyarĩrĩre mbere yao. ³⁴ No rĩrĩa maamenyire atĩ aarĩ Mũyahudi, othe makĩanĩrĩra na mũgambo ũmwe ihinda ta rĩa mathaa meerĩ makiugaga atĩrĩ, “Aritemi wa Afeso nĩ mũnene!”

³⁵ Karani wa kĩama gĩa itũũra rĩu agĩkiria kĩrĩndĩ kũu, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Efeso, githĩ thĩ yothe ndũũ atĩ itũũra rĩa Efeso nĩrĩo rĩene hekarũ rĩa itũũragwo nĩ Aritemi ũrĩa mũnene, na mũhianano wake ũrĩa waharũrũkire kuuma igũrũ?” ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ maũndũ macio matĩngĩkaanĩka-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ gũkĩra, na mũtikae gwĩka ũndũ wa ihenya. ³⁷ Inyuĩ mwarehe andũ aya haha, o na gũtuĩka ti kũiya maiyĩte indo cia hekarũ, kana makaruma ngai iitũ ya mũndũ-wa-nja. ³⁸ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, angĩkorwo Demeterio na andũ acio angĩ marutaga wĩra nake marĩ na mateta igũrũ rĩa mũndũ o wothe, maciĩrĩro nĩmahingũre na aciirithania marĩ ho. No mamathitange. ³⁹ Angĩkorwo harĩ na ũndũ ũngĩ mũngĩenda kuuga makĩria ma ũguo, ũcio no ũciĩrĩrwo kĩama-inĩ kĩa watho. ⁴⁰ ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ, tũrĩ ũgwati-inĩ wa gũhitangĩrwo ngũĩ ĩno ya ũmũthĩ. Na kũrĩ ũguo tũtingĩhota kũheana ũhoru wa thogothogo ĩno, tondũ hatĩrĩ na gĩtũmi kĩa yo.” ⁴¹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩrĩa kĩungano kũu gĩthĩ, akĩniina mũcemanio.

20

Paũlũ Gũtuĩkanĩria Makedonia na Ũyunani

¹ Na rĩrĩ, ngũĩ ĩyo yarĩkia gũthira, Paũlũ agĩtũmanĩra arutwo, na aarĩkia kũmomĩrĩria, akĩmoigĩra ũhoru agĩthĩ Makedonia. ² Agĩtuĩkanĩria mĩena ya kuo, akĩaragia ciugo nyingĩ cia kũmĩrĩria andũ, na marigĩrĩro agĩkinya bũrũri wa Ũyunani, ³ kũrĩa aakarire mĩeri itatũ. Hĩndĩ rĩa Paũlũ eeharagĩria kũhaica marikabu athĩ Suriata, agĩtua itua gũcookera Makedonia, tondũ Ayahudi nĩmaciĩrĩre kũmwĩka ũuru. ⁴ Paũlũ aathiire marĩ hamwe na Sopatiro mũrũ wa Puro, mũndũ wa kuuma Berea, na Arisitariko, na Sekundo, andũ a kuuma Thesalonike, na Gayo wa kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningĩ na Tikiko, na Tirofimo, andũ a kuuma bũrũri wa Asia. ⁵ Andũ acio magĩthĩ mbere magĩweterera kũu Teroa. ⁶ No itũhĩ tũkĩhaica marikabu, tũkiũma Filipi thuutha wa Gĩathĩ kĩa Migate itarĩ Mĩĩkire Ndawa ya Kũmbia, na thuutha wa mĩthenya ĩtano, tũgĩkora andũ arĩa angĩ kũu Teroa, nakuo tũgĩkara mĩthenya mũgwanja.

Eutiko Kũrĩũkio kũu Teroa

⁷ Mũthenya wa mbere wa kũmia nĩtwagomanire hamwe nĩguo twenyũre mũgate. Paũlũ akĩarĩria andũ, na tondũ nĩatanyĩte gũthĩ mũthenya ũcio warũmĩrĩre-rĩ, agĩthĩ na mbere kwaria nginya ũtukũ gatagatĩ. ⁸ Nĩ kwari na matawa maingĩ maakanaga kũu nyũmba ya igũrũ kũrĩa twagomanĩte. ⁹ Nake mwanake wetagwo Eutiko aikarĩte ndirica-inĩ, na o ũrĩa Paũlũ aathiiga na mbere na kwaria-rĩ, noguo mwanake ũcio akĩragĩrĩria gũtoorio nĩ toro. Rĩrĩa aakomire, akĩgũa thĩ kuuma ngoroba ya gatatũ nao mamuoya magĩkora nĩ mũkuũ. ¹⁰ Paũlũ agĩkũrũka, agĩkomera mwanake ũcio akĩmũkumbatĩria akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka, arĩ muoyo!” ¹¹ Agĩcooka akĩambata nyũmba ya igũrũ, akĩenyũra mũgate na akĩrĩa. Na thuutha wa kũmaarĩria nginya gũgĩkĩa-rĩ, akiũma kũu, agĩthĩ. ¹² Nao andũ makĩnũkia mwanake ũcio arĩ muoyo, na mahooreire ngoro mũno.

Paũlũ Kuugĩra Athuuri a Efeso ũhoru

¹³ No itũhĩ gũthĩ mbere tũgĩtoonya marikabu tũgĩthĩ nginya Aso, kũrĩa twathiire tũkĩoyaga Paũlũ. Aathondekete mũbango ũyũ mbere tondũ we athĩte kũu magũrũ. ¹⁴ Hĩndĩ rĩa aatũtũngire kũu Aso, tũkĩmũkuua na marikabu, tũgĩthĩ nginya Mitilene. ¹⁵ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre tũkĩhaica marikabu, tũgĩthĩ tũgĩkinya harĩa haaringaine na Kio, na thuutha wa mũthenya ũcio tũgĩkinya Samo, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre, tũgĩkinya Mileto. ¹⁶ Paũlũ nĩatuĩte itua rĩa gũthĩ ahĩtũkĩte Efeso na marikabu nĩguo ndagate mahinda kũu bũrũri wa Asia, nĩ ũndũ nĩehĩkaga nĩguo kwahoteka akinye Jerusalem, mũthenya wa Bendegothito.

¹⁷ Paũlũ arĩ kũu Mileto, agĩtũmana Efeso, agĩta athuuri a kanitha moke harĩ we. ¹⁸ Nao maakinya, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩ mũũĩ ũria ndaatũũraga ihinda rĩrĩa riothe ndaakarire na inyuĩ, kuuma o mũthenya wa mbere ũrĩa ndookire bũrũri wa Asia. ¹⁹ Nĩndatungatĩre Mwathani ndinyĩhĩtie mũno na ndĩ na maithori, o na gũtuĩka nĩndageririo mũno nĩ ũndũ Ayahudi nĩmaathugundaga kũnjĩka ũuru. ²⁰ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ndĩrĩ ndatũthia kũhunja ũndũ o wothe ũngĩmũguna no ndĩmũrutagĩra mbere ya

andũ othe na ngathiiaga o nyũmba o nyũmba. ²¹ Na ngoimbũrĩra Ayahudi o hamwe na Ayunani atĩ no nginya magarũrũke kũrĩ Ngai na ùndũ wa kwĩrira na magĩe na wĩtĩkio thĩĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ.

²² “Na rĩrĩ, nĩ ùndũ wa kũringĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, ndĩrathĩĩ Jerusalemu itekũmeru maũndũ marĩa makaangora ndĩ kũu. ²³ Ùndũ ũrĩa njũũĩ tu nĩ atĩ, Roho Mũtheru nĩandaaraga atĩ matũũra-inĩ mothe, njeera na mathĩĩna nĩcio injeteraire. ²⁴ No rĩrĩ, ndĩrona gũtũũra muoyo kũrĩ na bata harĩ nĩ, korwo no ndũĩkie ihenya na ndũĩkie wĩra ũrĩa Mwathani Jesũ aaheete, na nĩguo wĩra wa kuumbũra Ùhoro-ũrĩa-Mwega wa wega wa Ngai.

²⁵ “Na rĩu nĩnjũũĩ gũtirĩ o na ùmwe thĩĩnĩ wanyu wa andũ arĩa ndanathĩĩ ngĩhunjagĩria ùhoro wa ùthamaki ũgacooka kũnyona rĩngĩ. ²⁶ Nĩ ùndũ ũcio, ngũmwĩra ùmũthĩ atĩ gũtirĩ thakame ya mũndũ o na ùmwe ngoorio. ²⁷ Nĩ ùndũ nĩ ndĩrĩ ndatithia kũmũhunjira wendi wa Ngai ũrĩ wothe. ²⁸ Mwĩmenyererei inyuĩ ene, na mũmenyerere rũũru roothe rũrĩa Roho Mũtheru amũũite arori aruo. Tuĩka arĩithi a kanĩtha wa Ngai, ũrĩa aagũrĩre na thakame yake mwene. ²⁹ Nĩnjũũĩ atĩ ndaarĩkia gũthĩĩ, njũũĩ ndũĩnani nĩngooka gatagatĩ-inĩ kanyu na itigacaaĩra rũũru rũrũ. ³⁰ O na ningĩ kuuma harĩ inyuĩ nĩgũkoimĩra andũ, na mogomie ùhoro-wa-ma nĩgeetha maguucĩrĩrie arutwo mamarũmĩrĩre. ³¹ Nĩ ùndũ ũcio ikaragai mwĩhũgĩte! Rĩrikanai atĩ ihinda rĩa mĩaka itatũ ndĩrĩ ndatigithĩria gutaara o ùmwe wanyu ũtukũ na mũthenya ngũitaga maithori.

³² “Na rĩu ngũmũneana kũrĩ Ngai o na kũrĩ ùhoro wa wega wake, ũrĩa ũngĩhota kũmwaka wega mũrũme na mũgĩe na igai hamwe na andũ arĩa othe matheretio. ³³ Nĩ ndĩrĩ ndacuumĩkĩra betha kana thahabu, o na kana nguo ya mũndũ o wothe. ³⁴ Inyuĩ ene nĩmũũĩ atĩ ndaarutaga wĩra na moko makwa nĩ ùndũ wa mabata makwa nĩ mwene, na mabata ma andũ arĩa ndakoragwo nao. ³⁵ Maũndũ-inĩ marĩa mothe ndeekire, nĩndamuonirĩe atĩ no nginya tũteithagie andũ arĩa matarĩ hinya, na ùndũ wa kũruta wĩra mũrĩtũ ta ũcio, tũkĩrĩrikanaga ciugo iria ciarĩrio nĩ Mwathani Jesũ we mwene rĩrĩa oigire atĩrĩ, ‘Kũheana nĩ kũrĩ irathimo nyingĩ gũkĩra kũheo.’”

³⁶ Aarĩkia kuuga ũguo, agĩturia ndu hamwe nao othe makĩhooya. ³⁷ Nao othe makĩrĩra makĩmũhĩmbagĩria na makĩmũmumunya. ³⁸ Ùndũ ũrĩa wamekĩrĩre kĩahe mũno makĩria, nĩ ũrĩa aameerire atĩ matigacooka kũmuona ũthĩũ rĩngĩ. Magĩcooka makĩmumagaria nginya marikabu-inĩ.

21

Paũlũ Gũthĩĩ Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩtĩgithũkania nao, tũkĩhaica marikabu tũgĩthĩĩ tũrũngĩrĩrie tũgĩkinya Kosi. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre tũgĩkinya Rodo, na twoima kũu tũgĩthĩĩ nginya Patara. ² Tũgĩkora marikabu yaringaga ithĩĩ Foinike, na ithuĩ tũkĩmĩhaica tũgĩthĩĩ. ³ Na rĩrĩa tuonire Kuporo, tũkĩhitũkĩra mwena wa gũthini wakuo, tũgĩthĩĩ nginya Suriata. Tũgĩkinya Turo, kũrĩa marikabu iitũ yarutagĩrwo mũrigo iria yari nayo. ⁴ Tũgĩkora arutwo kuo, na tũgĩkara nao mũthenya mũgwanja. Nao arutwo acio na ùndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru magĩthaita Paũlũ ndagathĩĩ Jerusalemu. ⁵ No ihinda riitũ riathira, tũkiuma kũu, tũgĩthĩĩ na mbere na rũgendo rwitũ. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana ciao, magĩtuumagaria, magĩtũkinya nja ya itũũra, na tũrĩ hau hũgũrũrũ-inĩ cia iria, tũgĩturia ndu, tũkĩhooya Ngai. ⁶ Twaarĩkia kuganĩra ùhoro, tũkĩhaica marikabu, nao makĩĩnũka.

⁷ Twoima Turo, tũgĩthĩĩ na mbere na rũgendo rwitũ, tũgĩkinya Putolemai, tũkĩgeithia ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo na tũgũkarania nao mũthenya ùmwe. ⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ tũkiuma kuo, tũgĩthĩĩ, tũgĩkinya Kaisarea, na tũgũkara mũcĩi kwa Filipu ũrĩa warĩ mũhunja ùmwe wa arĩa Mũgwanja. ⁹ Nake nĩarĩ na airĩtu aake ana matarĩ ahiku, nao nĩmarathaga mohoro.

¹⁰ Na thuutha wa gũkorwo kuo matukũ maingĩ-rĩ, gũgũka mũnabii wetagwo Agabo oimĩte Judea. ¹¹ Rĩrĩa aakinyire harĩ ithuĩ, akioya mũcibi wa Paũlũ, akiwĩhoia moko na magũrũ, akiuga atĩrĩ, “Roho Mũtheru aroĩga atĩrĩ, ‘Ùũ nĩguo Ayahudi a Jerusalemu marĩoha mwene mũcibi ũyũ, na macooke mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.’”

¹² Hĩndĩ irĩa twaiguirĩe ũguo, ithuĩ na andũ arĩa angĩ maarĩ ho tũgĩthaita Paũlũ ndakae kwambata Jerusalemu. ¹³ Hĩndĩ iyo Paũlũ agĩcokia atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kiratũma mũrĩre, na mũkanjũraga ngoro? To kuohwo gwiki ndĩhaarĩrie, no nĩndĩhaarĩrie o na gũkua ndĩ kũu Jerusalemu nĩ ùndũ wa rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ.” ¹⁴ Hĩndĩ irĩa aaregĩre kũigua ũrĩa twamwĩraga-rĩ, tũgĩtigana nake tũkiuga atĩrĩ, “Wendo wa Mwathani ũrohinga.”

¹⁵ Thuutha wa ūguo, tūkīhaarīria tūkīambata Jerusalemu. ¹⁶ Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magīthīi hamwe na ithuī, na magītūtwarā kwa mūdū wetagwo Mūnasoni, tūgaikare kuo. Aarī mūdū woimīte Kuporo, na aarī ūmwe wa arutwo arīa a mbere.

Paūlū Gūkinya Jerusalemu

¹⁷ Hīndī irīa twakinyire Jerusalemu, ariū na aarī a Ithe witū magītwanūkīra na gīkeno. ¹⁸ Mūthenya ūyū ūngī Paūlū, na andū arīa twarī nao tūgīthīi kuona Jakubu, nao athuuri othe maarī ho. ¹⁹ Nake Paūlū akīmageithia na akīmeera ūrīa wothē Ngai eekīre andū-a-Ndūrīrī agereire ūtungata-inī wake.

²⁰ Rīrīa maaigire ūguo, makīgooca Ngai. Magīcooka makīra Paūlū afīrī, “Mūrū wa ithe witū, nīwonete ūrīa Ayahudi ngiri nyingī metikītie, na othe marī na kīyo gīa kūhingia watho. ²¹ Nao nīmamenyithīio atī nī ūrutaga Ayahudi othe arīa matūūranagia na andū-a-Ndūrīrī atī magarūrūke matigane na watho wa Musa, ūkīmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare kūringana na mītugo iitū. ²² Tūgwīka atīa? Hatirī nanganja nīmekūigua atī nīūūkīte. ²³ Nī ūndū ūcio īka ūrīa tūgūkwīra. Tūrī na andū ana mehītīte mwīhītwa. ²⁴ Thīi na andū aya, ūgwatanīre nao igongona-inī rīao rīa gwītheria, na ūmarīhīre mahūthīro mao, nīgeetha menjwo mītwe.* Hīndī īyo andū othe nīmekūmenya atī ūhorō ūrīa maigūite ūgūkonīi ti wa ma, no atī wee mwene nīwathīkīre watho. ²⁵ Ha ūhorō wa andū-a-Ndūrīrī arīa metikītie-rī, nītwanandīkīre, tūkīmamenyithia itua riitū, atī o metheeme kūrīa irio iria irutūrwo mīhianano, na thakame, na nyama cia nyamū cia gūtīwo, o na ūmaraya.”

²⁶ Mūthenya ūyū ūngī Paūlū agīthīi na andū acio, na agītheria hamwe nao. Agīcooka agīthīi hekarū-inī akamenyithanie rīrīa mūthenya ya gwītheria īkaarīka, na o ūmwe wao arutūrwo igongona.

Paūlū Kūnyitwo

²⁷ Rīrīa matukū macio mūgwanja maakuhīrīre gūthira-rī, Ayahudi amwe moimīte būrūrī wa Asia makīona Paūlū hekarū-inī. Magīthogotha kīrīndī gīothe na makīmūnyīta, ²⁸ makīanagīrīra afīrī, “Andū a Isiraēli, tūteithie! Mūdū ūyū nī we ūrutaga andū kūdū gūothe ūhorō wa gūkīrīra andū aitū, na watho witū, na handū haha. Na hamwe na ūguo-rī, nīarehete Ayunani hekarū-inī, agathaahia handū haha hatheru.” ²⁹ (Nīmōnete Tirofimo ūrīa Mūefeso marī na Paūlū kūu itūūra-inī, no magīciirīa atī Paūlū nīamūtoonyetie hekarū-inī.)

³⁰ Narīo itūūra rīothe rīkīambūrūrūka nao andū magīka mahanyūkīte moimīte mīena yothē. Makīmūnyīta Paūlū, makīmūguucūrūrīa makīmūrūta hekarū, na o hīndī īyo ihingo ikīhingwo. ³¹ Na rīrī, rīrīa maageragia kūmūūraga ūhorō ūgīkinya harī mūnene wa mbūtū ya thigari cia Roma atī itūūra rīothe rīa Jerusalemu rīarī na ngūi. ³² Nake o rīmwe akīoya anene na thigari magīkūrūka harī kīrīndī mateng’erete. Rīrīa andū acio maarutaga ngūi moonire mūnene ūcio na thigari ciake magītiga kūhūra Paūlū.

³³ Mūnene ūcio wa thigari agīka akīmūnyīta na agīathana ohwo na mūnyororo īrī. Agīcooka akīūra aarī ū na nī atīa ekīte. ³⁴ Andū amwe thīni wa kīrīndī maanagīrīra makoiga ūu na arīa angī makoiga ūu; na tondu mūnene ūcio wa thigari ndangīamenyire ma ya ūhorō nī ūndū wa mbugīrīro, agīathana Paūlū ahingīrwo nyūmba ya thigari. ³⁵ Hīndī irīa Paūlū aakinyire ngathī-inī kīrīndī kīu gīgīthūka mūno o nginya Paūlū agīkuuo nī thigari. ³⁶ Kīrīndī kīrīa kīamūmīte thuutha kīanagīrīra gīkoiga afīrī, “Mweherie!”

Paūlū Kwarīria Kīrīndī

³⁷ Rīrīa thigari ciarī o hakuhi gūtoonyia Paūlū nyūmba ya thigari-rī, akīūra mūnene wacio afīrī, “Nīūkūnjītikīria ngwīre ūndū?”

Nake mūnene ūcio akīmūrīra afīrī, “Wee anga nīwaragia Kīyunani? ³⁸ Githī we tiwe Mūmisiri ūrīa wambīrīre ngūi hīndī īmwe, na ūgītongoria itoi ngiri inya, mūkiūmagara nacio mūgīthīi werū-inī?”

³⁹ Paūlū akīmūcookeria afīrī, “Nīi ndī Mūyahudi wa kuuma Tariso, būrūrī wa Kilikia, na itūūra rīra ndaciariirwo rīrī igweta. Ndagūthaita, reke njarīre andū aya.”

⁴⁰ Paūlū aarīka kūheo rūūtha nī mūnene ūcio wa thigari, akīrūgama ngathī-inī agīkīria kīrīndī kīu na moko. Rīrīa kīrīndī gīakīrīre, agīkīarīria na rūthiomi rwa Kīhibirania. Agīkīra afīrī:

* **21:24** Meetheragia na makenjwo mītwe kuonania kwīhingā nī ūndū wa mīhītwa yao.

22

¹ “Ariü a Baba, o na inyuü maithe makwa, thikĩrĩria ngĩyariĩria.”

² Rĩria maaiguire akĩmaarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania-rĩ, magĩkĩra ki.

Hĩndĩ İyo Paülũ akiuga atĩrĩ, ³ “Nĩ ndĩ Mũyahudi, wa güciarĩrwo Tariso itũura rĩa bũrũri wa Kilikia, no ndaarereirwo itũura-inĩ rĩrĩ. Nĩndathomithirio wega nĩ Gamalieli ũhoro wa watho wa maithe maitũ, na ndaarĩ na kũyo kĩa maũndũ ma Ngai o ta ũria inyuü inyuothe mütariĩ ũmũthĩ. ⁴ Nĩndanyariiraga arũmĩrĩri a Njĩra İno o nginya magakua na nganyiita arũme na andũ-a-nja ngamaikia njeera, ⁵ o ta ũria mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene na Kĩama gĩothe gĩa athuuri o nao mangĩheana ũira ũcio. O na nĩmaheire marũa ndwarĩre andũ ao kũu Dameski, na nĩ ngĩthĩ kuo nganyiite andũ acio ndĩmarehe Jerusalemu nĩguo maherithio.

⁶ “Ta thaa thita ndĩ hakuhi gũkina Dameski-rĩ, o rĩmwe gũkĩgĩa ũtheri mũnene woimire igũrũ, naguo ũkĩnarĩra mũena yothe. ⁷ Ngĩgwa thĩ, na ngĩguo mũgambo mũnene ũkĩnarĩra, ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Saũlũ! Saũlũ! Ũnyariiraga nĩkĩ?’

⁸ “Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩ we ũ, Mwathani?’

“Nake akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ wa Nazarethi, ũria ũranyariira.’ ⁹ Nao andũ arĩa twarĩ nao nĩmoonire ũtheri ũcio, no matiaatũkĩrwo nĩ mũgambo wa ũcio wanjaragĩria.

¹⁰ “Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Mwathani ngwĩka atĩa?’

“Nake Mwathani akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ũkĩra ũtoonye Dameski. Kũu nĩkuo ũrĩrĩrwo maũndũ marĩa mothe wathĩrĩrwo gwĩka.’ ¹¹ Na rĩrĩ, andũ arĩa twarĩ nao makĩnyũita guoko makĩndwara Dameski, tondũ ũkengu wa ũtheri ũcio nĩwandũite mũtumumu.

¹² “Mũndũ wetagwo Anania nĩookire kũnyona, na aarĩ mũndũ weamũriire Ngai na ũndũ wa kũrũmia watho, na nĩaheetwo gĩũno nĩ Ayahudi othe arĩa maatũuraga kũu. ¹³ Agũka na akĩrũgama hakuhi na nĩ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wa ithe witũ Saũlũ, cooka kuona!’ Na hĩndĩ o ro İyo ngĩhota kũmuona.

¹⁴ “Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ngai wa maithe maitũ nĩagũthuurĩte nĩguo ũmenye wendi wake na wone ũria Mũthingu, o na ũigue ciugo kuuma kanua gake. ¹⁵ Nĩgũtũka mũira wake kũrĩ andũ othe wa kũmoimbũrĩra ũria wonete na ũria ũiguĩte. ¹⁶ Rĩu nĩ kĩ weteire? Ũkĩra, ũbatithio na ũthambio mehia maku, ũgĩkayagĩra rĩtwa rĩake.’

¹⁷ “Hĩndĩ İria ndaacookire Jerusalemu, ndĩ hekarũ-inĩ ngĩhooya nĩndagĩre na iringi, ¹⁸ ngĩkĩona Mwathani akĩaria, nake akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ũkĩra narua uume Jerusalemu, tondũ matiigwĩtĩkĩra kumbũrĩrwo ũhoro wakwa nĩwe.’

¹⁹ “Na nĩ ngĩcooka atĩrĩ, ‘Mwathani, andũ aya nĩmoo atĩ ndoimaga thunagogi İmwe ngathĩ İria İngĩ nĩguo nyiitithie na hũũre andũ arĩa magwĩtikĩtie. ²⁰ Na rĩria Stefano mũira waku aaitirwo thakame, ndaarũngĩ ho ngĩtĩkĩra ũndũ ũcio wĩkwo, na ngaikaria nguo cia andũ arĩa maamũuragire.’

²¹ “Nake Mwathani akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Thĩ, tondũ nĩngũgũtũma kũndũ kũraya kwa andũ-a-Ndũrĩrĩ.’”

Paülũ, Raiya wa Roma

²² Kĩrĩndĩ kũ gĩgĩthikĩrĩria Paülũ o nginya rĩria oigire ũguo. Hĩndĩ İyo gĩkĩaria na mũgambo mũnene kĩaĩrĩre, atĩrĩ, “Mweherie thĩ! Ndagĩrĩrwo nĩgũtũura muoyo!”

²³ Na rĩria kĩa nagĩrĩra gĩgĩteaga nguo ciakĩo na gĩkĩumbũraga rũkũngũ, ²⁴ mũnene ũcio wa mbũtũ agĩathana Paülũ aingĩrio nyũmba ya thigari. Nĩngĩ agĩathana atĩ Paülũ ahũrwo iboko na orio ciũria nĩguo kũmenyeke kĩa gĩatũmaga andũ mamugĩrĩrie ũguo. ²⁵ Na rĩria maamũkomagia mamũhũũre-rĩ, Paülũ akĩũria mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe warũngĩ hau atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũhũũre raiya wa Roma na kĩboko atanyiitĩkanite na ihĩtia?”

²⁶ Rĩria mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aaguire ũguo, agĩthĩ kũrĩ mũnene wa mbũtũ, akĩmũhe ũhoro ũcio. Nake akĩmũũria atĩrĩ, “Rĩu ũgwĩka atĩa? Mũndũ ũyũ nĩ raiya wa Roma.”

²⁷ Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩthĩ kũrĩ Paülũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, wee ũrĩ raiya wa Roma?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “İ, ndĩ raiya wa Roma.”

²⁸ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndarĩhire thogora mũnene nĩgeetha ndũke raiya wa Roma.”

Nake Paülũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “No nĩ ndaaciarirwo ndĩ raiya wa Roma.”

²⁹ Nao andũ arĩa meendaga kũmũũria ciũria magĩtigana nake o rĩmwe. Mũnene ũcio wa mbũtũ we mwene akĩmaka aamenya atĩ nĩheete Paülũ na mĩnyororo, na aarĩ raiya wa Roma.

Paülü Kürügama Mbere ya Kīama

³⁰ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre, nīgūkorwo mūnene ūcio wa mbütü nīeendaga kūmenya wega kīrīa Ayahudi maathitangagīra Paülü, akīmuohora na agīathana athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri othe a Kīama magomane. Agīcooka akīrehe Paülü, na akīmūrūgamia mbere yao.

23

¹ Nake Paülü agīkūūrīra athuuri a Kīama kīu maitho akīmeera atīrī, “Ariū a Baba, nīndungatīire Ngai ndī na thamiri itarī ūcuuke nginya mūthenya wa ūmūthī.” ² Nake Anania mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, agīatha andū arīa maarūgamīte hakuhi na Paülü mamūrīnge kanua. ³ Hīndī iyo Paülü akīmwīra atīrī, “Wee rūthingo rūrū rūhakītwa mūnyū mwerū, we nīwe ūkūrīngwo nī Ngai! Ūkarīte hau ūndūire ciira kūrīngana na watho, no wee ūkaregana na watho, ūgaathana atī ningwo!”

⁴ Nao andū arīa maarūgamīte hakuhi na Paülü makīmūūrīa atīrī, “Anga nūkūmīrīria kūrūma mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene?”

⁵ Nake Paülü akīmacookeria atīrī, “Ariū a Baba, ndikūmenyete atī ūcio nīwe mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene; nīgūkorwo nī kwandīkītwa atīrī: ‘Ndūkanaarie ūuru igūrū rīa mūnene wa andū anyu.’”

⁶ Na rīrī, Paülü aamenya atī amwe ao maarī Asadukai, na arīa angī Afarisai, akīanīrīra Kīama-inī kīu, akiuga atīrī, “Ariū a Baba, nī ndī Mūfarisai, na njarītwo nī Mūfarisai. Ndiraciirithio nī ūndū wa kīrīgīrīro gīakwa gīa kūrīūkio kwa arīa akuū.” ⁷ Rīrīa oigire ūguo, gūkīgīa na ngarari gatagatī ka Afarisai na Asadukai, nakīo kūrīngano kīu gīkīamūkana. ⁸ (Asadukai moigaga gūtīrī ūrīūkio, na gūtīrī araika, o na kana maroho, no Afarisai nīmetīkītie maundū macio mothe.)

⁹ Gūkīgīa na ngūī nene, nao arutani a watho amwe arīa maarī Afarisai makīrūgama na makīaria megūmīre mūno, makiuga atīrī, “Ithuī tūtirona ūuru wa mūndū ūyū. Ī kūrīgīkorwo nī roho kana mūrīaika ūmwarīire?” ¹⁰ Nacio ngarari ikīneneha mūno, o nginya mūnene wa mbütü akīgua guoya nīkuona ta Paülü angītārūrangwo tūcunjī nīo. Agīatha mbütü cia thigari ciikūrūke, imweherie harō na hinya, na imūtware nyūmba ya thigari.

¹¹ Ūtukū ūrīa warūmīrīre, Mwathani akīrūgama hakuhi na Paülü, akīmwīra atīrī, “Wīyūmīrīrie! O ūguo ūheanīte ūhorō wakwa gūkū Jerusalemu, noguo ūkaūheana kūu Roma.”

Ithugunda rīa Kūrāga Paülü

¹² Rūciinī rūrū rūngī, Ayahudi makīgīa na ndundu na makīhīta mwīhītwa matikaarīe kana manyue matooragīte Paülü. ¹³ Andū arīa maathugundīte ndundu iyo maarī makīria ya mīrongo īna. ¹⁴ Magīthī kūrī athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri makīmeera atīrī, “Ithuī nītwhītīte mwīhītwa wa kwaga kūrīa kīndū kana kūrīyua nginya tūrāge Paülü. ¹⁵ Na rīrī, inyū mūrī hamwe na Kīama gīa Athuuri ūrīa mūnene wa mbütü amūrēhe mbere yanyu, mwītūite ta mūrēnda gūtūirīa wega ūhorō wa ciira wake. Ithuī nītwhīhaarīrie kūmūrāga atanakīna haha.”

¹⁶ No rīrīa mwanake wa mwarī wa nyina na Paülü aagūire ūhorō wa ithugunda rīu, agīthī nyūmba ya thigari akūrīa Paülü.

¹⁷ Hīndī iyo Paülü agīta ūmwe wa anene a thigari igana rīmwe, akīmwīra atīrī, “Twara mwanake ūyū kūrī mūnene wa mbütü; arī na ūndū arenda kūmwīra.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio mūnene ūcio akīmuoya, akīmūtware kūrī mūnene wa mbütü.

Mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akīmwīra atīrī, “Paülü, ūrīa muohe nīandūmanīre anjīra ndeehe mwanake ūyū kūrī we tondū arī na ūndū arenda gūkwīra.”

¹⁹ Mūnene ūcio wa mbütü akīnyīta mwanake ūcio guoko, akīmūtware keeheri-inī, akīmūūrīa atīrī, “Nī atīa ūrenda kūrīnjīra?”

²⁰ Nake mwanake ūcio akīmūcookeria atīrī, “Ayahudi nīmaiguanīre makūrīe ūmarehere Paülü nīgūo arūgame mbere ya kīama rūciū, metuīte ta marendā gūtūirīa ūhorō wake wega. ²¹ Ndūgetīkīre ūguo marendā, tondū andū makīria ya mīrongo īna ao mamuoheirīe njīra-inī. Nīmehītīte mwīhītwa wa kwaga kūrīa kana kūrīyua nginya mamūrāge. Na rīrī, nīmehīrīrie, metereire wītīkīre ihooya rīao.”

²² Nake mūnene ūcio wa mbütü akūrīa mwanake ūcio athū, na akīmūkaania, akīmwīra atīrī, “Ndūkeere mūndū o na ūrīkū atī nīgūngīyīrie ūhorō ūcio.”

²³ Múnene úcio wa mbütü agícocoka agĩta anene aake eerĩ a thigari igana rĩmwe akĩmaatha atĩrĩ, “Haarĩriai gĩkundi gĩa thigari magana meerĩ, na thigari mĩrongo mũgwanja iria ithiagi ihaiçite mbarathi, na thigari magana meerĩ iria ithiagi ikuuĩte matimũ, nĩguo mathĩĩ Kaisarea thaa ithatũ cia útukũ. ²⁴ Na ningĩ mũhaarĩrie mbarathi cia gũkuua Paũlũ atwarwo kũrĩ Felike ũrĩa barũthi hatarĩ na ũgwati.”

²⁵ Agícocoka akĩandĩka marũa ũũ:

²⁶ Nĩ nĩ Kilaudio Lisia,

Kũrĩ mũgaathe Barũthi Felike:

Nĩndakũgeithia.

²⁷ Mũndũ ũyũ aranyĩitwo nĩ Ayahudi na mararĩ hakuhi kũmũũraga, no ndĩrathĩĩ na thigari ciakwa ndĩramũthara, nĩgũkorwo nĩndĩramenyete atĩ nĩ raiya wa Roma. ²⁸ Nĩndĩrendaga kũmenya kĩrĩa maramũthitangagĩra, na nĩ ũndũ úcio ndĩramũtwara Kĩama-inĩ kĩa. ²⁹ Ndĩrakora atĩ athitangũro maũndũ makonũĩ watho wao, no hatirarĩ ũndũ acuukĩrwo ũngĩratũmire atũrwo kũũragwo kana kuohwo. ³⁰ Rĩrĩa ndĩramenyithirio atĩ kũraarĩ na ithugunda rĩa kũũraga mũndũ úcio, ndĩramũtũma kũrĩ we o hĩndĩ iyo. Ndĩracocoka ndĩraatha andũ acio mamũthitangĩte makũrehere thitango rĩa mamũthitangĩre.

³¹ Nĩ ũndũ úcio thigari ikĩoya Paũlũ útukũ o ta ũrĩa ciaathĩtwo, ikĩmũtwara o nginya Antipatiri. ³² Naguo mũthenya ũyũ ũngĩ igĩtiga thigari iria ciathũgi ihaiçite mbarathi ithĩĩ nake, nacio igícocoka nyũmba ciao. ³³ Thigari icio cia mbarathi ciakinya Kaisarea, ikĩnengera barũthi marũa na ikĩneana Paũlũ kũrĩ we. ³⁴ Nake barũthi aathoma marũa, akĩũria kũrĩa Paũlũ oimĩte. Rĩrĩa aamenyire atĩ oimĩte Kilikia, ³⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngaathikĩrĩria ciira waku andũ arĩa magũthitangĩte mooka.” Agícocoka agĩathana Paũlũ aikare arangĩritwo kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Herode.

24

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Felike Acĩrithio

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mũthenya itano, Anania, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa múnene, agũkũrũka agĩthĩĩ Kaisarea marĩ na athuuri amwe na wakiri wetagwo Teritulo, na makĩrehe thitango ciao cia gũkũrĩra Paũlũ kũrĩ barũthi. ² Rĩrĩa Paũlũ eetirwo thĩĩnĩ, Teritulo akĩambĩrĩra kũmũthitanga mbere ya Felike, akiuga atĩrĩ: “Nĩtũkeneire ihinda iraya rĩa thayũ rĩrĩ rungu rwaku, na ũũgĩ waku wa kuona na kabere nĩũgarũrite maũndũ marĩa mooru magatuika mega bũrũri-inĩ ũyũ. ³ Kũndũ guothe na maũndũ-inĩ mothe, wee mũgaathe Felike, nĩtwamũkĩrĩte ũndũ ũyũ tũrĩ na ngaatho nene. ⁴ No nĩgeetha ndigakũnogie makĩria, nĩngũkũria na gĩtũũo ũtũthikĩrĩrie hanini.

⁵ “Nĩtuonetee mũndũ ũyũ arĩ mũndũ wa kũrehe thĩĩna, na nĩarehete ngũĩ gatagaũ-inĩ ka Ayahudi kũndũ guothe thĩĩnĩ wa thĩ. We nĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩrĩa gĩtagwo Anazari, ⁶ na ningĩ nĩageragia gũthaahia hekarũ; nĩ ũndũ úcio tũkĩmũnyĩta. (Na nĩtũngĩamũtuĩrĩre kũringana na watho witũ. ⁷ No Lisia, múnene úcio wa mbütü agĩũka akĩmũruta moko-inĩ maitũ na hinya akĩmweheria, na agĩathana athitangi aake moke kũrĩ wee.) ⁸ Wee mwene wamũũrangia nũkũmenya ma ya ũhoru ũyũ wothe tũmũthitangĩre.”

⁹ Nao Ayahudi makĩnyĩtanĩra na thitango iyo, makiuga atĩ maũndũ macio maarĩ ma ma.

¹⁰ Rĩrĩa barũthi aaheneirie Paũlũ na moko aarie-rĩ, Paũlũ oigire atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ nũkoretwo ũrĩ mũtui ciira wa rũrĩrĩ rũrũ ihinda rĩa mĩaka mũingĩ, nĩ ũndũ úcio nĩngwĩyarĩrĩria ngenete. ¹¹ Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe kũmenya atĩ ti makĩria ma mũthenya ikũmi na ĩrĩ ĩthĩrĩte kuuma ndambata Jerusalemu kũhooya Ngai. ¹² Andũ arĩa maathitangĩte matianyoniire ngĩkarania na mũndũ o na ũrĩkũ hekarũ-inĩ, kana ngĩtũma kĩrĩndĩ kĩgĩe na ngũĩ thunagogi-inĩ, o na kana handũ hangĩ o hothe itũũra-inĩ. ¹³ Na matĩngĩhota kuonania ihooto harĩwe cia thitango icio maathitangĩre. ¹⁴ No rĩrĩ, nĩngwĩtikĩra atĩ nĩhooyaga Ngai wa maithe maitũ ndĩ mũrũmĩrĩri wa Njĩra iyo, o iyo metaga ya gĩkundi kĩa nyamũkano. Nĩ nĩnjĩtikĩtie maũndũ mothe marĩa megĩĩ Watho na marĩa mandĩkĩtwo mabuku-inĩ ma Anabii, ¹⁵ na ndĩ na kũrĩgĩrĩro thĩĩnĩ wa Ngai o ta kĩrĩa andũ aya marĩ nakĩo, atĩ nĩgũgakorwo na kũrĩũka kwa andũ arĩa athingu na arĩa aaganu. ¹⁶ Nĩ ũndũ úcio nĩndĩrutanganĩra hĩndĩ ciothe kũiga thamiri yakwa ĩtarĩ na ũcuuke mbere ya Ngai na mbere ya andũ.

¹⁷ “Thuutha wa gŭkorwo itarĩ kuo mĩaka mĩingĩ, nĩndokire Jerusalemu nĩgeetha ndeehere andũ akwa iheo nĩ ūndũ wa athĩni na ndute maruta nĩ ūndũ wa Ngai. ¹⁸ Na rĩrĩa ndarũmbũyanagia na maũndũ macio nĩmangorire kũu hekarũ-inĩ ndĩtheretie. Gũtiarĩ na gĩkundi kĩa andũ ndaarĩ na kio, o na kana ngĩkorwo ngĩruta thĩina. ¹⁹ No nĩ kũrĩ Ayahudi a kuuma bũrũri wa Asia arĩa magĩrĩrwo nĩgũkorwo marĩ haha mbere yaku na maathitange angĩkorwo nĩ marĩ ūndũ mangĩnjuukĩra. ²⁰ Akorwo ti ũguo, aya marĩ haha nĩmagĩrĩrwo moige ihĩtia rĩrĩa maanyonire narĩo rĩrĩa ndaarũgamire mbere ya Kĩama, ²¹ tĩa ũkorirwo nĩ ūndũ ũyũ ũmwe ndanĩrĩre rĩrĩa ndaarũngĩ mbere yao ngiuga atĩrĩ: ‘Ūmũthĩ ndũgamĩte mbere yanyu njiirithio nĩ ūndũ nĩnjĩrĩgĩrĩre ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ.’”

²² Nake Felike, nĩ ūndũ nĩamenyete wega ũhoru wa Njĩra ĩyo, agĩtũria ciira. Akiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩria Lisia, ũcio mũnene wa mbũtũ agooka-rĩ, nĩguo nĩgaatua ciira waku.”

²³ Agĩatha mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aige Paũlũ arĩ mĩrangĩre, no amũhe wĩyathi mũnini na etĩkĩrie arata aake marũmbũyie mabata make.

²⁴ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩthenya mĩnini, Felike agĩũka marĩ na mĩtumia wake Dirusila, ũria warĩ Mũyahudi mĩtumia. Agĩtũmanĩra Paũlũ, na akĩmũthĩkĩrĩria akĩaria ũhoru wa wĩtĩkia thĩini wa Kristũ Jesũ. ²⁵ Rĩrĩa Paũlũ aaragia ũhoru wa ũthingu, na wa kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩa ma mwĩrĩ, o na wa ciira ũria ũgooka, Felike akĩgua etĩgĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũguo! Rĩu no ũthĩ. Rĩrĩa ndĩrĩgĩa na ihinda rĩagĩrĩre, nĩndĩgũtũmanĩra ũũke.” ²⁶ Ihinda-inĩ o rĩu no ehokaga atĩ Paũlũ nĩangĩamũheire ihaki, na nĩ ūndũ ũcio nĩaikaraga akĩmũtũmanagĩra, akaaria nake.

²⁷ Hĩndĩ ĩria mĩaka ĩrĩ yathĩre-rĩ, Porikio Fesito agĩcoka ithenya rĩa Felike, no tondũ Felike nĩendaga gũkenia Ayahudi, agĩtĩa Paũlũ njeera.

25

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Fesito

¹ Na rĩrĩ, mĩthenya ĩtatũ yathira thuutha wa Fesito gũkina kũu bũrũri-inĩ, akiuma Kaisarea akĩambata agĩthĩ Jerusalemu. ² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na atongoria a Ayahudi magĩũka harĩ we, makĩmwĩra maũndũ marĩa Paũlũ aathitangĩrwo. ³ Nĩmahĩkire gũthaita Fesito atĩ nĩ ūndũ wa wega wake kũrĩ o etĩkĩre Paũlũ atwarwo Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩmahaaragĩria kũmuoheria njĩra-inĩ mamũũrage. ⁴ Nake Fesito akĩmacookeria atĩrĩ, “Paũlũ ahĩngĩrwo Kaisarea, na nĩ nĩngũcoka kuo o narua. ⁵ Tondũ ũcio no tũthĩ na atongoria amwe anyu nĩgeetha mathĩ magathitangĩre mũndũ ũcio kuo, angĩkorwo nĩ harĩ ūndũ mũũru ekĩte.”

⁶ Thuutha wa gũikarania nao kũu ihinda ta rĩa mĩthenya ĩnana kana ikũmi, agĩkũrũka, agĩthĩ Kaisarea, na mĩthenya ũyũ ũngĩ akĩgomithania igooti, na agĩathana Paũlũ arehwo mbere yake. ⁷ Rĩrĩa Paũlũ aakinyire, Ayahudi arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makĩmũrĩgũcĩria, na makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ mooru, marĩa matangĩahotire kuonania atĩ nĩ ma ma.

⁸ Nake Paũlũ akĩyarĩrĩa, akiuga atĩrĩ: “Nĩ ndĩrĩ ūndũ njĩkĩte ũreganĩte na watho wa Ayahudi, o na kana wa hekarũ o na kana wa Kaisari.”

⁹ Nake Fesito, akĩenda gũkenia Ayahudi akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Wee nĩ ũkwenda kwambata ũthĩ Jerusalemu ngagũciirithĩre kuo nĩ ūndũ wa maũndũ maya ũthitangĩrwo?”

¹⁰ Nake Paũlũ agĩcoka atĩrĩ, “Rĩu ndũgamĩte igooti-inĩ rĩa Kaisari, harĩa njagĩrĩrwo nĩ gũciirithĩrio. Nĩ ndĩhĩtĩrie Ayahudi, o ta ũria wee mwene nĩmenyete o wega. ¹¹ No rĩrĩ, angĩkorwo ndĩ na ihĩtia rĩa gwĩka ūndũ o wotho wa gũtũma njũragwo-rĩ, ndĩngĩrega gũkua. No angĩkorwo maũndũ marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi aya ti ma ma-rĩ, gũtikĩrĩ mũndũ ũrĩ na gĩtũmi gĩa kũũneana kũrĩ o. Ndacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari!”

¹² Thuutha wa Fesito gũcookania ndundu na kĩa gĩake, akiuga atĩrĩ, “Wacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari na kũrĩ Kaisari nĩkuo ũgũthĩ!”

Fesito Kũmenyithia Mũthamaki Agĩripa ũhoru

¹³ Mĩthenya mĩnini yathira Mũthamaki Agĩripa na Berinike magĩũka kũu Kaisarea kũnyĩta Fesito ũgeni. ¹⁴ Na tondũ nĩmaikaraga kũu mĩthenya mĩngĩ-rĩ, Fesito akĩhe mũthamaki ũcio ũhoru wa ciira wa Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ kũrĩ na mũndũ watĩgĩrwo nĩ Felike arĩ muohe. ¹⁵ Rĩrĩa ndaathĩre Jerusalemu-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a Ayahudi nĩmamũthitangĩre, na makĩnjũria ndĩmũtuire.

¹⁶ “Na nĩ ngĩmeera atĩ ti mĩtugo wa andũ a Roma kũneana mũndũ o wotho ataambĩte kũng’ethanĩra na andũ arĩa mamũthitangĩte na kũheo mweke wa kwĩyarĩrĩa ũhoru-inĩ ũria athitangĩrwo. ¹⁷ Rĩrĩa tuokire nao gũkũ, ndiaikarĩre ciira ũcio, no

ndaarookire kũgomithania igooti na ngĩathana mũndũ ũcio areehwo. ¹⁸ Rĩria andũ arĩa maamũthitangĩte maarũgamire kwaria, matiamũthitangĩre ũndũ o na ũmwe mũũru ta ũria nderĩgĩrĩire. ¹⁹ No handũ ha ũguo, o maarĩ na maũndũ mamwe maakararanagia nake makoniũ ũhoro wa ndini yao na makoniũ ũhoro wa mũndũ wakuĩte wetagwo Jesũ ũria Paũlũ oigaga atĩ arĩ muoyo. ²⁰ Nĩndarigirwo nĩ ũria ingĩtuĩria maũndũ ta macio; nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria kana no eende gũthĩ Jerusalemu agacirĩthĩrio maũndũ macio aathitangĩrwo kuo. ²¹ Rĩria Paũlũ aacookirie ciira riiko etererio itua rĩa Mũthamaki-rĩ, ngĩathana ahingĩrwo nginya rĩria ingĩahotire kũmũtwarithia kũrĩ Kaisari.”

²² Hĩndĩ iyo Agiripa akĩra Fesito atĩrĩ, “No nyende kwĩguĩra mũndũ ũcio akĩaria.”
 Nake Fesito agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamũigua rũciũ.”

Paũlũ Kũrũgama mbere ya Agiripa

²³ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Agiripa na Berinike magũka marĩ na mwago mũnene na magĩtoonya nyũmba ya gũcĩrĩrwo marĩ hamwe na anene a thigari o na athuuri a ituũra arĩa maarĩ igweta. Nake Fesito agĩathana Paũlũ areehwo. ²⁴ Fesito akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Agiripa na andũ arĩa othe mũrĩ na ithuĩ haha, nĩmũkuona mũndũ ũyũ! Nĩwe mũngĩ wothe wa Ayahudi wanjũũrĩrie, ndĩ kũu Jerusalemu na ndĩ gũkũ Kaisarea, ngaciire ũhoro wake, ũkĩanĩra ũkiugaga atĩ ndagĩrĩrwo nĩgũtũura muoyo rĩngĩ. ²⁵ No nĩ nĩndonire atĩ ndarĩ ũndũ eekĩte wa gũtũma ooragwo, no tondũ nĩacookirie ciira riiko kũrĩ Mũthamaki, ngĩtua itua rĩa kũmũtũma Roma. ²⁶ No ndĩrĩ na ũndũ mũna ingĩandĩkĩra Mũthamaki Mũgaathe igũrũ rĩake. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ndamũrehe mbere yanyu inyothe, na makĩria mbere yaku wee Mũthamaki Agiripa, nĩgeetha ũhoro ũyũ warĩkia gũtuĩrio, ngĩe na ũndũ ingĩandĩka. ²⁷ Nĩgũkorwo ndikuona kwagĩrĩire gũtũma mũndũ muohe itekuonania maũndũ marĩa athitangĩrwo.”

26

¹ Nake Agiripa akĩra Paũlũ atĩrĩ, “Ūrĩ na rũũtha rwa kwĩyarĩrĩria.”

Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩtambũrũkia guoko, akĩambĩrĩria kwĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ, ² “Mũthamaki Agiripa, nĩngũigua ndĩ mũtũku kũrũgama mbere yaku ũmũthĩ ndĩyarĩrĩrie igũrũ rĩa maũndũ mothe marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi, ³ na makĩria nĩ tondũ wee nĩũũ mũtugo yothe ya Ayahudi na maũndũ marĩa makararanagĩria. Nĩ ũndũ ũcio nĩndakũhooya ũthĩkĩrĩrie ũtegeethũka.

⁴ “Ayahudi othe nĩmooĩ ũria ndũũrĩte kuuma ndĩ mwana, kuuma kĩambĩrĩria kĩa mũtũũrĩre wakwa ndĩ bũrũri-inĩ wakwa kũmbe, o na ndĩ Jerusalemu. ⁵ Nĩmanjũũ hĩndĩ ndaaya, na mangĩenda, no maheane ũira wakwa, atĩ kũringana na watho ndaatuũrĩte ndĩ Mũfarisai, ndĩrutanĩrie na kĩyo kũrũmia maũndũ mothe ma ndini iitũ. ⁶ Na rĩrĩ, ndũgamĩte haha ũmũthĩ njiirithio nĩ ũndũ wa kwĩrĩgĩrĩra kĩranĩro kĩa Ngai eerĩre maithe maitũ. ⁷ Kĩranĩro kũu no kĩa mihĩrĩga rĩa iitũ ikũmi na rĩrĩ rĩrĩgagĩrĩra kuona gĩkĩhingio, rĩria itungatagĩra Ngai na kĩa ũtukũ na mũthenya. Na rĩrĩ, wee Mũthamaki, Ayahudi maathitangĩte nĩ ũndũ wa kũrĩgĩrĩro kũu. ⁸ Nĩ kũ kĩngĩtũma mũndũ o na ũrĩkũ wanyu atue atĩ nĩ ũndũ ũtangũtĩkio, atĩ Ngai nĩariũkagia arĩa akuũ?

⁹ “O na nĩ nĩndaiguithĩtio atĩ nĩndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ũria wothe ingĩahotire ndegane na rĩũwa rĩa Jesũ wa Nazarethi. ¹⁰ Na ũguo nĩguo ndeekire kũu Jerusalemu. Ngĩkia andũ aingĩ a arĩa aamũre njeera, heetwo rũũtha nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na rĩria andũ acio mooragagwo, nĩndetĩkanagia na ituĩro rĩu. ¹¹ Mahĩnda maingĩ nĩndathĩiaga kuuma thunagogi-inĩ imwe nginya rĩa ingĩ nĩgeetha ndĩmaneane maherithio, na ngageria kũmahatĩrĩria marume Ngai. Na tondũ wa ũria ndaamarakĩrĩre mũno nĩndathĩiaga kũmanyariira o na matũũra-inĩ marĩa manene ma kũngĩ.

¹² “Hĩndĩ imwe ndĩ rũgendo-inĩ ta rũu-rĩ, ndaathĩiaga Dameski heetwo ũhoti na ngatũmwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene. ¹³ Kũrĩ thaa thita cia mũthenya, wee Mũthamaki, ndĩ njĩra-inĩ ngĩona ũtheri mũnene woimwe igũrũ ũkengete gũkĩra rĩa, ũkĩnjarĩra mĩena yothe, nĩi na andũ arĩa twarĩ nao. ¹⁴ Ithuothe tũkĩgũa thĩ, na nĩ ngũigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ na rwario rwa Kĩhibirania, ‘Saũlũ, Saũlũ, ũnyariiraga nĩkĩ? Nĩ ũndũ ũrĩ hinya harĩwe kũhũura mĩcengi na haati.’

¹⁵ “Na nĩ hĩndĩ iyo ngũria atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũ, Mwathani?’

“Nake Mwathani akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ ũria ũnyariiraga. ¹⁶ Rĩu ũkĩra ũrũgame na magũrũ maku. Ndaakuumĩrĩra ngwamũre ũtuĩke ndungata na ũtuĩke mũira wa maũndũ marĩa wonete mangoniĩ na marĩa ngũkuonia. ¹⁷ Nĩngũkũhonokia kuuma kũrĩ andũ anyu na kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa ndĩragũtũma kũrĩ o, ¹⁸ ũkamahingũre maĩtho, na ũmagarũre moime nduma-inĩ mathĩ ũtheri-inĩ, na

ŭmarute hinya-inĩ wa Shaitani ŭmatware kŭrĩ Ngai, nĩgeetha maamŭkĩre ũrekanĩri wa mehia, na magĩe na handŭ gatagati-inĩ ka andŭ arĩa matheretio na ũndŭ wa kŭnjŭtikia.’

¹⁹ “Nĩ ũndŭ ũcio, Mŭthamaki Agiripa, ndiigana kwaga gwathĩkĩra kĩoneki kũu kĩoimĩte igŭrũ. ²⁰ Ngĩambĩrĩria kũhunjĩria andŭ arĩa maarĩ Dameski, ngĩcooka ngĩhunjĩria andŭ a kũu Jerusalemu o na a Judea guothe, na andŭ-a-Ndŭrĩrĩ o nao. Ndaahunjagia atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kwĩrira na magarũrũke kŭrĩ Ngai, na moonanie kwĩrira kwao na ũndŭ wa cĩko ciao. ²¹ Kũu nĩkĩo gĩatŭmire Ayahudi maanyĩtĩre hekarũ-inĩ, na magerie kŭnjũraga. ²² No nĩngoretwo ndĩ na ũteithio wa Ngai nginya ũmũthĩ ũyũ, na nĩkĩo nũngĩi haha nĩguo heane ũira kŭrĩ andŭ arĩa anini na arĩa anene o ũndŭ ũmwe. Ndirĩ ũndŭ njugaga makĩria ma ũria anabii na Musa moigĩte atĩ nĩũgekĩka, ²³ atĩ Kristũ nĩakanyariirwo, na atuĩke wa mbere kũriũka kuuma kŭrĩ arĩa akuũ, nĩguo ahunjie ũhoru wa ũtheri kŭrĩ andŭ aake kũmbe o na kŭrĩ andŭ-a-Ndŭrĩrĩ.”

²⁴ Fesito aigua ũguo, akĩmũgũthũkĩra akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Paũlũ nĩkũgũrũka ũgũrũkite! Gĩthomo kũu gĩaku kũngĩ nĩgĩtũmĩte ũgũrũke.”

²⁵ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mũgaathe Fesito, nĩ ndigũrũkite. ũndŭ ũria ndĩroiga nĩ wa ma na ti ũgũrũki. ²⁶ Mŭthamaki nĩoĩ maũndũ maya, na no ndĩmwarĩrie itegwĩtigĩra. Nĩ njũũ atĩ gũtirĩ ũndŭ o na ũmwe wa maũndũ maya aagĩte kũmenya, tondũ matiekĩrwo hitho-inĩ. ²⁷ Mŭthamaki Agiripa, wee nĩwĩtĩkĩtie anabii? Nĩnjũũ atĩ nĩũmetĩkĩtie.”

²⁸ Hindĩ iyo Agiripa akũria Paũlũ atĩrĩ, “Nĩũgwĩciiria atĩ kahinda-inĩ kanini ũguo no ũnjiguithie ndũike Mũkristiano?”

²⁹ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “kahinda kanyiihe kana karaihe, ndĩrahooya Ngai atĩ to wee wiki, no o na andŭ aya angĩ othe maraathĩkĩrĩria ũmũthĩ, ndenda matũike ta nĩ, tĩga o mĩnyororo ĩno.”

³⁰ Mŭthamaki ũcio agũũkĩra marĩ hamwe na barũthi, na Berinike, na andŭ arĩa maikarĩte hamwe nao. ³¹ Makiama nyũmba iyo, na rĩria maaranagĩria, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo kana ohwo.”

³² Agiripa akĩria Fesito atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩangĩarekererio korwo ndaracooketie ciira riiko kŭrĩ Kaisari.”

27

Paũlũ kwambĩrĩria Rũgendo rwa gũthĩi Roma

¹ Na rĩria gwatuirwo atĩ nĩtũkũhaica marikabu tũthĩi Italia, Paũlũ na andŭ arĩa angĩ mooheetwo makĩneanwo kŭrĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe, warĩ wa mbũtũ ya Agusito, wetagwo Juliasi. ² Tũkĩhaica marikabu yomĩte Aduramutio ĩria yakirie gũthĩi icukĩro-inĩ cia marikabu iria ciarĩ ndwere-inĩ cia iria rĩria inene bũrũri-inĩ wa Asia, na ithuĩ tũkĩambĩrĩria rũgendo tũgĩthĩi. Nake Arisitariko, Mũmakedonia woimĩte Thesalonike, aarĩ hamwe na ithuĩ.

³ Mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩkinya Sidoni; nake Juliasi, nĩ ũndũ wa kũiguĩra Paũlũ tha, akĩmwĩtĩkĩria athĩi kŭrĩ arata aake nĩguo mamũhe kĩria angĩabatarire. ⁴ Twoima kũu tũkĩambĩrĩria rũgendo rĩngĩ, tũgereire mwena ũria ũtaarĩ rũhuho wa Kuporo, tondũ huho cioimaga na mwena ũria twathĩiaga. ⁵ Twaarĩkia gũtuĩkania iria rĩria inene rĩria rĩarĩ gũkuhĩ na mabũrũri na Kilikia na Pamufilia tũgĩkinya itũũra rĩa Mira, bũrũri-inĩ wa Likia. ⁶ Tũri kũu mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe akĩona marikabu ya Alekisanteria yathĩiaga Italia, nake agĩtũhaicia yo. ⁷ Tũgĩthĩi kahora ihinda rĩa mũthenya mũngĩ na tũrĩ na thĩina mũngĩ nginya tũgĩkinya gũkuhĩ na Kinido. Na rĩria rũhuho rwagiririre tũthĩi ũria twendaga-rĩ, tũgĩthĩi tũgereire mwena ũria ũtaarĩ rũhuho wa Kirete, kũng’etheri Salimone. ⁸ Nĩtwathĩire na thĩina mũngĩ tũgereire ndwere-inĩ cia iria rĩria inene na tũgĩkinya handũ heetagwo Gĩcukĩro Kĩega, hakuhĩ na itũũra rĩa Lasea.

⁹ Mahinda maingĩ nĩmathirĩte, na gũthĩi na marikabu kwarĩ na ũgwati tondũ ihinda rĩa Giathĩi gĩa Kwĩhinga kũria Irio nĩriahĩtũkĩte. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, ¹⁰ “Athuari aya, nĩnguona atĩ rũgendo rwitũ nĩ rũgũkorwo na mũtino na rũrehe hathara nene kŭrĩ marikabu na mĩrigo o na nginya kŭrĩ mĩoyo iitũ yo mĩene.” ¹¹ No mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe, handũ ha gũthĩkĩrĩria ũria Paũlũ oigaga, aarũmĩrĩre ũtaari wa mũtwarithia wa marikabu o na wa mwene marikabu iyo. ¹² Tondũ gĩcukĩro kũu gĩthĩarĩ kĩega gĩa gũikarwo hĩndĩ ya heho-rĩ, andŭ angĩ magĩtua itua tũthĩi na mbere, twĩhokete gũkinya Foinike, tũikare kuo hĩndĩ iyo ya heho. Gĩkĩ kĩarĩ gĩcukĩro kĩa meeri gĩa Kirete, nakĩo kĩang’etheire mwena wa gũthĩni wa ithũiro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathĩni wa ithũiro.

Kihuhūkano

¹³ Rīria rūhuho rumīte mwena wa gūthini rwambīrīrie kūhurutana kahora-rī, magīciiria nīmona kīrīa mendaga, na nī ūndū ūcio makīohora marikabu magīthīi magereire hūgūrūrū-inī cia Kirete. ¹⁴ Na ihinda rītanathīi mūno, rūhuho rwa hinya wa kihuhūkano kīnene rwetagwo “Eurakilo,” rūkīhurutana ruumīte gīcīgīrīra-inī kīu. ¹⁵ Nayo marikabu ikīnyitwo nī kihuhūkano kīu ikīremano nīgūthīi na kūrīa rūhuho rwoimaga, nī ūndū ūcio tūkīmīrekereria itwarwo nī rūhuho. ¹⁶ Na rīria twahītūkagīra gacīgīrīra-inī kanini geetagwo Kauda, nītwarī na thīina wa kūhaicia gatarū ga kūhonokia andū igūrū wa marikabu. ¹⁷ Hīndī rīria andū acio maakahaicia marikabu-inī, makīhītūkīria mīkanda rungu rwa marikabu yo nyene nīgeetha mamiohe wega. Nī ūndū wa gwītīgīra kūhata mūthanga-inī wa handū heetagwo Siriti-rī, makīharūrūkīa matanga na makīrekereria marikabu iyo itwarwo o kūrīa ingīatwarirwo nī rūhuho. ¹⁸ Nītwanariirīkire mūno nī ūndū wa kihuhūkano kīu o nginya mūthenya ūyū ūngī makīambīrīria gūkīa mīrigo iria-inī. ¹⁹ Naguo mūthenya wa gatatū makīambīrīria gūkīa indo cia wīra cia marikabu iria-inī na moko mao ene. ²⁰ Na rīria kwaagire kuonoka rīua kana njata ihinda rīa mīthenya mūngī, nakīo kihuhūkano gīgīthīi na mbere kūhuhūkana-rī, tūkīrīgīrīria na kwaga mwīhoko o wothe wa kūhonoka.

²¹ Thuutha wa andū gūkara ihinda iriaya matekūrīa, Paūlū akīrūgama mbere yao akīmeera atīrī: “Andū aya, nī kaba mūngīetīkīrīre ūtaaro wakwa mwage kuuma Kirete, hīndī iyo nīmūngītehonokīrie kuumana na ūgwati ūyū o na hathara īno. ²² No rīrī, nīngūmūthaita mūthīi na mbere kūmīrīria, tondū gūtīrī o na ūmwe wanyu ūkūūra; tīga marikabu iiki ikwanangīka. ²³ Ūtukū ūyū, mūrīaika wa Ngai ūrīa nīrī ndū wake na ūrīa ndungataga nīarūgāmīre hakuhī na nīi na ²⁴ aanjīra atīrī, ‘Paūlū ndūkae gwītīgīra. No nginya ūrūgame mbere ya Kaisari ūciirithio; na rīrī, Ngai tondū wa wega wake, nīekūhonokia mīoyo ya andū arīa othe ūrī nao.’ ²⁵ Nī ūndū ūcio, inyuū andū aya, thīi na mbere kūmīrīria, nīgūkorwo ndī na wītīkio thīini wa Ngai atī nīgūkūhaana o ta ūguo aanjīrīte. ²⁶ No o na kūrī ūguo no nginya tūhate gīcīgīrīra-inī kīna.”

Marikabu Kwanangīka

²⁷ Na rīrī, ūtukū wa mūthenya wa ikūmi na īna wakinya, o tūgītwarithagio ūū na ūū nī rūhuho tūtūkaniirīrie iria rīria rīttagwo Adīria-rī, ūtukū gatagatī atwarithia a marikabu makīgereria nīmakuhīrīrie thī nyūmū. ²⁸ Nao makīoya kīgeri kīa ūriku wa maaī makīona atī maaī maarī na ūriku wa buti igana rīa mīrongo īrī. Thuutha wa kahinda kanini magīthīma rīngī makīona atī maaī maarī na ūriku wa buti mīrongo kenda. ²⁹ Nī ūndū wa gwītīgīra tūtīkaagūthithio rwaro rwa ihiga, makīreka nāra inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makīhooya gūkīe. ³⁰ Na rīria maageragia kūrīa moime marikabu-inī, atwarithia a marikabu makīharūrūkīa gatarū ga kūhonokia andū iria-inī, metuūte atī marendā kūharūrūkīa nanga imwe kuuma mūthīa wa na mbere wa marikabu. ³¹ Hīndī iyo Paūlū akīra mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe hamwe na thigari atīrī, “Andū aya maga gūkara marikabu-inī, inyuū mūtingīhonoka.” ³² Nī ūndū ūcio thigari igītīnia mīkanda iria yanyūitē gatarū ga kūhonokia andū, makīreka koore.

³³ Gwakuhīrīria gūkīa, Paūlū akīmāthaita othe marīe irio, akīmeera atīrī, “Kwa ihinda rīa mīthenya ikūmi na īna mīthīru, mūkoretwo mūkarīte o ūguo mwīmīte irio, mūteekūrīa kīndū. ³⁴ Rīu ndamūthaita mūrīe irio. Nīmūbatarīte kūrīa irio nīguo imūige muoyo. Gūtīrī rūcuīrī rwa mūtwe wa mūndū o na ūmwe wanyu rūkūūra.” ³⁵ Aarīka kuuga ūguo, akīoya mūgate, agīcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe. Agīcooka akīwenyūranga, akīambīrīria kūrīa. ³⁶ Nao othe makīgūa momīrīria, makīoya irio makīrīa. ³⁷ Ithuothe twarī andū 276 arīa twarī marikabu-inī. ³⁸ Rīria maarīre makīhūūna, maacookire magīkīa ngano iria-inī nīgeetha marikabu ihūthe.

³⁹ Kwarooka gūkīa-rī, atwarithia matīigana kūmenya būrūrī ūcio, no makīona gīcongoco* kīarī na mūthanga hūgūrūrū-inī, magīciiria magerie kūhatithia marikabu ho. ⁴⁰ Nao makīrenga nanga, igītīgwo iria-inī, na o hau makīohora mīkanda rīa yohete thukani.† Magīcooka makīhaicia taama ūrīa wīkagīrwo mbere ya marikabu nīguo ūnyūite rūhuho, magīthīi meerekeire hūgūrūrū-inī. ⁴¹ No rīrī, marikabu ikīgūtha mūthanga na ikīhata. Mūthīa wa na mbere wayo ūkīhata na ūkīrūma biū, naguo mūthīa wa na thuutha ūkīunīkanga nī ūndū wa kūhūrwo nī makūmbī ma maaī.

⁴² Thigari ikībanga ciūrage ohwo nīgeetha gūtīkagīe o na ūmwe wao ūngīthambīra oore. ⁴³ No tondū mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe nīendaga kūhonokia muoyo

* **27:39** Gīcongoco nī handū iria rītoonyanite na thī nyūmū, ūndū marikabu no ikuhīrīrie thī nyūmū itarī na ūgwati, tīga hīndī ya kihuhūkano. † **27:40** Thukani nī gīcunjī kīa mbaū kana cuuma gīa kūgata marikabu kana ndege.

wa Paūlū, agīcigiria ciike ūguo ciabangīte. Agīathana atī andū arīa mangīahotire gūthambīra mambe marūūge maaf-inī mathīī thī nyūmū. ⁴⁴ Nao andū acio angī makinye kuo menyīitīrīre mbaū kana icunjī cia marikabu. Ūguo nīguo andū othe maakinyire thī nyūmū matarī na ūūru.

28

Hūgūrūrū-inī cia Malita

¹ Twaarīkia gūkinya hūgūrūrū-inī tūtari na ūūru, nīguo twamenyire atī gīcigīrīra kīu gīetagwo Malita. ² Nao atūūri a gīcigīrīra kīu magītuonia ūtugi wa mwanya. Magītwakīria mwaki tondū nī kuoiraga na kwarī na heho na magītūnyīita ūgeni ithuothē. ³ Nake Paūlū akīoya gīkundi gīa tūkū, na rīrīa aatūikagīra riiko-rī, ndūira īkiumīra nī ūndū wa ūrugarī wa mwaki, īkīioherera guoko-inī gwake. ⁴ Rīrīa andū a gīcigīrīra kīu moonire ndūira icuuhite guoko-inī gwake makīrana atīrī, “Mūndū ūyū no nginya akorwo nī mūūragani, nīgūkorwo o na gūtūika nīahonokire kuuma iria-inī, kīhooō gītīmwtīkīrītīe atūūre muoyo.” ⁵ Nowe Paūlū akīribarībīra nyoka īyo mwaki-inī na ndaigana kuona ūndū mūūru. ⁶ Andū maataanyaga kuona akīimba kana agwe o rīmwe akue, no thuutha wa gweterera hīndī ndaaya, makīona gūtīrī ūndū ūtarī wa ndūire ūrekīka harī we, makīricūkwo makiuga atī aarī ngai.

⁷ Na rīrī, hakuhī na hau maarī, nī kwarī na gīthaka kīarī kīa mūndū wetagwo Pabulio, ūrīa warī mūnene wa gīcigīrīra kīu. Nake nīatūnyīitire ūgeni gwake, na kwa ihinda rīa mīthenya itatū agītūtuga wega arī na ūtaana. ⁸ Nake ithe aarī ūrīrī arī mūrūaru mūrīmū wa kūhiūha mwīrī na kūharwo thakame. Paūlū agītōonya nyūmba kūmuona, na thuutha wa kūmūhoera akīmūgīrīra moko akīmūhonīa. ⁹ Rīrīa gwekīre ūguo, andū arīa angī maarī arūaru gīcigīrīra-inī kīu magūtīka, makīhonio. ¹⁰ Nīmatuonīrie gītīo na nījira nyingī, na rīrīa twehaarīire gūthīī magītūhe kīrīa gīothe twabataire.

Paūlū Gūkinya Roma

¹¹ Thuutha wa mēri itatū tūkīhaica marikabu yaikarīte kīu gīcigīrīra-inī hīndī ya heho. Nayo yarī marikabu ya kuuma Alekīsandēria na yarī na rūūri rwa ngai cia mahatha irīa cīetagwo Kasitorī na Poluke. ¹² Twakinya Sirakusi tūgīkara kuo ihinda rīa thikū ithatū. ¹³ Twoima kīu tūgītīhī tūgīkinya Regio. Mūthenya ūyū ūngī gūkīgīa na rūhuho rwa kuuma mwena wa gūthini, nago mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre tūgīkinya Puteoli. ¹⁴ Kūu tūgīkora arīū na aarī a Ithe witū amwe, arīa maatūnyīitire ūgeni, na magītūrīa tūkaranie nao ihinda rīa kīumia kīgīma. Ūguo nogo twacookire tūgīkinya Roma. ¹⁵ Arīū na aarī a Ithe witū arīa maarī kīu nīmaiguīte atī nītuokaga, nao magītūka o nginya ndūnyū ya Apio, na handū hetagwo Nyūmba Ithatū cia Agenī gūtūthaagaana. Nake Paūlū ona andū acio, agīcookeria Ngai ngaatho na akīgīua omīrīria. ¹⁶ Rīrīa twakinyire Roma, Paūlū nīetīkīrīrio aikare arī wiki, arī na mūthigari wa kūmūrangīra.

Paūlū Kūhunjia Roma arī Mūrangīre

¹⁷ Thuutha wa thikū ithatū, Paūlū agītūa atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rīrīa maagomanire, Paūlū akīmeera atīrī, “Ariū na aarī a Ithe witū, o na gūtūika ndīrī ūndū mūrūru nīkīte andū aītū kana ngathūkia mītugo ya maithe maitū-rī, nīndanyīitīrīro Jerusalemu na ngīeanwo kūrī andū a Roma. ¹⁸ Nao magītūthuhuria na makīenda kūndekia tondū ndiarī na ihītia rīa ūgeri wa ngero rīa gūtūma nījragwo. ¹⁹ No rīrīa Ayahudi maareganire na itua rīu, ndīrī ūndū ūngī ingīekire tīga gūcookia ciira riiko gwa Kaisarī, no tī atī ndaarī na ūndū wagūtūthangīra andū akwa. ²⁰ Kīu nīkīo gītūmīte nījūrie tuonane na inyu na twaranīrie. Njohetwo na mūnyororo ūyū nī ūndū wa kūrīgīrīro kīa andū a Isīraelī.”

²¹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Ithuī tūtīrī twanyīita marūa magūkoniī kuuma Judea, na gūtīrī mūrū kana mwarī wa Ithe witū ūkīte kuuma kuo agatūkinyīria ūhorō kana akaaria ūndū mūūru waku. ²² No nītūkwenā kūgīua woni waku nī ūrīkū, nīgūkorwo nītūū atī kūndū guothe andū nīmararia magokīrīra gīkundi gīkī.”

²³ Nao makībanga gūcēmania na Paūlū mūthenya mūna, na magītūka kūrīa aakaraga marī gīkundi kīnene gūkīra mbere. Kuuma rūciinī nginya hwaī-inī akīmataara na akīmōimbūrīra ūhorō wa ūthamaki wa Ngai, na akīgeria kūmaiguīthia ūhorō wa Jesū kuuma Watho-inī wa Musa na kuuma Maandīko-inī ma Anabīi. ²⁴ Amwe magītūkīa ūrīa aameerire, no angī makīaga gwītīkia. ²⁵ Nao makīaga kūguīthania o ene, na makīambūrīria gūthīī rīrīa maaguīre mūthia-inī Paūlū oiga atīrī, “Roho Mūtheru nīeerire maithe manyu ūhorō wa ma rīrīa aarīre na kanua ka Isāia ūrīa mūnabīi, akiuga atīrī.”

26 “Thiĩ kũrĩ andũ aya, ũmeere atĩrĩ,
 “Inyuĩ mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikamenya ũndũ;
 mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.”

27 Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya itirĩ tha;
 matũ mao matingĩhota kũigua,
 na nĩmahingĩte maithe mao.

Tondũ maahota kuona na maithe mao,
 na maigue na matũ mao,
 nacio ngoro ciao igĩe na ũmenyo,

nao manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ ũhonokio wa Ngai nĩtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao nĩmegũthikĩrĩria!” ²⁹ (Na aarĩkia kuuga ũguo-rĩ, Ayahudi magĩthĩ magĩkararanagia mũno o ene.)

³⁰ Na kwa ihinda rĩa miaka ĩrĩ mĩgima, Paũlũ agĩkara kũu, arĩ nyũmba yake ya gũkombora, na akanyitaga ũgeni andũ arĩa othe mokaga kũmuona. ³¹ Nĩahunjagia ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akarutana ũhoru ũkonĩ Mwathani Jesũ Kristũ arĩ na ũcamba, na hatarĩ na ũndũ ũngĩmũriĩgĩrĩria.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AROMA

¹ Nī nīi Paŭlū, ndungata ya Kristū Jesū, o nīi n̄jīt̄two nduīke mūtūmwō, na ngaamūrwo hunjaga Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Ngai, ² o Ūhoro-ūrīa-Mwega eeraniire o mbere na tūnua twa anabii ake thīnī wa Maandiko marīa Matheru, ³ ūrīa ūkonīi Mūrūwe, ūrīa ta mūdū warī wa rūciaro rwa Daudi. ⁴ Na rīrī, Roho wa ūtheru n̄nonanirie na ūhoti atī Jesū Kristū nī Mūrū wa Ngai tondū wa ūrīa aariūkire akiuma kūrī arīa akuū: o we Jesū Kristū Mwathani witū. ⁵ kūgerera we Ngai n̄atūheete wega wake, na agatūhe ūhoti ta atūmwō n̄guo twīre andū-a-Ndūrīrī ciothe kūdū guothe ūrīa Ngai amekūire, n̄guo mamwītīkie na mamwathīkire, n̄guo matūme rīt̄wa rīake rīgocagwo. ⁶ O na inyuī mūrī amwe a acio metīt̄two matuīke a Jesū Kristū.

⁷ Ndīramwandīkīra marūa maya inyuothe arīa mūrī kū Roma, o inyuī mwendetwo nī Ngai, na mūgetwo mūtūke andū aamūre:

Wega na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe witū, na kuuma kūrī Mwathani Jesū Kristū, iroikara na inyuī.

Paŭlū Kwīrīrīria Gūceera Roma

⁸ O mbere n̄ngūcookeria Ngai wakwa ngaatho thīnī wa Jesū Kristū nī ūndū wanyu inyuothe, tondū ūhoro wa wītīkio wanyu n̄ūmenyithanītio thī yothe. ⁹ Ngai, ūrīa nīi ndungatagīra na ngoro yakwa yothe na ūndū wa kūhunja Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Mūrūwe-rī, nīwe mūira wakwa wa ūrīa ndūūraga ndīmūrīkanaga ¹⁰ mahooya-inī makwa hīndī ciothe; na n̄ndīrahooya atī rīu nī ūndū wa kwenda kwa Ngai no hīngūrīrwo n̄jīra n̄guo n̄jūke kūrī inyuī.

¹¹ N̄ndīrerīrīria mūno tuonane na inyuī n̄geetha ndīmūgaire iheo cia kīroho n̄guo muongerero hinya, ¹² ūguo nī kuuga atī inyuī na nīi tūgīe na ūhoro wa kūūmanīrīria, o mūdū omīrīrie mūdū ūrīa ūngī na wītīkio wake. ¹³ Ariū na aarī a Ithe witū, ndīkwenda mwage kūmenya atī nī mahinda maingī ndanabanga kūmūceerera (no ndanagirīrīrio gwīka ūguo nginya rīu) n̄geetha ngīe na maciaro thīnī wanyu, o ta ūrīa ngīte na maciaro thīnī wa andū-a-Ndūrīrī iria ingī.

¹⁴ Nīi haana ta ndī na thīrī na Ayunani o na arīa matarī Ayunani,* n̄ngī ngagīa na thīrī wa andū arīa oogī o na arīa matarī oogī. ¹⁵ Nī ūndū ūcio n̄kīo ndīrīragīria mūno kūhunja Ūhoro-ūrīa-Mwega o na kūrī inyuī arīa mūtūūraga Roma.

¹⁶ Nīi ndingīconokera Ūhoro-ūrīa-Mwega, tondū n̄guo hinya wa Ngai wa gūtūma mūdū o wothē ūrīa ūwītīkītie ahonoke: O mbere Ayahudi, na thuutha wao nī andū-a-Ndūrīrī. ¹⁷ N̄gūkorwo thīnī wa Ūhoro-ūrīa-Mwega, ūthingu ūrīa uumīte kūrī Ngai n̄ūguūrīt̄io, na n̄guo ūthingu ūrīa wonekaga na ūndū wa gwītīkia kuuma o kiambīrīria nginya kīrīkīro, o ta ūrīa kwandīkīt̄wo atīrī: “Mūdū ūrīa mūthingu arītūūraga muoyo nī ūndū wa gwītīkia.”

Mang’ūrī ma Ngai harī Kūrīndī

¹⁸ Mang’ūrī ma Ngai n̄maguūrīt̄io kuuma igūrū mokīrīre ūhoro wothē wa andū kūregana na Ngai, na waganu wa andū arīa magiragīrīria ūhoro-ūrīa-wa-ma na ūndū wa waganu wao, ¹⁹ n̄gūkorwo maūdū ma Ngai marīa mangīmenyeka n̄io matiagīte kūmenyeka n̄io, tondū Ngai nīwe wamamenyithirie. ²⁰ N̄gūkorwo kuuma rīrīa thī yombirwo, maūdū ma Ngai marīa matonekaga, na nīmo hinya wake wa tene na tene, o na ūngai wake, n̄marīkīt̄ie kuoneka o wega, na makamenyeka nī ūndū wa indo iria ciombirwo, n̄geetha andū matikagīe na kūgwatio.

²¹ Tondū o na harīa maamenyete Ngai, matiigana kūmūgocoo taarī Ngai, kana makīmūcookeria ngaatho, no meciiria mao maatuīkire ma tūhū, nacio ngoro ciao ngūgu ikīgīa nduma. ²² Na o rīrīa moigaga atī o nī oogī-rī, noguo maatuīkire irimū, ²³ nao magīkūūrania riiri wa Ngai ūrīa mūtūūra muoyo na mīhianano ithondeketwo ikahaana ta andū arīa makuuaga, na nyoni, na nyamū cia magūrū mana, o na nyamū iria itaambaga thī.

²⁴ Nī ūndū ūcio Ngai akīmarekereria marūmagīrīre merīrīria mao mooru marīa ngoro ciao cīerīragīria, o na mekage maūdū ma ūmaraya ma kwagīthia mūrī yao gītīio, mūdū na ūrīa ūngī. ²⁵ Nīmākūūranirie ūhoro-ūrīa-wa-ma wa Ngai na maheeni,

* **1:14** Ayunani maarī andū-a-Ndūrīrī arīa maaragia rūthiomi rwa Kiyunani kana arīa maarūmagīrīria mūtūūrīre wa Ayunani.

makihooya na magitungatūra indo iria ciombirwo handū ha gütungatūra Mūciūmbi, o ūcio wa kūgocagwo nginya tene. Amenī.

²⁶ Tondū wa ūguo-rī, Ngai nīamarekereirie marūmagīrīre merirīria mao mooru ma maundū ma thoni. O na andū-a-nja ao nīmakūūranirie mūtugo wao ūria wa ndūire na ūria ūtarī wa ndūire. ²⁷ O nao arūme o ūndū ūmwe nīmatiganīurie mūtugo wao ūria wa ndūire na andū-a-nja, magaakanagwo nī merirīria mooru ma kwīranīria o ene. Arūme magīika ciiko cia ūra-thoni na arūme arīa angī, nao nīmegwatīire thīnī wa mūrī yao ene iherithia rīria rīmagīrīre nī ūndū wa waganu ūcio wao.

²⁸ Na makīria ma ūguo-rī, tondū mationire bata wa gūtūra mamenyete Ngai, nake akīmarekereria magīe na meciiria ma ūmaramari, mekage maundū marīa mataagīrīrwo nī gwīkwo. ²⁹ Nao makīyūrwo nī waganu wa mīthemba yothe, ūuru, na ūkoroku, na meciiria ma ūmaramari. Makaiyūrwo nī ūiru, na ūragani, na ngū, na maheeni, na rūmena. Magatuika andū a mūhuhu, ³⁰ na acambania, na athūūri Ngai, na aciinūrani, na egaathi, na etīi, mathugundaga nīria cia gwīka ūuru, na andū matangīathīkīria aciari ao; ³¹ nao ti akuūku wega, na matitīaga ūhoro ūria mūrīkanīre, na nī ooru mūno, na matirī tha. ³² Na o na gwatuika nīmoōi watho wa ūthingu wa Ngai atī andū arīa mekaga maundū ta macio maagīrīrwo nī gūkua, to gūthīi mathīaga na mbere na gwīka maundū macio tu, no nīmetīkanagia na andū arīa mekaga maundū macio.

2

Cīra wa Ngai wa Kīhooto

¹ Nī ūndū ūcio-rī, wee mūdū ūyū ndūrī na kīgwatīo, wee ūtuagīra mūdū ūria ūngī ciira, nīgūkorwo rīria ūgūtūra mūdū ūngī ciira, nīwe mwene ūretūra ciira, tondū wee ūratuanīra ciira wīkaga maundū o macio ekaga. ² Na nītūū atī Ngai agaatuira andū arīa mekaga maundū ta macio ciira na kīhooto. ³ Tondū rīria wee mūdū ūyū, ūtuagīra arīa angī ciira na ūgacooka ūgeeka maundū o macio mekagarī, wee ūgwīciiria nīkahanoka ciira wa Ngai? ⁴ Kana nīkūnyarara ūnyararīte ūtuģi wake mūnene, na ūkīrīrīria, na wetereri wake, ūkaaga kūmenya atī ūtuģi wa Ngai nīguo ūkūguucagīrīria nīguo wīrire?

⁵ No rīri, nī ūndū wa ūria ūmītie ngoro yaku, na ūkarega kwīrira-rī, nī mang'ūrī ūreigīra marīa magagūkīrīra. Nīgūkorwo mūthenya wa mang'ūrī nīurooka, rīria matuīro ma Ngai ma kīhooto makaaguūranīrio. ⁶ Nī ūndū Ngai akaarīha o mūdū kūringana na maundū marīa aaneke. ⁷ Arīa macaragia kūheo riiri, na gītīo, na ūhoro wa kwaga kūbutha, nī ūndū wa gwīka wega matekūnoga-rī, acio nīakamahe muoyo wa tene na tene. ⁸ No arīa eyendi, na nīmaregaga ūhoro-wa-ma na makarūmagīrīra maundū mooru-rī, acio nīmagakinīyūrwo nī mang'ūrī na marakara. ⁹ Nīgūkaagīa na thīna na mīnyamaro kūrī andū othe arīa mekaga ūuru; mbere kūrī Ayahudi, na thuutha kūrī andū-a-Ndūrīrī; ¹⁰ no riiri, na gītīo, na thayū ikaaheo mūdū o wothe ūria wīkaga wega: mbere kūrī Ayahudi, na thuutha kūrī andū-a-Ndūrīrī. ¹¹ Nīgūkorwo Ngai ndatīagīra andū maūthī.

¹² Andū arīa othe mehagia matarī watho-inī makaaniinwo matarī watho-inī, nao arīa othe mehagia marī rungu rwa watho magaatuīrwo ciira kūringana na watho ūcio. ¹³ Nīgūkorwo ti arīa maiguaga watho matuagwo athingu maitho-inī ma Ngai, no arīa maathīkagīra watho nīo magaatuuo athingu. ¹⁴ (Ti-itherū, rīria andū-a-Ndūrīrī arīa matarī na watho mekaga maundū marīa watho uugīte nī ūndū wa ūhoro wao wa mūciarīre-rī, o ene nīmonanagia nīmoōi watho ūcio, o na gūtūka matirī maūguua ¹⁵ tondū nīmonanagia atī maundū marīa mabataranagia thīnī wa watho nīmandīke ngoro-inī ciao, nacio thamiri ciao o nacio ikaruta ūira, namo meciiria mao rīmwe makamaciirithagia na rīria rīngī makamaciirīrīra.) ¹⁶ ūndū ūyū ūkooneka mūthenya ūria Ngai, na ūndū wa Jesū Kristū agaatuira ciira meciiria ma hitho marīa marī ngoro-inī cia andū, o ta ūria ūhoro-ūrīa-Mwega uugīte, ūria nīi hunjagia.

Ayahudi na Watho

¹⁷ Atūrīrī, angīkorwo wee wītaga Mūyahudi; na ūngīkorwo wīhocagia ūhoro-inī wa watho na nīwīrahagīra ngwatanīro yaku na Ngai; ¹⁸ angīkorwo nīūmenyete ūria endaga, na ūgakūūrana maundū marīa marī bata gūkīra marīa mangī tondū wa ūria ūrutītwo maundū ma watho; ¹⁹ angīkorwo nīwītīkītie atī wee ūrī mūtongoria wa andū arīa atumumu, o na ūtheri wa gūtherera arīa marī nduma-inī, ²⁰ o na mūtaari wa andū arīa akīgu, na mūrutani wa tūkenge, tondū thīnī wa watho ūrī na mūhianīre wa ūria ūmenyo wa ūhoro-wa-ma ūtarī; ²¹ hakīrī ūguo-rī, wee ūrutaga andū arīa angī-rī, ndūngīkīrūta wee mwene? Wee ūhunjagia atī andū matikaiye-rī,

wee nĩũiyaga? ²² Wee uugaga aŕi andũ matikanatharanie-rĩ, wee nĩũtharanagia? Wee ũthũire mĩhianano-rĩ, wee nĩũiyaga indo cia hekarũ cia andũ arĩa matoŕĩ Ngai? ²³ Wee wĩrahagĩra watho-rĩ, nĩũconorithagia Ngai na ũndũ wa kwagarara watho ũcio? ²⁴ O ta ũria kwandĩkĩtwo aŕĩrĩ, “Rĩũwa rĩa Ngai nĩrĩcambagio thĩĩnĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩ ũndũ wanyu.”

²⁵ Ũhoru wa kũrua nĩ ũrĩ kĩguni ũngĩrũmia ũrĩa watho uugĩte, no ũngĩagarara watho ũcio-rĩ, ũhoru ũcio waku wa kũrua ũtuĩkĩte ta ũtaruĩte.* ²⁶ Angĩkorwo arĩa matarĩ aruu nĩmahingagia maũndũ marĩa mabataranagia thĩĩnĩ wa watho-rĩ, githĩ acio matiagĩrĩire gũtuuo ta maruĩte? ²⁷ Mũndũ ũria ũtarĩ mũruu mwĩrĩ na nĩahingagia ũria watho uugĩte-rĩ, nĩakamũtuĩra ciira, inyuĩ mwagararaga watho ũcio o na mwakorwo nĩmũruĩte na mũrĩ na watho ũria mwandĩke.

²⁸ Tondũ-rĩ, Mũyahudi ti ũrĩa wonanagia aŕi nĩ Mũyahudi na igũrũ, nakuo kũrua to kũria gwa kuoneka mwĩrĩ-inĩ. ²⁹ Aca, Mũyahudi kũna nĩ ũria Mũyahudi ngoro; nakuo kũrua nĩ kũrua kwa ngoro, ũguo nĩ kuuga aŕi nĩ ũhoru wa Roho, no ti wa watho ũria mwandĩke. Kũganwo kwa mũndũ ta ũcio-rĩ, gũtiumaga kũrĩ andũ, no kuumaga kũrĩ Ngai.

3

Wĩhokeku wa Ngai

¹ Gwatuĩka ũguo-rĩ, Mũyahudi agĩkĩrĩte andũ arĩa angĩ na kĩ? Kana bata wa kũrua ũkĩrĩ ũrĩkũ? ² Hĩ! Ũguni no mũnene na nĩra ciothe! Mbere ya maũndũ mothe, Ayahudi nĩo mehokeirwo ũramati wa ciugo cia Ngai.

³ Ī kũngĩkorwo amwe ao nĩmagire kwĩhokeka, kwaga kwĩhokeka kwao, nĩkũngĩatũmire Ngai aage gũtuĩka mwĩhokeku? ⁴ Kũroaga gũtuĩka ũguo! Ngai arotuĩka wa ma, na mũndũ o wothe atuĩke wa maheeni, o ta ũria kwandĩkĩtwo aŕĩrĩ:

“Nĩguo kuonekage aŕi rĩrĩa ũkwaria,
wee waragia maũndũ ma kĩhooto,
na ũhootanage rĩrĩa ũgũciirithania.”

⁵ No rĩrĩ, angĩkorwo wagi witũ wa ũthingu nĩũtũmaga ũthingu wa Ngai ũguũrio mũno makĩria-rĩ, tũkiuge atĩa? No tuuge aŕi Ngai ti wa kĩhooto rĩrĩa egũtũkinyĩria mang’ũrĩ make? (Ndĩraaria o ta ũria mũndũ wa gũkũ thĩ angĩaria.) ⁶ Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Ngai angĩgũtuĩra thĩ ciira atĩa? ⁷ No mũndũ ahota kuuga aŕĩrĩ, “Angĩkorwo kũheenania gwakwa no kũngĩhie ũhoru-wa-ma wa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio gũtũme riiri wake wongerereke-rĩ, nĩ ngĩtuagĩrwo ciira ta ndĩ mwĩhia nĩkĩ?” ⁸ Nĩ kĩ kĩgiragia tuuge, ta ũria tũcambagio aŕi nĩguo tuugaga, o na ta ũria andũ amwe moigaga aŕi nĩguo tuugaga, “Nĩtũtũũre twĩkaga ũũru nĩguo wega woneke?” Acio-rĩ, gũtuĩrwo ciira kwao nĩ gwa kĩhooto.

Gũtirĩ Mũndũ o na ũmwe Mũthingu

⁹ Tũkiuge atĩa? Ithuĩ Ayahudi tũkĩrĩ ega gũkĩra andũ arĩa angĩ? Aca, tiguu! Nĩtũrĩkĩtie kuonania hau mbere aŕi Ayahudi o hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe nĩmagwĩte hinya-inĩ wa mehia. ¹⁰ O ta ũria kwandĩkĩtwo aŕĩrĩ:

“Gũtirĩ mũndũ mũthingu, gũtirĩ o na ũmwe;

¹¹ gũtirĩ mũndũ ũmenyaga ũndũ,
gũtirĩ mũndũ ũrongoragia Ngai.

¹² Othe nĩmagarũrũkĩte, makoora,
othe hamwe magatuĩka kĩndũ gĩtarĩ bata;
gũtirĩ mũndũ wĩkaga wega,
gũtirĩ o na ũmwe.”

¹³ “Mĩmero yao ihaana ta mbĩrĩra hingũre;
nĩmĩ ciao ciaragia o maheeni.”

“Mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa nduĩra.”

¹⁴ “Tũnua twao tũiyũrĩte irumi na ũrũrũ.”

¹⁵ “Mahanyũkaga na magũrũ magaite thakame;

¹⁶ mwanangĩko na kĩaha nĩcio cionanagia kũrĩa magereire,

¹⁷ nayo nĩra ya thayũ matimũũ.”

¹⁸ “Hatĩrĩ wĩtigĩri Ngai maitho-inĩ mao.”

* 2:25 Kũrua kwa arũme kwarĩ rũũri rwa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai aathondekire na andũ a Isiraeli.

¹⁹ Na riu-rĩ, nĩtũũĩ atĩ maũndũ marĩa mothe watho uugĩte, merĩtwo andũ arĩa marĩ rungu rwa watho, nĩgeetha kanua o gothe gakiro, nao andũ a thĩ othe matũike a gũciirithio nĩ Ngai. ²⁰ Tondũ wa ũguo-rĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũ ũngĩtuuo mũthingu maitho-inĩ ma Ngai nĩ ũndũ wa kũrũmia watho; no rĩrĩ, watho nĩguo ũtũmaga andũ mamenye atĩ nĩmehĩtie.

Ũthingu Uumanĩte na Wĩtikio

²¹ No rĩrĩ, riu ũthingu uumĩte kũrĩ Ngai nĩumenyithanĩtio na njĩra ĩngĩ itahutanĩtie na Watho wa Musa, o na gũtuĩka nĩyoimbũrĩtwo o tene nĩ Watho na Anabii. ²² Naguo ũthingu ũyũ nĩ ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai, na ũheagwo arĩa othe metĩkĩtie na ũndũ wa gwĩtikia Jesũ Kristũ. Gũtirĩ ũhoru wa gũthuurania andũ, ²³ nĩgũkorwo andũ othe nĩmehĩtie na makanyihĩrwo nĩ riiri wa Ngai, ²⁴ na nĩ ũndũ wa wega wa Ngai magatuuo athingu o ũguo tũhũ, nĩ ũndũ wa ũrĩa maakũũrĩrwo nĩ Kristũ Jesũ. ²⁵ Ngai aamũrutire arĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia na ũndũ wa wĩtikio thĩĩnĩ wa thakame yake. Ngai eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu wake, tondũ wa ũrĩa mehia ma mbere ĩyo maarekeirwo andũ matekũherithio, nĩ ũndũ wa gũkĩrĩrĩa kwa Ngai, ²⁶ nake eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu wake mahinda-inĩ maya, na kũmenyeke atĩ we nĩ mũthingu, na nĩwe ũtuaga andũ arĩa metĩkĩtie Jesũ athingu.

²⁷ Gwagĩtuĩka ũguo-rĩ, kwĩraha gũkĩrĩ ha? Nĩ kweherie biũ. Kweheretio nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩrĩkũ? Hihi nĩ ũndũ wa kũrũmia watho? Aca, no nĩ ũndũ wa watho ũrĩa wa wĩtikio. ²⁸ Nĩgũkorwo nĩtũrũmĩtie atĩ mũndũ atuagwo mũthingu na ũndũ wa gwĩtikia no ti ũndũ wa gwachĩkĩra watho. ²⁹ Ngai-rĩ, akĩrĩ o Ngai wa Ayahudi oiki? Gĩthĩ Ngai ti wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao? Ī, nĩ Ngai wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao, ³⁰ nĩgũkorwo Ngai no ũmwe, na nĩwe ũrĩtuaga andũ arĩa maruaga athingu, na ũndũ wa gwĩtikia, na arĩa mataruaga nao amatuuagwo athingu na ũndũ wa gwĩtikia o ro ũguo. ³¹ Riu-rĩ, no twagithie ũhoru wa watho kiene nĩ ũndũ wa ũhoru wa wĩtikio ũcio? Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ watho tũgũkĩongerera hinya.

4

Iburahĩmu gĩtuuo Mũthingu nĩ ũndũ wa Gwĩtikia

¹ Iburahĩmu, o ũcio ithe witũ ũhoru-inĩ wa gũciarwo na mwĩrĩ-rĩ, aamenyire atĩa ũhoru ũcio? ² Angĩkorwo, ti-itherũ, Iburahĩmu aaturwo mũthingu na ũndũ wa ciiko iria ekaga-rĩ, nĩarĩ na ũndũ wa kwĩrahĩra, no ti mbere ya Ngai. ³ Nĩgũkorwo Maandiko marĩa matheru moigĩte atĩa? "Iburahĩmu nĩetĩkirie Ngai, naguo ũndũ ũcio ũgĩtũma atuuo mũthingu."

⁴ Atĩrĩrĩ, hĩndĩ irĩa mũndũ aruta wĩra-rĩ, mũcaara wake ũrĩa aheagwo ndũkoragwo ũrĩ ta kũheo, no nĩ ta thĩirĩ ararĩhwo. ⁵ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũtehokaga maũndũ maria ekaga, tĩga o gwĩtikia Ngai ũrĩa ũtuaga andũ arĩa aaganu athingu-rĩ, wĩtikio wa mũndũ ũcio nĩguo atuagĩrwo taarĩ ũthingu. ⁶ ũguo noguo Daudi oigaga rĩria aaragia ũhoru wa kĩrathimo kĩa mũndũ ũrĩa Ngai atuĩte mũthingu hatarĩ ũhoru wa ciiko, akoiga atĩrĩ:

⁷ "Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa
marekeirwo mahĩtia mao,
namo mehia mao makahumbĩrwo.

⁸ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
Mwathani atatuaga mwĩhia."

⁹ Hihi kĩrathimo gĩkĩ no kĩa andũ arĩa maruaga oiki, kana nĩ kĩa o na arĩa mataruaga? Nĩtũkoretwo tũkiuga atĩ wĩtikio wa Iburahĩmu nĩguo watũmire atuuo mũthingu. ¹⁰ No aaturwo mũthingu arĩ na ũhoru ũrĩkũ? Hihi nĩ thuutha wa kũrua, kana nĩ mbere ĩyo? Ti thuutha wa kũrua, no nĩ mbere ĩyo, hĩndĩ irĩa ataarũite! ¹¹ Nake agĩcooka akĩamũkĩra rũrĩ rwa kũrua, rũrĩ mũhũri wa ũthingu ũrĩa aarĩ naguo nĩ ũndũ wa gwĩtikia o na hĩndĩ irĩa ataarĩ mũruu. Nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka ithe wa arĩa othe metĩkagĩa o na matarĩ aruu, nĩgeetha o nao matuuagwo athingu. ¹² Na ningĩ nowe ithe wa andũ arĩa maruaga, arĩa matarĩ atĩ no kũrua marũite, no nĩmathiagi na mũthĩire wa wĩtikio ũrĩa ithe witũ Iburahĩmu aarĩ naguo mbere ya kũrua.

¹³ Iburahĩmu ndeerĩrwo kũranĩro atĩ nĩagatuĩka mũgai wa thĩ hamwe na njiaro ciake nĩ ũndũ wa gwachĩkĩra watho, no nĩ ũndũ wa ũthingu ũrĩa uumanaga na wĩtikio. ¹⁴ Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ arĩa matũũragio nĩ watho nĩ agai-rĩ, wĩtikio ndũkĩrĩ kiene, nakĩo kũranĩro nĩ gĩa tũhũ, ¹⁵ tondũ watho ũrehaga mang'ũrĩ. Naho harĩa hatarĩ watho hatĩrĩ ũhoru wa kwagarara watho.

¹⁶ Tondū wa ūguo-rī, kīranīro kiumanaga na wītīkio, nīgeetha wonekage na ūndū wa wega wa Ngai, na ūtuike wa kūheo kūna njiaro ciothe cia Iburahīmu, na to arīa maaheirwo ūhoru wa watho oiki, no nī kūrī arīa othe metīkītīe ta ūrīa Iburahīmu eetīkītīe. Nīgūkorwo Iburahīmu nīwe ithe wa arīa othe metīkītīe. ¹⁷ Ta ūrīa kwandīkītwo atīrī: “Nīngūtūite ithe wa ndūrīrī nyingī.” We nīwe ithe witū maitho-inī ma Ngai, o ūcio Iburahīmu eetīkītīe, o we Ngai ūrīa ūriūkagīa arīa makuīte, na waragīa ūhoru wa maūndū marīa matarī ho ta marī ho.

¹⁸ Iburahīmu nīagīire na kūrīgīrīro o na harīa hataarī kīndū gīa kwīrīgīrīra na agītīkia, na nī ūndū ūcio agītūika ithe wa ndūrīrī nyingī, o ta ūrīa erītvo atīrī, “Ūguo nīguo rūciaro rwaku rūkaigana.” ¹⁹ Nake o na akīmenyaga atī mwīrī wake watarī ta ūrī mūkuū nīgūkorwo ūkūrū wake warī ta māaka igana rīmwe, na aamenya atī nda ya Sara nīyathirīte hinya wa gūciara-rī, ndaigana kūnyihanyihīrwo nī wītīkio. ²⁰ Nowe ndaigana kūgīa na nganja ūhoru-inī wa wītīkio ūkonī kīranīro kīu kīa Ngai, no wītīkio wake nī hinya wongereirwo, nake akīgooca Ngai, ²¹ tondū nīetīkītīe biū atī Ngai arī na hinya wa kūhingīa ūrīa eranīire. ²² Ūndū ūcio ūgītūma atuuo mūthingu. ²³ Na rīrī, ciugo icio ciandīkītvo atīrī “Nīatuirwo mūthingu” itiandīkirwo nī ūndū wake wiki, ²⁴ no ciandīkirwo nī ūndū witū, ithuī arīa Ngai agaataua athingu, o ithuī arīa twītīkītīe Ngai ūrīa warīukīrie Jesū Mwathani witū kuuma kūrī arīa akuū. ²⁵ We aaneanirwo oragwo nī ūndū wa mehīa maitū, na agīcooka akīrīukio nīgeetha tūtuo athingu.

5

Thayū na Gīkeno

¹ Nī ūndū ūcio, kuona atī nītūtūtvo andū athingu nī ūndū wa gwītīkia-rī, tūrī na thayū na Ngai nī ūndū wa Mwathani witū Jesū Kristū, ² we ūrīa ūtūmīte tūgīe na mweke wa gūkīnya wega-inī wa Ngai, harīa tūrūngūū rīu nī ūndū wa gwītīkia. Na ithuī nītūkenaga nī ūndū wa kūrīgīrīro kīrīa tūrī nakīo gīa gūgaakinyīra riiri wa Ngai. ³ Na to ūguo wiki, no rīrīa tūrī mathīina-inī nītūkenaga tondū nītūtū atī gūthīnīka gūtūmaga tūmīrīrie; ⁴ nakuo kūmīrīria gūtūmaga tūgīe na gwīkīndīra; nakuo gwīkīndīra gūtūmaga tūgīe na kūrīgīrīro. ⁵ Nakīo kūrīgīrīro kīu gītingītūragā ngoro, tondū Ngai nīaitīrīrie wendani wake ngoro-inī ciūtū na ūndū wa Roho Mūtheru, ūrīa we aatūheire.

⁶ Nī ūndū-rī, o ihinda rīrīa rīagīrīrie rīakīnya, o hīndī rīrīa tūtaarī na hinya, Kristū nīakūire nī ūndū wa andū arīa matafīlaga Ngai. ⁷ Nī hinya mūno mūndū akue nī ūndū wa mūndū mūthingu, no hīhi kwahoteka kuoneka mūndū ūngīkua nī ūndū wa mūndū mwega. ⁸ No Ngai nīonanītīe wendo wake kūrī ithuī na njīra īno: Atī hīndī rīrīa twatūire tūrī ehīa-rī, Kristū nītātūkuīrīrie.

⁹ Kuona atī rīu nītūtūtvo athingu na ūndū wa thakame yake-rī, gīthī tūtīgakīhonokio makīria kuuma hari mang’ūrī ma Ngai nī ūndū wake! ¹⁰ Tondū-rī, angīkorwo hīndī rīrīa twarī thū cia Ngai nītwaiguithanirio nake na ūndū wa gīkuū kīa Mūrīū, na tondū rīu tūrī aigūthanie na Ngai-rī, nītūrīkiragīrīria kūhonokio nī ūndū Kristū arī muoyo. ¹¹ Na to ūguo wiki, no o na nītūkenagīra Ngai thīnī wa Mwathani witū Jesū Kristū, o ūcio ūtūmīte tūiguithanio na Ngai.

Gīkuū nī ūndū wa Adamu, Muoyo nī ūndū wa Kristū

¹² Nī ūndū ūcio-rī, o ta ūrīa kwīhīa kwa mūndū ūmwe gwatūmire mehīa matoonye gūkū thī, nakīo gīkuū gīgītōonya nī ūndū wa mehīa, nao andū othe magītūika a gūkuaga tondū nīmehīrie, ¹³ nīgūkorwo o na watho ūtanaheanwo, mehīa maarī kuo gūkū thī. No gūtārī watho mūndū ndangītūuo mwīhīa. ¹⁴ O na kūrī ūguo-rī, kuuma hīndī ya Adamu o ngīnya hīndī ya Musa, gīkuū nīkīo gīatūire gīthamakagīra andū, o na arīa matehītīe na ūndū wa kwagarara watho ta ūrīa Adamu eekīte, arī we mūhano wa ūrīa warī wa gūka thuutha.

¹⁵ No kīheo kīu gīthīaanane na ihītīa rīa kwagarara watho. Tondū angīkorwo andū aingī nīmakuire nī ūndū wa ihītīa rīa mūndū ūmwe-rī, wega wa Ngai o na kīheo kīrīa kīarehīrwo nī wega wa mūndū ūcio ūmwe, na nīwe Jesū Kristū-rī, nīcio ciyūrīrīrie andū aingī mūno makīria! ¹⁶ O na ningī, kīheo kīu kīa Ngai gītīringaine na macīaro ma mehīa ma mūndū ūcio ūmwe: Tondū gūtūirwo kwa rīhīa rīu rīmwe nīkuo gwatūmire andū matūrwo cīra, no kīheo kīu kīaheanirwo nī Ngai o ūguo tūhū kīarutirwo nī ūndū wa mehīa maingī, nakīo gīgītūma matuuo athingu. ¹⁷ Tondū-rī, angīkorwo kwīhīa kwa mūndū ūmwe gwatūmire gīkuū gīthamake nī ūndū wa mūndū ūcio ūmwe-rī, gīthī arīa maamūkagīra wega mūingī wa Ngai na kīheo kīu kīa ūthingu matīgūtūra mathamakaga makīria marī muoyo-inī nī ūndū wa mūndū ūmwe, o we Jesū Kristū!

¹⁸ Nĩ ùndũ ùcio, o ta ùrĩa kwĩhia riita o rĩmwe gwatũmire andũ othe matuuwo ciira-rĩ, ùguo noguo gĩko kĩmwe kĩa ùthingu gĩatũmire andũ othe matuuwo athingu nĩguo magĩe na muoyo. ¹⁹ Nĩgũkorwo o ta ùrĩa ùremi wa mũndũ ùmwe watũmire andũ aingĩ matuuwo ehia-rĩ, ùguo noguo gwachĩka kwa mũndũ ùcio ùmwe gũgũtũma andũ aingĩ matuuwo athingu.

²⁰ Ùhoro wa watho wongereirwo nĩguo mehia mongerereke. No harĩa mehia mongererekire-rĩ, naguo wega wa Ngai ùkiongerereka makĩria, ²¹ nĩgeetha o ta ùrĩa mehia maathamakire thĩnĩ wa gĩkuũ-rĩ, o naguo wega wa Ngai ùthamakage nĩ ùndũ wa ùthingu, nĩguo ùtũkinie muoyo-inĩ wa tene na tene nĩ ùndũ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ.

6

Gũtũura Muoyo thĩnĩ wa Kristũ

¹ Hakĩrĩ ùguo-rĩ, tũkiuge atĩa? Nĩ tũtũure o twĩhagia nĩgeetha wega wa Ngai ùingĩhage? ² Hĩ! Kũroaga gũtuĩka ùguo! Ithuĩ-rĩ, nĩtwakuire ùhoro-inĩ wa wĩhia; twakĩhota atĩa gũcoka gũtũura thĩnĩ wago? ³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ithuĩ othe arĩa twabatithirio thĩnĩ wa Kristũ Jesũ twabatithirio thĩnĩ wa gĩkuũ gĩake? ⁴ Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, twabatithio nĩgũthikwo twathikirwo hamwe nake gĩkuũ-inĩ gĩake, nĩgeetha o ta ùrĩa Kristũ aariũkirio kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ hinya wa riiri wa Ithe, o na ithuĩ tũtũure na mũtũũre mwerũ.

⁵ Angĩkorwo nĩtũnyitithanĩtio nake ùguo thĩnĩ wa gĩkuũ gĩake-rĩ, hatĩrĩ njanja nĩtũkanyitithanio nake thĩnĩ wa kũriũka gwake. ⁶ Nĩgũkorwo nĩtũũ atĩ mũndũ witũ wa tene nĩambirwo hamwe nake nĩgeetha mwĩrĩ ùyũ wa mehia weherio, nĩguo tũtũkanacooke gũtuĩka ngombo cia mehia, ⁷ tondũ mũndũ o wothe ùrĩa ùrĩkĩtie gũkua nĩatigithanĩtio na mehia.

⁸ Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩtwakuire hamwe na Kristũ-rĩ, nĩtwĩtũkĩtie atĩ nĩtũgatũura muoyo hamwe nake. ⁹ Nĩgũkorwo nĩtũũ atĩ tondũ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkua; gĩkuũ gĩtirĩ na hinya wa kũmwatha rĩngĩ. ¹⁰ Gĩkuũ kĩria aakuire, aakũrĩre ùhoro wa mehia o riita rĩmwe rĩa kũigana; no muoyo ùrĩa atũũraga-rĩ, atũũraga nĩ ùndũ wa riiri wa Ngai.

¹¹ O na inyuĩ, o ùndũ ùmwe mwĩonagei atĩ nĩmũkuĩte ùhoro-inĩ wa mehia, na atĩ mũtũũraga muoyo mũrĩ ngwatanĩro na Ngai thĩnĩ wa Kristũ Jesũ. ¹² Tondũ ùcio, mũtũkanareke mehia mathamakage thĩnĩ wa mũrĩ yanyu iyo ikuaga, atĩ nĩguo mwathĩkagĩre merĩrĩria mooru mayo. ¹³ Nĩngĩ mũtũkananeane ciĩga cia mũrĩ yanyu mehia-inĩ, atĩ nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo cia kwagana nacio, no nĩ kaba mwĩheanage kũrĩ Ngai, mũhaana ta andũ marutĩtwo gĩkuũ-inĩ makarehwo muoyo-inĩ na mũneanage ciĩga icio cia mũrĩ yanyu kũrĩ we nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo na gwĩka maũndũ ma ùthingu. ¹⁴ Mũtũgatũũke a gwathagwo nĩ mehia, tondũ inyuĩ mũtirĩ agũthamakagĩrwo nĩ watho, no mũrĩ agũthamakagĩrwo nĩ wega wa Ngai.

Ngombo cia Ùthingu

¹⁵ Tũkiuge atĩa? Kuona atĩ tũtirĩ rungu rwa watho no tũrĩ rungu rwa wega wa Ngai-rĩ, nĩtũtũure twĩhagia? Kũroaga gũtuĩka ùguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ rĩria mweheana kũrĩ mũndũ nĩguo mũtuĩke ngombo mũmwathĩkagĩre-rĩ, inyuĩ mũkĩrĩ o ngombo cia ùcio mwathĩkagĩra: mũrĩ ngombo cia mehia marĩa merekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, kana mũrĩ ngombo cia wathĩki ùrĩa ùrehaga ùthingu? ¹⁷ No Ngai arocookerio ngaatho, tondũ o na gũtuĩka inyuĩ mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, rĩu nĩmwathĩkĩire na ngoro yothe ùrutani ùria mwehokeyrwo. ¹⁸ Inyuĩ nĩmũrĩkĩtie kuohorwo mũkoima mehia-inĩ, mũgacooka gũtuĩka ngombo cia ùthingu.

¹⁹ Nĩraaria ùhoro ùyũ ngũgerekanaagia na maũndũ ma andũ tondũ inyuĩ nĩmwagĩte hinya mũtũũre-inĩ wanyu wa ndũire. O ta ùrĩa mwaũire mũneanaga ciĩga cianyu cia mũrĩ ituĩke ngombo kũrĩ maũndũ marĩa matarĩ ma ùtheru o na ma waganu ùrĩa ùtũire wongererekaga-rĩ, rĩu kĩneanei ciĩga cianyu ituĩke ngombo cia ùthingu nĩguo mũgaatuĩka andũ atheru. ²⁰ Rĩria mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, mũtiathagwo nĩ ùthingu. ²¹ Hĩndĩ iyo muonaga uumithio ùrĩkũ kuuma kũrĩ maũndũ marĩa matũmaga rĩu mũconoke? Maũndũ macio marĩgĩrĩrio-inĩ marehaga gĩkuũ! ²² No rĩu tondũ nĩmwohoretwo mũkoima mehia-inĩ na mũgatuĩka ngombo cia Ngai-rĩ, uumithio ùrĩa muonaga ùmwerekagĩria ùtheru-inĩ, na maciaro maguo nĩ muoyo wa tene na tene. ²³ Nĩgũkorwo mũcaara wa mehia nĩ gĩkuũ, no kĩheo kĩria Ngai aheanaga nĩ muoyo wa tene na tene thĩnĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ.

7

Ngerekano ya Ũhiki

¹ Atĩrĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ (nĩgũkorwo ndĩraaria na inyuĩ mũrĩ andũ arĩa mooĩ watho), kaĩ mũtooi atĩ watho wathaga mũndũ o rĩria arĩ muoyo? ² Nĩ undũ mũtũmia ũrĩ na mũthuuri aikaraga ohanĩtio na mũthuuriwe nĩ watho ihinda rĩria rĩothe mũthuuriwe arĩ muoyo; no mũthuuriwe angĩkua-rĩ, mũtũmia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio wa ũhiki. ³ Tondũ mũtũmia ũcio angĩhikĩra mũndũ ũngĩ rĩria mũthuuriwe arĩ muoyo, atuĩkaga mũtharia. No mũthuuriwe angĩkua, mũtũmia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio, na ndangĩtuĩka gĩtharia o na angĩhikio nĩ mũndũ ũngĩ.

⁴ Nĩ undũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o na inyuĩ nĩmwakuire ũhoroinĩ na watho nĩ undũ wa mwĩrĩ wa Kristũ, nĩguo mũtuĩke a mũndũ ũngĩ, o we ũria wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩgeetha tũciaragĩre Ngai maciaro. ⁵ Nĩgũkorwo hĩndĩ irĩa twathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wa mehia-rĩ, merĩrĩria ma mehia marĩa maarahũragwo nĩ watho nĩmarutaga wĩra thĩinĩ wa mũrĩ iitũ, magaciaragĩra gĩkuũ maciaro. ⁶ No rĩu, nĩtuohoretwo tũkoima wathoinĩ, tondũ nĩtũkuĩte ũhoroinĩ ũria watuohete nĩgeetha tũtungatage na mũtungatĩre mwerũ wa Roho, no ti mũtungatĩre ũria mũkũrũ wa watho ũria mwandĩke.

Kũgiana na Wĩhia

⁷ Rĩu rĩ, tũkiuge atĩa? Watho ũkĩrĩ wĩhia? Aca ti ũguo! Ti-itherũ tĩga nĩ undũ wa watho ndingĩamenyire wĩhia nĩ kĩa. Nĩgũkorwo ndingĩamenyire ũhoroinĩ wa gũcumĩkĩra korwo watho ndwoigĩte, “Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene.” ⁸ No wĩhia, tondũ wa kuona kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ riathani rĩu, ũgĩtũma ngĩe na merĩrĩria ma mũthemba yotho thĩinĩ wakwa. Nĩgũkorwo hatarĩ watho, wĩhia nĩ mũkuũ. ⁹ Kũrĩ hĩndĩ nĩ ndaarĩ muoyo itanamenya watho; no hĩndĩ irĩa riathani rĩokire, wĩhia ũkĩgĩa muoyo na nĩ ngĩkua. ¹⁰ Ngĩmenya atĩ riathani o rĩu rĩarĩ rĩa gũtũma mũndũ atũre muoyo-rĩ, norio riarehire gĩkuũ. ¹¹ Nĩgũkorwo rĩria wĩhia wonire kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ riathani rĩu-rĩ, nĩ kũũheenia waheenirĩe, na ũkĩnjũraga narĩo. ¹² Nĩ undũ ũcio-rĩ, watho nĩ mũtheru, o na riathani no rĩtheru, na nĩ rĩa kĩhooito na nĩ rĩega.

¹³ Kaĩ undũ ũcio mwega ũgĩcookete gũtuĩka gĩkuũ harĩ nĩ? Gũtikanatuĩke ũguo! No nĩgeetha wĩhia ũkũũrĩkane atĩ nĩ wĩhia, nĩwarehire gĩkuũ thĩinĩ wakwa na undũ wa kũhũthĩra undũ ũcio mwega, nĩguo wĩhia ũtuĩke wĩhia kũna.

¹⁴ Nĩtũũ atĩ watho uumanĩte na Roho; no nĩ ndĩ mũndũ ũrĩ na mwĩrĩ wendetio agatuĩka ngombo ya wĩhia. ¹⁵ Ndimenyaga maũndũ marĩa njĩkaga. Nĩgũkorwo ũria nyendaga gwĩka tĩguo njĩkaga, no undũ ũria thũire nĩguo njĩkaga. ¹⁶ O na ingĩtuĩka njĩkaga ũria itekwenda gwĩka-rĩ, nĩnjĩtĩkĩrĩte atĩ watho nĩ mwega. ¹⁷ Tondũ ũcio nĩngũũranĩte atĩ ti nĩ mwene njĩkaga maũndũ macio, no nĩ wĩhia ũria ũtũũraga thĩinĩ wakwa wĩkaga ũguo. ¹⁸ Nĩnjũũ atĩ gũtirĩ undũ mwega ũtũũraga thĩinĩ wakwa, ũguo nĩ kuuga thĩinĩ wa mwĩrĩ ũyũ wakwa wĩhagia. Nĩgũkorwo nĩndĩriragĩria gwĩka wega, no hinya wa gwĩka ũguo nĩguo itarĩ. ¹⁹ Nĩgũkorwo wega ũria nyendaga gwĩka tĩguo njĩkaga, no ũũru ũria itendaga gwĩka nĩguo thĩiaga na mbere gwĩka. ²⁰ Na rĩrĩ, ingĩkorwo nĩnjĩkaga ũria itekwenda gwĩka-rĩ, ti nĩ mwene njĩkaga maũndũ macio, no nĩ wĩhia ũria ũtũũraga thĩinĩ wakwa wĩkaga ũguo.

²¹ Undũ ũyũ nĩtũmaga nyone atĩ watho ũyũ nĩguo ũrutaga wĩra thĩinĩ wakwa: Rĩria ngwenda gwĩka wega-rĩ, ũũru ũkoragwo o hamwe na nĩ. ²² Nĩgũkorwo ngoroinĩ yakwa thĩinĩ, nĩngenagĩra watho wa Ngai; ²³ no nĩnyonaga watho ũngĩ ũkĩrũta wĩra thĩinĩ wa ciĩga cia mwĩrĩ wakwa, ũkarehaga mbaara, na ũkarũaga na watho wa meciirĩria makwa, na ũkandua mũndũ muohe nĩ watho wa wĩhia ũria ũrutaga wĩra thĩinĩ wa ciĩga ciakwa. ²⁴ Kaĩ nĩ ndĩkĩrĩ mũndũ mũthĩĩnĩku-ĩ! Nũũ ũkũũhonokia harĩ mwĩrĩ ũyũ wa gĩkuũ? ²⁵ Nĩndacookeria Ngai ngaatho nĩ undũ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ!

Nĩ undũ ũcio-rĩ, nĩ mwene thĩinĩ wa meciirĩria makwa ndĩ ngombo ya watho wa Ngai, no ha ũhoroinĩ wa mwĩrĩ ũyũ wa wĩhia, nĩ ndĩ ngombo ya watho wa wĩhia.

8

Muoyo thĩinĩ wa Roho

¹ Nĩ undũ wa maũndũ macio-rĩ, andũ arĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ o ti a kũherithio, ² tondũ nĩ kũgerera harĩ Jesũ Kristũ watho wa Roho ũria ũheaga muoyo wanjohorire kuuma kũrĩ wĩhia na gĩkuũ. ³ Nĩgũkorwo undũ ũria watho wa Musa ũtangĩahotire gwĩka nĩ undũ wa kwagĩthio hinya nĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia-rĩ, Ngai nĩekire undũ ũcio na undũ wa gũtũma Mũriũ wake mwene arĩ na mwĩrĩ ũhaanaine na mwĩrĩ ũyũ wĩhagia,

nĩgeetha atuĩke igongona rĩa kũhoroheria mehia. Na nĩ ùndũ ùcio agĩtũira wĩhia ùria warĩ thĩinĩ wa mũndũ ùria wĩhagia ciira, ⁴ nĩgeetha maũndũ ma ùthingu marĩa mathanĩtwo nĩ watho mahingio thĩinĩ witũ, ithuĩ arĩa tũtatũuraga kũringana na mwĩrĩ ùyũ wĩhagia, no tũtũuraga kũringana na Roho.

⁵ Andũ arĩa matũũraga kũringana na mwĩrĩ ùyũ wĩhagia meciiragia o maũndũ marĩa mwĩrĩ ùcio wendaga; no arĩa matũũraga kũringana na Roho meciiragia o maũndũ marĩa mendagwo nĩ Roho. ⁶ Meciiria ma mũndũ mwĩhia marehaga gĩkuũ, no meciiria marĩa maathagwo nĩ Roho marehaga muoyo na thayũ; ⁷ meciiria marĩa mehagia marĩ ùthũ na Ngai. Meciiria macio matiathĩkagĩra watho wa Ngai, o na matingĩhota gwĩka ùguo. ⁸ Andũ arĩa maathagwo nĩ mwĩrĩ ùyũ wĩhagia matingĩhota gũkenia Ngai.

⁹ No rĩrĩ, inyuĩ mũtiathagwo nĩ mwĩrĩ ùyũ wĩhagia, no mwathagwo nĩ Roho, angĩkorwo Roho wa Ngai atũũraga thĩinĩ wanyu. No rĩrĩ, mũndũ o wotho ùtarĩ na Roho wa Kristũ-rĩ, ùcio ti wa Kristũ. ¹⁰ No angĩkorwo Kristũ arĩ thĩinĩ wanyu-rĩ, mũrĩ yanyu nĩmũkuũ nĩ ùndũ wa mehia, no maroho manyu marĩ muoyo nĩ ùndũ wa ùthingu. ¹¹ Na ningĩ angĩkorwo Roho wa Ngai ùria wariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ atũũraga thĩinĩ wanyu-rĩ, o we ùcio wariũkirie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩagatũma mũrĩ ìyo yanyu ìkuaga ìgĩe na muoyo nĩ ùndũ wa Roho wake, ùcio ùtũũraga thĩinĩ wanyu.

¹² Nĩ ùndũ ùcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ithuĩ tũrĩ na thĩiri, no ti thĩiri kũrĩ mwĩrĩ ùyũ wĩhagia, atĩ nĩguo tũtũũrage kũringana na ùria wendaga. ¹³ Nĩgũkorwo mũngĩtũura kũringana na ùria mwĩrĩ ùyũ wĩhagia wendaga-rĩ, nĩmũgakua, no mũngĩũraga ciiko icio njũru cia mwĩrĩ na hinya wa Roho-rĩ, nĩmũgatũura muoyo, ¹⁴ tondu andũ arĩa othe matongoragio nĩ Roho wa Ngai acio nĩo ciana cia Ngai. ¹⁵ Nĩgũkorwo mũtiaheirwo roho wa kũmũtua ngombo ringĩ nĩguo mwĩtigagĩre, no mwahaerwo Roho wa kũmũtua ciana ciake cia kwĩrererwo. Na nĩguo ùtũmaga twanĩrĩre tũkoiga atĩrĩ, “Abba, Baba.” ¹⁶ Roho Mũtheru we mwene nĩwe mũira hamwe na maroho maitũ atĩ ithuĩ tũrĩ ciana cia Ngai. ¹⁷ Rĩu-rĩ, angĩkorwo tũrĩ ciana ciake-rĩ, tũkĩrĩ agai, tũgatũika o agai a kũgaya Ngai, na agai hamwe na Kristũ, angĩkorwo ti-itherũ nĩtũgwatanagĩra nake mĩnyamaro yake nĩguo tũkaahota kũgwatanĩra riiri wake o naguo.

Riiri ùria Ùgooka

¹⁸ Nguona atĩ mĩnyamaro ìrĩa tũrĩ nayo rĩu ndĩngĩringithanio na riiri ùria tũkaaguũrĩrio. ¹⁹ Indo iria ciombirwo itũũraga cieteraire kũguũranĩrio gwa ciana cia Ngai irĩ na gũthethũka kũnene. ²⁰ Nĩgũkorwo ciũmbe icio ciathĩrĩrio itũũre itarĩ kĩene na ti ùndũ wa gwĩthuurĩra cio nyene, no nĩ ùndũ wa kwenda kwa ùria waciathĩrĩrie itũũre irĩ na kũrĩgĩrĩro, ²¹ atĩ ciũmbe cio nyene nĩgakũũrwo kuuma ùkombo-inĩ wa kũbutha, ikinye wĩyathi-inĩ wa riiri wa ciana cia Ngai.

²² Nĩtũũ atĩ nginyagia rĩu ciũmbe icio ciothe itũũre icaayaga irĩ na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩheo mwana. ²³ Na to indo icio icaayaga, no na ithuĩ arĩa tũrĩ na maciaro ma mbere ma Roho, nĩtũcaayaga ngoro-inĩ ciitũ thĩinĩ, twetereire hĩndĩ ikinye ya gũtuuo ciana cia Ngai, na nĩkuo gũkũũrwo kwa mũrĩ iitũ kuuma ùkombo-inĩ. ²⁴ Nĩgũkorwo twahonokirio nĩ ùndũ wa kũrĩgĩrĩro kũu. No rĩrĩ, kwĩrĩgĩrĩra kĩndũ kĩoneku-rĩ, kũu ti kũrĩgĩrĩro kũrĩ. Nũũ wĩrĩgagĩrĩra kĩria arĩ nakĩo? ²⁵ No rĩrĩ, tũngĩkorwo twĩrĩgĩrĩre kĩria tũtarĩ nakĩo-rĩ, tũgĩetagĩrĩra o tũkĩrĩrĩrie.

²⁶ O ùndũ ùmwe, Roho nake nĩatũteithagia nĩ ùndũ wa ùria tũtarĩ hinya. Ithuĩ tũtũũ kĩria twagĩrĩrwo nĩkũhooya, no Roho we mwene nĩatũthaitanagĩrĩra arĩ na mũcaayo ùtangĩgweteka na ciugo. ²⁷ Nake Ngai ùria ùthuthuuragia ngoro ciitũ nĩoĩ meciiria ma Roho, tondu Roho nĩwe ùthaitanagĩrĩra andũ arĩa aamũre kũringana na ùria Ngai endete.

Andũ a Ngai Nĩatoorania

²⁸ Ningĩ nĩtũũ atĩ harĩ andũ arĩa mendete Ngai, o arĩa metĩtwo nĩwe kũringana na ùria aathugundĩte-rĩ, maũndũ mothe mateithanagia hamwe mamarehere kĩrathimo. ²⁹ Nĩgũkorwo acio Ngai aamenyete o tene-rĩ, nĩo aathĩrĩrie matũike a kũhaanania na mũhianĩre wa Mũrũwe, nĩguo atuĩke irigithathi harĩ andũ aingĩ a Ithe ùmwe. ³⁰ Nao acio aathĩrĩrie o mbere, nĩo eetire; nao acio eetire, nĩo aatũire athingu; nao acio aatũire athingu, nĩo aahumbire riiri.

³¹ Tũkiuge atĩa ùhoro ùkonĩ maũndũ macio? Angĩkorwo Ngai arĩ mwena witũ-rĩ, nũũ ùngĩkĩhota gũtũtuma ùthũ? ³² Ùcio ùtaigana gũcaira Mũriũ wake mwene, no akĩmũneana nĩ ùndũ witũ ithuothe, na rĩrĩ, agĩtũheete ùcio-rĩ, angĩkĩrega atĩa gũtũtaanahira na indo iria ingĩ ciothe? ³³ Nũũ ùngĩona ùndũ wa gũthitangĩra andũ arĩa Ngai ethuurĩre? Nĩ Ngai ùmatũite atĩ matĩrĩ na mahĩtia. ³⁴ Nũũ ùngĩhota kũmatua ehia? Gũtirĩ! Jesũ, o we ùria wakuire, na akĩrĩuka akiuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩwe

ũikarĩte guoko-inĩ kwa ũro kwai Ngai agĩtũthaihanĩrĩra. ³⁵ Nũũ ũngĩtũtũgithania na wendani wa Kristũ? Anga nĩ kuona thĩna, kana kwĩhĩrwo nĩ ruo, kana nkũnyariirwo, kana ng'aragu, kana kwaga nguo, kana ũgwati, o na kana rũhiũ rwa njora? ³⁶ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Tũtĩndaga tũkĩũragwo o mũthenya wothe nĩ ũndũ waku;

tũtuagwo ta ng'ondũ cia gũthĩnjwo.”

³⁷ No rĩrĩ, o na tũkionaga maũndũ macio mothe-rĩ, ithuĩ tũrĩ makĩria ma atooria nĩ ũndũ wa ũcio watwendire. ³⁸ Nĩgũkorwo nĩndĩkĩtie kũmenya kũna atĩ o na kũngĩtũka nĩ ũhoru wa gũkua kana gũtũra muoyo, o na kana araike kana ndaimono, o na kana ũhoru wa mahinda maya kana marĩa magooka, o na kana maahinya o na marĩkũ, ³⁹ o na kana ũraihu wa na igũrũ kana ũriku, o na kana kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩa iria ciombirwo: gũtirĩ o na kĩmwe kĩngĩhota gũtũtũgithania na wendani wa Ngai, ũcio ũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani witũ.

9

Ngai Gũthuura Andũ a Isiraeli

¹ Nĩ ngwaria ũhoru-wa-ma ndĩ thĩnĩ wa Kristũ, ti maheeni ndĩraaria, o nayo thamiri yakwa nĩyo mũira wakwa thĩnĩ wa Roho Mũtheru, ² atĩ ndĩ na kĩa kĩnene na ruo rwa ngoro rũtarathira. ³ Nĩgũkorwo ingĩendire nĩ mwene nyĩtwo nĩ kĩrũmi na nyingatwo ndigithanio na Kristũ handũ-inĩ ha arĩu na aarĩ a Ithe witũ acio a rũrĩrĩ rwiwũ kũmbe, ⁴ nĩo andũ a Isiraeli. O nĩo Ngai aatuire ciana ciake; na nĩo maikaraga na riiri wake, na no-o matũitwo andũ a kĩrikanĩro, na a kwamũkĩra watho, na a kũhooyaga hekarũ-inĩ, o na nĩngĩ nĩo merĩrwo ciĩranĩro. ⁵ Nĩngĩ maithe maitũ marĩa ma tene maarĩ a kĩruka kũ, nake Kristũ aarĩ wa rũciaro rwao ha ũhoru wa mwĩrĩ, o we Ngai ũrĩa wathaga maũndũ mothe, ũrĩa ũgocagwo nginya tene! Amenĩ.

⁶ ũguo ti kuuga atĩ kiugo kĩa Ngai nĩkĩagĩte kũhinga. Nĩgũkorwo ti andũ othe arĩa maciarĩrwo Isiraeli marĩ andũ a Ngai a ma. ⁷ O na nĩngĩ ti othe ciana cia Iburahĩmu, o na gũtũka nĩ a rũciaro rwake. No rĩrĩ, eerirwo atĩrĩ, “Rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka.” ⁸ ũguo nĩ ta kuuga atĩrĩ, ti ciana iria iciarĩtwo na njĩra ya ndũire ingĩtũka ciana cia Ngai, no nĩ ciana cia kũĩranĩro ituuagwo cia mbeũ ya Iburahĩmu. ⁹ Nĩgũkorwo kũĩranĩro kĩoigĩte atĩrĩ: “Ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩakinya nĩngacooka, nake Sara nĩakagĩa kaana ga kahũ.”

¹⁰ Na to ũguo wiki, o nacio ciana cia Rebeka ciarĩ cia ithe o ũmwe, na nĩwe ithe witũ Isaaka. ¹¹ No rĩrĩ, ciana icio cia mahatha itanaciarwo, o na itekĩte ũndũ o na ũrĩkũ mwega kana mũũru, nĩguo mũbango ũrĩa Ngai aathugũndite wa gwĩthuurĩra andũ ũhinge: ¹² ti na ũndũ wa ciiko iria mekĩte, no nĩ ũndũ wa wendi wa ũcio wĩtanaga, nĩerire Rebeka atĩrĩ, “ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũrĩa mũnini.” ¹³ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩndendire Jakubu, no ngĩrega Esaũ.”

¹⁴ Tũkiuge atĩa nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio? Ngai no atuanĩre ũndũ ũtarĩ wa kĩhooto? Kũroaga gũtũka ũguo! ¹⁵ Nĩgũkorwo erire Musa atĩrĩ, “Nĩndĩguagĩra tha ũrĩa ndenda kũiguĩra tha, na ngacĩra ũrĩa ndenda gũcaĩra.”

¹⁶ Tondũ ũcio-rĩ, ũndũ ũcio nduonekaga nĩ ũndũ wa wendi wa mũndũ, kana nĩ ũndũ wa kiyu gĩake, no nĩ ũndũ wa tha cia Ngai. ¹⁷ Nĩgũkorwo Maandiko-inĩ Firaũni erĩtwo atĩrĩ: “Ndagũtũgĩrĩrie nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũmbe, nĩguo nyonanie hinya wakwa thĩnĩ waku, na nĩguo rĩtwa rĩakwa rĩhunjio thĩ yothe.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agũagĩra tha mũndũ ũrĩa enda kũiguĩra tha, na akoomia ngoro ya ũrĩa enda kũũmia.

¹⁹ ũmwe wanyu ahota kũnjũũria atĩrĩ: “Ngai atũire atũtuagĩra mahĩtia nĩkĩ? Tondũ nũũ ũngĩkĩhota kũregana na ũrĩa Ngai ekwenda?” ²⁰ No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ mũndũ ũyũ nĩguo ũcookanĩrie na Ngai? “Kĩndũ kĩrĩa kĩombirwo-rĩ, no kĩũrie ũcio wakũmbire, “Wanyũmbire ũũ nĩkĩ?”” ²¹ Githĩ mũũmbi wa nyũngũ ndarĩ na kĩhooto gĩa kũhũthĩra rĩũmba o ũrĩa angĩenda; kĩenyũ kĩmwe kĩa rĩũmba rĩu athondeke indo imwe cia kũhũthĩrwo na njĩra ya gũtũka na ingĩ nĩ ũndũ wa mahũthĩro ma ndũire?

²² Ĩ kũngĩkorwo Ngai, tondũ nĩathuurĩte kuonania mang'ũrĩ make na kũmenyithania hinya wake, nĩakĩrĩrĩrie mũno arĩ na wetereri mũnene andũ arĩa mahaana to indo icio cia kũrakarĩrwo, o icio ciahaarĩrio kwanangwo? ²³ Ĩ kũngĩkorwo ekaga ũguo nĩgeetha atũme ũingĩ wa riiri wake ũmenyeke nĩ arĩa mahaana ta indo iria akaiguĩra tha, arĩa aahaarĩrie o mbere matũke a kũgaya riiri ũcio, ²⁴ na nĩo ithuĩ, ithuĩ arĩa eetire, na to arĩa moimĩte kũrĩ Ayahudi, no nĩ kuuma o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ? ²⁵ O ta ũrĩa oigĩte Ibuku-inĩ rĩa Hosea, atĩrĩ:

“Andũ arĩa matarĩ akwa nĩo ngeeta ‘andũ akwa’;

nake mündü-wa-nja ūcio ūtarī mwende nīwe ngeeta ‘mwendwa wakwa.’”

²⁶ na ningī,

“Nīgūgatuika atī, o handū harīa meerīrwo atīrī,

‘Inyuī mūtīrī andū akwa,’

no ho mageefīrwo ‘ariū a Ngai ūria ūrī muoyo’.”

²⁷ Naguo ūhorō ūkonī Isiraēli, Isaia nīanīrīre, akiuga atīrī:

“O na gūtuika andū a Isiraēli maigana ta mūthanga wa iria-inī-rī,
no matigari mao makaahonoka.

²⁸ Nīgūkorwo Mwathani nīagatuīra

andū a gūkū thī ciira o narua, na aūkinyie mūthia.”

²⁹ Na o ta ūria Isaia oigīte o mbere ūndū ūcio ūtanakinya, atīrī:

“Tiga Mwathani Mwene-Hinya-Wothe

aatūtīgīrie njiaro-rī,

ithuī tūngīatuīkire ta Sodomu,

na tūhaane o ta Gomora.”

Isiraēli kwaga Gwītīkia

³⁰ Tūkiuge atīa ha ūhorō ūcio? Atī andū-a-Ndūrīrī, arīa mataathingatire ūthingu, nīmagīre naguo, ūthingu ūria ūgīagwo naguo na ūndū wa gwītīkia; ³¹ no atī andū a Isiraēli, arīa maathingatire watho wa ūthingu-rī, matiigana kūgīa na watho ūcio. ³² Maagire kūgīa naguo nīkī? Tondū matiaūthiingatire na nīra ya wītīkio, no maūcarīre na nīra ya gwīka maūndū. O nao nīmahīngirwo nī “ihiga rīria rīhīnganaga”. ³³ O ta ūria kwandīkitwo:

“Aūrīrī, kūu Zayuni nīnjigīte ihiga rīria rītūmaga andū mahīngwo,

na ngaiga rwaro rwa ihiga rūria rūtūmaga magūe,

nake mündū ūria ūmwīhokete ndarī hīndī agaconorithio.”

10

¹ Ariū na aarī a Ithe witū, ūndū ūria ngoro yakwa yendete mūno na ūria hooyaga Ngai nī ūndū wa andū a Isiraēli nī atī mahonokio. ² Nīgūkorwo nī ndī mūira wao atī nī marī kīyo ūhorō-inī wa Ngai, no kīyo kīu kīao gīkaaga ūmenyi. ³ Na tondū matiigana kūmenya ūthingu ūria uumaga kūrī Ngai no nī kūgeria maagerīre kwīhaandīra ūthingu wao ene-rī, matiigana kwīnyīhīria ūthingu wa Ngai. ⁴ Nake Kristū nīwe wakīnyīre ūhorō wa watho mūthia nīgeetha kūgīe na ūthingu kūrī mündū o wothē ūria wītīkītie.

⁵ Musa aataarīre ūhorō wa ūthingu ūria uumanaga na watho na nīra īno: “Mündū ūria wīkaga maūndū macio arītūūragio muoyo nīmo.” ⁶ No rīrī, ūthingu ūria uumanaga na gwītīkia uugaga atīrī: “Ndūkaneyūrie na ngoro atīrī, ‘Nūū ūkwambata akīnye igūrū?’” (ūguo nī kuuga, agīre Kristū amūrehe gūkū thī) ⁷ “o na ndūkeyūrie, ‘Nūū ūkaaharūrūka irima rīria rītarī gīturi?’” (ūguo nī kuuga, ambatīe Kristū kuuma kūrī arīa akuū). ⁸ No ūhorō ūcio uugaga atīa? Uugaga atīrī, “Ūhorō ūrī o hakuhī nawe; ūrī o kanua-inī gaku, na ngoro-inī yaku,” naguo ūhorō ūcio nīguo ūhorō wa wītīkio ūria tumbūraga: ⁹ Atī ūngiumbūra na kanua gaku atī, “Jesū nī Mwathani,” o na gwītīkia wītīkie na ngoro yaku atī Ngai nīamūrīūkīrie oīme kūrī arīa akuū-rī, no ūhonoke. ¹⁰ Nīgūkorwo mündū etīkagia na ngoro yake, agatuuō mūthingu, na akoimbūra na kanua gake, agakīhonokio. ¹¹ Tondū Maandīko moigīte atīrī, “Ūria wothē ūmwīhokaga ndarī hīndī agaconorithio.” ¹² Nīgūkorwo gūtīrī ngūūrani gatagatī ka Mūyahudi na mündū-wa-Ndūrīrī: tondū Mwathani o ūcio nīwe Mwathani wa andū othe, na nīarathimaga mūno arīa othe mamūkayagīra; ¹³ nīgūkorwo nī kwandīke atīrī, “Mündū wothē ūria ūgaakaīra rīitwa rīa Mwathani nīakahonoka.”

¹⁴ No rīrī, mangīmūkaīra atīa matamwītīkītie? Na mangīmwītīkia atīa matarī maigua ūhorō wake? Na mangīkīgua atīa matarī na mündū wa kūmahunjīria? ¹⁵ Ningī andū mangīthota atīa kūhunjīa ūhorō matarī atūme? O ta ūria kwandīkitwo atīrī, “Kai magūrū ma andū arīa mahunjīa Ūhorō-ūria-Mwega nīmagīrīre-ī!”

¹⁶ No rīrī, tī andū othe Isiraēli meefīkīrīre Ūhorō-ūria-Mwega. Nīgūkorwo Isaia orīrie atīrī, “Mwathani, nūū wītīkītie ūhorō witū?” ¹⁷ Nī ūndū ūcio, gwītīkia kuumanaga na kūigua ūhorō, naguo ūhorō ūiguagwo na ūndū wa kiugo gīa Kristū. ¹⁸ No ngūūria atīrī: Matīrī maigua Ūhorō? Hatīrī nganja nīmaiguīte, tondū Maandīko mekuuga atīrī:

“Mūgambo wao nīwahunjire thī yothe,

nacio ciugo ciao igīkina iturī-inī ciothe cia thī.”

¹⁹ Na ningĩ ngũũria atĩrĩ: Andũ a Isiraeli matiigana kũmenya ũguo? Atĩrĩ, Musa o mbere oigire atĩrĩ,

“Nĩngatũma mũigũe ũiru nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ hatarĩ;
nĩngatũma mũrakare nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ rũtarĩ na ũmenyo!”

²⁰ Nake Isaia akiuga omĩrĩrie mũno atĩrĩ,
“Andũ arĩa mataanjaragia nĩo maanyonire;
ndeeguũrĩrie arĩa mataanjũũragĩrĩa.”

²¹ No ha ũhoru ũkonĩ Isiraeli akoiga atĩrĩ,
“Mũthenya wothe ndindaga ndambũrũkĩtie moko makwa
kũrĩ andũ aremi, na a ngarari.”

11

Matigari ma Isiraeli

¹ Ningĩ ngũũria atĩrĩ: Ngai nĩkũrega aaregire andũ ake? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Nĩ mwenene ndĩ Mũisiraeli, wa rũciaro rwa Iburahĩmu, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini. ² Maandĩko moigĩte harĩa handĩkĩtwo ũhoru wa Elija, ũrĩa aathaire Ngai nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, akiuga atĩrĩ: ³ “Mwathani, nĩmoragĩte anabii aku na nĩmatharĩtie igongona ciaku; no nĩ nyiki ndigarĩte, nao nĩkũnjaria maranjaria manjũrage?” ⁴ Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, “Nĩndĩtigĩrie andũ ngiri mũgwanja arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, o na hĩndĩ ino tũrĩ, nĩ kũrĩ na matigari maria Ngai ethuurire nĩ ũndũ wa wega wake. ⁶ Na angĩkorwo Ngai aamathuurire nĩ ũndũ wa wega wake-rĩ, gũtingĩgĩtuĩka atĩ maathuurirwo nĩ ũndũ wa ciiko ciao; korwo nĩ ũguo-rĩ, wega wa Ngai ndũngĩgĩtuĩka nĩ wega rĩngĩ.

⁷ Rũu tũkiuge atĩa? Nĩ atĩrĩ, ũndũ ũrĩa andũ a Isiraeli maatũire macaragia na kũyo kĩnene matiawonire, no andũ arĩa athuure-rĩ, nĩmawonire. Acio angĩ nao nĩmoomirio ngoro, ⁸ o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ngai nĩamaheire roho ta wa andũ magonetio nĩ toro,
akĩmahe maitho matekuona,
na matũ matekũigua,
o nginya ũmũthĩ ũyũ.”

⁹ Nake Daudi ekuuga atĩrĩ:

“Metha yao ya kũrĩra irũtuĩka mũtego, na kĩndũ gĩa kũmagwatia,
o na itũke ya kũmahĩnga, na irĩhi rĩa ũũru wao.

¹⁰ Maitho mao marogĩa nduma, matige gũcooka kuona,
na mathiige mainamĩrĩre nginya tene.”

Honge cia Gũciarithanio

¹¹ Ningĩ ngũũria atĩrĩ: Ayahudi nĩkũhĩngwo maahĩngirwo makĩgũa ũndũ matangũkĩra? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Aca ti guo o na atĩa! ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, tondũ wa mehia mao, ũhonokio nĩkũnyĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩgeetha andũ a Isiraeli maigũe ũiru.

¹² No angĩkorwo ũremi wao nĩtũkĩte ũtonga kũrĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ, nayo hathara yao ĩgatuĩka ũtonga kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, githĩ kũyũrĩrĩrwo kwao gũtingĩkĩrehe ũtonga mũingĩ makĩria!

¹³ Rũu-rĩ, nĩ inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ ndĩraarĩria. Tondũ ndĩ mũtũmwo ũtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ũtungata ũcio wakwa nĩndĩwikĩrĩre mũno, ¹⁴ ngũgeragĩria kana hihi ndahota kwarahũra andũ a rũruka rwakwa kũmbe maigũe ũiru, na ndũme amwe ao mahonokio. ¹⁵ Tondũ angĩkorwo kũregwo kwao nĩkũo gwa gũtũma kĩrĩndĩ gĩa thĩ kũiguithanio na Ngai-rĩ, ĩ gwĩtikĩrwo kwao kũngĩkĩrehe kũ, tĩga o kũrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ? ¹⁶ Angĩkorwo kienyũ gĩa kĩmere kĩrĩa kĩrutĩrwo Ngai kĩrĩ maciaro ma mbere nĩ gĩtheru-rĩ, o nakĩo kĩmere gĩothe no gĩtheru; angĩkorwo mũri nĩ mũtheru-rĩ, o nacio honghe no theru.

¹⁷ Angĩkorwo honghe imwe cia mũtamaiyũ wa mũgũnda nĩciakahũrĩrwo, nawe, o na watũka ũrĩ rũhonghe rwa mũtamaiyũ wa gĩthaka-rĩ, ũgĩciarithanio na honghe icio ingĩ, na rũu nĩũgayanaga ũnoru na icio ingĩ kuuma mũri wa mũtamaiyũ ũcio-rĩ, ¹⁸ menya ndũkae kwĩganĩra honghe icio ingĩ. ũngĩka ũguo-rĩ, ririkana ũndũ ũyũ: Wee tiwe ũnyitĩrĩre mũri ũcio, no nĩ mũri ũcio ũkũnyitĩrĩre. ¹⁹ No wee no ũkiuge atĩrĩ, “Honghe icio ciakahũrĩrwo nĩgeetha njarithanio na mũtĩ.” ²⁰ ũguo noguo. No rĩrĩ, honghe icio ciakahũrĩrwo tondũ wa kwaga gwĩtikia, nawe wĩhaandĩte nĩ ũndũ wa gwĩtikia. Ndũkae gwĩtĩia, no wĩtigagĩre. ²¹ Tondũ angĩkorwo Ngai ndaacĩire honghe icio cia ndũire-rĩ, o nawe ndangĩgũcaĩra.

²² Nĩ ùndũ ùcio, mwĩcũraniei ùhoro wa ùtugi wa Ngai na kwaga tha gwake: harĩ andũ acio maagũire, nĩagire kũmaiguĩra tha, no inyuĩ, nĩkũmũtuga amũtugaga, angĩkorwo nĩmũgũtũũra thĩĩnĩ wa ùtugi wake. Kwaga ùguo-rĩ, o na inyuĩ no mũtinio mweherio. ²³ Andũ acio nao mangĩtiga kũrũmia ùhoro ùcio wa kwaga gwĩtikia-rĩ, nĩmagaciarithanio na mũtĩ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ùhoti wa kũmaciarithania naguo rĩngĩ. ²⁴ Nĩ ùndũ-rĩ, angĩkorwo mwatinirio kuuma mũtamaiyũ-inĩ wa kĩrĩti, na mũgĩcooka mũgĩciarithanio na mũtamaiyũ wa mũgũnda, na ùcio nĩ ùhoro ùtarĩ wa ndũire-rĩ, githĩ ti ùhũthũ makĩria hongee ici, o ici ciarĩ ciaguo, gũciarithanio na mũtamaiyũ wa mũgũnda o ùcio warĩ wao kũũmbe!

Andũ a Isiraeli othe Nĩmakahonokio

²⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩ ùhoro ùyũ wa hito, nĩgeetha mũtikae kwiona ta mũri oogi: Hitto nĩ atĩ, andũ amwe a Isiraeli nĩanyiite nĩ kũũmia ngoro, o nginya rĩrĩa mũigana wa andũ-a-Ndũrĩrĩ ũkaahinga gũtoonya. ²⁶ Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, andũ a Isiraeli othe nĩmakahonokio, o ta ũria kwandĩkitwo atĩri:

“Mũhonokia nĩakoima Zayuni;

naguo ùhoro wa kũregana na Ngai nĩakaweheria kuuma kũrĩ Jakubu.

²⁷ Nakĩ gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra nao, rĩrĩa ngaamehereria mehia mao.”

²⁸ Ha ùhoro-ũria-Mwega-rĩ, andũ a Isiraeli nĩmatuirwo thũ nĩ ùndũ wanyu, no ha ùhoro wa gũthuurwo-rĩ, nĩmendetwo nĩ ùndũ wa maithe mao ma tene, ²⁹ nĩgũkorwo iheo iria Ngai aheanaga na gwĩtana kũrĩa etanaga nakuo ndacookaga kwĩricũkwo. ³⁰ O ta ũria inyuĩ hĩndĩ imwe mwaremeire Ngai, no rĩu nĩamũiguĩrĩre tha nĩ ùndũ wa ũremi wao-rĩ, ³¹ rĩu no taguo o nao matũkĩte aremi, nĩgeetha o nao rĩu maiguĩrwo tha nĩ ùndũ wa ũria Ngai amũiguĩrĩre tha. ³² Nĩgũkorwo Ngai nĩatuĩte andũ othe aremi nĩgeetha acooke amaiguĩre tha othe.

Rwĩmbo rwa Kũgocoo Ngai

³³ Hĩ! Ī ũũgĩ wa Ngai, o naguo ũmenyo wake, itikĩrĩ nyingĩ na ndiku mũno!

Matuĩro make gũtirĩ ũngĩhota kũmatuĩria,
na mũthĩire yake kaĩ ndĩngĩmenyeka-ĩ!

³⁴ “Nũũ ũmenyete meciiria ma Mwathani?

Kana nũũ ũkoretwo akĩmũtaara?”

³⁵ “Nũũ wanahe Ngai kĩndũ,

atĩ nĩguo Ngai acooke amũrĩhe kĩndũ kũu?”

³⁶ Nĩgũkorwo indo ciothe cioimire harĩ we, na nĩwe ũcitũũragia ciothe, na ciothe-rĩ, no ciake.

Nake arogocagwo nginya tene na tene! Amenĩ.

12

Magongona marĩ Muoyo

¹ Nĩ ùndũ ùcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndamũthaitha tondũ wa ũria Ngai anamũiguĩra tha, mwĩrute mũrĩ yanyu ituĩke magongona marĩ muoyo, na matheru mangĩkenia Ngai, arĩ guo ũtungata ũria wagĩrĩre na wa ma wa kũgocoothia Ngai. ² Mũtikanaahananie ùhoro wanyu na maũndũ marĩa mekagwo nĩ andũ a thĩ ĩno; no garũrũkai na ùndũ wa kwerũhio meciiria manyu. Hĩndĩ iyo nĩmũrĩhotaga kũmenya na gwĩtikira wendi ùcio wa Ngai, o wendi ùcio wake mwega ũria wa kũmũkenagia, na mũkinyanĩru kũna.

³ Nĩ ùndũ wa wega ũria ndaaheirwo nĩ Ngai-rĩ, ngwĩra o mũndũ wothe wanyu atĩri: Mũndũ ndakae gwĩtua mũnene gũkĩra ũria aagĩrĩrwo nĩ gwĩtua, no nĩ kaba mũndũ ecĩragie ùhoro wake we mwene na atue itua riagirĩru, kũringana na wĩtikio ũria Ngai amũheete. ⁴ O ta ũria tũrĩ na ciĩga nyingĩ thĩĩnĩ wa mwĩrĩ ũmwe, nacio ciĩga ici ciothe itirutaga wĩra mũthemba ũmwe-rĩ, ⁵ no taguo o na ithuĩ, o na twatuĩka tũrĩ aingĩ, tũrĩ mwĩrĩ ũmwe thĩĩnĩ wa Kristũ, na o kũĩga nĩkĩohanĩtio na iria ingĩ ciothe. ⁶ Nĩngĩ nĩtũheetwo iheo itiganĩte, kũringana na wega ũria tũheetwo. Angĩkorwo kũheo kĩa mũndũ nĩ kũratha mohoro-rĩ, nĩahũthĩre kũheo kũu kũringana na ũria wĩtikio wake ũgana. ⁷ Angĩkorwo nĩ gũtungata, nĩatungatage, na angĩkorwo nĩ kũrutana, nĩarutanage; ⁸ nĩngĩ angĩkorwo nĩ kũmũrĩria andũ, nĩakĩũmanagĩrĩrie; na angĩkorwo nĩ wa kũrũmbũiya mabata ma andũ aria angĩ, nĩakĩheanage na ũtaana; angĩkorwo nĩ wa gũtongoria, nĩatongoragie na kũyo; nĩngĩ ũria wa kũiguanĩra tha, nĩekage ũguo akenete.

Wendani

⁹ Wendani wanyu n̄ukoragwo n̄ ūria ūtarī ūhinga. Thūuragai ūndū ūria mūuru; naguo ūndū ūria mwegā mūkūrūmagie. ¹⁰ Endanagai mūndū na ūria ūngī, mūrī na wendani ta wa ciana cia ithe ūmwe. Na mūndū niātūage ūria ūngī gūkira we mwene. ¹¹ Rutagai wira na kiyō, na mūreke ngoro cianyū ihāhiage, mūgītungatagira Mwathani. ¹² Ikaragai mūkenete n̄ ūndū mūrī na kūrīgīrīro, na mūkiragīrīrie hīndī ya mathīna, na mūkarage mūkihooyaga hīndī ciothe. ¹³ Teithagai andū a Ngai mabataro-inī mao. Tūūrai mūnyitaga andū ūgeni.

¹⁴ Rathimagai andū arīa mamūnyariiraga; marathimagei na mūtikanamarume. ¹⁵ Kenagai hamwe na arīa marakena; na mūcakaē na arīa maracakaya. ¹⁶ Tūūrai mūiguanīte mūndū na ūria ūngī. Tigagai gwītīia, no mwītīkagīre kūgia ngwatanīro na andū arīa matarī igweta. Tigagai kwīona ta mūrī oogī.

¹⁷ Mūtikaneke mūndū ūuru n̄ ūndū wa ūuru ūria amwīkīte. Menyagīrīrai n̄guo mwīkage maūndū marīa mangīonwo magīrīre n̄ andū othe. ¹⁸ Inyū-rī, geragai gūikarania na mūndū o wothe na thayū kūngīhoteka. ¹⁹ Arata akwa, mūtikanerīhīrie, no tigagīrai mang'ūrī ma Ngai handū, n̄gūkorwo n̄ kwandīkītwo atūrī: "Kūrīhanīria n̄ gwakwa; n̄ niī ngaarīhanīria," ūguo n̄guo Mwathani ekuuga. ²⁰ Handū ha ūguo-rī: "Thū yaku īngīkorwo īhūtī-rī, mīhe irio;

īngīkorwo n̄nyootī-rī, mīhe gīa kūnyua.

Gwīka ūguo-rī, n̄kūmūgīrīra makara ma mwaki mūtwe."

²¹ Mūtikanatoorio n̄ ūuru, no tooragai ūuru na wega.

13

Kwīnyihīria arīa Maathanaga

¹ O mūndū no nginya athīkagīre arīa maathanaga, n̄gūkorwo gūtīrī hinya wa gwathana tiga ūria Ngai ahaandīte. Aathani arīa marī ho n̄ Ngai ūmatuīte a gwathana. ² Nī ūndū wa ūguo-rī, mūndū ūria ūremagīra arīa maathanaga, n̄kūrega aregaga ūndū ūria Ngai atuīte, nao arīa mekaga ūguo n̄magatuīka a gūtūirwo ciira. ³ N̄gūkorwo aathani ti a kūmakia arīa mekaga ūria kwagīrīre, no n̄ a kūmakia arīa mekaga ūuru. N̄ūkwenā wagage gwītīgagīra ūria wathanaga? Gūkage ūria kwagīrīre, nake n̄arīkūgathagīrīria. ⁴ N̄gūkorwo we n̄ ndungata ya Ngai ya gūtūma wonage maūndū mega. No ūngīka ūuru-rī, wītīgīre, n̄gūkorwo ndakuuaga rūhiū rwa njora tūhū. We n̄ ndungata ya Ngai, na mūrīhania wake wa kūherithania na wa gūkinīria mūndū ūria wīkaga ūuru mang'ūrī ma Ngai. ⁵ Nī ūndū ūcio, n̄ kwagīrīre mwathīkagīre arīa maathanaga, ti tondū wa gwītīgīra mang'ūrī macio, no n̄ tondū wa ūria mwīmenyeire na thamirī cianyū ūria arī wega gwīka.

⁶ ūndū ūcio noguo ūtūmaga mūrūtage magooti, n̄gūkorwo arīa maathanaga n̄ ndungata cia Ngai, na maheanaga mahinda mao mothe n̄ ūndū wa wīra ūcio kīumbe. ⁷ Rutagīrai andū othe kīria mwagīrīrwo n̄ kūmarutīra: Angīkorwo mūtīrutīte magooti, rutai magooti; na angīkorwo n̄ kūruta mbeeca cia kūrutithia wīra wa būrūrī, rutai; nao andū arīa a kūheo gītūio, maheagei; na arīa a gwīkūrīrwo, mekagīrīre.

Endanagai tondū Mūthenya Nūkuhūrīrie

⁸ Mūtīgaikare mūrī na thīrī na mūndū o na ūrīkū, tiga o mwendanage hīndī ciothe mūndū na ūria ūngī, n̄gūkorwo mūndū wendaga mūndū ūria ūngī n̄ahingītie watho. ⁹ Nī ūndū maathani maya, atī "N̄ūkanatharanie," na "N̄ūkanoragane," na "N̄ūkanaiye," na "N̄ūkanacumīkīre kīndū kīene," o na rīathani rīngī o rīothe rīngīkorwo ho, mohanītī mothe maturanīrwo thīnī wa rīathani rīrī: "Enda mūndū ūria ūngī ta ūria wīyendete wee mwene." ¹⁰ Wendani-rī, ndūngīka mūndū ūria ūngī ūuru. Nī ūndū ūcio kwendana n̄kuo kūhingia watho.

¹¹ Na mwīkage ūguo n̄ ūndū wa kūmenya mahinda maya tūrī ūria matarī. Ihinda n̄ukinyū n̄geetha mwarahūke mūtīge gūkoma, tondū ūhonokio witū rīu ūrī hakuhī kūrī rīria twambīrīrie gwītīkia. ¹² ūtukū ūrī hakuhī gūthira; naguo mūthenya ūkirī gūkinya. Nī ūndū ūcio n̄tūtīgane na maūndū ma nduma na twīohe indo cia mbaara, o iria cia ūtheri. ¹³ Nītūthīage na mīthīre mīagīrīro, o irīa yagīrīre gūkarwo nayo mūthenya, tūtīgatoonye maruga-inī mooru marī na nyīmbo njūru na ūrīu, na tūtīgatoonye ūtharia-inī kana maūndū ma ūūra-thoni, na tūtīkagīage na n̄jūgitano na kūiguanīra ūuru. ¹⁴ No rīrī, mwīhumbei Mwathani Jesū Kristū, na mūtīgatūre mwīcīrīragia o ūria mūngīhingia merīrīria ma mūrī īno ya mehīa.

14

Andū arīa Ahūthū na arīa marī Hinya

¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũria ũkoragwo arĩ na wĩtikio mũhũthũ mwamũkĩrei, mũtekũmũtuĩra ciira nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mataiguanĩrwo. ² Wĩtikio wa mũndũ ũmwe-rĩ, nĩũmwĩtikĩrĩtie kũria irio cia mũthemba yothe, no mũndũ ũngĩ, ũria ũrĩ wĩtikio mũhũthũ, arĩĩaga o mũthemba ya nyeni. ³ Mũndũ ũria ũrĩĩaga mũthemba yothe ya irio ndakae kũmena mũndũ ũria ũtekaga ũguo, nake mũndũ ũria ũtarĩĩaga indo imwe-rĩ, ndakae gũtuĩra ciira mũndũ ũria ũrĩĩaga ciothe tondũ Ngai nĩamwĩtikĩrĩtie. ⁴ Wee ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre ndungata ya mũndũ ũngĩ ciira? Mwathi wayo nĩwe ũmenyaga ĩrũngĩĩ wega kana ĩgwĩte. Nayo nĩrĩrũgamaga, tondũ Mwathani nĩwe ũrĩ na ũhoti wa gũtũma ĩrũgame.

⁵ Mũndũ ũmwe-rĩ, onaga ta kũrĩ mũthenya ũmwe mũtheru kũrĩ ĩria ĩngĩ; nake mũndũ ũngĩ akoona mũthenya yothe no ũndũ ũmwe. O mũndũ nĩemenyere wega na ngoro yake. ⁶ Mũndũ ũria wonaga mũthenya ũmwe ũrĩ wa mwanya-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani. Nake ũria ũrĩĩaga nyama-rĩ, arĩĩaga nĩ ũndũ wa Mwathani, nĩgũkorwo nĩ Ngai acookagĩria ngaatho; nake ũria ũtacĩrĩĩaga-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani, na nĩ Ngai acookagĩria ngaatho. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ o na ũmwe wĩtũ ũtũũraga nĩ ũndũ wake mwene, na gũtirĩ o na ũmwe wĩtũ ũkuaga nĩ ũndũ wake mwene. ⁸ Nĩ ũndũ tũngĩtũũra muoyo-rĩ, tũtũũraga nĩ ũndũ wa Mwathani; na tũngĩkuarĩ, twakua nĩ ũndũ wa Mwathani. Nĩ ũndũ ũcio tũngĩkorwo tũrĩ muoyo kana tũkuĩte-rĩ, tũrĩ o a Mwathani.

⁹ Ũhoru ũyũ nĩguo watũmire Kristũ akue na acooke arĩũke, nĩguo atũĩke Mwathani wa arĩa akuĩ na arĩa marĩ muoyo. ¹⁰ Wee-rĩ, ũgũtuĩra mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ciira nĩkĩ? Kana ũkũmena mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu nĩkĩ? Nĩgũkorwo ithuothe nĩtũkarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira kĩa Ngai. ¹¹ O ta ũria kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Ti-itherũ, o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, ĩru o rĩothe nĩrĩgaturo mbere yakwa;

naruo rũrĩmĩ o ruothe nĩrũkoimbũrĩra Ngai,' ũguo nĩguo Mwathani ekuuga."

¹² Hakĩrĩ ũguo-rĩ, o ũmwe wĩtũ nĩakaheana ũhoru wake mwene mbere ya Ngai.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩtũgĩtĩge gũtuanĩra ciira ithuĩ ene. Handũ ha ũguo-rĩ, kaba mũtue na meciiria manyu atĩ mũtigatũma mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu ahĩngwo kana agwe njĩra-inĩ. ¹⁴ Nĩ nĩmenyete wega biũ ndĩ thĩnĩ wa Mwathani Jesũ, atĩ gũtirĩ irio ĩrĩ thaahu cio nyene. No rĩrĩ, mũndũ ũria wonaga kĩndũ ta kĩrĩ thaahu-rĩ, ũcio harĩ we kĩndũ kũ nĩ kĩrĩ thaahu. ¹⁵ Angĩkorwo mũrũ kana mwarĩ wa thoguo nĩekũĩguwa ũũru tondũ wa kĩria ũrĩĩaga-rĩ, wee nĩtũgĩte gũthĩĩ na mũthĩire ya wendani. Tĩga gũtũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ũcio Kristũ aakuĩrĩre oore nĩ ũndũ wa kĩa ũrarĩa. ¹⁶ Mũtikanareke ũndũ ũria muonaga ũrĩ mwega ũtuĩke wa gũcambio. ¹⁷ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoru wa kũria na kũnyua, no nĩ wa ũthingu, na thayũ o na gĩkeno iria ciumaga kũrĩ Roho Mũtheru, ¹⁸ tondũ mũndũ o wothe ũria ũtungatagĩra Kristũ na njĩra ĩcio nĩakenagia Ngai, o na akoonagwo arĩ mwega nĩ andũ.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũwĩkĩrageĩ kĩyo gĩa gwĩkaga maũndũ marĩa marehaga ũhoru wa thayũ na magatũma tuonganĩrĩre hinya. ²⁰ Mũtikanathũkie wĩra wa Ngai nĩ ũndũ wa irio. ĩrio ciothe nĩ theru, no rĩrĩ, nĩ ũũru mũndũ kũria kĩndũ o gĩothe kĩa kĩngĩhĩthĩtia mũndũ ũria ũngĩ. ²¹ Nĩ kaba kwaga kũria nyama, kana kũnyua ndĩbei o na kĩa gwĩka ũndũ ũngĩ o na ũrĩkũ ũria ũngĩtũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ahĩthĩtio.

²² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũndũ ũria wĩtikĩtie ũkonĩĩ maũndũ macio-rĩ, nĩũmenyete gatagatĩ gaku na Ngai. Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũtarĩ ũndũ angĩcuukĩra nĩ ũndũ wa kĩndũ kĩa onaga kĩrĩ kĩega agĩka. ²³ No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo arĩ na nganja, acooke arĩe irio iria arĩ na nganja nacio, mũndũ ũcio nĩetũĩrĩre ciira, tondũ kũria gwake gũtũmanĩte na wĩtikio; naguo ũndũ o wothe ũtoimanĩte na wĩtikio nĩ mehĩa.

15

¹ Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa tũrĩ na hinya-rĩ, twagĩrĩrwo nĩgũkuuanagĩra na arĩa matarĩ na hinya maũndũ mao ma ũhinyaru na to gwĩkenagia ithuĩ ene. ² O ũmwe wĩtũ nĩagĩrĩrwo nĩgũkenia mũndũ ũria ũngĩ nĩ ũndũ wa maũndũ make mega, nĩgeetha ongererwo hinya. ³ Nĩgũkorwo o na Kristũ ndekenĩre we mwene, no o ta ũria kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Īrumĩ cia arĩa makũrumaga nĩ nĩ ciagwĩrĩre." ⁴ Nĩgũkorwo maũndũ mothe marĩa maandĩkirwo tene maandĩkirwo marĩ ma gũtũruta, nĩgeetha tũgĩage na kĩrĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa gũkĩrĩrĩra na kũmĩrĩrio nĩ Maandĩko macio.

⁵ Ngai ũria ũheanaga ũkĩrĩrĩra na ũumanĩrĩra aromũhe roho wa ũiguano o mũndũ na ũria ũngĩ rĩrĩa mũkũrũmĩrĩra Kristũ Jesũ, ⁶ nĩgeetha mũgoocithagie Ngai o we Ithe wa Mwathani wĩtũ Jesũ Kristũ mũrĩ na ngoro imwe na mũgambo ũmwe.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, o mũndũ nĩagĩtũkagĩre ũria ũngĩ, o ta ũria mwetĩkĩrĩrwo nĩ Kristũ, nĩgeetha Ngai agoocagwo. ⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Kristũ okire arĩ ndungata ya

Ayahudi nĩ ùndũ wa ùhoro wa ma wa Ngai, nĩguo ahingie ciĩranĩro iria ciertĩrwo maithe maitũ ma tene,⁹ nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magoocithagie Ngai nĩ ùndũ wa tha ciale, ta ùrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Nĩ ùndũ ùcio nĩngũkũgocooa ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩndĩrĩnaga nyĩmbo cia kũgocooa rĩtwa riaku.”

¹⁰ Ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ:

“Kenai, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, mũrĩ hamwe na andũ ake.”

¹¹ Na ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ,

“Goccai Mwathani, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ othe,
na mũmũinire nyĩmbo cia kũmũgocooa, inyuĩ andũ othe.”

¹² O na ningĩ, Isaia nĩoigĩte atĩrĩ,

“Mũndũ ùrĩa wĩtagwo Mũri wa Jesii nĩagocooa,
o we ùrĩa ùkaarahũka atuĩke wa gwatha ndũrĩrĩ,
nao andũ-acio-a-Ndũrĩrĩ nĩmakaagĩa na kũrĩgĩrĩro thĩnĩ wake.”

¹³ Na rĩrĩ, Ngai ùrĩa arĩ we mwĩhoko witũ aromũiyũria na gĩkeno gĩothe na thayũ tondũ wa ùrĩa mũmwĩhokete, nĩgeetha mũkĩrĩrĩrie kũgĩa na kũrĩgĩrĩro nĩ ùndũ wa hinya wa Roho Mũtheru.

Paũlũ Mũtungatĩri wa Andũ-a-Ndũrĩrĩ

¹⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ mwene nĩnjĩtikĩrĩte atĩ inyuĩ ene nĩmũiyũrĩtwo nĩ wega, na nĩ mũrĩ na ùmenyo mũiganu, o na mũkahota gũtaarana inyuĩ ene.
¹⁵ Ndĩmwandĩkĩre ùndũ ùyũ ndĩ na ùmũrĩru mũingĩ ngĩmwĩra maũndũ mamwe, taarĩ kũmũrĩrikania maũndũ macio rĩngĩ, nĩ ùndũ wa wega ùrĩa Ngai aahere,
¹⁶ nĩguo ndũke mũtungatĩri wa Kristũ Jesũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ndutage wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai wa kũhunjagia ùhoro-ùrĩa-Mwega wa Ngai, nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magataũka igongona rĩtũkĩrĩku nĩ Ngai, o rĩrĩa rĩtherie nĩ Roho Mũtheru.

¹⁷ Nĩ ùndũ ùcio nĩngwĩraha thĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ùndũ wa ùtungata wakwa ngĩtungatĩra Ngai. ¹⁸ Ndikũgeria kwaria ùndũ o na ùrĩkũ tiga o ùrĩa Kristũ ahingĩtie na ùndũ wakwa harĩ ùhoro wa gũtongoria andũ-a-Ndũrĩrĩ ùhoro-inĩ wa gwathĩkĩra Ngai, nĩ ùndũ wakwa kũheana ùhoro na maũndũ marĩa mekirwo, ¹⁹ na ùndũ wa hinya ùrĩa watũmaga kũringwo ciama na kuonwo morirũ, tondũ wa hinya wa Roho Mũtheru. Na nĩ ùndũ wa ùguo kuuma Jerusalemu kũrigiicũka nginya Iluriko, nĩhunjĩtie biũ ùhoro-ùrĩa-Mwega wa Kristũ. ²⁰ Na rĩrĩ, ndũire ndũrĩrĩrie kũhunja ùhoro-ùrĩa-Mwega kũrĩa Kristũ atamenyekete, nĩgeetha ndikanatuĩke wa gwaka igũrũ rĩa mũthingi wakitwo nĩ mũndũ ùngĩ. ²¹ No rĩrĩ, nĩgũtuĩke o ta ùrĩa kwandĩkĩtwo, atĩrĩ:

“Arĩa matarĩ meerwo ùhoro wake nĩo makaawona,
na arĩa matarĩ maigua nĩo magataatũkĩrwo nĩguo.”

²² Kũu nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa kĩanagiria mahinda maingĩ njũke kũu kwanyu.

Mũbango wa Paũlũ Gũthĩ Roma

²³ No rĩu, tondũ hatĩrĩ handũ hangĩ ingĩruta wĩra ng’ongo-inĩ ici, na tondũ mĩaka mũingĩ nĩngoretwo ngĩrĩrĩria kũmuona-rĩ, ²⁴ nĩndĩrabanga gwĩka ùguo ngĩthĩ Sipanĩa. Nĩndĩrehoka gũkaamũceerera ngĩhĩtũkĩra kũu kwanyu, na atĩ nĩmũkondeithĩrĩria gũthĩ rũgendo rũu, thuutha wa gũkenanĩra na inyuĩ ihinda inini. ²⁵ No rĩu ndĩ rũgendo-inĩ ngĩthĩ Jerusalemu ngatungatĩre andũ arĩa aamũre marĩ kũu. ²⁶ Nĩgũkorwo andũ a Makedonia na a Akaia nĩmoonire arĩ wega kũhotha nĩguo mateithie andũ arĩa athĩnĩ a thiritũ ya andũ arĩa aamũre kũu Jerusalemu. ²⁷ ùguo nĩguo moonire kwagĩrĩre, na ti-itherũ nĩ marĩ na thĩrĩ wa andũ acio. Tondũ wa rĩrĩ, angĩkorwo andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmagwatanĩire na Ayahudi irathimo cia kũroho-rĩ, o nao marĩ na thĩrĩ kũrĩ Ayahudi wa kũmatungatĩra na indo iria marathimĩtwo nacio. ²⁸ Nĩ ùndũ ùcio ndaarĩkia kũruta wĩra ùcio, na menye wega atĩ maciaro macio nĩ marĩkia kwamũkĩrwo-rĩ, hĩndĩ ìyo nĩngamũceerera ngĩthĩ Sipanĩa. ²⁹ Nĩnjũũ atĩ ngĩkĩra kũu kwanyu, ngaakorwo nĩyũrĩrĩrwo nĩ irathimo cia Kristũ.

³⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩndamũthaita nĩ ùndũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na nĩ ùndũ wa wendani ùrĩa tũheetwo nĩ Roho, atĩ mũnyĩtanĩre na nĩ kĩgiano-inĩ gĩakwa na ùndũ wa kũhooya Ngai nĩ ùndũ wakwa. ³¹ Hooyai nĩgeetha ngaahonoko kuuma kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie a kũu Judea, na ningĩ atĩ ùtungata wakwa kũu Jerusalemu ùgetĩkĩrĩka nĩ andũ arĩa aamũre akuo, ³² nĩgeetha ngocooa kũrĩ inyuĩ ngenete, Ngai enda, na tũcanjamũke tũrĩ hamwe. ³³ Ngai mwene thayũ aroikara hamwe na inyuĩ inyuothe. Amenĩ.

16

Ngeithi kūrī Arata

¹ Nīngūgaathīrīria mwarī wa Ithe witū Fibi kūrī inyuī, ūrīa ūtungataga thīnī wa kanitha wa Kenikirea. ² Nīngūmūhooya mūmwamūkire thīnī wa Mwathani o ta ūrīa mūngīamūkīra andū arīa aamūre, na mūmūhe ūteithio o wothe angībatario nīguo kuuma kūrī inyuī, nīgūkorwo o nake anakorwo arī ūteithio mūnene kūrī andū aingī, o hamwe na nīi mwene.

³ Geithiai Pirisila na Akula, arīa tūrutaga wīra nao tūrī thīnī wa Kristū Jesū. * ⁴ O nīmendere kūrāgwo nī ūndū wakwa. Na to nīi nyiki ndīramacookeria ngaatho, no nīmacookeirio ngaatho nī makanitha mothe ma andū-a-Ndūrīrī.

⁵ Geithiai o na kanitha ūrīa ūcemanagia kwao mūciī.

Geithiai mūrata wakwa Epeneto, ūrīa warī mwītīkia wa Kristū wa mbere kūu būrūri wa Asia.

⁶ Geithiai Mariamu, ūrīa warutire wīra na kīyo kīnene mūno nī ūndū wanyu.

⁷ Geithiai Anderoniko na Juniasi, andū a mūhīrīga witū arīa tuohetwo hamwe. Nao nī marī igweta gatagatī-inī ka atūmwō, o na nīngī nīmatūkire a Kristū mbere yakwa.

⁸ Geithiai Ampiliato, ūrīa nyendete mūno thīnī wa Mwathani.

⁹ Na mūgeithie Urubano, ūrīa tūrūtithanagia wīra wa Kristū nake, o na mūgeithie mūrata wakwa nyendete Sitakusi.

¹⁰ Geithiai Apele, ūrīa wageririo na akīmenyeka atī nī wa Kristū kūna.

Na mūgeithie andū a nyūmba ya Arisitobulo.

¹¹ Nīngī mūgeithie Herodioni, ūrīa wa mūhīrīga witū.

Geithiai andū a nyūmba ya Narikiso arīa marī thīnī wa Mwathani.

¹² Geithiai Turufena na Turufosa, andū-a-nja acio marutaga wīra na hinya thīnī wa Mwathani.

Na mūgeithie mūrata wakwa Perisi, mūndū-wa-nja ūngī o nake ūrutīte wīra na hinya mūno thīnī wa Mwathani.

¹³ Geithiai Rufusi, ūrīa mūthuure thīnī wa Mwathani, o na mūgeithie nyina, ūrīa ūkoretwo arī o ta maitū.

¹⁴ Nīngī mūgeithie Asunikirito, na Felegoni, na Herime, na Pateroba, na Herima, o na arīu na aarī a Ithe witū arīa marī hamwe nao.

¹⁵ O na nīngī mūgeithie Filologo, na Julia, na Nerea na mwarī wa nyina, na Olumpa, na arīa othe aamūre makoragwo hamwe nao.

¹⁶ Geithianiai mūndū na ūrīa ūngī na ngeithi theru cia kīmumunyano.

Makanitha mothe ma Kristū nīmamūgeithia.

¹⁷ Arīu na aarī a Ithe witū, nīngūmūthaita mwīmenyagīrīre andū arīa marehaga nyamūkano na maūndū ma kūmūhīngithia, marīa mareganīte na ūhoro ūrīa mūrūtītwo. Eheragīrai andū ta acio. ¹⁸ Nīgūkorwo andū ta acio ti Mwathani witū Kristū matungataga, no nī nda ciao ene matungataga. Nīmaheenagia ngoro cia andū arīa matooi ūūru na ūndū wa mīario yao mīnyoroku na ndeto ciao cia kwīyendithīrīria. ¹⁹ Andū othe nīmaiguīte ngumo ya wathīki wanyu, nī ūndū ūcio nīnjyūrītwo nī gīkeno nī ūndū wanyu; no nīngwenda mūgie na ūūgī harī maūndū marīa mega, na mwage ūcuuke harī maūndū marīa mooru.

²⁰ Ngai mwene thayū nīarīhehenja Shaitani o narua, na inyuī mūmūrāngīrīrie rungu rwa magūrū manyu. Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūroikara na inyuī.

²¹ Nīmwaveithio nī Timotheo, ūrīa tūrutaga wīra nake, o na Lukio, na Jasoni na Sosipatero, arīa a mūhīrīga witū.

²² Nīi Teritio, mwandīki wa marūa maya, nīndamūgeithia thīnī wa Mwathani.

²³ Nake Gayo, ūrīa ūnyīitīte ūgeni na ūrīa ūtugaga andū a kanitha othe, nīamūgeithia.

Nīmwaveithio nī Erasito, ūrīa mūigi kīgīna gīa itūūra, na mūrū wa ithe witū Kwarito. (²⁴ Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūrogīa na inyuī inyuothe. Amenī.)

²⁵ Na rīu kūrī ūrīa ūngīhota kūmūrūgamia wega nī ūndū wa Ūhoro-ūrīa-Mwega ūrīa hunjagia, na kwanīrīra ūhoro wa Jesū Kristū kūringana na ūguūrio wa maūndū marīa ma hitho marīa matūire mahithītwo kuuma tene, ²⁶ no rīu nīmaguūrie na makamenyithanio thīnī wa Maandīko marīa ma ūnabii, nī ūndū wa watho wa Ngai, o we ūrīa ūtūūraga tene na tene, nīgeetha ndūrīrī ciothe imwītīkie na imwathīkagīre:

* 16:3 Pirisila na Akula maarī arata a hakuhī a Paūlū, na maarutaga wīra wa gūtuma hema hamwe nake.

²⁷ nake Ngai, o we wiki mũũgĩ-rĩ, arotũũra agoocagwo nginya tene na ũndũ wa Jesũ Kristũ! Ameni.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nī nīi Paūlū, o nīi ndeetirwo ndūike mūtūmwo wa Kristū Jesū nī ūndū wa kwenda kwa Ngai, ndīratūma ngeithi ici tūrī hamwe na mūrū wa Ithe witū Sosithene,*

² Twandīkīra kanitha wa Ngai ūrīa ūrī Korinitho, kūrī arīa othe maamūrītwo thīnī wa Kristū Jesū na magetwo matūike andū atheru, o hamwe na arīa othe marī kūdū guothe makayagīra rīitwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū, o we Mwathani wao na witū:

³ Wega na thayū irogīa kūrī inyuī ciumīte kūrī Ngai Ithe witū na Mwathani Jesū Kristū.

Gūcookia Ngaatho

⁴ Ninjookagīria Ngai ngaatho hīndī ciothe nī ūndū wanyu, nī ūndū wa wega wake ūrīa mūheetwo thīnī wa Kristū Jesū. ⁵ Nīgūkorwo thīnī wake nīmūtongetio maūndū-inī mothe, mūgatongio ūhorō-inī wa mīario yanyu yothe o na ūhorō-inī wothe wa kūmenya maūndū, ⁶ tondu-rī, ūira witū ūkonīi Kristū nīwekīrīrwo hinya thīnī wanyu. ⁷ Nī ūndū ūcio gūtīrī kīheo gīa kīroho o na kīmwe mūtārī nakīo, o mūgīetagīrīra na kīyo kūguāranīrio kwa Mwathani witū Jesū Kristū. ⁸ Nake nīarīmūikaragia mūrī na hinya ngūnya mūthia, nīguo mūtikanakorwo mūrī na ūcuuke mūthenya ūrīa wa Mwathani witū Jesū Kristū. ⁹ Ngai nī mwīhokeku, o we ūrīa wamwītire nīguo mūkorwo na ngwatanīro na Mūrīū Jesū Kristū, Mwathani witū.

Nyamūkano thīnī wa Kanitha

¹⁰ Atūrīrī, inyuī arīū na aarī a Ithe witū, ndamūthaitha thīnī wa rīitwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū, atī inyuothe mūiguane o mūdū na ūrīa ūngī, nīguo mūtīkagīe na nyamūkano gatagatī-inī kanyu, no mūikare mūiguanīte, na mūrī na meciiria o mamwe, na ngoro o īmwe. ¹¹ Tondū rīrīrī arīū na aarī a Ithe witū, nīmenyithītio nī andū amwe a kuuma nyūmba ya Kiloe atī nī kūrī na ngūū gatagatī-inī kanyu. ¹² Ūrīa ndīroiga nī atūrī: Ūmwe wanyu oigaga atī, “Nīi nūmagīrīra Paūlū”; ūngī akoiga atī, “Nīi nūmagīrīra Apolo”; nake ūngī akoiga atī, “Nīi nūmagīrīra Kefa”; o na ningī ūngī akoiga atī, “Nīi nūmagīrīra Kristū.”

¹³ Kaī Kristū agayanītio? Paūlū-rī, nīwe waambirwo mūtī igūrū nī ūndū wanyu? Mwabatithirio thīnī wa rīitwa rīa Paūlū? ¹⁴ Nīngūcookia ngaatho nī ūndū gūtīrī o na ūmwe wanyu nī ndaabatithirie, o tiga Kirisipo na Gayo. ¹⁵ Nī ūndū ūcio gūtīrī mūdū o na ūmwe ūngiuga atī mwabatithirio thīnī wa rīitwa rīakwa. ¹⁶ Īi, o na ningī nūndabatithirie andū a nyūmba ya Stefana; no tiga acio, ndingīrīrikana kana nī kūrī mūdū ūngī ndaabatithirie. ¹⁷ Nī gūkorwo Kristū ndaandūmire ngabatithanie, no aandūmire ngahunje Ūhorō-ūrīa-Mwega, no ti ndūūheane na ūūgī wa mūdū, nīgeetha mūtharaba wa Kristū ndūkae kwagithio kiene.

Kristū nīwe Ūūgī na Ūhoti wa Ngai

¹⁸ Nīgūkorwo ndūmīrīri wa mūtharaba nī ūrimū kūrī arīa maroora, no kūrī ithuī arīa tūrahonokio-rī, ūndū ūcio nī hinya wa Ngai. ¹⁹ Nīgūkorwo kwandīkītwo atūrī: “Ūūgī wa andū arīa oogī nīkūniina ngaaūniina; nāguo ūmenyo wa andū arīa imenyi ndīkītūte wa tūhū.”

²⁰ Mūdū ūrīa mūūgī-rī, akīrī kū? Mūdū ūrīa mūthomu-rī, akīrī kū? Arī ha mūciiri ūrīa ūūi gūciira maūndū ma mahinda maya tūrī? Githī Ngai ndatuīte ūūgī wa thī īno ūrimū? ²¹ Nīgūkorwo Ngai na ūndū wa ūūgī wake nīonire atī andū a thī īno na ūūgī wao matikaamūmenya, akiona kwagīrīre ahūthīre maūndū ma ūrimū marīa tūhunjagia nīgeetha ahonokie arīa mamwītīkagīa. ²² Ayahudi metagia ciama, nao Ayunani macaragia ūūgī, ²³ no ithuī tūhunjagia ūhorō wa Kristū arī mwambe mūtī igūrū: maūndū macio nī mūhīnga kūrī Ayahudi na ūrimū kūrī andū-a-Ndūrīrī, ²⁴ no kūrī arīa Ngai eīte, Ayahudi o na Ayunani, Kristū nīwe hinya wa Ngai na ūūgī wa Ngai. ²⁵ Nīgūkorwo ūrimū wa Ngai nī mūūgī gūkīra ūūgī wa mūdū, nāguo ūhūthū wa Ngai nī mūrītū gūkīra hinya wa mūdū.

²⁶ Arīū na aarī a Ithe witū, ta gīciiriei ūrīa mwatarīi rīrīa mwetirwo. Ti aingī anyu oogī na ūūgī wa andū a gūkū thī; na ti aingī mangīaguucīrīire andū; o na ti aingī macārīrwo mīcīi rīra īrī igweta. ²⁷ No Ngai aathuurire maūndū marīa ma ūrimū ma thī īno nīguo aconorithie andū arīa oogī; ningī Ngai aathuurire maūndū marīa matārī hinya

* 11 Warī mūtugo wa Ayunani kwambīrīria marūa na rīitwa rīa mwandīki.

ma thĩ ñno nĩguo aconorithie arĩa marĩ hinya. ²⁸ Agĩthuura maũndũ marĩa mahũthũ ma thĩ ñno, na marĩa matarĩ ma gũtũlka, o gwata marĩa matarĩ maũndũ kũrĩ, nĩgeetha amaagithie bata, ²⁹ nĩgeetha mũndũ o na ũ ndakanetũie mbere ya Ngai. ³⁰ No rĩrĩ, nĩwe ũtũmĩte mũkorwo mũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũtuũkĩte ũũgĩ uumĩte kũrĩ Ngai nĩ ũndũ witũ, ũguo nĩ kuuga, ũthingu witũ, na ũtheru, na gũkũũrwo. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa ũkwĩraha, nĩerahage nĩ ũndũ wa Mwathani.”

2

¹ Hĩndĩ ĩrĩa ndookire kũrĩ inyuĩ, ngĩmũhunjĩria ũira wa hitho ya ũhoru wa Ngai, arĩũ na aarĩ a Ithe witũ, ndiamwarĩirie na mĩario ya kanua kega kana ũũgĩ mũnene. ² Nĩgũkorwo nĩndatuĩte itua ndĩrĩ ũndũ ũngĩ ngwenda kũmenya, rĩria rĩothe ndaarĩ na inyuĩ, o tĩga ũhoru wa Jesũ Kristũ na kwambwo gwake mũtĩ-igũrũ. ³ Ndookire kũrĩ inyuĩ itarĩ na hinya, na ndĩ na guoya, o na ngĩnainaga mũno. ⁴ Ndũmĩrĩri yakwa na kũhunja gwakwa itarĩ na ciugo cia kũguucanĩrĩria na ũũgĩ, no nĩcionanagia hinya wa Roho, ⁵ nĩguo witĩkio wanyu ndũgakorwo ũtĩrĩrĩrwo nĩ ũũgĩ wa andũ, o tĩga hinya wa Ngai.

Ũũgĩ Uumanĩte na Roho

⁶ No nĩngĩ ithuĩ-rĩ, tũrĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa agima twaragia ũhoru wa ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, no tũtiaragia ũhoru wa ũũgĩ wa mahinda maya, kana wa aathani a mahinda maya arĩa matarĩ kũria merekeire. ⁷ No ithuĩ-rĩ, twaragia ũhoru wa ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa hitho, ũũgĩ ũrĩa watũire ũrĩ mũhithe, o ũrĩa Ngai aathĩrĩre o mbere ya kũũmba thĩ nĩ ũndũ wa riiri witũ. ⁸ Gũtĩrĩ o na ũmwe wa anene a mahinda maya wamenyire ũhoru ũcio, nĩgũkorwo mangĩaũmenyete-rĩ, matingĩaambire Mwathani wa riiri. ⁹ Nĩgũkorwo no ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Maũndũ marĩa matarĩ monwo na maitho,
na matarĩ maiguuo na matũ,

o na matarĩ maatoonya ngoro ya mũndũ,

nĩmo Ngai athondekeire andũ arĩa mamwendete”:

¹⁰ No Ngai nĩatũguũrĩrie maũndũ macio na ũndũ wa Roho wake.

Roho nĩathuthuuragia maũndũ mothe, o na maũndũ ma Ngai marĩa marĩkĩru mũno. ¹¹ Tondũ-rĩ, nũũ ũũ meciiria ma mũndũ, tĩga o roho wa mũndũ ũrĩa ũrĩ thĩnĩ wake? O ta ũguo-rĩ, gũtĩrĩ mũndũ ũũ meciiria ma Ngai, o tĩga Roho wa Ngai. ¹² Tũtĩamũkĩrĩte roho wa thĩ ñno, no tũheetwo Roho ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai, nĩguo tũmenyage ihero iria Ngai atũheete o ũguo tũhũ. ¹³ Maũndũ macio nĩmo twaragia, no tũtĩmaaragia na ciugo iria tũrutĩtwo na ũũgĩ wa mũndũ, no nĩ na ciugo iria tũrutagwo nĩ Roho, tũgataarĩria ũhoru wa ma wa kĩroho na ciugo cia kĩroho. ¹⁴ Mũndũ ũtarĩ na Roho ndetĩkagĩra maũndũ marĩa moimaga kũrĩ Roho wa Ngai, tondũ maũndũ macio nĩ ũrimũ kũrĩ we, na ndangĩmamenya, tondũ makũũrĩkanaga na njĩra ya kĩroho. ¹⁵ Mũndũ wa kĩroho nĩakũũranaga maũndũ mothe, nowe mwene gũtĩrĩ mũndũ ũngĩmũtuĩra:

¹⁶ “Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya meciiria ma Mwathani,
nĩguo akĩmũtaare?”

No ithuĩ tũrĩ na meciiria ma Kristũ.

3

Ũhoru wa Nyamũkano thĩnĩ wa Kanitha

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndĩngĩahotire kũmwarĩria ta mũrĩ andũ a kĩroho, no ndaamwarĩirie ta mũrĩ andũ a thĩ, o ta twana tũnini thĩnĩ wa Kristũ. ² Ndaamũheire iria, no ti irio nyũmũ ndaamũheire, nĩgũkorwo mũtiakinyĩte a gũcĩria. Ti-itherũ o na rĩu mũtikinyĩte a gũcĩria. ³ O na rĩu mũrĩ andũ a thĩ. Kuona atũ kũrĩ na ũiru na ngũũ thĩnĩ wanyu-rĩ, gĩthĩ mũtikĩrĩ andũ a thĩ? Gĩthĩ mũtiragũlka o ta ũrĩa andũ a ndũire mekaga? ⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, rĩria mũndũ ũmwe ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Paũlũ,” nake ũrĩa ũngĩ akoiga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Apolo,” gĩthĩ mũtikĩrĩ o andũ a ndũire?”

⁵ Kaĩ Apolo akĩrĩ ũ? Nake Paũlũ akĩrĩ ũ? Acio maarĩ o ndungata, iria ciatũmire mwĩtũkie, o ta ũrĩa Mwathani aagaĩre o mũndũ wĩra wake. ⁶ Nĩ nĩ mbeũ ndahaandĩre, nake Apolo agĩciĩrĩria maaĩ, no nĩ Ngai watũmire ikũre. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio ti mũndũ ũrĩa ũhaandaga kana ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ ũrĩ bata, no ũrĩa ũrĩ bata nĩ Ngai, ũrĩa ũtũmaga ikũre. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga na mũndũ ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ makoragwo na muoroto ũmwe, na o mũndũ akaarĩhwo kũringana na wĩra wake we mwene. ⁹ Nĩgũkorwo tũrutithanagia wĩra hamwe na Ngai; na inyuĩ mũrĩ mũgũnda wa Ngai, na mwako wa Ngai.

¹⁰ Nĩ undũ wa wega ũria Ngai aaheete, nĩ nĩ gwaka ndaakire mũthingi haana ta mwakithia ũria mũũgĩ nake mũndũ ũngĩ nĩ gwaka araaka igũrũ rĩa mũthingi ũcio. No o mũndũ nĩamenyagĩrĩre ũria egwaka igũrũ riagu. ¹¹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩaka mũthingi ũngĩ tĩga ũria ũrĩkĩtie gwakwo, na nĩguo Jesũ Kristũ. ¹² Angĩkorwo mũndũ o na ũ egwaka igũrũ rĩa mũthingi ũyũ akĩhũthagĩra thahabu, kana betha, kana mahiga ma goro, kana mbaũ, kana nyeki, o na kana rũia-rĩ, ¹³ wĩra wake nĩũkoneka ũria ũtarĩ, tondũ Mũthenya ũcio nĩũgaatũma woneke ũtheri-inĩ. Wĩra ũcio ũkaaguũrio na mwaki, nĩgũkorwo wĩra wa o mũndũ nĩũkagerio na mwaki ũcio. ¹⁴ Angĩkorwo kĩria mũndũ aakĩte mũthingi-igũrũ nĩgĩgetiiria mwaki ũcio-rĩ, nĩakarĩhwo mũcaara wake. ¹⁵ Angĩkorwo nĩũkahĩa-rĩ, nĩakoowoo nĩguo; nowe mwene nĩakahonoka, no akaahonoka ta mũndũ ũgereire mwaki-inĩ.

¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooi atĩ inyuĩ ene mũrĩ hekarũ ya Ngai, na atĩ Roho wa Ngai atũũraga thĩinĩ wanyu? ¹⁷ Mũndũ o wotho angĩananga hekarũ ya Ngai-rĩ, Ngai nĩakamwananga; nĩgũkorwo hekarũ ya Ngai nĩ theru, na nĩ inyuĩ hekarũ iyo.

¹⁸ Mũtikae kwĩheenia. Mũndũ o na ũrĩkũ thĩinĩ wanyu angĩkorwo nĩeciiragia nĩ mũũgĩ na ũũgĩ wa mahinda maya tũrĩ-rĩ, nĩagĩtuĩke “kĩrimũ” nĩguo atuĩke mũũgĩ. ¹⁹ Nĩgũkorwo ũũgĩ wa thĩ ino nĩ ũrimũ maitho-inĩ ma Ngai. O ta ũria kwandĩkitwo atĩrĩ, “Nĩanyĩtaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao”; ²⁰ o na ningĩ nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, “Mwathani nĩoi atĩ meciiria ma arĩa oogĩ nĩ ma tũhũ.” ²¹ Nĩ undũ ũcio-rĩ, mũndũ o na ũrĩkũ ndakae kwĩraha na ũhoru wa andũ! Maundũ mothe nĩ manyu, ²² kana nĩ Paũlũ, kana nĩ Apolo, kana nĩ Kefa, kana nĩ thĩ ino, kana nĩ muoyo, kana nĩ gĩkuũ, kana nĩ maundũ marĩa marĩ ho rĩu, kana nĩ maundũ marĩa magooka, mothe nĩ manyu, ²³ na inyuĩ mũrĩ a Kristũ, nake Kristũ nĩ wa Ngai.

4

Atũmwo a Kristũ

¹ Nĩ undũ ũcio-rĩ, andũ magĩrĩrwo nĩgũtuonaga ta ndungata cia Kristũ, na ta tũrĩ andũ arĩa mehokeirwo maundũ ma hito ma Ngai. ² Rĩu nĩkũbataranĩtie atĩ andũ arĩa mehokeirwo maundũ no nginya monanie atĩ nĩ ehokeku. ³ Ndingĩmaka o na hanini ingĩtuĩrwo ciira nĩ inyuĩ, kana ndũrwo nĩ igooti rĩa andũ o na rĩrĩkũ; ti-itherũ o na nĩ mwene ndingĩtuĩra ciira. ⁴ Nĩ mwene ndirĩ na undũ ingĩcuukĩra, no undũ ũcio ndungĩtũma ndũike atĩ ndirĩ na mahĩtia. Mwathani nĩwe ũnduagĩra ciira. ⁵ Nĩ undũ ũcio ndũkae gũtua ciira ihinda rĩria rĩamũre rĩtakinyĩte; eterera nginya Mwathani ooke. Maundũ marĩa mahithe nduma-inĩ nĩakamoiĩria ũtheri-inĩ, na nĩakaguũria meciiria ma ngoro cia andũ. Ihinda rĩu o mũndũ nĩakamũkĩra ngaatho ciake kuuma kũrĩ Ngai.

⁶ Rĩu-rĩ, arĩu na aarĩ a Ithe witũ, maundũ macio ndĩramaringithania na ũhoru wakwa mwene na wa Apolo nĩguo mũgunĩke, nĩguo mwĩrute na ithuĩ gĩtũmi kĩa ũria kwĩragwo atĩrĩ, “Mũtikae kwagarara ũria kwandĩkitwo.” Nĩgeetha mũtikae gwĩtũtia mũndũ ũmwe makĩria ya ũria ũngĩ. ⁷ Nĩ undũ-rĩ, nũũ ũtũmĩte wĩone ũrĩ na ngũũrani na mũndũ ũngĩ o wotho? Nĩ kĩ ũrĩ nakĩo ũtaaherwo? Na angĩkorwo nĩwaheirwo-rĩ, ũragĩtũtia nĩkĩ ta atarĩ kũheo waheirwo?

⁸ Nĩmũrĩkĩtie kũgia na kĩria gĩothe mwendaga! Nĩmũrĩkĩtie gũtonga! Nĩmũtuĩkĩte athamaki, ithuĩ tũtarĩ ho! Naarĩ korwo ti-itherũ nĩmwatuĩkĩre athamaki kũna nĩguo tũtuĩke a gũthamaka hamwe na inyuĩ! ⁹ Nĩgũkorwo ndĩrona atĩ ithuĩ atũmwo Ngai atũigĩte handũ tũrĩonekaga tũrĩ thuutha wa andũ arĩa angĩ othe, na ta andũ matũrĩrwo kũũragĩrwo thĩinĩ wa kĩaaro kĩa mathako. Nĩtũtuĩtwo kĩndũ gia kwĩrorerwo nĩ thĩ yothe, kũrĩ arĩa o na kũrĩ andũ. ¹⁰ Ithuĩ tũrĩ irimũ nĩ undũ wa Kristũ, no inyuĩ mũrĩ andũ oogĩ mũno thĩinĩ wa Kristũ! Ithuĩ nĩ kwaga twagĩte hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya! Inyuĩ nĩmũheetwo gĩtũio, no ithuĩ nĩtũimĩtwo gĩtũio! ¹¹ Nginya ihinda rĩrĩ ithuĩ tũrĩ tũtũũrĩte tũhũũtaga na tũkanyoota, na tũgatarũkĩrwo nĩ nguo, ningĩ nĩtũhũũrĩtwo mũno, o na tũgaikara tũtarĩ na mĩciĩ. ¹² Ningĩ nĩtũrutaga wĩra na moko maitũ tũrĩ na kĩyo. Rĩria twarumwo-rĩ, ithuĩ tũkarathima; na rĩria twanyariirwo, tũkomĩrĩria; ¹³ o na rĩria twacambio, tũcookagia ũhoru na ũhooreri. Nginya ihinda rĩrĩ tũtuũkĩte gĩko gia thĩ, tũgatũũka mahuti ma gũkũ thĩ.

¹⁴ Nĩraandĩka marĩa maya nĩguo ndĩmũconore, no nĩguo ndĩmũtaare mũrĩ ta ciana ciakwa nyendete mũno. ¹⁵ O na mũngĩkorwo mũrĩ na arerĩ ngirĩ ikũmi thĩinĩ wa Kristũ, mũtirĩ na maitho maingĩ, nĩgũkorwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ ndaatuĩkĩre ithe wanyu undũ-inĩ wa ũhoru-ũria-Mwega. ¹⁶ Nĩ undũ ũcio ndamũthaita mwĩgerekanie na niĩ. ¹⁷ Nĩ undũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo, mũrũ wakwa ũria nyendete, na ũria

mwĩhokeku thĩnĩ wa Mwathani. Nĩekũmũririkania mūtũũrĩre wakwa thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũringaine na ũrĩa ndutanaga makanitha-inĩ kũndũ guothe.

¹⁸ Amwe anyu nĩmatũkĩte etĩĩ, makona ta itarooka kũu kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ No nĩngũũka kũrĩ inyuĩ narua, akorwo nĩ kwenda kwa Mwathani, na hĩndĩ iyo nĩngatũĩria ũrĩa andũ aya etĩĩ maaragia, o hamwe na ũhoti ũrĩa marĩ naguo. ²⁰ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoro wa kwaria, no nĩ wa kũgia na ũhoti. ²¹ Mũkũka aĩa? Ngũke kũrĩ inyuĩ na kĩboko, kana njũke na wendo hamwe na roho wa ũhooreri?

5

Ingatai Mũndũ ũcio Githaria

¹ Nĩ ma ndeto nĩraario atĩ thĩnĩ wanyu kũrĩ na ũtharia, na nĩ ũtharia mũthemba ũrĩa ũtangĩoneka o na kũrĩ andũ arĩa matetikĩtie Ngai: Naguo nĩ atĩ ũmwe wanyu nĩakomete na mūtumia wa ithe. ² Na inyuĩ mũgakenera ũndũ ũcio! Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũiyũritwo nĩ kieha, nĩguo mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo mũmũingate, ehene ngwatanĩro-inĩ yanyu? ³ O na ndakorwo ndĩrĩ hamwe na inyuĩ kũu, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩnĩ wa roho, na nĩndĩkĩtie gũtũira mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo ciira, o ta ndĩ hamwe na inyuĩ. ⁴ Hĩndĩ ũrĩa mũrĩkorwo mũnganĩte thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ, na nũ ndĩ hamwe na inyuĩ thĩnĩ wa roho, o na hinya wa Mwathani witũ Jesũ ũrĩ ho-rĩ, ⁵ mũndũ ũcio mũneaneĩ kũrĩ Shaitani, nĩgeetha mehia make ma kĩmũwĩrĩ manĩinwo, naguo roho wake ũkaahonokio mũthenya ũrĩa wa Mwathani.

⁶ Mũwĩgaatho ũcio wanyu ti mwege. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ndawa nini ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga kĩmere gĩothe kĩmbe? ⁷ Eheriai ndawa iyo ya kũmbia mĩgate ũrĩa ya tene biũ nĩguo mũtũke kĩmere kĩerũ gĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, tondũ ũguo nĩguo mũtarĩ. Nĩgũkorwo Kristũ, o we gatũrũme gaitũ ka Bathaka, nĩarĩkĩtie kũrutwo igongona. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũkũngũire Gĩathĩ, ti na ndawa iyo ya tene ya kũmbia mĩgate, iyo ya rũmena na ya waganu, no tũkũngũire na mũgate ũtarĩ na ndawa ya kũmbia, o guo mũgate wa wĩhokeku na wa ũhoro wa ma.

⁹ Nĩndĩmwandĩkiire marũa-inĩ makwa ngamwĩra mũtigage kũgĩaga thiritũ na andũ arĩa ahũũri maraya, ¹⁰ ũguo ti kuuga mweheranĩre na andũ a thĩ ĩno, arĩa ahũũri maraya, kana arĩa akoroku, kana arĩa atunyani, o na kana arĩa ahooi mĩhianano. Mũngũũka ũguo-rĩ, no mũkĩumire gũkũ thĩ. ¹¹ No rĩu, ndĩramwandĩkĩra nĩguo mũtikagĩe thiritũ na mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa wĩtaga mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ, no nĩ mũhũũri maraya, kana nĩ mũkoroku, kana nĩ mũhooi mĩhianano kana nĩ mũndũ wa gũcambania, o na kana nĩ mũrĩũu wa njoohi kana nĩ mũtunyani. Mũndũ ta ũcio mũtikarĩanĩre nake.

¹² Ũkĩrĩ wĩra wakwa gũciirithia arĩa matarĩ a kanitha? Githĩ inyuĩ mũtikagĩrĩrwo nĩgũciirithia arĩa marĩ a kanitha? ¹³ Ngai nĩwe ũgaaciirithia arĩa marĩ nja. "Ingatai mũndũ ũcio mwaganu oime thĩnĩ wanyu."

6

Maciira Gatagatĩ-inĩ ka Andũ Etikia

¹ Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũhĩtũire ũrĩa ũngĩ-rĩ, no akĩgerie gũthĩĩ kũrĩ andũ arĩa matetikĩrĩte Ngai nĩguo mamatuĩthanie ciira, handũ ha gũthĩĩ mbere ya andũ arĩa aamũre? ² Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aamũre nĩo magaatũira andũ a gũkũ thĩ ciira? Na angĩkorwo nĩ inyuĩ mũgaaciirithia andũ a gũkũ thĩ-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ na ũhoti wa gũtua maciira marĩa manini? ³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ nĩ ithuĩ tũgaatũira arĩa ciira? ĩ maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ-rĩ, githĩ tũtiagĩrĩrwo nĩkũmaciira makĩria! ⁴ Nĩ ũndũ ũcio kũngĩkorwo na mũndũ wanyu ũhĩtũiro maũndũ-inĩ ta macio-rĩ, no mũthũure o na andũ matangĩũũka kanitha-inĩ matũũke a kũmũciirithia! ⁵ Ndoiga ũguo nĩguo ndĩmũconore. Kwahoteka atĩa atĩ thĩnĩ wanyu gũtirĩ mũndũ mũũgĩ ũngĩhota gũtũithania etikia eerĩ ciira mangĩhĩtania? ⁶ No handũ ha ũguo-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ atwaraga ũrĩa ũngĩ igooti-inĩ, na nĩ igooti-inĩ rĩa arĩa matetikĩtie!

⁷ Gũkorwo mũrĩ na maciira gatagatĩ-inĩ kanyu nĩkuonania atĩ nĩmũhootetwo biũ. Githĩ ti kaba mũtikagĩre gwĩkwũ ũũru? Githĩ ti kaba mũtikagĩre kũheenio? ⁸ Handũ ha ũguo-rĩ, nĩmũheenanagia na mũgekana ũũru, na acio mwĩkaga ũguo-rĩ, nĩ arĩũ na aarĩ a Ithe wanyu.

⁹ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aaganu matikagaya ũthamaki wa Ngai? Mũtikanaheeneke: Gũtirĩ ahũũri maraya, kana ahooi mĩhianano, kana itharia, kana arũme arĩa metuaga ta aka, kana arũme arĩa makomaga na arũme arĩa angĩ, ¹⁰ kana aici, kana andũ arĩa akoroku, kana arĩũu, kana acambania, o na kana atunyani makaagaya ũthamaki wa Ngai. ¹¹ Na ũguo nĩguo amwe anyu mwatarĩ. No nĩmwathambirio, na

mūgītherio, na mūgītuo athingu thīni wa rīitwa rīa Mwathani Jesū Kristū o na nī ūndū wa Roho wa Ngai witū.

Mehia ma Ūtharia

¹² “Nī ndirigīrīrio gwīka ūndū o wothe,” no ti ūndū o wothe ūri kīguni. “Nī ndirigīrīrio gwīka ūndū o wothe,” no ndingīathwo nī ūndū o na ūrīkū. ¹³ “Rīo nī cia nda na nda nī ya irio,” no Ngai nīagaciniina cieri. Mwīrī ti wa kūhūthīrwo na ūmaraya, no nī wa gūtungata Mwathani, nake Mwathani aathage mwīrī ūcio. ¹⁴ Ngai nīariūkie Mwathani kuuma kūrī arīa akuū nī ūndū wa hinya wake, na o na ithū nīagatūriūkia na hinya o ro ūcio. ¹⁵ Kaī inyuī mūtooī atī mūrī yanyu nī cīga cia Kristū we mwene? Nī ūndū ūcio, no ngīoye cīga icio cia Kristū nīguo ndīcīniithanie na mūmaraya? Kūroaga gūtūika ūguo! ¹⁶ Kaī inyuī mūtooī atī mūdū ūrīa wīnyīitithanagia na mūmaraya, matūkaga mwīrī ūmwe nake? Nīgūkorwo nī kwīrītwo atīrī, “Acio eerī magatūika mwīrī ūmwe.” ¹⁷ No mūdū ūrīa wīnyīitithanagia na Mwathani atūkaga ūmwe nake thīni wa roho.

¹⁸ Ūragīrai mehia ma ūmaraya. Mehia marīa mangī mothe mekagwo nī mūdū marī nja ya mwīrī wake, no mūdū ūrīa ūhūragā ūmaraya-rī, nī mwīrī wake mwene ehagīria. ¹⁹ Kaī inyuī mūtooī atī mūrī yanyu nī hekarū ya Roho Mūtheru ūrī thīni wanyu, ūrīa mwaherwo nī Ngai? Inyuī mūtīrī anyu inyuī ene; ²⁰ inyuī mwagūrīrwo na thogora. Nī ūndū ūcio-rī, tūithagīai Ngai na mūrī yanyu.

7

Ūhoro wa Kūhikania

¹ Na rīrī, ha ūhoro wa maūdū marīa mwanyandīkīre marūa nī ūndū wamo, ngūmwīra atīrī: Nī wega mūdū mūrūme kwaga kūhikania. ² No tondū wa ūrīa ūmaraya ūngīthīe-rī, o mūdū mūrūme nīagīrīrwo nī kīgīa na mūtumia wake mwene, na mūdū-wa-nja agīe na mūthuuri wake mwene. ³ Mūthuuri nīagīrīrwo nī kūhingagīria mūtumia wake bata wake wa kīhiko, o nake mūtumia ahingagīrie mūthuuriwe bata wake. ⁴ Mūtumia ndangīathīra mwīrī wake mwene, tondū nī wake na mūthuuriwe. Ūguo no taguo mūthuuri atangīathīra mwīrī wake mwene, tondū nī wake na mūtumia wake. ⁵ Tigagai kūimana, o tīga rīrīa mūngīkorwo mūguanīre, nago gūkorwo nī kwa ihinda, nīgeetha mūgīage na ihinda rīa kūhooya. Thuutha ūcio no mūcooke hamwe rīngī, nīguo Shaitani ndakamūgerie tondū wanyu kūremwo kwīgīrīria. ⁶ Ūhoro ūcio ndawaaria taarī rūūtha ngūheana, no ti gwathana ngwathana. ⁷ No nyende andū othe mahaane ta ūrīa nī ndarī. No o mūdū aheetwo kīheo gīake mwene kuuma kūrī Ngai; mūdū ūmwe aheetwo kīheo gīkī, na ūrīa ūngī akaheo kīrīa kīngī.

⁸ Na rīrī, nī ūndū wa andū arīa matahikanītie na atumia a ndigwa, nguuga ūū: Nī wega maikare o ūguo matahikanītie, o ta ūrīa nī ndarī. ⁹ No angīkorwo matingīhota kwīgīrīria-rī, nīmahike na mahikanie, tondū nī kaba kūhikania gūkīra gūlkara makthīahīaga.

¹⁰ Kūrī andū arīa mahikīte na makahikania-rī, ngwathana ūū, no ti nī, nī Mwathani ūgwathana: Mūtumia ndakanatigane na mūthuuriwe. ¹¹ No aangīka ūguo-rī, nīagīkare atarī mūhiku, kana akorwo ti ūguo, acookerere mūthuuriwe. Nīngī mūthuuri ndakanaingate mūtumia wake.

¹² Nī ūndū wa acio angī nguuga ūū, no nī nī ndīroiga, ti Mwathani: Angīkorwo mūrū wa Ithe witū arī na mūtumia ūtetīkītie, na mūtumia ūcio etīkīre matūūranie-rī, nīatige kūmūngata. ¹³ Nake mūtumia angīkorwo arī na mūthuuri ūtetīkītie, na mūthuuri ūcio etīkīre matūūranie-rī, nīatige kūmūngata. ¹⁴ Nīgūkorwo mūthuuri ūrīa ūtetīkītie nīatheretio nī ūndū wa mūtumia wake, nake mūtumia ūrīa ūtarī mwītīkia nīatheretio nī ūndū wa mūthuuri wake mwītīkia. Kūngīaga gūtūika ūguo-rī, ciana cianyu no ituīke ti theru, no ūrīa kūrī rīu nī atī nī theru.

¹⁵ No rīrī, mūdū ūcio ūtetīkītie angīthī-rī, nīarekwo athī. Nīgūkorwo mūdū mūrūme, kana mūdū-wa-nja ūrīa wītīkītie ti muohe nī ūhoro ta ūcio; Ngai atwītīte tūtūūranagie na thayū. ¹⁶ Wee mūtumia-rī, ūū atīa kana nīwe ūkaahonokia mūthuuri waku? O na wee mūthuuri-rī, ūū atīa kana nīwe ūkaahonokia mūtumia waku?

¹⁷ No rīrī, mūdū o mūdū nīaikare mūtūūre ūrīa Mwathani aamūgīire, o ūrīa Ngai aamwītīire. Ūyū nīguo watho ūrīa ngwatha makanitha mothe. ¹⁸ Mūdū angīkorwo eetirwo arī mūrū-rī, nīatige gūlkara ta atarī mūrū. Mūdū ūrīa ūtaarī mūrū rīrīa eetirwo nīatige kūrūa. ¹⁹ Kūrūa gūtīrī bata; o na kwaga kūrūa gūtīrī bata. ūndū ūrīa ūrī bata nī kūmenyerera maathani na Ngai. ²⁰ O mūdū nīaikarage

o ūria aatarī rīria Ngai aamwītire. ²¹ Wee warī ngombo rīria wetirwo? Ūndū ūcio ndūgagūtange, no korwo wahota kuona njira ya kuuma ūkombo-inī-rī, gerera yo. ²² Nīgūkorwo mūdū ūria warī ngombo rīria Mwathani aamwītire-rī, ūcio nī mūdū wa Mwathani ūtarī ngombo; ningī no taguo, ūria warī mūdū muohore rīria Mwathani aamwītire-rī, ūcio nī ngombo ya Kristū. ²³ Inyuī mwagūrirwo goro; mūtigatuike ngombo cia andū. ²⁴ Ariū na aarī a Ithe witū, o ūndū ūria mūdū eehokeirwo nī Ngai-rī, nīaakarage o ūguo ūndū ūcio Ngai aamwītīre.

²⁵ Riu-rī, ūhoro wīgī airītu nī ūyū: Ndirī na watho uumīte kūrī Mwathani, no nīngūheana itua rīakwa ta mūdū mwīhokeku nī ūndū wa kūguīrwo tha nī Mwathani. ²⁶ Nī ūndū wa mathīina ma mahinda maya-rī, nguona arī wega mūikarage o ūria mūdū atarī. ²⁷ Wee nīūhikanītie? Ndūkaingate mūtumia waku. Wee nawe hihi ndūhikanītie? Tiga kūhikania. ²⁸ No ūngīhikania-rī, wee ndwīhītie; o na mūrītu angīhikania, o nake ndehītie. No andū arīa marahika kana makahikania-rī, nīmarīonaga mathīina maingī mūtūūrīre-inī ūyū, na nīmo ndīrenda kūmūrīgīria.

²⁹ Ūndū ūria ndīrenda kuuga, ariū na aarī a Ithe witū, nī atī ihinda nī inini. Kuuma riu andū arīa marī na atumia nī kwagīrīre maikarage ta matarī nao; ³⁰ arīa maracakaya nīmaikarage ta mataracakaya; nao arīa makenete nīmaikarage ta matakenete; o na arīa mekūgūra indo, nīmaikarage ta matarī kīndū marī. ³¹ nao arīa mahūthagīra indo cia thī ino, nīmaikarage ta matohanītio nacio. Nīgūkorwo ūria thī ino ihaana riu-rī, nīgūthira irathira.

³² Nī ingīenda inyuī mūikarage mūtegwītanga. Mūdū ūria ūtahikanītie etangaga na maūdū ma Mwathani, na ecīragia o ūria angīkenia Mwathani. ³³ No mūdū ūria ūhikanītie etangaga na maūdū ma gūkū thī, na ecīragia o ūria angīkenia mūtumia wake, ³⁴ nagu wendi wa ngoro yake nīmūgayūkanu. Mūdū-wa-nja ūtarī mūhiku kana mūrītu etangaga na maūdū ma Mwathani: Muoroto wake nī kwīheana harī Mwathani mwīrī na roho. No mūtumia mūhiku etangaga na maūdū ma thī ino, na ecīragia o ūria angīkenia mūthuuriwe. ³⁵ Ndīramwarīria maūdū maya nīgeetha mūgunīke, ti atī nīguo ndīmūrīgīrīre, no nīgeetha mūikarage na mīthīire irīa yagīrīre, mwīheanīte biū harī Mwathani mūtekūguocīrīrio nī maūdū mangī.

³⁶ Mūdū o wotho angīona atī nīarahītīria mūrītu ūria orītie, nake mūrītu ūcio akorwo matukū make ma ūrītu wake nīmarahītūka-rī, mūdū ūcio angīgua nīagīrīrwo nī kūhikania-rī, nīeke o ūguo ekwenda. Ti kwīhia ekwīhia. Nīmagīrīrwo mahikanīe. ³⁷ No rīrī, ūria ūtuīte na ngoro yake atekūrīgīrīrio, no nīwe mwene wīyendeire, na agatua itua atī ndekūhīkia mūrītu ūcio-rī, mūdū ūcio o nake nīekīte ūria kwagīrīre. ³⁸ Nī ūndū ūcio-rī, mūdū ūria ūhīkagīa mūrītu ūria orītie nīekaga ūria kwagīrīre, no ūria ūngīaga kūmūhīkia nīekaga wega makīria.

³⁹ Mūtumia nīohanītio na mūthuuriwe rīria rīothe mūthuuriwe arī muoyo. No mūthuuriwe angīkua, nīmuhore na no ahīkīre mūdū o ūria angīenda, no mūdū ūcio o ngīnya akorwo nīetīkītie Mwathani. ⁴⁰ No itua rīakwa nī atīrī, mūtumia ūcio angīaga kūhīka rīngī, no akorwo arī na gīkeno makīria. Na ngwīcīiria atī nī o na nī ndī na Roho wa Ngai.

8

Irio Irutūrwo Mīhianano

¹ Na rīrī, ūhoro wa irio iria ikoragwo irutūrwo mīhianano-rī, nītūū atī ithuothe tūrī na ūmenyo ūhoro-inī ūcio. Ūmenyo nītūmaga mūdū etūūgīrie, no wendo nī gwaka wakaga. ² Mūdū ūria wīcīragia atī nīoi ūndū-rī, ndoo ūndū ūcio wega ta ūria aagīrīrwo nī kūmenya. ³ No mūdū ūria wendete Ngai, ūcio nīwe ūūio nī Ngai.

⁴ Nī ūndū ūcio, ha ūhoro ūkonī kūria irio iria irutūrwo mīhianano-rī, nītūū atī gūkū thī mīhianano nī kīndū gīa tūhū, na atī gūtīrī Ngai ūngī tīga o ūria ūmwe. ⁵ Tondū o na kūngīkorwo nī kūrī indo cīttagwo ngai, irī kūūrīa igūrū kana irī gūkū thī-rī, amu ti-itherū nī kūrī na “ngai” nyingī na “aathani” aingī, ⁶ no harī ithuī-rī, Ngai no ūmwe, na nīwe Ithe witū, na indo ciothe cioimire kūrī we na tūtūruga muoyo nī ūndū wake; na kūrī na Mwathani o ūmwe, nake nīwe Jesū Kristū, o we ūria indo ciothe ciagīire nī ūndū wake, na nowe ūtūtūrāgia muoyo.

⁷ No ti andū othe mooī ūguo. Andū amwe nī ūndū wa ūria matūrīite mamenyerete mīhianano, o na hīndī irīa mekūrīa irio ta icio mecīragia atī nūrūtūrwo mīhianano, na tondū thamiri ciao itīrī hinya-rī, makanyītwo nī thaahu. ⁸ No irio iria tūrīaga itīngītūma tūkuhīrīre Ngai; tūtīngīthūkīo nī kwaga gūcīria, na tūtīngīagīrio nīgūcīria.

⁹ O na kūrī ūguo-rī, menyererai atī wīyathi ūcio wanyu ndūgatuīke mūhīnga kūrī arīa matarī na hinya. ¹⁰ Nīgūkorwo mūdū o wotho ūrī na thamiri itarī na hinya,

angĩmuona inyuĩ mũrĩ na ũmenyo ũyũ mũkĩrĩra irio thĩinĩ wa hekarũ ya mũhianano-rĩ, githĩ ndangũmĩrĩria arĩe kĩrĩa kĩrutĩrwo mũhianano? ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũcio thamiri yake itarĩ na hinya, o ũcio Kristũ aakuĩrĩre-rĩ, agathũkio nĩ ũmenyo wanyu. ¹² Hindĩ ĩria mwehĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ na njĩra ĩyo, na mũgatiĩhia thamiri ciao icio itarĩ hinya-rĩ, nĩ Kristũ mwehĩria. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo kĩrĩa ndĩraria no gĩtũme mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ agwe mehĩa-inĩ-rĩ, ndĩkagĩrĩrwo nĩ kũrĩa nyama rĩngĩ, nĩguo ndigatũme agwe.

9

Maũndũ marĩa Maagĩrĩre Mũtũmwo

¹ Githĩ nĩ ndĩrĩ na wĩyathi? Githĩ nĩ ndĩrĩ mũtũmwo? Githĩ nĩ ndionire Jesũ Mwathani witũ? Anga inyuĩ mũtirĩ maciaro ma wĩra wakwa thĩinĩ wa Mwathani? ² O na angĩkorwo andũ arĩa angĩ mationaga ta ndĩ mũtũmwo-rĩ, ti-itherũ nĩ harĩ inyuĩ ndĩ mũtũmwo! Nĩgũkorwo nĩ inyuĩ kĩmenyithia kĩa ũtũmwo wakwa thĩinĩ wa Mwathani.

³ Gwĩtetera gwakwa harĩ arĩa manjĩrithagia nĩ gũkũ. ⁴ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooto gĩa kũrĩa na kũnyua? ⁵ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooto kĩa mũndũ gũtwarana rũgendo-inĩ na mũtũmia wake mwĩtũkia, o ta ũria atũmwo arĩa angĩ, na ariũ a nyina na Mwathani, o na Kefa mekaga? ⁶ Kana no nĩ tũrĩ na Baranaba arĩ o nginya tũrutage wĩra nĩguo tuone ũteithio witũ?

⁷ Nũũ ũtungataga ta mũthigari na akeerĩha na indo ciake we mwene? Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaandaga mũgũnda wa mũthabibũ na ndarĩe thabibũ cia mũgũnda ũcio? Nĩngĩ-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ũrĩthagia rũuru na ndanyue iria rĩa rũuru rũu? ⁸ Ndĩraaria ũhoro ũyũ ndĩ na meciiria ma ũ-mũndũ tu? Githĩ Watho o nago nduugĩte o ũguo? ⁹ Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo watho-inĩ wa Musa atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua hindĩ ĩria ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũura.” Ngai akiuga ũguo-rĩ, nĩ ndegwa aracaairĩ? ¹⁰ Ti-itherũ oigaga ũguo nĩ ũndũ witũ, githĩ tĩguo? ĩ-ni, ũndũ ũyũ waandĩkirũo nĩ ũndũ witũ, tondu rĩria mũrĩmi ekũrĩma, nake mũhũuri ngano amĩhũurage-rĩ, nĩ kwagĩrĩre mekage ũguo marĩ na kũrĩgĩrĩro atĩ nĩmakagayana magetha. ¹¹ Tũngĩkorwo ithuĩ nĩtũhaandĩte mbeu ya kũiroho thĩinĩ wanyu-rĩ, kaĩ akĩrĩ ũndũ mũnene ithuĩ tũngĩgetha indo cia gũtũria mwĩrĩ kuuma kũrĩ inyuĩ? ¹² Angĩkorwo andũ angĩ marĩ na kĩhooto gĩa gũteithio nĩ inyuĩ-rĩ, ithuĩ githĩ tũtikagĩrĩrwo nĩgũteithio makĩria?

No ithuĩ tũtiahũthĩrĩre kĩhooto kũ. Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ gũkĩrĩrĩa tũkiragĩrĩria ũndũ o wothe nĩguo tũtikae kũhĩngĩca ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ. ¹³ Kaĩ inyuĩ mũtooi atĩ andũ arĩa marutaga wĩra thĩinĩ wa hekarũ marutaga irio ciao kuuma kũu hekarũ, nao arĩa matungataga kĩgongona-inĩ magayanaga kĩrĩa kĩrutĩtwo kĩgongona-inĩ? ¹⁴ O ta ũguo-rĩ, Mwathani nĩathanĩte atĩ arĩa mahunjagia ũhoro-ũria-Mwega nĩmagĩrĩrwo kuonaga gĩa kũmatũria kuuma kũrĩ ũhoro-ũria-Mwega.

¹⁵ No nĩ ndĩrĩ ndaahũthĩra kĩhooto o na kĩmwe gĩa cio. Nĩngĩ ndĩraandĩka ũhoro ũyũ ndĩ na kũrĩgĩrĩro atĩ nĩmũkũnjika maũndũ ta macio. Nĩ kaba ngue gũkĩra mũndũ o naũ agĩrĩe ndĩrahĩre ũndũ ũcio. ¹⁶ No rĩrĩ, ndĩngĩhota kwĩraha rĩrĩa ngũhunjia ũhoro-ũria-Mwega, nĩgũkorwo nĩhatagĩrĩrio mũno ndĩhunjĩe. Na nĩ ingĩaga kũhunjia ũhoro-ũria-Mwega kaĩ ndagĩa na haaro-ĩ! ¹⁷ Ingĩhunjia nĩ ũndũ wa kwĩyendera-rĩ, ndaheo mũcaara; no angĩkorwo ti na ũndũ wa kwĩyendera-rĩ, nĩ no kũhingia ndĩrahingia ũndũ ũria ndĩhokeirwo. ¹⁸ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, mũcaara wakwa ũkĩrĩ kĩ? Nĩ atĩrĩ: Atĩ harĩ ũhoro wa kũhunjia ũhoro-ũria-Mwega-rĩ, hunjagie tũhũ itekũrĩhwo, na nĩ ũndũ ũcio njage gwĩtagia kĩhooto gĩakwa rĩrĩa ngũhunjia ũhoro-ũria-Mwega.

¹⁹ O na gũtũika ndĩ muohore na ndĩrĩ ngombo ya mũndũ-rĩ, nĩ ndĩtũtaaga ngombo ya o mũndũ wothe, nĩguo nguucĩrĩrie andũ aingĩ o ta ũria kwahoteka. ²⁰ Kũrĩ Ayahudi ndaatuĩkire ta Mũyahudi nĩguo nguucagĩrĩrie Ayahudi. Na kũrĩ arĩa marĩ rungu rwa watho-rĩ, ndaatuĩkire ta mũndũ ũrĩ rungu rwa watho, o na gũtũika nĩ mwene ndĩrĩ rungu rwa watho, nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa marĩ rungu rwa watho. ²¹ Kũrĩ arĩa matarĩ watho-inĩ-rĩ, ndaatuĩkire ta mũndũ ũtarĩ watho-inĩ ũcio, o na gũtũika ndĩrĩ muohore kuuma kũrĩ watho wa Ngai, no ndĩ watho-inĩ wa Kristũ, nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa matarĩ watho-inĩ ũcio. ²² Kũrĩ arĩa matarĩ hinya-rĩ, ndaatuĩkire ta itarĩ hinya nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa matarĩ hinya. Nduĩkĩte maũndũ mothe kũrĩ andũ othe nĩgeetha kũngĩhoteka na njĩra ciothe ngerie kũhonokia amwe ao. ²³ Njĩkaga maũndũ maya mothe nĩ ũndũ wa ũhoro-ũria-Mwega, nĩgeetha ngaagaĩrwo irathimo ciaguo.

²⁴ Kaĩ inyuĩ mũtooi atĩ andũ arĩa mahĩtahĩtanaga ihinya-inĩ mahanyũkaga othe, no rĩrĩ, no ũmwe wao ũheagwo kĩheo? Kĩhanyũkei na njĩra ĩria ĩngĩtũma mũkaaheo

kīheo.* ²⁵ Mündū o wothe ūrīa ūhītahītanaga thīinī wa mathako-rī, ehataga na akemenyeria maündū-inī mothe hatarī itherū. Mekaga ūguo nīguo maheo thūmbī itarī ya gūtūūra; no ithuī twīkaga ūguo nīguo tūkaheo thūmbī ya gūtūūra nginya tene. ²⁶ Nī ūndū ūcio-rī, nī ndihanyūkaga ta mündū ūtooī gītūmi gīa kūhanyūka; na ndirūaga ta mündū ūgūūkia ngundi ciake o ūguo tūhū. ²⁷ Aca, nī mwīrī wakwa hūūruga ngātua ngombo yakwa, nīgeetha ndaarīkia kūhunjīria andū arīa angī-rī, nī mwene ndikanatuīke wa kūregwo nyimwo kīheo.

10

Ūrutani kuuma Mūtūūrīre wa Isiraēli

¹ Na rīrī, arīū na aarī a Ithe witū, ndikwenda mūkorwo mūtooī ūndū ūyū, atī maithe maitū ma tene othe maatongoragio nī itu, na atī othe nīmaringire iria. ² Othe nīmabatithirio matuīke andū a Musa marī rungu rwa itu rīu, o na marī iria-inī rīu. ³ Na othe maarīaga irio o imwe cia kūiroho, ⁴ na maanyuuga maaī o mamwe ma kūiroho; nīgūkorwo maanyuire kuuma rwaro-inī rwa ihiga rwa kūiroho rūrīa rwatwaranaga nao, naruo rwaro rūu rwarī Kristū. ⁵ O na kūrī ūguo-rī, aingī ao matiigana gūkenia Ngai; nacio ciimba ciao ikīhurunjwo werū-inī.

⁶ Na rīrī, maündū macio meekīkire marī ta cionereria, nīgeetha ngoro ciitū itikerirīrie gwīka maündū mooru ta macio meekire. ⁷ Mūtīgatuīke ahooi mīhianano, ta ūrīa amwe ao maatarī; o ta ūrīa kwandīkītwo atīrī: “Andū acio magīikara thī kūrīa na kūnyua, magīicooka magīūkīra kūina na gwīkenia.” ⁸ Ningī tūtīkahūūre ūmaraya, ta ūrīa amwe ao meekire, nao magīkua andū ngiri mīrongo ūrī na ithatū mūthenya ūmwe. ⁹ O na ningī tūtīkanagerie Mwathani, ta ūrīa amwe ao meekire, nao makīniwo nī nyoka. ¹⁰ Na mūtīkae gūteta, ta ūrīa amwe ao meekire, nao makīūrugwo nī mūrīa ūrīa mūniinani.

¹¹ Maündū macio meekīkire kūrī o marī cionereria, na makīandīkwo marī ma gūtūkaania, ithuī tūkinyīrīrwo nī kūhingio kwa mahinda. ¹² Nī ūndū ūcio, ūngīra nūrūgamīte wega-rī, menyerera ndūkae kūgūa! ¹³ Mūtīrī mwagerio na magerio mangī tīga o marīa makoraga andū. Nake Ngai nīmwhokeku; ndangītīkīra mūgerio na magerio marīa mūtangīhota gwītīirīa. No rīrīa mūkūgerio-rī, nīarīmuonagīrīria nīrīa ya kūūrīra nīguo mūhotage gwītīirīa magerio macio.

Maruga ma Mīhianano, na Gīathī kīa Mwathani

¹⁴ Nī ūndū ūcio, arata akwa endwa, ūragīrai ūhorō wa kūhooya mīhianano. ¹⁵ Ndīraarīria andū oogī; mwīkūūranīrei ūrīa ndīroiga. ¹⁶ Gikombe gīa gūcookīa ngaatho kīrīa tūcookagīa ngaatho nī ūndū wakīo-rī, gīthī ti kūgwatanīra thakame ya Kristū?* Na gīthī mūgate ūrīa twenyūruga ti kūgwatanīra mwīrī wa Kristū? ¹⁷ Na tondu mūgate ūcio nī ūmwe-rī, ithuī, o na tūrī aingī, tūrī o mwīrī ūmwe, nīgūkorwo ithuī othe tūrīaga mūgate o ūcio ūmwe.

¹⁸ Ta mwīcūranīei ūhorō wa andū a Isiraēli: Arīa marīaga irio cia igongona-rī, gīthī matīgwatanagīra kīgongona kīu? ¹⁹ Ndīrenda kuuga atīa? Atī kīrīa kīrutīrīrwo mūhianano nī kīndū kūrī, kana atī mūhianano guo mwene nī kīndū kūrī? ²⁰ Aca! Ūrīa ndīroiga nī atī magongona ma andū arīa matarī na ūngai marutagīrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mūgīe ngwatanīro na ndaimono. ²¹ Mūtingīhota kūnyūra gīkombe kīa Mwathani, na mūnyūire gīkombe kīa ndaimono o nakīo; mūtingīhota kūgwatanīra metha-inī ya Mwathani, na mūgwatanīre metha-inī ya ndaimono. ²² Kai tūrageria kwarahūra ūiru wa Mwathani? Kai tūrī na hīya kūmūkīra?

Wīyathi wa Mündū ūrīa Wītīkītie

²³ “Nī ndirīgīrīrio gwīka ūndū,” no ti ūndū o wothe ūrī na kīguni. “Nī ndirīgīrīrio gwīka ūndū,” no ti ūndū o wothe ūrī na uumithio. ²⁴ Gūtīrī mündū wagīrīrwo nīgūcaragīa maündū ma kwīguna we mwene, no nīacaragīe maündū ma kūguna andū arīa angī.

²⁵ Rīagī kīrīa gīothe kīendagio thoko-inī ya nyama mūtekwīyūria ciūria nī ūndū wa mwīcuuko wa thamirī, ²⁶ nīgūkorwo, “Thī nī ya Mwathani, na kīrīa gīothe kīrī thīnī wayo.”

²⁷ Mündū ūtarī mwītīkia angīmwīta mūkarīe irio gwake, na inyuī mūkorwo nī mūkwenda gūthī-rī, rīa irio ciothe iria mūngīheo mūtekwīyūria ciūria cia mwīcuuko wa thamirī. ²⁸ No mündū angīmwīra atīrī, “Irio ici irūtītwo irī igongona,” mūtīgacīrie,

* **9:24** Andū a Korinitho nīmamenyerete mahenya mathako-inī marīa moikaine ta Isimithiani. Mūhootani aaheagwo ihūa rīa gīthīūrīrī. * **10:16** Gikombe gīa gūcookīa ngaatho kīarī kīmwe gīa ikombe iria Ayahudi maanyuuga hīndī ya Bathaka.

nĩ ùndũ wa mùndũ ùcio wamwĩra ùguo, o na nĩ ùndũ wa mwĩcuuko wa thamiri; ²⁹ ngiuga ùguo ti thamiri yaku ndagweta, no nĩ thamiri ya mùndũ ùcio ùngĩ. Nĩ ùndũ-rĩ, wiyathi wakwa ùgũcĩrithio nĩki nĩ ùndũ wa thamiri ya mùndũ ùngĩ? ³⁰ Ngĩrĩanĩra irio na andũ angĩ ndĩ na ngaatho-rĩ, nĩ kĩĩ gĩgũtũma njambio nĩ ùndũ wa kĩndũ kiu njokeirie Ngai ngaatho nĩ ùndũ wakĩo?

³¹ Nĩ ùndũ ùcio, rĩria mũkũria kana rĩria mũkũnyua, o na kana mũgũka ùndũ o wothe-rĩ, wĩkagei nĩ ùndũ wa kwenda kũgoocithia Ngai. ³² Tigai gwĩka ùndũ ùngĩhĩngithia mùndũ, arĩ Mũyahudi, kana arĩ Mũyunani, o na kana ùhĩngithie kanitha wa Ngai, ³³ o ta ùria nĩ ngeragia gũkenia andũ othe na njĩra o yothe. Nĩgũkorwo ndicaragia ùndũ wa kwĩguna nĩ mwene, no njaragia ùria ingĩguna andũ aingĩ, nĩguo mahonoke.

11

¹ Mwĩgerekanie na nĩ, ta ùria ndĩgerekanagia na Kristũ.

Ùndũ ùria Wagĩrĩre Hĩndĩ ya Mahooya

² Nĩngũmũgaathĩria nĩ ùndũ wa kũndirikana maùndũ-inĩ mothe, na nĩ ùndũ wa gũtũura mũrũmie morutani macio, o ta ùria ndaamũrutire.

³ Rĩu-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ mũtwe wa mùndũ mũrũme o wothe nĩ Kristũ, na mũtwe wa mùndũ-wa-nja nĩ mùndũ mũrũme, na mũtwe wa Kristũ nĩ Ngai. ⁴ Mùndũ mũrũme o wothe ùria ùhooyaga kana akaratha ehumbĩrite mũtwe-rĩ, nĩ mũtwe wake acororithagia. ⁵ Nake mùndũ-wa-nja o wothe ùria ùhooyaga kana akaratha atahumbĩrite mũtwe wake-rĩ, nĩ mũtwe wake acororithagia, tondũ ùguo no ùndũ ùmwe na kwenjwo. ⁶ Angĩkorwo mùndũ-wa-nja ndekũhumbĩra mũtwe wake-rĩ, niakĩenje njuĩrĩ yake; na angĩkorwo kũengarenga njuĩrĩ kana kwenjwo nĩ ùndũ wa gũconora mùndũ-wa-nja-rĩ, niakĩhumbĩre mũtwe. ⁷ Mùndũ mũrũme ndaagĩrĩro nĩkũhumbĩra mũtwe wake, kuona atĩ nĩwe mũhianĩre wa Ngai, na nĩ riiri wa Ngai; no mùndũ-wa-nja nĩwe riiri wa mùndũ mũrũme. ⁸ Nĩgũkorwo mùndũ mũrũme ndoimire harĩ mùndũ-wa-nja, no nĩ mùndũ-wa-nja woimire harĩ mùndũ mũrũme. ⁹ Mùndũ mũrũme-rĩ, tiwe wombirwo nĩ ùndũ wa mùndũ-wa-nja, no nĩ mùndũ-wa-nja wombirwo nĩ ùndũ wa mùndũ mũrũme. ¹⁰ Nĩ ùndũ wa gĩtũmi gĩkĩ-rĩ, mùndũ-wa-nja agĩrĩrwo nĩgũkorwo na rũuri mũtwe rwa kuonania atĩ nĩ wa gwathwo nĩ ùndũ wa araka.

¹¹ No ngĩrĩ-rĩ, thĩnĩ wa Mwathani, mùndũ-wa-nja ndeiganĩtie mùndũ mũrũme atarĩ ho, nake mùndũ-mũrũme ndeiganĩtie mùndũ-wa-nja atarĩ ho. ¹² O ta ùria mùndũ-wa-nja oimire harĩ mùndũ mũrũme-rĩ, no taguo mùndũ-mũrũme aciagarwo nĩ mùndũ-wa-nja. No rĩrĩ, indo ciothe ciunaga kũrĩ Ngai. ¹³ Ta tuai arĩ inyuĩ: Nĩ kwagĩrĩre mùndũ-wa-nja kũhooya Ngai atehumbĩrite mũtwe? ¹⁴ Kaĩ maùndũ ma ndũire matamũrutaga atĩ mùndũ-mũrũme gũkorwo arĩ na njuĩrĩ ndaaya nĩ ùndũ wa kũmũconorithia, ¹⁵ no mùndũ-wa-nja gũkorwo na njuĩrĩ ndaaya, ùcio nĩ riiri wake? Nĩgũkorwo aheetwo njuĩrĩ ndaaya arĩ kĩndũ gĩa kũmũhumbĩra. ¹⁶ Angĩkorwo kũrĩ na mùndũ ùrĩ na ngarari na ùhoro ùyũ-rĩ, nĩamenye atĩ ithuĩ tũtirĩ mũtugo ùngĩ, o na makanitha ma Ngai matĩrĩ mũtugo ùngĩ.

Irio cia Mwathani

¹⁷ Ùhoro-inĩ ùria ngũmũtaarĩria rĩu-rĩ, ndirĩ na ùndũ wa kũmũgaathĩra, nĩgũkorwo kũngana kwanyu ti gwa kũmũguna no nĩ gwa kũmũthũkia. ¹⁸ Ùndũ wa mbere, njiguaga atĩ rĩria muongana ta kanitha, nĩkũgiaga na nyamũkano gatagatĩ kanyu, na ùhoro ùcio ndĩngĩaga gwĩtũkia ùmwe wagu. ¹⁹ Hatarĩ nganja gũtingĩaga kũgĩa na ngarari gatagatĩ-inĩ kanyu cia kuonania arĩa anyu metĩkĩrĩkĩte nĩ Ngai. ²⁰ Rĩria muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mũrĩaga, ²¹ nĩgũkorwo rĩria mũkũria, o mùndũ athiaga na mbere kũria ategweterera ùria ùngĩ. Ùmwe aikaraga ahũtĩ, nake ùria ùngĩ agaikara arĩtuo. ²² Kaĩ mũtarĩ mĩcĩ mũngĩrĩra na mũnyũire kuo? Kana nĩ kanitha wa Ngai mũnyararĩte na mũkenda gũconoraga arĩa matarĩ kĩndũ? Ngũkĩmwĩra atĩa? No ndĩkĩmũgaathĩrĩrie nĩ ùndũ wa ùhoro ùcio? Aca, ndĩngĩmũgaathĩrĩria!

²³ Nĩgũkorwo ùhoro ùria ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Mwathani noguo ndaamũkĩnyĩrie: Mwathani Jesũ, ùtukũ ùria aakunyanĩrwo, nĩooire mũgate, ²⁴ na aarĩkia gũcookia ngaatho,* akĩwenyũranga, akiuga atĩrĩ, “Ùyũ nĩ mwĩrĩ wakwa, ùria ùheanĩtuo nĩ ùndũ wanyu; ikagai ùũ nĩguo mũndirikana.” ²⁵ Nĩngĩ o ùndũ ùmwe, thuutha wa kũria irio, akĩoya gĩkombe, akiuga atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩkanĩro kĩa kĩa kĩa thĩnĩ wa thakame yakwa; ikagai ùũ, rĩria rĩothe mũrĩkĩnyuagĩra, nĩguo

* 11:24 Warĩ mũtugo wa Ayahudi gũcookia ngaatho mbere ya kũria irio.

mündirikanage.”²⁶ Nīgūkorwo rīrīa rīothe mūkūrīa mūgate ūyū na mūkanyūira gikombe gikī-rī, nikuumbūra mūkuumbūra gūkua kwa Mwathani o nginya hīndī irīa agooka.

²⁷ Nī ūndū ūcio, mūdū o wothe ūkūrīa mūgate ūcio kana akanyūira gikombe kīu kīa Mwathani ūrīa gūtaagūrīre-rī, nī kwīhia ehūrīe mwīrī na thakame ya Mwathani.²⁸ Mūdū nīambage gwītuīra mbere ya kūrīa mūgate ūcio na kūnyūira gikombe kīu.²⁹ Nīgūkorwo mūdū ūrīa wothe ūrīaga na akanyua ategūkūūrana mwīrī wa Mwathani, nī ituīro rīake we mwene etuagīra.³⁰ Kīu nīkīo gītūmīte aingī anyu moorwo nī hinya, na marūare, na amwe anyu nīmarīkītīe gūkua.³¹ No tūngūtuīra ciira ithūī ene, tūtingūtuīka a gūciirithio.³² Hīndī irīa tūgūtuīrwo ciira nī Mwathani-rī, nīkūherithio tūherithagio nīgeetha tūtīkae gūtuīrwo ciira hamwe na thī.

³³ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a lthe witū, rīrīa mūnganīte mūrīanīre-rī, etanagūrīrai.³⁴ Angīkorwo mūdū nīahūūtī-rī, agūrīrwo nī kūrīa irio gwake mūciī, nīgeetha rīrīa muongana gūtīkaagīe ūhorō wa gūtuīrwo ciira.

Nīngaheana ūhorō wa maūdū macio mangī rīrīa ngooka.

12

Iheo cia Roho Mūtheru

¹ Na rīrī, ariū na aarī a lthe witū, ha ūhorō wa iheo cia kūrīroho-rī, ndikwenda mūkare mūrīgītewo nīguo.² Inyuī nīmūūī atī hīndī irīa mūteetīkītīe Ngai, nīmwaguucagūrīrio na mūkerkerio kūrī mīhianano itangīaria.³ Nī ūndū ūcio ngūmwīra atī, gūtīrī mūdū waragia ahotithītio nī Roho wa Ngai ūngiuga atīrī, “Jesū aronyiitwo nī kīrumi,” na gūtīrī mūdū ūngīhota kuuga atīrī, “Jesū nī Mwathani,” atatongoretio nī Roho Mūtheru.

⁴ Na rīrī, iheo iria iheanagwo nī mīthemba mīthemba, no Roho ūrīa ūciheanaga no ūmwe.⁵ O na nīra cia gūtungata nī mīthemba mīthemba, no Mwathani ūrīa ūtungatagwo no ūmwe.⁶ Ningī kūrī mīrutīre ya wīra mīthemba mīthemba, no Ngai no ūmwe ūrīa ūhotithagia maūdū mothe gwīkīka thīnī wa andū othe.

⁷ Na rīrī, o mūdū nīaheagwo ūndū wa kuonania atī arī na Roho, naguo ūndū ūcio nī wa kūguna andū othe.⁸ Roho ūcio nīwe ūheaga mūdū ūmwe ndūmīrīri ya ūūgī, na ūngī akaheo ūmenyo nī Roho o ro ūcio,⁹ nake ūngī akaheo wītīkīo nī Roho o ro ūcio, na ūngī akaheo iheo cia kūhonania nī Roho o ro ūcio,¹⁰ nake ūngī akaheo hinya wa kūrīnga cīama, na ūngī akaheo ūrathi, na ūngī akaheo gūkūūrana maroho, na ūngī akaheo kwaria na thīomi mīthemba mīthemba, ningī ūngī akaheo ūhoti wa gūtaūra thīomi icio.¹¹ Maūdū macio mothe nī wīra wa Roho o ro ūcio ūmwe, nake agayagīra o mūdū o ūrīa ekwenda.

Mwīrī Ūmwe ūrī Cīga Nyingī

¹² Mwīrī wa mūdū nī ūmwe, o na gwatiūka ūrī cīga nyingī; ningī o na gwatiūka cīga ciaguo ciothe nī nyingī-rī, ciothe no mwīrī o ūmwe. Ūguo noguo Kristū atarī.¹³ Nīgūkorwo ithuothe twabatithirio na Roho ūmwe tūgītūka a mwīrī ūmwe, o na tūrī Ayahudi kana tūrī Ayunani, tūrī ngombo o na kana tūtārī ngombo, na ithuothe tūkīnyuithio Roho o ro ūcio ūmwe.

¹⁴ Na rīrī, mwīrī ndūkoragwo na kīga kīmwe, no nī wa cīga nyingī.¹⁵ Kūgūrū kūngiuga atī, “Tondū ti nī guoko-rī, ndirī wa mwīrī ūyū,” ūndū ūcio ndūngītūma gūtīge gūtūka kīga kīa mwīrī ūcio.¹⁶ Nakuo gūtū kūngiuga atī, “Tondū ti nī riitho-rī, ndirī wa mwīrī ūcio,” nī ūndū wa gītūmi kīu gūtīngītīga gūtūka kīga kīa mwīrī ūcio.¹⁷ Mwīrī wothe ūngīkorwo no riitho-rī, kūguua tūngīguaga na kī? Mwīrī wothe ūngīkorwo no gūtū-rī, kūnungīra tūngīnungagīra na kī? ¹⁸ No ūrīa kūrī, nī atī Ngai nī eekīrīre cīga ciothe thīni wa mwīrī, agīciikīra o ta ūrīa eendaga ciikare.¹⁹ Cīga ciothe ingītūka nī kīga kīmwe-rī, mwīrī naguo ūngīkorwo ha? ²⁰ Ūrīa kūrī nī atī cīga nī nyingī, no mwīrī nī ūmwe.

²¹ Riitho rītingīhota kwīra guoko atīrī, “Nīī ndirī na bata nawe!” Naguo mūtwe wīre magūrū atīrī, “Nīī ndirī na bata na inyuī!” ²² Handū ha ūguo-rī, cīga cia mwīrī iria cionekaga itarī hinya, nīcio irī bata makīria,²³ nacio cīga iria tuonaga ta itarī cia gūtūo mūno-rī, nīcio tūheaga gītūo kīa mwanya. Nacio cīga iria tuonaga ta itagūrīre kuoneka nīmenyagūrīrwo mūno,²⁴ o rīrīa cīga ciitū iria itarī cia kūhithwo itabataragio nīkūmenyererwo mūno. No Ngai nīanyiitithanīte cīga cia mwīrī na agatūithia makīria cīga iria ciagīte gītūo,²⁵ nīgeetha gūtīkae kūgīa na nyamūkano thīnī wa mwīrī, no nīgeetha cīga ciaguo imenyagūrīre o kīga na kīria kīngī.²⁶ Kīga kīmwe kīngīnyariirīka, cīga iria ingī inyariirīkaga hamwe nakīo; nakīo kīga kīmwe kīngīheo gītūo-rī, o nacio cīga iria ingī nīikenaga hamwe nakīo.

²⁷ Na rĩrĩ, inyuĩ mwĩrĩ wa Kristũ, na o mũndũ wanyu nĩ kũga kĩaguo. ²⁸ Nakuo thĩnĩ wa kanitha, Ngai nĩathuurĩte mbere andũ amwe matũke atũmwo, a keerĩ anabii, a gatatũ arutani, o na ningĩ kũgĩe na aringi a ciama, o na arĩa marĩ na iheo cia kũhonania mĩrimũ, na arĩa marĩ na ũhoti wa gũteithia arĩa angĩ, na arĩa marĩ na iheo cia ũtabarĩri, na arĩa maaragia na thiomĩ mĩthemba mĩthemba. ²⁹ Andũ othe nĩ atũmwo? Andũ othe nĩ anabii? Andũ othe nĩ arutani? Andũ othe nĩ aringi a ciama? ³⁰ Andũ othe nĩmaheetwo iheo cia kũhonania? Andũ othe nĩmakĩaragia na thiomĩ? Andũ othe nĩmagĩtaũragaga thiomĩ? ³¹ No rĩrĩ, mwĩriragĩriei iheo iria irĩ bata mũno.

Wendani

Na rĩu nĩngũmuonia njĩra irĩa njega makĩria.

13

¹ Atĩrĩrĩ, o na ingĩaria na thiomĩ cia andũ o na cia araike, na ngorwo itarĩ na wendani-rĩ, ingĩkorwo ndĩ o ta kĩndũ kĩa rũthuku kĩrĩa kĩgambaga kĩaringwo, kana o ta thaani irĩa ihũirithanagio ikagamba. ² Ingĩkorwo ndĩ na kĩheo gĩa kũratha ũhoru, na ngorwo no hote kũmenya maũndũ mothe ma hito na ngagĩa na ũmenyo wothe, na ingĩkorwo ndĩ na wĩtkio ũrĩa ũngĩhota gũthaamia irĩma, no ndirĩ na wendani-rĩ, ndirĩ bata o na hanini. ³ Ingĩheana indo ciakwa ciothe kũrĩ andũ arĩa athĩni, o na heane mwĩrĩ wakwa ũcinwo, no ngorwo ndirĩ na wendani-rĩ, ndingĩgunĩka.

⁴ Wendani nĩũkiranagĩrĩria, na wendani nĩũtuganaga. Nduĩguanagĩra ũiru, na ndwĩgaathaga, o na ndũrĩ mwĩĩo. ⁵ Wendani ndũrĩ rũtũrĩko, na ndũcaragia ũrĩa ũngũũgana, o na ndũhiũhaga kũrakara, na ndũtaraga maita marĩa ũhitũrio. ⁶ Ningĩ wendani ndũkenagĩra ũuru, no nĩũkenagĩra ũhoru wa ma. ⁷ Wendani nĩũgitanagĩra hĩndĩ ciothe, na ũgetĩkia maũndũ mothe, na nĩwĩrĩragĩrĩra hĩndĩ ciothe, o na ũkomĩrĩria hĩndĩ ciothe.

⁸ Wendani ndũthiraga. No akorwo nĩ morathi, nĩmagathira; o na thiomĩ nĩgathira; na kũmenya maũndũ o nakuo nĩgũgathira. ⁹ Nĩgũkorwo tũmenyaga maũndũ o gĩcunjĩ, na tũrathaga maũndũ o gĩcunjĩ, ¹⁰ no hĩndĩ irĩa ũndũ ũrĩa mũkinyanĩru ũgooka-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtarĩ mũkinyanĩru nĩũgaathira. ¹¹ Hĩndĩ irĩa ndaari kaana-rĩ, ndaaragia o ta kaana, na ndeeciiragia o ta kaana, na ndaataranagia maũndũ o ta kaana. No hĩndĩ irĩa ndaatuĩkire mũndũ mũgima-rĩ, ngĩtigana na maũndũ ma wana. ¹² Rĩu tuonaga maũndũ na mairia, ta kuona na gĩccio; no hĩndĩ iyo tũkoonaga ta andũ makĩonana ũthiũ kwa ũthiũ. Rĩu njũũĩ maũndũ o gĩcunjĩ; hĩndĩ iyo nĩngamenya maũndũ wega, o ta ũrĩa nĩ njũũĩo wega.

¹³ Na rĩu, maũndũ maya matatũ nĩ ma gũtũũra: wĩtkio, na kĩrĩgĩrĩro, o na wendani. No ũria mũnene wamo nĩ wendani.

14

Iheo cia Ũrathi na cia Thiomĩ

¹ Rũmagĩrĩrai mĩthĩre ya wendani, na mwĩrirĩrie mũno iheo cia kĩiroho, na makĩria mwĩriragĩrie kĩheo kĩa ũheani ũhoru wa Ngai. ² Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe waragia na rũthiomĩ-rĩ, ti andũ aaragĩria no nĩ Ngai aaragĩria. Ti-itherũ, gũtirĩ mũndũ ũtaũkagĩrwo nĩ ũrĩa aroiga; no nĩ maũndũ ma hito aaragia na roho wake. ³ No mũndũ ũrĩa ũheanaga ũhoru wa Ngai aaragĩria andũ akamekĩra hinya, na akamomĩrĩria, na akamahooreria. ⁴ Mũndũ ũrĩa waragia na rũthiomĩ nĩ we mwene wĩonganagĩrĩra hinya, no ũria ũheanaga ũhoru wa Ngai nĩ kanitha ongagĩrĩra hinya. ⁵ No nyende inyuothe mwaragie na thiomĩ, no makĩria ingĩenda inyuothe mũrathage mohoro. Mũndũ ũrĩa ũrathaga ũhoru niakĩrĩte ũrĩa waragia na thiomĩ, tiga no akorirwo nĩegũtaũra thiomĩ icio, nĩguo kanitha wongererwo hinya.

⁶ No rĩu, ariũ na aarĩ a Ithe wĩtũ, ingĩũka kũrĩ inyuĩ na njarie na thiomĩ-rĩ, ingĩmũguna nakĩ, tiga no ndĩmũreheire ũguũrio, kana ũmenyo, kana ũrathi, o na kana kiugo kĩa ũrutani? ⁷ O na ha ũhoru ũkonĩĩ indo iria itarĩ muoyo iria igambaga, indo ta mũtũrĩrũ kana kĩnanda kĩa mũgeeto-rĩ, mũndũ angĩgĩkũũrana atĩa rwĩmbo rũria rũrenda kũinwo, tiga hakorirwo na ngũũrani njega ya mĩgambo? ⁸ Ningĩ-rĩ, angĩkorwo karumbeta gatĩkũruta mũgambo ũgũkũũrĩkana ũria ũkuuga-rĩ, nũ ũngĩkĩhaarĩria gũthĩĩ mbaara-inĩ? ⁹ ũguo noguo ũhoru wanyu ũtarĩ. Tiga mwaririe na ciugo ikũmenyeka na rũthiomĩ rwanyu-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩmenya ũria mũroiga? Mũngĩkorwo o mũkĩarĩria rĩera. ¹⁰ Ti-itherũ nĩ kũrĩ mĩthemba mĩngĩ ya thiomĩ gũkũ thĩ, no gũtirĩ rũthiomĩ o na rũmwe rũtarĩ ũria ruugaga. ¹¹ No angĩkorwo ndingĩmenya ũria mũndũ aroiga-rĩ, nĩ ngĩrĩ mũrũrĩrĩ harĩ mũndũ ũcio ũraaria, nake nĩ mũrũrĩrĩ

harī niī. ¹² Ūguo noguo o na inyuī mūtariī. Kuona atī nīmwīrirīrie mūno iheo cia kīroho-rī, kīgeragei kuongerera iheo iria ciakaga kanitha ūkagā na hinya.

¹³ Na tondū ūcio-rī, mūdū ūrīa waragia na rūthiomi rūgeni nīahooyage nīguo ahote gūtaūra ūrīa aroiga. ¹⁴ Nī ūndū-rī, ingīkorwo ndīrahooya ngīthiomaga-rī, roho wakwa nīguo ūrahooya, no meciiria makwa matirī na maciaro. ¹⁵ Nī ūndū ūcio-rī, ngūgūka atīa? Nī ndīrīhooyaga Ngai na roho wakwa, na ningī hooyage na meciiria makwa; o na kūina ndīrīnaga na roho wakwa, na ningī nyinage na meciiria makwa o namo. ¹⁶ Ningī-rī, ūngīkorwo ūkīgooca Ngai na roho waku tu-rī, mūdū wa arīa marī gatagatī kanyu ūtarataūkīrwo, angīkiuga “Ameni” atīa mahooya-inī maku ma gūcookia ngaatho, kuona atī ndaramenya ūrīa ūroiga? ¹⁷ No ūkorwo ūgīcookia ngaatho wega mūno, no mūdū ūcio ūngī ndanongerwo hinya nī ūhorō ūcio.

¹⁸ Nīngūcookeria Ngai ngaatho nīgūkorwo nī nīnjaragia na thiomī makīria manyu inyothe. ¹⁹ No kanitha-inī-rī, nī kaba njarie ciugo ithano ndīramenya wega nīguo ngīrute andū arīa angī ūhorō nacio, gūkīra njarie ciugo ngiri ikūmi cia gūthioma.

²⁰ Ariū na aarī a Ithe witū, tigagai gwīciiragia ta ciana. Harī ūhorō wa maūdū marīa mooru-rī, tuikai tūkenge, no mwīciirīrie-inī wanyu mūtūike andū agima. ²¹ Thīnī wa Watho nī kwandīkītwo atīrī:

“Nīngaarīria andū aya

na tūnua twa andū maaragia na thiomī ng’eni,

ndīmaarīrie na tūnua twa andū maaragia na mwarīrie wa kūngī,

no o na ndeeka ūguo matikanjigua,”

ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

²² Nī ūndū ūcio, kwaria na thiomī nī kīmenyithia kūrī andū arīa matetīkītie no ti kīmenyithia kūrī arīa metīkītie; no kūratha ūhorō nī kwa arīa metīkītie, ti kwa arīa matetīkītie. ²³ Tondū ūcio kanitha wothe ūngīūngana na andū othe maarie na thiomī-rī, na hacooge hatooonye andū matoofī ūhorō wa thiomī, kana andū matetīkītie-rī, githī matingiuga atī mūrī agūrūki? ²⁴ No mūdū ūtarī mwītīkia kana mūdū ūtarī mūtaūkīre nī ūhorō ūcio angītoonya rīrīa andū othe mararatha mohoro-rī, mūdū ūcio nīekūiguithio nī andū othe atī nī mwīhia na aciirithio nīo othe, ²⁵ na maūdū marīa atūire ahithīte ngoro-inī nīmakoiimbūka. Nī ūndū ūcio egūithie thī ahoee Ngai, akiugaga atīrī, “Ti-itherū Ngai arī gatagatī-inī kanyu!”

Mahooya Marī na Mūtatarata

²⁶ Tūgūkiuga atīa, ariū na aarī a Ithe witū? Rīrīa muongana hamwe-rī, o mūdū ahota gūkorwo arī na rwīmbo, kana arī na ūndū arenda kūrutana, kana arī na ūndū aguūrīrio, kana arī na thiomī, kana arī na ūtaūri wa thiomī. Maūdū macio mothe no ngīnya mekagwo nī ūndū wa gwīkīra kanitha hinya. ²⁷ Angīkorwo nī gūkwario na rūthiomi-rī, nī kwario nī andū eerī, na makīngīha atatū, na o mūdū aarie riita rīake, na no ngīnya hagiē na mūdū ūngī wa gūtaūra. ²⁸ Angīkorwo gūtīrī mūtaūri-rī, mwarīa ūcio nīangīkīre arī kūu kanitha-inī, na akīarīrie wa mwene, na aarīrie Ngai.

²⁹ Aheani ūhorō eerī kana atatū magīrīrwo maarie, nao andū arīa angī makūūrane wega ūrīa kūrēerwo. ³⁰ Na mūdū ūkarīte thī ho angīgia na ūguūrīo-rī, mwarīa ūcio wa mbere nīakīre. ³¹ Nīgūkorwo inyothe no mūrathe ūhorō o mūdū riita rīake nīguo andū othe marutwo maūdū na momūrīrio. ³² Namo maroho ma anabī nīmathīkagīra anabī o ene. ³³ Nīgūkorwo Ngai ti Ngai wa kīrigīicano no nī wa thayū.

Ta ūrīa kūrī thīnī wa ciūngano ciothe cia andū arīa aamūre, ³⁴ atumia magīrīrwo nīgūkaraga makīrīte ki marī thīnī wa kanitha. Matūitīkīrītio kwaria, no nīmaikarage menyīihītie, o ta ūrīa Watho uugīte. ³⁵ Angīkorwo marī na ūndū mangienda kūmenya-rī, nīmoragīe athuuri ao ene kwao mūciī; nīgūkorwo nī ūndū ūrī thoni atumia kwaragia thīnī wa kanitha.

³⁶ Hī! Anga kiugo kīa Ngai kīambīrīrie na inyuī? Kana hīhi no inyuī inyuiki giakinyūre? ³⁷ Mūdū o na ū angūciiria atī nī mūnabī, kana arī na iheo cia kīroho-rī, nīagītīkīre atī maūdū maya ndīramwandīkīra nī maūdū marīa maathanītwo nī Mwathani. ³⁸ No angīagīra ūndū ūcio kīene-rī, o nake we mwene nīakagīrwo kīene.

³⁹ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū, mwīrīrīriei kūrathaga mohoro, na mūtīkagīragīe ūhorō wa kwaria na thiomī. ⁴⁰ No maūdū mothe nīmekagwo na mūtatarata ūrīa wagīrīre, na mekagwo na kīhaarīro.

15

Kūrīuka gwa Kristū

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, nīngwenda kūmūrīrīkania ūhorō-ūrīa-mwega ūrīa ndaamūhunjīrie, na mūkiwamūkīra, na noguo mūtūrite mūrūmītie. ² ūhorō

ũcio mwega nĩguo ũtũmaga mũhonoke, mwaikara mũrũmĩtie wega ũhoro ũria ndaamũhunjĩrie. Angĩkorwo ti ũguo-rĩ, ũhoro ũcio mwawĩtikirie o tũhũ.

³ Nĩgũkorwo ũhoro ũria nĩ ndaamũkĩrie nĩguo ndaamũheire, ũrĩ wa mbere na wa bata mũno: atĩ Kristũ nĩakuire nĩ ũndũ wa mehia maitũ o ta ũria Maandĩko moigĩte, ⁴ na atĩ nĩathikirwo, na atĩ mũthenya wa gatatũ akĩriũkio kũringana na ũria Maandĩko macio moigĩte, ⁵ na atĩ akiumĩrĩra Petero, na agĩcooka akiumĩrĩra arĩa Ikũmi na Eerĩ. ⁶ Thuutha ũcio, nĩoimĩrĩre makĩria ma ariũ na aarĩ a Ithe witũ magana matano ihinda o rĩmwe, na aingĩ ao marĩ muoyo o na rĩu, o na gĩtuĩka amwe ao nĩmarĩkĩtie gũkua. ⁷ Ningĩ agĩcooka akiumĩrĩra Jakubu na thuutha wa ũguo agĩcooka akiumĩrĩra atũmwo othe, ⁸ na thuutha wa acio angĩ othe akĩnyumĩrĩra o na nĩ, haana ta mũndũ waciariwo atarĩ mũkinyu.

⁹ Nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ mũnani mũno harĩ atũmwo arĩa angĩ, o na ndiagĩrĩrwo nĩ gwĩtuo mũtũmwo, tondu nĩndanyariirire kanitha wa Ngai. ¹⁰ No wega wa Ngai nĩguo ũtũmĩte ndũke ũguo ndariĩ, nago wega wake kũrĩ nĩ ndwari wa tũhũ. No ndagũtũre wĩra na kĩyo gũkĩra acio angĩ othe, no ti nĩ ndaarutaga wĩra ũcio, no nĩ wega wa Ngai ũria warĩ hamwe na nĩ warutaga wĩra ũcio. ¹¹ Tondũ ũcio, o na kũngĩtuĩka nĩ nĩ kana nĩ o-rĩ, ũhoro ũyũ noguo tũhunjaigia, na noguo inyuũ mwetĩkirie.

Kũriũka kwa arĩa Akuũ

¹² Na rĩrĩ, kũngĩkorwo kũhunjaigio atĩ Kristũ nĩariũkĩrio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, nĩ kũrĩ gĩtũmaga amwe anyu moige atĩ gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ? ¹³ Kũngĩkorwo gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ-rĩ, o nake Kristũ ndaakĩriũkĩrio. ¹⁴ Na angĩkorwo Kristũ ndaakĩriũkĩrio-rĩ, kũhunja gwiitũ no gwa tũhũ, nakuo gwĩtikia kwanyu no gwa tũhũ. ¹⁵ Makĩria ma ũguo-rĩ, ithuĩ no tũgĩkorwo tũrĩ aira a Ngai a maheeni, tondu nĩtũmbũrĩte atĩ Ngai nĩariũkĩrie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. No rĩrĩ, ndaakĩmũriũkĩrie angĩkorwo nĩ ma atĩ arĩa akuũ matiriũkagio. ¹⁶ Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ arĩa akuũ matiriũkagio, o nake Kristũ ndaakĩriũkĩrio. ¹⁷ Na angĩkorwo Kristũ ndaariũkĩrio-rĩ, gwĩtikia kwanyu nĩ gwa tũhũ; mũgĩtũũraga o mehia-inĩ manyu. ¹⁸ Ningĩ andũ arĩa marĩkĩtie gũkoma marĩ thĩnĩ wa Kristũ-rĩ, o nao nĩ kũũra morite. ¹⁹ Na kũngĩkorwo kũrĩgĩrĩro giitũ thĩnĩ wa Kristũ no kĩa muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ-rĩ, twagĩrĩrwo nĩkũigũrwo tha gũkĩra andũ othe.

²⁰ No rĩrĩ, ti-itherũ Kristũ nĩariũkĩtio akoima kũrĩ arĩa akuũ, agatuĩka maciaro ma mbere ma arĩa makuĩte. ²¹ Tondũ-rĩ, o ũria arĩ mũndũ watũmire gĩkuũ gũũke thĩ, o nakuo kũriũkio kwa arĩa akuũ nĩ mũndũ watũmire gũũke. ²² Nĩgũkorwo o ta ũria andũ othe makuaga nĩ ũndũ wa Adamu-rĩ, no taguo andũ othe magaacookio muoyo thĩnĩ wa Kristũ. ²³ No o mũndũ akaariũka ihinda rĩake mwene: Kristũ arĩ we wariũkire mbere; na thuutha andũ arĩa marĩ ake hĩndĩ rĩa agooka. ²⁴ Thuutha ũcio nĩguo ihinda rĩa kũrĩgĩrĩra rĩgaakinya, hĩndĩ rĩa akaaneana ũthamaki kũrĩ Ngai Ithe arĩkĩtie kũniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wothe. ²⁵ Nĩgũkorwo no nginya athamake nginya rĩria agaakorwo agĩte thũ ciake ciothe rungu rwa makinya make. ²⁶ Na rĩrĩ, thũ ya mũthia kũniinwo nĩ gĩkuũ. ²⁷ Nĩgũkorwo “nĩ aigĩte indo ciothe rungu rwa makinya make.” Na rĩria gũkwĩrwo atĩ “indo ciothe” nĩciigĩtuo rungu rwake, nĩgũkũmenyeka wega atĩ Ngai we mwene ti wa itari rĩu tondu nĩ we waigire indo ciothe rungu rwa Kristũ. ²⁸ Aarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, Mũriũ we mwene nĩagatuĩka wa gwathagwo nĩ ũcio waigire indo ciothe rungu rwake, nĩguo Ngai akorwo nĩ we maũndũ mothe thĩnĩ wa maũndũ mothe.

²⁹ Na rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtirĩ ũriũkio-rĩ, arĩa mabatithĩtio handũ-inĩ ha arĩa akuũ mageeka atĩa? Angĩkorwo arĩa akuũ matikaariũkio o na atĩa-rĩ, andũ makĩbatithagio handũ-inĩ hao nĩkĩ? ³⁰ Na ithuĩ-rĩ, twĩtoonyagia ũgwati-inĩ o ithaa o ithaa nĩkĩ? ³¹ Ngũmwĩra na ma, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti-itherũ, o ta ũria ndũrahaga nĩ ũndũ wanyu thĩnĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ, atĩ nĩ nguaga o mũthenya. ³² Angĩkorwo ndaahũũranire na nyamũ cia gĩthaka kũu Efeso nĩ ũndũ wa itũmi cia ũ-mũndũ-rĩ, ndaagũnkire na kĩ? Angĩkorwo andũ arĩa akuũ matikaariũkio-rĩ, “Nĩtũrĩe na tũnyue,

nĩgũkorwo rũciũ nĩgũka tũgaakua.”

³³ Mũtikaheeneke: “Thĩritũ njũru nũthũkagia mũtũgo mĩega.” ³⁴ Arahũkai mwĩgũe ta ũria mwagĩrĩrwo, na mũtigage kwĩhia; nĩgũkorwo andũ amwe matiũũ Ngai: ndoigia ũguo nĩgeetha ndĩmũconore.

Mwĩrĩ ũria ũkaariũkio

³⁵ No mũndũ ahota kũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa akuũ mariũkagio atĩa? Magooka marĩ na mwĩrĩ ũhaana atĩa?” ³⁶ Nĩ ũrimũ ũrĩkũ ũyũ! Kĩria wahaanda-rĩ, gĩtimeraga gĩtambĩte gũkua. ³⁷ Hĩndĩ rĩa wahaanda-rĩ, ndũhaandaga mwĩrĩ ũria ũgũcooka ũkorwo ho, no

gũkorwo ũhaandaga mbeũ ya ngano kana ya kĩndũ kĩngĩ. ³⁸ No Ngai amiheaga mwĩri o ũria endaga igĩe naguo, na o mũthemba wa mbeğũ akaũhe mwĩri wago. ³⁹ Mĩĩri yothe ndĩhaanaime: Andũ marĩ mũthemba ũmwe wa mwĩri, nacio nyamũ mũthemba ũngĩ, na nyoni mũthemba ũngĩ, o nacio thamaki irĩ mwĩri wa mũthemba ũngĩ. ⁴⁰ Ningĩ nĩ kũri mĩĩri ya igũrũ na nĩ kũri mĩĩri ya gũkũ thĩ; no riiri wa mĩĩri ya igũrũ nĩ mũthemba ũmwe, na riiri wa mĩĩri ya gũkũ thĩ nĩ mũthemba ũngĩ. ⁴¹ Riũa rĩri na riiri warĩ mwanya, na mweri ũrĩ riiri wago mwanya, na njata irĩ na riiri wacio mwanya; na njata imwe irĩ riiri ũrĩ ngũĩrani na njata irĩa ingĩ.

⁴² Ũguo nĩguo gũgaatuĩka hĩndĩ ya kũriũkio kwa andũ arĩa akuũ. Mwĩri ũria ũhaandagwo nĩ wa kũbutha, no ũriũkagio ũtarĩ wa kũbutha; ⁴³ mwĩri ũhaandagwo ũrĩ mũmene, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na riiri; ũhaandagwo ũtarĩ na hinya, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na hinya; ⁴⁴ ũhaandagwo ũrĩ mwĩri wa ndũire, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ mwĩri wa kũiroho.

Angĩkorwo nĩ kũri mwĩri wa ndũire-rĩ, o na mwĩri wa kũiroho ũrĩ kuo. ⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio kwandĩkitwo atĩri: “Adamu ũria warĩ mũndũ wa mbere-rĩ, aatuĩkire kũmbe kĩri muoyo”; nake Adamu ũria wa kũrigĩrĩria-rĩ, agĩtuĩka roho wa kũheana muoyo. ⁴⁶ Mwĩri wa kũiroho tĩguo waambire gũũka, no nĩ ũria wa ndũire, na thuutha wa ũguo ũgũũka ũria wa kũiroho. ⁴⁷ Mũndũ wa mbere aarĩ wa rũkũngũ rwa thĩ, no mũndũ wa keerĩ oimĩte igũrũ. ⁴⁸ O ta ũria mũndũ ũcio wa gũkũ thĩ aatarĩ, noguo arĩa marĩ a tĩiri matariĩ; na ta ũria mũndũ wa kuuma igũrũ aatarĩ, noguo o na arĩa a igũrũ matariĩ. ⁴⁹ Na ta ũria twagũire na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa tĩiri-rĩ, noguo tũkaagia na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa kuuma igũrũ.

⁵⁰ Ngũmwĩra atĩri, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩri na thakame itingĩhota kũgaya ũthamaki wa Ngai, kana kĩria kũbuthaga kĩgae kĩria gĩtabuthaga. ⁵¹ Thĩkĩrĩriai, ndĩmwĩre ũndũ wa hitho: Tũtigaakua ithuothe, no nĩkũgarũrwo tũkaagarũrwo ithuothe, ⁵² o kahinda kanini, o ta ibucia rĩa riitho, rĩria karumbeta ka mũthia gakaagamba. Nĩgũkorwo karumbeta nĩgakaahuhwo, nao arĩa akuũ mariũkio matarĩ a kũbutha, na ithuĩ tũgarũrwo mĩĩri. ⁵³ Nĩgũkorwo mwĩri ũyũ ũbuthaga no nginya wĩhumbe mwĩri ũtarĩ wa kũbutha, naguo mwĩri ũyũ wa gũkua wĩhumbe mwĩri ũtarĩ wa gũkua. ⁵⁴ Hĩndĩ irĩa kũbutha gũkeehumba kwaga kũbutha, na gũkua kwĩhumbe kwaga gũkua-rĩ, hĩndĩ iyo ũhoru nĩũkahinga ũria wandĩkitwo atĩri, “Gĩkuũ nĩkĩniĩtwo gĩgatoorio biũ.”

⁵⁵ “Wee gĩkuũ-rĩ, gũtoorania gwaku gũkĩri ha?

Wee gĩkuũ-rĩ, rũboora rwaku rũkĩri ha?”

⁵⁶ Rũboora rwa gĩkuũ nĩ mehia, naguo hinya wa mehia uumanaga na watho. ⁵⁷ No rĩri, Ngai arogaathwo nĩgũkorwo nĩwe ũtũheaga ũtooria thĩini wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

⁵⁸ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa nyenda, ikaragai mwĩhaandĩte wega. Mũtikanenyenyio nĩ ũndũ o na ũrĩkũ. Tũũrai mwĩheanĩte kũna wĩra-inĩ wa Mwathani, tondũ nĩmũũ atĩ wĩra wanyu thĩini wa Mwathani ti wa tũhũ.

16

Mũhothi nĩ ũndũ wa Andũ a Ngai

¹ Na rĩri, ha ũhoru wa mũhothi nĩ ũndũ wa andũ a Ngai ũtarĩ ũũ: Īkagai ũria ndeerire makanĩtha ma Galatia mekage. ² Mũthenya wa mbere wa kiumia-rĩ, o mũndũ wanyu nĩagĩrĩrwo nĩkũigaga mbeeca ta ũria ũthũkũmi wake ũigana, agaciigaga, nĩguo hĩndĩ irĩa ngooka kũu gũtikanagĩe na mũhothi. ³ Na ndaakinya-rĩ, andũ arĩa mũgaakorwo mũgathĩrĩrie nĩngamahe marũa ma kũmamenyithania na ndĩmatũme Jerusalemu na iheo cianyu. ⁴ Na kũngĩkoneka kwagĩrĩire o na nĩ thĩ-rĩ, nĩngatwarana nao.

Ndũmũrĩ cia Mwanja

⁵ Ndaarĩkia gũtuĩkanĩria Makedonia-rĩ, nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria kuo, nĩngooka kũrĩ inyuĩ. ⁶ Hihĩ ngaikara na inyuĩ gwa kahinda, o na kana njikare kũu hĩndĩ ya heho yothe, nĩguo mũkaahota kũndeithĩrĩria gũthĩi rũgendo-inĩ rwakwa kũria guothe ngaathĩi. ⁷ Ndikwenda kuonana na inyuĩ hĩndĩ ino ndĩrahĩtũkĩra kũu, tondũ ngwĩhoka atĩ nĩtũgaikarania na inyuĩ kwa ihinda, Mwathani etĩkĩra. ⁸ No nĩngũikara gũkũ Efeso nginya hĩndĩ ya Bendegothito, ⁹ tondũ ndĩmũhingũrĩre mweke mũnene wa kũruta wĩra mwega ũrĩ na uumithio, no nacio thũ nĩ nyingĩ.

¹⁰ Timotheo angũũka-rĩ, menyererai nĩguo aikare kũu na inyuĩ atarĩ na guoya, nĩgũkorwo nĩ wĩra wa Mwathani araruta, o ta ũria ndĩraruta. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gũtirĩ

mündũ wagĩrũro nĩ kwaga kũmwamũkĩra. Mumagariei na thayũ nĩgeetha akinye kũrĩ nĩ. Nĩndĩmwetereire marĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ.

¹² Na rĩrĩ, ha ũhoro ũkonĩĩ mũrũ wa Ithe witũ Apolo-rĩ: nĩndamũringĩrĩrie mũno ooke kũrĩ inyuĩ arĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Nowe ndeendaga gũũka ihinda rĩũ, no nĩarĩũka aagĩa na mweke.

¹³ Ikaragai mwĩhũgĩte, na mwĩhaande mũrũmĩte wega thĩnĩ wa wĩtikio; ningĩ mũtuĩke andũ omĩrĩru; na mũgĩe na hinya. ¹⁴ Ikagai maũndũ mothe mũrĩ na wendani.

¹⁵ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ andũ a nyũmba ya Stefana nĩo maarĩ a mbere gwĩtikia kũũ bũrũri wa Akaia, na nĩmerutĩre gũtungatagĩra andũ arĩa aamũre. Nĩngũkimũringĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ¹⁶ mwathĩkagĩre andũ ta acio, na mündũ o wothe ũrĩa ũrutithanagia wĩra na ithuĩ, akĩũnogatĩra. ¹⁷ Nĩndakenire rĩrĩa Stefana, marĩ na Fotunato, na Akaiko maakinyire, nĩ ũndũ nĩo maahingĩrie ũndũ ũrĩa itaarĩ nago kuuma kũrĩ inyuĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmacanjamũrire roho wakwa o na wanyu. Andũ ta acio nĩmagĩrũrwo kũheagwo gĩtĩo.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Makanitha ma bũrũri wa Asia nĩmamũgeithia. Akula na Pisisila nĩmamũgeithia mũno thĩnĩ wa Mwathani, o na kanitha ũrĩa ũcemanagia kwao nyũmba nĩwamũgeithia. ²⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ gũkũ nĩmamũgeithia. O mündũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano.

²¹ Nĩ, Paũlũ, nĩ nĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa.

²² Angĩkorwo he mündũ o na ũ ũtendete Mwathani-rĩ, arogwatwo nĩ kĩrumi. ũka, Mwathani!

²³ Wega wa Mwathani Jesũ ũroikara na inyuĩ.

²⁴ Wendani wakwa ũromũkinyĩra inyuĩ inyuothe mũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ. Amenĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, mütümwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa kwenda kwa Ngai, tũrĩ na Timotheo mũrũ wa Ithe witũ,

Twatũma marũa maya kũrĩ kanitha wa Ngai ūrĩa ūrĩ Korinitho, o hamwe na andũ the aamũre arĩa marĩ Akai guothe:

² Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ iroikara na inyuĩ.

Ngai Mwene Kũhoorerania Guothe

³ Ngai na Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ arogoocwo, o we Ithe witũ wa tha, na Ngai mwene ūhoru wothe wa kũmanĩrĩria, ⁴ ūrĩa ūtũmagĩrĩria mathũina-inĩ maitũ mothe, nĩguo na ithuĩ tũhotage kũhooreragia arĩa marĩ na thĩna o wothe na ūndũ wa kũmĩrĩrio kũrĩa ithuĩ ene tũmĩrĩrio nakuo nĩ Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo o ta ūrĩa kũnyariirwo gwa Kristũ kũngĩhĩte thĩnĩ witũ-rĩ, ūguo noguo kũmanĩrĩria gwitũ kũngĩhĩte nĩ ūndũ wa Kristũ. ⁶ Tũngĩthĩnio-rĩ, tũthĩnagio nĩguo mũmĩrĩrio na mũhonokio; tũngũmĩrĩrio-rĩ, tũmagĩrĩrio nĩguo na inyuĩ mũgĩe na ūmĩrĩru, ūrĩa ūciaraga gũkirĩrĩria mũkĩnyariirwo na mathũina o ta marĩa tũthĩnagio namo. ⁷ Nakĩo kũrĩgĩrĩro kĩria tũrĩ nakĩo nĩ ūndũ wanyu nĩ kĩrũmu, tondũ nĩtũũĩ atĩ o ta ūrĩa mũgwatanagĩra na ithuĩ maũndũ-inĩ marĩa tũnyariiragwo namo-rĩ, no taguo mũgwatanagĩra na ithuĩ ūhoru-inĩ wa kũmanĩrĩria o naguo.

⁸ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũkorwo mũtooi mathũina marĩa twarĩ namo bũrũri wa Asia. Twarĩ hafĩka-inĩ nene mũno makĩria ma ūrĩa tũngĩahotire gũkirĩrĩria, nginya ha ūhoru witũ wa gũtũũra muoyo tũkĩyũmĩra tha. ⁹ Ti-itherũ, ngoro-inĩ ciitũ twaiguaga tũtũrĩrwo gũkua. No kwahanĩkire ūguo nĩguo tũtikae kwĩhoka ithuĩ ene, no twĩhoke Ngai, ūrĩa ūrĩukagia arĩa akuũ. ¹⁰ Nĩwe watũhonokirie ūgwati-inĩ ūcio wahaanaga wa gĩkuũ, na nowe ūgaatũhonokia. We nĩwe twĩrĩgĩrĩre atĩ no egũthĩ na mbere gũtũhonokia, ¹¹ inyuĩ na inyuĩ mũgĩtũteithagia na gũtũhoera. Nao andũ aingĩ nĩmarĩcookagia ngaatho nĩ ūndũ witũ, tondũ wa wega ūcio tũtugũtũwo naguo arĩ macookio ma mahooya ma andũ aingĩ.

Paŭlũ Kũgarũra Mũbango Wake

¹² Na rĩrĩ, ūndũ ūyũ nĩguo twĩrahaagĩra: Thamiri ciitũ nĩcio itũmenyithagia atĩ mĩthĩre iitũ rĩa tũkaraga nayo gũkũ thĩ, na makĩria ūrĩa tũkaranganaga na inyuĩ, nĩ ya ūtheru na ya ūhoru wa ma kuuma kũrĩ Ngai. Tũtiikaga ūguo kũringana na ūũgĩ wa thĩ, no nĩ kũringana na wega wa Ngai. ¹³ Nĩgũkorwo tũtiramwandĩkĩra ūndũ o na ūrĩkũ mũtangĩhota gũthoma kana gũtaũkĩrwo nĩguo. Na ngwĩhoka atĩ, ¹⁴ o ta ūrĩa mũtũmenyete hanini, nĩmũritaũkĩrwo biũ atĩ no mũhote kwĩraha nĩ ūndũ witũ, o ta ūrĩa tũkeeraha nĩ ūndũ wanyu mũthenya ūrĩa wa Mwathani Jesũ.

¹⁵ Na tondũ wa ūrĩa ndaarĩ na mwĩhoko wa ūndũ ūcio-rĩ, nĩndabangĩte njũke kwanyu mbere nĩguo mũgunĩke maita meerĩ. ¹⁶ Ndabangĩte ndĩmũceerere ngĩthĩ Makedonia, na njokere kũu kwanyu ngũuma Makedonia, na inyuĩ nĩguo mũcooke mũndũme Judea. ¹⁷ Hĩndĩ rĩa ndaabangaga ūndũ ūcio-rĩ, kaĩ ndeekaga ūguo na itherũ? Kana hihĩ haaragĩria mũbango yakwa na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ nĩguo rĩmwe njugage, “Ĩ, ĩ,” na rĩrĩa rĩngĩ ngoiga “Aca, aca”?

¹⁸ No ti-itherũ, o ta ūrĩa Ngai arĩ mwĩhokeku-rĩ, ndũmĩrĩri iitũ kũrĩ inyuĩ ti “Ĩ” na rĩngĩ “Aca.” ¹⁹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Ngai, Jesũ Kristũ, ūrĩa mwahunjũrĩro ūhoru wake nĩ niĩ, na Sila, na Timotheo, ūhoru wake ndwarĩ wa kuuga, “Ĩ” ūgacooka ūkoiga “Aca,” no thĩnĩ wake gũtũũraga o “Ĩ.” ²⁰ Nĩgũkorwo ciiranĩro cia Ngai, o na cingĩhĩte atĩa-rĩ, ciothe nĩ “Ĩ” thĩnĩ wa Kristũ. Na nĩ ūndũ ūcio thĩnĩ wake, ithuĩ tũkoigaga “Amenĩ” nĩgeetha Ngai agoocagwo. ²¹ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ūtũmaga ithuĩ hamwe na inyuĩ twĩhaande wega thĩnĩ wa Kristũ. Nĩwe watũtirĩrie maguta, ²² na agĩtwĩkĩra rũrĩ rwa kuonania atĩ tũrĩ ake, na agĩtũhe Roho wake thĩnĩ wa ngoro ciitũ arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka.

²³ Ngai nĩwe mũira wakwa, na nĩoi atĩ niĩ ndaagire gũcooka Korinitho nĩ ūndũ wa kũmũcaarĩ. ²⁴ Ūguo ti kuuga atĩ nĩtũramwatha ūhoru-inĩ wa wĩtkio wanyu, no nĩ atĩ tũrutithanagia wĩra na inyuĩ nĩgeetha mũkenage, tondũ mũtũũrĩte mwĩhaandĩte wega nĩ ūndũ wa wĩtkio wanyu.

2

¹ Nĩ ùndũ ùcio nĩgũtua ndaature itua afĩ ndikũmũceerera rĩngĩ ndĩmũiguithie kĩaha. ² Tondũ-rĩ, ingĩkĩmũiguithia kĩaha-rĩ, nũũ ùngĩgĩtigara wa kũngenia, o tĩa inyuĩ arĩa nĩguithĩtie kĩaha? ³ Ndamwandĩkĩre ùguo nĩgeetha rĩrĩa ngooka ndikanaiguithio kĩaha nĩ acio njagĩrĩrũwo nĩgũkenio nĩ. Nĩ ndaarĩ na ùmĩrĩru harĩ inyuĩ inyuothie afĩ nĩmũngĩagwatanĩre na nĩ gĩkeno-inĩ gĩakwa, nakĩo gĩtuĩke kĩanyu. ⁴ Nĩgũkorwo ndamwandĩkĩre ndĩ mũthĩnĩku mũno, na ndĩ na ruo rwa ngoro na maithorĩ maingĩ, ti afĩ nĩguo ndĩmũiguithie kĩaha, no nĩguo ndĩmũmenyithie wendo ùrĩa ndĩmwendete naguo.

Kũrekerwo kwa Mũndũ Mwĩhia

⁵ Angĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ ùiguithĩtie amwe anyu kĩaha-rĩ, ti nĩ aigũithĩtie, no nĩ inyuothie aigũithĩtie kĩaha. Ndiroiga ùguo ngĩhatĩrĩa ùrĩa wikĩte ùguo. ⁶ Iherithia rĩrĩa aherithĩtio nĩ andũ arĩa aingĩ anyu, nĩrĩmũiganĩte. ⁷ Rĩu inyuĩ-rĩ, nĩmwagĩrĩrũwo nĩkũmũrekerwa na kũmũmĩrĩria, nĩguo ndakae gũtoorio nĩ kĩaha gĩkĩrite. ⁸ Nĩ ùndũ ùcio, ndamũthaitha mũmuonie afĩ no mũmwendete. ⁹ Gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire ndĩmwandĩkĩre marũa macio nĩndĩmũgerie, na menye kana no mwĩtiire magerio na mwathĩkage maũndũ-inĩ mothe. ¹⁰ Mũndũ ùrĩa mũngĩrekerwa, o na nĩ nĩdamũrekerwa. Naguo ùndũ ùrĩa ndekanĩre-rĩ (hangĩkorwo nĩ haarĩ ùndũ o na ùrĩkũ wa kũrekanĩra), ùndũ ùcio ndaũrekanĩra nĩ ùndũ wanyu ndĩ mbere ya Kristũ, ¹¹ nĩguo Shaitani ndakae gũtũhoota. Nĩgũkorwo tũtirĩgĩtwo nĩ mawara make.

Atungatĩri a Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Kĩerũ

¹² Na rĩrĩ, rĩrĩa ndaathĩre Teroa kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, na ngĩkora Mwachani ahingũrĩte mũrango-rĩ, ¹³ ndiigana kũgĩa na thayũ ngoro-inĩ yakwa, tondũ ndiakorire mũrũ-wa-lthe witũ Tito kuo. Nĩ ùndũ ùcio ngiugĩra andũ akuo ũhoru, ngĩcooka ngĩthĩ nginya Makedonia.

¹⁴ No rĩrĩ, Ngai arogocwo, o we ùrĩa ùtũtongoragia hĩndĩ ciothe na ũhootani thĩnĩ wa Kristũ, nake agatũhũthagĩra ta tũrĩ mũtararĩko mwega wa kũmemerekia ũhoru wa kũmenya Kristũ kũndũ guothe. ¹⁵ Tondũ ithuĩ tũrĩ mũtararĩko wa Kristũ ùrĩa ũkinyaga harĩ Ngai, kũrĩ arĩa marahonokio o na arĩa maroora. ¹⁶ Kũrĩ arĩa maroora-rĩ, tũrĩ mũnũngo mũũru wa gĩkuũ, no kũrĩ arĩa marahonokio-rĩ, tũrĩ mũtararĩko wa muoyo. Nũũ ùngĩhota wĩra ta ùcio? ¹⁷ Ithuĩ tũtũkaga ta ùrĩa andũ aingĩ mekaga; tũtionjorithagia kiugo kĩa Ngai nĩguo tuone uumithio. Handũ ha gwĩka ùguo-rĩ, ithuĩ twaragia tũrĩ na wĩhokeku thĩnĩ wa Kristũ mbere ya Ngai, ta andũ matũmitwo nĩ Ngai.

3

¹ Anga nĩtũraambĩrĩria gũcooka kwĩgaathĩrĩria? Kana hihĩ nĩtũbataire kũheo marũa ma gũtũgaathĩrĩria kũrĩ inyuĩ kana moimĩte kũrĩ inyuĩ ta andũ arĩa aingĩ? ² Inyuĩ ene nĩ inyuĩ marũa maitũ, maandĩkitwo ngoro-inĩ ciitũ, mamenyekete na magathomagwo nĩ andũ othe. ³ Inyuĩ nĩmuonanagia afĩ mũrĩ marũa moimĩte kũrĩ Kristũ, inyuĩ mũrĩ maciaro ma ùtungata witũ, marũa mataandĩkitwo na rangĩ, no maandĩkitwo na Roho wa Ngai ùrĩa ũrĩ muoyo. Matiandĩkitwo ihengere-inĩ cia mahiga, no maandĩkitwo ihengere-inĩ cia ngoro cia andũ.

⁴ Ũcio nĩguo ùmĩrĩru witũ harĩ Ngai nĩ ùndũ wa Kristũ. ⁵ Na ti afĩ tũrĩ na ũhoti ithuĩ ene tũngũgaathĩra, no ũhoti witũ uumaga kũrĩ Ngai. ⁶ Nĩwe ùtũhotithĩtie tũtuĩke ndungata cia kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ, nakĩo ti kĩa ũhoru ùrĩa mwandĩke, no nĩ kĩa Roho; nĩgũkorwo ũhoru ùrĩa mwandĩke nĩ kũũraga ũragaga, no Roho aheanaga muoyo.

Rĩri wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Kĩerũ

⁷ Na rĩrĩ, angĩkorwo ùtungata ùrĩa wa tene, ùrĩa wandĩkitwo na ndemwa ihengere-inĩ cia mahiga, wokire ũrĩ na rĩri, o nginya andũ a Isiraeli makĩremwo nĩgũikara marorete ũthiũ wa Musa tondũ wa ùrĩa warĩ na rĩri, o na gũtuĩka rĩri ùcio nĩwathiraga-rĩ, ⁸ githĩ ùtungata wa Roho to ùgĩkorwo ũkĩrĩ na rĩri makĩria? ⁹ Angĩkorwo ùtungata ùrĩa ùtuaga andũ ehia nĩ ũrĩ rĩri-rĩ, githĩ ùtungata ùrĩa ùrehaga ùthingu ùthingu gĩgĩkorwo ũrĩ na rĩri makĩria! ¹⁰ Nĩgũkorwo ũhoru ùrĩa warĩ na rĩri mbere, rĩu ndũrĩ na rĩri ũkĩringithanio na rĩri ùcio ùngĩ ũũkĩrĩte. ¹¹ Na angĩkorwo ũhoru ùcio wathiraga wokire na rĩri-rĩ, ùcio ùngĩ wa gũtũra ndũngĩgĩkorwo na rĩri makĩria!

¹² Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, twaragia ũhoru tũmĩrĩrie mũno, nĩ ùndũ wa kũrĩgĩrĩro kũ. ¹³ Ithuĩ tũtitariĩ ta Musa, ùrĩa wehumbagĩra ũthiũ na gĩtambaya nĩguo agirĩrĩrie andũ a Isiraeli gũcũthĩrĩria ũthiũ wake rĩria ũkengi ùcio wathiraga. ¹⁴ No rĩrĩ, meciiria mao nĩmaritirio, nĩgũkorwo nginya ùmũthĩ gĩtambaya o kũ gĩkoragwo o ho hĩndĩ rĩria kĩrĩkanĩro kũ gĩkũrũ kĩa gĩgũthomwo. Gĩtambaya kũ gĩrĩrĩ kĩaherio, tondũ

kīheragio nī ūndū wa gwītīkia Kristū. ¹⁵ O na nginya ūmūthī rīrīa watho wa Musa ūgūthomwo-rī, gītambaya kīu no kīhumbagīra ngoro ciao. ¹⁶ No rīrīa rīothe mūdū o na ū agarūrūkīra Mwathani-rī, gītambaya kīu nīkīheragio. ¹⁷ Na rīrī, Mwathani nīwe Roho, na harīa Roho wa Mwathani arī, hau nī harī na wīyathi. ¹⁸ Na ithuī ithuothe arīa tūtahumbīrīte mothiū maitū, nītūhenahenagia riiri wa Mwathani ta tūrī icicio, na nītūgarūrāgawo nīguo tūhaanane nake tūrī na riiri wa gūtūūra ūrīa ūthiiga o ūkīongererekaga, o uumīte kūrī Mwathani, ūrīa arī we Roho.

4

Igīna thīnī wa Nyūngū cia Rīumba

¹ Tondū ūcio, kuona atī nī tūrī na ūtungata ūcio nī ūndū wa tha cia Ngai-rī, tūtūragwo nī hinya. ² No ithuī nītūreganīte na mīthūire ya hitho na ya thoni; ithuī tūtīthiiga na mīthūire ya wara na tūtītukanagia kiugo kīa Ngai na maheeni. Handū ha ūguo-rī, nī ūhorō wa ma tūheanaga hatarī ūndū tūkuongerera, na tūrī mbere ya Ngai, nītūgeragia gūtūma thamiri cia o mūdū itwītīkīre. ³ O na angīkorwo ūhorō witū ūrīa tūhunjagia nīmūhumbīre-rī, ūhumbīrītūwo kūrī arīa maroora. ⁴ Nayo ngai ya mahinda maya, nītūmīte meciiria ma andū arīa matetīkītie matumane, nīgeetha matigathererwo nī ūtheri wa ūhorō-ūrīa-Mwega wa riiri wa Kristū, o we ūrīa arī we mūhaanīre wa Ngai. ⁵ Nīgūkorwo tī ūhorō witū ithuī ene tūhunjagia, no tūhunjagia Jesū Kristū arī we Mwathani, na ithuī tūrī ndungata cianyu nī ūndū wa Jesū. ⁶ Tondū Ngai ūrīa woigire, “Ūtheri nīware nduma-inī,” nīwe watūmire ūtheri wake ware ngoro-inī ciitū nīguo tūheo ūtheri wa kūmenyithagia andū riiri wa Ngai ūcio wonekaga ūthiū-inī wa Kristū.

⁷ No rīrī, ithuī tūkuuīte kīgīna kīu tūhaana ta tūrī na nyūngū cia rīumba* nīgeetha kūmenyeke atī ūhoti ūyū mūnene uumīte kūrī Ngai no nduumaga kūrī ithuī. ⁸ Ithuī tūhatīkītū mūno na mīena yothe, no tūtīhehenjetwo; nītūrīgītūwo nī wa gwīka, no tūtīkūite ngoro; ⁹ na nītūnyariirītūwo, no tūtītiganīrio; nītūrūndītūwo, no tūtīniinītūwo. ¹⁰ Hīndī ciothe tūkoragwo tūkuuīte gīkuū kīa Jesū na mūrī iitū, nīguo muoyo wa Jesū o naguo ūguūranagīrio thīnī wa mūrī iitū. ¹¹ Nīgūkorwo ithuī arīa tūrī muoyo tūtūire tūneanagwo gīkuū-inī nī ūndū wa Jesū, nīgeetha muoyo wake ūguūranagīrio thīnī wa mūrī ino iitū ikuuaga. ¹² Nī ūndū wa ūguo-rī, gīkuū kīrutaga wīra thīnī witū, no muoyo ūkaruta wīra thīnī wanyu.

¹³ Nī kwandīkītūwo atīrī: “Tondū nīndetīkīrie; nīkīo ndaaririe.” Nī ūndū wa roho o ro ūcio wa wītīkio-rī, o na ithuī nītūwītīkītie na nī ūndū ūcio tūkaaria, ¹⁴ tondū nītūū atī ūrīa wariūkīrie Mwathani Jesū kuuma kūrī arīa akuū, o na ithuī niagatūrīkia hamwe na Jesū, na atūrūgamie mbere yake hamwe na inyuī. ¹⁵ Maūndū maya mothe nīmākūmūguna, nīgeetha wega ūrīa ūrakinyīrīra andū aingī makīria ūtūme ngaatho ciyūrīre nīgeetha Ngai agoocagwo.

¹⁶ Tondū ūcio tūtūragwo nī hinya. O na gūtūika mwena wa nja nītūrathīrīrīkīra, no mūdū wa thīnī nī kwērūhio erūhagio o mūthenya. ¹⁷ Nīgūkorwo mathīna maitū mahūthū na ma ihinda inini maratūma tūreherwo riiri ūmakīrīte wa tene na tene. ¹⁸ Nī ūndū ūcio, tūtīcūthagīrīria kīrīa kīroneka, no tūcūthagīrīria kīrīa gītonekaga. Nīgūkorwo kīrīa kīonekaga nī gīa kahinda, no kīrīa gītonekaga nī gīa gūtūūra tene na tene.

5

Mūciī witū wa Igūrū

¹ Na rīrī, nītūū atī hema ino ya gūkū thī, ino tūtūragwa thīnī wayo, īngītharūrīo-rī, nī tūrī na nyūmba īngī yumīte kūrī Ngai, nyūmba itaakītūwo na moko ma andū, ya gūtūūra tene na tene īrī kūu igūrū. ² Rīu nītūcaayaga, tūkūrīragīria kūhumbwo na nyūmba īyo īngī iitū ya kuuma igūrū, ³ tondū twahumbwo ūguo tūtīgakorwo tūrī njaga. ⁴ Nīgūkorwo rīrīa rīothe tūrī thīnī wa hema ino-rī, nītūcaayaga na tūkarītūhīrwo, tondū tūtīendaga kwaūrwo, no twendaga tūhumbwo na mwīrī ūcio witū wa kuuma igūrū, nīgeetha mwīrī ūyū wa gūkua ūmerio nī muoyo. ⁵ Na rīrī, Ngai nīwe ūtūmbīte nī ūndū wa gītūmi kīu kūmbe, na nīatūheete Roho arī ta mwīhoko wa kūrūgamīrīra maūndū marīa magooka.

⁶ Tondū ūcio tūkaraga hīndī ciothe tūrī na ūmūrīru, tūkīmenyaga atī rīrīa rīothe tūkaraga thīnī wa mwīrī taarī guo mūciī witū, tūkaraga tūrīaihanīrīrie na Mwathani. ⁷ Tūtūragwo nī ūndū wa gwītīkia, no tūtītūragwo nī ūndū wa kuona na maitū.

* 4:7 Mīthithū yahithagio thīnī wa nyūngū cia rīumba.

⁸ Nguuga atĩrĩ, nĩ tũrĩ na ũmĩrĩru atĩ ũndũ ũrĩa tũngĩenda nĩ tũkorwo tũtarĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ, no tũkorwo tũrĩ mũciĩ hamwe na Mwathani. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtũgeragia na kĩyo muoroto witũ ũtuĩke wa kũmũkenia, twakorwo tũrĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ witũ o na kana twakorwo tuumĩte thĩnĩ waguo. ¹⁰ Nĩgũkorwo no nginya ithuothe tũkaarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira gĩa Kristũ, nĩguo o mũndũ akaaheo kĩrĩa kĩmwagĩrĩre kũringana na maũndũ marĩa aneka arĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ, marĩ mega kana marĩ mooru.

Ūtungata wa Ūiguithanio

¹¹ Kuona atĩ nĩtũmenyete ũrĩa Mwathani aagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩrwo-rĩ, nĩkĩo tũgeragia kũringĩrĩria andũ. Ūrĩa tũtarĩ nĩ ũndũ ũikaine wega nĩ Ngai, na nĩngwĩhoka atĩ o na nĩũikaine wega ngoro-inĩ cianyu. ¹² Tikũgeria tũrageria kwĩgaathĩrĩria harĩ inyuĩ ringĩ, no nĩ mweke tũramũhe wa kwĩraha nĩ ũndũ witũ, nĩguo mũhotage gũcookeria arĩa merahaga na maũndũ marĩa monagwo na maitho gũkĩra marĩa marĩ ngoro-inĩ. ¹³ Tũngĩkorwo nĩkũgũrũka tũgũrũkite-rĩ, tũgũrũkite nĩ ũndũ wa Ngai; na tũngĩkorwo meciĩria maitũ nĩ mega-rĩ, tũhaana ũguo nĩ ũndũ wanyu. ¹⁴ Nĩgũkorwo wendo wa Kristũ nĩguo ũtũringagĩrĩria, tondũ nĩtũmenyete wega atĩ mũndũ ũmwe nĩwe wakuire nĩ ũndũ wa andũ othe, na nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ othe nĩmakuire. ¹⁵ Nake aakuire nĩ ũndũ wa andũ othe, nĩgeetha arĩa matũũraga muoyo matigacooke gũtũũra muoyo nĩ ũndũ wao ene, no matũũre nĩ ũndũ wa ũcio wakuire nĩ ũndũ wao na agĩcooka akĩrĩũka.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kuuma rĩu tũtigũcooka gũtua ũhoro wa mũndũ na nĩjira ya kĩmwĩrĩ. O na gwatuĩka kũrĩ hĩndĩ tuonaga Kristũ na nĩjira ũyo-rĩ, rĩu tũtũikaga ũguo. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wothe angĩkorwo arĩ thĩnĩ wa Kristũ-rĩ, niatuĩkite kũmbe kĩerũ; maũndũ ma tene nĩmathĩrĩte, nĩmookĩte mangĩ merũ! ¹⁸ Maũndũ maya mothe moimaga kũrĩ Ngai, ũrĩa watũiguithanirie nake we mwene thĩnĩ wa Kristũ, na agĩtũhe ũtungata ũcio wa ũiguithanio: ¹⁹ atĩrĩ, Ngai arĩ thĩnĩ wa Kristũ nĩwe wĩguithanagĩria thĩ kũrĩ we mwene, ategũtarĩra andũ mehia mao. Nake nĩatwĩhokeire ndũmĩrĩrĩ ũyo ya ũiguithanio. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ithuĩ tũrĩ abarũthi matũmĩtwo a kwarĩrĩria Kristũ, o taarĩ Ngai ũrathaitana na tũnua twitũ. Twamũthaita handũ-inĩ ha Kristũ atĩrĩ: Ītĩkĩrai kũiguithanio na Ngai. ²¹ Ngai nĩatũmĩre ũcio ũtaarĩ na wĩhia atuĩke mwĩhia nĩ ũndũ witũ, nĩgeetha thĩnĩ wake tũtuĩke ũthingu wa Ngai.

6

¹ Tondũ tũrĩ aruti a wĩra hamwe na Ngai-rĩ, nĩtũkũmũringĩrĩria mũtikae kwamũkĩra wega wa Ngai o ũguo tũhũ. ² Nĩgũkorwo ekuuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ya gwĩtĩkĩrĩka-rĩ, nĩndagũthĩkĩrĩrie, naguo mũthenya wa kũhonokanio-rĩ, nĩndagũteithirie.” Atĩrĩrĩ-i, rĩrĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩa gwĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai, naguo ũyũ nĩguo mũthenya wa kũhonokanio.

Mũtũũrĩre Mũritũ wa Paũlũ

³ Ithuĩ-rĩ, tũtĩtũmaga hagĩe na ũndũ ũngĩhĩnga mũndũ nĩguo ũtungata witũ ndũkonerwo mahĩtia. ⁴ Aca, ithuĩ tũrĩ ta ndungata cia Ngai nĩtwĩgathagĩrĩria maũndũ-inĩ mothe: nĩ ũndũ wa kũmũrĩria maũndũ maingĩ; na gũkĩrĩrĩria mathĩina na moritũ, na mĩtangĩko; ⁵ na ũndũ wa kũhũũrwo, na kuohwo njeera, na kũreherwo ngũ; na kũruta wĩra mũritũ, na kũũrwo nĩ toro ũtukũ, na ng'aragu; ⁶ ningĩ nĩ ũndũ wa gũtũũra na ũthingu, na ũtaũku, na gũkĩrĩrĩria, na gũtugana thĩnĩ wa Roho Mũtheru, na kũgĩa na wendani ũtarĩ na ũhĩnga; ⁷ o na kwaria ũhoro wa ma, na gũkorwo tũrĩ na hinya wa Ngai; nĩgũkorwo tũnyũitĩe indo cia mbaara cia ũthingu guoko-inĩ kwa ũrĩo na kwa ũmotho; ⁸ rĩmwe tũheagwo gĩtũo, na rĩrĩa rĩngĩ tũgaconorwo, rĩmwe tũgacuukĩrwo maũndũ mooru na rĩngĩ mega; ningĩ o na tũrĩ andũ a ma, tũgatuuo a maheeni; ⁹ rĩmwe tũgatuuo nĩtũũikaine, no rĩrĩa rĩngĩ tũgatuuo ta tũtoĩkaine; ningĩ tũkaahaana ta tũraakua, no tũrĩ o muoyo; tũhũũragwo, no tũtũũragwo; ¹⁰ o na tũngĩonwo ta tũrĩ na kĩa, ithuĩ tũkoragwo tũkenete hĩndĩ ciothe; tuonekaga tũrĩ athĩnĩ, no nĩtũtuaga andũ aingĩ itonga; tũtuagwo ta tũtarĩ kĩndũ, no indo ciothe nĩ ciitũ.

¹¹ Akorinitho aya, tũramwarĩria hatarĩ ũndũ tũkũmũhitha, na tũkamũhingũrĩra ngoro ciitũ biũ. ¹² Ithuĩ nĩtũmuonetie wendo witũ kũna no inyuĩ mũtĩratuonia wendo wanyu. ¹³ O ta ũguo tũmwĩkite-rĩ, ndĩramwarĩria ta ciana ciakwa, o na inyuĩ hingũrai ngoro cianyu biũ.

Mũtikoohanio na arĩa Matetĩkĩtie

¹⁴ Mũtikae kuohanio na arĩa matetĩkĩtie ta mwĩkĩrĩtwo icooki rĩmwe nao. Tondũ-rĩ, ũthingu na waganu ingĩgwatanĩra atĩa? Kana ũtheri na nduma-rĩ, ingĩgĩa na ngwatanĩro irĩkũ? ¹⁵ Kristũ na Belial-rĩ, marĩ na ũguano ũrĩkũ? Nake mũndũ ũrĩa

witikitie na ūria ūtetikitie-rī, marī na ngwatanīro ĩrīkū? ¹⁶ Hekarū ya Ngai yakihota afa kūguana na mīhianano? Nīgūkorwo ithuī nī ithuī hekarū ya Ngai ūria ūrī muoyo. O ta ūria Ngai oigite atīrī: “Nīndīrītūuranagia nao, na njeerage gatagatī-inī kao, ndūike Ngai wao, nao matūike andū akwa.”

¹⁷ “Nī ūndū ūcio-rī, umai kūrī o
na mwīyamūranie nao,
ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

Mūtīkahutie kīndū kīrī thaahu,
na nī nīngūmwamūkīra.”

¹⁸ “Nīngūtūika Ithe wanyu,
na inyuī mūtūike ariū akwa na aarī akwa,
ūguo nīguo Mwathani-Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

7

¹ Arata akwa endwa, kuona atī nītūwīrīrwo maūndū macio-rī, nītūwītherie, tūtīgane na ūndū o wothē ūria ūthūkagia mūndū mwīrī na roho, na tūhingagie ūhorō wa ūtheru nī ūndū wa gwītīgīra Ngai.

Gīkeno kīa Paūlū

² Atīrīrī, tūhei handū ngoro-inī cianyu. Tūtīrī mūndū o na ūrīkū tūhītīrie, na tūtīrī mūndū o na ūrīkū tūhūkītie, na gūtīrī mūndū o na ūrīkū tūhīnyīrīrie.

³ Ndiroiga ūguo nīguo ndīmūtūire; nīnjūgīte rīngī atī mūrī na handū thīnī wa ngoro ciitū, kuona atī tūgūtūura muoyo kana tūkuanire na inyuī. ⁴ Ndī na ūmīrīru mūnene ngīmwarīria; nīndīrahaga mūno nī ūndū wanyu. Mathīna-inī maitū mothe, nīngoragwo nyūmīrīrie mūno, na gīkeno gīakwa gīgakīrīria.

⁵ Nīgūkorwo rīria twakinyire Makedonia, mwīrī ūyū witū ndwagīire na kīhurūko, no gūthūnio twathūnagio o harīa hothe twathūaga; kūu nja kwarī na ngū, na ngoro-inī ciitū twarī na guoya. ⁶ No Ngai ūria ūhooragīria ariā makuīte ngoro, nīatūhoorerīrie nī ūndū wa gūūka gwa Tito, ⁷ na to ūndū wa gūūka gwake gwīki, no nīngī nī ūndū wa ūhoorerania ūria mwamūheete. Nīatūheire ūhorō wa ūria mwendaga kūnyona, na kīeha kīnene kīria mūrī nakīo, o na ūria mwītangaga mūno nī ūndū wakwa; nī ūndū ūcio gīkeno gīakwa gīkīongerereka gūkīra mbere.

⁸ O na ingīkorwo nīndatūmire mūgīe na kīeha nī ūndū wa marūa makwa-rī, ndīkwīrīra. O na gūkorwo kūrī hīndī nderīrīrie nī ūndū ūcio-rī, nguona atī marūa makwa nīmamūguithīrie kīeha, no nī gwa kahīnda o kanīnī, ⁹ no rīu ndī na gīkeno, tī tondu nīmwaiguithīrio kīeha, no nī tondu kīeha kīanyu nīgīatūmire mūhere. Nīgūkorwo mwagīire na kīeha o ta ūria Ngai endaga, na nī ūndū ūcio ithuī tūtīrī ūndū mūūru o na ūmwe twamwīkire. ¹⁰ Kīeha kīria kīumanīte kūrī Ngai kīrehaga ūhorō wa kūhera kūrīa gūtūmaga andū mahonoke, na gūtīrī wīrīraga gwīka ūguo, no kīeha kīa maūndū ma thī kīrehaga gīkuū. ¹¹ Atīrīrī, ta kīonei kīeha kīu kīumanīte na Ngai kīria gīciarīte thīnī wanyu: nīgītūmīte mūgīe na kīyo kīnene, o na wendo mūnene wa gwīkūūra, na gwakanwo nī ngoro, na kīmako, na kwīrīrīria kūnene, na kwīrūmbūiya, o na wetereri wa kuona atī kīhooito nīkīahīngio. Maūndū-inī mothe-rī, nīmwīonanītie inyuī ene atī mūtīrī na ūcuuke ūndū-inī ūyū. ¹² Nī ūndū ūcio, o na gwatūika nīndamwandīkīre marūa-rī, ndīamaandīkīre nī ūndū wa mūndū ūria wehītīe, kana nī ūndū wa ūria wahītīirio, no nīgeetha mūhote kūmenya inyuī ene mūrī mbere ya Ngai ūria mwīheanīte nī ūndū witū. ¹³ Maūndū maya mothe-rī, nīmo matūmīte tūmīrīrio.

O ūndū ūmwe na kūmīrīrio gwītū-rī, makīria nītūwakenire nī ūndū wa kuona ūria Tito aakenete, tondu roho wake nīwekīrītūo hinya nī inyuī inyothe. ¹⁴ Nīnderahīire Tito nī ūndū wanyu, na inyuī mūtīanjōnore. No o ta ūria maūndū mothe marīa twamwīrīrie maarī ma ma-rī, noguo kwīraha gwītū nī ūndū wanyu harī Tito o nakuo gūtūkīte ūhorō wa ma. ¹⁵ Naguo wendo ūria amwendete naguo nūkīrīrīrie kūneneha aarīrīkana ūria inyothe mwaathīkīre, na ūria mwamwamūkīrīrie mūrī na gwītīgīra na kūinaina. ¹⁶ Ndī na gīkeno tondu rīu ndī na mwīhoko mūkīnyanīru thīnī wanyu.

8

Gwīkīra Hinya Ūhorō wa Ūtaana

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, nītūkwenda mūmenye ūhorō wa Wega wa Ngai ūria aheanīte makanītha-inī ma Makedonia. ² Hīndī ĩria andū acio maagerīrio na magerio manene-rī, gīkeno kīao kīnene na ūthīnī wao mūkīru nīciatūmire maingīhīrwo nī ūtaana mūnene. ³ Nīgūkorwo nī ndī mūira atī maaheanire indo o ta ūria maahotire,

o na makĩruta makĩria ma ũria mang'ahotire, nĩ ũndũ wa kwĩyendera kwao. ⁴ Nao magitũthaiha na hinya mũno metikĩrio kũgwatanĩra ũhoro-inĩ wa gũteithia andũ arĩa aamũre. ⁵ Magĩka ũndũ ũcio matiaiwĩkire ta ũria twerĩgĩrĩre, no maambire kwĩheana o ene kũrĩ Mwathani o na kũrĩ ithuĩ, kũringana na ũria Ngai endete. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwarĩngĩrĩre Tito, kuona atĩ nĩwe wambĩrĩrĩre ũndũ ũcio, atuĩke wa kũrĩkia ũndũ ũcio wa ũtugi wanyu. ⁷ O ta ũria mũgaacagĩra harĩ maũndũ mothe, nĩmo gwĩtĩkia, na ũhoro wa kwaria, na wa ũmenyo, na thĩnĩ wa kĩyo gĩkinyanĩru, o na wa wendo wanyu harĩ ithuĩ-rĩ, kĩngĩhieĩ wega ũyũ wa gũtugana o nago.

⁸ Ti kũmwatha ndĩramwatha, no ndĩrenda kũgeria wendani wanyu, nyone ũria ũrĩ wa ma ngũgerekania na kĩyo kĩa andũ arĩa angĩ. ⁹ Nĩgũkorwo nĩmũũ ũhoro wa wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ atĩ, o na gũtuĩka aarĩ gĩtonga, nĩatuĩkire mũthĩni nĩ ũndũ wanyu, nĩgeetha inyuĩ mũtuĩke itonga na ũndũ wa ũria aathĩnĩkĩte.

¹⁰ Ha ũhoro ũyũ-rĩ, mataaro makwa ma ũndũ ũria ũmwagĩrĩre makĩria nĩ atĩrĩ: Mwaka ũcio ũrathirire nĩ inyuĩ mwarĩ a mbera, na to ũndũ wa kũheana gwĩki, no o na nĩ ũndũ wa kwĩrĩrĩria gwĩka ũguo. ¹¹ Rĩu-rĩ, kĩrĩkieĩ wĩra ũcio, nĩgeetha kĩyo kĩanyu kĩa wendo wa gwĩka ũguo kũganane na kũrĩkia kwanyu kwa ũndũ ũcio, kũringana na kĩrĩa mũrĩ nakĩo. ¹² Mũndũ angĩkorwo arĩ na wendo, kĩheo kũ nĩgĩtikĩrĩku kũringana na ũria mũndũ arĩ na indo, ti kũringana na ũria aciagĩte.

¹³ Kwĩrĩrĩria gwitũ ti amwe mahũthĩrio mũrigo na inyuĩ mũhinyĩrĩrio, no nĩgeetha andũ othe maigananio. ¹⁴ Ihinda rĩrĩ mũngĩhĩtie indo-rĩ, nĩgũteithia wagi wao, nĩgeetha rĩrĩa magaaakorwo na indo o nao magaaateithia wagi wanyu. Hĩndĩ ĩyo andũ othe nĩmakaigananio, ¹⁵ o ta ũria kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Mũndũ ũria wonganĩtie nyingĩ, ndarĩ kĩndũ aatĩgĩrio; nake ũria wonganirie nini, ndarĩ kĩndũ aagire."

Tito Gũtũmwo Korinitho

¹⁶ Nĩngũcookeria Ngai ngaatho, ũria wekĩrĩre ngoro-inĩ ya Tito ũhoro wa kũmũrũmbũiya o ta ũria nĩ ndĩ na ũhoro ũcio. ¹⁷ Nĩgũkorwo Tito to mathaithana maitũ aamũkĩrĩre, no nĩegũũka kũrĩ inyuĩ arĩ na kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa kwĩyendera gwake. ¹⁸ O na nĩtũgũtũma Tito marĩ hamwe na mũrũ wa Ithe witũ ũria ũrĩ na ngumo njega makanitha-inĩ mothe nĩ ũndũ wa ũria atungatagĩra ũhoro-ũria-Mwega. ¹⁹ Makĩria ma ũguo, nĩwe wathuurirwo nĩ makanitha nĩguo atwarane na ithuĩ ũhoro-inĩ wa mũhothi ũcio wa ũtaana, o ũcio tũrutagĩra wĩra nĩguo tũgoocithie Mwathani we mwene, na tuonanie kĩyo kĩrĩa tũrĩ nakĩo gĩa kwenda gũteithia. ²⁰ Nĩtũrageria mũno kweherera ũndũ o wothe ũngĩtũma tũrutwo mahĩtia rĩrĩa tũkũramata kĩheo gĩkĩ kĩheanĩtwo na ũtaana. ²¹ Nĩgũkorwo nĩtũrerutanĩria gwĩka maũndũ marĩa mang'ionwo magĩrĩre mbera ya Mwathani, na to harĩ we wiki, no o na nĩngĩ monwo marĩ magĩrĩru nĩ andũ o nao.

²² Nĩngĩ hamwe nao, nĩtũgũtũma mũrũ wa Ithe witũ ũngĩ, ũria tuonete maita maingĩ na njĩra nyingĩ atĩ arĩ na kĩyo, o na arĩ nakĩo makĩria nĩ ũndũ wa mwĩhoko wake mũnene harĩ inyuĩ. ²³ Nago ũhoro wa Tito-rĩ, nĩ mũthiritũ wakwa ũria tũrutithanagia wĩra nake nĩ ũndũ wanyu; na ha ũhoro ũkonĩ arĩ a Ithe witũ-rĩ, o nĩ atũmwo a makanitha na monanagia ũgooci wa Kristũ. ²⁴ Tondũ ũcio oniai andũ acio ũira wa wendani wanyu, na gĩtũmi kĩrĩa gĩtũmaga twĩrahe nĩ ũndũ wanyu nĩguo makanitha mone ũndũ ũcio.

9

¹ Na rĩrĩ, ndikuona harĩ bata ndĩmwandĩkĩre ũhoro wa ũteithio ũria wagĩrĩre kũheo andũ arĩa aamũre. ² Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ kĩyo kĩanyu gĩa kwenda gũteithia, na nĩngoretwo ngĩrahĩra ũndũ ũcio kũrĩ andũ a Makedonia, ngameera atĩ kuuma mwaka ũcio ũrathirire, inyuĩ andũ a Akaiia mũtũire mwĩhaarĩrĩre kũheana; na kĩyo kũ kĩanyu nĩkĩo kĩarahũrĩte aingĩ ao. ³ No nĩngũtũma arĩ a Ithe witũ nĩguo kwĩraha gwitũ nĩ ũndũ wanyu ũhoro-inĩ ũyũ wa mũhothi gũtigatũke gwa tũhũ, no mũgaakorwo mwĩhaarĩrĩre, o ta ũria ndoigire atĩ nĩmwĩharĩrĩre. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe a Makedonia mangĩrehane na nĩ makore mũtehaarĩrĩre-rĩ, ithuĩ, o na tũtekũmũgweta-rĩ, nĩtũgaaconoka nĩ ũndũ wa ũguo tũmwĩhokeete. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, nĩndĩronire arĩ wega gũthaiha arĩ a Ithe witũ maambe mamũceerere ihinda rĩu rĩtanakinya, nĩguo marĩkĩrĩre mĩbango ya kĩheo kĩa ũtaana kĩrĩa mweranĩre. Hĩndĩ ĩyo kĩheo kũ nĩgĩgakorwo kĩrĩ ho, na kĩheanĩtwo na kwĩyendera, no ti na kũringĩrĩrio.

Kũhaanda na ũtaana

⁶ Ririkanai ũũ: Mũndũ ũria ũhaandaga tũnini akaagetha o tũnini, nake ũria ũhaandaga nyingĩ akaagetha nyingĩ. ⁷ O mũndũ aagĩrĩrwo nĩkũheana kĩrĩa atuĩte na ngoro yake nĩekũheana, na ndakaheane atekwenda kana taarĩ kũringĩrĩrio,

nīgūkorwo Ngai endaga mündū ūria ūheanaga akenete. ⁸ Nake Ngai arī na ūhoti wa gūtūma mūngīhīrwo nī maündū mothe ma wega wake, nīguo maündū-inī mothe na mahinda-inī mothe, mūkoragwo na kīria gīothe mūbatarītio nīkīo, nīguo mūkoragwo mūngīhītīe indo cia kūruta wīra o wothe mwega. ⁹ O ta ūria kwandīkītwo atīrī:

“Nīahurunjīte iheo ciake akahe andū arīa athīni;
ūthingu wake ūtūruga nginya tene na tene.”

¹⁰ Na rīrī, ūria ūheaga mūhandi mbeū na akamūhe irio cia kūrīa, nīarīmūheaga mbeū cia kūhaanda, na atūme cingīhe, na ongerere magetha ma ūthingu wanyu. ¹¹ Na inyuī nīmūrītongagio na njīra ciothe nīguo mūheanage na ūtaana hīndī ciothe, naguo ūtaana wanyu, nī ūndū wa wīra witū, ūtūmage Ngai acookagīrio ngaatho.

¹² Ūteithio ūyū mūruruta ti kuuga atī no andū a Ngai mūrāhngīria mabata mao, no nūtūmaga Ngai acookagīrio ngaatho na njīra nyingī. ¹³ Na tondū wa ūtungata ūcio mwīonanīte naguo ūria mūhaana-rī, andū nīmarīgooocaga Ngai nī ūndū wa ūria mwathīkīre Ūhoro-ūria-Mwega wa Kristū ūria muumbūruga atī nīmūwītīkītīe-rī, na nī ūndū wa ūtaana wanyu wakūgwatanīra nao o na wakūgwatanīra na andū arīa angī othe. ¹⁴ Na rīrīa mekūmūhoera, ngoro ciao nīmūwīciiragia, tondū wa ūria wega wa Ngai ūria inyuī mūheetwo ūkīrīrīrie kūngīha. ¹⁵ Ngai arocookerio ngaatho nī ūndū wa kīheo gīake kīria gītangiugīka na ciugo ūria gītariī!

10

Paülū Gūteera Ūtungata Wake

¹ Nī Paülū nīdamūthaitha nī ūndū wa ūria Kristū arī mūhooreri na mūcaayanīri, o nī ngoragwo na guoya rīrīa ndī na inyuī, no ngakorwo na ūcamba rīrīa itarī na inyuī! ² Nīdamūthaitha mūtikanatūme rīrīa ngooka ngaakorwo na ūcamba ta ūria njīrīgīrīre gūkorwo naguo nī ūndū wa andū amwe arīa meciiragia atī mūtūrīre ūria tūtūruga naguo nī wa gūkū thī. ³ Nīgūkorwo o na gūtūka tūtūruga thī īno, tūtūruga mbaara ta ūria andū a thī marūaga. ⁴ Matharaita marīa tūrūaga namo ti ma thī īno, no nī marīa marī na hinya wa Ngai wa kūmomora ciīgītīro cia hinya. ⁵ Nītūmomoraga ngarari, na ūndū o wothe wa mwītūgīrio wa ngoro ūria ūngīgīrīria ūhoro wa kūmenya Ngai, na tūgataha meciiria o mothe nīguo matūike mīguate ya gwathīkagīra Kristū. ⁶ Na nītūhaarīrie kūherithia gīiko o gīothe kīa ūremi, rīria mūgaakorwo mūtūkīte a gwathīka biū.

⁷ Inyuī mūrurora maündū o igūrū. Mündū o wothe angīkorwo arī na ma atī nī wa Kristū-rī, aagīrīre eciirie o rīngī atī o na ithuī tūrī a Kristū o ta ūria o nake arī wake. ⁸ No kuoneke ta ndīreraha mūno nī ūndū wa ūhoti ūria Mwathani aatūheire. No rīrī, ūhoti witū nī wa kūmuongerera hinya na ti wa kūmūhinyīrīria. Nī ūndū ūcio ndīngīconoka nī ūndū wa gwīka ūguo. ⁹ Ndikwenda kuonwo ta ndīrenda kūmūmakia na marūa makwa. ¹⁰ Nīgūkorwo andū amwe moigaga atīrī, “Marūa make marī na ūritū mūngī, na marī na hinya, no rīrīa arī hamwe na ithuī-rī, ti mündū ūngītīka, nayo mīario yake nī ya tūhū.” ¹¹ Andū ta acio magīrīrwo nīkūmenya atī o ūria ūhoro witū ūkoragwo ūrī marūa-inī maitū rīrīa tūtariī ho-rī, ūguo noguo tūkoragwo tūhaana tūgīka maündū rīrīa tūrī ho.

¹² Tūtīgeragia kwīganania kana kwīgerekania na amwe arīa megathagīrīria. Rīrīa megwīthima na arīa mahaana tao, na makegerekania na arīa matariī tao-rī, matirī ūndū mooī. ¹³ No ithuī-rī, tūtīngīraha makīria ma ūria kwagīrīre, no tūkwīraha kūringana na gīcunjī kīa wīra ūria Ngai atūheete, o na inyuī mūrī gīcunjī kīa wīra ūcio witū. ¹⁴ Tūtīreraha gūkīra ūria kwagīrīre, ta ūria kūngīrī korwo tūtīokire kūrī inyuī, nīgūkorwo nī ithuī twamūkinyīre na Ūhoro-ūria-Mwega wa Kristū. ¹⁵ O na tūtīrahaga gūkīra ūria kwagīrīre nī ūndū wa wīra mūrute nī andū angī. Ūndū ūria twīgīrīre nī atī, o ūria wītīkio wanyu ūrathī na mbere gūkūra, nakio gīcunjī kīria tūrī nakio thīnī wanyu nīgīkwarama mūno, ¹⁶ nīgeetha tūhote kūhunjia Ūhoro-ūria-Mwega ng’ongo irī irī mbere ya kwanyu. Nīgūkorwo tūtīkwenda kwīraha nī ūndū wa wīra ūrutītūwo rūgongo rūngī nī mündū ūngī. ¹⁷ No rīrī, “Mündū ūria ūkwīraha, nīerahage thīnī wa Mwathani.” ¹⁸ Nīgūkorwo mündū ūria wīgaathagīrīria tiwe wonagwo arī mwega, no nī ūria Mwathani agathagīrīria.

11

Paülū na Atūmwo a Maheeni

¹ Nīngwīhoka nīmūgūkīrīrīria ūrimū ūria mūnini ndī naguo; ndamūthaitha mūngīrīrīrie. ² Nīndīraigua ūiru nī ūndū wanyu, ūiru uumanīte na ūngai.

Ndamwĩrĩre o mũthuuri ũmwe, na nĩwe Kristũ, nĩgeetha ngaamũneana kũrĩ we mũrĩ ta mũrĩtu gathirange. ³No ndĩ na guoya gũtigatuĩke aĩ meciĩria manyu no maturuuriio mũtiganĩrie ũgima na ũtheru wa kwĩrutĩra Kristũ, o ta ũrĩa Hawa aaheenekire nĩ nyoka na wara wayo. ⁴Inyuĩ nĩmwamũkagĩra ũhoru ũngĩ mũkenete, mũndũ o wothe angĩmũhunjĩria ũhoru wa Jesũ ũngĩ tĩga Jesũ ũrĩa twamũhunjĩrie, kana mũngĩamũkĩra roho ũngĩ tĩga Roho ũrĩa mwamũkĩrĩre, o na kana mũgetũkia ũhoru-mwega ũngĩ tĩga ũrĩa mwetũkĩrie. ⁵No ndigwĩciĩria aĩ ndĩ mũnini o na hanini kũrĩ “atũmwo acio anene.” ⁶No ngorwo itarĩ mũrute ũhoru-inĩ wa kwaria, no ndĩ na ũmenyo. Nĩtũmũmenyithĩtie maũndũ maya wega na njĩra ciothe.

⁷Hĩhi nĩ kwĩhia ndeehirie nĩ kwĩnyĩhia nĩguo ndĩmũtũgĩrie inyuĩ na ũndũ wa kũmũhunjĩria ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai hatarĩ irĩhi? ⁸Nĩgũtunya ndaatunyaga makanitha mangĩ ngĩamũkĩra ũteithio kuuma kũrĩ o nĩguo hote kũmũtungata. ⁹Na hĩndĩ irĩa ndaarĩ na inyuĩ, ndabatario nĩ kĩndũ-rĩ, ndiatũkaga mũrĩgo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo arĩũ na aarĩ a Ithe witũ moka kuuma Makedonia nĩmaheire indo cia kũigana mabataro makwa. Nĩndĩgĩrĩrĩrie ndĩgatuĩke mũrĩgo kũrĩ inyuĩ na njĩra o yotho, na nĩngũthĩĩ na mbere gwĩka ũguo. ¹⁰Tĩ-itherũ o ta ũrĩa ũhoru wa ma wa Kristũ ũrĩ thĩĩni wakwa, gũtirĩ mũndũ o na ũ thĩĩni wa ng’ongo cia Akaiia ũngĩngĩria ndĩrahe ũguo. ¹¹Nĩ kĩĩ gĩatũma njuge ũguo? Nĩ tondũ ndimwendete? Ngai nĩoĩ aĩ nĩndĩmwendete! ¹²Na nĩngũthĩĩ na mbere na gwĩka ũrĩa ndĩreka, nĩguo njagithie kĩene andũ arĩa macaragia mweke wa kuoneka aĩ nĩmaiganaine na ithuĩ, thĩĩni wa maũndũ marĩa merahaga namo.

¹³Nĩgũkorwo andũ ta acio nĩ atũmwo a maheeni, aruti wĩra a kũhĩthia andũ, na metuaga atũmwo a Kristũ. ¹⁴Naguo ũndũ ũcio tĩ wa kũmakania, nĩgũkorwo o na Shaitani o nake nĩetuaga mũraika wa ũtheri. ¹⁵Ndũkĩrĩ ũndũ wa kũgegania ndungata ciake cingĩtũta ndungata cia ũthingu. Marĩgĩrĩrio-inĩ makaagĩa na kĩrĩa kĩringaine na ciũko ciao.

Paũũ Kwĩrahĩra Mathũna Make

¹⁶Nĩnguuga o rĩngĩ aĩrĩ: Mũndũ ndakae kuona ta ndĩ kĩrimũ. No angĩkorwo nĩguo mũkuona-rĩ, kĩnyamũkĩrei o ta ũrĩa mũngĩamũkĩra kĩrimũ, nĩguo ndĩrahe o hanini. ¹⁷Ũhoru-inĩ wa mwĩraho ũyũ ndĩ naguo-rĩ, ndĩraaria ta ũrĩa Mwathani angĩaria, no ndĩraaria o ta ũrĩa kĩrimũ kĩngĩaria. ¹⁸Kuona aĩ andũ angĩ nĩmareraha ta ũrĩa thĩ irĩhaga-rĩ, o na nĩ ngwĩraha o tao. ¹⁹Tondũ inyuĩ mũkĩrĩ oogĩ-rĩ, nĩmũkĩragĩrĩria arĩa irimũ mũkenete! ²⁰Tĩ-itherũ, nĩmũkĩragĩrĩria mũndũ o wothe o na angĩmũtua ngombo ciake, kana ũrĩa ũkũmũhatĩrĩria, kana ũrĩa ũkũria indo cianyu, kana ũrĩa ũgwĩtũgĩria mbere yanyu, o na kana ũrĩa ũkũmũhũra hĩ. ²¹Nĩngũconoka ngiuga aĩ ithuĩ nĩtwaremirwo nĩ gwĩka maũndũ ta macio!

Ũndũ ũrĩa mũndũ ũngĩ angĩhota kwĩraha nĩ ũndũ wago-rĩ, ndĩkĩarie ta ndĩ kĩrimũ-rĩ, o na nĩ no ngĩgerie kwĩraha nĩ ũndũ wago. ²²Andũ acio nĩ Ahibirania? O na nĩ ndĩ Mũhibirania. Andũ acio nĩ Aisiraeli? O na nĩ ndĩ Mũisiraeli. Andũ acio nĩ njiaro cia Iburahĩmu? O na nĩ ndĩ wa rũciaro rwa Iburahĩmu. ²³Andũ acio nĩ ndungata cia Kristũ? (Ngwaria ũguo ta ndĩ mũgũrũku.) Nĩ nĩndĩmakĩrĩte. Nĩndutĩte wĩra na kĩyo kũmakĩra, na ngaikio njeera mahinda mangĩ makĩria yao, na ngahũrwo na kĩboko makĩria, o na mahinda mangĩ ndanakuhĩrĩria gũkua. ²⁴Ayahudĩ nĩmahũrĩre na kĩboko maita matano, o ihinda iboko mĩrongo itatũ na kyenda. ²⁵Nĩndahũrĩrwo na thanju maita matatũ, na riita rĩmwe ngĩhũrwo na mahiga nyuguto,* na maita matatũ ndanathũkĩrwo nĩ marikabu ndĩ thĩĩni, na ngĩraara o na ngĩtinda irĩa-inĩ ũtukũ ũmwe na mũthenya mũgima. ²⁶Ngoretwo ngĩthĩ ng’endo nyingĩ. Ngagĩkorwo ndĩ ũgwati-inĩ wa gũtwarwo nĩ njũũ, na ũgwati-inĩ wa atunyani, na ũgwati-inĩ wa gũkĩrĩrwo nĩ andũ a rũrĩrĩ rwiitũ, na ũgwati-inĩ wa gũkĩrĩrwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; na ngoona ũgwati ndĩ matũra-inĩ manene, na ndĩ thĩĩni wa bũrũri, na ndĩ irĩa-inĩ; o na ũgwati wa andũ arĩa maheenangia aĩ nĩ arĩũ na aarĩ a Ithe witũ. ²⁷Ndaanaruta wĩra mũrĩtu na wa mĩnoga, na maita mangĩ ngaagaga toro; ndaanakorwo na ng’aragu na nyoota, na maita mangĩ ngaaga kĩndũ gĩa kũria; ndaanakorwo heho-inĩ na ndĩ njaga. ²⁸Hamwe na macio mothe-rĩ, o mũthenya ngoragwo na mũrĩgo, ngĩtanga nĩ ũndũ wa makanitha mothe. ²⁹Nũ ũngĩkorwo agaito hinya, na nĩ njage gũkorwo njũrĩtwo nĩ hinya? Nũ ũngĩhĩngithio, na nĩ njage gũkorwo ngĩcinwo nĩ marakara?

³⁰Angĩkorwo no nginya ndĩrahe, ngwĩrahĩra maũndũ marĩa monanagia ũrĩa itarĩ na hinya. ³¹Ngai, na nowe Ithe wa Mwathani Jesũ, ũrĩa ũgocagwo nginya tene-rĩ, nĩoĩ aĩ ndiraheenanĩa. ³²Kũu Dameski, barũthi ũrĩa waathanaga arĩ rungu rwa Mũthamaki

* 11:25 Ayahudĩ mooragaga mũndũ na njĩra ya kũmũhũra na mahiga nyuguto (Atũm 14:19-20).

Areta-rĩ, nĩathanire itũũra inene rĩa andũ a Dameski rĩrangĩrwo nĩgeetha aanyiithie. ³³ No nĩndoinĩrio ndirica, ngũkũrũkĩrio rũthingo-inĩ ndĩ thĩni wa gĩkabũ, ngĩhonoka kũnyiitwo nĩwe.

12

Kĩoneki kĩa Paũlũ na Mũigua Wake

¹ No nginya thĩi na mbere na kwĩraha. O na gũtuĩka gwĩka ũguo gũtirĩ uumithio-rĩ, rĩu nĩngwaria ũhoro wa maũndũ marĩa ndanonio nĩ Mwathani, na marĩa ndanaguũrĩrio nĩwe. ² Nĩnjũũ mũndũ thĩini wa Kristũ, ũria woirwo mĩaka ikũmi na ĩna mũthiru, agĩtwarwo igũrũ rĩa gatatũ. Kana oirwo arĩ na mwĩrĩ kana atarĩ naguo, nĩ ndiũ, Ngai nĩwe ũũ. ³ Na nĩnjũũ atĩ mũndũ ũcio, kana aarĩ mwĩrĩ-inĩ kana ndaarĩ mwĩrĩ-inĩ-rĩ, nĩ ndiũ, no Ngai nĩwe ũũ, ⁴ nĩoirwo agĩtwarwo kũria andũ arĩa metĩkĩtie mathiaga, akĩgũga maũndũ matangĩranĩka nĩ mũndũ, na maũndũ marĩa mũndũ atangĩtũkĩrio kwaria. ⁵ Nĩngwĩraha nĩ ũndũ wa mũndũ ta ũcio, no ndikwĩraha nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene, tĩga no ndĩirahire nĩ ũndũ wa ũria njagĩte hinya. ⁶ O na ingĩenda kwĩraha-rĩ, ndingĩtuĩka kĩrimũ, nĩ ũndũ ingĩkorwo ngĩaria ũhoro wa ma. No ndigwĩka ũguo, nĩguo gũtikagĩe mũndũ ũgwĩciiria ũhoro wakwa makĩria ma ũria kwagĩrĩire nĩ ũndũ wa ũria njĩkaga kana ũria njugaga.

⁷ Nĩguo ndikanae gwĩtũũgĩria nĩ ũndũ wa ũguũrio mũnene ũguo-rĩ, nĩndekĩrwo mũigua thĩini wa mwĩrĩ wakwa, ũrĩ mũtũmwo wa Shaitani, nĩguo ũnyariirage. ⁸ Nĩndathahire Mwathani mahinda matatũ anjehererie mũigua ũcio. ⁹ Nowe akĩnjĩra atĩrĩ, "Wega wakwa nĩũkũiganĩte, nĩgũkorwo hinya wakwa nĩũtuĩkaga mũkinyanĩru harĩa hatarĩ na hinya." Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩraha o na makĩria ngenete mũno nĩ ũndũ wa kwaga hinya gwakwa, nĩgeetha hinya wa Kristũ ũikarage igũrũ riakwa. ¹⁰ Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga ngenagĩre kwaga hinya, na irumi, na ũritũ wa mũtũũrĩre, na kũnyariirwo, o na mathĩina nĩ ũndũ wa Kristũ. Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩria njagĩte hinya, nĩguo ngoragwo na hinya.

Paũlũ Kũrũmbũiya Akorinitho

¹¹ Nĩndĩtuĩte kĩrimũ, no nĩ inyuĩ mwatũmire njĩke ũguo. Nĩ inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩkũngaathĩrĩria, nĩgũkorwo nĩ ti nĩ mũnini mũno kũrĩ "atũmwo acio anene," o na gũtuĩka nĩ ndĩkĩrĩ kĩndũ gĩtarĩ kĩene. ¹² Maũndũ marĩa matũmaga mũndũ amenywo atĩ nĩ mũtũmwo-rĩ, nĩmekirwo gatagatĩ-inĩ kanyu na gũkĩrĩrĩria kũnene: gũkĩringwo ciana, na gũgũkwo morirũ, na maũndũ ma kuonania hinya. ¹³ Inyuĩ mwakĩrĩ anini gũkĩra makanĩtha marĩa mangĩ nakĩ, tĩga o gũtuĩka atĩ nĩ ndiigana gũtuĩka mũrigo harĩ inyuĩ? Ndekerai ihĩtia rĩu!

¹⁴ Rĩu nĩndĩhaarĩrie kũmũceerera ihinda rĩa gatatũ, na ndigũkorwo ndĩ mũrigo harĩ inyuĩ, tondũ ti indo cianyu ndĩrenda, no nĩ inyuĩ ndĩrenda. Tondũ-rĩ, ciana itĩagĩrĩrwo nĩ kũigĩra aciari a cio mũthithũ, no aciari nĩo magĩrĩrwo nĩ kũigĩra ciana ciao mũthithũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio no ngene kũhũthĩra kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ ũndũ wanyu, o na nĩ mwene ndĩhũthĩre. Ingĩmwenda makĩria-rĩ, inyuĩ no mũkĩnyende o hanini? ¹⁶ No o na gũtarĩ o ũguo-rĩ, nĩ ndiatũikire mũrigo harĩ inyuĩ. No njĩrwo atĩ hihi ndaarĩ mwara, na atĩ nĩndamũheenire! ¹⁷ Hihi nĩndamũhatĩrĩrie na ũndũ wa mũndũ o na ũmwe wa arĩa ndamũtũmĩre? ¹⁸ Nĩndaringĩrĩrie Tito oke kũrĩ inyuĩ, na ngĩtũma mũrũ wa Ithe witũ moke nake. Tito ndaigana kũmũhatĩrĩria, kana nĩamũhatĩrĩrie? Gĩthĩ tũtiarutire wĩra thĩini wa roho o ro ũmwe, na tũkĩrũmĩrĩra njĩra o ro ĩmwe?

¹⁹ Hihi ihinda rĩrĩ rĩothe mũkoretwo mũgũciiria atĩ nĩ gwĩciirĩra tũkoretwo tũgĩciirĩra harĩ inyuĩ? Tũkoretwo tũkĩaria mbere ya Ngai ta andũ marĩ thĩini wa Kristũ; na rĩrĩ, arata akwa nyenda, maũndũ marĩa mothe twĩkaga nĩ ma gũtũma inyuĩ muongererwo hinya. ²⁰ Nĩgũkorwo nĩndĩretigĩra, atĩ rĩria ndĩrũka, ndahota gũkora mũtahaana ũria ingĩenda mũkorwo mũhaana, na inyuĩ mwahota gũkora itahaana ũria mũngĩenda ngorwo haana. Ngetigĩra kwahota gũgaakorwo kũrĩ na ngũĩ, na ũuru, na marakara, na njatũkano, na njambanio, na njuukũ, na mwĩtũĩo, o na kwaga kĩhaarĩro. ²¹ Ngwĩtigĩra atĩ rĩria ngooka kũu rĩngĩ, Ngai wakwa ahota gũkanjonorithia mbere yanyu, na nĩ njĩgũe kĩeha nĩ ũndũ wa andũ aingĩ arĩa meehirie o mbere, na matĩrĩrĩte waganu wa maũndũ marĩa mooru, na ma ũmaraya, na maũndũ ma ũura-thoni marĩa matũũrĩte meekaga.

13

Ūtaarani wa Mũthia

¹ Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ gũũka kwanyu. Ūhoro o wothe no nginya ūrũgamĩrĩrwo nĩ ūira wa andũ eerĩ kana atatũ. ² Nĩndamũkaanirie hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ na inyuĩ riita rĩa keerĩ. O na rĩu nĩngũmũkaania o rĩngĩ, o na itarĩ hamwe na inyuĩ: Rĩrĩa ndĩrĩũka rĩngĩ, andũ arĩa matũũrite mehagia kuuma tene, kana mũndũ ũngĩ o wothe, ndirĩ ngacaaĩra, ³ tondu nĩmũrenda kũmenya kĩhooito kĩa atĩ nĩ Kristũ waragia na kanua gakwa. We ndamwĩkagĩra maũndũ ta atarĩ na hinya, no nĩonanagia atĩ arĩ na hinya gatagati-inĩ kanyu. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ ma nĩambirwo mũtharaba-inĩ atarĩ na hinya, no nĩatũruga muoyo nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai. O ta ũguo-rĩ, o na ithuĩ tũtirĩ hinya tũrĩ thĩnĩ wake, no nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai nĩtũtũruga muoyo thĩnĩ wake nĩguo tũmũtungatage.

⁵ Mwĩgeriei, muone kana inyuĩ ene nĩ mwĩkĩtie ũhoro wa ma; mwĩtuĩriei inyuĩ ene. Kai inyuĩ mũtooĩ atĩ Kristũ Jesũ arĩ thĩnĩ wanyu, tiga no mũgĩkorirwo mũgwĩte kĩgeranio kũu? ⁶ Na nĩngwĩhoka atĩ nĩmũrĩona atĩ ithuĩ tũtigwĩte kĩgeranio. ⁷ Na rĩu tũkũhooya Ngai atĩ mũtikae gwĩka ũndũ o na ũmwe mũũru. Ti atĩ nĩguo andũ monage atĩ nĩtwĩkĩrĩtwo nĩwe, na nĩtũtooranĩtie, no nĩgeetha inyuĩ mwĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire, o na tũngĩoneka ta tũtatooranĩtie. ⁸ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gwĩka ũndũ ũreganĩte na ũhoro wa ma, tiga o ũrĩa ũrĩ wa ũhoro wa ma wiki. ⁹ Tũkoragwo na gĩkeno rĩrĩa rĩothe tũtarĩ na hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya; na nĩtũmũhooyagĩra mũtuĩke andũ aagĩrũ kũna. ¹⁰ Gĩtũmi kĩrĩa kĩratũma nyandĩke maũndũ maya o na itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, nĩgeetha hĩndĩ ĩrĩa ngooka ndikaanahũthĩre ũhoti wakwa ũũru, ũhoti ũrĩa Mwathani aaheire ũrĩ wa kũmũkũria, no ti wa kũmũthũkia.

Ngeithi cia Mũthia

¹¹ Na rĩu ngĩrĩkia-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigwoi na wega. Thiiagai na mũthĩire ĩrĩa yagĩrĩire, thikagĩrĩriai ithaitana rĩakwa, gĩagai na meciiria o mamwe, na mũtũũranagie na thayũ. Nake Ngai wa wendo na thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

¹² O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ¹³ Andũ arĩa othe aamũre nĩmamũgeithia.

¹⁴ Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ, na wendani wa Ngai, na ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ĩroikaraga na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AGALATIA

¹ Nī niī mūtūmwo Paŭlū, na rīrī, ndirī mūtūmwo ūtūmītwo nī andū o na kana ngatūmwo na njira wa mūdū, no ndūmītwo nī Jesū Kristū na Ngai Ithe witū, ūria wamūrīkirie kuuma kūrī arīa akuū. ² Niī hamwe na ariū na aarī a Ithe witū othe arīa tūrī nao, nī ithuī tūramūtūmīra marūa maya, Kūrī inyuī andū a makanitha ma Galatia:

³ Mūrogīa na wega na thayū iria ciumīte kūrī Ngai Ithe witū, o na kūrī Mwachani Jesū Kristū, ⁴ ūria werutire nī ūndū wa mehia maitū nīguo atūhonokie kuuma kūrī mahinda maya tūrī, marīa maiyūrītwo nī maūdū mooru, kūringana na wendi wa Ngai Ithe witū, ⁵ nake arotūira akumagio nginya tene na tene. Amenī.

Ūhoro-Ūria-Mwega no Ūmwe

⁶ Niī nīkūgega ndiragega nī ūndū wa ūria mūrāhiūha gūtigana na ūria wamwītire na ūndū wa wega wa Kristū, mūkagarūrūkīra ūhoro mwega wa mūthemba ūngī, ⁷ naguo ti Ūhoro-ūria-Mwega o na atīa. No nī kūrī andū maramūhīngīca makiēnda gūthūkia Ūhoro-ūria-Mwega wa Kristū. ⁸ No rīrī, o na kūngīkorwo nī ithuī o na kana mūrāika uumīte igūrū, ūngīmūhunjīria ūhoro mwega ūngī tīga ūria twamūhunjīrie-rī, mūdū ūcio aronyītwo nī kīrumi nginya tene! ⁹ O ta ūria tūmwīrite, o na rīu nī nguuga o rīngī atīrī, mūdū o wothe angīmūhunjīria ūhoro mwega ūngī tīga ūria mwetīkirie-rī, aronyītwo nī kīrumi nginya tene!

¹⁰ Atīrīrī, ngiuga ūguo-rī, kaī arī andū ndīrenda kwīyendithia kūrī o, kana nī kūrī Ngai? Kana hīhi nī andū ndīrenda gūkenia? Korwo nī andū ngeragia gūkenia-rī, ndīngīkorwo ndī ndungata ya Kristū.

Paŭlū gwītwo nī Ngai

¹¹ Ariū na aarī a Ithe witū, ngwenda mūmenye atī Ūhoro-ūria-Mwega ndamūhunjīrie ti ūhoro woimanīte na mūdū. ¹² Ūhoro ūcio ndiaheirwo nī mūdū, o na kana ngīthomithio nī mūdū; no nī kūguūrīrio ndaguūrīrio Ūhoro ūcio nī Jesū Kristū.

¹³ Nīgūkorwo nīmūiguīte ūhoro wa mīthiire yakwa ya tene, ūria ndaatūire njīkaga ndī thīnī wa ndini ya Ayahudi, na ūria ndanyariiraga kanitha wa Ngai na hinya ngīgeria kūniina. ¹⁴ Niī ha ūhoro wa maūdū makoniī ndini ya Ayahudi, nī ndaathiite mbere o na gūkīra Ayahudi aingī a rīika rīakwa na ndaarī na kīyo kīnene gīa kūrūmia mītugo ya maithe maitū. ¹⁵ No rīrī, Ngai ūria wanyamūrīre kuuma ndaciarwo, na akīnjīta nī ūndū wa wega wake-rī, nī oonire arī wega, ¹⁶ anguūrīrie Mūrīū nīgeetha hunjāgīrie andū-a-Ndūrīrī ūhoro wake; gūtīrī mūdū o na ūrīkū ndaahoire kīrīra, ¹⁷ o na ndiambatire Jerusalemu kuonana na arīa maarī atūmwo mbere yakwa, no ndathiire būrīri wa Arabia na ihenya, na thuutha ūcio ngīcooka Dameski.

¹⁸ Na rīrī, thuutha wa miaka itatū, nīndambatire Jerusalemu nīguo tūkamenyane na Petero, na ngīkara nake matukū ikūmi na matano. ¹⁹ Tūtīonanire na atūmwo acio angī, tīga o Jakubu, mūrū wa nyina na Mwachani. ²⁰ Ūhoro ūyū ndīramwandīkīra, ndīramwīra ndī mbere ya Ngai atī nī wa ma na ndiraheenanā. ²¹ Thuutha ūcio nīndacookīre ngīthī Suriata na Kilīkia. ²² Niī mwene ndiamenyekete nī makanitha ma Judea marīa marī thīnī wa Kristū. ²³ No kūigua maiguuga atīrī, “Mūdū ūria ūratūire atūnyariiraga rīu nīwe ūrahunjia wītīkio ūria aageragia kūniina mbere iyo.” ²⁴ Nao makīgooca Ngai nī ūndū wakwa.

2

Paŭlū Gwītīkīrwo nī Atūmwo

¹ Miaka ikūmi na īna yathira nīndambatire rīngī Jerusalemu, na ihinda rīrī tūgīthīī hamwe na Baranaba o na tūgīthīī na Tito. ² Ndathiire tondū Ngai nīanguūrīrie thīī kuo, na nīguo ngataarīrie atūmwo Ūhoro-ūria-Mwega ūria hunjāgīria andū-a-Ndūrīrī. No ndataarīrie o arīa monekaga marī atongoria hatarī andū angī, nīgeetha gūtīgatūike atī ihenya rīria ndateng'eraga, o na kana rīria ndateng'erete, rīarī rīa tūhū. ³ No o na Tito, ūria warī hamwe na niī, ndaringīrīrio kūrua, o na gūtūika aarī Mūyunani. ⁴ Ūhoro ūyū wa kūrua wagīre ho tondū nī kwarī na ariū na aarī a Ithe witū a maheeni arīa maatoonyete gatagatī gaitū na hitho marī athigaani nīguo matūīrie ūhoro wa wiyathi ūria tūkoragwo naguo tūrī thīnī wa Kristū Jesū, makiēnda gūtūtua ngombo.

⁵ Tütietikĩrĩre ũhororo wao o na hanini, nĩgeetha ma ya Ũhororo-ũria-Mwega itũũre na inyuĩ.

⁶ Nao andũ arĩa moonekaga taarĩ o anene-rĩ, (harĩ nĩ hatiarĩ na ũtiganu o ũria mangĩakorirwo marĩ, nĩgũkorwo Ngai ndaroraga mũndũ ũria ahaana) andũ acio gũtirĩ ũndũ moongereire harĩ ndũmĩrĩri yakwa. ⁷ O na rĩrĩ, o nĩmoonire atĩ nĩ nĩndehokeirwo wĩra wa kũhunjia Ũhororo-ũria-Mwega kũri andũ-a-Ndũrĩrĩ, o ta ũria Petero ehokeirwo wĩra wa kũhunjiria Ayahudi. ⁸ Nĩgũkorwo Ngai ũria warutaga wĩra thĩnĩ wa ũtungata wa Petero arĩ mũtũmwo kũri Ayahudi, nowe warutaga wĩra ũtungata-inĩ wakwa ndĩ mũtũmwo kũri andũ-a-Ndũrĩrĩ. ⁹ Ningĩ Jakubu, na Petero, na Johana, arĩa moonagwo marĩ itugĩ cia gũtiira kanitha-rĩ, nĩmatwamũkĩrĩre tũrĩ hamwe na Baranaba na guko kwa ũrio kwa ngwatanĩro, rĩria maamenyire wega wa Ngai ũria ndaaheetwo. Nĩmetikĩrĩre atĩ ithuĩ tũthĩ tũkahunjĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao mathĩ kũrĩ Ayahudi. ¹⁰ Ũndũ ũria maatwĩrĩre twĩkage nĩ atĩ tũrĩrikanage athĩnĩ na noguo ũndũ ũria nĩ mwene ndaarĩ na kũyo gĩa gwĩka.

Paũũ Gũkararia Petero

¹¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ rĩa Petero ookire Antiokia,* nĩndamũkararĩre mbere ya andũ tondũ nĩahĩtĩtie mũno. ¹² Andũ amwe moimĩte kũri Jakubu matanakinya-rĩ, Petero nĩarĩanagĩra na andũ-a-Ndũrĩrĩ, no rĩria maakinyire, akĩmeherera, na akĩamũrĩania na andũ-a-Ndũrĩrĩ tondũ nĩetigagĩra andũ arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa andũ arĩa maruaga. ¹³ O na Ayahudi arĩa angĩ makĩnyĩtanĩra na Petero ũhinga-inĩ wake, o nginya o na Baranaba akĩhitithio nĩ ũhinga ũcio wao.

¹⁴ Rĩria ndonire atĩ matiekaga kũringana na ma ya Ũhororo-ũria-Mwega, ngĩra Petero atĩrĩ, andũ othe makũiguaga, "Angĩkorwo wee ũri Mũyahudi, ũtũũraga na mũtugo ya andũ-a-Ndũrĩrĩ na ti ta Mũyahudi-rĩ, ũngĩkĩhota atĩa kũhatĩrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ nĩguo marũmĩrĩre mũtugo ya Ayahudi?"

¹⁵ "Ithuĩ arĩa tũciarĩtuo tũrĩ Ayahudi na tũtarĩ ehia ta andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ¹⁶ nĩtũũ atĩ mũndũ ndatuĩkaga mũthingu nĩ ũndũ wa gwachĩkĩra watho, no atuĩkaga mũthingu nĩ ũndũ wa gwĩtikia Jesũ Kristũ. Nĩ ũndũ ũcio o na ithuĩ twĩtikĩtie Kristũ Jesũ nĩguo tũtuo athingu nĩ ũndũ wa gwĩtikia Kristũ, no ti ũndũ wa gwachĩkĩra watho, tondũ gũtirĩ mũndũ ũgaatuo mũthingu nĩ ũndũ wa gwachĩkĩra watho.

¹⁷ "Angĩgĩkorwo rĩria tũgũcaria gũtuo athingu nĩ Kristũ kuonanagia atĩ ithuĩ ene tũrĩ ehia-rĩ, ũguo nĩ kuuga atĩ Kristũ atungatagĩra mehia? Hĩ! Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁸ Angĩkorwo nĩ ngwaka rĩngĩ kĩa ndaanangĩre-rĩ, nĩkuonania atĩ nĩ nĩnyunĩte watho. ¹⁹ Nĩgũkorwo na ũndũ wa watho nĩndakuĩrĩre watho ũcio nĩguo ndũũre muoyo ndĩ wa Ngai. ²⁰ Nĩ nĩndĩkĩtie kwambanĩro hamwe na Kristũ, na rĩu ti nĩ ndũũraga muoyo, no Kristũ nĩwe ũtũũraga muoyo thĩnĩ wakwa. Muoyo ũria ndũũraga mwĩrĩ-inĩ ũyũ ndũũraga na ũndũ wa gwĩtikia Mũrũ wa Ngai, ũria wanyendĩre na akĩrũta nĩ ũndũ wakwa. ²¹ Ndingĩtikĩra gũtua wega wa Ngai kĩndũ gĩa tũhũ, tondũ kũngĩtuĩka atĩ ũthingu wonekaga nĩ ũndũ wa watho-rĩ, Kristũ aakuire tũhũ!"

3

Gwĩtikia, kana Gwachĩkĩra Watho?

¹ Atĩrĩrĩ inyuĩ Agalatia aya akĩgu! Mũrogetwo nũũ? O inyuĩ muonirio wega Jesũ Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ. ² No nyende kũmenya ũndũ ũmwe tu kuuma kũri inyuĩ: Mwaheirwo Roho nĩ ũndũ wa gwachĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwĩtikia ũhororo ũria mwaiguire? ³ Kai mũrĩ akĩgu atĩa? Mwambĩrĩrie na Roho wa Ngai, na rĩu mũrenda kũrĩkĩrĩria na hinya wa mwĩrĩ? ⁴ Anga mwathĩnĩrio na maũndũ maingĩ ũguo o tũhũ, angĩkorwo ũhororo ũcio wothe warĩ wa tũhũ? ⁵ Wee Ngai amũheaga Roho wake na akaringaga cĩama gatagatĩ kanyu nĩ ũndũ wanyu gwachĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwĩtikia ũhororo ũria mwaiguire?

⁶ Ta rĩrikanai ũhororo wa Ibrahĩmu, Maandĩko moigĩte atĩrĩ: "Etĩkĩrie Ngai, nake Ngai akĩmũtua mũthingu." ⁷ Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ andũ arĩa metĩkĩtie nĩo ciana cia Ibrahĩmu. ⁸ Na tondũ Maandĩko marĩa matheru nĩmooigĩte o mbere atĩ Ngai nĩagatua andũ-a-Ndũrĩrĩ athingu na ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, na Maandĩko macio nĩmahunjĩrie Ibrahĩmu Ũhororo-ũria-Mwega o kabere, makiuga atĩrĩ: "Ndũrĩrĩrĩ cĩothe nĩikaarathimwo nĩ ũndũ waku." ⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa metĩkĩtie nĩmarathimanagĩro hamwe na Ibrahĩmu, mũndũ ũcio warĩ mwĩtikia.

* 2:11 Antiokia rĩarĩ itũũra inene rĩa Suriata, na rĩarĩ rĩa gatatũ thũthũ wa Roma na Aleksandaria thĩnĩ na mabũrĩri marĩa maathagwo nĩ Aroma.

¹⁰ Andũ arĩa othe mehokaga ũhoro wa gwachĩkĩra watho-rĩ, marĩ na kĩrumi, nĩgũkorwo Maandĩko moigaga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wothe ũtahingagia maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho.” ¹¹ Nĩtũũ wega atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtuuo mũthingu mbere ya Ngai nĩ ũndũ wa gwachĩkĩra watho, tondu Maandĩko moigĩte atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa mũthingu agaaturũra muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtikia.” ¹² No watho-rĩ, nduumanĩte na ũhoro wa gwĩtikia; handũ ha ũguo Maandĩko moigaga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa wathĩkaagĩra maũndũ ma watho agaaturũro muoyo nĩ mo.” ¹³ Nake Kristũ nĩatũkũũire agĩturuta kĩrumi-inĩ kĩa watho na ũndũ wake mwene gũtuĩka kĩrumi ithenya riitũ, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wothe wambĩtwo mũti-igũrũ.” ¹⁴ Aatũkũũire nĩguo kĩrathimo kĩrĩa Iburahĩmu aarathimĩtwo nakĩo gĩkinyĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ na ũndũ wa Kristũ Jesũ, nĩguo atĩ na ũndũ wa gwĩtikia twamũkĩre Roho ũrĩa weranĩrwo.

Watho na Kĩranĩro

¹⁵ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, rekei ndĩmuonie na ngerekano yumanĩte na maũndũ marĩa mũũ. O ta ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kweheria ũndũ kana kuongerera ũndũ harĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩthondeketo nĩ mũndũ-rĩ, no taguo ũhoro ũyũ ũtarĩ. ¹⁶ Maũndũ marĩa meranĩrwo, meerĩrwo Iburahĩmu na mbeũ yake. Maandĩko matiugĩte “mbeũ ciake”, taarĩ ũhoro wa andũ aingĩ, no moigĩte “na mbeũ yake”, ũguo nĩ kuuga mũndũ ũmwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁷ ũrĩa ndĩrenda kuuga nĩ atĩrĩ: Watho, ũcio wokire thootha wa miaka 430, ndũngĩeheria kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩekĩrĩtwo ho nĩ Ngai mbere ũyo, na ndũngĩtũma kĩranĩro kũu gĩtuĩke gĩa tũhũ. ¹⁸ Nĩ ũndũ-rĩ, angĩkorwo igai rĩngĩoneka nĩ ũndũ wa watho-rĩ, rĩtikiumanĩte na kĩranĩro; no Ngai, nĩ ũndũ wa wega wake, nĩahere Iburahĩmu igai na ũndũ wa kĩranĩro.

¹⁹ Watho-rĩ, wakĩrĩ wa bata ũrĩkũ? Wongereirwo kũrĩ kĩranĩro nĩguo wonanagie mahĩtia o nginya rĩrĩa mbeũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩranĩre igooka. Watho ũcio wathanirwo nĩ araike ũkĩnengererio andũ na guoko kwa mũiguithania. ²⁰ No rĩrĩ, mũiguithania ndakoragwo arũgamĩrĩre o mwena ũmwe; no Ngai nĩ ũmwe.

²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kaĩ watho ũreganĩte na kĩranĩro cia Ngai? Aca ti ũguo! Tondũ korwo kwarĩ na watho waheanirwo nĩguo andũ magĩte na muoyo-rĩ, ti-itherũ o naguo ũthingu nĩ ũngĩakĩrehirwo nĩ watho. ²² No Maandĩko moigaga atĩ andũ a thĩ nĩ mohetwo nĩ mehia, nĩgeetha kĩranĩro kĩrĩa kĩheanagwo nĩ ũndũ wa gwĩtikia Jesũ Kristũ kĩheagwo o arĩa metĩkie.

²³ ũhoro wa gwĩtikia ũtanooka-rĩ, twarĩ ohe nĩ watho, tũkahingĩrĩro o nginya wĩtikio ũkaaguũranĩro. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio watho nĩguo waheirwo ũhoti wa gũtũtware kũrĩ Kristũ, nĩguo tũtuuo athingu na ũndũ wa gwĩtikia. ²⁵ Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu ũhoro wa gwĩtikia nĩmũkinyu, tũtingĩcooka kũrũgamĩrĩrwo nĩ watho.

Ciana cia Ngai

²⁶ Inyuothe mũrĩ ciana cia Ngai nĩ ũndũ wa gwĩtikia Kristũ Jesũ, ²⁷ nĩgũkorwo inyuothe arĩa mwabatithirio thĩnĩ wa Kristũ nĩmwĩhumbĩte Kristũ. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio gũtingĩcooka gũhuuranio Mũyahudi kana Mũyunani, na gũtirĩ ngombo kana mũndũ ũtarĩ ngombo, na gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, nĩgũkorwo inyuothe mũrĩ ũmwe ki thĩnĩ wa Kristũ Jesũ. ²⁹ Angĩkorwo mũrĩ a Kristũ-rĩ, mũkĩrĩ a mbeũ ya Iburahĩmu, na mũrĩ agai a kũgaya kũringana na kĩranĩro kũu kĩranĩrwo.

4

¹ ũrĩa ndĩroiga nĩ atĩrĩ, ihinda rĩothe rĩrĩa mũgai arĩ o mwana-rĩ, ndarĩ ũtiganu na ngombo, o na atũka nĩwe mwene indo icio ciothe. ² Nĩ gwathwo athagwo nĩ amũrori hamwe na aramatĩ a indo ciake, nginya ihinda rĩrĩa ithe atũte rĩgaakinya. ³ ũguo noguo o na ithũ, hĩndĩ rĩa twarĩ ciana, twatũire ũkombo-inĩ wa maũndũ marĩa ma ndũire ma thĩ ũno. ⁴ No hĩndĩ rĩa ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru kũna rĩakinyire, Ngai nĩatũmire Mũrĩũ, nake agĩciarwo nĩ mũndũ-wa-nja, na agĩciarwo arĩ wa gwathagwo nĩ watho, ⁵ nĩguo akũũre andũ arĩa matũire mathagwo nĩ watho, nĩgeetha tũgie na kĩhootho gĩa gũtuĩka ciana ciake, ⁶ Tondũ inyuũ mũrĩ ciana ciake-rĩ, Ngai nĩatũmire Roho wa Mũrĩũ ngoro-inĩ ciitũ, o we Roho ũrĩa wĩtanaga ũkiugaga atĩrĩ, “Abba, Baba.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, we ndũrĩ ngombo rĩngĩ, no ũrĩ mwana wake; na tondũ rĩu ũrĩ mwana wake, Ngai nĩagũtũite mũgai wa indo ciake.

Paũlũ Kũrũmbũiya Agalatia

⁸ Tene rĩrĩa mũtooi Ngai-rĩ, mwarĩ ngombo cia ciũmbe iria itarĩ ngai. ⁹ No rĩrĩ, tondũ rĩu nĩmũmenyete Ngai, kana njuge nĩmũrĩkĩtie kũmenywo nĩ Ngai-rĩ, mũrakĩenda gũcookerera maũndũ macio maagĩte hinya na matarĩ Kiene nĩkĩ? Kaĩ mũrenda

gūcooka ūkombo-inĩ wamo o rĩngĩ? ¹⁰ Nĩmūrũmĩtie ūhoru wa mũthenya mũamũre, na mũeri mũamũre, na imera, o na mũaka! ¹¹ Ndi na kieha mũno tondũ gũkuoneka atĩ wĩra ūrĩa wotho ndanenogia naguo nĩ ūndũ wanyu nĩ wa tũhũ!

¹² Ndamũthaitha, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tuĩkai ta nĩ, nĩgũkorwo nĩ nduĩkĩte ta inyuĩ. Mũtirĩ mwanjĩka ūuru. ¹³ O ta ūrĩa mũũ, ndamũhunjĩrie Ūhoru-ũrĩa-Mwega ihinda rĩa mbere tondũ ndaarĩ mũrũaru. ¹⁴ O na gũtuĩka ndwari yakwa yarĩ magerio kũrĩ inyuĩ, mũtianyariire kana mũkĩmena, no mwanyĩire ũgeni ta ndaarĩ mũraika wa Ngai, o na ta ndaarĩ Jesũ Kristũ we mwene. ¹⁵ Kaĩ ūndũ ūcio watũmaga mũkene ūthĩite kũ? Nĩ ndĩ mũira atĩ, korwo nĩmũngĩahotire, nĩmũngĩakũrĩre maitho manyu mũũhe. ¹⁶ Kaĩ rĩu nduĩkĩte thũ wanyu nĩ ūndũ wa kũmũhe ūhoru ūrĩa wa ma?

¹⁷ Andũ acio me na kiyu magicaria ūrĩa mũngĩtuĩka a thiritũ yao, no ti ūndũ wa gĩtũmi kĩega. Ūrĩa mendaga nĩ kũmũtigithania na ithuĩ mũtuĩke ao, nĩgeetha mũgĩe na kiyu gĩa kũmarũmĩrĩra. ¹⁸ Nĩ wega kũgĩa na kiyu, angĩkorwo muoroto nĩ mwega, na mwĩkage ũguo hĩndĩ ciothe to hĩndĩ ūrĩa ndĩ hamwe na inyuĩ. ¹⁹ Ciana ciakwa nyendete mũno, o inyuĩ arĩa njĩguagĩra ruo ta rwa mũtumia akĩheo mwana, nginya hĩndĩ ūrĩa Kristũ agaakorwo eyũmbĩte thĩnĩ wanyu, ²⁰ naarĩ korwo ndakorwo hamwe na inyuĩ ta rĩu, nĩguo ngarũrĩre mwarĩrie wakwa tondũ nĩndigĩtwo nĩ ūhoru wanyu!

Hagari na Sara

²¹ Ta njĩrai, inyuĩ arĩa mũrenda gũkorwo mũgĩathwo nĩ watho-rĩ, kaĩ mũtooi ūrĩa watho uugaga? ²² Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩ, Ibrahĩmu aarĩ na ariũ eerĩ, ũmwe aaciarĩtwo nĩ mũtumia ūrĩa warĩ ngombo, nake ūcio ũngĩ agaciarwo nĩ mũtumia ūrĩa ūtaarĩ ngombo. ²³ Mũriũ wake wa mũtumia ūrĩa warĩ ngombo aaciarĩtwo na njĩra ya ūndũire; no mũriũ ūrĩa waciarĩtwo nĩ mũtumia ūcio ūtaarĩ ngombo aaciarĩtwo na ūndũ wa kũhingia kĩranĩro.

²⁴ Namo maũndũ macio nĩ ma ngerekano, nĩ ūndũ atumia acio marũgamĩrĩre irĩkanĩro igĩrĩ. Kĩrĩkanĩro kĩmwe nĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Sinai nakĩo gĩciaraga ciana cia ūkombo: Nakĩo kĩgerekaniĩtio na Hagari. ²⁵ Na rĩrĩ, Hagari arũgamĩrĩrie Kĩrĩma gĩa Sinai kĩrĩa kĩrĩ kũu bũrũri wa Arabia, nake nĩwe ũgerekaniĩtio na itũũra rĩa Jerusalemu ūrĩa rĩhaana ũmũthĩ, tondũ nĩatũire ūkombo-inĩ hamwe na ciana ciake. ²⁶ No Jerusalemu, itũũra rĩrĩa rĩa kũũrĩa igũrũ, rĩtirĩ ūkombo-inĩ, na nĩrĩo nyina witũ, ²⁷ nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Kena wee mũndũ-wa-nja thata,

wee ūtaciaraaga ciana,

tumũra kanua na wanĩrĩre,

wee ūtarĩ waĩgua ruo rwa kũgĩa mwana;

tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja ūrĩa ūtiganĩrĩro

nĩ nyingĩ gũkĩra cia ūrĩa ūrĩ na mũthũuri.”

²⁸ Na rĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrĩ ciana cia kĩranĩro, o ta ūrĩa Isaaka aarĩ. ²⁹ Hĩndĩ iyo, mũriũ ūrĩa waciarĩtwo na njĩra ya ndũire-rĩ, nĩanyarĩraga mũriũ ūcio waciarĩtwo na ūndũ wa hinya wa Roho. Ūguo noguo kũhaana o na rĩu. ³⁰ No rĩrĩ, Maandĩko moigĩte atĩa? Moigĩte atĩrĩ, “Ingata ngombo iyo ya mũndũ-wa-nja na mũriũ wake, tondũ mũriũ ūcio wa mũtumia ngombo ndarĩ hĩndĩ akagayana igai hamwe na mũriũ wa mũtumia ūcio ūtarĩ ngombo.” ³¹ Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ithuĩ tũtirĩ ciana cia mũtumia ūcio ngombo, no tũrĩ ciana cia mũtumia ūcio ūtarĩ ngombo.

5

Wiyathi thĩnĩ wa Kristũ

¹ Kristũ nĩgũtuohora aatuohorire nĩguo tũgĩe na wiyathi. Nĩ ūndũ ūcio, mwĩhaandei wega na mũtigitĩkĩre kuohwo icooki rĩa ūkombo rĩngĩ.

² Ta thĩkĩrĩria ciugo ciakwa! Nĩ Paũlũ ngũmwĩra atĩrĩ, mũngĩtĩkĩra kũrua-rĩ, Kristũ ndangĩga bata na inyuĩ o na hanini. ³ Nĩngĩ nĩngũmwĩra o rĩngĩ atĩ mũndũ o wotho ũngĩtĩkĩra kũrua, ūcio amenye atĩ nĩagĩrĩrwo nĩ gwathĩkĩra watho ūrĩ wotho. ⁴ Inyuĩ arĩa mũrageria gũtuĩka athĩngu nĩ ūndũ wa watho-rĩ, nĩmũtigithanĩtio na Kristũ; inyuĩ nĩmũgũwĩte mũgatigana na wega wa Ngai. ⁵ No ithuĩ-rĩ, tũkoragwo twĩhokete atĩ nĩtũgatuuo athĩngu. Ūndũ ūcio nĩguo tũkoragwo twĩrĩgĩrĩre tũrĩ na wĩtkio, tũhotithio ni Roho. ⁶ Nĩgũkorwo thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, kũrua kana kwaga kũrua gũtirĩ bata. Ūndũ ūrĩa ūrĩ bata nĩ wĩtkio ūrĩa ūrutaga wĩra na njĩra ya wendani.

⁷ Nĩmũrateng’agĩra ihinya rĩega. Nũu wamũgirĩrie mũgĩtiga gũcooka gwathĩkĩra ūhoru-ũrĩa-wa-ma? ⁸ Kũringĩrĩro kwa mũthemba ūcio gũtũmĩte kũrĩ ūrĩa wamwĩtĩre. ⁹ “Ndawa nini tu ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga mũtu ūrĩa mũkande nayo wotho

ũimbe.”¹⁰ Nĩndĩhokete thĩĩnĩ wa Mwathani atĩ inyuĩ mũtikũgarũrũka mũgĩe na meciiria mangĩ. Ūrĩa ũramũtururia nĩwe ũkaaherithio o na angĩkorwo arĩ ũ. ¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, angĩkorwo no ndirahunja ũhoru wa kũrua-rĩ, ndĩrakĩnyariirwo nĩkĩ? Angĩkorwo ũguo nĩguo-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtũmaga andũ mahĩngwo, na nĩguo ũhoru wa mũtharaba-rĩ, nĩmweherie. ¹² No nyende andũ acio mamũthũnagia mathĩĩ na mbere o nginya mehakũre.

¹³ Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwetirwo nĩguo mũgĩe na wĩyathi. No rĩrĩ, mũtikahũthĩre wĩyathi wanyu kũrũmagĩrĩra merirĩria ma mwĩrĩ, no handũ ha ũguo-rĩ, tungatanagĩrai inyuĩ-ene mũrĩ na wendani. ¹⁴ Tondũ-rĩ, ũhoru wothe wa watho ũhingagio nĩ rĩathani rĩrĩ rĩmwe: “Enda mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩendete wee mwene.” ¹⁵ No rĩrĩ, mũngĩrũmana mũkĩrĩnana-ga-rĩ, mwĩmenyererei mũtikaniinane inyuĩ ene.

Mũtũũrĩre wa Gũtongorio nĩ Roho

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio nguuga atũrĩ, thĩĩgai mũtongoretio nĩ Roho, na mũtirĩhingagia merirĩria ma mwĩrĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo mwĩrĩ nĩwĩragĩria maũndũ marĩa matangĩendwo nĩ Roho, nake Roho nĩareganaga na maũndũ marĩa meriragĩrio nĩ mwĩrĩ. Nĩ ũndũ ũcio Roho na mwĩrĩ itũũraga rĩũaga, na nĩkĩo mũtahotaga gwĩka ũrĩa mwendaga gwĩka. ¹⁸ No rĩrĩ, mũngĩtongorio nĩ Roho, inyuĩ mũtingĩkorwo mũgĩathwo nĩ watho.

¹⁹ Na rĩrĩ, maũndũ marĩa mekagwo nĩ mwĩrĩ nĩmoĩo, namo nĩ: ũmaraya, na meciiria mooru, na ũmaramari, ²⁰ na kũhooya mĩhianano, na kũrogana, na ũthũ, na kũũgitana, na ũiru, na mang'ũrĩ, na kwĩyenda, na nyamũkano, na ngarari, ²¹ gũcumikĩra na kũrĩio nĩ njoohi, na maruga marĩa mainagwo nyĩmbo irĩa itaagĩrĩire, o na maũndũ mangĩ ta macio. Nĩdamũkaanirie, o ta ũrĩa ndamũkaanirie hĩndĩ ya mbere, atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio matikagaya ũthamaki wa Ngai.

²² No rĩrĩ, maciaro ma Roho nĩ wendani, na gĩkeno, na thayũ, na gũkirĩrĩria, na kũiguanĩra tha, na gũtugana, na kwĩhokeka, ²³ na ũhooreri, na kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ. Macio-rĩ, gũtirĩ watho wa kũgĩria mekagwo. ²⁴ Nao andũ arĩa marĩ thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩmambithĩtie mĩrĩ yao mũtĩ-igũrũ hamwe na thuti ciayo na merirĩria mayo. ²⁵ Angĩkorwo tũtũire muoyo nĩ ũndũ wa Roho-rĩ, kũrekei tũtongoragio nĩ Roho. ²⁶ Rekei tũtũge gwĩtĩĩa, na kũũgitana, o na kũiguanagĩra ũiru.

6

Gwĩka Andũ othe Wega

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũndũ angĩkorwo ahĩtĩtie-rĩ, inyuĩ arĩa mũrĩ na roho mũcookagĩrĩriei mũhooreire. No mwĩmenyererei, o na inyuĩ mũtikae kũgerio. ² Teithanagĩai mũndũ na ũrĩa ũngĩ maũndũ marĩa mamũritũhagĩra, na mweka ũguo-rĩ, nĩmũrĩhingagia watho wa Kristũ. ³ Mũndũ angĩciiria atĩ we nĩ wa bata hĩndĩ irĩa atarĩ kĩene-rĩ, nĩ kwĩheenia areheenia. ⁴ O mũndũ nĩarorage wĩra wake mwene. Hĩndĩ iyo no ahote kwĩraha, atekwĩganania na mũndũ ũngĩ, ⁵ nĩgũkorwo o mũndũ no nginya akuue mũrigo wake.

⁶ Mũndũ o wothe ũrĩa ũrutagwo ũhoru wa Ngai nĩagayanage indo ciothe irĩa njega na mũmũrutĩ.

⁷ Mũtikanaheenio: Ngai ndangĩnyũrũrio. Kĩrĩa mũndũ ahaandaga no kĩo agethaga. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia merirĩria ma mwĩrĩ-rĩ, ũcio akaagetha kwanagĩka kũria kuumanaga na maũndũ macio. No ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia Roho-rĩ, ũcio akaagetha muoyo wa tene na tene ũrĩa uumanaga na Roho. ⁹ Nĩngĩ tũtũkanogio nĩ gwĩka wega, nĩgũkorwo ihinda rĩria rĩagĩrĩru rĩakinya nĩtũkaagetha magetha twaga gũkua ngoro. ¹⁰ Na nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa rĩothe twagĩa na ihinda rĩagĩrĩru, nĩtwĩkage andũ othe maũndũ mega, na makĩria twĩkage wega andũ arĩa marĩ a nyũmba ya arĩa metũkĩtie.

Kũrua kana kwaga Kũrua gũtirĩ Bata

¹¹ Onei ũrĩa ndĩramwandĩkĩra marũa maya na ndemwa nene na guoko gwakwa mwene! ¹² Andũ acio mendaga kwĩonania atĩ nĩagĩrĩru makĩonwo-rĩ, nĩo maramũringĩrĩria atĩ mũrue. Mekaga ũguo no geetha matikanyariirwo nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Kristũ. ¹³ O na acio maruaga matiathĩkagĩra watho, no nĩmendaga inyuĩ mũrue nĩguo metũĩage nĩ ũndũ wa mĩrĩ yanyu. ¹⁴ No nĩ-rĩ, ndĩroaga gwĩtĩĩa, tĩga o ndĩtũire nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, na nĩ ũndũ waguo-rĩ, maũndũ ma thĩ nĩmambĩtwo mũtĩ-igũrũ nĩguo mehere harĩ nĩ, na nĩ ngaambwo harĩ maũndũ ma thĩ nĩguo njehere harĩ mo. ¹⁵ Kũrua kana kwaga kũrua gũtirĩ bata; Kĩrĩa

kĩrĩ bata nĩ mũndũ agarũrũke atuĩke kũũmbe kĩaerũ. ¹⁶Thayũ na kũiguĩrwo tha kũrogĩa na andũ arĩa marũmagĩrĩra wathani ũyũ, o hamwe na andũ a Isiraeli arĩa a Ngai.

¹⁷Ngĩrĩkĩrĩria nguuga atĩrĩ, gũtikagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkũndehere thĩna, nĩgũkorwo nĩnjoretwo njoro cia Jesũ mwĩrĩ-inĩ wakwa.

¹⁸Wega wa Mwachani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Amenĩ.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AEFESO

¹ Nī niī Paŭlū, mūtūmwo wa Kristū Jesū nī ūndū wa kwenda kwa Ngai,

Ndirandikira andū arīa aamūre kūu Efeso, arīa ehokeku thīnī wa Kristū Jesū:

² Wega na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe witū, na Mwathani Jesū Kristū, irogīa na inyuī.

Irathimo cia Kūroho thīnī wa Kristū

³ Atīrīrī, Ngai, o we Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristū, arogoocwo, o we ūtūrathimīte na irathimo ciothe cia kūrōho thīnī wa Kristū, irīa ciumaga kūu igūrū. ⁴ Nīgūkorwo o na thī itanombwo, Ngai nīatūthuurire nīguo tūtūike ake thīnī wa Kristū, nīguo tūtūike atheru na twage ūcuuke maitho-inī make. Nī ūndū wa wendo wake-rī, ⁵ Ngai nīatūite o mbere atī nītūgaatuika ciana ciake nī ūndū wa Jesū Kristū, kūrīngana na ūrīa eendete na ūrīa oonire arī wega, ⁶ nīguo wega wake ūrīa ūrī riiri ūkumagio, wega ūcio atūheete o ūguo tūhū thīnī wa Mūrīū wake ūrīa endete mūno. ⁷ Na twakūrīrwo na ūndū wa thakame ya Kristū, na tūkīrekerwo mehīa maitū, kūrīngana na ūrīa wega wa Ngai ūingīhīte, ⁸ wega ūcio aatūingīhīrie arī na ūgī na ūmenyo wothe. ⁹ Nake agītūmenyithia hitho ya wendi wake, kūrīngana na ūrīa oonire arī wega, o ūrīa aatanyīte gwīka thīnī wa Kristū, ¹⁰ nīguo ūkaahingio rīrīa mahinda marīa magrīire magaakinya, nīguo acookanīrīre indo ciothe irīa irī igūrū na irīa irī gūkū thī harī mūtongoria ūmwe, na nīwe Kristū.

¹¹ Ningī nī thīnī wa Kristū o na ithuī twamūkīrīre igai kuuma kūrī Ngai, kūrīngana na ūrīa aatuīte o mbere, o we wīkaga maūndū mothe kūrīngana na muoroto wa wendi wake, ¹² nīguo o na ithuī arīa twarī a mbere kwīhoka Kristū, tūtūike a kūgoocithia riiri wa Ngai. ¹³ Inyuī o na inyuī nīmwateranīirio na Kristū mwarīkia kūigua ūhorō-ūrīa-wa-ma, nago nīguo ūhorō-ūrīa-Mwega wa ūhonokio wanyu. Mwarīkia gwītīkia, nīmwekīrīrwo rūūrī thīnī wake, na ūndū wa kūheo Roho Mūtheru ūrīa mwerīrwo, ¹⁴ Nake Roho nīwe mūrūgamīrīri wa kuonania atī nītūkagaīrwo igai riitū nginya rīrīa andū arīa marī a Ngai magaatuika a gūkūrwo, nīgeetha riiri wake ūgoocagwo.

Gūcookia Ngaatho na Kūhooya

¹⁵ Na nī ūndū ūcio, kuuma rīrīa ndaiguire ūhorō wa wītīkio wanyu thīnī wa Mwathani Jesū, o na wendani wanyu ūrīa mwendaga arīa othe aamūre nago-rī, ¹⁶ ndrī ndatigithīria gūcookeria Ngai ngaatho nī ūndū wanyu, ngīmūrīkanaga mahooya-inī makwa. ¹⁷ Hooyaga atī Ngai wa Mwathani witū Jesū Kristū, o we ithe witū mwene riiri, amūhe Roho, ūrīa ūkamūhe ūgī na ūguūrīo nīguo mūmenye Ngai wega. ¹⁸ Ningī nīhooyaga atī maitho manyu ma ngoro mathererwo nī ūtheri, nīguo mūmenye ūhorō wa kūrīgīrīro kīrīa amwītīre, na mūmenye ūtonga wa igai rīake rīrī na riiri, rīrīa akaagaīra andū ake aamūre, ¹⁹ o na ūhoti wake mūnene ūtangīgereka nī ūndū witū, ithuī arīa twītīkītie. Ūhoti ūcio no ta hinya wake mūnene ūkīruta wīra, ²⁰ ūrīa eekīrīre thīnī wa Kristū rīrīa aamūrīkīrie kuuma kūrī arīa akuū, na akīmūiga guoko-inī gwake kwa ūrīo kūu igūrū, ²¹ na agatūgīrīo mūno igūrū rīa wathani o wothe na ūhoti wothe, na hinya na ūthamaki wothe, na marītwa mothe ma ūnene marīa mangīheanwo, na to mahinda maya moiki, no nī o na mahinda marīa magooka. ²² Nake Ngai akīgīa maūndū mothe rungu rwa magūrū make, na akīmūtua mwathī wa gwathaga maūndū mothe nī ūndū wa kanitha. ²³ Kanitha nīguo mwīrī wake, na noguo ūiyūru wake, o we ūiyūrīte maūndū mothe o na kūndū goothe.

2

Kūgīa na Muoyo thīnī wa Kristū

¹ O na inyuī-rī, mwarī akuū nī ūndū wa ūremi wanyu na mehīa manyu, ² marīa mwatūrāga thīnī wamo rīrīa mwarūmagīrīra mīthīire ya thī īno na mīthīire ya mwathī wa ūthamaki wa rīera-inī, o roho ūrīa ūraruta wīra rīu thīnī wa arīa mataathīkagīra Ngai. ³ O na ithuī ithuothe-rī, kūrī hīndī twatūūranagia nao, twaathagwo nī thuti cia mūrī iitū, na tūkarūmagīrīra merīrīa na maūndū marīa meciiragio nī ngoro. O ta acio angī-rī, ha ūhorō wa kīmerera-rī, twatūūre tūrī a kūrakarīrwo. ⁴ No tondū wa wendo wake mūnene harī ithuī, Ngai, o we ūiyūrītwo nī tha nyingī, ⁵ nīatūmire tūgīe na muoyo hamwe na Kristū o rīrīa twarī akuū nī ūndū wa mehīa maitū tondū nī wega wa Ngai watūmire mūhonokio. ⁶ Nake Ngai

agītūriukanīria hamwe na Kristū na agītūikaria thī hamwe nake kūu igūrū tūrī thīnī wa Kristū Jesū. ⁷ Eekire ūguo nīgeetha matukū marīa magooka onanie kūrī ithuī wega wake mūngī ūria ūtangīgereka kūrī ithuī, nī ūria atūire atūtugaga thīnī wa Kristū Jesū. ⁸ Nī ūndū nī wega wa Ngai watūmire mūhonokio nī ūndū wa gwītīkia, naguo ūndū ūcio nduoimanire na inyuī ene, no nī kīheo kīa Ngai, ⁹ na ti ūndū wa mawīra marīa mwanaruta, nīgeetha gūtīkage na mūndū o na ūmwe ūkwīgoca. ¹⁰ Nīgūkorwo ithuī tūrī wīra wa moko ma Ngai, tūmbūtwo thīnī wa Kristū Jesū nīguo twīkage ciiko njega iria irutaga wīra mwega, ūria Ngai aahaarīire o mbere nī ūndū witū nīguo tūtūire tūciikaga.

Gūtuo Ūmwe thīnī wa Kristū

¹¹ Hakīrī ūguo-rī, ririkanai atī tene inyuī arīa mūrī andū-a-Ndūrīrī na ūndū wa gūciarwo, o inyuī mwīttagwo “andū arīa mataruaga” nī arīa meīttaga “andū arīa maruarwa” (kūrua kūu no ūndū wīkīttagwo mwīrī na moko ma andū), ¹² ririkanai atī hīndī īyo mwatūūrīte mwamūranītio na Kristū, mwarī ageni na mūtīarī a gīkundi kīa andū a Isiraēli na ha ūhorō wa irīkanīro iria Ngai eeranūire, inyuī mūtīarī a ho. Mwatūūrīte gūkū thī mūtārī na kūrīgīrīro na mūtārī na Ngai. ¹³ No rīu, thīnī wa Kristū Jesū, inyuī arīa hīndī īmwe mwarī kūraya, rīu nīmūreharehetwo hakuhī nī ūndū wa thakame ya Kristū.

¹⁴ Nīgūkorwo we mwene nīwe thayū witū, o we watūmire ithuī twarī eerī tūtūike ūmwe, na agītharia rūirigo rwa rūmena rūria rwatūgayanītie, ¹⁵ nī ūndū nīnīnīre watho hamwe na maathani maguo, o na irīra ciaguo, na ūndū wa kūruta mwīrī wake. Agīgīka ūguo nīgeetha ombe thīnī wake mwene mūndū ūmwe mwerū kuuma harī acio eerī, naguo ūndū ūcio ūtūme kūgie thayū, ¹⁶ na nīgeetha thīnī wa mwīrī ūcio ūmwe, amaiūithane na Ngai na ūndū wa mūtharaba, ūria aahūthīrīre kūniina rūmena rwao. ¹⁷ Kristū ookire akīmūhunjīria thayū inyuī arīa mwarī kūraya, o na thayū kūrī arīa maarī hakuhī. ¹⁸ Na thīnī wake ithuī a iruka icio cīerī nītūkinayaga kūrī lthe witū na ūndū wa Roho o ro ūmwe.

¹⁹ Nī ūndū wa ūguo, rīu inyuī mūtīrī ageni na agendi rīngī, no nīmūtūkīte ene būrūrī hamwe na andū a Ngai, na mūgatuīka andū a nyūmba ya Ngai, ²⁰ mūgagiakwo igūrū rīa mūthingi wa atūmwō na anabīi, nake Kristū Jesū we mwene agakorwo nīwe ihiga rīrīa inene rīa koine. ²¹ Thīnī wake mwako wothē nīūnyīitanīte, na ūgakīnēneha o ngīnya ūgatuīka hekarū theru thīnī wa Mwathani. ²² Na nī thīnī wake o na inyuī mūraakwo hamwe nīguo mūtūike gūikaro gīa gūikarwo nī Ngai na ūndū wa Roho wake.

3

Paūlū Mūhunjīa wa Andū-a-Ndūrīrī

¹ Nī ūndū wa gītūmi gīkī, nī Paūlū, njohetwo nī ūndū wa kūhunjīa ūhorō wa Kristū Jesū kūrī inyuī andū-a-Ndūrīrī:

² Ti-itherū nīmūguīte ūhorō wa ūria ndaheirwo ūtungata wa wega wa Ngai nī ūndū wanyu, ³ na nīguo ūhorō wa hitho ūria ndaamenyithirio na ūndū wa kūguūrīro nī Ngai, o ta ūria nyandīkīte na njīra nguhī. ⁴ Mwathoma ūhorō ūyū, nīmūkūhota kūmenya ūria ndaakuūkīrwo nī ūhorō ūcio wa hitho wa Kristū, ⁵ ūria ūtaamenyithirio andū a njīarwa ingī, ta ūria rīu ūguūrīro atūmwō a Ngai atheru o na anabīi nī Roho. ⁶ Naguo mūbangō wa Ngai nī atī, andū-a-Ndūrīrī nīmatuīkīte agai hamwe na andū a Isiraēli, na nīmatuīkīte cīga cia mwīrī ūmwe, na makagwatanīra thīnī wa kūrīranīro gīa Kristū Jesū nī ūndū wa kūhunjīro Ūhorō-ūrīa-Mwega.

⁷ Ndaatuīkīre ndungata ya Ūhorō-ūcio-Mwega nī ūndū wa kīheo kīrīa ndaheirwo kīa wega wa Ngai hotīthītio nī hīnya wake. ⁸ O na gūtūka nī nī mūnīni mūno harī andū a Ngai othe, nīndaheirwo wega ūcio: nīguo hunjagīrie andū-a-Ndūrīrī ūtonga wa Kristū ūria ūtangīmenyeka ūria ūgana, ⁹ na ndaūragīre andū othe ūhorō wa hitho īno, irīa itūire ihīthītwo kuuma o tene, thīnī wa Ngai o we wombire indo ciothe. ¹⁰ Itua rīake rīarī atī, na ūndū wa kanītha, ūūgī wa Ngai ūria wa mīthēmba mūngī ūmenyithanio kūrī aathanī, na kūrī arīa marī na ūhoti kūu igūrū, ¹¹ kūringana na ūria atūire atanyīte gwīka kuuma o tene, na ūria aahingīrie arī thīnī wa Kristū Jesū, Mwathani witū. ¹² Na ithuī nī ūndū wa gūkorwo tūrī thīnī wake, na nī ūndū wa gwītīkia, no tūthengerere Ngai tūrī na ūmīrīru, na tūtārī na guoya. ¹³ Nī ūndū ūcio nīngūmūthāitha mūtīkoorwo nī hīnya tondū wa mīnyamaro irīa ndīranyarīrwo nayo nī ūndū wanyu, tondū nīyo riiri wanyu.

¹⁴ Ūndū ūcio nīguo ūtūmaga ndurie ndu ndi mbere ya Ithe witū, ¹⁵ o we ūria andū othe a nyūmba yake, arīa marī igūrū na arīa marī gūkū thī metanagio nake. ¹⁶ Nīhooyaga Ngai, atī kuuma ūtonga-inī wa riiri wake, amūheage hinya, nīgeetha mūhotithītio nī Roho wake-rī, mūgīe na ūhoti thīinī wanyu, ¹⁷ nīgeetha Kristū atūūrage ngoro-inī cianyū na ūndū wa gwītīkia. Na nīngī nīhooyaga atī inyuī mūhaandwo nīguo mūgīe na mīri na mwīkindire thīinī wa wendani, ¹⁸ nīguo mūgīe na hinya, mūrī hamwe na andū arīa angī othe aamūre, na mūhotage kūmenya ūria wendani wa Kristū waramīte, na ūria ūraihīte na igūrū, na ūria ūrikīte na thī, ¹⁹ o na mūmenye wendani ūcio ūkīrīte ūmenyo wothe, nīguo mūiyūrīrīrio na ūiyūru wothe wa Ngai.

²⁰ Na rīrī, kūrī Ngai ūria ūhotaga gwīka maūdū marīa mothe tūmūragia kana tūgeciiria, na agakīrīrīria mūno kūringana na ūhoti wake ūria ūrutaga wīra thīinī witū-rī, ²¹ arogocwo thīinī wa kanitha na thīinī wa Kristū Jesū, o nginya njarwa-inī ciothe, tene na tene! Amenī.

4

Ūrūmwe thīinī wa Kristū

¹ Nī ūndū ūcio, nī Paūlū njohetwo nī ūndū wa Mwathani, nīndamūthaita mūtūre na mūtūrīre ūringaine na gwītwo kūrīa mwetirwo. ² Mwīnyīhītie biū na mūhooreire na mūkīrīrīrie, na nīngī mūkiranagīrīrie mūdū na ūria ūngī mūrī na wendani. ³ Geriai na kīyo nīguo mūtūrīre ūrūmwe wa Roho, muohanītio na thayū. ⁴ Nīgūkorwo kūrī mwīrī o ūmwe na Roho o ūmwe, o ta ūria mweīrwo kīrīgīrīrio o kīmwe rīrīa mwetirwo, ⁵ nake Mwathani no ūmwe, na wītīkio ūmwe, na ūbatithio o ūmwe; ⁶ nake Ngai no ūmwe na nowe Ithe wa andū othe, ūria ūrī igūrū rīa andū othe, na arī kūdū guothe, na thīinī wa andū othe.

⁷ No rīrī, mūdū o mūdū witū nīaheetwo wega wa Ngai, kūringana na ūria Kristū aheanaga. ⁸ Nīkīo Maandīko moigaga atīrī:

“Rīrīa aambatire igūrū,

nīatongorīrie arīa maatahītwo mūtongoro-inī wake,
na akīhe andū iheo.”

⁹ (Rīu-rī, ciugo icio atī “nīambatire igūrū” nī kuuga atīa, angīkorwo ti kuuga atī o na nīaikūrūkire thī kūrīa kūrīku mūno? ¹⁰ Ūcio waikūrūkire nowe ūria wambatire igūrū o igūrū mūno, nīgeetha aiyūre kūdū guothe.) ¹¹ Ūcio nīwe ūria wathuurire andū amwe matūke atūmwo, na angī matūke anabīi, na angī matūke ahunjia, na arīa angī matūke arīithi a ngoro cia andū o na arutani, ¹² nīguo ahaarīrie andū a Ngai nī ūndū wa wīra wa gūtungata, nīgeetha mwīrī wa Kristū wongererwo hinya, ¹³ o nginya rīrīa ithuothe tūkaagīa na ūrūmwe ūhorō-inī wa gwītīkia o na wa kūmenya Mūrū wa Ngai, na tūtūke agima o nginya tūgīe na ūgīma mūkīnyanīru kūna o ta ūria Kristū ahaana.

¹⁴ Hīndī ūyo tūgītīge gūtūka tūkenge, tūrīa tūikanagio mwena na mwena, o na tūkīhurutagwo haha na harīa nī rūhuho o ruothe rwa ūrutani, na tūgītwaragīrīrio nī wara na ūhinga wa andū ūria maheenagīrīria andū naguo makamahītithia. ¹⁵ Handū ha ūguo-rī, tūngīaria ūhorō-wa-ma tūrī na wendani, nītūrīkūraga maūdū-inī mothe thīinī wake ūria arī we mūtwe, na nīwe Kristū. ¹⁶ Kuuma kūrī we mwīrī wothe ūnyīitithanagio na ūkohanio hamwe nī nga irīa iūnyīitithanagia, naguo ūgakūraga na ūkeyakaga guo mwene thīinī wa wendani, o kīga gīkīrutaga wīra wakīo.

Gūtūra ta Ciana cia Ūtheri

¹⁷ Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī, na ngamūringīrīria thīinī wa Mwathani, atī no nginya mūtīge gūtūraga ta ūria andū-a-Ndūrīrī matūrāga, marī na meciiria ma tūhū. ¹⁸ Ūmenyo wao ūiyūrītwo nī nduma, na makaamūranio na mūtūrīre wa wendī wa Ngai nī ūndū wa ūrimū ūria ūrī thīinī wao uumanīte na ūmū wa ngoro ciao. ¹⁹ Nī ūndū wa kwaga thoni ciothe-rī, nīmeheanīte kūrī thuti cia ūūra-thoni magekaga mawaganu ma mīthema yothe, na magathī na mbere kwīrīrīria mangī maingī.

²⁰ No inyuī mūtīamenyire Kristū na njīra ūyo. ²¹ Ti-itherū nīmwaiguire ūhorō wake, na mūkīrutwo mūrī thīinī wake kūringana na ūhorō wa ma ūria ūrī thīinī wa Jesū. ²² Nīmwarutirwo, ūhorō ūkonī mūtūrīre wanyu wa mbere, nīgeetha mwīaūre mūdū wanyu ūria wa tene, ūria rīu ūthūkītio nī merīrīria maguo ma maheeni; ²³ nīgeetha mwerūhīrio mwīciirīrie wanyu; ²⁴ na mwīhumbe mūdū ūria mwerū, ūria wombīrwo ahaanaine na Ngai, arī na ūthingu na ūtheru ūria wa ma.

²⁵ Nī ūndū ūcio, o ūmwe wanyu no nginya atigane na ūhorō wa maheeni, na mwaranagīrie ūhorō wa ma mūdū na ūria ūngī, nīgūkorwo ithuothe tūrī ciiga cia mwīrī ūmwe. ²⁶ “Mwarakara mūtīkehīe”: Mūtīkareke rīua rīthūe mūrī o na marakara,

²⁷ o na mütikanahe mûcukani kamweke. ²⁸ Mündû ũrĩa ũiyaga, nĩatige gûcOOKA kũiya, nĩ kaba arute wĩra, akenogagia, na ekage maündû mega na moko make, nĩgeetha agĩe na kĩndû angĩgayana na arĩa mabataire.

²⁹ Mütikanareke ndeto njũru ciume tũnua-inĩ twanyu, tĩa o iria cia gwaka andũ arĩa angĩ kũringana na mabata mao, nĩguo igunage arĩa marĩciiguaga. ³⁰ Ningĩ mütikanaiguithie Roho Mũtheru wa Ngai ũũru, ũrĩa wamwĩkĩre rũĩro o nginya rĩria mũthenya ũrĩa wa gũkũũrwo ũgaakinya. ³¹ Eheriai gatagatĩ-inĩ kanyu ũũru wa ngoro, na mang'ũrĩ na marakara, na njũgitano na njambanio, o hamwe na rũmena rwa mũthemba o na ũrĩkũ. ³² Tuganagai na mũiguanağĩre tha, na mũkarekanagĩra mündũ na ũrĩa ũngĩ, o ta ũrĩa Ngai aamũrekeire mehia manyu thĩinĩ wa Kristũ.

5

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai a kwĩgerekania na Ngai, ta ciana ciendetwo mũno, ² na mũtũire mwendaine o ta ũrĩa Kristũ aatwendire na akĩĩruta nĩ ũndũ witũ arĩ iruta rĩrĩ na mũtararĩko mwega na igongona rĩrutũũrwo Ngai.

³ No rĩrĩ, thĩinĩ wa thiritũ yanyu gütikanaiguĩke gũkĩgwetwo ũmaraya, kana ũndũ o na ũrĩkũ wa waganu, kana ũkoroku, tondũ maündũ macio matiağĩrĩre harĩ andũ a Ngai arĩa aamũre. ⁴ O na gütikanağĩe mĩario ya ũũra-thoni, o na kana mĩario ya ũrimũ, o na kana mĩario ya itherũ rĩtarĩ riega. Mĩario ta iyo ndiağĩrĩre kũgwetwago; nĩ kaba gûcOOKAğĩria Ngai ngaatho. ⁵ Tondũ nĩmũũĩ wega na ma atĩ: gütĩrĩ mũhũũri-maraya, kana mündũ mwaganu, o na kana mündũ mũkoroku; mündũ ũrĩa wĩkaga ũguo nĩ mũhooi mĩhianano, andũ ta acio gütĩrĩ ũrĩ na igai thĩinĩ wa ũthamaki wa Kristũ na wa Ngai. ⁶ Mütikareke mündũ o na ũ amũheenie na ciugo cia tũhũ, nĩgũkorwo maündũ ta macio nĩmo matũmaga mang'ũrĩ ma Ngai makinyĩre andũ arĩa matamwathĩkagĩra. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mütikağĩe ngwatanĩro nao.

⁸ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩmwe mwarĩ nduma, no rĩru mũrĩ ũtheri thĩinĩ wa Mwathani. Tũũrai ta ciana cia ũtheri ⁹ (nĩ ũndũ maciaro ma ũtheri monekaga thĩinĩ wa ũhoru wothe wa gwĩkana wega, na wa ũthingu, o na ũhoru wa ma), ¹⁰ na mũtũirie muone maündũ marĩa makenagia Mwathani. ¹¹ Mütikananyĩitanĩre na andũ arĩa mekagĩra maündũ nduma-inĩ marĩa matarĩ maciaro, nĩ kaba mũmoimbũrage. ¹² Nĩgũkorwo o na nĩ thoni kũgweta maündũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ nĩ andũ acio aremĩ. ¹³ No ũndũ o wothe ũrĩa ũrehetwo ũtheri-inĩ nĩwonekaga, ¹⁴ nĩgũkorwo ũtheri ũcio nĩguo ũtũmaga kĩndũ o gĩothe kioneke. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga kwĩrwo atĩrĩ:

“Arahũka, wee ũkomete,
ũrĩũke uume kũrĩ arĩa akuũ,
nake Kristũ nĩegũkwarĩa.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩmenyererei wega ũrĩa mũrĩtũũraga, mũtĩgatũũrage ta andũ matarĩ ogĩ, no tũũrai ta andũ ogĩ, ¹⁶ mũkĩhũthagĩra mweke o wothe mũrĩ nago tondũ matukũ maya nĩ mooru. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio mũtĩgaikare ta andũ akĩũgu, no ikaragai mũmenyete wega ũrĩa Mwathani endaga. ¹⁸ Ningĩ-rĩ, mũtikarĩo nĩ ndĩbei, nĩ ũndũ ũrĩru nĩguo ũtwaragĩrĩria mündũ ũmaramari-inĩ. Handũ ha ũguo-rĩ, iyũrwoi nĩ Roho. ¹⁹ Aranagĩriai mündũ na ũrĩa ũngĩ na ciugo cia thaburi, na nyĩmbo cia kũnĩra Ngai, o na nyĩmbo cia kũguna maroho. Inagai na mũtungage na nyĩmbo ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ wa Mwathani, ²⁰ na mũcOOKAğĩrie Ngai o we Ithe witũ ngaatho maündũ-inĩ mothe, thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²¹ Mwĩnyĩihanagĩriei mündũ na ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa mũtĩite Kristũ.

Atumia na Athuuri ao

²² Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyĩihagĩriei athuuri anyu o taarĩ Mwathani mũrenyĩihĩria. ²³ Nĩgũkorwo mũthuuri nĩwe mũtwe wa mũtumia o ta ũrĩa Kristũ nake arĩ we mũtwe wa kanĩtha, o guo mwĩrĩ wake, na nowe Mũhonokia waguo. ²⁴ Na rĩrĩ, o ta ũrĩa kanĩtha wĩnyĩihagĩria Kristũ, ũguo no taguo nao atumia magĩrĩrwo nĩ kwĩnyĩihĩria athuuri ao maündũ-inĩ mothe.

²⁵ Inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia anyu, o ta ũrĩa Kristũ eendire kanĩtha na akĩĩruta nĩ ũndũ waguo ²⁶ nĩguo awamũre aũtue mũtheru-rĩ, nĩ kũũthambia aũthambirie na maaĩ na ũndũ wa kiugo, ²⁷ nĩguo ahote kwĩrehere we mwene kanĩtha ũrĩ na riiri, ũtarĩ irooro kana handũ hagũtharu, o na kana kaũũgũ kangĩ o gothe, no ũtũike kanĩtha mũtheru na ũtarĩ na ũcuuke. ²⁸ O ũguo, noguo athuuri magĩrĩrwo nĩ kwenda atumia ao o taarĩ mũrĩrĩ yao ene. Mündũ ũrĩa wendete mũtumia wake nĩwe mwene wĩyendete. ²⁹ Nĩgũkorwo gütĩrĩ mündũ ũthũire mwĩrĩ wake mwene, no nĩkũhe aũheaga irio na akaũmenyerera, o ta ũrĩa Kristũ ekaga kanĩtha, ³⁰ Tondũ tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ wake. ³¹ “Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mündũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyĩitane na mũtumia

wake, nao eerī magatuika mwīrī ūmwe.”³² Ūyū nī ūhorō wa hitho nene, na nī wa bata mūno, na ngiuga ūguo nī ūhorō wa Kristū na kanitha ndiraria.³³ No rīrī, o mūndū nīendage mūtumia wake o ta ūrīa eendete we mwene, nake mūtumia nīaheage mūthuuri wake gītīio.

6

Ciana na Aciari

¹ Inyuī ciana-rī, athīkagīrai aciari anyu thīnī wa Mwathani, nīgūkorwo gwīka ūguo nīgūo kwagīrīre. ² “Tīa thoguo na nyūkwa,” rīu nīrīo rīathani rīa mbere rīrīa rīrī na kīranīro, ³ “nīgūo maūndū maku mothe magaacīre, na ūkenere gūtūūra muoyo hīndī ndaaya gūkū thī.”

⁴ Na inyuī maithe-rī, mūtīkarakaragie ciana cianyu; handū ha ūguo-rī, cireragei mūgīcirutaga na mūgīcītaaraga thīnī wa Mwathani.

Ngombo na Aathani

⁵ Inyuī ngombo-rī, athīkagīrai aathani anyu a gūkū thī, mūkīmatīaga na mūkīmetīgīraga, mūtārī na ūhinga ngoro-inī, o taarī Kristū mūrathīkīra. ⁶ Mūtīkamaathīkagīre o hīndī īrīa maramuona atī nīgūo mamwendage; no ikagai ūguo ta mūrī ngombo cia Kristū, mūgīkaga maūndū marīa Ngai endaga mekwo mwīendeire na ngoro cianyu. ⁷ Tungatagai na ngoro yothe mūtārī na kīnyirīa, taarī Mwathani mūrātungatīra, no tī andū, ⁸ nī ūndū nī mūū atī Mwathani nīakarīha o mūndū ūndū o wothe mwega ekaga arī ngombo kana atārī ngombo.

⁹ Na inyuī aathani-rī, ikagai ngombo cianyu o ro ūguo. Mūtīgacīhītagīre, tondū nī mūū atī Mwathani wacīo, na nowe Mwathani wanyu, arī o kūu igūrū, nake ndarī mūthutūkanio.

Indo cia Ngai cia Mbaara

¹⁰ Ūhorō wa kūrīgīrīria ngūmwīra atīrī, gīagai na hīnya thīnī wa Mwathani mūkīhotithagio nī ūhoti wake mūnene. ¹¹ Mwīohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara nīgūo mūhote gwītīirīa mawara ma mūcukani. ¹² Nīgūkorwo kūgīana gwītū tī gwa kūgīana na arīa marī na mwīrī na thakame, no tūgīanaga na aathani, na mothamaki, na maahīnya ma gūkū thī īno īrī nduma, o na mbūtū cia maroho mooru marī kūrīa igūrū. ¹³ Nī ūndū ūcio, mwīohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara, nīgūo mūkaahota gwītīirīa mūthenya ūrīa mūūru wakīnya, na mwarīkia gwīka maūndū macīo mothe, no mwīhaande. ¹⁴ Nī ūndū ūcio mwīhaandei wega, mwīhotorete mūcībi wa ūhorō ūrīa wa ma njohero, na mwīohete gako ga kūgītīra gīthūrī karīa ka ūthingu, ¹⁵ namo magūrū manyu mūmahaarīrie gūthī kūhunjīa Ūhorō-ūrīa-Mwega wa thayū. ¹⁶ Hamwe na indo icīo ciothe, oyai ngo ya wītīkīo, īrīa mūrīhotaga kūhorīa nayo mīguī yothe īrīa yakanaga mwaki ya ūrīa mūūru.* ¹⁷ Nīngī ikīrai ngūbia ya kīgera ya ūhonokīo, na mwīohe rūhīū rwa njora rwa Roho, naruo nīruo kīugo kīa Ngai. ¹⁸ Na mūhooyage hīndī ciothe na mahooya ma mūthemba yothe, mūgīthaithanaga mūrī na Roho. Mwarīkia gwīka ūguo-rī, ikaragai mwīhūgīte, na mūhooyagīre andū arīa aamūre hīndī ciothe.

¹⁹ O na nī mwene-rī, hooyagīrai, nīgūo rīrīa rīothe ngūtūmūra kanua, heagwo ciugo na ngaaria itegwītīgīra ngīmenyithania hitho ya Ūhorō-ūrīa-Mwega, ²⁰ o ūrīa nī ndī mwarīrīria waguo, na noguo ūtūmīte njohwo! Hooyagīrai nīgūo ndūūheanage itegwītīgīra, o ta ūrīa njagīrīrwo nī gwīka.

Ngeithi cia Kūrīgīrīria

²¹ Tukīko, mūrū wa Ithe wītū ūrīa mwende na ndungata īhokekete wīra-inī wa Mwathani, nīwe ūkūmwīra maūndū mothe, nīgeetha o na inyuī mūmenye ūrīa ndarīī na ūrīa njīkaga. ²² Ndīramūtūma kūrī inyuī nī ūndū wa gītūmī gīkī kūmbe, nīgūo mūmenye ūhorō wītū ūrīa tūtārī, na nīgūo amūmīrīrie ngoro.

²³ Arīū na aarī a Ithe wītū, mūrōgīa na thayū, na wendani hamwe na wītīkīo cīumīte kūrī Ngai Ithe wītū o na kuuma kūrī Mwathani wītū Jesū Kristū. ²⁴ Wega wa Ngai ūrogīa na arīa othe mendete Mwathani wītū Jesū Kristū na wendo ūrīa ūtathiraga.

* **6:16** Ngo cia Aroma ciakoragwo ithondeketwo na njūūa. Ciarī nene na nyūmū nīgūo ihote kūhorīa mīguī. Cīatobokagio maafī-inī nīgūo cīororoe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AFILIPI

1 Nī ithuī Paŭlū na Timotheo, ngombo cia Kristū Jesū,

Marūa maya tūrandikira andū othe arīa aamūre thīnī wa Kristū Jesū arīa mūrī kūu Filipi, hamwe na arori a kanitha, o na atungati aguo.

2 Mūrogiā na wega na thayū ciumīte kūrī Ngai Ithe witū, na Mwathani Jesū Kristū.

Gūcookia Ngaatho hamwe na Kūhooya

3 Nīnjookagīria Ngai wakwa ngaatho rīria rīothe ndaamūririkana. 4 Rīria rīothe ngūmūhoera inyuothe-rī, ndīmūhooyaḡira hīndī ciothe ngenete. 5 Tondū wa gwatanīro iitū na inyuī harī Ūhorō-ūrīa-Mwega, kuuma o mūthenya wa mbere nginya rīu. 6 Nī nīnjūū undū ūyū na ma, atī Ngai ūria waambīrīrie wīra mwega thīnī wanyu nīegūthīī na mbere kūuruta, na ndekūūtigithīria ataūrīkītie nginya mūthenya ūria Kristū Jesū agaacooka.

7 Kuona atī mūkoragwo mūrī ngoro-inī yakwa, nī njagīrīrwo nīkūigua ūguo nī undū wanyu inyuothe; tondū-rī, kana nī kuohwo njohetwo na mīnyororo, kana nī kūrūrīra na gwīkīra hinya Ūhorō-ūrīa-Mwega, inyuī inyuothe nīmūgwatanagīra na nī thīnī wa wega wa Ngai. 8 Ngai nī mūira wakwa atī nīndīmwīragīria inyuothe ndī na wendo wa Kristū Jesū.

9 Na ūria hooyaga nī atīrī: atī wendani wanyu ūngīhe mūno makīria, mūkīongagīrīrwo ūmenyo na ūkuūku wothe, 10 nīgeetha mūhotage gūkūūrana maūndū marīa magīrīre makīria wa marīa mangī, na mūkoragwo mūrī atheru na mūtārī na ūcuuke o nginya mūthenya ūria wa Kristū, 11 na mūtūre mūiyūrītwo nī maciaro ma ūthingu marīa monekaga na undū wa Jesū Kristū, nīguo Ngai akumagio na agoocagwo.

Mīnyororo ya Paŭlū Gūtwarithia Ūhorō-ūrīa-Mwega na Mbere

12 Na rīu arīū na aarī a Ithe witū, nīngwenda mūmenye atī maūndū marīa mangorete ti-itherū nīmatūmīte Ūhorō-ūrīa-Mwega ūthīī na mbere. 13 Nī undū ūcio-rī, nīkūmenyekete wega nī arangīri a nyūmba ya mūthamaki, o na kūrī andū arīa angī othe atī nī njohetwo na mīnyororo nī undū wa Kristū. 14 Nī undū wa ūria njohetwo, arīū na aarī a Ithe witū aingī nīmōmīrīrio kwaria kiugo kīa Ngai marī na ūmīrīru mūnene na matārī na guoya.

15 Nī ūhorō wa ma atī amwe mahunjagia Kristū marī na ūiru na ngarari, no angī mahunjagia marī na ngoro njega. 16 Acio mahunjagia marī na ngoro njega-rī, mekaga ūguo marī na wendani, makīmenyaga atī njigīttwo gūkū nī undū wa kūrūrīra Ūhorō-ūrīa-Mwega. 17 Acio angī mahunjagia ūhorō wa Kristū makienda kwīguna, matārī na ngoro theru, mageciiragia atī meka ūguo nīmekūnyongererithia thīina rīu ndī muohe. 18 No rīrī, ūcio ti undū wa bata kūrī nī. Undū ūria wa bata nī atī Kristū nīahunjagio na njīra o yothe, o na īngītuika nī njīra ya ūhinga, kana nī njīra ya ūhorō wa ma. Na nī undū wa ūguo-rī, nīngenaga.

19 Nī, o na no ngūthīī na mbere na gūkena, 19 nīgūkorwo nīnjūū atī nī undū wa mahooya manyu na ūteithio ūria ūheanīttwo nī Roho wa Jesū Kristū, maūndū marīa mangorete nīmakagarūrūka matuīke ma kūhonokia. 20 Nīnjīrīgīrīre ngīhahiaga na ngehoka atī ndigaconoka o na atīa, no atī ngorwo na ūmīrīru mūiganu nīgeetha rīu, na o ta ūria ndūire, Kristū atūūgagīrio thīnī wa mwīrī wakwa, īngīkorwo ndī muoyo o na kana nguīte. 21 Nīgūkorwo harī nī-rī, gūtūura muoyo nī Kristū, nakuo gūkua-rī, nī uumithio. 22 No rīrī, kūngīkorwo gūtūura muoyo ndī na mwīrī nīkuo kūngītūma wīra wakwa ūgīe na maciaro-rī, nī kī īngīgīthuura? Nīī ndīūū! 23 Nīī nīnguucanīirio nī maūndū maya meeri: Ndiriraḡīria gūthīī ngatūūranie na Kristū, na ūguo nīguo wega makīria; 24 no gūtūura muoyo ndī na mwīrī ūyū nī undū wanyu nī kwagīrīre mūno makīria. 25 Na tondū nīmenyete ūguo kūna-rī, nīnjūū atī nīngūtūura muoyo, na nīngūtūūranie na inyuī inyuothe nīguo ndūme mūthiīage na mbere, na mūgīe na gīkeno nī undū wa ūria mwītīkītie, 26 nīgeetha ndakorwo na inyuī rīngī, gīkeno kīanyu kūyūrīrīre thīnī wa Kristū Jesū nī undū wakwa.

27 Na rīrī, undū ūria ūrī bata nī atī mūthiīage na mūthiīre īria yaganīrīre na Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Kristū, nīgeetha īngūka kūmūrora kana njage gūūka, njiguage ūhorō wanyu o na itārī hamwe na inyuī menyage atī nīmūikarīte mwīhaandīte wega mūrī

na roho o ro ūmwe, mūkīrūrīra wītīkio wa Ūhoro-ūrīa-Mwega mūrī na ngoro ĩmwe, ²⁸ mūtekūmakio o na afīa nī arīa mamūthūire. Naguo ūndū ūcio ūtuīke kīmenyithia kūrī o atī nīmakanangwo, no atī inyuī nīmūkahonokio, na Ngai we mwene nīwe ūkaamūhonokia. ²⁹ Nīgūkorwo ha ūhoro wa Kristū-rī, nīmwtīkīrītio kūmwītīkia, na to kūmwītīkia kuo gwīki, o na kūnyariirwo nī ūndū wake, ³⁰ kuona atī nīmūrārūa mbaara ĩrīa muonete ngīrūa, na noyo mūrāigwa atī nī ndīrarūa o na rīu.

2

Kwīgerekania na Wīnyiihia wa Kristū

¹ Mūngīkorwo mūrī na ūndū o wothe wa kūmanīrīra uumanīte na ūrīa mūnyīithanītio na Kristū, kana ūndū o wothe wa kūhoorerania uumanīte na wendani wake, o na kana wa kūgīa na ngwatanīro o yothe yumanīte na Roho, o na kana ūhoro o wothe wa gūcaayanīra na wa kūguanīra tha uumanīte na Kristū-rī, ² gītūmagei gīkeno giakwa kūganīre kūna nī ūndū wa gūtūūra mūrī a mwīciirīrie o ro ūmwe, na mwendaine na wendani o ūmwe, na mūrī kīndū kīmwe thīnī wa roho o na meciiria. ³ Mūtikaneke ūndū mūkienda kwīguna inyuī ene, o na kana nī ūndū wa kwīgaatha, no ikaragai mwīnyīihītīe, o mūndū agatuaga mūndū ūrīa ūngī nī mwega makīria yake mwene. ⁴ O mūndū wanyu ndakarūmbūyagie maūndū o marīa mamūkonī, no nīarūmbūyagie maūndū ma andū arīa angī o namo.

⁵ Mwīciirīrie wanyu wagīrīrwo ūtuīke o ta ūrīa warī na Kristū Jesū:

⁶ We-rī, o na gūtūika aarī Ngai,

ndonire kūiganana na Ngai taarī ūndū wa gūkumbatīrio,

⁷ nowe nīgūtiganīria aatiganīrie ūnene wake wothe,

agītūika ta ngombo,

agīciarwo ta andū a gūkū thī.

⁸ Nake ahaana ta mūndū-rī,

akīnyīihia,

na agīathīka o nginya akīuragwo,

o kūuragwo kūrīa kwa mūtharaba!

⁹ Nī ūndū ūcio, Ngai nīamūtūūgīrīrie o nginya igūrū mūno,

na akīmūhe rītwa rīrīa rīkīrīte marīa mangī mothe,

¹⁰ nīguo atī thīnī wa rītwa rīa Jesū maru mothe magaturio,

kūu igūrū, na gūkū thī, o na rungu rwa thī,

¹¹ na ningī atī nīmī ciothe ciumbūrage atī Jesū Kristū nī Mwathani,

nīguo Ngai Ithe witū agooagwo.

Gūkenga ta Njata

¹² Nī ūndū ūcio, arata akwa endwa-rī, o ta ūrīa mūtūire mwathīkaga, na to rīrīa ndaarī hamwe na inyuī, no makīria rīu itarī hamwe na inyuī-rī, thīnī na mbere kūrutīra ūhonokio wanyu wīra, mūgītīgagīra na mūkīinainaga, ¹³ nīgūkorwo nī Ngai ūrutaga wīra thīnī wanyu agatūma mwende gwīkaga maūndū make kūringana na wendi wake mwega.

¹⁴ ĩkagai maūndū mothe mūtekūnuguna na mūtegūkararania, ¹⁵ nīgeetha mwage ūcuuke na mūtūike atheru, mūtūike ciana cia Ngai itarī na kaūūgū mūrī thīnī wa rūciaro rūrū ruogomu na rwaganu, na rīrīa mūrī hamwe nao inyuī mūkengage ta njata thī yothe, ¹⁶ o mūrūmītīe kiugo kīa muoyo, nīguo ngaagīa na ūndū wa kwīrahīra mūthenya ūrīa wa Kristū atī ndīahanyūkire tūhū kana ngīruta wīra ngīnoga tūhū. ¹⁷ No rīrī, o na ingītūika ndīraitwo thakame igūrū rīa igongona ta ndī iruta rīa kūnyuuo, nī ūndū wa ūtungata ūrīa mūtungatagīra Ngai uumanīte na wītīkio wanyu-rī, nī ngenaga na ngacanjāmūka hamwe na inyuī inyuothe. ¹⁸ Nī ūndū ūcio, o na inyuī nīmwagīrīrwo nīgūkena na mūcanjamūke hamwe na nī.

Timotheo na Epafarodīto

¹⁹ Ningwīhoka ndī thīnī wa Mwathani Jesū atī nīngūmūtūmīra Timotheo o narua, nīgeetha o na nīi ngaakena hīndī ĩrīa ngaahē ūhoro wanyu. ²⁰ Nīgūkorwo ndīrī mūndū ūngī ūhaana take, ūrīa ūngīrūmbūiya maūndū manyu na ma. ²¹ Nīgūkorwo andū arīa angī othe marūmbūyagīa maūndū mao ene, no tī maūndū ma Jesū Kristū. ²² No inyuī nīmūūū atī Timotheo nīeyonanītīe atī nī mūndū mwega, tondu o ta ūrīa mwana atungataga hamwe na ithe-rī, noguo akoretwo agītungata hamwe na nīi wīra-inī wa kūhunja Ūhoro-ūrīa-Mwega. ²³ Nī ūndū ūcio, nīndīrehoka kūmūtūma kūrī inyuī o ndaarīkia kūmenya ūrīa maūndū makwa megūikara. ²⁴ Ningī ndī na mwīhoko thīnī wa Mwathani atī nīi mwene nīngūūka o narua.

²⁵ No rirĩ, nĩnguona kwagĩĩre ndĩmūtũmĩre mūrũ wa Ithe witũ Epafarodito, ũria tũrutaga wĩra na tũkarũĩra ũhoro wa Ngai nake, na nĩwe mūtũmwo wanyu ũria mwandũmĩre nĩguo arũmbũyagie mabata makwa. ²⁶ Nĩgũkorwo nĩamwĩriragĩria inyuothe, na nĩaratangĩka tondũ nĩmwaiguĩte atĩ aarĩ mūrũaru. ²⁷ Ti-itherũ aarĩ mūrũaru, o na aarĩ hakahĩ gũkua. No Ngai nĩamũiguĩĩre tha, na to we wiki waiguĩĩrwo tha, no o na nĩ nĩanjiguĩĩre tha nĩguo ndikae kũingĩhĩrwo nĩ kieha mũno. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio, kũu nĩkĩo kĩratũma ndĩmūtũme na kwĩyendera kũnene, nĩgeetha mwamuona rĩngĩ mũkene, na nĩ nyihanyihĩrwo nĩ gũtangĩka. ²⁹ Mwamũkĩrei wega thĩĩnĩ wa Mwathani mūrĩ na gĩkeno kĩnene, na mūtũage andũ arĩa mahaana take, ³⁰ tondũ aarĩ hakahĩ gũkua nĩ ũndũ wa wĩra wa Kristũ, ategũcaaĩra muoyo wake, nĩgeetha andeithĩĩrie na ũteithio ũria inyuĩ mũtangĩahotire kũhe.

3

Ndũkanaגיע na Mwĩhoko thĩĩnĩ wa Mwĩrĩ

¹ Ũhoro wa kũrĩkĩrĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ nĩ atĩrĩ, kenagai thĩĩnĩ wa Mwathani! Ha ũhoro wa gũcookera rĩngĩ maũndũ o marĩa ndanamwandĩkĩra-rĩ, ũcio ti ũhoro wa kũtũnogia, tondũ harĩ inyuĩ nĩ ũhoro wa kũmũtĩrĩrĩra.

² Mwĩmenyagĩĩrei andũ acio mahaana ta magui, o acio mekaga maũndũ mooru, na arĩa metemengaga mĩrĩ. ³ Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ tũruĩte kũna, ithuĩ arĩa tũhooyaga na Roho wa Ngai, o ithuĩ arĩa twĩrahaga thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ, nago mwĩhoko witũ tũtũigaga thĩĩnĩ wa mwĩrĩ, ⁴ o na gũtũika o na nĩ mwene ingĩenda-rĩ, ndĩ na itũmi cia gũtũma ndĩihokage ũhoro wa mwĩrĩ.

Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũngĩ o wothe wĩciiragia atĩ arĩ na itũmi cia kũgĩa na mwĩhoko thĩĩnĩ wa mwĩrĩ, nĩ nĩndĩmũkĩrĩtie. ⁵ Nĩgũkorwo nĩ ndaruithirio ndĩ na ũkũrũ wa thĩkũ inyanya, na ndĩ wa rũciarũ rwa andũ a Isiraeli, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini, na ndĩ Mũhibirania waciirĩtwo nĩ Ahibirania. Ha ũhoro ũkoniĩ watho-rĩ, ndĩ Mũfarisaj; ⁶ na ha ũhoro ũkoniĩ kĩyo-rĩ, ndaatũire nyariiraga kanitha; na ha ũhoro wa ũthingu ũria uumanaga na watho-rĩ, ndiarĩ na ũcuuke.

⁷ No rĩrĩ, maũndũ mothe marĩa ndaatuaga atĩ maarĩ na uumithio kũrĩ nĩ-rĩ, rĩu ndĩmonaga marĩ ma tũhũ nĩ ũndũ wa kũgĩa na Kristũ. ⁸ Makĩria ma ũguo-rĩ, maũndũ mothe ndĩmatuaga nĩ ma tũhũ ndamagerekania na ũmenyo ũria ũkĩrĩte maũndũ mothe ũria uumanĩte na kũmenya Kristũ Jesũ Mwathani wakwa. Nĩ ũndũ wake-rĩ, nĩ ndoorĩwo nĩ indo ciothe, na nĩ ngĩcitua o ta mahuti ma gũteo, nĩgeetha ndĩgĩrĩte na Kristũ, ⁹ na ngoragwo ndĩ thĩĩnĩ wake, itarĩ na ũthingu wakwa mwene ũria uumanaga na watho, no ũkorwo arĩ ũthingu ũria uumanaga na gwĩtĩkia Kristũ; ũguo nĩ kuuga, ũthingu ũria uumaga kũrĩ Ngai, na wonekaga na ũndũ wa gwĩtĩkia. ¹⁰ ũndũ ũria nĩ ngwenda-rĩ, nĩ kũmenya Kristũ, na menye hinya wa kũriũka gwake, na ngwatanĩre nake mĩnyamaro-inĩ yake, na haanane nake ũhoro-inĩ wake wa gũkua, ¹¹ nĩguo kũngĩhoteka, ngaariũkio nyume kũrĩ arĩa akuũ.

Kwĩrutanĩria Gũkinya Mũthia

¹² Ndiroiga atĩ nĩndĩkĩtie kwamũkĩra maũndũ macio mothe, o na kana ngarĩkia gũtũika mwagĩĩrũ kũna, no nĩndĩrutanagĩria na kĩyo nĩgeetha ndĩnyĩĩtĩre o ũndũ ũria ndanyĩĩtĩrwo nĩ Kristũ Jesũ. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndĩgũtua atĩ nĩ mwene nĩndĩkĩtie kwĩnyĩĩtĩra ũndũ ũcio. No rĩrĩ, ũndũ ũria njĩkaga no ũmwe: Nĩkũriganĩrwo ndiganagĩrwo nĩ maũndũ marĩa mahĩtũku, na ngerutanĩria mũno gũkinyĩra maũndũ marĩa marĩ mbere, ¹⁴ ngerutanagĩria gũthĩ ndorete na mbere nĩguo hootane heo kĩheo kĩrĩa Ngai aheanaga, na nĩkĩo aanjĩtũire thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ atĩ nĩguo thĩ igũrũ.

¹⁵ Ithuothe arĩa tũrĩ andũ agĩma-rĩ, twagĩĩrwo nĩtũtũire twĩciiragia o ũguo. Na hangĩkorwo nĩ harĩ andũ marĩ na meciirĩa mangĩ-rĩ, o na hau Ngai nĩarĩmũguũrĩria. ¹⁶ No rĩrĩ, rekei tũtũire kũringana na maũndũ marĩa tũrĩkĩtie kũgĩa namo.

¹⁷ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nyiitanĩrai na arĩa angĩ ũhoro-inĩ wa kwĩgerekania na nĩ, na nĩngĩ mũbaarage wega andũ arĩa matũũraga na mūtũũrĩre o ũria twamuonereirie. ¹⁸ Nĩgũkorwo, o ta ũria ndanamwĩra kaingĩ mbere ĩyo, na o na rĩu no ngũcookera rĩngĩ ũhoro ũcio ndĩ na maithori, andũ aingĩ matũũraga marĩ thũ cia mũtharaba wa Kristũ. ¹⁹ Andũ acio-rĩ, kũrigĩrĩria kwao nĩ mwanangĩko, ngai yao nĩ nda ciao, namo maũndũ ma kũmaconora nĩmo riiri wao. Nĩngĩ meciiragia o maũndũ ma gũkũ thĩ. ²⁰ No rĩrĩ, bũrũri ũria tũrĩ aguo kũmbe nĩ kũũria igũrũ. Na ithuĩ nĩtwetagĩrĩra Mũhonokia ũria ũkoima kũu, na nĩwe Mwathani Jesũ Kristũ, ²¹ ũria ũkaagarũra mĩrĩ ino iitũ mĩhinyaru nĩgeetha ĩhaanano na mwĩrĩ wake ũcio ũrĩ riiri, nĩ ũndũ wa hinya ũria ũmũhotithagia gwatha maũndũ mothe.

4

1 Nĩ ùndũ ùcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o inyuĩ nyendete na ngeriragĩria kũmuona, nĩ inyuĩ gĩkeno gĩakwa na thũmbĩ yakwa. Endwa akwa, ùguo nĩguo mũbatii kwĩhaanda mũrũmĩte thĩinĩ wa Mwathani.

Gũthaithana

2 Nĩngũthaitha Euodia o na thaithe Sunutuke nĩgeetha maiguane thĩinĩ wa Mwathani.

3 Iĩ-ni, o na nĩngũkũria, wee mũrata wakwa wa ma, wee tũrutithanagia wĩra ta tuohetwo icooki rĩmwe, teithagia atumia acio, ariã maarũĩrĩre ùhoro-ũria-Mwega marĩ hamwe na niĩ, o na Klementi na andũ ariã angĩ marutithanagia wĩra hamwe na niĩ, ariã marĩtwa mao mandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa muoyo.

4 Ikaragai mũkenete hĩndĩ ciothe mũrĩ thĩinĩ wa Mwathani. O na nĩ nguuga o rĩngĩ: Ikaragai mũkenete! ⁵ Rekei gũkirĩria kwanyu kũmenyeke nĩ andũ othe. Mwathani arĩ hakuhĩ gũka. ⁶ Mũtigatangĩke ngoro nĩ ùndũ o na ùrĩkũ, no rĩrĩ, menyithagiai Ngai maũndũ marĩa mothe mwendaga, mũkĩmũhooyaga, na mũkĩmũthaithaga, o na mũkĩmũcookagĩria ngaatho. ⁷ Naguo thayũ wa Ngai, ùria ùtangĩmenyeka ùria ùtariĩ, nĩrĩmenyagĩria ngoro cianyu o na meciria manyu thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

8 ùhoro wa kũrĩkĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, nĩ atĩ maũndũ marĩa ma ma, na marĩa ma gũtĩka, na marĩa ma kĩhooto, na marĩa matheru, na marĩa ma kwendeka, na marĩa ma kwĩrĩrĩrio, angĩkorwo kũrĩ maũndũ mega kũna na ma kũgaathĩrĩrio-rĩ, mwĩciiragieĩ ùhoro wa maũndũ ta macio. ⁹ Namo maũndũ marĩa mwerutire, kana mũkĩamũkĩra kana mũkĩigua kuuma kũrĩ niĩ, o na kana mũkĩona thĩinĩ wakwa, mekageĩ arĩ mo. Nike Ngai wa thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

Ngaatho nĩ ùndũ wa Iheo Cio

10 Nĩngũkena mũno thĩinĩ wa Mwathani nĩkuona atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩmũrurumũkĩtie ùhoro wanyu wa kwĩnĩjiria. Ti-itherũ nĩmũreĩnjirragia, no mũtirarĩ na mweke wa kuonania ùguo. ¹¹ Ndiroiga ùguo nĩ ùndũ nĩmbataire, nĩgũkorwo nĩndĩrutite kũiganĩra o ùria kũngĩkorwo kũhaana. ¹² Nĩmenyete ùhoro wa gũikara ndĩ mũkĩaru, na ngamenya ùhoro wa gũikara ndĩ mũtongu. Nĩndĩrutite hitho ya gũikara njiganĩre ùndũ-inĩ o wothe na maũndũ-inĩ mothe, kana nĩ kũhũna, kana nĩ kũhũta, kana nĩ kũngĩhĩrwo, o na kana nĩ kwaga. ¹³ Nĩhotaga gwĩka maũndũ mothe na ùndũ wa Kristũ ùria ùheaga hinya.

14 No, nĩmwekire wega nĩkũnyiitanĩra na niĩ mathĩina-inĩ makwa. ¹⁵ Makĩria ma ùguo, o ta ùria inyuĩ andũ Afilipi mũkũmenya-rĩ, matukũ-inĩ ma mbere rĩria mwahunĩrio ùhoro-ũria-Mwega, hĩndĩ rĩa ndoimire Makedonia, gũtirĩ kanitha o na ùmwe wanyĩitanĩre na niĩ harĩ ùhoro wa kũheana kana kwamũkĩra, tĩa o inyuĩ; ¹⁶ nĩgũkorwo o na rĩria ndaarĩ Thesalonike, nĩmwandũmagĩra ùteithio kaingĩ hĩndĩ rĩa ndaakoragwo mbataire. ¹⁷ Ti atĩ nĩ kũheo ndĩracaria kuuma kũrĩ inyuĩ, no ndĩracaria kĩria kĩngũgwo mũthiithũ-inĩ wanyu. ¹⁸ Nĩnyamũkĩrite indo nyingĩ mũno makĩria; nĩndeheirwo indo cia kũnjigana, nĩgũkorwo rĩu nĩnyamũkĩrite iheo iria mwanengerire Epafarodito andehere. Indo icio nĩ ta maruta marĩ na mũtararĩko mwega, marĩ igongona rĩtĩkĩrĩku rĩa gũkenia Ngai.* ¹⁹ Nike Ngai wakwa nĩarĩkiragĩrĩria kũmũhe kĩria gĩothe mũngĩkorwo mũbataire, akĩmũtanahagĩra na ùtonga wake ùria wĩ riiri thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

²⁰ Nike Ngai, o we Ithe witũ, arogoocwo nginya tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

²¹ Geithiai andũ othe ariã aamũre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ ariã tũrĩ nao nĩmamũgeithia. ²² Andũ othe ariã aamũre nĩmamũgeithia, na makĩria ariã a mũcii wa Kaisari.

²³ Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ ùrogĩa na maroho manyu. Amenĩ.

* **4:18** Iruta rĩa mũtararĩko mwega thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩria Gikũrũ rĩarĩ igongona rĩa gũcookia ngaatho na kũgooca Ngai.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AKOLOSAI

¹ Nī nīi Paŭlū, mūtūmwo wa Kristū Jesū nī ūndū wa wendo wa Ngai, tūrī hamwe na Timotheo mūrū wa Ithe witū,

² Tūramūtūmīra marūa maya inyuī andū arīa aamūre, o inyuī ariū na aarī a Ithe witū mūtūire mūrī ehokeku thīnī wa Kristū kūo Kolosai:

Mūroġia na wega na thayū ciumīte kūrī Ngai Ithe witū.

Gūcookia Ngaatho hamwe na Kūhooya

³ Hīndī ciothe rīria tūkūmūhoera, nītūcookagīria Ngai ngaatho, o we Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristū, ⁴ tondū nītūiguīte ūhorō wa ūria mwītīkītie Kristū Jesū, o na ūria mwendete andū arīa othe aamūre, ⁵ naguo nī wītīkio na wendani iria ciumanaga na kūrīgīro kīria mūigīrwo kūo igūrū na kīria mūrīkītie kūigua ūhorō wakīo thīnī wa ūhorō ūria wa ma, na nīguo ūhorō-ūria-Mwega ⁶ ūria ūmūkinyīre. Kūndū guothe gūkū thī ūhorō-ūyū-Mwega nūrāciara maciaro na nūrātheerema, o ta ūria ūkoretwo ūġīka gatagatī-inī kanyu kuuma mūthenya ūria mwaūguire na mūkīmenya wega wa Ngai na ma. ⁷ Mwamenyire ūhorō ūcio kuuma kūrī Epafara, ūria twendete, na mūruti wīra hamwe na ithūi o we mūtungatīri wa Kristū wa kwīhoeka ithenya riitū, ⁸ na nowe ūtūheete ūhorō wa ūria mwendaine mūrī thīnī wa Roho.

⁹ Nī ūndū wa ūguo-rī, kuuma mūthenya ūria twaiguire ūhorō ūcio wanyu, tūtīrī twatīgīthīria kūmūhoera, tūġīthathaga Ngai amūiyūrie ūmenyo wa wendi wake, na amūheage ūġī na ūtaūku wothe maūndū-inī mothe ma kīroho. ¹⁰ Na tūhooyaga ūguo nīguo mūhote gūtūura mūtūūrīre ūringaine na ūria Mwathani endaga na mūmūkenagie maūndū-inī mothe: mūciarage maciaro mawīra-inī mothe mega marīa mūrūtaga, na mūkūrage thīnī wa ūmenyi wa kūmenyana na Ngai, ¹¹ mūġīkagīrwo hīna na ūhoti wothe kūringana na hīnya wake ūri na rīiri nīgeetha mūhote gūkiragīrīria mūno mūteġūthethūka na mūrī na ġikeno, ¹² na mūġīcookagīria Ithe witū ngaatho, ūria ūmūtūite aagīrīru a kūgaya igai rīa arīa aamūre ūthamaki-inī wa ūtheri. ¹³ Nīġūkorwo Ngai nīatūhonoketie, agatūruta ūthamaki-inī wa nduma, na agatūthaamīria ūthamaki-inī wa Mūrūi ūria endete mūno, ¹⁴ thīnī wake-rī, nītūkūūrītwo na tūkarekerwo mehīa maitū.

Ūnene wa Kristū

¹⁵ Ūcio nīwe mūhianīre wa Ngai ūria ūtonekaga, na nīwe irīgīthathi harī indo ciothe iria ciombirwo. ¹⁶ Nīġūkorwo nīwe wombire indo ciothe: indo iria irī igūrū na iria irī thī, iria cionekaga na iria itonekaga, o na angīkorwo nī itī cia ūnene kana maahīnya, kana aathani o na kana arīa marī ūhoti; indo ciothe ciombirwo nīwe na nīguo itūike ciake. ¹⁷ Kristū nīwe warī kuo mbere ya indo ciothe, nacio indo ciothe itūūrāga inyiitīthanītio nīwe. ¹⁸ Nīngī nīwe mūtwe wa mwīrī, arī guo kanitha; na nīwe kīambīrīria na irīgīthathi harī andū arīa manarīūka, nīgeetha thīnī wa maūndū mothe atuīke nīwe mūtūūġīrie kūrī indo ciothe. ¹⁹ Nīġūkorwo Ngai nīoonire arī wega atī ūiyūru wa Ngai wothe ūikare thīnī wake, ²⁰ na nī ūndū wa Kristū indo ciothe itūike cia kūiguithanio na Ngai, iria irī thī o na kana iria irī igūrū, nī ūndū wa ūria aarehire thayū na ūndū wa thakame yake, ūria yaitīrwo mūtharaba-inī.

²¹ Hīndī imwe inyuī mwaūire mwamūranītio na Ngai na mwarī thū ciake meciiria-inī manyu nī ūndū wa mītugo yanyu mīuru. ²² No rīu nīamūiguīthanītie na Kristū na ūndū wa ūria aakuire arī na mwīrī nīgeetha amūrīgāmie mbere yake mūrī atheru, na mūtārī na ūġū, o na mūtārī na ūcuuke, ²³ mūngīthī na mbere na ġwītīkia mwīhaandīte na mūrī arūmu, na mūtekwēnyenyeka kuuma kūrī kūrīgīrīro kīria kīnyīitīrīrwo nī ūhorō-ūria-Mwega. ūhorō ūcio nīguo ūhorō-ūria-Mwega ūria mwaiguire, na ūria ūhunġītio kūrī cīumbe ciothe cia gūkū thī, na nīguo nīi Paŭlū ndūkīte ndungata yaguo.

Paŭlū Kūnoga nī ūndū wa Kanitha

²⁴ Na rīu nīngenete nī ūndū wa maūndū marīa thīnītio namo nī ūndū wanyu, na ngaiyūrīria thīnī wa mwīrī wakwa kīria ġītgāire ūhorō-inī wa kūnyamario gwa Kristū, ngamaiyūrīria nī ūndū wa mwīrī wake, na nīguo kanitha. ²⁵ Na nīi ndaatīrwo ndungata yaguo na ūndū wa gūtūmwo nī Ngai ndīmūrehere ūhorō wa Ngai mūūmenye kūna, ²⁶ na nī guo hitho irīa itūire irī hithe kuuma o tene, nġiarwa na nġiarwa, no rīu nūguūrīrio arīa aamūre. ²⁷ O acio nīo Ngai oonire arī wega kūmenyithia hitho ya

ūtonga ūria ūri riiri kūrī andū-a-Ndūrīrī, nayo hitho iyo nī atī Kristū arī thīinī wanyu, o we kīrīgīrīro gīa gūkaagīa na riiri.

²⁸ Ūcio nīwe tūhunjagīa, tūgītaaranaga na tūkīrutaga o mūdū wothe tūrī na ūūgī wothe, nīgeetha tūkarūgamīa o mūdū wothe aagīrīre kūna thīinī wa Kristū. ²⁹ Nī ūndū wa gītūmi kīu nīndīnōgagīa, ngūgiaga kūringana na hinya wake wothe, ūria ūrutaga wīra na hinya thīinī wakwa.

2

¹ Nīngwenda mūmenye ūria ndūgiaga nī ūndū wanyu, na nī ūndū wa andū arīa marī Laodīkia, o na nī ūndū wa arīa matarī maanyona nī mwene. ² Ndūgiaga ūguo nīgeetha magīe na ūmīrūru wa ngoro na magīe na ūrūmwe mohanītio nī wendani, na nīgeetha maingīhīrwo nī ūtonga wa kūmenya wega ūhorō wa hitho ya Ngai, na nīyo Kristū, ³ ūria thīinī wake kūhithītwo mīthiithū yothe ya ūūgī na ūmenyo. ⁴ Ndīramwīra ūguo nīgeetha mūdū o na ūrīkū ndakanamūheenie na ngararī cia mawara. ⁵ Nīgūkorwo o na ndatuīka ndirī hamwe na inyuī thīinī wa mwīrī, ndī hamwe na inyuī thīinī wa roho, na ngakena nīkuona ūria mūrī mībango mīega, na ūria wītīkio wanyu thīinī wa Kristū ūrī mūrūmu.

Kuohorwo Mawatho-inī ma Andū nī ūndū wa Kristū

⁶ Nī ūndū ūcio-rī, o ta ūria mwamūkīrīre Kristū Jesū arī Mwathani, thīinī na mbere gūtūūra thīinī wake, ⁷ mūhaandītwo na mūgaakwo thīinī wake, na mūkīongagīrīrwo hinya thīinī wa wītīkio o ta ūria mwarutirwo, na mūkīrīrīrie gūcookīa ngaathō.

⁸ Mwīmenyererei mūdū o na ūrīkū ndakanamūtahe meciirīa na maūūgī ma maheeni ma tūhū, marīa moimanaga na mītugo ya andū na irīra irīa cia ndūire cia thī ino, no ti kuuma kūrī Kristū.

⁹ Nīgūkorwo ūiyūru wothe wa Ūngai ūtūuraga thīinī wa Kristū arī na mwīrī, ¹⁰ na inyuī nīmūiyūrītwo nī muoyo thīinī wa Kristū, ūria arī we Mūnene igūrū rīa hinya o wothe na ūhoti o wothe. ¹¹ O na inyuī nīmwaruire thīinī wake, na ti na ūndū wa moko ma andū, no nī ūndū wa kwehererīo mūtūūrīre wa mehīa, kūringana na irua rīrīa rīruithanagio nī Kristū. ¹² Nīgūkorwo nīgūthīkwo mwathīkirwo hamwe nake rīrīa mwabatīthirīo, na mūkīrīrīkio hamwe nake nī ūndū wa gwītīkia hinya wa Ngai, ūria wamūrīrīkīrie akīuma kūrī arīa akuū.

¹³ Hīndī irīa mwakuīte nī ūndū wa mehīa manyu na mūgaikara ta mūtaruīte nī ūndū wa mūtūūrīre wanyu wa mehīa-rī, Ngai nīatūmīre mūgīe na muoyo hamwe na Kristū. Ngai nīatūrekeire mehīa maitū mothe, ¹⁴ na aarīkia gūtharīa wathō ūria warī mwandīke hamwe na mūtabarīre wago, o ūcio watūthitangaga na watūire ūreganīte na ithū-rī; akīweherīa na ūndū wa kūūhūrīra mīcumarī mūtharaba-inī. ¹⁵ Thuutha wa gūtooria maahīna na monene macīo-rī, nīamonanīrie mbere ya mūngī, akīrūūhagīa nī ūndū wa ūria aamatooretīe mūtharaba-inī.

¹⁶ Nī ūndū ūcio mūtikanareke mūdū o na ūrīkū amūtūire ciira nī ūndū wa irīo irīa mūrīagā, kana kīrīa mūnyuuga, kana ūhorō-inī wa mīthenya irīa mīamūre, kana gūkūngūra Karūgamo ka Mwerī, o na kana mūthenya wa Thabatū. ¹⁷ Maūdū macīo no kīrīru kīa maūdū marīa magooka; no rīrī, ma yamo-rī, nī Kristū we mwene. ¹⁸ Mūtikanareke mūdū o na ūrīkū, ūria wendete gwītua mūhoorerī, na akahooyaga arāika, atūme mūtunyo kīheo kīrīa mūtanyīte kuona. Mūdū ta ūcio nīataaragīrīa na nīra nene maūdū marīa onete, na mwīciirīrie wake ūtarī wa kīroho ūgatūma efiē nī ūndū wa meciirīa make ma tūhū. ¹⁹ Mūdū ta ūcio ndegwatanītie na Mūtwe, ūria arī we ūnyīitagīrīra mwīrī wothe, akaūnyīitīthania hamwe na nyunīro cīohanītīo na mīkiha, nago ūgakūra o ta ūria Ngai atūmagā ūkure.

²⁰ Atīrīrī, angīkorwo inyuī nīmwakūire hamwe na Kristū, na mūgītīgana na irīra irīa cia ndūire cia thī ino-rī, nī kī gītūmagīa mwathīkīre mawathō mayo, ta mūtūire mūrī a thī? ²¹ Namō nī ta maya: “Ndūkanyiite! Ndūgacame! Ndūkahutīe!” ²² Maūdū macīo mothe mararīa ūhorō wa indo irīa ithīraga bata ciarīkia kūhūthīrwo, tondu icīo no irīra na wathani na ūrutani wa andū. ²³ Ti-itherū, mītabarīre ta iyo yonekaga ta irī na ūūgī, nī ūndū wa mīhoere yao irīa methuūrīre, na ūhoorerī wa gwītua, na kwīnyerekiā, no makaaga kuona bata wa kwīgīrīrīrīa merīrīa ma mwīrī.

3

Mawatho ma Mūtūūrīre Mūtheru

¹ Na rīrī, kuona atī rīu nīmūrīūkītīo hamwe na Kristū-rī, ngoro cīanyu nīkīrūmbūyagīe maūdū marīa ma igūrū, o kūrīa Kristū aikarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai. ² Mecīrīa manyu nīmecīiragīe maūdū marīa ma igūrū, no ti maūdū marīa

ma thĩ ño. ³ Nĩgũkorwo nĩmwakuire, nago muoyo wanyu rĩu nĩmũhithe hamwe na Kristũ thĩnĩ wa Ngai. ⁴ Na rĩria Kristũ, ũria arĩ we muoyo witũ, akoonekana-rĩ, hĩndĩ ñyo o na inyuĩ nĩmũkonekana hamwe nake mũrĩ na riiri.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuagai maĩndũ mothe ma mwĩrĩ ũyũ wa ndũire ta makuĩte namo nĩ ta: ũhũĩri-maraya, na meciiria mathũku, na thuti cia mwĩrĩ, na merirĩria mooru, na ũkoroku, nago no ũndũ ũmwe na kũhooya mĩhianano. ⁶ Tondũ wa maĩndũ macio, mang'ũrĩ na Ngai nĩmarooka. ⁷ O na inyuĩ mwatũire mũthiiga na mĩthiire ñyo mũtũũrĩre-inĩ ũria mwatũũraga mbere ñyo. ⁸ No rĩu no nginya mwĩũre maĩndũ maya mothe, namo nĩ, marakara, na mang'ũrĩ, na rũmena, na njambanio, na kwaria maĩndũ ma thoni na kanua. ⁹ Tigagai kũheenania mũndũ na ũria ũngĩ, kuona atĩ nĩmwĩyũũrĩte mũndũ ũrĩa wa tene na ciiko ciake, ¹⁰ na mũkehumba mũndũ ũngĩ mwerũ, ũria werũhagio nginya agĩe na ũmenyo na agĩe na mũhianĩre wa ũria wamũũmbire. ¹¹ Na ũhororĩ-inĩ ũcio hatĩrĩ Mũyunani kana Mũyahudi, mũndũ mũruu kana mũndũ ũtarĩ mũruu, kana mũndũ mũcenji,* kana Mũsikuthi,† kana mũndũ ngombo kana ũtarĩ ngombo, no Kristũ nĩwe maĩndũ mothe, na arĩ thĩnĩ wa maĩndũ mothe.

¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tondũ mũrĩ andũ athuure nĩ Ngai, andũ atheru na mendetwo mũno nĩwe, mwĩhumbei ũiguanĩri wa tha, na gũtugana, na kwĩnyiihia, na kũhoorera na gũkirĩrĩria. ¹³ Kiranagĩrĩria mũndũ na ũria ũngĩ, na mũrekanagĩre rĩria mũndũ angĩkorwo ekĩtwo ũuru nĩ ũria ũngĩ. Rekanagĩrai o ta ũria Mwathani aamũrekeire inyuĩ. ¹⁴ Ningĩ gũkĩra maĩndũ macio mothe mega-rĩ, gĩai na wendani, tondũ nĩguo wohanagia maĩndũ mothe hamwe nĩguo magĩrĩre kũna.

¹⁵ Rekei thayũ wa Kristũ wathanage ngoro-inĩ cianyu, tondũ inyuĩ mũrĩ ta ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe-rĩ, mwetĩrwo thayũ. Na ningĩ mũcookagie ngaatho. ¹⁶ Rekei ũhororĩ wa Kristũ ũtũũrage ũingĩhite mũno thĩnĩ wanyu, mũkirutanaga na mũgĩtaaranaga mũndũ na ũria ũngĩ mũrĩ na ũngĩ mũingĩ, o mũkĩnaga thaburi, na nyĩmbo cia Ngai, o na nyĩmbo cia kũroho, mũrĩ na ngaatho harĩ Ngai ngoro-inĩ cianyu. ¹⁷ Na ũndũ ũria wothe mũrĩkaga, mũkĩaria kana mũgĩka ũndũ, wĩkagei wothe rĩĩtwa-inĩ rĩa Mwathani Jesũ, mũgĩcookagĩria Ngai Ithe witũ ngaatho thĩnĩ wake.

Mawatho thĩnĩ wa Mĩcĩi ya Akristiano

¹⁸ Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu, o ta ũria kwagĩrĩre thĩnĩ wa Mwathani.

¹⁹ Na inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia anyu na mũtikamakũũmage.

²⁰ O na inyuĩ ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu maĩndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo gwĩka ũguo nĩgũkenagia Mwathani.

²¹ Na inyuĩ maithe-rĩ, mũtikarakaragie ciana cianyu, itikae gũkua ngoro.

²² Na inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ maĩndũ-inĩ mothe, na to hĩndĩ rĩa maramuona atĩ nĩgeetha mamwende, no maathĩkagĩrei mũrĩ na ngoro itarĩ na ũhinga na nĩ ũndũ wa gũtĩia Mwathani. ²³ Na rĩrĩ, ũndũ o wothe ũria mũrĩkaga, wĩkagei na ngoro yanyu yothe, taarĩ Mwathani mũrarutĩra wĩra, no ti andũ, ²⁴ mũkĩmenyaga atĩ nĩmũkaamũkĩra igai kuuma kũrĩ Mwathani rĩrĩ kĩheo kĩanyu. Nĩ Mwathani Kristũ mũtungatagĩra. ²⁵ Mũndũ o wothe ũria wĩkaga ũuru nĩakarĩhwo kũringana na ũuru wake, na gũtĩrĩ gũtĩra mũndũ maĩthĩ.

4

¹ Inyuĩ aathani-rĩ, ikagai ngombo cianyu maĩndũ marĩa magĩrĩre na marĩa marĩ kĩhooto, tondũ nĩmũũĩ o na inyuĩ mũrĩ na Mwathi wanyu kũria igũrũ.

Mataaro mangĩ

² Mwĩheanagei na kĩyo ũhororĩ-inĩ wa kũhooya, mwĩguĩte na mũgĩcookagĩria Ngai ngaatho. ³ Na mũtũhooyaagĩre o na ithuĩ, nĩgeetha Ngai ahingũrĩre ndũmĩrĩrĩ iitũ mũrango, nĩgeetha tũhunjagie ũhororĩ wa hitho ya Kristũ, ũhororĩ nĩ njohetwo nĩ ũndũ waguo. ⁴ Hooyagai nĩgeetha ndũhunjagie na andũ magataũkĩrwo wega, o ta ũria njagĩrĩrwo nĩ gwĩka. ⁵ Tuikagai oogĩ harĩ maĩndũ marĩa mũrĩkaga andũ arĩa matarĩ a thĩritũ yanyu; mũtegũte mweke ũria mũrĩ nago wa gwĩka wega. ⁶ Na mũkĩaria, aragai hĩndĩ ciothe mũiyũrĩtwo nĩ wega wa Ngai, nayo mĩario yanyu itũike ta ikĩrĩtwo cumbĩ, nĩgeetha mũmenyage ũria mũrĩcookagĩria o mũndũ.

Ngeithi cia Mũthia

* 3:11 "Acenji" nĩ andũ arĩa mataaragia rũthiomi rwa Kĩyunani, na nĩmeeeciiragĩrio matiarĩ na ũthii wa na mbere.

† 3:11 Asikuthi maarĩ andũ ooru mũno, na andũ angĩ maamonaga matarĩ ta nyamũ.

⁷ Tukiko nīakamūhe ūhoru wakwa wothe. Ūcio nī mūrū wa Ithe witū twendete mūno, nī ndungata ya kwīhokeka na tūtungataga nake thīinī wa Mwathani. ⁸ Ndamūtūma kūrī inyuī nī ūndū wa ūhoru ūyū kīūmbe, atī mūmenyithio wega ūrīa ithuī tūhaana, na ningī atī amūūmīrīrie ngoro. ⁹ Megūūka na Onesimo, mūrū wa Ithe witū mwīhokeku na ūrīa twendete mūno, nake nī ūmwe wanyu. Acio nīmekūmūhe ūhoru wa ūrīa maūndū mothe marekīka gūkū.

¹⁰ Nīm-wageithio nī Arisitariko ūrīa tuohetwo nake, o na Mariko nīamūgeithia, ūrīa mūihwa wa Baranaba. (Nīm-wīrītwo ūhoru wake; angīūka kūrī inyuī-rī, mwamūkīrei.)

¹¹ Jesū ūrīa wītagwo Jusito o nake nīamūgeithia. Acio no-o Ayahudi thīinī wa arīa tūrutithanagia wīra wa ūthamaki wa Ngai nao, na nīmatuīkīte a kūnyūmīrīria.

¹² Epafara, ūrīa arī ūmwe wanyu na ndungata ya Kristū Jesū, nīamūgeithia. We nīamūhooyagīra mūno hīndī ciothe, nīguo mūhote kwīhaanda wega ūhoru-inī wothe wa kūhingia wendi wa Ngai, mūrī agima na mūrī na kūrīgīrīro gīkinyanīru. ¹³ Nīī ndī na ūira wake atī nīarutaga wīra na hinya, akenogia nī ūndū wanyu, na nī ūndū wa arīa marī Laodikia na Hierapoli. ¹⁴ Nīm-wageithio nī Luka ūrīa ndagītārī, mūrata witū twendete mūno,* o na Dema. ¹⁵ Geithiai ariū na aarī a Ithe witū kūu Laodikia, na mūgeithie Numifa na andū a kanitha ūrīa ūrī gwake mūciī.

¹⁶ Na rīrī, mwarīkia gūthomerwo marūa maya, matūmei magathomerwo andū a kanitha wa Laodikia, na inyuī no nginya muone atī nīm-wathoma marūa ma kuuma kanitha wa Laodikia.

¹⁷ Na mwīre Arikipo atīrī: “No nginya wone atī nīwarīkia wīra ūrīa wamūkīrīrie thīinī wa Mwathani.”

¹⁸ Nīī Paūlū nī nīī ndaandīka ngeithi ici na guoko gwakwa. Ririkanai atī ndī muohe na mīnyororo. Wega wa Ngai ūrogiā na inyuī.

* **4:14** Luka nīwe wandīkīte ūhoru wa Paūlū thīinī wa ibuku rīa Atūmwō, na aarī mūthiritū ng'endo-inī ciake cia ūmīceni.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Sila, na Timotheo,

Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũria ũrĩ thĩnĩ wa Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Wega na thayũ wa Ngai irogĩa na inyuĩ.

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Wĩtkio wa Athesalonike

² Nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu inyuothe, tũkĩmũgwetaga mahooya-inĩ maitũ. ³ Rĩria tũkũmũhoera tũrĩ mbere ya Ngai o we Ithe witũ-rĩ, nĩtũrĩkanaga tũtegũtigithĩria wĩra wanyu ũria uumanĩte na gwĩĩkia, na kwĩnogia kwanyu kũria kũrehagwo nĩ wendani, o na gũkĩrĩrĩria kwanyu, kũria kuumanĩte na kũrĩgĩro thĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

⁴ Nĩgũkorwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, ithuĩ nĩtũũ atĩ nĩmwathuurirwo nĩwe, ⁵ tondũ Ũhoru-ũria-Mwega tũhunjagia, tũtiamũreheire ũrĩ o ciugo therĩ, no twamũreheire ũrĩ na hinya, na ũrĩ na Roho Mũtheru, o na ũrĩ na ihooto itangĩthanganio. Nĩngĩ inyuĩ nĩmũũ ũria twaikaraga na inyuĩ nĩ ũndũ wa kũmũguna. ⁶ Inyuĩ mwatuĩkire a kwĩgerekania na ithuĩ, o na mũgĩtuĩka a kwĩgerekania na Mwathani, o na gũtuĩka mwarĩ na mĩnyamaro mĩngĩ, nĩmwamũkĩrĩre ũhoru wake mũrĩ na gĩkeno kĩria kĩheanagwo nĩ Roho Mũtheru. ⁷ Na nĩ ũndũ ũcio mũgĩtuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa othe metĩkĩtie kũu Makedonia, o na Akaia. ⁸ Naguo ũhoru wa Mwathani nĩwahunjire uumĩte kũrĩ inyuĩ, na to Makedonia na Akaia gwĩki, no rĩrĩ, o na wĩtkio wanyu thĩnĩ wa Ngai nĩũmenyekete kũndũ guothe. Nĩ ũndũ ũcio tũtĩbataire kuuga ũndũ ũhoru-inĩ ũcio, ⁹ nĩgũkorwo andũ o ene nĩo maheanaga ũhoru wa ũria mwatũnyĩire ũgeni. Nĩmaheanaga ũhoru wa ũria mwagarũrũkĩre Ngai, mũgĩtigana na mĩhianano nĩguo mũtungatagĩre Ngai ũria ũrĩ muoyo na ũria wa ma, ¹⁰ na mwetagĩrĩre Mũriũ oime igũrũ, ũria aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nake nĩwe Jesũ, ũria ũtũhonokagia kuuma kũrĩ mang'ũrĩ marĩa magooka.

2

Ūtungata wa Paŭlũ kũu Thesalonike

¹ Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũ atĩ gũũka gwitũ kũrĩ inyuĩ gũtiarĩ gwa tũhũ. ² Mbere ĩyo nĩtwathũnirio na tũkĩrumwo rĩria twarĩ kũu Filipi, o ta ũria inyuĩ mũũ, no nĩ ũndũ wa gũteithio nĩ Ngai witũ, nĩtuomĩrĩrie na tũkĩmũhe Ũhoru-ũria-Mwega, o na akorwo nĩtwakararirio mũno. ³ Nĩgũkorwo gũthaithana gwitũ gũtiumanĩte na ihĩtia, kana matanya ma maũndũ ma waganu, o na kana ma wara. ⁴ No rĩrĩ, ithuĩ nĩ kwaria twaragia ta andũ maamũrĩtwo nĩ Ngai a kwĩhokerwo Ũhoru-ũria-Mwega. Ithuĩ ti andũ tũrageria gũkenia, no nĩ Ngai, o we ũgeragia ngoro ciitũ. ⁵ Inyuĩ nĩmũũ atĩ ithuĩ ti ndeto cia kwĩyendereria twaragia, o na kana tũkahithĩrĩra ũhoru wa gũkorokera indũ; Ngai nĩwe mũira witũ. ⁶ Ithuĩ tũtiacaragia kũganwo nĩ andũ, arĩ inyuĩ kana mũndũ ũngĩ o wothe.

Tondũ tũrĩ atũmwo a Kristũ-rĩ, nĩtũngĩatuĩkire mũrigo kũrĩ inyuĩ, ⁷ no nĩtwaiakarire na inyuĩ tũhooreire, o ta ũria nyĩna wa ciana nĩni amenyagĩrĩra ciana ciake mwene. ⁸ Nĩ tondũ wa ũria twamwendete mũno, nĩtwakenagio nĩkũgwatanĩra na inyuĩ, na to Ũhoru-inĩ-ũria-Mwega wa Ngai wĩki, no nĩtwagwatanĩre mĩtũũrĩre-inĩ iitũ o nayo, tondũ nĩmwatuĩkite andũ twendete mũno. ⁹ Ti-itherũ nĩmũkũrĩrikana, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, wĩra witũ wa hinya na kwĩnogia gwitũ; twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya nĩguo tũtigatuĩke mũrigo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ hĩndĩ ĩria twamũhunjagĩria Ũhoru-ũria-Mwega wa Ngai.

¹⁰ Inyuĩ mũrĩ aira, o na Ngai no mũira, ũria twatũire na inyuĩ arĩa mwĩtkĩtie tũrĩ atheru, na tũrĩ athĩngu, na tũtarĩ na ũcuuke. ¹¹ Nĩngĩ nĩmũũ atĩ tweekaga mũndũ o mũndũ wanyu o ta ũria ithe wa ciana ekaga ciana ciake mwene, ¹² tũkamũmagĩrĩria, na tũkamũhooreragia, o na tũkamũringagĩrĩria mũtũũre mĩtũũrĩre yaganĩrĩre na ũria Ngai endaga, o we ũmwĩtaga mũtoonye thĩnĩ wa ũthamaki wake, na mũgĩe na riiri wake.

¹³ O na nĩngĩ nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho tũtegũtigithĩria tondũ rĩria mwamũkĩrĩre kiugo kĩa Ngai, kĩria mwaĩguire kuuma kũrĩ ithuĩ, mũtiakĩamũkĩrĩre taarĩ kiugo kĩa

andũ, no mwakĩamũkĩrĩre ta kiugo kĩa Ngai, na nĩ ma, ũguo nĩguo kĩrĩ, na nĩkĩo kĩrutaga wĩra thĩnĩ wanyu inyuĩ mwĩtikĩtie. ¹⁴ Nĩgũkorwo inyuĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmwatũkĩre a kwĩgerekania na makanitha ma Ngai marĩa marĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ kũria Judea: Nĩmwanyamaririo nĩ andũ a bũrũri wanyu na mĩnyamaro o ĩria andũ a makanitha macio maanyamaragio nayo nĩ Ayahudi, ¹⁵ o arĩa mooragire Mwathani Jesũ, na makĩũraga anabii, o na ithuĩ magĩtũngata. Nĩmarakaragia Ngai, na nĩ marĩ ũthũ na andũ othe ¹⁶ nĩ ũndũ wa kũgeria gũtũgĩria tũtikahunjĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoru nĩgeetha mahonoke. ũguo nĩguo meyongagĩrĩra mehĩa makamaiyũrĩrĩra. Namomang'ũri ma Ngai nĩmamakinĩyĩre.

Paũlũ Kwĩrĩrĩra kuona Athesalonike

¹⁷ No rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, hĩndĩ ĩria twatigithanirio na inyuĩ gwa kahinda kanani-rĩ, (ha ũhoru wa mwĩrĩ, no ti wa ngoro), nĩtwerutanĩrie na kiyoo kinene nĩgeetha tuonane na inyuĩ tondũ nĩtwamwĩrĩragĩria mũno. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩtwendete mũno gũũka kũrĩ inyuĩ, na makĩria nĩ Paũlũ, nĩndageririe maita maingĩ no Shaitani nĩatũgĩririe. ¹⁹ Nĩ ũndũ-rĩ, kũrĩgĩrĩro giitũ gĩkĩrĩ kĩrĩkũ, kana gĩkeno giitũ, kana thũmbĩ ĩria tũngĩĩraha nayo mbere ya Mwathani witũ Jesũ rĩria agooka? Gĩthĩ ti inyuĩ? ²⁰ Titherũ, inyuĩ nĩ inyuĩ riiri witũ na gĩkeno giitũ.

3

¹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩria twaremirwo nĩgũkĩrĩrĩra-rĩ, nĩtuonire arĩ wega tũtigwo tũrĩ ithuiki kũu Athene. ² Tũgĩgĩtũma Timotheo ũria mũrũ wa Ithe witũ, na ndungata ya Ngai hamwe na ithuĩ ya kũhunja ũhoru-ũria-Mwega wa Kristũ, nĩguo amwĩkĩre hinya, na amũumĩrĩrie wĩtikio-inĩ wanyu, ³ nĩguo gũtikagĩe mũndũ ũngĩagagio nĩ magerio macio. Inyuĩ nĩmũũĩ wega atĩ nĩmo twathĩrĩrio. ⁴ Titherũ o na hĩndĩ ĩria twarĩ na inyuĩ nĩtwamwĩraga kaingĩ atĩ no nginya tũnyariirwo. O ta ũria mũũĩ atĩ ũguo noguo gwacookire gũgĩtuĩka. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, rĩria ndaremĩrwo nĩgũkĩrĩrĩra rĩngĩ-rĩ, ngĩtũmana nĩguo menye ũhoru wa wĩtikio wanyu. Nĩgũkorwo nĩndetigagĩra gũtigakorwo atĩ hihĩ mũgerania nĩamũgeretie, nagueo wĩra witũ ũtuĩke wa tũhũ.

Ndũmũrĩri ya Timotheo ya Kũumanĩrĩria

⁶ No rĩrĩ, rĩu Timotheo nĩ okĩte kũrĩ ithuĩ oimĩte kũrĩ inyuĩ, na agatũrehere ũhoru mwega ũkonĩ wĩtikio na wendani wanyu. Nĩatwĩrite atĩ nĩmũtũrĩrikanaga hĩndĩ ciothe mũkenete, na atĩ nĩmwĩrĩragĩria gũtuona, o ta ũria o na ithuĩ twĩrĩragĩria kũmuona. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, o na tũrĩ na mĩnyamaro na mathĩna nĩtuomĩrĩrio twaigua ũhoru wanyu nĩ tondũ wa gwĩtikia kũu kwanyu. ⁸ Nĩgũkorwo rĩu tũgũtũra moyoyo kũna, kuona atĩ nĩmwĩhaandĩte wega thĩnĩ wa Mwathani. ⁹ Tũngĩhota atĩa gũcookeria Ngai ngaatho cia kũigana nĩ ũndũ wanyu, tondũ wa gĩkeno kĩria gĩothe tũrĩ nakĩo mbere ya Ngai witũ nĩ ũndũ wanyu? ¹⁰ Nĩtũhooyaga ũtukũ na mũthenya na kiyoo kĩngĩ nĩgeetha tũkoonana na inyuĩ rĩngĩ na tũmũrehere kĩria mũtarĩ nakĩo ũhoru-inĩ wa gwĩtikia kwanyu.

¹¹ Rĩu-rĩ, Ngai mwene, o Ithe witũ, na Mwathani witũ Jesũ, marotũhingũrĩra njĩra tũhote gũũka kũrĩ inyuĩ. ¹² Mwathani arotũma wendani wanyu wongerereke na ũyũrĩrĩre harĩ o mũndũ na ũria ũngĩ, na harĩ andũ arĩa angĩ othe, o ta ũria o na ithuĩ tũmwendete. ¹³ Nĩngĩ aroĩkĩra ngoro cianyu hinya nĩgeetha mũgaakorwo mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ atheru mbere ya Ngai, o we Ithe witũ, hĩndĩ ĩria Mwathani witũ Jesũ agooka hamwe na andũ ake arĩa atheru othe.

4

Mũtũrĩre wa Gũkenia Ngai

¹ Naguo ũhoru wa kũrĩgĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, nĩ atĩ nĩtwamũrutire ũhoru wa mũtũrĩre, ũria ũkenagia Ngai, na noguo mũtũũraga mwĩkaga. Rĩu tũkũmũria na tũkamũringĩrĩria thĩnĩ wa Mwathani Jesũ atĩ mũkĩragĩrĩrie gwĩkaga o ũguo. ² Nĩgũkorwo nĩmũũĩ maũndũ marĩa twamũtaarire namo, tũrĩ na ũhoti wa Mwathani Jesũ.

³ Tondũ rĩrĩ, ũndũ ũria Ngai endete nĩ atĩ mũtuĩke andũ aamũre: atĩ mwĩtheemage ũmaraya; ⁴ na atĩ o ũmwe wanyu amenye gwatha mwĩrĩ wake mwene ũikarage ũrĩ mũtheru na akĩũtũaga, ⁵ atarĩ na merĩrĩria ma mwĩrĩ ta andũ a ndũrĩrĩ arĩa matooĩ Ngai; ⁶ na atĩ ha ũhoru wa maũndũ macio, gũtigakorwo mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩhĩrĩria mũrũ na mwarĩ wa ithe, kana amwĩke ũuru. Mwathani nĩakaherithia andũ nĩ ũndũ wa mehĩa mothe ta macio, o ta ũria tũrĩkĩtie kũmwĩra na tũkamũkaania. ⁷ Tondũ Ngai ndatwĩĩre maũndũ wa waganu, no aatwĩtĩre nĩguo tũtũre mũtũrĩre wa ũtheru.

⁸ Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, mũndũ ùrĩa ùkũregana na ùrutani ùyũ ti mũndũ araregana nake no nĩ Ngai, ùrĩa ùmũheaga inyuĩ Roho wake Mũtheru.

⁹ Na rĩu-rĩ, harĩ ùhoro wa kwendana na ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, tũtibataire kũmwandĩkĩra nĩ ùndũ inyuĩ ene nĩmũrutĩtwo kwendanaga nĩ Ngai. ¹⁰ Na ti-itherũ, nĩmwendete ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ Makedonia guothe. No nĩtũkũmũringĩrĩa inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, atĩ mũkiragĩrĩrie gwĩka ùguo makĩria.

¹¹ Atĩrĩrĩ, mwĩrĩrĩriei gũtũura mũtũũrĩre wa ùhooreri, na mũhang'agĩre o maũndũ marĩa mamũkonĩ, na mũrutage wĩra na moko manyu, o ta ùrĩa twamwĩrĩre, ¹² nĩgeetha mũtũũrĩre wanyu wa o mũthenya, ùtũme mũheagwo gũtũo nĩ andũ arĩa matarĩ a thĩritũ yanyu, na nĩgeetha mũtigatũike mũrigo kũrĩ mũndũ o na ùrĩkũ.

Gũcooka kwa Mwathani

¹³ No rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũkarage mũtooĩ ùhoro wa andũ arĩa makomete, kana mũigũe kĩa ta andũ arĩa angĩ matarĩ na kũrĩgĩrĩro. ¹⁴ Nĩtwĩkĩkie atĩ Jesũ niakũire na akĩrĩũka, na nĩ ùndũ ùcio nĩtwĩkĩkie atĩ Ngai niakarehanĩria Jesũ hamwe na andũ arĩa makomete marĩ thĩnĩ wake. ¹⁵ Kũringana na kiugo kĩa Mwathani we mwene, tũkũmwĩra atĩ ithuĩ arĩa tũrĩ muoyo, arĩa tũtigĩtwo nginya rĩria agacooka tũtigatongoria arĩa marĩkĩtie gũkoma. ¹⁶⁻¹⁷ Thuutha wa ùguo, ithuĩ arĩa tũgaakorwo tũrĩ muoyo na tũtigaire-rĩ, nĩtũkoyanĩrio hamwe nao tũtwarwo matu-inĩ nĩguo tũgacemanie na Mwathani rĩera-inĩ. Na nĩ ùndũ ùcio tũgaatũũrania na Mwathani nginya tene. ¹⁸ Nĩ ùndũ ùcio, ùmanagĩrĩria mũndũ na ùrĩa ùngĩ na ciugo icio.

5

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ùhoro wa mahinda na mũthenya-rĩ, tũtirĩ na bata wa kũmwandĩkĩra, ² nĩgũkorwo nĩmũũĩ wega atĩ mũthenya wa Mwathani ùgooka o ta ùrĩa mũici okaga ùtukũ. ³ O rĩria andũ maroiga atĩrĩ, "Kũrĩ thayũ na ùgĩtĩri," hĩndĩ ìyo nĩguo magakarerero nĩ mwanangĩko o rĩmwe, o ta ùrĩa mũtumia ùrĩ nda akoragĩrĩtwo nĩ ruo rwa kũheo mwana, nao matikahonoka.

⁴ No inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũtirĩ nduma-inĩ atĩ nĩguo mũthenya ùcio ùmũkorerere ta mũici. ⁵ Inyuĩ inyuotho mũrĩ ciana cia ùtheri na ciana cia mũthenya. Ithuĩ tũtirĩ a ùtukũ kana a nduma. ⁶ Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, nĩtũtĩgei gũkoma ta acio angĩ, no nĩtũkarage twĩguĩte na tũkerigagĩrĩria maũndũ. ⁷ Nĩgũkorwo arĩa makomagarĩ, makomaga ùtukũ, na arĩa marĩagwo nĩ njoohi-rĩ, marĩagwo ùtukũ. ⁸ No kuona atĩ ithuĩ tũrĩ a mũthenya-rĩ, nĩtũtũike a kwĩgĩrĩria maũndũ, twĩhumbĩte gako ga kũgĩtĩra gĩthũri karĩa ka wĩtĩkio na ka wendani, na tũgekĩra ùhoro wa kwĩrĩgĩrĩa ùhonokio taarĩ ngũbia ya kĩgera ya kũgĩtĩra mũtwe. ⁹ Nĩgũkorwo Ngai ndaatwamũrĩre nĩguo tũtũike a kũrakarĩtwo, no nĩtũtũike a kwamũkĩra ùhonokio thĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁰ We niatũkũrĩre nĩgeetha, twakorwo twĩguĩte kana tũkomete-rĩ, tũgaatũũrania hamwe nake. ¹¹ Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, ùmanagĩrĩria mũndũ na ùrĩa ùngĩ na mwĩkĩranage hinya o ta ùrĩa mũreka rĩu.

Ūtaarani wa Mũthia

¹² Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, twamũthaitha mũtũĩage andũ arĩa marutaga wĩra na kĩyo thĩnĩ wanyu, arĩa matũitwo arori anyu na makamũtaaraga thĩnĩ wa Mwathani. ¹³ Mekagĩrĩrei mũno makĩria na mũmendage nĩ ùndũ wa wĩra ùcio marutaga. Tũũranagĩai na thayũ mũndũ na ùrĩa ùngĩ. ¹⁴ Na nĩgũ nĩtũkũmũringĩrĩa, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkaanagie andũ arĩa igũũta, na mũũamagĩrĩrie arĩa marĩ guoya, na mũteithagie arĩa matarĩ hinya, na mũkiragĩrĩrie andũ othe. ¹⁵ Menyagĩrĩrai gũtikagie mũndũ ùkũrĩhĩria ùũru na ùũru, no hĩndĩ ciothe geragĩai gũtugana inyuĩ-ene, na mũtugage andũ arĩa angĩ othe.

¹⁶ Kenagai hĩndĩ ciothe; ¹⁷ hooyagai mũtegtũgĩthĩria; ¹⁸ cookagĩria Ngai ngaatho maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo ùguo nĩguo Ngai endaga harĩ inyuĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁹ Mũtikanahorie mwaki wa Roho; ²⁰ mũtikanaire ùhoro ùrĩa ùrathagwo. ²¹ Roranagĩai maũndũ mothe. Rũmagĩai maũndũ marĩa mega. ²² Theemagai ùndũ o wothe mũũru.

²³ Ngai we mwene, o we Ngai wa thayũ, aromũtheria o kũna. Namo maroho manyu, na ngoro cianyu, o na mũrĩrĩ yanyu, irokaragio itarĩ na ùcuuke hĩndĩ rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ agaacooka. ²⁴ Ūrĩa ùmwĩtaga inyuĩ nĩ mwĩhokeku, na nĩakahingia ùhoro ùcio.

²⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũhooyagĩrei. ²⁶ Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ²⁷ Nĩndamwatha ndĩ mbere ya Mwathani aĩ marũa maya mathomerwo ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ, na Sila, na Timotheo,

Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ, o na thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ:

² Wega na thayũ irogĩa na inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Mahooya

³ Nĩtwagĩrũro nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tondũ ũguo nĩguo kwagĩrũre, tondũ wĩtikio wanyu nĩũrakũra mũno makĩria, o naguo wendani ũrĩa o mũndũ arĩ naguo harĩ mũndũ ũria ũngĩ ũkaingĩha. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtwĩrahaga tũrĩ thĩinĩ wa makanitha ma Ngai nĩ ũndũ wa gũkirĩria kwanyu, na gwĩtikia kwanyu mĩnyamaro-inĩ yothe na magerio marĩa mũkiragĩria.

⁵ Maũndũ macio mothe nĩmonanagia atĩ itua rĩa Ngai rĩa ciira nĩ rĩa kĩhooto, na nĩ ũndũ ũcio mũtuuo aagĩrũro a gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai, o ũcio mũnyariiragwo nĩ ũndũ waguo. ⁶ Ngai nĩ wa kĩhooto: We nĩakarĩha arĩa mamũthĩnagia na thĩina, ⁷ no inyuĩ arĩa mũtũire mũthĩnagio amũhe kĩhurũko, o hamwe na ithuĩ. ũndũ ũcio nĩũkahinga hĩndĩ rĩa Mwathani Jesũ akaaguũranĩrio oimĩte igũrũ arĩ thĩinĩ wa mwaki ũgwakana, hamwe na araike ake arĩa marĩ hinya. ⁸ Nake nĩakaherithia andũ arĩa matooi Ngai na matathĩkagĩra ũhoro-ũria-Mwega wa Mwathani witũ Jesũ. ⁹ Nao nĩmakaherithio na kwanangwo kũria gũtagathira, na mahingĩrĩrio nja matikoone ũthiũ wa Mwathani, o na ũnene wa hinya wake, ¹⁰ mũthenya ũria agooka nĩguo atũũgĩrio thĩinĩ wa andũ ake arĩa atheru, o na andũ othe arĩa mamwĩtikĩtie magege nĩ ũndũ wake. O na inyuĩ mĩgaakorwo mũrĩ amwe ao tondũ nĩmwetĩkirie ũra witũ ũria twamũheire.

¹¹ ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga tũmũhooyagĩre tũtegitũgithĩria, atĩ Ngai witũ amũtue andũ maaganĩrũre na gwĩtwo kwanyu, ningĩ nĩ ũndũ wa hinya wake amũhingagĩrie matanya manyu mothe marĩa mega, o na wĩra o wotho ũria uumanĩte na wĩtikio wanyu. ¹² Tũhooyaga ũguo nĩgeetha rĩtwa rĩa Mwathani witũ Jesũ rĩtũũgagĩrio thĩinĩ wanyu, o na inyuĩ mũtũũgagĩrio thĩinĩ wake, kũringana na wega wa Ngai witũ na wa Mwathani Jesũ Kristũ.

2

Mũregi Watho

¹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoro wa gũcooka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na gũcookanĩrĩrio gwĩtwo harĩ we, nĩtũkũmũthaiitha, ² atĩ mũtikahiũhe kwenyenyio kana mũhahũrwo nĩ ũrathi mũna, kana ndũmĩrĩri, o na kana marũa merĩtwo atĩ moimĩte kũrĩ ithuĩ, makoiga atĩ mũthenya wa Mwathani nĩũrĩkĩtie gũkinya. ³ Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amũheenie o na atĩa, nĩgũkorwo mũthenya ũcio ndũgaakinya, ũhoro wa kũregana na watho ũtakinyĩte, o nake mũndũ ũria mũregi watho ataguũranĩrio, o ũcio ũtuĩrĩrwo ciira wa kwanangwo. ⁴ Nĩagokĩrĩra na etũũgĩrie igũrũ rĩa kĩa gĩothe gĩtanĩtio na Ngai na kĩa gĩothe kĩhooyagwo, nĩgeetha aikare thĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai, agĩtũuaga atĩ we mwene nĩ Ngai.

⁵ Kaĩ mũtararirikana atĩ rĩria ndarĩ hamwe na inyuĩ nĩndamwĩraga maũndũ macio? ⁶ Na rĩu nĩmũũĩ kĩa kĩgĩrĩtie mũndũ ũcio ooke na nĩgeetha akaaguũranĩrio ihinda rĩria rĩagĩrũre. ⁷ Nĩgũkorwo ũhoro wa hitho wa kũregana na watho nĩũraruta wĩra; no nĩ kũrĩ ũria ũgĩrĩrĩrie ũhoro ũcio woneke rĩu, na egũthĩ na mbere gwĩka ũguo nginya rĩria akeherio. ⁸ Na hĩndĩ iyo nĩguo mũndũ ũcio mũregi watho akaaguũranĩrio. Mũndũ ũcio nĩwe Mwathani Jesũ akooraga na mĩhũmũ ya kanua gake, na amwanange na riiri wake ũria ũkoonanio nĩ gũcooka gwake. ⁹ Mũndũ ũcio mũregi watho nĩagooka kũringana na wĩra wa Shaitani ũria wonekaga thĩinĩ wa mĩthemba yothe ya ciama cia maheeni, na marũuri, na morirũ, ¹⁰ o na ooke na mĩthemba yothe ya ũmaramari nĩguo aheenie andũ arĩa marĩ njĩra ya kũũra. Moraga tondũ nĩmaregĩre kwenda ũhoro-ũria-wa-ma nĩguo mahonokio. ¹¹ Na tondũ ũcio Ngai nĩamarehagĩra ũndũ wa hinya wa kũmahĩthia, nĩgeetha metũkie maheeni macio, ¹² na nĩgeetha andũ othe matũrwo ciira arĩa matetũkĩtie ũhoro-ũria-wa-ma na makenagĩra maũndũ ma waganu.

Mwīhaandei Wega

¹³ No rīrī, twagīrīrwo nīgūcookaḡīria Ngai ngaatho hīndī ciothe nī ūndū wanyu, inyuī ariū na aarī a Ithe witū mwendetwo nī Mwathani, tondū kuuma o kīambīrīria Ngai nīamūthuurire mūhonokio nī ūndū wa gūtherio nī Roho o na gwītīkia ūhorō-ūrīa-wa-ma. ¹⁴ Aamwītīire ūhorō ūyū nī ūndū wa Ūhorō-ūrīa-Mwega ūrīa twamūhunjīrie nīguo mūḡīe na rīiri wa Mwathani witū Jesū Kristū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū, mwīhaandei wega na mūrūmie ūrutani ūrīa twamūrūtire, o na akorwo twarīrie na kanua kana tūkīmwandīkīra marūa.

¹⁶ Mwathani witū Jesū Kristū we mwene, o na Ngai Ithe witū ūrīa watwendire na aḡītūhe ūmīrīru wa nginya tene na kīrīgīrīro kīega na ūndū wa Wega wake-rī, ¹⁷ maroomīrīria ngoro cianyu, na mamwīkīre hinya thīini wa cīiko o na ciugo ciothe njega.

3

Kūūria Mahooya

¹ Naguo Ūhorō wa kūrīgīrīria-rī, ariū na aarī a Ithe witū, nī atīrī, tūhooyagīrei nīgeetha ūhorō wa Mwathani ūtheereme na ihenya, na ūkumagio, o ta ūrīa ūkumagio nī inyuī. ² Na ningī mūhooyage nīgeetha tūhonokio kuuma kūrī andū arīa aaganu o na ooru, tondū ti andū othe mefīkītie. ³ No Mwathani nīmwīhokeku, na nīekūmwīkīra hinya na amūḡitīre kuuma kūrī ūrīa mūūru. ⁴ Tūrī na mwīhoko thīini wa Mwathani atī nīmūreeka na nīmūḡūthīi na mbere gwīka maūndū marīa twathanīte. ⁵ Mwathani arotongoria ngoro cianyu nīguo mūḡīe na wendani wa Ngai na ūkirīrīria wa Kristū.

Mataaro igūrū rīa Ūḡūta

⁶ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, nītūkūmwatha thīini wa rītwa rīa Mwathani Jesū Kristū, atī mūtiganē na mūrū kana mwarī wa Ithe witū o wothē kīgūta, ūrīa ūtaikaraga kūrīngana na ūrutani ūrīa twamūrūtire. ⁷ Nīgūkorwo inyuī nīmūū ūrīa mwagīrīrwo nī kwīgerekania na ithuī. Ithuī tūtīarī igūta rīrīa twatūire na inyuī, ⁸ o na tūtīngana kūrīa irio cia mūndū o na ūrīkū tūhū. Handū ha ūguo, twarutaga wīra ūtukū na mūthenya, tūkīrutaga wīra mūrītū na tūkenogagīa nīgeetha tūtīgatūike mūrīgo kūrī mūndū o na ūrīkū wanyu. ⁹ Tweekaga ūguo, ti tondū tūtīarī na kīhooito ḡīa kūheo ūteithio ta ūcio, no nīgeetha tūtūike kīonereria kīanyu ḡīa kwīgerekania nakīo. ¹⁰ Nīgūkorwo o na rīrīa twatūire hamwe na inyuī nītwamūheire watho ūyū: “Mūndū angīaga kūruta wīra, o na kūrīa ndakarīe.”

¹¹ Nītūguaga amwe thīini wanyu nī igūta, na matīrī wīra marutaga, no nīmetoonyagīrīria maūndū-inī ma andū arīa angī. ¹² Andū acio nīo tūgwatha na tūkamaringīrīria thīini wa Mwathani Jesū Kristū atī makīndīrie, na marīage irio irīa marūtīre wīra. ¹³ Naho ha ūhorō wanyu, inyuī ariū na aarī a Ithe witū-rī, mūtikanoge nī gwīkaga wega.

¹⁴ Mūndū o na ūrīkū angīaga gwathīkīra ūrutani witū ūrīa ūrī thīini wa marūa maya-rī, mwīhūgagē. Mūtikanagīe ngwatanīro nake, nīgeetha aigūe aconokete. ¹⁵ No mūtīkamūtue taarī thū, no mūkaaniei ta mūrū kana mwarī wa Ithe wanyu.

Ngeithi cia Mūthia

¹⁶ Na rīu-rī, Mwathani mwene thayū aromūhe thayū mahinda mothe na ikīro-inī ciothe. Mwathani aroikara na inyuī inyuothe.

¹⁷ Nīi Paūlū nī nī ndandīka ngeithi ici na guoko gwakwa mwene, na kīu nīkīo kīmenyithia ḡīa gūkūūrana marūa makwa mothe. Ūguo nīguo nyandīkaga.

¹⁸ Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūrogīa na inyuī inyuothe.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ mütũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa gwathwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ o na nĩ Kristũ Jesũ ūria arĩ we mwĩhoko witũ,

² Ndĩrakwandĩkĩra marũa maya wee Timotheo, mũrũ wakwa kũna thĩinĩ wa wĩtikio:

Wega, na tha, na thayũ kuumu kũrĩ Ngai Ithe witũ o na kũrĩ Kristũ Jesũ Mwathani witũ irogĩa nawe.

Kwĩmenyerera Arutani a Watho a Maheeni

³ O ta ūria ndakũringĩriire ngĩthĩ Makedonia, atĩ ūikare kũu Efeso o na rĩu ndĩrenda ūikare kuo nĩgeetha ūgiragie andũ amwe kũu matigacooke kũrutana ūrutani wa maheeni, ⁴ na ningĩ matigathikagĩriire ng'ano cia tũhũ, kana ūhoru wa njjarwa ūria ūtathiraga. Maũndũ ta macio makagĩrĩria ngarari handũ ha gũkũria wĩra wa Ngai, ūria ūrutagwo na njĩra ya wĩtikio. ⁵ Muoroto wa watho ūyũ nĩ wendo, ūria uumaga thĩinĩ wa ngoro theru, na thamiri njega, o na wĩtikio ūtarĩ na ūhinga. ⁶ Andũ amwe nĩmatiganĩte na ūhoru ūcio na makerekeru mĩario-inĩ ya tũhũ. ⁷ Mendaga gũtuĩka arutani a watho, o na gũtuĩka matiũũ gĩtũmi kĩa ūhoru ūria maheanaga o na kana gĩtũmi kĩa maũndũ maria maaragia magwatĩire.

⁸ Nĩtũũ atĩ watho nĩ mwega mũndũ angũhũthĩra kũringana na ūria kwagĩriire. ⁹ O na ningĩ nĩtũũ atĩ watho ndũthondekeirwo andũ arĩa athingu no ūthondekeirwo arĩa moinaga watho na arĩa aremi, na arĩa matetigĩrite Ngai na arĩa ehia, na arĩa matarĩ atheru na arĩa matarĩ etĩkia; o na arĩa moragaga maithe na manyina mao, na arĩa orangani, ¹⁰ o na nĩ ūndũ wa itharia na arĩa mogomagia mĩtugo, na onjoria a ngombo, na arĩa maheenania, na arĩa mehĩtaga na maheeni, o na ūndũ ūngĩ o wotho ūtaringaine na ūrutani ūria mwagĩrũ, ¹¹ ūria ūringaine na ūhoru-ũria-Mwega ūrĩ riiri wa Ngai ūria mũrathime, o ūhoru ūcio ndehokeirwo ndĩrutage.

Ūtugi wa Mwathani kũrĩ Paŭlũ

¹² Nĩngũcookeria Kristũ Jesũ Mwathani witũ ngaatho, ūria ūheete hinya, tondũ nĩanduire wa kwĩhokeka, na akĩnyamũra ndũike wa kũmũtungatagĩra. ¹³ O na gũtuĩka rĩmwe ndaarĩ mũrumĩ Ngai, na mũnyariirani, na mũndũ wa ngũ, nĩndaiguĩrũro tha tondũ ndekaga ūguo itekũmenya na itarĩ mwĩfikia. ¹⁴ Naguo wega mũingĩ wa Mwathani witũ ūkĩnjyũrĩrĩra, hamwe na wĩtikio o na wendani ūria uumaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁵ Atũrĩrĩ, ūhoru ūyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩguo wagĩriire gwĩtikĩrwo kũna: Atĩ Kristũ Jesũ ookire thĩ kũhonokia ehia, na harĩ acio-rĩ, nĩ nĩ wa mbere. ¹⁶ No nĩ ūndũ wa gĩtũmi kũu, nĩ nĩndaiguĩrũrwo tha nĩ Ngai nĩgeetha thĩinĩ wakwa, Kristũ Jesũ onanie ūkĩrĩrĩria wake ūtarĩ mũthia, nĩguo nĩ ndaarĩ mwĩhia makĩria, ndũike kionereria harĩ arĩa marĩmwĩtikagia na makegĩra na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Na rĩu, kũrĩ Mũthamaki ūria ūtũruga tene na tene, ūria ūtathiraga, na ūria ūtonekaga-rĩ, o we Ngai wiki, arotĩagwo na agoocagwo tene na tene. Amenĩ.

¹⁸ Wee Timotheo, mũrũ wakwa, ndĩrakũhe ūtaaro ūyũ kũringana na mohoro maria maarathĩtwo hĩndĩ ĩmwe ūhoru-inĩ waku, nĩgeetha wamarũngĩra ūhotage kũrũ mbaara wega, ¹⁹ na ūtũũre ūrũmĩtie wĩtikio, na ūrĩ na thamiri ĩtarĩ na ūcuuke. Andũ angĩ nĩmareganĩte na kũrũmĩrĩra thamiri ciao, na nĩ ūndũ ūcio magathũkia wĩtikio wao. ²⁰ Amwe ao nĩ Humenayo, na Aleksandro, arĩa neanĩte kũrĩ Shaitani nĩgeetha marutwo, matige kũruma Ngai.

2

Ūrutani ūkonĩ Mahooya

¹ Ningĩ, nĩngũkũringĩrĩria atĩ mbere ya maũndũ mothe kũhooyagwo mahooya ma kũhoera mabata ma andũ na makũhooyanĩra, na ma gũthaihanĩrĩra, na ma gũcookia ngaatho, nĩ ūndũ wa andũ othe: ² Ningĩ mũhooyagĩre athamaki na arĩa othe mathanaga. Hooyagai nĩgeetha tũtũruga na mũtũũrĩre wa thayũ na tũhooreire tũgĩtũaga Ngai maũndũ-inĩ mothe na tũrĩ na ūtheru. ³ Ūndũ ūcio nĩ mwega, na nĩũkenagia Ngai Mũhonokia witũ, ⁴ o we wendete andũ othe mahonokio na mamenye ūhoru-ũria-wa-ma. ⁵ Nĩgũkorwo kũrĩ Ngai o ūmwe, na mũiguithania o ūmwe wa kũiguithania Ngai na andũ, nake nĩwe mũndũ, o we Kristũ Jesũ, ⁶ ūria werutire atuĩke wa gũkũũra andũ othe.

Naguo ūira wa ūhoro ūcio nīwaheanirwo ihinda rīaguo rīrīa rīagīrīire rīakinya. ⁷ Na ūhoro ūcio nīguo watūmire ndūike mūhunja o na mūtūmwo waguo na nīi ndīraaria ūhoro wa ma, ndiraheenanā. Ndatūkire mūrutani wakūrutaga andū-a-Ndūrīrī ūhoro wa gwītīkia o na ūhoro wa ma.

⁸ Ngwenda atī arūme mahoithagie kūdū guothe moete moko matheru na igūrū, matarī na marakara kana ngarari.

⁹ O na ningī ngwenda atī andū-a-nja mehumbage wega na nguo itarī cia kwīonania marī na mīthiire yagīrīire, na marī na ūūgī wa ngoro, na matikegemagie na kūrāma njuīrī, kana na thahabu, kana ruru, o na kana nguo iria cia goro mūno, ¹⁰ no makoragwo marī na ciiko njega, iria ciagīrīire andū-a-nja arīa moimbūrāga atī nī ahooi Ngai.

¹¹ Mūdū-wa-nja aagīrīrwo erutage maūdū akindīirie na enyīihītie biū. ¹² Ndingīrīrīrī maūdū-wa-nja arutanage kana aathage mūdū mūrīme; no nīaikarage akindīirie. ¹³ Nīgūkorwo Adamu nīwe wombirwo mbere, Hawa agīcookerera. ¹⁴ Ningī Adamu tiwe waheenirio; nī mūdū-wa-nja waheenirio agītūka mwīhia. ¹⁵ No rīrī, andū-a-nja nī makaahonoka nī ūndū wa gūciara ciana, mangītūra metīkītie marī na wendani na andū atheru, o na marī na ūūgī wa ngoro.

3

Arūgamīrīri na Ateithīrīria a Kanitha

¹ Ūhoro ūyū nīguo wa kwīhokeka: Atī mūdū o wothē angīrīrīria gūtūka mūrōri wa maūdū ma kanitha, mūdū ūcio nīerīrīrie wīra wa bata. ² Rīu-rī, mūrōri wa maūdū ma kanitha no nginya akorwo atarī na ūcuuke, na akorwo nī mūthuuri wa mūtumia ūmwe. No nginya akorwo arī mūhooreri, na ūūi kwīgīrīrīria merīrīria ma mwīrī, na mūdū mūtūku, na mūdū ūnyīitaga andū ūgeni, na ūngīhota kūrūtana maūdū. ³ No ndagakorwo arī mūrīu, kana arī wa ngūi, no akorwo arī mūhooreri, na mūdū ūtarī wa mbaara, na ūtarī thuti ya mbeeca. ⁴ No nginya akorwo ahotete gwatha mūciī wake wega, na one atī ciana ciake nīmīwathīkagīra na gītīo kīrīa kīagīrīire. ⁵ (Mūdū angīkorwo ndangīhota gwatha mūciī wake mwene-rī, angīhota atīa kūmenyerana kanitha wa Ngai?) ⁶ Ningī ndagakorwo arī mūdū mwerū wītīkio-inī ndakae kūgīa na mwītīo, nake atūrwo ciira ta ūrīa mūcukani aatūrīrwo. ⁷ Ningī no nginya akorwo arī na ngumo njega kūrī andū arīa matarī a thiritū iitū, nīgeetha ndagatuīke wa gūconoritho kana agwe mūtego-inī wa mūcukani.

⁸ Nao ateithīrīria a kanitha, nīmagīrīrwo makoragwo marī andū a gūtūka na ehokeku, matigatuīke anyui a ndibei mūno, na makorwo matarī a gūkorokera indo na njīra itagīrīire. ⁹ No nginya marūmie ūhoro-ūrīa-wa-ma wa wītīkio ūrīa mūrīkīru marī na thamiri itarī na mwīcuuko. ¹⁰ Nao mambe magerio; na thuutha ūcio marekwo matuīke ateithīrīria a maūdū ma kanitha maakorwo matarī na ūcuuke.

¹¹ O ūndū ūmwe, nao atumia ao nīmakorwo marī atumia a gūtūka, matigakorwo marī andū a gūcambania, no makorwo matarī arīu na matuīke a kwīhokeka maūdū-inī mothe.

¹² Mūteithīrīria wa kanitha no nginya akorwo arī mūthuuri wa mūtumia ūmwe, na no nginya akorwo ahotete gwatha ciana ciake na mūciī wake wega. ¹³ Arīa matungafite wega nīmegīagīra na ngumo njega, na makomīrīria mūno ūhoro-inī wa wītīkio wao ūrīa wa gwītīkia Kristū Jesū.

¹⁴ O na gūkorwo ndī na mwīhoko atī nīndīrīrūka kūrī we narua-rī, ndīrakwandīkīra maūdū maya nīgeetha, ¹⁵ ingīaga gūka narua, ūmenye ūrīa andū magīrīrwo nīgūkaraga marī thīnī wa nyūmba ya Ngai, na nīyo kanitha wa Ngai ūrīa ūrī muoyo, naguo nīguo gītugī na mūthīngi mūrūmu wa kūnyīitīrīra ūhoro-ūrīa-wa-ma. ¹⁶ Na hatarī nganja, ūhoro wa kwīyamūrīra Ngai nī hitho nene ma, atī:

We oonanirio arī na mwīrī,

agītūuo mūthīngu nī Roho,

akīonwo nī arāika,

na ūhoro wake ūkīhunjio kūrī ndūrīrī ciothe,

agītīkio nī andū a gūkū thī,

na akīamūkīrwo riiri-inī kūrīa igūrū.

4

Mataaro kūrī Timotheo

¹ Na rīrī, Roho nīoigaga atekūhithīrīra atī matukū ma thuutha andū amwe nīmagatiganīria wītīkio na marūmīrīre maaroho marīa maheenānāgia o na maūdū marīa marutanagwo nī ndaimono. ² Morutani ta macio mahunjagio nī andū arīa marī

ũhinga, arĩa maaragia maheeni, na arĩa thamiri ciao ihaana ta icinĩtuo na ruoro. ³ Acio nĩo makaanagia andũ kũhikania na makameera megirĩrĩre kũrĩlaga irio cia mũthemba ìmwe, iria Ngai oombire nĩguo ciamũkagĩrwo na ngaatho nĩ arĩa metĩkĩtie na arĩa moi ũhoro-ũria-wa-ma. ⁴ Tondũ-rĩ, kĩa gĩothe Ngai oombire nĩ kĩa, na gũtirĩ kĩndũ kĩagĩrĩrwo nĩkũregwo angĩkorwo kĩa mũkĩrĩtuo na ngaatho, ⁵ tondũ nĩkĩrĩkĩtie gũtherio nĩ kiugo kĩa Ngai na mahooya.

⁶ Ũngĩruta ariũ na aarĩ a lthe witũ maũndũ maya-rĩ, nĩũgũtuĩka ndungata njega ya Kristũ Jesũ, ĩria ĩreretwo na ciugo cia ũhoro-ũria-wa-ma wa wĩtĩkio o na cia ũrutani mwega ũria wee ũtũire ũrũmirĩire. ⁷ Reganaga na ng'ano cia tũhũ iria itarĩ cia gũtũĩthia Ngai, o na ng'ano ta iria iganagwo nĩ iheti; nĩ kaba wĩmenyerie gũkara wĩyamũrĩire Ngai. ⁸ Nĩgũkorwo gwĩka maũndũ ma gwĩkĩra mwĩrĩ hinya nĩ ũrĩ bata waguo, no kwĩyamũrĩra Ngai kũrĩ bata harĩ maũndũ mothe, nĩ ũndũ kũrehaga kũrĩgĩrĩro muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ o na muoyo-inĩ ũria ũgooka.

⁹ Ũhoro ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩwagĩrĩre gwĩtĩkĩrĩka o biũ ¹⁰ (na ũhoro ũcio nĩguo ũtũmaga twĩrutana gĩrie na twĩnogagie), na tũkaiga mwĩhoko witũ harĩ Ngai ũria ũrĩ muoyo, ũria arĩ we Mũhonokia wa andũ othe, na makĩria arĩa metĩkĩtie.

¹¹ Athanaga atĩ maũndũ macio mekagwo. ¹² Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire tondũ atĩ wĩ mũndũ mwĩthĩ, no tuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa metĩkĩtie rĩria ũkwaria, na ha ũhoro wa mũtũrĩre, na wa wendani, o na ha wĩtĩkio, na ha ũhoro wa mũtũgo mũtheru. ¹³ Wĩheane gũthomagĩra andũ Maandĩko marĩa matheru, na kũhunja, na kũrutana, o nginya rĩria ngooka. ¹⁴ Ndũkanaage kũhũthĩra kĩheo gĩaku kĩa waheirwo na ũndũ wa mohoro marĩa maarathirwo, rĩria athuuri maakũgĩrĩire moko.

¹⁵ ĩkagĩra kĩyo harĩ maũndũ macio; wĩheane kũna kũrĩ mo, nĩgeetha andũ othe monage ũria ũrathĩ na mbere. ¹⁶ Menyagĩrĩra wega mũtũrĩre waku na ũrutani waku. Kiragĩrĩra thĩnĩ wa maũndũ macio, tondũ weka ũguo, nĩũkwĩhonokia wee mwene na ũhonokie o na arĩa magũthikagĩrĩra.

5

Mataaro Makonũ Atumia a Ndigwa, na Athuuri, na Ngombo

¹ Atĩrĩrĩ, ndũkanakũũme mũndũ mũkũrũ, kaba ũmũthaitage taarĩ thoguo, nao andũ arĩa ethĩ ta marĩ ariũ a thoguo, ² Atumia arĩa akũrũ, ũmatuage ta marĩ aa maitũguo, nao arĩa anini matuage ta airĩtu a thoguo, na wĩkage ũguo na mũthĩire yothe ya ũthingu.

³ Rũmbũyagia atumia arĩa a ndigwa kũna, na ũmatũage. ⁴ No mũtumia wa ndigwa angĩkorwo arĩ na ciana, kana ciana cia ciana ciake-rĩ, ciana icio nĩ ciambe ciĩrute kũrutithia wĩtĩkio wacio wĩra na ũndũ wa kũmenyagĩrĩra andũ arĩa marĩ a nyũmba ciao kũmbe; tondũ gwĩka ũguo nĩ gũcookeria aciari a cio na aciari a aciari a cio ngaatho nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩũkenagia Ngai. ⁵ Mũtumia wa ndigwa ũria ũbataire kũna, na ũtigĩtuo arĩ wiki-rĩ, ũcio aigaga mwĩhoko wake harĩ Ngai, na akahooyaga ũtukũ na mũthenya, akiũria Ngai ũteithio ategũtigithĩria. ⁶ No mũtumia wa ndigwa ũria ũikaraga agũkenagia, ũcio nĩ mũkuũ o na arĩ muoyo. ⁷ Rutaga andũ maũndũ macio o namo, nĩgeetha gũtikagie mũndũ ũgũikara arĩ na ũcuuke. ⁸ Mũndũ wothe angĩaga gũteithia andũ ao, na makĩria arĩa marĩ a gwake mũci-rĩ, mũndũ ũcio nĩakaanite wĩtĩkio na nĩ mũũru gũkĩra ũria ũtetĩkĩtie.

⁹ Gũtirĩ mũtumia wa ndigwa wagĩrĩre kwandĩkwo mũtaratara-inĩ wa atumia a ndigwa atakinyĩtie mũaka mĩrongo ĩtandatũ, na akorwo aarĩ mwĩhokeku kũrĩ mũthuuri-we, ¹⁰ na akorwo nĩokaine wega nĩ ũndũ wa gwĩkaga ciĩko njega, ta kũrera ciana, na gũtugaga agenĩ, na gũthambia nyarĩrĩ cia andũ arĩa aamũre, na gũteithagia andũ arĩa marĩ thĩna-inĩ, na kwĩrutagĩra we mwene gwĩkaga maũndũ marĩa mothe mega.

¹¹ Ha ũhoro wa atumia a ndigwa arĩa ethĩ-rĩ, ndũkamekĩre mũtaratara-inĩ ta ũcio, tondũ rĩria makaguucĩrĩro nĩ merĩrĩra mao ma mwĩrĩ, nĩmagatigana na Kristũ na macooke kwenda kũhika. ¹² Nĩ ũndũ wa ũguo magatuĩka a gũtũrwo ciira, tondũ nĩmathũkĩtie kĩranĩro kĩa kĩa mbere. ¹³ Nĩngĩ, nĩmemenyagĩria ũgũũta, magatuĩka a kũrũũra kuuma nyũmba ìmwe nginya ĩria ĩngĩ. Na to ũgũũta wiki, o na nĩmatũkaga a kwaria ndeto cia mũhuhu na magetoonyerereria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ, makaaragia maũndũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ kwaria. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngũtaara atumia a ndigwa arĩa ethĩ mahike, na magie ciana, na marũgamagĩrĩre mĩciĩ yao, nĩguo matikae kũhe thũ iitũ mweke wa gũcambania. ¹⁵ Ti-itherũ o na rĩu amwe ao nĩmarĩkĩtie kũgarũrũka na makarũmirĩra Shaitani.

¹⁶ Mündü-wa-nja o wotho mwitikia angikorwo arĩ na atumia a ndigwa a nyũmba yake-rĩ, nĩamateithagie arĩ we na ndagakuuithie kanitha mũrigo wao, nĩgeetha kanitha ũhote gũteithia atumia arĩa a ndigwa kũna, arĩa mabataire.

¹⁷ Athuuri a kanitha arĩa matongoragia maũndũ ma kanitha wega nĩmagĩrĩrwo nĩ kũheo gĩtĩo mũno, na makĩria arĩa marutaga wĩra wa kũhunja na kũrutana. ¹⁸ Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru moigite atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua rĩrĩa ikũranga ngano ikĩmĩhũũra,” na ningĩ nĩmoigite atĩrĩ, “Mũruti wĩra nĩagĩrĩrwo nĩkũheo mũcaara wake.” ¹⁹ Ndũkanetĩkĩrie mũthuri wa kanitha athitangwo, tiga hakorirwo na ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁰ Andũ arĩa maikaraga makũhagia-rĩ, makaanagie mbere ya andũ othe, nĩguo arĩa angĩ maikarage metigĩrĩte.

²¹ Ndakwĩra atĩrĩ na ma ndĩ mbere ya Ngai, na Kristũ Jesũ o na araika arĩa athuure, ũmenyagĩrĩre morutani maya ũtegũthutũkania, na ndũkaneeke ũndũ o na ũmwe na kĩmenyano.

²² Ndũkahiũhage kũigĩrĩra mũndũ moko, na ndũkanagwatanĩre na mehia ma andũ arĩa angĩ. Ikaraga ũrĩ mũthingu.

²³ Tiga kũnyuuaga o maaĩ matheri, nyuuaga ndibei nini tondũ wa nda yaku, na nĩ ũndũ wa ũrĩa ũrũaraga kaingĩ.

²⁴ Mehia ma andũ amwe nĩmeyonanĩtie, makamatongoragia ciira-inĩ no mehia ma andũ angĩ mamoiмага thuutha. ²⁵ O ũndũ ũmwe, noguo ciiko njega ciĩyonanagia, nacio iria itarĩ njega itingĩhithĩka.

6

¹ Nĩ kwagĩrĩre andũ arĩa ngombo, o acio maikaraga ta mekĩrĩtwo icooki rĩa ũkombo ngingo matuage atĩ aathani ao nĩ a kũheagwo gĩtĩo gĩothe, nĩgeetha rĩtwa rĩa Ngai na ũrutani witũ itikanacambio. ² Arĩa marĩ na aathani metikĩtie matikamaimo gĩtĩo nĩ ũndũ wa gũkorwo atĩ nĩ arĩũ na aarĩ a Ithe wao. Handũ ha ũguo, nĩmamatungatagĩre wega makĩria, tondũ arĩa maragunika nĩ ũndũ wa ũtungata wao nĩ andũ metikĩtie, na nĩ andũ mendetwo. Rutanaga maũndũ macio na ũmaringagĩrĩre andũ.

Kwenda Mbeeca

³ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩrutana ũrutani wa maheeni na akorwo ndetikanĩtie na ũrutani ũrĩa mwega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na ũrutani ũrĩa wa kwĩyamũrĩra Ngai-rĩ, ⁴ mũndũ ũcio nĩ mwitĩni na ndarĩ ũndũ oĩ. ũcio endete o ngarari itarĩ kiguni na njũgitano ikonĩ ciugo iria irehaga ũiru, na ngũĩ, na mĩario mũũru, na gwĩkũũa maũndũ mooru, ⁵ na kũgiana gũtathiraga gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ meciiria mooru, arĩa mathĩrĩrwo nĩ ũhoro-ũrĩa-wa-ma, na arĩa meciiragia atĩ ũhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ njĩra ya gũtũma mũndũ atonge.

⁶ No rĩrĩ, kwĩyamũrĩra Ngai na kũiganwo nĩ kĩrĩa ũrĩ na kĩo, ũcio nĩ ũtonga mũnene. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ kĩndũ twarehire gũkũ thĩ, na gũtirĩ kĩndũ tũngĩhota kũruta kuo. ⁸ No tũngĩgĩa na irio, na tũgĩe na nguo-rĩ, no tũiganwo nĩcio. ⁹ Andũ arĩa mendaga gũtonga-rĩ, nĩmagũũaga magerio-inĩ o na mũtego-inĩ wa merĩrĩra maingĩ ma ũrimũ ma kũmathũkia, marĩa mamagũũthagia mwanangĩko-inĩ, makamaniina. ¹⁰ Tondũ kwenda mbeeca nĩkĩo kĩhumo kĩa mĩthemba yotho ya ũũru. Andũ amwe nĩ ũndũ wa kwenda mbeeca mũno-rĩ, nĩmatigĩte wĩtikio, na magetheeca ngoro na kĩa kũingĩ.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹¹ No wee mũndũ wa Ngai-rĩ, ũrĩa maũndũ macio mothe, na ũthingatage ũthingu, na kwĩyamũrĩra Ngai, na wĩtikio, na wendani, na gũkirĩrĩra, na ũhooreri. ¹² Rũaga mbaara rĩa njega ya wĩtikio. Rũmia ũhoro wa muoyo wa tene na tene o ũrĩa wefĩrwo rĩrĩa woimbũrĩre wega wĩtikio waku mbere ya aira aingĩ. ¹³ Ningĩ ndĩ mbere ya Ngai, ũrĩa ũheaga indo ciothe muoyo, na mbere ya Kristũ Jesũ, ũrĩa warutire ũira mwega rĩrĩa aarutaga ũira mbere ya Pontio Pilato, nĩ ngũgwatha atĩ ¹⁴ ũrũmagie rĩathani riu wathĩtwo narĩo ũtarĩ na kĩmeni kana ũcuuke nginya hĩndĩ rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ akoonanio, ¹⁵ ũrĩa Ngai akoonania ihinda rĩake rĩakinya. Ngai ũcio-rĩ, nĩwe mwene hinya ũrĩa wa kũgoocagwo, na nowo Mũthamaki wa athamaki, na Mwathani wa aathani. ¹⁶ Ningĩ nowe wiki ũtũũraga muoyo ũrĩa ũtathiraga, na agatũũra ũtheri-inĩ ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kũũkũhĩrĩra. Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wamuona kana ũngĩhota kũmuona. Nake arotĩagwo, na arogĩa na wathani ũrĩa ũtathiraga nginya tene. Amenĩ.

¹⁷ Athaga andũ arĩa itonga gũkũ thĩ ĩno tũrĩ matigage kwĩgaatha kana kũiga mwĩhoko wao harĩ thĩnĩ wa ũtonga ũcio ũtamenyagĩrwo, no maigage mwĩhoko wao harĩ Ngai ũrĩa ũtũheaga indo ciothe na ũtaana, nĩguo itũkenagie. ¹⁸ Maathe mekage wega, na maingĩhĩrwo nĩ gwĩkaga ciiko njega, na matũike andũ a gũtugana na kũgayagĩra andũ

indo ciao na ūtaana. ¹⁹ Meka ūguo nīmarīīgagīra kīgīina kīao ene kīrī mūthingi mūrūmu nī ūndū wa mahinda marīa magooka, na nīgeetha mahote kwīgwatīra muoyo, na nīguo muoyo ūrīa wa ma kūna.

²⁰ Atīrīrī, Timotheo, gitagīra kīrīa wīhokeirwo. Withemage inegene rīa arīa matetigīrīte Ngai, na ngararī cia mathugunda ma maheeni marīa matuagwo atī nīmo ūmenyo na ti ūmenyo kūrī. ²¹ Andū amwe metikītie atī marī na ūmenyo ūcio nīmatūgūūgīte na makoima wītīkio-inī.

Wega wa Ngai ūrogīa na inyuī.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nī nīi Paŭlū, mūtūmwo wa Kristū Jesū nī ūndū wa kwenda kwa Ngai. Ndatūmirwo nī Ngai kuringana na kīranīro kīa muoyo ūrīa ūrī thīnī wa Kristū Jesū,

² Ndakwandīkīra wee Timotheo, o we mūrū wakwa nyendete mūno:

Wega, na tha, na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe witū, na Kristū Jesū Mwathani witū, irōgīa nawe.

Kūmūrīro Gūtuīka Mwīhokeku

³ Nīnjookagīria Ngai ngaatho, ūrīa nīi ndungatagīra ndī na thamiri itarī na ūcuuke, o ta ūrīa maithe makwa ma tene meekaga, o ngīkūrīrikanaga hīndī ciothe ūtukū na mūthenya, mahooya-inī makwa itegūtīgithīria. ⁴ Nīndīriragīria mūno gūkuona, ndarirīkana maithori maku, nīgeetha njiyūrwo nī gīkeno. ⁵ Nīndīrikanītio ūhorō wa wītīkio waku ūrīa ūtarī ūhinga, o ta ūrīa watūire na cūguo Loisi, na nyūkwa Eunike, na rīu nīnjītīkītie atī wītīkio ūcio ūrī o thīnī waku. ⁶ Nī ūndū wa gītūmi gīkī nīngūkūrīrikania atī ūhuhagūrīrie kīheo kīria ūheetwo nī Ngai, kīria wagīire nakīo rīria ndakūgīrīire moko. ⁷ Nīgūkorwo Ngai ndaatūheire roho wa gūtīkagīria guoya, no aatūheire roho wa gūtīkīra hinya, na wa wendani, na wa ūgī wa kwīnyīita maūndū-inī mothe.

⁸ Nī ūndū ūcio ndūkanaconoke ūkiumbūra ūira wa Mwathani witū, kana ūconoke nī ūndū wakwa nī njohetwo nī ūndū wake. No nyīitanīra na nīi kūnyariirwo nī ūndū wa Ūhorō-ūrīa-Mwega, nī ūndū nīūrīheagwo hinya nī Ngai. ⁹ Ngai nīwe watūhonokīrie na agītītīra mūtūūrīre mūtheru, ti tondū wa ūndū twīkīte, no nī ūndū wa ūrīa aatanyīte gwīka na nī ūndū wa wega wake. Twaheirwo wega ūyū thīnī wa Kristū Jesū mbere ya kīambīrīria gīa thī, ¹⁰ no wega ūcio rīu nīnguūrānīirio nī ūndū wa kuonekana kwa Mūhonokia witū, Kristū Jesū, ūrīa waniinire gīkuū, na akīrehe muoyo o na ūhorō wa kwaga kūbutha akūiga ūtheri-inī nī ūndū wa Ūhorō-ūrīa-Mwega. ¹¹ Na nī ūndū wa Ūhorō-ūcio-Mwega-rī, nīndamūrīrwo ndūike mūhunjia, na mūtūmwo, na mūrutani waguo. ¹² Ūhorō ūcio nīguo ūtūmite nyamarīke ūguo. No ndiconokaga, tondū ūrīa nīi nījītīkītie nīndīmūū, na ndī na ma atī arī na ūhoti wa kūgītīra kīria ndīmwīhokeire o ngīya rīria mūthenya ūcio ūgaakinya.

¹³ Rūmia ūhorō ūrīa waiguire kuuma kūrī nīi, ūrī kīonereria kīa ūrutani mwega, ūrī na wītīkio na wendani thīnī wa Kristū Jesū. ¹⁴ Menyerera ūndū ūrīa mwega ūrīa wehokeirwo, na ūmenyerere ūteithītio nī Roho Mūtheru ūrīa ūikaraga thīnī witū.

¹⁵ Wee nīūi atī andū othe thīnī wa būrūri wa Asia nīmandiganīirīe, o hamwe na Fugelo, na Herimogene.

¹⁶ Mwathani aroguīra andū a nyūmba ya Onesiforo tha tondū aananyamarūra kaingī na ndaconokire nī ūndū wakwa kuohwo na mīnyororo. ¹⁷ Nowe, hīndī irīa ookire Roma, nīanjariire na kīyo o ngīya akīnyona. ¹⁸ Mwathani aroītīkīra atī akaaguīrwo tha nī Mwathani mūthenya ūcio wakinya! Wee nīūi wega mūno ūrīa aandeithirie na nīira nyingī rīria ndaarī Efeso.

2

¹ Nī ūndū wa ūguo, wee mūrū wakwa-rī, gīa na hinya thīnī wa wega wa Ngai ūrīa ūrī thīnī wa Kristū Jesū. ² Namo maūndū marīa waiguire ngīaria mbere ya aira aingī-rī, mehokere andū ehokeku arīa ūūi atī no mahote kūruta andū angī. ³ Ūmīrīria gūthīnīka hamwe na ithūi ta ūrī mūthigari mwega wa Kristū Jesū. ⁴ Gūtīrī mūndū ūrutaga wīra wa mūthigari ūngīohania na maūndū matarī ma ūūthigari: we endaga o gūkenia mūnene wake ūrīa ūmwhathaga. ⁵ Ūguo no taguo, mūndū ūrīa ūhanyūkaga mathako-inī ma mahenya ndangīheo thūmbī ya ūhootani atathaakīte kuringana na ūrīa gwathanītwo. ⁶ Nīngī-rī, mūrīmi ūrīa wīnogagīa akīrīma mūgūnda nī we wagīrīrwo gūtuīka wa mbere kwamūkīra maciaro maguo. ⁷ Cūranagīa maūndū marīa ndīroiga, nīgūkorwo Mwathani nīarīkūūhīgagīa maūndū-inī macio mothe.

⁸ Atīrīrī, rīrikanaga Jesū Kristū, ūrīa wariūkīrio akīuma kūrī arīa akuū, na aarī wa rūciaro rwa Daudi, kuringana na Ūhorō-ūrīa-Mwega, ūrīa nīi hunjagīa. ⁹ Ūhorō ūcio nīguo nīi nyariiragīrwo o ngīya ngohwo na mīnyororo ta ndī mūgeri ngero. No kiugo kīa Ngai ti kīohe. ¹⁰ Nī ūndū ūcio, nīi nīnyūmagīrīria maūndū mothe nī ūndū wa arīa

aamũre, nĩgeetha o nao megĩire na ũhonokio ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, na magĩe na riiri wa tene na tene.

- ¹¹ Ũhoru ũyũ nĩ wa kwĩhokeka, atĩrĩ:
Angĩkorwo nĩtwakuire hamwe nake-rĩ,
o na gũtũũra nĩtũgaatũũra muoyo hamwe nake;
¹² na tũngĩkirĩrĩria-rĩ,
o na gũthamaka nĩtũgaathamaka hamwe nake.
No tũngĩmũkaana-rĩ,
o nake nĩagatũkaana;
¹³ na tũngĩaga kwĩhokeka,
we egũtũũra arĩ o mwĩhokeku,
nĩgũkorwo we ndangĩhota gwĩkaana.

Mũruti Wĩra Mwĩtikĩrĩku harĩ Ngai

¹⁴ Ririkanagia andũ maũndũ macio. Makaanagie ũrĩ mbere ya Ngai nĩguo matige gũkararanĩria ndeto itarĩ kiene; ndeto icio itirĩ kĩguni, no gũthũkia ithũkagia arĩa maciguaga. ¹⁵ Geria mũno wĩonanagie harĩ Ngai wĩ mwĩtikĩrĩku, na wĩ mũruti-wĩra ũtarĩ ũndũ ũngĩmũconora, na ũrutanage ũhoru ũrĩa wa ma ũrũngĩrĩrie. ¹⁶ Ehagĩrĩra mĩario itarĩ ya gwĩtigĩra Ngai, tondũ arĩa mekenagia na ndeto icio makĩragĩrĩria kwaga gwĩtigĩra Ngai. ¹⁷ ũrutani wao ũtheaga ta kĩronda kĩa ndĩira. Amwe ao nĩ Humenayo, na Fileto, ¹⁸ arĩa maturuurĩte na magatiga ũhoru wa ma. Moigaga atĩ ũhoru wa kũriũka nĩũrĩkĩtie kũhitũka, na nĩ mathũkĩtie wĩtikio wa andũ amwe. ¹⁹ No rĩrĩ, mũthingĩ ũrĩa mũrũmu wa Ngai nĩwĩhaandĩte wega nago wĩkĩrĩtwo rũuri na ciugo ici: "Mwathani nĩoĩ andũ arĩa marĩ ake," na ningĩ atĩrĩ, "Ūrĩa wothe uumbũraga rĩitwa rĩa Mwathani no nginya agarũrũke atigane na waganu."

²⁰ Thĩinĩ wa nyũmba yothe nene-rĩ, to indo cia thahabu na betha ikoragwo kuo ciiki, no nĩ kũrĩ indo cia mĩtĩ na cia rĩũmba; imwe nĩ cia wĩra ũrĩa mũtũie, na imwe nĩ cia wĩra ũrĩa ũtangĩtũka. ²¹ Mũndũ angĩtheria kuuma kũrĩ maũndũ macio matangĩtũka, no atũke ta kĩndũ gĩa kũruta wĩra wa gĩtũio, kĩndũ gĩtherie, kĩrĩa kĩagĩrĩre Mwathi wa nyũmba iyo na kĩaarĩrio gĩa kũrutaga wĩra o wothe mweaga. ²² Na rĩrĩ, ũragĩra merĩrĩria mooru ma wĩthĩ, na ũthingatage ũthingu, na wĩtikio, na wendani, na thayũ, mũrĩ hamwe na arĩa makayagĩra Mwathani marĩ na ngoro theru. ²³ Reganaga na ngarari cia ũrimũ na cia ũkũigu, tondũ nĩũ irehage ngũĩ. ²⁴ Nayo ndungata ya Ngai ndĩagĩrĩtwo nĩ gũtuũka ya ngũĩ; handũ ha ũguo, yagĩrĩtwo nĩgũtuũka ya gũtuga mũndũ o wothe, na rĩrĩ mũndũ wĩ na ũhoti wa kũrutana, na rĩrĩ mũndũ mũkirĩrĩria. ²⁵ Ningĩ arutage arĩa mamũkararagĩa ahooreire, arĩ na mwĩhoko atĩ Ngai no atũme merire, nĩguo mamenye ũhoru wa ma, ²⁶ na atĩ matũke a gwĩcookera, na meteithũkie mũtego-inĩ wa mũcukani ũrĩa ũmanyiĩte nĩgwate nĩguo mekage ũrĩa ekwenda.

3

Kwaga Gwĩtigĩra Ngai Matukũ ma Kũrigĩrĩria

¹ No rĩrĩ, menya atĩ matukũ ma kũrigĩrĩria nĩgũkagĩa na mahinda ma ũgwati. ² Andũ magaatũka eyendi, na endi mbeeca, na egani, na egaathi, na arumani, na andũ mataiguaga aciari ao, na matarĩ ngaatho, na matarĩ atheru. ³ Ningĩ makorwo matarĩ na wendani, na matarekanagĩra, na a gũcambania, na matangĩhota kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na matarĩ tha, na matendaga maũndũ mega, ⁴ na andũ mendaga gũkunyaĩria andũ arĩa angĩ, na arũgĩrĩri, na ekĩrĩrĩri, na endi gwĩkenia gũkĩra ũrĩa mendete Ngai. ⁵ Andũ acio metuaga ta meyamũrĩre Ngai no nĩmakaanaga hinya wake. Wĩthemage andũ ta acio.

⁶ Acio nĩo arĩa matoonyagĩrĩra nyũmba ciene na makaguucagĩrĩria andũ-a-nja arĩa ahũthũ ngoro, arĩa maiyũrĩtwo nĩ mehĩa, na arĩa matwaragĩrĩrio nĩ merĩrĩria mooru ma mĩthemba yothe. ⁷ Andũ-a-nja acio nĩmerutaga ũndũ mwerũ hĩndĩ ciothe, no matĩrĩ hĩndĩ mamenyaga ũhoru ũrĩa wa ma. ⁸ O ta ũrĩa Janne na Jambare maakararĩre Musarĩ, no taguo andũ acio mehotoraga makararie ũhoru ũrĩa wa ma. Mecĩria mao nĩ mooru, nao ha ũhoru ũkonĩ wĩtikio nĩakũregwo biũ. ⁹ No rĩrĩ, matingĩthĩ haraaya, tondũ ũrimũ wao nĩũkamenyeka nĩ andũ othe, o ta ũrĩa ũhoru wa andũ acio wamenyekire.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹⁰ No wee-rĩ, nĩũ ũhoru wothe wa ũrutani wakwa, na mũtũũrĩre wakwa, na matanya makwa, na wĩtikio wakwa, na ũkirĩrĩria wakwa, na wendani wakwa, na kũũmĩrĩria gwakwa, ¹¹ na kũnyariirwo gwakwa, na mathĩna makwa, o na mĩthemba ya maũndũ marĩa maangorire kũu Antiokia, na Ikonía, o na Lusitara, mĩnyamaro

irĩa nĩ ndomĩrĩirie. No Mwathani nĩahonokirie kuuma kũrĩ mathĩina macio mothe. ¹² Ti-itherũ, mũndũ o wothe ũria ũkwenda gũtũũra mũtũũrĩre wa gũkenia Ngai arĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩarĩnyariiragwo, ¹³ No andũ arĩa aaganu na arĩa aheenanania nĩmarĩkĩragĩrĩria kwagana, makaheenanagia na makaheenanagio. ¹⁴ No wee-rĩ, tũũra wĩkaga maũndũ marĩa wĩrutĩte na ũkametũkia wega atĩ nĩ ma ma, tondũ nĩũĩ arĩa maakũrutire, ¹⁵ na ũria wamenyire Maandĩko marĩa matheru kuuma rĩrĩa warĩ kaana,* marĩa mangĩhota gũkũũhĩgia nĩguo ũkaahonokio nĩ ũndũ wa gwĩtũkia thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁶ Ũhoru wothe ũrĩa wandĩkĩtwo Maandĩko-inĩ wekĩrĩtwo thĩinĩ wa mũwandĩki nĩ Ngai, na nĩwagĩrĩre harĩ ũhoru wa kũrutana, na wa gũkaanania, na wa kũrũnga mahĩtia, o na wa kũrutana mũkarĩre ya ũthingu, ¹⁷ nĩgeetha mũndũ wa Ngai akoragwo arĩ mũkinyanĩru, na athagathagĩtwo biũ kũruta wĩra o wothe mwega.

4

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ ndĩ mbere ya Ngai na ya Kristũ Jesũ, ũria ũgaatuĩra ciira andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte, na nĩ ũndũ wa gũũka gwake na ũthamaki wake-rĩ, ngũgũtaara atĩrĩ. ² Hunjagia Ũhoru wa Ngai; ikaraga wĩhaarĩirie hĩndĩ irĩa yagĩrĩre na irĩa itagĩrĩre; ningĩ rũithagĩria andũ mahĩtia mao, na ũmakaananie, na ũmomagĩrĩrie, wĩ na ũkĩrĩrĩria mũnene na ũrutani mũbarĩrĩre. ³ Nĩgũkorwo ihinda nĩrĩgooka rĩrĩa andũ makaaregana na ũrutani ũrĩa wagĩrĩre. No nĩguo mahingie merĩrĩria mao-rĩ, nĩmakeyũnganĩria arutani aingĩ nĩguo mameerage maũndũ marĩa matũ mao mekwenda kũigua. ⁴ Nĩmakahũgũra matũ mao matige kũigua ũhoru wa ma, na magarũrũkĩre ng'ano cia tũhũ. ⁵ No wee-rĩ, ikaraga wĩguĩte maũndũ-inĩ mothe, na ũmĩrĩrie kũnyariirwo, ningĩ rutaga wĩra wa kũhunjia ũhoru wa Ngai, na ũhingagie mawĩra mothe ma ũtungata waku.

⁶ Nĩgũkorwo nĩnyambĩrĩrie gũtwo thĩ ta iruta rĩa kũnyuuo, narĩo ihinda rĩakwa rĩa kuuma gũkũ nĩrĩkinyu. ⁷ Nĩndũite mbaara irĩa njega, narĩo ihenya rĩakwa rĩgakinya mũthia, o na nĩndũũrĩte menyereire wĩtũkio wakwa. ⁸ Rĩu nĩnjĩgĩrwo thũmbĩ irĩa ya ũthingu, irĩa Mwathani, ũria ũtuaga ciira na kĩhooito, akaahe mũthenya ũcio, na to nĩ nyiki akaahe, no ningĩ nĩ andũ othe arĩa makoretwo merĩrĩrie kũguũranĩrio gwake.

Maũndũ ma Paũlũ Mwene

⁹ Geria mũno o ũria wahota ũũke kũrĩ nĩ na ihenya, ¹⁰ nĩgũkorwo Dema, tondũ wa kwenda maũndũ ma thĩ ino, nĩandiganĩrie na agathĩ Thesalonike. Nake Keresike nĩathĩite Galatia, na Tito agathĩ Dalamatia. ¹¹ Luka nowe tũrĩ nake gũkũ. Oya Mariko mũũke nake, tondũ nĩ ũteithio harĩ nĩ ũtungata-inĩ wakwa. ¹² Nĩndatũmire Tukiko kũu Efeso. ¹³ Ũgũũka-rĩ, ndehera kabuti karĩa ndatĩgĩre gwa Karĩpo kũria Teroa, na ũndehere mabuku makwa ma gĩkũnjo, na makĩria njũa iria cia kwandĩkwo.

¹⁴ Alekísandero ũria mũturi wa indo cia rũthuku nĩanjĩkire ũũru mũno. Mwathani nĩwe ũkaamũrĩha kũringana na ciĩko ciake. ¹⁵ O nawe mwĩmenyerere, tondũ nĩakararĩrie ndũmĩrĩri iitũ na hinya.

¹⁶ Hĩndĩ irĩa ndaciirithirio rĩa mbere-rĩ, gũtirĩ mũndũ wokire kũndeithia, andũ othe nĩmandiganĩrie. Maroaga gũtuĩrwo ũũru. ¹⁷ No Mwathani nĩarũgamire na nĩ na akĩnjĩkĩra hinya, nĩgeetha ndũmĩrĩri ihunjio biũ nĩ ũndũ wakwa na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe mamĩigue. Na nĩ ngĩhonokio kuuma kanua ka mũrũũthi. ¹⁸ Mwathani nĩakahonokia ũũru-inĩ o wothe, na andware ũthamaki-inĩ wake wa igũrũ, nake arogocagwo tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Geithia Pirisila na Akula, na andũ a nyũmba ya Onesiforo. ²⁰ Erasito aatĩgirwo Korĩnitho, na nĩ ngĩtiga Terefimo kũu Mileto arĩ mũrũaru. ²¹ Geria ũkinye gũkũ mbere ya ihinda rĩa heho. Nĩwageithio nĩ Eubulu, o na Pudene, na Lino, na Kilaudia, na arĩũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²² Mwathani aroikaria roho waku. Wega wa Ngai ũroikara hamwe nawe.

* **3:15** Mwana wa kahĩ wa Mũyahudi aambagĩrĩria kwĩruta maandiko ma Kirĩkanĩro kĩria Gĩkũrũ arĩ wa miaka itano.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ TITO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, ndungata ya Ngai na mütümwo wa Jesũ Kristũ. Ndũmĩtwo nĩguo andũ arĩa athuure nĩ Ngai mongererwo wĩtikio na ūmenyo wa kũmenya ūhoru-ũria-wa-ma ūria ūtwaranĩte na ūhoru wa kwĩyamũrĩra Ngai, ² na nĩguo wĩtikio na ūmenyo iria irĩ na kũrĩgĩrĩro kĩa muoyo wa tene na tene, iria Ngai ūria ūtaheenanageria eeranĩire o kuuma kĩambĩrĩria. ³ Narĩo ihinda riake rĩria riagĩrĩire riakinya, niaguũranĩire kiugo giake kĩria ndehokeirwo ndikĩhunjagie kũringana na ūria njathĩtwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ,

⁴ Ndĩrakwandĩkĩra marĩa maya wee Tito, o wee mũriũ wakwa kũna thĩnĩ wa wĩtikio ūria tũgwatanĩire nawe:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe na kũrĩ Kristũ Jesũ Mũhonokia witũ, irogĩa nawe.

Wĩra wa Tito arĩ Kirete

⁵ Atĩrĩrĩ Tito, gĩtũmi kĩria gĩatũmire ngũtĩge kũu Kirete nĩ atĩ ūthondeke maũndũ marĩa mataarĩkĩte na ūthuure athuuri thĩnĩ wa o itũura, o ta ūria ndakwĩrĩre. ⁶ Mũthuuri wa kanĩtha aagĩrĩrwo akorwo atarĩ na ūcuuke, na akorwo arĩ mũthuuri wa mütumia o ūmwe tu, na arĩ mũndũ ūrĩ na ciana cĩtĩkĩtie na itarĩ kaũndũ ingĩcuukĩrwo nĩ ūndũ wa ūmaramari kana kwaga gwathĩka. ⁷ Kuona atĩ mũrori wa maũndũ ma kanĩtha nĩmwĩhokere wĩra wa Ngai, no nginya akorwo atarĩ na ūcuuke, na ndagakorwo arĩ mũndũ wa kwĩgũmĩra, kana wa kũhiũha kũrakara, kana arĩ mũnyui wa njoohi, kana wa kũhũthĩra hinya o na mbaara, kana mũndũ wa gũkorokera indo na njĩra irĩa itagĩrĩire. ⁸ Nĩ kaba akorwo arĩ mũndũ ūũĩ gũtugana, na wendete maũndũ marĩa mega, na ūhotete kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na arĩ mũrũngĩrĩru ngoro, na arĩ mũthingu, o na mũndũ ūmenyagĩrĩra mĩtugo yake. ⁹ Ningĩ no nginya arũmagie ūhoru ūria wa kwĩhokeka, o ta ūria ūrutaniĩtwo, nĩguo ahotage kũmĩrĩria arĩa angĩ na ūrutani ūria mwagĩrĩru, na ahotage kũregana na arĩa maũkararagĩa.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ andũ aingĩ aremĩ, andũ a mĩario ya tũhũ na aheenania, na makĩria arĩa a thiritũ ya arĩa maruaga. ¹¹ Andũ acio no nginya makirio, tondũ nĩmarathũkia mĩcĩ mĩngĩ nĩkũrutanageria maũndũ marĩa mataagĩrĩire kũrutana, na mekaga ūguo nĩgeetha monage mbeeca iria itamagĩrĩire. ¹² O na mũnabii ūmwe wao nĩoigĩte atĩrĩ, "Andũ a Kirete matũũruga maheenanageria hĩndĩ ciothe, na mahaana ta nyamũ njũru, na nĩ igũũta ngoroku." ¹³ Ūira ūcio nĩ wa ma. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, makaanagerie ūgwatĩire, nĩgeetha mehaande wega ūhoru-inĩ wa gwĩtikia, ¹⁴ na nĩguo matikarũmbũyagie ng'ano cia Ayahudi kana mawatho ma andũ arĩa mareganaga na ūhoru-ũria-wa-ma. ¹⁵ Kũrĩ andũ arĩa marĩ meciirĩa matheru, maũndũ mothe nĩ matheru, no kũrĩ andũ arĩa marĩ na meciirĩa mathũku na matefĩkĩtie-rĩ, gũtirĩ ūndũ mũtheru. Ti-itherũ, meciirĩa mao na thamĩri ciao nĩ thũku. ¹⁶ Kuuga nĩmoigaga atĩ nĩmooĩ Ngai, no nĩmamũkaanaga na ciiko ciao. Nĩ andũ imaramari, na matiathĩkaga, na gũtirĩ ūndũ o na ūmwe mwega mangũka.

2

Maũndũ Marĩa Mabataire Kũrutwo Ikundi Itiganĩte

¹ No wee-rĩ, no nginya ūrutanagerie maũndũ marĩa maringaine na ūrutani ūria mwagĩrĩru. ² Rutaga athuuri arĩa akũrũ maikarage matarĩ arĩũ, na marĩ a gũtũka, na a kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na marĩ arũmu ūhoru-inĩ wa gwĩtikia, na makoragwo marĩ na wendani o na ūkirĩrĩria.

³ O nao atumia arĩa akũrũ marutage gũikaraga na mũikarĩre ya ūtheru, na matigatuĩke a gũcambania o na kana mamenyere kũnyuuaga ndibei nyingĩ matuĩke ta ngombo ciayo, no nĩ matuĩke a kũrutanageria maũndũ marĩa mega, ⁴ nĩgeetha mahote kũruta atumia arĩa ethĩ kwenda athuuri ao na ciana ciao, ⁵ na matuĩke a kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na atheru, na mehang'agie na wĩra o wa kwao mũcĩ, na matuĩke atugi, na maathĩkagĩre athuuri ao, nĩgeetha gũtikanagĩre mũndũ ūngĩcambia kiugo kĩa Ngai.

⁶ O ta ūguo-rĩ, ūmagĩrĩria aanake, na ūmataarage matuĩke a kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ. ⁷ Maũndũ-inĩ mothe, tuĩka kionereria gĩa gwĩkaga wega maũndũ-inĩ mothe. Rĩria ūkũrutana onanageria ūrũngĩrĩru, na ūtarĩ na itherũ, ⁸ o na waragie ciugo iria

ciagirĩre, itangĩrutĩka mahĩtia, nĩgeetha arĩa matũkararagia maconorithio tondũ wa kwaga ũndũ mũũru mangĩaria igũrũ riitũ.

⁹ Taaraga ngombo atĩ ciathĩkagĩre aathani a cio maũndũ-inĩ mothe, na igeragie kũmakenia, no itigacookanagĩrie nao, ¹⁰ na itikamaiyage indo ciao, no cionanagie atĩ no ciĩhokwo kũna, nĩguo itũmage ũrutani wa ũhoru wa Ngai Mũhonokia witũ wendekage maũndũ-inĩ mothe.

¹¹ Nĩ ũndũ wega wa Ngai ũrĩa ũrehaga ũhonokia nĩũguũranĩrio kũrĩ andũ othe. ¹² Wega ũcio wa Ngai nĩguo ũtũrutaga kũregana na maũndũ marĩa matarĩ ma kwĩyamũrĩa Ngai, na merirĩria mooru ma gũkũ thĩ, na gũtũũra twĩgirĩrĩrie merirĩria ma mwĩrĩ, na gũtũũra na mĩtũũrĩre ya ũngai na mĩrũngĩrĩru na ya kwĩyamũrĩa Ngai mahinda-inĩ maya tũrĩ, ¹³ o tũgĩetagirĩa kũrĩgirĩro kĩrĩa kĩrĩ na kĩrathimo, hĩndĩ rĩa gũkaaguũranĩrio riiri wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ Ngai witũ mũnene na Mũhonokia. ¹⁴ Nake nĩwe werutire nĩ ũndũ witũ, nĩguo atũkũũre waganu-inĩ wothe, na atherie andũ matũũke ake kũũmbe, arĩa marĩ na kiyoo gĩa gwĩkaga maũndũ mega.

¹⁵ Rĩu-rĩ, maũndũ macio nĩmo wagĩrĩrwo nĩkũrutanaga. Ũmanagĩrĩa na ũkaananagie wĩ na wathani wothe. Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire.

3

Gwĩka ũrĩa Kwagĩrĩre

¹ Ririkanagia andũ acio atĩ maathĩkagĩre anene na arĩa maathanaga, na matũũke aathĩki, na makoragwo mehaarĩrie kũruta wĩra wothe mwega, ² ningĩ matikae gũcambia mũndũ o na ũrĩkũ, no makorwo marĩ a thayũ na acaayanĩri, na monanagie mĩtũgo ya ũhooreri harĩ andũ othe.

³ Nĩ ũndũ hĩndĩ imwe-rĩ, o na ithuĩ twarĩ akĩũgu, na tũtiathĩkaga, na tũkaheenekaga; twarĩ ngombo cia merirĩria ma mĩthemba yothe o na ikeno ciothe. Twatũũraga tũrĩ na rũmena na ũru, tũgathũũragwo o na tũgathũũranaga mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ⁴ No hĩndĩ rĩa ũtũgi wa Ngai Mũhonokia witũ na wendo ũrĩa atwendete naguo ciaguũranĩrio-rĩ, ⁵ niatũhonokirie, na ti ũndũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa tweekite, no nĩ ũndũ wa tha ciake. Agĩtũhonokia na ũndũ wa gũtũtheria, agĩtũciara rĩngĩ na agĩtwerũhia na ũndũ wa Roho Mũtheru, ⁶ ũrĩa aatũtũrĩrie na ũtaana nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ Mũhonokia witũ, ⁷ nĩgeetha twatũũo athingu nĩ ũndũ wa wega wake, tũtũũke agai a muoyo wa tene na tene kũringana na ũrĩa tũtũũre twĩrĩgĩrĩre. ⁸ Ũhoru ũcio nĩ wa kwĩhokeka. Na ngũkienda waragie maũndũ maya ũgwatũrĩre, nĩgeetha andũ arĩa mehokete Ngai memenyerie kwĩrutĩra na kiyoo gwĩkaga maũndũ mega. Maũndũ maya nĩ magĩrĩru kũna, na nĩ marĩ uumithio harĩ mũndũ o wothe.

⁹ No rĩrĩ, eheragĩra ngarari cia ũrimũ, na ũhoru wa gũkinyĩra njarwa, na gũkararania, na mbaara cia ũhoru wa watho, tondũ maũndũ macio matĩrĩ uumithio, na nĩ ma tũhũ. ¹⁰ Mũndũ ũrĩa ũtũmaga kũgĩe na nyamũkano-rĩ, mũkaanagie riita rĩa mbere, na rĩa keerĩ. Thuutha wa ũguo, regana nake. ¹¹ Wagĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ mũndũ ta ũcio nĩ mwaganu na nĩ mwĩhia; nake we mwene nĩetũrĩre ciira.

Maũndũ ma Mũthia

¹² Ndaarĩkia gũtũma Aritema kana Tukiko kũrĩwe, geria ũrĩa ũngĩhota ũũke kũrĩ nĩ gũkũ Nikopoli, tondũ nĩkuo ndũũte gũikara ihinda rĩa heho. ¹³ Īka ũrĩa wothe ũngĩhota ũteithie Zena ũrĩa wakĩrĩ, na Apolo rĩrĩa marĩkorwo marĩ rũgendo-inĩ, na wone atĩ marĩ na indo ciothe iria mabatarĩtio nĩcio. ¹⁴ Nao andũ aitũ nĩmemenyerie kũrutaga mawĩra marĩa mega, nĩguo mateithagĩrĩrie mabataro-inĩ ma o mũthenya nĩguo matigatũũre mũtũũrĩre ũtarĩ na uumithio.

¹⁵ Andũ arĩa othe tũrĩ nao nĩmamũgeithia. Geithia andũ arĩa othe matwendete thĩnĩ wa wĩtĩkio.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ FILEMONA

¹ Nī nī Paŭlū, njohetwo nī ūndū wa Kristū Jesū, na Timotheo mūrū wa Ithe witū,

Tūrātūma marūa maya kūrī Filemona mūrata witū ūrīa twendete na mūruti wīra hamwe na ithuī, ² na kūrī mwarī wa Ithe witū Apufia, o na kūrī Arikipo, ūrīa ūrūagīrīra Ūhorō wa Ngai hamwe na ithuī, o na kūrī kanitha ūrīa ūcemanagia gwaku mūcī.

³ Mūrogiā na wega na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe witū, na kuuma kūrī Mwathani Jesū Kristū.

Gūcokia Ngaatho hamwe na Kūhooya

⁴ Atīrīrī, rīrīa ngūkūrīrikana mahooya-inī makwa-rī, nīnjookagīria Ngai wakwa ngaatho hīndī ciothe, ⁵ tondū nīnjiguaga ūhorō wa wītīkio waku thīnī wa Mwathani Jesū, na ūrīa wendete andū arīa othe aamūre. ⁶ Nīhooyaga atī ūgīe na kīyo rīrīa ūkūgwatanīra nao ūhorō wa wītīkio waku, nīgeetha magīe na ūmenyo wa maūndū mothe mega marīa tūrī namo thīnī wa Kristū. ⁷ Wendani waku nīūheete gīkeno kīnene mūno na ūkanyūmīrīra, nī tondū wee, mūrū wa Ithe witū, nīūcanjamūrīte ngoro cia andū arīa aamūre.

Paŭlū Gūthaihanīrīra Onesimo

⁸ Nī ūndū wa ūguo-rī, o na gūtuika no ngwathe ndī thīnī wa Jesū Kristū, atī wīke ūrīa wagīrīre-rī, ⁹ nī kaba ngūthaithe ūwīke nī ūndū wa wendo. Nī ūndū ūcio-rī, nī Paŭlū o na ndī mūthuuri mūkūrū, na ningī ndī muohe nī ūndū wa Kristū Jesū-rī, ¹⁰ ngūgīgūthaiha nī ūndū wa mūrū wakwa Onesimo, ūrīa watuīkire mūrū wakwa ndī gūkū kīoho-inī. ¹¹ Mbere iyo ndaarī kīene kūrīwe, no rīu nīatuīkīte mūndū wa bata harīwe o na harī nī.

¹² Nake nīngūmūcokia kūrīwe, na ngīmūtūma no taarī ngoro yakwa mwene ndīragūtūmīra. ¹³ Nīngīrendire gūikara nake, nīgeetha andeithagie handū-inī haku, rīu njohetwo nī ūndū wa Ūhorō-ūrīa-Mwega. ¹⁴ No ndiendire gwīka ūndū o na ūrīkū wee ūtetīkīrīte, nīgeetha ūndū o wothē mwega wee ūngīka ūkorwo ūrī wa kwīyendera no ti wa kūrīngīrīrio. ¹⁵ No gūkorwo gītūmi gīa akweherere kahinda kanini-rī, nīgeetha agūcookerera mūtūūranie nake nginya tene, ¹⁶ no ndagacooke arī o ngombo, no akorwo akīrīte ngombo, acooke arī mūrū wa Ithe witū mwende mūno. Nī wa bata mūno harī nī, no harīwe nī wa bata makīria, arī ta mūndū o na ta mūrū wa Ithe witū thīnī wa Mwathani.

¹⁷ Nī ūndū ūcio angīkorwo nītuaga tūrī rūmwe nawe-rī, mwamūkīre o ta ūrīa ūngīnyamūkīra nī mwene. ¹⁸ Nake angīkorwo nīagwīkīte ūūru o na ūrīkū, kana hihi arī na thīrī waku-rī, andīka atī thīrī ūcio nī wakwa. ¹⁹ Nī nī Paŭlū ndīrakwandīkīra na guoko gwakwa mwene. Nīngakūrīha thīrī ūcio, o na gūtuika ndīkwenda kūgweta atī o na wee mwene ūrī thīrī wakwa. ²⁰ Atīrīrī, mūrū wa Ithe witū, nī ingīenda ngīe na uumithio uumīte kūrīwe thīnī wa Mwathani; canjamūra ngoro yakwa thīnī wa Kristū. ²¹ Ndakwandīkīra marūa maya ndīhokete atī ndūngīaga kūnjathīkīra, na ngīmenyaga atī nīūgwīka o na makīria ya ūrīa ngūrītie wīke.

²² Hamwe na ūguo-rī, thondekera handū ha gūikara, tondū ndī na mwīhoko atī nīndītīkīrio njūke kūrī inyuī nī ūndū wa mahooya marīa mūhooyagīra.

²³ Epafara, ūrīa tuohetwo nake nī ūndū wa Kristū Jesū, nīakūgeithia. ²⁴ O na Mariko, na Arīsariko, na Dema, na Luka, arīa tūrūtithanagia wīra nao, nīmakūgeithia. ²⁵ Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūrogiā na roho waku.

MARŪA KŪRĪ AHIBIRANIA

Mūriū nī Mūnene Gūkīra Araika

¹ Matukū-inī ma tene Ngai nīarīrie maithe maitū na tūnua twa anabii maita maingī, na nīra mwanya mwanya, ² no matukū-inī maya ma kūrīgīrīria-rī, ithuī niatwarīrie na nīra ya Mūriū, ūrīa aatuire mūgai wa indo ciothe, o we ūrīa thī yothe yombirwo na ūndū wake. ³ Mūrūwe-rī, nīwe wonanagia ūkengi wa riiri wake, na nīwe mūhianīre mūkinyanīru kūna wa ūrīa Ngai atariī, ningī nīwe ūnyīitīrīre indo ciothe na kiugo giake kirī hinya. Nake aarīkia gūtheria andū mehīa-rī, nīakarire thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūnene kūu igūrū. ⁴ Nī ūndū ūcio agītūika mūnene gūkīra araika, o ta ūrīa rīitwa rīrīa aagaīrwo rīrī inene gūkīra rīao.

⁵ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Wee nīwe Mūrū wakwa;
 ūmūthī nīndatuīka Thoguo?”
 O na kana akīmwīra atīrī,
 “Nī nī ngūtūika Ithe,
 nake atuīke Mūrū wakwa?”

⁶ Na ningī-rī, Ngai aarehe irigithathi rīake gūkū thī, oigire atīrī,
 “Araika othe a Ngai nīmamūinamīrīre, mamūhooe.”

⁷ Akīaria ūhoro wa araika oigire atīrī,
 “Atūmaga araika ake matuīke huhu,
 nacio ndungata ciake agacitua nīnīmī cia mwaki.”

⁸ No ha ūhoro ūkonī Mūriū ekuuga atīrī,
 “Wee Ngai, gītī gīaku kīa ūnene nīgīgatūūra tene na tene,
 nakīo kīhooito nīkīo gīgaatuīka mūthīgi wa ūthamaki waku.

⁹ Wee wendete ūthingu no ūgathūūra waganu;
 nī ūndū ūcio, Ngai, o we Ngai waku, nīakwambararītie gūkīra athiritū aku othe
 na ūndū wa gūgūtīrīria maguta ma gīkeno.”

¹⁰ Ningī akoīga atīrī,
 “Wee Mwathani, o kīambīrīria-inī, nīwaarire mīthingi ya thī,
 o narīo igūrū nī wīra wa moko maku.

¹¹ Icio nīgūthīra igaathira, no wee nīgūtūūra ūgaatūūra,
 igaathira o ta nguo.

¹² Ūgaacikūnja o ta ūrīa nguo ndaaya ikūnjagwo;
 ikaagarūrūka o ta ūrīa nguo igarūrūkaga.

No wee ndūgarūrūkaga,
 na mīaka yaku ndīrī hīndī igaathira.”

¹³ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Ikara thī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,
 nginya rīrīa ngaatūma thū ciaku
 ituīke gaturwa ka makinya maku?”

¹⁴ Gīthī araika othe tī maroho ma gūtungata, matūmītwo matungatagīre arīa makaa-
 gaya ūhonokio?

2

Gwathwo Gūthikūrīria

¹ Nī ūndū ūcio-rī, nītwagīrīrwo kūrūmbūiya mūno ūhoro ūrīa twanaigua, nīguo tūtīkae gūtūgūgio tweherio kuuma harī guo. ² Tondū-rī, angīkorwo ūhoro ūrīa waririo nī araika warī mūrūmu-rī, na mūndū o wothe wareganaga na ūhoro ūcio na akaūremera nīaherithagio o ūrīa kwagīrīre-rī, ³ tūngīkiaga atīa kūherithio tūngīnyarara ūhonokio mūnene ūū? Ūhonokio ūyū, ūrīa waambire kūhunjio nī Mwathani, nīwacookire gwīkīrwo hinya kūrī ithuī nī andū arīa maamūguire. ⁴ Ningī Ngai agīkīra ūhoro ūyū ūira atī nī wa ma na ūndū wa kuonania marūūri na morirū, o na kūrīnga ciama cia mīthemba mūngī, na akīheana iheo cia Roho Mūtheru kūrī andū kūrīngana na wendi wake.

Jesū gūtūuo ta Ariū a Nyina

⁵ Thi ĩrĩa tũkwaria ũhoro wayo, araika tio maaheetwo wathani wayo. ⁶ No nĩ harĩ mũndũ mũna ũheanĩte ũira handũ hamwe akoiga atĩrĩ:

“Mũndũ akĩrĩ kĩ tondũ ũikaraga ũkĩmwĩciiragia,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ nĩkĩo ũmũmenyagĩrĩra?”

⁷ Watũmire atigie o hanini aiganane na araika,
na ũkĩmũhumba thũmbĩ ya riiri o na gĩtĩo,
⁸ na ũkĩiga indo ciothe rungu rwa magũrũ make aciathage.”

Nake akĩiga indo ciothe rungu rwa mũndũ-rĩ, hatĩrĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ Ngai aatigire gĩtarĩ watho-inĩ wa mũndũ. No rĩu tũtionaga indo ciothe irĩ watho-inĩ wa mũndũ. ⁹ No tuonaga Jesũ, ũrĩa gwa kahinda kanini watũtũwo mũnini gũkĩra araika, no rĩu ekĩrĩtwo thũmbĩ ya riiri na ya gĩtĩo nĩ tondũ nĩanyariĩrĩkire na agĩkua, nĩgeetha, nĩ ũndũ wa Wega wa Ngai atũike wa gũcama gĩkuũ handũ ha andũ othe.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩire atĩ Ngai, ũrĩa wombire indo ciothe na itũũraga nĩ ũndũ wake-rĩ, atũme mwambĩrĩria wa ũhonokio wao aagĩrĩre kũna kũna na ũndũ wa kũnyamario nĩguo arehe ciana nyingĩ riiri-inĩ wake. ¹¹ Jesũ ũrĩa ũtũmaga andũ matũike atheru, o hamwe na acio matũitwo atheru, othe matũikaga andũ a nyũmba ĩmwe. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaconokaga akĩmeeta arĩu na aarĩ a Ithe. ¹² Akoiga atĩrĩ,

“Nĩngombũra rĩtwa rĩaku kũrĩ ariũ na aarĩ a Baba;
nĩngainaga nyĩmbo cia gũkũgooca ndĩ kũngano-inĩ.”

¹³ Nĩngĩ akoiga atĩrĩ,
“Nĩ ngũiga mwĩhoko wakwa harĩ Ngai.”

O na nĩngĩ akoiga atĩrĩ,
“Nĩ ũyũ haha, na ciana iria Ngai aaheete.”

¹⁴ Kuona atĩ ciana icio irĩ na mwĩrĩ na thakame-rĩ, we o nake aatũkĩre o tao mwĩrĩ-inĩ, nĩgeetha na ũndũ wa gĩkuũ gĩake ahothe kwananga ũrĩa ũrĩ na hinya wa gĩkuũ, nake nĩwe mũcukani, ¹⁵ na ohore arĩa matũire mohetwo ũkombo-inĩ matukũ mao mothe nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra gĩkuũ. ¹⁶ Nĩgũkorwo ti-itherũ ti araika ateithagia, no ateithagia rũciaro rwa ĩburahĩmu. ¹⁷ Na nĩ ũndũ ũcio no nginya angĩahaananirio na arĩu na aarĩ a Ithe maũndũ-inĩ mothe, nĩguo atũike mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene ũyũrĩtwo nĩ tha na mwĩhokeku agĩtungatĩra Ngai, na nĩguo arute horohio nĩ ũndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo we mwene nĩathĩnĩkire rĩrĩa aageragio-rĩ, nĩahotaga gũteithia andũ arĩa mageragio.

3

Jesũ nĩ Mũnene gũkĩra Musa

¹ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ atheru, o inyuĩ mũgwatanĩire ũhoro wa gwĩtwo kũrĩa kuumĩte na igũrũ, mwĩcũranagie ĩhoro wa Jesũ, o we mũtũmwo na mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene ũrĩa tuumbũraga ũhoro wake. ² We aarĩ mwĩhokeku kũrĩ ũrĩa wamwamũire, o ta ũrĩa Musa aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai. ³ Jesũ nĩonekanĩte aagĩrĩire kũheo gĩtĩo kĩnene gũkĩra Musa, o ta ũrĩa mwaki wa nyũmba aagĩrĩrwo nĩ gũtĩo gũkĩra nyũmba yo nyene. ⁴ Nĩgũkorwo nyũmba o yothe nĩrĩ mũndũ ũrĩa wamĩakire, no Ngai nĩwe mwaki wa indo ciothe. ⁵ Nake Musa, aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai arĩ o ndungata, agakĩrutaga ũira wa maũndũ marĩa makaaheanwo thuutha-inĩ. ⁶ No Kristũ arĩ Mũrĩũ aarĩ mwĩhokeku na akarũgamĩrĩra nyũmba ya Ngai. Na ithuĩ tũrĩ nyũmba ĩyo yake, tũngũikara tũrũmĩtie ũmĩrĩru witũ na kĩrĩgĩrĩro kĩria twĩrahagĩra.

Gũkaanio kwaga Gwĩtĩkia

⁷ Nĩ ũndũ-rĩ, o ta ũrĩa Roho Mũtheru oigaga, atĩrĩ:

“Ũmũthĩ, mũngũigua mũgambo wake,

⁸ mũtikoomie ngoro cianyu
ta hĩndĩ ĩrĩa mwanemeire,

andũ makĩĩngeria marĩ kũu werũ-inĩ,
⁹ kũrĩa maithe manyu maangeririe na makĩndoria,
na makĩona cĩko ciakwa, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna.

¹⁰ Nĩkĩo ndaarakarĩire rũciaro rũu, ngĩkiuga atĩrĩ,

‘Ngoro cia andũ aya itururaga hĩndĩ ciothe,
na matĩrĩ maamenya njĩra ciakwa.’

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio ngũhĩta na mwĩhĩtwa ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,
‘Matĩrĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’”

¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩmenyererei hatikagĩe o na ũmwe wanyu ũrĩ na ngoro ĩhagia na itetikagia, ĩrĩa ĩgarũrũkaga, ĩgatigana na Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.

13 No ūmanagīrīriai mūdū na ūrīa ūngī o mūthenya, o rīrīa rīothe mūthenya ūrīttagwo Ūmūthī, nigeetha gūtīkagīe o na ūmwe wanyu ūkūūmio ngoro nī ūndū wa kūheenererio nī mehīa. 14 Tondū ūcio, tūngīrūmia wega mwīhoko ūrīa twarī naguo kuuma o kīambīrīria nginya ithīrīro-rī, nītūgaatuika a kūgwatanīra hamwe na Kristū. 15 O ta ūrīa kwīrītwo, atīrī:

“Ūmūthī, mūngūigua mūgambo wake,
mūtīkoomie ngoro cianyū
ta hīndī rīra mwanemeire.”

16 Nī andū arīkū acio maaguire na makīmūkararia? Githī ti arīa othe moimīte Misiri matongoretio nī Musa? 17 Ningī-rī, nī andū arīkū aarakarīre mīaka iyo mīrongo īna? Githī ti arīa meehirie, na magīkua, o arīa ciimba ciao ciagūire kūu werū-inī? 18 Ningī-rī, nī andū arīkū Ngai ehītire na mwīhītwa atī gūtīrī hīndī magaatoonya ūhurūko-inī wake, tīga o andū acio maaregire kūmwathīkīra? 19 Tūgakīona atīrī, matīahotire gūtoonya kuo nī ūndū wa kwaga gwītīkia kwao.

4

Thabatū ya Kūhurūka ya Andū a Ngai

1 Nī ūndū ūcio-rī, kuona atī kūrīnīro gīa gūtoonya ūhurūko-inī wake kīrī o ho-rī, nītūwīnyerere gūtīkagīe o na ūmwe wanyu ūtagagīkinyīra. 2 Nīgūkorwo o na ithuī nītūhunjīrio Ūhoro-ūyū-Mwega o tao; no ūhoro ūrīa maaguire ndūigana kūmaguna, tondū arīa maūiguire matīawamūkīrīre na wītīkio. 3 Na rīrī, ithuī arīa twītīkītie nī ithuī tūtoonyaga kīhurūko-inī kūu, o ta ūrīa Ngai oigire atīrī, “Nī ūndū ūcio ngīhīta na mwīhītwa ndakarīte, ngiuga atīrī,

‘Matīrī hīndī magaatoonya kīhurūko-inī giakwa.’”

O na gūtūika wīra wake nīwathīrīte kuuma o rīrīa thī yombirwo. 4 Nīgūkorwo nī harī handū hana aarītīe ūhoro wa mūthenya wa mūgwānja, akoiga atīrī: “Nake Ngai akīhurūka mūthenya wa mūgwānja, agītīgana na wīra wake wothe.” 5 O na ningī hau mbere nīoigīte atīrī, “Matīrī hīndī magaatoonya ūhurūko-inī wakwa.”

6 Nītūkuona atī nī kūrī amwe matīgaire gūtoonya kīhurūko-inī kūu kīeranīrwo, nīgūkorwo arīa maahunjīrio Ūhoro-ūrīa-Mwega mbere matīatoonyire tondū nīmagire gwathīka. 7 Nī ūndū ūcio, o rīngī Ngai akīamūra mūthenya mūna, akīwīta Ūmūthī, thūutha wa matukū maingī gūthīra rīrīa aarīrie na kanua ka Daudī, ta ūrīa oigīte hau mbere atīrī:

“Ūmūthī, mūngūigua mūgambo wake,
mūtīkoomie ngoro cianyū.”

8 Tondū korwo Joshua nīamaheete ūhurūko-rī, Ngai ndangīacookire kwaria ūhoro wa mūthenya ūngī thūutha ūcio. 9 Tondū ūcio nīgūtīgaire Thabatū ya kūhurūka ya andū a Ngai; 10 nīgūkorwo mūdū o wothe ūrīa ūtoonyaga kīhurūko-inī kīa Ngai o nake nīahurūkaga agatīgana na wīra wake, o ta ūrīa Ngai aahurūkīre agītīgana na wīra wake. 11 Nī ūndū ūcio, nītūwīrutanīrie na kīyo gūtoonya ūhurūko-inī ūcio, nigeetha gūtīkanagīe mūdū o na ūrīkū ūkaagūa nī ūndū wa kūrūmīrīra kīonereria kīa ūremi wao.

12 Nīgūkorwo ūhoro wa Ngai ūrī muoyo na ūrī hinya. Nī mūngī gūkīra rūhīū rwa njora rūnooretwo mīena yeerī, ūgatheeca ūkagayūkania muoyo na roho, o na ūkagayania marūngo na maguta marīa makoragwo mahīndī-inī, na ningī ūgatuīra meciīria na matua ma ngoro. 13 Gūtīrī kīndū o na kīmwe kīa iria ciombirwo kīhithītwo kuuma maitho-inī ma Ngai. Indo ciothe nīhumbūrie na ikaguūrio mbere ya maitho ma ūrīa tūkaahe ūhoro witū.

Jesū Mūthīnjīri-Ngai Ūrīa Mūnene Mūno

14 Nī ūndū ūcio, kuona atī tūrī na mūthīnjīri-Ngai mūnene mūno ūrīa ūhungurīte agakinya o igūrū, na nīwe Jesū mūrū wa Ngai-rī, nītūrūmiei na hinya wītīkio ūrīa tuumbūraga. 15 Nīgūkorwo tūtīrī na mūthīnjīri-Ngai mūnene ūtangīhota gūtūiguīra tha ūhūthū-inī witū, no nī tūrī na ūmwe wanagerio ikīro-inī ciothe o ta ithuī, no ndaigana kwīhīa. 16 Hakīrī ūguo-rī, nītūkuhīrīrie gītī kīa Ūnene kīria kīa Wegā wake tūrī na ūmīrīru, nīgeetha tūkaiguīrwo tha, na tuone Wegā wake wa gūtūteithagia hīndī rīra tūbatarīte.

5

1 Rīu-rī, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene o wothe athuuragwo kuuma gatagatī ka andū na agatūuo wa kūmarūgamīrīra maūdū-inī marīa makonīū Ngai, nīguo arutage maruta na magongona nī ūndū wa kūhoroheria mehīa. 2 Nake nīahotaga gūkīrīrīria arīa

matari na ūmenyo o na aria maturuurite, kuona ati o nake niri ūhũthũ wake. ³ Ūndũ ūyũ niguo ūtũmaġa arute magongona ma kũhoroheria mehia make mwene, o ta ūria amarutaga nĩ ūndũ wa mehia ma kirĩndĩ.

⁴ Gũtirĩ mũndũ wiheaga gũtĩo kũ we mwene; no nginya akorwo etitwo nĩ Ngai, o ta ūria Harũni eetirwo. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio, o nake Kristũ ndaigana kwĩyoera ūgooci wa gũtuika mũthĩnjĩri-Ngai ūria mũnene. No nĩ Ngai wamwĩrire atĩrĩ,

“Wee nĩwe Mũrũ wakwa;

ũmũthĩ nĩndatuika Thoguo.”

⁶ Na handũ hangĩ oigĩte atĩrĩ,

“Wee ūrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,

o ta ūria Melikisedeki aatarĩ.”

⁷ Matukũ-inĩ marĩa Jesũ aatũuraga gũkũ thĩ-rĩ, nĩahooyaga na agathaita Ngai, agĩkayaga mũno agĩtaga maithori kũrĩ ūcio ūngĩahotire kũmũhonokia kuuma gĩkuũ-inĩ, na nĩaiguagwo nĩ ūndũ wa kwĩnyihia gwake. ⁸ O na gũtuika aarĩ mũriũ, nĩerutire gwathika nĩ ūndũ wa ūria aanyariĩrkire, ⁹ na aarĩkia gũtuuo mwagĩrĩru kũna, agĩtuika kĩhumo kĩa ūhonokio ūria ūtagaathira harĩ arĩa othe mamwathĩkagĩra, ¹⁰ nake Ngai akĩmũtua mũthĩnjĩri-Ngai mũnene o ta ūria Melikisedeki aatarĩ.

Gũtarwo nĩguo Tũtikagwe

¹¹ Nĩtũrĩ na maũndũ mainĩ tũngĩmwĩra makoniĩ ūhoru ūyũ, no nĩ hinya kũmũtaarĩria tondu mũtĩnyitaga maũndũ narua. ¹² Nĩ ūndũ-rĩ, o na gũtuika rĩu mwagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũrĩ arutani-rĩ, nĩmũbatarite mũndũ wa kũmũruta maũndũ marĩa mwarũfitwo kiambĩrĩria ma kiugo kĩa Ngai o rĩngĩ. Inyuũ mũbataire kũheo iria, no ti irio nyũmũ! ¹³ Mũndũ o wotho ūnyuuaga iria, tondu no gakege-rĩ, ndangĩmenya wega ūhoru wa ūrutani wa ūthingu. ¹⁴ No irio iria nyũmũ nĩ cia andũ arĩa agima, arĩa nĩ ūndũ wa kũmenyera gũchũthĩra kaingĩ, nĩmerutite gũkũũrana wega na ūru.

6

¹ Nĩ ūndũ ūcio nĩtũtiganei na morutani marĩa ma kiambĩrĩria ma ūhoru wa Kristũ, na tũthĩ na mbere na gũkũra, na tũtĩge kwambĩrĩria gwaka mũthingi rĩngĩ wa kũrutana ūhoru wa kwĩrĩra nĩ ūndũ wa cĩko iria cierekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, na ūrutani wa gwĩtikia thĩni wa Ngai, ² na morutani ma ūbatithio, na ma kũigĩrwo moko, o na ma kũriũka kwa arĩa akuũ, o na ma gũtũrwo ciira wa tene na tene. ³ Na noguo tũrĩkaga, Ngai angĩtĩkĩria.

⁴ Na rĩrĩ, nĩ ūndũ ūrĩ hinya mũno kũrĩ andũ arĩa maanathererwo nĩ ūtheri, na magacama kũheo kĩrĩa kũmĩte igũrũ, na magakorwo matũtwa a ngwatanĩro wa Roho Mũtheru, ⁵ o acio macamĩte wega wa kiugo kĩa Ngai na maahinya ma ihinda rĩrĩa rĩgooka, ⁶ andũ acio mangĩgũa na matigane na maũndũ macio-rĩ, gũtingĩhoteka kũmacooka rĩngĩ merire, nĩ tondu nĩ kwambithia marambithia Mũrũ wa Ngai mũtĩ igũrũ o rĩngĩ, na makamũnyararithia kũrĩ kirĩndĩ.

⁷ Mũgũnda ūria uragĩrwo nĩ mbura kaingĩ na ūgacooka ūgaciara maciaro mega ma kũguna arĩa marĩmũrwo-rĩ, nĩũrathimagwo nĩ Ngai. ⁸ No mũgũnda ūria ūkũraga mĩgũa na mahiũ ma nyeki-inĩ nĩ wa tũhũ, na ūrĩ ūgwati-inĩ wa kwĩrethithĩria kĩrumi. Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũcinwo ūgaacinwo.

⁹ Arata akwa nyendete mũno, o na tũkĩaragia ūguo, ha ūhoru wanyu-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩre maũndũ mega kũrĩ macio, o marĩa marehanaga na ūhonokio. ¹⁰ Tondu Ngai ndaagĩte kũhoo; ndakaariganĩrwo nĩ wĩra wanyu o na wendo ūria muonanĩte nĩ ūndũ wa rĩtwa rĩake rĩria mwateithagia andũ arĩa aamũre, o na rĩu no mũrathĩ na mbere na kũmateithia. ¹¹ Tũngĩenda mũndũ o mũndũ wanyu onanie kũyo o ta kũ o nginya mũthia, nĩguo mũkaahingĩrio maũndũ marĩa mũtũire mwĩrĩgĩrĩre. ¹² Tũtikwenda mũtũike igũũta, no tũkwenda mwĩgerekanaġe na andũ, arĩa nĩ ūndũ wa gwĩtikia na gũkirĩrĩa kwao nĩguo gũtũmaga magairwo maũndũ marĩa meranĩrwo.

Ūma wa Kũranĩro kĩa Ngai

¹³ Rĩrĩa Ngai eerĩre Iburahĩmu kũranĩro ġiake, eehĩtĩre akũgwetaga we mwene, nĩgũkorwo gũtĩarĩ na ūngĩ mũnene kũrĩ we wa kwĩhĩta nake, ¹⁴ akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩngũkũrathima na ngũhe njiaro nyingĩ.” ¹⁵ Na nĩ ūndũ ūcio, thuutha wa Iburahĩmu gweterera akĩrĩrĩre-rĩ, nĩaheirwo kĩrĩa eerĩrwo.

¹⁶ Tondu rĩrĩ, andũ mehĩtaga na mũndũ ūria mũnene kũmakĩra, naguo mwĩhĩtwa ūgakĩndĩra ūria kwĩrĩtwa, na ūgakĩniina ngarari ciothe. ¹⁷ Na tondu Ngai nĩendaga kuonania hatarĩ nganja kũrĩ agai a maũndũ marĩa meranĩrwo atĩ itua rĩake rĩria aatuĩte rĩtingĩgarũrũka-rĩ, nĩakĩndĩrĩre ūhoru ūcio na mwĩhĩtwa. ¹⁸ Ngai eekire ūguo na ūndũ wa maũndũ meerĩ matangĩgarũrũka, o marĩa gũtangĩhoteka Ngai aheenanĩe namo,

nĩgeetha ithuĩ arĩa tuonete handũ ha kũũrĩra twĩgwaĩre kũĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tũheetwo, tũhote kũũmĩrĩria mũno. ¹⁹ Kũĩrĩgĩrĩro gĩkĩ tũrĩ nakĩo kĩaana na nanga ya ngoro, nakĩo nĩ kĩrũmu, na nĩ kĩa ma. Nakĩo gĩtoonyaga handũ-harĩa-haamũre thuutha wa gĩtama kĩrĩa kinene, ²⁰ o harĩa Jesũ, ũrĩa wathiire mbere iitũ, aatoonyire ithenya riitũ. Nake nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene o nginya tene, o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩi.

7

Melikisedeki ũrĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, Melikisedeki ũcio aarĩ mũthamaki wa Salemu na mũthĩnjĩri-Ngai, o Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Nĩwe watũngire Iburahĩmu akĩnũka aarĩkia kũhootha athamaki, na akĩmũrathima, ² nake Iburahĩmu akĩmũhe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. Rĩĩtwa riake rĩgĩtaũrwo mbere nĩ kuuga “mũthamaki wa ũthingu”; ningĩ “mũthamaki wa Salemu” nĩ kuuga “mũthamaki wa thayũ”. ³ Ndaarĩ na ithe kana nyina, kana kĩruka gĩaake, na ndaarĩ na kiambĩrĩria kĩa matukũ kana mũthia wa muoyo wake, nĩ ũndũ ũcio, we ahaana ta Mũrũ wa Ngai, egũtũura arĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene.

⁴ Ta mwĩciirie ũrĩa aarĩ mũnene: Atĩ o na ithe witũ Iburahĩmu nĩamũgairĩ gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo iria aatahĩte! ⁵ Na rĩrĩ, watho uugĩte atĩ andũ a rũciaro rwa Lawi arĩa matuĩkaga athĩnjĩri-Ngai metagie gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ andũ, ũguo nĩ kuuga ariũ a ithe wao, o na gwaũũka ariũ a ithe wao nĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu. ⁶ No mũndũ ũcio ndaarĩ wa rũciaro rwa Lawi, no nĩamũkĩrĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ Iburahĩmu, na akĩrathima ũcio werĩrwo ciiranĩro. ⁷ Na hatĩrĩ njanja atĩ mũndũ ũrĩa mũnini nĩwe ũrathimagwo nĩ ũrĩa mũnene. ⁸ Tũgakĩona atĩ, mwena ũmwe gĩcunjĩ kũ gĩa ikũmi kũunganagio nĩ andũ arĩa macookaga gũkua, na nĩo Alawii; naguo mwena ũcio ũngĩ, kĩrutagĩrwo mũndũ ũrĩa uumbũrĩtwo ũhoro wake atĩ atũũraga o muoyo. ⁹ O na mũndũ no oige atĩ Lawi, ũcio ũrutagĩrwo gĩcunjĩ kũ gĩa ikũmi, we mwene nĩarutire gĩcunjĩ kũ na njira ya Iburahĩmu, ¹⁰ tondũ hĩndĩ irĩa Melikisedeki aacemanirie na Iburahĩmu, Lawi aarĩ mũthĩmo-inĩ wa ithe ũcio wa tene.

Jesũ ahaana ta Melikisedeki

¹¹ Korwo ũkinyanĩru kũna nĩũngionekanire na njira ya ũthĩnjĩri Ngai wa Alawii-rĩ, (nĩ ũndũ kĩrĩndĩ kĩaheirwo watho na njira iyo), gwakĩrĩ bata ũngĩ ũrĩkũ gũũke mũthĩnjĩri-Ngai ũngĩ, ũtarĩi ta Melikisedeki, na ndatuĩke ta wa nyũmba ya Harũni? ¹² Nĩgũkorwo ũhoro wa ũthĩnjĩri-Ngai ũngĩgarũrĩrwo-rĩ, o naguo watho no nginya ũgarũrĩrwo. ¹³ Nake mũndũ ũrĩa maũndũ maya maarĩtio nĩ ũndũ wake oimĩte mũhĩrĩga-inĩ ũngĩ, ũrĩa gũtarĩ mũndũ waguo ũrĩ watungatũra Ngai kĩgongona-inĩ. ¹⁴ Nĩgũkorwo nĩkũũkaine wega atĩ Mwathani witũ oimire mũhĩrĩga-inĩ wa Juda, na ha ũhoro wa mũhĩrĩga ũcio-rĩ, Musa ndaigana kuuga ũndũ o na ũrĩkũ ũkonĩi athĩnjĩri-Ngai. ¹⁵ Na rĩrĩ, ũhoro ũrĩa twarĩtie no ũmenyeke wega makĩria angĩkorwo mũthĩnjĩri-Ngai ũngĩ ũtarĩi ta Melikisedeki nĩonekanĩte, ¹⁶ ũrĩa ũtuĩkĩte mũthĩnjĩri-Ngai, na ti kũringana na mũtugo wa rũciaro rwake, no nĩ tondũ wa ũhoti wa muoyo ũrĩa ũtathiraga. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩkuumbũrĩtwo atĩrĩ:

“Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,
o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩi.”

¹⁸ Watho wa mbere nĩũtiganĩtwo naguo tondũ ndwarĩ na hinya na ũkaaga bata ¹⁹ (nĩgũkorwo watho ndũrĩ ũndũ watũmire wagĩrĩre kũna). Andũ nĩtũheetwo kũĩrĩgĩrĩro kĩa makĩria kĩrĩa gĩtũhotithagia gũkuhĩrĩria Ngai.

²⁰ Na ũndũ ũyũ ndwekirwo hatarĩ mwĩhĩtwa! Andũ acio angĩ nĩmatuĩkaga athĩnjĩri-Ngai hatarĩ mwĩhĩtwa, ²¹ nowe aatuĩkire mũthĩnjĩri-Ngai na mwĩhĩtwa, rĩrĩa Ngai aamwĩrĩre atĩrĩ:

“Jehova nĩehĩtũte,
na ndangĩricũkwo, akoiga atĩrĩ:
‘Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene.’”

²² Nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa ũyũ, Jesũ nĩatuĩkĩte mũrũgamĩrĩri wa kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩa kĩa makĩria.

²³ Ningĩ-rĩ, nĩgũkoretwo na athĩnjĩri-Ngai aingĩ ta acio hau mbere, nĩgũkorwo nĩmakuaga magakĩgĩrio gũthĩi na mbere na ũtungata ũcio. ²⁴ No tondũ Jesũ atũũraga muoyo nginya tene-rĩ, ũthĩnjĩri-Ngai wake nĩ wa gũtũura nginya tene. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio nĩahotaga kũhonokia kũna arĩa othe mokaga kũrĩ Ngai magereire harĩ we, nĩgũkorwo egũtũura amathaitanagĩrĩa.

²⁶ Tondũ nĩ kwagĩrĩre tũgĩte na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene ta ũcio, atũhingagĩrie bata witũ, na akorwo arĩ mũtheru, na atarĩ ũcuuke, kana rĩhia, na aamũranĩtio na ehia, o na agatũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ. ²⁷ We ndekũbatara kũruta magongona mũthenya o

mūthenya ta ūrīa athīnjīri-Ngai anene acio angī meekaga, mbere nī ūndū wa mehia make mwene, na thuutha ūcio nī ūndū wa mehia ma kīrīndī. We nīarutire igongona nī ūndū wa mehia mao ihinda o rīmwe rīa kūigana hīndī rīa eerutire we mwene. ²⁸ Nīgūkorwo watho ūtuaga andū matarī hinya athīnjīri Ngai anene; no mwīhītwa, ūrīa wokire thuutha wa watho, nīwaamūrire Mūriū, ūrīa ūtuikīte mwagīrīru kūna nginya tene.

8

Mūthīnjīri-Ngai Ūrīa Mūnene wa Kīrīkanīro Kīerū

¹ Atūrīrī, ūhorō ūrīa tūraaria nī atī: Nī tūrī na mūthīnjīri-Ngai-mūnene, ūrīa ūikarīte thī guoko-inī kwa ūrīo gwa gītī kīa Ūnene kīa ūthamaki wa igūrū, ² nake nī mūtungatīri wa handū-harīa-haamūre, o kūu hema-inī ya gūtūnganwo rīa ya ma rīa yaakirwo nī Mwathani, no tī mūndū.

³ Na rīrī, mūthīnjīri-Ngai mūnene o wothē aathuuragwo nīguo arutage iheo na magongona, na nī ūndū ūcio o nake no nginya akorwo arī na kīndū gīa kūruta. ⁴ Korwo arī o gūkū thī-rī, ndangīrī mūthīnjīri-Ngai, nīgūkorwo nī kūrī andū arīa marutaga iheo iria ciathanītwo nī watho. ⁵ Nao matungataga mūhianīre wa handū-harīa-haamūre na kīruru kīa maūndū marīa marī igūrū. Ūndū ūcio nīguo watūmire Musa atarwo hīndī rīa eeharagīria gwaka Hema-ya-Gūtūnganwo, akīrwo atīrī: “Menyerera wone nīwathondeka indo icio ciothe kūrīngana na mūhianīre ūrīa wonirio ūrī kīrīma-inī.”

⁶ No rīrī, ūtungata ūrīa Jesū aheetwo nūkīrīte wao, o ta ūrīa kīrīkanīro kīrīa arī we mūiguithania wakīo gīkīrīte kīrīa gīkūrū, na ningī kīhaandītwo na cīranīro njega makīria.

⁷ Nīgūkorwo kīrīkanīro kīa mbere gītangīarī na mahītia, gūtīngīagīre bata wa gwetha kīngī gīa keerī. ⁸ No Ngai nīoonire andū marī na mahītia, akiuga atīrī: “Matukū nīmarooka,

rīrīa ngaarīkanīra kīrīkanīro kīerū
na nyūmba ya Isiraēli,
o hamwe na nyūmba ya Juda, nīguo Mwathani ekuuga.

⁹ Nakīo kīrīkanīro kīu gītīkahaana ta kīrīkanīro
kīrīa ndaarīkanīre na maithe mao ma tene
rīrīa ndaamanyītire na guoko,
ngīmatongoria, ngīmaruta būrūrī wa Misiri,
na tondū matiigana gūikara marī ehokeku harī kīrīkanīro gīakwa,
na nī ngīmahutatīra,
ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

¹⁰ Gīkī nīkīo kīrīkanīro kīrīa ngaarīkanīra na nyūmba ya Isiraēli
ihinda rīu rīathira, nīguo Mwathani ekuuga.
Nīngēkīra watho wakwa meciiria-inī mao,
na ningī ndīwaandīke ngoro-inī ciao.
Na nī ngaatūka Ngai wao,
nao matūke andū akwa.

¹¹ Gūtīgacooka gūkorwo na mūndū ūkūruta ūrīa ūngī,
kana mūndū arute mūrū wa ithe amwīre atīrī, ‘Menyana na Mwathani,’
tondū andū othe nīmagakorwo maamenyete,
kuuma ūrīa mūnini mūno wao nginya ūrīa mūnene.

¹² Nīgūkorwo nīngamarekera waganu wao,
na ndīgacooka kūrīrikana mehīa mao.”

¹³ Na rīrī, rīrīa ekwarīa ūhorō wa kīrīkanīro kīerū-rī, nīgūtua aatūire kīrīa kīa mbere gīkūrū; na kīndū o gīothe kīrakūra-rī, gītūikaga gīa gūthira, gīkabūrīa o biū.

9

Kūhooya Ngai thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo ya Gūkū Thī

¹ Rīu-rī, kīrīkanīro kīrīa kīa mbere nī kīarī na mawatho maakonī ūhorō wa kūhooya Ngai, o na ningī nī kwarī na handū-harīa-haamūre gūkū thī. ² Nī kwarī na hema yathondeketwo, na kanyūmba kayo ka mbere nī haarī na mūtī ūrīa wa gūcuuria matawa, na metha, na mīgate rīa mīamūre; hau nīho heetagwo “Handū-harīa-Hatheru.” ³ Thuutha wa gītama gīa keerī haarī na kanyūmba geetagwo, “Handū-harīa-Hatheru-Mūno.” ⁴ Na hau nīho haarī kīgongona gīa thahabu gīa gūcinīrwo ūbumba, na nīho haarī ithandūkū rīa kīrīkanīro rīrīa rīahumbūrītwo na thahabu kīndū guothe. Thīnī wa ithandūkū rīu nī haarī na nyūngū ya thahabu yarī na mana, na rūthanju

rwa Harūni rūria rwathundūkite, na ihengere cia mahiga iria ciandikītwo. ⁵ Igūrū wa ithandūkū riu nī haarī na akerubi a Riiri, mahumbirite gītī-gīa-tha. No riu tūtingihota gūtaarīria wega riu ūhoro wa kīndū o kīndū.

⁶ Nacio indo ciothe ciarīkia kūbangwo ūguo-rī, athīnjīri-Ngai nao maatoonyaga kanyūmba kau ka mbere hīndī ciothe nīguo marute wīra wao wa ūtungata. ⁷ No rīri, mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene nowe wiki watoonyaga kanyūmba karīa ga thīnī, na aatoonyaga o ihinda o rīmwe mwaka, na ndangīatoonyire atakuūite thakame ya kūruta igongona nī ūndū wake mwene na nī ūndū wa mehīa ma andū marīa meekīte matekūmenya. ⁸ Ūndū ūyū nīguo Roho Mūtheru oonanagia naguo atī njīra ya gūtoonya Handū-harīa-Hatheru-Mūno ndīakoretwo iguūranīrio ihinda rīria rīothe hema ya mbere yarī ho. ⁹ Gikī gikīrī o kionereria kīa matukū maya tūrī, atī maruta na magongona marīa maarutagwo matīngīahotire gūtheria thamīri ya mūndū ūria mūhooi Ngai. ¹⁰ Maūndū macio makonīi o ūhoro wa kūrīa na kūnyua, na magongona ma mīthema mūngī ya gwītheria na mawatho ma na igūrū tu, marīa maathanītwo mekagwo ngīnya ihinda rīria maūndū makeerūhio rīgaakīnya.

Thakame ya Kristū

¹¹ Rīria Kristū ookire arī mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene wa maūndū mega marīa marī kuo-rī, nīagereire hema-inī īria nene na ngīyanīru īria ītathondeketwo na moko ma andū, naguo ūguo nī kuuga tī ya mūmbīre wa thī īno. ¹² Ndaatoonyire na ūndū wa thakame ya mbūrī na njaū, nowe aatoonyire Handū-harīa-Hatheru-Mūno riita o rīmwe rīa kūigana na ūndū wa thakame yake we mwene, arīkītie gūkūūra andū na ūkūūrī ūria ūtagaathira. ¹³ Thakame ya mbūrī na ndegwa, na mūhu wa moori īcinītwo, cīaminjāminjīrio arīa marī na thaahu, nīcīamatheragia na ikānīna thaahu mūrī yao. ¹⁴ Gīthī thakame ya Kristū, ūria werutire arī igongona rītarī kauūgī harī Ngai nī ūndū wa Roho wa tene na tene, ndīngīgītheria thamīri cīitū makīria nīguo itgane na cīiko iria cīerekagīria mūndū gīkuū-inī, nīguo tūtungatagīre Ngai ūria ūtūūruga muoyo!

¹⁵ Nī ūndū ūcio-rī, Kristū nīwe mūguithania wa kīrīkanīro kīerū, nīguo arīa metītwo mahote kūgairwo igai rīria rīranīrwo rītagaathira, kuona atī riu nīakuūite arī mūkūūrī wa kūmakūūra kuuma mehīa-inī marīa meekītwo kīrīkanīro-inī kīria kīa mbere.

¹⁶ Tondū ha ūhoro ūkonīi kwīgaya-rī, nī kwagīrīre kūmenyeke wega atī ūcio wīgāite nīakuūite, ¹⁷ nī ūndū kwīgaya kūgīaga na hīnya rīria mūndū ūria wīgāite aarīkia gūkua; kwīgaya gūtīrī hīnya rīria rīothe ūria wīgāite arī muoyo. ¹⁸ Ūguo noguo o nakīo kīrīkanīro kīa mbere gītingīagīre na hīnya hatarī thakame. ¹⁹ Hīndī īria Musa aarīkīrie kūhe andū othe maathanī mothe marīa maandīkītwo watho-inī-rī, nīoire thakame ya njaū, o hamwe na maaī, na guoya mūtune, na mathīgī ma mūthobi akīminjāminjīria ībuku rīa gīkūnjo o na andū othe. ²⁰ Akīmeera atūrī, “īno nīyo thakame ya kīrīkanīro, kīria Ngai amwathīte mwathīkagīre.” ²¹ Nīngī o ūndū ūmwe, akīminjāminjīria Hema-ya-Gūtūnganwo thakame o hamwe na indo iria ciothe cīahūthagīrwo gūtungatīra Ngai nacio. ²² Na tī-itherū, kūringana na watho hakuhī indo ciothe ītheragio na thakame, na hatarī gūtītwo gwa thakame-rī, gūtīrī kūrekerwo kwa mehīa.

²³ Nī ūndū ūcio, nī kwagīrīre mīhaano ya indo iria irī igūrū ītheragio na magongona macio, no indo cia igūrū cīo nyene ītheragio na magongona mega kūrī macio. ²⁴ Nīgūkorwo Kristū ndaatoonyire handū-harīa-haamūre haakītwo na moko ma andū hāhaanaine na handū harīa ha ma; nowe aatoonyire igūrū kuo kwene, kūrīa rīu arūgamīte mbere ya Ngai nī ūndū witū. ²⁵ O na ndaatoonyire igūrū nīguo erutage igongona kaingī kaingī ta ūria mūthīnjīri-Ngai mūnene aatoonyaga Handū-harīa-Hatheru-Mūno o mwaka arī na thakame ītarī yake mwene. ²⁶ Kūngīrī ūguo-rī, Kristū angtūūruga anyarīiragwo kuuma rīria thī yombirwo. No rīu, matukū-inī maya ma kūrīgīrīria, nīaguūranīrio riita rīmwe rīa kūigana nīguo ehīrie wīhīa na ūndū wa kwīruta atūke igongona we mwene. ²⁷ Na o ta ūria gūtūtītwo atī andū makuage o riita rīmwe, na thuutha wa ūguo magatūrwo cīira-rī, ²⁸ ūguo no taguo Kristū aarutīrwo igongona riita o rīmwe nīguo ehīrie mehīa ma andū aingī; nake nīakaguūranīrio riita rīa keerī, no tigeetha akue mehīa, no nīgeetha arehere arīa mamwetagīrīra ūhonokio.

10

Igongona Rīmwe rīa Kūigana rīa Kristū

¹ Rīu-rī, watho no kūrīruru kīa maūndū mega marīa magooka, no tī mūhianīre wa maūndū marīa mo mene. Nī ūndū ūcio watho ndūngīhota gūtūma magongona marīa marutagwo o mwaka o mwaka mategūtīgīthīrio matūme andū arīa mookaga kūhooya Ngai magīrīre kūna. ² Tondū korwo nī kwahotekīre-rī, gīthī magongona macio

matिंगāgītigire kūrutagwo? Nīgūkorwo arīa maahooyaga nīmangīatheretio rīmwe rīa kūigana, na matिंगāacookire gwīcuukīra mehīa mao. ³ No rīrī, magongona macio maarī ma kūrīrīkanania mehīa mwaka o mwaka, ⁴ tondū gūtingīhoteka thakame ya ndegwa na ya mbūri yeherie mehīa.

⁵ Nī ūndū ūcio, hīndī īrīa Kristū ookire gūkū thī, oigire atīrī:

“Wee ti magongona na maruta weriragīria,
no nī mwīrī wahaarīrīrie;

⁶ ndwakenirio nī maruta ma njino,
o na kana maruta ma kūhoroheria mehīa.

⁷ Hīndī īyo ngiuga atīrī, ‘Nī ūyū haha,
o ta ūria ūhoro wakwa wandīkītwo ibuku-inī rīa gīkūnjo, atīrī:
njūkīte gwīka wendi waku, Wee Ngai.’ ”

⁸ Mbere oigire atīrī, “Magongona na maruta, na maruta ma njino, o na maruta ma kūhoroherio mehīa, ti mo weriragīria, o na kana ūgakenio nīmo” (o na gūtuīka watho nīwaathanite marutagwo). ⁹ Ningī akiuga atīrī, “Nī ūyū haha, njūkīte gwīka wendi waku.” Eeheragia ūhoro wa mbere nīguo ahaande ūcio wa keerī. ¹⁰ Na nī ūndū wa kwenda kūu-rī, nītūtūtwo atheru nī ūndū wa igongona rīa mwīrī wa Jesū Kristū rīria aarutire ihinda rīmwe rīa kūigana.

¹¹ Mūthenya o mūthenya mūthīnjīri-Ngai o wothe arūgamaga na akaruta mawīra make makonī kīrīra kīa Ngai, agakīruta magongona o ro macio kaingī kaingī, no nī magongona matangīhota kweheria mehīa. ¹² No rīrī, mūthīnjīri Ngai ūyū aarīkia kūruta igongona rīmwe rīa kūigana rīa kweheria mehīa, nīakarire thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai. ¹³ Kuuma hīndī īyo nīatūruga etereire o nginya rīria thī ciake īgaatuwo gaturwa ka makīnya make, ¹⁴ nī tondū na ūndū wa igongona rīu rīmwe, nīatūmīte arīa maratuuwo atheru magīrīre kūna nginya tene.

¹⁵ O nake Roho Mūtheru nīatumbūragīra ūhoro ūyū. O mbere akoiga atīrī:

¹⁶ “Gīkī nīkīo kīrīkanīro kīria nīgaarīkanīra nao
thuutha wa matukū macio, ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

Nīngēkīra mawatho makwa ngoro-inī ciao,
na ndīmaandīke meciiria-inī mao.”

¹⁷ Ningī agacooka akoiga atīrī:
“Ndigacooka kūrīrīkana mehīa mao
na cīko ciao cia ūremi o rī o rī.”

¹⁸ Na rīrī, mehīa marīkia kūrekanīrwo-rī, gūtingīcōoka kūrutwo igongona rīngī rīa kweheria mehīa.

Rītana rīa Gūkirīrīria

¹⁹ Nī ūndū ūcio, arīu na aarī a Ithe witū, kuona atī tūrī na mwīhoko wa gūtoonya Handū-harīa-Hatheru-Mūno, na ūndū wa thakame ya Jesū, ²⁰ tondū nīatūhingūrīre njīra njerū na īrī muoyo ya kūhītūkīra gītambaya-inī, nakīo nīkīo mwīrī wake, ²¹ na kuona atī nī tūrī na mūthīnjīri-Ngai mūnene mūno ūria ūrūgamīrīre nyūmba ya Ngai-rī, ²² nītūkuhīrīrie Ngai tūrī na ngoro itarī na ūhinga, na tūiyūrītwo nī wītīkīo kūna, nacio ngoro ciitū iminjaminjīrio nīguo tūtherio thamiri ciitū ciage ūcuuke nayo mūrī iitū īthambītio na maafī matheru. ²³ Ningī nītūrūmiei ūhoro wa kūrīgīrīro kīria tuumbūraga tūtegūthangania, nīgūkorwo ūria wīranīire kīranīro kīu nī mwīhokeku. ²⁴ Hamwe na ūguo, nītūcūūranie ūria tūngīarahūrana o mūdndū na ūria ūngī ūhoro-inī wa kwendana na gwīka cīko njega. ²⁵ Na ningī tūtīgatige kūnganaga hamwe, ta ūria andū amwe mamenyerete gwīkaga, no nītūmanagīrīriei mūdndū na ūria ūngī, na makīria mūno tondū wa ūria mūkuona atī Mūthenya ūcio nūrakuhīrīria.

²⁶ Tondū tūngīthī na mbere na kwīha na ūtūrīka thuutha wa kūmenya ūhoro-ūrīa-wa-ma-rī, gūtīrī na igongona rīngī rīa kweheria mehīa rītigaire, ²⁷ tīga o gweterera tūrī na guoya ciira o na mwaki ūrīrīmbūkaga ūria ūkaaniina thū cia Ngai. ²⁸ Mūdndū ūria wothe wārganaga na watho wa Musa ooragagwo atekūguīrwo tha na ūndū wa ūria wa andū eerī kana atatū. ²⁹ Mūgwīciiria mūdndū aagīrīrwo nīkūherithio mūno makīria atīa, ūria ūrangīrīrie Mūrū wa Ngai thī, na agatua atī thakame ya kīrīkanīro īrīa aatheretio nayo ti theru, na agacooka akaruma Roho ūria ūheanaga wega wa Ngai? ³⁰ Nīgūkorwo nītūūī ūria woigire atīrī, “Kūrīhanīria nī gwakwa, na nī nī ngārīhanīria,” na ningī akiuga atīrī, “Mwathani nīwe ūgaatūira andū ake ciira.”

³¹ Nī ūndū wa kūguoyohia mūno mūdndū gūkumbatwo nī Ngai ūria ūrī muoyo.

³² Rīrīkanai matukū ma tene thuutha wanyu kwarīrwo nī ūtheri, ūria mweyūmīrīrie mbaara nene rīria mwanyarīragwo. ³³ Mahinda mamwe mwathīnagio mbere ya kīrīndī mūkīrumagwo; na mahinda mangī nīmwanīitanagīra na arīa meekagwo ūguo.

³⁴ Ningĩ nĩmwaiguagĩra arĩa mohetwo njeera tha, na mūgetĩkagĩra gūtunywo indo cianyu mūkenete, tondũ nĩmwamenyete atĩ inyuĩ mwarĩ na ūtonga ūngĩ mwega makĩria na wa gūtũūra.

³⁵ Nĩ ūndũ ūcio, mūtigate ūmĩrĩru ūcio wanyu; nĩgũkorwo nĩukamũrehere uumithio mūnene. ³⁶ Mwangĩrĩrwo nĩgũkirĩria, nĩguo mwarĩkia gwĩka ūria Ngai endaga, mūkaamũkĩra kĩria eeranĩre. ³⁷ Nĩgũkorwo kahinda kanini gaathira-rĩ, “Ūria ūroka nĩegũka, na ndegũtĩra.

³⁸ No mūdũ wakwa ūria mũthingu agaātũura muoyo nĩ ūndũ wa gwĩtikia. Na angĩgacooka na thuutha, ngoro yakwa ndĩgakenio nĩwe.”

³⁹ No ithuĩ tũtirĩ a thiritũ ya arĩa macookaga na thuutha makora, no tũrĩ a thiritũ ya arĩa metĩkagia, makahonokio.

11

Wĩtikio

¹ Rĩu-rĩ, gwĩtikia nĩkũgĩa na ma ya maūdũ marĩa twĩrĩgĩrĩire, na kũmenya na ma atĩ maūdũ marĩa tũtonaga marĩ ho. ² Ūndũ ūcio nĩguo watũmire andũ arĩa maarĩ kuo tene magathĩrĩrio.

³ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩtũmenyaga atĩ thĩ yotho yombirwo na kiugo kĩa Ngai, na nĩ ūndũ ūcio indo iria cionagwo itiatondekirwo kuuma kũrĩ indo iria cionekanaga.

⁴ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, Habili nĩarutĩire Ngai igongona rĩega gũkĩra rĩa Kaini. Na nĩ ūndũ wa gwĩtikia nĩagathĩrĩrio ta mūdũ mũthingu rĩria Ngai aaheanire ūira mwega nĩ gwĩtikĩra maruta make. Na nĩ ūndũ wa gwĩtikia o na rĩu no aaragia o na gũtuĩka nĩakuire.

⁵ Na ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, Enoku nĩeheririo mūtũũrĩre-inĩ ūyũ, nĩguo ndagacame gĩkuũ; na ndacookire kuonwo tondũ Ngai nĩamweheririe. Nĩgũkorwo ataneherio, nĩagathĩrĩrio atĩ aarĩ mūdũ wakenagia Ngai. ⁶ Na rĩrĩ, gũtarĩ na wĩtikio gũtingĩhoteka gũkenia Ngai, tondũ mūdũ ūria wothe ūũkaga harĩ we no nginya etũkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai, na atĩ nĩwe ūheaga arĩa othe mamũcaragia na kĩyo iheo ciao.

⁷ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, hĩndĩ irĩa Nuhu aamenyithirio ūhoru wa maūdũ marĩa matoonekete-rĩ, nĩaakire thabina arĩ na wĩtigirĩ na ngoro nĩguo ahonokie andũ a nyũmba yake. Nĩ ūndũ wa gwĩtikia gwake nĩatuĩrĩire thĩ ciira, na agĩtuĩka mũgai wa ūthingu ūria uumanaga na gwĩtikia.

⁸ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu rĩria eetirwo athĩ bũrũri ūria aaheagwo ūtuĩke igai rĩake, nĩathĩkire na agĩthĩ, o na akorwo ndaamenyaga kũria aathĩiaga. ⁹ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, agĩtuĩka mūtũũri bũrũri-inĩ wa kĩranĩro ahaana ta mũgeni bũrũri-inĩ wene; aatũũraga hema-inĩ, o ūndũ ūmwe na Isaaka na Jakubu, arĩa maarĩ agai a kĩranĩro kũ hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩataanyaga kuona itũũra rĩrĩ na mĩthingi mĩrũmu, rĩria mũthondeki na mwaki warĩo nĩ Ngai.

¹¹ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩatĩndĩkite matukũ, nake Sara aarĩ thaata, nĩahotithirio gũtuĩka ithe wa mwana tondũ nĩatuĩte atĩ Ūria weranĩire kĩranĩro kũ aarĩ mwĩhokeku. ¹² Na nĩ ūndũ ūcio kuuma harĩ mūdũ ūyũ ūmwe, o na aarĩ ta mūdũ mũkuũ-rĩ, gũgĩciarwo njiaro nyingĩ o ta njata cia igũrũ, o na ta mũthanga ūria ūtangĩtarĩka ūrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

¹³ Andũ aya othe maatũũrĩre marũmĩtie wĩtikio nginya rĩria maakuire. Matiigana kũhingĩrio maūdũ marĩa meerĩrwo; no nĩmamonaga marĩ o kũraya na makamakenera. Nao nĩmoimbũraga atĩ o nĩ ageni na agendi gũkũ thĩ. ¹⁴ Andũ arĩa moigaga maūdũ ta macio monanagia atĩ nĩ gwetha methaga bũrũri ūria ūrĩ wao kĩũmbe. ¹⁵ Korwo nĩmeeciiragia ūhoru wa bũrũri ūria moimĩte-rĩ, nĩ mangĩagĩte na mweke wa gũcoka kuo. ¹⁶ Handũ ha ūguo, o meeriragĩria bũrũri mwega kũrĩ ūcio, naguo nĩ bũrũri wa igũrũ. Nĩ ūndũ ūcio Ngai ndaconokaga gwĩtwo Ngai wao, nĩgũkorwo nĩahaarĩrie itũũra inene nĩ ūndũ wao.

¹⁷ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu, rĩria aageririo nĩ Ngai, nĩarutire Isaaka atũĩke igongona. Ūcio werĩrwo ciĩranĩro nĩahaarĩrie kũruta mũrũ wake wa mũmwe igongona, ¹⁸ o na gũtuĩka Ngai nĩamwĩrite atĩrĩ, “Rũciarwo rũria rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka.” ¹⁹ Iburahĩmu nĩatuĩte na ngoro atĩ Ngai no ariũkie mūdũ mũkuũ, na nĩ ūndũ ūcio no kwĩrwo na ngerekano atĩ nĩacookeirio Isaaka ta oimĩte kũrĩ arĩa akuũ.

²⁰ Na ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, Isaaka nĩarathimire Jakubu na Esaũ akĩratha ūhoru wa matukũ mao ma thuutha.

²¹ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, Jakubu, rĩrĩa aarĩ hakuhĩ gũkua, nĩarathimire arĩũ a Jusufu, o mũndũ riita rĩake, na akĩhooya Ngai enyiitĩrĩire mũthĩgi wake.

²² Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, Jusufu, nake, ihinda rĩake rĩa mũthia rĩakuhĩrĩria, nĩaririe ūhoro wa gũthaama kwa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, na agĩathana ūhoro ũkonĩ mahĩndĩ make.

²³ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, aciari a Musa nĩmamũhithire ihinda rĩa mĩeri itatũ kuuma aaciarwo tondũ nĩmoonire aarĩ mwana mwega, na matietigĩrĩire watho wa mũthamaki.

²⁴ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, Musa rĩrĩa aatuĩkire mũndũ mũgima nĩaregire gwĩtwo mũrũ wa mwarĩ wa Firaũni. ²⁵ Nĩathuurire kũnyariiranĩrio hamwe na andũ a Ngai, handũ ha gwĩkenia na mĩago ya wĩhia ya ihinda inini. ²⁶ We nĩatuire atĩ kũmenwo nĩ ūndũ wa Kristũ nĩ uumithio mũnene gũkĩra ũtonga wa Misiri, nĩ tondũ nĩacũthagĩrĩria gũkaaheo kũheo. ²⁷ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩomire Misiri ategwĩtigĩra marakara ma mũthamaki; nĩakirĩrĩire tondũ nĩoonire Ūrĩa ũtonekaga. ²⁸ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩarũmirie giathi kĩa Bathaka na ūhoro wa kũminjaminjanĩrio gwa thakame, nĩguo mwanangi wa marigithathi ndakae kũhutia marigithathi ma andũ a Isiraeli.

²⁹ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, andũ nĩmatuĩkanĩrie Iria Itune taarĩ thĩ nyũmũ maagereire; no rĩrĩa andũ a Misiri maageririe gwĩka ũguo, makĩrindanio nĩ maai.

³⁰ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, thingo cia Jeriko nĩciagũire andũ maarĩkia gũcithiũrũka matukũ mũgwanja.

³¹ Nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, mũmaraya ũrĩa wetagwo Rahabu, tondũ wa kũnyiita athigaani ũgeni, ndoraganĩrio na andũ arĩa maarĩ aremi.

³² Ingiuga atĩa ũngĩ? Ndirĩ na ihinda rĩa kũheana ūhoro wa Gideoni, na wa Baraka, na wa Samusoni, na wa Jefitha, na wa Daudi, na wa Samũeli, o na wa anabii, ³³ acio othe nĩ ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩmatoririe mothamaki, na magĩka maũndũ ma kũhoo, na makĩgwaĩra kĩa kieranĩrwo; nao makĩhinga mirũũthi tũnua, ³⁴ na makĩhoria mwaki warĩrĩmbũkaga, na makĩhonokio matikaniinwo na rĩhũ rwa njora; ũhinyaru wao wagarũrwo ũgĩtuĩka hinya; ningĩ maarũire na ũcamba mbaaranĩ na magĩtooria mbũtũ cia ita cia ndũrĩrĩ ingĩ. ³⁵ Nao andũ-a-nja makĩrĩũkĩrio andũ ao arĩa maakuĩte, magĩcoka muoyo. Andũ angĩ nao nĩmaregire kũrekererio, makĩnyariirwo nĩgeetha makaariũkio magie na muoyo mwega makĩria. ³⁶ Andũ angĩ nĩmanyũrũrio na makĩhũrwo na iboko, o na angĩ makĩohwo na mĩnyororo na magĩkio njeera. ³⁷ Nĩmahũrũrwo na mahiga; o na magĩatũranio na thoo maita meerĩ; ningĩ makĩũragwo na hiũ cia njora. Maathiaga mehumbite njũa cia ng'onda na cia mbũri, na marĩ ngĩa, na makanyariirwo, o na magekagwo ũũru; ³⁸ thĩ ndĩamaagĩrĩire. Moorũruga werũ-inĩ na irĩma-inĩ, o na ngurunga-inĩ na miungu-inĩ ya thĩ.

³⁹ Andũ aya othe nĩmagathĩrĩrio nĩ ūndũ wa wĩtikio wao, no gũtirĩ o na ũmwe wao wahingĩrio kĩranĩro kĩa kieranĩrwo. ⁴⁰ Ngai nĩatũhaarĩrie ūndũ mwega makĩria nĩgeetha andũ acio matigatuo aagĩrũrũ ithuĩ tũtarĩ hamwe nao.

12

Ngai Nĩarũthagia Ciana Ciake

¹ Nĩ ūndũ ũcio, kuona atĩ nĩtũrigiicĩrio nĩ aira angĩ ũguo mahaana ta itu inene-rĩ, nĩtwiyauĩre kĩa giithe gũtirĩtũhũire, o na wĩhia ũrĩa ũtũrigiicaga mũno, na tũgĩteng'ere ihenya rĩrĩa tũigũrwo mbere iitũ tũkirĩrĩrie. ² Nĩtũcũthĩrĩrie Jesũ, ũrĩa mwambĩrĩria na mũkinyanĩria wa gwĩtikia gwĩtũ, ũrĩa nĩ ūndũ wa gĩkeno kĩa aigĩrwo mbere yake-rĩ, nĩoomĩrĩrie kwambwo mũtharaba-inĩ, atekũria gũconorwo, na rĩu aikarite thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo gwa gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai. ³ Rĩu-rĩ, cũraniai ūhoro wa ũcio wakirĩrĩrie ngarari nyingĩ ũguo kuuma kũrĩ andũ ehia, nĩgeetha mũtikananoge kana mũrwo nĩ hinya.

⁴ Inyuĩ mũkĩgiana na mehia-rĩ, mũtirĩ mũrarũa o nginya mũgaita thakame. ⁵ Na nĩmũriganĩrwo nĩ kiugo gĩa kũmũmĩrĩria kĩa kĩmwaragĩria ta ciana ciake, atĩrĩ:

“Mũrũ wakwa, ndũkahũthie irũthia rĩa Mwathani,
o na ndũkoorwo nĩ hinya hĩndĩ irĩa egũgũkũma,

⁶ nĩgũkorwo Mwathani nĩarũthagia arĩa endete,
na akaherithia ũrĩa wothe etĩkĩrite atuĩke mwana wake.”

⁷ Inyuĩ kiragĩrĩria mathĩna marĩ taarĩ irũthia; nĩgũkorwo Ngai aramwĩka ũguo ta mũrĩ ciana ciake. Nĩ ūndũ-rĩ, nĩ mwana ũrĩkũ ũtarũthagio nĩ ithe? ⁸ Mũngĩkiaga kũrũithio (na gũtirĩ mũndũ ũtarũthagio), inyuĩ mũkĩrĩ ciana cia mũtumia wa njĩra, no ti ciana ciake. ⁹ Ningĩ-rĩ, ithuothe twanakorwo na maithe maitũ marĩa maatũciarire na mũciarĩre wa mwĩrĩ, arĩa maatũrũthagia na ithuĩ tũkamatĩia nĩ ūndũ wa ũguo. Tũkiagĩrĩrie kwĩnyihĩria atĩa Ithe wa maroho maitũ nĩguo tũtũre muoyo! ¹⁰ Maithe

matitū nīmatūrūithirie gwa kahinda kanini o ta ūria moonaga kwagīrīre; no Ngai atūrūithagia tūteithike, nīguo tūgwatanīre nake ūtheru wake. ¹¹ Gūtīrī irūithia rīonekaga rī rīega ihinda-inī ta rīu, tīga rīrī rīa o ruo. No thuutha-inī-rī, nīrīciaraga magetha ma ūthingu na thayū harī andū arīa merutaga narīo.

¹² Nī ūndū ūcio-rī, tambūrūkiaia moko manyu marīa macunjurīte, na maru manyu marīa maregeru nīguo magīe hinya. ¹³ “Rūngariai nīra cia magūrū manyu,” nīgeetha ūria ūthuaga ndakae kuonja, no nī kaba ahonio.

Gūkaanio kūrega Ngai

¹⁴ Mwīrutanīriei mūno gūikarania na andū othe na thayū, na gūtūika atheru; tondū hatarī ūtheru-rī, gūtīrī mūdū ūkoona Mwathani. ¹⁵ Menyererai gūtīkagīe mūdū o na ūmwe wanyu ūkwaga gūkinyīro nī Wega wa Ngai, na mūtīgetīkīe ūndū mūuru ūhaana ta mūri wa mūtī mūrūrū ūkūre thīini wanyu, ūcooke kūrehe thīina na ūthaahie andū aingī. ¹⁶ Tīgīrīrai nīmuona atī gūtīrī o na ūmwe wanyu mūhūuri maraya, kana mūdū ūtetīgīrīte Ngai ta Esaū, ūria wendīrie igai rīa ūrīgīthathi wake nī ūndū wa irio cia irīa rīmwe. ¹⁷ Thuutha-inī, ta ūria mūūi, hīndī irīa eendire kūgaya kīrathimo gīake, nīaregirwo. Ndaahotire kuona kamweke ga kwīra, o na gwatūika nīacarīrie kīrathimo kīu na maithori.

¹⁸ Mūtīūkite kīrīma-inī kīrīa kīngīhutio, na kīrīa kīraakana mwaki; o kīu kīrī na nduma, na gīgathimba, o na kīrī na kīhuhūkano; ¹⁹ nīngī kūrīa kūrī mūgambo wa coro, o na kana mūgambo waragia na ciugo irīa arīa maacigūire maathaithanire matikaheo ūhorō ūngī o na ūmwe, ²⁰ tondū matingīomīrīrie ūria gwathanītwo, atīrī; “O na nyamū īngīhutia kīrīma kīu, no ngīnya ihūūrwo na mahiga ikue.” ²¹ Handū hau haarī na ūndū wa kūguoyohia mūno, ūū atī Musa nīoigire atīrī, “Nīndīrainaina mūno nī guoya.”

²² No inyuī mūtīūkite Kīrīma-inī gīa Zayuni, itūūra inene rīa Ngai ūria mūtūūra muoyo, na nīrīo Jerusalemu ya Igūrū. Nīmūtīūkite kīūngano-inī gīa gīkeno kīrī araika ngīri na ngīri, ²³ kūrī kanitha wa marīgīthathi, arīa marīitwa mao maandīkitwo kūrīra Igūrū. Mūtīūkite akīnyanīru kūna, ²⁴ na kūrī Jesū ūria mūguithania wa kīrīkanīro kīrīa kīerū, o na kūrī thakame irīa yakūminjaminjanīrio irīa yaragia kiugo kīega gūkīra thakame ya Habīli.

²⁵ Menyererai mūtīkarege ūria ūkwaria. Angīkorwo matiigana gwīthara hīndī irīa maaregire ūria wamakaanagia arī gūkū thī-rī, gīthī ihūi tūtingīkiaga o makīria gwīthara, tūngīkīhutatīra ūria ūtūkaanagia arī igūrū? ²⁶ Hīndī īyo-rī, mūgambo wake nīwainainīrie thī, no rīu nīeranīrie akoiga atīrī, “Thīnda rīngī to thī īiki ngainainia, no nīngainainia igūrū o narīo.” ²⁷ Ciugo ici, “ihīnda rīngī,” ironania kwehera gwa kīrīa kīngīenyenyeka, nacio nī indo irīa ciūmbītwo, nīgeetha kīrīa gītangīenyenyeka gītūre.

²⁸ Nī ūndū ūcio tondū tūramūkīra ūthamaki ūtangīenyenyeka-rī, nītūcookei ngaatho na tūhooyage Ngai na nīra irīa yagīrīre, tūkīmūtīlaga na tūkīmwtīgagīra, ²⁹ nīgūkorwo “Ngai witū nī mwaki ūniinanaga.”

13

Gūthaitana gwa Kūrīkīrīa

¹ Ikaragai mwendaine ta arīu na aarī a Ithe witū. ² Mūtīkanariganīro nīgūtuga agenī, nī ūndū andū amwe tondū wa gwīka ūguo maananyiita araika ūgenī matekūmenya. ³ Rīrīkanagai andū arīa mohetwo o ta muohetwo hamwe nao, o na mūrīrīkanage arīa marathīnio taarī inyuī ene mūranyamario.

⁴ Ūhorō wa kūhikanīa nīwagīrīro nīgūtīlo nī andū othe, naguo ūrīrī wa arīa mahikanītie ndūgathaahio; nīgūkorwo Ngai nīgacacīrīthia arīa othe matharagia, na ahūūri-maraya othe. ⁵ Ikaragai mūtegūkorokera mbeeca, na mūiganagwo nī kīrīa mūrī nakīo, tondū Ngai oigīte atīrī, “Ndirī hīndī ngaagūtīganīra;

na ndīgagūtīrika o narī.”

⁶ Nī ūndū ūcio no tuuge tūmīrīrie atīrī, “Mwathani nīwe mūndeithia; ndīngītīgīra.

Mūdū-rī, nī atīa anghīhota kūnjīka?”

⁷ Rīrīkanagai atongoria anyu arīa maamūheire ūhorō wa Ngai. Cūranagai ūhorō wa maciaro ma mūkarīre yao, na mwīgerekānagīe nao ūhorō-inī wa gwītīkia kwao. ⁸ Jesū Kristū atūūruga atekūgarūrūka, ira, na ūmūthī, o na ngīnya tene.

⁹ Mūtīkaheenagīrīrio nī mīthemba yothe ya morutani mageni. Nī wega ngoro ciitū cīkīragwo hinya nī Wega wa Ngai, na tī na ūndū wa kūrīa irio cia magongona irīa

itagunaga arĩa macirĩaga. ¹⁰ Ithuĩ nĩ tũrĩ na kĩgongona kĩa andũ arĩa matungataga kũu hema-inĩ iyo matarĩ na rũtha rwa kũrĩaga magongona marĩa marutagĩrwo ho.

¹¹ Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akuuaga thakame ya nyamũ akamĩtwara Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno ĩtuĩke ya kũhoroheria mehia, no mũrĩ ya nyamũ icio ĩcinagĩrwo nja ya itũũra. ¹² Ūguo no taguo Jesũ aanyarĩrĩrwo nja ya kĩhingo gĩa itũũra inene, nĩgeetha andũ matheragio nĩ thakame yake. ¹³ Nĩ undũ ũcio-rĩ, nĩtumagarei tũthĩ kũrĩ we kũu nja ya itũũra, tũkuuanĩre nake giconoko kĩa we aakuire. ¹⁴ Nĩgũkorwo gũkũ tũtĩrĩ na itũũra inene rĩtagaathira, no tũcaragia itũũra inene rĩrĩa rĩgooka thuutha-inĩ.

¹⁵ Nĩ undũ ũcio-rĩ, nĩtũthĩ na mbere kũrutĩra Ngai igongona rĩa kũmũgocooa nĩ undũ wa Jesũ tũtegũtigithĩria, na nĩrĩo itunda rĩa tũnua tũria tuumbũraga rĩitwa rĩake. ¹⁶ Na mũtikariganĩrwo nĩ gwĩkaga wega, o na kũgayanaga kĩa mũndũ arĩ nakĩo na andũ arĩa angĩ, nĩgũkorwo magongona ta macio nĩmo makenagia Ngai.

¹⁷ Athĩkagĩrai atongoria anyu, na mwĩnyĩhagĩrie wathani wao. Maikaraga meiguĩte nĩ undũ wa mĩoyo yanyu taarĩ o makoorio ũhoru wanyu. Maathĩkagĩrei nĩgeetha wĩra wao ũgatuĩka gĩkeno, no ti mũrĩgo, nĩgũkorwo undũ ũcio ndũngĩtuĩka wa kũmũguna.

¹⁸ Tũhooyagĩrei. Tũrĩ na ma atĩ thamiri ciitũ ĩtirĩ na ũcuuke, na nĩtũkwenda gũtũũra na mũkarĩre mĩega maũndũ-inĩ mothe. ¹⁹ Nĩngũmũthaiha mũno mũhooyage nĩgeetha hotithio gũcokoa kũrĩ inyuĩ o narua.

²⁰ Nake Ngai mwene thayũ, ũrĩa wariũkirie Mwathani witũ Jesũ, ũrĩa Mũrĩithi ũrĩa mũnene wa ng'ondũ, akĩmũruta kũrĩ arĩa akuũ na undũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩa gĩa tene na tene-rĩ, ²¹ aromũhe kĩndũ o gĩothe kĩega gĩa kũmũhotithia gwĩka ũrĩa endaga, na aroeka thĩĩnĩ witũ maũndũ marĩa mamũkenagia thĩĩnĩ wa Jesũ Kristũ, nake arogoocagwo tene na tene. Amenĩ.

²² Ndamũthaiha ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkirĩrĩrie ciugo ciakwa cia kũmũtaara nĩgũkorwo ndamwandĩkĩra o marĩa makuhĩ.

²³ Nĩngwenda mũmenye atĩ mũrũ wa Ithe witũ Timotheo nĩarekereirio. Nake angĩũka narua, nĩtũrĩũka nake kũmuona.

²⁴ Geithiai atongoria anyu othe na andũ othe, a Ngai. Andũ a kuuma Italia nĩmamũgeithia.

²⁵ Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA JAKUBU

1 Nī nīi Jakubu, ndungata ya Ngai na ya Mwathani Jesū Kristū,

Ndiramwandikira inyuī a mihiriga iria ikūmi na iri mūhurunjitwo thī yothe:

Nindamūgeithia.

Mathiina na Magerio

2 Ariū na aarī a Ithe witū, rirīa riothe mwakorwo nī magerio ma mīthemba mūngī-rī, tuagai atī ūguo nī gīkeno gītheri. 3 tondū nīmūū atī kūgerio kwa wītikio wanyu kūrehaga gūkirirīria. 4 Rekei gūkirirīria kwanyu kūrute wīra wakuo, nīgeetha mūtūike andū aagirīru kūna na agīma, mūtārī na ūndū mwaģite. 5 Na rirī, mūdū wanyu angīkorwo aagīte ūgī-rī, nīahooe Ngai, ūrīa ūheaga andū othe na ūtaana, na atārī na ūūru ngoro, nake nīekūheo ūgī ūcio. 6 No rirīa ekūhooya-rī, nīahooe etīkītie, na ndagathanganie, tondū mūdū ūrīa ūthanganagia ahaana ta ikūmbī rīa iria inene, rirīa rihurutagwo nī rūhuho na rīkarūgarūģio. 7 Mūdū ūcio ndageciirie atī nīakaheo kīndū o nakī nī Mwathani; 8 ūcio nī mūdū wa ngoro igīrī, ūtarī hīndī akīndagīria maūdū-inī mothe marīa ekaga.

9 Mūrū kana mwarī wa Ithe witū ūrīa wīnyiihagia aagirīrwo nī kwīraha nī ūndū nīatūģirītio. 10 No ūrīa mūtongu nīerahage nī ūndū wa kūnyiihio gwake, tondū agaathira ta ihūa rīa gīthaka. 11 Nīgūkorwo riūa rīrathaga rirī na ūrugarī mūhiū wa gūcina narīo rīkahoohia mūmera; nakīo kīro kīaguo gīgaitika na ūthaka waguo ūkanangwo. Ūguo no taguo mūdū ūrīa mūtongu akaahwererekera o akīrutaga wīra wake.

12 Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūmagīrīria rirīa ekūgerio, tondū aatoria magerio, nīakaheo thūmbī ya muoyo iria Ngai erīre arīa mamwendete.

13 Hīndī irīa mwagerio, mūdū o naū ndakanoige atīrī, "Ngai nīarangeria." Nīgūkorwo Ngai ndangīhota kūgerio nī ūūru, o nake mwene ndageragia mūdū o na ūrīkū; 14 no rirī, mūdū nīkūgerio ageragio hīndī irīa ekūguocīrīrio na akaheenererio nī merirīria make mooru. 15 Namō merirīria marīkia kūģīa nda, maciaraga mehīa; namō mehīa hīndī irīa maakūra biū, magaciara gīkūū.

16 Ariū na aarī a Ithe witū inyuī nyenda mūno-rī, mūtikanahēenio. 17 Kīheo gīothe kīega na gīkinyanīru kīumaga igūrū, gīkūrūkīte kuuma kūrī Ithe wa motheri ma igūrū, ūrīa ūtagarūrūkaga ta cīruru iria igarūrūkaga. 18 Nīwe watūciarire nī kwenda na ūndū wa ūhoro-ūrīa-wa-ma, nīguo tūtūike ta maciario ma mbere ma indo ciothe iria ombire.

Gūthikīrīria na Gwīka

19 Ariū na aarī a Ithe witū inyuī nyenda mūno, menyai ūū: O mūdū nīahiūhage gūthikīrīria, no ndakahiūhage kwaria o na kana kūrakara, 20 nīgūkorwo marakara ma mūdū matirehaga mūtūūrīre wa ūthingu ūrīa Ngai endaga. 21 Nī ūndū ūcio-rī, eheriai maūdū mothe marī magīgi, na ūūru ūrīa ūkīrīrīrie kūingīha, na mwīnyiihītie, mwītīkīre kiugo kīrīa kīhaandītwo thīnī wanyu, o kīrīa kīngīmūhonokia.

22 Mūtīgatūike o a gūthikagīrīria kiugo tu, no tuīkai a gwīka ūrīa kiugīte, nīguo mūtīkeheenie inyuī ene. 23 Mūdū o wothe ūthikagīrīria kiugo no ndekaga ūrīa kiugīte-rī, ahaana ta mūdū ūrīa wīroraga ūthiū na gīcicio, 24 na thuutha wa kwīrora, agethīra na akarīganīrwo o narua nī ūrīa ahaana. 25 No mūdū ūrīa ūroraga wega watho ūrīa mūkinyanīru kūna ūrīa ūheanaga wīyathi, na agathiī na mbere gwīka ūguo, atekūriganīrwo nī ūrīa aigūte no akawīkaga-rī, ūcio nīarīrathimagīrwo maūdū marīa ekaga.

26 Mūdū o wothe angītua mūdū wa ndini no aremwō nī gwatha rūrīmī rwake-rī, mūdū ūcio nī kwīheenīa eheenagia, na ūndini wake nī wa tūhū. 27 Ūndini ūrīa Ngai Ithe witū etīkagīra atī nī mūtheru na ndūrī na mahītia nī ūyū: nī kūroraga ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa hīndī irīa marī mathiina-inī mao, na nīngī mūdū etheemage ndagathūkio nī maūdū ma gūkū thī.

2

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta etũkia thĩĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we ũrĩa ũrĩ riiri-rĩ, tigagai gũthutũkanagia andũ nĩ ũndũ wa maũthĩ mao. ² Tondũ-rĩ, ĩ hihi kũngũũka mũndũ kĩũngano-inĩ kĩanyu ekĩrĩte gĩcũhĩ gĩa thahabu na nguo njega, na gũũke mũndũ mũthĩĩni ũtehumbĩte nguo njega-rĩ, ³ na inyuĩ mũhe ũcio wĩhumbĩte nguo njega gĩtĩio, mũmwĩre atĩrĩ, "Haha harĩ na gĩtĩ kĩega gĩa gũikarĩra," no mwĩre mũndũ ũcio mũthĩĩni atĩrĩ, "Wee rũgama harĩa," kana, "Ikara haha magũrũ-inĩ makwa," ⁴ githĩ mũtiagiũthutũkania inyuĩ ene, na mwatuĩka atuanĩri ciira marĩ na meciiria mooru?

⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno, ta thikĩrĩria: Githĩ Ngai ndathuurĩte arĩa monagwo marĩ athĩĩni gũkũ thĩ nĩguo matũke itonga ũhoroni-inĩ wa wĩtikio na magairwo ũthamaki ũrĩa erĩire arĩa mamwendete? ⁶ No inyuĩ nĩ mũnyararaga arĩa athĩĩni. Githĩ ti itonga mũhinyagĩrĩria? Githĩ ti o mamũtwaraga igooti-inĩ na hinya? ⁷ Ningĩ githĩ ti o macambagia rĩtwa rĩria rĩrĩ gĩtĩio, o rĩu rĩa ũria mũrĩ ake?

⁸ Angĩkorwo nĩmũhingagia watho ũria mũtue nĩ mũthamaki ũria wandikĩtwo Maandiko-inĩ atĩrĩ, "Enda mũndũ ũria ũngĩ o ta ũria wĩyendete wee mwene," nĩmwĩkaga wega. ⁹ No angĩkorwo mũtĩĩagĩra andũ maũthĩ-rĩ, nĩ kwĩhia mwĩhagia na mũrĩ atuĩre nĩ watho atĩ mũrĩ aagarari watho. ¹⁰ Nĩgũkorwo ũria wothe ũhingagia watho wothe, no akahĩngwo nĩ kaũndũ o kamwe ka guo, mũndũ ũcio nĩagararĩte watho wothe. ¹¹ Tondũ ũria woigire atĩ, "Ndũkanatharanie," nowe woigire atĩ, "Ndũkanoragane." Rĩu-rĩ, ũngĩagia gũtharania no ũragane-rĩ, wee nĩtũũkĩte mwagarari wa watho.

¹² Aragai na mwĩkaga maũndũ manyu o ta mũrĩ arĩa magaatũrwo ciira nĩ watho ũrĩa ũheanaga wĩyathi, ¹³ tondũ mũndũ ũria ũtuanĩire ciira atekũiguanĩra tha-rĩ, ũcio nake agaatuĩrwo ciira atekũiguĩrwo tha. Nacio tha nĩtooragia ũtuanĩri wa ciira!

Wĩtikio na Ciiko

¹⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, gũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ mũndũ angĩaga atĩ arĩ na wĩtikio, no ndarĩ na ciiko? Wĩtikio ũcio wakĩmũhonokia? ¹⁵ Mũrũ wa Ithe witũ kana mwarĩ wa Ithe witũ angĩkorwo ndarĩ na nguo cia kwĩhumba, kana irio cia kũrĩa o mũthenya, ¹⁶ nake ũmwe wanyu amwĩre atĩrĩ, "Thĩĩ na wega; gĩa na ũrugarĩ na ũrĩe wega," no ndarĩ ũndũ aamũteithia naguo mabataro-inĩ make ma mwĩrĩ-rĩ, ũndũ ũcio ũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ? ¹⁷ ũguo no taguo wĩtikio mũtheri ũtarĩ na ciiko ũhaana, nĩ mũkuũ guo mwene.

¹⁸ No mũndũ no oige atĩrĩ, "Wee-rĩ, ũrĩ na wĩtikio; na nĩ ndĩ na ciiko."

Nyonia wĩtikio waku ũria ũtarĩ na ciiko, na nĩ nĩngũkuonia wĩtikio wakwa na ũndũ wa ũria njĩkaga. ¹⁹ Wee nĩwĩtikĩtie atĩ Ngai no ũmwe. ũguo nĩ wega! O nacio ndaimono nĩciĩtĩkĩtie ũguo, na ikainaina.

²⁰ Wee kĩrimũ gĩkĩ, nĩ ũira ũrakĩenda wa kuonania atĩ wĩtikio ũtarĩ na ciiko nĩ wa tũhũ? ²¹ Githĩ Iburahĩmu, ithe witũ wa tene, ndaatũrwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũria eekire rĩria aarutire mũriũ Isaaka kĩgongona-inĩ? ²² Mũtigũkĩona atĩ wĩtikio wake nĩ warutire wĩra hamwe na ciiko ciake, naguo wĩtikio wake ũgĩtuo mũiganĩru kũna nĩ ũndũ wa ciiko icio ciake. ²³ Namo Maandiko makĩhingio marĩa moigĩte atĩrĩ, "Iburahĩmu agũtĩkia Ngai, nakuo gwĩtikia kũu gũgĩtũma atuo mũthingu," nake agũtuo mũrata wa Ngai. ²⁴ Nĩmũkuona atĩ mũndũ atuagwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũria ekaga, no ti ũndũ wa wĩtikio wiki.

²⁵ O nake Rahabu ũria warĩ mũmaraya-rĩ, githĩ ndaatũrwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũria eekire hĩndĩ irĩa aanyitĩre athigaani arĩa ũgeni na akĩmoonereria njĩra ĩngĩ ya kũũrĩra? ²⁶ O ta ũria mwĩrĩ ũtarĩ na roho ũrĩ mũkuũ-rĩ, ũguo noguo wĩtikio ũtarĩ ciiko ũrĩ mũkuũ.

3

Gwatha Rũrĩmĩ

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti aingĩ anyu magĩrĩrwo nĩ gũtũka arutani, tondũ nĩ mũũĩ atĩ itũũ arĩa ĩrũtanaaga nĩtũgaatuĩrwo itũro rĩa hinya gũkĩra andũ arĩa angĩ. ² Ithuothe nĩtũhĩngĩcagwo nĩ maũndũ maingĩ. Mũndũ angĩkorwo ndarĩ na mahĩtia thĩĩnĩ wa maũndũ marĩa aragia-rĩ, ũcio nĩ mũkinyanĩru kũna, na nĩahotete kũrĩra mwĩrĩ wake wothe.

³ Hĩndĩ irĩa tweekĩra mbarathi mĩkwa tũnua nĩguo itwathĩkĩre-rĩ, nĩtũhotaga kũgarũra nyamũ ĩyo ĩrĩ yothe. ⁴ Ningĩ ta rorai ũhoroni wa marikabu ũrĩ ta kĩonereria. O na gũtũka nĩ nene na itwaragwo nĩ rũhuho rũrĩ na hinya-rĩ, nĩgarũragwo na gathukani kanini, ikarorio o kũrĩa mũtwarithia wacio ekwenda gũcĩroria. ⁵ ũguo no taguo rũrĩmĩ rũhaana. Nĩ kũgia kĩnini kĩa mwĩrĩ, no nĩ rwĩkagĩrĩra mũno. Ta

mwĩciiriei ũria mütütü múnene ũgwatagio mwaki nĩ gathandĩ o kanini. ⁶ Ningĩ rŭrĩmĩ nĩ mwaki, tondũ rŭiyŭrĩthe mĩthemba yothe ya maũndũ ma waganu thĩnĩ wa cĩga cia mwĩrĩ. Rŭthŭkagia mwĩrĩ wothe, rŭkagwatia mwaki mütŭũrĩre wothe wa mũndũ, naruo rwene rŭkoragwo rŭmundũtio mwaki nĩ Jehanamũ.

⁷ Nyamũ cia mĩthemba yothe, na nyoni, na nyamũ iria itambaga thĩ, na nyamũ cia iria-inĩ rĩria inene ciothe nĩhooreragio na cianahoorerio nĩ mũndũ, ⁸ no gŭtirĩ mũndũ o na ũrikũ ũngĩhota kũhooreria rŭrĩmĩ. Nĩruo kĩndũ kũuru gĩtangĩkindĩria na rŭiyŭrĩtwo nĩ thumu wa kũuragana.

⁹ Tũgoocaga Mwathani, o we Ithe witũ, na rŭrĩmĩ, na tũkaruma andũ naruo, o acio mombĩtwo marĩ na mũhianĩre wa Ngai. ¹⁰ Kanua o kau-rĩ, no ko koimaga ũgooci na gakoima irumi. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũguo tiguu kwagĩrĩre gũtuika. ¹¹ Kai maaĩ mega na maaĩ ma cumbĩ mangĩtherũka kuuma gĩthima kĩmwe? ¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mŭkŭyũ no ũhote gũciara ndamaiyũ, kana mũthabibũ ũciare ngũyũ? O nakĩo gĩthima kia maaĩ ma cumbĩ gĩtingĩtherũka maaĩ mega.

Mĩthemba ĩrĩ ya Ũũgĩ

¹³ Thĩnĩ wanyu-rĩ, nũũ ũrĩ na ũũgĩ na agataũkĩrwo nĩ maũndũ? Mũndũ ũcio nakĩonanie maũndũ macio na ũndũ wa mütŭũrĩre wake mwega, na cĩko cĩkĩtwo na njĩra ya kwĩnyihia kũria kuumanaga na ũũgĩ. ¹⁴ No mũngĩkorwo ngoro-inĩ cianyu nĩ mütŭũragia ũuru na ũhoro wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, mütikae kwĩrahĩra ũndũ ũcio kana mütũike a gũkaana ũhoro wa ma. ¹⁵ “Ũũgĩ” ta ũcio tiguu ũikŭrũkaga uumĩte igŭrũ, no nĩ wa thĩ ĩno, na ti wa kĩroho, ũcio nĩ ũũgĩ wa mŭcukani. ¹⁶ Nigũkorwo harĩa harĩ na ũuru na ũhoro wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, hau nĩho hakoragwo na ngũĩ na cĩko ciothe cia waganu.

¹⁷ No ũũgĩ ũria uumaga igŭrũ o mbere nĩ mũtheru; ningĩ nĩwendete thayũ, na nũcaayanagia, na nĩwĩnyihagia, na nĩ ũiyŭrĩtwo nĩ tha na maciaro mega, ningĩ ndũthutũkanagia, na ndũrĩ ũhinga. ¹⁸ Nao ateithũrani arĩa mahaandaga thayũ-rĩ, magethaga maciaro ma ũthingu.

4

Mwĩnyihagĩriei Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ kĩ gĩtũmaga kũgĩe na mbaara na ngũĩ thĩnĩ wanyu? Githĩ itiumaga merĩria-inĩ manyu marĩa marũaga thĩnĩ wanyu? ² Mwĩriragĩria kĩndũ no mũkaaga kũgĩa nakĩo. Ningĩ mũũraganaga na mũgacumĩkĩra, no mũtingĩhota kũgĩa na kĩria mŭkwenda. Mütetanagia na mũkarũa. Mũgakiaga kuona kĩndũ tondũ wa kwaga kũhooya Ngai. ³ Hĩndĩ ĩria mwahooya-rĩ, nĩmwagaga kũheo, tondũ mũhooyaga mŭrĩ na muoroto mũũru, tondũ mwendaga mũitangage kĩria mwaheo na maũndũ ma gwĩkenia.

⁴ Inyuũ atharania aya, kai mütũoo atĩ kũgĩa ũrata na thĩ nĩ kũgĩa ũthũ na Ngai? Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o wothe ũthuuraga kũgĩa ũrata na thĩ nĩkũgĩa ũthũ ya Ngai. ⁵ Kana mũgwĩciiria Maandĩko maaragia ũhoro ũtarĩ na gĩtũmi, atĩ roho ũria Ngai atũmire ũtũurage thĩnĩ witũ nĩ ũiguaga ũuru mũno? ⁶ No nĩatũheaga wega wake makĩria. Kũu nakĩo gĩtũmaga Maandĩko moige atĩrĩ:

“Ngai nĩareganaga na arĩa etũĩ

no arĩa menyihagia nĩo aheaga wega wake.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyihagĩriei Ngai. Reganagai na mŭcukani, nake nĩekũmũũrĩra. ⁸ Kuhĩrĩriai Ngai, nake nĩekũmũkuhĩrĩria. Mwĩthambeĩ moko manyu inyuũ ehia, na mũtherie ngoro cianyu inyuũ andũ a ngoro igĩrĩ.* ⁹ Iguai kĩa, mŭcakae, na mũgĩrike. Garũrai mĩtheko yanyu ĩtuĩke macakaya, nakĩo gĩkeno kĩanyu kĩgarũrũke gĩtuĩke kĩa. ¹⁰ Mwĩnyihĩriei Mwathani, nake nĩekũmũtũũgĩria.

¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigai gũcambania mũndũ na ũria ũngĩ. ũria wothe waragia ũhoro wa gũcambia mŭrũ kana mwarĩ wa ithe kana akamũtuĩra ciira-rĩ, nĩ watho acambagia na akaũtuĩra ciira. Hĩndĩ ĩria ũgũtuĩra watho ciira-rĩ, ndũkoragwo ũkĩhingia watho, no ũkoragwo ũrĩ mũtuanĩri ciira. ¹² Kũrĩ Mũheani wa watho, na Mũtuanĩri ciira o ũmwe, o we ũria ũrĩ na ũhoti wa kũhonokia na kũniinana. No weerĩ, ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre mũndũ ũria ũngĩ ciira?

Kwĩraha nĩ ũndũ wa Rũciũ

* 4:8 Athĩnjiri-Ngai matanakuhĩria Ngai Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo nĩmambaga gwĩthamba magũrũ na moko mbakũri-inĩ ya gĩcango arĩ njĩra ya gwĩtheria kĩroho (Thaam 30:17-21).

¹³ Riu ta thikiririai, inyuĩ mugaga atĩrĩ: “Ūmũthĩ kana rūciũ nĩtũgũthĩ itũũra rĩna tũikare kuo mwaka ūmwe, tũrute wĩra wa wonjoria kuo, tũgĩe na mbeeca.” ¹⁴ No rĩrĩ, inyuĩ mũtiũũ ūrĩa gũgaatuĩka rūciũ. Muoyo wanyu ūkĩrĩ kĩ? Inyuĩ mũrĩ o kibii kĩrĩa kionekaga o kahinda kanini, gĩgacooka gĩgathira biũ. ¹⁵ Handũ ha ūguo-rĩ, mwagĩrũro nĩ kugaga atĩrĩ, “Mwathani angĩenda-rĩ, nĩ tũgũtũura muoyo na twĩkage ūndũ ūyũ na ūyũ.” ¹⁶ No riu inyuĩ nĩ kwĩraha mwĩrahaga mũrĩ na nguthi. Mwĩraho ta ūcio wothe nĩ mũũru. ¹⁷ Nĩ ūndũ wa ūguo, mũndũ wothe ūũĩ gwĩka wega na ndekaga-rĩ, ūcio nĩ kwĩhia ehagia.

5

Itonga Gũkaanio Kũhinyanĩrĩa

¹ Riu ta thikiririai, inyuĩ itonga ici, rĩrai na mũgirĩke tondũ wa mathũina marĩa maramũkora. ² Ūtonga wanyu nĩ ūbuthĩte, nacio nguo cianyu nĩ ndĩe nĩ memenyi.* ³ Thahabu na betha cianyu nĩ irootete. Kũroota gwacio nĩ ūira wa atĩ nĩireganĩte na inyuĩ, na nĩkũrĩa mũrĩ yanyu imũniine o ta mwaki. Inyuĩ mwĩgĩire mũthithũ mũingĩ wa matukũ ma kũrigĩrĩa. ⁴ Atĩrĩrĩ! Mĩcaara rĩa mwaregĩre kũrĩa aruti a wĩra arĩa maamũrĩmĩire mĩgũnda nĩramũkaĩra. Gũkaya kwa arĩa maamũgetheire irio nĩgũkinyĩre matũ ma Mwathani Mwene hinya wothe. ⁵ Mũtũũrite gũkũ thĩ na mĩago na mũgũkenagia. Inyuĩ mwĩnoretie nĩ ūndũ wa mũthenya wa gũthĩnjwo. ⁶ Inyuĩ nĩ mũtũũrĩre andũ ciira na mũkamooraga matarĩ na mahĩtia, o acio matarĩ ūũru na inyuĩ.

Gũkirĩrĩa Mathũina-inĩ

⁷ Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, kiragĩrĩrai, o nginya rĩrĩa Mwathani agooka. Ta rorai ūrĩa mũrĩmi etagĩrĩa mĩgũnda wake ūrute irio irĩa irĩ bata, na agakĩrĩrĩa nginya ciurũro nĩ mbura ya mbere o na ya keerĩ ategũthethũka. ⁸ O na inyuĩ-rĩ, kirĩrĩrai na mwĩhaande wega, tondũ Mwathani arĩ hakuhĩ gũũka. ⁹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigagai gũtetania, nĩgeetha mũtikanatuĩrwo ciira. Mũtuanĩri ciira arũngĩ o mũrango-inĩ!

¹⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrutei na maũndũ marĩa mooru anabii meekirwo, o acio maaragia thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Mwathani, nague ūhoru ūcio ūtũike kionereria kĩanyu gĩa gũkirĩrĩa rĩrĩa mũkũnyamario. ¹¹ O ta ūrĩa mũũĩ, acio maakĩrĩrĩrie-rĩ, tũmatuaga arathime. Nĩmũiguĩte ūhoru wa gũkirĩrĩa kwa Ayubu, na nĩmuonete ūrĩa Mwathani eekire marĩgĩrĩrio-inĩ. Mwathani aiyũrĩtwo nĩ ūtugi na tha.

¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, igũrũ rĩa maũndũ mothe-rĩ, tigagai kwĩhĩta. Mũtikanehĩte na igũrũ kana na thĩ, o na kana na kĩndũ kĩngĩ o na kĩ. Inyuĩ-rĩ, mwoiga “Ī” nĩtũike ĩ, na mwoiga “Aca” nĩtũike aca, nĩguo mũtikae gũtũrwo ciira.

Ihooya rĩa Wĩtikio

¹³ Nĩ harĩ mũndũ thĩnĩ wanyu wonete ūũru? Ūcio nĩahooe. Nĩ harĩ mũndũ ūkenete? Ūcio nĩaine nyĩmbo cia kũgooca. ¹⁴ Nĩ harĩ mũndũ thĩnĩ wanyu mũrũaru? Ūcio nĩete athuuri a kanĩtha mamũhooere na mamũhake maguta thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Mwathani. ¹⁵ Namo mahooya mangĩhooywo na wĩtikio nĩ megũtũma mũndũ ūcio mũrũaru ahone; Mwathani nĩekũmwarahũra. Angĩkorwo ehĩtie-rĩ, nĩekũrekerwo mehia make. ¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio umbũranagĩrai mehia manyu o mũndũ na ūrĩa ūngĩ, na mũhooyanagĩre nĩgeetha mũhonagio. Ihooya rĩa mũndũ mũthingu nĩ rĩrĩ hinya na nĩ rĩtũmaga maũndũ manene mekĩke.

¹⁷ Elija aarĩ mũndũ o ta ithuĩ. Nake nĩahooire Ngai na kĩyo atĩ mbura ndĩkoire, nayo mbura ndĩoirire bũrũri-inĩ ūcio ihinda rĩa mĩaka itatũ na nuthu. ¹⁸ Ningĩ agĩcooka akĩhooya, nakuo matu-inĩ gũkũma mbura, nayo thĩ igĩciara maciaro mayo.

¹⁹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũndũ ūmwe wanyu angĩagaga oime ūhoru-inĩ wa ma nake mũndũ ūngĩ amũgarũre-rĩ, ²⁰ ririkanai ūũ: Mũndũ ūrĩa wothe ūgarũraga mwĩhia kuuma njĩra-inĩ yake njũru-rĩ, nĩkũmũhonokia akaamũhonokia kuuma harĩ gũkuũ na ahumbĩre mehia maingĩ.

* 5:2 Matukũ-inĩ ma tene nguo ciataragwo taarĩ njĩra imwe ya ūtonga (Atũm 20:33).

MARŪA MA MBERE MA PETERO

1 Nĩ nĩ Petero, mütümwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandĩkĩra marũa maya, inyuĩ arĩa Ngai eyamũriire, na mütũũrite mũri ageni gũkũ thĩ, na mũkahurunjũkĩra mabũrũri ma Ponto, na Galatia, na Kapadokia, na Asia, na Bithinia, ² o inyuĩ mwathuurirwo kũringana na ũria Ngai Ithe aamũmenyete o mbere, na akamũtheria nĩ ũndũ wa Roho, nĩguo mwathĩkaĩre Jesũ Kristũ, na mũminjaminjĩrio thakame yake:

Wega na thayũ iromũingĩhĩra.

Ngai kũgoocwo nĩ ũndũ wa Kĩrĩgĩrĩro kĩrĩ Muoyo

³ Ngai, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo! Ngai nĩatũciarĩte rĩngĩ nĩ ũndũ wa tha ciake nyingĩ nĩguo tũgĩe na kĩrĩgĩrĩro kĩrĩ muoyo, nĩ ũndũ wa ũria Jesũ Kristũ aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ. ⁴ Aatũciarire nĩguo tũgĩe na igai rĩrĩa rĩtangĩbutha, kana rĩthũke, kana rĩhwerereke, rĩrĩa mũgĩrwo kũu igũrũ, ⁵ o inyuĩ mũgĩrwo nĩ hinya wa Ngai nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia, o nginya hĩndĩ ũria ũhonokio ũgooka ũria ũhaariiro gũkaaguũranĩrio ihinda rĩa mũthia. ⁶ Ũhoru ũcio nĩguo mũkenagĩra mũno, o na gwatũka rĩu nĩmũguithĩtio kĩa kahinda kanini nĩkũgerio na magerio ma mũthemba yothe. ⁷ Maũndũ maya mokĩte nĩgeetha wĩtĩkio wanyu woneke nĩ wa goro mũno gũkĩra thahabu, ũria ithiraga o na yakorwo itheragio na mwaki, ningĩ ũmenyeke atĩ nĩ wa ma, na atĩ nĩũkarehe ũgooci, na riiri, na gĩtũo hĩndĩ ũria Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ⁸ Nĩmũwendete o na gũtũka mũtirĩ mwamuona; ningĩ mũkamwĩtĩkia o na gũtũka rĩu mũtiramuona, na mũkaiyũrwo nĩ gĩkeno gĩtangĩheanika ũhoru wakĩo, o kĩa kĩrĩ riiri, ⁹ nĩgũkorwo nĩmũramũkĩra ũndũ ũria mũtanyaga kuona nĩ ũndũ wa wĩtĩkio wanyu, na nĩguo ũhonokio wa ngoro cianyu.

¹⁰ Ũhoru ũcio wa ũhonokio-rĩ, nĩguo anabii, arĩa maarathaga ũhoru wa wega wa Ngai ũria warĩ ũũke kũrĩ inyuĩ, maacaragia na kũyo, na makaũtuĩria na ũmenyereri mũnene, ¹¹ makĩgeria kũmenya nĩ hĩndĩ irĩkũ Roho wa Kristũ ũria warĩ thĩini wao orotaga rĩrĩa aarathaga ũhoru wa kũnyariĩrika gwa Kristũ na riiri ũria ũkaarũmirĩra. ¹² Nao nĩmaguũrĩrio atĩ to o ene meetungatagĩra, no nĩ inyuĩ maatungatagĩra, hĩndĩ ũria maaragia ũhoru wa maũndũ marĩa mwĩrĩtwo rĩu nĩ arĩa maamũhunjĩrie Ũhoru-ũria-Mwega na ũndũ wa Roho Mũtheru ũria watũmirwo kuuma igũrũ. Maũndũ macio nĩmo arĩa meriragĩria mũno kuona.

Tũũrai mũrĩ Atheru

¹³ Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩhaariire meciiria-inĩ manyu; tuĩkai andũ a kwĩragagĩria merirĩria ma mwĩrĩ; na mũge kĩrĩgĩrĩro kĩanyu biũ harĩ wega ũria mũkaatheo hĩndĩ ũria Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ¹⁴ Tuĩkai ciana cia gwathĩka, na mũtigatongoragio nĩ merirĩria mooru marĩa mwatũire namo mbere hĩndĩ ũria mũtaamenyete Ngai. ¹⁵ No tondũ ũria wamwĩtĩre nĩ mũtheru-rĩ, o na inyuĩ tuĩkai atheru maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga; ¹⁶ nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Tuĩkai atheru, tondũ o na nĩ ndĩ mũtheru."

¹⁷ Na rĩrĩ, tondũ inyuĩ mũkayagĩra Ngai mũkĩmwĩtaga Ithe wanyu, o we ũria ũtuagĩra o mũndũ o mũndũ kũringana na wĩra wake ategũthutũkania-rĩ, gũkaragei mũmwĩtigĩrĩte na mũĩkarage ta mũrĩ agendi gũkũ thĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmũũ atĩ rĩrĩa mwakũũrwo mũtigane na mütũũrĩre wa tũhũ ũria mwatĩgũrwo nĩ maithe manyu-rĩ, ti indo irĩa ibuthaga ta betha kana thahabu mwakũũrwo nacio, ¹⁹ no mwakũũrwo na thakame ya goro mũno ya Kristũ, ũria wahaanaga ta gatũrũme gatarĩ na kimeni kana kaũũgũ. ²⁰ Nake nĩwe wathuurĩtwo thĩ itanombwo, no nĩaguũranĩrio mahinda maya na kũrigĩrĩria nĩ ũndũ wanyu. ²¹ Na inyuĩ nĩmwĩtũkĩtie Ngai nĩ ũndũ wake, Ngai ũria wamũriũkĩrie kuuma kũrĩ arĩa akuũ na akĩmũhe riiri, nĩgeetha wĩtĩkio wanyu na mwĩhoko ikorwo irĩ o harĩ Ngai.

²² Na tondũ rĩu nĩmwĩtheretie nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra ũhoru ũria wa ma, na mũgatũka a kwendana kũna na arĩu na aarĩ a Ithe wanyu hatarĩ ũhinga-rĩ, inyuĩ ene endanagai biũ na ngoro cianyu. ²³ Nĩgũkorwo nĩmũciarĩtwo rĩngĩ, no mũtĩciarĩtwo kuuma kũrĩ mbeũ irĩa ibuthaga, no nĩ irĩa itarĩ ya kũbutha, na ũndũ wa kiugo kĩa Ngai kĩa kĩrĩ muoyo na gĩtũũragaga tene na tene. ²⁴ Tondũ rĩrĩ, "Andũ othe mahaana ta nyeki,

na ūthaka wao wothē ūhaana ta mahūa ma mūgūnda;
nyeki nūhoochaga, namo mahūa magaitika,
²⁵ no kiugo kīa Mwathani gītūūruga nginya tene.”
Na kiugo kīu nīkīo mwahunjīrio.

2

¹ Nī ūndū ūcio-rī, eheriai rūmena ruothe na maheeni mothe, na ūhinga, na ūuru, na gūcambania o guothe. ² Na mūtūike ta tūkenge mwīriraḡīrie iria rīrīa rīega rīa kīroho, nīgeetha rīmūkūragie ūhonokio-inī wanyu, ³ tondu rīu nīmūcamīte, mūkaigua afī Mwathani nī mwega.

Ihiga rīrī Muoyo, na Andū Athuure

⁴ Ūkai kūrī we, o ūcio Ihiga rīrī muoyo, o rīu rīaregirwo nī andū, no Ngai akīrīthuura, na nī rīa goro harī we, ⁵ o na inyuū, ta mahiga marī muoyo-rī, nī gwakwo mūraakwo mūtūike nyūmba ya kīroho, na mūtūike gīkundi gītheru kīa athīnjīri-Ngai gīa kūrūtaga magongona ma kīroho marīa mangītīkīrīka nī Ngai nī ūndū wa Jesū Kristū.
⁶ Nīgūkorwo Maandīko moigīte atīrī:

“Nīnjigīte ihiga Zayuni,
ihiga ithuure rīa koine na rīa goro,
na mūdū ūrīa ūmwīhokete
ndagaacōnorithio.”

⁷ Na rīu kūrī inyuū arīa mwītīkītīe, ihiga rīrī nī rīa goro. No kūrī arīa matētīkītīe,
“Ihiga rīrīa aaki maaregire
nīrīo rītūkītīe ihiga inene rīa koine,”

⁸ na ningī atīrī,
“Nīrīo ihiga rīrīa rītūmaga andū mahīngwo,
na rwaro rwa ihiga rūrīa rītūmaga magūe.”

Mahīngagwo tondu wa kūrēga gwathīkīra ūhoro, na noguo maathīrīrio.

⁹ No inyuū-rī, mūrī rūruka rūthuurītwo, na thīrītū ya athīnjīri-Ngai ya nyūmba ya ūthamaki, ningī mūrī rūrīrī rwamūre, o na andū a Ngai kīūmbe, nīguo mwanagīrīre ūgocī wa ūcio wamwītīre muume nduma-inī mūtōonye ūtheri-inī wake wa magegania. ¹⁰ Kūrī hīndī mwarī andū mataarī kīene, no rīu mūrī andū a Ngai; kūrī hīndī mwaagīte kūiguīrwo tha, no rīu nīmūguīrīrwo tha.

¹¹ Arata akwa nyenda mūno, ndamūthaitha mūrī ta ageni na agendī gūkū thī, mwīrigagīrīre merīrīa marīa mooru ma mwīrī, o marīa marūaga na roho wanyu. ¹² Tūūragai na mītūūrīre mīega mūrī gatagatī ka andū arīa matooī Ngai, nīgeetha o na mangīmūgīrīra atī nīmwikītīe ūuru, meonagīre cīko cianyu njega na magakumia Ngai mūthenya ūrīa agooka.

Gwathīkīra Aathani na Anene

¹³ Nī ūndū wa Mwathani-rī, athīkagīrai wathani o wothē ūrīa ūheanītwo thīnī wa andū: o na wakorwo nī wa mūthamaki, arī we mūnene igūrū rīa anene arīa angī othe, ¹⁴ o na kana nī wa abarūthi arīa matūmagwo nīwe nīguo maherithagie arīa mekaga ūuru na makagaathīrīria arīa mekaga wega. ¹⁵ Nīgūkorwo ūrīa Ngai endaga nī afī mwīkage wega nīguo mūkiragie mīario ya ūrimū ya andū arīa matarī ūndū mooī. ¹⁶ Tūūrāi ta andū matarī ngombo, no mūtikanareke wīyathi wanyu ūtūike wa kūhithīrīra waganu; tūūragai mūrī ndungata cia Ngai. ¹⁷ Heagai mūdū o wothē gītūio kīrīa kīmwaḡīrīre: Endagai ngwatanīro ya andū arīa etīkia, na mwītīgagīre Ngai, o na mūtīage mūthamaki.

¹⁸ Inyuū ngombo-rī, athīkagīrai anene anyu na mūmatīage mūno, na to arīa ega na maiguanagīra tha, no nī o na arīa mataiguanagīra tha. ¹⁹ Nīgūkorwo nī ūndū mwega mūdū angīkīrīria ruo o na akīnyarīragwo hatarī kīhooito tondu wa kūmenya ūrīa Ngai endaga. ²⁰ No ūngīhūūrwo nī ūndū wa gwīka ūuru o na ūkīrīrīe-rī, ūngīkīgaathīrwo kī? No ūngīnyarīrwo nī ūndū wa gwīka wega na ūkīrīrīe-rī, ūcio nī ūndū mwega maitho-inī ma Ngai. ²¹ Ūndū ūyū nīguo mwētīrwo, tondu Kristū aanyarīrīrwo nī ūndū wanyu, akīmūtīgīra kīonereria nīguo mūgeragīre o makīnya-inī make.

²² “We ndaigana kwīhia,
o na kanua gake gatiigana kwaria maheeni.”

²³ Hīndī rīria andū maamūrūmaga, we ndaigana kwīrumīra; rīrīa aanyarīragwo, we ndaigana kūmehītīra. Handū ha ūguo-rī, we nī kweneana eneanaga kūrī ūrīa ūtuaga cīra na kīhooito. ²⁴ We mwene nīakuuire mehīa maitū na mwīrī wake mūtī-igūrū,

nigeetha na ithuĩ tũkue ũhoro-inĩ wa mehia, na tũtũure muoyo nĩ ũndũ wa ũthingu; mĩtũnda ĩria aahũũrĩro nĩyo itũmĩte mũhone. ²⁵ Nĩgũkorwo mwatarĩ ta ng'onda itururĩte, no rĩu nĩmũcookereire Mũrĩithi na Mũrori wa mĩoyo yanyu.

3

Atumia na Athuuri ao

¹ O ũguo noguo o na inyuĩ atumia, mwaġĩrĩro nĩ gwathĩkaġĩra athuuri anyu, nĩguo hangĩkorwo harĩ amwe ao matetĩkĩtie kiugo kĩa Ngai, mahote kũġarũro ngoro o na hatarĩ ciugo nĩ ũndũ wa mĩtugo ya atumia ao, ² nĩ ũndũ wa kuonaga mĩtũũrĩre yanyu ya ũthingu na ya ġĩtĩo. ³ Kwĩġemia kwanyu ġũtigatuĩke o kwa mwĩrĩ, ta kũrama njuĩrĩ, na kwĩhumba mathaga ma thahabu na nguo thaka, ⁴ no handũ ha ũguo-rĩ, ġemagĩai mũndũ ũria wa hĩtho wa ngoro thĩnĩ, na ũgemu ũria ũtatheũkaga wa roho wa ũhooreri na wa ġũkindĩria. Kwĩġemia kũu nĩkuo kũrĩ bata mũno maitho-inĩ ma Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo ũguo nĩguo atumia arĩa atheru a tene arĩa mehokete Ngai meegemagia, na ũndũ wa gwathĩkaġĩra athuuri ao ene, ⁶ o ta Sara, ũria waathĩkaġĩra Iburahĩmu na akamwĩtaga mwathi wake. Inyuĩ mũrĩ ciana ciake mũngũika ũria kwagĩrĩre mũteġwĩtĩġĩra.

⁷ O ũguo noguo o na inyuĩ athuuri mwaġĩrĩro nĩġũtũũrania na atumia anyu na nĩjira ya ũũġĩ, mũkĩmatĩaga tondũ nĩ aruti a wĩra hamwe na inyuĩ, na tondũ matĩrĩ hinya mũingĩ wa mwĩrĩ ta inyuĩ, ningĩ tondũ mũrĩ agai hamwe na atumia anyu a kĩheo kĩa ũtugi wa muoyo. Īkagai ũguo nĩguo ġũtikaġĩe ũndũ ũngĩġĩrĩrĩria mahooya manyu.

Kũnyamario nĩ ũndũ wa ġwĩka Wega

⁸ Ngĩrĩkĩrĩria, ngũmwĩra inyuothe aĩrĩ, mũtũũranagĩe mũĩġuanĩte mũndũ na ũria ũngĩ; mũĩġuanagĩre tha, ningĩ mwendanage ta ciana cia nyina ũmwe, na mũtuĩke ataana, na mũĩkarage mwĩnyĩhĩtie. ⁹ Tigagai kwĩrĩhĩria ũũru na ũũru, kana kwĩrumĩra mwarumwo, no nĩ kaba mũrathimanage, tondũ ũguo nĩguo mwetũĩro, nĩgeetha mũkaagaĩro kĩrathimo. ¹⁰ Nĩgũkorwo,

“Mũndũ ũria wothe ũngĩenda ġũtũũra muoyo
na one matukũ mega,
no nginya arĩġĩrĩre rũrĩmĩ rwake kwaria ũũru,
na mĩromo yake kwaragia maheeni.

¹¹ No nginya agarũrũke atĩge ġwĩka ũũru, na ekage o wega;
no nginya acaragĩe thayũ na aũthingatage.

¹² Nĩgũkorwo maitho ma Mwathani maĩkaraga macũthĩrĩrie andũ arĩa athingu,
na matũ make magathĩkaġĩrĩria mahooya mao,
no andũ arĩa mekaga ũũru, ũthĩũ wa Mwathani nĩkũmookĩrĩra ũmookagĩrĩra.”

¹³ Atũrĩrĩ, nũũ ũngĩmwĩka ũũru mũngĩkorwo mũrĩ na kĩyo ġĩa ġwĩka wega? ¹⁴ No rĩrĩ, o na mũngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa ġwĩka ũria kwagĩrĩre-rĩ, inyuĩ mũrĩ arathime. “Tĩgagai ġwĩtĩġĩra maũndũ marĩa metĩgagĩra; mũtĩkanamake.” ¹⁵ No ngoro-inĩ cianyu-rĩ, mwĩyamũrĩre Kristũ atuĩke Mwathani. Īkaragai mwĩhaariire hĩndĩ ciothe ġũcookeria mũndũ wothe ũria ũngĩmũũria ġĩtũmi ġĩa kĩrĩġĩrĩro kĩrĩa mũrĩ nakĩo. No Īkagai ũguo mũrĩ na ũhooreri na ġĩtĩo, ¹⁶ mũrĩ na thamiri ĩteġwĩcuuka, nĩgeetha arĩa macambagia mĩtugo yanyu mĩega tondũ mũrĩ thĩnĩ wa Kristũ, maconokage nĩ ũndũ wa ġĩcambanio kũu kĩa. ¹⁷ Nĩ kaba kũnyariirwo nĩ ũndũ wa ġwĩka wega, angĩkorwo nĩ kwenda kwa Ngai, handũ ha kũnyariirwo nĩ ġwĩka ũũru. ¹⁸ Tondũ Kristũ aakuire nĩ ũndũ wa mehia ihinda o rĩmwe rĩa kũĩgana, ũria mũthingu agĩkua nĩ ũndũ wa arĩa matarĩ athingu, nĩguo atũtware kũrĩ Ngai. Ooragĩro arĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ, no ha ũhoro wa Roho, agĩcookio muoyo, ¹⁹ agĩthĩi arĩ na muoyo ũcio wa Roho akĩhunjĩria maroho marĩa maarĩ njeera, ²⁰ marĩa maaremete kuuma o tene rĩrĩa Ngai aatũire etereire akĩrĩrĩre matukũ-inĩ ma Nuhu, rĩrĩa thabina yaakagwo. Thĩnĩ wayo haarĩ o andũ anĩni, nao othe maarĩ andũ anana tu, arĩa maahonokĩro maa-inĩ, ²¹ namo maaf macio nĩmo ngerekano ya ũbatithio ũria o na inyuĩ ũmũhonokagia, na ti ũhoro wa kweheria o ġĩko kĩa mwĩrĩ, no nĩ mwĩhĩtwa wa thamiri ĩtarĩ na ũcuuke kũrĩ Ngai. Kũbatithio kũu nĩkuo kũmũhonokagia nĩ ũndũ wa kũrĩũkio kwa Jesũ Kristũ, ²² ũria wathĩre ġĩgũrũ na rĩu aikaraga ġuoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai, nao arĩa, na aathani, o na maahinya magatuĩka ma gwathagwo nĩwe.

4

ġũtũũrĩra Ngai

¹ Nĩ ũndũ ũcio, tondũ Kristũ nĩanyariirwo mwĩrĩ-inĩ-rĩ, o na inyuĩ kĩĩhotorei mũrĩ na meciĩria o ta macio aarĩ namo, tondũ mũndũ ũria ũrĩkĩtie kũnyariirwo mwĩrĩ

nīatiganīte na mehia. ² Nī ūndū wa ūguo, mūtūūrīre wake ūrīa ūtigarīte wa gūtūūra gūkū thī ndarītūūrāga nīguo ahingāgie merirīria mooru ma mwīrī, no arītūūrāga nīguo ekage ūrīa Ngai endaga. ³ Tondū nīmūtūūrīte ihinda rīa kūigana mūgīkaga maūndū marīa andū arīa matēfīkītīe Ngai mendaga gwīka, namo nī ta mītūūrīre ya ūura-thoni, na merirīria mooru ma mwīrī, na ūrīu, na gūthiāga maruga-inī ma waganu, o na ciathī-inī cia kūnyua njoohi, o na mūhooere ūrī thaahu wa kūhooya mīhianano. ⁴ Nao andū acio nīmagegaga mona atī mūtiranyiitanīra nao hīndī ūrīa marakīrīrīria ūmaramari-inī ūcio wao, nao magakīmūcambāgia. ⁵ Nao no nginya makaheana ūhorō wa maūndū mao kūrī ūrīa wīhaarīrie gūtūūra ciira arīa marī muoyo na arīa makuīte. ⁶ Nīgūkorwo gīkī nīkīo gītūmi kīrīa gīatūmire Ūhorō-ūrīa-Mwega ūhunjīrio o na andū arīa makuīte, nīgeetha ha ūhorō wa mwīrī magaatūirwo ciira o ta ūrīa andū arīa angī magaatūirwo, no ha ūhorō wa roho matūūre muoyo o ta ūrīa Ngai atūūrāga.

⁷ Ithirīro rīa maūndū mothe nīrīkūhīrīrie. Nī ūndū ūcio ikaragai mūrī na ūgī wa ngoro, na mūkarage mūterīgītūo nīguo mūhotage kūhooya. ⁸ Ningī gūkīra maūndū mothe, ikaragai mwendaine mūno mūndū na ūrīa ūngī, tondū wendani nūhumbāgia mehia maingī. ⁹ Ningī mūtuganage mūtekūnuguna. ¹⁰ O mūndū nī ahūthīre kīheo o gīothe kīrīa amūkīrīte nīguo atungatagīre andū arīa angī, arī ta mūramati mwīhokeku wa wega wa Ngai wa mīthemba mīngī. ¹¹ Mūndū o wothe angīkorwo akīaria-rī, nīarie taarī mūndū ūkūheana ciugo cia Ngai. Nake mūndū o wothe angīkorwo agītungata-rī, nīatungate na hinya ūrīa ūheanagwo nī Ngai, nīgeetha Ngai agoocagwo maūndū-inī mothe thīnī wa Jesū Kristū. Nake nīwe ūgūtūūra arī na riiri na hinya nginya tene na tene. Amenī.

Kūnyariirwo nī ūndū wa Gūtūika Mūkristiano

¹² Arata akwa nyenda mūno, mūtīkagegio nī magerio marīa mūranyariirwo namo, taarī ūndū mūgeni ūrekīka thīnī wanyu. ¹³ No kenagai nīgūkorwo nī mūgwatanīre thīnī wa kūnyariirīka gwa Kristū, nīgeetha mūkaiyūrīrīrwo nī gīkeno hīndī ūrīa riiri wake ūkaaguūranīrio. ¹⁴ Kūrathimwo-rī, nī inyuū mūngīrumwo nī ūndū wa rītwa rīa Kristū, nī ūndū Roho ūrīa ūrī na riiri, o we Roho wa Ngai, arī igūrū rīanyu. ¹⁵ Mūndū wanyu ndakananyariirwo ta mūūrāgani, kana mūici, kana mūgeri ngero ingī o yothe, o na kana ta mūndū ūrīa wītoonyagīrīria maūndū-inī ma andū angī. ¹⁶ No rīrī, mūndū angīnyariirwo tondū wa gūtūika Mūkristiano-rī, ndakanaconoke, no nīagooce Ngai tondū nīaheetwo rītwa rīu. ¹⁷ Nīgūkorwo ihinda nī ikinyu ciira wambīrīrie gūtūirwo andū a nyūmba ya Ngai; na angīkorwo ūkwambīrīria na ithuī-rī, gūgaagītūika atīa harī arīa mataathīka gīra Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Ngai? ¹⁸ Na rīrī, “Angīkorwo nī ūndū ūrī hinya mūndū ūrīa mūthingu kūhonoka-rī,

 nāguo ūhorō wa mūndū ūrīa ūtēfīkītīe Ngai na ūrīa mwīhia ūgaakīhaana atīa?”

¹⁹ Nī ūndū ūcio-rī, andū arīa manyariirīkaga kūringana na ūrīa Ngai endete, nīmaheane mīoyo yao kūrī Mūūmbi wao ūrīa wa kwīhokeka, na mathīi na mbere gwīkaga maūndū mega.

5

Ūhorō kūrī Athuuri na Aanake

¹ Ndī na ūhorō ngwenda gūthaitha athuuri a Kanitha arīa marī hamwe na inyuū, ndī mūthuuri wa Kanitha o tao, na ndī mūira wa kūnyariirwo gwa Kristū, o na ndī ūmwe wa gūkaagaīrwo riiri ūrīa ūkaaguūranīrio: ² Atīrīrī, tuīkai arīithi a rūūru rwa Ngai rūria mwīhokeirwo, mūgītungataga mūrī arori, na ti tondū wa kūringīrīrio, no nī ūndū wa kwīyendera, o ta ūrīa Ngai endaga mūtūike; mūtegūkorokera mbeeca, no mūtungatage mūrī na kīyo mūno; ³ mūtigetue anene a andū arīa mwīhokeirwo, no mūtūike cionereria njega kūrī rūūru rūu. ⁴ Na hīndī ūrīa Mūrīithi ūrīa Mūnene akaaguūranīrio-rī, nīmūkaheo thūmbī ya riiri ūrīa itagatheūka o na rī.

⁵ O ūguo no taguo o na inyuū aanake mwa gīrīrīrwo nī gwa thīkīra andū arīa akūrī. Inyuū othe-rī, ikaragai mwīnyīhanīrie mūndū na ūrīa ūngī, tondū-rī,

“Ngai nīareganaga na arīa etīi

 no arīa menyīhāgia nīamaheaga wega wake.”

⁶ Nī ūndū ūcio mwīnyīhāgiei, mūrī guoko-inī kwa Ngai kūrīa kūrī hinya, nīguo akaamūtūūgīria hīndī ūrīa njagīrīru yakinya. ⁷ Na mūmūrekagīrīrie maūndū manyu mothe marīa mamūtangaga, tondū nīwe ūmūrūmbūyāgia.

⁸ Ikaragai mwīguite na mwīhūgage. Tondū-rī, thū yanyu mūcukani icangacangaga ta mūrūūthi ūkūrarama ūgīcaria mūndū wa gūtambuura. ⁹ No rīrī, mūmwīthīrie,

mwĩhaandĩte wega thĩĩnĩ wa wĩtĩkio, tondũ nĩmũmenyete atĩ ariũ na aarĩ a Ithe wanyu gũkũ thĩ guothe maranyariirĩka o ta inyuĩ.

¹⁰ Nake Ngai mwene wega wothe, o we ũrĩa wamwĩtĩre riiri-inĩ wake wa tene na tene thĩĩnĩ wa Kristũ, we mwene nĩakamũcookereria, na amwikĩre hinya, na amũtue arũmu na mũtangĩenyenyeka, thuutha wa kũnyariirĩka kahinda kanini. ¹¹ Naguo hinya ũrotuĩka wake tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

¹² Ndamwandĩkĩra marũa maya makuhĩ ndeithĩtio nĩ Silivano, ũrĩa nduaga mũrũ wa Ithe witũ mwĩhokeku, nĩguo ndĩmũmĩrĩrie, na heane ũira na ma atĩ ũhoro ũyũ nĩguo wega wa Ngai ũrĩa wa ma. Mwĩhaandei wega thĩĩnĩ waguo.

¹³ Kanitha ũrĩa ũrĩ gũkũ Babuloni, ũrĩa ũthuurĩtwo hamwe na inyuĩ, nĩwamũgeithia, o nake mũrũ wakwa Mariko nĩamũgeithia. ¹⁴ Geithaniai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ngeithi cia kĩmumunyano iria cia wendo.

Thayũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe arĩa mũrĩ thĩĩnĩ wa Kristũ.

MARŪA MA KEERĪ MA PETERO

¹ Nī nīi Simoni Petero, ndungata na mütümwo wa Jesū Kristū,

Ngūmwandīkīra marūa maya inyuī arīa mūrīkītie kwamūkīra wītīkio wa goro o ta ūrīa tūrī naguo nī ūndū wa ūthingu wa Jesū Kristū, ūrīa arī we Ngai witū na Mūtūhonokia:

² Wega na thayū iromūngīhīra nī ūndū wa kūmenyana na Ngai, o na Jesū Mwathani witū.

Kūrūmia Mwīto na Gūthuurwo kwa Mūndū

³ Rū-rī, hinya wake wa ūngai nūtūheete kīrīa gīothe gītūbataragia nīguo tūhote gūtūra muoyo na twāmūrīre Ngai, nī ūndū wa kūmenyana nake ūcio watwītire tūgīe na riiri wake mwene o na wagīrū wake. ⁴ Nī ūndū wa maūndū macio-rī, nīatūheete maūndū manene mūno ma cīranīro ciake cia goro, nīgeetha nī ūndū wacio mūgwatanagīre nake mūtūūrīe-inī wa ūngai wake na mwītheemage kuuma kūrī ūbuthu wa gūkū thī ūrīa ūrehagwo nī merirīra mooru.

⁵ Na nī ūndū wa gītūmi kīu kīumbe, kīrutanīrīeī mūno nīguo muonganīrīre wītīkio wanyu na wagīrū; naguo wagīrū mūwonganīrīre na ūmenyo; ⁶ naguo ūmenyo mūwonganīrīre na kwīgīrīrīra merirīra ma mwīrī; nakuo kwīgīrīrīra merirīra macio-rī, mūkuonganīrīre na gūkīrīrīra; nakuo gūkīrīrīra mūkuonganīrīre na kwīyamūrīra Ngai; ⁷ nakuo kwīyamūrīra Ngai mūkuonganīrīre na gūtuga ariū na aarī a Ithe witū; nakuo gūtuga ariū na aarī a Ithe witū mūkuonganīrīre na wendani. ⁸ Nīgūkorwo mūngīgia na mawega macio na mamūngīhīre mūno-rī, nīmarīgīragia mūgūtare kana mwage maciaro harī ūhoro wa kūmenya Mwathani witū Jesū Kristū. ⁹ No mūndū angīaga maūndū macio-rī, mūndū ūcio ndarona wega na nī mūtumumu, na nīariganīrwo atī aatheririo nīguo atigane na mehia make ma tene.

¹⁰ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū-rī, ikagīrai kīyo makīra nīguo mūtūme gwītwo kwanyu na gūthuurwo kwanyu kūrūme biū. Nīgūkorwo mūngīka maūndū macio-rī, gūtīrī hīndī mūkaagūa, ¹¹ na nīmūgetīkīro na ūtugi mūtoonye thīnī wa ūthamaki wa tene na tene wa Mwathani na Mūhonokia witū Jesū Kristū.

Ūrathi wa Maandīko Matheru

¹² Nī ūndū ūcio ngūtūra ndīmūrīkanagia maūndū macio, o na mwakorwo nīmūmamenyete, na nīmūhaandītwo wega thīnī wa ūhoro wa ma ūrīa mūrī naguo. ¹³ Na ngwīciaria nī kwagīrīre ndīmūrīkanagie maūndū maya hīndī rīra yothe ngūtūra thīnī wa hema īno ya mwīrī ūyū, ¹⁴ tondū nīnjūū atī ica ikuhī nīngūmīaūra, o ta ūrīa Mwathani witū Jesū Kristū aanyonirīe. ¹⁵ Na nīngwīrutanīra mūno nyone atī ndaarīkia gūkua nīmūrīhotaga kūrīrikana maūndū maya hīndī ciothe.

¹⁶ Hīndī rīra twamūmenyithirīe ūhoro wa hinya na wa gūka kwa Mwathani witū Jesū Kristū-rī, tūtīahūthirīre ng'ano cia gwītungīra na wara, no ithuī nī kwīonera tweyoneire ūkaru wake na maitho maitū. ¹⁷ Nīgūkorwo nīaheirwo gītūo na riiri kuuma kūrī Ngai Ithe, hīndī rīra mūgambo wamūkorire uumīte kūrī ūrīa Mwene Riiri ūrīa Mūnene ūkiuga atīrī, "Ūyū nīwe Mūrū wakwa ūrīa nyendete mūno; nī ngenaga mūno nī ūndū wake." ¹⁸ Ithuī ene nīweiguīrīre mūgambo ūcio ūkīuma igūrū hīndī rīra twarī nake kīrīma-inī kīrīa gītheru.

¹⁹ Na nīngī ūhoro ūrīa warathirwo nī anabī ūrīa twī naguo nīwīkīrītwo hinya makīra, na no mwīke wega mūngīūthīkīrīra, ūhaana ta ūtherī ūkwara handū harī nduma, o ngīnya gūkīe nayo njata ya rūciinī ikenge ngoro-inī cianyu. ²⁰ No mbere ya maūndū mothe-rī, no ngīnya mūmenye atī gūtīrī ūhoro wanarathwo Maandīko-inī Matheru ūngītaūrwo nī mūnabī na ūtaūrī wake mwene. ²¹ Nīgūkorwo kīhumo kīa ūnabī gītīoimanire na kwenda kwa mūndū, no andū nīmarirīe ūhoro uumīte kūrī Ngai, o ta ūrīa Roho Mūtheru aamatongorirīe.

2

Kwanangwo kwa Arutani a Maheeni

¹ No rīrī, nī kwarī anabī a maheeni thīnī wa andū, o ta ūrīa gūgaakorwo na arutani a maheeni thīnī wanyu. Nao nīmagatoonyia ūrutani wa maheeni wa gūthūkia andū na waara, o na makaane Mwathani ūrīa wamagūrīre, na nī ūndū ūcio, merehere

kwanangwo kwa narua. ² Andũ aingĩ nĩmakarũmĩrĩra mĩthiire yao ya ũura-thoni na matũme njĩra irĩa ya ma icambio. ³ Ningĩ nĩ undũ wa ũkoroku wao, arutani acio nĩmagetongagia na inyuĩ na kũmwĩraga ng'ano cia maheeni. Itũiro rĩao rĩa ciira rĩtũire rĩmetereire, o na kwanangwo kwao gũtiikaraga ta gũkomete.

⁴ Nĩ undũ-rĩ, kuona atĩ Ngai ndaigana kũiguĩra araika arĩa mehireretha, no nĩkũmaikia aamaikirie Jehanamu, akĩmohithia marima-inĩ na nduma maikarage kuo metereire itũiro-rĩ, ⁵ ningĩ kuona atĩ ndaiguĩrĩre thĩ ya tene tha hĩndĩ irĩa aarehire kĩguũ kia maaĩ kũrĩ andũ arĩa maatũuraga kuo matetĩkĩtie Ngai, no akĩgĩtĩra Nuhu, ũrĩa warĩ mũhunja wa ũthingu na andũ angĩ mũgwanja; ⁶ na angĩkorwo nĩatuĩrĩre matũũra ma Sodomu na Gomora ciira na undũ wa kũmacina magĩtuika mũhu, na akĩmatua kionereria kĩa ũrĩa gũgaatuika kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai; ⁷ na angĩkorwo nĩahonokirie Loti, mũndũ warĩ mũthingu, na waiguithagio kĩaha nĩ mĩtũũrĩre ya ũura-thoni ya andũ acio aaganu, ⁸ (nĩgũkorwo mũndũ ũcio mũthingu, ũrĩa waikaranagia nao o mũthenya, nĩaiguithagio ruo ngoro-inĩ yake thingu nĩ cĩko cia waganu iria oonaga na akaigua); ⁹ angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Mwathani nĩoĩ kũhonokia andũ arĩa meamũrĩre Ngai kuuma magerio-inĩ, na kũiga andũ arĩa matarĩ athingu nginya mũthenya wa ciira ũkinye, o akĩmaherithagia. ¹⁰ Na makĩria harĩ andũ arĩa marũmagĩrĩra merirĩra mooru ma mwĩrĩ marĩa marĩ magigi na makanyarara wathani o wothe.

Andũ acio nĩ ndũrĩka na nĩ etĩĩ na matĩtigagĩra kũruma ciũmbe cia igũrũ iria irĩ riiri; ¹¹ no rĩrĩ, o na gũtuika araika nĩ marĩ hinya na ũhoti makĩria, matirumaga ciũmbe icio magĩcithitangaga kũrĩ Mwathani. ¹² No andũ acio nĩmarumanaga maũndũ-inĩ marĩa matooĩ. Mahaana ta nyamũ itarĩ na meciiria, iria ciũmbĩtwo itarĩ na ũmenyo, na iciarĩtwo irĩ cia kũgwatio na kũniinwo, na o ta nyamũ-rĩ, o nao nĩ kũniinwo makaaniinwo.

¹³ Nao nĩmakarĩtwo ũũru na ũũru kũringana na ũrĩa matũire mekaga. O monaga atĩ kũrĩo mũthenya barigici nĩkuo gwĩkenia. Andũ acio nĩ imeni na ũũgũ, rĩrĩa megwĩkenia maruga-inĩ mao ma ikeno hĩndĩ irĩa mekũrianĩra na inyuĩ. ¹⁴ Marĩ na maithe maiyũrĩte ũtharia, na matitigaga kwĩhia; o maguucagĩrĩra andũ arĩa marĩ ngoro hũthũ; o nĩ njorua cia ũkoroku, na nĩ rũciaro rũrume! ¹⁵ Nĩmatigĩte njĩra irĩa nũngarũ makoora makarũmĩrĩra njĩra ya Balamu wa Beori, ũrĩa wendaga mũno mũcaara wa gwĩka ũũru. ¹⁶ No nĩakũũmirwo nĩ ndigiri, nyamũ itaaragia, nĩ undũ wa gwĩka ũũru, ikĩaria na mũgambo wa mũndũ, na ikĩrĩra ũgũrũki wa mũnabii ũcio.

¹⁷ Andũ acio nĩ ithima itarĩ maaĩ, na nĩ ibii iria itwaragwo nĩ kũhũhũkanio. Nao no nduma nene makĩria metereiro. ¹⁸ Nĩgũkorwo maaragia ndeto cia thũhũ na cia mwĩtũĩo, makaguucagĩrĩra na merirĩra mao mooru ma mwĩrĩ o na ũura-thoni andũ arĩa marethara moime thĩĩni wa arĩa matũuraga mahĩtagia. ¹⁹ Mameeragĩra gũkũũrwo ũkombo-inĩ, o rĩrĩa o ene marĩ ngombo cia ũhoro wa kũbutha, nĩgũkorwo mũndũ nĩ ngombo ya undũ ũrĩa wothe ũmwathaga. ²⁰ Mangĩkorwo nĩmetharĩte kuuma thĩĩni wa maũndũ marĩa marĩ magigi ma gũkũ thĩ nĩ undũ wa kũmenyana na Mwathani na Mũhonokia witũ, Jesũ Kristũ na ningĩ macooke kuohanio na maũndũ na magatoorio nĩmo-rĩ, mũtũũrĩre wao wa marigĩrĩrio-inĩ ũgaakorwo ũrĩ mũũru gũkĩra wa kĩambĩrĩra. ²¹ Nĩ kaba matangĩamenyete njĩra ya ũthingu, gũkĩra kũmĩmenya na magacooka kũhutatĩra watho ũrĩa mũtheru maatigĩrwo. ²² ũhoro ũcio wao, nĩwonanĩtio nĩ wa ma nĩ thimo iria ciugaga atĩrĩ: "Nguĩ icookagĩrĩra matahiko mayo," na, "Ngũrwe ya mũgoma yathambio icookaga igathiĩ kwĩgaragara mũtondo-inĩ."

3

Mũthenya wa Mwathani

¹ Arata akwa nyendete mũno, maya nĩ marũa makwa ma keerĩ kũrĩ inyuĩ. Na thĩĩni wamo meerĩ ndĩmaandĩkĩte marĩ ma kũmũrĩkania mwarahũke mũgĩe na meciiria marĩa magĩrĩru. ² Nĩngwenda mũrĩrikane ciugo iria ciaririo tene nĩ anabii arĩa atheru na watho ũrĩa waheanirwo nĩ Mwathani na Mũhonokia witũ na mũgĩkinyĩrio nĩ atũmwo anyu.

³ Mbere ya maũndũ mothe, no nginya mũmenye atĩ matukũ nĩ kũrigĩrĩra nĩgũgooka anyũrũrania, manyũrũranagie na marũmagĩrĩra merirĩra mao mooru. ⁴ Nĩmakooranagia atĩrĩ, "Gũũka gwake kũria eeranĩre gũgaakinya-rĩ? Kuuma rĩrĩa maithe maitũ maakuire, maũndũ mothe mathiiga na mbere o ta ũrĩa maatariĩ kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo." ⁵ No nĩmeriganĩrie o na makĩmenyaga atĩ o tene, nĩ undũ wa kiugo kĩa Ngai, kũũria igũrũ nĩ kwagĩire, nayo thĩ ikũmbwo na maaĩ kuuma kũrĩ maaĩ. ⁶ Ningĩ maaĩ o macio no mo maarindanĩrie thĩ ya ihinda rĩu, na makĩmĩananga. ⁷ Ningĩ

nĩ ùndũ wa kiugo o ro kũu, igũrũ na thĩ iria irĩ ho rĩu nĩciigĩrwo mwaki, igetererio mũthenya wa ciira, o na wa kwanangwo kwa andũ arĩa matetikĩtie Ngai.

⁸ No rĩrĩ, arata akwa nyendete mũno, mũtikariganĩrwo nĩ ùndũ ùyũ ùmwe, atĩ kũrĩ Mwathani mũthenya ùmwe no ta mũaka ngiri, na mũaka ngiri no ta mũthenya ùmwe. ⁹ Mwathani ndagondagĩrĩa kũhingia ciĩranĩro ciake, ta ùrĩa andũ amwe meciiragia atĩ niagondagĩrĩa. We nĩamũkiragĩrĩa, tondũ ndendaga mũndũ o na ùmwe oore, no endaga andũ othe merire.

¹⁰ No rĩrĩ, mũthenya wa Mwathani ùgooka o ta mũici. Mũthenya ùcio-rĩ, igũrũ nĩrĩkabuĩria na mũrurumo mũnene; nacio ciũmbe iria itũire kũu igũrũ nĩikaahĩa nĩ mwaki ithire, nayo thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo nĩigacinwo ithire biũ.

¹¹ Kuona atĩ indo ciothe nĩikaanangwo na njĩra iyo-rĩ, inyuĩ mũkĩagĩrĩrwo gũkorwo mũrĩ andũ a mũthemba ùrĩkũ? Inyuĩ mwagĩrĩrwo nigũtũũraga mũtũũrĩre mũtheru na wa kwĩyamũrĩa Ngai, ¹² mũgĩtanyaga na mũkĩrĩragĩria mũthenya ùcio ùkinye narua. Mũthenya ùcio wakinya-rĩ, igũrũ nĩrĩkaanangwo na mwaki, na indo ciothe iria irĩ kuo ihĩe nĩ mwaki, itweke. ¹³ No kũringana na ùrĩa eeranĩire-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩre igũrũ rĩerũ na thĩ njerũ, o kuo kũrĩa gũtũũraga ùthingu.

¹⁴ Nĩ ùndũ ùcio, inyuĩ arata akwa nyendete mũno, kuona atĩ nĩmwĩrĩgĩrĩre ùndũ ùyũ-rĩ, kĩrutanĩrĩei mũkoragwo mũtarĩ na kĩmeni, na mũtarĩ na ùcuuke, na mũrĩ na thayũ nake. ¹⁵ Menyai atĩ gũkirĩrĩria kwa Mwathani witũ nĩkuo gũtũmaga mũhonokio, o ta ùrĩa mũrũ wa Ithe witũ Paũlũ, ùrĩa twendete aamwandĩkĩre arĩ na ùũgĩ ùrĩa Ngai aamũhete. ¹⁶ Marũa-inĩ make mothe aandĩkĩte o ùhoru wa maũndũ macio. Marũa-inĩ make nĩ kũrĩ maũndũ mamwe maritũ mũno kũmenya, marĩa andũ arĩa matooi na arĩa matakĩndagĩria mogomagia, o ta ùrĩa mogomagia Maandiko marĩa mangĩ, nao makereherere mwanangĩko.

¹⁷ Nĩ ùndũ ùcio, arata akwa nyendete mũno, kuona nĩmũrĩkĩtie kũmenya maũndũ macio-rĩ, mwĩmenyererei nĩguo mũtikaheenererio mũgũe muume ùhoru-inĩ wanyu wa gwĩkindĩra wega nĩ kũhĩtithio nĩ mahĩtia ma andũ arĩa matamenyagĩrĩa watho. ¹⁸ No rĩrĩ, thĩĩ na mbere gũkũra thĩĩnĩ wa wega na ùmenyo wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ. Nake arotũũra arĩ na riiri rĩu na nginya tene! Amenĩ.

MARŪA MA MBERE MA JOHANA

Kiugo kĩa Muoyo

¹ Ūhoro ūrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria, ūrĩa tũguĩte, na ūrĩa tuonete na maitho maitũ, na tũkawĩrorera, namo moko maitũ makaũhutia, o ūhoro ūcio wa Kiugo kĩa muoyo, nĩguo tũhunjagia. ² Muoyo ūcio nĩwonithanirio; na ithuĩ nĩtũwonete na tũkaheana ūira waguo, na ithuĩ tũkamũhunjagĩria ūhoro wa muoyo wa tene na tene, ūrĩa watũire na Ithe witũ, na ūkĩonithanio kũrĩ ithuĩ. ³ Ithuĩ tũmũhunjagĩria kĩrĩa tuonete na tũkaigua, nĩgeetha o na inyuĩ mũgĩte ngwatanĩro na ithuĩ. Nayo ngwatanĩro iitũ nĩ ngwatanĩro na Ithe witũ, o na Mũriũ Jesũ Kristũ. ⁴ Tũramwandĩkĩra maĩndũ maya nĩguo gikeno giitũ kiiganĩre.

Gũthĩ na Ūtheri

⁵ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa tũguĩte kuuma kũrĩ we, na nĩyo tũramũmenyithia, aĩ: Ngai nĩ ūtheri; thĩĩnĩ wake gũtirĩ nduma o na hanini. ⁶ Tũngiuga aĩ tũrĩ ngwatanĩro nake, tũgĩthiia na mĩthĩire ya nduma-rĩ, ūguo nĩkũheenania, nague ūhoro wa ma ndũtũruga thĩĩnĩ witũ. ⁷ No tũngĩthĩ na ūtheri, o ta ūrĩa we arĩ ūtheri-inĩ, tũrĩ na ngwatanĩro mũndũ na ūrĩa ūngĩ, nayo thakame ya Jesũ, Mũrũ wake, nĩtũtheragia, tũgathirwo nĩ mehia mothe.

⁸ Tũngiuga tũtirĩ na mehia, nĩ kwĩheenia tũkwĩheenia, nague ūhoro wa ma ndũrĩ thĩĩnĩ witũ. ⁹ Tũngiumbũra mehia maitũ-rĩ, we nĩ mwĩhokeku na nĩ wa kĩhooto, na nĩegũtũreka mehia maitũ na atũtherie tũthirwo nĩ maĩndũ mothe marĩa matarĩ ma ūthingu. ¹⁰ Tũngiuga tũtĩhĩtie-rĩ, tũkũmũtua wa maheeni, nague ūhoro wake ndũrĩ na handũ thĩĩnĩ witũ.

2

¹ Twana twakwa nyendete, ngũmwandĩkĩra maĩndũ maya nĩgeetha mũtikehagie. No mũndũ o na ū angĩhĩa-rĩ, nĩ tũrĩ na mũtũciĩrĩrĩ harĩ Ithe witũ, na nĩwe Jesũ Kristũ, Ūrĩa Mũthingu. ² We nĩwe igongona rĩa kũhoroheria mehia maitũ, na to mehia maitũ moiki, no nĩ mehia ma andũ othe a thĩ.

³ Na ithuĩ nĩtũmenyaga aĩ nĩtũmũũ, angĩkorwo nĩtwathĩkagĩra maathani make. ⁴ Mũndũ ūrĩa uugaga aĩrĩ, “Nĩndĩmũũ,” no ndekaga ūrĩa aathanaga-rĩ, ūcio nĩ wa maheeni, na ūhoro wa ma ndũrĩ thĩĩnĩ wake. ⁵ No mũndũ o wothe angĩathĩkĩra kiugo gĩake-rĩ, ti-itherũ wendo wa Ngai nĩmũkinyanĩru kũna thĩĩnĩ wake. Ūndũ ūyũ nĩguo ūtũmaga tũmenye aĩ tũrĩ thĩĩnĩ wake: ⁶ Ūrĩa wothe uugaga aĩ nĩatũire thĩĩnĩ wake-rĩ, no nginya athĩ na mĩthĩire ta ĩrĩa Jesũ aarĩ nayo.

⁷ Arata akwa endwa, ti rĩathani rĩerũ ndĩramwandĩkĩra, no nĩ rĩathani rĩrĩa rĩa tene, o rĩrĩa mũtũire narĩo kuuma o kĩambĩrĩria. Rĩathani rĩrĩrĩ rĩa tene nĩrĩo ndũmĩrĩri ĩrĩa mũiguĩte. ⁸ No rĩu nĩ rĩathani rĩerũ ndĩramwandĩkĩra; nague ūhoro wa ma warĩo wonekaga thĩĩnĩ wake na thĩĩnĩ wanyu, tondũ nduma no ĩrathira, nague ūtheri ūrĩa wa ma nĩrĩkĩtie kwara.

⁹ Mũndũ ūrĩa uugaga aĩ arĩ ūtheri-inĩ no nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ūcio arĩ o nduma-inĩ. ¹⁰ Ūrĩa wothe wendete mũrũ na mwarĩ wa ithe atũũruga ūtheri-inĩ, na thĩĩnĩ wake gũtirĩ ūndũ ūngĩtũma ahĩngwo. ¹¹ No ūrĩa wothe ūthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe, arĩ nduma-inĩ na athĩaga na nduma; ndamenyaga kũria arathĩ, tondũ nduma nĩmũtuĩte mũtumumu.

¹² Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete,
tondũ nĩmũrekeirwo mehia manyu nĩ ūndũ wa rĩitwa rĩake.

¹³ Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ maithe,
tondũ nĩmũmenyete ūrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ andũ ethĩ,
tondũ nĩmũtooretie ūrĩa mũũru.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete,
tondũ nĩmũmenyete Ithe witũ.

¹⁴ Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ maithe,
tondũ nĩmũmenyete ūrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ andũ ethĩ,
tondũ mũrĩ na hinya,
nakĩo kiugo kĩa Ngai nĩgĩtũũruga thĩĩnĩ wanyu,

na nīmūtooretie ūrīa mūūru.

Mütikende Thī

¹⁵ Mütikende thī kana kīndū o gīothe kīrī thīinī wa thī. Mündū o na ū angīkorwo niendete thī-rī, wendo wa Ithe witū ndūrī thīinī wake. ¹⁶ Nīgūkorwo ūndū o wothe ūrī gūkū thī, na nīmo merirīria ma mwīrī, na merirīria ma maitho make, na mwīraho wa kīrīa arī nakīo na ūrīa ekaga: maūndū macio matumanīte na Ithe witū, no moimanīte na thī. ¹⁷ Thī na merirīria mayo nūthiraga, no mündū ūrīa wīkaga ūrīa Ngai endaga atūūraga nginya tene.

Kwīmenyerera Mūmena-Kristū

¹⁸ Twana twakwa nyendete, rīrī nī ithaa rīa kūrīgīrīria; na o ta ūrīa mūguīte afī mūmena-Kristū nīarooka, o na rīu amena-Kristū aingī nīmokīte. Na nī ūndū ūcio nītūmenyete afī rīrī rīnīo ithaa rīa kūrīgīrīria. ¹⁹ Kuuma nīmōimire kūrī ithuī, no matiarī aitū. Nīgūkorwo mangīarī aitū-rī, nīmangīaikarire hamwe na ithuī; no gūthīi kwao kuonanirie afī gūtiarī o na ūmwe wao warī witū.

²⁰ No rīrī, inyuī mūrī ahake maguta nī Ūrīa Mūtheru, na inyuī inyuothe nīmūūī ūhorō wa ma. ²¹ Ndīramwandīkīra tondū mūtiūī ūhorō wa ma, no ngūmwandīkīra tondū nīmūūī ūhorō wa ma, na tondū gūtīrī ūhorō wa maheeni uumanaga na ūhorō wa ma. ²² Nūū ūkīrī mūheenanīa? Nī mündū ūrīa ūkaanaga afī Jesū nīwe Kristū. Mündū ta ūcio nīwe mūmena-Kristū: mündū ūcio nīakaanaga Ithe o na Mūrīū. ²³ Gūtīrī mündū ūkaanaga Mūrīū ūkīrī na Ithe witū; ūrīa wothe uumbūruga Mūrīū arī na Ithe o nake.

²⁴ Mwīmenyererei nīguo ūndū ūrīa mūrīkītīe kūigua kuuma o kīambīrīria ūkarage thīinī wanyu. Ūndū ūcio ūngūikara thīinī wanyu-rī, o na inyuī mūrīikaraga thīinī wa Mūrīū, o na mūrī thīinī wa Ithe. ²⁵ Na ūndū ūyū nīguo atwīrīire: o muoyo wa tene na tene.

²⁶ Ndīramwandīkīra maūndū maya makonīī ūhorō wa andū arīa marageria kūmūhītīhia. ²⁷ Na inyuī-rī, maguta marīa mwahakirwo nīwe-rī, megūtūūra thīinī wanyu, na mūtibatairio nī mündū o na ū wa kūmūruta ūhorō. No rīrī, o ta ūrīa ihaka rīake rīa maguta rīmūrutaga ūhorō wa maūndū mothe, na o ta ūrīa rīrī rīa ma, na ti rīa maheeni: o ta ūrīa rīmūrūtīite-rī, tūūrai thīinī wake.

Ciana cia Ngai

²⁸ Na rīu, inyuī twana twakwa nyendete, kīrīrīriai gūikara thīinī wake nīgeetha rīrīa akoonithanio tūgaakorwo tūrī na ūmīrīru na tūtegūconoka mbere yake hīndī irīa agooka.

²⁹ Angīkorwo nīmūūī afī we nī mūthingu, kīmenyei afī mündū ūrīa wīkaga maūndū marīa magīrīire nīaciarītwo nīwe.

3

¹ Onei ūrīa wendo ūnenehete, ūrīa Ithe witū atwendete nāguo, afī twītagwo ciana cia Ngai! Na ūguo nīguo tūrī! Gītūmi kīa andū a thī mage gūtūmenya nī ūndū o nake matiamūmenyire. ² Arata akwa endwa, rīu ithuī tūrī ciana cia Ngai, no gūtīrī kūrāmenyithanio ūrīa tūgaatuika thuutha-inī. No nītūūī afī hīndī irīa akoonithanio nītūkahaanana nake, nīgūkorwo tūkaamuona o ūrīa atarīi. ³ Mündū o wothe ūrī na kīrīgīrīro gīkī thīinī wake nīetheragia, o ta ūrīa Kristū nake arī mūtheru.

⁴ Mündū o wothe wīhagia nī watho oinaga; kwīhia-rī, nīkwo kuuna watho. ⁵ No inyuī nīmūūī afī nīonithanirio nīgeetha eherie mehīa maitū. Na thīinī wake gūtīrī mehīa. ⁶ Mündū o wothe ūtūūruga thīinī wa Kristū ndehagia. Mündū o wothe wīhagia ndarī amuona o na kana akamūmenya.

⁷ Twana twakwa nyendete, mūtikanareke mündū o na ū amūhītīhie. Ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīire nī mūthingu, o ta ūrīa Kristū arī mūthingu. ⁸ Mündū ūrīa wīhagia nī wa mūcukani, tondū mūcukani atūire ehagia kuuma o kīambīrīria. Gītūmi kīa Mūrū wa Ngai onithanio-rī, nīgeetha athūkie wīra wa mūcukani. ⁹ Gūtīrī mündū ūciarītwo nī Ngai ūthīiaga na mbere na kwīhia, tondū mbeū ya Ngai īkaraga thīinī wake; we ndangīthīi na mbere na kwīhia, tondū nīmūciare nī Ngai. ¹⁰ Ūndū ūyū ūmenyithanagia ūtiganu wa ciana cia Ngai na cia mūcukani: Mündū o wothe ūtekaga ūrīa kwagīrīire ti mwana wa Ngai; o hamwe na ūrīa ūtendete mūrū kana mwarī wa ithe.

Endanagai

¹¹ Ino nīyo ndūmīrīri irīa mwaiguire kuuma o kīambīrīria: No nginya twendanage mündū na ūrīa ūngī. ¹² Mūtīkahaane ta Kaini, ūrīa warī wa ūrīa mūūru, na akīūruga mūrū wa nyina. Nī kīī gīatūmire amūūrage? Aamūūrāgire tondū ciiko ciake mwene

ciarī njūru, nacio cia mūrū wa nyina ciarī cia ūthingu. ¹³ Ariū na aarī a Ithe witū, andū a thī mangīmūmena-rī, mūtikagege. ¹⁴ Nītūū atī nītuumīte gīkuū-inī tūgathīi muoyo-inī, tondū nītwendete ariū na aarī a Ithe witū. Mūdū o wothe ūria ūtendanaga atūūruga gīkuū-inī. ¹⁵ Mūdū o wothe ūria ūthūire mūrū kana mwarī wa ithe-rī, ūcio nī mūrāgani, na inyuī nīmūū atī gūtīrī mūrāgani ūrī na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ Ūndū ūria ūtūmaga tūmenye ūria wendo ūhaana nī ūyū: Jesū Kristū nīarutire muoyo wake nī ūndū witū. Na ithuī nītwaḡīrīrwo tūrute mīoyo iitū nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū. ¹⁷ Mūdū angīkorwo arī na indo cia gūkū thī, na one mūrū kana mwarī wa ithe wao ūbataire nī ūteithio no aage kūmūḡūra tha-rī, wendo wa Ngai ūngīgīkorwo ūrī thīnī wake atīa? ¹⁸ Twana twakwa nyendete, nītūtige kwendanaga na ciugo kana na kanua tu, no nītwendanage na ciiko na twendane na ma. ¹⁹ Ūū nīguo tūmenyaga atī tūrī a ūhoro ūria wa ma, na ūria tūrīgaga ngoro ciitū itarī na nganja tūrī mbere yake, ²⁰ rīria rīothe ngoro ciitū itaratūtūira ciira. Nīgūkorwo Ngai nī mūnene gūkīra ngoro ciitū, na nīoi maūdū mothe.

²¹ Arata akwa endwa, ngoro ciitū ingīaga gūtūtūira ciira-rī, nītūrīkoragwo tūrī na ūmīrīru mbere ya Ngai, ²² na nīarītūheaga kīria gīothe tūrīmūhooyaga, tondū nītwaḡīkagīra maathani make na tūgeeka maūdū marīa mamūkenagia. ²³ Narīo rīrī nīrīo rīathani rīake: Nī gwītīkia rītwa rīa Mūrū, Jesū Kristū, na twendanage o ta ūria atwathire. ²⁴ Ariā maathīkagīra maathani make nīmatūūruga thīnī wake, nake nīatūūruga thīnī wao. Naguo ūndū ūria tūmenyaga naguo atī nīatūūruga thīnī witū nī ūyū: Nī ūndū wa Roho ūria aatūheire.

4

Kūrōrania Maroho

¹ Arata akwa endwa, mūtigetīkagie roho o wothe, no mūrōragie maroho muone kana moimīte kūrī Ngai, tondū anabīi aingī a maheeni nīmōimagarīte magathī thī yothe. ² Ūū nīguo mūngihota gūkūūrana Roho wa Ngai: Roho o wothe ūria ūumbūruga atī Jesū Kristū nīokīte arī na mwīrī, ūcio uumīte kūrī Ngai, ³ no roho o wothe ūria ūtoimbūruga Jesū, ūcio nduumīte kūrī Ngai. Ūcio nī roho wa mūmena-Kristū, ūria mūḡuite atī nīḡooka na o na rīu nīūrīkītie gūkūa gūkū thī.

⁴ Inyuī twana twakwa nyendete, inyuī mūrī a Ngai na nīmūmatooretie, tondū ūria ūrī thīnī wanyu nī mūnene gūkīra ūria ūrī gūkū thī. ⁵ Acio moimīte gūkū thī, na nī ūndū ūcio maaragia ūhoro wa maūdū ma gūkū thī, na thī na andū a gūkū thī makamathīkīrīria. ⁶ Ithuī tuumīte kūrī Ngai, nake mūdū o wothe ūria ūūi Ngai nīatūthīkagīrīria; no ūria wothe ūtoimīte kūrī Ngai ndatūthīkagīrīria. Ūguo nīguo tūkūūrana Roho ūria wa ma, na roho ūria wa maheeni.

Wendani wa Ngai na Witū

⁷ Arata akwa endwa, nītwendanagei mūdū na ūria ūngī, nīgūkorwo wendo uumaga kūrī Ngai. Mūdū o wothe ūria wendanaga, aciarītwo nī Ngai o na nīoi Ngai. ⁸ Mūdū o wothe ūria ūtendanaga ūcio ndooī Ngai, tondū Ngai nī wendo. ⁹ Ūū nīguo Ngai oonanīrie wendo wake harī ithuī: Nīatūmire Mūrū wake, o we wa mūmwe, gūkū thī nīgeetha tūtūire muoyo nī ūndū wake. ¹⁰ Ūyū nīguo wendo: ti atī nī ithuī twendire Ngai, nowe nīwe watwendire, na agītūma Mūrū wake atūike igongona rīa kūhoroheria mehīa maitū. ¹¹ Arata akwa endwa, kuona atī Ngai nīguo atwendete-rī, o na ithuī nītūkiagīrīrwo twendanage. ¹² Gūtīrī mūdū ūrī ona Ngai; no tūngīendana mūdū na ūria ūngī-rī, Ngai nīatūūruga thīnī witū, naguo wendo wake ūgakinyanīra thīnī witū.

¹³ Ūndū ūria ūtūmaga tūmenye atī tūtūūruga thīnī wake nake agatūūra thīnī witū, nī atī nīatūheete Roho wake. ¹⁴ Na nītūonete na tūkoimbūra atī Ithe witū nīatūmīte Mūrū atūike Mūhonokia wa thī yothe. ¹⁵ Mūdū o wothe angūmbūra atī Jesū nī Mūrū wa Ngai-rī, Ngai atūūruga thīnī wake, nake agatūūra thīnī wa Ngai. ¹⁶ Na nī ūndū ūcio nītūmenyete na tūkehoka wendo ūria Ngai atwendete naguo.

Ngai nī wendo. Mūdū o wothe ūtūūruga endanīte atūūruga thīnī wa Ngai, nake Ngai atūūruga thīnī wake. ¹⁷ Ūguo nīguo wendani ūkinyanagīra thīnī witū nīgeetha tūkaagīa na ūmīrīru mūthenya ūria ḡugaatuanīrwo ciira, tondū tūrī gūkū thī nī tūhaanaine nake. ¹⁸ Wendo ndūrī guoya. No wendo ūria mūkinyanīru nīingātāga guoya, tondū guoya ūkonainie na iherithia. Mūdū ūria wītīgagīra, ndatuagwo mūkinyanīru thīnī wa wendo.

¹⁹ Ithuī twendanaga tondū we nīwe waambire ḡtwenda. ²⁰ Mūdū angūga atūrī, “Nīnyendete Ngai,” na nīathūire mūrū kana mwarī wa ithe-rī, ūcio nī wa maheeni.

Nīgūkorwo mündū o wothe ūtendete mūrū wa ithe, ūrīa atūire onaga, ndangihota kwenda Ngai, ūrīa atarī ona. ²¹ Nake niatūheete riathani rīrī: Mündū o wothe wendete Ngai, no nginya ende mūrū kana mwarī wa ithe o nake.

5

Witikio thīnī wa Mūrū wa Ngai

¹ Mündū o wothe witikītie atī Jesū nīwe Kristū aciarītwo nī Ngai, nake mündū o wothe wendete mūciari nīendete o na mwana wake. ² Ūū nīguo tūmenyaga atī nītwendete ciana cia Ngai: nī kwenda Ngai na kūhingia maathani make. ³ Ūū nīguo kwenda Ngai: nī gwachīkīra maathani make. Namo maathani make ti maritū, ⁴ Nīgūkorwo mündū o wothe mūciare nī Ngai nīatooragia maündū ma thī. Naguo ūhootani ūrīa ūtooretie maündū ma thī, nī gwitīkia gwitū. ⁵ Nūū ūcio ūtooragia maündū ma thī? Nī mündū ūrīa witikītie atī Jesū nīwe Mūrū wa Ngai.

⁶ We nīwe wokire na ūndū wa maaī na thakame, o Jesū Kristū. We ndokire na ūndū wa maaī moiki, no nīwe wokire na ūndū wa maaī na thakame. Nake Roho nīwe mūira, tondū Roho nīwe ūhorō ūrīa wa ma. ⁷ Nīgūkorwo aira nī atatū (kūu igūrū: nao nī Ithe witū, na Ūhorō, na Roho Mūtheru; nao aya atatū nī ūmwe. Gūkū thī nakuo aira nī atatū); ⁸ nao nī Roho, na maaī, na thakame; nao acio atatū nīmaiguanīte. ⁹ Angīkorwo nītūwikīgīra ūira wa mündū, ūira wa Ngai nī mūnene makīria, tondū nī ūira wa Ngai ūrīa aheanīte ūkonī Mūrū. ¹⁰ Mündū wothe witikītie Mūrū wa Ngai arī na ūira ūcio ngoro-inī yake. Mündū wothe ūtetikītie Ngai nīamūtuīte wa maheeni, tondū ndetīkītie ūira ūrīa mūheane nī Ngai ūkonī Mūrū. ¹¹ Naguo ūyū nīguo ūira atī Ngai niatūheete muoyo wa tene na tene, naguo muoyo ūcio wī thīnī wa Mūrū. ¹² Ūrīa ūrī na Mūrū arī na muoyo; nake ūrīa ūtarī na Mūrū wa Ngai ndarī na muoyo.

Ūhorō wa Kūrīkūrīa

¹³ Ndīramwandīkīra maündū maya inyuī arīa mwitīkītie rītwa rīa Mūrū wa Ngai, nīgeetha mūmenye atī mūrī na muoyo wa tene na tene. ¹⁴ Ūūmīrīru ūrīa tūkoragwo naguo tūgīkuhīrīa Ngai nī atī tūngīhooya ūndū o wothe kūringana na wendo wake-rī, we niatūiguaga. ¹⁵ Na tūngīmenya atī niatūiguaga, ūndū-inī o wothe ūrīa tūhooyagarī, nītūū atī niatūheete ūndū ūrīa tūmūhoote.

¹⁶ Mündū o wothe angīona mūrū kana mwarī wa ithe agīka rīhīa rīrīa rītangīmūtware gīkuū-inī, nīahoe, nake Ngai nīakamūhe muoyo. Ndīraaria ūhorō wa andū arīa rīhīa rīao rītarī rīa kūmatware gīkuū-inī. No nī kūrī rīhīa rīngītware mündū gīkuū-inī. Nī ndiroiga atī mündū ahoee nī ūndū wa rīhīa ta rīu. ¹⁷ Cīiko ciothe njūru nī mehīa, no nī kūrī rīhīa rītangītware mündū gīkuū-inī.

¹⁸ Nītūū atī mündū o wothe ūciarītwo nī Ngai ndatūūraga ehagia; mündū ūrīa ūciarītwo nī Ngai, ūcio nīamenyagīrītwo nī Ngai, nake ūrīa mūru ndangihota kūmwīka ūūru. ¹⁹ Ithūī nītūū atī tūrī ciana cia Ngai, na tūkamenya atī thī yothe yathagwo na wathani wa ūrīa mūru. ²⁰ Ningī nītūū atī Mūrū wa Ngai nīokīte na niatūheete ūtaūku, nīgeetha tūmūmenye ūrīa arī we ūhorō wa ma. Na ithūī tūrī thīnī wake ūcio ūrīa arī we ūhorō wa ma, tūrī thīnī wa Mūrūwe Jesū Kristū. We nīwe Ngai ūrīa wa ma, na nowe muoyo wa tene na tene.

²¹ Twana twakwa nyendete, mwīmenyagīrīrei ngai cia mīhianano.

MARŪA MA KEERĪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndaandika marūa maya kūrī mūtumia ūrīa mūthuure, o hamwe na ciana ciake, arīa nyendete kūna kūna, na to nī nyiki, no nī hamwe na arīa othe mamenyete ūhoru ūrīa wa ma: ² makamwenda tondū wa ūhoru ūrīa wa ma, ūrīa ūtūruga thīnī witū, o na ūgūtūura na ithuī nginya tene:

³ Wega, na tha, na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe, na kuuma kūrī Jesū Kristū, o we Mūriū wa Ithe witū, irīkaraga na ithuī thīnī wa ūhoru wa ma, na wa wendo.

⁴ Nīngenete mūno nīkuona ciana imwe ciaku igīthīi na njīra ya ūhoru ūrīa wa ma, o ta ūrīa Ithe witū aatwathire. ⁵ Na rīu, mūtumia ūyū mwende, ti rīathani rīerū ndīrakwandīkīra, no nī rīrīa tūtūire narīo kuuma o kīambīrīria. Ngūūria atī twendanage mūdū na ūrīa ūngī. ⁶ Naguo wendani nī atīrī: Atī tūthiige na njīra ya gwathīkīra maathani make. O ta ūrīa mūiguīte kuuma o kīambīrīria, rīathani rīake nī atī mūthiige mūrī o na wendani ūcio.

⁷ Aheenania, aingī arīa matetikīte atī Jesū Kristū ookire arī na mwīrī, nīmarorūura gūkū thī. Mūdū ta ūcio nī mūheenanīa na nī mūmena-Kristū. ⁸ Mwīhūgagei nīguo mūtigate kīrīa mūrūtīire wīra, no mūtūlke a gūkaahēo mūcaara wanyu ūrī wothe. ⁹ Mūdū o wothe ūkīraga njano akarega kūrūmīrīra ūrutani wa Kristū, ūcio ndakoragwo na Ngai; no ūrīa ūkaraga ūrutani-inī ūcio, we arī na Ithe witū o na Mūriū. ¹⁰ Mūdū o wothe angīūka kūrī inyuī arī na ūrutani ūngī tīga ūcio-rī, mūtikanamūnyīite ūgeni o na kana mūmwamūkīre kwanyu mūciī. ¹¹ Mūdū wothe ūngīmwmūkīra, nīkūgwatanīra magwatanīire nake ciiko ciake cia waganu.

¹² Ndī na maūdū maingī ma kūmwandīkīra, no ndikwenda kūhūthīra karatathi na rangi. Handū ha ūguo-rī, ndīrehoka kūmūceerera njaranīrie na inyuī tūkīonanaga, nīgeetha gīkeno giitū kūganīre.

¹³ Nīmwegeithio nī ciana cia mwarī wa maitūguo ūrīa mūthuure.

MARŪA MA GATATŪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndakwaandikīra, wee mūrata wakwa mwendwa Gayo, ūrīa nyendete kūna kūna.

² Mūrata wakwa mwendwa, mahooya makwa nī atī ūkenagīre ūgima wa mwīrī, na atī maūndū mothe maḡaacīre, o ta ūrīa ngoro yaku ūkarīte īḡaacīre. ³ Nīndīrakenire mūno nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū amwe ḡūka kūnjīra ūhorō wa wīhokeku waku ūhorō-inī ūrīa wa ma, na ūrīa ūkīrīrīrie ḡūthī na njīra ya ūhorō ūrīa wa ma. ⁴ ḡūtīrī ūndū ūngī ūngenagīa ḡūkīra kūḡua atī ciana ciakwa no ithīaga irūmūrīre njīra ūrīa ya ūhorō ūrīa wa ma.

⁵ Mūrata wakwa mwendwa, wee nīūkoragwo ūrī mwīhokeku thīnī wa maūndū marīa wīkagīra ariū na aarī a Ithe witū, o na ḡūtūka ndūmooī. ⁶ Nīmerīite kanitha ūhorō wa wendani waku. Nī wega ūmoimagarie o ta ūrīa kwagīrīre harī Ngai. ⁷ Moimagarire nī ūndū wa Rītwa rīake na makīrega ūteithio kuuma kūrī andū arīa matetikītie Ngai. ⁸ Nī ūndū ūcio ithuī-rī, twagīrīrwo ḡūtaanahagīra andū ta acio nīgeetha tūrūtithanagīe wīra wa ūhorō ūrīa wa ma tūrī hamwe.

⁹ Nīndandīkīre kanitha, no Diotirefe, ūrīa wendaga ḡūtūka ta mūnene, nīareganire na ithuī. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndooka, nīngoīga maūndū marīa ekaga, kwaria ndeto cia mūhuhu na cia ḡūtūcambia. Nīngī akaaga kūḡiganwo nī ūguo, akarega kūnyīita ariū na aarī a Ithe witū ūgeni. Agacooka akagīrīrīra arīa mekwenda ḡwīka ūguo o na akamaingata kanitha-inī.

¹¹ Mūrata wakwa mwendwa, ndūkanae kwīgerekania na ūhorō ūrīa mūūru, no wīgerekanaḡie na ūhorō ūrīa mwega. Mūndū o wothe ūrīa wīkaga wega nī wa Ngai. Nake ūrīa wothe wīkaga ūūru ūcio ndarī ona Ngai. ¹² Demeterio nīḡathagīrīrio nī andū othe, o na ūhorō ūrīa wa ma guo mwene. O na ithuī nītūmūḡaathagīrīra, na inyuī nīmūū atī ūira witū nī wa ma.

¹³ Ndī na maūndū maingī ma ḡūkwandīkīra, no ndikwenda ḡūkwandīkīra na karamu na rangi. ¹⁴ Ndī na mwīhoko wa ḡūkuona ica ikuhī, twaranīrie tūkīonanaga.

Thayū ūroogīa kūrīwe. Arata arīa me ḡūkū nīmakūgeithia. Geithia arata arīa marī kūu na marītwa mao.

MARŪA MA JUDASI

¹ Nĩ niĩ Judasi, ndungata ya Jesũ Kristũ, na mũrũ wa nyina na Jakubu,

Ndĩraandĩkĩra arĩa metĩtwo, o arĩa mendetwo nĩ Ngai Ithe, na makamenyagĩrĩtwo nĩ Jesũ Kristũ:

² Mũroingĩhĩtwo nĩ tha, na thayũ, o na wendani.

Mehia na Kũniinwo kwa arĩa Matetigagĩra Ngai

³ Arata akwa endwa, o na gũtuika nĩndĩrendete mũno kũmwandĩkĩra ũhoro wa ũhonokio ũrĩa tũgwataniire na inyuĩ-rĩ, nĩndĩronire kwagĩrĩre ndĩmwandĩkĩre nĩguo ndĩmũringĩrĩre mũrũagĩrĩre wĩtĩkio ũrĩa wehokeirwo andũ arĩa aamũre ihinda rĩmwe rĩa kũigana. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe arĩa ũhoro wao wagũtuĩrwo ciira waandĩkĩtwo o tene nĩmetoonyereirie na hitho thĩnĩ wanyu. Acio nĩ andũ matetigagĩra Ngai, na nĩmagarũraga Wegu wa Ngai witũ ũtuĩke wa kũmetĩkĩria kũhũura ũmaraya, na magakaanaga Jesũ Kristũ, o we wiki Mũnene na Mwathani witũ.

⁵ O na mwakorwo nĩmũmenyete ũhoro ũyũ wothe-rĩ, nĩngwenda kũmũrĩrikania atĩ Mwathani nĩakũũrĩre andũ ake akĩmaruta bũrũri wa Misiri, no thuutha-inĩ akĩniina arĩa matetĩkĩtie. ⁶ Nao arĩa arĩa maaregĩre gũkindĩria wathani-inĩ wao na magĩtiganĩria kũndũ kwao gwa gũtũura-rĩ, acio nĩamahingĩre nduma-inĩ, nao moheetwo na mĩnyororo ya tene na tene metereiro itũro rĩa ciira wa Mũthenya ũrĩa mũnene. ⁷ Nĩngĩ o ũndũ ũmwe nao, Sodomu, na Gomora, na matũura marĩa maariganĩtie nĩmēnēnĩre harĩ ũmaraya na waganu wa mwĩrĩ ũtarĩ wa ndũire. Acio nĩ maatũkĩre kionereria kĩa arĩa maherithagio na mwaki wa tene na tene.

⁸ O na nĩngĩ noguo, arooti acio mathũkagia mũrĩ yao ene, na makaregana na wathani, na magacambagia ciũmbe cia kũu igũrũ. ⁹ No rĩrĩ, o na Mikaeli, mũraika ũrĩa mũnene, hĩndĩ ĩria maakararanagĩria mwĩrĩ wa Musa na ngoma-rĩ, ndaigana kũgeria kũmũcambia, no oigire atĩrĩ, “Mwathani arogũkaania!” ¹⁰ No andũ acio-rĩ, marumaga maũndũ mothe marĩa matahotaga kũmenya; namo maũndũ marĩa mamenyete na ũndũ wa mũciarĩre, ta nyamũ iria iteciiragia-rĩ, maũndũ macio nĩmo meniinaga namo.

¹¹ Kai makĩrĩ na haaro-! Marũmĩrĩre njĩra ya Kaini; nĩngĩ magetoonyia na ihinya ihĩtia-inĩ rĩa Balamu nĩguo mone uumithio; o na makĩniinwo ũremi-inĩ wa gũkũĩrĩra wathani ta Kora.

¹² Andũ acio nĩ imeni rĩrĩa megũka maruga-inĩ manyu ma wendani, makarĩanĩra na inyuĩ mategwĩtigĩra o na atĩa. Nĩ arĩithi arĩa merĩthagia o ene. Mahaana ta matu matarĩ na mbura, makĩhurutwo nĩ rũhuho; o na nĩngĩ mahaana ta mĩtĩ ĩtarĩ na matunda hĩndĩ ya kĩmera, ĩmũnyĩtwo na mĩri ĩkooma biũ. ¹³ Mahaana ta makũmbĩ ma iria marĩa matangĩgĩrĩka, makĩhũyũkaga ciiko ciao cia thoni ta mũhũyũ; nĩngĩ matarĩ ta njata ciũrũuraga, iria ciigĩrwo nduma ĩria ndumanu mũno nginya tene.

¹⁴ Enoku, ũrĩa wa rũciaro rwa mũgwanja kuuma harĩ Adamu, nĩarathire ũhoro ũkonĩ andũ acio akiuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, Mwathani nĩarooka arĩ na andũ ake arĩa atheru ngĩri na ngĩri ¹⁵ nĩguo atũre o mũndũ ciira, na aigũthie kĩhooto andũ othe arĩa matetigĩrĩte Ngai, nĩ ũndũ wa ciiko ciothe cia kũremera Ngai, iria maaneka mategwĩtigĩra Ngai, o na nĩ ũndũ wa ciigo ciothe njũru iria ehia arĩa matamwĩtigĩrĩte manaaria cia gũkũĩrĩra Ngai.” ¹⁶ Andũ aya nĩang'ong'ori, na a gũcarĩria andũ arĩa angĩ mahĩtia; marũmagĩrĩra merĩrĩria mao mooru; nĩmegaathaga o ene, na makaheenagĩrĩria andũ arĩa angĩ, nĩguo megune o ene.

Ũhoro wa Gũkĩrĩrĩria

¹⁷ No rĩrĩ, inyuĩ arata akwa endwa, ririkanai ũrĩa atũmwo a Mwathani witũ Jesũ Kristũ maamwĩrĩre o mbere. ¹⁸ Maamwĩrĩre atĩrĩ, “Mahinda ma kũrigĩrĩria-rĩ, nĩgũkagia na anyũrũrania arĩa makarũmagĩrĩra merĩrĩria mao ene matarĩ ma gwĩtigĩra Ngai.” ¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa mamwamũranagia, arĩa marũmagĩrĩra merĩrĩria ma mwĩrĩ, no matĩrĩ na Roho.

²⁰ No inyuĩ arata akwa endwa, ikaragai mũkĩongererekaga hinya thĩnĩ wa wĩtĩkio wanyu ũrĩa mũtheru mũno na mũhooyage mũrĩ thĩnĩ wa Roho Mũtheru. ²¹ Ikaragai thĩnĩ wa wendo wa Ngai mũgĩetagĩrĩra tha cia Mwathani witũ Jesũ Kristũ nĩguo ikaamũkinyia muoyo-inĩ wa tene na tene.

²² Iguagĩrai tha andũ arĩa marĩ na mathangania, ²³ tharai arĩa angĩ kuuma mwaki-inĩ mũmahonokie; arĩa angĩ-rĩ, maiguĩrei tha, mũrĩ na guoya, na mũgĩthũũraga o na nguo ciao iria ciĩkĩrĩtwo maroro nĩ mwĩrĩ mũthaahie.

Ũgooci

²⁴ Na rĩu, kũrĩ ũrĩa ũngĩhota kũmũgitĩra mũtikagwe, na kũmũrũgamia mbere ya ũthiũ wake ũrĩa wĩ riiri mũtarĩ na ũũgũ, na mũrĩ na gĩkeno kĩnene: ²⁵ Ngai we wiki Mũhonokia witũ arogĩa na riiri, na ũkaru, na hinya, o na wathani, thĩinĩ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ, o kuuma kĩambĩrĩria, o na rĩu, na nginya tene na tene! Amenĩ.

KŪGUŪRĪRIO KWA JOHANA

Ūhoro wa Kwambĩrĩria

¹ Ūyũ nĩguo ūguũrio wa Jesũ Kristũ, ūrĩa Ngai aamũguũrĩrie nĩguo onie ndungata ciake maũndũ marĩa makirĩ gwĩkĩka o ica ikuhĩ. Aamenyithanirie ūhoro ūcio na ūndũ wa gũtũma mũraika wake kũrĩ ndungata yake Johana, ² ūrĩa nake wacookire kumbũra ūhoro ūrĩa wothe oonire, naguo nĩ ūhoro wa kiugo kĩa Ngai na ūira wa Jesũ Kristũ. ³ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa ūthomaga ciugo cia ūrathi ūyũ, na kũrathimwo nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoro ūyũ na makaiga ngoro-inĩ ciao ūhoro ūrĩa wandikĩtwo ūrathi-inĩ ūyũ, tondũ ihinda nĩrikuhĩrĩrie.

Ngeithi na Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

⁴ Nĩ nĩ Johana,

Ndĩratũmĩra makanitha marĩa mũgwanja marĩ kũu bũrũri wa Asia* ūhoro ūyũ:

Atĩrĩ, wega na thayũ irogĩa na inyuĩ kuuma kũrĩ ūrĩa ūrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ūgooka, na kuuma kũrĩ maroho mũgwanja marĩa maikaraga mbere ya gĩtĩ gĩake kĩa ūnene, ⁵ o na kuuma kũrĩ Jesũ Kristũ, mũira ūrĩa mwĩhokeku, o we irigithathi rĩa arĩa akuũ, na mwathi wa athamaki a thĩ.

Kũrĩ ūcio ūtwendete, na agatuohorithia kuuma mehia-inĩ maitũ na ūndũ wa thakame yake, ⁶ na agatũtua andũ a ūthamaki na athĩnjĩri-Ngai, nĩguo tũtungatage Ngai na Ithe wake:† ūgocci na wathani irogĩa kũrĩ we tene na tene! Amenĩ.

⁷ Atĩrĩ, nĩ gũũka arooka na matu,

na gũtirĩ riitho rĩtakamuona,

o na andũ arĩa maamũtheecire nĩmakamuona;

nao andũ othe a thĩ nĩmagacakaya nĩ ūndũ wake.

Ūguo nĩguo gũgaatuĩka! Amenĩ.

⁸ Mwachani Ngai ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ Alifa o na Omega,‡ ūrĩa ūrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ūgooka, o we Mwene-Hinya-Wothe.”

Mũndũ Ūhaana ta Mũrũ wa Mũndũ

⁹ Nĩ, Johana, mũrũ wa ithe wanyu, na mũgwatanĩri na inyuĩ thĩinĩ wa mũnyamaro, na ūthamaki, na gũkirĩrĩria tũumĩrĩrie, o irĩa irĩ ciitũ thĩinĩ wa Jesũ, ndaarĩ gĩcigĩrĩria-inĩ kĩa irĩa kirĩa gĩtagwo Patimo tondũ wa Ūhoro wa Ngai na ūira wa Jesũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndaarĩ thĩinĩ wa Roho Mũthenya wa Mwachani,§ na nĩ ngũigua mũgambo mũnene thuutha wakwa warĩ ta wa karumbeta, ¹¹ ūkiuga atĩrĩ, “Andĩka ūrĩa ūkuona ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, na ūcooke ūtũmĩre makanitha marĩa mũgwanja: nĩmo kanitha wa Efeso, na wa Simurina, na wa Perigamo, na wa Thuatira, na wa Saride, na wa Filadelfia, na wa Laodikia.”

¹² Na nĩ ngũhũgũra nĩguo nyone mũgambo ūcio wanjaragĩria. Na hĩndĩ irĩa ndehũgũrĩre, ngĩona mĩtĩ mũgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩra matawa, ¹³ na gatagatĩ ka mĩtĩ iyo nĩ haarĩ na mũndũ “wahaanaga ta mũrũ wa mũndũ,” wehumbĩte nguo yamũkinĩyĩte na nyarĩrĩ, na akeoha mũcibi wa thahabu gĩthũri. ¹⁴ Naguo mũtwe wake na njuĩrĩ yake ciarĩ njerũ cua ta guoya wa ng’onda, cierũhĩte o ta ira, namo maitho make maahaanaga ta nĩnĩmbĩ cia mwaki. ¹⁵ Namu magũrũ make maahaanaga ta gĩcango gĩgũkenga kĩrĩ mwaki-inĩ wa aturi, naguo mũgambo wake watariĩ ta mũrurumo wa maaĩ maingĩ. ¹⁶ Guoko-inĩ gwake kwa ūrĩo aanyĩtĩte njata mũgwanja, na kuuma kanua-inĩ gake hakoima rũhiũ rwa njora rũũgĩ mũena yeerĩ.* Naguo ūthiũ wake watariĩ ta riũa rĩrĩa rĩarĩte mũno.

¹⁷ Rĩrĩa ndaamuonire ngĩgwa magũrũ-inĩ make ta mũndũ mũkuũ. Nake akĩnjigĩrĩra guoko gwake kwa ūrĩo, akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Nĩ nĩ wa Mbere, na ni nĩ wa

* **1:4** Makanitha macio mũgwanja maikarĩte gĩthiũrũri, na maaraihanĩrĩrie ta kilomita 80. † **1:6** Tene andũ a Isiraeli nĩo maarĩ athĩnjĩri-Ngai; rĩu andũ a Kanitha wa Kirĩkanĩro kirĩa Kĩerũ nĩo athĩnjĩri-Ngai. ‡ **1:8** Alifa na Omega nĩ ndemwa cia Kiyunani; Alifa nĩyo ya mbere, na Omega nĩyo ya kũrigĩrĩria. § **1:10** Mũthenya wa Mwachani warĩ mũthenya wa mbere na kiumia; wetirwo Mũthenya wa Mwachani tondũ nĩguo Jesũ aariũkire.

* **1:16** Rũhiũ rwa njora rũnoore mũena yeerĩ ruonanagia gũtuĩrwo ciira.

Kūrigīrīria. ¹⁸ Nī nī Ūrīa-ūrī-Muoyo; nīndakuite, na rīu ngūtūura muoyo nginya tene na tene! Na nī nī ndī na cabi cia gīkuū na Kwa Ngoma.

¹⁹ “Nī ūndū ūcio, andīka maūdū marīa wona, marīa marī kuo rīu na marīa magooka thuutha-inī. ²⁰ Nayo hito ya njata icio mūgwanja wonire guoko-inī gwakwa kwa ūrīo, na ya mīti iyo mūgwanja ya thahabu ya kūigīrīra matawa nī īno: Njata icio mūgwanja nī araika a makanitha marīa mūgwanja, nayo mīti iyo mūgwanja ya kūigīrīra matawa nī makanitha macio mūgwanja.

2

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Efeso

¹ “Kūrī mūraika wa Kanitha wa Efeso, mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūnyitīte njata icio mūgwanja na guoko gwake kwa ūrīo, ūrīa ūthiagīra mītī-inī iyo mūgwanja ya thahabu ya kūigīrīra matawa. ² Nīnjūūī cīko ciaku, o na wīra waku mūrītū, o na ūkirīrīria waku. Nīnjūūī atī ndūngīkirīrīria andū arīa aaganu, na atī andū arīa moigaga nī atūmwo no ti atūmwo nīwamageririe, na ūkīmenya atī nī a maheeni. ³ Nīūkirīrīrie na ūkomīrīria mathīina nī ūndū wa rītwa rīakwa, na ndūrī wanoga.

⁴ No rīrī, ūndū ūrīa ngūgūcuukīra nī atīrī: Nīwatigire gūikara na wendani ūrīa warī naguo mbere. ⁵ Ririkana kūrīa uumīte ūkagūa! Wīrīre ūcooke wīke maūdū marīa wekaga mbere. Waga kwīrīra, nīngūūka kūrī we na njeherie mūtī waku wa kūigīrīra tawa kuuma handū haguo. ⁶ No rīrī, ūrī na ūndū ūmwe mwega: Wee nūthūire cīko cia andū arīa metagwo Anikolai,* iria o na nī thūire.

⁷ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa wa gūtoorania-rī, nīngamwītīkīria kūrīa maciaro ma mūtī wa muoyo, ūrīa ūrī mūgūnda-inī wa Ngai wa gīkeno.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Simurina

⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Simurina,† mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa wa Mbere na nowe wa Kūrīkīrīria, ūrīa wakuire na agīcooka akīrīūka. ⁹ Nīnjūūī mīnyamaro yaku na ūthīini waku, no ūrī gītonga! Nīnjūūī ūrīa ūrumagwo nī arīa moigaga atī nī Ayahudi no ti Ayahudi, no nī thunagogi ya Shaitani. ¹⁰ Ndūkae gwītīgīra maūdū marīa ūkīrīī gūthīinio namo. Ngūmwīra atīrī, mūcukani nīarīikia amwe anyu njeera nīguo amūgerie, na mūnyamario handū ha mīthenya ikūmi. Wee ikaraga ūrī mwīhokeku, o nginya gūkua, na nīngūkūhe thūmbī ya muoyo.

¹¹ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa wa gūtoorania-rī, ndakahutio o na hanini nī gīkuū kīria gīa keerī.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Perigamo

¹² “Kūrī mūraika wa kanitha wa Perigamo mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūrī na rūhiū rūūgī mīena yeerī. ¹³ Atīrīrī, nīnjūūī kūrīa ūtūūraga, o kūu Shaitani arī na gītī kīa ūnene. No ūtūūrīte ūrī o mwīhokeku harī nī. Wee ndūigana gūkaana wītīkio ūrīa warī naguo thīnī wakwa, o na matukū-inī ma Antipa, mūra wakwa mwīhokeku, ūrīa woragīrwo itūūra-inī rīanyu inene, o kūu Shaitani atūūraga.

¹⁴ No rīrī, ndī na maūdū matarī maingī ngūgūcuukīra: atīrī, ūrī na andū kūu marūmītīe ūrutani wa Balamu, ūrīa warutire Balaki kūheenereria andū a Isiraēli mehīe na ūndū wa kūrīa irio irutīrwo mīhianano, o na mahūūrage ūmaraya.‡ ¹⁵ O na nīngī no ūrī na andū amwe marūmītīe ūrutani wa andū arīa metagwo Anikolai. ¹⁶ Nī ūndū ūcio, kūrīre! Waga gwīka ūguo, nīngūūka kūrī we ica ikuhī, hūūrane nao na rūhiū rūrū rūrī kanua gakwa.

¹⁷ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamūhe mana mamwe marīa mahithe. O na nīngī nīngamūhe ihiga rīerū rīandīkītwo rītwa rīerū, na gūtārī ūngī ūrīū o tiga ūcio ūkaamūkīra ihiga rīu.

* **2:6** Anikolai maarī andū a kanitha, no nīmahoooyaga mīhianano na makahūūra ūmaraya. † **2:8** Simurina rīarī itūūra rīeigūte na ithaka mūno rīa Asia, na rīarī thīrītū na Roma. Rīarī na Ayahudi angī matendete Akristiano o na hanini. ‡ **2:14** Balamu nīwe wataarire andū-a-nja a Midiani makīhītithia andū a Isiraēli na ūmaraya na kūrīa irio irī thaahu.

Ndūmūrīri kūrī Kanitha wa Thuatira

18 “Kūrī mūraika wa kanitha wa Thuatira,[§] mwandikire atīrī:

Ici nicio ciugo cia Mūrū wa Ngai, ūrīa ūrī na maitho matarīi ta rūrīrīm̄bi rwa mwaki, na magūrū make matarīi ta gīcango kīrīa gikumuthe gīgathera. ¹⁹ Nīnjūūi ciiko ciaku, na ngamenya wendani waku, na wītīkio waku, na ūtungata waku, na ūkirīrīria waku, o na ngamenya atī ciiko ciaku cia kūrīgīrīria nīkīrīte iria cia mbere.

²⁰ No rīrī, ūndū ngūgūcuukīra no atīrī, atī nūkirīrīrie mūdū-wa-nja ūcio wītāgwa Jezebeli, ūcio wītūaga mūnabii.* Nī ūndū wa ūrutani wake, nīāhītithāgia ndungata ciakwa ihūūrage ūmaraya, na irīāge irio iria irutūrwo mīhianano. ²¹ Nīndīmūheete ihinda rīa kwīrīra ūmaraya ūcio wake, no nīaregete. ²² Nī ūndū ūcio ngūmūikia gītanda-inī kīa mīnyamaro, na ndūme arīa matharāgia nake manyamare mūno, tīga no meririre matīgane na mīthīire yake. ²³ Nīngoorāgia ciana ciake.† Namo makanitha mothe nīmakamenya atī nī nīi thuthuurāgia ngoro na meciiria, na nīngarīha o mūdū wanyu kūrīngana na ciiko ciake. ²⁴ Na rīu inyuī arīa mūrī kūu Thuatira, o inyuī mūtārūmītīe ūrutani wake, na mūtārī mwamenya maūdū marīa marikīru ma hītho cia Shaitani,‡ ta ūguo andū acio moigaga, inyuī ngūmwīra atīrī (no ndīrī na mūrīgo ūngī ngūmūgīrīra): ²⁵ Ikaragai mūrūmītīe O maūdū marīa mūrī namo o ngīnya rīrīa ngooka.

²⁶ Nake ūrīa ūgaatorania na ahingāgie wendi wakwa ngīnya mūthīa-rī, nīngamūhe wathani aathage ndūrīrī:

27 “Nake nīagaciathaga na rūthanju rwa kīgera;

agaacimemenda o ta ūrīa nyūngū ya rīumba īmemendagwo,’

o ta ūrīa nīi heetwo wathani uumīte kūrī Baba. ²⁸ Na nīngī nīngamūhe njata irīa ya rūciinī. ²⁹ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgīue ūrīa Roho areera makanitha.

3*Ndūmūrīri kūrī Kanitha wa Saride*

1 “Kūrī mūraika wa kanitha wa Saride,* mwandikire atīrī:

Ici nicio ciugo cia ūrīa ūrī na maroho mūgwanja ma Ngai, o na njata mūgwanja. Atīrīrī, nīnjūūi ciiko ciaku; nīmenyete atī nūrī ngumo ya gūkorwo ūrī muoyo, no ūrī mūkuū. ² Arāhūka! Īkīra hīnya maūdū marīa matīgaire na marena gūkua, nīgūkorwo ndionete ciiko ciaku irī ngīnyanīru maitho-inī ma Ngai wakwa. ³ Nī ūndū ūcio, rīrikana maūdū marīa wamūkīrīte na ūkamaigua; maathīkīre na wīrīre. No ūngīrega kwarahūka-rī, nīngooka ta mūici, na ndūkamenya ihinda rīrīa ngaagūkorerera.

⁴ No rīrī, nī ūrī andū matarī aingī kūu Saride arīa matekīrīte nguo ciao gīko. Nīmagatwaranaga na nīi mehumbīte nguo njerū, nīgūkorwo nīmagīrīire. ⁵ Mūdū ūrīa ūgaatorania-rī, nīakahumbwo nguo njerū tao. Ndirī hīndī ngaatharia rīitwa rīake kuuma ibuku-inī rīa muoyo, no nīngoimbūra rīitwa rīake mbere ya Baba, na arāika aake. ⁶ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgīue ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmūrīri kūrī Kanitha wa Filadelfia

7 “Kūrī mūraika wa kanitha wa Filadelfia,† mwandikire atīrī:

Ici nicio ciugo cia ūrīa mūtheru na wa ma, ūrīa ūnyīitīte cabi ya Daudī. Kūrīa ahingūra gūtīrī mūdū ūngīhīnga, na kūrīa ahīnga gūtīrī mūdū ūngīhīngūra. ⁸ Nīnjūūi ciiko ciaku. Atīrīrī, nīnjīkīrīte mūrango mūhīngūre mbere yaku, ūrīa ūtarī mūdū ūngīhota kūhīnga. Nīnjūūi atī hīnya ūrīa ūrī naguo nī mūnīni, no nūrūmītīe kīugo gīakwa, na ndūigana gūkaana rīitwa rīakwa. ⁹ Nīngatūma andū arīa a thunagogī ya Shaitani, arīa moigaga atī nī Ayahudī o na gūtūka tio, no nīkūheenania maheenāgia, ndūme moke mainamīrīre mbere ya magūrū maku, na moimbūre atī nīngwendete. ¹⁰ Na tondū nawe nūtūtūrīte ūrūmītīe rīathanī rīakwa

§ 2:18 Thuatira rīarī itūūra inene rīa kambī cia thīgari cia mbaara. * 2:20 Rīitwa “Jezebeli” haha rīhūthīrītwo kuonania ūhorō wa mūdū-wa-nja warī mwaganu mūno kanitha-inī ūcio. † 2:23 “Ciana ciake” nī andū arīa othe maarūmagūrīra morutani ma Jezebeli ma ūmaraya na kūrīa irio iria ciarutagīrwo mīhianano. ‡ 2:24 Morutani marīa mataarī ma ma moigaga atī nīguo mūdū ahote gūtōoria Shaitani no ngīnya ambe arīkīre biū maūdū-inī make. * 3:1 Saride rīarī itūūra inene rīa ūthamaki wa Lidia; rīarī ngumo nī ūndū wa ūtonga warīo. † 3:7 Rīitwa Filadelfia nī kuuga “Itūūra rīa Wendo.”

rīa gūikara ūmīrīrie-rī, o na niī nīngagūikaria ihinda rīa kūgerio rīrīa rīgooka mābūrūri mothe kūgeria arīa matūūrāga gūkū thī.

¹¹ Ngūūka o narua. Rūmia kīrīa ūrī nakīo, nīgeetha gūtikagīe mūdū ūkuoya thūmbī yaku. ¹² Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamūtua gītugī thīinī wa hekarū ya Ngai wakwa. Ndarī hīndī ingī agacooka kuuma kuo. Nīngamwandīka rītwa rīa Ngai wakwa o na rītwa rīa itūūra inene rīa Ngai wakwa, nīrīo Jerusalemu irīa njerū, rīrīa rīraikūrūka kuuma igūrū kūrī Ngai wakwa; o na nīngī ndīmwandīke rītwa rīakwa rīerū. ¹³ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgūe ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Laodikia

¹⁴ “Kūrī mūrāika wa kanitha wa Laodikia,[‡] mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūcio Amenī, mūrā ūrīa mwīhokeku na wa ma, o we mwathi wa ciūmbe cia Ngai. ¹⁵ Nīnjūūī cīko ciaku, ngamenya atī wee ndūrī mūhorō na ndūrī mūhiū. Kūngīrī wega korwo waheha kana ūhiūhe! ¹⁶ No tondū ūrī mūraru, ūkaaga kūhiūha na ūkaaga kūhora-rī, ngirie gūgūtua thī uume kanua gakwa. ¹⁷ Wee ugaga atīrī, ‘Nīi ndī gītonga, ngagīa na indo nyingī, na ndrī kīndū njagīte.’ No wee ndūūī atī ūrī mūnyamarīki, na ūrī wa kūguūrwo tha, na ūrī mūthīnī, na ūrī mūtumumu, o na ūrī njaga. ¹⁸ Ngūgūtaara atī ūgūre thahabu irīa therie na mwaki kuuma kūrī niī, nīgeetha ūtonge, na nīngī ūgūre nguo cia rangī mwerū cia kwīhumba, nīguo ūhumbīre thoni cia njaga yaku, na ūgūre ndawa wīhake maitho maku, nīguo ūhote kuona.

¹⁹ Arīa nyendetē nīndīmarūithagia na ngamaherithia. Nī ūndū ūcio gīa na kīyo, na wīrire. ²⁰ Atūrīrī, ndūgamīte mūrango-inī ngūringaringa. Mūdū o wothe angīgua mūgambo wakwa, na ahingūre mūrango, nīngūtoonya thīnī ndīanīre irio nake, nake arīanīre na niī.

²¹ Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamwītīkīria aikare hamwe na niī gītī-inī gīakwa kīa ūnene, o ta ūrīa niī ndatooranīrie na ngīkaranīra hamwe na Baba gītī-inī gīake kīa ūnene. ²² Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgūe ūrīa Roho areera makanitha.”

4

Gītī kīa Ūnene kūu Igūrū

¹ Thuutha wa maūdū macio ngīrora, na rīrī, hau mbere yakwa haarī na mūrango warī mūhingūre kūu igūrū. Naguo mūgambo ūrīa ndaiguīte mbere iyo ūkīnjarīria, ūrīa wagambaga ta coro, ūkiuga atīrī, “Ambata, ūūke haha, na nīngūkuonia maūdū marīa arī o ngīnya mageekīka thuutha wa maūdū maya.” ² O rīmwe ngīkorwo ndī thīnī wa Roho, na rīrī, hau mbere yakwa harī na gītī kīa ūnene kūu igūrū, na nī harī na mūdū wagīkarīre. ³ Nake ūcio wagīkarīre onekaga atarīi ta ihiga rīa mūthemba wa njathibi na wakiki. Naguo mūkūnga-mbura ūrīa wonekaga ūhaana ta kahiga karīa getagwo thumarati, nīguo warigīcīrie gītī kūu kīa ūnene. ⁴ Nakīo gītī kūu kīa ūnene nīkīarigīcīrīo nī itī ingī cia ūnene mīrongo īrī na inya, nacio ciaīkarīrwo nī athuuri mīrongo īrī na ana. Athuuri acio meehumbīte nguo njerū na magekīra thūmbī cia thahabu mītwe. ⁵ Hau gītī-inī kūu kīa ūnene nīhoimaga heni, na ngwa, na marurumī. Mbere ya gītī kūu kīa ūnene haarī matawa mūgwanja maakanaga. Matawa macio nīmo maroho marīa mūgwanja ma Ngai. ⁶ Nīngī hau mbere ya gītī kūu kīa ūnene nī haarī kīndū kīahaanaga ta iria rīa gīcio, narīo rīarī ikembu mūno, rīkahaana o ta gīcio.

Nīngī hau gatagatī, gūthiūrūrūkīria gītī kūu kīa ūnene, haarī na ciūmbe inya irī muoyo, nacio ciaiyūrītwo nī maitho mwena wa mbere, na wa na thuutha. ⁷ Nakīo kīūmbe kīa mbere kīahaanaga ta mūrūūthi, na gīa keerī kīahaanaga ta ndegwa, na gīa gatātū kīarī na ūthiū watarīi ta wa mūdū, nakīo gīa kana gīatarīi ta nderi ikīrera. ⁸ O kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe icio inya irī muoyo kīarī na mathagu matandatū, nakīo kīaiyūrītwo nī maitho mwīrī wothe o ngīnya rungu rwa mathagu ma kīo. Mūthenya na ūtukū itiatigīthagīria kuuga atīrī:

“Mwathani Ngai, Mwene-Hinya-Wothe nīwe mūtheru,
ī nīwe mūtheru, ti-itherū nīwe mūtheru,
o we ūrīa warī ho, na nowē ūrī ho, na nowē ūgooka.”

⁹ Rīrīa rīothe ciūmbe icio irī muoyo ikūgooca, na igekīrīra, na igacookeria ngaatho ūcio ūīkarīre gītī kīa ūnene, o ūcio ūtūūrāga tene na tene-rī, ¹⁰ nao athuuri acio mīrongo

[‡] 3:14 Laodikia nī itūūra rīokaine mūno nī ūndū wa ūhorō wa bengī, na thukuru cia gūthomera ūrigītani, na ūhorō wa gūtuma nguo. * 4:3 Tondū gūtīrī mūdū ūngīona Ngai nī ūndū wa ūtheri ūrīa ūmūrigīcīrie, akīragwo akengaga o ta tūhiga tūu twa goro.

īrī na ana megūithagia thī mbere ya ūcio ūikarīire gītī kīa ūnene, na makahooya ūcio ūtūraga muoyo tene na tene. Maigaga thūmbī ciao mbere ya gītī kīu kīa ūnene, makoiga atīrī:

¹¹ “Wee Mwathani na Ngai witū-rī, nīwagīrīire
kūgoocagwo, na gūtīio, na kūgīa na ūhoti,
nīgūkorwo nīwe wombire indo ciothe,
nacio ciombirwo na ūndū wa kwenda gwaku,
na ikīgīa na muoyo.”

5

Ibuku rīa Gīkūnjo, na Gatūrūme

¹ Ningī ngīona ibuku rīa gīkūnjo rīrī guoko-inī kwa ūrīo kwa ūrīa waikarīire gītī kīa ūnene rīandīkītwo mīena yeerī, na rīahingītwo na gūcinīrīrwo na tūtembe mūgwanja twa mūhūra. ² Ngīcooka ngīona mūraika warī na hinya mūno akianīrīra na mūgambo mūnene akooria atīrī, “Nūū mwaigīrīru kūmethūra tūtembe tūtū twa mūhūra, na ahingūre ibuku rīrī rīa gīkūnjo?” ³ No gūtīarī mūndū o na ūmwe kūu igūrū, kana gūkū thī, o na kana rungu rwa thī ūngīahotire kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo o na kana arīrore thīnī. ⁴ Na nī ngīrīra mūno tondū gūtioneekire mūndū o na ūmwe mwaigīrīru wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo kana arīrore thīnī. ⁵ Hīndī iyo ūmwe wa athuuri acio akīnjūrā atīrī, “Tiga kūrīra! Atīrīrī, Mūrūūthi ūrīa wa mūhūrīga wa Juda, Thuuna rīra ya Daudi-rī, nīatooranītie. We arī na ūhoti wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo, na amethūre tūtembe tūu mūgwanja twarīo.”

⁶ Ningī ngīona Gatūrūme arūgamīte gatagatī ga gītī kīa ūnene, nako kahaanaga ta gathīnjītwo, gathīūrūrūkīrīo nī ciūmbe irīa inya irī muoyo, na athuuri acio. Kaarī na hīa mūgwanja na maitho mūgwanja, na nīmo maroho mūgwanja ma Ngai marīa matūmītwo mathīage thī yothe. ⁷ Nake ūcio Gatūrūme agīthīi akīoya ibuku rīu rīa gīkūnjo kuuma guoko-inī kwa ūrīo kwa ūcio waikarīire gītī kīa ūnene. ⁸ Na aarīkia kūrīoya-rī, ciūmbe irīa inya irī muoyo, na athuuri arīa mīrongo rīrī na ana makīgūithia thī mbere ya Gatūrūme. O ūmwe aarī na kīnanda kīa mūgeeto na maanyīiūte mbakūrī cia thahabu ciyūrīte ūbumba, na nīguo mahooya ma andū arīa aamūre. ⁹ Nao nīmainire rwīmbo rwerū, makiuga atīrī:

“Wee nīwe mwaigīrīru wa kuoya ibuku rīu rīa gīkūnjo,
na kūmethūra tūtembe tūu twarīo,

tondū wee nīworagīrwo,
ūkīgūrīra Ngai andū na thakame yaku kuuma mīhūrīga yothe,
na thīomi ciothe, na andū othe, o na ndūrīrī ciothe.

¹⁰ Wee nūmatūite andū a ūthamaki na athīnjīri-Ngai a gūtungatagīra Ngai witū,
nao magaathamaka gūkū thī.”

¹¹ Ningī ngīrora, na nī ngīgīua mūgambo wa arāika aingī, mūigana wao warī ngiri na ngiri, na ngiri ikūmi maita ngiri ikūmi. Nao maathīūrūrūkīrīe gītī kīa ūnene, na ciūmbe irīa irī muoyo, na athuuri acio. ¹² Nao mainaga na mūgambo mūnene, makoiga atīrī:

“Kwagīrīra nī Gatūrūme, karīa kooragīrwo,
nīguo kagīe na ūhoti, na ūtonga, na ūūgī,
na hinya, na gītīio, na rīrī, o na ūgooci!”

¹³ Ngīcooka ngīgīua ciūmbe ciothe irī kūu igūrū, na irīa irī thī, na irīa irī rungu rwa thī, na irīa irī irīa-inī, o na indo ciothe irīa irī thīnī wacio, ikīina atīrī:

“Ūgooci, na gītīio, na rīrī, na ūhoti,
irogīa kūrī ūrīa ūikarīire gītī kīa ūnene, na kūrī Gatūrūme, nginya tene na tene!”

¹⁴ Nacio ciūmbe irīa inya irī muoyo ikiuga atīrī, “Ameni”, nao athuuri acio makīgūithia thī, makīhooya.

6

Tūtembe twa Mūhūra

¹ Ningī nīndonire ūcio Gatūrūme akīmethūra gatembe ka mbere ga tūtembe tūrīa mūgwanja twa mūhūra. Ngīcooka ngīgīua kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe irīa inya irī muoyo gīkiuga na mūgambo wagambaga ta marurumī atīrī, “Ūka!” ² Na nī ngīrora,

ng̃iona mbarathi njerũ* hau mbere yakwa! Ūrĩa wamĩhaicĩte aanyiĩtĩte ūta, nake akĩheo thũmbĩ, akiumĩra atarĩĩ ta mũtoorania werekeire o gũtoorania.

³ Rĩrĩa Gatũrũme aamethũrire gatembe ga keerĩ, ng̃iigua kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa keerĩ k̃ioiga atĩrĩ, “Ūka!” ⁴ Ningĩ gũkiumĩra mbarathi ĩngĩ, nayo yarĩ ndune mũno.† Ūrĩa wamĩhaicĩte ñaheetwo ūhoti wa kũniina thayũ kuuma thĩ, na atũme andũ mooragane. Nake akĩheo rũhiũ rwa njora rũnene.

⁵ Ningĩ rĩrĩa Gatũrũme aamethũrire gatembe ga gatatu, ng̃iigua kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa gatatu k̃ioiga atĩrĩ, “Ūka!” Na nĩ ng̃irora, ng̃iona mbarathi njirũ‡ hau mbere yakwa! Ūrĩa wamĩhaicĩte aanyiĩtĩte ratiri na guoko gwake. ⁶ Ningĩ ng̃iigua k̃indũ k̃iarurumire ta mũgambo ūkuuma gatagatĩ-inĩ ga ciũmbe icio inya irĩ muoyo, ūkiuga atĩrĩ, “Kibaba kĩa ngano kiumage mũcaara wa mũthenya ūmwe, na ibaba ithatũ cia ngano ya cairi ciuage mũcara wa mũthenya ūmwe, no ndũgathũkie maguta kana ūthũkie ndibei!”

⁷ Ningĩ rĩrĩa Gatũrũme aamethũrire gatembe ga kana-rĩ, ng̃iigua mũgambo wa kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa kana woiga atĩrĩ, “Ūka!” ⁸ Na nĩ ng̃irora, ng̃iona mbarathi theũku§ hau mbere yakwa! Ūrĩa wamĩhaicĩte-rĩ, eetagwo Gĩkuũ, nake Jehanamu aamumĩte thuutha, amũkuhĩrĩrie. Nao makĩheo ūhoti wa gwatha g̃icunji kĩa inya gĩa thĩ, nĩguo mooragane na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, o na ningĩ nyamũ iria ndĩani cia g̃ithaka.

⁹ Ningĩ aamethũra gatembe ga gatano-rĩ, ng̃iona hau rangu rwa k̃igongona maroho ma andũ arĩa mooragitwo nĩ ūndũ wa kiugo kĩa Ngai, na nĩ ūndũ wa ūira ūrĩa maagwafĩrie. ¹⁰ Nao magikaya na mũgambo mũnene, makĩũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, Wee mũtheru na wa ma, ūgũikara nginya rĩ ūtatũrĩrie atũrĩ a thĩ ciira nĩguo ūrĩhirie thakame iitũ?” ¹¹ Nao makĩheo o mũndũ nguo ndaaya ya rangi mwerũ, na makĩrwo meterere hanini, nginya mũigana wa ndungata iria maarutithanagia wĩra nacio ūhinge, na nĩo ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ mooragwo o ta ūrĩa o mooragirwo.

¹² Ningĩ ng̃irora na ng̃iona aamethũra gatembe ga gatandatũ. Nakuo gũkĩgĩa na g̃ithingithia k̃inene. Narĩo riũa rikĩgarũrũka, rikĩira ta nguo ya ikũnia ĩtumĩtwo na guoya wa mbũri, nago mweri wothe ūkĩgarũrũka, ūg̃itunĩha ta thakame, ¹³ nacio njata cia igũrũ ikĩgũa thĩ, o ta ūrĩa ng̃yũ iria thaatu ciitũkaga kuuma mũkũyũ-inĩ rĩrĩa wainainio nĩ rũhuho rũnene.* ¹⁴ Narĩo igũrũ rikĩeherio o ta ūrĩa ibuku rĩa g̃ikũngo rikũnjagwo, nacio irĩma ciothe na icigĩrĩa ikĩeherio ikiuma k̃indũ gwacio.

¹⁵ Nao athamaki a thĩ, na anene, na anene a thigari, na itonga, na andũ arĩa marĩ hinya, na ngombo ciothe, na andũ arĩa othe eyathi, makĩhitha ngurunga-inĩ, na gatagatĩ ka ndwaro cia mahiga ma irĩma. ¹⁶ Nao nĩmeeraga irĩma na ndwaro cia mahiga atĩrĩ, “Tũgwirei, mũtũhitha twehere ūthiũ-inĩ wa ūcio ūrĩa ūkarĩire g̃itĩ kĩa ūnene, na kuuma kũrĩ mang’urĩ ma Gatũrũme! ¹⁷ Nĩgũkorwo mũthenya ūrĩa mũnene wa mang’urĩ mao nĩmũkinyu, nake nũũ ūng̃ihota kũwitiiria?”

7

Andũ Ngiri Igana rĩa Mĩrongo ĩna na Inya a Isiraeli

¹ Thuutha wa ūguo ng̃iona arĩa ana marũgamĩte ituri-inĩ iria inya cia thĩ, marigĩrĩrie huho iria inya cia thĩ nĩgeetha rũhuho o ruothe rũtikahurutane gũkũ thĩ, kana iria-inĩ rĩrĩa inene, o na kana mũtĩ-inĩ o wothe. ² Ng̃icooka ng̃iona mũraika ūngĩ akĩambata omĩte mwena wa irathĩro, arĩ na mũhũro wa Ngai* ūrĩa ūrĩ muoyo. Nake agĩta arĩa acio ana na mũgambo mũnene, acio maaheetwo ūhoti mathũkie thĩ na iria rĩrĩa inene, akĩmeera atĩrĩ: ³ “Mũtigathũkie thĩ, kana iria, o na kana mũtĩ, nginya tũkorwo tũrikĩtie gwĩkĩra ndungata cia Ngai witũ rũrĩ ithiithi-inĩ ciao.” ⁴ Ningĩ ng̃iigua mũigana wa arĩa meekĩrwo rũrĩ, nao maarĩ: 144,000 kuuma mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli.

⁵ A mũhĩrĩga wa Juda arĩa meekĩrwo rũrĩ maarĩ 12,000,

* **6:2** Ūhoro wa mbarathi ici cia ihinda rĩa mũthia nĩwarĩtio ibuku-inĩ rĩa Zekaria 1:8-17, namo marangi macio maaragia ūhoro wa mũmĩtwari. Rangi mwerũ wonanagia ūhootani. † **6:4** Mbarathi ĩno ndune yaragia ūhoro wa ūiti wa thakame na ūndũ wa kũuragana na mbaara. ‡ **6:5** Mbarathi ĩno njirũ nĩ ya kuonania ng’aragu. Nĩ ūndũ ūcio gũtoorio, na ūiti wa thakame, o na ng’aragu igooka irũmanĩrĩrie. § **6:8** Mũndũ mũkuũ onekaga arĩ mũtheũku; mbarathi ĩno yonanagia gĩkuũ. * **6:13** Kũgũa kwa njata gũgaakorwo kũrĩ kĩmenyithia kĩmwe atĩ Mũrũ na Mũndũ akirĩ gũcoka. * **7:2** Mũhũri ūcio wa Ngai warĩ wa gwĩkĩra andũ ake rũrĩ nĩgeetha matikananiinanĩrio na thĩ.

na a mūhīrīga wa Rubeni maarī 12,000,
 na a mūhīrīga wa Gadi maarī 12,000,
⁶ na a mūhīrīga wa Asheri maarī 12,000,
 na a mūhīrīga wa Nafitali maarī 12,000,
 na a mūhīrīga wa Manase† maarī 12,000,
⁷ na a mūhīrīga wa Simeoni maarī 12,000,
 na a mūhīrīga wa Lawi maarī 12,000,
 na a mūhīrīga wa Isakaru maarī 12,000,
⁸ na a mūhīrīga wa Zebuluni maarī 12,000,
 na a mūhīrīga wa Jusufu maarī 12,000,
 na a mūhīrīga wa Benjamini maarī 12,000.

Andū Gikundi Kīnene Mehumbīte Nguo Ndaaya cia Rangi Mwerū

⁹ Thuutha wa maūdū macio ngīcooka ngīrora, na hau mbere yakwa-rī, ngīona kīrīndī kīnene gītangitarīka nī mūdū, kīa andū moimīte ndūrīrī-inī ciothe, na maarī a mīhīrīga yothe, na iruka ciothe, na thiomī ciothe, marūgamīte mbere ya gītī kīa ūnene, na mbere ya Gatūrūme. Nao meehumbīte nguo ndaaya cia rangi mwerū, na makanyiita makīndū na moko. ¹⁰ Nao maanagīrīra na mūgambo mūnene makoiga atīrī:

“Kūhonokania nī kwa Ngai witū,
 ūrīa ūikarīre gītī kīa ūnene,
 na gwa Gatūrūme.”

¹¹ Nao arāka acio othe maarūgamīte mathiūrūrūkīrie gītī kīu kīa ūnene, na magathiūrūrūkīria athuuri acio na ciūmbe icio inya irī muoyo. Nao magīturumithia mothiū mao thī hau mbere ya gītī kīa ūnene, makīhooya Ngai, ¹² Makiugaga atīrī:

“Ameni!
 Ūgooci, na riiri,
 na ūūgī, na ngaatho, na gītīo
 na ūhoti, na hinya,
 irotūūra na Ngai witū tene na tene.
 Amenī!”

¹³ Na rīrī, ūmwe wa athuuri acio akīnjūūria atīrī, “Andū aya mehumbīte nguo ndaaya cia rangi mwerū nī a, na moimīte kū?”

¹⁴ Na nī ngīmūcookeria atīrī, “Mūthuuri ūyū, nīwe ūūī.”

Nake akīnjūūria atīrī, “Aya nī arīa moimīte mīnyamaro-inī rīra mīnene; nao nīmāthambītīe nguo ciao na magacierūhia na thakame ya Gatūrūme. ¹⁵ Nī ūndū ūcio, “rīu maikaraga mbere ya gītī kīa ūnene kīa Ngai,

na mamūtungatagīra mūthenya na ūtukū thīnī wa hekarū yake;
 nake ūrīa ūikaragīra gītī kīa ūnene egūtūūra atambūrūkītīe hema yake igūrū rīao.

¹⁶ Gūtīrī hīndī magaacooka kūhūūta;
 na matigacooka kūnyoota.

Matigacinwo rīngī nī rīūa,
 o na kana nī ūrugarī mūhiū o na ūrīkū.

¹⁷ Nīgūkorwo Gatūrūme ūrīa ūrī gatagatī ga gītī kīa ūnene nīwe ūgaatuīka mūrīithi wao;

nīakamatongoria, amakinyie ithima-inī cia maaī ma muoyo.
 Nake Ngai nīakamagīria maithori mothe mathire maitho-inī mao.”

8

Gatembe ka Mūgwanja na Rūgīo rwa Thahabu

¹ Nīngī rīrīa Gatūrūme aamethūrīre gatembe ka mūgwanja-rī, kūu igūrū gūgīkirwo kī ihīnda ta rīa nuthu ithaa.

² Na nī ngīona arāka mūgwanja arīa marūgamaga mbere ya Ngai, nao makīheo tūrumbeta mūgwanja.*

³ Nake mūraika ūngī, ūrīa warī na rūgīo rwa thahabu, agīūka akīrūgama kīgongona-inī. Nake akīheo ūbumba mūngī nīgeetha aūrute igongona hamwe na mahooya ma arīa othe aamūre hau igūrū rīa kīgongona gīa thahabu kīria kīrī mbere ya gītī kīa ūnene. ⁴ Nayo ndogo ya ūbumba ūcio, hamwe na mahooya ma andū arīa aamūre, ikīambata mbere ya Ngai yumīte guoko-inī kwa mūraika ūcio. ⁵ Nake mūraika ūcio

† 7:6 Manase aarī ūmwe wa arīū a Jusufu. Haha mūhīrīga wa Dani ti mūgwete, nao Manase na Jusufu makagwetwo mwanya mwanya. * 8:2 Matukū ma tene karumbeta kaahuhagwo ga kwanīrīra maūdū ma bata na kwīra andū mehūūge nī ūndū wa mbaara.

akīoya rūgīo rūu rwa thahabu, akīrūiyūria mwaki kuuma kīgongona-inī, akīūikia thī; nakuo gūkīgīa ngwa, na marurumī, na heni, na gīthingithia.

Tūrumbeta

⁶ Hīndī iyo araika arīa mūgwanja maarī na tūrumbeta mūgwanja makūhaarīria gūtūhuha.

⁷ Mūraika wa mbere akīhuha karumbeta gake, nakuo gūkīgīa mbura ya mbembe na mwaki itukanīte na thakame, nacio igīikio thī. Nakīo gīcunjī gīa ithatū gīa thī gīkīhīa, na gīcunjī gīa ithatū kīa mītī ikīhīa, o na nyeki yothe nduru ikīhīa.

⁸ Mūraika wa keerī nake akīhuha karumbeta gake, nakīo kīndū kīahaanaga ta kīrīma kīnene gīakanaga mwaki-rī, gīgīikio thīnī wa iria rīrīa inene. Nakīo gīcunjī gīa ithatū kīa iria rīu gīgītūka thakame,[†] ⁹ na gīcunjī gīa ithatū gīa ciumbe iria irī muoyo thīnī wa iria rīu igīkua, na gīcunjī gīa ithatū kīa marikabu ikīanangwo.

¹⁰ Nake mūraika wa gatatū akīhuha karumbeta gake, nayo njata nene mūno ikīuma igūrū yakanīte ta gīcinga, ikīgīwīra gīcunjī gīa ithatū kīa njūū na ithima cia maaī, ¹¹ nario rūtwa rīa njata iyo nī Kūrūra.[‡] Gīcunjī gīa ithatū kīa maaī macio gīkīrūra, na andū aingī magīkua nī kūnyua maaī macio marūrū.

¹² Nake mūraika wa kana akīhuha karumbeta gake, nario rīua rīkīringwo gīcunjī gīa ithatū, o nago mweri gīcunjī gīa ithatū, o na njata nacio gīcunjī gīa ithatū, tondū ūcio gīcunjī gīa ithatū gīacio gīgītūka nduma.[§] Nakīo gīcunjī gīa ithatū kīa mūthenya gīkīaga ūtheri, o na gīcunjī gīa ithatū kīa ūtukū o taguo.

¹³ O ndorete-rī, ngūigua nderi yombūkaga rīera-inī ikīanīrīra na mūgambo mūnene, īkoiga atīrī: “Kaī kūrī na haaro-ī! Kaī kūrī na haaro-ī! Kaī inyū arīa mūtūuraga thī mūrī na haaro-ī, tondū wa tūrumbeta tūrīa tūkirie kūhuhwo nī araika acio angī atatū-ī!”

9

¹ Nake mūraika wa gatano akīhuha karumbeta gake, na nī ngīona njata yumīte igūrū ikagūa thī. Nayo njata iyo ikīnengerwo cabi ya Irima-rītarī-Gīturi. ² Hīndī irīa aahingūrīe Irima-rītarī-Gīturi-rī, rīkiuma ndogo yahaanaga ta ndogo ya icua inene. Nario rīua na matu igīkīrwo nduma nī ndogo iyo yoimaga Irima-rīu-rītarī-Gīturi. ³ Na thīnī wa ndogo iyo gūkiama ngigī, igīūka thī, nacio ikīheo ūhoti ūtarīi ta wa tūng’aurū twa thī. ⁴ Nacio ikīrwo itikeehie nyeki ya thī, kana mūmera o wothe o na kana mūtī, o tiga andū arīa matarī na rūrī rwa Ngai ithiithi ciao. ⁵ Nacio ikīaga kūheo ūhoti wa kūmooraga, o tiga wa kūmaherithia mīeri itano. Naruo ruo rūrīa maiguire rwarī o ta ruo rwa kang’aurū karathīte mūdū. ⁶ Matukū-inī macio andū nīmagacaragia gīkuū, no matigakīona; nīmakeriragīria gūkua, nakīo gīkuū gīkamoorīra.

⁷ Ngigī icio cīahaanaga ta mbarathi ihaarīrio nī ūndū wa mbaara. Mītwe-inī yacio ciarī na kīndū kīahaanaga ta thūmbī cia thahabu, namo mothiū maacio maahaanaga ta mothiū ma andū. ⁸ Njuūrī yacio yahaanaga ta njuūrī cia andū-a-nja, namo magego maacio maatarīi ta magego ma mūrūūthi. ⁹ Nacio ciarī na ngo cia kūgītīra gīthūri cīahaanaga ta ngo cia kīgera, nago mūgambo wa mathaga maacio warī ta mūrurumo wa mbarathi nyingī na ngaari cia ita iteng’erete irorete mbaara-inī ¹⁰ Ciarī na mīting’oe, o na mboora ta cia tūng’aurū, na mīting’oe-inī yacio ciarī na ūhoti wa kūnyariira andū ihinda rīa mīeri itano. ¹¹ Na nī ciarī na mūthamaki waciathaga, na nīwe mūraika wa Irima-rītarī-Gīturi, nario rūtwa rīake na rūthiomi rwa Kīhibirania nī Abadonī, ningī na Kīyanani agetwo Apolionī.*

¹² Haaro ya mbere nīyathira; haatigara ingī igīrī iria igīūka thuutha.

¹³ Mūraika wa gatandatū nake akīhuha karumbeta gake, na nī ngūigua mūgambo ūkiuma hīa-inī cia kīgongona gīa thahabu kīrīa kīrī mbere ya Ngai.[†] ¹⁴ Ūkīra mūraika ūcio wa gatandatū warī na karumbeta atīrī, “Ohora araika arīa ana arīa moheirwo rūū-inī rūrīa rūnene rwa Farati.” ¹⁵ Nao araika acio ana, arīa maathagathagītwo nī ūndū wa ihinda rīu, na nī ūndū wa mūthenya ūcio o na nī ūndū wa mweri ūcio, o na mwaka ūcio makīohorwo nīguo moorage andū gīcunjī gīa ithatū kīa andū gūkū thī. ¹⁶ Nacio

[†] **8:8** Maaī gītūka thakame nīguo warī mūthiro wa mbere kūu būrūri wa Misiri. [‡] **8:11** Nī kūrī mūmera wītagwo Kūrūra; ūtūmīrītwo haha kuonania mūtino na kīeha. [§] **8:12** Mūthiro wa kenda wa būrūri wa Misiri warī wa nduma nene mīthenya itatū; mūthiro īno gūcookerwo ibuku-inī rīrī nīkuonania atī Ngai arī hakuhī gūkūūra andū aake. * **9:11** “Abadonī” nī rūtwa rīa Kīhibirania na rīgītaūrwo nī kuuga “Mūniinani.” [†] **9:13** Kīgongona gīakoragwo na mītheece ina yatarīi ta hīa, o rūmwe koine-inī; mūdū akūrīra kūuragwo nīathiaga akanyīita mūtheece (rūhīa) ūmwe.

mbūtū cia mbaara iria ciahaiçite mbarathi mūigana wacio warī milioni magana meerī. Nindaiguire mūigana wacio.

¹⁷ Mbarathi icio ndonire na kīoneki hamwe na arīa macihaicite-rī, ciahanaanaga atīrī: Ngo ciacio cia kūgītira gīthūri ciarī cia rangi mūtune ta mwaki, na rangi wa bururu, na rangi wa ngoikoni ūhaana ta ūbiriti. Ciongo cia mbarathi icio ciahanaanaga ta ciongo cia mūrūthi, natuo tūnua twacio twoimaga mwaki, na ndogo, o na ūbiriti. ¹⁸ Gicunjī gīa ithatū kīa andū a gūkū thī nīkīoragirwo nī mīthiro īyo itatū ya mwaki, na ndogo, na ūbiriti iria cioimaga tūnua-inī twacio. ¹⁹ Hinya wa mbarathi icio warī tūnua-inī twacio na mīting'oe-inī yacio, nīgūkorwo mīting'oe yacio yahaanaga ta nyoka īrī na ciongo iria itihagia andū nacio.

²⁰ Andū a thī acio angī, arīa matooragirwo nī mīthiro īyo, matiigana kwīrira mehia ma wīra wa moko mao; matiigana gūtiga kūhooya ndaimono, na mīhianano ya thahabu, na ya betha, na ya gīcango, na ya mahiga, na ya mītī, o mīhianano īrīa itangīhota kuona, kana īgwe, kana ītware. ²¹ O na ningī matiigana kwīrira nī ūndū wa mehia ma ūragani wao, kana ūrogi wao, kana ūmaraya wao, o na kana ūici wao.

10

Mūraika na Kabuku ga Gīkūnjo

¹ Ningī ngīcooka ngīona mūraika ūngī warī na hinya mūno agūkūrūka oimīte igūrū. Nake ehumbīte itu ta nguo, na igūrū rīa mūtwe wake haarī na mūkūnga-mbura; naguo ūthiū wake wahaanaga ta rīua, namo magūrū make maahaanaga ta itugī cia mwaki. ² Nake aanyiitēte na guoko gwake kabuku kanini ga gīkūnjo karī kahingūre. Aakinyithīte kūgūrū gwake kwa ūrīo iria-inī, nakuo kwa ūmotho agagūkinyithia thī nyūmū, ³ akīgūthūka na mūgambo mūnene ta wa mūrūthi ūkīrarama. Hīndī īrīa aagūthūkire-rī, mīgambo ya ngwa iria mūgwanja īkīgamba. ⁴ Na rīrīa ngwa icio mūgwanja ciagamūre, ndaarī hakuhī kwandīka; no ngūigua mūgambo kuuma igūrū ūkiuga atīrī, "Mohoro macio maarīo nī ngwa icio mūgwanja-rī, maige marī hito, ndūkamaandīke."

⁵ Nake mūraika ūcio ndonete arūgamīte iria-inī na akarūgama thī nyūmū agītambūrūkia guoko gwake kwa ūrīo na igūrū. ⁶ Nake akīhīta na ūrīa ūtūūraga muoyo nginya tene na tene, o we ūrīa wombire igūrū na indo ciothe iria irī kuo, na akīūmba thī na indo ciothe iria irī kuo, o na akīūmba iria na indo ciothe iria irī thīnī warīo, akiuga atīrī, "Hatīrī na ihinda rīngī rīa gweterera!" ⁷ No matukū-inī marīa mūraika wa mūgwanja agaakorwo akirīī kūhuha karumbeta gake-rī, hito ya Ngai nīkahiingio, o ta ūrīa eerie anabīī arīa ndungata ciake.

⁸ Ningī mūgambo ūrīa ndaiguīte uumīte igūrū ūkīnjarīria rīngī, ūkīnjīra atīrī: "Thī, woe kabuku kau ga gīkūnjo karīa kahingūre kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio ūrūgamīte akinyīte iria, na agakinya thī nyūmū."

⁹ Nī ūndū ūcio, ngīthī kūrī mūraika, na ngīmūūria aahe kabuku kau ga gīkūnjo. Nake akīnjīra atīrī, "Koe, ūkarīe. Gaakinya nda nīgegūkūrūrīra, no karī kanua gegūkorwo karī na mūrīo ta ūūkī!" ¹⁰ Ngīkīoya kabuku kau ga gīkūnjo kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio, na nī ngīkarīa. Karī kanua kaarī na mūrīo ta ūūkī, no ndarīkia gūkarīa, gakīndūrīra. ¹¹ Ngīcooka ngūrwo atīrī, "No nginya ūrathe ūhoro rīngī ūkonī andū aingī, na ndūrīrī nyingī, na thīomi nyingī, o na athamaki aingī."

11

Aira arīa Eerī

¹ Ningī ngīnengerwo mūrangi wa gūthima wahaanaga ta rūthanju, ngūrwo atīrī, "Thī ūthime hekarū ya Ngai na kīgongona, na ūtare andū arīa marahooya Ngai kuo.

² No nja ya hekarū ūtigane nayo, ndūkamīthime tondū nūhetwo andū-a-Ndūrīrī.* Nao nīmakarangūrīria itūūra rīu itheru ihinda rīa mīeri mīrongo ina na īrī. ³ Na nī nīngaaha aira akwa eerī hinya, nao nīmakaratha ūhoro handū ha matukū 1,260 mehumbite nguo cia makūnia." ⁴ Acio nīo mītamaiyū īrīa īrī, na nīo mītī īrīa īrī ya kūgīrīrwo matawa īrīa īrūgamīte mbere ya Mwathani wa thī. ⁵ Mūdū o wothe angīkaageria kūmeka ūuru, mwaki ūkoimaga tūnua twao ūkaniina thū icio ciao. Na mūdū o wothe ūngīkenda kūmeka ūuru no nginya akue o ūguo. ⁶ Andū aya marī na hinya wa kūhinga igūrū nīgeetha gūtīkae kuura mbura ihinda rīria makaaratha ūhoro; ningī marī na hinya wa kūgarūra maaī matuīke thakame. O na ningī marī na hinya wa kūhūra thī na mīthemba yothe ya mīthiro maita maingī o ta ūrīa mangīenda.

* 11:2 Nja ya hekarū nīkuo andū-a-Ndūrīrī maahooyagira.

⁷ Rīrīa makaarīkia kūheana ūira wao-rī, nyamū īrīa yambataga yumīte Irima-rīrīa-Rītārī-Gīturi nīkamatharīkīra ĩmatoorie, na ĩmoorage. ⁸ Nacio ciimba ciao ĩgaatigwo ciaraganīte nījira-inī cia itūūra rīrīa inene, rīrīa rīgerekanagio rīgetwo Sodomu kana Misiri, na nīkuo Mwathani wao aambīrwo mūtī ĩgūrū. ⁹ Na ihinda rīa mīthenya ĩtatū na nuthu, andū a kuuma iruka ciothe, na mīhīrīga yothe, na thiomī ciothe na ndūrīrī ciothe, nīmakerorera ciimba ciao, na magirie ithikwo. ¹⁰ Nao andū arīa matūūruga thī nīmagakenerera aira acio, na makūngūire magītūmanagīra iheo, tondū anabii acio eerī nīmanyarīiraga andū a gūkū thī. ¹¹ No thuutha wa mīthenya ĩtatū na nuthu, mīhūmū ya muoyo ĩkīmatoonya yumīte kūrī Ngai, nao makīrūgama na magūrū mao, na arīa maamonire makīnyitwo nī kīmako kīnene mūno. ¹² Ningī makīgua mūgambo mūnene uumīte ĩgūrū ūkīmeera atīrī, “Ambatai na gūkū.” Nao makīambata ĩgūrū marī itu-inī, thū ciao imeroreire.

¹³ Ithaa o rīu-rī, gūkīgīa na gīthingithia kīnene, nakō gīcunjī gīa ikūmi gīa itūūra rīu gūkīmomoka. Andū ngiri mūgwanja makīūruga nī gīthingithia kīu, nao arīa maatigarire makīmaka na makīgooca Ngai wa ĩgūrū.

¹⁴ Haaro ya keerī nīyathira, haaro ya gatātū-rī, ĩgūūka o narua.

Karumbeta ka Mūgwanja

¹⁵ Nake mūraika wa mūgwanja akīhuha karumbeta gake, nakuo gūkīgīa na mūgambo mīnene kūu ĩgūrū, nayo ĩkiuga atīrī:

“Ūthamaki wa thī nītuūkīte ūthamaki wa Mwathani witū, o na Kristū wake, nake egūtūūra athamakaga nginya tene na tene.”

¹⁶ Nao athuuri arīa mīrongo ĩrī na ana, arīa maaikarīire itī ciao cia ūnene mbere ya Ngai, magīturumithia mothū mao thī makīhooya Ngai, ¹⁷ makiuga atīrī:

“Nītwagūcookeria ngaatho, Mwathani Ngai, Wee Mwene-Hinya-Wothe,

o Wee ūrī ho, na nowe warī ho,

tondū nīwoete hinya waku mūnene,

ūkambīrīria gūthamaka.

¹⁸ Ndūrīrī nacio nīciarakarire;

namo mang’ūrī maku nīmakinyīte.

Hīndī nīnginyu ya andū arīa akuū gūtūūrwo ciira,

o na ya kūhe anabii, ndungata ciaku, iheo,

hamwe na arīa aamūre, na arīa metīgīrīte rūtwa rīaku,

arīa anīni na anene,

o na ya kwananga arīa manangaga thī.”

¹⁹ Ningī hekarū ya Ngai kūu ĩgūrū ĩkīhingūrwo, na thīnī wa hekarū yake gūkīoneka ithandūkū rīrīa rīa kīrīkanīro gīake.† Nakuo gūkīgīa na heni, na marurumī, na ngwa, na gīthingithia, na mbura nene ya mbembe.

12

Mūndū-wa-Nja na Ndamathia

¹ Ningī kūu ĩgūrū gūkīoneka ūrīrū mūnene wa kūgegania: gūkīoneka mūndū-wa-nja wehumbīte rīūa, agacooka agakinya mweri na magūrū, na agekīra thūmbī ya njata ikūmi na ĩgīrī mūtwe. ² Aarī na nda, na nīakayaga nī ruo tondū aarī hakuhī kūheo mwana. ³ Ningī gūkīoneka ūrīrū ūngī kūu ĩgūrū na atīrī: nī ndamathia nene* yarī ndune, na yarī na ciongo mūgwanja, na hīa ikūmi, na thūmbī mūgwanja ciongo-inī ciayo. ⁴ Naguo mūtīng’oe wayo ūkīhaata gīcunjī gīa ithatū kīa njata cia ĩgūrū na ĩgīcīrekania thī. Ndamathia ĩyo ĩkīrūgama mbere ya mūndū-wa-nja ūcio warī hakuhī kūheo mwana, nīguo ĩtambuure mwana ūcio aacıarwo o ūguo. ⁵ Nake mūndū-wa-nja ūcio akīgīa mwana wa kahī, ūrīa ūgaathaga ndūrīrī ciothe na rūthanju rwa kīgera. Nake mwana ūcio akīhurio, agītwarwo ĩgūrū gītī-inī kīa ūnene kīa Ngai. ⁶ Mūndū-wa-nja ūcio akīūrīra werū-inī, handū harīa aathondekeirwo nī Ngai, harīa aarī amenyererwo handū ha ihinda rīa matukū 1,260.

⁷ Na rīrī, kūu ĩgūrū gūkīgīa mbaara. Mikaelī† na arāika ake makīrūa na ndamathia ĩyo, nayo ndamathia na arāika ayo makīrūa nao. ⁸ No ndamathia ndīarī na hinya wa kūigana, nayo hamwe na arāika ayo makīaga ūikaro kūu ĩgūrū. ⁹ Nayo ndamathia ĩyo

† **11:19** Ithandūkū rīa kīrīkanīro kūu ĩgūrū nīkuonania atī Ngai nī mwīhokeku na nīahingagīria andū cīranīro ciake nao. * **12:3** Kīrīkanīro-inī ndamathia cionanagia thū cia Ngai na cia andū a Isiraeli. † **12:7** Mikaelī nīwe mūraika ūrīa mūnene ūrīa ūgītāgīra andū a Isiraeli, na nīwe ūkaamahonokia mīnyamaro-inī ya mūthia.

nene ikinyugutwo thĩ, na nīyo nyoka ĩrĩa ya tene, o ĩrĩa ĩitagwo mūcukani, na ĩgeetwo Shaitani, ĩrĩa ĩhĩthiagĩa andũ a thĩ yothe. Nayo ikinyugutwo thĩ hamwe na araika ayo.

¹⁰ Ningĩ ngĩcooka ngĩguua mūgambo mūnene kũu igūrũ, ũkiuga atĩrĩ:

“Rũu ũhonokio nĩ mūkinyu, na ũhoti, na ũthamaki wa Ngai witũ,
o na wathani wa Kristũ wake.

Nĩgũkorwo ũrĩa ũcuukaga arĩu na aarĩ a Ithe witũ,
ũrĩa ũmacuukaga mbere ya Ngai mũthenya na ũtukũ,
nĩaharũrũkĩtio thĩ.

¹¹ Nao nĩmamũtoooririe
na ũndũ wa thakame ya Gatũrũme,
o na nĩ ũndũ wa kiugo kĩa ũira wao;
na matiigana kwenda kũhonokia mĩoyo yao,
o na maatuĩka a gũkua.

¹² Nĩ ũndũ ũcio, kenai inyuĩ igūrũ,
o na inyuĩ arĩa mūtũũraga kuo!
No kaĩ thĩ na irĩa rĩrĩa inene irĩ na haaro-ĩ,
tondũ mūcukani nĩaikũrũkĩte kũrĩ inyuĩ!
Nake aiyũrĩtwo nĩ marũrũ manene,
tondũ nĩoĩ atĩ ihinda rĩake rĩrĩa rĩtigaire nĩ inyinyi.”

¹³ Rĩrĩa ndamathia ĩyo yoonire atĩ nĩnyanyugutwo thĩ, ikĩambĩrĩria kũnyariira mũndũ-wa-nja ũcio waagĩte mwana wa kahĩ. ¹⁴ Nake mũndũ-wa-nja ũcio akĩheo mathagu meerĩ ma nderi ĩrĩa nene nĩgeetha ombũke athĩ werũ-inĩ handũ harĩa aathondekeirwo, harĩa aarĩ amenyererwo kwa ihinda, na kwa mahinda na nuthu ya ihinda, harĩa atangiakinyĩrwo nĩ nyoka ĩyo. ¹⁵ Nayo nyoka ĩyo ikĩhorora maaĩ kuuma kanua kayo o ta rũũ, nĩgeetha ikinyĩrie mũndũ-wa-nja ũcio, ĩtũme atwarwo nĩ kiguũ kũu. ¹⁶ No thĩ nayo igĩteithĩrĩria mũndũ-wa-nja ũcio na ũndũ wa gwathamia kanua kayo, nayo ikĩmeria rũũ rũu rwahororetwo nĩ ndamathia ĩyo kuuma kanua kayo. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo ndamathia ĩyo ikĩrakarĩra mũndũ-wa-nja ũcio mũno, nayo igĩthĩ kũrũa na ciana iria ingĩ ciake, na nĩo andũ arĩa maathĩkagĩra maathani ma Ngai, na makagwatĩria ũira wa Jesũ.

13

¹ Nayo ndamathia ĩyo ikĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

Nyamũ kuuma Iria rĩrĩa Inene

Ningĩ ngĩcooka ngĩona nyamũ ikiuma iria thĩinĩ. Nyamũ ĩyo yarĩ na hĩa ikũmi, na mĩtwe mũgwanja, na hĩa-inĩ ciayo yarĩ na thũmbĩ ikũmi, na o mĩtwe wayo warĩ na rĩitwa rĩa kũruma Ngai. ² Nyamũ ĩyo ndonire yahaanaga ta ngarĩ, no magũrũ mayo maatarĩ ta ma nduba, nako kanua kayo kahaanaga ta ka mũrũũthi. Nayo ndamathia ĩyo ikĩhe nyamũ ĩyo hinya wayo na gĩtĩ kiyayo kĩa ũnene o na wathani mūnene. ³ Mĩtwe ũmwe wa nyamũ ĩyo wonekaga ta waringĩtwo iringa rĩa kĩũrago, no iringa rĩu rĩa kĩũrago nĩriahonete. Nayo thĩ yothe nĩyagegete na ikĩrũmĩrĩria nyamũ ĩyo. ⁴ Nao andũ magĩkĩhooya ndamathia ĩyo tondũ nĩyaheete nyamũ ĩyo ũhoti wayo, o na makĩhooya nyamũ ĩyo, na makooraigia atĩrĩ, “Nũũ ũtarĩ ta nyamũ ĩno? Nũũ ũngĩmĩũkĩrĩra, arũe nayo?”

⁵ Nayo nyamũ ĩyo ikĩheo kanua ga kwaria ciugo cia mwĩtĩo na cia kũruma Ngai, na ikĩheo ihinda rĩa gwathana rĩa mĩeri mĩrongo ĩna na ĩrĩ. ⁶ Nyamũ ĩyo igĩtumũra kanua ĩrume Ngai, na ĩcambie rĩitwa rĩake, na gĩkaro gĩake, o na arĩa matũũraga kũu igūrũ. ⁷ Nĩyaheirwo hinya nĩguo ĩrũe na arĩa aamũre na ĩmatorie. Na ikĩheo wathani igūrũ rĩa mĩhĩrĩga yothe, na andũ a iruka ciothe, na thiomĩ ciothe, o na ndũrĩrĩ ciothe. ⁸ Nao andũ othe arĩa matũũraga gũkũ thĩ kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo, arĩa othe marĩitwa mao matarĩ maandĩke ibuku-inĩ rĩa muoyo rĩa Gatũrũme karĩa gaathĩnjirwo, makĩnamĩrĩria nyamũ ĩyo mamĩhoee.

⁹ Mũndũ ũrĩa ũrĩ na gũtũ nĩakĩgũe.

¹⁰ Mũndũ o wothe angĩkorwo nĩ wa gũtahwo,
nĩegũtahwo athĩ.

Mũndũ o wothe angĩkorwo nĩ wa kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ,
ndarĩ hĩndĩ atakooraigwo na rũhiũ.

Ūguo nĩkuonania atĩ andũ arĩa aamũre nĩmabataire gũkĩrĩrĩria, na marĩ na wĩtikio.

Nyamũ kuuma na Thĩ

¹¹ Ngĩcooka ngĩona nyamũ ingĩ, ikiuma na thĩ. Nyamũ ĩyo yarĩ na hĩa igĩrĩ ta cia gatũrũme, no yaaragia ta ndamathia. ¹² Nyamũ ĩyo igĩathana na ũhoti wotho wa nyamũ

ĩria ya mbere ithenya rĩayo, ĩgĩtũma thĩ na arĩa othe matũũraga kuo mahooyage nyamũ ĩyo ya mbere, o ĩyo yahonete iringa rĩayo rĩa kũirago. ¹³ Nayo ĩkĩringa ciama nene na morirũ, o na ĩgĩtũma mwaki ũikũrũke uume ĩgũrũ ũũke thĩ andũ makĩonaga. ¹⁴ Tondũ wa morirũ macio nĩyaheirwo hinya wa kũringa ciama ithenya rĩa nyamũ ĩyo ya mbere, ĩkĩheenia andũ arĩa matũũre thĩ. Ningĩ ĩgĩathatha andũ mathondeke mũhianano nĩ undũ wa gũtũia nyamũ ĩyo, yagurarĩtio na rũhiũ rwa njora no yarĩ o muoyo. ¹⁵ Nĩyaheirwo hinya wa kũhe mũhianano ũcio wa nyamũ ĩyo ya mbere mũhũmũ, nĩguo ũhote kwaria, na ũtũme arĩa othe maaregete kũhooya mũhianano ũcio wa nyamũ ĩyo mooragwo. ¹⁶ Ningĩ nĩyaathire andũ othe na hinya, arĩa anini na arĩa anene, arĩa itonga na arĩa athĩni, arĩa meyathĩte na arĩa ngombo, o mũndũ ekĩrwo rũũri guoko gwake kwa ũrio kana thiihi-inĩ wake, ¹⁷ nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũngĩendia kana agũre, atarĩ na rũũri rũu, na nĩruo rĩitwa rĩa nyamũ ĩyo, kana namba ya rĩitwa rĩayo.

¹⁸ Ũndũ ũyũ nĩũbataire ũũgĩ. Mũndũ o wothe angĩkorwo arĩ na ũmenyo-rĩ, nĩeke ithabu rĩa namba ya nyamũ ĩyo, nĩgũkorwo nĩ namba ya mũndũ. Nayo namba yake nĩ 666.

14

Gatũrũme na Andũ 144,000

¹ Ngĩcoka ngĩrora, na nĩi ngĩona Gatũrũme arũgamĩte Kĩrima-inĩ gĩa Zayuni, arĩ na andũ 144,000 arĩa maandĩkitwo rĩitwa rĩake na rĩitwa rĩa Ithe mothiũ-inĩ mao. ² Ningĩ ngĩguua mũgambo uumĩte ĩgũrũ ũtarĩi ta mũhũyũko wa maaĩ maratherera na ningĩ ta mũrurumo wa ngwa. Mũgambo ũcio ndaiguire watarĩi ta wa aini a inanda cia mũgeeto makĩina na inanda ciao. ³ Nao makĩina rwĩmbo rwerũ marĩ mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, na marĩ mbere ya ciũmbe iria inya irĩ muoyo, na athuuri. Gũtiarĩ mũndũ ũngĩahotire kwĩruta rwĩmbo rũu tiga o acio 144,000 arĩa maakũũrĩtuo kuuma thĩ. ⁴ Acio nĩ arĩa mateethũkĩtie na andũ-a-nja, nĩgũkorwo nĩmeigĩte marĩ atheru. Nao maarũmagĩrĩa Gatũrũme o kũria guothe aathiiaga. Nĩo maagũrĩrwo kuuma kũrĩ andũ, na makĩrutwo marĩ maciaro ma mbere kũrĩ Ngai o na kũrĩ Gatũrũme. ⁵ Matirĩ hĩndĩ marĩ maheenania; o na matirĩ ũcuuke.

Araika Atatũ

⁶ Ningĩ ngĩona mũraika ũngĩ oombũkĩte rĩera-inĩ, nake aarĩ na Ũhoru-ũria-Mwega wa tene na tene wa kũhunjĩria andũ arĩa matũũraga thĩ, ũguo nĩ kuuga ndũrĩrĩ ciothe, na mĩhĩrĩga yothe, na thiomĩ ciothe, na andũ othe. ⁷ Nake akiuga na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Mwĩtigĩrei Ngai na mũmũgoooce we, tondũ ihinda rĩake rĩa gũtua ciira nĩikinyu. Mũhooei ũria wombire ĩgũrũ, na thĩ, na iria rĩrĩa inene, na ithima cia maaĩ.”

⁸ Nake mũraika wa keerĩ akiuga atĩrĩ, “Nĩrĩgũu! Itũũra rĩrĩa inene rĩa Babuloni* nĩrĩgũu, rĩrĩa rianyuithirie ndũrĩrĩ ciothe ndibei ĩria ya maũndũ mooru ma ũtharia warĩo.”

⁹ Ningĩ mũraika wa gatatu akĩmarũmĩrĩra, nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ o wothe angĩhooya nyamũ ĩyo na mũhiano wayo, na ekĩrwo rũũri rwayo thiihi kana guoko-rĩ, ¹⁰ o nake nĩakanyua ndibei ĩyo ya marakara ma Ngai, ĩria ĩtĩrĩrwo gĩkombe-inĩ kĩa mang'ũrĩ make ĩtatukanĩtio na kĩndũ. Nake nĩakanyariirwo na mwaki wa ũbiriti mbere ya araiika arĩa atheru na mbere ya Gatũrũme. ¹¹ Nayo ndogo ya kĩnyariirĩko kĩa ĩgũtũura yambataga nginya tene na tene. Gũtirĩ kĩhurũko mũthenya kana ũtukũ kũrĩ arĩa mahooyaga nyamũ ĩyo na mũhiano wayo, kana kũrĩ mũndũ o wothe ũria wĩkĩrĩtuo rũũri rwa rĩitwa rĩayo.” ¹² Haha nĩhabataire ũkĩrĩrĩa harĩ andũ arĩa aamũre, o arĩa maathĩkagĩra Maathani ma Ngai, na magatũũra marĩ ehoheku harĩ Jesũ.

¹³ Ngĩcoka ngĩguua mũgambo woima ĩgũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Andĩka atĩrĩ: Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa akuũ, arĩa makuĩte marĩ thĩini wa Mwathani kuuma rĩu.”

Nake Roho ekuuga atĩrĩ, “Ĩi, nĩguo makĩhurũke mawĩra mao maritũ, nĩgũkorwo ciiko ciao iria maneeka nĩkamoima thuutha.”

Thĩ Kũgethwo

¹⁴ Ningĩ ngĩrora, ngĩona hau mbere yakwa haarĩ na itu rĩerũ, na itu rĩu nĩrĩakarĩrwo nĩ mũndũ “wahaanaga ta mũrũ wa mũndũ” arĩ na thũmbĩ ya thahabu mũtwe, na arĩ na rũhiũ rũũgĩ rwa kũgetha guoko-inĩ gwake. ¹⁵ Nake mũraika ũngĩ akiuma thĩini wa hekarũ, agĩta mũndũ ũcio waikarĩire itu na mũgambo mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya rũhiũ rũu rwa kũgetha, ũgethe, tondũ ihinda rĩa kũgetha nĩikinyu, nĩgũkorwo

* 14:8 Itũũra rĩrĩa inene rĩa “Babuloni” haha rĩcĩragĩrio nĩ itũũra rĩa Roma, na rĩkarũgamĩrĩa ũhoru wa gũũkĩrĩa Ngai na andũ ake.

magetha ma thī nī makūrū.”¹⁶ Nī ūndū ūcio, mūdū ūcio waikariire itu akīhiūrīria rūhiū rwake thī, nayo thī ikīgethwo.

¹⁷ Nake mūraika ūngī akiuma thīinī wa hekarū kū igūrū, o nake aarī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha. ¹⁸ Na mūraika ūngī, ūria wathaga mwaki, akiuma kīgongona-inī, agūta ūcio warī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha na mūgambo mūnene, akīmūwira atūrī, “Oya rūhiū rūu rwaku rūūgī rwa kūgetha, na ūcookanīrīrie imanjika cia thabibū kuuma harī mūthabibū ūria wa thī tondu thabibū ciayo nī njīru.” ¹⁹ Nake mūraika ūcio akīhiūrīria rūhiū rwake thī, agīcookereria thabibū ciayo, na agīcooka agīciikia kīhihīro-inī kīria kīnene kīa mang’ūrī ma Ngai.[†] ²⁰ Nacio ikīrangīrīrio kīhihīro-inī kīria kīarī nja ya itūura inene, nayo thakame igītherera yumīte kīhihīro-inī, igīkinya handū ha itūna rīa mairū ta igana rīa mīrongo inana,[‡] na ikīambata o nginya igīkinya mīkwa-inī irīa yohaga mbarathi tūnua.

15

Araika Mūgwanja Me na Mīthiro Mūgwanja

¹ Ngīcooka ngīona ūrīrū ūngī mūnene na wa kūgeganīa kū igūrū: ndonire araika mūgwanja makuūite mīthiro mūgwanja ya mūthia. Mīthiro iyo nīyo yarī ya kūrīkīrīria mang’ūrī ma Ngai. ² Ngīcooka ngīona kīndū kīahaanaga ta irīa rīa gīcīcio gītukanītio na mwaki, na ngīcooka ngīona arīa maatooretie nyamū irīa na mūhiano wayo, na namba ya rītwa rīayo, marūgamīte rūtere-inī rwa irīa rīu. Nao maanyitite inanda cia mūgeeto irīa maheetwo nī Ngai, ³ nao maainaga rwīmbo rwa Musa ūria ndungata ya Ngai,* na rwīmbo rwa Gatūrūme, makoiga atūrī:

“Maūdū maku marīa wīkīte nī manene na ma kūgeganīa,

Wee Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

Njīra ciaku nī cia kīhooto na nī cia ma,

Wee Mūthamaki wa mīndī na mīndī.

⁴ Nūū ūtangīgwītīgīra,

na agoocithie rītwa rīaku, wee Mwathani?

Nīgūkorwo Wee wiki nīwe Mūtheru.

Ndūrīrī ciothe nīgooka ihooe irī mbere yaku,

nīgūkorwo cīko ciaku cia ūthingu nīgūūrītio.”

⁵ Thuutha wa maūdū macio nīndarorire, na ngīona hekarū kū igūrū, irīa arī hema nyamūre ya Ūira, nayo ikīhingūrwo. ⁶ Nao araika mūgwanja arīa maarī na mīthiro irīa mūgwanja makiuma kū thīinī wa hekarū iyo. Nao meehumbite nguō cia gatani irīa theru yahanagia, na makeyoha mīcibi ya thahabu ithūri-inī ciao. ⁷ Hīndī iyo kīumbe kīmwe gīa ciūmbe irīa inya irī muoyo-rī, gīkīnengera araika cio mūgwanja mbakūri mūgwanja cia thahabu, ciyūrītio mang’ūrī ma Ngai ūria ūtūuraga muoyo tene na tene. ⁸ Nayo hekarū ikīiyūra ndogo yumīte riiri-inī na Ngai na thīinī wa hinya wake, na gūtīrī mūdū ūngīahotire gūtoonya hekarū iyo nginya mīthiro iyo mūgwanja ya araika acio mūgwanja irīkīrīre.

16

Mbakūri Mūgwanja cia Mang’ūrī ma Ngai

¹ Ningī ngīigua mūgambo mūnene ūkiūma thīinī wa hekarū, naguo ūkīira araika acio mūgwanja atūrī, “Thīi, mūkonorerie thī mbakūri icio mūgwanja cia mang’ūrī ma Ngai.”

² Nake mūraika wa mbere agīthīi akīonoreria mbakūri yake thī, nacio ironda njūru mūno irī ruo ikīgīa andū arīa maarī na rūūri rwa nyamū iyo, na arīa maahooyaga mūhiano wayo.

³ Nake mūraika wa keerī akīonoreria mbakūri yake irīa-inī rīrīa inene, narīo irīa rīu rīkīgarūrūka rīgītūika ta thakame ya mūdū mūkuū, nakīo kīndū o gīothe kīarī muoyo irīa-inī rīu gīgīkua.

⁴ Ningī mūraika wa gatātū akīonoreria mbakūri yake njūū-inī na ithima-inī cia maaī, nacio igītūika thakame. ⁵ Ngīcooka ngīigua mūraika ūria wathaga maaī akiuga atūrī: “Wee ūrī na kīhooto ūgītua matūro maya,

Wee ūria ūrī ho, na nowe warī ho, o Wee Mūtheru,

tondu wa gūtua ciira ūguo;

[†] 14:19 Ihīhīro thīinī wa Kīrīkanīro kīria Gīkūrū rīaragia ūhorō wa kūhingio kwa marakara ma Ngai. [‡] 14:20

nī ta kilomita magana matatū. * 15:3 Rwīmbo rwa Musa rwainagwo mūthenya wa Thabatū hwaī-inī thīinī wa thunagogi gūkūngūra gūkūrwo kwa andū a Isīraeli kuuma būrūri wa Misiri.

⁶ nīgūkorwo nīmaitīte thakame ya andū aku aamūre, na ya anabii, nawe nūmaheete thakame manyue ta ūria magīrīrwo.”

⁷ Na ngūguwa kīgongona gīacookia atīrī:

“Ī nīguo, Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe, matuūro maku nī ma ma, na nī ma kīhooto.”

⁸ Nake mūraika wa kana akīonoreria mbakūri yake riūa-inī, narīo riūa rikīheo hinya wa gūcina andū na mwaki. ⁹ Andū magīcinwo nī ūrugarī ūcio mūnene, nao magakīrumaga rītwa rīa Ngai ūcio warī na hinya wa gwatha mūthiro iyo, no matiigana kwīrira mamūgooco.

¹⁰ Mūraika wa gatano akīonoreria mbakūri yake gītī-inī kīa ūnene kīa nyamū īrīa, naguo ūthamaki wayo ūkīyūra nduma. Nao andū makīrūma nīmī nī ūndū wa ruo, ¹¹ na makīruma Ngai wa igūrū nī ūndū wa ruo rūrīa maiguaga na nī ūndū wa ironda iria maarī nacio, no matiigana kwīrira nī ūndū wa maūndū marīa meekīte.

¹² Nake mūraika wa gatandatū akīonoreria mbakūri yake rūū-inī rūrīa rūnene rwa Faratī, namo maaī maruo makīhwa nīguo athamaki a kuuma mwena wa Irathiro mathondekerwo nīra. ¹³ Ngīcooka ngīona maroho matatū mooru maahaanaga ta ciūra,* namo moimire kanua ka ndamathia, na makīuma kanua ka nyamū īrīa, na kanua-inī ka mūnabii ūrīa wa maheeni. ¹⁴ Namo nīmo maarī maroho ma ndaimono marīa maringaga ciama, namo mathīiiga kūrī athamaki a thī yothe, nīguo mamacookanīrīrie nī ūndū wa mbaara īrīa ikaarūo mūthenya ūcio mūnene wa Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁵ “Na rīrī, ngūka o ta mūici! Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūria ūkaraga eiguīte na agaikara ahaariire nguo ciake, nīgeetha ndakanae gūthī njaga, nake aconorithio.”

¹⁶ Namo maroho macio magīcookanīrīria athamaki handū harīa hetagwo na Kīhibirania, Arimagedoni.

¹⁷ Nake mūraika wa mūgwanja akīonoreria mbakūri yake rīera-inī, na rīrī, hekarū thīnī gūkīuma mūgambo mūnene uumīte gītī-inī kīa ūnene, ūkiuga atīrī, “Ūhoru ūcio nīwarīka!” ¹⁸ Gūgīcooka gūkīgīa heni, na marurumī, na ngwa o na gīthingithia kīnene. Gūtīrī kwagīa gīthingithia kīngī kīnene ta kīu kuuma rīrīa thī kwagīre andū, nī ūria gīthingithia kīu kīarī kīnene mūno. ¹⁹ Narīo itūura rīrīa inene rīgīatūkana njatū ithatū, namo matūūra ma ndūrīrī makīmomoka. Nake Ngai akīrīrikana Babuloni itūura rīrīa inene, na akīrīhe gīkombe kīaiyūrītio ndībei ya ūrūrū wa mang’ūrī make. ²⁰ Nacio icīgīrīra ikīūra ciothe, nacio irīma ikīaga gūcooka kuoneka. ²¹ Namo mahiga manene ma mbura ya mbembe, ma ūrītū wa ta kilo mīrongo itano o ihiga, makīgwīra andū. Nao makīruma Ngai nī ūndū wa mūthiro ūcio wa mahiga ma mbura ya mbembe, tondū mūthiro ūcio warī wa kūmakania mūno.

17

Mūndū-wa-nja Igūrū rīa Nyamū

¹ Nake mūraika ūmwe wa araike acio mūgwanja, maarī na mbakūri mūgwanja agīūka, akīnjīra atīrī, “Ūka, nguonie iherithia rīa mūmaraya ūria mūnene, ūria ūkarīte igūrū rīa maaī maingī. ² Na nīwe athamaki a thī maatharīrie nake, na andū arīa matūūruga thī makarīio nī ndībei ya ūtharia wake.”

³ Ningī mūraika ūcio akīnjoya ndī thīnī wa Roho, akīndwara werū-inī. Ndī kūu werū-inī ngīona mūndū-wa-nja aikarīire nyamū yarī ndune ta gakarakū, na yayūrītūo nī marītūwa ma kūrūma Ngai mwīrī wayo, na yarī na ciongo mūgwanja na hīa ikūmi. ⁴ Mūndū-wa-nja ūcio ehumbite nguo cia rangi wa ndathi na mūtune, na akegemia na thahabu, na tūhiga twa goro, o na ruru. Guoko-inī gwake nīanyiitīte gīkombe gīa thahabu kīyūrītio maūndū marī magigī, na cīko cia ūtharia wake. ⁵ Thūithi-inī wake aandīkwo rītwa atīrī:

KĪRIGA
BABULONI ŪRĪA MŪNENE,
NYINA WA MARAYA,
NA WA MAŪNDŪ MOTHE MARĪA MARĪ MAGIGI
MA THĪ.

* **16:13** Alawii 11:10 rīandīkitwo ciūra irī mūtaratara-inī wa nyamū iria irī thaahu; ciugo ici cionanagia maheeni marīa makaahunjio matukū ma marīgīrīrio kūhīngica andū nīguo meetīkire na marūmīrīre wīkī naaī na ūremi.

⁶ Nĩndonire atĩ mũndũ-wa-nja ũcio aarĩ mūrĩũ, akarĩo nĩ thakame ya andũ arĩa aamũre, o na thakame ya andũ arĩa maarĩ aira a Jesũ.

Na rĩrĩa ndaamuonire, ngĩgega mũno. ⁷ Nake mũraika ũcio akĩnjũũria atĩrĩ: “Wagegio nĩ kĩĩ? Nĩngũgũtaarĩria hitho ya mũndũ-wa-nja ũcio na ya nyamũ ĩyo ahaĩcite, ĩyo ĩrĩ na ciongo mũgwanja na hĩa ikũmi. ⁸ Nyamũ ĩyo wonire yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, na ĩrĩ hakuhĩ kuuma ĩrima-rĩria-Rĩtarĩ-Gĩturi ĩthĩ ĩkaanangwo. Nao andũ arĩa matũũraga thĩ, arĩa marĩtwa mao mataandĩkitwo ĩbuku-inĩ rĩa muoyo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo nĩmakagega mona nyamũ ĩyo, tondũ hĩndĩ ĩmwe yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, no nĩrĩũka.

⁹ “Ũndũ ũyũ ũkwenda gwĩciirio na ũũgĩ. Ciongo icio mũgwanja nĩ ĩrima mũgwanja irĩa ciikarĩrwo nĩ mũndũ-wa-nja ũcio. ¹⁰ Nĩngĩ nĩ athamaki mũgwanja. Atano nĩmeherete, ũmwe arĩ ho, na ũrĩa ũngĩ ndarĩ arooka; no ooka-rĩ, no nginya aikare o kahinda kanini. ¹¹ Nyamũ ĩria yarĩ kuo, na rĩu ndĩrĩ ho, nĩyo mũthamaki wa kanana. We nĩ ũmwe wa acio mũgwanja, na rĩu erekeire kwanangwo.

¹² “Hĩa icio ikũmi wonire nĩ athamaki ikũmi arĩa mataahetwo ũthamaki, no nĩmakaheo wathani ta athamaki maathane ithaa rĩmwe hamwe na nyamũ ĩyo. ¹³ Marĩ na muoroto ũmwe, na nĩmakaheana ũhoti na wathani wao kũrĩ nyamũ ĩyo. ¹⁴ Nao nĩmakarũa na Gatũrũme, no Gatũrũme nĩakamatooria tondũ nĩwe Mwathani wa aathani, na Mũthamaki wa athamaki, na andũ arĩa agaakorwo hamwe nao nĩ arũmĩrĩri ake arĩa metĩtwo, na magathuurwo, na nĩ ehokeku.”

¹⁵ Nĩngĩ mũraika ũcio akĩnjũũria atĩrĩ, “Maaĩ macio wonire hau mũmaraya ũcio aikarĩte nĩ iruka cia andũ, na ĩrĩndĩ, na ndũrĩrĩ, na thiomĩ. ¹⁶ Nayo nyamũ ĩyo wonire, na hĩa icio ikũmi nĩgũthũũra ĩgaathũũra mũmaraya ũcio. Nacio nĩĩkamwananga na ĩmũtĩge arĩ njaga; nĩĩkaarĩa nyama ciake, na ĩmũcine na mwaki. ¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai nĩekĩrĩte ngoro-inĩ ciao rĩciirĩa rĩa kũhingĩa muoroto wake na ũndũ wa kũĩguanĩra mahe nyamũ ĩyo hinya wao wa gwathana, nginya ciugo cia Ngai ihinge. ¹⁸ Mũndũ-wa-nja ũcio wonire nĩwe ĩtũũra rĩrĩa inene rĩrĩa rĩathaga athamaki a thĩ.”

18

Kũgũa kwa Babuloni

¹ Thuutha wa maũndũ macio nĩndonire mũraika ũngĩ agĩkũrũka oimĩte igũrũ arĩ na ũhoti mũnene mũno, nayo thĩ ĩkarĩrwo nĩ ũkengi wake. ² Nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:

“Nĩrĩgũ! Babuloni ĩtũũra rĩrĩa inene-rĩ, nĩrĩgwĩte!

Nĩrĩtuĩkĩte gĩkaro kĩa ndaimono,
na rĩgatuĩka gĩtũũro gĩa gũthaakĩrwo nĩ ngoma o yothe thũku,
rĩgatuĩka gĩtũũro kĩa nyoni ciothe irĩa ĩrĩ thaahu na thũũre.

³ Nĩgũkorwo ndũrĩrĩ ciothe nĩnyũite
ndĩbei ĩrĩa ya maũndũ mooru ya ũtharia wake.

Nao athamaki a thĩ nĩmatharirie nake,
nao onjorithia a thĩ magĩtongio nĩ mĩtũũrĩre wake wa mĩago mĩkĩru.”

⁴ Nĩngĩ ngĩigua mũgambo ũngĩ uumĩte igũrũ ũkiuga atĩrĩ:

“Inyũ andũ akwa, umai kũrĩ we,
nĩgeetha mĩtikagwatanĩre na mehia make,
na nĩguo mĩtikae kwamũkĩra mĩthiro yake;

⁵ nĩgũkorwo mehia make nĩmeiganĩrĩre magakinya o igũrũ,
nake Ngai nĩaririkanĩte mawaganu make.

⁶ Mũheei o ta ũrĩa araheanaga;
mũrĩhei maita meerĩ ma ũria ekĩte.
Gikombe kĩrĩa aramũringagĩria-rĩ, mũringĩriei kĩa maita meerĩ.

⁷ Mũnyamarie, na mũmũhe kieha
kũiganaine na mwĩkĩrĩro wake.

Ngoro-inĩ yake erahaga, akoiga atĩrĩ,
‘Nĩ njikaraga ta mũthamaki-mũndũ-wa-nja;
ndĩrĩ mĩtumia wa ndigwa, na ndĩrĩ hĩndĩ ngaacakaya.’

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, mĩthiro yake nĩĩkamũkinĩrĩra mũthenya o ro ũmwe:
nayo nĩ gĩkuũ, na macakaya, o na ng’aragu.

Agaacinwo na mwaki,
nĩgũkorwo Mwathani Ngai ũrĩa ũmũtuĩrĩre ciira arĩ hinya.

⁹ “Rĩrĩa athamaki a thĩ arĩa maatharagia nake na makagwatanĩra nake mĩago-inĩ yake makoona ndogo yake akĩhĩa-rĩ, nĩmakamũrĩrĩra na mamũcakaĩre. ¹⁰ Nao

makaarūgama haraaya nī ūndū wa gwītīgīra kīnyariirīko gīake, nao marīre, maki-ugaga atīrī:

“ Īiya-ī! Īiya-ī, wee itūūra inene,
wee Babuloni, itūūra rīa hinya!

Ituīro riaku rīrī gūkinya ithaa-inī o rīmwe!’

¹¹ “Onjoria a thī nīmakamūrīra na mamūcakaīre, tondū gūtīrī mūdū ūgaacooka kūgūra indo ciao rīngī: ¹² indo cia thahabu, na betha, na mahiga ma goro, na ruru; ningī mataama ma gatani irīa njega, na marīa ma rangi wa ndathi, na marīa ma hariri, na mataama marīa matune ta gakarakū; ningī mīthemba yothe ya mītī irīa mīnungi wega, na indo cia mīthemba yothe iria ithondeketwo na mīguongo, na mbaū cia goro, na gicango, na kīgera, na mahiga mathaka ma nyaigī; ¹³ ningī mīrigo ya ndarathini na iriki, na ya ūbumba, na maguta marīa manungi wega, na ūbani, na ya ndibei na maguta ma ndamaiyū, na ya mūtu ūrīa mūhinyu mūno, o na ngano; ningī ng’ombe na ng’ondū; o na mbarathi na makaari; nginya ngombo o na mīoyo ya andū o nayo.

¹⁴ “Nao nīmakoiga atīrī, ‘Itunda rīra weriragīra nīrīkwehereire. Ūtonga waku wothe o na ūkengi waku nīthirīte, na gūtīrī hīndī igaacooka kuoneka o na rī.’ ¹⁵ Onjoria arīa meendagia indo icio na magītonga kuuma kūrī we-rī, makaarūgama o haraaya nī ūndū wa gwītīgīra kīnyariirīko gīake. Nīmakarīra, na macakae, ¹⁶ na maanīrīre, moige atīrī:

“ Īiya-ī! Īiya-ī! Wee itūūra inene,
wee wīhumbīte nguo cia taama wa gatani irīa njega,
na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū,
na ūkegemia na thahabu, na tūhiga twa goro, o na ruru!

¹⁷ Ūtonga ūcio mūnene ūguo nīwanangwo ithaa-inī o rīmwe!’

“Anene othe a marikabu cia iria-inī, na arīa othe mathiiaga na marikabu, atwarithia a marikabu, na arīa othe marutaga wīra kūu iria-inī rīrīa inene, makaarūgama o haraaya. ¹⁸ Rīra makoona ndogo ya itūūra rīu rīkīhīa-rī, nīmakaniirīa moige atīrī, ‘Kūrī kwagīa itūūra rīngī inene ta itūūra rīrī?’ ¹⁹ Nao nīmakehurīra rūkūngū mītwe o makīrīragā na magīcakayaga, na makae, makiugaga atīrī:

“ Īiya-ī! Īiya-ī, Wee itūūra inene,
kūrīa arīa othe ene marikabu cia iria-inī inene maatongēire nī ūndū wa ūtonga warīo!

Nīrīanangwo ithaa-inī o rīmwe!

²⁰ Rīkenerere, wee igūrū!

Kenai inyuū andū arīa aamūre, na inyuū atūmwō, o na inyuū anabii!
Ngai nīarītūirīre ciira nī ūndū wa ūrīa rīamwīkire.’”

²¹ Ningī mūrīaika ūrī hinya akīoya ihiga rīaiganaga ta ihiga inene rīa gīthī, akīrīkia thīnī wa iria rīrīa inene, akiuga atīrī:

“Ūguo nīguo itūūra rīu inene rīa Babuloni
rīgaatengemanio thī na hinya,
narīo rīage gūcōoka kuoneka o na rī.

²² Nacio nyīmbo cia ahūūrī inanda cia mūgeeto na aini,
na ahuhī a mītūrīrū, na ahuhī a coro,
matigacōoka kūiguuo thīnī waku o na rī.
Gūtīrī mūruti wa wīra wa mūthemba o wothe
ūgacōoka kuoneka thīnī waku o rī.

Mūgambo wa ihiga rīa gīthī
ndūrī hīndī ūgaacōoka kūiguuo thīnī waku.

²³ Gūtīrī hīndī ūtheri wa tawa
ūgacōoka kwara thīnī waku o na rī.

O nago mūgambo wa mūhikania na wa mūhiki
ndūrī hīndī ūgaacōoka kūiguuo thīnī waku o na rī.

Onjoria aku nīo maarī andū marī igweta gūkū thī.
Nacio ndūrīrī ciothe ciahītithirio nī ūragūrī waku.

²⁴ Thīnī wake nīkuo gwakorirwo thakame ya anabii, na ya andū arīa aamūre,
o na ya arīa othe manooragīrwo gūkū thī.”

19

Haleluya!

¹ Thuutha wa maūdū macio ngīgua kīndū kīagambaga ta mūrurumo wa kīrīndī kīnene kīa andū makīanīrīra kūu igūrū, makoiga atīrī:

“Haleluya!

Ūhonokio, na riiri, na hinya nī cia Ngai witū,

² nīgūkorwo matūiro make ma ciira nī ma ma, na nī ma kīhooto.

Tondū nīatuūrīire mūmaraya ūcio mūnene ciira,

ūcio wathūkirie thī na ūtharia wake.

Na nīamūrīhītie thakame ya ndungata ciake.”

³ Na makīanīrīra o rīngī, makiuga atīrī:

“Haleluya!

Ndogo yake īgūtūūra yambataga nginya tene na tene.”

⁴ Nao athuuri arīa mīrongo ūrī na ana, na ciūmbe iria inya irī muoyo, makīgūithia thī makīhooya Ngai, ūrīa waikarīire gītī kīa ūnene. Nao makīanīrīra atīrī:

“Ameni, Haleluya!”

⁵ Nīngī mūgambo ūkiuma gītī-inī kīu kīa ūnene, ūkiuga atīrī:

“Goocai Ngai witū,

inyuī ndungata ciake inyuothe,

o inyuī mūmwītīgīrīte,

arīa anini na arīa anene!”

⁶ Ngīcooka ngīguga mūgambo warī ta wa kīrīndī kīnene mūno, wahaanaga ta mūrurumo wa maaī megūtherera na ta mūrurumo mūnene wa ngwa, naguo ūkīanīrīra, ūkiuga atīrī:

“Haleluya!

Nīgūkorwo Mwathani Ngai witū,

o we Mwene-Hinya-Wothe, nīarathamaka.

⁷ Nītūkenei, na tūcanjamūke,

na tūmūgooce!

Nīgūkorwo ūhiki wa Gatūrūme nīmūkinyu,

nake mūhiki wake nīehaarīrie.

⁸ Nake mūhiki ūcio akīheo nguo cia taama ya gatani rīra njega,

ī gūkenga na theru, nīguo ehumbe.”

(Taama wa gatani rīra njega nīguo cīko cia ūthingu cia andū arīa aamūre.)

⁹ Nīngī mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Andīka atīrī: ‘Kūrathimwo-rī, nī arīa metītwo iruga-inī rīa ūhiki wa Gatūrūme!’” Agīcooka akiuga atīrī, “Icio nī ciugo cia ma cia Ngai.”

¹⁰ Rīrīa ndaiguire ūguo, ngīgwa magūrū-inī make ndīmūhooe. No akīnjīra atīrī, “Tiga gwīka ūguo! O na nī nī ndī ndungata hamwe nawe, na hamwe na arīu na arī na aarī a thoguo, arīa magwatīrie ūira wa Jesū. Hooya Ngai arī we! Nīgūkorwo ūira wa Jesū nīguo roho wa ūrathi.”

Mūndū Ūhaicīte Mbarathi Njerū

¹¹ Nīngī nīndonire igūrū rīhingūkīte na hau mbere yakwa haarī na mbarathi njerū, nake ūrīa wamīhaicīte etagwo Mwīhokeku na Wa-ma. Nake atuuga ciira, na akarūa mbaara arūmītie kīhooto. ¹² Namo maitho make mahaana ta mwaki ūgwakana, na arī na thūmbī nyingī mūtwe. Nīandīkītwo rīitwa, rītarī mūndū ūngī ūrīū tīga we wiki. ¹³ Ehumbīte nguo īrīndītwo thakame-inī, narīo rīitwa rīake etagwo Kiugo-kīa-Ngai. ¹⁴ Nacio mbūtū cia ita cia igūrū cīamuumīte thuutha, ihaicīte mbarathi njerū na ikehumba nguo cia taama wa gatani rīra njega, njerū cua na theru. ¹⁵ Nīngī kanua-inī gake koimīte rūhiū rwa njora rūūgī rwa kūrāga ndūrīrī naruo. Nake agaaciathaga na rūthanju rwa kīgera na arāngīrīrie ihīhiro rīa ndibei rīa mang’ūrī marūrū ma Ngai Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁶ Nguo-inī yake na kīero-inī gīake nīandīkītwo rīitwa rīrī:

“MŪTHAMAKI WA ATHAMAKI, NA MWATHANI WA AATHANI.”

¹⁷ Ngīcooka ngīona mūraika ūmwe arūgamīte thīnī na riūa, nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, agīta nyoni iria ciarerete rīera-inī, agīcīra atīrī, “Ūkai, mūngane hamwe iruga-inī rīrīa inene rīa Ngai, ¹⁸ nīgeetha mūrīe nyama cia mūrī ya athamaki, na ya anene a mbaara, na ya andū arīa marī hinya, o na nyama cia mbarathi na cia ahaici a cio, na nyama cia mūrī ya andū othe arīa eyathi na arīa ngombo, o na arīa anini na arīa anene.”

¹⁹ Nīngī ngīona nyamū rīra, na athamaki a thī, na mbūtū ciao cia ita mecookanīrīrie hamwe nīgeetha marūe na ūcio wahaicīte mbarathi na mbūtū yake ya ita. ²⁰ No rīrī, nyamū īyo ikīnyīitwo, o hamwe na mūnabīi ūrīa wa maheenī ūrīa waringaga cīama ithenya rīayo. Na ūndū wa cīama icio nīahītīthīte andū arīa mekīrītwo rūrī rwa

nyamū ūyo na makahooya mūhianano wayo. Nao eerī magiikio icua-inī rīa mwaki wa ūbiriti ūgwakana. ²¹ Arīa maatigaire makūragwo na rūhiū rwa njora ruoimite kanua ka ūcio wahaičite mbarathi, nacio nyoni ciothe ikūhūūnīrīa nyama cia mīrī yao.

20

Mīaka Ngiri Īmwe

¹ Ningī ngiona mūraika agiūkūrūka oimite igūrū, arī na kīhingūro kīa Irima-rīrīa-Rītārī-Gīturi, na anyiūite mūnyororo mūnene guoko-inī gwake. ² Nake akīnyiita ndamathia īrīa, na nīyo nyoka īrīa ya tene, na noyo mūcukani kana Shaitani, akīmīoha mīaka ngiri īmwe. ³ Akīmīkia Irima rīu-Rītārī-Gīturi, akīmīhingīrīa kuo, na akīrīcinīrīa mūhūri, nīguo amīgīrīrīe ndīkanacooke kūheenia andū a ndūrīrī rīngī ngīnya mīaka ūyo ngiri īmwe īthire. Thuutha wa ūguo nīkarekererio ihinda inini.

⁴ Ngīcōoka ngīona itī cia ūnene iria ciaikarīrwo nī arīa maaheetwo hinya wa gūtuīra andū ciira. Na ngīona mīoyo ya andū arīa manatinio mītwe nī ūndū wa ūira wa Jesū o na nī ūndū wa kiugo kīa Ngai. Acio matiahooete nyamū īrīa o na kana mūhiano wayo, na matiekīrītwo rūiri rwayo īthiithi-inī ciao kana moko-inī mao. Nao magīcōoka muoyo na magīathana hamwe na Kristū mīaka ngiri īmwe. ⁵ (Andū arīa angī othe maakuīte matiigana gūcōoka muoyo, ngīnya rīrīa mīaka ūyo ngiri īmwe yathirire.) Kūu nīkuo kūrīuka kūrīa kwa mbere. ⁶ Kūrathimwo na gūthera nī arīa magwatanīire na kūrīuka kūu kwa mbere. Gīkuū gīa keerī gītīrī na hinya igūrū rīao, no magatuīka athīnjiri-Ngai o na Kristū, na magaaathamaka hamwe nake mīaka ngiri īmwe.

Shaitani Gūtuīrwo Ciira

⁷ Rīrīa mīaka ūyo ngiri īgaathira, Shaitani nīkuohorwo akoohorwo oime njeera ūyo yake. ⁸ nake niagathiī kūheenia ndūrīrī ituri-inī iria inya cia thī, nīcio Gogu na Magogu, nīguo acicoakanīrīe hamwe nī ūndū wa mbaara. Mūigana wao nī ta mūthanga wa hūgūrūrū cia iria rīrīa inene. ⁹ Nao magītuīkanīria warī wa thī, makīrigiicīria kambī ya andū a Ngai, o na itūūra rīu inene endete. No mwaki nīwoimire igūrū, ūkīmaniina. ¹⁰ Nake mūcukani, ūrīa wamaheenirīe, agīkio iria rīa mwaki wa ūbiriti, o kūrīa nyamū īrīa na mūnabī ūrīa wa maheeni maikītio. Nao magaatūūra manyariiragwo mūthenya na ūtukū tene na tene.

Arīa Akuū Gūtuīrwo Ciira

¹¹ Ningī ngīona gītī kīnene mūno kīa ūnene kīa rangi mwerū, na ngīona ūrīa wagīkarīire. Nayo thī na igūrū ikīūra, ikīehera ūthiū-inī wake, ikīaga handū ngīikara. ¹² Na ningī ngīona arīa akuū, anene na arīa anini, marūgamīte mbere ya gītī kīu kīa ūnene, namo mabuku makīhingūrwo. Narīo ibuku rīngī rīkīhingūrwo, na nūrīo ibuku rīa muoyo. Nao andū arīa akuū magītuīrwo ciira kūringana na ciiko iria meekīte, o ta ūrīa kwaandīkītwo mabuku-inī macio. ¹³ Narīo iria rīrīa inene rīkīruta arīa akuū maarī thīnī warīo, nakīo gīkuū na Kwa-ngoma ikīruta arīa maarī thīnī wacio, na o mūndū agītuīrwo kūringana na ciiko iria eekīte. ¹⁴ Thuutha ūcio gīkuū na Kwa-ngoma igīkio iria-inī rīa mwaki. Icuā rīu rīa mwaki nūrīo gīkuū gīa keerī. ¹⁵ Na rīrī, mūndū o wothē akorwo rītwa rīake rītioneckire rīandīkītwo ibuku-inī rīa muoyo-rī, agīkio iria-inī rīu rīa mwaki.

21

Jerusalemu īrīa Njerū

¹ Ngīcōoka ngīona igūrū rīerū na thī njerū, tondū igūrū rīrīa rīa mbere na thī īrīa ya mbere nīcieherete igathira, narīo iria rīrīa inene rītīarī ho. ² Ngīona Itūūra rīrīa Itheru, Jerusalemu īrīa njerū, rigiūkūrūka rīumite igūrū kwa Ngai, rīhaarīrio ta mūhiki agemeirio mūthuuriwe. ³ Ningī ngīguā mūgambo mūnene uumite gītī-inī-kīa-ūnene, ūkiuga atīrī, "Rīu gīkarō kīa Ngai kīrī hamwe na andū, nake nīegūtūūrania nao. Megūtūka andū ake, nake Ngai we Mwene arīkoragwo hamwe nao, na atūke Ngai wao. ⁴ Nake nīakamagīria maithori mothe mathire maitho-inī mao. Gūtīrī hīndī ingī gūgaakorwo na gīkuū, o na kana gūcakaya, kana kīrīro, kana ruo, nīgūkorwo maūndū marīa ma mbere nīmeherete magathira."

⁵ Nake ūrīa waikarīre gītī-kīa-ūnene akiuga atīrī, "Nī kwerūhia ndīrerūhia maūndū mothe!" Agīcōoka akiuga atīrī, "Andīka ūndū ūyū, nīgūkorwo kiugo ici nī cia kwīhokwo, na nī cia ma."

⁶ Agīcōoka akīnjīra atīrī: "Maūndū nīmahingu. Nī nī nī Alifa o na Omega, Kīambīrīa o na Kīrīkīro. ūrīa mūnyooto nīngamūhe maaī anyue kuuma gīthima kīa maaī ma muoyo, anyue o ūguo tūhū atekūgūra. ⁷ Mūndū ūrīa ūgūtōorania nīwe

ūkaagaya maūndū macio mothe, na nī nīngatuīka Ngai wake, nake atuīke mūrū wakwa. ⁸ No andū arīa iguoya, na arīa matetikītie, na arīa imaramari, na arīa oragani, na ahūūri maraya, na arogi, na ahooi mīhianano, na aheenania-rī, othe ūtūūro wao no iria-inī rīa mwaki wa ūbiriti. Gīkī nīkīo gīkuū gīa keerī.”

⁹ Ūmwe wa arāika acio mūgwanja arīa maarī na mbakūri mūgwanja iria ciaiyūrīte mīthiro īrīa mūgwanja ya kūrigīrīria agīūka, akīnjīra atūrī, “Ūka, nīngūkuonia mūhiki, na nīwe mūtumia wa Gatūrūme.” ¹⁰ Nake akīngyuaa ndī thīnī wa Roho, akīndwara kīrīma-inī kīarī kīnene kīraaya na igūrū, akīnyonia Jerusalemu, Itūūra rīu inene Itheru rīgīkūrūka rīumīte igūrū kwa Ngai. ¹¹ Itūūra rīu rīarī na rīiri wa Ngai, naguo ūkengi warīo wahaanaga ta wa kahiga ka goro mūno, o ta kahiga karīa getagwo njathibi, gakengu o ta gīcicio. ¹² Narīo rīarī na rūthingo rūnene, rūraihu na igūrū, rwarī na ihingo ikūmi na igīrī, na arāika ikūmi na eerī ihingo-inī icio. Nacio ihingo icio nīciandīkītwo marītwa ma mīhīrīga īrīa ikūmi na īrī ya ciana cia Isiraeli. ¹³ Mwena wa irathīro warī na ihingo ithatū, na mwena wa gathigathini ihingo ithatū, na mwena wa gūthini ihingo ithatū, na mwena wa ithūūro ihingo ithatū. ¹⁴ Naruo rūthingo rwa itūūra rīu inene rwarī na mīthingi ikūmi na īrī, na igūrū rīayo ikaandīkwo marītwa ma atūmwō arīa ikūmi na eerī a Gatūrūme.

¹⁵ Nake mūrāika ūcio wanjarīrie aarī na rūthanju rwa thahabu rwa gūthima itūūra rīu inene, o na ihingo ciarīo, na ihingo ciarīo. ¹⁶ Narīo itūūra rīu inene rīakītwo rīiganaine mīena yothe, ūraihu warīo ūkaiganana na warīi warīo.* Niathimire itūūra rīu inene na rūthanju rūu, na akīona atī rīarī na ūraihu wa kilomita ta 2,200, ūkaiganana na warīi warīo, na kwambata na igūrū kwarīo. ¹⁷ Nīngī agīthima rūthingo rwarīo, na ūtungu waruo ūgīkorwo warī mīkono igana rīmwe na mīrongo īna na īna, rūthimītwa na gīthimi kīa mūdū, na no kīo mūrāika aahūthagīra. ¹⁸ Rūthingo rūu rwakītwo na njathibi, narīo itūūra rīu inene rīakītwo na thahabu īrīa therie, īgathera o ta gīcicio. ¹⁹ Nayo mīthingi iyo ya thingo cia itūūra rīu inene yagemetio na mīthemba yothe ya mahiga ma goro. Mūthingi wa mbere warī wa njathibi, na wa keerī warī wa yakuti īrīa ya bururu, na wa gatatū warī wa yacimu, na wa kana warī wa thumarati, ²⁰ na wa gatano warī wa onigithi, na wa gatandatū warī wa wakiki ūrīa mūtune, na wa mūgwanja warī wa yakuti īrīa īhaana thahabu, na wa kanana warī wa thabaricandi, na wa kenda warī wa yakuti īrīa īhaana ngoikoni, na wa ikūmi warī wa wakiki ūrīa ūhaana nyeki nduru, na wa ikūmi na īmwe warī wa wakiki ūrīa wa bururu, na wa ikūmi na igīrī warī wa amethuthito. ²¹ Nacio ihingo iria ikūmi na igīrī nī ruru ikūmi na igīrī, o kīhingo gīathondeketwo na ruru īmwe. Nayo njīra īrīa nene ya itūūra rīu inene yarī ya thahabu therie, yonithanagia mwena ūrīa ūngī ta gīcicio.

²² Na gūtīrī hekarū ndonene kūu itūūra-inī rīu inene, tondū Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe na Gatūrūme nīo hekarū yakuo. ²³ Itūūra rīu inene rītibataire nī kwarīrwo nī rīua kana mweri, nīgūkorwo rīiri wa Ngai nūrīheaga ūtheri, nake Gatūrūme nīwe tawa warīo. ²⁴ Nacio ndūrīrī igaathīiaga na ūtheri warīo, nao athamaki a thī marehe rīiri wao thīnī warīo. ²⁵ Gūtīrī mūthenya o na ūmwe ihingo ciarīo ikaahingwo, nīgūkorwo kūu gūtīgakorwo na ūtukū. ²⁶ Na nīkuo makaarehe rīiri na gītīo cia ndūrīrī. ²⁷ Gūtīrī kīndū gītārī gītheru gīgaatoonya itūūra rīu o narī, o na kana mūdū o wothe ūrīa wīkaga maūndū ma njono kana ma maheeni. O tīga arīa marītwa mao mandīkītwo ibuku-inī rīrīa rīa Gatūrūme rīa muoyo.

22

Rūū rwa Muoyo

¹ Nīngī mūrāika ūcio akīnyonia rūū rwa maā ma muoyo, makembu na makahenia o ta gīcicio, rūgītherera rīumīte gītī-inī kīa ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme ² rūikūrūkīre gatagatī ka njīra īrīa nene ya itūūra inene. Mīena yeerī ya rūū rīu, o mwena warī na mūtī wa muoyo, naguo waciaraga matunda mīthemba ikūmi na īrī, ūgaciaraga maciaro maguo o mweri. Namo mathangū na mūtī ūcio maarī ma kūhonia andū a ndūrīrī. ³ Gūtīgacooka kūgīa na kīrumi o na kīrīkū. Gītī-kīa-ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme gīgaakorwo kūu thīnī wa itūūra inene, nacio ndungata ciake nīkamūtungatagīra. ⁴ Nacio nīkoonaga ūthīū wake, narīo rītwa rīake rīkandīkwo ithiithi-inī ciao. ⁵ Gūtīgacooka kūgīa ūtukū. Nao matikabatarīo nī ūtheri wa tawa o na kana ūtheri wa rīua, nīgūkorwo Mwathani Ngai nīwe ūgaatuīka ūtheri wao. Nao magaathamaka tene na tene.

* **21:16** Ūraihu, warīi, na ūraihu wa na igūrū nīwaiganaine, o ta ūrīa wa Handū-harīa-Hatheru waiganaine.

⁶ Nake mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Ciugo icio nī cia kwīhokwo, na nī cia ma. Nake Mwathani, o we Ngai wa maroho ma anabii, nīatūmire mūraika wake nīguo onie ndungata ciake maūdū marīa arī o nginya mekīke ica ikuhī.”

Jesū Niarooka

⁷ “Na rīrī, nīngūūka o narua! Kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūrūmītie ciugo cia ūrathi ūrīa ūrī ibuku-inī rīrī.”

⁸ Nī, Johana-rī, nī nī ndaiguire na ngōna maūdū macio. Na rīrīa ndaarīkirie kūmaigua o na kūmona-rī, ngīgwa thī magūrū-inī ma mūraika ūcio wanyonagia maūdū macio ndīmūhoee. ⁹ No akīnjīra atīrī, “Tiga gwīka ūguo! O na nī ndī ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariū na aarī a thoguo arīa anabii, na arīa othe marūmītie ciugo cia ibuku rīrī. Hooya Ngai arī we!”

¹⁰ Agīcooka akīnjīra atīrī, “Ndūkahingīrīrie ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī, nīgūkorwo ihinda nīrīkuhīrīrie. ¹¹ Mūdū ūrīa wīkaga ūuru nīathiī na mbere gwīka ūuru, nake ūrīa kīmaramari athīī na mbere na kūmaramara; na ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīrie athīī na mbere gwīka ūrīa kwagīrīrie; ningī ūrīa mūtheru agīthīī na mbere gūtuika mūtheru.”

¹² “Na rīrī, ngūūka o narua! Nakīo kīheo gīakwa ndī nakīo, na ngaawe o mūdū kūringana na ūrīa aneeka. ¹³ Nī nī nī Alifa na Omega, wa Mbere na wa Kūrīgīrīria, ningī Kīambīrīria o na Kīrīkīro.

¹⁴ “Kūrathimwo-rī, nī arīa mathambītie nguo ciao, nīguo magīe na rūtha rwa gūkinya mūtī-inī wa muoyo na matoonyere ihingo-inī makinye thīnī wa itūūra rīu. ¹⁵ Nakuo kūu nja gūgaikarwo nī magui, na arogi, na ahūūrī ūmaraya, na oragani, na ahooi mīhianano, na mūdū ūrīa wothe wendete maūdū ma maheeni na akamekaga.

¹⁶ “Nī, Jesū, nīndūmīte mūraika wakwa agūkinyīrie ūira ūyū nī ūndū wa makanitha. Nī nī nī Thuuna na Rūciarō rwa Daudī, na nī nī Njata īrīa ngengu ya Rūciinī tene.”

¹⁷ Nake Roho o na mūhiki mekuuga atīrī, “Ūka!” Nake ūrīa ūkūigua nīoige atīrī, “Ūka!” Mūdū o wothe mūnyootu, nīoke; na ūrīa wothe ūkwenda, nīamūkīre kīheo kīrīa kīa maaī ma muoyo, atekūgūra.

¹⁸ Ngūkaania mūdū o wothe ūrīa ūkūigua ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī atīrī: Mūdū o wothe angīciongerera ūndū, Ngai nīakamuongerera mīthiro īrīa itaarīrio thīnī wa ibuku rīrī. ¹⁹ Na mūdū o na ūrīkū angīkeeheria ciugo thīnī wa ibuku rīrī rīa ūrathi, Ngai nīakamwehereria igai rīake kuuma mūtī-inī wa muoyo, o na kuuma itūūra-inī rīu itheru, iria itaarīrio thīnī wa ibuku rīrī.

²⁰ Ūrīa ūroimbūra maūdū macio ekuuga atīrī, “Ī nīguo, ngūūka o narua.”

Ameni. Ūka, Mwathani Jesū!

²¹ Wegā wa Mwathani Jesū ūrogīa na andū a Ngai. Amenī.